

PISMO ŚWIĘTE

—— W PRZEKŁADZIE ——
NOWEGO ŚWIATA

Imię i nazwisko

PISMO ŚWIĘTE

— W PRZEKŁADZIE —
NOWEGO ŚWIATA

Przetłumaczono z *New World Translation of the Holy Scriptures*,
wydanie z roku 2013, z uwzględnieniem języków oryginału

„TAK MÓWI WSZECHWŁADNY PAN, JEHOWA [יהוה, *JHWH*]:
,(...) OTO STWARZAM NOWE NIEBO I NOWĄ ZIEMIĘ.
MINIONE WYDARZENIA NIE BĘDĄ JUŻ PRZYCHODZIŁY NA MYŚL
ANI NIE BĘDZIE SIĘ ICH WSPOMINAĆ W SERCU’”

(Izajasza 65:13, 17; zobacz też 2 Piotra 3:13)

© 2018

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT
SOCIETY OF PENNSYLVANIA

200 Watchtower Drive
Patterson, NY 12563-9205 U.S.A.

Wszelkie prawa zastrzeżone

WYDAWCY

WATCHTOWER BIBLE AND TRACT
SOCIETY OF NEW YORK, INC.

Wallkill, New York, U.S.A.

ŚWIADKOWIE JEHOWY W POLSCE
ul. Warszawska 14
05-830 Nadarzyn

Przekład Nowego Świata jest
dostępny w całości lub w częściach
w ponad 280 językach. Listę
wszystkich języków można znaleźć
w serwisie internetowym jw.org.

Łączny nakład wszystkich wydań
Przekładu Nowego Świata:

247 913 053 egzemplarzy

Przygotowano do druku
w roku 2024

Publikacja ta nie jest na sprzedaż.
Wydano ją w ramach ogólnoswiatowej
biblijnej działalności edukacyjnej
prowadzonej przez Świadków Jehowy.

*Pismo Święte w Przekładzie
Nowego Świata
New World Translation of the
Holy Scriptures*

Polish (nwt-P)

ISBN 978-83-61557-40-1

Made in U.S.A.

Wydrukowano w Stanach
Zjednoczonych Ameryki

900 Red Mills Road
Wallkill, NY 12589-5200 U.S.A.

Zdjęcia:

strona 1792:
u góry: dzięki uprzejmości
Shrine of the Book,
Israel Museum, Jerozolima

na dole: dzięki uprzejmości Ben-Zvi
Institute; fotograf: Ardon Bar-Hama

strona 1794:

© The Trustees of the Chester Beatty
Library, Dublin

strona 1796:

Shrine of the Book,
Photo © The Israel Museum,
Jerozolima

strona 1798:

© The British Library Board (G.12161)

strona 1802:

po lewej: z książki *A Pre-Massoretic
Biblical Papyrus*, Stanley A. Cook,
M. A. (1903)

strona 1803:

z *The Codex Alexandrinus in Reduced
Photographic Facsimile* (1909)

nwt-P
240805

Wprowadzenie do Słowa Bożego

Biblia zawiera orędzie od Boga, czyli Jego słowa, skierowane do nas, żyjących obecnie. Księga ta pokazuje, jak możemy prowadzić udane życie i zyskać Boże uznanie. Odpowiada na następujące pytania:

1. Kim jest Bóg?	12. Jaka jest nadzieja dla umarłych?
2. Jak można poznawać Boga?	13. Co Biblia mówi o pracy?
3. Kto jest autorem Biblii?	14. Jak gospodarować pieniędzmi?
4. Czy Biblia jest dokładna pod względem naukowym?	15. Jak znaleźć szczęście?
5. Jakie orędzie zawiera Biblia?	16. Jak sobie radzić ze zmartwieniami?
6. Co Biblia przepowiedziała na temat Mesjasza?	17. Jak Biblia może pomóc twojej rodzinie?
7. Co Biblia przepowiada na nasze czasy?	18. Jak przybliżyć się do Boga?
8. Czy Bóg ponosi winę za ludzkie cierpienia?	19. Co zawierają poszczególne księgi biblijne?
9. Dlaczego ludzie cierpią?	20. Jak odnieść najwięcej pożytku z czytania Biblii?
10. Jaką przyszłość obiecuje Biblia?	
11. Co się dzieje, gdy ktoś umiera?	

JAK ODSZUKIWAĆ WERSETY BIBLIJNE?

Biblia to zbiór 66 mniejszych ksiąg. Dzieli się na dwie części: Pisma Hebrajsko-Aramejskie („Stary Testament”) i Chrześcijańskie Pisma Greckie („Nowy Testament”). Jej księgi są podzielone na rozdziały i wersety. W odsyłaczach do fragmentów Biblii pierwsza liczba po nazwie księgi to numer rozdziału, a następna liczba/liczby to werset/wersety. Na przykład „Rodzaju 1:1” oznacza Księgę Rodzaju, rozdział 1, werset 1.

Kim jest Bóg?

„Niech ludzie wiedzą, że Ty, który masz na imię Jehowa, sam jesteś Najwyższy nad całą ziemią”

Psalms 83:18 [strona 843]

„Wiedźcie, że Jehowa jest Bogiem. To On nas uczynił i należymy do Niego”

Psalms 100:3 [strona 856]

„Ja jestem Jehowa. To jest moje imię. Swojej chwały nie oddam nikomu ani należnej mi czci wizerunkom”

Izajasza 42:8 [strona 1028]

„Każdy, kto wzywa imienia Jehowy, będzie wybawiony”

Rzymian 10:13 [strona 1571]

„Oczywiście każdy dom jest przez kogoś zbudowany, a Tym, który zbudował wszystko, jest Bóg”

Hebrajczyków 3:4 [strona 1664]

„Podnieście oczy i popatrzcie na niebo. Kto stworzył to wszystko? Ten, który policzył gwiazdy i prowadzi je jak wojsko, każdą z nich woła po imieniu. Dzięki Jego niewyczerpanej energii i mocy budzącej lęk i podziw ani jednej z nich nie brak”

Izajasza 40:26 [strona 1025]

Jak można poznawać Boga?

„Niech ta księga Prawa zawsze będzie na twoich ustach i uważnie ją czytaj dniem i nocą, żeby ściśle trzymać się wszystkiego, co jest w niej napisane. Wtedy odniesiesz sukces i będziesz działać mądrze”

Jozuego 1:8 [strona 329]

„Czytali na głos z tej księgi, z Prawa prawdziwego Boga. Objaśniali je i wykładali jego sens. Tak więc pomagali ludziom rozumieć to, co czytano”

Nehemiasza 8:8 [strona 689]

„Szczęśliwy jest człowiek, który nie idzie za radą niegodziwych (...), ale rozkoszuje się prawem Jehowy i uważnie je czyta dniem i nocą. (...) Powiedzie mu się we wszystkim, czego się podejmie”

Psalm 1:1-3 [strona 772]

„Filip (...) usłyszał, jak Etiopczyk czyta na głos księgę proroka Izajasza. Zapytał: „Czy rozumiesz, co czytasz?”. On odpowiedział: „Jak mam rozumieć, skoro nikt mi tego nie wyjaśnił?”

Dzieje 8:30, 31 [strona 1524]

„Choć jest niewidzialny, to Jego przymioty — Jego wieczna moc i boskość — są wyraźnie widoczne już od stworzenia świata. Można je dostrzec dzięki temu, co zostało stworzone. Dlatego tacy ludzie są bez wymówki”

Rzymian 1:20 [strona 1560]

„Zastanawiaj się nad tymi rzeczami, bądź nimi pochłonięty, żeby wszyscy wyraźnie widzieli twój postęp”

1 Tymoteusza 4:15 [strona 1650]

„Troszczmy się o siebie nawzajem, żeby się zachęcać do miłości i dobrych uczynków, nie opuszczając naszych wspólnych zebrań”

Hebrajczyków 10:24, 25 [strona 1671]

„Jeśli więc komuś z was brakuje mądrości, niech prosi o nią Boga, a ją otrzyma, bo On daje wszystkim szczodrze i bez wypominania”

Jakuba 1:5 [strona 1678]

Kto jest autorem Biblii?

„Mojesz spał więc wszystkie słowa Jehowy”

Wyjścia 24:4 [strona 146]

„Daniel miał we śnie wizję. Opisał ten sen,
utrwalając wszystkie szczegóły”

Daniela 7:1 [strona 1258]

„Gdy usłyszeliście od nas słowo Boże, przyjęliście je
właśnie takim, jakie jest naprawdę — nie jako
słowo ludzkie, ale jako słowo Boże”

1 Tesaloniczan 2:13 [strona 1641]

„Całe Pismo jest natchnione przez Boga i pożyteczne
do nauczania”

2 Tymoteusza 3:16 [strona 1656]

„Proroctwo nigdy nie zostało wypowiedziane z woli
człowieka, ale ludzie mówili to, co pochodziło od Boga,
pobudzani duchem świętym”

2 Piotra 1:21 [strona 1690]

Czy Biblia jest dokładna pod względem naukowym?

„Bóg rozciąga północne niebo nad pustą przestrzenią,
a ziemię zawiesza na niczym”

Hioba 26:7 [strona 742]

„Wszystkie strumienie wpływają do morza, a jednak
morze się nie przepełnia. Skąd wypływają,
tam powracają, żeby znowu wypłynąć”

Kaznodziei 1:7 [strona 948]

„Jest Ktoś, kto mieszka
nad okręgiem ziemi”

Izajasza 40:22 [strona 1025]

Jakie orędzie zawiera Biblia?

„Wprowadzę nieprzyjaźń między ciebie a kobietę i między twoje potomstwo a jej potomstwo. Ono zmiążdży ci głowę, a ty zranisz je w piętę”

Rodzaju 3:15 [strona 46]

„Dzięki twojemu potomstwu wszystkie narody ziemi otrzymają błogosławieństwo — dlatego że posłuchałeś mojego głosu”

Rodzaju 22:18 [strona 68]

„Niech przyjdzie Twoje Królestwo. Niech się dzieje Twoja wola, jak w niebie, tak i na ziemi”

Mateusza 6:10 [strona 1357]

„Bóg, który daje pokój, wkrótce rzuci Szatana pod wasze stopy i go zmiążdży”

Rzymian 16:20 [strona 1578]

„Kiedy już wszystko będzie mu podporządkowane, wtedy też sam Syn podporządkuje się Temu, który mu wszystko podporządkował, tak żeby Bóg był wszystkim dla każdego”

1 Koryntian 15:28 [strona 1597]

„Obietnice złożono Abrahamowi i jego potomstwu (...), którym jest Chrystus. Co więcej, jeśli należycie do Chrystusa, to naprawdę jesteście potomstwem Abrahama”

Galatów 3:16, 29 [strony 1617 i 1618]

„Królestwo świata stało się Królestwem naszego Pana i Jego Chrystusa i będzie On królował po wieczne czasy, już na zawsze”

Objawienie 11:15 [strona 1713]

„Dlatego wielki smok, pradawny wąż, zwany Diabłem i Szatanem, który zwodzi cały świat, został rzucony na ziemię razem ze swoimi aniołami”

Objawienie 12:9 [strona 1714]

„Anioł schwytał smoka, pradawnego węża, którym jest Diabeł i Szatan, i związał go na 1000 lat”

Objawienie 20:2 [strona 1722]

Co Biblia przepowiedziała na temat Mesjasza?

PROROCSTWO

„Betlejem Efrata, (...)
z ciebie wyjdzie władca,
który w moim imieniu
będzie panował
w Izraelu”

Micheasza 5:2 [strona 1309]

SPEŁNIENIE

„Jezus urodził się
w Betlejem Judejskim
za dni króla Heroda.
Po jego narodzinach
do Jerozolimy przybyli
astrologowie ze Wschodu”

Mateusza 2:1 [strona 1351]

„Dzielił między siebie
moje szaty, o moje
ubranie rzucają losy”

Psalm 22:18 [strona 787]

„Kiedy żołnierze przybili
Jezusa do pała, zabrali
jego wierzchnie szaty
i podzielili je na cztery
części (...). Wzięli też
jego szatę spodnią.
A była ona bez szwów,
utkana w całości od góry
do dołu. Powiedzieli więc
jeden do drugiego:
,Nie rozdzierajmy jej,
ale rzućmy o nią losy
i w ten sposób ustalmy,
komu przypadnie’”

Jana 19:23, 24 [strona 1505]

PROROCTWO

„Bóg strzeże wszystkich
jego kości, żadna z nich
nie została złamana”

Psalm 34:20 [strona 798]

„Został przebity
za nasze przewinienia”

Izajasza 53:5 [strona 1047]

„Dali mi zapłatę:
30 srebrników”

Zachariasza 11:12, 13
[strona 1339]

SPEŁNIENIE

„Gdy jednak podeszli
do Jezusa i zobaczyli,
że już nie żyje,
nie połamali mu nóg”

Jana 19:33 [strona 1506]

„Jeden z żołnierzy dźgnął
go włócznią w bok
i natychmiast wypłynęła
krew i woda”

Jana 19:34 [strona 1506]

„Wtedy jeden z Dwunastu,
zwany Judaszem
Iskariotem, poszedł
do naczelnych kapłanów
i zapytał: „Co mi dacie,
żebym go wam wydał?”.
Obiecali mu
30 srebrników”

Mateusza 26:14, 15; 27:5
[strony 1389 i 1391]

Co Biblia przepowiada na nasze czasy?

„Naród powstanie przeciw narodowi i królestwo przeciw królestwu. (...) A wszystkie te rzeczy to dopiero początek dotkliwych cierpień”

Mateusza 24:7, 8 [strona 1385]

„Pojawi się wielu fałszywych proroków i wielu wprowadzą w błąd. A z powodu wzrostu bezprawia miłość większości oziębnie”

Mateusza 24:11, 12 [strona 1385]

„Gdy usłyszycie odgłosy wojen toczących się w pobliżu, a także doniesienia o wojnach toczących się daleko, nie bądźcie przestraszeni. Te rzeczy muszą nastąpić, ale nie oznacza to jeszcze końca”

Marka 13:7 [strona 1417]

„Będą też wielkie trzęsienia ziemi, a w jednym miejscu po drugim głód i epidemie. Ludzie będą oglądać straszne zjawiska i wielkie znaki z nieba”

Łukasza 21:11 [strona 1466]

„W dniach ostatnich
nastaną krytyczne czasy,
trudne do zniesienia.
Bo ludzie będą kochać
samiych siebie, kochać
pieniądze, będą chętni,
wyniośli, będą rzucać
błźnierstwa, będą nieposłuszni
rodzicom, niewdzięczni,
nielojalni, pozbawieni
naturalnych uczuć, zawzięci,
będą rzucać oszczerstwa,
będą nieopanowani,
brutalni, będą nienawidzić
tego, co dobre, dopuszczając się
zdrady, będą zuchwali,
nadęci pychą, będą kochać
przyjemności, a nie będą
kochać Boga, będą zachowywać
pozory religijności,
ale nie będzie ona
oddziaływać na ich życie”

2 Tymoteusza 3:1-5

[strona 1655]

Czy Bóg ponosi winę za ludzkie cierpienia?

„Jest nie do pomyślenia, żeby prawdziwy Bóg postąpił niegodziwie, żeby Wszechmocny zrobił coś złego!”

Hioba 34:10 [strona 752]

„Niech nikt w czasie prób nie mówi: ‚To Bóg zsyła na mnie próby’. Bo ani Bóg nie może być poddawany próbie przez coś złego, ani też sam nikogo w ten sposób nie poddaje próbie”

Jakuba 1:13 [strona 1678]

„Przerzućcie na Niego wszystkie swoje zmartwienia, bo On się o was troszczy”

1 Piotra 5:7 [strona 1688]

„Jehowa nie zwleka z realizacją swojej obietnicy, jak to niektórzy sądzą, lecz okazuje wam cierpliwość, bo nie chce, żeby ktokolwiek został zgładzony, ale żeby wszyscy zdobyli się na skruchę”

2 Piotra 3:9 [strona 1692]

Dlaczego ludzie cierpią?

„Nie zawsze szybcy zwyciężają w wyścigu, a mocarze — w bitwie. Nie zawsze mądrzy mają co jeść, nie zawsze inteligentni zdobywają bogactwo i nie zawsze posiadający wiedzę odnoszą sukces. Bo ich wszystkich dosięga czas i przypadek”

Kaznodziei 9:11 [strona 957]

„Grzech pojawił się na świecie przez jednego człowieka, a przez grzech — śmierć. I w taki sposób śmierć rozprzestrzeniła się na wszystkich ludzi, bo wszyscy stali się grzeszni”

Rzymian 5:12 [strona 1565]

„Syn Boży został ujawniony po to, żeby zniszczyć wszystko, czego dokonał Diabeł”

1 Jana 3:8 [strona 1695]

„Cały świat podlega mocy Niegodziwca”

1 Jana 5:19 [strona 1698]

Jaką przyszłość obiecuje Biblia?

„Prawi posiadał ziemię i będą na niej żyć na zawsze”

Psalms 37:29 [strona 801]

„Ziemia pozostanie na zawsze”

Kaznodziei 1:4 [strona 948]

„Wszehwładny Pan, Jehowa, usunie śmierć na zawsze i ottrze łzy z każdej twarzy”

Izajasza 25:8 [strona 1003]

„W tym czasie otworzą się oczy niewidomych, a uszy niesłyszących zaczną słyszeć. Wtedy kulawy będzie skakał jak jeleń, a język niemego będzie krzyczał z radości. Wody wytrysną na pustkowiu i potoki popłyną na pustynnej równinie”

Izajasza 35:5, 6 [strona 1018]

„Bóg ottrze z ich oczu wszystkie łzy. Nie będzie już śmierci, smutku, krzyku ani bólu. To, co było kiedyś, przeminęło”

Objawienie 21:4 [strona 1723]

„Pobudują domy i będą w nich
mieszkać, zasadzą winnice
i będą jeść ich owoce. Nie będą
budować po to, żeby ktoś inny
tam zamieszkał, ani sadzić po to,
żeby ktoś inny jadł. Dni mojego
ludu będą jak dni drzewa i moi
wybrani będą w pełni korzystać
z tego, co zrobią swoimi rękami”

Izajasza 65:21, 22 [strona 1064]

Co się dzieje, gdy ktoś umiera?

„Wrócisz do ziemi, gdyż z niej zostałeś wzięty.
Bo prochem jesteś i do prochu wrócisz”

Rodzaju 3:19 [strona 47]

„Żyjący wiedzą, że umrą, ale umarli nic nie wiedzą
(...). Cokolwiek możesz zrobić, rób to z całą mocą,
bo w grobie — w miejscu, do którego idziesz —
nie wykonuje się pracy ani nie układa się planów,
nie ma tam wiedzy ani mądrości”

Kaznodziei 9:5, 10 [strony 956 i 957]

„Jezus dodał: „Nasz przyjaciel Łazarz zasnął, ale ja idę
go obudzić’. Jezus jednak mówił o śmierci Łazarza,
podczas gdy oni myśleli, że mówi o zwyczajnym śnie.
Powiedział im więc otwarcie: „Łazarz umarł’”

Jana 11:11, 13, 14 [strona 1493]

Jaka jest nadzieja dla umarłych?

„Nie dziwcie się temu, bo nadchodzi czas, gdy wszyscy, którzy są w grobach, usłyszą jego głos i wyjdą”

Jana 5:28, 29 [strona 1482]

„Nastąpi zmartwychwstanie zarówno prawych, jak i nieprawych”

Dzieje 24:15 [strona 1550]

„Zobaczyłem też umarłych, wielkich i małych, którzy stali przed tronem, i otwarto zwoje. Otwarto też inny zwój — zwój życia. I na podstawie tego, co było napisane w zwojach, umarli byli sądzeni według swoich uczynków. Morze wydało swoich umarłych oraz śmierć i grób wydały swoich umarłych. I byli oni sądzeni — każdy według swoich uczynków”

Objawienie 20:12, 13 [strona 1723]

Co Biblia mówi o pracy?

„Widziałeś człowieka biegłego w swojej pracy? Stanie on przed królami, nie stanie przed zwykłymi ludźmi”

Przysłów 22:29 [strona 933]

„Kto kradł, niech już nie kradnie, ale niech raczej ciężko pracuje, niech wykonuje uczciwą pracę, żeby mieć czym wspierać będących w potrzebie”

Efezjan 4:28 [strona 1626]

„Dla ludzi nie ma nic lepszego, niż cieszyć się i dobrze postępować w życiu, a także jeść i pić, i czerpać zadowolenie z całej swojej ciężkiej pracy. Jest to dar Boży”

Kaznodziei 3:12, 13 [strona 951]

Jak gospodarować pieniędzmi?

„Kto lubi się bawić, popadnie w ubóstwo, kto kocha wino i oliwę, nie stanie się bogaty”

Przysłów 21:17 [strona 931]

„Kto się zapożycza, jest niewolnikiem tego, kto udziela pożyczki”

Przysłów 22:7 [strona 932]

„Przypuśćmy, że ktoś z was chce zbudować wieżę. Czy najpierw nie usiądzie i nie obliczy kosztów, żeby zobaczyć, czy mu wystarczy na jej dokończenie? Gdyby tego nie zrobił, to mógłby położyć fundament, ale nie skończyć budowy. Wtedy wszyscy, którzy by to zobaczyli, zaczęliby z niego drwić: „Zaczął budować, ale nie dał rady dokończyć”

Łukasza 14:28-30 [strona 1456]

„Gdy się najedli, powiedział uczniom: „Zbierzcie pozostałe kawałki, żeby nic się nie zmarnowało”

Jana 6:12 [strona 1483]

Jak znaleźć szczęście?

„Lepsza jest potrawa z warzyw jedzona tam, gdzie panuje miłość, niż utuczony byk jedzony tam, gdzie panuje nienawiść”

Przysłów 15:17 [strona 923]

„Ja, Jehowa, jestem twoim Bogiem. Uczę cię tego, co jest dla ciebie najlepsze. Prowadzę cię drogą, którą powinienes iść”

Izajasza 48:17 [strona 1040]

„Szczęśliwi ci, którzy są świadomi swoich potrzeb duchowych, bo do nich należy Królestwo Niebios”

Mateusza 5:3 [strona 1354]

„Masz kochać swojego bliźniego jak samego siebie”

Mateusza 22:39 [strona 1382]

„Traktujcie innych tak, jak sami chcecie być przez nich traktowani”

Łukasza 6:31 [strona 1438]

„Szczęśliwi są raczej ci, którzy słuchają słowa Bożego i się go trzymają!”

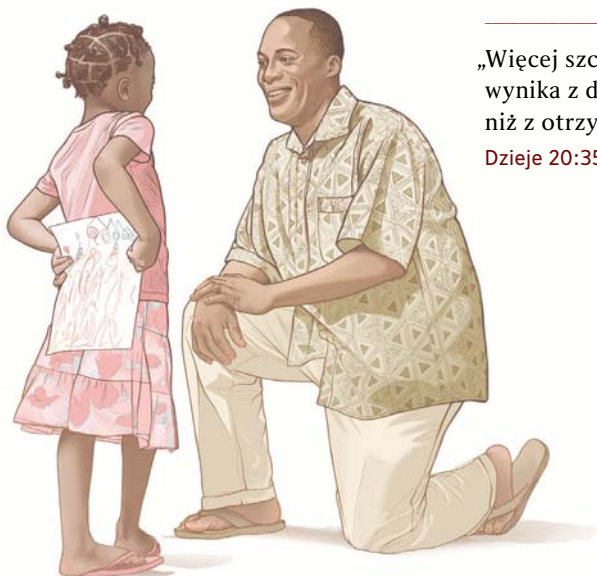
Łukasza 11:28 [strona 1449]

„Życie nie zależy od tego, co człowiek posiada,
choćby nawet opływał w dostatki”

Łukasza 12:15 [strona 1451]

„Mając więc jedzenie i ubranie, będziemy z tego
zadowoleni”

1 Tymoteusza 6:8 [strona 1652]

„Więcej szczęścia
wynika z dawania
niż z otrzymywania”

Dzieje 20:35 [strona 1545]

Jak sobie radzić ze zmartwieniami?

„Zrzuć swoje troski na Jehowę, a On cię wesprze.
Nigdy nie pozwoli, żeby prawy upadł”

Psalm 55:22 [strona 817]

„Pilny człowiek planuje i z całą pewnością zmierza do sukcesu, ale wszyscy, którzy działają w pośpiechu, niewątpliwie zmierzają do nędzy”

Przysłów 21:5 [strona 931]

„Nie bój się, bo ja jestem z tobą. Nie martw się, bo jestem twoim Bogiem. Wzmocnię cię, naprawę ci pomogę. Naprawę będę cię mocno trzymał swoją silną ręką, ręką, która niesie sprawiedliwość”

Izajasza 41:10 [strona 1026]

„Kto z was przez zamartwianie się może choćby o chwilę przedłużyć swoje życie?”

Mateusza 6:27 [strona 1358]

„Nigdy więc nie zamartwiajcie się o następny dzień, bo następny dzień będzie miał własne zmartwienia. Każdy dzień ma dosyć własnych problemów”

Mateusza 6:34 [strona 1358]

„Wciąż się modłę, (...) żebyście umieli ocenić,
co naprawdę się liczy”

Filipian 1:9, 10 [strona 1629]

„O nic się nie zamartwiajcie, ale wszystkie swoje troski
powierzajcie Bogu. Zwracajcie się do Niego z gorącymi
prośbami, zanoście modlitwy i błagania wraz
z podziękowaniami. A pokój Boży, którego ludzki umysł
nie jest w stanie pojąć, będzie strzegł waszych serc
i władz umysłowych przez Chrystusa Jezusa”

Filipian 4:6, 7 [strona 1633]

Jak Biblia może pomóc twojej rodzinie?

MĘŻOWIE/OJCOWIE

„Właśnie tak mężowie powinni kochać swoje żony jak własne ciała. Kto kocha swoją żonę, ten kocha samego siebie. Bo nikt nigdy nie miał własnego ciała w nienawiści, lecz każdy je żywi i pielęgnuje (...) Każdy z was ma kochać swoją żonę jak samego siebie. Z kolei żona powinna mieć głęboki respekt dla swojego męża”

Efezjan 5:28, 29, 33 [strona 1627]

„Ojcowie, nie rozdrażniajcie swoich dzieci, ale wychowujcie je w karności i pouczajcie zgodnie z zasadami Jehowy”

Efezjan 6:4 [strona 1628]

ŻONY

„Żona powinna mieć głęboki respekt dla swojego męża”

Efezjan 5:33 [strona 1627]

„Żony, bądźcie podporządkowane swoim mężom, jak przystało na osoby będące uczniami Pana”

Kolosan 3:18 [strona 1638]

DZIECI

„Dzieci, bądźcie posłuszne swoim rodzicom zgodnie z wolą Pana, bo to jest prawe. „Szanuj ojca i matkę” to pierwszy nakaz z obietnicą: „Żeby ci się dobrze wiodło i żebyś mógł długo żyć na ziemi”

Efezjan 6:1-3 [strony 1627 i 1628]

„Dzieci, bądźcie posłuszne swoim rodzicom we wszystkim, bo to się podoba Panu”

Kolosan 3:20 [strona 1638]

Jak przybliżyć się do Boga?

„Ty wysłuchujesz modlitw, do Ciebie przyjdą najróżniejsi ludzie”

Psalm 65:2 [strona 823]

„Zaufaj Jehowie całym sercem i nie polegaj na własnym zrozumieniu. Pamiętaj o Bogu na wszystkich drogach, a On wyprostuje twoje ścieżki”

Przysłów 3:5, 6 [strona 906]

„Żeby mogli żyć wiecznie, muszą poznać Ciebie, jedynego prawdziwego Boga, oraz tego, którego posłałeś, Jezusa Chrystusa”

Jana 17:3 [strona 1502]

„Właściwie nie jest On daleko od nikogo z nas”

Dzieje 17:27 [strona 1539]

„Wciąż się modlę, żeby wasza miłość coraz bardziej i bardziej wzrastała wraz z dokładną wiedzą i pełnym rozeznaniem”

Filipian 1:9 [strona 1629]

„Jeśli więc komuś z was brakuje mądrości, niech prosi o nią Boga, a ją otrzyma, bo On daje wszystkim szczerze i bez wypominania”

Jakuba 1:5 [strona 1678]

„Zbliźcie się do Boga, a On zbliży się do was. Obmyjcie ręce, grzesznicy, i oczyśćcie serca, niezdecydowani”

Jakuba 4:8 [strona 1681]

„Miłość do Boga polega na tym, że przestrzegamy Jego przykazań. A przecież Jego przykazania nie są uciążliwe”

1 Jana 5:3 [strona 1697]

Co zawierają poszczególne księgi biblijne?

PISMA HEBRAJSKO-ARAMEJSKIE („STARY TESTAMENT”)

PIĘCIOKSIĄG (5 KSIĄG):

Rodzaju, Wyjścia, Kapłańska, Liczb, Powtórzonego Prawa

Od stwarzania do powstania starożytnego narodu izraelskiego

KSIĘGI HISTORYCZNE (12 KSIĄG):

Jozuego, Sędziów, Rut

Wkroczenie Izraelitów do Ziemi Obiecanej i późniejsze wydarzenia

1 i 2 Samuela, 1 i 2 Królów, 1 i 2 Kronik

Historia narodu izraelskiego aż do zniszczenia Jerozolimy

Ezdrasza, Nehemiasza, Estery

Historia Żydów po powrocie z niewoli babilońskiej

KSIĘGI POETYCKIE (5 KSIĄG):

Hioba, Psalmi, Przysłów, Kaznodziei, Pieśń nad Pieśniami

Zbiory mądrych wypowiedzi i pieśni

KSIĘGI PROROCZE (17 KSIĄG):

Izajasza, Jeremiasza, Lamentacje, Ezechiela, Daniela, Ozeasza, Joela, Amosa, Abdiasza, Jonasza, Micheasza, Nahuma,

Habakuka, Sofoniasza, Aggeusza, Zachariasza, Malachiasza

Proroctwa, czyli zapowiedzi, dotyczące ludu Bożego

CHRZEŚCJAŃSKIE PISMA GRECKIE („NOWY TESTAMENT”)

EWANGELIE (4 KSIĘGI):

Mateusza, Marka, Łukasza, Jana
Życie i służba Jezusa

DZIEJE APOSTOLSKIE (1 KSIĘGA):

Historia pierwszych chrześcijan i ich działalności misjonarskiej

LISTY (21 KSIĄG):

**Rzymian, 1 i 2 Koryntian, Galatów, Efezjan, Filipian, Kolosan,
1 i 2 Tesaloniczan**

Listy do różnych zborów chrześcijańskich

1 i 2 Tymoteusza, Tytusa, Filemona

Listy do poszczególnych chrześcijan

Hebrajczyków, Jakuba, 1 i 2 Piotra, 1, 2 i 3 Jana, Judy

Inne listy

OBJAWIENIE (1 KSIĘGA):

Serie proroczych wizji objawionych apostołowi Janowi

Jak odnieść najwięcej pożytku z czytania Biblii?

W TRAKCIE CZYTANIA BIBLII SZUKAJ ODPOWIEDZI NA NASTĘPUJĄCE PYTANIA:

Co ten fragment mówi mi o Jehowie Bogu?

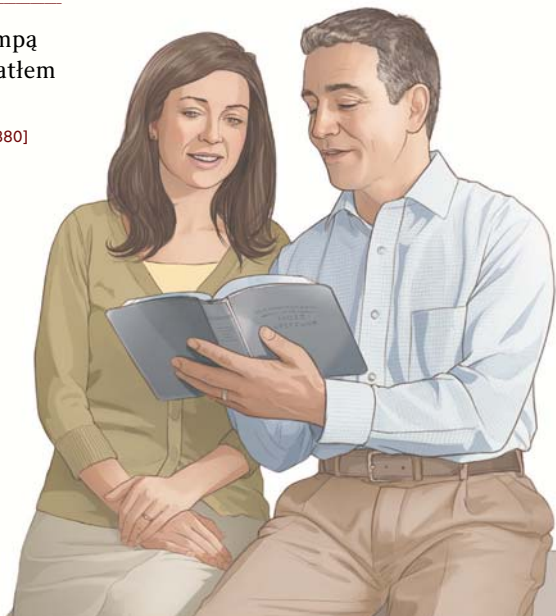
Jak łączy się on z orędziem zawartym w Biblii?

Jak mogę to zastosować w swoim życiu?

Jak te wersety mogę wykorzystać do pomagania innym?

„Twoje słowo jest lampą dla moich nóg i światłem na mojej ścieżce”

Psalms 119:105 [strona 880]

PRZEDMOWA

Biblia to spisane orędzie Boga skierowane do każdego z nas. Musimy studiować tę Księgę, by poznać jej Autora (Jana 17:3; 2 Tymoteusza 3:16). Na jej kartach Jehowa Bóg objawił swoje zamierzenie co do ludzkości i jej ziemskiego domu (Rodzaju 3:15; Objawienie 21:3, 4).

Żadna inna książka nie wywarła takiego wpływu na życie ludzi. Biblia skłania nas do rozmyślania o przymiotach Jehowy takich jak miłość, miłosierdzie i współczucie. Daje nadzieję, która pomaga przetrwać nawet największe cierpienia. Ukazuje też elementy tego świata, które są sprzeczne z doskonałą wolą Bożą (Psalm 119:105; Hebrajczyków 4:12; 1 Jana 2:15-17).

Biblia została spisana w językach hebrajskim, aramejskim i greckim. Później jej całość albo fragmenty przetłumaczono na ponad 3000 języków. Czyni to z niej zdecydowanie najczęściej tłumaczoną i najbardziej rozpowszechnioną książkę w historii. Jest to zgodne z prorocstwem biblijnym, które zapowiadało: „Ta dobra nowina o Królestwie [główny temat Biblii] będzie głoszona na całym świecie na świadectwo wszystkim narodom. A potem nadejdzie koniec” (Mateusza 24:14).

Zdajemy sobie sprawę, jak ważne jest orędzie zawarte w Biblii, dlatego naszym celem było przygotowanie przekładu, który będzie nie tylko wierny oryginałowi, ale także zrozumiały i łatwy w czytaniu. Zamieszczone w *Dodatkach* artykuły: „Zasady tłumaczenia Biblii”, „Czym się wyróżnia ten zrewidowany przekład” oraz „Jak otrzymaliśmy Biblię” omawiają niektóre wprowadzone w tym wydaniu ulepszenia językowe.

Osoby, które kochają Jehowę Boga i oddają Mu cześć, pragną korzystać z dokładnego i zrozumiałego tłumaczenia Słowa Bożego (1 Tymoteusza 2:4). Dlatego ten zrewidowany przekład został udostępniony w możliwie największej liczbie języków, również w języku polskim. Żywimy ogromną nadzieję, że i Ty, Drogi Czytelniku, odniesiesz wiele korzyści z tej edycji Pisma Świętego, starając się ‘poszukiwać Boga i Go znaleźć’ (Dzieje 17:27).

Komitet Przekładu Biblii Nowego Świata
sierpień 2013

Przekład Nowego Świata w języku polskim wydano w roku 1997. Ta edycja została oparta na angielskim zrewidowanym wydaniu z roku 2013.

NAZWY I KOLEJNOŚĆ KSIĄG

PISMA HEBRAJSKO-ARAMEJSKIE

KSIEGA	SYMBOL	STRONA	KSIEGA	SYMBOL	STRONA
Rodzaju	Rdz	41	Kaznodziei	Kzn	947
Wyjścia	Wj	112	Pieśń nad Pieśniami	PnP	960
Kapłańska	Kpł	172	Izajasza	Iz	969
Liczb	Lb	216	Jeremiasza	Jer	1066
Powtórzonego Prawa	Pwt	274	Lamentacje	Lam	1160
Jozuego	Joz	328	Ezechiela	Eze	1170
Sędziów	Sdz	362	Daniela	Dn	1246
Rut	Rut	397	Ozeasza	Oz	1268
1 Samuela	1Sm	402	Joela	Jl	1282
2 Samuela	2Sm	447	Amosa	Am	1288
1 Królów	1Kl	486	Abdiasza	Abd	1299
2 Królów	2Kl	532	Jonasza	Jon	1301
1 Kronik	1Kn	575	Micheasza	Mi	1304
2 Kronik	2Kn	615	Nahuma	Nah	1313
Ezdrasza	Ezd	665	Habakuka	Hab	1317
Nehemiasza	Neh	679	Sofoniasza	Sof	1322
Estery	Est	699	Aggeusza	Ag	1326
Hioba	Hi	710	Zachariasza	Za	1329
Psalmy	Ps	764	Malachiasza	Mal	1343
Przysłów	Prz	901			

CHRZEŚCIJAŃSKIE PISMA GRECKIE

KSIEGA	SYMBOL	STRONA	KSIEGA	SYMBOL	STRONA
Mateusza	Mt	1348	1 Tymoteusza	1Tm	1646
Marka	Mk	1395	2 Tymoteusza	2Tm	1653
Łukasza	Łk	1424	Tytusa	Tyt	1657
Jana	Jn	1474	Filemona	Flm	1660
Dzieje	Dz	1509	Hebrajczyków	Heb	1661
Rzymian	Rz	1558	Jakuba	Jak	1677
1 Koryntian	1Ko	1579	1 Piotra	1Pt	1683
2 Koryntian	2Ko	1600	2 Piotra	2Pt	1689
Galatów	Gal	1614	1 Jana	1Jn	1693
Efezjan	Ef	1621	2 Jana	2Jn	1698
Filipian	Flp	1629	3 Jana	3Jn	1699
Kolosan	Kol	1634	Judy	Judy	1700
1 Tesaloniczan	1Ts	1639	Objawienie	Obj	1702
2 Tesaloniczan	2Ts	1644			

Zestawienie ksiąg biblijnych	1726	Dodatek A	1781
Skorowidz słów użytych w Biblii	1728	Dodatek B	1829
Słowniczek pojęć biblijnych	1756		

KSIEGA RODZAJU

ZARYS TREŚCI

- 1 Stworzenie nieba i ziemi (1, 2)
Sześć dni stwarzania (3-31)
Dzień 1: światło; dzień i noc (3-5)
Dzień 2: przestworze (6-8)
Dzień 3: suchy ląd i roślinność (9-13)
Dzień 4: źródła światła (14-19)
Dzień 5: ryby i ptaki (20-23)
Dzień 6: zwierzęta lądowe i ludzie (24-31)
- 2 Siódmego dnia Bóg odpoczywa (1-3)
Jehowa Bóg—Stwórca nieba i ziemi (4)
Mężczyzna i kobieta w ogrodzie Eden (5-25)
Człowiek ukształtowany z prochu (7)
Zakaz jedzenia owoców z drzewa poznania dobra i zła (15-17)
Stworzenie kobiety (18-25)
- 3 Grzech pierwszych ludzi (1-13)
Pierwsze kłamstwo (4, 5)
Jehowa wydaje wyrok na buntowników (14-24)
Proroctwo o potomstwie kobiety (15)
Wypędzenie ludzi z Edenu (23, 24)
- 4 Kain i Abel (1-16)
Potomkowie Kaina (17-24)
Set i jego syn Enosz (25, 26)
- 5 Od Adama do Noego (1-32)
Adam ojcem synów i córek (4)
Henoch chodził z Bogiem (21-24)
- 6 Synowie Boga biorą sobie żony na ziemi (1-3)
Rodzą się nefilimowie (4)
Niegodziwość ludzi zasmuca Jehowę (5-8)
Noe otrzymuje polecenie zbudowania arki (9-16)
Bóg ogłasza nadejście potopu (17-22)
- 7 Wejście do arki (1-10)
Potop na całej ziemi (11-24)
- 8 Wody potopu opadają (1-14)
Wypuszczenie gołębia (8-12)
Wyjście z arki (15-19)
Obietnica Boża co do ziemi (20-22)
- 9 Przykazania dla całej ludzkości (1-7)
Prawo co do krwi (4-6)
Przymierze, którego znakiem jest tęcza (8-17)
Proroctwa dotyczące potomków Noego (18-29)
- 10 Pochodzenie narodów (1-32)
Potomkowie Jafeta (2-5)
Potomkowie Chama (6-20)
Nimrod przeciwstawia się Jehowie (8-12)
Potomkowie Sema (21-31)
- 11 Wieża Babel (1-4)
Jehowa miesza ludziom język (5-9)
Od Sema do Abrama (10-32)
Rodzina Teracha (27)
Abram opuszcza Ur (31)
- 12 Abram wyrusza z Charanu do Kanaanu (1-9)
Bóg składa Abramowi obietnicę (7)
Abram i Saraj w Egipcie (10-20)
- 13 Abram wraca do Kanaanu (1-4)
Abram i Lot się rozdzielają (5-13)
Bóg powtarza Abramowi swą obietnicę (14-18)
- 14 Abram ratuje Lota (1-16)
Melchizedek błogosławi Abrama (17-24)
- 15 Bóg zawiera z Abramem przymierze (1-21)
Zapowiedź 400 lat ucisku (13)
Bóg powtarza Abramowi swą obietnicę (18-21)
- 16 Hagar i Ismael (1-16)
- 17 Abraham ma zostać ojcem wielu narodów (1-8)
Abram otrzymuje imię Abraham (5)
Przymierze dotyczące obrzezania (9-14)
Saraj otrzymuje imię Sara (15-17)
Zapowiedź narodzin Izaaka (18-27)
- 18 Trzech aniołów odwiedza Abrahama (1-8)
Sara śmieje się na wiadomość, że urodzi syna (9-15)

- Abraham rozmawia z Bogiem w sprawie Sodomy (16-33)
- 19 Aniołowie odwiedzają Lota (1-11)
Aniołowie ponaglą rodzinę Lota, by opuściła miasto (12-22)
Zniszczenie Sodomy i Gomory (23-29)
 Żona Lota zamienia się w słup soli (26)
 Lot i jego córki (30-38)
 Pochodzenie Moabitów i Ammonitów (37, 38)
- 20 Sara uratowana z rąk Abimelecha (1-18)
- 21 Narodziny Izaaka (1-7)
 Ismael wyśmiewa się z Izaaka (8, 9)
 Wypędzenie Hagar i Ismaela (10-21)
 Przymierze Abrahama z Abimelechem (22-34)
- 22 Abraham ma złożyć w ofierze Izaaka (1-19)
 Błogosławieństwo dzięki potomstwu Abrahama (15-18)
 Rodzina Rebeki (20-24)
- 23 Śmierć Sary i miejsce jej pochówku (1-20)
- 24 Poszukiwanie żony dla Izaaka (1-58)
 Rebeka jedzie do Izaaka (59-67)
- 25 Abraham ponownie się żeni (1-6)
 Śmierć Abrahama (7-11)
 Synowie Ismaela (12-18)
 Narodziny Jakuba i Ezawa (19-26)
 Ezaw sprzedaje prawo pierworodnego (27-34)
- 26 Izaak i Rebeka w Gerarze (1-11)
 Bóg potwierdza Izaakowi swoją obietnicę (3-5)
 Spór o studnie (12-25)
 Przymierze Izaaka z Abimelechem (26-33)
 Dwie hetyckie żony Ezawa (34, 35)
- 27 Izaak błogosławi Jakuba (1-29)
 Ezaw zabiega o błogosławieństwo, ale nie okazuje skruchy (30-40)
 Ezaw wrogo nastawiony do Jakuba (41-46)
- 28 Izaak wysyła Jakuba do Paddan-Aram (1-9)
 Sen Jakuba w Betel (10-22)
 Bóg potwierdza Jakubowi swoją obietnicę (13-15)
- 29 Jakub spotyka Rachelę (1-14)
 Jakub zakochuje się w Racheli (15-20)
 Jakub żeni się z Leą i Rachelą (21-29)
 Czterej synowie Jakuba i Lei: Ruben, Symeon, Lewi i Juda (30-35)
- 30 Bilha rodzi Dana i Naftalego (1-8)
 Zilpa rodzi Gada i Aszera (9-13)
 Lea rodzi Issachara i Zebulona (14-21)
 Rachela rodzi Józefa (22-24)
 Stada Jakuba się powiększają (25-43)
- 31 Jakub potajemnie wyrusza do Kanaanu (1-18)
 Laban dogania Jakuba (19-35)
 Przymierze Jakuba z Labanem (36-55)
- 32 Do Jakuba przychodzą aniołowie (1, 2)
 Jakub przygotowuje się na spotkanie z Ezawem (3-23)
 Jakub mocuje się z aniołem (24-32)
 Otrzymuje imię Izrael (28)
- 33 Spotkanie Jakuba z Ezawem (1-16)
 Jakub idzie do Szechem (17-20)
- 34 Dina zostaje zgwałcona (1-12)
 Podstęp synów Jakuba (13-31)
- 35 Jakub pozbywa się wizerunków cudzoziemskich bogów (1-4)
 Jakub wraca do Betel (5-15)
 Narodziny Beniamina; śmierć Racheli (16-20)
 12 synów Izraela (21-26)
 Śmierć Izaaka (27-29)
- 36 Potomkowie Ezawa (1-30)
 Królowie i szejkwowie Edomu (31-43)
- 37 Sny Józefa (1-11)
 Zazdrość braci Józefa (12-24)
 Józef sprzedany do niewoli (25-36)
- 38 Juda i Tamar (1-30)
- 39 Józef w domu Potyfara (1-6)
 Józef nie daje się uwieść żonie Potyfara (7-20)
 Józef w więzieniu (21-23)
- 40 Józef wyjaśnia sny współwzięniów (1-19)
 „Bóg wyjaśnia tajemnice” (8)
 Przyjęcie urodzinowe faraona (20-23)
- 41 Józef wyjaśnia sny faraona (1-36)
 Faraon wywyższa Józefa (37-46a)
 Józef gromadzi i sprzedaje żywność (46b-57)

<p>42 Bracia Józefa wybierają się do Egiptu (1-4)
Józef poddaje braci próbie (5-25)
Bracia Józefa wracają do domu (26-38)</p> <p>43 Bracia Józefa zabierają do Egiptu Beniamina (1-14)
Józef znowu spotyka się z braćmi (15-23)
Józef zaprasza braci na ucztę (24-34)</p> <p>44 Srebrny kielich Józefa w worku Beniamina (1-17)
Juda wstawia się za Beniaminem (18-34)</p> <p>45 Józef wyjawia, kim jest (1-15)
Bracia Józefa wracają do Jakuba (16-28)</p> <p>46 Jakub z rodziną przeprowadza się do Egiptu (1-7)
Imiona tych, którzy przybyli do Egiptu (8-27)
Józef spotyka się z Jakubem w Goszen (28-34)</p> | <p>47 Jakub u faraona (1-12)
Józef mądrym zarządcą (13-26)
Izraelici mieszkają w Goszen (27-31)</p> <p>48 Jakub błogosławi dwóch synów Józefa (1-12)
Efraim otrzymuje błogosławieństwo pierworodnego (13-22)</p> <p>49 Proroctwo Jakuba na łożu śmierci (1-28)
Szilo będzie pochodzić od Judy (10)
Jakub wydaje polecenia dotyczące swojego pogrzebu (29-32)
Śmierć Jakuba (33)</p> <p>50 Józef wyrusza do Kanaanu pochować Jakuba (1-14)
Józef zapewnia braci, że im wybaczył (15-21)
Ostatnie lata życia Józefa (22-26)
Józef nakazuje, żeby jego kości zabrano z Egiptu (25)</p> |
|---|---|

1 Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię^a.

2 Ziemia była bezkształtna i pusta, a nad otchłanią wód^a panowała ciemność^b. Nad wodami przemieszczała się czynna siła Boża^c.

3 I Bóg powiedział: „Niech pojawi się światło”. Wtedy pojawiło się światło^d. **4** I Bóg widział, że światło było dobre, i zaczął oddzielać światło od ciemności. **5** Bóg nazwał światło dniem, a ciemność nocą^e. I nastał wieczór, i nastał ranek—dzień pierwszy.

6 Potem Bóg rzekł: „Niech między wodami powstanie przestworze^f i niech się oddzieli wody od wód”^g. **7** Bóg uczynił więc przestworze, rozdzielając wody, które są poniżej prze-

ROZDZ. 1

a Ps 102:25
Iz 42:5
Iz 45:18
Rz 1:20
Heb 1:10
Obj 4:11
Obj 10:6

b Prz 8:27, 28

c Ps 33:6
Ps 104:5, 6
Iz 40:26

d Iz 45:7
2Ks 4:6

e Rdz 8:22

f Rdz 1:20

g 2Pt 3:5

szpalta 2

a Rdz 7:11
Prz 8:27, 28

b Hi 38:8, 11
Ps 104:6-9
Ps 136:6

c Ps 95:5

d Prz 8:29

e Pwt 32:4

f Ps 104:14

stworza, od tych, które są ponad przestworzem^a. Tak właśnie się stało. **8** Bóg nazwał przestworze niebem. I nastał wieczór, i nastał ranek—dzień drugi.

9 Następnie Bóg powiedział: „Niech wody pod niebem zbiorą się w jedno miejsce i niech się ukaze suchy ląd”^b. I tak się stało. **10** Bóg nazwał suchy ląd ziemią^c, a zebrane wody morzem^d. I Bóg widział, że było to dobre^e. **11** Potem Bóg powiedział: „Niech na ziemi wyrośnie trawa, rośliny wydające nasiona i drzewa rodzące owoce z nasionami—według swoich rodzajów”. I tak się stało. **12** Na ziemi zaczęła rosnać trawa, rośliny wydające nasiona oraz drzewa rodzące owoce z nasionami—według swoich rodzajów. I Bóg widział, że było to dobre. **13** I nastał wieczór, i nastał ranek—dzień trzeci.

1:2 ^aLub „powierzchnią wzburzonych wód”. ^aLub „przemieszczał się duch Boży”.

14 Następnie Bóg rzekł: „Niech na niebie* pojawią się źródła światła^a, które będą oddzielać dzień od nocy^b i służyć za znaki wskazujące pory roku oraz dni i lata^c. **15** Będą świecić na niebie* i oświetlać ziemię”. I tak się stało. **16** Bóg uczynił* dwa wielkie źródła światła: większe, by panowało nad dniem^d, i mniejsze, by pano- wało nad nocą, a także gwiaz- dy^e. **17** Bóg umieścił je na nie- bie*, żeby oświetlały ziemię **18** i żeby panowały w dzień i w nocy oraz żeby oddzielały światło od ciemności^f. I Bóg wi- dział, że było to dobre. **19** I na- stał wieczór, i nastał ranek — dzień czwarty.

20 Potem Bóg powiedział: „Niech wody zaroją się ży- wymi stworzeniami* i niech pod niebem^g latają stworzenia latające^h”. **21** I Bóg stworzył według rodzajów wielkie zwie- rzęta* morskie i wszelkie żywe stworzeniaⁱ, od których zarożyły się wody, a także wszelkie lata- jące stworzenia skrzydlate we- dług ich rodzajów. I Bóg widział, że było to dobre. **22** Wtedy Bóg je pobłogosławił, mówiąc: „Bądźcie płodne, stańcie się liczne i napełnijcie morza^j, I niech na ziemi rozmnożą się stworzenia latające”. **23** I na- stał wieczór, i nastał ranek — dzień piąty.

1:14, 15, 17 *Dośl. „w przestworzu nie- ba”. **1:14** #Lub „świejące ciała nie- bieskie; światła”. **1:16** *Użyty tu hebr. czasownik może też znaczyć „przygoto- wać; uformować; ustanowić”. Nie jest to ten sam czasownik, który w Rdz 1:1, 21, 27 i 2:3 został przetłumaczony na „stwa- rzać”. **1:20** *Lub „duszami”. #Dośl. „nad ziemią na obliczu przestworza nie- ba”. **1:21** *Dośl. „potwory”. **1:21, 24** #Lub „dusze”.

RODZ. 1

a Pwt 4:19

b Ps 104:19

c Rdz 8:22

d Ps 136:7, 8

e Ps 8:3
Jer 31:35

f Ps 74:16

g Rdz 2:19

h Neh 9:6
Ps 104:25

szpalta 2

a Rdz 2:19

b Prz 8:30
Jn 1:3
Kol 1:16

c 1Ko 11:7

d Rdz 5:1
Jak 3:9

e Rdz 9:2

f Ps 139:14
Mt 19:4
Mk 10:6
1Ko 11:7, 9

g Rdz 9:1

h Rdz 2:15

i Ps 8:4, 6

j Rdz 9:3
Ps 104:14
Dz 14:17

24 Następnie Bóg rzekł: „Niech na ziemi pojawią się ży- we stworzenia^a według swo- ich rodzajów: zwierzęta domo- we, zwierzęta pełzające* oraz dzikie zwierzęta według swo- ich rodzajów^b”. I tak się stało. **25** Bóg uczynił dzikie zwierzęta według ich rodzajów i zwierzę- ta domowe według ich rodzajów oraz wszelkie zwierzęta pełzają- ce według ich rodzajów. I Bóg widział, że było to dobre.

26 Potem Bóg powiedział: „Uczyńmy^b człowieka na nasz obraz^c, na nasze podobieństwo^d. Niech panuje nad rybami mor- skimi, stworzeniami latającymi pod niebem, zwierzętami domo- wymi i nad całą ziemią, jak również nad wszelkimi zwie- rzętami pełzającymi po ziemi^e. **27** I Bóg przystąpił do stwo- rzenia człowieka na swój ob- raz, stworzył go na obraz Boży — stworzył mężczyznę i kobietę^f. **28** Potem Bóg ich pobłogosła- wił i powiedział do nich: „Bądź- cie płodni i stańcie się liczni, napełnijcie ziemię^g i opanujcie ją^h. Panujcieⁱ nad rybami mor- skimi i stworzeniami latającymi pod niebem, i wszelkimi żywy- mi stworzeniami, które porusza- ją się po ziemi”.

29 Następnie Bóg rzekł: „Da- ję wam wszelkie rośliny na ziemi, które wydają nasiona, i wszelkie drzewa, które ro- dzą owoce zawierające nasiona. Niech służą wam za pokarm^j. **30** Również wszystkim dzikim zwierzętom, wszystkim stwo- rzeniom latającym pod niebem oraz wszystkiemu, co się poru- sza po ziemi i w czym jest ży-

1:24 *Lub „poruszające się”. Najwyraż- niej chodzi o gady i inne zwierzęta, któ- re nie należą do pozostałych wymienio- nych grup.

cie*, daję na pokarm wszelką zieloną roślinność”^a. I tak się stało.

31 Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre^b. I nastał wieczór, i nastał ranek—dzień szósty.

2 Tak zostało ukończone stwarzanie nieba i ziemi oraz wszystkiego, co je wypełnia*^c. **2** Do siódmego dnia Bóg ukończył swoją pracę i w siódmym dniu zaczął odpoczywać od całej pracy, którą wykonał^d. **3** Bóg pobłogosławił dzień siódmy i ustanowił go świętym, ponieważ tego dnia odpoczywa po stworzeniu wszystkiego, co zamierzał.

4 To jest relacja o stworzeniu nieba i ziemi—z czasu ich stworzenia, z dnia, w którym Jehowa* Bóg uczynił ziemię i niebo^e.

5 Na ziemi nie było jeszcze żadnego krzewu ani żadnych innych roślin, bo Jehowa Bóg nie spuścił na ziemię deszczu. Nie było też człowieka, który by uprawiał rolę. **6** Ale z ziemi unosiła się mgła i nawilżała całą powierzchnię gruntu.

7 I Jehowa Bóg ukształtował człowieka z prochu^f ziemi, tchnął w jego nozdrza dech życia^g i człowiek stał się istotą* żywą^h. **8** Jehowa Bóg zasadził też ogród w Edenieⁱ, na wschodzie, i tam umieścił człowieka, którego ukształtował^j. **9** Jehowa Bóg sprawił, że z ziemi wyrosły wszelkiego rodzaju drze-

1:30 *Lub „życie jako dusza; dusza żyjąca”. **2:1** *Dośl. „oraz całego ich wojska”. **2:4** *W tym miejscu po raz pierwszy pojawia się imię własne Boga—יהוה (JHWH). Zob. Dodatek A4. **2:7** *Lub „dusza”. Użyte tu hebr. słowo *néfes* dośl. znaczy „oddychające stworzenie”. Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 1

a Ps 147:9
Mt 6:26

b Pwt 32:4
Ps 104:24
1Tm 4:4

ROZDZ. 2

c Neh 9:6
Ps 146:6

d Wj 31:17
Heb 4:4

e Iz 45:18

f Rdz 3:19
Ps 103:14
Kzn 3:20

g Rdz 7:22
Iz 42:5
Dz 17:25

h 1Ko 15:45, 47

i Rdz 2:15
Rdz 3:23

j Rdz 1:26

szpalta 2

a Rdz 3:22, 24
Obj 2:7

b Rdz 2:17

c Dn 10:4

d Rdz 10:8, 11

e Rdz 15:18
Pwt 11:24

f Rdz 1:28
Rdz 2:8
Ps 115:16

g Rdz 2:8, 9
Rdz 3:2

h Rdz 3:19
Ps 146:4
Kzn 9:5, 10
Eze 18:4
Rz 5:12
1Ko 15:22

i 1Ko 11:8, 9
1Tm 2:13

j Rdz 1:26

wa, które pięknie wyglądały i miały owoce dobre do jedzenia, a także drzewo życia^a w środku ogrodu oraz drzewo poznania dobra i zła^b.

10 Z Edenu wypływała rzeka, która nawadniała ogród. Potem rozdzielała się na cztery rzeki. **11** Pierwsza nazywa się Piszczon. Opływa całą ziemię Chawila, gdzie znajduje się złoto. **12** A złoto tej ziemi jest bardzo dobrej jakości. Znajduje się tam również żywica bdelium oraz onyks. **13** Druga rzeka nazywa się Gichon i opływa całą ziemię Kusz. **14** Trzecia rzeka to Chiddekel*^c. Płynie ona na wschód od Asyrii^d. A czwartą rzeką jest Eufrat^e.

15 Jehowa Bóg umieścił człowieka w ogrodzie Eden, żeby go uprawiał i o niego dbał^f. **16** Jehowa Bóg dał też człowiekowi taki nakaz: „Możesz jeść do syta owoce ze wszystkich drzew ogrodu^g. **17** Tylko owoców z drzewa poznania dobra i zła nie wolno ci jeść, bo w dniu, w którym z niego zjesz, z całą pewnością umrzesz”^h.

18 Potem Jehowa Bóg powiedział: „Nie jest dobrze, żeby człowiek pozostawał sam. Uczynię dla niego pomoc, która będzie jego uzupełnieniem”ⁱ. **19** A Jehowa Bóg ukształtował z ziemi wszelkie dzikie zwierzęta i wszelkie stworzenia latające pod niebem i przyprowadzał je do człowieka, żeby zobaczyć, jak nazwie każde z nich. I każde żywe stworzenie* miało nosić taką nazwę, jaką mu nada człowiek^j. **20** Człowiek nadał więc nazwy wszelkim zwierzętom domowym i stworzeniom latającym

2:14 *Hebr. nazwa rzeki Tygrys. **2:19** *Lub „każda dusza żyjąca”.

pod niebem, i wszelkim dzikim zwierzętom. Ale dla człowieka nie znalazła się żadna pomoc, która byłaby jego uzupełnieniem. **21** Dlatego Jehowa Bóg sprawił, że człowiek zapadł w głęboki sen, a gdy on spał, wyjął jedno z jego żeber i zasklepił ciało w tym miejscu. **22** I Jehowa Bóg ukształtował kobietę z żebra, które wyjął z mężczyzny, i przyprowadził ją do niego^a.

23 Wtedy mężczyzna powiedział:

„To wreszcie jest kość
z moich kości
i ciało z mojego ciała.
Będzie zwana kobietą,
bo została wzięta
z mężczyzny”^b.

24 Dlatego mężczyzna opuści ojca i matkę, a przyłgnie^c do swojej żony i staną się jednym ciałem^c. **25** Mężczyzna i jego żona byli nadzy^d, mimo to się nie wstydzieli.

3 A wąż^e był najostrożniejszy^e ze wszystkich dzikich zwierząt, które uczynił Jehowa Bóg. I przemówił do kobiety: „Czy Bóg rzeczywiście powiedział, że nie wolno wam jeść owoców ze wszystkich drzew ogrodu?”^f. **2** Na to kobieta rzekła do węża: „Możemy jeść owoce z drzew ogrodu^g. **3** Ale o drzewie, które jest w środku ogrodu^h, Bóg powiedział: „Nie wolno wam jeść jego owoców ani nawet go dotykać, bo w przeciwnym razie umrzecie”ⁱ. **4** Wtedy wąż odezwał się do kobiety: „Z całą pew-

2:23 ^aW języku hebr. słowa „kobieta” (*’išszáh*) i „mężczyzna” (*’isz*) brzmią podobnie. 2:24 ^cUżyte tu hebr. słowo znaczy „przywrzeć mocno, jak przez przyklejenie”. 3:1 ^eLub „najbardziej przebiegły; najsprytniejszy”. ^fLub „że nie z każdego drzewa ogrodu wolno wam jeść”.

RODZ. 2

a Mk 10:9
1Tm 2:13

b 1Ko 11:8

c Mal 2:16
Mt 19:5
Mk 10:7, 8
Rz 7:2
1Ko 6:16
Ef 5:31
Heb 13:4

d Rdz 3:7

RODZ. 3

e 2Ko 11:3
Obj 12:9
Obj 20:2

f Rdz 2:17

g Rdz 2:16

h Rdz 2:8, 9

szpalta 2

a Jn 8:44
1Jn 3:8

b Rdz 3:22

c 2Ko 11:3
1Tm 2:14
Jak 1:14, 15

d Rz 5:12

e Rdz 3:21

f Rdz 2:25

g Rdz 2:17

h 2Ko 11:3
1Tm 2:14

i Rdz 3:1

nością nie umrzecie^a. **5** Bóg wie, że w tym samym dniu, w którym zjecie z niego owoc, otworzą się wam oczy i staniecie się podobni do Boga—będziecie znali dobro i zło”^b.

6 Wówczas kobieta zobaczyła, że drzewo to ma owoce dobre do jedzenia i wygląda naprawdę pięknie—przyciągało wzrok. Zerwała więc z niego owoc i zaczęła jeść^c. Potem dała też owoc mężowi, gdy był z nią, i on również go jadł^d. **7** Wtedy obojgu otworzyły się oczy i uświadomili sobie, że są nady. Pozszywali więc liście figowe i zrobili sobie okrycia bioder^e.

8 Później usłyszeli głos Jehowy Boga, który przechadzał się po ogrodzie w porze dnia, kiedy powiewał wiatr. Mężczyzna i jego żona ukryli się przed Jehową Bogiem wśród drzew ogrodu. **9** I Jehowa Bóg wołał mężczyznę, i pytał: „Gdzie jesteś?”. **10** W końcu mężczyzna się odezwał: „Słyszałem Twój głos w ogrodzie, ale bałem się, bo jestem nagi, i dlatego się ukryłem”. **11** Bóg zapytał go: „Kto ci powiedział, że jesteś nagi?”^f Czy jadłeś owoc z drzewa, z którego ci zakazałem jeść?”^g. **12** Mężczyzna odparł: „To ta kobieta, którą mi przyprowadziłeś, dała mi owoc z drzewa, więc jadłem”. **13** Wtedy Jehowa Bóg zapytał kobietę: „Dlaczego to zrobiłaś?”, a ona odpowiedziała: „Wąż mnie zwiódł, dlatego jadłam”^h.

14 Wówczas Jehowa Bóg rzekł do węża: „Ponieważ to zrobiłeś, jesteś przeklęty wśród wszystkich zwierząt domowych i dzikich. Będziesz pełzał na brzuchu i jadł proch przez wszystkie dni swojego życia. **15** I wprowadzę

nieprzyjaźń^a między ciebie^b a kobietę^c i między twoje potomstwo^{*d} a jej potomstwo^{*e}. Ono[#] zmiążdży ci głowę^{Δf}, a ty zranisz je w pięcie^{Ωg}.

16 A do kobiety powiedział: „Sprawie, że ciąża będzie ci przysparzać wielu cierpień*, w bólach będziesz rodzić dzieci. I będziesz pożądać swojego męża, a on będzie nad tobą pannał”.

17 A do Adama* rzekł: „Ponieważ posłuchałeś swojej żony i zjadłeś owoc z drzewa, z którego zakazałem ci jeść^h, przekłeta jest ziemia z twojego powoduⁱ. Przez wszystkie dni swojego życia będziesz mozolnie ją uprawiał, żeby dawała ci pokarm^{#j}, **18** a ona będzie ci rodziła ciernie i osty. I będziesz się żywił tym, co na niej wyrośnie. **19** W pocie czoła będziesz zdobywał pożywienie*, aż wrócisz do ziemi, gdyż z niej zostałeś wzięty^k. Bo prochem jesteś i do prochu wrócisz”^l.

20 Potem Adam dał swojej żonie imię Ewa*, ponieważ miała się stać matką wszystkich żyjących^m. **21** Jehowa Bóg sporządził dla Adama i jego żony długie ubrania ze skóry, żeby je na sobie nosiliⁿ. **22** I Jehowa Bóg powiedział: „Oto człowiek stał się jak jeden z nas — zna dobro i zło^o. A teraz, żeby nie wyciągnął ręki i nie wziął owocu również z drzewa życia^p, i nie jadł, i nie żył wiecznie*...”.

3:15 *Dosl. „nasienie”. #Dosl. „on”. ^ΔLub „zrani cię w głowę; ugodzi cię w głowę”. ^ΩLub „ugodzis je w pięcie; zmiążdżysz mu pięcie”. 3:16 *Lub „bardzo pomnożę ból twej brzemienności”. 3:17 *Imię to znaczy „ziemski człowiek; ludzkość”. #Dosl. „będziesz w bólu jadł jej plon”. 3:19 *Dosl. „jadł chleb”. 3:20 *Imię to znaczy „żyjąca”. 3:22 *Lub „po czas niezmierny”.

RODZ. 3

a Obj 12:7, 17

b Obj 12:9

c Obj 12:1

d Jn 8:44
1Jn 3:10e Rdz 22:18
Rdz 49:10
Gal 3:16, 29

f Obj 20:2, 10

g Mt 27:50
Dz 3:15

h Rdz 2:17

i Rdz 5:29

j Rz 8:20

k Rdz 2:7

l Ps 104:29
Kzn 3:20
Kzn 12:7

m Dz 17:26

n Rdz 3:7

o Rdz 3:5

p Rdz 2:9

szpalta 2

a Rdz 2:8

b Rdz 3:19

c Ps 80:1
Iz 37:16
Eze 10:4

RODZ. 4

d Rdz 1:28

e 1Jn 3:10-12
Judy 11

f Mt 23:35

g Wj 13:12

h Heb 11:4

i Mt 23:35
1Jn 3:10-12
Judy 11

23 Wtedy Jehowa Bóg usunął go z ogrodu Eden^a, aby uprawiał ziemię, z której został wzięty^b. **24** A gdy wypędził człowieka, po wschodniej stronie ogrodu Eden umieścił cherub^c oraz stale wirujący miecz z płomienistym ostrzem. Mieli oni strzec dostępu do drzewa życia.

4 Adam współżył ze swoją żoną, Ewą, i ona zaszła w ciążę^d. Kiedy urodziła Kaina^e, powiedziała: „Urodziłam* chłopca z pomocą Jehowy”. **2** Później urodziła jeszcze jego brata, Abła^f.

Abel został pasterzem, a Kain zajął się uprawą roli. **3** Po pewnym czasie Kain złożył Jehowie ofiarę z płodów ziemi. **4** Abel natomiast złożył w ofierze pierworodne zwierzęta ze swojej trzody^g razem z ich tłuszczem. Jehowa spojrzał przychylnie na Abła i jego ofiarę^h, **5** ale nie spojrzał przychylnie na Kaina ani na jego ofiarę. Dlatego Kain bardzo się rozgniewał i popadł w przynębnienie*. **6** Wtedy Jehowa powiedział do Kaina: „Dlaczego się tak rozgniewałeś? Dlaczego jesteś przynębniony? **7** Jeżeli zaczniesz postępować dobrze, czy nie będziesz się znowu cieszył moim uznaniem*? Ale jeśli nie zaczniesz postępować dobrze, to wiedz, że grzech czai się u twoich drzwi i pragnie tobą zawładnąć. Czy nad nim zapanujesz?”.

8 Potem Kain odezwał się do swego brata, Abła: „Chodźmy na pole”. A gdy byli na polu, zaatakował swojego brata i go zabiłⁱ. **9** Później Jehowa zapytał Kaina: „Gdzie jest Abel, twój brat?”, a on odpowiedział: „Nie wiem.

4:1 *Dosl. „utworzyłam”. 4:5 *Dosl. „i twarz mu opadła”. 4:7 *Lub „czy nie nastąpi wywyższenie”.

Czy jestem stróżem swojego brata?». **10** Na to Bóg rzekł: „Co ty zrobisz? Krew twojego brata woła do mnie z ziemi!^a **11** Teraz jesteś przeklęty: skazuję cię na wygnanie z ziemi, która wchłonęła krew twojego brata, przelaną przez ciebie^b. **12** Gdy będziesz uprawiał rolę, nie da ci plonu*. Staniesz się uciekinierem i będziesz się tułał po ziemi”. **13** Na to Kain powiedział do Jehowy: „Kara za moją winę jest zbyt ciężka do zniesienia. **14** Dzisiaj wypędzasz mnie z tej ziemi i zniknę Ci z oczu*. Stanę się uciekinierem i będę się tułał po ziemi, a ktokolwiek mnie spotka, na pewno mnie zabije”. **15** Jehowa rzekł więc do niego: „Dlatego człowieka, który by zabił Kaina, dosięgnie zemsta siedem razy”.

I ze względu na Kaina Jehowa ustanowił znak, żeby nie zabił go nikt, kto go spotka. **16** Wtedy Kain odszedł od Jehowy i osiedlił się w ziemi Nod*, na wschód od Edenu^c.

17 Później Kain współżył ze swoją żoną^d, a ona zaszła w ciążę i urodziła Henocha. Potem rozpoczął budowę miasta i nazwał je od imienia swego syna, Henocha. **18** Z czasem Henochowi urodził się Irad. Irad został ojcem Mechuajela, Mechujael został ojcem Metuszaela, a Metuszael—ojcem Lamecha.

19 Lamech wziął sobie dwie żony. Pierwsza miała na imię Ada, a druga—Cylla. **20** Ada urodziła Jabala. Stał się on ojcem tych, którzy mieszkają w namiotach i hodują zwierzęta. **21** Jego brat miał na imię Jubal. Stał się on ojcem wszystkich, którzy grają na instru-

4:12 *Dosl. „swej mocy”. **4:14** *Lub „będę ukryty przed Twoim obliczem”. **4:16** *Lub „w Ziemi Wygnania”.

ROZDZ. 4

a Heb 12:24

b Rdz 9:5

c Rdz 2:8

d Rdz 5:4

szpalta 2

a Rdz 4:15

b Rdz 5:3
1Kn 1:1c Rdz 4:8
Mt 23:35
Heb 11:4d Rdz 5:6
Łk 3:23, 38

ROZDZ. 5

e Rdz 1:26
Jak 3:9f Rdz 1:27
Mk 10:6g Rdz 2:23
Łz 45:12
Mt 19:4

h Rdz 4:25

i Rdz 2:17
Rdz 3:19
Rz 6:23
1Ko 15:22

mentem strunowym* i piszczałce^z. **22** Cylla również urodziła syna—Tubal-Kaina. Wykuwał on wszelkie narzędzia z miedzi i z żelaza. Siostrą Tubal-Kaina była Naama. **23** A Lamech zwrócił się do swoich żon, Ady i Cylli, takimi słowami:

„Słuchajcie mojego głosu, żony Lamecha!

Nadstawcie ucha na moją wypowiedź:

Zabiłem mężczyznę za to, że mnie zranił, młodzieńca—za to, że zadał mi cios.

24 Jeśli Kain ma zostać pomszczony siedem razy^a, to Lamech—siedemdziesiąt siedem razy”.

25 Adam znowu współżył ze swoją żoną, a ona urodziła syna. Nazwała go Set^b i powiedziała: „Bóg dał^c mi innego potomka w miejsce Abła, którego zabił Kain”^c. **26** Setowi także urodził się syn i nazwał go Enosz^d. W tym czasie ludzie zaczęli wzywać imienia Jehowy.

5 Oto księga przedstawiająca dzieje Adama. Kiedy* Bóg stworzył Adama, uczynił go na swoje podobieństwo^e. **2** Stworzył mężczyznę i kobietę^f. W dniu, w którym ich stworzył^g, pobłogosławił ich i nazwał ludźmi*.

3 Gdy Adam miał 130 lat, został ojcem syna i dał mu imię Set^h. Był on na jego podobieństwo, na jego obraz. **4** Po urodzeniu się Seta Adam żył jeszcze 800 lat i miał synów i córki. **5** Adam przeżył 930 lat i umarłⁱ.

4:21 *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. ^aLub „flecie”. **4:25** *Imię to znaczy „wyznaczony; postawiony”. ^bLub „wyznaczył”. **5:1** *Lub „w dniu, w którym”. **5:2** *Dosl. „człowiekiem”; hebr. *’adām*.

6 Gdy Set miał 105 lat, został ojcem Enosza^a. **7** Po urodzeniu się Enosza Set żył jeszcze 807 lat i miał synów i córki. **8** Set przeżył 912 lat i umarł.

9 Gdy Enosz miał 90 lat, został ojcem Kenana. **10** Po urodzeniu się Kenana Enosz żył jeszcze 815 lat i miał synów i córki. **11** Enosz przeżył 905 lat i umarł.

12 Gdy Kenan miał 70 lat, został ojcem Mahalalela^b. **13** Po urodzeniu się Mahalalela Kenan żył jeszcze 840 lat i miał synów i córki. **14** Kenan przeżył 910 lat i umarł.

15 Gdy Mahalalel miał 65 lat, został ojcem Jareda^c. **16** Po urodzeniu się Jareda Mahalalel żył jeszcze 830 lat i miał synów i córki. **17** Mahalalel przeżył 895 lat i umarł.

18 Gdy Jared miał 162 lata, został ojcem Henocha^d. **19** Po urodzeniu się Henocha Jared żył jeszcze 800 lat i miał synów i córki. **20** Jared przeżył 962 lata i umarł.

21 Gdy Henoch miał 65 lat, został ojcem Metuszelacha^e. **22** Po urodzeniu się Metuszelacha Henoch chodził z prawdziwym Bogiem^f jeszcze 300 lat i miał synów i córki. **23** Przeżył 365 lat. **24** Henoch cały czas chodził z prawdziwym Bogiem^f. Potem już go nie widział, ponieważ Bóg go zabrał^g.

25 Gdy Metuszelach miał 187 lat, został ojcem Lamecha^h. **26** Po urodzeniu się Lamecha Metuszelach żył jeszcze 782 lata i miał synów i córki. **27** Metuszelach przeżył 969 lat i umarł.

5:21 *Lub „Matuzalema”. 5:22 *Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Prawdziwy Bóg”. Zwrot „chodził z prawdziwym Bogiem” oznacza, że żył zgodnie z wolą Bożą.

RODZ. 5

a Rdz 4:26
Łk 3:23, 38

b Łk 3:23, 37

c Łk 3:23, 37

d Judy 14

e Łk 3:23, 37

f Rdz 6:9
Pwt 8:6
Pwt 13:4
3Jn 4
Judy 14, 15

g Jn 3:13
Heb 11:5

h Łk 3:23, 36

szpalta 2

a Rdz 7:1
Eze 14:14
Mt 24:37
Heb 11:7
1Pt 3:20
2Pt 2:5

b Rdz 3:17

c Rdz 10:21
Rdz 11:10
Łk 3:23, 36

d Rdz 6:10
Rdz 10:6

e Rdz 10:2

RODZ. 6

f Hi 1:6
Hi 38:7
2Pt 2:4
Judy 6

g Rdz 7:4
1Pt 3:20

h 2Pt 3:9

i Rdz 8:21
Jer 17:9
Mt 15:19

j Ps 78:40, 41

28 Gdy Lamech miał 182 lata, urodził mu się syn. **29** Na dał mu imię Noe^{*a}, mówiąc: „Ten przyniesie nam pocieszenie[#] w naszym trudzie i męczącej pracy naszych rąk na ziemi, którą Jehowa przeklął”^b. **30** Po urodzeniu się Noego Lamech żył jeszcze 595 lat i miał synów i córki. **31** Lamech przeżył 777 lat i umarł.

32 Noe osiągnął wiek 500 lat; potem został ojcem Sema^c, Chama^d i Jafeta^e.

6 Gdy na ziemi przybywało ludzi i rodziły się im córki, **2** synowie prawdziwego Boga^{*f} zaczęli dostrzegać, że są one[#] piękne, i brali za żony wszystkie, które sobie upatrzyli. **3** Wtedy Jehowa rzekł: „Nie będę^{*} bez końca tolerował człowieka^g, bo jest on tylko istotą cielesną^h”. Dlatego będzie żył jeszcze 120 lat”^h.

4 W tamtych dniach, jak również później—gdy synowie prawdziwego Boga dalej współżyli z córkami ludzkimi i one rodziły im synów—na ziemi żyli nefilimowie^{*}. Byli to siłacze, którzy w dawnych czasach stali się sławni.

5 I Jehowa widział, że ogromna jest niegodziwość człowieka na ziemi i że każda jego myśl i każda skłonność jego serca przez cały czas jest złaⁱ. **6** Jehowa żałował^{*}, że uczynił ludzi na ziemi, i bardzo się smucił^{*j}.

5:29 *Imię to prawdopodobnie znaczy „odpoczynek; pocieszenie”. [#]Lub „ulgę”. 6:2 *Hebr. idiom odnoszący się do aniołów. ^dDosł. „córki ludzkie”. 6:3 *Dosł. „mój duch nie będzie”. ^eLub „bo postępuje on w zgodzie z ciałem”. Dosł. „jest ciałem”. 6:4 *Nazwa ta może znaczyć „ci, którzy powalają innych”. Zob. Słowniczek pojęć. 6:6 *Lub „odczuwał smutek”. ^fLub „bolał w swym sercu”.

7 Dlatego Jehowa powiedział: „Zetrę z powierzchni ziemi ludzi, których stworzyłem—ludzi razem ze zwierzętami domowymi i pełzającymi oraz stworzeniami latającymi pod niebem, bo żałuję, że ich uczyniłem”. 8 Ale Noe zyskał uznanie Jehowy.

9 Oto dzieje Noego.

Noe był człowiekiem prawnym^a. Okazał się nienaganny^a wśród współczesnych^a. Noe chodził z prawdziwym Bogiem^{a,b}. 10 Z czasem został ojcem trzech synów: Sema, Chama i Jafeta^c. 11 A w oczach prawdziwego Boga ziemia była zrujnowana i napełniona przemocą. 12 Tak, Bóg zobaczył, że ziemia została zrujnowana^d, gdyż wszyscy ludzie dopuszczali się niegodziwości^e.

13 Potem Bóg powiedział do Noego: „Postanowiłem unicescować wszelkie żywe stworzenia, bo z powodu ludzi ziemia jest pełna przemocy. Dlatego ich zgładzę, a ziemię obrócę w ruinę^f. 14 Zbuduj więc sobie arkę^g z drzewa żywicznego^g. Zrób w niej pomieszczenia, a wewnątrz i na zewnątrz powleczone ją smołą^h. 15 Zbudujesz ją w ten sposób: arka ma być długa na 300 łokci, szeroka na 50 łokci i wysoka na 30 łokciⁱ. 16 Wykonasz w arce oknoⁱ na łokieć od góry, a wejście do niej zrobisz z bokuⁱ. Arka ma mieć trzy kondygnacje.

6:9 *Lub „niewinny”. ^aDosł. „swoich pokoleń”. ^aZwrot „chodził z prawdziwym Bogiem” oznacza, że żył zgodnie z wolą Bożą. 6:14 *Dosł. „skrzynię”. 6:15 *Czyli miała mieć jakieś 134 m długości, 22 m szerokości i 13 m wysokości. Zob. Dodatek B14. 6:16 *Użyte tu hebr. słowo *cohar* może też oznaczać dach.

ROZDZ. 6

a Rdz 7:1
Eze 14:14
Heb 11:7

b 2Pt 2:5

c Rdz 5:32

d Obj 11:18

e Mt 24:37-39
2Pt 2:5

f Rdz 7:4

g Heb 11:7

h Rdz 14:10
Wj 2:3

i Rdz 7:16

szpalta 2

a Rdz 1:7
Rdz 7:6, 11

b Rdz 7:21
Ps 104:29
Mt 24:39
2Pt 2:5

c Rdz 7:13

d Rdz 8:17

e Rdz 7:2

f Rdz 7:14, 15

g Rdz 1:29, 30

h Wj 40:16
Heb 11:7

ROZDZ. 7

i Rdz 6:9
Heb 10:38
Heb 11:7
1Pt 3:12
2Pt 2:5, 9

j Rdz 8:20

k Rdz 7:23
Rdz 8:19

l Rdz 2:5

m Rdz 7:11, 12

n Rdz 6:7, 17

17 „A ja sprowadzę potop^a na ziemię, żeby wytracić spod nieba wszelkie stworzenia^a, w których jest dech^a życia. Wszystko, co jest na ziemi, wyginie^b.

18 Ale z tobą ustanawiam przymierze. Wejdiesz do arki ze swoimi synami, z żoną i synowymi^c. 19 A ze wszystkich żywych stworzeń wprowadzisz do arki po dwa^d—samca i samicę^e—żeby razem z tobą pozostały przy życiu. 20 Mają to być stworzenia latające według ich rodzajów, zwierzęta domowe według ich rodzajów i wszelkie zwierzęta pełzające według ich rodzajów—po dwa z każdego rodzaju wejdą z tobą do arki, żeby mogły ocaleć^f. 21 Nagromadź wszelkiego rodzaju żywności^g i weź ją ze sobą dla siebie i zwierząt, żebyście mieli co jeść^h.”

22 I Noe zrobił wszystko tak, jak mu Bóg nakazał. Tak właśnie zrobił^h.

7 Potem Jehowa powiedział do Noego: „Wejdź do arki razem ze wszystkimi swoimi domownikami, bo zobaczyłem, że w przeciwieństwie do tego pokolenia ty jesteś prawyⁱ. 2 Z każdego rodzaju zwierząt czystych masz wziąć ze sobą po siedem^j, samce i samice, a z każdego rodzaju zwierząt nieczystych tylko po dwa, samca i samicę. 3 Także ze stworzeń latających pod niebem weź po siedem^j, samce i samice, aby ich potomstwo mogło się rozprzesztrzeć na całej ziemi^k. 4 Bo już za siedem dni sprawię, że deszcz^l będzie padał na ziemię przez 40 dni i 40 nocy^m. I zetrę z powierzchni ziemi wszelką żywą istotę, którą uczyniłemⁿ.”

6:17 *Dosł. „ciało”. ^aLub „duch”. 7:2, 3 *Możliwe też „po siedem par”.

5 Noe zrobił wszystko, co mu Jehowa nakazał.

6 Potop nastąpił na ziemi, gdy Noe miał 600 lat^a. 7 Zanim potop się rozpoczął, Noe wszedł do arki ze swoimi synami, żoną i synowymi^b. 8 Ze wszystkich zwierząt czystych i ze wszystkich zwierząt nieczystych, ze stworzeń latających i ze wszystkich stworzeń, które się poruszają po ziemi^c, 9 weszły parami do arki, do Noego, samce i samice, tak jak Bóg nakazał Noemu. 10 A siedem dni później na ziemi nastąpił potop.

11 W 600 roku życia Noego, 17 dnia miesiąca drugiego, wytrysnęły wszystkie źródła wielkiej otchłani wód i otworzyły się upusty nieba^d. 12 Ulewny deszcz padał na ziemię 40 dni i 40 nocy. 13 W tym właśnie dniu Noe wszedł do arki razem ze swoimi synami—Semem, Chamem i Jafetem^e—oraz swoją żoną i trzema synowymi^f. 14 A wraz z nimi weszły wszelkie dzikie zwierzęta według swoich rodzajów, wszelkie zwierzęta domowe według swoich rodzajów, wszelkie zwierzęta pełzające według swoich rodzajów oraz wszelkie stworzenia latające według swoich rodzajów—wszelkie ptaki i wszelkie stworzenia skrzydlate. 15 Wszelkiego rodzaju stworzenia*, w których był dech^g życia, wchodziły do arki, do Noego, para po parze. 16 Tak więc samce i samice z każdego rodzaju żywych stworzeń weszły do środka, tak jak Bóg nakazał Noemu. Potem Jehowa zamknął za nim drzwi.

17 Potop na ziemi trwał 40 dni. Woda wzbierała i arka zaczęła się na niej unosić, wysoko

7:15, 21 *Dosl. „wszelkie ciało”. 7:15 ^aLub „duch”.

RODZ. 7

a Rdz 8:13

b Łk 17:27
Heb 11:7

c Rdz 6:19, 20

d Rdz 1:7
Rdz 8:2

e Rdz 9:18
1Kn 1:4

f Rdz 6:18
1Pt 3:20
2Pt 2:5

szpalta 2

a 2Pt 3:5, 6

b Rdz 6:7, 17

c Łk 17:27

d Rdz 2:7
Rdz 7:15
Kzn 3:19
Iz 42:5

e Rdz 6:7
2Pt 3:5, 6

f Mt 24:37-39
1Pt 3:20
2Pt 2:5, 9

g Rdz 8:3

RODZ. 8

h Rdz 6:19, 20
Heb 11:7

i Rdz 7:11, 12

j Rdz 7:19, 20

nad ziemią. 18 Wody było bardzo dużo i wciąż jej przybywało, lecz arka utrzymywała się na jej powierzchni. 19 Woda podniosła się tak bardzo, że zakryła wszystkie wysokie góry pod niebem^a. 20 Spiętrzyła się nad nimi aż na 15 łokci^b.

21 Wyginęły więc wszystkie żywe stworzenia^{*b}—stworzenia latające, zwierzęta domowe, dzikie zwierzęta oraz małe stworzenia, od których roiło się na ziemi, a także wszyscy ludzie^c. 22 Wymarło wszystko, w czym był dech życia^{*c}—wszystko, co było na suchym lądzie^d. 23 Tak Bóg zgładził z powierzchni ziemi wszystkie żywe istoty: zarówno ludzi, jak i zwierzęta, w tym stworzenia pełzające i stworzenia latające pod niebem. Wszystkie zostały zgładzone z ziemi^e. Przy życiu pozostał tylko Noe z rodziną i to, co było z nim w arce^f. 24 A woda na ziemi nie opadała przez 150 dni^g.

8 Ale Bóg zwrócił uwagę^{*} na Noego oraz na wszystkie dzikie zwierzęta i wszystkie zwierzęta domowe, które były z nim w arce^h. I Bóg sprawił, że nad ziemią powiał wiatr, i woda zaczęła opadać. 2 Źródła otchłani wód i upusty nieba zostały zamknięte, więc deszcz przestał padać^{*i}. 3 Wtedy woda zaczęła stopniowo ustępować z ziemi i po 150 dniach znacznie opadła. 4 W 17 dniu miesiąca siódmego arka spoczęła na górach Ararat. 5 I wody stopniowo ubywało aż do miesiąca dziesiątego. Pierwszego dnia miesiąca dziesiątego ukazały się szczyty gór^j.

7:20 *Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. Dodatek B14. 7:22 *Lub „co miało w nozdrzach tchnienie ducha życia”. 8:1 *Dosl. „pamiętał”. 8:2 *Lub „został powstrzymany”.

6 Po 40 dniach Noe otworzył okno^a arki 7 i wypuścił kruk. Ten wylatywał na zewnątrz i wracał, dopóki woda na ziemi nie wyschła.

8 Później Noe wypuścił gołębia, żeby się przekonać, czy woda opadła. 9 Ale gołąb nie znalazł żadnego miejsca, gdzie mógłby usiąść*. Wrócił więc do niego, ponieważ woda wciąż pokrywała całą powierzchnię ziemi^b. Wówczas Noe wyciągnął rękę i wziął go z powrotem do arki. 10 Począł następnego siedem dni i znowu wypuścił gołębia z arki. 11 Gdy gołąb przyleciał do niego pod wieczór, Noe zobaczył w jego dziobie świeżo zerwany liść oliwki. Dzięki temu zrozumiał, że woda już opadła^c. 12 Odczekał dalsze siedem dni i jeszcze raz wypuścił gołębia, ale ten już do niego nie wrócił.

13 A w 601 roku^d, pierwszego dnia miesiąca pierwszego, woda ustąpiła z ziemi. Wtedy Noe zdjął przykrycie arki i zobaczył, że powierzchnia ziemi wysycha. 14 W 27 dniu miesiąca drugiego ziemia stała się zupełnie sucha.

15 I Bóg powiedział do Noego: 16 „Wyjdź z arki razem z żoną, synami i synowymi”. 17 Wyprowadź ze sobą wszelkiego rodzaju żywe stworzenia^e: stworzenia latające, zwierzęta domowe i dzikie, i wszelkie zwierzęta pełzające po ziemi. Niech będą płodne i staną się liczne, niech zaroi się od nich ziemia^g.

18 Noe wyszedł więc z arki razem z synami^h, żoną i synowymi. 19 Wyszły też wszystkie żywe stworzenia: wszelkie stworzenia latające i wszelkie inne

8:9 *Lub „miejsca odpoczynku dla spodu swej nogi”.

ROZDZ. 8

- a Rdz 6:16
- b Rdz 7:19
- c Rdz 7:19, 20
Rdz 8:3
- d Rdz 7:6, 11
- e Rdz 7:7
1Pt 3:20
2Pt 2:5
- f Rdz 6:19, 20
Rdz 7:14, 15
- g Rdz 1:22
- h Rdz 6:10

szpalta 2

- a Rdz 7:13, 14
- b Rdz 12:7
- c Pwt 27:6
- d Rdz 7:2
Kpl 20:25
- e Rdz 3:17
Rdz 5:29
- f Rdz 6:5
Kzn 7:20
Mt 15:19
- g Rdz 6:7, 17
Rdz 9:11
Iz 54:9
- h Rdz 1:14
Ps 74:17
Kzn 1:4

ROZDZ. 9

- i Rdz 1:28
- j Rdz 1:26
Jak 3:7
- k 1Tm 4:3
- l Rdz 1:29
- m Kpl 17:11, 14
- n Kpl 3:17
Kpl 7:26
Kpl 17:10, 13
Pwt 12:16, 23
Dz 15:20, 29
Dz 21:25
- o Rdz 4:8, 10
Wj 21:12
- p Wj 20:13
Lb 35:30
Mt 26:52

zwierzęta, wszystko, co się porusza po ziemi—według swoich rodzajów^a. 20 Potem Noe zbudował ołtarz^b dla Jehowy i złożył na nim ofiary całopalne^c ze zwierząt czystych oraz czystych stworzeń latających^d. 21 I Jehowa poczuł przyjemną^e woń. Wtedy Jehowa postanowił: „Już nigdy nie przeklnę ziemi^f z powodu człowieka, bo jego serce jest skłonne do zła od samej młodości^g. I już nigdy nie zniszczę wszystkiego, co żyje, tak jak to uczyniłem^h. 22 Od tej pory na ziemi nigdy nie ustanie siew i żniwa, zimno i gorąco, lato i zima, dzień i noc^h”.

9 Bóg pobłogosławił Noego i jego synów i powiedział do nich: „Bądźcie płodni, stancie się liczni i napełnijcie ziemięⁱ. 2 Wszelkie zwierzęta dzikie i domowe, wszelkie stworzenia latające pod niebem, wszystko, co się porusza po ziemi, i wszelkie ryby morskie będą się was bać i przed wami drzeć. Będziecie nad nimi panować^j. 3 Wszystkie zwierzęta żyjące na ziemi mogą wam służyć za pokarm^k. Daję wam je wszystkie, tak jak dałem wam zieloną roślinność^l.

4 Tylko mięsa z jego krwią—jego życiem^m—nie wolno wam jeśćⁿ. 5 Ponadto będę się domagał zapłaty za waszą krew^o—pociągnę do odpowiedzialności każde żywe stworzenie, które przeleje waszą krew, i każdego człowieka, który odbierze życie swojemu bratu^p. 6 Jeżeli ktoś przelewa krew człowieka, to jego krew też zostanie przelana przez człowieka^o, bo uczyniłem czło-

8:21 *Dost. „kojącą”. ^aLub „nie sprostować zła na ziemię”. 9:4 *Lub „duszą”. 9:5 *Lub „za krew waszych dusz”.

wieka na swój obraz^{*a}. **7** A wy bądźcie płodni, stańcie się liczni i zaludnijcie ziemię^b.

8 Potem Bóg powiedział do Noego i jego synów: **9** „Zawieram teraz przymierze z wami i waszym potomstwem, **10** i ze wszystkimi zwierzętami*, które wyszły z arki: z ptakami, zwierzętami domowymi i dzikimi zwierzętami, które były z wami – ze wszystkimi zwierzętami na ziemi^d. **11** Tak, zawieram z wami przymierze: Już nigdy wody potopu nie zniszczą wszystkich istot żywych*, już nigdy nie będzie potopu, który by obrócił ziemię w ruinę^e”.

12 Następnie Bóg dodał: „To jest znak przymierza, jakie zawieram z wami i każdym żywym stworzeniem*, które jest z wami. Przymierze to będzie trwać przez wszystkie przyszłe pokolenia. **13** Rozpościeram tęczę na obłoku, żeby służyła za znak przymierza między mną a ziemią. **14** Za każdym razem, gdy sprowadzę obłok nad ziemię i na obłoku pojawi się tęcza, **15** na pewno przypomnę sobie o przymierzu, które zawarłem z wami i wszelkiego rodzaju żywymi stworzeniami^h. I nigdy więcej wody potopu nie zniszczą wszystkich istot żywych^{*f}. **16** Kiedykolwiek tęcza pojawi się na obłoku, na pewno ją zobaczę i przypomnę sobie o wiecznym przymierzu między Bogiem a wszelkiego rodzaju żywymi stworzeniami^h na ziemi”.

17 I Bóg powtórzył Noemu: „To jest znak przymierza, które zawieram z wami i każdym ży-

9:6 *Dosl. „na obraz Boży”. **9:10** *Lub „duszami żyjącymi”. **9:11, 15** *Dosl. „wszelkiego ciała”. **9:12** *Lub „każdą duszą żyjącą”. **9:15, 16** ^hLub „każdą duszą żyjącą spośród wszelkiego ciała”.

ROZDZ. 9

a Rdz 1:27

b Rdz 1:28
Rdz 10:32c Rdz 9:15
Iz 54:9

d Rdz 8:17

e Rdz 8:21

f Rdz 8:21

szpalta 2

a Rdz 9:12, 13

b Rdz 5:32
Rdz 7:7
Rdz 10:1

c Rdz 10:6

d Rdz 10:32

e Pwt 7:1

f Joz 17:13

g Sdz 1:28

h Rdz 7:6

wym stworzeniem* znajdującym się na ziemi^a.

18 Razem z Noem z arki wyszli jego synowie: Sem, Cham i Jafet^b. Później Cham został ojcem Kanaan^c. **19** Ci trzej byli synami Noego i od nich wywodzią się wszyscy ludzie, którzy zasiedlili ziemię^d.

20 Noe zajął się rolnictwem i zasadził winnicę. **21** Gdy pewnego dnia pił wino, upił się i położył się nagi w swoim namiocie. **22** Cham, ojciec Kanaan, zobaczył nagiego ojca i opowiedział o tym dwóm swoim braciom, którzy byli na zewnątrz. **23** Sem i Jafet wzięli więc płaszcz, zarzucili go sobie na ramiona, weszli tyłem i zakryli nagiego ojca. Ponieważ twarze mieli odwrócone, nie widzieli go nagiego.

24 Kiedy Noe wytrzeźwiał i się obudził, dowiedział się, co mu zrobił jego najmłodszy syn. **25** Wtedy powiedział:

„Niech będzie przeklęty Kanaan^e.

Niech się stanie najniższym niewolnikiem swoich braci^f”.

26 I dodał:

„Niech będzie wysławiany Jehowa, Bóg Sema.

Niech Kanaan stanie się niewolnikiem Sema^g”.

27 Niech Bóg da Jafetowi rozległą przestrzeń.

Niech mieszka on w namiotach Sema.

Niech Kanaan stanie się również jego niewolnikiem”.

28 Noe żył po potopie jeszcze 350 lat^h. **29** Tak więc Noe przeżył 950 lat i umarł.

9:17 *Dosl. „wszelkim ciałem”.

10 Oto dzieje synów Noego: Sema^a, Chama i Jafeta.

Po potopie urodzili się im synowie^b. **2** Synami Jafeta byli: Gomer^c, Magog^d, Madaj, Jawan, Tubal^e, Meszech^f i Tiras^g.

3 Synami Gomera byli: Aszkenaz^h, Rifat i Togarmaⁱ.

4 Synami Jawana byli: Elisza^j, Tarsisz^k, Kittim^l i Dodanim.

5 Od nich wywodzą się mieszkańcy wysp, którzy osiedlili się w swoich krainach—według języków, jakimi się posługiwali, według rodzin i według narodów, do których należeli.

6 Synami Chama byli: Kusz, Micraim^m, Putⁿ i Kanaan^o.

7 Synami Kusza byli: Seba^p, Chawila, Sabta, Rama^q i Sabtecha.

Synami Ramy byli: Szeba i Dedan.

8 Kusz został też ojcem Nimroda. Nimrod był pierwszym człowiekiem na ziemi, który zdobył wielką władzę. **9** Stał się potężnym łowcą przeciwstawiającym się Jehowie. Stąd się wzięło powiedzenie: „On jest jak Nimrod, potężny łowca przeciwstawiający się Jehowie”. **10** Pierwszymi miastami jego królestwa były*: Babel^r, Erech^s, Akkad i Kalne, w ziemi Szinear^t. **11** Z ziemi tej Nimrod udał się do Asyrii^u i zbudował Niniwę^v, Rechobot-Ir, Kalach **12** i Resen między Niniwą a Kalachem. Jest to wielkie miasto*.

13 Micraimowi urodzili się: Ludim^w, Ananim, Lehabim, Naftuchim^x, **14** Patrusim^y, Ka-

10:10 *Lub „początkiem jego królestwa stały się”. **10:12** *Możliwe też „tworzyły one wielkie miasto”.

RODZ. 10

a Łk 3:23, 36
b Rdz 9:18, 19
c Eze 38:6
d Eze 38:2
e Iz 66:19
f Eze 27:13
g Ps 120:5
h Eze 32:26
i 1Kn 1:5-7
j Jer 51:27
k Eze 27:14
l Eze 38:6
m Jer 46:9
n Nah 3:9
o Łb 34:2
p 1Kn 1:8-10
q Ps 72:10
r Eze 27:22
s Rdz 11:9
t Ezd 4:9
u Dn 1:2
v Mt 5:6
w Jon 3:3
x Mt 12:41
y W Jer 46:9
x 1Kn 1:11, 12
y Eze 29:14

szpalta 2

a Joz 13:2, 3
b Jer 47:4
c Pwt 2:23
d Joz 13:6
e Mk 7:24
f Rdz 25:10
g Rdz 27:46
h 1Kn 1:13-16
i Sdz 1:21
j Rdz 15:16
k Pwt 3:8
l Joz 11:3
m Eze 27:11
n 1KI 8:65
o Rdz 20:1
p Joz 15:20, 47
q Dz 8:26
r Rdz 13:10
s Rdz 19:24
t Judy 7
u Pwt 29:23
v Rdz 11:17
w Ezd 4:9
x Dz 2:8, 9
y Eze 27:23
z Rdz 11:10
r 1Kn 1:17
s Rdz 11:12
t Łk 3:23, 35
u Rdz 11:16
v 1Kn 1:19
w 1Kn 1:20-23

sluchim (od którego wywodzą się Filistyni)^a i Kaftorim^b.

15 Kanaan został ojcem Sydona^c, swego pierworodnego, i Heta^d, **16** jak również Jebusytów^e, Amorytów^f, Girgasytów, **17** Chiiwitów^g, Arkitów, Synitów, **18** Arwadytów^h, Cemarytów i Chamatykówⁱ. Z czasem rodziny Kananejczyków rozeszły się w różne strony. **19** Granica terytorium Kananejczyków biegła od Sydonu aż po Gerar^j blisko Gazy^k, aż po Sodomę, Gomorę^l, Admę i Ceboim^m, blisko Laszy. **20** To byli synowie Chama. Wymieniono ich według rodzin oraz według języków, jakimi się posługiwali, według krain, w których mieszkali, i według narodów, do których należeli.

21 Dzieci urodziły się również Semowi, który był praojcem wszystkich synów Eberaⁿ i bratem Jafeta, najstarszego*. **22** Synami Sema byli: Elam^o, Aszszur^p, Arpachszad^q, Lud i Aram^r.

23 Synami Arama byli: Uc, Chul, Geter i Masz.

24 Arpachszad został ojcem Szelacha^s, a Szelach — ojcem Ebera.

25 Eberowi urodziło się dwóch synów. Jeden miał na imię Peleg^t, bo za jego życia ziemia^u została podzielona. A jego brat miał na imię Joktan^v.

26 Joktan został ojcem Almodada, Szelefa, Chacarmaweta, Jaracha^v, **27** Hadorama, Uzała, Dikli, **28** Obala, Abi-

10:14 *Może chodzić o nazwy plemion lub ludów, które pochodziły od Micraima. **10:21** *Możliwe też „starszym bratem Jafeta”. **10:25** *Imię to znaczy „podział”. ^aLub „ludność ziemi”.

maela, Szeby, 29 Ofira^a, Chawili i Jobaba. Wszyscy oni byli synami Joktana.

30 Terytorium, na którym mieszkali, ciągnęło się od Meszy aż po Sefar, górzysty region na Wschodzie*.

31 To byli synowie Sema. Wymieniono ich według rodzin oraz według języków, jakimi się posługiwali, według krain, w których mieszkali, i według narodów, do których należeli^b.

32 To były rodziny synów Noego wymienione według ich pochodzenia i według narodów, do których należały. Od nich wywodzą się narody, które rozprzestrzeniły się na ziemi po potopie^c.

11 Cała ziemia mówiła jednym językiem i posługiwała się jednakowym słownictwem. 2 Gdy ludzie wędrowali na wschód, odkryli równinę* w ziemi Szinear^d i tam się osiedlili. 3 Potem zaczęli mówić jeden do drugiego: „Chodźcie! Naróbmy cegieł i wypalmy je w ogniu”. Używali więc cegieł zamiast kamienia, a asfaltu jako zaprawy. 4 I powiedzieli: „Zbudujmy sobie miasto i wieżę, której szczyt będzie sięgał nieba. Dzięki temu rozślawimy swoje imię i nie rozproszymy się po całej ziemi”^e.

5 Jehowa zstąpił, żeby zobaczyć* miasto i wieżę, które ludzie budowali. 6 Wtedy Jehowa rzekł: „Są jednym ludem i mówią tym samym językiem^f, i oto co zaczęli robić. Teraz będą w stanie uczynić wszystko, co tylko przyjdzie im na myśl.

10:30 *Czyli w ziemi leżącej na wschód od Kanaanu. 11:2 *Lub „dolinną równinę”. 11:5 *Lub „Jehowa zwrócił uwagę”.

ROZDZ. 10

a 1Kl 9:28
1Kl 10:11

b Rdz 10:5

c Rdz 9:7
Rdz 9:19
Dz 17:26

ROZDZ. 11

d Rdz 10:9, 10
Dn 1:2

e Rdz 9:1

f Rdz 11:1

szpalta 2

a Rdz 1:26

b Pwt 32:8

c Jer 50:1

d Rdz 6:10
Łk 3:23, 36

e Rdz 10:22
1Kn 1:17

f Rdz 10:21

g Rdz 10:24
1Kn 1:18
Łk 3:23, 35

h Rdz 10:21
1Kn 1:18

i Rdz 10:25
1Kn 1:19

j Łk 3:23, 35

k Rdz 11:32
Łk 3:23, 34

7 Zstąpmy^a i pomieszkajmy język, którym się posługują, żeby jeden nie mógł zrozumieć języka drugiego”. 8 W ten sposób Jehowa rozproszył ich po całej ziemi^b i w końcu przestali budować miasto. 9 Dlatego nadano mu nazwę Babel*^c, bo tam Jehowa pomieszał język, którym posługiwali się wszyscy mieszkańcy ziemi. Stamtąd Jehowa rozproszył ich po całej ziemi.

10 Oto dzieje Sema^d.

Sem miał 100 lat, gdy został ojcem Arpachszada^e; było to dwa lata po potopie. 11 Po urodzeniu się Arpachszada Sem żył jeszcze 500 lat i miał synów i córki^f.

12 Gdy Arpachszad miał 35 lat, został ojcem Szelacha^g. 13 Po urodzeniu się Szelacha Arpachszad żył jeszcze 403 lata i miał synów i córki.

14 Gdy Szelach miał 30 lat, został ojcem Ebera^h. 15 Po urodzeniu się Ebera Szelach żył jeszcze 403 lata i miał synów i córki.

16 Gdy Eber miał 34 lata, został ojcem Pelegaⁱ. 17 Po urodzeniu się Pelega Eber żył jeszcze 430 lat i miał synów i córki.

18 Gdy Peleg miał 30 lat, został ojcem Reu^j. 19 Po urodzeniu się Reu Peleg żył jeszcze 209 lat i miał synów i córki.

20 Gdy Reu miał 32 lata, został ojcem Seruga. 21 Po urodzeniu się Seruga Reu żył jeszcze 207 lat i miał synów i córki.

22 Gdy Serug miał 30 lat, został ojcem Nachora. 23 Po urodzeniu się Nachora Serug żył jeszcze 200 lat i miał synów i córki.

24 Gdy Nachor miał 29 lat, został ojcem Teracha^k. 25 Po urodzeniu się Teracha Nachor

11:9 *Nazwa ta znaczy „zamieszanie”.

żył jeszcze 119 lat i miał synów i córki.

26 Terach żył 70 lat; potem został ojcem Abrama^a, Nachora^b i Harana.

27 Oto dzieje Teracha.

Terach został ojcem Abrama, Nachora i Harana, a Haran został ojcem Lota^c. **28** Haran umarł jeszcze za życia swojego ojca, Teracha, w chaldejskim Ur^d, w ziemi, w której się urodził. **29** Abram i Nachor wzięli sobie żony. Żona Abrama miała na imię Saraj^e, a żona Nachora—Milka^f; była ona córką Harana, który był także ojcem Jiski. **30** A Saraj była nieplodna^g, nie miała dzieci.

31 Potem Terach wziął swojego syna Abrama i swojego wnuka Lota^h, który był synem Harana, oraz swoją synową Saraj, żonę Abrama, i wyruszył z nimi z chaldejskiego Ur do ziemi Kanaanⁱ. Po pewnym czasie przyszedli do Charanu^j i tam zamieszkali. **32** Terach żył 205 lat i umarł w Charanie.

12 Jehowa przemówił do Abrama: „Zostaw swój kraj, swoich krewnych i dom swojego ojca i wyrusz do ziemi, którą ci wskażę^k. **2** Sprawię, że staniesz się ojcem wielkiego narodu, i będę ci błogosławił. Rozsławię twoje imię i staniesz się dla innych błogosławieństwem^l. **3** Będę błogosławił tym, którzy ci błogosławią, a przeklnę tych, którzy ci źle życzą^m, i dzięki tobie z całą pewnością otrzymająⁿ błogosławieństwo wszystkie rodziny na ziemiⁿ”.

4 Abram wyszedł więc z Charanu, tak jak mu polecił Jehowa^o, i razem z nim poszedł Lot. Abram miał wtedy 75 lat.

12:3 *Lub „zdobędą”.

RODZ. 11

- a Rdz 12:7
- Rdz 15:1, 6
- Rdz 17:5
- Jak 2:23
- b Joz 24:2
- c Rdz 12:4
- Rdz 19:1
- 2Pt 2:7
- d Rdz 15:7
- Neh 9:7
- Dz 7:4
- e Rdz 12:11
- Rdz 17:15
- Rdz 20:12, 13
- 1Pt 3:6
- f Rdz 22:20
- Rdz 24:15
- g Rdz 16:1, 2
- Rz 4:19
- Heb 11:11
- h Rdz 11:27, 28
- i Rdz 10:19
- j Rdz 12:4
- Rdz 27:42, 43
- Dz 7:2, 4

RODZ. 12

- k Joz 24:3
- Dz 7:3, 4
- l Rdz 13:14, 16
- Rdz 15:1, 5
- Rdz 17:5
- Rdz 22:17, 18
- Pwt 26:5
- m Rdz 27:29, 30
- n Dz 3:25
- Gal 3:8
- o Heb 11:8

szpalta 2

- a Rdz 11:29
- b Rdz 11:31
- c Rdz 13:5, 6
- d Rdz 26:3
- e Dz 7:15, 16
- f Rdz 35:4
- Pwt 11:29, 30
- g Rdz 3:15
- Rdz 21:12
- Rdz 28:13, 14
- Rz 9:7
- Gal 3:16
- h Rdz 13:14, 15
- Rdz 15:1, 7
- Rdz 17:1, 8
- Pwt 34:4
- i Rdz 28:16-19
- Rdz 31:13
- j Rdz 13:1, 3
- Joz 7:2
- k Rdz 8:20
- Rdz 35:2, 3
- l Rdz 26:25
- m Rdz 20:1
- Rdz 24:62
- n Ps 105:13
- o Rdz 26:1, 2
- p Rdz 26:7
- q Rdz 20:11, 12

5 Wziął swoją żonę, Saraj^a, swojego bratanka Lota^b oraz cały nagromadzony dobytek^c i ludzi^{*}, których nabyli w Charanie, i wyruszyli do ziemi Kanaan^d. Po wejściu do Kanaanu **6** Abram przemierzał tę ziemię, aż dotarł do miejsca zwanego Szechem^e, blisko wielkich drzew More^f. W tym czasie mieszkali tam Kananejczycy. **7** Wtedy Jehowa ukazał się Abramowi i powiedział: „Twojemu potomstwu^g dam tę ziemię^h”. Abram zbudował więc tam ołtarz dla Jehowy, który mu się ukazał. **8** Później przeniósł się stamtąd w górzyste okolice na wschód od Betelⁱ i rozbił namiot między Betel i Aj^j. (Betel leżało na zachód od tego miejsca, natomiast Aj—na wschód). Tam również zbudował ołtarz dla Jehowy^k i zaczął wzywać imienia Jehowy^l. **9** Następnie zwinął obóz i szedł w kierunku Negebu^m, przenosząc się obozem z miejsca na miejsce.

10 Kiedy w tej ziemi nastał głód, Abram powędrował do Egiptu, żeby zamieszkać tam na jakiś czasⁿ, bo klęska głodu była dotkliwa^o. **11** Gdy już się zbliżał do Egiptu, odezwał się do swojej żony, Saraj: „Posłuchaj, proszę! Wiem, że jesteś piękną kobietą^p. **12** Egipcjanie na pewno zwrócą na ciebie uwagę i powiedzą: „To jego żona”. Wtedy mnie zabiją, a ciebie zostawią przy życiu. **13** Mów, proszę, że jesteś moją siostrą, a nic mi się nie stanie i uratuję swoje życie^q”.

14 Gdy tylko Abram wszedł do Egiptu, Egipcjanie zauważyli, że Saraj jest bardzo piękna.

12:5 *Lub „dusze”. 12:10 *Lub „żeby przebywać tam jako cudzoziemiec”. 12:13 *Lub „i żyć będzie moja dusza”.

15 Zobaczyli ją też książęta faraona i zaczęli ją przed nim bardzo chwalić. Zabrano więc Saraj do pałacu faraona. **16** Ze względu na nią faraon dobrze traktował Abrahę—podarował mu owce, bydło, osły i osłice, służących i służące oraz wielbłądy^a. **17** Wtedy Jehowa zesłał na faraona i jego domowników ciężkie plagi z powodu Saraj, żony Abrahę^b. **18** Faraon wezwał więc Abrahę i powiedział: „Coś ty mi zrobił? Dlaczego ukrywałeś, że to jest twoja żona? **19** Dlaczego mówiłeś, że to twoja siostra?^c Mało brakowało, a wziąłbym ją sobie za żonę! Zabierz ją i idźcie stąd!”. **20** I faraon rozkazał swoim sługom, żeby odesłali go z kraju wraz z żoną i wszystkim, co miał^d.

13 Abram razem z żoną i całym dobytkiem opuścił Egipt i udał się do Negebu^e, a z nim poszedł też Lot. **2** Abram posiadał wiele zwierząt oraz bardzo dużo srebra i złota^f. **3** Wędrując z Negebu do Betel, rozbił obóz w różnych miejscach, aż dotarł do miejsca między Betel i Aj^g, gdzie wcześniej obozował **4** i zbudował ołtarz. Tam Abram wzywał imienia Jehowy.

5 A Lot, który podróżował z Abramem, także miał owce i bydło oraz namioty. **6** Ponieważ ich dobytek się pomnożył, zaczęło brakować miejsca i nie mogli mieszkać wszyscy razem w tej ziemi. **7** W rezultacie wybuchła kłótnia między pasterzami stad Abrahę a pasterzami stad Lota. (W tamtym czasie ziemie tę zamieszkiwali Kananiecznicy i Peryzzyci)^h. **8** Abram powiedział więc do Lotaⁱ: „Pro-

ROZDZ. 12

a Rdz 20:14
Rdz 24:34, 35b Rdz 11:29
Rdz 17:15
Rdz 23:2, 19

c Rdz 20:11, 12

d Ps 105:14

ROZDZ. 13

e Rdz 12:9
Rdz 20:1f Rdz 24:34,
35g Rdz 12:8, 9
Joz 7:2

h Rdz 10:19

i Rdz 11:27

szpalta 2

a Rdz 19:28

b Rdz 19:20-22

c Rdz 2:8, 9

d Rdz 19:28, 29

e Rdz 18:20
Rdz 19:5
2Pt 2:6-8
Judy 7f Rdz 12:7
Rdz 15:18
Rdz 24:7
Wj 33:1g Rdz 12:2
Rdz 15:1, 5
Wj 1:7
Heb 11:12h Rdz 18:1
Rdz 23:19
Rdz 25:9, 10
Rdz 35:27

i Rdz 23:2

j Rdz 12:7

szę cię, nie kłóćmy się i niech nasi pasterze przestaną się kłócić między sobą, bo przecież jesteśmy braćmi. **9** Czy cała ta ziemia nie stoi przed tobą otworem? Proszę, rozdzielmy się. Jeżeli pójdziesz w lewo, to ja pójdę w prawo, a jeśli pójdziesz w prawo, to ja pójdę w lewo”. **10** Wtedy Lot rozejrzał się i zobaczył, że cały Okręg Jordanu^{*a} aż po Coar^b był dobrze nawodniony (zanim Jehowa zniszczył Sodomę i Gomorę)—jak ogród Jehowy^c, jak ziemia Egiptu. **11** Lot wybrał więc sobie Okręg Jordanu i przeniósł swój obóz na wschód. W ten sposób się rozdzielili. **12** Abram mieszkał w ziemi Kanaan, a Lot—w pobliżu miast tego okręgu^d. W końcu Lot rozbił namioty w okolicy Sodomy. **13** A mieszkańcy Sodomy byli niegodziwi i ciężko grzeszyli przeciwko Jehowie^e.

14 Po odejściu Lota Jehowa powiedział do Abrahę: „Proszę cię, podnieś oczy i spójrz z miejsca, gdzie jesteś, na północ i na południe, na wschód i na zachód, **15** bo całą tę krainę, którą widzisz, dam tobie i twojemu potomstwu i będzie waszą własnością na zawsze^f. **16** Sprawię, że twoje potomstwo będzie jak drobinki ziemi. Tak jak nie można policzyć drobinek ziemi, tak niezliczone będzie twoje potomstwo^g. **17** Wstań, przejdź tę krainę wzdłuż i wszerz, bo zamierzam ci ją dać”. **18** Abram przenosił się więc ze swoimi namiotami z miejsca na miejsce^h. Później dotarł w pobliże wielkich drzew Mamre^h w Hebronieⁱ. Tam zamieszkał i zbudował ołtarz dla Jehowy^j.

13:10 *Chodzi o południową część Doliny Jordanu. **13:18** *Lub „mieszkał w namiotach”.

14 W tamtych dniach Amrafel, król Szinear^a, Arioch, król Ellasaru, Kedorlaomer^b, król Elamu^c, i Tidal, król Goim, **2** toczyli wojnę z Berą, królem Sodomy^d, z Birszą, królem Gomory^e, z Szinabem, królem Admy, z Szemeberem, królem Ceboim^f, i z królem Beli, czyli Coaru. **3** Królowie ci* połączyli siły w dolinie^g Siddim^g, gdzie teraz jest Morze Stone^{Δh}.

4 Przez 12 lat służyli Kedorlaomerowi, lecz w 13 roku się zbuntowali. **5** W 14 roku Kedorlaomer i sprzymierzeni z nim królowie pokonali Refaitów w Aszterot-Karnaim, Zuzytów w Ham, Emitówⁱ w Szawe-Kiriatim **6** i Chorytów^j w górach Seir^k i aż po El-Paran, które jest na pustkowiu. **7** Potem zawrócili i przybyli do En-Miszpat, czyli Kadeszu^l, i zdobyli całe terytorium Amalekitów^m, pokonali też Amorytówⁿ, którzy mieszkali w Chacacon-Tamar^o.

8 Wówczas król Sodomy oraz król Gomory, król Admy, król Ceboim i król Beli, czyli Coaru, wyruszyli razem i ustawili się w szyku bojowym w dolinie^g Siddim **9** przeciwko Kedorlaomerowi, królowi Elamu, Tidalowi, królowi Goim, Amrafelowi, królowi Szinear, i Ariochowi, królowi Ellasaru^p—czterech królów przeciwko pięciu. **10** A w dolinie^g Siddim było wiele dołów z asfaltem. Kiedy królowie Sodomy i Gomory próbowali uciekać, wpadli w nie. A pozostali uciekli w góry. **11** Wtedy zwycięzcy zabrali cały dobytek Sodomy i Gomory oraz całą ich żywność i odeszli^q.

14:3 *Najwyraźniej chodzi o królów wspomnianych w wersecie 1. **14:3, 8, 10, 17** [#]Lub „na nizinie”. **14:3** ^ΔCzyli Morze Martwe.

RODZ. 14

a Rdz 10:9, 10

b Rdz 14:17

c Rdz 10:22

d Rdz 10:19
Rdz 13:12

e Rdz 13:10, 12

f Pwt 29:23

g Rdz 14:10

h Lb 34:2, 12

i Pwt 2:10, 11

j Pwt 2:12

k Rdz 36:8

l Lb 20:1

m Rdz 36:12
1Sm 15:2

n Rdz 10:15, 16

o 2Kn 20:2

p Rdz 14:1, 2

q Rdz 14:16

szpalta 2

a Rdz 19:1

b Rdz 13:18

c Rdz 14:24

d Rdz 11:27

e Sdz 18:29

f 2Sm 18:18

g Ps 110:4
Heb 6:20

h Heb 7:1, 2

i Ps 83:18
Heb 5:5, 10

12 Pojmali też mieszkającego w Sodomie bratanka Abrama, Lota^a, zabrali jego dobytek i ruszyli w dalszą drogę.

13 A pewien człowiek, któremu udało się uciec, przybył do Hebrajczyka Abrama i opowiedział mu o tym wszystkim. W tym czasie Abram mieszkał* w pobliżu wielkich drzew Amoryty Mamrego^b, brata Eszkola i Anera^c. Mężczyźni ci byli sprzymierzeńcami Abrama. **14** W ten sposób Abram dowiedział się, że jego krewny*^d został uprowadzony do niewoli. Zebrał więc swoich wyćwiczonych ludzi, 318 sług urodzonych w jego domu, i ścigał najeźdźców aż do Dan^e. **15** W nocy podzielił wojsko na oddziały, zaatakował ich i pokonał. A potem ścigał ich aż do Choby, która leży na północ od Damaszku. **16** Odzyskał cały majątek. Uwolnił Lotę, swojego krewnego, z jego dobytkiem. Oswobodził też kobiety i pozostałych jeńców.

17 Gdy Abram wracał po rozgromieniu Kedorlaomera oraz sprzymierzonych z nim królów, wyszedł mu na spotkanie król Sodomy. Było to w dolinie^g Szawe, to jest Dolinie Królewskiej^f. **18** A Melchizedek^g, król Salem^h, który był kapłanem Boga Najwyższegoⁱ, przyniósł chleb i wino.

19 Następnie pobłogosławił Abrama słowami:

„Błogosławiony niech będzie Abram przez Boga Najwyższego,
Twórcę nieba i ziemi.

20 I chwala Bogu Najwyższemu, który wydał twych wrogów w twoje ręce!”

14:13 *Lub „mieszkał w namiotach”.
14:14 *Doś. „brat”.

Wtedy Abram dał mu dziesięcinę ze wszystkiego, co miał^a.

21 A król Sodomy odezwał się do Abrama: „Daj mi tylko ludzi^{*}, a dobytek zostaw sobie”. **22** Ale Abram odpowiedział królowi Sodomy: „Podnoszę rękę, przysięgając na Jehowę, Boga Najwyższego, Twórcę nieba i ziemi, **23** że nie wezmę niczego, co jest twoje, nawet nitki ani rzemyka od sandałów, żebyś czasem nie powiedział: „To ja wzbogaciłem Abrama”. **24** Nie chcę niczego. Z tego, co należało do ciebie, wzięliśmy tylko żywność dla młodzieńców. A jeśli chodzi o tych, którzy poszli ze mną—o Anera, Eszkola i Mamrego^b—oni niech wezmą swoją część”.

15 Po tym wszystkim Jehowa przemówił do Abrama w wizji: „Nie bój się, Abramie. Jestem dla ciebie tarczą^d. Twoja nagroda będzie bardzo wielka^e. **2** Abram odpowiedział: „Wszechwładny Panie, Jehowo, jaką mi dasz nagrodę, skoro wciąż jestem bezdzietny, a moje dziedzictwo przypadnie Eliezerowi z Damaszku?”^f. **3** I dodał: „Nie dałeś mi żadnego potomstwa^g i moim dziedzicem zostanie mój sługa^h”. **4** Ale Jehowa odparł: „Twoim dziedzicem nie będzie ten człowiek, lecz twój własny syn^{**h}”.

5 Następnie Bóg polecił mu wyjść z namiotu i rzekł: „Spójrz, proszę, na niebo i policz gwiazdy, jeśli potrafisz”. I dodał: „Tak liczne będzie twoje potomstwo”ⁱ. **6** Abram uwierzył w Jehowę^j i w rezultacie On uznał

14:21 *Lub „dusze”. 15:3 *Dosl. „syn mego domu”. 15:4 *Dosl. „ten, który wyjdzie z twojego wnętrza”.

ROZDZ. 14

a Heb 7:4

b Rdz 14:13

ROZDZ. 15

c Ps 27:1
Iz 41:10
Rz 8:31
Heb 13:6d Pwt 33:29
Prz 30:5

e Rdz 17:5, 6

f Rdz 24:2, 3

g Rdz 12:7
Dz 7:5h Rdz 17:15, 16
Rdz 21:12i Rdz 22:17
Pwt 1:10
Rz 4:18
Heb 11:12

j Heb 11:8

szpalta 2

a Rz 4:13, 22
Gal 3:6
Jak 2:23b Rdz 11:31
Neh 9:7c Rdz 21:9
Wj 1:13, 14
Wj 3:7
Dz 7:6, 7d Wj 7:4
Lb 33:4e Wj 3:22
Ps 105:37

f Rdz 25:8

g Joz 14:1
Dz 7:7h 1Kl 21:26
2Kl 21:11

go za prawego^{**a}. **7** Potem Bóg powiedział: „Ja jestem Jehowa, który cię wyprowadził z chaldejskiego Ur, żeby dać ci tę ziemię na własność^b”. **8** Wtedy Abram zapytał: „Wszechwładny Panie, Jehowo, skąd będę wiedział, że ją otrzymam?” **9** On mu odpowiedział: „Weź dla mnie trzyletnią jałówkę, trzyletnią kozę i trzyletniego barana oraz turkawę i młodego gołębia”. **10** Wziął więc wszystkie te zwierzęta, porozcinał na dwie części i każdą część położył naprzeciw drugiej^{*}. Tylko ptaków nie porozcinał. **11** I do tych martwych zwierząt zaczęły się zlatywać drapieżne ptaki, ale Abram je odpędzał.

12 Kiedy słońce chyliło się ku zachodowi, Abram zapadł w głęboką sen i ogarnęła go przerażająca ciemność. **13** Wtedy Bóg powiedział do niego: „Wiedz, że twoi potomkowie będą cudzoziemcami w nie swojej ziemi, a jej mieszkańcy uczynią z nich niewolników i będą ich uciskać przez 400 lat^c. **14** Ale ja osadzę naród, któremu będą służyć^d, i potem wyjdą z tej ziemi z wielkim dobytkiem^e. **15** A ty dożyjesz późnej starości i umrzesz w spokoju, i zostaniesz pochowany ze swoimi przodkami^f. **16** Lecz twoi potomkowie powrócą tu^g w czwartym pokoleniu, bo czas ukarania Amorytów jeszcze nie nadszedł^{**h}”.

17 Gdy słońce zaszło i nastała gęsta ciemność, pojawił się dymiący piec i płonąca pochodnia, która przesuwiała się

15:6 *Lub „a On poczytał mu to za prawość”. 15:10 *Lub „każdą lewą połówkę zwierzęcia położył po jednej stronie, a prawą połówkę po drugiej stronie”. 15:16 *Lub „bo wtedy dopełni się wina Amorytów”.

między częściami zabitych zwierząt. **18** Tego dnia Jehowa zawarł z Abramem przymierze^a, mówiąc: „Twojemu potomstwu dam tę ziemię^b—od rzeki egipskiej do wielkiej rzeki, rzeki Eufrat^c: **19** ziemię Kenitów^d, Kenizytów, Kadmonitów, **20** Hetytów^e, Peryzzytów^f, Refaitów^g, **21** Amorytów, Kananejczyków, Girsaszytów i Jebusytów”^h.

16 A Saraj, żona Abrahama, była nieplodnaⁱ. Miała egipską służącą o imieniu Hagar^j. **2** Dlatego zwróciła się do Abrahama: „Posłuchaj mnie, proszę! Jehowa sprawił, że nie mogę mieć dziecka. Współżij więc z moją służącą. Może dzięki niej będę miała dzieci”^k. I Abram wysłuchał prośby Saraj. **3** Wtedy Saraj wzięła swoją egipską służącą Hagar i dała ją swemu mężowi, Abramowi, za żonę. Stało się to po 10 latach pobytu Abrahama w ziemi Kanaan. **4** Abram współżył z Hagar i ta zaszła w ciążę. Kiedy zdała sobie sprawę, że jest w ciąży, zaczęła pogardzać swoją panią.

5 W końcu Saraj powiedziała do Abrahama: „To twoja вина, że spotyka mnie ta krzywda. Sama dałam ci* swoją służącą. Ale ona, gdy zobaczyła, że jest w ciąży, zaczęła mną pogardzać. Niech Jehowa osądzi, kto ma rację—ja czy ty”^l. **6** Abram odpowiedział: „Twoja służąca jest w twoich rękach. Zrób z nią, co uważasz za słusne”. Wtedy Saraj zaczęła ją upokarzać i ta od niej uciekła.

7 Później anioł Jehowy znalazł ją koło źródła na pustkowiu, przy drodze do Szurⁱ. **8** I zapytał: „Hagar, służąco Saraj, skąd przyszedłaś i dokąd idziesz?”.

16:5 *Dost. „na twoją pierś”.

ROZDZ. 15

a Rdz 17:19
Rdz 22:17

b Wj 3:8

c 1Kl 4:21

d 1Sm 15:6

e Joz 1:4

f Wj 3:17

g Joz 17:15

h Pwt 7:1

ROZDZ. 16

i Rdz 15:2, 3

j Gal 4:25

k Rdz 30:1, 3

l Rdz 25:17, 18
Wj 15:22

szpalta 2

a Rdz 17:20
Rdz 25:13-16
1Kn 1:29-31

b Prz 15:3

c Rdz 21:9
Gal 4:22, 24

ROZDZ. 17

d Rdz 15:18
Ps 105:8-11

e Rdz 22:17
Pwt 1:10
Heb 11:11, 12

Ona odparła: „Uciekam od mojej pani, Saraj”. **9** Anioł Jehowy powiedział: „Wróć do swojej pani i bądź wobec niej uległa”. **10** I anioł Jehowy dodał: „Pomnożę twoje potomstwo tak bardzo, że nie będzie go można policzyć”^a. **11** Anioł Jehowy rzekł jeszcze: „Jesteś w ciąży i urodzisz syna. Nadasz mu imię Ismael*, bo Jehowa usłyszał o twojej udreće. **12** A on będzie jak dziki osioł*. Będzie walczył ze wszystkimi, a oni będą walczyli przeciwko niemu. I będzie mieszkał w pobliżu swoich braci”^b.

13 Wówczas Hagar wzywała imienia Jehowy, który z nią rozmawiał, i powiedziała: „Ty jesteś Bogiem, który widzi wszystko”^c. Mówiła też: „Czy nie patrzyłam tutaj na Tego, który mnie widzi?”. **14** Dlatego studnię tę nazwano Beer-Lachaj-Roj*. (Znajduje się ona między Kadeszem a Beredem). **15** Później Hagar urodziła Abramowi syna i Abram dał mu na imię Ismael^c. **16** Gdy Hagar urodziła Ismaela, Abram miał 86 lat.

17 Kiedy Abram miał 99 lat, ukazał mu się Jehowa, który powiedział do niego: „Jestem Bogiem Wszechmocnym. Służ mi wiernie* i bądź nie-naganny”. **2** A ja dotrzymam przymierza z tobą^d i obdarzę cię bardzo licznym potomstwem”^e.

16:11 *Imię to znaczy „Bóg słyszy”. **16:12** *Lub „kułan”. Niektórzy uważają, że chodzi o zebra. Być może wzmianka ta miała wskazywać na niezależną naturę Ismaela. *Możliwe też „będzie żył we wrogich stosunkach ze wszystkimi swoimi braćmi”. **16:13** *Lub „który mnie widzi; który się objawia”. **16:14** *Nazwa ta znaczy „studnia Żyjącego, który mnie widzi”. **17:1** *Dost. „chodź przede mną”. *Lub „niewinny”.

3 Wtedy Abram padł na twarz przed Bogiem, który mówił dalej: 4 „Zawarłem z tobą przymierze^a i na pewno zostaniesz ojcem wielu narodów^b. 5 Nie będziesz już nosił imienia Abram^{*}, ale będziesz się nazywał Abraham[#], bo uczynię cię ojcem wielu narodów. 6 Dam ci bardzo liczne potomstwo i będą się od ciebie wywodzić narody, a wśród twoich potomków będą królowie^c.

7 „Dotrzymam swojego przymierza—przymierza wiecznego, które zawarłem z tobą^d i z twoim potomstwem i które będzie obowiązywać przez wszystkie kolejne pokolenia—i będę Bogiem dla ciebie i dla twojego potomstwa. 8 Ziemię, w której mieszkasz jako cudzoziemiec—całą ziemię Kanaan—dam tobie oraz twoim potomkom^e i będzie waszą własnością na zawsze. I będę ich Bogiem^f”.

9 Bóg powiedział jeszcze do Abrahama: „A ty masz zachowywać moje przymierze, ty i twoi potomkowie przez wszystkie kolejne pokolenia. 10 To jest moje przymierze z tobą, które ty i twoje potomstwo będziecie zachowywać: Każdy mężczyzna^{*} wśród was ma zostać obrzezany^g. 11 Macie obciąć swoje napletki^{*}. Będzie to znakiem przymierza między mną a wami^h. 12 Każdy chłopiec urodzony w domu ma zostać obrzezany w ósmym dniu życiaⁱ. Obrzezany ma być też każdy chłopiec lub mężczyzna, który nie należy do twojego potomstwa, ale został nabyty za pieniądze

17:5 *Imię to znaczy „ojciec jest wysoki; ojciec jest wywyższony”. [#]Imię to znaczy „ojciec mnóstwa”. 17:10 *Chodzi o każdą osobę płci męskiej, w tym również chłopców. 17:11 *Lub „macie się obrzezać”.

ROZDZ. 17

a Ps 105:9-11

b Rdz 13:16
Rz 4:17

c Rdz 35:10, 11

d Łk 1:72, 73

e Wj 6:4
Heb 11:8, 9

f Pwt 14:2

g Rdz 21:4
Rz 2:29h Dz 7:8
Rz 4:11

i Łk 2:21

szpalta 2

a Wj 12:44

b Rdz 11:29

c Rdz 18:10

d Rdz 18:12

e Rz 4:19
Heb 11:11

f Rdz 16:11

g Mt 1:2

h Rdz 26:24

i Rdz 16:10
Rdz 21:13, 18
Rdz 25:13-16
1Kn 1:29-31j Rdz 26:3
Heb 11:8, 9

od cudzoziemca. Tak będziecie robić przez wszystkie pokolenia.

13 Każdy mężczyzna urodzony w twoim domu i każdy nabyty za twoje pieniądze ma zostać obrzezany^a. Moje przymierze, którego znak będziecie nosić na swoim ciele, będzie trwałe. 14 A mężczyzna^{*}, który nie da się obrzezać[#], zostanie zgładzony[^]. Złamał moje przymierze”.

15 Następnie Bóg rzekł do Abrahama: „Nie nazywaj już swojej żony imieniem Saraj^{*b}, bo od teraz będzie się nazywać Sara[#]. 16 Pobłogosławię jej i sprawię, że urodzi ci syna^c. Pobłogosławię jej i będą się od niej wywodzić narody, a wśród jej potomków będą królowie”. 17 Słyszcząc to, Abraham padł na twarz. Potem zaczął się śmiać i powiedział do siebie^d: „Czy stuletni mężczyzna może zostać ojcem i czy Sara, kobieta dziewięćdziesięcioletnia, może jeszcze urodzić dziecko?”^e.

18 Abraham rzekł zatem do prawdziwego Boga: „Oby Ismael cieszył się Twoim błogosławieństwem!”^f. 19 Na to Bóg odpowiedział: „Sara, twoja żona, na pewno urodzi ci syna i nazwiesz go Izaak^{*g}. I zawrę z nim przymierze. Będzie to wieczne przymierze obejmujące jego potomstwo^h. 20 Ale wysłuchałem cię też w sprawie Ismaela. Pobłogosławię mu, uczynię go płodnym i obdarzę bardzo licznym potomstwem. Sprawię, że od niego będzie się wywodzić 12 naczelników i stanie się ojcem wielkiego naroduⁱ. 21 Jednak moje przymierze zawrę z Izaakiem^j,

17:14 *Lub „dusza”. [#]Lub „któremu nie zostanie obcięty napletek”. [^]Dosł. „odcięty od swojego ludu”. 17:15 *Imię to może znaczyć „kłótniwa”. [#]Imię to znaczy „księżniczka”. 17:19 *Imię to znaczy „śmiejach”.

którego Sara urodzi ci za rok o tej porze^a.

22 Bóg przestał rozmawiać z Abrahamem i odszedł. **23** Wtedy Abraham wziął Ismaela, swojego syna, i wszystkich, którzy się urodzili w jego domu, i każdego, kogo nabył za pieniądze—każdego mężczyznę spośród swoich domowników—i tego dnia ich obrzezał*, tak jak mu powiedział Bóg^b. **24** Abraham miał 99 lat, gdy został obrzezany^c. **25** A Ismael miał 13 lat, gdy został obrzezany^d. **26** Abraham i jego syn, Ismael, zostali obrzezani tego samego dnia. **27** Razem z Abrahamem zostali obrzezani wszyscy mężczyźni spośród jego domowników—każdy urodzony w domu i każdy nabyty za pieniądze od cudzoziemca.

18 Potem Jehowa^e ukazał się Abrahamowi w pobliżu wielkich drzew Mamre^f. Było to w najgorętszej porze dnia, gdy Abraham siedział u wejścia do namiotu. **2** Kiedy podniósł oczy, zobaczył trzech mężczyzn stojących w pewnej odległości od niego^g. Od razu wybiegł im na spotkanie i pokłonił się do ziemi. **3** I powiedział: „Jehowo, jeśli znalazłem uznanie w Twoich oczach, to proszę, nie omijaj swojego sługi. **4** Każę przynieść trochę wody i umyć wam nogi^h. Potem odpoczniecie pod drzewem. **5** Skoro przyszlście do swojego sługi, to przyniosę kawałek chleba, żebyście mogli się posilić*, zanim pójdziecie dalej”. „Dobrze!”—odparli. „Możesz tak zrobić”.

6 Abraham pośpieszył więc do namiotu do Sary i powie-

17:23 *Lub „obciął im napletki”. 17:24, 25 *Lub „gdy obcięto mu napletkę”. 18:5 *Dost. „wzmocnić swe serce”.

ROZDZ. 17

a Rdz 18:10, 14
Rdz 21:1

b Rdz 17:13

c Dz 7:8
Rz 4:11

d Rdz 16:16

ROZDZ. 18

e Rdz 16:7
Sdz 13:21

f Rdz 13:18
Rdz 14:13

g Rdz 19:1

h Rdz 19:2
Rdz 24:32

szpalta 2

a Heb 13:2

b Rdz 17:15

c Rdz 17:21
Rdz 21:2
Rz 9:9

d Rdz 17:17

e Rz 4:19

f Heb 11:11
1Pt 3:6

g Iz 40:29
Mt 19:26
Łk 1:36, 37

h Rdz 13:12

dział: „Weź szybko trzy miary* najlepszej mąki, zagnieć ciasto i upiecz chleb”. **7** Następnie Abraham pobiegł i wybrał ze stada dorodnego byczka. Dał go słudze, żeby go szybko przyrządził. **8** Potem wziął masło i mleko oraz przyrządzonego byczka i postawił przed nimi. A gdy jedli, Abraham stał przy nich pod drzewem^a.

9 I zapytali go: „Gdzie jest twoja żona, Sara?”^b. Odpowiedział: „W namiocie”. **10** Jeden z nich mówił dalej: „Na pewno wrócę do ciebie za rok o tej porze i Sara, twoja żona, będzie miała syna”^c. A Sara przysłuchiwała się temu, stojąc przy wejściu do namiotu, który znajdował się za tym mężczyzną. **11** Abraham i Sara byli już bardzo starzy^d. Sara przekroczyła wiek, w którym można mieć dzieci^e. **12** Dlatego roześmiała się i powiedziała do siebie: „Czy naprawdę zaznam tej radości, skoro jestem już stara i mój pan się zestarzał?”^f. **13** Wtedy Jehowa zapytał Abrahama: „Dlaczego Sara się roześmiała i powiedziała: „Czy naprawdę mogę urodzić dziecko w tak późnym wieku?”. **14** Czy jest coś niemożliwego dla Jehowy?^g Wrócę do ciebie za rok o tej porze i Sara będzie miała syna”. **15** Ale Sara się przestraszyła i zaczęła zaprzeczać: „Wcale się nie śmiałam!”. On jednak rzekł: „Nieprawda! Śmiałaś się”.

16 Potem mężczyźni ci wstali, spojrzeli w kierunku Sodomy^h i ruszyli w drogę. Abraham poszedł z nimi, żeby ich odpro-

18:6 *Dost. „3 see”, czyli 22 l. Zob. Dodatek B14. 18:11 *Dost. „u Sary ustało to, co zwykle bywa u kobiet”.

wadzić. **17** Jehowa powiedział: „Czy miałbym ukrywać przed Abrahamem, co zamierzam zrobić?” **18** Przecież od niego będzie się wywodzić wielki i potężny naród i dzięki niemu otrzymają* błogosławieństwo wszystkie narody ziemi^b. **19** Bo poznałem go i wiem, że będzie nakazywał swoim synom i przyszyłym potomkom, by trzymali się drogi Jehowy, czyniąc to, co słuszne i sprawiedliwe^c. Wtedy ja, Jehowa, spełnię wszystko, co obiecałem Abrahamowi”.

20 Następnie Jehowa rzekł: „Krzyk skargi na Sodomę i Gomorę jest naprawdę głośny^d, a ich grzech—bardzo ciężki^e. **21** Zstąpię, żeby zobaczyć, czy skarga, która do mnie dotarła, jest uzasadniona i czy rzeczywiście postępują aż tak źle. Chcę się tego dowiedzieć”^f.

22 Wówczas mężczyźni ci odeszli stamtąd i poszli do Sodomy, ale Jehowa^g pozostał z Abrahamem. **23** Wtedy Abraham zbliżył się do Niego i zapytał: „Czy naprawdę zgładzisz prawego razem z niegodziwym?”^h **24** Przypuśćmy, że w mieście jest 50 prawych. Czy ich zgładzisz i nie przebaczysz temu miastu ze względu na tych 50 prawych? **25** To nie do pomyslenia, żebyś uśmiercił prawego razem z niegodziwym—żeby spotkał ich ten sam los! To nie do pomyslenia, żebyś zrobił coś takiegoⁱ. Czy Sędzia całej ziemi mógłby postąpić niesprawiedliwie?”^k **26** Jehowa odrzekł: „Jeśli znajdzie w Sodomie 50 prawych, to ze względu na nich przebaczę całemu miastu”. **27** Lecz Abraham znowu się odezwał: „O Jehowo, ośmieliłem się do Ciebie mówić,

ROZDZ. 18

a Ps 25:14
Am 3:7

b Rdz 12:1-3
Gal 3:14

c Pwt 4:9

d 2Pt 2:7, 8

e Rdz 13:13
Judy 7

f Rdz 11:5
Wj 3:7, 8
Ps 14:2

g Rdz 31:11
Rdz 32:30

h Lb 16:22

i Ps 37:10, 11
Prz 29:16
Mal 3:18
Mt 13:49

j Pwt 32:4

k Hi 34:12
Iz 33:22

szpalta 2

a Lb 14:18
Ps 86:15

b Wj 34:6

c Rdz 18:2, 22

ROZDZ. 19

d Rdz 18:2, 22

choć ja jestem prochem i popiołem. **28** Przypuśćmy, że do 50 prawych brakuje pięciu. Czy z powodu tych pięciu zniszczysz całe miasto?”. On odpowiedział: „Jeśli znajdzie tam 45 prawych, nie zniszczę go”^a.

29 Ale Abraham jeszcze raz się do Niego zwrócił: „Przypuśćmy, że znajdzie się tam 40”. Bóg odrzekł: „Nie uczynię tego ze względu na tych 40”. **30** Abraham odezwał się po raz kolejny: „Jehowo, proszę, nie gniewaj się^b, ale pozwól mi jeszcze raz coś powiedzieć. Przypuśćmy, że znajdzie się tam tylko 30”. On odpisał: „Jeśli znajdzie tam 30, nie uczynię tego”. **31** Lecz Abraham dalej prosił: „Jehowo, ośmieliłem się jeszcze raz do Ciebie przemówić. Przypuśćmy, że znajdzie się tam tylko 20”. I znowu Bóg odpowiedział: „Nie zniszczę go ze względu na tych 20”. **32** Na koniec Abraham powtórzył: „Jehowo, proszę, nie gniewaj się, ale powiem jeszcze ten raz: Przypuśćmy, że znajdzie się tam tylko 10”. I Bóg odrzekł: „Nie zniszczę go ze względu na tych 10”. **33** Kiedy Jehowa przestał rozmawiać z Abrahamem, odszedł od niego^c, a Abraham wrócił do domu.

19 Pod wieczór ci dwaj aniołowie przybyli do Sodomy, a Lot siedział wtedy w bramie miasta. Kiedy ich zobaczył, wstał, by wyjść im na spotkanie, i pokłonił się aż do ziemi^d. **2** I powiedział: „Proszę, panowie, zajdźcie do domu waszego sługi, pozwólcie umyć sobie nogi i zostańcie na noc. Jutro wstaniecie wcześniej i pójdziecie dalej”. „Nie”—odrzekli. „Przenocujemy na placu”. **3** Ale ponieważ bardzo nalegał, weszli do jego domu, a on wyprawił dla nich

uczpę, upiekł praśny chleb i zaczęli jeść.

4 Zanim się położyli spać, dom tłumnie obstąpili wszyscy mężczyźni z Sodomy—od chłopca do starca. **5** I wołali do Lota: „Gdzie są ci ludzie, którzy przyszli do ciebie wieczorem? Wyprowadź ich, żebyśmy mogli uprawiać z nimi seks”^a.

6 Lot wyszedł więc do nich, zamknął za sobą drzwi **7** i powiedział: „Bracia moi, proszę, nie róbcie im nic złego. **8** Mam dwie córki, które są jeszcze dziewicami. Pozwólcie, proszę, że je do was wyprowadzę, a potem możecie robić z nimi, co chcecie. Tylko tych mężczyzn zostawcie w spokoju, bo schronili się pod moim dachem”^b. **9** Ale oni zawołali: „Odsuń się! Przyszedłeś tu z obcego kraju, a śmiesz nas osądzać?! Teraz postąpimy z tobą gorzej niż z nimi”. I napierali na Lotę, i rzucili się do drzwi, żeby je wyważyć. **10** Wówczas mężczyźni będący w środku wciągnęli Lotę do domu i zamknęli drzwi. **11** Następnie porazili ślepotą tych, którzy byli na zewnątrz, od najmniej do najbardziej znaczącego. W rezultacie ludzie ci—choć bardzo się starali—nie potrafili znaleźć wejścia.

12 Wtedy ci mężczyźni powiedzieli do Lota: „Czy masz tu jeszcze kogoś? Zbierz wszystkich krewnych, którzy mieszkają w mieście—zięciów, synów, córki—i wyprowadź ich stąd! **13** Zniszczymy to miasto, bo Jehowa usłyszał głośną skargę przeciw jego mieszkańcom^c. I dlatego Jehowa wysłał nas, żebyśmy je zniszczyli”. **14** Lot wyszedł więc porozmawiać ze swoimi zięciami, którzy mieli poślubić jego córki, i powtarzał

RODZ. 19

a Judy 7

b Sdz 19:23, 24

c Rdz 13:13
Rdz 18:20

szpalta 2

a Łk 17:28

b Łk 17:29-31

c Wj 33:19

d 2Pt 2:7-9

e Łk 9:62

f Rdz 13:10

g Ps 143:11

h Ps 6:4

i Ps 34:15

j Rdz 19:30
Ps 68:20

k 2Pt 3:9

l Rdz 14:2

im: „Szybko! Wyjdźcie stąd, bo Jehowa zniszczy to miasto!”. Ale zięciom wydawało się, że żartuje^e.

15 Kiedy nastał świt, aniołowie zaczęli ponaglać Lotę: „Pośpiesz się! Weź żonę i dwie córki, które są tu z tobą, bo inaczej zginiesz z tym miastem, gdy spadnie na nie kara!”^b. **16** Ale Lot się ociągał. Ponieważ jednak Jehowa mu współczuł^c, mężczyźni ci chwycili go za ręce, a także jego żonę oraz dwie córki i wyprowadzili ich z miasta^d. **17** Gdy tylko znaleźli się poza miastem, jeden z nich powiedział: „Ratuj swoje życie”! Nie oglądaj się za siebie^e i nie zatrzymuj się nigdzie w Okręgu Jordanu^f! Uciekaj w góry, bo inaczej zginiesz!”.

18 Wtedy Lot zwrócił się do nich: „Jehowo, proszę, tylko nie tam! **19** Spojrzałeś z uznaniem na swojego sługę i okazujesz wielką życzliwość^g, ratując mi życie^g. Ale ja nie mogę uciec w góry, bo boję się, że spadnie na mnie nieszczęście i umrę^h. **20** W pobliżu jest małe miasto, w którym mógłbym się schronić. Proszę, pozwól mi tam uciec. To tylko małe miasto, ale tam ocale życieⁱ. **21** On więc rzekł do niego: „Dobrze, spełnię twoją prośbę^j i nie zniszczę miasta, o którym mówisz^j. **22** Pośpiesz się! Uciekaj tam, bo nie mogę nic zrobić, dopóki nie dotrzesz na miejsce!”^k. Dlatego nadał temu miastu nazwę Coar^l.

23 Słońce już weszło nad ziemią, gdy Lot przybył do Co-

19:17, 20 *Lub „duszę”. 19:17 *Chodzi o południową część Doliny Jordanu. 19:19 *Lub „lojalną miłość”. *Lub „moją duszę”. 19:22 *Nazwa ta znaczy „coś małego”.

aru. **24** Wtedy Jehowa spuścił na Sodomę i Gomorę deszcz siarki i ognia; spadł on z nieba, od Jehowy^a. **25** W ten sposób Bóg zniszczył te miasta, cały ten okręg, wszystkich mieszkańców oraz wszelką roślinność^b. **26** A żona Lota, która szła za nim, zaczęła się oglądać za siebie i zamieniła się w słup soli^c.

27 Abraham wstał wczesnym rankiem i udał się na miejsce, gdzie poprzednio stał przed Jehową^d. **28** Kiedy spojrział w stronę Sodomy i Gomory, i na cały Okręg Jordanu, zobaczył przerażający widok—z ziemi unosił się gęsty dym, jakby dym z pieca^e. **29** Bóg więc pamiętał o Abrahamie, gdy niszczył miasta tego okręgu, w pobliżu których mieszkał Lot—wyprowadził Lot z miejsca skazanego na zagładę^f.

30 Później Lot opuścił Coar^g, bo bał się w nim zostać, i razem ze swoimi dwiema córkami przeniósł się w góry^h. Zamieszkał z nimi w jaskini. **31** I starsza z córek odezwała się do młodszej: „Nasz ojciec jest stary, a w tej krainie nie ma mężczyzny, który by z nami współżył, jak to jest w zwyczaju na całej ziemi. **32** Chodź, damy naszemu ojcu wina do picia, położymy się z nim i w ten sposób zachowamy ród naszego ojca”.

33 Tej nocy upiły więc ojca winem, a potem przyszła starsza córka i się z nim położyła. Ale on nie wiedział, kiedy się położyła ani kiedy wstała. **34** Następnego dnia starsza powiedziała do młodszej: „Ostatniej nocy to ja położyłam się z ojcem. Upijmy go winem także dzisiaj wieczorem. Wtedy ty pójdziesz i się z nim położysz. Dzięki temu zachowamy

ROZDZ. 19

a Pwt 29:23
Łk 17:29
2Pt 2:6

b Rdz 13:10

c Łk 17:32
Heb 10:38

d Rdz 18:2, 22

e Judy 7

f 2Pt 2:7, 8

g Rdz 19:20, 22

h Rdz 19:17

szpalta 2

a Pwt 2:9

b 1Kn 18:2

c Pwt 2:19
Sdz 11:4
Neh 13:1
Sof 2:9

ROZDZ. 20

d Rdz 13:18

e Lb 13:26

f Rdz 25:17, 18

g Rdz 10:19
Rdz 26:6

h Rdz 12:11-13
Rdz 20:11, 12

i Rdz 12:15

j Rdz 12:17
Ps 105:14

k Pwt 22:22

l Ps 105:14, 15

ród naszego ojca”. **35** Upiły więc ojca również tej nocy, po czym przyszła młodsza i się z nim położyła. Ale on nie wiedział, kiedy się położyła ani kiedy wstała. **36** I obie córki Lota zaszły w ciążę ze swoim ojcem. **37** Starsza urodziła syna i dała mu na imię Moab^a. Jest on ojcem dzisiejszych Moabitów^b. **38** Młodsza też urodziła syna i nazwała go Ben-Ammi. Jest on ojcem dzisiejszych Ammonitów^c.

20 Abraham przeniósł^d swój obóz do ziemi Negeb i zamieszkał między Kadeszem^e a Szur^f. Przez jakiś czas przebywał^g też w Gerarze^g. **2** Tam Abraham mawiał o Sarze, swojej żonie: „To moja siostra”^h. Dlatego Abimelechⁱ, król Geraru, polecił przyprowadzić ją do siebieⁱ. **3** W nocy Bóg przyszedł do Abimelecha we śnie i rzekł: „Zaraz umrzesz, bo wzięłeś kobietę, która jest mężatką i należy do innego mężczyzny”^k. **4** Ponieważ jednak Abimelech nie zbliżył się do niej^l, powiedział: „Jehowo, czy zabijesz niewinny^m naród? **5** Przecież ten człowiek mi mówił: „To moja siostra”, a ona mówiła: „To mój brat”. Działalem w dobrej wierze i nie wiedziałem, że robię coś złego”ⁿ. **6** Wtedy prawdziwy Bóg rzekł do niego we śnie: „Wiem, że działałeś w dobrej wierze, dlatego nie dopuściłem, żebyś zgrzeszył przeciwko mnie, i nie pozwoliłem ci jej dotknąć. **7** Teraz oddaj żonę temu mężczyźnie, bo on jest prorokiem”^l.

20:1 *Lub „mieszkał jako cudzoziemiec”. **20:2** *Może chodzić o urzędowy tytuł filistyńskich królów. **20:4** *Czyli z nią nie współżył. ^aLub „prawą”. **20:5** *Lub „zrobiłem to w uczciwości mego serca i w niewinności moich rąk”.

Będzie za tobą błagał^a i pozostaniesz przy życiu. Ale jeśli jej nie oddasz, to wiedz, że na pewno umrzesz—ty i wszyscy twoi domownicy”.

8 Abimelech wstał wcześniej rano, zwołał swoich sług i wszystko im opowiedział. A oni bardzo się przestraszyli. **9** Potem Abimelech wezwał Abrahama i rzekł do niego: „Coś ty nam zrobił? Czym zawiniłem przeciwko tobie, że sprowadziłeś na mnie i na moje królestwo tak wielki grzech? Nie postąpiłeś ze mną właściwie”. **10** I zapytał jeszcze: „Dlaczego to zrobiłeś?”^b. **11** Abraham odpowiedział: „Bo pomyślałem sobie: ‚Tutaj na pewno nikt nie boi się Boga i zabija mnie z powodu mojej żony’^c. **12** A poza tym ona naprawdę jest moją siostrą—córką mojego ojca, tylko z innej matki. I została moją żoną^d. **13** Dlatego gdy Bóg kazał mi wyruszyć w drogę z domu mojego ojca^e, poprosiłem ją: ‚Okaz mi lojalną miłość i w każdym miejscu, do którego przyjdziemy, mów, że jestem twoim bratem’”^f.

14 Wtedy Abimelech dał Abrahamowi owce i bydło, służących i służące. Zwrócił mu też jego żonę, Sarę. **15** Abimelech rzekł również: „Moja ziemia stoi przed tobą otworem. Mieszkaj, gdzie tylko chcesz”. **16** A do Sary powiedział: „Daję twojemu bratu^g 1000 srebrników. Dla twoich domowników i dla wszystkich innych jest to dowód twojej niewinności^{*}. Jesteś uwolniona od niesławy”. **17** I Abraham zaczął błagać prawdziwego Boga, a Bóg uzdrowił Abimelecha, jego żonę i jego niewolnice i te zaczęły rodzić dzieci. **18** Bo

20:16 *Dost. „jest to dla ciebie zakrycie oczu”.

ROZDZ. 20

a Hi 42:8

b Rdz 12:18, 19
Rdz 26:9, 10

c Rdz 12:11, 12
Rdz 26:7

d Rdz 11:29

e Rdz 12:1

f Rdz 12:13

g Rdz 20:2, 12

szpalta 2

a Rdz 12:17

ROZDZ. 21

b Rdz 18:10

c Heb 11:11

d Rdz 17:21
Rdz 18:10, 14
Rz 9:9

e Rdz 17:19
Joz 24:3
Rz 9:7

f Rdz 17:12
Kpl 12:3
Dz 7:8

g Rdz 16:4, 15

h Rdz 15:13
Gal 4:22, 29

i Rdz 15:2, 4
Gal 4:30

j Rdz 17:18

z powodu Sary, żony Abrahama, Jehowa sprawił, że wszystkie kobiety w domu Abimelecha były nieplodne^{*a}.

21 Jehowa zwrócił uwagę na Sarę, tak jak powiedział, i Jehowa uczynił dla niej to, co obiecał^b. **2** Sara zaszła więc w ciążę^c i urodziła sędziwemu Abrahamowi syna. Stało się to dokładnie w czasie zapowiedzianym przez Boga^d. **3** Abraham nadał swojemu synowi, którego urodziła Sara, imię Izaak^e. **4** Gdy Izaak miał osiem dni, Abraham obrzezał go zgodnie z poleceniem Boga^f. **5** Abraham miał 100 lat, kiedy urodził mu się syn Izaak. **6** Wtedy Sara rzekła: „Bóg dał mi powód do śmiechu. Każdy, kto o tym usłyszy, będzie się ze mną^{*} śmiał”. **7** I dodała: „Komu by przyszło do głowy powiedzieć do Abrahama: ‚Sara na pewno będzie karmiła dzieci piersią’? A jednak urodziłam mu syna, chociaż jest już w podeszłym wieku”.

8 Dziecko podrosło i zostało odstawione od piersi. W tym dniu Abraham wyprawił wielką ucztę. **9** A Sara widziała, że syn, którego Abrahamowi urodziła Egipcjanka Hagar^g, wyśmiewa się z Izaaka^h. **10** Zwróciła się więc do Abrahama: „Wypędź tę niewolnicę i jej syna, bo syn tej niewolnicy nie będzie dziedzicem razem z moim synem, Izaakiem!”ⁱ. **11** Ale Abrahamowi bardzo się nie podobało to, co Sara powiedziała o jego synu^j. **12** Wtedy Bóg rzekł do Abrahama: „Nie złość się na to, co Sara mówi o chłopcu i o twojej niewolnicy. Posłuchaj

20:18 *Lub „zamknął każde łono w domu Abimelecha”. **21:6** *Możliwe też „ze mnie”.

jej*, bo obiecano ci potomstwo przyjdzie przez Izaaka^a. **13** Ale jeśli chodzi o syna tej niewolnicy^b, sprawię, że od niego też będzie się wywodził naród^c, ponieważ jest on twoim potomkiem”.

14 Dlatego Abraham wstał wcześniej rano, wziął chleb i bukłak wody i dał Hagar. Włożył jej to na ramiona, a potem odprawił ją razem z synem^d. Hagar więc odeszła i tułała się po pustkowiu w okolicach Beer-Szeby^e. **15** Kiedy woda w bukłaku się wyczerpała, Hagar zostawiła syna pod krzewem, **16** a sama odeszła na odległość strzału z łuku, usiadła i powiedziała: „Nie chcę patrzeć, jak mój syn umiera”. I zaczęła głośno płakać.

17 Bóg usłyszał głos chłopca^f i anioł Boży zawołał z nieba do Hagar^g: „Dlaczego płaczesz, Hagar? Nie bój się. Bóg usłyszał głos twojego syna dobiegający z miejsca, gdzie go zostawiłaś. **18** Wstań, podnieś chłopca i podtrzymaj go ręką. Sprawię, że stanie się ojcem wielkiego narodu”^h. **19** Wtedy Bóg otworzył jej oczy i zobaczyła studnię z wodą. Podeszła więc do niej i napełniła bukłak, i dała chłopcu pić. **20** A Bóg był z chłopcemⁱ, gdy ten dorastał. Żył on na pustkowiu i z czasem został łucznikiem. **21** Zamieszkał na pustkowiu Paran^j, a jego matka wzięła dla niego żonę z ziemi egipskiej.

22 W tym czasie Abimelech* razem z Pikołem, dowódcą swojego wojska, powiedział do Abrahama: „Bóg jest z tobą we wszystkim, co robisz^k. **23** Teraz więc przysięgnij mi tu na Boga, że nie dopuścisz się zdrady

21:12 *Dosl. „jej głosu”. 21:22 *Może chodzić o urzędowy tytuł filistyńskich królów.

ROZDZ. 21

a Rdz 17:19

Rz 9:7

Heb 11:18

b Gal 4:22

c Rdz 16:9, 10

Rdz 17:20

Rdz 25:12, 16

d Rdz 25:5, 6

e Rdz 22:19

f Rdz 16:11

g Rdz 16:7, 8

h 1Kn 1:29-31

i Rdz 16:16

j Lb 10:12

k Rdz 20:17, 18

Rdz 26:26, 28

szpalta 2

a Rdz 20:14, 15

b Rdz 26:15, 20

c Rdz 26:32, 33

d Rdz 26:26, 28

e Rdz 10:13, 14

Rdz 26:1

f Rdz 12:8, 9

Rdz 26:25

g Ps 90:2

Iz 40:28

1Tm 1:17

h Heb 11:8, 9

ROZDZ. 22

i Heb 11:17

j Rdz 17:19

Joz 24:3

Rz 9:7

k Jn 3:16

wobec mnie ani moich potomków i że w stosunku do mnie i kraju, w którym mieszkasz, będziesz tak samo lojalny* jak ja wobec ciebie”^a. **24** Abraham odpowiedział: „Przysięgam”.

25 Jednak Abraham poskarżył się Abimelechowi, że jego słudzy siłą przejęli studnię z wodą^b. **26** Abimelech odparł: „Nie wiem, kto to zrobił. Nie mówiłem mi o tym, a ja do dzisiaj nic na ten temat nie słyszałem”. **27** Wtedy Abraham dał Abimelechowi owce oraz bydło i zawarli ze sobą przymierze. **28** A gdy Abraham wydzielił z trzody siedem owieczek, **29** Abimelech zapytał go: „Dlaczego wydzieliłeś siedem owieczek?”. **30** Abraham odrzekł: „Przyjmij ode mnie tych siedem owieczek jako świadectwo, że to ja wykopałem tę studnię”. **31** Dlatego nazywał to miejsce Beer-Szeba^c, bo tam obaj złożyli przysięgę. **32** Po zawarciu przymierza^d w Beer-Szebie Abimelech razem z Pikołem, dowódcą swojego wojska, wrócił do ziemi filistyńskiej^e. **33** Potem Abraham zasadził w Beer-Szebie tamaryszek i tam wzywał imienia Jehowy^f—Boga, który istnieje wiecznie^g. **34** I Abraham przebywał* w ziemi filistyńskiej przez długi czas^h.

22 Po tych wydarzeniach prawdziwy Bóg poddał Abrahama próbieⁱ. Rzekł do niego: „Abrahamie!”, a ten odpowiedział: „Słucham!”. **2** Wtedy Bóg przemówił: „Weź, proszę, swojego jedynego syna, Izaaka^j, którego tak kochasz^k, i idź do

21:23 *Lub „będziesz okazywał taką samą lojalną miłość”. 21:31 *Nazwa ta może znaczyć „studnia przysięgi” lub „studnia siedmiu”. 21:34 *Lub „mieszkał jako cudzoziemiec”. ^aDosl. „wiele dni”.

ziemi Moria^a. Tam ofiaruj go jako całopalenie na górze, którą ci wskażę^a.

3 Abraham wstał więc wcześniej rano i osiodłał osła. Zabrał ze sobą dwóch sług oraz Izaaka, swojego syna. Narząbał też drewna na całopalenie i wyruszył do miejsca, które mu wskazał prawdziwy Bóg. **4** Trzeciego dnia podniósł oczy i z daleka ujrzał to miejsce. **5** I powiedział do sług: „Zostańcie tu z osłem, a ja i syn pójdziemy tam oddać cześć Bogu. Potem do was wrócimy”.

6 Abraham wziął drewno na całopalenie i włożył je Izaakowi na plecy. Wziął też ogień oraz nóż i dalej poszli sami. **7** Izaak odezwał się do swojego ojca, Abrahama: „Ojczel!”. Ten odpowiedział: „Słucham, synu”. Wtedy on zapytał: „Mamy ogień i drewno, ale gdzie jest owca na całopalenie?”. **8** Abraham odrzekł: „Bóg zapewni owcę na całopalenie^b, mój synu”. I obaj szli dalej.

9 Gdy w końcu dotarli na miejsce, które wskazał prawdziwy Bóg, Abraham zbudował tam ołtarz i ułożył na nim drewno. Związał Izaakowi ręce i nogi i położył go na ołtarzu na tym drewnie^c. **10** Potem Abraham wyciągnął rękę i wziął nóż, by zabić swojego syna^d. **11** Lecz anioł Jehowy zawołał do niego: „Abrahamie, Abrahamie!”, na co ten odpowiedział: „Słucham!”. **12** A on przemówił: „Nie zabijaj chłopca ani nie rób mu żadnej krzywdy, bo teraz naprawdę wiem, że boisz się Boga, gdyż nie odmówiłeś mi swojego syna, jedynaka^e”. **13** Wtedy Abraham zobaczył barana zaplątanego rogami w pobliskich zaroślach. Wziął więc tego barana i złożył go na całopalenie zamiast syna. **14** I na-

ROZDZ. 22

a 2Kn 3:1

b Jn 1:29

1Pt 1:18, 19

c Jn 10:17, 18

d Heb 11:17

e Heb 11:17-19

Jak 2:21

szpalta 2

a Rdz 22:2

2Kn 3:1

b Heb 6:13, 14

c Jn 3:16

Rz 8:32

Heb 11:17

d Rdz 13:14, 16

Rdz 15:1, 5

Dz 3:25

e Ps 2:8

Dn 2:44

f Rdz 3:15

Rz 9:7

Gal 3:16

g Gal 3:8

h Rdz 21:31

i Rdz 11:26, 29

j Rdz 25:20

k Rdz 24:15

Rz 9:10

ROZDZ. 23

l Rdz 17:17

m Joz 14:15

n Rdz 35:27

Lb 13:22

o Rdz 12:5

zwał to miejsce Jehowa-Jireh^{*}. Dlatego do dzisiaj się mówi: „Na swojej górze Jehowa zapewni to, co konieczne”^a.

15 I anioł Jehowy po raz drugi zawołał z nieba do Abrahama: **16** „Przysięgam na samego siebie^a, oświadczam Jehowa^b, że ponieważ to uczyniłeś i nie odmówiłeś mi swojego syna, jedynaka^c, **17** na pewno będę ci błogosławił i na pewno rozmnożę twoje potomstwo^{*} jak gwiazdy na niebie i jak ziarenka psianki na brzegu morza^d. I twoje potomstwo^{*} zdobędzie miasta^e swoich nieprzyjaciół^e. **18** Dzięki twojemu potomstwu^{*} wszystkie narody ziemi otrzymają^e błogosławieństwo—dlatego że posłuchałeś mojego głosu”^g.

19 Potem Abraham wrócił do swoich sług i poszli razem do Beer-Szeby^h. I Abraham dalej tam mieszkał.

20 Później doniesiono Abrahamowi: „Milka urodziła twojemu bratu Nachorowi synów: **21** pierwotnego Uca, jego brata Buza i Kemuela, który został ojcem Arama, **22** oraz Keseda, Chaza, Pildasza, Jidlafa i Betuela”ⁱ. **23** Betuel został ojcem Rebeki^k. Tych ośmiu synów Milka urodziła Nachorowi, bratu Abrahama. **24** Jego nałożnica^{*} o imieniu Reuma też urodziła synów: Tebacha, Gachama, Tachasza i Maakę.

23 Sara przeżyła 127 lat. Ty-le trwało jej życie^l. **2** Sara umarła w Kiriat-Arbie^m, czyli w Hebronieⁿ, w ziemi Kanaan^o. I Abraham zaczął ją opłakiwać.

22:14 *Nazwa ta znaczy „Jehowa zaopatrzy; Jehowa zapewni; Jehowa zobaczy”. **22:17** *Dosl. „nasienie”. ^aDosl. „bramę”. **22:18** *Dosl. „nasieniu”. ^bLub „zdobędą”. **22:24** *Zob. Słowniczek pojęć.

3 Potem odszedł od ciała swojej zmarłej żony i odezwał się do synów Heta: **4** „Jestem wśród was cudzoziemcem i osiedleńcem^b. Sprzedajcie mi kawałek waszej ziemi, gdzie mógłbym pochować zmarłą żonę”. **5** Synowie Heta odpowiedzieli Abrahamowi: **6** „Posłuchaj nas, panie. Jesteś dla nas naczelnikiem Bożym^c. Możesz pochować swoją żonę w najwspanialszym z naszych grobowców. Nikt z nas nie odmówi ci miejsca na grobowiec dla twojej żony”.

7 Wtedy Abraham wstał, pokłonił się tamtejszym mieszkańcom, synom Heta^d, **8** i powiedział do nich: „Jeśli się zgadzacie*, żebym pochował tutaj swoją żonę, to posłuchajcie mnie. Poproście Efrona, syna Cochara, **9** żeby sprzedał mi jaskinię Machpela, która należy do niego i znajduje się na skraju jego pola. Niech sprzeda mi ją w waszej obecności za tyle srebra, ile jest warta^e, żebym miał gdzie pochować żonę^f”.

10 A Hetyta Efron siedział wśród synów Heta. Odpowiedział więc Abrahamowi tak, że słyszeli to synowie Heta oraz wszyscy, którzy wchodzili przez bramę miasta^g: **11** „Nie, panie! Posłuchaj, daję ci to pole razem z jaskinią. Daję ci to na oczach mojego ludu. Pochowaj tam swoją żonę”. **12** Wtedy Abraham pokłonił się tamtejszym mieszkańcom **13** i w ich obecności zwrócił się do Efrona: „Posłuchaj mnie, proszę! Dam ci za pole tyle, ile jest warte. Weź to srebro ode mnie, żebym mógł tam pochować żonę”.

23:6 *Możliwe też „wielkim naczelnikiem”. **23:8** *Lub „wasze dusze się zgadzają”.

RODZ. 23

a Rdz 10:15

b Rdz 17:1, 8
Heb 11:9, 13

c Rdz 21:22

d 1Kn 1:13

e Rdz 23:15

f Rdz 25:9, 10
Rdz 49:29-33
Rdz 50:13, 14

g Rut 4:1

szpalta 2

a Dz 7:15, 16

b Rdz 25:9, 10
Rdz 49:29-33
Rdz 50:13, 14

RODZ. 24

c Rdz 13:2

d Rdz 15:2, 3

e Rdz 28:1
Pwt 7:1, 3
2Ko 6:14

f Rdz 22:20-23

14 W końcu Efron rzekł do Abrahama: **15** „Panie, posłuchaj. Ten kawałek ziemi jest wart 400 syklów* srebra, ale przecież cena nie jest dla nas ważna. Pochowaj więc swoją żonę”. **16** Abraham zgodził się na propozycję Efrona i odważył mu taką ilość srebra, o jakiej wspominał on w obecności synów Heta—400 syklów* srebra według wagi przyjętej przez kupców^a. **17** W ten sposób potwierdzono, że pole Efrona w Machpeli niedaleko Mamre—pole razem z jaskinią i wszystkimi drzewami, które rosły w obrębie jego granic—**18** przeszło na własność Abrahama. Odkryło się to w obecności synów Heta i wszystkich wchodzących przez bramę miasta. **19** Potem Abraham pochował swoją żonę, Sarę, w jaskini na polu Machpela niedaleko Mamre, Hebronu, w ziemi Kanaan. **20** Tak więc synowie Heta przekazali Abrahamowi pole wraz z jaskinią, która miała służyć jako miejsce pochówku^b.

24 Abraham był już w podeszłym wieku, a Jehowa we wszystkim mu błogosławił^c. **2** Pewnego dnia Abraham powiedział do swojego sługi, najstarszego z domowników, który zarządzał całym jego majątkiem^d: „Włóż, proszę, rękę pod moje udo* **3** i przysięgnij na Jehowę, Boga nieba i ziemi, że nie weźmiesz dla mojego syna żony spośród kobiet Kanaanu, w którym mieszkam^e. **4** Idź do mojego kraju i do moich krewnych^f i znajdź żonę dla mojego syna Izaaka”.

23:15, 16 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Dodatek B14. **24:2** *Najwyraźniej w taki sposób w starożytności potwierdzano złożenie przysięgi.

5 Sługa jednak zapytał: „A jeśli ta kobieta nie będzie chciała tu ze mną przyjść? Czy mam wtedy zabrać twojego syna do ziemi, z której wyszedłeś?”^a. 6 Abraham mu odpowiedział: „Nie, nie wolno ci go tam zabrać^b. 7 Jehowa, Bóg niebios, który wyprowadził mnie z domu mojego ojca i z ziemi moich krewnych^c, rozmawiał ze mną i przysiągł mi^d: „Twojemu potomstwu^e dam tę ziemię^f. On pośle przed tobą swojego anioła^g i na pewno znajdziesz tam^h żonę dla mojego syna. 8 Ale gdyby ta kobieta nie chciała przyjść z tobą, będziesz zwolniony z przysięgi. Tylko nie wolno ci zabrać tam mojego syna”. 9 Wówczas sługa włożył rękę pod udo Abrahama, swojego pana, i przysiągł spełnić jego życzenieⁱ.

10 Sługa wziął więc od swojego pana 10 wielbłądów i różne podarunki, a potem wyruszył w drogę do Mezopotamii, do miasta Nachora. 11 Kiedy dotarł do studni za miastem, zatrzymał się, żeby wielbłądy mogły odpocząć*. Było to pod wieczór, gdy kobiety wychodziły czerpać wodę. 12 Wtedy zaczął się modlić: „Jehowo, Boże mojego pana Abrahama, proszę, zapewnij mi dzisiaj powodzenie i okaż mojemu panu lojalną miłość. 13 Stoję teraz przy źródle, a młode kobiety z tego miasta wychodzą, żeby czerpać wodę. 14 Niech ta, do której powiem: „Daj mi, proszę, napić się z twojego dzbanu” i która odpowie: „Napij się, a ja napoję też twoje wielbłądy”, będzie tą, którą wybierzesz dla swojego sługi Izaaka. Po tym poznam, że okazałeś mojemu panu lojalną miłość”.

24:11 *Lub „dał wielbłądom uklęknąć”.

ROZDZ. 24

a Rdz 11:27, 28
Rdz 15:7

b Heb 11:15

c Rdz 12:1
Heb 11:8

d Mi 7:20
Łk 1:72, 73
Heb 6:13, 14

e Heb 11:18

f Rdz 13:14, 15
Rdz 26:3, 4
Pwt 34:4
Dz 7:4, 5

g Heb 1:7, 14

h Rdz 12:5

i Rdz 24:2, 3

szpalta 2

a Rdz 22:23

b Rdz 11:29

c Rdz 11:26

d Rdz 22:23

e Rdz 11:29

15 Zanim skończył mówić, pojawiła się z dzbanem na ramieniu Rebeka, córka Betuela^a, który był synem Milki^b, żony Nachora^c, brata Abrahama. 16 Była to bardzo piękna młoda kobieta, która nie współżyła jeszcze z żadnym mężczyzną. Zeszła do źródła i napełniła dzban wodą. Gdy odchodziła, 17 sługa szybko do niej podbiegł i powiedział: „Daj mi, proszę, łyk wody z twojego dzbanu”. 18 A ona odpowiedziała: „Pij, mój panie”. Od razu zdjęła z ramienia dzban i dała mu pić. 19 Kiedy już zaspokoił pragnienie, zaproponowała: „Naczerpiej też wody dla twoich wielbłądów, żeby się napiły do syta”. 20 Szybko więc wylała wodę z dzbanu do poidła i biegła wiele razy do studni, by naczerpać wody dla wszystkich jego wielbłądów. 21 Przez cały czas sługa milczał zdumiony i patrzył na nią, zastanawiając się, czy Jehowa pobłogosławił jego podróż, czy nie.

22 Gdy wielbłądy się napiły, dał jej złoty kolczyk do nosa, ważący pół sykla*, oraz dwie złote bransoletki, ważące 10 syklów, 23 i spytał: „Czyją jesteś córką? Czy w domu twojego ojca znajdzie się dla nas miejsce na nocleg?”. 24 Odpowiedziała mu: „Jestem córką Betuela^d, syna Milki i Nachora^e. 25 I dodała: „Mamy słomę i dużo paszy, jest też miejsce na nocleg”. 26 Wtedy mężczyzna ten padł na twarz przed Jehową 27 i rzekł: „Chwała Jehowie, Bogu mojego pana Abrahama, za to, że wciąż okazuje mojemu panu lojalną miłość i jest wobec niego wierny. Jehowa zaprowa-

24:22 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Dodatek B14.

dził mnie do domu braci mojego pana”.

28 I ta młoda kobieta po-
biegła opowiedzieć o wszystkim
matce i innym domownikom.
29 A Rebeka miała brata o imie-
niu Laban^a. Wybiegł on na spo-
tkanie mężczyźnie, który czekał
przy źródle. **30** Laban widział
kolczyk do nosa oraz bransoletki
na rękach Rebeki, swojej siostry,
i słyszał od niej, co po-
wiedziały ten człowiek. Dlatego
od razu podszedł do niego, gdy
ten nadal stał przy wielbłą-
dach koło źródła, **31** i ode-
zwał się: „Chodź, błogosławiony
przez Jehowę. Czemu wciąż tu
stoisz? Przygotowałem dla cie-
bie dom i miejsce dla wiel-
błądów”. **32** Wówczas ten mę-
czyzna wszedł do domu, a on^{*}
rozsiodłał wielbłądy i dał im sło-
my oraz paszy. A dla tego mę-
czyzny i jego towarzyszy przy-
niesiono wodę do umycia nóg.
33 Potem postawiono przed
nim jedzenie, ale on oświadczył:
„Nie będę jadł, dopóki nie po-
wiem ci, po co przyszedłem”. La-
ban rzekł: „Mów!”.

34 Wtedy zaczął opowia-
dać: „Jestem sługą Abrahama^b.
35 Jehowa hojnie błogosławi
mojemu panu i uczynił go bar-
dzo bogatym, bo daje mu ow-
ce i bydło, srebro i złoto, słu-
żących i służące oraz wielbłądy
i osły^c. **36** Poza tym Sara, żona
mojego pana, gdy już się zesta-
rzała, urodziła mu syna^d, a mój
pan da mu wszystko, co posia-
da^e. **37** Dlatego kazał mi przy-
siać i powiedział: „Dla mojego
syna nie wolno ci wziąć żony
spośród kobiet Kanaanu, w któ-
rym mieszkam^f. **38** Pójdiesz
do domu mojego ojca i do mojej

24:32 *Prawdopodobnie chodzi o La-
bana.

ROZDZ. 24

a Rdz 25:20
Rdz 29:10

b Rdz 15:2, 3

c Rdz 12:15, 16
Rdz 13:2
Rdz 24:1

d Rdz 21:1, 2
Rz 4:19
Heb 11:11

e Rdz 25:5

f Rdz 24:2, 3
Rdz 28:1

szpalta 2

a Rdz 22:20-23

b Rdz 24:4

c Rdz 24:5

d Rdz 48:15

e Heb 1:7, 14

f Rdz 11:25

g Rdz 24:9

h Rdz 24:16

i Rdz 24:14

j Rdz 24:15, 17

k Rdz 24:18

l Rdz 24:22, 23

m Rdz 24:27

rodziny^a i stamtąd weźmiesz żo-
nę dla mojego syna^b. **39** Ale ja
zapytałem: „A jeśli ta kobieta nie
będzie chciała ze mną przyjść?”^c.
40 On odparł: „Jehowa, które-
mu służę^{*d}, pośle z tobą swoje-
go anioła^e i na pewno pobłogo-
sławi twoją podróż. I weźmiesz
żonę dla mojego syna z mojej
rodziny, z domu mojego ojca^f.
41 Ale jeśli dotrzesz do moich
krewnych, a oni nie dadzą ci tej
kobiety, wtedy będziesz zwolnio-
ny ze złożonej mi przysięgi^g”.

42 „Gdy przyszedłem dzisiaj
do źródła, pomodliłem się: „Je-
howo, Boże mojego pana Ab-
rahama, jeśli zechcesz pobło-
gosławić moją podróż, **43** to
niech się stanie tak: Stoję teraz
przy źródle. Kiedy przyjdzie tu
młoda kobieta^h nacerpać wody,
powiem do niej: „Daj mi, proszę,
napić się trochę wody z twoje-
go dzbanu”. **44** Jeżeli odpowie:
„Napij się, a ja nacerpię też wo-
dy dla twoich wielbłądów”, to
niech ta kobieta będzie tą, któ-
rą Jehowa wybrał dla syna mo-
jego panaⁱ”.

45 „Zanim skończyłem się
modlić, pojawiła się Rebeka
z dzbanem na ramieniu, zeszła
do źródła i zaczęła czerpać wo-
dę. Wtedy poprosiłem ją: „Daj mi
się napić^j”. **46** Ona więc szybko
zdjęła z ramienia dzban i powie-
działa: „Napij się^k, a ja dam też
wody twoim wielbłądom”. Kie-
dy się napiłem, ona napiła mo-
je wielbłądy. **47** Potem zapyta-
łem ją: „Czyją jesteś córką?”, na
co odparła: „Jestem córką Betu-
ela, syna Nachora i Milki”. Za-
łożyłem jej kolczyk do nosa
i bransoletki na ręce^l. **48** I pad-
łem na twarz przed Jehową,
i wysławiałem Jehowę—Boga
mojego pana Abrahama^m—który

24:40 *Dosl. „przed którym chodzę”.

poprowadził mnie właściwą drogą, żebym wziął córkę brata mojego pana na żonę dla jego syna. **49** Powiedzcie mi więc, czy chcecie okazać mojemu panu lojalną miłość i wierność—żebym wiedział, czy mam pójść gdzie indziej, czy nie^a.

50 Na to Laban i Betuel odrzekli: „Ponieważ dzieje się to za sprawą Jehowy, nie nam o tym decydować^a. **51** Masz przed sobą Rebeke. Weź ją i idź. Niech zostanie żoną syna twojego pana, tak jak powiedział Jehowa^a. **52** Gdy sługa Abrahama to usłyszał, od razu pokłonił się Jehowie do ziemi. **53** Zaczął wyjmować przedmioty ze srebra i ze złota oraz szaty i dawał je Rebecce. Wręczył też kosztowne podarunki jej bratu i matce. **54** Potem jadł i pił razem z mężczyznami, którzy z nim byli. I spędzili tam noc.

Kiedy rano wstał, poprosił: „Pozwólcie mi wrócić do mojego pana”. **55** Na to brat i matka Rebeki odparli: „Niech ta dziewczyna zostanie z nami przynajmniej 10 dni. Później może pójść”. **56** Ale on rzekł: „Nie zatrzymujcie mnie, skoro Jehowa pobłogosławił moją podróż. Pozwólcie mi wrócić do mojego pana”. **57** Wtedy zaproponowali: „Zawołajmy dziewczynę i zapytajmy ją, co o tym myśli”. **58** Gdy zawołali Rebeke i spytali: „Czy chcesz pójść z tym człowiekiem?”, odpowiedziała: „Tak, chcę”.

59 Wyprawili więc w drogę Rebeke, swoją siostrę^b, oraz jej mamkę^c, a także sługę Abrahama i jego ludzi. **60** Pobłogo-

24:49 ^aDosł. „żebym mógł zwrócić się w prawo lub w lewo”. **24:50** ^aLub „nie możemy mówić do ciebie ani źle, ani dobrze”. **24:59** ^aChodzi o służącą, która wcześniej była mamką Rebeki.

ROZDZ. 24

a Rdz 24:8

b Rdz 28:5

c Rdz 35:8

szpalta 2

a Rdz 22:15, 17

b Rdz 12:9

Rdz 20:1

Lb 13:22

Sdz 1:9

c Rdz 16:14

Rdz 25:11

d Ps 77:12

Ps 143:5

e Heb 11:9

f Rdz 26:8

g Rdz 23:2, 19

ROZDZ. 25

h Rdz 37:28

Wj 2:15

Lb 31:2

Sdz 6:2

i 1Kn 1:32, 33

j Rdz 24:36

stawili Rebeke i powiedzieli do niej: „Nasza siostra, obyś została matką milionów^a i niech twoje potomstwo zdobędzie miasta^a tych, którzy go nienawidzą^a. **61** Potem Rebeka i jej służące wsiadły na wielbłądy i pojechały za tym sługą. Tak zabrał on Rebeke i ruszył w drogę.

62 Izaak mieszkał w ziemi Negeb^b. Pewnego razu, gdy wrócił z drogi prowadzącej do Beer-Lachaj-Roj^c, **63** poszedł na pole, żeby porozmyślać^d. Zapadał już wieczór. Nagle zobaczył zbliżające się wielbłądy! **64** Kiedy Rebeka spojrzała przed siebie i ujrzała Izaaka, szybko zsiadła z wielbłąda. **65** Zapytała sługę: „Kim jest ten mężczyzna, który idzie do nas przez pole?”. Sługa odparł: „To mój pan”. Wtedy wzięła chustę i się zasłoniła. **66** A sługa opowiedział Izaakowi o wszystkim, co zrobił. **67** Potem Izaak wprowadził Rebeke do namiotu swojej matki, Sary^e. Tak pojął Rebeke za żonę. I pokochał ją^f, i znalazł pocieszenie po stracie matki^g.

25 Abraham ponownie się ożenił, a jego żona miała na imię Ketura. **2** Z czasem urodziła mu Zimrana, Jokszana, Medana, Midiana^h, Jiszbaka i Suachaⁱ.

3 Jokszan został ojcem Sziby i Dedana.

Synami Dedana byli: Aszszurim, Letuszim i Leummim^a.

4 Synami Midiana byli: Efa, Efer, Chanoch, Abida i Eldaa. Wszyscy oni byli potomkami Ketury.

5 Abraham cały swój majątek dał Izaakowiⁱ. **6** Natomiast

24:60 ^aLub „stała się tysiącami dziesiątek tysięcy”. ^aDosł. „bramę”. **25:3** ^aNajwyraźniej każde z tych trzech hebr. imion to nazwy plemion lub ludów.

synom, których urodziły mu nałożnice*, dał dary i jeszcze za swego życia wysłał ich na Wschód^a, z dala od swojego syna Izaaka^a. **7** Abraham żył 175 lat. **8** Umarł w późnej starości, sędziwy i zadowolony ze swego życia. Dołączył do swojego ludu*. **9** Izaak i Ismael, jego synowie, pochowali go w jaskini Machpela niedaleko Mamre, na polu Efrona, syna Hetity Cochara^b, **10** na polu, które Abraham kupił od synów Hetaj. Został pochowany tam, gdzie jego żona Sara^c. **11** Po śmierci Abrahama Bóg dalej błogosławił jego synowi Izaakowi^d, który mieszkał w pobliżu Beer-Lachaj-Roj^e.

12 Oto dzieje Ismaela^f, syna Abrahama, którego urodziła mu Egipcjanka Hagar^g, służąca Sary.

13 To są imiona synów Ismaela, od których zostały nazwane ich rody: Nebajot^h, pierworodny Ismaela, a także Kedarⁱ, Adbeel, Mibsamⁱ, **14** Miszma, Duma, Massa, **15** Chadad, Tema, Jetur, Nafisz i Kedma. **16** To właśnie są imiona synów Ismaela, od których pochodzą nazwy ich osad i obozów*—imiona 12 naczelników ich rodów^k. **17** Ismael przeżył 137 lat i umarł, dołączył do swojego ludu*. **18** Jego potomkowie obozowali od Chawili^l koło Szur^m, leżących niedaleko Egiptu, aż po Asyrię. Osiedlili się w pobliżu wszystkich swoich braciⁿ.

19 Oto dzieje Izaaka, syna Abrahama^o.

25:6 *Zob. *Słownikzek pojęć*. ^aCzyli do ziemi leżącej na wschód od Kanaanu. **25:8, 17** *Poetycki zwrot, którym opisywano śmierć. **25:16** *Lub „obozów otoczonych murem”. **25:18** *Możliwe też „żył we wrogich stosunkach ze wszystkimi swoimi braćmi”.

ROZDZ. 25

a Rdz 21:14

b Rdz 23:8, 9
Rdz 49:29, 30

c Rdz 23:2, 19

d Rdz 17:19
Rdz 26:12-14

e Rdz 16:14

f Rdz 16:10, 11

g Gal 4:24

h Rdz 36:2, 3
Iz 60:7

i Ps 120:5
Jer 49:28
Eze 27:21

j 1Kn 1:29-31

k Rdz 17:20

l 1Sm 15:7

m Rdz 16:7, 8

n Rdz 16:11, 12

o Rdz 22:2
Mt 1:1, 2

szpalta 2

a Rdz 22:23

b Rz 9:10

c Ps 139:15

d Rdz 36:31
Lb 20:14

e Rdz 27:29, 30
Pwt 2:4

f 2Sm 8:14
Mal 1:2, 3
Rz 9:10-13

g Rdz 27:11

h Rdz 27:32
Rdz 36:9
Mal 1:3

i Oz 12:3

j Rdz 27:36

k Rdz 27:3, 5

l Heb 11:9

m Rdz 27:6, 7, 46

Ojcem Izaaka był Abraham. **20** Izaak miał 40 lat, gdy wziął sobie za żonę Rebekę, córkę Aramejczyka Betuela^a z Paddan-Aram, siostrę Aramejczyka Labana. **21** Izaak błagał Jehowę w sprawie swojej żony, ponieważ była niepłodna. Jehowa wysłuchał jego prośby i Rebeka zaszła w ciążę. **22** I synowie w jej łonie zaczęli ze sobą walczyć^b, dlatego powiedziała: „Jeśli mam tak cierpieć, to po co mi żyć?”. Zwróciła się więc do Jehowy. **23** A Jehowa rzekł jej: „W twoim łonie są dwa narody^c i wyjdą z ciebie dwa odrębne ludy^d. Jeden naród będzie silniejszy od drugiego^e, a starszy będzie służył młodszemu^f”.

24 Gdy nadszedł czas porodu, okazało się, że w jej łonie były bliźnięta. **25** Syn, który urodził się pierwszy, był cały czerwony i pokryty włosieniami jak płaszczem^g. Nazwano go więc Ezaw^h. **26** Potem urodził się jego brat, który trzymał Ezawa za piętęⁱ. Nazwano go więc Jakub^j. Gdy Rebeka ich urodziła, Izaak miał 60 lat.

27 Kiedy chłopcy podrosli, Ezaw stał się umiejętnym myśliwym^k i często chodził polować, Jakub natomiast był człowiekiem spokojnym^l i spędzał dużo czasu w namiotach^l. **28** Izaak kochał Ezawa, bo lubił dziczyznę, którą on mu przynosił, a Rebeka kochała Jakuba^m. **29** Pewnego razu, gdy Jakub gotował jakąś potrawę, Ezaw wrócił z pola bardzo zmęczony. **30** I odezwał się do Jakuba: „Proszę cię, daj mi szybko

25:25 *Imię to znaczy „owłosiony; włochaty”. **25:26** *Imię to znaczy „chwytyjący za piętę; ten, kto zajmuje czyjś miejsce”. **25:27** *Lub „nienagannym”.

trochę* tego czerwonego[#], bo padam z nóg[^]!“. Dlatego nazwano go też Edom^{^a}. **31** Jakub odrzekł: „Sprzedaj mi najpierw swoje prawo pierworodnego!”^b. **32** Ezaw odparł: „I tak umieram! Po co mi to pierworództwo?”. **33** Jakub jednak powiedział: „Najpierw mi przysięgnij!”. I Ezaw przysiągł, i sprzedał mu swoje prawo pierworodnego^c. **34** Wtedy Jakub dał Ezawowi chleb i potrawę z soczewicy, a ten najadł się i napił. Potem wstał i odszedł. W ten sposób Ezaw wzgardził prawem pierworodnego.

26 I znowu w tej krainie zapanował głód, podobnie jak za dni Abrahama^d. Izaak udał się więc do Abimelecha*, króla Filistynów, do Geraru. **2** Wówczas ukazał mu się Jehowa i rzekł: „Nie idź do Egiptu. Zamieszkaj w ziemi, którą ci wskażę. **3** Przebywaj w niej jako cudzoziemiec^e, a ja dalej będę z tobą i będę ci błogosławił, bo tobie i twojemu potomstwu dam wszystkie te ziemie^f. I spełnię przysięgę, którą złożyłem twojemu ojcu, Abrahamowi^g. **4** „Rozmnoż twoje potomstwo jak gwiazdy na niebie^h i dam mu wszystkie te ziemieⁱ. I dzięki twojemu potomstwu otrzymają* błogosławieństwo wszystkie narody ziemi^j. **5** Stanie się tak dlatego, że Abraham słuchał mojego głosu i stosował się do moich wymagań, nakazów, ustaw i praw”^k. **6** Izaak zamieszkał więc w Gerarze^l.

7 Gdy miejscowi mężczyźni dopytywali się o Rebeke, która

25:30 *Lub „łyk; kęs”. [#]Lub „tej czerwonej potrawy”. [^]Lub „umieram z głodu”. ^{^a}Imię to znaczy „czerwony”. 26:1 *Może chodzić o urzędowy tytuł filistyńskich królów. 26:4 *Lub „zdobędą”.

ROZDZ. 25

a Rdz 36:1

b Pwt 21:16, 17

c Heb 12:16

ROZDZ. 26

d Rdz 12:10

e Rdz 20:1
Heb 11:8, 9

f Rdz 12:7
Rdz 15:18

g Rdz 22:16-18
Ps 105:9-11
Heb 6:13, 14

h Rdz 15:1, 5
Heb 11:12

i Pwt 34:4

j Rdz 12:1-3
Dz 3:25
Gal 3:8

k Rdz 17:10, 23
Rdz 22:3, 12
Heb 11:8
Jak 2:21

l Rdz 26:17

szpalta 2

a Rdz 24:16

b Rdz 12:11-13

c Rdz 24:67

d Rdz 20:11

e Rdz 12:18

f Rdz 20:9

g Rdz 24:34, 35

h Rdz 12:16

i Rdz 21:27, 30

j Rdz 10:19
Rdz 20:1

była bardzo piękna^a, odpowiadał: „To moja siostra”^b. Bał się przyznać, że jest jego żoną, bo myślał sobie: „Mogą mnie zabić z powodu Rebeki”. **8** Po pewnym czasie Abimelech, król Filistynów, wyglądając przez okno, zobaczył, jak Izaak czule przytula swoją żonę, Rebeke^c. **9** Abimelech natychmiast wezwał Izaaka i rzekł: „Przecież ona jest twoją żoną! Czemu powiedziałeś, że to twoja siostra?”. Izaak odrzekł: „Bo się bałem, że mnie zabiją z jej powodu”^d. **10** Lecz Abimelech wykrzyknął: „Jak mogłeś nam to zrobić?!”^e Mało brakowało, a ktoś z ludu zabrałby twoją żonę i z nią spał. I ściągnąłbyś na nas winę!”^f. **11** Wtedy Abimelech ogłosił całemu ludowi: „Każdy, kto tknie tego człowieka i jego żonę, zostanie ukarany śmiercią!”.

12 Potem Izaak zaczął siać ziarno w tej ziemi i jeszcze w tym samym roku zebrał 100 razy więcej, niż zasiał, ponieważ Jehowa mu błogosławił^g. **13** Cały czas dobrze mu się powodziło, gromadził majątek, aż stał się człowiekiem bardzo możnym. **14** Miał stada owiec i bydła oraz liczną służbę^h, dlatego Filistyni zaczęli mu zazdrościć.

15 Pozasypywali więc ziemią wszystkie studnie, które wykopal słudzy jego ojca, Abrahama, gdy ten jeszcze żyłⁱ. **16** I Abimelech powiedział do Izaaka: „Przenieś się gdzie indziej, bo stałeś się o wiele potężniejszy od nas”. **17** Wtedy Izaak wyprowadził się stamtąd, rozbił obóz w dolinie* Geraru^j i tam zamieszkał. **18** Odkopał studnie, które wykopano za dni jego oj-

26:17 *Lub „wadi”. Zob. Słowniczek pojęć.

ca, Abrahama, a które Filystyni pozatykali po jego śmierci^a. I przywrócił im nazwy nadane kiedyś przez jego ojca^b.

19 Gdy słudzy Izaaka kopali w tej dolinie*, znaleźli studnię z czystą wodą. **20** I pasterze z Geraru zaczęli się kłócić z pasterzami Izaaka. „Ta woda jest nasza!” – mówili. Ponieważ spierali się o tę studnię, Izaak nadał jej nazwę Esek*. **21** Zaczęli też kopać inną studnię i o nią także się pokłócili. Dlatego Izaak nadał jej nazwę Sitna*. **22** Później przeniósł się stamtąd i wykopał kolejną studnię, o którą już się nie spierali. Nadał jej więc nazwę Rechobot* i powiedział: „Wszystko to dzięki Jehowie, który dał nam tak dużo miejsca i pobłogosławił nas w tej ziemi wieloma potomkami”^c.

23 Potem udał się stamtąd do Beer-Szeby^d. **24** Tej nocy ukazał mu się Jehowa i przemówił do niego: „Jestem Bogiem Abrahama, twojego ojca^e. Nie bój się^f, bo jestem z tobą i będę ci błogosławił, i pomnożę twoje potomstwo ze względu na moją służbę Abrahama”^g. **25** Izaak zbudował tam ołtarz i wzywał imienia Jehowy^h. Tam też rozbił swój namiotⁱ, a jego słudzy wykopali studnię.

26 Później przyszedł do niego z Geraru Abimelech z Achuzatem, swoim doradcą, i Pikołem, dowódcą swego wojska^j. **27** Izaak powiedział do nich: „Po co do mnie przyszliście? Przecież mnie nienawidzicie i wypędziliście mnie od siebie”. **28** A oni odrzekli: „Wyraż-

RODZ. 26

a Rdz 21:25

b Rdz 21:31

c Rdz 17:5, 6
Rdz 28:1, 3

d Rdz 21:31

e Rdz 17:1
Rdz 28:13

f Rdz 15:1

g Rdz 17:19
Ps 105:9-11

h Rdz 12:8, 9

i Heb 11:9

j Rdz 21:32

szpalta 2

a Rdz 21:22

b Rdz 21:27

c Rdz 21:22-24

d Rdz 26:18

e Sdz 20:1

f Rdz 36:2, 3

g Rdz 27:46
Rdz 28:8

RODZ. 27

h Rdz 25:28

i Rdz 25:27

nie widzimy, że Jehowa jest z tobą^a. Dlatego postanowiliśmy ci powiedzieć: „Zwiążmy się przysięgą i zawrzyjmy przymierze”, **29** że nie uczynisz nam nic złego, tak jak my nie skrzywdziliśmy ciebie. Z naszej strony znalazłeś tylko dobra i odesłaliśmy cię w pokój. Jehowa ci teraz błogosławi”^b. **30** Wtedy przegotowali dla nich ucztę, a oni jedli i pili. **31** Następnego ranka wstali wcześniej i złożyli sobie przysięgę^c. Potem Izaak wyprowadził ich w drogę i odeszli w pokój.

32 Tego dnia przyszli do Izaaka słudzy i powiedzieli, że w studni, którą wykopali^d, znaleźli wodę. **33** Nazwał ją więc Sziba*. Dlatego to miasto aż po dziś dzień nazywa się Beer-Szeba^e.

34 A Ezaw, kiedy skończył 40 lat, wziął sobie za żonę Judytę, córkę Hettyty Beeriego, oraz Basemat, córkę Hettyty Elona^f. **35** Przysparzały one Izaakowi i Rebecce wielu zmartwień^g.

27 Gdy Izaak się zestarzał i prawie już nie widział, wezwał do siebie swojego starszego syna, Ezawa^h, i zwrócił się do niego: „Synu!”, a ten odpowiedział: „Jestem!”. **2** Izaak mówił dalej: „Zestarzałem się i nie wiem, jak długo jeszcze pożyję. **3** Weź więc, proszę, swoją broń, swój kołczan i łuk, i idź coś dla mnie upolować”. **4** Potem przyrządził swoją ulubioną potrawę, która tak mi smakuje, i przynieś mi ją do zjedzenia, żebym mógłⁱ cię pobłogosławić, zanim umrę”.

26:19 *Lub „w tym wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 26:20 *Nazwa ta znaczy „spór”. 26:21 *Nazwa ta znaczy „oskarżenie”. 26:22 *Nazwa ta znaczy „przestronne miejsca”.

26:33 *Nazwa ta znaczy „przysięga” lub „siedem”. *Nazwa ta może znaczyć „studnia przysięgi” lub „studnia siedmiu”. 26:35 *Dosl. „goryczy ducha”. 27:4 *Lub „żeby moja dusza mogła”.

5 A Rebeka słyszała, co Izaak mówił do Ezawa. Kiedy Ezaw wyszedł, żeby upolować coś dla ojca^a, 6 Rebeka zwróciła się do Jakuba^b: „Właśnie słyszałam, jak twój ojciec powiedział do twojego brata, Ezawa: 7 „Upoluj coś i przyrządź dla mnie smaczną potrawę, żebym mógł ją zjeść i pobłogosławić cię przed Jehową, zanim umrę”^c. 8 A teraz, mój synu, posłuchaj mnie uważnie i zrób, co ci powiem^d. 9 Idź, proszę, i weź ze stada dwa najdorodniejsze kozłeta, a ja przygotuję z nich smaczną potrawę dla twojego ojca, taką, jaką lubi. 10 Zanieś ją ojcu do zjedzenia, żeby przed śmiercią mógł cię pobłogosławić”.

11 Jakub odezwał się do Rebeki: „Przecież mój brat, Ezaw, jest owłosiony^e, a ja nie. 12 Co będzie, jeśli ojciec mnie dotknie?^f Na pewno pomyśli, że z niego drwię, i zamiast otrzymać błogosławieństwo, ściagnę na siebie przekleństwo”. 13 Wtedy jego matka rzekła do niego: „Niech na mnie spadnie przekleństwo przeznaczone dla ciebie, synu. Po prostu zrób, co ci powiedziałam. Idź i przynieś mi te kozłeta”^g. 14 Poszedł więc po nie i przyniósł je matce, a ona przyrządziła smaczną potrawę, jaką lubił jego ojciec. 15 Potem Rebeka znalazła w domu najlepsze szaty swojego starszego syna, Ezawa, i ubrała w nie Jakuba, młodszego syna^h. 16 A na ręce i nieowłosioną część szyi nałożyła mu skóry kozłatⁱ. 17 Następnie dała Jakubowi chleb i potrawę, którą przygotowała^j.

18 On więc wszedł do ojca i odezwał się: „Ojczcze!”, na co ten odrzekł: „Słucham! Którym z mo-

ROZDZ. 27

a Rdz 27:30

b Rdz 25:28

c Rdz 27:30, 31

d Rdz 27:13, 43

e Rdz 25:25
Rdz 27:23

f Rdz 27:21

g Rdz 27:8, 43

h Rdz 25:23, 26

i Rdz 25:25
Rdz 27:11

j Rdz 27:9

szpalta 2

a Rdz 25:31-33
Rz 9:10-12

b Rdz 27:4

c Rdz 27:11, 12

d Rdz 27:16

e Heb 11:20

f Rdz 48:10

g Rdz 25:27
Rdz 27:15

h Pwt 11:11

i Lb 13:26, 27

j Rdz 27:37
Pwt 7:13

ich synów jesteś?”. 19 Jakub odpowiedział: „To ja, Ezaw, twój pierworodny^a. Zrobiłem, jak kazałeś. Usiądź, proszę, i zjedz trochę dziczyzny, którą przygotowałem, żebyś mógł^b mnie pobłogosławić”^b. 20 Wtedy Izaak zapytał: „Jak ci się udało tak szybko coś upolować, mój synu?”. A on odparł: „Jehowa, twój Bóg, sprawił, że natknąłem się na zwierzynę”. 21 Wówczas Izaak rzekł do Jakuba: „Synu, podejdź, proszę, żebym mógł cię dotknąć i przekonać się, czy naprawdę jesteś moim synem Ezawem”^c. 22 Jakub podszedł więc do Izaaka, a ten dotknął go i powiedział: „Głos jest głosem Jakuba, ale ręce są rękami Ezawa”^d. 23 Nie rozpoznał go, bo jego ręce były owłosione jak ręce Ezawa, jego brata. Dlatego go pobłogosławił^e.

24 I znowu zapytał: „Naprawdę jesteś moim synem Ezawem?”. „Tak” – odpowiedział Jakub. 25 Na to Izaak rzekł: „Daj mi, synu, trochę tej dziczyzny do zjedzenia, a później cię pobłogosławię”^f. Jakub mu ją podał, a on jadł. Przyniósł mu też wina i on pił. 26 Potem Izaak, jego ojciec, powiedział do niego: „Podejdź, proszę, i pocałuj mnie, mój synu”^f. 27 Jakub podszedł więc i go pocałował, a on poczuł zapach jego szat^g. Wtedy go pobłogosławił, mówiąc:

„Zapach mojego syna jest jak zapach pola, które pobłogosławił Jehowa. 28 Oby prawdziwy Bóg dał ci rosę z nieba^h, żywną ziemięⁱ oraz obfitość zboża i młodego winaⁱ. 29 Niech ci służą ludy i niech ci się nisko kłaniają narody. Panuj nad swo-

27:19 *Lub „żeby twoja dusza mogła”.

27:25 *Lub „moja dusza cię pobłogosławi”.

imi braćmi i niech ci się nisko kłaniają synowie twojej matki^a. Przeklęty niech będzie każdy, kto cię przeklina, a błogosławiony każdy, kto cię błogosławi^b”.

30 Gdy tylko Izaak skończył błogosławić Jakuba i Jakub od niego wyszedł, Ezaw wrócił z polowania^c. **31** I on też zajął się przyrządzaniem smacznej potrawy. Przyniósł ją ojcu i powiedział: „Wstań, ojcie, i zjedz trochę dziczyzny, którą przygotowałem, żebyś mógł^{*} mnie pobłogosławić”. **32** Wtedy Izaak, jego ojciec, zapytał: „Kim jesteś?”, na co on odpisał: „To ja, Ezaw, twój pierworođny^d”. **33** A Izaak zaczął się cały trząść i rzekł: „Kto więc upolował zwierzynę i mi ją przyniósł? Zjadłem ją, zanim przyszedłeś, i go pobłogosławiłem. Nikt nie może już tego zmienić!”.

34 Kiedy Ezaw usłyszał słowa ojca, rozgoryczony zaczął bardzo głośno krzyczeć i prosił: „Pobłogosław i mnie, mój ojcie!”^e. **35** Ale on rzekł: „Twój brat przyszedł podstępnie, żeby uzyskać błogosławieństwo przeznaczone dla ciebie”. **36** Wtedy Ezaw wykrzyknął: „Nic dziwnego, że ma na imię Jakub*! Dwa razy zajął moje miejsce. Zabrał już moje pierworođztwo^g, a teraz moje błogosławieństwo!”^h. I zapytał: „Czy dla mnie nie zachowałeś żadnego błogosławieństwa?”. **37** Ale Izaak odpowiedział: „Ustanowiłem go panem nad tobą, wszystkich jego braci uczyniłem jego sługami i zapewniłem mu zboże i młode winoⁱ. Czy zostało coś, co mógłbym ci dać, mój synu?”.

38 Na to Ezaw odrzekł: „Ojcie, czy masz tylko jedno bło-

ROZDZ. 27

a Rdz 25:23

b Rdz 12:1, 3
Rdz 28:1, 3
Rdz 31:42
Eze 25:12, 13

c Rdz 27:3

d Rdz 25:25, 31
Heb 12:16

e Heb 12:16, 17

f Rdz 25:26
Rdz 32:28
Oz 12:3

g Rdz 25:32-34

h Rdz 27:28

i Rdz 25:23
Rdz 27:29
Rz 9:10, 12

j Pwt 33:28

szpalta 2

a Heb 12:16, 17

b Joz 24:4
Heb 11:20c Rdz 32:6
Lb 20:18d Rdz 25:23
2Sm 8:14
Mal 1:2, 3e 2Kl 8:20
2Kn 28:17

f Am 1:11

g Rdz 35:28, 29

h Rdz 28:5

i Rdz 26:34,
35
Rdz 28:8

j Rdz 24:2, 3

ROZDZ. 28

k Rdz 24:34, 37
Wj 34:15, 16
1Kl 11:1-3
2Ko 6:14

gosławieństwo? Pobłogosław i mnie, mój ojcie!”^a. I wybuchnął głośnym płaczem^a. **39** A Izaak mu odpowiedział:

„Ziemia, na której zamieszkaś, nie będzie żyzna ani nie będzie na nią spadać rosa z nieba^b. **40** I będziesz żył ze swojego miecza^c i służył swojemu bratu^d. Lecz gdy się zniecierpliwisz, zrzucisz jego jarzmo ze swego karku”^e.

41 Ezaw żywił wrogość do Jakuba z powodu błogosławieństwa, które on otrzymał od ojca^f. I Ezaw powtarzał sobie: „Ojciec niedługo umrze”^g. Potem zabił jego brata, Jakuba”. **42** Kiedy przekazano Rebecce słowa jej starszego syna, Ezawa, od razu posłała po Jakuba, swojego młodszego syna, i powiedziała do niego: „Twój brat, Ezaw, planuje się zemścić i cię zabić^{*}. **43** Teraz więc, synu, zrób, co ci powiem. Zbieraj się w drogę i uciekaj do Labana, mojego brata, do Charanu^h. **44** Zamieszkaż u niego na pewien czas, aż twojemu bratu minie złość. **45** A gdy ochłonie z gniewu i zapomni, co mu zrobiłeś, posłę po ciebie i wrócisz stamtąd. Czemu miałabym stracić was obu w jednym dniu?”.

46 Potem Rebeka zaczęła mówić do Izaaka: „Obrzydło mi życie z powodu córek Hetaⁱ. Jeśli jeszcze Jakub weźmie za żonę Hetytkę, to nie mam po co żyć!”^j.

28 Izaak wezwał więc Jakuba, pobłogosławił go i nakazał mu: „Nie wolno ci brać żony spośród Kananejek^k. **2** Idź do Paddan-Aram, do domu Betu-ela, ojca twojej matki, i stamtąd

27:41 *Lub „zbliżają się dni żałoby po moim ojcu”. **27:42** *Lub „pociesza się myślą, że cię zabije”.

27:31 *Lub „żeby twoja dusza mogła”. **27:36** *Imię to znaczy „chwytający za piętę; ten, kto zajmuje czyjeś miejsce”.

weź sobie za żonę jedną z córek Labana^a, brata twojej matki. **3** Bóg Wszechmocny będzie ci błogosławić i da ci liczne potomstwo, i staniesz się ojcem wielu ludów^b. **4** Ciebie i twoje potomstwo obdarzy też błogosławieństwami, które obiecał Abrahamowi^c. I będziesz mógł wziąć na własność ziemię, w której mieszkasz jako cudzoziemiec, a którą Abraham otrzymał od Boga^d.

5 Izaak wyprawił więc Jakuba w drogę i ten wyruszył do Paddan-Aram, do Labana, który był synem Aramejczyka Betuela^e i bratem Rebeki^f, matki Jakuba i Ezawa.

6 Ezaw widział, że Izaak błogosławił Jakuba i wyprawił go do Paddan-Aram, aby stamtąd wziął sobie żonę, i że błogosławiąc go, nakazał mu: „Nie bierz sobie żony spośród córek Kananejczyków”^g. **7** Ezaw widział też, że Jakub posłuchał ojca i matki i udał się do Paddan-Aram^h. **8** Wtedy Ezaw uświadomił sobie, że kobiety kananejskie nie podobają się jego ojcu, Izaakowiⁱ. **9** Dlatego poszedł do Ismaelitów^j i wziął sobie jeszcze jedną żonę, Machalat, siostrę Nebajota. Była ona córką Ismaela, syna Abrahama^k.

10 Jakub wyruszył z Beer-Szeby i szedł do Charanu^l. **11** Po jakimś czasie, gdy słońce już zaszło, zatrzymał się na nocleg. Wziął jeden ze znajdujących się tam kamieni, podłożył go sobie pod głowę i zasnął^m. **12** Przyśniły mu się schodyⁿ, które sięgały od ziemi aż do nieba, a aniołowie Boży wchodzili po nich i schodzili^o. **13** Nad

28:9 *Lub „Ismaela”. 28:12 *Lub „drabina”.

ROZDZ. 28

a Rdz 29:16

b Rdz 17:5
Rdz 46:15, 19
1Kn 2:1, 2

c Rdz 12:2, 3

d Rdz 12:7
Rdz 15:13
Rdz 17:1, 8
Heb 11:9

e Rdz 25:20

f Rdz 24:29

g Rdz 28:1
2Ko 6:14

h Rdz 27:43

i Rdz 27:46

j Rdz 36:2, 3

k Rdz 11:31
Rdz 27:43

l Rdz 28:18, 19

m Jn 1:51
Heb 1:7, 14

szpalta 2

a Rdz 26:24, 25

b Rdz 12:7
Rdz 28:4
Ps 105:9-11

c Rdz 13:14, 16
1Kl 4:20

d Rdz 18:18
Rdz 22:15, 18

e Rdz 35:6

f Rdz 31:3
Lb 23:19
Joz 23:14
Heb 6:18

g Ps 47:2

h Rdz 35:1

i Rdz 31:13

j Rdz 35:6
Joz 16:1, 2

k Rdz 35:1

schodami ujrzał Jehowę, który przemówił:

„Ja jestem Jehowa, Bóg Abrahama, twojego ojca, i Bóg Izaaka^a. Tę ziemię i miejsce, na którym leżysz, dam tobie i twojemu potomstwu^b. **14** Twoje potomstwo na pewno będzie tak liczne jak drobinki ziemi^c i rozprzestrzenisz się na zachód i na wschód, na północ i na południe, i dzięki tobie oraz twojemu potomstwu otrzymają^d błogosławieństwo wszystkie rodziny na ziemi^e. **15** Jestem z tobą i będę cię strzegł, dokądkolwiek pójdziesz, i sprawię, że wrócisz do tej ziemi^f. Nie opuszczę cię — na pewno spełnię swoją obietnicę”^g.

16 Kiedy Jakub się obudził, powiedział: „Jehowa rzeczywiście jest na tym miejscu, a ja tego nie wiedziałem”. **17** I przestraszony dodał: „To miejsce naprawdę budzi lęk i respekt! To nic innego jak dom Boga^h, brama niebios”ⁱ. **18** Jakub wstał więc wcześniej rano, wziął kamień, który miał pod głową, postawił go jako pomnik i połał oliwą^j. **19** Dlatego nadał temu miejscu nazwę Betel^k. Poprzednio to miasto nazywało się Luz^l.

20 Potem Jakub złożył ślub, mówiąc: „Jeśli Bóg dalej będzie ze mną, będzie mnie ochraniał w tej podróży, dawał mi chleb i odzież **21** i sprawi, że bezpiecznie wrócę do domu mojego ojca, to wtedy Jehowa pokaże, że naprawdę jest moim Bogiem. **22** A ten kamień, który postawiłem jako pomnik, stanie się domem Boga^k. I ze wszystkiego, co mi dasz, zawsze będę Ci oddawał dziesiątą część”.

28:14 *Lub „zdobędą”. 28:19 *Nazwa ta znaczy „dom Boży”.

29 Później Jakub wyruszył w dalszą drogę i wędrował na Wschód*. **2** Po pewnym czasie zobaczył na polu studnię przykrytą wielkim kamieniem. Leżały przy niej trzy stada owiec, bo z tej studni pasterze zwykle czerpali wodę dla zwierząt. **3** Gdy zebrały się tam już wszystkie stada, odtaczali kamień znad otworu studni i poili zwierzęta, po czym znowu ją zakrywali.

4 Jakub odezwał się do pasterzy: „Skąd jesteście, moi bracia?”, na co oni odrzekli: „Z Charanu”^a. **5** Wtedy zapytał ich: „Czy znacie Labana^b, wnuka Nachora?”^c. „Znamy”—odparli. **6** Zapytał ich jeszcze: „Jak się miewa?”, a oni odpowiedzieli: „Dobrze. Właśnie idzie z owcami jego córka Rachel!”^d. **7** Wówczas Jakub rzekł: „To dopiero środek dnia. Za wcześniej, żeby spędzać stada. Napójcie owce, a potem dalej je paść”. **8** Ale oni wyjaśnili: „Nie wolno nam tak zrobić, dopóki nie zbiorą się wszystkie stada. Dopiero wtedy odczujemy kamień znad studni i napojmy owce”.

9 Kiedy jeszcze z nimi rozmawiał, przyszła Rachel z owcami swojego ojca, bo była pasterką. **10** Gdy Jakub zobaczył Rachelę z owcami Labana, brata swojej matki, od razu podszedł do studni, odtoczył kamień i napił jego owce. **11** Potem pocałował Rachelę i wybuchnął głośnym płaczem. **12** Zaczął opowiadać Racheli, że jest krewnym* jej ojca i synem Rebeki. A ona pobiegła powiadomić o tym swojego ojca.

13 Gdy tylko Laban^e usłyszał o Jakubie, synu swojej siostry,

29:1 *Cyfry do ziemi leżącej na wschód od Kanaanu. **29:12, 15** *Dośl. „bratem”.

ROZDZ. 29

a Rdz 27:42, 43
Dz 7:2

b Rdz 24:29

c Rdz 24:24
Rdz 31:53

d Rdz 46:19
Rut 4:11

e Rdz 24:29

szpalta 2
a Rdz 28:5

b Rdz 30:27, 28
Rdz 31:7

c Rut 4:11

d Rdz 31:41

e Rdz 30:26
Oz 12:12

f Rdz 16:1, 2
Rdz 30:9
Rdz 46:18

g Rdz 31:7, 42

wybiegł mu na spotkanie. Objął go i ucałował, i zaprowadził do swojego domu. Jakub opowiedział Labanowi o wszystkim, co się wydarzyło. **14** Laban rzekł do niego: „Naprawdę jesteś krwią z mojej krwi i kością z mojej kości”^{*}. Jakub mieszkał więc u niego przez cały miesiąc.

15 Następnie Laban zapytał Jakuba: „Czy masz mi służyć za darmo tylko dlatego, że jesteś moim krewnym?”^a Powiedział mi, jakiej chcesz zapłaty?”^b. **16** A Laban miał dwie córki: starszą o imieniu Lea i młodszą o imieniu Rachel^c. **17** Lea miała oczy pozabawione blasku, natomiast Rachel była bardzo atrakcyjną, piękną kobietą. **18** Ponieważ Jakub zakochał się w Racheli, powiedział: „Jestem gotowy służyć ci siedem lat za twoją młodszą córkę, Rachelę”^d. **19** Laban odrzekł: „Wolę dać ją tobie niż jakemukś innemu mężczyźnie. Zostań więc u mnie”. **20** I Jakub służył za Rachelę siedem lat^e, ale minęły mu one jak kilka dni—tak bardzo ją kochał.

21 Po tym czasie Jakub zwrócił się do Labana: „Daj mi ją za żonę, żebym z nią zamieszkał”, bo skończyły się już dni mojej służby”. **22** Wtedy Laban zaprosił wszystkich okolicznych mieszkańców i wyprawił ucztę. **23** Ale wieczorem wziął swoją córkę Leę i przyprowadził ją do Jakuba, żeby z nią współżył. **24** Laban dał Lei swoją służącą Zilpę^f. **25** A rano Jakub zobaczył, że to Lea! Zapytał więc Labana: „Jak mogłeś mi to zrobić? Czy nie służyłem ci za Rachelę? Dlaczego mnie oszukałeś?”^g. **26** Laban odpowiedział:

29:14 *Lub „jesteś moim krewnym”.
29:21 *Lub „współżył”.

„Nie mamy takiego zwyczaju, żeby młodszą kobietę wydawać za mąż wcześniej niż starszą. **27** Ten tydzień należy do Lei—spędź go z nią. Potem dostaniesz też Rachelę za kolejne siedem lat służby u mnie”^a. **28** Jakub tak zrobił i spędził ten tydzień z Leą. Wtedy Laban dał mu za żonę Rachelę. **29** Laban dał Racheli swoją służącą Bilhę^b.

30 Jakub współżył więc także z Rachelą, a kochał ją bardziej niż Leę. I służył u Labana przez dalsze siedem lat^c. **31** Kiedy Jehowa zobaczył, że Lea jest niekochana*, sprawił, że mogła mieć dzieci^d, lecz Rachelą była niepłodna^e. **32** Lea zaszła w ciążę i urodziła syna. Dała mu na imię Ruben^f, bo powiedziała: „Jehowa zobaczył, że cierpię^g. Teraz mój mąż mnie pokocha”. **33** I znowu zaszła w ciążę, i urodziła syna. Wówczas powiedziała: „Byłam niekochana, ale Jehowa mnie wysłuchał i dał mi jeszcze jednego syna”. I nazwała go Symeon^h. **34** Lea kolejny raz zaszła w ciążę, urodziła syna i rzekła: „Tym razem mój mąż przywiąże się do mnie, bo urodziłam mu trzech synów”. Dlatego dano mu imię Lewiⁱ. **35** I znów zaszła w ciążę, i urodziła syna. Powiedziała wtedy: „Tym razem będę słać Jehowę”. Dlatego dała mu na imię Juda^j. Potem Lea przez jakiś czas nie rodziła dzieci.

29:31 *Dosl. „znienawidzona”. ^aDosl. „otworzył jej łono”. **29:32** *Imię to znaczy „oto syn!”. **29:33** *Imię to pochodzi od rdzenia oznaczającego „słyszeć; słuchać”. **29:34** *Imię to znaczy „przywiązanie; przywiązany”. **29:35** *Imię to znaczy „sławiony; przedmiot wysławiania”.

ROZDZ. 29

- a Rdz 31:41
- b Rdz 30:1, 3
Rdz 35:22
- c Oz 12:12
- d Rdz 46:15
Rut 4:11
- e Rdz 30:22
- f Rdz 35:22
Rdz 37:22
Rdz 49:3, 4
Wj 6:14
1Kn 5:1
- g Rdz 30:20
1Sm 1:5, 6
Łk 1:24, 25
- h Rdz 34:25
Rdz 49:5
1Kn 4:24
- i Rdz 34:25
Rdz 49:5
Wj 6:16
Łb 3:12
1Kn 6:1
- j Rdz 35:23
Rdz 37:26
Rdz 44:18
Rdz 49:8
1Kn 2:3
Obj 5:5

szpalta 2

ROZDZ. 30

- a Rdz 29:29
- b Rdz 35:22
- c Rdz 35:25
Rdz 46:23
Rdz 49:16
- d Rdz 35:25
Rdz 46:24
Rdz 49:21
Pwt 33:23
- e Rdz 35:26
- f Rdz 49:19
Łb 32:33
- g Łk 1:46, 48
- h Rdz 35:26
Rdz 46:17
Rdz 49:20
Pwt 33:24
- i Rdz 29:32

30 Gdy Rachela zobaczyła, że nie może urodzić Jakubowi dzieci, zaczęła zazdrościć swojej siostrze i mówić do niego: „Daj mi dzieci, bo inaczej umrę”. **2** Jakub rozłościł się na nią i powiedział: „Czy ja jestem Bogiem? To On nie daje ci dzieci”. **3** Na to Rachela odparła: „Mam niewolnicę Bilhę^a. Współżyj z nią, żeby urodziła dla mnie dzieci”. Te dzieci będą moje”. **4** Dała mu więc swoją służącą Bilhę za żonę i Jakub z nią współżył^b. **5** Bilha zaszła w ciążę i urodziła Jakubowi syna. **6** Wówczas Rachelą rzekła: „Bóg jest moim sędzią. On mnie wysłuchał i dał mi syna”. Dlatego nazwała go Dan^c. **7** Gdy Bilha jeszcze raz zaszła w ciążę i urodziła Jakubowi drugiego syna, **8** Rachelą powiedziała: „Ze wszystkich sił walczyłam ze swoją siostrą i wygrałam!”. Nadała mu więc imię Naftali^d.

9 Kiedy Lea spostrzegła, że przestała rodzić dzieci, wzięła swoją służącą Zilpę i dała ją Jakubowi za żonę^e. **10** I Zilpa urodziła Jakubowi syna. **11** Wtedy Lea zawołała: „Wszystko poszło po mojej myśli!”. Dlatego dała mu na imię Gad^f. **12** Potem Zilpa urodziła Jakubowi drugiego syna. **13** Wówczas Lea wykrzyknęła: „Co za szczęście! Teraz kobiety będą mnie nazywać szczęśliwą^g”. Nadała mu więc imię Aszer^h.

14 A gdy trwały żniwa pszenicy, Rubenⁱ szedł przez po-

30:2 *Lub „odmówił ci owocu łona”. **30:3** *Dosl. „urodziła na moich kolanach”. **30:6** *Imię to znaczy „sędzia”. **30:8** *Imię to znaczy „moje zmagania”. **30:11** *Imię to znaczy „pomyślność”. **30:13** *Imię to znaczy „szczęśliwy; szczęście”.

le i znalazł tam mandragory*. Przyniósł je Lei, swojej matce. Rachela powiedziała wtedy do Lei: „Daj mi, proszę, trochę mandragor twojego syna”. 15 Lea odparła: „Nie wystarczy ci, że zabrałaś mi męża?^a Chcesz jeszcze zabrać mandragory mojego syna?”. Ale Rachela zaproponowała: „To zrobmy tak: Daj mi mandragory twojego syna, a Jakub spędzi z tobą dzisiajszą noc”.

16 Kiedy Jakub wracał wieczorem z pola, Lea wyszła mu na spotkanie i powiedziała: „To ze mną będziesz współżył, bo zapłaciłam za ciebie mandragorami mojego syna”. I Jakub spędził z nią tę noc. 17 A Bóg wysłuchał Lei i ta zaszła w ciążę. Gdy urodziła Jakubowi piątego syna, 18 rzekła: „Bóg mnie nagroził*, bo dałam mężowi swoją służącą”. Nazwała go więc Issachar^{#b}. 19 I Lea znowu zaszła w ciążę, i urodziła Jakubowi szóstego syna^c. 20 Powiedziała wówczas: „Bóg obdarzył mnie czymś dobrym. Wreszcie mój mąż spojrzy na mnie przychylniej*^d, bo urodziłam mu sześciu synów”^e. Dlatego nazwała go Zebulon^{#f}. 21 Później urodziła córkę i dała jej na imię Dina^g.

22 Potem Bóg zwrócił uwagę na Rachelę, wysłuchał jej i sprawił, że mogła mieć dzieci*^h. 23 Zaszła w ciążę i kiedy urodziła syna, wykrzyknęła: „Bóg zdjął ze mnie hańbę!”ⁱ. 24 Na-

30:14 *Rośliny o charakterystycznym korzeniu i jadalnych jagodach. 30:18 *Lub „dał mi zapłatę wynajętego pracownika”. #Imię to znaczy „on jest zapłatą”. 30:20 *Lub „będzie mnie tolerował”. #Imię to znaczy „tolerowanie”. 30:22 *Dost. „otworzył jej łono”.

ROZDZ. 30

a Rdz 29:30

b Rdz 35:23

Rdz 46:13

Rdz 49:14

Pwt 33:18

c Rut 4:11

d Rdz 29:32

e Rdz 35:23

Rdz 46:15

Ps 127:3

f Rdz 46:14

Rdz 49:13

Pwt 33:18

g Rdz 34:1

h Rdz 29:31

i Łk 1:24, 25

szpalta 2

a Rdz 35:24

Rdz 45:4

Pwt 33:13

Dz 7:9

b Rdz 28:15

Rdz 31:13

c Rdz 31:41

Oz 12:12

d Rdz 31:7

e Rdz 31:38

f Rdz 32:9, 10

g Oz 12:12

h Rdz 31:7

dała mu imię Józef^{a*}, mówiąc: „Jehowa daje mi jeszcze jednego syna”.

25 A gdy Rachela urodziła Józefa, Jakub zaraz powiedział do Labana: „Pozwól mi wrócić do mojego domu, do mojego kraju”^b. 26 Daj mi moje żony i dzieci, za które u ciebie służyłem, bo chcę odejść. Dobrze wiesz, jak wiernie ci służyłem”^c. 27 Wtedy Laban rzekł do niego: „Jeśli jesteś mi życzliwy, zostań. Wszystko wskazuje*, że Jehowa błogosławi mi ze względu na ciebie”. 28 I dodał: „Powiedz, jakiej chcesz zapłaty, a ja ci ją dam”^d. 29 Jakub odrzekł: „Sam wiesz, jak wiernie ci służyłem i jak troszczyłem się o twoje stado”^e. 30 Niewiele miałeś, zanim przyszedłem, ale odkąd przybyłem, Jehowa ci błogosławi i twoje stado bardzo się rozrosło. Teraz chcę zadbać o własny dom”^f.

31 „Co mam ci dać?” — zapytał Laban. Jakub odpowiedział: „Nic nie musisz mi dawać! Dalej będę pasł twoje stado i go strzegł^g, jeśli zgodzisz się na jedną rzecz. 32 Przejrzę dzisiaj całe twoje stado. Wybierzesz z niego każdą owcę nakrapianą i łaciata, każdego ciemnobraunatnego baranka oraz każdą łaciata i nakrapianą kozę. Odtąd takie zwierzęta będą moją zapłatą”^h. 33 I kiedy pewnego dnia przyjdiesz obejrzyć moją zapłatę, przekonasz się o mojej uczciwości*. Jeżeli znajdziesz jakąś kozę, która nie jest nakrapiana ani łaciata, albo baranka, który nie jest ciemnobraunaty,

30:24 *Skrócona forma imienia Josifasz, które znaczy „oby Jah dodał; oby Jah pomnożył”. 30:27 *Lub „znaki wróbleń wskazują”. 30:33 *Lub „prawości”.

będziesz mógł uważać każde takie zwierzę za skradzione przede mną^c.

34 „Świetnie! Niech będzie, jak mówisz”—zgodził się Laban^a. **35** Tego dnia zabrał kozły pręgowane i łaciate oraz wszystkie kozy nakrapiane i łaciate, każdą sztukę, na której było coś białego, i każdego ciemnobraunatnego baranka i dał pod opiekę swoim synom. **36** Potem kazał je wyprowadzić na odległość trzech dni drogi od Jakuba. A Jakub paść pozostałe stada Labana.

37 Wtedy Jakub wziął świeżo ścięte gałązki styrakowca, drzewa migdałowego i platana i w niektórych miejscach zdarł z nich korę, tak że wyglądały na pokryte białymi cętkami. **38** Gałązki te położył w poidłach, żeby zwierzęta parzyły się przed nimi, gdy przysiadą pić wodę.

39 Tak więc zwierzęta parzyły się przed tymi gałązkami i rodziły im się jagnięta i kozłeta pręgowane, nakrapiane i łaciate. **40** Jakub oddzielał młode, a pozostałe zwierzęta ze stad Labana ustawiał przodem do zwierząt pręgowanych i wszystkich ciemnobraunatnych. Własne stado trzymał osobno, tak żeby nie łączyły się ze stadami Labana. **41** Za każdym razem, gdy parzyły się silne zwierzęta, Jakub wkładał do poidła gałązki, żeby zwierzęta mogły je widzieć. **42** Ale gdy parzyły się zwierzęta słabe, nie wkładał tam gałązek. Słabe więc zawsze dostawały się Labanowi, a silne Jakubowi^b.

43 Jakub stał się bardzo zamożny. Zgromadził wielkie stado zwierząt, w tym wielbłądy i osły, miał też służących i służące^c.

ROZDZ. 30

a Rdz 31:8

b Rdz 31:9

c Rdz 32:5
Rdz 36:6, 7

szpalta 2

ROZDZ. 31

a Rdz 30:33

b Rdz 30:27

c Rdz 28:15
Rdz 32:9
Rdz 35:27

d Rdz 30:27

e Rdz 48:15

f Rdz 30:29, 30

g Rdz 30:32

h Rdz 30:39

i Rdz 29:25
Rdz 31:39

31 Po pewnym czasie Jakub usłyszał, jak synowie Labana mówili: „Jakub zabrał wszystko, co należało do naszego ojca, i dzięki temu zgromadził całe to bogactwo”^a. **2** Gdy Jakub patrzył na Labana, widział po jego twarzy, że nie był on nastawiony do niego tak przychylnie jak dawniej^b. **3** W końcu Jehowa rzekł do Jakuba: „Wróć do ziemi swoich ojców i do swoich krewnych^c, a ja dalej będę z tobą”. **4** Wtedy Jakub posłał po Rachelę i Leę, żeby przyszły na pole, gdzie paść swoją trzodę. **5** I powiedział im:

„Widzę, że wasz ojciec nie jest już do mnie nastawiony tak przychylnie jak dawniej^d. Ale Bóg mojego ojca jest ze mną^e. **6** Dobrze wiecie, że ze wszystkich sił służyłem waszemu ojcu^f. **7** A on próbował mnie oszukać i dziesięć razy zmieniał moją zapłatę. Jednak Bóg nie pozwolił mi skrzywdzić. **8** Kiedy wasz ojciec mówił: „Nakrapiane będą twoją zapłatą”, w całej trzodzie rodziły się zwierzęta nakrapiane. A kiedy mówił: „Pręgowane będą twoją zapłatą”, to rodziły się pręgowane^g. **9** W ten sposób Bóg zabierał zwierzęta waszemu ojcu i dawał je mnie. **10** Pewnego razu, gdy nadszedł czas parzenia się zwierząt, zobaczyłem we śnie, że kozły pokrywające samice były pręgowane, nakrapiane i cętkowane^h. **11** Wtedy anioł prawdziwego Boga rzekł do mnie we śnie: „Jakubiel”. „Słucham”—odpowiedziałem. **12** A on mówił dalej: „Spójrz, proszę: wszystkie kozły pokrywające samice są pręgowane, nakrapiane i cętkowane, bo widziałem, jak postępuje z tobą Labanⁱ. **13** Jestem prawdziwym Bogiem, który uka-

zał ci się w Betel^a, gdzie namaściłeś pomnik i gdzie złożyłeś mi ślub^b. Teraz wstań, odejdź z tego kraju i wróć do ziemi, w której się urodziłeś”^c.

14 Na to Rachela i Lea odezwały się do Jakuba: „Czy możemy jeszcze liczyć na jakieś dziedzictwo w domu naszego ojca?”

15 Czy nie traktuje nas jak cudzoziemki, skoro nas sprzedał i żyje z pieniędzy, które za nas dostał?^d **16** Całe bogactwo, które Bóg zabrał ojcu, należy do nas i naszych dzieci^e. Rób więc wszystko, co ci polecił Bóg”^f.

17 Potem Jakub zebrał się do drogi i posadził dzieci i żony na wielbłądy^g. **18** Wziął całe swe stado i cały dobytek, który nagromadził^h w Paddan-Aram, i wyruszył do swojego ojca, Izaaka, do ziemi Kanaanⁱ.

19 W tym czasie Laban strzygł swoje owce. Rachela wykradła wtedy jego terafim^{*j}.

20 A Jakub przechytrzył Aramejczyka Labana, bo nie powiedział mu, że zamierza od niego odejść. **21** Uciekł więc i przeprowił się przez Eufrat^{*k} ze wszystkim, co miał, po czym skierował się w stronę górzystego regionu Gilead^l. **22** Trzeciego dnia Laban dowiedział się, że Jakub uciekł. **23** Wówczas wziął ze sobą swoich braci^{*} i ruszył za nim w pościg. Po siedmiu dniach dogonił go w górzystym regionie Gilead. **24** A nocą Aramejczykowi Labanowi^m ukazał się we śnie Bógⁿ, który rzekł do niego: „Uważaj na to, co będziesz mówił Jakubowi”^{*o}.

31:19 *Lub „bożki domowe”. **31:21** *Dost. „rzekę”. **31:23** *Lub „krewnych”. **31:24** *Dost. „strzeż się, żeby nie rozmawiać z Jakubem ani dobrze, ani źle”.

ROZDZ. 31

a Rdz 12:8, 9
Rdz 35:15

b Rdz 28:18, 22

c Rdz 35:14
Rdz 37:1

d Rdz 31:41
Oz 12:12

e Rdz 31:1

f Rdz 31:3

g Rdz 33:13

h Rdz 30:42,
43

i Rdz 35:27

j Rdz 31:14
Rdz 35:2
Joz 24:2

k Rdz 15:18

l Lb 32:1

m Rdz 25:20
Oz 12:12

n Rdz 20:3

o Ps 105:15

szpalta 2

a Rdz 31:24

b Rdz 31:19
Rdz 35:2

c Rdz 46:18, 25

25 Jakub zdążył już rozbić swój namiot w górzystym regionie Gilead. Laban ze swoimi braćmi również rozłożył się obozem w tej okolicy. Laban podszedł do Jakuba **26** i rzekł: „Dlaczego to zrobiłeś? Dlaczego użyłeś podstępu i uprowadziłeś moje córki jak jeńców na wojnie? **27** Czemu potajemnie uciekłeś? Czemu mnie oszukałeś i nie powiedziałeś ani słowa? Przecież bym cię wyprawił w drogę w radosnej atmosferze, przy pieśniach, tamburynie i li-rze^{*}. **28** Ale ty nawet nie dałeś mi ucałować moich wnuków^{*} i córek. Postąpiłeś głupio. **29** Mógłbym was surowo potraktować, lecz Bóg waszego ojca ostrzegł mnie zeszelej nocy: „Uważaj na to, co będziesz mówił Jakubowi”^a. **30** Rozumiem, że odszedłeś, bo bardzo tęsknisz za domem swojego ojca. Dlaczego jednak ukradłeś moje posążki^{*b}?”

31 „Bałem się” — odparł Jakub. „Pomyślałem sobie, że mógłbyś mi siłą odebrać swoje córki. **32** Niech umrze ten, u kogo znajdziesz posążki. W obecności naszych braci przysięgam: moje rzeczy i zabierz, co twoje”. Ale Jakub nie wiedział, że te posążki ukradła Rachela. **33** Laban przeszukał namioty Jakuba, Lei i obu niewolnic^c, ale nich nie znalazł. Po wyjściu z namiotu Lei poszedł do namiotu Racheli. **34** Tymczasem Rachela wzięła terafim, ukryła je w siodle wielbłąda i usiadła na nich. Laban przeszukał cały namiot, ale ich nie znalazł. **35** Wtedy Rachela odezwała się do ojca: „Nie gniewaj się, panie, ale nie mogę wstać

31:27 *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. **31:28** *Dost. „synów”. **31:30** *Dost. „bogi”.

przed tobą, bo mam dzisiaj kobicą przypadłość^a. Laban więc wszystko starannie przeszukał, lecz nie znalazł terafim^b.

36 Jakub rozgniewał się i zaczął robić wyrzuty Labanowi: „Jakie przestępstwo popełniłem? Za jakie grzechy mnie tak zawzięcie ścigasz? **37** Przetrzęsnałeś wszystkie moje rzeczy. Czy znalazłeś coś, co należy do ciebie? Połóż to tutaj przed moimi i twoimi braćmi i niech oni rozsądzą, kto z nas ma rację. **38** Przez te 20 lat, kiedy byłem u ciebie, twoje owce i kozy nie roniły. I nigdy nie jadłem baranów z twojej trzody. **39** Jeśli jakieś twoje zwierzę zostało rozszarpane^d, nie przynosiłem go do ciebie, ale sam pokrywałem stratę. A jeśli któreś zostało ukradzione—czy to w dzień, czy w nocy—żądałeś ode mnie odszkodowania. **40** W dzień dokuczał mi upał, a w nocy chłód i często nie mogłem zmrużyć oka^e. **41** Spędziłem u ciebie 20 lat: 14 lat służyłem ci za twoje dwie córki i sześć lat za twoją trzodę. A ty dziesięć razy zmieniałeś moją zapłatę^f. **42** Gdyby Bóg mojego ojca^g, Bóg Abrahama—Ten, którego boi się Izaak^{*h}—nie był po mojej stronie, to byś mnie teraz odprawił z pustymi rękami. Ale Bóg widział moją udrękę i ciężką pracę. Dlatego upomniał cię zeszłej nocyⁱ”.

43 Laban odpowiedział Jakubowi: „To są moje córki i to są moje dzieci. Ta trzoda też jest moja. I wszystko, na co patrzysz, należy do mnie i do moich córek. Jakże mógłbym dziś skrzywdzić moje córki i ich dzieci? **44** Chodź, zawrzyjmy ze sobą przymierze, które będzie świadectwem zgody między na-

ROZDZ. 31

a Kpl 15:19

b Rdz 31:19

c Rdz 30:27

d 1Sm 17:34

e Rdz 47:9

f Rdz 31:7

g Rdz 28:13
Rdz 31:29

h Rdz 31:53

i Rdz 31:24

szpalta 2

a Rdz 28:18

b Rdz 31:22, 23

c Rdz 31:44,
45

d Rdz 17:1, 7

e Rdz 31:42

f Rdz 31:28

g Rdz 24:59, 60

h Rdz 27:43
Rdz 28:2

mi”. **45** Jakub wziął więc kamień i postawił go jako pomnik^a.

46 Następnie polecił swoim braciom: „Nazbierajcie kamieni!”. I poznosili kamienie, usypali kopiec, a potem na nim jedli. **47** Laban zaczął go nazywać Jegar-Sahaduta^{*}, a Jakub nazwał go Galeed[#].

48 I Laban rzekł: „Ten kopiec jest dzisiaj świadectwem zgody między nami”. Dlatego dano mu nazwę Galeed^b, **49** a także Micpa^{*}, bo Laban powiedział: „Niech Jehowa nas obserwuje, kiedy będziemy z dala od siebie. **50** Jeżeli będziesz źle traktował moje córki i zaczniesz sobie brać inne żony, to pamiętaj: nawet jeśli nie zobaczy tego żaden człowiek, będzie to widział Bóg, który jest nam świadkiem”. **51** I Laban dodał: „To jest kopiec i pomnik, który postawiłem na znak przymierza między nami. **52** Ten kopiec i pomnik są świadkami^c, że nie przekrocze ich po to, by cię skrzywdzić, i że ty ich nie przekroczysz, żeby mi wyrządzić krzywdę. **53** Niech rozsądza między nami Bóg Abrahama^d i Bóg Nachora, Bóg ich ojca”. A Jakub przysiągł na Tego, którego bał się jego ojciec, Izaak^{*e}.

54 Potem Jakub złożył na górze ofiarę i zaprosił swoich braci na posiłek. Zjedli więc i przenocowali na tej górze. **55** Laban wstał wcześniej rano, ucałował swoje wnuki^{*f} oraz córki i je pobłogosławił^g. Następnie wrócił do domu^h.

31:47 *Aram. wyrażenie, które znaczy „kopiec świadectwa”. #Hebr. słowo, które znaczy „kopiec świadectwa”. **31:49** *Hebr. słowo, które znaczy „strażnica; punkt obserwacyjny”. **31:53** *Dosl. „na bojaźń swojego ojca, Izaaka”. **31:55** *Dosl. „swoich synów”.

31:42 *Dosl. „bojaźń Izaaka”.

32 Jakub poszedł dalej i po drodze spotkał aniołów Bożych. **2** Kiedy tylko ich zobaczył, wykrzyknął: „To obóz Boży!”. Dlatego nazwał to miejsce Machanaim*.

3 Później Jakub wysłał posłańców do swojego brata, Ezawa, który przebywał w ziemi Seir^a, czyli w Edomie^{*b}. **4** Poleciał im: „Przekażcie mojemu panu, Ezawowi, taką wiadomość: „Twój sługa Jakub mówi: „Przez długi czas mieszkalem* u Labana^c. **5** Mam teraz byki, osły, owce, a także służących i służące^d. Chciałbym zyskać twoją przychylność, mój panie, dlatego wysyłam ci tę wiadomość””.

6 Po pewnym czasie posłańcy wrócili do Jakuba i poinformowali go: „Spotkaliśmy twojego brata, Ezawa, i on teraz idzie do ciebie, a z nim 400 mężczyzn^e. **7** Jakub bardzo się przestraszył, bo spodziewał się najgorszego^f. Podzielił więc ludzi, którzy z nim byli, oraz owce, kozy, bydło i wielbłądy na dwa obozy. **8** Powiedział: „Jeśli Ezaw zaatakuje jeden obóz, to drugi będzie mógł uciec”.

9 Potem Jakub pomodlił się: „Jehowo, Boże mojego ojca Abrahama i Boże mojego ojca, Izaka! Powiedziałaś mi: „Wróć do swojej ziemi i do swoich krewnych, a będę ci błogosławił”^g. **10** Jestem niegodny lojalnej miłości i wierności, którą okazujesz swojemu słudze^h, bo gdy przeprowałem się przez Jordan, miałem tylko łaskę, a teraz mam dwa obozyⁱ. **11** Błagam Cię, wyzwól mnie^j z rąk mojego brata, Ezawa, bo boję się, że przy-

32:2 *Nazwa ta znaczy „dwa obozy”.

32:3 *Dosl. „na polu Edomu”.

32:4 *Lub „przebywałem jako cudzoziemiec”.

RODZ. 32

a Rdz 27:39
Rdz 36:8
Pwt 2:5
Joz 24:4

b Rdz 25:30

c Rdz 31:41

d Rdz 30:43
Rdz 33:11

e Rdz 33:1, 2

f Rdz 27:41
Rdz 32:11

g Rdz 31:3, 13

h Rdz 28:15
Ps 100:5

i Rdz 28:10
Rdz 30:43
Rdz 32:7

j Ps 34:4

szpalta 2

a Rdz 27:41

b Rdz 28:14
Rdz 46:2, 3
Wj 1:7
Wj 32:13
Dz 7:17

c Rdz 33:10

d Rdz 30:43

e Rdz 33:8

f Rdz 43:11
1Sm 25:18

g Rdz 29:30
Rut 4:11

h Rdz 30:3, 9

i Pwt 3:16
Joz 12:2
Sdz 11:13

dzie i napadnie na mnie^a i na matki z dziećmi. **12** Przecież powiedziałeś: „Z całą pewnością będę ci błogosławił i sprawię, że twoje potomstwo będzie jak ziarnka piasku morskiego, których nie można policzyć”^{*b}.

13 I Jakub spędził tam noc. Potem z tego, co miał, przygotował dar dla swojego brata, Ezawa: **14** 200 kóz i 20 kozłów, 200 owiec i 20 baranów, **15** 30 karmiących wielbłądów z młodymi, 40 krów i 10 byków, 20 oślic i 10 osłów^d.

16 Następnie przekazał swoim sługom jedno stado po drugim i rzekł: „Wyprowadźcie mnie i trzymajcie odstęp między stadami”. **17** Ponadto pierwszemu słudze polecił: „Gdy spotka cię mój brat, Ezaw, i zapyta, kto jest twoim panem, dokąd idziesz i czyje jest to stado, **18** wtedy powiesz: „Jestem niewolnikiem twojego sługi Jakuba, który idzie za nami. A te zwierzęta to dar wysłany tobie, Ezawie, mój panie”^e. **19** I to samo polecił też drugiemu i trzeciemu, i pozostałym sługom, którzy szli za stadami: „Tak właśnie macie odpowiadać, kiedy spotkacie Ezawa. **20** Macie mówić: „Twój sługa Jakub idzie za nami””. Bo pomyślał sobie: „Jeśli wyślę mu wcześniej ten dar, to może go ułagodzi^f i gdy się potem spotkamy, przyjmie mnie życzliwie”. **21** Dlatego słudzy z darami poszli przed Jakubem, a on został na noc w obozie.

22 Jeszcze tej nocy wstał i wziął swoje dwie żony^g, dwie służące^h oraz 11 synów, i przekroczył bród na Jabbokuⁱ. **23** Przeprowadził ich więc przez potok*, przeniósł także wszystko, co miał.

32:23 *Lub „dolinę potoku; wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”.

24 Kiedy Jakub pozostał sam, pojawił się jakiś człowiek, który zaczął z nim walczyć. I walczył tak aż do świtu^a. **25** Widząc, że nie może pokonać Jakuba, dotknął panewki jego stawu biodrowego, co spowodowało zwichnięcie tego stawu^b. **26** Potem powiedział: „Puść mnie, bo wstał świt”. Ale Jakub odparł: „Nie puszcę cię, dopóki mnie nie pobłogosławisz”^c. **27** Zapytał go więc: „Jak masz na imię?”, na co ten rzekł: „Jakub”. **28** Wtedy oświadczył: „Nie będziesz się już nazywał Jakub, lecz Izrael^d”, bo walczyłeś z Bogiem^e i z ludźmi i w końcu zwyciężyłeś”. **29** A Jakub poprosił: „Powiedz mi, jak masz na imię”. Ale on odrzekł: „Czemu pytasz o moje imię?”^f. I pobłogosławił go. **30** Dlatego Jakub nadał temu miejscu nazwę Peniel^g, gdyż powiedział: „Widziałem Boga twarzą w twarz, a mimo to przeżyłem”^h.

31 Słońce już świeciło, kiedy mijał Peniel*, utykając z powodu zwichniętego stawu biodrowegoⁱ. **32** Synowie Izraela po dziś dzień nie jadają ścięgna* przy stawie biodrowym, ponieważ w tym miejscu zostało dotknięte biodro Jakuba.

33 Jakub spojrzał przed siebie i zobaczył Ezawa, który nadchodził z 400 mężczyznami. Rozdzielił więc dzieci między Leę, Rachelę i dwie służące^k. **2** Służące z ich dziećmi ustawił na przedzie^l, za nimi

32:28 *Imię to znaczy „walczący z Bogiem; zmagający się z Bogiem” lub „Bóg walczy”. **32:30** *Nazwa ta znaczy „oblicze Boga”. ^aLub „moja dusza ocalała”. **32:31** *Dosl. „Penuel”, inna forma nazwy tego samego miejsca. **32:32** *Najwyraźniej chodzi o nerw kulszowy.

ROZDZ. 32
a Oz 12:3
b Rdz 32:31, 32
c Oz 12:4
d Rdz 35:10
e Oz 12:3
f Sdz 13:17, 18
g 1Kl 12:25
h Rdz 16:7, 13
Sdz 6:22
Jn 1:18
i Rdz 32:25

ROZDZ. 33
j Rdz 32:6
k Rdz 32:22
l Rdz 30:7, 12
szpalta 2
a Rdz 30:19

b Rdz 30:22-24
c Rdz 32:22
Ps 127:3
d Rdz 33:2
e Rdz 32:16
f Rdz 32:4, 5
g Rdz 36:6, 7
h Rdz 32:11, 20
i Rdz 32:13-15
j Rdz 30:43
k Rdz 31:17

Leę i jej dzieci^a, a z tyłu Rachelę^b i Józefa. **3** Sam wysunął się przed nich i zbliżając się do swego brata, siedem razy pokłonił mu się do ziemi.

4 A Ezaw wybiegł mu naprzeciw, objął go i ucałował. I obaj się rozplakali. **5** Kiedy Ezaw zobaczył kobiety i dzieci, zapytał: „Kim one są dla ciebie?”. A Jakub odpowiedział: „To dzieci, którymi Bóg w swej życzliwości obdarzył twojego słuę”^c. **6** Wtedy podeszły służące ze swoimi dziećmi i się pokłoniły. **7** Podeszła też Lea oraz jej dzieci i się pokłoniły, a na końcu podeszli i pokłonili się Józef i Rachel^d.

8 Ezaw zapytał: „Dlaczego wysłałeś mi na spotkanie tych wszystkich ludzi ze stadami?”^e. Jakub odrzekł: „Chciałem zyskać twoją przychylność, mój panie”^f. **9** Na to Ezaw powiedział: „Bracie, mam wszystkiego pod dostatkiem^g. Zatrzymaj to, co twoje”. **10** Lecz Jakub odparł: „Ależ nie. Jeśli zyskałem twoją przychylność, weź ode mnie ten dar. Gdy zobaczyłem twoją twarz, to jakbym zobaczył twarz Boga, bo przyjąłeś mnie życzliwie”^h. **11** Proszę cię, weź ten dar*, który ci przekazanoⁱ, ponieważ znalazłem uznanie u Boga i mam wszystko, czego potrzebuję^j. I nalegał na niego, aż w końcu Ezaw przyjął dar.

12 Później Ezaw powiedział: „Ruszajmy w drogę, ja cię poprowadzę”. **13** Ale Jakub odrzekł: „Mój pan wie, że dzieci są delikatne^k. Mam też pod opieką owce i bydło karmiące młode. Gdyby je zbyt szybko popędzano przez jeden dzień, całe stado na pewno by padło. **14** Proszę,

33:11 *Dosl. „błogosławieństwo”.

mój panie, idź przed swoim sługą, a ja będę szedł wolniej, tak żeby mogły nadążyć i zwierzęta, i dzieci. Spotkam się z tobą, mój panie, w Seirze"^a. **15** Wtedy Ezaw zaproponował: „Pozwól, proszę, że zostawię ci kilku moich ludzi”. Jakub odpowiedział: „Nie ma takiej potrzeby, panie. Wystarczy mi twoja przychylność”. **16** Ezaw ruszył więc tego dnia w drogę powrotną do Seiru.

17 Jakub powędrował do Sukkot^b i zbudował sobie dom, a dla swojego stada postawił szałas. Dlatego nadał temu miejscu nazwę Sukkot^{*}.

18 Po powrocie z Paddan-Aram^c Jakub bezpiecznie dotarł do miasta Szechem^d, które leży w ziemi Kanaan^e, i w jego pobliżu rozłożył się obozem. **19** Od synów Chamora, ojca Szechema, kupił za 100 kesi-tów^{*f} kawałek pola, gdzie rozbił namiot. **20** Postawił tam ołtarz i nadał mu nazwę „Bóg jest Bogiem Izraela”^g.

34 Dina, córka Jakuba i Lei^h, miała zwyczaj wychodzić, żeby spędzać czas z dziewczętami z tej okolicyⁱ. **2** Kiedy zobaczył ją Szechem, syn Chiwity Chamora^j, naczelnika tej krainy, porwał ją i zgwałcił. **3** I Dina^{*} bardzo się spodobała Szechemowi^k. Zakochał się w tej młodej kobiecie i zapewniał ją o swojej miłości^a. **4** W końcu powiedział do swego ojca, Chamora^k: „Zrób coś, żeby ta dziewczyna została moją żoną”.

33:17 *Nazwa ta znaczy „szałasy”.

33:19 *Jednostka pieniężna o niezna-nej wartości. **34:3** *Dosl. „Dina, córka Jakuba”. „Lub „duszy Szechema”. ^aDosl. „przemawiał do serca tej młodej kobiety”.

ROZDZ. 33

a Rdz 32:3

b Joz 13:24, 27
1Kl 7:46

c Rdz 25:20
Rdz 28:6

d Joz 24:1

e Rdz 10:19
Rdz 12:6

f Joz 24:32
Dz 7:15, 16

g Rdz 35:1, 7

ROZDZ. 34

h Rdz 30:19, 21
Rdz 46:15

i Rdz 26:34,
35
Rdz 27:46

j Pwt 7:1
1Kn 1:13-15

k Rdz 33:18, 19

szpalta 2

a 2Sm 13:22
Heb 13:4

b Rdz 24:2, 3

c Rdz 24:53
Oz 3:2

d Rdz 17:9, 12

5 Gdy Jakub usłyszał, że Szechem zgwałcił Dinę, jego synowie akurat byli ze stadami w polu. Jakub postanowił nic nie mówić, dopóki nie wrócą. **6** Później Chamor, ojciec Szechema, poszedł porozmawiać z Jakubem. **7** Kiedy synowie Jakuba dowiedzieli się, co się stało, natychmiast wrócili z pola. Poczuli się zranieni i wpadli w gniew, bo Szechem, gwałcąc córkę Jakuba, postąpił niegodziwie i ściągnął hańbę na Izraela^a.

8 Chamor odezwał się do nich: „Mój syn Szechem całym sercem przylgnął^{*} do waszej córki. Proszę, dajcie mu ją za żonę. **9** I zawierajmy między sobą małżeństwa^{*}—dawajcie nam za żony wasze córki, a nasze córki bierzcie dla siebie^b. **10** Cała nasza ziemia stoi przed wami otworem. Osiedlajcie się tu, mieszkajcie wśród nas i prowadźcie interesy”. **11** Wtedy Szechem zwrócił się do ojca i braci Diny: „Okażcie mi przychylność, a dam wam wszystko, o co poprosicie. **12** Możecie zażądać ode mnie bardzo wysokiej opłaty za narzeczoną i wielkiego daru^c. Jestem gotów dać, cokolwiek sobie życzyście, tylko pozwólcie mi się ożenić z tą dziewczyną”.

13 A synowie Jakuba postanowili użyć podstępów wobec Szechema i jego ojca, Chamora, ponieważ zgwałcił Dinę, ich siostrę. **14** I odpowiedzieli im: „Nie możemy się na to zgodzić—nie możemy dać naszej siostry mężczyźnie, który nie jest obrzezany^{*d}, bo byłaby to dla

34:8 *Lub „dusza mojego syna Szechema przylgnęła”. **34:9** *Lub „spowinowacajcie się z nami”. **34:14** *Dosl. „który ma napletek”.

nas hańba. **15** Zgodzimy się na to tylko pod warunkiem, że staniecie się tacy jak my—że wszyscy wasi mężczyźni zostaną obrzezani^a. **16** Potem będziemy wam dawać za żony nasze córki, a wasze bracia dla siebie. Będziemy z wami mieszkać i staniemy się jednym ludem. **17** Ale jeśli nas nie posłuchacie i nie dacie się obrzezać, to zabierzemy naszą siostrę* i odejdziemy”.

18 Chamor^b i jego syn Szechem^c chętnie przystali na tę propozycję. **19** I ten młody człowiek nie zwlekał ze spełnieniem postawionego warunku^d, bo córka Jakuba bardzo mu się podobała. A Szechem był najbardziej szanowany ze wszystkich w domu swojego ojca.

20 Chamor i Szechem poszli więc do bramy miasta i tak przemówili do mieszkających w nim mężczyzn^e: **21** „Ludzie ci chcą żyć z nami w pokoju. Niech zamieszkają w naszej ziemi i prowadzą tu interesy—dla każdego wystarczy miejsca. Ich córki możemy brać sobie za żony, a im możemy dawać nasze^f. **22** Musimy jednak spełnić pewien warunek. Zgodzą się zamieszkać wśród nas i stać się z nami jednym ludem, jeśli wszyscy nasi mężczyźni zostaną obrzezani, tak jak oni są obrzezani^g. **23** Czy wtedy wszystko, co mają, ich majątek i zwierzęta, nie będzie nasze? Przyjmijmy więc ich warunek, a oni z nami zamieszkają”. **24** Wszyscy przechodzący przez bramę miasta usłuchali Chamora i Szechema i wszyscy mieszkający tam mężczyźni dali się obrzezać.

25 Jednak trzeciego dnia, gdy oni wciąż cierpieli ból, dwaj synowie Jakuba, Symeon i Lewi,

ROZDZ. 34

a Rdz 17:10

b Rdz 33:18, 19

c Rdz 34:2

d Rdz 34:15

e Za 8:16

f Rdz 34:8, 9

g Rdz 17:11

szpalta 2

a Rdz 46:15

b Rdz 49:5-7

c Rdz 34:2

d Rdz 49:5

ROZDZ. 35

e Rdz 28:19

Rdz 31:13

f Rdz 27:42-44

g Rdz 31:19

Pwt 5:7

Joz 23:7

1Ko 10:14

h Rdz 28:13, 15

Rdz 31:42

bracia Diny^a, wzięli swoje miejsce, weszli do miasta, którego mieszkańcy niczego nie podejrzewali, i zabili wszystkich mężczyzn^b. **26** Zabili też mieczem Chamora i jego syna Szechema. Potem zabrali Dinę z domu Szechema i odeszli. **27** A pozostali synowie Jakuba wpadli pomiędzy zabitych i splądrowali miasto za to, że zgwałcono ich siostrę^c. **28** Zabrali owce, kozy, bydło i osły, i wszystko, cokolwiek było w mieście i na polu. **29** Zagrabili cały ich majątek, wzięli do niewoli wszystkie ich małe dzieci oraz żony i obrabowali ich domy.

30 Po tym, co się stało, Jakub powiedział do Symeona i Lewiego^d: „Przez was będę miał poważne kłopoty*. Teraz mieszkańcy tej ziemi, Kananecyzcy i Peryzzyci, znienawidzą mnie. Na pewno się zbiorą, żeby mnie zaatakować. A przecież jest nas niewiele, więc zginę razem ze swoim domem”. **31** Ale oni odparli: „Czy komukolwiek wolno traktować naszą siostrę jak prostytutkę?”.

35 Potem Bóg powiedział do Jakuba: „Ruszaj w drogę i idź do Betel^e. Zamieszkać tam i postaw ołtarz prawdziwemu Bogu, który ci się ukazał, gdy uciekałeś przed swoim bratem, Ezawem^f”.

2 Wtedy Jakub zwrócił się do swoich domowników i wszystkich, którzy z nim byli: „Pozbądźcie się wizerunków cudzoziemskich bogów^g, oczyśćcie się i zmieńcie odzież. **3** Zbierajmy się i chodźmy do Betel. Tam postawię ołtarz prawdziwemu Bogu, który wysłuchał mnie w dniu mojej udręki i był ze mną, do kądkolwiek szedłem^h”. **4** Dali

więc Jakubowi wszystkie wizerunki cudzoziemskich bogów, które mieli ze sobą, oraz kolczyki, które nosili w uszach, a Jakub zakopał* je pod wielkim drzewem niedaleko Szechem.

5 Kiedy podróżowali, Bóg wywołał wielki strach w okolicznych miastach i nie ścigano synów Jakuba. **6** W końcu Jakub razem ze wszystkimi swoimi ludźmi przybył do Luz^a, czyli Betel, które znajduje się w ziemi Kanaan. **7** Zbudował tam ołtarz i nazwał to miejsce El-Betel*, bo gdy uciekał przed swoim bratem, tam objawił mu się prawdziwy Bóg^b. **8** Po jakimś czasie umarła Debora^c, mamka Rebeki, i pochowano ją pod dębem w pobliżu Betel. Dlatego Jakub nazwał go Allon-Bachut*.

9 Bóg jeszcze raz ukazał się Jakubowi, gdy ten wracał się z Paddan-Aram, i go pobłogosławił. **10** Przemówił do niego: „Masz na imię Jakub^d. Ale nie będziesz już nosił tego imienia—będziesz się nazywał Izrael”. I zaczął go nazywać Izrael^e. **11** Bóg rzekł jeszcze do niego: „Jestem Bogiem Wszemocnym^f. Sprawię, że będziesz miał liczne potomstwo i staniesz się ojcem wielu narodów^g. Od ciebie będą się wywodzić* królowie^h. **12** Tobie i twojemu potomstwu dam ziemię, którą dałem Abrahamowi i Izaakowiⁱ. **13** Potem Bóg odszedł z miejsca, w którym z nim rozmawiał.

14 Jakub postawił tam kamienny pomnik i wylał na niego ofiarę płynną, jak też oliwę^j. **15** Miejsce, gdzie Bóg z nim

35:4 *Lub „ukrył”. 35:7 *Nazwa ta znaczy „Bóg Betel”. 35:8 *Nazwa ta znaczy „dąb płaczu”. 35:11 *Dośl. „z twoich łędźwi wyjdą”.

ROZDZ. 35

a Rdz 28:19

b Rdz 28:20-22

c Rdz 24:59

d Rdz 25:26

Rdz 27:36

e Rdz 32:28

f Rdz 17:1

Wj 6:3

Obj 15:3

g Rdz 48:3, 4

h Rdz 17:5, 6

Jn 12:13

i Rdz 15:18

Pwt 34:4

j Rdz 28:18

szpalta 2

a Rdz 28:19

b Rdz 30:22-24

c Rdz 46:21

Rdz 49:27

Pwt 33:12

d Rdz 48:7

Mi 5:2

Mt 2:6

e Rdz 49:3, 4

1Kn 5:1

f Rdz 49:3

g Rdz 31:17, 18

h Rdz 15:13

Heb 11:9

i Rdz 25:20, 26

rozmawiał, Jakub znowu nazwał Betel^a.

16 Po opuszczeniu Betel, kiedy byli jeszcze w pewnej odległości od Efratu, Rachela zaczęła rodzić. **17** Gdy cierpiała z powodu bólu, położyła powiedziała do niej: „Nie bój się, bo i tym razem masz syna”^b. **18** Ale Rachela umierała. Kiedy uchodziło z niej życie*, nadała dziecku imię Ben-Oni^c, lecz jego ojciec nazwał je Beniamin^d. **19** Rachela umarła i została pochowana przy drodze do Efratu, czyli Betlejem^d. **20** Jakub postawił na jej grobie słup, który stoi tam po dziś dzień.

21 Izrael ruszył w dalszą drogę i rozbił namiot za wieżą Eder. **22** Gdy przebywał w tej ziemi, pewnego razu Ruben poszedł do Bilhy, nałożnicy* swojego ojca, i współżył z nią. A Izrael się o tym dowiedział^e.

Jakub miał 12 synów. **23** Synami, których urodziła mu Lea, byli: Ruben, pierworodny Jakuba^f, Symeon, Lewi, Juda, Issachar i Zebulon. **24** Rachela urodziła Józefa i Beniamina. **25** Bilha, służąca Racheli, urodziła Dana i Naftalego. **26** A Zilpa, służąca Lei, urodziła Gada i Aszera. Są to synowie, którzy urodzili się Jakubowi w Paddan-Aram.

27 W końcu Jakub dotarł do swojego ojca, Izaaka, do Mamre^g, do Kiriat-Arby, czyli Hebronu, gdzie zarówno Izaak, jak i Abraham mieszkali jako cudzoziemcy^h. **28** Izaak żył 180 latⁱ. **29** Umarł w późnej starości,

35:18 *Lub „uchodziła jej dusza”.
*Imię to znaczy „syn mojej żałoby”.
^aImię to znaczy „syn prawicy”. 35:22
*Zob. Słowniczek poj. 35:22

zadowolony ze swego życia*. Dołączył do swojego ludu^z. Pochowali go jego synowie, Ezaw i Jakub^a.

36 Oto dzieje Ezawa, czyli Edoma^b.

2 Ezaw wziął sobie żony spośród kobiet Kanaanu: Adę^c, córkę Hetyty Elona^d, i Oholibamę^e, córkę Any, wnuczkę Chiwwity Cibeona, **3** oraz Basemat^f, córkę Ismaela, siostrę Nebajota^g.

4 Ada urodziła Ezawowi Elifaza, Basemat—Reuela,

5 a Oholibama—Jeusza, Jalam i Koracha^h.

To są synowie Ezawa, którzy mu się urodzili w ziemi Kanaan. **6** Potem Ezaw wziął swoje żony, synów i córki, wszystkich domowników* oraz wszystkie zwierzęta i cały swój majątek, który nagromadziłⁱ w Kanaanie, i odszedł od swojego brata, Jakuba, do innego kraju^j. **7** Nie mogli już mieszkać razem, bo mieli tak wiele dóbr i tak liczne stada, że ziemia, w której przebywali*, nie mogła ich pomieścić. **8** Dlatego Ezaw zamieszkał w górzystym regionie Seir^k. Ezaw jest też zwany Edomem^l.

9 A oto dzieje Ezawa, ojca Edomitów, w górzystym regionie Seir^m.

10 To są imiona synów Ezawa: Elifaz, syn Ady, żony Ezawa, oraz Reuel, syn Basemat, żony Ezawaⁿ.

11 Synami Elifaza byli: Teman^o, Omar, Cefo, Gatam i Kenaz^p. **12** Elifaz, syn Ezawa, miał nałożnicę* o imieniu Tim-

35:29 *Dost. „stary i syty dni”. *Poe-tycki zwrot, którym opisywano śmierć. **36:6** *Lub „wszystkie dusze ze swego domu”. **36:7** *Lub „mieszkali jako cudzoziemcy”. **36:12** *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 35
a Rdz 49:30, 31

ROZDZ. 36

b Rdz 25:30
Eze 25:12, 13
Rz 9:13

c Rdz 36:10

d Rdz 26:34

e Rdz 36:18

f Rdz 36:17

g Rdz 25:13
Rdz 28:9

h 1Kn 1:35

i Rdz 33:9

j Rdz 27:39
Rdz 32:3

k Rdz 14:6
Pwt 2:5

l Rdz 25:30

m Pwt 2:12

n 1Kn 1:35

o Rdz 36:34

p Rdz 36:40,
42
1Kn 1:36

szpalta 2

a Wj 17:8
Lb 13:29
Lb 24:20
Pwt 25:19
1Sm 15:8
1Sm 30:1

b Rdz 26:34

c Wj 15:15

d 1Kn 1:53, 54

e 1Kn 1:36

f Lb 20:23
1Kl 9:26

g Rdz 25:30
Rdz 32:3

h Rdz 14:6
Pwt 2:12, 22

i 1Kn 1:40

j 1Kn 1:38

k 1Kn 1:39

na. Po pewnym czasie urodziła ona Elifazowi Amaleka^a. To są potomkowie Ady, żony Ezawa.

13 Synami Reuela byli: Nachat, Zerach, Szamma i Mizza. To są potomkowie Basemat^b, żony Ezawa.

14 A synami Oholibamy, żony Ezawa, byli: Jeusz, Jalam i Korach. Oholibama była córką Any i wnuczką Cibeona.

15 Oto szejkowie*, którzy wywodzą się od Ezawa^c—synowie Elifaza, pierworodnego Ezawa: szejk Teman, szejk Omar, szejk Cefo, szejk Kenaz^d, **16** szejk Korach, szejk Gatam i szejk Amalek. Ci synowie Elifaza byli szejkami^e w ziemi edomskiej. To są potomkowie Ady.

17 Oto synowie Reuela, syna Ezawa: szejk Nachat, szejk Zerach, szejk Szamma, szejk Mizza. Ci synowie Reuela byli szejkami^f w ziemi edomskiej^g. To są potomkowie Basemat, żony Ezawa.

18 A to są synowie Oholibamy, żony Ezawa: szejk Jeusz, szejk Jalam, szejk Korach. To są szejkowie pochodzący od Oholibamy, żony Ezawa, córki Any.

19 To są potomkowie Ezawa, czyli Edoma^h, a zarazem szejkowie.

20 Oto synowie Choryty Seira, mieszkańcy tej ziemiⁱ: Lotan, Szobal, Cibeon, Ana^j, **21** Diszon, Ecer i Diszan^k. To są synowie Seira, którzy byli szejkami Chorytów w ziemi edomskiej.

22 Synami Lotana byli: Chori i Hemam. A siostrą Lotana była Timna^k.

23 Synami Szobala byli: Alwan, Manachat, Ebal, Szefo i Onam.

36:15 *Szejkami nazywano naczelników plemion.

24 Synami Cibeona^a byli: Ajja i Ana. To jest ten Ana, który znalazł gorące źródła na pustkowiu, gdy pasł osły swego ojca, Cibeona.

25 A oto dzieci Any: syn Diszon i córka Oholibama.

26 Synami Diszona byli: Chemdan, Eszban, Jitran i Kera^b.

27 Synami Ecera byli: Bilhan, Zaawan i Akan.

28 Synami Diszana byli: Uc i Aran^c.

29 Oto szejkwowie Chorytów: Lotan, Szobal, Cibeon, Ana, **30** Diszon, Ecer i Diszan^d. Są to Choryci, którzy byli szejkami w ziemi Seir.

31 A oto królowie, którzy panowali w ziemi edomskiej^e, zanim pierwszy król zaczął panować nad Izraelitami^f. **32** W Edomie panował Bela, syn Beora, a jego miasto nazywało się Dinhaba. **33** Po śmierci Beli panowanie objął Jobab, syn Zeracha z Bocy. **34** Po śmierci Jobaba panowanie objął Chuszam z ziemi Temanitów. **35** Po śmierci Chuszama panowanie objął Hadad, syn Bedada, który pokonał Midianitów^g na terytorium^h Moabu, a jego miasto nazywało się Awit. **36** Po śmierci Hadada panowanie objął Samla z Masreki. **37** Po śmierci Samli panowanie objął Szaul z Rechobot nad rzeką. **38** Po śmierci Szaula panowanie objął Baal-Chanan, syn Achbora. **39** Po śmierci Baal-Chanana, syna Achbora, panowanie objął Hadar. Jego miasto nazywało się Pau, a jego żona miała na imię Mehetabel i była córką Matred, wnuczką Mezahabaⁱ.

36:31 *Dosl. „synami Izraela”. **36:35** *Dosl. „polu”. **36:39** *Lub „Mezahab”.

ROZDZ. 36

a Rdz 36:2

b 1Kn 1:41

c 1Kn 1:42

d 1Kn 1:38

e Lb 20:14

f Pwt 17:14, 15
1Sm 10:19
1Kn 1:43-50g Rdz 25:1, 2
Wj 2:15
Lb 31:2

szpalta 2

a 1Kn 1:51-54

b Pwt 2:5

c Rdz 25:30
Rdz 36:8

ROZDZ. 37

d Rdz 23:3, 4
Rdz 28:1, 4
Heb 11:8, 9e Rdz 30:25
Rdz 46:19

f Rdz 47:3

g Rdz 35:25

h Rdz 35:26

i 1Kn 2:1, 2

j Rdz 37:19

k Rdz 42:6, 9

l Rdz 45:8
Rdz 49:26

40 A oto szejkwowie, którzy wywodzą się od Ezawa, wymienieni według ich rodzin i według miejsc, w których mieszkali: Timna, Alwa, Jetet^a, **41** Oholibama, Ela, Pinon, **42** Kenaz, Teman, Mibcar, **43** Magdiel, Iram. To są szejkwowie Edomu wymienieni według miejsc zamieszkania w ich ziemi^b. To byli potomkowie Ezawa, ojca Edomitów^c.

37 Jakub mieszkał w ziemi Kanaan, w której jego ojciec przebywał jako cudzoziemiec^d.

2 Oto dzieje Jakuba.

Gdy jego syn Józef^e miał 17 lat, pasł owce^f razem z synami Bilhy^g i Zilpy^h, żon swojego ojca. I Józef powiadomił ojca o ich złym postępowaniu. **3** A Izrael kochał Józefa bardziej niż wszystkich pozostałych synówⁱ, bo urodził mu się na starość. I sprawił mu piękną^j długą szatę. **4** Kiedy jego bracia zobaczyli, że ojciec kocha go bardziej niż ich, znienawidzili go i nie potrafili spokojnie z nim rozmawiać.

5 Jakiś czas później Józef miał sen, który opowiedział swoim braciom^k, przez co znienawidzili go jeszcze bardziej. **6** Rzekł do nich: „Posłuchajcie, proszę, co mi się śniło. **7** Byliśmy na polu i wiąaliśmy snopy. Nagle mój snop się podniósł i stanął prosto, a wasze snopy otoczyły go i oddały mu pokłon”^l. **8** Wtedy jego bracia odezwali się: „Masz zamiar obwołać się naszym królem? Chcesz nami rządzić?”^m. Tak więc z powodu jego snu i tego, co mówił, zaczęli go nienawidzić jeszcze bardziej.

37:3 *Lub „specjalną”.

9 Później Józef znowu miał sen, który opowiedział braciom: „Tym razem śniło mi się, że kłaniało się przede mną słońce i księżyc, i 11 gwiazd”^a. **10** Gdy w ich obecności opowiedział swój sen ojcu, ten go zganił: „Co ma znaczyć ten sen? Czy razem z twoją matką i braćmi mamy przyjść do ciebie i kłaniać ci się do ziemi?”. **11** Jego bracia ogarnęła zazdrość^b, jednak ojciec wziął sobie do serca słowa Józefa.

12 Potem jego bracia poszli paść stada ojca w pobliżu Szechem. **13** Po pewnym czasie Izrael zwrócił się do Józefa: „Wiesz, że twoi bracia pasą stada blisko Szechem. Chciałbym, żebyś do nich poszedł”. Ten mu odrzekł: „Do brze, pójdę!”. **14** Ojciec powiedział więc do niego: „Idź, proszę, i zobacz, jak się mają twoi bracia i czy wszystko w porządku ze stadami. Jak wrócisz, to mi o tym opowiesz”. Wtedy Józef wyruszył z doliny Hebronu^d w kierunku Szechem. **15** Później spotkał na polu pewnego mężczyznę, który zapytał go: „Czego szukasz?”. **16** „Szukam swoich braci” — odparł. „Wiesz może, gdzie pasą stada?” **17** Mężczyzna powiedział: „Odeszł stąd. Słyszałem, jak mówili: „Chodźmy do Dotanu””. Józef poszedł więc za nimi do Dotanu i tam ich znalazł.

18 Bracia ujrzeli go z daleka i zanim do nich podszedł, zaczęli się zniżać, żeby go zabić. **19** Mówili między sobą: „Patrzcie, idzie nasz wizjoner”^e! **20** Chodźcie, zabijmy go i wrzucmy do dołu na wodę. A potem powiemy, że pożarło

37:19 *Dosl. „pan snów”.

RODZ. 37

a Rdz 44:14
Rdz 45:9

b Dz 7:9

c Rdz 33:18

d Rdz 23:19
Rdz 35:27

e Rdz 37:5

szpalta 2

a Rdz 49:3

b Rdz 9:5
Wj 20:13

c Rdz 4:8, 10
Rdz 42:22

d Rdz 42:21

e Rdz 37:3

f Rdz 25:12

g Rdz 43:11

h Rdz 4:8, 10

i Dz 7:9

j Rdz 25:1, 2

k Rdz 40:15
Rdz 45:4
Ps 105:17

go dzikie zwierzę. Wtedy zobaczymy, co zostanie z jego snów”. **21** Kiedy Ruben^a to usłyszał, próbował go uratować. Dlatego powiedział: „Nie zabijamy go”^b. **22** Chciał go ocalić i zwrócić ojcu, dodał więc: „Nie przelewajcie krwi^c. Wrzucicie go do tego dołu wodnego na pustkowiu, ale nie róbcie mu krzywdy”^d.

23 Gdy tylko Józef przyszedł, bracia ściągnęły z niego piękną szatę, którą miał na sobie^e. **24** chwycili go i wrzucili do dołu na wodę. W tym czasie dół był pusty.

25 Potem usiedli do posiłku. Kiedy podnieśli oczy, zobaczyli karawanę Ismaelitów^f idącą z Gileadu do Egiptu. Ich wielbłądy niosły labdanum^g, balsam i żywiczną korę^g. **26** Wtedy Juda odezwał się do swoich braci: „Co nam to da, jeśli zabijemy naszego brata i to zataimy?”^h **27** Sprzedajmy goⁱ Ismaelitom i nie podnośmy na niego ręki. Przecież to nasz brat^j. I posłuchali go. **28** Gdy więc kupcy midianiccy^j przechodzili obok nich, bracia Józefa wyciągnęli go z dołu na wodę i sprzedali Ismaelitom za 20 srebrników^k. A oni zaprowadzili go do Egiptu.

29 Kiedy powrócił Ruben i zobaczył, że w dole na wodę nie ma Józefa, rozdarł szaty. **30** Poszedł do braci i wykrzyknął: „Nie ma dziecka! Co ja teraz zrobię?”.

31 Zarznęły więc kozła, wzięły szatę Józefa i umoczyli ją we krwi. **32** Potem posłali tę szatę ojcu z taką wiadomością: „Zobacz, co znaleźliśmy. Zechciej

37:21 *Lub „nie zadawajmy ciosu jego duszy”. **37:25** *Rodzaj aromatycznej żywicy. **37:27** *Dosl. „nasz brat, nasze ciało”.

sprawdzić, czy to jest szata twojego syna, czy też nie"^a. **33** Gdy Jakub ją obejrzał, wykrzyknął: „To szata mojego syna! Na pewno zaatakowało go i rozszarpało jakieś dzikie zwierze!”. **34** Następnie rozdarł swoje szaty, włożył na biodra wór* i przez wiele dni opłakiwał syna. **35** Wszyscy jego synowie i córki próbowali go pocieszać, on jednak nie dawał się pocieszyć i mówił: „W żałobie po synu pójde do grobu!”^b. I wciąż go opłakiwał.

36 A w Egipcie Midianici sprzedali Józefa Potyfarowi, który był dworzaninem faraona^c, dowódca straży przybocznej^d.

38 Mniej więcej w tym czasie Juda odszedł od swoich braci i rozbił namiot w pobliżu miejsca, gdzie mieszkał Adullamita o imieniu Chira. **2** Juda zobaczył tam córkę Kananejczyka^e, który miał na imię Szua. Wziął ją za żonę i z nią współżył. **3** A ona zaszła w ciążę i urodziła syna, którego Juda nazwał Er^f. **4** I znowu zaszła w ciążę, urodziła syna i dała mu na imię Onan. **5** Potem urodziła jeszcze jednego syna i nazwała go Szela. Juda przebywał wtedy w Achzibie^g.

6 Po pewnym czasie Juda wziął dla Era, swojego pierwotnego, żonę o imieniu Tamar^h. **7** Lecz postępowanie Era, pierwotnego Judy, było złe w oczach Jehowy, dlatego Jehowa go uśmiercił. **8** W związku z tym Juda powiedział do Onana: „Współżyj z żoną swojego brata, zawrzyj z nią małżeństwo lewirackie*, żeby przedłużyć ród

37:34; 38:8 *Zob. *Słowniczek pojęć*.
37:35 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 37

a Rdz 37:3

b Rdz 42:38

Rdz 44:29

Ps 89:48

Kzn 9:10

Oz 13:14

Dz 2:27

Obj 20:13

c Rdz 39:1

d Rdz 40:2, 3

ROZDZ. 38

e Rdz 24:2, 3

Rdz 28:1

f Lb 26:19

g Joz 19:29, 31

h Mt 1:3

szpalta 2

a Pwt 25:5, 6

Mt 22:24

b Rut 4:6

c Pwt 25:7, 9

d 1Kn 2:3

e Lb 26:19

f Rdz 38:2

g Rdz 38:1

h Joz 15:10, 12

Sdz 14:1

i Pwt 25:5

j Rdz 38:11

swojego brata”^a. **9** Ale Onan wiedział, że dziecko, które spłodzi, nie będzie uważane za jego^b. Kiedy więc współżył z żoną brata, wylewał swe nasienie na ziemię, żeby nie przedłużyć jego rodu^c. **10** To, co robił, było złe w oczach Jehowy, dlatego również jego uśmiercił^d. **11** Juda zwrócił się do swojej synowej, Tamar: „Pozostań wdową i mieszkać w domu swojego ojca, dopóki nie dorośnie mój syn Szela”. Bo pomyślał sobie: „On też może umrzeć jak jego bracia”^e. Tamar odeszła więc i zamieszkała w domu swojego ojca.

12 Jakiś czas później umarła żona Judy, córka Szuy^f. Kiedy Juda skończył obchodzić żałobę, razem ze swoim przyjacielem Chirą z Adullamu^g wyruszył do Timny^h, gdzie byli jego postrzygacze owiec. **13** Powiedziano wtedy Tamar: „Twój teść wybiera się do Timny, żeby strzyc swoje owce”. **14** Gdy tylko Tamar o tym usłyszała, zdjęła ubranie wdowy, załoniła twarz i okryła się chustą, po czym usiadła w bramie miasta Enaim, które leży przy drodze do Timny. Zrobiła tak, bo widziała, że Szela dorósł, a jeszcze nie dano mu jej za żonęⁱ.

15 Kiedy Juda ją zobaczył, wziął ją za prostytutkę, ponieważ miała zakrytą twarz. **16** Zszedł z drogi, zbliżył się do niej i nie wiedząc, że to jego synowa^j, powiedział: „Chciałbym, żebyś ze mną współżyła”. Ona jednak odparła: „A co mi za to dasz?”. **17** „Przysię ci koźle z mojego stada” – zaproponował. Lecz ona spytała: „Czy dasz mi coś w zastaw,

38:8 *Lub „wzbudzić potomstwo swemu bratu”.

dopóki nie przyślesz koźlęcia?”. **18** Na to on odrzekł: „Co mam ci dać w zastaw?”. Odpowiedziała: „Twój sygnet^a, sznur i laskę, którą trzymasz w ręku”. Dał jej więc to wszystko i z nią współżył, a ona zaszła w ciążę. **19** Potem Tamar wstała i wróciła do siebie. Zdjęła chustę i włożyła ubranie wdowy.

20 A Juda za pośrednictwem swojego przyjaciela Adullamity^b posłał tej kobiecie koźle, żeby odebrać od niej zastaw. Jednak on jej nie znalazł. **21** I wypytywał miejscowych mężczyzn: „Gdzie w Enaim jest ta prostytutka świątynna, która siedziała przy drodze?”. Ale oni odpowiadali: „Nigdy tu nie było prostytutki świątynnej”. **22** W końcu wrócił do Judy i powiedział: „Nie znalazłem jej, a poza tym tamtejsi mężczyźni mówili, że nigdy tam nie było żadnej prostytutki”. **23** Na to Juda rzekł: „Niech sobie wszystko zatrzyma, bo jak będziemy jej dalej szukać, to ściągniemy na siebie hańbę. W każdym razie ją posłałem koźle, ale ty jej nie znalazłeś”.

24 Jednak jakieś trzy miesiące później doniesiono Judzie: „Tamar, twoja synowa, postąpiła jak prostytutka i teraz jest w ciąży”. Wtedy Juda powiedział: „Wyprowadźcie ją i spalcie”^c. **25** Kiedy ją wyprowadzano, posłała do swojego teścia taką wiadomość: „Jestem w ciąży z mężczyzną, do którego należą te rzeczy”. I dodała: „Sprawdź, proszę, do kogo należy ten sygnet, sznur i laska”^d. **26** Juda je obejrzał i oświadczył: „Ona jest bardziej prawa niż ja, ponieważ

38:24 *Wyrok ten wykonywano po wcześniejszym uśmierceniu danej osoby. Zob. Joz 7:25.

ROZDZ. 38

a Rdz 41:42
1Kl 21:8

b Rdz 38:1

c Kpl 21:9

d Rdz 38:16, 18

szpalta 2

a Rdz 38:11
Pwt 25:5

b Rdz 46:12
Rut 4:12
1Kn 2:4
Łk 3:23, 33

c Mt 1:3

ROZDZ. 39

d Rdz 17:20
Rdz 37:25

e Ps 105:17
Dz 7:9

f Rdz 37:36

g Rz 8:31
Heb 13:6

h Rdz 30:27

nie dałem jej za żonę mojemu synowi Szeli”^a. Potem Juda już więcej z nią nie współżył.

27 Gdy nadszedł czas porodu, okazało się, że w jej łonie były bliźnięta. **28** Kiedy rodziła, jedno z dzieci wyciągnęło rączkę, a położna od razu obwiązała ją szkarłatną nicią i powiedziała: „Ten wyszedł pierwszy”. **29** Gdy tylko cofnął rączkę, wyszedł jego brat, a ona wykrzyknęła: „Co za przejšcie sobie zrobięsi!”. Dlatego dano mu na imię Perec^{*b}. **30** Potem urodził się jego brat, na którego ręce była szkarłatna nić, i nazwano go Zerah^c.

39 Ismaelici^d zaprowadzili Józefa do Egiptu^e. Tam kupił go od nich Egipcjanin Potyfar^f, dworzanin faraona, dowódca straży przybocznej. **2** Lecz Jehowa był z Józefem^g, dzięki czemu dobrze mu się wiodło. I powierzono mu nadzór nad domem jego pana, Egipcjanina. **3** A jego pan zobaczył, że Jehowa jest z Józefem i że Jehowa zapewnia mu powodzenie we wszystkich działaniach.

4 Józef zyskał sobie przychylność Potyfara, który ustawił go swoim osobistym sługą. Powierzył mu nadzór nad całym domem i wszystkim, co posiadał. **5** Od tego czasu Jehowa ze względu na Józefa błogosławił domowi Egipcjanina—Jehowa błogosławił wszystkiemu, co miał on w domu i na polu^h. **6** W końcu Potyfar powierzył opiece Józefa cały swój majątek. I o nic już się nie martwił. Interesowało go tylko to, co było do jedzenia. A Józef był

38:29 *Imię to znaczy „pęknięcie”, co prawdopodobnie odnosi się do pęknięcia krocza.

mężczyzną przystojnym i dobrze zbudowanym.

7 Po pewnym czasie żona Potyfara zaczęła pożądlawie spoglądać na Józefa i mówić do niego: „Chodź ze mną do łóżka”. **8** Ale on nie chciał tego zrobić i tak odpowiadał żonie swojego pana: „Mój pan o nic się nie martwi, bo wszystko w tym domu powierzyl mojej opiece. **9** Dał mi tu władzę nad wszystkimi i niczego mi nie zabronił, tylko ciebie nie mogę tknąć, bo jesteś jego żoną. Jak mógłbym zrobić coś tak podłego i zgrzeszyć przeciwko Bogu?”^a.

10 I chociaż dzień po dniu próbowała uwieść Józefa, on jednak jej nie uległ—nie chciał z nią współżyć, a nawet spędzać czasu. **11** Lecz pewnego dnia, kiedy wszedł do domu, żeby wykonać swoją pracę, nie było tam nikogo ze służby. **12** Wtedy chwyciła go za szatę i powiedziała: „Chodź ze mną do łóżka!”. Ale on zostawił swoją szatę w jej ręku i wybiegł z domu. **13** Gdy zobaczyła, że zostawił szatę w jej ręku i uciekł, **14** zaczęła wołać do domowników: „Patrzenie! Ten Hebrajczyk, którego przyprowadził mój mąż, chciał zrobić z nas pośmiewisko. Przyszedł, żeby mnie zgwałcić, ale ja zaczęłam krzyczeć na cały głos. **15** Jak tylko usłyszał, że krzyczę, zostawił swoją szatę i uciekł”. **16** I trzymała tę szatę przy sobie, aż do domu wrócił Potyfar, pan Józefa.

17 Wtedy opowiedziała mu to samo: „Ten hebrajski sługa, którego do nas przyprowadziłeś, przyszedł do mnie, żeby zrobić ze mnie pośmiewisko. **18** Ale kiedy zaczęłam krzyczeć, zostawił swoją szatę i wybiegł z domu”. **19** Gdy Potyfar usłyszał, jak żona mówi:

ROZDZ. 39

a Rdz 2:24
Rdz 20:3, 6
Ps 51:nagl., 4
Mk 10:7, 8
Heb 13:4

szpalta 2

a Ps 105:17, 18

b Rdz 40:2, 3
Ps 105:19
Dz 7:9

c Rdz 39:6

d Rdz 49:22,
25
Dz 7:9, 10

ROZDZ. 40

e Rdz 40:11

f Rdz 40:20-22

g Rdz 37:36

h Rdz 39:20
Ps 105:17, 18

i Rdz 39:22

j Rdz 41:15, 16
Dn 2:28, 45

„Tak mnie potraktował twój sługa”, wpadł w wielki gniew. **20** Wtrącił więc Józefa do więzienia^a, w którym przebywali więźniowie króla. I właśnie tam trzymano Józefa.

21 Ale Jehowa dalej był z Józefem i okazywał mu lojalną miłość^b. Sprawił, że naczelnik więzienia odnosił się do niego bardzo życzliwie **22** i powierzył mu nadzór nad wszystkimi więźniami. Wykonywali oni każde polecenie Józefa^c. **23** Naczelnik więzienia nie martwił się o nic, co miał pod opieką Józef, bo Jehowa był z Józefem i Jehowa zapewniał mu powodzenie we wszystkich działaniach^d.

40 Jakis czas po tych wydarzeniach przełożony podczaszych^e i przełożony piekarni króla Egiptu zawinili wobec swojego pana. **2** Faraon rozgniewał się na obu tych dworzan^f **3** i kazał ich wtrącić do więzienia w domu dowódcy straży przybocznej^g, gdzie był zamknięty Józef^h. **4** A dowódca straży przybocznej oddał ich Józefowi pod opiekęⁱ. I przez pewien czas przebywali oni w więzieniu.

5 Jednej nocy podczaszemu i piekarczowi króla Egiptu przyśnił się sen, a każdy z tych snów oznaczał coś innego. **6** Gdy Józef przyszedł do nich rano, wyglądali na przynębionych. **7** Zapytał ich więc: „Dlaczego jesteście dzisiaj smutni?”. **8** Odpowiedzieli mu: „Každemu z nas coś się przyśniło, a nie ma nikogo, kto by nam wyjaśnił znaczenie naszych snów”. Józef odrzekł: „Czy to nie Bóg wyjaśnia tajemnice?^j Powiedzcie, proszę, co wam się śniło”.

9 Przełożony podczaszych zaczął więc opowiadać Józefowi swój sen: „Śniła mi się winorośl,

10 która miała trzy gałązki. Wypuściła pędy, pokryła się kwiatami i w końcu pojawiły się na niej kiście dojrzałych winogron.

11 A ja trzymałem kielich faraona, brałem te winogrona i wyciskałem do kielicha. Potem podałem go faraonowi". **12** Wtedy Józef powiedział: „Wyjaśnienie snu jest takie: trzy gałązki to trzy dni. **13** Za trzy dni faraon cie uwolni* i przywróci na twój urząd^a. I będziesz podawał mu kielich, tak jak to robiłeś, kiedy byłeś jego podczaszym^b. **14** A gdy już wrócisz na swój urząd, nie zapomnij o mnie. Proszę, bądź tak dobry* i wspomnij o mnie faraonowi, żebym mógł się stąd wydostać. **15** Bo zostałem uprowadzony z ziemi Hebrajczyków^c, a tutaj wtrącono mnie do więzienia^t, chociaż nie zrobiłem nic złego"^d.

16 Kiedy przełożony piekarczy zobaczył, że wyjaśnienie Józefa było korzystne dla podczaszego, powiedział: „A mnie się śniło coś takiego: na głowie miałem trzy kosze białego chleba. **17** W koszu, który był na samej górze, znajdowały się wszelkiego rodzaju wypieki przygotowane dla faraona i wyjadały je stamtąd ptaki". **18** Wtedy Józef rzekł: „Wyjaśnienie snu jest takie: trzy kosze to trzy dni. **19** Za trzy dni faraon każe ściąć ci głowę* i zawiesić cię na palu, a ptaki będą wyjadać twoje ciało"^e.

20 Trzeciego dnia, kiedy były urodziny faraona^f, urządził on ucztę dla wszystkich swoich sług. W ich obecności kazał

40:13 *Dosl. „podniesie twoją głowę”.

40:14 *Lub „okaż mi lojalną miłość”.

40:15 *Dosl. „cysterny; dołu”. **40:19**

*Dosl. „podniesie twoją głowę znad ciebie”.

ROZDZ. 40

a Rdz 41:12, 13

b Rdz 40:20, 21

c Rdz 37:28

d Rdz 39:7, 8

e Rdz 40:20, 22

f Mk 6:21

szpalta 2

a Rdz 40:8

b Rdz 40:14

ROZDZ. 41

c Dn 2:1

d Rdz 41:18-21

e Rdz 41:22-24

uwolnić* przełożonego podczaszych i przełożonego piekarzy. **21** Przełożonego podczaszych przywrócił na jego stanowisko i ten dalej podawał mu kielich. **22** Ale przełożonego piekarzy faraon kazał powiesić. Stało się dokładnie tak, jak mówił Józef^a. **23** Jednak przełożony podczaszych zapomniał o Józefie^b.

41 Po upływie dwóch lat faraonowi przysniło się, że stoi nad Nilem. **2** Z Nilu wyszło siedem pięknych i tłustych krów, które zaczęły się paść wśród przybrzeżnych traw^c. **3** A za nimi wyszło z Nilu siedem innych krów, brzydkich i wychudzonych, które stanęły obok tłustych krów nad brzegiem rzeki. **4** Nagle te brzydkie, wychudzone krowy zaczęły pożerać siedem krów pięknych i tłustych. Wtedy faraon się obudził.

5 Później znowu zasnął i miał drugi sen. I widział, jak z jednej łodygi wyrosło siedem pełnych, dorodnych kłosów^e. **6** A potem wyrosło siedem kłosów pustych i wysuszonych wiatrem wschodnim. **7** Te puste kłosy zaczęły pochłaniać siedem kłosów pełnych i dorodnych. Wtedy faraon się obudził i zdał sobie sprawę, że to był sen.

8 Ale rano faraon* się zaniepokoił. Wezwał więc wszystkich kapłanów uprawiających magię i wszystkich mędrców egipskich. Opowiedział im swoje sny, lecz nikt nie potrafił mu wyjaśnić ich znaczenia.

9 Wówczas przełożony podczaszych odezwał się do faraona: „Dzisiaj przypominam sobie swoje grzechy. **10** Kiedyś faraon rozgniewał się na swo-

40:20 *Dosl. „podniósł głowę”. **41:8**

*Dosl. „jego duch”.

ich sług, na mnie i na przełożonego piekarzy, i uwięził nas w domu dowódcy straży przybocznej^a. **11** Pewnej nocy nam obu przyśnił się sen. A każdy z tych snów znaczył co innego^b. **12** Był tam z nami młody Hebrajczyk, sługa dowódcy straży przybocznej^c. Gdy opowiedzieliśmy mu nasze sny^d, podał nam ich wyjaśnienie. **13** I stało się dokładnie tak, jak nam mówił. Mnie przywrócono na mój urząd, a tamtego powieszono^e.

14 Faraon posłał więc po Józefa^f i szybko przyprowadzono go z więzienia^g. Józef się ogolił, zmienił ubranie i stanął przed faraonem. **15** Wówczas faraon rzekł do niego: „Przyśnił mi się pewien sen, ale nikt nie umie podać mi jego znaczenia. Słyszałem, że ty potrafisz wyjaśnić każdy sen”^h. **16** Józef odpowiedział: „Ja nic nie znaczę! To nie ja, to Bóg wyjaśni, co dobrego spotka faraona”ⁱ.

17 Faraon zaczął opowiadać Józefowi: „Śniło mi się, że stałem nad brzegiem Nilu. **18** I wyszło z niego siedem pięknych i tłustych krów, które zaczęły się paść wśród przybrzeżnych traw^j. **19** A za nimi wyszło siedem mizernych krów, bardzo brzydkich i chudych. Tak brzydkich krów nie widziałem w całym Egipcie. **20** Te wychudzone, brzydkie krowy zaczęły pożerać siedem tłustych krów. **21** Ale kiedy je pożarły, ich wygląd się nie zmienił – były równie chude i brzydkie jak na początku. Wtedy się obudziłem.

22 „Później śniło mi się, że z jednej łodygi wyrosło siedem kłosów pełnych i dorodnych^k. **23** Potem wyrosło siedem kłosów pustych i cienkich, wysu-

RODZ. 41

a Rdz 40:2, 3

b Rdz 40:5

c Rdz 39:1

d Rdz 40:8

e Rdz 40:21, 22

f Ps 105:20

g Rdz 40:15

h Dn 5:12
Dz 7:9, 10i Rdz 40:8
Dn 2:23, 28

j Rdz 41:2-4

k Rdz 41:5-7

szpalta 2

a Rdz 41:8
Dn 2:2b Dn 2:27
Dn 4:7c Dn 2:28
Am 3:7

d Dz 7:11

e Rdz 41:26, 47

zonych wiatrem wschodnim. **24** I te puste kłosy zaczęły pochłaniać siedem kłosów dorodnych. Opowiedziałem to kapłanom uprawiającym magię^a, ale żaden nie potrafił wyjaśnić moich snów”^b.

25 Wtedy Józef rzekł do faraona: „Oba sny oznaczają to samo. Prawdziwy Bóg wyjawia faraonowi, co zamierza uczynić^c. **26** Siedem pięknych krów to siedem lat. Podobnie siedem dorodnych kłosów to siedem lat. Sny oznaczają to samo. **27** Siedem krów wychudzonych i brzydkich, które wyszły za tymi pięknymi, a także siedem kłosów pustych, wysuszonych wiatrem wschodnim, oznacza siedem lat głodu. **28** Tak jak powiedziałem, prawdziwy Bóg wyjawia faraonowi, co zamierza uczynić.

29 „Nadchodzi siedem lat wielkiego urodzaju w całym Egipcie. **30** Ale po nich nastanie siedem lat głodu. Wielki urodzaj pójdzie w zapomnienie i klęska głodu wyniszczy Egipt^d. **31** Głód w tej ziemi będzie tak dotkliwy, że ludzie nie będą pamiętać wcześniejszego urodzaju. **32** A ponieważ faraon miał sen dwa razy, oznacza to, że decyzja prawdziwego Boga w tej sprawie jest nieodwołalna i że wkrótce wszystko to się spełni.

33 „Niech więc teraz faraon wyszuka człowieka rozsądnego i mądrego i uczyni go zarządcą Egiptu. **34** Niech faraon wyznaczy nadzorców nad tą ziemią, żeby w ciągu siedmiu lat urodzaju zgromadzili piątą część zbiorów z ziemi egipskiej^e. **35** I niech w czasie nadchodzących urodzajnych lat zbierają wszelką żywność, gromadzą ją w miastach i niech strzegą tych zapasów, bo będą one należeć

do faraona^a. **36** Będą z nich korzystać ludzie i zwierzęta przez siedem lat klęski głodu, która spadnie na Egipt. Dzięki temu nie zginą z głodu”^b.

37 Propozycja ta spodobała się faraonowi i wszystkim jego sługom. **38** Faraon zapytał więc sług: „Czy znajdziemy innego takiego człowieka, w którym jest duch Boży?”. **39** Następnie zwrócił się do Józefa: „Nie ma nikogo tak rozsądnego i mądrego jak ty. Przecież Bóg wyjawiał to wszystko własnie tobie. **40** Ty będziesz zarządzał moim domem, a cały mój lud będzie ci we wszystkim posłuszny^c. Tylko tronem* będę cię przewyższał”. **41** Faraon powiedział jeszcze do Józefa: „Daję ci władzę nad całym Egiptem”^d. **42** Wtedy zdjął z ręki sygnet i włożył go Józefowi na palec*, dał mu też wspaniałe szaty z lnu, a na szyi powiesił złoty łańcuch. **43** Ponadto kazał go wozic drugim rydwanem królewskim i wołać przed nim: „Abrech!”^e. W ten sposób powierzył Józefowi władzę nad całym Egiptem.

44 Potem faraon powiedział do Józefa: „Chociaż ja jestem faraonem, to w całej ziemi egipskiej nikt nie może niczego zrobić* bez twojej zgody”^e. **45** Faraon nadał Józefowi imię Cafenat-Paneach i dał mu za żonę Asenat^f, córkę Potifery, kapłana z On*. I Józef zaczął zarządzać ziemią egipską^g. **46** A Józef miał 30 lat^h, gdy

41:40 *Lub „tylko swą pozycją króla”. **41:42** *Dosl. „rękę”. **41:43** *Najwyraźniej takim okrzykiem nawoływano do okazania szacunku jakiejś osobistości. **41:44** *Dosl. „żaden mężczyzna nie podniesie ręki ani nogi”. **41:45, 50** *Czyli Heliopolis. **41:45** *Lub „przemierzać ziemię egipską”.

ROZDZ. 41

- a Rdz 41:48, 49
Dz 7:12
- b Rdz 45:9, 11
Rdz 47:13, 19
- c Rdz 39:6
Ps 105:21
Dz 7:9, 10
- d Dn 5:7
- e Rdz 44:18
Rdz 45:8
Dz 7:9, 10
- f Rdz 46:20
- g Ps 105:21
- h Lb 4:3
2Sm 5:4
Łk 3:23

szpalta 2

- a Rdz 48:5
- b Rdz 50:23
Lb 1:34, 35
- c Rdz 48:17
Lb 1:32, 33
Pwt 33:17
Joz 14:4
- d Ps 105:17, 18
Dz 7:9, 10
- e Rdz 41:26
- f Rdz 41:30
Dz 7:11
- g Rdz 45:9, 11
Rdz 47:17
- h Rdz 47:13

i Ps 105:21

j Rdz 43:1

k Rdz 41:48, 49
Rdz 47:16

stanął przed faraonem*, królem Egiptu.

Józef wyszedł więc od faraona i wyruszył, żeby przemierzyć cały kraj. **47** Przez siedem lat urodzaju ziemia wydawała obfite plony*. **48** W czasie tych siedmiu lat Józef zbierał w Egipcie wszelką żywność i składował ją w miastach. W każdym mieście przechowywał zboże z okolicznych pól. **49** Nagromadził tak dużo zboża, że w końcu przestano mierzyć jego ilość, bo było go jak piasku morskiego.

50 Zanim nastał głód, Asenat, córka Potifery, kapłana z On*, urodziła Józefowi dwóch synów^a. **51** Pierworodnemu Józef dał na imię Manasses*^b, bo powiedział: „Bóg pozwolił mi zapomnieć o całym moim nieszczęściu i o całym domu mojego ojca”. **52** A drugiemu dał na imię Efraim*^c, gdyż powiedział: „Bóg uczynił mnie płodnym w ziemi mojej udręki”^d.

53 Kiedy w Egipcie skończyło się siedem lat urodzaju^e, **54** zaczęło się siedem lat głodu, tak jak mówił Józef^f. Głód panował we wszystkich krajach, ale w ziemi egipskiej był chleb*^g. **55** W końcu głód nastał również w całym Egipcie i ludzie zaczęli błagać faraona o chleb^h. Wtedy faraon zwrócił się do wszystkich Egipcjan: „Idźcie do Józefa i róbcie, co wam każe”ⁱ. **56** Głód ogarnął całą ziemię^j. Ponieważ Egipcjanie bardzo cierpieli z powodu głodu, Józef zaczął otwierać spichlerze i sprzedawać im zboże^k. **57** Po-

41:46 *Lub „gdy zaczął służyć faraonowi”. **41:47** *Dosl. „pełne garście”. **41:51** *Imię to znaczy „ten, kto pozwala zapomnieć”. **41:52** *Imię to znaczy „podwójnie płodny”. **41:54** *Lub „była żywność”.

nadto ludzie ze wszystkich krajów przychodzili do Egiptu kupować zboże od Józefa, bo z powodu klęski głodu cierpieli mieszkańcy całej ziemi^a.

42 Kiedy Jakub dowiedział się, że w Egipcie jest zboże^b, zapytał swoich synów: „Dlaczego tylko patrzycie jeden na drugiego i nic nie robicie?”. **2** I dodał: „Słyszałem, że w Egipcie jest zboże. Idźcie tam i kupcie go trochę, żebyśmy nie umarli z głodu”^c. **3** Dlatego 10 braci Józefa^d poszło do Egiptu kupić zboże. **4** Jakub nie wysłał z nimi Beniamina^e, brata Józefa, bo powiedział: „Mogłoby go spotkać jakieś nieszczęście”^f.

5 Synowie Izraela poszli więc razem z innymi, którzy wyruszyli po żywność, ponieważ głód zapanował również w Kanaanie^g. **6** A Józef zarządzał ziemią egipską^h i to on sprzedawał zboże ludziom, którzy przybywali ze wszystkich stron świataⁱ. W końcu bracia Józefa przyszli do niego i pokłonili mu się do samej ziemi^j. **7** Gdy Józef zobaczył braci, od razu ich poznał, ale nie wyjawiał im, kim jest^k, i zwracał się do nich szorstko. Zapytał: „Skąd przyszliście?”, na co odpowiedzieli: „Z Kanaanu, żeby kupić żywność”^l.

8 Tak więc Józef rozpoznał swoich braci, lecz oni go nie rozpoznali. **9** I Józef przypomniał sobie, co mu się o nich śniło^m, i rzekł do nich: „Jesteście szpiegami! Przyszlście wypatrzeć słabe punkty tego kraju”ⁿ. **10** „Nie, panie”—zaprzeczyli. „Twoi słudzy przyszli kupić żywność. **11** Wszyscy je-

ROZDZ. 41
a Rdz 47:4

ROZDZ. 42
b Rdz 41:48, 49

c Dz 7:12

d 1Kn 2:1, 2

e Rdz 35:18, 19
Rdz 42:38
Rdz 44:20

f Rdz 43:14

g Rdz 41:57
Dz 7:11

h Rdz 41:44
Rdz 45:8
Ps 105:21
Dz 7:9, 10

i Rdz 47:14

j Rdz 37:7, 9

k Rdz 42:23

l Rdz 37:1
Dz 7:11, 12

m Rdz 37:7-9

szpalta 2

a 1Kn 2:1, 2

b Wj 1:1-4

c Rdz 35:18, 19
Rdz 42:38
Rdz 43:7

d Rdz 37:27, 35
Rdz 44:20

e Rdz 42:34
Rdz 43:29

f Rdz 45:21, 23

g Rdz 37:18, 28
Rdz 50:17
Dz 7:9

h Rdz 37:21

steśmy synami jednego człowieka. Jesteśmy uczciwi. Twoi słudzy nie są żadnymi szpiegami”. **12** Ale on odparł: „Nieprawda! Przyszlście wypatrzeć słabe punkty tego kraju!”. **13** Wtedy rzekli: „Było nas 12 braci^a. Mamy tego samego ojca^b, który mieszka w Kanaanie. Najmłodszy został z naszym ojcem^c, a jednego już nie ma”^d.

14 Lecz Józef powiedział: „Powtarzam—jesteście szpiegami! **15** Poddam was teraz próbie. Przysięgam na życie faraona, że nie odejdziecie stąd, dopóki nie przyjdzie tu wasz najmłodszy brat^e. **16** Niech wtedy z was go przyprowadzi, a reszta zostanie uwięziona. W ten sposób przekonam się, czy mówicie prawdę. A jeśli go nie przyprowadzicie, to—na życie faraona—jesteście szpiegami”. **17** I uwięził ich razem na trzy dni.

18 Trzeciego dnia Józef zwrócił się do nich: „Boję się prawdziwego Boga, więc zróbcie, co powiem, i pozostanie przy życiu. **19** Jeżeli jesteście uczciwi, niech jeden z waszych braci zostanie tu uwięziony, a reszta niech weźmie zboże i zanieśie waszym rodzinom, żeby nie głodowały^f. **20** Potem przyprowadźcie do mnie najmłodszego brata, a wtedy wam uwierzę i nie umrzeć”. I oni zgodzili się tak zrobić.

21 Zaczęli mówić między sobą: „To na pewno kara za to, co zrobiliśmy naszemu bratu”. Widzieliśmy, jak cierpi^g. Błagał o litość, ale my go nie słuchaliśmy. Dlatego spotyka nas to nieszczęście”. **22** Na to odezwał się Ruben: „Czy nie mówiłem wam, żeby nie robić chłopcu krzywdy^h? Ale wy nie chcieliście

42:21 *Lub „widzieliśmy udrękę jego duszy”.

42:9 *Lub „miejsca w tym kraju, które łatwo zaatakować”.

słuchać. Teraz na pewno płacimy za jego krew"^a. **23** Nie wiedzieli, że Józef ich rozumie, bo rozmawiali z nim przez tłumacza. **24** Józef odszedł od nich i się rozplakał^b. Kiedy wrócił i znowu z nimi porozmawiał, wziął Symeona^c i związał go na ich oczach^d. **25** Potem rozkazał napełnić ich worki zbożem i każdemu włożyć z powrotem do worka jego pieniądze. Poleciał też dać im prowiant na drogę. I rozkaz ten wykonano.

26 Oni więc włożyli zboże na osły i ruszyli w drogę. **27** Gdy zatrzymali się na nocleg, jeden z nich otworzył swój worek, żeby dać paszy osła, i zobaczył na wierzchu swoje pieniądze. **28** Natychmiast zawołał do braci: „Zwrócili mi pieniądze—są w moim worku!”. Wtedy serca zamarły im ze strachu i roztrzęsieni pytali jeden drugiego: „Dlaczego Bóg nam to robi?”.

29 Kiedy przybyli do Kanaanu, do swojego ojca, Jakuba, opowiedzieli mu wszystko, co ich spotkało: **30** „Pan tamtego kraju rozmawiał z nami szorstko^e i oskarżył nas, że jesteśmy szpiegami. **31** Ale my tłumaczyliśmy mu: „Jesteśmy ludźmi uczciwymi, a nie szpiegami^f. **32** Było nas 12 braci^g, synów tego samego ojca. Jednego brata już nie ma^h, a najmłodszy został z ojcem w Kanaanieⁱ. **33** Jednak pan tego kraju powiedział do nas: „Po tym poznam, że jesteście uczciwi: Niech jeden z waszych braci zostanie u mnie^j, a reszta niech weźmie żywność dla waszych rodzin i zanieś im, żeby nie głodowały^k. **34** Potem przyprowadźcie do mnie najmłodszego brata, a wtedy będę wiedział, że nie jesteście szpiegami, ale ludźmi

ROZDZ. 42

a Rdz 9:5

b Rdz 43:30

c Rdz 42:19

d Rdz 43:23

e Rdz 42:7,9

f Rdz 42:11

g Rdz 42:13

h Rdz 37:28, 35

i Rdz 35:18, 19
Rdz 42:4

j Rdz 42:19

k Rdz 42:2

szpalta 2

a Rdz 43:14

b Rdz 37:28, 35

c Rdz 42:24

d Rdz 37:22
Rdz 46:9

e Rdz 43:8, 9
Rdz 44:32

f Rdz 37:31-34
Rdz 44:20

g Rdz 37:34, 35
Rdz 44:29
Ps 89:48
Kzn 9:10
Oz 13:14
Dz 2:27
Obj 20:13

ROZDZ. 43

h Rdz 41:30
Dz 7:11

i Rdz 42:1, 2

j Rdz 42:15

k Rdz 42:15

l Rdz 32:28

uczciwymi. Oddam wam waszego brata i będziecie mogli dalej kupować żywność w tym kraju”.

35 A gdy opróżniali swoje worki, każdy znalazł sakiewkę z pieniędzmi. Widząc te pieniądze, bardzo się przestraszyli zarówno oni, jak też ich ojciec.

36 Wtedy Jakub wykrzyknął: „Odbieracie mi dzieci!^a Józefa nie ma^b i Symeona już nie ma!^c A teraz chcecie zabrać Beniamina! Ile jeszcze mam znieść?!”.
37 Na to Ruben zaproponował ojcu: „Możesz zabić dwóch moich synów, jeśli ci go z powrotem nie przyprowadzę^d. Daj mi go pod opiekę, a obiecuję, że do ciebie wróci^e.”

38 Ale Jakub oświadczył: „Mój syn nie pójdzie z wami, bo jego brat umarł i on został sam^f. Gdybyście go zabrali i w podróży spotkałoby go jakieś nieszczęście, to mnie, starego, wpędziłibyście w smutek do grobu^g”.

43 W kraju dalej panował dotkliwy głód^h. **2** Kiedy więc skończyło się zboże, które przywieźli z Egiptuⁱ, ojciec odezwał się do nich: „Wróćcie tam i kupcie dla nas trochę żywności”. **3** Wtedy Juda odparł: „Człowiek ten wyraźnie nas ostrzegł, żebyśmy mu się nie pokazywali na oczy bez naszego brata^j. **4** Jeśli puścisz go z nami, to pójdziemy i kupimy żywność. **5** Ale jeśli go nie puścisz, to nie pójdziemy, bo ten człowiek powiedział, żebyśmy mu się nie pokazywali na oczy bez naszego brata^k. **6** A Izrael^l zapytał: „Jak mogliście mi to zrobić? Dlaczego przyznaliście się temu człowiekowi, że macie jeszcze jednego brata?”. **7** Oni

42:38 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

odrzekli: „Ten człowiek wprost zapytał o nas i o naszych krewnych: „Czy wasz ojciec jeszcze żyje? Czy macie jeszcze jakichś braci?”. Odpowiedzieliśmy zgodnie z prawdą^a. Skąd mogliśmy wiedzieć, że powie: „Przyprowadźcie tu waszego brata?”^b.”

8 Juda poprosił swojego ojca, Izraela: „Puść chłopca ze mną^c. Pójdziemy tam i dzięki temu uratujemy życie, nie umrzemy^d—ani ty, ani my i nasze dzieci^e. **9** Biorę odpowiedzialność* za tego chłopca^f. Jeżeli mu się coś stanie, jeśli go z powrotem do ciebie nie przyprowadzę, to możesz mnie ukarać. Do końca życia będę winny wobec ciebie. **10** Gdybyśmy tak nie zwlekali, to już dwa razy byśmy obrócili”.

11 Wtedy Izrael, ich ojciec, powiedział: „Skoro nie ma innego wyjścia, zróbcie tak: Zapakujcie do worków to, co mamy najlepszego w tej ziemi—trochę balsamu^g, trochę miodu, labdanum^h, żywiczną koręⁱ, pistacje i migdały—i zanieście to temu człowiekowi w darze^j. **12** Zabierzcie ze sobą podwójną sumę pieniędzy. Oddajcie też pieniądze, które znaleźliście w workach^k. Może to była pomyłka. **13** Weźcie swojego brata i idźcie do tego człowieka. **14** Niech Bóg Wszechmocny sprawi, żeby ten człowiek okazał wam litość—żeby uwolnił waszego brata i pozwolił odejść Beniaminowi. A jeśli mam stracić dzieci, to będę musiał się z tym pogodzić!”^k.

15 Wzieli więc dar, a także podwójną sumę pieniędzy i razem z Beniaminem poszli do Egiptu, gdzie znowu stanęli

ROZDZ. 43

a Rdz 42:13

b Rdz 42:16

c Rdz 37:26
Rdz 42:38

d Rdz 42:1, 2

e Dz 7:14

f Rdz 44:32

g Jer 8:22
Eze 27:17

h Rdz 37:25

i Rdz 32:20

j Rdz 42:25, 35

k Rdz 42:36

szpalta 2

a Rdz 37:7, 9

b Rdz 41:39,
40

c Rdz 42:25, 35

d Rdz 42:3

e Rdz 42:27

f Rdz 43:12

g Rdz 42:23, 24

h Rdz 43:16

i Rdz 43:11

j Rdz 37:7, 9
Rdz 42:6

przed Józefem^a. **16** Kiedy tylko Józef zobaczył z nimi Beniamina, od razu polecił zarządcy swojego domu: „Zaprowadź tych ludzi do domu, zarznij zwierzęta i przygotuj posiłek, bo będą ze mną jeść w południe”. **17** Ten natychmiast zrobił tak, jak polecił Józef^b, i zabrał ich do jego domu. **18** Gdy ich tam prowadzono, przerażeni zaczęli mówić między sobą: „To wszystko przez te pieniądze, które poprzednim razem zwrócili nam do worków. Zaraz nas zaatakują, zabiorą nam osły i zrobią z nas niewolników!”^c.

19 Kiedy więc byli przy wejściu, podeszli do zarządcy domu Józefa i powiedzieli: **20** „Wybacz nam, panie! Poprzednim razem naprawdę przysłaliśmy tu, żeby kupić żywność^d. **21** Ale gdy zatrzymaliśmy się na nocleg i zaczęliśmy otwierać nasze worki, na wierzchu każdego były nasze pieniądze—pełna suma^e. Chcemy je teraz zwrócić osobiście. **22** Przynieśliśmy też więcej pieniędzy, żeby kupić żywność. Nie wiemy, kto nam włożył do worków nasze pieniądze”^f. **23** Na to on odrzekł: „Wszystko w porządku. Wiem, że zapłaciliście. Nie bójcie się. Wasz Bóg i Bóg waszego ojca włożył wam skarb do worków”. Potem przyprowadził do nich Symeona^g.

24 Następnie wprowadził ich do domu Józefa i dał im wody do umycia nóg. Dał też paszę dla ich osłów. **25** A gdy usłyszeli, że Józef ma przyjść w południe i zjeść z nimi posiłek^h, przygotowali dla niego darⁱ. **26** Kiedy wszedł do domu, przynieśli mu ten dar i padli przed nim na twarz^j. **27** Józef poprosił, żeby mu powiedzieli, jak im się wiedzie, a potem spytał: „Jak się

43:9 *Lub „będę poręczeniem”. 43:11

*Rodzaj aromatycznej żywicy.

czuje wasz sędziwy ojciec, o którym mówiliście? Czy jeszcze żyje?"^a. **28** „Twój sługa, nasz ojciec, żyje i ma się dobrze” — odrzekli, po czym padli przed nim na twarz^b.

29 Gdy Józef zobaczył Beniamina, swojego rodzonego brata^c, zapytał: „Czy to jest wasz brat, ten najmłodszy, o którym mi opowiadaliście?”^d. I zwrócił się do niego: „Niech Bóg ci błogosławi, synu”. **30** Chwilę potem Józef wybiegł stamtąd, bo nie mógł już opanować wzruszenia na widok brata i był bliski płaczu. Wszedł więc do pokoju, w którym nikt go nie widział, i tam się rozpłakał^e. **31** Później obmył twarz, opanował emocje i wrócił. „Podajcie posiłek” — rozkazał. **32** I podano posiłek osobno jemu, osobno jego braciom i osobno Egipcjanom, którzy byli w jego domu, bo jedzenie z Hebrajczykami było dla Egipcjan czymś odrażającym^f.

33 Kiedy braci posadzono przed nim — od najstarszego, któremu przysługiwało prawo pierworodnego^g, do najmłodszego — zdumieni patrzyli jeden na drugiego. **34** Józef kazał zanościć im porcje jedzenia ze swojego stołu, a Beniaminowi posyłał porcje pięć razy większe niż pozostałym^h. Jedli więc i pili z nim do woli.

44 Później Józef rozkazał zarządcy swojego domu: „Zapakuj tym ludziom do worków tyle żywności, ile tylko zdołają unieść, i na wierzchu w każdym worku połóż ich pieniądzeⁱ. **2** A do worka najmłodszego z nich oprócz pieniędzy za zboże włóż na wierzch mój srebrny

43:29 *Lub „swojego brata, syna swej matki”.

ROZDZ. 43

a Rdz 43:7

b Rdz 37:7, 9

c Rdz 35:24

d Rdz 42:13

e Rdz 42:23, 24

f Rdz 46:33, 34
Wj 8:26

g Rdz 49:3
Pwt 21:17

h Rdz 45:22

ROZDZ. 44

i Rdz 42:25

szpalta 2

a Rdz 43:12

b Rdz 44:2

c Rdz 43:8
Rdz 44:32

d Rdz 37:7, 9

kielich”. On więc zrobił, jak kazał Józef.

3 Rano, kiedy się rozwidniło, wyprawiono ich w drogę. Wzięli swoje osły i wyruszyli. **4** Nie odeszli daleko od miasta, gdy Józef zwrócił się do zarządcy domu: „Natychmiast ruszaj w pościg za tymi ludźmi! Jak ich dogonisz, powiedz im: „Dlaczego odpłaciliście złem za dobro? **5** Dlaczego zabraliście kielich, z którego mój pan pije i za pomocą którego odczytuje znaki wróżebne? Zachowaliście się podle””.

6 Kiedy zarządca ich dogonił, przekazał im to, co polecił Józef. **7** Ale oni odparli: „Czemu nasz pan mówi coś takiego? To nie do pomyślenia, żeby twoi słudzy postąpili w ten sposób. **8** Przecież pieniądze, które znaleźliśmy na wierzchu w swoich workach, przynieśliśmy ci z powrotem z Kanaanu^a. Jak więc moglibyśmy ukraść srebro lub złoto z domu twojego pana? **9** Niech umrze ten z twoich sług, u którego znajduje się kielich, a reszta zostanie niewolnikami naszego pana”. **10** Na to on rzekł: „Niech tak będzie. Ten, u kogo znajdziemy kielich, zostanie moim niewolnikiem, ale reszta będzie bez winy”. **11** Wtedy każdy szybko zdjął na ziemię swój worek i otworzył go. **12** A on starannie je przeszukiwał. Zaczął od najstarszego brata, a skończył na najmłodszym. W końcu znalaziono kielich w worku Beniamina^b.

13 Wówczas rozdarli szaty, włożyli worki z powrotem na osły i wrócili do miasta. **14** Kiedy Juda^c i jego bracia weszli do domu Józefa, który wciąż tam był, padli przed nim na ziemię^d.

15 Józef zapytał ich: „Co wyście zrobili? Czy nie wiedzieliście, że człowiek taki jak ja potrafi odczytywać znaki wróżebne?”^a.

16 Wtedy Juda się odezwał: „Co możemy powiedzieć naszemu panu? Jak się wytłumaczyć? I jak możemy udowodnić, że jesteśmy uczciwi? Prawdziwy Bóg uznał twoich niewolników za winnych^b. Teraz, panie, jesteśmy twoimi niewolnikami – i my, i ten, u którego znaleziono kielich”. **17** On jednak oświadczył: „Nie mogę zrobić czegoś takiego! Moim niewolnikiem zostanie tylko ten, u którego znaleziono kielich^c. A reszta niech wraca w pokój do ojca”.

18 Wtedy Juda podszedł do niego i poprosił: „Błagam cię, panie, zechciej mnie wysłuchać. I nie gniewaj się na swojego niewolnika, bo jesteś jak sam faraon^d. **19** Zapytałeś, panie, swoich niewolników: „Czy macie ojca? Czy macie jeszcze jakichś braci?”. **20** Odpowiedzieliśmy: „Mamy sędziwego ojca i najmłodszego brata^e, który mu się urodził na starość. Ale jego jedyny brat z tej samej matki^f nie żyje^g i ojciec bardzo kocha tego chłopca”. **21** A ty powiedziałaś do swoich niewolników: „Przyprowadźcie go do mnie, żebym mógł go zobaczyć”^h. **22** Ale my odpowiedzieliśmy naszemu panu: „Chłopiec nie może opuścić swojego ojca. Gdyby to zrobił, ojciec na pewno by umarł”ⁱ. **23** Ty jednak oświadczyłeś swoim niewolnikom: „Jeśli nie przyjdzie z wami najmłodszy brat, to nie pokazujcie mi się więcej na oczy”^j.

24 „Poszliśmy więc do naszego ojca, twojego niewolnika, i przekazaliśmy mu twoje słowa, panie. **25** Później nasz ojciec

ROZDZ. 44

a Rdz 44:5

b Rdz 37:18, 28
Rdz 42:21, 22

c Rdz 44:9

d Rdz 41:44
Rdz 45:8e Rdz 42:13
Rdz 43:7

f Rdz 35:18, 19

g Rdz 37:31-34

h Rdz 42:15
Rdz 43:29

i Rdz 42:38

j Rdz 42:20

szpalta 2

a Rdz 43:2

b Rdz 43:5

c Rdz 29:18
Rdz 30:22-24
Rdz 35:18, 19
Rdz 46:19

d Rdz 37:33

e Rdz 37:34, 35
Rdz 42:38
Ps 16:10
Ps 88:3
Kzn 9:10
Oz 13:14
Dz 2:27
Obj 20:13

f Rdz 43:9

ROZDZ. 45

g Rdz 43:30

h Dz 7:13

zrekl: „Wróćcie tam i kupcie dla nas trochę żywności”^a. **26** Ale my odparliśmy: „Nie możemy tam iść. Nie będziemy mogli stanąć przed tym człowiekiem, jeśli nie będzie z nami naszego najmłodszego brata”^b. **27** Na to twój niewolnik, mój ojciec, powiedział do nas: „Dobrze wiecie, że moja żona urodziła mi tylko dwóch synów^c. **28** Jednego straciłem i wtedy zawołałem: „Na pewno rozszarpało go dzikie zwierzę!”^d. I od tamtej pory go nie widziałem. **29** Gdybyście i tego mi zabrali, a spotkałoby go jakieś nieszczęście, to mnie, starego i zbolalego, wpędziłobyście do grobu”^e.

30 „Jeśli więc wrócę do twojego niewolnika, mojego ojca, bez tego chłopca, z którym jest tak bardzo związany^{*}, **31** to gdy tylko zobaczy, że go nie ma, umrze z żalu. I rzeczywiście wpędzimy naszego starego ojca do grobu^{*}. **32** Twój niewolnik wziął odpowiedzialność za chłopca i obiecał ojcu: „Jeśli go do ciebie nie przyprowadzę z powrotem, to do końca życia będzie na mnie ciążył grzech”^f. **33** Teraz więc, panie, proszę, pozwól mi zostać twoim niewolnikiem zamiast tego chłopca, a on niech idzie ze swoimi braćmi. **34** Po prostu nie mógłbym wrócić bez tego chłopca i patrzeć, jak mój ojciec cierpi!”.

45 Józef nie potrafił już dłużej nad sobą zapanować^g, zawołał więc do swoich sług: „Niech wszyscy stąd wyjdą!”. Gdy został tylko z braćmi, wyjął im, kim naprawdę jest^h.

44:29, 31 *Lub „Szeolu”, czyli wspólne grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. **44:30** *Lub „z którego duszą jest związana jego dusza”.

2 I Józef rozplakał się tak głośno, że usłyszeli to Egipcjanie i dom faraona. **3** W końcu powiedział swoim braciom: „Ja jestem Józef. Czy mój ojciec jeszcze żyje?”. Lecz jego bracia byli tak wstrząśnięci, że nie mogli wydobyć z siebie ani słowa. **4** Józef rzekł więc do nich: „Podejdźcie do mnie, proszę”. I podeszli do niego.

Wtedy przemówił: „Ja jestem Józef, wasz brat, którego sprzedaliście do Egiptu^a. **5** Ale teraz nie martwcie się i nie obwiniajcie wzajemnie o to, że mnie tu sprzedaliście, bo Bóg posłał mnie przed wami, żebym uratował wam życie^b. **6** Już drugi rok w tej ziemi panuje głód^c i jeszcze przez pięć lat nie będzie orki ani żniw. **7** Bóg przysłał mnie tutaj, żebyście mogli ocaleć w czasie tej klęski i żeby wasze rodziny nie zginęły^{*d}. **8** Jak widzicie, to nie wy mnie tu wysłaliście, lecz prawdziwy Bóg, który ustanowił mnie głównym doradcą^{*} faraona, panem całego jego domu i zarządcą całej ziemi egipskiej^e.

9 „Wracajcie szybko do mojego ojca i powiedzcie mu: ‘Twój syn Józef mówi: „Bóg ustanowił mnie panem całego Egiptu^f. Przyjdź do mnie jak najszybciej^g. **10** Osiedlisz się w ziemi Gosen^h, będziesz mieszkał blisko mnie—razem ze swoimi synami, wnukami, stadami i wszystkim, co masz. **11** A ja będę cię tam zaopatrywał w żywnośćⁱ—ciebie, twój dom oraz wszystko, co masz—abyś nie popadł w ubóstwo, bo klęska głodu potrwa jeszcze pięć lat^j’. **12** Wy i mój brat Benjamin sami widzicie, że to naprawdę jaⁱ. **13** Opowiedz-

45:7 *Lub „żeby zachować dla was ostatek na ziemi”. 45:8 *Dosl. „ojcem”.

RODZ. 45

a Rdz 37:28
Dz 7:9

b Rdz 47:23, 25
Rdz 50:20
Ps 105:17

c Rdz 41:30
Rdz 47:18

d Rdz 46:26

e Ps 105:21
Dz 7:9, 10

f Rdz 45:26

g Dz 7:14

h Rdz 46:33,
34
Rdz 47:1
Wj 8:22
Wj 9:26

i Rdz 47:12

j Rdz 42:23

szpalta 2

a Rdz 46:29

b Rdz 47:6

c Rdz 41:39, 40

d Rdz 45:27
Rdz 46:5

e Rdz 47:9

f Rdz 46:6

g Rdz 43:34

h Rdz 42:21, 22

cie ojcu o całej mojej chwale w Egipcie i o wszystkim, co zobaczyliście. Idźcie i czym prędzej przyprowadźcie tu mojego ojca”.

14 Następnie rzucił się swojemu bratu Benjaminowi na szyję i wybuchnął płaczem. Benjamin również go objął i się rozplakał^a. **15** I Józef całował wszystkich swoich braci, obejmował ich i płakał. Potem bracia zaczęli z nim rozmawiać.

16 Gdy do pałacu faraona dotarła wiadomość, że bracia Józefa są w Egipcie, faraon i jego słudzy bardzo się ucieszyli. **17** Faraon rzekł więc do Józefa: „Powiedz braciom, żeby obładowali swoje zwierzęta i poszli do ziemi Kanaan. **18** Niech zabiorą stamtąd ojca oraz swoich domowników i przyjdą tu do mnie. A ja dam im wszystko, co dobre w Egipcie, i będą jeść to^{*}, co najlepsze[#] w tej ziemi^b. **19** Masz im jeszcze powiedzieć: „Weźcie sobie z Egiptu wozy^d dla swoich dzieci, żon i dla swojego ojca i przyjeďte tu^e. **20** Nie martwcie się o dobytek^f, bo to, co najlepsze w Egipcie, należy do was”^g.

21 Synowie Izraela tak zrobili. Józef dał im wozy zgodnie z rozkazami faraona i zaopatrzył ich na drogę. **22** Każdemu dał odzież na zmianę, ale Benjaminowi dał 300 srebrników i pięć sztuk odzieży^g. **23** A ojcu wysłał 10 osłów, które niosły wszelkie dobre rzeczy z Egiptu, oraz 10 oslic niosących zboże, chleb i inną żywność na drogę dla ojca. **24** Tak wyprowadził swoich braci w podróż. Kiedy wyruszali, nakazał im: „Nie złościć się na siebie w drodze”^h.

21 Synowie Izraela tak zrobili. Józef dał im wozy zgodnie z rozkazami faraona i zaopatrzył ich na drogę. **22** Każdemu dał odzież na zmianę, ale Benjaminowi dał 300 srebrników i pięć sztuk odzieży^g. **23** A ojcu wysłał 10 osłów, które niosły wszelkie dobre rzeczy z Egiptu, oraz 10 oslic niosących zboże, chleb i inną żywność na drogę dla ojca. **24** Tak wyprowadził swoich braci w podróż. Kiedy wyruszali, nakazał im: „Nie złościć się na siebie w drodze”^h.

45:18 *Lub „żyć z tego”. #Lub „tłuste”.

25 Wyruszyli więc z Egiptu, dotarli do Kanaanu, do swojego ojca, Jakuba, **26** i powiedzieli mu: „Józef żyje i jest zarządcą całej ziemi egipskiej”^a. Ale Jakuba nie poruszyła ta wiadomość, ponieważ im nie uwierzył^b. **27** Gdy jednak zaczęli mu opowiadać wszystko, co mówił Józef, i gdy Jakub zobaczył wozy, które Józef po niego przysłał, odzyskał chęć do życia*. **28** Wtedy Izrael wykrzyknął: „Wystarczy! Mój syn Józef jednak żyje! Muszę tam pojechać i go zobaczyć, zanim umrę!”^c.

46 Izrael wziął więc swoją rodzinę i cały dobytek i ruszył w drogę. Kiedy przybył do Beer-Szeby^d, złożył ofiary Bogu swojego ojca, Izaaka^e. **2** Nocą Bóg odezwał się do Izraela w wizji: „Jakubie, Jakubie!”, a ten odpowiedział: „Słucham!”. **3** Bóg mówił dalej: „Jestem prawdziwym Bogiem, Bogiem twojego ojca^f. Nie bój się pójść do Egiptu, bo sprawię, że staniesz się ojcem wielkiego narodu^g. **4** Ja sam pójdę z tobą do Egiptu i ja cię stamtąd wyprowadzę^h. A Józef zamknie ci oczy”ⁱ.

5 Potem Jakub wyruszył z Beer-Szeby, a synowie wieźli go* ze swoimi dziećmi i żonami na wozach, które faraon dał im na czas podróży. **6** Zabrali ze sobą swoje stada oraz dobra, które nagromadzili w ziemi Kanaan. W końcu Jakub przybył z całą rodziną do Egiptu. **7** Przyprowadził ze sobą synów, córki oraz wnuki—całe swoje potomstwo.

8 Oto imiona synów Izraela, czyli Jakuba, którzy przybyli do Egiptu^j: Ruben, pierworodny Jakuba^k.

45:27 *Lub „duch Jakuba, ich ojca, zaczął odżywać”. **46:5** *Dost. „Izraela”.

ROZDZ. 45

- a Ps 105:21
b Rdz 42:38
Rdz 44:27, 28
c Rdz 46:30

ROZDZ. 46

- d Rdz 21:31
e Rdz 31:42
Wj 3:6
f Rdz 28:13
g Rdz 12:1, 2
Wj 1:7
Pwt 26:5
h Rdz 15:16
Rdz 28:15
Rdz 47:29, 30
Rdz 50:13
i Rdz 50:1
j Wj 1:1-4
k Rdz 35:23
1Kn 5:1

szpalta 2

- a Lb 26:5, 6
b Rdz 29:33
c Lb 26:12, 13
1Kn 4:24
d Rdz 29:34
e 1Kn 6:16
f Rdz 29:35
Obj 5:5
g Rdz 38:2-5
h Łk 3:23, 33
i Rdz 38:30
j Rdz 38:7, 9, 10
k Lb 26:21
1Kn 2:5
l Lb 26:23, 24
1Kn 7:1
m Rdz 30:20
n Lb 26:26
o Rdz 30:21
p Rdz 30:11
q Lb 26:15-17
r Rdz 30:13
s Lb 26:44, 45
t Rdz 29:24
u Rdz 30:24
v Rdz 35:18
w Rdz 41:51
x Rdz 41:52
y Rdz 41:50
z 1Kn 7:6

- a 1Kn 8:1, 3
b 1Kn 7:12
c Lb 26:38-40

9 Synami Rubena byli: Chanoch, Pallu, Checron i Karmi^a.

10 Synami Symeona^b byli: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Cochar i Szaul^c, syn Kannejki.

11 Synami Lewiego^d byli: Gerszon, Kehat i Merari^e.

12 Synami Judy^f byli: Er, Onan, Szela^g, Perec^h i Zerachⁱ. Jednak Er i Onan umarli w ziemi Kanaanⁱ.

Synami Pereca byli: Checron i Chamul^k.

13 Synami Issachara byli: Tola, Puwwa, Job i Szimron^l.

14 Synami Zebulona^m byli: Sered, Elon i Jachleelⁿ.

15 To są synowie Lei, których urodziła Jakubowi w Paddan-Aram. Urodziła mu też córkę Dinę^o. Wszystkich* jego synów i córek było 33.

16 Synami Gada^p byli: Cifion, Chaggi, Szuni, Ecbon, Eri, Arodi i Areli^q.

17 Synami Aszera^r byli: Jimna, Jiszwa, Jiszwi i Beria. Ich siostrą była Serach.

Synami Berii byli: Cheber i Malkiel^s.

18 Wszystkich potomków Jakuba i Zilpy^t, którą Laban dał swojej córce Lei, było 16*.

19 Synami Racheli, żony Jakuba, byli: Józef^u i Benjamin^v.

20 A Józefowi urodzili się w Egipcie Manasses^w i Efraim^x. Urodziła ich Asenat^y, córka Potifery, kapłana z On*.

21 Synami Beniamina^z byli: Bela, Becher, Aszbel, Gera^a, Naaman, Echi, Rosz, Muppm, Chuppm^b i Ard^c.

22 Wszystkich potomków Jakuba i Racheli było 14*.

46:15 *Lub „wszystkich dusz”. **46:18** *Lub „16 dusz”. **46:20** *Czyli Heliopolis. **46:22** *Lub „14 dusz”.

23 Synem* Dana^a był Chuzsim^b.

24 Synami Naftalego^c byli: Jachceel, Guni, Jecer i Szilem^d.

25 Wszystkich potomków Jakuba i Bilhy, którą Laban dał swojej córce Racheli, było siedmiu*.

26 Wszystkich potomków Jakuba*, którzy przybyli z nim do Egiptu, było 66^e, nie licząc synowych. **27** Synów Józefa, którzy mu się urodzili w Egipcie, było dwóch*. Wszystkich^f z domu Jakuba, którzy przybyli do Egiptu, było 70^f.

28 Jakub posłał przed sobą Jude^g, by powiadomił Józefa, że jest w drodze do Goszen. Gdy dotarli do tej ziemi^h, **29** Józef kazał przygotować swój rydwan i wyjechał do Goszen na spotkanie z Izraelem, swoim ojcem. Kiedy go zobaczył, rzucił mu się na szyję i długo płakał. **30** Potem Izrael powiedział do Józefa: „Teraz już mogę umrzeć, bo cię zobaczyłem i wiem, że żyjesz”.

31 Wtedy Józef zwrócił się do swoich braci i domowników ojca: „Pójdę do faraonaⁱ i powiem mu: „Przyszli do mnie z Kanaanu moi bracia i domownicy mojego ojca^j. **32** Są pasterzami^k, hodują zwierzęta^l. Przybyli ze swoimi stadami i wszystkim, co mają^m. **33** A gdy faraon wezwie was i zapyta: „Czym się zajmujecie?”, **34** odpowiedzcie: „Twoi słudzy od młodości hodują zwierzęta, tak jak to robili nasi przodkowieⁿ. Dzięki temu faraon pozwoli wam zamieszkać

46:23 *Dosl. „synami”. **46:25** *Lub „siedem dusz”. **46:26** *Lub „wszystkich dusz pochodzących od Jakuba”. **46:27** *Lub „dwie dusze”. *Lub „wszystkich dusz”.

ROZDZ. 46

a Rdz 30:6

b Lb 26:42

c Rdz 30:8

d Lb 26:48, 49

e Rdz 35:10, 11

f Wj 1:5

Pwt 10:22

Dz 7:14

g Rdz 43:8

Rdz 44:18

h Rdz 45:10

Rdz 47:1

i Rdz 41:39, 40

j Rdz 45:19

Dz 7:13

k Rdz 31:17, 18

Rdz 47:3

l Rdz 31:38

m Rdz 46:6

n Rdz 30:35, 36

szpalta 2

a Rdz 45:17, 18

Rdz 47:27

b Rdz 43:32

ROZDZ. 47

c Rdz 46:31

d Rdz 45:10

Wj 8:22

e Dz 7:13

f Rdz 12:16

Rdz 26:12, 14

Rdz 31:17, 18

Rdz 46:33, 34

g Dz 7:11

h Rdz 15:13

Pwt 26:5

Ps 105:23

Dz 7:6

i Rdz 45:10

j Rdz 45:17, 18

k Hi 14:1, 2

l Rdz 25:7

Rdz 35:28

w ziemi Goszen^a, bo Egipcjanie brzydzą się pasterzami owiec^b.”

47 Józef poszedł więc do faraona i powiedział^c: „Mój ojciec i moi bracia przybyli z Kanaanu ze swoimi stadami i wszystkim, co mają, i są teraz w ziemi Goszen^d. **2** Józef zabrał ze sobą pięciu swoich braci i przedstawił ich faraonowi^e.”

3 Faraon zapytał ich: „Czym się zajmujecie?”, a oni odpowiedzieli: „Twoi słudzy są pasterzami owiec, tak samo jak nasi przodkowie^f”. **4** I dodali: „Przyszliśmy tutaj, bo głód w Kanaanie jest bardzo ciężki i nie mamy gdzie paść naszych stad^g. Chcielibyśmy mieszkać tu jako cudzoziemcy^h. Dlatego prosimy, pozwól swoim sługom osiedlić się w ziemi Goszenⁱ”.

5 Wtedy faraon rzekł do Józefa: „Twój ojciec i bracia przybyli tu do ciebie. **6** Ziemia egipska jest do twojej dyspozycji. Niech zamieszkają w najlepszej części kraju^j—w ziemi Goszen. A jeśli wiesz, że są wśród nich zdolni ludzie, to powierz im opiekę nad moimi stadami^k”.

7 Następnie Józef wprowadził swojego ojca, Jakuba, i przedstawił go faraonowi. I Jakub pobłogosławił faraona. **8** A faraon zapytał go: „Ile masz lat?”. **9** Jakub odrzekł: „Wędruję* 130 lat. Lata mojego życia są nieliczne i pełne utrapień^l, i nie tak długie jak lata życia moich przodków, którzy wędrowali^m przede mnąⁿ”. **10** Potem Jakub pobłogosławił faraona i wyszedł od niego.

11 Józef osiedlił więc swojego ojca i braci w najlepszej czę-

47:9 *Lub „mieszkam w różnych miejscach jako cudzoziemiec”. *Lub „mieszkali w różnych miejscach jako cudzoziemcy”.

ści Egiptu, w ziemi Rameses^a, tak jak nakazał faraon. **12** I Józef zaopatrywał w żywność^{*} ojca i braci, i wszystkich ich domowników—odpowiednio do liczby dzieci w każdej rodzinie.

13 Ponieważ głód był dotkliwy, w Egipcie i Kanaanie brakowało żywności^{*}. Mieszkańcy tych krajów byli już bardzo wyczerpani^b. **14** A Józef zbierał wszystkie pieniądze, którymi ludzie z Egiptu i Kanaanu płacili za zboże^c, i przynosił je do domu faraona. **15** Z czasem mieszkańcom ziemi egipskiej i Kanaanu skończyły się pieniądze i wszyscy Egipcjanie zaczęli przychodzić do Józefa i mówić: „Daj nam jeść! Pozwól nam umrzeć, bo nie mamy pieniędzy?”. **16** Józef odpowiadał: „Skoro nie macie już pieniędzy, to oddajcie swoje zwierzęta, a ja dam wam żywność”. **17** Zaczęli więc przyprowadzać do Józefa zwierzęta, a on w zamian za ich konie, owce, kozy, bydło i osły dawał im żywność. W ciągu tego roku zaopatrywał ich w żywność za cały ich żywy inwentarz.

18 I tak minął rok. W następnym roku znowu zaczęli do niego przychodzić i mówić: „Panie, nie będziemy przed tobą ukrywać, że oddaliśmy ci już pieniądze i nasze zwierzęta domowe. Nie pozostało nam nic, co moglibyśmy dać naszemu panu, oprócz nas samych i naszej ziemi. **19** Czy pozwolisz, żebyśmy poumierali, a nasza ziemia opustoszała? Kup nas i naszą ziemię za żywność. Wtedy zostaniemy niewolnikami faraona, a nasza ziemia stanie się je-

47:11 *Prawdopodobnie inna nazwa ziemi Goszen lub nazwa okręgu w tej ziemi. **47:12** *Dosl. „chleb”. **47:13** *Dosl. „chleba”.

ROZDZ. 47

a Rdz 45:10
Wj 1:8, 11
Wj 12:37
Lb 33:3

b Rdz 41:30, 31

c Rdz 41:56
Rdz 44:25

szpalta 2

a Rdz 41:48,
49

b Rdz 41:45

c Rdz 41:34

d Rdz 45:5
Dz 7:11

e Rdz 47:19

f Rdz 47:22

g Rdz 47:4

h Wj 1:7
Pwt 10:22
Ps 105:24
Dz 7:17

i Rdz 47:9

j Rdz 49:33

go własnością. Daj nam ziarno, żebyśmy mogli przeżyć i żeby nasza ziemia nie leżała odłogiem”. **20** Józef wykupił więc dla faraona całą ziemię Egipcjan, bo z powodu dotkliwego głodu wszyscy Egipcjanie sprzedali swoje pola. W ten sposób ziemia stała się własnością faraona.

21 Potem Józef polecił, żeby w całym Egipcie ludność przeniosła się do miast^a. **22** Tylko ziemi kapłanów nie wykupił^b. Kapłani otrzymywali racje żywnościowe od faraona i dlatego nie sprzedali swojej ziemi. **23** Józef przemówił do ludu: „Kupiłem dzisiaj was i waszą ziemię dla faraona. Macie tu ziarno i obsiewajcie nim ziemię. **24** Gdy będziecie zbierać plony, piątą część oddacie faraonowi^c, a cztery części będą wasze, żebyście mogli obsiać pola i wykarmić siebie, dzieci i swoich domowników”. **25** Na to oni odpowiedzieli: „Panie, uratowałeś nam życie^d. Okaż nam teraz życzliwość i pozwól zostać niewolnikami faraona”^e. **26** Wtedy Józef wydał postanowienie obowiązujące po dziś dzień w całej ziemi egipskiej: piątą część zbiorów należy do faraona. Tylko ziemia kapłanów nie przeszła na jego własność^f.

27 Izraelici dalej przebywali w Egipcie, w ziemi Goszen^g. Mieszkali tam, rodziły im się dzieci i stali się bardzo liczni^h. **28** A Jakub mieszkał w Egipcie 17 lat. W sumie przeżył 147 latⁱ.

29 Gdy Izrael był bliski śmierci, wezwał swojego syna Józefa i powiedział do niego: „Jeśli jesteś mi życzliwy, to włoż, proszę, rękę pod moje udo^{*} i przysięgnij,

47:29 *Najwyraźniej w taki sposób w starożytności potwierdzano złożenie przysięgi.

że okażesz mi lojalną miłość i wierność i nie pochowasz mnie w Egipcie^a. **30** Kiedy umrę*, zabierz mnie z Egiptu i pochowaj w grobowcu moich przodków^b. Józef odpowiedział: „Zrobię tak, jak chcesz”. **31** Wtedy Izrael rzekł: „Przysięgnij mi”. I Józef mu przysiągł^c, a Izrael skłonił głowę na łożku^d.

48 Po jakimś czasie Józefowi powiedziano: „Twój ojciec jest coraz słabszy”. Józef poszedł więc do niego ze swoimi dwoma synami, Manassesem i Efraimem^e. **2** Wtedy powiadomiono Jakuba: „Przyszedł do ciebie twój syn Józef”. Izrael zebrał siły, usiadł na łożku **3** i odezwał się do Józefa:

„Bóg Wszechmocny ukazał mi się w Luz w ziemi Kanaan, żeby mnie pobłogosławić^f. **4** I przemówił do mnie: „Sprawię, że będziesz miał liczne potomstwo i staniesz się ojcem wielu ludów^g. Dam tę ziemię tobie i twojemu potomstwu i będzie waszą własnością na zawsze^h. **5** Twoi dwaj synowie, którzy ci się urodzili w Egipcie, zanim tu przybyłem, będą teraz moimi synamiⁱ. Efraim i Manasses będą moimi tak jak Ruben i Symeon^j. **6** Ale kolejne twoje dzieci będą już należeć do ciebie. Dostaną część dziedzictwa, które otrzymają ci dwaj bracia^k. **7** Kiedy szedłem z Paddanu, umarła przy mnie Rachela^l. Było to w Kanaanie, jeszcze dość daleko od Efratu^m. Dlatego pochowałem ją właśnie tam, przy drodze do Efratu, czyli Bet-lejemⁿ.”

8 Gdy Izrael zobaczył synów Józefa, zapytał: „Czy to są twoje dzieci?”. **9** Józef odpowiedział:

47:30 *Dost. „spocznę ze swoimi ojcami”.

ROZDZ. 47

- a Rdz 46:4
Rdz 50:13
Dz 7:15, 16
- b Rdz 25:9, 10
Rdz 49:29, 30
- c Rdz 50:5
- d Heb 11:21

ROZDZ. 48

- e Rdz 41:50
Joz 14:4
- f Rdz 28:13, 19
Oz 12:4
- g Rdz 35:10, 11
- h Rdz 28:13, 14
- i Joz 14:4
1Kn 5:1
- j Rdz 35:23
- k Joz 13:29
Joz 16:5
- l Rdz 35:19
- m Mi 5:2
- n 1Sm 17:12
Mt 2:6

szpalta 2

- a Rdz 41:50
- b Heb 11:21
- c Rdz 37:34, 35
Rdz 42:36
Rdz 46:30
- d Rdz 41:52
- e Rdz 41:51
- f Rdz 41:51
Rdz 46:20
- g 1Kn 5:2
- h Rdz 17:1
Rdz 24:40
- i Rdz 28:13
Ps 23:1
- j Rdz 28:15
Rdz 31:11
Ps 34:7
- k Rdz 32:26

- l Wj 1:7
Lb 26:34, 37

„Tak, to moi synowie, których Bóg dał mi w tym kraju”^a. Wtedy on rzekł: „Proszę, niech podejda bliżej, żebym mógł ich pobłogosławić”^b. **10** A Izrael z powodu starości już prawie nie widział. Dlatego Józef podszedł z synami do niego, a on ich ucałował i uściśkał. **11** Izrael odezwał się do Józefa: „Nie spodziewałem się, że jeszcze cię zobaczę^c, a Bóg pozwolił mi zobaczyć nawet twoje potomstwo”. **12** Potem Józef odsunął synów od niego* i nisko się pokłonił.

13 Następnie Józef prawą ręką wziął Efraima^d, a lewą Manasses^e i znowu przyprowadził ich do Izraela, tak że Manasses stanął po jego prawej stronie, a Efraim po lewej. **14** Jednak Izrael położył prawą rękę na głowie Efraima, mimo że on był młodszy, a lewą – na głowie Manasses. Zrobił tak celowo, chociaż wiedział, że Manasses jest pierworodnym^f. **15** I pobłogosławił Józefa, mówiąc^g:

„Prawdziwy Bóg, któremu służyli* moi ojcowie, Abraham i Izaak^h, prawdziwy Bóg, który prowadził mnie jak pasterz przez całe moje życie aż po dziś dzieńⁱ,

16 anioł, który mnie wybawiał z wszelkiego niebezpieczeństwa^j, niech błogosławi tym chłopcom^k.

Niech dzięki nim przetrwa moje imię oraz imię moich ojców, Abrahama i Izaaka, i niech staną się liczny ludem na ziemi^l”.

17 Kiedy Józef zobaczył, że ojciec trzyma prawą rękę na głowie Efraima, nie spodobało mu

48:12 *Dost. „jego kolan”. **48:15** *Dost. „przed którym chodzili”.

się to i próbował przełożyć jego rękę z głowy Efraima na głowę Manassesesa. **18** I powiedział: „Nie tak, ojczy, bo ten jest pierworodny^a. Połóż prawą rękę na jego głowie”. **19** Ale ojciec nie chciał tego zrobić i wyjaśnił: „Wiem, synu, wiem. On też będzie wielki i od niego też będzie się wywodził lud. Jednak jego młodszy brat będzie większy niż on^b, a jego potomstwo stanie się tak liczne jak całe narody”^c. **20** I dalej błogosławił ich tego dnia^d:

„Izraelici będą się na ciebie powoływać, błogosławiąc jeden drugiego słowami: „Niech Bóg sprawi, żeby ci się wiodło jak Efraimowi i Manassesowi””.

Tak więc Izrael postawił Efraima wyżej niż Manassesesa.

21 Potem Izrael odezwał się do Józefa: „Niedługo umrę^e, ale Bóg na pewno dalej będzie z wami i zaprowadzi was z powrotem do ziemi waszych przodków^f. **22** A ja daję ci jedną część ziemi* więcej niż twoim braciom. Zabrałem ją Amorytom mieczem i łukiem”.

49 Jakub wezwał swoich synów i rzekł: „Zbierzcie się, żebym mógł wam powiedzieć, co was spotka w przyszłości. **2** Zgromadźcie się, synowie Jakuba, posłuchajcie swojego ojca, Izraela.

3 „Rubenie^g, jesteś moim pierworodnym^h, moją energią życiową, moim pierwszym dzieckiem*, wyróżniającym się dostojstwem i siłą. **4** Nie będziesz już się wybijał, bo byłeś nieokiełnany jak wzburzone wody i wszedłeś do łoża swojego ojcaⁱ.

48:22 *Dost. „jedno ramię”. **49:3** *Lub „początkiem mojej siły rozrodczej”.

ROZDZ. 48

a Rdz 41:51

b Lb 2:18-21

c Lb 1:32, 33

d Heb 11:21

e Rdz 50:24

f Rdz 15:14

Rdz 26:3

Pwt 31:8

ROZDZ. 49

g Pwt 33:6

h Rdz 29:32

Wj 6:14

1Kn 5:1

i Rdz 35:22

szpalta 2

a Rdz 29:33, 34

Rdz 35:23

b Rdz 34:25

c Rdz 34:7

d Rdz 34:25

e Joz 19:1

Joz 21:41

f Rdz 29:35

Pwt 33:7

g Rdz 43:8, 9

Rdz 46:28

1Kn 5:2

h Sdz 1:2

i Lb 10:14

2Sm 5:3

j Obj 5:5

k Lb 24:17

2Sm 2:4

2Sm 7:16, 17

l Iz 9:6

Eze 21:27

Łk 1:32

Heb 7:14

m Ps 2:8

Iz 11:10

Mt 2:6

n Pwt 33:18, 19

o Mt 4:13

p Joz 19:10

q Pwt 33:18

1Kn 7:5

Zbłogosławił moje łożo. On na prawdę to zrobił!

5 „Symeon i Lewi to bracia^a. Swojej broni używają, żeby dopuszczać się przemocy^b. **6** Moja duszo*, nie zadawaj się z nimi. Moje serce^c, nie szukaj ich towarzystwa, bo w gniewie pozabijali mężczyzn^c i dla przyjemności okaleczyli byki^a. **7** Przeklęty niech będzie ich okrutny gniew, ich bezlitosna furia^d. Rozproszę ich w ziemi Jakuba, rozrzucę po ziemi Izraela^e.

8 „Judo^f, twoi bracia będą cię sławić^g. Będziesz trzymał rękę na karku swoich nieprzyjaciół^h. Synowie twojego ojca będą ci się kłaniaćⁱ. **9** Juda to młody lew^j. Mój synu, na pewno nasyć się zdobyczą i odejdziesz. Położysz się na ziemi i rozciągniesz jak lew. A kto odważy się obudzić lwa? **10** Od Judy nie oddali się berło^k ani laska rozkazodawcy*, aż przyjdzie Szilo^l, któremu będą posłuszne narody^m. **11** Przywiąże swojego osła do winorośli, swoje osłatko do najdородniejszej winorośli. Wypierze swoją odzież w winie, swoje szaty we krwi winogron. **12** Jego oczy będą czerwone od wina, a zęby białe od mleka.

13 „Zebulonⁿ zamieszka nad brzegiem morza, tam, gdzie kotwiczą statki^o, a jego granica będzie biegła w kierunku Sydonu^p.

14 „Issachar^q to osioł o mocnych kościach, który leży z dwoma jukami na grzbiecie. **15** Zobacz, że ma dobre miejsce na odpoczynek i że ziemia ta jest piękna. Nachyli grzbiet, by

49:6 *Zob. Słowniczek pojęć. ^aLub „moja chwała”. ^bLub „poprzecinali ścięgnią bykom”. **49:10** *Dost. „laska rozkazodawcy spomiędzy jego stóp”. ⁱImię to znaczy „ten, którego to jest; ten, do którego to należy”.

nosić ciężary, i będzie wykonywał pracę przymusową.

16 „Dan^a, jedno z plemion Izraela, będzie sądzić lud^b.

17 Niech Dan okaże się wężem przy drodze, zmiąja rogatą na skraju ścieżki, kłusującą pęciny konia, tak że zrzuca on jeźdźca na ziemię^c. **18** Jehowo, będą wyczekiwał czasu, kiedy nas wybawisz.

19 „Gada^d napadną grabieżcy, ale on ich odęprze i ruszy za nimi w pościge^e.

20 „Aszer^f będzie miał pod dostatkiem chleba* i będzie dostarczał żywność godną stołu królewskiego^g.

21 „Naftali^h – smukła łania – wypowiada piękne słowaⁱ.

22 „Józefⁱ to pęd obficie owocującego drzewa, które rośnie przy źródle i którego gałęzie sięgają ponad mur. **23** Ale nękal go łucznicy, strzelali do niego i okazywali mu wrogość^k.

24 Jednak jego łuk był mocno napięty^l, a jego ręce silne i sprawne^m. Było tak dzięki potężnemu Bogu Jakuba, dzięki Pasterzowi i Skale Izraela*. **25** On* jest od Boga jego ojca, od Tego, który mu pomoże. On jest z Wszechmocnym, który zleje na niego błogosławieństwa nieba w górze, błogosławieństwa głębiny w doleⁿ i błogosławieństwa piersi i łona^o. **26** Błogosławieństwa jego ojca przewyższą błogosławieństwa odwiecznych gór, bogactwo starodawnych wzgórz^p. Pozostaną na głowie Józefa, na głowie tego, który został wybrany spośród swoich braci^p.

49:20 *Lub „chleb od Aszera będzie tłusty”. **49:24** *Możliwe też „dzięki temu, który zapewniał moc Jakubowi, dzięki pasterzowi i skale Izraela”. **49:25** *Czyli Józef. *Lub „i pobłogosławi go liczny potomstwem”.

ROZDZ. 49

a Pwt 33:22

b Sdz 13:2, 24
Sdz 15:20c Sdz 14:19
Sdz 15:15

d Pwt 33:20

e Joz 13:8

f Pwt 33:24

g 1Kl 4:7, 16

h Pwt 33:23

i Mt 4:13, 15

j Pwt 33:13-17

k Rdz 37:5, 8
Rdz 40:15

l Rdz 50:20

m Joz 1:1, 6
Sdz 11:32

n Pwt 33:13

o Joz 17:14

p Pwt 33:16

szpalta 2

a Pwt 33:12

b Sdz 20:15, 16
1Sm 9:16c Est 2:5
Est 8:7

d Heb 11:21

e Rdz 35:29
Rdz 49:33

f Rdz 23:17, 18

g Rdz 23:2, 19
Rdz 25:9, 10

h Rdz 35:29

i Rdz 23:17, 18

j Dz 7:15

ROZDZ. 50

k Rdz 46:4

l Rdz 50:26

m Rdz 47:29-31

n Rdz 48:21

o Rdz 46:4
Rdz 47:29

27 „Beniamin^a będzie rozszarpywał zdobycz jak wilk^b. Rano pożre upolowane zwierzę, a wieczorem rozdzieli łup”^c.

28 Od nich wszystkich pochodzi 12 plemion Izraela, a te słowa wypowiedział ich ojciec, gdy ich błogosławił. Każdemu udzielił odpowiedniego błogosławieństwa^d.

29 Potem polecił im: „Niedługo dołączę do swojego ludu*^e. Pochowajcie mnie z moimi ojcami w jaskini, która jest na polu Hetyty Efrona^f, **30** w jaskini na polu Machpela niedaleko Mamre w ziemi Kanaan, na polu, które Abraham kupił od Hetyty Efrona, żeby tam chować zmarłych. **31** Tam pochowano Abrahama i Sarę, jego żonę^g, Izaaka^h i Rebekę, jego żonę, tam też pochowałem Leę. **32** Pole wraz z jaskinią zostało kupione od synów Heta”ⁱ.

33 Gdy Jakub wydał synom te polecenia, położył się na łóżku i umarł, dołączył do swojego ludu*^j.

50 Wtedy Józef przypadł do ojca^k, płakał i go całował. **2** Potem nakazał sługom, którzy byli lekarzami, żeby zabalsamowali^l ojca. Lekarze zabalsamowali więc Izraela. **3** Poświęcili na to pełnych 40 dni, bo tyle zazwyczaj zabierało balsamowanie. Egipcjanie oplakiwali Izraela 70 dni.

4 Kiedy minęły dni żałoby, Józef przemówił do dworzan* faraona: „Jeśli jesteście mi życzliwi, przekazcie faraonowi taką wiadomość: **5** Mój ojciec kazał mi złożyć przysięgę^m i powiedział: „Niedługo umrę”. Masz mnie pochować w grobowcu”ⁿ.

49:29, 33 *Poetycki zwrot, którym opisywano śmierć. **50:4** *Lub „domowników”.

który przygotowałem dla siebie w Kanaanie”^a. Dlatego pozwól mi, proszę, pójść i pochować ojca, a potem tu wrócę”^b. **6** Faraon odpowiedział: „Idź i pochowaj ojca, tak jak mu przysięgałeś”^b.

7 Józef wyruszył więc, żeby pochować ojca, a z nim poszli wszyscy słudzy faraona, starsi dworu i wszyscy starsi egipscy, **8** i wszyscy domownicy Józefa, jego bracia i domownicy jego ojca^d. Tylko swoje małe dzieci oraz stada pozostawili w ziemi Gosen. **9** Z Józefem podróżowali też jeźdźcy na koniach i rydwana^e; towarzyszyła mu bardzo liczna grupa ludzi. **10** Kiedy przybyli na klepisko Atad* w regionie nadjordańskim, pogrążeni w głębokim smutku opłakiwali tam Izraela. Józef obchodził żałobę po ojcu przez siedem dni. **11** Gdy mieszkańcy tej ziemi, Kananejczycy, zobaczyli uroczystości żałobne na klepisku Atad, wykrzyknęli: „Egipcjanie przeżywają ciężką żałobę!”. Dlatego nadano temu miejscu nazwę Abel-Micraim*. Leży ono w regionie nadjordańskim.

12 Synowie Jakuba zrobili dokładnie tak, jak im polecił^f. **13** Przenieśli go do ziemi Kanaan i pochowali w jaskini na polu Machpela niedaleko Mamre, na polu, które Abraham kupił od Hetyty Efrona na miejsce pochówku^g. **14** Gdy Józef pochował ojca, wrócił do Egiptu razem ze swoimi braćmi i wszystkimi, którzy mu towarzyszyli.

15 Po śmierci ojca bracia Józefa mówili między sobą: „A co, jeśli Józef chowa do nas urazę i zemści się za całe zło, jakie mu wyrządziliśmy?”^h. **16** Dla-

ROZDZ. 50

a Rdz 23:17, 18
Rdz 49:29, 30

b Rdz 47:31

c Ps 105:21, 22

d Rdz 46:27

e Rdz 41:43
Rdz 46:29

f Rdz 47:29

g Rdz 23:17, 18
Rdz 25:9, 10
Rdz 35:27
Rdz 49:29, 30

h Rdz 37:18, 28
Rdz 42:21
Ps 105:17

szpalta 2

a Rdz 37:7, 9

b Rdz 37:18

c Rdz 45:5
Ps 105:17

d Rdz 47:12

e 1Kn 7:20

f Joz 17:1
1Kn 7:14

g Wj 4:31

h Rdz 12:7
Rdz 17:8
Rdz 26:3
Rdz 28:13

i Wj 13:19
Joz 24:32
Heb 11:22

j Rdz 50:2

tęgo przekazali Józefowi następującą wiadomość: „Twój ojciec przed śmiercią dał taki nakaz: **17** „Powiedzcie Józefowi: „Błagam cię, przebacź swoim braciom przewinienie i grzech, jakiego się dopuścili, bo wyrządzili ci wielką krzywdę”^a. Prosimy więc, przebacź przewinienie sług Boga, którego czcił twój ojciec”. Słyszając to, Józef się rozplakał. **18** Potem bracia przyszedli do niego, upadli mu do nóg i oświadczyli: „Jesteśmy twoimi niewolnikami!”^a. **19** Józef im rzekł: „Nie bójcie się. Przecież nie jestem Bogiem. **20** Chciaż chcieliście mnie skrzywdzić^b, Bóg postanowił obrócić to na korzyść i uratować wielu ludzi, tak jak to widać dzisiaj^c. **21** Dlatego nie bójcie się. Będę dbał o to, żebyście wy i wasze dzieci mieli co jeść”^d. Tak ich pocieszał i uspokajał.

22 Józef dalej mieszkał w Egipcie razem z domownikami swojego ojca. Przeżył 110 lat. **23** I zobaczył trzecie pokolenie synów Efraima^e, jak również synów Machira^f, syna Manasses. Byli oni dla Józefa jak jego własne dzieci*. **24** I Józef zwrócił się do swoich braci: „Niedługo umrę, ale Bóg na pewno przyjdzie wam z pomocą^g i wyprowadzi was stąd do ziemi, którą przysięgał dać Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi”^h. **25** Potem Józef kazał synom Izraela złożyć przysięgę. Powiedział: „Bóg na pewno przyjdzie wam z pomocą. Obiecacie mi, że zabierzecie stąd moje kości”ⁱ. **26** Józef umarł, mając 110 lat. Zabalsamowano^j go i włożono do trumny w Egipcie.

50:23 *Dost. „urodzili się na kolanach Józefa”.

50:10 *Lub „do Goren-Atad”. **50:11**

*Nazwa ta znaczy „żałoba Egipcjan”.

KSIEGA WYJŚCIA

ZARYS TREŚCI

- 1 Izraelici w Egipcie stają się coraz liczniejsi (1-7)
Faraon gnębi Izraelitów (8-14)
Bogobojne położne ratują chłopców (15-22)
- 2 Narodziny Mojżesza (1-4)
Córka faraona adoptuje Mojżesza (5-10)
Mojżesz ucieka do Midianu i żeni się z Cyporą (11-22)
Bóg słyszy wołanie Izraelitów (23-25)
- 3 Mojżesz i płonący krzew (1-12)
Jehowa wyjaśnia znaczenie swego imienia (13-15)
Jehowa udziela Mojżeszowi wskazówek (16-22)
- 4 Trzy cuda, których ma dokonać Mojżesz (1-9)
Mojżesz uważa, że nie nadaje się do złeconego zadania (10-17)
Mojżesz wraca do Egiptu (18-26)
Mojżesz spotyka się z Aaronem (27-31)
- 5 Mojżesz i Aaron przed faraonem (1-5)
Coraz gorsza sytuacja Izraelitów (6-18)
Izraelici obwiniają Mojżesza i Aarona o swoje problemy (19-23)
- 6 Ponowna obietnica uwolnienia z niewoli (1-13)
Znaczenie imienia Jehowy nie w pełni ujawnione (2, 3)
Rodzówód Mojżesza i Aarona (14-27)
Mojżesz znowu ma stanąć przed faraonem (28-30)
- 7 Jehowa umacnia Mojżesza (1-7)
Laska Aarona zamienia się w wielkiego węża (8-13)
Plaga 1: woda zamienia się w krew (14-25)
- 8 Plaga 2: żaby (1-15)
Plaga 3: komary (16-19)
Plaga 4: gzy (20-32)
Nie spada na Goszen (22, 23)
- 9 Plaga 5: śmiertelna zaraza żywego inwentarza (1-7)
Plaga 6: wrzody na ludziach i zwierzętach (8-12)
Plaga 7: grad (13-35)
Faraon ma ujrzeć moc Bożą (16)
Imię Jehowy będzie rozgłaszane (16)
- 10 Plaga 8: szarańcza (1-20)
Plaga 9: ciemność (21-29)
- 11 Zapowiedź 10 plag (1-10)
Izraelici mają poprosić Egipcjan o dary (2)
- 12 Ustanowienie Paschy (1-28)
Opryskanie futryn drzwi krwią (7)
Plaga 10: śmierć pierworodnych (29-32)
Izraelici zaczynają wychodzić z Egiptu (33-42)
Koniec 430 lat (40, 41)
Wskazówki co do obchodów Paschy (43-51)
- 13 Każdy pierworodny płci męskiej należy do Jehowy (1, 2)
Święto Przaśników (3-10)
Każdy pierworodny płci męskiej poświęcony Bogu (11-16)
Bóg prowadzi Izraelitów w kierunku Morza Czerwonego (17-20)
Słup obłoku i ognia (21, 22)
- 14 Izraelici docierają nad morze (1-4)
Faraon ściga Izraelitów (5-14)
Przejście przez Morze Czerwone (15-25)
Egipcjanie toną w morzu (26-28)
Izraelici uwierzyli Jehowie (29-31)
- 15 Zwycięska pieśń Mojżesza i Izraelitów (1-19)
Śpiew Miriam (20, 21)
Gorzka woda staje się słodka (22-27)
- 16 Lud narzeka na jedzenie (1-3)
Reakcja Jehowy na szemranie ludu (4-12)
Przepiórki i manna (13-21)
W szabat nie będzie manny (22-30)
Manna „ma być przechowywana z pokolenia na pokolenie” (31-36)

- 17 W okolicach Horebu lud narzeka na brak wody (1-4)
Woda ze skały (5-7)
Atak i porażka Amalekitów (8-16)
- 18 Przybycie Jetra i Cypory (1-12)
Jetro radzi Mojżeszowi wyznaczyć sędziów (13-27)
- 19 Przy górze Synaj (1-25)
Izrael ma zostać „królestwem kapłanów” (5, 6)
Lud przygotowuje się na spotkanie z Bogiem (14, 15)
- 20 Dziesięć Przykazań (1-17)
Niezwyczajne zjawiska budzą w Izraelitach strach (18-21)
Wskazówki co do oddawania czci Bogu (22-26)
- 21 Prawa dla Izraelitów (1-36)
Hebrajscy niewolnicy (2-11)
Przestępstwa wobec bliźnich (12-27)
Zwierzęta (28-36)
- 22 Prawa dla Izraelitów (1-31)
Kradzież (1-4)
Zniszczenie upraw (5, 6)
Odszkodowania i prawo własności (7-15)
Uwiedzenie dziewczyny (16, 17)
Wielbienie Boga i sprawiedliwe traktowanie bliźnich (18-31)
- 23 Prawa dla Izraelitów (1-19)
Uczciwość i sprawiedliwość (1-9)
Szabat i święta (10-19)
Anioł ma prowadzić Izraelitów (20-26)
Przyszłe terytorium Izraelitów (27-33)
- 24 Lud obiecuje przestrzegać przymierza z Bogiem (1-11)
Mojżesz na górze Synaj (12-18)
- 25 Dary ofiarne na przybytek (1-9)
Arka (10-22)
Stół (23-30)
Świecznik (31-40)
- 26 Przybytek (1-37)
Płótna i tkaniny (1-14)
Ramy i podstawy z gniazdami (15-30)
Zasłona i kotara (31-37)
- 27 Ołtarz całopalny (1-8)
Dziedziniec (9-19)
Oliwa do świecznika (20, 21)
- 28 Strój kapłana (1-5)
Efod (6-14)
Napierśnik (15-30)
Urim i tummim (30)
Płaszcz bez rękawów (31-35)
Zawój ze złotą płytką (36-39)
Inne części stroju kapłana (40-43)
- 29 Wprowadzenie na urząd kapłański (1-37)
Ofiara składana codziennie (38-46)
- 30 Ołtarz kadzielnny (1-10)
Spis i wykup (11-16)
Miedziany basen (17-21)
Receptura olejku do namaszczenia (22-33)
Składniki świętego kadzidla (34-38)
- 31 Rzemieślnicy napełnieni duchem Bożym (1-11)
Szabat – znak przymierza między Bogiem a Izraelem (12-17)
Dwie kamienne tablice (18)
- 32 Złoty cielec (1-35)
Mojżesz słyszy niepokojące odgłosy z obozu (17, 18)
Mojżesz rozbija kamienne tablice (19)
Lewici dowodzą lojalności wobec Jehowy (26-29)
- 33 Bóg gani upór Izraelitów (1-6)
Namiot spotkania poza obozem (7-11)
Mojżesz pragnie zobaczyć chwałę Jehowy (12-23)
- 34 Nowe kamienne tablice (1-4)
Mojżesz widzi chwałę Jehowy (5-9)
Bóg powtarza przykazania związane z przymierzem (10-28)
Twarz Mojżesza promienieje blaskiem (29-35)
- 35 Postanowienia dotyczące szabatu (1-3)
Dary ofiarne na przybytek (4-29)
Becalel i Oholiab napełnieni duchem (30-35)
- 36 Dary przekraczają potrzeby (1-7)
Budowa przybytku (8-38)
- 37 Wykonanie Arki (1-9)
Stół (10-16)
Świecznik (17-24)
Ołtarz kadzielnny (25-29)
- 38 Ołtarz całopalny (1-7)
Miedziany basen (8)

Dziedziniec (9-20)
Spis materiałów użytych do budowy przybytku (21-31)

- 39 Wykonanie szat dla kapłanów (1)
Efod (2-7)
Napierśnik (8-21)
Płaszcz bez rękawów (22-26)

Pozostałe elementy stroju kapłanów (27-29)
Złota płytki (30, 31)
Mojżesz ogląda przybytek (32-43)

- 40 Mojżesz stawia przybytek (1-33)
Chwała Jehowy napętnia przybytek (34-38)

1 Oto imiona synów Izraela, czyli Jakuba, którzy razem z nim i swoimi rodzinami przybyli do Egiptu^a. **2** Ruben, Symeon, Lewi, Juda^b, **3** Issachar, Zebulon, Beniamin, **4** Dan, Naf-tali, Gad i Aszer^c. **5** A Józef był już wtedy w Egipcie. Jakub miał w sumie 70 potomków^{*d}. **6** Po jakimś czasie umarł Józef^e oraz wszyscy jego bracia. Przemine-ło całe to pokolenie. **7** A Izraelitów^{*} wciąż przybywało, bo ro- dziło im się bardzo dużo dzieci. Stawali się coraz liczniejsi i po- tężniejsi i w rezultacie napełnili kraj^f.

8 Z czasem w Egipcie za- czął panować nowy król, który nie znał Józefa. **9** I przemówił do swojego ludu: „Spójrzcie tyl- ko! Izraelici są liczniejsi i potęż- niejsi od nas^g. **10** Musimy coś z tym zrobić, bo inaczej dalej będą się mnożyć. I jeśli dojdzie do wojny, to przyłączą się do naszych wrogów i będą walczyć przeciwko nam, a potem opu- szczą kraj”.

11 Ustanowiono więc nad ni- mi ludzi, którzy nadzorowali ro- boty przymusowe i gnębili ich ciężką pracą^h. Izraelici zbudowa- li dla faraona miasta-spichlerze, Pitom oraz Raamsesⁱ. **12** Ale

1:5 *Dost. „dusz, które wyszły z bioder Jakuba, było 70 dusz”. 1:7 *Dost. „syn-ów Izraela”.

ROZDZ. 1

a Rdz 46:8

b 1Kn 2:3, 4

c Rdz 46:17

d Rdz 46:26
Pwt 10:22
Dz 7:14

e Rdz 50:26

f Rdz 46:3
Pwt 26:5
Dz 7:17-19

g Ps 105:24, 25

h Rdz 15:13
Wj 3:7
Lb 20:15
Pwt 26:6

i Rdz 47:11

szpalta 2

a Wj 1:7
Ps 105:24, 25

b Wj 2:23
Dz 7:6

c Kpl 26:13

d Eze 16:4

e Rdz 9:5, 6

im bardziej uciskano Izraelitów, tym liczniejsi się stawali i tym bardziej rozprzestrzeniaли się po kraju, co wzbudzało w Egipcja- nach strach i odrazę^a. **13** Dla- tego Egipcjanie zniewolili Izraeli- tów i traktowali ich w okrutny sposób^b. **14** Sprawili, że ich ży- cie stało się nie do zniesienia— kazali im wyrabiać glinianą za- prawę i cegły oraz ciężko pra- cować w polu. Tyranizowali ich i zmuszali do wszelkiego rodza- ju niewolniczej pracy^c.

15 W dodatku król Egiptu we- zwał hebrajskie położne, Szifre i Puę, **16** i wydał im taki roz- kaz: „Kiedy pomagacie Hebraj- kom przy porodzie^d i widzicie, że rodzi im się syn, to macie go uśmiercić, a jeśli córka, to zo- stawcie ją przy życiu”. **17** Jed- nak położne bały się prawdziwe- go Boga, dlatego nie posłuchały króla Egiptu i zostawiały chłop- ców przy życiu^e. **18** Po pew- nym czasie król Egiptu wezwał je i zapytał: „Dlaczego zos- tawiacie chłopców przy życiu?”. **19** A one odpowiedziały: „Heb- rajki nie są takie jak Egipcjanki. Są zdrowe i silne. Rodzą, zanim zdąży przyjść położna”.

20 Bóg wspierał więc położ- ne, a lud stawał się coraz liczniej- szy i potężniejszy. **21** Ponieważ położne te bały się prawdziwe- go Boga, On potem obdarzył je

rodzinami. **22** W końcu faraon nakazał całemu swojemu ludowi: „Każdego chłopca, który urodzi się Hebrajczykom, macie wrzucić do Nilu, ale każdą dziewczynkę pozostawcie przy życiu”^a.

2 Mniej więcej w tym czasie pewien mężczyzna z rodu Lewiego ożenił się z kobietą z tego samego rodu^b. **2** I ta kobieta zaszła w ciążę, i urodziła syna. Gdy zobaczyła, jaki jest śliczny, schowała go i trzymała w ukryciu przez trzy miesiące^c. **3** Nie była jednak w stanie dłużej go ukrywać^d, wzięła więc kosz* z papirusu, powlekła asfaltem i smołą, po czym włożyła do niego dziecko i umieściła go wśród trzcin nad brzegiem Nilu. **4** Ale jego siostra^e obserwowała z pewnej odległości, co się z nim stanie.

5 Kiedy córka faraona przyszła wykupać się w Nilu, a jej służące spacerowały nad brzegiem, zobaczyła w trzcinie kosz. Natychmiast posłała po niego niewolnicę^f. **6** Gdy go otworzyła, zobaczyła płaczącego chłopca. Zrobiło jej się żal dziecka i powiedziała: „To mały Hebrajczyk”. **7** Wtedy jego siostra zapytała córkę faraona: „Czy mam pójść i sprowadzić Hebrajkę, żeby wykarmiła dla ciebie to dziecko?”. **8** „Idź!” — odrzekła córka faraona. Dziewczynka od razu poszła i przyprowadziła matkę chłopca^g. **9** Córka faraona zwróciła się do niej: „Weź to dziecko do siebie i wykarm je dla mnie, a ja ci zapłacę”. Kobieta zabrała więc dziecko i je wykarmiła. **10** Kiedy chłopiec podrośł, przyprowadziła go do córki faraona, a ona uznała go za swojego syna^h. Dała mu

2:3 *Lub „arkę; skrzynkę”.

ROZDZ. 1
a Dz 7:18, 19

ROZDZ. 2
b Wj 6:20
Lb 26:59

c Dz 7:20
Heb 11:23

d Dz 7:18, 19

e Wj 15:20
1Kn 6:3
Mi 6:4

f Dz 7:21

g Wj 6:20

h Heb 11:24, 25

szpalta 2
a Dz 7:21

b Wj 1:11
Wj 3:7
Dz 7:23

c Dz 7:24

d Dz 7:26

e Dz 7:27, 28

f Rdz 25:1, 2
Wj 3:1
Wj 4:19

g Wj 18:12

h Wj 4:18
Wj 18:1
Lb 10:29

i Dz 7:22

na imię Mojżesz*, bo powiedziała: „Wyciągnęłam go z wody”^a.

11 Gdy Mojżesz był już dorosły*, wyszedł do swoich hebrajskich braci i zobaczył, jak ciężko pracują^b. Ujrzał też Egipcjanina, który bił jednego z nich. **12** Rozejrzał się dookoła, a widząc, że nikogo nie ma, zabił tego Egipcjanina i ukrył w piasku^c.

13 Następnego dnia wyszedł i zobaczył, jak bije się dwóch Hebrajczyków. Zapytał więc tego, który nie miał racji: „Dlaczego bijesz swojego brata?”^d.

14 Na to on rzekł: „Kto cię ustanowił księciem i sędzią nad nami? Masz zamiar mnie zabić, tak jak zabiłeś tego Egipcjanina?”^e. Wtedy Mojżesz się zląkł i pomyślał: „Na pewno wszyscy już wiedzą, co zrobiłem!”.

15 Faraon usłyszał o tym, co się stało, i usiłował zabić Mojżesza. Ale on uciekł przed faraonem i zamieszkał w krainie Midian^f. Kiedy siedział przy pewnej studni, **16** przyszło tam siedem córek midianickiego kapłana^g, żeby nacerpać wody, napełnić koryta i napoić trzodę ojca. **17** Ale jak zwykle przyszli też pasterze i je odpędzili. Widząc to, Mojżesz wstał i pośpieszył kobietom na pomoc*, po czym napoił ich trzodę. **18** Gdy wrócili do domu, ich ojciec, Reuel^h, zapytał zaskoczony: „Jak to się stało, że dzisiaj tak szybko przyszliście do domu?”. **19** Odrzekł: „Jakiś Egipcjaninⁱ obronił nas przed pasterzami, a do tego jeszcze nacerpał za nas wody, żeby napoić trzodę”. **20** Wtedy

2:10 *Imię to znaczy „wyciągnięty [z wody]”. 2:11 *Lub „stał się silniejszy”. 2:17 *Lub „obronił kobiety”. 2:18 *Czyli Jetro.

powiedział do nich: „Ale gdzie on jest? Dlaczego go zostawiliście? Zawołajcie go! Niech przyjdzie z nami zjeść”. **21** Mojżesz zgodził się zostać u tego człowieka, a on dał mu swoją córkę Cypporę^a za żonę. **22** Później urodziła ona syna, któremu nadał imię Gerszom^{*b}, bo powiedział: „Mieszkam w obcej ziemi”^c.

23 Minęło dużo czasu^{*} i król Egiptu umarł^d. Ale Izraelici dalej cierpieli niewolę i głośno skarżyli się na swój los, i wołali o pomoc do prawdziwego Boga^e. **24** Bóg usłyszał ich jęk^f i postanowił działać zgodnie z przymierzem^{*}, które zawarł z Abrahamem, Izaakiem i Jakubem^g. **25** Tak więc Bóg zwrócił uwagę na Izraelitów i ulitował się nad nimi.

3 Mojżesz został pasterzem trzody swojego teścia, Jetr^h, kapłana midianickiego. Pewnego razu pędził trzodę na zachód przez pustkowia i dotarł do Horebu, góry prawdziwego Bogaⁱ. **2** Wtedy w płomieniu ognia wydobywającego się z ciernistego krzewu ukazał mu się anioł Jehowy^j. Mojżesz zobaczył, że ciernisty krzew płonie, ale się nie spala. **3** Powiedział: „Co za niezwykle zjawisko! Podejdę bliżej, żeby się przyjrzeć, czemu ten krzew się nie spala”. **4** Kiedy Jehowa ujrzał, że on podchodzi, zawołał do niego spośród ciernistego krzewu: „Mojżeszu! Mojżeszu!”, na co ten odpowiedział: „Słucham!”. **5** Wówczas Bóg rzekł: „Nie zbliżaj się. Zdejmij z nóg

2:22 *Imię to znaczy „mieszkający tam cudzoziemiec”. 2:23 *Dosl. „wiele dni”. 2:24 *Lub „przypominał sobie o przymierzu”.

ROZDZ. 2

- a Wj 18:2-4
Lb 12:1
- b 1Kn 23:15
- c Dz 7:29
- d Wj 7:7
Dz 7:30
- e Wj 3:7
1Kl 8:51
- f Dz 7:34
- g Rdz 15:13, 14
Wj 6:5
Lb 20:15, 16

ROZDZ. 3

- h Wj 2:16
Wj 18:1
- i Wj 24:12, 13
1Kl 19:8, 9
- j Dz 7:30-34

szpalta 2

- a Rdz 17:1, 7
- b Rdz 26:24
- c Rdz 28:13
Rdz 32:9
Mt 22:32
Dz 7:32
- d Wj 1:11
Iz 63:9
Dz 7:34
- e Wj 12:51
- f Lb 13:26, 27
Pwt 27:3
- g Rdz 10:15-17
Wj 33:1, 2
Pwt 7:1
Joz 3:10
Neh 9:7, 8
- h Wj 1:11
- i Ps 105:26, 38
Dz 7:34
- j Pwt 31:23
Joz 1:5
Iz 41:10
Rz 8:31
Flp 4:13
- k Wj 19:2
Pwt 4:11, 12
- l Wj 15:3
Ps 96:8
Ps 135:13
Oz 12:5
Jn 17:26
Rz 10:13

sandały, bo ziemia, na której stoisz, jest święta”.

6 I mówił dalej: „Jestem Bogiem twojego ojca, Bogiem Abrahama^a, Bogiem Izaaka^b i Bogiem Jakuba”^c. Wtedy Mojżesz zakrył twarz, ponieważ bał się patrzeć na prawdziwego Boga. **7** I Jehowa dodał: „Widziałem, jak mój lud cierpi w Egipcie, i słyszałem, jak woła o pomoc, zmuszany do ciężkiej pracy. Dobrze wiem, jakiego bólu zaznaje^d. **8** Zstąpię, żeby go wyzwolić z rąk Egipcjan^e i wyprowadzić z tego kraju do ziemi dobrej i przestronnej, do ziemi mlekiem i miodem płynącej^f, którą zamieszkuje Kananejczycy, Hetyci, Amoryci, Peryzycy, Chiwici i Jebusyci^g. **9** Usłyszałem krzyk Izraelitów i zobaczyłem, w jak okrutny sposób gnębią ich Egipcjanie^h. **10** Chodź, posłę cię do faraona i wyprowadzisz Izraelitów, mój lud, z Egiptu”ⁱ.

11 Jednak Mojżesz powiedział do prawdziwego Boga: „Kim jestem, żebym miał iść do faraona i wyprowadzić Izraelitów z Egiptu?”. **12** Na to On odrzekł: „Będę z tobą^j. A oto po czym poznasz, że to ja cię posłałem: Gdy wyprowadzisz lud z Egiptu, na tej górze^k będziesz oddawać cześć^{*} prawdziwemu Bogu”.

13 Lecz Mojżesz zwrócił się do prawdziwego Boga: „Założmy, że pójdę do Izraelitów i powiem im: „Bóg waszych praojców posłał mnie do was”, a oni zapytają: „Jakie jest Jego imię?”^l. Co mam im odpowiedzieć?”. **14** Wtedy Bóg rzekł do Mojżesza: „Stanę się, kim zechcę^{*} się

3:12 *Dosl. „służyć”. 3:14 *Lub „postanowię”.

stać^a. I dodał: „Powiedz Izraelitom: „Stanę się” posłał mnie do was^b. 15 I Bóg jeszcze raz rzekł do Mojżesza:

„Masz powiedzieć Izraelitom tak: „Jehowa, Bóg waszych praojców, Bóg Abrahama^c, Bóg Izaaka^d i Bóg Jakuba^e, posłał mnie do was’. To jest moje imię na zawsze—będą je pamiętać wszystkie pokolenia. 16 Teraz idź, zbierz starszych Izraela i przekaż im: „Jehowa, Bóg waszych praojców, Bóg Abrahama, Izaaka i Jakuba, ukazał mi się i powiedział: „Zwróciłem na was uwagę^f i widzę waszą udrękę w Egipcie. 17 Obiecuję więc, że uwolnię was od cierpień^h, które zadają wam Egipcjanie, i zaprowadzę was do ziemi Kanańczyków, Hetytów, Amorytówⁱ, Peryzytów, Chiwwitów i Jebusytów^j, do ziemi mlekem i miodem płynącej^k”.

18 „Na pewno cię posłuchają^l. Wtedy razem ze starszymi Izraela pójdziecie do króla Egiptu i powiecie mu: „Jehowa, Bóg Hebrajczyków^m, przemówił do nas. Dlatego, prosimy, pozwól nam pójść na trzy dni na pustkowiu, żebyśmy mogli złożyć ofiarę swojemu Bogu, Jehowieⁿ. 19 Ale ja dobrze wiem, że król Egiptu nie pozwoli wam pójść, chyba że zostanie do tego zmuszony^o. 20 Wyciągnę więc rękę i uderzę Egipt, dokonując w nim wielu zdumiewających czynów. Dopiero wtedy was wypuści^p. 21 I sprawię, że Egipcjanie potraktują was przychylnie i na pewno nie wyjdziecie stamtąd z pustymi rękami^q. 22 Każda kobieta poprosi swoją sąsiadkę i kobietę mieszkającą w jej domu o przedmio-

ROZDZ. 3

a Hi 23:13
Iz 14:27
Jn 12:28

b Wj 6:3, 7
Rz 9:17

c Rdz 17:1, 7

d Rdz 26:24

e Rdz 28:13
Mt 22:32

f Ps 135:13

g Rdz 50:24
Wj 13:19

h Rdz 15:13, 14
Kpl 26:13

i Rdz 15:16

j Wj 23:23

k Lb 13:27
Pwt 8:7-9

l Wj 4:31

m Rdz 14:13

n Wj 5:3
Wj 10:25, 26

o Wj 5:2
Wj 14:8
Rz 9:17

p Wj 7:3
Wj 12:33
Pwt 6:22

q Wj 11:2
Wj 12:35, 36

szpalta 2

a Rdz 15:13, 14
Wj 12:36

ROZDZ. 4

b Wj 2:13, 14

c Wj 7:9

d Wj 3:16
Wj 4:31
Łk 20:37

e Lb 12:10

f Dz 7:36

g Wj 4:30

ty ze srebra i złota i o ubrania. Wszystko to włożycie na swoich synów i swoje córki. W ten sposób ograbicie Egipcjan^a.

4 Jednak Mojżesz odezwał się: „A jeśli mi nie uwierzą i nie posłuchają mnie^b, bo powiedzą: „Jehowa ci się nie ukazał^c”? 2 Wówczas Jehowa zapytał: „Co masz w ręku?”, a on odpowiedział: „Laskę”. 3 Polecił mu więc: „Rzuć ją na ziemię”. Kiedy Mojżesz rzucił ją na ziemię, zamieniła się w węża^c. Mojżesz cofnął się przestraszony, 4 a Jehowa rzekł do niego: „Wyciągnij rękę i chwyć go za ogon”. On tak zrobił i gdy chwycił węża, ten stał się w jego ręku laską. 5 Wtedy Bóg powiedział: „Dzięki temu uwierzą, że ukazał ci się Jehowa, Bóg ich praojców, Bóg Abrahama, Bóg Izaaka i Bóg Jakuba^d”.

6 Jehowa powiedział mu jeszcze: „Włóż, proszę, rękę w fałdę szaty na piersi”. Włożył więc tam rękę, a gdy ją wyjął, była pokryta trądem i biała jak śnieg^e. 7 Bóg rzekł: „Włóż rękę z powrotem w fałdę szaty”. I Mojżesz z powrotem włożył tam rękę, a gdy ją wyjął, znowu była zdrowa jak reszta ciała. 8 Wtedy Bóg oświadczył: „Jeśli ci nie uwierzą i nie zwrócą uwagi na pierwszy cud, to na pewno przekona ich drugi^f. 9 A jeśli nie uwierzą nawet tym dwóm cudom i cię nie posłuchają, to nabierzysz wody z Nilu i wylejesz ją na ziemię. A woda, której nabierzysz z Nilu, zamieni się na ziemi w krew^g”.

10 Na to Mojżesz powiedział do Jehowy: „Wybacz mi, Jehowo, ale nie jestem dobrym mówcą—nie byłem nim dawniej ani się nim nie stałem, gdy zacząłeś przemawiać do swojego

3:14 *Lub „okaże się, kim się okaże”. Zob. Dodatek A4.

sługi. Nie umiem się dobrze wy-
sławić^a. **11** Jehowa mu od-
rzekł: „Kto dał człowiekowi usta
albo kto sprawia, że jest
niemy lub głuchy, że dobrze wi-
dzi albo jest ślepy? Czyż nie ja,
Jehowa? **12** Idź więc, a ja bę-
dę z tobą, gdy będziesz mō-
wić^{*}, i pouczę cię, co masz
powiedzieć^b. **13** Lecz Mojżesz
odparł: „Wybacz mi, Jehowo, ale
proszę, wyślij kogoś innego za-
miast mnie”. **14** Wówczas Je-
howa bardzo rozgniewał się na
Mojżesza i rzekł: „Masz brata,
Lewitę Aarona^c. Wiem, że on jest
dobrym mówcą. Idzie już na spo-
tkanie z tobą. Kiedy cię zobaczy,
bardzo się ucieszy^d. **15** Poroz-
mawiaj z nim i przekaż mu mo-
je słowa^e. A ja będę z wami, gdy
będziecie mówić^f, i pouczę was,
co macie robić. **16** On będzie
za ciebie przemawiał do ludu—
będzie twoim rzecznikiem, a ty
będziesz dla niego jak Bóg^g.
17 I wezmiesz do ręki tę łaskę,
żeby dokonywać nią cudów^h.”

18 Mojżesz wrócił więc do
Jetra, swojego teścia, i powie-
dział: „Chciałbym pójść do swo-
ich braci, którzy są w Egipcie,
żeby zobaczyć, czy jeszcze żyją”.
„Idź w pokoju”—odpowiedział
Jetro. **19** Wtedy Jehowa rzekł
do Mojżesza w Midianie: „Wróć
do Egiptu, bo poumierali wszy-
scy, którzy chcieli cię zabić^h”.

20 Mojżesz wziął więc żonę
oraz synów i wsadził ich na osła,
po czym wyruszył do ziemi
egipskiej. Zabrał też ze sobą łas-
kę prawdziwego Boga. **21** Je-

4:10 *Dosl. „jestem ociężałych ust i ocię-
żalego języka”. **4:12** *Dosl. „będę z two-
imi ustami”. **4:14** *Dosl. „ucieszy się
jego serce”. **4:16** *Lub „będziesz dla
niego przedstawicielem Boga”. **4:19**
*Lub „nastawiali na twoją duszę”.

ROZDZ. 4

a Wj 6:12
Lb 12:3
Jer 1:6
Dz 7:22

b Iz 50:4
Mk 13:11

c Lb 26:59

d Wj 4:27

e Wj 4:28

f Jer 1:9

g Wj 7:1, 2

h Wj 8:5
Wj 17:5, 6
Lb 20:11

i Wj 2:18, 21
Wj 18:1
Lb 10:29

j Wj 2:15

szpalta 2

a Wj 7:9

b Wj 7:3
Wj 8:15
Wj 9:12
Wj 11:10
Rz 9:17, 18

c Wj 7:22

d Pwt 7:6
Pwt 14:2
Oz 11:1
Rz 9:4

e Wj 12:29

f Lb 22:22
1Kn 21:16

g Rdz 17:14

h Wj 2:16, 21

i Wj 4:14

j Wj 3:1
Wj 20:18
Wj 24:16

k Wj 4:15

l Wj 4:8

m Wj 3:16
Wj 24:1

n Wj 4:3, 6, 9

o Wj 3:18

howa powiedział jeszcze do Moj-
żesza: „Dałem ci moc, żebyś
dokonał tych wszystkich cudów.
Masz ich dokonać, kiedy wró-
cisz do Egiptu i staniesz przed
faraonem^a. Ja jednak pozwolę,
żeby jego serce zacięło się
w uporze^b. I nie wypuści ludu”.
22 Powiedz faraonowi: „Oto sło-
wa Jehowy: „Izrael jest mo-
im synem, moim pierworod-
nym^c. **23** Nakazuję ci: „Wypuść
mojego syna, żeby mógł mi od-
dać cześć^{*}. A jeśli nie będziesz
chciał tego zrobić, to ja zabiję
twojego syna, twojego pierwo-
rodnego^h”^e.”

24 Gdy w czasie drogi zatrzy-
mali się na nocleg, ukazał mu się
Jehowa^f i chciał go uśmiercić^g.

25 W końcu Cyppora^h wzięła
krzemień^{*} i obrzezała swojego
syna, a napletkiem dotknęła je-
go stóp^h. I powiedziała: „Jesteś
dla mnie oblubieńcem krwi”.
26 Wtedy On go zostawił. Cyp-
pora nazwała go oblubieńcem
kroci ze względu na obrzezanie.

27 Później Jehowa odezwał
się do Aarona: „Idź na pustko-
wie, żeby spotkać się z Mojże-
szemⁱ. Aaron poszedł więc, a
gdy się z nim spotkał przy górze
prawdziwego Bogaⁱ, pocałował
go na powitanie. **28** Mojżesz
przekazał Aaronowi wszystkie
słowa Jehowy, który go posłał^k,
i opowiedział o wszystkich cu-
dach, których kazał mu doko-
nać^l. **29** Potem Mojżesz i Aa-
ron poszli i zebrali starszych
Izraela^m. **30** Aaron przekazał
im wszystko, co Jehowa po-
wiedział Mojżeszowi, a on doko-
nał cudówⁿ w obecności ludu.
31 Wtedy lud uwierzył^o. Kiedy

4:23 *Dosl. „służyć”. **4:25** *Lub „nóż
krzemieny”. ^aLub „napletek rzuciła
do jego stóp”.

Izraelici usłyszeli, że Jehowa zwrócił na nich uwagę^a i zobaczył ich udrękę^b, padli przed Nim na twarze.

5 Potem Mojżesz i Aaron przyszedli do faraona i powiedzieli: „Oto co mówi Jehowa, Bóg Izraela: ‚Wypuść mój lud, żeby mógł na pustkowiu obchodzić święto ku mojej czci’”. **2** Lecz faraon odparł: „A kto to jest ten Jehowa^c, żebym miał Go posłuchać i wypuścić Izraela?^d Nie znam żadnego Jehowy i nie mam zamiaru wypuścić Izraela^e”. **3** Oni jednak powiedzieli: „Bóg Hebrajczyków przemówił do nas. Dlatego pozwól nam pójść na trzy dni na pustkowie i złożyć ofiarę Jehowie, naszemu Bogu^f. W przeciwnym razie On ukarze nas chorobą lub mieczem”. **4** Na to król Egiptu rzekł: „Mojżeszu i Aaronie, dlaczego odrywacie ludzi od pracy? Wracajcie do swoich zajęć!^{g,h}”. **5** I dodał: „Zobaczcie tylko, ilu was tu jest! A wy chcecie, żeby wszyscy rzucili pracę i poszli z wami?!”.
6 Jeszcze tego dnia faraon rozkazał nadzorcom robót i ich pomocnikom: **7** „Nie dawajcie już tym ludziom słomy do wyrabiania cegieł^h. Niech sami ją sobie zbierają. **8** Ale dalej mają wyrabiać tyle cegieł, co poprzednio. Nic im nie ujmujcie, bo się rozleniwili. To dlatego krzyczą: ‚Chcemy iść, chcemy złożyć ofiarę swojemu Bogu!’”. **9** Postarajcie się, żeby pracowali jeszcze ciężiej i byli bez przerwy zajęci. Wtedy nie w głowie im będzie słuchanie kłamstw”.

10 Nadzorcyⁱ i ich pomocnicy wyszli więc do Izraelitów i oświadczyli: „Oto słowa farao-

ROZDZ. 4

a Rdz 50:25

b Wj 1:14

Wj 3:7

Pwt 26:6

ROZDZ. 5

c Wj 7:5

Wj 9:15, 16

d 2Kl 18:28, 35

e Wj 3:19

f Wj 3:18

g Wj 1:11

h Wj 1:14

i Wj 1:11

szpalta 2

a Wj 2:11

b Wj 5:7, 8

c Wj 5:3

na: ‚Nie będę już wam dawał słomy. **11** Idźcie tam, gdzie można ją znaleźć, i sami ją sobie zbierajcie! Ale liczba cegieł, które macie wykonywać, nie zmniejszy się ani trochę’”. **12** Wówczas Izraelici rozproszyli się po całej ziemi egipskiej i zbierali ścierni zamiast słomy. **13** A nadzorcy robót ciągle ich popędzali, mówiąc: „Każdego dnia wszyscy musicie wykonać tyle samo cegieł, co wtedy, gdy dostawaliście słomę”. **14** Poza tym nadzorcy wyznaczani przez faraona bili pomocników, których wybrali spośród Izraelitów^a. I pytali ich: „Dlaczego ani wczoraj, ani dzisiaj nie zrobiliście tyle cegieł, ile mieliście zrobić?”.

15 Pomocnicy wybrani spośród Izraelitów poszli więc do faraona i zaczęli się skarżyć: „Dlaczego tak traktujesz swoich sług? **16** Nie dają słomy twoim sługom, a mimo to mówią: ‚Róbcie cegły!’”. I biją nas, chociaż winny jest twój lud”. **17** Lecz on rzekł: „Jesteście leniwi, po prostu leniwi!^b Dlatego powtarzacie: ‚Chcemy iść, chcemy złożyć ofiarę Jehowie’^c. **18** Natychmiast wracajcie do pracy! Nie dostaniecie słomy, ale dalej macie robić tyle cegieł, co poprzednio”.

19 Kiedy pomocnicy wybrani spośród Izraelitów usłyszeli, że każdego dnia muszą wyrabiać tyle cegieł, ile wcześniej ustalono, zdali sobie sprawę ze swojej ciężkiej sytuacji. **20** Gdy wychodzili od faraona, natknęli się na Mojżesza i Aarona, którzy tam na nich czekali. **21** Od razu powiedzieli do nich: „Niech Jehowa zobaczy, co zrobiliście, i osądzi was, bo to przez

5:4 ^a Lub „idźcie nosić ciężary!”.

was faraon i jego słudzy gardzą nami*. Włożyliście im do ręki miecz, żeby nas pozabijali”^a.

22 Wówczas Mojżesz zwrócił się do Jehowy: „Jehowo, dlaczego krzywdzisz ten lud? Dlaczego mnie posłałeś? **23** Odkąd stanąłem przed faraonem, żeby mówić w Twoim imieniu^b, on traktuje ten lud jeszcze gorzej^c. A Ty wcale nie ratujesz swojego ludu”^d.

6 Jehowa rzekł więc do Mojżesza: „Teraz zobaczysz, co uczynię faraonowi^e. Zmuszony moją silną ręką, wypuści ich, wręcz wypędzi ze swojego kraju”^f.

2 Bóg powiedział jeszcze do Mojżesza: „Ja jestem Jehowa. **3** Ukazywałem się Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi jako Bóg Wszechmocny^g, ale jeśli chodzi o moje imię, Jehowa^h, nie dałem im się poznaćⁱ. **4** Zawarłem też z nimi przymierze i obiecałem, że dam im ziemię Kanaan, ziemię, w której przebywali jako cudzoziemcy^j. **5** I usłyszałem jęk Izraelitów, których Egipcjanie gnębili w niewoli, i postanowiłem działać zgodnie ze swoim przymierzem”^k.

6 „Dlatego powiedz Izraelitom: „Ja jestem Jehowa. Uwolnię was od ciężkiej pracy dla Egipcjan, wyzwolę was z niewoli^l. Wyratuję was potężnym^m ramieniem, wykonując na nich surowe wyroki^m. **7** Przygarnę was do siebie i będziecie moim ludem, a ja będę waszym Bogiemⁿ. Przekonacie się, że ja jestem Jehowa, wasz Bóg, który uwolni was spod jarzma Egip-

5:21 *Lub „bo uczyniliście z nas obrażającą woń dla faraona i jego sług”. 6:5 *Lub „przypominałem sobie o swoim przymierzem”. 6:6 *Dost. „wyciągnięty”.

ROZDZ. 5

a Wj 6:9
b Wj 5:1
c Wj 5:6, 9
d Wj 3:8

ROZDZ. 6

e Wj 14:13
f Wj 9:3
Wj 11:1
Wj 12:29, 31
g Rdz 17:1
Rdz 35:10, 11
h Ps 83:18
Łk 11:2
Jn 12:28
Dz 15:14
Obj 15:3
i Rdz 12:8
Rdz 28:16
Jer 32:20
j Rdz 15:18
Rdz 28:4
k Rdz 17:1, 7
Wj 2:24
l Pwt 4:20
m Pwt 26:8
1Kn 17:21
Dz 13:17
n Wj 29:45
Pwt 7:6
2Sm 7:24
Ps 33:12

szpalta 2

a Rdz 15:18
Rdz 26:3
Rdz 35:12
Wj 32:13
b Wj 20:2
Iz 42:8
c Wj 5:21
d Wj 5:21
Wj 6:9
e Wj 4:10
Dz 7:22
f Rdz 49:3
g Rdz 46:9
h 1Kn 4:24
i Rdz 29:34
j Rdz 46:11
Lb 26:57
k Lb 3:18
l Lb 3:19
m Lb 3:20

tu. **8** I zaprowadzę was do ziemi, którą przysiągłem* dać Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi. I dam wam ją na własność^a. Ja jestem Jehowa”^b.

9 Mojżesz przekazał te słowa Izraelitom, ale oni nie chcieli go słuchać, bo byli zniechęceni i udreczeni ciężką niewolą^c.

10 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: **11** „Idź do faraona, króla Egiptu, i powiedz mu, żeby wypuścił Izraelitów ze swojej ziemi”. **12** Lecz Mojżesz tak odezwał się do Jehowy: „Sko-ro nie posłuchali mnie Izraelici^d, to jak posłucha mnie faraon, zwłaszcza że mam trudności z mówieniem”^e. **13** Ale Jehowa znowu powiedział Mojżeszowi i Aaronowi, jakie nakazy mają wydać Izraelitom i faraonowi, królowi Egiptu, żeby Izraelici mogli wyjść z ziemi egipskiej.

14 Oto głowy rodzin Izraelitów. Synami Rubena, pierworodnego Izraela^f, byli: Chanoch, Pallu, Checron i Karmi^g. To są potomkowie Rubena.

15 Synami Symeona byli: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Cochar i Szaul, syn Kananejki^h. To są potomkowie Symeona.

16 Oto imiona synów Lewiego, którzy stali się głowami rodów: Gerszon, Kehat i Merariⁱ. Lewi żył 137 lat.

17 Oto synowie Gerszona, którzy stali się głowami rodzin: Libni i Szimej^k.

18 Synami Kehata byli: Amram, Icchar, Hebron i Uzziel^l. Kehat żył 133 lata.

19 Synami Merariego byli: Machli i Muszi.

To były rodziny Lewitów wymienione według rodów^m.

6:8 *Dost. „podniosłem rękę”. 6:12 *Dost. „jestem nieobrzezanych warg”.

20 Amram ożenił się z Jochebed, siostrą swojego ojca^a, która urodziła mu Aarona i Mojżesza^b. Amram żył 137 lat.

21 Synami Icchara byli: Korach^c, Nefeg i Zikri.

22 Synami Uzziela byli: Miszael, Elcaphan^d i Sitri.

23 Aaron ożenił się z Eliszebą, córką Amminadaba, siostrą Nachszona^e. Eliszeba urodziła Nadaba, Abihu, Eleazara i Itamar^f.

24 Synami Koracha byli: Assir, Elkana i Abiasaf^g. To były rodziny Korachitów^h.

25 Eleazarⁱ, syn Aarona, ożenił się z jedną z córek Putiela, która urodziła mu Pinechasa^j.

To są głowy rodów i rodzin Lewitów^k.

26 Taki jest rodowód Aarona i Mojżesza, którym Jehowa polecił: „Wyprowadźcie Izraelitów z ziemi egipskiej, oddział za oddziałem”^l. **27** To właśnie Mojżesz i Aaron rozmawiali z faraonem, królem Egiptu, żeby móc wyprowadzić Izraelitów z ziemi egipskiej^m.

28 W dniu, w którym Jehowa przemówił do Mojżesza w Egipcie, **29** Jehowa polecił mu: „Ja jestem Jehowa. Przekaż faraonowi, królowi Egiptu, wszystko, co ci mówię”. **30** Wtedy Mojżesz powiedział do Jehowy: „Przecież mam trudności z mówieniem*! Faraon na pewno mnie nie posłucha”ⁿ.

7 Jehowa odpowiedział Mojżeszowi: „Będiesz dla faraona jak Bóg*, a twój brat, Aaron, będzie twoim prorokiem^o. **2** Masz mu powtarzać wszystko, co ci

6:26 *Dosl. „według ich wojsk”. **6:30** *Dosl. „jestem nieobrzezanych warg”. **7:1** *Dosl. „uczyniłem cię Bogiem dla faraona”.

ROZDZ. 6

- a Wj 2:1
Lb 26:59
- b 1Kn 23:13
- c Lb 16:1, 32
Lb 26:10
- d Kpł 10:4
Lb 3:30
- e Rut 4:19-21
Mt 1:4
- f Lb 3:2
- g Lb 26:10, 11
- h Lb 26:58
1Kn 9:19
- i Lb 3:32
- j Lb 25:7
Lb 31:6
Joz 22:31
Sdz 20:28
- k Wj 6:19
- l Wj 7:2, 4
Wj 12:41
Dz 7:35
- m Ps 77:20
- n Wj 4:10
Wj 6:12

ROZDZ. 7

- o Wj 4:14-16
Wj 4:30

szpalta 2

- a Wj 4:21
Wj 7:13, 22
Wj 8:15, 19
Wj 9:12, 35
Wj 10:20, 27
Wj 11:10
Wj 14:8
Rz 9:17, 18
- b Wj 3:19, 20
Ps 105:26, 27
Dz 7:36
- c Wj 12:12, 51
- d Wj 7:17
Wj 8:9, 10
Wj 8:22
Wj 9:29
Wj 14:4
- e Pwt 34:7
Dz 7:22, 23
- f Wj 4:2, 3
- g Rdz 41:8
2Tm 3:8
- h Wj 7:20, 22
Wj 8:7, 18
Wj 9:11
- i Wj 7:3

nakazę, natomiast Aaron, twój brat, będzie przekazywał to faraonowi i ten w końcu wypuści Izraelitów ze swojego kraju.

3 A ja pozwolę, żeby serce faraona zacięło się w uporze^a, i uczynię w ziemi egipskiej wiele znaków i cudów^b. **4** Ale faraon was nie posłucha. Dlatego uderzę Egipt swoją ręką i wykonam na nim surowe wyroki, i wyprowadzę z niego mój lud, mój liczny lud*, Izraelitów^c. **5** A gdy użyję swej mocy przeciwko Egipcjowi i wyprowadzę z niego Izraelitów, Egipcjanie przekonają się, że ja jestem Jehowa^d. **6** Mojżesz z Aaronem zrobili tak, jak im Jehowa nakazał. Tak właśnie zrobili. **7** Kiedy rozmawiali z faraonem, Mojżesz miał 80 lat^e, a Aaron 83 lata.

8 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona: **9** „Gdy faraon zażąda: „Uczyńcie jakiś cud”, wtedy powiedz Aaronowi: „Weź swoją łaskę i rzuć ją przed faraona”. A zamieni się ona w wielkiego węża”^f. **10** Mojżesz i Aaron przyszli więc do faraona i uczynili wszystko, co im nakazał Jehowa. Aaron rzucał łaskę przed faraona i jego sług, a ona stała się wielkim wężem. **11** Ale wtedy faraon wezwał mędrców oraz uprawiających czary i egipcscy kapłani zajmujący się magią^g zrobili to samo za pomocą swoich magicznych sztuczek^h. **12** Każdy rzucał swoją łaskę i te zamieniły się w wielkie węże. Jednak łaska Aarona połknęła ich łaski. **13** Mimo to serce faraona zacięło się w uporzeⁱ i ich nie posłuchał, tak jak to zapowiedział Jehowa.

7:4 *Dosl. „moje wojska”.

14 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Faraon trwa w uporze^a. Nie chce wypuścić mego ludu. **15** Jutro rano zrobisz tak: Kiedy faraon przyjdzie nad Nil, idź do niego i stań na brzegu rzeki. Weź ze sobą laskę, która się zamieniła w węża^b. **16** I powiedz mu: „Jehowa, Bóg Hebrajczyków, kazał mi przyjść do ciebie^c i przekazać ci takie polecenie: „Wypuść mój lud, żeby mógł mi oddać cześć* na pustkowi”. Ale ty do tej pory nie okazałeś posłuszeństwa. **17** Jehowa mówi: „Przekonasz się, że ja jestem Jehowa^d, gdy laską uderzę wodę w Nilu, a ona zamieni się w krew. **18** Ryby w Nilu pozdychają, Nil zacznie cuchnąć i Egipcjanie nie będą mogli pić z niego wody””.

19 Następnie Jehowa rzekł do Mojżesza: „Powiedz Aaronowi: „Weź swoją laskę i wyciągnij rękę nad wody Egiptu”, nad jego rzeki, kanały*, rozlewiska^f i wszystkie zbiorniki wodne, a wtedy zamienią się w krew”. I krew będzie w całej ziemi egipskiej, nawet w naczyniach z drewna i kamienia”. **20** Mojżesz i Aaron natychmiast zrobili tak, jak nakazał Jehowa. Aaron podniósł laskę i na oczach faraona oraz jego sług uderzył wodę w Nilu, i cała woda w rzece zamieniła się w krew^g. **21** Ryby w Nilu pozdychały^h, rzeka zaczęła cuchnąć i Egipcjanie nie mogli pić z niej wodyⁱ. Krew była w całej ziemi egipskiej.

22 Jednak egipscy kapłani uprawiający magię za pomocą swoich sztuk tajemnych zrobili to samo^j. Faraon trwał więc w uporze i ich nie posłuchał,

7:16 *Dost. „służyć”. 7:19 *Czyli kanały Nilu.

ROZDZ. 7

a Wj 10:1

b Wj 4:2, 3

c Wj 3:18

d Wj 7:5
Wj 8:9, 10
Wj 8:22
Wj 9:29
Wj 14:4

e Wj 9:22
Wj 10:12
Wj 14:21

f Wj 8:5

g Ps 78:44

h Ps 105:29

i Wj 7:18, 24

j Wj 7:11, 12
Wj 8:7, 18
Wj 9:11
2Tm 3:8

szpalta 2

a Wj 3:19

ROZDZ. 8

b Wj 3:12

c Ps 78:45

d Ps 105:30

e Wj 7:11, 12
Wj 7:20, 22
Wj 8:17, 18
Wj 9:11
2Tm 3:8

f Wj 10:16-19

tak jak to zapowiedział Jehowa^a. **23** Faraon wrócił do swego domu i również tym razem nie wziął sobie do serca tego, co się wydarzyło. **24** Wszyscy Egipcjanie zaczęli kopać w całej okolicy nad Nilem, szukając wody pitnej, bo woda z tej rzeki nie nadawała się do picia. **25** I minęło siedem dni od czasu, gdy Jehowa uderzył Nil.

8 Wtedy Jehowa polecił Mojżeszowi: „Idź do faraona i powiedz mu: „Tak mówi Jehowa: „Wypuść mój lud, żeby mi oddał cześć*^b. **2** A jeśli znowu nie będziesz chciał go wypuścić, to na całe twoje terytorium zesłę plagę żab^c. **3** Nil się od nich zaroi. Powchodzą do twojego domu, twojej sypialni, na twoje łóżko, do domów twoich sług i twojego ludu, do twoich pieców i dzież^d. **4** Będą wchodzić na ciebie, na twój lud i na wszystkich twoich sług””.

5 Później Jehowa rzekł do Mojżesza: „Powiedz Aaronowi: „Wyciągnij laskę nad rzeki, kanały Nilu i rozlewiska, a wyjdą z nich żaby, które rozprzestrzeniają się po całej ziemi egipskiej””.

6 Aaron wyciągnął więc rękę nad wody Egiptu i żaby zaczęły wychodzić i pokrywać ziemię. **7** Jednak kapłani uprawiający magię zrobili to samo za pomocą swoich sztuk tajemnych i też sprowadzili żaby na ziemię egipską^e. **8** Potem faraon wezwał Mojżesza i Aarona i zwrócił się do nich: „Błagajcie Jehowę, żeby uwolnił mnie i mój lud od żab^f, bo chcę wypuścić wasz lud, żeby mógł złożyć ofiarę Jehowie”. **9** Wtedy Mojżesz rzekł do faraona: „Zechciej mi powie-

8:1 *Dost. „służyć”. 8:3 *Chodzi o miśd o wyrabiania ciasta.

dzieć, kiedy mam wstawić się za tobą, twoimi sługami i twoim ludem, a żaby znikną z twoich domów. Pozostaną tylko w Nilu”.

10 „Jutro” – odparł faraon. Mojżesz powiedział więc: „Dobrze, stanie się, jak chcesz. Dzięki temu przekonasz się, że nie ma nikogo takiego jak Jehowa, nasz Bóg^a. **11** Żaby znikną z twoich domów i z domów twoich sług, i twojego ludu. Pozostaną tylko w Nilu”^b.

12 Kiedy Mojżesz i Aaron wyszli od faraona, Mojżesz błagał Jehowę, żeby usunął żaby, które zesłał na faraona^c. **13** Jehowa spełnił prośbę Mojżesza. I pozdychały żaby w domach, na dziedzińcach i na polach. **14** Zgarniano je na stosy i w kraju zaczęło cuchnąć. **15** Gdy faraon zobaczył, że sytuacja się poprawiła, znowu zaciął się w uporze^d i ich nie posłuchał, tak jak to zapowiedział Jehowa.

16 Jehowa zwrócił się więc do Mojżesza: „Wyciągnij swoją łaskę i uderz w ziemię, a pył w całym Egipcie zamieni się w komary”^e. **17** I tak zrobili. Aaron wyciągnął rękę, w której trzymał łaskę, i uderzył w ziemię. Wtedy komary obsiadły ludzi i zwierzęta. W całym Egipcie pył ziemi zamienił się w komary^e. **18** Kapłani uprawiający magię też próbowali sprowadzić komary za pomocą swoich sztuk tajemnych^f, lecz nie byli w stanie. Komary dokuczały ludziom i zwierzętom. **19** Dlatego kapłani uprawiający magię rzekli do faraona: „To palec Boży!”^g. Ale faraon trwał w uporze i ich nie posłuchał, tak jak to zapowiedział Jehowa.

20 Potem Jehowa polecił Mojżeszowi: „Wstań wcześniej ra-

ROZDZ. 8

a Wj 9:14
Wj 15:11
Ps 83:18
Ps 86:8
Iz 46:9
Jer 10:6, 7
Rz 9:17

b Wj 8:3

c Wj 8:30, 31
Wj 9:33

d Wj 4:21
Wj 7:3

e Ps 105:31

f Wj 7:11, 12
Wj 7:20, 22
Wj 8:7
Wj 9:11

g Wj 31:18
Łk 11:20

szpalta 2

a Wj 9:4, 26
Wj 10:23
Wj 12:13

b 1Sm 17:46
1Kl 20:28
2Kl 19:17, 19

c Wj 8:3

d Ps 78:45
Ps 105:31

e Rdz 46:33, 34
Wj 10:25, 26

f Wj 3:18

g Wj 8:8
Wj 9:28

no i kiedy faraon przyjdzie nad wodę, podejdź do niego i powiedz: „Tak mówi Jehowa: „Wypuść mój lud, żeby mógł mi oddać cześć. **21** A jeśli nie wypuścisz mojego ludu, to na ciebie, twoich sług i twój lud zesłę gzy. Napełnią one twoje domy i domy Egipcjan i wprost pokryją waszą ziemię. **22** Tego dnia wyróżnię ziemię Goszen, w której mieszka mój lud, i nie będzie tam żadnego gza^a—żebyś się przekonał, że to ja, Jehowa, jestem Panem tej ziemi”^b. **23** I pokażę różnicę między moim ludem a twoim ludem. Ten cud nastąpi jutro”^c.

24 I Jehowa tak uczynił. Do pałacu faraona i domów jego sług zaczęły się wdierać wielkie roje gzów. Napełniły cały Egipt^c i spowodowały wielkie szkody^d. **25** W końcu faraon wezwał Mojżesza i Aarona i powiedział: „Idźcie, złożcie ofiarę swojemu Bogu tutaj, w tej ziemi”. **26** Lecz Mojżesz odparł: „Nie możemy tak zrobić, bo ofiara, jaką chcemy złożyć swojemu Bogu, Jehowie, obraziłaby Egipcjan^e. Gdybyśmy na ich oczach złożyli taką ofiarę, to pewnie by nas ukamienowali. **27** Pójdziemy na trzy dni na pustkowie i tam złożymy ofiarę Jehowie, swojemu Bogu, tak jak nam polecił”^f.

28 Na to faraon odrzekł: „Wypuszczę was na pustkowie, żebyście złożyli ofiarę swojemu Bogu, Jehowie. Tylko nie odchodźcie za daleko. Wstawcie się za mną u swojego Boga”^g. **29** Wtedy Mojżesz oświadczył: „Pójdę teraz i będę błagał Jehowę w tej sprawie. Jutro gzy znikną z domu faraona, jak również z domów jego sług i jego ludu. Tylko niech faraon

przestanie nas zwodzić* — niech nie cofa pozwolenia, żeby lud mógł pójść i złożyć ofiarę Jehowie^a. **30** Potem Mojżesz wyszedł od faraona i modlił się do Jehowy^b. **31** Jehowa spełnił prośbę Mojżesza i gzy zniknęły z domu faraona, jak również z domów jego sług i jego ludu. Nie pozostał ani jeden. **32** Ale i tym razem faraon zaciął się w uporze i nie wypuścił ludu.

9 Jehowa polecił więc Mojżeszowi: „Idź do faraona i powiedz mu: „Tak rzekł Jehowa, Bóg Hebrajczyków: „Wypuść mój lud, żeby mógł mi oddać cześć^c. **2** Ale jeśli nie będziesz chciał go wypuścić i dalej go będziesz zatrzymywał, **3** to ja, Jehowa, dotknę^d niszczycielską plagą^e twoje zwierzęta. Spadnie ona na konie, osły, wielbłądy, bydło i owce. **4** I ja, Jehowa, oddzielę zwierzęta Izraelitów od zwierząt Egipcjan, i nie padnie nic, co należy do Izraelitów^f”. **5** Jehowa wyznaczył też na to czas, mówiąc: „Jutro ja, Jehowa, dokonam tego w tej ziemi”.

6 Następnego dnia Jehowa tak właśnie zrobił i wszelkiego rodzaju zwierzęta należące do Egipcjan zaczęły zdychać^g, ale z żywego inwentarza Izraelitów nie padła ani jedna sztuka. **7** Kiedy faraon zapytał o to swoich sług, dowiedział się, że Izraelitom nie zdechło ani jedno zwierzę. Mimo to trwał w uporze i nie wypuścił ludu^h.

8 Potem Jehowa powiedział do Mojżesza i Aarona: „Weźcie obaj dwie pełne garście sadzy z pieca i niech Mojżesz podrzuci ją do góry na oczach farao-

8:29 *Lub „stroić sobie z nas żarty”.
9:1 *Dosl. „służyć”.

ROZDZ. 8
a Wj 8:15

b Wj 9:33

ROZDZ. 9
c Wj 5:1
Wj 8:1

d Wj 7:4

e Wj 9:15

f Wj 8:22
Wj 10:23
Wj 11:7
Wj 12:13

g Ps 78:48

h Wj 4:21

szpalta 2

a Wj 7:11, 12
Wj 7:20, 22
Wj 8:7, 18
2Tm 3:8

b Wj 4:21
Wj 8:31, 32
Wj 14:17

c Wj 8:9, 10
2Sm 7:22
Ps 83:18

d Wj 14:17
Joz 2:9, 10
1Kn 16:24
Prz 16:4
Iz 63:12
Rz 9:17

na, **9** a pył rozniesie się po całej ziemi egipskiej i wywoła u ludzi oraz zwierząt ropiejące wrzody”.

10 Wzięli więc sadzę z pieca i poszli do faraona. Gdy Mojżesz rzucił ją w górę, na ludziach i zwierzętach pojawiły się ropiejące wrzody. **11** A kapłani uprawiający magię nie mogli stanąć przed Mojżeszem, bo byli pokryci wrzodami tak jak pozostali Egipcjanie^a. **12** Ale Jehowa pozwolił, żeby serce faraona znów zacięło się w uporze. I faraon ich nie posłuchał, tak jak Jehowa powiedział Mojżeszowi^b.

13 Wtedy Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wstań wcześniej rano, idź do faraona i przekaż mu: „Tak mówi Jehowa, Bóg Hebrajczyków: „Wypuść mój lud, żeby mógł mi oddać cześć. **14** Zsyłam na ciebie, twoich sług i twój lud wszystkie te plagi, abyś się przekonał, że na całej ziemi nie ma nikogo takiego jak ja^c. **15** Bo już dawno mogłem wyciągnąć rękę, aby ukarać ciebie i twój lud niszczycielską plagą i zetrzeć cię z powierzchni ziemi. **16** Zostawiłem cię przy życiu tylko dlatego, żeby ci pokazać swoją moc i żeby moje imię było rozgłaszane po całej ziemi^d. **17** Ty jednak dalej zachowujesz się wyniośle i nie chcesz wypuścić mojego ludu. **18** Jutro o tej porze spuszcze niszczycielski grad, jakiego w Egipcie jeszcze nigdy nie było. **19** Każ więc wprowadzić do miejsca schronienia cały żywy inwentarz oraz wszystko, co masz na polu. A jeśli jakiś człowiek lub zwierzę pozostaną na zewnątrz, to zgina od gradu^e”.

20 Ci spośród sług faraona, którzy z bojaźnią potraktowali słowa Jehowy, szybko spro-

wadzili swoich sług i zwierzęta w bezpieczne miejsce. **21** Ale ci, którzy nie wzięli sobie do serca słów Jehowy, zostawili sług i zwierzęta na polu.

22 Potem Jehowa polecił Mojżeszowi: „Wyciągnij rękę ku niebu, a grad spadnie na całą ziemię egipską^a, na ludzi, zwierzęta i wszelkie rośliny”^b. **23** Mojżesz wyciągnął więc swą łaskę ku niebu, a Jehowa zesłał na ziemię grzmoty, grad i ogień^c. I Jehowa spuszczał grad na cały Egipt. **24** A wśród gradu błyskał ogień. Tak niszczycielskiego gradu nie było w całej historii Egiptu^c. **25** Wybił on wszystko, co było na polu w całej ziemi egipskiej – ludzi, zwierzęta i wszelkie rośliny. Zniszczył też wszystkie drzewa^d. **26** Nie wystąpił tylko w ziemi Gosen, gdzie przebywali Izraelici^e.

27 Faraon posłał po Mojżesza i Aarona i zwrócił się do nich: „Tym razem zgrzeszyłem. Jehowa jest prawy, a ja i mój lud zawiniliśmy. **28** Błagaj Jehowę, żeby grad i grzmoty ustały. Wtedy was wypuszczę, nie będę was dłużej zatrzymywał”. **29** Mojżesz powiedział więc do niego: „Gdy tylko wyjdę z miasta, podniosę ręce ku Jehowie. Grzmoty i grad ustaną, abyś się przekonał, że ziemia należy do Jehowy^f. **30** Wiem jednak, że nawet wtedy ty i twoi słudzy nie okazacie bojaźni przed Jehową Bogiem”.

31 Len i jęczmień zostały zniszczone, ponieważ jęczmień miał już kłosa, a len zakwitł. **32** Ale pszenica i orkisz ocalały, bo dojrzewają później. **33** Kiedy Mojżesz wyszedł od faraona, poszedł za miasto i podniósł rę-

ROZDZ. 9

a Ps 78:47
Ps 105:32

b Wj 10:4, 5

c Wj 9:18

d Ps 105:33

e Wj 8:22
Wj 9:3, 4
Wj 10:23
Wj 11:7
Wj 12:13

f Wj 7:5, 17
Wj 8:9, 10
Wj 8:22
Wj 14:4
Pwt 10:14
Ps 24:1

szpalta 2

a Wj 10:17-19

b Wj 4:21
Wj 8:13, 15

c Wj 7:4

ROZDZ. 10

d Wj 4:21
Wj 9:34

e Wj 9:15, 16
Ps 78:12
Rz 9:17

f Wj 13:3, 8
Pwt 4:9
Pwt 6:20-22
Ps 44:1

g Wj 9:17

h Wj 9:31, 32

i Wj 9:24

ce ku Jehowie. Wówczas grzmoty i grad ustały i przestał padać deszcz^a. **34** Gdy faraon zobaczył, że deszcz, grad i grzmoty ustały, znowu zgrzeszył i zaciął się w uporze^b, zarówno on, jak i jego słudzy. **35** Dalej upierał się przy swoim i nie chciał wypuścić Izraelitów, tak jak Jehowa zapowiedział przez Mojżesza^c.

10 Potem Jehowa polecił Mojżeszowi: „Idź do faraona, bo pozwoliłem, aby on i jego słudzy zacięli się w uporze^d. Zrobiłem tak, żeby zobaczył moje cuda^e 2 i żebyś ty mógł opowiadać swoim synom oraz wnukom o tym, jak ukarałem Egipcjan i jakich cudów wśród nich dokonałem^f. I przekonacie się, że ja jestem Jehowa”.

3 Mojżesz i Aaron poszli więc do faraona i powiedzieli: „Tak mówi Jehowa, Bóg Hebrajczyków: „Jak długo będziesz mi się sprzeciwiał?”^g Wypuść mój lud, żeby mógł mi oddać cześć^h. **4** Jeśli znowu nie będziesz chciał go wypuścić, to jutro sprowadzę na twój kraj szarańcze. **5** I pokryją one całą ziemię, tak że nie będzie można dojrzeć jej powierzchni. Pożrą to, co zostało po gradzie, i objedzą wszystkie drzewa rosnące na waszych polach^h. **6** Napełnią twoje domy, domy wszystkich twoich sług oraz pozostałe domy w Egipcie. Takiej chmury szarańczy nigdy nie widzieli twoi ojcowie ani dziadkowie”ⁱ. Następnie Mojżesz i Aaron wyszli od faraona.

7 Wtedy słudzy faraona odezwali się do niego: „Jak długo ten człowiek będzie sprowadzał na nas nieszczęścia?” Wypuść

10:3 *Dost. „służyć”. **10:7** *Dost. „będzie dla nas sidłem”.

9:23 *Może chodzić o potężne błyskawice.

tych ludzi, żeby mogli oddać cześć swojemu Bogu, Jehowie. Czy nie widzisz, że Egipt został zrujnowany?”. **8** Przyprawiono więc Mojżesza i Aarona z powrotem do faraona, który rzekł do nich: „Idźcie, oddajcie cześć Jehowie, swojemu Bogu. Powiedzcie tylko, kto ma tam iść”. **9** Mojżesz odrzekł: „Pójdą z nami młodzi i starzy, nasi synowie i nasze córki, a także nasze owce i bydło^a, bo będziemy obchodzić święto ku czci Jehowy”^b. **10** Na to faraon odparł: „Naprawdę myślicie, że kiedykolwiek wypuszczę was i wasze dzieci? Jeśli tak się stanie, to Jehowa naprawdę jest z wami!”^c To jasne, że knujecie coś złego. **11** Nie zgadzam się! Tylko wasi mężczyźni mogą pójść i oddać cześć Jehowie, bo o to przecież prosiłście”. I faraon ich wypędził.

12 A Jehowa przemówił do Mojżesza: „Wyciągnij rękę nad ziemię egipską, żeby pojawiły się szarańcze. Pokryją one kraj i pożrą całą jego roślinność – wszystko, co zostało po gradzie”. **13** Mojżesz od razu wyciągnął laskę nad ziemię egipską i Jehowa sprawił, że wschodni wiatr wiał nad krajem przez cały ten dzień i całą noc i nad ranem przyniosł szarańczę. **14** Kiedy szarańcze nadleciały, obsiadły całe terytorium Egiptu^d i powodowały ogromne szkody^e. Takiej chmury szarańczy nigdy wcześniej nie było i nigdy więcej nie będzie. **15** Pokryły całą powierzchnię kraju, aż ziemia od nich pociemniała. Pożarły wszelką roślinność i wszystkie owoce na drzewach, jakie pozostały po gradzie. W Egipcie nie został ani jeden zielony listek na drzewie i ani jedno źdźbło trawy.

ROZDZ. 10

a Wj 10:25, 26

b Wj 3:18

Wj 5:1

c Wj 12:31, 32

d Ps 78:46

e Wj 10:5

Ps 105:34, 35

szpalta 2

a Wj 8:30, 31

b Wj 7:3

Wj 11:10

Rz 9:17, 18

c Ps 105:28

d Wj 8:21, 22

Wj 9:3, 6

Wj 9:26

Wj 11:7

Wj 12:13

e Wj 8:28

Wj 9:28

f Wj 3:18

Wj 5:3

16 Faraon szybko wezwał Mojżesza i Aarona i powiedział: „Zgrzeszyłem przeciwko Jehowie, waszemu Bogu, i przeciwko wam. **17** Proszę, przebaczenie mój grzech jeszcze tym razem i błagajcie Jehowę, swojego Boga, żeby oddalił ode mnie tę śmiertelną plagę”. **18** Wyszedł^{*} więc od faraona i modlił się do Jehowy^a. **19** Wtedy Jehowa zmienił kierunek wiatru. I bardzo gwałtowny zachodni wiatr porwał szarańczę, i wrzucił je do Morza Czerwonego. Na całym terytorium Egiptu nie pozostała ani jedna szarańcza. **20** Faraon jednak nie wypuścił Izraelitów, bo Jehowa pozwolił, żeby jego serce znowu zacięło się w uporze^b.

21 Dlatego Jehowa polecił Mojżesza: „Wyciągnij rękę ku niebu, żeby ziemię egipską ogarnęła ciemność”. **22** Mojżesz natychmiast wyciągnął rękę ku niebu i w całym Egipcie na trzy dni zapanowała gęsta ciemność^c. **23** Ludzie nie widzieli siebie nawzajem. Przez trzy dni nikt nie wychodził z domu. Ale tam, gdzie mieszkali Izraelici, było jasno^d. **24** Potem faraon wezwał Mojżesza i powiedział: „Idźcie, oddajcie cześć Jehowie^e. Tylko zostawcie swoje owce i bydło. Dzieci mogą pójść z wami”. **25** Lecz Mojżesz odrzekł: „Daj nam^{*} zwierzęta na ofiary i całopalenia, żebyśmy je złożyli Jehowie, swojemu Bogu^f. **26** Zabierzemy cały swój żywy inwentarz. Nie może tu pozostać ani jedno zwierzę^{*}. Bo niektóre z nich złożymy w ofierze ku czci swojego Boga, Jehowy, ale dopiero jak

10:18 *Najwyraźniej chodzi o Mojżesza.

10:25 *Lub „pozwoł nam wziąć”.

10:26 *Dost. „kopyto”.

tam przyjdziemy, będziemy wiedzieć, co ofiarujemy Jehowie". **27** Wtedy Jehowa pozwolił, żeby serce faraona znowu zacięło się w uporze, i faraon dalej nie chciał ich wypuścić^a. **28** Powiedział do Mojżesza: „Wynoś się stąd! Nie pokazuj mi się więcej na oczy! Bo jak cię tu jeszcze raz zobaczę, to zginiesz”. **29** Na to Mojżesz rzekł: „Będzie tak, jak sobie życzysz. Już do ciebie nie przyjdę”.

11 Jehowa przemówił do Mojżesza: „Zamierzam zesłać na faraona i Egipt jeszcze jedną plagę, po której was stąd wypuści^b, wręcz wypędzi^c. **2** Powiedz ludowi, żeby każdy mężczyzna i każda kobieta poprosili swoich sąsiadów o przedmioty ze srebra i złota”^d. **3** Jehowa sprawił, że Egipcjanie odnosili się do Izraelitów przychylnie. Co więcej, Mojżesz zyskał w Egipcie wielki szacunek – zarówno wśród sług faraona, jak i całego jego ludu.

4 Mojżesz rzekł do faraona: „Oto co mówi Jehowa: „Okolo północy przejdę przez Egipt^e **5** i umrze każdy pierworodny w tej ziemi^f – od pierworodnego syna faraona, który zasiada na tronie, do pierworodnego służącej, która pracuje przy żarnach, a także każde pierworodne zwierzę^g. **6** W całej ziemi egipskiej rozlegnie się wielki lament, jakiego jeszcze nigdy nie było i nigdy więcej nie będzie^h. **7** Lecz na Izraelitów i na ich zwierzęta nawet pies nie zaszczeka”. I przekonacie się, że Jehowa może inaczej potraktować Egipcjan, a inaczej Izraelitów”ⁱ. **8** W rezultacie wszyscy twoi słudzy przyjdą do mnie, padną przede mną na twarz i po-

11:7 *Dosl. „nie zaostry języka”.

ROZDZ. 10

a Wj 4:21
Wj 14:4

ROZDZ. 11

b Pwt 4:34
c Wj 12:31, 32
d Wj 3:21, 22
Wj 12:35, 36
Ps 105:37
e Wj 12:29
f Wj 4:22, 23
Ps 78:51
Ps 105:36
Ps 136:10
Heb 11:28
g Wj 12:12
h Wj 12:30
i Wj 8:22
Wj 9:3, 4
Wj 10:23
Wj 12:13

szpalta 2

a Wj 12:33
b Wj 3:19
Wj 7:4
Rz 9:17, 18
c Wj 7:3
d Ps 135:9
e Wj 4:21
Wj 9:15, 16
Wj 10:20

ROZDZ. 12

f Wj 13:4
Wj 23:15
Lb 28:16
Pwt 16:1
g Jn 1:29
1Ko 5:7
Obj 5:6
h Kpl 22:18-20
Pwt 17:1
1Pt 1:19
i Lb 28:16
j Wj 12:18
Kpl 23:5
Pwt 16:6
k 1Ko 5:7
Heb 11:28
l Pwt 16:6, 7
m Wj 13:3
Wj 34:25
Pwt 16:3
1Ko 5:8
n Lb 9:11

wiedzą: „Idź, ty i cały twój lud”. Wtedy pójdę”. I Mojżesz, bardzo rozgniewany, wyszedł od faraona.

9 A Jehowa rzekł do Mojżesza: „Faraon was nie posłucha^b. Stanie się tak, żeby w ziemi egipskiej ujrano jeszcze więcej moich cudów”^c. **10** Mojżesz i Aaron dokonali wszystkich tych cudów przed faraonem^d. Jehowa pozwolił jednak, żeby jego serce zacięło się w uporze. I faraon nie wypuścił Izraelitów ze swojego kraju^e.

12 Potem Jehowa przemówił do Mojżesza i Aarona w ziemi egipskiej: **2** „Ten miesiąc będzie dla was pierwszym miesiącem roku^f. **3** Powiedz całemu zborowi Izraela: „W 10 dniu tego miesiąca każdy ma sobie wziąć baranka^g dla swojej rodziny*, baranka na dom. **4** Jeśli rodzina będzie za mała, żeby zjeść całego baranka, to niech zaprosi do siebie najbliższego sąsiada. Niech podzieli baranka proporcjonalnie do liczby osób*, które będą go spożywać. **5** Macie wybrać zdrowego^h rocznego baranka. Zamiast baranka możecie też wziąć koziołka. **6** Będziecie go trzymać do 14 dnia tego miesiąca i każda izraelska rodzina* zarrnie go o zmierzchuⁱ. **7** Weźmiecie trochę krwi i opryskacie nią oba węgry i nadproże* domów, w których będziecie jeść^k. **8** „I tej samej nocy zjecie mięso^l. Macie je upiec na ogniu i zjeść z praśnym chlebem^m oraz gorzkimi ziołamiⁿ. **9** Nie spożywajcie mięsa surowego ani

12:3 *Dosl. „dla domu ojców”. 12:4 *Lub „dusz”. 12:6 *Dosl. „cały zbor zgromadzenia Izraela”. *Dosl. „między dwoma wieczorami”. 12:7 *Lub „opryskacie nią futrynę drzwi”.

ugotowanego w wodzie. Baranka macie upiec w całości—razem z głową, kończynami i wnętrznościami. **10** Niczego nie wolno wam pozostawić do rana, ale gdyby coś zostało, macie to spalić^a. **11** Będziecie jeść w pośpiechu—z przepasanymi biodrami, w sandałach na nogach i z laską w ręku. Jest to Pascha ku czci Jehowy. **12** A ja przejdę tej nocy przez ziemię egipską i uśmiercę każdego pierworodnego, od człowieka do zwierzęcia^b, i osądzę wszystkich bogów Egiptu^c. Ja jestem Jehowa. **13** Krew na waszych domach będzie znakiem—gdy ją zobaczę, ominę ten dom i nie dotknę was niszczycielską plagą, którą ześle na ziemię egipską^d.

14 „Macie upamiętniać ten dzień. Będziecie wtedy obchodzić święto ku czci Jehowy. Jest to trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń. **15** Siedem dni macie jeść praśny chleb^e. Pierwszego dnia pozbędziecie się zacynu ze swoich domów, bo każdy, kto* by w ciągu tych siedmiu dni zjadł coś przygotowanego na zakwasie, zostanie zgładzony^f. **16** Pierwszego i siódmego dnia urządzicie święte zgromadzenie. Nie wolno wam wtedy wykonywać żadnej pracy^g. Możecie jedynie przyrzadzić dla siebie* coś do jedzenia.

17 „Będziecie obchodzić Święto Praśników^h, bo w tym właśnie dniu wyprowadzę was* z ziemi egipskiej. Macie obchodzić to święto przez wszystkie poko-

12:15, 19 *Lub „każda dusza”. 12:15 ^aDosł. „odcięty od Izraela”. 12:16 *Lub „dla swojej duszy”. 12:17 *Dosł. „wasze wojska”.

ROZDZ. 12

a Kpl 7:15
Kpl 22:29, 30
Pwt 16:4

b Wj 11:4, 5
Wj 12:29

c Lb 33:4

d Wj 8:22
Wj 9:4, 26
Wj 10:23
Wj 11:7

e Wj 23:15
Kpl 23:6

f Kpl 23:8

g Kpl 23:6
Łk 22:1
1Ko 5:8

szpalta 2

a Kpl 23:5, 6

b Pwt 16:3
1Ko 5:7

c Lb 9:14

d Wj 3:16
Lb 11:16

e Heb 11:28

f Pwt 16:3

g Joz 5:10

h Wj 13:3, 8
Pwt 6:6, 7

lenia—będzie to dla was trwałe postanowienie. **18** W miesiącu pierwszym, od wieczora 14 dnia tego miesiąca do wieczora 21 dnia, macie jeść praśny chleb^a. **19** Przez siedem dni nie może się znaleźć w waszych domach żaden zaczyn, ponieważ każdy, kto* zje coś przygotowanego na zakwasie, zostanie zgładzony^b—zarówno cudzoziemiec, jak i rodowity Izraelita^c. **20** Nie wolno wam jeść niczego, co zostało przygotowane na zakwasie. We wszystkich waszych domach macie jeść praśny chleb^d”.

21 Mojżesz natychmiast zwołał wszystkich starszych Izraela^d i polecił im: „Idźcie, wybierzcie dla każdej rodziny młode zwierzę* i zarznicie je na ofiarę paschalną. **22** Potem zanurzcie wiązki hizopu we krwi zebranej w misie i strząśnijcie ją na nadproże oraz dwa węgary. I niech nikt aż do rana nie wychodzi ze swojego domu. **23** Jehowa będzie przechodził przez kraj i wymierzał karę Egipcjanom. Ale gdy Jehowa zobaczy krew na nadprożu i na dwóch węgarach, ominie te drzwi i nie pozwoli, żeby śmiertelna plaga* dotknęła wasze domy^e.”

24 „Będzie to trwałe przepis dla was i waszych synów”. **25** Macie obchodzić to święto, kiedy wejdziecie do ziemi, którą Jehowa wam da, tak jak zapowiedział^g. **26** A gdy wasi synowie zapytają: „Dlaczego obchodzimy to święto?”^h, **27** odpowiecie im: „Jest to ofiara paschalna dla Jehowy, który ominął nasze domy, kiedy przechodził przez Egipt. Egipcjan ukarał, a nas ocalił”.

12:19 ^aDosł. „odcięty od zgromadzenia Izraela”. 12:21 *Chodzi o baranka lub koziołka. 12:23 *Dosł. „zniszczenie”.

Wtedy lud padł na kolana i pokłonił się do ziemi. **28** Następnie Izraelici poszli i zrobili tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi i Aaronowi^a. Tak właśnie zrobili.

29 O północy Jehowa uśmiercił każdego pierworodnego w ziemi egipskiej^b, od pierworodnego potomka faraona, który zasiada na tronie, do pierworodnego potomka jeńca, który jest uwięziony w lochu*, jak też każdego pierworodnego potomka zwierzęcia^c. **30** Faraon, wszyscy jego słudzy oraz wszyscy inni Egipcjanie wstali tej nocy i w całym Egipcie rozległ się wielki lament, bo w każdym domu ktoś zmarł^d. **31** Jeszcze w nocy faraon wezwał Mojżesza i Aarona^e i rzekł: „Zabierajcie się stąd, zostawcie mój lud, wy i cała reszta Izraelitów. Idźcie, oddajcie cześć* Jehowie, tak jak chcieliście^f. **32** Zabierzcie też wasze stada, tak jak się domagaliście^g. Ale musicie mnie pobłogosławić”.

33 I Egipcjanie zaczęli nalegać na lud Izraela, żeby szybko odszedł z tej ziemi, bo mówili: „Inaczej wszyscy umrą!”ⁱ. **34** Izraelici wzięli więc niezakwaszone ciasto i nieśli je na ramionach w dzieżach* zawiniętych w ubrania. **35** Zgodnie z poleceniem Mojżesza poprosili Egipcjan o przedmioty ze srebra i ze złota i o ubrania^j. **36** Jehowa sprawił, że Egipcjanie potraktowali ich przychylnie i dali im to, o co prosili. W ten sposób Izraelici ograbili Egipcjan^k.

37 Tak więc Izraelici wyruszyli z Rameses^l do Sukkot^m:

12:29 *Dosl. „w domu cysterny”. **12:31** *Dosl. „służyć”. **12:34** *Chodzi o misy do wyrabiania ciasta.

ROZDZ. 12

a Heb 11:28

b Lb 33:4
Ps 78:51
Ps 105:36c Rdz 15:14
Wj 11:4, 5
Lb 3:13
Ps 135:8

d Wj 11:6

e Wj 10:28, 29

f Wj 3:19, 20
Wj 6:1
Wj 10:8-11
Ps 105:38

g Wj 10:26

h Wj 12:11

i Wj 10:7

j Rdz 15:14
Wj 3:21
Wj 11:2
Ps 105:37

k Wj 3:22

l Rdz 47:11
Wj 1:11

m Lb 33:5

szpalta 2

a Rdz 12:1, 2
Rdz 15:1, 5
Rdz 46:2, 3
Wj 1:7
Lb 2:32

b Lb 11:4

c Wj 12:31

d Rdz 46:2, 3
Rdz 47:27
Dz 13:17

e Gal 3:17

f Pwt 16:1

g Kpl 22:10

h Rdz 17:12, 23

i Lb 9:12
Ps 34:19, 20
Jn 19:33, 36

około 600 000 mężczyzn*, nie licząc dzieci^a. **38** Poszło z nimi także wielu ludzi z różnych narodów^b. Izraelici zabrali ze sobą wielkie stada owiec, kóz i bydła. **39** A z ciasta, które wzięli z Egiptu, zaczęli piec praśny chleb. Był on bez zakwasu, bo zostali wypędzeni tak nagle, że nie zdążyli sobie przygotować żadnego prowiantu^c.

40 Izraelici, którzy mieszkali w Egipcie^d, przebywali na obczyźnie 430 lat^e. **41** Cały lud* Jehowy wyszedł z ziemi egipskiej dokładnie w dniu, w którym upłynęło te 430 lat. **42** Właśnie tej nocy będą świętować, ponieważ Jehowa wyprowadził ich z Egiptu. Ta noc będzie świętem ku czci Jehowy—ma je obchodzić cały Izrael przez wszystkie pokolenia^f.

43 Potem Jehowa przemówił do Mojżesza i Aarona: „To jest postanowienie dotyczące Paschy: Żaden cudzoziemiec nie może jeść posiłku paschalnego^g. **44** Niewolnik nabyty za pieniądze może go spożywać tylko pod warunkiem, że zostanie obrzezany^h. **45** Osiedleniec i wynajęty pracownik nie może go jeść. **46** Baranka należy jeść w jednym domu. Nie wolno wynieść na zewnątrz żadnego kawałka mięsa i nie wolno złamać żadnej kości barankaⁱ. **47** To święto ma obchodzić cały zbór Izraela. **48** A jeśli jakiś cudzoziemiec, który mieszka wśród was, chce obchodzić Paschę ku czci Jehowy, to wszyscy mężczyźni w jego domu muszą zostać obrzezani. Dopiero wtedy

12:37 *Dosl. „pieszych mężczyzn”. Najwyraźniej chodzi o mężczyzn zdolnych do służby wojskowej. **12:38** *W tym Egipcjanie. **12:41** *Dosl. „wszystkie wojska”.

może ją obchodzić i będzie dla was jak rodowity Izraelita. Lecz żaden nieobrzezany mężczyzna nie może jeść posiłku paschalnego^a. **49** To samo prawo będzie obowiązywać zarówno was, jak i cudzoziemca, który wśród was mieszka^b.

50 Wszyscy Izraelici zrobili tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi i Aaronowi. Tak właśnie zrobili. **51** W tym dniu Jehowa wyprowadził wszystkich Izraelitów z ziemi egipskiej.

13 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **2** „Poświęć mi* każdego pierwotnego płci męskiej* w Izraelu, zarówno człowieka, jak i zwierzę. Wszyscy pierwotni należą do mnie^c”.

3 Wtedy Mojżesz przemówił do ludu: „Zapamiętajcie ten dzień, w którym wyszliście z Egiptu^d, z domu niewoli, bo Jehowa wyprowadził was stamtąd silną ręką^e. Nie możecie więc jeść niczego, co zostało przygotowane na zakwasie. **4** Wychodzicie dzisiaj, w miesiącu abib^f. **5** Jehowa przysiągł waszym praojcom^g, że da wam ziemię Kananeczyków, Hetytów, Amorytów, Chiwytów i Jebusytów^h—ziemię mlekiem i miodem płynącąⁱ. Kiedy was do niej wprowadzi, macie co roku w miesiącu abib świętować w następujący sposób: **6** Przez siedem dni będziecie jeść prażony chleb^j, a w siódmym dniu urządzić święto ku czci Jehowy. **7** Prażony chleb należy jeść siedem dni^k. Nie możecie mieć w domu niczego, co zostało przygotowane na zakwasie^l. Na

12:51 *Dosl. „synów Izraela razem z ich wojskami”. 13:2 *Lub „oddziel dla mnie”. #Dosl. „każdego pierwotnego, który otwiera każde łono”. 13:4 *Zob. Dodatek B15.

ROZDZ. 12
a Lb 9:14

b Kpl 24:22
Lb 15:16

ROZDZ. 13

c Lb 3:13
Lb 18:15
Pwt 15:19
Łk 2:22, 23

d Wj 12:42
Pwt 16:3

e Pwt 4:34
Neh 9:10

f Pwt 16:1

g Rdz 15:18
Wj 6:5, 8

h Wj 3:8
Wj 34:11

i Wj 3:17
Pwt 8:7-9

j Wj 12:15
Wj 34:18

k Wj 23:15

l Pwt 16:3

szpalta 2

a Wj 12:26, 27

b Wj 12:14
Pwt 11:18

c Wj 12:24, 25

d Rdz 15:18

e Wj 22:29
Wj 34:19, 20
Kpl 27:26
Lb 3:13
Łk 2:22, 23

f Lb 18:15

g Pwt 7:7, 8

h Wj 5:2

i Wj 12:29
Ps 78:51

całym waszym terytorium* nie może się znaleźć żaden zaczyn.

8 Tego dnia powiecie swoim synom: „Robimy tak, żeby upamiętnić wszystko, co Jehowa dla nas uczynił, kiedy wyprowadzał nas z Egiptu^a. **9** I to święto będzie wam o tym przypominać jak znak na ręce i na czole^b—żeby prawo Jehowy było na waszych ustach, bo Jehowa silną ręką wyprowadził was z Egiptu. **10** Macie przestrzegać tego postanowienia w wyznaczonym czasie rok w rok^c.

11 „A gdy Jehowa wprowadzi was do ziemi Kananeczyków, którą wam da zgodnie z przysięgą złożoną wam i waszym praojcom^d, **12** macie poświęcić Jehowie każdego pierwotnego płci męskiej* i każdego pierwotnego samca spośród zwierząt, które nabędziecie. Należą do Jehowy^e. **13** Każdego pierwotnego osła macie wykupić owcą, a jeśli go nie wykupicie, musicie złamać mu kark. Macie też wykupić każdego swojego pierwotnego syna^f.

14 „Gdyby wasi synowie pytali później, co to znaczy, odpowiecie im: „Jehowa silną ręką wyprowadził nas z Egiptu, z domu niewoli^g. **15** Ponieważ faraon trwał w uporze i nie chciał nas wypuścić^h, Jehowa zabił każdego pierwotnego w ziemi egipskiej, od pierwotnego potomka człowieka do pierwotnego potomka zwierzęciaⁱ. Dlatego składamy Jehowie w ofierze wszystkie pierwotne samce* i wykupujemy każdego pierwo-

13:7 *Dosl. „we wszystkich twoich granicach”. 13:9 *Dosl. „między oczami”. 13:12 *Dosl. „każdego, kto otwiera łono”. 13:15 *Dosl. „wszystko, co otwiera łono”.

rodnego syna'. **16** Będzie to dla was jak znak na ręce oraz opaska na czole^a, byście pamiętali, że Jehowa silną ręką wyprowadził nas z Egiptu".

17 Gdy faraon wypuścił Izraelitów, Bóg nie poprowadził ich przez ziemię Filistynów, chociaż tamtędy byłoby bliżej, bo powiedział: „Jak lud zobaczy, że będzie musiał walczyć, może zmienić zdanie i wrócić do Egiptu”. **18** Bóg prowadził więc lud okrężną drogą po pustkowiu nad Morzem Czerwonym^b. A Izraelici wyszli z Egiptu w szyku bojowym. **19** Mojżesz wziął ze sobą kości Józefa, bo synowie Izraela uroczyście przysięgli to Józefowi, kiedy ten powiedział do nich: „Bóg na pewno przyjdzie wam z pomocą. Obiecacie mi, że zabierzecie stąd moje kości”^c. **20** I wyruszyli z Sukkot, i rozłożyli się obozem w Etamie, na skraju pustkowia.

21 Jehowa ich prowadził—za dnia wskazywał im drogę słupem obłoku^d, a w nocy oświeślał ją słupem ognia. Dzięki temu mogli wędrować i dniem, i nocą^e. **22** Tak więc przed ludem zawsze był słup obłoku w dzień i słup ognia w nocy^f.

14 Jehowa rzekł do Mojżesza: **2** „Powiedz Izraelitom, żeby zawrócili i rozłożyli się obozem pod Pi-Hachiroz, między Migdolem a morzem, w pobliżu Baal-Cefon^g. Macie rozłożyć się obozem naprzeciw niego, nad morzem. **3** Wtedy faraon powie o Izraelitach: „Błakają się beładnie po pustkowiu. Nie mogą się z niego wydostać”. **4** Pozwolę, żeby serce faraona znowu zacięło się w uporze^h. I rzuci się on za nimi w po-

ROZDZ. 13

a Pwt 11:18

b Wj 14:2, 3
Lb 33:5c Rdz 50:24, 25
Joz 24:32
Heb 11:22

d Wj 14:19

e Lb 9:15
Ps 78:14f Ps 105:39
1Kor 10:1

ROZDZ. 14

g Wj 13:17, 18

h Wj 7:13
Rz 9:17, 18

szpalta 2

a Wj 9:15, 16
Wj 15:11
Wj 18:10, 11
Joz 2:9, 10b Wj 7:5
Wj 8:22

c Wj 12:33

d Wj 14:23

e Lb 33:3

f Wj 15:9

g Joz 24:6, 7
Neh 9:9h Wj 16:3
Wj 17:3
Lb 14:2-4
Ps 106:7i Wj 5:21
Wj 6:6, 9j Lb 14:9
Pwt 20:3
2Kor 20:15, 17
Ps 27:1
Ps 46:1
Iz 41:10

ścig, a ja okryję się chwałą, zwyciężając jego i całą jego armię^a. W ten sposób Egipcjanie przekonają się, że ja jestem Jehowa”^b. Izraelici zrobili więc tak, jak im polecono.

5 Później doniesiono królowi Egiptu, że Izraelici uciekli. Faraon oraz jego słudzy natychmiast zmienili do nich nastawienie^c i zaczęli mówić: „Co myśmy najlepszego zrobili? Dlaczego wypuściliśmy naszych niewolników?”. **6** Faraon przygotował więc rydwan wojenny i zabrał ze sobą swoich ludzi^d. **7** Wziął 600 najlepszych rydwanów i wszystkie inne rydwany Egiptu, a na każdym byli wojownicy. **8** Jehowa pozwolił, żeby serce faraona, króla Egiptu, zacięło się w uporze. I ruszył on w pościg za Izraelitami, którzy w tym czasie odchodzili z podniesioną głową^e. **9** Egipcjanie—wszystkie rydwany faraona i jego jeźdźcy, jego armia—ścigali Izraelitów^f i zaczęli się do nich zbliżać, gdy ci obozowali nad morzem, pod Pi-Hachiroz, naprzeciw Baal-Cefon.

10 Kiedy faraon był już blisko, Izraelici zobaczyli, że Egipcjanie ich ścigają. Wtedy się przerazili i zaczęli wzywać Jehowę na pomoc^g. **11** I pytali Mojżesza: „Czy w Egipcie brakuje grobowców, że zabrałeś nas tutaj, żebyśmy poumierali na tym pustkowiu”^h. Dlaczego nam to zrobiłeś? Dlaczego wyprowadziłeś nas z Egiptu? **12** Przecież mówiliśmy ci w Egipcie: „Zostaw nas w spokoju! Dalej będziemy służyć Egipcjanom”. Już lepiej im służyć, niż umrzeć na pustkowiu”ⁱ. **13** Mojżesz odpowiedział: „Nie bójcie się! Stójcie niewzruszenie i patrzcie, jak

Jehowa was dzisiaj wybawi^a. Już nigdy więcej nie zobaczycie Egipcjan, których dzisiaj widzicie^b. **14** Sam Jehowa będzie za was walczyć^c, a wy spokojnie* czekajcie^d.

15 Jehowa rzekł do Mojżesza: „Dlaczego do mnie wołasz? Każ Izraelitom zwinąć obóz, **16** a sam podnieś swoją łaskę, wyciągnij rękę nad morze i je rozdziel, żeby mogli przejść przez środek morza po suchej ziemi. **17** A ja pozwolę, by Egipcjanie trwali w uporze i poszli za nimi. Wtedy pokonam faraona i całą jego armię z jego rydwanami wojennymi i jeźdźcami. W ten sposób okryję się chwałą^d. **18** A gdy okryję się chwałą, zwyciężając faraona z jego rydwanami wojennymi i jeźdźcami, Egipcjanie przekonają się, że ja jestem Jehowa”^e.

19 Wówczas anioł prawdziwego Boga^f, idący na czele Izraelitów, odszedł na ich tyły. Także słup obłoku, który był na przedzie, przeniósł się na tyły i stanął za nimi^g. **20** Znalazł się więc między Egipcjanami a Izraelitami^h. Z jednej strony obłok powodował ciemność, z drugiej natomiast rozświecał nocⁱ. I przez całą noc jedni nie zbliżyli się do drugich.

21 Potem Mojżesz wyciągnął rękę nad morze^j i Jehowa sprawił, że przez całą noc wiał silny wiatr wschodni, tak iż wody się rozdzieliły^k i ukazało się suche dno^l. **22** Izraelici szli więc przez środek morza po suchej ziemi^m, a po ich prawej i lewej stronie stała ściana wodyⁿ. **23** Egipcjanie ruszyli za nimi i wszystkie rydwany wojenne faraona oraz jego jeźdźcy zaczęli

ROZDZ. 14

- a 2Kn 20:17
- b Wj 14:30
- Wj 15:5
- Ps 136:15
- c Pwt 1:30
- Pwt 20:4
- 2Kn 20:29
- d Wj 9:15, 16
- e Wj 14:4
- Rz 9:17, 18
- f Rdz 48:16
- Wj 32:34
- Lb 20:16
- Judy 9
- g Wj 13:21
- h Joz 24:6, 7
- i Ps 105:39
- j Wj 14:16
- Dz 7:36
- k Neh 9:10, 11
- Ps 78:13
- Ps 136:13
- Iz 63:12
- l Joz 2:9, 10
- Ps 66:6
- Ps 106:9
- Ps 114:3
- m 1Ko 10:1
- Heb 11:29
- n Wj 15:8

szpalta 2

- a Wj 14:17
- b Wj 13:21
- c Wj 14:4
- d Wj 15:1, 4
- e Wj 15:5, 10
- Pwt 11:3, 4
- Joz 24:6, 7
- Neh 9:10, 11
- Ps 78:53
- Heb 11:29
- f Wj 14:13
- Ps 106:11
- Ps 136:15
- g Ps 77:19
- h Wj 15:8
- i Pwt 4:20
- Ps 106:8-11
- j Wj 4:31
- Wj 19:9
- Ps 106:12

ROZDZ. 15

- k Sdz 5:1
- 2Sm 22:1
- Obj 15:3
- l Wj 9:16
- Wj 18:10, 11
- Ps 106:11, 12
- m Wj 15:21
- Ps 136:15

wchodzić w morze^a. **24** Podczas straży porannej* Jehowa spojrział na Egipcjan spośród słupa ognia i obłoku^b i wywołał wśród nich zamieszanie. **25** Sprawił, że odpadały koła od ich rydwanów, przez co z trudem nimi powozili. I wołali: „Uciekajmy jak najdalej od Izraelitów, bo Jehowa walczy za nich przeciwko Egiptowi!”^c.

26 Wtedy Jehowa powiedział do Mojżesza: „Wyciągnij rękę nad morze, żeby wody wróciły na swoje miejsce i zalały Egipcjan, ich rydwany wojenne i jeźdźców”. **27** Mojżesz od razu wyciągnął rękę nad morze i nad ranem wody wróciły na swoje miejsce. Gdy Egipcjanie uciekali, Jehowa rzucił ich w sam środek morza^d. **28** Powracające wody zakryły rydwany wojenne i jeźdźców – całą armię faraona, która weszła za Izraelitami w morze^e. Żaden Egipcjanin nie przeżył^f.

29 Natomiast Izraelici przeszli po suchej ziemi przez środek morza^g, a po ich prawej i lewej stronie stała ściana wody^h. **30** Tego dnia Jehowa wybawił Izraela z rąk Egipcjanⁱ. Izraelici widzieli na brzegu morza ich zwłoki. **31** Ujrzeni, jak Jehowa posłużył się swoją wielką mocą* przeciwko Egipcjanom, i zaczęli się bać Jehowy. Uwierzyli Jehowie oraz Jego słudze Mojżeszowi^j.

15 Wtedy Mojżesz razem z Izraelitami zaśpiewał Jehowie taką pieśń^k:

„Zaśpiewam Jehowie,
bo okrył się wielką chwałą^l.
Konia i jeźdźca wrzucił
do morza^m.”

14:24 * Czyli między godziną 2 a 6 rano.

14:31 * Dosł. „ręką”.

14:14 * Lub „w milczeniu”.

- 2** Jah* jest moją siłą i potęgą,
bo stał się moim
Wybawcą^a.
To mój Bóg—będę Go słaawił^b.
To Bóg mojego ojca^c—
będę Go wychwalał^d.
- 3** Jehowa jest potężnym
wojownikiem^e.
Jehowa to Jego imię^f.
- 4** Wrzucił do morza rydwany
faraona oraz jego wojsko^g.
W Morzu Czerwonym po-
tonęli jego najdzielniejsi
wojownicy^h.
- 5** Zakryły ich wzburzone
wody, poszli na dno
jak kamieńⁱ.
- 6** W Twojej prawej ręce,
Jehowo, tkwi wielka moc^j.
Twoja prawa ręka, Jehowo,
potrafi zmiażdżyć nieprzy-
jaciela.
- 7** Swoim niezrównanym ma-
jestatem powalasz tych,
którzy występują prze-
ciwko Tobie^k.
- Płomień Twojego gniewu
pochłania ich jak słomę.
- 8** Od Twojego tchnienia*
spiętrzyły się wody,
stały nieruchomo, zostały
zatomowane.
Wzburzone wody stężały
w sercu morza.
- 9** Nieprzyjaciół wołał:
„Ruszę za nimi w pościg
i dopadnę ich!
Będę dzielił łupy, aż się
nimi nasycę*!”
Chwyć za miecz, moja ręka
ich dosięgnie!”.
- 10** Ale Ty dmuchnąłeś i zakryło
ich morze^m.
Utonęli niczym ołów w roz-
hukanych wodach.

15:2 *Skrócona forma imienia Jehowa.
15:8 *Lub „od tchnienia Twoich noz-
drzy”. 15:9 *Lub „aż moja dusza się ni-
mi nasyci”.

ROZDZ. 15

- a Iz 12:2
b 2Sm 22:47
Iz 25:1
c Wj 3:15
d Ps 83:18
Ps 148:13
e Ps 24:8
f Wj 6:3
Iz 42:8
g Wj 14:27
h Wj 14:6, 7
i Neh 9:10, 11
j Ps 60:5
Ps 89:13
k Iz 37:23
l Wj 14:5, 9
m Wj 14:21, 28

szpalta 2

- a Pwt 3:24
2Sm 7:22
b Iz 6:3
c Wj 11:9
d Ps 78:53
Heb 11:29
e Ps 106:10
f Lb 14:13, 14
g Lb 22:1, 3
h Joz 2:9-11
Joz 5:1
i Pwt 11:25
j Lb 20:14, 17
Lb 21:21, 22
2Sm 7:23
Iz 43:1
k Ps 80:8

- 11** Który bóg jest taki jak Ty,
Jehowo?^a
Czy ktoś może Ci dorównać
w świętości?^b
Ciebie należy się bać
i wysławiać w pieśniach,
Ty dokonujesz cudów^c.
- 12** Wyciągnąłeś swoją prawą
rękę i pochłonięła ich
ziemia^d.
- 13** Ty w swej lojalnej miłości
prowadzisz lud, który
wyzwoliłeś^e.
Swoją mocą powiedziesz
ich do świętego miejsca*,
w którym zamieszkasz.
- 14** Gdy usłyszysz o tym narody^f,
zadrżą.
Mieszkańcy Filistei będą
cierpieć męki*.
- 15** Szejkowie* Edomu wpadną
w przerażenie.
Potężni^g władcy Moabu
zadrżą ze strachu^g.
Wszyscy mieszkańcy Kana-
anu upadną na duchu^h.
- 16** Ogarnie ich obezwład-
niający strachⁱ.
Gdy zobaczą Twoją
wielkość, znieruchomieją
i staną się jak kamień,
aż przejdzie Twój lud,
Jehowo,
aż przejdzie lud, który
utworzyłeś^j.
- 17** Poprowadzisz go i osiedlisz*
na górze, która jest Twoją
własnością^k,
w miejscu, które przygo-
towałeś na mieszkanie
dla siebie, Jehowo,
w sanktuarium, Jehowo,
które uczyniły Twoje ręce.

15:13 *Zob. Słownikzek pojęć. 15:14
*Dost. „bóle porodowe”. 15:15 *Szej-
kami nazywano naczelników plemion.
*Lub „despotyczni”. 15:17 *Dost. „za-
sadzisz”.

18 Jehowa będzie Królem po wieczne czasy, już na zawsze^a.
19 Kiedy w morzu znalazły się konie z rydwanami wojennymi faraona i jeźdźcami^b, Jehowa sprawił, że wody wróciły na miejsce i ich pochłonięły^c.
 Ale lud Izraela przeszedł przez środek morza po suchej ziemi^d.

20 A prorokini Miriam, siostra Aarona, wzięła do ręki tamburyn. Wszystkie kobiety zrobiły tak samo i zaczęły grać na tamburynach i tańczyć. **21** W odpowiedzi na śpiew mężczyzn Miriam śpiewała tak:

„Śpiewajcie Jehowie,
 bo okrył się wielką chwałą.
 Konia i jeźdźca wrzucił
 do morza”^f.

22 Później Mojżesz wyprowadził Izraelitów znad Morza Czerwonego na pustkowie Szur. Trzy dni szli przez to pustkowie, ale nie znaleźli wody. **23** Dotarli do Mary^g, nie mogli jednak pić tam wody, bo była gorzka. Właśnie dlatego nazwano to miejsce Mara. **24** I lud zaczął szemrać przeciwko Mojżeszowi^h, i pytał: „Co mamy pić?”. **25** Wówczas Mojżesz błagał Jehowę o pomocⁱ i Jehowa wskazał mu pewne drzewo. Gdy on wrzucił je do wody, stała się słodka.

Tam Bóg dał im prawa, które miały być podstawą osądu. I tam poddał ich próbie^j. **26** Powiedział: „Jeśli będziecie uważnie słuchać mnie, Jehowy, swego Boga, czynić to, co słuszne w moich oczach, zwracać uwagę na moje przykazania i przestrzegać wszystkich moich przepi-

15:23 *Nazwa ta znaczy „gorycz”.

ROZDZ. 15

a Ps 10:16

b Wj 14:23

c Wj 14:28

d Wj 14:22

e Wj 9:16
Wj 18:11f Wj 14:27, 28
Ps 106:11, 12

g Lb 33:8

h Wj 16:2, 3
Wj 17:3
1Ko 10:6, 10

i Wj 17:4

j Wj 16:4
Pwt 8:2

szpalta 2

a Pwt 28:1

b Pwt 7:12, 15

c Wj 23:25
Ps 103:3

ROZDZ. 16

d Lb 33:10, 11

e Wj 15:24
1Ko 10:6, 10f Lb 11:4
Lb 14:2, 3g Wj 17:3
Lb 16:13h Ps 78:24, 25
Ps 105:40
Jn 6:31, 32
Jn 6:58
1Ko 10:1, 3

i Mt 6:11

j Pwt 8:2

k Wj 35:2

l Wj 16:22

m Wj 6:7
Lb 16:28, 29

sów^a, to nie sprowadzę na was żadnej z chorób, jakie sprowadziłem na Egipcjan^b, bo ja, Jehowa, was uzdrawiam”^c.

27 Potem przybyli do Elim, gdzie było 12 źródeł i 70 palm. Tam, nad wodą, rozłożyli się obozem.

16 Później odeszli z Elim i w końcu cały zbór Izraelitów przybył na pustkowie Sin^d, które znajduje się między Elim a Synajem. Było to 15 dnia drugiego miesiąca po wyjściu z Egiptu.

2 Na pustkowie cały zbór Izraelitów zaczął szemrać przeciwko Mojżeszowi i Aaronowi. **3** Izraelici mówili do nich: „Lepiej by było, żebyśmy zginęli z ręki Jehowy w ziemi egipskiej, gdzie siedzieliśmy przy garnkach mięsa^f i jedliśmy chleb do syta. A wy przyprowadziliście nas na to pustkowie, żeby cały naród* zagłodzić na śmierć”^g.

4 Wtedy Jehowa rzekł do Mojżesza: „Dam wam chleb, który będzie padał z nieba jak deszcz^h. I niech każdy wychodzi nazbierać tyle, ile potrzebuje na dany dzieńⁱ. W ten sposób poddam ich próbie i zobaczę, czy będą przestrzegać mojego prawa, czy nie^j. **5** Ale szóstego dnia^k niech nazbierają i przygotowują sobie do jedzenia dwa razy tyle, co w inne dni”^l.

6 Mojżesz i Aaron powiedzieli więc do wszystkich Izraelitów: „Wieczorem przekonacie się, że to Jehowa wyprowadził was z ziemi egipskiej”^m. **7** Rano ujrzycie chwałę Jehowy, ponieważ Jehowa usłyszał, jak szemracie przeciwko Niemu. Bo kim my jesteśmy, żebyście mieli szemrać przeciwko nam?”. **8** I Mojżesz

16:3 *Dosl. „zbór”.

mówił dalej: „Gdy Jehowa wieczorem da wam mięso, a rano chleb, żebyście najedli się do syta, przekonacie się, że Jehowa usłyszał, jak szemracie przeciwko Niemu. Bo kim my jesteśmy? Nie szemracie przeciwko nam, lecz przeciwko Jehowie”^a.

9 Potem Mojżesz zwrócił się do Aarona: „Powiedz całemu zborowi Izraelitów: ‘Stańcie przed Jehową, bo usłyszał wasze szemranie’”^b. **10** Kiedy tylko Aaron przemówił do wszystkich Izraelitów, spojrzeli w stronę pustkowi, a wtedy chwała Jehowy ukazała się w obłoku^c.

11 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **12** „Usłyszysz szemranie Izraelitów^d. Powiedz im: ‘O zmierzchu* będziecie jeść mięso, a rano nasycicie się chlebem^e. I przekonacie się, że ja jestem Jehowa, wasz Bóg’”^f.

13 Wieczorem rzeczywiście nadleciały przepiórki i pokryły obóz^g, a rano na ziemi wokół obozu pojawiła się rosa. **14** Gdy rosa wyparowała, na pustkowiu pozostały drobniutkie ziarenka czegoś, co przypominało szron^h. **15** Kiedy Izraelici to zobaczyli, zaczęli pytać jeden drugiego: „Co to jest?”, bo nie wiedzieli, co to było. Mojżesz odpowiedział im: „To jest chleb, który daje wam Jehowaⁱ. **16** Oto co Jehowa nakazał: ‘Każdy ma nazbierać go tyle, ile może zjeść. Niech weźmie po omerze^j dla każdej osoby^k, która mieszka z nim w namiocie’”. **17** Izraelici zaczęli tak robić i jedni nazbierali dużo, a drudzy mało. **18** Kiedy odmierzyli to omerem, okazało się, że ten, kto

16:12 *Dost. „między dwoma wieczorami”. **16:16** *Omer odpowiadał 2,2 l. Zob. *Dodatek B14*. ^aLub „duszy”.

ROZDZ. 16

a Lb 21:7
1Sm 8:7

b Wj 16:2
Lb 11:1

c Wj 13:21
Lb 16:19
Mt 17:5

d Lb 14:27

e Ps 105:40

f Wj 4:5
Wj 6:7

g Lb 11:31, 34
Ps 78:27-29

h Lb 11:7
Pwt 8:3
Neh 9:15

i Lb 21:5
Pwt 8:14, 16
Joz 5:11, 12
Jn 6:31, 32
Jn 6:58
1Ko 10:1, 3

j Wj 16:36

szpalta 2

a 2Ko 8:15

b Mt 6:11, 34

c Wj 16:5

d Wj 20:8
Wj 31:15
Wj 35:2
Kpł 23:3

e Lb 11:7, 8

f Wj 20:9, 10
Wj 31:13
Pwt 5:15

g Lb 14:11
Ps 78:10
Ps 106:13

h Wj 31:13

nazbierał dużo, nie miał nadmiaru, a ten, kto nazbierał niewiele, nie miał za mało^a. Każdy zebrał tyle, ile mógł zjeść.

19 Potem Mojżesz powiedział do nich: „Niech nikt nie zostawia z tego nic do rana”^b. **20** Ale niektórzy nie posłuchali Mojżesza. Gdy zostawili trochę do rana, zaległy się w tym robaki i wszystko zaczęło cuchnąć. I Mojżesz rozgniewał się na nich. **21** Każdego ranka wszyscy zbierali tyle, ile mogli zjeść. Kiedy słońce zaczynało grzać, wtedy to topniało.

22 A szóstego dnia nazbierali podwójną ilość chleba^c, po 2 oмеры na osobę. Wszyscy naczelnicy ludu przyszli do Mojżesza i poinformowali go o tym. **23** Wówczas powiedział do nich: „Tak rzekł Jehowa: ‘Jutro będzie szczególny dzień odpoczynku*, święty szabat ku czci Jehowy^d. Upieczcie, co chcecie upiec, i ugotujcie, co chcecie ugotować^e, a resztę przechowajcie do rana’”. **24** Zostawili więc jedzenie do rana, tak jak polecił Mojżesz. I nie zaczęło ono cuchnąć ani nie zaległy się w nim robaki. **25** Wtedy Mojżesz powiedział: „Jedzcie to dzisiaj, bo dzisiaj jest szabat ku czci Jehowy i nie znajdziecie tego na ziemi. **26** Sześć dni będziecie to zbierać, ale w siódmym dniu jest szabat^f i nic się nie pojawi”. **27** Mimo to niektórzy poszli zbierać jedzenie siódmego dnia, jednak nic nie znaleźli.

28 Jehowa rzekł więc do Mojżesza: „Jak długo będziecie lekceważyć moje przykazania i prawa?^g **29** Pamiętajcie, że to Jehowa ustanowił dla was szabat^h. Dłatego w szóstym dniu daje

16:23 *Lub „święto szabatu”.

wam chleb na dwa dni. Niech w siódmym dniu każdy pozostać na swoim miejscu i niech go nie opuszcza”. **30** I lud w siódmym dniu zaczął obchodzić szabat^a.

31 Izraelici nazywali ten chleb „manną^a”. Była ona biała jak nasiona kolendry, a smakowała jak placki z miodem^b. **32** Potem Mojżesz powiedział: „Jehowa wydał taki rozkaz: „Przygotujcie omer mанны i przechowyjcie ją z pokolenia na pokolenie^c, żeby wasi potomkowie mogli widzieć chleb, którym was karmiłem na pustkowiu, gdy wyprowadziłem was z Egiptu”. **33** Mojżesz polecił więc Aaronowi: „Weź dzban i wysp do niego omer mанны, a następnie złóż ją przed Jehową. Ma być przechowywana z pokolenia na pokolenie”^d. **34** I zgodnie z tym, co Jehowa nakazał Mojżeszowi, Aaron umieścił mannę przed Świadcstwem^e, żeby była tam przechowywana. **35** Izraelici jedli mannę przez 40 lat^f, aż weszli do ziemi, która była zamieszkaną^g. Jedli mannę, dopóki nie dotarli do granicy Kanaanu^h. **36** A omer stanowi dzieśiątą część efy^{*}.

17 Cały zbór Izraelitów wyruszył z pustkowia Sinⁱ i szedł z miejsca na miejsce zgodnie z rozkazami Jehowy^j. W końcu rozłożyli się obozem w Refidim^k, ale nie mieli tam wody do picia.

2 Zaczęli więc klócić się z Mojżeszem^l i mówili: „Daj nam wody do picia”. Lecz Mojżesz odpowiedział: „Dlaczego się ze mną kló-

16:30 ^aLub „odpoczywać”. **16:31** ^aNazwa ta prawdopodobnie pochodzi od hebr. zwrotu „co to jest?”. **16:36** ^aEfa odpowiadała 22 l. Zob. Dodatek B14.

ROZDZ. 16

a Kpl 23:3
Pwt 5:13, 14

b Wj 16:15
Lb 11:7

c Ps 105:5, 40

d Heb 9:4

e Wj 27:21

f Pwt 8:2
Neh 9:21
Ps 78:24

g Joz 5:11, 12

h Lb 33:48
Pwt 34:1

ROZDZ. 17

i Lb 33:12

j Lb 33:2

k Lb 33:14

l Wj 5:19, 21
Lb 14:2, 3
Lb 20:3

szpalta 2

a Lb 14:22
Ps 78:18, 22
Ps 106:14

b Wj 16:2, 3

c Wj 7:20

d Lb 20:8
Pwt 8:14, 15
Neh 9:15
Ps 78:15
Ps 105:41
1Ko 10:1, 4

e Pwt 9:22

f Ps 81:7

g Pwt 6:16
Ps 95:8, 9
Heb 3:8, 9

h Rdz 36:12

i Pwt 25:17
1Sm 15:2

j Lb 11:28

k Joz 11:15

l Wj 24:13, 14

cić? Dlaczego ciągle wystawiacie Jehowę na próbę?”^a. **3** Ale oni byli bardzo spragnieni i dalej szemrali przeciwko Mojżeszowi^b. Pytali go: „Po co wyprowadziłeś nas z Egiptu? Żebyśmy razem z naszymi synami i zwierzętami poumierali z pragnienia?”. **4** Mojżesz zawołał wtedy do Jehowy: „Co mam zrobić z tym ludem? Jeszcze trochę, a mnie ukamienują!”.

5 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wyjdź przed lud z niektórymi starszymi Izraela. Weź do ręki laskę, którą uderzyłeś Nil^c, i idź. **6** Będę tam stał na skale przy Horebie. Uderz w tę skalę, a wypłynie z niej woda i lud będzie ją pił”^d. I Mojżesz tak uczynił na oczach starszych Izraela. **7** Nazwał to miejsce Massa^e i Meriba^f, bo Izraelici się tam klócili i wystawili Jehowę na próbę^g, mówiąc: „Czy Jehowa jest wśród nas, czy nie?”.

8 Potem nadciągnęli Amalekici^h i zaatakowali Izraelitów w Refidimⁱ. **9** Wtedy Mojżesz polecił Jozuemu: „Wybierz ludzi i wyruszyć do walki z Amalekitami. Jutro stanę na szczycie wzgórza i będę trzymał w ręku laskę prawdziwego Boga”. **10** Jozue zrobił tak, jak mu polecił Mojżesz^k, i walczył z Amalekitami. A Mojżesz, Aaron i Chur^l weszli na szczyt wzgórza.

11 Dopóki Mojżesz trzymał ręce w górze, Izraelici wygrywali, ale gdy tylko opuszczał ręce, przewagę zyskiwali Amalekici. **12** Kiedy Mojżeszowi zaczęły ciążyć ręce, Aaron i Chur przynieśli kamień, żeby mógł na nim usiąść, i podpierali mu ręce — jeden z jednej strony, a drugi z drugiej. Dzięki temu nie

17:7 ^aNazwa ta znaczy „próba; wypróbowanie”. ^aNazwa ta znaczy „kłótnia”.

opuścił rąk aż do zachodu słońca. **13** Tak oto Jozue pokonał mieczem Amalekitów i ich sprzymierzeńców^a.

14 Wtedy Jehowa rzekł do Mojżesza: „Zapisz w księdze, żeby o tym pamiętano^{*}, i powtórz Jozuemu: „Zetrę Amaleka z powierzchni ziemi” i pamięć o nim zaginie”^b. **15** Potem Mojżesz zbudował ołtarz, który nazwał Jehowa-Nissi^{*}, **16** i powiedział: „Ponieważ Amalek podniósł rękę na tron Jah^{*c}, Jehowa będzie toczył z nim wojnę z pokolenia na pokolenie”^d.

18 Teść Mojżesza, Jetro, kapłan midianicki^e, usłyszał o wszystkim, co Bóg uczynił dla Mojżesza i dla Izraela, swojego ludu—o tym, jak Jehowa wyprowadził Izraelitów z Egiptu^f. **2** Jetro wziął do siebie Cypporę, żonę Mojżesza, gdy ten odesłał ją do niego. **3** Wziął także obu jej synów^g. Jeden z nich miał na imię Gerszom^{*h}, bo Mojżesz powiedział: „Mieszkam w obcej ziemi”. **4** Drugi nazywał się Eliezer^{*}, ponieważ Mojżesz rzekł: „Bóg mojego ojca przyszedł mi z pomocą, ocalił mnie od miecza faraona”ⁱ.

5 I Jetro, teść Mojżesza, przybył do niego na pustkowiu razem z jego synami i żoną. Mojżesz obozował wtedy przy górze prawdziwego Boga^j. **6** Jetro przesłał mu wiadomość: „Ja, twój teść, Jetro^k, przychodzę do ciebie z twoją żoną i jej dwoma synami”. **7** Mojżesz od razu wyszedł

17:14 *Lub „na pamiątkę”. ^aDosł. „spod nieba”. 17:15 *Hebr. *nissf* znaczy „słup sygnałowy”. 17:16 *Skrócona forma imienia Jehowa. 18:3 *Imię to znaczy „mieszkający tam cudzoziemiec”. 18:4 *Imię to znaczy „mój Bóg przychodzi z pomocą”.

ROZDZ. 17

a Joz 11:12

b Lb 24:20
Pwt 25:19
1Kn 4:42, 43

c Obj 19:1

d 1Sm 15:20
Est 9:24

ROZDZ. 18

e Wj 2:16, 21
Wj 3:1f Joz 2:9, 10
Joz 9:3, 9

g Dz 7:29

h Wj 2:22

i Wj 2:15

j Wj 19:2
1Kn 19:8, 9k Wj 4:18
Lb 10:29

szpalta 2

a Wj 7:3
Wj 14:27, 28
Pwt 4:34b Wj 15:22
Wj 16:3c Wj 15:11
Ps 95:3
Ps 97:9d Pwt 4:5
Pwt 5:1

teściowi na spotkanie, pokłonił mu się i go ucałował. Zapytali się wzajemnie, jak im się wiedzie, a potem weszli do namiotu.

8 Mojżesz opowiedział teściowi o wszystkim, co Jehowa zrobił z faraonem i Egipcjanami ze względu na Izraela^a, o trudnościach, które spotkały ich w drodze^b, i o tym, jak Jehowa im pomagał. **9** Jetro bardzo się ucieszył, gdy usłyszał, ile dobra Jehowa wyświadczył Izraelitom, wyzwalając ich z Egiptu^{*}. **10** I powiedział: „Niech będzie wysławiany Jehowa, który uwolnił was z rąk Egipcjan i faraona—wyzwolił lud z niewoli egipskiej. **11** Teraz wiem, że Jehowa jest większy niż wszyscy inni bogowie^c, bo ukarał tych, którzy zuchwale traktowali Jego lud”. **12** Potem Jetro, teść Mojżesza, przyniósł całopalenie i ofiary dla Boga. Aaron oraz wszyscy starści Izraela przyszli, żeby z teściem Mojżesza zjeść posiłek przed prawdziwym Bogiem.

13 Następnego dnia Mojżesz jak zwykle zasiadł, żeby sądzić lud. I ludzie stali w kolejce do niego od rana do wieczora. **14** Kiedy teść Mojżesza to zobaczył, zapytał: „Dlaczego robisz to w ten sposób? Dlaczego zajmujesz się tym sam i wszyscy ci ludzie czekają tu od rana do wieczora?”. **15** Mojżesz odpowiedział: „Dlatego, że lud przychodzi do mnie pytać, jaka jest wola Boga. **16** Gdy między dwiema osobami wyniknie jakiś spór, przychodzą do mnie, a ja go rozstrzygam i przekazuję im postanowienia i prawa prawdziwego Boga”^d.

17 Wtedy teść Mojżesza rzekł do niego: „To nie jest najlepszy

18:9 *Dosl. „z ręki Egiptu”.

sposób. **18** Zameczysz siebie i ten lud, który jest z tobą, bo to dla ciebie za duży ciężar. Sam nie będziesz w stanie go dźwigać. **19** Posłuchaj, dam ci pewną radę, a Bóg będzie z tobą^a. Reprezentujesz Izraelitów przed prawdziwym Bogiem^b i masz przedstawiać prawdziwemu Bogu ich sprawy^c. **20** Pouczaj ich o przepisach i prawach^d, wskazuj, jaką drogą mają iść i jakie są ich obowiązki. **21** Ale wybierz sobie z ludu kompetentnych mężczyzn^e, którzy boją się Boga, są godni zaufania i nienawidzą nieuczciwego zysku^f, i ustanów ich przełożonymi nad każdym tysiącem, nad każdą setką, pięćdziesiątką i dziesiątką^g. **22** Niech sądzą lud, gdy zajdzie taka potrzeba^h. Z trudnymi sprawami niech przychodzą do ciebieⁱ, a łatwiejsze niech rozstrzygają sami. Pozwól im wziąć na siebie część tego ciężaru, a wtedy będzie ci lżej^j. **23** Jeżeli tak zrobisz — i jeśli Bóg tak ci nakaże — to będziesz mógł się wywiązać z tego zadania i wszyscy wrócą do domu zadowoleni^k”.

24 Mojżesz od razu posłuchał swojego teścia i zrobił dokładnie tak, jak ten mu powiedział. **25** Wybrał kompetentnych mężczyzn z całego Izraela i wyznaczył ich na zwierzchników ludu — na przełożonych nad tysiącami, setkami, pięćdziesiątkami i dziesiątkami. **26** A oni sądzili lud, gdy zachodziła taka potrzeba. Z trudnymi sprawami zwracali się do Mojżeszaⁱ, a łatwiejsze rozstrzygali sami. **27** Potem Mojżesz pożegnał się z teściem^k i ten odszedł do swojej krainy.

18:22 *Dosl. „w każdym czasie”.

ROZDZ. 18

a Joz 1:5, 17

b Wj 20:19

c Lb 27:1-5

d Pwt 7:11

e Lb 11:16, 17
Pwt 1:13
Dz 6:3f Wj 23:8
1Tm 3:2, 3
Tyt 1:7
1Pt 5:2g Pwt 1:15
Dz 14:23h Kpl 24:10, 11
Lb 15:32, 33
Pwt 1:17

i Lb 11:17

j Dz 15:2

k Lb 10:29

szpalta 2

ROZDZ. 19

a Wj 17:1

b Wj 3:1, 12

c Dz 7:38

d Pwt 4:34

e Pwt 32:11, 12
Iz 63:9f 1Kl 8:53
Ps 135:4

g Pwt 10:14

h Kpl 11:44
Pwt 7:6
1Pt 2:9
Obj 5:9, 10

i Wj 24:3

j Wj 24:7
Joz 24:24

19 W trzecim miesiącu po wyjściu z ziemi egipskiej Izraelici przybyli na pustkowie Synaj. Tego samego dnia, **2** w którym opuścili Refidim^a, przybyli na pustkowie Synaj i rozłożyli się tam obozem na przeciw góry^b.

3 Wtedy Mojżesz wszedł na górę, żeby stawić się przed prawdziwym Bogiem, a Jehowa zawołał tam do niego^c: „Powiedz domowi Jakuba, wszystkim Izraelitom: **4** ‚Sami widzieliście, co zrobiłem z Egipcjanami^d — jak uniosłem was na orlich skrzydłach i przyprowadziłem do siebie^e. **5** Jeśli więc będziecie mi we wszystkim posłuszni^f i będziecie przestrzegać mojego przymierza, to staniecie się moją szczególną^g własnością wśród wszystkich ludówⁱ, bo do mnie należy cała ziemia^g. **6** Staniecie się dla mnie królestwem kapłanów i świętym narodem^h. Przekaż te słowa Izraelitom”.

7 Kiedy Mojżesz wrócił, wezwał starszych ludu i przekazał im wszystko, co Jehowa mu poleciłⁱ. **8** Potem cały lud jednogłośnie oświadczył: „Jesteśmy gotowi czynić wszystko, co powiedział Jehowa”^j. Mojżesz natychmiast przekazał Jehowie odpowiedź ludu. **9** I Jehowa odezwał się do Mojżesza: „Przyjdź do ciebie w ciemnym obłoku, żeby lud słyszał, gdy z tobą rozmawiam, i żeby również tobie zawsze wierzył”. Mojżesz powtórzył Jehowie słowa ludu.

10 A Jehowa przemówił do Mojżesza: „Idź do ludu i powiedz, żeby dzisiaj i jutro przygotował się na święto^k. I niech wypiorą swoje ubrania. **11** Ma-

19:5 *Lub „będziecie bezwzględnie słuchać mojego głosu”. ^aLub „drogocenną”. 19:10 *Lub „i dzisiaj oraz jutro ich uświęcaj”.

ją być gotowi na trzeci dzień, bo tego dnia Jehowa na oczach całego ludu zstąpi na górę Synaj. **12** Dookoła niej wyznacz granice i przekaz ludowi: „Nie wolno wam wchodzić na górę ani nawet postawić na niej nogi. Każdy, kto się dotknie góry, ma zostać bezwarunkowo uśmiercony. **13** Niech nikt nie dotyka tego człowieka ręką, ale niech go ukamienują albo przebiją*. Ani człowiek, ani zwierzę nie pozostanie przy życiu^a. Kiedy jednak lud usłyszy dźwięk baraniego rogu^b, może podejść do góry”.

14 Wówczas Mojżesz zszedł z góry i polecił Izraelitom przygotować się na święto*. I wyprali swoje ubrania^c. **15** Powiedział do nich: „Bądźcie gotowi na trzeci dzień. Powstrzymajcie się od stosunków płciowych**”.

16 Trzeciego dnia rano pojawiły się grzmoty i błyskawice, a na górze ukazał się gęsty obłok^d. Rozległ się donośny dźwięk rogu i wszyscy w obozie zaczęli się trząść ze strachu^e. **17** Wtedy Mojżesz wyprowadził ich z obozu na spotkanie z prawdziwym Bogiem i stanęli u stóp góry. **18** A góra Synaj cała dymiała, ponieważ Jehowa zstąpił na nią w ogniu^f. Dym unosił się z niej jak z pieca i góra bardzo drżała^g. **19** Dźwięk rogu stawał się coraz głośniejszy. Mojżesz mówił, a prawdziwy Bóg odpowiadał mu donośnym głosem.

20 Jehowa zstąpił więc na szczyt góry Synaj. Potem Jehowa zawołał tam Mojżesza. A gdy Mojżesz wszedł na górę^h, **21** Jehowa odezwał się do niego: „Zejdź i ostrzeż ludzi – niech

ROZDZ. 19

a Heb 12:20

b Wj 20:18

c Wj 19:10

d Pwt 4:11
1Kl 8:12
Ps 97:2

e Heb 12:18-21

f Wj 24:17
Pwt 4:11, 12
2Kn 7:1-3

g Ps 68:8

h Wj 24:12

szpalta 2

a Kpl 10:1, 2
1Kn 13:10

b Wj 19:12

c Lb 16:19, 35

ROZDZ. 20

d Pwt 5:22
Dz 7:38e Pwt 5:6
Oz 13:4

f Pwt 5:7-10

g Kpl 26:1
Pwt 4:15, 16
Iz 40:25
Dz 17:29h Wj 23:24
1Ko 10:20
1Jn 5:21i Wj 34:14
Mt 4:10
Łk 10:27

j Kzn 12:13

k Kpl 19:12

nie próbują przedostać się na górę, żeby zobaczyć mnie, Jehowę, bo wielu musiałoby zginąć. **22** I niech kapłani, którzy regularnie zbliżają się do mnie, Jehowy, oczyszczą się*, żebym ja, Jehowa, ich nie uśmiercił^a. **23** Wtedy Mojżesz powiedział do Jehowy: „Lud nie wejdzie na górę Synaj, bo już nas ostrzegłeś, mówiąc: „Wyznacz granice wokół góry i uczynj ją świętą”^b. **24** Lecz Jehowa rzekł do niego: „Zejdź z góry, a potem wróć z Aaronem. Ale kapłani i lud niech nie próbują przedostać się na górę, żeby podejść do mnie, Jehowy, bo ich uśmiercę”^c. **25** Mojżesz zszedł więc na dół i przekazał to ludowi.

20 Potem Bóg dał następujące przykazania^d:

2 „Ja jestem Jehowa, twój Bóg, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewoli^e. **3** Nie wolno ci mieć żadnych innych bogów oprócz mnie^f.”

4 „Nie wolno ci robić sobie rzeźbionego wizerunku ani żadnej podobizny czegokolwiek, co jest w niebie, na ziemi albo w wodzie^g. **5** Nie wolno ci się im kłaniać ani im służyć^h*, bo ja, Jehowa, twój Bóg, jestem Bogiem, który wymaga wyłącznego oddaniaⁱ. Za grzech ojców zsyłam karę na synów, do trzeciego i czwartego pokolenia tych, którzy mnie nienawidzą, **6** lecz tym, którzy mnie kochają i przestrzegają moich przykazań^j, okazuję lojalną miłość aż do tysięcznego pokolenia.

7 „Nie wolno ci używać imienia Jehowy, swojego Boga, w sposób niegodny^k, bo Jehowa nie pozostawi bez kary tego,

19:22 *Lub „uświęć się”. **20:3** *Dosl. „przeciwko mojemu obliczu”. **20:5** *Lub „dać się namówić do służenia im”.

19:13 *Może chodzić o przebicie strzałą. **19:14** *Lub „i zaczął uświęcać lud”. **19:15** *Dosl. „nie zbliżajcie się do kobiety”.

kto używa Jego imienia w sposób niegodny^a.

8 „Pamiętaj, że dzień szabatu jest święty^b. **9** Przez sześć dni masz wykonywać wszelką swoją pracę^c, **10** ale siódmy dzień jest szabatem ku czci Jehowy, twojego Boga. Nie wolno ci wtedy wykonywać żadnej pracy—tobie, twojemu synowi ani twojej córce, twojemu niewolnikowi ani twojej niewolnicy, ani zwierzęciu domowemu, ani cudzoziemcowi, który mieszka w twoim mieście^d. **11** W ciągu sześciu dni Jehowa uczynił niebo i ziemię, morze i wszystko, co w nich jest, a w siódmym dniu zaczął odpoczywać^e. Dlatego Jehowa pobłogosławił dzień szabatu i uznał go za święty.

12 „Szanuj ojca i matkę^f, żeby móc długo żyć w ziemi, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg^g.

13 „Nie wolno ci mordować^h.

14 „Nie wolno ci cudzołożyćⁱ.

15 „Nie wolno ci kraść^j.

16 „Nie wolno ci składać fałszywego świadectwa przeciwko swojemu bliźniemu^k.

17 „Nie wolno ci pożądać domu swojego bliźniego. Nie wolno ci pożądać jego żony^l, jego niewolnika ani niewolnicy, jego byka ani osła, ani żadnej rzeczy, która należy do twojego bliźniego^m.

18 Cały lud słyszał grzmoty i dźwięk rogu, widział błyskawice oraz dymiącą górę. Na widok tego wszystkiego ludzie drżeli ze strachu i trzymali się od niej z dalekaⁿ. **19** Dlatego odezwali się do Mojżesza: „Ty przemawiaj do nas, a my będziemy słuchać. Ale Bóg niech do nas nie przemawia, żebyśmy nie umarli^o. **20** Wtedy Mojżesz zwrócił się

20:10 *Dosl. „w twoich bramach”.

ROZDZ. 20

a Kpl 24:15, 16

Pwt 5:11

b Wj 16:23

Wj 31:13, 14

Pwt 5:12-14

c Wj 23:12

d Wj 16:29

Wj 34:21

e Rdz 2:2

f Wj 21:15

Kpl 19:3

Prz 1:8

g Pwt 5:16

Mt 15:4

Ef 6:2, 3

h Rdz 9:6

Pwt 5:17

Jak 2:11

1Jn 3:15

Obj 21:8

i Rdz 39:7-9

Pwt 5:18

Prz 6:32

Mt 5:27, 28

Rz 13:9

1Ko 6:18

Heb 13:4

j Kpl 19:11

Pwt 5:19

Mk 10:19

1Ko 6:9, 10

Ef 4:28

k Kpl 19:16

Pwt 5:20

Pwt 19:16-19

l Mt 5:28

m Pwt 5:21

Rz 7:7

n Wj 19:16

Heb 12:18, 19

o Dz 7:38

Gal 3:19

szpalta 2

a Pwt 8:2

b Joz 24:14

Hi 28:28

Prz 1:7

c Pwt 5:5

Ps 97:2

d Pwt 4:36

Neh 9:13

e Dz 17:29

f Pwt 12:5, 6

2Kn 6:6

g Pwt 27:5

Joz 8:30, 31

ROZDZ. 21

h Wj 24:3

Pwt 4:14

i Kpl 25:39, 40

j Pwt 15:12

k Pwt 15:12

do ludu: „Nie bójcie się. Prawdziwy Bóg przyszedł poddać was próbie^a, bo chce, żebyście zawsze czuli przed Nim bojaźń i nie grzeszyli^b. **21** Lud więc wciąż stał z daleka, lecz Mojżesz zbliżył się do ciemnego obłoku, gdzie był prawdziwy Bóg^c.

22 I Jehowa rzekł do Mojżesza: „Powiedz Izraelitom: „Sami widzicie, że mówiłem do was z nieba^d. **23** Nie sporządzajcie sobie bogów ze srebra lub złota, bo nie wolno wam mieć żadnych innych bogów oprócz mnie^e.

24 Macie zbudować dla mnie ołtarz z ziemi i będziecie na nim składać ofiary całopalne i ofiary współuczestnictwa^f z bydła, owiec i kóz. Gdziekolwiek nakazę wam wspominać moje imię^g, przyjdę tam do was i was pobłogosławię. **25** A jeśli będziecie budować dla mnie ołtarz z kamieni, nie wolno wam używać kamieni ciosanych^h. Gdy przyłożycie do niego dłuto, zbezcześcicie go. **26** I nie wolno wam wchodzić do mojego ołtarza po stopniach, żeby nie została odświeżona wasza nagośćⁱ.

21 „To są prawa, które masz przedstawić ludowi^j:

2 „Jeżeli kupisz hebrajskiego niewolnika^k, będzie ci służył sześć lat, ale w siódmym roku uwolnisz go bez żadnej opłaty^l.

3 Jeżeli przyszedł sam, to sam odejdzie. Jeśli miał żonę, to żona odejdzie razem z nim. **4** Ale jeśli żonę da mu pan i ta urodzi mu synów lub córki, to żona i jej dzieci będą należeć do jej pana, a niewolnik odejdzie sam^k. **5** Jeżeli jednak niewolnik będzie usilnie zapewniał: „Kocham swojego pana, swoją żonę i dzie-

20:24 *Zob. Słowniczek pojęć. 20:26

*Lub „żeby nie było widać waszych narządów płciowych”.

ci i nie chcę odchodzić^a, **6** to jego pan przyprowadzi go przed prawdziwego Boga. Potem przy drzwiach lub węgarze przekłuje mu ucho sztydłem. I ten niewolnik będzie służył swojemu panu do końca życia.

7 „Jeżeli ktoś sprzedaje w niewolę córkę, to ona nie może odejść wolno tak, jak odchodzą mężczyźni. **8** Jeśli jej pan nie będzie z niej zadowolony i nie będzie chciał, żeby została jego nałożnicą*, ale postanowi ją komuś sprzedać^z, to nie ma prawa sprzedać jej cudzoziemcom, bo postępuje z nią niesprawiedliwie^Δ. **9** Jeśli przeznaczy ją dla swojego syna, to ma jej przyznać prawa przysługujące córce. **10** Jeżeli weźmie sobie jeszcze inną żonę, to nie może pierwszej żonie ująć niczego z wyżywienia i odzieży ani zaniedbywać wobec niej powinności małżeńskich^b. **11** Gdyby nie spełniał tych trzech warunków, to uwolni ją bez żadnej opłaty.

12 „Kto uderzy drugiego człowieka, tak że on umrze, ma ponieść śmierć^c. **13** Ale jeśli nie zrobi tego umyślnie, a prawdziwy Bóg do tego dopuści, to będzie mógł uciec do miejsca, które ci wyznaczą^d. **14** Jeśli jednak ktoś rozgniewa się na bliźniego i zabije go z premedytacją^e, to masz go uśmiercić, choćbyś musiał go zabrać od mojego ołtarza^f. **15** Kto uderzy swojego ojca albo swoją matkę, ma ponieść śmierć^g.

16 „Jeżeli ktoś porwie innego człowieka^h i go sprzeda lub będzie przetrzymywałⁱ, ma ponieść śmierć^j.

21:8 *Zob. *Słowniczek pojęć*. ^aLub „pozwole ją wykupić”. ^ΔLub „zdradziecko”.

ROZDZ. 21

a Pwt 15:16, 17

b 1Ko 7:3

c Rdz 9:6
Lb 35:30
Mt 5:21d Lb 35:11
Lb 35:22-25
Pwt 4:42
Pwt 19:3-5
Joz 20:7-9

e Lb 15:30

f Pwt 19:11, 12
1Kl 1:50
1Kl 2:29
1Jn 3:15

g Wj 20:12

h Rdz 40:15

i Rdz 37:28

j Pwt 24:7

szpalta 2

a Kpl 20:9
Prz 20:20
Prz 30:11, 17
Mt 15:4b Rdz 9:5, 6
Kpl 24:17c Ps 139:16
Jer 1:5d Wj 18:25, 26
Pwt 16:18
Pwt 17:8e Rdz 9:6
Kpl 24:17
Lb 35:31
Obj 21:8f Kpl 24:20
Mt 5:38g Ef 6:9
Kol 4:1

17 „Każdy, kto złorzeczy swojemu ojcu lub swojej matce*, ma ponieść śmierć^a.

18 „Jeżeli w czasie kłótni jeden człowiek uderzy drugiego kamieniem lub pięścią* i ten nie umrze, ale będzie przykutym do łóżka, **19** to jeśli wstanie i będzie mógł wychodzić na zewnątrz, podpierając się laską, wtedy ten, kto go uderzył, nie poniesie kary. Będzie jedynie dawał mu odszkodowanie za stracony czas pracy, dopóki tamten całkowicie nie wyzdrowieje.

20 „Jeżeli ktoś uderzy kijem i zabije swojego niewolnika lub niewolnicę, to ma zostać ukarany^b. **21** Jeśli jednak niewolnik przeżyje dzień lub dwa, to pan nie poniesie kary, bo niewolnik jest jego własnością.

22 „Jeżeli mężczyźni biją się i wyrządzą krzywdę kobiecie w ciąży, tak że ona przedwcześnie urodzi^c, ale nikt nie umrze^d, to sprawca musi zapłacić odszkodowanie, jakiego za zgodą sędziów zażąda od niego mąż tej kobiety^d. **23** Ale jeśli ktoś poniesie śmierć, to należy dać życie za życie^e, **24** oko za oko, ząb za ząb, rękę za rękę, nogę za nogę^f, **25** oparzenie za oparzenie, ranę za ranę, cios za cios.

26 „Jeżeli ktoś uderzy swojego niewolnika lub niewolnicę w oko i je wybiję, to w ramach odszkodowania pozwole takiej osobie odejść wolno^g. **27** Jeśli wybiję niewolnikowi lub niewolnicy ząb, to w ramach odszkodowania pozwole takiej osobie odejść wolno.

21:17 *Lub „przeklina swojego ojca lub swoją matkę”. **21:18** *Możliwe też „jakimś narzędziem”. **21:22** *Dost. „wyjdą z niej dzieci”. ^aLub „nikt nie odniesie poważnych obrażeń”. **21:23** *Lub „duszę za duszę”.

28 „Jeżeli byk pobodzie mężczyznę lub kobietę i ktoś taki umrze, to byka należy ukamienować^a, a jego mięsa nie wolno jeść. Właściciel byka nie zostanie ukarany. **29** Jeśli jednak byk już wcześniej bódl, a właściciel—choć zwracano mu na to uwagę—nie pilnował byka i ten zabił mężczyznę lub kobietę, to byk zostanie ukamienowany, a jego właściciel także ma ponieść śmierć. **30** Gdyby na właściciela byka nałożono okup^{*}, to ma zapłacić za swoje życie[#] taką cenę, jaką mu wyznaczono. **31** Prawo to należy zastosować wobec właściciela byka również wtedy, gdy byk zabodzie chłopca lub dziewczynkę. **32** Jeśli byk zabodzie niewolnika lub niewolnicę, to właściciel da ich panu 30 syków^{*}, a byk zostanie ukamienowany.

33 „Jeżeli ktoś zostawi odkryty dół albo jeżeli wykopie dół i go nie przykryje, a wpadnie do niego byk lub osioł, **34** to ten człowiek ma wyrównać właścicielowi stratę^b. Wypłaci mu odpowiednią sumę pieniędzy, a martwe zwierzę będzie należeć do niego. **35** Jeżeli czyjś byk ranił śmiertelnie innego byka, to właściciele sprzedadzą żywego byka i podzielą się zapłatą za niego. Mają się też podzielić martwym bykiem. **36** Gdyby jednak właściciel wiedział, że byk bodzie, ale go nie pilnował, to jako odszkodowanie ma dać byka za byka, a martwe zwierzę będzie należeć do niego.

21:30 *Lub „od właściciela byka żądano zadośćuczynienia”. *Lub „dużę”. **21:32** *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 21

a Rdz 9:5
Lb 35:33

b Wj 22:6
Wj 22:14
Pwt 22:8

szpalta 2

ROZDZ. 22

a 2Sm 12:6
Łk 19:8

b Wj 20:15

c Wj 22:4

d Pwt 16:18
Pwt 19:17

22 „Jeżeli ktoś ukradnie byka lub owcę i zarżnie takie zwierzę albo je sprzeda, to za byka ma dać jako odszkodowanie pięć byków, a za owcę—cztery owce^a.

2 „(Jeżeli w nocy ktoś przyłapie złodzieja^b na włamaniu i zada mu cios, tak że ten umrze, to nie poniesie winy za przelanie jego krwi. **3** Ale jeśli stanie się to po wschodzie słońca, to będzie winny przelania jego krwi).

„Złodziej ma dać odszkodowanie za to, co ukradł. Jeśli niczego nie posiada, zostanie sprzedany. **4** Jeżeli to, co ukradł, zostanie znalezione u niego żywe—byk, osioł czy owca—ma dać podwójne odszkodowanie.

5 „Jeżeli ktoś wypasa swoje zwierzęta na polu lub w winnicy i pozwoli im paść się na cudzym polu, to jako odszkodowanie ma dać coś najlepszego ze swego pola lub swojej winnicy.

6 „Jeżeli wybuchnie pożar i rozprzestrzeni się na ciernie, i spłoną snopy lub niezebrane zboże, lub całe pole, to człowiek, który wzniecił ten pożar, ma dać odszkodowanie za to, co spłonęło.

7 „Jeżeli ktoś da swemu bliźniemu na przechowanie pieniądze lub jakieś przedmioty, a one zostaną skradzione z domu tego człowieka, to złodziej—jeśli zostanie wykryty—ma dać podwójne odszkodowanie^c. **8** Gdyby jednak złodzieja nie wykryto, to właściciela tego domu należy przyprowadzić przed prawdziwego Boga^d, żeby stwierdzić, czy nie wyciągnął ręki po mienie swojego bliźniego. **9** Jeżeli wyniknie sprawa dotycząca prawa własności i dwie osoby będą się spierać, do kogo należy byk, osioł, owca, szata lub

coś zgubionego, niech przedłożą tę sprawę prawdziwemu Bogu^a. Ten, kogo Bóg uzna za winnego, ma dać swemu bliźniemu podwójne odszkodowanie^b.

10 „Jeżeli ktoś da swemu bliźniemu do pilnowania osła lub byka, lub owcę, lub jakieś inne zwierzę domowe i ono zdechnie albo zostanie okaleczone lub uprowadzone, a nikt tego nie widział, **11** to ten, któremu powierzono zwierzę, powinien przysiąc przed Jehową, że nie wyciągnął ręki po mienie swojego bliźniego. Właściciel ma uznać jego oświadczenie i tamten nie musi dawać odszkodowania^c. **12** Jeśli jednak takie zwierzę zostało mu skradzione, ma dać odszkodowanie jego właścicielowi. **13** A jeśli zostało rozszarpane przez dzikie zwierzę, należy przynieść jako dowód to, co z niego pozostało. W takim wypadku nie trzeba dawać odszkodowania.

14 „Jeżeli ktoś pożyczy od swego bliźniego zwierzę, a ono zostanie okaleczone lub zdechnie pod nieobecność właściciela, to pożyczający zapłaci właścicielowi odszkodowanie. **15** Ale jeżeli właściciel był przy tym obecny, pożyczający nie musi dawać odszkodowania. Jeśli zwierzę było wynajęte, to opłata za wynajem wyrówna stratę.

16 „Jeżeli mężczyzna uwieździe dziewczę, która nie jest zaręczona, i będzie z nią współżył, to ma uiścić opłatę za narzeczoną i wziąć ją za żonę^d. **17** Gdyby jej ojciec stanowczo odmówił mu swojej córki, to i tak ma zapłacić tyle, ile się płaci za narzeczoną.

18 „Nie wolno wam zostawić przy życiu czarownicy^e.

ROZDZ. 22

a Pwt 16:18
Pwt 25:1

b Wj 22:4

c Kpl 6:2-5

d Pwt 22:28,
29

e Kpl 19:26
Kpl 20:6
Pwt 18:10-12
1Sm 28:3
Gal 5:20
Obj 22:15

szpalta 2

a Kpl 18:23
Kpl 20:15
Pwt 27:21

b Lb 25:3
1Kl 18:40
1Ko 10:20

c Kpl 25:35

d Kpl 19:33, 34
Pwt 10:19

e Pwt 27:19
Jak 1:27

f Ps 10:18
Jak 5:4

g Kpl 25:35, 36
Pwt 23:19
Łk 6:34, 35

h Pwt 24:6

i Pwt 24:13

j Pwt 10:18
Ps 34:6

k Kpl 24:11, 14

l Kzn 10:20
Dz 23:5
Judy 8

m Prz 3:9
2Ko 9:7

n Wj 13:2

o Pwt 15:19

19 „Kto współżyje ze zwierzęciem, musi zostać uśmiercony^a.

20 „Kto składa ofiary jakimkolwiek bogom oprócz Jehowy, ma ponieść śmierć^{*b}.

21 „Nie wolno wam źle traktować mieszkającego wśród was cudzoziemca ani go uciskać^c, bo sami byliście cudzoziemcami w Egipcie^d.

22 „Nie wolno wam krzywdzić wdowy ani sieroty^{*e}. **23** Jeśli je skrzywdzicie, a one będą wołać do mnie o pomoc, na pewno usłyszę ich krzyk^f. **24** Wtedy wybuchnę gniewem i pozabijam was mieczem – wasze żony zostaną wdowami, a dzieci sierotami.

25 „Jeżeli pożyczysz pieniądze komuś ubogiemu spośród mojego ludu, to nie postępuj wobec niego jak lichwiarz. Nie wolno ci obciążać go odsetkami^g.

26 „Jeżeli weźmiesz w zastaw szatę swojego bliźniego^h, to masz mu ją zwrócić do zachodu słońca. **27** Jest ona jedynym okryciem jego ciała*. Czym się przykryje, kiedy pójdzie spać?ⁱ Gdy zawoła do mnie o pomoc, wysłucham go, bo jestem Bogiem współczującym^{*j}.

28 „Nie wolno ci znieważać* Boga^k ani tego, kto sprawuje władzę[#] wśród twojego ludu^l.

29 „Bez ociągania składaj ofiary ze swych obfitych pól – z tego, co zbierzesz na polu i co uzyskasz z tłoczni^{*m}. Masz mi dać każdego pierwotnego spośród swoich synówⁿ. **30** Z pierwotnym cielęciem i jagnięciem masz postąpić tak:

22:20 *Lub „ma być przeznaczony na zagładę”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **22:22** *Dosl. „chłopca bez ojca”. **22:27** *Dosl. „skóry”. #Lub „łaskawym”. **22:28** *Lub „przeklinać”. #Lub „naczelnika”. **22:29** *Chodzi o tłocznię oliwy i wina.

Siedem dni pozostanie z matką, a w ósmym dniu dasz je mnie^a.

31 „Macie być dla mnie ludem świętym^b. Nie wolno wam jeść mięsa zwierzęcia, które zostało rozszarpane na polu przez dzikie zwierzę^c. Macie je rzucić psom.

23 „Nie rozpowszechniaj nieprawdziwych wiadomości^d. Nie współpracuj z niegodziwym, składając zeznania w złych zamiarach^e. **2** Nie idź za większością, jeśli czyni zło. Kiedy składasz zeznania, nie wypaczaj prawdy, żeby się przypodobać większości. **3** Masz być bezstronny w sporze dotyczącym ubogiego^f.

4 „Jeżeli zobaczysz zabłąkanego byka lub osła swojego nieprzyjaciela, to masz go do niego zaprowadzić^g. **5** Gdybyś zobaczył, że osioł należący do kogoś, kto cię nienawidzi, upadł pod ciężarem, to nie wolno ci obojętnie przejść obok. Masz mu pomóc uwolnić zwierzę^h.

6 „Nie wypaczaj sprawiedliwości, gdy jest rozstrzygana sprawa ubogiegoⁱ.

7 „Nie miej nic wspólnego z fałszywymi oskarżeniami*. Nie przyczyniaj się do śmierci niewinnego i prawego, bo ja nie uniewinnię niegodziwego^j.

8 „Nie przyjmuj łapówki, bo łapówka zaślepią nawet rozsądnych i może wypaczyć słowa prawych^k.

9 „Nie wolno ci uciskać mieszkającego wśród was cudzoziemca. Dobrze wiesz, co to znaczy być cudzoziemcem*, bo sam nim byłeś w Egipcie^l.

23:7 *Dosl. „fałszywym słowem”.
^aLub „nie uznaj niegodziwego za prawnego”. **23:9** *Lub „dobrze znasz duszę cudzoziemca”.

ROZDZ. 22

a Kpl 22:27

b Kpl 19:2
 Lb 15:40
 1Pt 1:15

c Kpl 22:3, 8

ROZDZ. 23

d Kpl 19:16
 Prz 6:16, 19

e Pwt 19:18, 19
 Prz 19:5

f Kpl 19:15

g Prz 25:21
 1Ts 5:15

h Pwt 22:4
 Łk 6:27
 Rz 12:21

i Pwt 16:19
 2Kn 19:7

j Prz 17:15
 Rz 1:18
 Rz 2:6

k Kzn 7:7

l Kpl 19:34

szpalta 2

a Kpl 25:3, 4

b Wj 20:9, 10
 Pwt 5:14

c Pwt 4:9

d Pwt 12:3
 Joz 23:6, 7

e Pwt 16:16

f Kpl 23:6
 Łk 22:7

g Wj 12:18

h Pwt 16:17

i Lb 28:26
 Pwt 16:9, 10
 Dz 2:1

j Pwt 16:13
 Neh 8:14
 Jn 7:2

k Pwt 12:5, 6

10 „Przez sześć lat masz obsiewać swoją ziemię i zbierać jej plon^a. **11** Ale w siódmym roku nie uprawiaj jej, niech leży odłogi. To, co samo na niej wyrośnie, będą jeść ubodzy spośród twojego ludu, a co pozostawia, zjedzą dzikie zwierzęta. Masz tak postąpić również ze swoją winnicą i sadem oliwnym.

12 „Sześć dni wykonuj swoją pracę. Ale w siódmym dniu nie pracuj, żeby mógł odpocząć twój byk i osioł i żeby odetchnął twój niewolnik* oraz mieszkająca cy wśród was cudzoziemiec^b.

13 „Przestrzegaj wszystkiego, co ci powiedziałem^c. Nie wspominaj imion innych bogów. Nikt nie może ich usłyszeć z twoich ust^d.

14 „Trzy razy w roku masz obchodzić święto ku mojej czci^e.

15 Będziesz obchodził Święto Przaśników^f. Przez siedem dni będziesz jadł przaśny chleb, tak jak ci nakazałem. Masz to robić w wyznaczonym czasie w miesiącu abib^g, bo wtedy wyszedłeś z Egiptu. Niech nikt nie staje przede mną z pustymi rękami^h.

16 Masz też obchodzić Święto Żniw*, gdy zbierasz pierwsze dojrzałe plony swojej pracy—to, co posiałeś w poluⁱ. A pod koniec roku, gdy będziesz zbierał z pola ostatnie plony swojej pracy, masz obchodzić Święto Zbiorów^j. **17** Trzy razy w roku wszyscy mężczyźni mają stanąć przed prawdziwym Panem, Jehową^k.

18 „Nie wolno ci ofiarować krwi mojej ofiary razem z czymś,

23:12 *Dosl. „syn twojej niewolnicy”.
23:15 *Zob. *Dodatek B15*. **23:16** *Znane też jako Święto Tygodni lub Pięćdziesiątnica. *Znane też jako Święto Szłasów lub Święto Namiotów.

co zostało przygotowane na zakwasie. A tłuszcz ofiarowany w czasie moich świąt nie może być przechowywany przez noc aż do rana.

19 „Najlepsze z pierwszych dojrzałych plonów swej ziemi masz przynieść do domu Jehowy, swojego Boga^a.

„Nie wolno ci gotować koźlęcia w mleku jego matki^b.

20 „Posyłam przed wami anioła^c, żeby was strzegł w drodze i zaprowadził na miejsce, które przygotowałem^d. **21** We wszystkim słuchajcie jego głosu. Nie buntujcie się przeciwko niemu. Jeżeli się zbuntujecie, on nie przebaczy waszych przewinień^e, bo występuje w moim imieniu^f. **22** Jeśli jednak będziecie całkowicie posłuszni jego głosowi i będziecie robić wszystko, co wam powiem, to stanę się wrogiem dla waszych wrogów i przeciwstawię się waszym przeciwnikom. **23** Mój anioł pójdzie przed wami i zaprowadzi was do kraju Amorytów, Hetytów, Peryzytów, Kananejczyków, Chiwitów i Jebusytów, a ja ich zgładzę^f. **24** Nie wolno wam się kłaniać ich bogom ani im służyć^g. Nie wolno wam naśladować ich praktyk^g. Macie zniszczyć ich bożki i roztrzaskać ich święte słupy^h. **25** Służcie Jehowie, swojemu Boguⁱ. A ja pobłogosławię wasz chleb i waszą wodę^j. Usunę spośród was choroby^k. **26** Żadna kobieta w waszej ziemi nie będzie nieplodna ani nie poroni^l. I dam wam długie życie^m.

23:21 *Dost. „bo w nim jest moje imię”.

23:24 *Lub „dać się namówić do służenia im”. *Zob. *Słowniczek pojęć*. **23:26** *Lub „dopełnić liczbę waszych dni”.

ROZDZ. 23

a Lb 18:8, 12

1Ko 15:20

b Pwt 14:21

Prz 12:10

c Wj 14:19

d Lb 20:16

e Lb 14:35

Joz 24:19

f Wj 34:11

Joz 5:13, 14

Joz 24:8

g Wj 20:5

Kpl 18:3

Pwt 10:130

2Kn 33:2

h Wj 20:3

Lb 33:52

i Pwt 6:13

Pwt 10:12

Joz 22:5

Mt 4:10

j Pwt 7:13

k Pwt 7:15

l Pwt 7:14

Pwt 28:4

szpalta 2

a Pwt 2:25

Joz 2:9

b Pwt 7:23, 24

c Pwt 7:20

Joz 2:11

d Joz 24:11

e Pwt 7:22

f Pwt 9:4

g Rdz 15:18

Pwt 1:7

Joz 1:4

IKl 4:21

h Sdz 1:4

Sdz 11:21

i Wj 34:12

Lb 25:1, 2

Pwt 7:2

2Ko 6:14

j Joz 23:12, 13

Sdz 1:28

Ps 106:36

ROZDZ. 24

k Kpl 10:1

l Wj 20:21

Lb 12:8

m Wj 21:1

Pwt 4:1

27 „Narody, do których pójdziecie, usłyszą o mnie i zanim jeszcze was zobaczą, będą się bać^a. I wywołam wśród nich zamieszanie. Sprawię, że wszyscy wasi wrogowie będą przed wami uciekać^{a,b}. **28** Spowoduję, że jeszcze zanim przybędziecie, Chiwwitów, Kananejczyków oraz Hetytów ogarnie bezsilność^c, i ich wypędzę^d. **29** Nie wypędzę ich od razu^e, żeby ta ziemia nie stała się pustkowiem i żeby nie namnożyło się tam dzikich zwierząt, które by wam zagrażały^e. **30** Będę ich wypędzał stopniowo, aż staniecie się liczni i weźmiecie tę ziemię na własność^f.

31 „Sprawię, że granice waszego kraju będą się rozciągać od Morza Czerwonego do morza Filistynów i od pustkowi do Eufratu^g. Wydam w wasze ręce mieszkańców tej ziemi i ich wypędzicie^h. **32** Nie wolno wam zawierać przymierza z nimi ani z ich bogamiⁱ. **33** Nie mogą mieszkać w waszej ziemi, żeby nie skłonili was do grzechu przeciwko mnie. Gdybyście służyli ich bogom, na pewno stałoby się to dla was sidłem^j”.

24 Potem Bóg rzekł do Mojżesza: „Wejdz na górę razem z Aaronem, Nadabem, Abihu^k i 70 starszymi Izraela i z daleka pokłońcie się Jehowie. **2** Niech do Jehowy zbliży się tylko Mojżesz, pozostali niech się nie zbliżają. Ludowi nie wolno iść z nim na górę^l”.

3 Wówczas Mojżesz poszedł do ludu i przekazał mu wszystkie słowa i rozporządzenia Jehowy^m,

23:27 *Lub „pokaż wam plecy”.

23:28 *Mozliwe też „panika; przerazenie”.

23:29 *Dost. „w jednym roku”.

23:31 *Dost. „rzeki”.

a cały lud jednogłośnie oświadczył: „Jesteśmy gotowi czynić wszystko, co powiedział Jehowa”^a. **4** Mojżesz spisał więc wszystkie słowa Jehowy^b. Wstał wcześniej rano i u podnóża góry zbudował ołtarz oraz postawił 12 słupów odpowiadających 12 plemionom Izraela. **5** Następnie polecił młodym Izraelitom, żeby złożyli Jehowie ofiary całopalne oraz byki jako ofiary współuczestnictwa^c. **6** Wtedy Mojżesz połowę krwi wlał do mis, a drugą połowę pokropił ołtarz. **7** Potem wziął księgę przymierza i odczytał ją na głos ludowi^d. A lud oświadczył: „Jesteśmy gotowi czynić wszystko, co powiedział Jehowa, i będziemy Mu posłuszni”^e. **8** Mojżesz wziął więc krew, pokropił nią lud^f i rzekł: „To jest krew przymierza, które zawarł z wami Jehowa na podstawie tych wszystkich słów”^g.

9 Mojżesz, Aaron, Nadab i Abihu oraz 70 starszych Izraela weszli na górę **10** i ujrzeli Boga Izraela^h. Pod Jego stopami zobaczyli coś, co wyglądało jak płyty z szafiru i było czyste jak bezchmurne nieboⁱ. **11** Bóg nie wyrządził krzywdy tym mężczyznom wybranym spośród Izraelitów^j. Oglądali w wizji prawdziwego Boga i jedli, i pili.

12 Następnie Jehowa zwrócił się do Mojżesza: „Wejdz do mnie na górę i tam zostań. Dam ci kamienne tablice z prawami i przykazaniami, które napiszę, żeby pouczyć lud”^k. **13** Mojżesz wyruszył więc z Jozuem, swoim pomocnikiem^l, i wszedł na górę prawdziwego Boga^m. **14** Do starszych powiedział: „Czekajcie tu na nas, aż wrócimy”ⁿ. Aaron i Chur^o zostają z wami. Jeśli

24:5 *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 24

- a Pwt 5:27
Joz 24:22
- b Wj 34:27
Pwt 31:9
- c Kpl 3:1
Kpl 7:11
- d Pwt 31:11
Dz 13:15
- e Wj 19:8
- f Heb 12:24
- g Heb 9:18-20
- h Jn 1:18
- i Eze 1:26
Obj 4:3
- j Wj 24:1
- k Pwt 5:22
- l Lb 11:28
- m Wj 24:2
- n Wj 32:1
- o Wj 17:10

szpalta 2

- a Wj 18:25, 26
- b Wj 19:9
- c Wj 16:10
Kpl 9:23
Lb 16:42
- d Wj 19:11
- e Wj 19:20
- f Wj 34:28
Pwt 9:9

ROZDZ. 25

- g Wj 35:4-9
1Kn 29:9
2Ko 9:7
- h Wj 38:24
- i Wj 38:25
- j Wj 38:3
Wj 38:29
- k Wj 36:20
- l Wj 27:20
- m Wj 30:23-25
- n Wj 30:34, 35
- o Wj 28:6
- p Wj 28:15
- q Wj 29:45
1Kl 6:13
Heb 9:11
- r 1Kn 28:12
Dz 7:44
Heb 8:5
Heb 9:9
- s Wj 37:1-5

któs ma jakąś sprawę do rozstrzygnięcia, niech zwróci się do nich”^a. **15** Gdy Mojżesz wszedł na górę, zakrywał ją obłok^b.

16 Chwała Jehowy^c pozostała na górze Synaj^d i obłok zakrywał górę przez sześć dni. Siódmego dnia Bóg odezwał się do Mojżesza z obłoku. **17** W oczach Izraelitów chwała Jehowy była jak ogień trawiący szczyt góry. **18** Mojżesz wszedł w obłok i wspiał się na górę^e. Przebywał tam 40 dni i 40 nocy^f.

25 Jehowa przemówił do Mojżesza: **2** „Powiedz Izraelitom, żeby zebrali dla mnie dar ofiarny. Przyjmijcie go od każdego, kogo serce pobudza do złożenia daru^g. **3** Macie od nich przyjąć: złoto^h, srebroⁱ, miedź^j, **4** niebieską nić, purpurową wełnę^k, szkarłat^l, len wysokiej jakości, sierść kozia^m, **5** skóry baranie farbowane na czerwono, skóry focy, drewno akacjoweⁿ, **6** oliwę do lamp^o, balsam do sporządzania oleju do namaszczenia^p i wonnego kadzidła^q, **7** onyks oraz inne kamienie, które mają ozdabiać efod^r i napierśnik^s. **8** Zbudujecie dla mnie sanktuarium i będę pośród was przebywać^t. **9** Przybytek oraz całe jego wyposażenie masz wykonać dokładnie według wzoru^u, który ci pokażę^v.

10 „Wykonasz Arkę^w z drewna akacjowego, długą na dwa i pół łokcia^x, szeroką na półtora łokcia i wysoką na półtora łokcia^y.

25:4 *Lub „wełnę barwioną czerwona-wą purpurą”. *Lub „tkaninę barwioną szkarłatem z czerwcow”. **25:7** *Zob. Słowniczek pojęć i Dodatek B5. **25:9** *Lub „projektu”. **25:10** *Lub „skrzynię”. *Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. Dodatek B14.

11 Wewnątrz i na zewnątrz pokryjesz ją szczerem złotem^a, a wokół górnej krawędzi zrobisz dekoracyjne obramowanie ze złota^b. **12** I odlejesz ze złota cztery pierścienie, które umieścisz nad czterema nogami Arki—dwa pierścienie po jednej stronie i dwa po drugiej. **13** Poza tym wykonasz drążki z drewna akacjowego i pokryjesz je złotem^c. **14** Drążki te włożysz w pierścienie po bokach Arki, żeby można ją było przenosić. **15** Pozostaną one w pierścieniach Arki. Nie wolno ich stamtąd wyjmować^d. **16** A do Arki włożysz Świadestwo, które ci dam^e.

17 „Zrobisz pokrywę ze szczerego złota, długą na dwa i pół łokcia i szeroką na półtora łokcia^f. **18** I wykujesz ze złota dwa cheruby, które masz umieścić na obu końcach pokryw^g. **19** Jeden cherub będzie na jednym końcu pokryw, a drugi—na drugim. Będą się znajdować na obu jej końcach. **20** Cheruby mają rozpościerać swe dwa skrzydła ku górze i osłaniać nimi pokrywę^h. Mają być zwrócone do siebie, a ich twarze powinny być skierowane ku pokrywⁱ. **21** Pokrywę^j położysz na Arce, a w Arce umieścisz Świadestwo, które ci dam. **22** I tam będę się z tobą spotykał, i będę rozmawiał z tobą znad pokryw^k. Spomiędzy dwóch cherubów, które są na Arce Świadestwa, objawię ci wszystko, co masz przekazać Izraelitom.

23 „Wykonaj również stół^k z drewna akacjowego, długi na 2 łokcie, szeroki na łokieć i wysoki na półtora łokcia^l. **24** Pokryj go szczerem złotem, a wzdłuż krawędzi zrób dekoracyjne obramowanie ze złota. **25** Wzdłuż kra-

ROZDZ. 25

a Heb 9:4

b Wj 30:1, 3

c Wj 30:1, 5
1Kn 15:15

d 1Kl 8:8

e Wj 31:18
Wj 40:20
1Kl 8:9
Heb 9:4

f Wj 37:6-9

g 1Sm 4:4
Heb 9:5h 1Kl 8:7
1Kn 28:18i Wj 40:20
Heb 9:4, 5j Wj 30:6
Kpl 16:2
Lb 7:89
Sdz 20:27
Ps 80:1k Wj 40:22
Kpl 24:6
Lb 3:30, 31
Heb 9:2

l Wj 37:10-15

szpalta 2

a Wj 37:16
Lb 4:7
1Kl 7:48, 50b Kpl 24:5, 6
1Sm 21:6
1Kn 9:32
2Kn 13:11
Mt 12:4c Wj 40:24
1Kl 7:48, 49
Heb 9:2

d Wj 37:17-24

e Lb 8:4

wędzi stołu umocuj też listwę o szerokości dłoni* i zrób wokół niej dekoracyjne obramowanie ze złota. **26** Wykonaj cztery złote pierścienie i przytwierdź je do czterech narożników stołu tam, gdzie przymocowane są nogi. **27** Pierścienie powinny znajdować się blisko listwy. Będą służyć jako uchwyty na drążki do przenoszenia stołu. **28** Drążki te wykonaj z drewna akacjowego i pokryj złotem.

29 „Ze szczerego złota wykonasz też misy, kielichy, dzbany i czasze, którymi będą wylewane ofiary płynne^a. **30** A na stole zawsze będziesz kłaść przede mną chleb pokładny^b.

31 „Ponadto wykonasz świecznik^c ze szczerego złota. Jego podstawę, trzon, ramiona, kielichy, gałki i kwiaty masz wykuć z jednej bryły^d. **32** Świecznik będzie miał sześć ramion: trzy ramiona z jednej strony i trzy ramiona z drugiej. **33** Na każdym ramieniu będą trzy kielichy w kształcie kwiatów migdałowca, z gałkami i kwiatami na przemian. Tak będzie wyglądających sześć ramion wychodzących z trzonu świecznika. **34** Na trzonie świecznika będą cztery kielichy w kształcie kwiatów migdałowca, z gałkami i kwiatami na przemian. **35** Pod pierwszą parą ramion wychodzących z trzonu będzie się znajdować gałka, podobnie pod drugą parą i pod trzecią—pod wszystkimi sześcioma ramionami wychodzącymi z trzonu świecznika. **36** Gałki, ramiona i cały świecznik mają być wykute z jednej bryły szczerego złota^e. **37** Wykonasz do niego siedem

25:25 *Szerokość dłoni odpowiadała 7,4 cm. Zob. Dodatek B14.

lamp, a kiedy lampy zostaną zapalone, będą oświetlać miejsce przed nim^a. **38** Również gasidła* i pojemniki na wypalone knoty mają być ze szczerzego złota^b. **39** Świecznik wraz z tymi przyborami ma być wykonany z talentu* szczerzego złota. **40** Dopilnuj, żeby wszystko zostało zrobione według wzoru*, który pokazano ci na górze^c.

26 „Przybytek^d masz wykonać z 10 płócien utkanych ze skręcanego lnu wysokiej jakości, niebieskiej nici, purpurowej wełny i szkarłatu. Wyhaftujesz na nich cheruby^e. **2** Długość każdego płótna będzie wynosić 28 łokci*, a szerokość 4 łokcie. Wszystkie płótna mają mieć takie same rozmiary^f. **3** Pięć płócien należy połączyć w jedną część, a pięć pozostałych w drugą. **4** Na skraju jednej części, w miejscu, w którym będzie się ona łączyć z drugą częścią, wykonasz pętle z niebieskiej nici. To samo zrobisz na skraju drugiej części. **5** Wykonasz 50 pętli na jednej części i 50 na skraju drugiej—pętla naprzeciw pętli—tak żeby można było połączyć obie części. **6** Wykonasz też 50 złotych klamer i zepniesz nimi obie części połączonych ze sobą płócien. W ten sposób przybytek będzie tworzył jedną całość^g.

7 „Wykonasz również 11 tkanin z koziej sierści^h jako nakrycie przybytkuⁱ. **8** Długość każdej tkaniny ma wynosić 30 łokci, a szerokość 4 łokcie. Każda z tych 11 tkanin ma mieć takie same rozmiary. **9** Pięć tka-

25:38 *Lub „szczypce”. **25:39** *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. *Dodatek B14*. **25:40** *Lub „projektu”. **26:2** *Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 25

a Wj 30:8
Kpl 24:2, 3
Lb 8:2
2Kn 13:11

b Lb 4:9

c Wj 39:42
Lb 8:4
Dz 7:44
Heb 8:5

ROZDZ. 26

d Heb 8:5
Heb 9:9, 11

e Rdz 3:24
Wj 36:8-13
Ps 99:1

f Lb 4:25

g Wj 39:33, 34

h Wj 35:26

i Wj 36:14-18

szpalta 2

a Wj 36:19

b Lb 4:29, 31

c Wj 36:20-23

d Lb 3:36

e Wj 36:24-26

f Wj 36:27-30

nin połączysz w jedną część, a sześć pozostałych w drugą część. Tę szóstą tkaninę złożysz na pół nad wejściem do namiotu. **10** Wykonasz 50 pętli na skraju jednej części, na brzegu ostatniej tkaniny, i 50 na skraju drugiej części, tak żeby obie części można było ze sobą połączyć. **11** Zrobisz też 50 miedzianych klamer, włożysz je do pętli i zepniesz namiot. W ten sposób powstanie jedna całość. **12** Nakrycie to będzie większe od płócien namiotu o 2 łokcie. Dodatkowy materiał będzie zwisał z tyłu przybytku. **13** Nakrycie zwisające po bokach przybytku będzie dłuższe od płócien o łokieć. Będzie osłaniać przybytek z obu stron.

14 „Wykonasz też nakrycie na namiot ze skór baranich farbowanych na czerwono, a na wierzch nakrycie ze skór fochych^a.

15 „Z drewna akacjowego zrobisz ramy^b przybytku i postawisz je pionowo^c. **16** Wysokość każdej ramy ma wynosić 10 łokci, a szerokość półtora łokcia. **17** Każda rama będzie miała dwa czopy osadzone obok siebie. Tak wykonasz wszystkie ramy przybytku. **18** Na południową stronę przybytku zrobisz 20 ram.

19 „Pod te 20 ram wykonasz 40 srebrnych podstaw z gniazdem^d—dwie podstawy z gniazdem pod każdą z ram z dwoma czopami^e. **20** Również na drugą stronę przybytku, stronę północną, zrobisz 20 ram, **21** a do nich 40 srebrnych podstaw z gniazdem—dwie podstawy z gniazdem pod każdą ramę. **22** Na tylną, zachodnią, stronę przybytku wykonasz sześć ram^f. **23** Zrobisz dwie ramy jako pod-

pory w dwóch tylnych narożnikach przybytku. **24** Każda ma się składać z dwóch takich samych elementów, umocowanych przy podstawie i połączonych u góry przy pierwszym pierścieniu. Obie ramy mają być wykonane w ten sam sposób. Będą stanowić dwie narożne podpory przybytku. **25** Będzie więc osiem ram oraz 16 srebrnych podstaw z gniazdem—po dwie podstawy z gniazdem pod każdą ramą.

26 „Aby połączyć ze sobą ramy, wykonasz poprzeczki z drewna akacjowego: pięć do ram z jednej strony przybytku^a **27** i pięć do ram z drugiej strony przybytku oraz pięć do ram na tylną, zachodnią, stronę przybytku. **28** Przez środek ram—od jednego końca do drugiego—będzie przechodzić poprzeczka środkowa.

29 „Ramy pokryjesz złotem^b i wykonasz pierścienie ze złota jako uchwyty dla poprzeczek. Poprzeczki również pokryjesz złotem. **30** Postawisz przybytek według planu, który pokaza-
no ci na górze^c.

31 „Wykonasz zastonę^d z niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i skręcanego lnu wysokiej jakości. Wyhaftujesz na niej cheruby. **32** Zawieszisz ją na czterech akacjowych słupach pokrytych złotem, na których umocujesz haki ze złota. Słupy mają być osadzone na srebrnych podstawach z gniazdem. **33** Zastonę zawieszisz pod klamrami i wniesiesz za nią Arkę Świadcstwa^e. Zastona ta będzie oddzielać Miejsce Święte^f od Miejsca Najświętszego^g. **34** Na Arce Świadcstwa, umieszczonej w Miejscu Najświętszym, położysz pokrywę.

ROZDZ. 26

a Wj 36:31-33

b Wj 12:35, 36
Wj 36:34c Wj 19:3
Wj 25:9
Dz 7:44
Heb 8:5d Wj 36:35, 36
Łk 23:45
Heb 6:19
Heb 9:3
Heb 10:19, 20

e 1Kl 8:6

f Wj 40:22, 26

g Wj 40:21
Kpl 16:2
1Kl 8:6
Heb 9:2-4
Heb 9:12, 24

szpalta 2

a Kpl 24:2, 3
1Kl 7:48, 49

b Wj 36:37, 38

ROZDZ. 27

c Wj 40:29
2Kn 4:1
Heb 13:10

d Wj 38:1-7

e Kpl 4:25

f 1Kl 8:64

g 1Kl 7:45

h Lb 4:14, 15

i Wj 25:40
1Kn 28:12
Dz 7:44
Heb 8:5

35 „Przed zastoną postawisz stół, a naprzeciw stołu, po południowej stronie przybytku, ustawisz świecznik^a. Stół ma stać po stronie północnej. **36** Z niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i skręcanego lnu wysokiej jakości utkasz kotarę, która będzie zasłaniać wejście do namiotu^b. **37** Aby zawiesić kotarę, wykonasz pięć akacjowych słupów i pokryjesz je złotem. Umocujesz na nich haki ze złota. Do osadzenia słupów odlejesz z miedzi pięć podstaw z gniazdem.

27 „Wykonasz z drewna akacjowego kwadratowy ołtarz^c, długi na 5 łokci^{*}, szeroki na 5 łokci i wysoki na 3 łokcie^d. **2** Na czterech narożnikach zrobisz rogi^e, które będą stanowiły za ołtarzem jedną całość. Pokryjesz go miedzią^f. **3** Wykonasz kubły do usuwania popiołu^{*} z ołtarza, a także szufelki, misy, widelki i pojemniki na rozżarzone węgle. Wszystkie te przybory zrobisz z miedzi^g. **4** Wykonasz kratę do ołtarza—miedzianą siatkę. Przy czterech narożnikach zrobisz na siatce cztery miedziane pierścienie. **5** Umieścisz ją wewnątrz ołtarza poniżej okalającej go listwy, w połowie jego wysokości. **6** Z drewna akacjowego wykonasz drążki do ołtarza i pokryjesz miedzią. **7** Drążki te należy wkładać w pierścienie po dwóch stronach ołtarza, żeby można go było przenosić^h. **8** Ołtarz ma być zrobiony z desek i pusty w środku. Ma zostać wykonany tak, jak ci pokazałem na górzeⁱ.

27:1 *Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. Dodatek B14. **27:3** *Lub „tłustego popiołu”, czyli popiołu nasiąkniętego tłuszczem ofiar.

9 „Wokół przybytku wydziedzisz dziedziniec^a. Ogrodzisz go zastłonami wykonanymi ze skręcanego lnu wysokiej jakości. Południowy bok dziedzińca będzie miał 100 łokci długości^b. 10 Do jego wykonania użyjesz 20 słupów i 20 miedzianych podstaw z gniazdem. Haki na tych słupach i mocowania* będą ze srebra. 11 Ogrodzenie z zastłon od północnej strony dziedzińca też ma mieć długość 100 łokci. Będzie się składać z 20 słupów i 20 miedzianych podstaw z gniazdem, a na słupach będą srebrne haki i mocowania*. 12 Od zachodniej strony dziedzińca ogrodzenie z zastłon ma mieć długość 50 łokci i składać się z 10 słupów i 10 podstaw z gniazdem. 13 Długość wschodniego boku dziedzińca będzie wynosić 50 łokci. 14 Po jednej stronie bramy dziedzińca ogrodzenie z zastłon będzie miało długość 15 łokci. Będzie się składać z trzech słupów i trzech podstaw z gniazdem^c. 15 Po drugiej stronie bramy dziedzińca ogrodzenie z zastłon też będzie miało długość 15 łokci i będzie się składać z trzech słupów i trzech podstaw z gniazdem.

16 „W bramie dziedzińca ma być kotara długa na 20 łokci, utkana z niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłat i skręcanego lnu wysokiej jakości^d. Ma wisieć na czterech słupach z czterema podstawami z gniazdem^e. 17 Wszystkie słupy dookoła dziedzińca będą mieć srebrne zaczepy i srebrne haki, ale ich podstawy z gniazdem będą miedziane^f. 18 Dziedziniec ma

27:10, 11 *Lub „pierścienie; pętle; taśmy”. Chodzi o elementy łączące konstrukcję.

ROZDZ. 27

- a Wj 40:8
1Kl 6:36
- b Wj 38:9-15
- c Wj 39:33, 40
- d Wj 35:25
- e Wj 38:18, 19
- f Wj 38:17

szpalta 2

- a Wj 27:9
- b Wj 38:20
Lb 3:36, 37
- c Wj 39:33, 37
Kpl 24:1-3
- d Wj 26:33
Wj 40:3
Heb 9:2, 3
- e Wj 30:8
- f Lb 18:23

ROZDZ. 28

- g Heb 5:4
- h Kpl 10:1
Lb 26:61
- i Wj 6:23
Wj 38:21
Kpl 10:16
1Kn 6:3
1Kn 24:2
- j Kpl 8:2
Heb 5:1
- k Wj 29:5
Kpl 8:7
- l Wj 31:6
Wj 36:1
- m Wj 39:8, 15
Kpl 8:8
- n Wj 39:2
- o Wj 39:22
- p Wj 39:27, 28
Wj 39:30, 31
Kpl 8:9
- q Wj 39:27, 29
Kpl 8:7

mieć 100 łokci długości^a, 50 łokci szerokości, a wysokość ogrodzenia z zastłon, wykonanego ze skręcanego lnu wysokiej jakości, ma wynosić 5 łokci. Podstawy z gniazdem należy zrobić z miedzi. 19 Wszystkie przybory używane do służby w przybytku, wszystkie paliki namiotowe i wszystkie paliki ogrodzenia dziedzińca będą z miedzi^b.

20 „Powiedz Izraelitom, że mają przynosić do lamp świecznika czystą oliwę z roznamięcnionych oliwek, tak żeby lampy stały się paliły^c. 21 Aaron i jego synowie będą dbać o to, żeby w namiocie spotkania, przed zastłoną, za którą jest Arka Świadectwa^d, lampy paliły się przed Jehową od wieczora do rana^e. Będzie to trwałe postanowienie dla wszystkich pokoleń Izraelitów^f.

28 „Wezwij do siebie spośród Izraelitów swojego brata, Aarona^g, oraz jego synów, Nadaba, Abihu^h, Eleazara i Itamaraⁱ, żeby mogli pełnić dla mnie służbę kapłańskąⁱ. 2 Dla swojego brata, Aarona, wykonasz święte szaty, które przydadzą mu chwały i piękna^k. 3 Masz polecić wszystkim zdolnym* rzemieślnikom, których napełniłem duchem mądrości^l, by wykonali szaty dla Aarona na dowód, że został uświęcony. I będzie pełnił dla mnie służbę kapłańską.

4 „Wykonają taki strój: napierśnik^m, efodⁿ, płaszcz bez rękawów^o, długą szatę w kratę, zawój^p i szarfę^q. Wykonają te święte szaty dla twojego brata, Aarona, oraz dla jego synów, żeby mogli pełnić dla mnie służbę kapłańską. 5 Ci zdolni rzemieślnicy

28:3 *Dosl. „mądrego serca”.

użyją do tego złota, niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i lnu wysokiej jakości.

6 „Efod wykonają ze złota, niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i skręcanego lnu wysokiej jakości i ozdobią go haftem^a. **7** Będzie miał dwa naramienniki, łączące jego dwa górne końce. **8** Aby się nie przesuwiał, należy do niego przymocować ozdobny^b pas, który ma być wykonany z tych samych materiałów: ze złota, niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i lnu wysokiej jakości.

9 „Weźmiesz dwa onyksy^c i wyrzujesz na nich imiona synów Izraela^d **10** według kolejności ich narodzin: sześć imion na jednym kamieniu i sześć na drugim. **11** Imiona synów Izraela rzemieślnik wygraweruje na tych dwóch kamieniach tak, jak się graweruje pieczęć^e. Potem osadzisz je w złotych oprawach. **12** Te dwa kamienie umieścisz na naramiennikach efodu jako przypomnienie dla synów^f Izraela^f. Ich imiona Aaron będzie nosił na swoich ramionach przed Jehową jako przypomnienie. **13** Oprawy wykonasz ze złota. **14** Spleciesz też dwa sznurki z nici ze szczerzego złota^g i przymocujesz je do tych opraw^h.

15 „Napierśnik sąduⁱ wykonasz podobnie jak efod—ze złota, niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i skręcanego lnu wysokiej jakości. Ozdobisz go haftem^j. **16** Po złożeniu na pół powinien być kwadratowy. Jego długość ma wynosić pięćdziesiąt^k

28:8 *Lub „tkany”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale. **28:12** *Lub „o synach”. **28:16** *Pięćdziesiąt—wiadziała 22,2 cm. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 28

a Wj 39:2-5

b Wj 29:5

c Wj 35:5, 9
Wj 35:27

d Wj 1:1-4

e Wj 39:6, 14

f Wj 39:7

g Wj 39:15

h Wj 39:18

i Wj 28:30
Kpł 8:8
Lb 27:21

j Wj 39:8-14

szpalta 2

a Wj 39:15-18

b Wj 39:19-21

c Wj 28:8
Kpł 8:7

i szerokość pięćdziesiąt. **17** Wyszczesz go czterema rzędami oprawionych kamieni. W pierwszym rzędzie umieścisz rubin, topaz i szmaragd; **18** w drugim—turkus, szafir i jaspis; **19** w trzecim—kamień *leszem*^a, agat i amethyst; **20** w czwartym—chryzolit, onyks i jadeit. Wszystkie kamienie mają być osadzone w złotych oprawach. **21** Kamienie będą odpowiadać imionom 12 synów Izraela. Imiona mają być wygrawerowane tak, jak się graweruje pieczęć. Każde imię będzie reprezentować jedno z 12 plemion.

22 „Ze szczerzego złota upleciesz łańcuszki, które przymocujesz do napierśnika^a. **23** Zrobisz dwa złote pierścienie i umieścisz je na dwóch rogach napierśnika. **24** W te dwa pierścienie na rogach napierśnika włożysz dwa złote łańcuszki. **25** Końce dwóch łańcuszków przewleciesz przez obie oprawy i przymocujesz je do naramienników z przodu efodu. **26** Wykonasz dwa złote pierścienie i umieścisz je na dwóch dolnych rogach napierśnika po jego wewnętrznej stronie, przylegającej do efodu^b. **27** Wykonasz dwa dodatkowe złote pierścienie z przodu efodu, poniżej dwóch naramienników, nad miejscem, w którym ozdobny pas jest przymocowany do efodu^c. **28** Przez pierścienie napierśnika i efodu przewleciesz niebieski sznurek, żeby napierśnik trzymał się nad ozdobnym pasem i nie przesuwiał się po efodzie.

29 „Kiedy Aaron będzie wchodził do Miejsca Świętego, ma nosić na napierśniku sądu, na

28:19 *Nieznany bliżej kamień szlachetny—być może hiacynt, opal lub turmalin—albo bursztyn.

swoim sercu, imiona synów Izraela jako stałe przypomnienie przed Jehową. **30** Do napierśnika sądu włożysz urim i tumim^a. Mają one być na sercu Aarona, gdy będzie wchodził przed Jehowę. Stając przed Jehową, zawsze ma je mieć na swoim sercu. Za ich pomocą będzie podawał rozstrzygnięcia dotyczące Izraelitów.

31 „Wykonasz płaszcz bez rękawów, w całości z niebieskiej nici, który będzie noszony pod efodem^b. **32** Na środku będzie miał otwór na głowę. Otwór ten powinien mieć dookoła obwódkę wykonaną przez tkacza. Ma być podobny do otworu pancerza, żeby się nie rozdarł. **33** Wzdłuż całego brzegu płaszcz przymocujesz owoce granatu wykonane z niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu, a między nimi złote dzwoneczki— **34** na przemian złoty dzwoneczek i owoc granatu. Tak ma być ozdobiony cały brzeg płaszcz bez rękawów. **35** Aaron powinien nosić ten płaszcz w trakcie pełnienia służby. Gdy będzie wchodził do sanktuarium, żeby się pojawić przed Jehową, i gdy będzie z niego wychodził, będzie słyszał dźwięk dzwoneczków—dzięki temu nie umrze^c.

36 „Wykonasz lśniącą płytkę ze szczerzego złota i wygrawerujesz na niej napis, jak się graweruje pieczęć: „Jehowa jest święty”^{*d}. **37** I przymocujesz ją niebieskim sznurkiem do przedniej strony zawoju^e. **38** Będzie ona na czole Aarona i Aaron będzie odpowiadał za grzechy, jakiego Izraelici popełnią w związku ze świętymi rzeczami^f, które

ROZDZ. 28

a Kpl 8:8
Lb 27:21
Pwt 33:8
1Sm 28:6
Ezd 2:62, 63

b Wj 39:22-26
Kpl 8:7

c Kpl 16:2
Lb 18:7

d Wj 39:30, 31
Kpl 8:9
1Kn 16:29
Ps 93:5
1Pt 1:16

e Wj 29:6

f Kpl 22:9
Lb 18:1

szpalta 2

a Wj 28:4
Wj 39:27-29

b Kpl 8:13

c Wj 28:2

d Wj 29:4, 7
Wj 30:30
Dz 10:38
2Ko 1:21

e Wj 29:8, 9
Kpl 8:33
Lb 3:2, 3

f Kpl 6:10

ROZDZ. 29

g Kpl 8:2
Pwt 17:1

h Kpl 6:20

i Kpl 8:26

j Wj 26:36
Wj 40:28
Kpl 8:2, 3

k Kpl 8:6
Heb 10:22

l Wj 28:4
Kpl 8:7
Kpl 16:4

ofiarują jako święte dary dla Boga. Ma on ją stałe nosić na czole, żeby Izraelici cieszyli się uznaniem Jehowy.

39 „Z lnu wysokiej jakości utkasz długą szatę w kratę, zawój oraz szarfę^a.

40 „Również dla synów Aarona wykonasz długie szaty, szarfy i nakrycia głowy^b, które przydadzą im chwały i piękna^c.

41 Ubierzesz w nie swojego brata, Aarona, oraz jego synów. Namaścisz ich^d, wprowadzisz na urząd^{*e} i uświęcisz. I będą pełnić dla mnie służbę kapłańską. **42** Wykonaj też dla nich lnianą bieliznę^f, żeby zakrywała ich nagość^g. Powinna sięgać od bioder po uda. **43** Aaron oraz jego synowie mają ją nosić, gdy będą wchodzić do namiotu spotkania lub gdy będą się zbliżać do ołtarza, żeby służyć w świętym miejscu^h. W przeciwnym razie obciążą się winą i umrą. Będzie to trwałe postanowienie dla Aarona i jego potomków.

29 „Gdy będziesz ich uświęcał, żeby pełnili dla mnie służbę kapłańską, masz postąpić w następujący sposób: Weź młodego byka, dwa barany bez skazy^g, **2** praśny chleb, praśne okrągłe placki z oliwą i praśne cienkie placki posmarowane oliwą^h. Zrobisz je z najlepszej maki pszennej, **3** włożysz do kosza, po czym przyniesiesz je w tym koszuⁱ. Przyprowadzisz także byka oraz dwa barany.

4 „Przed wejście do namiotu spotkania przyprowadzisz Aarona oraz jego synów^j i ich umyjesz^{*k}. **5** Potem weźmiesz szaty^l i ubierzesz Aarona w długą

28:41 *Dostł. „napeltnisz ich rękę”.

28:42 *Lub „krótkie spodnie”.

29:4 *Możliwe, że miał polecić im się umyć.

28:30, 43 *Zob. *Słowniczek pojęć*.
28:36 *Lub „świętość należy do Jehowy”.

szatę, płaszcz bez rękawów, który będzie noszony pod efodem, efod i napiersnik. Przepaszszesz go ozdobnym* pasem efodu^a **6** i włożysz mu na głowę zawój, a na zawoju umieszysz święty znak oddania dla Boga^{*,b}. **7** Weźmiesz olejek do namaszczenia^c, wylejesz na jego głowę i w ten sposób go namaścisz^d.

8 „Następnie polecisz podejść jego synom i ubierzesz ich w długie szaty^e. **9** I przepaszszesz ich szarfami—Aarona, jak również jego synów—i włożysz im nakrycia głowy. Kapłaństwo będzie na stałe należeć do nich^f. Tak oto wprowadzisz Aarona i jego synów na urząd kapłański^{*,g}.

10 „Przed namiot spotkania przyprowadzisz byka. Aaron z synami położą ręce na jego głowie^h. **11** Zarżniesz tego byka przed Jehową, przy wejściu do namiotu spotkaniaⁱ. **12** Weźmiesz nieco krwi byka na palec i posmarujesz nią rogi ołtarza^j. Resztę krwi wylejesz przy podstawie ołtarza^k. **13** Cały tłuszcz^l, który okrywa jelita, tłuszcz na wątrobie, obie nerki i tłuszcz, który jest na nich, spalisz* na ołtarzu^m. **14** Ale mięso byka, jego skórę oraz zawartość jelit spalisz poza obozem. Jest to ofiara za grzech.

15 „Następnie weźmiesz jednego barana i niech Aaron z synami położą ręce na jego głowieⁿ. **16** Zarżniesz barana, weźmiesz jego krew i pokropisz nią ołtarz ze wszystkich stron^o. **17** Porozcinasz barana na części, obmyjesz jego jelita^p oraz golenie i wszystkie te części wraz z głową ułożysz obok

29:5 *Lub „tkanym”. 29:6 *Lub „święty diadem”. 29:9 *Dosl. „napelnisz rękę Aarona i rękę jego synów”. 29:13 *Dosl. „zamienisz w dym”.

ROZDZ. 29

a Wj 28:8

b Wj 28:36
Wj 39:30
Kpł 8:9

c Wj 30:23-25

d Kpł 8:12
Ps 133:2
Iz 61:1
Dz 10:38e Wj 28:40
Kpł 8:13f Wj 28:1-3
Wj 28:40, 43
Wj 40:15

g Wj 28:41

h Kpł 8:14-17

i Kpł 4:3

j Wj 27:2

k Kpł 4:7

l Kpł 3:17

m Kpł 4:8-10

n Kpł 1:4
Kpł 8:18-21

o Heb 9:22

p Kpł 1:13

szpalta 2

a Rdz 8:21

b Kpł 8:22-24

c Wj 30:23-25

d Kpł 8:30

e Kpł 3:9, 10

f Kpł 8:22
Kpł 8:25-28

siebie. **18** Spalisz całego barana na ołtarzu. Jest to całopalenie dla Jehowy, a jego woń będzie dla Niego przyjemna^{*,a}. Jest to ofiara dla Jehowy spalana w ogniu.

19 „Potem weźmiesz drugiego barana i niech Aaron z synami położą ręce na jego głowie^b. **20** Zarżniesz tego barana, weźmiesz nieco jego krwi i posmarujesz nią płatek prawego ucha Aarona oraz płatek prawego ucha jego synów i kciuk ich prawej ręki oraz wielki palec ich prawej stopy. Pokropisz też krwią ołtarz ze wszystkich stron. **21** Weźmiesz trochę krwi, która jest na ołtarzu, i nieco olejku do namaszczenia^c i pokropisz nimi Aarona i jego szaty oraz jego synów i ich szaty. Wtedy Aaron i jego synowie staną się święci, również ich szaty staną się święte^d.

22 „Weźmiesz z barana tłuszcz, tłusty ogon, tłuszcz okrywający jelita i tłuszcz na wątrobie, obie nerki i tłuszcz, który jest na nich^e, oraz prawy udziec. Jest to baran ofiarowany z okazji wprowadzenia kapłanów na urząd^f. **23** Z kosza praśników, który jest przed Jehową, weźmiesz okrągły chleb, okrągły placek z oliwą oraz cienki placek. **24** Położysz to wszystko na dłoniach Aarona i jego synów i będziecie tym kołysać. Jest to ofiara kołysana przed Jehową. **25** Później weźmiesz to z ich rąk i spalisz na ołtarzu razem z ofiarą całopalną, żeby Jehowa poczuł przyjemną woń. Jest to ofiara dla Jehowy spalana w ogniu.

26 „Następnie weźmiesz mostek barana ofiarowanego z okazji wprowadzenia Aarona na

29:18 *Dosl. „kojaca”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale.

urząd kapłański^a i będziesz nim kołysał. Będzie to ofiara kołysana przed Jehową. Ta część przypadnie tobie. **27** I poświęcisz mostek złożony w ofierze kołysanej oraz udziec ze świętej części, którą kołysano, wzięte z barana ofiarowanego z okazji wprowadzenia Aarona i jego synów na urząd kapłański^b. **28** Będzie to dar od Izraelitów, który na stałe przypadnie Aaronowi oraz jego synom^c. Będzie to święta część, którą Izraelici mają składać Jehowie ze swoich ofiar współuczestnictwa^d.

29 „Święte szaty^e należące do Aarona zostaną przekazane jego synom^f, którzy będą pełnić służbę po nim. Mają je wkładać, gdy będą namaszczeni i wprowadzani na urząd kapłański. **30** Kapłan—jeden z jego synów, który zajmie jego miejsce i będzie wchodził do namiotu spotkania, żeby usługiwać w świętym miejscu^g—będzie nosił te szaty przez siedem dni^g.

31 „Weźmiesz barana ofiarowanego z okazji wprowadzenia kapłanów na urząd i ugotujesz jego mięso w świętym miejscu^h. **32** Aaron i jego synowie zjedząⁱ mięso barana oraz chleb, który jest w koszu przy wejściu do namiotu spotkania. **33** Mają zjeść ofiarę, którą dokonano prześlągania, żeby wprowadzić ich na urząd kapłański^{*} i poświęcić. Ale nikomu innemu[†] nie wolno tego jeść, ponieważ jest to coś świętego^j. **34** A jeśli jakaś część mięsa ofiarowanego z okazji wprowadzenia kapłanów na urząd lub część chleba

ROZDZ. 29

a Kpl 8:29
Ps 99:6

b Wj 29:22

c Kpl 7:34
Kpl 10:14

d Kpl 7:11, 14

e Wj 28:4

f Lb 20:26

g Kpl 8:35

h Kpl 8:31

i 1Ko 9:13

j Kpl 22:10
Lb 3:10

szpalta 2

a Kpl 8:32

b Kpl 8:4, 33

c Wj 30:26, 28
Kpl 8:11
Lb 7:1

d Wj 40:10

e 2Kn 2:4
Heb 7:27
Heb 10:11

f Lb 28:4-6

g Wj 25:22
Kpl 1:1
Lb 17:4

zostanie do rana, to ją spalisz[‡]. Nie wolno tego jeść, bo jest to coś świętego.

35 „W ten sposób postąpisz z Aaronem oraz jego synami—zgodnie ze wszystkim, co ci nakazałem. Wprowadzenie ich na urząd kapłański zajmie siedem dni^b. **36** Codziennie będziesz składał w ofierze byka, żeby dokonać prześlągania. Będzie to ofiara za grzech. Masz oczyścić ołtarz z grzechu, składając ofiarę prześlągalną. I masz go namaścić, żeby go poświęcić^c. **37** Siedem dni będziesz dokonywał prześlągania za ołtarz. Masz go poświęcić, dzięki czemu stanie się szczególnie święty^d. Ołtarza może dotykać tylko ten, kto jest święty.

38 „Na ołtarzu będziesz składał jednoroczne baranki—każdego dnia po dwa, dzień w dzień. **39** Jednego baranka ofiarujesz rano, a drugiego o zmierzchu^e. **40** Razem z pierwszym barankiem złożysz w ofierze dziesiątą część efy^{*} najlepszej mąki wymieszanej z ćwiercią hinu[†] oliwy, a także ofiarę płynną z ćwierci hinu wina. **41** Drugiego baranka złożysz o zmierzchu^{*} razem z ofiarą zbożową[†] i ofiarą płynną, taką samą jak rano. Będzie to ofiara dla Jehowy spalana w ogniu, a jej woń będzie dla Niego przyjemna. **42** Jest to ofiara całopalna, którą będziecie składać przed Jehową codziennie przez wszystkie swoje pokolenia. Będziecie ją składać przy wejściu do namiotu spotkania, gdzie będę się objawiał, żeby z tobą rozmawiać^g.

29:39, 41 ^{*}Dosl. „między dwoma wieczorami”. **29:40** ^{*}Efa odpowiadała 22 l. Zob. Dodatek B14. [†]Hin odpowiadał 3,67 l. Zob. Dodatek B14.

29:28, 30, 41 ^{*}Zob. Słowniczek pojęć. **29:33** ^{*}Dosl. „napętnić ich rękę”. [†]Dosl. „obcemu”, czyli nikomu, kto nie należy do rodu Aarona.

43 „Będę się tam pojawiał przed Izraelitami i to miejsce zostanie poświęcone moją chwałą^a. 44 Uświęcę namiot spotkania i ołtarz. Uświęcę też Aarona oraz jego synów^b, żeby mogli pełnić dla mnie służbę kapłańską. 45 Będę przebywał wśród Izraelitów i będę ich Bogiem^c. 46 I przekonają się, że ja jestem Jehowa, ich Bóg, który wyprowadził ich z ziemi egipskiej, żeby przebywać wśród nich^d. Ja jestem Jehowa, ich Bóg.

30 „Wykonasz ołtarz z drewna akacjowego, który będzie służył do spalania kadzidła^a. 2 Ma być kwadratowy—długi na łokieć^a, szeroki na łokieć i wysoki na 2 łokcie. Jego rogi będą stanowiły z nim jedną całość^f. 3 Pokryjesz go szczerem złotem: jego wierzch, wszystkie boki oraz rogi. Wokół jego górnej krawędzi zrobisz dekoracyjne obramowanie ze złota. 4 Poniżej obramowania na dwóch przeciwnych bokach przytwierdzisz po dwa złote pierścienie, żeby służyły jako uchwyty na drążki do przenoszenia ołtarza. 5 Drążki wykonaj z drewna akacjowego i pokryj złotem. 6 Ołtarz masz umieścić przed zastoną wiszącą w pobliżu Arki Świadcstwa^a, przed pokrywą, która znajduje się nad Świadcstwem, gdzie będę się z tobą spotykał^h.

7 „Na tym ołtarzu Aaronⁱ będzie spalał wonne kadzidło^j. Będzie to robił każdego ranka podczas przygotowywania lamp^k. 8 Ma je spalać również o zmierzchu^a, gdy będzie zapalał lampy.

30:2 ^aŁokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. Dodatek B14. 30:8 ^aDosł. „między dwoma wieczorami”.

ROZDZ. 29

a Wj 40:34
Lb 12:5
1Kl 8:11

b Kpl 22:9

c Wj 25:8
Kpl 26:12
Za 2:11
2Ko 6:16

d Wj 20:2

ROZDZ. 30

e Wj 37:25-28
Wj 40:5

f Wj 27:1, 2
Kpl 4:7

g Wj 26:33
Heb 9:3

h Wj 25:22

i 1Kn 23:13

j Wj 30:34, 35
Lb 16:39, 40
1Sm 2:27, 28
Łk 1:9

k Wj 27:20

szpalta 2

a Kpl 10:1
2Kn 26:18
Eze 8:11, 12

b Kpl 16:5, 6
Kpl 16:18, 19
Kpl 23:27
Heb 9:7

c Wj 38:25
Lb 1:2
2Sm 24:10, 15

d Kpl 27:25

e 2Kn 24:9
Mt 17:24

f Wj 38:26
Lb 1:3
Lb 26:1, 2

Kadzidło ma być spalane przed Jehową codziennie przez wszystkie wasze pokolenia. 9 Nie wolno ofiarować na ołtarzu kadzidła innego niż dozwolone^a ani całopalenia, ani ofiary zbożowej^a i nie wolno wylewać na niego ofiary płynnej. 10 Raz w roku Aaron pomaże rogi ołtarza krwią z ofiary za grzech, żeby dokonać prześlągnięcia za ołtarz^b. Będzie to robił raz w roku przez wszystkie wasze pokolenia. Ołtarz ten jest szczególnie święty dla Jehowy”.

11 Potem Jehowa powiedział do Mojżesza: 12 „Kiedy będziesz przeprowadzał spis i liczył synów Izraela^c, każdy z nich ma dać Jehowie okup za swoje życie^a. Dzięki temu, gdy będą spisywani, nie spadnie na nich żadna plaga. 13 Wszyscy, którzy podlegają spisowi, mają dać pół sykla^a według wagi świętego sykla^d. (Sykl odpowiada 20 gerom^a). Pół sykla to dar ofiarny dla Jehowy^e. 14 Każdy podlegający spisowi—od 20 lat wzwyż—złoży Jehowie ten dar^f. 15 Aby wykupić^g swoje życie^a, bogaty nie powinien dać Jehowie więcej niż pół sykla^a, a ubogi mniej niż pół sykla^a. 16 Masz wziąć srebrne pieniądze, które Izraelici dali jako okup za swoje życie^a, i przekazać je na rzecz służby związanej z namiotem spotkania, żeby przypominały Jehowie o Izraelitach^h”.

17 Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza: 18 „Zrobisz miedziany basen do mycia wraz

30:9 ^aZob. Słowniczek pojęć. 30:12, 15 ^aLub „duszę”. 30:13, 15 ^aSykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Dodatek B14. 30:13 ^aLub „według sykla ze świętego miejsca”. ^aGera odpowiadała 0,57 g. Zob. Dodatek B14. 30:15 ^aDosł. „dokonać prześlągnięcia”. 30:16 ^aLub „dusze”. ^aLub „Izraelitom o Jehowie”.

z podstawą^a. Umieścisz go między namiotem spotkania i ołtarzem i nalejesz do niego wody^b. **19** Aaron i jego synowie mają tam myć ręce i nogi^c. **20** Umyją się tą wodą, gdy będą wchodzić do namiotu spotkania albo zbliżać się do ołtarza, żeby pełnić swą służbę i składać Jehowie ofiary spalane w ogniu. W przeciwnym razie poniosą śmierć. **21** Aby nie umrzeć, muszą umyć ręce i nogi. Będzie to trwały przepis, który ma obowiązywać Aarona i jego potomków przez wszystkie pokolenia^d.

22 I Jehowa dalej mówił do Mojżesza: **23** „Potem weź najwyborniejsze wonności: 500 miar zastygłej mirry, połowę tej ilości, czyli 250 miar, słodkiego cynamonu oraz 250 miar słodkiej trzciny, **24** 500 miar kasji (wszystko według wagi świętego sykla^e), a także hin^f oliwy z oliwek. **25** Sporządzisz z tego święty olejek do namaszczenia, umiejętnie łącząc składniki^g. Będzie to święty olejek służący do namaszczenia.

26 „Namaszczysz nim namiot spotkania^g i Arkę Świadcstwa, **27** jak też stół ze wszystkimi naczyniami, świecznik i jego przybory, ołtarz kadzielnny, **28** ołtarz całopalny i wszystkie jego przybory oraz basen razem z podstawą. **29** Masz je uświęcić, dzięki czemu staną się szczególnie święte^h. Może ich dotyczyć tylko ten, kto jest świętyⁱ. **30** I namaścisz Aarona^j oraz jego synów^k, i uświęcisz ich, żeby pełnili dla mnie służbę kapłańską^l.

30:24 *Lub „według sykla ze świętego miejsca”. *Hin odpowiadał 3,67 l. Zob. *Dodatek B14*. **30:25, 35** *Lub „jak to robi wytwórca maści”.

ROZDZ. 30

a Wj 38:8
Kpl 8:11
1Kl 7:38

b Wj 40:7

c Wj 40:30, 31
Heb 10:22

d 2Kn 4:6

e Lb 3:47

f Wj 37:29

g Wj 40:9
Lb 7:1

h Kpl 8:10

i Wj 29:37

j Kpl 8:12

k Lb 3:2, 3

l Wj 40:15

szpalta 2

a Wj 37:29
1Kl 1:39
Ps 89:20

b Wj 30:37, 38

c Wj 25:3, 6

d Wj 37:29
Ps 141:2
Obj 5:8

e Kpl 2:13

f Wj 30:31, 32

ROZDZ. 31

g Wj 37:1

h Wj 35:30-34
1Kn 2:20

31 „Izraelitom powiesz: „Jest to święty olejek do namaszczenia, którego będziecie używać w służbie dla mnie przez wszystkie swoje pokolenia^a. **32** Nie wolno go stosować na ciało człowieka i nie wolno sporządzać niczego o podobnym składzie. Jest on święty i taki ma dla was pozostać. **33** Każdy, kto sporządzi podobną maść i posmaruje nią osobę nieupoważnioną^b, zostanie zgładzony^c”^b.

34 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: „Weź w jednakowych ilościach następujące wonności: krople stakte^d, onychę^e, wonne galbanum oraz oliibanum. **35** Sporządzisz z tego kadzidło^d, umiejętnie łącząc składniki^e. Tę wonną mieszaninę należy posolić^e, ma być czysta i święta. **36** Część z niej rozetrzesz na drobny proszek i trochę tego proszku położysz przed Świadectwem w namiocie spotkania, gdzie będę się z tobą spotykał. Kadzidło to ma być dla was szczególnie święte. **37** Kadzidła o takim składzie nie wolno ci sporządzać dla własnego użytku^f. Masz je uważać za coś świętego dla Jehowy. **38** Kto sporządzi sobie podobne kadzidło, żeby się rozkoszować jego zapachem, zostanie zgładzony^g”.

31 Jehowa dalej mówił do Mojżesza: **2** „Wybrałem^a Becalela^g, syna Uriego, syna Chura z plemienia Judy^h. **3** Napełnię go duchem Bożym, dając

30:33 *Dostł. „obcego”, czyli kogoś, kto nie należy do rodu Aarona. **30:33, 38** *Dostł. „odcięty od swojego ludu”. **30:34** *Rodzaj aromatycznej żywicy. *Składnik niewiadomego pochodzenia. Być może chodziło o substancję otrzymywaną z aromatycznych roślin lub z muszli pewnych mięczaków. **31:2** *Dostł. „wezwałem po imieniu”.

mu mądrość, zrozumienie i wiedzę, dzięki czemu będzie mistrzem w każdym rodzaju rzemiosła. **4** Będzie umiał tworzyć projekty, obrabiać złoto, srebro oraz miedź, **5** ciąć kamienie i osadzać je w oprawach^a, a także wykonywać wszelkiego rodzaju wyroby z drewna^b. **6** Ponadto wyznaczyłem mu do pomocy Oholiaba^c, syna Achisamacha z plemienia Dana. I napełniłam mądrością serca wszystkich zdolnych* rzemieślników, żeby mogli wykonać wszystko, co ci nakazałem^d. **7** namiot spotkania^e i Arkę Świadcstwa^f oraz pokrywę^g, która jest na niej, i wszystkie sprzęty namiotu, **8** stół^h wraz z naczyniami, świecznik ze szczerego złota i wszystkie jego przyboryⁱ, ołtarz kadzielnij^j, **9** ołtarz całopalny^k i wszystkie jego przybory, basen razem z podstawą^l, **10** misternie utkane szaty, święte szaty dla kapłana Aarona i dla jego synów do pełnienia służby kapłańskiej^m, **11** olejek do namaszczenia oraz wonne kadzidło używane w sanktuariumⁿ. Wykonaj wszystko, co ci nakazałem”.

12 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **13** „Przekaż Izraelitom: „Koniecznie macie przestrzegać moich szabatów^o, bo to jest znak przymierza między mną a wami. Przez wszystkie wasze pokolenia będzie on wam przypominał, że ja, Jehowa, was uświęciłem. **14** Przestrzegajcie szabatu, ponieważ jest dla was czymś świętym^p. Kto go zbezcześci, poniesie śmierć. Człowiek*, który by tego dnia pracował, zostanie zgładzony^q. **15** Sześć dni może-

ROZDZ. 31

- a Wj 28:9-11
- b 2Kn 2:13, 14
- c Wj 38:23
- d Wj 36:1
- e Wj 36:8
- f Wj 37:1
- g Wj 37:6
- h Wj 37:10
- i Wj 37:17, 24
- j Wj 37:25
- k Wj 38:1
- l Wj 40:6
- m Wj 30:18
- n Wj 38:8
- o Wj 28:2, 15
- p Wj 39:1, 27
- q Kpl 8:7

- n Wj 30:25, 35
- Wj 37:29

- o Wj 20:8
- Kpl 19:30
- Kol 2:16, 17

- p Pwt 5:12

- q Wj 35:2
- Lb 15:32, 35

szpalta 2

- a Wj 16:23
- Wj 20:10
- b Wj 31:13
- c Rdz 2:2
- d Wj 24:12
- Wj 32:15
- Pwt 4:13
- Pwt 9:15
- e Mt 12:28
- Łk 11:20
- 2Ko 3:3

ROZDZ. 32

- f Wj 24:18
- Pwt 9:9
- g Dz 7:40
- h Wj 12:35, 36
- i Pwt 9:16
- Iz 46:6
- Dz 7:41
- j Wj 20:4
- Neh 9:18
- Ps 106:19, 20

cie pracować, ale w siódmym dniu jest szabaty, dzień całkowitego odpoczynku^a. Jest on czymś świętym dla Jehowy. Kto by wykonywał pracę w szabaty, musi zostać uśmiercony. **16** Izraelici mają przestrzegać szabatu przez wszystkie swoje pokolenia. Jest to trwałe przymierze, **17** trwałe znak między mną a ludem Izraela^b, bo w ciągu sześciu dni Jehowa stworzył niebo i ziemię, a siódmego dnia zaczął odpoczywać^c”.

18 Kiedy Bóg zakończył rozmowę z Mojżeszem na górze Synaj, dał mu dwie kamienne tablice ze Świadcstwem^d, zapisane palcem Bożym^e.

32 Gdy lud zauważył, że Mojżesz długo nie schodzi z góry^f, zebrał się wokół Aarona i zwrócił się do niego: „Zrób nam boga. Niech nas poprowadzi^g. Bo nie wiemy, co się stało z tym Mojżeszem, który nas wyprowadził z Egiptu”. **2** Na to Aaron odpowiedział: „Zbierzcie złote kolczyki^h, które mają w uszach wasze żony, synowie i córki, i przynieście je do mnie”. **3** Wszyscy zaczęli więc zdejmować swoje złote kolczyki i przynosić je Aaronowi. **4** A on wziął od nich to złoto, obrobił je i wykonał* z niego posąg cielcaⁱ. Wtedy lud zaczął mówić: „To jest twój Bóg, Izraelu, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej”^j.

5 Kiedy Aaron to zobaczył, zbudował przed cielcem ołtarz i ogłosił: „Jutro jest święto ku czci Jehowy”. **6** Następnego dnia wstali więc wcześniej rano i zaczęli składać ofiary całopalne oraz ofiary współuczestnictwa*,

32:4 *Lub „odlał”. **32:6** *Zob. Słowniczek pojęć.

31:6 *Dosl. „mądrego serca”. **31:14** *Lub „dusza”. ^aDosl. „odcięty od swojego ludu”.

po czym zasiedli do jedzenia i picia. Potem wstali, żeby się bawić^a.

7 Wówczas Jehowa rzekł do Mojżesza: „Zejdź z góry, bo twój lud, który wyprowadziłeś z Egiptu, dopuszcza się niegodziwości^b. **8** Szybko zeszli z drogi, którą kazałem im iść^c. Zrobili sobie posąg cielca i mu się kłaniają. Składają mu ofiary i powtarzają: „To jest twój Bóg, Izraelu, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej”^d. **9** I Jehowa dalej mówił do Mojżesza: „Widzę, że ten lud jest uparty”^d. **10** Zapłonąłem na nich gniewem. Nie próbuj mnie powstrzymywać—wytracę ich, a ty staniesz się ojcem wielkiego narodu”^e.

11 Wtedy Mojżesz zaczął błagać Jehowę*, swojego Boga^f: „Jehowo, przecież wyprowadziłeś ten lud z Egiptu swoją wielką mocą, swą silną ręką. Dlaczego miałbyś go teraz zniszczyć w gniewie?”^g **12** Dlaczego Egipcjanie mieliby mówić: „Celowo ich wyprowadził, bo chciał zabić ich w górach i zetrzeć z powierzchni ziemi”?^h Powstrzymaj swój płonący gniew. Zmień decyzję* i nie sprowadzaj na swój lud tego nieszczęścia. **13** Zrób to ze względu na Abrahama, Izaaka i Izraela, twoich sług, którym przysiągłeś na samego siebie: „Rozmnożę wasze potomstwo jak gwiazdy na niebieⁱ, a całą tę ziemię, którą dla was wybrałem, dam waszemu potomstwu i będzie ona jego własnością na zawsze”^j.

14 Jehowa więc zmienił decyzję* i nie sprowadził na swój

ROZDZ. 32

a 1Ko 10:7

b Pwt 4:15-18

c Wj 18:20
Wj 20:3

d Wj 34:9
Pwt 9:6
Dz 7:51

e Lb 14:12
Pwt 9:14

f Ps 106:23

g Pwt 9:18, 19

h Pwt 9:28

i Rdz 22:15-17
Rdz 35:10, 11
Heb 6:13, 14

j Rdz 13:14, 15
Rdz 26:3, 4

szpalta 2

a Ps 106:45

b Wj 40:20
Pwt 5:22
Pwt 9:15

c Wj 31:18
Pwt 9:10

d Neh 9:18
Ps 106:19, 20
Dz 7:41

e Pwt 9:16, 17

f Pwt 7:25

g Pwt 9:21

h Wj 15:24
Wj 16:2
Wj 17:2
Pwt 9:7
Pwt 31:27

i Wj 32:1
Dz 7:40

lud nieszczęścia, które zapowiedział^a.

15 Potem Mojżesz odwrócił się i zszedł z góry, trzymając w rękę dwie tablice ze Świadectwem^b, zapisane po obu stronach—z przodu i z tyłu. **16** Tablice były dziełem Boga, a pismo na nich wyryte było pismem Bożym^c. **17** Tymczasem Jozue usłyszał okrzyki ludu i powiedział do Mojżesza: „Z obozu dochodzą odgłosy bitwy”. **18** Ale Mojżesz odrzekł:

„Nie jest to śpiew
zwycięzców
i nie jest to pieśń
żałobna pokonanych.
Słyszę jakiś inny śpiew”.

19 Gdy tylko Mojżesz zbliżył się do obozu i zobaczył cielca^d oraz tańczących ludzi, wpadł w wielki gniew, rzucił tablice i roztrzaskał je u podnóża góry^e.

20 Wziął cielca, którego zrobili, spalił go i stał na proch^f. Wypał ten proch do potoku i kazał Izraelitom pić z niego wodę^g.

21 Następnie zapytał Aarona: „Jak to się stało, że ściągnąłeś na tych ludzi tak wielki grzech? Jak cię do tego nakłonili?”.

22 Aaron odrzekł: „Nie gniewaj się, mój panie. Dobrze wiesz, że tych ludzi zawsze ciągnie do zła^h. **23** Powiedzieli do mnie: „Zrób nam boga. Niech nas poprowadzi. Bo nie wiemy, co się stało z tym Mojżeszem, który nas wyprowadził z Egiptu”ⁱ.

24 Dlatego odpowiedziałem im: „Jeśli ktoś ma jakieś złoto, niech je z siebie zdejmie i mi da”. Potem wrzuciłem je w ogień i tak powstał ten cielec”.

25 Mojżesz zobaczył, że trudno zapanować nad Izraelitami, bo Aaron pozwolił, żeby się roz-
zuchwalili. W rezultacie okryli

32:9 *Dosl. „o sztywnym karku”. 32:11

*Lub „łagodzić oblicze Jehowy”. 32:12

*Lub „pożaluj”. 32:14 *Lub „pożalował”.

się hańbą nawet w oczach swoich przeciwników. **26** Mojżesz stanął więc w bramie obozu i zawołał: „Kto jest po stronie Jehowy, do mnie!”^a. I zebrali się przy nim wszyscy Lewici. **27** Wtedy przemówił do nich: „Oto co rzekł Jehowa, Bóg Izraela: „Niech każdy z was weźmie miecz i przejdzie przez cały obóz, od jednego końca do drugiego*, i niech zabija swoich braci, sąsiadów i bliskich znajomych”^b. **28** Lewici zrobili tak, jak polecił Mojżesz. Tego dnia zginęło około 3000 mężczyzn. **29** I Mojżesz powiedział: „Oddzielcie się* dziś do służby dla Jehowy, bo wystąpiliście przeciwko własnemu synom i braciom^c. Bóg udzieli wam dzisiaj błogosławieństwa”^d.

30 Następnego dnia Mojżesz zwrócił się do ludu: „Popelniliście ciężki grzech. Teraz wejdę na górę i stanę przed Jehową. Może uda mi się coś zrobić, żeby wam przebaczył”^e. **31** Mojżesz wrócił więc do Jehowy i powiedział: „Ten lud tak bardzo zgrzeszył—zrobił sobie boga ze złota!” **32** Ale teraz zechciej przebaczyć im ten grzech^g. A jeśli nie, to proszę, wymaż mnie ze swojej księgi, którą spisujesz”^h. **33** Lecz Jehowa rzekł do Mojżesza: „Ze swojej księgi wymażę tego, kto zgrzeszył przeciwko mnie. **34** Teraz zaprowadź lud tam, dokąd ci powiedziałem. Mój anioł pójdzie przed tobąⁱ. A w dniu, w którym dokonam nad nimi sądu, wymierzę im karę za ich grzech”. **35** Wtedy Jehowa zesłał na Izraelitów plagę z powodu cielca, którego na ich prośbę wykonał Aaron.

32:27 *Dosl. „od bramy do bramy”.

32:29 *Dosl. „napelnijcie swą rękę”.

ROZDZ. 32

a Joz 24:15
2Kl 10:15

b Lb 25:5

c Lb 25:11
Pwt 13:6-9

d Pwt 33:8, 9

e Lb 16:47
Lb 21:7
Pwt 9:18

f Wj 20:23

g Lb 14:19

h Flp 4:3
Obj 3:5

i Wj 23:20
Wj 33:2

szpalta 2

ROZDZ. 33

a Rdz 12:7
Rdz 26:3

b Wj 23:20
Wj 32:34

c Pwt 7:1, 22
Joz 24:11

d Wj 3:8
Pwt 8:7-9

e Wj 32:9
Pwt 9:6
Dz 7:51

f Wj 32:10
Lb 16:21

g Wj 34:9
Pwt 9:6
Dz 7:51

h Lb 16:45

i Wj 18:25, 26
Lb 27:1-5

j Wj 13:21
Ps 99:7

k Lb 11:16, 17
Lb 12:5

33 Potem Jehowa powiedział do Mojżesza: „Wyrusz w drogę razem z ludem, który wyprowadziłeś z Egiptu. Idź do ziemi, którą przysiągłem dać Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi, gdy oświadczyłem: „Dam ją twemu potomstwu”^a. **2** Poślę przed tobą anioła^b i wypędzę Kananejczyków, Amorytów, Hetytów, Peryzzytów, Chiwwitów i Jebusytów^c. **3** Idźcie do ziemi mlekiem i miodem płynącej^d. Ale ja nie będę szedł wśród was, bo jesteście ludem upartym^e i po drodze mógłbym was zgładzić”^f.

4 Kiedy lud usłyszał te surowe słowa, zaczął się smuć. I nikt nie włożył na siebie swoich ozdób. **5** Jehowa polecił Mojżeszowi: „Tak powiedz Izraelitom: „Jesteście ludem upartym”^g. W jednej chwili mógłbym przejść między wami i was wytracić^h. Dlatego nie zakładajcie ozdób, a ja zdecyduję, co z wami zrobić”ⁱ. **6** Odkąd więc Izraelici zdjęli swoje ozdoby pod górą Horeb, już więcej ich nie nosili.

7 Mojżesz zabrał swój namiot i rozbił go w pewnej odległości od obozu. Nazwał go namiotem spotkania. I każdy, kto chciał się zwrócić do Jehowy z jakąś sprawąⁱ, szedł do tego namiotu, który znajdował się poza obozem. **8** Za każdym razem, gdy Mojżesz szedł do namiotu spotkania, wszyscy stawali przy wejściu do swoich namiotów i odprowadzali go wzrokiem, dopóki nie wszedł do środka. **9** Kiedy Mojżesz wchodził do namiotu, słup obłoku^j zstępował i stał przy wejściu tak długo, jak Bóg rozmawiał z Mojżeszem^k. **10** Gdy lud

33:3, 5 *Dosl. „o sztywnym karku”.

widział tam słup obłoku, każdy stawał przy wejściu do swojego namiotu i się kłaniał. **11** Jehowa rozmawiał z Mojżeszem twarzą w twarz^a, tak jak człowiek rozmawia z drugim człowiekiem. Kiedy Mojżesz wracał do obozu, jego pomocnik^b, Jozue^c, syn Nuna, nie oddalał się od namiotu.

12 Potem Mojżesz zwrócił się do Jehowy: „Poleciłeś mi: ‚Prowadź ten lud‘, ale nie wyjawiałeś mi, kogo ze mną pošlesz. Powiedziałeś też: ‚Znam cię z imienia* i znalazłeś uznanie w moich oczach‘. **13** Jeśli więc zyskałem Twoje uznanie, pozwól mi, proszę, zrozumieć Twoje poczynania^d, żebym mógł Cię poznać i dalej cieszyć się Twoją przychylnością. Weź też pod uwagę, że ten naród jest Twoim ludem”^e. **14** Bóg* więc rzekł: „Ja sam^f pójdę z tobą^g i zapewnię ci odpoczynek”^g. **15** Wtedy Mojżesz powiedział do Niego: „Jeżeli nie pójdziesz* z nami, to zostaw nas tutaj. **16** Skąd będzie wiadomo, że ja i Twój lud znaleźliśmy uznanie w Twoich oczach? Czy właśnie nie stąd, że pójdziesz z nami?”^h Będzie nas to wyróżniać spośród wszystkich narodów ziem”ⁱ.

17 I Jehowa rzekł do Mojżesza: „Ponieważ zyskałeś moje uznanie i znam cię z imienia, zrobię to, o co prosisz”. **18** Mojżesz powiedział wtedy: „Pokaż mi, proszę, swoją chwałę”. **19** Ale On mu odrzekł: „Przejdę przed tobą i zobaczysz całą moją dobroć. I oznajmię ci swoje imię, Jehowa^j. Obdarzę uznaniem tego, kogo chcę nim

ROZDZ. 33

- a Wj 33:22, 23
 Lb 12:8
 Pwt 34:10
 Jn 1:18
 Jn 6:46
 Dz 7:38
 b Wj 17:9
 Wj 24:13
 c Lb 11:28
 Pwt 1:38
 Joz 1:1
 d Ps 25:4
 Ps 27:11
 Ps 86:11
 Ps 119:33
 Iz 30:21
 e Pwt 9:26
 f Wj 13:21
 Wj 40:34
 Joz 1:5, 17
 Iz 63:9
 g Joz 21:44
 Joz 23:1
 h Lb 14:13, 14
 i Pwt 4:34
 2Sm 7:23
 Ps 147:20
 j Wj 3:13
 Wj 6:3
 Wj 34:6

szpalta 2

- a Rz 9:15
 b Jn 1:18

ROZDZ. 34

- c Pwt 10:1
 d Pwt 9:10
 e Wj 32:19
 Pwt 9:17
 f Wj 19:20
 Wj 24:12
 g Wj 19:12, 13
 h Dz 7:38
 i Wj 6:3
 Wj 33:19
 j Łk 6:36
 k Wj 22:27
 2Kn 30:9
 Neh 9:17
 Ps 86:15
 Jl 2:13
 l Lb 14:18
 2Pt 3:9
 m Jer 31:3
 Lam 3:22
 Mi 7:18
 n Ps 31:5
 Rz 2:2

obdarzyć, i okażę miłosierdzie temu, komu zechcę je okazać”^a. **20** Dodał jednak: „Nie możesz zobaczyć mojej twarzy, bo żaden człowiek nie może mnie zobaczyć i pozostać przy życiu”.

21 Jehowa mówił dalej: „Stań tutaj, na tej skale. **22** A gdy będę przechodzić obok ciebie, żebyś zobaczył moją chwałę, ukryję cię w rozpadlinie skały i osłonię swoją ręką, dopóki nie przejdę. **23** Potem zabiorę rękę i zobaczysz mnie z tyłu. Lecz mojej twarzy nie będziesz mógł zobaczyć”^b.

34 Później Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wyciosaj dwie kamienne tablice, podobne do pierwszych^c, a ja wypiszę na tych tablicach słowa, jakie znajdowały się na tablicach^d, które roztrzaskałeś^e. **2** Przygotuj się na rano, bo wejdiesz na górę Synaj i staniesz tam przy mnie na jej szczycie^f. **3** Nikomu jednak nie wolno przyjść z tobą ani nikt inny nie może się pojawić na tej górze. U jej podnóża nie mogą się nawet paść wasze stada”^g.

4 Mojżesz wyciosał więc dwie kamienne tablice podobne do pierwszych. Wstał wcześniej rano, wziął te dwie tablice i wszedł na górę Synaj, tak jak mu nakazał Jehowa. **5** Wtedy Jehowa zstąpił^h w obłoku, stanął tam przy nim i oznajmił swoje imię – Jehowaⁱ. **6** I Jehowa przechodził przed Mojżeszem, i mówił: „Jehowa, Jehowa, Bóg miłosierdy i współczujący^{*k}, nieskłonny do gniewu^l, pełen lojalnej miłości^{Δm} i prawdomówny⁸ⁿ, **7** Bóg, który okazuje lojalną miłość

34:6 *Lub „łaskawy”. ^hLub „cierpliwy”. ^ΔLub „życzliwości”. ⁸Lub „wierny”.

33:12 *Lub „wybrałem cię”. **33:14**

^aDosł. „On”. ^bDosł. „moje oblicze”.

33:15 *Dosł. „Twoje oblicze nie pójdzie”.

tysiącom^a, przebacza niegodziwość, wykroczenie i grzech^b, lecz w żadnym razie nie pozwoli winnemu ująć bezkarnie^c. Za grzech ojców sprowadzi karę na synów i wnuków do trzeciego i czwartego pokolenia^d.

8 Mojżesz natychmiast padł na kolana, pokłonił się do ziemi **9** i powiedział: „Jehowo, jeśli znalazłem uznanie w Twoich oczach, to proszę, Jehowo, idź z nami^e, chociaż jesteśmy ludem upartym^f. Przebacz nasze przewinienia i grzechy^g i pozwól nam dalej należeć do Ciebie”. **10** Bóg odrzekł: „Zawieram z wami przymierze: Na oczach całego ludu dokonam cudów, jakie nie zdarzyły się nigdzie na ziemi, w żadnym narodzie^h. I wszyscy ludzie, wśród których żyjecie, zobaczą dzieła Jehowy, bo dla waszego dobra uczynię rzeczy zdumiewająceⁱ.

11 „Przestrzegajcie tego, co wam dzisiaj nakazuję, a ja wypędzę Amorytów, Kananejczyków, Hetytów, Peryzzytów, Chiwytów i Jebusytów^k. **12** Nie zawierajcie przymierza z mieszkańcami ziemi, do której idziecie^l, bo może się to okazać dla was siałem^m. **13** Macie zburzyć ich ołtarze, roztrzaskać ich święte słuropyⁿ i pościnać święte pale^o. **14** Nie wolno wam kłaniać się innym bogom^p, ponieważ Jehowa jest znany z tego, że wymaga wyłącznego oddania^q. **15** Nie zawierajcie przymierza z mieszkańcami tej ziemi, bo gdy będą oddawać cześć^r swoim bogom i składać im ofiary^s,

34:9 *Dosl. „o sztywnym karku”.

34:13 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **34:14**

*Lub „nie toleruje rywali”. **34:15, 16**

*Lub „uprawiać duchową prostytucję”.

ROZDZ. 34

a Dn 9:4

b Ps 103:12

Iz 55:7

Ef 4:32

1Jn 1:9

c Pwt 32:35

Joz 24:19

Rz 2:5

2Pt 2:4

Judy 14, 15

d Wj 20:5

Pwt 30:19

1Sm 15:2

e Wj 33:14

f Wj 32:9

Wj 33:3

g Lb 14:19

h 2Sm 7:23

Ps 147:19, 20

i Wj 33:16

Pwt 10:21

j Wj 19:5, 6

Pwt 12:28

k Wj 3:8

Wj 33:2

Pwt 7:1

l Pwt 7:2

m Wj 23:32, 33

n Wj 23:24

Pwt 12:3

o Wj 20:3

1Ko 10:14

1Jn 5:21

p Joz 24:19

q 1Ko 10:20

szpalta 2

a Lb 25:2

2Ko 6:14

b Ezd 9:2

c Pwt 7:4

Pwt 31:16

Sdz 2:17

Sdz 8:33

1Ki 11:2

Neh 13:26

Ps 106:28

d Wj 32:8

Kpl 19:4

e Kpl 23:6

f Wj 23:15

g Wj 13:2

Łk 2:23

h Wj 22:30

i Wj 13:15

Lb 18:15, 16

j Pwt 5:12

k Wj 23:16

Kpl 23:34

l Pwt 16:16

ktoś może was zaprosić do siebie i będziecie spożywać te ofiary razem z nim^a. **16** Wtedy na pewno zaczniecie brać ich córki na żony dla swoich synów^b, a ponieważ one będą oddawać cześć^c swoim bogom, nakłonią do tego samego waszych synów^c.

17 „Nie wolno wam odlewać bożków z metalu^d.

18 „Macie obchodzić Święto Przaśników^e. Będziecie jeść przaśny chleb, tak jak wam nakazałem. Będziecie to robić przez siedem dni w wyznaczonym czasie w miesiącu abib^f, bo właśnie w tym miesiącu wyszliście z Egiptu.

19 „Każdy pierworodny płci męskiej^g jest mój^g, w tym wszystkie pierworodne samce spośród waszych zwierząt, zarówno byki, jak i barany^h. **20** Pierworodnego osła macie wykupić owcą. A jeśli go nie wykupicie, musicie złamać mu kark. Macie wykupić każdego pierworodnego synaⁱ. Nikt nie może stanąć przede mną z pustymi rękami.

21 „Sześć dni macie pracować, ale siódmego dnia będziecie odpoczywać^j, nawet w porze orki i żniw.

22 „Gdy zbierzecie pierwsze dojrzałe plony pszenicy, będziecie obchodzić Święto Tygodni, a pod koniec roku Święto Zbiorów^k.

23 „Trzy razy w roku wszyscy mężczyźni mają stanąć przed prawdziwym Panem, Jehową, Bogiem Izraela^l. **24** Poszerzę wasze terytorium, wypędzając

34:18 *Zob. *Dodatek B15*. **34:19**

*Dosl. „wszystko, co otwiera łono”.

34:21 *Lub „obchodzić szabat”. **34:22**

*Znane też jako Święto Szałasów lub Święto Namiotów.

tamtejsze narody^a. I gdy trzy razy w roku będziecie szli, żeby się stawić przed Jehową, swoim Bogiem, nikt nie będzie próbował zagarnąć waszej ziemi.

25 „Nie wolno wam ofiarować krwi mojej ofiary razem z czymś, co zostało przygotowane na zakwasie^b. A ofiara złożona podczas święta Paschy nie może być przechowywana przez noc aż do rana^c.

26 „Najlepsze z pierwszych dojrzających plonów swej ziemi macie przynieść do domu Jehowy, swojego Boga^d.

„Nie wolno wam gotować koźlęcia w mleku jego matki”^e.

27 Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza: „Zapisz sobie te słowa^f, bo na ich podstawie zawieram z tobą i Izraelem przymierze”^g. **28** I Mojżesz przebywał tam z Jehową 40 dni i 40 nocy. Nie jadł chleba ani nie pił wody^h. A On spisał na tablicach słowa przymierza—Dziesięć Przykazań^{*i}.

29 Potem Mojżesz zszedł z góry Synaj, trzymając w ręku dwie tablice ze Świadectwemⁱ. Nie wiedział jednak, że po rozmowie z Bogiem jego twarz promieniała blaskiem. **30** Kiedy Aaron i pozostali Izraelici zauważyli, że jego twarz promienieje, bali się do niego zbliżyć^k.

31 Ale Mojżesz ich wezwał, więc Aaron i wszyscy naczelnicy ludu podeszli do niego, a on zaczął z nimi rozmawiać. **32** Później zbliżyli się do niego pozostali Izraelici i wtedy powtórzył im wszystkie nakazy, które otrzymał od Jehowy na górze Synaj^l. **33** Za każdym razem, gdy Mojżesz przestawał do

34:28 *Dosl. „Dziesięć Słów”, inaczej Dekalog.

ROZDZ. 34

a Wj 34:11

b Wj 23:18

c Wj 12:10
Lb 9:12d Lb 18:8,12
Pwt 26:2
Prz 3:9e Wj 23:19
Pwt 14:21f Wj 24:4
Pwt 31:9,11g Wj 24:8
Pwt 4:13

h Pwt 9:18

i Wj 31:18
Pwt 10:2

j Wj 32:15

k 2Ko 3:7

l Wj 24:3
Pwt 1:3

szpalta 2

a 2Ko 3:13

b 2Ko 3:16

c Pwt 27:10

d 2Ko 3:7,13

ROZDZ. 35

e Wj 34:32

f Wj 20:9,10
Kpl 23:3g Wj 31:14,15
Lb 15:32,35h Wj 25:2-7
Wj 35:29i 2Ko 8:12
2Ko 9:7j Wj 26:7
Wj 36:8

k Wj 25:3,6

l Wj 28:9
Wj 39:14

m Wj 28:15

n Wj 31:6
Wj 36:1

nich przemawiać, zakładał sobie na twarz zasłonę^a. **34** Zdejmował ją jednak, kiedy wchodził do namiotu, żeby rozmawiać z Jehową^b. Potem wychodził i przekazywał Izraelitom otrzymane polecenia^c. **35** Izraelici widzieli, że twarz Mojżesza promienieje blaskiem. A Mojżesz zakładał sobie na twarz zasłonę i ją nosił, dopóki znowu nie wszedł do namiotu, żeby rozmawiać z Bogiem^d.

35 Później Mojżesz zwołał cały zбір Izraelitów i powiedział im: „Oto co Jehowa nakazał wam robić^e: **2** Sześć dni możecie pracować, ale siódmy dzień będzie dla was święty. Będzie to szabat ku czci Jehowy, dzień całkowitego odpoczynku^f. Kto by wykonywał wtedy pracę, zostanie uśmiercony^g. **3** W dniu szabatu nie wolno wam w domach rozpałać ognia”.

4 Mojżesz dalej mówił do całego zboru Izraelitów: „Oto co nakazał Jehowa: **5** Zbierzcie dar ofiarny dla Jehowy^h. Niech każdy, kogo pobudza do tego serceⁱ, przyniesie w darze dla Jehowy: złoto, srebro, miedź, **6** niebieską nić, purpurową wełnę, szkarłat, len wysokiej jakości, sierść kozia^j, **7** skóry baranie farbowane na czerwono, skóry fochy, drewno akacjowe, **8** oliwę do lamp, balsam do sporządzania olejku do namaszczenia i wonnego kadzidła^k, **9** onyks oraz inne kamienie, które mają ozdabiać efod^l i napierśnik^m.

10 „Niech wszyscy zdolniⁿ rzemieślnicy” spośród was przyjdą i wykonają wszystko, co nakazał Jehowa, **11** mianowicie: przybytek, namiot i jego nakry-

35:10 *Dosl. „mądrego serca”.

cie, klamry, ramy, poprzeczki, słupy oraz podstawy z gniazdem; **12** Arkę^a i drążki do niej^b, pokrywę^c oraz zasłonę^d; **13** stół^e z drążkami i wszystkimi naczyniami, jak również chleb pokładny^f; **14** świecznik^g wraz z przyborami i lampami, a także oliwę do lamp^h; **15** ołtarz kadzielnⁱ z drążkami; olejek do namaszczenia i wonne kadzidło^j; kotarę, która będzie zasłaniała wejście do przybytku; **16** ołtarz całopalny^k wraz z miedzianą kratą, drążkami i wszystkimi innymi przyborami; basen oraz jego podstawę^l; **17** zasłony na ogrodzenie dziedzińca^m, słupy i podstawy z gniazdem oraz kotarę, która będzie wisiała w bramie dziedzińca; **18** paliki namiotowe przybytku i paliki namiotowe ogrodzenia dziedzińca oraz sznuryⁿ; **19** misternie utkane szaty^o do usługiwania w sanktuarium, święte szaty dla kapłana Aarona^p i dla jego synów do pełnienia służby kapłańskiej^q”.

20 Cały zbór Izraelitów odszedł więc od Mojżesza. **21** Potem każdy, kogo skłoniło serce^a i kogo pobudził duch, przyniósł Jehowie dar ofiarny przeznaczony na namiot spotkania i na wszelką związaną z nim służbę oraz na święte szaty. **22** I przychodzili wszyscy, których pobudzało do tego serce – mężczyźni, jak również kobiety. Przynosili broszki, kolczyki, pierścienie i inne ozdoby, a także wszelkie przedmioty ze złota. Wszyscy ofiarowali to złoto w darze^{*} dla Jehowy. **23** Tak samo każdy, kto tylko miał, przyniósł niebieską nić, purpurową wełnę, szkarłat, len wysokiej jakości, sierść kozia, skóry baranie far-

35:22 *Lub „na ofiarę kołysaną”.

ROZDZ. 35

a Wj 25:10

b Wj 25:13

c Wj 25:17

d Wj 26:31

e Wj 25:23

f Wj 25:30
Kpł 24:5, 6

g Wj 25:31

h Wj 27:20

i Wj 30:1
Wj 37:25
Wj 40:5

j Wj 30:34, 35

k Wj 27:1

l Wj 30:18
Wj 38:8

m Wj 27:9

n Wj 27:19

o Wj 31:6, 10
Wj 39:33, 41

p Wj 39:1

q Wj 25:2
Wj 36:2
2Ks 8:12
2Ks 9:7

r Wj 38:24

szpalta 2

a Wj 28:3
Wj 31:6
Wj 36:8b Wj 28:15, 28
Wj 39:15, 21

c Wj 30:23-25

d Wj 30:34, 35

e Wj 36:5
2Ks 9:7

f Wj 31:2-6

g Wj 36:1

bowane na czerwono i skóry fochy. **24** Wszyscy, którzy przynieśli srebro i miedź, złożyli to w darze dla Jehowy. Również wszyscy, którzy mieli drewno akacjowe, przynieśli je, żeby zostało wykorzystane przy różnych pracach.

25 Wszystkie kobiety biegłe w swoim rzemiośle^a przyniosły to, co własnoręcznie uprządy: niebieską nić, purpurową wełnę, szkarłat i len wysokiej jakości.

26 I wszystkie umiejętnie kobiety, które pobudziło do tego serce, przędy sierść kozia.

27 A naczelnicy przynieśli onyks oraz inne kamienie, które miały ozdabiać efod i napierśnik^b, **28** a także balsam oraz oliwę do lamp i do sporządzania olejku do namaszczenia^c i wonnego kadzidła^d.

29 Wszyscy mężczyźni i kobiety, których pobudziło do tego serce, przynieśli coś, co mogłoby się przydać przy wykonywaniu pracy zleconej przez Jehowę za pośrednictwem Mojżesza. Izraelici przynieśli to jako dobrowolny dar ofiarny dla Jehowy^e.

30 Wtedy Mojżesz powiedział do Izraelitów: „Jehowa wybrał Becałę, syna Uriego, syna Chura z plemienia Judy^f. **31** I napełnił go duchem Bożym, dając mu mądrość, zrozumienie i wiedzę, dzięki czemu będzie mistrzem w każdym rodzaju rzemiosła. **32** Będzie umiał tworzyć projekty, obrabiać złoto, srebro oraz miedź, **33** ciąć kamienie i osadzać je w oprawach, a także wykonywać wszelkiego rodzaju kunsztowne wyroby z drewna. **34** Ponadto Bóg obdarzył go umiejętnością nauczania innych, podobnie jak Oholiaba^g, syna Achisamacha z plemienia Dana. **35** Napełnił ich serca

mądrością^a, żeby mogli wykonać wszelkiego rodzaju prace rzemieślnicze, prace związane z projektowaniem, haftowaniem i tkaniem z użyciem niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i lnu wysokiej jakości. Mężczyźni ci wykonają wszelkie prace i przygotują wszystkie projekty.

36 „Becalel będzie pracował wraz z Oholiabem, a także z każdym zdolnym rzemieślnikiem^a, któremu Jehowa udzielił mądrości i zrozumienia, żeby umieli wykonać wszelką pracę związaną ze świętym namiotem i zrobić wszystko zgodnie z poleceniem Jehowy”^b.

2 Mojżesz wezwał Becalela i Oholiaba oraz każdego zdolnego rzemieślnika, którego Jehowa obdarzył mądrością^c—każdego, kogo serce pobudzało do wykonania tej pracy^d. **3** I wzięli oni od Mojżesza wszystkie dary^e, które Izraelici przynieśli na wykonanie pracy związanej ze świętym namiotem. Ale Izraelici dalej przynosili mu co rano dobrowolne dary ofiarne.

4 Potem, gdy już rozpoczęto świętą pracę, wszyscy zdolni rzemieślnicy zaczęli jeden po drugim przychodzić **5** i mówić Mojżeszowi: „Lud przynosi znacznie więcej, niż jest potrzebne do pracy, którą nakazał wykonać Jehowa”. **6** Mojżesz polecił więc rozgłosić po obozie następującą wiadomość: „Niech nikt już nie przynosi darów na budowę przybytku”. Wtedy Izraelici przestali je przynosić. **7** Materiałów wystarczało na wykonanie całej pracy, a nawet było ich za dużo.

35:35 *Lub „uzdolnił ich”. **36:1** *Dostł. „każdym mężczyzną mądrego serca”.

ROZDZ. 35

a Wj 31:3

ROZDZ. 36

b Wj 25:9

Wj 31:6

c Wj 28:3

Wj 35:10

d Wj 35:21, 26

e Wj 35:5-9

Prz 3:9

2Ko 9:7

szpalta 2

a Wj 31:6

b Wj 25:9

Wj 39:32

Heb 9:9

c Wj 26:1-6

d Wj 26:7-11

8 Wszyscy zdolni rzemieślnicy^a wykonali przybytek^b z 10 płócien utkanych ze skręcanego lnu wysokiej jakości, niebieskiej nici, purpurowej wełny i szkarłatu. Wyhaftował^{*} na nich cherubyc. **9** Długość każdego płótna wynosiła 28 łokci^{*}, a szerokość 4 łokcie. Wszystkie płótna miały takie same rozmiary. **10** Następnie pięć płócien połączył w jedną część, a pięć pozostałych w drugą. **11** Potem wykonał pętle z niebieskiej nici na skraju jednej części, na brzegu ostatniego płótna, w miejscu, w którym miała się ona łączyć z drugą częścią. To samo zrobił na skraju drugiej części. **12** Wykonał 50 pętli na jednej części i 50 na skraju drugiej—pętla naprzeciw pętli—tak żeby połączyć obie części. **13** W końcu wykonał 50 złotych klamer i spiął nimi obie części połączonych ze sobą płócien. W ten sposób przybytek tworzył jedną całość.

14 Następnie wykonał 11 tkanin z koziej sierści jako nakrycie przybytku^d. **15** Długość każdej tkaniny wynosiła 30 łokci, a szerokość 4 łokcie. Każda z tych 11 tkanin miała takie same rozmiary. **16** Potem pięć tkanin połączył w jedną część, a sześć pozostałych w drugą część. **17** Następnie wykonał 50 pętli na skraju jednej części, na brzegu ostatniej tkaniny, i 50 na skraju drugiej części, tak żeby można je było ze sobą połączyć. **18** Zrobił też 50 miedzianych klamer, żeby połączyć namiot w jedną całość.

19 Ze skór baranich farbowanych na czerwono sporzą-

36:8 *Najwyraźniej chodzi o Becalela. **36:9** *Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. Dodatek B14.

dził nakrycie na namiot, a na wierzch nakrycie ze skór foczych^a.

20 Z drewna akacjowego^b zrobił ramy przybytku i postawił je pionowo^c. **21** Wysokość każdej ramy wynosiła 10 łokci, a szerokość półtora łokcia. **22** Każda rama miała dwa czopy osadzone obok siebie. Tak wykonał wszystkie ramy przybytku. **23** Wykonał więc 20 ram na południową stronę przybytku. **24** Ponadto pod te 20 ram wykonał 40 srebrnych podstaw z gniazdem—dwie podstawy z gniazdem pod każdą z ram z dwoma czopami^d. **25** Również na drugą stronę przybytku, stronę północną, wykonał 20 ram **26** oraz 40 srebrnych podstaw z gniazdem—dwie podstawy z gniazdem pod każdą ramę.

27 A na tylną, zachodnią, stronę przybytku wykonał sześć ram^e. **28** Wykonał też dwie ramy jako podpory w dwóch tylnych narożnikach przybytku. **29** Każda podpora składała się z dwóch takich samych elementów, umocowanych przy podstawie i połączonych u góry przy pierwszym pierścieniu. Tak zrobił dwie narożne podpory. **30** Ogółem było więc osiem ram i 16 srebrnych podstaw z gniazdem—po dwie podstawy z gniazdem pod każdą ramą.

31 Potem wykonał poprzeczki z drewna akacjowego: pięć do ram z jednej strony przybytku^f, **32** pięć do ram z drugiej strony przybytku i pięć do ram na tylną, zachodnią, stronę przybytku. **33** Przez środek ram—od jednego końca do drugiego—biegła poprzeczka środkowa. **34** Ramy pokrył złotem i wykonał pierścienie ze zło-

ROZDZ. 36

a Wj 26:14

b Wj 25:10, 23
Wj 27:1
Wj 30:5
Wj 36:36

c Wj 26:15-18

d Wj 26:19-21

e Wj 26:22-25

f Wj 26:26-28

szpalta 2

a Wj 26:29

b Wj 40:21
Heb 10:19, 20c Rdz 3:24
Wj 26:31, 32

d Wj 26:36, 37

ROZDZ. 37

e Wj 31:2-5
Wj 38:22f Wj 40:3
Lb 10:33

g Wj 25:10-15

h Heb 9:4

i 2Kn 5:9

j Joz 3:8

k Kpł 16:2, 14
1Kn 28:11

ta jako uchwyty dla poprzeczek. Poprzeczki również pokrył złotem^a.

35 Później wykonał zasłonę^b z niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i skręcanego lnu wysokiej jakości. I wyhaftował na niej cheruby^c. **36** Potem wykonał cztery akacjowe słupy, na których miała wisieć zasłona, i pokrył je złotem. Zrobił też złote haki i odlał cztery srebrne podstawy z gniazdem do osadzenia słupów. **37** Następnie z niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i skręcanego lnu wysokiej jakości utkał kotarę, która miała zasłaniać wejście do namiotu^d. **38** Zrobił także pięć słupów i haki do kotary. Wierzchołki słupów i mocowania^e pokrył złotem, lecz pięć podstaw z gniazdem było z miedzi.

37 Potem Becalet^e wykonał z drewna akacjowego Arkę^f, długą na dwa i pół łokcia^g, szeroką na półtora łokcia i wysoką na półtora łokcia^g. **2** Wewnątrz i na zewnątrz pokrył ją szczerem złotem, a wokół górnej krawędzi zrobił dekoracyjne obramowanie ze złota^h. **3** Następnie odlał ze złota cztery pierścienie, które umieścił nad czterema nogami Arki—dwa pierścienie po jednej stronie i dwa po drugiej. **4** Wykonał też drążki z drewna akacjowego i pokrył je złotemⁱ. **5** Drążki włożył w pierścienie po bokach Arki, żeby można ją było przenosić^j.

6 I wykonał pokrywę ze szczerzego złota^k, długą na dwa

36:38 *Lub „pierścienie; pętle; taśmy”. Chodzi o elementy łączące konstrukcję. **37:1** *Lokcie odpowiadał 44,5 cm. Zob. Dodatek B14.

i pół łokcia i szeroką na półtora łokcia^a. **7** Ponadto wykuł ze złota dwa cheruby^b i umieścił je na obu końcach pokryw^c. **8** Jeden cherub był na jednym końcu, a drugi – na drugim. Umieścił je na obu końcach pokryw^c. **9** Dwa cheruby rozpościerały swe skrzydła ku górze i osłaniały nimi pokrywę^d. Były zwrócone do siebie, a ich twarze były skierowane ku pokryw^e.

10 Wykonał również stół z drewna akacjowego^f, długi na 2 łokcie, szeroki na łokieć i wysoki na półtora łokcia^g. **11** Potem pokrył go szczerem złotem, a wzdłuż krawędzi zrobił dekoracyjne obramowanie ze złota. **12** Następnie wzdłuż krawędzi stołu umocował listwę o szerokości dłoni^{*} i zrobił wokół niej dekoracyjne obramowanie ze złota. **13** Ponadto odlał ze złota cztery pierścienie i przytwierdził je do czterech nóżników stołu – tam, gdzie są przymocowane nogi. **14** Pierścienie znajdowały się blisko listwy i służyły jako uchwyty na drążki do przenoszenia stołu. **15** Drążki te wykonał z drewna akacjowego i pokrył złotem. **16** Potem wykonał ze szczerego złota naczynia na stół: misy, kielichy, czasze i dzbany, którymi miały być wlewane ofiary płynne^h.

17 Następnie zrobił świecznikⁱ ze szczerego złota. Jego podstawę, trzon, kielichy, gałki i kwiaty wykuł z jednej bryły^j. **18** Z jego trzonu wychodziło sześć ramion: trzy ramiona z jednej strony i trzy ramiona z drugiej. **19** Na każdym ramieniu były trzy kielichy w kształ-

ROZDZ. 37

a Wj 25:17-20

b Rdz 3:24

c Wj 40:20

d Heb 9:5

e 1Sm 4:4
Ps 80:1

f Wj 40:4

g Wj 25:23-28

h Wj 25:29

i Wj 40:24
Kpl 24:4
2Kn 13:11

j Wj 25:31-39

szpalta 2

a Lb 8:2

b Wj 30:7
Wj 40:5
Ps 141:2
Obj 8:3

c Wj 30:1-5

d Wj 30:25, 33
Wj 40:9

e Wj 30:34, 35
Ps 141:2

cie kwiatów migdałowca, z gałkami i kwiatami na przemian. Tak wyglądało sześć ramion wychodzących z trzonu świecznika. **20** Na trzonie świecznika były cztery kielichy w kształcie kwiatów migdałowca, z gałkami i kwiatami na przemian. **21** Pod pierwszą parą ramion wychodzących z trzonu znajdowała się gałka, podobnie pod drugą parą i pod trzecią – pod wszystkimi sześcioma ramionami wychodzącymi z trzonu świecznika. **22** Gałki, ramiona i cały świecznik zostały wykute z jednej bryły szczerego złota. **23** Następnie wykonał ze szczerego złota siedem lamp świecznika^a, a także gasidła^{*} i pojemniki na wypalone knoty. **24** Świecznik wraz z tymi wszystkimi przyborami wykonał z talentu^{*} szczerego złota.

25 Potem wykonał z drewna akacjowego kwadratowy ołtarz kadzieln^b, długi na łokieć, szeroki na łokieć i wysoki na 2 łokcie. Jego rogi stanowiły z nim jedną całość^c. **26** Pokrył go szczerem złotem: jego wierzch, wszystkie boki oraz rogi. Wokół jego górnej krawędzi zrobił dekoracyjne obramowanie ze złota. **27** Poniżej obramowania na dwóch przeciwległych bokach przytwierdził po dwa złote pierścienie, żeby służyły jako uchwyty na drążki do przenoszenia ołtarza. **28** Drążki te wykonał z drewna akacjowego i pokrył złotem. **29** Prócz tego sporządził święty olej do namaszczenia^d i czyste, wonne kadzidło^e, umiejętnie łącząc składniki^{*}.

37:23 *Lub „szczypce”. **37:24** *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. **37:29** *Lub „jak to robi wytwórca masci”.

37:12 *Szerokość dłoni odpowiadała 7,4 cm. Zob. Dodatek B14.

38 Wykonał z drewna akacjowego kwadratowy ołtarz całopalny, długi na 5 łokci^a, szeroki na 5 łokci i wysoki na 3 łokcie^a. **2** Na czterech narożnikach ołtarza wykonał rogi, które stanowiły z nim jedną całość. Następnie pokrył go miedzią^b. **3** Potem wykonał wszystkie przybory związane ze służbą przy ołtarzu: kubły, szufelki, misy, widełki oraz pojemniki na rozżarzone węgle. Wszystkie te przybory zrobił z miedzi. **4** Wykonał też do ołtarza kratę—miedzianą siatkę, którą umieścił poniżej listwy okalającej ołtarz, w połowie jego wysokości. **5** Następnie odlał cztery pierścienie, które przytwierdził na czterech narożnikach ołtarza, blisko miedzianej kraty, żeby służyły jako uchwyty do drążków. **6** Drążki wykonał z drewna akacjowego i pokrył miedzią. **7** Włożył te drążki w pierścienie po bokach ołtarza, żeby można go było przenosić. Ołtarz został wykonany z desek i w środku był pusty.

8 Potem wykonał z miedzi basen^c i jego podstawę, na co użył lustra* kobiet, które pełniły służbę przy wejściu do namiotu spotkania.

9 Następnie wydzielili dziedzińiec^d. Ogrodził go zasłonami zrobionymi ze skręcanego lnu wysokiej jakości. Południowy bok dziedzińca miał długość 100 łokci^e. **10** Do jego wykonania wykorzystano 20 miedzianych słupów i 20 miedzianych podstaw z gniazdem. Haki na tych słupach i mocowania* były ze srebra.

38:1 *Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. *Dodatek B14*. **38:8** *Chodzi o lustro z polerowanego metalu. **38:10-12, 17, 19** *Lub „pierścienie; pętle; taśmy”. Chodzi o elementy łączące konstrukcje.

ROZDZ. 38

a Wj 27:1-8
Wj 40:10

b 2Kń 1:5

c Wj 30:18
Kpł 8:11
1Kl 7:23

d Wj 40:8

e Wj 27:9-15

szpalta 2
a Wj 27:17

b Wj 27:16

11 Od strony północnej ogrodzenie również miało długość 100 łokci. Składało się z 20 miedzianych słupów oraz 20 miedzianych podstaw z gniazdem. Haki na słupach i mocowania* były ze srebra. **12** Ale od strony zachodniej ogrodzenie z zasłon miało długość 50 łokci. Składało się z 10 słupów i 10 podstaw z gniazdem. Haki na słupach i mocowania* były ze srebra. **13** Długość wschodniego boku dziedzińca wynosiła 50 łokci. **14** Po jednej stronie bramy dziedzińca ogrodzenie z zasłon miało długość 15 łokci. Składało się z trzech słupów i trzech podstaw z gniazdem. **15** Po drugiej stronie bramy dziedzińca ogrodzenie z zasłon też miało długość 15 łokci i składało się z trzech słupów i trzech podstaw z gniazdem. **16** Wszystkie zasłony dookoła dziedzińca były ze skręcanego lnu wysokiej jakości. **17** Podstawy z gniazdem, na których stały słupy, były z miedzi, a haki na słupach i mocowania* były ze srebra. Wierzchołki słupów zostały pokryte srebrem i wszystkie słupy dziedzińca miały srebrne zaczepy^a.

18 Kotara wisząca w bramie dziedzińca została utkana z niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i skręcanego lnu wysokiej jakości. Miała długość 20 łokci, a wysokość 5 łokci, taką samą jak zasłony ogradzające dziedzińiec^b. **19** Wisiała na czterech słupach z czterema podstawami z gniazdem. Słupy i ich podstawy wykonano z miedzi. Haki i mocowania* były ze srebra, a wierzchołki słupów zostały pokryte srebrem. **20** Wszystkie paliki namiotowe

przybytku i ogrodzenia dziedzińca były z miedzi^a.

21 Mojżesz polecił spisać materiały użyte do budowy przybytku, Przybytku Świadcstwa^b. Spisw dokonali Lewici^c pod kierownictwem Itamara^d, syna kapłana Aarona. **22** Becalel^e, syn Uriego, syna Chura z plemienia Judy, zrobił wszystko, co Jehowa nakazał Mojżeszowi. **23** Pomagał mu Oholiab^f, syn Achisamacha z plemienia Dana, znakomity rzemieślnik—hafciarz i tkacz używający niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu oraz lnu wysokiej jakości.

24 Do prac związanych ze świętym miejscem^g użyto 29 talentów^h i 730 syklów^a złota według wagi świętego sykla^h. Było to złoto, które przyniesiono na ofiarę kołysaną^g. **25** A srebra zebranego od mężczyzn objętych spisem było 100 talentów i 1775 syklów według wagi świętego sykla^h. **26** Każdy objęty spisem od 20 lat wzwyż—ogółem 603 550 mężczyzn^h—przyniósł pół sykla według wagi świętego sykla^h.

27 Na odlanie podstaw z gniazdem wykorzystanych w świętym miejscu oraz podstaw z gniazdem umieszczonych przy zasłonie zużyto 100 talentów srebra, czyli po talencie na każdą podstawę z gniazdem; 100 podstaw z gniazdem stanowiło równowartość 100 talentówⁱ. **28** Aby wykonać haki na słupy, pokryć ich wierzchołki i je połączyć, użyto 1775 syklów.

29 A miedzi, którą przynie-

38:24; 39:1 *Zob. Słowniczek pojęć. 38:24 ^aTalent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. ^aSykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Dodatek B14. 38:24-26 ^hLub „według sykla ze świętego miejsca”.

ROZDZ. 38

a Wj 27:19

b Wj 25:16
Wj 31:18
Lb 17:7c Lb 3:6
Lb 4:46, 47d Wj 6:23
Lb 4:28
1Kn 6:3e Wj 31:2-5
Wj 35:30
Wj 36:1
Wj 37:1
2Kn 1:5f Wj 31:6
Wj 35:34
Wj 36:2

g Wj 35:22

h Wj 12:37
Lb 1:45, 46

i Wj 30:15

j Wj 26:19-21
Wj 26:25, 32

szpalta 2

a Wj 27:19

ROZDZ. 39

b Wj 35:23

c Wj 28:4, 5
Wj 29:5
Wj 35:10, 19d Wj 28:6-8
Kpł 8:7

e Wj 29:5

siono w darze^{*}, było 70 talentów i 2400 syklów. **30** Wykonano z niej podstawy z gniazdem pod słupy przy wejściu do namiotu spotkania, jak również miedziany ołtarz, miedzianą kratę i wszystkie przybory związane ze służbą przy ołtarzu, **31** a także podstawy z gniazdem pod słupy wokół dziedzińca i podstawy z gniazdem pod słupy bramy dziedzińca oraz wszystkie paliki namiotowe przybytku i ogrodzenia dziedzińca^a.

39 Z niebieskiej nici, purpurowej wełny i szkarłatu^b wykonali misternie tkane szaty do usługiwania w świętym miejscu^c. Święte szaty dla Aarona^c zrobili tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

2 Efod^d wykonał on^{*} ze złota, niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i skręcanego lnu wysokiej jakości. **3** Rozklepali złote płytki na cienkie arkusze i pocięli je na nitki, żeby przepleść nimi niebieską nić, purpurową wełnę, szkarłat i len wysokiej jakości i ozdobić efod haftem. **4** Wykonali do efodu naramienniki, które połączyły jego dwa górne końce. **5** Aby efod się nie przesuwiał, przymocowali do niego ozdobny^e pas^e, który był zrobiony z tego samego materiału: ze złota, niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i skręcanego lnu wysokiej jakości, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

6 Potem osadzili w złotych oprawach onyksy z imionami synów Izraela wygrawerowanymi

38:29 *Lub „na ofiarę kołysaną”. 39:2

*W tym wersecie oraz wersetach 7, 8 i 22 najwyraźniej chodzi o Becalela. 39:5 *Lub „tkany”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale.

tak, jak się graweruje pieczęć^a. **7** Umieścił je na naramiennikach efodu jako przypomnienie dla synów Izraela^b, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi. **8** Następnie wykonał napierśnik^c i ozdobił go haftem. Napierśnik, podobnie jak efod, został zrobiony ze złota, niebieskiej nici, purpurowej wełny, szkarłatu i skręcanego lnu wysokiej jakości^d. **9** Po złożeniu na pół był on kwadratowy—długi na pięćdziesiąt* i szeroki na pięćdziesiąt. **10** Wydzili go czterema rzędami kamieni. W pierwszym rzędzie umieścili rubin, topaz i szmaragd; **11** w drugim—turkus, szafir i jaspis; **12** w trzecim—kamień *leszem**, agat i ametyst; **13** w czwartym—chryzolit, onyks i jadeit. Osadzono je w złotych oprawach. **14** Kamienie odpowiadały imionom 12 synów Izraela. Imiona zostały wygrawerowane tak, jak się graweruje pieczęć. Każde imię reprezentowało jedno z 12 plemion.

15 Upletli łańcuszki ze szczyrego złota i przymocowali je do napierśnika^e. **16** Wykonali też dwie złote oprawy oraz dwa złote pierścienie, które umieścili na dwóch rogach napierśnika. **17** Potem w te dwa pierścienie na rogach napierśnika włożyli dwa złote łańcuszki. **18** Końce dwóch łańcuszków przeplekli przez obie oprawy i przymocowali je do naramienników z przodu efodu. **19** Następnie wykonali dwa złote pierścienie i umieścili je na dwóch dolnych rogach napierśnika po jego we-

39:9 *Pięćdziesiąt odpowiadała 22,2 cm. Zob. *Dodatek B14*. **39:12** *Nieznany bliżej kamień szlachetny—być może hiacynt, opal lub turmalin—albo bursztyn.

ROZDZ. 39

a Wj 28:9, 10

b Wj 28:12

c Kpl 8:8

d Wj 28:15-21

e Wj 28:22-25

szpalta 2

a Wj 28:26-28

b Wj 28:31-35

c Wj 28:39, 40

d Wj 28:4

e Wj 29:8, 9

f Wj 28:42

wewnętrznej stronie, przylegającej do efodu^a. **20** Potem wykonali dwa dodatkowe złote pierścienie i umieścili je z przodu efodu, poniżej dwóch naramienników, nad miejscem, w którym ozdobny pas jest przymocowany do efodu. **21** Na koniec niebieskim sznurkiem przywiązali napierśnik za jego pierścienie do pierścieni efodu—żeby trzymał się nad ozdobnym pasem i nie przesuwał się po efodzie—tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

22 Następnie z niebieskiej nici utkął płaszcz bez rękawów, który miał być noszony pod efodem^b. **23** Na środku płaszcza bez rękawów był otwór na głowę, podobny do otworu pancerza. Otwór ten miał dookoła obwódkę, żeby się nie rozdarł. **24** A na całym brzegu płaszcza przymocowali owoce granatu wykonane z niebieskiej nici, purpurowej wełny i szkarłatu, które ze sobą skręcono. **25** Ponadto ze szczyrego złota zrobili dzwoneczki, które umieścili między owocami granatu na brzegu płaszcza bez rękawów—**26** na przemian dzwoneczek i owoc granatu. Tak ozdobili cały brzeg płaszcza bez rękawów, który miał być używany do pełnienia służby. Zrobili tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

27 Potem utkali dla Aarona i jego synów długie szaty z lnu wysokiej jakości^c, **28** zawój^d z lnu wysokiej jakości i ozdobne nakrycia głowy^e z lnu wysokiej jakości, białinę^f ze skręcanego lnu wysokiej jakości, **29** jak również szarfy ze skręcanego lnu wysokiej jakości, niebieskiej nici, purpurowej

39:28 *Lub „krótkie spodnie”.

wełny i szkarłat, splecionych ze sobą. Zrobili tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

30 Na koniec wykonali ze szczerzego złota lśniąca płytkę, święty znak oddania dla Boga*, i wygrawerowali na niej napis, jak się graweruje pieczęć: „Jehowa jest święty”^a. **31** Przy-mocowali ją do zawoju sznurkiem z niebieskiej nici. Zrobili tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

32 W ten sposób zakończono wszelkie prace związane z przybytkiem, namiotem spotkania. Izraelici zrobili wszystko tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi^b. Tak właśnie zrobili.

33 I przynieśli przybytek^c do Mojżesza. Przynieśli namiot^d oraz wszystkie jego sprzęty: klamry^e, ramy^f, poprzeczki^g, słupy, podstawy z gniazdem^h, **34** nakrycie ze skór baranich farbowanych na czerwonoⁱ, nakrycie ze skór foczych, zasłonę^j, **35** Arkę Świadcstwa z drążkami^k i pokrywą^l, **36** stół ze wszystkimi naczyniami^m oraz chleb pokładny, **37** świecznik ze szczerzego złota, jego lampyⁿ—rząd lamp—wszystkie jego przybory^o oraz oliwę do lamp^p, **38** złoty ołtarz^q, olejek do namaszczenia^r i wonne kadzidło^s, kotarę^t zasłaniającą wejście do namiotu, **39** miedziany ołtarz^u z miedzianą kratą, drążkami^v i wszystkimi przyborami^w, basen i jego podstawę^x, **40** zasłony na ogrodzenie dziedzińca wraz ze słupami i podstawami z gniazdem^y, kotarę^z na bramę dziedzińca, linki namiotowe i paliki namiotowe^a oraz wszystkie przybory potrzebne do

39:30 *Lub „święty diadem”. ^aLub „świętość należy do Jehowy”.

ROZDZ. 39

a Wj 28:36, 37
Kpl 8:9
b Wj 25:40
Heb 8:5
c Wj 36:8
d Wj 36:14
e Wj 36:18
f Wj 36:20
g Wj 36:31
h Wj 36:24
i Wj 36:19
j Wj 36:35
k Wj 37:1, 4
l Wj 37:6
m Wj 37:10, 16
n Wj 37:17, 23
o Wj 25:38
p Wj 35:27, 28
q Wj 37:25
r Wj 37:29
s Wj 30:34, 35
t Wj 36:37
u Wj 38:1, 4
v Wj 38:6
w Wj 38:30
x Wj 30:18
Wj 38:8
y Wj 38:9-11
z Wj 38:18
a Wj 38:20

szpalta 2

a Wj 28:3
b Wj 35:10
Wj 36:1

ROZDZ. 40

c Lb 7:1
d Wj 25:21
e Lb 4:5
Heb 9:3
f Wj 26:35
g Wj 25:31
Heb 9:2
h Wj 25:37
i Wj 30:1
j Wj 26:36
k Wj 38:1
l Wj 30:18
m Wj 27:9
n Wj 27:16
Wj 38:18
o Wj 30:23-25
p Kpl 8:10
Lb 7:1
q Wj 29:36, 37
Kpl 8:11

służby związanej z przybytkiem, namiotem spotkania, **41** misternie tkane szaty do usługiwania w sanktuarium, święte szaty dla kapłana Aarona^a i dla jego synów do pełnienia służby kapłańskiej.

42 Izraelici wykonali całe to zadanie zgodnie ze wszystkim, co Jehowa nakazał Mojżeszowi^b. **43** Kiedy Mojżesz przyjrzał się wszystkiemu, co zrobili, zobaczył, że wykonali swoją pracę dokładnie tak, jak nakazał Jehowa. I pobłogosławił ich.

40 Wtedy Jehowa rzekł do Mojżesza: **2** „Postawisz ten przybytek, namiot spotkania, w pierwszym dniu miesiąca pierwszego^c. **3** Umieść w nim Arkę Świadcstwa^d i odgrodz ją zasłoną^e. **4** Wnieś stół^f i ułóż na nim to, co powinno się tam znajdować. Przynieś też świecznik^g i zapal lampy^h. **5** Przed Arką Świadcstwa ustaw złoty ołtarz kadzielnⁱ, a w wejściu do przybytku zawieś kotarę^j.

6 „Przed wejściem do przybytku, namiotu spotkania, ustaw ołtarz całopalny^k, **7** a między namiotem spotkania i ołtarzem umieść basen i naley do niego wody^l. **8** Dookoła namiotu wydziel dziedziniec^m, a w jego bramie zawieś kotaręⁿ. **9** Potem weź olejek do namaszczenia^o i namaść przybytek oraz wszystko, co się w nim znajduje^p, i uświęć go razem ze wszystkimi sprzętami, dzięki czemu stanie się święty. **10** Masz namaścić ołtarz całopalny ze wszystkimi przyborami i uświęcić go, dzięki czemu stanie się szczególnie święty^q. **11** Namaścisz też basen razem z podstawą i go uświęcisz.

12 „Potem przyprowadź Aarona i jego synów w pobliże wejścia do namiotu spotka-

nia i ich umyć^a. **13** I ubierzesz Aarona w święte szaty^b, namaścisz go^c i uświęcisz, i będzie pełnił dla mnie służbę kapłańską. **14** Następnie polecisz pojeżdż jego synom i ubierzesz ich w długie szaty^d. **15** Namaścisz ich tak jak ich ojca^e i będą pełnić dla mnie służbę kapłańską. Dzięki temu namaszczeniu będą sprawować urząd kapłański przez wszystkie swoje pokolenia^f.

16 Mojżesz zrobił wszystko tak, jak mu nakazał Jehowa^g. Tak właśnie zrobił.

17 Przybytek został postawiony w drugim roku, w pierwszym dniu miesiąca pierwszego^h. **18** Kiedy Mojżesz stawiał przybytek, położył jego podstawy z gniazdemⁱ, umocował ramy^j, założył poprzeczki^k oraz postawił słupy. **19** Potem pokrył przybytek płótnami^l, a na nich położył nakrycie^m, tak jak Jehowa mu nakazał.

20 Następnie wziął Świadcstwoⁿ i włożył je do Arki^o, wsunął drążki^p w jej pierścienie, a na jej wierzch nałożył pokrywę^q. **21** Wniósł Arkę do przybytku i zawiesił zasłonę^r, żeby odgrodzić dostęp do Arki Świadcstwa^s, tak jak Jehowa mu nakazał.

22 Potem w przybytku, namiocie spotkania, po jego północnej stronie przed zasłoną, postawił stół^t **23** i ułożył na nim chleby^u przed Jehową, tak jak Jehowa mu nakazał.

24 Naprzeciw stołu, po południowej stronie przybytku, namiotu spotkania, postawił świecznik^v. **25** I zapalił lampy^w przed Jehową, tak jak Jehowa mu nakazał.

40:12 *Możliwe, że miał polecić im się umyć.

ROZDZ. 40

- a Kpł 8:6
- b Wj 29:5
- c Kpł 8:7
- d Kpł 8:12
- e Ps 133:2
- f Kpł 8:13
- g Kpł 8:30
- f Heb 7:11
- g Wj 39:43
- Pwt 4:2
- h Lb 7:1
- Lb 9:15
- i Wj 36:24
- j Wj 26:15
- k Wj 36:31
- l Wj 26:7
- m Wj 26:14
- n Wj 31:18
- o Wj 25:22
- Wj 37:1
- p Wj 37:4
- 1Kl 8:8
- q Wj 37:6
- Kpł 16:2
- 1Kn 28:11
- r Wj 36:35
- Heb 10:19, 20
- s Heb 9:3
- t Wj 37:10
- Heb 9:2
- u Wj 25:30
- Mt 12:4
- v Wj 37:17
- w Wj 25:37
- Wj 37:23

szpalta 2

- a Wj 30:1
- Wj 37:25
- b Wj 30:7
- Wj 30:34, 35
- c Wj 26:36
- Wj 36:37
- d Wj 38:1
- e Wj 29:38
- f Wj 30:18
- g Wj 30:18, 19
- h Wj 27:9
- Wj 38:9
- i Wj 38:18
- j Lb 9:15
- Obj 15:8
- k 2Kn 5:14
- l Lb 10:11
- Neh 9:19
- m Lb 9:17, 22
- n Wj 13:21
- Lb 9:16
- Ps 78:14

26 Następnie ustawił w namiocie spotkania, przed zasłoną, złoty ołtarz^a, **27** na którym miało być spalane wonne kadzidło^b, tak jak Jehowa mu nakazał.

28 A w wejściu do przybytku zawiesił kotarę^c.

29 Przy wejściu do przybytku, namiotu spotkania, ustawił ołtarz całopalny^d, na którym miały być składane całopalenia^e oraz ofiary zbożowe^f, tak jak Jehowa mu nakazał.

30 Potem między namiotem spotkania i ołtarzem umieścił basen do mycia i nalał do niego wody^f. **31** Mojżesz i Aaron oraz jego synowie myli w niej ręce i nogi. **32** Myli się za każdym razem, gdy mieli wejść do namiotu spotkania lub zbliżyć się do ołtarza^g. Robili tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

33 Na koniec dookoła przybytku i ołtarza wydzielił dziedziniec^h, a w jego bramie zawiesił kotaręⁱ.

W ten sposób Mojżesz zakończył pracę. **34** Wtedy obłok zaczął zakrywać namiot spotkania i chwała Jehowy napełniła przybytek^j. **35** A ponieważ obłok pozostawał nad namiotem spotkania i chwała Jehowy napełniała przybytek, Mojżesz nie mógł do niego wejść^k.

36 Podczas wszystkich etapów wędrówki Izraelici zwijali obóz, gdy tylko obłok uniosł się znad przybytku^l. **37** Dopóki obłok się nie uniosł, nie zwijali obozu^m. **38** W ciągu dnia nad przybytkiem pozostawał obłok Jehowy, a w nocy ogień. Był widoczny dla całego ludu Izraela podczas wszystkich etapów wędrówkiⁿ.

40:29 *Zob. Słowniczek pojęć.

KSIĘGA KAPŁAŃSKA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Ofiara całopalna (1-17)</p> <p>2 Ofiara zbożowa (1-16)</p> <p>3 Ofiara współuczestnictwa (1-17)
 Zakaz spożywania tłuszczu i krwi (17)</p> <p>4 Ofiara za grzech (1-35)</p> <p>5 Różne grzechy i wymagane ofiary (1-6)
 Powiadamianie o cudzych grzechach (1)
 Ofiary dostosowane do możliwości biednych (7-13)
 Ofiara za przewinienie składana w razie nieumyślnego grzechu (14-19)</p> <p>6 Ofiara za przewinienie — ciąg dalszy (1-7)
 Wskazówki dotyczące ofiar (8-30)
 Całopalenie (8-13)
 Ofiara zbożowa (14-23)
 Ofiara za grzech (24-30)</p> <p>7 Wskazówki dotyczące ofiar (1-21)
 Ofiara za przewinienie (1-10)
 Ofiara współuczestnictwa (11-21)
 Zakaz jedzenia tłuszczu i krwi (22-27)
 Część ofiar należna kapłanom (28-36)
 Podsumowanie wskazówek dotyczących ofiar (37, 38)</p> <p>8 Wprowadzenie na urząd Aarona i jego synów (1-36)</p> <p>9 Aaron składa ofiary (1-24)</p> <p>10 Ogień od Jehowy uśmierca Nadabą i Abihu (1-7)
 Przepisy dla kapłanów dotyczące napojów i pokarmów (8-20)</p> <p>11 Zwierzęta czyste i nieczyste (1-47)</p> <p>12 Oczyszczanie się po urodzeniu dziecka (1-8)</p> <p>13 Przepisy dotyczące trądu (1-46)
 Trąd na ubraniach (47-59)</p> <p>14 Oczyszczanie z trądu (1-32)
 Oczyszczanie zarażonych domów (33-57)</p> <p>15 Wycieki z narządów płciowych (1-33)</p> <p>16 Dzień Prześlągania (1-34)</p> | <p>17 Ofiary należy składać w przybytku (1-9)
 Nie wolno jeść krwi (10-14)
 Przepisy dotyczące padłych zwierząt (15, 16)</p> <p>18 Niedozwolone kontakty seksualne (1-30)
 Nie wolno naśladować Kananejczyków (3)
 Różne formy kazirodztwa (6-18)
 Współżycie podczas miesiączki (19)
 Stosunki homoseksualne (22)
 Współżycie ze zwierzętami (23)
 'Pozostańcie czyści, żeby ziemia was nie wypłuła' (24-30)</p> <p>19 Prawa służące zachowaniu świętości (1-37)
 W czasie zbiorów (9, 10)
 Zważanie na niesłyszących i niewidomych (14)
 Oszczętność (16)
 Nie wolno żywić urazy (18)
 Magia i spirytyzm zakazane (26, 31)
 Zakaz robienia tatuaży (28)
 Szacunek dla osób starszych (32)
 Jak traktować cudzoziemców (33, 34)</p> <p>20 Oddawanie czci Molochowi; spirytyzm (1-6)
 Trzeba zachowywać świętość i szanować rodziców (7-9)
 Śmierć za wykroczenia na tle seksualnym (10-21)
 Świętość warunkiem pozostania w Ziemi Obiecanej (22-26)
 Okultyzm karany śmiercią (27)</p> <p>21 Kapłani mają być święci i czyści (1-9)
 Arcykapłan nie może stać się nieczysty (10-15)
 Kapłani nie mogą mieć wad fizycznych (16-24)</p> <p>22 Czystość kapłanów a jedzenie rzeczy świętych (1-16)
 Zwierzęta składane w ofierze muszą być zdrowe (17-33)</p> <p>23 Różne święta (1-44)
 Szabat (3)
 Pascha (4, 5)</p> |
|---|---|

<p>Święto Przaśników (6-8)
Ofiarowywanie pierwszych
plonów (9-14)
Święto Tygodni (15-21)
Nakazy związane ze zniwami (22)
Święto Trąbienia (23-25)
Dzień Przebłagania (26-32)
Święto Szalasów (33-43)</p> <p>24 Oliwa do świecznika w przybytku (1-4)
Chleby pokładne (5-9)
Ukamenowanie człowieka,
który znieważał imię Boże (10-23)</p> <p>25 Rok szabatowy (1-7)
Jubileusz (8-22)
Odzyskanie własności (23-34)</p> | <p>Jak traktować biednych (35-38)
Prawa dotyczące niewoli (39-55)</p> <p>26 Wystrzeganie się bałwochwalstwa (1, 2)
Błogosławieństwa
za posłuszeństwo (3-13)
Kara za nieposłuszeństwo (14-46)</p> <p>27 Wykupienie związane ze ślubem (1-27)
Ludzie (1-8)
Zwierzęta (9-13)
Domy (14, 15)
Pola (16-25)
Pierworodne ze zwierząt (26, 27)
Rzeczy bezwarunkowo przeznaczone
dla Jehowy (28, 29)
Wykupienie dziesięcin (30-34)</p> |
|--|--|

1 Jehowa zawołał Mojżesza i rzekł do niego z namiotu spotkania^a: **2** „Powiedz Izraelitom*: „Jeśli ktoś z was chce złożyć Jehowie ofiarę ze zwierząt domowych, to niech złoży ją z bydlą albo z owiec lub kóz^b.”

3 „Jeżeli ma to być ofiara całopalna z bydlą, to niech wybierze zdrowego samca^c. Ma go z własnej woli^d przyprowadzić przed Jehowę, przed wejście do namiotu spotkania. **4** Niech położy rękę na głowie zwierzęcia przeznaczonego na ofiarę całopalną, a Bóg przyjmie tę ofiarę jako przebłaganie za niego.

5 „Potem należy zarżnąć tego młodego byka przed Jehową, a synowie Aarona, kapłani^e, przyniosą jego krew do ołtarza, który stoi przy wejściu do namiotu spotkania, i pokropią nią ołtarz ze wszystkich stron^f. **6** Po zdjęciu ze zwierzęcia skóry należy je porozcinać na części^g. **7** Synowie Aarona, kapłani, rozpalą na ołtarzu ogień^h, a na nim ułożą drewno. **8** Na

1:2 *Dosl. „synom Izraela”.

ROZDZ. 1

a Wj 40:34

b Kpl 22:18-20

c Pwt 15:19, 21
Mal 1:14

d 2Ko 9:7

e Heb 10:11

f Heb 9:13, 14

g Kpl 7:8

h Kpl 6:12

szpalta 2

a 1Kl 18:23

b Rdz 8:20, 21
Lb 15:2, 3

c Rdz 4:4

d Kpl 12:6
Kpl 22:18-20

e Wj 29:16-18
Kpl 8:18-21
Kpl 9:12-14

drewnie płonącym na ołtarzu ułożyć części zwierzęcia^a razem z głową i łojem*. **9** Jego jelita i golenie zostaną obmyte. Kapłan spali* to wszystko na ołtarzu. Jest to całopalenie, ofiara spalana w ogniu, której woń będzie przyjemna^b dla Jehowy^b.

10 „Jeżeli ktoś chce złożyć ofiarę całopalną z baranków lub kóz^c, to niech wybierze zdrowego samca^d. **11** Zwierzę ma zostać zarżnięte przed Jehową po północnej stronie ołtarza, a synowie Aarona, kapłani, pokropią jego krwią ołtarz ze wszystkich stron^e. **12** Należy je porozcinać na części, które razem z głową i łojem* kapłan ułoży na drewnie płonącym na ołtarzu. **13** Jelita i golenie zostaną obmyte. Kapłan złoży to wszystko na ofiarę i spali na ołtarzu. Jest to całopalenie, ofiara spalana w ogniu, której woń będzie przyjemna dla Jehowy.

1:8, 12 *Lub „tłuszczem otaczającym nerki”. **1:9** *Dosl. „zamieni w dym”. *Dosl. „kojąca”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale.

14 „Jeżeli jednak ktoś chce złożyć Jehowie ofiarę całopalną z ptaków, to niech złoży ją z turkawek albo młodych gołębi domowych^a. **15** Kapłan przyniesie ptaka do ołtarza, naderwie mu głowę i położy go na ołtarzu, żeby go spalić, ale jego krew ma spływać po ścianie ołtarza. **16** Powinien też usunąć wole i pióra i rzucić je obok ołtarza, po stronie wschodniej, gdzie jest miejsce na popiół^{*b}. **17** Rozerwie ptaka przy skrzydłach, ale nie rozdzieli go na dwie części. Potem spali go na drewnie płonącym na ołtarzu. Jest to całopalenie, ofiara spalana w ogniu, której woń będzie przyjemna dla Jehowy.

2 „Jeżeli ktoś^{*} chce złożyć Jehowie ofiarę zbożową^{*c}, to niech weźmie najlepszą mąkę, poleje ją oliwą i położy na nią kadzidło^{Δd}. **2** Potem przyniesie to do synów Aarona, kapłanów, a kapłan weźmie garść tej najlepszej mąki z oliwą oraz całe kadzidło i spali to na ołtarzu jako wyobrażenie całej ofiary^{*e}. Jest to ofiara spalana w ogniu, której woń będzie przyjemna^f dla Jehowy. **3** To, co pozostanie z ofiary zbożowej, będzie należeć do Aarona i jego synów^f jako szczególnie święta część^g ofiar dla Jehowy spalanych w ogniu.

4 „Jeżeli na ofiarę zbożową chcesz złożyć coś upieczonego w piecu, ma to być z najlepszej mąki – praśne okrągłe placki z oliwą albo praśne cienkie placki posmarowane oliwą^h.

1:16 *Lub „tłusty popiół”, czyli popiół nasiąknięty tłuszczem ofiar. 2:1 *Lub „jakaś dusza”. ^ΔZob. Słowniczek pojęć. ^ΔChodzi o olibanum, gumożywicę z kadzidłowca. 2:2, 9 *Lub „jako część ofiary mającą być przypomnieniem dla Boga”. 2:2 *Dosl. „kojająca”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale.

ROZDZ. 1

a Kpl 5:7
Kpl 12:8
Łk 2:24

b Wj 27:3
Kpl 4:11, 12
Kpl 6:10

ROZDZ. 2

c Kpl 9:17
Łb 15:2-4

d Wj 29:1-3
Kpl 6:14, 15
Łb 7:13

e Łb 5:25, 26

f Kpl 7:9, 10

g Kpl 10:12
Łb 18:9

h Kpl 8:26, 28
Łb 6:13, 19

szpalta 2

a Kpl 6:20, 21

b Łb 28:9

c Kpl 2:2
Kpl 5:11, 12

d Wj 29:38-41
Łb 28:4-6

e Łb 18:9

f Kpl 6:14, 17

g Wj 23:19
Łb 15:20
2Kn 31:5
Prz 3:9

h Eze 43:23, 24

5 „Jeżeli na ofiarę zbożową chcesz złożyć coś przyrządzonego na patelni^a, ma to być z najlepszej mąki wymieszaną z oliwą, bez zakwasu. **6** Należy to połamać na kawałki i wylać na to oliwę^b. Jest to ofiara zbożowa.

7 „Jeżeli na ofiarę zbożową chcesz złożyć coś przyrządzonego w rondlu, ma to być z najlepszej mąki z oliwą. **8** Przynieś tę ofiarę Jehowie. Daj ją kapłanowi, a on zaniesie ją do ołtarza. **9** Następnie weźmie trochę z tej ofiary zbożowej i spali to na ołtarzu jako wyobrażenie całej ofiary^{*c}. Jest to ofiara spalana w ogniu, której woń będzie przyjemna dla Jehowy^d. **10** To, co pozostanie z ofiary zbożowej, będzie należeć do Aarona i jego synów jako szczególnie święta część ofiar dla Jehowy spalanych w ogniu^e.

11 „Żadna ofiara zbożowa, którą będziecie składać Jehowie, nie może być przygotowana na zakwasie^f, bo nie wolno nam spalać w ofierze dla Jehowy żadnego zaczynu ani miodu.

12 „Zaczyn i miód możesz składać Jehowie jako ofiarę z pierwszych plonów^{*g}, ale nie wolno ich spalać na ołtarzu jako ofiary o przyjemnej woni.

13 „Wszystkie swoje ofiary zbożowe masz przyprowadzać solą. W żadnej nie może zabraknąć soli, bo sól ma ci przypominać o przymierzu z Bogiem. Każdą swoją ofiarę posypiesz solą^h.

14 „Jeżeli na ofiarę zbożową chcesz złożyć Jehowie pierwsze dojrzałe plony, to przynieś ziarno ze świeżo zżętych kłosów^{*}, uprażone i rozgniecione. Będzie to ofiara zbożowa złożona z twoich pierwszych dojrza-

2:12 *Dosl. „pierwocin”. 2:14 *Lub „przynieś miękkie kłosy”.

łych plonów^a. **15** Na wierzch nalejesz oliwy i położysz kadzidło. Jest to ofiara zbożowa. **16** Kapłan weźmie trochę rozniecionego ziarna z oliwą oraz całe kadzidło i spali to jako wyobrażenie całej ofiary^{*b}. Jest to ofiara dla Jehowy spalana w ogniu.

3 „Jeżeli ktoś chce złożyć ofiarę współuczestnictwa^{*c} i ma to być ofiara z bydła, niech przyprowadzi przed Jehowę zdrowego samca lub samicę. **2** Połóż rękę na głowie zwierzęcia ofiarnego i zostanie ono zarżnięte przed wejściem do namiotu spotkania. A synowie Aarona, kapłani, pokropią krwią zwierzęcia ołtarz ze wszystkich stron. **3** Część tej ofiary współuczestnictwa należy złożyć Jehowie jako ofiarę spalaną w ogniu^d: cały tłuszcz^e okrywający jelita **4** oraz obie nerki i otaczający je tłuszcz, który jest w okolicach lędźwi. Wraz z nerkami należy też oddzielić tłuszcz na wątrobie^f. **5** Synowie Aarona spalą to na ołtarzu, na ofierze całopalnej, ułożonej na płonącym drewnie^g. Jest to ofiara spalana w ogniu, której woń będzie przyjemna^h dla Jehowy^h.

6 „Jeżeli ktoś chce złożyć Jehowie ofiarę współuczestnictwa i ma to być ofiara z owiec lub kóz, niech wybierze zdrowego samca lub samicęⁱ. **7** Jeśli składa w ofierze baranka, to przyprowadzi go przed Jehowę, **8** położy rękę na jego głowie i zostanie on zarżnięty przed namiotem spotkania. A synowie Aarona pokropią jego krwią ołtarz ze wszystkich stron.

2:16 *Lub „jako część ofiary mającą być przypomnieniem dla Boga”. **3:1** *Zob. *Słownik pojęć*. **3:5, 16** *Dost. „kojaca”.

ROZDZ. 2

a Wj 23:16
Wj 34:22
Lb 28:26

b Kpł 5:11, 12
Kpł 6:14, 15

ROZDZ. 3

c Kpł 22:21
Lb 6:13, 14

d Kpł 7:29-31

e Wj 29:13
Kpł 7:23-25
1Kl 8:64

f Kpł 7:1-4

g Kpł 6:12

h Kpł 4:29, 31

i Lb 6:13, 14

szpalta 2

a Wj 29:22
Kpł 9:18-20
2Kn 7:7

b Kpł 4:8, 9
Kpł 9:10

c Kpł 4:31

d Kpł 4:24, 26

e Kpł 7:23
1Sm 2:15-17

f Rdz 9:4
Kpł 17:10, 13
Pwt 12:23
Dz 15:20, 29

ROZDZ. 4

g Kpł 5:17
Lb 15:27, 28

9 Tłuszcz z tej ofiary współuczestnictwa należy złożyć Jehowie jako ofiarę spalaną w ogniu^a. Należy oddzielić cały tłusty ogon blisko kości krzyżowej, a także cały tłuszcz okrywający jelita **10** oraz obie nerki i otaczający je tłuszcz, który jest w okolicach lędźwi. Wraz z nerkami należy też oddzielić tłuszcz na wątrobie^b. **11** Kapłan spali to na ołtarzu jako pokarm^{*}, ofiarę dla Jehowy spalaną w ogniu^c.

12 „Jeżeli ktoś chce złożyć w ofierze kozę, to przyprowadzi ją przed Jehowę, **13** położy rękę na jej głowie i zostanie ona zarżnięta przed namiotem spotkania. A synowie Aarona pokropią jej krwią ołtarz ze wszystkich stron. **14** Część tej ofiary należy złożyć Jehowie jako ofiarę spalaną w ogniu: cały tłuszcz okrywający jelita^d **15** oraz obie nerki i otaczający je tłuszcz, który jest w okolicach lędźwi. Wraz z nerkami należy też oddzielić tłuszcz na wątrobie. **16** Kapłan spali to na ołtarzu jako pokarm^{*}, ofiarę spalaną w ogniu, której woń będzie przyjemna^h dla Boga. Cały tłuszcz należy do Jehowy^e.

17 „Oto trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń—wszędzie, gdzie będziecie mieszkali: Nie wolno wam jeść żadnego tłuszczu ani żadnej krwi”^f.

4 Jehowa dalej mówił do Mojżesza: **2** „Powiedz Izraelitom: „Jeśli ktoś^{*} nieumyślnie zgrzeszy^g przez to, że zrobi coś, czego Jehowa zakazał, należy postąpić tak:

3:11, 16 *Dost. „chleb”. Chodzi o część ofiary współuczestnictwa przeznaczoną dla Boga. **4:2** *Lub „jakaś dusza”.

3 „Jeżeli zgrzeszy namaszczonego kapłana^a i ściągnie winę na lud, to złoży Jehowie zdrowego młodego byka jako ofiarę za grzech^b. 4 Przyprowadzi go przed Jehowę, przed wejście do namiotu spotkania^c, położy rękę na jego głowie i zarżnie go przed Jehową^d. 5 Następnie weźmie trochę krwi byka i przyniesie ją do namiotu spotkania. 6 Umoczy we krwi palec^e i pokropi nią siedem razy^f przed Jehową, przed zasłoną w świętym miejscu*. 7 Niewielką ilością krwi posmaruje też rogi ołtarza kadzielnego^g, który jest przed Jehową w namiocie spotkania, a resztę krwi byka wyleje przy podstawie ołtarza całopalnego^h, który jest u wejścia do namiotu spotkania.

8 „Potem oddzieli cały tłuszcz byka składanego w ofierze za grzech, łącznie z tłuszczem okrywającym jelita, 9 oraz obie nerki i otaczający je tłuszcz, który jest w okolicach lędźwi. Wraz z nerkami oddzieli też tłuszcz na wątrobieⁱ. 10 Zrobi wszystko tak samo jak w wypadku byka składanego na ofiarę współuczestnictwa^j. Następnie spali to na ołtarzu całopalnym.

11 „Ale skórę byka, całe jego mięso, głowę, golenie, jelita i ich zawartość^k— 12 czyli resztę byka—każe wynieść poza obóz, na miejsce czyste, gdzie wysypuje się popiół*, i spali to na płonącym drewnie^l. Ma być spalone tam, gdzie wysypuje się popiół.

13 „Jeżeli nieumyślnie zgrzeszy cały zbór Izraela i ściągnie

4:6, 10 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 4:7

*Lub „ołtarza wonnego kadzidla”. 4:12

*Lub „tusty popiół”, czyli popiół nasiąknięty tłuszczem ofiar.

ROZDZ. 4

a Kpl 8:12
Kpl 21:10
Lb 12:1, 11

b Heb 5:1-3
Heb 7:27

c Kpl 6:25

d Wj 29:10, 11

e Kpl 8:15, 16

f Kpl 16:14, 19

g Wj 30:10

h Kpl 5:9

i Kpl 9:8, 10

j Kpl 3:3, 4

k Wj 29:14

l Kpl 8:14, 17
Heb 13:11

szpalta 2

a Joz 7:11

b Lb 15:22-24

c Wj 26:31
Wj 40:21
Heb 10:19, 20

d Wj 30:1, 6

e Wj 27:1
Wj 40:6

f Kpl 3:16

g Wj 32:30
Kpl 16:17
Lb 15:25
Ef 1:7
Heb 2:17

h Kpl 4:11, 12

i Kpl 16:15
1Jn 2:1, 2

j Wj 18:21

k Kpl 1:10, 11
Kpl 6:25
Kpl 7:2

l Kpl 9:8, 9
Kpl 16:18
Heb 9:22

na siebie winę^a, ale nie będzie świadomy, że dopuszczono się czegoś, czego Jehowa zakazał^b, 14 a potem grzech stanie się znany, to zbór weźmie młodego byka i przyprowadzi go przed namiot spotkania jako ofiarę za grzech. 15 Starsi ludu staną przed Jehową i położą ręce na głowie byka. Potem zostanie on zarżnięty przed Jehową.

16 „Wtedy namaszczonego kapłan przyniesie nieco krwi byka do namiotu spotkania. 17 Umoczy we krwi palec i pokropi nią siedem razy przed Jehową, przed zasłoną^c. 18 Następnie niewielką ilością krwi posmaruje rogi ołtarza^d, który jest przed Jehową w namiocie spotkania, a resztę krwi wyleje przy podstawie ołtarza całopalnego, który jest u wejścia do namiotu spotkania^e. 19 Oddzieli cały tłuszcz byka i spali na ołtarzu^f. 20 Postąpi tak samo jak z poprzednim bykiem złożonym w ofierze za grzech. Tak właśnie postąpi. Dokona za lud przebłagania^g i grzech zostanie mu przebaczony. 21 A byka każe wynieść poza obóz i go spali, tak jak pierwszego byka^h. Jest to ofiara za grzech składana za zbórⁱ.

22 „Jeżeli nieumyślnie zgrzeszy naczelnik^j, bo zrobi coś, czego Jehowa, jego Bóg, zakazał, i obciąży się winą, 23 albo jeśli dowie się, że popełnił jakiś grzech, to przyprowadzi na ofiarę zdrowego koziołka. 24 Położy rękę na jego głowie i zarżnie go przed Jehową w miejscu, gdzie się zarżyna zwierzęta przeznaczone na ofiary całopalne^k. Jest to ofiara za grzech. 25 Kapłan weźmie na palec nieco krwi koziołka i posmaruje nią rogi^l ołtarza całopalnego, a re-

sztę krwi wyleje przy podstawie ołtarza^a. **26** Cały tłuszcz spali na ołtarzu, tak samo jak tłuszcz ofiary współuczestnictwa^b. I dokona przebłagania za grzech naczelnika, i zostanie mu on przebaczony.

27 „Jeżeli nieumyślnie zgrzeszy ktoś* z ludu, bo zrobi coś, czego Jehowa zakazał, i obciąży się winą^c, **28** albo jeśli dowie się, że popełnił jakiś grzech, to na ofiarę za grzech przeprowadzi zdrową kózkę. **29** Położy rękę na jej głowie i zarżnie ją w miejscu, gdzie się zarżyna zwierzęta przeznaczone na ofiary całopalne^d. **30** Kapłan weźmie na palec nieco krwi i posmaruje nią rogi ołtarza całopalnego, a resztę krwi wyleje przy podstawie ołtarza^e. **31** Cały tłuszcz oddzieli^f, tak samo jak tłuszcz ofiary współuczestnictwa^g, i spali go na ołtarzu jako przyjemną* woń dla Jehowy. I dokona za tę osobę przebłagania, i grzech zostanie jej przebaczony.

32 „Ale jeśli na ofiarę za grzech ktoś chce złożyć jagnię, ma to być zdrowa owieczka. **33** Położy rękę na jej głowie i zarżnie ją w miejscu, gdzie się zarżyna zwierzęta przeznaczone na ofiary całopalne^h. **34** Kapłan weźmie na palec nieco krwi i posmaruje nią rogi ołtarza całopalnegoⁱ, a resztę krwi wyleje przy podstawie ołtarza. **35** Cały tłuszcz oddzieli, tak samo jak tłuszcz baranka składanego na ofiarę współuczestnictwa, i spali go na ołtarzu razem z ofiarami dla Jehowy spalany mi w ogniu^j. I dokona przebłagania za grzech tej osoby, i zostanie jej on przebaczony^k.

4:27; 5:1, 2, 4 *Lub „jakaś dusza”.
4:31 *Dosl. „kojając”.

ROZDZ. 4

a Kpl 8:15

b Kpl 3:3-5

c Lb 15:27-29

d Kpl 1:10, 11
Kpl 6:25e Kpl 4:25
Kpl 8:15
Kpl 9:8, 9
Heb 9:22

f Kpl 3:16

g Kpl 3:3, 4

h Kpl 1:10, 11

i Kpl 4:25
Kpl 16:18j Wj 29:13, 14
Kpl 3:3, 4
Kpl 6:12
Kpl 9:8, 10k Lb 15:28
1Jn 1:7
1Jn 2:1, 2

szpalta 2

ROZDZ. 5

a Prz 29:24

b Kpl 11:21-24
Kpl 17:15
Pwt 14:8c Kpl 12:2
Kpl 13:3
Kpl 15:3
Lb 19:11

d Mt 5:33

e Lb 5:7
Ps 32:5
Prz 28:13
1Jn 1:9f Kpl 7:1
Kpl 14:2, 12
Kpl 19:20, 21
Lb 6:12

5 „Jeżeli ktoś* zgrzeszy przez to, że usłyszał publiczne wezwanie do złożenia świadectwa^a, a nie zareagował na nie, chociaż był świadkiem jakiegoś zdarzenia, widział je albo się o nim dowiedział, to odpowie za swój grzech.

2 „Jeżeli ktoś* dotknie czegoś nieczystego—czy to padliny nieczystego dzikiego zwierzęcia, czy padliny nieczystego zwierzęcia domowego, czy też padliny jednego z nieczystych małych stworzeń, od których roi się na ziemi^b—to choćby nie był tego świadomy, jest nieczysty i ściągnął na siebie winę. **3** Albo jeśli ktoś nieświadomie dotknie nieczystego człowieka lub nieczystej rzeczy^c—jakiegokolwiek nieczystości, przez którą może się stać nieczysty—to choćby dowiedział się o tym dopiero później, ściąga na siebie winę.

4 „Jeżeli ktoś* pochopnie przysięga, że coś zrobi—coś dobrego lub złego—cokolwiek by to było, i nie jest świadomy, że przysięgł pochopnie, a dopiero potem to sobie uświadamia, to ściąga na siebie winę^d.

5 „Gdy ktoś ściągnie na siebie winę przez którąś z tych rzeczy, to wyjawia^e, w jaki sposób zgrzeszył, **6** i za swoje przewinienie przyniesie Jehowie na ofiarę^f samiec z trzody, owieczkę lub kózkę. Jest to ofiara za grzech. Następnie kapłan

5:1 *Dosl. „usłyszał brzmienie przekleństwa; usłyszał brzmienie przysięgi”. Prawdopodobnie chodzi o wezwanie związane z jakimś złym czynem, obejmujące przekleństwo wypowiedziane przeciw winowajcy albo przeciw świadkowi tego czynu, który nie złożył o nim świadectwa. **5:4** *Wydaje się, że chodzi o sytuację, gdy ktoś nie dotrzymał złożonego ślubu.

dokona prześlągania za jego grzech.

7 „Jeśli jednak kogoś nie stać na owcę, to za swoje przewinienie przyniesie Jehowie dwie turkawki lub dwa młode gołębie domowe^a—jednego ptaka na ofiarę za grzech i jednego na całopalenie^b. **8** Przyniesie je do kapłana, który złoży najpierw jednego ptaka jako ofiarę za grzech. Naderwie mu głowę przy szyi, nie odrywając jej całkowicie. **9** Niewielką ilością krwi ptaka opryska ścianę ołtarza, a resztę krwi wycisnie przy podstawie ołtarza^c. Jest to ofiara za grzech. **10** Drugiego ptaka przygotuje na całopalenie według ustalonego sposobu postępowania^d. I dokona prześlągania za grzech tej osoby, i zostanie jej on przebaczony^e.

11 „A jeśli kogoś nie stać na dwie turkawki lub na dwa młode gołębie domowe, to na ofiarę za grzech przyniesie dziesiątą część efy^f najlepszej maki. Nie może dodawać do niej oliwy ani kłasc na nią kadzidlą^g, bo jest to ofiara za grzech. **12** Przyniesie ją do kapłana, a kapłan weźmie z niej pełną garść i spali ją na ołtarzu jako wyobrażenie całej ofiary^h razem z ofiarami dla Jehowy spalonymi w ogniu. Jest to ofiara za grzech. **13** I dokona prześlągania za grzech, którego dopuściła się ta osoba—za którykolwiek z wymienionych grzechów*—i zostanie jej on przebaczonyⁱ. Reszta ofiary przypadnie kapłanowi^h, tak samo jak ofiara zbożowa^{**i}.*

5:11 *Efa odpowiadała 22 l. Zob. Dodatek B14. ^aChodzi o olibanum, gumowicę z kadzidłowca. 5:12 *Lub „jako część ofiary mającą być przypomnieniem dla Boga”. 5:13, 16 *Zob. Słowniczek objaśn.

ROZDZ. 5

a Łk 2:24

b Kpl 12:7, 8
Kpl 14:21, 22
Kpl 15:13-15c Kpl 1:4, 5
Kpl 7:2
Heb 9:22

d Kpl 1:15-17

e Kpl 6:7

f Wj 16:36

g Kpl 4:26

h Kpl 2:10
Kpl 7:1, 6i Kpl 6:14-16
1Ko 9:13

szpalta 2

a Kpl 10:17, 18

b Kpl 6:6

c Wj 30:13
Kpl 27:25d Kpl 6:4, 5
Kpl 22:14
Łb 5:6, 7

e Wj 32:30

f Kpl 6:7
Kpl 19:22

g Kpl 5:2

h Kpl 6:6

ROZDZ. 6

i Łb 5:6

j Wj 22:7
Kpl 19:11

14 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **15** „Jeśli ktoś^{*} postąpi niewiernie przez to, że nieumyślnie zgrzeszy przeciw świętym rzeczom Jehowy^a, to na ofiarę za przewinienie przyniesie Jehowie zdrowego barana^b, którego wartość została wyznaczona w srebrnych syklach^c według wagi świętego sykla^{ac}. **16** I da zadośćuczynienie za grzech przeciw świętemu miejscu^{*}, i doda do tego jedną piątą wartości danej rzeczy^d. Przyniesie to do kapłana, żeby ten mógł dokonać za niego prześlągania^e baranem stanowiącym ofiarę za przewinienie. I grzech zostanie mu przebaczony^f.

17 „Jeżeli ktoś^{*} zgrzeszy przez to, że zrobi coś, czego Jehowa zakazał, to nawet jeśli nie jest tego świadomy, ściągnął na siebie winę i odpowie za swój grzech^g. **18** Na ofiarę za przewinienie przyprowadzi do kapłana zdrowego barana o odpowiedniej, oszacowanej wartości^h. Wtedy kapłan dokona prześlągania za jego nieumyślny grzech, którego nie był świadomy, i zostanie mu on przebaczony. **19** Jest to ofiara za przewinienie. Ktoś taki naprawdę ściągnął na siebie winę, grzesząc przeciw Jehowie”.

6 Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza: **2** „Jeśli ktoś^{*} zgrzeszył i postąpił niewiernie wobec Jehowyⁱ przez to, że oszukał swojego bliźniego w związku z czymś, co mu powierzono^j lub oddano na przechowanie, przez to, że okradł bliźniego lub pozbawił go czegoś podstępem, **3** że znalazł

5:15, 17; 6:2 *Lub „jakaś dusza”. 5:15 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Dodatek B14. ^aLub „według sykla ze świętego miejsca”.

coś zgubionego i się do tego nie przyznał, a ponadto fałszywie przysięga, że nie dopuścił się żadnego takiego grzechu^a, to ma postąpić tak: **4** Jeśli zgrzeszył i jest winny, ma zwrócić to, co ukradł, co wymusił, co zdobył w nieuczciwy sposób, co mu powierzono, albo to, co znalazł, **5** lub cokolwiek, w związku z czym fałszywie przysięgał. W dniu, w którym udowodniono jego winę, da właścicielowi pełne odszkodowanie^b i doda do tego jedną piątą wartości danej rzeczy. **6** Poza tym za swe przewinienie złoży Jehowie ofiarę. Przyprowadzi do kapłana zdrowego barana o odpowiedniej, oszacowanej wartości. Jest to ofiara za przewinienie^c. **7** A kapłan dokona za niego przebłagania przed Jehową i czyn, którym ściągnął na siebie winę, zostanie mu przebaczony^d.

8 Jehowa dalej mówił do Mojżesza: **9** „Nakaż Aaronowi i jego synom: „Takie jest prawo dotyczące całopalenia^e: Całopalenie ma pozostawać na palenisku ołtarza przez całą noc aż do rana i na ołtarzu ma się palić ogień. **10** Rano kapłan ubierze się w oficjalny lniany strój^f, a na nagie ciało włoży lnianą bieliznę^g. Potem zbierze popiół^h z ofiary całopalonej spalanej na ołtarzu i zostawi go obok ołtarza. **11** Następnie zdejmie swoje szatyⁱ, włoży inne i wyniesie popiół na miejsce czyste poza obozem^j. **12** Na ołtarzu stale będzie podtrzymywany ogień. Nie może zgasnąć. Każdego dnia rano kapłan dorzuci do niego drewna^k, uło-

ROZDZ. 6

a Wj 22:10, 11
Kpl 19:12
Ef 4:25
Kol 3:9

b Kpl 5:15, 16
Lb 5:6, 7

c Kpl 5:15
Kpl 7:1
Iz 53:10

d Kpl 5:18

e Wj 29:38-42
Lb 28:3
Heb 10:11

f Wj 28:39
Kpl 16:32
Eze 44:17

g Wj 28:42
Wj 39:27, 28

h Wj 27:3
Kpl 1:16

i Kpl 16:23
Eze 44:19

j Kpl 4:3, 12

k Kpl 1:7
Neh 13:30, 31

szpalta 2

a Kpl 3:5, 16

b Kpl 2:1
Lb 15:3, 4

c Kpl 2:2, 9
Kpl 5:11, 12

d Kpl 2:3
Kpl 5:13
Eze 44:29
1Kp 9:13

e Kpl 10:12

f Kpl 2:11

g Lb 18:9

h Kpl 2:3, 10

i Lb 18:10

j Kpl 24:8, 9

k Wj 30:30
Heb 5:1

l Wj 16:36

m Wj 29:1, 2
Wj 29:40, 41
Kpl 2:1
Kpl 9:17
Lb 28:4, 5

n Kpl 2:5
Kpl 7:9
1Kn 23:29

ży na nim całopalenie i spali je razem z tłuszczem ofiar współuczestnictwa^a. **13** Ogień na ołtarzu będzie płonął nieustannie. Nie może zgasnąć.

14 „Takie jest prawo dotyczące ofiary zbożowej^b: Synowie Aarona mają składać ją Jehowie przed ołtarzem. **15** Jeden z nich weźmie z ofiary zbożowej garść najlepszej maki z oliwą oraz całe kadzidło^c położone na wierzchu i spali to na ołtarzu jako wyobrażenie całej ofiary^d. Jest to ofiara o przyjemnej^e woni dla Jehowy^f. **16** To, co z niej pozostanie, zje Aaron i jego synowie^g. Będą to jeść w świętym miejscu^h—na dziedzińcu namiotu spotkania—w postaci praśnego chlebaⁱ. **17** Nie należy tego piec z niczym, co zawiera zakwas^j. Dają im to jako ich część z ofiar spalanych w ogniu^k. Jest to coś szczególnie świętego^l, jak ofiara za grzech i jak ofiara za przewinienie. **18** Będzie to jadł każdy mężczyzna spośród potomków Aarona^m. Jest to część z ofiar dla Jehowy spalanych w ogniu należna im przez wszystkie wasze pokoleniaⁿ. Każda rzecz, która zetknie się z tymi ofiarami, stanie się święta^o”.

19 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **20** „Taka jest ofiara Aarona i jego synów, którą będą składać Jehowie w dniu namaszczenia^k: dziesiąta część efy^m najlepszej maki jako stała ofiara zbożowa^m—połowa z tego rano i połowa wieczorem. **21** Należy ją przyrządzić z oliwą na patelniⁿ: dobrze wymieszać z oliwą,

6:12, 14, 16 *Zob. Słownikzek pojęć. **6:15** *Chodzi o olibanum, gumożywiec z kadzidłowca. *Lub „jako część ofiary mającą być przypomnieniem dla Boga”. ^aDost. „kojacej”. **6:20** *Efa odpowiadała 22 l. Zob. Dodatek B14.

6:10 *Lub „krótkie spodnie”. ^aLub „tłusty popiół”, czyli popiół nasiąknięty tłuszczem ofiar.

upiec i przynieść w kawałkach jako ofiarę zbożową o przyjemnej* woni dla Jehowy. **22** Będzie to robił każdy namaszczoney kapłan wybrany po Aaronie spośród jego potomków^a. Ofiarę tę należy w całości spalić dla Jehowy—ma to być trwały przepis. **23** Każda ofiara zbożowa składana przez kapłana ma być ofiarowana w całości. Nie wolno jej jeść^b.

24 Jehowa znowu przemówił do Mojżesza: **25** „Powiedz Aaronowi i jego synom: „Takie jest prawo dotyczące ofiary za grzech^b: Zwierzę składane w ofierze za grzech należy zarznąć przed Jehową w miejscu, gdzie się zarzyna zwierzęta przeznaczone na ofiary całopalne^c. Jest to szczególnie święta ofiara. **26** Ma ją jeść kapłan, który ją składa za grzech^d. Ma ją jeść w świętym miejscu, na dziedzińcu namiotu spotkania^e.

27 „Każda rzecz, która się zetknie z jej mięsem, stanie się święta, a gdy ktoś opryska ubranie jej krwią, należy to wyprać w świętym miejscu. **28** Naczynie gliniane, w którym gotowano mięso, ma zostać stłuczone, a naczynie miedziane należy wy-szorować i umyć.

29 „Mięso tej ofiary będzie jadł każdy mężczyzna spośród kapłanów^f. Jest ona szczególnie święta^g. **30** Ale mięsa ofiary za grzech, z której nieco krwi przynosi się do namiotu spotkania i w świętym miejscu dokonuje przebłagania, nie wolno jeść^h. Ofiarę tę należy spalić.

7 „Takie jest prawo dotyczące ofiary za przewinienie: Jest ona czymś szczególnie świętym. **2** Zwierzę składane w ofierze za

ROZDZ. 6

- a Pwt 10:6
- b Kpl 4:3
- c Kpl 1:3, 11
- d Kpl 10:17
Lb 18:9
Eze 44:29
- e Wj 27:9
Kpl 6:14, 16
Eze 42:13
- f Kpl 6:14, 18
Kpl 21:21, 22
Lb 18:10
- g Kpl 6:25
- h Kpl 4:5
Kpl 10:18
Kpl 16:27
Heb 13:11

ROZDZ. 7

- i Kpl 5:6
Kpl 6:6
Kpl 14:2, 12
Kpl 19:20, 21
Lb 6:12

szpalta 2

- a Heb 9:22
- b Kpl 3:1, 2
Kpl 5:9
- c Wj 29:13, 14
Kpl 3:9, 17
Kpl 4:8, 9
Kpl 8:18, 20
- d Kpl 3:3, 4
- e Kpl 3:14-16
- f Kpl 5:13
Kpl 6:14, 16
Lb 18:9
- g Kpl 2:3
- h Kpl 6:25, 26
Kpl 14:13
- i Wj 29:14
Kpl 1:6
- j Kpl 6:20, 21
1Kn 23:29
- k Kpl 2:3-7
Lb 18:9
1Ko 9:13
- l Kpl 14:21
- m Kpl 5:11
Lb 5:15
- n Kpl 3:1
Kpl 7:20
Kpl 22:21
1Ko 10:16
- o Kpl 22:29
2Kn 29:31

przewinienie należy zarznąć w miejscu, gdzie się zarzyna zwierzęta przeznaczone na ofiary całopalne, a jego krwią^a zostanie pokropiony ołtarz ze wszystkich stron^b. **3** Należy złożyć cały jego tłuszcz^c, łącznie z tłustym ogonem i tłuszczem okrywającym jelita, **4** oraz obie nerki i otaczający je tłuszcz, który jest w okolicach lędźwi. Wraz z nerkami należy też oddzielić tłuszcz na wątrobie^d. **5** Kapłan spali to na ołtarzu jako ofiarę dla Jehowy spalaną w ogniu^e. Jest to ofiara za przewinienie. **6** Jej mięso będzie jadł w świętym miejscu* każdy mężczyzna spośród kapłanów^f. Jest ona czymś szczególnie świętym^g. **7** Prawo dotyczące ofiary za przewinienie odnosi się też do ofiary za grzech. Należy się ona kapłanowi, który dokonuje nią przebłagania^h.

8 „Gdy kapłan składa za go-goś zwierzę na ofiarę całopalną, przypadnie mu skóraⁱ tego zwierzęcia.

9 „Każda ofiara zbożowa* upieczona w piecu lub przyrządzona w rondlu czy na patelni^j należy do kapłana, który ją składa. Przypadnie jemu^k. **10** Ale każda ofiara zbożowa wymieszana z oliwą^l lub sucha^m przypadnie wszystkim synom Aarona—każdemu po równo.

11 „Takie jest prawo dotyczące ofiary współuczestnictwaⁿ, którą ktoś składa Jehowie: **12** Jeśli ją składa w dowód wdzięczności^o, to razem ze zwierzęciem złoży praśne okrągłe placki z oliwą, praśne cienkie placki posmarowane oliwą oraz okrągłe placki z najlepszej mąki dobrze wymieszanej i wyro-

bionej z oliwą. **13** Oprócz tego złoży okrągłe chleby na zakwasie. Będzie to jego ofiara współuczestnictwa złożona jako ofiara dziękczynna. **14** Weźmie z niej po jednym z każdego rodzaju wypieków i złoży jako świętą część dla Jehowy. Przypadnie to kapłanowi, który kropi ołtarz krwią ofiar współuczestnictwa^a. **15** Mięso ofiar współuczestnictwa będących wyrazem wdzięczności ma być zjedzone w dniu ich złożenia. Nic z nich nie można zostawić do rana^b.

16 „Ofiarę związaną z jakimś ślubem^c albo jakąś inną dobrowolną ofiarę^d powinno się jeść w dniu jej złożenia, ale jeśli coś z niej pozostanie, można to zjeść również nazajutrz. **17** Natomiast to, co z mięsa ofiary pozostanie na trzeci dzień, ma zostać spalone^e. **18** Jeśli coś z mięsa ofiary współuczestnictwa będzie jedzone trzeciego dnia, ofiarodawca nie zjedna sobie Bożego uznania, a jego ofiara nie zostanie przyjęta. Mięso to będzie czymś odrażającym, a osoba^f, która je zje, odpowie za swój grzech^f. **19** Nie można też jeść mięsa, które zetknęło się z czymś nieczystym. Należy je spalić. Każdy, kto jest czysty, może jeść czyste mięso.

20 „Jeśli ktoś^g zje mięso ofiary współuczestnictwa złożonej Jehowie, a jest nieczysty, zostanie zgładzony^h. **21** Jeśli ktoś^h dotknie nieczystego człowieka^h, nieczystego zwierzęciaⁱ bądź czegośkolwiek innego, co jest nieczyste i budzi wstrętⁱ, a potem zje coś z mięsa ofiary współuczestnictwa złożonej Jehowie, zostanie zgładzony^h”.

7:18 *Lub „dusza”. 7:20, 21 *Lub „jakaś dusza”. 7:20, 21, 25, 27 *Dosl. „odcięty od swojego ludu”.

ROZDZ. 7

a Kpl 6:25, 26
Kpl 10:14
Lb 18:8

b Kpl 22:29, 30

c Kpl 22:21

d Kpl 22:23
Pwt 12:5, 6

e Kpl 19:5, 6

f Kpl 19:7, 8

g Lb 19:20

h Kpl 12:2, 4

i Kpl 11:21-24
Pwt 14:7

j Kpl 11:10
Pwt 14:10

szpalta 2

a Kpl 3:16, 17
Kpl 4:8-10
1Sm 2:16, 17

b Wj 22:31
Kpl 17:15

c Rdz 9:4
Kpl 3:17
Kpl 17:10
Pwt 12:16
1Sm 14:33
Dz 15:20, 29

d Kpl 17:14

e Kpl 3:1

f Kpl 3:3

g Wj 29:24
Kpl 8:25-27
Kpl 9:21

h Kpl 3:3-5

i Kpl 8:29

j Wj 29:27, 28
Kpl 10:14
Lb 6:20

k Pwt 18:3

l Kpl 10:14

22 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **23** „Powiedz Izraelitom: „Nie wolno wam jeść żadnego tłuszczu^a—ani tłuszczu byka, ani baranka, ani kozy. **24** Tłuszcz zwierzęcia padłego czy zabitego przez inne zwierzę można użyć do różnych celów, lecz jeść wam go nie wolno^b. **25** Każdy, kto je tłuszcz zwierzęcia, które składa na ofiarę dla Jehowy spalaną w ogniu, zostanie zgładzony^c”.

26 „Nie wolno wam jeść żadnej krwi^c—czy to krwi ptaka, czy innego zwierzęcia—w żadnym z waszych miejsc zamieszkania. **27** Każdy, kto^d by jadł jakiegokolwiek krew, zostanie zgładzony^e”^d.

28 Jehowa dalej mówił do Mojżesza: **29** „Powiedz Izraelitom: „Kto składa Jehowie ofiarę współuczestnictwa, część tej ofiary przyniesie przed Jehowę^e. **30** Przyniesie w rękach tłuszcz^f razem z mostkiem jako ofiarę dla Jehowy spalaną w ogniu i będzie kołysał mostkiem. Będzie to ofiara kołysana^g przed Jehową. **31** Tłuszcz kapłan spali na ołtarzu^h, a mostek przypadnie Aaronowi i jego synomⁱ”.

32 „Prawy udziec otrzyma kapłan jako świętą część z waszych ofiar współuczestnictwaⁱ. **33** Przypadnie on synowi Aarona, który składa krew ofiar współuczestnictwa oraz ich tłuszcz^k. **34** Bo z ofiar współuczestnictwa składanych przez Izraelitów biorę mostek ofiary kołysanej oraz udziec ze świętej części i na stałe przydzielam je kapłanowi Aaronowi i jego synom^l”.

35 „Jest to część z ofiar dla Jehowy spalanych w ogniu

7:27 *Lub „każda dusza”.

należna kapłanom, Aaronowi i jego synom, od dnia, w którym zaczęli pełnić służbę kapłańską dla Jehowy^a. **36** Jehowa kazał dać im tę część w dniu, gdy ich namaszczał^b. Jest to trwałe postanowienie dla wszystkich wazszych pokoleń^c”.

37 Takie jest prawo dotyczące całopalenia^c, ofiary zbożowej^d, ofiary za grzech^e, ofiary za przewinienie^f, ofiary składanej z okazji wprowadzenia kapłanów na urząd^g oraz ofiary współuczestnictwa^h. **38** Jehowa przekazał to prawo Mojżeszowi na górze Synajⁱ w dniu, w którym polecił Izraelitom, by składali Jehowie ofiary na pustkowiu Synaj^j.

8 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **2** „Weź Aarona i jego synów^k, a także szaty^l, olejek do namaszczenia^m, byka na ofiarę za grzech, dwa barany oraz kosz praśnikówⁿ **3** i zbierz lud* przy wejściu do namiotu spotkania”.

4 Wtedy Mojżesz zrobił to, co mu nakazał Jehowa, i wszyscy zebrali się przy wejściu do namiotu spotkania. **5** Mojżesz powiedział do zgromadzonych: „Oto co Jehowa polecił nam zrobić”. **6** Następnie przyprowadził Aarona i jego synów i ich umył^o. **7** Potem ubrał Aarona w długą szatę^p, przepasał szarfą^q, włożył mu płaszcz bez rękawów^r oraz efod^s, który przewiązał przymocowanym do niego ozdobnym^t pasem^l. **8** Założył mu też napierśnik^u, a do napierśnika włożył urim i tummim^v. **9** Na głowę włożył mu zawój^w, a z przedniej strony zawoju

8:3 *Dost. „całe zgromadzenie”. **8:6**

*Możliwe, że polecił im się umyć. **8:7**

*Zob. Słowniczek pojęć i Dodatek B5. „Lub „tkanym”.

ROZDZ. 7

- a Wj 28:1
- Wj 29:4, 7
- Wj 40:13
- b Wj 40:15
- Kpł 8:12
- c Kpł 6:9
- d Kpł 2:1
- Kpł 6:14
- e Kpł 6:25
- f Kpł 5:6
- Kpł 7:1
- g Wj 29:1
- Kpł 6:20
- h Kpł 3:1
- i Wj 34:27
- j Kpł 1:2

ROZDZ. 8

- k Wj 28:1
- l Wj 28:4
- Wj 39:33, 41
- m Wj 30:23-25
- Wj 40:15
- n Wj 29:1, 2
- o Wj 29:4
- Wj 40:12
- p Wj 28:39
- q Wj 39:27, 29
- r Wj 39:22
- s Wj 28:6
- Wj 39:2
- t Wj 28:8
- Wj 29:5
- Wj 39:20
- u Wj 28:15
- Wj 39:9
- v Wj 28:30
- w Wj 29:6
- Wj 39:27, 28

szpalta 2

- a Wj 28:36
- Wj 39:30
- b Wj 30:26-28
- c Wj 29:4, 7
- Wj 30:30
- Wj 40:13
- Kpł 21:10
- Ps 133:2
- d Wj 28:40
- Wj 29:8, 9
- e Wj 29:10-14
- Kpł 4:3, 4
- Kpł 16:6
- f Heb 9:21, 22
- g Kpł 4:8, 9
- h Kpł 4:11, 12
- Kpł 16:27
- i Wj 29:15-18
- Kpł 1:4

umieścił lśniąca płytka ze złota, święty znak oddania dla Boga^a. Zrobił tak, jak Jehowa mu nakazał.

10 Następnie Mojżesz wziął olejek do namaszczenia i namaścił przybytek oraz wszystko, co się w nim znajdowało^b, i to uświęcił. **11** Potem siedem razy pokropił olejkiem ołtarz i w ten sposób namaścił ołtarz ze wszystkimi przyborami, a także basen razem z podstawą, żeby je uświęcić. **12** W końcu wziął nieco olejku i wylał na głowę Aarona, i go namaścił, żeby go uświęcić^c.

13 Potem przyprowadził synów Aarona, ubrał ich w długie szaty, przepasał szarfami i włożył im nakrycia głowy^d, tak jak Jehowa mu nakazał.

14 Następnie przyprowadził byka przeznaczonego na ofiarę za grzech. Aaron i jego synowie położyli ręce na głowie byka^e.

15 Mojżesz go zarznął, wziął na palec nieco jego krwi^f, posmarówł nią rogi ołtarza ze wszystkich stron i oczyścił ołtarz z grzechu, a resztę krwi wylał przy podstawie ołtarza, żeby go uświęcić i żeby można było dokonywać na nim prześlągania. **16** Potem wziął cały tłuszcz okrywający jelita, tłuszcz znajdujący się na wątrobie oraz obie nerki i ich tłuszcz i spalił to na ołtarzu^g. **17** A resztę byka—jego skórę, mięso i zawartość jelit—polecił spalić poza obozem^h, tak jak Jehowa mu nakazał.

18 Później przyprowadził barana przeznaczonego na całopalenie. Aaron i jego synowie położyli ręce na głowie baranaⁱ.

19 Mojżesz go zarznął i pokropił krwią ołtarz ze wszyst-

8:9 *Lub „święty diadem”.

kich stron. **20** Porozcinał barana na części i umieścił je razem z głową i łojem* na ogniu, **21** po czym obmył jelita i golenie i całego barana spalił na ołtarzu. Było to całopalenie o przyjemnej* woni, ofiara dla Jehowy spalana w ogniu—zgodnie z tym, co Jehowa nakazał Mojżeszowi.

22 Następnie przyprowadził drugiego barana, barana przeznaczonego na ofiarę z okazji wprowadzenia kapłanów na urząd^a. Aaron i jego synowie położyli ręce na głowie tego barana^b. **23** Mojżesz go zarznął, wziął nieco jego krwi i posmarował nią płatek prawego ucha Aarona oraz kciuk jego prawej ręki i wielki palec prawej stopy. **24** Potem przyprowadził synów Aarona i niewielką ilością krwi posmarował im płatek prawego ucha oraz kciuk prawej ręki i wielki palec prawej stopy. A resztą krwi pokropił ołtarz ze wszystkich stron^c.

25 Później wziął tłuszcz, tłuszcz ogon, cały tłuszcz okrywający jelita, tłuszcz znajdujący się na wątrobie, obie nerki i ich tłuszcz, a także prawy udziec^d. **26** Z kosza praśników, który był przed Jehową, wziął jeden praśny okrągły placek^e, jeden okrągły chleb z oliwą^f oraz jeden cienki placek i położył je na tym tłuszczu i na prawym udźcu. **27** Wszystko to położył na dłoniach Aarona oraz dłoniach jego synów i zaczął tym kołysać. Była to ofiara kołyszana przed Jehową. **28** Potem Mojżesz wziął to z ich rąk i spalił na ołtarzu, na wierzchu całopalenia. Była to ofiara o przyjemnej* woni z oka-

ROZDZ. 8

a Kpł 8:33

b Wj 29:19, 20

c Wj 24:6

d Wj 29:22-25

e Kpł 2:4

f Wj 29:1, 2

szpalta 2

a Kpł 7:29, 30

b Wj 29:26, 27
Kpł 7:34, 35

c Wj 30:30

d Lb 3:2, 3

e Wj 29:21

f Kpł 6:28

g Wj 29:31, 32
1Kpł 9:13

h Wj 29:34

i Wj 29:30, 35
Lb 3:2, 3j Wj 29:36
Kpł 17:11

k Wj 29:37

l Lb 1:53

zji wprowadzenia kapłanów na urząd, ofiara dla Jehowy spalana w ogniu.

29 Następnie Mojżesz wziął mostek i zaczął nim kołysać. Była to ofiara kołyszana przed Jehową^a. Z barana ofiarowanego podczas wprowadzenia kapłanów na urząd ta część przypadła Mojżeszowi—zgodnie z nakazem, jaki otrzymał on od Jehowy^b.

30 Potem Mojżesz wziął nieco olejku do namaszczenia^c i nieco krwi, która była na ołtarzu, i pokropił tym Aarona oraz jego szaty, a także jego synów oraz ich szaty. W ten sposób poświęcił Aarona i jego szaty, a także jego synów^d i ich szaty^e.

31 Następnie rzekł do Aarona i jego synów: „Ugotujcie^f to mięso przy wejściu do namiotu spotkania i zjedzcie je razem z chlebem, który jest w koszu ofiarowanym z okazji wprowadzenia was na urząd, bo tak mi nakazano: „Będzie to jadł Aaron i jego synowie”^g. **32** A to, co pozostanie z mięsa i chleba, spalicie^h. **33** Nie wolno wam odchodzić od wejścia do namiotu spotkania przez siedem dni, bo siedem dni potrwa wprowadzanie was na urząd kapłańskiⁱ. **34** To, co zrobiliśmy dzisiaj, żeby dokonać za was przebłagania, nakazał nam zrobić Jehowa^j. **35** Przez siedem dni^k—dnem i nocą—będziecie stać przy wejściu do namiotu spotkania i wywiązywać się z obowiązków wobec Jehowy^l, bo inaczej umrzecie. Tak mi nakazano”.

36 Aaron i jego synowie zrobili wszystko, co Jehowa polecił za pośrednictwem Mojżesza.

8:20 *Lub „tłuszczem otaczającym nerki”. 8:21, 28 *Dosl. „kojącej”.

8:33 *Dosl. „napelnianie waszej ręki”.

9 Ósmego dnia^a Mojżesz wezwał Aarona i jego synów oraz starszych Izraela **2** i rzekł do Aarona: „Weź zdrowe cielę na ofiarę za grzech^b i zdrowego barana na całopalenie i przyprowadź je przed Jehowę. **3** A Izraelitom powiedz: „Weźcie kozła na ofiarę za grzech oraz zdrowe roczne cielę i zdrowego rocznego barana na całopalenie, **4** a także byka i barana na ofiary współuczestnictwa^c, żeby je ofiarować Jehowie, jak również ofiarę zbożową^d wymieszaną z oliwą. Bo dzisiaj Jehowa się wam ukaze”^e.

5 Przyszli więc przed namiot spotkania z tym, co polecił Mojżesz, a gdy podszedł cały lud i stanął przed Jehową, **6** Mojżesz przemówił: „Oto co Jehowa nakazał wam zrobić, żeby mogła się wam ukazać chwała Jehowy”^f. **7** Potem rzekł do Aarona: „Podejdź do ołtarza i złoż swoją ofiarę za grzech^g oraz swoje całopalenie, i dokonaj przebłagania za siebie^h i za swój dom. Złóż także ofiarę za ludⁱ i dokonaj za niego przebłagania^j, tak jak Jehowa nakazał”.

8 Aaron natychmiast podszedł do ołtarza i zarznął cielę przeznaczone na ofiarę za grzech, którą składał za siebie^k. **9** Wtedy jego synowie podali mu krew^l, a on umoczył w niej palec i posmarował nią rogi ołtarza, natomiast pozostałą krew wylał przy podstawie ołtarza^m. **10** Tłuszcz zwierzęcia, nerki oraz tłuszcz znajdujący się na wątrobie spalił na ołtarzu, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowiⁿ. **11** A mięso i skórę spalił poza obozem^o.

12 Potem zarznął zwierzę przeznaczone na ofiarę cało-

ROZDZ. 9

a Kpl 8:35

b Kpl 4:3

c Kpl 3:1

d Wj 2:4

Kpl 6:14

e Wj 29:43

f Wj 16:10

Wj 24:16

Wj 40:34

g Kpl 4:3

h Heb 7:27

i Heb 5:1-3

j Kpl 16:33

k Kpl 4:3, 4

l Heb 9:22

m Kpl 4:7

Kpl 8:14, 15

n Kpl 4:8-10

o Kpl 4:11, 12

Heb 13:11

szpalta 2

a Kpl 1:5

b Kpl 1:3

Kpl 6:9

c Kpl 2:1, 11, 13

d Wj 29:39

e Kpl 3:1, 2

f Kpl 3:3, 4

g Kpl 3:9, 10

h Kpl 7:29-31

i Wj 29:27, 28

j Lb 6:23-27

Pwt 10:8

Pwt 21:5

1Kn 23:13

k 2Sm 6:18

2Kn 6:3

l Kpl 9:6

m Sdz 6:21

1Kn 21:26

palną, a jego synowie podali mu krew, którą pokropił ołtarz ze wszystkich stron^a. **13** Podali mu również części zwierzęcia razem z głową, a on umieścił je na ogniu. **14** Ponadto obmył jelita i golenie, położył na wierzchu i też spalił na ołtarzu.

15 Później złożył ofiarę za lud. Wziął kozła przeznaczonego na ofiarę za grzech ludu i zrobił z nim to co z pierwszym zwierzęciem—zarznął go i złożył w ofierze za grzech. **16** Potem według ustalonego sposobu postępowania złożył całopalenie^b.

17 Następnie złożył ofiarę zbożową^c. Wziął do ręki trochę z tej ofiary i spalił na ołtarzu oprócz porannego całopalenia^d.

18 Potem zarznął byka i barana—ofiary współuczestnictwa, którą składał za lud. Wtedy jego synowie podali mu krew, a on pokropił nią ołtarz ze wszystkich stron^e. **19** Wzięli też tłuszcz byka^f, tłusty ogon barana, tłuszcz okrywający jelita, nerki i tłuszcz znajdujący się na wątrobie^g. **20** i położyli cały ten tłuszcz na mostkach zwierząt, po czym Aaron spalił tłuszcz na ołtarzu^h. **21** A mostkami i prawym udźcem kołysał. Była to ofiara kołysana przed Jehową. Aaron zrobił tak, jak nakazał Mojżeszⁱ.

22 Później Aaron uniósł ręce w stronę ludu i go błogosławił^j. Po złożeniu ofiary za grzech, całopalenia i ofiar współuczestnictwa odszedł od ołtarza. **23** W końcu Mojżesz i Aaron weszli do namiotu spotkania, po czym wyszli i błogosławili lud^k.

Wtedy całemu ludowi ukazała się chwała Jehowy^l. **24** Jehowa zesłał ogień^m, który strawił całopalenie i tłuszcz na ołtarzu. Na ten widok cały lud zaczął wy-

dawać okrzyki i wszyscy upadli twarzą do ziemi^a.

10 Później synowie Aarona, Nadab i Abihu^b, wzięli swoje kadzielnice, włożyli do nich ogień, nasypali kadzidlą^c i zaczęli składać przed Jehową nie-dozwoloną ofiarę^{*d}—zrobili coś, czego On nie nakazał im robić. **2** Wtedy Jehowa zesłał na nich ogień^e, tak że umarli przed Jehową^f. **3** Potem Mojżesz rzekł do Aarona: „Tak powiedział Jehowa: „Wśród zbliżających się do mnie zostaną uświęceni^g i przed całym ludem zostaną okryty chwałą””. Tymczasem Aaron milczał.

4 Mojżesz wezwał Miszaela i Elcafana, synów Uzziela^h, wuja Aarona, i im polecił: „Podejdźcie tu. Zabierzcie swoich braci sprzed świętego miejsca^{*} i wynieście ich poza obóz”. **5** Podeszli więc i zabrali ich w szatach, i wynieśli poza obóz, tak jak powiedział Mojżesz.

6 Następnie Mojżesz rzekł do Aarona i do jego pozostałych synów, Eleazara i Itamara: „Nie rozwichrzajcie włosów ani nie rozdierajcie szatⁱ, żeby nie umrzeć i żeby Bóg nie oburzył się na cały lud. Niech wasi bracia—cały lud Izraela—opłakują tych, których Jehowa uśmiercił ogniem. **7** Nie wolno wam odchodzić od wejścia do namiotu spotkania, bo inaczej umrzecie. Zostaliście przecież namaszczeni olejkim od Jehowy”^j. Postąpili więc zgodnie ze słowami Mojżesza.

8 Potem Jehowa przemówił do Aarona: **9** „Gdy ty i twoi synowie idziecie do namiotu spotkania, nie pijcie wina ani innego alkoholu^k, bo inaczej umrzecie.

10:1 *Dost. „ogień”. **10:4, 12, 14** *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 9

a 1Kl 18:38, 39
2Kn 7:1, 3

ROZDZ. 10

b Wj 6:23
1Kn 24:2

c Wj 30:34, 35
Kpl 16:12

d Wj 30:9
Kpl 10:9
Kpl 16:1, 2

e Lb 16:35

f Lb 26:61

g Wj 19:22

h Wj 6:18

i Kpl 21:10

j Wj 28:41
Kpl 8:12
Kpl 21:11, 12

k Eze 44:21

szpalta 2

a Eze 44:23

b Pwt 33:10
2Kn 17:8, 9
Neh 8:7, 8
Mal 2:7

c Kpl 6:14, 16

d Kpl 21:22

e Kpl 6:26
Lb 18:10

f Wj 29:26-28
Kpl 7:31, 34
Kpl 9:21

g Kpl 22:13
Lb 18:11

h 1Ko 9:13

i Kpl 9:3, 15

j Kpl 6:25, 26
Eze 44:29

Jest to trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń— **10** żebyście umieli odróżniać to, co święte, od tego, co nie jest święte, oraz to, co nieczyste, od tego, co czyste^a, **11** i żebyście uczyli Izraelitów wszystkich przepisów, które Jehowa przekazał wam przez Mojżesza”^b.

12 Wtedy Mojżesz powiedział do Aarona i do jego pozostałych synów, Eleazara i Itamara: „Weźcie to, co zostało z ofiary zbożowej^{*}, i zjedzcie przy ołtarzu w postaci praśnego chleba^c, bo jest to coś szczególnie świętego z ofiar dla Jehowy spalanych w ogniu^d. **13** Macie to jeść w świętym miejscu^e, bo z ofiar dla Jehowy spalanych w ogniu jest to część należąca tobie i twoim synom. Tak właśnie mi nakazano. **14** W miejscu czystym będziecie też jeść mostek ofiary kołysanej oraz udziec ze świętej części^f—ty, twoi synowie i twoje córki^g—bo z ofiar współuczestnictwa^{*} składanych przez Izraelitów ta część została przydzielona tobie i twoim synom. **15** Izraelici przyniosą udziec ze świętej części i mostek zwierzęcia złożonego na ofiarę kołysaną razem z tłuszczem ofiar spalanych w ogniu, żeby tym kołysać. Będzie to ofiara kołysana przed Jehową. Będzie to część na stałe należąca tobie i twoim synom^h, tak jak nakazał Jehowa”.

16 Gdy Mojżesz szukał kozła złożonego w ofierze za grzechⁱ, odkrył, że został on już spalony. Oburzył się więc na Eleazara i Itamara, pozostałych synów Aarona, i rzekł: **17** „Dla czego nie zjedliście mięsa ofiary za grzech w świętym miejscu^j? Przecież jest ona czymś szczególnie świętym. Bóg wam ją dał, żebyście mogli brać na

siebie grzech ludu i dokonywać za lud prześlągnięcia przed Jehową. **18** Krwi kozła nie wniesiono do świętego miejsca^a. Koniecznie powinniście byli go zjeść w świętym miejscu, tak jak mi nakazano”. **19** Aaron odpowiedział Mojżeszowi: „Lud złożył dziś przed Jehową ofiarę za grzech i całopalenie^b, ale czy po tym, co mnie spotkało, mógłbym jeść mięso tych ofiar? Czy Jehowie by się to spodobało?”. **20** Kiedy Mojżesz usłyszał to wyjaśnienie, uznał je za zadowalające.

11 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona: **2** „Powiedźcie Izraelitom: ‚Oto zwierzęta ładowe*, które możecie jeść^c: **3** Każde zwierzę, które ma rozdzielone kopyto i rozwidlone racice oraz które przeżuwa pokarm, możecie jeść.

4 „Ale tych zwierząt, które tylko przeżuują pokarm albo tylko mają rozdzielone kopyto, nie wolno wam jeść. Są to: Wielbłąd—ponieważ przeżuwa pokarm, ale nie ma rozdzielonego kopyta. Jest dla was nieczysty^d. **5** Góralek^e—ponieważ przeżuwa pokarm, ale nie ma rozdzielonego kopyta. Jest dla was nieczysty. **6** Zając—ponieważ przeżuwa pokarm, ale nie ma rozdzielonego kopyta. Jest dla was nieczysty. **7** Świnia^f—ponieważ ma rozdzielone kopyto i rozwidloną racicę, ale nie przeżuwa pokarmu. Jest dla was nieczysta. **8** Nie wolno wam jeść mięsa tych zwierząt ani dotykać ich padliny. Są dla was nieczyste^g.

9 „Oto co możecie jeść ze wszystkiego, co żyje w wodach: To, co żyje w wodach, morzach

11:2 *Lub „żywe stworzenia ziemi”.

ROZDZ. 10
a Kpl 6:29, 30

b Kpl 9:8, 12

ROZDZ. 11

c Pwt 14:4-6
Eze 4:14

d Pwt 14:7, 8

e Prz 30:26

f Iz 65:4
Iz 66:3, 17

g Dz 10:14

szpalta 2

a Pwt 14:9, 10

b Pwt 14:3

c Hi 39:27, 30

d Pwt 14:12-19

e Mt 3:4
Mk 1:6

czy rzekach, a ma płetwy i łuski, możecie jeść^a. **10** Ale to, co żyje w morzach i rzekach, a nie ma płetw ani łusek—wszystkie małe stworzenia, od których roi się w wodach, i każde inne żyjące tam stworzenie*—jest dla was czymś wstrętnym. **11** Tak, stworzenia te będą dla was czymś wstrętnym. Nie wolno wam jeść ich mięsa^b, a ich padliną macie się brzydzić. **12** Wszystko, co żyje w wodach, a nie ma płetw ani łusek, jest dla was czymś wstrętnym.

13 „A oto stworzenia latające, których będziecie się brzydzić i których nie należy jeść, bo są czymś wstrętnym: orzeł^c, rybołów, sęp kasztanowaty^d, **14** kania ruda i kania czarna, **15** wszelkie gatunki kruków, **16** struś, sowa, mewa, wszelkie gatunki sokołów, **17** pójdzka, kormoran, sowa uszata, **18** łabędź, pelikan, sęp, **19** bocian, wszelkie gatunki czapli, dudek i nietoperz. **20** Również wszelkie skrzydlate małe stworzenia*, od których roi się na ziemi, a które poruszają się na czterech nogach, są dla was czymś wstrętnym.

21 „Spośród skrzydlatych małych stworzeń, od których roi się na ziemi, a które poruszają się na czterech nogach, możecie jeść tylko te, które mają odnóża skoczne służące do skakania po ziemi. **22** Są to różne gatunki szarańczy wędrownej i inne jadalne gatunki szarańczy^e, świerszcze i koniki polne. **23** Wszelkie inne skrzydlate małe stworzenia, od których roi się na ziemi, a które poruszają się na czterech nogach, są dla was czymś wstrętnym.

11:10 *Lub „dusza”. 11:20 *Lub „wszelkie owady”.

nym. **24** Przez nie stalibyście się nieczyści. Każdy, kto dotknie ich padliny, będzie nieczysty aż do wieczora^a. **25** Każdy, kto by niósł ich padlinę, powinien wyprać swoje ubranie^b. Będzie nieczysty aż do wieczora.

26 „Wszelkie zwierzęta, które mają rozdzielone kopyto, ale nie mają racicy ani nie przeżuwają pokarmu, są dla was nieczyste. Każdy, kto by ich dotknął, będzie nieczysty^c. **27** Spośród wszystkich żywych stworzeń poruszających się na czterech nogach nieczyste są dla was te, które mają łapy. Każdy, kto by dotknął ich padliny, będzie nieczysty aż do wieczora. **28** Kto by niósł ich padlinę, powinien wyprać swoje ubranie^d. Będzie nieczysty aż do wieczora^e. Zwierzęta te są dla was nieczyste.

29 „Oto stworzenia, od których roi się na ziemi, a które są dla was nieczyste: ślepiec, mysz^f, wszelkie gatunki jaszczurek, **30** gekon, wielka jaszczurka, traszka, jaszczurka piaskowa i kameleon. **31** Są one dla was nieczyste^g. Każdy, kto by dotknął ich padliny, będzie nieczysty aż do wieczora^h.

32 „Wszystko, na co by upadły ich martwe ciała, będzie nieczyste—czy to jakieś drewniane sprzęty, czy ubranie, czy skóra, czy wór*. Jakikolwiek przedmiot, z którego korzystacie, powinno się zanurzyć w wodzie i będzie nieczysty aż do wieczora. A potem będzie czysty. **33** Jeśli któreś z tych martwych zwierząt wpadnie do naczynia glinianego, to wszystko, co w nim będzie, stanie się nieczyste. A samo naczynie stłuciecieⁱ. **34** Wszelka żywność,

ROZDZ. 11

a Kpl 14:46, 47
Kpl 15:8
Kpl 17:15
Kpl 22:4-6

b Kpl 14:2, 8
Kpl 15:2, 5
Lb 19:10

c Pwt 14:7, 8

d Kpl 17:15, 16

e Kpl 5:2

f Iz 66:17

g Pwt 14:19

h Kpl 11:24
Kpl 22:4, 5

i Kpl 15:12

szpalta 2

a Kpl 11:23, 24
Lb 19:11, 16

b Kpl 17:15
Kpl 22:3, 8
Pwt 14:21
Eze 4:14
Eze 44:31

c Kpl 11:21

d Pwt 14:3

e Kpl 20:25

która by miała kontakt z wodą z takiego naczynia, będzie nieczysta. Również każdy napój w takim naczyniu będzie nieczysty. **35** Wszystko, na co by upadła padlina któregoś z tych zwierząt, będzie nieczyste. Czy to piec, czy palenisko—mają być roztraskane. Są nieczyste i pozostaną dla was nieczyste. **36** Tylko źródło i cysterna na wodę pozostaną czyste, lecz każdy, kto by dotknął tej padliny, będzie nieczysty. **37** Jeśli padlina tych zwierząt upadnie na jakieś ziarno przeznaczone do wysiania, będzie ono czyste. **38** Ale jeśli na ziarno zostanie wylana woda i upadnie na nie coś z tej padliny, to takie ziarno będzie dla was nieczyste.

39 „Jeśli zdechnie jakieś zwierzę przeznaczone dla was na pokarm, to kto by dotknął jego padliny, będzie nieczysty aż do wieczora^a. **40** Kto by jadł tę padlinę, wypierze swoje ubranie i będzie nieczysty aż do wieczora^b. Również kto by wynosił tę padlinę, wypierze swoje ubranie i będzie nieczysty aż do wieczora. **41** Wszelkie nieczyste małe stworzenia, od których roi się na ziemi, są czymś wstrętnym^c. Nie wolno ich jeść. **42** Nie wolno wam jeść stworzeń pełzających na brzuchu, poruszających się na czterech nogach ani małych stworzeń, od których roi się na ziemi, a które mają więcej nóg. Są one czymś wstrętnym^d. **43** Nie pozwólcie, by jakiegokolwiek spośród małych stworzeń, od których roi się na ziemi, uczyniło was* odrażającymi. Nie możecie się nimi skalać i stać się przez nie nieczystymi^e. **44** Bo ja jestem Jehowa,

11:32 *Zob. Słownikzek pojęć.

11:43 *Lub „wasze dusze”.

wasz Bóg^a. Macie się uświęcić i stać się święci^b, ponieważ ja jestem święty^c. Nie stawajcie się więc nieczysti z powodu jakiegokolwiek z małych stworzeń, które się poruszają po ziemi. **45** Bo ja, Jehowa, wyprowadziłem was z ziemi egipskiej, żeby pokazać, że jestem waszym Bogiem^d. Macie być święci^e, ponieważ ja jestem święty^f.

46 „Takie jest prawo dotyczące zwierząt lądowych, stworzeń latających, wszelkich żywych stworzeń* poruszających się w wodach i wszelkich małych stworzeń^g, od których roi się na ziemi— **47** żeby była widoczna różnica między tym, co czyste, a tym, co nieczyste, między żywymi stworzeniami, które można jeść, a tymi, których jeść nie wolno”^g.

12 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **2** „Powiedz Izraelitom: „Jeżeli kobieta zajdzie w ciążę i urodzi syna, będzie nieczysta przez siedem dni. Będzie nieczysta jak w czasie miesiączki^h. **3** W ósmym dniu chłopiec zostanie obrzezanyⁱ. **4** A kobieta będzie się oczyszczać z krwi jeszcze przez 33 dni. Nie może dotknąć niczego świętego ani wejść do świętego miejsca*, dopóki czas jej oczyszczania się nie dobiegnie końca.

5 „Jeśli urodzi córkę, to będzie nieczysta 14 dni, jak w czasie miesiączki. Potem będzie się oczyszczać z krwi jeszcze przez 66 dni. **6** Gdy czas jej oczyszczania się w związku z urodzeniem syna lub córki dobiegnie końca, przyprowadzi do kapłana—przed wejście do namiotu spotkania—rocznego baranka

11:46 *Lub „dusz”. #Lub „wszelkich dusz”. **12:4** *Zob. *Słownik pojęć*.

ROZDZ. 11

a Wj 20:2

b Wj 19:6
Kpl 19:2
Pwt 14:2
1Ts 4:7c 1Pt 1:15, 16
Obj 4:8d Wj 6:7
Wj 29:46
Oz 11:1e Wj 22:31
Lb 15:40
Pwt 7:6f Kpl 20:7, 26
Joz 24:19
1Sm 2:2g Kpl 20:25
Eze 44:23

ROZDZ. 12

h Kpl 15:19

i Rdz 17:12
Rdz 21:4
Łk 1:59
Łk 2:21, 22
Jn 7:22

szpalta 2

a Kpl 1:10

b Kpl 1:14
Kpl 5:7
Kpl 14:21, 22
Łk 2:24

ROZDZ. 13

c Lb 12:10, 12
2Kn 26:19
Mt 8:3d Pwt 24:8
Eze 44:23
Mal 2:7
Łk 17:14e Kpl 13:50
Kpl 14:38
Lb 12:15

na całopalenie^a, przyniesie też młodego gołębia domowego lub turkawkę na ofiarę za grzech. **7** Kapłan złoży te ofiary przed Jehową i dokona za nią przebłagania, tak iż zostanie oczyszczona w związku z upływem krwi. Takie jest prawo dotyczące kobiety, która urodzi syna lub córkę. **8** Ale jeśli nie stać jej na owce, to przyniesie dwie turkawki lub dwa młode gołębie domowe^b, jednego na całopalenie i jednego na ofiarę za grzech. A kapłan dokona za nią przebłagania i będzie czysta”.

13 Jehowa dalej mówił do Mojżesza i Aarona: **2** „Jeżeli na skórze jakiegoś człowieka pojawi się zgrubienie, strup albo plama i zachodzi podejrzenie, że zachorował na trąd^c, należy go przyprowadzić do kapłana Aarona lub do jednego z jego synów, kapłanów^d. **3** Kapłan obejrzy zmianę na skórze. Gdy włosy w tym miejscu zbieły i wygląda na to, że zakażenie sięga pod skórę, jest to trąd. Po obejrzeniu chorego miejsca kapłan uzna tego człowieka za nieczystego. **4** Ale jeśli plama na jego skórze jest biała i zdaje się nie sięgać pod skórę, a włosy na niej nie zbieły, to kapłan podda go siedmiodniowej kwarantannie^e. **5** W siódmym dniu go obejrzy i jeśli wygląda na to, że zakażenie się zatrzymało, że nie rozprzestrzeniło się na skórę, podda go kwarantannie na dalsze siedem dni.

6 „W siódmym dniu kapłan znów go obejrzy i jeśli zakażenie

13:2 *Hebr. słowo tłumaczone na „trąd” ma szerokie znaczenie. Obejmuje różne zakaźne choroby skóry, ale może się też odnosić do plagi pojawiającej się na odzieży i w domach.

nie rozprzestrzeniło się na skórę, lecz zanika, uzna go za czystego^a. Był to tylko strup. Człowiek ten wypierze swoje ubranie i będzie czysty. **7** Ale gdy po jego wizycie u kapłana zakażenie* wyraźnie się rozprzestrzeniło, stawia się on przed kapłanem jeszcze raz. **8** Kapłan go obejrzy i jeśli strup na skórze rzeczywiście się rozprzestrzenił, to uzna go za nieczystego. Jest to trąd^b.

9 „Jeżeli jakiś człowiek zachoruje na trąd, to należy go przyprowadzić do kapłana. **10** Kapłan go obejrzy^c i jeśli na skórze pojawiło się białe zgrubienie, a włosy na nim zbieleły oraz otworzyła się rana^d, **11** jest to przewlekły trąd. Kapłan uzna tego człowieka za nieczystego. Nie podda go kwarantannie^e, bo jest nieczysty. **12** Ale jeśli trąd pokrył całą jego skórę—od głowy do stóp—wszędzie, gdzie sięga wzrok kapłana, **13** jeśli kapłan stwierdzi to podczas oględzin, to uzna go za czystego. Wszystko zbieleło. Jest czysty*. **14** Gdyby jednak potem na jego skórze pojawiła się otwarta rana, będzie nieczysty. **15** Gdy kapłan zobaczy otwartą ranę, uzna go za nieczystego^f. Otwarta rana jest nieczysta. Jest to trąd^g. **16** Ale jeśli otwarta rana się zagoi i skóra znowu stanie się biała, człowiek ten przyjdzie do kapłana. **17** Kapłan go obejrzy^h i jeśli chore miejsce rzeczywiście zbieleło, to uzna go za czystego. Jest czysty.

18 „Jeżeli na skórze jakiegoś człowieka pojawił się wrzód i się zagoił, **19** ale na tym miejscu pojawiło się białe zgrubie-

13:7 *Lub „strup”. **13:13** *Lub „nie zaraża”.

ROZDZ. 13

a Mt 8:4
Mk 1:44
Łk 5:14
Łk 17:14

b Kpl 13:15, 25,
30, 42
Lb 12:10, 12

c Kpl 13:3

d Kpl 13:24, 25

e Kpl 13:4

f Pwt 24:8

g Kpl 13:8

h Łk 5:14
Łk 17:14

szpalta 2

a Eze 44:23

b Kpl 13:4, 50
Kpl 14:38
Lb 12:15

c Mt 8:4
Mk 1:44
Łk 5:14
Łk 17:14

d Kpl 13:4, 50
Kpl 14:38
Lb 12:15

nie lub czerwona wobiała plama, to człowiek ten ma się pokazać kapłanowi. **20** Kapłan obejrzy chore miejsce^a i jeśli zmiana sięga pod skórę, a włosy na niej zbieleły, uzna go za nieczystego. Jest to trąd, który rozwinął się na miejscu wrzodu. **21** Ale jeśli kapłan obejrzy chore miejsce i stwierdzi, że nie ma na nim zbielełych włosów i że zmiana nie sięga pod skórę, lecz zanika, podda tego człowieka siedmiodniowej kwarantannie^b. **22** Jeśli plama wyraźnie rozprzestrzeniła się na skórze, kapłan uzna go za nieczystego. Jest on chory. **23** Ale jeśli plama pozostanie w tym samym miejscu, jeśli się nie rozprzestrzeni, jest to tylko stan zapalny spowodowany wrzodem. Kapłan uzna tego człowieka za czystego^c.

24 „Jeżeli ktoś się oparzy i otwarta rana się zablizni, a na jej miejscu pojawi się czerwona wobiała lub biała plama, **25** to kapłan ją obejrzy i jeśli włosy na niej zbieleły i wygląda na to, że zmiana sięga pod skórę, jest to trąd, który rozwinął się w miejscu blizny. Kapłan uzna więc tego człowieka za nieczystego. Jest to trąd. **26** Ale jeśli kapłan obejrzy plamę i stwierdzi, że nie ma na niej zbielełych włosów i że zmiana nie sięga pod skórę, lecz zanika, to podda tego człowieka siedmiodniowej kwarantannie^d. **27** W siódmym dniu go obejrzy i jeśli plama wyraźnie rozprzestrzeniła się na skórze, to uzna go za nieczystego. Jest to trąd. **28** Ale jeśli plama pozostała w tym samym miejscu, jeśli nie rozprzestrzeniła się na skórze, lecz zanika, jest to tylko zgrubienie na bliznie. Kapłan uzna tego człowieka za

czystego, bo jest to stan zapalny powstały w miejscu oparzenia.

29 „Jeżeli u mężczyzny lub kobiety pojawi się jakaś zmiana chorobowa na głowie lub brodzie, **30** to kapłan ją obejrzy^a i jeśli wygląda na to, że zmiana sięga pod skórę, a włosy w tym miejscu są żółte i przerzedzone, to uzna tę osobę za nieczystą. Jest to choroba. Jest to trąd na skórze głowy lub brodzie. **31** Jeśli kapłan stwierdzi, że ta zmiana nie sięga pod skórę, lecz nie ma na niej czarnych włosów, to podda tę osobę siedmiodniowej kwarantannie^b. **32** W siódmym dniu obejrzy to miejsce i jeśli zmiana chorobowa się nie rozprzestrzeniła, jeśli nie pojawiły się na niej żółte włosy i nie sięga pod skórę, **33** to ktoś taki ogoli głowę lub brodę, z wyjątkiem chorego miejsca. Następnie kapłan znów podda tę osobę siedmiodniowej kwarantannie.

34 „W siódmym dniu kapłan ponownie obejrzy chore miejsce. Jeśli zakażenie się nie rozprzestrzeniło i wygląda na to, że zmiana nie sięga pod skórę, to uzna tę osobę za czystą, a ona wypierze swoje ubranie i będzie czysta. **35** Ale jeśli potem zakażenie wyraźnie rozprzestrzeniło się na skórę, **36** to kapłan obejrzy tę osobę i gdy stwierdzi, że zakażenie rzeczywiście się rozprzestrzeniło, to nie musi już sprawdzać, czy pojawiły się żółte włosy. Osoba ta jest nieczysta. **37** Gdy jednak stwierdzi, że zakażenie się nie rozprzestrzeniło i że rosną tam czarne włosy, choroba jest wyleczona. Osoba taka jest czysta i kapłan uzna ją za czystą^c.

38 „Jeżeli na skórze mężczyzny lub kobiety pojawią się

ROZDZ. 13

a Pwt 24:8
Mal 2:7

b Kpl 13:4, 50
Kpl 14:38
Lb 12:15

c Mt 8:4
Mk 1:44
Łk 5:14
Łk 17:14

szpalta 2

a Kpl 13:2

b Lb 5:2
Lb 12:14
2Kl 7:3
2Kn 26:20, 21

c Kpl 13:4
Kpl 14:38
Lb 12:15

białe plamy, **39** to kapłan je obejrzy^a i jeśli rzeczywiście są one białe, jest to nieszkodliwa wysypka, która rozwinęła się na skórze. Osoba ta jest czysta.

40 „Jeżeli mężczyźni wypadną włosy na głowie, jeśli wyłysieje, taki mężczyzna jest czysty. **41** Jeśli wypadną mu włosy nad czołem, jeśli ma łysinę czołową, jest czysty. **42** Ale jeśli na łysinie – na czubku głowy lub nad czołem – pojawi się czerwona owrobka, jest to trąd. **43** Kapłan obejrzy tego człowieka i jeśli na łysinie – na czubku głowy lub nad czołem – rzeczywiście ma on czerwona owrobka – zgrubienie, które wygląda na trąd, **44** to uzna go za nieczystego, bo jest on chory na trąd. **45** Trędowaty ma chodzić w rozdartym ubraniu i z rozwierzonymi włosami, ma też zasłaniać usta* i wołać: „Nieczysty, nieczysty!”. **46** Będzie nieczysty przez cały czas trwania choroby. A ponieważ jest nieczysty, ma mieszkać w odosobnieniu, poza obozem^b.

47 „Jeżeli jakaś zmiana* pojawi się na wełnianym lub lnianym ubraniu, **48** na wełnianej lub lnianej przędzy albo na skórze czy wyrobie ze skóry **49** i jeśli na ubraniu, skórze, przędzy albo na wyrobie ze skóry rozwinie się żółtawozielona lub czerwona plama, to jest to trąd i należy pokazać tę rzecz kapłanowi. **50** Kapłan obejrzy plamę i podda daną rzecz siedmiodniowej kwarantannie^c. **51** Gdy w siódmym dniu stwierdzi, że plama rozprzestrzeniła się na ubraniu, przędzy albo na skórze (bez

13:45 *Lub „wąsy”. **13:47** *Dost. „trąd”. **13:48** *Dost. „osnowie lub wątku”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale.

względem na to, do czego służy ta skóra), jest to złośliwy trąd. Taka rzecz jest nieczysta^a. **52** Kapłan spali zainfekowane ubranie, wełnianą lub lnianą przędzę albo przedmiot ze skóry, bo jest to złośliwy trąd. Należy to spalić.

53 „Ale gdy kapłan dokona oględzin i stwierdzi, że plama nie rozprzestrzeniła się na ubraniu, przędzy albo na przedmiocie ze skóry, **54** to każe wyprać tę rzecz i podda ją kwarentannie na kolejne siedem dni. **55** Siedem dni po tym, jak dana rzecz zostanie wyprana, kapłan znów ją obejrzy. Jeśli plama wygląda tak samo, to nawet jeśli się nie rozprzestrzeniła, rzecz ta jest nieczysta. Należy ją spalić, bo jest zżarta—albo od spodu, albo z wierzchu.

56 „Ale jeśli kapłan dokona oględzin dokładnie wypranego ubrania, skóry czy przędzy i stwierdził, że zmiana zanika, to oderwie zainfekowany fragment danej rzeczy. **57** Jeśli jednak potem zmiana pojawi się na innej części ubrania, przędzy lub przedmiotu ze skóry, to znaczy, że się rozszerza. Każdą taką rzecz należy spalić^b. **58** A jeśli po wypraniu ubrania, przędzy lub jakiegoś przedmiotu ze skóry okaże się, że plama znikła, należy wyprać daną rzecz po raz drugi i będzie czysta.

59 „Takie jest prawo dotyczące trądu na wełnianym lub lnianym ubraniu, na przędzy albo na przedmiocie ze skóry—żeby można było stwierdzić, czy coś jest czyste, czy nieczyste”.

14 Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza: **2** „Takie będzie prawo dotyczące trądowego w dniu, gdy zostanie przyprowadzony do kapłana, by ten uznał go za czystego^c.

ROZDZ. 13

a Kpl 14:44, 45

b Kpl 13:52

ROZDZ. 14

c Kpl 13:2

Mt 8:4

Mk 1:44

Lk 5:14

Lk 17:14

szpalta 2

a Kpl 14:49-53

Lb 19:6, 9

Ps 51:7

b Kpl 16:22

c Kpl 4:32

d Kpl 2:1

e Mk 1:44

f Kpl 6:6

3 Kapłan wyjdzie poza obóz i go obejrzy. Jeśli stwierdzi, że człowiek ten został wyleczony z trądu, **4** to mu poleci, by w celu oczyszczenia się przyniósł dwa żywe czyste ptaki, drewno cedrowe, szkarłat* i hizop^a. **5** Następnie jednego ptaka każe zabić nad glinianym naczyniem ze świeżą źródłaną wodą. **6** A żywego ptaka wraz z drewnem cedrowym, szkarłatem i hizopem umoczy we krwi ptaka zabitego nad naczyniem ze świeżą źródłaną wodą. **7** Potem tą krwią siedem razy pokropi człowieka oczyszczającego się z trądu i uzna go za czystego, a żywego ptaka wypuści na otwarte pole^b.

8 „Ten, kto się oczyszcza, wypierze swoje ubranie, zgoli wszystkie włosy, wykąpie się i będzie czysty. Potem może przyjść do obozu, ale przez siedem dni ma mieszkać na zewnątrz swojego namiotu. **9** Siódmego dnia znowu zgoli włosy na głowie, a także brodę i brwi. Po zgoleniu wszystkich włosów i wypraniu ubrania wykąpie się i będzie czysty.

10 „W ósmym dniu przyniesie dwa zdrowe baranki, jedną zdrową roczną owieczkę^c, trzy dziesiąte efy* najlepszej maki wymieszanej z oliwą na ofiarę zbożową^{cd} oraz log^e oliwy^e. **11** Kapłan dokonujący oczyszczenia przyprowadzi tego człowieka razem z jego ofiarami przed Jehowę, przed wejście do namiotu spotkania. **12** Weźmie jednego baranka, złoży go wraz z logiem oliwy jako ofiarę za przewinienie^f i będzie tym

14:4 *Lub „tkaninę barwioną szkarłatem z czerwcow”. **14:10** *Efa odpowiadała 22 l. Zob. Dodatek B14. ^aZob. Słowniczek pojęć. ^eLog odpowiadał 0,31 l. Zob. Dodatek B14.

kołysał. Będzie to ofiara kołysana przed Jehową^a. **13** Potem zarznie tego baranka w miejscu, gdzie zwykle zarzyną się ofiary za grzech oraz ofiary całopalne^b, w świętym miejscu*, bo ofiara za przewinienie, podobnie jak ofiara za grzech, należy do kapłana^c. Jest ona czymś szczególnie świętym^d.

14 „Następnie kapłan weźmie nieco krwi baranka złożonego w ofierze za przewinienie i posmaruje nią płatek prawego ucha człowieka, który się oczyszcza, oraz kciuk jego prawej ręki i wielki palec prawej stopy. **15** Potem weźmie ofiarowany log oliwy^e i wyleje jej trochę na swoją lewą dłoń. **16** Umoczy w niej palec prawej ręki i pokropi nią siedem razy przed Jehową. **17** Następnie weźmie jeszcze trochę z tej oliwy, którą ma na dłoni, i posmaruje nią płatek prawego ucha tego człowieka oraz kciuk jego prawej ręki i wielki palec prawej stopy—czyli miejsca, które wcześniej posmarował krwią ofiary za przewinienie. **18** A resztę oliwy, którą ma na dłoni, rozetrze na jego głowie i dokona za niego prześlągania przed Jehową^f.

19 „Kapłan złoży ofiarę za grzech^g i dokona prześlągania za oczyszczającego się z nieczystości, po czym zarznie zwierzę przeznaczone na całopalenie. **20** Następnie złoży na ołtarzu całopalenie oraz ofiarę zbożową^h i dokona za niego prześląganiaⁱ. I będzie on czysty^j.

21 „Ale jeśli jest ubogi i go na to nie stać, to przyniesie na ofiarę kołysaną jednego baranka jako ofiarę za przewinienie—

ROZDZ. 14

a Kpl 14:21, 24

b Kpl 1:10, 11
Kpl 4:3, 4c Kpl 2:3
Kpl 7:7
1Ko 9:13
1Ko 10:18

d Kpl 6:25

e Kpl 14:10

f Kpl 6:7
1Jn 1:7
1Jn 2:1, 2

g Kpl 5:6

h Kpl 2:1
Kpl 14:10
Lb 15:4

i Mt 8:4

j Kpl 14:9
Mk 1:44
Łk 5:14
Łk 17:14

szpalta 2

a Kpl 1:14
Kpl 5:7
Kpl 12:8

b Kpl 15:13, 14

c Kpl 14:10, 11

d Kpl 6:6

e Kpl 14:12

f Kpl 14:14

g Kpl 14:15-18

h Kpl 12:8
Kpl 14:22

żeby dokonano za niego prześlągania—oraz dziesiątą część efy* najlepszej mąki wymieszanej z oliwą jako ofiarę zbożową, a także log oliwy **22** i dwie turkawki lub dwa młode gołębie domowe—to, na co go stać. Jeden ptak będzie przeznaczony na ofiarę za grzech, a drugi na całopalenie^a. **23** W ósmym dniu^b przyjdzie z tym do kapłana, żeby ten uznał go za czystego. Przyniesie to przed Jehową, przed wejście do namiotu spotkania^c.

24 „Kapłan weźmie baranka przeznaczonego na ofiarę za przewinienie^d oraz log oliwy i będzie tym kołysał. Będzie to ofiara kołysana przed Jehową^e. **25** Później zarznie tego baranka, weźmie nieco jego krwi i posmaruje nią płatek prawego ucha człowieka, który się oczyszcza, oraz kciuk jego prawej ręki i wielki palec prawej stopy^f. **26** Potem naleje sobie nieco oliwy na lewą dłoń^g, **27** umoczy w niej palec prawej ręki i pokropi nią siedem razy przed Jehową. **28** Następnie weźmie jeszcze trochę z tej oliwy, którą ma na dłoni, i posmaruje nią płatek prawego ucha tego człowieka oraz kciuk jego prawej ręki i wielki palec prawej stopy—czyli miejsca, które wcześniej posmarował krwią ofiary za przewinienie. **29** A resztę oliwy, którą ma na dłoni, rozetrze na jego głowie i dokona za niego prześlągania przed Jehową.

30 „Złoży też jedną z turkawek lub jednego z młodych gołębi domowych—to, na co stać człowieka, który się oczyszcza^h— **31** jednego ptaka jako ofiarę za grzech, a drugiego

14:21 *Efa odpowiadała 22 l. Zob. Dodatek B14.

na całopalenie^a. Ofiary te złoży wraz z ofiarą zbożową i dokona za niego prześlągania przed Jehową^b.

32 „Takie jest prawo dotyczące ubożego człowieka, który chorował na trąd i chce zostać uznany za czystego”.

33 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona: **34** „Gdy wejdziecie do ziemi Kanaan^c, którą daję wam na własność^d, a ja dotknę tam trądem jakiś dom^e, **35** wtedy właściciel domu przyjdzie do kapłana i powie: „W moim domu pojawiło się coś podobnego do trądu”. **36** Kapłan każe opróżnić dom, żeby—gdy przyjdzie dokonać oględzin—nie uznał za nieczyste wszystkiego, co w nim jest. Dopiero wtedy wejdzie obejrzeć dom. **37** Jeśli na ścianach są żółtawozielone lub czerwone plamy i widać w tych miejscach wyraźne wgłębienia, **38** to wyjdzie z domu i każe go zamknąć na siedem dni^f.

39 „Siódmego dnia kapłan wróci i znów dokona oględzin. Jeśli plamy rozprzestrzeniły się na ścianach domu, **40** poleci usunąć z muru kamienie, na których widoczne są te zmiany, i wyrzucić poza miasto, w miejsce nieczyste. **41** Następnie każe oskrobać wewnątrz cały dom, a zeszkrobany tynk i zaprawę wyrzucić poza miasto, na miejsce nieczyste. **42** Potem w miejsce usuniętych kamieni każe wstawić inne, połączyć je nową zaprawą i otynkować dom.

43 „Jeżeli jednak plamy znów się pojawiają, mimo że wyrwano kamienie, oskrobano dom i na nowo otynkowano, **44** kapłan przyjdzie jeszcze raz dokonać oględzin. Jeśli plamy rozprzestrzeniły się w domu, jest to złośliwy trąd^g. Dom jest nie-

ROZDZ. 14

a Kpl 5:7

b Kpl 14:20

c Lb 35:10

d Rdz 17:8

e Pwt 7:12, 15

f Kpl 13:4, 50
Lb 12:15

g Kpl 13:51

szpalta 2

a Kpl 14:41

b Kpl 14:38

c Kpl 11:23-25
Kpl 15:8
Kpl 17:15
Kpl 22:4-6d Kpl 14:3, 4
Lb 19:6, 7

e Kpl 14:6, 7

f Kpl 13:30

g Kpl 13:47

h Kpl 14:34

i Kpl 13:2

j Kpl 10:10
Eze 44:23

k Pwt 24:8

czysty. **45** Wtedy każe zburzyć ten dom, a kamienie, belki, cały tynk i zaprawę wynieść poza miasto, na miejsce nieczyste”.

46 Jeśli dom został zamknięty i w tym czasie ktoś do niego wejdzie^b, to będzie nieczysty aż do wieczora^c. **47** Kto będzie w nim spał lub jadł, ma wyprać swoje ubranie.

48 „Jeżeli jednak po tym, jak ponownie otynkowano dom, kapłan przyjdzie i zobaczy, że plamy już się nie pojawiły, uzna ten dom za czysty, bo to znaczy, że trąd został usunięty. **49** W celu oczyszczenia domu z nieczystości* weźmie dwa ptaki, drewno cedrowe, szkarłat i hizop^d. **50** Jednego ptaka zabije nad glinianym naczyniem ze świeżą źródlaną wodą. **51** Następnie weźmie drewno cedrowe, hizop i szkarłat, a także żywego ptaka i umoczy to wszystko we krwi ptaka zabitego nad świeżą źródlaną wodą, po czym siedem razy pokropi tą krwią w stronę domu^e. **52** I oczyści dom z nieczystości* krwią ptaka, świeżą źródlaną wodą, żywym ptakiem, drewnem cedrowym, hizopem i szkarłatem. **53** Potem żywego ptaka wypuści na otwarte pole poza miastem i dokona za ten dom prześlągania. I będzie on czysty.

54 „Takie jest prawo dotyczące różnych rodzajów trądu—zmian chorobowych na skórze głowy lub brodzie^f, **55** trądu na ubraniu^g lub w domu^h, **56** jak również zgrubień na skórze, strupów i plamⁱ— **57** żeby można było określić, kiedy coś jest czyste, a kiedy nieczyste^j. Takie jest prawo dotyczące trądu^k.

14:49, 52 *Dosl. „z grzechu”.

15 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza i Aarona: **2** „Powiedzcie Izraelitom: „Jeżeli u mężczyzny nastąpi jakiś wyciek z narządu płciowego^a, to będzie on nieczysty^a. **3** Będzie nieczysty bez względu na to, czy wydzielina cały czas wypływa z narządu płciowego, czy przestała wypływać.

4 „Każde łóżko, na którym położy się ktoś taki, będzie nieczyste i wszystko, na czym usiądzie, będzie nieczyste. **5** Kto dotknie jego łóżka, wypierze swoje ubranie, wykąpie się i będzie nieczysty aż do wieczora^b. **6** Kto usiądzie na tym, na czym on siedział, wypierze swoje ubranie, wykąpie się i będzie nieczysty aż do wieczora. **7** Kto dotknie jego ciała, wypierze swoje ubranie, wykąpie się i będzie nieczysty aż do wieczora. **8** Jeśli ktoś mający wyciek opluje osobę czystą, to ta wypierze swoje ubranie, wykąpie się i będzie nieczysta aż do wieczora. **9** Każde siodło, na którym siedział ktoś taki, będzie nieczyste. **10** Kto dotknie czegoś, na czym on siedział, będzie nieczysty aż do wieczora, a kto by niósł taką rzecz, wypierze swoje ubranie, wykąpie się i będzie nieczysty aż do wieczora. **11** Jeśli ktoś mający wyciek^c dotknie kogoś nieumyętymi rękami, osoba ta wypierze swoje ubranie, wykąpie się i będzie nieczysta aż do wieczora. **12** Naczynie gliniane, którego by dotknął, należy stłuc, a naczynie drewniane wymyć^d.

13 „Gdy wyciek się zatrzyma i dana osoba będzie już zdrowa, odliczy sobie siedem dni na oczyszczenie. Wypierze swoje ubranie, wykąpie się w świeżej źródlanej wodzie i będzie czys-

ROZDZ. 15

a Kpl 22:4
Lb 5:2

b Kpl 11:24, 25
Kpl 14:46, 47
Kpl 17:15
Kpl 22:6

c Kpl 15:2

d Kpl 11:32, 33

szpalta 2

a Kpl 14:8

b Kpl 1:14

c Kpl 22:4
Pwt 23:10, 11

d Wj 19:15
1Sm 21:5

e Kpl 12:2, 5

f Kpl 20:18

g Kpl 15:4-6

h Kpl 15:10

i Kpl 18:19
Kpl 20:18

j Mt 9:20
Łk 8:43

ta^a. **14** W ósmym dniu weźmie dwie turkawki lub dwa młode gołębie domowe^b i przyjdzie z nimi do kapłana przed wejście do namiotu spotkania, przed Jehowę. **15** Kapłan złoży jednego ptaka na ofiarę za grzech, a drugiego na całopalenie i dokona przebłagania przed Jehową za osobę mającą wyciek.

16 „Jeżeli u mężczyzny nastąpi wypływ nasienia, to umyje on całe swoje ciało i będzie nieczysty aż do wieczora^c. **17** Każde ubranie i każda skórzana rzecz, na których znajdzie się nasienie, zostaną wyprane i będą nieczyste aż do wieczora.

18 „Jeżeli mężczyzna współżyje z kobietą i ma wpływ nasienia, to oboje się wykąpią i będą nieczysti aż do wieczora^d.

19 „Jeżeli kobieta ma upływ krwi związany z miesiączką, to pozostanie nieczysta przez siedem dni^e. Każdy, kto się jej dotknie, będzie nieczysty aż do wieczora^f. **20** Wszystko, na czym by się w tym czasie położyła, i wszystko, na czym by usiadła, będzie nieczyste^g. **21** Każdy, kto dotknie jej łóżka, wypierze swoje ubranie, wykąpie się i będzie nieczysty aż do wieczora. **22** Każdy, kto dotknie czegoś, na czym ona siedziała, wypierze swoje ubranie, wykąpie się i będzie nieczysty aż do wieczora. **23** Bez względu na to, czy dotknął łóżka, czy czegoś innego, na czym siedziała, będzie nieczysty aż do wieczora^h. **24** Jeśli w tym czasie będzie z nią współżył mężczyzna i znajdzie się na nim jej krewⁱ, to będzie nieczysty przez siedem dni. Każde łóżko, na którym by się położył, będzie nieczyste.

25 „Jeżeli kobieta krwawi przez wiele dni^j, a nie jest to krwawienie związane z miesiącz-

ka^a, albo jeśli miesiączka trwa u niej dłużej niż zwykle, to przez wszystkie te dni będzie nieczysta jak w czasie miesiączki. **26** Każde łóżko, na którym się położy w trakcie takiego krwawienia, stanie się nieczyste jak łóżko, na którym by się położyła w czasie miesiączki^b, i wszystko, na czym wtedy usiadzie, stanie się nieczyste jak wszystko, na czym by usiadła w czasie miesiączki. **27** Każdy, kto dotknie tych rzeczy, będzie nieczysty. Wypierze swoje ubranie, wykąpie się i będzie nieczysty aż do wieczora^c.

28 „Gdy jednak krwawienie u kobiety ustało, to odliczy sobie ona siedem dni, a potem będzie czysta^d. **29** W ósmym dniu weźmie dwie turkawki lub dwa młode gołębie domowe^e i przyniesie je do kapłana przed wejście do namiotu spotkania^f. **30** Kapłan przeznaczy jednego ptaka na ofiarę za grzech, a drugiego na całopalenie i dokona za nią prześlągania przed Jehową w związku z wpływem krwi, przez który stała się nieczysta^g.

31 „Tak oto macie strzec Izraelitów od nieczystości, żeby nie skalali nią mojego przybytku, który jest pośród nich, i żeby nie umarli^h.

32 „Takie jest prawo dotyczące mężczyzny mającego wyciek z narządu płciowego, mężczyzny nieczystego z powodu wypływu nasieniaⁱ, **33** kobiety nieczystej z powodu miesiączki^j, czyli każdego, kto ma jakiś wyciek—bez względu na płeć^k—a także mężczyzny, który współżyje z nieczystą kobietą^l”.

16 Po śmierci dwóch synów Aarona, którzy umarli, gdy zbliżyli się przed Jehową, Jehowa przemówił do Mojżesza^l. **2** Jehowa mu powiedział: „Prze-

ROZDZ. 15

- a Kpl 15:19
- b Kpl 15:21
- c Kpl 15:22
- d Kpl 15:13
- e Kpl 1:14
- f Kpl 15:14, 15
- g Kpl 12:7
- h Kpl 19:30
Lb 5:3
Lb 19:20
- i Kpl 15:16
- j Kpl 15:19
- k Kpl 15:2, 25

ROZDZ. 16

- l Kpl 10:1, 2

szpalta 2

- a Kpl 23:27
- b Wj 40:21
Heb 6:19
Heb 9:3, 7
- c Lb 4:19, 20
- d Wj 25:22
- e Wj 40:34
- f Kpl 4:3
- g Kpl 1:3
- h Wj 28:39
- i Wj 28:42
- j Wj 39:27, 29
- k Wj 28:4
- l Wj 28:2
- m Wj 30:20
Heb 10:22
- n Heb 7:27
- o Heb 5:1-3
- p Prz 16:33
- q Kpl 14:7, 53
Kpl 16:21, 22
Iz 53:4
Rz 15:3
- r Kpl 16:6

każ swojemu bratu, Aaronowi, że nie może w dowolnym czasie wchodzić do świętego miejsca^a za zasłoną^b, przed pokrywę Arki. Jeśli to zrobi, umrze^c, bo ja będę ukazywał się nad pokrywą^d w obłoku^e.

3 „Kiedy będzie szedł do świętego miejsca, ma wziąć ze sobą młodego byka na ofiarę za grzech^f i barana na całopalenie^g.

4 Ma włożyć świętą długą lnianą szatę^h i lnianą bieleznęⁱ, żeby zakrywała jego ciało, ma też przepasać się lnianą szarfą^j oraz włożyć na głowę lniany zawój^k. Są to święte szaty^l. Zanim się w nie ubierze, ma się wykapać^m.

5 „Od luduⁿ weźmie dwa koziołki na ofiarę za grzech i jednego barana na całopalenie.

6 „Złoży byka jako ofiarę za grzech, za samego siebie, i dokona prześlągania za siebie^o i swój dom.

7 „Oba kozły^p postawi przed Jehową przy wejściu do namiotu spotkania **8** i będzie ciągnął losy, żeby ustalić, który kozioł ma być dla Jehowy, a który dla Azazela^q. **9** Kozła wyznaczonego przez losowanie^r dla Jehowy złoży na ofiarę za grzech. **10** A kozła wyznaczonego przez losowanie dla Azazela postawi przed Jehową żywego, dokona nad nim aktu prześlągania, po czym odeśle go na pustkowie^s.

11 „Tak więc Aaron przyprowadzi byka na ofiarę za grzech, za samego siebie, żeby dokonać prześlągania za siebie i swój dom. Potem zarżnie tego byka jako ofiarę za swój grzech^t.

16:2 *Zob. *Słownikzek pojęć*. **16:4** *Lub „krótkie spodnie”. **16:7** *Lub „koziołki”. Zob. werset 5. **16:8** *Słowo to może znaczyć „znikający kozioł”. Zob. *Słownikzek pojęć*.

12 „Z ołtarza, który jest przed Jehową, weźmie kadzielnicę^a pełną żarzących się węgli^b, weźmie też dwie garście sproszkowanego wonnego kadzidła^c i wniesie to za zasłonę^d. **13** Wsypie kadzidło do ognia przed Jehową^e, a wtedy obłok dymu z kadzidła zasłoni pokrywę Arki^f, znajdującą się nad Świadcstwem^g. Dzięki temu nie umrze.

14 „Weźmie na palec nieco krwi byka^h i pokropi nią przed pokrywą od strony wschodniej, pokropi nią siedem razyⁱ.

15 „Następnie zarżnie kozła przeznaczonego na ofiarę za grzech ludu^j, a jego krew wniesie za zasłonę^k i zrobi z nią to samo co z krwią byka—pokropi nią w stronę pokryw^l.

16 „Dokona prześlągnięcia za święte miejsce w związku z wszelkimi nieczystymi postępkami Izraelitów, w związku z ich wykroczeniami i grzechami^m. Właśnie tak ma postąpić z namiotem spotkania, bo znajduje się on wśród tych, którzy dopuszczają się nieczystości.

17 „Od chwili, gdy wejdzie dokonać prześlągnięcia w świętym miejscu, aż do chwili, gdy wyjdzie, w namiocie spotkania nie może się znaleźć żaden inny człowiek. Dokona prześlągnięcia za siebie i za swój domⁿ oraz za cały zbór Izraela^o.

18 „Potem wyjdzie do ołtarza^p, który jest przed Jehową, i dokona prześlągnięcia za ołtarz. Weźmie nieco krwi byka i nieco krwi kozła i posmaruje nią rogi ołtarza ze wszystkich stron. **19** Umoczy też w niej palec i siedem razy pokropi nią ołtarz. W ten sposób oczyści go z nieczystych postępów Izraelitów i go uświęci.

ROZDZ. 16

- a Heb 9:4
b Wj 40:29
Kpl 6:13
Lb 16:46
c Wj 30:34-36
Obj 5:8
Obj 8:3-5
d Kpl 16:2
Heb 6:19
Heb 10:19, 20
e Wj 25:22
2Kl 19:15
f Wj 25:18, 21
1Kn 28:11
g Wj 34:29
h Heb 9:22
i Rz 3:25
Heb 9:12
Heb 9:24, 25
Heb 10:4, 12
j Kpl 16:5
Heb 2:17
Heb 5:1-3
Heb 9:26
1Jn 2:1, 2
k Heb 6:19
Heb 9:3, 7
Heb 10:19, 20
l Kpl 17:11
m Kzn 7:20
n Kpl 16:6
o Mk 10:45
Heb 2:9
Heb 7:27
Heb 9:7, 12
Obj 1:5
p Wj 38:1

szpalta 2

- a Heb 9:23
b Kpl 16:16
c Kpl 16:8, 10
d Iz 53:5, 6
2Ko 5:21
e Iz 53:12
Ef 1:7
Heb 9:28
1Pt 2:24
1Jn 3:5
f Kpl 16:10
Ps 103:12
Heb 13:12
g Wj 30:20
h Wj 28:4
Kpl 8:7
i Kpl 16:3
j Kpl 16:5
k Ef 1:7
l Kpl 16:8, 21
m Kpl 4:11, 12
Heb 13:11, 12
n Kpl 23:27, 28
Lb 29:7

20 „Gdy skończy dokonywać prześlągnięcia^a za święte miejsce, za namiot spotkania i ołtarz^b, przyprowadzi żywego kozła^c. **21** Położy na jego głowie obie rce, wyzna nad nim wszelkie przewinienia, wykroczenia i grzechy Izraelitów i przeniesie je na głowę kozła^d, po czym każe wyznaczonemu do tego mężczyźnie^e wypędzić go na pustkowie. **22** Tak oto kozioł, którego ten człowiek wypędzi, zanieś na sobie wszystkie ich przewinienia^e do ziemi pustynnej^f.

23 „Potem Aaron wejdzie do namiotu spotkania, zdejmie lniane szaty, które włożył, gdy szedł do świętego miejsca, i tam je zostawi. **24** Wykąpie się^g w świętym miejscu, ubierze się w swoje szaty^h, a następnie pójdzie i złoży ofiary całopalne—za siebieⁱ i za lud^j—i dokona za siebie i za lud prześlągnięcia^k. **25** A tłuszcz ofiary za grzech spali na ołtarzu.

26 „Człowiek, który wypędził kozła dla Azazela^l, wypierze swoje ubranie i się wykąpie, a potem może wejść do obozu.

27 „Zwierzęta złożone w ofierze za grzech—byk i kozioł—których krew wniesiono do świętego miejsca, by dokonać prześlągnięcia, zostaną wyniesione poza obóz, a ich skóry, mięso i zawartość jelit zostaną spalone^m. **28** Ten, kto je spalił, wypierze swoje ubranie i się wykąpie, a potem może wejść do obozu.

29 „Oto trwałe postanowienie: w 10 dniu miesiąca siódmego macie odczuwać żalⁿ i nie możecie wykonywać żadnej pracy^o—ani wy, ani cudzoziemcy,

16:21 *Lub „mężczyźnie stojącemu w pogotowiu”. **16:29** *Lub „trapić swoje dusze”. Może chodzić o różne formy wyrzeczeń, w tym post.

k którzy się wśród was osiedlili. **30** W tym dniu dokona się za was prześlągania^a i zostaniecie uznani za czystych. Będziecie oczyszczeni w oczach Jehowy ze wszystkich swoich grzechów^b. **31** Jest to dla was szabát, dzień całkowitego odpoczynku—dzień, w którym będziecie odczuwać żal^c. Będzie to dla was trwałe postanowienie.

32 „Prześlągania ma dokonywać namaszczonego kapłan^d, wprowadzony na urząd kapłański^e po swoim ojcu^f. Będzie wtedy ubrany w lniane szaty^g, święte szaty^h. **33** Dokona prześlągania za święte sanktuariumⁱ, za namiót spotkania^j, za ołtarz^k, a także za kapłanów i za cały zbór Izraela^l. **34** Oto trwałe postanowienie^m: Raz w roku należy dokonać za Izraelitów prześlągania w związku ze wszystkimi ich grzechamiⁿ.”

Aaron zrobił więc dokładnie tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

17 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **2** „Powiedz Aaronowi i jego synom oraz wszystkim Izraelitom: „Oto co nakazał Jehowa:

3 „„Jeżeli jakiś Izraelita zarówno w obozie albo poza obozem byka, baranka lub kozę, **4** zamiast przyprowadzić zwierzę przed wejście do namiotu spotkania i złożyć je na ofiarę dla Jehowy przed przybytkiem Jehowy, to ktoś taki będzie obciążony winą krwi. Przelał krew, więc musi zostać zgładzony^{*}. **5** Izraelici nie będą już składać ofiar na otwartym polu. Mają je przynosić Je-

16:31 *Lub „trapić swoje dusze”. **16:32** *Dost. „którego rękę napelniono”. **17:4, 9** *Dost. „odcięty od swojego ludu”.

ROZDZ. 16

- a Jn 3:16
- Rz 8:32
- Tyt 2:13, 14
- 1Jn 1:7
- 1Jn 3:16
- b Jer 33:8
- Heb 9:13, 14
- Heb 10:2
- c Kpl 23:32
- d Wj 29:4, 7
- Kpl 8:12
- e Kpl 8:33
- f Lb 20:26
- g Wj 28:39
- Wj 39:27, 28
- h Wj 28:2
- Wj 29:29
- Kpl 16:4
- i Kpl 16:16
- j Kpl 16:20
- k Kpl 16:18
- l Kpl 16:24
- 1Jn 2:1, 2
- m Kpl 23:31
- Lb 29:7
- n Wj 30:10
- Heb 9:7

szpalka 2

ROZDZ. 17

- a Kpl 3:1, 2
- Kpl 7:11
- b Kpl 3:3-5
- Kpl 7:29-31
- c Pwt 32:17
- Joz 24:14
- d Wj 34:15
- Pwt 31:16
- e Kpl 1:3
- Pwt 12:5, 6
- Pwt 12:13, 14
- f Rdz 9:4
- Kpl 3:17
- Kpl 7:26
- Kpl 19:26
- 1Sm 14:33
- Dz 15:20, 29
- g Kpl 17:14
- Pwt 12:23
- h Kpl 8:15
- Kpl 16:18
- i Mt 26:28
- Rz 3:25
- Rz 5:9
- Ef 1:7
- Heb 9:22
- Heb 13:12
- 1Pt 1:2
- 1Jn 1:7
- Obj 1:5
- j Wj 12:49
- k Pwt 12:23

howie przed wejście do namiotu spotkania, do kapłana, i składać jako ofiary współczestnictwa^{*} dla Jehowy^a. **6** Ich krwią kapłan pokropi ołtarz Jehowy przy wejściu do namiotu spotkania, a tłuszc spali jako przyjemną^{*} woń dla Jehowy^b. **7** Nie mogą już więc składać ofiar bożkom podobnym do kozłów^{*c} i oddawać im czci^{*d}. Będzie to trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń^{*e}”.

8 „Powiedz im: „Jeżeli jakiś Izraelita lub cudzoziemiec, który wśród was mieszka, będzie składał całopalenie lub inną ofiarę, **9** a nie przyniesie jej przed wejście do namiotu spotkania, by tam ją złożyć Jehowie, to ktoś taki zostanie zgładzony^{*e}”.

10 „Jeżeli jakiś Izraelita lub cudzoziemiec, który wśród was mieszka, będzie jadł jakąkolwiek krew^f, to ja na pewno zwrócę się przeciw tej osobie^{*} i ją zgładzę^g. **11** Bo we krwi jest życie^g. Pozwalam jej używać tylko na ołtarzu^h, żebyście mogli dokonywać za siebie^h prześlągania. Ponieważ we krwi jest życie, to ona dokonuje prześląganiaⁱ. **12** Dlatego mówię Izraelitom: „Ani nikt^{*} z was, ani żaden cudzoziemiec, który wśród was mieszkaⁱ, nie może jeść krwi^{*k}”.

13 „Jeżeli jakiś Izraelita lub cudzoziemiec, który wśród was mieszka, upoluje dzikie zwierzę czy ptaka—spośród tych,

17:5 *Zob. Słownikzek pojęć. **17:6** *Dost. „kojącą”. **17:7** *Lub „kozłom”. *Dost. „kozłom”. *Lub „uprawiać z nimi duchowej prostytucji”. **17:10** *Lub „duszy”. *Dost. „odetnę od jej ludu”. **17:11** *Lub „dusza ciała”. *Lub „swoje dusze”. **17:12** *Lub „żadna dusza”.

które można jeść—to wyleje jego krew^a i przykryje ją ziemią.

14 Bo we krwi jest życie*. Krew to życie każdego stworzenia^a. Dlatego powiedziałem Izraelitom: „Nie wolno wam jeść krwi żadnego stworzenia, bo krew to życie każdego stworzenia^a. Kto by ją jadł, zostanie zgładzony^{a,b}”. **15** Jeśli ktoś* z was albo jakiś cudzoziemiec zje mięso zwierzęcia padłego lub rozszarpanego przez dzikie zwierzę^c, to wypierz swoje ubranie, wykąpie się i będzie nieczysty aż do wieczora^d. Potem będzie czysty. **16** Jeśli nie wypierz ubrania i się nie wykąpie, to odpowie za swoje przewinienie^e”.

18 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **2** „Powiedz Izraelitom: „Ja jestem Jehowa, wasz Bóg^f. **3** Nie wolno wam postępować tak, jak się postępuje w ziemi egipskiej, w której mieszkaliście, ani tak, jak się postępuje w ziemi Kanaan, do której was prowadzę^g. Nie naśladowujcie zwyczajów, których trzymają się mieszkańcy tych ziem. **4** Macie wprowadzać w czyn moje rozporządzenia i moje ustawy^h. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg. **5** Przestrzegajcie moich ustaw i moich rozporządzeń, bo każdy, kto ich przestrzega, będzie żyłⁱ. Ja jestem Jehowa.

6 „Nikommu wśród was nie wolno współżyć* z bliskimi krewnymi^j. Ja jestem Jehowa. **7** Nie wolno ci współżyć ze swoim ojcem ani ze swoją matką. To twoja matka, więc nie wolno ci z nią współżyć.

17:14 *Lub „dusza”. ^aLub „dusza wszelkiego ciała”. ^bDosł. „odcięty”. **17:15** *Lub „jakaś dusza”. **18:6** *Dosł. „odślania nagości”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale.

ROZDZ. 17

a Pwt 12:16
Pwt 15:23

b Kpl 17:10, 11

c Wj 22:31
Pwt 14:21

d Kpl 11:40

e Lb 19:20

ROZDZ. 18

f Rdz 17:7
Wj 6:7

g Wj 23:24
Kpl 20:23

h Kpl 20:22
Pwt 4:1

i Łk 10:27, 28
Rz 10:5
Gal 3:12

j Kpl 20:17

szpalta 2

a Rdz 35:22
Rdz 49:4
Kpl 20:11
Pwt 27:20
2Sm 16:21
1Ko 5:1

b Kpl 20:17
Pwt 27:22
2Sm 13:10-12

c Kpl 20:19

d Kpl 20:20

e Kpl 20:12

f Kpl 20:21
Pwt 25:5
Mk 6:17, 18

g Kpl 20:14
Pwt 27:23

h Rdz 30:15

8 „Nie wolno ci współżyć z żoną swojego ojca^a, bo ścigniesz na ojca hańbę*.

9 „Nie wolno ci współżyć ze swoją siostrą—czy jest córką twojego ojca, czy córką twojej matki, czy urodziła się w tym samym domu co ty, czy gdzie indziej^b.

10 „Nie wolno ci współżyć z córką swojego syna lub z córką swojej córki, bo ścigniesz hańbę na samego siebie*.

11 „Nie wolno ci współżyć z córką żony swojego ojca, dzieckiem twojego ojca, bo jest to twoja siostra.

12 „Nie wolno ci współżyć z siostrą swojego ojca, bo jest to jego krewna^c.

13 „Nie wolno ci współżyć z siostrą swojej matki, bo jest to jej krewna.

14 „Nie wolno ci ściągnąć hańby na brata swojego ojca* przez współzycie z jego żoną, bo jest to twoja ciotka^d.

15 „Nie wolno ci współżyć ze swoją synową^e. Jest to żona twojego syna, więc nie wolno ci z nią współżyć.

16 „Nie wolno ci współżyć z żoną swojego brata^f, bo ścigniesz na brata hańbę*.

17 „Nie wolno ci współżyć z kobietą i jej córką^g. Nie wolno ci współżyć z córką jej syna ani z córką jej córki. Są one z nią blisko spokrewnione. Jest to coś ohydneho*.

18 „Nie wolno ci się ożenić z siostrą swojej żony^h i z nią

18:8 *Dosł. „bo jest to nagość twojego ojca”. **18:10** *Dosł. „bo są one twoją nagością”. **18:14** *Dosł. „odśłonić nagości brata swojego ojca”. **18:16** *Dosł. „bo jest to nagość twojego brata”. **18:17** *Lub „bezwstydneho; nieprzyzwoitego”.

współżyć, dopóki twoja żona żyje.

19 „Nie wolno ci współżyć z kobietą, gdy ma miesiączkę i w związku z tym jest nieczysta^a.

20 „Nie wolno ci współżyć z żoną innego mężczyzny*, bo staniesz się przez to nieczysty^b.

21 „Nie wolno ci składać swoich dzieci w ofierze* Molochowi^c. Nie wolno ci w ten sposób bezczęścić imienia swojego Boga^d. Ja jestem Jehowa.

22 „Nie wolno ci współżyć z innym mężczyzną*^e. Jest to coś obrzydliwego.

23 „Mężczyźnie nie wolno współżyć ze zwierzęciem, bo stanie się przez to nieczysty. Również kobiecie nie wolno oddać się zwierzęciu^f. Jest to czyn niezgodny z naturą.

24 „Nie stańcie się nieczysti przez żadną z tych rzeczy, bo przez wszystkie te rzeczy stały się nieczyste narody, które wypędzam przed wami^g. **25** Ich ziemia jest nieczysta, dlatego sprowadzę na nie karę za ich grzech. I ziemia ta wypłuje swych mieszkańców^h. **26** Ale wy macie trzymać się moich ustaw i moich rozporządzeń i nie możecie dopuszczać się żadnej z tych obrzydliwości—ani wy, ani cudzoziemcy, którzy wśród was mieszkająⁱ. **27** Bo wszystkie te obrzydliwe rzeczy robili mieszkańcy tej ziemi, którzy tam żyli przed wami^k, tak iż jest ona nieczysta. **28** Jeśli wy jej nie skalacie, to was nie wypłuje, tak jak wypłuje narody, które tam były przed

18:20 *Lub „swojego bliźniego; swojego towarzysza”. **18:21** *Lub „oddawać swoich dzieci; poświęcać swoich dzieci”. **18:22** *Dost. „kłaść się z mężczyzną tak jak z kobietą”.

ROZDZ. 18

a Kpl 15:19, 24
Kpl 20:18

b Wj 20:14
Kpl 20:10
Pwt 22:22

Prz 6:29
Mt 5:27, 28
1Ko 6:9, 10
Heb 13:4

c Kpl 20:2
Pwt 18:10
1Kl 11:7
2Kl 23:10

d Kpl 20:3

e Rdz 19:5
Kpl 20:13
Sdz 19:22
Rz 1:26, 27
1Ko 6:9, 10
Judy 7

f Wj 22:19
Kpl 20:15, 16

g Kpl 20:23
Pwt 18:12

h Rdz 15:16

i Kpl 20:22
Pwt 4:1, 40

j Wj 12:49

k Pwt 20:17, 18
2Kl 16:2, 3
2Kl 21:1, 2

szpalta 2

a Kpl 18:3
Kpl 20:23
Pwt 18:9

ROZDZ. 19

b Kpl 11:44
Iz 6:3

1Pt 1:15, 16
Obj 4:8

c Wj 20:12
Ef 6:2
Heb 12:9

d Wj 20:8, 11
Wj 31:13
Łk 6:5

e Kpl 26:1
Ps 96:5
Hab 2:18
1Ko 10:14

f Wj 20:4, 23
Pwt 27:15

g Kpl 3:1

h Kpl 7:11, 12

i Kpl 7:17, 18

j Kpl 23:22
Pwt 24:19

wami. **29** Wszyscy*, którzy dopuszczą się którejkolwiek z tych obrzydliwości, zostaną zgładzeni^a. **30** Wywiązujcie się z obowiązków wobec mnie i trzymajcie się z dala od odrażających zwyczajów, które praktykowały wszystkie te narody^a, bo inaczej staniecie się nieczysti. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg^b”.

19 Jehowa mówił dalej do Mojżesza: **2** „Powiedz wszystkim Izraelitom: „Macie być święci, ponieważ ja, Jehowa, wasz Bóg, jestem święty^b”.

3 „Każdy z was ma okazywać szacunek* matce i ojcu^c. Przestrzegajcie moich szabatów^d. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg. **4** Nie zwracajcie się do bezwartościowych bożków^e. Nie odlewajcie sobie bożków z metalu^f. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg.

5 „Jeśli składacie Jehowie ofiarę współuczestnictwa*^g, składajcie ją tak, żeby zyskać Jego uznanie^h. **6** Należy ją jeść w dniu jej złożenia i następnego dnia, ale jeśli coś z niej pozostanie do trzeciego dnia, należy to spalićⁱ. **7** Gdyby jedzono ją w trzecim dniu, stałaby się czymś odrażającym i nie zostałaby przyjęta z uznaniem. **8** Kto by ją jadł, odpowie za swój grzech, bo zbezcześcił to, co dla Jehowy jest święte. Ktoś taki* musi zostać zgładzony^a”.

9 „Kiedy w waszej ziemi nadejdzie pora żniw, nie żnij swojego pola do samego skraju ani nie zbieraj z niego pokłosia*ⁱ.

18:29 *Lub „wszystkie dusze”. ^aDost. „odciąć od swojego ludu”. **19:3** *Dost. „ma się bać”. **19:5** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **19:8** *Lub „taka dusza”. ^aDost. „odciąć od swojego ludu”. **19:9** *Lub „tego, co pozostało”. Zob. *Słowniczek pojęć*.

10 Nie zrywaj do końca winogron w swojej winnicy ani nie zbieraj tych, które spadły na ziemię. Masz je zostawić dla biednego^a i dla cudzoziemca, który osiedlił się wśród was. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg.

11 „Nie wolno wam kraść^b, nie wolno wam oszukiwać^c, nie wolno wam postępować fałszywie wobec siebie nawzajem.

12 Nie wolno wam fałszywie przysięgać, używając mojego imienia^d, i bezcześcić w ten sposób imienia swojego Boga. Ja jestem Jehowa. **13** Nie wolno ci wyszukiwać swojego bliźniego^e, nie wolno ci go łupić^f. Gdy wynajmiesz kogoś do pracy, nie zwlekaj do rana z zapłaceniem mu za nią^g.

14 „Nie wolno ci złorzeczyć niesłyszacemu^{*} ani stawiać przeskody przed niewidomym^h. Będziesz się bać swojego Bogaⁱ. Ja jestem Jehowa.

15 „Nie wolno wam dopuszczać się niesprawiedliwości w sądzie. Nie wolno ci stroniczo traktować biednego ani faworyzować bogategoⁱ. Masz sprawiedliwie osądzać swojego bliźniego.

16 „Nie wolno ci szerzyć oszczerstw wśród swojego ludu^k. Nie wolno ci nastawać na życie^k swojego bliźniego^l. Ja jestem Jehowa.

17 „Nie wolno ci żywić w sercu nienawiści do swojego brata^m. Masz zdecydowanie upominać swojego bliźniegoⁿ, żeby nie obciążył się grzechem razem z nim.

18 „Nie wolno ci wywierać zemsty^o na członkach swoje-

19:10 *Lub „uciśnionego”. 19:14 *Lub „przeklinać niesłyszącego”. 19:16 *Dosl. „krew”. ^aMożliwe też „nie wolno ci stać beczynnie, gdy życie twojego bliźniego jest w niebezpieczeństwie”.

ROZDZ. 19

a Pwt 15:7

b Wj 20:15
Ef 4:28c Kpl 6:2
Prz 12:22
Ef 4:25d Wj 20:7
Mt 5:33, 37
Jak 5:12e Prz 22:16
Mk 10:19

f Prz 22:22

g Pwt 24:15
Jer 22:13
Jak 5:4

h Pwt 27:18

i Kpl 25:17
Neh 5:15
Prz 1:7
Prz 8:13
1Pt 2:17j Wj 23:3
Pwt 1:16, 17
Pwt 16:19
2Kn 19:6
Rz 2:11
Jak 2:9

k Ps 15:1, 3

l Wj 20:16
1Kl 21:13m Prz 10:18
1Jn 2:9
1Jn 3:15n Ps 141:5
Prz 9:8
Mt 18:15o Prz 20:22
Rz 12:19

szpalta 2

a Mt 5:43, 44
Mt 22:39
Rz 13:9
Gal 5:14
Jak 2:8

b Pwt 22:9

c Pwt 22:11

d Kpl 6:6, 7

e Pwt 26:1, 2
Prz 3:9f Kpl 3:17
Kpl 17:13
Pwt 12:23
Dz 15:20, 29g Wj 8:7
Pwt 18:10-12
Gal 5:19, 20
Obj 21:8

go ludu ani żywić do nich urazy. Masz kochać swojego bliźniego jak samego siebie^a. Ja jestem Jehowa.

19 „Macie przestrzegać moich nakazów: Nie wolno ci krzyżować dwóch rodzajów zwierząt domowych. Nie wolno ci obsiewać pola dwoma rodzajami ziarna^b. Nie wolno ci nosić ubrania z dwóch rodzajów włókien połączonych ze sobą^c.

20 „Jeżeli mężczyzna współżyje z kobietą, która jest niewolnicą przyrzeczoną innemu mężczyźnie, ale nie została jeszcze wykupiona lub obdarzona wolnością, to oboje poniosą karę. Nie będą jednak uśmierceni, bo ona nie została jeszcze wyzwolona. **21** Człowiek ten przyprowadzi Jehowie przed wejście do namiotu spotkania barana jako swoją ofiarę za przewinienie^d. **22** Kapłan weźmie tego barana i dokona nim przebłagania przed Jehową za grzech tego człowieka. I zostanie mu on przebaczony.

23 „Gdy wejdziecie do tej ziemi i posadzicie drzewa owocowe, ich owoce macie uważać za nieczyste i nie możecie ich jeść^{*}. Pozostaną dla was takie[#] przez trzy lata. Nie wolno wam ich jeść. **24** W czwartym roku wszystkie ich owoce staną się czymś świętym i z radością ofiarujecie je Jehowie^e. **25** A w piątym roku możecie je jeść. Zbierzecie wtedy obfity plon. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg.

26 „Nie wolno wam jeść niczego, co zawiera krew^f.

„Nie wolno wam wypatrywać znaków wróżebnych ani zajmować się magią^g.

19:23 *Lub „uważać za nieczyste jak nieobrzezane”. [#]Dosl. „nieobrzezane”.

27 „Nie wolno wam golić* włosów na skroniach” ani przycinać brody na końcach^a.

28 „Nie wolno wam robić sobie na ciele nacięć, kiedy ktoś* umrze^b. Nie wolno wam robić sobie tatuaży. Ja jestem Jehowa.

29 „Nie ściągaj hańby na swoją córkę, robiąc z niej prostytutkę^c. Ta ziemia nie może skalać się prostytutką i rozwiązłością^d.

30 „Macie przestrzegać moich szabatów^e. Macie z należytą czcią* odnosić się do mojego sanktuarium. Ja jestem Jehowa.

31 „Nie zwracajcie się do mediów spirytystycznych^f ani nie zasięgajcie rady u wróżbitów^g, bo przez nich stalibyście się nieczysty. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg.

32 „Przed siwym włosem powinieś wstać^h. Do starszej osoby odnoś się z szacunkiemⁱ. Będziesz się bać swojego Boga^j. Ja jestem Jehowa.

33 „Gdy w waszej ziemi zamieszka jakiś cudzoziemiec, nie wolno wam go gnębić^k. **34** Cudzoziemiec, który osiedli się wśród was, ma się dla was stać jak rodowity Izraelita^l. Masz go kochać jak samego siebie, bo przecież wy też byliście cudzoziemcami w ziemi egipskiej^m. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg.

35 „Nie wolno wam postępować nieuczciwie przy ustalaniu miary, wagi lub objętościⁿ. **36** Macie używać dokładnej wa-

19:27 *Lub „przycinać; obcinać”. #Lub „nie wolno wam obcinać pejsów”. ^aNajwyraźniej są to nawiązania do jakichś pogańskich praktyk. **19:28** *Lub „jakaś dusza”. Hebr. słowo *néfes* odnosi się tutaj do zmarłej osoby. **19:30** *Lub „bojaźnią nacechowaną szacunkiem”.

ROZDZ. 19

a Kpl 21:1, 5

b Pwt 14:1

c Pwt 23:17

d Heb 13:4

1Pt 4:3

e Wj 20:10

Wj 31:13

f Kpl 20:6

Pwt 18:10-12

1Kn 10:13

Iz 8:19

g Kpl 20:27

Dz 16:16

h Prz 16:31

Prz 20:29

i Hi 32:6

Prz 23:22

1Tm 5:1

j Hi 28:28

Prz 1:7

Prz 8:13

1Pt 2:17

k Wj 23:9

l Wj 12:49

m Wj 22:21

n Pwt 25:13, 15

Prz 20:10

szpalta 2

a Prz 11:1

b Kpl 18:5

Pwt 4:6

ROZDZ. 20

c Kpl 18:21

Pwt 18:10

d Eze 5:11

e Pwt 13:6-9

f Wj 20:5

g Kpl 19:31

Pwt 18:10-12

Gal 5:19, 20

Obj 21:8

h Kpl 20:27

Dz 16:16

i 1Kn 10:13

j Kpl 11:44

1Pt 1:15, 16

k Kpl 18:4

Kzn 12:13

l Wj 31:13

Kpl 21:8

1Ts 5:23

2Ts 2:13

gi, dokładnych odważników, dokładnej efy* i dokładnego hinu^a. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg, który was wyprowadził z ziemi egipskiej. **37** Macie więc trzymać się wszystkich moich ustaw i wszystkich moich rozporządzeń. Macie ich przestrzegać^b. Ja jestem Jehowa”.

20 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **2** „Masz powiedzieć Izraelitom: ‚Każdy Izraelita i każdy cudzoziemiec mieszkający wśród was, który oddaje swoje dziecko Molochowi, ma być bezwarunkowo uśmiercony^c. Lud go ukamieniuje. **3** Ja sam zwrócę się przeciw niemu i go zgładzę*, bo oddał Molochowi swoje dziecko i skalał moje święte miejsce^d oraz zbezcześcił moje święte imię. **4** Jeżeli lud rozmyślnie przymknie oczy na to, co zrobił ten człowiek, i go nie uśmierci^e, **5** to ja sam zwrócę się przeciw niemu i jego rodzinie^f i zgładzę* zarówno jego, jak i wszystkich, którzy razem z nim oddają cześć* Molochowi.

6 „Jeśli ktoś* zwraca się do mediów spirytystycznych^g i wróżbitów^h, okazując się wobec mnie niewiernym^a, to ja z całą pewnością zwrócę się przeciw niemu^g i go zgładzę*.

7 „Uświęćcie się i stańcie się święciⁱ, bo ja jestem Jehowa, wasz Bóg. **8** Przestrzegajcie moich nakazów^k. Ja jestem Jehowa, który was uświęca^l.

19:36 *Chodzi o miarę objętości ciał sypkich. Zob. Dodatek B14. #Chodzi o miarę objętości płynów. Zob. Dodatek B14. **20:3, 5, 6** *Dosl. „odetnę od jego ludu”. **20:3** *Zob. Słowniczek pojęć. **20:5** #Lub „uprawiają duchową prostytutkę”. **20:6** #Lub „jakaś dusza”. ^aLub „uprawiając duchową prostytutkę”. ^gLub „tej duszy”.

9 „Jeśli ktoś złorzeczy swemu ojcu lub swojej matce*, ma być bezwarunkowo uśmiercony^a. Ponieważ złorzeczył ojcu lub matce, jego krew spadnie na niego.

10 „Jeśli mężczyzna dopuszcza się cudzołóstwa z żoną innego mężczyzny, z żoną swojego bliźniego, to oboje mają być bezwarunkowo uśmierceni^b.

11 Jeśli mężczyzna współżyje z żoną swojego ojca, to ściąga na ojca hańbę^c. Oboje mają być bezwarunkowo uśmierceni. Ich krew spadnie na nich. 12 Jeśli mężczyzna współżyje ze swoją synową, oboje mają być bezwarunkowo uśmierceni. Dopuścili się czynu niezgodnego z naturą. Ich krew spadnie na nich^d.

13 „Jeśli mężczyzna współżyje z innym mężczyzną, obaj robią coś obrzydliwego^e. Mają być bezwarunkowo uśmierceni. Ich krew spadnie na nich.

14 „Jeśli mężczyzna ożenił się z jakąś kobietą, a współżyje też z jej matką, jest to coś ohydne^{fg}. Należy ich wszystkich spalić^g, żeby takie ohydne czyny nie szerzyły się wśród was.

15 „Jeśli mężczyzna współżyje ze zwierzęciem, ma być bezwarunkowo uśmiercony. Macie też zabić zwierzę^h. 16 Jeśli kobieta współżyje ze zwierzęciemⁱ, należy uśmiercić zarówno ją, jak i zwierzę. Mają bezwarunkowo ponieść śmierć. Ich krew spadnie na nich.

17 „Jeśli mężczyzna współżyje ze swoją siostrą, córką swo-

ROZDZ. 20

a Wj 21:17
Pwt 27:16
Prz 20:20
Mt 15:4

b Pwt 5:18
Pwt 22:22
Rz 7:3
1Ko 6:9, 10

c Kpl 18:8
Pwt 27:20

d Kpl 18:15, 29

e Rdz 19:5
Kpl 18:22
Sdz 19:22
Rz 1:26, 27
1Ko 6:9, 10
Judy 7

f Kpl 18:17
Pwt 27:23

g Kpl 21:9

h Wj 22:19
Pwt 27:21

i Kpl 18:23

szpalta 2

a Kpl 18:9
Pwt 27:22

b Kpl 18:19

c Kpl 18:12, 13

d Kpl 18:14

e Kpl 18:16
Pwt 25:5

f Wj 21:1
Pwt 5:1
Kzn 12:13

g Kpl 18:26, 28

h Kpl 18:3, 24
Pwt 12:30

i Kpl 18:27
Pwt 9:5

j Wj 3:17
Wj 6:8
Pwt 8:7-9
Eze 20:6

k Wj 19:5
Wj 33:16
1KI 8:53
1Pt 2:9

jego ojca lub córką swojej matki, i widzą nawzajem swoją nagość, jest to coś haniebnego^a. Zostaną zgładzeni* na oczach swojego ludu. Ściągnął hańbę na swoją siostrę^b, odpowie więc za swój grzech.

18 „Jeśli mężczyzna współżyje z kobietą, gdy ma ona miesiączkę, to oboje odstaniają źródło jej krwi^b. Zostaną więc zgładzeni*.

19 „Nie wolno ci współżyć z siostrą swojej matki ani siostrą swojego ojca, bo ściągniesz hańbę na krew^c. Ci, którzy się tego dopuszczają, odpowiedzą za swój grzech. 20 Jeśli mężczyzna współżyje z żoną swojego wujka, ściąga na wujka hańbę^d. Oboje odpowiedzą za swój grzech. Umrą bezdzietnie. 21 Jeśli mężczyzna współżyje z żoną swojego brata, jest to coś odrażającego^e. Ściągnął na brata hańbę*. Oboje będą bezdzietni.

22 „Macie przestrzegać wszystkich moich ustaw i moich rozporządzeń^f, żeby ziemia, do której was prowadzę i w której zamieszkacie, was nie wypuła^g. 23 Nie wolno wam naśladować zwyczajów narodów, które wypędzam przed wami^h, bo one dopuszczają się wszystkich tych rzeczy i ja się nimi brzydzęⁱ. 24 Dlatego wam powiedziałem: „To wy zajmiecie tę ziemię, dam ją wam na własność—ziemię mlekiem i miodem płynącą^j. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg, który was oddzielił od tych ludów”^k. 25 Macie odróżniać zwierzę czyste od nieczy-

20:17 *Dost. „odcięci”. ^aDost. „odstąpił nagość swojej siostry”. 20:18 *Dost. „odcięci od swojego ludu”. 20:20 *Dost. „odstąpił nagość swojego wujka”. 20:21 *Dost. „odstąpił nagość swojego brata”.

20:9 *Lub „przeklina swojego ojca lub swoją matkę”. 20:11 *Dost. „odstąpił nagość swojego ojca”. 20:14 *Lub „bezwstydny; nieprzyzwoity”. ^aWyrok ten wykonywano po wcześniejszym uśmierceniu danej osoby. Zob. Joz 7:25.

stego, ptaka czystego od nieczystego^a. Nie pozwólcie, żeby jakiegokolwiek zwierzęta, ptaki lub pełzające stworzenia—które nakazałem wam uważać za nieczyste—uczyniły was* odrażającymi^b. **26** Macie być dla mnie święci, ponieważ ja, Jehowa, jestem święty^c. Oddzielam was od tych ludów, żebyście stali się moimi^d.

27 „Každy—czy to mężczyzna, czy kobieta—kto jest medium spirytystycznym lub wróżbitą*, ma być bezwarunkowo uśmiercony^e. Należy go ukamienować. Jego krew spadnie na niego”.

21 Jehowa rzekł do Mojżesza: „Powiedz kapłanom, synom Aarona: Żaden kapłan nie może stać się nieczysty z powodu jakiejś zmarłej osoby* spośród swojego ludu^f. **2** Ale z powodu swojego bliskiego krewnego—matki, ojca, syna, córki, brata **3** oraz siostry, bliskiej krewniej, która jest dziewicą i nie wyszła jeszcze za mąż—może stać się nieczysty. **4** Nie może stać się nieczysty ani się splamić z powodu kobiety, która ma męża spośród jego ludu. **5** Kapłani nie mogą golić sobie głowy^g ani boków brody, nie mogą też robić sobie nacięć na ciele^h. **6** Mają być święci dla swojego Bogaⁱ. Niech nie beczeszczą Jego imienia^j, bo to oni składają swojemu Bogu chleb*—ofiary dla Jehowy spalane w ogniu. Mają więc być święci^k. **7** Nie mogą ożenić się z prostytutką^l, kobietą zhańbioną ani rozwiedzioną^m, bo kapłan jest święty dla swojego Boga.

20:25 *Lub „wasze dusze”. **20:27** *Lub „kto ma ducha przepowiadania”. **21:1** *Lub „duszy”. **21:6** *Lub „pokarm”.

ROZDZ. 20

a Kpł 11:46, 47
Pwt 14:4-20

b Kpł 11:43

c Kpł 19:2
Ps 99:5
1Pł 1:15, 16
Obj 4:8

d Pwt 7:6

e Wj 22:18
Kpł 19:31
Kpł 20:6
Pwt 18:10-12
Obj 21:8

ROZDZ. 21

f Lb 19:14

g Pwt 14:1

h Kpł 19:27, 28

i Wj 29:44

j Kpł 18:21
Kpł 19:12
Kpł 22:32

k Iz 52:11
1Pł 1:15, 16

l Kpł 19:29

m Pwt 24:1
Eze 44:22

szpalta 2

a Wj 28:41

b Wj 28:36
Kpł 11:45
Kpł 20:7, 8

c Kpł 20:14

d Kpł 8:12

e Wj 28:2
Wj 29:29
Kpł 16:32

f Rdz 37:34
Kpł 10:6

g Lb 6:7
Lb 19:11, 14

h Kpł 10:7

i Kpł 8:12

j Eze 44:22

k Ezd 9:2

8 Macie uważać go za świętego^a, bo on składa waszemu Bogu chleb. Ma być dla was święty, ponieważ ja, Jehowa, który was uświęca, jestem święty^b.

9 „Jeśli córka kapłana hańbi się uprawianiem prostytucji, to hańbi swojego ojca. Należy ją spalić^c.”

10 „Arcykapłan—ten spośród swoich braci, któremu wylano na głowę olejek do namaszczenia^d i który został wprowadzony na urząd*, by nosił szaty kapłańskie^e—nie może rozwichrzać włosów ani rozdzierać szat^f.

11 Nie może podchodzić do żadnej zmarłej osoby^g. Nie może stać się nieczysty z powodu swojego ojca ani swojej matki.

12 Nie może wychodzić z sanktuarium swojego Boga i go profanować^h, bo ma na sobie znak oddania dla Niego, olejek do namaszczenia od swojego Bogaⁱ. Ja jestem Jehowa.

13 „Ma się ożenić z dziewczcą^j. **14** Nie może wziąć sobie za żonę wdowy, kobiety rozwiedzionej, zhańbionej ani prostytutki. Ma się ożenić z dziewczcą spośród swojego ludu. **15** Nie wolno mu zhańbić swojego potomstwa wśród swojego ludu^k, bo ja jestem Jehowa, który go uświęca^l”.

16 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **17** „Powiedz Aaronowi: Żaden mężczyzna spośród twoich potomków, który ma jakąś wadę fizyczną, nie może zbliżać się do ołtarza, żeby składać w ofierze chleb swojemu Bogu.

21:9 *Wyrok ten wykonywano po wcześniejszym uśmierceniu danej osoby. Zob. Joz 7:25. **21:10** *Dosl. „którego rękę napełniono”. **21:11** *Lub „zmarłej duszy”. Hebr. słowo *néfesz* występuje tutaj w połączeniu z hebr. słowem oznaczającym zmarłego.

Będzie tak przez wszystkie ich pokolenia. **18** Nie może tego robić mężczyzna, który jest niewidomy, kulawy, ma zniekształconą twarz* albo jedną kończynę dłuższą, **19** mężczyzna ze złamaną nogą lub złamaną ręką, **20** garbaty, karłowaty*, z chorobą oczu, egzemą, grzybicą lub z uszkodzonymi jądrami^a. **21** Żaden mężczyzna z potomków kapłana Aarona mający jakąś wadę fizyczną nie może zbliżać się do ołtarza, żeby składać Jehowie ofiary spalane w ogniu. Ma wadę, nie może więc składać w ofierze chleba swojemu Bogu. **22** Może jeść chleb swojego Boga—z rzeczy najświętszych^b i z rzeczy świętych^c— **23** nie może jednak podchodzić do zastony^d ani zbliżać się do ołtarza^e, bo ma jakąś wadę. Nie może profanować mojego sanktuarium^f, bo ja jestem Jehowa, który ich uświęca^g.

24 Oto co Mojżesz przekazał Aaronowi i jego synom oraz wszystkim Izraelitom.

22 Jehowa mówił dalej do Mojżesa: **2** „Powiedz Aaronowi i jego synom, żeby uważali, jak się obchodzą ze świętymi rzeczami*, które Izraelici dla mnie uświęcają^h, i nie beczczęścili mojego świętego imieniaⁱ. Ja jestem Jehowa. **3** Przekaż im: „Jeśli ktoś z waszych potomków zbliży się do świętych rzeczy, które Izraelici uświęcają dla Jehowy, a będzie nieczysty, to ktoś taki* zostanie zgładzony^j—i już nigdy nie stanie przede mną. Będzie

21:18 *Dosl. „z rozszczepionym nosem”. **21:20** *Możliwe też „chorobliwie chudy”. **22:2** *Dosl. „żeby byli oddzieleni od świętych rzeczy”. **22:3** *Lub „taka dusza”. ^aDosl. „odcięty”.

ROZDZ. 21

a Pwt 23:1

b Kpl 2:10
Kpl 6:14, 16
Kpl 24:8, 9
Lb 18:9c Kpl 22:10
Lb 18:19

d Wj 30:6

e Wj 38:1

f Wj 25:8

g Wj 28:41

ROZDZ. 22

h Wj 28:38
Lb 18:32

i Kpl 21:6

szpalta 2

a Kpl 7:20

b Kpl 13:2

c Kpl 15:2

d Kpl 14:2
Kpl 15:13e Kpl 21:1
Lb 19:11, 22

f Kpl 15:16

g Kpl 11:24, 43

h Kpl 15:7, 19

i Lb 19:6, 7

j Lb 18:11

k Wj 22:31
Kpl 17:15
Pwt 14:21

l Wj 29:33

tak przez wszystkie wasze pokolenia^a. Ja jestem Jehowa. **4** Żaden mężczyzna z potomków Aarona, który choruje na trąd^b lub ma jakiś wyciek^c, nie może jeść ze świętych rzeczy, dopóki nie stanie się czysty^d. Dotyczy to też mężczyzny, który dotknie kogoś, kto stał się nieczysty z powodu zmarłej osoby^e, mężczyzny, u którego nastąpi wpływ nasienia^f, **5** mężczyzny, który dotknie nieczystego stworzenia—spośród stworzeń, od jakich roi się na ziemi^g—lub który dotknie kogoś, kto z jakiegokolwiek powodu stał się nieczysty i może uczynić nieczystym jego samego^h. **6** Kto dotknie* kogoś lub czegoś takiego, będzie nieczysty aż do wieczora i dopóki się nie wykąpie, nie może jeść nic ze świętych rzeczyⁱ. **7** Gdy zajdzie słońce, będzie czysty i będzie mógł jeść ze świętych rzeczy, bo jest to jego pokarm^j. **8** Poza tym nie może jeść zwierzęcia padłego ani rozszarpanego przez dzikie zwierzęta, żeby nie stać się przez to nieczystym^k. Ja jestem Jehowa.

9 „Mają trzymać się moich nakazów, żeby nie obciążyć się grzechem za zbezczeszczenie świętych rzeczy i żeby nie umrzeć. Ja jestem Jehowa, który ich uświęca.

10 „Osoba nieupoważniona* nie może jeść nic świętego^l. Żaden cudzoziemiec goszczący u kapłana ani wynajęty pracownik nie może jeść nic świętego. **11** Ale jeśli kapłan kupi kogoś* za własne pieniądze, to ktoś taki może to jeść. Również niewolnicy urodzeni w jego domu mo-

22:4 *Lub „duszy”. **22:6** *Lub „dusza, która dotknie”. **22:10** *Dosl. „obcy”, czyli ktoś, kto nie należy do rodu Aarona. **22:11** *Lub „jakąś duszę”.

gą jeść jego pokarm^a. **12** Jeśli córka kapłana wyjdzie za mężczyznę, który nie jest kapłanem*, to nie może jeść ze świętych rzeczy złożonych w darze. **13** Ale jeśli zostanie wdową lub rozwódką, a nie ma dzieci, i powróci do domu ojca, gdzie mieszkała w młodości, to może jeść jego pokarm^b. Tylko osoba nieupoważniona* nie może tego robić.

14 „Jeśli ktoś przez pomyłkę zje coś świętego, to da kapłanowi rekompensatę powiększoną o jedną piątą wartości tej świętej rzeczy^c. **15** Kapłani nie mogą bezcześcić świętych rzeczy składanych Jehowie przez Izraelitów^d. **16** narażając ich na jedzenie tych rzeczy i tym samym na karę. Bo ja jestem Jehowa, który ich uświęca”.

17 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **18** „Powiedz Aaronowi i jego synom oraz wszystkim Izraelitom: „Jeżeli jakiś Izraelita lub cudzoziemiec, który osiedlił się wśród was, składa Jehowie ofiarę całopalną^e w związku z jakimś ślubem lub jako inną dobrowolną ofiarę^f, **19** to ma złożyć zdrowego samca^g, baranka lub koziołka. Wtedy taka ofiara zostanie przyjęta z uznaniem. **20** Nie wolno wam składać żadnego zwierzęcia, które ma jakąś skazę^h, bo taka ofiara nie zostanie przyjęta z uznaniem.

21 „Jeśli ktoś składa Jehowie ofiarę współuczestnictwaⁱ w związku ze spełnieniem jakiegoś ślubu lub jako inną dobrowolną ofiarę, to żeby została ona przyjęta z uznaniem,

22:12 *Lub „za obcego”. 22:13 *Dosl. „obcy”, czyli ktoś, kto nie należy do rodu Aarona. 22:21 *Zob. *Słownikzek pojęć*.

ROZDZ. 22

a Lb 18:11

b Kpl 10:14

Lb 18:19

c Kpl 5:15, 16

d Lb 18:32

e Lb 15:14, 16

f Kpl 7:16

Lb 15:3

Pwt 12:5, 6

g Kpl 1:3

Kpl 22:22

h Pwt 15:19, 21

Pwt 17:1

Mal 1:8

Heb 9:14

1Pt 1:19

i Kpl 3:1

szpalta 2

a Wj 22:30

b Wj 23:19

Pwt 22:6

c Kpl 7:12

d Kpl 7:15

e Kpl 19:37

Lb 15:40

Pwt 4:40

ma złożyć zdrowe zwierzę z bydła albo z owiec lub kóz. Nie może mieć ono żadnej skazy. **22** Nie wolno wam przynosić Jehowie żadnego zwierzęcia, które jest ślepe albo ma złamanie, skałeczenie, brodawkę, strupiejące rany lub grzybicę. Żadnej takiej ofiary nie wolno wam złożyć na ołtarzu dla Jehowy. **23** Jeśli byk lub owca ma którąś kończynę dłuższą lub krótszą, to możesz złożyć takie zwierzę jako dobrowolną ofiarę, ale nie może to być ofiara związana z jakimś ślubem, bo nie została by przyjęta z uznaniem. **24** Nie możesz złożyć Jehowie zwierzęcia ze zgniecionymi, zmiażdżonymi, oderwanymi lub wyciętymi jądrami. Nie wolno wam składać takich zwierząt w ofierze w swojej ziemi. **25** Jeśli takie zwierzę przyniesie cudzoziemiec, nie wolno wam go złożyć jako chleba dla swojego Boga, bo jest okaleczone, ma skazę. Taka ofiara nie zostanie przyjęta z uznaniem”.

26 Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza: **27** „Jeśli urodzi się cielę, jagnię lub koźle, to przez siedem dni pozostanie przy swojej matce^a, a ósmego dnia i później można je będzie złożyć jako ofiarę dla Jehowy spalaną w ogniu. Ofiara ta zostanie przyjęta z uznaniem. **28** Krowy lub owcy nie wolno wam zarzynać razem z ich młodymi w tym samym dniu^b.

29 „Jeśli składacie Jehowie ofiarę dziękczynną^c, złożcie ją tak, żeby zyskać Jego uznanie. **30** Należy ją zjeść w tym samym dniu. Nic z niej nie wolno wam pozostawić do rana^d. Ja jestem Jehowa.

31 „Przestrzegajcie moich przykazań^e. Ja jestem Jehowa.

32 Nie wolno wam bezcześcić

mojego świętego imienia^a. Izraelici mają mnie uświęcać^b. Ja jestem Jehowa, który was uświęca^c. **33** Ja wyprowadziłem was z ziemi egipskiej, żeby pokazać, że jestem waszym Bogiem^d. Ja jestem Jehowa^e”.

23 Jehowa mówił dalej do Mojżesza: **2** „Powiedz Izraelitom: „Oto okresowe święta^e dla Jehowy, które macie obchodzić^{ff}—święte zgromadzenia, moje święta:

3 „Sześć dni można wykonywać pracę, ale w siódmym dniu jest szabat. Jest to dzień całkowitego odpoczynku^g, święte zgromadzenie. Nie możecie wtedy wykonywać żadnej pracy. Ma to być szabat ku czci Jehowy—wszędzie, gdzie będziecie mieszkać^h.

4 „Takie są okresowe święta dla Jehowy, święte zgromadzenia, które macie zwoływać w wyznaczonych porach: **5** W 14 dniu miesiąca pierwszegoⁱ, o zmierzchu^j, jest Pascha^k ku czci Jehowy.

6 „W 15 dniu tego miesiąca zaczyna się Święto Przaśników ku czci Jehowy^k. Przez siedem dni macie jeść przaśny chleb^l. **7** Pierwszego dnia urządzić święte zgromadzenie^m. Nie możecie wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracy. **8** Przez siedem dni będziecie składać Jehowie ofiary spalane w ogniu. Siódmego dnia będzie święte zgromadzenie. Nie możecie wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracyⁿ”.

9 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **10** „Powiedz Izraelitom: „Gdy już wejdziecie do ziemi, którą wam daję, to w czasie żniw pierwszy snop^o z waszych

23:2 *Lub „zwoływać”. 23:5 *Dośl. „między dwoma wieczorami”. 23:10 *Dośl. „snop pierwocin”.

ROZDZ. 22

a Kpl 18:21
Kpl 19:12

b Kpl 10:3

c Wj 19:5
Kpl 20:8
Kpl 21:8

d Wj 6:7
Kpl 11:45

ROZDZ. 23

e Wj 23:14
Kpl 23:37

f Lb 10:10

g Wj 16:30
Wj 20:10
Dz 15:21

h Neh 13:22

i Lb 9:2, 3
Lb 28:16

j Wj 12:3, 6
Pwt 16:1
1Ko 5:7

k Lb 28:17
1Ko 5:8

l Wj 12:15
Wj 13:6
Wj 34:18

m Wj 12:16

szpalta 2

a 1Ko 15:20, 23

b Lb 18:8, 12
Prz 3:9
Eze 44:30

c Wj 34:22
Pwt 16:9, 10

d Dz 2:1

e Lb 28:26-31
Pwt 16:16

f Kpl 7:11, 13

g Wj 23:16
Wj 34:22

h Lb 28:26, 27

zbiorów^a macie przynieść do kapłana^b. **11** A on będzie kołysał tym snopem przed Jehową, żeby zjednać wam Jego uznanie. Będzie to robił następnego dnia po szabacie. **12** W tym samym dniu, w którym kapłan będzie kołysał snopem, złożycie też zdrowego rocznego baranka na całopalenie dla Jehowy. **13** Na ofiarę zbożową^c złożycie dwie dziesiąte efy^d najlepszej mąki wymieszanej z oliwą. Będzie to ofiara o przyjemnej^e woni, ofiara dla Jehowy spalana w ogniu. A na ofiarę płynną złożycie ćwierć hinu^f wina. **14** I aż do dnia, w którym przyniesiecie te ofiary dla swojego Boga, z nowego zboża nie wolno wam jeść ani chleba, ani ziarna—czy to prażonego, czy świeżego. Będzie to trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń—wszędzie, gdzie będziecie mieszkać.

15 „Od dnia po szabacie, czyli od dnia, gdy przyniesiecie snopek na ofiarę kołysaną, odliczycie siedem szabatów^g, siedem pełnych tygodni. **16** Następnego dnia po siódmym szabacie, czyli 50 dnia^d, złożycie Jehowie ofiarę zbożową z nowego ziarna^e. **17** Przyniesiecie z domu dwa chleby na ofiarę kołysaną. Macie je upiec na zakwasie^f z dwóch dziesiątych efy^g najlepszej mąki. Będą to pierwsze dojrzałe plony dla Jehowy^g. **18** Razem z chlebami złożycie siedem zdrowych rocznych baranków oraz jednego młodego byka i dwa barany^h. Przeznaczycie je na całopalenie dla Jehowy razem z odpowiednią ofiarą zbożową oraz ofiarami płynny-

23:13 *Zob. Słowniczek pojęć. 23:13, 17 ^fEfa odpowiadała 22 l. Zob. Dodatek B14. 23:13 ^eDośl. „kojącej”. ^gHin odpowiadał 3,67 l. Zob. Dodatek B14.

mi. Będzie to ofiara o przyjemnej* woni, ofiara dla Jehowy spalana w ogniu. **19** Na ofiarę za grzech złożycie kozłą^a, a na ofiarę współuczestnictwa*^b dwa roczne baranki. **20** Kapłan weźmie te dwa baranki i będzie nimi kołysał razem z chlebami z pierwszych dojrzałych plonów. Będzie to ofiara kołysana przed Jehową, coś świętego dla Jehowy, przeznaczonego dla kapłana^c. **21** Tego dnia zwołacie^d święte zgromadzenie. Nie możecie wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracy. Będzie to trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń—wszędzie, gdzie będziecie mieszkać.

22 „Kiedy w waszej ziemi nadejdzie pora żniw, nie żnij swego pola do samego skraju ani nie zbieraj tego, co na nim pozostanie po żniwach^e. Masz to zostawić dla biednego*^f i dla cudzoziemca^g, który osiedlił się wśród was. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg”.

23 Jehowa polecił też Mojżeszowi: **24** „Przekaż Izraelitom: „Pierwszy dzień miesiąca siódmego ma być dla was dniem całkowitego odpoczynku, dniem pamiętnym, świętym zgromadzeniem zwoływanym dęciem w trąby^h. **25** Nie możecie wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracy, macie natomiast złożyć Jehowie ofiary spalane w ogniu”.

26 Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza: **27** „Dziesiąty dzień tego siódmego miesiąca będzie Dniem Prześląganiaⁱ. Macie urządzać święte zgromadzenie. Będziecie odczuwać żal*^j

23:18 *Dosl. „kojącej”. **23:19** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **23:22** *Lub „uciśnionego”. **23:27** *Lub „trapić swoje dusze”. Może chodzić o różne formy wyrzeczeń, w tym post.

ROZDZ. 23

a Kpl 4:23

b Kpl 3:1

c Kpl 7:34
Kpl 10:14
Lb 18:9
Pwt 18:4
1Ko 9:13

d Lb 10:10

e Kpl 19:9
Pwt 24:19
Rut 2:2, 3

f Iz 58:7

g Kpl 19:33

h Lb 10:10
Lb 29:1i Wj 30:10
Kpl 25:9j Kpl 16:29, 30
Lb 29:7

szpalta 2

a Kpl 16:34
Heb 9:12,
24-26
Heb 10:10
1Jn 2:1, 2b Lb 9:13
Lb 15:30c Kpl 16:29-31
Kpl 23:27
Lb 29:7d Wj 23:16
Lb 29:12
Pwt 16:13
Ezd 3:4
Neh 8:14-18
Jn 7:2

e Neh 8:18

f Wj 23:14
Pwt 16:16g Lb 28:26
Lb 29:7

h Kpl 1:3

i złożycie Jehowie ofiary spalane w ogniu. **28** Nie wolno wam wtedy wykonywać żadnej pracy, bo jest to Dzień Prześlągania^a—dzień, w którym dokonacie się za was prześlągania przed Jehową, waszym Bogiem. **29** Każdy, kto* w tym dniu nie będzie odczuwał żalu^z, zostanie zgładzony^{ab}. **30** Zgładzę też każdego*, kto tego dnia będzie wykonywał jakąkolwiek pracę. **31** Nie wolno wam wtedy wykonywać żadnej pracy. Będzie to trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń—wszędzie, gdzie będziecie mieszkać. **32** Jest to dla was szabat, dzień całkowitego odpoczynku, w którym macie odczuwać żal^c. Będziecie go obchodzić od wieczora dziewiątego dnia tego miesiąca do wieczora następnego dnia”.

33 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **34** „Powiedz Izraelitom: „W 15 dniu tego siódmego miesiąca zacznie się Święto Szałasów. Będziecie je obchodzić ku czci Jehowy przez siedem dni^d. **35** Pierwszego dnia będzie święte zgromadzenie. Nie możecie wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracy. **36** Przez siedem dni będziecie składać Jehowie ofiary spalane w ogniu. A ósmego dnia urządzicie święte zgromadzenie^e i też złożycie Jehowie ofiary spalane w ogniu. Będzie to uroczyste zgromadzenie. Nie możecie wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracy.

37 „Takie są święta^f dla Jehowy, święte zgromadzenia^g, które macie zwoływać, żeby składać Jehowie ofiary spalane w ogniu: całopalenia^h razem

23:29 *Lub „każda dusza”. ^zMożliwe też „nie będzie pościł”. ^{ab}Dosl. „odcięty od swojego ludu”. **23:30** *Lub „każda dusza”.

z ofiarami zbożowymi^a oraz ofiarami płynnymi^b—zgodnie z tym, co jest wymagane na każdy dzień. **38** Macie je składać niezależnie od tego, co składacie Jehowie w dni szabatu^c, niezależnie od waszych darów^d, ofiar związanych ze ślubami^e i innych dobrowolnych ofiar^f dla Jehowy. **39** W 15 dniu miesiąca siódmego, gdy zbierzecie plony ziemi, macie zacząć obchody święta ku czci Jehowy. Będzie ono trwało siedem dni^g. Pierwszy i ósmy dzień będą dniami całkowitego odpoczynku^h. **40** Pierwszego dnia weźmiecie sobie owoce z okazałych drzew, liście drzew palmowychⁱ, gałęzie z bujnych drzew i topoli rosnących w dolinach* i przez siedem dni będziecie się radować^j przed Jehową, swoim Bogiem^k. **41** Każdego roku w miesiącu siódmym będziecie obchodzić to siedmiodniowe święto ku czci Jehowy^l. Będzie to trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń. **42** Przez siedem dni będziecie mieszkać w szałasach^m. Mają to robić wszyscy rodowici Izraelici, **43** żeby wasze następne pokolenia wiedziałyⁿ, że w szałasach kazałem mieszkać Izraelitom, gdy wyprowadzałem ich z Egiptu^o. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg^p”.

44 Mojżesz powiedział więc Izraelitom o okresowych świętach dla Jehowy.

24 Jehowa mówił dalej do Mojżesza: **2** „Powiedz Izraelitom, że mają przynosić do lamp świecznika czystą oliwę z rozgniecionych oliwek, tak żeby lampy stale się paliły^p. **3** Aaron zadba o to, żeby w namiocie spotkania, przed zasło-

23:40 *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 23

- a Kpl 2:1, 11
- b Lb 15:5
Lb 28:6, 7
- c Wj 16:23
Wj 20:8
Wj 31:13
- d Wj 28:38
Lb 18:29
- e Pwt 12:11
- f Lb 29:39
Pwt 12:6
1Kn 29:9
2Kn 35:8
Ezd 2:68
- g Pwt 16:13
- h Lb 29:12
- i Neh 8:15
Obj 7:9
- j Neh 8:10
- k Pwt 16:15
- l Lb 29:12
- m Pwt 31:10, 11
- n Pwt 31:13
Ps 78:6
- o Wj 12:37, 38
Lb 24:5

ROZDZ. 24

- p Wj 27:20, 21
Lb 8:2

szpalta 2

- a Wj 25:31
Wj 39:33, 37
Heb 9:2
- b Wj 25:23, 24
1Kl 7:48
- c Wj 40:22, 23
1Sm 21:4
Mk 2:25, 26
- d Kpl 2:2
Kpl 6:15
- e Lb 4:7
1Kn 9:32
2Kn 2:4
- f Kpl 21:22
Kpl 22:10
1Sm 21:4, 6
Mt 12:3, 4
Łk 6:3, 4
- g Kpl 6:14, 16
- h Wj 12:38
Lb 11:4
- i Wj 20:7
Wj 22:28
Kpl 19:12
- j Wj 18:22
- k Wj 18:15, 16
Lb 15:32, 34

ną, za którą jest Arka Świadcstwa, lampy paliły się przed Jehową od wieczora do rana. Będzie to trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń. **4** Zadba on o to, żeby na świeczniku^a ze szczerzego złota zawsze były lampy przed Jehową.

5 „Weźmiesz najlepszą mąkę i upieczesz z niej 12 okrągłych chlebów. Na każdy z nich zużyjesz dwie dziesiąte efy^a mąki.

6 Ułóżysz je przed Jehową na stole ze szczerzego złota^b w dwa stosy, po sześć w stosie^c. **7** Na każdym stosie położysz czyste kadzidło^a, które będzie ofiarowane zamiast chleba jako jego wyobrażenie^{ad}. Będzie to ofiara dla Jehowy spalana w ogniu.

8 Należy układać ten chleb przed Jehową w każdy szabat^e. Jest to trwałe przymierze między mną a Izraelitami. **9** Chleb przypadnie Aaronowi i jego synom^f i będą go jeść w świętym miejscu^g, bo jest to coś szczególnie świętego z ofiar dla Jehowy spalanych w ogniu. Będzie to dla was trwałe przepis^h”.

10 Wśród Izraelitów był pewien człowiek—syn Izraelitki i Egipcjanina^b—który pobił się w obozie z pewnym Izraelitą **11** i zaczął znieważać i przeklinać Imię^a. Przeprowadzono go więc do Mojżeszaⁱ. (Jego matką była Szelomit, córka Dibriego z plemienia Dana). **12** Oddano go pod straż do czasu, aż Jehowa wyjawí swoją decyzję w jego sprawie^k.

24:5 *Efa odpowiadała 22 l. Zob. *Do-datek B14*. **24:7** *Chodzi o olibanum, gumożywicę z kadzidłowca. #Lub „jako część ofiary mająca być przypomnieniem dla Boga”. **24:9** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **24:11** *Lub „złorzęczyć imieniu”. Chodzi o imię Jehowy, jak na to wskazują wersety 15 i 16.

13 Jehowa przemówił do Mojżesza: **14** „Wyprowadź bluźniercę poza obóz, a wszyscy, którzy go słyszeli, niech połączą ręce na jego głowie i cały lud niech go ukamieniuje^a. **15** I masz powiedzieć Izraelitom: „Jeżeli ktoś przeklina swego Boga, to odpowie za swój grzech. **16** Znieważa imię Jehowy, więc ma bezwarunkowo ponieść śmierć^b. Cały lud ma go ukamienować. Każdy, kto znieważa Imię—czy to cudzoziemiec, który mieszka wśród was, czy rodowity Izraelita—ma zostać uśmiercony.

17 „Jeśli ktoś odbierze drugiemu człowiekowi życie^c, ma bezwarunkowo zostać uśmiercony^c. **18** Kto zabije czyjeś zwierzę^d, ma dać za nie odszkodowanie, zwierzę za zwierzę^e. **19** Jeśli ktoś zrani bliźniego, to należy mu zrobić to samo^d. **20** Złamanie za złamanie, oko za oko, ząb za ząb—to, co ktoś zrobił drugiemu człowiekowi, należy zrobić jemu^e. **21** Kto zabije czyjeś zwierzę, ma dać za nie odszkodowanie^f, ale kto zabije człowieka, ma zostać uśmiercony^g.

22 „To samo prawo ma obowiązywać zarówno rodowitego Izraelitę, jak i cudzoziemca, który osiedlił się wśród was^h. Bo ja jestem Jehowa, wasz Bógⁱ”.

23 Mojżesz przekazał Izraelitom te słowa, a oni wyprowadzili bluźniercę poza obóz i go ukamienowaliⁱ. Zrobili więc tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

25 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza na górze Synaj: **2** „Powiedz Izraelitom: „Gdy już wejdziecie do kraju, który wam

24:17 *Lub „kto śmiertelnie ugodzi jakąś duszę ludzką”. **24:18** *Lub „kto śmiertelnie ugodzi duszę jakiegoś zwierzęcia”. ^aLub „duszę za duszę”.

ROZDZ. 24

a Lb 15:32, 35
Pwt 17:7

b Pwt 5:11

c Rdz 9:6
Wj 21:12
Lb 35:31
Pwt 19:11-13

d Wj 21:23, 24

e Pwt 19:21
Mt 5:38

f Wj 22:1

g Rdz 9:6
Wj 21:12

h Wj 12:49
Kpl 17:10
Kpl 19:34
Lb 9:14
Lb 15:16

i Lb 15:33, 36
Pwt 17:7

szpalta 2

ROZDZ. 25

a Rdz 15:16

b Kpl 26:34
2Kn 36:20, 21

c Wj 23:10, 11

d Kpl 16:30
Kpl 23:27, 28

e Iz 61:1, 2
Łk 4:18, 19
Rz 8:20, 21

f Kpl 27:24
Lb 36:4
Pwt 15:1

g Kpl 25:5

dają^a, pozwolicie ziemi odpocząć. Będzie to szabat ku czci Jehowy^b. **3** Sześć lat macie obsiewać pola, sześć lat macie też przycinać winorośle i zbierać plony ziemi^c. **4** Ale w siódmym roku nastąpi szabat. Będzie to rok całkowitego odpoczynku dla ziemi, szabat ku czci Jehowy. Nie wolno wam obsiewać pół ani przycinać winorośli. **5** Nie wolno wam żąć tego, co wyrosło z ziaren pozostałych po poprzednich żniwach. Nie wolno wam też urządzać zbioru winogron z nieprzycinanych winorośli. Ma to być rok całkowitego odpoczynku dla ziemi. **6** Jednak to, co ziemia sama urodzi w czasie tego szabatu, może wam służyć za pokarm—wam i waszym niewolnikom, waszym niewolnicom, wynajętym pracownikom i cudzoziemskim osiedleńcom, którzy z wami mieszkają, **7** jak również domowym i dzikim zwierzętom w waszej ziemi. Możecie jeść cały jej plon.

8 „Odliczycie sobie siedem lat szabatowych, siedem razy po siedem lat—w sumie 49 lat. **9** W 10 dniu miesiąca siódmego, w Dniu Przebłagania^d, będziecie głośno dąć w róg, tak żeby dźwięk rogu było słychać w całym kraju. **10** Rok 50 ma być dla was święty. W całym kraju ogłosicie wolność dla wszystkich mieszkańców^e. Będzie to dla was Jubileusz. Każdy wróci do swojego domu i swojej rodziny^f. **11** Ponieważ ten 50 rok będzie dla was jubileuszowy, nie wolno wam wtedy siać ani żąć tego, co wyrosło z ziaren pozostałych na polu. Nie wolno też urządzać zbioru winogron z nieprzycinanych winorośli^g. **12** Bo jest to Jubileusz. Ma być dla was święty. Jednak

to, co ziemia sama urodzi, możecie jeść^a.

13 „W roku jubileuszowym każdy z was odzyska swoją własność^b. **14** Jeżeli sprzedajecie coś bliźniemu albo coś od niego kupujecie, nie wyzyskujcie jeden drugiego^c. **15** Kupując coś, macie policzyć, ile lat minęło od Jubileuszu. Sprzedający ustali cenę odpowiednio do liczby lat, w których będzie jeszcze można zbierać plony^d. **16** Im liczba lat jest większa, tym cena będzie wyższa, a im jest mniejsza, tym cena będzie niższa, bo sprzedawana jest liczba zbiorów. **17** Nikomu z was nie wolno wyzyskiwać bliźniego^e. Macie się bać swojego Boga^f. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg^g. **18** Macie wprowadzać w czyn moje ustawy i przestrzegać moich rozporządzeń, bo dzięki temu będziecie bezpiecznie mieszkać w tym kraju^h. **19** Ziemia wyda swój plonⁱ i będziecie jeść do syta oraz mieszkać bezpiecznie^j.

20 „Gdybyście się zastanawiali: „Co będziemy jeść w roku siódmym, skoro nie możemy siać ani zbierać plonów?”^k, **21** to wiedźcie, że ja w roku szóstym zapewnię wam błogosławieństwo i ziemia wyda plon na trzy lata^l. **22** W roku ósmym będziecie siać, ale jeść będziecie ze starego zbioru aż do roku dziewiątego. Będziecie z niego jeść, dopóki nie zbierzecie nowego plonu.

23 „Ziemie nie należy sprzedawać na zawsze^m, bo ziemia jest mojaⁿ. A wy z mojego punktu widzenia jesteście cudzoziemcami i osiedleńcami^o. **24** W całym kraju, który będzie waszą własnością, ma obowiązywać prawo wykupu ziemi.

25 „Jeżeli ktoś z waszych braci stanie się biedny i będzie

ROZDZ. 25

a Wj 23:11
Kpl 25:6

b Kpl 25:29, 30
Kpl 27:24

c 1Sm 12:3
Prz 14:31

d Kpl 27:18

e Kpl 19:13
Prz 22:22

f Kpl 25:43
Prz 1:7
Prz 8:13

g Iz 33:22

h Pwt 12:10
Ps 4:8
Prz 1:33

i Ps 67:6

j Kpl 26:3-5

k Kpl 25:4, 5
Mt 6:25

l Rdz 26:12
Pwt 28:8
Mal 3:10

m 1Kl 21:3

n Ps 24:1

o 1Kn 29:15

szpalta 2

a Rut 2:20
Rut 4:4-6

b Kpl 25:50

c Kpl 27:24

d Kpl 25:10, 13

e Kpl 25:25-27

f Lb 35:2, 8

g Kpl 25:28

zmuszony sprzedawać część swojej ziemi, to wykupiciel, który jest z nim blisko spokrewniony, wykupi to, co on sprzedawał. **26** Jeśli ktoś nie ma wykupiciela, ale zacznie mu się wieść lepiej i będzie miał środki na dokonanie wykupu, **27** to obliczy wartość sprzedanej ziemi na podstawie liczby lat, jakie minęły od czasu sprzedaży, po czym zapłaci obecnemu właścicielowi różnicę między pierwotną ceną a wartością zbiorów w tych latach. Wtedy ziemia znów stanie się jego własnością^b.

28 „Gdyby jednak nie miał środków na wykupienie sprzedanej ziemi, to będzie ona należeć do nabywcy aż do roku jubileuszowego^c. Podczas Jubileuszu zostanie zwrócona poprzedniemu właścicielowi, znów stanie się jego własnością^d.

29 „Jeżeli ktoś sprzedaje dom w mieście otoczonym murem, to w ciągu pierwszego roku od sprzedaży może go wykupić. Prawo wykupu^e pozostanie w mocy przez cały rok. **30** Jeśli jednak przed upływem roku dom nie zostanie wykupiony, to na zawsze pozostanie własnością nabywcy i jego potomków. Podczas Jubileuszu nie wróci do poprzedniego właściciela. **31** Ale domy w nieotoczonych murem osadach należy uważać za część ziemi. Prawo ich wykupu ma cały czas pozostawać w mocy, a podczas Jubileuszu powinny wrócić do poprzednich właścicieli.

32 „Jeżeli chodzi o domy Lewitów w miastach lewickich^f, to prawo wykupu będzie im przysługiwać zawsze. **33** Jeśli jakiś Lewita nie wykupi swojego domu, to podczas Jubileuszu znów stanie się jego właścicielem^g, bo w narodzie izraelskim domy

w miastach Lewitów należą do nich^a. **34** A ziemi^b wokół ich miast w ogóle nie można sprzedawać, bo jest ona ich własnością na zawsze.

35 „Jeżeli ktoś z waszych braci stanie się biedny i sam nie będzie mógł się utrzymać, to macie go wesprzeć^c jak cudzoziemca i osiedleńca^d, żeby mógł dalej żyć razem z wami. **36** Nie bierzcie od niego odsetek ani go nie wyzyskujcie^e. Macie się bać swojego Boga^f. Niech wasz brat żyje razem z wami. **37** Nie pożyczajcie mu pieniędzy na procent^g i nie dawajcie jedzenia dla zysku. **38** Ja jestem Jehowa, wasz Bóg. Ja wyprowadziłem was z Egiptu^h, żeby dać wam ziemię Kanaan i pokazać, że jestem waszym Bogiemⁱ.

39 „Jeżeli ktoś z waszych braci stanie się biedny i będzie musiał komuś z was się sprzedaćⁱ, nie wolno wam go zmuszać do pracy niewolniczej^k. **40** Macie go traktować jak wynajętego pracownika^l, jak osiedleńca. Będzie u was służył do roku jubileuszowego. **41** Potem odejdzie razem ze swoimi dziećmi^m i wróci do swojej rodziny i do własności swoich przodkówⁿ. **42** Bo Izraelici są moimi niewolnikami, których wyprowadziłem z ziemi egipskiej^o. Nie mogą sprzedawać siebie tak, jak się sprzedaje niewolnika. **43** Nie możecie ciemnić swoich braci^p. Macie się bać swojego Boga^p. **44** Wasi niewolnicy i wasze niewolnice mają pochodzić z okolicznych narodów—tam możecie ich sobie kupować. **45** Możecie też kupować cudzoziemskich osiedleńców, którzy mieszkają wśród was^q, oraz

25:36 *Lub „ani nie pobierajcie lichwy”.
25:41, 54 *Dost. „synami”.

ROZDZ. 25

a Lb 18:20
Lb 35:2, 4
Pwt 18:1

b Lb 35:7
Joz 14:4

c Pwt 15:7
Ps 41:1
Ps 112:5
Prz 3:27
Prz 19:17
Mk 14:7
Dz 11:29
1Tm 6:18
1Jn 3:17

d Wj 22:21
Wj 23:9
Kpl 19:34
Pwt 10:18

e Wj 22:25
Pwt 23:19
Ps 15:5
Prz 28:8

f Prz 8:13

g Pwt 23:20
Łk 6:34, 35

h Wj 20:2
1Kl 8:51

i Wj 6:7
j Wj 21:2
Pwt 15:12

k 1Kl 9:22
l Kpl 25:53

m Wj 21:3
Kpl 25:10

n Wj 1:13, 14
Wj 19:5
Kpl 25:55

o Wj 3:7
Ef 6:9
Kol 4:1

p Kpl 25:17
Kzn 12:13

q Wj 12:38
Joz 9:21

szpalta 2
a Kpl 25:39, 43

b Kpl 25:25
c Kpl 25:26, 27

d Kpl 25:10
e Kpl 25:15, 16

f Pwt 15:18
g Kpl 25:40, 43

h Wj 21:3
i Wj 20:2
Kpl 25:42

szpalta 2
a Kpl 25:39, 43

b Kpl 25:25
c Kpl 25:26, 27

d Kpl 25:10
e Kpl 25:15, 16

f Pwt 15:18
g Kpl 25:40, 43

h Wj 21:3
i Wj 20:2
Kpl 25:42

ich dzieci, które urodziły im się w waszym kraju. Oni będą waszą własnością. **46** Możecie ich przekazywać w dziedzictwie swoim synom. Będą waszymi niewolnikami, waszą własnością na zawsze. Jednak swoich braci, Izraelitów, nie możecie ciemnić^a.

47 „Ale jeżeli cudzoziemiec lub osiedleńca, który wśród was mieszka, się wzbogaci, a ktoś z waszych braci stanie się biedny i będzie zmuszony sprzedać siebie komuś takiemu albo członkowi jego rodziny, **48** to ma mu przysługiwać prawo wykupu. Może go wykupić jego brat^b, **49** wujek, syn jego wujka lub którykolwiek z jego bliskich krewnych, członek jego rodziny.

„A jeśli ktoś taki się wzbogaci, to sam może się wykupić^c. **50** Razem ze swoim nabywcą policzy czas od roku, gdy mu siebie sprzedał, aż do roku jubileuszowego^d, a cena za niego ma odpowiadać liczbie lat^e. Dni jego pracy w tym okresie będą liczone według stawki wynajętego pracownika^f. **51** Jeśli do Jubileuszu pozostaje wiele lat, cena wykupu ma być proporcjonalna do ich liczby. **52** Jeśli do roku jubileuszowego pozostaje tylko kilka lat, cena wykupu też będzie proporcjonalna do ich liczby. **53** Rok po roku ma służyć u niego jak wynajęty pracownik. Człowiek, który go kupił, nie może go ciemnić^g. **54** Jeśli jednak ktoś nie może się wykupić na tych warunkach, to razem ze swoimi dziećmi^h odejdzie wolny w roku jubileuszowym^h.

55 „Bo Izraelici są moimi własnymi niewolnikami—niewolnikami, których wyprowadziłem z Egiptuⁱ. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg.

26 „Nie wolno wam robić sobie bezwartościowych bożków^a. Nie wolno wam stawiać sobie rzeźbionych wizerunków^b ani świętych słupów^c. Nie wolno wam stawiać w swoim kraju żadnych kamiennych posągów^c, żeby się im kłaniać^d. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg. **2** Macie przestrzegać moich szabatów i do należącej wciąż^e odnosić się do mojego sanktuarium. Ja jestem Jehowa.

3 „Jeżeli będziecie trzymać się moich ustaw i przestrzegać moich przykazań^e, **4** to dam wam deszcz we właściwym czasie^f i ziemia wyda plon^g, a drzewa polne—owoce. **5** Pora młocki będzie trwać aż do winobrania, a winobranie aż do siewu. Będziecie jeść chleb do syta i mieszkać bezpiecznie w swoim kraju^h. **6** Zaprowadzę w nim pokójⁱ. Położycie się spać i nikt nie wzbudzi w was strachu^j. Sprawię też, że w waszym kraju nie będzie groźnych dzikich zwierząt i że nie przejdzie przez niego miecz. **7** Będziecie ścigać swoich wrogów i padną przed wami od miecza. **8** Pięciu z was będzie ścigać stu, a stu z was rzuci się w pościg za dziesięcioma tysiącami i wasi wrogowie padną przed wami od miecza^k.

9 „Okażę wam przychyłność^{*} i sprawię, że będziecie płodni i staniecie się liczni^l. Dotrzymam zawartego z wami przymierza^m. **10** Będziecie jeszcze jeść stare, zeszłoroczne zbiory, a już trzeba będzie zrobić miejsce dla nowych. **11** Umieszczę wśród was swój przybytekⁿ i was

26:1 *Zob. Słowniczek pojęć. **26:2** *Lub „bojaźnią nacechowaną szacunkiem”. **26:9** *Dośl. „zwrócić się ku wam”.

ROZDZ. 26

a Wj 20:4
Kpl 19:4
Dz 17:29
1Ko 8:4

b Pwt 5:8

c Lb 33:52

d Dn 3:18
1Ko 10:14

e Pwt 11:13-15
Kzn 12:13

f Pwt 28:12
Iz 30:23
Eze 34:26
Jl 2:23

g Ps 67:6
Ps 85:12

h Kpl 25:18

i 1Kn 22:9
Ps 29:11
Ag 2:9

j Mi 4:4

k Pwt 28:7
Joz 23:10
Sdz 7:15, 16
Sdz 15:15, 16
1Kn 11:20

l Pwt 28:4

m Wj 6:4

n Wj 25:8
Eze 37:26
Obj 21:3

szpalta 2

a Pwt 23:14

b Wj 6:7
2Ko 6:16

c Pwt 28:15

d 2Kl 17:15

e Wj 24:7
Pwt 31:16
Heb 8:9

f Pwt 28:22, 33
Sdz 6:3

g Pwt 28:15, 25
Sdz 2:14
1Sm 4:10

h Ps 106:41
Lam 1:5

i Kpl 26:36

j Pwt 11:17
1Kl 17:1

k Jer 12:13
Ag 1:6, 10

nie odrzuć^{*}. **12** Będę przebywał^{*} wśród was i będę waszym Bogiem^a, a wy będziecie moim ludem^b. **13** Ja jestem Jehowa, wasz Bóg, który was wyprowadził z Egiptu, żebyście już nie byli niewolnikami. Połamałem drążki waszego jarzma i sprawiłem, że chodzicie z podniesioną głową^{*}.

14 „Ale jeżeli nie będziecie mi posłuszni, jeśli nie będziecie przestrzegać wszystkich tych przykazań^c, **15** jeśli odrzucicie moje ustawy^d i będziecie^e się brzydzić moimi rozporządzeniami, tak iż nie będziecie spełniać wszystkich moich przykazań i złamiecie przymierze, które z wami zawarłem^e, **16** to postąpię z wami tak: Ukarzę was cierpieniem, gruźlicą i wyniszczającą gorączką i popsuje się wam wzrok, i straciecie siły vitalne^{*}. Będziecie siać ziarno, ale na próżno, bo zjedzą je wasi wrogowie^f. **17** Zwrócę się przeciwko wam i wrogowie was pokonają^g. Ci, którzy was nienawidzą, będą was gnębić^h. Będziecie uciekać, choć nikt nie będzie was ścigałⁱ.

18 „Jeżeli nawet wtedy nie będziecie mi posłuszni, ukarzę was za wasze grzechy siedem razy bardziej. **19** Złamię wasz upór i pychę i sprawię, że niebo będzie dla was jak żelazo^j, a ziemia jak miedź. **20** Będziecie się trudzić, ale na próżno, bo ziemia nie wyda plonu^k, a drzewa—owoców.

21 „Jeżeli dalej będziecie mi się przeciwstawiać i nie będziecie mi posłuszni, to uderzę

26:11 *Lub „moja dusza was nie odrzuci”. **26:12** *Dośl. „chodził”. **26:13** *Dośl. „wyprostowani”. **26:15** *Lub „wasze dusze będą”. **26:16** *Lub „wasza dusza omdleje”.

was siedem razy mocniej, odpowiednio do waszych grzechów. **22** Naśle na was dzikie zwierzęta^a, które pozbawią was dzieci^b oraz zwierząt domowych, tak iż zmniejszą się wasza liczebność i wasze drogi opustoszeją^c.

23 „Jeżeli mimo to nie przyjmiecie mojego skorygowania^d i będziecie mi się uparcie przeciwstawiać, **24** to ja też się wam przeciwstawię i sam siedem razy bardziej ukarzę was za wasze grzechy. **25** Sprowadzę na was miecz i wezmę na was odwet za złamanie przymierza ze mną^e. Jeśli zbierzecie się w miastach, ześlę na was zarę^f i wydam was w ręce wrogów^g. **26** Pozbawię was zapasów* chleba^h i 10 kobiet będzie piec chleb w jednym piecu, a potem będą wam wydzielać odważone porcjeⁱ. Będziecie jeść, ale nie do sytaⁱ.

27 „Jeżeli mimo to nie będziecie mi posłuszni i będziecie mi się uparcie przeciwstawiać, **28** to ja przeciwstawię się wam jeszcze bardziej^k i sam siedem razy mocniej ukarzę was za wasze grzechy. **29** Będziecie musieli jeść ciała swoich synów i ciała swoich córek^l. **30** Zniszczę wasze święte wzniesienia^m i kadzielne ołtarze, a wasze trupy rzucę na wasze martwe odrażające bożkiⁿ. I odwrócę się^o od was z odrazą^o. **31** Wasze miasta oddam pod miecz, a sanktuaria spustoszę i wasze ofiary o przyjemnej* woni nie

26:26 *Dosl. „połamię drażki”. Może chodzić o drażki, na których wieszano chleb. *Lub „jedzenia”. **26:30** *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy. *Lub „moja dusza odwróci się”. **26:31** *Dosl. „kojając”.

ROZDZ. 26

- a Pwt 32:24
Jer 15:3
- b Eze 5:17
- c Sdz 5:6
Iz 33:8
Za 7:14
- d Iz 1:16
Jer 2:30
Jer 5:3
- e Wj 24:7
- f Pwt 28:21
Jer 24:10
Am 4:10
- g Sdz 2:14
1Sm 4:10
- h Eze 5:16
- i Eze 4:16
- j Iz 9:20
Mi 6:14
Ag 1:6
- k Jer 21:5
- l Pwt 28:53
2Kl 6:29
Jer 19:9
Lam 4:10
Eze 5:10
- m 2Kn 34:3
Iz 27:9
- n 1Kl 13:2
2Kl 23:8, 20
Eze 6:5
- o Ps 78:58, 59
p 2Kl 25:9, 10
2Kn 36:17
Neh 2:3
Iz 1:7
Jer 4:7

szpalta 2

- a Jer 9:11
- b Pwt 28:37
Pwt 29:22-24
Jer 18:16
Lam 2:15
Eze 5:15
- c Ps 44:11
- d Jer 9:16
Eze 12:14
- e Za 7:14
- f 2Kn 36:20, 21
- g Iz 24:6
- h Kpl 26:17
Iz 30:17
- i Joz 7:12
Sdz 2:14
Jer 37:10
- j Pwt 4:27
Pwt 28:48
Jer 42:17
- k Pwt 28:65
- l Wj 20:5
Lb 14:18
- m 1Kl 8:33
Neh 9:2
Eze 6:9
Dn 9:5
- n Eze 36:31
- o Kpl 26:24
- p 1Kl 8:47
2Kn 36:20

będą dla mnie miłe. **32** I spustoszę ten kraj^a, a wasi wrogowie, którzy w nim mieszkają, widząc to, osłupieją ze zdumienia^b. **33** A was rozproszę między narodami^c i dobędę miecza, żeby was ścigał^d. Wasz kraj stanie się pustkowie^e, a miasta obrócą się w ruinę.

34 „Gdy będziecie w kraju swoich wrogów, ta ziemia przez cały czas spustoszenia będzie nadrabiać zaległe szabaty. Będzie zaznawać odpoczynku*, bo musi nadrobić swoje szabaty^f. **35** Będzie odpoczywać przez cały czas spustoszenia, bo gdy w niej mieszkaliście, nie przestrzegaliście szabatów i nie zaznawała odpoczynku.

36 „Jeśli chodzi o tych, którzy ocaleją^g i znajdą się w krajach wrogów, to napełnię ich serca rozpaczą. Na odgłos liścia unoszonego wiatrem rzucą się do ucieczki. Będą uciekać jak przed mieczem i się przewracać, chociaż nikt nie będzie ich ścigał^h. **37** Będą się potykać jeden o drugiego, jak gdyby uciekali przed mieczem, chociaż nikt nie będzie ich ścigał. I nie będziecie w stanie przeciwstawić się wrogomⁱ. **38** Zginiecie wśród innych narodów^j, pochłonie was ziemia waszych wrogów. **39** A ci z was, którzy pozostaną, będą marnieć w krajach wrogów^k—z powodu swojego grzechu i grzechów swoich ojców^l. **40** I wyznają swój grzech^m oraz grzech i niewierność swoich ojców. Przyznają, że byli wobec mnie niewierni i mi się przeciwstawialiⁿ, **41** wskutek czego ja też się im przeciwstawiłem^o i zaprowadziłem ich do kraju wrogów^p.

26:34 *Lub „obchodzić szabat”.

„Może wtedy ich zatwardzia-
 ła* serce spokojnie^a. I zapłaci
 za swój grzech, **42** a ja przypo-
 mnę sobie o swoim przymierzu
 z Jakubem^b, przymierzu z Izaa-
 kiem^c oraz przymierzu z Abra-
 hamem^d. Przymiennę też sobie
 o tym kraju. **43** Kiedy go opu-
 ścili* i ziemia była spustoszo-
 na, nadrabiała zaległe szabaty^e.
 A oni palili za swój grzech,
 ponieważ odrzucili moje rozpo-
 rządzenia i brzydzili się^f moimi
 ustawami^f. **44** Ale pomimo te-
 go wszystkiego, gdy będą w kra-
 ju swoich wrogów, nigdy nie od-
 rzucę ich całkowicie^g ani nie
 wzgardzę nimi do tego stopnia,
 żeby ich wytracić, bo w ten spo-
 sób złamałbym swoje przymie-
 rze^h z nimi. Ja jestem Jehowa,
 ich Bóg. **45** Ze względu na nich
 przypominę sobie o swoim przy-
 mierzu z ich przodkamiⁱ, których
 na oczach innych narodów wy-
 prowadziłem z Egiptuⁱ, żeby po-
 kazać, że jestem ich Bogiem. Ja
 jestem Jehowa”.

46 Takie przepisy, rozporzą-
 dzenia i prawa Jehowa podał Iz-
 raelitom na górze Synaj za po-
 średnictwem Mojżesza^k.

27 Jehowa rzekł jeszcze do
 Mojżesza: **2** „Powiedz Iz-
 raelitom: „Jeżeli ktoś złoży szcze-
 gólny ślub^l, że ofiaruje Jehowie
 sumę stanowiącą równowartość
 jakiejś osoby*, to ta suma będzie
 następująca: **3** Wartość mę-
 czyzny w wieku od 20 do 60
 lat ma wynosić 50 syklów* sre-
 bra według wagi świętego sykla^l.
4 Wartość kobiety ma wyno-
 sić 30 syklów. **5** Wartość osoby

26:41 *Dosl. „nieobrzezane”. **26:43**
 *Chodzi o Izraelitów. ^aLub „ich du-
 sze się brzydziły”. **27:2** *Lub „duszy”.
27:3 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Do-
 datek B14. ^bLub „według sykla ze
 świętego miejsca”.

ROZDZ. 26

a Pwt 30:6
 Jer 4:4
 Dz 7:51

b Rdz 28:13

c Rdz 26:3

d Rdz 12:7
 Pwt 4:31
 Ps 106:45

e Kpl 26:34
 2Kn 36:20, 21

f 2Kl 17:15

g Pwt 4:31
 2Kl 13:23
 Neh 9:31

h Pwt 4:13
 Jer 14:21

i Wj 24:3, 8
 Pwt 9:9

j Eze 20:9

k Kpl 27:34
 Pwt 6:1

ROZDZ. 27

l Pwt 23:21
 Sdz 11:30, 31
 1Sm 1:11

szpalta 2

a Kpl 5:7, 11
 Kpl 12:8
 Kpl 14:21

b Łk 21:2-4
 2Ko 8:12

c Kpl 20:25
 Pwt 14:7, 8

d Kpl 27:19

e Kpl 27:11, 12

płci męskiej w wieku od pięciu
 do 20 lat ma wynosić 20 syklów,
 a osoby płci żeńskiej—10 syklów.
6 Wartość chłopca od miesiąca
 do pięciu lat ma wynosić 5 syk-
 łów, a dziewczynki—3 sykle.

7 „Wartość mężczyzny w
 wieku od 60 lat wzwyż ma
 wynosić 15 syklów, a kobiety—
 10 syklów. **8** Lecz jeśli ktoś,
 kto składa ślub, jest zbyt biedny,
 żeby zapłacić ustaloną sumę^a,
 to człowiek taki stanie przed
 kapłanem, który ustali wartość
 odpowiednią dla niego—stoso-
 wnie do tego, na co ślubującego
 stać^b.”

9 „Jeżeli ślub dotyczy złoże-
 nia Jehowie jakiegoś zwierzę-
 cia, które można Mu złożyć, to
 każde takie zwierzę ofiarowane
 Jehowie stanie się czymś świę-
 tym. **10** Nie można go zastąpić
 innym—ani gorszym, ani lep-
 szym. Gdyby jednak ktoś to zo-
 bił, to oba te zwierzęta staną się
 czymś świętym. **11** A jeśli cho-
 dzi o zwierzę nieczyste^c, które-
 go nie można składać Jehowie,
 należy przyprowadzić to zwie-
 rzę do kapłana, **12** który osza-
 cuje jego wartość na podstawie
 tego, jak wygląda. Ocena doko-
 nana przez kapłana będzie wiążą-
 cą. **13** Gdyby jednak kiedy-
 kolwiek ofiarodawca chciał to
 zwierzę wykupić, niech do osza-
 cowanej wartości dołoży jedną
 piątą^d.”

14 „Jeżeli ktoś chce po-
 święcić swój dom jako coś świę-
 tego dla Jehowy, kapłan oce-
 ni jego wartość na podstawie
 jego wyglądu. Wartość ustalo-
 na przez kapłana będzie wiążą-
 cą. **15** Lecz gdyby dana oso-
 ba chciała wykupić swój dom, to
 dołoży do oszacowanej wartości
 jedną piątą i znów będzie nale-
 żał do niej.

16 „Jeżeli ktoś poświęci dla Jehowy część swojego pola, jego wartość należy oszacować proporcjonalnie do ilości ziarna potrzebnego do wysiewu. Chomer* ziarna jęczmienia będzie wynosił 50 syklów srebra. **17** Jeśli ktoś poświęci to pole w roku jubileuszowym^a, ustalona wartość się nie zmieni. **18** Jeśli zrobi to po Jubileuszu, to kapłan obliczy, ile lat pozostało do następnego roku jubileuszowego i zmniejszy cenę odpowiednio do tej liczby lat^b. **19** Ale gdyby ofiarodawca chciał kiedyś wykupić to pole, dołoży do oszacowanej wartości jedną piątą i znów będzie należało do niego. **20** Gdyby jednak nie wykupił tego pola, a zostało ono sprzedane komuś innemu, to nie może go już wykupić. **21** Podczas Jubileuszu pole to zostanie poświęcone dla Jehowy. Stanie się czymś świętym i przejdzie na własność kapłanów^c.

22 „Jeżeli ktoś poświęci dla Jehowy nabyte przez siebie pole, które nie jest jego dziedziczną własnością^d, **23** kapłan obliczy jego wartość na podstawie liczby lat, jakie pozostały do Jubileuszu. Ofiarodawca zapłaci za nie tego samego dnia^e. Jest ono czymś świętym dla Jehowy. **24** W roku jubileuszowym pole wróci do tego, od kogo je kupił—do człowieka, dla którego jest ono dziedziczną własnością^f.

25 „Każdą wartość należy szacować w syklach według wagi świętego sykla. Sykl ma się równać 20 gerom*.

26 „Nikt jednak nie może poświęcać dla Jehowy pierwotnego zwierzęcia, ponieważ już

ROZDZ. 27

a Kpl 25:10

b Kpl 25:15, 16

c Lb 18:8, 14

d Kpl 25:25

e Kpl 27:11, 12
Kpl 27:18

f Kpl 25:10, 28

szpalta 2

a Wj 13:2
Lb 18:17b Wj 22:30
Pwt 15:19

c Kpl 27:11-13

d Lb 18:8, 14

e Lb 21:2

f Joz 6:17
1Sm 15:3, 18g Rdz 14:20
Rdz 28:22
Lb 18:21, 26
Pwt 14:22
2Kn 31:5
Neh 13:12
Mal 3:10
Łk 11:42
Heb 7:5

h Kpl 27:9, 10

i Wj 3:1
Lb 1:1

należy ono do Niego^a—czy to byk, czy owca. Urodziło się jako pierwotne dla Jehowy^b. **27** Jeśli jest to zwierzę nieczyste* i ktoś chce je wykupić, to powinien zapłacić sumę równą oszacowanej wartości i dołożyć do tego jedną piątą^c. A gdyby nie zostało wykupione, należy je sprzedać za sumę odpowiadającą oszacowanej wartości.

28 „Jeżeli jednak ktoś przeznacza bezwarunkowo* dla Jehowy człowieka, zwierzę czy pole—cokolwiek, co do niego należy—nie może tego sprzedać ani wykupić. Jest to coś szczególnie świętego dla Jehowy^d. **29** Żadnej osoby skazanej, przeznaczonej na zagładę* nie można wykupić^e. Ma być bezwarunkowo uśmiercona^f.

30 „Każda dziesiąta część*^g z tego, co urodzi ziemia—czy to z płodów ziemi, czy z owoców drzew—należy do Jehowy. Jest czymś świętym dla Jehowy. **31** Jeśli kiedykolwiek ktoś zechce wykupić część swojej dziesięciny, to do jej wartości ma dołożyć jedną piątą. **32** Jeśli chodzi o wszelkie dziesięciny z bydła, owiec i kóz, ze wszystkiego, co przechodzi pod laską pasterską, co dziesiąte zwierzę ma być czymś świętym dla Jehowy. **33** Nie należy sprawdzać, jak to zwierzę wygląda, nie należy też go zamieniać na inne. Ale gdyby ktoś je zamienił, to oba staną się czymś świętym^h. Nie można ich wykupićⁱ”.

34 Takie są przykazania, które Jehowa dał Mojżeszowi dla Izraelitów na górze Synajⁱ.

27:27 *Prawdopodobnie chodzi o zwierzę mające jakąś wadę. **27:28** *Lub „przeznacza na zagładę”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **27:29** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **27:30** *Lub „dziesięcina”.

27:16 *Chomer odpowiadał 220 l. Zob. Dodatek B14. **27:25** *Gera odpowiadała 0,57 g. Zob. Dodatek B14.

KSIEGA LICZB

ZARYS TREŚCI

- 1 Spis mężczyzn zdolnych do służby wojskowej (1-46)
Lewici zwolnieni ze służby wojskowej (47-51)
Rozmieszczenie namiotów w obozie (52-54)
- 2 Obóz izraelski zorganizowany w trójpłemiennie grupy (1-34)
Obóz Judy na wschodzie (3-9)
Obóz Rubena na południu (10-16)
Obóz Lewitów w środku (17)
Obóz Efraima na zachodzie (18-24)
Obóz Dana na północy (25-31)
Ogólna liczba spisanych mężczyzn (32-34)
- 3 Synowie Aarona (1-4)
Lewici wyznaczeni do służby (5-39)
Wykupienie pierworodnych (40-51)
- 4 Służba Kehatytów (1-20)
Służba Gersonitów (21-28)
Służba Merarytów (29-33)
Liczba spisanych (34-49)
- 5 Osoby nieczyste muszą być poza obozem (1-4)
Wyznanie grzechu i rekompensata szkód (5-10)
Próba wody związana z podejrzeniem o niewierność (11-31)
- 6 Ślub nazireatu (1-21)
Kapłańskie błogosławieństwo (22-27)
- 7 Dary związane z oddaniem do użytku przybytku (1-89)
- 8 Aaron zapala siedem lamp (1-4)
Lewici zostają oczyszczeni i zaczynają pełnić służbę (5-22)
Służba Lewitów do określonego wieku (23-26)
- 9 Obchodzenie Paschy w późniejszym czasie (1-14)
Obłok i ogień nad przybytkiem (15-23)
- 10 Srebrne trąby (1-10)
Wymarsz spod Synaju (11-13)
Porządek wymarszów (14-28)
- Mojżesz prosi Chobaba, żeby był przewodnikiem dla Izraela (29-34)
Modlitwa Mojżesza w związku z wymarszem obozu (35, 36)
- 11 Ogień od Boga karą za narzekanie (1-3)
Lud domaga się mięsa (4-9)
Mojżesz czuje się bezradny (10-15)
Jehowa daje ducha 70 starszym (16-25)
Eldad i Medad; Jozue zazdrosny o Mojżesza (26-30)
Zesłanie przepiórek; lud ukarany za chciwość (31-35)
- 12 Miriam i Aaron narzekają na Mojżesza (1-3)
Mojżesz najpotulniejszy ze wszystkich ludzi (3)
Jehowa staje w obronie Mojżesza (4-8)
Miriam zostaje dotknięta trądem (9-16)
- 13 12 zwiadowców wysłanych do Kanaanu (1-24)
Złe wieści od 10 zwiadowców (25-33)
- 14 Lud chce wracać do Egiptu (1-10)
Jozue i Kaleb przynoszą dobre wieści (6-9)
Jehowa wyraża niezadowolenie; Mojżesz wstawia się za ludem (11-19)
Kara: 40 lat wędrówki po pustkowiu (20-38)
Amalekici pokonują Izraelitów (39-45)
- 15 Prawa dotyczące ofiar (1-21)
To samo prawo dla Izraelitów i osiadłych wśród nich cudzoziemców (15, 16)
Ofiary za nieumyślne grzechy (22-29)
Kara za rozmyślne grzechy (30, 31)
Człowiek, który naruszył szabaty, ukarany śmiercią (32-36)
Frędzle na skraju szat (37-41)
- 16 Bunt Koracha, Datana i Abirama (1-19)
Buntownicy ukarani (20-50)
- 17 Laska Aarona zakwita (1-13)
- 18 Obowiązki kapłanów i Lewitów (1-7)
Część należna kapłanom (8-19)
Przymierze soli (19)

- Lewici mają dostawać i dawać dziesięciny (20-32)
- 19 Czerwona krowa i woda oczyszczająca (1-22)
 - 20 Miriam umiera w Kadeszu (1)
Mojżesz uderza w skałę i popełnia grzech (2-13)
Edomici odmawiają Izraelowi przejścia przez swój kraj (14-21)
Śmierć Aarona (22-29)
 - 21 Król Aradu pokonany (1-3)
Miedziany wąż (4-9)
Izrael okraża Moab (10-20)
Amorycki król Sychon pokonany (21-30)
Amorycki król Og pokonany (31-35)
 - 22 Balak wynajmuje Balaama (1-21)
Oślica Balaama przemawia (22-41)
 - 23 Pierwsza wypowiedź Balaama (1-12)
Druga wypowiedź Balaama (13-30)
 - 24 Trzecia wypowiedź Balaama (1-11)
Czwarta wypowiedź Balaama (12-25)
 - 25 Izraelici grzeszą z Moabitkami (1-5)
Pinechas podejmuje działanie (6-18)
 - 26 Drugi spis plemion izraelskich (1-65)
 - 27 Córki Celofchada (1-11)
Jozue wyznaczony na następcę Mojżesza (12-23)
 - 28 Procedury dotyczące różnych ofiar (1-31)
Codzienne ofiary (1-8)
 - Ofiary w dniu szabatu (9, 10)
Comiesięczne ofiary (11-15)
Ofiary związane z Paschą (16-25)
Ofiary podczas Święta Tygodni (26-31)
 - 29 Procedury dotyczące różnych ofiar (1-40)
Ofiary w dniu dęcia w trąby (1-6)
Ofiary w Dniu Prześlągania (7-11)
Ofiary podczas Święta Szafasów (12-38)
 - 30 Śluby składane przez mężczyzn (1, 2)
Śluby składane przez córki i inne kobiety (3-16)
 - 31 Odwet na Midianitach (1-12)
Zabicie Balaama (8)
Wskazówki dotyczące łupów wojennych (13-54)
 - 32 Miasta na wschód od Jordanu (1-42)
 - 33 Etapy wędrówki Izraelitów po pustkowiu (1-49)
Wskazówki w sprawie zajęcia Kanaanu (50-56)
 - 34 Granice Kanaanu (1-15)
Mężczyźni wyznaczeni do podziału ziemi (16-29)
 - 35 Miasta Lewitów (1-8)
Miasta schronienia (9-34)
 - 36 Kogo może poślubić kobieta, która otrzymała dziedzictwo (1-13)

1 Pierwszego dnia miesiąca drugiego, w drugim roku po wyjściu Izraela z Egiptu^a, Jehowa tak przemówił do Mojżesza na pustkowiu Synaj^b, w namiocie spotkania: **2** „Dokonajcie spisu^d Izraelitów^{*}. Spiszcie imiennie wszystkich mężczyzn – każdego z osobna[#] – według ich rodzin i według ich rodów, **3** wszystkich zdolnych do służby wojskowej w Izraelu od 20 lat

1:2 *Dost. „całego zgromadzenia synów Izraela”. #Lub „głowa po głowie”.

ROZDZ. 1

- a Wj 40:17
b Wj 19:1
Dz 7:38
c Wj 25:22
d Wj 30:12

szpalta 2

- a Wj 30:14
b Wj 18:25
Lb 1:16
Joz 22:13, 14
Joz 23:2
1Kn 27:1
c Lb 2:10
d Lb 7:11, 36
e Rut 4:20
tk 3:23, 32
f Lb 10:15

wzwyż², według ich oddziałów^{*}. Macie to zrobić ty i Aaron.

4 „Weźcie ze sobą mężczyzn będących głowami rodów – po jednym z każdego plemienia^b, **5** którzy mają wam pomóc. Oto ich imiona: z plemienia Rubena Elicur^c, syn Szedeura; **6** z plemienia Symeona Szelumiel^d, syn Curiszaddaja; **7** z plemienia Judy Nachszon^e, syn Amminadaba; **8** z plemienia Issachara Netanel^f, syn Cuara; **9** z plemienia

1:3 *Dost. „wojsk”.

Zebulona Eliab^a, syn Chelona; **10** spośród synów Józefa: z plemienia Efraima^b Eliszama, syn Ammihuda; z plemienia Manassesza Gamaliel, syn Pedahcura; **11** z plemienia Beniamina Abidan^c, syn Gideoniego; **12** z plemienia Dana Achiezer^d, syn Ammiszaddaja; **13** z plemienia Aszera Pagiel^e, syn Ochra; **14** z plemienia Gada Eliasaf^f, syn Deuela; **15** z plemienia Naftalego Achira^g, syn Enana. **16** To są mężczyźni wybrani spośród ludu, naczelnicy^h plemion ich ojców, zwierzchnicy* tysięcy Izraelaⁱ.

17 Mojżesz i Aaron wzięli więc ze sobą wymienionych z imienia mężczyzn **18** i pierwszego dnia miesiąca drugiego zwołali cały lud, żeby spisać imiennie każdego z osobna od 20 lat wwyż^j, według rodzin i według rodów. **19** Mojżesz zrobił tak, jak nakazał Jehowa, i spisał ich na pustkowiu Synaj^k.

20 Zostali spisani imiennie synowie Rubena, potomkowie pierworodnego Izraela^l, według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni od 20 lat wwyż zdolni do służby wojskowej. **21** Liczba spisanych z plemienia Rubena wyniosła 46 500.

22 Zostali spisani imiennie potomkowie Symeona^m według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni od 20 lat wwyż zdolni do służby wojskowej. **23** Liczba spisanych z plemienia Symeona wyniosła 59 300.

24 Zostali spisani imiennie potomkowie Gadaⁿ według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni

ROZDZ. 1

a Lb 7:11, 24

b Rdz 48:20

c Lb 2:22

d Lb 7:11, 66

e Lb 7:11, 72

f Lb 2:14

Lb 7:11, 42
Lb 10:20

g Lb 2:29

Lb 10:27

h Wj 18:21

Lb 7:2

i Pwt 1:15

j Wj 30:14

k Lb 26:1, 2

l Rdz 29:32

Lb 2:10, 11

m Rdz 29:33

Rdz 46:10

Lb 2:12, 13

n Rdz 30:10, 11

Rdz 46:16

Lb 2:14, 15

szpalta 2

a Rdz 29:35

Rdz 46:12

Lb 2:3, 4

1Kn 5:2

Mt 1:2

Heb 7:14

b Rdz 30:17, 18

Rdz 46:13

Lb 2:5, 6

c Rdz 30:20

Lb 2:7, 8

d Rdz 41:51, 52

Rdz 46:20

Rdz 48:17-19

Lb 2:18, 19

e Lb 2:20, 21

f Rdz 43:29

Rdz 46:21

Lb 2:22, 23

od 20 lat wwyż zdolni do służby wojskowej. **25** Liczba spisanych z plemienia Gada wyniosła 45 650.

26 Zostali spisani imiennie potomkowie Judy^a według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni od 20 lat wwyż zdolni do służby wojskowej. **27** Liczba spisanych z plemienia Judy wyniosła 74 600.

28 Zostali spisani imiennie potomkowie Issachara^b według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni od 20 lat wwyż zdolni do służby wojskowej. **29** Liczba spisanych z plemienia Issachara wyniosła 54 400.

30 Zostali spisani imiennie potomkowie Zebulona^c według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni od 20 lat wwyż zdolni do służby wojskowej. **31** Liczba spisanych z plemienia Zebulona wyniosła 57 400.

32 Zostali spisani imiennie potomkowie Józefa poprzez Efraima^d według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni od 20 lat wwyż zdolni do służby wojskowej. **33** Liczba spisanych z plemienia Efraima wyniosła 40 500.

34 Zostali spisani imiennie potomkowie Manassesza^e według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni od 20 lat wwyż zdolni do służby wojskowej. **35** Liczba spisanych z plemienia Manassesza wyniosła 32 200.

36 Zostali spisani imiennie potomkowie Beniamina^f według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni od 20 lat wwyż zdolni do służby wojskowej. **37** Liczba spisa-

nych z plemienia Beniamina wyniosła 35 400.

38 Zostali spisani imiennie potomkowie Dana^a według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni od 20 lat wzwyż zdolni do służby wojskowej. **39** Liczba spisanych z plemienia Dana wyniosła 62 700.

40 Zostali spisani imiennie potomkowie Aszera^b według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni od 20 lat wzwyż zdolni do służby wojskowej. **41** Liczba spisanych z plemienia Aszera wyniosła 41 500.

42 Zostali spisani imiennie potomkowie Naftalego^c według rodzin i według rodów—każdy z osobna—wszyscy mężczyźni od 20 lat wzwyż zdolni do służby wojskowej. **43** Liczba spisanych z plemienia Naftalego wyniosła 53 400.

44 To byli mężczyźni spisani przez Mojżesza, Aarona i 12 naczelników Izraela reprezentujących swoje rody. **45** Wszystkich Izraelitów od 20 lat wzwyż zdolnych do służby wojskowej, spisanych według rodów, **46** było ogółem 603 550^d.

47 Ale Lewici^e nie zostali spisani według rodów swoich ojców jak inne plemiona^f. **48** Jehowa rzekł do Mojżesza: **49** „Tylko plemienia Lewiego nie wolno ci spisać i policzyć razem z innymi Izraelitami^g. **50** Ustanów Lewitów nad Przybytkiem Świadcstwa^h, nad wszystkimi jego sprzętami i nad wszystkim innym, co do niego należyⁱ. Będą przenosić przybytek i wszystkie jego sprzęty^j i będą w nim usługiwali^k. A obozować mają wokół niego^l. **51** Za każdym razem, gdy przybytek trzeba będzie

ROZDZ. 1

a Rdz 30:4-6

Rdz 46:23

Lb 2:25, 26

Lb 10:25

b Rdz 35:26

Lb 2:27, 28

c Rdz 30:7, 8

Rdz 46:24

Lb 2:29, 30

Lb 26:48

d Rdz 13:16

Rdz 22:17

Rdz 46:3

Wj 38:26

Lb 2:32

e Rdz 29:34

Rdz 46:11

Lb 3:12

f Lb 2:33

Lb 26:63, 64

g Lb 26:62, 63

h Wj 31:18

i Wj 38:21

Lb 3:6, 8

j Lb 4:15

Lb 4:24-26

Lb 4:31-33

k Lb 3:30, 31

Lb 4:12

l Lb 2:17

Lb 3:23, 29

Lb 3:35, 38

szpalta 2

a Lb 10:17, 21

b Lb 3:10

Lb 18:22

c Lb 2:2, 34

d Lb 8:19

Lb 18:5

e Lb 8:24

Lb 18:2, 3

1Kn 23:32

ROZDZ. 2

f Lb 1:52

g Lb 7:12

Lb 10:14

Rut 4:20

Mt 1:4

h Lb 1:27

i Lb 7:11, 18

Lb 10:15

j Lb 1:29

k Lb 7:11, 24

Lb 10:16

l Lb 1:31

przenieść, Lewici go złożą^a, a potem rozłożą. Każda osoba nieupoważniona^a, która się do niego zbliży, ma zostać uśmiercona^b.

52 „Wszyscy Izraelici mają rozstawiać swoje namioty w wyznaczonych miejscach obozu, podzieleni na trójpłemiennne grupy^c, według swoich oddziałów^d.”

53 A Lewici mają obozować wokół Przybytku Świadcstwa, żebym nie rozgniewał się na Izraela^d. Mają sprawować pieczę^e nad Przybytkiem Świadcstwa^e.

54 Izraelici zrobili wszystko, co Jehowa nakazał Mojżeszowi. Tak właśnie zrobili.

2 Potem Jehowa powiedział do Mojżesza i Aarona: **2** „Izraelici mają rozstawiać swoje namioty w miejscach wyznaczonych ich trójpłemiennym grupom^f, każdy przy sztandarze swojego rodu. Mają je rozstawiać dokoła namiotu spotkania, zwrócone przodem w jego stronę.

3 „Od strony wschodniej^g będzie obóz Judy—grupa trzech plemion rozmieszczonych według oddziałów^h. Naczelnikiem plemienia Judy jest Nachszon^g, syn Amminadaba. **4** Jego wojsko liczy 74 600^h. **5** Obok będzie obozować plemię Issachara. Naczelnikiem tego plemienia jest Netanelⁱ, syn Cuara. **6** Jego wojsko liczy 54 400ⁱ. **7** Dalej będzie plemię Zebulona. Naczelnikiem tego plemienia jest Eliab^k, syn Chelona. **8** Jego wojsko liczy 57 400^l.

1:51 *Dosl. „obcy”, czyli ktoś, kto nie jest Lewitą. **1:52** *Lub „pod swoimi sztandarami”. **1:52; 2:3** *Dosl. „wojsk”. **1:53** *Lub „mają strzec; mają pełnić służbę”. **2:3** *Dosl. „po stronie wschodniej, ku wschodowi słońca”.

9 „Wszystkich mężczyzn spisanych w obozie Judy według ich oddziałów* jest 186 400. Oni mają związać obóz jako pierwsi^a.

10 „Od strony południowej będzie obóz Ruben^b—grupa trzech plemion rozmieszczonych według oddziałów*. Naczelnikiem plemienia Ruben jest Elicur^c, syn Szedeura. 11 Jego wojsko liczy 46 500^d. 12 Obok będzie obozować plemię Symeona. Naczelnikiem tego plemienia jest Szelumiel^e, syn Curiszaddaja. 13 Jego wojsko liczy 59 300^f. 14 Dalej będzie plemię Gada. Naczelnikiem tego plemienia jest Eliasaf^g, syn Reuela. 15 Jego wojsko liczy 45 650^h.

16 „Wszystkich mężczyzn spisanych w obozie Ruben według ich oddziałów* jest 151 450. Oni mają związać obóz jako drudzyⁱ.

17 „W czasie przenoszenia namiotu spotkania^j obóz Lewitów ma iść w środku, pomiędzy innymi obozami.

„Wszyscy mają podróżować w takim samym ustalonym porządku, w jakim obozują^k, każdy na swoim miejscu—w swoich trójplemiennych grupach.

18 „Od strony zachodniej będzie obóz Efraima—grupa trzech plemion rozmieszczonych według oddziałów*. Naczelnikiem plemienia Efraima jest Eliszama^l, syn Ammihuda. 19 Jego wojsko liczy 40 500^m. 20 Obok będzie obozować plemię Manasses^a. Naczelnikiem tego plemienia jest Gamaliel^o, syn Pedahcura. 21 Jego wojsko liczy 32 200^p. 22 Dalej będzie plemię Beniamina. Naczelnikiem tego plemienia jest Abidan^q, syn Gideoniego. 23 Jego wojsko liczy 35 400^r.

2:9, 10, 16, 18, 24, 25, 31 *Dost. „wojsk”.

ROZDZ. 2

a Lb 10:14
b Lb 1:20
c Lb 7:11, 30
Lb 10:18
d Lb 1:21
e Lb 7:11, 36
Lb 10:19
f Lb 1:23
g Lb 7:11, 42
Lb 10:20
h Lb 1:25
i Lb 10:18
j Lb 1:51
k 1Ks 14:33, 40
l Lb 7:11, 48
Lb 10:22
m Lb 1:33
n Rdz 48:20
o Lb 7:11, 54
Lb 10:23
p Lb 1:35
q Lb 7:11, 60
Lb 10:24
r Lb 1:37

szpalta 2

a Lb 10:22
b Lb 7:11, 66
Lb 10:25
c Lb 1:39
d Lb 7:11, 72
Lb 10:26
e Lb 1:41
f Lb 7:11, 78
Lb 10:27
g Lb 1:43
h Lb 10:25
i Rdz 15:5
Wj 38:26
Lb 1:46
Lb 14:29
Lb 26:51, 64
j Lb 1:47
Lb 26:62, 63
k Lb 3:15
l Lb 10:28
m Lb 2:2

ROZDZ. 3

n Wj 19:2
o Kpl 10:1
1Kn 24:2
p Wj 6:25
Pwt 10:6
q Wj 6:23
Wj 38:21
1Kn 6:3

24 „Wszystkich mężczyzn spisanych w obozie Efraima według ich oddziałów* jest 108 100. Oni mają związać obóz jako trzeci^a.

25 „Od strony północnej będzie obóz Dana—grupa trzech plemion rozmieszczonych według oddziałów*. Naczelnikiem plemienia Dana jest Achiezer^b, syn Ammiszaddaja. 26 Jego wojsko liczy 62 700^c. 27 Obok będzie obozować plemię Aszera. Naczelnikiem tego plemienia jest Pagiell^d, syn Ochra. 28 Jego wojsko liczy 41 500^e. 29 Dalej będzie plemię Naftalego. Naczelnikiem tego plemienia jest Achira^f, syn Enana. 30 Jego wojsko liczy 53 400^g.

31 „Wszystkich mężczyzn spisanych w obozie Dana według ich oddziałów* jest 157 600. Oni mają związać obóz jako ostatni^h—w swojej trójplemiennej grupie”.

32 To byli Izraelici spisani według rodów. Liczba mężczyzn zdolnych do służby wojskowej we wszystkich obozach wyniosła 603 550ⁱ. 33 Ale Lewici nie zostali spisani^j razem z innymi Izraelitami^k, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi. 34 Izraelici zrobili wszystko, co Jehowa nakazał Mojżeszowi. W taki właśnie sposób rozbijali i związali obóz^l—w swoich trójplemiennych grupach^m, według rodzin i według rodów.

3 W czasie, gdy Jehowa rozmawiał z Mojżeszem na górze Synajⁿ, rodzina* Mojżesza i Aarona przedstawiała się następująco: 2 Imiona synów Aarona to: Nadab—pierworodny, Abihu^o, Eleazar^p i Itamar^q. 3 Takie były imiona synów Aarona, namaszczonego kapłanów, których wprowadzono na urząd kapłan-

3:1 *Dost. „pokolenia”.

ski^a. **4** Nadab i Abihu umarli jednak przed Jehową, gdy na pustkowiu Synaj składali Jehowie niedozwoloną ofiarę^b. Nie mieli oni żadnych synów. A Eleazar^c i Itamar^d dalej pełnili służbę kapłańską razem ze swoim ojcem, Aaronem.

5 Jehowa rzekł do Mojżesza: **6** „Przyprowadź Lewitów^e do kapłana Aarona, żeby mu usługiwali^f. **7** Mają wykonywać obowiązki na jego rzecz i na rzecz całego ludu, pełniąc służbę związaną z namiotem spotkania, z przybytkiem. **8** Usługując w nim, mają się troszczyć o wszystkie jego sprzęty^g i w ten sposób wypełniać swoje obowiązki w imieniu Izraelitów^h. **9** Dasz Lewitów Aaronowi i jego synom. Zostali wyznaczeni do tej służby spośród Izraelitówⁱ. **10** Aarona i jego synów masz mianować na urząd kapłański^j. Każda osoba nieupoważniona^k, która zbliży się do przybytku, ma zostać uśmiercona^l”.

11 Jehowa dalej mówił do Mojżesza: **12** „Ja biorę Lewitów spośród ludu Izraela w zamian za wszystkich izraelskich pierworodnych^m. Lewici będą należeć do mnie. **13** Bo do mnie należy każdy pierworodnyⁿ. W dniu, w którym uśmierciłem każdego pierworodnego w ziemi egipskiej^o, uświęciłem dla siebie każdego pierworodnego w Izraelu, zarówno spośród ludzi, jak i zwierząt^p. Należą więc do mnie. Ja jestem Jehowa”.

14 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza na pustkowiu Synaj^q: **15** „Spisz synów Lewiego we-

3:3 *Dosl. „których rękę napełniono”.
3:10 *Dosl. „obcy”, czyli ktoś, kto nie należy do rodu Aarona. 3:12 *Lub „otwierających łono”.

ROZDZ. 3

- a Wj 28:1
Kpł 8:2, 3
b Kpł 10:1, 2
c Lb 3:32
Lb 20:26
d Lb 4:28
Lb 7:8
e Lb 8:6
Lb 18:2
f Lb 1:50
Lb 8:11
g Lb 4:12
h Lb 1:51
i Lb 8:15, 16
Lb 18:6
j Wj 40:15
Lb 18:7
k Lb 16:39, 40
1Sm 6:19
2Kn 26:16, 18
l Lb 3:41, 45
m Wj 13:2
Wj 34:19
Lb 18:15
Łk 2:23
n Wj 13:15
o Kpł 27:26
p Wj 19:1

szpalta 2

- a Lb 3:39
b Wj 6:16
Lb 26:57
1Kn 23:6
c Wj 6:17
d Wj 6:18
e 1Kn 6:29
f Wj 6:19
g 1Kn 6:20
h Lb 4:38-40
i Lb 1:53
j Wj 4:24-26
k Wj 26:7
l Wj 26:14
m Wj 26:36
n Wj 27:9
o Wj 27:16
p Lb 3:19

dług ich rodów i według ich rodzin. Masz spisać każdą osobę płci męskiej od miesiąca wżwyż^a. **16** Mojżesz spisał ich więc na polecenie Jehowy. **17** Imiona synów Lewiego to: Gerszon, Kehat i Merari^b.

18 Synami Gerszona, od których wywodziły się nazwy rodzin, byli: Libni i Szimej^c.

19 Synami Kehata, od których wywodziły się nazwy rodzin, byli: Amram, Icchar, Hebron i Uzziel^d.

20 Synami Merarięgo, od których wywodziły się nazwy rodzin, byli: Machli^e i Muszi^f.

To były rodziny Lewitów wymienione według rodów.

21 Od Gerszona wywodziła się rodzina Libnitów^g i rodzina Szimeitów. To były rodziny pochodzące od Gerszona.

22 Liczba wszystkich spisanych osób płci męskiej od miesiąca wżwyż wyniosła 7500^h. **23** Rodziny Gerszonitów obozowały za przybytkiemⁱ, od strony zachodniej. **24** Naczelnikiem rodu Gerszonitów był Eliasaf, syn Laela. **25** Obowiązkiem synów Gerszona^j w namiocie spotkania było troszczenie się o namiot^k i jego nakrycia^l, o kotarę^m przy wejściu do namiotu spotkania, **26** zasłonyⁿ, które ogradały dziedziniec otaczający przybytek i ołtarz, kotarę^o przy wejściu na ten dziedziniec, linki namiotowe i o wszystko, co było z tym związane.

27 Od Kehata wywodziła się rodzina Amramitów, rodzina Iccharytów, rodzina Hebronitów i rodzina Uzzielitów. To były rodziny pochodzące od Kehata^p.

28 Liczba wszystkich spisanych osób płci męskiej od miesiąca wżwyż wyniosła 8600. Ich

obowiązkiem było troszczenie się o święte miejsce^a. **29** Rodziny synów Kehata obozowały od południowej strony przybytku^b. **30** Naczelnikiem rodu Kehatytów był Elicafan, syn Uzziel^c. **31** Ich obowiązkiem było troszczenie się o Arkę^d, stół^e, świecznik^f, ołtarze^g, przybory^h używane podczas służby w świętym miejscu, kotaręⁱ i o wszystkim, co było z tym związane^j.

32 Zwierzchnikami lewickich naczelników był Eleazar^k, syn kapłana Aarona. Sprawował on nadzór nad tymi, którzy troszczyli się o święte miejsce.

33 Od Merariego wywodziła się rodzina Machlitów i rodzina Muszytów. To były rodziny pochodzące od Merariego^l.

34 Liczba wszystkich spisanych osób płci męskiej od miesiąca wzwyż wyniosła 6200^m. **35** Naczelnikiem rodu Merarytów był Curiel, syn Abichaila. Obozowali oni od północnej strony przybytkuⁿ. **36** Obowiązkiem synów Merariego było dbanie o ramy^o przybytku, poprzeczki^p, słupy^q, podstawy z gniazdem, wszelkie jego sprzęty^r i o wszystkim, co było z tym związane^s. **37** a także o słupy dookoła dziedzińca, ich podstawy z gniazdem^t, ich paliki namiotowe i ich linki namiotowe.

38 Z przodu przybytku, z przodu namiotu spotkania—od strony wschodniej—obozowali Mojżesz oraz Aaron i jego synowie. Ich obowiązkiem na rzecz Izraelitów było troszczenie się o sanktuarium. Każda osoba nieupoważniona^u, która by się do niego zbliżyła, miała zostać uśmiercona^u.

3:28 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **3:38**

^aDosł. „obcy”, czyli ktoś, kto nie jest Lewitą.

ROZDZ. 3

a Lb 4:34-36

b Lb 1:53

c Wj 6:22

1Kn 6:18

d Wj 25:10

e Wj 25:23

f Wj 25:31

g Wj 27:1, 2

Wj 30:1-3

h Wj 38:3

i Wj 26:31

j Lb 4:15

k Lb 4:16

Lb 20:28

l Lb 3:20

Lb 26:58

m Lb 4:42-44

n Lb 1:53

o Wj 36:20

p Wj 36:31

q Wj 26:32, 37

Wj 36:37, 38

r Wj 27:19

s Lb 4:31, 32

t Wj 27:10, 11

u Lb 3:10

szpalta 2

a Lb 3:15

b Lb 3:12

c Wj 13:2

Lb 18:15

d Lb 18:15

e Lb 3:39, 43

f Lb 18:15, 16

g Kpl 27:25

39 Wszystkich Lewitów, których Mojżesz i Aaron spisali na rozkaz Jehowy według ich rodzin—wszystkich osób płci męskiej od miesiąca wzwyż—było 22 000.

40 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: „Spisz wszystkich izraelskich pierwotodnych płci męskiej od miesiąca wzwyż^a—policz ich i zrób listę ich imion.

41 I w zamian za tych pierwotodnych weź dla mnie Lewitów^b. Również w zamian za wszystkie pierwotodne zwierzęta domowe Izraelitów weź zwierzęta domowe Lewitów^c. Ja jestem Jehowa”. **42** Mojżesz spisał więc wszystkich izraelskich pierwotodnych, tak jak mu nakazał Jehowa. **43** Liczba wszystkich pierwotodnych płci męskiej od miesiąca wzwyż, spisanych imiennie, wyniosła 22 273.

44 Jehowa dalej mówił do Mojżesza: **45** „Weź Lewitów w zamian za wszystkich izraelskich pierwotodnych, a zwierzęta domowe Lewitów w zamian za zwierzęta domowe Izraelitów. Lewici mają należeć do mnie. Ja jestem Jehowa. **46** Jako okup^d za 273 izraelskich pierwotodnych, którzy przewyższają liczbę Lewitów^e, **47** weźmiesz po 5 syków^f za każdego^f według wagi świętego sykla^g. Sykl odpowiada 20 gerom^g. **48** Dasz te pieniądze Aaronowi i jego synom jako okup za tych pierwotodnych”. **49** Mojżesz wziął więc pieniądze na wykupienie tych, którzy przewyższali liczbę Lewitów. **50** Wziął od izraelskich pierwotodnych 1365 syków według wagi święte-

3:47 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. *Dodatek B14*. ^aLub „według sykla ze świętego miejsca”. ^bGera odpowiadała 0,57 g. Zob. *Dodatek B14*.

go sykla*. **51** Następnie zgodnie ze słowami* Jehowy dał te pieniądze stanowiące okup Aaronowi i jego synom – tak jak Jehowa mu nakazał.

4 Potem Jehowa rzekł do Mojżesa i Aarona: **2** „Dokonaście spisu mężczyzn z rodu Kehata^a spośród synów Lewiego – według ich rodzin – **3** wszystkich od 30^b do 50 lat^c, wyznaczonych do pracy związanej z namiotem spotkania^d.”

4 „Oto służba synów Kehata związana z namiotem spotkania^e, z rzeczami szczególnie świętymi: **5** Gdy obóz będzie wyruszał, Aaron i jego synowie wejdą do namiotu, zdejmą zasłone^f i przykryją nią Arkę^g Świadcstwa. **6** Następnie położą nakrycie ze skór foczych, na wierzchu rozciągną mocną niebieską tkaninę i założą drążki^h.”

7 „Niebieską tkaninę rozciągną też na stole z chlebami pokładnymiⁱ, po czym położą na nim misy, kielichy, czasze i dzbany używane podczas składania ofiar płynnych^j. Ofiarowany chleb^k ma na nim pozostać. **8** Potem okryją stół szkarłatną tkaniną*, na wierzchu rozciągną nakrycie ze skór foczych i założą drążki^l. **9** Następnie wezmą niebieską tkaninę i przykryją świecznik^m razem z lampamiⁿ, gasidłami* i pojemnikami na wypalone knoty^o, a także wszystkie naczynia na oliwę. **10** Zawiną świecznik ze wszystkimi tymi przyborami w nakrycie ze skór foczych i położą na noszach. **11** Niebieską tkaninę rozciągną też na złotym ołtarzu^p, po czym przykryją go nakryciem ze

3:50 *Lub „według sykla ze świętego miejsca”. 3:51 *Dost. „według ust”. 4:8 *Lub „tkaniną barwioną szkarłatem z czerwów”. 4:9 *Lub „szczypcami”.

ROZDZ. 4

a Lb 3:19, 27

b 1Kn 23:3
Łk 3:23

c Lb 8:25, 26

d Lb 4:30
1Kn 6:48e Lb 3:30, 31
Lb 4:15f Wj 26:31
Wj 40:3
Kpł 16:2

g Wj 25:10

h Wj 25:13

i Wj 25:23, 24

j Wj 25:29

k Kpł 24:5, 6

l Wj 25:28

m Wj 25:31

n Wj 25:37

o Wj 25:38

p Wj 30:1
Wj 37:25, 26

szpalta 2

a Wj 30:5

b Lb 3:30, 31

c Kpł 6:12

d Wj 27:3

e Wj 27:6

f Lb 4:5

g Lb 7:6-9
1Kn 15:2

h 2Sm 6:6, 7

i Lb 3:32

j Wj 27:20

k Wj 30:34, 35

l Wj 30:23-25

m Lb 3:27

n Lb 4:4

skór foczych i założą drążki^a. **12** Potem wezmą wszystkie inne sprzęty^b używane podczas służby w świętym miejscu*, położą je na niebieskiej tkaninie, przykryją nakryciem ze skór foczych i umieszczą na noszach.

13 „Z ołtarza usuną popiół^c i rozciągną na nim tkaninę z purpurowej wełny^d. **14** Na niej położą wszystkie przybory, których używa się podczas służby przy ołtarzu – pojemniki na rozżarzone węgle, widełki, szufelki i misy^e – po czym rozciągną na tym nakrycie ze skór foczych i założą drążki^f.”

15 „Gdy obóz będzie wyruszał i Aaron oraz jego synowie skończą przykrywać wyposażenie świętego miejsca^f i wszystkie przybory, przyjdą synowie Kehata, żeby je nieść^g. Nie wolno im jednak dotknąć żadnej rzeczy ze świętego miejsca, żeby nie umarli^h. Takie zadanie* mają synowie Kehata w związku z namiotem spotkania.

16 „Eleazarⁱ, syn kapłana Aarona, jest odpowiedzialny za oliwę do świecznika^j, wonne kadzidło^k, codzienną ofiarę zbożową* oraz olejek do namaszczenia^l. Sprawuje nadzór nad całym przybytkiem i wszystkim, co w nim jest, w tym nad świętym miejscem i znajdującymi się w nim sprzętami^m.”

17 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesa i Aarona: **18** „Nie dopuście, żeby Kehatyciⁿ zostali wytraceni z plemienia Lewiego. **19** Aby nie umarli z powodu zbliżania się do rzeczy najświętszychⁿ, Aaron i jego synowie każdemu z nich wyznaczą

4:12, 16 *Zob. Słownikczek pojęć. 4:13 *Lub „tłusty popiół”, czyli popiół nasiąknięty tłuszczem ofiar. ^aLub „wełny barwionej czerwioną purpurą”. 4:15 *Dost. „ciężar”.

zadania i powiedzą, co ma przynieść. **20** Ale Kehatyci ani na chwilę nie mogą wejść do namiotu spotkania, żeby zobaczyć rzeczy święte. W przeciwnym razie umrą”^a.

21 Potem Jehowa powiedział do Mojżesza: **22** „Dokonaj spisu mężczyzn z rodu Gerszona^b według ich rodzin. **23** Spisz wszystkich od 30 do 50 lat, wyznaczonych do służby związanej z namiotem spotkania. **24** Oto zadania przydzielone rodzinom Gerszonitów—to, o co mają dbać i co przynosić: **25** Mają przynosić płótna namiotowe przybytku^d, namiot spotkania, jego nakrycia, nakrycie ze skór foczych, które jest na wierzchu^e, kotarę przy wejściu do namiotu spotkania^f, **26** zasłony, które ogradzają dziedziniec^g otaczający przybytek i ołtarz, kotarę przy wejściu na ten dziedziniec^h, jak również ich linki namiotowe, wszystkie przybory i wszystko, co jest związane z tą służbą. Takie są ich zadania. **27** Gerszoniciⁱ mają pełnić służbę pod nadzorem Aarona i jego synów. Przenoszenie wszystkich tych rzeczy zostanie im wyznaczone jako ich obowiązek. **28** To jest służba rodzin Gerszonitów związana z namiotem spotkania^j—obowiązki, jakie mają wykonywać pod nadzorem Itamara^k, syna kapłana Aarona.

29 „Spisz mężczyzn z rodu Merarięgo^l według ich rodzin, **30** wszystkich od 30 do 50 lat, wyznaczonych do służby związanej z namiotem spotkania. **31** Oto rzeczy, które mają przynosić^m, pełniąc służbę związaną z namiotem spotkania: ramyⁿ przybytku, jego poprzeczki^o, słupy^p, podstawy z gniazdem^q, **32** słupy^r dookoła dziedzińca, ich podstawy z gniazdem^s, ich

ROZDZ. 4

a Wj 19:21
1Sm 6:19

b Lb 3:21

c Lb 3:25, 26

d Wj 26:1

e Wj 26:7, 14

f Wj 26:36

g Wj 27:9

h Wj 27:16

i Lb 3:21, 23

j Lb 3:25, 26

k Wj 6:23

Lb 4:33

Lb 7:8

l Wj 6:19

Lb 3:33

m Lb 3:36, 37

n Wj 26:15

o Wj 26:26

p Wj 26:37

Wj 36:38

q Wj 26:19

Wj 38:27

r Wj 27:10

s Wj 27:11

szpalta 2

a Wj 27:19

b Lb 3:33

c Lb 4:28

d Lb 1:16

e Lb 3:19, 27

f Lb 4:47

Lb 8:25, 26

g Lb 3:27, 28

h Lb 3:15

i Lb 3:21

j Lb 3:21, 22

k Lb 4:22, 23

l Lb 8:25, 26

m Lb 3:33, 34

n Lb 4:29

paliki namiotowe^a, ich linki namiotowe oraz całe wyposażenie i wszystko, co ma związek z tą służbą. Mają przynosić to, co każdemu z nich wyznaczyć. **33** To jest służba rodzin Merarytów^b związana z namiotem spotkania, którą mają pełnić pod nadzorem Itamara, syna kapłana Aarona”^c.

34 Mojżesz i Aaron oraz naczelnicy^d ludu spisali więc mężczyzn z rodu Kehata^e według ich rodzin, **35** wszystkich od 30 do 50 lat, wyznaczonych do służby związanej z namiotem spotkania^f. **36** Ogólna liczba spisanych według ich rodzin wyniosła 2750^g. **37** To byli mężczyźni z rodzin Kehatytów, którzy pełnili służbę związaną z namiotem spotkania. Mojżesz i Aaron spisali ich zgodnie z nakazem, jaki Jehowa dał Mojżeszowi^h.

38 Spisani zostali mężczyźni z rodu Gerszonaⁱ według ich rodzin, **39** wszyscy od 30 do 50 lat, wyznaczeni do służby związanej z namiotem spotkania. **40** Ogólna liczba spisanych według ich rodzin wyniosła 2630^j. **41** To byli mężczyźni z rodzin Gerszonitów, którzy pełnili służbę związaną z namiotem spotkania. Mojżesz i Aaron spisali ich zgodnie z nakazem Jehowy^k.

42 Spisani zostali mężczyźni z rodu Merarięgo według ich rodzin, **43** wszyscy od 30 do 50 lat, wyznaczeni do służby związanej z namiotem spotkania^l. **44** Ogólna liczba spisanych według ich rodzin wyniosła 3200^m. **45** To byli mężczyźni z rodzin Merarytów, których Mojżesz i Aaron spisali zgodnie z nakazem, jaki Jehowa dał Mojżeszowiⁿ.

46 Mojżesz i Aaron oraz naczelnicy Izraela spisali wszyst-

kich tych Lewitów według ich rodzin i według ich rodów. **47** Byli to mężczyźni od 30 do 50 lat—wszyscy wyznaczeni do usługiwania i przenoszenia rzeczy związanych z namiotem spotkania^a. **48** Ogólna liczba spisanych wyniosła 8580^b. **49** Zostali spisani zgodnie z nakazem, jaki Jehowa dał Mojżeszowi, każdy stosownie do tego, jaką służbę miał wykonywać i jakie rzeczy przynosić. Zostali spisani tak, jak Jehowa polecił Mojżeszowi.

5 Jehowa powiedział jeszcze do Mojżesza: **2** „Nakaż Izraelitom, żeby odesłali poza obóz każdego trędowatego^c, każdego, kto ma jakiś wyciek^d, i każdego nieczystego z powodu jakiejś zmarłej osoby^e. **3** Macie odesłać zarówno mężczyznę, jak i kobietę, żeby nie kalali^f obozu tych, pośród których mieszkam”^g. **4** Izraelici więc tak zrobili—odesłali takie osoby poza obóz, tak jak Jehowa polecił Mojżeszowi.

5 Jehowa dalej mówił do Mojżesza: **6** „Powiedz Izraelitom: „Jeżeli jakiś mężczyzna lub jakaś kobieta dopuści się niewierności wobec Jehowy przez popełnienie grzechu przeciwko bliźniemu, osoba^{*} taka ściągnie na siebie winę^h. **7** Ma wyznaćⁱ swój grzech i w pełni zrekompenzować pokrzywdzonemu szkodę, dodając do tego jedną piątą^j. **8** Jeśli pokrzywdzony umrze, a nie ma bliskiego krewnego, który mógłby otrzymać rekompensatę, to winowajca zwróci ją Jehowie—przypadnie ona kapłanowi, tak samo jak baran, którym kapłan dokona za winowajcę prześlągania^k.

9 „Każdy święty dar ofiarny^l, który Izraelici przyniosą do kap-

5:2 *Lub „duszy”. 5:6 *Lub „dusza”.

ROZDZ. 4

a Lb 4:15
Lb 4:24-26
Lb 4:31-33

b Lb 3:39

ROZDZ. 5

c Kpl 13:45, 46

d Kpl 15:2

e Kpl 22:4
Lb 19:11

f Lb 19:22

g Wj 25:8
Kpl 26:11

h Kpl 5:1, 17

i Kpl 5:5
Joz 7:19
Jak 5:16

j Kpl 6:4, 5

k Kpl 5:16
Kpl 6:6, 7
Kpl 7:7

l Kpl 6:14, 17
Kpl 7:1, 6
Kpl 10:12, 13

szpalta 2

a Wj 29:27, 28
Lb 18:8
Pwt 18:3
Eze 44:29
1Ko 9:13

b Kpl 18:20
Pwt 5:18

c Jer 17:10
Heb 13:4

d Lb 5:15, 25

e Lb 5:22, 24

łana, będzie należeć do niego^a—**10** pozostanie jego własnością. Cokolwiek ktoś da kapłanowi, będzie to należeć do kapłana”^b.

11 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **12** „Powiedz Izraelitom: „Jeżeli żona jakiegoś mężczyzny zbłądzi i okaże się wobec niego niewierna, **13** współżyjąc z innym mężczyzną^b, ale jej mąż ani nikt inny nie będzie o tym wiedział, czyli jeśli skala się grzechem, ale nie zostanie na tym przyłapana i nie będzie świadka, który by to potwierdził, to należy postąpić tak: **14** Jeżeli jej mąż ogarnie za zdróść i będzie podejrzał^c żonę o niewierność, bez względu na to, czy się skalała, czy nie, **15** przyjdzie z nią do kapłana i na ofiarę za nią przyniesie dziesiątą część efy^{*} maki jęczmiennej. Nie wolno mu wylać na tę ofiarę oliwy ani położyć na niej kadzidła^d, bo jest to ofiara zbożowa^e związana z zazdrością, ofiara przywodząca na pamięć winę.

16 „Kapłan przyprowadzi tę kobietę przed Jehowę^c. **17** Do glinianego naczynia nabierze świętej wody, po czym weźmie nieco pyłu, który jest na podłodze przybytku, i wsypie go do wody. **18** Postawi kobietę przed Jehową, rozpuści jej włosy, położy jej na dłoniach ofiarę zbożową przywodzącą na pamięć winę, czyli ofiarę związaną z zazdrością^d, a sam będzie miał w ręce gorzką wodę, która ściąga przekleństwo^e.

19 „Następnie zaprzysięgnie tę kobietę: „Jeśli nie współżyłaś z innym mężczyzną, odkąd

5:15 *Efa odpowiadała 22 l. Zob. Doda-tek B14. ^aChodzi o oliwanum, gumożywiec z kadzidłowca. ^dZob. Słowniczek pojęć.

wysłaś za męża^a, jeśli nie zbłądziłaś i się nie skalałaś, to niech ta gorzka woda, która ściąga przekleństwo, nie wyrządzi ci szkody. **20** Ale jeśli jako mężatka zbłądziłaś i się skalałaś, współżycząc z mężczyzną innym niż twój mąż...^b. **21** I zaprzysięgnie ją przysięgą zawierającą przekleństwo: „Niech Jehowa sprawi, żeby wśród twego ludu używano twojego imienia w przekleństwach i przysięgach. Niech Jehowa sprawi, żeby twoje udo^{*} zmarniało[#], a twój brzuch spuchł. **22** Ta woda, która ściąga przekleństwo, dostanie się do twoich jelit i sprawi, że twój brzuch spuchnie, a twoje udo^{*} zmarnieje[#]”. Wtedy ta kobieta powie: „Amen! Amen!^a”.

23 „Kapłan zapisze te przekleństwa w księdze i zmyje je gorzką wodą, **24** którą następnie da tej kobiecie do wypicia—żeby woda, która ściąga przekleństwo, wnikała do jej wnętrza i wywołała gorycz. **25** Weźmie z ręki kobiety ofiarę zbożową związaną z zazdrością^c i będzie kołosał tą ofiarą przed Jehową, po czym przyniesie ją do ołtarza. **26** Garść tej ofiary zbożowej spali^{*} na ołtarzu jako wyobrażenie całej ofiary^{#d}, po czym każe kobiecie wypić wodę. **27** Wtedy—jeśli kobieta się skalała przez to, że była niewierna wobec męża—woda, która ściąga przekleństwo, wnika do jej wnętrza i stanie się gorzka, tak

5:19 ^{*}Lub „odkąd podlegasz władzy męża”. 5:21, 22, 27 ^{*}Najwyraźniej chodzi o narządy rozrodcze. 5:21 [#]Lub „odpadło”. Może chodzić o utratę płodności. 5:22, 27 [#]Lub „odpadnie”. Może chodzić o utratę płodności. 5:22 [^]Lub „Niech się tak stanie! Niech się tak stanie!”. 5:26 ^{*}Dosł. „zamieni w dym”. [#]Lub „jako część ofiary mającą być przypomnieniem dla Boga”.

ROZDZ. 5

a Rz 7:2

b Kpl 18:20
1Ko 6:9,10

c Lb 5:15

d Kpl 2:9

szpalta 2

a Lb 5:14, 15

ROZDZ. 6

b Sdz 13:5

c Kpl 10:9
Am 2:11, 12
Łk 1:15d Sdz 13:5
Sdz 16:17
1Sm 1:11

iż jej brzuch spuchnie, udo^{*} zmarnieje[#], a jej imienia będzie się używać wśród ludu w przekleństwach. **28** Ale jeśli się nie skalała i jest czysta, nie spotka ją taka kara. Będzie mogła zająć w ciążę i urodzić dzieci.

29 „Takie jest prawo dotyczące zazdrości^a, gdy kobieta mająca męża zbłądzi i się skalała **30** albo gdy męża ogarnie zazdrość i będzie podejrzał żonę o niewierność. Mężczyzna taki zaprowadzi żonę przed Jehowę, a kapłan postąpi z nią zgodnie z całym tym prawem. **31** Mąż będzie wolny od winy, a żona odpowie za swoje przewinienie[”].

6 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **2** „Powiedz Izraelitom: „Jeżeli jakiś mężczyzna lub jakaś kobieta złoży Jehowie szczególny ślub, że będzie żyć jako nazirejczyk^{*b}, **3** to ma się powstrzymywać od wina i innych napojów alkoholowych. Nie może pić octu z wina ani z innego alkoholu^c, nie może pić żadnego napoju z winogron, nie może też jeść winogron—ani świeżych, ani suszonych. **4** Przez cały czas swojego nazireatu nie może jeść niczego, co zrobiono z owoców winorośli, od niedojrzałych winogron aż po łupiny.

5 „Ktoś taki do końca swojego ślubu nie może pozwolić, by brzytwa dotknęła jego głowy^d. Dopóki pozostaje święty, oddzielony dla Jehowy, włosy na jego głowie mają rosnąć swobodnie. **6** Przez cały czas, gdy pozostaje oddzielony dla Jehowy, nie może się zbliżyć do żadnej zmarłej osoby^{*}. **7** Nie wolno mu się skalać, nawet jeśli umrze mu oj-

6:2 ^{*}Hebr. *nazir* znaczy „wybrany; poświęcony; oddzielony”. 6:6 ^{*}Lub „du-szy”.

ciec, matka, brat czy siostra^a—bo ma na głowie znak, że jest nazirejczykiem Bożym.

8 „Przez cały czas swojego nazireatu jest święty dla Jehowy. **9** Jeśli jednak w czasie, gdy ma na głowie znak nazireatu, skala się przez kogoś, kto nagle przy nim umrze^b, to w siódmym dniu—w dniu swojego oczyszczenia—ogoli głowę^c. **10** A w ósmym dniu przyniesie do kapłana przed wejście do namiotu spotkania dwie turkawki lub dwa młode gołębie domowe. **11** Kapłan złoży jednego ptaka na ofiarę za grzech, a drugiego na całopalenie i dokona za niego przebłagania, ponieważ zgryzł^d w związku ze zmarłą osobą*. Potem, tego samego dnia, ktoś taki się uświęci^e. **12** Znów oddzieli się dla Jehowy, żeby żyć jako nazirejczyk. Na ofiarę za przewinienie przyprowadzi rocznego baranka. Jednak poprzednie dni nie zostaną mu zaliczone jako dni nazireatu, bo go skalał.

13 „Oto prawo dotyczące nazirejczyka: Gdy upłyną dni jego nazireatu^e, należy go przyprowadzić przed wejście do namiotu spotkania. **14** Przyniesie tam dla Jehowy zdrowego rocznego baranka na całopalenie^f, zdrową roczną owieczkę na ofiarę za grzech^g, zdrowego barana na ofiarę współuczestnictwa^{*h}, **15** kosz praśnych okrągłych placków z najlepszej maki wymieszanej z oliwą i praśnych cienkich placków posmarowanych oliwą, a także ofiarę zbożowąⁱ i ofiary płynne^j. **16** Kapłan przyniesie to wszystko przed Jehowę i złoży ofiarę

ROZDZ. 6

a Kpl 21:1, 11

b Lb 19:14

c Lb 6:13, 18

d Kpl 5:8, 10

e Lb 30:2
Kzn 5:4

f Kpl 1:10

g Kpl 4:32

h Kpl 3:1

i Kpl 2:1
Kpl 6:14

j Lb 15:8, 10

szpalta 2

a Kpl 2:9

b Lb 6:5

c Kpl 8:31

d Wj 29:23, 24

e Kpl 7:34

f Sdz 13:5

g Kpl 9:22
Pwt 10:8

h Rut 2:4
Ps 134:3

i Ps 31:16
Ps 67:1

j Ps 29:11
Łk 2:14

za grzech, całopalenie, **17** na ofiarę współuczestnictwa złoży Jehowie barana wraz z koszem praśników, złoży też ofiarę zbożową^a i ofiarę płynną.

18 „Potem przy wejściu do namiotu spotkania nazirejczyk zgoli sobie włosy na głowie^{*b}, które urosły mu w czasie nazireatu, i wrzuci je do ognia, w którym płonie ofiara współuczestnictwa. **19** Kiedy już zgoli włosy, znak swojego nazireatu, kapłan weźmie ugotowaną^c łopatkę z barana, z kosza weźmie praśny okrągły placek oraz praśny cienki placek, położy mu to na dłoniach **20** i będzie tym kołysał. Będzie to ofiara kołysana przed Jehową^d—coś świętego przeznaczonego dla kapłana, oprócz mostka ofiary kołysanej i udźca daru ofiarnego^e. Potem nazirejczyk może pić wino.

21 „Takie jest prawo dotyczące nazirejczyka^f, który składa ślub: Jeśli ślubuje, że oprócz ofiar wymaganych w ramach nazireatu złoży Jehowie coś więcej—na co go stać—to z szacunku dla prawa nazireatu ma się wywiązać ze swojego ślubu”.

22 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: **23** „Powiedz Aaronowi i jego synom: „Macie błogosławić^g Izraelitów takimi słowami:

24 „Oby Jehowa ci błogosławił^h i cię strzegł.

25 Oby Jehowa patrzył na ciebie z aprobatą^{*i} i okazywał ci przychylność.

26 Oby Jehowa zwrócił ku tobie swoją twarz i obdarzył cię pokojem”^j.

6:18 *Lub „ogoli głowę swego nazireatu”. **6:25** *Lub „rozpromienił nad tobą swoją twarz”.

6:11 *Lub „duszą”. ^aDosł. „uświęci swoją głowę”. **6:14** *Zob. Słowniczek pojęć.

27 Wypowiadając te słowa, mają używać mojego imienia^a, żebym mógł błogosławić Izraelitom^b.

7 W dniu, w którym Mojżesz skończył stawiać przybytek^c, namaścił go^d i poświęcił razem z całym wyposażeniem, ołtarzem i wszystkimi przybarami^e. Kiedy namaścił i poświęcił te rzeczy^f, **2** naczelnicy Izraela^g, głowy rodów, naczelnicy plemion, którzy nadzorowali spis, złożyli dary. **3** Przyprowadzili przed Jehowę sześć krytych wozów i 12 byków, po jednym wozie na dwóch naczelników i po jednym byku na każdego. Zostawili je przed przybytkiem. **4** Wtedy Jehowa rzekł do Mojżesza: **5** „Przyjmij od nich te dary, bo będą używane do służby związanej z namiotem spotkania. Dasz je Lewitom stosownie do wyznaczonych im obowiązków”.

6 Mojżesz przyjął więc wozy oraz byki i dał Lewitom. **7** Synom Gerszona stosownie do wyznaczonych im obowiązków dał dwa wozy i cztery byki^h. **8** Synom Merariego stosownie do obowiązków, które pełnili pod nadzorem Itamara, syna kapłana Aarona, dał cztery wozy i osiem bykówⁱ. **9** Ale synom Kehata nie dał nic, bo do ich obowiązków należała służba związana ze świętymi rzeczami stojącymi w świętym miejscu^j, które przenosili na ramionach^k.

10 Naczelnicy przynieśli też swoje dary w związku z oddaniem do użytku^l ołtarza, po tym jak go namaszczone. Kiedy przynieśli je przed ołtarz, **11** Jehowa rzekł do Mojżesza: „Jeden naczelnik jednego dnia – tak będą składać swoje dary w zwią-

ROZDZ. 6

a Pwt 28:10
Iz 43:7,10

b Ps 5:12
Ps 67:7

ROZDZ. 7

c Wj 40:17

d Wj 30:26

e Kpl 8:10

f Wj 40:10

g Wj 18:21
Lb 1:4,16

h Lb 3:25, 26
Lb 4:24-26

i Lb 3:36, 37
Lb 4:31-33

j Lb 3:30, 31
Lb 4:15

k 2Sm 6:13
1Kn 15:15

l 1Kl 8:63
2Kn 7:5

szpalta 2

a Lb 1:4, 7
Lb 2:3
Rut 4:20
Mt 1:4

b Kpl 27:25

c Kpl 2:1

d Kpl 1:3

e Kpl 4:22, 23

f Kpl 3:1

g Wj 6:23
Łk 3:23, 33

h Lb 1:4, 8
Lb 2:5
Lb 10:15

i Kpl 27:25

j Kpl 2:1

k Kpl 1:3

l Kpl 4:22, 23

m Kpl 3:1

n Lb 2:7
Lb 10:16

ku z oddaniem do użytku ołtarza”.

12 W pierwszym dniu swój dar złożył Nachszon^a, syn Amminadaba, z plemienia Judy. **13** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów^b i srebrna czasza ważąca 70 syklów według wagi świętego sykla^{ab}, obie pełne najlepszej maki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożową^c; **14** złoty kielich^d ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **15** młody byk, baran i roczny baranek na całopalenie^d; **16** koziołek na ofiarę za grzech^e; **17** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^f. Był to dar Nachszona, syna Amminadaba^g.

18 W drugim dniu złożył dar Netanel^h, syn Cuara, naczelnik plemienia Issachara. **19** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów i srebrna czasza ważąca 70 syklów według wagi świętego syklaⁱ, obie pełne najlepszej maki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożową^j; **20** złoty kielich ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **21** młody byk, baran i roczny baranek na całopalenie^k; **22** koziołek na ofiarę za grzech^l; **23** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^m. Był to dar Netanela, syna Cuara.

24 W trzecim dniu złożył dar Eliabⁿ, syn Chelona, naczelnik plemienia Zebulona. **25** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów i srebrna czasza ważąca 70 syklów

7:13 ^aSykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Dodatek B14. ^{ab}Lub „według sykla ze świętego miejsca”. 7:14 ^aLub „czarka”.

według wagi świętego sykla^a, obie pełne najlepszej mąki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożową^b; **26** złoty kielich ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **27** młody byk, baran i roczny baranek na całopalenie^c; **28** koziołek na ofiarę za grzech^d; **29** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^e. Był to dar Eliaba^f, syna Chelona.

30 W czwartym dniu złożył dar Elicur^g, syn Szedeura, naczelnik plemienia Rubena. **31** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów i srebrna czasza ważąca 70 syklów według wagi świętego sykla^h, obie pełne najlepszej mąki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożowąⁱ; **32** złoty kielich ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **33** młody byk, baran i roczny baranek na całopalenie^j; **34** koziołek na ofiarę za grzech^k; **35** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^l. Był to dar Elicura^m, syna Szedeura.

36 W piątym dniu złożył dar Szelumielⁿ, syn Curiszaddaja, naczelnik plemienia Symeona. **37** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów i srebrna czasza ważąca 70 syklów według wagi świętego sykla^o, obie pełne najlepszej mąki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożową^p; **38** złoty kielich ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **39** młody byk, baran i roczny baranek na całopalenie^q; **40** koziołek na ofiarę za grzech^r; **41** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^s. Był to dar Szelumia^t, syna Curiszaddaja.

ROZDZ. 7

- a Kpl 27:25
- b Kpl 2:1
- c Kpl 1:3
- d Kpl 4:22, 23
- e Kpl 3:1
- f Lb 1:4, 9
- g Lb 2:10
Lb 10:18
- h Kpl 27:25
- i Kpl 2:1
- j Kpl 1:3
- k Kpl 4:22, 23
- l Kpl 3:1
- m Lb 1:4, 5
- n Lb 2:12
- o Kpl 27:25
- p Kpl 2:1
- q Kpl 1:3
- r Kpl 4:22, 23
- s Kpl 3:1
- t Lb 1:4, 6

szpalta 2

- a Lb 2:14
Lb 10:20
- b Kpl 27:25
- c Kpl 2:1
- d Kpl 1:3
- e Kpl 4:22, 23
- f Kpl 3:1
- g Lb 1:4, 14
- h Lb 2:18
Lb 10:22
- i Kpl 27:25
- j Kpl 2:1
- k Kpl 1:3
- l Kpl 4:22, 23
- m Kpl 3:1
- n Lb 1:4, 10
- o Lb 2:20
Lb 10:23
- p Kpl 27:25
- q Kpl 2:1

42 W szóstym dniu złożył dar Eliasaf^a, syn Deuela, naczelnik plemienia Gada. **43** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów i srebrna czasza ważąca 70 syklów według wagi świętego sykla^b, obie pełne najlepszej mąki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożową^c; **44** złoty kielich ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **45** młody byk, baran i roczny baranek na całopalenie^d; **46** koziołek na ofiarę za grzech^e; **47** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^f. Był to dar Eliasafa^g, syna Deuela.

48 W siódmym dniu złożył dar Eliszama^h, syn Ammihuda, naczelnik plemienia Efraima. **49** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów i srebrna czasza ważąca 70 syklów według wagi świętego syklaⁱ, obie pełne najlepszej mąki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożową^j; **50** złoty kielich ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **51** młody byk, baran i roczny baranek na całopalenie^k; **52** koziołek na ofiarę za grzech^l; **53** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^m. Był to dar Eliszamyⁿ, syna Ammihuda.

54 W ósmym dniu złożył dar Gamaliel^o, syn Pedahcura, naczelnik plemienia Manasses. **55** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów i srebrna czasza ważąca 70 syklów według wagi świętego sykla^p, obie pełne najlepszej mąki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożową^q; **56** złoty kielich ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **57** młody byk, baran i roczny baranek

na całopalenie^a; **58** koziołek na ofiarę za grzech^b; **59** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^c. Był to dar Gamaliela^d, syna Pedahcura.

60 W dziewiątym dniu złożył dar Abidan^e, syn Gideoniego, naczelnik^f plemienia Beniamina. **61** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów i srebrna czasza ważąca 70 syklów według wagi świętego sykla^g, obie pełne najlepszej mąki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożową^h; **62** złoty kielich ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **63** młody byk, baran i roczny baranek na całopalenieⁱ; **64** koziołek na ofiarę za grzech^j; **65** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^k. Był to dar Abidana^l, syna Gideoniego.

66 W 10 dniu złożył dar Achiezer^m, syn Ammiszaddaja, naczelnik plemienia Dana. **67** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów i srebrna czasza ważąca 70 syklów według wagi świętego syklaⁿ, obie pełne najlepszej mąki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożową^o; **68** złoty kielich ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **69** młody byk, baran i roczny baranek na całopalenie^p; **70** koziołek na ofiarę za grzech^q; **71** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^r. Był to dar Achiezera^s, syna Ammiszaddaja.

72 W 11 dniu złożył dar Pagiela^t, syn Ochрана, naczelnik plemienia Aszera. **73** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów i srebr-

ROZDZ. 7

- a Kpl 1:3
- b Kpl 4:22, 23
- c Kpl 3:1
- d Lb 1:4, 10
- e Lb 2:22
Lb 10:24
- f Lb 1:16
- g Kpl 27:25
- h Kpl 2:1
- i Kpl 1:3
- j Kpl 4:22, 23
- k Kpl 3:1
- l Lb 1:4, 11
- m Lb 2:25
Lb 10:25
- n Kpl 27:25
- o Kpl 2:1
- p Kpl 1:3
- q Kpl 4:22, 23
- r Kpl 3:1
- s Lb 1:4, 12
- t Lb 2:27
Lb 10:26

szpalta 2

- a Kpl 27:25
- b Kpl 2:1
- c Kpl 1:3
- d Kpl 4:22, 23
- e Kpl 3:1
- f Lb 1:4, 13
- g Lb 2:29
Lb 10:27
- h Kpl 27:25
- i Kpl 2:1
- j Kpl 1:3
- k Kpl 4:22, 23
- l Kpl 3:1
- m Lb 1:4, 15
- n Lb 7:10
Ezd 2:68
- o Lb 7:13-17
- p Kpl 27:25

na czasza ważąca 70 syklów według wagi świętego sykla^a, obie pełne najlepszej mąki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożową^b; **74** złoty kielich ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **75** młody byk, baran i roczny baranek na całopalenie^c; **76** koziołek na ofiarę za grzech^d; **77** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^e. Był to dar Pagiela^f, syna Ochрана.

78 W 12 dniu złożył dar Achira^g, syn Enana, naczelnik plemienia Naftalego. **79** Na ten dar składały się: srebrna misa ważąca 130 syklów i srebrna czasza ważąca 70 syklów według wagi świętego sykla^h, obie pełne najlepszej mąki wymieszanej z oliwą, przeznaczonej na ofiarę zbożowąⁱ; **80** złoty kielich ważący 10 syklów, pełen kadzidła; **81** młody byk, baran i roczny baranek na całopalenie^j; **82** koziołek na ofiarę za grzech^k; **83** dwa byki, pięć baranów, pięć kozłów i pięć rocznych baranków na ofiarę współuczestnictwa^l. Był to dar Achira^m, syna Enana.

84 Oto dar od naczelników Izraela w związku z oddaniem do użytkuⁿ ołtarza, po tym jak go namaszczone: 12 srebrnych mis, 12 srebrnych czasz, 12 złotych kielichów^o **85** (każda srebrna misa ważyła 130 syklów, a każda srebrna czasza 70 syklów—w sumie wszystkie te naczynia ważyły 2400 syklów według wagi świętego sykla^p; **86** każdy z 12 złotych kielichów pełnych kadzidła ważył 10 syklów według wagi świętego sykla—w sumie wszystkie te kielichy ważyły 120 syklów). **87** Na całopalenie złożono w sumie 12 byków, 12 baranów, 12 rocznych baranków

wraz z ofiarami zbożowymi, a na ofiarę za grzech 12 koziołków. **88** Na ofiarę współuczestnictwa złożono w sumie 24 byki, 60 baranów, 60 kozłów i 60 rocznych baranków. Był to dar złożony w związku z oddaniem do użytku^a ołtarza, po tym jak go namaszczo^b.

89 Ilekcć Mojżesz wchodził do namiotu spotkania, żeby rozmawiać z Bogiem^c, słyszał głos dobiegający znad pokrywy^d Arki Świadcstwa, spomiędzy dwóch cherubów^e. Bóg mówił tam do niego.

8 Jehowa rzekł do Mojżesza: **2** „Powiedz Aaronowi: „Kiedy będziesz zapalał siedem lamp świecznika, stawiaj je tak, żeby oświeślały miejsce przed nim”^f. **3** Aaron więc tak robił. Zapalał lampy, by oświeślały miejsce przed świecznikiem^g, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi. **4** Świecznik w całości wykuło ze złota—od trzonu aż po kwiaty^h. Wykonano go zgodnie z wizjąⁱ, którą Jehowa dał Mojżeszowi.

5 Jehowa znowu rzekł do Mojżesza: **6** „Oddziel Lewitów od ludu Izraela i ich oczyść^j. **7** Zrób to w następujący sposób: Pokrop ich wodą oczyszczającą z grzechu, a oni niech ogolą całe swoje ciało i wypiorą swoje ubranie. W ten sposób się oczyszczą^k. **8** Potem niech wezmą młodego byka^l wraz z ofiarą zbożową^m z najlepszej maki wymieszanej z oliwą, a ty weź innego młodego byka na ofiarę za grzechⁿ. **9** I przyprowadź Lewitów przed namiot spotkania, i zwołaj całego Izraela^o. **10** Kiedy przyprowadzisz ich przed Jehowę, Izraelici po-

8:8, 19 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **8:9** *Dosl. „całe zgromadzenie synów Izraela”.

ROZDZ. 7

a Lb 7:10

b Lb 7:1

c Wj 33:9

Lb 11:17

Lb 12:8

d Wj 25:22

Wj 37:6

e Wj 25:18

1Sm 4:4

Ps 80:1

ROZDZ. 8

f Wj 25:37

Wj 40:24, 25

Kpl 24:2

g Heb 9:2

h Wj 37:17

i Wj 25:9, 40

1Kn 28:12, 19

j Wj 29:4

Iz 52:11

k Wj 30:18, 19

Kpl 16:28

Lb 19:7

l Kpl 1:3

m Kpl 2:1

n Kpl 4:3

o Kpl 8:2, 3

szpalta 2

a Lb 3:9, 41

b Kpl 7:30

Lb 8:21

c Lb 1:50

Lb 3:6

2Kn 31:2

d Wj 29:10

e Kpl 1:4

f Lb 3:45

Lb 16:9

g Lb 3:12

h Wj 13:2, 12

Kpl 27:26

i Wj 12:29

Wj 13:15

j Lb 3:9

Lb 18:6

1Kn 23:32

Eze 44:11

k Lb 1:53

Lb 18:5

1Sm 6:19

łożą na nich ręce^a. **11** A Aaron ofiaruje^{*} ich Jehowie jako ofiarę kołysaną^b od Izraelitów, żeby pełnili służbę dla Jehowy^c.

12 „Następnie Lewici położą ręce na głowach byków^d i jeden byk zostanie złożony na ofiarę za grzech, a drugi na całopalenie dla Jehowy. W ten sposób dokonano się za nich przeblaganie^e. **13** Polecisz Lewitom stanąć przed Aaronem i jego synami i ofiarujesz^{*} ich jako ofiarę kołysaną dla Jehowy. **14** Oddzielsz ich od Izraelitów i będą należeć do mnie^f. **15** Potem przyjdą pełnić służbę związaną z namiotem spotkania. Tak właśnie ich oczyścisz i ofiarujesz^{*} jako ofiarę kołysaną, **16** bo zostali mi dani spośród Izraelitów. Wezmę ich sobie w zamian za wszystkich izraelskich pierwородnych^g, **17** bo każdy pierwородny wśród Izraelitów należy do mnie—zarówno człowiek, jak i zwierzę^h. Uświęciłem ich dla siebie w dniu, w którym uświęciłem każdego pierwородnego w ziemi egipskiejⁱ. **18** Wezmę więc Lewitów w zamian za wszystkich izraelskich pierwородnych. **19** Dam ich Aaronowi i jego synom, żeby pełnili służbę związaną z namiotem spotkania w zamian za Izraelitów^j i dokonawali za nich przeblaganie—tak żeby Izraelitów nie spotkało nic złego^k za zbliżanie się do świętego miejsca^{**}”.

20 Mojżesz i Aaron oraz cały Izrael^{*} tak zrobili—zrobili wszystko, co w sprawie Lewitów Jehowa nakazał Mojżeszowi.

8:11 *Dosl. „będzie kołysał”, to znaczy każe im się poruszać tam i z powrotem. **8:13, 15** *Dosl. „będziesz kołysał”, to znaczy miał im kazać poruszać się tam i z powrotem. **8:16** *Lub „otwierających łono”. **8:20** *Dosl. „całe zgromadzenie synów Izraela”.

21 Lewici oczyścili się i wyprali swoje ubrania^a, po czym Aaron ofiarował* ich jako ofiarę koły-saną przed Jehową^b. Następnie dokonał za nich przeżegania, żeby stali się czysti^c. **22** Potem zaczęli pełnić służbę związaną z namiotem spotkania pod nadzorem Aarona i jego synów. Postąpiono więc z nimi tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

23 Wtedy Jehowa powiedział do Mojżesza: **24** „Oto postanowienie dotyczące Lewitów: Lewita od 25 lat wzwyż dołączy do grona tych, którzy pełnią służbę związaną z namiotem spotkania. **25** Ale gdy skończy 50 lat, przestanie należeć do tego grona i pełnić służbę. **26** Może pomagać swoim braciom w wykonywaniu obowiązków związanych z namiotem spotkania, ale nie będzie już pełnił służby. To jest postanowienie dotyczące Lewitów i ich obowiązków, którego będziesz się trzymał”^d.

9 W pierwszym miesiącu drugiego roku po wyjściu Izraelitów z ziemi egipskiej Jehowa rzekł do Mojżesza na pustkowiu Synaj^e: **2** „Niech w wyznaczonym czasie Izraelici przygotują ofiarę paschalną^f. **3** Macie to zrobić 14 dnia tego miesiąca o zmierzchu*. Macie ją przygotować w wyznaczonym czasie zgodnie ze wszystkimi dotyczącymi jej przepisami i zgodnie z ustalonym sposobem postępowania”^g.

4 Mojżesz powiedział więc Izraelitom, żeby przygotowali ofiarę paschalną. **5** I przygotowali ją na pustkowiu Synaj 14 dnia miesiąca pierwszego o zmierzchu*. Zrobili to zgodnie ze

ROZDZ. 8

a Lb 8:7

b Lb 8:11

c Lb 8:12

d Lb 1:53
Lb 3:32
Lb 18:4

ROZDZ. 9

e Wj 40:2
Lb 1:1f Wj 12:3, 6
Wj 12:27
Kpl 23:5
Pwt 16:1
1Ko 5:7

g Wj 12:8

szpalta 2

a Lb 5:2
Lb 19:14, 16b Wj 18:15
Lb 15:33
Lb 27:1, 2c Kpl 7:21
Pwt 16:2d Wj 25:22
Kpl 16:2
Ps 99:6

e Lb 5:2

f 2Kn 30:2, 15

g Wj 12:8

h Wj 12:10

i Wj 12:46
Ps 34:20
Jn 19:36

j Wj 12:15

k Wj 12:19, 48

wszystkim, co Jehowa nakazał Mojżeszowi.

6 Ale niektórzy ludzie stali się nieczysti z powodu dotknięcia zwłok^a i nie mogli w tym dniu przygotować ofiary paschalnej. Stawili się więc przed Mojżeszem i Aaronem^b. **7** i rzekli: „Jesteśmy nieczysti, bo dotknęliśmy zwłok*. Dlaczego nie wolno nam złożyć Jehowie ofiary w wyznaczonym czasie razem z innymi Izraelitami?”^c. **8** Mojżesz odrzekł: „Zaczekajcie tu, a ja posłucham, co Jehowa poleci w waszej sprawie”^d.

9 Wtedy Jehowa powiedział Mojżeszowi: **10** „Przekaż Izraelitom: „Jeśli ktoś z was lub waszych potomków stanie się nieczysty z powodu dotknięcia zwłok^e albo będzie w dalekiej podróży, to mimo to ma przygotować ofiarę paschalną dla Jehowy. **11** Ma ją przygotować 14 dnia miesiąca drugiego^f o zmierzchu* i zjeść razem z przaśnym chlebem i gorzkimi ziołami^g. **12** Nie wolno mu nic z niej pozostawić do rana^h, nie może też złamać żadnej jej kościⁱ. Ma ją przygotować zgodnie ze wszystkimi przepisami dotyczącymi Paschy. **13** Ale jeśli ktoś będzie czysty lub nie będzie znajdował się w podróży, a nie przygotuje ofiary paschalnej, to ktoś taki* zostanie zgładzony^j, bo nie złożył ofiary dla Jehowy w wyznaczonym czasie. Człowiek ten odpowie za swój grzech.

14 „Cudzoziemiec, który się wśród was osiedlił, też przygotowuje ofiarę paschalną dla Jehowy^k. Ma to zrobić zgodnie z przepisami dotyczącymi Pas-

9:6, 7 *Lub „ludzkiej duszy”. **9:10** *Lub „jakiejsz duszy”. **9:13** *Lub „taka dusza”. *Dost. „odcięty od swojego ludu”.

8:21 *Dost. „kołysał”, to znaczy kazał im się poruszać tam i z powrotem. **9:3, 5, 11** *Dost. „między dwoma wieczorami”.

chy i zgodnie z ustalonym sposobem postępowania^a. Ten sam przepis ma obowiązywać zarówno rodowitego mieszkańca, jak i cudzoziemca^b.

15 W dniu, w którym ustawiono przybytek^c, czyli Namiot Świadcstwa, pojawił się obłok, który go zakrył. Natomiast wieczorem pojawiło się coś, co wyglądało jak ogień, i pozostało nad przybytkiem aż do rana^d. **16** Odtąd tak było stale: Za dnia zakrywał go obłok, a w nocy coś, co wyglądało jak ogień^e. **17** Ilekroć obłok unióś się znad namiotu, Izraelici niezwłocznie wyruszali^f i rozbijali obóz dopiero tam, gdzie się zatrzymał^g. **18** Na rozkaz Jehowy wyruszali i na rozkaz Jehowy rozbijali obóz^h. Obozowali tak długo, jak długo obłok pozostawał nad przybytkiem. **19** Gdy pozostawał nad przybytkiem przez wiele dni, okazywali Jehowie posłuszeństwo i nie wyruszaliⁱ. **20** Na rozkaz Jehowy obozowali i na rozkaz Jehowy wyruszali. Czasami obłok pozostawał nad przybytkiem kilka dni, **21** a czasami tylko od wieczora do rana. Gdy rano się unosił, wyruszali. Zwijali obóz bez względu na to, czy obłok unióś się za dnia, czy w nocy^j. **22** Czy to dwa dni, czy miesiąc, czy dłużej—dopóki obłok pozostawał nad przybytkiem—Izraelici obozowali. Ale kiedy się unosił, wyruszali. **23** Na rozkaz Jehowy rozbijali obóz i na rozkaz Jehowy wyruszali. Byli posłuszni Jehowie zgodnie z rozkazem, jaki Jehowa dał przez Mojżesza.

10 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: **2** „Wykuj ze srebra dwie trąby^k. Będziesz ich używał do zwoływania ludu i dawania sygnału do zwijania obozów. **3** Na dźwięk obu trąb ma

ROZDZ. 9

- a Wj 12:8
- b Kpl 24:22
Pwt 31:12
- c Wj 40:2, 17
- d Wj 40:34, 38
- e Wj 13:22
Neh 9:19
- f Lb 10:11, 34
- g Wj 40:36, 37
- h Wj 17:1
Lb 10:11-13
- i Wj 40:37
- j Wj 40:36
Ps 78:14

ROZDZ. 10

- k Kpl 23:24

szpalta 2

- a Lb 1:18
Pwt 29:10, 11
- b Wj 18:21
Lb 1:16
Lb 7:2
Pwt 1:15
Pwt 5:23
- c Lb 2:3
- d Lb 2:10
- e Lb 10:3
- f Lb 31:6
1Kn 15:24
1Kn 16:6
2Kn 29:26
Neh 12:35, 41
- g 2Kn 13:12
- h 1Kn 15:28
2Kn 5:12
2Kn 7:6
Ezd 3:10
- i Kpl 23:24
Lb 29:1
- j Lb 28:11
- k Kpl 3:1
- l Wj 6:7
Kpl 11:45
- m Lb 1:1
- n Lb 9:17
Ps 78:14
- o Wj 40:36
Lb 2:9, 16, 17, 24, 31
- p Lb 12:16
Lb 13:26
Pwt 1:1, 2

zbierać się przy tobie przed wejściem do namiotu spotkania całej lud^a. **4** A na dźwięk jednej mają się zbierać tylko naczelnicy, zwierzchnicy* tysięcy Izraela^b.

5 „Kiedy trąby wydadzą zmienny dźwięk, wyruszy obóz po stronie wschodniej^c. **6** Gdy wydadzą zmienny dźwięk po raz drugi, wyruszy obóz po stronie południowej^d. Za każdym razem, gdy jeden z obozów będzie miał wyruszyć, trąby wydadzą zmienny dźwięk.

7 „Kiedy zwoływany będzie zbór, trąby^e nie mogą wydawać zmiennego dźwięku. **8** Mają w nie dąć synowie Aarona, kapłani^f. Będzie to trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń.

9 „Jeżeli w swoim kraju będziecie wyruszać na wojnę z nieprzyjacielem, który was nęka, zagrajcie na trąbach sygnał wojenny^g. Wtedy Jehowa, wasz Bóg, zwróci na was uwagę i wyratuje was z rąk wrogów.

10 „Macie dąć w trąby również z okazji radosnych wydarzeń^h—podczas świątⁱ i na początku każdego miesiąca—gdy będziecie składać całopalenia^j i ofiary współuczestnictwa^k. Dźwięk trąb będzie przypominał o was waszemu Bogu. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg^m”.

11 W roku drugim, 20 dnia miesiąca drugiegoⁿ, znad Przybytku Świadcstwa unióś się obłokⁿ. **12** Izraelici wyruszyli więc z pustkowia Synaj zgodnie z ustalonym porządkiem wymarszów^o i szli, aż obłok zatrzymał się na pustkowiu Paran^p. **13** Był to pierwszy raz, gdy wyruszyli zgodnie z rozkazem

10:4 *Dost. „głowy”. **10:10** *Zob. *Słowniczek pojęć*.

Jehowy danym za pośrednictwem Mojżesza^a.

14 Najpierw wyruszył według swoich oddziałów* trójpłemienny obóz Judy. Oddziałowi plemienia Judy przewodził Nachszon^b, syn Amminadaba. **15** Oddziałowi plemienia Issachara przewodził Netanel^c, syn Cuara. **16** Oddziałowi plemienia Zebulona przewodził Eliab^d, syn Chelona.

17 Kiedy rozebrano przybytek^e, wyruszyli synowie Gerszona^f i synowie Merarię^g, którzy mieli za zadanie go przenieść.

18 Następnie wyruszył według swoich oddziałów* trójpłemienny obóz Rubena. Oddziałowi plemienia Rubena przewodził Elicur^h, syn Szedeura. **19** Oddziałowi plemienia Symeona przewodził Szelumielⁱ, syn Cusziszaddaja. **20** Oddziałowi plemienia Gada przewodził Eliasaf^j, syn Deuela.

21 Potem wyruszyli Kehatyci, którzy nieśli wyposażenie sanktuarium^k. Zanim dotarli na miejsce, przybytek został już ustawiony.

22 Następnie wyruszył według swoich oddziałów* trójpłemienny obóz Efraima. Oddziałowi plemienia Efraima przewodził Eliszama^l, syn Ammihuda. **23** Oddziałowi plemienia Manassesza przewodził Gamaliel^m, syn Pedahcura. **24** Oddziałowi plemienia Beniamina przewodził Abidanⁿ, syn Gideoniego.

25 W końcu jako tylna straż wszystkich obozów wyruszył według swoich oddziałów* trójpłemienny obóz Dana. Oddziałowi plemienia Dana przewodził Achiezer^o, syn Ammiszaddaja. **26** Oddziałowi plemienia Aszera

ROZDZ. 10

- a Lb 2:34
Lb 9:23
- b Lb 1:4, 7
Lb 2:3
- c Lb 1:4, 8
Lb 2:5
- d Lb 2:7
- e Lb 1:51
- f Lb 3:25, 26
- g Lb 3:36, 37
- h Lb 1:4, 5
Lb 2:10
- i Lb 1:5, 6
Lb 2:12
- j Lb 1:4, 14
Lb 2:14
- k Lb 3:30, 31
Lb 4:15
Lb 7:9
- l Lb 1:4, 10
Lb 2:18, 24
- m Lb 1:4, 10
Lb 2:20
- n Lb 1:4, 11
Lb 2:22
- o Lb 1:4, 12
Lb 2:25, 31

szpalta 2

- a Lb 1:4, 13
Lb 2:27
- b Lb 1:4, 15
Lb 2:29
- c Lb 2:34
- d Wj 2:16, 18
Wj 3:1
Wj 18:1, 5
- e Rdz 12:7
Rdz 13:14, 15
Rdz 15:18
- f Sdz 1:16
Sdz 4:11
1Sm 15:6
- g Wj 3:8
Wj 6:7
- h Sdz 1:16
Sdz 4:11
- i Wj 3:1
Wj 19:3
Wj 24:16
Pwt 5:2
- j Wj 25:10, 17
- k Pwt 1:32, 33
Joz 3:3, 4
- l Wj 13:21
Neh 9:12
Ps 78:14
- m Ps 132:8
- n Pwt 1:10

przewodził Pagiela^a, syn Ochra-na. **27** Oddziałowi plemienia Naftalego przewodził Achira^b, syn Enana. **28** Taki był porządek wymarszów Izraelitów oraz ich oddziałów^c.

29 Potem Mojżesz rzekł do Chobaba, syna Midianity Reuela^d, swojego teścia: „Wyruszamy na miejsce, o którym Jehowa powiedział, że nam je da^e. Chodź z nami^f, a będzie ci u nas dobrze, bo Jehowa obiecał, że Izraelowi będzie się dobrze wiodło^g”.

30 On odrzekł: „Nie pójdę z wami. Wróć do swojego kraju i do swoich krewnych”. **31** Ale Mojżesz prosił: „Nie opuszczaj nas. Bądź naszym przewodnikiem^h, bo znasz to pustkowienie i wiesz, gdzie możemy rozbijać obóz. **32** Jeśli pójdziesz z nami^h, to cokolwiek dobrego Jehowa zrobi dla nas, my zrobimy dla ciebie”.

33 Wyruszyli więc spod góry Jehowyⁱ i maszerowali trzy dni, a przed nimi szła Arka^j. Przy mierza Jehowy, żeby wskazać im miejsce na odpoczynek^k. **34** Gdy ruszali w drogę, za dnia był nad nimi obłok Jehowy^l.

35 Ilekroć Arka ruszała z miejsca, Mojżesz mówił: „Powstań, Jehowo^m. Niech się rozproszą Twoi wrogowie. Niech ci, którzy Cię nienawidzą, uciekną przed Tobą”. **36** A gdy się zatrzymywała, mówił: „Wróć, Jehowo, do niezliczonychⁿ tysięcy Izraelaⁿ”.

11 W tamtym czasie lud zaczął gorzko narzekać przed Jehową. Jehowa to usłyszał i bardzo się rozgniewał, tak iż ogień zesłany przez Jehowę pochłonął niektórych na skraj obozu. **2** Kiedy lud zaczął wołać do Mojżesza o pomoc, ten

10:29 * Czyli Jetra. **10:31** * Lub „naszymi oczami”. **10:36** * Lub „miriadów”.

10:14, 18, 22, 25 * Dost. „wojsk”.

zwrócił się do Jehowy z błaganiem^a i ogień zgasił. **3** Miejsu temu nadano nazwę Tabera*, bo wybuchł tam przeciw Izraelowi ogień od Jehowy^b.

4 Potem ludzi z różnych narodów^c, będących wśród Izraelitów, ogarnęło samolubne pragnienie, któremu dawali wyraz^d. Również Izraelici znów zaczęli płakać i mówić: „Kto nam da do jedzenia mięsa?^e **5** W Egipcie za darmo jedliśmy ryby, mieliśmy ogórki, arbuzy, pory, cebule i czosnek. Tak bardzo za tym tęsknimy!^f **6** Jesteśmy coraz słabsi*. Nie widzimy nic oprócz tej manny”^g.

7 Manna^h była podobna do nasion kolendryⁱ i do żywicy bdelium. **8** Ludzie się rozchodzili i ją zbierali. Następnie mielono ją w żarnach albo uciurano w moździerzu i gotowano w garnkach lub robiono z niej okrągłe placki^j. Smakowała jak słodkie placki z oliwą. **9** Gdy w nocy obóz pokrywała rosa, pojawiała się też manna^k.

10 Mojżesz usłyszał, jak ludzie całymi rodzinami płaczą, każdy przy wejściu do swojego namiotu. Jehowa bardzo się na nich rozgniewał. Mojżeszowi też się to bardzo nie podobało. **11** Powiedział więc do Jehowy: „Za co karzesz swojego sługę? Czy straciłem Twoje uznanie, że włożyłeś na mnie taki ciężar—cały ten lud?^m **12** Czy to ja ich urodziłem, że każesz mi ich nieść na piersi, jak niania niemowlę, do ziemi, którą przyrzekłeś dać ich przodkom?ⁿ **13** Płaczą przede mną: „Daj nam mięsa!”. A skąd ja mam wziąć dla nich wszystkich mięso? **14** Nie

ROZDZ. 11

a Wj 32:11
Pwt 9:19
Ps 106:23
Jak 5:16

b Pwt 9:22

c Wj 12:37, 38
Kpl 24:10

d 1Ko 10:6, 10

e Ps 78:18, 22
Ps 106:14

f Wj 16:3

g Wj 16:35
Lb 21:5

h Wj 16:14
Neh 9:20
Jn 6:31

i Wj 16:31

j Wj 16:16, 23

k Ps 78:24

l Lb 11:1

m Wj 17:4
Pwt 1:12

n Rdz 13:14, 15
Rdz 26:3

szpalta 2

a Wj 18:17, 18
Pwt 1:9

b 1Kl 19:2, 4
Hi 6:8, 9

c Pwt 16:18

d Wj 19:11
Wj 25:22
Wj 34:5
Lb 12:5

e Lb 11:25
Lb 12:8

f 1Sm 10:6
2Kl 2:15
Neh 9:20
Dz 2:17

g Wj 18:21, 22

h Wj 19:10

i Wj 16:7

j Lb 11:4, 5

k Wj 16:8

l Ps 78:29

m Lb 21:5

n Wj 12:37
Wj 38:26
Lb 1:45, 46

jestem w stanie sam nieść całego tego ludu. To ponad moje siły^a. **15** Jeśli chcesz mnie tak dalej traktować, to lepiej od razu mnie zabij^b. A jeśli cieszę się Twoim uznaniem, to nie każ mi dalej cierpieć”.

16 Jehowa rzekł wtedy do Mojżesza: „Zbierz 70 mężczyzn spośród starszych Izraela, mężczyzn, o których wiesz, że są starszymi i zwierchnikami ludu. Weź ich do namiotu spotkania i niech staną tam razem z tobą. **17** A ja zstąpię^d i będę tam z tobą rozmawiał^e. Wezmę część ducha^f, który oddziałuje na ciebie, i dam im. I będę ci pomagać nieść ten ciężar—cały ten lud—żebyś nie niósł go sam^g. **18** A do ludu powiedz: „Uświęćcie się na jutro^h. Będziecie jeść mięso, bo Jehowa słyszał, jak płakaliścieⁱ i mówiliście: „Kto nam da do jedzenia mięsa? Lepiej nam było w Egipcie”^j. Jehowa na pewno da wam mięso^k. **19** Będziecie jeść nie 1 dzień, nie 2, 5, 10 czy 20, **20** ale przez cały miesiąc, aż wam wyjdzie nosem, aż wam obrzydnie^l. Bo odrzuciliście Jehowę, który jest pośród was, i płakaliście przed Nim, mówiąc: „Czemu wyszliśmy z Egiptu?””^m.

21 Wtedy Mojżesz rzekł: „Lud, który ze mną idzie, liczy 600 000 mężczyznⁿ, a Ty mówisz: „Dam im mięso i będą jeść cały miesiąc”?! **22** Choćby zarząca dla nich wszystkie stada owiec, kóz i bydła, czy by im wystarczyło? Choćby złowić dla nich wszystkie ryby morskie, czy by im wystarczyło?”.

23 Jehowa odrzekł mu na to: „Czy ręka Jehowy jest za

11:3 *Nazwa ta pochodzi od rdzenia oznaczającego „płonąć”. 11:6 *Lub „nasze dusze wysychają”.

11:21 *Dosł. „pieszych mężczyzn”. Najwyraźniej chodzi o mężczyzn zdolnych do służby wojkowej.

krótka?^a Zobacysz, czy to, co mówię, spełni się, czy nie”.

24 Mojżesz więc poszedł i przekazał ludowi słowa Jehowy. Potem zebrał 70 mężczyzn spośród starszych ludu i kazał im stanąć dookoła namiotu^b. **25** Wtedy Jehowa zstąpił w obłoku^c i przemówił do niego^d, po czym wziął część ducha^e, który oddziaływał na niego, i dał każdemu z 70 starszych. Gdy tylko to się stało, zaczęli zachowywać się jak prorocy^f. Później już się to nie powtórzyło.

26 Dwóch z tych mężczyzn pozostało jednak w obozie. Jeden miał na imię Eldad, a drugi Medad. Byli w grupie wybranych, więc choć nie poszli do namiotu, też otrzymali ducha i w obozie zaczęli zachowywać się jak prorocy. **27** Pewien młody człowiek pobiegł wtedy do Mojżesza i mu doniósł: „Eldad i Medad zachowują się w obozie jak prorocy!”. **28** Na to Jozue^g, syn Nuna, będący od młodości pomocnikiem Mojżesza, zawołał: „Mojżeszu, mój panie, powstrzymaj ich!”^h. **29** Ale Mojżesz mu rzekł: „Czy jesteś o mnie zazdrosny? Nie bądź. Chciałbym, żeby cały lud Jehowy składał się z proroków, żeby na wszystkich Jehowa włożył swojego ducha!”. **30** Później Mojżesz wrócił do obozu razem ze starszymi Izraela.

31 Wtedy zerwał się wiatr zesłany przez Jehowę i przywiał znad morza przepiórki. Pokryły one obóz i teren dookołaⁱ mniej więcej na odległość dnia drogi i były mniej więcej na 2 łokcie^j nad powierzchnią ziemi. **32** Wszyscy więc zaczęli

11:25 ^aLub „zaczęli prorokować”.
11:31 ^jŁokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 11

a Rdz 18:14
Iz 59:1
Mk 10:27
Łk 1:37

b Lb 11:16

c Wj 33:9
Lb 12:5
Pwt 31:15

d Ps 99:7

e Lb 11:17
2Kl 2:9, 15

f 1Sm 10:6
1Sm 19:20

g Wj 17:9
Wj 24:13
Wj 33:11
Lb 27:18-20
Pwt 31:3

h Mk 9:38

i Wj 16:13
Ps 78:26, 27

szpalta 2

a Ps 78:30, 31
1Kl 10:10

b Lb 33:16
Pwt 9:22

c 1Kl 10:6

d Lb 33:17

ROZDZ. 12

e Wj 2:16, 21

f Wj 4:14-16
Wj 4:30
Wj 15:20
Wj 28:30
Mi 6:4

g Lb 11:1

h Mt 11:29

i Wj 34:5
Lb 11:25

j Rdz 15:1
Rdz 46:2
Wj 24:9-11

k Rdz 31:10, 11

zbierać przepiórki. Robili to bez przerwy przez cały ten dzień, całą noc i cały następny dzień. Nikt nie nazbierał mniej niż 10 chomerów^{*}. Rozkładali je wokół obozu. **33** Ale gdy mięso było jeszcze między ich zębami, gdy jeszcze go nie przeżuli, zapłonął na nich gniew Jehowy. I Jehowa poraził lud bardzo dotkliwą plagą^a.

34 Miejsu temu nadano nazwę Kibrot-Hattaawa^{*b}, bo pogrzebano tam ludzi opanowanych samolubną żądzą^c. **35** Z Kibrot-Hattaawy lud wyruszył do Chacerot i tam się zatrzymał^d.

12 Potem Miriam i Aaron zaczęli narzekać na Mojżesza z powodu Kuszytki, z którą się ożenił^e. **2** Mówili: „Czy Jehowa przemawiał tylko przez Mojżesza? Czy nie przemawiał też przez nas?”^f. A Jehowa tego słuchał^g. **3** Mojżesz był najpoufalszy ze wszystkich ludzi^{*h}, którzy żyli na ziemi.

4 Nieoczekiwanie Jehowa rzekł do Mojżesza, Aarona i Miriam: „Idźcie we troje do namiotu spotkania”. Poszli więc wszyscy troje. **5** A Jehowa zstąpił w słupie obłokuⁱ, stanął przy wejściu do namiotu i zawołał Aarona oraz Miriam. Gdy oboje podeszli, **6** przemówił: „Posłuchajcie, proszę, tego, co powiem. Gdyby był wśród was prorok Jehowy, to dałbym mu się poznać w wizji^j i mówiłbym do niego we śnie^k. **7** Ale z moim sługą Mojżeszem jest inaczej! Został mu powierzony

11:32 ^{*}Chomer odpowiadał 220 l. Zob. *Dodatek B14*. 11:34 ^{*}Nazwa ta znaczy „groby pożądania”. 12:3 ^{*}Lub „bardzo pokorny, bardziej niż jakkolwiek inny człowiek; bardzo łagodny, bardziej niż jakkolwiek inny człowiek”.

cały mój dom^a. **8** Rozmawiam z nim twarzą w twarz^b, otwieracie, a nie zagadkowo. On widzi postać Jehowy. Czemu więc odważyliście się mówić źle o moim słudze Mojżesz^c?”

9 Jehowa bardzo się na nich rozgniewał i odszedł. **10** Gdy obłok oddalił się znad namiotu, Miriam została dotknięta trądem i stała się biała jak śnieg^c. Aaron odwrócił się w jej stronę i zobaczył, że jest trędowata^d. **11** Wtedy natychmiast rzekł do Mojżesza: „Błagam cię, mój panie, nie karz nas za ten grzech! Postąpiliśmy głupio. **12** Nie pozwól, proszę, żeby Miriam była jak martwe dziecko, które gdy się rodzi, ma ciało w połowie zjedzone!” **13** Mojżesz zaczął więc wołać do Jehowy: „Boże, proszę, uzdrów ją! Proszę!”^e.

14 Jehowa mu odpowiedział: „Gdyby ojciec plunął jej w twarz, czy nie byłaby upokorzona przez siedem dni? Niech siedem dni pozostaje poza obozem^f, a potem możecie sprowadzić ją z powrotem”. **15** Miriam spędziła więc siedem dni poza obozem^g. Dopóki nie wróciła, lud nie ruszał się z miejsca. **16** Potem wyruszył z Chacerot^h i rozłożył się obozem na pustkowiu Paranⁱ.

13 Wtedy Jehowa powiedział do Mojżesza: **2** „Wyslij ludzi, żeby przeszpiegowali ziemię Kanaan, którą daję Izraelitom. Wybierzcie do tego zadania po jednym naczelniku^j z każdego plemienia”^k.

3 Mojżesz więc na rozkaz Jehowy wysłał ich z pustkowią Paran^l. Wszyscy oni byli w Izra-

12:7 *Dost. „w całym moim domu dowodzi, że jest wierny”. **12:8** *Dost. „usta w usta”.

ROZDZ. 12

a Heb 3:2, 5

b Wj 33:11
Pwt 34:10

c Pwt 24:9

d 2Kn 26:19

e Wj 32:11
Jak 5:16f Kpł 13:45, 46
Lb 5:2

g Pwt 24:9

h Lb 11:35
Lb 33:18

i Lb 10:12

ROZDZ. 13

j Wj 18:25
Pwt 1:15

k Pwt 1:22, 23

l Lb 12:16
Pwt 1:19

szpalta 2

a Lb 13:30
Lb 14:30, 38
Lb 34:18, 19
1Kn 4:15b Lb 11:28
Lb 13:16
Lb 14:30
Lb 34:17

c Rdz 48:5

d Rdz 48:17, 19

e Wj 17:9

f Pwt 1:7

g Wj 3:8
Pwt 8:7h Neh 9:25
Eze 20:6i Pwt 31:6
Joz 1:6, 9

j Lb 13:23

k Lb 34:2, 3
Joz 15:1

l 2Sm 10:6, 8

m Lb 34:8

elu zwierzchnikami. **4** Oto ich imiona: Z plemienia Rubena Szammua, syn Zakkura; **5** z plemienia Symeona Szafat, syn Choriego; **6** z plemienia Judy Kaleb^a, syn Jefunnego; **7** z plemienia Issachara Jigal, syn Józefa; **8** z plemienia Efraima Hoszea^b, syn Nuna; **9** z plemienia Beniamina Palti, syn Rafu; **10** z plemienia Zebulona Gadziel, syn Sodiego; **11** z plemienia Józefa^c—to znaczy z plemienia Manasses^d—Gaddi, syn Susiego; **12** z plemienia Dana Ammiel, syn Gemalliego; **13** z plemienia Aszera Setur, syn Michaela; **14** z plemienia Naf-talego Nachbi, syn Wafsiego; **15** z plemienia Gada Geuel, syn Machiego. **16** Takie były imiona zwiadowców wysłanych przez Mojżesza. Hoszei, synowi Nuna, nadał on imię Jozue^e.

17 Kiedy Mojżesz ich wysyłał, żeby przeszpiegowali Kanaan, powiedział do nich: „Idźcie do Negebu, a następnie w górskie okolice^f. **18** I zobaczcie, co to za kraj^g i jacy ludzie tam mieszkają—czy są silni, czy słabi, czy jest ich dużo, czy mało, **19** czy ich ziemia jest dobra, czy zła, i czy miasta, w których mieszkają, są warowne, czy nie. **20** Sprawdźcie, czy gleba jest żyzna^h, czy jałowaⁱ, i czy są tam drzewa, czy nie. Bądźcie odważni^j. I przynieście stamtąd trochę owoców”. A była to pora, gdy dojrzewały pierwsze winogrona^k.

21 Wyruszyli więc i przeszpiegowali kraj od pustkowią Cin^k po Rechob^l niedaleko Lebo-Chamat^m. **22** Kiedy dotarli do

13:16 *Lub „Jehoszua”. Imię to znaczy „Jehowa jest wybawieniem”. **13:20** *Dost. „tłusta”. *Dost. „chuda”. **13:21** *Lub „wejścia do Chatatu”.

Negebu, poszli w stronę Hebronu^a, gdzie mieszkali Anakici^b Achiman, Szeszaj i Talmaj^c. Hebron został zbudowany siedem lat wcześniej niż Coan w Egipcie. **23** Gdy przybyli do Doliny Eszkołu^{*d}, ucięli tam gałąź z jedną kłasią winogron, którą dwóch z nich musiało nieść na drążku. Wzięli też trochę owoców granatu i trochę fig^e. **24** Miejsce to nazwano Dolną Eszkołu^{*f} właśnie ze względu na kiść winogron, którą Izraelici tam ucięli.

25 W końcu po 40 dniach^g zwiadowcy wrócili z przespiegowania tej ziemi. **26** Przyszli do Kadeszu na pustkowiu Paran^h do Mojżesza, Aarona i do wszystkich Izraelitów, żeby zdać im relację i pokazać, jakie owoce przynieśli. **27** Oto co powiedzieli: „Poszliśmy do ziemi, do której nas wysłałeś, i zobaczyliśmy, że to naprawdę ziemia mlekiem i miodem płynącaⁱ. To są owoce, które stamtąd przynieśliśmy^j. **28** Ale lud, który tam mieszka, jest silny, a miasta warowne bardzo wielkie. Widzieliśmy też Anakitów^k. **29** W Negebie^l mieszkają Amalekici^m, w górskich okolicach Hetyci, Jebusyciⁿ i Amoryci^o, a nad morzem i wzdłuż Jordanu Kanańczycy^p”.

30 Wtedy Kaleb, próbując uspokoić lud, który stał przed Mojżeszem, powiedział: „Wyruszymy czym prędzej, a na pewno zdobędziemy tę ziemię i stanie się naszą własnością^q”. **31** Ale zwiadowcy, którzy tam z nim byli, zaprotestowali: „Nie możemy wyruszyć przeciwko

13:23 *Lub „Wadi Eszkoł”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. 13:24 *Lub „Wadi Eszkoł”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. Nazwa „Eszkoł” znaczy „kiść winogron”.

ROZDZ. 13

- a Rdz 13:18
Joz 15:13
Joz 21:11, 12
b Pwt 9:1, 2
Joz 11:21
c Sdz 1:10
d Lb 32:9
e Pwt 1:25
Pwt 8:7-9
f Pwt 1:24
g Lb 14:33, 34
h Pwt 1:19
i Wj 3:8
Kpl 20:24
j Pwt 1:25
k Lb 13:22, 33
Pwt 1:27, 28
l Lb 13:17
m Rdz 36:12
Wj 17:8
1Sm 15:3
n Sdz 1:21
2Sm 5:6, 7
o Rdz 10:15, 16
p Rdz 10:19
Wj 23:23
Pwt 7:1
Pwt 20:17
q Joz 14:7, 8

szpalta 2

- a Lb 32:9
b Lb 14:36
c Am 2:9
d Pwt 1:28
Pwt 9:1, 2

ROZDZ. 14

- e Pwt 1:32, 33
f Pwt 1:27
Ps 106:25
g Ps 78:40
h Lb 14:31
Pwt 1:39
i Lb 11:5
j Neh 9:17
k Lb 13:8, 16
l Lb 13:6, 16
Lb 14:30
m Lb 13:26, 27
Pwt 1:25
Pwt 8:7, 8
n Wj 3:8
o Pwt 7:17, 18
Pwt 20:3

temu ludowi, bo jest silniejszy od nas^a. **32** I rozpuszczali wśród Izraelitów złe wieści^b o ziemi, którą przespiegowali. Mówili: „Kraj, przez który przeszliśmy, pożera swoich mieszkańców, a wszyscy ludzie, których tam widzieliśmy, to olbrzymy^c. **33** Widzieliśmy nefilimów—synów Anaka^d, którzy pochodzą od nefilimów. W porównaniu z nimi czuliśmy się jak koniki polne—i oni też nas za takich uważali”.

14 Na te słowa wszyscy podnieśli lament. Głośno krzyżeli i płakali przez całą noc^e. **2** I zaczęli szemrać przeciwko Mojżeszowi i Aaronowi^f, i mówić: „Lepiej byłoby, gdybyśmy poumierali w Egipcie albo na tym pustkowiu! **3** Cemu Jehowa prowadzi nas do tej ziemi? Żebyśmy padli od miecza?^g Nasze żony i dzieci staną się łupem^h. Czy nie lepiej byłoby wrócić do Egiptu?ⁱ”. **4** Mówili nawet jeden do drugiego: „Wybierzmy sobie wodza i wracajmy do Egiptu!”.

5 Wtedy Mojżesz i Aaron padli twarzą do ziemi w obecności wszystkich zgromadzonych tam Izraelitów. **6** A Jozue^k, syn Nuna, i Kaleb^l, syn Jefunnego, którzy byli w grupie zwiadowców, rozdarli szaty **7** i powiedzieli: „Ziemia, przez którą przeszliśmy, żeby ją przespiegować, jest naprawdę wspaniała^m. **8** Jeśli Jehowa daży nas uznaniem, to z całą pewnością nas do niej wprowadzi. I da nam tę ziemię mlekiem i miodem płynącąⁿ. **9** Tylko nie buntujcie się przeciw Jehowie ani nie bójcie się mieszkańców tej ziemi^o, bo łatwo ich pokonamy^p. Oni nie mają ochrony,

14:9 *Dosl. „bo są dla nas chlebem”.

a z nami jest Jehowa^a. Nie bójcie się ich”.

10 Ale wszyscy mówili, żeby ich ukamienować^b. Wtedy na oczach całego Izraela nad namiotem spotkania ukazała się chwała Jehowy^c.

11 I Jehowa powiedział do Mojżesza: „Jak długo jeszcze ten lud nie będzie mi okazywał szacunku?^d Jak długo jeszcze nie będą mi wierzyć mimo wszystkich cudów, których wśród nich dokonałem?^e **12** Dotknę ich zarazą i ich wyniszczę, a ciebie uczynię ojcem narodu większego i potężniejszego od nich”^f.

13 Na to Mojżesz rzekł do Jehowy: „Wtedy usłyszą o tym w Egipcie, skąd wyprowadziłeś ten lud swoją mocą^g, **14** i opowiedzą o tym mieszkańcom tej ziemi. A przecież oni też słyszeli, że Ty, Jehowo, jesteś pośród tego ludu^h, że ukazujesz mu się twarzą w twarzⁱ, że Ty jesteś Jehowa, że unosi się nad nim Twój obłok i że w słupie obłoku idziesz przed nim za dnia, a nocą w słupie ognia^j. **15** Gdybyś nagle* uśmiercił cały ten lud, to narody, które o Tobie słyszały, mówiłyby tak: **16** „Jehowa nie był w stanie wprowadzić ich do ziemi, którą przysiągł im dać, więc powybił ich na pustkowiu”^k. **17** Proszę, Jehowo, okaza swoją wielkość, tak jak obiecałeś, mówiąc: **18** „Jehowa, nieskłonny do gniewu^l, pełen lojalnej miłości^m, który przebacza wykroczenie i grzech, lecz w żadnym razie nie pozwoli winnemu ująć bezkarnie. Za grzech ojców sprowadzi karę na synów do trzeciego i czwartego pokolenia”ⁿ. **19** Przebacz, pro-

14:15 *Dośl. „jak jednego męża”. 14:18

*Lub „cierpliwy”. ^aLub „życzliwości”.

ROZDZ. 14

- a Wj 33:16
- b Pwt 20:1
- c Wj 17:4
- d Wj 16:10
- e Wj 16:28
- f Lb 14:22, 23
- g Pwt 9:23
- h Heb 3:19
- i Wj 32:10
- j Wj 32:12
- k Eze 20:9
- l Wj 15:13, 14
- m Joz 2:10
- n Joz 5:1
- o Pwt 4:12
- p Pwt 5:4
- q J Wj 13:21
- r Ps 78:14
- s k Pwt 9:28
- t l Ps 103:8
- u Mi 7:18
- v m Wj 34:6, 7

szpalta 2

- a Wj 34:9
- b Ps 78:38
- c b Jak 5:16
- d c Ps 72:19
- e Hab 2:14
- f d Neh 9:17
- g e Wj 17:2
- h Ps 95:9
- i Ps 106:14
- j Heb 3:16
- k f Ps 81:11
- l g Lb 26:63, 64
- m Lb 32:11
- n Pwt 1:35
- o Ps 95:11
- p Ps 106:26
- q Heb 3:18
- r Heb 4:3
- s h Lb 13:30
- t Lb 26:65
- u i Joz 14:9, 14
- v j Lb 13:29
- w k Pwt 1:40
- x l Wj 16:28
- y Lb 14:11
- z m 1Ko 10:6, 10
- aa n Lb 14:2
- ab Lb 26:64
- ac Lb 32:11
- ad Pwt 1:35
- ae o Ps 106:26
- af 1Ko 10:5
- ag Heb 3:17
- ah p Lb 1:45, 46
- ai Judy 5
- aj q Wj 6:8
- ak r Lb 26:65
- al Lb 32:11, 12
- am Pwt 1:34-38

szę, grzech tego ludu stosownie do swojej wielkiej lojalnej miłości, tak jak mu przebaczałeś, od kiedy wyszedł z Egiptu aż do-
tąd”^a.

20 Wtedy Jehowa rzekł: „Przebaczam, tak jak prosisz^b. **21** Lecz przysięgam na swoje życie^c, że cała ziemia zostanie napełniona chwałą Jehowy^c. **22** Jednak żaden z tych, którzy widzieli moją chwałę i cuda^d, jakich dokonałem w Egipcie i na pustkowiu, a mimo to dziesięć razy wystawiali mnie na próbę^e i nie słuchali mojego głosu^f, **23** nigdy nie zobaczy ziemi, którą przysięgałem ich ojcom. Nie zobaczy jej nikt, kto nie okazuje mi szacunku^g.

24 Ale swojego sługę Kaleba^h na pewno wprowadzę do tej ziemi i jego potomkowie wezmą ją na własność—bo odznaczał się innym duchem i całym sercem za mną podążałⁱ. **25** Ponieważ w dolinie* mieszkają Amalekici i Kananejczycy^j, zawróćcie jutro i wyruszcie przez pustkowię Drogą Morza Czerwonego”^k.

26 Potem Jehowa powiedział do Mojżesza i Aarona: **27** „Jak długo jeszcze ten zły lud będzie szemrać przeciwko mnie? Ja słyszę wszystkie te narzekania^m.

28 Powiedz im: „Przysięgam na swoje życie”ⁿ, oświadcza Jehowa, „że postąpię z wami tak, jak mówiliście!”ⁿ **29** Na tym pustkowiu będą leżeć wasze trupy^o—wszystkich spisanych spośród was od 20 lat wwyż, wszystkich, którzy przeciwko mnie szemrali^p. **30** Nikt z was nie wejdzie do ziemi, którą przysięgałem dać wam na mieszkanie^q—z wyjątkiem Kaleba, syna Jefunnego, i Jozuego, syna Nuna^r.

14:21, 28 *Dośl. „jako żyję”. 14:25

*Lub „na nizinie”.

31 „„Wprowadzę tam wasze dzieci, o których mówiliście, że staną się łupem^a. To one zobaczą ziemię, którą wzgardziliście^b. **32** A wasze trupy będą leżeć na tym pustkowiu. **33** Wasi synowie przez 40 lat będą na pustkowiu pasterzami^c, będą odpowiadać za waszą niewierność^d, dopóki ostatni z was tu nie umrze^d. **34** Ponieważ przespiegowaliście tę ziemię w ciągu 40 dni^e, to będziecie odpowiadać za swoje grzechy 40 lat^f—dzień za rok, dzień za rok—a wtedy się przekonacie, co to znaczy, gdy ktoś mi się sprzeciwia^g.”

35 „„Ja, Jehowa, to powiedziałem i tak właśnie postąpię z całym tym złym ludem—z tymi, którzy zmówili się przeciwko mnie: Wyginą na tym pustkowiu. Tu poumierają^g. **36** A zwiadowcy wysłani przez Mojżesza, którzy po powrocie sprawili, że lud zaczął szemrać przeciwko niemu, bo rozpuszczali złe wieści o tej ziemi^h— **37** ludzie ci zgina ukarani przez Jehowęⁱ. **38** Spośród tych, którzy przespiegowali tę ziemię, tylko Jozue, syn Nuna, i Kaleb, syn Jefunnego, pozostaną przy życiu^j.”

39 Mojżesz przekazał te słowa wszystkim Izraelitom, a oni zaczęli się bardzo smucić. **40** Wstali wcześniej rano i postanowili ruszyć w górskie okolice, mówiąc: „Zgrzeszyliśmy. Ale teraz jesteśmy gotowi iść na miejsce, o którym mówił Jehowa^k. **41** Wtedy Mojżesz rzekł: „Dlaczego przekraczacie rozkaz Jehowy? To się nie uda. **42** Nie idźcie tam, bo Jehowy nie ma z wami i wasi wrogowie was pokonają^l. **43** Wystąpią tam prze-

14:33 *Lub „duchową prostytutkę”.

14:34 *Lub „co to znaczy mieć mnie za wroga”.

ROZDZ. 14

a Lb 14:3

Pwt 1:39

b Ps 106:24

c Lb 32:13

Joz 14:10

d Pwt 1:3

Pwt 2:14

e Lb 13:25

f Ps 95:10

Dz 7:36

Dz 13:18

g Lb 14:29

Heb 3:17

h Lb 13:32

i 1Ko 10:6,10

Judy 5

j Lb 14:30

Lb 26:65

Lb 32:11,12

Pwt 1:35,36

Joz 14:6

k Pwt 1:41

l Kpl 26:14,17

Pwt 1:42

szpalta 2

a Lb 13:29

b 2Kn 15:2

c Pwt 1:43

d Lb 10:33

e Lb 21:1,3

Pwt 1:44

ROZDZ. 15

f Rdz 15:18

g Kpl 1:2,3

h Kpl 7:16

Kpl 22:18,19

Kpl 22:21

i Kpl 23:4

Lb 28:16

Lb 29:1

Pwt 16:13,16

j Kpl 1:9

k Wj 29:40

Kpl 2:1,11

l Lb 28:6,7

Lb 28:11,14

m Kpl 1:3

ciw wam Amalekici i Kananejczycy^a i na pewno padniecie od miecza. Bo przestaliście podążać za Jehową i Jehowy z wami nie będzie^b.”

44 Mimo to oni zuchwale ruszyli w góry^c. Ale Arka Przymierza Jehowy pozostała w obozie—i tak samo Mojżesz^d. **45** Wtedy Amalekici i Kananejczycy, którzy mieszkali w górach, zeszli w dół, uderzyli na nich i ścigali ich aż do Chormy^e.

15 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **2** „Powiedz Izraelitom: „Gdy w końcu wejdziecie do ziemi, którą daję wam na mieszkanie^f, **3** i ktoś z was zechce złożyć Jehowie ofiarę spalaną w ogniu z bydła, owiec lub kóz—całopalenie^g, ofiarę związaną z jakimś szczególnym słubem lub inną dobrowolną ofiarę^h czy też ofiarę składaną podczas okresowych świątⁱ—żeby Jehowa poczuł przyjemną^j wońⁱ, **4** to razem z tą ofiarą złoży Jehowie ofiarę zbożową^k z dziesiątej części efy^k najlepszej mąki^k wymieszanej z ćwiercią hinu^a oliwy. **5** Wraz z całopaleniem lub z ofiarą z każdego baranka masz również złożyć ofiarę płynną z ćwierci hinu wina^l. **6** Razem z baranem złożysz ofiarę zbożową z dwóch dziesiątych efy najlepszej mąki wymieszanej z trzecią częścią hinu oliwy. **7** A jako ofiarę płynną złożysz trzecią część hinu wina. Będzie to ofiara o przyjemnej woni dla Jehowy.

8 „Jeśli będziesz składać Jehowie byka—jako całopalenie^m lub ofiarę związaną z jakimś

15:3 *Dosl. „kojając”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale. **15:4** *Zob. Słowniczek pojęć. *Efa odpowiadała 22 l. Zob. Dodatek B14. ^aHin odpowiadał 3,67 l. Zob. Dodatek B14.

szczególным ślubem^a albo ofiarę współuczestnictwa^{*b}— **9** to razem z nim złożysz ofiarę zbożową^c z trzech dziesiątych efy najlepszej maki wymieszanej z połową hinu oliwy. **10** A jako ofiarę płynną^d złożysz pół hinu wina. Będzie to ofiara spalana w ogniu, ofiara o przyjemnej woni dla Jehowy. **11** Tak należy postąpić z każdym bykiem, baranem, barankiem czy koziołkiem. **12** Ilekolwiek zwierząt byście złożyli, postąpicie tak z każdym z nich. **13** Każdy rodowity Izraelita właśnie tak będzie składał ofiary spalane w ogniu, ofiary o przyjemnej woni dla Jehowy.

14 „Jeśli ofiarę spalaną w ogniu, ofiarę o przyjemnej woni dla Jehowy, będzie składał cudzoziemiec, który osiedlił się wśród was, albo ktoś, kto mieszka wśród was od wielu pokoleń, to postąpi tak jak wy^e. **15** Ten sam przepis ma obowiązywać zarówno was, jak i osiadłego wśród was cudzoziemca. Będzie to trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń. I wy, i mieszkający wśród was cudzoziemcy będziecie w oczach Jehowy równi^f. **16** To samo prawo i to samo rozporządzenie będzie dla was i dla osiadłego wśród was cudzoziemca^g”.

17 Jehowa mówił dalej do Mojżesza: **18** „Powiedz Izraelitom: „Gdy przybędziecie do kraju, do którego was prowadzę, i u będziecie jeść to, co urodzi ziemia^g, macie składać Jehowie dary ofiarne. **20** Macie przynosić okrągłe placki z maki razowej z pierwszych zbiorów^{*h} i składać je tak samo jak dary ofiarne z klepska. **21** Część

ROZDZ. 15

a Kpl 7:16

b Kpl 3:1, 3
Kpl 7:11c Kpl 6:14
Lb 28:11, 12
Lb 29:6

d Lb 28:11, 14

e Wj 12:49
Kpl 24:22
Lb 9:14

f Kpl 19:34

g Joz 5:11, 12

h Wj 23:19
Kpl 2:14
Lb 18:8, 12
Pwt 26:1, 2
Prz 3:9

szpalta 2

a Lb 15:8-10

b Lb 28:15

c Kpl 4:20
Heb 2:17
1Jn 2:1, 2

d Kpl 4:27, 28

e Kpl 4:32, 35

f Wj 12:49
Kpl 24:22
Lb 9:14
Lb 15:15

maki razowej z pierwszych zbiorów^{*} macie składać Jehowie jako dar ofiarny przez wszystkie swoje pokolenia.

22 „Oto co macie zrobić, gdy przez pomyłkę nie wykonacie któregoś ze wszystkich przykazań, które Jehowa podał przez Mojżesza— **23** ze wszystkiego, co Jehowa wam nakazał za pośrednictwem Mojżesza i co wy i następne wasze pokolenia macie wykonywać, odkąd Jehowa to polecił: **24** Jeśli dojdzie do tego przez pomyłkę i zbór nie będzie tego świadomy, to cały zbór złoży młodego byka jako ofiarę całopalną o przyjemnej woni dla Jehowy wraz z ofiarą zbożową i ofiarą płynną—według ustalonego sposobu postępowania^a—a także jednego koziołka jako ofiarę za grzech^b.

25 Kapłan dokona przebłagania za wszystkich Izraelitów, za cały zbór, i zostanie im to przebaczone^c, bo zrobili to przez pomyłkę, poza tym złożyli Jehowie ofiarę spalaną w ogniu, a także złożyli Jehowie ofiarę za grzech. **26** Zostanie to przebaczone zarówno wszystkim Izraelitom, jak i cudzoziemcom, którzy osiedlili się wśród nich, bo winny tej pomyłki był cały lud.

27 „Jeśli przez pomyłkę zgrzeszy pojedyncza osoba^{*}, to na ofiarę za grzech złoży roczną kozę^d. **28** Kapłan dokona przebłagania za tę osobę^{*}, która nieumyślnie zgrzeszyła przeciw Jehowie, i będzie jej to przebaczone^e. **29** Wszystkich, którzy zgrzeszyli nieumyślnie—zarówno rodowitych Izraelitów, jak i osiadłych wśród nich cudzoziemców—będzie obowiązywać to samo prawo^f.

15:27 *Lub „dusza”. **15:28** *Lub „duszę”.

15:8 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **15:19**

*Dosl. „chleb tej ziemi”. **15:20, 21**

*Dosl. „pierwocin”.

30 „Ale jeśli ktoś*—czy to rodowity Izraelita, czy cudzoziemiec osiadły wśród Izraelitów—grzeszy rozmyślnie^a i w ten sposób znieważa Jehowę, to ktoś taki zostanie zgładzony[#]. **31** Bo wzgardził słowem Jehowy i złamał Jego przykazanie. Człowiek* taki ma być bezwarunkowo zgładzony^b. Musi odpowiedzieć za swój grzech”^c.

32 Któregoś razu, gdy Izraelici dalej przebywali na pustkowiu, pewien człowiek zbierał drewno w dzień szabatu^d. **33** Ci, którzy go wtedy spotkali, przyprowadzili go do Mojżesza, Aarona i całego ludu*. **34** I oddano go pod straż^e, bo nie było wskazówek, co należy z nim zrobić.

35 Jehowa powiedział Mojżeszowi: „Człowiek ten ma być bezwarunkowo uśmiercony^f, ukamienowany przez cały lud poza obozem”^g. **36** Cały lud wyprowadził go poza obóz i ukamienował, tak iż on umarł—jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

37 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **38** „Powiedz Izraelitom, żeby przez wszystkie swoje pokolenia robili sobie frędzle na skraju szat i żeby nad tymi frędzlami umieszczali niebieski sznur^h. **39** Te frędzle mają wam przypominać o wszystkich przykazaniach Jehowy—żebyście je spełnialiⁱ. Nie wolno wam iść za pragnieniami swojego serca i swoich oczu, bo takie pragnienia prowadzą do niewierności wobec mnie”^j. **40** Ten nakaz pomoże wam pamiętać o wszystkich moich przykazaniach—żebyście je spełniali i byli święci dla swojego Boga^k. **41** Ja je-

15:30, 31 *Lub „dusza”. 15:30 [#]Dosł. „odcięty od swojego ludu”. 15:33 [#]Dosł. „zgromadzenia”. 15:39 *Lub „duchowej prostytucji”.

ROZDZ. 15

a Wj 21:14
Pwt 17:12
Heb 10:26, 27
b Heb 10:28
c Eze 18:20
d Wj 20:9, 10
Wj 35:2
Pwt 5:13, 14
e Kpl 24:11, 12
f Wj 31:14
g Kpl 24:14
h Pwt 22:12
Mt 23:5
i Pwt 11:18
j Wj 34:15
k Kpl 11:44
Rz 12:1
1Pt 1:15

szpalta 2

a Rdz 17:8
Wj 29:45
Kpl 25:38
b Wj 3:15
Wj 6:2, 3

ROZDZ. 16

c Judy 11
d Wj 6:21
e Wj 6:18
f Wj 6:16
g Lb 26:7-9
h Rdz 46:8
i Lb 12:1, 2
Lb 14:2
Ps 106:16
j Wj 19:6
k Wj 29:45
l 2Tm 2:19
m Wj 28:43
Kpl 21:6
n Wj 28:1
Lb 17:5
Ps 105:26
o Lb 16:2
p Kpl 10:1
q Lb 3:10
r Lb 16:1
s Lb 3:9, 41
t Lb 1:53
Lb 3:6
Lb 4:4
Pwt 10:8

stem Jehowa, wasz Bóg. Wyprowadziłem was z Egiptu, żeby pokazać, że jestem waszym Bogiem^a. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg”^b.

16 Wtedy Korach^c, syn Icchara^d, syna Kehata^e, syna Lewiego^f, a także Datan i Abiram, synowie Eliaba^g, oraz On, syn Peleta—spośród synów Rubena^h— **2** wystąpili przeciw Mojżeszowi razem z 250 znamienitymi Izraelitami, naczelnikami ludu, przedstawicielami zboru. **3** Zebrali się przeciwⁱ Mojżeszowi i Aaronowi i rzekli do nich: „Dosyć tego! Wszyscy są święci, cały naród^j, i Jehowa jest pośród nich^k. Czemu więc wynosicie się ponad zbór Jehowy?”.

4 Kiedy Mojżesz to usłyszał, od razu padł twarzą do ziemi. **5** Potem powiedział do Koracha i wszystkich jego zwolenników: „Rano Jehowa wyjawí, kto do Niego należy^l, kto jest święty i kto może się do Niego zbliżyć^m. Kogo wybierzeⁿ, ten będzie się do Niego zbliżać. **6** Korachu, ty i twoi zwolennicy^o zrobicie tak: Weźcie sobie kadzielnice^p, **7** włóżcie do nich ogień i nasypcie kadzidlą. Zróbcie to jutro przed Jehową. Kogo Jehowa wybierze^q, ten będzie święty. Posunęliście się za daleko, synowie Lewiego!”^r.

8 Następnie Mojżesz rzekł do Koracha: „Posłuchajcie, proszę, synowie Lewiego. **9** Czy to dla was nic nie znaczy, że Bóg Izraela oddzielił was od całego ludu^s i pozwolił, żebyście się do Niego zbliżali, żebyście pełnili służbę związaną z przybytkiem Jehowy i usługiwali ludowi^t? **10** Pozwolił się do siebie zbliżać tobie i wszystkim twoim braciom, synom Lewiego. Czy chcecie jeszcze zagarnąć dla

siebie urząd kapłański?^a **11** Ty i wszyscy twoi zwolennicy występujecie przeciwko Jehowie. A Aaron? Kim on jest, że przeciw niemu szemracie?^b

12 Później Mojżesz posłał po Datana i Abirama^c, synów Eliaba, ale oni powiedzieli: „Nie przyjdziemy! **13** Czy mało ci tego, że wyprowadziłeś nas z ziemi mlekiem i miodem płynącej, żeby nas uśmiercić na tym pustkowiu?^d Teraz jeszcze chcesz nami rządzić? **14** Przecież nie wprowadziłeś nas do ziemi mlekiem i miodem płynącej^e ani nie dałeś nam jako dziedzictwa pól i winnic. Czy chciałbyś sprawić, żeby ci ludzie stali się ślepi? Nie przyjdziemy!”

15 Wtedy Mojżesz bardzo się rozgniewał i rzekł do Jehowy: „Nie patrz na ich ofiary zbożowe*. Nie wziąłem od nich nawet osła. Nikogo z nich nie skrzywdziłem”^f.

16 Potem Mojżesz powiedział do Koracha: „Ty i wszyscy twoi zwolennicy stawcie się jutro przed Jehową—ty, oni i Aaron. **17** Niech wszyscy wezmą swoje kadzielnice—250 kadzielnic—niech nasypią do nich kadzidła i złożą je przed Jehową. Również ty i Aaron macie się stawić ze swoimi kadzielnicami”. **18** Wszyscy wzięli więc swoje kadzielnice, włożyli do nich ogień, nasypali kadzidła i stanęli przy wejściu do namiotu spotkania razem z Mojżeszem i Aaronem. **19** Kiedy Korach zebrał przeciw nim swoich zwolenników^g przy wejściu do namiotu spotkania, całemu ludowi ukazała się chwała Jehowy^h.

20 I Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona: **21** „Odłączcie

16:13 *Lub „panoszyć się wśród nas”.
16:15 *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 16

a Flp 2:3

b Wj 16:8
Ps 106:16

c Lb 16:1

d Wj 16:3
Lb 14:28, 29e Wj 3:8
Kpl 20:24f 1Sm 12:1, 3
Dz 20:33
2Kor 7:2

g Lb 16:2

h Lb 12:5
Lb 14:10

szpalta 2

a Lb 3:10, 38
Lb 16:45b Hi 12:10
Kzn 3:19
Kzn 12:7

c Rdz 18:23

d Lb 16:1, 2

e Lb 11:16

f Pwt 18:21, 22

się od tych ludzi, a w jednej chwili ich zgładzę”^a. **22** Wtedy oni padli na ziemię i powiedzieli: „Boże, Boże, który dajesz życie wszystkim ludziom”^b Czy przez grzech jednego człowieka będziesz się gniewać na cały lud?”^c

23 Na to Jehowa rzekł do Mojżesza: **24** „Powiedz ludowi: „Oddalcie się od namiotów Koracha, Datana i Abirama!””^d.

25 Następnie Mojżesz wstał i razem ze starszymi^e Izraela poszedł do Datana i Abirama. **26** I przemówił do ludu: „Oddalcie się, proszę, od namiotów tych niegodziwych ludzi i nie dotykajcie niczego, co do nich należy, bo inaczej zginiecie za cały ich grzech”. **27** Natychmiast więc oddalili się od namiotów Koracha, Datana i Abirama. A Datan i Abiram wyszli ze swoich namiotów i stanęli przed nimi razem ze swoimi żonami, synami i małymi dziećmi.

28 Wtedy Mojżesz rzekł: „Po tym poznać, że to Jehowa mnie posłał, bym robił wszystkie te rzeczy—że nie robię ich sam z siebie*: **29** Jeżeli ci ludzie umrą śmiercią naturalną jak wszyscy inni ludzie, jeśli spotyka całą ludzkość, to znaczy, że nie posłał mnie Jehowa”. **30** Ale jeśli Jehowa zrobi coś nadzwyczajnego, jeśli ziemia się otworzy* i pochłonie ich oraz wszystko, co do nich należy, tak iż żywcem zostaną pogrzebani^f, to po tym poznać, że odnieśli się do Jehowy ze wzgardą”.

31 A gdy tylko skończył to mówić, ziemia, na której stali,

16:22 *Dosl. „Boże duchów wszelkiego ciała”. **16:28** *Lub „nie są one z mojego serca”. **16:30** *Dosl. „otwórz swoje usta”. *Lub „zstąpią do Szolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. Słowniczek pojęć.

rozstała się pod nimi^a. **32** Otworzyła się* i pochłonięła ich wraz z domownikami i ze wszystkimi ludźmi Koracha^b, jak również z całym ich mieniem. **33** Tak więc oni i wszyscy ich domownicy zostali żywcem pogrzebani*. Ziemia ich zakryła, tak iż zginęli^c. **34** A wszyscy Izraelici, którzy stali dookoła, słysząc ich krzyk, ze strachu zaczęli uciekać. Wołali: „Uciekajmy, żeby i nas ziemia nie pochłonięła!”. **35** Wtedy pojawił się ogień od Jehowy^d i strawił 250 mężczyzn, którzy przyszli ofiarować kadzidło^e.

36 Następnie Jehowa rzekł do Mojżesza: **37** „Powiedz Eleazarowi, synowi kapłana Aarona, żeby pobierał z ognia kadzielnice^f, bo są święte, i rozrzuć węgielki na pewną odległość. **38** Z kadzielnic tych, którzy przypłacili swój grzech życiem*, macie wykonać cienkie metalowe płytki i pokryć nimi ołtarz^g, bo przynieśli je przed Jehowę i stały się święte. Będą one służyć Izraelitom za znak”^h. **39** Kapłan Eleazar wziął więc miedziane kadzielnice, przyniesione przez tych, którzy potem zostali spaleni, i przerobił je na pokrycie ołtarza— **40** tak jak Jehowa mu polecił za pośrednictwem Mojżesza. Było to przypomnieniem dla Izraelitów, żeby żadna osoba nieupoważniona*, która nie należy do potomków Aarona, nie zbliżała się do ołtarza, by spalać kadzidło przed Jehowąⁱ, i żeby nikt nie stał się jak Korach i jego zwolennicy^j.

16:32 *Dosl. „otworzyła swoje usta”. **16:33** *Lub „zstąpili do Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^aDosl. „zginęli spośród zboru”. **16:38** *Lub „zgrzeszyli przeciw własnym duszom”. **16:40** *Dosl. „żaden obcy”.

ROZDZ. 16

a Lb 26:10
Pwt 11:6
Ps 106:17

b Wj 6:24
Lb 26:11
1Kn 6:31, 37

c Judy 11

d Kpl 10:1, 2
Lb 11:1

e Lb 16:17
Lb 26:10
Ps 106:18

f Lb 16:6, 7

g Wj 38:1

h Lb 16:5
Lb 17:10

i Lb 3:10
Lb 18:7
2Kn 26:16-18

j Ps 106:17
Judy 11

szpalta 2

a Lb 14:2

b Wj 16:7
Lb 14:10
Lb 16:19

c Lb 20:2, 6

d Wj 23:20, 21
1Ko 10:6, 10

e Lb 16:21, 22

f Kpl 6:12

g Wj 34:9
Lb 8:19

ROZDZ. 17

h Lb 1:4, 16

41 Ale już nazajutrz wszyscy Izraelici zaczęli szemrać przeciw Mojżeszowi i Aaronowi^a. Mówili: „To wy uśmierciliście lud Jehowy”. **42** Kiedy zebrali się przeciw Mojżeszowi i Aaronowi, wszyscy odwrócili się w stronę namiotu spotkania, a wtedy nagle zakrył go obłok i ukazała się chwała Jehowy^b.

43 Mojżesz i Aaron przyszedli przed namiot spotkania^c. **44** i Jehowa rzekł do Mojżesza: **45** „Odsuńcie się od tych ludzi, a w jednej chwili ich zgładzę”^d. Wtedy oni padli na ziemię^e. **46** Potem Mojżesz powiedział do Aarona: „Weź kadzielnicę, włóż do niej ognia z ołtarza^f, nasyp kadzidła, po czym idź szybko do ludu i dokonaj za niego prześlągania^g, bo Jehowa zapłonął gniewem. Zaczęła się plaga”^h. **47** Aaron więc od razu wziął kadzielnicę, tak jak powiedział Mojżesz, i wbiegł między lud. Kiedy zobaczył, że plaga się rozpoczęła, nasypał do kadzielnicy kadzidła i zaczął dokonywać za lud prześlągania. **48** Stał między martwymi a żywymi, aż w końcu plaga się zatrzymała. **49** Tych, którzy umarli od plagi, było 14 700—nie licząc tych, którzy umarli z powodu Koracha. **50** Gdy plaga została powstrzymana, Aaron wrócił do Mojżesza przed wejście do namiotu spotkania.

17 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: **2** „Powiedz Izraelitom, żeby naczelnicy plemion przynieśli po jednej lasce od każdego plemienia—w sumie 12 lasek. Na każdej lasce napisz imię jednego naczelnika”^a. **3** Imię Aarona napisz na lasce plemienia Lewiego, bo dla każdego naczelnika plemienia jest tylko jedna laska. **4** Złóżysz te laski w namiocie spotkania

przed Świadectwem^a, gdzie się z wami spotykam^b. **5** Laska tego, którego wybrałem^c, wypuści paki. I położę kres szemraniu Izraelitów przeciwko mnie^d i przeciwko wam^e.

6 Mojżesz przemówił więc do Izraelitów i wszyscy naczelnicy dali mu swoje laski—12 lasek, po jednej od każdego naczelnika plemienia. Między ich laskami była też laska Aarona. **7** Mojżesz złożył te laski przed Jehową w Namiocie Świadectwa.

8 Kiedy nazajutrz Mojżesz wszedł do Namiotu Świadectwa, zobaczył, że laska Aarona, reprezentująca dom Lewiego, wypuściła pędy, pokryła się pąkami, zakwitła i wydała dojrzałe migdały. **9** Wtedy wziął laski, które leżały przed Jehową, i wyniósł je do wszystkich Izraelitów. Gdy oni je zobaczyli, każdy naczelnik wziął swoją laskę.

10 Następnie Jehowa powiedział do Mojżesza: „Laskę Aarona^f połóż z powrotem przed Świadectwem. Będzie tam przechowywana na znak^g dla synów buntu^h, żeby przestali szemrać przeciwko mnie i żeby nie umarli”. **11** Mojżesz od razu zrobił tak, jak mu nakazał Jehowa. Tak właśnie zrobił.

12 Wtedy Izraelici zaczęli mówić do Mojżesza: „Teraz umrzemy! Na pewno zginiemy—wszyscy zginiemy! **13** Ktokolwiek się zbliży do przybytku Jehowy, umrzeⁱ. Czy tak mamy skończyć?”^j.

18 Potem Jehowa przemówił do Aarona: „Ty i twoi synowie—twój ród—będziecie odpowiadać za każdy grzech popełniony przeciwko sanktuarium^k. Ty i twoi synowie będziecie odpowiadać za każdy grzech popełniony przeciwko wasze-

ROZDZ. 17

- a Wj 34:29
- b Wj 25:22
- Wj 30:36
- Kpł 16:2
- c Lb 16:5
- d Lb 11:1
- Lb 14:27
- Lb 16:11
- 1Ko 10:6, 10
- e Lb 14:2
- Lb 16:13, 41
- f Heb 9:4
- g Lb 16:38
- h Pwt 9:7
- Pwt 31:27
- i Lb 1:51
- Lb 18:4, 7
- j Lb 16:49

ROZDZ. 18

- k Wj 25:8
- Kpł 21:10-12

szpalta 2

- a Wj 28:38
- Kpł 22:9
- Lb 18:23
- b Lb 3:6
- Lb 8:22
- Lb 16:9
- c Lb 1:53
- d Lb 3:25, 26
- Lb 3:30, 31
- Lb 3:36, 37
- e Lb 4:15, 20
- Lb 16:39, 40
- f Lb 1:51
- Lb 3:10
- g Kpł 24:2, 3
- Lb 3:32
- h Wj 30:7
- i Lb 16:46
- j Lb 3:9, 12
- Lb 8:15, 16
- k Lb 8:19
- l Kpł 16:2, 12
- Heb 9:3, 7
- m 1Sm 2:28
- Heb 5:4
- n Lb 3:10
- Lb 16:39, 40
- o Wj 23:19
- Kpł 27:28, 30
- Lb 18:11, 26
- p Kpł 7:34
- Lb 5:9

mu urzędowi kapłańskiemu^a. **2** Przyprowadź też swoich braci z plemienia Lewiego, plemię swojego ojca. Niech do ciebie dołączą i pomagają tobie^b i twoim synom przed Namiotem Świadectwa^c. **3** Mają się wywiązywać z obowiązków wobec ciebie i wykonywać prace związane z namiotem^d. Ale nie wolno im się zbliżać do sprzętów w świętym miejscu^e ani do ołtarza, żebyście nie umarli ani wy, ani oni^f. **4** Dołączą do ciebie i będą wykonywać prace związane z namiotem spotkania, wszelką służbę związaną z namiotem. Żadna osoba nieupoważniona^g nie może się do was zbliżać^h. **5** Wykonujcie swoje obowiązki i dbajcie o święte miejsceⁱ i ołtarz^j, żebym już więcej nie zapłonął na Izraelitów gniewem^k. **6** Ja sam wybrałem waszych braci, Lewitów, spośród ludu Izraela jako dar dla was^l. Zostali wyznaczeni do służby dla Jehowy przy namiocie spotkania^k. **7** Za obowiązki kapłańskie związane z ołtarzem oraz tym, co jest poza zasłoną^l, macie odpowiadać ty i twoi synowie^m. Służbę kapłańską otrzymujecie ode mnie w darze. Jeśli do przybytku zbliży się jakaś osoba nieupoważnionaⁿ, ma zostać uśmierconaⁿ.”

8 Jehowa rzekł jeszcze do Aarona: „Powierzam ci odpowiedzialność za składane dla mnie dary ofiarne^o. Część ze wszystkich świętych rzeczy składanych w darze przez Izraelitów na stół przydzieliłem tobie i twoim synom^p. **9** Spośród tych rzeczy najświętszych, z ofiar spalanych w ogniu do ciebie będzie należeć

18:3 *Zob. Słowniczek pojęć. **18:4, 7** *Dost. „obcy”, czyli ktoś, kto nie należy do rodu Aarona.

każda ofiara, jaką dla mnie składają, łącznie z ofiarami zbożowymi^a, ofiarami za grzech^b i ofiarami za przewinienie^c. Jest to coś szczególnie świętego dla ciebie i dla twoich synów. **10** Masz to jeść w szczególnie świętym miejscu^d. Ma to jeść każdy mężczyzna. Będzie to dla ciebie czymś świętym^e. **11** Do ciebie należą również dary składane przez Izraelitów^f razem ze wszystkimi ofiarami kołysanymi^g. Przydzieliłem je na stałe tobie, twoim synom i twoim córkom^h. Każdy, kto w twoim domu jest czysty, może to jeśćⁱ.

12 „Daję ci najlepszą oliwę, najlepsze młode wino i zboże, które Izraelici składają Jehowie z pierwszych zbiorów^j. **13** Pierwsze dojrzale płody ziemi, które przyniosą Jehowie, będą twoje^k. Każdy, kto w twoim domu jest czysty, może to jeść.

14 „Każda rzecz poświęcona* Boga przez Izraelitów ma być twoja^l.

15 „Do ciebie będzie należeć każdy pierworodny^m spośród ludzi lub zwierząt, który zostanie ofiarowany Jehowie. Jednak pierworodnego spośród ludzi bezwarunkowo wykupiszⁿ. Wykupisz też pierworodne spośród zwierząt nieczystych^o. **16** Wykupisz pierworodnego od miesiąca wżyż. Cena wykupu będzie wynosić 5 syków^p srebra według wagi świętego sykla^q. Sykl odpowiada 20 gerom^a.

18:9 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **18:12** *Dost. „pierwocin”. **18:14** *Chodzi o każdą rzecz, którą nieodwołalnie i bezwrotnie przeznaczono dla Boga i która w związku z tym stała się święta. **18:16** *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. *Dodatek B14*. „Lub „według sykla ze świętego miejsca”. ^aGera odpowiadała 0,57 g. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 18

- a Kpl 2:3
- b Kpl 5:11, 12
Kpl 6:25, 26
- c Kpl 7:1, 7
- d Wj 29:32
Kpl 6:14, 16
Kpl 10:12, 13
- e Kpl 6:18
Kpl 7:1, 6
Kpl 14:13
Kpl 21:22
- f Lb 15:20
Eze 44:30
- g Wj 29:27
Kpl 7:34
- h Kpl 10:14
Pwt 18:3
- i Kpl 22:4-6
- j Kpl 2:14
Pwt 18:4
Prz 3:9
- k Wj 23:19
- l Kpl 27:21, 28
- m Wj 13:2
Kpl 27:26
Lb 3:13
- n Wj 13:13
- o Wj 34:20
Kpl 27:27
- p Kpl 27:6

szpalta 2

- a Wj 22:30
Pwt 15:19
- b Kpl 17:11
- c Kpl 3:16
- d Wj 29:26
Kpl 7:31, 34
- e Wj 23:19
Lb 15:18, 19
Lb 18:11, 26
Lb 31:28, 29
- f 2Kn 31:4
- g Lb 26:62, 63
Pwt 10:9
Pwt 14:27
Joz 14:3
- h Pwt 18:1, 2
Joz 18:7
Eze 44:28
- i Kpl 27:30
Neh 10:37
Neh 12:44
Heb 7:5
- j Lb 3:6, 7
Lb 18:1
- k Joz 13:33
- l Pwt 10:9

17 Tylko pierworodnego byka, baranka ani kozła nie wolno ci wykupić^a. Takie zwierzęta są czymś świętym. Ich krwią masz pokropić ołtarz^b, a ich tłuszcz masz spalić. Ma to być ofiara spalana w ogniu, ofiara o przyjemnej^c woni dla Jehowy^c. **18** A ich mięso przypadnie tobie—podobnie jak mostek ofiary kołysanej i jak prawy udziec^d. **19** Wszelkie święte dary ofiarne, które Izraelici będą składać Jehowie^e, na stałe przydzieliłem tobie, twoim synom i twoim córkom^f. Jest to przymierze soli*, które Jehowa zawiera z tobą i twoimi potomkami”.

20 Jehowa mówił dalej do Aarona: „Nie otrzymasz dziedzictwa w ziemi Izraela, żadna część ziemi nie będzie twoja^g. Ja jestem twoją częścią i twoim dziedzictwem pośród Izraelitów^h.

21 „Synom Lewiego jako dziedzictwo za ich służbę, służbę związaną z namiotem spotkania, dałem wszystkie dziesięcinyⁱ składane przez Izraelitów. **22** Izraelici nie mogą się więcej zbliżać do namiotu spotkania, żeby nie ściągnąć na siebie grzechu i nie umrzeć. **23** To Lewici będą pełnić służbę związaną z namiotem spotkania i odpowiadać za ich grzech^l. Nie otrzymają wśród Izraelitów żadnego dziedzictwa—jest to trwałe postanowienie dla wszystkich waszych pokoleń^k. **24** Jako dziedzictwo dałem Lewitom dziesięciny składane Jehowie przez lud Izraela. Dlatego powiedziałem: „Nie będą mieć wśród Izraelitów żadnego dziedzictwa”^l.

18:17 *Dost. „kojającej”. **18:19** *Czyli przymierze nieprzemijające i niezmiennie.

25 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: **26** „Powiedz Lewitom: „Kiedy będziecie otrzymywać od Izraelitów dziesięcinę, które dają wam jako wasze dziedzictwo^a, macie składać dziesięć część dziesięciny jako dar ofiarny dla Jehowy^b. **27** Będzie to uznane za wasz dar, jakby chodziło o zboże z waszego własnego klepiska^c lub o obfity plon w postaci wina lub oliwy z waszych własnych tłoczni. **28** W ten sposób również wy będziecie składać dary dla Jehowy ze wszystkich dziesięcin, które otrzymacie od Izraelitów. Dary dla Jehowy macie przynosić do kapłana Aarona. **29** Będziecie składać Jehowie wszelkiego rodzaju dary ofiarne—to, co najlepsze ze wszystkich darów, jakie otrzymacie^d. Będzie to coś świętego^e.

30 „Masz im powiedzieć: „Kiedy złożycie z tych darów to, co najlepsze, reszta przypadnie wam, Lewitom, jako ziarno z waszego własnego klepiska i wino lub oliwa z waszych tłoczni. **31** Możecie to jeść razem ze swoimi domownikami w jakimkolwiek miejscu, bo jest to zapłata za waszą służbę związaną z namiotem spotkania^e. **32** Gdy będziecie składać z tych darów to, co najlepsze, nie obciążycie się grzechem. Nie wolno wam beczścić świętych rzeczy składanych przez Izraelitów, bo w przeciwnym razie umrzecie^f.

19 Jehowa znów przemówił do Mojżesza i Aarona: **2** „Oto nakaz Jehowy: „Niech Izraelici przyprowadzą zdrową czerwoną krowę, która nie ma żadnej wady^g i która jeszcze nie chodziła w jarzmie. **3** Dacie ją kapłanowi Eleazarowi, a on wyprowadzi ją poza obóz i w jego obecności zostanie zabita.

ROZDZ. 18

a Lb 18:21
Pwt 12:19

b Neh 10:38

c Lb 15:20

d Lb 18:8, 12

e 1Ko 9:13

f Kpl 22:2, 15

ROZDZ. 19

g Kpl 22:20
Mal 1:14

szpalta 2

a Heb 9:13, 14

b Kpl 4:11, 12

c Ps 51:7

d Heb 9:13, 14

e Lb 19:13, 21

f Wj 12:49

Kpl 24:22
Lb 15:15

g Kpl 21:1, 11

Lb 5:2
Lb 6:9
Lb 9:6
Lb 31:19

4 Potem kapłan Eleazar weźmie na palec nieco jej krwi i pokropi nią siedem razy w stronę namiotu spotkania^a. **5** Następnie na jego oczach krowa zostanie spalona—jej skóra, mięso, krew i zawartość jelit^b. **6** Do ognia, w którym będzie płonąć krowa, kapłan wrzuci drewno cedrowe, hizop^c i szkarłat^e. **7** Potem wypierze swoje szaty, wykąpie się^e i będzie mógł wejść do obozu. Ale aż do wieczora pozostanie nieczysty.

8 „Człowiek, który spalił krowę, wypierze swoje ubranie, wykąpie się^e i aż do wieczora będzie nieczysty.

9 „A ktoś, kto jest czysty, zbierze popiół pozostały po spaleniu krowy^d i wysypie go na miejscu czystym poza obozem. Izraelici będą używać tego popiołu do sporządzania wody oczyszczającej^e. Jest to ofiara za grzech. **10** Człowiek, który go zbierze, wypierze swoje ubranie i aż do wieczora pozostanie nieczysty.

„Będzie to trwałe postanowienie dla Izraelitów i cudzoziemców, którzy wśród nich mieszkają^f. **11** Kto dotknie jakiegś zmarłej osoby^g, pozostanie nieczysty przez siedem dni^g. **12** W trzecim dniu ma się oczyścić wodą oczyszczającą, a siódmego dnia będzie czysty. Ale jeśli w trzecim dniu się nie oczyści, to siódmego dnia nie będzie czysty. **13** Każdy, kto by dotknął jakiegokolwiek zmarłej osoby^g i się nie oczyścił, ten

19:6 *Lub „tkaninę barwioną szkarłatem z czerwcow”. **19:7, 8** *Dosl. „umyje swoje ciało”. **19:11** *Lub „zwłok jakiegś duszy ludzkiej”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Dusza”. **19:13** *Lub „zwłok, jakiegokolwiek duszy ludzkiej, która zmarła”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Dusza”.

kala przybytek Jehowy^a. Człowiek* taki musi zostać zgładzony^{#b}. Ponieważ nie pokropiono go wodą oczyszczającą^c, pozostaje nieczysty. Nieczystość nie została z niego usunięta.

14 „Takie jest prawo dotyczące sytuacji, gdy ktoś umrze w namiocie: Każdy, kto by wszedł wtedy do namiotu, i każdy, kto by już w nim był, pozostanie nieczysty przez siedem dni. **15** Każde otwarte naczynie—bez przymocowanej sznurem pokrywy—będzie nieczyste^d. **16** Każdy, kto by na otwartym polu dotknął kogoś zabitego mieczem lub zmarłego, czyichś kości albo jakiegoś grobu, będzie nieczysty przez siedem dni^e. **17** Aby oczyścić nieczystego, należy wysypać do naczynia nieco popiołu pozostałego po spaleniu ofiary za grzech i wlać tam świeżej źródlanej wody. **18** Następnie ktoś, kto jest czysty^f, weźmie hizop^g, zanurzy go w tej wodzie i pokropi nią namiot i wszystkie naczynia oraz osoby*, które akurat tam były, a także tego, kto dotknął czyichś kości lub kogoś zabitego czy zmarłego albo grobu. **19** Pokropi nią nieczystego w trzecim i siódmym dniu. W siódmym dniu oczyści go z grzechu^h, po czym dana osoba wypierze swoje ubranie, wykąpie się i wieczorem stanie się czysta.

20 „Ale jeśli ktoś będzie nieczysty i się nie oczyści, to zostanie zgładzony^{*i}, bo skałał sanktuarium Jehowy. Nie pokropiono go wodą oczyszczającą, jest więc nieczysty.

21 „Oto trwałe postanowienie: Ten, kto kropi wodą oczysz-

19:13, 22 *Lub „dusza”. 19:13 #Dosl. „odcięty od Izraela”. 19:18 *Lub „dusze”. 19:20 *Lub „taka dusza zostanie zgładzona”. Dosl. „odcięta od zboru”.

ROZDZ. 19

a Kpl 15:31

b Kpl 22:3
Heb 10:28

c Lb 19:9

d Kpl 11:31, 32

e Lb 19:11
Lb 31:19

f Lb 19:9

g Ps 51:7

h Kpl 14:9
Lb 19:12
Lb 31:19

i Lb 19:13

szpalta 2

a Lb 19:18
Heb 9:9, 10
Heb 9:13, 14

b Kpl 15:4, 5

ROZDZ. 20

c Lb 13:26
Lb 20:22
Lb 33:36
Pwt 2:14d Wj 15:20
Lb 26:59
Mi 6:4

e Wj 17:1

f Wj 17:2

g Wj 14:11
Wj 17:3
Lb 16:13, 14
Lb 21:5

h Pwt 8:14, 15

i Pwt 8:7, 8

j Wj 16:10
Lb 14:10k Wj 17:5, 6
Ps 78:15
Ps 105:41
Ps 114:8
Iz 48:21l Wj 7:12, 19
Lb 17:10

czającą^a, ma wyprać swoje ubranie. Kto dotyka wody oczyszczającej, będzie nieczysty aż do wieczora. **22** Wszystko, czego dotknie nieczysty, będzie nieczyste. Osoba*, która tego dotknie, będzie nieczysta aż do wieczora^{*b}.

20 W miesiącu pierwszym cały lud Izraela przybył na pustkowie Cin i zamieszkał w Kadeszu^c, gdzie umarła Miriam^d i gdzie została pochowana.

2 Kiedy się okazało, że nie ma tam wody^e, Izraelici zebrali się przeciwko Mojżeszowi i Aaronowi. **3** Zaczęli się kłócić z Mojżeszem^f i mówić: „Byłoby lepiej, gdybyśmy zginęli z naszymi braćmi, którzy zginęli przed Jehową! **4** Czemu przyprowadziliście zbór Jehowy na to pustkowie? Żebyśmy tu umarli razem z naszymi stadami?^g **5** Po co wyprowadziliście nas z Egiptu i przyprowadziliście w to okropne miejsce?^h Nie ma tu ziarna ani fig, ani winorośli, ani owoców granatu. Nie ma też wody do piciaⁱ. **6** Mojżesz i Aaron odeszli od nich* i poszli przed wejście do namiotu spotkania. Tam upadli twarzą do ziemi, a wtedy ukazała im się chwała Jehowy^j.

7 Jehowa rzekł do Mojżesza: **8** „Weź laskę i razem z Aaronem, swoim bratem, zwołaj lud. Następnie na oczach Izraelitów powiedzcie do skały, żeby wytrysnęła z niej woda. Wyprowadź z niej wodę i daj do picia im oraz ich stadom^k”.

9 Mojżesz wziął więc laskę, która była przed Jehową^l, tak jak On mu nakazał. **10** Potem razem z Aaronem zwołał Izraelitów przed skałą i powiedział

20:6 *Dosl. „sprzed zboru”.

do nich: „Słuchajcie, buntownicy! Czy z tej skały mamy wyprowadzić wam wodę?”^a. **11** Następnie podniósł rękę i dwa razy uderzył w skałę łaską. Wtedy wypłynęło dużo wody i ludzie i zwierzęta zaczęli pić^b.

12 Później Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona: „Ponieważ nie okazaliście wiary we mnie i nie poświęciliście mnie na oczach Izraelitów, więc nie wprowadzicie ich* do ziemi, którą im dam”^c. **13** Było to przy wodach w Meribie^d, gdzie Izraelici kłócili się z Jehową i gdzie został wśród nich poświęcony.

14 Następnie Mojżesz wysłał z Kadeszu posłańców do króla Edomu^e, żeby powiedzieli: „Twój brat Izrael^f mówi: „Dobrze wiesz, ile wycierpieliśmy. **15** Nasi ojcowie poszli do Egiptu^g i mieszkaliśmy tam wiele lat”^h. A Egipcjanie znęcali się nad nami i naszymi ojcamiⁱ. **16** W końcu zaczęliśmy wołać do Jehowy^j, a On nas usłyszał. I posłał anioła^k, i wyprowadził nas z Egiptu. Teraz jesteśmy w mieście Kadesz, na granicy twojego terytorium. **17** Prosimy, pozwól nam przejść przez swój kraj. Nie będziemy przechodzić przez pola ani przez winnice. Nie będziemy też pić wody ze studni. Pójdziemy Drogą Królewską. Nie zboczymy ani na prawo, ani na lewo, dopóki nie przejdziemy przez twoje terytorium”^l.

18 Ale król Edomu odpowiedział: „Nie wolno wam przejść przez nasze terytorium. W przeciwnym razie wyruszę na was z mieczem”. **19** Izraelici rzekli mu na to: „Będziemy szli drogą. A jeśli my i nasze sta-

ROZDZ. 20

a Ps 106:32, 33

b 1Ko 10:1, 4

c Lb 27:12-14

Pwt 1:37

Pwt 3:26

Pwt 32:51, 52

Pwt 34:4

Joz 1:2

d Ps 106:32, 33

e Sdz 11:17

f Rdz 36:8

Pwt 2:4

Pwt 23:7

g Rdz 46:6

h Rdz 15:13

Wj 12:40

i Wj 1:11, 14

j Wj 2:23

Wj 3:7

k Wj 14:19

Wj 23:20

Wj 33:2

l Lb 21:21, 22

Pwt 2:26, 27

szpalta 2

a Pwt 2:5, 6

b Pwt 2:26, 28

c Sdz 11:17

d Pwt 2:8

Sdz 11:18

e Lb 21:4

Lb 33:37

f Lb 33:38

Pwt 32:50

g Lb 20:12

Pwt 32:51, 52

h Wj 28:2

Wj 29:29

i Wj 6:23

Lb 4:16

j Lb 33:39

Pwt 10:6

Pwt 32:50

k Pwt 34:8

ROZDZ. 21

l Lb 33:40

Joz 12:7, 14

da napijemy się waszej wody, to zapłacimy za nią^a. Chcemy tylko tędy przejść”^b. **20** Mimo to on powiedział: „Nie wolno wam przejść”^c. I wyruszył im naprzeciw z licznym ludem, z silną armią^d. **21** Tak więc król Edomu nie pozwolił Izraelowi przejść przez swoje terytorium i Izrael poszedł inną drogą^d.

22 Izraelici, cały lud, wyruszyli z Kadeszu i przybyli pod górę Hor^e. **23** Potem przy górze Hor, na granicy Edomu, Jehowa rzekł do Mojżesza i Aarona: **24** „Aaron dołączy do swojego ludu”^f. Nie wejdzie do ziemi, którą dam Izraelitom, bo obaj zbuntowaliście się przeciw mojemu rozkazowi przy wodach w Meribie^g. **25** Weź Aarona i jego syna Eleazara i zaprowadź ich na górę Hor. **26** Zdejmij Aaronowi szaty^h i ubierz w nie jego syna Eleazaraⁱ. Aaron tam umrze”^j.

27 Mojżesz zrobił więc tak, jak nakazał Jehowa, i na oczach całego ludu wspięli się na górę Hor. **28** Następnie zdjął Aaronowi szaty i ubrał w nie jego syna Eleazara, po czym Aaron umarł tam na szczycie góry^j. A Mojżesz i Eleazar zeszli z góry. **29** Wtedy lud zrozumiał, że Aaron umarł. I cały dom Izraela opłakiwał go przez 30 dni^k.

21 Gdy kananejski król Aradu^l, który mieszkał w Negebie, usłyszał, że Izraelici przechodzą Drogą Atarim, zaatakował ich i niektórych wprowadził do niewoli. **2** Wtedy Izraelici złożyli Jehowie taki ślub: „Jeśli wydasz tych ludzi w nasze ręce, przeznaczymy ich miasta

20:20 *Dośl. „ręką”. **20:24** *Poetycki zwrot, którym opisywano śmierć. **20:26** *Dośl. „zostanie przyłączony i umrze tam”.

20:12 *Dośl. „tego zboru”. **20:13** *Nazwa ta znaczy „kłótnia”. **20:15** *Dośl. „dni”.

na zagładę^{**}. **3** Jehowa wysłał więc Izraelitów i wydał Kananejczyków w ich ręce. Wtedy przeznaczili ich oraz ich miasta na zagładę i z tego powodu nadal temu miejscu nazwę Chorma^{*a}.

4 Kiedy wędrowali od góry Hor^b Drogą Morza Czerwonego, żeby obejść Edom^c, ludzie poczułi się zmęczeni. **5** Zaczęli narzekać na Boga i Mojżesza^d i mówić: „Po co wyprowadziliście nas z Egiptu? Żebyśmy umarli na tym pustkowiu? Nie ma tu chleba ani wody^e, a to nędzne jedzenie nam obrzydło^{**f}. **6** Wtedy Jehowa posłał między Izraelitów jadowite^{*} węże, które ich kąsały, tak iż wielu z nich umarło^g.

7 Lud więc przyszedł do Mojżesza i rzekł: „Zgrzeszyliśmy, bo narzekaliśmy na Jehowę i na ciebie^h. Wstaw się za nami u Jehowy. Niech nas uwolni od tych węży”. I Mojżesz zaczął się wstawiać za ludemⁱ. **8** Wtedy Jehowa mu powiedział: „Wykonaj podobiznę jadowitego^{*} węża i umieść go na słupie. Gdy ktoś zostanie ukąszony, będzie musiał na niego spojrzeć, żeby nie umrzeć”. **9** Mojżesz od razu wykonał z miedzi węża^j i umieścił go na słupie^k. Każdy, kto został ukąszony i spojrzał na miedzianego węża, pozostawał przy życiu^l.

10 Potem Izraelici ruszyli w drogę i rozbili obóz w Obot^m. **11** Następnie wyruszyli z Obot i rozbili obóz w Ijje-Abarimⁿ, na pustkowiu naprzeciw Moa-

21:2 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **21:3** *Nazwa ta znaczy „przeznaczenie na zagładę”. **21:4** *Lub „dusza ludu”. **21:5** *Lub „a ten chleb godny wzgardy nasza dusza znieawidziła”. **21:6** *Lub „ogniste”. **21:8** *Lub „ognistego”.

ROZDZ. 21

a Lb 14:45

b Lb 33:41

c Lb 20:21
Pwt 2:8
Sdz 11:18d Wj 14:11
Wj 15:24
Lb 16:13

e Lb 20:5

f Wj 16:15
Lb 11:6
Ps 78:24, 25

g 1Ko 10:6, 9

h Ps 78:34

i Wj 32:11

j 2Kl 18:1, 4

k Jn 3:14, 15

l Jn 6:40

m Lb 33:43

n Lb 33:44

szpalta 2

a Pwt 2:13

b Lb 22:36
Sdz 11:18

c Joz 13:15, 17

d Lb 33:49

e Pwt 3:27
Pwt 34:1

f Lb 23:28

g Pwt 2:26-28

bu, na wschodzie. **12** Stamtąd wyruszyli i rozbili obóz nad Doliną Zeredu^{*a}. **13** Stamtąd wyruszyli i rozbili obóz nad Arnonem^b, na pustkowiu rozciągającym się od granicy z Amorytami, bo Arnon stanowi granicę między Moabem a ziemią Amorytów. **14** Dlatego w Księdze Wojen Jehowy powiedziano o „Wahebie w Sufie, dolinach^{*} Arnonu, **15** opadających dolinach^{*}, które ciągną się w stronę Ar i przylegają do granicy Moabu”.

16 Następnie ruszyli do Beeru. Tam właśnie jest ta studnia, o której Jehowa powiedział do Mojżesza: „Zbierz lud, a dam mu wodę”.

17 Wtedy Izrael zaśpiewał taką pieśń:

„Napełnij się, studnio! Śpiewajcie z nią na przemian!”

18 Studnia, którą wykopali książęta, wydrążyli dostojnicy

laską rozkazodawcy, swoimi własnymi laskami”.

Potem z tego pustkowia ruszyli do Mattany, **19** z Mattany do Nachalielu, a z Nachalielu do Bamot^c. **20** Z Bamot ruszyli do doliny na terytorium^{*} Moabu^d. Szli zboczem Pisga^e, które góruje nad Jezionem^{**f}.

21 Izrael wysłał posłańców do amoryckiego króla Sychona, żeby mu powiedzieli^g: **22** „Pozwól nam przejść przez swój kraj. Nie zboczymy na pola ani do winnic. Nie będziemy pić wody ze studni. Przejdziemy przez twoje terytorium Drogą Królew-

21:12 *Lub „Wadi Zered”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. **21:14, 15** *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **21:17** *Lub „odpowiadajcie jej!”. **21:20** *Dost. „polu”. *Możliwe też „pustynią; pustkowiem”.

ską^a. **23** Ale Sychon nie pozwolił Izraelowi przejść przez swoje terytorium. Zebrał wszystkich swoich ludzi i wyruszył przeciw niemu na pustkowiu. Gdy dotarł do Jahacu, zaczął walczyć z Izraelem^b. **24** Ale Izrael pokonał go mieczem^c i wziął na własność jego ziemię^d od Arnonu^e do Jabboku^f, aż do terytorium Ammonitów, bo Jazer^g leży na granicy z Ammonitami^h.

25 Izrael zdobył więc wszystkie miasta Amorytówⁱ—Cheszbon i wszystkie okoliczne* miejscowości—i w nich zamieszkał. **26** Cheszbon był miastem amoryckiego króla Sychona, bo wcześniej walczył on z królem Moabu i zagarnął całą jego ziemię aż do Arnonu. **27** To dlatego powstał prześmiewczy utwór:

„Chodźcie do Cheszbonu.
Niech zostanie wzniesione
miasto Sychona, niech
będzie dobrze umocnione.

28 Bo z Cheszbonu wyszedł ogień, płomień z grodu Sychona.

Pochłonął moabskie Ar,
panów ze wzniesień
Arnonu.

29 Biada ci, Moabie! Ludu Kemoszaⁱ, zostaniesz zgładzony!

On czyni swych synów
zbiegami, a córki niewolnicami
amoryckiego króla Sychona.

30 Strzelajmy do nich!
Cheszbon zostanie zniszczony
aż do Dibonu^k.

Spustoszmy go
aż do Nofachu.

Ogień rozprzestrzeni się
aż po Medebę^l.

31 Izrael zamieszkał więc w ziemi Amorytów. **32** Potem Moj-

21:25, 32 *Lub „zależne od niego”.

ROZDZ. 21

a Lb 20:14, 17

b Pwt 2:30-35

Pwt 29:7

Sdz 11:19, 20

c Ps 135:10, 11

d Lb 32:33

Neh 9:22

e Lb 21:13

Pwt 3:16

f Sdz 11:21, 22

g Lb 32:1

1Kn 6:77, 81

h Joz 12:1, 2

i Rdz 10:15, 16

Rdz 15:16

Wj 3:8

Pwt 7:1

j Sdz 11:23, 24

1Kl 11:7

2Kl 23:13

k Joz 13:15, 17

l Joz 13:8, 9

szpalta 2

a Lb 32:1

b Pwt 3:11

Pwt 4:47

Joz 13:8, 12

c Pwt 3:1

Pwt 3:8, 10

d Pwt 20:3

e Wj 23:27

Pwt 7:24

f Pwt 3:2

Ps 135:10, 11

g Pwt 3:3

h Joz 12:4-6

ROZDZ. 22

i Lb 33:48

j Joz 24:9

Sdz 11:25

k Wj 15:15

Pwt 2:25

l Lb 31:7, 8

Joz 13:15, 21

m Pwt 23:3, 4

Joz 13:22

2Pt 2:15

n Rdz 13:14, 16

o Lb 32:7

Joz 24:9

Neh 13:1, 2

żesz wysłał ludzi, żeby przespiegowali Jazer^a. I zdobyli okoliczne* miejscowości, i wypędzili stamtąd Amorytów. **33** Później skręcili i ruszyli Drogą Baszanu. Wtedy nadszedł Og^b, król Baszanu, ze wszystkimi swoimi ludźmi, żeby zmierzyć się z nimi w bitwie pod Edrei^c. **34** A Jehowa rzekł do Mojżesza: „Nie bój się go^d, bo zarówno jego, jak i wszystkich jego ludzi i jego ziemię wydam w twoje ręce^e. Postąpisz z nim tak jak z amoryckim królem Sychonem, który mieszkał w Cheszbonie”^f. **35** Walczyli więc z nim, z jego synami i wszystkimi jego ludźmi, aż wszyscy oni zginęli^g. I wzięli na własność jego ziemię^h.

22 Potem Izraelici wyruszyli w drogę i rozbili obóz na pustynnych równinach moabskich, za Jordanem, naprzeciw Jerychaⁱ. **2** A Balak^j, syn Cyppora, widział wszystko, co Izrael zrobił z Amorytami. **3** I Moabici bardzo się zlekli tego liczego ludu, z powodu Izraelitów ogarnął ich wręcz chorobliwy strach^k. **4** Powiedzieli więc midianickim starszym^l: „Ci ludzie* pochłoną wszystko wokół nas, jak byk pochłania trawę na polu”.

Balak, syn Cyppora, był w tym czasie królem Moabu. **5** Wysłał więc posłańców do Balaama, syna Beora—do Petoru^m nad Eufratem*, w jego rodzinnym kraju—z taką wiadomością: „Z Egiptu wyszedł lud, który pokrył całą ziemięⁿ i mieszka naprzeciw mnie. **6** Przyjdź więc, proszę, i przeklnij ten lud^o, bo jest potężniejszy niż ja. Może go pokonam i wypędzę z tej ziemi, bo dobrze wiem, że kogo

22:4 *Dosl. „ten zbór”. 22:5 *Dosl. „rzeką”. ^aLub „kraj”.

ty pobłogosławisz, tego spotka dobro*, a kogo ty przeklniesz, tego spotka zło**.

7 Moabscy i midianiccy star-si wybrali się więc do Balaama z zapłatą za wróżbę^a. Gdy do niego przybyli i przekazali mu słowa Balaka, **8** on rzekł: „Przenocujcie tutaj, a ja powiem wam to, co mi oznajmi Jehowa”. Książęta Moabu zatrzymali się więc u Balaama.

9 Wtedy do Balaama przyszedł Bóg* i zapytał^b: „Co to za ludzie są u ciebie?”. **10** Balaam odrzekł prawdziwemu Bogu: „Balak, syn Cyppora, król Moabu, przysłał mi taką wiadomość: **11** „Z Egiptu wyszedł lud, który pokrył całą ziemię*. Przyjdź więc i go przeklnij^c. Może zdolał pokonać go w walce i wypędzić”. **12** Lecz Bóg rzekł do Balaama: „Nie wolno ci z nimi iść. Nie wolno ci przekląć tego ludu, bo został pobłogosławiony”^d.

13 Rano Balaam wstał i powiedziało do książąt Balaka: „Wróćcie do swojego kraju. Jehowa zabronił mi z wami iść”. **14** Wtedy książęta moabscy ruszyli w drogę. Po powrocie rzekli do Balaka: „Balaam nie chciał z nami przyjść”.

15 Jednak Balak znów wysłał książąt, tym razem w większej grupie i bardziej znamienitych. **16** Gdy przyszli do Balaama, rzekli do niego: „Balak, syn Cyppora, mówi: „Proszę cię, przyjdź do mnie. Niech cię nic nie powstrzyma. **17** Bo hojnie cię nagrodzę i zrobię wszystko, co mi powiesz. Przyjdź więc, proszę,

22:6 *Lub „ten zazna błogosławieństwa”. #Lub „na tego spadnie przekleństwo”. **22:9** *Możliwe, że za pośrednictwem reprezentującego Go anioła lub w wizji. **22:11** *Lub „kraj”.

ROZDZ. 22

a 2Pt 2:15
Judy 11

b Lb 22:20

c Lb 22:5, 6
Lb 23:7, 11
Lb 24:10

d Rdz 12:1-3
Rdz 22:15, 17
Pwt 33:29

szpalta 2
a Lb 24:13

b Lb 22:8

c Lb 22:35
Lb 23:11, 12

d 2Pt 2:15
Judy 11

e 2Pt 2:15, 16

i przeklnij ten lud”^e. **18** Ale Balaam odpowiedział sługom Balaka: „Choćby Balak dawał mi swój własny dom pełen srebra i złota, to i tak nie mógłbym zrobić nic wbrew rozkazowi Jehowy, swego Boga—nic małego ani nic wielkiego^a. **19** Ale proszę, wy też tu przenocujcie, żebym mógł się dowiedzieć, co jeszcze mi powie Jehowa”^b.

20 W nocy Bóg przyszedł do Balaama i rzekł: „Jeżeli ci ludzie przyszli do ciebie, to idź z nimi. Ale możesz mówić tylko to, co ci powiem”^c. **21** Balaam wstał więc rano, osiodłał swoją oślicę i wyruszył z książętami Moabu^d.

22 Bóg jednak rozgniewał się za to na niego i anioł Jehowy stanął mu na drodze, żeby go powstrzymać. Balaam jechał na oślicy, a było z nim dwóch jego sług. **23** Gdy oślica zobaczyła anioła Jehowy stojącego na drodze z mieczem w ręku, próbowała zejść na pole. Ale Balaam zaczął ją bić, żeby wróciła na drogę. **24** Wtedy anioł Jehowy stanął na wąskiej ścieżce między dwiema winnicami, z których każda była otoczona kamiennym murem. **25** Na widok anioła Jehowy oślica przywarła do muru i przygniotła Balaamowi nogę, więc on znów zaczął ją bić.

26 Anioł Jehowy znowu się przesunął i stanął w ciasnym miejscu, gdzie nie można go było ominąć ani z prawej, ani z lewej strony. **27** Gdy oślica zobaczyła anioła Jehowy, położyła się na ziemi, a wtedy Balaam wpadł w furję i zaczął bić ją laską. **28** W końcu Jehowa sprawił, że oślica przemówiła^e do Balaama:

22:28 *Dosl. „otworzył oślicy usta”.

„Co ci zrobiłam, że już trzeci raz mnie bijesz?”^a. **29** Balaam jej odpowiedział: „Zakpiłaś sobie ze mnie. Gdybym miał w ręku miecz, to bym cię zabił!”. **30** Oślica odparła: „Czy nie należą do ciebie? Czy nie na mnie jeździłeś przez całe życie aż do dzisiaj? Czy kiedykolwiek potraktowałam cię w ten sposób?”. Na to on rzekł: „Nie!”. **31** Wtedy Jehowa otworzył Balaamowi oczy^b, tak iż zobaczył anioła Jehowy stojącego na drodze z mieczem w ręku. Natychmiast nisko się pokłonił i upadł twarzą do ziemi.

32 A anioł Jehowy powiedział do niego: „Dlaczego trzy razy zbiłeś swoją oślicę? Przyszedłem cię powstrzymać, bo sprzeciwiasz się mojej woli^c. **33** Oślica mnie widziała i trzy razy próbowała mnie ominąć^d. Wiesz, co by się stało, gdyby tego nie zrobiła? Zabiłbym cię, a ją pozostawił przy życiu”. **34** Na to Balaam powiedział do anioła Jehowy: „Zgrzeszyłem. Nie wiedziałem, że stanąłeś mi na drodze. Skoro uważasz, że robię złe, to zawrócę”. **35** Lecz anioł Jehowy odrzekł: „Idź z tymi ludźmi, ale możesz mówić tylko to, co ci powiem”. Balaam poszedł więc dalej z książętami Balaka.

36 Kiedy Balak usłyszał, że przybył Balaam, natychmiast wyszedł się z nim spotkać w mieście moabskim leżącym nad brzegiem Arnonu na granicy terytorium Moabu. **37** I rzekł do Balaama: „Czy nie posłałem po ciebie ludzi? Czemu do mnie nie przyszedłeś? Czy myślałeś, że nie będę w stanie odpowiednio cię uhonorować?”^e. **38** Balaam odrzekł Balakowi: „Przebież przyszedłem do ciebie. Ale czy będę mógł coś powiedzieć?

ROZDZ. 22
a Lb 22:32

b 2Kl 6:17

c Lb 22:12
2Pt 2:15, 16

d Lb 22:23
Lb 22:25
Lb 22:27

e Lb 22:16, 17
Lb 24:10, 11

szpalta 2
a Lb 23:26
Lb 24:13

b Lb 23:13, 14

ROZDZ. 23
c Lb 22:41

d Lb 23:13, 14
Lb 23:28-30

e Lb 22:20

f Lb 22:35

g Lb 23:18
Lb 24:3

h Rdz 10:22
Lb 22:5
Pwt 23:3, 4

i Lb 22:6

j Lb 22:12

Powiem tylko to, co Bóg włoży w moje usta”^a.

39 Balaam poszedł więc z Balakiem. Przyszli do Kiriat-Chucot. **40** Tam Balak złożył w ofierze bydło i owce i posłał część Balaamowi i książętom, którzy z nim byli. **41** A rano zaprowadził Balaama do Bamot-Baal, skąd mógł on zobaczyć cały lud Izraela^b.

23 Potem Balaam odezwał się do Balaka: „Zbuduj mi tutaj siedem ołtarzy^c i przygotuj siedem byków i siedem baranów”. **2** Balak natychmiast zrobił tak, jak powiedział Balaam, po czym ofiarowali na każdym ołtarzu po byku i po baranie^d. **3** Następnie Balaam rzekł do Balaka: „Zostań tutaj przy swoim całopaleniu, a ja pójde. Może Jehowa do mnie przemówi. Cokolwiek mi wyjawia, powiem ci to”. Poszedł więc na nagie wzgórze.

4 Kiedy Bóg zwrócił się do Balaama^e, ten powiedział do Niego: „Postawiłem siedem ołtarzy i na każdym ofiarowałem byka i barana”. **5** Jehowa włożył swoje słowa w usta Balaama^f i rzekł: „Wróć do Balaka i przekaz mu to”. **6** Wrócił więc do Balaka i zobaczył, że razem ze wszystkimi książętami moabskimi stoi on przy swoim całopaleniu. **7** Wtedy przemówił takimi słowami^g:

„Z Aramu^h sprowadził mnie Balak,

z gór na wschodzie — król Moabu;

„Przyjdź przekląć Jakuba. Przyjdź potępić Izraela”ⁱ.

8 Jak mógłbym przekląć tych, których Bóg nie przeklął? Jak mógłbym potępić tych, których Jehowa nie potępił?

- 9** Widzę ich ze szczytu skał,
patrząc na nich ze wzgórz.
Tam jako lud mieszkają
w odosobnieniu^a,
nie łączą się z innymi
narodami^b.
- 10** Kto zdoła zliczyć lud Jakuba,
mnogi jak drobinki
piasku?^c
Kto policzy choćby czwartą
część Izraela?
Obym umarł* śmiercią
prostolinijnych,
oby mój koniec był taki
jak ich^d.

11 Na to Balak rzekł do Balaama: „Co ty zrobiłeś? Sprowadziłem cię, żebyś przeklął moich wrogów, a ty zamiast tego pobłogosławiłeś ich^d. **12** On odpowiedział: „Czy nie powinienem mówić tego, co Jehowa wkłada w moje usta?”^e.

13 Wtedy Balak rzekł: „Chodź ze mną, proszę, na inne miejsce, z którego będzie ich widać. Zobaczysz tylko część z nich, a nie wszystkich, i stamtąd ich przeklniesz^f. **14** Wziął go na pole Cofim na zboczu Pisga^g, zbudował tam siedem ołtarzy i na każdym ofiarował po byku i po baranie^h. **15** Potem Balaam powiedział do Balaka: „Zostań tutaj przy swoim całopaleniu, a ja porozmawiam z Bogiem”. **16** Wtedy Jehowa zwrócił się do Balaama i włożył swoje słowa w jego ustaⁱ, po czym rzekł: „Wróć do Balaka i przekaż mu to”. **17** Wrócił więc do niego i zobaczył, że razem z książętami moabskimi stoi przy swoim całopaleniu. Balak zapytał Balaama: „Co powiedział Jehowa?”. **18** A wtedy on przemówił takimi słowami:

„Wstań, Balaku, i słuchaj.
Słuchaj mnie, synu Cyppora.

23:10 *Lub „oby moja dusza umarła”.

ROZDZ. 23

a 1Kl 8:53

b Wj 33:16

c Rdz 13:14, 16
Rdz 22:17
Wj 1:7d Lb 24:10
Joz 24:10
Neh 13:1, 2e Lb 22:38
Lb 24:13

f Lb 22:11

g Pwt 34:1

h Lb 22:41
Lb 23:1
Lb 23:28, 29i Lb 22:35
Lb 23:5j Lb 23:7
Lb 24:3

szpalta 2

a Ps 89:35
Tyt 1:2

b 1Sm 15:29

c Iz 14:24
Iz 46:10
Mi 7:20d Rdz 12:1, 2
Rdz 22:15, 17
Lb 22:12

e Lb 22:18

f Wj 13:21
Wj 23:20
Wj 29:45
Iz 8:10

g Wj 20:2

h Lb 24:8

i Rdz 12:1, 3

j Lb 22:7

k Lb 24:9

l Lb 22:38
Lb 23:12

- 19** Bóg to nie człowiek,
który kłamie^a,
to nie syn ludzki,
który zmienia zdanie^{*b}.
Kiedy coś mówi, czy tego
nie robi?
Kiedy coś zapowiada,
czy tego nie spełnia?^c
- 20** Jestem tu, żeby błogosławić.
On pobłogosławił^d, a ja
nie mogę tego zmienić^e.
- 21** On nie pozwoli użyć przeciw
Jakubowi żadnych magicz-
nych mocy,
nie dopuści, żeby na Izraela
spadło nieszczęście.
Jehowa, Bóg Izraelitów,
jest z nimi^f,
głośno witają Go jako króla.
- 22** Bóg prowadzi ich z Egiptu^g.
Jest dla nich niczym rogi
dzikiego byka^h.
- 23** Przeciw Jakubowi nie ma
wziewszczęch znakówⁱ,
żadnej wróżby przeciw
Izraelowi.
W tym czasie będzie się
mówić o Jakubie i Izraelu:
„Patrzcie, czego Bóg
dokonał!”.
- 24** Jest lud, który wstanie
jak lew,
jak lew się podniesie^k.
Nie położy się, dopóki nie
pożre zdobyczy,
dopóki nie wypije krwi
zabitych^l.”.
- 25** Na to Balak rzekł do Balaama: „Jeśli już nie możesz go przekląć, to przynajmniej go nie błogosław”. **26** Balaam mu odpisał: „Czy ci nie powiedziałem, że zrobię wszystko, co mi powie Jehowa?”^m!
- 27** Balak rzekł do Balaama: „Chodź, proszę, wezmę cię

23:19 *Lub „żałuje”.

na jeszcze inne miejsce. Może prawdziwemu Bogu się spodoba i stamtąd przeklniesz ten lud"^a.
28 I wziął Balaama na górę Peor, z której widać Jezionę^b.
29 Tam Balaam zwrócił się do Balaka: „Zbuduj mi tutaj siedem ołtarzy i przygotuj siedem byków i siedem baranów”^c.
30 Balak więc zrobił tak, jak powiedział Balaam, i na każdym ołtarzu ofiarował po byku i po baranie.

24 Kiedy Balaam zobaczył, że Jehowa uznał za słuszną^e pobłogosławić Izraela, nie odszedł jak wcześniej wypatrywać złowieszczych znaków^d. Odwrócił się w stronę pustkowi, a gdy podniósł oczy i zobaczył obozujące plemiona Izraela^e, zaczął na niego oddziaływać duch Boży^f. **3** Wtedy przemówił takimi słowami:

„Wypowiedź Balaama,
 syna Beora,
 człowieka, któremu
 otwarto oczy,

4 wypowiedź tego, który
 słucha, co mówi Bóg,
 który oglądał wizję
 Wszechmocnego,
 który padł na twarz
 z odsoniętymi oczami^h:

5 Jak piękne są twoje namioty,
 Jakubie,

twoje mieszkania, Izraelu!

6 Ciągną się jak dolinyⁱ,
 jak ogrody nad rzeką,
 jak aloesy^g, które zasadził
 Jehowa,
 jak cedry nad wodami.

23:28 *Możliwe też „pustynię; pustkowie”. **24:1** *Dosl. „w oczach Jehowy było dobre”. **24:6** *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^aChodzi o drzewa zawierające aromatyczną substancję wykorzystywaną w czasach biblijnych jako perfumy.

ROZDZ. 23

a Lb 23:13

b Lb 21:20

c Lb 22:41
Lb 23:1, 14

ROZDZ. 24

d Lb 23:3, 15
Lb 23:23e Lb 2:2
Lb 23:9

f 1Sm 19:20

g Lb 23:7, 18

h Lb 24:16

i Lb 1:52
Lb 2:2

j Lb 22:11

szpalta 2

a Pwt 8:7

b Rdz 49:10
Ps 2:6
Jn 1:49

c Lb 24:20

d 1Kn 14:2
Dn 2:44
Obj 11:15e Wj 23:27
Pwt 9:5f Rdz 12:1-3
Rdz 27:29g Lb 22:10, 11
Lb 23:11
Neh 13:1, 2

h Lb 22:16, 17

i Lb 22:18, 38

j Lb 23:7

7 Z obu jego wiader leje się woda,

jego nasienie^{*} posiano nad wieloma wodami^a.

Jego król^b będzie potężniejszy niż Agag^c, jego królestwo zostanie wywyższone^d.

8 Bóg prowadzi go z Egiptu. Jest dla niego niczym rogi dzikiego byka.

Pochłonie on narody, tych, którzy go ciemiężą^e, ich kości obgryzie, porazi ich swoimi strzałami.

9 Czai się, leży jak lew. Kto odważy się go przepłoszyć?

Ci, którzy cię błogosławią, będą pobłogosławieni, ci, którzy cię przeklinają, będą przekłeni^f.

10 Wtedy Balak ze złością klasnął w dłonie i powiedział do Balaama: „Wezwałem cię, żebyś przeklął moich wrogów^g, a ty zamiast tego trzy razy ich pobłogosławiłeś. **11** Czym prędzej wracaj do domu. Zamierzałem cię hojnie nagrodzić^h, ale Jehowa pozbawił cię nagrody”.

12 Balaam odrzekł Balakowi: „Czy nie powiedziałem twoim posłańcom: **13** Choćby Balak dawał mi swój własny dom pełen srebra i złota, to i tak nie mógłbym samowolnie^{*} zrobić nic wbrew rozkazowi Jehowy—nic dobrego ani nic złego”? Czy nie powiedziałem: „Będę mówił tylko to, co mi powie Jehowa”?ⁱ

14 Teraz więc odchodzę w swoje strony, ale chodź, wyjawię ci, co w przyszłości^{*} ten lud uczyni twojemu ludowi”. **15** I przemówił takimi słowami:

24:7 *Lub „potomstwo”. **24:13** *Dosl. „ze swojego serca”. **24:14** *Lub „przy końcu dni”.

„Wypowiedź Balaama, syna Beora, człowieka, któremu otwarto oczy^a,

- 16** wypowiedź tego, który słucha, co mówi Bóg, który ma wiedzę o Najwyższym, który wizję Wszechmocnego oglądał i padł na twarz z odsłoniętymi oczami:
- 17** Zobacze go, ale nie teraz, będą na niego patrzył, ale nieprędko.
Z potomstwa Jakuba wszędzie gwiazda^b, berło^c powstanie z Izraela^d. I roztrzaska on głowę^e Moabu^e, czaszkę wszystkich wzniciających wrzawę.
- 18** Edom stanie się jego własnością^f, Seir^g przejdzie na własność swoich wrogów^h, kiedy Izrael będzie mężnie działał.
- 19** Z potomstwa Jakuba ktoś wyruszy na podbójⁱ, zgładzi każdego, kto ocalał z zagłady miasta”.
- 20** Kiedy Balaam zobaczył Amalekitów, kontynuował swoją wypowiedź:
„Amalek był pierwszym z narodów^j, lecz czeka go zguba”^k.
- 21** Kiedy zobaczył Kenitów^l, kontynuował swoją wypowiedź:
„Bezpieczne jest twoje mieszkanie, twój dom stoi na skale.
- 22** Ale pojawi się ktoś, kto doszczętnie spali Kajina^{*}.
- 24:17** *Lub „skronie; czoło”. **24:22** *Chodzi o Kenitów.

ROZDZ. 24

- a Lb 24:3, 4
b Obj 22:16
c Ps 110:2
Heb 1:8
d 2Sm 7:16, 17
Iz 9:7
e 2Sm 8:2
1Kn 18:2
Ps 108:9
f Rdz 27:37
2Sm 8:14
Am 9:11, 12
g Rdz 36:8
Joz 24:4
h 1Kn 4:42, 43
Eze 25:14
i Rdz 49:10
Ps 2:9
Ps 72:11
Obj 6:2
Obj 19:15
j Wj 17:8, 14
k Pwt 25:19
1Sm 15:3
1Kn 4:43
l Rdz 15:18, 19
Sdz 1:16

szpalta 2

- a Rdz 10:2, 4
Eze 27:6
b Nah 3:18
c Lb 31:7, 8

ROZDZ. 25

- d Joz 2:1
Mi 6:5
e Lb 31:16
1Ko 10:8
Obj 2:14
f Wj 34:15
1Ko 10:20
g Wj 20:5
h Pwt 4:3
Joz 22:17
Ps 106:28, 29
Oz 9:10
i Wj 18:21
j Wj 22:20
Wj 32:25, 27
Pwt 13:6-9
k Lb 25:14, 15

Jak dużo czasu minie, zanim Asyria uprowadzi cię do niewoli?”.

23 I jeszcze ciągnął swoją wypowiedź:

„Ach! Kto ocaleje, gdy Bóg to uczyni?

24 Od wybrzeża Kittim^a przyplyną okręty, będą dręczyć Asyrię^b, będą dręczyć Eber.

Ale on też zostanie doszczętnie zniszczony”.

25 Potem Balaam^c wstał i odszedł stamtąd. Również Balak poszedł swoją drogą.

25 W czasie obozowania w Szittim^d Izraelici wdali się w niemoralne kontakty seksualne z Moabitkami^e. **2** Kobiety te zapraszały lud do udziału w składaniu ofiar ich bogom^f, tak iż zaczął on jeść te ofiary i oddawać tym bogom pokłon^g. **3** Izrael więc przyłączył się do wielbienia Baala z Peoru^h, co bardzo rozgniewało Jehowę. **4** I Jehowa rzekł do Mojżesza: „Weź wszystkich przywódców^{*} tych ludzi, strąć ich i powieś ich ciała przed Jehową w świetle dnia^h, żeby Jehowa przestał płonąć gniewem na Izraela”. **5** Wtedy Mojżesz powie dział do izraelskich sędziów: „Niech każdy z was zabije u siebie tych, którzy przyłączyli się do wielbienia Baala z Peoru^h”.

6 W tym właśnie czasie pewien Izraelita przyprowadził do obozu Midianitkę^k na oczach Mojżesza i całego zboru Izraelitów, którzy płakali przy wejściu

25:3 *Lub „przystał do Baala z Peoru”. **25:4** *Dosl. „głowy”. *Dosl. „naprzeciw słońca”. **25:5** *Lub „przystali do Baala z Peoru”.

do namiotu spotkania. **7** Kiedy to zobaczył Pinechas^a, syn Eleazara, syna kapłana Aarona, natychmiast wstał spośród zboru i wziął w rękę włócznie^b. **8** Następnie poszedł za tym mężczyzną do namiotu i przeszył włócznią i jego, i tę kobietę, przebijając jej narządy rozrodcze. Wówczas ustała plaga zesłana na Izraelitów^b. **9** Tych, którzy wtedy zginęli, było ogółem 24 000^c.

10 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: **11** „Pinechas^d, syn Eleazara, syna kapłana Aarona, powstrzymał mój gniew na Izraelitów, bo nie tolerował wśród nich niewierności wobec mnie^e. Dlatego ich nie wytraciłem, chociaż wymagam wyłącznego oddania^f. **12** Powiedz więc, że zawieram z nim przymierze pokoju. **13** Będzie to trwałe przymierze co do kapłaństwa dla niego i jego potomków^g, bo nie tolerował niewierności wobec swojego Boga^h i dokonał prześlągnięcia za lud Izraela”.

14 Izraelita, który poniósł śmierć razem z Midianitką, miał na imię Zimri i był synem Salu, naczelnikiem rodu Symeonitów. **15** A Midianitka, która zginęła, miała na imię Kozbi i była córką Curaⁱ, naczelnika midianickich rodów^j.

16 Później Jehowa rzekł do Mojżesza: **17** „Walczcie z Midianitami i ich zabijcie^k, **18** bo oni walczyli z wami. Postąpili z wami przebiegle w związku z Peorem^l i w związku ze swoją siostrą Kozbi, córką midianickiego naczelnika, która zginęła^m w dniu plagi związanej z Peoremⁿ”.

25:7 *Lub „dzide”. 25:11 *Lub „rywalizacji ze mną”. 25:13 *Lub „rywalizacji ze swoim Bogiem”.

ROZDZ. 25

- a Wj 6:25
Joz 22:30
b Ps 106:30
c Lb 25:4
Pwt 4:3
1Ks 10:8
d Lb 25:7
e Ps 106:30, 31
f Wj 20:5
Wj 34:14
Pwt 4:24
g 1Ks 6:4
Ezd 7:1, 5
Ezd 8:1, 2
h 1Ks 19:10
i Lb 31:7, 8
Joz 13:21
j 1Ks 1:32, 33
k Lb 31:1, 2
l Lb 25:3
Lb 31:16
m Lb 25:8, 15
n Lb 25:9

szpalta 2

ROZDZ. 26

- a Lb 25:7, 8
b Wj 30:12
Wj 38:26
Lb 1:2
c Lb 20:26
d Lb 22:1
Lb 33:48
e Joz 6:1
f Lb 1:3
g Rdz 29:32
h Rdz 46:8, 9
Wj 6:14
i Lb 1:21
j Lb 16:1
k Lb 16:12
l Lb 16:5, 19
Pwt 11:6
Ps 106:17
m Lb 16:32, 35
Ps 106:18
n Lb 16:38
1Ks 10:10, 11
o Wj 6:24
Lb 26:58
Ps 42:nagl.
p Rdz 35:23
Rdz 46:10
Wj 6:15
1Ks 4:24

26 Po tej pladze^a Jehowa tak rzekł do Mojżesza i Eleazara, syna kapłana Aarona: **2** „Dokonajcie spisu wszystkich Izraelitów od 20 lat wzwyż—według ich rodów—wszystkich zdolnych do służby wojskowej w Izraelu”^b. **3** Mojżesz i kapłan Eleazar^c powiedzieli więc Izraelitom na pustynnych równinach moabskich^d, nad Jordanem, na przeciw Jerycha^e: **4** „Dokonajcie spisu wszystkich od 20 lat wzwyż, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi”^f.

Synami Izraela, którzy wyszli z ziemi egipskiej, byli: **5** Ruben^g, pierworodny Izraela. Synowie Rubena^h: Chanoch, od którego pochodzi rodzina Chanochitów; Pallu, od którego pochodzi rodzina Palluitów; **6** Checron, od którego pochodzi rodzina Checronitów; Karmi, od którego pochodzi rodzina Karmitów. **7** To były rodziny Rubenitów. Ogólna liczba spisanych spośród nich wyniosła 43 730ⁱ.

8 Synem Pallu był Eliab. **9** Synami Eliaba byli: Nemuel, Datan i Abiram. Datan i Abiram byli tymi przedstawicielami zboru, którzy razem ze zwolennikami Koracha^j wystąpili przeciw Mojżeszowi^k i Aaronowi, buntując się przeciw Jehowie^l.

10 Wtedy otworzyła się^m ziemia i ich pochłonięła. A Koracha i 250 jego zwolenników pochłoniął ogieńⁿ. I stali się oni ostrzegawczym przykładem^o. **11** Ale synowie Koracha nie zginęli^p.

12 Synami Symeona^p spisnymi według ich rodzin byli: Nemuel, od którego pochodzi rodzina Nemuelitów; Jamin, od którego pochodzi rodzina Jaminitów; Jachin, od którego

26:10 *Dosl. „otworzyła swoje usta”.

pochodzi rodzina Jachinitów; **13** Zerach, od którego pochodzi rodzina Zerachitów; Szaul, od którego pochodzi rodzina Szaulitów. **14** To były rodziny Symeonitów—spisanych 22 200^a.

15 Synami Gada^b spisanimi według ich rodzin byli: Cefon, od którego pochodzi rodzina Cefonitów; Chaggi, od którego pochodzi rodzina Chaggitów; Szuni, od którego pochodzi rodzina Szunitów; **16** Ozni, od którego pochodzi rodzina Oznitów; Eri, od którego pochodzi rodzina Eritów; **17** Arod, od którego pochodzi rodzina Arodytów; Arel, od którego pochodzi rodzina Arelitów. **18** To były rodziny synów Gada—spisanych 40 500^c.

19 Synami Judy^d byli Er i Onan^e, ale oni umarli w ziemi Kanaan^f. **20** A synami Judy spisanimi według ich rodzin byli: Szela^g, od którego pochodzi rodzina Szelanitów; Perec^h, od którego pochodzi rodzina Perecytów; Zerachⁱ, od którego pochodzi rodzina Zerachitów. **21** Synami Pereca byli: Checron^j, od którego pochodzi rodzina Checronitów; Chamul^k, od którego pochodzi rodzina Chamulitów. **22** To były rodziny synów Judy—spisanych 76 500^l.

23 Synami Issachara^m spisanimi według ich rodzin byli: Tolaⁿ, od którego pochodzi rodzina Tolaitów; Puwwa, od którego pochodzi rodzina Punitów; **24** Jaszub, od którego pochodzi rodzina Jaszubitów; Szimron, od którego pochodzi rodzina Szimronitów. **25** To były rodziny synów Issachara—spisanych 64 300°.

26 Synami Zebulona^p spisanimi według ich rodzin byli: Sered, od którego pochodzi rodzina Seredytów; Elon, od któ-

ROZDZ. 26

a Lb 1:23

b Rdz 35:26
Rdz 46:16

c Lb 1:25

d Rdz 29:35
Rdz 46:12

e Rdz 38:2-4

f Rdz 38:7-10

g Rdz 38:2, 5
Rdz 38:26
1Kn 4:21h Rdz 38:29
Rut 4:18
Mt 1:3i Rdz 38:30
1Kn 2:4

j Rut 4:19

k 1Kn 2:5

l Lb 1:27

m Rdz 30:18
Rdz 35:23
Rdz 46:13
1Kn 7:1

n 1Kn 7:2

o Lb 1:29

p Rdz 30:20
Rdz 46:14

szpalta 2

a Lb 1:31

b Rdz 30:24
Rdz 35:24
Rdz 46:20

c Rdz 41:52

d Rdz 41:51

e Rdz 50:23
Pwt 3:15
1Kn 7:14

f Joz 17:1

g Lb 27:7
1Kn 7:15

h Lb 36:11

i Lb 1:35

j Rdz 41:52

k 1Kn 7:20

l Lb 1:33
Joz 17:17m Rdz 35:24
Rdz 46:21
1Kn 8:1

n 1Kn 7:6

rego pochodzi rodzina Elonitów; Jachleel, od którego pochodzi rodzina Jachleelitów. **27** To były rodziny Zebulonitów—spisanych 60 500^a.

28 Synami Józefa^b spisanimi według ich rodzin byli: Manasses i Efraim^c. **29** Synem Manasses^d był Machir^e, od którego pochodzi rodzina Machirytów. Machir został ojcem Gileada^f. Od Gileada pochodzi rodzina Gileadczyków. **30** Synami Gileada byli: Jezer, od którego pochodzi rodzina Jezerytów; Chelek, od którego pochodzi rodzina Chelekitych; **31** Asriel, od którego pochodzi rodzina Asrielitów; Szechem, od którego pochodzi rodzina Szechemitów; **32** Szemida, od którego pochodzi rodzina Szemidaitów; Chefer, od którego pochodzi rodzina Cheferytów. **33** A Celofchad, syn Chefera, nie miał synów, lecz córki^g. Córki Celofchada miały na imię^h: Machla, Noa, Chogla, Milka i Tirca. **34** To były rodziny Manassesytów—spisanych 52 700ⁱ.

35 Synami Efraima^j spisanimi według ich rodzin byli: Szutelach^k, od którego pochodzi rodzina Szutelachitów; Becher, od którego pochodzi rodzina Becherytów; Tachan, od którego pochodzi rodzina Tachanitów. **36** Synem Szutelacha był Eran, od którego pochodzi rodzina Eranitów. **37** To były rodziny synów Efraima—spisanych 32 500^l. To byli synowie Józefa spisani według ich rodzin.

38 Synami Beniamina^m spisanimi według ich rodzin byli: Belaⁿ, od którego pochodzi rodzina Belaitów; Aszbel, od którego pochodzi rodzina Aszbelitów; Achiram, od którego pochodzi

rodzina Achiramitów; **39** Szefufam, od którego pochodzi rodzina Szufamitów; Chufam, od którego pochodzi rodzina Chufamitów. **40** Synami Beli byli: Ard i Naaman^a. Od Arda pochodzi rodzina Ardytów, od Naamana pochodzi rodzina Naamitów. **41** To byli synowie Beniamina spisani według ich rodzin—45 600^b.

42 Oto synowie Dana^c spisani według ich rodzin: Szucham, od którego pochodzi rodzina Szuchamitów. To były rodziny synów Dana. **43** Ze wszystkich rodzin Szuchamitów spisanych było 64 400^d.

44 Synami Aszera^e spisani według ich rodzin byli: Jimna, od którego pochodzi rodzina Jimnaitów; Jiszwi, od którego pochodzi rodzina Jiszwitów; Beria, od którego pochodzi rodzina Beriaitów. **45** Synami Berii byli: Cheber, od którego pochodzi rodzina Cheberyków; Malkiel, od którego pochodzi rodzina Malkielitów. **46** A córka Aszera miała na imię Serach. **47** To były rodziny synów Aszera—spisanych 53 400^f.

48 Synami Naftalego^g spisani według ich rodzin byli: Jachceel, od którego pochodzi rodzina Jachceelitów; Guni, od którego pochodzi rodzina Gunitów; **49** Jecer, od którego pochodzi rodzina Jeceryków; Szillem, od którego pochodzi rodzina Szillemitów. **50** To były rodziny synów Naftalego—spisanych 45 400^h.

51 Ogólna liczba spisanych Izraelitów wyniosła 601 730ⁱ.

52 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: **53** „Rozdzielcie między nich ziemię odpowiednio* do

ROZDZ. 26

a 1Kn 8:3, 4

b Lb 1:37

c Rdz 30:6

d Lb 1:39

e Rdz 30:13

Rdz 35:26

Rdz 46:17

1Kn 7:30

f Lb 1:41

g Rdz 30:8

Rdz 35:25

Rdz 46:24

1Kn 7:13

h Lb 1:43

i Wj 38:26

Lb 1:46, 49

Lb 14:29

szpalta 2

a Joz 11:23

Joz 14:1

b Lb 33:54

c Lb 34:13

Joz 14:2

Joz 17:4

Joz 18:6

Prz 16:33

d Rdz 46:11

Wj 6:16

e Lb 3:19

f Wj 6:17

Lb 3:18

g Lb 3:27

h Wj 6:19

Lb 3:33

i Lb 3:20

1Kn 23:23

j Wj 6:24

k Wj 6:18

Lb 3:19

l Wj 2:1

Wj 6:20

m Wj 15:20

Mi 6:4

n Wj 6:23

Wj 24:9

o Kpł 10:1, 2

Lb 3:2, 4

1Kn 24:2

p Lb 3:39

q Lb 1:49

r Lb 18:24

Pwt 10:9

Pwt 14:27

Joz 14:3

liczby spisanych imion. Będzie to ich dziedzictwo^a. **54** Liczniejsze grupy otrzymają większe dziedzictwo, a mniej liczne—mniejsze^b. Dziedzictwo każdej grupy ma być proporcjonalne do liczby spisanych. **55** Ale rozdzielanie ziemi ma się odbywać przez losowanie^c—według poszczególnych plemion. **56** Każde dziedzictwo będzie wskazane przez los i rozdzielone między większe i mniejsze grupy”.

57 A oto spisani spośród Lewitów^d według ich rodzin: Gerszon, od którego pochodzą rodziny Gerszonitów; Kehat^e, od którego pochodzą rodziny Kehatytów; Merari, od którego pochodzą rodziny Merarytów. **58** Do rodzin Lewitów należała rodzina Libnitów^f, rodzina Hebronitów^g, rodzina Machlitów^h, rodzina Muszytówⁱ, rodzina Korachitów^j.

Kehat został ojcem Amrama^k. **59** Żona Amrama miała na imię Jochebed^l i była córką Lewiego urodzoną w Egipcie. Urodziła Amramowi Aarona, Mojżesza oraz ich siostrę, Miriam^m. **60** Potem Aaronowi urodził się Nadab, Abihu, Eleazar i Itamarⁿ. **61** Ale Nadab i Abihu zginęli, bo przynieśli przed Jehowę niedozwoloną ofiarę^o.

62 Ogólna liczba spisanych osób płci męskiej od miesiąca wzyź wyniosła 23 000^p. Oni nie zostali spisani razem z innymi Izraelitami^q, bo nie otrzymali wśród nich dziedzictwa^r.

63 To byli Izraelici, których Mojżesz i kapłan Eleazar spisali na pustynnych równinach moabskich, nad Jordanem, na przeciw Jerycha. **64** Nie było wśród nich nikogo spośród

26:53 *Lub „proporcjonalnie”.

26:61 *Dosl. „ogień”.

spisanych przez Mojżesza i kapłana Aarona na pustkowiu Synaj^a. **65** Bo Jehowa powiedział o nich: „Z całą pewnością pomierają na tym pustkowiu”^b. I nie pozostał przy życiu żaden z nich z wyjątkiem Kaleba, syna Jefunnego, i Jozuego, syna Nuna^c.

27 Potem przysły córki Celofchada^d, syna Chefera, syna Gileada, syna Machira, syna Manassesa—z rodzin pochodzących od Manassesa, syna Józefa. Imiona tych córek to Machla, Noa, Chogla, Milka i Tirca. **2** Stały przed Mojżeszem, przed kapłanem Eleazarem, naczelnikami^e i całym ludem przy wejściu do namiotu spotkania i powiedziały: **3** „Nasz ojciec umarł na pustkowiu, ale nie należał do tych, którzy sprzymierzili się przeciw Jehowie, do zwolenników Koracha^f, lecz umarł za własny grzech. A nie miał synów. **4** Cemu imię naszego ojca miałyby zniknąć z jego rodziny tylko dlatego, że nie miał syna? Daj nam dziedzictwo wśród braci naszego ojca”. **5** Mojżesz więc przedstawił ich sprawę Jehowie^g.

6 A Jehowa rzekł do Mojżesza: **7** „Córki Celofchada mają rację. Koniecznie daj im dziedzictwo wśród braci ich ojca. Dziedzictwo ich ojca ma przejść na nie^h. **8** I powiedz Izraelitom: „Jeżeli jakiś mężczyzna umrze, a nie będzie miał syna, jego dziedzictwo ma przejść na jego córkę. **9** Jeśli nie ma córki, jego dziedzictwo ma przyspaść jego braciom. **10** Jeśli nie ma braci, jego dziedzictwo ma przyspaść braciom jego ojca. **11** A jeśli jego ojciec nie ma braci, jego dziedzictwo ma przyspaść jego najbliższemu krewnemu—to on

ROZDZ. 26

a Lb 1:2
Pwt 2:14
1Ko 10:5
b Heb 3:17

c Lb 14:29, 30
Joz 14:14
Joz 14:49

ROZDZ. 27

d Lb 26:33

e Wj 18:25, 26

f Lb 14:35
Lb 16:1, 2
Lb 16:19, 35

g Wj 18:15, 16
Wj 33:11
Kpl 24:11, 12

h Lb 36:2
Joz 17:3, 4

szpalta 2

a Lb 33:47
Pwt 32:48, 49

b Rdz 13:14, 15
Pwt 3:27
Pwt 32:52
Pwt 34:1

c Lb 31:2
Pwt 34:7

d Lb 20:24, 28
Lb 33:38
Pwt 10:6
Pwt 32:50

e Lb 20:10, 12
Pwt 1:37

f Ps 106:32, 33

g Pwt 1:2

h Joz 15:1

i Pwt 34:9
Dz 6:5, 6

j Pwt 31:7

k Pwt 1:38
Pwt 31:3
Pwt 34:10

l Joz 17:17

m Wj 28:30
1Sm 23:9
1Sm 28:6
Neh 7:65

otrzyma je na własność. Rozporządzenie to będzie służyć Izraelitom za ustawę, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi”.

12 Następnie Jehowa rzekł do Mojżesza: „Wejź na tę górę Abarim^a i obejrzyj stamtąd ziemię, którą dam Izraelitom^b.

13 Kiedy już ją zobaczysz, dołączysz do swojego ludu^c, tak jak twój brat Aaron^d. **14** Bo gdy lud klócił się ze mną na pustkowiu Cin, zbuntowaliście się przeciw mojemu rozkazowi i nie uświęciliście mnie przed ludem^e przy wodach w Meribie^f w okolicach Kadeszu^g na pustkowiu Cin”^h.

15 Potem Mojżesz rzekł do Jehowy: **16** „Jehowo, Ty jesteś Bogiem, który daje życie wszystkim ludziom”. Ustanów nad ludem człowieka, **17** który na jego czele będzie wychodził i przychodził, który będzie go wyprowadzał i przyprowadzał, żeby lud Jehowy nie był jak owce bez pasterza”. **18** Jehowa powiedział więc do Mojżesza: „Weź Jozuego, syna Nuna, człowieka, który ma odpowiedniego ducha, i włóż na niego ręceⁱ. **19** Zaprowadź go przed kapłana Eleazara i przed cały lud i na ich oczach ustanów go wodzem^j. **20** Przekaż mu część swojej władzy^k, tak żeby wszyscy Izraelici go słuchali^l. **21** Będzie stawał przed kapłanem Eleazarem, który w jego imieniu będzie się radził Jehowy za pomocą urim^m. Na jego rozkaz będą wyruszać i wracać, on i wszyscy Izraelici, cały lud”.

22 Mojżesz zrobił więc tak, jak mu nakazał Jehowa. Wziął

27:13 *Poetycki zwrot, którym opisywano śmierć. **27:16** *Dosl. „Bogiem duchów wszelkiego ciała”. **27:20** *Lub „dostojeństwa”.

Jozuego, zaprowadził go przed kapłana Eleazara i przed całą lud, **23** włożył na niego ręce i ustanowił go wodzem^a. Zrobił tak, jak mu Jehowa powiedział^b.

28 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **2** „Daj Izraelitom taki nakaz: „Macie dbać o to, żeby w wyznaczonych porach składać mi ofiary^c, mój chleb, ofiary spalane w ogniu jako przyjemną^{*} woń dla mnie’.

3 „I powiedz im: „Oto ofiary spalane w ogniu, które będziecie składać Jehowie: Jako stałą ofiarę całopalną dwa zdrowe roczne baranki dziennie^d. **4** Jednego baranka będziecie składać rano, a drugiego o zmierzchu^e. **5** razem z ofiarą zbożową^{*} z jednej dziesiątej efy^f najlepszej maki wymieszanej z ćwiercią hinu^g oliwy z rozgniecionych oliwek^f. **6** Jest to stała ofiara całopalna^g, której składanie polecono przy górze Synaj, ofiara o przyjemnej woni spalana w ogniu dla Jehowy. **7** Należy ją też składać razem z ofiarą płynną z ćwierci hinu napoju alkoholowego na każdego baranka^h. Ta ofiara płynna dla Jehowy ma być wylewana w świętym miejscu^{*}. **8** Drugiego baranka będziecie składać o zmierzchu^{*}. Z taką samą ofiarą zbożową jak rano i z taką samą ofiarą płynną będziecie go składać jako ofiarę o przyjemnej woni spalaną w ogniu dla Jehowyⁱ.

9 „Ale w dniu szabatu^j dodatkowo należy składać dwa zdrowe

28:2 *Dosl. „kojącą”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale. 28:4, 8 *Dosl. „między dwoma wieczorami”. 28:5, 7 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 28:5 *Efa odpowiadała 22 l. Zob. *Dodatek B14*. ^aHin odpowiadał 3,67 l. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 27
a Lb 27:18

b Pwt 3:28
Pwt 31:14, 23

ROZDZ. 28

c 2Kn 8:13
Neh 10:32, 33

d Wj 29:38
Kpl 6:9
Eze 46:15

e Wj 29:39

f Wj 29:40
Lb 15:4

g Wj 29:38, 42
2Kn 2:4
Ezd 3:3

h Wj 29:39, 40

i Wj 29:41

j Wj 16:29
Wj 20:10
Eze 20:12

szpalta 2

a Lb 28:3, 7

b Lb 10:10
1Kn 23:31
2Kn 2:4
Neh 10:32, 33

c Kpl 2:11

d Kpl 1:10

e Kpl 1:10, 13

f Lb 15:8, 10

g Lb 15:6, 7

h Lb 15:5

i Wj 12:14
Kpl 23:5
Pwt 16:1
Eze 45:21
1Ko 5:7

j Wj 12:15
Kpl 23:6
1Ko 5:8

roczne baranki, ofiarę zbożową z dwóch dziesiątych efy najlepszej maki wymieszanej z oliwą, a także ofiarę płynną. **10** To jest ofiara całopalna na dzień szabatu. Należy ją składać razem ze stałą ofiarą całopalną oraz towarzyszącą jej ofiarą płynną^a.

11 „Na początku każdego miesiąca^{*} będziecie składać ofiarę całopalną dla Jehowy z dwóch młodych byków, jednego barana i siedmiu zdrowych rocznych baranków^b. **12** oraz na każdego byka ofiarę zbożową^c z trzech dziesiątych efy najlepszej maki wymieszanej z oliwą, na jednego barana^d ofiarę zbożową z dwóch dziesiątych efy najlepszej maki wymieszanej z oliwą, **13** a na każdego baranka ofiarę zbożową z jednej dziesiątej efy najlepszej maki wymieszanej z oliwą. To jest ofiara całopalna, ofiara o przyjemnej woni^e spalana w ogniu dla Jehowy. **14** Jeśli chodzi o ofiary płynne, na każdego byka należy składać pół hinu wina^f, na jednego barana trzecią część hinu^g, a na każdego baranka ćwierć hinu^h. To jest ofiara całopalna, która ma być składana raz w miesiącu przez cały rok. **15** Oprócz stałej ofiary całopalnej i towarzyszącej jej ofiary płynnej należy też składać Jehowie koziołka jako ofiarę za grzech.

16 „W 14 dniu miesiąca pierwszego będzie Pascha ku czci Jehowyⁱ. **17** W 15 dniu tego miesiąca rozpocznie się święto. Przez siedem dni będziecie jeść prażony chleb^j. **18** W pierwszym dniu będzie święte zgromadzenie. Nie wolno wam wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracy. **19** Na ofiarę spalaną w ogniu, całopalenie dla Jehowy,

28:11 *Dosl. „waszych miesięcy”.

złożycie dwa młode byki, jednego barana i siedem rocznych baranków. Mają one być zdrowe^a. **20** Razem z nimi złożycie ofiary zbożowe z najlepszej maki wymieszanej z oliwą^b—z trzech dziesiątych efy na każdego byka, z dwóch dziesiątych efy na barana **21** i z jednej dziesiątej efy na każdego z siedmiu baranków—**22** a także koziołka jako ofiarę za grzech w celu dokonania za was prześlągania. **23** Macie je złożyć oprócz stałej ofiary całopalnej składanej rano. **24** W taki sam sposób codziennie przez siedem dni będziecie składać to wszystko jako pokarm*. Będzie to ofiara o przyjemnej woni spalana w ogniu dla Jehowy. Macie ją składać razem ze stałą ofiarą całopalną i towarzyszącą jej ofiarą płynną. **25** W siódmym dniu urządzicie święte zgromadzenie^c. Nie wolno wam wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracy^d.

26 „Podczas Święta Tygodni, gdy zbieracie pierwsze dojrzale plony^e i będziecie składać Jehowie ofiary zbożowe z nowego ziarna^f, też macie urządzić święte zgromadzenie^g. Nie wolno wam wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracy^h. **27** Na ofiarę całopalną o przyjemnej woni dla Jehowy złożycie dwa młode byki, jednego barana i siedem rocznych barankówⁱ. **28** Razem z nią złożycie ofiarę zbożową z najlepszej maki wymieszanej z oliwą—z trzech dziesiątych efy na każdego byka, z dwóch dziesiątych efy na jednego barana **29** i z jednej dziesiątej efy na każdego z siedmiu baranków—**30** a także koziołka w celu dokonania za was prześlągania^j. **31** Złożycie je razem z ofiarami płynnymi oprócz sta-

28:24 *Dost. „chleb”.

ROZDZ. 28

a Kpl 22:20, 22
Pwt 15:21

b Kpl 2:1

c Wj 13:6

d Wj 12:16
Kpl 23:8
Pwt 16:8

e Wj 23:16

f Kpl 23:15, 16

g Wj 34:22
Pwt 16:10
Dz 2:1

h Kpl 23:16, 21

i Kpl 23:16, 18

j Kpl 23:16, 19

szpalta 2

a Kpl 1:3

ROZDZ. 29

b Kpl 23:24, 25

c Lb 10:2
Ps 81:3

d Lb 28:11-13

e Lb 28:3, 5

f Lb 28:6, 7

g Kpl 16:29

h Kpl 23:27-31

i Kpl 1:3
Kpl 22:22
Pwt 15:21
Pwt 17:1

łej ofiary całopalnej i towarzyszącej jej ofiary zbożowej. Zwierzęta mają być zdrowe^a.

29 „W pierwszym dniu miesiąca siódmego macie urządzić święte zgromadzenie. Nie wolno wam wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracy^b. W tym dniu macie dać w trąby^c.

2 Na ofiarę całopalną o przyjemnej* woni dla Jehowy złożycie jednego młodego byka, jednego barana i siedem rocznych baranków. Wszystkie mają być zdrowe. **3** Razem z nią złożycie ofiarę zbożową* z najlepszej maki wymieszanej z oliwą—z trzech dziesiątych efy na jednego byka, z dwóch dziesiątych efy na jednego barana **4** i z jednej dziesiątej efy na każdego z siedmiu baranków—**5** a także koziołka na ofiarę za grzech w celu dokonania za was prześlągania. **6** Macie to złożyć oprócz comiesięcznej ofiary całopalnej oraz towarzyszącej jej ofiary zbożowej^d i oprócz stałej ofiary całopalnej oraz towarzyszącej jej ofiary zbożowej^e i ofiar płynnych^f—według ustalonego sposobu postępowania. Będzie to ofiara o przyjemnej woni spalana w ogniu dla Jehowy.

7 „W 10 dniu miesiąca siódmego urządzicie święte zgromadzenie^g i będziecie odczuwać żal*. Nie wolno wam wtedy wykonywać żadnej pracy^h. **8** Na ofiarę całopalną o przyjemnej woni dla Jehowy złożycie jednego młodego byka, jednego barana i siedem rocznych baranków. Wszystkie mają być zdroweⁱ.

29:2 *Dost. „kojającej”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale. **29:3** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **29:7** *Lub „trapić swoje dusze”. Może chodzić o różne formy wyrzeczeń, w tym post.

9 Razem z nią złożycie ofiarę zbożową z najlepszej mąki wymieszanej z oliwą—z trzech dziesiątych efy na jednego byka, z dwóch dziesiątych efy na jednego barana **10** i z jednej dziesiątej efy na każdego z siedmiu baranków— **11** a także koziołka na ofiarę za grzech oprócz ofiary przebłagalnej za grzech^a i stałej ofiary całopalnej oraz towarzyszącej jej ofiary zbożowej i ofiar płynnych.

12 „W 15 dniu miesiąca siódmego urządzenie święte zgromadzenie. Nie wolno wam wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracy. Przez siedem dni będziecie obchodzić święto dla Jehowy^b. **13** Na ofiarę całopalną^c, ofiarę spalaną w ogniu, której woń będzie przyjemna dla Jehowy, złożycie 13 młodych byków, dwa barany i 14 rocznych baranków. Wszystkie mają być zdrowe^d. **14** Razem z nią złożycie ofiarę zbożową z najlepszej mąki wymieszanej z oliwą—z trzech dziesiątych efy na każdego z 13 byków, z dwóch dziesiątych efy na każdego z dwóch baranów **15** i z jednej dziesiątej efy na każdego z 14 baranków— **16** a także koziołka na ofiarę za grzech oprócz stałej ofiary całopalnej oraz towarzyszącej jej ofiary zbożowej i ofiary płynnej^e.

17 „W drugim dniu złożycie 12 młodych byków, dwa barany i 14 rocznych baranków. Wszystkie mają być zdrowe^f. **18** Razem z nimi złożycie ofiarę zbożową i ofiary płynne stosownie do liczby byków, baranów i baranków—według ustalonego sposobu postępowania— **19** a także koziołka na ofiarę za grzech oprócz stałej ofiary całopalnej oraz towarzyszą-

ROZDZ. 29

a Kpl 16:3

b Wj 23:16
Kpl 23:34-36
Pwt 16:13-15
Neh 8:14-18

c Ezd 3:4

d Kpl 22:22
Pwt 17:1

e Lb 28:3-8

f Kpl 22:22
Pwt 17:1

szpalta 2

a Lb 28:3-8

b Kpl 22:22
Pwt 17:1

c Lb 28:3-8

d Kpl 22:22
Pwt 17:1

e Lb 28:3-8

f Pwt 15:21
Pwt 17:1

g Lb 28:3-8

h Kpl 22:22
Pwt 17:1

cej jej ofiary zbożowej i ofiar płynnych^a.

20 „W trzecim dniu złożycie 11 byków, dwa barany i 14 rocznych baranków. Wszystkie mają być zdrowe^b. **21** Razem z nimi złożycie ofiarę zbożową i ofiary płynne stosownie do liczby byków, baranów i baranków—według ustalonego sposobu postępowania— **22** a także koziołka na ofiarę za grzech oprócz stałej ofiary całopalnej oraz towarzyszącej jej ofiary zbożowej i ofiar płynnych^c.

23 „W czwartym dniu złożycie 10 byków, dwa barany i 14 rocznych baranków. Wszystkie mają być zdrowe^d. **24** Razem z nimi złożycie ofiarę zbożową i ofiary płynne stosownie do liczby byków, baranów i baranków—według ustalonego sposobu postępowania— **25** a także koziołka na ofiarę za grzech oprócz stałej ofiary całopalnej oraz towarzyszącej jej ofiary zbożowej i ofiary płynnej^e.

26 „W piątym dniu złożycie dziewięć byków, dwa barany i 14 rocznych baranków. Wszystkie mają być zdrowe^f. **27** Razem z nimi złożycie ofiarę zbożową i ofiary płynne stosownie do liczby byków, baranów i baranków—według ustalonego sposobu postępowania— **28** a także koziołka na ofiarę za grzech oprócz stałej ofiary całopalnej oraz towarzyszącej jej ofiary zbożowej i ofiary płynnej^g.

29 „W szóstym dniu złożycie osiem byków, dwa barany i 14 rocznych baranków. Wszystkie mają być zdrowe^h. **30** Razem z nimi złożycie ofiarę zbożową i ofiary płynne stosownie do liczby byków, baranów i baranków—według ustalonego sposobu postępowania— **31** a także

koziółka na ofiarę za grzech oprócz stałej ofiary całopalnej oraz towarzyszącej jej ofiary zbożowej i ofiar płynnych^a.

32 „W siódmym dniu złożycie siedem byków, dwa barany i 14 rocznych baranków. Wszystkie mają być zdrowe^b. **33** Razem z nimi złożycie ofiarę zbożową i ofiary płynne stosownie do liczby byków, baranów i baranków—według ustalonego sposobu postępowania— **34** a także koziółka na ofiarę za grzech oprócz stałej ofiary całopalnej oraz towarzyszącej jej ofiary zbożowej i ofiary płynnej^c.

35 „Ósmego dnia macie urządzić uroczyste zgromadzenie. Nie wolno wam wtedy wykonywać żadnej ciężkiej pracy^d. **36** Na ofiarę całopalną, ofiarę spalaną w ogniu, której woń będzie przyjemna dla Jehowy, złożycie jednego byka, jednego barana i siedem rocznych baranków. Wszystkie mają być zdrowe^e. **37** Razem z nimi złożycie ofiarę zbożową i ofiary płynne stosownie do liczby byków, baranów i baranków—według ustalonego sposobu postępowania— **38** a także koziółka na ofiarę za grzech oprócz stałej ofiary całopalnej oraz towarzyszącej jej ofiary zbożowej i ofiary płynnej^f.

39 „Takie ofiary będziecie składać Jehowie podczas swoich okresowych świąt^g oprócz ofiar związanych ze ślubami^h i innych dobrowolnych ofiarⁱ. Będą to wasze ofiary całopalne^j, ofiary zbożowe^k, ofiary płynne^l i ofiary współuczestnictwa^{m,n}. **40** Mojżesz powiedział Izraelitom wszystko, co mu Jehowa nakazał.

29:39 *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 29

a Lb 28:3-8

b Kpl 22:22
Pwt 17:1

c Lb 28:3-8

d Kpl 23:36, 39

e Kpl 22:22
Pwt 17:1

f Lb 28:3-8

g Kpl 23:2
Pwt 16:16

h Pwt 12:5, 6

i Kpl 7:16
Kpl 22:21

j Kpl 1:3

k Kpl 2:1

l Lb 15:5

m Kpl 3:1

szpalta 2

ROZDZ. 30

a Wj 18:25

b Rdz 28:20-22
Sdz 11:30, 31

c Ps 132:1-5

d Pwt 23:21
Ps 116:14
Ps 119:106
Kzn 5:4
Mt 5:33e Ps 50:14
Ps 66:13

f Wj 20:12

g Rz 7:2
1Ko 11:3
Ef 5:22

30 Potem Mojżesz powiedział do zwierzchników^a plemion izraelskich: „Oto co nakazał Jehowa: **2** Jeżeli mężczyznałoży Jehowie jakiś ślub^b albo przysięgnie^c, że będzie się od czegoś powstrzymywał, to nie wolno mu złamać słowa^d. Ma zrobić wszystko, do czego się zobowiązał^e.

3 „Jeżeli młoda kobieta, która mieszka w domu ojca, złoży Jehowie jakiś ślub albo przysięgnie, że będzie się od czegoś powstrzymywała, **4** a jej ojciec usłyszy, co ślubowała lub czego przysięgła nie robić^{*}, i nie zaoprotestuje, to wszystko, do czego się zobowiązała, pozostanie w mocy. **5** Ale jeśli ojciec usłyszy, co ślubowała lub czego przysięgła nie robić, i się temu sprzeciwi, wtedy wszystko, do czego się zobowiązała, przestanie być dla niej wiążące. Jehowa jej przebaczy, bo jej ojciec był temu przeciwny^f.

6 „Jeżeli kobieta złoży jakiś ślub albo pochwopnie coś obieca, a potem wyjdzie za mąż **7** i jej mąż usłyszy, do czego się zobowiązała, i nie zaprotestuje, to wszystko to pozostanie w mocy. **8** Ale jeśli mąż usłyszy, co ślubowała lub co pochwopnie obiecała, i się temu sprzeciwi, to tym samym unieważni wszystko, do czego się zobowiązała^g, i Jehowa jej przebaczy.

9 „Jeżeli jakiś ślub złoży wdowa lub rozwódka, to wszystko, do czego się zobowiązała, pozostanie w mocy.

10 „Jeżeli jakiś ślub albo przysięgę dotyczącą powstrzymywania się od czegoś złoży mężatka, która mieszka w do-

30:2 *Lub „zwiąże swą duszę przyrzeczeniem”. 30:4 *Lub „czego jej dusza przysięgła nie robić”.

mu męża, **11** a jej mąż to usłyszy i nie zaprotestuje, nie wyrazi swojego niezadowolenia, to wszystko, do czego się zobowiązała, pozostanie w mocy. **12** Ale jeśli mąż usłyszy, co ślubowała lub czego przysięgła nie robić, i unieważni wszystko, do czego się zobowiązała, wtedy przestanie być to dla niej wiążące^a. Jej mąż to unieważnił i Jehowa jej przebaczy. **13** Każdy ślub mężatki lub każdą jej przysięgę dotyczącą powstrzymywania się od czegoś—w ramach jakiejś formy wyrzeczeń*—powinien potwierdzić lub unieważnić jej mąż. **14** Ale jeśli mijają dni, a jej mąż w ogóle nie protestuje, to tym samym potwierdza wszystko, co ślubowała lub czego przysięgła nie robić. Potwierdził jej ślub, bo gdy o nim usłyszał, nie zaprotestował. **15** Gdyby jakiś czas później unieważnił to, co usłyszał, ściągąłby na siebie grzech tej kobiety^b.

16 „Takie przepisy Jehowa dał Mojżeszowi w sprawie męża i jego żony oraz ojca i jego młodej córki, która mieszka w jego domu”.

31 Następnie Jehowa rzekł do Mojżesza: **2** „Weź na Midianitach odwet^c za Izraelitów^d. Potem dołączysz do swojego ludu^e”.

3 Mojżesz powiedział więc do ludu: „Wybierzcie spośród siebie ludzi i wyposażcie ich do walki* z Midianitami, żeby wzięli na nich odwet w imieniu Jehowy. **4** Macie wysłać do walki po 1000 wojowników z każdego plemienia izraelskiego”. **5** Wyznaczono więc spośród tysięcy Izraela^f

30:13 *Lub „trapienia swojej duszy”.
31:2 *Poetycki zwrot, którym opisywano śmierć. **31:3** *Lub „do walki”.

ROZDZ. 30

a 1Ko 11:3
1Pt 3:1

b Pwt 23:21

ROZDZ. 31

c Ps 94:1
Iz 1:24
Nah 1:2

d Lb 22:7
Lb 25:1-3
Lb 25:17,18
1Ko 10:8
Obj 2:14

e Lb 27:12,13
Pwt 32:48-50

f Lb 26:51

szpalta 2

a Lb 25:7,8

b Lb 10:2,9

c Lb 22:12
2Pt 2:15
Obj 2:14

d Lb 22:1

e Lb 25:1,2
Obj 2:14

f Lb 25:17,18
Pwt 4:3
Joz 22:17

g Lb 25:9
1Ko 10:8

12 000 wyposażonych do walki—po 1000 z każdego plemienia.

6 Następnie Mojżesz wysłał ich do walki—po 1000 z każdego plemienia—a razem z nimi Pinechasa^a, syna kapłana Eleazara, ze świętymi przedmiotami i trębami^b. **7** I zaczęli walczyć z Midianitami, tak jak Jehowa nakazał Mojżeszowi, i zabili każdego mężczyznę. **8** Wśród tych, którzy zginęli, było pięciu królów Midianu—Ewi, Rekem, Cur, Chur i Reba—a także Balaam^c, syn Beora, zabity mieczem. **9** Ale midianickie kobiety i dzieci Izraelici uprowadzili. Zabrali też wszystkie ich zwierzęta domowe—cały żywy inwentarz—oraz cały ich dobytek. **10** A wszystkie ich miasta oraz obozowiska* spalili. **11** Wzięli cały łup, ludzi i zwierzęta. **12** Potem przyprowadzili jeńców i całą zdobycz do Mojżesza i kapłana Eleazara oraz do zboru Izraelitów—do obozu na pustynnych równinach moabskich^d, nad Jordanem, na przeciw Jerycha.

13 Wtedy Mojżesz, kapłan Eleazar i wszyscy naczelnicy ludu wyszli do nich poza obóz. **14** Mojżesz oburzył się na dowódców wojskowych—na przełożonych nad tysiącami i nad setkami—którzy wracali z wyprawy wojennej. **15** Powiedział do nich: „Zostawiliście przy życiu wszystkie kobiety?! **16** Przecież to one za radą Balaama nakłoniły Izraelitów do niewierności^e wobec Jehowy w związku z Peorem^f. I przez to na zbór Jehowy spadła plaga^g. **17** Zabijcie więc każde dziecko płci męskiej i każdą kobietę, która już współżyła z mężczyzną. **18** Ale zostawcie przy życiu wszystkie dziewczęta, które

31:10 *Lub „obozy otoczone murem”.

jeszcze nie współżyły z mężczyzną^a. **19** Przez siedem dni macie przebywać poza obozem. W trzecim i siódmym dniu każdy, kto kogoś^{*} zabił, i każdy, kto dokonał kogoś zabitego^b, ma się oczyścić^c—zarówno wy, jak i wasi jeńcy. **20** Macie też oczyścić każde ubranie oraz każdy wyrób ze skóry, z koziej sierści i z drewna^d.

21 Następnie kapłan Eleazar powiedział do wojowników, którzy brali udział w walce: „Oto prawo, które Jehowa przekazał Mojżeszowi: **22** Złoto, srebro, miedź, żelazo, cynę i ołów—**23** wszystko, czego nie może zniszczyć ogień—macie oczyścić ogniem, a potem też wodą oczyszczającą^d. A wszystko, co ogień może zniszczyć, macie oczyścić samą wodą. **24** W siódmym dniu wypierzenie swoje ubrania, a wtedy staniecie się czysti i możecie wejść do obozu”^e.

25 Potem Jehowa tak przemówił do Mojżesza: **26** „Razem z kapłanem Eleazarem i głowami rodów policz jeńców i zabrane zwierzęta **27** i rozdziel na dwie części między wojowników, którzy brali udział w walce, i między resztę ludu^f. **28** Od tych, którzy brali udział w walce, pobierz jako daninę dla Jehowy jedną duszę^{*} z 500—spośród ludzi, bydła, osłów, owiec i kóz. **29** Masz to wziąć z przydzielonej im części i przekazać kapłanowi Eleazarowi jako dar dla Jehowy^g. **30** A z części przydzielonej Izraelitom masz wziąć jednego z 50—spośród ludzi, bydła, osłów, owiec i kóz, z każdego rodzaju zwierząt domowych—i przekazać Lewitom^h wy-

31:19 *Lub „jakąś duszę”. **31:28** *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 31

a Lb 31:35

b Lb 5:2
Lb 19:11, 16

c Lb 19:20

d Lb 19:9

e Lb 19:19, 20

f Joz 22:7, 8
1Sm 30:24

g Lb 18:20, 29

h Pwt 12:19

szpalta 2

a Lb 3:6, 7
Lb 18:2, 3
1Kn 23:32

b Lb 31:18

c Lb 18:8, 19

d Pwt 12:19

e Lb 3:6, 7
Lb 18:2, 3
1Kn 23:32

f Lb 31:4

konującym obowiązki związane z przybytkiem Jehowy”^a.

31 Mojżesz i kapłan Eleazar zrobili więc tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi. **32** Wśród zdobyczy przyprowadzonej z wyprawy wojennej było 675 000 owiec i kóz, **33** 72 000 sztuk bydła **34** i 61 000 osłów. **35** Kobiet, które jeszcze nie współżyły z mężczyzną^b, było 32 000^{*}. **36** Biorącym udział w walce przypadła połowa owiec i kóz—337 500. **37** Na daninę dla Jehowy przeznaczono 675 owiec i kóz. **38** Spośród 36 000 sztuk bydła na daninę dla Jehowy przeznaczono 72 sztuki. **39** Spośród 30 500 osłów na daninę dla Jehowy przeznaczono 61. **40** Spośród 16 000 ludzi^{*} na daninę dla Jehowy przeznaczono 32 osoby^f. **41** Następnie Mojżesz przekazał tę daninę—dar dla Jehowy—kapłanowi Eleazarowi^c. Zrobił tak, jak Jehowa mu nakazał.

42 Na część należną Izraelitom, którą Mojżesz oddzielił od części należnej biorącym udział w walce, **43** składało się 337 500 owiec i kóz, **44** 36 000 sztuk bydła, **45** 30 500 osłów **46** i 16 000 ludzi^{*}. **47** Potem z części należącej do Izraelitów Mojżesz wziął po jednym z 50—spośród ludzi i zwierząt—i przekazał Lewitom^d wykonującym obowiązki związane z przybytkiem Jehowy^e. Zrobił tak, jak Jehowa mu nakazał.

48 Później do Mojżesza przyszli dowódcy wojskowi—przełożeni nad tysiącami^f i przełożeni nad setkami—**49** i powiedzieli: „Twoi słudzy policzyli podległych im wojowników i okazało

31:35 *Lub „32 000 dusz”. **31:40, 46** *Lub „dusz ludzkich”. **31:40** *Lub „dusze”.

się, że nikogo z nas nie brakuje^a. **50** Pozwól nam złożyć w ofierze dla Jehowy to, co każdy z nas zdobył—złote przedmioty, łańcuszki na nogi, bransoletki, sygnety, kolczyki i inne kosztowności—żeby dokonano za nas* prześlania przed Jehową^a.

51 Mojżesz i kapłan Eleazar przyjęli więc od nich złoto—wszystkie kosztowności. **52** Całego złota, które przełożeni nad tysiącami i przełożeni nad setkami złożyli w darze dla Jehowy, było 16 750 syklów*. **53** Każdy wojownik zdobył łup dla siebie. **54** Mojżesz i kapłan Eleazar przyjęli to złoto od przełożonych nad tysiącami i nad setkami i przynieśli je do namiotu spotkania jako przypomnienie* dla Jehowy o Izraelitach^a.

32 Synowie Rubena^b i synowie Gada^c mieli bardzo liczny żywy inwentarz. Kiedy zobaczyli ziemię Jazer^d i ziemię Gilead, uznali, że jest to dobre miejsce do hodowli stad. **2** Przyszli więc do Mojżesza, do kapłana Eleazara i do naczelników ludu i powiedzieli: **3** „Atarot, Dibon, Jazer, Nimra, Cheszon^e, Eleale, Sebam, Nebo^f i Beon^g— **4** ziemia, którą Jehowa podbił dla zboru izraelskiego^h—to ziemia dobra dla stad, a twoi słudzy mają bardzo liczne stada”ⁱ. **5** I dodali: „Jeśli cieszymy się twoją przychylnością, daj tę ziemię na własność swoim sługom. Nie każ nam przeprować się przez Jordan”.

6 Wtedy Mojżesz powiedział synom Gada i synom Rubena: „Wasi bracia mają iść na wojnę, a wy zamierzacie tu osiąść?

31:50 *Lub „nasze dusze”. **31:52** *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. *Dodatek B14*. **31:54** *Lub „pamiątkę”. *Lub „dla Izraelitów o Jehowie”.

ROZDZ. 31
a Wj 23:27
Kpl 26:7, 8

ROZDZ. 32
b Lb 26:7

c Lb 26:18

d Lb 21:32

e Lb 21:26

f Lb 33:47

g Lb 32:37, 38

h Lb 21:23, 24
Pwt 2:24

i Pwt 2:35

szpalta 2

a Lb 13:31
Joz 14:7, 8

b Lb 13:23
Pwt 1:24

c Lb 13:32
Pwt 1:26-28

d Ps 95:11
Eze 20:15
Heb 3:18

e Lb 14:29, 30
Pwt 2:14

f Rdz 13:14, 15
Rdz 26:3
Rdz 28:13

g Lb 13:30

h Joz 19:49

i Lb 14:24
Pwt 1:34-38
Joz 14:8

j Lb 14:33
Pwt 29:5
Joz 5:6
Ps 95:10
Dz 13:18

k Lb 26:63, 64
Pwt 2:14
1Ko 10:5
Heb 3:17

l Pwt 3:18
Joz 4:12

7 Czy chcecie zniechęcić Izraelitów do przeprowadzenia się do ziemi, którą Jehowa na pewno im da? **8** Tak właśnie zrobili wasi ojcowie, gdy ich wystąpił z Kadesz-Barnei, żeby obejrzeli tę ziemię^a. **9** Poszli do Doliny Eszkułu^b, zobaczyli tę ziemię, a potem zniechęcili Izraelitów, żeby do niej nie weszli, chociaż Jehowa z całą pewnością by im ją dał^c. **10** Wtedy Jehowa zapłonął gniewem i przysiągł^d: **11** „Mężczyźni, którzy wyszli z Egiptu w wieku od 20 lat wzwyż, nie zobaczą ziemi^e, którą przysiągłem Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi^f—bo nie podążali za mną całym sercem— **12** z wyjątkiem Kaleb^g, syna Kenizyty Jefunnego, i Jozuego^h, syna Nuna, którzy całym sercem podążali za Jehową”ⁱ. **13** I Jehowa zapłonął gniewem na Izraelitów, i sprawił, że przez 40 lat^j błakali się po pustkowiu, aż wymarło całe pokolenie, które w oczach Jehowy postępowało niegodziwie^k. **14** A teraz wy, plemię grzeszników, zajęliście miejsce swoich ojców i rozpaliacie jeszcze większy gniew Jehowy na Izraela. **15** Jeśli przestaniecie za Nim podążać, to On znów pozostawi Izraelitów na pustkowiu i sprowadzicie na cały ten lud zgubę^l.

16 Później podeszli do niego i rzekli: „Pozwól nam tu zbudować kamienne zagrody dla naszych zwierząt i miasta dla naszych dzieci. **17** Niech nasze dzieci zamieszkają w obwarowanych miastach, gdzie nie będą im zagrażać mieszkańcy tej ziemi. A my sami dalej będziemy gotowi walczyćⁱ. Pójdziemy przed Izraelitami i zaprowadzimy ich na wyznaczone

32:9 *Lub „Wadi Eszkuł”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”.

im miejsce. **18** Nie wrócimy do swoich domów, dopóki każdy Izraelita nie otrzyma ziemi jako swego dziedzictwa^a. **19** My nie dostaniemy dziedzictwa razem z nimi po tamtej stronie Jordanu, bo nasze dziedzictwo przypadło nam po wschodniej stronie Jordanu^b.

20 Mojżesz powiedział im na to: „Jeśli tak zrobicie—uzbroicie się przed obliczem Jehowy na wojnę^c— **21** jeśli każdy z was się uzbroi i przeprawi przez Jordan przed obliczem Jehowy, dopóki On nie wypędzi swoich wrogów^d, **22** tak iż ten kraj z pomocą Jehowy zostanie podbity^e, to potem możecie wrócić^f i będziecie wolni od winy w oczach Jehowy i Izraela. Wtedy Jehowa da wam tę ziemię na własność^g. **23** Ale jeśli tak nie zrobicie, to zgrzeszycie przeciw Jehowie i wieście, że odpowiecie za swój grzech. **24** Możecie więc zbudować miasta dla swoich dzieci i kamienne zagrody dla swoich trzód^h, ale musicie zrobić to, co obiecaliście”.

25 Wtedy synowie Gada i synowie Rubena rzekli do Mojżesza: „Twoi słudzy postąpią tak, jak nasz pan nakazuje. **26** Nasze dzieci, żony, nasze stada i wszystkie inne zwierzęta domowe pozostaną w miastach Gileaduⁱ, **27** ale twoi słudzy—wszystcy uzbrojeni mężczyźni—pójdą walczyć dla Jehowy^j, tak jak nasz pan mówi”.

28 Mojżesz wydał więc co do nich nakaz kapłanowi Eleazarowi i Jozuemu, synowi Nuna, oraz głowom rodów plemion izraelskich. **29** Rzekł do nich: „Jeśli synowie Gada i synowie Rubena—wszyscy uzbrojeni mężczyźni—przeprawią się z wami przez Jordan i pójdą walczyć dla Jehowy, tak iż kraj zostanie przez

ROZDZ. 32

a Joz 22:1, 4

b Lb 32:33

Joz 12:1

Joz 13:8

c Joz 4:13

d Ps 78:55

e Joz 11:23

Joz 18:1

Ps 44:2

f Joz 22:4, 9

g Pwt 3:19, 20

Joz 1:14, 15

Joz 13:8

h Lb 32:16

Lb 32:34-38

i Joz 1:12-14

j Joz 4:12

szpalta 2

a Joz 13:15, 24

b Joz 4:13

c Pwt 3:12

d Joz 22:7

e Lb 21:23, 24

Pwt 2:31

f Pwt 3:4

g Lb 33:45

Joz 13:15, 17

h Lb 32:3, 4

i Pwt 2:36

Joz 12:1, 2

j Lb 21:32

k Sdz 8:11

l Lb 32:3, 4

m Joz 13:27, 28

n Lb 21:26

o Lb 32:3, 4

p Joz 13:15, 19

q Lb 32:3, 4

r Joz 13:15, 17

s Lb 26:29

t Pwt 3:13

Joz 13:31

Joz 17:1

u Pwt 3:14

Joz 13:29, 30

was podbity, to dacie im ziemię Gilead na własność^a. **30** Ale jeśli się nie uzbroją i nie przeprawią się z wami, to osiedlą się wśród was w ziemi Kanaan”.

31 Wtedy synowie Gada i synowie Rubena powiedzieli: „Jak Jehowa polecił twoim sługom, tak zrobimy. **32** Uzbroimy się i przeprawimy przed obliczem Jehowy do ziemi Kanaan^b, a nasze dziedzictwo, nasza własność, będzie po tej stronie Jordanu”. **33** Mojżesz dał więc synom Gada i synom Rubena^c oraz połowie plemienia Manasses^d, syna Józefa, królestwo amoryckiego króla Sychona^e i królestwo Oga^f, króla Baszanu—miasta i należącą do nich ziemię w obrębie tych terytoriów oraz miasta w ziemi leżącej wokóło.

34 Synowie Gada zbudowali^{*} Dibon^g, Atarot^h, Aroerⁱ, **35** Atrot-Szofan, Jazer^j, Jogbohe^k, **36** Bet-Nimre^l i Bet-Haran^m—obwarowane miasta. Zbudowali też kamienne zagrody dla trzód. **37** Synowie Rubena odbudowali Cheszbⁿ, Eleale^o, Kiriataim^p, **38** Nebo^q, Baal-Meon^r—których nazwy zostały zmienione—oraz Sibmę. Odbudowanym miastom zaczęli nadawać nowe nazwy.

39 Synowie Machira^s, syna Manasses, wyruszyli przeciw Gileadowi, zdobyli go i wypędzili stamtąd Amorytów. **40** Mojżesz dał więc Gilead Machirowi, synowi Manasses, i on w nim zamieszkał^t. **41** Jair, syn Manasses, wyruszył i zdobył wioski namiotowe, które nazwał Chawwot-Jair^u. **42** A Nobach wyruszył i zdobył Kenat oraz okoliczne^{*} miejscowości. I nadał

32:34 *Lub „odbudowali”. **32:41** *Nazwa ta znaczy „wioski namiotowe Jaira”. **32:42** *Lub „zależne od niego”.

mu nazwę od swojego imienia—Nobach.

33 Oto etapy wędrówki Izraelitów, którzy wyszli z ziemi egipskiej^a według swoich oddziałów^{*b} pod przewodnictwem Mojżesza i Aarona^c. **2** Mojżesz spisywał na rozkaz Jehowy miejsca, z których kolejno wyruszali w dalszą drogę, a to są poszczególne etapy ich wędrówki z jednego miejsca do drugiego^d: **3** W 15 dniu miesiąca pierwszego^e, nazajutrz po Passze^f, wyruszyli z Rameses^g. Wyszli z podniesioną głową^{*} na oczach wszystkich Egipcjan. **4** W tym czasie Egipcjanie chowali wszystkich swoich pierworodnych, których Jehowa osądził ich bogówⁱ.

5 Izraelici wyruszyli więc z Rameses i rozbili obóz w Sukkot^j. **6** Potem wyruszyli z Sukkot i rozbili obóz w Etamie^k, na skraju pustkowia. **7** Następnie wyruszyli z Etamu i zawrócili ku Pi-Hachiro^l, naprzeciw Baal-Cefon^j, i rozbili obóz przed Migdolem^m. **8** Później wyruszyli z Pi-Hachiro^l, przepławili się środkiem morzaⁿ na pustkowie^o, trzy dni maszerowali przez pustkowie Etam^p i rozbili obóz w Marze^q.

9 Potem wyruszyli z Mary i przybyli do Elim. W Elim było 12 źródeł wody i 70 palm, dlatego rozbili tam obóz^r. **10** Następnie wyruszyli z Elim i rozbili obóz nad Morzem Czerwonym. **11** Później wyruszyli znad Morza Czerwonego i rozbili obóz na pustkowiu Sin^s. **12** Potem wyruszyli z pustkowie Sin i rozbili obóz w Dofce. **13** Następnie wyruszyli z Dofki i rozbili obóz

ROZDZ. 33

a Wj 12:51

b Wj 13:18

c Joz 24:5
1Sm 12:8

d Lb 9:17

e Wj 12:2
Wj 13:4

f Wj 12:3, 6
Pwt 16:1

g Rdz 47:11
Wj 12:37

h Wj 12:29
Ps 78:51

i Wj 12:12
Wj 18:11

j Wj 12:37

k Wj 13:20

l Wj 14:9

m Wj 14:2

n Wj 14:22

o Wj 15:22

p Wj 13:20

q Wj 15:23

r Wj 15:27

s Wj 16:1

szpalta 2

a Wj 17:1, 8

b Wj 18:5
Wj 19:1, 2
Lb 1:1
Lb 3:4
Lb 9:1

c Lb 11:34
Pwt 9:22

d Lb 11:35
Lb 12:16

e Lb 9:17

f Pwt 10:6

g Pwt 10:7

h Pwt 2:8
1Kl 9:26

i Lb 20:1
Lb 27:14
Pwt 32:51
Joz 15:1

w Aluszu. **14** Później wyruszyli z Aluszu i rozbili obóz w Refidim^a, gdzie nie było dla ludu wody do picia. **15** Potem wyruszyli z Refidim i rozbili obóz na pustkowiu Synaj^b.

16 Następnie wyruszyli z pustkowie Synaj i rozbili obóz w Kibrot-Hattaawie^c. **17** Później wyruszyli z Kibrot-Hattaawy i rozbili obóz w Chacerot^d. **18** Potem wyruszyli z Chacerot i rozbili obóz w Ritmie. **19** Następnie wyruszyli z Ritmy i rozbili obóz w Rimmon-Percec. **20** Później wyruszyli z Rimmon-Percec i rozbili obóz w Libnie. **21** Potem wyruszyli z Libny i rozbili obóz w Rissie. **22** Następnie wyruszyli z Rissy i rozbili obóz w Kehelacie. **23** Później wyruszyli z Kehelaty i rozbili obóz przy górze Szefer.

24 Potem wyruszyli od góry Szefer i rozbili obóz w Charadzie. **25** Następnie wyruszyli z Charady i rozbili obóz w Makhelot. **26** Później wyruszyli^e z Makhelot i rozbili obóz w Tachacie. **27** Potem wyruszyli z Tachatu i rozbili obóz w Terachu. **28** Następnie wyruszyli z Terachu i rozbili obóz w Mitce. **29** Później wyruszyli z Mitki i rozbili obóz w Chaszmonie. **30** Potem wyruszyli z Chaszmony i rozbili obóz w Moserot. **31** Następnie wyruszyli z Moserot i rozbili obóz w Bene-Jaakan^f. **32** Później wyruszyli z Bene-Jaakan i rozbili obóz w Chor-Haggidgad. **33** Potem wyruszyli z Chor-Haggidgad i rozbili obóz w Jotbacie^g. **34** Następnie wyruszyli z Jotbaty i rozbili obóz w Abroń. **35** Później wyruszyli z Abroń i rozbili obóz w Ecjon-Geber^h. **36** Potem wyruszyli z Ecjon-Geber i rozbili obóz w Kadeszu na pustkowiu Cinⁱ.

33:1 *Dosl. „wojsk”. 33:3 *Dosl. „reka”.

37 Następnie wyruszyli z Kadeszu i rozbili obóz przy górze Hor^a, na granicy ziemi edomskiej. **38** A kapłan Aaron na rozkaz Jehowy poszedł na górę Hor i tam umarł. Było to w 40 roku po wyjściu Izraelitów z ziemi egipskiej, w pierwszym dniu miesiąca piątego^b. **39** Gdy Aaron umarł na górze Hor, miał 123 lata.

40 Wtedy to kananejski król Aradu^c, który mieszkał w Negebie w ziemi Kanaan, usłyszał, że nadchodzi Izraelici.

41 Po pewnym czasie wyruszyli oni spod góry Hor^d i rozbili obóz w Calmonie. **42** Później wyruszyli z Calmony i rozbili obóz w Punonie. **43** Następnie wyruszyli z Punonu i rozbili obóz w Obot^e. **44** Potem wyruszyli z Obot i rozbili obóz w Ijje-Abarim, na granicy Moabu^f. **45** Później wyruszyli z Ij-jim^{*} i rozbili obóz w Dibon-Gad^g. **46** Następnie wyruszyli z Dibon-Gad i rozbili obóz w Almon-Diblataim. **47** Potem wyruszyli z Almon-Diblataim i rozbili obóz w górach Abarim^h naprzeciw Neboⁱ. **48** W końcu wyruszyli z gór Abarim i rozbili obóz na pustynnych równinach moabskich, nad Jordanem, naprzeciw Jerycha^j. **49** I obozowali nad Jordanem na pustynnych równinach moabskich od Bet-Jeszimot aż do Abel-Szittim^k.

50 Jehowa tak przemówił do Mojżesza na pustynnych równinach moabskich, nad Jordanem, naprzeciw Jerycha: **51** „Powiedz Izraelitom: „Przeprowadźcie się przez Jordan do ziemi Kanaan^l. **52** Macie wypędzić wszyst-

33:45 *Najwyraźniej skrócona forma nazwy Ijje-Abarim.

ROZDZ. 33

- a Lb 20:22
- b Pwt 10:6
- c Lb 21:1
- d Lb 21:4
- e Lb 21:10
- f Rdz 19:36, 37
Lb 21:11, 13
- g Lb 32:34
- h Lb 27:12
Pwt 32:48, 49
- i Pwt 34:1
- j Lb 22:1
- k Lb 25:1
Joz 2:1
- l Joz 3:17

szpalta 2

- a Kpl 26:1
- b Kpl 19:4
Pwt 27:15
- c Wj 23:24
Wj 34:13, 17
Pwt 7:5
Pwt 12:3
- d Pwt 32:8
- e Prz 16:33
- f Lb 26:53, 54
- g Joz 15:1
Joz 16:1
Joz 18:11
- h Sdz 1:21
Ps 106:34
- i Wj 23:31-33
Pwt 7:3, 4
Joz 23:12, 13
Sdz 2:2, 3
- j Kpl 18:28
Joz 23:15

ROZDZ. 34

- k Rdz 15:18
Rdz 17:8
- l Rdz 10:19
Pwt 4:38
Joz 1:4
Joz 14:1
Jer 3:19
Dz 17:26
- m Joz 15:1, 2
- n Sdz 1:36
- o Lb 13:26
Lb 32:8
- p Joz 15:1, 3
- q Wj 23:31
Joz 15:1, 4

kich mieszkańców tej ziemi i zniszczyć wszystkie ich posągi z kamienia^a, wszystkie ich posągi z metalu^b i wszystkie ich święte wzniesienia^c. **53** I weźmiecie tę ziemię na własność, i będziecie w niej mieszkać, bo ja z całą pewnością wam ją dam^d. **54** Podzielcie ją przez losowanie^e między swoje rodziny. Liczniejsza grupa otrzyma większe dziedzictwo, a mniej liczna mniejsze^f. Każdemu przypadnie ono tam, gdzie wskaże los. Otrzymacie swój przydział według poszczególnych plemion^g.

55 „Jeśli jednak nie wypędzicie mieszkańców tej ziemi^h, to ci, którym pozwolicie pozostać, będą jak kolec w waszym oku i cierni w waszym cieleⁱ. Nie zaznacie od nich spokoju w ziemi, w której będziecie mieszkać^j. **56** Jak zamierzałem postąpić z nimi, tak postąpię z wami^k”.

34 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: **2** „Przekaż Izraelitom takie słowa: „Kiedy wejdziecie do ziemi Kanaan^k, stanie się ona waszym dziedzictwem w określonych granicach^l.

3 „Wasza południowa granica będzie się ciągnąć od pustkowia Cin wzdłuż Edomu, a na wschodzie pobiegnie od krańca Morza Słonego^m. **4** Skieruje się na południe od stoku Ak-rabbimⁿ i dalej do Cin, aż dojdzie na południe od Kadesz-Barnei^o. Następnie będzie się ciągnąć do Chacar-Addar^p i dalej do Acmonu. **5** W Acmonie zmieni kierunek ku Dolinie Potoku Egipskiego^{*}, a jej końcem będzie morze^q.

33:55 *Dośł. „w waszych bokach”. **34:3** *Czyli Morza Martwego. **34:5** *Lub „Wadi Egiptu”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. ^qChodzi o Morze Wielkie (Śródziemne).

6 „Waszą zachodnią granicą będzie wybrzeże Morza Wielkiego*. To będzie wasza zachodnia granica*.

7 „Wasza północna granica będzie się ciągnąć od Morza Wielkiego aż po górę Hor. 8 Od góry Hor będzie bieć do Lebo-Chamat*^b i dojdzie aż do Cedadu^c. 9 Potem będzie się ciągnąć do Zifronu i dalej aż do Chacar-Enan^d. To będzie wasza północna granica.

10 „Wasza wschodnia granica będzie bieć od Chacar-Enan do Szehamu. 11 Od Szehamu będzie się ciągnąć do Ribli na wschód od Ain, a dalej będzie schodzić do wschodniego brzegu jeziora Kinneret*^e. 12 Potem będzie bieć do Jordanu i dojdzie aż do Morza Słonego^f. W obrębie tych granic będzie wasza ziemia*^g.

13 Mojżesz powiedział więc Izraelitom: „Oto ziemia, która stanie się waszą własnością. Podzielicie ją przez losowanie^h między dziewięć i pół plemienia, tak jak nakazał Jehowa. 14 Bo plemię Rubenitów i plemię Gadytów już wzięło swoje dziedzictwo według rodów swoich ojców, podobnie połowa plemienia Manassesⁱ. 15 Te dwa i pół plemienia otrzymało dziedzictwo rozciągające się za Jordanem, na wschód od Jerycha*^j.

16 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: 17 „Oto imiona tych, którzy podzielą tę ziemię, żebyście mogli wziąć ją na własność: kapłan Eleazar^k i Jozue^l, syn Nuna. 18 Z każdego plemienia weźmiecie też jednego naczelnika, żeby podzielił tę ziemię, wasze dziedzic-

34:6 *Czyli Morza Śródziemnego. 34:8

Lub „wejścia do Chamatu. 34:11

*Chodzi o jezioro Genezaret, czyli Jezioro Galilejskie.

ROZDZ. 34

- a Joz 1:4
- Joz 15:12
- b Lb 13:21
- 2Kl 14:25
- c Eze 47:15
- d Eze 47:17
- e Pwt 3:16, 17
- Joz 11:1, 2
- tk 5:1
- Jn 6:1
- f Joz 15:1, 2
- g Pwt 8:7-9
- h Lb 26:55
- Lb 33:54
- Joz 14:2
- Joz 18:6
- Prz 16:33
- i Lb 32:33
- Pwt 3:12, 13
- Joz 13:8
- j Lb 32:5, 32
- k Lb 3:32
- Lb 20:26
- Joz 14:1
- l Lb 14:38
- Lb 27:18
- Joz 19:51

szpalta 2

- a Lb 1:4, 16
- b Joz 15:1
- c Lb 14:30
- Lb 26:65
- d Joz 19:1
- e Joz 18:11
- f Joz 19:40
- g Rdz 46:20
- Rdz 48:5
- Joz 16:1
- h Joz 17:1
- i Joz 16:5
- j Joz 19:10
- k Joz 19:17
- l Joz 19:24
- m Joz 19:32
- n Lb 34:18
- Pwt 32:8
- Joz 19:51
- Dz 17:26

ROZDZ. 35

- o Lb 22:1
- Lb 36:13
- p Rdz 49:7
- Pwt 18:1
- Joz 14:4
- q Kpl 25:32-34
- Joz 21:3
- 2Kn 11:14

two^a. 19 To są imiona tych mężczyzn: Z plemienia Judy^b Kaleb^c, syn Jefunnego; 20 z plemienia Symeona^d Szemuel, syn Ammihuda; 21 z plemienia Beniamina^e Elidad, syn Kisłona; 22 z plemienia Dana^f naczelnik Bukki, syn Jogliego; 23 z plemienia Józefa^g — to znaczy z plemienia Manasses^h — naczelnik Channiel, syn Efoda; 24 z plemienia Efraimaⁱ naczelnik Kemuel, syn Sziftana; 25 z plemienia Zebulona^j naczelnik Elicafan, syn Parnacha; 26 z plemienia Issachara^k naczelnik Paltiel, syn Azzana; 27 z plemienia Aszera^l naczelnik Achihud, syn Szelomiego; 28 z plemienia Naftalego^m naczelnik Pedahel, syn Ammihuda. 29 To są ci, którzy Jehowa nakazał rozdzielić ziemię Kanaan i dać Izraelitomⁿ.

35 Jehowa dalej mówił do Mojżesza na pustynnych równinach moabskich, nad Jordanem^o, naprzeciw Jerycha: 2 „Poleć Izraelitom, żeby ze swojej dziedzicznej własności dali Lewitom miasta do zamieszkania^p i pastwiska wokół tych miast^q. 3 Oni będą mieszkać w miastach, a pastwiska będą dla ich stad i wszelkich innych zwierząt oraz dla ich dobytku. 4 Pastwiska należące do miast, które dacie Lewitom, będą rozciągać się ze wszystkich stron na 1000 łokci* od murów miejskich. 5 Odmierzycie poza miastem 2000 łokci po stronie wschodniej, 2000 łokci po stronie południowej, 2000 łokci po stronie zachodniej i 2000 łokci po stronie północnej, tak żeby miasto było pośrodku. Takie mają być pastwiska otaczające miasta.

35:4 *Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. Dodatek B14.

6 „Dacie Lewitom sześć miast schronienia^a, do których będzie mógł uciec zabójca^b, a także 42 inne miasta. 7 W sumie dacie Lewitom 48 miast wraz z ich pastwiskami^c. 8 Miasta te rozdzielicie im z własności Izraelitów^d. Od liczniejszej grupy weźmiecie więcej, a od mniejszej mniej^e. Każda grupa da Lewitom pewną liczbę miast proporcjonalnie do wielkości swojego dziedzictwa^f”.

9 Jehowa rzekł jeszcze do Mojżesza: 10 „Powiedz Izraelitom: „Przeprawiać się przez Jordan do ziemi Kanaan^f. 11 Wybierzcie sobie dogodnie położone miasta. Będą wam one służyć za miasta schronienia dla zabójcy, który nieumyślnie kogoś zabije^{*}—żeby mógł tam uciec^g. 12 Będą wam służyć za schronienie przed mścicielem krwi^h, żeby zabójca nie poniósł śmierci, dopóki nie stanie przed zbrodnią na sądzieⁱ. 13 Właśnie w tym celu wyznaczycie tych sześć miast. 14 Trzy miasta schronienia wyznaczycie po tej stronie Jordanu i trzy w ziemi Kanaan^k. 15 Tych sześć miast będzie służyć za schronienie dla Izraelitów, dla cudzoziemców^l, którzy wśród nich mieszkają, i dla osiedleńców—żeby mógł tam uciec każdy, kto nieumyślnie kogoś zabije^{*m}”.

16 „Ale jeśli ktoś uderzy jakąś osobę narzędziem żelaznym i ona umrze, to ktoś taki jest mordercą. Morderca ma zostać bezwarunkowo uśmierconyⁿ. 17 Jeśli uderzy ją kamieniem, którym można zabić, i ona umrze, to ktoś taki jest mordercą. Morderca ma zostać bezwarunkowo uśmiercony. 18 Jeśli uderzy ją narzędziem drewnia-

ROZDZ. 35

a Joz 20:2, 3, 7, 8
Joz 21:13, 21, 27, 32, 36, 38

b Pwt 4:42

c Joz 21:3

d Rdz 49:7

e Lb 26:54
Lb 33:54

f Wj 3:8
Wj 23:23
Lb 34:2

g Wj 21:12, 13
Pwt 4:42
Pwt 19:4, 5

h Lb 35:19
Pwt 19:6

i Pwt 19:11, 12
Joz 20:5, 9

j Pwt 4:41-43

k Pwt 19:8, 9
Joz 20:7

l Wj 12:49
Kpl 19:34
Lb 15:16

m Joz 20:2, 3

n Rdz 9:5
Wj 21:12
Kpl 24:17
Pwt 19:11, 12

szpalta 2

a Wj 21:14
Pwt 19:11, 12

b Wj 21:12, 13
Pwt 19:4, 5
Joz 20:2, 3

c Lb 35:12
Joz 20:4, 5

d Wj 29:4, 7

e Joz 20:6

nym, którym można zabić, i ona umrze, to ktoś taki jest mordercą. Morderca ma zostać bezwarunkowo uśmiercony.

19 „Mordercę uśmierci mściciel krwi. Zrobi to, gdy tylko się na niego natknie. 20 Jeśli jakaś osoba umrze, bo ktoś z nienawiści ją popchnie lub czymś w nią rzuci, mając złe zamiary^a, 21 albo z nienawiści uderzy ją ręką i ona umrze, to ten, kto to zrobił, ma zostać bezwarunkowo uśmiercony. Jest mordercą. Mściciel krwi uśmierci mordercę, gdy tylko się na niego natknie.

22 „Ale jeśli ktoś przypadkowo, nie z nienawiści popchnie jakąś osobę lub czymś w nią rzuci, nie mając złych zamiarów^{*b}, 23 albo jeśli nie będzie jej widział i zrzuci na nią kamień—a nie jest jej wrogiem ani nie chce wyrządzić jej krzywdy—i ta osoba umrze, 24 to zbrodnia rozstrzygnię sprawę między zabójcą a mścicielem krwi zgodnie z powyższymi postanowieniami. 25 Następnie uwolni zabójcę z rąk mściciela krwi i odeśle go do miasta schronienia, do którego ten wcześniej uciekł, i będzie on tam mieszkał aż do śmierci arcykapłana namaszczonego świętym olejkim^d”.

26 „Ale jeśli zabójca wyjdzie poza granice miasta schronienia, do którego uciekł, 27 i poza granicami tego miasta spotka go mściciel krwi, i go zabije, to nie będzie winny jego krwi. 28 Bo zabójca ma mieszkać w mieście schronienia aż do śmierci arcykapłana, a dopiero potem może wrócić do swojej dziedzicznej własności^e. 29 To są postanowienia, na podstawie których będziecie wydawać wy-

35:20 *Dost. „czyhajac”. 35:22 *Dost. „nie czyhajac”.

35:11, 15 *Lub „zada cios jakiejś duszy”.

roki przez wszystkie swoje pokolenia—wszędzie, gdzie będziecie mieszkali.

30 „Kto zabije jakąś osobę*, ma ponieść śmierć jako morderca^a na podstawie zeznań^a świadków^b. Ale nikt^a nie może zostać uśmiercony na podstawie zeznań tylko jednego świadka.

31 Nie wolno wam wziąć żadnego okupu za życie* mordercy, który zasługuje na śmierć. Ma on zostać bezwarunkowo uśmiercony^c. **32** I nie wolno wam wziąć okupu za kogoś, kto uciekł do miasta schronienia, i pozwolić mu wrócić do swojej ziemi, zanim umrze arcykapłan.

33 „Nie wolno wam kalać ziemi, w której mieszkacie. Krew kała ziemi^d, a prześlągnięcia za krew, którą przelano na ziemi, można dokonać tylko krwią tego, który ją przelał^e. **34** Nie wolno wam kalać ziemi, w której mieszkacie i w której ja przebywam. Bo ja, Jehowa, przebywam pośród ludu Izraela”^f.

36 Mężczyźni będący głowami rodzin potomków Gileada, syna Machira^g, syna Manasses—z rodzin synów Józefa—przyszli do Mojżesza i do naczelników, głów izraelskich rodzin, **2** i powiedzieli: „Jehowa nakazał, żeby nasz pan rozdzielił ziemię przez losowanie^h i dał Izraelitom jako dziedzictwo. Jehowa też nakazał, żeby nasz pan dał dziedzictwo naszemu bratu Celofchada jego córkomⁱ. **3** Jeśli poślubią one mężczyzn z innego plemienia izraelskiego, to ich część dziedzictwa odpadnie od dziedzictwa naszych ojców i zostanie włączona do dziedzictwa plemienia, do którego będą wtedy należeć. Stracimy więc dzie-

35:30, 31 *Lub „duszę”. **35:30** ^aDosł. „ust”. ^bLub „żadna dusza”.

ROZDZ. 35

a Rdz 9:6
Wj 20:13

b Pwt 17:6
Pwt 19:15
Heb 10:28

c Rdz 9:5
Wj 21:14
Pwt 19:13

d Rdz 4:8, 10
Ps 106:38
Łk 11:50

e Rdz 9:6

f Wj 25:8
Kpl 12:12

ROZDZ. 36

g Lb 26:29

h Lb 26:55
Lb 33:54

i Lb 27:1-7

szpalta 2

a Kpl 25:10

b 1Kn 23:22

c Lb 36:6

d Lb 27:1

e Lb 26:3
Lb 33:50
Lb 35:1

dzictwo przydzielone nam przez losowanie. **4** Kiedy w Izraelu nastanie Jubileusz^a, dziedzictwo tych kobiet zostanie na stałe włączone do dziedzictwa plemienia, do którego będą wtedy należeć. Odpadnie więc od plemienia naszych ojców”.

5 Wtedy Mojżesz na rozkaz Jehowy powiedział Izraelitom: „Plemię synów Józefa ma rację. **6** Oto co Jehowa nakazał w sprawie córek Celofchada: Mogą wyjść za mąż, za kogo będą chciały, pod warunkiem że jego rodzina będzie pochodzić z plemienia ich ojca. **7** Żadne dziedzictwo Izraelitów nie może przejść z jednego plemienia na drugie—powinno pozostać w plemieniu ich przodków. **8** Każda córka, która otrzyma dziedziczną własność wśród izraelskich plemion, musi wyjść za mąż za człowieka z plemienia swojego ojca^b, żeby Izraelici mogli zachować dziedziczną własność swoich przodków. **9** Żadne dziedzictwo nie może przejść z jednego plemienia na drugie. Każde izraelskie plemię ma zachować swoje dziedzictwo”.

10 Córki Celofchada zrobiły tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi^c. **11** Machla, Tirca, Chogla, Milka i Noa, córki Celofchada^d, poślubiły synów swoich stryjów. **12** Wyszły za mąż za mężczyzn z rodzin pochodzących od Manasses, syna Józefa, żeby ich dziedzictwo mogło pozostać w plemieniu, do którego należała rodzina ich ojca.

13 Takie przykazania i rozporządzenia Jehowa dał Izraelitom za pośrednictwem Mojżesza na pustynnych równinach moabskich, nad Jordanem, naprzeciw Jerycha^e.

POWTÓRZONEGO PRAWA

ZARYS TREŚCI

- 1 Izraelici wyruszają spod góry Horeb (1-8)
Wyznaczenie zwierzchników i sędziów (9-18)
Nieposłuszeństwo w Kadesz-Barnei (19-46)
Izraelici nie chcą wejść do Ziemi Obiecanej (26-33)
Nieudana próba podboju Kanaanu (41-46)
- 2 38-letnia wędrówka po pustkowiu (1-23)
Zwycięstwo nad Sychonem, królem Cheszbonu (24-37)
- 3 Zwycięstwo nad Ogiem, królem Baszanu (1-7)
Podział ziemi na wschód od Jordanu (8-20)
„Nie bójcie się ich” (21, 22)
Możesz nie wejść do Ziemi Obiecanej (23-29)
- 4 Wezwanie do posłuszeństwa (1-14)
Izraelitom nie wolno zapomnieć, czego Bóg dokonał (9)
Jehowa wymaga wyłącznego oddania (15-31)
Nie ma innego Boga oprócz Jehowy (32-40)
Miasta schronienia na wschód od Jordanu (41-43)
Wprowadzenie do Prawa (44-49)
- 5 Przymierze Jehowy przy Horebie (1-5)
Powtórzenie Dziesięciu Przykazań (6-22)
Na lud stojący przy górze Synaj pada strach (23-33)
- 6 „Masz kochać Jehowę całym sercem” (1-9)
„Słuchaj, Izraelu” (4)
Rodzice mają pouczać dzieci (6, 7)
„Nie zapomnijcie o Jehowie” (10-15)
Nie wolno wystawiać Jehowy na próbę (16-19)
Co mówić przyszłemu pokoleniu (20-25)
- 7 Siedem narodów zostanie zniszczonych (1-6)
Dlaczego Izrael został wybrany (7-11)
- Postulęstwo zapewnia wspaniałą przyszłość (12-26)
- 8 Przypomnienie błogosławieństw od Jehowy (1-9)
„Człowiek żyje nie samym chlebem” (3)
„Nie zapomnijcie o Jehowie” (10-20)
- 9 Dlaczego Izrael dostał tę ziemię (1-6)
Izrael drażni Jehowę cztery razy (7-29)
Złoty cielec (7-14)
Możesz wstawiać się za ludem (15-21, 25-29)
Izrael kolejne trzy razy drażni Jehowę (22)
- 10 Dwie nowe tablice (1-11)
Czego Jehowa wymaga (12-22)
„Bój się Jehowy i Go kochaj” (12)
- 11 „Widzieliście wielkość Jehowy” (1-7)
Ziemia Obiecana (8-12)
Nagroda za posłuszeństwo (13-17)
„Niech słowa Boże przylgną do waszego serca” (18-25)
Błogosławieństwo i przekleństwo (26-32)
- 12 Oddawanie czci Bogu w miejscu, które On wybierze (1-14)
Można jeść mięso, ale nie wolno jeść krwi (15-28)
Nie można wpaść w sidło bałwochwalstwa (29-32)
- 13 Jak traktować odstępców (1-18)
- 14 Niestosowne wyrażanie żałoby (1, 2)
Czyste i nieczyste zwierzęta (3-21)
Dziesięciny dla Jehowy (22-29)
- 15 Umarzanie długów co siedem lat (1-6)
Wspieranie biednych (7-11)
Uwalnianie niewolników w siódmym roku służby (12-18)
Przekucie sztyłem ucha niewolnika (16, 17)
Pierworodne zwierzęta poświęcone (19-23)
- 16 Pascha i Święto Przaśników (1-8)
Święto Tygodni (9-12)
Święto Szalasów (13-17)

- Wyznaczenie sędziów (18-20)
Zakazane obiekty kultu (21, 22)
- 17 Ofiary ze zwierząt nie mogą mieć żadnej wady (1)
Postępowanie w związku z odstępstwem (2-7)
Sprawy trudne do rozstrzygnięcia (8-13)
Wskazówki dotyczące przyszłego króla (14-20)
 Król ma sporządzić sobie odpis Prawa (18)
- 18 Część należna kapłanom i Lewitom (1-8)
Praktyki okultystyczne zakazane (9-14)
Prorok taki jak Mojżesz (15-19)
Jak rozpoznać fałszywego proroka (20-22)
- 19 Wina krwi i miasta schronienia (1-13)
Nie można przesuwać znaków granicznych (14)
Świadkowie w sądzie (15-21)
 Potrzebne zeznania dwóch lub trzech świadków (15)
- 20 Wskazówki dotyczące udziału w wojnie (1-20)
 Zwolnienie ze służby wojskowej (5-9)
- 21 Nieznany morderca — sposób załatwienia sprawy (1-9)
Poślubienie pojmanej kobiety (10-14)
Prawo pierworodnego (15-17)
Uparty syn (18-21)
Człowiek zawieszony na palu przeklęty (22, 23)
- 22 Troska o zwierzęta bliźniego (1-4)
Noszenie ubrań płci przeciwnej (5)
Humanitarne traktowanie zwierząt (6, 7)
Balustrada na dachu (8)
Czego nie wolno ze sobą łączyć (9-11)
Frędzle na szacie (12)
Przepisy dotyczące łamania zasad moralnych (13-30)
- 23 Kto nie może wejść do zboru Bożego (1-8)
Czystość w obozie (9-14)
Zbiegli niewolnicy (15, 16)
Prostytucja zakazana (17, 18)
Pożyczanie na procent i składanie ślubów (19-23)
Co może jeść przechodzień (24, 25)
- 24 Małżeństwo i rozwód (1-5)
Szacunek dla życia (6-9)
- Troska o ubogich (10-18)
Zasady dotyczące zostawiania pokłosa (19-22)
- 25 Przepisy dotyczące chłosty (1-3)
Młóćącemu bykowi nie można nakładać kagańca (4)
Małżeństwo lewirackie (5-10)
Za co nie można chwycić podczas bójki (11, 12)
Niesfałszowane odważniki i miary (13-16)
Amalekici mają być zniszczeni (17-19)
- 26 Ofiarowanie pierwszych plonów (1-11)
Dodatkowa dziesięcina (12-15)
Izrael szczególną własnością Jehowy (16-19)
- 27 Prawo spisane na kamieniach (1-10)
Przy górze Ebal i górze Garizim (11-14)
Przekleństwa (15-26)
- 28 Błogosławieństwa za posłuszeństwo (1-14)
Przekleństwa za nieposłuszeństwo (15-68)
- 29 Przymierze z Izraelem w Moabie (1-13)
Ostrzeżenie przed nieposłuszeństwem (14-29)
 Tajemnice i rzeczy objawione (29)
- 30 Powrót do Jehowy (1-10)
Przykazania Jehowy nie są zbyt trudne (11-14)
Wybór między życiem a śmiercią (15-20)
- 31 Zbliża się śmierć Mojżesza (1-8)
Publiczne czytanie Prawa (9-13)
Powierzenie obowiązków Jozuemu (14, 15)
Zapowiedź buntu Izraelitów (16-30)
 Mojżesz uczy Izraelitów pieśni (19, 22, 30)
- 32 Pieśń Mojżesza (1-47)
 Jehowa Skalą (4)
 Izrael zapomina o swojej Skale (18)
 „Zemsta należy do mnie” (35)
 „Cieszcie się, narody, z Jego ludem” (43)
Mojżesz ma umrzeć na górze Nebo (48-52)
- 33 Mojżesz błogosławi plemiona (1-29)
 Odwieczne ramiona Jehowy (27)
- 34 Jehowa pokazuje Mojżeszowi Ziemię Obiecaną (1-4)
Śmierć Mojżesza (5-12)

1 Mojżesz przemówił do całego Izraela. Było to w regionie nadjordańskim, na pustkowiu, na pustyńskich równinach naprzeciw Suf, między Paranem, Tofelem, Labanem, Chacerot i Di-Zahab. **2** (Od Horebu do Kadesz-Barnei^a przez góry Seir jest 11 dni drogi). **3** W 40 roku^b, w pierwszym dniu miesiąca jedenastego, Mojżesz powiedział Izraelitom* wszystko, co mu polecił Jehowa. **4** Było to po tym, jak rozgromił pod Edrei^c amoryckiego króla Sychona^d, który mieszkał w Cheszbonie, i Oga^e, króla Baszanu, który mieszkał w Asztarot. **5** W regionie nadjordańskim, w ziemi moabskiej, Mojżesz tak zaczął objaśniać Prawo:

6 „Jehowa, nasz Bóg, powiedział do nas przy Horebie: „Wystarczająco długo mieszkaliście w tym górzystym regionie^g. **7** Wyruszenie i idźcie w górzysty region Amorytów^h i do wszystkich ich sąsiadów—w Arabieⁱ, w górach, w Szefeli, Negebie i na wybrzeżu morskim^j—do ziemi Kananejczyków. Idźcie aż do Libanu^{**} i aż po wielką rzekę Eufrat^l. **8** Ja daję wam tę ziemię. Wejdźcie do niej i weźcie ją na własność, bo Jehowa przysiągł waszym ojcom: Abrahamowi, Izaakowi^m i Jakubowiⁿ, że da ją im oraz ich potomstwu^o.”

9 „W tym czasie tak wam powiedziałem: „Nie jestem już w stanie sam wam przewodzić^{*p}. **10** Jehowa, wasz Bóg, tak was pomnożył, że jesteście dziś liczni jak gwiazdy na niebie^q. **11** Niech Jehowa, Bóg waszych praojców, pomnoży was^r tysiącokrotnie i niech wam

1:3 *Dosl. „synom Izraela”. 1:7 *Najwyraźniej chodzi o pasmo górskie Liban. 1:9 *Dosl. „was nosić”.

ROZDZ. 1

- a Pwt 9:23
b Lb 32:13
Lb 33:38
c Joz 13:8, 12
d Lb 21:23, 24
Joz 12:1, 2
e Lb 21:33-35
f Pwt 4:8
Pwt 17:18
Neh 8:7
g Wj 19:1
Lb 10:11, 12
h Rdz 15:16
i Joz 12:2, 3
j Joz 9:1, 2
k Joz 13:1, 5
1Kl 9:19
l Rdz 15:18
m Rdz 26:3
n Rdz 28:13
o Rdz 12:7
Rdz 13:14, 15
Rdz 17:1, 7
p Wj 18:17, 18
q Rdz 15:1, 5
Wj 32:13
Lb 26:51
Pwt 10:22
r 1Kl 3:8

szpalta 2

- a Rdz 12:1-3
Rdz 22:15, 17
Rdz 26:3, 4
Wj 23:25
b Wj 18:17, 18
Lb 11:11
Lb 20:3
c Wj 18:21
d Wj 18:25
e Wj 23:8
Pwt 16:18
Jn 7:24
f Wj 22:21
Kpl 19:34
Kpl 24:22
g Kpl 19:15
Rz 2:11
h Wj 23:3
i Prz 29:25
j 2Kn 19:6
k Wj 18:25, 26
l Lb 10:12
Pwt 8:14, 15
Jer 2:6
m Lb 13:29
n Lb 13:26

błogosławi, tak jak wam obiecał^a. **12** Ale jak mogę sam dźwigać to brzemie—ciężar waszych problemów i waszą kłótniowość?^b **13** Wybierzcie spośród swoich plemion mężczyzn mądrych, roztropnych i doświadczonych, a ja ustanowię ich zwierzchnikami nad wami^c. **14** Wtedy mi odrzekliście: „To, co chcesz zrobić, jest dobre”. **15** Wziąłem więc zwierzchników waszych plemion—mężczyzn mądrych i doświadczonych—i ustanowiłem ich nad wami jako przełożonych nad tysiącami, przełożonych nad setkami, przełożonych nad pięćdziesiątkami i przełożonych nad dziesiątkami oraz jako innych przełożonych wśród waszych plemion^d.

16 „W tym czasie pouczyłem waszych sędziów: „Kiedy rozpatrujecie sprawy swoich braci, rozsądzajcie je sprawiedliwie^e—czy chodzi o sprawy między nimi samymi, czy między nimi i cudzoziemcami, którzy wśród was mieszkają^f. **17** Podczas sądenia nie bądźcie stronniczy^g. Macie wysłuchać zarówno małego, jak i wielkiego^h. Nie dajcie się zastraszyć ludziomⁱ, bo sąd należy do Boga^j. A jeśli jakaś sprawa jest dla was za trudna, to macie ją przedłożyć mnie i ja ją rozpatrzę^k. **18** W tym czasie pouczyłem was o wszystkim, co macie robić.

19 „Potem wyruszyliśmy spod Horebu, tak jak nam nakazał Jehowa, nasz Bóg, i maszerowaliśmy przez całe to wielkie i przerażające pustkowienie, które widzieliście, idąc w stronę górzystego regionu Amorytów^m. W końcu przybyliśmy do Kadesz-Barneiⁿ. **20** Wtedy wam powiedziałem: „Przybyliście w górzys-

ty region Amorytów, który nam daje Jehowa, nasz Bóg. **21** Zobaczcie! Jehowa, wasz Bóg, przeznaczą tę ziemię dla was. Wyruszcicie i weźcie ją na własność, tak jak Jehowa, Bóg waszych praojców, wam powiedział^a. Nie bójcie się ani się nie przerażajcie^c.

22 „Ale wy wszyscy podeszlicie do mnie i rzeklicie: „Pozwól nam najpierw wysłać ludzi, żeby zbadali tę ziemię i nam powiedzieli, którą drogą mamy iść i na jakie miasta się natkniemy”^b. **23** Pomysł ten wydał mi się dobry. Wybrałem więc spośród was 12 mężczyzn, po jednym z każdego plemienia^c, **24** a oni wyruszyli w drogę. Poszli w górskie okolice^d, dotarli do Doliny Eszkolu* i przespiegowali tę ziemię. **25** Wzięli stamtąd trochę owoców, przynieśli je nam i powiedzieli: „Ziemia, którą nam daje Jehowa, nasz Bóg, jest dobra”^e. **26** Ale wy nie zgodziliście się tam iść, zbuntowaliście się przeciw rozkazowi Jehowy, swojego Boga^f. **27** I narzekaliście w swoich namiotach: „Jehowa nas znienawidził. Wyprowadził nas z Egiptu, żeby nas wydać w ręce Amorytów i unicestwić. **28** Gdzie my idziemy? Nasi bracia sprawili, że nasze serce struchlało”^g, bo powiedzieli: „Ten lud jest większy i roślejszy od nas, a miasta wielkie i obwarowane aż do nieba”^h. Poza tym widzieliśmy tam synów Anaka”ⁱ.

29 „Rzekłem więc do was: „Nie bójcie się ich ani się nie przerażajcie”. **30** Jehowa, wasz Bóg, idzie przed wami i będzie

1:24 *Lub „Wadi Eszkol”. Zob. Słownik pojęć, hasło „Wadi”. 1:28 *Dośl. „stopniało”. Czyli otoczone wysokimi murami.

ROZDZ. 1

- a Wj 23:27
Pwt 1:8
b Lb 13:1, 2
c Lb 13:3
d Lb 13:17
e Lb 13:23-27
f Lb 14:1-4
g Lb 32:9
Joz 14:7, 8
h Lb 13:28, 33
i Lb 13:22
Joz 11:21
j Lb 14:9

szpalta 2

- a Wj 14:14
Joz 10:42
b Lb 14:22
c Ps 78:22
Ps 106:24
Heb 3:16, 19
Judy 5
d Wj 13:21
Wj 40:36
Lb 10:33, 34
Ps 78:14
e Lb 14:28, 35
Lb 32:10-12
Pwt 2:14
Ps 95:11
Heb 3:11
f Lb 14:29, 35
1Ko 10:1, 5
Heb 3:17
g Lb 14:24
Joz 14:9
h Lb 20:12
Lb 27:13, 14
Pwt 3:26
Ps 106:32
i Wj 33:11
Lb 11:28
j Lb 14:38
k Lb 27:18
Pwt 31:7
Joz 1:6, 9
l Lb 14:3
m Lb 14:30, 31
n Lb 14:25

za was walczył^a, tak jak to zrobił na waszych oczach w Egipcie^b. **31** A na pustkowiu—wszędzie, gdzie szliście aż do przybycia na to miejsce—widzieliście, jak Jehowa, wasz Bóg, niósł was niczym ojciec swojego syna^c. **32** Ale mimo tego wszystkiego nie wierzyliście Jehowie, swojemu Bogu^c, **33** który siedł przed wami, żeby znaleźć wam miejsce na obóz—który nocą pojawiał się w ogniu, a za dnia w obłoku, żeby wam pokazać, którędy macie iść^d.

34 „Przez cały ten czas Jehowa słyszał, co mówiliście, i oburzony przysiągł^e: **35** „Nikt z tego niegodziwego pokolenia nie zobaczy tej wspaniałej ziemi, którą przysiągłem dać waszym ojcom^f— **36** z wyjątkiem Kaleba, syna Jefunnego. On ją zobaczy. Ziemię, po której chodził, dam jemu i jego synom, bo całym sercem* podążył za Jehową^g. **37** (Z waszego powodu Jehowa rozgniewał się nawet na mnie. I rzekł: „Ty też tam nie wejdiesz”^h. **38** To Jozue, syn Nuna, twój pomocnikⁱ, wejdzie do tej ziemiⁱ. Umocnij go”^k, bo on sprawi, że Izrael ją odziedziczy”). **39** Wejdą tam również wasze dzieci, o których powiedzieliście, że staną się łupem^l, wasi synowie, którzy dzisiaj nie wiedzą, co jest dobre, a co złe. To im dam tę ziemię na własność^m. **40** Zawróćcie więc i wyruszcicie na pustkowie Drogą Morza Czerwonegoⁿ.

41 „Wtedy powiedzieliście do mnie: „Zgrzeszyliśmy przeciwko Jehowie. Ale teraz wyruszymy i będziemy walczyć, tak jak Jehowa, nasz Bóg, nam nakazał”. I każdy z was się uzbroił.

1:36 *Dośl. „w pełni; całkowicie”. 1:38 *Możliwe też „Bóg go umacnia”.

Myśleliście, że z łatwością wejdzicie na te góry^a. **42** Lecz Jehowa rzekł do mnie: „Powiedz im: „Nie wolno wam wyruszyć i walczyć, bo nie będzie mnie z wami^b. Jeśli to zrobicie, wrogość was pokonają”^c. **43** Mówiłem więc do was, ale nie słuchaliście. Zbuntowaliście się przeciw rozkazowi Jehowy i zuchwale ruszyliście w te góry. **44** Wtedy Amoryci, którzy w nich mieszkali, wyszli wam naprzeciw i ścigali was, jak to robią pszczoły. I rozproszyliście się w Seirze, i uciekaliście aż do Chormy. **45** Wróciliście więc i zaczęliście płakać przed Jehową, ale Jehowa was nie słuchał ani nie zwracał na was uwagi. **46** To dlatego tak długo mieszkaliście w Kadeszu.

2 „Potem zawróciliśmy i ruszyliśmy na pustkowie Drogą Morza Czerwonego, tak jak mi powiedział Jehowa^c. Przez długi czas krążyliśmy w pobliżu gór Seir. **2** W końcu Jehowa rzekł do mnie: **3** „Wystarczająco długo tu krążyliście. Teraz skierujcie się na północ. **4** Daj ludowi taki nakaz: „Będziecie szli wzdłuż granicy Seiru^d—terytorium swoich braci, potomków Ezawa^e. Oni będą się was bać^f, ale musicie być bardzo ostrożni. **5** Nie wszczynajcie z nimi walki^g, bo nie dam wam ich ziemi—nawet tyle, ile trzeba, by postawić stopę. Góry Seir dałem na własność Ezawowi^g. **6** Żywność, którą będziecie jeść, i wodę, którą będziecie pić, kupicie od nich za pieniądze^h. **7** Bo Jehowa, wasz Bóg, błogosławił wam we wszystkim, co robiliście. Dobrze wie, jak wyglądała wasza wędrówka przez te wielkie pustkowia. Przez te 40 lat

ROZDZ. 1
a Lb 14:39-45

b Kpl 26:14, 17

ROZDZ. 2
c Lb 14:25

d Rdz 27:39, 40
Rdz 36:8, 9

e Lb 20:14
Pwt 32:7

f Wj 15:15
Wj 32:27

g Pwt 32:8
Joz 24:4
Dz 17:26

h Lb 20:18, 19

szpalta 2

a Pwt 29:5
Neh 9:21
Ps 23:1
Ps 34:9, 10

b Lb 20:20, 21

c 2Kn 8:17

d Lb 21:13
Sdz 11:17, 18
2Kn 20:10

e Rdz 19:36, 37

f Rdz 14:5

g Pwt 3:11
1Kn 20:6

h Lb 13:22, 33

i Rdz 14:6
Rdz 36:20

j Rdz 27:39, 40

k Lb 21:12

l Lb 14:33
Lb 32:11
Pwt 1:35
Ps 95:11
Heb 3:18
Judy 5

m 1Ko 10:1, 5

n Lb 26:63, 64

Jehowa, wasz Bóg, był z wami i niczego wam nie brakowało”^a. **8** Przeszliśmy więc obok swoich braci, potomków Ezawa^b, mieszkających w Seirze, z dala od Drogi Arabów, od Elatu i od Ecjon-Geber^c.

„Następnie skręciliśmy i ruszyliśmy drogą prowadzącą na pustkowie moabskie^d. **9** Wtedy Jehowa powiedział do mnie: „Nie atakujcie Moabitów i nie wdawajcie się z nimi w wojnę, bo nic z ich ziemi nie dam wam na własność. Ar dałem na własność potomkom Lota^e. **10** (Dawniej mieszkali w nim Emici^f, lud potężny, liczny i rosły jak Anakici. **11** Również Refaitów^g uważano za podobnych do Anakitów^h, a Moabici nazywali ich Emitami. **12** A w Seirze mieszkali wcześniej Choryciⁱ, ale potomkowie Ezawa odebrali im ziemię, wytracili ich i sami tam zamieszkali—tak jak Izraelici postępują w ziemi, którą Jehowa z całą pewnością da im na własność). **13** Wyruszcie i przeprawcie się przez Dolinę Zeredu^j. Przeprawiliśmy się więc przez Dolinę Zeredu^k. **14** Od wyjścia z Kadesz-Barnei do czasu, gdy przeszliśmy przez Dolinę Zeredu^k, minęło 38 lat. W tym czasie w obozie wymarło całe to pokolenie wojowników^l, tak jak im przysiągł Jehowa^l. **15** Ręka Jehowy była zwrócona przeciw nim, żeby żaden z nich nie pozostał w obozie, żeby wszyscy umarli^m.

16 „Gdy już wszyscy ci wojownicy poumierali spośród luduⁿ, **17** Jehowa znowu rzekł do mnie: **18** „Przekraczacie dzisiaj granicę Moabu, czyli Ar.

2:13, 14 *Lub „Wadi Zered”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. **2:14** *Lub „mężczyzn w wieku odpowiednim do służby wojskowej”.

19 Kiedy zbliżycie się do terytorium Ammonitów, nie nękać ich ani nie prowokujcie, bo nic z ich ziemi nie dam wam na własność. Dałem ją na własność potomkom Lota^a. **20** Uważano ją także za ziemię Refaitów^b, (Refaici, których Ammonici nazywali Zamzummitami, dawniej mieszkali w tej ziemi. **21** Byli oni ludem potężnym, licznym i rośłym jak Anakici^c, ale Jehowa pomógł Ammonitom ich wytracić, tak iż zajęli ich ziemię i sami się w niej osiedlili. **22** To samo zrobił On dla potomków Ezawa, którzy teraz mieszkają w Seirze^d—pomógł im wytracić Chorytów^e, tak iż zajęli ich ziemię i mieszkają w niej aż do dziś. **23** A Awwijczycy mieszkali wcześniej w osadach aż do Gazy^f, dopóki Kaftoryci^g, którzy przybyli z Kaftoru^{*}, nie wytracili ich i nie zamieszkali na ich terytorium).

24 „Wyruszcicie i przeprawcie się przez Dolinę Arnonu^{*h}. Ja wydam w wasze ręce Amoryte Sychonaⁱ, króla Cheszbenu. Zaczniście więc zajmować jego ziemię, prowadźcie z nim wojnę. **25** Dzisiaj zaczę wzbudzać przed wami strach u wszystkich ludów pod niebem. Gdy o was usłyszą, będą się bać i z waszego powodu będą drzeć^{*j}.”

26 „Potem z pustkowia Kedomot^k wysłałem do Sychona, króla Cheszbenu, posłańców z takimi pokojowymi słowami: **27** „Pozwól nam przejść przez swój kraj. Będziemy trzymać się drogi. Nie zboczymy na prawo ani na lewo^m. **28** Za jedzenie i za wodę ci zapłacimy. Pozwól

ROZDZ. 2

a Rdz 19:36, 38
Pwt 2:9
Sdz 11:15
2Kn 20:10
Dz 17:26

b Rdz 15:18-20
Pwt 3:11

c Lb 13:33
Pwt 9:1, 2

d Rdz 36:8

e Rdz 14:6
Pwt 2:12

f Rdz 10:19

g Rdz 10:13, 14

h Lb 21:13

i Lb 21:23

j Wj 15:14
Wj 23:27
Pwt 11:25
Joz 2:9, 10

k Joz 13:15, 18
Joz 21:8, 37

l Pwt 20:10

m Lb 21:21, 22

szpalta 2

a Rz 9:18

b Lb 21:25

c Lb 32:33
Ps 135:10-12

d Lb 21:23, 24
Sdz 11:20

e Pwt 20:16, 17

f Pwt 3:12
Pwt 4:47, 48
Joz 13:8, 9

g Ps 44:3

h Pwt 3:16
Sdz 11:15

i Lb 21:23, 24

nam tylko przejść. **29** Zrób dla nas to, co zrobili potomkowie Ezawa mieszkający w Seirze i Moabici mieszkający w Ar, aż przeprowimy się przez Jordan do ziemi, którą nam daje Jehowa, nasz Bógⁱ. **30** Ale Sychon, król Cheszbenu, nie pozwolił nam przejść przez swój kraj, bo Jehowa, nasz Bóg, dopuścił, żeby jego duch zaciął się w uporze^a, a jego serce stało się nieczułe—tak by wydać go w wasze ręce. I tak właśnie się stało^b.

31 „Jehowa powiedział wtedy do mnie: „Wydam wam Sychona i jego kraj. Zaczniście zajmować jego ziemię^c. **32** Kiedy Sychon nadszedł ze swoimi ludźmi, żeby zmierzyć się z nami w bitwie pod Jahacem^d, **33** Jehowa, nasz Bóg, wydał go w nasze ręce, tak iż pokonaliśmy jego, jego synów i wszystkich jego ludzi. **34** W tym czasie zajęliśmy wszystkie jego miasta i każde z nich przeznacziliśmy na zagładę^e, w tym mężczyzn, kobiety i dzieci. Nikogo nie pozostawiliśmy przy życiu^e. **35** Wzięliśmy dla siebie tylko żywy inwentarz, a także łupy z miast, które zajęliśmy. **36** Od Aroeru^f, położonego na skraju Doliny Arnonu^{*} (łącznie z miastem w tej dolinie^g), aż po Gilead nie było miejscowości, do której byśmy nie dotarli. Jehowa, nasz Bóg, wydał je wszystkie w nasze ręce^g. **37** Nie zbliżyliśmy się tylko do ziemi Ammonitów^h, do Doliny Jabboku^{*i}, do miast w górach ani do żadnego innego miejsca, do którego Jehowa, nasz Bóg, zakazał nam się zbliżać.

2:34 *Zob. Słowniczek pojęć. **2:36** *Lub „wadi”. Zob. Słowniczek pojęć. **2:37** *Lub „Wadi Jabbok”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Wadi”.

2:23 *Czyli Krety. **2:24, 36** *Lub „Wadi Arnon”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Wadi”. **2:25** *Lub „będą mieć bóle podobne do porodowych”.

3 „Potem skręciliśmy i ruszyliśmy Drogą Baszanu. Wtedy nadszedł Og, król Baszanu, ze wszystkimi swoimi ludźmi, żeby zmierzyć się z nami w bitwie pod Edrei^a. **2** Jehowa rzekł więc do mnie: „Nie bój się go, bo zarówno jego, jak i wszystkich jego ludzi i jego ziemię wydam w twoje ręce. Postąpisz z nim tak jak z amoryckim królem Sychonem, który mieszkał w Cheszbonie^b. **3** Jehowa, nasz Bóg, wydał więc w nasze ręce także Oga, króla Baszanu, i wszystkich jego ludzi. I walczyliśmy z nimi, aż wszyscy oni zginęli. **4** Zdobyliśmy wtedy wszystkie jego miasta. Nie było miejscowości, której byśmy nie zajęli – 60 miast, cały region Argobu, królestwo Oga w Baszanie^b. **5** Wszystkie te miasta były obwarowane wysokimi murami i miały bramy z zasuwa. Oprócz tego było tam bardzo dużo osad wiejskich. **6** Postąpiliśmy z nimi tak jak z miastami Sychona, króla Cheszbonu – każde miasto oraz jego mieszkańców, mężczyzn, kobiety i dzieci, przeznacziliśmy na zagładę^c. **7** A cały żywy inwentarz i łupy z tych miast wzięliśmy dla siebie. **8** „W tym czasie zajęliśmy więc ziemię dwóch amoryckich królów^d z regionu nadjordańskiego, od Doliny Arnonu* aż po górę Hermon^e **9** (górze, którą Sydończycy nazywali Sirionem, a Amoryci Senirem), **10** wszystkie miasta na płaskowyżu, cały Gilead, cały Baszan aż po Salchę i Edrei^f – miasta w Baszanie należące do królestwa Oga. **11** Og, król Baszanu, był ostatnim z Refaitów. Nosze*, na któ-

3:6 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **3:8, 12, 16** *Lub „Wadi Arnon”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. **3:11** *Lub „sarkofag; trumna”.

ROZDZ. 3
a Lb 21:33-35

b Lb 32:33
Pwt 29:7, 8
Joz 13:29, 30

c Kpl 18:25
Kpl 27:29

d Lb 32:33

e Joz 12:1, 2

f Lb 21:33

szpalta 2

a Lb 32:34

b Lb 32:33

c Lb 32:39
Joz 13:29-31
1Kn 5:23

d 1Kn 2:22

e Pwt 3:4

f Joz 13:13

g Lb 32:40, 41

h Lb 32:39
Joz 17:1

i Lb 32:33
Joz 22:9

j Lb 34:11, 12

k Lb 32:20-22

rych go złożono, były z żelaza*. Nadal znajdują się one w ammonickiej Rabbie. Ich długość wynosi 9 łokci^a, a szerokość 4 łokcie według standardowego łokcia. **12** W tym czasie wzięliśmy tę ziemię na własność. Rubenitom i Gadytom dałem ziemię od Aroeru^a, który leży blisko Doliny Arnonu*, oraz połowę górzystego regionu Gilead razem z jego miastami^b. **13** A pozostałą część Gileadu i cały Baszan, królestwo Oga, dałem połowie plemienia Manasses^c. Cały region Argobu, który należy do Baszanu, był nazywany ziemią Refaitów.

14 „Jair^d, syn Manasses^a, wziął cały region Argobu^e aż po granicę z Geszurytami i Maakatyrami^f i nazwał wioski Baszanu od swojego imienia – Chawwot-Jair^g. Tak nazywają się po dziś dzień. **15** Machirowi dałem Gilead^h. **16** A Rubenitom i Gadytomⁱ dałem ziemię od Gileadu po Dolinę Arnonu* (środek tej doliny stanowił granicę) i aż po Dolinę Jabboku^j, która stanowi granicę z Ammonitami, **17** a także Arabę i Jordan jako granicę – od Kinneret po Morze Araby, czyli Morze Słone^k, u podnóża góry Pisga na wschodzie^j.

18 „Wtedy im poleciłem: „Jehowa, wasz Bóg, dał wam tę ziemię na własność. Niech wszyscy wasi dzielni wojownicy przeprawiają się uzbrojeni przed swoimi braćmi, Izraelitami^k. **19** Tylko wasze żony, dzieci i wasze sta-

3:11 *Możliwe też „z czarnego bazaltu”.

^a Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. *Dodatek B14*.

3:14 *Nazwa ta znaczy „wioski namiotowe Jaira”. **3:16** *Lub „Wadi Jabbok”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. **3:17** *Czyli Morze Martwe.

da (dobrze wiem, że macie liczne stada) pozostaną w miastach, które wam dałem, **20** dopóki Jehowa nie zapewni wytnienia waszym braciom, jak zapewnił je wam, dopóki nie weźmą na własność ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje im po drugiej stronie Jordanu. Dopiero wtedy każdy z was wróci do swojego domu w ziemi, którą dałem wam na własność^a.

21 „W tym czasie poleciłem Jozuemu^b: „Widziałeś na własne oczy, jak Jehowa, wasz Bóg, postąpił z tymi dwoma królami. Tak samo Jehowa postąpi ze wszystkimi królestwami, do których się przeprawisz^c. **22** Nie bójcie się ich, bo to Jehowa, wasz Bóg, walczy za was^d.

23 „Błagałem wtedy Jehowę: **24** „Wszechwładny Panie, Jehowo, zacząłeś pokazywać swe mu słudze swoją wielkość i silne ramię^e. Czy jest w niebie lub na ziemi bóg, który dokonuje tak potężnych czynów jak Ty?^f **25** Pozwól mi, proszę, przekroczyć Jordan i zobaczyć tę wspinałą ziemię, ten wspaniały górzysty region i Liban^g. **26** Ale Jehowa z waszego powodu dalej był na mnie bardzo rozgniewany^h i nie chciał mnie wysłuchać. Przeciwnie, Jehowa rzekł do mnie: „Dosyć tego! Nigdy więcej mi o tym nie mów. **27** Wejdz na górę Pisgaⁱ i spójrz na zachód, na północ, na południe i na wschód, i obejrzyj tę ziemię, bo nie przekroczysz Jordanu^j. **28** Ustanów wodzem Jozuego^k i zachęć go oraz wzmocnij, bo to on przeprowadzi się^l na czele ludu i to za jego sprawą lud odziedziczy ziemię, którą zobaczysz^l. **29** Wszystko to działa się wtedy, gdy mieszkaliśmy w dolinie naprzeciw Bet-Peor^m.

ROZDZ. 3

- a Joz 1:14, 15
Joz 22:4, 8
b Lb 11:28
Lb 14:30
Lb 27:18
c Joz 10:25
d Wj 14:14
Wj 15:3
Pwt 1:30
Pwt 20:4
Joz 10:42
e Wj 15:16
Pwt 11:2
f Wj 15:11
2Sm 7:22
1Kl 8:23
Ps 86:8
Jer 10:6, 7
g Wj 3:8
Pwt 1:7
Pwt 11:11, 12
h Lb 20:12
Lb 27:13, 14
Pwt 4:21
Ps 106:32
i Lb 27:12
j Pwt 34:1, 4
k Lb 27:18-20
Pwt 1:38
Pwt 31:7
l Joz 1:1, 2
m Pwt 4:45, 46
Pwt 34:5, 6

szpalta 2

ROZDZ. 4

- a Kpl 18:5
b Pwt 12:32
Prz 30:5, 6
Obj 22:18, 19
c Lb 25:5, 9
Ps 106:28
Oz 9:10
1Ko 10:7, 8
d Kpl 26:46
Lb 30:16
Lb 36:13
Pwt 6:1
e 1Kl 2:3
f Ps 111:10
g Ps 119:98, 100
h 1Kl 4:34
1Kl 10:4-7
Dn 1:19, 20
i Wj 25:8
Kpl 26:12
Pwt 5:26
2Sm 7:23
j Ps 147:19, 20

4 „A teraz, Izraelu, słuchaj przepisów i rozporządzeń. Uczę was ich przestrzegać, żebyście mogli żyć^a i wejść do ziemi, którą Jehowa, Bóg waszych praojców, daje wam na własność. **2** Nie wolno wam nic dodać do tego, co wam nakazuję, ani nic z tego ująć^b. Przestrzegajcie przykazań Jehowy, swojego Boga, które nakazuję wam spełniać.

3 „Na własne oczy widzieliście, jak Jehowa postąpił z tymi, którzy poszli za Baalem z Peoru. Każdego z nich Jehowa, wasz Bóg, wytracił^c. **4** Ale wy wszyscy dzisiaj żyjecie, bo mocno przyłgnęliście do Jehowy, swojego Boga. **5** Uczyłem was przepisów i rozporządzeń^d, tak jak Jehowa, mój Bóg, mi nakazał, żebyście ich przestrzegali w ziemi, którą weźmiecie na własność. **6** Ściśle trzymajcie się wszystkich tych przepisów^e, bo wtedy inne narody—które o nich usłyszą i zobaczą waszą mądrość^f i zrozumienie^g—powiedzą: „Ten wielki naród naprawdę jest mądry i odznacza się zrozumieniem^h. **7** Bo czy jest jakiś inny wielki naród, którego bogowie byłiby tak blisko niego, jak blisko nas jest nasz Bóg, Jehowa, ilekroć Go wzywamy?ⁱ **8** I czy jakiś inny wielki naród ma takie sprawiedliwe przepisy i rozporządzenia, jak całe to Prawo, które ja dzisiaj wam daję?^j

9 „Tylko bądźcie ostrożni i bardzo się pilnujcie^k, żeby nie zapomnieć o rzeczach, które widzieliście na własne oczy, żeby pozostawały one w waszym sercu przez całe wasze życie. Macie też o nich opowiadać swoim

4:9 *Lub „pilnie zważajcie na swoje dusze”.

synom i wnukom^a. **10** W dniu, w którym stanęliście przed Jehową, swoim Bogiem, przy Horebie, Jehowa rzekł do mnie: „Zgromadź lud, żeby wszyscy usłyszeli moje słowa^b, żeby nauczili się odczuwać bojaźń przede mną^c przez całe swoje życie w tej ziemi i żeby uczyli tego swoich synów^d”.

11 „Podeszliście więc do góry i stanęliście u jej podnóża. Góra płonęła, a ogień unosił się aż do samego nieba^e. Pojawił się ciemny obłok i nastał gęsty mrok^e. **12** Wtedy Jehowa przemówił do was spośród ognia^f. Słyszeliście słowa, ale nie widzieliście żadnej postaci^g. Słyszeliście tylko głos^h. **13** I obwieścił On swoje przymierze z wamiⁱ, które nakazał wam zachowywać—Dziesięć Przykazań^j. Potem wypisał je na dwóch kamiennych tablicach^k. **14** W tym czasie Jehowa nakazał mi uczyć was przepisów i rozporządzeń, żebyście ich przestrzegali w ziemi, do której wejdziecie, by wziąć ją na własność.

15 „Ponieważ w dniu, gdy Jehowa mówił do was na Horebie spośród ognia, nie widzieliście żadnej postaci, bardzo się pilnujcie^l, **16** żeby nie postąpić niegodziwie i nie zrobić sobie żadnego rzeźbionego wizerunku przedstawiającego jakąś postać—podobizny mężczyzny lub kobiety^l, **17** podobizny jakiegokolwiek zwierzęcia żyjącego na ziemi, podobizny jakiegokolwiek ptaka latającego po niebie^m, **18** podobizny czegokolwiek, co pełza po ziemi, ani

4:11 *Dosl. „aż do serca nieba”. **4:13** *Dosl. „Dziesięć Słów”, inaczej Dekalog. **4:15** *Lub „pilnie zważajcie na swoje dusze”.

ROZDZ. 4

- a Rdz 18:19
Pwt 6:6, 7
b Wj 19:9
c Wj 20:20
Pwt 5:29
d Prz 22:6
Ef 6:4
e Wj 19:18
Heb 12:18, 19
f Pwt 9:10
g Iz 40:18
Jn 1:18
Jn 4:24
h Wj 20:22
i Wj 19:5
Pwt 5:2
Pwt 9:9
Heb 9:19, 20
j Wj 20:1
Wj 34:28
Pwt 10:4
k Wj 24:12
Wj 31:18
Wj 32:19
Wj 34:1
l Wj 20:4
Pwt 27:15
Iz 40:18
Dz 17:29
1Ko 10:14
m Pwt 5:8
Rz 1:22, 23

szpalta 2

- a 1Sm 5:4
b Pwt 17:2, 3
2Kl 17:16
Eze 8:16
c Wj 19:5
d Ps 106:32
e Lb 20:12
Pwt 31:1, 2
f Pwt 3:27
g Wj 24:3
h Wj 20:4
i Wj 24:17
Pwt 9:3
Heb 12:29
j Wj 20:5
Wj 34:14
Lb 25:11
Łk 10:27
k Sdz 18:30
2Kl 21:1, 7
l 2Kl 17:16, 17

podobizny jakiegokolwiek ryby, która żyje w wodzie^a. **19** A kiedy spojrzycie w niebo i zobaczycie słońce, księżyc i gwiazdy—całe wojsko nieba—nie dajcie się zwieść i nie zaczynajcie się im kłaniać ani im służyć^b. Jehowa, wasz Bóg, dał je wszystkim ludom pod niebem. **20** Jehowa wyprowadził was z rozżarzonego pieca^c, z Egiptu, żebyście stali się ludem będącym Jego osobistą własnością^c, jaką jesteście dzisiaj.

21 „Jehowa rozgniewał się na mnie z waszego powodu^d i przysiągł, że nie przejdę przez Jordan i nie wejdę do wspaniałej ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam jako dziedzictwo^e. **22** Umrę tutaj. Nie przejdę przez Jordan^f, ale wy przejdziecie i weźmiecie na własność tę wspaniałą ziemię. **23** Uważajcie, żeby nie zapomnieć o przymierzu Jehowy, swojego Boga, które On z wami zawarł^g, i nie zrobić sobie rzeźbionego wizerunku, postaci czegokolwiek, co Jehowa, wasz Bóg, zakazał wam robić^h. **24** Bo Jehowa, wasz Bóg, jest jak niszczycielski ogieńⁱ. To Bóg, który wymaga wyłącznego oddaniaⁱ.”

25 „Gdy będziecie długo żyć w tej ziemi i doczekacie się dzieci i wnuków, a postąpicie niegodziwie, robiąc sobie jakikolwiek rzeźbiony wizerunek^k i dopuszczając się zła w oczach Jehowy, swojego Boga, tak iż Go obrażacie^l, **26** to biorę dziś za świadków przeciwko wam niebo i ziemię, że z całą pewnością szybko wyginiecie z ziemi, do której przeprawiacie się przez Jordan, żeby wziąć ją na własność. Nie pobjeździecie w niej długo. Zosta-

4:20 *Lub „z pieca do wytopu żelaza”.
*Lub „Jego dziedzictwem”.

niecie doszczętnie zniszczeni^a.
27 Jehowa rozproszy was między narodami^b i tylko nieliczni z was pozostaną przy życiu^c wśród narodów, do których Jehowa was wypędzi. **28** Będziecie tam służyć bogom z drewna i kamienia, zrobionym rękami ludzkimi^d, bogom, którzy nie widzą, nie słyszą, nie jedzą ani nie czują zapachu.

29 „Jeśli będziecie tam szukać Jehowy, swojego Boga, jeśli będziecie pytać o Niego całym sercem i całą duszą^{*e}, to na pewno Go znajdziecie^f. **30** Kiedy w późniejszych czasach spotka was to wszystko i będziecie w wielkiej udręce, wtedy wrócicie do Jehowy, swojego Boga, i będziecie Go słuchać^g. **31** Bo Jehowa, wasz Bóg, jest Bogiem miłosiernym^h. Nie odrzuci was, nie pozwoli wam wyginąć ani nie zapomni o przymierzu, które pod przysięgą zawarł z waszymi praojcamiⁱ.

32 „A teraz pytajcie o dawniejsze czasy, kiedy was jeszcze nie było, począwszy od dnia, gdy Bóg stworzył na ziemi człowieka. Szukajcie od jednego krańca ziemi aż po drugi kraniec: Czy kiedykolwiek zdarzyło się coś tak wielkiego lub czy kiedykolwiek słyszano coś takiego jak to?^j **33** Czy jest oprócz was jakiś inny lud, który słyszał głos Boga mówiącego spośród ognia i pozostał przy życiu?^k **34** Albo czy Bóg kiedykolwiek próbował wziąć sobie jakiś naród spośród innego narodu za pomocą sądów^{*}, znaków, cudów^l, wojny^m, silnej rękiⁿ, potężnego[#] ramienia i budzących grozę czynów^o — jak Jehowa, wasz Bóg, zrobił to dla was w Egipcie na waszych

ROZDZ. 4

- a Kpl 18:24, 28
 Kpl 26:27, 32
 b Pwt 28:64
 Neh 1:8
 c Pwt 28:62
 d Pwt 28:15, 36
 Jer 16:13
 Eze 20:39
 e Pwt 30:1-3
 Pwt 30:8-10
 1Kl 8:48, 49
 Jer 29:13
 Jl 2:12
 f 2Kn 15:4, 15
 g 2Kn 33:13
 Neh 1:9
 h Wj 34:6
 Pwt 30:3
 2Kn 30:9
 Neh 9:31
 Iz 54:7
 Iz 55:7
 i Kpl 26:42
 j Ps 44:1
 k Pwt 5:26
 l Wj 7:3
 m Wj 15:3
 n Wj 13:3
 o Pwt 26:8
 Ps 78:43-51

szpalta 2

- a Wj 6:7
 b Wj 15:11
 Pwt 32:39
 1Sm 2:2
 Iz 45:18
 Mk 12:32
 c Wj 19:18
 Wj 20:22
 d Pwt 10:15
 Ps 105:6
 e Wj 23:28
 Pwt 7:1
 Pwt 9:1
 Joz 3:10
 f 2Kn 20:6
 g Iz 44:6
 h Rdz 48:3, 4
 i Lb 35:14
 j Lb 35:22-24
 k Lb 35:11, 25
 Pwt 19:4, 5
 l Joz 21:8, 36
 m Joz 21:8, 38
 n Joz 21:27
 o Joz 20:8, 9
 p Pwt 17:18
 Pwt 27:2, 3
 Gal 3:24
 q Kpl 26:46
 Pwt 4:1
 r Pwt 1:5
 Pwt 3:29

oczach? **35** To wam pokazano te rzeczy, byście poznali, że Jehowa jest prawdziwym Bogiem^a, że oprócz Niego nie ma innego^b. **36** On dał wam słyszeć z nieba swój głos, żeby was korygować, dał wam zobaczyć na ziemi wielki ogień, spośród którego do was mówił^c.

37 „Ponieważ pokochał waszych praojców i wybrał ich potomstwo^d, to sam wyprowadził was z Egiptu swoją wielką mocą. **38** Wypędził przed wami narody większe i potężniejsze od was, żeby wprowadzić was do ich ziemi i dać ją wam jako dziedzictwo, jak to już się dzieje^e. **39** Wiedźcie więc dzisiaj i weźcie to sobie do serca, że Jehowa to prawdziwy Bóg w niebie i na ziemi^f. Nie ma innego^g. **40** Macie trzymać się Jego przepisów i Jego przykazań, które wam dziś daję, a wtedy będzie się dobrze wiodło wam i waszym synom i będziecie długo żyć w tej ziemi, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg^h.

41 W tym czasie Mojżesz wydzielił trzy miasta po wschodniej stronie Jordanuⁱ, **42** żeby ktoś, kto nieumyślnie zabije swojego bliźniego, do którego wcześniej nie żywił nienawiści^j, mógł uciec do jednego z nich i pozostać przy życiu^k. **43** Tymi miastami były: dla Rubenitów Becer^l na pustkowiu, na płaskowyżu, dla Gadytów Ramot^m w Gileadzie, a dla Manasesytów Golanⁿ w Baszanie^o.

44 Takie oto Prawo^p Mojżesz przekazał ludowi Izraela. **45** Są to przypomnienia, przepisy i rozporządzenia, które dał Izraelitom, gdy wyszli z Egiptu^q, **46** w regionie nadjordańskim, w dolinie naprzeciw Bet-Peor^r, w ziemi amoryckiego króla Sychona, który mieszkał

4:29 *Zob. Słowniczek pojęć. 4:34

*Lub „prób”. Dost. „wyciągniętego”.

w Cheshbonie^a, a którego Mojżesz i Izraelici rozgromili po wyjściu z Egiptu^b. **47** I wzięli na własność jego ziemię oraz ziemię Oga^c, króla Baszanu—ziemię dwóch amoryckich królów panujących na wschód od Jordanu, **48** od Aroeru^d, położonego na skraju Doliny Arnonu^e, aż po górę Sijon, to znaczy Hermon^e, **49** całą Arabę na wschód od Jordanu aż po Morze Araby^u u podnóża góry Pisga^f.

5 Mojżesz zwołał całego Izraela i rzekł: „Słuchaj, Izraelu, przepisów i rozporządzeń, które ci dzisiaj ogłaszam. Ucczcie się ich i ściśle się ich trzymajcie. **2** Jehowa, nasz Bóg, zawarł z nami przymierze przy Horebie^g. **3** Nie z naszymi przodkami zawarł Jehowa to przymierze, lecz z nami, z nami wszystkimi, którzy dziś żyjemy i tu jesteście. **4** Jehowa rozmawiał z wami na tej górze spośród ognia twarzą w twarz^h. **5** W tym czasie stałem między Jehową a wami, żeby przekazać wam słowa Jehowy, bo wy baliście się tego ognia i nie weszliście na góręⁱ. Oto co On powiedział:

6 „Ja jestem Jehowa, twój Bóg, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewoli^k. **7** Nie wolno ci mieć żadnych innych bogów oprócz mnie^l.”

8 „Nie wolno ci robić sobie rzeźbionego wizerunku^m ani żadnej podobiznyⁿ czegokolwiek, co jest w niebie, na ziemi albo w wodzie. **9** Nie wolno ci się im kłaniać ani im służyćⁿ, bo ja, Jehowa, twój Bóg, jestem Bogiem,

4:48 *Lub „Wadi Arnon”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. 4:49 *Czyli Morze Słone (Martwe). 5:7 *Dost. „na przekór mojemu obliczu”. 5:8 *Lub „wyobrażenia”. 5:9 *Lub „dać się namówić do służenia im”.

ROZDZ. 4

- a Lb 21:26
- b Lb 21:23, 24
- c Lb 21:33
- Pwt 3:4
- d Pwt 2:36
- Pwt 3:12
- e Pwt 3:8, 9
- f Pwt 3:16, 17
- Pwt 34:1

ROZDZ. 5

- g Wj 19:5
- Heb 9:19, 20
- h Wj 19:9, 18
- Dz 7:38
- i Wj 20:19
- Gal 3:19
- j Wj 19:16
- k Wj 13:3
- Wj 20:2
- l Wj 20:3-6
- 2Kl 17:35
- m Kpl 26:1
- Pwt 4:15, 16
- Pwt 4:23
- Pwt 27:15
- Dz 17:29
- n Wj 23:24
- 1Ko 10:14

szpalta 2

- a Wj 34:14
- Pwt 4:24
- Iz 42:8
- Mt 4:10
- b Wj 34:6, 7
- c Wj 22:28
- Kpl 19:12
- d Wj 20:7
- Kpl 24:16
- e Wj 16:23
- Wj 20:8-10
- Wj 31:13
- f Wj 34:21
- g Wj 16:29
- h Neh 13:15
- i Wj 23:12
- j Pwt 10:17
- Ef 6:9
- k Wj 6:6
- Pwt 4:34
- l Wj 21:15
- Kpl 19:3
- Pwt 27:16
- Prz 1:8
- Mk 7:10
- m Wj 20:12
- Ef 6:2, 3
- n Rdz 9:6
- Wj 20:13
- Lb 35:20, 21
- Mt 5:21
- Rz 13:9
- o Wj 20:14
- 1Ko 6:18
- Heb 13:4

który wymaga wyłącznego oddania^a. Za grzech ojców zsyłałam karę na synów, do trzeciego i czwartego pokolenia tych, którzy mnie nienawidzą^b, **10** lecz tym, którzy mnie kochają i przestrzegają moich przykazań, okazuję lojalną miłość^c aż do tysiącznego pokolenia.

11 „Nie wolno ci używać imienia Jehowy, swojego Boga, w sposób niegodny^c, bo Jehowa nie pozostawi bez kary tego, kto używa Jego imienia w sposób niegodny^d.”

12 „Przestrzegaj szabatu, uważając ten dzień za święty, tak jak ci nakazał Jehowa, twój Bóg^e. **13** Przez sześć dni masz wykonywać wszelką swoją pracę^f, **14** ale siódmy dzień jest szabatem ku czci Jehowy, twojego Boga^g. Nie wolno ci wtedy wykonywać żadnej pracy^h—tobie, twojemu synowi ani twojej córce, twojemu niewolnikowi ani twojej niewolnicy, twojemu bykowi, osłu ani żadnemu innemu z twoich zwierząt, ani cudzoziemcowi, który mieszka w twoim mieścieⁱ. Twój niewolnik i twoja niewolnica mają odpoczywać tak samo jak tyⁱ. **15** Pamiętaj, że wy też byliście niewolnikami w ziemi egipskiej i że Jehowa, wasz Bóg, wyprowadził was stamtąd silną ręką i potężnym ramieniem^k. To dlatego Jehowa, wasz Bóg, nakazał ci obchodzić dzień szabatu.

16 „Szanuj ojca i matkę^l—tak jak ci nakazał Jehowa, twój Bóg—żebyś mógł długo żyć i żeby ci się dobrze wiodło w ziemi, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg^m.”

17 „Nie wolno ci mordowaćⁿ.”

18 „Nie wolno ci cudzołożyć^o.”

5:10 *Lub „życzliwość”. 5:14 *Dost. „w twoich bramach”.

19 „Nie wolno ci kraść^a.”

20 „Nie wolno ci składać fałszywego świadectwa przeciwko swojemu bliźniemu^b.”

21 „Nie wolno ci pożądać żony swojego bliźniego^c. Nie wolno ci samolubnie pożądać jego domu ani pola, jego niewolnika ani niewolnicy, jego byka ani osła, ani żadnej rzeczy, która należy do twojego bliźniego^d.”

22 „Te przykazania* Jehowa wyrzekł na górze donośnym głosem—spośród ognia, obłoku i gęstego mroku—do całego waszego zboru i nic więcej nie dodał. Potem wypisał je na dwóch kamiennych tablicach, które dał mnie^e.”

23 „A gdy tylko spośród ciemności—kiedy góra płonęła—usłyszeliście głos^f, podeszli do mnie wszyscy zwierzchnicy waszych plemion i wasi starści. 24 I powiedzieliście: „Jehowa, nasz Bóg, ukazał nam swoją chwałę i wielkość i spośród ognia usłyszeliśmy Jego głos^h. Dziś zobaczyliśmy, że Bóg może rozmawiać z człowiekiem i ten może pozostać przy życiuⁱ. 25 Ale czy teraz nie umrzemy? Przecież ten wielki ogień może nas pochłoniąć. Jeśli dalej będziemy słyszeć głos Jehowy, swojego Boga, to na pewno umrzemy. 26 Bo czy pośród całej ludzkości* jest ktoś, kto by tak jak my słyszał głos żywego Boga mówiącego z ognia, a mimo to dalej żył? 27 Ty sam podejdź i wysłuchaj wszystkiego, co powie Jehowa, nasz Bóg, i przekaz nam wszystko, co ci powie Jehowa, nasz Bóg, a my będziemy słuchać i tak robić^j”.

28 „Jehowa słyszał, co do mnie mówiliście. I Jehowa rzekł

5:22 *Dost. „słowa”. 5:26 *Dost. „wszelkiego ciała”.

ROZDZ. 5

- a Wj 20:15
Kpł 19:11
Prz 30:8, 9
1Ko 6:10
Ef 4:28
b Wj 20:16
Wj 23:1
Kpł 19:16
Pwt 19:16-19
Prz 6:16, 19
Prz 19:5
c Mt 5:28
d Wj 20:17
Łk 12:15
Rz 7:7
e Wj 19:9, 18
f Wj 24:12
Wj 31:18
Pwt 4:12, 13
g Wj 20:18
Heb 12:18, 19
h Wj 24:17
i Pwt 4:33, 36
j Wj 20:19
Heb 12:18, 19

szpalta 2

- a Pwt 18:16, 17
b Pwt 10:12
Hi 28:28
Prz 1:7
Mt 10:28
1Pt 2:17
c Prz 4:4
Prz 7:2
Kzn 12:13
Iz 48:18
1Jn 5:3
d Ps 19:8, 11
Jak 1:25
e Pwt 6:3, 25
Pwt 8:1
f Pwt 12:32
Joz 1:7, 8
g Pwt 10:12
h Pwt 4:40
Pwt 12:28
Rz 10:5

ROZDZ. 6

- i Rdz 18:19
Pwt 4:9
j Prz 3:1, 2
k Pwt 5:7
Iz 42:8
Za 14:9
Mk 12:29, 32
1Ko 8:6

do mnie: „Usłyszałem słowa tego ludu. Wszystko, co ci powie-dzieli, jest słuszne^a. 29 Gdyby tylko stale mieli w swym sercu bojaźń przede mną^b i przestrzegali wszystkich moich przykazani^c! Wtedy już zawsze dobrze wiodłoby się im oraz ich synom^d. 30 Idź im powiedzieć: „Wróćcie do swoich namiotów”. 31 Ty zostań tu obok mnie, a oznajmię ci wszystkie przykazania, przepisy i rozporządzenia, żebyś uczył ich tego wszystkiego i żeby tego przestrzegali w ziemi, którą im daję na własność^e. 32 Dokładajcie więc starań, by robić to, co wam nakazał Jehowa, wasz Bóg^f. Nie wolno wam zbaczać ani na prawo, ani na lewo^g. 33 Macie iść dokładnie tą drogą, którą nakazał wam iść Jehowa, wasz Bóg^h—a wtedy pozostaniecie przy życiu, będzie się wam dobrze wiodło i będziecie długo żyć w tej ziemi, którą weźmiecie na własność^h.”

6 „Oto przykazania, przepisy i rozporządzenia, których Jehowa, wasz Bóg, kazał was nauczać, żebyście ich przestrzegali, gdy przeprawicie się do ziemi, którą macie wziąć na własność, 2 żebyście wy, wasi synowie i wasze wnukiⁱ przez całe swoje życie bali się Jehowy, swojego Boga, i trzymali się wszystkich Jego ustaw i przykazani, które wam daję. Dzięki temu będziecie mogli długo żyć. 3 Słuchaj ich, Izraelu, i ściśle przestrzegaj, a wtedy będzie ci się dobrze wiodło i w tej ziemi mlekiem i miodem płynącej staniesz się bardzo liczny, tak jak ci obiecał Jehowa, Bóg twoich praojców.

4 „Słuchaj, Izraelu: Jehowa, nasz Bóg, to jeden Jehowa^f. 5 Masz kochać Jehowę, swojego

Boga, całym sercem, całą duszą^a i całą siłą^b. **6** Słowa, które ci dzisiaj przekazuję, mają być w twoim sercu **7** i masz je wpaść^c swoim dzieciom^c, rozmawiać o nich, gdy siedzisz w domu, gdy idziesz drogą, gdy się kładziesz i gdy wstajesz^d. **8** Zwiąż je sobie na ręce jako przypomnienie i niech będą dla ciebie jak opaska na czoło^e. **9** Wypisz je na odrzwiach swojego domu i na swoich bramach.

10 „Kiedy Jehowa, wasz Bóg, wprowadzi was do ziemi, którą obiecał wam dać zgodnie z przysięgą złożoną waszym praojcom: Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi^f—do ziemi z wielkimi i pięknymi miastami, których nie budowaliście^g, **11** z domami pełnymi wszelkiego rodzaju dobrych rzeczy, których nie gromadziliście, z cysternami, których nie drążyliście, z winnicami i drzewami oliwnymi, których nie sadziliście—i będziecie jeść do syta^h, **12** uważajcie, żeby nie zapomnieć o Jehowieⁱ, który was wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewoli. **13** Jehowy, swojego Boga, macie się bać^j, Jemu macie służyć^k i na Jego imię przysięgać^l. **14** Nie chodźcie za innymi bogami, za żadnymi bogami okolicznych ludów^m, **15** bo Jehowa, wasz Bóg, przebywający pośród was, jest Bogiem, który wymaga wyłącznego oddaniaⁿ. W przeciwnym razie Jehowa, wasz Bóg, zapłonie na was gniewem^o i wytraci was z powierzchni ziemi^p.

16 „Jehowy, swojego Boga, nie wolno wam wystawiać na próbę^q, jak to zrobiliście w

6:5 *Zob. Słowniczek pojęć. ^aLub „Siłami witalnymi; tym, co mamy”. **6:7** *Lub „powtarzać; utrzymywać”. ^bDosł. „synom”. **6:8** *Dosł. „między oczami”.

ROZDZ. 6

- a Pwt 10:12
Pwt 11:13
Pwt 30:6
Mt 22:37
b Mk 12:30, 33
Łk 10:27
c Rdz 12:19
Pwt 4:9
Prz 22:6
Ef 6:4
d Pwt 11:19
e Pwt 11:18
f Rdz 15:18
g Joz 24:13
Ps 105:44
h Pwt 8:10
i Sdz 3:7
j Pwt 10:12
Pwt 13:4
k Łk 4:8
l Jer 12:16
m Wj 34:14
n Wj 20:5
Pwt 4:24
o Wj 32:9, 10
Łb 25:3
Pwt 11:16, 17
Sdz 2:14
p 2Kl 17:18
q Mt 4:7
Łk 4:12
1Ko 10:9

szpalta 2

- a Wj 17:2, 7
Ps 95:8, 9
Heb 3:8, 9
b Rdz 15:18
c Wj 23:30
d Wj 7:3
e Pwt 4:34
f Wj 13:5
Pwt 1:8
g Ps 111:10
Prz 14:27
h Kpl 18:5
Pwt 4:1
Gal 3:12
i Kzn 12:13
Rz 10:5

ROZDZ. 7

- j Pwt 31:3

Massie^a. **17** Macie sumiennie trzymać się przykazań Jehowy, swojego Boga, oraz Jego przypomnień i przepisów, których nakazał wam się trzymać. **18** Róbcie to, co słuszne, co właściwe w oczach Jehowy, a wtedy będzie się wam dobrze wiodło i wejdziecie do tej wspólniejszej ziemi—tak jak Jehowa przysięgał waszym praojcom^b—i weźmiecie ją na własność, **19** wypędzając wszystkich swoich nieprzyjaciół, tak jak Jehowa obiecał.

20 „Jeśli w przyszłości wasi synowie zapytają: „Co oznaczają przypomnienia, przepisy i rozporządzenia, których Jehowa, nasz Bóg, nakazał wam się trzymać?”, **21** to powiecie swoim synom: „Byliśmy w Egipcie niewolnikami faraona, ale Jehowa silną ręką nas stamtąd wyprowadził. **22** Na naszych oczach Jehowa dokonywał wielkich znaków i cudów, które ściągnęły klęskę na Egipt^c, na faraona i na cały jego dom^d. **23** I wyprowadził nas stamtąd, żeby przyprowadzić nas tutaj i dać nam tę ziemię, tak jak przysięgał naszym praojcom^e. **24** Wtedy to Jehowa nakazał nam stosować się do wszystkich tych przepisów i zawsze bać się Jehowy, naszego Boga, dla naszego trwałego dobra^f, żebyśmy mogli pozostać przy życiu^h, tak jak żyjemy dzisiaj. **25** Jeśli będziemy ściśle się trzymać wszystkich tych przykazań, okazując Jehowie, swojemu Bogu, posłuszeństwo, tak jak nam nakazał, zostaniemy uznani za prawychⁱ.

7 „Gdy Jehowa, wasz Bóg, wprowadzi was do tej ziemi, którą macie wziąć na własność, wypędzi przed wami liczne

narody^a: Hetytów, Gargaszytów, Amorytów^b, Kananejczyków, Peryzzytów, Chiiwytów i Jebusytów^c—siedem narodów liczniejszych i potężniejszych od was^d. **2** Jehowa, wasz Bóg, wyda je w wasze ręce i je pokonacie^e. Macie je bezwarunkowo przeznaczyć na zagładę^f. Nie wolno wam zawrzeć z nimi żadnego przymierza ani okazać im łaski^g. **3** I nie wolno wam się z nimi spowinowacać. Swoich córek nie wolno wam wydawać za ich synów, a ich córek nie wolno wam brać dla waszych synów^h. **4** Bo sprawią, że wasze dzieci zaczną służyć innym bogomⁱ, a wtedy Jehowa zapłonie na was gniewem i szybko was wytraci^j.

5 „Macie zrobić tak: Ich ołtarze macie zburzyć, święte słupy* roztrzaskać^k, święte pale* pościnać^l, a rzeźbione wizerunki spalić^m. **6** Bo jesteście ludem świętym dla Jehowy, swojego Boga. Jehowa, wasz Bóg, wybrał was spośród wszystkich ludów na ziemi, żebyście byli Jego ludem, Jego szczególną* własnościąⁿ.”

7 „Jehowa upodobał was sobie i wybrał^o nie dlatego, że byliście najliczniejszym ze wszystkich ludów, bo przecież byliście najmniejszym ze wszystkich ludów^p. **8** Jehowa postąpił tak dlatego, że was kocha i chce dotrzymać przysięgi, którą złożył waszym praojcom^q. Właśnie dlatego Jehowa wyprowadził was silną ręką, wykupił z domu niewoli^r, z rąk faraona, króla Egiptu. **9** Dobrze wiecie, że Jehowa, wasz Bóg, jest Bogiem prawdziwym, Bogiem wiernym, który dochowuje przymierza i na tysiąc pokoleń okazuje lojalną miłość tym, któ-

7:2, 5 *Zob. Słownikzek pojęć. 7:6 *Lub „drogocenną”.

ROZDZ. 7

- a Wj 33:2
Joz 3:10
b Rdz 15:16
c Rdz 10:15-17
d Pwt 20:1
e Lb 33:52
f Kpl 27:29
Joz 6:17
Joz 10:28
g Wj 23:32
Wj 34:15
Pwt 20:16, 17
h Joz 23:12, 13
1KI 11:1, 2
Ezr 9:2
i Wj 34:16
1KI 11:4
j Pwt 6:14, 15
k Wj 23:24
Wj 34:13
l Pwt 16:21, 22
m Pwt 7:25
Pwt 12:2, 3
n Wj 19:5, 6
Pwt 14:2
Am 3:2
o Pwt 10:15
p Pwt 10:22
q Rdz 22:16, 17
r Wj 6:6
Wj 13:3, 14

szpalta 2

- a Wj 34:6, 7
b Prz 2:22
2Pt 3:7
c Kpl 26:9
d Rdz 13:14, 15
e Kpl 26:4
f Pwt 33:29
Ps 147:20
g Wj 23:26
Pwt 28:11
Ps 127:3
h Pwt 28:15, 27
i Pwt 7:1, 2
Pwt 20:16
Joz 10:28
j Rdz 15:16
Kpl 18:25
Pwt 9:5
k Wj 20:3
l Wj 23:33
Pwt 12:30
Sdz 2:2, 3
Ps 106:36

ry Go kochają i przestrzegają Jego przykazań^a. **10** Ale tym, którzy Go nienawidzą, odpłaci zagładą^b. Nie będzie się ościagał, żeby się z nimi rozprawić—bezoszczędnie* odpłaci każdemu. **11** Dbajcie więc o to, by trzymać się przykazań, przepisów i rozporządzeń, które wam dzisiaj daje.

12 „Jeżeli będziecie słuchać tych rozporządzeń i ich przestrzegać, to Jehowa, wasz Bóg, dochowa swojego przymierza i okaże wam lojalną miłość, jak przysiągł waszym praojcom. **13** Będzie was kochał i wam błogosławił, i sprawi, że staniecie się liczni^c. Pobłogosławi wam w ziemi, którą obiecał wam dać zgodnie z przysięgą złożoną waszym praojcom^d, i obdarzy was licznym potomstwem* oraz zapewni wam obfitość zboża, młodego wina i oliwy^e, a także mnóstwo cieląt i jagniąt. **14** Staniecie się najbar dziej błogosławieni ze wszystkich ludów^f. Nie będzie wśród was bezdzietnego mężczyzny i bezdzietnej kobiety, nie będzie też zwierzęcia, które by nie miało młodych^g. **15** Jehowa usunie spośród was wszelkie choroby, nie dotknie was żadną straszną chorobą znaną wam z Egiptu^h. Sprawadzi je natomiast na wszystkich, którzy was nienawidzą. **16** Wytraciecie* wszystkie ludy, które Jehowa, wasz Bóg, wydaje w wasze ręceⁱ. Nie wolno wam^j się nad nimi użalić^j. Nie wolno wam służyć ich bogom^k, bo byłoby to dla was siłdem^l.”

17 „Może pomyślicie w swym sercu: „Te narody są liczniejsze

7:10 *Dosl. „w twarz”. 7:13 *Dosl. „pobłogosławi owoc twojego łona”. 7:16 *Dosl. „pochłoniesz”. *Dosl. „twojemu oku”.

od nas. Jak zdołamy je wypędzić?^a **18** Mimo to nie bójcie się ich^b. Przypomnijcie sobie, jak Jehowa, wasz Bóg, postąpił z faraonem i całym Egiptem^c, **19** jakie surowe wyroki* widzieliście na własne oczy, jakie znaki i cuda^d, silną rękę i potężne ramie, którymi Jehowa, wasz Bóg, was wyprowadził^e. Tak samo Jehowa, wasz Bóg, postąpił ze wszystkimi ludami, których się boicie^f. **20** Jehowa, wasz Bóg, sprawi, że ogarnie je bezsilność*, i będzie tak, dopóki ci, którzy się ostali^g i ukryli przed wami, nie zginą. **21** Nie wolno wam z ich powodu wpadać w przerażenie, bo z wami jest Jehowa, wasz Bóg^h, Bóg wielki, wzbudzający lęk i podziwⁱ.

22 „Jehowa, wasz Bóg, stopniowo wypędzi przed wami te narody^j. Nie wolno wam wytyścić ich szybko, żeby nie namnożyło się tam dzikich zwierząt, które by wam zagrażały. **23** Jehowa, wasz Bóg, wyda te narody w wasze ręce i będzie im zadawał jedną klęskę za drugą, dopóki nie zostaną wytracone^k. **24** I wyda w wasze ręce ich królów^l, a wy wymażecie z ziemi* ich imiona^m. Nikt nie zdoła się wam przeciwstawićⁿ, wytracić wszystkich^o. **25** Rzeźbione wizerunki ich bogów macie spalić^p. Nie wolno wam pożądać i zabierać dla siebie srebra ani złota będącego na nich^q, żeby nie stało się to dla was sidłem, bo takie rzeczy są obrzydliwością dla Jehowy, waszego Boga^r. **26** Nie przynoscie żadnej obrzydliwej rzeczy do swojego domu, żeby nie zostać przeznaczonym na zagładę tak jak ona. Macie się nią bezwzględnie brzydzić i bezwarun-

7:19 *Lub „próby”. 7:20 *Możliwe też „panika; przerażenie”. 7:24 *Dost. „spod nieba”.

ROZDZ. 7

- a Lb 13:31
- b Pwt 1:29
- c Pwt 31:6
- d Ps 27:1
- e Iz 41:10
- c Wj 14:13
- d Neh 9:10, 11
- e Jer 32:20
- e Pwt 4:34
- f Wj 23:28
- g Joz 3:10
- g Wj 23:29
- Pwt 2:25
- Joz 2:9
- Joz 24:12
- h Lb 14:9
- i Pwt 10:17
- ISm 4:7, 8
- j Wj 23:30
- k Pwt 9:3
- l Joz 10:24
- Joz 12:1
- m Wj 17:14
- Ps 9:5
- n Pwt 11:25
- Joz 1:5
- Rz 8:31
- o Joz 11:14
- p Pwt 12:3
- 1Kn 14:12
- q Iz 30:22
- r Pwt 27:15

szpalta 2

ROZDZ. 8

- a Prz 3:1, 2
- b Rdz 15:18
- c Pwt 2:7
- d Wj 16:4
- Wj 20:20
- e Pwt 13:3
- Prz 17:3
- f Wj 16:3
- g Wj 16:31
- Ps 78:24
- h Mt 4:4
- i Pwt 29:5
- Neh 9:21
- j Prz 3:12
- 1Ko 11:32
- Heb 12:5-7
- Obj 3:19
- k Wj 3:8
- Kpl 26:4
- Pwt 11:11, 12
- l Lb 13:23
- m Eze 20:6

kowo czuć do niej wstręt, bo jest przeznaczona na zagładę.

8 „Macie starannie przestrzegać każdego przykazania, które wam dzisiaj daję, bo dzięki temu będziecie dalej żyć^a, staniecie się liczni i wejdziecie do tej ziemi, żeby wziąć ją na własność, jak Jehowa przysiągł waszym praojcom^b. **2** Zachowujcie w pamięci całą drogę, którą Jehowa, wasz Bóg, prowadził was na pustkowiu przez te 40 lat^c, żeby nauczyć was pokory i poddać próbie^d, żeby poznać, co jest w waszym sercu^e—czy będziecie przestrzegać Jego przykazań, czy nie. **3** Uczył was więc pokory, pozwolił wam cierpieć głód^f i żywił was manną^g—której wcześniej nie znaliście ani wy, ani wasi ojcowie—żeby dać wam poznać, że człowiek żyje nie samym chlebem, ale każdym słowem wychodzącym z ust Jehowy^h. **4** Przez te 40 lat wasze ubrania się nie niszczyły, a wasze nogi nie puchłyⁱ. **5** Dobrze wiecie w swoim sercu, że Jehowa, wasz Bóg, korygował was tak, jak ojciec koryguje swojego syna^j.

6 „Przestrzegajcie więc przykazań Jehowy, swojego Boga, chodząc Jego drogami i się Go bojąc. **7** Bo Jehowa, wasz Bóg, wprowadza was do wspaniałej ziemi^k, ziemi pełnej potoków*, strumieni i źródeł^l na nizinach^a i w górach, **8** ziemi obfitującej w pszenicę, jęczmień, winorośl, figowce i granatowce^m, ziemi pełnej oliwy i mioduⁿ, **9** ziemi, w której nie zabraknie wam jedzenia ani niczego innego, ziemi, w której kamienie zawiera-

8:7 *Lub „dolin potoków; wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. *Lub „głębin wodnych”. ^aLub „dolinnych równinach”.

ją żelazo i z której gór będziecie wydobywać miedź.

10 „Kiedy najecie się do syta, macie wysławiać Jehowę, swego Boga, za wspaniałą ziemię, którą wam dał^a. **11** Uważajcie, żeby nie zapomnieć o Jehowie, swoim Bogu, i nie przestać przestrzegać Jego przykazań, rozporządzeń i ustaw, które wam dzisiaj daję. **12** Gdy będziecie jeść do syta, gdy będziecie budować piękne domy i w nich mieszkać^b, **13** gdy wasze stada się rozrosną, gdy przybędzie wam srebra i złota i będziecie mieć wszystkiego pod dostatkiem, **14** nie pozwólcie, żeby wasze serca stały się wyniosłe^c, tak byście zapomnieli o Jehowie, swoim Bogu, który was wprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewoli^d. **15** On sprawił, że szliście przez to wielkie i przerażające pustkowię^e, gdzie były jadowite węże i skorpiony, a ziemia bezwodna i spieczona. On dał wam wodę z twardej* skały^f. **16** i żywił was na pustkowiu manną^g—nieznaną waszym ojcom—żeby nauczyć was pokory^h i poddać próbie, tak by w przyszłości wyszło wam to na dobreⁱ. **17** Gdybyście pomyśleli w swym sercu: „Zdobylem to bogactwo własnymi rękami, dzięki swojej własnej sile^j”, **18** to przypomnijcie sobie, że to Jehowa, wasz Bóg, dał wam siłę potrzebną do zdobycia bogactwa^k—tak jak to robi dzisiaj—żeby dochować przymierza, które pod przysięgą zawarł z waszymi praojcami^l.

19 „Jeśli kiedykolwiek zapomnicie o Jehowie, swoim Bogu, i pójdziecie za innymi bogami, żeby im służyć i się im kłaniać, to zaświadczam wam dzisiaj, że

8:15 *Dosl. „krzemiennej”.

ROZDZ. 8

a Pwt 6:10-12

b Oz 13:6

c Pwt 9:4
Pwt 32:15

d Ps 106:21

e Pwt 1:19
Jer 2:6

f Lb 20:11

g Wj 16:35

h Pwt 8:2

i Heb 12:11

j Oz 12:8

k Ps 127:1
Oz 2:8

l Pwt 7:12

szpalta 2

a Pwt 4:25, 26
Pwt 30:17, 18
Joz 23:12, 13

b Dn 9:11, 12

ROZDZ. 9

c Joz 4:19

d Pwt 7:1

e Lb 13:28

f Lb 13:33

g Pwt 1:30
Pwt 20:4
Pwt 31:3

h Pwt 4:24
Heb 12:29

i Wj 23:31
Pwt 7:23, 24

j Pwt 7:7, 8
Eze 36:22

k Rdz 15:16
Pwt 12:31
Pwt 18:9, 12

l Kpl 18:25

m Rdz 13:14, 15
Rdz 17:1, 8

n Rdz 26:3

o Rdz 28:13

na pewno zginiecie^a. **20** Jeśli nie będziecie słuchać Jehowy, swego Boga, to wyginiecie tak, jak narody, które Jehowa niszczy przed wami^b.

9 „Słuchaj, Izraelu. Przeprawiacie się dzisiaj przez Jordan^c, żeby wejść do tej ziemi i wywłaszczyć stamtąd narody większe i potężniejsze od siebie^d, miasta wielkie i obwarowane aż do nieba^e, **2** lud wielki i rośli, synów Anaka^f, o których słyszeliście, a o których się mówi: „Kto przeciwstawi się synom Anaka?”. **3** Dlatego musicie dziś wiedzieć, że Jehowa, wasz Bóg, przeprawia się przed wami^g. Jest On jak niszczycielski ogień^h i wytraci te narody. Podporządkuje je sobie na wszystkich oczach, byście mogli je szybko wypędzić* i zniszczyć, tak jak Jehowa wam obiecałⁱ.

4 „Gdy Jehowa, wasz Bóg, wypędzi je przed wami, nie myśleć w swoim sercu: „To ze względu na naszą prawość Jehowa wprowadził nas do tej ziemi, żebyśmy wzięli ją na własność^j”. Bo to z powodu niegodziwości tych narodów^k Jehowa wypędza je przed wami. **5** Nie ze względu na swoją prawość czy na prostolinijność swojego serca wchodzić do tej ziemi, żeby ją wziąć na własność. To z powodu niegodziwości tych narodów Jehowa, wasz Bóg, wypędza je przed wami^l. Jehowa robi to także po to, żeby spełnić przysięgę, którą złożył waszym praojcom: Abrahamowi^m, Izaakowiⁿ i Jakubowi^o. **6** Wiedźcie więc, że nie ze względu na naszą prawość Jehowa, wasz Bóg, daje wam tę wspaniałą ziemię, żebyście

9:1 *Czyli otoczone wysokimi murami.

9:3 *Lub „wywłaszczyć”.

wzięli ją na własność. Jesteście przecież ludem upartym^a.

7 „Pamiętajcie, nigdy nie zapomnijcie, jak na pustkowiu drażniliście Jehowę, swojego Boga^b. Od dnia, gdy wysłaliście z Egiptu, aż do przyjsia na to miejsce buntujecie się przeciw Jehowie^c. **8** Nawet przy Horebie rozdrażniliście Jehowę—Jehowa tak się na was rozgniewał, że chciał was wytracić^d. **9** Kiedy wszedłem na górę po kamienne tablice^e, tablice przymierza, które Jehowa z wami zawarł^f, i przebywałem tam 40 dni i 40 nocy^g, nie jadąc chleba ani nie pijąc wody, **10** Jehowa dał mi dwie kamienne tablice zapisane palcem Bożym. Znajdowały się na nich wszystkie słowa, które Jehowa wypowiedział do was na górze spośród ognia w dniu, kiedy się zgromadziliście^h. **11** Jehowa dał mi te dwie kamienne tablice, tablice przymierza, z końcem 40 dni i 40 nocy. **12** I Jehowa powiedział do mnie: „Zejdź stąd szybko, bo twój lud, który wyprowadziłeś z Egiptu, postąpił niegodziwieⁱ. Prędko zboczyli z drogi, którą nakazałem im iść. Zrobili sobie posąg z metalu^j. **13** Następnie Jehowa rzekł do mnie: „Widzę, że ten lud jest ludem upartym^k. **14** Nie powstrzymuj mnie. Wytracę ich i wymażę z ziemi^l ich imię, a ciebie uczynię narodem potężniejszym i liczniejszym od nich^m”.

15 „Potem zszedłem z góry, mając w rękach dwie tablice przymierzaⁿ. Góra płonęła^o. **16** I zobaczyłem, że zgrzeszyliście przeciw Jehowie, swojemu Bogu. Zrobiliście sobie ciel-

ROZDZ. 9

- a Wj 34:9
Ps 78:8
- b Pwt 9:22
Ps 78:40
Heb 3:16
- c Wj 17:2
Lb 11:4
Lb 16:1, 2
Lb 25:2, 3
Pwt 31:27
- d Wj 32:4, 10
- e Wj 24:12
Wj 31:18
Wj 32:16
- f Wj 24:7
- g Wj 24:18
- h Wj 19:19
Pwt 4:10-13
- i Wj 32:7
- j Wj 32:4
- k Wj 32:9
- l Wj 32:10
- m Wj 32:15
- n Wj 19:18

szpalta 2

- a Wj 20:3, 4
- b Wj 32:19
- c Wj 34:28
- d Wj 32:10
- e Wj 32:11, 14
Ps 106:23
- f Wj 32:2, 21
- g Wj 32:4
- h Wj 32:20
- i Lb 11:3
- j Wj 17:7
- k Lb 11:4, 34
- l Lb 13:26
- m Lb 14:3, 4
- n Pwt 1:32
Ps 106:24, 25
Heb 3:19
- o Wj 34:28
- p Wj 19:5
Ps 135:4

ca z metalu. Szybko zboczyliście z drogi, którą Jehowa nakazał wam iść^a. **17** Chwyciłem więc te dwie tablice, rzuciłem nimi o ziemię i roztrzaskałem na waszych oczach^b. **18** Następnie—tak jak wcześniej—padłem na twarz i leżałem przed Jehową 40 dni i 40 nocy. Nie jadłem chleba ani nie piłem wody^c z powodu całego grzechu, który popełniliście, dopuszczając się niegodziwości w oczach Jehowy i obrażając Go. **19** Byłem przerażony, bo Jehowa zapłonął na was wielkim gniewem^d i chciał was wytracić. Ale i tym razem Jehowa mnie wysłuchał^e.

20 „Również na Aarona Jehowa tak się rozgniewał, że chciał go zgładzić^f, ale w tym czasie błagałem też za nim. **21** A ciecia, którego zrobiliście^g—dowód waszego grzechu—spaliłem, rozkruszyłem i roztarłem na proch, który wsypałem do potoku spływającego z góry^h”.

22 „W Taberzeⁱ, w Massie^j i w Kibrot-Hattaawie^k też pobudzaliście Jehowę do gniewu. **23** Kiedy Jehowa wysłał was z Kadesz-Barne^l, mówiąc: „Wyruszcie i weźcie na własność ziemię, którą z całą pewnością wam dam!”, znów zbuntowaliście się przeciw rozkazowi Jehowy, swojego Boga^m, nie uwierzyliście Muⁿ i Go nie posłuchaliście. **24** Buntujecie się przeciw Jehowie, odkąd was poznałem.

25 „Leżałem więc przed Jehową 40 dni i 40 nocy^o, bo Jehowa powiedział, że was wytraci. **26** Zacząłem błagać Jehowę: „Wszechwładny Panie, Jehowo, nie niszczyć swojego ludu—swojej osobistej własności^p. Ty wyzwoiliłeś go swoją mocą^q, silną

9:26 ^aLub „swojego dziedzictwa”.
^qLub „wielkością”.

9:6, 13 ^aDosł. „o sztywnym karku”.
9:10 ^aLub „w dniu zgromadzenia; w dniu zboru”.
9:14 ^aDosł. „spod nieba”.

ręką wyprowadziłeś go z Egiptu^a. **27** Pamiętaj o swoich sługach: Abrahamie, Izaakowi i Jakubie^b. Nie patrz na upór tego ludu, na jego niegodziwość i grzech^c. **28** W przeciwnym razie mieszkańcy kraju, z którego nas wyprowadziłeś, mogliby powiedzieć: „Jehowa nie był w stanie wprowadzić ich do ziemi, którą im obiecał. Wyprowadził ich na to pustkowie, żeby ich uśmiercić, bo ich znienawidził”^d. **29** A przecież są oni Twoim ludem, Twoją osobistą własnością^e. Ty wyprowadziłeś ich swoją wielką mocą, swym potężnym ramieniem^f.

10 „W tym czasie Jehowa rzekł do mnie: „Wyciosaj dwie kamienne tablice, podobne do pierwszych^g, i wejdź do mnie na górę. Wykonaj też drewnianą Arkę^h. **2** A ja wypiszę na tych tablicach słowa, jakie znajdowały się na tablicach, które roztrzaskałeś. Potem włożysz tablice do Arki”. **3** Wykonałem więc Arkę z drewna akacjowego, wyciosałem dwie kamienne tablice, takie jak pierwsze, i poszedłem z nimi na góręⁱ. **4** A Jehowa wypisał na tych tablicach takie same słowa jak wcześniej^j—Dziesięć Przykazań^k, które wypowiedział do was na górze spośród ognia^l w dniu, kiedy się zgromadziliście^m. Następnie Jehowa mi je dał. **5** Wtedy zszedłem z góryⁿ i tak jak mi nakazał Jehowa, włożyłem te tablice do Arki, którą zrobiłem. I tam pozostają.

6 „Potem Izraelici wyruszyli z Beerot Bene-Jaakan do Mose-ry. Tam umarł Aaron i tam go

9:29 *Lub „Twoim dziedzictwem”. **10:1** *Lub „skrzynię”. **10:4** *Dosl. „Dziesięć Słów”, inaczej Dekalog. *Lub „w dniu zgromadzenia; w dniu zboru”.

ROZDZ. 9

- a Wj 32:11
- b Wj 3:6
Wj 6:8
Pwt 9:5
- c Wj 32:31, 32
- d Wj 32:12
Lb 14:15, 16
- e 1Kl 8:51
Neh 1:10
- f Wj 6:6
Pwt 4:20, 34

ROZDZ. 10

- g Wj 34:1
- h Wj 34:4
- i Wj 32:15
- j Wj 20:1
Wj 34:28
Pwt 4:13
- k Pwt 4:36
Pwt 5:4
- l Wj 19:17
Pwt 5:22
- m Wj 34:29

szpalta 2

- a Lb 20:23, 24
Lb 33:31, 38
- b Lb 20:28
- c Lb 33:33
- d Lb 1:50
Lb 3:6
Lb 8:14
- e Lb 3:30, 31
- f Lb 6:23-27
Pwt 21:5
2Kn 30:27
- g Lb 18:20, 24
Pwt 18:1
- h Wj 24:18
Wj 34:28
- i Wj 32:14
- j Rdz 15:18
- k Mi 6:8
- l Pwt 5:29
- m Pwt 5:33
Joz 22:5
- n Pwt 6:5
Łk 10:27
- o Pwt 6:24
- p 1Kn 29:11
Ps 24:1
Ps 115:16
- q Pwt 4:37

pochowano^a, a obowiązki kapłańskie przejął po nim jego syn Eleazar^b. **7** Stamtąd wyruszyli do Gudgody, a z Gudgody do Jotbaty^c, okolicy pełnej potoków^d.

8 „W tym czasie Jehowa wybrał Lewitów^e, żeby nosili Arkę Przymierza Jehowy^f, żeby pełnili służbę przed Jehową i w Jego imieniu błogosławili lud^g, jak to czynią do dzisiaj. **9** Dlatego Lewi nie otrzymał dziedzictwa pośród swoich braci. Jego dziedzictwem jest Jehowa, tak jak Jehowa, wasz Bóg, mu powiedział^h. **10** A ja pozostałem na górze 40 dni i 40 nocyⁱ, tak samo jak za pierwszym razem, i Jehowa wysłuchał mnie również wtedy^j. Jehowa nie chciał was zniszczyć. **11** Potem Jehowa rzekł do mnie: „Przygotuj lud do wyjazdu i wyrusz na jego czele. Niech idą i wezmą na własność ziemię, którą obiecałem im dać zgodnie z przysięgą złożoną ich praojcom”^k.

12 „A teraz, Izraelu, o co cię prosi Jehowa, twój Bóg^l? Tylko o to, żebyś bał się Jehowy, swojego Boga^m, chodził wszystkimi Jego drogamiⁿ i Go kochał, żebyś służył Jehowie, swojemu Bogu, całym sercem i całą duszą^o. **13** i żebyś przestrzegał przykazań Jehowy i Jego ustaw, które daję ci dzisiaj dla twojego dobra^p. **14** Do Jehowy, waszego Boga, należy niebo, nawet niebo niebios^q, ziemia i wszystko, co na niej^r. **15** Ale bliską więź Jehowa nawiązał tylko z waszymi praojcami. Okazał im miłość i spośród wszystkich ludów wybrał was, ich potomków^s, jak to widać dzisiaj.

10:7 *Lub „dolin potoków; wadi”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Wadi”. **10:12** *Zob. Słowniczek pojęć. **10:14** *Lub „najwyższe niebiosów”.

16 Teraz więc oczyśćcie swoje serca^a i przestańcie być tacy uparci^b. **17** Bo Jehowa, wasz Bóg, to Bóg bogów^c i Pan panów, Bóg wielki, potężny, wzbudzający lęk i podziw, Bóg, który nikogo nie traktuje stronnictw^d ani nie przyjmuje łapówek. **18** On oddaje sprawiedliwość sierocie^e i wdowie^e. On kocha cudzoziemców^f, którzy wśród was mieszkają, i zapewnia im żywność i odzież. **19** Wy też kochajcie cudzoziemców, którzy wśród was mieszkają, bo sami byliście cudzoziemcami w ziemi egipskiej^g.

20 „Jehowy, swojego Boga, macie się bać, Jemu macie służyć^h, do Niego Ignąć i na Jego imię przysięgać. **21** To Jego macie wystawiaćⁱ. Jest to wasz Bóg, który na waszych oczach dokonał dla was rzeczy wielkich, budzących lęk i podziw. **22** Gdy wasi przodkowie przyszli do Egiptu, było ich 70^{*,} a teraz Jehowa, wasz Bóg, sprawił, że jesteście liczni jak gwiazdy na niebie!

11 „Kochajcie Jehowę, swojego Boga^m, zawsze wywiązujcie się z obowiązków wobec Niego i przestrzegajcie Jego ustaw, rozporządzeń i przykazań. **2** Wiedźcie, że dzisiaj zwracam się do was, nie do waszych synów, którzy nie doświadczili ani nie widzieli skarcenia od Jehowy, waszego Bogaⁿ, Jego wielkości^o, silnej ręki^p i potężnego ramienia. **3** Nie widzieli Jego znaków i czynów, których dokonał w Egipcie w związku z faraonem, królem egipskim, i całą jego ziemią^q, **4** tego, jak postą-

10:16 *Dost. „obrzezajcie napletek waszego serca”. ^aDost. „swojego karku nie czynić więcej twardym”. **10:18** *Dost. „chłopcę bez ojca”. **10:22** *Lub „70 dusz”.

ROZDZ. 10

a Pwt 30:6

b Wj 34:9
Pwt 9:6
Pwt 31:27c Wj 18:11
2Kń 2:5
Ps 97:9d Dz 10:34
Rz 2:11e Ps 68:5
Jak 1:27f Kpl 19:10
Pwt 24:14
Ps 146:9g Wj 22:21
Kpl 19:34

h Łk 4:8

i Wj 15:2
Obj 19:6

j 2Sm 7:23

k Rdz 46:27
Wj 1:5
Dz 7:14

l Rdz 15:1, 5

ROZDZ. 11

m Pwt 6:5
Pwt 10:12
Mk 12:30n Pwt 8:5
Heb 12:6o Pwt 5:24
Pwt 9:26

p Wj 13:3

q Pwt 4:34

szpalta 2

a Wj 14:23, 28
Heb 11:29

b Lb 16:1, 32

c Pwt 4:40
Prz 3:1, 2d Wj 3:8
Eze 20:6e Rdz 13:14, 15
Rdz 26:3
Rdz 28:13

f Pwt 1:7

g Pwt 8:7

pił z wojskami Egiptu, z końmi faraona i rydwanami wojennymi—jak sprawił, że podczas pościgu za wami pograżyły się w wodach Morza Czerwonego. Jehowa zniszczył ich raz na zawsze^a. **5** Nie widzieli też, co zrobił dla was^{*} na pustkowiu, zanim przyszlście na to miejsce, **6** ani jak postąpił z Datanem i Abiramem, synami Eliaba, syna Rubena, gdy na oczach całego Izraela otworzyła się ziemia i ich pochłonięła razem z ich domownikami, namiotami, ze wszystkimi ich ludźmi i całym żywym inwentarzem^b. **7** To wy na własne oczy widzieliście wszystkie te potężne czyny Jehowy.

8 „Przestrzegajcie wszystkich przykazań, które wam dzisiaj daję—a wtedy urośnięcie w siłę i weźmiecie na własność ziemię, do której się przeprowadzicie, **9** i będziecie długo żyć^c w tej ziemi mlekiem i miodem płynącej^d, którą Jehowa przysiął dać waszym praojcom i ich potomkom^e.

10 „Ziemia, do której idziecie, żeby ją wziąć na własność, nie jest jak ziemia egipska, z której wyszliście—gdzie wysiewaliście ziarno i nawadnialiście pola za pomocą nóg^{*} jak ogród warzywny. **11** Ziemia, do której się przeprowadzicie, by wziąć ją na własność, ziemia gór i nizin^{*,} pije wodę, która spada z nieba^g. **12** To ziemia, o którą troszczy się Jehowa, wasz Bóg. Czy Jehowy, waszego Boga, stale są na nią zwrócone, od początku do końca roku.

11:5 *Lub „z wami”. **11:10** *Chodzi o nawadnianie gleby za pomocą siły nóg—o poruszanie nogami kół czerpakowych albo otwieranie i zamykanie rowów irygacyjnych. **11:11** *Lub „dolinnych równin”.

13 „Jeśli naprawdę będziecie posłuszni przykazaniom, które wam dzisiaj daję, i będziecie kochać Jehowę, swojego Boga, oraz służyć Mu całym sercem i całą duszą*^a, **14** to On* zapewni waszej ziemi deszcz w wyznaczonym czasie, deszcz jesienny i wiosenny, i będziecie mieli zboże, młode wino i oliwę^b. **15** Sprawi też, że na polach nie zabraknie roślinności dla waszych zwierząt. Wy również będziecie jeść do syta^c. **16** Ale miejcie się na baczności. Nie pozwólcie, żeby wasze serca dały się zwieść na manowce, wskutek czego zaczęlibyście oddawać cześć innym bogom i się im kłaniać^d. **17** W przeciwnym razie Jehowa rozgniewa się na was i zamknie niebo, tak iż nie będzie deszczu^e i ziemia nie wyda plonu. A wtedy szybko wyginiecie z tej wspaniałej ziemi, którą Jehowa wam daje^f.

18 „Niech te słowa przylgną do waszego serca i waszej duszy*. Zawiążcie je sobie na ręce jako przypomnienie i niech będą dla was jak opaska na czoło*^g. **19** Pouczajcie też o nich swoje dzieci, rozmawiajcie o nich, gdy siedzicie w domu, gdy idziecie drogą, gdy się kładzicie i gdy wstajecie^h. **20** Wypiszcie je na odrzwiach swoich domów i na swoich bramach, **21** a wtedy wy i wasi potomkowie będziecie długo żyćⁱ w tej ziemi, którą Jehowa przysiągł dać waszym praojcom—tak długo, jak długo nad ziemią będzie niebo.

22 „Jeśli będziecie ściśle przestrzegać przykazań, które wam daję, jeśli będziecie kochać Jehowę, swojego Boga^k, cho-

11:13, 18 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **11:14** *Dosl. „ja”, odnoszące się do Boga. Tak samo w następnym wersecie. **11:18** *Dosl. „między oczami”.

ROZDZ. 11

- a Pwt 4:29
Pwt 6:5
Pwt 10:12
Mt 22:37
b Kpl 26:4
Pwt 8:7-9
Pwt 28:12
Jer 14:22
c Pwt 8:10
d Pwt 8:19
Pwt 29:18
Heb 3:12
e Pwt 28:15, 23
1Kl 8:35, 36
2Kn 7:13, 14
f Pwt 8:19
g Prz 7:1-3
h Pwt 6:6-9
Prz 22:6
Ef 6:4
i Pwt 4:40
Prz 4:10
j Rdz 13:14, 15
k Pwt 6:5
Łk 10:27

szpalta 2

- a Pwt 10:20
Pwt 13:4
Joz 22:5
b Wj 23:28
Joz 3:10
c Pwt 7:1
Pwt 9:1, 5
d Joz 14:9
e Rdz 15:18
Wj 23:31
f Pwt 7:24
Joz 1:5
g Wj 23:27
Joz 2:9, 10
Joz 5:1
h Pwt 30:15
i Pwt 28:1, 2
Ps 19:8, 11
j Kpl 26:15, 16
Iz 1:20
k Pwt 27:12, 13
Joz 8:33, 34
l Rdz 12:6
m Joz 1:11

dzić wszystkimi Jego drogami i do Niego Ignąć^a, **23** to Jehowa wypędzi przed wami wszystkie te narody^b, narody większe i liczniejsze od was, i zajmiecie ich ziemię^c. **24** Każde miejsce, na którym postawicie swoją stopę, będzie wasze^d. Wasza granica będzie biegła od pustkowia aż po Liban i od rzeki Eufrat do zachodniego morza*^e. **25** Nikt nie zdoła się wam przeciwstawić^f. Jehowa, wasz Bóg, wzbudzi przed wami strach w całej tej ziemi, do której idziecie^g—tak jak wam obiecał.

26 „Daję wam dzisiaj do wyboru: błogosławieństwo i przekleństwo^h. **27** Jeśli będziecie posłuszni przykazaniom Jehowy, swojego Boga, które wam daję, czeka was błogosławieństwoⁱ. **28** Jeśli nie będziecie posłuszni przykazaniom Jehowy, swojego Boga^j, jeśli zboczyście z drogi, którą dzisiaj nakazuję wam iść, i pójdziecie za bogami, których nie znacie, czeka was przekleństwo.

29 „Gdy Jehowa, wasz Bóg, wprowadzi was do tej ziemi, żebyście wzięli ją na własność, to błogosławieństwa ogłosisie* przy górze Garizim, a przekleństwa przy górze Ebal^k. **30** Góry te znajdują się po zachodniej stronie Jordanu, w ziemi Kanaanejczyków mieszkających w Arabie, naprzeciw Gilgal, blisko wielkich drzew More^l. **31** Przeprowadzacie się przecież przez Jordan, żeby wejść do tej ziemi, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg, i wziąć ją na własność^m. Kiedy weźmiecie ją na własność i będziecie w niej mieszkać, **32** starannie wprowadzajcie w czyn wszystkie przepisy

11:24 *Chodzi o Morze Wielkie (Śródziemne). **11:29** *Lub „udzielicie”.

i rozporządzenia, które wam dzisiaj daję^a.

12 „Oto przepisy i rozporządzenia, jakie macie starannie wprowadzać w czyn przez całe swoje życie w ziemi, którą Jehowa, Bóg waszych praojców, da wam na własność. **2** Macie doszczętnie zniszczyć wszystkie miejsca, gdzie narody, które wywłaszczycie, służyły swoim bogom^b—czy to na wysokich górach, czy wzgórzach, czy pod bujnymi drzewami. **3** Ich ołtarze macie zburzyć, święte słupy* roztrząsac^c, święte pale* spalić, a rzeźbione wizerunki ich bogów porozbijać^d. Macie sprawić, by nie pozostał po nich nawet ślad^e.”

4 „Jehowy, swojego Boga, nie wolno wam czcić w taki sposób, jak te narody oddają cześć swoim bogom^f. **5** Idźcie raczej do miejsca, które Jehowa, wasz Bóg, wybierze dla swojego imienia w obrębie waszych plemion i w którym będzie przebywał, i tam oddawajcie Mu cześć^g. **6** To tam macie przynieść swoje całopalenia^h, ofiary ze zwierząt, dziesięcinyⁱ, dary^j, ofiary związane ze ślubami i inne dobrowolne ofiary^k oraz pierwotne sztuki bydła, owiec i kóz^l. **7** Razem ze swoimi domownikami macie tam jeść przed Jehową, swoim Bogiem^m, i cieszyć się owocami swojej pracyⁿ, bo Jehowa, wasz Bóg, wam pobłogosławił.

8 „Nie będziecie już mogli postępować tak, jak postępujemy dzisiaj—gdy każdy robi to, co sam uważa za słuszne, **9** bo jeszcze nie otrzymaliście swojego dziedzictwa i nie zaznaliście wytchnienia^o w ziemi, którą wam

12:3 *Zob. Słowniczek pojęć. ^aLub „wytępić ich imiona”.

ROZDZ. 11

a Pwt 5:32
Pwt 12:32

ROZDZ. 12

b Wj 34:13

c Wj 23:24

d Pwt 7:25

e Wj 23:13
Joz 23:7

f Kpl 18:3
Pwt 12:31

g 2Kn 7:12

h Kpl 1:3

i Pwt 14:22

j Lb 18:19
Pwt 12:11

k 1Kn 29:9
Ezd 2:68

l Pwt 12:17
Pwt 15:19

m Pwt 15:19, 20

n Kpl 23:40
Pwt 12:12, 18

o Wj 14:23, 26
Ps 32:11

Ps 100:2

Flp 4:4
o 1Kl 8:56
1Kn 23:25

szpalta 2

a Joz 3:17

b Pwt 33:28
1Kl 4:25

c Pwt 16:2
Pwt 26:2

d Pwt 14:22, 23

e Pwt 14:26
1Kl 8:66
Neh 8:10

f Lb 18:20, 24
Pwt 10:9
Pwt 14:28, 29
Joz 13:14

g Kpl 17:3, 4
1Kl 12:28

h 2Kn 7:12

i Pwt 12:21

j Rdz 9:4
Kpl 7:26
Kpl 17:10

Dz 15:20, 29

k Kpl 17:13
Pwt 15:23

daje Jehowa, wasz Bóg. **10** Kiedy przepawicie się przez Jordan^a i zamieszkacie w ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam na własność, On z całą pewnością zapewni wam wytchnienie od wszystkich okolicznych wrogów i będziecie mieszkać bezpiecznie^b. **11** Na miejsce, które Jehowa, wasz Bóg, wybierze, żeby tam przebywało Jego imię^c, będziecie przynosić wszystko, co wam nakazuje: swoje całopalenia, ofiary ze zwierząt, dziesięciny^d, dary i wszelkie ofiary związane ze ślubami, które złożycie Jehowie. **12** I będziecie radować się przed Jehową, swoim Bogiem^e—wy, wasi synowie, wasze córki, wasi niewolnicy, wasze niewolnice oraz Lewici przebywający w waszych miastach*, bo oni nie otrzymali wśród was dziedzictwa^f. **13** Uważajcie, żeby nie składać całopaleń w żadnym innym miejscu, które zobaczycie^g. **14** Macie składać całopalenia tylko w miejscu, które Jehowa wybierze na terenie jednego z waszych plemion, i tam macie robić wszystko, co wam nakazuje^h.

15 „Ale kiedy tylko tego zapragniecie*, możecie we wszystkich swoich miastach zarzynac zwierzęta i jeść mięsoⁱ—stosownie do błogosławieństwa Jehowy, waszego Boga, jakiego wam udzieli. Może jeść je czysty i nieczysty, tak jak jecie gazelę i jelenia. **16** Ale krwi nie wolno wam jeść^j. Macie ją wylać na ziemię jak wodę^k. **17** Nie będziecie jeść w swoich miastach dziesięciny ze swojego zboża, z młodego wina i oliwy, pierwotnych sztuk bydła, owiec

12:12 *Dosl. „bramach”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale.

12:15 *Lub „wasza dusza tego zapragnie”.

i kóz^a, żadnej ofiary związanej z jakimś ślubem ani innych dobrowolnych ofiar czy darów. **18** Będziecie to jeść przed Jehową, swoim Bogiem, w miejscu, które Jehowa, wasz Bóg, wybierze^b—wy, wasi synowie, wasze córki, wasi niewolnicy, wasze niewolnice oraz Lewici przebywający w waszych miastach. I będziecie cieszyć się przed Jehową, swoim Bogiem, owocami swej pracy. **19** Uważajcie, żeby nie zaniedbywać Lewitów^c—tak długo, jak długo będziecie mieszkać w swojej ziemi.

20 „Gdy Jehowa, wasz Bóg, powiększy wasze terytorium^d, tak jak wam obiecał^e, i powiecie sobie: „Mam ochotę na mięso^f, to kiedy tylko tego zapagniecie^g, możecie jeść mięso^f. **21** Jeżeli miejsce, które Jehowa, wasz Bóg, wybierze, żeby tam przebywało Jego imię^g, będzie się znajdować daleko, to tak jak wam nakazałem, zarżnięcie sztuki bydła, owce lub kozy, które wam dał Jehowa, i będziecie jeść w swoich miastach, kiedy tylko tego zapagniecie^h. **22** Możecie jeść je tak, jak jeście gazelę i jelenia^h. Może je jeść zarówno czysty, jak i nieczysty. **23** Tylko bądźcie zdecydowani wystrzegać się jedzenia krwiⁱ, bo krew to życie^j i nie wolno wam jeść życia^k wraz z mięsem. **24** Nie wolno wam jeść krwi. Macie ją wylać na ziemię jak wodę^k. **25** Nie jedzcie jej, bo gdy będziecie czynić to, co podoba się Jehowie, będzie się dobrze wiodło wam oraz waszym dzieciom. **26** Na miejsce wybrane przez Jehowę macie przynosić tylko rzeczy świę-

ROZDZ. 12

a Pwt 14:22, 23

b Pwt 12:11
Pwt 14:26c Lb 18:21
Pwt 14:27
2Kn 31:4
Neh 10:38,
39
Mal 3:8

d 1Kl 4:21

e Rdz 15:18
Wj 34:24
Pwt 11:24

f Kpł 11:2-4

g Pwt 14:23
2Kn 7:12

h Pwt 14:4, 5

i Kpł 3:17
Pwt 12:16j Rdz 9:4
Kpł 17:11, 14k Kpł 17:13
Pwt 15:23

szpalta 2

a Kpł 17:11

b Kpł 4:29, 30

c Wj 23:23
Ps 44:2
Ps 78:55d Pwt 7:16
Ps 106:36
Eze 20:28e Kpł 18:3, 21
Kpł 20:2
Pwt 18:10-12
Jer 32:35

f Joz 22:5

g Pwt 4:2
Joz 1:7

ROZDZ. 13

h Iz 8:19
Jer 27:9

i Pwt 8:2

te, które chcecie ofiarować, oraz ofiary związane ze ślubami. **27** Swoje całopalenia—mięso i krew^a—będziecie tam składać na ołtarzu Jehowy, swojego Boga. Krew innych swoich ofiar macie wylewać przed ołtarzem^b Jehowy, swojego Boga, ale mięso możecie jeść.

28 „Dokładajcie starań, by posłusznie trzymać się wszystkich nakazów, które wam daję, bo gdy będziecie czynić to, co podoba się Jehowie, waszemu Bogu, to zawsze będzie się dobrze wiodło wam oraz waszym dzieciom.

29 „Kiedy Jehowa, wasz Bóg, wytraci narody, które wywłaszczacie^c, i będziecie mieszkać w ich ziemi, **30** uważajcie, żeby—gdy już zostaną zniszczone—nie wpaść w sidło. Nie pytajcie o ich bogów: „Jak te narody służyły swoim bogom? My będziemy robić to samo^d. **31** Nie wolno wam w taki sposób oddawać czci swojemu Bogu, Jehowie, bo te narody robiły dla swoich bogów wszystko, czym Jehowa się brzydzi i czego nienawidzi. Paliły nawet dla nich swoich synów i córki^e. **32** Każdy nakaz, który wam daję, macie pilnie wprowadzić w czyn^f. Nie wolno wam nic do niego dodać ani nic z niego ująć^g.

13 „Jeśli pojawi się wśród was prorok lub ktoś, kto przepowiada przyszłość za pomocą snów, i pokaże wam jakiś znak lub proroczy cud, **2** i ten znak lub proroczy cud się spełni, a on powie: „Chodźmy za innymi bogami”—bogami, których nie znamie—, i służy im^h, **3** to nie wolno wam posłuchać tego proroka albo człowieka, który przepowiada przyszłość za pomocą snów^h, bo Jehowa, wasz Bóg, poddaje was próbieⁱ, żeby się przekonać, czy

12:20, 21 *Lub „wasza dusza tego zapagnie”. 12:23 *Lub „dusza”. #Lub „duszy”.

kochacie Jehowę, swojego Boga, całym sercem i całą duszą^a. **4** To za Jehowę, swoim Bogiem, macie chodzić, Jego macie się bać, Jego przykazań przestrzegać i Jego słuchać, to Jemu macie służyć i do Niego Ignąć^b. **5** A tamten prorok lub człowiek, który przepowiada przyszłość za pomocą snów, ma zostać uśmiercony^c, bo zachęcał was do buntu przeciw Jehowie, waszemu Bogu, który was wyprowadził z ziemi egipskiej, wykupił z domu niewoli. Ktoś taki chciał was sprowadzić z drogi, którą Jehowa, wasz Bóg, nakazał wam iść. Macie usunąć spośród siebie zło^d.

6 „Jeśli to twój brat—syn twojej matki—albo twój syn, twoja córka, twoja ukochana żona lub twój bliski przyjaciel* będzie próbować potajemnie cię kuścić: „Chodźmy i służmy innym bogom”^e, bogom, których nie znasz i których nie znali twoi przodkowie, **7** bogom, którym służą narody żyjące dookoła was, czy to blisko, czy daleko, od jednego krańca ziemi do drugiego, **8** nie wolno ci ulec komuś takiemu i go usłuchać^f, nie wolno ci* użalić się nad nim, okazać mu współczucia ani go chronić. **9** Masz go bezwarunkowo zabić^g. Ty pierwszy masz podnieść na niego rękę, żeby go uśmiercić, a dopiero potem cały lud^h. **10** Ukamienujesz goⁱ, bo próbował odciągnąć cię od Jehowy, waszego Boga, który was wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewoli. **11** Wtedy cały Izrael usłyszy o tym i zacznie się bać. I nikt z ludu już nigdy nie dopuści się wśród was takiego zła jak to^j.

13:3, 15 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **13:6** *Lub „przyjaciel, który jest jak twoja własna dusza”. **13:8** *Dosł. „twojemu oku”.

ROZDZ. 13

a Pwt 6:5
Pwt 10:12
Mt 22:37

b Pwt 10:20

c Pwt 18:20

d Pwt 17:2, 3, 7
1Ko 5:13

e 1Kl 11:4
2Pt 2:1

f Gal 1:8

g Wj 22:20
Wj 32:27
Lb 25:5

h Pwt 17:2, 3, 7

i Kpl 20:2, 27

j Pwt 17:13
1Tm 5:20

szpalta 2

a Pwt 19:15
1Tm 5:19

b Pwt 17:4, 5
2Kn 28:6

c Wj 22:20

d Joz 6:18

e Rdz 22:15, 17
Rdz 26:3, 4

f Pwt 6:18

ROZDZ. 14

g Kpl 19:28

12 „Jeśli usłyszycie w jednym z miast, które Jehowa, wasz Bóg, pozwala wam zająć: **13** „Pojawili się wśród was niegodziwi ludzie i próbują zwieść mieszkańców swojego miasta, mówiąc: „Chodźmy i służmy innym bogom”, bogom, których nie znaleźcie”, **14** to macie wniknąć w tę sprawę—dokładnie ją zbadać i wypytać o nią innych^a. Jeśli potwierdzi się, że jest to prawda, że dopuszczono się wśród was tej obrzydliwej rzeczy, **15** to mieszkańców tego miasta macie bezwarunkowo wybić mieczem^b. Macie przeznaczyć na zagładę^c zarówno miasto, jak i wszystko, co w nim jest, w tym również zwierzęta. **16** Cały łup z niego złożycie na środku placu i spalicie miasto, a cały ten łup będzie niczym całopalenie dla Jehowy, waszego Boga. Miasto to na zawsze pozostanie w ruinie. Nigdy nie zostanie odbudowane. **17** Nic oddzielnego na zagładę^d nie wolno wam wziąć dla siebie^e—żeby Jehowa przestał płonąć gniewem i okazał wam miłosierdzie i współczucie, i sprawił, że staniecie się liczni, tak jak przysiągł waszym praojcom^f. **18** Macie być posłuszni* Jehowie, swojemu Bogu, i przestrzegać wszystkich Jego przykazań, które wam dzisiaj daję. W ten sposób będziecie czynić to, co podoba się Jehowie, waszemu Bogu^g.

14 „Jesteście synami Jehowy, swojego Boga. Nie wolno wam robić sobie nacięć na ciele^h ani golić przodu głowy* z powodu jakiejś zmarłej

13:17 *Lub „obłożonego świętą kłatwą”. **13:18** *Lub „macie słuchać głosu”. **14:1** *Dosł. „robić łysiny między oczami”.

osoby^a. **2** Bo jesteście ludem świętym^b dla Jehowy, swojego Boga. Jehowa wybrał was spośród wszystkich ludów na ziemi, żebyście byli Jego ludem, Jego szczególnie^c własnością^c.

3 „Nie wolno wam jeść nic obrzydliwego^d. **4** Oto zwierzęta, które możecie jeść^e: byk, owca, koza, **5** jelen, gazela, sarna, koziorożec, antylopa, dzika owca i górska owca. **6** Możecie jeść każde zwierzę, które ma rozdzielone kopyto i które przeżuwa pokarm. **7** Ale zwierząt, które tylko przeżywają pokarm albo tylko mają rozdzielone kopyto, nie wolno wam jeść. Są to: wielbłąd, zając i góralek—ponieważ przeżywają pokarm, lecz nie mają rozdzielonego kopyta. Są dla was nieczyste^f. **8** Również świnia—ponieważ ma rozdzielone kopyto, lecz nie przeżuwa pokarmu. Jest dla was nieczysta. Nie wolno wam jeść ich mięsa ani dotykać ich padliny.

9 „Oto co możecie jeść ze wszystkiego, co żyje w wodach: wszystko, co ma płetwy i łuski, możecie jeść^g. **10** Ale tego, co nie ma płetw i łusek, nie wolno wam jeść. Jest to dla was nieczyste.

11 „Każdego czystego ptaka możecie jeść. **12** A oto te, których nie wolno wam jeść: orzeł, rybołów, sęp kasztanowaty^h, **13** kania ruda, kania czarna i wszelkie inne gatunki kań, **14** wszelkie gatunki kruków, **15** struś, sowa, mewa, wszelkie gatunki sokołów, **16** pójdzka, sowa uszata, łabędź, **17** pelikan, sęp, kormoran, **18** bocian, wszelkie gatunki czapli, dudek i nietoperz. **19** Wszelkie skrzydlate małe stworzenia*, od

14:2 *Lub „drogocenna”. **14:19** *Lub „wszelkie owady”.

ROZDZ. 14

a Kpl 21:1, 5

b Kpl 19:2
Kpl 20:26
Pwt 28:9
1Pt 1:15c Wj 19:5, 6
Pwt 7:6d Kpl 11:43
Kpl 20:25
Dz 10:14

e Kpl 11:2, 3

f Kpl 11:4-8

g Kpl 11:9, 10

h Kpl 11:13-20

szpalta 2

a Wj 22:31
Kpl 17:15b Wj 23:19
Wj 34:26c Pwt 12:11
Pwt 26:12d Pwt 12:5, 17
Pwt 15:19, 20

e Ps 111:10

f Pwt 12:5, 6

których roi się na ziemi, również są dla was nieczyste. Nie należy ich jeść. **20** Każde czyste stworzenie latające możecie jeść.

21 „Nie wolno wam jeść mięsa żadnego padłego zwierzęcia^a. Możecie je dać cudzoziemcom, którzy mieszkają w waszych miastach^a. Oni mogą je jeść. Albo możecie je sprzedać cudzoziemcom. Bo jesteście ludem świętym dla Jehowy, swojego Boga.

„Nie wolno wam gotować koźlęcia w mleku jego matki^b.

22 „Macie bezwarunkowo składać dziesięcinę ze wszystkiego, co siejacie i co każdego roku zbieracie na swoim polu^c. **23** Dziesięcinę ze swojego zboża, młodego wina i oliwy oraz pierworodne z bydła, owiec i kóz będziecie jeść przed Jehową, swoim Bogiem, w miejscu, które On wybierze, żeby tam przebywało Jego imię^d—tak byście się nauczyli zawsze odczuwać bojaźń przed Jehową, swoim Bogiem^e.

24 „Ale gdyby miejsce, które Jehowa, wasz Bóg, wybierze, żeby tam przebywało Jego imię^f, było dla was zbyt daleko i nie moglibyście odbyć tak długiej podróży, żeby tam zanieść dary (bo przecież Jehowa, wasz Bóg, będzie wam błogosławił), **25** to możecie je spieniężyć i na miejsce, które wybierze Jehowa, wasz Bóg, udać się z pieniędzmi. **26** Następnie możecie wydać te pieniądze, na co tylko będziecie chcieli^g—na bydło, owce, kozy, wino i inne napoje alkoholowe—na wszystko, czego zapagniecie^h. I razem ze swoimi domownikami będziecie jeść

14:21 *Dosl. „bramach”. **14:26** *Lub „na to, czego zapagnie wasza dusza”.
*Lub „czego zapagnie wasza dusza”.

tam przed Jehową, swoim Bogiem, i się radować^a. **27** Nie wolno wam zaniedbywać Lewitów przebywających w waszych miastach^b, bo nie otrzymali oni wórow^c wasz dziedzictwa^c.

28 „Co trzeci rok macie wynieść dziesięciny ze wszystkiego, co w tym roku zebraliście, i złożyć je w bramach swoich miast^d. **29** Wtedy przyjdą Lewici, którzy nie otrzymali wśród was dziedzictwa, cudzoziemcy, którzy wśród was mieszkają, sieroty* i wdowy z waszych miast i będą jeść do syta^e. A dzięki temu Jehowa, wasz Bóg, pobłogosławi wam we wszystkim, co będziecie robić^f.

15 „Co siedem lat macie ogłosić uwolnienie od długów^g. **2** Każdy wierzyciel uwolni wtedy bliźniego od zaciągniętego długu. Nie będzie się domagać spłaty od swojego bliźniego, swojego brata, bo zostanie ogłoszone uwolnienie od długów ku czci Jehowy^h. **3** Od cudzoziemca możecie się domagać spłatyⁱ, ale od swojego brata nie możecie żądać tego, co jest wam winien. **4** Nikt wśród was nie powinien jednak popaść w ubóstwo, bo Jehowa na pewno będzie wam błogosławił^j w ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam na własność jako dziedzictwo— **5** jeśli tylko będziecie pilnie słuchać Jehowy, swojego Boga, i starannie przestrzegać wszystkich przykazań, które wam dzisiaj daję^k. **6** Jehowa, wasz Bóg, będzie wam błogosławił, tak jak obiecał, i będziecie pożyczać* wielu narodom, ale sami nie będziecie musieli się zapożyczać^l. Będziecie panować nad wieloma narodami,

14:29 *Dost. „chłopiec bez ojca”. **15:6** *Lub „pożyczać pod zastaw”.

ROZDZ. 14

a Pwt 12:7

Pwt 26:11

Ps 100:2

b Lb 18:21

2Kn 31:4

1Ko 9:13

c Lb 18:20

Pwt 10:9

d Pwt 26:12

e Wj 22:21

Pwt 10:18

Jak 1:27

f Pwt 15:10

Ps 41:1

Prz 11:24

Prz 19:17

Mal 3:10

Łk 6:35

ROZDZ. 15

g Kpl 25:2

h Pwt 31:10

i Wj 12:43

Pwt 14:21

Pwt 23:20

j Pwt 28:8

k Joz 1:7, 8

Łz 1:19

l Pwt 28:12

szpalta 2

a Pwt 28:13

1Kl 4:24, 25

b Prz 21:13

Jak 2:15, 16

1Jn 3:17

c Kpl 25:35

Prz 19:17

Mt 5:42

Łk 6:34, 35

Gal 2:10

d Pwt 15:1

e Wj 22:22, 23

Pwt 24:14, 15

Prz 11:13

f Dz 20:35

2Ko 9:7

1Tm 6:18

Heb 13:16

g Pwt 24:19

Ps 41:1

h Mt 26:11

i Prz 3:27

Mt 5:42

Łk 12:33

j Wj 21:2

Kpl 25:39

ale one nie będą panować nad wami^a.

7 „Gdyby jednak w ziemi, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg, w jednym z miast ktoś z waszych braci zubożał, nie możecie znieczulić swojego serca i zamknąć przed nim swojej ręki^b. **8** Szeroko otwórzcie przed nim rękę^c i koniecznie pożyczcie* mu to, czego nie ma, tyle, ile potrzebuje. **9** Uważajcie, żeby w waszym sercu nie zrodziła się nikczemna myśl: „Przecież zbliża się siódmy rok, rok uwolnienia od długów”^d. Jeśli okażecie się skąpi i nie dacie nic ubogiemu bratu, a on poskarży się na was Jehowie, staniecie się winni grzechu^e. **10** Macie dać mu szczodrzej, nie z niechęcią*, bo wtedy Jehowa, wasz Bóg, pobłogosławi wam we wszystkim, co będziecie robić^g. **11** Ubodzy zawsze będą w tej ziemi^h. Dlatego wam nakazuję: „Macie otwierać rękę przed potrzebującym, ubogim bratem w waszej ziemi”ⁱ.

12 „Jeśli kupisz kogoś ze swoich braci, Hebrajczyków—mężczyznę lub kobietę—i ktoś taki będzie ci służyć sześć lat, to w siódmym roku go uwolnisz^j. **13** Gdy będziesz go uwalniać, nie możesz go odprawić z pustymi rękami. **14** Hojnie go obdarujesz czymś ze swojej trzody, ze swojego klepiska i z tłoczni oliwnej i winnej. Zrobisz to stosownie do błogosławieństwa, jakiego ci udzieli Jehowa, twój Bóg. **15** Pamiętaj, że wy też byliście niewolnikami w ziemi egipskiej i że Jehowa, wasz Bóg, was wykupił. Właśnie dlatego ci to dziś nakazuje.

15:8 *Lub „pożyczcie pod zastaw”.

15:10 *Lub „niech wasze serce się nie smuci”.

16 „Ale gdyby twój niewolnik czuł się u ciebie bardzo do brze, gdyby pokochał ciebie oraz twoich domowników i powiedział: „Nie chcę od ciebie odchodzić!^a **17** to postawisz go przy drzwiach, weźmiesz szydło i przekłujesz nim jego ucho. I będzie twoim niewolnikiem do końca życia. Tak samo postąpisz ze swoją niewolnicą. **18** Gdy będziesz uwalniać swojego niewolnika, gdy będzie od ciebie odchodził, nie uważaj, że spotyka cię krzywda, bo przecież jego sześćioletnia służba była warta dwa razy tyle, co służba wynajętego pracownika, a Jehowa, twój Bóg, błogosławił ci we wszystkim, co robiłeś.

19 „Każdego pierworodnego samca z bydła, owiec i kóz poświęćcie dla Jehowy, swojego Boga^b. Pierworodnego z bydła* nie wolno wam używać do żadnej pracy, a pierworodnego z owiec i kóz nie wolno wam strzyc. **20** Co roku wy i wasi domownicy będziecie je jeść przed Jehową, swoim Bogiem, w miejscu, które Jehowa wybierze^c. **21** Ale jeśli zwierzę ma jakąś wadę – jest kulawę, ślepe lub ma inną poważną skazę – nie wolno wam ofiarować go Jehowie, swojemu Bogu^d. **22** Będziecie je jeść w swoich miastach*. Może je jeść czysty i nieczysty, tak jak się je gazelę i jelenia^e. **23** Ale jego krwi nie wolno wam jeść^f. Macie ją wylać na ziemię jak wodę^g.

16 „Pamiętajcie o miesiącu abib* i obchodźcie w nim Paschę ku czci Jehowy, swojego Boga^h, bo w miesiącu abib Jehowa, wasz Bóg, wyprowadził was w nocy z Egiptuⁱ. **2** W miejs-

15:19 *Dosl. „pierworodnego byka”. 15:22 *Dosl. „bramach”. 16:1 *Zob. Dodatek B15.

ROZDZ. 15

- a Wj 21:5, 6
b Wj 13:2
Wj 22:30
Lb 3:13
Lb 18:15, 17
c Pwt 12:5, 6
Pwt 14:23
Pwt 16:11
d Kpl 22:20
Pwt 17:1
Mal 1:8
Heb 9:14
e Pwt 12:15
Pwt 14:4, 5
f Rdz 9:4
Kpl 7:26
Dz 15:20, 29
g Kpl 17:10, 13
Pwt 12:16

ROZDZ. 16

- h Wj 12:14
Kpl 23:5
Lb 9:2
Lb 28:16
1Ko 5:7
i Wj 34:18

szpalta 2

- a 1Kl 8:29
b Mt 26:17
c Wj 12:5, 6
2Kn 35:7
d Wj 13:3
Kpl 23:6
Lb 28:17
1Ko 5:8
e Wj 12:33
f Wj 12:14
Wj 13:8, 9
g Wj 12:15
Wj 13:7
h Wj 12:10
Wj 34:25
i Wj 12:3, 6
Lb 9:2, 3
Mt 26:19, 20
j Wj 12:8
2Kn 35:13
k Jn 2:13
Jn 11:55
l Wj 12:16
Kpl 23:8
m Wj 23:16
Wj 34:22
Kpl 23:15
n Lb 28:26
o Pwt 16:17
1Ko 16:2
2Ko 8:12

cu, które Jehowa wybierze, żeby tam przebywało Jego imię^a, życie Jehowie, swojemu Bogu, ofiarę paschalną^b z bydła, owiec lub kóz^c. **3** Nie wolno wam jeść z nią niczego, co jest na zakwasie^d. Przez siedem dni macie jeść praśniki, chleb udręki, bo w pośpiechu wyszliście z ziemi egipskiej^e. Róbcie tak, żeby przez całe życie pamiętać dzień wyjścia z Egiptu^f. **4** Przez siedem dni na całym waszym terytorium nie może być żadnego zaczynu^g. Nie możecie też zostać do rana nic z mięsa zwierzęcia, które będziecie składać w ofierze wieczorem pierwszego dnia^h. **5** Nie możecie składać ofiary paschalnej w dowolnym z miast, które wam daje Jehowa, wasz Bóg. **6** Macie to robić w miejscu, które Jehowa, wasz Bóg, wybierze, żeby tam przebywało Jego imię. Będziecie składać ofiarę paschalną wieczorem, gdy tylko zajdzie słońceⁱ – bo w tym czasie wychodziliście z Egiptu. **7** Przygotujecie ją i zjecie^j w miejscu, które wybierze Jehowa, wasz Bóg^k, a rano będziecie mogli wrócić do swoich namiotów. **8** Sześć dni macie jeść praśniki, a siódmego dnia będzie uroczyste zgromadzenie ku czci Jehowy, waszego Boga. Nie wolno wam wtedy wykonywać żadnej pracy^l.

9 „Od dnia, gdy po raz pierwszy zapuścicie sierp w dojrzałe zboże, odliczycie sobie siedem tygodni^m. **10** Potem będziecie obchodzić Święto Tygodni ku czci Jehowy, swojego Bogaⁿ, składając dobrowolne ofiary stosownie do błogosławieństwa, jakiego wam udzieli Jehowa, wasz Bóg^o. **11** I w miejscu, które Jehowa, wasz Bóg, wybierze,

żeby tam przebywało Jego imię, będziecie radować się przed Jehową, swoim Bogiem—wy, wasi synowie, wasze córki, wasi niewolnicy, wasze niewolnice, Lewici przebywający w waszych miastach*, cudzoziemcy, sieroty[#] oraz wdowy^a. **12** Pamiętajcie, że byliście niewolnikami w Egipcie^b. Przestrzegajcie więc tych przepisów.

13 „Gdy zbierzesz ziarno ze swoich kłepisk oraz oliwę i wino ze swoich łączni, przez siedem dni będziecie obchodzić Święto Szałasów^c. **14** Radujcie się podczas tego święta^d razem ze swoimi synami, córkami, niewolnikami, niewolnicami, Lewitami, cudzoziemcami, sierotami oraz wdowami znajdującymi się w waszych miastach. **15** Siedem dni będziecie obchodzić święto^e ku czci Jehowy, swojego Boga, w miejscu, które Jehowa wybierze, bo Jehowa, wasz Bóg, pobłogosławi wam we wszystkich waszych zbiorach i we wszystkim, co będziecie robić^f. I będziecie się radować^g.

16 „Trzy razy w roku wszyscy mężczyźni mają stanąć przed Jehową, swoim Bogiem, w miejscu, które On wybierze: podczas Święta Przaśników^h, podczas Święta Tygodniⁱ i podczas Święta Szałasów^j. Niech żaden z nich nie staje przed Jehową z pustymi rękami. **17** Dar każdego ma być proporcjonalny do błogosławieństwa, jakiego wam udzieli Jehowa, wasz Bóg^k.

18 „W każdym plemieniu— we wszystkich miastach*, które wam daje Jehowa, wasz Bóg— macie wyznaczyć sobie sędziów^l i innych zwierzchników, którzy będą sędzić lud w sposób prawy.

16:11, 18 *Dosl. „bramach”. **16:11** [#]Dosl. „chłopiec bez ojca”.

ROZDZ. 16

a Pwt 12:5-7

b Wj 3:7
Pwt 5:15c Wj 23:16
Kpl 23:34
Lb 29:12
Pwt 31:10, 11
Jn 7:2d Pwt 12:12
Neh 8:10, 17
Kzn 5:18e Kpl 23:36, 40
Neh 8:18f Pwt 7:13
Pwt 28:8
Pwt 30:16g Flp 4:4
1Ts 5:16

h Wj 23:14, 15

i Pwt 16:10

j Pwt 16:13

k 2Ks 8:12

l Wj 18:25, 26
Pwt 1:16
2Kn 19:4, 5

szpalta 2

a Wj 23:2
Kpl 19:15

b Pwt 1:17

c Wj 23:8
1Sm 12:3
Kzn 7:7

d Mi 6:8

e Wj 34:13

f Wj 23:24
Kpl 26:1
Pwt 12:3

ROZDZ. 17

g Kpl 22:20
Pwt 15:21
Mal 1:8h Pwt 4:23
Pwt 13:6-9

i Pwt 4:19

j Pwt 13:12-15

k Jn 7:51

l Pwt 13:6, 10

19 Nie wolno wam wypaczać sprawiedliwości^a. Nie bądźcie stronniczy^b ani nie przyjmujcie łapówki, bo łapówka zaślepią mędrców^c i wypacza słowa prawych. **20** O sprawiedliwość macie zabiegać, tylko o sprawiedliwość^d—żeby móc pozostać przy życiu i wziąć na własność ziemię, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg.

21 „W pobliżu ołtarza, który zbudujecie dla Jehowy, swojego Boga, nie będziecie sędzić żadnych drzew mających służyć za święte pale^{*e}.

22 „Nie wolno wam stawiać świętych słupów^{*f}, bo Jehowa, wasz Bóg, tego nienawidzi.

17 „Nie wolno wam składać Jehowie, swojemu Bogu, ofiary z byka czy owcy, które mają jakąkolwiek wadę, bo byłoby to obrzydliwością dla Jehowy, waszego Boga^g.

2 „Jeżeli w jednym z miast, które wam daje Jehowa, wasz Bóg, znajdzie się wśród was ktoś—mężczyzna lub kobieta—kto dopuszcza się czegoś złego w oczach Jehowy, waszego Boga, i narusza Jego przymierze^h, **3** kto zaczyna oddawać cześć innym bogom, kto kłania się słońcu, księżycowi, całemu wojsku niebaⁱ—wbrew mojemu zakazowi— **4** i jeżeli zostanie wam to zgłoszone albo się o tym dowiecie, to macie dokładnie zbadać tę sprawę. Gdy się potwierdzi^k, że jest to prawda, że ktoś dopuszcza się w Izraelu tej obrzydliwości, **5** to takiego mężczyznę lub kobietę zaprowadźcie do bram miasta, a potem ukamienujecie^l. **6** Ten, kto zasługuje na śmierć, ma zostać uśmiercony na podstawie ze-

16:21, 22 * Zob. Słowniczek pojęć.

znać* dwóch lub trzech świadków^a. Nie wolno go uśmiercić na podstawie zeznania jednego świadka^b. **7** Najpierw to właśnie świadkowie podniosą na niego rękę, żeby go uśmiercić, a dopiero potem cały lud. Macie usunąć spośród siebie zło^c.

8 „Jeżeli w jednym z waszych miast wyniknie jakaś trudna sprawa, której sami nie będziecie mogli rozstrzygnąć, na przykład związana z przelewem krwi^d, wysunięciem jakiegoś roszczenia czy dopuszczeniem się przemocy albo jakaś inna sprawa będąca przedmiotem sporu, to macie udać się na miejsce, które wybierze Jehowa, wasz Bóg^e. **9** Tam zwróćcie się z tą sprawą do kapłanów lewickich i do sędziego^f, który będzie wtedy urzędował, a oni przekażą wam rozstrzygnięcie^g. **10** Potem postąpicie zgodnie z decyzją, jaką ogłoszą wam w miejscu, które wybierze Jehowa. Macie starannie zastosować się do wszystkiego, co powiedzą. **11** Postąpicie zgodnie z tym rozstrzygnięciem i zgodnie z prawem, na które wam wskażą^h. Nie wolno wam odstąpić od tego ani na prawo, ani na lewoⁱ. **12** Człowiek, który zachowa się zuchwale i nie posłucha kapłana pełniącego służbę dla Jehowy, waszego Boga, ani sędziego, musi umrzeć^j. Macie usunąć z Izraela zło^k. **13** Cały lud o tym usłyszy i się zleknie, i już nie będzie postępować zuchwale^l.”

14 „Gdy wejdziecie do ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam na własność, gdy już w niej zamieszkacie i powiecie: „Ustanówmy nad sobą króla, jak wszystkie okoliczne narody”^m,

17:6 *Dost. „ust”.

ROZDZ. 17

a Mt 18:16
Jn 8:17
1Tm 5:19
Heb 10:28

b Lb 35:30
Pwt 19:15

c Pwt 13:5
1Ko 5:13

d Lb 35:11

e Pwt 12:5
1Ki 3:16, 28
Ps 122:2, 5

f 1Sm 7:15, 16

g Pwt 19:17
Pwt 21:5

h Mal 2:7

i Pwt 5:32
Pwt 12:32

j Prz 11:2
Heb 10:28

k Pwt 13:5
1Ko 5:13

l Pwt 13:11
Pwt 19:20

m 1Sm 8:5, 20
1Sm 10:19

szpalta 2

a 1Sm 9:17
1Sm 10:24
1Sm 16:12, 13

b Pwt 20:1
2Sm 8:4
Ps 20:7
Prz 21:31

c Iz 31:1

d 1Ki 11:1-3
Neh 13:26

e Hi 31:24, 28
1Tm 6:9

f Pwt 31:9, 26
2Ki 22:8

g 2Kn 34:18

h Ps 1:2
Ps 119:97

ROZDZ. 18

i Lb 18:20, 24
Pwt 10:9
Joz 13:14, 33
1Ko 9:13

15 to ma to być tylko taki król, którego wybierze Jehowa, wasz Bóg^a. Ma to być król spośród waszych braci. Nie wolno wam ustanowić nad sobą cudzoziemca, który nie jest waszym bratem. **16** Nie powinien on sobie nabywać wielu koni^b ani wysyłać ludzi do Egiptu, żeby je stamtąd sprowadzali^c, bo Jehowa wam powiedział: „Nigdy nie wracajcie do Egiptu”. **17** Niech też nie bierze sobie wielu żon, żeby jego serce nie zwiodło go na manowce^d. I niech nie gromadzi wielkiej ilości srebra ani złota^e. **18** A gdy zasiądzie na królewskim tronie, ma sobie sporządzić na zwoju odpis Prawa, które jest pod opieką kapłanów lewickich^f.

19 „Ma go mieć stale u siebie i czytać go przez wszystkie dni swojego życia^g, żeby się nauczyć bać Jehowy, swojego Boga, i stosować się do wszystkich słów tego Prawa, przestrzegając wszystkich tych przepisów^h. **20** Dzięki temu jego serce nie będzie się wynosiło nad jego braci, a on sam nie odstąpi od tych przykazań ani na prawo, ani na lewo. Wtedy on i jego synowie będą długo panować w królestwie Izraela.

18 „Kapłani lewicy, podobnie jak całe plemię Lewiego, nie otrzymają wśród Izraela żadnego działu, żadnego dziedzictwa. Będą jeść ofiary dla Jehowy spalane w ogniu, Jego działⁱ. **2** Nie otrzymają żadnego dziedzictwa pośród swoich braci, bo to Jehowa jest ich dziedzictwem, tak jak im powiedział.

3 „Oto do czego będą mieć prawo z ofiar składanych przez lud: Gdy ktośłoży w ofierze byka czy owcę, ma dać kapłanowi

łopatkę, szczęki i żołądek. **4** Będziecie im przekazywać zboże, oliwę i młode wino z pierwszych zbiorów* oraz wełnę z pierwszego strzyżenia owiec^a. **5** Jehowa, wasz Bóg, wybrał ich i ich synów spośród wszystkich waszych plemion, żeby zawsze pełnili służbę w imieniu Jehowy^b.

6 „Jeżeli Lewita opuści jedno z miast izraelskich, w którym dotąd mieszkał^c, i zapagnie* przyjść na miejsce, które Jehowa wybierze^{ad}, **7** to może tam pełnić służbę w imieniu Jehowy, swojego Boga, tak samo jak wszyscy jego bracia, Lewici, którzy usługują tam przed Jehową^e. **8** Będzie otrzymywał taką samą część jedzenia jak oni^f, bez względu na to, ile uzyska ze sprzedaży rodzinnej własności.

9 „Gdy wejdziecie do ziemi, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg, nie wolno wam naśladować obrzydliwych zwyczajów tych narodów^g. **10** Nie może być wśród was nikogo, kto swojego syna lub córkę oddaje na spalenie w ogniu^h, kto zajmuje się wróżbiarstwemⁱ lub magią^j, kto wypatruje znaków wróżebnych^k, uprawia czary^l, **11** rzuca na innych zaklęcia, zasięga rady u medium spirytystycznego^m albo u wróżbityⁿ ani nikogo, kto wypytuje się umarłych^o. **12** Bo każdy, kto tak robi, budzi w Jehowie obrzydzenie. To właśnie z powodu tych obrzydliwych zwyczajów Jehowa, wasz Bóg, wypędza te narody przed wami. **13** Macie okazać się nienaganni wobec Jehowy, swojego Boga^p.

18:4 *Dost. „pierwocin”. **18:6** *Lub „jego dusza zapagnie”. ^a Czyli na miejsce, które Jehowa wybierze na ośrodek wielbienia Go. **18:10** *Dost. „przeprowadza przez ogień”.

ROZDZ. 18

- a Wj 23:19
 Lb 18:8, 12
 2Kn 31:4
 Neh 12:44
 b Wj 28:1
 Lb 3:10
 Pwt 10:8
 c Lb 35:2
 d Pwt 12:5, 6
 Pwt 16:2
 Ps 26:8
 e 2Kn 31:2
 f Kpl 7:10
 g Kpl 18:26
 Pwt 12:30
 h Pwt 12:31
 2Kl 16:1, 3
 2Kn 28:1, 3
 Ps 106:35-37
 Jer 32:35
 i 2Kl 17:17
 Dz 16:16
 j Kpl 19:26
 Dz 19:19
 k Eze 21:21
 l Wj 22:18
 m Kpl 20:27
 1Kn 10:13
 n Kpl 19:31
 o 1Sm 28:7-11
 Iz 8:19
 Gal 5:19, 20
 p Mt 5:48
 2Pt 3:14

szpalta 2

- a Kpl 19:26
 2Kl 21:1, 2, 6
 b Joz 13:22
 c Rdz 49:10
 Lb 24:17
 Łk 7:16
 Jn 1:45
 Jn 6:14
 Dz 3:22
 Dz 7:37
 d Wj 19:17
 e Wj 20:19
 f Wj 34:28
 Lb 12:3
 Mt 4:1, 2
 Mt 11:29
 Jn 5:46
 g Jn 17:8
 h Jn 12:49
 Heb 1:2
 i Dz 3:23
 j Pwt 13:1-5
 Jer 28:11-17

ROZDZ. 19

- k Pwt 7:1
 Pwt 9:1

14 „Narody, które wywłaszczacie, słuchały uprawiających magię^a i wróżbiarstwo^b, ale Jehowa, wasz Bóg, nie pozwala wam tego robić. **15** Jehowa, wasz Bóg, powoła spośród waszych braci proroka takiego jak ja. Jego macie słuchać^c. **16** Będzie to odpowiedź na prośbę, którą skierowaliście do Jehowy, swojego Boga, przy Horebie w dniu, kiedy się zgromadziliście^{cd}. Powiedzieliście wtedy: „Niech już nie słyszymy głosu Jehowy, naszego Boga, ani nie widzimy tego wielkiego ognia, bo umrzemy”^e. **17** Wówczas Jehowa rzekł do mnie: „To, co powiedzieli, jest słuszne. **18** Powołam spośród ich braci proroka takiego jak ty^f i włożę swoje słowa w jego usta^g. Będzie mówił im wszystko, co mu nakazę^h. **19** Tego, kto nie posłucha słów, które będzie on wypowiadał w moim imieniu, pociągnę do odpowiedzialności”.

20 „Jeżeli jednak jakiś prorok zachwale wypowie w moim imieniu słowa, których nie nakażalem mu wypowiadać, lub będzie przemawiał w imieniu innych bogów, to taki prorok umrze”. **21** Ale może sobie pomyślicie: „Skąd mamy wiedzieć, że te słowa nie pochodzą od Jehowy?”. **22** Jeśli prorok powie coś w imieniu Jehowy, a to się nie spełni, to znaczy, że Jehowa tego nie mówił. Prorok postąpił zachwale. Nie bójcie się goⁱ.

19 „Gdy Jehowa, wasz Bóg, wytraci narody, których ziemię Jehowa, wasz Bóg, wam daje, gdy je wywłaszczycie i zamieszkacie w ich miastach i w ich domach^k, **2** wtedy w tej ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam na własność, wyznaczycie

18:16 *Lub „w dniu zgromadzenia; w dniu zboru”.

cie sobie trzy miasta^a 3 i ziemię, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam na własność, podzielicie na trzy części. Macie zadbać o drogi prowadzące do tych miast, żeby do jednego z nich mógł uciec człowiek, który kogoś zabije.

4 „Zabójca może uciec do takiego miasta i pozostać przy życiu, gdy zabije swojego bliźniego nieumyślnie, a wcześniej nie żywił do niego nienawiści^b, 5 na przykład gdy pójdzie z kimś do lasu po drewno i zamachnie się siekierą, żeby ściąć drzewo, a ostrze^{*} siekiery spadnie z trzonka i uderzy tego kogoś, tak iż on umrze. Wtedy żeby pozostać przy życiu, zabójca powinien uciec do jednego z tych miast^c. 6 Gdyby droga do miasta była zbyt daleka, mściciel krwi^d, pałając gniewem^{*}, mógłby ruszyć za nim w pościg, dogonić go i zabić, chociaż nie zasługiwał on na śmierć, bo wcześniej nie żywił do bliźniego nienawiści^e. 7 Dlatego nakazuje wam: „Wyznaccie sobie trzy miasta’.

8 „Kiedy Jehowa, wasz Bóg, powiększy wasze terytorium, jak przysiągł waszym praojcom^f, i da wam całą tę ziemię, którą obiecał dać waszym praojcom^g— 9 a zrobi to, jeśli będziecie wiernie przestrzegać wszystkich przykazań, które wam dzisiaj daję, kochać Jehowę, swojego Boga, i zawsze chodzić Jego drogami^h—to do tych trzech miast dodacie sobie trzy inne’. 10 Dzięki temu w ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam jako dziedzictwo, nie zostanie przelana żadna niewinna krewⁱ i nie obciążycie się winą krwi^k.

19:5 *Lub „głowica”. 19:6 *Dosl. „ponieważ jego serce się rozpało”.

ROZDZ. 19

a Lb 35:14
Joz 20:7,9

b Lb 35:15
Pwt 4:42

c Lb 35:25

d Lb 35:12,19

e Joz 20:4,5

f Rdz 15:18
Wj 23:31
Pwt 11:24

g Rdz 28:14

h Pwt 11:22,23

i Joz 20:7,8

j Prz 6:16,17

k Pwt 21:6-9

szpalta 2

a 1Jn 3:15

b Rdz 9:6
Wj 21:12
Lb 35:16
Pwt 27:24

c Kpl 24:17,21
Lb 35:33
2Sm 21:1

d Pwt 27:17

e Lb 35:30
Pwt 17:6

f Mt 18:16
Jn 8:17
2Ks 13:1
1Tm 5:19

g Wj 23:1
1Kl 21:13
Mk 14:56

h Pwt 17:8,9

i Pwt 13:14
Pwt 17:4
2Kn 19:6

j Prz 19:5

k Pwt 21:20,21
Pwt 24:7
1Ko 5:13

l Pwt 13:11
Pwt 17:13
1Tm 5:20

11 „Ale gdyby ktoś nienawidził swojego bliźniego^a i czyhał na niego, żeby go zaatakować, i śmiertelnie go^{*} ranił, a potem uciekł do jednego z tych miast, 12 to starsi z jego miasta sprawdzą go stamtąd, wydadzą w ręce mściciela krwi i będzie musiał umrzeć^b. 13 Nie wolno wam^{*} się nad nim użalić. Macie usunąć z Izraela winę za przełanie niewinnej krwi^c, żeby wam się dobrze wiodło.

14 „Kiedy otrzymacie swoje dziedzictwo w ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam na własność, nie wolno wam przesuwac znaków granicznych swojego bliźniego^d, które wyznaczają wasi przodkowie.

15 „Jeden świadek nie wystarczy, żeby obciążyć kogoś winą za jakieś wykroczenie lub grzech^e. Każda taka sprawa ma być potwierdzona zeznaniami^{*} dwóch lub trzech świadków^f. 16 Jeżeli jakiś świadek ma złe zamiary i zezna przeciw komuś, oskarżając go o jakieś wykroczenie^g, 17 to obie te osoby, między którymi toczy się spór, staną przed Jehową, przed kapłanami i sędziami pełniącymi wtedy służbę^h. 18 Sędziowie dokładnie zbadają sprawęⁱ i jeśli człowiek, który złożył zeznanie, okazał się fałszywym świadkiem, jeśli fałszywie oskarżył swojego brata, 19 to macie postąpić z nim tak, jak on zamierzał postąpić ze swoim bratem^j. Macie usunąć spośród siebie zło^k. 20 Gdy inni to usłyszą, będą się bać i już nigdy nikt wśród was nie dopuści się takiego zła^l. 21 Nie wolno wam^{*}

19:11 *Lub „jego duszę”. 19:13, 21 *Dosl. „twojemu oku”. 19:15 *Dosl. „ustami”.

się użalić^a; życie* należy dać za życie*, oko za oko, ząb za ząb, rękę za rękę, nogę za nogę^b.

20 „Kiedy pójdziecie na wojnę ze swoimi wrogami i zobaczycie ich konie, rydwany wojenne i wojska liczniejsze niż wasze, nie bójcie się ich, bo z wami jest Jehowa, wasz Bóg, który was wyprowadził z ziemi egipskiej^c. **2** Zanim wyruszyście do walki, kapłan wyjdzie do ludu i przemówi do niego^d. **3** Powie: „Słuchaj, Izraelu. Wyruszać do walki ze swoimi wrogami. Nie upadajcie na duchu. Nie bójcie się ich, nie przerażajcie się ani nie drżycie z ich powodu, **4** bo z wami idzie Jehowa, wasz Bóg, by walczyć za was z waszymi wrogami i was wybawić^e.”

5 „A zwierzchnicy powiedzą do ludu: „Czy ktoś zbudował nowy dom i nie zdążył w nim zamieszkać? Niech do niego wróci, bo mógłby zginąć w walce i ktoś inny by w nim zamieszkał. **6** Czy ktoś zasadził winnicę, a nie zaczął zbierać z niej owoców? Niech wróci do swojego domu, bo mógłby zginąć w walce i ktoś inny zacząłby zbierać z niej owoce. **7** Czy ktoś zaręczył się z kobietą, ale nie zdążył się z nią ożenić? Niech wróci do swojego domu^f, bo mógłby zginąć w walce i z tą kobietą ożeniłby się ktoś inny^g. **8** Zwierzchnicy powiedzą jeszcze do ludu: „Czy ktoś się boi? Czy ktoś upadł na duchu?^h Niech wróci do swojego domu, bo mógłby sprawić, że serca jego braci struchleją* jak jego własne serceⁱ. **9** Gdy zwierzchnicy przestaną mówić do ludu, wyznaczą dowódców, żeby poprowadzili wojska.

19:21 *Lub „duszę”. **20:8** *Dosl. „stopnieją”.

ROZDZ. 19

a Pwt 19:13

b Wj 21:23-25

Kpl 24:20

Mt 5:38

ROZDZ. 20

c Pwt 3:22

Pwt 31:6

Ps 20:7

Prz 21:31

d Lb 31:6

e Wj 14:14

Joz 23:10

f Pwt 24:5

g Sdz 7:3

h Lb 13:33

Lb 14:1-3

Lb 32:9

Pwt 1:28

szpalta 2

a Joz 11:19

b Kpl 25:44, 46

Joz 9:22, 27

c 2Kn 14:13

d Joz 22:8

e Joz 6:17

Joz 10:28

Joz 11:11

f Pwt 7:1

g Wj 34:15

Pwt 7:4

Joz 23:12, 13

Iz 2:6

1Ko 5:6

1Ko 15:33

10 „Kiedy zbliżycie się do jakiegoś miasta, żeby z nim walczyć, najpierw ogłosiscie mu warunki pokoju^a. **11** Jeśli jego mieszkańcy zaakceptują wasze warunki pokoju i otworzą przed wami bramy, to odtąd wszyscy oni będą wykonywać dla was pracę przymusową i wam służyć^b. **12** Ale jeśli nie będą chcieli zawrzeć z wami pokoju, lecz wypowiedzą wam wojnę, to macie oblegać to miasto, **13** a Jehowa, wasz Bóg, z całą pewnością wyda je w wasze ręce i wszystkich mężczyzn z niego zabijecie mieczem. **14** A kobiety, dzieci, żywy inwentarz i wszystko, co jest w mieście – cały łup – weźmiecie dla siebie^c. I będziecie jeść z łupu zdobytego na swoich wrogach, których wam wydał Jehowa, wasz Bóg^d.”

15 „Tak postąpicie ze wszystkimi miastami bardzo odległymi od was, które nie należą do miast okolicznych narodów. **16** Ale w miastach ludów, które Jehowa, wasz Bóg, daje wam jako dziedzictwo, nie wolno wam nikogo* zachować przy życiu^e. **17** Hetytów, Amorytów, Kanańczyków, Peryzzytów, Chiwwitów i Jebusytów macie doszczętnie zniszczyć^f – tak jak wam nakazał Jehowa, wasz Bóg – **18** żeby was nie uczyli wszystkich tych obrzydliwych rzeczy, które robią dla swoich bogów, i nie sprawili, że będziecie grzeszyć przeciw Jehowie, swojemu Bogu^g.”

19 „Gdy będziecie oblegać jakieś miasto, żeby je zdobyć, i przez długi czas będziecie z nim walczyć, nie wolno wam

20:16 *Dosl. „niczego, co oddycha”.

20:17 *Lub „przeznaczyć na zagładę”.
Zob. Słownikzek pojęć.

niszczyć jego drzew, podnosząc na nie siekiere. Możecie jeść ich owoce, ale nie wolno wam ich ścinać^a. Bo czy mielibyście walczyć z drzewami, jak gdyby były ludźmi? **20** Możecie niszczyć tylko te drzewa, o których wiecie, że nie rodzą jadalnych owoców. Możecie je ścinać i budować z nich umocnienia oblężnicze przeciwko miastu, które toczy z wami wojnę, dopóki ono nie upadnie.

21 „Gdyby w ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam na własność, znaleziono na polu kogoś zabitego i nie byłoby wiadomo, kto go zabił, **2** to wasi starsi i sędziowie^b pójdą tam i zmierzą odległość, jaka dzieli ciało zabitego od okolicznych miast, **3** i ustalą, które miasto jest najbliżej. Następnie starsi z tego miasta wezmą ze stada jałówkę, której jeszcze nigdy nie używano do pracy, której nigdy nie zaprzęgano w jarzmo, **4** zaprowadzą ją do doliny*, w której płynie woda—tam, gdzie nie uprawiano ani nie obsiewano ziemi—i złamią jej kark^c.

5 „Przyjdą też kapłani, Lewici, bo Jehowa, wasz Bóg, wybrał ich, żeby pełnili dla Niego służbę^d, żeby w imieniu Jehowy błogosławili lud^e i oznajmiali, jak należy rozstrzygnąć każdą sporną sprawę związaną z użyciem przemocy^f. **6** Potem wszyscy starsi z miasta, najbliżej którego leży zabity, umyją ręce^g nad jałówką, której złamano kark w dolinie, **7** i oświadczą: „Nasze ręce nie przelały tej krwi ani nasze oczy nie widziały, jak została przelana. **8** Jehowo, nie obciążaj odpowiedzialnością za to swojego ludu, Izrae-

21:4 *Lub „wadi”. Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 20
a Neh 9:25

ROZDZ. 21
b Pwt 16:18

c Lb 35:33

d Wj 28:1

e Lb 6:23-27
1Kn 23:13

f Pwt 17:8, 9

g Ps 26:6
Mt 27:24

szpalta 2

a 2Sm 7:23

b Iz 26:21
Jer 26:15

c Lb 31:9
Pwt 20:13, 14

d Lb 20:29
Pwt 34:8

e Pwt 24:1

f Rdz 29:30, 33

la, który wykupiłeś^a. Nie pozwól, żeby na Twój lud, Izraela, spadła wina za przelanie niewinnej krwi^b. I wina krwi przestanie na nich ciążyć. **9** W ten oto sposób—gdy uczynicie to, co słuszne w oczach Jehowy—uwolnicie się od winy za przelanie niewinnej krwi.

10 „Gdy wyruszyście na wojnę ze swoimi wrogami i Jehowa, wasz Bóg, da wam zwycięstwo, i uprowadzicie ich do niewoli^c, **11** a ktoś z was zobaczy wśród jeńców piękną kobietę, która mu się spodoba i z którą zechce się ożenić, **12** to może ją przyprowadzić do swojego domu. A ona ogoli sobie głowę, przytnie paznokcie, **13** zdejmie ubranie, w którym wzięto ją do niewoli, i zamieszka w jego domu. Przez cały miesiąc będzie opłakiwać swojego ojca i matkę^d, po czym on będzie mógł z nią współżyć—stanie się jej mężem, a ona jego żoną. **14** Gdyby jednak nie był z niej zadowolony, to pozwoli jej odejść tam^e, dokąd będzie chciała^f. Ale nie wolno mu jej sprzedawać ani potraktować surowo, bo ją upokorzył.

15 „Jeśli jakiś mężczyzna ma dwie żony i jedną kocha bardziej niż drugą*, a one obie urodzą mu synów, przy czym pierworodny będzie synem tej niekochanej^f, **16** to w dniu, w którym ten człowiek będzie przekazywał synom swoje dziedzictwo, nie może kosztem pierworodnego syna niekochanej żony potraktować jak pierworodnego syna tej, którą kocha. **17** Ma uznać za pierworodnego syna niekochanej żony i dać mu podwójną część ze wszystkiego, co

21:14 *Lub „zgodnie z pragnieniem jej duszy”. **21:15** *Dost. „dwie żony, jedną kochaną, a drugą nienawidzoną”.

ma, bo to on jest jego pierwszym dzieckiem* i to jemu przysługuje prawo pierworodnego^a.

18 „Jeśli jakiś człowiek ma syna upartego i buntowniczego, który nie jest posłuszny ojcu ani matce^b—choć próbują go korygować, on nie chce ich słuchać^c— **19** to ojciec i matka zaprowadzą go do starszych w bramie jego miasta **20** i powiedzą do nich: „Nasz syn jest uparty, buntowniczy i nie chce nas słuchać. To żarłok^d i pijak^e. **21** Wtedy wszyscy mieszkańcy tego miasta go ukamienują. W ten sposób usuniecie spośród siebie zło, a cały Izrael usłyszy o tym i będzie się bał^f.”

22 „Jeśli ktoś popełni grzech zasługujący na wyrok śmierci i zostanie uśmiercony^g, i zawieszony na palu^h, **23** to jego zwłoki nie mogą pozostać na palu przez całą nocⁱ. Koniecznie pochowajcie go w tym samym dniu, bo ten, kto zawisł na palu, jest przeklęty przez Boga^j. Nie wolno wam kłaść ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam jako dziedzictwo^k.”

22 „Jeśli zobaczysz, że byk lub owca twojego brata się zgubiły, nie możesz przejść obok tego obojętnie^l. Masz koniecznie odprowadzić takie zwierzę do swojego brata. **2** A jeśli twój brat nie mieszka w pobliżu albo jeśli go nie znasz, to zaprowadzisz zwierzę do swojego domu i pozostanie u ciebie, dopóki twój brat nie przyjdzie go szukać. Wtedy mu je zwrócisz^m. **3** Tak samo postąpisz z jego osłem, jego ubraniem—z czymkolwiek, co on zgubił, a ty znalazłeś. Nie możesz przejść obok tego obojętnie.

21:17 *Lub „początkiem jego siły rodowej”.

ROZDZ. 21

a Rdz 25:31
2Kn 21:3

b Wj 20:12
Pwt 27:16
Prz 1:8
Ef 6:1

c Pwt 8:5
Prz 13:24
Prz 19:18
Prz 23:13
Heb 12:9

d Prz 28:7

e Rz 13:13
1Ko 6:10
Ef 5:18

f Pwt 13:10, 11

g Lb 25:5

h Joz 10:26
Dz 10:39

i Joz 8:29
Jn 19:31

j Gal 3:13

k Lb 35:34

ROZDZ. 22

l Wj 23:4

m Mt 7:12

szpalta 2

a Wj 23:5
Kpl 19:18
Łk 10:27
Gal 6:10

b Kpl 22:28
Ps 145:9
Prz 12:10
Mt 10:29

c 2Sm 11:2
Dz 10:9

d Kpl 19:19

e Prz 12:10

f Kpl 19:19

g Lb 15:38
Mt 23:2, 5

4 „Jeśli zobaczysz, że osioł lub byk twojego brata upadł na drodze, nie możesz przejść obok tego obojętnie. Masz koniecznie pomóc bratu podnieść zwierzę^a.”

5 „Kobiecie nie wolno nosić ubrań męskich, a mężczyźni nie damskich. Bo każdy, kto tak robi, budzi obrzydzenie w Jehowie, swoim Bogu.

6 „Jeśli idąc drogą, zobaczysz na drzewie albo na ziemi ptasie gniazdo, w którym matka siedzi z pisklętami lub w którym wysiaduje jajka, to nie wolno ci zabrać matki razem z młodymi^b. **7** Młode możesz sobie wziąć, ale matkę masz koniecznie wypuścić. Rób tak, a będzie ci się dobrze wiodło i będziesz długo żyć.

8 „Jeśli zbudujesz dom, zrób na dachu balustradę^c, żeby—gdyby ktoś z niego spadł—nie obciążyć swojego domu winą krwi.

9 „Nie wolno ci obsiewać winnicy dwoma rodzajami ziarna^d. W przeciwnym razie to, co zbierzesz z winorośli, jak również wszystko, co wyrośnie z tego drugiego ziarna, trzeba będzie oddać na rzecz sanktuarium.

10 „Gdy idziesz orać, nie wolno ci zaprzęgać byka razem z osłem^e.”

11 „Nie wolno ci nosić ubrania utkanego z wełny połączonej z lnem^f.”

12 „Masz sobie zrobić frędzle na czterech rogach szaty, którą nosisz^g.”

13 „Jeśli mężczyzna ożeni się z jakąś kobietą i będzie z nią współżył, ale potem ją znienawidzi^h, **14** jeśli zarzuci jej złe prowadzenie się i ją zniesławi, mówiąc: „Ożeniłem się z tą kobietą,

22:13 *Lub „odrzuć”.

ale kiedy z nią współżyłem, okazało się, że nie jest dziewicą^a, **15** to ojciec i matka tej dziewczyny przyniosą do starszych w bramie miasta dowód jej dziewictwa. **16** Ojciec dziewczyny powie do starszych: „Dałem temu mężczyźnie córkę za żonę, a on jej nienawidzi^a”. **17** i zarzuci jej złe prowadzenie się, mówiąc: „Twoja córka nie była dziewicą^a”. Zobaczcie więc dowód dziewictwa mojej córki^a. I rozciągną przed starszymi miasta prześcieradło. **18** Wtedy starsi miasta^a wezmą tego człowieka i wymierzą mu karę^b. **19** Nałożą na niego grzywnę w wysokości 100 syklów^c srebra, które dadzą ojcu dziewczyny—bo człowiek ten zniesławił dziewicę izraelską^c. I ona dalej będzie jego żoną. Do końca życia nie będzie mu wolno się z nią rozwieść.

20 „Jeśli jednak zarzut okaże się prawdziwy, jeśli nie ma dowodu, że ta dziewczyna była dziewicą, **21** to przyprowadzą ją przed wejście domu jej ojca, a mieszkańcy jej miasta ją ukamienują, bo postąpiła w Izraelu haniebnie^d, dopuszczając się niemoralności^e w domu swojego ojca^e. W ten sposób usuniecie spośród siebie zło^f.”

22 „Jeśli jakiś mężczyzna zostanie przyłapany na tym, że współżyje z żoną innego mężczyzny, to oboje poniosą śmierć—zarówno mężczyzna, jak i kobieta^g. W ten sposób usuniecie z Izraela zło.

22:14 *Lub „że nie ma oznak dziewictwa”. **22:16** *Lub „ją odrzuca”. **22:17** *Lub „nie miała oznak dziewictwa”. **22:19** *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Do-datek B14. **22:21** *Lub „uprawiając prostytucję”.

ROZDZ. 22

a Wj 18:21
Pwt 1:13
Pwt 16:18

b Pwt 25:2
Prz 10:13
Prz 19:29

c Mal 2:16

d Heb 13:4

e Kpl 21:9

f Kpl 11:45
1Ko 5:13

g Rdz 20:3
Wj 20:14
Kpl 20:10
1Ko 6:9, 10
1Ko 6:18

szpalta 2

a Kpl 20:10
Pwt 5:18
1Ts 4:3, 6
Heb 13:4

b Rdz 4:8
Lb 35:20, 21
Jak 2:11

c Rdz 34:2, 5

d Rdz 34:11, 12
Wj 22:16

e Kpl 18:8
Kpl 20:11
Pwt 27:20
1Ko 5:1

ROZDZ. 23

f Kpl 21:18, 20
Iz 56:4, 5

g Wj 20:14
Kpl 20:10

23 „Jeśli jakiś mężczyzna spotka w mieście zaręczoną dziewczinę i będzie z nią współżył, **24** to przyprowadzicie ich oboje do bramy tego miasta i ukamienujecie—dziewczynę dlatego, że nie krzyczała w mieście, a mężczyznę dlatego, że upokorzył żonę swojego bliźniego^a. W ten sposób usuniecie spośród siebie zło.

25 „Jeśli jednak mężczyzna spotkał zaręczoną dziewczynę poza miastem i siłą zmusił ją do współżycia, to ktoś taki sam poniesie śmierć, **26** a dziewczynie nic za to nie zrobicie, bo nie popełniła grzechu zasługującego na śmierć. W tej sytuacji należy postąpić tak samo jak wtedy, gdy ktoś zaatakuję swojego bliźniego i go zamorduje^b. **27** Bo zdarzyło się to poza miastem. Zaręczona dziewczyna krzyczała, ale nie było nikogo, kto by jej pośpieszył na ratunek.

28 „Jeśli mężczyzna spotka dziewczynę, dziewczicę, która nie jest zaręczona, jeśli zmusi ją do współżycia^a i wyjdzie to na jaw^c, **29** to da jej ojcu 50 syklów srebra i weźmie ją sobie za żonę^d. Ponieważ ją upokorzył, do końca życia nie będzie mu wolno się z nią rozwieść.

30 „Żaden mężczyzna nie może poślubić żony swojego ojca—żeby nie ściągnąć na ojca hańby^e.”

23 „Żaden wykastrowany mężczyzna—ze zmiażdżonymi jądrami lub odciętym członkiem—nie może wejść do zboru Jehowy^f.”

2 „Żaden nieślubny syn nie może wejść do zboru Jehowy^g. Nikt z jego potomków—aż do

22:26 *Lub „zabije duszę”. **22:28** *Lub „jeśli ją uwiedzie i będzie z nią współżył”. **22:30** *Dośl. „żeby nie odkryć poły szaty swego ojca”.

dziesiątego pokolenia—nie może wejść do zboru Jehowy.

3 „Żaden Ammonita ani Moabita nie może wejść do zboru Jehowy^a. Nigdy—aż do dziesiątego pokolenia—nikt z ich potomków nie może wejść do zboru Jehowy, **4** bo podczas waszej wędrówki po wyjściu z Egiptu nie przyszli wam na pomoc z chlebem i wodą^b, a w dodatku najeśli przeciwi wam Balaama, syna Beora z Petoru w Mezopotamii, żeby was przeklą^{*c}. **5** Ale Jehowa, wasz Bóg, nie chciał wysłuchać Balaama^d. Przeciwnie, Jehowa, wasz Bóg, dla waszego dobra zmienił przekleństwo w błogosławieństwo^e, bo Jehowa, wasz Bóg, was pokochał^f. **6** Nigdy—przez całe swoje życie—nie wolno wam działać na ich rzecz i przyczyniać się do ich dobrobytu^g.

7 „Nie wolno wam nienawidzić Edomitów, bo są to wasi bracia^h.”

„Nie wolno wam nienawidzić Egipcjan, bo byliście cudzoziemcami w ich krajuⁱ. **8** Trzecie pokolenie ich dzieci może wejść do zboru Jehowy.

9 „Kiedy rozbijecie obóz, żeby walczyć ze swoimi wrogami, macie się wystrzegać wszystkiego, co mogłoby was skałać^{*j}. **10** Jeśli mężczyzna stanie się nieczysty z powodu nocnego wypływu nasienia^k, to ma wyjść poza obóz i tam pozostać. **11** Pod wieczór ma się umyć, a po zachodzie słońca może wrócić do obozu^l. **12** Poza obozem macie wyznaczyć sobie ustronne miejsce, do którego będziecie wychodzić za potrzebą. **13** Każdy z was ma mieć wśród swoich przyborów łopatkę. Kiedy wyj-

23:4 *Lub „wam złorzeczył”. **23:9** *Lub „wszelkiego zła”.

ROZDZ. 23

a Neh 13:1, 2

b Sdz 11:18

c Lb 22:6
Joz 24:9

d Lb 22:35

e Lb 23:11, 25
Lb 24:10

f Pwt 7:7, 8

g 2Sm 8:2
2Sm 12:31h Rdz 25:25, 26
Rdz 36:1
Lb 20:14i Rdz 46:6
Kpl 19:34
Ps 105:23j 1Sm 21:5
2Sm 11:11

k Kpl 15:16

l Kpl 15:31

szpalta 2

a Kpl 26:12

b 1Pt 1:16

c Wj 22:21

d Kpl 19:29
Kpl 21:9e 1Kl 14:24
2Kl 23:7f Wj 22:25
Kpl 25:36, 37
Neh 5:10
Ps 15:5

g Pwt 15:6

h Prz 28:8

i Pwt 15:4
Pwt 15:7, 10
Prz 19:17
Łk 6:34, 35

dziecie poza obóz, żeby przykucnąć i załatwić swoją potrzebę, wykopiecie sobie dołek, a potem przykryjecie swoje odchody. **14** Bo Jehowa, wasz Bóg, przechadza się po waszym obozie^a, żeby was wyzwoić i wydać wrogów w wasze ręce. Dlatego wasz obóz ma być święty^b, żeby nie zobaczył On u was nic nieprzyzwoitego i nie przestał wam towarzyszyć.

15 „Jeśli jakiś niewolnik ucieknie od swojego pana i przyjdzie do kogoś z was, nie wolno wam go wydać w ręce jego pana. **16** Może zamieszkać wśród was, w jednym z waszych miast, które sobie wybierze—gdziekolwiek mu się spodoba. Nie wolno wam go gnębić^c.

17 „Żadna z córek Izraela nie może zostać prostytutką świątynną^d, również żaden z synów Izraela nie może uprawiać prostytutki świątynnej^e. **18** Nie wolno wam w celu spełnienia jakiegosłubuprzynosić do domu Jehowy, swojego Boga, pieniędzy uzyskanych z prostytutki—czy to zapłaconych kobiecie będącej prostytutką, czy mężczyźnie uprawiającemu prostytutkę^f, bo i jedno, i drugie jest obrzydliwością dla Jehowy, waszego Boga.

19 „Nie pożyczaj bratu niczego na procent^g—czy chodzi o pieniądze, jedzenie, czy o cokolwiek innego, od czego można by zażądać procentu. **20** Od cudzoziemca możesz żądać procentu^h, ale na swoim bracie nie wolno ci tego wymuszaćⁱ, żeby Jehowa, twój Bóg, błogosławił ci we wszystkim, co będziesz robić w ziemi, do której idziesz, by wziąć ją na własnośćⁱ.

23:18 *Dosl. „psu”.

21 „Jeśli złożysz Jehowie, swojemu Bogu, jakiś ślub^a, nie ociągaj się ze spełnieniem go^b, bo Jehowa, twój Bóg, z pewnością zażąda tego od ciebie. Gdy tego nie zrobisz, obciążysz się grzechem^c. **22** Ale jeśli nie złożysz ślubu, nie będziesz winny grzechu^d. **23** Gdy z twoich ust wyjdą jakieś słowa, masz ich dotrzymać^e. Wypełnij ślub, który złożyłeś Jehowie, swojemu Bogu, jako dobrowolną ofiarę^f.

24 „Kiedy pójdziesz do winnicy swojego bliźniego, możesz jeść winogrona do syta^{*}, ale nie wolno ci nic wkładać do pojemnika^g.

25 „Kiedy wejdiesz w zboże na polu swojego bliźniego, możesz zrywać dojrzałe kłosa ręką, ale nie wolno ci zapuszczać w zboże sierpa^h.

24 „Jeśli mężczyzna ożeni się z jakąś kobietą, ale nie będzie z niej zadowolony, bo zobaczy w jej postępowaniu coś nieprzyzwoitego, to sporządzi dokument rozwodowyⁱ, wręczy go jej i odprowadzi ją ze swojego domu^j. **2** Gdy opuści ona jego dom, może zostać żoną innego mężczyzny^k. **3** Gdyby ten drugi mężczyzna ją znienawidził^{*} i sporządził dokument rozwodowy, wręczył go jej i odprowadził ją ze swojego domu albo gdyby umarł, **4** to jej pierwszy mąż, który ją odprowadził, nie może się z nią ponownie ożenić, bo stała się nieczysta, i coś takiego byłoby dla Jehowy obrzydliwością. Nie wolno wam ściągać grzechu na ziemię, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam jako dziedzictwo.

5 „Jeśli mężczyzna niedawno się ożenił, nie może pójść do

23:24 *Lub „żeby nasycić swą duszę”.
24:3 *Lub „odrzuć”.

ROZDZ. 23

a Sdz 11:30, 31
1Sm 1:11

b Jon 2:9

c Kzn 5:4, 6

d Kzn 5:5

e Lb 30:2
Ps 15:4
Prz 20:25

f Sdz 11:35
1Sm 14:24
Mt 5:33

g Mt 6:11
Rz 13:10

h Mt 12:1
Łk 6:1

ROZDZ. 24

i Mt 5:31, 32
Mk 10:4, 11

j Mal 2:16
Mt 1:19
Mt 19:3-8

k Kpl 21:7

szpalta 2

a Pwt 20:7
Prz 5:18
Kzn 9:9

b Wj 22:26, 27

c Rdz 37:28
Rdz 40:15

d Wj 21:16

e Pwt 19:18, 19
Pwt 21:20, 21

f Kpl 13:2, 15
Mk 1:44
Łk 17:14

g Lb 12:10, 15

h Pwt 15:7, 8
Prz 3:27

i Hi 24:9, 10

j Wj 22:26, 27

wojska ani nie można go obciążać innymi obowiązkami. Przez rok ma pozostawać w domu i sprawiać radość swojej żonie^e.

6 „Nikt nie może brać w zastaw^{*} żaren czy choćby ich górnego kamienia^b, bo w ten sposób brałby w zastaw czyjeś środki do życia^c.

7 „Jeśli wyjdzie na jaw, że jakiś człowiek porwał kogoś^{*} ze swych izraelskich braci, znęcał się nad nim i go sprzedawał^c, to ktoś taki poniesie śmierć^d. Macie usunąć spośród siebie zło^e.

8 „Kiedy gdzieś pojawi się trąd^{*}, uważajcie, by pilnie stosować się do wszystkich instrukcji podawanych przez kapłanów lewickich^f. Róbcie dokładnie to, co im nakazałem. **9** Pamiętajcie o tym, jak Jehowa, wasz Bóg, postąpił z Miriam podczas waszej wędrówki po wyścieniu z Egiptu^g.

10 „Jeśli udzielisz swojemu bliźniemu jakiejs pożyczki^h, nie wolno ci wejść do jego domu, żeby wziąć w zastaw to, co ci zaproponował. **11** Poczekasz na zewnątrz, a on ci ten zastaw wyniesie. **12** Ale jeśli ten człowiek jest w potrzebie, nie możesz położyć się spać, mając u siebie jego zastawⁱ. **13** Powinieneś mu go zwrócić do zachodu słońca, żeby gdy pójdzie spać, miał swoją szatę^j. Wtedy będzie cię błogosławił, a Jehowa, twój Bóg, uzna twój czyn za prawy.

14 „Nie wolno ci oszukiwać wynajętego pracownika, który

24:6 *Lub „jako zabezpieczenie spłaty długu”. #Lub „duszę”. **24:7** *Lub „jakaś duszę”. **24:8** *Hebr. słowo tłumaczone na „trąd” ma szerokie znaczenie. Obejmuje różne zakaźne choroby skóry, ale może się też odnosić do plagi pojawiającej się na odzieży i w domach.

jest w potrzebie, jest biedny—czy chodzi o jednego z twoich braci, czy o jednego z cudzoziemców, którzy osiedlili się w waszej ziemi, w waszych miastach^a. **15** Masz mu zapłacić tego samego dnia^b, przed zachodem słońca, bo jest w potrzebie i od tej zapłaty zależy jego życie^c. W przeciwnym razie pożali się na ciebie Jehowie i staniesz się winny grzechu^c.

16 „Ojcowie nie poniosą śmierci za to, co robią ich dzieci, a dzieci za to, co robią ich ojcowie^d. Każdy poniesie śmierć tylko za swój własny grzech^e.”

17 „Nie wypaczaj sprawiedliwości, gdy jest rozstrzygana sprawa osiadłego wśród was cudzoziemca lub sieroty^f. I nie bierz w zastaw szaty wdowy^g. **18** Pamiętaj, że byliście niewolnikami w Egipcie, a Jehowa, wasz Bóg, wykupił was stamtąd^h. Właśnie dlatego nakazuje ci tak robić.

19 „Gdy w czasie żniw będziesz zbierać zboże ze swojego pola i zapomnisz jakiegoś snopka, to nie wolno ci się po niego wrócić. Ma on pozostać dla cudzoziemca, który wśród was mieszka, dla sieroty i wdowyⁱ—żeby Jehowa, wasz Bóg, błogosławił ci we wszystkim, co będziesz robić^j.”

20 „Gdy będziesz otrząsać oliwki z gałęzi swojego drzewa oliwnego, nie rób tego dwa razy. To, co pozostanie, ma być dla cudzoziemca, który wśród was mieszka, dla sieroty i wdowy^k.”

21 „Gdy będziesz zbierać winogrona ze swojej winnicy, nie wracaj się, żeby pozbierać resztki. Mają one pozostać dla cu-

24:14 *Dosl. „bramach”. **24:15** *Lub „dusza”. **24:17** *Dosl. „chłopca bez ojca”.

ROZDZ. 24

a Kpl 25:39, 43
Prz 14:31

b Kpl 19:13
Jer 22:13
Mt 20:8

c Prz 22:22, 23
Jak 5:4

d 2Kn 25:3, 4

e Eze 18:20

f Wj 22:21, 22

g Wj 22:26, 27

h Pwt 5:15

i Kpl 19:9
Kpl 23:22
Rut 2:16
Ps 41:1

j Pwt 15:7, 10
Prz 11:24
Prz 19:17
Łk 6:38
2Kn 9:6
1Jn 3:17

k Kpl 19:10
Pwt 26:13

szpalta 2

ROZDZ. 25

a Pwt 16:18
Pwt 17:8, 9
Pwt 19:16, 17

b Wj 23:6
2Kn 19:6
Prz 17:15
Prz 31:9

c Prz 10:13
Prz 20:30
Prz 26:3
Łk 12:48
Heb 2:2

d 2Ko 11:24

e Prz 12:10
1Ko 9:9
1Tm 5:18

f Rdz 38:7, 8
Rut 4:5
Mk 12:19

g Rdz 38:9
Rut 4:10, 17

h Łk 27:1, 4

dzoziemca, który wśród was mieszka, dla sieroty i wdowy. **22** Pamiętaj, że byliście niewolnikami w ziemi egipskiej. Właśnie dlatego nakazuje ci tak robić.

25 „Jeśli między mężczyzną i powstanie spór, to stawia się oni przed sędzią^a, którzy ich osądzą. Prawego uniewinnia, a winnego skazą^b.

2 Gdy winny zasłuży na chłostę^c, sędzia każe położyć go twarzą do ziemi i w swojej obecności wymierzyć mu uderzenia. Liczba uderzeń ma być odpowiednia do wagi jego złego czynu. **3** Można mu wymierzyć 40 uderzeń^d, ale nie więcej. W przeciwnym razie wasz brat zostałby na waszych oczach zhańbiony.

4 „Nie nakładaj bykowi kagańca, gdy młóci ziarno^e.”

5 „Jeśli bracia mieszkają razem i jeden z nich umrze, a nie będzie miał syna, to żona zmarłego nie może wyjść za mąż za mężczyznę spoza rodziny. Ma się z nią ożenić jej szwagier, ma z nią zawrzeć małżeństwo lewirackie^f. **6** Pierworodny, którego ona urodzi, ma nosić imię zmarłego^g, żeby nie zostało ono wymazane z Izraela^h.

7 „Jeśli ten mężczyzna nie zechce ożenić się z wdową po swoim bracie, to przyjdzie ona do starszych w bramie miasta i powie: „Mój szwagier nie chce zachować imienia swojego brata w Izraelu. Nie zgodził się zawrzeć ze mną małżeństwa lewirackiegoⁱ”. **8** Starsi z jego miasta przywołają go więc, żeby z nim porozmawiać. Gdy będzie obstawał przy swoim i powie: „Nie chcę się z nią ożenić^j”, **9** wtedy wdowa po jego bracie podejdzie do niego na oczach starszych, zdejmie

mu ze stopy sandała^a, plunie mu w twarz i powie: 'Tak należy potraktować człowieka, który nie chce odbudować domu swojego brata'. **10** I jego rodzina będzie nazywana w Izraelu: 'Dom tego, któremu zdjęto sandały'.

11 „Jeśli dwóch mężczyzn wda się w bójkę i żona jednego z nich, chcąc obronić męża przed tym, który go bije, wyciągnie rękę i chwyci go za narządy płciowe, **12** to odetnieciej jej rękę. Nie wolno wam* się nad nią użalić.

13 „Nie wolno ci mieć w worku dwóch rodzajów kamiennych odważników^b, ciężkiego i lekkiego. **14** Nie wolno ci mieć w domu dwóch rodzajów miar^c, dużej i małej. **15** Masz mieć dokładne, niesfałszowane odważniki i dokładne, niesfałszowane miary, a będziesz mógł długo żyć w ziemi, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg^d. **16** Bo każdy, kto postępuje nieuczciwie, budzi obrzydzenie w Jehowie, waszym Bogu^e.

17 „Pamiętajcie o tym, co zrobili wam Amalekici podczas waszej wędrówki po wyjściu z Egiptu^f— **18** jak natknęli się na was w drodze, gdy byliście wyczerpani i słabi, i zaatakowali wszystkich ciągnących się z tyłu. Nie bali się Boga. **19** Kiedy Jehowa, wasz Bóg, zapewni wam wytchnienie od wszystkich waszych wrogów w ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam na własność jako dziedzictwo^g, macie zetrzeć Amalekitów z powierzchni ziemi*—żeby nie zostało po nich nawet wspomnienie^h. Nie wolno wam o tym zapomnieć.

25:12 *Dosl. „twojemu oku”. 25:14 *Dosl. „efy i efy”. Zob. *Dodatek B14*. 25:19 *Dosl. „spod nieba”.

ROZDZ. 25

a Rut 4:7

b Prz 11:1
Prz 20:10
Mi 6:11

c Kpl 19:36

d Pwt 4:40

e Kpl 19:35

f Wj 17:8
Lb 24:20

g Joz 22:4

h Wj 17:14
1Sm 14:47,
48
1Sm 15:1-3
1Kn 4:42, 43

szpalta 2

ROZDZ. 26

a Wj 23:19
Kpl 23:10
Lb 18:8, 12
2Kn 6:6
2Kn 31:5
Prz 3:9b Rdz 17:1, 8
Rdz 26:3c Rdz 28:5
Oz 12:12d Rdz 46:3
Dz 7:15

e Rdz 46:27

f Wj 1:7
Pwt 10:22
Ps 105:24

g Wj 1:11

h Wj 3:9
Wj 4:31
Dz 7:34

i Wj 6:6

j Wj 7:3
Pwt 4:33, 34k Wj 3:8
Pwt 8:7, 8
Eze 20:6

26 „Kiedy w końcu wejdziecie do ziemi, którą Jehowa, wasz Bóg, daje wam jako dziedzictwo, gdy weźmiecie ją na własność i w niej zamieszkacie, **2** wtedy włożysz do kosza trochę z pierwszych plonów* zebranych w ziemi, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg, i udasz się na miejsce, które Jehowa, wasz Bóg, wybierze, żeby tam przebywało Jego imię^a. **3** Przyjdiesz do kapłana, który będzie w tym czasie pełnił służbę, i mu powiesz: 'Oświadczam dzisiaj przed Jehową, twoim Bogiem, że wszedłem do ziemi, którą Jehowa obiecał nam dać zgodnie z przysięgą złożoną naszym praojcom^b.

4 „Kapłan weźmie kosz z twoich rąk i położy go przed ołtarzem Jehowy, twojego Boga. **5** A wtedy powiesz Jehowie, swojemu Bogu: 'Mój praojciec był wędrującym z miejsca na miejsce Aramejszym^c'. Przybył do Egiptu^d i zamieszkał tam jako cudzoziemiec z niewielką liczbą swoich domowników^e, ale stał się tam wielkim narodem, potężnym i liczny^f. **6** Egipcjanie znęcali się nad nami i nas gnębili, zmuszali do niewolniczej pracy^g. **7** Zaczęliśmy więc wołać do Ciebie, Jehowo, Boże naszych praojców, a Ty, Jehowo, nas usłyszałeś i zwróciłeś uwagę na nasze cierpienie, naszą niedolę i naszą udrękę^h. **8** W końcu, Jehowo, wyprowadziłeś nas z Egiptu silną ręką i potężnym ramieniemⁱ, za pomocą budzących grozę czynów, znaków i cudów^j. **9** Potem przyprowadziłeś nas tutaj i dałeś nam tę ziemię, ziemię mlekiem i miodem płynącą^k. **10** A teraz przyniosłem

26:2 *Dosl. „pierzwin”. 26:5 *Możliwe też „Aramejszym, który o mało co nie umarł”.

pierwsze plony* zebrane w ziemi, którą nam dałeś, Jehowo^a.

„I złożysz te plony przed Jehową, swoim Bogiem, i pokłanisz się Jehowie, swojemu Bogu. **11** A potem wraz z Lewitami i osiadłymi wśród was cudzoziemcami będziesz się radować ze wszystkich dóbr, które Jehowa, twój Bóg, dał tobie i twoim domownikom^b.

12 „Gdy w trzecim roku, roku dziesięciny, zbierzesz dziesięciny^c ze wszystkich swoich pól, przekażesz je dla Lewity, osiadłego wśród was cudzoziemca, sieroty* i wdowy. Niech jedzą w waszych miastach^d do syta^d. **13** Następnie powiesz Jehowie, swojemu Bogu: „Wziąłem z domu świętą część i przekażę dla Lewity, osiadłego wśród nas cudzoziemca, sieroty i wdowy^e—tak jak mi nakazałeś. Nie złamałem Twoich przykazań ani ich nie zaniedbałem. **14** Nie jadłem z tej świętej części w czasie żałoby, nie brałem jej do rąk, gdy byłem nieczysty, ani nic z niej nie dałem umarłemu. Byłem Ci posłuszny, Jehowo, mój Boże, i zrobiłem wszystko, co mi nakazałeś. **15** Racz teraz spojrzeć w dół ze swojego świętego mieszkania, z nieba, i pobłogosław swój lud, Izraela, oraz ziemię, którą nam dałeś^f zgodnie z przysięgą złożoną naszym praojcom^g—ziemię mlekiem i miodem płynącą^h.

16 „Dzisiaj Jehowa, wasz Bóg, nakazuje wam wprowadzać w czyn te przepisy i rozporządzenia. Macie ich przestrzegać z całego sercaⁱ i z całej duszy^j. **17** Jehowa oświadcza wam dzisiaj, że jeśli będziecie chodzic

26:10 *Dost. „pierwociny”. **26:12**

*Dost. „chłopca bez ojca”. *Dost. „bramach”. **26:16** *Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 26

a Pwt 26:2

b Pwt 12:7
Pwt 16:14

c Pwt 12:5, 6
Pwt 14:22

d Pwt 14:28, 29
Prz 14:21
1Jn 3:17

e Jak 1:27

f Wj 23:25

g Rdz 15:18
Rdz 26:3

h Pwt 8:7, 8

i Pwt 6:6
Pwt 11:1
Ps 119:34
1Jn 5:3

szpalta 2

a Kpl 26:46

b Kzn 12:13

c Kpl 19:37

d Pwt 14:2
Pwt 29:10-13

e Pwt 7:6
Pwt 28:1, 9

f Pwt 4:8

ROZDZ. 27

g Joz 8:30-32

h Lb 13:26, 27

i Pwt 11:29

j Wj 20:25

Jego drogami, przestrzegać Jego przepisów^a, przykazań^b i rozporządzeń^c oraz słuchać Jego głosu, to On będzie waszym Bogiem. **18** A wy oświadczacie dzisiaj Jehowie, że będziecie przestrzegać wszystkich Jego przykazań i że będziecie Jego ludem, Jego szczególną* własnością^d—tak jak wam obiecał. **19** Gdy okażecie się ludem świętym dla Jehowy, swojego Boga^e, On wyniesie was ponad wszystkie inne narody, które stworzył^f. I będziecie się cieszyć chwałą, sławą i wspaniałością—tak jak obiecał^g.

27 Potem Mojżesz wraz ze starszymi Izraela nakazał ludowi: „Przestrzegajcie każdego przykazania, które wam dzisiaj daje. **2** Gdy przeprawicie się przez Jordan do ziemi, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg, postawicie wielkie kamienie i pokryjecie je tynkiem^g. **3** Następnie—kiedy już wejdziecie do ziemi, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg, do ziemi mlekiem i miodem płynącej, tak jak Jehowa, Bóg waszych praojców, wam obiecał^h—wypiszeć na tych kamieniach wszystkie słowa tego Prawa. **4** Gdy więc przekroczyście Jordan, postawicie te kamienie na górze Ebalⁱ i pokryjecie je tynkiem^j, jak to wam dziś nakazuję. **5** Zbudujecie tam również ołtarz dla Jehowy, swojego Boga, ołtarz z kamieni. Nie wolno wam ich obrabiać żelaznymi narzędziamiⁱ. **6** Ten ołtarz dla Jehowy, swojego Boga, macie zbudować z całych kamieni i składać na nim całopalenia dla Jehowy, swojego Boga. **7** Będziecie też na nim składać ofia-

26:18 *Lub „drogocenną”. **27:2, 4**

*Lub „pobielicie je wapnem”.

ry współuczestnictwa^a i tam je jeść^b, i radować się przed Jehową, swoim Bogiem^c. **8** I wyraźnie wypiszecie na kamieniach wszystkie słowa tego Prawa^d.

9 Następnie Mojżesz i kapłani lewicy powiedzieli do całego Izraela: „Zamilknij, Izraelu, i posłuchaj. Tego dnia staliście się ludem Jehowy, swojego Boga^e. **10** Macie słuchać głosu Jehowy, swojego Boga, i wprowadzać w czyn Jego przykazania^f i Jego przepisy, które wam dzisiaj daję^g”.

11 W tym dniu Mojżesz nakazał ludowi: **12** „Gdy przekroczycie Jordan, niech następujące plemiona staną przy górze Garizim^g, żeby błogosławić lud: plemię Symeona, Lewiego, Judy, Issachara, Józefa i Beniamina. **13** A przy górze Ebal^h niech staną ci, którzy mają wypowiadać przekleństwa: plemię Rubena, Gada, Aszera, Zebulona, Dana i Naftalego. **14** Wtedy Lewici przemówią donośnym głosem do całego narodu izraelskiegoⁱ:

15 „Przeklęty ten, kto wykonuje rzeźbiony wizerunek^j lub posąg z metalu^k—rzecz obrzydliwą dla Jehowy^l, dzieło rąk rzemieślnika^m—i trzyma go w ukryciuⁿ. (A cały lud powie: „Amen!”).

16 „Przeklęty ten, kto gardzi ojcem lub matką^m. (A cały lud powie: „Amen!”).

17 „Przeklęty ten, kto przesuwają znaki graniczne swojego bliźniegoⁿ. (A cały lud powie: „Amen!”).

18 „Przeklęty ten, kto sprawia, że niewidomy gubi się na

27:7 *Zob. Słowniczek pojęć. 27:15 *Lub „wytwór ręki obrabiającego drewno i metale”. #Lub „niech się tak stanie!”.

ROZDZ. 27

a Kpl 3:1

b Kpl 7:15

c Pwt 12:7

d Wj 24:12

e Wj 19:5
Pwt 26:18f 1Kl 2:3
Mt 19:17
1Jn 5:3

g Pwt 11:29

h Joz 8:33

i Pwt 33:10

j Wj 20:4
Pwt 4:15,16
Iz 44:9k Wj 34:17
Kpl 19:4l Pwt 7:25
Pwt 29:17m Wj 20:12
Pwt 21:18-21
Prz 20:20
Prz 30:17
Mt 15:4n Pwt 19:14
Prz 23:10

szpalta 2

a Kpl 19:14

b Pwt 16:20
Prz 17:23
Mi 3:11c Wj 22:21, 22
Pwt 10:17, 18
Mal 3:5
Jak 1:27d Kpl 18:8
1Kl 5:1e Wj 22:19
Kpl 18:23
Kpl 20:15f Kpl 18:9
Kpl 20:17g Kpl 18:17
Kpl 20:14h Wj 20:13
Wj 21:12
Lb 35:31

i Mt 27:3, 4

j Pwt 28:15
Gal 3:10

ROZDZ. 28

k Pwt 26:18, 19

drodze^a. (A cały lud powie: „Amen!”).

19 „Przeklęty ten, kto wypacza sprawiedliwość^b, gdy jest rozstrzygana sprawa cudzoziemca, sieroty^c lub wdowy^c. (A cały lud powie: „Amen!”).

20 „Przeklęty ten, kto współżyje z żoną swojego ojca, bo ściąga na ojca hańbę^d. (A cały lud powie: „Amen!”).

21 „Przeklęty ten, kto współżyje ze zwierzęciem^e. (A cały lud powie: „Amen!”).

22 „Przeklęty ten, kto współżyje ze swoją siostrą—czy jest córką jego ojca, czy córką jego matki^f. (A cały lud powie: „Amen!”).

23 „Przeklęty ten, kto współżyje ze swoją teściową^g. (A cały lud powie: „Amen!”).

24 „Przeklęty ten, kto urządził zasadzkę na swojego bliźniego i go zabija^h. (A cały lud powie: „Amen!”).

25 „Przeklęty ten, kto za łapówkę skazuje na śmierć niewinnego człowiekaⁱ. (A cały lud powie: „Amen!”).

26 „Przeklęty ten, kto nie będzie się trzymać słów tego Prawa i ich wypełniać^j. (A cały lud powie: „Amen!”).

28 „Jeśli będziecie bezwzględnie słuchać głosu Jehowy, swojego Boga, starannie przestrzegając wszystkich Jego przykazań, które wam dzisiaj daję, to Jehowa, wasz Bóg, z całą pewnością wywyższy was ponad wszystkie inne narody ziemi^k. **2** Jeśli będziecie słuchać głosu Jehowy, swojego Boga, to spłyną na was, staną się

27:19 *Dosl. „chłopca bez ojca”. 27:20

*Dosl. „odkrywa poję szaty swojego ojca”. 27:25 *Lub „duszę”.

waszym udziałem* wszystkie te błogosławieństwa:

3 „Błogosławieni będziecie w mieście i na polu^b.

4 „Błogosławione będą wasze dzieci*, plony waszej ziemi i potomstwo waszych zwierząt, młode z waszego bydła, owiec i kóz^d.

5 „Błogosławiony będzie wasz koszt^e i wasza dzieża*^f.

6 „Błogosławieni będziecie we wszystkich swoich przedsięwzięciach*.

7 „Jehowa sprawi, że pokonacie swoich wrogów, którzy przeciw wam wyruszą^g. Naciągną przeciw wam z jednej strony, ale uciekać będą przed wami w siedmiu kierunkach^h. **8** Jehowa pobłogosławi wasze spichlerzeⁱ i wszystko, co będziecie robić. W ziemi, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg, z całą pewnością zaznacie błogosławieństwa. **9** Jehowa uczyni was swoim świętym ludem^j, tak jak wam przysiągł^k, jeśli tylko stałe będziecie przestrzegać przykazań Jehowy, swojego Boga, i chodzić Jego drogami. **10** A wszystkie ludy na ziemi zobaczą, że nosicie na sobie imię Jehowy^l, i będą się was bać^m.

11 „Jehowa obdarzy was wieloma dziećmi, mnóstwem zwierząt i obfitymi plonami w ziemiⁿ, którą Jehowa obiecał wam dać zgodnie z przysięgą złożoną waszym praojcom^o. **12** Jehowa otworzy wam niebo, swój bogaty skarbiec, i w odpowiednim czasie spuści na waszą ziemię deszcz^p, i pobłogosławi wszystko, co będziecie robić. Będziecie pożyczać wielu narodom, ale sa-

ROZDZ. 28

a Kpl 26:3, 4

Prz 10:22

Iz 1:19

b Pwt 11:14

c Kpl 26:9

Ps 127:3

Ps 128:3

d Pwt 7:13

e Pwt 26:2

f Wj 23:25

g Pwt 32:30

Joz 10:11

h Pwt 7:23

2Kn 14:13

i Kpl 26:10

Prz 3:9, 10

Mal 3:10

j Pwt 7:6

k Wj 19:6

l Iz 43:10

Dn 9:19

Dz 15:17

m Lb 22:3

Pwt 11:25

Joz 5:1

n Pwt 30:9

Ps 65:9

o Rdz 15:18

p Kpl 26:4

Pwt 11:14

szpalta 2

a Pwt 15:6

b 1Kl 4:21

c Pwt 5:32

Joz 1:7

Iz 30:21

d Kpl 19:4

e Kpl 26:16, 17

Dn 9:11

f 1Kl 17:1

g Pwt 26:2

h Kpl 26:26

i Lam 2:11, 19

Lam 4:10

j Kpl 26:20, 22

k Joz 23:16

l Kpl 26:25

Jer 24:10

m Kpl 26:16

n Kpl 26:33

mi nie będziecie musieli się zapożyczać^a. **13** Jehowa uczyni was głową, a nie ogonem, zawsze będziecie na szczycie^b, a nie na dole, jeśli tylko będziecie posłuszni przykazaniom Jehowy, swojego Boga, które wam dzisiaj daję, żebyście ich przestrzegali. **14** Nie wolno wam odstąpić od żadnego z nakazów, które wam dzisiaj daję. Nie wolno wam zboczyć ani na prawo, ani na lewo^c, żeby chodzić za innymi bogami i im służyć^d.

15 „Ale jeśli nie będziecie słuchać głosu Jehowy, swojego Boga, jeśli nie będziecie starannie przestrzegać wszystkich przykazań i ustaw, które wam dzisiaj daję, to spadną na was, dosięgną was wszystkie te przekleństwa^e:

16 „Przekłęci będziecie w mieście i na polu^f.

17 „Przekłety będzie wasz koszt^g i wasza dzieża*^h.

18 „Przekłete będą wasze dzieci*ⁱ, plony waszej ziemi i młode z waszego bydła, owiec i kóz^j.

19 „Przekłęci będziecie we wszystkich swoich przedsięwzięciach*.

20 „Jehowa ześle na was przekleństwo, sprowadzi zamęt i karę—bez względu na to, czego się podejmiecie—aż zostanieie wytraceni, aż szybko wyginiecie z powodu swoich złych postępów i dlatego, że Go* opuściliście^k. **21** Jehowa sprawi, że będą was nękać* choroby, aż was wytepi z ziemi, do której idziecie, by wziąć ją na własność^l. **22** Jehowa porazi was gruźlicą, wycieńczającą gorączką^m, zapaleniem, skwarem, mieczemⁿ i wyniszczającą

28:20 *Dost. „mnie”. **28:21** *Lub „przyłgną do was”.

28:2 *Dost. „dosięgną cię”. **28:4, 18**

*Dost. „owoc twojego łona”. **28:5, 17**

*Chodzi o misę do wyrabiania ciasta.

28:6, 19 *Dost. „wchodząc i wychodząc”.

spiekotą, a wasze uprawy dotknie rdzą^a. Plagi te będą was nękać, aż wyginiecie. **23** Niebo nad waszą głową będzie jak miedź, a ziemia pod waszymi nogami—jak żelazo^b. **24** Zamiast deszczu Jehowa spuści na waszą ziemię piasek i pył, które będą spadać na was z nieba, aż zostaniecie wytraceni. **25** Jehowa sprawi, że wasi wrogowie was pokonają^c. Nadciągniecie przeciw nim z jednej strony, ale uciekać będziecie przed nimi w siedmiu kierunkach. I wszystkie królestwa ziemi ogarnie trwoga, gdy zobaczą, co was spotkało^d. **26** A wasze zwłoki staną się żerem dla wszelkich ptaków latających pod niebem i dla zwierząt żyjących na ziemi, których nikt nie przepłoszy^e.

27 „Jehowa dotknie was wrzodami egipskimi, guzkami krwawniczymi^f, egzemą i wysypką, z których nie zdołacie się wyleczyć. **28** Jehowa porazi was oblędem i ślepotą^g i sprawi, że wpadniecie w popłoch^h. **29** W południe będziecie chodzić po omacku, tak jak niewidomy pogrążony w mrokuⁱ, i w niczym nie będziecie mieć powodzenia. Będą was stale oszukiwać i obrabowywać i nikt nie przyjdzie wam na ratunek^j. **30** Ktoś z was zaręczy się z kobietą, ale zostanie ona zgwałcona. Ktoś zbuduje dom, ale w nim nie zamieszka^k. Ktoś zasadzi winnicę, ale nie będzie zbierać z niej owoców^l. **31** Wasze byki zostaną zarżnięte na waszych oczach, ale w ogóle nie zjecie ich mięsa. Wasze osły na waszych oczach zostaną skradzione i już do was nie wrócą. Wasze owce zabiorą wrogowie i nikt nie przyjdzie wam z pomo-

28:27 *Lub „hemoroidami”. **28:28** *Lub „oszołomienie serca”.

ROZDZ. 28

a Am 4:9

b Kpl 26:19
Pwt 11:17
1Kl 17:1c Kpl 26:14, 17
1Sm 4:10d Jer 29:18
Łk 21:24

e Jer 7:33

f Wj 4:11

g Iz 59:10

h Sdz 3:14
Sdz 6:1-5
Neh 9:27i Iz 5:9
Łam 5:2j Am 5:11
Mi 6:15

szpalta 2

a 2Kn 29:9

b Neh 9:37
Iz 1:7c 2Kl 17:6
2Kl 25:7
2Kn 33:11
2Kn 36:5, 6

d Jer 16:13

e 1Kl 9:8
2Kn 7:20
Jer 24:9
Jer 25:9f Iz 5:10
Ag 1:6

g Sof 1:13

h 2Kl 24:14
Jer 52:15, 30

cą. **32** Waszych synów i wasze córki na waszych oczach zabierze inny lud^a. I będziecie stale za nimi tęsknić, ale nie będziecie w stanie nic zrobić. **33** Plon waszej ziemi i cały owoc waszego trudu będzie jeść lud, którego nie znacie^b. Będziecie stale oszukiwani i uciskani. **34** To, co zobaczycie, doprowadzi was do szału^c.

35 „Jehowa dotknie was bolesnymi wrzodami na kolanach i udach. I nie zdołacie się z nich wyleczyć. Pokryją was od spodu stóp aż po czubek głowy. **36** Jehowa zaprowadzi was oraz króla, którego nad sobą ustanowicie, do narodu nieznanego wam ani waszym przodkom^c. I będziecie tam służyć innym bogom, bogom z drewna i z kamienia^d. **37** A wszystkie ludy, do których Jehowa was zaprowadzi, ogarnie trwoga, gdy zobaczą, co was spotkało. I staniecie się dla nich przedmiotem pogardy^e i pośmiewiskiem^f.”

38 „Wysiejecie na polu dużo ziarna, ale zbierzecie mało^g, bo pożre je szarańcza. **39** Będziecie sadzić i uprawiać winnice, ale nie będziecie pić wina ani niczego nie zbierzecie^h, bo pożrą to robaki. **40** Na całym waszym terytorium będą drzewa oliwne, ale nie będziecie nacierać się oliwą, bo oliwki opadną. **41** Urodzą się wam synowie i córki, ale z wami nie pozostaną, bo pójdą do niewoliⁱ. **42** Wszystkie wasze drzewa i plon waszej ziemi pochłoną roje owadów^j. **43** Cudzoziemcy, którzy osiedlą się wśród was, będą się coraz bardziej pięć w górę, a wy będziecie coraz bardziej podupadać. **44** Będą wam pożyczać,

28:37 *Dost. „przysłowiem”. **28:42** *Lub „brzęczące owady”.

ale wy nie będziecie im poży-
czać^a. Oni staną się głową, a wy
ogonem^b.

45 „Wszystkie te przekleń-
stwa^c z całą pewnością na was
spadną, będą was ścigać i was
dosięgną, aż zostaniecie wytra-
ceni^d, bo nie słuchaliście gło-
su Jehowy, swojego Boga, i nie
przestrzegaliście Jego przyka-
zań oraz Jego ustaw, które na-
kazał wam wypełniać^e. **46** Bę-
dą ciążyć na was i na waszych
potomkach i już stale będą
stanować znak i ostrzegawczy
przykład^f, **47** bo gdy mieliście
obfitość wszystkiego, nie służy-
liście Jehowie, swojemu Bogu,
radosnym sercem^g. **48** Jehowa
wyśle przeciw wam wrogów i bę-
dziecie im służyć^h w głodzieⁱ,
pragnieniu i nagości. Wszystkie-
go będzie wam brakować. On
włoży wam na kark żelazne jarz-
mo, aż was wytraci.

49 „Jehowa pośle przeciw-
ko wam naród z daleka^j, z krań-
ca ziemi. Spadnie on na was
jak orzeł na swoją ofiarę^k. Bę-
dzie to naród, którego języka
nie będziecie rozumieć^l, **50** na-
ród srogi, który nie będzie miał
względu na starca ani nie okaże
litości osobie młodej^m. **51** Bę-
dzie jadł młode spośród wa-
szych zwierząt i plon waszej
ziemi, aż wyginiecie. Będzie za-
bierał wam całe zboże, młode wi-
no, oliwę i każdą młodą sztukę
z waszego bydła, owiec i kóz, do-
póki was nie zniszczyⁿ. **52** Bę-
dzie oblegał wszystkie wasze
miasta*—w całej waszej ziemi—
a wy będziecie w nich zam-
knięci, aż wasze wysokie wa-
rowne mury, na których polega-
cie, upadną. Z całą pewnością
będzie oblegał wszystkie wa-

28:46 *Lub „proroczą zapowiedź”.
28:52 *Dost. „bramy”.

ROZDZ. 28

a Prz 22:7

b Ezd 9:7

c Pwt 28:15
Pwt 29:27d 2Kl 17:20
Jer 24:10

e Pwt 11:26-28

f 1Ko 10:11

g Pwt 12:7
Neh 9:35h 2Kn 12:8, 9
Jer 5:19

i Jer 44:27

j Jer 6:22
Hab 1:6k Jer 4:13
Oz 8:1

l Jer 5:15

m 2Kn 36:17
Iz 47:6
Łk 19:44n Kpl 26:26
Jer 15:13

szpalta 2

a 2Kl 17:5
2Kl 25:1
Łk 19:43b 2Kl 6:28
Lam 4:10
Eze 5:10

c Jer 52:6

d Lam 4:5

e Wj 24:7
Pwt 31:26f Pwt 10:17
Ps 99:3g Wj 3:15
Wj 6:3
Wj 20:2
Ps 83:18
Ps 113:3
Iz 42:8h Kpl 26:21
Dn 9:12

sze miasta—w całej waszej zie-
mi, którą wam da Jehowa, wasz
Bóg^a. **53** A wtedy—z powodu
strasznych warunków i ucisku,
jaki wrogowie na was sprowa-
dzą—będziecie jeść swoje dzie-
ci^b, ciała swoich synów i córek^b,
które wam da Jehowa, wasz Bóg.

54 „Nawet najdelikatniejszy
i najwrażliwszy mężczyzna
wśród was nie będzie miał lito-
ści dla swojego brata, ukocha-
nej żony i synów, którzy mu jesz-
cze zostali, **55** i nie podzieli
się z nimi ciałem swoich synów,
które będzie jadł, bo z powo-
du strasznych warunków i ucis-
ku, jaki wrogowie sprowadzą na
was w waszych miastach, nie
będzie miał do jedzenia nic in-
nego^c. **56** A delikatna i wrażli-
wa kobieta wśród was, która ży-
ła w luksusie—tak delikatna, że
nigdy nawet nie postawiła swej
stopy na ziemi^d—nie okaże lito-
ści swojemu mężowi, synowi czy
córcie **57** i nie będzie chciała
podzielić się z nimi ciałem swo-
ich synów, których urodzi, ani
nawet tym, co po porodzie wyjdzie
z jej wnętrza. Sama po kry-
jomu będzie to jeść—z powodu
strasznych warunków i ucisku,
jaki wrogowie sprowadzą na was
w waszych miastach.

58 „Jeśli nie będziecie staran-
nie stosować się do wszystkich
słów tego Prawa, zapisanych w
tej księdze^e, i nie będziecie się
bać wspaniałego i budzącego
lęk i szacunek imienia^f Jehowy^g,
swojego Boga, **59** to Jehowa ze-
śle na was i waszych potomków
dotkliwie, wielkie i długotrwałe
plagi^h oraz ciężkie, uporczywe
choroby. **60** Sprowadzi na was
wszystkie choroby znane wam
z Egiptu, których się baliście,

28:53 *Dost. „owoc swojego łona”.

i z całą pewnością się od nich nie uwolnicie. **61** Mało tego, Jehowa sprowadzi na was każdą chorobę i plagę, które nie są zapisane w tej księdze Prawa, aż zostaniecie wytraceni. **62** I chociaż staliście się liczni jak gwiazdy na niebie^a, to zostanie was bardzo mało^b, bo nie słuchałście Jehowy, swojego Boga.

63 „Jak Jehowa z radością dbał o waszą pomyślność i sprawiał, że staliście się liczni, tak samo Jehowa z radością was zniszczy. Zostaniecie wykorzenieni z ziemi, do której idziecie, żeby ją wziąć na własność.

64 „Jehowa rozproszy was między wszystkimi narodami, od jednego krańca ziemi po drugi kraniec ziemi^c, i będziecie tam służyć bogom z drewna i kamienia, nieznany wam ani waszym przodkom^d. **65** Wśród tych narodów nie zaznacie spokoju^e i nie znajdziecie miejsca odpoczynku dla swoich stóp. Jehowa sprawi, że wasze serca napelnia się trwogą^f, że wasz wzrok osłabnie i że ogarnie was* rozpacz^g. **66** Wasze życie znajdzie się w wielkim niebezpieczeństwie. Będziecie się bać w nocy i za dnia i nie będziecie pewni, czy przeżyjecie. **67** Rano będziecie mówić: „Żeby już był wieczór!”, a wieczorem: „Żeby już było rano!”—z powodu strachu, który będziecie odczuwać w sercu, i z powodu tego, co będziecie widzieć. **68** I Jehowa znów zabierze was do Egiptu. Pośle was tam statkami—w podróż, o której wam powiedziałem, że już nigdy więcej się nie powtórz. Będziecie się tam sprzedawać swoim wrogom jako niewolnicy i niewolnice, ale nie będzie nikogo, kto by chciał was kupić”.

28:65 *Lub „waszą duszę”.

ROZDZ. 28

a Pwt 10:22

b Pwt 4:27

c Kpl 26:33
Neh 1:8
Łk 21:24

d Pwt 4:27, 28

e Am 9:4

f Eze 12:19

g Kpl 26:16, 36

szpalta 2

ROZDZ. 29

a Wj 24:8

b Wj 19:4
Joz 24:5c Pwt 4:34
Neh 9:10

d Rz 11:8

e Pwt 1:3
Pwt 8:2f Pwt 8:4
Neh 9:21
Mt 6:31

g Lb 21:26

h Lb 21:33

i Ps 135:10, 11

j Lb 32:33
Pwt 3:12, 13k Pwt 4:6
Pwt 8:18
Joz 1:7, 8
1Kl 2:3
Ps 103:17, 18
Łk 11:28

l Neh 8:2

m Wj 12:38

29 Takie są słowa przymierza, które Jehowa kazał Mojżeszowi zawrzeć z ludem Izraela w ziemi moabskiej oprócz przymierza, które zawarł z nimi przy Horebie^a.

2 Mojżesz zwołał wtedy całego Izraela i powiedział: „Wdzieliście na własne oczy, jak Jehowa postąpił w Egipcie z faraonem i wszystkimi jego sługami oraz całą jego ziemią^b, **3** widzieliście surowe wyroki*, wielkie znaki i cuda^c. **4** Ale po dziś dzień Jehowa nie dał wam serca, które by rozumiało, oczu, które by widziały, ani uszu, które by słyszały^d. **5** „Gdy przez 40 lat prowadziłem was po pustkowiu^e, wasze ubrania się nie niszczyły, również sandały na waszych nogach się nie zużywały^f. **6** Nie jedliście chleba i nie piliście wina ani innego alkoholu—żebyście wiedzieli, że ja jestem Jehowa, wasz Bóg”. **7** W końcu przybyliście na to miejsce, a wtedy nadszedł Sychon, król Cheszonu^g, i Og, król Baszanu^h, żeby zmierzyć się z nami w bitwie, ale pokonaliśmy ichⁱ. **8** Potem zabraliśmy ich ziemię i daliśmy ją jako dziedzictwo Rubenitom, Gadytom i połowie plemienia Manassesytów^j. **9** Stosujcie się więc do słów tego przymierza, bądźcie im posłuszni, a wtedy będzie się wam dobrze wiodło we wszystkim, co będziecie robić^k.

10 „Dzisiaj wy wszyscy stoicie przed Jehową, swoim Bogiem: naczelnicy waszych plemion, wasi starsi, zwierzchnicy, wszyscy izraelscy mężczyźni, **11** wasze dzieci, żony^l i cudzoziemcy^m, którzy mieszkają w waszym obozie—czy to zbierający dla was drewno, czy czerpiący

29:3 *Lub „próby”.

dla was wodę. **12** Jesteście tu po to, by zawrzeć z Jehową, swoim Bogiem, przymierze potwierdzone przysięgą. To dzisiaj Jehowa, wasz Bóg, zawiera z wami to przymierze^a, **13** żeby ustanowić was swoim ludem^b i żeby móc się okazać waszym Bogiem^c, tak jak wam obiecał i jak przysiągł waszym praojcom: Abrahamowi^d, Izaakowi^e i Jakubowi^f.

14 „To przymierze potwierdzone przysięgą zawieram nie tylko z wami, **15** ale też z tymi, którzy tu dziś stoją z nami przed Jehową, naszym Bogiem, i z tymi, których tu z nami nie ma. **16** (Bo sami dobrze wiecie, jak nam się żyło w Egipcie i jak wyglądała nasza wędrówka przez terytoria różnych narodów^g, **17** Widzieliście wśród nich obrzydliwe rzeczy oraz odrażające bożki^{*h}—z drewna, kamienia, srebra i złota). **18** Uważajcie, żeby serce nikogo z was—mężczyzny, kobiety, rodziny czy plemienia—nie odwróciło się dzisiaj od Jehowy, naszego Boga, tak byście zaczęli służyć bogom tych narodówⁱ. Nie może być wśród was korzenia, z którego wyrasta piołun i roślina rodząca trujące owoce^j.

19 „Gdy ktoś usłyszy słowa tej przysięgi, ale zacznie chełpić się w sercu, mówiąc: „Będzie mi się dobrze wiodło, chociaż będę szedł za głosem swojego serca”, i w rezultacie niszczyć wszystko na swojej drodze^{*}, **20** to Jehowa nie zechce mu przebaczyć^k. Przeciwnie, Jehowa zapłonie na niego wielkim gniewem i spad-

29:17 *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy. **29:19** *Dost. „niszczyć to, co dobrze nawodnione i co suche”.

ROZDZ. 29

a Pwt 1:3
Pwt 29:1

b Wj 19:5
Pwt 7:6
Pwt 28:9

c Wj 6:7
Wj 29:45

d Rdz 17:1, 7
Rdz 22:16, 17

e Rdz 26:3

f Rdz 28:13

g Pwt 2:4

h Lb 25:1, 2

i Pwt 11:16
Heb 3:12

j Heb 12:15

k Joz 24:19

szpalta 2

a Pwt 27:26
Pwt 28:15

b Rdz 19:24
Judy 7

c Rdz 10:19
Rdz 14:2

d 1Kl 9:8, 9
2Kn 7:21, 22
Jer 22:8, 9

e 1Kl 19:10

f Jer 31:32

g Sdz 2:12

h Kpl 26:16
Pwt 27:26

i Pwt 28:45,
63
1Kl 14:15
2Kl 17:18
Łk 21:24

j Ezd 9:7
Dn 9:7

k Rz 11:33

na na niego wszystkie przekleństwa zapisane w tej księdze^a. Jehowa wymaże z ziemi^{*} jego imię. **21** Jehowa oddzieli go od wszystkich plemion Izraela i sprowadzi na niego nieszczenie—wszystkie przekleństwa wynikające z przymierza, zapisane w tej księdze Prawa.

22 „Kiedy przyszłe pokolenia waszych synów i cudzoziemcy z dalekich krajów zobaczą plagi, jakie spadną na wasz kraj, kłeski, jakimi Jehowa go dotknie—**23** siarkę, sól, wypaloną ziemię, której w ogóle nie będzie się obsiewać i na której nie wejdzie i nie wyrosnie żadna roślinność, jak to było po zniszczeniu Sodomy, Gomory^b, Admy i Ceboim^c, które Jehowa zgładził w swoim gniewie—**24** wtedy i oni, i wszystkie narody tak pytają: „Dlaczego Jehowa tak postąpił z tym krajem?^d Cemu zapłonął tak wielkim gniewem?”. **25** Potem odpowiedzą: „Dlatego, że zerwali przymierze, które Jehowa^e, Bóg ich praojców, zawarł z nimi, gdy ich wyprowadził z Egiptu^f. **26** Poszli służyć innym bogom i się im kłaniać—bogom, których nie znali i którym On nie pozwolił oddawać czci^{*g}. **27** Wtedy Jehowa zapłonął gniewem na tę ziemię i sprowadził na nią wszystkie przekleństwa zapisane w tej księdze^h. **28** W gniewie, w wielkiej złości, w wielkim oburzeniu Jehowa wykorzenił ich z tej ziemiⁱ i wypędził do innego kraju, gdzie są do dziś^j.”

29 „Jehowa, nasz Bóg, zna wszystkie tajemnice^k, ale są rzeczy, które zechciał nam objawić—na zawsze powierzył je nam i naszym potomkom, żeby-

29:20 *Dost. „spod nieba”. **29:26** *Dost. „których im nie przydzielił”.

śmy wprowadzali w czyn wszystkie słowa tego Prawa^a.

30 „Kiedy wszystkie te słowa spełnią się na was—błogosławieństwa i przekleństwa, które dałem wam do wyboru^b—a potem przypomnieć je sobie^{*c} wśród wszystkich narodów, między którymi Jehowa, wasz Bóg, was rozproszy^d, **2** i wróćcie do Jehowy, swojego Boga^e, i razem ze swoimi synami będziecie całym sercem i całą duszą^{*} słuchać Jego głosu^f, stosując się do wszystkiego, co wam dziś nakazuję, **3** to Jehowa, wasz Bóg, sprowadzi was z niewoli^g—okaże wam miłosierdzie^h i znów zbierze was ze wszystkich ludów, między którymi Jehowa, wasz Bóg, was rozproszyⁱ. **4** Choćby wasz lud był rozproszony aż po kraniec ziemi, Jehowa, wasz Bóg, zbierze was stamtąd i sprowadzi z powrotem^j. **5** Jehowa, wasz Bóg, zaprowadzi was do ziemi, którą wzięli na własność wasi ojcowie, i stanie się ona waszą własnością. A Bóg będzie dbał o waszą pomyślność i sprawi, że będziecie liczniejsi niż wasi ojcowie^k. **6** Jehowa, wasz Bóg, oczyści^l wasze serca i serca waszych potomków^l, żebyście kochali Jehowę, swojego Boga, całym sercem i całą duszą^{*} i żebyście mogli żyć^m. **7** A na waszych wrogów, na tych, którzy was nienawidzili i prześladowali, Jehowa, wasz Bóg, sprowadzi wszystkie przekleństwaⁿ.

8 „Wtedy znowu zaczniecie słuchać głosu Jehowy i wprowadzać w czyn wszystkie Jego przykazania, które wam dzisiaj daje. **9** Jehowa, wasz Bóg, po-

30:1 *Dośł. „sprowadzisz je z powrotem do swojego serca”. **30:2, 6, 10**

*Zob. *Słowniczek pojęć*. **30:6** *Dośł. „obrzeza”.

ROZDZ. 29

a Ps 78:5
Kzn 12:13

ROZDZ. 30

b Pwt 11:26-28
Pwt 28:2, 15

c 1Kl 8:47
Neh 1:9
Eze 18:28
Jl 2:13

d 2Kl 17:6
2Kzn 36:20

e Iz 55:7
1Jn 1:9

f Pwt 4:29

g Jer 29:14

h Lam 3:22

i Ezd 1:2, 3
Ps 147:2
Jer 32:37
Eze 34:13

j Pwt 28:64
Sof 3:20

k Neh 1:9

l Jer 32:37, 39

m Pwt 6:5

n Rdz 12:2, 3
Jer 25:12
Lam 3:64
Rz 12:19

szpalta 2

a Iz 65:21, 22
Mal 3:10

b Jer 32:37, 41

c Neh 1:9
Dz 3:19

d Iz 45:19

e Rz 10:6

f Rz 10:8

g Mt 7:21
Jak 1:25

h Pwt 11:26

i Pwt 6:5

j Kpl 18:5

k Kpl 25:18
Pwt 30:5

l Pwt 29:18
Heb 3:12

błogosławi pracy waszych rąk^a i sprawi, że będziecie mieć wszystkiego pod dostatkiem. Obdarzy was wieloma dziećmi i zwierzętami oraz obfitymi pło-
nami. Jehowa znów będzie z radością dbał o waszą pomyślność, tak jak z radością dbał o waszych praójców^b. **10** Bo będziecie słuchać głosu Jehowy, swojego Boga, i przestrzegać Jego przykazań i ustaw zapisanych w tej księdze Prawa—wróćcie do Jehowy, swojego Boga, całym sercem i całą duszą^{*c}.

11 „Spełnianie przykazań, które wam dzisiaj daję, nie jest dla was zbyt trudne ani nieosiągalne^{*d}. **12** Nie są one w niebie, tak by trzeba było mówić: „Kto wstąpi do nieba i weźmie je dla nas, żebyśmy mogli ich słuchać i przestrzegać^{*e}”. **13** Nie są też za morzem, by trzeba było mówić: „Kto się przeprawi za morze i weźmie je dla nas, żebyśmy mogli ich słuchać i przestrzegać?”. **14** Te słowa są bardzo blisko was, w waszych ustach i w waszym sercu^f, żebyście mogli je spełniać^g.

15 „Daję wam dzisiaj do wyboru: życie i szczęście albo śmierć i nieszczęście^h. **16** Jeśli będziecie słuchać przykazań Jehowy, swojego Boga, które wam dzisiaj daję, i kochać Jehowę, swojego Bogaⁱ, chodzić Jego drogami i przestrzegać Jego przykazań, ustaw i rozporządzeń, to będziecie żyćⁱ i staniecie się liczni. Jehowa, wasz Bóg, będzie wam błogosławił w ziemi, do której idziecie, żeby ją wziąć na własność^k.

17 „Ale jeśli wasze serca odwrócą się^l od Boga i nie będziecie Go słuchać, lecz dacie się zwieść i będziecie się

30:11 *Lub „ani nie są one daleko”.

kłaniać innym bogom i im służyć^a, **18** to mówię wam dzisiaj, że z całą pewnością wyginiiecie^b. Nie będziecie długo żyć w ziemi, do której przeprawiacie się przez Jordan, żeby ją wziąć na własność. **19** Powołuję dzisiaj niebo i ziemię na świadków przeciwko wam, że dałem wam do wyboru życie i śmierć, błogosławieństwo i przekleństwo^c. Wybierzcie więc życie, a będziecie mogli żyć^d—wy i wasi potomkowie^e. **20** Kochajcie Jehowę, swojego Boga^f, słuchajcie Jego głosu i Ignijcie do Niego^g, bo to od Jehowy zależy wasze życie. To dzięki Niemu będziecie długo żyć w ziemi, którą obiecał wam dać zgodnie z przysięgą złożoną waszym praojcom: Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi^h.

31 Potem Mojżesz stanął przed całym Izraelem i przemówił do niego takimi słowami: **2** „Mam już 120 latⁱ. Nie mogę wam dłużej przewodzić^j, bo Jehowa mi powiedział: „Nie przekroczysz Jordanu^k”. **3** Przed wami przeprawi się Jehowa, wasz Bóg. On sam na waszych oczach wytraci te narody, a wy zajmiecie ich ziemię^k. Poprowadzi was Jozue^l, tak jak Jehowa powiedział. **4** Jehowa zniszczy ich tak, jak amoryckich królów Sychona^m i Ogaⁿ. Również z ich ziemią uczyni to, co z ziemią tych królów^o. **5** Jehowa zapewni wam zwycięstwo i postąpić z nimi zgodnie ze wszystkimi nakazami, które wam dałem^p. **6** Bądźcie odważni i silni^q. Nie bójcie się ich ani się nie przerażajcie^r, bo z wami idzie Jehowa, wasz Bóg. Nie opuści was ani nie porzuci^s”.

7 Następnie Mojżesz wezwał Jozuego i rzekł do niego na

ROZDZ. 30

- a Pwt 4:19
- b Pwt 8:19
- c Joz 23:15
- d 1Sm 12:25
- e Pwt 11:26
- f Pwt 27:26
- g Pwt 28:2, 15
- d Pwt 32:47
- e Joz 24:15
- f Pwt 10:12
- g Pwt 4:4
- h Rdz 12:7
- Rdz 15:18

ROZDZ. 31

- i Wj 7:7
- Pwt 34:7
- Dz 7:23
- j Lb 20:12
- Pwt 3:27
- k Pwt 9:3
- l Lb 27:18
- Pwt 3:28
- Joz 1:2
- m Lb 21:23, 24
- n Lb 21:33, 35
- o Wj 23:23
- p Lb 33:52
- Pwt 7:2, 24
- Pwt 20:16
- q Joz 1:6
- Ps 27:14
- Ps 118:6
- r Lb 14:9
- Pwt 7:18
- s Pwt 4:31
- Joz 1:5
- Heb 13:5

szpalta 2

- a Joz 10:25
- b Pwt 1:38
- c Wj 33:14
- d Joz 1:9
- e Wj 34:27
- f Pwt 15:1
- g Kpl 23:34
- h Pwt 16:16
- i Neh 8:7
- j Pwt 4:10
- Heb 10:25
- k Pwt 6:6, 7
- Ef 6:4
- l Pwt 30:16
- m Lb 27:13
- n Pwt 3:28
- o Wj 33:9
- Wj 40:38

oczach całego Izraela: „Bądź odważny i silny^a, bo to ty wprowadzisz ten lud do tej ziemi, którą Jehowa mu obiecał zgodnie z przysięgą złożoną praojcom, i dasz mu ją jako dziedzictwo^b. **8** Jehowa idzie przed tobą i stale będzie z tobą^c. Nie opuści cię ani nie porzuci. Nie bój się ani się nie przerażaj^d”.

9 Potem Mojżesz spał na Prawo^e i dał je kapłanom lewickim, noszącym Arkę Przymierza Jehowy, oraz wszystkim starszym Izraela. **10** Nakazał im: „Co siódmy rok—będący rokiem uwolnienia od długów^f—w wyznaczonym czasie tego roku, z okazji Święta Szałasów^g, **11** gdy cały Izrael stawi się przed Jehową^h, swoim Bogiem, w miejscu, które On wybierze, będziecie czytać to Prawo, tak żeby cały lud je słyszałⁱ. **12** Zbierzcie lud^j—mężczyzn, kobiety, dzieci* i cudzoziemców, którzy osiedlili się w waszych miastach^k. Niech słuchają i uczą się o Jehowie, swoim Bogu, niech się Go boją i wprowadzają w czyn wszystkie słowa tego Prawa. **13** Ich synowie, którzy nie znają tego Prawa, mają słuchać^k i uczyć się bać Jehowy, waszego Boga, przez całe swoje życie w ziemi, do której przeprawiacie się przez Jordan, żeby wziąć ją na własność^l”.

14 Potem Jehowa rzekł do Mojżesza: „Zbliża się czas twojej śmierci^m. Wezwij Jozuego i stawcie się przy namiocie spotkania, żebym mógł mu powierzyć obowiązkiⁿ. Mojżesz i Jozue stawili się więc przy namiocie spotkania. **15** Wtedy Jehowa ukazał się tam w słupie obłoku, który się zatrzymał przed wejściem do namiotu^o”.

31:12 *Dost. „maleństwa”. #Dost. „bramach”.

31:2 *Dost. „wychodzić i wchodzić”.

16 I Jehowa rzekł do Mojżesza: „Ty wkrótce umrzesz^a, a ten lud zacznie oddawać cześć[#] cudzoziemskim bogom w ziemi, do której idzie^a. Opuszczą mnie^b i złamią przymierze, które z nimi zawarłem^c. **17** Wtedy zapłonę na nich gniewem^d i też ich opuszczę^e. Zakryję przed nimi swoją twarz^f, aż zaczną ginąć^{*}. Gdy spadnie na nich wiele nieszczęść i udręk^g, powiedzą: „Czy nie dlatego spadły na nas te nieszczęścia, że nie ma wśród nas naszego Boga?“^h. **18** Ale ja dalej będę zakrywał przed nimi swoją twarz z powodu całej niegodziwości, której będą się dopuszczać, oddając cześć innym bogomⁱ.

19 „A teraz zapisz sobie pieśń^j i naucz jej Izraelitów. Niech się jej nauczą^{*k}, żeby służyła za świadka przeciwko nim^l. **20** Gdy zaprowadzę ich do ziemi, którą przysiągłem ich praojcom^m—ziemi mlekiem i miodem płynącejⁿ—gdy będą jeść do syta i żyć w dostatku^{*o}, wtedy zaczną służyć innym bogom, a mną wzgardzą i złamią moje przymierze^p. **21** Kiedy spadną na nich liczne nieszczęścia i udręki^q, ta pieśń będzie świadczyć przeciwko nim (ich potomkowie nie mogą jej zapomnieć), bo ja wiem, jakie już teraz mają skłonności^r—choć jeszcze nie wprowadziłem ich do ziemi, którą im przysiągłem^s”.

22 Tego dnia Mojżesz zapisał więc tę pieśń i nauczył jej Izraelitów.

23 Następnie Bóg ustanowił wodzem Jozuego^s, syna Nuna, i rzekł: „Bądź odważny i silny^t,

31:16 ^aDosł. „spoczniesz ze swoimi ojcami”. [#]Lub „uprawiać duchową prostytucję”. **31:17** ^{*}Lub „żeby zostali pochłonięci”. **31:19** ^{*}Dosł. „włóż ją w ich usta”. **31:20** ^{*}Dosł. „utyją”.

ROZDZ. 31

a Sdz 2:17
Ps 106:37-39

b 1Kl 11:33

c Sdz 2:12, 20

d Pwt 29:20

e 1Kn 28:9
2Kn 15:2
2Kn 24:20

f Pwt 32:20
Ps 104:29
Eze 39:23

g Neh 9:27

h Sdz 6:13

i Iz 59:2

j Pwt 31:30
Pwt 32:44

k Pwt 4:9
Pwt 11:19

l Pwt 31:21

m Rdz 15:18

n Wj 3:8
Lb 13:26, 27

o Neh 9:25

p Wj 24:7
Pwt 8:12-14
Pwt 29:1
Neh 9:26

q Pwt 28:59

r Wj 16:4

s Lb 27:18
Pwt 31:14

t Joz 1:6, 9

szpalta 2

a Pwt 1:38
Pwt 3:28

b Wj 34:27

c Pwt 17:18
2Kn 34:14

d 1Kl 8:9

e Pwt 9:24
Neh 9:26

f Wj 32:9
Ps 78:8

g Pwt 30:19

h Sdz 2:19

i Pwt 28:15

j Pwt 32:44

bo to ty wprowadzisz Izraelitów do ziemi, którą im przysiągłem^a, a ja będę z tobą^a”.

24 Gdy tylko Mojżesz skończył spisywać w księdze wszystkie słowa Prawa^b, **25** nakazał Lewitom noszącym Arkę Przymierza Jehowy: **26** „Weźcie tę księgę Prawa^c i połóżcie ją obok Arki^d Przymierza Jehowy, swego Boga. Będzie tam służyć za świadka przeciwko wam.

27 Bo ja dobrze znam waszą buntowniczość^e i wasz upór^{*f}. Skoro tak buntujecie się przeciw Jehowie, gdy ja jeszcze jestem wśród was, to co dopiero będzie po mojej śmierci!

28 Zwołajcie do mnie wszystkich starszych ze swoich plemion i wszystkich zwierzchników, a ja przekażę im te słowa i powołam niebo i ziemię na świadków przeciwko nim^g. **29** Bo dobrze wiem, że po mojej śmierci będziecie postępować niegodziwie^h, że zjeździecie z drogi, którą nakazałem wam iść. I pod koniec dni z całą pewnością spadnie na was nieszczęścieⁱ, bo będziecie robić to, co złe w oczach Jehowy, obrażając Go tym^{**}”.

30 Potem w obecności całego zboru Izraela Mojżesz wyrecytował wszystkie słowa tej pieśni, od początku do końca:

32 „Nadstawcie ucha, niebiossa, na to, co powiem, również ty, ziemi, posłuchaj moich słów.

2 Moje pouczenia będą spływać jak deszcz, moje słowa opadać jak rosa, jak łagodna deszczyni na trawę, jak rzęsiste ulewę na roślinność.

31:27 ^{*}Dosł. „szywny kark”. **31:29** ^{*}Lub „dzielami swoich rąk”.

- 3** Będę opowiadał o imieniu Jehowy^a.
Opowiadajcie i wy o wielkości naszego Boga!^b
- 4** Skąła — doskonałe są Jego dzieła^c,
sprawiedliwe są wszystkie Jego drogi^d.
Bóg wierny^e, któremu nie-sprawiedliwość^f jest obca,
Bóg prawy i prostolinijny^g.
- 5** To oni postąpili niego-dziwie^h.
Nie są Jego dziećmi — wina leży po ich stronieⁱ.
Pokolenie zepsute i zdepra-wowane!^j
- 6** Głupi, nierozsądny ludu^k,
czy tak się odwdzięczasz Jehowie?^l
Czy to nie jest twój Ojciec,
który powołał cię do istnienia^m,
który cię utworzył i mocno utwierdził jako naród?
- 7** Przypomnij sobie dawne czasy,
zastanów się nad dziejami minionych pokoleń.
Zapytaj swojego ojca, a on ci opowieⁿ,
zapytaj starszych, a udziela ci wyjaśnień.
- 8** Gdy Najwyższy dawał narodom dziedzictwo^o,
gdy rozdzielał synów Adama^p,
wyzначzył ludom granice^q ze względu na liczbę synów Izraela^r.
- 9** Bo lud Jehowy jest Jego dziełem^s,
Jakub — Jego własnością^t.
- 10** On znalazł go w pustynnej krainie^u,
na bezludnej pustyni, gdzie słycać tylko odgłosy wycia^v.

32:8 *Możliwe też „rasy ludzkie”.

ROZDZ. 32

a Jn 17:26
b 1Kł 29:11
Ps 145:3
c 2Sm 22:31
Ps 18:2
Ps 19:7
Jak 1:17
d Ps 33:5
e Pwt 7:9
1Pt 4:19
f Pwt 25:16
g Rdz 18:25
h Pwt 31:27
Sdz 2:19
Ps 14:1
i Iz 1:4
j Ps 78:8
Łk 9:41
k Jer 4:22
l Iz 1:2
m Wj 4:22
Pwt 32:18
Iz 63:16
n Wj 13:14
Ps 44:1
o Rdz 10:5
Ps 115:16
p Rdz 11:9
q Pwt 2:5, 19
Dz 17:26
r Rdz 15:18
Wj 23:31
s Wj 19:5
Pwt 7:6
t Ps 78:71
u Pwt 8:14, 15
v Jer 2:6

szpalta 2

a Neh 9:19, 20
b Za 2:8
c Wj 19:4
d Pwt 1:31
e Iz 43:12
f Pwt 33:29
g Pwt 8:7, 8
h Ps 147:14
i Pwt 31:20
Neh 9:25
j Iz 1:4
Oz 13:6
k Sdz 2:12
1Kł 14:22
1Ko 10:21, 22
l 2Kł 23:13
Eze 8:17
m Kpl 17:7
Ps 106:37
1Ko 10:20

Otoczył go opieką, troszczył się o niego^a,
strzegł jak żrenicy swojego oka^b.

- 11** Jak orzeł pobudza do lotu pisklęta,
unosi się nad gniazdem,
rozpościera skrzydła,
chwytą młode
i niesie na swoich lotkach^c,
- 12** tak jego* prowadził sam Jehowa^d,
nie było przy nim żadnego cudzoziemskiego boga^e.
- 13** Wyniósł go na wyżyny ziemi^f,
żywił plonami pól^g.
Karcił go miodem z urwistej skały,
oliwą ze skały krzemiennej,
- 14** masłem od krów, owczym i kozim mlekiem,
najlepszymi sztukami owiec*,
baranami z Baszanu, kozami i najwyborniejszą pszenicą^h,
a do picia dawał mu wino z sokuⁱ winogron.
- 15** Gdy Jeszurun* obrósł w tłuszcz, zaczął wierzgać.
Utył, stał się gruby, opasły^j.
Opuścił więc Boga, który go stworzył^k,
wzgardził Skałą swego wybawienia.
- 16** Z powodu cudzoziemskich bogów pobudzali Go do gniewu^k,
stałe Go obrażali tym, co obrzydliwe^l.
- 17** Składali ofiary demonom,
a nie Bogu^m,

32:12 *Czyli Jakuba. 32:14 *Dost. „tłuszczem owiec”. #Dost. „tłuszczem nerkowym pszenicy”. ^Dost. „krwi”. 32:15 *Nazwa ta znaczy „prostolinijny”. Jest to zaszczytny tytuł odnoszony do Izraela.

- bogom, których wcześniej nie znali,
nowym, którzy pojawili się niedawno,
bogom, których nie znali ich przodkowie.
- 18** Zapomniałeś o Skale^a, która cię zrodziła, nie pamiętałeś o Bogu, który wydał cię na świat^b.
- 19** Gdy Jehowa to zobaczył, odrzucił swoich synów i córki^c, bo Go obrazili.
- 20** Rzekł więc: „Zakryję przed nimi swoją twarz^d i zobaczę, co się z nimi stanie.
Bo są pokoleniem zepsutym^e, niewiernymi synami^f.”
- 21** Pobudzali mnie do gniewu* z powodu tych, którzy nie są bogami^g, obrażali mnie swoimi bezwartościowymi bożkami^h.
Ja więc pobudzę ich do zazdrości z powodu tych, którzy nie są ludemⁱ, będę ich obrażał przez niemądry naród^j.
- 22** Bo mój gniew zapalił się jak ogień^k, którego płomień sięgnie najgłębszych zakamarków grobu^l, strawi ziemię oraz jej plony, podpali fundamenty gór.
- 23** Sprawdzą na nich wiele nieszczęść, użyję przeciw nim wszystkich swoich strzał.
- 24** Wycieńczy ich głód^m, pochłonie wyniszczająca gorączka, dotknie straszna klęskaⁿ.

32:21 *Lub „zazdrości”. **32:22** *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 32

- a Ps 106:21
Iz 17:10
Jer 2:32
b Pwt 4:34
c Sdz 2:14
Ps 78:59
d Pwt 31:17
e Pwt 32:5
Iz 65:2
Mt 17:17
f Iz 1:2
g Ps 96:5
1Ko 10:21, 22
h 1Sm 12:10, 21
i Oz 2:23
Rz 9:25
Rz 11:11
1Pt 2:10
j Rz 10:19
k Lam 4:11
l Am 9:2
m Pwt 28:53
n Pwt 28:21, 22

szpalta 2
a Kpl 26:22
b Lam 1:20
c Eze 7:15
d 2Kn 36:17
Lam 2:21
e 1Sm 12:22
Eze 20:14
f Wj 32:12
Lb 14:15, 16
g Ps 115:2
h Mt 13:15
i Ps 81:13
j Oz 14:9
k Jer 2:19
l 2Kn 24:24
m Sdz 2:14
1Sm 12:9
n 1Sm 2:2
o Wj 14:25
1Sm 4:8
Ezd 1:2, 3
p Judy 7
q Iz 5:4
Jer 2:21

Naślę na nich kły dzikich zwierząt^a
i jad gadów pełzających w prochu.

- 25** Tych, co będą na zewnątrz, zabierze miecz^b, a tych w domu ogarnie trwoga^c — chłopca i dziewczynę, niemowlę i siwowłosego starca^d.
- 26** Rzekłbym: „Rozproszę ich, wymażę pamięć o nich spośród ludzi”,
- 27** gdyby nie to, że bałem się reakcji wrogów^e, bo przeciwnicy mogliby to opacznie zrozumieć^f.
Mogliby powiedzieć: „To nie Jehowa dokonał tego wszystkiego.
To nasza siła zatrzymała^g.”
- 28** Są narodem pozbawionym rozsądku*, nie ma wśród nich zrozumienia^h.
- 29** Gdyby tylko byli mądrzy!ⁱ Wtedy by się nad tym zastanowili^j.
Pomyśleliby, co ich czeka^k.
- 30** Czy jeden mógłby ścigać tysiąc,
a dwóch mogłoby zmusić do ucieczki dziesięć tysięcy?^l
Tylko wtedy, gdyby ich sprzedała ich Skała^m,
gdyby Jehowa wydał ich wrogom.
- 31** Bo nasza Skała nie jest jak skała naszych wrogówⁿ, nawet oni to rozumieją^o.
- 32** Ich winorośl pochodzi od winorośli Sodomy, z tarasów Gomory^p.
Ich winogrona są trujące, kiście ich są gorzkie^q.
- 32:28** *Możliwe też „głuchym na rady”.

- 33** Ich wino to jad węzów,
śmiertelna trucizna kobr.
- 34** Czy to wszystko nie jest
przechowywane u mnie,
opieczętowane w moim
spichlerzu?
- 35** Zemsta należy do mnie,
ja odpłacę^a.
W wyznaczonym czasie ich
stopy się poślizgną^b.
Bo dzień ich klęski jest
bliski,
to, co ich czeka, nadejdzie
szybko^c.
- 36** Jehowa osądzi swój lud^c
i zlituje się* nad swymi
sługami^d,
gdy zobaczy, że ich siła
zniknęła,
że pozostali tylko bezradni
i słabi.
- 37** I powie: „Gdzie są ich
bogowie^e—
skała, w której szukali
schronienia—
- 38** ci, którzy jedli tłuszcz
ich ofiar*,
pili wino ich ofiar płynnych?^f
Niech wam przyjdą
z pomocą.
Niech staną się dla was
kryjówką.
- 39** Zobaczcie teraz, że to ja
jestem Bogiem^g,
że oprócz mnie nie ma
żadnych innych bogów^h.
Ja uśmiercam i ja daję życieⁱ.
Ja zadaję rany^j i ja ulecę^k.
I nikt nie może uwolnić
drugiego z moich rąk^l.
- 40** Podnoszę swą rękę ku niebu
i przysięgam: „Jest to tak
pewne, jak to, że ja żyję
wiecznie”^m.
- 41** Gdy naostrzę swój połysku-
jący miecz,

32:36 *Lub „pozałuje”. **32:38** *Lub
„jedli ich najwyborniejsze ofiary”.

ROZDZ. 32

a Nah 1:2
Rz 12:19
Heb 10:30

b Ps 73:12, 18

c Heb 10:30

d Sdz 2:18
Ps 90:13
Ps 106:45
Ps 135:14

e Sdz 10:14

f Oz 2:8
1Ko 10:20, 21

g Iz 41:4
Iz 48:12

h Pwt 4:35

i 1Sm 2:6
Ps 68:20

j 2Kn 21:16, 18

k Lb 12:13
Jer 17:14

l Iz 43:13

m 1Tm 1:17
Obj 10:5, 6

szpalta 2

a Nah 1:3

b Iz 1:24
Iz 59:18

c Rdz 12:2, 3
1Kl 8:43
Rz 3:29
Rz 15:10

d 2Kl 9:7
Obj 6:10

e Mi 5:15

f Lb 11:28
Pwt 31:22, 23

g Obj 15:3

h Pwt 11:18

i Pwt 6:6, 7

j Kpl 18:5
Pwt 30:19
Rz 10:5

k Lb 27:12

l Pwt 34:1

m Rdz 10:19
Rdz 15:18
Joz 1:3

- gdy przygotuję swą rękę
do wykonania wyroku^a,
wtedy rozprawię się
ze swoimi wrogami^b,
odplacę tym, którzy mnie
nienawidzą.
- 42** Swoje strzały upoję krwią,
a mój miecz będzie jadł^c
ciała,
będzie pił krew zabitych
i jeńców,
jadł głowy wrogich wodzów^d.
- 43** Cieszcie się, narody,
z Jego ludem^e,
bo On pomści krew swoich
sług^f,
odplaci swoim wrogom^g,
oczyści* ziemię swojego
ludu^h.

44 Tak oto Mojżesz—razem z
Hoszeąⁱ, synem Nuna—wyrecy-
tował w obecności ludu wszyst-
kie słowa tej pieśni^j. **45** Gdy
skończył mówić to wszystko ca-
łemu Izraelowi, **46** rzekł jeszcze:
„Weźcie sobie do serca wszyst-
kie przestrogi, które dziś do was
kieruję^k, i nakażcie swym synom
starannie wypełniać wszystkie
słowa tego Prawa^l. **47** Bo nie są
to tylko puste słowa—od nich za-
leży wasze życie^m. Trzymając się
ich, będziecie mogli długo żyć
w ziemi, do której przeprawiacie
się przez Jordan, żeby ją wziąć
na własność”.

48 W tym samym dniu Je-
howa przemówił do Mojżesza:
49 „Wejdz na tę górę Abarimⁿ,
górze Nebo^o—w ziemi moabskiej,
naprzeciw Jerycha—i zobacz
ziemię Kanaan, którą daję Iz-
raelitom na własność^p. **50** Po-
tem umrzesz na górze, na którą

32:43 *Dost. „dokona prześlągania”.

32:44 *Pierwotne imię Jozuego. Imię
„Hoszea” jest skróconą formą imienia
„Hoszajasz”, które znaczy „wybawiony
przez Jah; Jah wybawił”.

wejdiesz, i dołączysz do swojego ludu*, tak jak na górze Hor^a umarł twój brat, Aaron, i dołączył do swojego ludu— **51** ponieważ przy wodach w Meribie^b w pobliżu Kadeszu na pustkowiu Cin obaj okazaliście się niewierni wobec mnie na oczach ludu izraelskiego, nie uświęciliście mnie przed Izraelitami^c. **52** Nie wejdiesz więc do ziemi, którą im daję, zobaczysz ją tylko z daleka^d.

33 Oto słowa, którymi Mojżesz, sługa prawdziwego Boga, pobłogosławił Izraelitów przed swoją śmiercią^e. **2** Przemówił:

„Jehowa przyszedł z Synaju^f, zajaśniał nad nimi z Seiru, w blasku chwały z górzystego regionu Paran^g, a byli z Nim miriady* świętych aniołów^h, po Jego prawej stronie Jego wojownicyⁱ.

3 Okazywał czułość swojemu ludowi^j.

Cały ten święty lud jest w Jego ręce^k.

Usiedli u Jego stóp^l, zaczęli wsłuchiwać się w Jego słowa^m.

4 (Mojżesz dał im prawoⁿ— zbór Jakuba otrzymał je na własność^o).

5 Bóg został królem w Jeszurunie^p, gdy zebrali się zwierchnicy ludu^q ze wszystkimi plemionami Izraela^r.

32:50 *Poetycki zwrot, którym opisano śmierć. **33:2** *Lub „dziesiątki tysięcy”. **33:5** *Nazwa ta znaczy „prostolinijny”. Jest to zaszczytny tytuł odnoszony do Izraela.

ROZDZ. 32

a Lb 20:28
Lb 33:38
b Lb 20:12, 13
c Kpl 22:32
Iz 8:13
d Lb 27:13, 14
Pwt 3:27
Pwt 34:4, 5

ROZDZ. 33

e Rdz 49:28
f Wj 19:18
g Hab 3:3
h Dn 7:10
Judy 14
i Ps 68:17
j Pwt 7:8
Oz 11:1
k Wj 19:6
l Wj 19:23
m Wj 20:19
n Wj 24:8
o Pwt 4:8
Dz 7:53
p Iz 44:2
q Wj 18:25
Wj 19:7
r Lb 1:44, 46

szpalta 2

a Rdz 49:3
b Lb 26:7
Joz 13:15
c Rdz 49:8
1Kn 5:2
d Ps 78:68
e Sdz 1:2
2Sm 7:8, 9
f Rdz 49:5
Lb 3:12
g Wj 32:26
h Wj 28:30
Kpl 8:6, 8
i Wj 17:7
j Lb 20:13
k Wj 32:27
Kpl 10:6, 7
l Mal 2:4, 5
m Pwt 17:9
n 2Kn 17:8, 9
Mal 2:7
o Wj 30:7
Lb 16:40
p Kpl 1:9

6 Niech Ruben żyje, niech nie wyginie^a
i niech zawsze będzie liczny^b.

7 A Judę pobłogosławił takimi słowami^c:

„Wysłuchaj, Jehowo, głosu Judy^d

i sprowadź go z powrotem do jego ludu.

Swoim ramieniem bronił* tego, co do niego należy. Pomóż mu w walce z wrogami^e.

8 O Lewim rzekł^f:

„To człowiek lojalny wobec Ciebie^g, do którego należą Twoje tummim i urim^h.

Wystawiłeś go na próbę w Massie,

zaczęłeś z nim walczyć przy wodach w Meribieⁱ.

9 To człowiek, który powiedział o swoim ojcu i matce: „Nie okazałem im względu^j”.

Nie stanął po stronie swoich braci^k,

nie zważał na swoich synów. Bo trzymał się Twoich słów, zachowywał Twoje przymierze^l.

10 Niech poucza Jakuba o Twoich rozporządzeniach^m,

Izraela o Twoim Prawieⁿ.

Niech składa kadzidło o przyjemnej woni dla Ciebie^o,

całopalenie na Twoim ołtarzu^p.

11 Błogosław, Jehowo, jego siłę, niech sprawia Ci radość praca jego rąk.

Połam nogi* tych, którzy powstają przeciw niemu,

33:7 *Lub „walczył”. **33:10** *Lub „dla Twoich nozdrzy”. **33:11** *Lub „biodra”.

żeby ci, którzy go nienawidzą, już więcej nie powstałi^a.

12 O Beniaminie rzekł^a:

„Niech ten, którego Jehowa kocha, mieszka u niego^{*} bezpiecznie, niech on[#] go chroni przez cały dzień.

Będzie mieszkał między jego[^] ramionami^b”.

13 O Józefie rzekł^b:

„Niech Jehowa błogosławi jego ziemi^c, niech mu ześle z nieba wyborne dary, niech mu da rosę i wody z podziemnych źródeł^d,

14 bogate plony dzięki słońcu, obfite zbiory każdego miesiąca^e,

15 to, co najlepsze z pradawnych gór^f, to, co cenne z odwiecznych wzgórz,

16 wspaniałe dary ziemi, całe jej bogactwo^g.

Niech cieszy się uznaniem Tego, który przebywał w ciernistym krzewie^h.

Niech wszystkie te błogosławieństwa spłyną na głowę Józefa,

na czubek głowy wybranego spośród jego braciⁱ.

17 Jest wspaniały jak pierwotny byk.

Jego rogi to rogi dzikiego byka,

będzie nimi bódł ludy, wszystkie razem aż po krańce ziemi.

Takie są dziesiątki tysięcy Efraima^j,

takie są tysiące Manasses^a”.

33:12 *Możliwe też „u Niego”. #Możliwe też „On”. ^Możliwe też „Jego”.

33:15 *Możliwe też „z gór wschodu”.

ROZDZ. 33

a Rdz 49:27

b Rdz 49:22

c Joz 16:1

d Rdz 49:25

e Kpl 26:5
Ps 65:9

f Joz 17:17, 18

g Pwt 8:7, 8

h Wj 3:4
Dz 7:30

i Rdz 37:7
Rdz 49:26
1Kn 5:1, 2

j Rdz 48:19, 20

szpalta 2

a Rdz 49:13

b Rdz 49:14

c Rdz 49:19

d Joz 13:24-28

e Lb 32:1-5

f Joz 22:1, 4

g Rdz 49:16

h Sdz 13:2, 24
Sdz 15:8, 20
Sdz 16:30

i Joz 19:47

j Rdz 49:21

k Rdz 49:20

18 O Zebulonie rzekł^a:

„Ciesz się, Zebulonie, swoimi wyprawami, a ty, Issacharze, swoimi namiotami^b”.

19 Będą zwoływać ludy na górę.

Tam będą składać godne przyjęcia ofiary^{*}.

Będą czerpać[#] z bogactwa mórz,

korzystać ze skarbów ukrytych w piasku”.

20 O Gadzie rzekł:

„Błogosławiony ten, kto poszerza granice Gada^d.

On będzie się tam wylegiwał jak lew,

gotowy oderwać ramię, wręcz czubek głowy swojej zdobyczy.

21 Pierwszą część wybierze dla siebie^e,

część przydzieloną mu przez prawodawcę^f.

Zwierzchnicy ludu zgromadzą się razem.

Wykona on to, co prawe w oczach Jehowy,

wypełni Jego rozporządzenia w związku z Izraelem”.

22 O Danie rzekł^g:

„Dan to młody lew^h, który wyskoczy z Baszanu”ⁱ.

23 O Naftalim rzekł:

„Naftali jest syty uznania Jehowy,

w pełni zaznaje Jego błogosławieństwa.

Weź na własność zachód i południe”.

24 O Aszerze rzekł^k:

„Aszer został pobłogosławiony synami.

33:19 *Dost. „ofiary prawości”. #Dost. „ssać”.

Niech cieszy się przychylnością swoich braci,
niech kapie* swe stopy
w oliwie.

25 Z żelaza i miedzi są twoje
zasuwu do bram^a,
będziesz bezpieczny przez
wszystkie swoje dni**.

26 Następnie powiedział:
„Nie ma nikogo takiego
jak prawdziwy Bóg^b
Jesuruna^c.
On przemierza niebo,
żeby ci pomóc,
przemieszcza się na chmu-
rach w swoim majestacie^d.

27 Bóg jest schronieniem
od pradawnych czasów^e,
Jego odwieczne ramiona
cię podtrzymują^f.
On wypędzi przed tobą
wrogów^g
i powie: „Unicestwij ich!”^h.

28 Izrael będzie mieszkał
bezpiecznie,
zdróło Jakuba będzie
odgrodzone
w ziemi obfitującej w zboże
i młode winoⁱ,
gdzie z nieba kropi rosa^j.

29 Szczęśliwy jesteś, Izraelu!^k
Który lud jest taki jak ty?^l
Jehowa jest twoim
wybawieniem^m,
twoją ochronną tarcząⁿ,
imponującym mieczem.
Twoi wrogowie ugną się
przed tobą^o,
będziesz deptał po ich
karkach**.

34 Wtedy Mojżesz wyruszył
z pustynnych równin mo-
abskich na górę Nebo^a, górę Pis-
ga^q, którą wznosi się naprzeciw
Jerycha^r. Jehowa pokazał mu

33:24 *Lub „zanurza”. **33:25** *Dośl.
„twoja siła będzie jak twoje dni”. **33:29**
*Możliwe też „będziesz stapał po ich
wzniesieniach”.

ROZDZ. 33

a Pwt 8:7, 9
b Wj 15:11
c Iz 44:2
d Ps 68:32-34
e Ps 46:11
f Ps 91:2
g Iz 40:11
h Pwt 9:3
i Pwt 31:3, 4
j Pwt 8:7, 8
k Pwt 11:11
l Ps 33:12
m Ps 144:15
n Ps 146:5
o Pwt 4:7
p 2Sm 7:23
q Ps 147:20
r Ps 27:1
s Iz 12:2
t Ps 115:9
u Ps 66:3

ROZDZ. 34

p Pwt 32:49
q Pwt 3:27
r Lb 36:13

szpalta 2

a Sdz 18:29
b Wj 23:31
c Lb 34:2, 6
d Pwt 11:24
e Joz 15:1
f Rdz 13:10
g Rdz 19:22, 23
h Rdz 12:7
i Rdz 26:3
j Rdz 28:13
k Lb 20:12
l Pwt 32:50
m Joz 1:2
n Judy 9
o Pwt 31:1, 2
p Dz 7:23
q Dz 7:30, 36
r Lb 20:29
s Pwt 31:14
t 1Tm 4:14
u Lb 27:18, 21
v Joz 1:16
w Pwt 18:15
x Dz 3:22
y Dz 7:37
z Wj 33:11
aa Lb 12:8
ab Pwt 4:34
ac Pwt 26:8
ad Łk 24:19

stamtąd całą tę ziemię, od Gilea-
du po Dan^a, **2** całą ziemię Naf-
talego, Efraima i Manassesa,
całą ziemię Judy aż do zachod-
niego morza^{ab}, **3** Negeb^c oraz
Okręg Jordanu^{ad}, od doliny Je-
rycha—miasta palm—aż do Co-
aru^e.

4 Jehowa rzekł wtedy do nie-
go: „To jest ziemia, w związku
z którą złożyłem przysięgę Ab-
rahamowi, Izaakowi i Jakubowi,
mówiąc: „Dam ją twojemu po-
tomstwu”^f. Pozwoliłem ci ją zo-
baczyć na własne oczy, ale do
niej nie wejdiesz”^g.

5 Potem Mojżesz, sługa Jeho-
wy, umarł w ziemi moabskiej—
dokładnie tak, jak Jehowa po-
wiedział^h. **6** A On pogrzebał go
tam w dolinie naprzeciw Bet-
Peor i nikt aż do dziś nie wie,
gdzie znajduje się jego gróbⁱ.
7 W chwili śmierci Mojżesz miał
120 lat^j. Do końca nie osłabł
mu wzrok ani nie opuściły go si-
ły. **8** Lud Izraela opłakiwał go
na pustynnych równinach moab-
skich przez 30 dni^k, aż okres ża-
łoby po nim się skończył.

9 Jozue, syn Nuna, był pe-
łen ducha mądrości, bo Moj-
żesz włożył na niego ręce^l. Izra-
elici zaczęli go słuchać i robili
wszystko, co Jehowa nakazał
Mojżeszowi^m. **10** Ale już nigdy
nie było w Izraelu proroka po-
dobnego do Mojżeszaⁿ, którego
by Jehowa znał twarzą w twarz^o.
11 Dokonał on na faraonie, na
wszystkich jego sługach i w ca-
łej ziemi egipskiej wszystkich
znaków i cudów, w związku
z którymi Jehowa go tam po-
słał^p. **12** Na oczach całego Iz-
raela ukazał silną rękę, zdumie-
wającą moc Boga^q.

34:2 *Chodzi o Morze Wielkie (Śród-
ziemne). **34:3** *Chodzi o południową
część Doliny Jordanu.

KSIĘGA JOZUEGO

ZARYS TREŚCI

<p>1 Jehowa udziela zachęt Jozuemu (1-9)
Czytaj Prawo uważnie (8)
Przygotowania do przeprawy przez Jordan (10-18)</p> <p>2 Jozue wysyła dwóch zwiadowców do Jerycha (1-3)
Rachab ukrywa zwiadowców (4-7)
Obietnica złożona Rachab (8-21a)
Szkarłatny sznur jako znak (18)
Zwiadowcy wracają do Jozuego (21b-24)</p> <p>3 Izrael przeprawia się przez Jordan (1-17)</p> <p>4 Kamienie upamiętniające przejście przez Jordan (1-24)</p> <p>5 Obrzezanie w Gilgal (1-9)
Obchody Paschy; manna przestaje się pojawiać (10-12)
Książę wojska Jehowy (13-15)</p> <p>6 Mur Jerycha upada (1-21)
Rachab i jej rodzina pozostają przy życiu (22-27)</p> <p>7 Izraelici pokonani pod Aj (1-5)
Modlitwa Jozuego (6-9)
Grzech przyczyną klęski Izraelitów (10-15)
Achan zdemaskowany i ukamienowany (16-26)</p> <p>8 Jozue szykuje zasadzkę przeciwko Aj (1-13)
Aj zostaje zdobyte (14-29)
Czytanie Prawa u stóp góry Ebal (30-35)</p> <p>9 Gibeonici wykazują się sprytem i zabiegają o pokój (1-15)
Podstęp Gibeonitów wychodzi na jaw (16-21)
Gibeonici mają zbierać drewno i czerpać wodę (22-27)</p> <p>10 Izraelici stają w obronie Gibeonitów (1-7)
Jehowa walczy za Izraela (8-15)
Bryły gradu spadają na uciekających wrogów (11)
Słońce się zatrzymuje (12-14)
Stracenie pięciu wrogich królów (16-28)
Zdobycie miast na południu (29-43)</p> | <p>11 Zdobycie miast na północy (1-15)
Podsumowanie podboju dokonanego przez Jozuego (16-23)</p> <p>12 Królowie pokonani po wschodniej stronie Jordanu (1-6)
Królowie pokonani po zachodniej stronie Jordanu (7-24)</p> <p>13 Tereny jeszcze niepodbite (1-7)
Podział ziemi po wschodniej stronie Jordanu (8-14)
Dziedzictwo Rubenitów (15-23)
Dziedzictwo Gadytów (24-28)
Dziedzictwo Manassesytów na wschodzie (29-32)
Jehowa dziedzictwem Lewitów (33)</p> <p>14 Podział ziemi po zachodniej stronie Jordanu (1-5)
Dziedzictwem Kaleba staje się Hebron (6-15)</p> <p>15 Dziedzictwo Judejczyków (1-12)
Córka Kaleba otrzymuje ziemię (13-19)
Miasta Judy (20-63)</p> <p>16 Dziedzictwo potomków Józefa (1-4)
Dziedzictwo Efraimitów (5-10)</p> <p>17 Dziedzictwo Manassesytów na zachodzie (1-13)
Dodatkowa ziemia dla potomków Józefa (14-18)</p> <p>18 Pozostała część ziemi podzielona w Szilo (1-10)
Dziedzictwo Beniaminitów (11-28)</p> <p>19 Dziedzictwo Symeonitów (1-9)
Dziedzictwo Zebulonitów (10-16)
Dziedzictwo Issacharytów (17-23)
Dziedzictwo Aszerytów (24-31)
Dziedzictwo Naftalitów (32-39)
Dziedzictwo Danitów (40-48)
Dziedzictwo Jozuego (49-51)</p> <p>20 Miasta schronienia (1-9)</p> <p>21 Miasta dla Lewitów (1-42)
Dla potomków Aarona (9-19)
Dla pozostałych Kehatytów (20-26)</p> |
|---|--|

- Dla Gerszonitów (27-33)
Dla Merarytów (34-40)
Jehowa spełnił swoje obietnice (43-45)
- 22 Plemiona zamieszkałe na wschodzie wracają do swojej ziemi (1-8)
Ołtarz zbudowany nad Jordanem (9-12)
Wyjaśnienie celu wzniesienia ołtarza (13-29)
Konflikt zażegnany (30-34)
- 23 Pożegnalna mowa Jozuego do izraelskich zwierzchników (1-16)

- Nie zawiodło ani jedno słowo Jehowy (14)
- 24 Jozue wspomina historię Izraela (1-13)
Zachęta do służenia Jehowie (14-24)
„Ja i mój dom będziemy służyć Jehowie” (15)
Przymierze Jozuego z Izraelem (25-28)
Śmierć i pochowanie Jozuego (29-31)
Kości Józefa pochowane w Szechem (32)
Śmierć i pochowanie Eleazara (33)

1 Po śmierci Mojżesza, sługa Jehowy, Jehowa tak przemówił do jego pomocnika^a—do Jozuego^{*b}, syna Nuna: **2** „Mój sługa Mojżesz umarł^c. Wyrusz więc razem z całym ludem izraelskim i przeprawcie się przez Jordan do ziemi, którą wam daję^d. **3** Dam wam każde miejsce, na którym postawicie swoją stopę, tak jak obiecałem Mojżeszowi^e. **4** Wasze terytorium będzie się rozciągać od pustkowia aż po Liban i wielką rzekę Eufrat—obejmując całą ziemię Hejtytów^f—i aż po Morze Wielkie^g na zachodzie^g. **5** Przez całe twoje życie nikt nie zdoła ci się przeciwstawić^h. Jak byłem z Mojżeszem, tak będę z tobąⁱ. Nie opuszczę cię ani nie porzucęⁱ. **6** Bądź odważny i silny^k, bo to ty sprawisz, że posiadacie tę ziemię zgodnie z przysięgą, którą złożyłem waszym przodkom^l.

7 „Tylko bądź odważny, bardzo silny i ściśle trzymaj się całego Prawa, którego polecił ci przestrzegać mój sługa Mojżesz.

1:1 *Lub „Jehoszui”. Imię to znaczy „Jehowa jest wybawieniem”. **1:4** *Czyli Morze Śródziemne. ^aLub „ku zachodowi słońca”.

ROZDZ. 1

- a Wj 24:13
Lb 11:28
b Pwt 31:14
c Pwt 34:5
d Pwt 3:28
e Pwt 11:24
f Lb 13:29
g Rdz 15:18
Wj 23:31
Lb 34:2, 3
Pwt 1:7
Joz 15:1, 4
h Pwt 7:24
Pwt 11:25
i Wj 3:12
Joz 3:7
j Pwt 31:6
k Pwt 31:23
l Rdz 12:7
Rdz 15:18
Rdz 26:3

szpalta 2

- a Pwt 5:32
b Pwt 29:9
1Kl 2:3
c Pwt 6:6
Pwt 30:14
d Pwt 17:18, 19
Ps 1:1, 2
1Tm 4:15
Jak 1:25
e 1Kn 22:13
f Wj 23:27
Pwt 31:7, 8
g Wj 9:1
Joz 3:2, 3
h Lb 32:20-22
Joz 22:1-4

Nie odstępуй od niego ani na prawo, ani na lewo^a—żebyś mógł działać mądrze, gdziekolwiek się udasz^b. **8** Niech ta księga Prawa zawsze będzie na twoich ustach^c i uważnie ją czytaj^{*} dniem i nocą, żeby ściśle trzymać się wszystkiego, co jest w niej napisane^d. Wtedy odniesiesz sukces i będziesz działać mądrze. **9** Mówię ci jeszcze raz: Bądź odważny i silny. Nie bój się ani się nie przerażaj, bo twój Bóg, Jehowa, jest z tobą wszędzie, do kądkolwiek idziesz^f.

10 Wtedy Jozue polecił zwierzchnikom ludu: **11** „Przejdźcie przez obóz i nakażcie ludziom: „Przygotujcie sobie żywność, bo za trzy dni przeprawicie się przez Jordan, żeby wziąć na własność ziemię, którą wam daje Jehowa, wasz Bóg^g”.

12 A do Rubenitów, Gadytów i połowy plemienia Manasse Jozue rzekł: **13** „Pamiętajcie o tym, co nakazał wam Mojżesz, sługa Jehowy^h: „Wasz Bóg, Jehowa, zapewnia wam wytnięcie i dał wam tę ziemię.

14 Wasze żony, dzieci i zwierzęta będą mieszkać w ziemi, którą

1:8 *Lub „czytaj ją półgłosem; rozmyślaj nad nią”.

Mojżesz dał wam po tej* stronie Jordanu^a. Ale wy wszyscy, dzielni wojownicy^b, macie się przeprawić w szyku bojowym przed swoimi braćmi^c. Macie im pomagać, **15** aż Jehowa zapewni im wytchnienie, tak jak zapewnił je wam, i aż wezmą na własność ziemię, którą im daje wasz Bóg, Jehowa. Potem wróćcie do ziemi, którą Mojżesz, sługa Jehowy, dał wam po wschodniej stronie Jordanu, i w niej zamieszkacie”^d.

16 Ci odpowiedzieli Jozuemu: „Zrobimy wszystko, co nam każeś, i pójdziemy wszędzie tam, gdzie nas pošlesz^e. **17** Jak we wszystkim słuchaliśmy Mojżesza, tak będziemy słuchać ciebie. Oby tylko Jehowa, twój Bóg, był z tobą, tak jak był z Mojżeszem^f. **18** Każdy, kto by się buntował przeciw twoim poleceniom i nie słuchał wszystkich twoich nakazów, poniesie śmierć^g. Tylko bądź odważny i silny”^h.

2 Potem Jozue, syn Nuna, potajemnie wysłał z Szittim dwóch zwiadowców z takim poleceniem: „Idźcie i obejrzyjcie tę ziemię, zwłaszcza Jerycho”. Poszli więc i przybyli do domu prostytutki o imieniu Rachabⁱ, i tam się zatrzymali. **2** Wtedy królowi Jerycha doniesiono: „Wieczorem przyszli tu jacyś Izraelici, żeby przespiegować naszą ziemię”. **3** Król więc kazał powiedzieć Rachab: „Wydaj mężczyzn, którzy się u ciebie zatrzymali, bo przyszli przespiegować całą tę ziemię”.

4 Tymczasem ona ukryła ich obu, a posłańcom rzekła: „Rzeczywiście, przyszli do mnie jacyś mężczyźni, ale nie wiedziałam, skąd są. **5** A o zmroku,

1:14; 2:10 *Czyli wschodniej.

ROZDZ. 1

a Pwt 3:19, 20
Pwt 29:8
Joz 13:8

b Lb 1:3
Lb 26:2

c Pwt 3:18

d Lb 32:33
Joz 22:4, 9

e Lb 32:17, 25

f Lb 27:18, 20
Pwt 34:9

g Pwt 17:12

h Pwt 31:7
Joz 1:6, 9

ROZDZ. 2

i Lb 25:1
Lb 33:49

j Joz 6:17
Mt 1:5
Heb 11:31
Jak 2:25

szpalta 2

a Sdz 3:28
Sdz 12:5

b Wj 3:8

c Wj 23:27
Pwt 2:25
Pwt 11:25

d Wj 15:15
Joz 5:1

e Wj 14:21
Wj 15:13, 14

f Lb 21:21-24

g Lb 21:33, 34
Pwt 3:3
Joz 9:9, 10

h Pwt 4:39
2Kn 20:6
Dn 4:35

i Joz 6:23

tuż przed zamknięciem bramy, wyszli. Nie wiem, dokąd poszli. Ale jak się pośpieszycie, to ich dogonicie”. **6** (Sama jednak zaprowadziła ich na dach i ukryła między ułożonymi w rzędach łodygami lnu). **7** Posłańcy ruszyli więc za nimi w pościg w kierunku brodów na Jordanie^a. A gdy tylko wyszli, zamknięto bramę.

8 Zanim zwiadowcy położyli się spać, Rachab weszła do nich na dach **9** i powiedziała: „Wiem, że Jehowa da wam tę ziemię^b. Ogarnął nas strach przed wami^c i z waszego powodu wszyscy mieszkańcy tej ziemi upadli na duchu^d. **10** Bo słyszeliśmy, jak Jehowa przeprowadził was przez Morze Czerwone po suchym dnie, gdy wyszliście z Egiptu^e, i jak po drugiej stronie Jordanu rozgromiliście^f dwóch amoryckich królów—Sychonaf i Oga^g. **11** Kiedy o tym usłyszeliśmy, nasze serca struchlały^h i z waszego powodu wszyscy stracili odwagęⁱ, bo wasz Bóg, Jehowa, jest Bogiem zarówno w niebie, jak i na ziemi^h. **12** Teraz więc proszę was, przysięgnijcie mi na Jehowę, że za życzliwość*, którą wam okazałam, wy też okazecie życzliwość* domowi mego ojca. Dajcie mi jakiś znak, że dotrzymacie słowa^h. **13** Zachowajcie przy życiu mego ojca i matkę, moich braci i siostry oraz wszystkich ich domowników. Uratujcie nas* od śmierci”ⁱ.

14 Mężczyźni ci odrzekli: „Ręczymy za was swoim ży-

2:10 *Lub „przeznaczyliście na zagładę”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 2:11 *Dost. „stopniały”. *Lub „już nikt nie nabrał ducha”. 2:12 *Lub „lojalną miłość”. *Lub „wiarygodny znak”. 2:13 *Lub „nasze dusze”.

ciem!* Jeśli nie wyjawicie naszej misji, to gdy Jehowa da nam tę ziemię, na pewno okażemy ci życzliwość^a i wierność^b.
15 Potem spuściła ich po sznurze przez okno, bo jej dom przylegał do muru, a właściwie mieścił się w jego górnej części^a.
16 Rachab powiedziała jeszcze: „Uciekajcie w góry i ukrywajcie się tam przez trzy dni, żeby ci, którzy was ścigają, nie znaleźli was. A gdy wrócą, będziecie mogli ruszyć dalej”.

17 Wtedy oni odpowiedzieli: „Będziemy związani złożoną ci przysięgą^b **18** pod warunkiem, że gdy wejdziemy do tej ziemi, uwiążesz ten sznur ze szkarłatnych nici w oknie, przez które nas spuściłaś. Masz zebrać u siebie swojego ojca, matkę, braci i wszystkich innych z jego domu^c. **19** Każdy, kto wyjdzie z twojego domu na zewnątrz, sam będzie winny swojej krwi, a my będziemy niewinni. Ale jeśli krzywdą spotka kogoś*, kto pozostanie u ciebie w domu, wtedy to my będziemy winni jego krwi. **20** Jeżeli jednak wyjawisz naszą misję^d, będziemy wolni od złożonej ci przysięgi”.
21 Odrzekła: „Niech będzie tak, jak powiedzieliście”.

Wtedy ich odprawiła i ruszyli w drogę. Potem uwiązała w oknie szkarłatny sznur. **22** A oni udali się w góry i pozostawali tam przez trzy dni, dopóki nie wrócił pościg. Chociaż szukano ich na każdej drodze, to nigdzie ich nie znaleziono. **23** Później zeszli z gór, przeprawili się przez rzekę i przyszli do Jozuego, syna Nuna. Opowiedzieli mu o wszystkim, co ich spotkało,

2:14 *Lub „niech nasze dusze umrą zamiast was!”. ^aLub „lojalną miłość”.
2:19 *Lub „jakaś ręka podniesie się na kogoś”.

ROZDZ. 2

a Heb 11:31

b Lb 30:2

c Joz 6:23

d Joz 2:14

szpalta 2

a Wj 23:31

Joz 6:2

Joz 21:44

b Wj 15:14-16

Joz 2:9-11

Joz 5:1

ROZDZ. 3

c Lb 25:1

Joz 2:1

d Pwt 1:15

Joz 1:10, 11

e Lb 4:15

1Kn 15:2

f Wj 19:10

Kpt 20:7

g Wj 34:10

h Wj 25:10

Lb 4:15

i Joz 4:14

j Wj 3:12

Wj 14:31

k Joz 1:5, 17

l Joz 3:17

24 i rzekli do niego: „Jehowa dał nam całą tę ziemię^a. Wszyscy jej mieszkańcy z naszego powodu upadli na duchu”^b.

3 Potem Jozue oraz wszyscy Izraelici^a wstali wcześniej rano i wyruszyli z Szittim^c. Przybyli nad Jordan, ale się nie przeprawili, tylko postanowili spędzić tam noc.

2 Po trzech dniach zwierzchnicy^d ludu przeszli przez obóz **3** z takim poleceniem: „Gdy tylko zobaczycie Arkę Przymierza Jehowy, swojego Boga, niesioną przez kapłanów lewickich^e, wyruszcacie za nią z miejsca, w którym obozujecie. **4** Tylko nie podchodźcie do niej bliżej niż na odległość około 2000 łokci^f. Będziecie wtedy wiedzieć, którą macie iść, bo jeszcze nie szliście tą drogą”.

5 A Jozue rzekł do ludu: „Przygotujcie się^g, bo jutro Jehowa dokona pośród was zdumiewających rzeczy”^g.

6 Następnie Jozue polecił kapłanom: „Weźcie Arkę^h Przymierza i idźcie na czele ludu”. Wzięli ją więc i poszli przodem.

7 Wtedy Jehowa powiedział Jozuemu: „Dzisiaj zacznę cię wywyższać w oczach Izraelaⁱ, żeby wszyscy wiedzieli, że jak byłem z Mojżeszem^j, tak będę z tobą^k. **8** Daj polecenie kapłanom niosącym Arkę Przymierza: „Gdy tylko dojdziecie do wód Jordanu, zatrzymajcie się w nich”^l”.

9 Potem Jozue zwrócił się do Izraelitów: „Podejdźcie tu i posłuchajcie, co ma wam do powiedzenia wasz Bóg, Jehowa”. **10** Następnie przemówił: „Po tym poznacie, że żywy Bóg

3:1 *Dostł. „synowie Izraela”. **3:4** *Czyli 890 m. Zob. Dodatek B14. **3:5** *Lub „uświęćcie się”.

jest pośród was^a i że ze względu na was na pewno wypędzi Kananejczyków, Hetytów, Chiwwitów, Peryzzytów, Girsaszytów, Amorytów i Jebusytów^b. **11** Arka Przymierza Pana całej ziemi idzie przed wami do Jordanu. **12** Wybierzcie więc 12 mężczyzn spośród plemion Izraela, po jednym z każdego plemienia^c. **13** A gdy tylko stopy kapłanów niosących Arkę Jehowy, Pana całej ziemi, znajdą się w wodzie*, wody Jordanu płynące z góry zostaną zatrzymane i będą stać jak ściana^d.

14 Kiedy więc lud wyruszył ze swoich namiotów, żeby przekroczyć Jordan, kapłani nieśli na przedzie Arkę^e Przymierza. **15** Gdy tylko dotarli do Jordanu i ich stopy zanurzyły się w wodzie (a przez cały okres żniw Jordan występuje z brzegów)^f, **16** wody płynące z góry się zatrzymały i bardzo daleko – koło Adamu, miasta w pobliżu Caretanu – spiętrzyły się niczym ściana^g. Natomiast wody spływające do Morza Araby, czyli Morza Słonego*, zupełnie odpłynęły. Wtedy lud przekroczył Jordan naprzeciw Jerycha. **17** Kiedy wszyscy przechodzili na drugi brzeg po suchym dnie^g, kapłani niosący Arkę Przymierza Jehowy stali^h na środku suchego koryta Jordanu, dopóki cały naród nie zakończył przeprawy.

4 Kiedy tylko cały naród zakończył przeprawę przez Jordan, Jehowa przemówił do Jozuego: **2** „Wezwijcie 12 mężczyzn spośród ludu, po jednym z każdego plemieniaⁱ, **3** i nakażcie im: „Weźcie 12 kamieni

3:13 *Lub „dotkną wody”. 3:13, 16 *Lub „wał”. 3:16 *Czyli Morza Martwego.

ROZDZ. 3
a Pwt 7:21

b Wj 3:8
Pwt 7:1
Ps 44:2

c Joz 4:2, 3

d Ps 114:1, 3

e Wj 25:10
Joz 3:6
Dz 7:44, 45

f Joz 4:18
1Kn 12:15

g Ps 66:6

h Joz 4:3

ROZDZ. 4
i Joz 3:12, 13

szpalta 2
a Joz 3:17

b Joz 4:19, 20

c Wj 13:14
Pwt 6:20, 21
Ps 78:3, 4

d Pwt 4:9
Joz 3:13, 16

e Joz 3:17

f Joz 3:8, 17

ze środka Jordanu, z miejsca, gdzie stali kapłani^a. Przynieście je ze sobą i ułóżcie tam, gdzie będziecie nocować^b.”

4 Jozue wezwał więc 12 mężczyzn, których wyznaczył spośród Izraelitów, po jednym z każdego plemienia, **5** i powiedział: „Przejdźcie przed Arkę Jehowy, swojego Boga, na środek Jordanu i niech każdy z was weźmie na ramię po jednym kamieniu, według liczby plemion izraelskich, **6** żeby służyły wam za znak. Gdyby w przyszłości wasze dzieci* zapytały: „Czemu tu stoją te kamienie?”^c, **7** powiecie im: „Te kamienie mają zawsze przypominać Izraelitom, że gdy przez Jordan przenoszono Arkę Przymierza Jehowy, wody Jordanu zostały zatrzymane”^d.

8 Izraelici zrobili więc to, co im polecił Jozue. Wzięli ze środka Jordanu 12 kamieni, stosownie do liczby plemion izraelskich – tak jak Jehowa powiedział Jozuemu. Zanieśli je na miejsce swojego noclegu i tam ułożyli.

9 Jozue ustawił też 12 kamieni na środku Jordanu, w miejscu, gdzie stali kapłani niosący Arkę Przymierza^e. Kamienie te znajdują się tam po dziś dzień.

10 Kapłani niosący Arkę stali pośrodku Jordanu, dopóki nie wykonano wszystkiego, co Jozue na polecenie Jehowy powiedział ludowi. Było to zgodne ze wszystkim, co wcześniej Jozue nakazał Mojżesz. Przez cały ten czas lud śpiesznie się przeprawiał. **11** Gdy tylko cały lud zakończył przeprawę, na jego oczach przeprawili się kapłani razem z Arką Jehowy^f. **12** A Rubenici i Gadyci

4:6 *Dosl. „synowie”.

oraz połowa plemienia Manasse zgodnie z poleceniem Mojżesza przepawili się w szyku bojowym^a przed innymi Izraelitami^b. **13** Jakież 40 000 uzbrojonych wojowników przepawilo się na pustynię równiny Jerycha, a Jehowa był z nimi.

14 Tego dnia Jehowa wywyższył Jozuego w oczach całego Izraela^c i do końca jego życia odnoszono się do niego z wielkim respektem*, tak jak z wielkim respektem odnoszono się do Mojżesza^d.

15 I Jehowa rzekł do Jozuego: **16** „Nakaż kapłanom niosącym Arkę^e Świadcstwa, żeby wyszli z Jordanu”. **17** Jozue polecił więc kapłanom, żeby to zrobili. **18** A gdy kapłani niosący Arkę^f Przymierza Jehowy wyszli ze środka Jordanu i stanęli na suchym łądzie, wody Jordanu znów zaczęły płynąć i wystąpiły z brzegów^g tak jak wcześniej.

19 Lud przekroczył Jordan 10 dnia miesiąca pierwszego i rozłożył się obozem w Gilgal^h przy wschodniej granicy Jerycha.

20 W Gilgal Jozue ustawił 12 kamieni zabranych z Jordanuⁱ. **21** Następnie przemówił do Izraelitów: „Gdy w przyszłości wasze dzieci zapytają: „Co to za kamienie?”, **22** wtedy im wyjaśnijcie: „Izrael przeprawił się przez Jordan po suchym dnie^k. **23** Bo wasz Bóg, Jehowa, wysuszył wody Jordanu na czas naszej przepawy, tak jak wasz Bóg, Jehowa, na czas naszej przepawy wysuszył Morze Czerwone^l. **24** Zrobił to, żeby wszystkie narody ziemi wiedziały, jak potężna jest ręka Jehowy^m, i żebyście się zawsze bali Jehowy, swojego Boga”.

4:14 *Dosl. „bano się go”.

ROZDZ. 4

a Joz 1:12, 14

b Lb 32:20-22

Lb 32:25-29

c Joz 3:7

d Wj 14:31

e Wj 25:22

f Lb 4:15

g Joz 3:13, 15

h Joz 4:3

Joz 5:8, 9

Joz 10:6

i Joz 4:8

j Ps 44:1

k Joz 3:17

Ps 66:6

l Wj 14:21

Iz 63:12

Heb 11:29

m Wj 9:16

Wj 15:6

Pwt 28:10

1Sm 17:46

2Kl 19:19

Ps 106:8

szpalta 2

ROZDZ. 5

a Rdz 10:15, 16

b Lb 13:29

c Wj 15:15

Joz 2:24

d Joz 2:9-11

e Rdz 17:9-11

f Joz 5:8, 9

g Lb 14:29

Lb 26:65

Pwt 2:14

h Lb 14:33

Pwt 1:3

i Lb 14:22, 23

j Pwt 1:35

k Wj 3:8

Lb 13:26, 27

Eze 20:6

l Rdz 13:14, 15

Wj 33:1

m Lb 14:31

5 Kiedy tylko wszyscy królowie Amorytów^a, którzy byli po zachodniej stronie Jordanu*, i wszyscy królowie Kananejczyków^b, którzy byli nad morzem, usłyszeli, że Jehowa wysuszył wody Jordanu na czas przepawy Izraela na drugą stronę, ich serca struchlały^c i z powodu Izraelitów zupełnie stracili odwagę^d.

2 W tym czasie Jehowa rzekł do Jozuego: „Wykonaj krzemienne noże i ponownie, po raz drugi, dokonaj obrzezania^e wśród mężczyzn izraelskich”. **3** Jozue wykonał więc krzemienne noże i obrzezał mężczyzn izraelskich w Gibeat-Haaralot^f. **4** A oto powód, dla którego to zrobił: Wszyscy mężczyźni, którzy wyszli z Egiptu, wszyscy wojownicy*, pomarli w czasie wędrówki po pustkowiu^g. **5** Gdy lud wychodził z Egiptu, wszyscy byli obrzezani, ale urodzeni podczas wędrówki po pustkowiu nie zostali obrzezani. **6** Izraelici chodzili po pustkowiu 40 lat^h, aż wymarli wszyscy wojownicy, którzy wyszli z Egiptu, a którzy nie byli posłuszni Jehowieⁱ. Jehowa im przysiągł, że nigdy nie da im zobaczyć tej ziemi^j mlekiem i miodem płynącej^k — ziemi, którą Jehowa obiecał nam dać zgodnie z przysięgą złożoną pracom^l. **7** Sprawiał więc, że ich miejsce zajęli ich synowie^m. I to tych Jozue obrzezał, bo nie zostali obrzezani w trakcie wędrówki.

8 Kiedy już ich wszystkich obrzezano, pozostawali oni w obozie, dopóki nie odzyskali sił.

5:1 *Dosl. „po stronie Jordanu w kierunku morza”. *Dosl. „stopniały”. ^ΔDosl. „już nie było w nich ducha”. 5:3 *Nazwa ta znaczy „wzgórze napletków”. 5:4 *Lub „mężczyźni w wieku odpowiednim do służby wojkowej”.

9 A Jehowa rzekł do Jozuego: „Dzisiaj zjadłem z was hańbę Egiptu”. Dlatego miejsce to po dziś dzień nosi nazwę Gilgal^a.

10 Izraelici obozowali w Gilgal i wieczorem 14 dnia tego miesiąca na pustynnych równinach Jerycha obchodzili Paschę^b. 11 A następnego dnia po Passze zaczęli jeść plony ziemi — prażony chleb^c i prażone ziarno. 12 Dzień po tym, jak już zjedli część plonów tej ziemi, manna przestała się pojawiać^d. W tym roku Izraelici zaczęli jeść plony ziemi Kanaan^e.

13 Kiedy Jozue był niedaleko Jerycha, zobaczył jakiegoś mężczyznę^f stojącego z mieczem w rękę^g. Podszedł więc do niego i spytał: „Czy jesteś po naszej stronie, czy po stronie naszych wrogów?”. 14 Na to on rzekł: „Przychodzę raczej jako książę^h wojska Jehowy”. Wtedy Jozue padł twarzą do ziemi, pokłonił się i zapytał: „Co mój pan chce powiedzieć swojemu słudze?”. 15 Książę wojska Jehowy odrzekł: „Zdejmij z nóg sandały, bo miejsce, na którym stoisz, jest święte”. Jozue od razu tak zrobiłⁱ.

6 Tymczasem ze strachu przed Izraelitami bramy Jerycha szczególnie zamknięto — nikt z miasta nie wychodził ani nikt do niego nie wchodził^j.

2 Wtedy Jehowa powiedział Jozuemu: „Ja wydałem w twoje ręce Jerycho, jego króla i jego dzielnych wojowników^k. 3 Niech wszyscy wasi wojownicy maszerują wokół miasta. Macie je obchodzić raz dziennie przez sześć dni. 4 A siedmiu kapłanów niech idzie przed Ar-

5:9 *Nazwa ta pochodzi od rdzenia oznaczającego „toczyć; odtoczyć; zdykać”. 5:14 *Lub „wódz”.

ROZDZ. 5

a Joz 4:19
Joz 5:3

b Wj 12:24, 25
Lb 9:5

c Wj 12:18

d Wj 16:35

e Pwt 6:10-12
Pwt 8:10

f Rdz 18:2
Sdz 13:6
Dz 1:10

g Wj 23:23
Lb 22:23
1Kn 21:16

h Wj 23:20
1Kl 22:19
Dn 10:13

i Wj 3:4, 5

ROZDZ. 6

j Joz 2:9

k Lb 14:9
Pwt 7:24
Neh 9:24

szpalta 2

a Sdz 7:22

b Heb 11:30

c Lb 4:15

d Lb 10:14,
18, 22
Joz 1:12, 14

e 1Kn 15:2

kę i dmie w siedem baranich rogów. Siódmego dnia macie obejść miasto siedem razy, a kapłani niech dmą w rogi^a. 5 Gdy tylko usłyszycie dźwięk baranich rogów^b, niech wszyscy wydadzą potężny okrzyk wojenny, a wtedy mur miasta runie^b. Następnie niech każdy ruszy prosto przed siebie^c.

6 Jozue, syn Nuna, zebrał więc kapłanów i im polecił: „Weźcie Arkę Przymierza i niech siedmiu kapłanów niesie przed Arką Jehowy siedem baranich rogów^c. 7 Potem nakazał wszystkim: „Idźcie i okrążajcie miasto. Zbrojni^d niech idą przed Arką Jehowy”. 8 I stało się tak, jak powiedział Jozue: siedmiu kapłanów niosło przed Jehową siedem baranich rogów i dęto w nie, a za nimi niesiono Arkę Przymierza Jehowy. 9 Zbrojni szli przed kapłanami grającymi na rogach, a za Arką szła tylna straż, przy czym cały czas dęto w rogi.

10 Jozue nakazał ludziom: „Nie wznoscie okrzyków. Niech nie będzie słycać waszego głosu. Niech z waszych ust nie wyjdzie ani jedno słowo aż do dnia, gdy wam powiem: „Krzyczcie!”. Wtedy macie krzyczeć”. 11 Na polecenie Jozuego miasto okrążono z Arką Jehowy jeden raz, po czym wszyscy wrócili do obozu i tam przenocowali.

12 Następnego dnia Jozue wstał wcześniej rano, a kapłani wzięli Arkę^e Jehowy. 13 Siedmiu kapłanów niosło przed Arką Jehowy siedem baranich rogów i nieprzerwanie na nich grało. Przed nimi szli zbrojni, a za Arką Jehowy szła tylna straż, przy czym cały czas dęto w rogi. 14 W tym drugim dniu też okrą-

6:5 *Lub „gdy zabrzmi barani róg — gdy tylko usłyszycie przeciągłe dęcie rogu”.

żyli miasto jeden raz, po czym wrócili do obozu. Robili tak przez sześć dni^a.

15 Siódmego dnia wstali wcześniej, o świcie, i okrążyli miasto w ten sam sposób, tyle że siedem razy. Zrobili tak tylko w tym dniu^b. **16** A za siódmym razem, gdy kapłani zadęli w rogi, Jozue polecił wszystkim: „Krzyczcie^c, bo Jehowa dał wam to miasto! **17** Miasto to oraz wszystko, co w nim jest, ma być przeznaczone na zagładę^d. Należy to do Jehowy. Tylko prostytutka Rachab^e może pozostać przy życiu—ona i każdy, kto jest w jej domu—bo ukryła zwiadowców, których wysłaliśmy^f. **18** Wystrzegajcie się rzeczy przeznaczonych na zagładę^g, żebyście czegoś takiego nie zapragnęli i sobie nie wzięli^h, i nie sprawili, że obóz izraelski też zostanie przeznaczony na zagładę, i tym samym nie sprowadzili na niego nieszczęściaⁱ. **19** Całe srebro i złoto oraz przedmioty miedziane i żelazne są święte, należą do Jehowy^j. Mają trafić do skarbca Jehowy^k.”

20 Kiedy więc zadęto w rogi, wszyscy wydali okrzyk^l. Gdy tylko dało się słyszeć dźwięk rogu i zabrzmiał potężny okrzyk wojenny, mur runął^m. Potem ruszyli do miasta, każdy prosto przed siebie, i je zdobyli. **21** Wszystko, co było w mieście—mężczyzn i kobiety, młodych i starych, a także byki, owce i osły—zabiliⁿ mieczem^o.

22 A do dwóch mężczyzn, którzy przespiegowali tę ziemię, Jozue rzekł: „Wejdźcie do domu tamtej prostytutki i wy-

ROZDZ. 6

a Joz 6:3

b Joz 6:4

c Joz 6:5, 10

d Kpl 27:29

Pwt 7:2

Pwt 20:16

e Joz 2:1

Mt 1:5

Heb 11:31

f Rdz 12:3

Joz 2:4, 6

Jak 2:25

g Pwt 7:26

h Pwt 13:17

Joz 7:11, 21

i Joz 7:25

j Lb 31:22, 23

k Joz 6:24

1Kl 7:51

1Kn 18:11

l Joz 6:4, 16

m Joz 6:5

Heb 11:30

n Pwt 7:2

Pwt 20:16

szpalta 2

a Joz 2:14

Heb 11:31

b Joz 2:12, 13

Joz 2:17-19

c Joz 6:19

d Joz 2:14

Joz 6:17, 22

e Mt 1:5

f Heb 6:10

Jak 2:25

g 1Kl 16:34

h Pwt 31:6

Joz 1:5

i Joz 9:1, 2

Joz 9:9, 10

ROZDZ. 7

j Joz 22:20

1Kn 2:7

k Pwt 7:26

l Joz 6:17, 18

m Rdz 12:8

prowadźcie stamtąd ją oraz wszystkich, którzy się u niej zebrali, tak jak jej przysięgliście^a. **23** Ci młodzi zwiadowcy poszli więc i wyprowadzili Rachab oraz całą jej rodzinę—jej ojca, matkę, braci, a także wszystkich innych, którzy u niej byli^b. Bezpiecznie zaprowadzili ich do pewnego miejsca poza obozem izraelskim.

24 Miasto i wszystko, co w nim było, spalono. Ale srebro i złoto oraz przedmioty miedziane i żelazne przekazano do skarbca domu Jehowy^c. **25** Jozue zachował przy życiu tylko prostytutkę Rachab, domowników jej ojca i wszystkich innych, którzy u niej byli^d. Mieszka ona wśród Izraelitów po dziś dzień^e, bo ukryła zwiadowców, których Jozue wysłał w celu przespiegowania Jerycha^f.

26 Wtedy też Jozue złożył^g taką przysięgę: „Przeklęty niech będzie przed Jehową człowiek, który podejmie się odbudowy Jerycha. Jego fundament położy kosztem życia swojego pierwotnego, a jego bramy postawi kosztem życia swojego najmłodszego^h”.

27 Jehowa był więc z Jozuemⁱ i jego^j imię stało się sławne na całej ziemi^j.

7 Izraelici dopuścili się jednak niewierności w związku z rzeczami przeznaczonymi na zagładę^k, bo Achan^l, syn Karmiego, syna Zabdiego, syna Zerahy z plemienia Judy, wziął sobie nieco z tych rzeczy^k. W rezultacie Jehowa bardzo się rozgniewał na Izraelitów^l.

2 Tymczasem Jozue wysłał ludzi z Jerycha do Aj^m, które leży blisko Bet-Awen, na wschód

6:17; 7:1 *Zob. Słowniczek pojęć. 6:18

*Lub „niedoli; kłątwy”. 6:21 *Lub „przeznaczali na zagładę”.

6:26 *Możliwe też „kazał ludowi złożyć”. 6:27 *Możliwe też „Jego”.

od Betel^a, z takim poleceniem: „Idźcie przespiegować tę ziemię”. Poszli więc i przespiegowali Aj. **3** Po powrocie rzekli Jozuemu: „Nie ma potrzeby wysłać wszystkich. Dwa lub trzy tysiące ludzi wystarczy, żeby pokonać Aj. Nie fatyguj wszystkich, bo jest tam niewielu mieszkańców”.

4 Wyruszyło więc jakieś 3000 mężczyzn, musieli jednak uciekać przed mieszkańcami Aj^b. **5** Ci zabili 36 spośród nich. Ścigali Izraelitów sprzed bramy miasta aż do Szebarim* i zabijali ich na zboczach. Wskutek tego lud zupełnie stracił odwagę^c.

6 Wtedy Jozue i starsi Izraela rozdarli swoje szaty i padli twarzami do ziemi przed Arką Jehowy. Leżeli tak do samego wieczora i posypywali sobie głowy prochem. **7** Jozue rzekł: „Ach, Wszzechwładny Panie, Jehowo, czemu doprowadziłeś ten lud aż za Jordan? Czy jedynie po to, żeby nas wydać w ręce Amorytów i żebyśmy zostali zgładzeni? Gdybyśmy tylko pozostali po tamtej* stronie Jordanu! **8** Wybacz mi, Jehowo, ale co mogę powiedzieć, skoro Izrael rzucił się do ucieczki* przed swoimi wrogami? **9** Gdy usłyszą o tym Kananejczycy i inni mieszkańcy tej krainy, otoczą nas i wymażą nasze imię z ziemi. Co wtedy będzie z Twoim wielkim imieniem?”^c.

10 Jehowa odrzekł Jozuemu: „Wstań! Czemu leżysz twarzą do ziemi? **11** Izraelici zgrzeszyli. Złamali moje przymierze^d, którego kazałem im dotrzymać. Wzięli coś z rzeczy przeznaczonych na zagładę^e. Ukradli^f to

7:5 *Nazwa ta znaczy „kamienioloły”.
^aDosł. „serce ludu stopniało i stało się jak woda”. 7:7 *Czyli wschodniej. 7:8 *Lub „pokazać plecy”.

ROZDZ. 7

a Rdz 28:19

b Kpl 26:14, 17
Pwt 28:15, 25
Pwt 32:30c Pwt 32:26, 27
Ps 106:8
Ps 143:11
Eze 20:9

d Wj 24:7

e Joz 6:17

f Wj 20:15

szpalta 2

a Joz 7:21

b Pwt 7:26
Joz 6:18
Iz 59:2

c Wj 19:10

d Prz 16:33

e Joz 1:18
Joz 7:25

f Wj 24:7

g Rdz 38:30
Lb 26:20
1Kn 2:4, 6h Prz 16:33
Dz 5:3

i potajemnie włożyli między swoje rzeczy^a. **12** Dlatego nie zdołają stawić czoła swoim wrogom. Będą przed nimi uciekać*, bo sami stali się czymś przeznaczonym na zagładę. Nie będę z wami, dopóki tego, co przeznaczono na zagładę, nie usuniecie spośród siebie^b. **13** Wstań więc i przygotuj* lud! Powiedz wszystkim: „Przygotujcie się” na jutro, bo Jehowa, Bóg Izraela, mówi: „Jest pośród ciebie, Izraelu, coś przeznaczonego na zagładę. Dopóki nie usuniesz tego spośród siebie, nie zdołasz stawić czoła swoim wrogom. **14** Rano ma się zjawić plemię za plemieniem. Z plemienia, które Jehowa wskaże^d, ma podejść rodzina za rodziną. Z rodziny, którą Jehowa wskaże, ma podejść dom za domem. Z domu, który Jehowa wskaże, ma podejść mężczyzna za mężczyzną. **15** A ten, u kogo znajdzie się coś przeznaczonego na zagładę, zostanie spalony^e razem ze wszystkim, co do niego należy, bo zламаł przymierze^f Jehowy i dopuścił się w Izraelu rzeczy haniebnej”^g”.

16 Nazajutrz Jozue wstał wcześniej rano i kazał podejść Izraelowi—plemieniu za plemieniem. I zostało wskazane plemię Judy. **17** Następnie kazał podejść rodzinom Judy. I została wskazana rodzina Zerachitów^g. Potem kazał podejść rodzinie Zerachitów—mężczyźni za mężczyzną. I został wskazany Zabdi. **18** W końcu kazał podejść domowi Zabdiego—mężczyźni za mężczyzną. I został wskazany^h Achana, syn Karmiego, syna Zabdiego, syna Zeracha z plemienia Judy. **19** Wtedy Jozue rzekł do Achana: „Mój

7:12 *Lub „pokazać im plecy”. 7:13 *Lub „uświęcić”. ^aLub „uświęcić się”.

synu. Proszę, oddaj chwałę Jehowie, Bogu Izraela, i wyznaj przed Nim, co zrobiłeś. Powiedz mi o tym, proszę. Nie ukrywaj tego przede mną”.

20 Achan odpowiedział Jozuemu: „Rzeczywiście, to ja zgryzyszyłem przeciw Jehowie, Bogu Izraela. Zrobiłem tak: **21** Gdy zobaczyłem wśród łupów piękną urzędową szatę z Szinear^a oraz 200 syklów* srebra i jedną sztabę złota ważącą 50 syklów[#], zapragnąłem ich i je wziąłem. Są ukryte w ziemi w moim namiocie. Pieniądze leżą pod spodem”.

22 Jozue natychmiast wysłał posłańców. Pobiegli oni do namiotu Achana i znaleźli tam ukrytą szatę, a pod spodem pieniądze. **23** Wzięli więc te rzeczy z namiotu, przynieśli do Jozuego oraz wszystkich Izraelitów i złożyli przed Jehową. **24** Następnie Jozue i cały Izrael wzięli Achana^b, syna Zeracha, oraz srebro, urzędową szatę i sztabę złota^c, a także jego synów i córki, jak również jego byki, osły, owce i kozy oraz jego namiot i wszystko, co do niego należało, i zaprowadzili ich do doliny* Achor^d. **25** Jozue rzekł: „Czemu sprowadziłeś na nas nieszczęście*?e Dzisiaj Jehowa sprowadzi nieszczęście na ciebie”. Wówczas cały Izrael ukamienował Achana i wszystkich innych^f, po czym ich spalono^g. **26** A nad Achanaem ułożono wielki stos kamieni, który istnieje aż do dzisiaj. Wtedy Jehowa przestał płonąć gniewem^h. Dlatego miejsce to po dziś dzień nosi nazwę dolina Achor*.

7:21 *Czyli 2,28 kg. Zob. *Dodatek B14*.

[#]Czyli 0,57 kg. Zob. *Dodatek B14*. **7:24** *Lub „na nizinę”. **7:25** *Lub „niedole; kłatwę”. **7:26** *Nazwa ta znaczy „nieszczęście; kłatwa”.

ROZDZ. 7

a Rdz 10:10

b Joz 22:20

c Joz 6:19

d Joz 15:7, 12
Iz 65:10
Oz 2:15

e Joz 6:18
1Kn 2:7

f Kpl 24:14
Joz 1:18

g Joz 7:15

h Pwt 17:17

szpalta 2

ROZDZ. 8

a Pwt 7:18
Pwt 31:8
Joz 1:9
Iz 12:2
Rz 8:31

b Ps 44:3

c Joz 6:2, 21

d Joz 7:5

e Joz 8:16

f Joz 8:19, 28

g Joz 8:1, 3

8 Potem Jehowa rzekł do Jozuego: „Nie bój się ani się nie przerażaj^a. Weź ze sobą wszystkich wojowników i wyrusz przeciw Aj. Ja wydałem w twoje ręce króla Aj, jego lud, miasto i ziemię^b. **2** Postąp z Aj i jego królem tak, jak postąpiłeś z Jerychem i jego królem^c, z tą tylko różnicą, że łup i zwierzęta możecie wziąć dla siebie. Na tyłach miasta przygotuj zasadzkę”.

3 Tak więc Jozue i wszyscy wojownicy wyruszyli przeciw Aj. Jozue wybrał 30 000 dzielnych wojowników i wysłał ich nocą **4** z takim poleceniem: „Macie się skryć w zasadzce na tyłach miasta. Nie odchódźcie od niego zbyt daleko i wszyscy bądźcie w pogotowiu. **5** Ja i ludzie, którzy będą ze mną, podejdziemy pod miasto. Gdy tamci wyjdą i ruszą przeciwko nam jak poprzednio^d, uciekniemy przed nimi. **6** Wtedy puszczą się za nami w pogoń, myśląc, że uciekamy jak wcześniej, a my odciągniemy ich od miasta^e. Kiedy będziemy przed nimi uciekać, **7** wyjdziecie z zasadzki i zajmiecie miasto. Jehowa, wasz Bóg, wyda je w wasze ręce. **8** Gdy tylko zdobędziecie miasto, macie je podpalić^f. Zróbcie tak, jak powiedział Jehowa. Takie wam daję rozkazy”.

9 Potem Jozue ich wysłał i posłali na miejsce zasadzki. Zajęli pozycje między Betel i Aj, na zachód od Aj. A Jozue spędził tę noc z resztą wojowników.

10 Wcześniej rano wstał, zebrał^g wojsko i razem ze starszymi Izraela poprowadził je przeciw Aj. **11** Wszyscy wojownicy^g, którzy z nim wyruszyli, stanęli pod miastem. Rozłożyli się obozem na północ od Aj, tak

8:10 *Lub „dokonał przeglądu”.

iż między nimi a miastem była dolina. **12** Tymczasem jakieś 5000 wojowników na rozkaz Jozuego ustawiło się w zasadzce^a między Betel^b i Aj, na zachód od miasta. **13** Tak więc główny obóz znajdował się na północ od miasta^c, a ludzie ukryci w zasadzce—na zachód od miasta^d. W nocy Jozue udał się na środek doliny*.

14 Gdy tylko król Aj to zobaczył, wcześniej rano wyruszył szybko z ludźmi z miasta, żeby stoczyć z Izraelem bitwę w miejscu, które wychodzi na pustynną równinę. Nie wiedział jednak, że na tyłach miasta urządzono na niego zasadzkę. **15** Kiedy wojownicy z Aj przypuścili atak, Jozue oraz Izraelici, którzy z nim byli, rzucili się do ucieczki drogą w kierunku pustkowie^e. **16** Wtedy wezwano z miasta wszystkich ludzi i ruszono w pościg za Izraelitami. Tak ścigający zostali odciągnięci od miasta. **17** W Aj oraz w Betel nie było mężczyzn, który by nie puścił się w pogoń. Miasto zostawili szeroko otwarte, a sami ścigali Izraelitów.

18 Wtedy Jehowa polecił Jozuemu: „Wyciągnij swój oszczep w kierunku Aj^f, bo wydam je w twoje ręce”^g. Jozue więc wyciągnął swój oszczep w kierunku miasta. **19** Gdy to zrobił, wojownicy ukryci w zasadzce zerwali się, wbiegli do miasta, zdobyli je i od razu podpalili^h.

20 Kiedy wojownicy z Aj się odwrócili, spostrzegli, że nad miastem unosi się dym, i nie mieli już siły uciec w jakimkolwiek kierunku. Wtedy Izraelici, którzy uciekali w stronę pustkowie, zwrócili się przeciw ścigającym. **21** Gdy Jozue i ci, któ-

ROZDZ. 8

a Joz 8:2

b Rdz 28:19

c Joz 8:5

d Joz 8:4

e Joz 8:6

f Wj 17:11
Joz 8:26

g Pwt 7:24

h Joz 8:8, 28

szpalta 2

a Kpl 27:29
Pwt 7:2b Joz 8:29
Joz 12:7, 9c Wj 17:11
Joz 8:18

d Kpl 27:29

e Joz 8:2

f Joz 8:8

g Pwt 21:22, 23

h Pwt 11:29
Pwt 27:4, 5

ry byli przy nim, zobaczyli, że tamci z zasadzki zdobyli miasto i że nad miastem unosi się dym, zawrócili i zaatakowali wojowników z Aj. **22** A ci, którzy zdobyli miasto, wyszli z niego, tak iż wojownicy z Aj znaleźli się w pułapce—po jednej i po drugiej stronie mieli Izraelitów. Izraelici ich zabijali i nikt z nich nie ocalał, nikt nie zdołał uciec^a. **23** Ale króla Aj schwytali żywcem^b i przyprowadzili do Jozuego.

24 Gdy wszyscy mężczyźni z Aj zginęli na otwartym polu—na pustkowie, gdzie prowadzono pościg—gdy co do jednego ponieśli śmierć od miecza, Izrael wrócił do Aj i zabił mieczem pozostałych mieszkańców miasta. **25** Wszystkich mężczyzn i kobiet, którzy zginęli tego dnia, było ogółem 12 000—cała ludność Aj. **26** A Jozue nie cofnął ręki z wyciągniętym oszczepem^c, dopóki nie zabito* wszystkich mieszkańców Aj^d. **27** Ale zwierzęta i łup z tego miasta Izrael wziął dla siebie zgodnie z poleceniem, które Jehowa dał Jozuemu^e.

28 Potem Jozue spalił Aj i na zawsze obrócił je w rumowisko^f. I tak jest aż do dnia dzisiejszego. **29** A króla Aj powiesił na palu* i jego ciało wisiało tam aż do wieczora. Tuż przed zachodem słońca Jozue wydał rozkaz, żeby zdjęto je z pala^g. Potem rzucono je przy bramie miasta i usypano nad nim wielki stos kamieni, który stoi tam po dziś dzień.

30 Wtedy to Jozue zbudował na górze Ebal ołtarz^h dla Jehowy, Boga Izraela, **31** zgod-

8:26 *Lub „przeznaczono na zagładę”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 8:29 *Lub „drzewie”.

nie z tym, co nakazał Izraelitom sługa Jehowy Mojżesz, a co jest zapisane w księdze Prawa^a Mojżeszowego: „Ołtarz z całych kamieni, które nie zostały ociosane żadnym żelaznym narzędziem”^b. Izraelici złożyli na nim całopalenia dla Jehowy oraz ofiary współuczestnictwa*^c.

32 Potem Jozue wypisał na tych kamieniach treść Prawa^d, które Mojżesz spisał w obecności Izraelitów^e. **33** A cały Izrael, jego starsi, zwierzchnicy i sędziowie stanęli po obu stronach Arki przed kapłanami lewickimi, którzy trzymali Arkę Przymierza Jehowy. Byli tam zarówno rodowici Izraelici, jak i mieszkający wśród nich cudzoziemcy^f. Połowa stanęła u stóp góry Garizim, a druga połowa u stóp góry Ebal^g (tak jak wcześniej nakazał sługa Jehowy Mojżesz)^h, żeby lud Izraela został pobłogosławiony. **34** Potem Jozue odczytał na głos wszystkie słowa Prawaⁱ, błogosławieństw^j i przekleństw^k, zgodnie ze wszystkim, co napisano w księdze Prawa. **35** Nie opuścił ani jednego słowa ze wszystkiego, co Mojżesz nakazał — odczytał je na głos w obecności całego zboru Izraela^l, w tym kobiet i dzieci, a także cudzoziemców^m, którzy mieszkali* wśród Izraelitówⁿ.

9 Gdy tylko usłyszeli o tym wszyscy królowie po zachodniej stronie Jordanu^o — w regionie górzystym, w Szefeli oraz wzdłuż całego wybrzeża Morza Wielkiego*^p aż do Libanu — czyli królowie Hetytów, Amorytów, Kananejczyków, Peryzytów, Chiwwitów i Jebusytów^q,

8:31 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **8:35** *Dosl. „chodzili”. **9:1** *Czyli Morza Śródziemnego.

ROZDZ. 8

- a Pwt 31:9 Joz 1:8
- b Wj 20:25
- c Pwt 27:6, 7
- d Pwt 27:2, 3
- e Wj 24:4 Wj 34:27
- f Kpl 24:22 Lb 15:16
- g Pwt 27:12, 13
- h Pwt 11:29
- i Pwt 31:9 Neh 8:3
- j Pwt 28:2
- k Pwt 27:15 Pwt 28:15
- l Pwt 4:2 Pwt 12:32
- m Kpl 24:22 Lb 15:16
- n Pwt 29:10, 11 Pwt 31:12 Neh 8:2

ROZDZ. 9

- o Joz 12:7, 8
- p Lb 34:2, 6
- q Rdz 15:18-21 Wj 3:17 Wj 23:23 Pwt 7:1

szpalta 2

- a Joz 24:11
- b Joz 10:2 Joz 11:19
- c Joz 6:20
- d Joz 8:24
- e Joz 5:10 Joz 10:43
- f Rdz 10:15, 17 Rdz 34:2 Wj 3:8
- g Wj 34:12 Pwt 7:2 Pwt 20:16-18
- h Pwt 20:10, 15
- i Wj 9:16 Wj 15:13, 14 Joz 2:9, 10
- j Lb 21:21-24 Pwt 2:32-34
- k Lb 21:33-35 Pwt 3:3
- l Pwt 20:10, 11
- m Joz 9:6

2 stworzyli koalicję przeciw Jozuemu i Izraelowi, żeby z nimi walczyć^a.

3 Również mieszkańcy Gibeonu^b usłyszeli, jak Jozue postąpił z Jerychem^c i Aj^d. **4** Wykazali się więc sprytem. Włożyli na osły zniszczone wory z prowiantem oraz zużyte bukłaki na wino — popękane i połatane. **5** Włożyli też na nogi schodzone, połatane sandały, a na siebie zniszczone ubrania. Chleb, w który się zaoopatrzili, był suchy i pokruszony. **6** Potem udali się do Jozuego do obozu w Gilgal^e i powiedzieli do niego i innych Izraelitów: „Przybyliśmy z odległej krainy. Zawrzyjcie z nami przymierze”. **7** Ale Izraelici zapytali Chiwwitów^f: „A może mieszkacie w pobliżu? Jak więc możemy zawrzeć z wami przymierze?”^g. **8** Wtedy oni powiedzieli do Jozuego: „Będziemy twoimi sługami”^h.

Ale on dociekał: „Kim jesteście i skąd przybywacie?”. **9** Odrzekli mu: „Twoi słudzy przyszli z bardzo dalekiej krainyⁱ ze względu na imię Jehowy, twojego Boga, bo słyszeliśmy o Jego sławie i o wszystkim, czego dokonał w Egipcie^j, **10** oraz o tym, jak po drugiej* stronie Jordanu postąpił z dwoma amoryckimi królami — Sychonem^k, królem Cheszbonu, i Ogiem^l, królem Bazzanu, który mieszkał w Asztarot. **11** Dlatego nasi starsi i wszyscy mieszkańcy naszej krainy zwrócili się do nas: „Weźcie prowiant na drogę i idźcie się z nimi spotkać. Powiedzcie im: „Będziemy waszymi sługami”. Zawrzyjcie z nami przymierze”^m. **12** Ten chleb był jeszcze gorący, gdy zabieraliśmy go z domu na drogę, a teraz, jak widzicie,

9:8 *Lub „niewolnikami”. **9:10** *Czyli wschodniej.

jest suchy i pokruszony^a. **13** Te bukłaki na wino były nowe, gdy je napełnialiśmy, a teraz są popękane^b. Również ubrania i sandały się nam zniszczyły, bo nasza podróż była bardzo długa^c.

14 Wtedy Izraelici sprawdzili* część ich prowiantu, ale nie poradzili się Jehowyc^c. **15** Jozue zawarł z nimi pokój^d oraz przymierze, że pozostawi ich przy życiu. A naczelnicy ludu potwierdzili to przysięgą^e.

16 Trzy dni po zawarciu z nimi przymierza Izraelici dowiedzieli się o nich, że mieszkają niedaleko, w sąsiedztwie. **17** Wyruszyli więc i trzeciego dnia przybyli do ich miast—do Gibeonu^f, Kefiry, Beerot i Kiriath-Jearim^g. **18** Ale ich nie zaatakowali, bo naczelnicy ludu przysięgli im na Jehowę^h, Boga Izraela. Cały lud zaczął więc szemrać przeciw naczelnikom. **19** Wtedy wszyscy naczelnicy powiedzieli do ludu: „Przecież przysięgliśmy im na Jehowę, Boga Izraela. Dlatego nie wolno nam ich skrzywdzić. **20** Zrobimy tak: Darujemy im życie, żeby nie ściągnąć na siebie gniewu Bożego—bo złożyliśmy im przysięgęⁱ”. **21** Dodali jeszcze: „Niech pozostaną przy życiu, ale niech zbierają* drewno i czerpią wodę dla całego ludu”. Właśnie tak obiecali im naczelnicy.

22 Wtedy Jozue ich wezwał i rzekł do nich: „Dlaczego nas oszukaliście, że jesteście z bardzo daleka, skoro w rzeczywistości mieszkacie tak blisko? **23** Od tej pory będziecie przekłeci^k. Już na zawsze pozostaniecie niewolnikami i będziecie zbierać drewno oraz czerpać wodę na potrzeby domu moje-

9:14 *Dost. „wzięli”. 9:21 *Dost. „rąbią”.

ROZDZ. 9

- a Joz 9:5
- b Joz 9:4
- c Lb 27:18, 21
1Sm 30:7, 8
- d Joz 11:19
- e 2Sm 21:2
- f Joz 10:2
- g Joz 18:11, 14
1Sm 7:1
1Kn 13:5
- h Lb 30:2
Pwt 6:13
- i 2Sm 21:1
Ps 15:4
Kzn 5:4, 6
- j Joz 9:6, 16
- k Rdz 9:25, 26

szpalta 2

- a Pwt 7:1
Pwt 20:16
- b Pwt 2:25
Pwt 11:25
Joz 5:1
- c Heb 11:31
- d Joz 9:21
- e 1Kl 8:29
2Kn 6:6
- f 1Kn 9:2
Ezd 7:24
Ezd 8:17
Neh 3:26
Neh 7:60

ROZDZ. 10

- g Joz 8:24, 29
- h Joz 6:2, 21
- i Joz 9:9, 15
Joz 11:19
- j Pwt 2:25
Pwt 11:25
Joz 2:10, 11
Joz 5:1
- k Joz 8:25
- l Rdz 23:2
Lb 13:22
- m Joz 12:7,
10-12
- n Joz 9:9, 15
Joz 11:19
- o Rdz 15:16

go Boga^a. **24** Oni odrzekli Jozuemu: „Twoim sługom wyrażnie powiedziano, że Jehowa, twój Bóg, nakazał swojemu słudze Mojżeszowi, by dał wam całą tę ziemię i że względu na was wytracił wszystkich jej mieszkańców^a. Z waszego powodu baliśmy się więc o swoje życie^b i dlatego tak postąpiliśmy^c. **25** Teraz jesteście zdani na twoją łaskę*. Zrób z nami to, co uznasz za słuszne”. **26** I Jozue właśnie tak zrobił. Uratował ich z rąk Izraelitów i ci ich nie zabili. **27** W tym dniu wyznaczył ich jednak do zbierania drewna i czerpania wody dla ludu^d i na ołtarz Jehowy w miejscu, które On sam wybierze^e. I robią to po dziś dzień^f.

10 Gdy tylko Adoni-Cedek, król Jerozolimy, usłyszał, że Jozue zdobył Aj i że zniszczył*, że postąpił z Aj i jego królem^g jak z Jerychem i jego królem^h oraz że Gibeonici zawarli z Izraelitami pokójⁱ i mieszkają wśród nich, **2** bardzo się przestraszył^j, bo Gibeon był wielki jak jedno z miast królewskich, większy niż Aj^k, a wszyscy mieszkający tam mężczyźni byli wojownikami. **3** Wysłał więc do Hohama, króla Hebronu^l, do Pihama, króla Jarmutu, do Jafii, króla Lachisz, i do Debira, króla Eglonu^m, następującą wiadomość: **4** „Przyjdźcie mi z pomocą. Zaatakujmy Gibeon, bo zawarł pokój z Jozuem i Izraelitamiⁿ. **5** W rezultacie król Jerozolimy, król Hebronu, król Jarmutu, król Lachisz i król Eglonu—w sumie pięciu amoryckich^o królów—zebrali się razem

9:24 *Lub „dusze”. 9:25 *Dost. „jesteśmy w twoim ręku”. 10:1 *Lub „przeznaczył na zagładę”. Zob. Słowniczek pojęć.

ze swoimi wojskami, po czym wyruszyli i rozłożyli się obozem pod Gibeonem, żeby na niego uderzyć.

6 Wówczas Gibeonici wysłali wiadomość do Jozuego do obozu w Gilgal^a: „Nie odwracaj się* od swoich niewolników^b. Przybądź szybko! Pomóż nam i nas wyratuj! Bo zebrali się przeciw nam wszyscy królowie Amorytów z górzystego regionu”. **7** Jozue wyruszył więc z Gilgal z całym wojskiem i wszystkimi dzielnymi wojownikami^c.

8 Wtedy Jehowa rzekł do Jozuego: „Nie bój się ich^d, bo wydałem ich w twoje ręce^e. Nikt z nich nie zdoła ci się przeciwstawić”^f. **9** Jozue uderzył więc na nich znieścaka po całonocnym marszu z Gilgal. **10** Jehowa wywołał wśród nich zamieszanie^g i Izraelici zadali im pod Gibeon dotkliwą klęskę. Ścigali ich drogą po zboczach Bet-Choron i zabijali ich aż do Azeki i Makkedy. **11** Gdy Amorycy uciekali przed Izraelitami po zboczach Bet-Choron, Jehowa sprawił, że aż po Azekę zaczęły spadać na nich z nieba wielkie bryły gradu, tak iż ponieśli śmierć. W rzeczywistości więcej było tych, którzy zginęli od gradu, niż tych, których Izraelici zabili mieczem.

12 Wtedy to – w dniu, gdy Jehowa rozgromił Amorytów na oczach Izraela – Jozue zwrócił się do Jehowy. Powiedział w obecności Izraelitów:

„Słońce, zatrzymaj się^h
nad Gibeonemⁱ,

a ty, księżycu – nad doliną*
Ajjaloni!”.

13 Tak więc słońce się zatrzymało i księżyc stał w miejscu,

10:6 *Dost. „nie cofaj ręki”. **10:12**
*Lub „nizina”.

ROZDZ. 10

a Joz 5:10

b Joz 9:25, 27

c Joz 8:3

d Pwt 3:2
Pwt 20:1

e Pwt 7:24
Joz 11:6

f Joz 1:3-5

g Ps 44:3

h 2Kl 20:10
Ps 135:6
Iz 38:8

i Iz 28:21

szpalta 2

a 2Sm 1:17, 18

b Pwt 9:18, 19
1Kl 17:22
Jak 5:16

c Pwt 1:30
Joz 23:3

d Joz 5:10
Joz 9:6

e Joz 10:10

f Joz 10:28

g Pwt 28:7

h Joz 10:3-5
Joz 12:7,
10-12

do póki naród nie zemścił się na swoich wrogach. Jest to opisane w Księdze Jaszara^a. Mniej więcej przez cały dzień słońce stało pośrodku nieba, nie posuwając się ku zachodowi. **14** I nigdy – ani przedtem, ani potem – nie było dnia, w którym Jehowa w taki sposób wysłuchałby głosu człowieka^b. Bo Jehowa walczył wtedy za Izraela^c.

15 Potem Jozue wrócił z całym Izraelem do obozu w Gilgal^d.

16 W międzyczasie pięciu wspomnianych królów uciekło i ukryło się w jaskini pod Makkedą^e. **17** Wtedy powiadomiono Jozuego: „Znaleziono tych pięciu królów. Ukryli się w jaskini pod Makkedą”^f. **18** Na to Jozue rzekł: „Przytoczcie przed wejście do jaskini wielkie kamienie i postawcie ludzi na straży. **19** A reszta niech nie przestaje ścigać wrogów. Niech uderzy na nich od tyłu^g. Nie pozwólcie im wejść do ich miast, bo wasz Bóg, Jehowa, wydał ich w wasze ręce”.

20 Gdy Jozue i Izraelici zadali im już dotkliwą klęskę, tak iż zabili niemal wszystkich z wyjątkiem tych, którzy uciekli do warownych miast, **21** cały lud wrócił bezpiecznie do Jozuego do obozu pod Makkedą. I nikt nie śmiał powiedzieć nawet słowa* przeciw Izraelitom. **22** Potem Jozue polecił: „Odśłońcie wejście do jaskini i przyprowadźcie do mnie tych pięciu królów”. **23** Przyprowadzili więc do niego z jaskini tych pięciu królów: króla Jerozolimy, króla Hebronu, króla Jarmutu, króla Lachisz i króla Eglonu^h. **24** Gdy tylko to zrobili, Jozue zwołał wszystkich mężczyzn izraelskich i rzekł

10:21 *Dost. „nie ostrzył języka”.

do dowódców wojskowych, którzy z nim wyruszyli: „Podejdźcie tutaj. Postawcie nogi na karkach tych królów”. Podeszli więc i postawili nogi na ich karkach^a.
25 Następnie Jozue powiedział: „Nie bójcie się ani się nie przerażajcie^b. Bądźcie odważni i silni, bo właśnie tak Jehowa postąpi ze wszystkimi waszymi wrogami, z którymi walczyście”^c.

26 Potem Jozue zabił tych królów i zawiesił na pięciu palach*, na których wisieli aż do wieczora. **27** O zachodzie słońca na rozkaz Jozuego zdjęto ich z pali^d i wrzucono do jaskini, gdzie się wcześniej ukryli. Następnie przy wejściu do jaskini położono wielkie kamienie, które są tam aż po dziś dzień.

28 W tym dniu Jozue zdołał Makkedę^e i zabił mieczem jej mieszkańców. Uśmiercił* jej króla i wszystkich innych^f. Nikogo nie pozostawił przy życiu^g. Z królem Makkedy^g postąpił tak jak wcześniej z królem Jerycha.

29 Potem Jozue wyruszył z całym Izraelem z Makkedy do Libny^h i walczył przeciwko niej. **30** Również to miasto i jego królaⁱ Jehowa wydał w ręce Izraelitów. Zaatakowali Libnę i zabili mieczem wszystkich jej mieszkańców^j. Nikogo nie pozostawili przy życiu. Z jej królem postąpili tak jak wcześniej z królem Jerychaⁱ.

31 Następnie Jozue wyruszył z całym Izraelem z Libny do Lachisz^k. Rozłożył się tam obozem i walczył przeciw temu miastu. **32** Jehowa wydał Lachisz w ręce Izraelitów i na drugi dzień zdobyli to miasto. Zaatakowali

10:26 *Lub „drzewach”. 10:28, 37, 39, 40 *Lub „przeznaczył na zagładę”. 10:28, 30, 32, 35, 37, 39 *Lub „każdą duszę”.

ROZDZ. 10

a Wj 23:27

b Pwt 31:6
Joz 1:9c Pwt 3:21
Pwt 7:18, 19d Pwt 21:22, 23
Joz 8:29e Joz 10:10
Joz 15:20, 41

f Pwt 20:16

g Joz 12:7, 16

h Joz 15:20, 42
Joz 21:13

i Joz 12:7, 15

j Joz 6:2, 21

k Joz 10:3, 4
Joz 12:7, 11
Joz 15:20, 39

szpalta 2

a Pwt 20:16

b Joz 12:7, 12
Joz 16:10
Joz 21:20, 21
1Kl 9:16c Joz 10:3, 4
Joz 12:7, 12
Joz 15:20, 39d Pwt 20:16
Joz 10:32e Rdz 13:18
Rdz 23:19
Lb 13:22
Joz 10:3, 4
Joz 15:13
Joz 21:13f Joz 12:7, 13
Joz 15:15

g Pwt 7:2

h Joz 11:14

i Joz 9:1, 2
Sdz 1:9j Kpi 27:29
Pwt 20:16
Joz 11:14k Pwt 7:2
Pwt 9:5

je i zabili mieczem wszystkich jego mieszkańców^a—tak samo, jak wcześniej postąpili z Libną.

33 Wtedy to Horam, król Gezeru^b, ruszył na pomoc Lachisz, ale Jozue walczył z Horamem oraz jego ludźmi, aż nikt z nich nie pozostał przy życiu.

34 Potem Jozue wyruszył z całym Izraelem z Lachisz do Eglonu^c. Rozłożył się tam obozem i walczył przeciw temu miastu.

35 Tego dnia Izraelici zdobyli Eglon i zabili mieczem jego mieszkańców. Uśmiercili* wszystkich^d—tak samo jak wcześniej w Lachisz^d.

36 Następnie Jozue wyruszył z całym Izraelem z Eglonu do Hebronu^e i walczył przeciw temu miastu. **37** Izraelici zdobyli Hebron i zabili mieczem jego króla oraz wszystkich mieszkańców^f tego miasta i przyległych miejscowości. Nikogo nie pozostawili przy życiu. Jozue uśmiercił* wszystkich^g—tak samo jak wcześniej w Eglonie.

38 W końcu Jozue wyruszył z całym Izraelem w kierunku Debiru^f i walczył przeciw temu miastu. **39** Zdołał je i zabił mieczem jego króla oraz mieszkańców tego miasta i przyległych miejscowości. Uśmiercił* wszystkich^g. Nikogo nie pozostawił przy życiu^h. Z Debirem i jego królem postąpił tak jak z Hebronem i tak jak z Libną i jej królem.

40 Jozue podbił cały ten górzysy region i jego zbocza, a także Negeb i Szefeleⁱ. Pokonał wszystkich ich królów. Nikogo nie pozostawił przy życiuⁱ. Uśmiercił* wszystkich^j, tak jak nakazał Jehowa^k, Bóg Izraela. **41** Podbił obszar od Kadesz-

10:35 *Lub „przeznaczyli na zagładę”. 10:40 *Dosl. „wszystko, co oddycha”.

-Barnei^a po Gazę^b i od ziemi Gosen^{*c} po Gibeon^d. **42** Pokonał wszystkich tych królów i zdobył ich ziemie w czasie jednej wyprawy, bo to Jehowa, Bóg Izraela, walczył za swój naród^e. **43** Potem Jozue wrócił z całym Izraelem do obozu w Gilgal^f.

11 Gdy tylko usłyszał o tym wszystkim Jabin, król Chacoru, wysłał wiadomość do Jobaba, króla Madonu^g, do króla Szimronu, do króla Achszafu^h, **2** do królów w górzystym regionie na północy, królów na równinach^{*} na południe od Kinneret, królów w Szefeli i na zboczach Dorⁱ na zachodzie, **3** do Kanaanejczyków^j na wschodzie i na zachodzie, do Amorytów^k, Hetytów, Peryzzytów i Jebusytów w górzystym regionie, a także do Chiwwitów^l u stóp Hermonu^m w ziemi Micpa. **4** Wyruszyli więc wszyscy ci królowie razem ze swoimi wojskami—tak liczni jak ziarenka piasku na brzegu morza—z mnóstwem koni i rydwanów wojennych. **5** Tak jak się umówili, zeszli się i rozłożyli obozem u wód Meromu, żeby walczyć z Izraelem.

6 Wtedy Jehowa rzekł do Jozuego: „Nie bój się ichⁿ, bo jutro mniej więcej o tej porze wydam ich wszystkim Izraelowi i zostaną zabici. Ich koniom podetnięz ścięgną^o, a ich rydwany spalisz”. **7** Jozue więc i wszyscy jego wojownicy zaatakowali ich zniętnacka nad wodami Meromu. **8** A Jehowa wydał ich w ręce Izraelitów^p i ci zadali im klęskę. Ścigali ich aż do Wielkiego Sydonu^q, do Misrefot-Maim^r i do doliny Micpe na wschodzie. Zabijali ich, dopóki wszystkich

10:41; 11:16 *Najwyraźniej chodzi o okręg w górzystym regionie Judy. **11:2** *Lub „w Arabie”.

ROZDZ. 10

- a Lb 34:2, 4
Pwt 9:23
b Pwt 2:23
c Joz 15:20, 51
d Joz 11:16, 19
e Wj 14:14
Pwt 1:30
f Joz 4:19

ROZDZ. 11

- g Joz 12:7, 19
h Joz 12:7, 20
i Joz 17:11
Sdz 1:27
j Lb 13:29
k Rdz 15:16
l Pwt 7:1
Pwt 20:17
m Pwt 4:48
n Joz 10:8
o Pwt 17:16
Prz 21:31
p Joz 21:44
q Rdz 10:19
Joz 19:28, 31
r Joz 13:1, 6

szpalta 2

- a Pwt 20:16
b Joz 11:6
c Joz 12:7, 19
d Kpl 27:29
e Pwt 20:16
Joz 11:14
f Pwt 9:5
g Pwt 7:2, 16
h Joz 8:2, 27
i Pwt 7:2
j Pwt 20:16
k Pwt 3:28
Pwt 7:1
Pwt 31:7
l Pwt 4:2, 5
m Lb 13:17
Pwt 1:7
n Joz 10:40, 41
o Joz 12:7, 8
p Joz 13:1, 5
q Pwt 4:48
Joz 13:8, 11

nie wytracili^a. **9** Potem Jozue postąpił tak, jak mu powiedział Jehowa: ich koniom podciął ścięgną, a ich rydwany spalił^b.

10 Później zawrócił i zdobył Chacor, bo miasto to stało na czele wszystkich tych królestw. Jego króla zabił mieczem^c. **11** W ten sam sposób Izraelici uśmiercili^{*} wszystkich jego mieszkańcównd. Nikogo^Δ nie pozostawili przy życiu^e. Następnie Jozue spalił Chacor. **12** Zdobyl wszystkie miasta tych królów, a ich samych pokonał mieczem^f. Przeznaczył ich na zagładę^g, tak jak nakazał sługa Jehowy Mojżesz. **13** Jednak z wyjątkiem Chacoru, spalonego przez Jozuego, Izraelici nie spalili żadnego z miast położonych na wzgórzach. **14** Cały łup z tych miast i zwierzęta zabrali dla siebie^h. Ale ludzi zabili mieczem, wytracili wszystkichⁱ. Nikogo^Δ nie pozostawili przy życiu^l. **15** To, co Jehowa nakazał swojemu słudze Mojżeszowi, Mojżesz nakazał Jozuemu^k i Jozue tak zrobił. Nie pominął niczego, co Jehowa nakazał Mojżeszowi^l.

16 Jozue podbił więc całą tę ziemię: górzysty region Judy, całą Negeb^m, całą ziemię Gosenⁿ, Szefelęⁿ, Arabę^o oraz górzysty region Izraela i jego pogórze[—] **17** od góry Chalak, wznoszącej się w stronę Seiru, aż do Baal-Gad^p w Dolinie Libanu, u stóp góry Hermon^q. Pojmał wszystkich tamtejszych królów i ich uśmiercił. **18** Walczył z nimi dość długo. **19** Żadne miasto oprócz Gibeonu, w którym mieszkali Chiwwicci, nie

11:11 *Lub „przeznaczyli na zagładę”. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^aLub „każdą duszę”. **11:11, 14** ^ΔDosł. „niczego, co oddycha”. **11:16** ^ΔDosł. „jego szefelę”.

zawarło pokoju z Izraelitami^a. Wszystkie te miasta zdobyli oni w walce^b. **20** Jehowa pozwolił ich wrogom zaciąć się w uporze^c i walczyć z Izraelem—tak żeby mógł ich przeznaczyć na zagładę bez okazania im miłosierdzia^d. Mieli zostać unicestwieni, tak jak Jehowa nakazał Mojżesowi^e.

21 W tym czasie Jozue wytracił Anakitów^f z terenów górskich: z Hebronu, Debiru, Anabu i z całego górzystego regionu Judy, a także z całego górzystego regionu Izraela. Ich oraz ich miasta przeznaczył na zagładę^g. **22** W ziemi izraelskiej nie pozostał żaden z Anakitów. Pozostali^h tylko w Gazieⁱ, Gat^j i Aszdodzie^k. **23** Jozue opanował więc całą tę ziemię, tak jak Jehowa obiecał Mojżeszowi^l. Następnie dał ją jako dziedzictwo plemionom izraelskim^m, żeby każde z nich otrzymało swój dział. I walki w tej ziemi ustałyⁿ.

12 Oto królowie, których Izraelici rozgromili, po czym wzięli na własność ich ziemie po wschodniej stronie Jordanu, od Doliny Arnonu^{*o} aż po górę Hermon^p i całą wschodnią część Arabę^q; **2** Sychon^r, król Amorytów, który mieszkał w Cheshbonie, a który panował nad terytorium ciągnącym się od Aroeru^s, leżącego na skraju Doliny Arnonu^{*t}, a w zasadzie od środka tej doliny, przez połowę Gileadu aż po Dolinę Jabboku^u, stanowiącą granicę z Ammonitami. **3** Panował też we wschodniej części Arabi—od jeziora Kinneret^{*u} aż po Morze Arabi, czyli Morze Sło-

12:1, 2 *Lub „Wadi Arnon”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. 12:2 *Lub „Wadi Jabbok”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. 12:3 *Chodzi o jezioro Genezaret, czyli Jezioro Galilejskie.

ROZDZ. 11

- a Joz 9:7, 15
- b Pwt 20:17
- c Pwt 2:30
- d Wj 34:12
- e Pwt 7:2
- e Pwt 20:16
- f Lb 13:22
- g Pwt 1:28
- h Joz 15:13, 14
- g Kpl 27:29
- h Joz 11:12
- i Joz 24:11
- h Wj 23:28-30
- i Sdz 1:18
- j 1Sm 17:4
- k 2Kn 26:1, 6
- l Wj 23:27
- m Pwt 11:23
- m Lb 26:53, 54
- n Joz 14:1
- n Joz 14:15
- o Joz 21:44
- p Joz 23:1

ROZDZ. 12

- o Pwt 2:24
- p Pwt 3:8
- q Pwt 4:47-49
- r Lb 21:23, 24
- s Pwt 3:12
- t Lb 21:13
- u Jn 6:1

szpalta 2

- a Pwt 3:27
- b Lb 21:33-35
- c Pwt 3:11
- d Pwt 29:7
- e Joz 13:13
- f Lb 21:26
- g Lb 21:23, 24
- h Lb 21:33-35
- h Lb 32:33
- i Pwt 3:12, 13
- j Joz 13:1, 5
- j Joz 1:4
- k Joz 11:16, 17
- l Pwt 2:12
- m Joz 11:23
- n Joz 10:40
- o Joz 11:16
- o Rdz 15:16
- p Wj 3:8
- q Wj 23:23
- r Pwt 7:1
- q Joz 6:2
- r Joz 8:29
- s Joz 10:23, 26
- t Joz 10:33
- u Joz 10:38
- v Joz 10:29
- w Joz 10:28
- x Sdz 1:22

ne^{*}, na wschód w kierunku Bet-Jeszimot i na południe aż do zboczy góry Pisga^a.

4 Również Og^b, król Baszanu, jeden z ostatnich Refaitów^c, który mieszkał w Asztarot i Edrei, **5** a który panował od góry Hermon po Salchę i w całym Baszanie^d aż do granicy z Geszurytami i Maakatyty^e, a także nad połową Gileadu aż po terytorium Sychona, króla Cheshbonu^f.

6 Gdy Mojżesz, sługa Jehowy, oraz Izraelici rozgromili tych królów^g, sługa Jehowy Mojżesz dał ich ziemie na własność Rubenitom, Gadytom i połowie plemienia Manasses^h.

7 A oto królowie, których Jozue i Izraelici rozgromili po zachodniej stronie Jordanu—od Baal-Gadⁱ w Dolinie Libanu^j aż po górę Chalak^k, wznoszącą się w stronę Seiru^l—i których ziemie Jozue dał potem na własność plemionom izraelskim stosownie do ich działów^m, **8** czyli tereny górskie, Szefełę, Arabę, zbocza, pustkowia i Negebⁿ, innymi słowy ziemie Hetytów, Amorytów^o, Kananajczyków, Peryzytów, Chiwwitów i Jebusytów^p:

9 król Jerycha^q, król Aj^r, które leży obok Betel,

10 król Jerozolimy, król Hebronu^s,

11 król Jarmutu, król Lachisz,

12 król Eglonu, król Gezeru^t,

13 król Debiru^u, król Gederu,

14 król Chormy, król Aradu,

15 król Libny^v, król Adullamu,

16 król Makkedy^w, król Betel^x,

12:3 *Czyli Morze Martwe.

- 17 król Tappuachu,
król Cheferu,
18 król Afeku,
król Laszszaronu,
19 król Madonu,
król Chacoru^a,
20 król Szimron-Meron,
król Achszafu,
21 król Taanachu,
król Megiddo,
22 król Kedeszu,
król Jokneamu^b
w Karmelu,
23 król Dor na zboczach
Dor^c, król Goim w Gilgal,
24 król Tircy—w sumie 31
królów.

13 Kiedy Jozue był już w pod-
szym wieku^d, Jehowa
rzekł do niego: „Ty się zestarza-
łeś, a trzeba jeszcze podbić* du-
żą część tej ziemi. 2 Pozostały
następujące tereny^e: wszystkie
terytoria Filistynów i Geszury-
tów^f 3 (ziemie od odnogi Nilu*,
która znajduje się na wschód od^g
Egiptu, do granicy Ekronu, któ-
ra jest bardziej na północ, uzna-
wane kiedyś za kananejskie)^g,
w tym terytoria pięciu władców
filistyńskich^h—ziemie Gazejczy-
ków, Aszdodytówⁱ, Aszkeloni-
tów^j, Gittytów^k i Ekronitów^l; po-
nadto terytorium Awwijczyków^m
4 na południu; cała ziemia Ka-
nanejczyków; Meara Sydończy-
kówⁿ aż po Afek i aż do granicy
z Amorytami; 5 ziemia Gebali-
tów^o i cała wschodnia część Li-
banu, od Baal-Gad u stóp góry
Hermon aż po Lebo-Chamat^p; 6
wszyscy mieszkańcy górzys-
tego regionu od Libanu^q po
Misrefot-Maim^r, a także wszyscy
Sydończycy^s. Ja sam ich wypę-

13:1 *Lub „wziąć na własność”. 13:3
*Lub „od Szichoru”. ^aDosł. „naprze-
ciw”. 13:5 *Lub „wejście do Chamatu”.

ROZDZ. 12

a Joz 11:1, 10

b Joz 21:34

c Joz 11:1, 2

ROZDZ. 13

d Joz 23:1

Joz 24:29

e Wj 23:29, 30

f 1Sm 27:8

g Rdz 10:19

h Sdz 3:1, 3

1Sm 6:4

i Joz 15:20, 46

j Sdz 14:19

k 2Sm 21:19

l 1Sm 5:10

m Pwt 2:23

n Sdz 1:31

o 1Kl 5:18

p Lb 34:2, 8

q Pwt 3:25

r Joz 11:8

s Sdz 3:1-3

szpalta 2

a Wj 23:30

b Lb 34:17

Joz 14:1

c Lb 33:54

d Lb 32:33

Joz 22:4

e Pwt 3:12

f Lb 21:13

g Lb 21:23, 24

h Pwt 3:14

i Joz 17:1

j 1Kn 5:11

k Pwt 3:11

l Lb 21:23, 24

Lb 21:33-35

m Lb 33:55

Joz 23:12, 13

n Lb 18:20

Pwt 10:9

Pwt 12:12

o Kpl 7:33-35

Pwt 18:1

p Lb 18:24

dzie* ze względu na Izraelitów^a.
Ty tylko przydziel Izraelowi ca-
łą tę ziemię jako dziedzictwo, tak
jak ci nakazałem^b. 7 Rozdział
ją jako dziedzictwo między dzie-
więć plemion i połowę plemienia
Manassesa”^c.

8 Druga połowa plemienia
Manassesa oraz Rubenici i Ga-
dyci wzięli jako dziedzictwo zie-
mie po wschodniej stronie Jor-
danu, które dał im sługa Jehowy
Mojżesz^d: 9 od Aroeru^e, leżą-
cego na skraju Doliny Arno-
nu^f, łącznie z miastem poło-
żonym w środku tej doliny,
przez cały płaskowyż Medeby,
rozciągający się aż do Dibonu,
10 i wszystkie miasta amoryc-
kiego króla Sychona, który pa-
nował z Cheszbunu, aż do grani-
cy z Ammonitami^g; 11 ponadto
Gilead, terytorium Geszurytów
i Maakatyków^h, całą górę Her-
mon i cały Baszanⁱ aż po Salche^j;
12 w Baszanie cały obszar pod-
legły władzy królewskiej Oga,
który panował z Asztarot i Ed-
rei. (Był on jednym z ostat-
nich Refaitów)^k. Mojżesz poko-
nał i wypędził* mieszkańców
tych ziem^l. 13 Tylko Geszury-
tów i Maakatyków Izraelici nie
wypędzili^m, dlatego mieszkają
oni wśród Izraelitów po dziś
dzień.

14 Mojżesz nie dał dziedzic-
twa jedynie Lewitomⁿ. Ich dzie-
dzictwem są ofiary spalone w
ogniu dla Jehowy^o, Boga Izrae-
la, tak jak im obiecał^p.

15 A plemieniu Rubena, we-
dług rodzin tego plemienia, Moj-
żesz dał następujące dziedzic-
two: 16 terytorium od Aroeru,

13:6 *Lub „wywłaszczyć”. 13:9 *Lub
„Wadi Arnon”. Zob. *Słowniczek pojęć*,
hasło „Wadi”. 13:12 *Lub „wywłasz-
czyć”. 13:13 *Lub „wywłaszczyli”.

leżącego na skraju Doliny Arnonu*, łącznie z miastem położonym w środku tej doliny, po cały płaskowyż przy Medebie—**17** Cheszbon i wszystkie pobliskie miejscowości^a na płaskowyżu, Dibon, Bamot-Baal, Bet-Baal-Meon^b, **18** Jahac^c, Kedemot^d, Mefaat^e, **19** Kiriataim, Sibme^f, Ceret-Haszszachar na górze wznoszącej się ponad doliną*, **20** Bet-Peor, zbocza góry Pisga^g, Bet-Jezimot^h, **21** wszystkie miasta na płaskowyżu oraz obszar w całości podległy władzy amoryckiego króla Sycho-na, który panował z Cheszbonuⁱ. Mojżesz pokonał Sychonaⁱ, a także naczelników Midianu: Ewiego, Rekema, Cura, Chura i Rebe^k—władców, którzy mieszkali w tej ziemi, a byli zależni od Sychona. **22** Od miecza Izraelitów zginął razem z innymi wróżyba^l Balaam^m, syn Beora. **23** Granicą terytorium Rubenitów był Jordan. Właśnie to terytorium—z miastami i przyległymi osadami—zostało dziedzictwem Rubenitów, według ich rodzin.

24 Również Gadytom, według ich rodzin, Mojżesz dał dziedzictwo. **25** Ich terytorium obejmowało: Jazerⁿ, wszystkie miasta Gileadu, połowę ziemi Ammonitów^o aż po Aroer, który leży naprzeciw Rabby^p; **26** ziemię od Cheszbonu^q po Ramat-Micpe i Betonim oraz od Machanaim^r do granicy Debiru; **27** a w dolinie*—Bet-Haram, Bet-Nimre^s, Sukkot^t i Cafon, czyli pozostałą część obszaru podległego władzy Sychona, króla Cheszbonu^u, przy czym od południowe-

13:16 *Lub „Wadi Arnon”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. **13:19** *Lub „nizina”. **13:27** *Lub „na nizinie”.

ROZDZ. 13

- a Lb 21:25, 26
- b Lb 32:37, 38
- c Lb 21:23
- d Pwt 2:26
- e Joz 21:8, 37
- f Lb 32:37, 38
- g Pwt 3:16, 17
- h Lb 33:48, 49
- i Lb 21:25
- j Pwt 2:30
- k Lb 31:7, 8
- l Lb 22:7
- m Lb 22:5
- 2Pt 2:15
- n Lb 32:34, 35
- o Joz 12:2
- Sdz 11:13
- p 2Sm 11:1
- q Lb 21:26
- r Rdz 32:2
- Joz 21:8, 38
- s Lb 32:34, 36
- t Rdz 32:17
- u Lb 21:26

szpalta 2

- a Lb 34:2, 11
- Pwt 3:16, 17
- Jn 6:1
- b Pwt 3:13
- c 1Kn 6:77, 80
- d Lb 32:40, 41
- Pwt 3:14
- e Lb 21:33
- f Lb 32:39
- g Lb 32:33
- h Pwt 10:9
- Joz 18:7
- i Lb 18:24
- Lb 26:62, 63
- Pwt 18:1

ROZDZ. 14

- j Lb 34:17
- Joz 19:51
- k Lb 26:55
- Lb 33:54
- Prz 16:33
- Dz 13:19
- l Lb 34:13
- m Lb 32:29

go krańca jeziora Kinneret^{*a} granicą była wschodnia strona Jordanu. **28** Całe to terytorium—z miastami i przyległymi osadami—zostało dziedzictwem Gadytom, według ich rodzin.

29 Mojżesz dał też dziedzictwo Manassesytom—połowie tego plemienia—według ich rodzin^b.

30 Ich terytorium zaczynało się od Machanaim^c i rozciągało się na cały Baszan, czyli cały obszar podległy władzy Oga, króla Baszanu, w tym na wszystkie wioski namiotowe Jaira^d w Baszanie—w sumie 60 miejscowości. **31** Połowa Gileadu, a także Asztarot i Edrei^e—miasta na obszarze podległym władzy Oga w Baszanie—przypadły potomkom Machira^f, syna Manassesy, a w zasadzie połowie potomków Machira, według ich rodzin.

32 Właśnie te ziemie Mojżesz dał im jako dziedzictwo na pustynnych równinach moabskich za Jordanem, na wschód od Jerycha^g.

33 Ale Lewitom Mojżesz nie dał dziedzictwa^h. Ich dziedzictwem jest Jehowa, Bóg Izraela, tak jak im obiecałⁱ.

14 Oto co Izraelici otrzymali jako dziedzictwo w ziemi Kanaan od kapłana Eleazara, od Jozuego, syna Nuna, i od głów rodów plemion izraelskichⁱ. **2** Dziedzictwo przypadło im w wyniku losowania^k, tak jak Jehowa nakazał za pośrednictwem Mojżesza co do dzielnicy i pół plemienia^l. **3** Pozostałym dwóm i pół plemienia Mojżesz dał dziedzictwo po drugiej^m stronie Jordanu^m. Lewitom jednak nie dał wśród nich

13:27 *Chodzi o jezioro Genezaret, czyli Jezioro Galilejskie. **14:3** *Czyli wschodniej.

dziedzictwa^a. **4** Potomków Józefa uznawano za dwa plemiona^b: plemię Manassesa i plemię Efraima^c. A Lewitom nie przyznano działu w tej ziemi z wyjątkiem miast^d, w których mieli mieszkać, oraz pastwisk, na których mieli trzymać swoje stada i dobytek^e. **5** Izraelici podzieliли więc tę ziemię tak, jak Jehowa nakazał Mojżeszowi.

6 W Gilgal^f podeszli do Jozuego mężczyźni z plemienia Judy. Kaleb^g, syn Kenizyty Jefunnego, rzekł Jozueu: „Sam dobrze wiesz, co w Kadesz-Barnei^h prawdziwy Bóg, Jehowa, powiedziałⁱ swojemu słudze Mojżeszowi^j o tobie i o mnie. **7** Miałem 40 lat, gdy Mojżesz, sługa Jehowy, wysłał mnie z Kadesz-Barnei, żebym przeszpiegował tę ziemię^k. Po powrocie szczerze opowiedziałem o wszystkim, co zobaczyłem^l. **8** Chociaż moi bracia, którzy wyruszyli ze mną, sprawili, że serce ludu struchlało^m, to ja całym sercemⁿ podążałem za swoim Bogiem, Jehową^o. **9** Wtedy Mojżesz złożył przysięgę: „Ziemia, po której chodziłeś, przypadnie tobie i twoim synom jako trwałe dziedzictwo, bo całym sercem podążałeś za Jehową, moim Bogiem^p. **10** I Jehowa zachował mnie przy życiu^q zgodnie ze swoją obietnicą^r. Mięło 45 lat, odkąd Jehowa złożył tę obietnicę Mojżeszowi, gdy Izrael wędrował po pustkowiu^s. Dzisiaj mam 85 lat i nadal żyję. **11** Jestem tak silny jak w dniu, w którym wysłał mnie Mojżesz. Mam tyle samo siły co wtedy—do walki i do innych zadań. **12** Daj mi więc ten górzysty region zgodnie z obietnicą, którą Jehowa złożył w tamtym dniu.

14:7 *Dost. „przyniosłem słowo zgodnie z moim sercem”. **14:8** *Dost. „stopniało”. *Dost. „w pełni; całkowicie”.

ROZDZ. 14

- a Pwt 10:9
- Joz 13:14
- b Rdz 48:5
- 1Kn 5:2
- c Rdz 48:19, 20
- d Lb 35:7
- Joz 21:1, 2
- e Lb 35:2, 5
- f Joz 4:19
- Joz 10:43
- g Lb 32:11, 12
- h Lb 13:26
- i Pwt 1:35, 36
- j Lb 12:7, 8
- k Lb 13:2, 6
- l Lb 13:30
- Lb 14:6, 7
- m Lb 14:24
- Lb 32:11, 12
- n Pwt 1:36
- o Lb 14:29, 30
- p Joz 21:45
- q Lb 14:33

szpalta 2

- a Lb 13:33
- b Lb 13:22, 28
- c Lb 14:8
- Rz 8:31
- d Joz 15:14
- Sdz 1:20
- e Joz 10:36, 37
- Joz 15:13
- Joz 21:11, 12
- 1Kn 6:55, 56
- f Lb 14:24
- Pwt 1:35, 36
- Joz 14:8
- g Rdz 23:2
- h Kpl 26:6
- Joz 11:23

ROZDZ. 15

- i Lb 26:55
- j Rdz 36:19
- k Lb 34:2, 3
- l Sdz 1:36
- m Lb 34:4
- n Lb 34:2, 5
- o 1KI 8:65
- p Lb 34:12

Chociaż—jak wtedy słyszałeś—są tam Anakici^a i wielkie warowne miasta^b, to Jehowa na pewno^c będzie ze mną^d i ich wypędzę^e, tak jak Jehowa obiecał^f.”

13 Jozue pobłogosławił więc Kalebą, syna Jefunnego, i jako dziedzictwo dał mu Hebron^g. **14** Dlatego Hebron po dziś dzień stanowi dziedzictwo Kalebą, syna Kenizyty Jefunnego—bo całym sercem podążał on za Jehową, Bogiem Izraela^f. **15** Przedtem Hebron nosił nazwę Kiriath-Arba^g (Arba był wśród Anakitów ważną osobistością). I walki w tej ziemi ustały^h.

15 Terytorium przydzielone^{*i} plemieniu Judy, według rodzin tego plemienia, ciągnęło się do granicy z Edomemⁱ, do pustkowia Cin, do południowego krańca Negebu. **2** Południowa granica zaczynała biec od krańca Morza Słonego^{*k}, od zatok zwróconej na południe, **3** i ciągnęła się na południe ku stokowi Akrabim^l, potem do Cin, a następnie od południa wznosiła się do Kadesz-Barnei^m, dochodziła do Checronu, wznosiła się do Addaru, skręcała w kierunku Karki, **4** biegła do Acmonuⁿ i dalej w stronę Doliny Potoku Egipskiego^{*o}, a jej końcem było morze^r. To była południowa granica plemienia Judy.

5 Wschodnią granicą było Morze Słone^{*s} aż po ujście Jordanu, przy czym na krańcu północnym biegła ona przy zatoce morskiej, niedaleko ujścia Jordanu^p. **6** Następnie wznosiła

14:12 *Lub „zapewne”. *Lub „wytłuszczę”. **15:1** *Lub „wyznaczone przez losowanie”. **15:2** *Czyli Morza Martwego. **15:4** *Lub „Wadi Egiptu”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. *Chodzi o Morze Wielkie (Śródziemne). **15:5** *Czyli Morze Martwe.

się do Bet-Chogli^a, przechodziła na północ od Bet-Araby^b i pięła się aż do kamienia Bohana^c, syna Rubena. **7** Dalej biegła w górę do Debiru w dolinie^d Achor^e i kierowała się na północ w stronę Gilgal^e, które leży na przeciw stoku Adummim, znajdującego się na południe od doliny potoku^f. Potem ciągnęła się ku wodom En-Szemesz^f i aż do En-Rogel^g. **8** Następnie wznosiła się ku Dolinie Syna Hinnoma^h, do stoku Jebusytyⁱ na południu, czyli do Jerozolimy^j, po czym pięła się do szczytu góry leżącej po zachodniej stronie Doliny Hinnoma, na północnym skraju doliny^k Refaim. **9** Od szczytu góry prowadziła do źródła Neftoach^k, do miast położonych na górze Efron i aż po Baalę, czyli Kiriati-Jearim^l. **10** Od Baali biegła okrężnie na zachód do góry Seir, a potem do północnego stoku góry Jearim, czyli do Kesalonu. Schodziła do Bet-Szemesz^m i ciągnęła się do Timnyⁿ. **11** Następnie biegła do północnego stoku Ekronu^o i do Szikkeronu, przechodziła ku górze nazywanej Baala i do Jabneelu, a jej końcem było morze.

12 Zachodnią granicą było wybrzeże Morza Wielkiego^p. Tak przebiegała ze wszystkich stron granica potomków Judy, według ich rodzin.

13 A Kalebowi^q, synowi Jefoniego, Jozue dał na polecenie Jehowy ziemię pośród potomków Judy. Przydzielił mu Kiriati-Arbę, czyli Hebron (Arba był ojcem Anaka)^r. **14** Kaleb wypędził z tego miasta trzech synów Anaka^s, jego potomków:

15:7 *Lub „na nizinie”. #Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **15:8** *Lub „niziny”. **15:12** *Czyli Morza Śródziemnego.

ROZDZ. 15

- a Joz 18:19, 20
b Joz 18:21, 22
c Joz 18:17, 20
d Joz 7:26
e Joz 5:8, 9
f Joz 18:17, 20
g 1Kl 1:9
h Joz 18:16, 20
2Kl 23:10
Jer 7:31
i Sdz 1:21
j Joz 18:28
Sdz 19:10
k Joz 18:15, 20
l Joz 9:16, 17
2Sm 6:2
1Kn 13:6
m Joz 21:8, 16
n Joz 19:43, 48
Sdz 14:1, 2
2Kn 28:18
o 1Sm 5:10
1Sm 7:14
2Kl 1:2
p Lb 34:2, 6
Pwt 11:24
q Lb 13:30
Pwt 1:36
r Rdz 23:2
Rdz 35:27
Joz 20:7
Joz 21:11, 12
s Lb 13:33
Joz 11:21

szpalta 2

- a Lb 13:22
Sdz 1:10, 20
b Joz 10:38, 39
c Sdz 3:9-11
d 1Kn 4:13
e 1Kn 4:29
f Sdz 1:14, 15
g Lb 34:2, 3
Pwt 2:5
h Joz 19:1, 2
i Neh 11:25, 26
j Rdz 21:31
Joz 19:1-3
k Lb 14:44, 45
Joz 19:1, 4
Sdz 1:17
l Joz 19:1, 5
1Sm 27:5, 6
1Kn 12:1
m Joz 19:1, 7
Neh 11:25, 29
n Sdz 1:9
o Joz 19:40, 41
Sdz 16:31

Szeszaja, Achimana i Talmaja^a.

15 Stamtąd wyruszył przeciwko mieszkańcom Debiru^b (przedtem Debir nazywał się Kiriati-Sefer).

16 Wtedy powiedział: „Temu, kto zaatakuję Kiriati-Sefer i je zdobędzie, dam za żonę swoją córkę, Achse^c”. **17** I zdobył je Otniel^c, syn Kenaza^d, brata Kaleba. Kaleb dał mu więc za żonę swoją córkę, Achse^e. **18** A w drodze do domu Achsa namawiała Otniela, żeby poprosił jej ojca o jakieś pole. Gdy zsiadła z osła^f, Kaleb zapytał: „Co byś chciała?”^f.

19 Odrzekła: „Daj mi, proszę, dowód swojego błogosławieństwa. Podarowałeś mi suchą ziemię na południu^g, to daj mi też Gullot-Maim^g”. Dał jej więc Gullot Górny i Gullot Dolny.

20 Takie było dziedzictwo plemienia Judy, według rodzin tego plemienia.

21 Na południowym skraju terytorium plemienia Judy, w kierunku granicy z Edomem^g, leżały następujące miasta: Kabceel, Eder, Jagur, **22** Kina, Dimona, Adada, **23** Kedesz, Chacor, Itnan, **24** Zif, Telem, Bealot, **25** Chacor-Chadatta, Keriot-Checron, czyli Chacor, **26** Amam, Szema, Molada^h, **27** Chacar-Gadda, Cheszman, Bet-Peletⁱ, **28** Chacar-Szual, Beer-Szeba^j, Bizjotia, **29** Baala, Ijim, Ecem, **30** Eltoład, Kesil, Chorma^k, **31** Ciklag^l, Madmanna, Sansanna, **32** Lebaot, Szilchim, Ain i Rimmon^m — w sumie 29 miast i przyległe osady.

33 W Szefeliⁿ były: Esztaol, Cora^o, Aszna, **34** Zanoach, En-Gannim, Tappuach, Enam,

15:18 *Możliwe też „siedząc na osle, klasnęła w dłonie”. **15:19** *Lub „w Negebie”. #Nazwa ta znaczy „zbiorniki wód; czasie wód”.

35 Jarmut, Adullam^a, Socho, Azeka^b, **36** Szaaraim^c, Aditaim, Geder i Gederotaim*—14 miast oraz przyległe osady.

37 Cenan, Chadasza, Migdal-Gad, **38** Dilean, Micpe, Joktel, **39** Lachisz^d, Bockat, Eglon, **40** Kabbon, Lachmas*, Kittlisz, **41** Gederot, Bet-Dagon, Naama i Makkeda*—16 miast oraz przyległe osady.

42 Libna^f, Eter, Aszan^g, **43** Jiftach, Aszna, Necib, **44** Keila, Achzib i Maresza—dziewięć miast oraz przyległe osady.

45 Ekron, okoliczne* miejscowości i przyległe osady. **46** Na zachód od Ekronu—wszystkie miejscowości koło Aszdodu oraz przyległe osady.

47 Aszdod^h, okoliczne* miejscowości i przyległe osady. Gazaⁱ, okoliczne miejscowości i przyległe osady—aż do Doliny Potoku Egipskiego^j. Morze Wielkie^k oraz jego wybrzeżeⁱ.

48 W regionie górzystym były: Szamir, Jattir^k, Socho, **49** Danna, Kiriati-Sanna, czyli Debir, **50** Anab, Esztemo^l, Anim, **51** Goszen^m, Cholon i Giloⁿ—11 miast oraz przyległe osady.

52 Arab, Duma, Eszan, **53** Janim, Bet-Tappuach, Afeka, **54** Chumta, Kiriati-Arba, czyli Hebron^o, i Cijor—dziewięć miast oraz przyległe osady.

55 Maon^p, Karmel, Zif^q, Jutta, **56** Jizreel, Jokdeam, Zanoach, **57** Kajin, Gibeai i Timna^r—10 miast oraz przyległe osady.

58 Chalchul, Bet-Cur, Gedor, **59** Maarat, Bet-Anot i Elte-

15:36 *Możliwe też „Gedera i jej owczarnie”. 15:40 *Lub „Lachmam”. 15:45, 47 *Lub „zależne od niego”. 15:47 *Lub „Wadi Egiptu”. Zob. *Słownik pojęć*, hasło „Wadi”. ^aCzyli Morze Śródziemne.

ROZDZ. 15

- a 1Sm 22:1
- b 1Sm 17:1
- c 1Sm 17:52
- d 2Kl 18:14
- e Joz 10:28
- f Joz 10:29
- g 2Kl 8:22
- h Joz 19:1, 7
- i 1Sm 5:1
- j Rdz 10:19
- k Joz 34:2, 5
- l Joz 21:8, 14
- m 1Kn 6:57
- n Joz 11:16
- o 2Sm 15:12
- p Joz 14:15
- q 1Sm 23:25
- r 1Sm 25:2, 3
- s 1Sm 23:14
- t Rdz 38:12

szpalta 2

- a Joz 9:16, 17
- b Joz 18:11, 14
- c 1Sm 7:1
- d Joz 18:21, 22
- e 1Sm 23:29
- f Rdz 10:15, 16
- g Lb 33:55
- h Sdz 1:8, 21
- i Sdz 19:11
- j 2Sm 5:6
- k 1Kn 11:4

ROZDZ. 16

- f Lb 26:55
- g Lb 33:54
- h Prz 16:33
- i Rdz 49:22
- j Pwt 33:13
- k Joz 18:11, 13
- l Joz 18:11, 13
- m 1Kn 7:24
- n Joz 18:20, 28
- o Rdz 48:5
- p Pwt 33:13-15
- q Joz 17:17, 18
- r Joz 18:11, 13
- s 2Kn 8:1, 5
- t Joz 17:7
- u Joz 6:20, 26

kon—sześć miast oraz przyległe osady.

60 Kiriati-Baal, czyli Kiriati-Jearim^a, i Rabba—dwa miasta oraz przyległe osady.

61 Na pustkowiu były: Bet-Araba^b, Middin, Sechacha, **62** Nibszan, Miasto Soli i En-Gedi^c—sześć miast oraz przyległe osady.

63 Judejczycy nie zdołali jednak wypędzić Jebusytów^d mieszkających w Jerozolimie^e, dlatego po dziś dzień mieszkają tam oni spośród Judejczyków.

16 A terytorium wyznaczone przez losowanie^f potomkom Józefa^g rozciągało się od Jordanu na wysokości Jerycha do wód po wschodniej stronie Jerycha i dalej przez pustkowie wznoszące się przy Jerychu aż po górskie okolice Betel^h. **2** Od Betel należącego do Luz ciągnęło się do Atarot, granicy terytorium Arkijczyków. **3** Następnie schodziło na zachód ku granicy terytorium Jafletytów aż do granicy Bet-Choron Dolnegoⁱ i do Gezeru^j, a jego krańcem było morze.

4 Potomkowie Józefa^k—Manassesyci i Efraimici—wzięli więc przydzieloną im ziemię na własność^l. **5** Tak wyglądało terytorium potomków Efraima, według ich rodzin: Granicą ich dziedzictwa na wschodzie było Atarot-Addar^m. Stamtąd ciągnęła się ona aż po Bet-Choron Górneⁿ, **6** a dalej—ku morzu. Na północy był Michmetat^o, skąd granica biegła okrężnie na wschód ku Taanat-Szilo, a na wschodzie do Janoachu. **7** Od Janoachu schodziła do Atarot i Naary, sięgała Jerycha^p i ciągnęła się aż

16:1 *Lub „przydzielone”.

do Jordanu. **8** Od Tappuachu^a biegła na zachód ku Dolinie Kany*, a jej końcem było morze^b. Takie było dziedzictwo plemienia Efraima, według rodzin tego plemienia. **9** Potomkowie Efraima mieli też miasta-enklawy pośród dziedzictwa Manassesytów^c wraz z przyległymi osadami.

10 Efraimici nie wypędzili jednak Kananejczyków mieszkających w Gezerze^d, dlatego po dziś dzień mieszkają oni pośród Efraimitów^e i zostali obarczeni pracą przymusową^f.

17 Następnie wyznaczono przez losowanie^g terytorium przypadające plemieniu Manasses^h, bo Manasses był pierworodnym Józefaⁱ. Ponieważ Machir^j, pierworodny Manasses^k, a zarazem ojciec Gileada, był wojownikiem, już wcześniej otrzymał Gilead i Baszan^k. **2** Teraz wylosowano terytorium dla pozostałych potomków Manasses^l, według ich rodzin—dla synów Abiezera^l, synów Cheleka, synów Asriela, synów Szechema, synów Chefera i synów Szemidy. Byli to potomkowie Manasses^m, syna Józefa—mężczyźni wymienieni według swoich rodzinⁿ. **3** A Celofchadⁿ, syn Chefera, syna Gileada, syna Machira, syna Manasses^o, nie miał synów, tylko córki. Ich imiona to: Machla, Noa, Chogla, Milka i Tirca. **4** Stały się one przed kapłanem Eleazarem^o i Jozuem, synem Nuna, oraz przed naczelnikami i powiedziały: „Jehowa polecił Mojżeszowi, żeby dał nam dziedzictwo wśród naszych braci”^p. Tak więc na rozkaz Jehowy otrzymały dziedzictwo wśród braci swojego ojca^q.

16:8; 17:9 *Lub „Wadi Kana”. Zob. *Słownikzek pojęć*, hasło „Wadi”.

ROZDZ. 16

- a Joz 17:8
b Lb 34:2, 6
c Joz 17:9
d Sdz 1:29
e Lb 33:52, 55
f Joz 17:13

ROZDZ. 17

- g Lb 26:55
Lb 33:54
Prz 16:33
h Rdz 41:51
Rdz 46:20
Rdz 48:17, 18
i Pwt 21:17
j Rdz 50:23
Lb 26:29
1Kn 7:14
k Pwt 3:13
Joz 13:31
l Sdz 6:11
m Lb 26:29-32
n Lb 26:33
o Lb 27:1, 2
Lb 34:17
Joz 14:1
p Lb 27:7, 11
q Lb 36:6, 12

szpalta 2

- a Joz 13:29
b Joz 16:5, 6
c Joz 20:7
Joz 24:1
1Kn 6:66, 67
d Joz 16:8
e Joz 16:9
f Joz 16:8
g Lb 34:2, 6
h 2Kl 9:27

- i Joz 12:7, 23
j 1Sm 28:7
k Joz 12:7, 21

5 Oprócz Gileadu i Baszanu, które były po drugiej* stronie Jordanu, Manassesytom przypadło jeszcze 10 części ziemi^a, **6** bo córki Manasses^a otrzymały dziedzictwo razem z jego synami, a ziemia Gilead stała się własnością reszty potomków Manasses^a.

7 Terytorium Manassesytów ciągnęło się od terytorium Aszerytów po Michmetat^b, który jest naprzeciw Szechem^c. Stamtąd granica biegła na południe* do ziemi będącej kiedyś własnością mieszkalców En-Tappuach. **8** Ziemia mieszkalców Tappuachu^d przypadła Manassesytom, lecz sam Tappuach, który znajdował się przy granicy ich terytorium, należał do potomków Efraima. **9** Dalej granica schodziła ku Dolinie Kany* po jej południowej stronie. Na tym obszarze wśród miast Manassesytów leżały miasta Efraimitów^e. Następnie granica biegła po północnej stronie tej doliny^f, a jej końcem było morze^f. **10** Ziemia na południe od niej należała do Efraimitów, a na północ—do Manassesytów. Terytorium Manassesytów rozciągało się do morza^g. Na północy ciągnęło się do terytorium Aszerytów, a na wschodzie—do terytorium Issacharytów.

11 Na terytoriach Issacharytów i Aszerytów Manassesytom przydzielono: Bet-Szean, Ib-learn^h, Dorⁱ, En-Dorⁱ, Taanach^k i Megiddo z ich mieszkańcami i okolicznymi* miejscowościami, trzy wyżyny.

12 Potomkowie Manasses^a nie zdołali jednak przejąć tych miast na własność, dlatego Ka-

17:5 *Czyli wschodniej. **17:7** *Dost. „w prawo”. **17:9** ^aLub „wadi”. Zob. *Słownikzek pojęć*. **17:11** *Lub „za-
leżnymi od nich”.

nanejczyzy dalej mieszkali w tej ziemi^a. **13** Gdy Izraelici urosli w siłę, obarczyli Kananejczyków pracą przymusową^b, ale nie wypędzili* ich całkowicie^c.

14 Potomkowie Józefa zwrócili się do Jozuego: „Jesteśmy* liczny ludem, bo Jehowa aż dotąd nam błogosławi^d. Dlaczego więc wyznaczyłeś nam przez losowanie tylko jedną część ziemi?”^e. **15** Jozue im odrzekł: „Skoro jesteście tacy liczni i górzysty region Efraima^f jest dla was za mały, to idźcie do lasu w ziemi Peryzzytów^g i Refaitów^h i tam wykarczujcie sobie teren”. **16** Wtedy potomkowie Józefa powiedzieli: „To prawda, że ten górzysty region nam nie wystarczy, ale wszyscy Kananejczycy, którzy mieszkają w tej dolinie*, mają rydwany wojenneⁱ z żelaznymi kosami^j – zarówno ci w Bet-Szean^k i w okolicznych^l miejscowościach, jak i ci w dolinie^m Jizreelⁿ”. **17** Jozue rzekł więc do potomków Józefa – do Efraimitów i Manassesytów: „Rzeczywiście jesteście liczny ludem. I macie wielką siłę. Nie otrzymacie tylko jednej części ziemi^o, **18** ale ten górzysty region również będzie wasz^p. Jest tam las, ale go wykarczujecie i będzie to kraniec waszego terytorium. Bo wypędzicie Kananejczyków, mimo że są silni i mają rydwany wojenne z żelaznymi kosami^q”.

18 Potem cały lud Izraela zgromadził się w Szilo^r i ustawił tam namiot spotkania^s, bo Izrael podbił tę ziemię^t. **2** Ale siedem jego plemion na-

17:13 *Lub „nie wywłaszczyli”. 17:14 *Dosl. „jestem”. 17:16 *Lub „na tej nizinie”. 17:16, 18 *Dosl. „rydwany żelazny”. 17:16 ^aLub „zależnych od niego”. ^bLub „na nizinie”.

ROZDZ. 17

- a Sdz 1:27
- b Joz 16:10
- Sdz 1:30
- 2Kn 8:8
- c Wj 23:33
- Lb 33:55
- Pwt 20:16, 17
- Joz 23:12, 13
- Sdz 1:28
- d Rdz 48:19
- Lb 26:34, 37
- e Lb 33:54
- f Joz 24:33
- g Wj 33:2
- h Rdz 15:18-20
- i Pwt 20:1
- Sdz 1:19
- j Joz 17:11
- k Joz 19:17, 18
- Sdz 6:33
- l Joz 17:14
- m Lb 33:53
- Joz 20:7
- Sdz 4:5
- n Pwt 20:1
- Pwt 31:6
- Joz 13:6
- Prz 21:31

ROZDZ. 18

- o Joz 19:51
- Joz 22:9
- Sdz 21:19
- p 1Sm 1:3
- 1Sm 4:3
- Ps 78:60
- Jer 7:12
- Dz 7:44, 45
- q Lb 14:8
- Pwt 7:22
- Pwt 33:29

szpalta 2

- a Lb 33:53, 55
- b Lb 34:13
- Joz 19:51
- c Joz 15:1
- d Joz 16:1, 4
- e Lb 26:55
- Lb 33:54
- Joz 14:2
- Prz 16:33
- Dz 13:19
- f Lb 18:20
- Joz 13:33
- g Pwt 10:9
- Pwt 18:1
- h Pwt 3:12, 13
- i Joz 19:51
- Sdz 21:19
- j Prz 16:33
- k Lb 33:54
- Dz 13:19

dal nie otrzymało dziedzictwa. **3** Jozue rzekł więc do Izraelitów: „Jak długo jeszcze będziecie zwlekać? Kiedy weźmiecie na własność ziemię, którą dał wam Jehowa, Bóg waszych przodków?”^a **4** Wybierzcie po trzech mężczyzn z każdego plemienia. Wyślę ich, żeby przeszli tę ziemię i ją opisali, tak by można było dokonać podziału na poszczególne dziedzictwa. Następnie niech do mnie wrócą. **5** Mają rozdzielić ziemię między siebie na siedem części^b. Potomkowie Judy pozostaną na swoim terytorium na południu^c, a potomkowie Józefa – na swoim terytorium na północy^d. **6** Gdy już sporządzicie opis tej ziemi z podziałem na siedem części, przynieście go do mnie, a ja rzucę dla was losy^e przed naszym Bogiem, Jehową. **7** Lewici jednak nie otrzymają wśród was działu^f, bo ich dziedzictwem jest kapłaństwo Jehowy^g. A Gadyci i Rubenicy oraz połowa plemienia Manasses^h otrzymali już swoje dziedzictwo po wschodniej stronie Jordanu, przydzielone im przez sługę Jehowy Mojżesza”.

8 Kiedy wybrani mężczyźni byli gotowi wyruszyć w drogę, Jozue im nakazał: „Idźcie, przejdźcie tę ziemię i sporządzcie jej opis. Potem do mnie wróćcie, a ja tu, w Szilo, rzucę dla was losy przed Jehową”ⁱ. **9** Wyruszyli więc, przeszli tę ziemię, sporządzili w zwoju jej opis, dzieląc ją na siedem części, i spisali miasta, które tam były. Potem wrócili do Jozuego do obozu w Szilo, **10** a on rzucił tam dla nich losy przed Jehową^j. I rozdzielił ziemię między Izraelitów. Każde plemię otrzymało swój dział^k.

11 Najpierw wylosowano część dla Beniaminitów, według ich rodzin. Wylosowane dla nich terytorium znajdowało się między terytorium potomków Judy^a a terytorium potomków Józefa^b.

12 Północna granica zaczynała się przy Jordanie, wznosiła się do północnego stoku Jerycha^c, po czym pięła się przez góry w kierunku zachodnim aż do pustkowia w pobliżu Bet-Awen^d.

13 Stamtąd biegła przez południowy stok Luz, czyli Betel^e, i schodziła do Atarot-Addar^f, które leżało na górze wznoszącej się na południe od Bet-Choron Dolnego^g. **14** Od góry na południe od Bet-Choron zaczynała się granica zachodnia i biegła w kierunku południowym, a jej końcem było Kiriati-Baal, czyli Kiriati-Jearim^h, miasto Judejczyków. Taka była strona zachodnia.

15 Południowa granica zaczynała się od krańca Kiriati-Jearim i biegła na zachód. Ciągnęła się do źródła Neftoachⁱ.

16 Następnie schodziła na skraj góry znajdującej się naprzeciw Doliny Syna Hinnoma^j, na północy doliny* Refaim^k, potem ku Dolinie Hinnoma, do stoku Jebusy^l na południu, i dalej—do En-Rogel^m. **17** Potem skręcała na północ, dochodziła do En-Szemesz i do Gelilot, które znajduje się naprzeciw stoku Adummimⁿ, a następnie biegła w dół do kamienia^o Bohana^p, syna Rubena, **18** i dalej ku północnemu stokowi naprzeciw Arabów, po czym schodziła do Arabów. **19** Jeszcze dalej ciągnęła się w kierunku północnego stoku Bet-Chogli^q, a jej końcem była północna zatoka Morza Słonego^r, niedaleko południo-

ROZDZ. 18

- a Joz 15:1
- b Joz 16:1
- c Joz 2:1
- d Joz 16:1
- e Rdz 28:18, 19
- f Joz 16:5
- g Joz 10:11
- h Joz 21:20, 22
- i Joz 15:9
- j Joz 15:8, 12
- k Jer 7:31
- l Jer 19:2
- m Mt 5:22
- k Pwt 2:11
- l Joz 15:63
- m Joz 15:7, 12
- n 1Kl 1:9
- n Joz 15:7, 12
- o Pwt 19:14
- p Joz 15:6, 12
- q Joz 15:6, 12
- r Lb 34:12

szpalta 2

- a Joz 15:6, 12
- b Rdz 12:8
- c 1Kl 12:28, 29
- c Joz 21:8, 17
- d Joz 9:16, 17
- e 1Kl 3:4
- e 2Sm 21:14
- f Joz 15:8, 12
- g 1Kn 11:4
- h 2Kn 3:1
- g 1Sm 10:26

ROZDZ. 19

- h Joz 18:6
- i Rdz 46:10
- j Rdz 49:5, 7
- k Rdz 21:31
- l Rdz 26:32, 33
- m Joz 15:21, 28
- l Joz 15:21, 26
- n 1Kn 4:28-31
- m Joz 15:21, 28
- n Joz 15:20, 29
- o Joz 15:21, 30
- p Joz 15:21, 31
- q 1Sm 27:6
- q Joz 15:21, 32
- r Joz 15:20, 42
- s 1Kn 4:24, 32
- t 1Kn 6:59, 64

wego krańca Jordanu. Tak przebiegała granica południowa. **20** Z kolei Jordan stanowił granicę od strony wschodniej. W takich granicach zamykało się dziedzictwo potomków Beniamina, według ich rodzin.

21 A miastami plemienia Beniamina, według rodzin tego plemienia, były: Jerycho, Bet-Chogla, Emek-Kecic, **22** Bet-Araba^a, Cemaraim, Betel^b, **23** Awwim, Para, Ofra, **24** Kefar-Ammoni, Ofni i Geba^c—12 miast oraz przyległe osady.

25 Gibeon^d, Rama, Beerot, **26** Micpe, Kefira, Moca, **27** Rekem, Jirpeel, Tarala, **28** Cela^e, Ha-Elef, Jebus, czyli Jerolim^f, Gibeon^g i Kiriati—14 miast oraz przyległe osady.

Takie było dziedzictwo potomków Beniamina, według ich rodzin.

19 Potem wylosowano drugą część^h, przypadającą Symeonitomⁱ, według ich rodzin. Dziedzictwo przypadło im pośród dziedzictwa Judejczyków.

2 Ich dziedzictwem były: Beer-Szeba^k razem z Szebą, Molada^l, **3** Chacar-Szual^m, Bala, Ecemⁿ, **4** Eltolad^o, Betul, Chorma, **5** Ciklag^p, Bet-Markabot, Chacar-Susa, **6** Bet-Lebaot^q i Szaruchen—13 miast oraz przyległe osady. **7** Ain, Rimmon, Eter i Aszan^r—cztery miasta oraz przyległe osady. **8** Poza tym wszystkie osady wokół tych miast aż po Baalat-Beer, czyli Ramę na południu. Takie było dziedzictwo plemienia Symeona, według rodzin tego plemienia. **9** Dziedzictwo potomków Symeona wydzielono z części należącej do potomków Judy, bo część przypadająca potomkom Judy była dla nich zbyt duża. Potomkowie Symeona otrzymali

18:16 *Lub „niziny”. 18:19 *Czyli Morza Martwego.

więc dział pośród ich dziedzictwa^a.

10 Następnie wylosowano trzecią część^b, przypadającą potomkom Zebulona^c, według ich rodzin. Granica ich dziedzictwa sięgała aż po Sarid. **11** Wznosiła się na zachód do Marealu, sięgała po Dabbeszet i dochodziła do doliny* naprzeciw Jokneamu. **12** Od Saridu ciągnęła się na wschód do granicy Kislot-Tabor i dalej do Dabertu^d, po czym wznosiła się do Jafii. **13** Stamtąd ciągnęła się na wschód do Gat-Chefer^e i do Et-Kacin, a dalej do Rimmonu i do Nei. **14** Następnie zakręcała i po stronie północnej biegła do Channatonu, a jej końcem była dolina Jiftach-El; **15** były tam też: Kattat, Nahalal, Szimron^f, Idala i Betlejem^g—w sumie 12 miast oraz przyległe osady. **16** Takie było dziedzictwo potomków Zebulona, według ich rodzin^h—miasta oraz przyległe osady.

17 Wylosowano też czwartą częśćⁱ, przypadającą potomkom Issachara^j, według ich rodzin. **18** Granica ich terytorium sięgała po Jizreel^k, Kesulot, Szunem^l, **19** Chafaraim, Szion, Anacharat, **20** Rabbit, Kiszion, Ebec, **21** Remet, En-Gannim^m, En-Chadde i Bet-Paccec, **22** dalej biegła do Taboruⁿ, Szachacimy i Bet-Szemesz, a jej końcem był Jordan—16 miast oraz przyległe osady. **23** Takie było dziedzictwo plemienia Issachara, według rodzin tego plemienia^o—miasta oraz przyległe osady.

24 Potem wylosowano piątą część^p, przypadającą Asze-

19:11 *Lub „wadi”. Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 19

a Sdz 1:3

b Joz 18:6

c Rdz 49:13

d Joz 21:27, 28

e 2Kl 14:25

f Joz 12:7, 20

g Sdz 12:8

h Lb 26:27

i Lb 33:54

j Rdz 49:14

k Joz 17:16

Sdz 6:33

1Kl 21:1

l 1Sm 28:4

1Kl 1:3

2Kl 4:8

m Joz 21:8, 29

n Sdz 4:6

o Lb 26:25

p Lb 26:55

Joz 18:6

szpalta 2

a Rdz 49:20

b Joz 21:8, 31

c 1Kl 18:19

d Rdz 10:15

Sdz 1:31

e 2Sm 5:11

1Kl 5:1

f Sdz 1:31

g Joz 21:8, 31

h Lb 26:47

i Lb 26:55

Joz 18:6

j Sdz 4:11

k Joz 21:32

l Joz 11:10

Sdz 4:2

1Sm 12:9

rytom^a, według ich rodzin.

25 A granicą ich terytorium były: Chelkat^b, Chali, Beten, Achszaf, **26** Alammelech, Amad i Miszal. W kierunku zachodnim sięgała ona Karmelu^c i Szichor-Libnat, **27** następnie zawracała na wschód do Bet-Dagon, dochodziła do terytorium Zebulona i północnego skraju doliny Jiftach-El, a także do Bet-Emek i Nejele. Ciągnęła się na lewo od Kabulu **28** i biegła do Ebronu, Rechobu, Chammonu, Kany i aż do Wielkiego Sydonu^d. **29** Następnie wracała do Ramy, biegła aż po warowne miasto Tyr^e i dalej do Chosy, a jej końcem było morze w rejonie Achzibu, **30** Ummy, Afeku^f i Rechobu^g. W sumie były to 22 miasta i przyległe osady. **31** Takie było dziedzictwo plemienia Aszera, według rodzin tego plemienia^h—miasta oraz przyległe osady.

32 Wylosowano też szóstą częśćⁱ, przypadającą potomkom Naftalego, według ich rodzin.

33 A granica ich terytorium biegła od Chelefu, od wielkiego drzewa w Caanannim^j, przez Adami-Nekeb i Jabneel aż do Lakkum, a jej końcem był Jordan. **34** W kierunku zachodnim skręcała do Aznot-Tabor, stamtąd biegła do Chukko-ku, na południu dochodziła do terytorium Zebulona, na zachodzie—do terytorium Aszera, a na wschodzie—do ziemi Judy* nad Jordanem. **35** Warownymi miastami były: Ciddim, Cer, Chammat^k, Rakkat, Kinnet, **36** Adama, Rama, Chacor^l,

19:34 *Najwyraźniej nie chodzi tu o terytorium przydzielone plemieniu Judy, ale o ziemię zamieszkaną przez rodzinę człowieka, który pochodził z tego plemienia.

37 Kedesz^a, Edrei, En-Chacor, 38 Jireon, Migdal-El, Choreem, Bet-Anat i Bet-Szemesz^b—w sumie 19 miast oraz przyległe osady. 39 Takie było dziedzictwo plemienia Naftalego, według rodzin tego plemienia^c—miasta oraz przyległe osady.

40 Wylosowano też siódmą część^d, przypadającą Danitom^e, według ich rodzin. 41 Granica ich dziedzictwa przebiegała przez Corę^f, Esztaol, Ir-Szemesz, 42 Szaalabbin^g, Ajjalon^h, Itle, 43 Elon, Timneⁱ, Ekron^j, 44 El-teke, Gibbeton^k, Baalat, 45 Jehud, Bene-Berak, Gat-Rimmon^l, 46 Me-Hajjarkon i Rakkon oraz naprzeciw Joppy^m. 47 Ale terytorium Danitów było dla nich za małeⁿ. Wyruszyli więc i walczyli przeciw Leszem^o, zdołali je, a jego mieszkańców zabili mieczem. Potem wzięli je na własność i w nim zamieszkali. Nadali mu też nazwę Dan—od imienia Dana, swojego przodka^p. 48 Takie było dziedzictwo plemienia Dana, według rodzin tego plemienia—miasta oraz przyległe osady.

49 Tak zakończono podział tej ziemi na poszczególne terytoria, które stały się dziedzictwem Izraelitów. Potem Izraelici dali pośród siebie dziedzictwo Jozuemu, synowi Nuna. 50 Na rozkaz Jehowy dali mu miasto, o które prosił—Timnat-Serach^q w górzystym regionie Efraima. Odbudował je i w nim zamieszkał.

51 Właśnie te terytoria Izraelici otrzymali jako dziedzictwo. Kapłan Eleazar i Jozue, syn Nuna, oraz głowy rodów plemion izraelskich przydzielili im^r je przez losowanie w Szilo^s przed Jehową, w wejścia do namiotu spotkania^t. Tak zakończono podział tej ziemi.

ROZDZ. 19

- a Joz 20:7
- b Sdz 1:33
- c Lb 26:50
- d Joz 18:6
- e Rdz 49:17
- f Joz 15:20, 33
- g Sdz 13:2
- h Sdz 1:35
- i Joz 10:12
- j Joz 21:8, 24
- k Sdz 14:1
- l Joz 15:20, 45
- m Joz 21:8, 23
- n Joz 21:8, 24
- o Jon 1:3
- p Dz 9:36
- q Lb 26:54
- r Lb 33:54
- s Sdz 18:7
- t Sdz 18:29
- u Joz 24:29, 30
- v Lb 34:17
- w Joz 14:1
- x Sdz 21:19
- y Jer 7:12
- z Joz 18:1, 8

szpalta 2

ROZDZ. 20

- a Wj 21:12, 13
- b Lb 35:14, 15
- c Pwt 4:41
- d Rdz 9:6
- e Wj 21:23
- f Lb 35:26, 27
- g Pwt 19:3
- h Prz 31:23
- i Lb 35:22-24
- j Pwt 19:4-6
- k Lb 35:12, 24
- l Lb 35:25
- m Lb 35:28
- n Joz 21:32
- o Rdz 33:18
- p Joz 21:20, 21
- q Joz 14:15
- r Joz 21:13
- s Joz 21:8, 36
- t 1Kn 6:77, 78
- u Joz 21:8, 38
- v 1Kn 6:77, 80
- w Joz 21:27
- x 1Kn 6:71
- y Pwt 4:41-43

20 Potem Jehowa powiedział Jozuemu, 2 żeby polecił Izraelitom: „Wyznaczcie sobie miasta schronienia^a, o których mówiłem wam przez Mojżesza— 3 żeby zabójca, który nieumyślnie^b kogoś zabije^c, mógł tam uciec. Będą wam one służyć za schronienie przed mścicielem krwi^d. 4 Zabójca ma uciec do jednego z tych miast^e, stanąć przy wejściu do jego bramy^f i przedstawić swoją sprawę tamtejszym starszym. Wtedy oni przyjmą go do miasta, wyznaczą dla niego jakieś miejsce i będzie wśród nich mieszkał. 5 Gdyby go ścigał mściciel krwi, nie wydadzą go w ręce mściciela, bo zabił swojego bliźniego nieumyślnie^g, a przedtem nie żywił do niego nienawiści^h. 6 Będzie mieszkał w tym mieście, dopóki nie stanie przed zbozem na sądⁱ. I pozostanie tam aż do śmierci urzędującego arcykapłana^j. Potem może wrócić do swojego miasta, z którego uciekł, i do swojego domu^k”.

7 Status miejsca poświęconego^l otrzymały więc: w górzystym regionie Naftalego—Kedesz^m w Galilei; w górzystym regionie Efraima—Szechemⁿ; w górzystym regionie Judy—Kiriath-Arba^o, czyli Hebron. 8 A w regionie nadjordańskim, na wschód od Jerycha, wyznaczono: na terytorium plemienia Rubena—Becer^p na pustkowiu, na płaskowyżu; na terytorium plemienia Gada—Ramot^q w Gileadzie; na terytorium plemienia Manasses—Golan^r w Baszanie^s.

9 Właśnie te miasta wyznaczono dla wszystkich Izraelitów i dla cudzoziemców, którzy

20:3, 5 *Lub „nieświadomie”. 20:3 *Lub „ugodzi jakąś duszę”. 20:7 *Lub „oddzielonego”.

osiedlili się wśród nich—żeby mógł tam uciec każdy, kto zabił kogoś* nieumyślnie^a, i żeby nie zginął z ręki mściciela krwi, dopóki nie stanie przed zbrodnią na sąd^b.

21 Wtedy do kapłana Eleazara^c i do Jozuego, syna Nuna, oraz do głów rodów plemion izraelskich podeszli mężczyźni będący głowami rodów lewickich. **2** Było to w Szilo^d w ziemi Kanaan. Mężczyźni ci powiedzieli: „Jehowa polecił przez Mojżesza, żeby dano nam miasta do zamieszkania oraz ich pastwiska dla naszych zwierząt^e”. **3** Izraelici więc na polecenie Jehowy dali Lewitom te miasta^f oraz ich pastwiska ze swojego dziedzictwa^g.

4 Najpierw wylosowano część dla rodzin Kehatytów^h. Lewitom będącym potomkami kapłana Aarona wyznaczono przez losowanie* **13** miast—od plemienia Judyⁱ, plemienia Symeona^j i plemienia Beniamina^k.

5 Pozostałym Kehatytom przydzielono* **10** miast—od rodzin z plemienia Efraima^l, plemienia Dana oraz połowy plemienia Manasses^m.

6 Gerszonitomⁿ przydzielono **13** miast—od rodzin z plemienia Issachara, plemienia Aszera, plemienia Naftalego i połowy plemienia Manasses^o w Baszanie^o.

7 Merarytom^p, według ich rodzin, przypadło **12** miast—od plemienia Rubena, plemienia Gada i plemienia Zebulona^q.

8 Izraelici dali Lewitom przez losowanie te miasta oraz ich pastwiska zgodnie z poleceniem

20:9 *Lub „jakąś duszę”. 21:4 *Lub „przydzielono”. 21:5 *Lub „wyznaczono przez losowanie”.

ROZDZ. 20

a Lb 35:11, 15
b Lb 35:12, 24
Pwt 21:5

ROZDZ. 21

c Lb 34:17
d Joz 18:1
e Kpl 25:33, 34
Lb 35:2-4
Joz 14:4
f Lb 35:8
g Rdz 49:5, 7
h Rdz 46:11
Lb 3:27-31
i 1Kn 6:54, 55
j Joz 19:1
k 1Kn 6:60, 64
l 1Kn 6:66
m 1Kn 6:61, 70
n Wj 6:17
Lb 3:21, 22
o Lb 32:33
1Kn 6:62
p Wj 6:19
q 1Kn 6:63

szpalta 2

a Lb 35:2, 5
b 1Kn 6:64, 65
c Rdz 23:2
Rdz 35:27
Joz 15:13, 14
Joz 20:7
Sdz 1:10
d 2Sm 2:1
2Sm 15:10
1Kn 6:54-56
e Sdz 1:20
f Joz 15:20, 54
g Lb 35:6, 15
h Joz 15:20, 42
i Joz 15:20, 48
j Joz 15:20, 50
k Joz 15:20, 51
l Joz 15:20, 49
1Kn 6:57, 58
m Joz 19:1, 7
n Joz 15:20, 55
o Joz 9:3
Joz 18:21, 25
p 1Kn 6:57, 60
q Jer 1:1
r Kpl 25:33, 34
Lb 35:4
s Joz 20:7
1Kl 12:1
t Lb 35:11, 15
u Joz 16:10
v Joz 16:1, 3
Joz 18:11, 13

Jehowy przekazanym przez Mojżesza^a.

9 Z plemienia Judy i plemienia Symeona wydzielono następujące miasta^b, **10** które przypadły potomkom Aarona—należącym do lewickich rodzin Kehatytów—bo oni otrzymali pierwszy los. **11** Dano im Kiriat-Arbę^c, czyli Hebron^d, w górzystym regionie Judy, jak również okoliczne pastwiska (Arba był ojcem Anaka). **12** Z kolei ziemie wokół miasta oraz jego osady już wcześniej dano na własność Kalebowi, synowi Jefunnego^e.

13 Potomkowie kapłana Aarona otrzymali więc Hebron^f—miasto schronienia dla zabójcy^g—oraz jego pastwiska, a poza tym Libnę^h i jej pastwiska, **14** Jattirⁱ i jego pastwiska, Esztemo^j i jej pastwiska, **15** Cholon^k i jego pastwiska, Debir^l i jego pastwiska, **16** Ain^m i jego pastwiska, Juttęⁿ i jej pastwiska oraz Bet-Szemesz i jego pastwiska—dziewięć miast od tych dwóch plemion.

17 Od plemienia Beniamina otrzymali Gibeon^o i jego pastwiska, Gebę i jej pastwiska^p, **18** Anatot^q i jego pastwiska oraz Almon i jego pastwiska—cztery miasta.

19 Tak więc potomkom Aarona, kapłanom, przydzielono w sumie **13** miast razem z ich pastwiskami^r.

20 Pozostałe lewickie rodziny Kehatytów otrzymały w losowaniu następujące miasta od plemienia Efraima: **21** Szchem^s—miasto schronienia dla zabójcy^t, które było w górzystym regionie Efraima—oraz jego pastwiska, Gezer^u i jego pastwiska, **22** Kibcaim i jego pastwiska oraz Bet-Choron^v i jego pastwiska—cztery miasta.

23 Od plemienia Dana otrzymały Elteke i jego pastwiska, Gibbeton i jego pastwiska, **24** Ajalon^a i jego pastwiska oraz Gat-Rimmon i jego pastwiska—cztery miasta.

25 Od połowy plemienia Manassesza otrzymały Taanach^b i jego pastwiska oraz Gat-Rimmon i jego pastwiska—dwa miasta.

26 Tak więc pozostałym rodzinom Kehatytów przydzielono w sumie 10 miast razem z ich pastwiskami.

27 Lewickie rodziny Gerszonitów^c otrzymały od połowy plemienia Manassesza Golan^d w Bazzanie—miasto schronienia dla zabójcy—oraz jego pastwiska, a także Beessterę i jej pastwiska—dwa miasta.

28 Od plemienia Issachara^e otrzymały Kiszion i jego pastwiska, Daberat^f i jego pastwiska, **29** Jarmut i jego pastwiska oraz En-Gannim i jego pastwiska—cztery miasta.

30 Od plemienia Aszera^g otrzymały Miszal i jego pastwiska, Abdon i jego pastwiska, **31** Chelkat^h i jego pastwiska oraz Rechobⁱ i jego pastwiska—cztery miasta.

32 Od plemienia Naftalego otrzymały Kedesz^j w Galilei—miasto schronienia^k dla zabójcy—oraz jego pastwiska, Chammot-Dor i jego pastwiska oraz Kartan i jego pastwiska—trzy miasta.

33 Tak więc Gerszonitom, według ich rodzin, przydzielono w sumie 13 miast razem z ich pastwiskami.

34 Rodziny Merarytów^l—czyli pozostali Lewici—otrzymały od plemienia Zebulona^m Jokneamⁿ i jego pastwiska, Kartę i jej pastwiska, **35** Dimnę i jej pastwiska

ROZDZ. 21

a Joz 10:12
Sdz 1:35
2Kn 28:18

b Joz 17:11

c Joz 21:6

d 1Kn 6:71

e 1Kn 6:72, 73

f Joz 19:12, 16

g 1Kn 6:74, 75

h Joz 19:25, 31

i Joz 19:28, 31

Sdz 1:31

j Joz 20:7

k Lb 35:14, 15

l Joz 21:7

m 1Kn 6:77

n Joz 19:10, 11

szpalta 2

a Sdz 1:30

b Pwt 4:41-43

Joz 20:8

c 1Kn 6:78, 79

d 1Kn 6:80, 81

e Joz 20:8, 9

1Kl 22:3

f Rdz 32:2

2Sm 2:8

g Lb 21:26

Lb 32:37

h Lb 32:1

i Lb 35:5, 7

j Rdz 13:14, 15

Rdz 15:18

Rdz 26:3

Rdz 28:4

k Wj 23:30

l Wj 33:14

Pwt 12:10

Joz 1:13

Joz 11:23

Joz 22:4

m Pwt 28:7

n Pwt 7:24

Pwt 31:3

o Joz 23:14

1Kl 8:56

Heb 6:18

ROZDZ. 22

p Lb 32:20-22

Pwt 3:18

q Joz 1:16

oraz Nahalal^a i jego pastwiska—cztery miasta.

36 Od plemienia Rubena otrzymały Becer^b i jego pastwiska, Jahac i jego pastwiska^c, **37** Kedemot i jego pastwiska oraz Mefaat i jego pastwiska—cztery miasta.

38 Od plemienia Gada^d otrzymały Ramot w Gileadzie^e—miasto schronienia dla zabójcy—oraz jego pastwiska, Machana-im^f i jego pastwiska, **39** Chesbon^g i jego pastwiska oraz Jazer^h i jego pastwiska—razem cztery miasta.

40 Tak więc Merarytom, według ich rodzin—pozostałym rodzinom lewickim—przydzielono w sumie 12 miast.

41 Lewici otrzymali ogółem 48 miast razem z ich pastwiskami. Były to miasta wydzielone spośród własności Izraelitówⁱ. **42** Każde z nich było otoczone pastwiskami.

43 Jehowa dał więc Izraelitom całą tę ziemię, tak jak przysiął ich praojcom^l. Wzięli ją na własność i w niej zamieszkali^k.

44 Ponadto Jehowa zapewnił im wytchnienie ze wszystkich stron, zgodnie z tym, co przysiął ich praojcom^l. Żaden z ich wrogów nie zdołał im się przeciwstawić^m. Jehowa wydał ich wszystkich w ręce Izraelitówⁿ.

45 Nie zawiodła ani jedna dobra obietnica*, którą Jehowa złożył Izraelowi. Wszystkie się spełniły^o.

22 Potem Jozue zwołał Rubenitów, Gadytów i połowę plemienia Manassesza **2** i powiedział: „Zrobiliście wszystko, co wam polecił sługa Jehowy Mojżesz^p, i byliście posłuszni wszystkiemu, co wam nakazałem^q. **3** Przez cały czas aż do

21:45 *Lub „słowo”.

dzisiaj^a nie opuściliście swoich braci i spełnialiście polecenie Jehowy, waszego Boga^b. **4** Teraz wasz Bóg, Jehowa, zapewnił waszym braciom wytnienie, tak jak im obiecał^c. Możecie więc wrócić do swoich namiotów w ziemi, którą Mojżesz, sługa Jehowy, dał wam na własność po drugiej^e stronie Jordanu^d. **5** Tylko starannie przestrzegajcie nakazów i Prawa, które dał wam Mojżesz, sługa Jehowy^e—kochajcie swojego Boga, Jehowę^f, chodźcie wszystkimi Jego drogami^g, przestrzegajcie Jego przykazań^h, przylgnijcie do Niegoⁱ i służcie Mu^j całym sercem i całą duszą^k.

6 Następnie Jozue pobłogosławił ich i odesłał. Poszli więc do swoich namiotów. **7** Wcześniej połowie plemienia Manasses Mojżesz dał dziedzictwo w Baszanie^l. Potem drugiej połowie Manassesytów Jozue przydzielił ziemię pośród ich braci po zachodniej stronie Jordanu^m. Kiedy Jozue ich odsyłał, pobłogosławił ich **8** i im powiedział: „Wracajcie do swoich namiotów z wielkim bogactwem, licznymi stadami, srebrem, złotem, miedzią, żelazem i z mnóstwem odzieżyⁿ. Zabierzcie swoją część łupu^o zdobytego na wrogach i podzielcie się ze swoimi braćmi^p”.

9 Rubenici, Gadyci i połowa plemienia Manassesa pozostawili więc w Szilo w ziemi Kanaan innych Izraelitów i wrócili do Gileadu^q—do ziemi, którą otrzymali na własność i w której już wcześniej osiedlili się na rozkaz Jehowy dany za pośrednictwem Mojżesza^a. **10** Gdy przybyli w okolice Jordanu w ziemi

ROZDZ. 22

a Joz 11:18

b Lb 32:25-27

c Joz 21:44

d Lb 32:33

e Pwt 6:6
Pwt 12:32
ZKl 21:8f Pwt 6:5
Pwt 11:1
Mt 22:37

g Pwt 10:12

h Pwt 13:4
1Jn 5:3i Pwt 4:4
Pwt 10:20
Joz 23:8j Pwt 6:13
Joz 24:15
Łk 4:8k Pwt 4:29
Pwt 11:13
Mk 12:30, 33

l Joz 13:29, 30

m Joz 17:5

n Pwt 28:8

o Lb 31:27

p Lb 32:1

q Lb 32:33

szpalta 2

a Pwt 13:12-15

b Joz 18:1
Joz 19:51c Wj 6:25
Lb 25:11
Sdz 20:28d Lb 1:16
Pwt 1:13

e Joz 22:11, 12

f Pwt 12:13, 14

g Lb 25:3, 9
Pwt 4:3h Joz 7:1
1Kn 21:14i Lb 34:2
Joz 1:11

j Joz 18:1

Kanaan, zbudowali nad rzeką wielki, okazały ołtarz. **11** Później inni Izraelici usłyszeli, jak mówiono^a: „Rubenici, Gadyci i połowa plemienia Manasses zbudowali ołtarz na granicy ziemi Kanaan, w okolicach Jordanu, po stronie należącej do nas”. **12** Na tę wiadomość cały lud Izraela zgromadził się w Szilo^b, żeby wyruszyć do walki przeciwko tamtym.

13 Następnie do Gileadu—do Rubenitów, Gadytów i połowy plemienia Manasses—Izraelici wysłali Pinechasa^c, syna kapłana Eleazara, **14** a z nim 10 naczelników, którzy byli głowami rodów wśród tysięcy^e Izraela, po jednym naczelniku z każdego plemienia izraelskiego^d. **15** Kiedy wszyscy dotarli do Gileadu—do Rubenitów, Gadytów i połowy plemienia Manasses—odezwali się do nich:

16 „Tak mówi cały lud Jehowy: „Co znaczy ten akt niewierności^e, której dopuściliście się przeciw Bogu Izraela? Dzisiaj odwróciliście się od Jehowy, bo zbudowaliście sobie ołtarz i podnieśliście bunt przeciw Jehowie^f. **17** Czy mało nam jeszcze tego, że zgrzeszyliśmy koło Peoru? Do dziś się z tego nie oczyściliśmy, chociaż na lud Jehowy spadła plaga^g. **18** A wy teraz odwracacie się od Jehowy! Jeżeli dzisiaj zbuntujecie się przeciw Jehowie, to jutro On oburzy się na cały lud Izraela^h. **19** Jeśli uważacie, że ziemia, którą macie na własność, jest nieczysta, to przeprawcie się do ziemi będącej własnością Jehowyⁱ, gdzie znajduje się przybytek Jehowy^j, i zamieszkaćcie między nami.

22:14 *Lub „rodów”.

22:4 *Czyli wschodniej. **22:5** *Zob. Słownikzek pojęć.

Ale nie buntujcie się przeciw Jehowie ani nie róbcie buntowników z nas, budując sobie jakiś ołtarz oprócz ołtarza Jehowy, naszego Boga^a. **20** Czy Bóg nie oburzył się na cały lud Izraela, gdy Achan^b, syn Zeracha, dopuścił się niewierności w związku z tym, co było przeznaczone na zagładę*?^c I nie tylko on jeden zginał za swój grzech”^d.

21 Na to Rubenici, Gadyci i połowa plemienia Manassesa odpowiedzieli mężczyznom będącym zwierzchnikami tysięcy* Izraela^e: **22** „Jehowa to Bóg bogów!* Jehowa to Bóg bogów!”^f On wie i Izrael też się dowie. Jeśli zbuntowaliśmy się przeciw Jehowie i dopuściliśmy się niewierności wobec Niego, to niech nas dzisiaj nie oszczędzi. **23** Jeśli zbudowaliśmy sobie ołtarz, żeby odwrócić się od Jehowy i składać na nim całopalenia, ofiary zbożowe* i ofiary współuczestnictwa*, to Jehowa wymierzy nam karę^g. **24** Ale tak nie jest. Zrobiliśmy to z innego powodu. Powiedzieliśmy sobie: „W przyszłości wasi synowie odezwią się do naszych synów: „Jakie macie prawo wielbić razem z nami Jehowę*, Boga Izraela? **25** Jehowa uczynił Jordan granicą między nami a wami, Rubenici i Gadyci. Nie macie nic wspólnego z Jehową”. I wasi synowie spowodują, że nasi synowie przestaną wielbić* Jehowę’.

26 „Dlatego powiedzieliśmy: „Koniecznie zbudujemy ołtarz—nie na całopalenia czy inne ofiary, **27** ale żeby był świadkiem między wami a nami^h i naszymi potomkami*, że będziemy peł-

22:20, 23 *Zob. *Słownikzek pojęć*. 22:21, 30 *Lub „głowami rodów”. 22:22 *Lub „Boski, Bóg, Jehowa”. 22:24 *Lub „cóż wam do Jehowy”. 22:25 *Dosl. „bać się”. 22:27 *Dosl. „pokoleniami”.

ROZDZ. 22

a Pwt 12:13, 14

b Joz 7:1

c Joz 7:11, 15

d Joz 7:5
Joz 7:24, 25

e Joz 22:13, 14

f Pwt 10:17

g Pwt 12:11, 13

h Rdz 31:48
Joz 24:27

szpalta 2

a Pwt 12:5, 6

b Pwt 6:14

c Pwt 12:14

d Joz 22:13, 14

nić służbę dla Jehowy, składając całopalenia, ofiary współuczestnictwa i inne ofiary^a, tak by wasi synowie nigdy w przyszłości nie powiedzieli naszym synom: „Nie macie nic wspólnego z Jehową”^b. **28** I rzekliśmy: „A gdyby w przyszłości powiedzieli tak nam i naszym potomkom*, to my odpowiemy: „Spójrzcie na replikę ołtarza Jehowy. Nasi przodkowie wykonali ją nie po to, żebyśmy składali tu całopalenia czy inne ofiary, ale żeby służyła jako świadek między wami a nami”^c. **29** Jest dla nas nie do pomyślenia, żebyśmy zbuntowali się przeciw Jehowie i odwrócili się dziś od Jehowy^d, budując jakiś ołtarz na całopalenia, ofiary zbożowe i inne ofiary oprócz ołtarza Jehowy, naszego Boga, który jest przed Jego przybytkiem!”^e.

30 Kiedy kapłan Pinechas i naczelnicy ludu—mężczyźni będący zwierzchnikami tysięcy* Izraela, którzy z nim byli—usłyszeli wyjaśnienia potomków Rubena, Gada i Manassesa, uznali je za zadowalające^d. **31** Pinechas, syn kapłana Eleazara, rzekł więc do potomków Rubena, Gada i Manassesa: „Teraz wiemy, że Jehowa jest pośród nas, bo nie dopuściliście się przeciw Jehowie tej niewierności. I wyzволiliście Izraelitów z rąk Jehowy”.

32 Wtedy Pinechas, syn kapłana Eleazara, oraz naczelnicy wrócili z Gileadu—od Rubenitów i Gadytów—do Kanaanu i przynieśli wiadomość pozostałym Izraelitom. **33** To sprawozdanie zadowoliło Izraelitów. I zaczęli wysławiać Boga, i już więcej nie mówili, że wyru-

22:28 *Dosl. „pokoleniom”.

sza do walki przeciw Rubenitom i Gadytom, żeby spustoszyć zamieszkaną przez nich ziemię.

34 Rubenici i Gadyci nadali więc temu ołtarzowi nazwę*, bo powiedzieli: „Jest on świadkiem między nami, że Jehowa to prawdziwy Bóg”.

23 Minęło wiele dni, odkąd Jehowa dał Izraelitom wytnięcie^a od wszystkich okolicznych wrogów. Jozue, który był już wtedy w podeszłym wieku^b, **2** zwołał całego Izraela^c, jego starszych, naczelników, sędziów i innych zwierzchników^d i rzekł: „Ja się już zestarzałem, **3** ale sami widzieliście, jak Jehowa, wasz Bóg, postąpił ze względu na was ze wszystkimi tymi narodami, bo to Jehowa, wasz Bóg, walczył za was^e. **4** Zobaczcie, waszym plemionom jako dziedzictwo wyznaczyłem przez losowanie*^f ziemię narodów, które jeszcze nie zostały podbite^g, jak również ziemię wszystkich narodów, które już wytraciłem^h—od Jordanu do Morza Wielkiegoⁱ na zachodzie^j. **5** Wasz Bóg, Jehowa, zmuszał je do ucieczki przed wami^k i ze względu na was je wypędził*, i wzięliście ich ziemię na własność, tak jak wam obiecał Jehowa, wasz Bóg^l.”

6 „Bądźcie bardzo odważni, by przestrzegać wszystkiego, co jest zapisane w księdze Prawa^k Mojżeszowego—nigdy od tego nie odstępujcie ani na prawo, ani na lewoⁱ. **7** I nigdy nie bratajcie się z narodami^m, które wśród was pozostają. Nie wolno wam nawet wspominać imion

22:34 *Z podanego dalej wyjaśnienia wynika, że ołtarz prawdopodobnie otrzymał nazwę „Świadek”. **23:4** *Lub „przydzieliłem”. *Czyli Morza Śródziemnego. ^aLub „w kierunku zachodu słońca”. **23:5** *Lub „wywłaszczył”.

ROZDZ. 23

a Wj 33:14
Kpl 26:6
Joz 21:44

b Joz 13:1

c Pwt 31:28

d Pwt 16:18

e Pwt 20:4
Joz 10:11-14
Joz 10:40, 42

f Joz 18:10

g Joz 13:2-6

h Pwt 7:1

i Wj 23:30
Wj 33:2
Pwt 11:23

j Lb 33:53

k Wj 24:7
Pwt 17:18
Pwt 31:26

l Pwt 5:32
Pwt 12:32
Joz 1:7, 8

m Wj 23:33
Pwt 7:2

szpalta 2

a Wj 23:13

b Wj 20:5

c Pwt 10:20
Joz 22:5

d Pwt 11:23

e Joz 1:3-5

f Kpl 26:8
Sdz 3:31
2Sm 23:8

g Wj 23:27
Pwt 3:22

h Pwt 28:7

i Pwt 6:5

j Pwt 4:9
Joz 22:5

k Wj 23:29
Joz 13:2-6

l Wj 34:16
Pwt 7:3
Sdz 3:6
1Kl 11:4
Ezd 9:2

m Sdz 2:3, 21

n Lb 33:55

o Joz 21:45
1Kl 8:56

p Kpl 26:3-12
Pwt 28:1

ich bogów^a ani na nich przysięgać. Nigdy nie wolno wam też im służyć ani się im kłaniać^b. **8** Macie natomiast Ignąć do swojego Boga, Jehowy^c, jak to robiliście do tej pory. **9** Ze względu na was Jehowa na pewno wypędzi wielkie i potężne narody^d, bo aż do dzisiaj nikt nie zdołał się wam przeciwstawić^e. **10** Zaledwie jeden z was będzie ścigał tysiąc^f, bo to Jehowa, wasz Bóg, walczy za was^g, tak jak wam obiecał^h. **11** Kochajcie więc swojego Boga, Jehowęⁱ, a dzięki temu stale będziecie się mieć na baczności*^j.

12 „Ale jeśli się od Niego odwrócie i przyłgniecie do ludzi z narodów, które wśród was pozostały^k, i jeśli będziecie zawierać z nimi małżeństwa^l i utrzymywać z nimi bliskie kontakty, **13** to bądźcie pewni, że wasz Bóg, Jehowa, nie będzie już wypędzał* tych narodów^m. Staną się dla was pułapką i sidłem oraz biczem na wasze plecyⁿ i kolcami w waszych oczach, aż wyginiecie z tej wspaniałej ziemi, którą dał wam Jehowa, wasz Bóg.

14 „Ja już wkrótce umrę*, ale dobrze wiecie—całym sercem i całą duszą^o—że nie zawiodło ani jedno słowo ze wszystkich dobrych obietnic, które wam złożył wasz Bóg, Jehowa. Wszystkie się spełniły. Ani jedno z nich nie zawiodło^p. **15** Jak jednak spełniły się na was wszystkie dobre obietnice, które wam złożył wasz Bóg, Jehowa^p, tak też Jehowa sprowadzi na was wszystkie nieszczęścia, które zapowiedział*, i wasz Bóg, Jehowa, wytraci

23:11 *Lub „pilnie strzec swoich dusz”.

23:13 *Lub „wywłaszczał”. **23:14**

*Dosl. „idę dziś drogą całej ziemi”.

*Zob. Słowniczek pojęć. **23:15** *Lub „spełni każde złe słowo”.

was z tej wspaniałej ziemi, którą wam dał^a. **16** Jeśli naruszyście przymierze Jehowy, swojego Boga—przymierze, którego kazał wam się trzymać—i jeśli pójdziecie służyć innym bogom i się im kłaniać, to Jehowa bardzo się na was rozgniewa^b i szybko wyginiecie z tej wspaniałej ziemi, którą wam dał^c.

24 Potem Jozue zgromadził w Szechem wszystkie plemiona Izraela i zwołał jego starszych, naczelników, sędziów i innych zwierzchników^d. I stanęli przed prawdziwym Bogiem. **2** Wtedy Jozue przemówił do całego ludu: „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Wasi przodkowie—w tym Terach, ojciec Abrahama i Nachora—mieszkali dawno temu^f po drugiej stronie Eufratu^g i służyli innym bogom^g.

3 „Po jakimś czasie zabrałem zza Eufratu^g waszego praojca Abrahama^h i prowadziłem go po całej ziemi Kanaan, i pomnożyłem jego potomstwoⁱ. Dałem mu Izaaka^j, **4** a Izaakowi—Jakuba i Ezawa^k. Potem Ezawowi przydzieliłem na własność górę Seir^l, a Jakub i jego synowie udali się do Egiptu^m. **5** Później wysłałem wam Mojżesza i Aaronaⁿ i uderzyłem Egipt plagami^o, po czym was stamtąd wyprowadziłem. **6** Kiedy wyprowadzałem waszych ojców z Egiptu^p i kiedy przyszli nad Morze Czerwone, Egipcjanie aż do morza ścigali ich z rydwanami wojennymi i jeźdźcami^q. **7** Wasi ojcowie zaczęli wtedy wołać do Jehowy^r. Umieściłem więc ciemny obłok między wami a Egipcjanami i sprawiłem, że zakryło ich morze^s. Na własne oczy widzieliście, czego dokonałem w Egip-

24:2, 3, 14 *Dosl. „rzeki”.

ROZDZ. 23

- a Kpl 26:14-17
Pwt 28:15, 63
b 2Kl 24:20
c Joz 23:12, 13

ROZDZ. 24

- d Wj 18:25
Joz 23:2
e Rdz 11:26, 27
f Rdz 11:28, 31
g Joz 24:15
h Rdz 12:1
Neh 9:7
Dz 7:2
i Rdz 15:1, 5
j Rdz 21:3
k Rdz 25:26
l Rdz 36:8
Pwt 2:5
m Rdz 46:2, 3
n Wj 3:10
o Wj 11:1
p Wj 12:37
q Wj 14:9
r Wj 14:10
s Wj 14:20, 27
Ps 106:11

szpalta 2

- a Wj 3:20
Pwt 4:34
b Lb 14:34
c Lb 21:23
d Neh 9:22
e Lb 22:2, 5
Pwt 23:3, 4
f Lb 22:12
g Lb 23:11, 25
Lb 24:10
h Lb 31:7, 49
i Joz 3:17
j Joz 5:10
k Joz 11:16
Joz 21:44
Heb 11:30
l Wj 23:28
Joz 2:9, 10
m Ps 44:3
n Joz 11:14
o Pwt 6:10, 11
Pwt 8:7, 8
p Rdz 17:1
Pwt 10:12
Pwt 18:13
1Sm 12:24
q Kpl 17:7
Eze 23:8

cie^a. Potem przez wiele lat^a mieszkaliście na pustkowiu^b.

8 „Stamtąd zaprowadziłem was do ziemi Amorytów, którzy mieszkali po drugiej^c stronie Jordanu. I walczyli z wami^c, ale ja wydałem ich w wasze ręce i ich wytraciłem, żebyście wzięli ich ziemię na własność^d. **9** Później do walki z Izraelem wyruszył król Moabu Balak, syn Cyppora. I wezwał Balaama, syna Beora, żeby was przeklą^e. **10** Ale ja nie zamierzałem słuchać Balaama^f, dlatego raz po raz was błogosławił^g. I wyzwoлиłem was z jego rąk^h.

11 „Potem przeprawiliście się przez Jordanⁱ i przyszliście do Jerychaⁱ. A władcy^j Jerycha oraz Amoryci, Peryzzyci, Kananejczycy, Hetyci, Girgaszyci, Chiwwici i Jebusyci walczyli z wami, ale ja wydałem ich w wasze ręce^k. **12** Sprawilem, że ogarnęła ich bezsilność^k, i właśnie to ich zmusiło—tak jak zmusiło dwóch amoryckich królów—do ucieczki przed wami^l, a nie wasz miecz ani łuk^m. **13** Tak oto dałem wam ziemię, w związku z którą się nie trudziliście, i miasta, których nie budowaliścieⁿ, i zamieszkaliście w nich. Jecie z winnic i sadów oliwnych, których nie sadiłiście^o.

14 „Dlatego bójcie się Jehowy i służcie Mu, zachowując nieśkazitelnosć i wierność^p. Usuńcie bogów, którym służyli wasi przodkowie po drugiej stronie Eufratu^g i w Egipcie^q, a służcie Jehowie. **15** A jeśli się wam wydaje, że źle jest służyć Jehowie, to wybierzcie sobie dzisiaj, komu

24:7 *Dosl. „dni”. 24:8 *Czyli wschodniej. 24:11 *Możliwe też „obywatele”. 24:12 *Możliwe też „panika; przerażenie”. 24:14 *Lub „służcie Mu w nienaganności i prawdzie”.

będziecie służyć^a: czy bogom, którym służyli wasi przodkowie po drugiej stronie Eufratu^{*b}, czy bogom Amorytów, w których ziemi mieszkacie^c. Ale ja i mój dom będziemy służyć Jehowie^d.

16 Wtedy lud odpowiedział: „Jest nie do pomyślenia, żebyśmy porzucili Jehowę i służyli innym bogom. **17** To Jehowa, nasz Bóg, wyprowadził nas i naszych ojców z ziemi egipskiej^d, z domu niewoli^e, i na naszych oczach dokonał wielkich cudów^{*f}. Strzegł nas przez całą drogę, którą szliśmy, ochraniał nas wśród wszystkich ludów, przez których ziemię przechodziliśmy^g. **18** Jehowa wypędził Amorytów i wszystkie inne ludy, które mieszkaly w tej ziemi przed nami. Dlatego my też będziemy służyć Jehowie, bo jest naszym Bogiem^h.”

19 Na to Jozue rzekł do ludu: „Czy naprawdę będziecie w stanie służyć Jehowie? Przecież jest On Bogiem świętym^h, Bogiem, który wymaga wyłączonego oddaniaⁱ. Nie przebaczy waszych wykroczeń^{*j} ani waszych grzechów^k. **20** Jeśli porzucicie Jehowę i będziecie służyć cudzoziemskim bogom, to On też zwróci się przeciwko wam i was wytraci, chociaż wcześniej wyświadczał wam dobro^{*k}.”

21 A lud odpowiedział Jozuemu: „Tak się nie stanie. Będziemy służyć Jehowie!”^l. **22** Na to Jozue rzekł do ludu: „Jesteście przeciwko sobie świadkami, że sami postanowiliście służyć Jehowie^m. Wtedy lud odrzekł: „Jesteśmy świadkami”.

23 „W takim razie usunąć spośród siebie cudzoziemskich bogów i zwrócić swoje ser-

24:15 *Dost. „rzeki”. 24:17 *Dost. „znaków”. 24:19 *Lub „buntu”.

ROZDZ. 24

a Pwt 30:19, 20
1Kl 18:21

b Joz 24:2

c Wj 23:32
Pwt 7:25
Sdz 6:10
Sdz 10:6

d Wj 19:4
Pwt 32:12

e Pwt 6:12

f Wj 14:31
Pwt 4:34
Pwt 29:2

g Wj 23:23

h Kpl 19:2
Ps 99:5
Iz 6:3
1Pt 1:15

i Wj 20:5
Wj 34:14
Lb 25:11
Mt 4:10

j Wj 23:20, 21
Lb 14:35

k Pwt 28:15, 20
Joz 23:16
2Kl 15:2
Iz 63:10
Jer 17:13

l Wj 19:8

m Pwt 26:17
Joz 24:15

szpalta 2

a Pwt 31:26

b Rdz 31:45

c Rdz 31:48

d Sdz 2:6

e Sdz 2:8, 9

f Joz 19:49, 50

g Pwt 31:12, 13
Sdz 2:7

h Rdz 50:25
Wj 13:19
Heb 11:22

i Dz 7:15, 16

j Rdz 33:18, 19

k Joz 20:7

l Lb 3:4
Lb 20:26

m Wj 6:25
Sdz 20:28

ca ku Jehowie, Bogu Izraela^l. **24** Wtedy lud powiedział do Jozuego: „Będziemy służyć swojemu Bogu, Jehowie, i będziemy Mu posłuszni!”.

25 Tego dnia Jozue zawarł więc z Izraelitami przymierze i w Szechem nadał ich słowom rangę przepisu i zarządzenia. **26** Następnie zapisał te słowa w księdze Prawa Bożego^a, po czym wziął wielki kamień^b i ustawił go pod okazałym drzewem przy sanktuarium Jehowy.

27 I przemówił do całego ludu: „Ten kamień będzie służył za świadka przeciwko nam^c, bo słyszał wszystko, co Jehowa nam powiedział, i będzie służył za świadka przeciwko wam, żebyście się nie wyparli swojego Boga^d. **28** Później Jozue odesłał wszystkich, każdego do jego dziedzictwa^d.”

29 Po tych wydarzeniach Jozue, syn Nuna, sługa Jehowy, umarł w wieku 110 lat^e. **30** Pochowano go na terytorium jego dziedzictwa, w Timnat-Serach^f w górzystym regionie Efraima, na północ od góry Gaasz. **31** Izrael służył Jehowie przez cały okres życia Jozuego i starszych ludu, którzy przeżyli Jozuego i widzieli wszystko, czego Jehowa dokonał dla Izraela^g.

32 Kości Józefa^h, które Izraelici zabrali z Egiptu, pochowano w Szechem, na polu, które Jakub kupił kiedyś od synów Chamoraⁱ, ojca Szechema, za 100 kesitów^{*j}. Stało się ono dziedzictwem synów Józefa^k.

33 Umarł też syn Aarona Eleazar^l. Pochowano go więc na wzgórzu jego syna—Wzgórzu Pinechasa^m—które dano Pinechasi w górzystym regionie Efraima.

24:32 *Jednostka pieniężna o nieznanej wartości.

KSIEGA SĘDZIÓW

ZARYS TREŚCI

- 1 Podboje Judejczyków i Symeonitów (1-20)
Jebusyci dalej mieszkają w Jerozolimie (21)
Potomkowie Józefa zdobywają Betel (22-26)
Izraelici nie wypędzają Kananejczyków całkowicie (27-36)
- 2 Oświadczenie anioła Jehowy (1-5)
Śmierć Jozuego (6-10)
Jehowa powołuje sędziów, żeby wybawiali Izraelitów (11-23)
- 3 Jehowa wypróbuje Izraela (1-6)
Pierwszy sędzia, Otniel (7-11)
Sędzia Ehud zabija otyłego króla Eglona (12-30)
Sędzia Szamgar (31)
- 4 Kananejski król Jabin gnębi Izraelitów (1-3)
Prorokini Debora i sędzia Barak (4-16)
Jael zabija dowódcę wojska Syserę (17-24)
- 5 Debora i Barak śpiewają pieśń zwycięstwa (1-31)
Gwiazdy walczą z Syserą (20)
Potok Kiszon wylewa (21)
Ci, którzy kochają Jehowę, są jak słońce (31)
- 6 Midianici gnębią Izraelitów (1-10)
Anioł zapewnia sędziego Gedeona o Bożym wsparciu (11-24)
Gedeon burzy ołtarz Baala (25-32)
Duch Boży oddziałuje na Gedeona (33-35)
Próba z wełną (36-40)
- 7 Gedeon i jego 300 wojowników (1-8)
Wojsko Gedeona pokonuje Midianitów (9-25)
„Miecz Jehowy i Gedeona!” (20)
Zamieszanie w obozie Midianitów (21, 22)
- 8 Efraimici robią wyrzuty Gedeonowi (1-3)
Pościg za midianickimi królami i zabicie ich (4-21)
- Gedeon nie chce być królem (22-27)
Podsumowanie życia Gedeona (28-35)
- 9 Abimelech zostaje królem w Szechem (1-6)
Przypowieść Jotama (7-21)
Brutalne panowanie Abimelecha (22-33)
Abimelech atakuje Szechem (34-49)
Kobieta rani Abimelecha i ten umiera (50-57)
- 10 Sędziowie Tola i Jair (1-5)
Izrael buntuje się, a potem okazuje skruchę (6-16)
Ammonici zagrażają Izraelowi (17, 18)
- 11 Jefte na wygnaniu; potem obwołany wodzem (1-11)
Sędzia Jefte przedstawia argumenty Ammonitom (12-28)
Jefte składa ślub; córka Jeftego (29-40)
Córka Jeftego nigdy nie wychodzi za mąż (38-40)
- 12 Konflikt z Efraimitami (1-7)
Próba ze słowem *szibboleth* (6)
Sędziowie Ibzan, Elon i Abdon (8-15)
- 13 Anioł odwiedza Manoacha i jego żonę (1-23)
Narodziny Samsona (24, 25)
- 14 Sędzia Samson chce się ożenić z Filistynką (1-4)
Dzięki duchowi Jehowy Samson zabija lwa (5-9)
Samson zadaje zagadkę na weselu (10-19)
Żona Samsona dana innemu mężczyźnie (20)
- 15 Zemsta Samsona na Filistynach (1-20)
- 16 Samson w Gazie (1-3)
Samson i Dalila (4-22)
Zemsta i śmierć Samsona (23-31)
- 17 Bożki i kapłan Micheasza (1-13)
- 18 Danicy szukają miejsca do zamieszkania (1-31)
Micheasz traci swoje bożki i kapłana (14-20)

- Zdobycie Laisz i nadanie mu nazwy Dan (27-29)
 Bałwochwalczy kult w Dan (30, 31)
 19 Zbrodnia na tle seksualnym popełniona przez Beniaminitów w Gibe (1-30)

- 20 Wojna z Beniaminitami (1-48)
 21 Plemię Beniamina ocalone przed całkowitym wyginięciem (1-25)

1 Po śmierci Jozuego^a Izraelici^a pytali Jehowę^b: „Kto z nas ma ruszyć pierwszy do walki z Kananejczykami?”. **2** Jehowa odrzekł: „Wyruszy plemię Judy^c. Wydaję^{*} tę ziemię w jego ręce”. **3** Wtedy Judejczycy powiedzieli do swoich braci Symeonitów: „Wyruszcie z nami na przydzielone nam terytorium^{*d}, żeby walczyć z Kananejczykami. Potem my pójdziemy z wami na terytorium przydzielone wam”. Symeonici więc z nimi poszli.

4 Kiedy Judejczycy wyruszyli, Jehowa wydał w ich ręce Kananejczyków i Peryzzytów^e i pokonali w Bezecku 10 000 mężczyzn. **5** Gdy w Bezecku walczyli z Kananejczykami^f i Peryzzytami^g, napotkali Adoni-Bezeka i też zaczęli z nim walczyć. **6** Adoni-Bezek rzucił się do ucieczki, a oni ruszyli za nim w pościg i go schwytali. Następnie obcięli mu kciuki i duże palce u stóp. **7** Wtedy Adoni-Bezek powiedział: „Pod moim stołem zbiera jedzenie 70 królów, którym obciąłem kciuki i duże palce u stóp. Jak ja zrobiłem im, tak Bóg mi odpłacił”. Potem zaprowadzono go do Jerozolimy^h i tam umarł.

8 Ponadto Judejczycy walczyli przeciwko Jerozolimieⁱ i ją zdobyli. Mieszkańców zabili mie-

1:1 *Dost. „synowie Izraela”. 1:2 *Lub „wydałem”. 1:3 *Dost. „na mój los”.

ROZDZ. 1

- a Joz 24:29
 b Lb 27:18, 21
 Sdz 20:18
 c Rdz 49:8
 Pwt 33:7
 1Kn 5:2
 d Joz 15:1
 Joz 19:1, 9
 e Pwt 9:3
 f Rdz 10:6
 Pwt 20:17
 g Rdz 15:18-21
 Wj 3:8
 Sdz 3:5
 1Ki 9:20, 21
 h Joz 15:8, 12
 i Joz 15:63
 Sdz 1:21

szpalta 2

- a Joz 11:16
 Joz 15:20, 33
 b Joz 11:21
 Joz 15:13, 14
 c Joz 10:38
 d Joz 15:15
 e Lb 13:3, 6
 Lb 14:24
 Pwt 1:35, 36
 Joz 14:13
 f Joz 15:16-19
 g Sdz 3:9
 h 1Kn 4:13
 i Lb 24:21
 Sdz 4:11
 j Wj 3:1
 Wj 4:18
 Wj 18:1
 Lb 10:29
 k Pwt 34:3
 Sdz 3:13

czem, a miasto podpalił. **9** Następnie ruszyli do walki z Kananejczykami zamieszkującymi tereny górskie, Negeb i Szeferę^a. **10** Zaatakowali Kananejczyków, którzy mieszkali w Hebronie (przedtem Hebron nazywał się Kiriath-Arba), i pokonali Szeszaja, Achimana i Talmaja^b.

11 Stamtąd wyruszyli przeciwko mieszkańcom Debiru^c (przedtem Debir nazywał się Kiriath-Sefer)^d. **12** Wtedy Kaleb^e powiedział: „Temu, kto zaatakuje Kiriath-Sefer i je zdobędzie, dam za żonę swoją córkę, Achse^f”. **13** I zdobył je Otniel^g, syn Kenaza^h, młodszego brata Kaleba. Kaleb dał mu więc za żonę swoją córkę, Achse. **14** A w drodze do domu Achsa namawiała Otniela, żeby poprosił jej ojca o jakieś pole. Gdy zsiadła z osła^{*}, Kaleb zapytał: „Co byś chciała?”. **15** Odrzekła: „Daj mi, proszę, dowód swojego błogosławieństwa. Podaś mi mi suchą ziemię na południu^{*}, to daj mi też Gullot-Maim^h”. Kaleb dał jej więc Gullot Górne i Gullot Dolne.

16 Potomkowie Kenityⁱ, który był teściem Mojżesza^j, wyruszyli razem z Judejczykami z miast palm^{**} na Pustkowie Judzkie,

1:14 *Możliwe też „siedząc na osle, klasnęła w dłonie”. 1:15 *Lub „w Negebie”. ^aNazwa ta znaczy „zbiorniki wód; czasze wód”. 1:16 *Chodzi o Jerycho.

na południe od Aradu^a. Poszli tam i zamieszkali wśród miejscowej ludności^{*b}. **17** A Judejczycy wyruszyli ze swoimi braćmi Symeonitami i zaatakowali Kananejczyków mieszkających w Cefacie, i zniszczyli^{*} to miasto^c. Dlatego nazwali je Chorma^{*d}. **18** Potem zdobyli Gazę^e, Aszkelon^f i Ekron^g oraz terytoria należące do tych miast. **19** Jehowa był z Judejczykami i wzięli oni na własność tereny górskie, ale nie zdołali wypędzić mieszkańców równin^{*}, bo ci mieli rydwany wojenne z żelaznymi kosami^{*h}. **20** Judejczycy dali Kalebowi Hebron, tak jak obiecał Mojżeszⁱ, a Kaleb wypędził stamtąd trzech synów Anaka^j.

21 Beniaminici nie wypędzili Jebusytów mieszkających w Jeruzolimie, dlatego Jebusyci mieszkają tam z nimi po dziś dzień^k.

22 Tymczasem potomkowie Józefa^l wyruszyli przeciw Betel, a Jehowa był z nimi^m. **23** Wysłali do Betel zwiadowców (przedtem to miasto nazywało się Luz)ⁿ. **24** i zwiadowcy zobaczyli mężczyznę wychodzącego z miasta. Powiedzieli więc do niego: „Pokaż nam, jak się dostać do miasta, to cię oszczędzimy^o”. **25** Pokazał im więc, jak się dostać do miasta. Wtedy oni zabili mieczem jego mieszkańców, ale tego mężczyznę i całą jego rodzinę puścili wolno^p. **26** Człowiek ten udał się do ziemi Hetytów i zbudował miasto, które nazwał Luz. Nosi ono tę nazwę po dziś dzień.

1:16 *Dost. „wśród ludu”. 1:17 *Lub „przeznaczali na zagładę”. Zob. *Słownik pojęć*. *Nazwa ta znaczy „przeznaczenie na zagładę”. 1:19 *Lub „nizin”. *Dost. „rydwany żelazny”. 1:24 *Dost. „okażemy ci lojalną miłość”.

ROZDZ. 1

- a Lb 21:1
- b Lb 10:29-32
- c Kpl 27:29
Pwt 20:16
- d Joz 19:1, 4
- e Rdz 10:19
Joz 12:22
- f Sdz 14:19
- g Joz 13:1-3
Joz 15:20, 45
- h Pwt 20:1
Joz 17:16
- i Lb 14:24
Joz 14:9
- j Lb 13:22
- k Joz 15:63
2Sm 5:6
- l Joz 14:4
- m Rdz 49:22, 24
Joz 16:1
Ps 44:3
- n Rdz 35:6
- o Joz 6:25
1Sm 15:6

szpalta 2

- a Joz 21:8, 25
Sdz 5:19
- b Joz 17:11, 12
- c Rdz 9:25
1Kl 9:20, 21
- d Lb 33:55
Pwt 7:2
Pwt 20:16
Joz 17:13
- e Joz 16:10
1Kl 9:16
- f Joz 19:15, 16
- g Pwt 20:17
Sdz 2:2
- h Joz 11:8
Joz 19:28, 31
- i Joz 19:29, 31
- j Joz 19:30, 31
- k Joz 21:8, 31
- l Joz 19:38, 39
- m Pwt 7:2
- n Joz 19:47
Sdz 18:1
- o Joz 10:12
- p Joz 19:42, 48
- q Lb 34:2, 4
Joz 15:3, 12

27 Z kolei Manassesyci nie wzięli na własność Bet-Szean, Taanachu^a, Dor, Ibleamu ani Megiddo z ich mieszkańcami i okolicznymi^{*} miejscowościami^b. Kananejczycy dalej mieszkali w tej ziemi. **28** Gdy Izraelici urosli w siłę, obarczyli Kananejczyków pracą przymusową^c, ale nie wypędzili ich całkowicie^d.

29 Również Efraimici nie wypędzili Kananejczyków, którzy mieszkali w Gezerze. Kananejczycy dalej mieszkali tam wśród nich^e.

30 Zebulonici nie wypędzili mieszkańców Kitronu ani Naha-lolu^f. Kananejczycy dalej mieszkali wśród nich i zostali obarczeni pracą przymusową^g.

31 Aszeryci nie wypędzili mieszkańców Akko, Sydonu^h, Achlabu, Achzibuⁱ, Chelby, Afiku^j ani Rechobu^k. **32** Ponieważ nie wypędzili tamtejszych Kananejczyków, dalej mieszkali pośród nich.

33 Naftalici nie wypędzili mieszkańców Bet-Szemesz ani Bet-Anat^l, ale dalej mieszkali wśród tamtejszych Kananejczyków^m. Mieszkańców Bet-Szemesz i Bet-Anat obarczyli jednak pracą przymusową.

34 Danici z powodu Amorytów musieli pozostawać w okolicach górskich, bo tamci nie pozwalali im schodzić na równinę^{*n}. **35** Amoryci dalej mieszkali na górze Cheres, w Aj-jalonie^o i w Szaalbim^p. Ale gdy potomkowie Józefa urosli w siłę^{*}, zmusili Amorytów do wykonywania ciężkiej pracy. **36** Terytorium Amorytów ciągnęło się od stoku Akrabbim^q i od Seli w górę.

1:27 *Lub „zależnymi od nich”. 1:34 *Lub „nizinę”. 1:35 *Dost. „gdy ręka domu Józefa stała się ciężka”.

2 Anioł Jehowy^a udał się z Gilgal^b do Bochim i oświadczył: „Wyprowadziłem was z Egiptu do ziemi, którą przysiągłem dać waszym praojcom^c. Poza tym powiedziałem: „Nigdy nie złamię przymierza, które z wami zawarłem^d. **2** A wam nie wolno zawrzeć przymierza z mieszkańcami tej ziemi^e i macie zburzyć ich ołtarze^f. Wy jednak mnie nie posłuchaliście^g. Dlaczego tak zrobiliście? **3** Z tego powodu powiedziałem jeszcze: „Nie wypędzę ich^h i staną się dla was sidłemⁱ, a ich bogowie — przynętą^j”.

4 Gdy anioł Jehowy przekazał te słowa wszystkim Izraelitom, zaczęli oni głośno płakać. **5** Dlatego nazwali to miejsce Bochim^{*}. I złożyli tam ofiary Jehowie.

6 Kiedy Jozue odesłał lud, każdy Izraelita poszedł do swojego dziedzictwa, żeby wziąć ziemię na własność^k. **7** Izraelici służyli Jehowie przez cały okres życia Jozuego i starszych ludu, którzy przeżyli Jozuego i widzieli wszystkie wielkie dzieła Jehowy dokonane na rzecz Izraela^l. **8** A sługa Jehowy Jozue, syn Nuna, umarł w wieku 110 lat^m. **9** Pochowano go na terytorium jego dziedzictwa, w Timnat-Cheresⁿ w górzystym regionie Efraima, na północ od góry Gaasz^o. **10** Całe to pokolenie dołączyło do swoich przodków^p. Po nim nastąpiło inne pokolenie, które nie знаło Jehowy ani tego, czego On dokonał dla Izraela.

11 W rezultacie Izraelici zaczęli robić to, co było złe

2:5 * Nazwa ta znaczy „płaczący”. **2:10** * Poetycki zwrot, którym opisywano śmierć.

ROZDZ. 2

- a Wj 23:20, 23
Joz 5:13, 14
b Joz 5:8, 9
c Rdz 12:7
Rdz 26:3
d Rdz 17:1, 7
Kpl 26:42
e Wj 23:32
Pwt 7:2
2Ks 6:14
f Wj 34:13
Lb 33:52
g Sdz 1:28
h Sdz 2:20-23
i Lb 33:55
Joz 23:12, 13
j Wj 23:33
Pwt 7:16
1Kl 11:2
k Joz 24:28
l Joz 23:3
Joz 24:31
m Joz 24:29
n Joz 19:49, 50
o Joz 24:30

szpalta 2

- a Sdz 3:7
Sdz 10:6
1Kl 18:17, 18
b Pwt 31:16
c Pwt 6:14
d Wj 20:5
e Sdz 3:7
Sdz 10:6
1Kl 11:5
f Sdz 3:8
2Kl 17:20
Ps 106:40, 41
g Sdz 4:2
h Kpl 26:17, 37
Pwt 28:15, 25
i Pwt 28:15
j Pwt 4:25, 26
k Sdz 10:9
l Sdz 3:9
1Sm 12:11
Neh 9:27
Ps 106:43
m Sdz 2:7
n Sdz 3:9
o Pwt 32:36
Ps 106:45
p Sdz 4:3
q Sdz 4:1
Sdz 8:33

w oczach Jehowy, i zaczęli służyć^{*} Baalom^a. **12** Porzucili więc Jehowę, Boga swoich ojców, który ich wyprowadził z ziemi egipskiej^b. Poszli za innymi bogami — bogami ludów, które ich otaczały. Kłaniali się im i tym samym obrażali Jehowę^d. **13** Porzucili Jehowę, a zaczęli oddawać cześć Baalowi i podobiznom Asztarte^e. **14** Wtedy Jehowa bardzo się rozgniewał na Izraelitów i wydał ich w ręce grabieżców, którzy ich łupili^f. Sprzedał ich w ręce wrogów, którzy ich otaczali^g, tak iż Izraelici nie potrafili się już im przeciwstawić^h. **15** Gdziekolwiek szli, ręka Jehowy była przeciw nim i spotykało ich nieszczęścieⁱ, tak jak Jehowa im wcześniej powiedział i tak jak Jehowa im wcześniej przysiągł^j. Byli przez to bardzo udręczeni^k. **16** Wtedy Jehowa powoływał sędziów, którzy ich wybawiali z rąk grabieżców^l.

17 Ale Izraelici nie słuchali nawet sędziów. Służyli^{*} innym bogom i się im kłaniali. Szybko zeszli z drogi swoich przodków, którzy byli posłuszni przykazaniom Jehowy^m. Nie postępowali tak jak oni. **18** Kiedy Jehowa powoływał sędziegoⁿ, Jehowa był z tym sędzią i przez cały okres jego życia wybawiał Izraelitów z rąk wrogów. Bo Jehowa litował się^o, gdy jęczeli z powodu tych, którzy ich gnębili^p i traktowali okrutnie.

19 Ale gdy sędzia umarł, znowu postępowali gorzej niż ich ojcowie — służyli innym bogom i kłaniali się im^q, i uparcie w tym trwali. **20** W końcu

2:11 * Lub „oddawać cześć”. **2:17** * Lub „uprawiali duchową prostytucję”. **2:18** * Lub „odczuwał żal”.

Jehowa bardzo się rozgniewał na Izraela^a i powiedział: „Ponieważ ten naród złamał przymierze^b, które zawarłem z jego przojcami, i nie był mi posłuszny^c, 21 to i ja nie wypędzę ani jednego z narodów, które pozostały w tej ziemi po śmierci Jozuego^d. 22 W ten sposób wypróbuję Izraelitów, czy będą chodzić drogą Jehowy^e, tak jak ich ojcowie”. 23 Jehowa pozwolił więc pozostać tym narodom. Wcześniej nie wypędził ich od razu i nie wydał w ręce Jozuego.

3 To są narody, którym Jehowa pozwolił pozostać, żeby poprzez nie wypróbować Izraelitów—wszystkich, którzy nie brali udziału w żadnej z wojen o Kanaan^f. 2 (chodziło o to, by następne pokolenia Izraelitów, które nie doświadczyły wojny, nauczyły się ją prowadzić): 3 pięciu władców filistyńskich^g, wszyscy Kananejczycy, a także Sydończycy^h oraz Chiwwiciⁱ mieszkający w górach Libanu^j, od góry Baal-Hermon aż po Lebo-Chamat^{*k}. 4 Narody te posłużyły za narzędzie do wypróbowania Izraelitów, czy będą posłuszni przykazaniom, które Jehowa dał ich ojcom przez Mojżesza^l. 5 Izraelici mieszkali więc wśród Kananejczyków^m, Hetytów, Amorytów, Peryzzytów, Chiwwitów i Jebusytów. 6 Ich córki brali sobie za żony, a swoje córki dawali ich synom i zaczęli służyć ich bogomⁿ.

7 Izraelici robili więc to, co w oczach Jehowy było złe, i zapomnieli o swoim Bogu, Jehowie, a oddawali cześć Baalom^o i świętym palom^{*p}. 8 Wtedy Jehowa bardzo się na nich roz-

3:3 *Lub „wejście do Chamatu”. 3:7 *Zob. *Słownikzek pojęć*.

ROZDZ. 2

- a Pwt 7:4
Sdz 10:7
Ps 106:40
- b Wj 24:3, 8
Wj 34:27
Pwt 29:1
Joz 23:16
- c Kpl 26:14, 17
- d Joz 13:1, 2
- e Lb 33:55
Pwt 8:2
Joz 23:12, 13
Sdz 3:4

ROZDZ. 3

- f Pwt 8:2
Sdz 2:10
- g Sdz 1:18, 19
- h Joz 13:1, 4
Sdz 1:31
- i Joz 9:1, 2
- j Joz 13:1, 6
- k Lb 34:2, 8
Joz 13:1, 5
- l Wj 23:33
Sdz 2:21, 22
- m Sdz 1:29
Ps 106:34
- n Wj 34:15, 16
Lb 25:1, 2
Pwt 7:3, 4
1Kl 11:1, 4
- o Pwt 31:16
Sdz 2:11
Sdz 10:6
- p Wj 34:13
Pwt 12:3
Pwt 16:21

szpalta 2

- a Pwt 4:30
Sdz 10:10, 15
- b Sdz 2:16, 18
Sdz 3:15
- c 1Kn 4:13
- d Lb 11:16, 17
Sdz 6:34
Sdz 11:29
Sdz 14:5, 6
Sdz 15:14
1Sm 11:6
1Sm 16:13
2Kn 15:1
- e Sdz 2:19
- f Rdz 19:36, 37
- g Rdz 19:36, 38
Sdz 11:4, 5
- h Wj 17:8
Sdz 6:3
- i Pwt 34:3
- j Pwt 28:48
- k Ps 78:34
- l Sdz 3:9
- m Rdz 49:27
- n Sdz 4:1
- o Sdz 20:15, 16

gniewał i wydał^{*} ich w ręce Kuszana-Riszataima, króla Mezopotamii[#]. Izraelici służyli mu osiem lat. 9 Gdy zaczęli wołać do Jehowy o pomoc^a, Jehowa dał im wybawcę^b—Otniela^c, syna Kenaza, młodszego brata Kaleba. 10 Zstąpił na niego duch Jehowy^d i Otniel został sędzią Izraela. Gdy wyruszył do bitwy, Jehowa wydał w jego ręce Kuszana-Riszataima, króla Mezopotamii^{*}, i Otniel go pokonał. 11 Odtąd w tej ziemi panował pokój przez 40 lat. Potem Otniel, syn Kenaza, umarł.

12 A Izraelici znowu zaczęli robić to, co było złe w oczach Jehowy^e. Ponieważ dopuszczali się tego, co się Jehowie nie podobало, Jehowa pozwolił królowi Moabu^f Egłonowi zdobyć nad nimi przewagę. 13 Co więcej, Egłon sprzymierzył się z Ammonitami^g i Amalekitami^h. Wtedy razem zaatakowali oni Izraela i zdobyli miasto palm^{*i}. 14 Izraelici służyli królowi Moabu Egłonowi 18 lat^j. 15 Gdy zaczęli wołać do Jehowy o pomoc^k, Jehowa dał im wybawcę^l—Beniaminitę^m Ehudaⁿ, syna Gery. Był on leworęczny^o. Po jakimś czasie za jego pośrednictwem Izraelici posłali Egłonowi daninę. 16 Ehud zrobił sobie dwusieczny miecz długi na łokieć^{*} i przypasał go pod szatą do prawego uda. 17 Potem zaniósł daninę Egłonowi. A Egłon był bardzo otyły.

18 Po złożeniu daniny Ehud odesłał tych, którzy ją niesli. 19 Ale sam zawrócił przy po-

3:8 *Dosl. „sprzedał”. #Dosl. „Aram-Naharaim”. 3:10 *Dosl. „Aramu”. 3:13 *Chodzi o Jerycho. 3:16 *Może chodzić o krótki łokieć, czyli 38 cm. Zob. *Dodatek B14*.

sągach*, które są obok Gilgal^a, udał się do króla i powiedział: „Mam dla ciebie, królu, poufną wiadomość”. Wtedy on rozkazał: „Zostawcie nas samych!”^a. Na to wszyscy, którzy przy nim stali, wyszli. **20** Król siedział wówczas sam w swojej chłodnej komnacie na dachu. Ehud podszedł do niego i powiedział: „Mam dla ciebie wiadomość od Boga”. On więc podniósł się ze swojego tronu*. **21** Wtedy Ehud lewą ręką wyciągnął miecz przypasany do prawego uda i zatopił go w brzuchu Eglona. **22** Za ostrzem weszła też rękojeść i tłuszczył zakrył ostrze, bo Ehud nie wyciągnął miecza z jego brzucha. I z Eglona zaczął wychodzić kał. **23** Ehud zamknął drzwi komnaty na dachu i je zarygłował, a sam wyszedł przez werandę*. **24** Potem wrócili słudzy Eglona i zorientowali się, że drzwi komnaty na dachu są zaryglowane. Powiedzieli więc: „Pewnie załatwia naturalną potrzebę* w chłodnym wewnętrznym pomieszczeniu”. **25** I czekali, aż w końcu poczuli się zakłopotani. Ponieważ król wciąż nie otwierał drzwi komnaty na dachu, wzięli klucz i sami je otworzyli. Wtedy zobaczyli, że ich pan leży na podłodze* martwy!

26 Gdy oni tak zwlekali, Ehud uciekł, minął posągi*^b i bezpiecznie dotarł do Seiry. **27** Kiedy już się znalazł w górzystym regionie Efraima^c, zadał w róg^d. Wtedy przybyli do niego Izraelici z tego regionu i Ehud

3:19 *Możliwe też „kamieniołomach”.
^aDosł. „cicho!”. 3:20 *Lub „miejsca”. 3:23 *Możliwe też „wietrznik”.
 3:24 *Dosł. „okrywa swoje nogi”. 3:25 *Dosł. „ziemi”. 3:26 *Możliwe też „kamieniołomy”.

ROZDZ. 3

a Joz 4:19
 Joz 5:8, 9

b Sdz 3:19

c Sdz 7:24

d Sdz 6:34
 1Sm 13:3

szpalta 2

a Pwt 28:7

b Kpl 26:7, 8

c Sdz 3:11

d Sdz 5:6

e Sdz 15:3, 15
 1Sm 17:47,
 50

f Joz 13:1, 2

ROZDZ. 4

g Sdz 2:19

h Sdz 2:14
 Sdz 3:8
 Sdz 10:7

i Sdz 4:16

j Joz 17:16
 Sdz 1:19

k Pwt 28:48

l Sdz 2:18
 Sdz 3:9
 Ps 107:19

m Wj 15:20
 2Kl 22:14
 Łk 2:36
 Dz 21:8, 9

n Joz 18:21, 25

o Rdz 28:17, 19

p Heb 11:32

q Joz 21:32

stanął na ich czele. **28** Potem powiedział do nich: „Chodźcie za mną, bo Jehowa wydał waszych wrogów, Moabitów, w wasze ręce”. Ruszyli więc za nim i zajęli brody na Jordanie, żeby odciąć drogę Moabitom, i nikomu nie pozwolili się tamtędy przepawić. **29** Następnie zabili jakieś 10 000 Moabitów^a, silnych i dzielnych wojowników. Ani jeden nie ocalał^b. **30** Tego dnia Izraelici pokonali Moab. Odtąd w tej ziemi panował pokój przez 80 lat^c.

31 Po Ehudzie Izraelitów wybawił Szamgar^d, syn Anata. Zabili on ościeniem bydłecym^e 600 Filistynów^f.

4 Gdy Ehud umarł, Izraelici znowu zaczęli robić to, co było złe w oczach Jehowy^g. **2** Dlatego Jehowa wydał* ich w ręce Jabina, króla Kanaanu^h, który panował w Chacorze. Dowódcą jego wojska był Sysera, który mieszkał w Charoszenieⁱ Narodów^j. **3** Ponieważ Jabin* miał 900 rydwanów wojennych z żelaznymi kosami^k i przez 20 lat bardzo gnębił Izraelitów^l, zaczęli oni wołać do Jehowy o pomoc^l.

4 W tamtym czasie Izraela sądziła prorokini^m Debora, żona Lappidota. **5** Miała ona w zwyczaju siadać pod swoją palmą między Ramąⁿ a Betel^o w górzystym regionie Efraima, a Izraelici przychodzili do niej na sąd. **6** Pewnego razu posłała po Baraka^p, syna Abinoama, z Kedesz-Naftali^q i mu powiedziała: „Jehowa, Bóg Izraela, nakazuje ci: Zabierz ze sobą 10 000 mężczyzn z plemienia Naftalego i plemienia

4:2 *Dosł. „sprzedał”. ^aLub „Charoszet-Ha-Goim”. 4:3 *Dosł. „on”. ^bDosł. „rydwanów żelaznych”.

Zebulona i wyrusz na górę* Tabor. **7** A ja przyprowadzę do ciebie nad potok Kiszon**a Syserę, dowódcę wojska Jabina, i jego rydwany wojenne oraz jego oddziały i wydam go w twoje ręce***b.

8 Na to Barak powiedział do Debory: „Jeśli pójdziesz ze mną, to i ja pójdę, ale jeśli nie pójdziesz ze mną, to ja też nie pójdę”. **9** Ona odrzekła: „Oczywiście, że z tobą pójdę. Ale to nie tobie przyniesie chwały bitwa, do której wyruszysz, bo Jehowa wyda Syserę w ręce kobiety”c. Następnie Debora wstała i poszła z Barakiem do Kedeszu^d. **10** Barak zwołał do Kedeszu Zebulonitów i Naftalitów^e i wyruszyło z nim 10 000 mężczyzn. Poszła z nim też Debora.

11 A swego czasu Kenita Cheber odłączył się od pozostałych Kenitów^f, potomków Chobaba, teścia Mojżesza^g. Jego namiot stał w pobliżu wielkiego drzewa w Caanannim, które jest obok Kedeszu.

12 Potem doniesiono Syserze, że Barak, syn Abinoama, udał się na górę Tabor^h. **13** Sysera natychmiast zebrał wszystkie swoje rydwany wojenne – 900 rydwanów z żelaznymi kosa-
miⁱ – i całe wojsko, które z nim było, żeby wyruszyć z Charoszetu Narodów nad potok Kiszon*^j. **14** Tymczasem Debora powiedziała do Baraka: „Wstań, bo właśnie dzisiaj Jehowa wyda Syserę w twoje ręce. Jehowa na pewno pójdzie przed tobą”. Barak zszedł więc z góry Tabor, a z nim 10 000 mężczyzn.

4:6 *Lub „i rozlokuj ich na górze”. **4:7, 13** *Lub „Wadi Kiszon”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. **4:13** *Dost. „rydwanów żelaznych”.

ROZDZ. 4

a 1Kl 18:40
Ps 83:9

b Pwt 20:1

c Sdz 4:21, 22
Sdz 5:24, 26

d Joz 20:7, 9
Joz 21:32

e Sdz 5:18

f Lb 24:21
Sdz 1:16
1Sm 15:6

g Lb 10:29

h Sdz 4:6

i Sdz 5:20, 21

szpalta 2

a Wj 14:24
Joz 10:10

b Kpl 26:7

c Sdz 5:24

d Sdz 4:11

e Sdz 4:1, 2

f Sdz 5:25

g Sdz 4:9
Sdz 5:26, 27

15 Wtedy Jehowa sprawił, że z powodu miecza Baraka Sysera i całe jego wojsko z rydwanami wpadli w popłoch^a. W końcu Sysera zeskokczył z rydwanu i zaczął uciekać pieszo. **16** Barak ścigał wojsko Sysery i jego rydwany wojenne aż do Charoszetu Narodów, tak iż wszyscy żołnierze Sysery zostali zabici mieczem. Ani jeden nie ocalał^b.

17 Natomiast Sysera uciekł do namiotu Jael^c, żony Kenit Chebera^d, bo Jabin^e, król Chacoru, utrzymywał pokojowe stosunki z domem Chebera. **18** Jael wyszła Syserze naprzeciw i powiedziała: „Zajdź tu, mój panie, zajdź tu do mnie. Nie bój się”. Wszedł więc do jej namiotu, a ona przykryła go kocem. **19** Następnie rzekł do niej: „Proszę, daj mi trochę wody, bo chce mi się pić”. Ona więc otworzyła bukłak z mlekiem i dała Syserze się napić^f, po czym znowu go przykryła. **20** A on ją poprosił: „Stań u wejścia do namiotu i gdyby ktoś przyszedł i cię pytał, czy jest tu jakiś mężczyzna, wtedy odpowiedz, że nie”.

21 Tymczasem Jael, żona Chebera, wzięła palik namiotowy i młotek i gdy Sysera z wyczerpania mocno zasnął, podeszła do niego ukradkiem i przebiła palikiem jego skronie, aż palik utkwiał w ziemi. Tak zginął Sysera^g.

22 Kiedy przybył tam Barak, który ścigał Syserę, Jael wyszła mu naprzeciw i powiedziała: „Chodź, pokażę ci tego, którego szukasz”. Wtedy wszedł z nią do namiotu i zobaczył, że Sysera leży martwy z palikiem w skroniach.

23 W tym dniu Bóg dał więc Izraelitom zwycięstwo nad ka-

nanejskim królem Jabinem^a.
24 Z czasem Izraelici coraz bardziej zyskiwali nad nim przewagę^b, aż w końcu go zabili^c.

5 Tamtego dnia Debora^d i Barak^e, syn Abinoama, zaśpiewali następującą pieśń^f:

2 „Wysławiajcie Jehowę,
 bo wojownicy w Izraelu rozpuścili włosy*,
 bo lud ochoczo stawiał się do bitwy!^g”

3 Słuchajcie, królowie! Nadstawcie ucha, władcy!
 Zaśpiewam Jehowie.
 Będę wysławiać pieśnią
 Jehowę^{*h}, Boga Izraelaⁱ.

4 Jehowo, gdy wychodziłeś z Seiru^j,
 gdy wyruszałeś z terytorium Edomu,
 ziemia się trzęsła, a z nieba lunęło,
 z chmur spadła ulewa*.

5 Przed Jehową stopniały* góry^k,
 przed Jehową, Bogiem Izraela^l, stopniał nawet Synaj^m.

6 Za dni Szamgaraⁿ, syna Anata,
 za dni Jael^o było pusto na drogach.
 Wędrowcy trzymali się bocznych szlaków.

7 Nie było już* w Izraelu mieszkańców wsi.
 Nie było ich dotąd, aż ja, Debora^p, powstałam,
 aż powstałam jako matka w Izraelu^q.

8 Gdy lud wybrał sobie nowych bogów^r,
 w bramach toczono wojnę^s.

5:2 *Mógł to być wyraz oddania się Bogu lub złożenia Mu ślubu. 5:3 *Lub „grać Jehowie”. 5:4 *Lub „woda”. 5:5 *Możliwe też „zadrżały”. 5:7 *Lub „zniknęli”.

ROZDZ. 4

a Heb 11:32, 33

b Rdz 9:25

c Pwt 7:24

ROZDZ. 5

d Sdz 4:4

e Sdz 4:6
 Heb 11:32

f Wj 15:1
 Ps 18:nagl.

g Sdz 4:10

h 2Sm 22:50
 Ps 7:17

i Wj 20:2

j Pwt 33:2

k Pwt 4:11

l Wj 20:2

m Wj 19:18
 Neh 9:13

n Sdz 3:31

o Sdz 4:17

p Sdz 4:4

q Sdz 4:5

r Pwt 32:16, 17
 Sdz 2:12

s Sdz 4:1-3

szpalta 2

a Sdz 4:6

b Sdz 4:10

c Sdz 4:4

d Sdz 5:1

e Sdz 4:6

f Lb 32:39

Wśród 40 000 w Izraelu nie dało się znaleźć tarczy ani dzidy.

9 Jestem sercem z dowódcami Izraela^a,
 którzy dobrowolnie wyruszyli z ludem^b.
 Wysławiajcie Jehowę!

10 Wy, którzy jeździecie na płowych osłach*,
 wy, którzy siedzicie na wytwornych kobiercach,
 i wy, którzy chodzicie drogą –
 zastanówcie się!

11 Przy wodopojach było słychać głosy tych, którzy rozdzielają wodę dla zwierząt.

Opowiadali tam o prawych dziełach Jehowy,
 o prawych dziełach mieszkańców izraelskich wsi.
 Wtedy lud Jehowy zszedł do bram.

12 Zbudź się, zbudź, Debora!^c
 Zbudź się, zbudź, zaśpiewaj pieśń!^d
 Powstań, Baraku!^e Poprowadź swoich jeńców, synu Abinoama!

13 Wtedy ci, którzy zostali, zeszli do znamienitych.
 Lud Jehowy zszedł do mnie, żeby walczyć przeciwko mocarzom.

14 Ci w dolinie* pochodzili z Efraima,
 idą z tobą, Beniaminie, pośród twoich wojowników.
 Od Machira^f zeszli dowódcy, a od Zebulona – ci, którzy powołują do wojska^g.

15 Księżęta Issachara byli z Debora

5:10 *Dost. „oślicach”. 5:14 *Lub „na nizinie”. *Możliwe też „ci, którzy posługują się przyborami pisarskimi”.

- i jak było z Issacharem, tak było z Barakiem^a.
Posłano go pieszo na nizinę^{*b}.
Ale w plemieniu Rubena serca wielu były niezdecydowane.
- 16** Dlaczego usiadłeś między dwoma jukami i słuchasz, jak grają trzodom na piszczałkach?^c
W plemieniu Rubena serca wielu były niezdecydowane.
- 17** Gilead pozostał za Jordaniem^d.
A Dan? Cemu był przy swoich statkach?^e
Aszer siedział beczynn timer na brzegu morza i pozostał przy swoich przystaniach^f.
- 18** Zebulon to lud, który ryzykował życie^{*}, gotowy na śmierć, i podobnie Naftali^g — na wzgórzach^h.
- 19** W Taanachu, nad wodami Megiddoⁱ, walczyli wtedy królowie Kanaanu^j.
Królowie przyszli i walczyli, ale nie zagarnęli łupu w srebro^k.
- 20** Z nieba walczyły gwiazdy, walczyły z Syserą ze swoich orbit.
- 21** Potok Kiszon porwał wrogów^l,
prastary potok Kiszon.
Moja duszo^{*}, podeptałaś mocarza.
- 22** Gdy jego ogiery szaleńczo cwałowały,

5:15 *Lub „doliną równinę”. 5:18

*Lub „gardził swoimi duszami”. 5:21

*Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 5

a Sdz 4:6
Heb 11:32

b Sdz 4:14

c Lb 32:1

d Joz 22:9

e Joz 19:46, 48

f Joz 19:24, 29

g Sdz 4:6, 10

h Sdz 4:14

i Sdz 1:27

j Sdz 4:13

k Sdz 4:16

l Sdz 4:7, 13
Ps 83:9

szpalta 2

a Ps 20:7
Prz 21:31

b Sdz 4:17

c Sdz 4:11

d Sdz 4:19

e Sdz 4:21, 22

f Sdz 4:15, 16

słysząc było tętent ich kopyt^a.

- 23** Anioł Jehowy powiedział: „Przeklinajcie Meroz, tak, przeklinajcie jego mieszkańców, bo nie przyszli na pomoc Jehowie, nie przyszli z mocarzami na pomoc Jehowie^f.”
- 24** Jael^b, żona Kenity Chebera^c, jest wielce błogosławiona wśród kobiet, wielce błogosławiona wśród kobiet mieszkających w namiotach.
- 25** Sysera prosił o wodę, dała mu mleko, we wspaniałej czaszy biesiadnej podała zsiadłe mleko^{*d}.
- 26** Sięgnęła po palik namiotowy, prawą ręką — po młotek robotnika.
Uderzyła Syserę i rozbiła mu głowę, roztrzaskała i przebiła jego skronie^e.
- 27** Runął między jej stopy, upadł i znieruchomiał.
Runął między jej stopy i upadł.
Runął i tam upadł pokonany.
- 28** Z okna wyglądała kobieta, matka Sysery patrzyła przez ażurową kratę:
„Cemu jego rydwan się opóźnia?
Cemu jeszcze nie słysząc stukotu jego rydwanów?”^f.
- 29** Najmądrzejsze spośród jej dostojnych dam dawały jej odpowiedź,
a i ona sama wciąż sobie powtarzała:

5:25 *Lub „podała śmietankę”.

30 „Pewnie dzielą między siebie zdobyty łup:

po dziewczynie, po dwie dziewczyny* dla każdego wojownika,

łup z farbowanych tkanin dla Sysery, łup z farbowanych tkanin, haftowana szata, farbowana tkanina, dwie haftowane szaty

na szyje grabieżców’.

31 Tak więc niech zginą wszyscy Twój wrogowie^a, Jehowo, ale ci, którzy Cię kochają, niech będą jak słońce wschodzące w swojej chwale”.

Odtąd w tej ziemi panował pokój przez 40 lat^b.

6 Potem Izraelici znowu zaczęli robić to, co było złe w oczach Jehowy^c. Dlatego Jehowa wydał ich na siedem lat w ręce Midianitów^d. **2** Midianici zdobyli przewagę nad Izraelitami^e i z ich powodu Izraelici porobili sobie kryjówki* w górach, w jaskiniach i w trudno dostępnych miejscach^f. **3** Gdy Izraelici siali ziarno, Midianici, Amalekici^g i mieszkańcy Wschodu^h przypuszczali na nich atak. **4** Rozbijali obozy na ich terytorium i niszczyli plony ziemi aż po Gazę, i nie zostawiali im nic do jedzenia ani żadnej owcy, byka czy osłaⁱ. **5** Bo nadciągali ze swoimi stadami i namiotami liczni jak szarańcze^j. Nie dało się policzyć ani ich, ani ich wielbłądów^k. Przybywali do tej ziemi, żeby ją rujnować. **6** W rezultacie Izraelici bardzo zubożeli z powodu Midianu i zaczęli wołać do Jehowy o pomoc^l.

5:30 *Dost. „łono, dwa łona”. 6:2 *Możliwe też „podziemne spichlerze”.

ROZDZ. 5

a Ps 83:9

b Sdz 3:10, 11
Sdz 3:30

ROZDZ. 6

c Sdz 2:19

d Pwt 28:15, 48
Sdz 2:14
Neh 9:28

e Lb 33:55

f 1Sm 13:5, 6

g Sdz 3:13

h Sdz 8:10

i Pwt 28:15, 33
Pwt 28:31, 48

j Sdz 8:10

k Sdz 7:12

l Pwt 4:30

szpalta 2

a Sdz 2:18
Ps 107:19

b Wj 20:2
Kpl 26:13
Sdz 2:1

c Joz 10:42
Neh 9:24

d Pwt 6:4

e Joz 24:15

f Pwt 28:15
Sdz 2:2
Jer 3:13

g Sdz 2:1

h Joz 17:2
Sdz 6:24
Sdz 8:32

i Rdz 49:22, 24
Heb 11:32

j Sdz 2:18

k Sdz 6:2

l Pwt 4:9
Ps 44:1

m Wj 13:14

n Pwt 31:17
2Kn 15:2

o Sdz 8:22
Heb 11:32

7 Kiedy Izraelici wołali do Jehowy o pomoc z powodu Midianu^a, **8** Jehowa posłał do nich proroka, który im powiedział: „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Wyprowadziłem was z Egiptu, z domu niewoli^b. **9** Wyratowałem was z rąk Egipcjan, jak również z rąk wszystkich, którzy was gnębili, a ich samych wypędziłem i dałem wam ich ziemie^c. **10** Powiedziałem wam też: „Ja jestem Jehowa, wasz Bóg^d. Nie wolno wam się bać bogów Amorytów, w których ziemi mieszkacie^e. Wy jednak nie byliście mi posłuszni^f”.

11 Później przyszedł anioł Jehowy^g i usiadł pod wielkim drzewem w Ofrze, które należało do Abiezeryty^h Joasza. W tym czasie Gedeonⁱ, syn Joasza, młocił w winnej tłoczni pszenicę, żeby ją ukryć przed Midianitami. **12** Wtedy anioł Jehowy mu się ukazał i powiedział: „Jehowa jest z tobą^j, dzielny wojowniku”. **13** Gedeon odrzekł: „Wybacz mi, mój panie, ale jeśli Jehowa jest z nami, to dlaczego spotkało nas to wszystko^k? Gdzie są wszystkie Jego zdumiewające czyny, o których nam opowiadali nasi ojcowie^l, gdy mówili: „Jehowa wyprowadził nas z Egiptu”?^m Teraz Jehowa nas porzuciłⁿ i wydał w ręce Midianitów”. **14** Wówczas Jehowa zwrócił się ku niemu i rzekł: „Jesteś silny, więc idź, a wybawisz Izraela z rąk Midianitów^o. Ja sam cię posyłam”. **15** Gedeon odpowiedział: „Wybacz mi, Jehowo. Jak mam wybawić Izraela? Przecież mój ród^p jest najmniejszy w Manassesie, a ja znaczę najmniej w domu swojego ojca”. **16** Ale Jehowa

6:10 *Dost. „nie słuchaliście mojego głosu”. 6:15 *Dost. „tysiąc”.

mu rzekł: „Ponieważ będę z tobą^a, pokonasz Midianitów, jak gdyby to był jeden człowiek”.

17 Wtedy Gedeon powiedział: „Jeśli więc zyskałem twoje uznanie, daj mi znak na dowód, że to ty rozmawiasz ze mną. **18** Proszę, nie odchodź stąd, dopóki nie wrócę z darem i nie położę go przed tobą”^b. On odrzekł: „Zostanę tu, dopóki nie wrócisz”. **19** Gedeon więc poszedł i przyrządził koźlę, a z efy* mąki zrobił praśny chleb^c. Mięso włożył do kossza, a wywar wlał do garnka, po czym wszystko to wyniósł i podał mu pod wielkim drzewem.

20 Wówczas anioł prawdziwego Boga polecił: „Weź to mięso i praśny chleb i połóż tam na tej wielkiej skale, a wywar wylej”. I Gedeon tak zrobił. **21** Potem anioł Jehowy wyciągnął laskę, którą miał w ręku, i jej końcem dotknął mięsa i praśnego chleba. Wtedy ze skały wyszedł ogień i pochłoniął mięso i praśny chleb^d. A anioł Jehowy zniknął Gedeonowi z oczu. **22** On więc sobie uświadomił, że był to anioł Jehowy^e.

Gedeon od razu wykrzyknął: „Biada mi, Wszechwładny Panie, Jehowo, bo widziałem anioła Jehowy twarzą w twarz!”^f. **23** Ale Jehowa powiedział: „Pokój tobie. Nie bój się^g, nie umrzesz”. **24** Dlatego Gedeon zbudował tam Jehowie ołtarz, który po dziś dzień nosi nazwę Jehowa-Szalom^{*h} i jest w Ofrze Abiezer-rytów.

25 Tej nocy Jehowa polecił Gedeonowi: „Weź młodego byka, który należy do twojego ojca—drugiego byka mającego siedem

ROZDZ. 6

a Pwt 20:3, 4
Sdz 2:18

b Rdz 18:3, 5
Sdz 13:15

c Rdz 18:6, 7
Rdz 19:1, 3

d Kpl 9:24
Sdz 13:19, 20
1Kl 18:38
1Kn 21:26
2Kn 7:1

e Sdz 13:8, 9
Heb 13:2

f Rdz 16:7, 13
Rdz 32:24, 30
Sdz 13:21, 22
Łk 1:11, 12

g Dn 10:19

h Rdz 22:14
Wj 17:15

szpalta 2

a Wj 23:24
Pwt 12:3

b Sdz 6:11

c Pwt 13:5
Pwt 17:2-5

d 1Kl 18:26, 27
Ps 115:5
Jer 10:5

e Lb 25:17, 18
Sdz 6:2

f Wj 17:16
Lb 24:20
Pwt 25:19

lat—i zburz ołtarz Baala, który należy do twojego ojca, i zetnij święty pal* stojący obok niego^a.

26 Potem na szczycie tej trudno dostępnej góry zbuduj z rzędów kamieni ołtarz dla swojego Boga, Jehowy. Następnie weź tego drugiego byka i złóż go jako całopalenie na kawałkach drewna ze świętego pala*, który zetniesz”. **27** Gedeon wziął więc 10 ludzi spośród swoich sług i zrobił tak, jak mu powiedział Jehowa. Ponieważ jednak zbyt obawiał się domowników ojca i mieszkańców miasta, nie zrobił tego za dnia, ale nocą.

28 Gdy następnego dnia mieszkańcy miasta wstali wcześniej rano, zobaczyli, że ktoś zburzył ołtarz Baala, ściął święty pal* stojący obok niego, zbudował inny ołtarz i złożył na nim ofiarę z drugiego młodego byka.

29 Pytali więc jeden drugiego: „Kto to zrobił?”. Zaczęli tego dochodzić i w końcu stwierdzili: „Zrobił to Gedeon, syn Joasza”.

30 Zażądali więc od Joasza: „Wyprowadź swojego syna! Musi umrzeć, bo zburzył ołtarz Baala i ściął święty pal*, który stał obok”. **31** Na to Joasz^b odpowiedział im wszystkim: „Czy musicie bronić Baala? Czy musicie iść mu na ratunek? Każdy, kto staje w jego obronie, jeszcze dziś rano powinien umrzeć. Jeśli Baal jest bogiem, niech sam się broni^d, skoro ktoś zburzył jego ołtarz”. **32** Tego dnia nadał też Gedeonowi imię Jerubbaal*, bo powiedział: „Niech Baal sam się broni, skoro ktoś zburzył jego ołtarz”.

33 A wszyscy Midianici^e, Amalekici^f i mieszkańcy Wscho-

6:19 *Efa odpowiadała 22 l. Zob. Dodatek B14. 6:24 *Nazwa ta znaczy „Jehowa jest pokojem”.

6:25, 26, 28, 30 *Zob. Słowniczek pojęć. 6:32 *Imię to znaczy „niech Baal podejmie się obrony; niech Baal walczy”.

du połączyli siły^a, przeprawili się przez rzekę i rozłożyli obozem w dolinie* Jizreel. **34** Wtedy duch Jehowy zstąpił* na Gedeona^b i zadał on w róg^c. Zebrali się więc przy nim Abiezeryci^d. **35** Gedeon wysłał posłańców do pozostałych Manassesytów i również oni zebrali się przy nim. Wysłał też posłańców do Aszerytów, Zebulonitów i Naftalitów i ci wyruszyli mu na spotkanie.

36 Potem Gedeon zwrócił się do prawdziwego Boga: „Jeżeli zamierzasz przeze mnie wybawić Izraela, tak jak obiecałeś^e, **37** to daj mi następujący znak: Kładę na klepsku wełnę. Jeśli rosa będzie tylko na wełnie, a cała ziemia dookoła będzie sucha, wtedy będę wiedział, że wybawisz przeze mnie Izraela, tak jak obiecałeś”. **38** I tak się stało. Gdy następnego dnia Gedeon wstał wcześniej rano i wyjął wełnę, wycisnął z niej tyle rosy, że napełnił wodą wielką czaszę biesiadną. **39** Powiedział jednak do prawdziwego Boga: „Nie gniewaj się na mnie, ale pozwól mi mieć jeszcze jedną prośbę. Pozwól mi, proszę, przeprowadzić jeszcze tylko jedną próbę z wełną. Proszę, niech sucha będzie sama wełna, a na całej ziemi dookoła niech będzie rosa”. **40** I Bóg tak zrobił tej nocy—sucha była sama wełna, a na całej ziemi pojawiła się rosa.

7 Potem Jerubbaal, czyli Gedeon^f, oraz wszyscy ludzie, którzy z nim byli, wstali wcześniej rano i rozłożyli się obozem przy źródle Charod. Obóz Midianu był na północ od nich,

6:33 *Lub „na nizinie”. **6:34** *Dost. „ubrał”.

ROZDZ. 6

a Sdz 6:3
Sdz 7:12

b Sdz 3:9, 10
Sdz 11:29
Sdz 13:24, 25
Sdz 14:6
Sdz 15:14
Za 4:6

c Sdz 3:26, 27

d Joz 17:2

e Sdz 6:14

ROZDZ. 7

f Sdz 6:11, 32

szpalta 2

a 1Sm 14:6
2Kn 14:11

b 1Sm 17:47

c Pwt 20:8

d Sdz 7:2

e Sdz 6:33

przy wzgórz More na nizinie*. **2** Wówczas Jehowa rzekł do Gedeona: „Masz za dużo ludzi. Nie mogę wydać Midianu w ich ręce^a, żeby Izraelici nie chęptali się i mi nie mówili: „Sam^a zapewniliśmy sobie zwycięstwo”^b. **3** Powiedz, proszę, wszystkim: „Kto drży ze strachu, niech wraca do domu”^c. Tak Gedeon poddał ich próbie. Wtedy odeszło 22 000 wojowników, a pozostało 10 000.

4 Mimo to Jehowa rzekł do Gedeona: „Nadal masz za dużo ludzi. Każ im zejść nad wodę, żebym pomógł ci tam dokonać wyboru*. Kiedy ci powiem: „Ten pójdzie z tobą”, to on z tobą pójdzie, a kiedy ci powiem: „Ten nie pójdzie z tobą”, to ten nie pójdzie”. **5** Gedeon zaprowadził więc ludzi nad wodę.

Wtedy Jehowa mu polecił: „Tych, którzy będą chęptać wodę językiem, tak jak chępcze pies, oddzielisz od tych, którzy będą pić, kłęcząc”. **6** Tych, którzy chęptali z ręki podnoszonej do ust, było w sumie 300. Pozostali pili wodę, kłęcząc.

7 Następnie Jehowa rzekł do Gedeona: „Wybawię was i wydam Midian w twoje ręce przy pomocy tych 300 mężczyzn^d, którzy chęptali wodę. A reszta niech wraca do domu”. **8** Zebrano więc od całego wojska prowiant i rogi, po czym Gedeon pozostawił tych 300 wojowników, a wszystkich innych Izraelitów odesłał do domu. Obóz Midianu był poniżej, na nizinie*^e.

9 Tej nocy Jehowa powiedział Gedeonowi: „Wstań, zaatakuj obóz, bo wydałem go w twoje

7:1, 8 *Lub „dolinnej równinie”. **7:2** *Dost. „swoją ręką”. **7:4** *Dost. „żebym mógł ci ich tam wypróbować”.

ręce^a. **10** Ale jeśli boisz się zaatakować, to zejźdź do obozu ze swoim sługą Purą. **11** Posłuchaj, co tam mówią, a nabierzesz odwagi*, żeby przypuścić atak". Wtedy on i jego sługa Pura zeszli na skraj wrogiego obozu.

12 A Midianici, Amalekici i wszyscy mieszkańcy Wschodu^b pokryli nizinę* jak chmara szarańczy. Również ich wielbłądów nie dało się policzyć^c—było ich tyle, ile ziarnek piasku na brzegu morza. **13** Gdy Gedeon podszedł, jeden mężczyzna własnie opowiadał drugiemu swój sen: „Śniło mi się, że do obozu Midianu wtoczył się okrągły bochenek jęczmiennego chleba. Uderzył w pewien namiot tak mocno, że go przewrócił^d. Namiot wywrócił się spodem do góry i upadł". **14** Wtedy ten drugi powiedział: „To może oznaczać tylko miecz Izraelity Gedeona^e, syna Joasza. Bóg wydał w jego ręce Midianitów i cały obóz"^f.

15 Kiedy tylko Gedeon usłyszał o tym śnie i o tym, co on oznacza^g, pokłonił się Bogu. Później wrócił do obozu Izraela i rzekł: „Wstańcie, bo Jehowa wydał obóz Midianu w wasze ręce". **16** Następnie podzielił 300 wojowników na trzy oddziały i dał im wszystkim rogi^h i wielkie puste dzbany z pochodnia-
mi w środku. **17** Potem powiedział do nich: „Patrzcie na mnie i róbcie dokładnie tak jak ja. Gdy dojdę do skraju obozu, macie robić to, co ja będę robił. **18** Kiedy ja i ci, którzy są ze mną, zadmiemy w rogi, wtedy wy też macie zadać w rogi ze swoich miejsc dookoła obo-

7:11 *Dosl. „twoje ręce się wzmocnią”.
7:12 *Lub „doliną równinę”.

ROZDZ. 7

a Sdz 3:9, 10
Sdz 4:14

b Sdz 6:33

c Sdz 6:3, 5

d Sdz 6:16

e Sdz 6:14

f Sdz 7:7

g Sdz 7:11

h Sdz 7:8

szpalta 2

a Sdz 7:8

b Sdz 7:16

c Wj 14:25
2Kl 7:6, 7

d 2Kn 20:23

e 1Kl 19:16

f Sdz 6:35

g Ps 83:11
Iz 10:26

h Sdz 8:4

zu i wołać: „Za Jehowę i Gedeona!””.

19 Na początku środkowej straży nocnej*, gdy dopiero co zmieniono warty w obozie Midianitów, Gedeon ze 100 ludźmi doszedł do jego skraju. I zadęli oni w rogi^a, i roztrzaskali wielkie dzbany na wodę, które mieli w rękach^b. **20** W rezultacie ludzie ze wszystkich trzech oddziałów zadęli w rogi i porozbiłali wielkie dzbany. W lewej ręce trzymali pochodnie, a w prawej—rogi. I wołali: „Miecz Jehowy i Gedeona!”. **21** Przez cały ten czas każdy stał na swoim miejscu dookoła obozu, a znajdujące się w nim wojsko z krzykiem rzuciło się do ucieczki. **22** Tych 300 wciąż dęło w rogi, a Jehowa sprawił, że wojownicy w obozie zaczęli się nawzajem zabijać^d. Całe to wojsko uciekało aż do Bet-Szitty, dalej do Cery i aż do granic Abel-Mecholi^e obok Tabbatu.

23 I zwołano Izraelitów z plemienia Naftalego, z plemienia Aszera i z całego plemienia Manasses^a. Ruszyli oni w pościg za Midianitami. **24** Gedeon rozesłał posłańców po całym górzystym regionie Efraima z taką wiadomością: „Zejdźcie i zaatakujcie Midianitów. Zabłokujcie dostęp do Jordanu i jego dopływów aż po Bet-Barę”. Zebrali się więc wszyscy wojownicy z plemienia Efraima i zajęli Jordan i jego dopływy aż po Bet-Barę. **25** Schwyтали też dwóch midianickich książąt—Oreba i Zeeba. Oreba zabił na skale Oreba^g, a Zeeba przy winnej tłoczni Zeeb. Dalej ścigali Midianitów^h, a głowy Oreba i Zeeba przynieś-

7:19 *Okres od ok. 10 wieczorem do ok. 2 w nocy.

li do Gedeona w regionie nadjordańskim.

8 Potem Efraimici zapytali Gedeona: „Co nam zrobiłeś? Czemu nie zawołałeś nas wtedy, gdy ruszałeś do walki z Midianitami?”^a. I robili mu ostre wyrzuty^b. **2** Ale on odparł: „Czego takiego dokonałem w porównaniu z wami? Czy resztki winogron* zebrane przez Efraima^c nie są lepsze niż całe winobranie Abiezera?”^d **3** To w wasze ręce Bóg wydał midianickich książąt—Oreba i Zeeba^e. A czego takiego ja zdołałem dokonać w porównaniu z wami?”. Po tych słowach Gedeona Efraimici się uspokoiili*.

4 Następnie Gedeon i 300 wojowników przybyli nad Jordan i się przez niego przeprawili. Byli zmęczeni, ale nie przerywali pościgu. **5** Gdy więc dotarli do Sukkot, Gedeon powiedział jego mieszkańcom: „Proszę, dajcie chleba moim ludziom, bo są zmęczeni. Ścigamy midianickich królów Zebacha i Calmunnę”. **6** Ale książęta z Sukkot odrzekli: „Czy już złapałeś Zebacha i Calmunnę, żebyśmy mieli dać chleba twojemu wojsku?”. **7** Na to Gedeon odparł: „Skoro tak, to gdy Jehowa wyda Zebacha i Calmunnę w moje ręce, wymłóć was pustynnymi cierniami i ostami”^f. **8** Stamtąd udał się do Penuelu i o to samo poprosił jego mieszkańców. Ci jednak odpowiedzieli mu tak jak mieszkańcy Sukkot. **9** Rzekł więc mieszkańcom Penuelu: „Gdy wrócę jako zwycięzca”, zburzę waszą wieżę”^g.

8:2 *Lub „pokłosie”. Zob. *Słownikzek pojęć*. 8:3 *Dost. „ich duch uspokoił się wobec niego”. 8:9 *Dost. „w pokoju”.

ROZDZ. 8

a Sdz 7:2

b Sdz 12:1
2Kn 25:10

c Sdz 7:24

d Sdz 6:11, 34

e Sdz 7:24, 25

f Sdz 8:16

g Sdz 8:17

szpalta 2

a Sdz 7:12

b Lb 32:34, 35

c Sdz 8:5, 6

d Sdz 8:7

e Sdz 8:8, 9

10 Zebach i Calmunna akurat byli w Karkorze, a z nimi ich wojownicy—jakieś 15 000. Właśnie tylu pozostało z całego wojska mieszkańców Wschodu^a, bo już zginęło 120 000 mężczyzn uzbrojonych w miecze. **11** Gedeon posuwał się w górę drogą nomadów na wschód od Nobachu i Jogbohy^b i zaatakował obóz, który nie był strzeżony. **12** Kiedy midianiccy królowie Zebach i Calmunna rzucili się do ucieczki, ruszył za nimi i pojmał ich obu, co w całym obozie wywołało panikę.

13 Potem Gedeon, syn Joasza, wracał z wyprawy wojennej drogą przez przełęcz wznoszącą się ku Cheresowi. **14** Po drodze pojmał młodego mieszkańca Sukkot i zaczął go wypytywać. Wtedy on wypisał mu imiona 77 książąt i starszych miasta. **15** Następnie Gedeon udał się do mieszkańców Sukkot i rzekł: „Przyprowadziłem Zebacha i Calmunnę, w związku z którymi szyderczo mnie pytaliście: „Czy już złapałeś Zebacha i Calmunnę, żebyśmy mieli dać chleba twoim wyczerpanym ludziom?””^c. **16** Potem wziął pustynne ciernie i osy i dał nimi nauczkę starszym Sukkot^d. **17** Ponadto zburzył wieżę w Penuelu^e i pozabijał jego mieszkańców.

18 Następnie zapytał Zebacha i Calmunnę: „Jak wyglądali ci, których zabiliście na górze Tabor?”. Odrzekli: „Byli jak ty, każdy wyglądał na syna królewskiego”. **19** Wtedy rzekł: „Byli moimi rodzonymi braćmi. Gdybyście darowali im życie, to Jehowa mi świadkiem*, że nie musiałbym was zabić”. **20** Potem

8:19 *Dost. „jako żyje Jehowa”.

powiedział do swojego pierworodnego, Jetera: „Wstań, zabij ich”. Ale Jeter nie wyciągnął miecza, bo był jeszcze młody i się bał. **21** Wtedy Zebach i Calmunna powiedzieli: „Sam wstań i nas zabij, bo o mężczyznę świadczy jego potęga”. Gedeon więc wstał i zabił Zebacha i Calmunnę^a, a ich wielbłądom zabrał z szyi ozdoby w kształcie półksiężyca.

22 Później Izraelici powiedzieli do Gedeona: „Panuj nad nami—ty i twój syn, i twój wnuk—bo ty nas wybawiłeś z rąk Midianitów”^b. **23** Ale Gedeon odrzekł: „Ani ja nie będę nad wami panował, ani mój syn. To Jehowa będzie nad wami panował”^c. **24** I dodał: „Mam do was tylko jedną prośbę: Niech każdy da mi ze swojego łupu kolczyk do nosa”. (Bo pokonani byli Ismaelitami i mieli w nosach złote kolczyki)^d. **25** Odpowiedzieli: „Dobrze, damy”. Potem rozłożyli szatę i każdy rzucił na nią kolczyk do nosa ze swojego łupu. **26** Złote kolczyki do nosa, o które poprosił Gedeon, ważyły w sumie 1700 syklów*. Oprócz tego były ozdoby w kształcie półksiężyca, wisiorki, szaty z purpurowej wełny, które nosili midianiccy królowie, i naszyjniki zdobiące wielbłądy^e.

27 Z tego złota Gedeon zrobił efod^{*f}, po czym wystawił go w swoim mieście, Ofrze^g. Cały Izrael zaczął temu efodowi oddawać cześć^h i stało się to sidłem dla Gedeona i jego domownikówⁱ.

8:21 *Lub „bo jaki mężczyzna, taka jego siła”. 8:26 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Dodatek B14. 8:27, 31 *Zob. Słowniczek pojęć. 8:27 *Lub „uprawiać z tym efodem duchową prostytucję”.

ROZDZ. 8

a Ps 83:11

b Sdz 6:14

c Wj 15:18
1Sm 10:19
Iz 33:22
Iz 43:15

d Rdz 16:11
Rdz 25:13
Rdz 28:9
Rdz 37:28

e Sdz 8:21

f Wj 28:6
Sdz 17:5

g Sdz 6:11

h Sdz 2:17

i Ps 106:36

szpalta 2

a Sdz 6:1

b Sdz 3:11
Sdz 5:31

c Sdz 6:32
1Sm 12:11

d Sdz 9:1, 2
2Sm 11:21

e Sdz 6:11, 24

f Sdz 2:17, 19
Sdz 10:6

g Sdz 9:4

h Sdz 3:7

i Ps 106:43

j Sdz 9:16-18

ROZDZ. 9

k Sdz 8:30, 31

l Sdz 8:30

28 Tak Izraelici pokonali Midianitów^a i ci już nigdy przeciw nim nie powstałi*. Za życia Gedeona panował w tej ziemi pokój przez 40 lat^b.

29 Jerubbaal^{*c}, syn Joasza, wrócił do swojego domu i dalej tam mieszkał.

30 Gedeon został ojcem 70 synów*, bo miał wiele żon. **31** Syna urodziła mu też jego nałożnica* w Szechem. Nadał mu imię Abimelech^d. **32** W końcu Gedeon, syn Joasza, umarł w późnej starości i został pochowany w grobowcu swojego ojca, Joasza, w Ofrze Abiezerytów^e.

33 Gdy tylko Gedeon umarł, Izraelici znowu zaczęli oddawać cześć* Baalom^f i obrali sobie za boga Baal-Berita^g. **34** Nie pamiętali o swoim Bogu, Jehowie^h, który ich wyratował z rąk wszystkich okolicznych wrogówⁱ, **35** ani nie okazywali lojalnej miłości domowi Jerubbaala, czyli Gedeona, za całe dobro, które wyświadczył Izraelowi^j.

9 Po pewnym czasie Abimelech^k, syn Jerubbaala, udał się do swoich wujów w Szechem i zwrócił się do nich oraz do całej rodziny swojego dziadka*: **2** „Proszę, zapytajcie wszystkich władców* Szechem: „Co uważacie za lepsze—żeby panowało nad wami wszystkich 70 synów Jerubbaala^l czy żeby panował nad wami jeden człowiek? A pamiętajcie, że jestem waszym krewnym”^m”.

8:28 *Dost. „nie podnieśli głowy”.

8:29 *Czyli Gedeon. Zob. Sdz 6:32.

8:30 *Dost. „miał 70 synów, którzy wyszli z jego bioder”. 8:33 *Lub „uprawiać duchową prostytucję”.

9:1 *Dost. „rodziny domu ojca swojej matki”.

9:2 *Możliwe też „obywateli”. *Dost. „waszą kością i waszym ciałem”.

3 Jego wujowie przekazali te słowa w jego imieniu wszystkim władcom Szechem. Władcy ci dali się przekonać do tego, żeby stanąć po stronie Abimelecha*, bo rozmawiali: „Jest naszym bratem”. **4** Wówczas dali mu 70 srebrników ze świątyni* Baal-Berita^a i Abimelech najął za nie próżniaków i zuchwalców, żeby mu towarzyszyli. **5** Potem udał się do domu swojego ojca w Ofrze^b i na jednym kamieniu pozabijał swoich braci, 70 synów Jerubbaala. Ocalał tylko Jotam, najmłodszy syn Jerubbaala, bo się ukrył.

6 Później zbrali się wszyscy władcy Szechem i całe Bet-Millo i przy wielkim drzewie, przy słupie, który był w Szechem, ustanowili Abimelecha królem^d.

7 Gdy doniesiono o tym Jotamowi, natychmiast poszedł i stanął na szczycie góry Garizim^e, i głośno do nich zawołał: „Posłuchajcie mnie, władcy Szechem, a wtedy Bóg posłucha was.

8 „Pewnego razu drzewa poszły ustanowić* nad sobą króla. Powiedziały więc do drzewa oliwnego: „Panuj nad nami”^f. **9** Ale drzewo oliwne odparło: „Czy mam zrezygnować z dawania oliwy*, która przynosi chwałę Bogu i ludziom, i pójść, żeby się kołysać nad innymi drzewami?”. **10** Wtedy drzewa powiedziały do drzewa figowego: „Chodź, panuj nad nami”. **11** Ale drzewo figowe odparło: „Czy mam zrezygnować ze swojej słodyczy i swoich dobrych owoców i pójść, żeby się kołysać nad innymi drzewa-

9:3 *Dost. „ich serce skłoniło się ku Abimelechowi”. 9:4 *Dost. „domu”. 9:8 *Dost. „namaścić”. 9:9 *Lub „płonów”.

ROZDZ. 9

a Sdz 8:33
Sdz 9:46

b Sdz 6:11
Sdz 8:27

c 2Kl 11:1
2Kn 21:4

d Pwt 17:14
1Sm 8:7

e Pwt 11:29
Joz 8:33
Jn 4:20

f Sdz 8:22

szpalta 2

a Sdz 9:6

b Sdz 9:6

c Sdz 7:9

d Sdz 8:28

e Sdz 9:5

f Sdz 8:30, 31

g Sdz 9:6, 49

h Sdz 9:39, 53

i Sdz 9:5

mi?”. **12** Następnie drzewa powiedziały do winorośli: „Chodź, panuj nad nami”. **13** Tymczasem winorośl odparła: „Czy mam zrezygnować z dawania młodego wina, które rozwesela Boga i ludzi, i pójść, żeby się kołysać nad drzewami?”. **14** W końcu wszystkie drzewa rzekły do ciernistego krzewu: „Chodź, panuj nad nami”^a. **15** Ciernisty krzew odparł: „Jeśli naprawdę ustanawiacie* mnie nad sobą królem, to chodźcie, szukajcie schronienia w moim cieniu. A jeśli nie, to niech wyjdzie ze mnie ogień i pochłonie cedry Libanu”.

16 „Czy więc postąpiliście uczciwie i szlachetnie, ustanawiając Abimelecha królem^b, czy okazaliście dobroć Jerubbaalowi i jego domowi i czy potraktowaliście go tak, jak na to zasłużył? **17** Mój ojciec, walcząc za was, ryzykował życie*, żeby was wybawić z rąk Midianitów^d. **18** A wy dzisiaj powstaliście przeciw domowi mojego ojca i na jednym kamieniu pozabijaliście jego 70 synów^e. Potem swoim królem ustanowiliście Abimelecha, syna jego niewolnicy^f, tylko dlatego, że jest waszym bratem. **19** Jeśli więc postąpiliście dzisiaj uczciwie i szlachetnie wobec Jerubbaala i jego domu, to cieszcie się z Abimelecha i niech on też cieszy się z was. **20** A jeśli nie, to niech od Abimelecha wyjdzie ogień i pochłonie władców Szechem oraz Bet-Millo^g i niech wyjdzie ogień od władców Szechem i z Bet-Millo i pochłonie Abimelecha”^h.

21 Następnie Jotamⁱ uciekł do Beeru i tam zamieszkał, bo

9:15 *Dost. „namaszczać”. 9:17 *Lub „duszę”.

się bał swojego brata Abimelecha.

22 Abimelech panował* nad Izraelem trzy lata. **23** Potem Bóg dopuścił do tego, że między Abimelechem a władcami Szechem zapanowała wrogość*, i ci ostatni zaczęli postępować zdradziecko wobec Abimelecha. **24** Stało się tak, żeby zbrodnia popełniona na 70 synach Jerubbaala została pomszczona i żeby odpowiedzialność za ich krew spadła na ich brata Abimelecha, bo ich pozabijał^a, oraz na władców Szechem, bo mu w tym pomogli. **25** Władcy Szechem wysłali ludzi, żeby w górach urządzili na niego zasadzkę. Ludzie ci łupili każdego, kto przechodził obok nich drogą. Z czasem doniesiono o tym Abimelechowi.

26 Potem do Szechem^b przybył Gaal, syn Ebeda, ze swoimi braćmi i zdobył zaufanie władców Szechem. **27** Mieszkańcy tego miasta wyszli do swoich winnic, zebrali z nich winogrona i je deptali, i urządzili święto. Następnie weszli do świątyni* swojego boga^c, jedli, pili i przeklinali Abimelecha. **28** Wtedy Gaal, syn Ebeda, powiedział: „Kim jest Abimelech i kim jest Szechem*, żebyśmy mieli im służyć? Czy Abimelech nie jest synem Jerubbaala^d i czy nie ustanowił Zebula swoim pełnomocnikiem? Służcie raczej potomkom Chamora, ojca Szechem! Czemu mielibyśmy służyć Abimelechowi? **29** Gdybym tyl-

ROZDZ. 9

a Rdz 9:6
Sdz 9:5

b Joz 21:20, 21
Joz 24:1

c Sdz 8:33

d Sdz 6:32

szpalta 2

a Sdz 9:28, 29

ko to ja dowodził tym ludem, wtedy usunąłbym Abimelecha”. Potem rzucił wyzwanie Abimelechowi: „Powiększ swoje wojsko i zmierz się ze mną”.

30 Kiedy słowa Gaala, syna Ebeda, usłyszał książę tego miasta Zebul, bardzo się rozgniewał. **31** Wysłał więc potajemnie* posłańców do Abimelecha z wiadomością: „Gaal, syn Ebeda, i jego bracia są teraz w Szechem i podburzają jego mieszkańców przeciwko tobie. **32** Dlatego wstań w nocy ze swoimi ludźmi i zacznij się w polu. **33** A wcześniej rano, gdy tylko wejdzie słońce, zaatakuj miasto. Kiedy Gaal ze swoimi ludźmi wyruszy przeciwko tobie, zrób, co możesz, żeby go pokonać**”.

34 Abimelech i wszyscy jego ludzie wstali więc nocą i w czterech oddziałach zaczęli się naprzeciw Szechem. **35** Gdy Gaal, syn Ebeda, wyszedł i stanął przy bramie miasta, Abimelech i jego ludzie podnieśli się z zasadzki. **36** Na ich widok Gaal odezwał się do Zebula: „Jacyś ludzie schodzą ze szczytów górskich”. Ale Zebul powiedział do niego: „Widzisz cienie gór, a myślisz, że to ludzie”.

37 Później Gaal rzekł: „Patrz! Ludzie schodzą ze wznesienia pośrodku tej ziemi, a jeden oddział idzie drogą koło wielkiego drzewa Meonenim**”. **38** Zebul odparł: „Gdzie są teraz te twoje przechwałki, kiedy mówiłeś: „Kim jest Abimelech, żebyśmy mieli mu służyć?”^a. Czy to nie są ci ludzie, przeciw którym wystąpiłeś? Idź teraz i z nimi walcz”.

9:31 *Lub „przebiegle”. **9:33** *Lub „zrób z nim, co jest w mocy twojej ręki”. **9:37** *Nazwa ta znaczy „[ludzie] uprawiający magię”.

9:22 *Lub „odgrywał rolę księcia”.

9:23 *Dost. „Bóg posłał złego ducha między Abimelecha i władców Szechem”. 9:27 *Dost. „domu”. 9:28 *Może chodzić o Zebula, ustanowionego nad Szechem pełnomocnika Abimelecha.

39 Gaal wyszedł więc na czele władców Szechem i walczył z Abimelechem. **40** Abimelech go ścigał, a Gaal przed nim uciekał i padało wielu zabitych aż do bramy miasta.

41 Po tym wszystkim Abimelech dalej mieszkał w Arumie, a Zebul^a wypędził Gaala i jego braci z Szechem. **42** Następnego dnia ludzie z miasta wyszli na pole. Doniesiono o tym Abimelechowi. **43** Wziął więc swoich wojowników, podzielił ich na trzy oddziały i zaczął się w polu. Gdy zobaczył, że ludzie wychodzą z miasta, zaatakował ich i pozabijał. **44** Abimelech i ci, którzy z nim byli, ruszyli naprzód i zajęli pozycje przy bramie miasta, podczas gdy dwa oddziały zaatakowały wszystkich przebywających na polu. I zaczęli ich zabijać. **45** Abimelech walczył z miastem cały dzień i je zdobył. Pozabijał jego mieszkańców, po czym je zburzył^b i posypał solą.

46 Kiedy o tym usłyszeli wszyscy władcy z wieży w Szechem, natychmiast udali się do podziemia* świątyni^c El-Berita^c. **47** Gdy tylko doniesiono Abimelechowi, że zebrali się w jednym miejscu, **48** wszedł on ze swoimi ludźmi na górę Calmon. Następnie wziął siekierę i ściął gałąź z drzewa, zarzucił ją sobie na ramię i powiedział ludziom, którzy z nim byli: „Widzieliście, co zrobiłem? Szybko zróbcie tak samo!”. **49** Każdy z nich ściął więc gałąź. Potem poszli za Abimelechem i obłożyli gałęziami podziemie, i je podpalili. W rezultacie śmierć ponieśli wszyscy ludzie z wieży w Szechem, jakieś 1000 mężczyzn i kobiet.

9:46 *Lub „umocnienia”. ^aDosł. „domu”.

ROZDZ. 9

a Sdz 9:30

b 1Kl 12:25

c Sdz 8:33
Sdz 9:4, 27

szpalta 2

a 2Sm 11:21

b Rdz 9:6
Sdz 9:5, 24

c Sdz 9:7, 20

d Sdz 6:32

ROZDZ. 10

e Sdz 2:16

f Pwt 3:14

50 Później Abimelech wyruszył do Tebecu, rozbił obóz, żeby walczyć z tym miastem, i je zdobył. **51** W środku miasta była warowna wieża i do niej uciekli wszyscy mężczyźni i kobiety oraz wszyscy władcy miasta. Zamknęli się w niej i wspięli na jej dach. **52** Abimelech dotarł do wieży i przypuścił na nią atak. Kiedy podszedł do jej wejścia, żeby ją podpalić, **53** pewna kobieta zrzuciła górny kamień młyński na jego głowę i roztrzaskała mu czaszkę^a. **54** Abimelech szybko zawołał swojego giermka i mu polecił: „Wyciągnij swój miecz i mnie dobij, żeby nie mówiono, że zabiła mnie kobieta”. Wtedy jego giermek przebił go mieczem i on umarł.

55 Kiedy Izraelici zobaczyli, że Abimelech jest martwy, odeszli do swoich domów. **56** W ten sposób Bóg ukarał Abimelecha za zło, którego dopuścił się on przeciw swojemu ojcu, gdy zabił 70 swoich braci^b. **57** Bóg ukarał też mieszkańców Szechem za całe zło, które popełnili. Tak spadło na nich przekleństwo Jotama^c, syna Jerubaala^d.

10 Po śmierci Abimelecha wybawcą Izraela^e został Issacharyta Tola, syn Puy, syna Doda. Mieszkał w Szamirze w górzystym regionie Efraima. **2** Był sędzią w Izraelu przez 23 lata. Potem umarł i pochowano go w Szamirze.

3 Po nim przez 22 lata sędzią w Izraelu był Gileadczyk Jair. **4** Miał 30 synów, którzy jeździli na 30 osłach i mieli 30 miast. Znajdują się one w ziemi Gilead i po dziś dzień są nazywane Chawwot-Jair^f. **5** Potem Jair

umarł i pochowano go w Kamonie.

6 A Izraelici znowu zaczęli robić to, co było złe w oczach Jehowy^a. Zaczęli oddawać cześć Baalom^b, podobiznom Asztarte, bogom Aramu^{*}, Sydonu i Moabu^c oraz bogom Ammonitów^d i Filistynów^e. Porzucili Jehowę i Mu nie służyli. **7** Wtedy Jehowa bardzo się na nich rozgniewał i wydał^{*} ich w ręce Filistynów i Ammonitów^f. **8** Oni więc w tym roku rozgromili Izraelitów i zaczęli ich gnębić. Przez 18 lat gnębili wszystkich Izraelitów po tej stronie Jordanu, po której kiedyś leżały ziemie Amorytów w Gileadzie. **9** Ponadto Ammonici przeprawiali się przez Jordan, żeby walczyć z plemionami Judy, Beniamina i Efraima. Izrael był przez to w wielkiej udręce. **10** Wtedy Izraelici zaczęli wołać do Jehowy o pomoc^g i mówili: „Zgrzeszyliśmy przeciwko Tobie, bo porzuciliśmy swojego Boga i służyliśmy Baalom”^h.

11 Ale Jehowa im odpowiedział: „Czy nie wyzwoliłem was z Egiptuⁱ i z rąk Amorytów^j, Ammonitów, Filistynów^k, **12** Sydończyków, Amalekitów i Midianitów, gdy was gnębili? Kiedy wołaliście do mnie, ja was wybawiałem. **13** Mimo to mnie porzuciliście i służyliście innym bogom^l. Dlatego już was nie wybawię”. **14** Idźcie i wołajcie o pomoc do bogów, których wybraлиścieⁿ. Niech oni was wybawią w czasie waszej udręki”^o. **15** Ale Izraelici powiedzieli do Jehowy: „Zgrzeszyliśmy. Zrób z nami to, co uważasz za słuszne. Tylko zechciej nas dzisiaj wyzwolić”. **16** I usunęli spośród siebie cudzoziemskich bo-

10:6 *Lub „Syrii”. 10:7 *Dost. „sprzedał”.

ROZDZ. 10

a Sdz 2:19
Sdz 4:1
Sdz 6:1
Neh 9:28

b Sdz 3:7
Ps 106:36-38

c Lb 25:1, 2

d 1Kl 11:5
2Kl 23:13

e Sdz 16:23
1Sm 5:4
2Kl 1:2

f Pwt 28:15, 48
Pwt 31:17
Sdz 2:14
Sdz 4:2

g Pwt 4:30

h Sdz 2:13
Sdz 3:7
1Sm 12:9, 10

i Wj 14:30

j Lb 21:23-25

k Sdz 3:31

l Sdz 2:12

m 2Kn 15:2
Mi 3:4

n 1Kl 18:27

o Jer 2:28

szpalta 2

a Pwt 7:26

b 2Kn 7:14
2Kn 33:13, 15
Ps 106:44
Iz 63:9

c Rdz 19:36, 38
Sdz 3:13

d Sdz 11:1

ROZDZ. 11

e Sdz 12:7
1Sm 12:11
Heb 11:32

f Sdz 10:17

g Sdz 11:2

gów, i zaczęli służyć Jehowie^a, tak iż nie mógł On już dłużej znieść ich cierpienia^{*b}.

17 Po pewnym czasie Ammonici^c zebrali się na wojnę i stanęli obozem w Gileadzie. Izraelici zebrali się więc i stanęli obozem w Micpie. **18** A lud i książęta Gileadu mówili między sobą: „Kto poprowadzi nas do walki z Ammonitami?”^d Człowiek ten niech zostanie wodzem wszystkich mieszkańców Gileadu^e.

11 A Gileadczyk Jefte^e, syn kobiety, która była prostytutką, został dzielnym wojownikiem. Jego ojcem był Gilead, **2** którego żona też urodziła mu synów. Gdy jej synowie dorosli, powiedział Jefte mu: „Nic nie odziedziczysz po naszym ojcu, bo jesteś synem innej kobiety”, i go wypędzili. **3** Jefte więc uciekł od swoich braci i zamieszkał w ziemi Tob. Tam przyłączył się do niego ludzie bez zajęcia i razem z nim dokonywali wypadów.

4 Po jakimś czasie Ammonici zaczęli walczyć z Izraelem^f. **5** Wtedy starsi Gileadu natychmiast poszli sprowadzić Jeftego z ziemi Tob. **6** Poprosili go: „Przyjdź i bądź naszym dowódcą, żebyśmy mogli walczyć z Ammonitami”. **7** Ale Jefte odparł: „Czy to nie wy znienawidziliście mnie tak bardzo, że wypędziliście mnie z domu mojego ojca?”^g Czemu więc przyszlście do mnie teraz, gdy jesteście w udręce?” **8** Na to starsi Gileadu odrzekli: „Właśnie dlatego wróciliśmy do ciebie. Jeśli pójdziesz z nami i będziesz walczyć z Ammonitami,

10:16 *Lub „Jego dusza zniecierpliwiła się z powodu ich cierpienia”.

zostaniesz przywódcą wszystkich mieszkańców Gileadu^a. **9** Jefte więc powiedział: „Jeśli sprowadzacie mnie z powrotem, żebym walczył z Ammonitami, i Jehowa pomoże mi ich pokonać, to zostanę waszym przywódcą!“. **10** Starsi Gileadu rzekli do Jeftego: „Niech Jehowa będzie świadkiem* między nami, gdybyśmy nie zrobili tak, jak mówisz“. **11** Jefte poszedł więc ze starszymi Gileadu i lud ustanowił go swoim wodzem i dowódcą. Potem Jefte powtórzył wszystkie swoje słowa przed Jehową w Micpie^b.

12 Następnie wysłał posłańców do króla Ammonitów^c z takim pytaniem: „Co masz do mnie*, że przyszedłeś zaatakować moją ziemię?“. **13** A król Ammonitów powiedział posłańcom Jeftego: „Przyszedłem, bo Izrael po wyjściu z Egiptu zabrał moją ziemię^d od Arnunu^e po Jabbok i aż po Jordan^f. Zwróćcie mi ją po dobroci“. **14** Ale Jefte jeszcze raz wysłał posłańców do króla Ammonitów, **15** żeby mu powiedzieli:

„Tak mówi Jefte: „Izraelci nie zabrali ziemi Moabitów^g ani ziemi Ammonitów^h. **16** Gdy wyszli z Egiptu, wędrowali przez pustkowia do Morza Czerwonegoⁱ i przybyli do Kadeszu^j. **17** Potem wysłali posłańców do króla Edomu^k z prośbą: „Pozwól nam przejść przez twoją ziemię“, jednak król Edomu nie chciał o tym słyszeć. Prosilili też o to króla Moabu^l, ale i on się nie zgodził. Izraelci mieszkali więc w Kadeszu^m. **18** Potem poszli przez pustkowia, obchodząc ziemię edomskąⁿ i moabską. Węd-

11:10 *Dosl. „tym, który słyszy“. **11:12** *Dosl. „co mnie i tobie“.

ROZDZ. 11

a Sdz 10:18

b Sdz 10:17
Sdz 11:34

c Rdz 19:36, 38

d Lb 21:23, 24

e Lb 21:26

f Pwt 3:16, 17

g Rdz 19:36, 37
Pwt 2:9

h Pwt 2:19, 37

i Lb 14:25

j Lb 20:1

k Rdz 36:1
Lb 20:14
Pwt 2:4

l Rdz 19:36, 37

m Lb 20:22

n Lb 21:4

szpalta 2

a Lb 21:11

b Lb 21:13

c Lb 21:21-26
Pwt 2:26, 27

d Pwt 2:32, 33

e Joz 13:15, 21

f Pwt 2:36

g Neh 9:22

h 1Kl 11:7

i Wj 23:28
Wj 34:11
Lb 33:53
Pwt 9:5
Pwt 18:12j Lb 22:2, 3
Joz 24:9

k Lb 21:25

rowali na wschód od ziemi moabskiej^a i rozłożyli się obozem za Arnonem. Arnon był granicą Moabu, więc nie weszli na teren Moabu^b.

19 „Potem Izraelici wysłali posłańców do amoryckiego króla Sychona, który panował z Cheszbonu, z taką prośbą: „Pozwól nam przejść przez twoją ziemię, żebyśmy mogli dotrzeć do celu swojej wędrówki“^c.

20 Ale Sychon nie dowierzał Izraelitom, że chcą tylko przejść przez jego terytorium, dlatego zebrał cały swój lud, rozłożył się obozem w Jahacu i zaatakował Izraelitów^d. **21** Wtedy Jehowa, Bóg Izraela, wydał Sychona i cały jego lud w ręce Izraelitów, tak iż ich pokonali i podbili* całą ziemię, którą w tamtych okolicach zamieszkiwali Amorycie. **22** W ten sposób wzięli na własność całe terytorium Amorytów od Arnonu do Jabboku i od pustkowia do Jordanu^f.

23 „To Jehowa, Bóg Izraela, wypędził z tej ziemi Amorytów, żeby dać ją swojemu ludowi, Izraelowi^g, a ty chciałbyś go teraz wypędzić? **24** Czy nie bierziesz na własność wszystkiego, co ci daje twój bóg Kemosz?^h Tak samo my bierzemy na własność ziemię każdego, kogo ze względu na nas wypędza nasz Bóg, Jehowaⁱ. **25** Czy jesteś lepszy niż moabski król Balak^j, syn Cyppora? Czy on kiedykolwiek miał jakieś pretensje do Izraela albo czy z nim walczył? **26** Izrael przez 300 lat mieszkał w Cheszbonie i okolicznych* miejscowościach^k, w Aroerze i okolicznych miejscowościach oraz we wszystkich miastach nad brzegami

11:21 *Lub „wzięli na własność“. **11:26** *Lub „zależnych od niego“.

Arnonu. Dlaczego w tamtym czasie nigdy nie próbowaliście ich odebrać?^a **27** Nie zgrzeszyłem przeciw tobie, a ty robisz źle, że mnie atakujesz. Niech Jehowa, Sędzia^b, będzie dzisiaj sędzią między Izraelitami a Ammonitami^c”.

28 Ale król Ammonitów nie chciał słuchać tego, co przekazał mu Jefte.

29 A na Jeftego zstąpił duch Jehowy^c i Jefte poszedł przez Gilead i terytorium Manassesa aż do Micpe w Gileadzie^d, a stamtąd wyruszył przeciwko Ammonitom.

30 Wtedy też złożył Jehowie następujący ślub^e: „Jeśli wydasz Ammonitów w moje ręce, **31** to ktokolwiek wyjdzie mi na spotkanie z mojego domu, gdy wrócę bezpiecznie z wojny z Ammonitami, będzie należał do Ciebie, Jehowo^f, i ofiaruję go na całopalenie^g”.

32 Potem Jefte wyruszył do walki z Ammonitami, a Jehowa wydał ich w jego ręce. **33** Jefte zadał im dotkliwą klęskę na obszarze od Aroeru po Minnit, gdzie podbił 20 miast, i aż po Abel-Keramim. Tak to Izraelici pokonali Ammonitów.

34 Kiedy w końcu Jefte wrócił do swojego domu w Micpie^h, niespodziewanie wyszła mu naprzeciw córka, grając na tamburynie i tańcząc! Była jego jedynym dzieckiem. Oprócz niej nie miał syna ani córki. **35** Na jej widok rozdarł szaty i powiedział: „O nie, moja córko! Złamałaś mi serceⁱ, bo stałaś się tą, którą muszę odesłać. Przysięg-

11:31 *Najwyraźniej zwrot ten jest figurą stylistyczną oznaczającą oddanie na wyłączną służbę dla Boga. **11:35** *Dosl. „pochyliłaś mnie bardzo nisko”.

ROZDZ. 11
a Lb 21:26

b Iz 33:22

c Sdz 3:9, 10
Za 4:6

d Sdz 10:17

e Pwt 23:21

f 1Sm 1:11

g 1Sm 1:24

h Sdz 10:17
Sdz 11:11

szpalta 2
a Lb 30:2
Ps 15:4
Kzn 5:4

b Sdz 11:30, 31

c 1Sm 1:22, 24

ROZDZ. 12
d Sdz 8:1

e Sdz 11:29

łem Jehowie i nie mogę tego cofnąć^a”.

36 Ale ona rzekła: „Mój ojczy, skoro przysięgłeś Jehowie, zrób ze mną to, co Mu obiecałeś^b, bo Jehowa pomógł ci zemścić się na twoich wrogach, Ammonitach”. **37** I dodała: „Proszę cię tylko o jedno: Daj mi dwa miesiące i pozwól pójść w góry, żebym mogła z przyjaciółkami opłakiwać to, że nigdy nie wyjdę za mąż^c”.

38 Wtedy jej powiedział: „Idź!” i wyprawił ją na dwa miesiące. Poszła więc z przyjaciółkami w góry opłakiwać to, że nie wyjdzie za mąż. **39** Po dwóch miesiącach wróciła do ojca, po czym spełnił on to, co w związku z nią ślubował^c. A ona nigdy nie współżyła z mężczyzną. I w Izraelu przyjął się zwyczaj^d, **40** że co roku przez cztery dni młode Izraelitki chodziły udzielać pochwał córce Gileadczyka Jeftego.

12 Potem Efraimici zebrali się i przeprawili do Cafonu^e, i powiedzieli do Jeftego: „Dlaczego nas nie wezwałeś, gdy wyruszałeś do walki z Ammonitami?^d Spalimy twój dom razem z tobą”. **2** A Jefte odparł: „Ja i mój lud znaleźliśmy się w stanie wojny z Ammonitami. Wzywałem was na pomoc, ale mnie nie wybawiliście z ich rąk. **3** Gdy zobaczyłem, że nie mogę na was liczyć, postanowiłem zaryzykować życie^e i wyruszyłem przeciw Ammonitom^e, a Jehowa pomógł mi ich pokonać. Czemu więc dziś przybyliście, żeby ze mną walczyć?”.

11:37 *Dosl. „opłakiwać swoje dziewictwo”. **11:39** *Lub „stało się przepiśsem”. **12:1** *Możliwe też „na północ”. **12:3** *Lub „wziąłem swoją duszę we własną rękę”.

4 Następnie Jefte zebrał wszystkich mężczyzn z Gileadu^a do walki z Efraimitami. I pokonali Efraimitów, którzy wcześniej mówili: „Wy, Gileadczycy mieszkający wśród plemion Efraima i Manassesa, jesteście tylko zgrają uciekinierów z terytorium Efraima”. **5** Gileadczycy zajęli przed Efraimitami brody na Jordanie^b. Kiedy jakiś Efraimita, próbując uciec, prosił: „Pozwólcie mi przejść”, Gileadczycy pytali: „Czy jesteś Efraimitą?”. Gdy zaprzeczał, **6** kazali mu powiedzieć: „*Sizbolet*”. On jednak mówił: „*Sibbolet*”, co słowo potrafił wymówić tego słowna poprawnie. Wówczas chwytali go i zabijali przy brodach na Jordanie. W sumie zginęło wtedy 42 000 Efraimitów.

7 Gileadczyk Jefte był sędzią w Izraelu przez sześć lat, po czym umarł i został pochowany w swoim mieście w Gileadzie.

8 Po nim sędzią w Izraelu został Ibcan z Betlejem^c. **9** Miał 30 synów i 30 córek. Córki wydał za mąż za mężczyzn spoza swojego rodu, a dla synów sprowadził 30 kobiet, żeby zostały ich żonami. Był sędzią w Izraelu przez siedem lat. **10** Potem umarł i został pochowany w Betlejem.

11 Po nim przez 10 lat sędzią w Izraelu był Zebulonita Elon. **12** Potem umarł i został pochowany w Ajjalonie w ziemi Zebulona.

13 Po nim sędzią w Izraelu został Abdon, syn Hillela z Piratonu. **14** Miał 40 synów i 30 wnuków, którzy jeździli na 70 osłach. Był sędzią w Izraelu przez osiem lat. **15** Potem umarł i został pochowany w Piratonie na terytorium Efraima, na górze Amalekitów^d.

ROZDZ. 12
a Pwt 3:12, 13

b Sdz 3:28
Sdz 7:24

c Sdz 2:16

d Rdz 36:12
Wj 17:16
Lb 13:29
1Sm 15:2

szpalta 2

ROZDZ. 13

a Sdz 2:11, 19
Sdz 10:6

b Joz 13:1-3
Sdz 10:7

c Joz 15:20, 33
Joz 19:41, 48

d Rdz 49:16

e Sdz 16:31

f Rdz 30:22, 23

g Rdz 18:10
1Sm 1:20
Łk 1:11, 13

h Lb 6:2, 3
Łk 1:15

i Kpł 11:26, 27

j Lb 6:2, 5

k Sdz 2:16
Sdz 13:1
Neh 9:27

l Sdz 13:17, 18

13 A Izraelici znowu zaczęli robić to, co było złe w oczach Jehowy^a. Dlatego Jehowa wydał ich na 40 lat w ręce Filistynów^b.

2 Tymczasem w Corze^c mieszkał pewien człowiek z rodziny Danitów^d o imieniu Manoach^e. Jego żona była nie płodna i nie miała dziecka^f. **3** Po jakimś czasie ukazał się jej anioł Jehowy i powiedział: „Chociaż jesteś nie płodna i bezdzietna, to zajdziesz w ciążę i urodzisz syna^g. **4** Uważaj więc, żeby nie pić wina ani innego alkoholu^h ani nie jeść nic nieczystegoⁱ. **5** Na pewno zajdziesz w ciążę i urodzisz syna. Jego włosów nigdy nie wolno ścinać^j, bo ten chłopiec od urodzenia^k będzie Bożym nazirejczykiem. On wybawi Izraelitów z rąk Filistynów^k”.

6 Potem ta kobieta poszła i powiedziała mężowi: „Przyszedł do mnie sługa prawdziwego Boga. Wyglądał jak Jego anioł i budził wielki lęk i szacunek. Nie zapytałam go, skąd jest, a on się nie przedstawił^l. **7** Ale powiedział do mnie: „Zajdziesz w ciążę i urodzisz syna. Nie pij więc wina ani innego alkoholu ani nie jedz nic nieczystego, bo ten chłopiec od urodzenia^k aż do swojej śmierci będzie Bożym nazirejczykiem”.

8 Manoach błagał więc Jehowę: „Wybacz mi, Jehowo. Proszę, niech Twój sługa, którego niedawno przysłałeś, znowu przyjdzie i nas pouczy, jak mamy postępować z dzieckiem, które się urodzi”. **9** Prawdziwy Bóg wysłuchał więc Manoacha i Jego anioł znowu przyszedł do tej

13:5 ^a Lub „jego głowy nigdy nie ma dotknąć brzytwa”. **13:5, 7** ^d Dośl. „od łona”.

kobiety. Akurat przebywała ona w polu, a jej męża, Manoacha, nie było przy niej. **10** Pobiegła więc szybko i powiedziała mężowi: „Zjawił się człowiek, który tamtego dnia przyszedł do mnie”^a.

11 Wtedy Manoach wstał, poszedł z żoną do tego nieznanego i go zapytał: „Czy to ty rozmawiałeś z moją żoną?”, na co ten odparł: „Tak, to ja”.

12 Wówczas Manoach rzekł: „Niech twoje słowa się sprawdzą! Powiedz nam jednak, jak będzie wyglądało życie tego dziecka i czym będzie się ono zajmować?”^b. **13** Wtedy anioł Jehowy powiedział do Manoacha: „Twoja żona ma się wystrzegać wszystkiego, o czym jej wspominałem^c. **14** Niech nie je niczego, co pochodzi z winorośli, niech nie pije wina ani innego alkoholu^d, niech też nie je nic nieczystego^e. Niech przestrzega wszystkiego, co jej nakazałem”.

15 A Manoach powiedział do anioła Jehowy: „Zostań, proszę, i pozwól, że przyrządzimy ci koźlę”^f. **16** Ale anioł Jehowy rzekł do Manoacha: „Nawet jeśli zostanę, nie będę jadł tego, co przygotujesz. Jeśli jednak chcesz złożyć Jehowie całopalenie, to możesz je złożyć”. (Manoach nie wiedział, że to anioł Jehowy). **17** Potem Manoach zapytał anioła Jehowy: „Jak masz na imię^g, żebyśmy mogli cię uhonorować, gdy twoje słowa się sprawdzą?”. **18** Ale anioł Jehowy odrzekł: „Czemu pytasz o moje imię? Ono jest zdumiewające”.

19 Następnie Manoach wziął koźlę i ofiarę zbożową* i złożył to Jehowie na skale. A On

ROZDZ. 13

a Sdz 13:3

b Sdz 13:8

c Sdz 13:4

d Lb 6:2, 3

e Kpl 11:26, 27

f Rdz 18:5, 7
Sdz 6:18, 19
Heb 13:2

g Rdz 32:29
Sdz 13:6

szpalta 2

a Sdz 6:22, 23

b Wj 33:20
Jn 1:18

c Sdz 13:16

d Heb 11:32

e Sdz 18:11, 12

f Joz 15:20, 33

g Sdz 3:9, 10
Sdz 6:34
Sdz 11:29
1Sm 11:6

ROZDZ. 14

h Pwt 7:3

na oczach Manoacha i jego żony zaczął robić coś niezwykłego. **20** Z ołtarza wydobył się ogień i w jego płomieniach anioł Jehowy wznosił się ku niebu. Manoach i jego żona, którzy się temu przyglądali, natychmiast padli twarzami do ziemi, **21** a anioł Jehowy już więcej im się nie ukazał. Wtedy Manoach uświadomił sobie, że był to anioł Jehowy^a. **22** Powiedział więc do żony: „Widzieliśmy Boga, więc na pewno umrzemy!”^b. **23** Ale żona Manoacha odrzekła: „Gdyby Jehowa chciał nas uśmiercić, to nie przyjąłby od nas całopalenia^c ani ofiary zbożowej, nie pokazałby nam tego wszystkiego ani nie powiedział żadnej z tych rzeczy”.

24 Później ta kobieta urodziła syna i nadała mu imię Samson^d. Chłopiec ten rósł i Jehowa mu błogosławił. **25** Po pewnym czasie w Machane-Dan^e, między Corą a Esztaolem^f, zaczął na niego oddziaływać duch Jehowy^g.

14 Potem Samson poszedł do Timny i zobaczył tam pewną Filistynkę*. **2** Wrócił więc i powiedział rodzicom: „W Timnie wpadła mi w oko pewna Filistynka. Chcę, żebyście wzięli mi ją za żonę”. **3** Ale jego rodzice zapytali: „Czy nie możesz znaleźć kobiety wśród swoich krewnych lub całego naszego ludu?”^h Czy musisz brać sobie żonę spośród Filistynów, którzy przecież nie służą Bogu*?”. Samson jednak powiedział ojcu: „Weź mi ją, bo według mnie^h jest odpowiednia”. **4** Rodzice Samsona nie zdawali

14:1 *Dosl. „kobietę z córek Filistynów”.

14:3 *Dosl. „spośród nieobrzezanych Filistynów”. *Dosl. „w moich oczach”.

13:19 *Zob. Słownikzek pojęć.

sobie sprawy, że stał za tym Jehowa. Szukał On okazji, by wystąpić przeciwko Filistynom, którzy w tamtym czasie panowali nad Izraelitami^a.

5 Samson udał się więc z rodzicami do Timny. Kiedy doszedł do tamtejszych winnic, wybiegł mu naprzeciw ryczący lew*. **6** Wtedy Samson dzięki duchowi Jehowy nabrał siły^b i rozdarł tego lwa na dwoje – tak łatwo, jak gdyby ktoś gołymi rękami rozdarł na dwoje kozłę. Nie powiedział jednak rodzicom, co zrobił. **7** Potem przyszedł do tej kobiety i z nią rozmawiał, i w jego oczach nadal była ona odpowiednią^c.

8 Gdy po jakimś czasie udał się do Timny, żeby zabrać tę kobietę do swojego domu^d, zboczył z drogi, by obejrzeć szczątki lwa. Okazało się, że zagnieżdżył się w nich rój pszczoł i że był tam miód. **9** Samson naskrobał go więc sobie w dłonie i po drodze jadł. Gdy dołączył do rodziców, dał im do zjedzenia trochę tego miodu. Ale im nie powiedział, że wyskrobał go ze szczątków lwa.

10 Jego ojciec poszedł do tej kobiety, a Samson urządził tam ucztę, jak to miał w zwyczaju każdy, kto się żenił. **11** Na jego widok przyprowadzono 30 družbów, żeby mu towarzyszyli. **12** Wtedy Samson powiedział do nich: „Pozwólcie, proszę, że zadam wam zagadkę. Jeśli w ciągu siedmiu dni tej uczty podacie mi poprawne rozwiązanie, to dam wam 30 lnianych szat spodnich i 30 szat wierzchnich. **13** Ale jeśli nie zdołacie jej rozwiązać, to wy mi dacie 30 lnianych szat spodnich i 30 szat

ROZDZ. 14

a Sdz 13:1

b Sdz 13:24, 25

c Sdz 14:2

d Rdz 24:67
Mt 1:24

szpalta 2

a Sdz 14:8, 9

b Sdz 16:5

c Sdz 16:15

d Sdz 16:16, 18

e Sdz 14:14

f Sdz 14:15

g Sdz 13:24, 25
Sdz 14:6
Sdz 15:14

wierzchnich”. Odrzekli mu: „No to zadaj swoją zagadkę. Chcemy ją usłyszeć”. **14** Powiedział im więc:

„Z tego, który pożera,
wyszło coś jadalnego,
z tego, który ma siłę –
coś naprawdę słodkiego”^a.

Przez trzy dni nie potrafili rozwiązać tej zagadki. **15** Czwartej dnia odezwali się do żony Samsona: „Wyciągnij od swojego męża^b rozwiązanie zagadki i nam je przekaz. Jeśli tego nie zrobisz, spalimy ciebie i wszystkich w domu twojego ojca. Czy po to nas tu zaprosiliście, żeby nam zabrać to, co mamy?”. **16** Żona Samsona płakała więc przy nim i żaliła się: „Ty mnie chyba nienawidzisz! Wcale mnie nie kochasz!”^c Zadałeś moim rodakom zagadkę, ale nie podałeś mi rozwiązania”. Odpowiedział jej: „Przecież nie podałem rozwiązania nawet własnym rodzicom, a miałbym je podać tobie?”. **17** Ale ona płakała przy nim przez resztę tej siedmiodniowej uczty. Wreszcie w siódmym dniu podał jej rozwiązanie, bo na niego nalegała. Wtedy przekazała je swoim rodakom^d. **18** W rezultacie jeszcze tego samego dnia przed zachodem słońca* mieszkańcy miasta powiedzieli mu:

„Co jest słodsze od miodu
i co jest silniejsze od lwa?”^e.

A on im odrzekł:

„Gdybyście nie orali moją
jałówką^f,
nie rozwiązałybyście mojej
zagadki”.

19 Wtedy Samson dzięki duchowi Jehowy nabrał siły^g, udał

14:18 *Możliwe też „zanim wszedł do jej komnaty”.

14:5 *Lub „młody grzywiasty lew”.

się do Aszkelonu^a i zabił tam 30 mężczyzn. Następnie wziął ich ubrania i dał je tym, którzy podali rozwiązanie zagadki^b. I wrócił wściekły do domu swojego ojca.

20 Żonę Samsona^c dano wtedy jednemu z družbów, który mu wcześniej towarzyszył^d.

15 Po jakimś czasie, w okresie żniw pszenicy, Samson poszedł odwiedzić swoją żonę. Przyniósł ze sobą kozłą i powiedział: „Chciałbym wejść do swojej żony do jej sypialni^e”. Ale jej ojciec mu na to nie pozwolił. **2** Powiedział: „Pomyślałem sobie, że na pewno ją znienawidziłeś^e. Dlatego dałem ją twojemu družbie^f. Czy jej młodsza siostra nie jest bardziej atrakcyjna? Proszę, weź ją zamiast tamtej”. **3** Samson jednak odrzekł: „Tym razem Filistyni nie będą mogli mnie winić, gdy wyrządzą im szkodę”.

4 Potem nałapał 300 lisów^g i wziął pochodnie. Lisy powiązał parami – ogon do ogona – i między oba ogony włożył po jednej pochodni. **5** Następnie zapalił pochodnie i wypuścił lisy na filistynskie pola, na których stało jeszcze zboże. Podpalili wszystko – zarówno snopy, jak i niezżęte zboże, a także winnice i sady oliwne.

6 I Filistyni pytali: „Kto to zrobił?”. Później usłyszeli: „To Samson, zięć Timnity. Bo ten wziął żonę Samsona i dał ją jego družbie^g”. Filistyni więc poszli i spalili ją oraz jej ojca^h. **7** Wtedy Samson im powiedział: „Skoro tak postępujecie, to nie spocznę, dopóki się na was nie zemszczęⁱ”. **8** I zabijał ich jed-

15:1 *Lub „wewnętrznej komnaty”.
15:4 *Możliwe też „szakali”.

ROZDZ. 14

a Joz 13:2, 3
Sdz 1:18

b Sdz 14:12

c Sdz 14:2

d Sdz 14:11
Sdz 15:1, 2

ROZDZ. 15

e Sdz 14:17

f Sdz 14:11, 20

g Sdz 14:11, 20

h Sdz 14:15

i Sdz 14:4

szpalta 2

a 2Sm 23:11, 12

b Sdz 13:1

c Sdz 13:24, 25
Sdz 14:5, 6

d Sdz 16:9, 12

e Sdz 3:31

f Sdz 16:30

nego po drugim^{*}, tak iż zadał im dotkliwą klęskę. Potem zamieszkał w jaskini^g w skale Etam.

9 Później Filistyni wyruszyli i rozłożyli się obozem na terytorium Judy, i zaczęli krążyć po Lechi^a. **10** A Judejczycy zapytali: „Dlaczego wyruszyliście przeciwko nam?”, na co Filistyni odrzekli: „Przyszlśmy pojmać^{*} Samsona, żeby mu odpłacić za to, co nam zrobił”. **11** Wtedy 3000 Judejczyków zeszło do jaskini^{*} w skale Etam i powiedział do Samsona: „Czy nie wiesz, że Filistyni panują nad nami?^b Dlaczego więc nam to zrobiłeś?”. A on im odparł: „Postąpiłem z nimi tak jak oni ze mną”. **12** Ale Judejczycy rzekli: „Przyszlśmy po to, żeby cię pojmać^{*} i przekazać Filistynom”. Wtedy Samson powiedział: „Przysięgnijcie mi, że sami nie podniesiecie na mnie ręki”. **13** Odpowiedzieli mu: „Tylko cię zważemy i prześlemy Filistynom. Ale sami cię nie zabijemy”.

Związali go więc dwoma nowymi powrozami i wyprowadzili z jaskini. **14** Gdy Samson doszedł do Lechi, na jego widok Filistyni zaczęli tryumfalnie wykrzykiwać. Wtedy dzięki duchowi Jehowy nabrał siły^c, a powrozy na jego ramionach stały się jak lńiane nici przypalone ogniem i opadły z jego rąk^d. **15** A on znalazł świeżą szczękę osła, chwycił ją i zabił nią 1000 mężczyzn^e. **16** Potem powiedział:

„Szczęką osła ich zabiłem –
jeden stos, dwa stosy!

Szczęką osła – 1000 mężczyzn^f.”

15:8 *Lub „zabijał ich, rzucając nogi na uda”. *Lub „rozpadlinie”. 15:10, 12 *Lub „związać”. 15:11 *Lub „rozpadliny”.

17 Zaraz potem wyrzucił tę szczękę i nazwał to miejsce Ramat-Lechi^a. **18** Ponieważ bardzo chciało mu się pić, zawołał do Jehowy: „Ty zapewniłeś swojemu słudze to wielkie zwycięstwo. Czy więc teraz miałbym umrzeć z pragnienia i wpaść w ręce tych nieobrzezańców?”. **19** Wtedy Bóg rozszczępił wgłębienie, które było w Lechi, i wypłynęła z niego woda^b. Kiedy Samson się napił, wróciły mu siły^c i odżył. Dlatego nazwał to miejsce En-Hakkore^d. Jest ono w Lechi po dziś dzień.

20 W okresie dominacji Filistynów Samson był sędzią w Izraelu przez 20 lat^e.

16 Kiedy pewnego razu Samson poszedł do Gazy, zobaczył tam prostytutkę i do niej zaszedł. **2** Wtedy powiadomiono Gazejczyków: „Samson tu przyszedł!”. Otoczyli więc to miejsce i całą noc zachowywali się cicho, czując na niego w zasadzce w bramie miasta. Mówili: „Rano go zabijemy”.

3 Samson jednak leżał tam do północy. A o północy wstał i chwycił wrota bramy miejskiej oraz dwa boczne słupy, i wyrwał je razem z zasuwą. Następnie włożył je sobie na ramiona i zaniósł na szczyt góry, która jest naprzeciw Hebronu.

4 Po jakimś czasie zakochał się w Dalili^d, kobiecie z Doliny Soreku^e. **5** Wtedy przyszli do niej władcy filistyńscy i powiedzieli: „Wyciągnij od niego^e, co daje mu taką wielką siłę i jak moglibyśmy go pokonać i zwią-

15:17 ^aNazwa ta znaczy „wzgórze szczęki”. 15:19 ^bDosł. „duch”. ^cNazwa ta znaczy „źródło wołającego”. 16:4 ^dLub „Wadi Sorek”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”.

ROZDZ. 15

a Sdz 15:9

b Wj 17:6

c Rdz 49:16
Sdz 2:16
Sdz 13:1, 5
Sdz 16:31
Heb 11:32

ROZDZ. 16

d Sdz 16:18

e Sdz 14:15

szpalta 2

a Sdz 15:14

b Sdz 16:9

c Sdz 16:7, 11

zać, żeby go ujarzmić. Każdy z nas da ci za to po 1100 srebrników”.

6 Potem Dalila powiedziała do Samsona: „Powiedz mi, proszę, skąd się bierze twoja wielka siła. Czym cię można związać i ujarzmić?”. **7** Samson jej odrzekł: „Jeśli zostanę związany siedmioma nowo zrobionymi cięciwami^a, których jeszcze nie wysuszono, to osłabnę i będę jak zwykły człowiek”. **8** Władcy filistyńscy przynieśli jej więc siedem nowo zrobionych cięciw, których jeszcze nie wysuszono, a ona go nimi związała. **9** Potem zaczaili się w innej izbie, podczas gdy ona zawołała: „Samsonie, Filistyni są tutaj!”. Wtedy on rozerwał cięciwy tak łatwo jak przypaloną lnianą nicią^a. I nie poznano tajemnicy jego siły.

10 A Dalila powiedziała do Samsona: „Zwiodłeś mnie^a i okłamałeś. Powiedz mi teraz, proszę, czym można cię związać”. **11** On jej odrzekł: „Jeśli mnie zwiążą nowymi powrozami, których jeszcze nie używano do żadnej pracy, to osłabnę i będę jak zwykły człowiek”. **12** Dalila wzięła więc nowe powrozy i go nimi związała, po czym zawołała: „Samsonie, Filistyni są tutaj!”. (Przez cały ten czas czyhano na niego w innej izbie). Wtedy on zerwał powrozy z ramion jak nici^b.

13 Potem Dalila powiedziała do Samsona: „Do tej pory zwodziłeś mnie i okłamywałeś^c. Powiedz mi, czym można cię związać”. Wówczas jej rzekł:

16:7 ^aLub „siedmioma świeżymi ścięgna-
mi”. 16:9 ^aLub „przypalony sznurek z pakul”. 16:10 ^aLub „zakpiłeś ze mnie”.

„Oslabnę, jeśli spleciesz siedem moich warkoczy z nicią osnowy”. **14** Ona więc tak zrobiła i docisnęła je mieczykiem tkackim, po czym zawołała: „Samsonie, Filistyni są tutaj!”. Wtedy on się zbudził, wyciągnął mieczyk tkacki i wyrwał nić osnowy.

15 Na to Dalila powiedziała do Samsona: „Jak możesz mówić: „Kocham cię”^a, skoro sercem nie jesteś ze mną? Już trzy razy mnie zwiodłeś i mi nie powiedziałeś, co jest źródłem twojej wielkiej siły”^b. **16** A ponieważ dzień w dzień zrzedziła i wywierała na niego presję, stracił cierpliwość i miał już tego wszystkiego dosyć^c. **17** Otworzył więc przed nią serce i powiedział: „Nigdy nie ścinano mi włosów^{*}, bo od urodzenia[#] jestem Bożym nazirejczykiem^d. Gdyby mi je ścięto, straciłbym swoją siłę i osłabł – stałbym się jak wszyscy inni ludzie”.

18 Gdy Dalila zobaczyła, że Samson się przed nią otworzył, natychmiast poinformowała władców filistyńskich: „Przyjdźcie teraz, bo otworzył przede mną serce”. Oni więc przyszedli do niej i przynieśli pieniądze. **19** A ona uśpiła go na swoich kolanach. Następnie przywołała pewnego mężczyznę i kazała mu ściąć siedem warkoczy z głowy Samsona. Od tej pory miała nad nim przewagę, bo jego siła go opuszczała. **20** Wtedy zawołała: „Samsonie, Filistyni są tutaj!”. On się zbudził i powiedział do siebie: „Wyjdę z tego jak poprzednio^f i się uwolnię”. Nie wiedział

16:16 ^{*}Lub „jego dusza zniecierpliwiała się na śmierć”. **16:17** ^{*}Lub „brzytwą nigdy nie dotknęła mojej głowy”. [#]Dosł. „od łona matki”.

ROZDZ. 16

a Sdz 14:16

b Sdz 16:7
Sdz 16:11
Sdz 16:13

c Sdz 14:17

d Lb 6:5
Sdz 13:5, 7

e Sdz 16:5

f Sdz 16:9
Sdz 16:12
Sdz 16:14

szpalta 2

a Sdz 13:5

b 1Sm 5:4

c Sdz 15:4, 5

d Sdz 15:7, 8
Sdz 15:15, 16

e Heb 11:32

f Sdz 14:5, 6
Sdz 14:19
Sdz 15:14

g Sdz 16:21

jednak, że Jehowa go opuścił. **21** Wówczas Filistyni go pojмали i wyłupili mu oczy. Następnie zaprowadzili go do Gazy i zakuli w podwójne miedziane kajdany. Tam musiał mleć ziarno w więzieniu. **22** Tymczasem włosy, które mu wcześniej ścięto, zaczęły odrastać^a.

23 Później władcy filistyńscy zebrali się, żeby złożyć wielką ofiarę swojemu bogu Dagonowi^b i świętować, bo mówili: „Nasz bóg wydał w nasze ręce Samsona, naszego wroga!”. **24** Kiedy Filistyni go^{*} zobaczyli, zaczęli wystawiać swojego boga i mówili: „Nasz bóg wydał w nasze ręce naszego wroga – tego, który pustoszył nam ziemię^c i zabił tak wielu z nas”^d.

25 Ponieważ byli w radosnym nastroju, powiedzieli: „Przeprowadźcie Samsona, żeby nas trochę zabawił”. Sprowadzono więc Samsona z więzienia, żeby zabawił zebranych, i kazano mu stanąć między kolumnami. **26** Wtedy Samson powiedział do chłopca, który go trzymał za rękę: „Pozwól mi dotknąć kolumn, które podtrzymują ten budynek, żebym mógł się o nie oprzeć”. **27** (Budynek był pełen ludzi. Znajdowali się tam wszyscy władcy filistyńscy, a na dachu było jakieś 3000 mężczyzn i kobiet, którzy przyglądali się, jak Samson ich zabawia).

28 Potem Samson^e zawołał do Jehowy: „Wszzechwładny Panie, Jehowo, proszę, przypomnij sobie o mnie. Boże, wzmocnij mnie^f, proszę, jeszcze ten jeden raz i daj mi się zemścić na Filistynach chociaż za jedno z dwojga moich oczu”^g.

16:24 ^{*}Najwyraźniej chodzi o bożka.

29 Następnie oparł się o dwie środkowe kolumny, które podtrzymywały budynek—na jednej położył prawą rękę, a na drugiej lewą. **30** I zawołał: „Niech umrę* razem z Filistynami!”. Potem z całej siły pchnął kolumny, tak iż budynek zawalił się na władców filistyńskich i wszystkich innych ludzi, którzy w nim byli^a. W ten sposób Samson zabił więcej wrogów w chwili swojej śmierci niż za życia^b.

31 Później przyszli jego bracia i wszyscy krewni jego ojca i zabrali ciało Samsona. Pochowali je w grobowcu ojca Samsona, Manoacha^c, między Corą^d a Esztaolem. Samson był sędzią w Izraelu przez 20 lat*.

17 W górzystym regionie Efraima^f żył pewien człowiek o imieniu Micheasz. **2** Ktoregoś razu powiedział do swojej matki: „Czy pamiętasz, jak ukradziono ci 1100 srebrników i jak w mojej obecności przekleślasz złodzieja? To srebro jest u mnie. Ja je wziąłem”. Jego matka odrzekła: „Niech Jehowa błogosławi mojemu synowi”. **3** Oddał więc matce te 1100 srebrników, ale ona powiedziała: „To srebro poświęcę Jehowie. Użyj go do zrobienia rzeźbionej figury i metalowego posągu^g. Tym samym srebro zostanie się twoje”.

4 Gdy więc zwrócił matce srebrniki, wzięła 200 z nich i dała rzemieślnikowi obrabiającemu srebro. Ten wyrzeźbił figurę i odlał metalowy posąg, i umieszczono je w domu Micheasza. **5** Micheasz miał własne sanktuarium z bożkami. Wykonał efod^h i terafim^{*i}, a jed-

16:30 *Lub „moja dusza umrze”. **17:5** *Lub „bożki domowe”.

ROZDZ. 16

a Sdz 16:27

b Sdz 14:19
Sdz 15:7, 8
Sdz 15:15, 16

c Sdz 13:8

d Sdz 13:2

e Sdz 2:16
Sdz 15:20

ROZDZ. 17

f Joz 17:14, 15

g Wj 20:4
Kpl 26:1
Pwt 27:15h Wj 28:6
Sdz 8:27

i Rdz 31:19

szpalta 2

a Lb 3:10
Pwt 12:11, 13
2Kn 13:8, 9

b 1Sm 8:4, 5

c Sdz 21:25

d Mi 5:2

e Lb 3:45
Joz 14:3
Joz 18:7

f Sdz 17:1, 5

g Lb 3:10
Sdz 17:5

ROZDZ. 18

h Sdz 8:23
1Sm 8:4, 5

i Joz 19:40

j Joz 19:47, 48
Sdz 1:34

nego ze swoich synów ustanowił kapłanem^{*a}. **6** W tamtych czasach nie było w Izraelu króla^b. Każdy robił to, co uważał za słuszne^{*c}.

7 A w Betlejem^d w Judzie mieszkał przez jakiś czas pewien młody Lewita^e z rodziny Judy*. **8** Wyruszył on z tego miasta, żeby rozejrzeć się za innym miejscem zamieszkania. W trakcie podróży przybył w górzysty region Efraima, do domu Micheasza^f. **9** Wtedy Micheasz go zapytał: „Skąd przybywasz?”. Ten odrzekł: „Jestem Lewitą z Betlejem w Judzie i idę znaleźć sobie inne miejsce, gdzie mógłbym zamieszkać”. **10** Na to Micheasz mu zaproponował: „Zostań u mnie i służ mi za doradcę* i kapłana. Będę ci dawał 10 srebrników rocznie oraz komplet szat i wyżywienie”. Lewita wszedł więc do jego domu. **11** Zgodził się mieszkać u Micheasza i stał się dla niego jak jeden z jego synów. **12** Ponadto Micheasz ustanowił tego Lewitę kapłanem^{*g}. Zamieszkał on więc w jego domu. **13** Wtedy Micheasz powiedział: „Teraz wiem, że Jehowa będzie dla mnie dobry, bo ten Lewita został moim kapłanem”.

18 W tamtych czasach nie było w Izraelu króla^h. Plemię Danaⁱ szukało wtedy miejsca do zamieszkania, bo jeszcze nie wzięło na własność dziedzictwa wśród plemion Izraelaⁱ.

17:5 *Dost. „napelnił rękę jednego ze swoich synów, żeby został jego kapłanem”. **17:6** *Dost. „co w jego oczach było słuszne”. **17:7** *Może chodzić po prostu o to, że mieszkał na terytorium Judy. **17:10** *Dost. „ojca”. **17:12** *Dost. „napelnił rękę Lewity, żeby został jego kapłanem”.

2 Danici wysłali pięciu członków swojego plemienia, dzielnych mężczyzn z Cory i Esztaolu^a, żeby poszli na przespziegi i zbadali ziemię. Powiedzieli im: „Idźcie zbadać tę ziemię”. Gdy dotarli oni w górzisty region Efraima, do domu Micheasza^b, zatrzymali się tam na noc. **3** Kiedy byli blisko domu Micheasza, rozpoznali głos* tego młodego Lewity. Podeszli do niego i zapytali: „Kto cię tu sprowadził? Co tutaj robisz i co cię tu trzyma?”. **4** On opowiedział im, co zrobił dla niego Micheasz, i dodał: „Najął mnie, żebym służył mu za kapłana”^c. **5** Wtedy go poprosili: „Zechciej zapytać Boga, czy nasza podróż się uda”. **6** A kapłan powiedział: „Idźcie w pokoju. Jehowa jest z wami tam, gdzie idziecie”.

7 Tych pięciu mężczyzn udało się więc w drogę i przybyło do Lais^d. Zobaczyli oni, że mieszka tam lud, który tak jak Sydończycy polega na samym sobie. Jest spokojny, niczego nie podejrzewa^e i nie ciemieży go żaden zdobywca. Mieszkańcy Laisz byli daleko od Sydończyków i nie utrzymywali kontaktów z żadnym innym ludem.

8 Kiedy zwiadowcy wrócili do swoich braci w Corze i Esztaolu^f, ci ich zapytali: „Jak poszło?”. **9** Oni odpowiedzieli: „Wyruszmy przeciwko tamtym ludziom, bo zobaczyliśmy, że ich ziemia jest bardzo dobra. Nie ma co się wahać. Nie zwlekajcie! Wkroczcie do tej ziemi i weźcie ją na własność. **10** Gdy tam wkroczycie, zastaniecie lud, który niczego nie podejrzewa^g i mieszka na rozległym terenie. Jest to miejsce,

18:3 *Lub „akcent”.

ROZDZ. 18

a Joz 19:41, 48

b Sdz 17:1, 5

c Sdz 17:9, 10

d Joz 19:47, 48
Sdz 18:29

e Sdz 18:27

f Joz 15:20, 33
Sdz 18:2

g Sdz 18:7, 27

szpalta 2

a Wj 3:8
Pwt 8:7-9

b Sdz 18:2

c 1Sm 7:1

d Sdz 13:24, 25

e Sdz 17:1, 5

f Sdz 18:2
Sdz 18:29

g Pwt 27:15
Sdz 17:4, 5

h Sdz 17:7, 12
Sdz 18:30

i Sdz 18:11

j Sdz 18:2

k Wj 28:6
Sdz 8:27

l Rdz 31:19

m Kpl 19:4
Pwt 27:15
Sdz 17:3-5

n Sdz 17:12

o Sdz 17:12

gdzie niczego nie brakuje, i Bóg wydał je w wasze ręce”^a.

11 Wtedy z Cory i Esztaolu^b wyruszyło 600 uzbrojonych Danitów. **12** Doszli w pobliże Kiriath-Jearim^c w Judzie i tam rozłożyli się obozem. Dlatego to miejsce, znajdujące się na zachód od Kiriath-Jearim, po dziś dzień nosi nazwę Machane-Dan^{*d}. **13** Stamtąd udali się w górzisty region Efraima i doszli do domu Micheasza^e.

14 Pięciu mężczyzn, którzy poprzednio ruszyli na przespziegi do ziemi Laisz^f, odezwano się do swoich braci: „Czy wiecie, że w tych domach jest efod, terafim*, rzeźbiona figura i metalowy posąg?”^g Zastanówcie się, co można by z tym zrobić”. **15** Wszyscy więc się tam zatrzymali i tych pięciu mężczyzn zaszło do domu młodego Lewity^h, obok domu Micheasza, i zapytało, jak mu się wiedzie. **16** Tymczasem 600 uzbrojonych Danitówⁱ stało przy bramie. **17** Następnie tych pięciu, którzy wcześniej ruszyli na przespziegi^j, poszło zabrać rzeźbioną figurę, efod^k, terafim*ⁱ i metalowy posąg^m. (Kapłanⁿ stał wtedy przy bramie z 600 uzbrojonymi wojownikami). **18** Weszli oni do domu Micheasza i zabrali rzeźbioną figurę, efod, terafim* i metalowy posąg. Na to kapłan zapytał: „Co robiecie?”. **19** Ale oni mu powiedzieli: „Milcz. Ani słowa!”^{*} Chodź z nami, żeby zostać naszym doradcą^l i kapłanem. Co jest lepsze: żebyś był kapłanem w domu tylko jednego człowieka^o czy żebyś został kap-

18:12 *Nazwa ta znaczy „obóz Dana”.

18:14, 17, 18 *Lub „bożki domowe”.

18:19 *Dośl. „położ sobie rękę na ustach”. *Dośl. „ojcem”.

łanem rodu, a nawet całego plemienia w Izraelu?"^a. **20** Spodobało się to kapłanowi, więc wziął efod, terafim* i rzeźbioną figurę^b i odszedł z tymi ludźmi.

21 Potem ruszyli oni w dalszą drogę i wysunęli przed siebie dzieci, zwierzęta i to, co mieli cennego. **22** Kiedy oddalili się na pewną odległość od domu Micheasza, mężczyźni mieszkający w jego sąsiedztwie skrzyknęli się i dogonili Danitów. **23** Zawołali na nich, a ci się odwrócili i powiedzieli do Micheasza: „O co chodzi? Po co to zbiegowisko?”. **24** On odrzekł: „Zabraliście bogi, które zrobiłem, i odeszłście z moim kapłanem. Co mi pozostało? Jak możecie pytać, o co chodzi?!” **25** Danici odpowiedzieli: „Nie podnoś na nas głosu, bo w przeciwnym razie mogą cię zaatakować rozgniewani ludzie^a, a to kosztowałoby cię życie^a twoje i twoich domowników”. **26** W rezultacie Danici poszli swoją drogą, a Micheasz, widząc, że są od niego silniejsi, ruszył z powrotem do domu.

27 Gdy Danici zabrali to, co wykonał Micheasz, jak również jego kapłana, udali się do Lais^c, gdzie mieszkali spokojni ludzie, którzy niczego nie podejrzewali^d. Danici pozabijali ich mieczem, a miasto spalili. **28** Nie było nikogo, kto by przyszedł na ratunek miastu, bo leżało ono daleko od Sydonu i jego mieszkańcy nie utrzymywali kontaktów z żadnym innym ludem. Miasto to znajdowało się na nizinie* należącej do

18:20 *Lub „bożki domowe”. **18:25** *Lub „ludzie o rozgoryczonych duszy”. *Lub „duszę”. **18:28** *Lub „dolinnej równinie”.

ROZDZ. 18
a Sdz 18:30

b Sdz 17:4, 5

c Joz 19:47, 48
Sdz 18:29

d Sdz 18:7, 10

szpalta 2

a Lb 13:17, 21

b Joz 19:47, 48
Sdz 20:1
1Kl 4:25
1Kl 12:28, 29

c Rdz 30:6
Rdz 32:28

d Sdz 18:7

e Sdz 17:1, 4
Sdz 18:18

f Sdz 17:12

g Wj 2:21, 22

h Wj 40:2
Joz 18:1
1Sm 1:3

ROZDZ. 19
i 1Sm 8:4, 5

j Joz 17:14, 15

k Rdz 35:19
Mi 5:2

Bet-Rechob^a. Potem Danici odbudowali je i w nim zamieszkali. **29** Nazwali je Dan^b—od imienia swojego przodka Dana, który się urodził Izraelowi^c. Ale przedtem nazywało się ono Lais^d. **30** Potem Danici postavili sobie tę rzeźbioną figurę^e, a Jonathan^f, syn Gerszoma^g, syna Mojżesza, oraz jego potomkowie byli kapłanami dla plemienia Dana aż do dnia, gdy mieszkańcy tych terenów trafili do niewoli. **31** A rzeźbiona figura wykonana przez Micheasza, którą sobie postavili, stała tam przez wszystkie dni, gdy dom prawdziwego Boga był w Szilo^h.

19 W czasach, kiedy nie było w Izraelu króla^a, pewien Lewita, który mieszkał w odległej części górzystego regionu Efraima^a, wziął sobie nałożnicę* z Betlejem^k w Judzie. **2** Ale ona nie była mu wierna. Zostawiła go i wróciła do domu swojego ojca w Betlejem w Judzie. Spędziła tam cztery miesiące. **3** Potem jej mąż poszedł do niej, żeby przekonać ją do powrotu. Wziął ze sobą sługę i dwa osły. Gdy przyszedł, przyległa go do domu ojca. Jej ojciec ucieszył się na widok zięcia **4** i przekonał go, żeby się u niego zatrzymał na trzy dni. Potem jedli i pili, i Lewita tam nocował.

5 Kiedy czwartego dnia wstali wcześnie rano, żeby ruszyć w drogę, ojciec tej młodej kobiety powiedział do zięcia: „Zjedz coś, żeby nabrać sił^a, a potem pojdziecie”. **6** Usiedli więc obaj i zaczęli jeść i pić. Potem ojciec tej młodej kobiety powiedział do Lewity: „Proszę, zostań

19:1 *Zob. Słowniczek pojęć. **19:5** *Lub „pokrzepić serce”.

na noc i czuj się swobodnie^a.
7 On jednak wstał, żeby ruszyć w drogę. Wtedy jego teść zaczął go usilnie prosić i ten znowu tam przenocował.

8 Gdy piątego dnia Lewita wstał wcześniej rano, żeby wybrać się w podróż, ojciec tej młodej kobiety powiedział do niego: „Proszę, zjedz coś, żeby nabrać sił^a”. I obaj jedli, i zwlekali, aż zrobiło się późno.

9 Kiedy Lewita wstał, żeby ruszyć w drogę razem ze swoją nałożnicą i swoim sługą, jego teść, ojciec tej młodej kobiety, powiedział: „Już prawie wieczór. Proszę, zostańcie na noc, bo dzień się kończy. Przenocuj tu i czuj się swobodnie. Jutro możecie wcześniej wstać i udać się w podróż do domu^a”.
10 Jednak Lewita nie chciał znowu zostawać na noc, dlatego wstał, ruszył w drogę i dotarł aż do Jebus, czyli Jerozolimy^a. Miał ze sobą dwa osiodłane osły oraz nałożnicę i sługę.

11 Kiedy byli blisko Jebus, dzień chylił się już ku końcowi. Sługa więc odezwał się do swojego pana: „Może zatrzymamy się w tym mieście Jebusytów i w nim przenocujemy?”.
12 Ale jego pan odpowiedział: „Nie powinniśmy się zatrzymywać w obcym mieście, którego mieszkańcy nie są Izraelitami. Pójdziemy aż do Gibeł^b”.
13 Następnie dodał: „Chodźmy, spróbujmy dotrzeć do Gibeł albo Ramy. Zanocujemy w jednej z tamtych miejscowości^c”.
14 Szli więc dalej. Gdy byli blisko Gibeł, która należy do plemienia Beniamina, słońce już zachodziło.

19:6 ^aLub „niech twoje serce będzie w dobrym nastroju”. **19:8** ^aLub „pokrzepić serce”. **19:9** ^aDośl. „namiotu”.

ROZDZ. 19

a Joz 15:8, 63
 Joz 18:28
 Sdz 1:8

b Joz 18:28

c Joz 18:21, 25

szpalta 2

a Rdz 19:2

b Sdz 19:1

c Joz 18:21, 28

d Sdz 19:1, 2

e Rdz 24:32

f Rdz 18:5
 Rdz 19:3

g Rdz 19:4, 5
 Kpl 20:13
 Rz 1:27
 1Kor 6:9, 10
 Judy 7

15 Zatrzymali się więc i weszli do Gibeł, żeby tam przenocować. Usiedli na placu miejskim, ale nikt nie zabrał ich do domu na nocleg^a.
16 W końcu wieczorem wracał z pracy w polu pewien stary człowiek. Pochodził on z górzystego regionu Efraima^b i mieszkał w Gibeł od jakiegoś czasu. A mieszkańcy tego miasta byli Beniaminitami^c.
17 Kiedy popatrzył na plac miejski, zobaczył wędrowca i go zapytał: „Dokąd idziesz i skąd przybywasz?”.
18 On odrzekł: „Podróżujemy z Betlejem w Judzie do odległej części górzystego regionu Efraima, skąd pochodzę. Udałem się do Betlejem w Judzie^d, a teraz idę do domu Jehowy^e. Nikt jednak nie chce mnie przyjąć pod swój dach”.
19 Mamy wystarczająco dużo słomy i paszy dla swoich osłów^e, a także chleba^f i wina dla mnie, dla tej kobiety i dla naszego sługi. Niczego nie brakuje”.
20 Ale stary człowiek powiedział: „Pokój tobie! Pozwól, że ja zadbam o wszystko, czego potrzebujesz. Tylko nie nocuj na placu”.
21 Potem zaprowadził go do swojego domu i dał osłom paszę. Następnie umyli stopy i zaczęli jeść i pić.

22 Kiedy tak miło spędzali czas, pewni podli mężczyźni z miasta otoczyli dom, który należał do starego człowieka, i zaczęli walić do drzwi. Domagali się od niego: „Wyprowadź mężczyznę, który przyszedł do twojego domu, żebyśmy mogli uprawiać z nim seks”^g.
23 Wtedy właściciel domu wyszedł i powiedział: „Nie, moi bracia, nie róbcie nic złego. Proszę was! Ten człowiek jest moim gościem. Nie

19:18 ^aMożliwe też „a usługuję w domu Jehowy”.

dopuszczajcie się tej odrażającej rzeczy. **24** Jest tu moja córka, będąca dziewicą, oraz nałożnica tego człowieka. Wyprowadzę je, a wy—jeśli musicie—możecie je upokorzyć^a. Ale nie wolno wam postąpić tak odrażająco wobec tego człowieka”.

25 Jednak ci mężczyźni nie chcieli go słuchać. Wtedy Lewita wziął swoją nałożnicę^b i ją do nich wyprowadził. A oni ją gwałcili i pastwili się nad nią przez całą noc aż do rana. Puścili ją, gdy zaczynało świtać. **26** Wcześniej rano ta kobieta przyszła i upadła przy wejściu do domu człowieka, u którego przebywał jej pan. Leżała tam, aż się rozwidniło. **27** Kiedy jej pan wstał rano i otworzył drzwi domu, żeby ruszyć w dalszą drogę, zobaczył, że jego nałożnica leży przy wejściu z rękami na progu. **28** Powiedział więc do niej: „Wstań. Chodźmy dalej”. Ale nie było żadnej odpowiedzi. Wtedy włożył tę kobietę na osła i poszedł do swojego domu.

29 Gdy tam dotarł, wziął nóż rzeźniczy i porozcinał ciało nałożnicy na 12 części. Potem rozłożył po jednej części do każdego plemienia Izraela. **30** Wszyscy, którzy to zobaczyli, mówili: „Czegoś takiego nigdy nie popełniono ani nie widziano od dnia, gdy Izraelici wyszli z Egiptu, aż po dziś dzień. Przemyślcie to^{*}, naradzcie się^c i powiedzcie, co robić”.

20 Wtedy zeszli się wszyscy mężczyźni z Izraela—z terenów od Dan^d do Beer-Szeby i z Gileadu^e—i jednomyślnie*

19:24 ^aLub „a wy możecie je wykorzystać i zrobić to, co w waszych oczach jest dobre”. **19:30** ^aLub „rozważcie to w swoich sercach”. **20:1, 8** ^aDosł. „jak jeden mąż”.

ROZDZ. 19
a Rdz 19:6-8

b Sdz 19:2

c Sdz 20:7

ROZDZ. 20
d Joz 19:47, 48
Sdz 18:29

e Joz 22:9

szpalta 2
a 1Sm 7:5
1Sm 10:17
2Kl 25:23

b Sdz 20:17
2Sm 24:9

c Sdz 19:22

d Sdz 19:1, 2

e Sdz 19:12, 14

f Sdz 19:25, 26

g Sdz 19:29

h Sdz 19:30

i Sdz 20:18
Prz 16:33

zgrupowali się przed Jehową w Micpie^a. **2** A przełożeni ludu i wszystkie plemiona izraelskie zajęli swoje miejsca na tym zgromadzeniu^{*} ludu Bożego—400 000 pieszych wojowników uzbrojonych w miecze^b.

3 Tymczasem Beniaminici dowiedzieli się, że izraelscy mężczyźni udali się do Micpy.

Na tym spotkaniu mężczyźni z Izraela zapytali: „Jak doszło do tego okropnego wydarzenia?”^c. **4** Na to Lewita^d, który był mężem zamordowanej kobiety, powiedział: „Przyszedłem ze swoją nałożnicą^{*} do Gibe^e, która należy do plemienia Beniamina, żeby przenocować. **5** A mieszkańcy^{*} Gibe^e wystąpili przeciwko mnie i nocą otoczyli dom. To mnie chcieli zabić, ale zamiast tego gwałcili moją nałożnicę i ona umarła^f. **6** Porozcinałem więc jej ciało i rozelałem jego części po całej ziemi izraelskiej^g, bo w Izraelu popełniono tak haniebny i odrażający czyn. **7** Teraz wy, wszyscy Izraelici, powiedzcie, co robić”^h.

8 Wtedy wszyscy wstali i jednomyślnie^{*} oświadczyli: „Nikt z nas nie pójdzie do swojego namiotu ani nie wróci do swojego domu. **9** Z Gibeą zrobimy tak: Wyruszymy przeciwko niej według tego, co wskaże losⁱ. **10** Ze wszystkich plemion Izraela wybierzemy 10 mężczyzn spośród 100, 100 spośród 1000 i 1000 spośród 10 000, żeby zebrali żywność dla wojaka. Dzięki temu będzie można wyruszyć przeciw Beniaminitom z Gibe^e, bo dopuścili się w Izraelu tego odrażającego czynu”. **11** W ten sposób wszyscy

20:2 ^aLub „w zborze”. **20:4** ^aZob. Słowniczek pojęć. **20:5** ^aMożliwe też „władcy”.

izraelscy mężczyźni sprzymierzyli się* przeciw temu miastu.

12 Następnie plemiona Izraela wysłały posłańców do wszystkich Beniaminitów z następującą wiadomością: „Jak to możliwe, że popełniono wśród was taką okropność? **13** Wydajcie tych podłych mężczyzn z Gibeia^a, żebyśmy mogli ich zabić i usunąć zło z Izraela”^b. Ale Beniaminita nie chcieli słuchać swoich izraelskich braci.

14 Potem zeszli się ze swoich miast do Gibeia, żeby walczyć z Izraelitami. **15** Z różnych miast powołano wtedy pod broń 26 000 Beniaminitów uzbrojonych w miecze, nie licząc 700 doborowych wojowników z Gibeia. **16** Pośród tego wojska było 700 doborowych wojowników leworęcznych. Każdy z nich miotał w procy kamienie i nie chybiał ani o włos.

17 A spośród Izraelitów spoza plemienia Beniamina powołano pod broń 400 000 mężczyzn uzbrojonych w miecze^c. Każdy z nich był doświadczonym wojownikiem. **18** Wstali oni i udali się do Betel, żeby poprosić Boga o radę^d. Zapytali: „Kto z nas ma wyruszyć na czele do walki z Beniaminitami?”. Na to Jehowa odpowiedział: „Na czele ma iść plemię Judy”.

19 Rano Izraelici wyszli i rozłożyli się obozem naprzeciw Gibeia.

20 Potem wyruszyli do walki z Beniaminitami. Stanęli przeciwko nim w szyku bojowym pod Gibeą. **21** A Beniaminita wyszli z Gibeia i tego dnia zabili 22 000 Izraelitów. **22** Mimo to wojownicy izraelscy okazali się odważni i znowu stanęli w szyku

ROZDZ. 20

a Sdz 19:22, 25

b Pwt 13:5
Pwt 17:7
Pwt 22:22
1Kor 5:6, 13

c Sdz 20:2

d Wj 28:30
Lb 27:21
Sdz 20:27

szpalta 2

a Sdz 20:28

b Sdz 20:21

c Sdz 20:23

d 2Kor 20:3
Ezd 8:21

e Kpl 1:3

f Kpl 3:1

g Lb 27:21
Sdz 20:18h Wj 6:25
Lb 25:7

i Sdz 20:23

j Joz 8:3, 4

k Sdz 20:20, 22

l Sdz 20:36

bojowym w tym samym miejscu co pierwszego dnia. **23** Ponadto poszli do Betel i płakali przed Jehową aż do wieczora. Zapytali Jehowę: „Czy mamy jeszcze raz walczyć ze swoimi braćmi, Beniaminitami?”^a. Jehowa odpowiedział: „Wyruszenie przeciwko nim”.

24 Dlatego następnego dnia Izraelici ruszyli na Beniaminitów. **25** A Beniaminita wyszli z Gibeia, żeby się z nimi zmierzyć, i w tym drugim dniu zabili dalsze 18 000 Izraelitów^b uzbrojonych w miecze. **26** Wtedy wszyscy Izraelici poszli do Betel. Płakali i siedzieli tam przed Jehową^c, i pościli^d aż do wieczora. Ponadto złożyli Jehowie całopalenia^e oraz ofiary współuczestnictwa^f. **27** Potem poprosili Jehowę o radę^g, bo w tamtym okresie znajdowała się tam Arka Przymierza prawdziwego Boga. **28** Służbę przed nią pełnił^h wtedy Pinechas^h, syn Eleazara, syna Aarona. A Izraelici zapytali: „Czy mamy jeszcze raz wyruszyć do walki ze swoimi braćmi, Beniaminitami, czy nie?”ⁱ. Jehowa odpowiedział: „Wyruszenie, bo jutro wydam ich w wasze ręce”. **29** Wtedy Izraelici rozstawili wokół Gibeia ludzi czyhających w zasadzce^j.

30 A trzeciego dnia wyruszyli do walki z Beniaminitami i tak jak przedtem, stanęli w szyku przeciw Gibeik^k. **31** Kiedy Beniaminita wyszli zmierzyć się z tym wojskiem, zostali odciągnięci od miasta^l. Potem, tak jak poprzednio, zaatakowali i zabili niektórych wojowników na drodze prowadzącej do Betel i na drodze prowadzącej do Gibeia. Na otwartym polu

20:26 *Zob. Słowniczek pojęć. **20:28**

*Dost. „stał przed nią”.

20:11 *Dost. „zebrali się jak jeden mąż”.

poległo wtedy około 30 Izraelitów^a. **32** Beniaminici stwierdzili więc: „Przegrywają z nami, tak jak przedtem”^b. Ale Izraelici wcześniej ustalili między sobą: „Będziemy uciekać i odciągamy ich od miasta na drogi”. **33** Dlatego wszyscy ruszyli ze swoich miejsc i stanęli w szyku w Baal-Tamar, podczas gdy wojownicy izraelscy czyhający w pobliżu Gibeł wybiegli z zasadzki. **34** Tak oto 10 000 doborowych wojowników z całego Izraela znalazło się pod Gibeą i walka była ciężka. Beniaminici nie wiedzieli jednak, że wisi nad nimi klęska.

35 Jehowa rozgromił Beniaminitów^c na oczach Izraela. Tego dnia Izraelici zabili 25 100 Beniaminitów, z których wszyscy byli uzbrojeni w miecze^d.

36 Beniaminici sǳili, że pokonają Izraelitów, bo ci się przed nimi cofali^e. Izraelici cofali się jednak, bo wierzyli w skuteczność zasadzki, którą przygotowali przeciw Gibeł^f. **37** Czyhający w zasadzce działali szybko. Popędzili w kierunku Gibeł, zajęli całe miasto i zabili mieczem wszystkich mieszkańców.

38 A wojownicy izraelscy umówili się wcześniej, że ci, którzy będą w zasadzki atakować miasto, dadzą sygnał w postaci unoszącego się z niego dymu.

39 Kiedy podczas bitwy Izraelici zawrócili, Beniaminici początkowo ich zaatakowali i zabili około 30 wojowników izraelskich^g. Wtedy powiedzieli: „Wyraźnie widać, że przegrywają, tak jak podczas wcześniejszej bitwy”^h. **40** Ale z miasta zaczął się unosić jako sygnał słup dymu. Gdy Beniaminici się odwrócili, zobaczyli, że całe miasto stało w ogniu. **41** Izraelici przystą-

ROZDZ. 20

a Sdz 20:39

b Sdz 20:21, 25

c Sdz 20:28, 48

d Sdz 20:14, 15
Sdz 20:46

e Sdz 20:31

f Sdz 20:29

g Sdz 20:31

h Sdz 20:21, 25

szpalta 2

a Sdz 20:15

b Sdz 21:13

c Sdz 20:15, 35

ROZDZ. 21

d Sdz 20:1

e Sdz 21:18

f Sdz 20:18, 26

pili do kontrataku, a Beniaminici się przerazili, bo zrozumieli, że ponieśli klęskę. **42** Zaczęli więc uciekać przed Izraelitami w stronę pustkowia, ale nie zdołali ich zgubić. Do walki z Beniaminitami dołączyli wojownicy z pobliskich miast. **43** Izraelici okrążyli Beniaminitów i nie przerywali pościgu. Zabijali ich, aż znaleźli się pod Gibeą, po jej wschodniej stronie. **44** W rezultacie zginęło 18 000 Beniaminitów, sami dzielni wojownicy^a.

45 Wtedy reszta Beniaminitów zawróciła i zaczęła uciekać na pustkowie, ku skale Rimmon^b. A Izraelici zabili^c na drogach 5000 z nich i dalej ich ścigali aż do Gidomu, wskutek czego zabili jeszcze 2000. **46** Tego dnia zginęło w sumie 25 000^{*} Beniaminitów uzbrojonych w miecze^c. Wszyscy oni byli dzielnymi wojownikami. **47** Ale 600 wojowników uciekło na pustkowie, do skały Rimmon. Przebywali tam cztery miesiące.

48 A Izraelici zawrócili i w miastach należących do Beniaminitów zaczęli zabijać mieczem wszystkich, którzy pozostali – zarówno ludzi, jak i zwierzęta. Ponadto wszystkie miasta na swojej drodze spalili.

21 Izraelici złożyli w Micpie^d następującą przysięgę: „Nikt z nas nie da Beniaminicie swojej córki za żonę”^e. **2** Potem przyszli do Betel^f i siedzieli tam przed prawdziwym Bogiem aż do wieczora, wołając i gorzko płacząc. **3** I pytali: „Czemu, Jehowo, Boże Izraela, zdarzyło się wśród nas coś takiego? Czemu brakuje dzisiaj jednego z plemion izraelskich?”.

20:45 ^{*}Dost. „zebrali pokłosie”. 20:46

^{*}Prawdopodobnie liczba zaokrąglona.

4 Następnego dnia wstali wcześniej i zbudowali tam ołtarz, żeby złożyć całopalenia i ofiary współuczestnictwa^a.

5 Potem powiedzieli: „Kto spośród wszystkich plemion Izraela nie stawiał się na zgromadzenie przed Jehową?”. Bo wcześniej złożyli uroczystą przysięgę, że ten, kto by się nie stawiał przed Jehową w Micpie, ma bezwarunkowo zostać uśmiercony. 6 I smucili się tym, co spotkało ich braci, Beniaminitów. Mówili: „Dzisiaj jedno plemię zostało odcięte od Izraela. 7 Co zrobimy, żeby Beniaminici, którzy pozostali przy życiu, mieli żony? Przecież przysięgliśmy na Jehowę^b, że nie damy im za żony swoich córek”^c.

8 Wtedy spytali: „Kto spośród plemion Izraela nie przyszedł do Jehowy do Micpy?”^d. Okazało się, że do obozu, w którym urządzono zgromadzenie^e, nie przybył nikt z Jabesz-Gilead. 9 Kiedy policzono lud, zauważono, że z mieszkańców Jabesz-Gilead nie ma ani jednego. 10 Dlatego Izraelici posłali tam 12 000 najdzielniejszych wojowników, nakazując im: „Idźcie i zabijcie mieczem mieszkańców Jabesz-Gilead, nawet kobiety i dzieci^e. 11 Macie zrobić tak: Zabijcie^e wszystkich mężczyzn oraz każdą kobietę, która współżyła z mężczyzną”. 12 A oni znaleźli wśród mieszkańców Jabesz-Gilead 400 dziewczyn będących dziewicami. Przyprowadzili je więc do obozu w Szilo^f, które jest w ziemi Kanaan.

13 Potem cały zgromadzony tam lud posłał wiadomość Be-

21:4 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 21:8 *Lub „w którym był zbor”. 21:11 *Lub „przeznaczenie na zagładę”. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 21

a Kpl 3:1

b Kpl 5:4
Kpl 19:12
Mt 5:33

c Sdz 21:1, 18

d Sdz 20:1

e Sdz 21:5

f Joz 18:1

szpalta 2

a Sdz 20:46,
47

b Sdz 21:8, 12

c Sdz 21:6

d Kpl 19:12
Sdz 21:1

e Joz 18:1

f Sdz 21:12, 14

niaminitom, którzy przebywali na skale Rimmon^a, i ofiarował im pokój. 14 Wtedy Beniaminici powrócili. Izraelici dali im kobiety z Jabesz-Gilead^b, które pozostawili przy życiu, ale nie wystarczyło ich dla wszystkich Beniaminitów. 15 I lud smucił się tym, co spotkało plemię Beniamina^c, bo Jehowa oddzielił je od pozostałych plemion Izraela. 16 A starsi ludu zastanawiali się: „Co zrobimy, żeby pozostali Beniaminici też mieli żony, skoro wszystkie kobiety z plemienia Beniamina zostały wytracone?”. 17 Doszli więc do wniosku: „Ocalali Beniaminici dalej powinni mieć jakieś dziedzictwo, żeby z Izraela nie zostało wytracone żadne plemię. 18 Ale my, Izraelici, nie możemy dać im swoich córek za żony, bo przysięgliśmy: „Przeklęty ten, kto da żonę Beniaminiciom”^d.

19 Powiedzieli więc: „W Szilo^e—na północ od Betel, na wschód od drogi, która biegnie z Betel do Szechem, i na południe od Lebony—co roku odbywa się święto Jehowy”. 20 Dlatego nakazali Beniaminitom: „Idźcie i zaczajcie się w winnicach. 21 Kiedy zobaczycie, że wychodzą z Szilo młode kobiety^e, by tańczyć w kręgach, wybiegnijcie z winnic i niech każdy z was porwie dla siebie żonę spośród tych młodych kobiet z Szilo. Potem wróćcie na terytorium swojego plemienia. 22 A gdyby ich ojcowie lub ich bracia przyszli ze skargą przeciwko nam, wtedy im powiemy: „Okażcie nam życzliwość ze względu na Beniaminitów, bo na wojnie nie zdołaliśmy zdobyć żony dla każdego z nich^f. Wy też

21:21 *Dosł. „córki”.

nie mogliście im ich dać, nie łamiąc swojej przysięgi!”^a.

23 I Beniaminici tak właśnie zrobili. Każdy z nich wprowadził dla siebie żonę spośród tańczących kobiet. Potem wrócili do swojego dziedzictwa, odbudowali swoje miasta^b i w nich zamieszkali.

ROZDZ. 21

a Sdz 21:1, 18

b Sdz 20:48

szpalta 2

a Sdz 17:6
1Sm 8:4, 5

SĘDZIÓW 21:23 do RUT 1:7

24 Wówczas Izraelici rozeszli się stamtąd. Wrócili do swoich plemion i swoich rodzin, każdy—do swojego dziedzictwa.

25 W tamtych czasach nie było w Izraelu króla^a. Każdy robił to, co uważał za słuszne^{*}.

21:25 *Dosl. „co w jego oczach było słuszne”.

KSIĘGA

RUT

ZARYS TREŚCI

- 1 Rodzina Elimelecha przenosi się do Moabu (1, 2)
Noemi, Orpa i Rut zostają wdowami (3-6)
Rut lojalna wobec Noemi i jej Boga (7-17)
Noemi wraca do Betlejem razem z Rut (18-22)
- 2 Rut zbiera pokłosie na polu Boaza (1-3)
Rut poznaje Boaza (4-16)

Rut opowiada Noemi o życzliwości Boaza (17-23)

- 3 Noemi udziela Rut wskazówek (1-4)
Rut i Boaz na klepisku (5-15)
Rut wraca do Noemi (16-18)
- 4 Boaz zostaje wykupicielem (1-12)
Boazowi i Rut rodzi się Obed (13-17)
Rodowód Dawida (18-22)

1 Zdarzyło się w dniach, gdy sprawiedliwość wymierzali^{*} sędziowie^a, że w kraju nastała klęska głodu. Wtedy z Betlejem^b w Judzie wyruszył pewien mężczyzna z żoną i dwoma synami, żeby się osiedlić w Moabie^c. **2** Miał na imię Elimelech^{*}, jego żona miała na imię Noemi^d, a synowie—Machlon^e i Kilion^f. Byli to Efratejczycy z Betlejem w Ju-

ROZDZ. 1

a Sdz 2:16

b Mi 5:2

c Rdz 19:36, 37
Pwt 2:9
Sdz 3:30

szpalta 2

a Mt 1:5

dzie. W końcu przybyli do Moabu i tam zamieszkali.

3 Po pewnym czasie Elimelech, mąż Noemi, zmarł i została ona z dwoma synami. **4** Później mężczyźni ci wzięli sobie za żony Moabitki. Jedna miała na imię Orpa, a druga—Rut^a. I mieszkali tam jakieś 10 lat. **5** Potem zmarli również Machlon i Kilion, tak iż Noemi została bez obydwu synów i bez męża. **6** Kiedy więc usłyszała w Moabie, że Jehowa zwrócił uwagę na swój lud i dał mu chleb, wybrała się w drogę powrotną, a z nią jej synowe.

7 Tak oto Noemi opuściła z synowymi miejsce, gdzie

1:1 *Dosl. „gdy sądzili”. ^aDosl. „na polach Moabu”. 1:2 *Imię to znaczy „mój Bóg jest królem”. ^bImię to znaczy „moja rozkosz”. ^cImię to może pochodzić od hebr. słowa oznaczającego „osłabnąć; zachorować”. ^dImię to znaczy „upadający; dobiegający kresu”.

mieszkała. Gdy szły drogą do ziemi judzkiej, **8** rzekła do nich obu: „Idźcie, wracajcie do domów swoich matek. Niech Jehowa okaże wam lojalną miłość^a, tak jak wy okazywałyście ją swoim zmarłym mężom oraz mnie. **9** Niech Jehowa sprawi^{*}, żeby każda z was znalazła bezpieczne schronienie[#] w domu swojego męża^b. Potem me ucałowała, a one zaczęły głośno płakać. **10** I mówiły do niej: „Nie! Pójdziemy z tobą do twojego ludu”. **11** Ale Noemi powiedziała: „Wróćcie, moje córki. Cemu miałybyście iść ze mną? Czy zdołam jeszcze urodzić synów, którzy mogliby zostać waszymi mężami?^c **12** Wróćcie, moje córki. Idźcie, bo jestem już za stara, żeby wyjść za męża. A nawet gdybym mogła mieć nadzieję, że jeszcze dziś znajdę męża i że urodzę synów, **13** czy czekałybyście na nich, aż dorosną? Czy z ich powodu pozostawiałbyście niezamężne? Nie, moje córki, ze względu na was odczuwam wielką gorycz, bo Jehowa^{*} zwrócił się przeciwko mnie^d”.

14 One znów głośno się rozpląkały, po czym Orpa ucałowała teściową i odeszła. Natomiast Rut z nią została. **15** Noemi powiedziała więc: „Spójrz! Twoja owdowiała szwagierka poszła z powrotem do swojego ludu i do swoich bogów. Wracaj z nią i ty”.

16 Na to Rut odezwała się: „Nie nalegam na mnie, żebym cię porzuciła i przestała ci towarzyszyć. Bo gdzie ty pójdziesz—ja pójdę. I gdzie ty zanocujesz—ja zanocuję. Twój lud będzie moim ludem, a twój Bóg—moim Bogiem^e. **17** Gdzie ty umrzesz—ja

ROZDZ. 1

a Wj 34:6
Rut 2:20

b Rut 3:1

c Pwt 25:5, 6

d Rut 1:20

e Rut 2:11, 12

szpalta 2

a Rut 1:1, 2

b Rut 1:13

c Rut 1:3, 5

d Lb 21:13
Rut 1:1

e Rut 2:23

ROZDZ. 2

f Rut 2:20
Rut 4:21, 22
Mt 1:5
Łk 3:23, 32g Kpl 23:22
Pwt 24:19

h Rut 2:20

i Rut 1:2

umrę i tam zostanę pochowana. Niech Jehowa surowo mnie ukarze^{*}, jeśli cokolwiek innego niż śmierć oddzieli mnie od ciebie^e”.

18 Kiedy Noemi zobaczyła, że Rut jest zdecydowana z nią iść, już nie próbowała jej przekonywać. **19** I obie szły dalej, aż dotarły do Betlejem^a. Gdy tylko tam przybyły, w całym mieście zaplanowało z ich powodu poruszenie, a kobiety pytały: „Czy to Noemi?”. **20** Ona jednak mówiła do nich: „Nie nazywajcie mnie Noemi^{*}. Nazywajcie mnie Mara[#], bo Wszechmocny napełnił mnie wielką goryczą^b. **21** Miałam wszystko^{*}, gdy poszłam, a Jehowa sprawił, że wracam z niczym. Cemu miałybyście nazywać mnie Noemi, skoro Jehowa zwrócił się przeciwko mnie i skoro Wszechmocny sprowadził na mnie nieszczęście?”^c.

22 Tak oto Noemi wróciła z Moabu^d, a z nią jej synowa Moabitka Rut. Przybyły do Betlejem na początku żniw jęczmienia^e.

2 A Noemi miała bardzo za możnego krewnego ze strony swojego męża, Elimelecha; miał on na imię Boaz^f.

2 Pewnego razu Moabitka Rut powiedziała do Noemi: „Pozwól mi, proszę, pójść na pola i zbierać pokłosie^{*g} za tym, który spojrz na mnie życzliwie^h. Noemi odparła: „Idź, moja córko”.

3 Rut więc poszła i zaczęła zbierać na polu kłosa pozostawione przez żniwiarzy. Przypadkiem trafiła na pole należące do Boaza^h, który był z rodziny Elimelechaⁱ. **4** A Boaz właśnie przybył z Betlejem i mówił do żniw-

1:17 *Dośl. „niech mi Jehowa to uczyni i do tego doda”. **1:20** *Imię to znaczy „moja rozkosz”. *Imię to znaczy „gorzka”. **1:21** *Lub „byłam pełna”. **2:2** *Zob. Słowniczek pojęć.

1:9 *Lub „was obdaruje”. #Dośl. „miej-sce odpoczynku”. 1:13 *Dośl. „ręka Jehowy”.

rzy: „Jehowa niech będzie z wami”. Oni z kolei mu odpowiadali: „Niech ci Jehowa błogosławi”.

5 Następnie Boaz zapytał sługę* nadzorującego pracę żniwiarzy: „Kim jest ta młoda kobieta?” **6** A on odpowiedział: „To Moabitka^a, która razem z Noemi przybyła z Moabu^b. **7** Zapytała mnie: „Czy mogłabym zbierać zżęte kłosy^c pozostawione przez żniwiarzy?”. I odkąd rano przyszła, cały czas była na nogach. Dopiero teraz na chwilę usiadła w szalasię, żeby odpocząć”.

8 Wtedy Boaz powiedział do Rut: „Posłuchaj, moja córko. Nie oddalaj się, by zbierać pokłosie na innym polu, i nigdzie nie odchodź. Trzymaj się blisko moich pracowników*^d. **9** Patrz, na którym polu żną, i idź z nimi. Przykazałem pracownikom*, żeby ci nie dokuczali^e. Kiedy zachce ci się pić, idź tam, gdzie są dzbany, i napij się wody, której naczepali”.

10 Wtedy ona padła na twarz, kłaniając się aż do ziemi, i zapytała go: „Co sprawiło, że zyskałam twoją przychylność i że zwróciłeś na mnie uwagę, chociaż jestem cudzoziemką?”^e. **11** Boaz jej odrzekł: „Dokładnie opowiedziano mi o wszystkim, co uczyniłaś dla swojej teściowej po śmierci swego męża, a także o tym, jak opuściłaś ojca i matkę oraz rodzinny kraj i poszłaś do ludu, którego przedtem nie znałaś^f. **12** Niech Jehowa nagrodzi cię za to, co zrobiłaś^g. Obyś otrzymała hojną zapłatę* od Jehowy, Boga Izraela, pod

2:5 *Dosl. „młodzieńca”. 2:7 *Możliwe też „zbierać pokłosie wśród snopów pozostawionych przez żniwiarzy”. 2:8 *Dosl. „dziewcząt”. 2:9 *Dosl. „młodzieńcom”. *Dosl. „zeby cię nie dotykali”. 2:12 *Lub „nagrodę”.

ROZDZ. 2

a Rut 1:3, 4

b Rut 1:16, 22

c Kpl 23:22
Pwt 24:19

d Rut 2:22

e Wj 23:9
Kpl 19:34

f Rut 1:14, 16

g Rut 4:11, 17
Mt 1:5, 16

szpalta 2

a Ps 17:8
Ps 36:7
Ps 57:1
Ps 63:7b Kpl 19:9
Rut 2:2

c Rut 2:9

d Rut 2:7

e Rut 2:14

f Ps 41:1

k którego skrzydła przysłaś się schronić”^a. **13** Na to ona powiedziała: „Obym dalej cieszyła się twoją przychylnością, mój panie, bo mnie pocieszyłeś, bo uspokoiłeś* swoją służebnicę, chociaż nawet nie jestem jedną z twoich służebnic”.

14 W porze posiłku Boaz odezwał się do niej: „Podejdz tutaj, zjedz trochę chleba i maczaj swój kawałek w occie winnym”. Usiadła więc koło żniwiarzy, a on podał jej prażonego ziarna; i najadła się do syta, i jeszcze jej trochę zostało. **15** Kiedy wstała, by zbierać pokłosie^b, Boaz polecił swym pracownikom: „Pozwólcie jej zbierać nawet wśród zżętych kłosów* i nie sprawiajcie jej przykrości. **16** Wyciągajcie też dla niej ze snopów trochę kłosów i je pozostawiajcie, by mogła je zbierać; i nie róbcie jej wymówek”.

17 Ona więc dalej zbierała pokłosie na polu aż do wieczora^d. Gdy wymłóciła to, co uzbierała, okazało się, że ma około efy* jęczmienia. **18** Następnie wzięła ziarno i poszła do miasta, a jej teściowa zobaczyła, co ona zebrała. Rut wyjęła też jedzenie, które zostało jej po posiłku^e, i dała Noemi.

19 Potem Noemi zapytała: „Gdzie dzisiaj zbierałaś pokłosie? Gdzie pracowałaś? Niech będzie błogosławiony ten, który cię zauważył”^f. Na to Rut odpowiedziała teściowej: „Pracowałam dziś na polu człowieka, który ma na imię Boaz”. **20** Wówczas Noemi rzekła do niej: „Niech mu błogosławi Jehowa, który pozostał lojalny

2:13 *Dosl. „przemówiłeś do serca”. 2:15 *Możliwe też „wśród snopów”. 2:17 *Efa odpowiadała 22 l. Zob. Doda-tek B14.

w swej miłości wobec żywych i umarłych”^a. I dodała: „Człowiek ten jest z nami spokrewniony”^b. To jeden z naszych wykupicieli”^c. **21** Wtedy Moabitka Rut powiedziała: „Rzekł do mnie jeszcze: „Trzymaj się blisko moich ludzi”, dopóki nie dokończą u mnie żniw”^d. **22** Na to Noemi odparła: „To lepiej dla ciebie, moja córko, że będziesz wychodziła z jego dziewczętami, niż gdyby na innym polu mieli ci dokuczać”.

23 Rut trzymała się więc blisko pracownic Boaza i zbierała pokłosie, dopóki nie skończyły się żniwa jęczmienia^e i pszenicy. I dalej mieszkała ze swoją teściową^f.

3 Pewnego razu Noemi, teściowa Rut, zwróciła się do niej: „Moja córko, czy nie powinnam poszukać ci męża, przy którym poczujesz się bezpiecznie”^g i będzie ci się dobrze wiodło? **2** Czy Boaz—ten, którego dziewcząt się trzymała—nie jest naszym krewnym?”^h Tego wieczora akurat odwieża jęczmień na kłepisku. **3** Wykap się więc i natrzyj pachnącym olejkim. Potem się ubierzⁱ i zejdź na kłepisko. Nie pokazuj się Boazowi, dopóki nie skończy jeść i pić. **4** Kiedy pójdziesz spać, zwróć uwagę, gdzie się położył; następnie podejdź, odkryj jego stopy i też się połóż. A on powie ci, co powinnaś zrobić”.

5 Wtedy Rut odparła: „Zrobię wszystko, co mi powiedziałaś”. **6** Zeszła więc na kłepisko i zastosowała się do wszystkich wskazówek teściowej. **7** Tym-

2:20 *Lub „krewnych mających prawo wykupu”. 2:21 *Lub „mojej młodzieży”. 3:1 *Dosl. „poszukać ci miejsca odpoczynku”. 3:3 *Lub „włóż wierzchnie szaty”.

ROZDZ. 2

a Wj 34:6
Rut 1:8
Ps 36:7

b Rut 2:1

c Kpl 25:25
Pwt 25:5, 6
Rut 3:9, 12

d Rut 2:8

e Rut 1:22

f Rut 1:16

ROZDZ. 3

g Rut 1:9

h Rut 2:1, 20

szpalta 2

a Kpl 25:25
Pwt 25:5, 6
Rut 2:20

b Rut 1:14, 16

c Rut 3:9

d Kpl 25:25
Rut 2:20

e Rut 4:1

f Rut 4:5

czasem Boaz najadł się i napił, i był w dobrym nastroju. Następnie poszedł się położyć na skraju kopca zboża. Potem po cichu przysła Rut, odkryła jego stopy i też się położyła. **8** O północy Boaz zaczął drzeć. Podniósł się i zobaczył, że przy jego stopach leży kobieta. **9** Zapytał: „Kim jesteś?”. A ona odpowiedziała: „Jestem Rut, twoja służebnica. Rozciągnij swą szatę nad swoją służebnicą”, bo jesteś wykupicielem”^a. **10** Na to on rzekł: „Niech ci Jehowa błogosławi, moja córko. Tym razem okazałaś lojalną miłość jeszcze lepiej niż za pierwszym razem”^b, bo nie starałaś się o względy młodych mężczyzn—czy to ubogich, czy bogatych. **11** Nie bój się więc, moja córko. Zrobię dla ciebie wszystko, co mówisz^c, bo każdy w mieście^e wie, że jesteś wspałałą kobietą. **12** Ale chociaż rzeczywiście jestem wykupicielem^d, to jest jeszcze wykupiciel bliżej spokrewniony z wami niż ja^e. **13** Zostań tutaj przez noc. A rano, jeśli on cię wykupi, to dobrze! Niech dokona wykupu^f. Jeśli jednak nie zechce cię wykupić, to przysięgam na Jehowę, żywego Boga*, że ja cię wykupię. Poleż tutaj do rana”.

14 Leżała więc u jego stóp aż do rana, a potem wstała, zanim było na tyle widno, by dało się kogoś rozpoznać. Wtedy on powiedział: „Niech nikt się nie dowie, że jakaś kobieta przysła na kłepisko”. **15** I dodał: „Weź chustę, którą masz na sobie, i ją nadstaw”. Nadstawiła ją więc, a on nasypał tam sześć miar*

3:9 *Lub „roztocz opiekę nad swoją służebnicą”. 3:11 *Dosl. „każda brama mojego ludu”. 3:13 *Dosl. „to jako żyje Jehowa”. 3:15 *Może chodzić o 6 sei, czyli 44 l. Zob. Dodatek B14.

jęczmienia i zarzucił to na nią, po czym poszedł do miasta.

16 Rut wróciła do teściowej, a ta zapytała: „Jak ci poszło”, moja córko?”. Opowiedziała jej wtedy o wszystkim, co Boaz dla niej uczynił. **17** Dodała też: „Dał mi te sześć miar jęczmienia, mówiąc: „Nie idź do teściowej z pustymi rękami””. **18** Na to Noemi rzekła: „Nie ruszaj się stąd, moja córko, aż się dowiesz, jaki obrót przybierze sprawa, bo człowiek ten nie spocznie, dopóki nie doprowadzi jej dzisiaj do końca”.

4 Boaz udał się do bramy miasta^a i tam usiadł. A właśnie przechodził wykupiciel, o którym wspomniał^b. Boaz powiedział więc do niego: „Podejdź tutaj i usiądź”*. Wtedy on poszedł i usiadł. **2** Następnie Boaz zawałał 10 starszych miasta^c i rzekł: „Siądźcie tutaj”. I ci usiedli.

3 Wówczas odezwał się do wykupiciela^d: „Noemi, która wróciła z Moabu^e, musi sprzedać ziemię należącą kiedyś do naszego brata Elimelecha^f. **4** Dlatego pomyślałem, że powinienem cię o tym powiadomić i ci zaproponować: „Kup tę ziemię na oczach mieszkańców i starszych ludu^g. Jeśli chcesz ją wykupić, to zrób to. Lecz jeśli nie chcesz, powiedz mi o tym, żebym wiedział, bo to ty masz prawo wykupu, a ja jestem następny po tobie””. Na to on odparł: „Chcę ją wykupić”^h. **5** Wtedy Boaz powiedział: „W dniu, w którym kupisz pole od Noemi, musisz je kupić również od Moabitki Rut, żony zmarłego, żeby dziedzictwo

3:16 *Dosl. „kim jesteś”. 4:1 *Lub „Boaz powiedział więc: Hej, taki a taki! Podejdź tutaj i usiądź””. Imię tego człowieka celowo nie zostało wymienione.

ROZDZ. 4

a Pwt 25:7
Prz 31:23

b Rut 3:12

c Pwt 16:18

d Kpl 25:25
Pwt 25:5, 6
Rut 2:20
Rut 3:9, 12

e Rut 1:1, 6

f Rut 1:2

g Rdz 23:18
Jer 32:9, 10

h Rut 3:13

szpalta 2

a Rdz 38:7, 8
Pwt 25:5, 6

b Pwt 25:7, 9

c Rdz 23:18
Rut 4:4
Jer 32:12

d Rdz 38:7, 8
Pwt 25:5, 6

e Rut 4:4

f Rdz 28:3
Rdz 35:23-26
Rdz 46:15, 18
Rdz 46:22, 25

g Rdz 35:19

h Rut 1:1
Mi 5:2

zmarłego zachowało jego imię”^a.

6 Wykupiciel odrzekł: „W takim razie nie mogę dokonać wykupu, bo mógłbym zrujnować własne dziedzictwo. Ty dokonaj wykupu na mocy mojego prawa wykupu, ponieważ ja nie mogę tego zrobić”.

7 A dawniej istniał w Izraelu następujący zwyczaj, który miał poświadczać wszelkie transakcje związane z prawem wykupu i z zamianą: Mężczyzna musiał zdjąć swój sandał^b i dać go drugiej osobie. Właśnie w taki sposób potwierdzano w Izraelu zawarcie umowy. **8** Kiedy więc wykupiciel powiedział Boazowi: „Ty dokonaj wykupu”, zdjął swój sandał. **9** Następnie Boaz rzekł do starszych i do wszystkich, którzy tam byli: „Jesteście dzisiaj świadkami^c, że kupuję od Noemi wszystko, co należało do Elimelecha, oraz wszystko, co należało do Kiliona i Machlona. **10** A ponadto biorę sobie za żonę Moabitkę Rut, żonę Machlona, żeby dziedzictwo zmarłego zachowało jego imię^d, tak by imię zmarłego nie zostało usunięte* spośród jego braci ani z bramy miasta, w którym mieszkał. Jesteście dzisiaj świadkami”^e.

11 Wtedy cały lud, który był w bramie miasta, oraz starsi rzekli: „Jesteśmy świadkami! Niech Jehowa sprawi, by żona, która wchodzi do twojego domu, stała się jak Rachela i jak Lea, które zbudowały dom Izraela^f. Oby ci się dobrze wiodło w Efracie^g i obyś zapewnił sobie dobre imię* w Betlejem^h. **12** I niech poprzez potomstwo, które za sprawą Jehowy urodzi

4:10 *Dosl. „odcięte”. 4:11 *Dosl. „i rozgłoś imię”.

ci ta młoda kobieta^a, twój dom stanie się jak dom Pereca^b, którego Tamar urodziła Judzie”.

13 Boaz ożenił się więc z Rut i z nią współżył. A Jehowa jej pobłogosławił, tak iż zaszła w ciążę i urodziła syna. **14** Wtedy kobiety powiedziały do Noemi: „Chwała Jehowie, który nie pozostawił cię dzisiaj bez wykupiciela. Imię tego dziecka niech będzie rozsławiane w Izraelu! **15** Przywróciło cię ono do życia^c i będzie cię utrzymywać w twej starości, ponieważ urodziło się twojej synowej, która cię kocha^c i jest dla ciebie lepsza niż siedmiu synów”. **16** A Noe-

4:15 *Lub „stało się odnowicielem twojej duszy”.

ROZDZ. 4

- a Ps 129:3
b Rdz 38:29
Lb 26:20
Mt 1:3
c Rut 1:14, 16

szpalta 2

- a Mt 1:5
Łk 3:23, 32
b 1Sm 17:12
Iz 11:1
Rz 15:12
c Rut 4:12
Mt 1:2-6
d Rdz 46:12
Lb 26:21
1Kn 2:5
e 1Kn 2:9-15
f Wj 6:23
g Rut 4:17
1Sm 16:1
h 2Sm 7:8
1Kn 2:13, 15

mi wzięła dziecko i położyła je na swojej piersi. Ponadto zaczęła się nim opiekować^c. **17** Wtedy sąsiadki nadały mu imię. Powiedziały: „Noemi urodził się syn” i nazwały go Obed^a. On jest ojcem Jessego^b, ojca Dawida.

18 A oto potomkowie^c Pereca: Perek został ojcem Checrona^d, **19** Checron został ojcem Rama, Ram został ojcem Amminadaba^e, **20** Amminadab^f został ojcem Nachszona, Nachszon został ojcem Salmona, **21** Salmon został ojcem Boaza, Boaz został ojcem Obeda, **22** Obed został ojcem Jessego^g, a Jesse został ojcem Dawida^h.

4:16 *Lub „została jego nianią”. **4:18** *Dost. „pokolenia”.

PIERWSZA KSIĘGA SAMUELA

ZARYS TREŚCI

- 1 Elkana i jego żony (1-8)
Bezdzienna Anna modli się o syna (9-18)
Samuel przychodzi na świat i zostaje oddany Jehowie (19-28)
- 2 Modlitwa Anny (1-11)
Grzechy dwóch synów Helego (12-26)
Jehowa osądza ród Helego (27-36)
- 3 Samuel zostaje prorokiem (1-21)
- 4 Filistyni zabierają Arkę (1-11)
Śmierć Helego i jego synów (12-22)
- 5 Arka na terytorium Filistynów (1-12)
Dagon upokorzony (1-5)
Jehowa karze Filistynów (6-12)
- 6 Filistyni zwracają Arkę Izraelitom (1-21)
- 7 Arka w Kiriath-jearim (1)
Samuel nawołuje: 'Służcie tylko Jehowie' (2-6)

- Zwycięstwo Izraelitów pod Micpą (7-14)
Samuel sędzią Izraelitów (15-17)
- 8 Izrael domaga się króla (1-9)
Samuel ostrzega lud (10-18)
Jehowa zgadza się na ustanowienie króla (19-22)
- 9 Samuel spotyka się z Saulem (1-27)
- 10 Saul namaszczonego na króla (1-16)
Saul zostaje przedstawiony ludowi (17-27)
- 11 Saul pokonuje Ammonitów (1-11)
Saul ponownie obwołany królem (12-15)
- 12 Pożegnalna przemowa Samuela (1-25)
'Nie idźcie za fałszywymi bożkami' (21)
Jehowa nie porzuci swojego ludu (22)

- 13 Saul zbiera wojsko (1-4)
Zuchwałe postępowanie Saula (5-9)
Samuel upomina Saula (10-14)
W Izraelu brakuje broni (15-23)
- 14 Śmiały wyczyn Jonatana
w Michmaszu (1-14)
Wrogowie Izraela rozgromieni
przez Boga (15-23)
Lekkomyślna przysięga Saula (24-46)
Żołnierze jedzą mięso z krwią (32-34)
Wojny Saula; rodzina Saula (47-52)
- 15 Saul oszczędza Agaga (1-9)
Samuel gani Saula (10-23)
„Posłuszeństwo jest lepsze
niż ofiara” (22)
Saul odrzucony jako król (24-29)
Samuel zabija Agaga (30-35)
- 16 Samuel namaszcza Dawida
na króla (1-13)
„Jehowa patrzy na serce” (7)
Duch Boży opuszcza Saula (14-17)
Dawid gra Saulowi na lirze (18-23)
- 17 Dawid pokonuje Goliata (1-58)
Goliat rzuca wyzwanie
Izraelitom (8-10)
Dawid przyjmuje wyzwanie (32-37)
Dawid idzie do walki „z imieniem
Jehowy” (45-47)
- 18 Przyjaźń Dawida i Jonatana (1-4)
Saul zazdrosny o zwycięstwa
Dawida (5-9)
Saul usiłuje zabić Dawida (10-19)
Dawid żeni się z Michal, córką
Saula (20-30)
- 19 Saul dalej nienawidzi Dawida (1-13)
Dawid ucieka przed Saulem (14-24)
- 20 Lojalność Jonatana wobec
Dawida (1-42)
- 21 Dawid je chleb pokładny w Nob (1-9)
Dawid udaje w Gat obląkanego (10-15)
- 22 Dawid w jaskini Adullam i w Micpe (1-5)
Saul każe zabić kapłanów z Nob (6-19)
Abiatar ucieka (20-23)
- 23 Dawid ratuje mieszkańców Keili (1-12)
Saul ściga Dawida (13-15)
Jonatan dodaje sił Dawidowi (16-18)
Dawidowi ledwie udaje się uciec
przed Saulem (19-29)
- 24 Dawid oszczędza Saula (1-22)
Okazuje szacunek pomazańcowi
Jehowy (6)
- 25 Śmierć Samuela (1)
Nabal odprawia posłańców
Dawida (2-13)
Mądre działanie Abigail (14-35)
„Woreczek życia u Jehowy” (29)
Podły Nabal uśmiercony
przez Jehowę (36-38)
Abigail zostaje żoną Dawida (39-44)
- 26 Dawid znowu oszczędza Saula (1-25)
Okazuje szacunek pomazańcowi
Jehowy (11)
- 27 Dawid otrzymuje od Filistynów
Ciklag (1-12)
- 28 Saul udaje się do medium
spirytystycznego w En-Dor (1-25)
- 29 Filistyni nie ufają Dawidowi (1-11)
- 30 Amalekiti najeżdżają Ciklag (1-6)
Dawid wzmacnia się dzięki
Bogu (6)
Dawid pokonuje Amalekitów (7-31)
Uwalnia uprowadzonych (18, 19)
Przepis dotyczący podziału
łupów (23, 24)
- 31 Śmierć Saula i jego trzech synów (1-13)

1 W górzystym regionie Efraima^a, w Ramataim-Cofim^b, żył pewien człowiek* o imieniu Elkana^c. Efraimita ten był synem Jerochama, syna Elihu, syna Tochu, syna Cufa. **2** Miał dwie

1:1 *Lub „w górzystym regionie Efraima żył pewien Cufita z Ramy”.

ROZDZ. 1

^a Joz 16:5

^b 1Sm 1:19
1Sm 7:15, 17

^c 1Kn 6:22, 27

żony—jedna nazywała się Anna, a druga Peninna. Peninna miała dzieci, natomiast Anna była bezdzietna. **3** Elkana każdego roku wyruszał ze swojego miasta do Szilo, żeby oddać cześć* Jehowie, Bogu Zastępów, i złożyć

1:3 *Lub „pokłonić się”.

Mu ofiarę^a. Kapłanami^b Jehowy byli tam dwaj synowie Helego — Chofni i Pinechas^c.

4 W dniu, w którym Elkana składał ofiarę, dał porcję mięsa z tej ofiary swojej żonie Peninnie oraz wszystkim jej synom i córkom^d. **5** Jednak Anna — choć Jehowa nie dał jej dzieci^e — otrzymała od Elkana specjalną porcję, bo to ją kochał najbardziej. **6** Druga żona Elkana^f chciała dokuczyć Annie i bez przerwy naśmiewała się z tego, że Jehowa nie dał jej dzieci. **7** Robiła tak co roku, kiedy Anna szła do domu Jehowy^e. Peninna^g tak bardzo się z niej naśmiewała, że Anna płakała i nie jadła. **8** Pewnego razu jej mąż, Elkana, powiedział: „Anno, dlaczego płaczesz i nie jesz? Dlaczego jesteś taka smutna? Czy nie znacze dla ciebie więcej niż dziesięciu synów?”.

9 Gdy skończyli jeść i pić w Szilo, Anna się oddaliła. W tym czasie przy wejściu do świątyni^h Jehowy siedział na krześle kapłan Heli. **10** Anna z wielką goryczą w sercuⁱ zaczęła się modlić do Jehowy^g i bardzo płakała. **11** Złożyła wtedy ślub: „Jehowo, Boże Zastępów, zobacz, jak bardzo cierpię. Jeśli będziesz pamiętał o swojej służebnicy i dasz mi syna^h, to oddam go Tobie, Jehowo, żeby mógł Ci służyć przez całe swoje życie, i brzytwa nie dotknie jego głowy”ⁱ.

12 Anna długo modliła się do Jehowy, a Heli obserwował jej usta. **13** Modliła się w sercu i nie było słychać jej głosu, tylko drżały jej wargi. Heli pomyślał

1:5 *Dost. „zamknął jej tonę”. 1:6, 7 *Lub „jej rywalka”. 1:8 *Lub „dlaczego twoje serce się trapi?”. 1:9 *Czyli przybytku. 1:10 *Lub „w duszy”.

ROZDZ. 1

a Wj 23:14
Wj 34:23
Pwt 12:5, 6
Joz 18:1
Sdz 21:19
Łk 2:41

b Lb 3:10
Pwt 23:10
Mal 2:7

c 1Sm 2:12, 22
1Sm 4:17

d Kpl 7:15

e Pwt 16:16
1Sm 2:18, 19

f Wj 25:8
1Sm 3:3
2Sm 7:2

g Ps 55:22
Ps 65:2

h Rdz 30:22

i Lb 6:5

szpalta 2

a Ps 42:6
Ps 62:8
Ps 142:2

b 1Sm 1:11

c 1Sm 1:1

d 1Sm 1:11
Ps 66:19
Prz 15:29

e Rdz 5:29
Rdz 41:51
Wj 2:21, 22
Mt 1:21

f 1Sm 1:3

g Pwt 16:16

h 1Sm 1:11
1Sm 2:11
2Kn 31:16

więc, że jest pijana. **14** Powiedział do niej: „Dlaczego przyszedłaś tu pijana? Przestań pić wino”. **15** Anna odparła: „Nie, mój panie! Nie piłam wina ani żadnego innego alkoholu. Po prostu jestem bardzo przynębiona^a i wylewam swoją duszę^a przed Jehową^a. **16** Nie uważaj swojej służebnicy za kobietę nic niewartą. Cały ten czas modliłam się z powodu wielkiego bólu i cierpienia”. **17** Wtedy Heli powiedział: „Idź w pokoju i niech Bóg Izraela spełni twoją gorącą prośbę, z którą się do Niego zwróciłaś”^b. **18** Na to Anna rzekła: „Obyś dalej okazywał przychylność swojej służebnicy”. Potem odeszła i zaczęła jeść. A na jej twarzy nie było już widać smutku.

19 Następnego dnia wstali wcześniej rano, pokłonili się Jehowie i wrócili do swojego domu w Ramie^c. Elkana współżył ze swoją żoną Anną i Jehowa zwrócił na nią uwagę^d. **20** Nie minął rok^e, a Anna zaszła w ciążę i urodziła syna. Dała mu na imię^e Samuel^f, bo powiedziała: „Wyprosiłam go u Jehowy”.

21 Po pewnym czasie Elkana razem ze wszystkimi domownikami poszedł złożyć Jehowie doroczną ofiarę^f, a także ofiarę związaną z tym, co ślubował. **22** Ale Anna nie poszła^g. Powiedziała mężowi: „Zaprowadzę chłopca przed Jehowę, gdy tylko odstawię go od piersi, i wtedy już tam pozostanie”^h. **23** Na to jej mąż, Elkana, rzekł: „Zrób to, co wydaje ci się najlepsze”.

1:15 *Lub „jestem kobietą uciśnioną na duchu”. *Zob. Słowniczek pojęć. 1:19 *Dost. „pamiętał o niej”. 1:20 *Możliwe też „w odpowiednim czasie”. *Imię to znaczy „imię Boże”. 1:23 *Dost. „co jest dobre w twoich oczach”.

Zostań w domu, dopóki nie odstawisz go od piersi. Niech Jehowa sprawi, żeby się spełniło, co powiedziałaś^a. Anna została więc w domu i karmiła syna, aż nadszedł czas, żeby odstawić go od piersi.

24 Gdy tylko przestała karmić piersią, zabrała syna do Szilo. Wzięła też ze sobą trzyletniego byka, efę^a maki oraz wielki dzban wina^a. I przyszła z chłopcem do domu Jehowy w Szilo^b. **25** Tam zarżnęli byka, a chłopca zaprowadzili do Helego. **26** Wtedy Anna rzekła: „Mój panie! Zapewniam cię^a, że jestem tą kobietą, która stała przy tobie w tym miejscu i modliła się do Jehowy^c. **27** To o tego chłopca się modliłam i Jehowa spełnił moją gorącą prośbę^d. **28** Teraz oddaję^a go Jehowie. Przez wszystkie swoje dni będzie należał do Jehowy”.

A on^a pokłonił się tam Jehowie.

2 Wtedy Anna zaczęła się modlić:

„Moje serce napełnia się radością dzięki Jehowie^e.

Jehowa daje mi siłę^a.

Śmiało otwieram usta przeciwko swoim nieprzyjaciołom,

bo cieszę się, że zapewniłeś mi wybawienie.

2 Nikt nie jest tak święty jak Ty, Jehowo,
nikt nie może Ci dorównać^f.
Nie ma takiej skały jak nasz Bóg^g.

1:24 *Efa odpowiadała 22 l. Zob. *Dodatek B14*. **1:26** *Lub „na życie twojej duszy”. **1:28** *Lub „użyczam”. *Najwyraźniej chodzi o Elkanę. **2:1** *Dośl. „mój róg jest wywyższony w Jehowie”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Róg”.

ROZDZ. 1

a Lb 15:8-10

b Joz 18:1

c 1Sm 1:15

d 1Sm 1:11, 17
Ps 66:19

ROZDZ. 2

e Ps 13:6
Łk 1:46

f Wj 15:11

Pwt 4:35
Ps 73:25
Ps 86:8
Ps 89:6

g Pwt 32:4

szpalta 2

a Hi 36:4
Hi 37:16
Rz 11:33

b Iz 40:29

c Łk 1:53

d 1Sm 1:11, 20

e Pwt 32:39
Hi 14:13
Ps 30:3
Ps 49:15
Ps 68:20
Oz 13:14
Jn 11:24
1Ko 15:55

f Pwt 8:18
Pwt 28:12
2Kn 1:11, 12
Hi 42:12
Prz 10:22

g Ps 75:7

h Ps 113:5, 7
Łk 1:52

i Ps 102:25

j Ps 91:11
Ps 97:10
Ps 121:3

k Ps 37:28

l Ps 33:16
Za 4:6

m Wj 15:6

1 SAMUELA 1:24 do 2:10

- 3** Nie mówcie wyniośle,
niech z waszych ust nie wychodzą żadne zuchwałe słowa,
bo Jehowa jest Bogiem,
który wie wszystko^a
i właściwie ocenia uczynki.
- 4** Łuki mocarzy zostają roztrzaskane,
a słabi nabierają siły^b.
- 5** Syci najmują się do pracy za chleb,
a głodni przestają głodować^c.
Niepłodna urodziła siedmiu synów^d,
a ta, która miała wielu synów, stała się samotna^e.
- 6** Jehowa uśmierca i zachowuje przy życiu^a,
sprowadza do grobu^a i z niego wyprowadza^a.
- 7** Jehowa zubaża i wzbogaca^f,
poniża i wywyższa^g.
- 8** Z prochu podnosi tego,
który niewiele znaczy,
i z popiołu^a dźwiga biednego^h,
żeby ich posadzić z książętami.
Daje im zaszczytne miejsce.
Do Jehowy należą podpory ziemiⁱ,
na nich osadził ład.
- 9** Strzeże kroków tych, którzy są wobec Niego lojalniⁱ,
ale niegodziwcy na zawsze zamilkną w ciemnościach^k,
bo nie dzięki własnej mocy człowiek zwycięża^l.
- 10** Jehowa roztrzaska tych,
którzy z Nim walczą^m,
- 2:5** *Dośl. „zwiądała”. **2:6** *Lub „przywraća życie”. *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. **2:8** *Możliwe też „z wysypiska śmieci”. **2:10** *Możliwe też „ci, którzy wiodą spór z Jehową, przerażają się”.

zagrzmiał przeciwko nim
z niebios^a.

Jehowa będzie sędzią całą
ziemię^b,

udzielił mocy swemu
królowi^c,

da siłę* swojemu pomazań-
cowi^d.

11 Potem Elkana udał się do
swojego domu w Ramie, nato-
miast chłopiec zaczął pełnić
służbę* dla Jehowy^e pod nadzo-
rem kapłana Helego.

12 Synowie Helego postępowa-
li haniebnie^f. Nie okazywali
szacunku Jehowie. **13** Wyko-
rzystywali prawo kapłanów do
części ofiary przynoszonej przez
ludzi^g: gdy ktoś składał ofia-
rę i akurat gotowało się mię-
so, zjawiał się pomocnik kapła-
na z dużym widelcem* w ręku

14 i wkładał go do misy, garn-
ka, kotła lub rondla, a to,
co wyciągnął widelcem, kap-
łan brał dla siebie. Tak postę-
powano ze wszystkimi Izraelita-
mi, którzy przychodzili do Szilo.
15 Co więcej, zanim jeszcze
spalono* tłuszcz^h, zjawiał się po-
mocnik kapłana i mówił do czło-
wieka składającego ofiarę: „Daj
kapłanowi mięso na pieczeń. Ma
być surowe, bo gotowanego nie
weźmie”. **16** Kiedy ten czło-
wiek odpowiadał: „Niech naj-
pierw spalą tłuszczⁱ, a potem
weźmiesz sobie, co chcesz*”,
tamten się sprzeciwiał: „Nie,
daj teraz. Inaczej zabiorę siłą!”.
17 W ten sposób pomocnicy
ciężko grzeszyli przeciwko Je-
howie^j. Mężczyźni ci traktowali

2:10 *Dosl. „wywyższy róg”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Róg”. **2:11** *Lub „został sługą”. **2:13** *Lub „z trójzębnymi widelcami”. **2:15** *Dosl. „zamieniono w dym”. **2:16** *Lub „czego pragnie twoja dusza”.

ROZDZ. 2

a 1Sm 7:10
2Sm 22:14
Ps 18:13

b Ps 96:13
Dz 17:31

c Ps 2:6
Ps 110:1
Mt 28:18

d Łk 1:69
Dz 4:27

e 1Sm 1:11
1Sm 3:1, 15

f 1Sm 2:22

g Kpl 7:34

h Kpl 3:3-5

i Kpl 3:16
Kpl 7:25, 31

j 1Sm 2:29

szpalta 2

a 1Sm 2:11
1Sm 3:15

b 2Sm 6:14

c Wj 23:14
1Sm 1:3, 21

d 1Sm 1:27, 28

e Rdz 21:1, 2
1Sm 1:19

f 1Sm 2:26
1Sm 3:19

g 1Sm 2:12-17

h Wj 38:8
Kpl 21:6

i Lb 15:31
1Sm 2:17
1Sm 3:13, 14

j Prz 29:1
Prz 30:17

k 1Sm 2:21

ofiary dla Jehowy z lekcewaze-
niem.

18 A Samuel, chociaż był
jeszcze chłopcem, pełnił służ-
bę^a dla Jehowy i nosił* lniane
efod^b. **19** Jego matka co ro-
ku robiła dla niego mały płaszcz
bez rękawów i przynosiła go,
gdy przychodziła z mężem skła-
dać doroczną ofiarę^c. **20** Heli
pobłogosławił Elkanę i jego żo-
nę: „Oby Jehowa dał ci potom-
stwo z tej żony w zamian za te-
go, którego oddała* Jehowie^d”.
Potem wrócili do domu. **21** Je-
howa zwrócił uwagę na Annę
i zaszła w ciążę^e. Z czasem uro-
dziła jeszcze trzech synów oraz
dwie córki. A młody Samuel do-
rastał przy Jehowie^f.

22 Heli był już bardzo stary,
ale słyszał o tym, jak jego syno-
wie postępowali^g ze wszystkimi
Izraelitami, i o tym, że współżyli
z kobietami, które służyły przy
wejściu do namiotu spotkania^h.
23 I mówił do nich: „Dlaczego
tak robicie? Od wszystkich sły-
szę o was złe rzeczy. **24** Moi
synowie, nie jest dobre to, co się
o was mówi wśród ludu Jeho-
wy. **25** Jeżeli człowiek zgrze-
szy przeciwko innemu człowie-
kowi, ktoś może się za nim
wstawić u Jehowy*. Ale jeśli
człowiek zgrzeszy przeciw Je-
howieⁱ—kto się będzie za niego
modlił?”. Oni jednak nie chcieli
słuchać ojca, a Jehowa postano-
wił ich uśmiercić^j. **26** Tymcza-
sem Samuel rósł i zyskiwał co-
raz większe uznanie zarówno
u Jehowy, jak i u ludzi^k.

27 Pewnego razu do Helego
przyszł prorok Boży i oświad-

2:18 *Dosl. „był przepasany”. ^aZob. *Słowniczek pojęć*. **2:20** *Lub „użyczyła”. **2:25** *Możliwe też „Bóg będzie dla niego rozjemcą”.

czył: „Oto co mówi Jehowa: „Czy nie dałem się wyraźnie poznać domowi twojego praojca w Egipcie, kiedy Izraelici byli niewolnikami faraona? **28** Wybrałem go ze wszystkich plemion Izraela^b, żeby usługiwał jako mój kapłan—żeby na moim ołtarzu^c składał ofiary, palił kadzidło* i żeby nosił efod, gdy pełni dla mnie służbę. Dałem też domowi twojego praojca część wszystkich ofiar spalanych w ogniu, które składają Izraelici^d. **29** Dlaczego gardzicie* moimi ofiarami, jakie nakazałem składać w moim domu? **30** Dlaczego swoich synów szanujesz bardziej niż mnie? Czemu tuczycie się najlepszymi częściami ofiar, które przynosi mój lud, Izrael? ^f

30 „Dlatego tak brzmi wypowiedź Jehowy, Boga Izraela: „Rzeczywiście powiedziałem, że twoi potomkowie i potomkowie twojego praojca zawsze będą pełnić dla mnie służbę*^g. Ale teraz Jehowa oznajmia: „W żadnym razie na to nie pozwolę! Będę szanował tych, którzy mnie szanują^h, a tych, którzy mną gardzą, potraktuję z pogardą”. **31** Nadchodzi czas, kiedy pozbawię siły* ciebie oraz potomków twojego ojca i nikt z twojego rodu nie dożyje starościⁱ. **32** Podczas gdy Izraelowi będzie się dobrze powodziło, ty będziesz patrzył na wroga w moim domu^j. I już nigdy nie będzie starca w twoim rodzie. **33** Ale jest u ciebie ktoś, kogo pozostawię, żeby usługi-

2:28 *Możliwe też „sprawiał, żeby na moim ołtarzu wznosiły się kłęby dymu ofiarnego”. ^aDosł. „synowie Izraela”. 2:29 *Dosł. „depciecie”. 2:30 *Dosł. „chodźć przede mną”. 2:31 *Dosł. „odetnę ramię”.

ROZDZ. 2

a Wj 4:14, 27

b Wj 28:1

Kpl 8:12

Lb 17:5, 8

c Lb 18:7

d Kpl 2:3

Kpl 6:16

Kpl 10:14

Lb 5:9

Lb 18:9

e Wj 25:8

Joz 18:1

1Sm 1:3

f 1Sm 2:14-16

g Wj 28:43

h Ps 18:20

Ps 91:14

i 1Sm 3:14

1Sm 4:11, 18

1Sm 22:18

1Kl 2:27

j Ps 78:60, 61

szpalta 2

a 1Sm 22:18, 21

b 1Sm 4:11, 17

c 1Kl 2:27, 35

1Kn 29:22

d Kpl 2:3

Lb 5:9

ROZDZ. 3

e 1Sm 2:11, 18

f Lb 12:6

1Kn 17:15

g 1Sm 4:15

h 1Sm 1:9

1Sm 3:15

i Kpl 24:2

wał przy moim ołtarzu. Sprawi on, że twoje oczy przygasną, i sprowadzi na ciebie nieszczęście*. Jednak większość twoich potomków zginie od miecza^a. **34** To, co się stanie z twoimi dwoma synami, Chofnim i Pinechaszem, będzie dla ciebie znakiem—obaj umrą tego samego dnia^b. **35** Potem ustanowię sobie wiernego kapłana^c. Będzie on postępował zgodnie z tym, czego pragnie moje serce*. Utwierdzę jego ród^d, a on będzie służył mojemu pomazańcowi^e jako kapłan już na zawsze. **36** Ktokolwiek pozostanie z twojego rodu, przyjdzie do niego i mu się pokłoni, żeby się nająć za pieniądze lub bochenek chleba. Powie: „Przydziel mi, proszę, jakieś zajęcie kapłańskie, żebym mógł zjeść kawałek chleba”^f”.

3 Tymczasem młody Samuel pełnił służbę^g dla Jehowy pod nadzorem Helego. W tamtych dniach Jehowa rzadko przemawiał do ludzi i wizje^f nie były częste.

2 Pewnego razu Heli—który już nie widział^g, bo osłabł mu wzrok—spał tam, gdzie zwykle. **3** Samuel także spał. Było to w świątyni*^h Jehowy, gdzie znajdowała się Arka Boża. Kiedy lampa w domu Bogaⁱ jeszcze się paliła, **4** Jehowa zawołał Samuela, a on odrzekł: „Jestem tutaj”. **5** Pobiegnął do Helego i powiedział: „Jestem. Wołałeś mnie”. Ale Heli odparł: „Nie wołałem cię. Idź spać”. Samuel więc odszedł i się położył. **6** Jehowa

2:33 *Lub „i sprawi, że twoja dusza opadnie z sił”. 2:35 *Lub „co jest w moim sercu i w mojej duszy”. ^aDosł. „dom”. ^bDosł. „chodźć przed moim pomazańcem”. 3:3 *Czyli przybytku.

zawołał jeszcze raz: „Samuelu!”. Wtedy Samuel wstał, poszedł do Helego i powiedział: „Jestem. Wołałeś mnie”. Ale Heli rzekł: „Nie wołałem cię, mój synu. Połóż się z powrotem”. **7** (Samuel jeszcze nie poznał Jehowy i Jehowa nie zaczął jeszcze objawiać mu swojego słowa)^a. **8** Jehowa zawołał po raz trzeci: „Samuelu!”. Na to Samuel wstał, poszedł do Helego i powiedział: „Jestem. Wołałeś mnie”.

Wówczas Heli uświadomił sobie, że to Jehowa wołał chłopca. **9** Poleciał mu więc: „Idź się położyć, a jeśli cię zawoła, powiedz: „Mów, Jehowo. Twój sługa słucha”. I Samuel poszedł się położyć na swoim miejscu.

10 Jehowa przybył i zawołał tak jak poprzednio: „Samuelu, Samuelu!”, a on odpowiedział: „Mów, Twój sługa słucha”. **11** Wtedy Jehowa rzekł do Samuela: „Uczynię w Izraelu coś takiego, że każdy, kto o tym usłyszy, będzie wstrząśnięty^b”. **12** Tego dnia sprowadzę na Helego i jego potomków wszystko, co zapowiedziałem—od początku do końca^c. **13** Masz mu przekazać, że nieodwołalnie ukarzę jego ród za grzech, o którym wiedział^d—bo jego synowie obrażali Boga^e, ale on ich nie zganił^f. **14** Dlatego przysięgłem rodowi Helego, że żadna ofiara nigdy nie zmaże tego grzechu^g.

15 Samuel leżał do rana, a potem otworzył drzwi domu Jehowy. Bał się jednak powiedzieć o tej wizji Helemu. **16** Ale Heli go wezwał: „Samuelu, mój synu!”, a on odpowiedział: „Jestem tutaj”. **17** Heli

3:11 *Lub „każdemu, kto o tym usłyszy, zadzwoni w obu uszach”.

ROZDZ. 3

a Am 3:7

b 1Sm 4:17

c Lb 23:19
1Sm 2:31-34
Iz 55:10, 11d 1Sm 2:22, 23
Jn 15:22
Jak 4:17e Lb 15:30
1Sm 2:12, 17

f Kzn 8:11

g 1Sm 4:11
1Sm 22:21
1Kl 2:27

szpalta 2

a 1Sm 2:21

b 1Sm 3:1, 4
Ps 99:6

ROZDZ. 4

c Pwt 28:15, 25
Pwt 32:30
Sdz 2:14

d 2Sm 15:25

e Wj 25:18
Lb 7:89
2Kl 19:15
Ps 80:1

zapytał go: „Jaką wiadomość ci przekazał? Proszę, nie ukrywaj tego przede mną. Niech Bóg cię surowo ukarze^{*}, jeśli ukryjesz przede mną choćby jedno słowo z tego, co usłyszałeś”. **18** Samuel powiedział mu więc wszystko i niczego nie ukrył. Na to Heli rzekł: „Taka jest wola Jehowy. Niech czyni to, co uważa za dobre”.

19 Samuel dalej rósł, a Jehowa był z nim^a i nie pozwolił, żeby którekolwiek z jego słów pozostało niespełnione^{*}. **20** Cały Izrael, od Dan po Beer-Szebę, przekonał się, że Samuel rzeczywiście jest prorokiem Jehowy. **21** I Jehowa nadal ukazywał się w Szilo. Właśnie tam Jehowa objawiał się Samuelowi. Jehowa robił to poprzez swoje słowo^b.

4 A Samuel przekazywał słowo Boga całemu Izraelowi.

W tym czasie Izraelici wyruszyli na wojnę z Filistynami. Rozłożyli się obozem koło Eben-Ezer, a Filistyni obozowali w Afeku. **2** Filistyni ustawili się w szyku bojowym i rozpoczęła się walka. Izraelici zostali pokonani, tracąc w bitwie około 4000 ludzi. **3** Kiedy żołnierze wrócili do obozu, starsi Izraela zaczęli mówić: „Dlaczego Jehowa pozwolił, żeby nas pokonali^{*} Filistyni?^c Weźmy z Szilo Arkę Przymierza Jehowy^d, żeby była z nami i wybawiła nas z rąk wrogów”. **4** Posłano więc ludzi do Szilo i sprowadzono stamtąd Arkę Przymierza Jehowy, Boga Zastępów, siedzącego na tronie nad^{*} cherubami^e. A z Arką Przy-

3:17 *Dost. „niech ci Bóg to uczyni i do tego doda”. 3:19 *Dost. „upadło na ziemię”. 4:3 *Dost. „dlaczego Jehowa nas pokonał”. 4:4 *Możliwe też „między”.

mierza prawdziwego Boga przybyli dwaj synowie Helego, Chofni i Pinechas^a.

5 Gdy Arka Przymierza Jehowy znalazła się w obozie, wszyscy Izraelici zaczęli wznosić głośne okrzyki, aż ziemia drżała. **6** Kiedy Filistyni usłyszeli te okrzyki, pytali: „Co to za hałas w obozie Hebrajczyków?”. W końcu dowiedzieli się, że do obozu sprowadzono Arkę Jehowy. **7** Wtedy przestraszyli się i mówili: „Bóg przybył do ich obozu!”^b Biada nam, bo coś takiego jeszcze nigdy się nie zdarzyło! **8** Biada nam! Kto nas wyratuje z ręki tego potężnego Boga? To Bóg, który na pustkowiu uderzył Egipcjan wszelkiego rodzaju plagami^c. **9** Bądźcie odważni i działajcie mężnie, Filistyni, bo inaczej przyjdzie nam służyć Hebrajczykom, tak jak oni służyli nam^d. Bądźcie mężni i walczyście!”. **10** Filistyni ruszyli więc do walki i zwyciężyli^e. Izraelici puciekali do swoich namiotów. Ponieśli straszną klęskę – poległo 30 000 przeszłych żołnierzy izraelskich. **11** Co więcej, Filistyni zabrali Arkę Bożą. Zginęli też dwaj synowie Helego, Chofni i Pinechas^f.

12 Pewien Beniaminita uciekł z pola walki i tego samego dnia przybył do Szilo w rozdartym ubraniu, z głową posypaną prochem^g. **13** Heli siedział wtedy na krześle przy drodze i czuwał, ponieważ bardzo się niepokoił o Arkę prawdziwego Boga^h. Kiedy człowiek ten wszedł do miasta i o wszystkim opowiedział, całe miasto podniosło krzyk. **14** Słyszając to, Heli zapytał: „Co to za zgieł?”. Człowiek ten szybko do niego przyszedł i przekazał mu wieści.

ROZDZ. 4

a 1Sm 2:12

b Wj 14:25
Wj 15:14c Wj 7:5
Ps 78:43, 51d Pwt 28:48
Sdz 10:7
Sdz 13:1e Kpl 26:14, 17
Pwt 28:25
1Sm 4:2f 1Sm 2:31, 34
1Sm 4:3, 17
Ps 78:61, 64

g Joz 7:6

h 1Sm 4:4

szpalta 2

a 1Sm 3:2

b 1Sm 3:11

c 1Sm 2:34

d 1Sm 4:10, 11

e 1Sm 14:3

f Ps 78:61

g 1Sm 2:32, 34
1Sm 4:5, 11h 1Sm 4:11
Jer 7:12

ROZDZ. 5

i 1Sm 4:11

j Sdz 16:23
1Kn 10:8-10

15 (Heli miał wówczas 98 lat i już nie widział)^a. **16** Powiedział do Helego: „Przybywam z pola walki. Dzisiaj stamtąd uciekłem”. Heli zapytał: „Co się stało, mój synu?”. **17** Wtedy ten człowiek opowiedział mu, co się wydarzyło: „Izraelici uciekli przed Filistynami i ponieśli wielką klęskę^b. Obaj twoi synowie, Chofni i Pinechas, zginęli^c. Filistyni zabrali też Arkę prawdziwego Boga”^d.

18 Gdy tylko Heli usłyszał o Arce prawdziwego Boga, spadł do tyłu z krzesła przy bramie, złamał sobie kark i umarł, bo był człowiekiem starym i ciężkim. Sądził Izraela przez 40 lat. **19** Jego synowa, żona Pinechasa, była w ciąży i wkrótce miała rodzić. Kiedy dowiedziała się, że Arka prawdziwego Boga została zabrana i że jej teść oraz mąż ponieśli śmierć, niespodziewanie chwyciła ją bóle porodowe i urodziła. **20** Gdy umierała, stojące przy niej kobiety mówiły: „Nie bój się, urodziłaś syna”. Ona jednak się nie odezwała i nie zwróciła na to uwagi^e. **21** Nazwała chłopca Ichabod^f, gdyż powiedziała: „Chwała Izraela poszła na wygnanie”^g. Miała na myśli zabranie Arki prawdziwego Boga oraz śmierć teścia i męża^h. **22** Rzekła: „Chwała Izraela poszła na wygnanie, bo zabrano Arkę prawdziwego Boga”^h.

5 Kiedy Filistyni zabrali Arkęⁱ prawdziwego Boga, transportowali ją z Eben-Ezer do Aszdodu. **2** Wnieśli ją do świątyni^{*} Dagona i postawili obok jego posągu. **3** Następnego dnia mieszkańcy Aszdodu

4:20 *Lub „i nie zważała na to w swoim sercu”. **4:21** *Imię to znaczy „gdzie jest chwała?”. **5:2** *Dosl. „domu”.

wstali wcześniej rano i zobaczyli, że posąg Dagona leży powalony twarzą do ziemi przed Arką Jehowy^a. Podnieśli go więc i postawili z powrotem na jego miejscu^b. **4** Gdy kolejnego dnia wstali wcześniej rano, posąg Dagona znowu leżał powalony twarzą do ziemi przed Arką Jehowy. Jego głowa oraz obie dłonie były odcięte i leżały na progu. Niektniety został tylko tułów^{*}. **5** Dlatego po dziś dzień kapłani Dagona i wszyscy, którzy wchodzi do jego świątyni w Aszdodie, nie następują na ten próg.

6 Jehowa wystąpił przeciwko mieszkańcom Aszdodu, siejąc wśród nich zniszczenie. Poraził ludność Aszdodu i okolic guzkami krwawniczymi^{*c}. **7** Kiedy mieszkańcy Aszdodu spostrzegli, co się dzieje, powiedzieli: „Arka Boga Izraela nie może tu zostać, bo Bóg Izraela surowo nas karze—nas i naszego boga Dagona”. **8** Zwołali więc wszystkich władców filistyńskich i zapytali ich: „Co mamy zrobić z Arką Boga Izraela?”. Ci odpowiedzieli: „Trzeba ją przenieść do Gat”^d. I przenieśli tam Arkę Boga Izraela.

9 Kiedy ją tam sprowadzono, Jehowa zwrócił się przeciwko temu miastu, wywołując w nim popłoch. Jego mieszkańców—od małego do wielkiego—poraził guzkami krwawniczymi^e. **10** Wystali więc Arkę prawdziwego Boga do Ekronu^f. Ale gdy tylko tam dotarła, mieszkańcy podnieśli krzyk: „Przynieśli tu Arkę Boga Izraela, żeby uśmiercić nas i nasz lud”^g. **11** Dlatego wezwali wszystkich władców filistyńskich i rzekli: „Odeślijcie Arkę Boga Izraela tam, gdzie

ROZDZ. 5

a Wj 12:12
1Kn 16:26
Ps 97:7

b Iz 46:6, 7

c 1Sm 6:5, 6

d 1Sm 17:4

e 1Sm 5:6

f Joz 15:20, 45
2Kl 1:2
Am 1:8

g 1Sm 5:7

szpalta 2

a 1Sm 5:6, 9

ROZDZ. 6

b 1Sm 4:11
1Sm 5:1
Ps 78:61

c Pwt 18:9, 10
Iz 2:6

d 1Sm 6:4, 17

e Joz 13:2, 3
1Sm 6:16

f 1Sm 6:18

g 1Sm 5:6, 11

h Wj 7:13
Wj 8:15
Wj 14:17

i Wj 9:14, 16
Rz 9:17, 18

j Wj 6:1
Wj 11:1
Wj 12:33

jej miejsce, bo inaczej wszyscy zginiemy”. Mieszkańców całego miasta ogarnął strach przed śmiercią, ponieważ prawdziwy Bóg karał ich bardzo dotkliwie^a. **12** Ci, którzy nie umarli, zostali porażeni guzkami krwawniczymi. I wołali o pomoc ku niebu.

6 Arka^b Jehowy pozostawała na terytorium Filistynów przez siedem miesięcy. **2** Filistyni wezwali kapłanów oraz wróżbitów^c i zapytali: „Co mamy zrobić z Arką Jehowy? Powiedźcie nam, jak mamy ją odebrać na jej miejsce”. **3** Na to oni rzekli: „Jeżeli odsyłacie Arkę Przymierza Jehowy, Boga Izraela, nie odsyłajcie jej bez żadnego daru. Koniecznie powinniście Mu ją zwrócić razem z darem ofiarnym za swoją winę^d. Dopiero wtedy zostaniecie uzdrowieni i dowiecie się, dlaczego Bóg Izraela was karze”. **4** Spytał więc: „Jaki dar ofiarny mamy Mu wysłać?”. Odpowiedzieli: „Pięć złotych guzków krwawniczych^{*} i pięć złotych myszy—według liczby filistyńskich władców^e—bo ta sama plaga dotknęła was i waszych władców. **5** Zróbcie podobizny swoich guzków krwawniczych oraz myszy^f, które rujną waszą ziemię, i oddajcie cześć Bogu Izraela. Może przestanie karać was, waszego boga i wasz kraj^g. **6** Czemu mielibyście zaciąć się w uporze tak jak Egipcjanie i faraon?^h Bóg surowo ich karałⁱ, aż w końcu musieli wypuścić Izraela^j. **7** Przygotujcie więc nowy wóz i dwie krowy, które mają cielecia i nie chodziły jeszcze w jarzmie. Zaprzęgnijcie te krowy do wozu, ale zabierzcie im młode i zaprowadźcie do

5:4 *Lub „część rybia”. Dosł. „tylko Dagon”. 5:6 *Lub „hemoroidami”.

6:4 *Lub „hemoroidów”.

zagrody. **8** Weźcie Arkę Jehowy i włóżcie ją na ten wóz, a obok niej postawcie skrzynię ze złotymi przedmiotami, które ofiarujecie Mu za swoją winę^a. Potem wyślijcie wóz z Arką w drogę **9** i obserwujcie, co się stanie. Jeżeli wyjedzie na drogę do Bet-Szemesz^b, w kierunku swojego kraju, będzie jasne, że to ich Bóg wyrządził nam to wielkie zło. A jeżeli nie, będzie my wiedzieli, że to nie On nas ukarał – że spotkało nas to przypadkiem”.

10 I tak zrobili. Wzięli dwie krowy, które miały cielęta, i zaprzęgli je do wozu, a cielęta zamknęli w zagrodzie. **11** Potem umknęli na wozie Arkę Jehowy oraz skrzynię ze złotymi myszami i podobiznami guzków krwawniczych. **12** Krowy ruszyły prosto na drogę do Bet-Szemesz^c. Szły tylko tą jedną drogą i bez przerwy ryczały. Nie skręcały ani w prawo, ani w lewo. Filistyńscy władcy cały czas podążali za nimi – aż do granicy Bet-Szemesz. **13** Mieszkańcy Bet-Szemesz właśnie zbierali pszenicę na nizinie*. Kiedy zobaczyli Arkę, bardzo się ucieszyli. **14** Wóz wjechał na pole Jozuego z Bet-Szemesz i zatrzymał się przy wielkim kamieniu. Porabali drewno z tego wozu, a krowy^d złożyli Jehowie na całopalenie.

15 Gdy Lewici^e zdjęli z wozu Arkę Jehowy i skrzynię ze złotymi przedmiotami, położyli je na tym wielkim kamieniu. Tego dnia mieszkańcy Bet-Szemesz^f złożyli Jehowie całopalenia i inne ofiary.

16 Zobaczyło to pięciu filistyńskich władców i jeszcze te-

6:13 *Lub „dolinnej równinie”.

ROZDZ. 6

a 1Sm 6:3, 4

b Joz 15:10, 12
Joz 21:8, 16
2Kn 28:18

c 1Sm 6:8, 9

d 1Sm 6:7

e Lb 3:30, 31

f Joz 21:8, 16

szpalta 2

a 1Sm 6:4

b 1Sm 5:1

c 1Sm 5:8

d Sdz 1:18
1Sm 5:10

e Lb 4:15, 20
1Kn 13:10

f Kpł 11:45

g Lb 17:12, 13
2Sm 6:8, 9
Ps 76:7

h Joz 18:14
1Kn 13:5, 6

i 1Kn 16:1
2Kn 1:4

ROZDZ. 7

j 2Sm 6:2, 4
1Kn 13:5, 7

k Neh 9:28

l 1Sm 12:24

go samego dnia wrócili oni do Ekronu. **17** A oto złote guzki krwawnicze, które Filistyni posłali Jehowie jako dar ofiarny za winę^a: jeden za Aszdod^b, jeden za Gazę, jeden za Aszkelon, jeden za Gat^c, jeden za Ekron^d. **18** Natomiast liczba złotych myszy odpowiadała liczbie wszystkich miast filistyńskich należących do pięciu władców – zarówno warownych miast, jak i nieobwarowanych wiosek.

Wielki kamień, na którym postawiono Arkę Jehowy, znajdujący się na polu Jozuego z Bet-Szemesz, po dziś dzień służy za świadectwo tego wszystkiego. **19** Ponieważ mieszkańcy Bet-Szemesz patrzyli na Arkę Jehowy, Bóg zaczął ich zabijać. Uśmiercił 50 070* osób. I lud pogrążył się w żałobie, bo Jehowa zadał mu dotkliwy cios^e. **20** Mieszkańcy Bet-Szemesz pytali: „Kto zdoła się ostać przed Jehową, świętym Bogiem?”^f Czy nie mógłby od nas odejść i pójść gdzie indziej?”^g. **21** Wyprawili więc posłańców do Kariat-Jearim^h z wiadomością: „Filistyni zwrócili Arkę Jehowy. Przyjdźcie i zabierzcie ją do siebie”ⁱ.

7 Wtedy przybyli ludzie z Kariat-Jearim i zabrali Arkę Jehowy do znajdującego się na wzgórzu domu Abinadaba^j. Następnie uświęcili jego syna Eleazara, żeby strzegł Arki Jehowy.

2 Od dnia, gdy Arka znalazła się w Kariat-Jearim, upłynął długi czas – 20 lat. Cały Izrael zaczął szukać pomocy u Jehowy^k. **3** Samuel przemówił wtedy do ludu: „Jeżeli całym sercem wracacie do Jehowy^l, to usunięcie spośród siebie cudzoziemskich

6:19 *Dost. „70 ludzi, 50 000 ludzi”.

7:2 *Lub „płakać za Jehową”.

bogów^a i posągi Asztarte^b. Niech wasze serca będą w pełni oddane Jehowie i służcie tylko Jemu^c, a wyzwoli was z rąk Filistynów^d. **4** Izraelici usunęli więc Baalów oraz posągi Asztarte i służyli tylko Jehowie^e.

5 Potem Samuel powiedział: „Niech wszyscy Izraelici zbiorą się w Micpie^f. Będę się za was modlić do Jehowy^g”. **6** Zgromadzili się więc w Micpie i czerpali wodę, i wylewali ją przed Jehową. W tym dniu również pościli^h i mówili: „Zgrzeszyliśmy przeciwko Jehowieⁱ”. Tam też Samuel zaczął sądzić Izraelitów.

7 Gdy Filistyni usłyszeli, że Izraelici zebrali się w Micpie, filistynscy władcy^k wyruszyli przeciw nim. Na wieść o tym Izraelici bardzo się przestraszyli. **8** Dlatego prosili Samuela: „Nie przedstawiaj wołać do Jehowy, naszego Boga, żeby nam pomógł^l i wyratował nas z rąk Filistynów^m”. **9** Samuel wziął więc młode jagnię i złożył je na całopalenieⁿ dla Jehowy. Wołał do Jehowy o pomoc dla Izraela, a Jehowa mu odpowiedział^o. **10** Kiedy Samuel składał całopalenie, Filistyni ruszyli do natarcia na Izraelitów. Wówczas Jehowa sprawił, że rozległ się potężny grzmot^p, i wywołał wśród Filistynów zamieszanie^q. Zostali oni pokonani na oczach Izraela^r. **11** Wtedy Izraelici ruszyli za nimi z Micpy. Ścigali Filistynów i zabijali ich aż do miejsca na południe od Bet-Kar. **12** Potem Samuel wziął kamień^s i ustawił go między Micpą a Jeszaną. Nadał mu nazwę Eben-Ezer^t, bo powiedział: „Aż dotąd Jehowa nam pomagał^u”. **13** Tak Filistyni zostali

ROZDZ. 7

- a Joz 24:14, 23
Sdz 3:7
b Sdz 2:13
Sdz 10:6
1Kl 11:33
c Pwt 10:20
Pwt 13:4
Łk 4:8
d Pwt 28:1
e Sdz 10:16
f Sdz 20:1
1Sm 10:17
2Kl 25:23
Jer 40:6
g 1Sm 12:23
Jak 5:16
h 2Kn 20:3
Neh 9:1
Jl 2:12
i Sdz 10:10
j Sdz 2:18
k Joz 13:2, 3
1Sm 6:4
l 1Sm 12:19
Iz 37:4
m Kpl 1:10
n Ps 99:6
o 1Sm 2:10
2Sm 22:14
p Joz 10:10
Sdz 4:15
q Pwt 20:4
Pwt 28:7
r Joz 4:9
Joz 24:26
s Ps 44:3

szpalta 2

- a 1Sm 9:16
1Sm 13:5
b 1Sm 14:22, 23
1Sm 17:51
c Rdz 15:18, 21
d 1Sm 3:20
1Sm 12:11
1Sm 25:1
Dz 13:20
e Joz 16:1
f Joz 15:7, 12
1Sm 11:15
g 1Sm 7:5
h 1Sm 1:1
1Sm 8:4
1Sm 19:18
i Wj 20:25

ROZDZ. 8

- j 1Kn 6:28
k Wj 18:21
l Wj 23:8
Pwt 16:19
Ps 15:5
Prz 29:4
m Pwt 24:17
n Pwt 17:14, 15
1Sm 12:13
Dz 13:21
o Sdz 8:23
1Sm 10:19
1Sm 12:12
Iz 33:22

pokonani i nie wkraczali już na terytorium Izraela^a. Ręka Jehowy była zwrócona przeciwko nim przez wszystkie dni Samuela^b. **14** Miasta zajęte wcześniej przez Filistynów—od Ekronu po Gat—powróciły do Izraela. Izraelici wyzwolili z ich rąk swoje terytorium.

Nastał też pokój między Izraelem a Amorytami^c.

15 Samuel sądził Izraela przez całe swoje życie^d. **16** Co roku odbywał podróż do Betel^e, Gilgal^f i Micpy^g i we wszystkich tych miejscach sądził Izraelitów. **17** Potem wracał do Ramy^h, bo tam miał dom. W Ramie również sądził Izraela. I zbudował tam ołtarz dla Jehowyⁱ.

8 Gdy Samuel się zestarzał, wyznaczył na sędziów Izraela swoich synów. **2** Jego pierworodny syn miał na imię Joel, a drugi—Abijaszi^j. Byli oni sędziami w Beer-Szebie. **3** Jednak nie postępowali tak jak ich ojciec—zabiegali o nieuczciwy zysk^k, przyjmowali łapówki^l i wypaczali sprawiedliwość^m.

4 Po pewnym czasie zebrali się wszyscy starsi Izraela i przybyli do Samuela do Ramy. **5** Rzekli do niego: „Ty się zestarzałeś, a twoi synowie nie postępują tak jak ty. Ustanów nam więc króla, żeby nas sądził, jak to jest u wszystkich innych narodówⁿ”. **6** Ale Samuelowi się nie spodobało^o, że powiedzieli: „Daj nam króla, który by nas sądził”. Samuel pomodlił się wtedy do Jehowy, **7** a Jehowa tak mu odpowiedział: „Spełnij wszystkie ich żądania. To nie ciebie odrzucili, ale mnie—nie chcą, żebym był ich królem^p”.

8:6 *Dosl. „w oczach Samuela było to złe”.

7:12 *Nazwa ta znaczy „kamień pomocy”.

8 Postępują tak już od dnia, gdy wyprowadziłem ich z Egiptu. Odwracają się ode mnie^a i służą innym bogom^b. Tak samo zachowują się wobec ciebie. **9** Teraz spełnij ich żądania. Tylko wyraźnie ich ostrzeż, czego panujący nad nimi król będzie miał prawo od nich wymagać^c.

10 Samuel przekazał więc wszystkie słowa Jehowy ludowi, który domagał się od niego ustanowienia króla. **11** Powiedział: „Takie prawa będzie miał panujący nad wami król^c: Zabierze waszych synów^d i jednych przydzieli do swoich rydwanów^e, drugich do konnicy^f, a niektórym każe biec przed jego rydwanami. **12** Ustanowi sobie dowódców tysięcy^g i dowódców pięćdziesiątek^h. Inni będą dla niego orać polaⁱ i pracować przy żniwach^j, a także wytwarzać dla niego uzbrojenie i sprzęt do jego rydwanów^k. **13** Zabierze wasze córki, żeby wyrabiały maści^{*}, gotowały i piekły^l. **14** Odbierze wam najlepsze pola, winnice oraz sady oliwne^m i da swoim sługom. **15** A z waszego zboża i winogron będzie pobierał dziesięcinę i dawał ją swoim sługom i dworzanom. **16** Zabierze waszych służących i służące, jak również najlepsze bydło oraz osły i wykorzysta do pracyⁿ. **17** Będzie pobierał dziesięcinę z waszych stad^o, a wy staniecie się jego sługami. **18** Nadejdzie dzień, kiedy będziecie skarżyć się z powodu króla, którego sobie wybraлиście^p, ale Jehowa wam wtedy nie odpowie”.

19 Jednak Izraelici nie zwążali na to, co mówił Samuel, i oświadczyli: „Nie! Chcemy mieć nad sobą króla. **20** Wtedy

ROZDZ. 8

a Pwt 9:24

b Sdz 2:19

c 1Sm 10:25

d 1Sm 14:52

e 1Kl 9:22
1Kl 10:26

f 1Kl 4:26

g 2Sm 18:1
1Kn 27:1

h 2Kl 1:14

i 1Kn 27:26

j 1Kl 4:7

k 1Kl 4:26

l 1Kl 4:22

m 1Kn 27:28, 31

n 1Kl 5:15, 16

o 1Kl 4:22, 23

p 1Kl 12:3, 4

szpalta 2

a 1Sm 8:7
Oz 13:11

ROZDZ. 9

b Sdz 21:17

c 1Sm 14:51
1Kn 8:33
Dz 13:21d 1Sm 11:15
1Sm 13:13
1Sm 15:26
1Sm 28:7
1Sm 31:4
2Sm 1:23

e 1Sm 10:2

f 1Sm 3:19

będziemy jak wszystkie inne narody. Nasz król będzie nas sądził, przewodził nam i prowadził nasze wojny”. **21** Gdy Samuel wysłuchał wszystkiego, co miał do powiedzenia lud, powtórzył to Jehowie. **22** A Jehowa powiedział do Samuela: „Posłuchaj ich i ustanów króla, który będzie nad nimi panował”^a. Wówczas Samuel polecił Izraelitom: „Niech każdy wróci do swojego miasta”.

9 W tamtym czasie żył pewien bardzo zamożny Beniaminita^b o imieniu Kisz^c. Był synem Abiela, syna Cerora, syna Bechorata, syna Afiacha. **2** Miał młodego i przystojnego syna, który nazywał się Saul^d. Wśród Izraelitów nie było nikogo przystojniejszego od niego. Wzrostem przewyższał wszystkich o głowę.

3 Gdy pewnego razu zgubiły się osły^{*} należące do Kisza, powiedział on do swojego syna Saula: „Proszę, weź ze sobą któregoś sługę i idźcie poszukać osłów”. **4** Saul i jego sługa przemierzili górzysty region Efraima, ziemię Szalisza, ziemię Szaalim, ale nie znaleźli osłów. Przemierzali całe terytorium Beniaminitów, lecz nigdzie ich nie było.

5 Kiedy dotarli do ziemi Cuf, Saul powiedział do sługi: „Wracajmy, bo inaczej mój ojciec zapomni o osłach, a zacznę się martwić o nas”^e. **6** Sługa jednak zaproponował: „W tym mieście jest człowiek Boży, który cieszy się dużym szacunkiem. Wszystko, co mówi, zawsze się spełnia^f. Chodźmy tam teraz. Może nam powie, którą drogą mamy iść”. **7** Saul zapytał:

9:3 *Dosl. „osłice”.

8:13 *Lub „wonności”.

„Ale jeśli pójdziemy do niego, to co mu zaniemy? W torbach nie ma już chleba i nie mamy nic innego, co moglibyśmy mu podarować. Co mu damy?”.

8 Sługa odpowiedział: „Mam przy sobie ćwierć sykla* srebra. Dam to człowiekowi prawdziwego Boga, a on wskaże nam drogę”.

9 (Dawniej w Izraelu ktoś, kto szedł szukać rady u Boga, mówił: „Chodźmy do widzącego”^a, ponieważ dzisiejszego proroaka nazywano kiedyś widzącym).

10 Wtedy Saul powiedział do sługi: „Dobrze, chodźmy”. I poszli do miasta, w którym przebywał człowiek prawdziwego Boga.

11 Kiedy szli pod górę w stronę miasta, spotkali dziewczęta, które wyszły po wodę. Zapytały je: „Czy jest tu widzący?”^b.

12 „Tak, jest niedaleko przed wami” — odpowiedziały. „Dzisiaj przybył do miasta, bo lud składa ofiarę^c na świętym wzniesieniu^d. Pośpieszcie się, **13** to znajdziecie go, jak tylko wejdziecie do miasta, zanim jeszcze pójdzie na wzniesienie, żeby zjeść posiłek. Ludzie nie będą jeść, dopóki nie przyjdzie, bo to on błogosławi ofiarę. Dopiero potem zaproszeni mogą jeść. Jeśli pójdziecie od razu, to go znajdziecie”.

14 Ruszyli więc do miasta. Tam wyszedł im na spotkanie Samuel, żeby pójść z nimi na wzniesienie.

15 Dzień przed przybyciem Saula Jehowa oznajmił Samuelowi: **16** „Jutro o tej porze przyślę do ciebie pewnego mężczyznę z ziemi Beniamina^e. Masz go namaścić na wodza mojego ludu, Izraela^f. Wyzwoli on mój lud z rąk Filistynów, bo widziałem cierpienie mojego lu-

ROZDZ. 9

a 1Sm 9:19
2Sm 15:27
1Kn 9:22
1Kn 29:29

b 1Sm 9:19

c 1Sm 7:9
1Sm 16:5

d 1Kl 3:2
1Kn 16:39
2Kn 1:3

e Joz 18:11

f 1Sm 10:1
1Sm 15:1

szpalta 2

a Ps 106:43, 44
Ps 107:19

b 1Sm 10:24
1Sm 15:17
Dz 13:21

c 1Sm 9:13, 24

d 1Sm 9:3

e 1Sm 8:5, 19
1Sm 12:13

f Sdz 20:46,
47

du i usłyszałem jego krzyk”^a.

17 Kiedy Samuel zobaczył Saula, Jehowa odezwał się do niego: „To jest ten mężczyzna, o którym ci powiedziałem: „On będzie rządził moim ludem”^b”.

18 Właśnie wtedy Saul podszedł do Samuela w bramie i rzekł: „Powiedz mi, proszę, gdzie tu jest dom widzącego”. **19** Samuel odrzekł: „Ja jestem tym widzącym. Idźcie przede mną na wzniesienie i tam razem zjemy^c. Rano wyprawię cię w drogę. Powiem ci też wszystko, co chcesz wiedzieć^e”. **20** Nie martw się o osły, które zgubiły się trzy dni temu^d, bo się znalazły. Zresztą czy wszystko, co cenne w Izraelu, nie należy do ciebie i całej rodziny twojego ojca?”^e.

21 Na to Saul rzekł: „Przecież jestem Beniaminitą. Pochodzę z najmniejszego plemienia Izraela^f, a moja rodzina jest najmniej znacząca ze wszystkich rodzin plemienia Beniamina. Dlaczego więc powiedziałeś do mnie coś takiego?”.

22 Samuel zaprowadził Saula i jego sługę do jadalni i dał im najzaszczytniejsze miejsce wśród zaproszonych, a było tam około 30 osób. **23** Samuel zwrócił się do kucharza: „Przynies porcję, którą ci dałem i kazałem odłożyć”. **24** Kucharz przyniósł więc udziec i położył go przed Saulem. Samuel rzekł: „Jedz to, co przed tobą położono. Zachowano to dla ciebie na tę okazję, bo powiedziałem, że zaprosiłem gości”. I Saul jadł tego dnia z Samuelem. **25** Potem zeszli ze wzniesienia^g do miasta i na dachu domu Samuel dalej rozmawiał z Saulem. **26** Następnego dnia wstali o świcie

9:8 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Do-datek B14.

9:17 *Lub „trzymał mój lud w karbach”.

9:19 *Dosl. „co jest w twoim sercu”.

g 1Sm 9:13, 19

i Samuel zawołał do Saula, który był na dachu: „Przyszykuj się. Chcę cię wyprawić w drogę”. Saul przyszykował się i obaj wyszli z domu. **27** Gdy zbliżali się do granic miasta, Samuel rzekł do Saula: „Powiedz słudze^a, żeby nas wyprzedził i poszedł przed nami”. Sługa więc poszedł przodem, a Samuel odezwał się do Saula: „Zatrzymaj się teraz, bo chcę ci przekazać słowo od Boga”.

10 Potem Samuel wziął flakon z olejkiem i wylał Saulowi na głowę^b. Pocałował go i powiedział: „Jehowa namaścił cię na wodza^c swojego ludu^{*d}. **2** Gdy się dzisiaj rozejdziemy, to w Celcachu na terytorium Beniamina spotkasz przy grobowcu Racheli^e dwóch mężczyzn. Powiedzą ci: „Znalazły się osły, których poszedłeś szukać. Ale twój ojciec już o nich zapomniał^f. Teraz martwi się o ciebie i mówi: „Mój syn nie wrócił. Co mam robić?””. **3** Idź dalej, aż dotrzesz do wielkiego drzewa Tabor. Tam spotkasz trzech mężczyzn, którzy będą szli do Betel oddać cześć prawdziwemu Bogu^g. Jeden będzie niósł trzy koźlęta, drugi—trzy bochenki chleba, a trzeci—wielki dzban wina. **4** Zapytaj, jak ci się wiedzie, i dadzą ci dwa chleby, a ty masz je wziąć. **5** Potem dojdiesz do wzgórza prawdziwego Boga, gdzie stacjonuje garnizon filistyński. Kiedy wejdiesz do miasta, spotkasz grupę proroków schodzących ze świętego wzniesienia. Będą oni prorokować, a przed nimi będą szli ludzie grający na harfie^{*}, tamburynie, flecie i li-

10:1 *Dosl. „nad swoim dziedzictwem”.
10:5 *Hebr. *néwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę.

ROZDZ. 9
a 1Sm 9:3, 10

ROZDZ. 10
b 1Sm 16:13
2Kl 9:2, 3

c 1Sm 9:16
Dz 13:21

d Wj 19:5
Pwt 32:9

e Rdz 35:19

f 1Sm 9:3, 5

g Rdz 28:19, 22

szpalta 2
a Lb 11:25

b 1Sm 10:10

c 1Sm 7:15, 16
1Sm 11:14

d Sdz 14:5, 6
1Sm 11:6
1Sm 16:13

e 1Sm 10:6
1Sm 19:23

f 1Sm 19:24

g 1Sm 9:3

rze^{*}. **6** Wtedy zaczniesz na ciebie oddziaływać duch Jehowy^a i będziesz prorokować razem z nimi, i staniesz się innym człowiekiem^b. **7** Gdy spełnią się te znaki, rób wszystko, co uznasz za potrzebne, bo prawdziwy Bóg jest z tobą. **8** Idź przede mną do Gilgal^c. Ja też tam pójde, żeby złożyć ofiary całopalne i ofiary współuczestnictwa^{*}. Poczekaj tam na mnie siedem dni. Kiedy przyjdę, powiem ci, co masz robić”.

9 Gdy tylko Saul się odwrócił, żeby odejść, Bóg zaczął zmieniać jego serce. Tego dnia spełniły się wszystkie znaki zapowiedziane przez Samuela. **10** Saul poszedł więc ze swoim sługą na wzgórze, gdzie spotkał grupę proroków. Od razu zaczął na niego oddziaływać duch Boży^d i Saul prorokował^e razem z nimi. **11** Wszyscy, którzy go wcześniej znali, a teraz zobaczyli, jak prorokuje z prorokami, pytali jeden drugiego: „Co się stało z synem Kisz? Czy i Saul jest prorokiem?”. **12** Wtedy pewien człowiek stamtąd odezwał się: „A ci inni prorocy? Czyimi są synami?”. I stało się to powiedzeniem^{*}: „Czy i Saul jest prorokiem?”^f.

13 Kiedy przestał prorokować, udał się na święte wzniesienie. **14** Później stryj Saula powiedział do niego i jego sługi: „Gdzie posłłicie?”. Saul odrzekł: „Szukaliśmy osłów^g, a ponieważ nigdzie ich nie było, posłaliśmy do Samuela”. **15** Wtedy stryj Saula zapytał: „Co wam mówił Samuel? Powiedz, proszę”. **16** „Zapewnił nas, że osły się znalazły” —

10:5 *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. **10:8** *Zob. *Słownikzek pojęć*. **10:12** *Lub „przysłowiem”.

odparł Saul. Nie wspomniał mu jednak, co Samuel mówił o władzy królewskiej.

17 Potem Samuel zwołał Izraelitów do Micpy^a, żeby zebrali się tam przed Jehową, **18** i przemówił do nich: „Tak rzekł Jehowa, Bóg Izraela: „To ja wyprowadziłem was z Egiptu i wyzwoliłem z rąk Egipcjan^b oraz z rąk wszystkich królestw, które was ciemiężyły. **19** Ale wy odrzuciliście swojego Boga^c, swojego Wybawcę, który uwolnił was od wszelkich nieszczęść i udręk, i zażądaliście: „Ustanów nad nami króla”. Teraz ustawcie się przed Jehową według swego plemienia i rodów^d”.

20 Samuel kazał więc podejść wszystkim plemionom Izraela^d i zostało wybrane plemię Beniamina^e. **21** Następnie kazał podejść plemieniu Beniamina według jego rodzin i została wybrana rodzina Matrytów. W końcu został wybrany Saul, syn Kisz^f. Ale nigdzie nie można go było znaleźć. **22** Dlatego zapytali Jehowę^g: „Czy ten mężczyzna już tu przybył?”. Jehowa odpowiedział: „Tak, jest tutaj, ukrył się między pakunkami”. **23** Pobiegli więc i przyprowadzili go stamtąd. Gdy stanął wśród ludu, przewyższał wszystkich o głowę^h. **24** Wtedy Samuel zwrócił się do Izraelitów: „Czy widzicie tego, którego wybrał Jehowa?”ⁱ Wśród całego ludu nie ma nikogo takiego jak on”. I wszyscy zaczęli wołać: „Niech żyje król!”.

25 Następnie Samuel powiedział ludowi, jakie prawa będzie miał królⁱ, i spisał je w księdze, którą złożył przed Jehową. Potem odesłał wszystkich do swo-

10:19 *Lub „i tysięcy”.

ROZDZ. 10

a 1Sm 7:5

b Wj 13:14
Pwt 4:34

c 1Sm 8:7
1Sm 12:12

d Joz 7:16-18
Dz 1:24

e 1Sm 9:21

f Dz 13:21

g Sdz 1:1
Sdz 20:18, 28
1Sm 2:2

h 1Sm 9:2

i Pwt 17:14, 15
1Sm 9:17

j 1Sm 8:11-18

szpalta 2

a 1Sm 11:12

b 1Kl 10:1, 10
2Kn 17:5

ROZDZ. 11

c Pwt 2:19

d Sdz 21:8
1Sm 31:11, 12

e 1Sm 10:26
1Sm 14:2

f Sdz 3:9, 10
Sdz 6:34
Sdz 11:29
Sdz 14:5, 6
1Sm 10:10, 11
1Sm 16:13

ich domów. **26** Saul udał się do swojego domu w Gibeł, a razem z nim poszli wojownicy, których serca poruszył Jehowa. **27** Ale pewni podli ludzie mówili: „Niaby jak on może nas wybawić?”^a. Wzgardzili nim i nie przynieśli mu żadnego daru^b. Lecz on zbył to milczeniem^c.

11 Potem Ammonita^c Nachasz wyruszył przeciwko Jabeszowi^d w Gileadzie i rozłożył się tam obozem. Wówczas wszyscy mieszkańcy Jabeszru rzekli do niego: „Zawrzyj z nami przymierze^e, a będziemy ci służyć”. **2** Ammonita Nachasz odpowiedział: „Zawrę z wami przymierze pod warunkiem, że każdemu z was wyłupię prawe oko. W ten sposób upokorzę całego Izraela”. **3** Na to starsi z Jabeszru rzekli: „Daj nam siedem dni, żebyśmy mogli rozesłać posłańców po całym terytorium Izraela. Jeśli nie znajdzie się nikt, kto by nam przyszedł z pomocą, to poddamy się tobie”. **4** Po pewnym czasie posłańcy przybyli do Gibeł, miasta Saula, i opowiedzieli o wszystkim ludowi. Wtedy cały lud zaczął głośno płakać.

5 Saul wracał właśnie ze stadem z pola i zapytał: „Co się stało? Dlaczego lud płacze?”. Potworzono mu więc słowa mieszkańców Jabeszru. **6** Kiedy to usłyszał, duch Boży dodał mu siły^f i Saul wpadł w wielki gniew. **7** Wziął jedną parę byków, porąbał na kawałki i rozesłał je po całym terytorium Izraela z wiadomością: „Tak postąpi się z bydlętem każdego, kto nie wyruszy z Saulem i Samuelem!”^g. Wtedy ludzi ogarnął strach przed Jehową i wyruszyli wszyscy

10:27 *Dosl. „był jak ktoś niemy”. 11:1 *Lub „porozumienie”.

jak jeden mąż. **8** Saul policzył ich w Bezeku—Izraelitów było 300 000, a Judejczyków 30 000. **9** Rzekli więc do posłańców: „Tak powiecie mieszkańcom Jabesz w Gileadzie: „Jutro, gdy słońce będzie wysoko, zostaniecie wybawieni””. Kiedy posłańcy przekazali tę wiadomość mieszkańcom Jabesz, ci bardzo się ucieszyli **10** i powiedzieli Ammonitom: „Jutro się poddamy i będziecie mogli z nami zrobić, co wam się podoba”^a.

11 Następnego dnia Saul podzielił ludzi na trzy grupy. Podczas straży porannej* wdarły się one do środka obozu Ammonitów^b i dziesiątkowały ich mniej więcej do południa. Ci, którzy zdołali przeżyć, rozpięchli się i każdy uciekał sam. **12** Wtedy lud rzekł do Samuela: „Gdzie są ci, co mówili: „Dlaczego to Saul ma być naszym królem?”^c Wydadzcie nam tych ludzi, a my ich zabijemy”. **13** Saul jednak powiedział: „W tym dniu nikt nie powinien ponieść śmierci^d, bo dzisiaj Jehowa uratował Izraela”.

14 Później Samuel zwrócił się do ludu: „Chodźmy do Gilgal^e, żeby jeszcze raz ogłosić Saula królem”^f. **15** Wszyscy poszli więc do Gilgal i tam przed Jehową obwołali Saula królem, a potem złożyli Jehowie ofiary współuczestnictwa*^g. Saula i wszystkich Izraelitów ogarnęła wielka radość^h.

12 W końcu Samuel przemówił do całego Izraela: „Zrobiłem wszystko*, czego chcieliście. Ustanowiłem króla, żeby nad wami panowałⁱ. **2** Teraz

11:11 * Czyli między godziną 2 a 6 rano. **11:15** * Zob. *Słowniczek pojęć*. **12:1** * Dosł. „wysłuchałem waszego głosu we wszystkim”.

ROZDZ. 11

a 1Sm 11:3

b 1Sm 11:1

c 1Sm 10:26, 27

d 2Sm 19:22

e 1Sm 7:15, 16

f 1Sm 10:17, 24

g Kpl 7:11

h 1Kl 1:39, 40
2Kl 11:12, 14
1Kn 12:39, 40

ROZDZ. 12

i 1Sm 8:5
1Sm 10:24
1Sm 11:14, 15

szpalta 2

a 1Sm 8:20

b 1Sm 8:1, 3

c 1Sm 3:19

d 1Sm 9:16, 17
1Sm 10:1

e Lb 16:15

f Pwt 16:19

g Wj 22:4
Kpl 6:4

h Wj 6:26

i Rdz 46:6

j Wj 2:23

k Wj 3:9, 10

l Joz 11:23

m Pwt 32:18, 30
Sdz 2:12, 14

n Sdz 4:2

o Sdz 10:7
Sdz 13:1

p Sdz 3:12

q Sdz 2:18
Sdz 3:9

więc przewodzi wam* król^a. Ja się zestarzałem i posiwiąłem, a moi synowie są wśród was^b. Przewodziłem wam od młodości aż do dzisiaj^c. **3** Stoję tu teraz przed wami. Jeżeli macie coś przeciwko mnie, powiedzcie to przed Jehową i Jego pomazańcem^d. Czy zabrałem komuś byka albo ośła?^e Czy kogoś oszukałem albo uciskałem? Czy od kogoś przyjąłem łapówkę*, żeby przytknąć oczy na to, co zrobił?^f Jeśli tak, wszystko zwrócę^g. **4** Izraelici odparli: „Nie oszukałeś nas ani nie uciskałeś i od nikogo nic nie wzięłeś”. **5** Powiedział im więc: „Jehowa i Jego pomazaniec są dzisiaj świadkami, że nie macie mi nic do zarzucenia**”. Wtedy rzekli: „On jest świadkiem”.

6 Samuel powiedział do ludu: „Jehowa jest świadkiem—Bóg, który posługiwał się Mojżeszem i Aaronem i wyprowadził waszych przodków z ziemi egipskiej^h. **7** Teraz stańcie tutaj, a ja będę waszym oskarżycielem przed Jehową, bo przeciw Jehowej dokonał dla was i waszych przodków tylu prawych czynów.

8 „Kiedy Jakub przybył do Egiptuⁱ i wasi przodkowie zaczęli wołać do Jehowy o pomoc^j, Jehowa posłał Mojżesza^k i Aarona, żeby wyprowadzili ich z Egiptu i osiedlili w tej ziemi^l. **9** Oni jednak zapomnieli o swoim Bogu, Jehowie. Dlatego wydał* ich^m w ręce Syseryⁿ, dowódcy wojska Chacoru, w ręce Filistynów^o oraz w ręce króla Moabu^p i ci walczyli z nimi. **10** Wtedy wasi przodkowie błagali Jehowę o pomoc^q: „Jehowo,

12:2 * Dosł. „idźcie przed wami”. **12:3** * Lub „pieniądze za milczenie”. **12:5** * Dosł. „nie znaleźliście niczego w mojej ręce”. **12:9** * Dosł. „sprzedał”.

zgrzeszyliśmy^a, bo porzuciliśmy Cię, żeby służyć Baalom^b i posągom Asztarte^c. Wyzwól nas teraz z rąk naszych nieprzyjaciół, bo chcemy Ci służyć^c. **11** Jehowa posyłał więc Jerubbaala^d, Bedana, Jeftego^e i Samuela^f i wyzwał was z rąk otaczających was wrogów. Dzięki temu mogliście mieszkać u siebie bezpiecznie^g. **12** Gdy zobaczyliście, że Nachasz^h, król Ammonitów, nadciągnął, by z wami walczyć, mówiliście do mnie: „Chcemy mieć nad sobą króla!”ⁱ. A przecież to Jehowa, wasz Bóg, jest waszym Królem^j. **13** Macie więc teraz króla, którego sobie wybraлиście, którego chcieliście. Jehowa ustanowił go nad wami^k. **14** Jeśli będziecie się bać Jehowy^l, służyć Mu^m i słuchać Jego głosuⁿ, jeśli nie będziecie się buntować przeciwko rozkazom Jehowy i jeśli wy oraz król, który panuje nad wami, będziecie podążać za Jehową, swoim Bogiem, to będzie się wam dobrze wiodło. **15** Ale jeśli nie będziecie słuchać głosu Jehowy i zbuntujecie się przeciwko rozkazom Jehowy, to Jehowa zwróci się przeciwko wam i waszym ojcom^o. **16** Teraz stańcie tutaj i zobaczcie, jakiej niezwykłej rzeczy Jehowa dokona na waszych oczach. **17** Czy nie jest to pora żniw pszenicy? Będę prosił Jehowę, żeby zaczęło grzmieć i padać. Wtedy się przekonacie, że domagając się króla, w oczach Jehowy dopuściliście się wielkiej niegodziwości^p.”

18 Samuel modlił się do Jehowy i w tym dniu Jehowa sprawił, że grzmiało i padał deszcz. Wówczas cały lud zaczął się bardzo bać Jehowy oraz Samuela. **19** I ludzie prosili Samuela: „Módl się za swoich sług

ROZDZ. 12

- a Sdz 10:10, 15
- b Sdz 3:7
- c Sdz 2:13
- d Sdz 6:32
- e Sdz 11:1
- f Heb 11:32
- g Kpl 26:6
- h 1Sm 11:1
- i 1Sm 8:5, 19
- j Sdz 8:23
- 1Sm 8:7
- 1z 33:22
- k 1Sm 9:16, 17
- 1Sm 10:24
- l Pwt 10:12
- Pwt 17:19
- m Joz 24:14
- n Pwt 13:4
- Pwt 28:2
- o Kpl 26:14, 17
- Pwt 28:15
- Joz 24:20
- p 1Sm 8:7
- Oz 13:11

szpalta 2

- a 1Sm 7:5
- 1Sm 12:23
- b Pwt 31:29
- Joz 23:6
- 1Sm 12:15
- c Pwt 6:5
- d Pwt 32:21
- Jer 2:11
- e Ps 115:4, 5
- Jer 16:19
- f 1Kl 6:13
- Ps 94:14
- Rz 11:1
- g Joz 7:9
- Ps 23:3
- Ps 106:8
- Jer 14:21
- Eze 20:14
- h Wj 19:5
- Pwt 7:7
- i 1Sm 12:14
- Ps 111:10
- Kzn 12:13
- j Pwt 10:12, 21
- k Joz 24:20
- l Pwt 28:15, 36

ROZDZ. 13

- m Dz 13:21
- n 1Sm 18:1
- 2Sm 1:4
- 2Sm 21:7
- o Joz 18:28
- 1Sm 10:26
- p Joz 13:2, 3
- 1Sm 9:16
- q Joz 21:8, 17

do Jehowy, swojego Boga^a, żebyśmy nie umarli, bo domagając się króla, dodaliśmy jeszcze jedną niegodziwość do wszystkich swoich grzechów”.

20 Samuel rzekł więc do nich: „Nie bójcie się. To prawda, że postępowaliście niegodziwie, ale już więcej nie odwracajcie się od Jehowy^b. Służcie Jehowie całym sercem^c. **21** Nie odwracajcie się od Niego, żeby iść za fałszywymi bożkami^d, które nie przynoszą żadnego pożytku^e i nie mogą zapewnić wybawienia, bo są niczym^f. **22** Jehowa nie porzuci was^g ze względu na swoje wielkie imię^g, ponieważ Jehowa postanowił uczynić was swoim ludem^h. **23** Jeżeli chodzi o mnie, to jest nie do pomyslenia, żebym zgrzeszył przeciwko Jehowie, przestając się za was modlić. Dalej będę was pouczał, jak iść dobrą i słuszną drogą. **24** Tylko bójcie się Jehowyⁱ i służcie Mu wiernie^j całym sercem. Pamiętajcie, jakich wielkich rzeczy dla was dokonał^j. **25** Jeśli jednak będziecie zuchwale dopuszczać się zła, to zginiecie^k razem ze swoim królem”^l.

13 Saul został królem, gdy miał ...* lat^m. Panował nad Izraelem dwa lata. **2** Saul wybrał sobie z Izraela 3000 ludzi—2000 było z nim w Michmaszu i w górskich okolicach Betel, a 1000 było z Jonatanemⁿ w Gibeon^o należącej do plemienia Beniamina. Resztę ludzi odesłał do ich namiotów. **3** Pewnego razu Jonatan pobił garnizon filistyński^p w Gebie^q. Wieść o tym ro-

12:21 *Lub „za nicościami; za pustymi rzeczami”. [#]Lub „są nicością; są puste”. **12:22** *Dost. „swojego ludu”. **12:24** *Lub „w prawdzie”. **13:1** *W tekście hebr. brakuje liczby.

zeszła się wśród Filistynów. Saul kazał wtedy dąć w róg^a po całym kraju, bo powiedział: „Niech Hebrajczycy o tym usłyszą!”. **4** I cały Izrael usłyszał wiadomość: „Saul pobił garnizon filistyński i teraz Filistyni nienawidzą Izraelitów”. Wezwano więc ludzi, żeby zebrali się przy Saulu w Gilgal^b.

5 Również Filistyni zebrali się na wojnę z Izraelem. Mieli 30 000 rydwanów wojennych, 6000 jeźdźców i tylu żołnierzy, co ziarnek piasku na brzegu morza^c. Rozłożyli się obozem w Michmaszu, na wschód od Bet-Awen^d. **6** Izraelici, widząc, w jak trudnej sytuacji się znaleźli, poculi się zagrożeni i chowali się w jaskiniach^e, w dołach, wśród skał, w piwnicach i cysternach. **7** Niektórzy Hebrajczycy przeprawili się nawet przez Jordan do ziemi Gadytów i Gileadu^f. Saul natomiast wciąż przebywał w Gilgal, a wszyscy ludzie, którzy z nim byli, drżeli ze strachu. **8** Cekał tam siedem dni na spotkanie wyznaczone przez Samuela, ale Samuel nie przychodził i ludzie zaczęli się rozchodzić. **9** W końcu Saul rzekł: „Przynieście mi zwierzęta na ofiarę całopalną i ofiary współluczestnictwa^g”. Następnie złożył ofiarę całopalną^g.

10 Gdy tylko skończył ją składać, przybył Samuel. Saul wyszedł mu naprzeciw, żeby się z nim przywitać*. **11** Wtedy Samuel powiedział: „Co ty zrobiłeś?”. Saul odrzekł: „Zobaczyłem, że ludzie mnie opuszczają^h, ty nie przyszedłeś w ustalonym czasie, a Filistyni zebrali się w Michmaszuⁱ. **12** Pomyślałem

13:9 *Zob. Słowniczek pojęć. **13:10** *Lub „pobłogosławić go”.

ROZDZ. 13

a Sdz 3:26, 27
Sdz 6:34
2Sm 2:28

b Joz 5:9
1Sm 11:14

c Pwt 20:1

d Joz 7:2
Joz 18:11, 12
1Sm 14:23

e 1Sm 14:11

f Lb 32:1, 33
Joz 13:24, 25

g 1Sm 15:22,
23

h 1Sm 13:6, 8

i 1Sm 13:5

szpalta 2

a 1Sm 15:11

b 1Sm 15:28

c Prz 11:2

d 1Sm 16:1
2Sm 7:15
Ps 78:70
Dz 13:22

e Rdz 49:10
2Sm 5:2
2Sm 7:8
1Kn 28:4

f 1Sm 13:7
1Sm 14:2

g 1Sm 13:3

h 1Sm 13:2

i Joz 10:11

więc sobie tak: „Filistyni nadciągną przeciwko mnie pod Gilgal, a ja jeszcze nie zapewniłem sobie przychylności* Jehowy”. Dlatego uznałem, że mam obowiązek złożyć ofiarę całopalną”.

13 Wówczas Samuel rzekł do Saula: „Postąpiłeś głupio. Nie posłuchałeś nakazu Jehowy, swojego Boga^a. Gdybyś posłuchał, Jehowa utwierdziłby twoje panowanie nad Izraelem na zawsze. **14** Teraz jednak twoje panowanie nie będzie trwałe^b. Ponieważ nie posłuchałeś nakazu Jehowy^c, Jehowa znajdzie sobie człowieka, który będzie miły Jego sercu^d, i to jego Jehowa ustanowi wodzem swojego ludu”^e.

15 Potem Samuel udał się z Gilgal do Gibeł należącej do plemienia Beniamina. Saul policzył ludzi, którzy przy nim zostali—było ich około 600^f. **16** Saul ze swoim synem Jonatanem oraz ludźmi, którzy przy nich zostali, przebywali w Gebie^g Beniaminitów. A Filistyni mieli obóz w Michmaszu^h. **17** Z obozu Filistynów wyruszały trzy oddziały dokonujące grabieży. Jeden kierował się na drogę do Ofry i ziemi Szual, **18** drugi kierował się na drogę do Bet-Choronⁱ, a trzeci—na drogę, która prowadzi do granicy przy dolinie Ceboim, w kierunku pustkowi.

19 W tamtym czasie w całym Izraelu nie można było znaleźć ani jednego kowala, bo Filistyni powiedzieli: „Nie chcemy, żeby Hebrajczycy wyrabiali miecze czy włócznie”. **20** Dlatego wszyscy Izraelici musieli chodzić do Filistynów, żeby naostrzyć swoje lemiesz, motyki, siekiery lub sierpy. **21** Cena

13:12 *Lub „nie utłagodziłem oblicza”.

za naostrzenie lemiesza, motyki, wideł, siekiery albo za umocowanie ościenia wynosiła 1 fim*.

22 Kiedy więc dochodziło do walki, nikt z ludzi, którzy byli z Saulem i Jonatanem, nie miał miecza ani włóczni^a. Taką broń mieli tylko Saul i jego syn Jonatan.

23 A jeden garnizon* filistyński wyruszył do przełęczu Michmasz^b.

14 Pewnego dnia Jonatan^c, syn Saula, powiedział do sługi, który nosił jego broń: „Chodź, przedostałmy się na drugą stronę, gdzie jest posterunek Filistynów”. Nie wspomniał jednak o tym swojemu ojcu.

2 Saul był wtedy pod granatowcem w Migronie na obrzeżach Gibej^d. Miał przy sobie około 600 żołnierzy^e. **3** (Efod^f nosił Achiasz, syn Achituba^g, brata Ichaboda^h, syna Pinechasaⁱ, syna Helego^j, kapłana Jehowy w Szilo)^k. Żołnierze ci nie wiedzieli o wyprawie Jonatana.

4 Po obydwu stronach przejścia, którym Jonatan chciał przedostać się do posterunku Filistynów, znajdowały się zęby skalne. Jeden nazywał się Bociec, a drugi Sene. **5** Jeden wznosił się niczym słup po stronie północnej, naprzeciw Michmaszu, a drugi po stronie południowej, naprzeciw Geby^l.

6 Jonatan powiedział do swojego giermka: „Chodź, przedostałmy się do posterunku tych nieobrzezańców^m. Może Jehowa stanie po naszej stronie, bo przecież Jehowa potrafi zapewnić wybawienie zarówno przez wielu, jak i przez niewie-

13:21 *Starożytna jednostka wagowa odpowiadająca mniej więcej dwóm trzecim sykla. **13:23** *Lub „załoga posterunku”.

ROZDZ. 13

a 1Sm 17:47, 50

b 1Sm 13:2
1Sm 14:4, 5

ROZDZ. 14

c 1Sm 14:49
1Sm 18:1
2Sm 1:4

d 1Sm 10:26

e 1Sm 13:15

f Wj 29:5
Lb 27:21

g 1Sm 22:9

h 1Sm 4:21

i 1Sm 2:12
1Sm 4:17

j 1Sm 1:9

k Joz 18:1
1Sm 1:3

l 1Sm 13:2, 3

m Rdz 17:9, 10
Sdz 14:3
Sdz 15:18
1Sm 17:36
1Kn 10:4

szpalta 2

a Sdz 7:2
2Kl 6:15, 16
2Kn 14:11b Rdz 24:14
Sdz 7:11
1Sm 10:7c 1Sm 13:6
1Sm 14:22

d 1Sm 14:10

e 1Sm 14:6
2Sm 5:23, 24
2Kl 6:15, 16

f 1Sm 13:17

g 1Sm 10:26
1Sm 14:2

h 1Sm 14:20

lu—nic Mu w tym nie przeszkodzi”^a. **7** Giermek odpowiedział: „Rób to, do czego pobudza cię serce. Idź, gdziekolwiek chcesz, a ja pójdę za tobą”. **8** Wtedy Jonatan rzekł: „Przedostaniemy się do tych ludzi i pokażemy się im. **9** Jeżeli zawołają: „Stójcie, nie ruszajcie się, aż do was podejdziemy!”, to się zatrzymamy i nie zbliżymy się do nich. **10** Ale jeśli zawołają: „Podejdźcie do nas!”, to podejdziemy, bo Jehowa wyda ich w nasze ręce. To będzie dla nas znak”^b.

11 Pokazali się więc Filistynom na posterunku, a oni powiedzieli: „Patrzcie! Hebrajczycy wychodzą z dziur, w których się pochowali”^c. **12** I zawołali do Jonatana i jego giermka: „Podejdźcie do nas, to damy wam nauczkę!”^d. Jonatan od razu powiedział do giermka: „Idź za mną, bo Jehowa wyda ich Izraelowi”^e. **13** I wspinał się, używając rąk i nóg, a giermek podążał za nim. Jonatan atakował Filistynów, a tych, którzy nie padli od jego ciosów, zabijał posuwający się za nim giermek. **14** Podczas tego pierwszego ataku Jonatan z giermkim zabili na krótkim odcinku* około 20 mężczyzn.

15 Wtedy w obozie i wśród wszystkich ludzi na posterunku zapanował strach. Złękły się nawet oddziały dokonujące grabieży^f. Ziemia zaczęła się trząść i Bóg sprawił, że Filistyni wpadli w przerażenie. **16** Straże Saula w Gibej^g należącej do plemienia Beniamina zobaczyły, że około szerszy się popłoch^h.

14:14 *Dosl. „na połowie długości bruzdy na morderze pola”. Chodzi o połowę pola, które w ciągu dnia może zorać para byków w zaprzęgu.

17 Saul przemówił więc do swoich żołnierzy: „Policzcie wszystkich i sprawdźcie, kogo brakuje”. Kiedy wszystkich policzyli, okazało się, że nie ma Jonatana i jego giermka. **18** Wtedy Saul rzekł do kapłana Achijasza: „Sprowadź Arkę prawdziwego Boga!”. (Arka prawdziwego Boga znajdowała się w tym czasie* u Izraelitów). **19** Gdy Saul rozmawiał z kapłanem, popłoch w obozie Filistynów coraz bardziej narastał. Powiedział więc do kapłana: „Wstrzymaj się*^a”. **20** Saul i wszyscy jego żołnierze zebrali się i wyruszyli, żeby walczyć z Filistynami. Ale na miejscu zobaczyli, że Filistyni zwrócili swoje miecze jedni przeciwko drugim i że powstało wielkie zamieszanie. **21** W dodatku Hebrajczycy, którzy wcześniej przystali do Filistynów i byli w ich obozie, przechodzili teraz na stronę Izraelitów walczących u boku Saula i Jonatana. **22** A wszyscy Izraelici, którzy się ukrywali^b w górzystym regionie Efraima, usłyszeli, że Filistyni rzucili się do ucieczki, i również przyłączyli się do walki. **23** W tym dniu Jehowa wybrał Izraela^c. I walki toczyły się aż po Bet-Awen^d.

24 Izraelici byli już tego dnia wyczerpani, ponieważ Saul zobowiązał ich przysięgą: „Niech będzie przeklęty każdy, kto zje coś* przed wieczorem, zanim zemszcze się na swoich wrogach!”. Dlatego nikt nic nie jadł^e.

25 Potem całe wojsko weszło* do lasu, gdzie było mnó-

14:18 *Dost. „w tym dniu”. **14:19** *Dost. „cofnij swoją rękę”. **14:24** *Dost. „chleb”. **14:25** *Dost. „cała ziemia przyszła”.

ROZDZ. 14

a 1Sm 14:3

b 1Sm 13:6

c Pwt 33:29
Sdz 2:18

d 1Sm 13:5

e Kpl 5:4
Lb 30:2
Pwt 23:21

szpalta 2

a 1Sm 14:17

b 1Sm 14:24

c 1Sm 14:26

d Joz 10:12

e Rdz 9:4
Kpl 3:17
Kpl 17:10
Pwt 12:16
Dz 15:29

f Pwt 12:23

g 1Sm 14:32

h 1Sm 7:15, 17

stwo miodu. **26** Chociaż ludzie widzieli, że miód ocieka z plastrów, nikt nie wziął go do ust, bo bali się złamać przysięgę. **27** Ale Jonatan nie słyszał, jak jego ojciec zobowiązał ludzi przysięgą^a, wyciągnął więc łaskę, którą miał w rękę, i zanurzył jej koniec w plastrze miodu. Kiedy skosztował miodu, rozbłyśły mu oczy. **28** Wówczas ktoś się odezwał: „Twój ojciec związał ludzi przysięgą, mówiąc: „Niech będzie przeklęty każdy, kto dzisiaj coś zje!”^b. Dlatego wszyscy są tak zmęczeni”. **29** Jonatan odrzekł: „Mój ojciec przysporzył ludziom wielkich kłopotów”. Zobaczcie, jak rozbłyśły mi oczy, kiedy zjadłem trochę miodu. **30** Gdyby ludzie mogli zjeść^c coś z łupów, które zdobyli na wrogach, klęska Filistynów byłaby jeszcze większa”.

31 Tego dnia Izraelici walczyli z Filistynami od Michmaszu po Ajjalon^d i byli już wyczerpani. **32** Dlatego chciwie rzucili się na łup: brali owce oraz bydło, zarzynali je na miejscu i jedli mięso z krwią^e. **33** Doniesiono więc Saulowi: „Żołnierze grzeszą przeciwko Jehowie, bo jedzą mięso z krwią”^f. Saul odparł: „Co za niewierność! Natychmiast przytoczcie mi tu wielki kamień”. **34** Następnie polecił: „Rozejdźcie się wśród ludzi i powiedzcie im: „Niech każdy z was przyprowadzi swojego byka i swoją owcę i zarzynajcie je tutaj, a dopiero potem jedzcie. Nie grzeszcie przeciwko Jehowie, jedząc mięso z krwią”^g. Każdy więc przyprowadził tej nocy swojego byka i tam go zarzynał. **35** I Saul zbudował ołtarz Jehowie^h. Był **14:29** *Lub „sprowadził klątwę na tę ziemię”.

to pierwszy ołtarz, jaki zbudował dla Jehowy.

36 Później Saul powiedział: „Ścigajmy Filistynów w nocy. Będziemy ich grabić aż do rana i nikogo nie zostawimy przy życiu”. Odpowiedzieli mu: „Rób, co uważasz za słuszne”. Wtedy kapłan rzekł: „Poradźmy się prawdziwego Boga”^a. **37** Saul zapytał więc Boga: „Czy mam ścigać Filistynów?”^b Czy wydasz ich w ręce Izraela?”. Ale Bóg mu nie odpowiedział tego dnia. **38** Wówczas Saul rzekł: „Niech podejść wszyscy zwierzchnicy ludu i ustalą, jaki grzech dzisiaj popełniono. **39** Przysięgam na Jehowę, żywego Boga*, który wyzwolił Izraela—umrze nawet mój syn Jonatan, jeśli się okazało, że to on zgrzeszył”. Lecz nikt mu nie odpowiedział. **40** I przemówił do wszystkich Izraelitów: „Wy stańcie po jednej stronie, a ja i mój syn Jonatan staniemy po drugiej”. Wtedy rzekli do Saula: „Rób, co uważasz za słuszne”.

41 Saul zwrócił się do Jehowy: „Boże Izraela, daj nam odpowiedź przez tummim!”^c. I został wskazany Jonatan i Saul, a ludzie odeszli wolno. **42** Saul polecił więc: „Rzućcie losy^d, żeby rozstrzygnąć między mną a moim synem Jonatanem”. I został wskazany Jonatan. **43** Saul rzekł do niego: „Powiedz mi, co zrobiłeś”. Jonatan odrzekł: „Zjadłem tylko odrobinę miodu z końca laski, którą mam w ręku^e. Jestem gotowy umrzeć!”.

44 Na to Saul powiedział: „Niech Bóg mnie surowo ukarze*, jeśli nie umrzesz, Jonatanie”^f. **45** Ale ludzie rzekli do

14:39, 45 *Dosl. „jako żyje Jehowa”. 14:44 *Dosl. „niech mi Bóg to uczyni i do tego doda”.

ROZDZ. 14

a Lb 27:21
1Sm 30:7, 8

b Sdz 1:1
1Sm 30:8
2Sm 5:19

c Wj 28:30
Pwt 33:8
Ezd 2:62, 63

d Prz 16:33

e 1Sm 14:27

f 1Sm 14:24

szpalta 2

a 1Sm 14:14

b 1Sm 14:6

c 1Sm 12:9

d 1Sm 11:11

e Rdz 36:8

f 2Sm 10:6

g 1Sm 9:16, 17

h Wj 17:14
Pwt 25:19
1Sm 15:3

i 1Sm 31:2
1Kn 8:33
1Kn 9:39

j 1Sm 18:17

k 1Sm 18:27
1Sm 25:44
2Sm 3:13
2Sm 6:20

l 1Sm 17:55
2Sm 2:8
2Sm 3:27

m 1Sm 9:1

n 1Kl 2:5

o Rdz 49:27
1Sm 9:16, 17

p 1Sm 8:11
1Sm 10:26

ROZDZ. 15

q 1Sm 9:16
1Sm 10:1

r 1Sm 12:14

Saula: „Czy ma umrzeć Jonatan—ten, który zapewnił Izraelowi to wielkie zwycięstwo”^a? Tak nie może być! Jehowa nam świadkiem*—ani jeden włos nie spadnie mu z głowy, bo dzisiaj współpracował z Bogiem”^b. W ten sposób ludzie uratowali^a Jonatana od śmierci.

46 Wtedy Saul zaniechał pościgu za Filistynami, a ci wrócili na swoje terytorium.

47 Saul utwierdził swoją władzę królewską nad Izraelem i walczył ze wszystkimi wrogami, którzy byli wokół niego: z Moabitami^c, Ammonitami^d, Edomitami^e, z królami Coby^f i z Filistynami^g. Gdziekolwiek wyruszył, odnosił zwycięstwo. **48** Walczył dzielnie—pokonał Amalekitów^h i wyzwolił Izraela z rąk grabieżców.

49 Synami Saula byli: Jonatan, Jiszwi i Malki-Szuaⁱ. Miał on też dwie córki: starsza nazywała się Merab^j, a młodsza—Michal^k. **50** Żona Saula miała na imię Achinoam i była córką Achimaaca. Dowódcą jego wojska był Abner^l, syn Nera, wuj Saula. **51** Ojcem Saula był Kisz^m, a Nerⁿ, ojciec Abnera, był synem Abiela.

52 Przez wszystkie dni Saula toczyły się zacięte walki z Filistynami^o. Gdy tylko Saul spostrzegł jakiegoś silnego albo odważnego mężczyznę, werbował go do swojego wojska^p.

15 Potem Samuel rzekł do Saula: „Jehowa posłał mnie kiedyś, żebym cię namaścił na króla Jego ludu, Izraela^q. Teraz postuchaj, co Jehowa ma do powiedzenia^r. **2** Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów:

14:45 *Lub „wybawienie”. ^aDosl. „wykupili”.

„Pociągnę do odpowiedzialności Amalekitów za to, że przeciwstawili się Izraelitom, gdy ci wychodzili z Egiptu^a. **3** Dlatego zaatakuj Amalekitów^b i zgładź^c ich^c razem ze wszystkim, co mają. Nie wolno ci nikogo oszczędzić^d. Masz zabić^d mężczyznę i kobietę, dziecko i niemowlę, byka i owcę, wielbłąda i osła^e”. **4** Saul zebrał więc armię i policzył żołnierzy w Telaim. Z plemienia Judy było 10 000 żołnierzy, a z innych plemion izraelskich – 200 000 pieszych^f.

5 I Saul dotarł aż do miasta Amaleka, i urządził zasadzkę przy dolinie*. **6** A Kenitom^g powiedział: „Odejdźcie spośród Amalekitów. Nie chcę was wytracić razem z nimi^h, bo okazaliście życzliwość^c wszystkim Izraelitomⁱ, gdy wychodzili z Egiptu”. Kenici odłączyli się więc od Amalekitów. **7** Potem Saul walczył z Amalekitami^j od Chawili^k aż po Szur^l, które leży koło Egiptu. **8** Całą ich ludność zgładził^c mieczem, ale Agaga^m, króla Amalekitów, schwytał żywcemⁿ. **9** Saul i jego ludzie oszczędzili Agaga i nie chcieli przeznaczyć na zagładę najlepszych i najtłustszych sztuk owiec i bydła oraz baranów, niczego, co było dobre^o. Natomiast wszystko, co nie miało wartości i nie było nikomu potrzebne, przeznaczyli na zagładę.

10 Wtedy Jehowa przemówił do Samuela: **11** „Żałuję*, że uczyniłem Saula królem, bo od-

15:3 *Lub „przeznacz na zagładę”. Zob. *Słowniczek pojęć*. *Lub „nikomu okazać współczucia”. 15:5 *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 15:6 *Lub „lojalną miłość”. 15:8 *Lub „przeznaczył na zagładę”. 15:11 *Lub „jestem głęboko zasmucony”.

ROZDZ. 15

a Wj 17:8
Lb 24:20
Pwt 25:17, 18

b Wj 17:14
Pwt 25:19
1Kn 4:43

c Kpl 27:29
1Sm 15:18

d Pwt 9:1, 3

e Pwt 13:17
Joz 6:18

f 1Sm 11:8
1Sm 13:15

g Lb 10:29, 32
Lb 24:21
Sdz 1:16

h Rdz 18:25
Rdz 19:12, 13
Joz 6:17

i Wj 18:9, 12

j Pwt 25:19
1Sm 14:47, 48

k Rdz 25:17, 18

l 1Sm 27:8

m 1Sm 15:33

n Kpl 27:29
1Sm 15:3

o Joz 7:12

szpalta 2

a 1Sm 13:13
1Sm 15:3

b 1Sm 16:1

c Joz 15:20, 55

d 2Sm 18:18

e 1Sm 15:3

f 1Sm 15:10, 11

g 1Sm 9:21
1Sm 10:22

h 1Sm 9:16
1Sm 10:1

i 1Sm 15:3

j Pwt 25:19

k Pwt 13:17
1Sm 15:9

wrócił się ode mnie i nie wykonał moich poleceń^a”. Samuel bardzo się tym dreńczył i żarliwie modlił się do Jehowy przez całą noc^b. **12** Wstał wcześniej rano, żeby spotkać się z Saulem. Powiadomiono go jednak: „Saul udał się do Karmelu^c, gdzie postawił sobie pomnik^d, a stamtąd poszedł do Gilgal”. **13** Kiedy w końcu Samuel przybył do Saula, ten rzekł do niego: „Niech Jehowa ci błogosławi. Wykonałem polecenie Jehowy”.

14 Lecz Samuel spytał: „Dlaczego więc słyszę beczenie owiec i ryk bydła?”^e. **15** Saul odpowiedział: „Przyprowadzono je od Amalekitów. Ludzie oszczędzili najlepsze sztuki owiec i bydła, żeby złożyć je w ofierze Jehowie, twojemu Bogu. Ale resztę zabilimy^f”. **16** „Dosyć tego!” – rzekł Samuel. „Powiem ci, co Jehowa przekazał mi ostatniej nocy^f”. Saul odparł: „Mów!”.

17 Samuel mówił więc dalej: „Czy sam nie uważałeś się za człowieka mało znaczącego^g, gdy zostałeś wodzem^c plemion izraelskich i gdy Jehowa namaścił cię na króla Izraela?”^h **18** Później Jehowa wysłał cię z misją. Nakazał ci: „Wyrusz przeciwko Amalekitom i zgładź^c tych grzesznikówⁱ. Walcz z nimi, aż ich wypępisz^j”. **19** Dlaczego w takim razie nie usłuchałeś polecenia Jehowy? Zamiast tego chciałeś rzucić się na łup^k i zrobiłeś to, co złe w oczach Jehowy!”.

20 Jednak Saul powiedział do Samuela: „Przecież usłuchałem polecenia Jehowy! Wyruszyłem z misją, z którą mnie wysłał

15:15 *Lub „przeznaczyliśmy na zagładę”. 15:17 *Dost. „głową”. 15:18 *Lub „przeznacz na zagładę”.

Jehowa, uprowadziłem amalekickiego króla Agaga i zgładziłem* Amalekitów^a. **21** Ale ludzie zachowali z łupu przeznaczonego na zagładę najlepsze sztuki owiec i bydła, żeby je ofiarować w Gilgal Jehowie, twojemu Bogu^b.

22 Wtedy Samuel rzekł: „Co Jehowie sprawia większą przyjemność: całopalenia i inne ofiary^c czy posłuszeństwo wobec Jehowy? Z całą pewnością posłuszeństwo jest lepsze niż ofiara^d, uważne słuchanie — niż tłuszcz^e baranów. **23** Buntowniczość^f jest przecież tym samym co grzech wróżbiarstwa^g, a zuchwałe postępowanie — tym samym co magia i bałwochwalstwo*. Ponieważ ty odrzuciłeś polecenie Jehowy^h, On odrzucił ciebie i nie będziesz królemⁱ”.

24 Wówczas Saul rzekł do Samuela: „Zgrzeszyłem. Nie wykonałem rozkazu Jehowy i twoich poleceń, bo bałem się ludzi i posłuchałem tego, co mówili. **25** Ale teraz, proszę, wybac mi mój grzech i wróć ze mną, żebym mógł się pokłonić Jehowie^j. **26** Samuel powiedział mi jednak: „Nie wróć z tobą, bo odrzuciłeś polecenie Jehowy, a Jehowa odrzucił ciebie i nie będziesz już królem Izraela^k. **27** Samuel właśnie odwracał się, żeby odejść, gdy Saul chwycił za brzeg jego płaszcza bez rękawów, ale ten się rozdarł. **28** I Samuel rzekł: „Dzisiaj Jehowa wydarł ci władzę królewską nad Izraelem i da ją komuś lepszemu niż ty^l. **29** Ten, który jest Wspaniałością Izraela^m, spełni to, co postanowiłⁿ, i nie

15:20 *Lub „przeznaczyłem na zagładę”. 15:23 *Dosl. „terafim”, czyli bożki domowe.

ROZDZ. 15

a Kpl 27:29
Pwt 7:16
1Sm 15:3, 9

b 1Sm 15:15

c Iz 1:11

d Prz 21:3
Oz 6:6
Mk 12:33

e Kpl 3:16

f 1Sm 12:15

g Kpl 20:6
Pwt 18:10, 12
1Kn 10:13

h 1Sm 15:3

i 1Sm 13:14
1Sm 16:1
Dz 13:22

j 1Sm 15:30

k 1Sm 13:14
1Sm 16:1

l 1Sm 13:14
1Sm 16:12, 13
Dz 13:22

m 1Kn 29:11

n Tyt 1:2
Heb 6:18

szpalta 2

a Lb 23:19

b 1Sm 15:25

c Wj 17:14
Pwt 25:19
1Sm 15:3

d 1Sm 16:1

e 1Sm 15:11

ROZDZ. 16

f 1Sm 15:35

g 1Sm 15:23,
26

h 1Kl 1:39

i Rut 4:17
1Kn 2:12

j Rdz 49:10
1Sm 13:14
Ps 78:70
Dz 13:22

k 1Sm 22:17

zmieni zdania*, bo nie jest człowiekiem, żeby musiał zmieniać zdanie^{***}.

30 Saul odparł: „Zgrzeszyłem. Ale okaż mi, proszę, szacunek przed starszymi mojego ludu i przed Izraelem. Wróć ze mną, a ja pokłonię się Jehowie, twojemu Bogu^b. **31** Samuel wrócił więc z Saulem i Saul pokłonił się Jehowie. **32** Potem Samuel powiedział: „Przyprowadźcie do mnie Agaga, króla Amalekitów”. Agag szedł do niego niechętnie*, ponieważ wcześniej myślał sobie: „Na pewno już nie grozi mi śmierć^{***}”. **33** Ale Samuel oświadczył: „Tak jak kobiety utraciły swoje dzieci za sprawą twojego miecza, tak twoja matka zostanie pozbawiona swoich dzieci”. I rozsiekał Agaga przed Jehową w Gilgal^c.

34 Następnie Samuel odszedł do Ramy, a Saul udał się do swojego domu w Gibei. **35** Samuel aż do dnia swej śmierci nie widział się z Saulem. I z powodu Saula pograżył się w smutku^d. A Jehowa żałował, że ustanowił Saula królem Izraela^e.

16 W końcu Jehowa rzekł do Samuela: „Jak długo będziesz się smucił z powodu Saula?^f Przecież go odrzuciłem i nie będzie królem Izraela^g. Napełnij swój róg olejkim^h i idź do Jessegoⁱ z Betlejem, bo jednego z jego synów wybrałem sobie na króla^j. **2** Samuel odpowiedział: „Jak mam tam iść? Jeśli Saul się o tym dowie, zabije mnie^k. Na to Jehowa rzekł: „Weź ze sobą jałówkę i powiedz: „Przyszedłem złożyć ofiarę Jehowie”. **3** Zaproś Jessego

15:29 *Lub „nie będzie niczego żałował”. ^aLub „żeby miał czegoś żałować”. 15:32 *Możliwe też „pewny siebie”. ^bDosl. „gorycz śmierci”.

na miejsce, gdzie będziesz składał ofiarę. Potem ci powiem, co masz zrobić. I namaścisz dla mnie tego, którego ci wskażę^a.

4 Samuel zrobił tak, jak mu polecił Jehowa. Kiedy dotarł do Betlejem^b, starsi miasta z drżeniem wyszli mu na spotkanie. Spyta: „Czy twoje przyjście oznacza pokój?”. **5** „Tak” – odpowiedział. „Przyszedłem złożyć Jehowie ofiarę. Przygotujcie się^{*} i chodźcie tam ze mną”. Wtedy Jesse i jego synowie się przygotowali^{*} i poszli na miejsce składania ofiary. **6** Gdy przybyli i Samuel zobaczył Eliab^c, powiedział: „To na pewno jest pomazaniec Jehowy”. **7** Lecz Jehowa rzekł do Samuela: „Nie zwracaj uwagi na jego wygląd ani na wysoki wzrost^d – to nie jego wybrałem. Bóg patrzy inaczej niż człowiek, bo człowiek patrzy na to, co jest widoczne dla oczu, ale Jehowa patrzy na serce^e”. **8** Potem Jesse przedstawił Samuelowi Abinadab^f, lecz Samuel rzekł: „Również tego Jehowa nie wybrał”. **9** Następnie Jesse przyprowadził Szammę^g, ale Samuel oświadczył: „Tego też Jehowa nie wybrał”. **10** I tak Jesse przedstawił Samuelowi swoich siedmiu synów. Jednak Samuel powiedział mu: „Jehowa nie wybrał żadnego z nich”.

11 W końcu Samuel zapytał Jessego: „Czy to już wszyscy twój synowie?”. Ten odrzekł: „Pozostał jeszcze najmłodszy^h, pasie owceⁱ”. Samuel powiedział: „Poślij po niego, bo nie zaczniemy posiłku, dopóki tu nie przyjdzie”. **12** Jesse posłał po niego i przyprowadził go do Samuela. Był to przystojny mło-

16:5 *Lub „uświęćcie się”. ^aLub „wtedy uświęcił Jessego i jego synów”.

ROZDZ. 16

a Ps 89:20

b Rut 4:11
1Sm 20:6

c 1Sm 17:28
1Kn 2:13

d 1Sm 10:21,
23

e 1Kl 8:39
1Kn 28:9
Ps 7:9
Prz 24:12
Jer 17:10
Dz 1:24

f 1Sm 17:13
1Kn 2:13

g 2Sm 13:3

h 1Sm 17:14

i 2Sm 7:8
Ps 78:70

szpalta 2

a 1Sm 17:42

b 1Sm 13:14
Ps 89:20
Dz 13:22

c 1Sm 16:1
1Kl 1:39

d Lb 11:17
Sdz 3:9,10
1Sm 10:6
2Sm 23:2

e 1Sm 1:1,19

f 1Sm 18:12
1Sm 28:15

g 1Sm 18:10
1Sm 19:9

h Prz 22:29

i 1Sm 17:32,
36
1Sm 17:45,
46

j 1Sm 16:12

k 1Sm 18:12

l 1Sm 17:15

m Prz 22:29

dy człowiek o rumianej twarzy i pięknych oczach^a. Wtedy Jehowa rzekł: „To ten! Wstań i namaść go!”^b. **13** Samuel wziął więc róg z olejkim^c i namaścił go w obecności jego braci. I od tego dnia duch Jehowy wzmacniał Dawida^d. Potem Samuel wyruszył do Ramy^e.

14 A duch Jehowy opuścił Saula^f i Jehowa pozwolił, by dręczyły go złe myśli^g. **15** Słudzy Saula powiedzieli do niego: „Panie, Bóg pozwala, żeby dręczyły cię złe myśli. **16** Nakaż, panie, swoim sługom poszukać człowieka, który dobrze gra na lirze^h. A gdy najdą cię złe myśli, on zagra i poczujesz się lepiej”. **17** Saul polecił więc sługom: „Proszę, znajdźcie mi człowieka, który dobrze gra, i przyprowadźcie go do mnie”.

18 Jeden ze sług odezwał się: „Widziałem, że syn Jessego z Betlejem umie dobrze grać. To odważny, waleczny wojownikⁱ. Pięknie się wystawia i jest przystojny^j. Co więcej, jest z nim Jehowa”^k. **19** Wtedy Saul wysłał do Jessego posłańców z poleceniem: „Przyślij do mnie swojego syna Dawida, który pasie owce”^l. **20** Jesse załadował więc na osła chleb, bukłak wina oraz koźle i posłał to Saulowi przez swojego syna Dawida. **21** Kiedy Dawid przybył do Saula, zaczął mu usługiwać^m. A Saul bardzo go pokochał i uczynił swoim giermkim. **22** Dlatego wysłał do Jessego wiadomość: „Proszę, pozwól Dawidowi dalej mi usługiwać, bo zyskał sobie moje uznanie”. **23** Za każdym razem, gdy Bóg pozwalał, żeby

16:14 *Lub „i tworzył go jakiś zły duch od Jehowy”. **16:16** *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę.

Saula nachodziły złe myśli, Dawid grał na lirze*. Wtedy Saul doznawał ulgi, czuł się lepiej i złe myśli go opuszczały*.

17 Filistyni^b zebrali swoje wojska* na wojnę. Zgromadzili się w Socho^c w Judzie i rozłożyli się obozem między Socho a Azeką^d, w Efes-Dammim^e. **2** Saul i żołnierze izraelscy także się zebrali i rozbili obóz w dolinie* Ela^f. Następnie ustawili się w szyku bojowym naprzeciw Filistynów. **3** Filistyni zajmowali górę po jednej stronie doliny, która ich oddzielała, a Izraelici po drugiej stronie.

4 Z szeregów* filistyńskich wyszedł pewien żołnierz^g o imieniu Goliat^g. Pochodził z Gat^h i był wysoki na 6 łokci i 1 pięć^a. **5** Na głowie miał miedziany hełm i nosił miedziany pancerz łuskowyⁱ, ważący 5000 syklów*. **6** Jego nogi były osłonięte nagonienicami z miedzi, a przez plecy miał przewieszony miedziany oszczep^j. **7** Drzewce jego włóczni było jak wał tkacki^k, a żelazny grot ważył 600 syklów*. Przed nim szedł żołnierz, który niośł jego tarczę. **8** Goliat zatrzymał się i zawołał w kierunku izraelskich wojsk^l: „Czemu ustawiacie się w szyku bojowym? Ja jestem Filistynem, a wy sługami Saula. Wybierzcie więc kogoś spośród siebie i niech stanie tu ze mną do walki. **9** Jeżeli będzie ze mną walczył i mnie zabije, to zostaniemy waszymi sługami. Ale jeśli ja go pokonam

16:23 *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. **17:1** *Dost. „obozy”. **17:2, 19** *Lub „na nizinie”. **17:4** *Dost. „obozów”. *Lub „harcownik”. ^a Czyli na 2,9 m. Zob. *Dodatek B14*. **17:5** *Czyli 57 kg. Zob. *Dodatek B14*. **17:7** *Czyli 6,84 kg. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 16

a 1Sm 16:14
1Sm 18:10
1Sm 19:9

ROZDZ. 17

b Sdz 3:1, 3
1Sm 9:16
1Sm 14:52

c 2Kn 28:18

d Joz 15:20, 35
Jer 34:7

e 1Kn 11:12, 13

f 1Sm 21:9

g 1Sm 17:23

h Joz 11:22
2Sm 21:20,
21

i 1Sm 17:38,
39
1Kl 22:34

j 1Sm 17:45

k 1Kn 20:5

l Lb 33:55

szpalta 2

a 1Sm 17:26
2Kl 19:22

b Rut 4:22

c Rdz 35:16, 19
Rut 1:2

d 1Sm 17:58
Mt 5:2
Mt 2:6

e 1Kn 2:13-15

f Lb 1:3

g 1Sm 16:6

h 1Sm 16:8

i 1Sm 16:9

j 1Kn 2:13, 15

k 1Sm 16:11, 19

l 1Sm 17:2
1Sm 21:9

m 1Sm 9:16, 17

i zabije, to wy będziecie służyć nam”. **10** I powiedział jeszcze: „Dzisiaj rzucam wyzwanie* szeregom bojowym Izraela*. Wystawcie kogoś do walki!”.

11 Kiedy Saul i wszyscy Izraelici usłyszeli słowa Filistyna, ogarnął ich strach.

12 Dawid był synem Jessego^b, Efratejczyka^c z Betlejem^d w Judzie. Jesse miał ośmiu synów^e i za dni Saula był już w podeszłym wieku. **13** Jego trzech najstarsi synowie wyruszyli z Saulem na wojnę^f. Pierworodny syn nazywał się Eliab^g, drugi—Abinadab^h, trzeci—Szammaⁱ. **14** Dawid był najmłodszym synem Jessego^j. A trzech najstarsi wyruszyli z Saulem.

15 Dawid usługiwał Saulowi, ale co jakiś czas udawał się do ojca do Betlejem, żeby paść jego owce^k. **16** Tymczasem ten Filistyn przez 40 dni rano i wieczorem wychodził i stał w tym samym miejscu.

17 Pewnego razu Jesse powiedział do swojego syna Dawida: „Weź, proszę, tę efę* prążonego ziarna i tych 10 chlebów i zanieś prędko swoim braciom do obozu. **18** A tych 10 porcji sera* masz dać dowódcy oddziału^l. Zobacz, czy twoi bracia mają się dobrze, i przynieś od nich coś na potwierdzenie, że wszystko z nimi w porządku”. **19** Bracia Dawida przebywali razem z Saulem i całym wojskiem izraelskim w dolinie* Ela^f, żeby walczyć z Filistynami^m.

20 Dawid wstał więc wcześniej rano i zostawił owce pod opieką kogoś innego. Potem się

17:10 *Lub „szydżę”. **17:17** *Efa odpowiedziała 22 l. Zob. *Dodatek B14*. **17:18** *Dost. „mleka”. *Lub „dowódcy tysiąca”.

spakował i wyruszył w drogę, jak mu kazał Jesse. Kiedy dotarł do obozu, wojska właśnie wychodziły z okrzykiem bojowym na pole bitwy. **21** Izraelici i Filistyni ustawili się w szyku naprzeciw siebie. **22** Dawid natychmiast zostawił swoje rzeczy pod opieką strażnika, pobiegł w kierunku szeregów bojowych i zaczął wypytywać swoich braci, jak im się wiedzie^a.

23 Gdy z nimi rozmawiał, z filistyńskich szeregów wyszedł żołnierz* o imieniu Goliat^b, Filistyn z Gat, i zaczął mówić to samo, co przedtem^c. I Dawid usłyszał jego słowa. **24** Na widok tego Filistyna wszyscy żołnierze izraelscy cofali się z przerażenia^d. **25** Mówili: „Widzieliście tego człowieka, który wychodzi, żeby sztydzić* z Izraela?^e Temu, kto go zabije, król da wielkie bogactwo i swoją córkę^f, a rodzinę jego ojca zwolni od podatków i innych zobowiązań”.

26 Dawid zapytał stojących przy nim ludzi: „Jaką nagrodę dostanie człowiek, który zabije tego Filistyna i zdejmie hańbę z Izraela? Kim w ogóle jest ten nieobrzezany Filistyn, że sztydzi* z wojsk Boga żywego?”^g. **27** Ludzie powtórzyli mu to samo, co mówili wcześniej: „Taką właśnie nagrodę otrzyma ten, kto go zabije”. **28** Rozmowę Dawida usłyszał jego najstarszy brat, Eliab^h. Rozgniewał się na Dawida i powiedział do niego: „Po co tu przyszedłeś? Z kim zostawiłeś tych kilka owiec na pustkowiu?ⁱ Dobrze wiem, że jesteś zuchwały i knujesz w sercu coś złego. Przyszedłeś tylko

ROZDZ. 17

a 1Sm 17:17, 18

b 1Sm 17:4

c 1Sm 17:10

d 1Sm 17:11

e 1Sm 17:10

f Joz 15:16
1Sm 14:49
1Sm 18:17, 21g 1Sm 17:10
Jer 10:10h 1Sm 16:6, 7
1Kn 2:13

i 1Sm 17:20

szpalta 2

a 1Sm 17:26

b 1Sm 17:25

c 1Sm 16:18

d 1Sm 17:42

e Iz 31:4

f 1Sm 17:10
Jer 10:10g Pwt 7:21
2Kl 6:16
Heb 11:32-34

po to, żeby popatrzeć na bitwę”. **29** Dawid odpowiedział: „Co ja takiego zrobiłem? Tylko pytam!”, **30** po czym odwrócił się do kogoś innego i zadał to samo pytanie, co przedtem^a. A ludzie odpowiadali mu tak jak poprzednio^b.

31 Kiedy doniesiono Saulowi, o czym rozmawia Dawid, ten kazał go sprowadzić. **32** Dawid powiedział do Saula: „Niech nikt nie traci odwagi* z powodu tego Filistyna. Twój sługa stoczy z nim walkę”^c. **33** Ale Saul odparł: „Nie dasz rady walczyć z tym Filistynem. Przecież jesteś jeszcze chłopcem^d, a on od młodości jest wojownikiem”^e. **34** Dawid odrzekł Saulowi: „Kiedy twój sługa pał owce swojego ojca, zdarzało się, że przychodził lew^e albo niedźwiedź i porywał owcę ze stada. **35** Wtedy ruszałem za nim, powalałem go i ratowałem owce z jego paszczy. Gdy się na mnie rzucił, chwyciłem go za szczękę*, powalałem i zabijałem. **36** Twój sługa zabił i lwa, i niedźwiedzia. To samo zrobię z tym nieobrzezanym Filistynem, bo sztydzi* z wojsk Boga żywego”^f. **37** I Dawid dodał: „Jehowa, który mnie wyratował z łap lwa i niedźwiedzia, wyratuje mnie z rąk tego Filistyna”^g. Na to Saul rzekł do niego: „Idź i niech Jehowa będzie z tobą”.

38 Saul ubrał Dawida w swoją zbroję. Włożył mu na głowę miedziany hełm i nałożył na niego pancerz. **39** Dawid przypasał sobie miecz i usiłował w tym wszystkim chodzić, ale nie potrafił, ponieważ nie był przyzwyczajony do noszenia

17:23 *Lub „harcownik”. 17:25 *Lub „rzucić wyzwanie”. 17:26, 36 *Lub „rzuca wyzwanie”.

17:32 *Dosl. „serca”. 17:35 *Lub „za sierść”. Dosl. „za brodę”.

zbroi. W końcu rzekł do Saula: „Nie mogę chodzić w tych rzeczach, bo nie jestem do tego przyzwyyczajony”. Zdjął więc z siebie zbroję, **40** wziął łaskę i wybrał sobie pięć gładkich kamieni z koryta potoku*. Włożył je do swojej torby pasterskiej i z procą^a w rękę ruszył w kierunku Filistyna.

41 Filistyn, którego poprzedzał żołnierz niosący jego tarczę, również się zbliżał. **42** Popatrzył na Dawida i pełen pogardy zaczął się z niego wyśmiewać, bo był to tylko chłopiec o rumianej twarzy i pięknym wyglądzie^b. **43** Powiedział do Dawida: „Czy ja jestem psem^c, że idziesz na mnie z kijami?”. I przeklinał go, wzywając swoich bogów. **44** Zawołał jeszcze do niego: „Podejdź tylko do mnie, a nakarmię twoim ciałem ptaki i dzikie zwierzęta”.

45 Dawid odpowiedział Filistynowi: „Ty idziesz na mnie z mieczem, włócznią i oszczepem^d, ale ja idę z imieniem Jehowy, Boga Zastępów^e—Boga szeregów bojowych Izraela, z którego szczydziłeś^f. **46** Dzisiaj Jehowa wyda cię w moje ręce^g, a ja cię zabiję i odetnę ci głowę. Dzisiaj trupami z obozu Filistynów nakarmię ptaki i dzikie zwierzęta. I cały świat się dowie, że jest Bóg w Izraelu^h. **47** Wszyscy, którzy się tutaj zebrali*, przekonają się, że nie mieczem ani włócznią wybawia Jehowaⁱ. Ta bitwa należy do Jehowy^j i On wyda was wszystkich w nasze ręce”^k.

48 Wtedy Filistyn zaczął się zbliżać do Dawida, a Dawid ru-

ROZDZ. 17

a Sdz 20:15, 16

b 1Sm 16:12

1Sm 17:33

c 1Sm 24:14

2Sm 16:9

2Kl 8:13

d 1Sm 17:4, 6

e 2Sm 5:10

Heb 11:32-34

f 1Sm 17:10

2Kl 19:22

g Pwt 9:1-3

Joz 10:8

h Wj 9:16

Pwt 28:10

1Kl 8:43

2Kl 19:19

Dn 3:29

i Ps 44:6, 7

Za 4:6

j 2Kn 20:15

Prz 21:31

k Pwt 20:4

szpalta 2

a 1Sm 17:37

2Sm 21:22

b Sdz 3:31

Sdz 15:15, 16

1Sm 17:47

c 1Sm 21:9

d Pwt 28:7

Joz 23:10

Heb 11:32-34

e 1Sm 17:2, 19

f Joz 15:20, 45

g Joz 15:20, 36

h 1Sm 21:9

i 1Sm 14:50

j 1Sm 16:19, 21

k 1Sm 17:54

l Rut 4:22

1Sm 16:1

1Kn 2:13, 15

Mt 1:6

Łk 3:23, 32

Dz 13:22

m 1Sm 17:12

szął biegiem na pole walki, żeby się z nim zmierzyć. **49** Włożył rękę do swojej torby i wyjął z niej kamień, po czym wyrzucił go z procy i trafił nim we wroga. Kamień utkwiał w czole Filistyna, który upadł twarzą do ziemi^a. **50** W taki sposób Dawid pokonał Filistyna—procą i kamieniem. Powalił go i zabił, chociaż nie miał w rękę miecza^b. **51** Dawid dobiegł do Filistyna, wyciągnął z pochwy jego miecz^c i odciął mu głowę, aby mieć pewność, że jest martwy. Gdy Filistyni zobaczyli, że ich wielki wojownik zginął, rzucili się do ucieczki^d.

52 Wówczas żołnierze izraelscy i judzcy, wznosząc okrzyki, ruszyli za Filistynami. Ścigali ich od doliny^e aż do bram Ekronu^f. Zwłoki Filistynów uszły drogę od Szaaraim^g aż po Gat i Ekron. **53** Kiedy Izraelci wrócili z pościgu za nimi, splądrowali ich obozy.

54 Potem Dawid wziął głowę Filistyna i przyniósł ją do Jerozolimy, ale jego broń złożył w swoim namiocie^h.

55 A gdy Saul widział, jak Dawid idzie zmierzyć się z Filistynem, od razu spytał Abneraⁱ, dowódcę wojska: „Abnerze, czym synem jest ten chłopiec?”^j. „Królu, przysięgam*, że nie wiem!”—odpowiedział Abner. **56** Król rzekł: „Dowiedz się, czyj to syn”. **57** Kiedy więc Dawid wrócił po zabicie Filistyna, Abner zaprowadził go przed Saula. A Dawid trzymał w ręku głowę Filistyna^k. **58** Wtedy Saul zapytał go: „Czym jesteś synem, chłopcze?”. Dawid odpowiedział: „Jestem synem twojego sługi Jessego^l z Betlejem”^m.

17:40 *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 17:45 *Lub „któremu rzuciłeś wzywianie”. 17:47 *Dosl. „cały ten zbór”.

17:55 *Lub „na życie twojej duszy”.

18 Gdy Jonatan^a usłyszał rozmowę Dawida z Saulem, pokochał Dawida jak samego siebie* i nawiązała się między nimi bliska przyjaźń^b. **2** Tego dnia Saul zatrzymał Dawida u siebie i nie pozwolił mu już wrócić do domu ojca^c. **3** Ponieważ Jonatan kochał Dawida jak samego siebie^d, zawarł z nim przymierze^e. **4** Zdjął płaszcz bez rękawów, który miał na sobie, i dał go Dawidowi. Podarował mu też swój strój wojskowy, miecz, łuk i pas. **5** A Dawid zaczął wyruszać na wyprawy wojenne. Wszędzie, gdzie Saul go wysłał, odnosił sukces^f. Dlatego Saul dał mu pod dowództwo żołnierzy^g, co podobało się jego sługom i całemu ludowi.

6 Kiedy Dawid i inni wracali po pokonaniu Filistynów, kobiety ze wszystkich miast izraelskich wychodziły na spotkanie królowi Saulowi. Radośnie śpiewały^h i tańczyły, grając na tamburynachⁱ i lutniach. **7** Świętując, śpiewały tak:

„Pobił Saul tysiące wrogów,
a Dawid—dziesiątki
tysięcy”^j.

8 Pieśń ta nie spodobała się Saulowi^k. Bardzo się rozgniewał i powiedział: „Dawidowi przypisały dziesiątki tysięcy, a mnie tysiące. Jeszcze tylko brakuje, żeby został królem!”^l. **9** I od tego czasu Saul patrzył na Dawida podejrzliwie.

10 Następnego dnia Bóg pozwolił, żeby Saulem owdądnęły złe myśli^m. I Saul zaczął się

18:1, 3 *Lub „jak własną duszę”. **18:1** ^aLub „dusza Jonatana związała się z duszą Dawida”. **18:5, 14** *Lub „postępować mądrze”. **18:10** *Lub „zły duch od Boga owdądnął Saulem”.

ROZDZ. 18

a 1Sm 14:1, 49

b 1Sm 19:2
1Sm 20:17, 41
2Sm 1:26

c 1Sm 8:11
1Sm 16:22
1Sm 17:15

d Prz 17:17
Prz 18:24

e 1Sm 20:8, 42
1Sm 23:18
2Sm 9:1
2Sm 21:7

f 1Sm 18:30

g 1Sm 14:52

h Wj 15:20, 21
Sdz 5:1

i Sdz 11:34

j 1Sm 21:11
1Sm 29:5

k Rdz 4:5
Prz 14:30

l 1Sm 13:14
1Sm 15:27,
28

1Sm 16:13
1Sm 20:31
1Sm 24:17,
20

m 1Sm 16:14

szpalta 2

a 1Sm 16:16,
23

b 1Sm 19:9, 10

c 1Sm 20:33

d 1Sm 18:28,
29

e 1Sm 16:14

f 2Sm 5:2

g 1Sm 18:5

h Rdz 39:2
Joz 6:27
1Sm 10:7
1Sm 16:18

i 1Sm 14:49
1Sm 17:25

j 1Sm 25:28

k 1Sm 18:25

l 2Sm 7:18

m 2Sm 21:8

n 1Sm 14:49
1Sm 19:11
1Sm 25:44
2Sm 3:13
2Sm 6:16

dziwnie zachowywać* w swoim domu. Dawid, tak jak wcześniej, grał na lirze^a, a Saul trzymał w rękę włócznię^b. **11** W pewnej chwili rzucił nią w Dawida^c, myśląc sobie: „Przygwoźdź go do ścian!”^d. Ale ten dwa razy przed nim uciekł. **12** I Saul obawiał się Dawida, ponieważ Jehowa był z Dawidem^e, a jego opuścił^e. **13** Dlatego Saul usunął go ze swojego otoczenia i ustanowił dowódcą tysiąca. Dawid prowadził więc wojsko do walki^f. **14** Odnosił sukces^g we wszystkim, co robił, a Jehowa był z nim^h. **15** Saul, widząc niezwykłe dokonania Dawida, zaczął się go bać. **16** Ale wszyscy Izraelici i Judejczycy kochali Dawida, bo dowodził nimi podczas wypraw wojennych.

17 Później Saul zaproponował Dawidowi: „Dam ci za żonę moją najstarszą córkę, Merabⁱ. Musisz jednak dalej dzielnie dla mnie walczyć i prowadzić wojny Jehowy”^j. Powiedział tak, bo pomyślał sobie: „Lepiej, żeby nie zginał z mojej ręki. Niech zabiją go Filistyni”^k. **18** Dawid odrzekł: „Co ja znaczę w Izraelu i co znaczy rodzina mojego ojca, żebym miał zostać zięciem króla?”^l. **19** Ale gdy nadszedł czas, by Dawid dostał za żonę Merab, córkę Saula, okazało się, że już dano ją Adrielowi^m z Abel-Mecholi.

20 Tymczasem w Dawidzie zakochała się inna córka Saula, Michalⁿ. Gdy doniesiono o tym Saulowi, ucieszył się. **21** Pomyślał: „Jeśli dam mu ją za żonę, to będę mógł zastawić na

18:10 *Lub „zachowywał się jak prorok”. ^aHebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. **18:13** ^eDost. „wychodził i wchodził przed ludem”.

niego pułapkę i zginie z rąk Filistynów”^a. Saul więc po raz drugi rzekł do Dawida: „Teraz zostaniesz moim zięciem”^a.

22 A swoim sługom nakazał: „Powiedźcie Dawidowi w tajemnicy: „Spodobałeś się królowi i wszyscy jego słudzy bardzo cię polubili. Zostań zięciem króla”^a.”

23 Kiedy słudzy Saula powiedzieli tak Dawidowi, on odparł: „Czy wydaje wam się, że można tak po prostu zostać zięciem króla? Przecież jestem człowiekiem biednym i mało znaczącym”^b. **24** Słudzy przekazali te słowa Dawida Saulowi.

25 Na to Saul rzekł: „Powiedźcie Dawidowi tak: „Król nie chce opłaty za narzeczoną”^c, tylko 100 napletków^d filistyńskich, żeby wziąć odwet na wrogach króla”^a.” Saul uknuł tę intrygę, bo chciał, by Dawid zginął z rąk Filistynów. **26** Słudzy Saula powtórzyli te słowa Dawidowi, a jemu spodobał się pomysł, żeby zostać zięciem króla^e. Zanim upłynął wyznaczony czas, **27** Dawid wyruszył ze swoimi ludźmi przeciwko Filistynom. Zabił 200 mężczyzn, obciął im napletki i wszystkie przyniósł królowi, żeby zostać jego zięciem. Wtedy Saul dał mu za żonę swoją córkę Michal^f. **28** Saul zdał sobie sprawę, że Jehowa jest z Dawidem^g i że jego córka Michal kocha Dawida^h. **29** To sprawiło, że jeszcze bardziej bał się Dawida i przez resztę życia był jego wrogiemⁱ.

30 Za każdym razem, gdy książęta filistyńscy wyruszyli do walki, Dawid odnosił w bitwach większe sukcesy* niż wszyscy

18:21 *Lub „spowinowacisz się ze mną”.

18:30 *Lub „Dawid postępował mądrze”.

ROZDZ. 18

a 1Sm 18:17

b 1Sm 18:18

c Rdz 29:18

d 1Sm 17:26,
36
2Sm 3:14

e 1Sm 18:21

f 1Sm 17:25

g 1Sm 16:13
1Sm 24:17,
20

h 1Sm 18:20

i 1Sm 18:9, 12
1Sm 20:33

szpalta 2

a 1Sm 18:5

b 2Sm 7:9

ROZDZ. 19

c 1Sm 18:9
Prz 27:4

d 1Sm 18:1
Prz 18:24

e 1Sm 20:9, 13
Prz 17:17

f 1Sm 22:14

g 1Sm 17:49

h 1Sm 20:32

i 1Sm 16:21
1Sm 18:2, 13

inni słudzy Saula^a. I jego imię stało się sławne^b.

19 Po pewnym czasie Saul powiedział swojemu synowi Jonatanowi i wszystkim sługom, że zamierza zabić Dawida^c. **2** Ale ponieważ Jonatan bardzo lubił Dawida^d, uprzedził go: „Saul, mój ojciec, chce cię zabić. Dlatego rano musisz być ostrożny. Schowaj się w kryjówce i zostań tam, **3** a ja wyjdę z ojcem i stanimy w pobliżu miejsca, w którym się ukryłeś. Porozmawiam z nim o tobie i jeśli się czegoś dowiem, na pewno cię o tym powiadomię”^e.

4 Kiedy Jonatan rozmawiał z Saulem, wyrażał się o Dawidzie pochlebnie^f. Powiedział Saulowi: „Niech król nie grzeszy wobec swojego sługi Dawida, bo on nie zgryzeszły przeciwko tobie, a to, co dla ciebie robił, zawsze przynosiło ci korzyści. **5** Ryzykował życie^g, by zabić Filistyna^h, i Jehowa sprawił, że cały Izrael odniósł wielkie zwycięstwo^h. Sam to widziałeś i bardzo się wtedy cieszyłeś. Dlaczego więc miałbyś zgryzeszć i przelać niewinną krew, zabijając Dawida bez żadnego powodu?”^h. **6** Saul usłuchał Jonatana i rzekł: „Przyśięgam na Jehowę, żywego Bogaⁱ, że nie zostanie zabity”. **7** Potem Jonatan zwołał Dawida i o wszystkim mu opowiedział, a następnie przyprowadził go do Saula. I Dawid usługiwał Saulowi jak poprzednioⁱ.

8 Po jakimś czasie znowu wybuchła wojna i Dawid wyruszył do walki z Filistynami. Zadał im

19:5 *Lub „wziął swoją duszę w rękę”. ^aLub „dokonał wielkiego wywabienia dla całego Izraela”. 19:6 *Dost. „jako żyje Jehowa”.

tak dotkliwą klęskę, że przed nim uciekli.

9 Pewnego razu, gdy Saul siedział w domu z włócznią w ręku, a Dawid grał na lirze, Jehowa pozwolił, żeby Saula zaczęły dręczyć złe myśli^a. **10** I Saul usiłował przygwoździć Dawida włócznią do ściany, lecz on zrobił unik i włócznia wbiła się w ścianę. Dawid uszedł cało i tej nocy zbiegł. **11** Saul wysłał ludzi pod dom Dawida, żeby go pilnowali i rano zabili^b. Ale Michal, żona Dawida, powiedziała do niego: „Jeżeli tej nocy nie uciekniesz^{*}, jutro będziesz martwy”. **12** Michal natychmiast pomogła Dawidowi zejść przez okno, żeby mógł uciec. **13** Wzięła posążek bożka domowego^{*} i położyła na łóżku, a tam, gdzie miał głowę, umieściła siatkę z koziej sierści, po czym przykryła go szatą.

14 Kiedy przyszli ludzie Saula, żeby pojmać Dawida, Michal powiedziała: „Jest chory”. **15** Saul wysłał więc ludzi, żeby sami zobaczyli Dawida, i nakazał im: „Przyniescie go do mnie na jego łóżku, żeby został zabity”^c. **16** Gdy ludzie ci przyszli, zobaczyli na łóżku posążek bożka domowego^{*}, a na miejscu, gdzie powinna leżeć głowa—siatkę z koziej sierści. **17** Saul zapytał Michal: „Dlaczego mnie oszukałaś i pomogłaś uciec mojemu wrogowi?”^d. Michal odparła: „Powiedział do mnie: „Pozwól mi odejść, bo inaczej cię zabije!””.

18 Dawid więc zbiegł i się uratował. Przybył do Samuela do Ramy^e i opowiedział mu, jak go potraktował Saul. Potem

19:9 ^{*}Lub „zły duch od Jehowy naszedł Saula”. **19:11** ^{*}Lub „nie pozwolisz swej duszy ujść cało”. **19:13, 16** ^{*}Dosł. „terafim”.

ROZDZ. 19

a 1Sm 16:14
1Sm 18:10, 11

b Ps 59:nagl., 3

c 1Sm 18:9

d 1Sm 18:29

e 1Sm 7:15, 17

szpalta 2

a 1Sm 20:1

b 1Sm 19:18

c 1Sm 10:11

ROZDZ. 20

d 1Sm 24:11
Ps 18:20

e 1Sm 19:6

obaj udali się do Najot^a i tam pozostali. **19** Po jakimś czasie doniesiono Saulowi: „Dawid jest w Najot w Ramie”. **20** Saul natychmiast wysłał ludzi, żeby schwytali Dawida. Gdy zobaczyli starszych proroków, którzy prorokowali, oraz przewodzącego im Samuela, zstąpił na nich duch Boży i oni również zaczęli się zachowywać jak prorocy.

21 Kiedy powiadomiono o tym Saula, od razu wysłał innych ludzi, ale oni także zaczęli się zachowywać jak prorocy. Saul wysłał więc trzecią grupę ludzi i ci zaczęli się zachowywać tak samo. **22** W końcu oświadczył do Ramy. Gdy dotarł do wielkiej cysterny w Sechu, zapytał: „Gdzie jest Samuel i Dawid?”. Odpowiedziano mu: „W Najot^b w Ramie”. **23** Kiedy Saul był w drodze do Najot, duch Boży zstąpił również na niego. I szedł dalej, zachowując się jak prorok, aż dotarł do Najot w Ramie. **24** On też zdjął swoje szaty i zachowywał się w obecności Samuela jak prorok. Leżał nagi^{*} przez cały dzień i całą noc. Dlatego mówi się: „Czy i Saul jest prorokiem?”^c.

20 Wtedy Dawid uciekł z Najot w Ramie. Przyszedł do Jonatana i powiedział: „Co ja takiego zrobiłem?”^d W czym zawiniłem i jaki grzech popełniłem przeciwko twojemu ojcu, że chce mnie zabić[?]”. **2** Jonatan odrzekł: „W żadnym razie nie umrzesz!”^e Zanim mój ojciec coś zrobi—czy to małego, czy wielkiego—najpierw mi o tym mówi. Dlaczego miałby to ukrywać przede mną? Tak się nie stanie”. **3** Dawid

19:24 ^{*}Lub „częściowo rozebrany; skąpo ubrany”. **20:1** ^{*}Lub „nastaje na moją duszę”.

powiedział jednak: „Twój ojciec na pewno wie, że jesteś mi życzliwy^a, dlatego pomyśli sobie: „Lepiej, żeby Jonatan się o tym nie dowiedział, bo będzie się martwił”. Przysięgam na Jehowę, żywego Boga, i na twoje życie*, że tylko krok dzieli mnie od śmierci!”^b.

4 Na to Jonatan rzekł do Dawida: „Zrobię dla ciebie, co będziesz chciał^{**}”. **5** Wtedy Dawid powiedział: „Jutro jest nów^c i powinienem siedzieć z królem przy posiłku. Pozwól mi jednak odejść, a ja ukryję się za mias-tem aż do wieczora trzeciego dnia. **6** Jeżeli twój ojciec zauważy, że mnie nie ma, powiedz: „Dawid bardzo mnie prosił, że- bym pozwolił mu szybko pójść do jego miasta, do Betlejem^d, bo składają tam doroczną ofiarę za całą rodzinę^e. **7** Jeśli odpowie: „Dobrze!”, będzie to oznaczać, że twój sługa jest bezpieczny. Ale jeśli wpadnie w złość, możesz być pewny, że chce mnie skrzywdzić. **8** Okaż swojemu słudze lojalną miłość^f, bo zawarłeś ze swoim sługą przymierze przed Jehową^g. A jeśli zawiniłem^h, sam mnie zabij. Dlaczego miałbyś mnie wydać swojemu ojcu?”.

9 Jonatan powiedział: „Na- wet tak nie mów! Jeśli się do- wiem, że mój ojciec chce cię skrzywdzić, na pewno dam ci znać^{**i}. **10** Dawid spytał: „Kto mnie powiadomi, czy ojciec od- powiedział ci szorstko?”. **11** Jo- natan rzekł do Dawida: „Chodź, pójdziemy za miasto”. I tak zrobili. **12** Wtedy Jonatan ode- zwał się do niego: „Jehowa, Bóg Izraela, jest świadkiem, że ju-

20:3 *Lub „jako żyje Jehowa i jako ży- je twoja dusza”. 20:4 *Lub „co powie twoja dusza”.

ROZDZ. 20

a 1Sm 18:1
1Sm 19:2

b 1Sm 27:1

c Lb 10:10
2Kn 2:4

d 1Sm 16:4, 18

e 1Sm 20:28,
29

f Prz 17:17

g 1Sm 18:3
1Sm 23:18

h 1Sm 20:1

i 1Sm 19:2

szpalta 2

a 1Sm 16:13
1Sm 17:37

b 1Sm 10:7
1Sm 11:6

c 2Sm 9:1, 3
2Sm 9:6, 7

d 2Sm 21:7

e 1Sm 18:1, 3
2Sm 1:26
Prz 18:24

f 1Sm 20:5

tro albo pojutrze wybadam oj- ca. Jeśli będzie nastawiony do ciebie przychylnie, Dawidzie, to pošlę kogoś i cię o tym po- wiadomię. **13** A gdyby ojciec chciał ci wyrządzić krzywdę, to niech Jehowa surowo mnie ukarze*, jeśli cię nie ostrze- gę i nie pozwolę ci odejść w pokoju. Oby Jehowa był z to- bą^a, tak jak był z moim ojcem^b. **14** Zechciej okazywać mi lojal- ną miłość, jaką przejawia Jeho- wa, tak długo, jak będę żył, a na- wet kiedy umrę^c. **15** Nigdy nie przestawaj okazywać lojalnej miłości moim potomkom^{*d}, na- wet gdy Jehowa wytraci wszyst- kich twoich^e wrogów z po- wierzchni ziemi”. **16** Jonatan zawarł więc przymierze z do- mem Dawida, mówiąc: „Jehowa pociągnie wrogów Dawida do odpowiedzialności”. **17** I Jo- natan znowu kazał przysiąc Dawi- dowi na jego miłość do niego, bo kochał go jak samego siebie^{*e}.

18 Następnie Jonatan powie- dział do Dawida: „Jutro jest nów^f i zauważą, że cię nie ma, bo twoje miejsce będzie puste. **19** Trzeciego dnia twoja nieo- becność będzie się jeszcze bar- dziej rzucać w oczy. Przyjdź więc w to samo miejsce, gdzie się kiedyś* ukryłeś, i czekaj w pobliżu kamienia. **20** A ja wypuszcze w jego kierunku trzy strzały, jakbym strzelał do jakie- goś celu obok niego. **21** Potem wydam słudze polecenie: „Idź, znajdź te strzały”. Jeżeli mu po- wiem: „Patrz, strzały są koło cie- bie, weź je”, to znaczy, że mo- żesz wrócić, bo wszystko jest

20:13 *Dosl. „niech Jehowa to uczy- ni Jonatanowi i do tego doda”. 20:15 *Dosl. „mojemu domowi”. *Dosl. „Da- wida”. 20:17 *Lub „jak własną duszę”. 20:19 *Dosl. „w dzień roboczy”.

w porządku i nic ci nie grozi— przysięgam na Jehowę, żywego Boga*. **22** Ale gdybym mu powiedział: „Strzały są dalej, niż stoisz”, wtedy odejdziesz, bo tak chce Jehowa. **23** A jeśli chodzi o obietnicę, którą ty i ja sobie złożyliśmy^a, Jehowa będzie na zawsze świadkiem między nami”^b.

24 Dawid ukrył się więc poza miastem. Kiedy nastał nów, król zasiadł do posiłku^c. **25** Usiadł jak zwykle na swoim miejscu przy ścianie. Miejsce naprzeciw niego zajął Jonatan, a obok Saula usiadł Abner^d, lecz miejsce Dawida zostało puste. **26** Tego dnia Saul nic nie powiedział, bo pomyślał sobie: „Coś się stało i jest nieczyste^e. Tak, na pewno jest nieczyste”. **27** Na drugi dzień, czyli następnego dnia po nowiu, miejsce Dawida dalej było puste. Wówczas Saul spytał Jonatana: „Dlaczego syn Jessego^f nie przyszedł na posiłek ani wczoraj, ani dzisiaj?”. **28** „Dawid bardzo mnie prosił, żebym pozwolił mu pójść do Betlejem”— odrzekł Jonatan^g. **29** „Powiedział do mnie: „Proszę, puść mnie, bo nasza rodzina składa w mieście doroczną ofiarę i mój brat mnie wezwał. Jeśli więc jesteś mi życzliwy, proszę, pozwól mi się wymknąć i zobaczyć z braćmi”. Dlatego nie przyszedł do stołu króla”. **30** Wtedy Saul wybuchnął gniewem na Jonatana i zawołał: „Synu buntowniczej kobiety! Dobrze wiem, że trzymasz stronę syna Jessego i ściągasz hańbę na siebie i swoją matkę”. **31** Dopóki syn Jessego będzie żył, nie umocnisz swojej władzy królewskiej^h. Każ go więc

20:21 *Dost. „jako żyje Jehowa”.
20:30 *Dost. „nagość swojej matki”.

ROZDZ. 20

a 1Sm 20:13,
14

b 1Sm 20:42

c 1Sm 20:5

d 1Sm 14:50

e Kpł 11:23, 24
Kpł 15:4, 5
Kpł 15:16, 18
Lb 19:16

f 1Sm 17:12

g 1Sm 20:6

h 1Sm 18:8

szpalta 2

a 1Sm 19:6, 10

b 1Sm 19:5
Prz 17:17
Prz 18:24

c 1Sm 18:11
1Sm 19:10

d 1Sm 20:6, 7

e 1Sm 18:1

f 1Sm 20:19-
22

g 1Sm 20:17,
23

do mnie sprowadzić, bo musi umrzeć”^a.

32 Jonatan powiedział jednak do Saula: „Dlaczego ma ponieść śmierć^b? Co takiego zrobił?”. **33** Wtedy Saul rzucił w niego włócznią, chcąc zadać mu cios^c. I Jonatan uświadomił sobie, że jego ojciec jest zdecydowany zabić Dawida^d. **34** Jonatan natychmiast wstał od stołu rozgniewany i w tym dniu nic nie jadł, bo martwił się z powodu Dawida^e— tego, jak go upokorzył jego ojciec.

35 Rano Jonatan ze swoim młodym sługą poszedł poza miasto, na miejsce, gdzie się umówił z Dawidem^f. **36** Rzekł do sługi: „Pobiegnij, proszę, i znajdź strzały, które wypuszczę”. Sługa pobiegł, a on tak wypuścił jedną ze strzał, że przeleciała nad nim. **37** Gdy sługa dotarł do miejsca, gdzie upadła strzała, Jonatan zawołał do niego: „Czy strzała nie jest dalej, niż stoisz?”. **38** I krzyknął jeszcze do sługi: „Szybko! Pośpiesz się! Nie zwlekaj!”. Sługa Jonatana pozbiierał strzały i wrócił do swojego pana. **39** Nie rozumiał, co się dzieje. Tylko Jonatan i Dawid wiedzieli, o co chodzi. **40** Potem Jonatan dał słudze swoją broń i polecił mu: „Idź, zabierz to do miasta”.

41 Kiedy sługa się oddalił, Dawid wyszedł z pobliskiej kryjówki po stronie południowej. Następnie padł na kolana i trzy razy pokłonił się do samej ziemi. Potem ucałowali się i zaczęli razem płakać, a najbardziej Dawid. **42** I Jonatan powiedział do Dawida: „Idź w pokoju, bo obaj przysięgliśmy^g w imię Jehowy, mówiąc: „Niech Jehowa będzie na zawsze świadkiem

20:31 *Dost. „bo jest synem śmierci”.

między mną a tobą i między moim potomstwem a twoim potomstwem”^a.

Później Dawid wstał i odszedł, a Jonatan wrócił do miasta.

21 Dawid przybył do Nob^b, do kapłana Achimelecha. Kiedy Achimelech się z nim spotkał, cały roztrzęsiony zapytał: „Dlaczego jesteś sam? Czemu nikogo z tobą nie ma?”^c. **2** Dawid odrzekł: „Król polecił mi coś zrobić i powiedział: „Nie mów nikomu o misji, z którą cię wysłałam, ani o rozkazach, które ci dałem”. Dlatego kazałem swoim ludziom przybyć w pewne miejsce i tam się z nimi spotkać. **3** Jeśli więc masz pięć chlebow albo cokolwiek innego do jedzenia, to mi daj”. **4** Kapłan odpowiedział Dawidowi: „Nie mam pod ręką zwykłego chleba, tylko święty^d. Możesz go wziąć dla swoich ludzi pod warunkiem, że trzymali się z dala od kobiet”^e. **5** Na to Dawid rzekł: „Bądź pewien, że nie byliśmy z kobietami—tak jak i poprzednio, gdy wyruszałem na wyprawę wojсковę^f. Skoro ciała moich ludzi pozostają święte nawet w czasie zwykłych misji, to tym bardziej są święte teraz”. **6** Kapłan dał mu więc święty chleb^g, bo miał tylko chleb pokładny zabrany z przybytku Jehowy w dniu, w którym wymieniano go na świeży.

7 W tym czasie był tam* przed Jehową jeden ze sług Saula—Edomita^h o imieniu Doegⁱ, przełożony pasterzy Saula.

8 Dawid rzekł jeszcze do Achimelecha: „A nie masz tu ja-

21:4 *Lub „powstrzymywali się od stosunków płciowych”. **21:7** *Dost. „był tam zatrzymany”, być może z powodu jakiegoś ślubu, nieczystości albo podejrzenia zdrady.

ROZDZ. 20

a 1Sm 23:18
2Sm 9:7

ROZDZ. 21

b 1Sm 22:9, 19

c 1Sm 18:13

d Wj 25:30
Kpl 24:5, 9
Mt 12:3, 4

e Wj 19:15
Kpl 15:16
2Sm 11:11

f Kpl 15:18

g Kpl 24:7-9
Mk 2:25, 26
Łk 6:3, 4

h Rdz 36:1

i 1Sm 22:9
Ps 52:nagl.

szpalta 2

a 1Sm 17:51,
54

b 1Sm 17:2, 50

c Wj 28:6

d 1Sm 27:1

e Joz 11:22
1Sm 5:8
1Sm 17:4
1Sm 27:2
Ps 56:nagl.

f 1Sm 18:6-8
1Sm 29:4, 5

g Ps 56:3, 6

h Ps 34:nagl.

ROZDZ. 22

i 1Sm 21:10

j Joz 15:20, 35
2Sm 23:13
Ps 34:19
Ps 56:13

kiejś włócznie albo miecza? Miśja, z którą wysłał mnie król, była tak pilna, że nie zdążyłem wziąć ze sobą ani swojego miecza, ani innej broni”. **9** Kapłan odrzekł: „Jest tu miecz Goliata^a, Filistyna, którego zabiłeś w dolinie”^b. Leży za efodem^c, zawinięty w tkaninę. Jeśli chciałbyś go wziąć, to bierz, bo innego tu nie ma”. Dawid powiedział: „Nie ma drugiego takiego jak ten. Daj mi go”.

10 Tego samego dnia Dawid wyruszył w drogę i dalej uciekał^d przed Saulem. W końcu przybył do Achisza, króla Gat^e. **11** Słudzy mówili Achiszowi: „Czy to nie Dawid, król tej ziemi? Czy to nie o nim śpiewano podczas tańców:

„Pobił Saul tysiące wrogów,
a Dawid—dziesiątki
tysięcy?”^f.”

12 Dawid przejął się tymi słowami i bardzo się zląkł^g Achisza, króla Gat. **13** Udawał więc przed nimi, że nie jest przy zdrowych zmysłach^h, i w ich obecności* zachowywał się jak obłąkany. Kreślił znaki na wrotach bramy i pozwalał, żeby ślina spływała mu po brodzie. **14** W końcu Achisz powiedział do swoich sług: „Przecież widzicie, że ten człowiek jest szalony! Po co mi go tu przyprowadzacie? **15** Czy brakuje mi szaleńców i potrzebuję jeszcze kolejnego, żeby przy mnie szalał? Czy ktoś taki miałby wejść do mojego domu?”.

22 Dawid odszedł więc stamtądⁱ i schronił się w jaskini Adullam^j. Kiedy dowiedzieli się o tym jego bracia oraz cała rodzina* jego ojca, udali się do

21:9 *Lub „na nizinie”. **21:13** *Dost. „w ich rękę”. **22:1** *Dost. „cały dom”.

niego. **2** Przy Dawidzie zbierali się wszyscy ludzie pokrzywdzeni, obciążeni długami i rozgoryczeni*, a on został ich przywódcą. Przyłączyło się do niego około 400 mężczyzn.

3 Później Dawid wyruszył do Micpe w Moabie i rzekł do króla Moabu^a: „Pozwól, proszę, żeby mój ojciec i matka mieszkali u ciebie, dopóki się nie dowiem, co Bóg ze mną zrobi”. **4** Został ich więc u króla Moabu i mieszkali tam przez cały czas, kiedy Dawid przebywał w warownym miejscu^b.

5 Po pewnym czasie prorok Gad^c powiedział do Dawida: „Nie pozostawaj dłużej w tym warownym miejscu. Idź do ziemi judzkiej”^d. Dawid poszedł więc do lasu Cheret.

6 Gdy Saul usłyszał, że odnaleziono Dawida i jego ludzi, był wtedy w Gibe^e. Siedział właśnie pod tamaryszkiem na wzgórzu, trzymając w ręku włócznię, a wokół niego stali wszyscy jego dowódcy. **7** Saul powiedział do nich: „Posłuchajcie, Beniamini. Czy syn Jessego^f też da wam wszystkim pola i winnice? Czy ustanowi was wszystkich dowódcami tysięcy i dowódcami setek?”^g **8** Wszyscy uknułiście spisek przeciwko mnie! Nikt mnie nie powiadomił, że mój własny syn zawarł przymierze z synem Jessego!^h Żaden z was nie okazuje mi współczucia! Nikt nie mówi, że mój własny syn podburzył moją służbę, by zawiązał na mnie pułapkę, i ten teraz na mnie czyha”.

9 Wtedy odezwał się Edomita Doegⁱ, zwierzchnik sług Saula: „Widziałem, jak syn Jessego przyszedł do Nob, do Achime-

ROZDZ. 22

a Rut 4:10, 17
1Sm 14:47

b 1Sm 22:1

c 2Sm 24:11, 12
1Kn 21:9, 10
1Kn 29:29
2Kn 29:25

d 1Sm 23:3

e 1Sm 10:26

f Rut 4:22

g 1Sm 8:11, 12

h 1Sm 18:3
1Sm 20:17

i 1Sm 21:1, 7
Ps 52:nagl.

j Ps 52:2, 3

szpalta 2

a 1Sm 14:3
1Sm 22:20

b 1Sm 21:6, 9

c 1Sm 19:4
1Sm 20:32
1Sm 24:11
1Sm 26:23

d 1Sm 17:25
1Sm 18:27

e 1Sm 18:5, 13

f 1Sm 22:10

g 1Sm 21:1, 2

h 1Sm 14:44
1Sm 20:31

i 1Sm 2:27, 32

j Ps 52:nagl.

k Rdz 25:30

lecha, syna Achituba^a. **10** Ten pytał Jehowę w jego sprawie i dał mu żywność, a nawet miecz Filistyna Goliata”^b. **11** Król natychmiast kazał wezwać kapłana Achimelecha, syna Achituba, i wszystkich kapłanów z rodu jego ojca, którzy byli w Nob. Wszyscy więc stawili się u króla.

12 Wówczas Saul rzekł: „Posłuchaj, synu Achituba!”, na co on odpowiedział: „Tak, mój panie”. **13** Saul zapytał go: „Dlaczego spiskowałeś przeciwko mnie z synem Jessego? Dałeś mu chleb i miecz i pytałeś Boga w jego sprawie! A przecież on wystąpił przeciwko mnie i teraz na mnie czyha”. **14** Na to Achimelech odpowiedział królowi: „Który spośród wszystkich twoich sług jest tak godny zaufania* jak Dawid?^c Jest twoim zięciem, królu^d, dowódcą twojej straży przybocznej i cieszy się szacunkiem w twoim domu”. **15** Czy to pierwszy raz pytałem Boga w jego sprawie?^e Nigdy bym nie zrobił tego, o czym mówisz! Niech król nie obwinia o nic swojego sługi i całego rodu mojego ojca, bo twój sługa nie miał o tym najmniejszego pojęcia”^g.

16 Ale król rzekł: „Umrzesz^h, Achimelechu, razem z całym rodem swojego ojca”ⁱ. **17** Następnie polecił stojącym koło niego strażnikom*: „Zabijcie kapłanów Jehowy, bo popierają Dawida! Wiedzieli, że jest zbiegiem, a nie powiadomili mnie!”. Słudzy króla nie chcieli jednak podnieść ręki na kapłanów Jehowy. **18** Wtedy król rzekł do Doega: „Ty zabij kapłanów!”. Edomita^k Doeg natychmiast poszedł

22:14 *Lub „wierny”. 22:17 *Dost. „biegaczom”.

22:2 *Lub „o rozgoryczonej duszy”.

i sam zabił kapłanów. Tego dnia uśmiercił 85 mężczyzn noszących lniany efod^a. **19** Uderzył też na Nob^b, miasto kapłanów, i pozabijał mieczem mężczyzn, kobiety, dzieci i niemowlęta, jak też byki, osły i owce.

20 Lecz jeden z synów Achimelecha, syna Achituba, o imieniu Abiatar^c, uciekł i przyłączył się do Dawida. **21** Powiadomił go: „Saul pozabijał kapłanów Jehowy”. **22** Wówczas Dawid powiedział do Abiatara: „Kiedy zobaczyłem tam wtedy Edomitę Doega^d, wiedziałem, że na pewno doniesie o wszystkim Saulowi. To ja jestem odpowiedzialny za śmierć każdego* z rodu twojego ojca. **23** Zostań więc ze mną. Nie bój się, bo ktokolwiek nastaje na twoje życie*, nastaje też na moje życie*. Jesteś pod moją ochroną”^e.

23 Po jakimś czasie powiadomiono Dawida: „Filistyni toczą wojnę z Keilą^f i rabują zboże z klepisk”. **2** Dawid spytał więc Jehowę^g: „Czy mam zaatakować tych Filistynów?”. Jehowa odrzekł: „Zaatakuj Filistynów i uratuj Keilę”. **3** Ale ludzie Dawida powiedzieli do niego: „Nawet tu w Judzie^h żyjemy w strachu, a co dopiero, gdybyśmy wyruszyli do Keili walczyć z wojskiem filistyńskim!”ⁱ. **4** Dlatego Dawid jeszcze raz zapytał Jehowę^j, a Jehowa mu odrzekł: „Wyruszyć do Keili, bo wydam Filistynów w twoje ręce”^k. **5** Dawid udał się więc ze swoimi ludźmi do Keili i walczył z Filistynami. Zadał im dotkliwą klęskę i zabrał ich zwierzęta. Tak ocalił mieszkańców Keili^l.

6 A kiedy Abiatar^m, syn Achimelecha, uciekł do Dawida do

ROZDZ. 22

a 1Sm 2:27, 31

b 1Sm 21:1
1Sm 22:9c 1Sm 23:6
1Sm 30:7
2Sm 20:25
1Kl 2:27

d 1Sm 21:1, 7

e 1Kl 2:26

ROZDZ. 23

f Joz 15:20, 44

g 1Sm 30:8
2Sm 5:19
Ps 37:5

h 1Sm 22:5

i 1Sm 13:5
1Sm 14:52

j Sdz 6:39

k 1Sm 14:6
2Sm 5:19

l 1Sm 23:1

m 1Sm 22:20

szpalta 2

a 1Sm 23:14

b Lb 27:21
1Sm 30:7

c 1Sm 22:19

d 1Sm 22:1, 2
1Sm 25:13
1Sm 30:9e Joz 15:20, 55
1Sm 23:19
1Sm 26:1f 1Sm 18:29
1Sm 20:33
1Sm 27:1

Keili, miał ze sobą efod. **7** I doniesiono Saulowi: „Dawid przybył do Keili”. Wtedy Saul powiedział: „Bóg wydał* go w moje ręce^a, bo gdy Dawid wszedł do miasta z bramami i zasuwami, sam zastawił na siebie pułapkę”. **8** Saul zwołał więc cały lud na wojnę, żeby wyruszyć do Keili i tam okrążyć Dawida i jego ludzi. **9** Kiedy Dawid dowiedział się, że Saul knuje coś przeciwko niemu, powiedział do kapłana Abiatara: „Przynies tu efod”^b. **10** Potem zwrócił się do Boga: „Jehowo, Boże Izraela, Twój sługa usłyszał, że Saul zamierza przybyć do Keili i zniszczyć to miasto z mojego powodu”^c. **11** Czy władcy* Keili wydadzą mnie w jego ręce? Czy Saul przybędzie, jak to słyszał Twój sługa? Proszę Cię, Jehowo, Boże Izraela, odpowiedz swojemu słudze”. Jehowa odrzekł: „Przybędzie”. **12** Dawid spytał jeszcze: „Czy władcy Keili wydadzą mnie i moich ludzi Saulowi?”. „Wydadzą” — odpowiedział Jehowa.

13 Dawid i jego ludzie, których było około 600^d, natychmiast opuścili Keilę i przemieszczali się z jednego miejsca na drugie, gdzie tylko było to możliwe. Gdy Saul dowiedział się, że Dawid uciekł z Keili, zaniechał wyprawy. **14** Dawid pozostawał w trudno dostępnych miejscach w górzystym terenie na pustkowiu Zif^e. Saul nieustannie go szukał^f, lecz Jehowa nie wydał go w jego ręce. **15** Dawid zdawał sobie sprawę*, że Saul wyruszył, aby go^g zabić. W tym czasie Dawid przebywał w Choreszu na pustkowiu Zif.

23:7 *Dostł. „sprzedał”. 23:11 *Możliwe też „obywatele”. 23:15 *Możliwe też „bał się”. ^aLub „jego duszę”.

22:22 *Lub „każdej duszy”. 22:23 *Lub „duszę”.

16 Wtedy Jonatan, syn Saula, wybrał się do Dawida do Chorezu i pomógł mu umocnić zaufanie* do Jehowy^a. **17** Rzekł do niego: „Nie bój się, bo mój ojciec, Saul, cię nie znajdzie. Ty zostaniesz królem Izraela^b, a ja będę drugi po tobie. Mój ojciec też o tym wie”^c. **18** Wówczas obaj zawarli przymierze^d przed Jehową. I Dawid pozostał w Chorezu, a Jonatan wrócił do domu.

19 Później mieszkańcy Zif udali się do Saula do Gibe^e i poinformowali go: „Dawid ukrywa się niedaleko nas^f, w trudno dostępnych miejscach w Chorezu^g, na wzgórzu Chachila^h, które leży na południe* od Jeszimonuⁱ. **20** Królu, przybądź, kiedy tylko zechcesz*, a my wydamy go w twoje ręce”^j. **21** Na to Saul powiedział: „Niech Jehowa wam błogosławi, bo okazaliście mi współczucie. **22** Idźcie, proszę, i postarajcie się ustalić, gdzie dokładnie on przebywa i kto go tam widział, bo mówiono mi, że jest bardzo przebiegły. **23** Starannie sprawdźcie, gdzie są wszystkie jego kryjówki, i wróćcie do mnie, gdy będziecie mieli potwierdzone informacje. Wtedy pójde z wami. Jeśli będzie w tej ziemi, to odnajdę go wśród wszystkich rodów* Judy”.

24 Odeszli więc i udali się do Zif^k przed Saulem. Tymczasem Dawid i jego ludzie przebywali na pustkowiu Maonu^l w Arabie^m, na południe od Jeszimonu. **25** Kiedy Dawid dowiedział się, że Saul ze swoimi ludźmi usiłuje go odnaleźćⁿ, natychmiast po-

ROZDZ. 23

a Ps 37:5
Prz 17:17

b 1Sm 16:13
2Sm 2:4
2Sm 5:3

c 1Sm 20:31
1Sm 24:17,
20

d 1Sm 18:3
1Sm 20:42

e 1Sm 10:26

f 1Sm 26:1
Ps 54:nagl.

g 1Sm 23:15

h 1Sm 26:3

i 1Sm 23:24

j Ps 54:3

k 1Sm 23:14

l Joz 15:20, 55
1Sm 25:2, 3

m Pwt 1:7

n 1Sm 26:2
Ps 54:3

szpalta 2

a 1Sm 23:28

b Ps 31:22

c Ps 17:9

d Ps 54:7

e Joz 15:20, 62
PnP 1:14

ROZDZ. 24

f 1Sm 23:28,
29

g Ps 57:nagl.
Ps 142:nagl.

h 1Sm 26:8, 23

i 2Sm 24:10

szedł ku skale^a na pustkowiu Maonu i tam się schronił. Saul usłyszał o tym i zaczął ścigać Dawida po tym pustkowiu. **26** Gdy dotarł do pewnej góry, Dawid i jego ludzie byli po jej drugiej stronie. Dawid pośpiesznie uciekał^b przed Saulem, ale ten razem ze swoimi żołnierzami był coraz bliższy schwytania Dawida i jego ludzi^c. **27** Do Saula przybył jednak posłaniec i powiedział: „Wracaj szybko, bo Filistyni najechali kraj!”. **28** Saul przestał więc ścigać Dawida^d i ruszył przeciwko Filistynom. Dlatego nazwano to miejsce Skalą Rozdzielenia.

29 A Dawid odszedł stamtąd i przebywał w trudno dostępnych miejscach w En-Gedi^e.

24 Gdy tylko Saul wrócił z pościgu za Filistynami, doniesiono mu: „Dawid jest na pustkowiu En-Gedi”^f.

2 Saul wziął więc 3000 mężczyzn wybranych z całego Izraela i wyruszył szukać Dawida i jego ludzi wśród stromych skał, gdzie żyją koziorożce. **3** Kiedy mijał kamienne owczarnie przy drodze, wszedł do jaskini za potrzebą*. A w głębi tej jaskini siedział Dawid ze swoimi ludźmi^g.

4 Ludzie Dawida odeszli się do niego: „To jest dzień, w którym Jehowa mówi do ciebie: „Wydaję twój wroga w twoje ręce^h i możesz z nim zrobić, co chcesz””. Dawid więc wstał i ukradkiem odciął Saulowi brzeg płaszcza bez rękawów. **5** Potem jednak Dawida dręczyło sumienieⁱ, że odciął brzeg płaszcza Saula. **6** Rzekł do swoich ludzi: „Z punktu widzenia Jehowy byłoby to bardzo

24:3 *Dost. „okryć swoje nogi”. **24:5** *Lub „smagało serce”.

23:16 *Dost. „rękę”. *Lub „znaleźć siłę w Jehowie”. 23:19 *Dost. „na prawo”. *Możliwe też „pustyni; pustkowią”. 23:20 *Lub „zechce twoja dusza”. 23:23 *Dost. „tysięcy”.

złe, gdybym zrobił coś takiego swojemu panu, pomazańcowi Jehowy—gdybym podniósł na niego rękę. To przecież pomazaniec Jehowy^a. **7** Tymi słowami Dawid powstrzymał* swoich ludzi i nie pozwolił im zaatakować Saula. A Saul wyszedł z jaskini i ruszył w dalszą drogę.

8 Wtedy Dawid również wyszedł z jaskini i zawałał za Saullem: „Panie mój, królu!”^b. Kiedy Saul się obejrzał, Dawid padł przed nim na twarz **9** i rzekł do niego: „Dlaczego słuchasz ludzi, którzy mówią: „Dawid chce cię skrzywdzić”?^c **10** Dzisiaj na własne oczy widziałeś, jak Jehowa wydał cię w tej jaskini w moje ręce. Namawiano mnie, że bym cię zabił^d, ale zlitowałem się nad tobą i powiedziałem: „Nie podniosę ręki na swojego pana, bo jest on pomazańcem Jehowy”^e. **11** Patrz, mój ojczel! Zobacz, mam w ręku kawałek twojego płaszcza. Gdy go odcinałem, nie zabiłem cię. Mogłeś się więc sam przekonać, że nie chcę cię skrzywdzić ani nie chcę się buntować. Nie zgrzeszyłem przeciwko tobie^f, tymczasem ty mnie tropisz i chcesz pozbażyć życia^g. **12** Niech Jehowa rozsądzi między mną a tobą^h i niech Jehowa mnie pomściⁱ, ale ja nie podniosę na ciebie ręki”. **13** Starodawne przysłowie mówi: „Niegodziwość wychodzi od niegodziwych”, ja więc nie podniosę na ciebie ręki. **14** Za kim to wyruszył król Izraela? Kogo ścigasz? Zdechłego psa? Jedną pchłę?^k **15** Niech Jehowa będzie sędzią. On rozsądzi, kto z nas ma rację—rozpatrzy sprawę i stanie w mojej obronie^l, i wyratuje mnie z twoich rąk”.

24:7 *Możliwe też „odprawił”. **24:11** *Lub „duszy”.

ROZDZ. 24

a Wj 22:28
1Sm 26:11
2Sm 1:14
1Kn 16:22

b 1Sm 26:17

c 1Sm 26:19

d 1Sm 24:4

e 1Sm 9:16
1Sm 10:1
1Sm 26:9
Ps 105:15

f 1Sm 26:18
Ps 35:7

g 1Sm 23:14

h 1Sm 26:23

i Pwt 32:35

j 1Sm 26:11

k 1Sm 26:20

l 1Sm 25:39
Ps 35:1

szpalta 2

a 1Sm 26:17

b 1Sm 26:21

c 1Sm 24:4, 10

d 1Sm 26:25
Ps 18:20

e 1Sm 13:14
1Sm 15:28
1Sm 18:8
1Sm 20:31
1Sm 23:17

f Kpl 19:12
Pwt 6:13

g 2Sm 9:1
2Sm 21:7

h 1Sm 15:34

i 1Sm 23:29

ROZDZ. 25

j 1Sm 1:20
1Sm 2:18
1Sm 3:20
Ps 99:6

k 1Sm 7:15, 17

l 1Sm 23:24

m Joz 15:20, 55

n 1Sm 25:25

o 1Sm 27:3

p Lb 13:6

q Lb 32:11, 12

q 1Sm 25:17, 21

16 Gdy Dawid skończył mówić, Saul odezwał się: „Czy to twój głos, mój synu Dawidzie?”^a. I zaczął głośno płakać. **17** Powiedział do Dawida: „Jesteś bardziej prawy niż ja, bo ty wyświadczałeś mi dobro, a ja odpłaciłem ci złem^b. **18** Dzisiaj okazałeś mi dobroć, bo Jehowa wydał mnie w twoje ręce, a ty mnie nie zabiłeś^c. **19** Jeśli ktoś spotyka swojego wroga, to czy pozwala mu spokojnie odejść? Jehowa nagrodzi cię^d za to, co dla mnie dzisiaj zrobiłeś. **20** Teraz wiem na pewno, że będziesz królem^e i że królestwo Izraela pozostanie w twoich rękach. **21** Przysięgnij mi więc na Jehowę^f, że nie zgładzisz moich potomków i nie usuniesz mojego imienia z rodu mego ojca”^g. **22** I Dawid przysięgnął Saulowi. Następnie Saul wrócił do swojego domu^h, a Dawid i jego ludzie udali się do warownego miejscaⁱ.

25 Po jakimś czasie umarł Samuel^l. Cały Izrael zebrał się, żeby go opłakiwać, i pochowano go przy jego domu w Ramie^k. Potem Dawid poszedł na pustkowie Paran.

2 W Maonie^l mieszkał pewien bardzo zamożny człowiek, który miał posiadłość w Karmelu^m, gdzie trzymał 3000 owiec i 1000 kóz. Właśnie tam przebywał i zajmował się strzyżeniem swoich owiec. **3** Miał na imię Nabalⁿ, a jego żona nazywała się Abigail^o. Była ona kobietą rozważną i piękną, natomiast jej mąż, który pochodził z rodu Kaleb^p, był człowiekiem złym i bezwzględny^q. **4** Kiedy Dawid usłyszał na pustkowie, że Nabal strzyże swo-

25:2 *Chodzi o miasto w Judzie, a nie o górę Karmel.

je owce, **5** wysłał do niego 10 młodych mężczyzn. Poleciał im: „Udajcie się do Karmelu i gdy dotrzecie do Nabala, zapytajcie go w moim imieniu, jak się miewa. **6** Powiedzcie mu tak: „Żyj długo i niech się dobrze wieszcie tobie* i twoim domownikom, i wszystkim, co posiadasz. **7** Dowiedziałem się, że właśnie strzyżesz owce. Kiedy twoi pasterze byli przy nas, nie spotkała ich z naszej strony żadna krzywda^a. I przez cały ten czas, gdy przebywali w Karmelu, nic im nie zginęło. **8** Zapytaj swoich sług, a sami ci powiedzą. Bądź życzliwy dla moich ludzi, bo przyszli w radosnym okresie*. Daj, proszę, co możesz, swoim sługom i swojemu synowi Dawidowi”^b.

9 Posłańcy Dawida poszli więc do Nabala i przekazali mu wszystko, co powiedział Dawid. Kiedy skończyli, **10** Nabal tak im odpowiedział: „Kto to jest Dawid? Kim jest syn Jessego? W dzisiejszych czasach wielu sług ucieka od swoich panów^c. **11** Czy mam wziąć chleb, wodę i mięso, które przygotowałem dla swoich postrzygaczy, i dać to ludziom, którzy przyszli nie wiadomo skąd?”

12 Wtedy posłańcy wrócili do Dawida i przekazali mu słowa Nabala. **13** Dawid natychmiast polecił swoim ludziom: „Niech każdy przypasze swój miecz!”^d. I wszyscy tak zrobili. Również Dawid przypasał miecz i wyruszył z około 400 ludźmi, a 200 zostawił, żeby pilnowali rzeczy.

14 Tymczasem jeden ze sług powiadomił Abigail, żonę Nabala: „Dawid przysłał posłańców z pustkowia, żeby pozdrowić naszego pana, ale on ich zwymyś-

25:6 *Lub „pokój tobie”. **25:8** *Dosl. „w dobrym dniu”.

ROZDZ. 25

a 1Sm 25:14-16

b Pwt 15:7

c 1Sm 22:2

d Ps 37:8
Prz 15:1
Kzn 7:9

szpalta 2

a 1Sm 25:10

b 1Sm 25:7

c 1Sm 25:13

d 1Sm 25:3

e 1Sm 25:3

f 2Sm 16:1
2Sm 17:27-29

g 1Sm 25:7

h 1Sm 25:10
Ps 35:12

łał^a. **15** Ludzie ci byli dla nas bardzo dobrzy. Przez cały czas, kiedy przebywaliśmy z nimi na pustkowiu, nie spotkała nas z ich strony żadna krzywda i nic nam nie zginęło^b. **16** Gdy w ich pobliżu paśliśmy stada, cały czas byli jak mur ochronny wokół nas—w nocy i w dzień. **17** Teraz zdecyduj, co zrobisz, bo naszemu panu i całemu jego domowi grozi nieszczęście^c. A on jest tak podłym człowiekiem^d, że nie da się z nim porozmawiać”.

18 Abigail^e wzięła więc szybko 200 chlebów, dwa wielkie dzbany wina, pięć oprawionych owiec, 5 sei* prażonego ziarna, 100 placków rodzynekowych oraz 200 placków ze sprasowanych fig i załadowała to wszystko na osły^f. **19** Potem powiedziała do swoich sług: „Idźcie przodem, a ja pójdę za wami”. Ale swojemu mężowi, Nabalowi, nic o tym nie wspomniała.

20 Gdy jechała w dół na osle, zasłonięta przez górę, natknęła się na Dawida i jego ludzi, którzy zbliżali się z naprzeciwka. **21** Dawid wcześniej mówił: „Niepotrzebnie strzegłem na pustkowiu wszystkiego, co należy do tego człowieka. Nic mu nie zginęło^g, a on za dobro odpłaca mi złem^h. **22** Niech Bóg surowo ukarze* wrogów Dawida”, jeśli do rana przeżyje choćby jeden z ludzi^a Nabala”.

23 Kiedy Abigail zobaczyła Dawida, pośpiesznie zsiadła z osła i pokłoniła się do ziemi.

25:17 *Lub „takim nicnieniem”. **25:18** *Sea odpowiadała 7,33 l. Zob. Dodatek B14. **25:22** *Dosl. „niech Bóg to uczyni i do tego doda”. *Możliwe też „ukarze Dawida”. ^aDosl. „ktokolwiek oddający mocz na mur”. Pogardliwy zwrot hebr. odnoszący się do mężczyzn.

24 Potem przypadła mu do nóg i powiedziała: „Panie, niech wi-na spadnie na mnie. Pozwól swojej służebnicy przemówić do ciebie. Wysłuchaj swojej służebnicy. **25** Proszę, niech mój pan nie zwraca uwagi na tego podłego Nabala^a. Jest on taki jak jego imię. Ma na imię Nabal* i rzeczywiście brakuje mu rozsądku. Ale twoja służebnica nie widziała ludzi, których przysłał mój pan. **26** A teraz, panie, przysięgam na Jehowę, żywego Boga, i na twoje życie*—to Jehowa powstrzymał cię^b od obciążenia się winą za przelanie krwi^c i od wyrwania zemsty[#] na własną rękę. Niech twój wrogo-wie, panie, i ci, którzy chcą cię skrzywdzić, staną się jak Nabal. **27** A ten dar^{*d}, który twoja służebnica przywiozła swojemu pa-nu, niech zostanie przekazany ludziom, którzy podążają za mo-im panem^e. **28** Proszę, wybac-z winę swojej służebnicy. Jeho-wa na pewno utwierdzi panowa-nie twojego rodu^f, mój panie, bo prowadzisz wojny Jehowy^g i nie znaleziono w tobie nic złe-go przez wszystkie dni twojego życia^h. **29** Gdy ktoś będzie cię ścigał i nastawał na twoje ży-cie*, mój panie, będzie ono[#] bezpiecznie zawinięte w wo-reczku życia u Jehowy, twoje-go Boga. Ale życie^Δ twoich wrogów wyrzuci On jak kamie-nie z procy[®]. **30** A kiedy Je-howa już uczyni dla ciebie, pa-nie, wszystkie te dobre rzeczy,

25:25 *Imię to znaczy „nierozsądny; głupi”. **25:26** *Lub „jako żyje Jehowa i ja-ko żyje twoja dusza”. **25:26, 33** *Lub „od zabiegania o wybawienie”. **25:27** *Dosl. „błogosławieństwo”. **25:28** *Lub „zbuduje ci trwały dom”. **25:29** *Lub „duszę”. *Lub „twoja dusza”. ^ΔLub „dusze”. [®]Lub „z wgłębienia pro-cy”.

ROZDZ. 25

a 1Sm 25:17

b Rdz 20:6

c Rdz 9:6

d 1Sm 25:18

e 1Sm 22:2
1Sm 25:13f 1Sm 15:28
2Sm 7:8, 11
1Kl 9:5g 1Sm 17:45
1Sm 18:17h 1Sm 24:11
1Kl 15:5

szpalta 2

a 1Sm 13:13, 14
1Sm 23:17
2Sm 6:21
2Sm 7:8
Ps 89:20b Pwt 32:35
1Sm 24:15c Pwt 19:10
1Sm 25:26

d 1Sm 25:18

e 1Sm 25:24

f 1Sm 25:22

które ci obiecał, i ustanowi cię wodzem Izraela^a, **31** to nie będziesz miał wyrzutów sumienia i nie będziesz żałował* w swoim sercu, że bez powodu prze-lałeś krew i dokonałeś zemsty[#] na własną rękę^b. Gdy Jehowa wyświadczy ci dobro, mój panie, pamiętaj o swojej służebnicy”.

32 Wtedy Dawid rzekł do Abi-gail: „Chwała Jehowie, Bogu Iz-raela, który cię dzisiaj wysłał na spotkanie ze mną! **33** Niech będzie błogosławiony twój roz-sądek! Bądź błogosławiona i ty, bo powstrzymałaś mnie dziś od obciążenia się winą za przela-nie krwi^c i od wyrwania zemsty[#] na własną rękę. **34** Gdybyś nie wysłała mi szybko na spotka-nie^d, to przysięgam na Jehowę—żywego Boga Izraela*, który po-wstrzymał mnie od wyrządze-nia ci krzywdy^e—że do rana nie pozostałby przy życiu żaden z ludzi^f Nabala”^f. **35** Wówczas Dawid przyjął od niej to, co mu przywiozła, i powiedział: „Idź w pokoju do swojego do-mu. Wiedz, że cię wysłuchałem i spełnił twoją prośbę”.

36 Później Abigail wróciła do Nabala, który właśnie ucztował w swoim domu jak król. Miał on* dobry nastrój i był kompletnie pijany. Abigail nic mu nie mówiła aż do świtu. **37** Ale ra-no, gdy Nabal wytrzeźwiał, opo-wiedziała mu, co się stało. Wte-dy serce w nim zamarło i leżał sparaliżowany niczym kamień. **38** Jakies 10 dni później Jeho-wa uśmiercił Nabala.

25:31 *Dosl. „nie zachwieszesz się ani nie potkniesz”. *Lub „zabiegałeś o wy-bawienie”. **25:34** *Dosl. „jako żyje Jehowa, Bóg Izraela”. *Dosl. „nikt, kto oddaje moc na mur”. Pogardliwy zwrot hebr. odnoszący się do mężczyzn. **25:36** *Dosl. „serce Nabala”.

39 Kiedy Dawid usłyszał, że Nabal umarł, rzekł: „Chwała Jehowie, który wystąpił w mojej obronie”, gdy zostałem znieważony przez Nabala^b, i który powstrzymał swojego sługę od zrobienia czegoś złego^c. Jehowa sprowadził zło Nabala na jego głowę!”. Potem Dawid posłał sług, aby przekazali Abigail, że chce ją pojąć za żonę. **40** Słudzy Dawida przybyli więc do Abigail od Karmelu i powiedzieli jej: „Dawid przysłał nas do ciebie, bo chce, żebyś została jego żoną”. **41** Ona natychmiast wstała, pokłoniła się do ziemi i powiedziała: „Jestem niewolnicą gotową służyć mojemu panu i myć nogi^d jego sługom”. **42** Następnie Abigail^e szybko wsiadła na osła i ruszyła w drogę, a za nią szło jej pięć służących. Pojechała więc z posłańcami Dawida i została jego żoną.

43 Wcześniej Dawid poślubił też Achinoam^f z Jizreelu^g. Obie te kobiety zostały jego żonami^h.

44 A Saul dał swoją córkę Michalⁱ, żonę Dawida, Paltiemu^j, synowi Laisza, pochodzącemu z Gallim.

26 Po jakimś czasie mieszkańcy Zif^k przyszli do Saula do Gibeł^l i poinformowali go: „Dawid ukrywa się na wzgórzu Chachila, naprzeciwko Jeszimonu^{*m}”. **2** Saul wyruszył więc z 3000 doborowych żołnierzy izraelskich na pustkowie Zif, żeby szukać tam Dawidaⁿ. **3** Rozłożył się obozem przy drodze na wzgórzu Chachila, leżącym naprzeciw Jeszimonu. Dawid, który w tamtym czasie przebywał na pustkowie, dowiedział się, że Saul przybył go tu szukać. **4** Wysłał więc zwiadowców, że-

26:1 *Możliwe też „pustyni; pustkowie”.

ROZDZ. 25

a 1Sm 24:15

Ps 35:1

b 1Sm 25:10,

14

c 1Sm 25:34

d Rdz 18:3, 4

Łk 7:44

e 1Sm 25:3

f 1Sm 27:3

2Sm 3:2

1Kn 3:1

g Joz 15:20, 56

h 1Sm 30:5

2Sm 5:13

i 1Sm 18:20

j 2Sm 3:14, 15

ROZDZ. 26

k Joz 15:20, 55

l Sdz 19:14

1Sm 10:26

m 1Sm 23:14

1Sm 23:19,

24

Ps 54:nagl.

n 1Sm 24:2

szpalta 2

a 1Sm 14:50

1Sm 17:55

2Sm 2:8

2Sm 3:27

b Rdz 10:15

c 2Sm 16:9

2Sm 18:5

2Sm 23:18

d 2Sm 2:18

1Kn 2:15, 16

e 1Sm 24:4

1Sm 26:23

f 1Sm 10:1

g 1Sm 24:6

2Sm 1:14

1Kn 16:22

Ps 20:6

h Pwt 32:35

1Sm 24:12

1Sm 25:38

Ps 94:1, 23

i Ps 37:12, 13

j 1Sm 31:3, 6

k Kpł 19:18

1Sm 24:6

1Kn 16:22

Ps 105:15

l 1Sm 24:4

by to potwierdzić. **5** Potem udał się na miejsce, w którym Saul obozował, i zobaczył, gdzie śpi Saul oraz dowódca jego wojska, Abner^a, syn Nera. Saul spał pośrodku obozu, a żołnierze obozowali wokół niego. **6** Wtedy Dawid zapytał Hetytę^b Achimelecha i Abiszaja^c, syna Cerui^d, brata Joaba: „Kto pójdzie ze mną do obozu Saula?”. „Ja pójdę z tobą” – odrzekł Abiszaj. **7** I Dawid z Abiszajem zakradli się w nocy do obozu, i odnaleźli śpiącego Saula. Przy głowie Saula była wbita w ziemię jego włócznia, a Abner i żołnierze leżeli dookoła niego.

8 Wówczas Abiszaj rzekł do Dawida: „Bóg wydał dzisiaj twojego wroga w twoje ręce”. Pozwól więc, proszę, że przegwożdżę go włócznią do ziemi – wystarczy mi tylko jedno pchnięcie”. **9** Dawid jednak powiedział do Abiszaja: „Nie rób mu krzywdy, bo kto może podnieść rękę na pomazańca Jehowy^f i pozostać niewinny?”^g. **10** Powiedział jeszcze: „Jako żyje Jehowa – sam Jehowa za damu cios^h albo pewnego dnia umrzeⁱ śmiercią naturalną, albo zginie w bitwie”. **11** Z punktu widzenia Jehowy byłoby to bardzo złe, gdybym podniósł rękę na pomazańca Jehowy!^k Dlatego, proszę, weź włócznię, która jest przy jego głowie, oraz dzban na wodę i odejdzmy”. **12** Dawid zabrał więc włócznię oraz dzban na wodę, które były przy głowie Saula, i odeszli. Nikt niczego nie zauważył^l i nikt się nie obudził – wszyscy spali, bo Jehowa zesłał na nich głęboki sen. **13** Potem Dawid przeszedł na drugą stronę wąwozu i stanął na wierzchołku góry, w sporej odległości od obozu Saula.

14 Dawid zwołał do żołnierzy i do Abnera^a, syna Nera: „Odezwił się, Abnerze!”. Abner zapytał: „Kim jesteś, że niepokoisz króla?”. **15** Dawid powiedział do Abnera: „Czy nie jesteś dzielnym wojownikiem? Czy w Izraelu jest ktoś, kto ci dorównuje? Dlaczego więc nie pilnowałeś króla, swojego pana? Jeden z żołnierzy zakradł się, żeby go zabić^b. **16** Zaniebdałeś swoje obowiązki. Przysięgam na Jehowę, żywego Boga*, że zasługujesz na śmierć, bo nie pilnowałeś swojego pana, pomazańca Jehowy^c. Rozejrzyj się wokół siebie! Gdzie jest włócznia króla i dzban na wodę^d, które były przy jego głowie?”

17 Wtedy Saul rozpoznał głos Dawida i rzekł: „Czy to ty, mój synu Dawidzie?”^e. Dawid odrzekł: „Tak, to ja, mój panie, królu”. **18** I dodał: „Dlaczego mój pan ściga swojego sługę?^f Co takiego zrobiłem? W czym zawiniłem?”^g **19** Proszę, mój panie, królu, wysłuchaj swojego sługi. Jeżeli to Jehowa pobudził cię, żebyś wystąpił przeciwko mnie, to niech przyjmie* ode mnie ofiarę zbożową^h. Ale jeśli to ludzie pobudzi cię do tego^b, to niech Jehowa ich ukarze, ponieważ wypędzili mnie dzisiaj i nie pozwolili mi przebywać wśród luduⁱ Jehowyⁱ. To tak, jakby mówili: „Idź służyć innym bogom!”. **20** Nie pozwól więc, żeby moja krew została wylana na ziemię gdzieś z dala od Jehowy. Król Izraela ściga jedną pchłę^j, jakby gonił kuropatwę po górach^k.”

26:16 *Dosl. „jako żyje Jehowa”. **26:19** *Dosl. „poczuj woń”. *Zob. Słownik pojęć. ^aDosl. „dziedzictwa”, które może obejmować zarówno ludzi, jak i ich ziemię.

ROZDZ. 26

a 1Sm 14:50
1Sm 17:55
2Sm 2:8
2Sm 3:8

b 1Sm 26:8

c 1Sm 9:16, 17
1Sm 10:1

d 1Sm 26:11

e 1Sm 24:8, 16

f Ps 35:7

g 1Sm 24:9, 11

h 1Sm 24:9

i Wj 19:5
Pwt 26:18

j 1Sm 24:14

szpalta 2

a 1Sm 24:17

b 1Sm 24:10
1Sm 26:11

c Ps 7:8
Ps 18:20

d 1Sm 24:6
1Sm 26:9

e Ps 34:19

f 1Sm 24:19

g 1Sm 24:22
1Sm 27:4

ROZDZ. 27

h 1Sm 19:18
1Sm 22:1, 5

i 1Sm 18:29
1Sm 23:23

j 1Sm 25:13
1Sm 30:9

k 1Sm 21:10, 14
1Sm 27:12

l 1Sm 25:43

m 1Sm 25:39, 42

n 1Sm 23:14
1Sm 26:25

21 Saul odrzekł: „Zgrzeszyłem^a. Wróć, mój synu Dawidzie. Więcej nie wyrządzę ci krzywdy, bo dzisiaj pokazałeś, że moje życie* jest dla ciebie cenne^b. Postąpiłem głupio, popełniłem straszny błąd”. **22** Dawid powiedział: „Tutaj jest twoja włócznia, królu. Niech jeden z twoich ludzi przyjdzie i ją zabierze. **23** Jehowa odpłaci każdemu za jego prawosć^c i wierność. Dzisiaj Jehowa wydał cię w moje ręce, ale ja nie chciałem podnieść ręki na pomazańca Jehowy^d. **24** Tak jak twoje życie* było dzisiaj cenne dla mnie, tak niech moje życie* będzie cenne w oczach Jehowy i niech On mnie wybawi od wszystkich moich cierpień^e. **25** Saul odpowiedział Dawidowi: „Bądź błogosławiony, mój synu Dawidzie. Na pewno dokonasz wielkich rzeczy i we wszystkim będzie ci się wiodło^f. Wtedy Dawid poszedł swoją drogą, a Saul wrócił do siebie^g.”

27 Dawid jednak pomyślał sobie: „Ktoregoś dnia zgine z ręki Saula. Najlepiej będzie, jak ucieknę^h do ziemi Filistynów. Wtedy Saul przestanie mnie szukać po całym terytorium Izraelaⁱ i ujdę przed nim cało”. **2** Dawid razem z 600 ludźmi^j, którzy z nim byli, udał się więc do Achisza^k, syna Maocha, króla Gat. **3** I zamieszkali u Achisza w Gat—on i jego ludzie ze swoimi rodzinami. Z Dawidem były jego dwie żony: Achinoam^l z Jizreelu i Abigail^m z Karmelu, wdowa po Nabalu. **4** Kiedy Saulowi doniesiono, że Dawid zbiegł do Gat, przestał go szukaćⁿ.

5 Pewnego razu Dawid rzekł do Achisza: „Jeżeli jesteś mi przychylny, to pozwól mi się

26:21, 24 *Lub „dusza”.

osiedlić w jednym z miast na prowincji. Czemu twój sługa miałby mieszkać z tobą w mieście królewskim?”. **6** I tego dnia Achisz dał mu Ciklag^a. Dlatego Ciklag należy do królów Judy aż po dziś dzień.

7 Pobyt* Dawida na prowincji w ziemi Filistynów trwał rok i cztery miesiące^b. **8** Dawid ze swoimi ludźmi dokonywał wypadów przeciwko Geszurym^c, Girzytom oraz Amalekitom^d, bo zamieszkiwali oni tereny, które ciągnęły się od Telamu aż po Szur^e i Egipt. **9** Kiedy Dawid najeżdżał te ziemie, nie pozostawiał przy życiu ani mężczyzn, ani kobiet^f. Zabierał natomiast owce, bydło, osły, wielbłądy, a także odzież, po czym wracał do Achisza. **10** Wtedy Achisz pytał: „Gdzie dzisiaj dokonaliście wypadu?”. Dawid odpowiadał: „Na południe* Judy”^g albo „Na południowe ziemie Jerahmeelitów”^h, albo „Na południowe ziemie Kenitów”ⁱ. **11** Dawid nie pozostawiał przy życiu żadnego mężczyzny ani kobiety, żeby nie można ich było sprowadzić do Gat, bo mówił: „Mogliby na nas donieść i powiedzieć: „Zobaczcie, co zrobił Dawid””. (Taką taktykę stosował przez cały okres pobytu na prowincji w ziemi Filistynów). **12** Achisz ufał Dawidowi, bo myślał sobie: „Jego rodacy, Izraelici, na pewno go znienawidzili, dlatego już na zawsze pozostanie moim sługą”.

28 Tymczasem Filistyni zabrali swoje wojska na wojnę z Izraelem^j. Wtedy Achisz powiedział do Dawida: „Oczywiście ty i twoi ludzie wyruszyście do walki razem ze mną”^k. **2** Dawid odpowiedział mu: „Do-

27:7 *Dost. „liczba dni”. 27:10 *Lub „na Negeb”.

ROZDZ. 27

a Joz 19:1, 5
1Sm 30:1
2Sm 1:1
1Kn 12:1, 20

b 1Sm 29:3

c Joz 13:1, 2

d Rdz 36:12
Wj 17:8, 14
Lb 13:29
1Sm 15:2
2Sm 1:1

e Rdz 25:17, 18
Wj 15:22
1Sm 15:7

f Pwt 25:19
1Sm 15:3

g Joz 15:1, 2

h 1Kn 2:9

i Lb 24:21
1Sm 15:6

ROZDZ. 28

j 1Sm 14:52

k 1Sm 27:12
1Sm 29:3

szpalta 2

a 1Sm 29:2

b 1Sm 25:1

c Wj 22:18
Kpl 19:31
Kpl 20:6, 27
Pwt 18:10, 11
Obj 21:8

d Joz 19:17, 18
2Kl 4:8

e 1Sm 31:1
2Sm 1:21
2Sm 21:12

f 1Sm 28:20

g 1Sm 14:37
h Wj 28:30
Lb 27:21

i Wj 22:18
Kpl 19:31
Kpl 20:6
1Sm 15:23
1Sm 28:3

j Joz 17:11

k Pwt 18:10, 11
1Kn 10:13

l 1Sm 28:3

m Wj 22:18
Kpl 20:27

brze wiesz, co robi twój sługa”. Achisz rzekł do niego: „Wiem. Dlatego na stałe ustanowię cię swoim osobistym strażnikiem”^a.

3 W tamtym czasie Samuel już nie żył. Kiedy umarł, cały Izrael go opłakiwał i pochowano go w jego mieście, w Ramie^b. A Saul pousuwał wcześniej z kraju media spirytystyczne i wróżbitów^c.

4 Armia filistyńska dotarła do Szunem^d i tam rozłożyła się obozem. Saul zebrał więc całego Izraela i rozbił obóz na górze Gilboa^e. **5** Gdy zobaczył obóz Filistynów, zląkł się i zadrżało mu serce^f. **6** Chociaż szukał rady u Jehowy^g, Jehowa mu nie odpowiadał – ani przez sny, ani przez urim^h, ani przez proroków. **7** W końcu Saul rzekł do swoich sług: „Poszukajcie mi kobiety, która jest medium spirytystycznymⁱ, to pójdę się jej poradzić”. Słudzy odparli: „Taka kobieta jest w En-Dor”^j.

8 Saul przebrał się w inne szaty, żeby go nie rozpoznano, i razem z dwoma swoimi ludźmi poszedł nocą do tej kobiety. Zwrócił się do niej: „Proszę, powróć mi. Użyj swoich zdolności spirytystycznych^k i wywołaj mi tego, kogo ci wskażę”. **9** Kobieta jednak powiedziała do niego: „Dobrze wiesz, że Saul pousuwał z kraju media spirytystyczne i wróżbitów^l. Czemu więc próbujesz wciągnąć mnie* w pułapkę i sprowadzić na mnie śmierć?”^m. **10** Wtedy Saul przysiągł jej na Jehowę. Powiedział: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga*, że nie spotka cię za to żadna kara!”. **11** Zapytała go

28:2 *Dost. „strażnikiem mojej głowy”.

28:9 *Lub „moją duszę”. 28:10 *Dost. „jako żyje Jehowa”.

więc: „Kogo mam ci wywołać?”. Saul odrzekł: „Wywołaj Samuela”. **12** Kiedy kobieta ujrzała „Samuela”^a, krzyknęła na cały głos i powiedziała do Saula: „Dlaczego mnie oszukałeś? Przecież ty jesteś Saul!”. **13** Król rzekł do niej: „Nie bój się. Co widzisz?”. Odpowiedziała mu: „Widzę, jak ktoś podobny do boga wychodzi z ziemi”. **14** Saul od razu spytał: „Jak wygląda?”. „To starzec. Ma na sobie płaszcz bez rękawów”^b – odrzekła. Saul zdał sobie sprawę, że to „Samuel”. Padł na kolana i pokłonił się do ziemi.

15 „Samuel” odezwał się do Saula: „Dlaczego mnie niepokoisz? Czemu kazałeś mnie wywołać?”. Saul odrzekł: „Jestem w wielkim kłopotcie, bo Filistyni walczą ze mną, a Bóg mnie opuścił i już mi nie odpowiada ani przez proroków, ani przez sny^c. Dlatego wzywam ciebie, żebyś mi powiedział, co mam robić”^d.

16 „Samuel” przemówił: „Czemu mnie wypytujesz, skoro Jehowa cię opuścił^e i stał się twoim wrogiem? **17** Jehowa uczynił tak, jak przeze mnie zapowiedział: Jehowa wydrze królestwo z twoich rąk, a da je twojemu bliźniemu, Dawidowi^f. **18** Ponieważ nie usłuchałeś głosu Jehowy i nie zgładziłeś Amalekitów^g, którzy wzbudzili w Nim płonący gniew, dzisiaj Jehowa postępuje z tobą właśnie w ten sposób. **19** I Jehowa wyda cię i Izraela w ręce Filistynów^h. Jutro tyⁱ i twoi synowie^j będziecie ze mną, a wojsko izraelskie Jehowa wyda Filistynom”^k.

20 Saul od razu upadł na ziemię jak długi, bo ogarnął go

28:12 ^aLub „coś, co wyglądało jak Samuel”.

ROZDZ. 28

a 1Sm 28:3

b 1Sm 15:27

c 1Sm 28:6

d Kpl 19:31

e 1Sm 15:23
1Sm 16:14f 1Sm 13:14
1Sm 15:28
1Sm 16:13
1Sm 24:20g 1Sm 15:9
1Kn 10:13h 1Sm 28:1
1Sm 31:1

i 1Sm 31:5

j 1Sm 31:2
2Sm 2:8

k 1Sm 31:7

szpalta 2

a Kpl 20:27

b 1Sm 28:8

ROZDZ. 29

c 1Sm 28:1

d Joz 19:17, 18
1Sm 29:11

e 1Sm 28:2

f 1Sm 27:7, 12

g 1Kn 12:19

wielki strach z powodu słów „Samuela”. I nie miał sił, ponieważ przez cały dzień i całą noc nic nie jadł. **21** Kiedy kobieta podeszła do Saula i zobaczyła jego przerażenie, powiedziała do niego: „Twoja służebnica posłuchała cię. Zaryzykowałam życie^a i zrobiłam, co mi kazałeś. **22** A teraz, proszę, posłuchaj swojej służebnicy. Pozwól, że przyniosę ci kawałek chleba, żebyś coś zjadł i miał siłę wyruszyć w drogę”. **23** Saul nie chciał jeść, ale jego słudzy i ta kobieta nalegali na niego. W końcu ich usłuchał, podniósł się z ziemi i usiadł na łóżku. **24** Kobieta miała tuczne cielę, więc szybko je zarżnęła^a, wzięła też trochę maki, zagniotła ciasto i upiekła praśny chleb. **25** Podała to wszystko Saulowi i jego sługom, a oni jedli. Potem wstali i jeszcze tej samej nocy odeszli^b.

29 Filistyni^c zebrali wszystkie swoje wojska pod Afekiem, podczas gdy Izraelici obozowali przy źródle koło Jizreelu^d. **2** Filistynscy władcy maszerowali ze swoimi oddziałami po 100 i 1000 żołnierzy, a na końcu, razem z Achiszem, siedł Dawid i jego ludzie^e. **3** Książęta filistynscy spytali jednak: „Co tu robisz ci Hebrajczycy?”. Achisz odpowiedział im: „To jest Dawid, sługa izraelskiego króla Saula. Jest już ze mną od roku albo i dłużej^f. Nie znalazłem w nim nic złego przez cały ten czas, odkąd do mnie zbiegł”. **4** Ale książęta filistynscy oburzyli się i powiedzieli do niego: „Odesłaj tego człowieka^g. Niech wraca do miejsca, które mu wyznaczyłeś. Nie pozwól mu iść

28:21 ^aLub „włożyłam swą duszę w swoją dłoń”. **28:24** ^aLub „ofiarowała”.

z nami do bitwy, żeby w trakcie walki nie zwrócił się przeciwko nam^a. Bo czym miałyby pozyskać sobie przychyłność swojego pana, jeśli nie głowami naszych ludzi? **5** Czy nie jest to ten Dawid, o którym śpiewano podczas tańców:

„Pobił Saul tysiące wrogów,
a Dawid—dziesiątki
tysięcy?”^b.

6 Achisz^c wezwał więc Dawida i powiedział mu: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga*—jesteś uczciwy i chciałbym, żebyś wyruszył do walki razem z moim wojskiem^d. Przez cały ten czas, odkąd do mnie przybyłeś, nie znalazłem w tobie nic złego^e. Jednak władcy ci nie ufają^f. **7** Wróć więc w pokój i nie rób niczego, co mogłoby rozdrażnić filistyńskich władców”. **8** Ale Dawid zapytał Achisza: „Co takiego zrobiłem? Czy odkąd do ciebie przybyłem, znalazłeś jakąś winę u swojego sługi? Dlaczego nie miałbym iść z tobą, mój panie, królu, i walczyć z twoimi wrogami?”. **9** Achisz odrzekł Dawidowi: „Według mnie jesteś tak dobry jak anioł Boży^g. Lecz książęta filistyńscy powiedzieli: „Nie pozwól mu iść z nami do bitwy”. **10** Dlatego wstań wcześniej rano ze swoimi ludźmi, którzy z tobą przyszl, i odejdźcie, gdy tylko się rozwidni”.

11 Dawid i jego ludzie wstali więc wcześniej, żeby powrócić do ziemi Filistynów. A Filistyni wyruszyli do Jizreelu^h.

30 Trzeciego dnia Dawid i jego ludzie dotarli do Ciklagⁱ. Tymczasem południowe ziemie* i Ciklag najechali Ama-

29:6 *Dost. „jako żyje Jehowa”. 30:1 *Lub „Negeb”.

ROZDZ. 29

a 1Sm 14:21

b 1Sm 18:7
1Sm 21:11c 1Sm 21:10
1Sm 27:2

d 1Sm 28:2

e 1Sm 27:11, 12

f 1Sm 29:3, 9

g 1Sm 27:12

h Joz 19:17, 18
1Sm 29:1

ROZDZ. 30

i Joz 15:21, 31
1Sm 27:5, 6

szpalta 2

a Rdz 36:12
Wj 17:14
1Sm 15:2
1Sm 27:8

b 1Sm 27:3

c 1Sm 25:42
1Sm 25:43d Ps 18:6
Ps 31:1, 9
Ps 34:19
Ps 143:5e 1Sm 22:20
1Kl 2:26

f 1Sm 23:9

g Lb 27:21
Sdz 20:28
1Sm 23:2, 11
1Sm 28:6h 1Sm 30:18
Ps 34:19i 1Sm 23:13
1Sm 27:2

j 1Sm 30:21

lekici^a. Zaatakowali miasto, spalili je **2** i wzięli do niewoli kobiety^b oraz wszystkich, którzy tam byli, od najmniejszego do największego. Nikogo nie zabili, ale wszystkich uprowadzili i poszli swoją drogą. **3** Kiedy Dawid i jego ludzie weszli do miasta, zobaczyli, że zostało spalone, a ich żony, synów i córki uprowadzono. **4** Zaczęli głośno płakać i lamentowali, aż nie mieli już sił do płaczu. **5** Do niewoli wzięto też dwie żony Dawida: Achinoam z Jizreelu i Abigail, wdowę po Nabal z Karmelu^c. **6** Wszyscy ludzie* byli rozgoryczeni, bo utracili synów i córki. Zaczęli mówić o tym, żeby ukamienować Dawida, co bardzo go przygnębiło. Ale Dawid wzmacnił się dzięki Jehowie, swojemu Bogu^d.

7 Dawid rzekł więc do kapłana Abiatar^e, syna Achimelecha: „Proszę, przynieś tu efod”^f. I Abiatar przyniósł mu efod. **8** Dawid zapytał Jehowę^g: „Czy mam ścigać ten oddział grabieżców? Czy ich dogonię?”. A On mu odpowiedział: „Ruszał w pościg, bo na pewno ich dogonisz i wszystkich uwolnisz”^h.

9 Dawid bezzwłocznie wyruszył z 600 ludźmiⁱ, którzy z nim byli. Dotarli aż do Doliny Besoru^j, gdzie część z nich pozostała— **10** 200 ludzi było zbyt zmęczonych, żeby przejść przez dolinę^j. Dawid kontynuował więc pościg z 400 ludźmi.

11 W polu natknęli się na jakiegoś Egipcjanina i przyprowadzili go do Dawida. Dali mu chleb i wodę do picia, **12** a także kawałek placka ze sprasowanych fig i dwa placki

30:6 *Lub „dusze wszystkich ludzi”.

30:9 *Lub „Wadi Besor”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Wadi”.

rodzynkowe. Człowiek ten nie jadł ani nie pił wody przez trzy dni i trzy noce. Kiedy się najadł, odzyskał siły*. **13** Potem Dawid zapytał go: „Do kogo należysz i skąd jesteś?”, na co ten odpowiedział: „Jestem Egipcjaninem, niewolnikiem pewnego Amalekity. Trzy dni temu mój pan mnie zostawił, bo zachorowałem. **14** Napadliśmy na południowe ziemie* Keretytów^a, na Judę i na południowe ziemie* Kaleba^b, a Ciklag spaliliśmy”. **15** Wtedy Dawid spytał go: „Czy zaprowadzisz mnie do tych grabieżców?”. On odrzekł: „Jeżeli przysięgniesz mi na Boga, że mnie nie zabijesz i nie wydasz mojemu panu, to zaprowadzę cię do nich”.

16 I zaprowadził go do nich. Amalekici byli rozproszeni po całej okolicy, jedli, pili i świętowali z powodu wielkiego łupu, jaki zdobyli w ziemi filistyńskiej i w Judzie. **17** Dawid ruszył na nich i zabijał ich od świtu aż do wieczora, tak że nie ocalał nikt^c oprócz 400 mężczyzn, którzy uciekli na wielbłądach. **18** Odzyskał wszystko, co Amalekici zabrali^d, i uwolnił obie swoje żony. **19** Nie brakowało nikogo, od najmniejszego do największego. Odzyskano synów, córki i łupy^e. Dawid odebrał więc wszystko, co zostało zabrane. **20** Poza tym wziął wszystkie stada owiec i była należąca do Amalekitów, a jego ludzie popędzili je przed swoimi stadami. Mówili: „To jest łup Dawida”.

21 Potem Dawid wrócił do tych 200 ludzi, którzy pozostali w pobliżu Doliny Besoru*, bo

30:12 *Dost. „jego duch wrócił do niego”. **30:14** *Lub „na Negeb”. **30:21** *Lub „Wadi Besor”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”.

ROZDZ. 30

a 2Sm 8:18
1Kl 1:38
1Kn 18:17
Eze 25:16
Sof 2:5

b Joz 14:13

c Wj 17:14

d 1Sm 30:3

e 1Sm 30:8
Ps 34:19

szpalta 2

a 1Sm 30:10

b 1Sm 30:8

c 1Sm 30:10

d Lb 31:27
Joz 22:8
Ps 68:12

e Joz 19:4, 8

f Joz 15:20, 48
Joz 21:8, 14

g Joz 15:20, 50
Joz 21:8, 14

h 1Sm 27:10
1Kn 2:9

i Sdz 1:16
1Sm 15:6

j Lb 21:3
Joz 19:1, 4
Sdz 1:17

k Joz 14:13
2Sm 2:1

ROZDZ. 31

l 1Sm 14:52
1Sm 29:1

byli zbyt zmęczeni, żeby z nim iść^a. Teraz wyszli na spotkanie Dawidowi i towarzyszącym mu ludziom. Kiedy Dawid się z nimi spotkał, zapytał, jak się mają. **22** Ale źli i podli ludzie spośród tych, którzy poszli z Dawidem, mówili: „Ponieważ nie poszli z nami, nie damy im nic z odzyskanych łupów. Mogą wziąć tylko swoje żony i synów i niech sobie idą”. **23** Jednak Dawid rzekł: „Moi bracia, nie wolno wam tak postąpić z tym, co dał nam Jehowa. On nas ochronił i wydał w nasze ręce oddział grabieżców, który na nas napadł^b. **24** Jak ktoś mógłby się z wami zgodzić? Taka sama część przypadnie temu, kto poszedł do bitwy, jak i temu, kto został przy rzeczach^c. Każdy otrzyma swoją część”^d. **25** I od tego dnia przestrzegano tego przepisu, i stało się to prawem, które obowiązuje w Izraelu aż do dzisiaj.

26 Kiedy Dawid powrócił do Ciklag, wysłał część łupu starszym Judy, którzy byli jego przyjaciółmi. Kazał powiedzieć im: „To jest dar* dla was. Pochodzi z łupu zdobytego na wrogach Jehowy”. **27** Posłał go tym, którzy byli w Betel^e, w Ramot w Negebie*, w Jattirze^f, **28** w Aroerze, w Sifmot, w Esztemoi^g, **29** w Rachalu, w miastach Jerachmeelitów^h, w miastach Kenitówⁱ, **30** w Chormie^j, w Bor-Aszan, w Atachu, **31** w Hebronie^k oraz we wszystkich miejscach, w których często bywał ze swoimi ludźmi.

31 Tymczasem Filistyni walczyli z Izraelitami^l i ci rzucili się do ucieczki. Wtedy wielu Izraelitów poległo na go-

30:26 *Dost. „błogosławieństwo”. **30:27** *Lub „na południu”.

rze Gilboa^a. **2** Filistyni ruszyli w pościg za Saulem i jego synami. Zabili Jonatana^b, Abinadaba i Malki-Szuę—synów Saula^c. **3** Wokół Saula rozgorzała zacięta walka. Dostrzegli go łucznicy i ciężko ranili^d. **4** Wtedy Saul powiedział do swojego giermka: „Wyciągnij miecz i przebij mnie, bo inaczej przyjdą ci nieobrzezańcy^e i to oni mnie przebiją, i postąpią ze mną okrutnie^f”. Ale jego giermek nie chciał tego zrobić, ponieważ bardzo się bał. Saul wziął więc miecz i sam się na niego nadział^f. **5** Gdy giermek zobaczył, że Saul nie żyje^g, też nadział się na swój miecz i umarł tam z Saulem. **6** Tak więc Saul, jego trzej synowie, jego giermek i wszyscy jego ludzie zginęli tego samego dnia^h. **7** Kiedy Izraelici, którzy mieszkali w tej dolinie^{*} i w regionie nadjordańskim, zobaczyli, że żołnierze izraelscy uciekli i że Saul oraz jego synowie zginęli,

31:4 *Lub „i znieważą mnie”. **31:7**

*Lub „na tej nizinie”.

ROZDZ. 31

a 1Sm 28:4
2Sm 1:21
1Kn 10:1-5

b 1Sm 13:2

c 1Kn 8:33

d 2Sm 1:4, 6

e 1Sm 17:26
2Sm 1:20

f 1Kn 10:4

g 1Sm 26:10
1Kn 10:13

h 1Sm 28:19
1Kn 10:6, 7

szpalta 2

a 1Sm 13:6

b 1Sm 28:4
1Sm 31:1
2Sm 1:6
1Kn 10:8-12

c 2Sm 1:20

d Sdz 16:23

e Joz 17:11
Sdz 1:27

f 1Sm 11:1,
9-11

g 2Sm 21:12

h 2Sm 2:4, 5

zaczęli opuszczać miasta i uciekać^a. Później przybyli Filistyni i się w nich osiedlili.

8 Gdy następnego dnia Filistyni przyszli ogołocić zabitych, znaleźli na górze Gilboa zwłoki Saula i jego trzech synów^b. **9** Odcięli Saulowi głowę, zdarli z niego zbroję i wiadomość o tym rozeszła po całej ziemi filistyńskiej^c, żeby to rozgłosić w świątyniach swoich bożków^d i wśród ludu. **10** Potem umieścili zbroję Saula w świątyni^e Asztarte, a jego zwłoki przymocowali do muru Bet-Szan^e. **11** Kiedy mieszkańcy Jabesz-Gilead^f usłyszeli, co Filistyni zrobili z Saulem, **12** wszyscy wojownicy wyruszyli do Bet-Szan. Szli tam przez całą noc i zdjęli ciała Saula i jego synów z muru. Następnie powrócili do Jabeszu, gdzie je spalili. **13** Potem pogrzebali ich kości^g pod tamaryszkiem w Jabeszu^h i pościli przez siedem dni.

31:10 *Dost. „domu”.

DRUGA KSIĘGA

SAMUELA

ZARYS TREŚCI

- 1 Dawid dowiaduje się o śmierci Saula (1-16)
Pieśń żałobna Dawida o Saulu i Jonatanie (17-27)
- 2 Dawid zostaje królem Judy (1-7)
Isz-Boszet zostaje królem Izraela (8-11)
Wojna między domem Dawida a domem Saula (12-32)
- 3 Dom Dawida się umacnia (1)
Synowie Dawida (2-5)

Abner przechodzi na stronę Dawida (6-21)
Joab zabija Abnera (22-30)
Dawid oplakuje Abnera (31-39)

- 4 Zabójstwo Isz-Boszeta (1-8)
Dawid uśmierca morderców (9-12)
- 5 Dawid zostaje królem całego Izraela (1-5)
Zdobycie Jerozolimy (6-16)
Syjon, Miasto Dawida (7)
Dawid pokonuje Filistynów (17-25)

<p>6 Sprowadzenie Arki do Jerozolimy (1-23)
Uzza chwyta Arkę i zostaje uśmiercony (6-8)
Michał gardzi Dawidem (16, 20-23)</p> <p>7 Dawid nie buduje świątyni (1-7)
Przymierze z Dawidem co do królestwa (8-17)
Dziękczynna modlitwa Dawida (18-29)</p> <p>8 Zwycięstwa Dawida (1-14)
Bliscy współpracownicy Dawida (15-18)</p> <p>9 Lojalna miłość Dawida wobec Mefiboszeta (1-13)</p> <p>10 Zwycięstwo nad Ammonitami i Syryjczykami (1-19)</p> <p>11 Cudzołóstwo Dawida z Batszebą (1-13)
Zabicie Uriasza (14-25)
Dawid żeni się z Batszebą (26, 27)</p> <p>12 Natan napomina Dawida (1-15a)
Syn Batszeby umiera (15b-23)
Batszeba rodzi Salomona (24, 25)
Zdobycie ammonickiego miasta Rabba (26-31)</p> <p>13 Amnon gwałci Tamar (1-22)
Absalom zabija Amnona (23-33)
Absalom ucieka do Geszuru (34-39)</p> <p>14 Joab i kobieta z Tekoi (1-17)
Dawid odkrywa intrygę Joaba (18-20)
Absalom dostaje pozwolenie na powrót (21-33)</p> <p>15 Spisek i bunt Absaloma (1-12)
Dawid ucieka z Jerozolimy (13-30)
Achitofel przyłącza się do Absaloma (31)
Chuszaj ma przeszkodzić Achitofelowi (32-37)</p> <p>16 Ciba oczernia Mefiboszeta (1-4)
Szimej przeklina Dawida (5-14)</p> | <p>Absalom przyjmuje Chuszaję (15-19)
Rada Achitofela (20-23)</p> <p>17 Chuszaj udaremnia radę Achitofela (1-14)
Dawid otrzymuje ostrzeżenie i ucieka przed Absalomem (15-29)
Barzillaj i inni dostarczają zaopatrzenie (27-29)</p> <p>18 Porażka i śmierć Absaloma (1-18)
Dawid dowiaduje się o śmierci Absaloma (19-33)</p> <p>19 Dawid oplakuje Absaloma (1-4)
Joab napomina Dawida (5-8a)
Dawid wraca do Jerozolimy (8b-15)
Szimej prosi o przebaczenie (16-23)
Mefiboszet okazuje się niewinny (24-30)
Barzillaj zostaje uhonorowany (31-40)
Spór między plemionami (41-43)</p> <p>20 Bunt Szeby; Joab zabija Amasę (1-13)
Pościg i zabicie Szeby (14-22)
Bliscy współpracownicy Dawida (23-26)</p> <p>21 Zemsta Gibeonitów na domu Saula (1-14)
Wojny z Filistynami (15-22)</p> <p>22 Dawid wysławia Boga za Jego akty wybawienia (1-51)
„Jehowa jest moją skałą” (2)
Jehowa jest lojalny wobec lojalnych (26)</p> <p>23 Ostatnia wypowiedź Dawida (1-7)
Dokonania dzielnych wojowników Dawida (8-39)</p> <p>24 Dawid przeprowadza spis (1-14)
Zaraza zabija 70 000 ludzi (15-17)
Dawid buduje ołtarz (18-25)
Nie chce złożyć ofiar bez poniesienia kosztów (24)</p> |
|---|--|

1 Saul już nie żył, kiedy Dawid po pokonaniu Amalekitów wrócił do Ciklag^a. Przebywał tam dwa dni. **2** Trzeciego dnia z obozu Saula przyszedł jakiś mężczyzna w rozdartym ubraniu i z głową posypaną prochem. Podszedł do Dawida i padł przed nim na twarz.

ROZDZ. 1
a 1Sm 27:5, 6

szpalta 2
a 1Sm 31:1, 6
1Kn 10:4, 6

3 Dawid zapytał go: „Skąd przychodzisz?”, na co on odpowiedział: „Uciekłem z obozu izraelskiego”. **4** Dawid poprosił: „Opowiedz mi, co się tam stało”. Wtedy on rzekł: „Żołnierze uciekali z pola bitwy i wielu poległo. Zginął nawet Saul i jego syn Jonatan”^a. **5** Wówczas Dawid

spytał tego młodego mężczyznę: „Skąd wiesz, że Saul i Jonatan zginęli?”. **6** Ten odpowiedział: „Przypadkiem znalazłem się na górze Gilboa^a i zobaczyłem, jak Saul opiera się na swojej włóczni, a jeźdźcy i ci, którzy ścigali go na rydwanach, byli już blisko niego^b. **7** Gdy się odwrócił i mnie zobaczył, zawołał mnie, a ja powiedziałem: „Słucham, panie!”. **8** Zapytał: „Kim jesteś?”. Odparłem: „Jestem Amalekitą”^c. **9** Wtedy on powiedział: „Proszę, podejdź i dobij mnie, bo chociaż jeszcze żyję”, to strasznie cierpię”. **10** Podeszedłem więc i go dobiłem^d, bo leżał ranny i wiedziałem, że i tak umrze. Potem zdjęłem mu z głowy koronę*, a z ramienia bransoletę i przyniosłem je tutaj tobie, mój panie”.

11 Słyszając to, Dawid rozdarł swoje szaty. To samo zrobili wszyscy, którzy z nim byli. **12** I aż do wieczora lamentowali, płakali i pościli^e z powodu Saula, jego syna Jonatana oraz ludu Jehowy, Izraelitów^f, którzy zginęli od miecza.

13 Dawid spytał młodego człowieka, który przyniósł te wieści: „Skąd jesteś?”, na co on odparł: „Jestem synem cudzoziemca, który się u was osiedlił, Amalekitę”. **14** Wtedy Dawid powiedział do niego: „I nie bałeś się podnieść ręki na pomazańca Jehowy?”^g. **15** Następnie zawołał jednego ze swoich ludzi i polecił mu: „Podejdź tu i go zabij”. Ten więc zadał Amalekitę śmiertelny cios^h. **16** Dawid rzekł: „Sam jesteś winny swojej śmierci*, bo zło-

1:9 *Lub „cała moja dusza jest jeszcze we mnie”. 1:10 *Lub „diadem”. 1:16 *Lub „twoja krew spadnie na twoją głowę”.

ROZDZ. 1

a 1Sm 28:4
1Kn 10:1

b 1Sm 31:3
1Kn 10:3

c Wj 17:16
Pwt 25:19
1Sm 15:20
1Sm 30:1

d 1Sm 31:4

e 1Sm 31:11, 13

f 1Sm 31:1

g Lb 12:8
1Sm 24:6
1Sm 26:9
1Sm 31:4

h 2Sm 4:10

szpalta 2

a 2Sm 1:6, 10

b 1Sm 31:6

c Joz 10:13

d 1Sm 31:8

e 1Sm 31:9

f 1Sm 31:1
1Kn 10:1

g Kpl 27:16

h 1Sm 18:4
1Sm 20:20

i 1Sm 14:47

j 1Sm 18:1

k 1Sm 31:6
1Kn 10:6

l Hi 9:26

m Prz 30:30

żyłeś świadectwo przeciwko sobie, gdy przyznałeś: „Ja zabiłem pomazańca Jehowy”^a.

17 Potem Dawid zaśpiewał pieśń żałobną o Saulu i jego synu Jonatanie^b. **18** i kazał uczyć tej pieśni mieszkanców Judy. Nosiła ona tytuł „Łuk” i została zapisana w Księdze Jaszara^c:

19 „Izraelu, twoja ozdoba poległa na twoich wzgórzach^d. Zginęli potężni wojownicy!

20 Nie opowiadajcie o tym w Gat^e, nie rozgłaszajcie tego na ulicach Aszkelonu, żeby się nie cieszyły córki Filistynów, żeby się nie radowały córki nieobrzezanych.

21 Góry Gilboa^f, niech nie spadnie na was rosa ani deszcz, niech wasze pola nie wydadzą plonów na święte dary ofiarne^g, bo tam skalano tarczę potężnych wojowników. Tarcza Saula nie jest już namaszczona oliwą.

22 Łuk Jonatana^h i miecz Saula przelewały krew wrogów i nurzały się w tłuszczu wojowników. Nigdy nie zawiodłyⁱ.

23 Saul i Jonatan^j, kochani i cenieni* za życia, w śmierci nie zostali rozdzieleni^k. Szybsi byli od orłów^l, potężniejsi od lwów^m.

24 Córki Izraela, oplakujcie Saula, który przyodziął was w szkarłat i przyozdobił kosztownościami,

1:23 *Lub „przyjemni”.

upiększył wasze stroje złotem.

25 Potężni wojownicy padli w boju!

Jonatan poległ na wzgórzach!^a

26 Rozpaczam po tobie, mój bracie Jonatanie, byłeś mi bardzo drogi^b. Twoja miłość była dla mnie cenniejsza niż miłość kobiet^c.

27 Zginęli potężni wojownicy i przepadł oręż wojenny!”.

2 Potem Dawid zapytał Jehowę^d: „Czy mam pójść do któregoś z miast Judy?”. Jehowa odparł: „Idź”. Wtedy Dawid spytał: „Gdzie mam pójść?”, a On odrzekł: „Do Hebronu”^e. **2** Dawid poszedł więc tam razem ze swoimi dwiema żonami—Achinoam^f z Jizreelu i Abigail^g, wdową po Nabal z Karmelu. **3** Zabrał też swoich ludzi^h z ich rodzinami i osiedlili się w miastach wokół Hebronu. **4** Później przyszli Judejczycy i namaszcili tam Dawida na króla Judyⁱ.

Powiadomiono Dawida: „To mieszkańcy Jabesz-Gilead pochowali Saula”. **5** Dawid wyprawił więc posłańców do mieszkańców Jabesz-Gilead, żeby im przekazali następującą wiadomość: „Niech Jehowa wam błogosławi, bo pochowaliście swojego pana, Saula, i okazaliście mu w ten sposób lojalną miłość”. **6** Niech Jehowa okaże wam lojalną miłość i wierność. Ja też okaże wam życzliwość za to, co zrobiliście^k. **7** A teraz bądźcie silni i odważni, bo wasz pan, Saul, nie żyje, a Judejczycy namaszcili mnie na swojego króla”.

8 Jednak Abner^l, syn Nera, dowódca wojska Saula, sprowadził Isz-Boszeta^m, syna Sau-

ROZDZ. 1

a 1Sm 31:8
b 1Sm 18:1, 3
c 1Sm 19:2
1Sm 20:17, 41
1Sm 23:16-18
Prz 17:17
Prz 18:24

ROZDZ. 2

d Lb 27:21
1Sm 28:6
e Rdz 23:2
Lb 13:22
Joz 14:14
Joz 20:7
2Sm 5:1
1Kl 2:11
f 1Sm 25:43
g 1Sm 25:42
1Sm 30:5
h 1Sm 22:1, 2
1Sm 27:2
1Kl 12:1
i Rdz 49:10
1Sm 15:24, 28
1Sm 16:13
2Sm 5:4, 5
1Kl 11:3
j 1Sm 31:11-13
k 2Sm 9:7
2Sm 10:2
l 1Sm 14:50
1Sm 17:55
1Sm 26:5
2Sm 4:1
1Kl 2:5
m 2Sm 4:5-8
2Sm 4:12

szpalta 2

a Rdz 32:1, 2
Joz 13:29, 30
b Joz 13:8, 11
c Joz 19:17, 18
d Joz 16:5-8
e 2Sm 2:4
f 1Kl 3:4
g 2Sm 2:8
h Joz 10:12
Joz 18:21, 25
Joz 21:8, 17
2Sm 20:8
2Kl 1:3
i 2Sm 8:16
2Sm 20:23
1Kl 1:5, 7
j 1Kl 2:15, 16
k 1Kl 2:15, 16
l 2Sm 10:7
2Sm 24:2
1Kl 11:15
1Kl 11:6
m 1Sm 26:6
2Sm 20:6
1Kl 11:20
n 2Sm 3:27
2Sm 23:24
1Kl 27:1, 7

la, do Machanaim^a. **9** i obwołał go królem Gileadu^b, Aszurytów, Jizreelu^c, Efraima^d i Beniamina—całego Izraela. **10** Isz-Boszet, syn Saula, miał 40 lat, gdy został królem Izraela, i panował dwa lata. Ale Judejczycy popierali Dawida^e. **11** Dawid panował nad Judą w Hebronie przez siedem lat i sześć miesięcy^f.

12 Po jakimś czasie Abner, syn Nera, oraz słudzy Isz-Boszeta, syna Saula, wyruszyli z Machanaim^g do Gibeonu^h. **13** Wyruszył również Joabⁱ, syn Cerui^j, ze sługami Dawida. Obie grupy spotkały się przy sadzawce gibeońskiej i zajęły pozycję po jej przeciwnych stronach. **14** W końcu Abner zaproponował Joabowi: „Niech wystąpią młodzieńcy i zmierzają się ze sobą w naszej obecności”. Joab odpowiedział: „Niech tak będzie”. **15** Wyszło więc 12 Beniaminitów ze strony Isz-Boszeta, syna Saula, i 12 ludzi spośród sług Dawida. **16** Każdy chwycił swojego przeciwnika za głowę i wbił swój miecz w jego bok, tak że wszyscy zginęli. Dlatego miejsce to, znajdujące się w Gibeonie, nazwano Chelkat-Haccurim^{*}.

17 Tego dnia rozgorzała żarliwa walka. W końcu Abner i Izraelci zostali pokonani przez sług Dawida. **18** Byli tam też trzej synowie Cerui^k: Joab^l, Abiszaj^m i Asahelⁿ. Asahel, który był szybki jak dzika gazela, **19** rzucił się w pogoń za Abnerem i nie przestawał go gonić. **20** Kiedy Abner obejrzał się za siebie, zapytał: „Czy to ty, Asahelu?”, a on odrzekł: „Tak,

2:16 *Nazwa ta znaczy „pole krzemienych noży”.

to ja". **21** Wtedy Abner powiedział do niego: „Przestań mnie ścigać. Schwytaj jednego z młodzieńców i zabierz sobie to, co przy nim znajdziesz”. Ale Asahel nie chciał zaprzestać pościgu. **22** Abner zwrócił się więc do niego jeszcze raz: „Przestań mnie gonić. Czemu miałbym cię zabić? Jak mógłbym potem spojrzeć w twarz twojemu bratu Joabowi?”. **23** Lecz Asahel nie chciał słuchać i dalej go gonił. Wtedy Abner zadał mu cios w brzuch odwrotnym końcem włóczni^a i przebił go na wylot. Asahel upadł i zginął na miejscu. Wszyscy, którzy podchodzili do miejsca, gdzie poległ, zatrzymywali się przy jego zwłokach.

24 Joab i Abiszaj rzucili się w pogoń za Abnerem. Słonce już zachodziło, gdy dotarli do wzgórza Amma, które leży naprzeciw Giach, przy drodze na pustkowie Gibeonu. **25** A Beniaminita zebrali się przy Abnerze, utworzyli jeden oddział i zajęli pozycje na szczycie pewnego wzgórza. **26** I Abner zawołał do Joaba: „Czy nasze miecze nie przelały już dość krwi? Czy nie wiesz, że na końcu pozostanie tylko gorycz? Ile jeszcze czasu minie, zanim powiesz ludziom, żeby przestali ścigać swoich braci?”. **27** Joab odrzekł: „Przysięgam na prawdziwego Boga*, że gdybyś się nie odezwał, to dopiero rano ludzie przestaliby ścigać swoich braci”. **28** Joab zadał w róg i jego ludzie przerwali pościg za Izraelitami, i walki ustały.

29 Abner i jego ludzie całą tę noc szli przez Arabę^b, przeprawili się przez Jordan, przeszli cały wąwóz* i w końcu przybyli

ROZDZ. 2
a 2Sm 3:27

b Pwt 1:7
Joz 12:2, 3

szpalta 2
a Joz 21:8, 38
2Sm 2:8

b 2Sm 2:18
1Kn 2:15, 16

c Rdz 35:19
Rut 4:11
1Sm 16:1

d 2Sm 2:1, 3
1Kn 11:1

ROZDZ. 3

e 1Sm 15:27,
28
1Sm 24:17,
20
1Sm 26:25

f 2Sm 2:17

g 1Kn 3:1-4

h 2Sm 13:1

i 1Sm 25:43

j 1Sm 25:42

k 2Sm 15:12

l 2Sm 13:37

m 1Kl 1:5

n 2Sm 2:8

o 2Sm 21:8-11

p 2Sm 2:10

q 2Sm 16:21
1Kl 2:22

do Machanaim^a. **30** Gdy Joab przestał ścigać Abnera, zebrał wszystkich ludzi. Oprócz Asahela słudzy Dawida stracili jeszcze 19 żołnierzy. **31** Ale pokonali Beniaminitów i ludzi Abnera, zabijając 360 mężczyzn. **32** Asahela^b zabrali do Betlejem^c i pochowali w grobowcu jego ojca. Potem Joab i jego ludzie szli przez całą noc i o świcie dotarli do Hebronu^d.

3 Wojna między domem Saula a domem Dawida wciąż trwała. Dawid stawał się coraz silniejszy^e, a dom Saula coraz słabszy^f.

2 Tymczasem Dawidowi urodził się w Hebronie synowie: pierworodny—Amnon^h, urodzony przez Achinoamⁱ z Jizreelu; **3** drugi—Kileab, urodzony przez Abigail^j, wdowę po Nabal z Karmelu; trzeci—Absalom^k, syn Maaki, córki Talmaja^l, króla Geszuru; **4** czwarty—Adoniasz^m, syn Chaggity; piąty—Szeftiasz, syn Abital; **5** szósty—Jitream, urodzony przez Egłę, która też była żoną Dawida. Wszyscy oni urodzili się Dawidowi w Hebronie.

6 W czasie, gdy trwała wojna między domem Saula a domem Dawida, Abnerⁿ umacniał swoją pozycję w domu Saula. **7** Saul miał wcześniej nałożnicę* o imieniu Ricpa^o, córkę Aji. Pewnego razu Isz-Boszet^p zapytał Abnera: „Dlaczego współżyłeś z nałożnicą mojego ojca?”^q. **8** Słyszając to, Abner bardzo się rozżłościł i rzekł: „Czy ja jestem jakimś judzkim psem*? Po dzień okazywałem lojalną miłość domowi Saula, twojemu ojca, jego braciom i przyjaciółom

2:27 *Dost. „jako żyje [prawdziwy] Bóg”. 2:29 *Możliwe też „Bitron”.

3:7 *Zob. Słownikzek pojęć. 3:8 *Dost. „głową psa”.

i nie wydałem cię w ręce Dawida. A ty teraz obwiniasz mnie z powodu kobiety?! **9** Niech Bóg surowo mnie ukarze*, jeśli nie zrobię dla Dawida tego, co przysiągł mu Jehowa^a— **10** że odbierze królestwo rodowi Saula i utwierdzi tron Dawida nad Izraelem i nad Judą, od Dan po Beer-Szebe^b. **11** Isz-Boszet nic na to nie odpowiedział, bo bał się Abnera^c.

12 Abner od razu wyprawił posłańców do Dawida, aby mu przekazali takie słowa: „Do kogo należy ta ziemia? Zawrzyj ze mną przymierze, a ja zrobię, co w mojej mocy*, żeby cały Izrael cię poparł^d”. **13** Dawid odpowiedział: „Dobrze! Zawrę z tobą przymierze, ale pod jednym warunkiem: Kiedy do mnie przybędziesz, masz ze sobą przeprowadzić Michal^e, córkę Saula. Inaczej nie próbuj się ze mną spotkać”. **14** Dawid wyprawił też posłańców do Isz-Boszeta^f, syna Saula, z takimi słowami: „Oddaj moją żonę Michal, z którą się zaręczyłem za 100 naplezków filistyńskich^g”. **15** Isz-Boszet kazał więc ją zabrać od jej męża Paltiel^h, syna Laisza. **16** Ale jej mąż szedł za nią i płakał. Towarzyszył jej aż do Bachurimⁱ. Tam Abner powiedział mu: „Wracaj!”. I on wrócił.

17 Tymczasem Abner przekazał starszym Izraela wiadomość: „Już od jakiegoś czasu chcacie, żeby Dawid był waszym królem. **18** Teraz więc działajcie, bo Jehowa obiecał Dawidowi: „Za pośrednictwem swojego sługi Dawida^j wybawię Izraela, swój lud, z rąk Filistynów i wszystkich wro-

ROZDZ. 3

a 1Sm 15:27, 28
Ps 78:70
Ps 89:20

b Sdz 20:1
2Sm 24:2

c 2Sm 3:39

d 2Sm 5:3

e 1Sm 18:20
1Sm 19:11
1Kn 15:29

f 2Sm 2:10

g 1Sm 18:25, 27

h 1Sm 25:44

i 2Sm 16:5
1Kl 2:8

j 1Sm 13:14
1Sm 15:27, 28
1Sm 16:1, 13
Ps 89:3, 20
Ps 132:17
Dz 13:22

szpalta 2

a 1Sm 10:20, 21
1Kn 12:29

b 2Sm 8:16

c 1Sm 14:50
2Sm 2:8, 22

d 1Sm 14:51

e 2Sm 3:20

f 1Kl 2:5

g 2Sm 2:22, 23

gów’”. **19** Potem Abner rozmawiał z Beniaminitami^a. Udał się również do Dawida do Hebronu, żeby osobiście pomówić z nim o tym, jaką decyzję podjął Izrael i wszyscy Beniaminici.

20 Gdy Abner razem z 20 ludźmi przybył do Dawida do Hebronu, Dawid wyprawił dla nich ucztę. **21** Wtedy Abner rzekł do niego: „Mój panie, królu, pozwól mi pójść i zebrać przy tobie całego Izraela. Naród zawrze z tobą przymierze i zostaniesz królem nad wszystkim, czego pragniesz^c”. Dawid wyprawił więc Abnera na drogę i on odszedł w pokoju.

22 Tymczasem słudzy Dawida i Joab wrócili z wypadu z obfitym łupem. Abnera nie było już w Hebronie, bo Dawid pozwolił mu odejść w pokoju. **23** Kiedy Joab^b przybył z całym wojskiem, doniesiono mu: „Abner^c, syn Nera^d, przyszedł do króla, a król wyprawił go w drogę i on odszedł w pokoju”. **24** Joab wszedł do króla i powiedział: „Co ty zrobisz? Abner przyszedł do ciebie, a ty pozwoliłeś mu spokojnie odejść? **25** Dobrze znasz Abnera, syna Nera! Przyszedł ci zamącić w głowie, śledzić każdy twój ruch i poznać wszystkie twoje plany”.

26 Joab wyszedł od Dawida i wysłał za Abnerem posłańców, którzy zawrócili go przy cysternie Sira. Ale Dawid nic o tym nie wiedział. **27** Gdy Abner wrócił do Hebronu^e, Joab pod pozorem poufnej rozmowy wziął go na bok do bramy. Tam zadał mu śmiertelny cios^f w brzuch za zabicie* jego brata Asahela^g. **28** Kiedy Dawid o tym usłyszał, rzekł: „Jehowa wie, że ja i moje

3:21 *Lub „pragnie twoja dusza”. **3:27** *Dost. „za krew”.

3:9 *Dost. „niech Bóg to uczyni Abnerowi i do tego doda”. 3:12 *Dost. „oto moja ręka jest z tobą”.

królestwo nie ponosimy żadnej winy za przelanie krwi^a Abnera, syna Nera. **29** Niech wina za to spadnie na głowę Joaba^b i na cały ród jego ojca. Niech w domu Joaba zawsze będzie mężczyzna cierpiący z powodu wycieku^c lub trądu^d, mężczyzna pracujący przy wrzecionie^e albo mężczyzna, który ginie od miecza, albo taki, który nie ma co jeść^f. **30** Tak więc Joab i jego brat Abiszaj^f zabili Abnera^g za to, że on zabił ich brata Asahela w bitwie^h pod Gibeonem.

31 Potem Dawid powiedział do Joaba i wszystkich ludzi, którzy z nim byli: „Rozedrzyjcie swoje szaty, włóżcie woryⁱ i opłakujcie Abnera”. Sam król Dawid szedł za noszami, na których leżał zmarły. **32** I pochowano Abnera w Hebronie. Król głośno płakał przy jego grobie, płakał też cały lud. **33** Następnie król zaśpiewał pieśń żalobną o Abnerze:

„Czy Abner musiał umrzeć
tak, jak umierają głupcy?

34 Twoje ręce nie były
związane,
a twoje nogi nie były zakute
w kajdany*.
Zginąłeś jak ktoś, kto ginie
z rąk przestępców^{”i}.”

I cały lud znowu zaczął opłakiwać Abnera.

35 Później, jeszcze za dnia, wszyscy ludzie przyszli do Dawida, żeby skłonić go do zjedzenia posiłku*, ale Dawid przysiągł: „Niech Bóg mnie surowo

3:29 *Może chodzić o męczyzną ułomnego, który musi wykonywać kobiece prace. **3:31** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **3:34** *Dosl. „miedź”. #Dosl. „synów nieprawości”. **3:35** *Lub „dać mu chleb pocieszenia; dać mu chleb załoby”.

ROZDZ. 3

a Rdz 9:6
Wj 21:12
Lb 35:33
Pwt 21:9

b Ps 7:16
Ps 55:23
Prz 5:22

c Kpl 15:2

d Kpl 13:44
Lb 5:2

e Pwt 27:24
Ps 109:2, 10

f 2Sm 2:24

g 2Sm 2:8

h 2Sm 2:23

i 1Kl 2:31, 32

szpalta 2

a Sdz 20:26

b 2Sm 3:28
1Kl 2:5

c 1Sm 14:50
2Sm 2:8
2Sm 3:12

d 2Sm 2:4

e 2Sm 19:13
2Sm 20:10

f 1Kn 2:15, 16

g 2Sm 3:29
1Kl 2:5, 34

ROZDZ. 4

h 2Sm 2:8

i 2Sm 3:27

j Joz 9:17
Joz 18:21, 25

k Neh 11:31, 33

l 1Sm 20:16

m 2Sm 9:3

n 1Sm 29:1, 11

o 2Sm 9:13
1Kn 8:34

ukarze*, jeśli przed zachodem słońca zjem kawałek chleba albo cokolwiek innego!”^a. **36** Ludzie zwrócili na to uwagę i spodobało im się to. Podobało im się wszystko, co robił król. **37** Wszyscy ludzie Dawida i cały Izrael przekonali się, że król nie był odpowiedzialny za śmierć Abnera, syna Nera^b. **38** Potem król odezwał się do swoich sług: „Czy nie wiecie, że zginął dziś w Izraelu książę i wielki człowiek?”^c **39** Dzisiaj—choć namaszczonego na króla^d—jestem słaby wobec tych okrutnych ludzi^e, synów Cerui^f. Niech Jehowa odpłaci niegodziwcowi odpowiednio do jego niegodziwości”^g.

4 Gdy syn Saula Isz-Boszet^h usłyszał, że Abner zginął w Hebronieⁱ, stracił odwagę*, a wszystkich Izraelitów ogarnął niepokój. **2** Syn Saula miał dwóch dowódców oddziałów, które dokonywały grabieży. Jeden nazywał się Baana, a drugi Rechab. Byli synami Rimmona z Beerot, z plemienia Beniamina. (Beerot/ również uznawano za część terytorium Beniamina. **3** Jego mieszkańcy uciekli do Gittaim^k i po dziś dzień żyją tam jako cudzoziemcy).

4 Jonatan^l, syn Saula, miał syna z niesprawnymi nogami^m. Miał on pięć lat, kiedy nadeszła z Jizreelu wiadomość o śmierci Saula i Jonatanaⁿ. Jego niania chwyciła go i rzuciła się do ucieczki. Ale w panice go upuściła, przez co został kaleką. Na imię mu było Mefiboszet^o.

5 Rechab i Baana, synowie Rimmona z Beerot, przyszli do

3:35 *Dosl. „niech mi Bóg to uczyni i do tego doda”. **4:1** *Dosl. „jego ręce osłabły”. **4:4** *Lub „utykającego na nogi”.

domu Isz-Boszeta w upalnej porze dnia, w czasie jego popołudniowego odpoczynku. **6** Wyszli do domu—niby po to, żeby wziąć stamtąd pszenicę*a*—i zadali mu cios w brzuch. Potem Rechab i jego brat Baana^a uciekli. **7** Gdy wkradali się do domu, Isz-Boszet właśnie leżał na łóżku w sypialni. Zabili go, po czym odcięli mu głowę i zabrali ją ze sobą. Całą noc szli przez Arabę **8** i przynieśli jego głowę Dawidowi do Hebronu. Powiedzieli królowi: „To jest głowa Isz-Boszeta^b, syna Saula, wroga^c, który czyhał na twoje życie^d. Jehowa sprawił dzisiaj, że Saula i jego potomków dosięgła zemsta za naszego pana, króla”.

9 Jednak Dawid tak odpowiedział Rechabowi i jego bratu Baanie, synom Rimmona z Beerot: „Jako żyje Jehowa, który wybrał mnie*^e od wszystkich moich cierpień^e— **10** kiedy pewien człowiek doniósł mi o śmierci Saula^f i myślał, że przynosi dobrą nowinę, schwyciłem go i zabiłem^g w Ciklag. Taką właśnie nagrodę otrzymał ode mnie ten posłaniec! **11** A co dopiero, gdy niegodziwcy zabijają prawego człowieka na łóżku w jego własnym domu! Ukarzę was za przelanie jego krwi^h i usunę z powierzchni ziemi!” **12** Dawid rozkazał swoim ludziom, żeby ich zabiliⁱ. Ci obcięli im ręce i nogi i powiesili ich^j przy sadzawce w Hebronie. A głowę Isz-Boszeta pogrzebali w grobowcu Abnera w Hebronie.

5 Po jakimś czasie wszystkie plemiona Izraela przybyły do Dawida do Hebronu^k i oświadczyły: „Jesteśmy twoimi brać-

4:8 *Lub „duszę”. 4:9 *Lub „wykupił moją duszę”.

ROZDZ. 4

- a 2Sm 4:2
b 2Sm 2:10
c 1Sm 18:28, 29
d 1Sm 18:10, 11
1Sm 20:1, 33
1Sm 23:15
e 1Sm 24:12
1Sm 26:25
2Sm 12:7
Ps 34:7
f 2Sm 1:2, 4
g 2Sm 1:13-15
h Rdz 9:6
Wj 21:12
Lb 35:16, 30
i Ps 55:23
j Pwt 21:22

ROZDZ. 5

- k 2Sm 2:1, 11
1Kn 12:23

szpalta 2

- a 1Kn 11:1-3
b 1Sm 18:13
1Sm 25:28
c Rdz 49:10
1Sm 16:1
1Sm 25:30
2Sm 6:21
2Sm 7:8
1Kn 28:4
Ps 78:71
d 2Kl 11:17
e 1Sm 16:13
2Sm 2:4
Dz 13:22
f 1Kn 29:26, 27
g Rdz 14:18
h Wj 23:23
Joz 15:63
Sdz 1:8, 21
i 1Kn 11:4-6
j 1Kl 2:10
Neh 12:37
k 1Kl 9:15, 24
1Kl 11:27
2Kn 32:5
l 1Kn 11:7-9
m 1Sm 16:13
2Sm 3:1
n 1Sm 17:45

mi^{*a}. **2** W przeszłości, gdy jeszcze Saul był naszym królem, ty dowodziłeś Izraelitami podczas wypraw wojennych^{*b}. I Jehowa ci powiedział: „Ty będziesz pastą mój lud, Izraela, i zostaniesz jego wodzem”^{*c}. **3** Tak więc wszyscy starsi izraelscy przyszli do króla Dawida do Hebronu, a on zawarł tam z nimi przymierze^d przed Jehową. Potem namaścili Dawida na króla Izraela^e.

4 Dawid miał 30 lat, gdy został królem, i panował 40 lat^f. **5** Przez siedem lat i sześć miesięcy w Hebronie panował nad Judą, a przez 33 lata w Jerozolimie^g panował nad Judą i całym Izraelem. **6** Król ze swoimi ludźmi wyruszył na Jerozolimę przeciwko Jebusytom^h mieszkającym w tej ziemi. Kpili oni z Dawida: „Nigdy tu nie wejdiesz! Nawet ślepi i kulawi cię przepędzą”. Myśleli sobie: „Dawid nigdy się tu nie dostanie”ⁱ. **7** On jednak zdobył twierdzę Syjon, nazywaną obecnie Miastem Dawida^j. **8** Tamtego dnia rzekł: „Každy, kto wyruszy przeciwko Jebusytom, niech wejdzie przez tunel wodny i zaatakuje tych ‘kulawych i ślepych’, których Dawid* nienawidził!”. Dlatego mówi się: „Ślepi ani kulawi nigdy nie wejdą do domu”. **9** Potem Dawid zamieszkał w tej twierdzy i nazwano* ją Miastem Dawida. I zaczął tam wznosić dookoła mury i inne budowle—**10** na Nasypu^{*k} w kierunku środka^l. **10** Dawid stawał się coraz potężniejszy^m, a Jehowa, Bóg Zastępów, był z nimⁿ.

5:1 *Dost. „twoją kością i twoim ciałem”. 5:2 *Dost. „wyprowadzałeś i przyprowadzałeś Izraela”. 5:8 *Lub „dusza Dawida”. 5:9 *Możliwe też „nazwał”. *Lub „Millo”. Hebr. określenie pochodzące od rdzenia, który oznacza „napętniać”.

11 Chiram^a, król Tyru, wysłał do Dawida posłańców, dostarczył również drewno cedrowe^b oraz przysłał cieśli i kamieniarzy stawiających mury. I rozpoczęli oni budowę domu* dla Dawida^c. **12** Dawid przekonał się, że Jehowa utwierdził jego panowanie nad Izraelem^d i że wywyższył jego królestwo^e ze względu na Izraela, swój lud^f.

13 Po przeniesieniu się z Hebronu do Jerozolimy Dawid wziął sobie kolejne nałożnice*^g i żony i urodzili mu się kolejni synowie oraz córki^h. **14** To są imiona synów, którzy mu się urodzili w Jerozolimie: Szamua, Szobab, Natanⁱ, Salomon^j, **15** Jibchar, Eliszua, Nefeg, Jafia, **16** Eliszama, Eliada i Elifelet.

17 Filistyni dowiedzieli się, że Dawida namaszczonego na króla Izraela^k, i wszyscy wyruszyli przeciwko niemu^l. Kiedy Dawid o tym usłyszał, udał się do warownego miejsca^m. **18** Filistyni nadciągnęli i grasowali po dolinie* Refaimⁿ. **19** Dawid zapytał Jehowę^o: „Czy mam uderzyć na Filistynów? Czy wydasz ich w moje ręce?”. Jehowa odpowiedział: „Uderzaj, bo z całą pewnością wydam Filistynów w twoje ręce”^p. **20** Dawid przybył więc do Baal-Peracim i tam ich pokonał. Wtedy rzekł: „Jehowa rozwał przede mną szeregi wrogów^q, jak rwąca woda rozrywa zaporę”. Dlatego nadał temu miejscu nazwę Baal-Peracim*^r. **21** Filistyni porzucili tam swoje bożki, a Dawid i jego ludzie je zabrali.

5:11 *Lub „pałacu”. 5:13 *Zob. *Słownikzek pojęć*. 5:18, 22 *Lub „nizinie”. 5:20 *Nazwa ta znaczy „pan przełomów”.

ROZDZ. 5

- a 1Kl 5:1, 8
- b 2Kn 2:3
- c 2Sm 7:2
1Kn 14:1, 2
- d 2Sm 7:16
Ps 41:11
Ps 89:21
- e Ps 89:27
- f 1Kl 10:9
2Kn 2:11
- g 2Sm 15:16
- h 1Kn 3:5-9
1Kn 14:3-7
- i Lk 3:23, 31
- j 2Sm 12:24
- k 2Sm 5:3
- l Ps 2:2
- m 1Sm 22:1, 5
1Sm 24:22
2Sm 23:14
1Kn 14:8
- n Joz 15:8, 12
1Kn 11:15
1Kn 14:9
- o Lb 27:21
- p 1Kn 14:10-12
- q 2Sm 22:41
- r Lz 28:21

szpalta 2

- a Joz 15:8, 12
1Kn 11:15
1Kn 14:13-17
- b Kpl 26:7
- c Joz 18:21, 24
- d Joz 16:10

ROZDZ. 6

- e 1Sm 7:2
1Kl 8:1
1Kn 13:1-5
- f Pwt 20:4
1Sm 1:3
1Kn 17:24
- g Wj 25:22
1Sm 4:4
1Kn 13:6-11
Ps 80:1
- h 1Sm 7:1
- i Wj 25:14
Lb 7:9
Joz 3:14
- j 1Sm 10:5
- k Wj 15:20
- l Ps 150:3-5

22 Za jakiś czas Filistyni ponownie nadciągnęli i grasowali po dolinie* Refaim^a. **23** Dawid jeszcze raz radził się Jehowy, a On powiedział: „Nie przypuszczaj na nich frontalnego ataku. Zajdź ich od tyłu i rusz na nich od strony krzewów *baka*. **24** Gdy usłyszysz jakby odgłos marszu dochodzący z wierchołków krzewów *baka*, działaj zdecydowanie, bo wtedy Jehowa wyjdzie przed tobą, żeby pobić wojsko filistynskie”. **25** Dawid zrobił tak, jak mu nakazał Jehowa, i pokonał Filistynów^b od Geby^c aż po Gazer^d.

6 Dawid ponownie zebrał wszystkie doborowe oddziały izraelskie—30 000 żołnierzy. **2** Potem razem ze wszystkimi swoimi ludźmi wyruszył do Baale-Judy, żeby sprowadzić stamtąd Arkę prawdziwego Boga^e, przed którą jest wzywane imię Jehowy, Boga Zastępów^f, siedzącego na tronie nad* cherubami^g. **3** Arka prawdziwego Boga znajdowała się w domu Abinadaba^h na wzgórzu. Aby ją wywieźć, umieścili ją na nowym wozieⁱ, który prowadzili synowie Abinadaba, Uzza i Achio.

4 Transportowali więc Arkę prawdziwego Boga z domu Abinadaba, znajdującego się na wzgórzu. Achio siedział przed Arką. **5** A Dawid i wszyscy Izraelici radowali się przed Jehową przy dźwiękach różnych instrumentów z drewna jałowcowego, lir^j i innych instrumentów strunowych^k oraz tamburynów^l, sistrów i czyneli^l. **6** Ale kiedy doszli do klepiska Nachona,

6:2 *Możliwe też „między”. 6:5 *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę.

Uzza wyciągnął rękę i podtrzymał Arkę prawdziwego Boga^a, bo było omal jej nie wyrzuciło. **7** Wtedy Jehowa, prawdziwy Bóg, bardzo się rozgniewał na Uzzę i zabił go^b za ten zuchwały czyn^c. Uzza zginął tam przy Arce prawdziwego Boga. **8** A Dawid się oburzył*, że Jehowa tak bardzo rozgniewał się na Uzzę. Miejsce to po dziś dzień nazywa się Perec-Uzza^d. **9** Tego dnia Dawid zląkł się Jehowy^d i powiedział: „Jak mam teraz sprowadzić do siebie Arkę Jehowy?”^e. **10** I nie chciał przenieść Arki Jehowy do siebie, do Miasta Dawida^f. Kazał zabrać ją do domu Obed-Edoma^g Gittyty.

11 Arka Jehowy pozostawała w domu Obed-Edoma Gittyty przez trzy miesiące. A Jehowa błogosławił jemu i wszystkim jego domownikom^h. **12** I powiadomiono króla Dawida: „Jehowa błogosławi domownikom Obed-Edoma i wszystkimu, co do niego należy, bo jest u niego Arka prawdziwego Boga”. Dawid z radością wyruszył więc, żeby sprowadzić Arkę prawdziwego Boga z domu Obed-Edoma do Miasta Dawidaⁱ. **13** Kiedy niosący^j Arkę Jehowy uszli sześć kroków, złożył w ofierze byka i tuczne ciele.

14 Dawid, ubrany* w lniany efod^k, ze wszystkich sił tańczył przed Jehową^k. **15** On i cały lud Izraela prowadzili Arkę^l Jehowy wśród radosnych okrzyków^m i przy dźwiękach roguⁿ. **16** Gdy Arka Jehowy dotarła do Miasta Dawida, Michal^o, córka Saula, spojrzała w dół przez okno i zobaczyła, jak król Da-

6:8 *Lub „zasmucił”. ^aNazwa ta znaczy „targnięcie się na Uzzę”. **6:14** *Dosl. „przepasany”. **6:14, 17** *Zob. Słownikzek pojęć.

ROZDZ. 6

- a Lb 4:15
1Kn 15:2
b Kpl 10:1, 2
1Sm 6:19
c Prz 11:2
d 1Sm 6:20
Ps 119:120
e 1Kn 13:12-14
f 2Sm 5:7
g 1Kn 15:25
h Rdz 30:27
Rdz 39:5
i 1Kn 15:25, 26
Ps 24:7
Ps 68:24
j Lb 4:15
Lb 7:9
Joz 3:3
1Kn 15:2, 15
k 1Kn 15:27, 28
l Wj 37:1
Ps 132:8
m 1Kn 15:16
n Ps 150:3
o 1Sm 14:49
1Sm 18:20, 27
2Sm 3:14

szpalta 2

- a 1Kn 15:29
b 1Kn 15:1
c Kpl 1:3
d Kpl 3:1
1Kn 16:1-3
e 1Sm 18:27
f Wj 22:28
g 1Sm 13:13, 14
1Sm 15:27, 28
1Sm 16:1, 12
h 1Sm 14:49
2Sm 6:16

ROZDZ. 7

- i 1Kn 17:1
j 2Sm 12:1
1Kn 29:29
k 2Sm 5:11

wid skacze i tańczy przed Jehową. Wtedy zaczęła nim gardzić w swoim sercu^a. **17** Arkę Jehowy wniesiono do namiotu, który rozbił Dawid, i postawiono ją na jej miejscu^b. Następnie Dawid złożył Jehowie ofiary całopalne^c i ofiary współuczestnictwa^d. **18** Kiedy zakończył składanie ofiar całopalnych i ofiar współuczestnictwa, pobłogosławił lud w imię Jehowy, Boga Zastępów. **19** Ponadto rozdał wszystkim, całej rzeszy Izraelitów—każdemu mężczyźnie i każdej kobiecie—po okrągłym bochenku chleba, po placku daktylowym i placku rodzynkowym. Potem wszyscy rozeszli się do swoich domów.

20 Kiedy Dawid wrócił, żeby pobłogosławić swoich domowników, Michal^e, córka Saula, wyszła mu na spotkanie i powiedziała: „Ale się dzisiaj okrył chwałą król Izraela, gdy biegał półnagi na oczach niewolnic swoich sług jak jakiś błazen!”^f. **21** Na to Dawid rzekł do niej: „Radowałem się przed Jehową, który wybrał mnie, a nie twojego ojca lub kogoś z jego rodu, i ustanowił mnie wodzem ludu Jehowy, Izraela^g. Dlatego będę radować się przed Jehową **22** i upokorzę się jeszcze bardziej, i poniżę się nawet we własnych oczach. A jeśli chodzi o niewolnice, o których wspomniłaś, one otoczą mnie chwałą”. **23** I Michal^h, córka Saula, już do śmierci nie miała dzieci.

7 Król zamieszkał w swoim domuⁱ, a Jehowa zapewnił mu wytchnienie od wszystkich okolicznych wrogów. **2** I król rzekł do proroka Natana^j: „Ja mieszkam w domu z cedrów^k, pod-

7:1 *Lub „pałacu”.

czas gdy Arka prawdziwego Boga znajduje się w namiocie^a. **3** Natan odrzekł królówi: „Rób wszystko, co nakazuje ci serce, bo Jehowa jest z tobą”^b.

4 Tej nocy Jehowa przemówił do Natana: **5** „Idź i powiedz mojemu słudze Dawidowi: „Oto co mówi Jehowa: „Czy to ty miałbyś zbudować mi dom, żebym w nim mieszkał?”^c **6** Od dnia, gdy wyprowadziłem Izraela z Egiptu, aż do dzisiaj nie mieszkałem w domu^d, ale wędrowałem z miejsca na miejsce, mieszkając w namiocie i w przybytku^e. **7** Czy przez cały ten czas, kiedy wędrowałem z Izraelitami^f, choćby raz zapytałem jakiegokolwiek z przywódców plemion izraelskich, których wyznaczyłem na pasterzy swojego ludu, Izraela: „Dlaczego nie zbudowałeś mi domu z cedrów?”^g”. **8** Powiesz mojemu słudze Dawidowi: „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Zabrałem cię z pastwiska, gdzie pilnowałeś owiec^h, żebyś został wodzem mojego ludu, Izraelaⁱ. **9** Będę z tobą, dokądkolwiek pójdziesz^j, i usunę^k z twojej drogi wszystkich twoich nieprzyjaciół^l. Rozstawię twoje imię^m i będzie ono jak imię wielkich tej ziemi. **10** Przydzielę miejsce swojemu ludowi, Izraelowi, i tam go osiedlę. Będzie tam mieszkać i nikt go nie będzie więcej niepokoił. Niegodziwi nie będą go już uciskać, jak to robili w przeszłościⁿ— **11** od czasów sędziów, których nad nim ustanowiłem^o. Zapewnię ci wytnienie od wszystkich twoich wrogów^p.”

„Jehowa powiedział ci też, że Jehowa zapewni panowanie twojemu rodowi”^q. **12** Gdy two-

7:7 *Dost. „synami Izraela”. 7:9 *Dost. „odetnę”. 7:11 *Lub „zbuduje ci dom”.

ROZDZ. 7

- a 2Sm 6:17
- b 1Kl 8:17
- 1Kn 17:2
- 1Kn 22:7
- c 1Kl 5:3
- 1Kl 8:17-19
- 1Kn 17:4-6
- 1Kn 22:7, 8
- d Joz 18:1
- e Wj 40:18, 34
- f 1Sm 16:11
- g 2Sm 5:2
- 1Kn 17:7-10
- 1Kn 28:4
- Ps 78:70, 71
- h 1Sm 18:14
- 2Sm 5:10
- i 2Sm 22:1
- Ps 18:37
- j 1Kn 14:2, 17
- k Dz 2:14
- Ps 89:20, 22
- l Dz 2:16
- m Pwt 25:19
- n 1Kl 2:24
- Ps 89:4

szpalta 2

- a 1Kl 2:1
- b Rdz 49:10
- 1Kl 8:20
- 1Kn 17:11-14
- Ps 132:11
- 1z 9:7
- 1z 11:1
- Mt 21:9
- Mt 22:42
- Łk 1:32, 33
- Jn 7:42
- Dz 2:30
- c 1Kl 5:5
- 1Kl 6:12
- Za 6:12, 13
- d 1Kl 1:37
- 1Kn 22:10
- 1Kn 28:7
- Ps 89:4, 36
- e 1Kn 28:6
- Mt 3:17
- Heb 1:5
- f Ps 89:30, 32
- Jer 52:3
- g 1Sm 15:23, 26
- h Ps 45:6
- Ps 89:36
- Dn 2:44
- Heb 1:8
- Obj 11:15
- i 1Kn 17:15
- j 1Kn 17:16-22
- k 1Sm 16:7
- Ps 17:3

je dni dobiegną kresu^a i spoczniesz ze swoimi praojcami, ustanowię królem twojego potomka^b, twojego własnego syna^c, i utwierdzę jego królestwo^b. **13** To on zbuduje dom dla mojego imienia^c, a ja utwierdzę tron jego królestwa na zawsze^d. **14** Stanę się dla niego ojcem, a on stanie się dla mnie synem^e. Jeśli zrobi coś złego, skoryguję go^f, ukarzę go ciosami synów ludzkich^g. **15** Nie przestanę mu okazywać lojalnej miłości, jak przestałem ją okazywać Saulowi^h, którego usunąłem ze względu na ciebie. **16** Twój ródⁱ i twoje królestwo będą trwać na zawsze. Twój tron nigdy się nie zachwieje”^h.

17 Natan przekazał Dawidowi wszystkie te słowa i całą tę wizjęⁱ.

18 Wtedy król Dawid usiadł przed Jehową i powiedział: „Kim ja jestem, Wszechwładny Panie, Jehowo? I czym jest mój ród, że tyle już dla mnie zrobiłeś?”^j **19** A robisz jeszcze więcej, Wszechwładny Panie, Jehowo, bo teraz mówisz, co spotka ród Twojego sługi w dalekiej przyszłości. I żaden człowiek tego nie zmieni^k, Wszechwładny Panie, Jehowo. **20** Co więcej może Ci powiedzieć Twój sługa Dawid, skoro Ty sam tak dobrze mnie znasz^k, Wszechwładny Panie, Jehowo? **21** Ze względu na swe słowo i zgodnie z tym, co postanowiłeś w swoim sercu^l, uczyniłeś wszystkie te wielkie rzeczy i wyjawiałeś je swojemu

7:12 *Dost. „nasienie”. #Dost. „tego, który wyjdzie z twojego wnętrza”. 7:14 *Dost. „będę go karał różgą ludzi”. #Możliwe też „synów Adama”. 7:16 *Dost. „dom”. 7:19 *Dost. „jest to prawo dla ludzi”. 7:21 *Lub „zgodnie ze swoją wolą”.

słudze^a. **22** Dlatego jesteś naprawdę wielki^b, Wszechwładny Panie, Jehowo. Wszystko, co słyszeliśmy, potwierdza, że nie ma nikogo takiego jak Ty^c i nie ma Boga oprócz Ciebie^d. **23** Jaki inny naród na ziemi jest podobny do Twojego ludu, Izraela?^e Ty, Boże, wykupiłeś go i uczyniłeś swoim ludem^f. Dokonując dla niego rzeczy wielkich, budzących lęk i podziw^g, rozsławiłeś swoje imię^h. Ze względu na swój lud, który wykupiłeś z Egiptu, wypędziłeś narody i ich bogów. **24** Uczyniłeś Izraela swoim ludem na wiekiⁱ i stałeś się, Jehowo, jego Bogiem^j.

25 „A teraz, Jehowo Boże, dotrzyмай obietnicy dotyczącej swojego sługi i jego rodu. Niech pozostanie ona niezmienna na wieki. Zechciej uczynić tak, jak powiedziałeś^k. **26** Niech Twoje imię będzie wywyższone po wieczne czasy^l, żeby mówiono: „Jehowa, Bóg Zastępów, jest Bogiem Izraela”. Niech ród Twojego sługi Dawida zostanie umocniony przed Tobą^m. **27** Jehowo, Boże Zastępów, Boże Izraela, wyjawisz swojemu słudze, że zapewnisz panowanie jego rodowiⁿ. Dlatego Twój sługa nabrał odwagi^o, żeby zwrócić się do Ciebie w tej modlitwie. **28** Wszechwładny Panie, Jehowo, Ty jesteś prawdziwym Bogiem, a Twoje słowa są prawdą^p. I obiecałeś te dobrodziejstwa unserem słudze. **29** Zechciej więc błogosławić jego rodowi, żeby trwał przed Tobą na zawsze^q. Wszechwładny Panie, Jehowo, tak jak obiecałeś, błogosław rodowi swojego sługi na wieki^r”.

7:27 *Lub „że zbudujesz mu dom”.
 “Dosl. „znalazł swoje serce”.

ROZDZ. 7

- a Ps 25:14
 b Pwt 3:24
 1Kn 16:25
 c Wj 15:11
 Ps 83:18
 d Pwt 4:35
 e Pwt 4:7
 Ps 147:19, 20
 f Wj 3:8
 Wj 19:5
 Iz 63:9
 g Pwt 10:21
 h Wj 9:16
 i Pwt 26:18
 j Wj 15:2
 k 1Kn 17:23-27
 Ps 89:20, 28
 l 1Kn 29:11
 Ps 72:19
 Mt 6:9
 Jn 12:28
 m Iz 9:7
 Jer 33:22
 n 2Sm 7:11
 o Lb 23:19
 Ps 89:35
 Ps 132:11
 Jn 17:17
 p Ps 89:20, 36
 Ps 132:12
 q 2Sm 22:51
 Ps 72:17

szpalta 2

ROZDZ. 8

- a Joz 13:2, 3
 2Sm 21:15
 b 1Kn 18:1
 c Lb 24:17
 Sdz 3:29
 1Sm 14:47
 Ps 60:8
 d Pwt 23:3-6
 e 2Kl 3:4
 1Kn 18:2
 f 2Sm 10:6
 1Kl 11:23
 Ps 60:nagl.
 g Rdz 15:18
 Wj 23:31
 1Kl 4:21
 1Kn 18:3, 4
 h Pwt 17:16
 Ps 20:7
 Ps 33:17
 i Iz 7:8
 j 1Kn 18:5, 6
 k Pwt 7:24
 2Sm 8:14
 l 1Kn 18:7, 8
 m 2Kl 14:28
 1Kn 18:9-11

8 Jakiś czas później Dawid pokonał Filistynów^a i ich sobie podporządkował^b. Zabrał Filistynom Meteg-Ammę.

2 Pokonał też Moabitów^c i polecił im położyć się na ziemi, żeby ich odmierzyć sznurem – odmierzał dwie długości sznura i tych ludzi kazał uśmiercać, a następnie odmierzał jedną długość sznura i tych ludzi zachowywał przy życiu^d. Moabici zostali sługami Dawida i składali mu daninę^e.

3 Dawid pokonał Hadadezera, syna Rechoba, króla Coby^f, gdy ten wyruszył nad rzekę Eufrat, żeby przywrócić swoją władzę^g. **4** Dawid wziął do niewoli 1700 jeźdźców oraz 20 000 pieszych. Potem poprzecinał ścięganą zaprzęganym do rydwanów koniom, pozostawiając z nich tylko 100^h.

5 Kiedy Hadadezerowi, królowi Coby, z pomocą przyszli Syryjczycy z Damaskuⁱ, Dawid zabił 22 000 syryjskich żołnierzy^j.

6 Potem w syryjskim Damasku rozmieścił garnizony, a Syryjczycy zostali sługami Dawida i składali mu daninę. Jehowa zapewniał Dawidowi zwycięstwo^k we wszystkich jego wyprawach^l.

7 Ponadto Dawid zabrał sługom Hadadezera okrągłe złote tarcze i sprowadził je do Jerozolimy^m.

8 A z Betachu i Berotaju, miast Hadadezera, król Dawid zabrał bardzo dużo miedzi.

9 O zwycięstwie Dawida nad całym wojskiem Hadadezera usłyszał Toi, król Chamatuⁿ. **10** Posłał więc do króla Dawida swojego syna Jorama, by go zapytać o pomyślność i pogratulować mu zwycięstwa w wojnie z Hadadezerem (bo Hada-

8:6 *Lub „wybawienie”.

dezer często toczył walki z Toim). Joram przyniósł przedmioty ze srebra, złota oraz miedzi. **11** Król Dawid ofiarował* te rzeczy Jehowie, podobnie jak srebro i złoto od wszystkich podbitych przez siebie narodów^a— **12** od Syrii i Moabu^b, od Ammonitów, Filistynów^c, Amalekitów^d oraz z łupu zdobytego na Hadadezerze^e, synu Rechoba, królu Coby. **13** Dawid rozszławił też swoje imię po tym, jak wrócił z Doliny Soli, gdzie zabił 18 000 Edomitów^f. **14** Rozmieszcil garnizony w całym Edomie i wszyscy Edomici zostali jego sługami^g, Jehowa zapewniał Dawidowi zwycięstwo* we wszystkich jego wyprawach^h.

15 Dawid dalej panował nad całym Izraelemⁱ. Sprawował władzę nad swoim ludem w sposób sprawiedliwy i prawy^j. **16** Joab^k, syn Cerui, dowodził wojskiem. Jehoszafat^l, syn Achiluda, był kronikarzem. **17** Cadok^m, syn Achituba, oraz Achimelech, syn Abiatar, byli kapłanami. Serajasz był sekretarzem. **18** Benajaszⁿ, syn Jehojady, dowodził Keretytami i Peletytami^o. A synowie Dawida zostali głównymi ministrami^p.

9 Pewnego razu Dawid powiedział: „Czy pozostał jeszcze ktoś z domu Saula, komu mógłbym okazać lojalną miłość ze względu na Jonatana?”^q. **2** A w domu Saula był sługa o imieniu Ciba^r. Wezwano go więc do Dawida i król spytał: „Czy ty jesteś Ciba?”. Ten odparł: „Tak, to ja, twój sługa”.

8:11 *Dost. „uświęcił”. **8:14** *Lub „wybawienie”. **8:18** *Chodzi o straż przyboczną Dawida. ^aDost. „zostali kapłanami”.

ROZDZ. 8

- a Joz 6:19
1Kl 7:51
1Kn 22:14
1Kn 26:27
b 2Sm 8:2
c 2Sm 8:1
d 1Sm 30:18
e 2Sm 8:7
f 1Kn 18:12, 13
Ps 60:nagł.
g Rdz 25:23, 26
Rdz 27:29, 37
Lb 24:18
h Ps 60:12
i 2Sm 5:3, 5
j 1Kl 3:6
1Kn 18:14-17
k 2Sm 20:23
1Kn 11:6
l 2Sm 20:24
1Kl 4:3
m 2Sm 15:27
1Kn 6:8
1Kn 24:3
n 2Sm 23:20
1Kl 1:44
1Kl 2:35
o 2Sm 15:18
2Sm 20:7

ROZDZ. 9

- p 1Sm 18:1, 3
1Sm 20:15, 42
q 2Sm 16:1
2Sm 19:17

szpalta 2

- a 2Sm 4:4
2Sm 9:13
2Sm 19:26
b 2Sm 17:27-29
c Prz 11:17
d 2Sm 19:28
Prz 11:25
e 1Sm 24:14
f 2Sm 9:1
2Sm 16:4
2Sm 19:29
g 2Sm 19:28
h 2Sm 19:17

3 Król pytał dalej: „Czy pozostał ktoś z domu Saula, komu mógłbym okazać lojalną miłość Bożą?”. Ciba odpowiedział: „Został jeszcze syn Jonatana, który ma niesprawne obie nogi”^a. **4** „Gdzie on jest?”—zapytał król. Ciba odrzekł: „Jest w Lo-Debar, w domu Machira^b, syna Ammiela”.

5 Król Dawid natychmiast posłał po niego do Lo-Debar i kazał go przyprowadzić z domu Machira, syna Ammiela. **6** Gdy Mefiboszet, syn Jonatana, syna Saula, przybył do Dawida, od razu padł przed nim na twarz. Dawid zwrócił się do niego: „Mefiboszecie!”, a on odpowiedział: „Tak, mój panie”. **7** Dawid rzekł: „Nie obawiaj się, bo na pewno okażę ci lojalną miłość^c przez wzgląd na twójgo ojca, Jonatana. Zwrócę ci całą ziemię, która należała do Saula, twójgo dziadka, i zawsze będziesz jadł* przy moim stole”^d.

8 Wtedy Mefiboszet padł przed nim na twarz i powiedział: „Czym jest twój sługa, że zwróciłeś uwagę* na takiego zdechłego psa^e jak ja?”. **9** Król wezwał Cibę, sługę Saula, i rzekł do niego: „Wszystko, co należało do Saula i całego jego domu, daję wnukowi twójgo pana^f. **10** Będziesz uprawiał dla niego ziemię—ty, twoi synowie i twoi słudzy—i będziesz zbierał plony, żeby zapewnić żywność domownikom wnuka twójgo pana. Ale Mefiboszet, wnuk twójgo pana, zawsze będzie jadł przy moim stole”^g.

A Ciba miał 15 synów i 20 sług^h. **11** Powiedział do króla: „Twój sługa zrobi wszystko, co mój pan, król, nakazuje”.

9:3 *Lub „utyka na nogi”. **9:7** *Dost. „jadł chleb”. **9:8** *Dost. „oblicze”.

Mefiboszet jadał więc przy stole Dawida* jak jeden z synów królewskich. **12** Miał on młodego syna o imieniu Micha^a. Wszyscy, którzy mieszkali w domu Ciby, zostali sługami Mefiboszeta. **13** Mefiboszet mieszkał w Jerozolimie, bo zawsze jadł przy stole króla^b. Miał niesprawne obie nogi^c.

10 Po jakimś czasie umarł król Ammonitów^d i władzę po nim objął jego syn Chanun^e. **2** Wtedy Dawid rzekł: „Okażę życzliwość* Chanunowi, synowi Nachasza, tak jak jego ojciec okazał życzliwość* mnie”. Dlatego posłał swoich sług, żeby go pocieszyć po stracie ojca. Ale gdy słudzy Dawida przybyli do ziemi Ammonitów, **3** książęta ammoniccy powiedzieli do swojego pana, Chanuna: „Czy myślisz, że Dawid wysłał do ciebie pocieszycieli z szacunku dla twojego ojca? Czy nie przysłał ich po to, żeby przyrzec się miastu, przespiegować je, a potem podbić?”. **4** Chanun schwytał więc sług Dawida, zgolił im połowę brody^f, ich szaty obciął do połowy, do wysokości pośladków, i odprawił ich. **5** Kiedy doniesiono o tym Dawidowi, od razu wysłał im ludzi na spotkanie, bo zostali bardzo upokorzeni. Król przekazał im: „Zostańcie w Jerychu^g, aż brody wam odrosną. I wtedy wróćcie”.

6 Z czasem Ammonici uświadomili sobie, że Dawid się do nich zraził. Wysłali więc posłańców i najęli z Bet-Rechob^h i z Cobyⁱ 20 000 syryjskich pieszych żołnierzy, a z Isztobu* — 12 000 żołnierzy. Najęli też króla Maaki^j z 1000 ludzi^k. **7** Gdy

9:11 *Możliwe też „moim stole”. **10:2**

*Lub „lojalną miłość”. **10:6** *Lub „od ludzi z Tob”.

ROZDZ. 9

a 1Kn 8:34
1Kn 9:40

b 2Sm 9:7
2Sm 19:28

c 2Sm 4:4

ROZDZ. 10

d Rdz 19:36, 38
Sdz 10:7
Sdz 11:12, 33
1Sm 11:1

e 1Kn 19:1-5

f Kpi 19:27

g Joz 18:21

h Lb 13:21

i 2Sm 8:5

j Joz 13:13

k 1Kn 19:6, 7

szpalta 2

a 2Sm 23:8
1Kn 19:8, 9

b 1Kn 19:10-13

c 1Sm 26:6
2Sm 2:18
2Sm 23:18
1Kn 2:15, 16

d Lb 21:24

e Pwt 31:6

f Ps 37:5
Ps 44:5
Prz 29:25

g 1Kn 19:14, 15

h 1Kn 19:16

i 2Sm 8:3-5

j Rdz 15:18
Wj 23:31

Dawid o tym usłyszał, wysłał Joaba i całe wojsko, łącznie z najdzielniejszymi wojownikami^a. **8** Ammonici też wyruszyli i ustawili się w szyku bojowym w pobliżu bramy miasta. W tym samym czasie Syryjczycy z Coby i Rechobu oraz żołnierze z Isztobu* i Maaki ustawili się na otwartym polu.

9 Kiedy Joab spostrzegł, że atak nadchodzi z przodu i z tyłu, wybrał niektóre z najlepszych oddziałów izraelskich i ustawił je w szyku do starcia z Syryjczykami^b. **10** Resztę ludzi oddał pod dowództwo* Abiszaja^c, swojego brata, żeby ustawił ich w szyku do starcia z Ammonitami^d. **11** Następnie Joab powiedział mu: „Jeżeli Syryjczycy okażą się dla mnie za silni, przyjdiesz mi z pomocą. A jeśli Ammonici okażą się za silni dla ciebie, to ja przyjdę z pomocą tobie. **12** Musimy być dzielni i odważnie walczyć* za nasz lud i miasta naszego Boga. A Jehowa uczyni, co uzna za dobre”^f.

13 Wtedy Joab ze swoimi ludźmi ruszył do walki z Syryjczykami i ci rzucili się do ucieczki^g. **14** Gdy Ammonici to zauważyli, zaczęli uciekać przed Abiszajem i wycofali się do miasta. A Joab po bitwie z Ammonitami wrócił do Jerozolimy.

15 Kiedy Syryjczycy zdali sobie sprawę, że zostali pokonani przez Izraela, przegrupowali się^h. **16** Hadadezerⁱ posłał po Syryjczyków z regionu Eufratu*^j. Przybyli oni do Chelamu na czele z Szobachem, dowódcą wojska Hadadezera.

17 Na wieść o tym Dawid natychmiast zebrał całe wojsko izraelskie, przeprowadził się przez

10:8 *Lub „ludzie z Tob”. 10:10 *Dost. „w rękę”. 10:16 *Dost. „rzeki”.

Jordan i przybył do Chelamu. Syryjczycy ustawili się wtedy w szyku bojowym i ruszyli do walki z Dawidem^a. **18** Musieli jednak uciekać przed Izraelitami. Dawid zabił 700 Syryjczyków powożących rydwanami oraz 40 000 syryjskich jeźdźców. Ugodził też śmiertelnie Szobacha, dowódcę ich wojska^b. **19** Gdy wszyscy królowie, słudzy Hada-dezera, zorientowali się, że zostali pokonani przez Izraelitów, niezwłocznie zawarli z nimi pokój i poddali się ich władzy^c. Od tej pory Syryjczycy bali się już pomagać Ammonitom.

11 Na początku roku*, w czasie gdy królowie wyruszają na wyprawy wojenne, Dawid wysłał Joaba, swoich sług oraz całe wojsko izraelskie, żeby rozgromili Ammonitów. Rozpoczęli oblężenie Rabby^d. Natomiast Dawid został w Jerozolimie^e.

2 Pewnego wieczora* Dawid wstał z łóżka i przechadzał się po dachu domu^f królewskiego. Zauważył stamtąd kąpiącą się kobietę. Była ona bardzo piękna. **3** Dawid kazał się czegoś o niej dowiedzieć. Doniesiono mu: „To Batszeba^g, córka Eliama^g, żona Hetyty^h Uriaszaⁱ”. **4** Dawid wysłał posłańców, żeby ją do niego sprowadzili^j. Ona więc przyszła, a Dawid z nią współżył^k. (Stało się to, gdy oczyszczała się ze swej nieczystości*)^l. Później wróciła do swojego domu.

5 Kobieta ta zaszła w ciążę i przekazała Dawidowi wiadomość: „Jestem w ciąży”. **6** Wtedy Dawid posłał wiadomość do Joaba: „Przyślij do mnie He-

11:1 *Czyli wiosną. **11:2** *Lub „późnym popołudniem”. *Lub „pałacu”. **11:4** *Może chodzić o nieczystość menstruacyjną.

ROZDZ. 10
a 1Kn 19:17-19

b Pwt 20:1
Ps 18:37, 38

c Rdz 15:18
Pwt 20:10, 11

ROZDZ. 11
d 2Sm 12:26

e 1Kn 20:1

f 2Sm 12:24
1Kl 1:11

g 1Kn 3:5, 9

h Rdz 10:15
Pwt 20:17

i 2Sm 23:8, 39
1Kl 15:5

j Wj 20:14, 17

k Kpl 18:20
Kpl 20:10
Prz 6:32
Heb 13:4

l Kpl 12:2
Kpl 15:19
Kpl 18:19

szpalta 2

a 2Sm 6:17
2Sm 7:2

b Kpl 15:16
1Sm 21:5

tytę Uriasza”. Joab wyprawił więc Uriasza do Dawida. **7** Gdy Uriasz przybył, Dawid spytał go, jak wiedzie się Joabowi, jak się mają żołnierze i jak przebiega wojna. **8** Potem powiedział do niego: „Idź do domu i wypocznij^m”. Kiedy Uriasz wyszedł z domu królewskiego, wysłano za nim dar królaⁿ. **9** Uriasz jednak nie poszedł do swojego domu, tylko razem ze wszystkimi innymi sługami swego pana położył się spać koło wejścia do domu królewskiego. **10** I powiadomiono Dawida: „Uriasz nie poszedł do swojego domu”. Wówczas Dawid spytał Uriasza: „Czy nie wróciłeś właśnie z podróży? Dlaczego nie poszedłeś do domu?”. **11** Uriasz odrzekł Dawidowi: „Arka^a oraz Izrael i Juda mieszkają w szałasach. Mój pan Joab i słudzy mojego pana obozują w szczerym polu. A ja miałbym iść do swojego domu, żeby jeść, pić i spać ze swoją żoną?^b Przysięgam na twoje życie*, że nie zrobię czegoś takiego!”.

12 Wtedy Dawid powiedział do Uriasza: „Zostań tu również dzisiaj, a jutro cię odeślę”. Uriasz pozostał więc w Jerozolimie tego dnia i następnego. **13** Dawid wezwał go, żeby z nim jadł i pił. I upił go. Ale wieczorem Uriasz położył się spać razem ze sługami swego pana i nie poszedł do swojego domu. **14** Rano Dawid napisał list do Joaba i wysłał go przez Uriasza. **15** W liście napisał tak: „Postawcie Uriasza na pierwszej linii, gdzie toczą się najcięższe walki. Potem wycofajcie się

11:8 *Dosl. „umyj swoje stopy”. *Lub „królewską porcję”. Chodzi o porcję wysyłaną przez gospodarza honorowemu gościowi. **11:11** *Lub „jako żyjesz ty i jako żyje twoja dusza”.

i zostawcie go, żeby został ugodzony i zginął”^a.

16 Joab uważnie obejrzał miasto i postawił Uriasza w miejscu, o którym wiedział, że są tam dzielni wojownicy wroga.

17 Kiedy mieszkańcy miasta wyszli walczyć z Joabem, niektórzy ze sług Dawida polegli. Zginął także Hetyta Uriasz^b.

18 Joab zawiadomił Dawida o wszystkim, co się wydarzyło na wojnie.

19 Poinstruował posłańca: „Gdy skończysz opowiadać królowi o wszystkim, co się wydarzyło na wojnie,

20 król może wpaść w złość i powiedzieć ci: „Dlaczego w czasie walki podeszliście tak blisko miasta? Nie wiedzieliście, że będą strzelać z muru?”

21 Kto zabił Abimelecha^c, syna Jerubbesheta^d Czy nie zrobiła tego kobieta, która zrzuciła na niego z muru górny kamień młyński pod Tebecem? Czemu podeszliście tak blisko muru?”. Wtedy powiedz mu: „Śmierć poniósł także twój sługa Hetyta Uriasz”.

22 Posłaniec udał się do Dawida i przekazał mu wszystko zgodnie z poleceniem Joaba.

23 Potem rzekł do Dawida: „Ich ludzie mieli nad nami przewagę i wyszli walczyć z nami w polu. Ale my zepchnęliśmy ich z powrotem do bramy miasta.

24 A łuczownicy strzelali z muru do twoich sług, królu, i niektórzy z nich zginęli. Twój sługa Hetyta Uriasz również poniósł śmierć”^e.

25 Na to Dawid rzekł do posłańca: „Tak powiesz Joabowi: „Niech ta sprawa cię nie martwi, bo miecz zabija raz tego, raz innego. Wzmóż walkę przeciw temu miastu i zdobywaj je”^f. Dodaj Joabowi otuchy”.

26 Kiedy żona Uriasza usłyszała, że jej mąż zginął, zaczęła go opłakiwać.

27 Gdy tylko

ROZDZ. 11

a Ps 51:14
Prz 3:29

b 2Sm 12:9

c Sdz 9:50-53

d Sdz 6:32
Sdz 7:1

e 2Sm 11:17

f 2Sm 12:26

szpalta 2

a 2Sm 5:13
2Sm 12:9

b Rdz 39:7-9
1Kl 15:5
Ps 5:6
Ps 11:4
Heb 13:4

ROZDZ. 12

c 1Kl 1:8
1Kn 17:1
1Kn 29:29

d Ps 51:nagl.

e 2Sm 5:13
2Sm 15:16

f 2Sm 11:3

g 2Sm 11:4

h Pwt 6:13

i Wj 22:1

j 1Sm 16:13
2Sm 7:8

k 1Sm 18:10, 11
1Sm 19:10
1Sm 23:14

l 1Sm 13:13, 14
1Sm 15:26,
28

m 2Sm 3:7
1Kl 2:22

skończył się okres żałoby, Dawid sprowadził ją do swojego domu. Została jego żoną^a i urodziła mu syna. Jednak to, co zrobił Dawid, bardzo się nie podobalo* Jehowie^b.

12 Dlatego Jehowa posłał do Dawida Natana^c. Ten przyszedł do niego^d i powiedział: „W pewnym mieście było dwóch mężczyzn—jeden bogaty, a drugi biedny. **2** Bogaty miał bardzo dużo owiec i bydła^e, **3** natomiast biedny nie miał nic oprócz jednej małej owieczki, którą kupił^f. Opiekował się nią, a ona rosła przy nim i jego synach. Karmił ją, choć sam miał niewiele jedzenia, i piła z jego kubka, i spała w jego ramionach. Była dla niego jak córka. **4** Pewnego razu bogacza odwiedził gość, ale żeby przygotować dla niego posiłek, bogacz nie wziął żadnej ze swoich owiec ani żadnej sztuki ze swojego bydła. Zamiast tego zabrał owieczkę temu biedakowi i przyrządził ją dla podróżnego, który do niego przyszedł”^g.

5 Słyszając to, Dawid bardzo rozgniewał się na tego człowieka i powiedział do Natana: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga^h—człowiek, który to zrobił, zasługuje na śmierć! **6** A za tę owieczkę powinien dać poczwórnie odszkodowanieⁱ, bo nie okazał współczucia”.

7 Wtedy Natan rzekł do Dawida: „Ty jesteś tym człowiekiem! Oto co mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Ja cię namaściłem na króla Izraela^j i ja cię wyratowałem z rąk Saula^k. **8** Dałem ci dom twojego pana^l i jego żony^m oraz władzę nad Izraelem i Ju-

11:27 *Dost. „było złe w oczach”. **12:5**

*Dost. „jako żyje Jehowa”.

dą^a. A gdyby to nie wystarczyło, byłem gotowy uczynić dla ciebie o wiele więcej^b. **9** Dlaczego wzgardziłeś słowem Jehowy, robiąc to, co złe w Jego oczach? Zabiłeś Hetytę Uriasza^c, a potem wziąłeś dla siebie jego żonę!^d Zabiłeś go mieczem Ammonitów!^e **10** Ponieważ wzgardziłeś mną, gdy odebrałeś żonę Hetycie Uriaszowi i sam ją poślubiłeś, miecz już nigdy nie odstąpi od twojego domu^f. **11** Tak mówi Jehowa: „Sprawię, że z twojego własnego domu przyjdzie na ciebie nieszczęście^g. Na twoich oczach odbiorę ci żony i dam je innemu mężczyźnie^h, a on będzie z nimi współżył w świetle dniaⁱ. **12** Wprawdzie ty działałeś skrycie^j, ale ja zrobię to na oczach całego Izraela, w świetle dnia^k”.

13 Dawid rzekł do Natana: „Zgrzeszyłem przeciwko Jehowie^k. Wtedy Natan powiedział do niego: „Jehowa przebacza ci twój grzech^l. Nie umrzesz^m. **14** Ponieważ jednak okazałeś rażąco brak szacunku wobec Jehowy, syn, który ci się właśnie urodził, z całą pewnością umrze”.

15 Potem Natan poszedł do swojego domu.

I Jehowa poraził chorobą dziecko, które żona Uriasza urodziła Dawidowi. **16** Dawid błagał prawdziwego Boga w sprawie chłopca i rozpoczął ścisły post. Wszedł do swojego pokoju i spędził noc, leżąc na ziemiⁿ. **17** Starsi jego domu stanęli nad nim i próbowali go podnieść, ale on nie chciał wstać i nie jadł z nimi. **18** Siódmego dnia

12:11 *Lub „twojemu bliźniemu”.
^aDosł. „na oczach tego słońca”. **12:12**
^hDosł. „wobec słońca”. **12:13** *Lub „pozwalając ci grzechowi odejść”.

ROZDZ. 12

a 2Sm 2:4

2Sm 5:5

b 2Sm 7:19

c Wj 20:13

d Wj 20:14, 17

e 2Sm 11:15,

27

f Lb 14:18

2Sm 13:32

2Sm 18:33

Gal 6:7

g 2Sm 12:15,

19

2Sm 13:10-15

2Sm 15:14

h Wj 21:24

Hi 31:9-11

Hi 34:11

i 2Sm 16:21,

22

j 2Sm 11:4, 15

k Rdz 39:9

Ps 32:5

Ps 38:3

Ps 51:nagł., 4

Prz 28:13

l Wj 34:6

Ps 32:1

m Kpl 20:10

Ps 103:10

n 2Sm 12:22

Jon 3:8, 9

szpalta 2

a Rut 3:3

2Sm 14:2

b 2Sm 6:17

c 2Sm 12:16

Jl 1:14

d Iz 38:3, 5

Jl 2:13, 14

Am 5:15

Jon 3:8, 9

e Kzn 9:6

f Hi 30:23

Kzn 3:20

Dz 2:29, 34

Dz 13:36

g Kzn 9:5, 10

h 2Sm 11:3

i 1Kn 3:5, 9

1Kn 22:9

1Kn 28:5

Mt 1:6

j 2Sm 7:12

1Kn 29:1

k 2Sm 7:4, 5

2Sm 12:1

1Kl 1:8

l Pwt 23:3, 6

m Pwt 3:11

Joz 13:24, 25

dziecko umarło, lecz słudzy Dawida bali się mu o tym powiedzieć. Mówili: „Skoro nie słuchał nas, gdy dziecko jeszcze żyło, to jak możemy mu powiedzieć, że zmarło? Jeszcze zrobi sobie coś złego”.

19 Kiedy Dawid zobaczył, że jego słudzy szepczą między sobą, zrozumiał, że dziecko zmarło. Zapytał ich: „Czy dziecko umarło?”. Odrzekli: „Umarło”.

20 Wtedy Dawid wstał z ziemi, umył się, natarł oliwą^a i przebrał. Następnie poszedł do domu^b Jehowy, tam padł na kolana i pokłonił się do ziemi. Później wrócił do swojego domu^c, poprosił, żeby przyniesiono mu jedzenie, i zaczął jeść. **21** Słudzy zapytali go: „Dlaczego tak się zachowałeś? Gdy dziecko jeszcze żyło, pościłeś i płakałeś, ale gdy tylko umarło, wstałeś i zacząłeś jeść”. **22** Odpowiedział im: „Kiedy dziecko żyło, pościłem^c i płakałem, bo myślałem sobie: „Kto wie, może Jehowa okaże mi łaskę i pozwoli dziecku żyć?”^d. **23** Ale skoro umarło, po co mam pościć? Czy jestem w stanie przywrócić mu życie?^e Ja pójdę do niego^f, lecz ono do mnie nie wróci”^g.

24 Potem Dawid pocieszał Batszebe^h, swoją żonę. Przeszedł do niej i z nią współżył. Po jakimś czasie urodziła ona syna i nadano mu imię Salomonⁱ. A Jehowa go pokochał^j. **25** Za pośrednictwem proroka Natana^k przekazał, żeby nadać mu imię Jedidiasz^l — bo Jehowa go kochał.

26 A Joab dalej walczył przeciwko ammonickiej^j Rabbie^m

12:20 *Lub „pałacu”. **12:24** *Imię to pochodzi od hebr. słowa oznaczającego „pokój”. **12:25** *Imię to znaczy „umiłowany przez Jah”.

i zdobył miasto królewskie^a. **27** Wysłał więc posłańców do Dawida z wiadomością: „Walczyłem przeciwko Rabbie^b i zdobyłem miasto wód^{*}”. **28** Teraz zbierz pozostałe oddziały, przystąp do oblężenia miasta i je zdobądź. W przeciwnym razie to ja zdobędę miasto i mnie przypiszą za to zasługę^{**}”.

29 Dawid zebrał więc wszystkie oddziały, po czym wyruszył do Rabby. Walczył przeciwko niej i ją zdobył. **30** Potem zdjął z głowy Malkama koronę, która razem z drogocennymi kamieniami ważyła talent^{*} złota. I włożył ją Dawidowi na głowę. Dawid zabrał też z miasta ogromny łup^c. **31** Pojmał mieszkańców miasta i zmusił ich do pracy przy cięciu kamieni, do pracy z ostrymi narzędziami z żelaza i żelaznymi siekierami oraz przy wyrobie cegieł. Dawid postąpił tak ze wszystkimi miastami Ammonitów. W końcu z całym wojskiem wrócił do Jerozolimy.

13 Syn Dawida Absalom miał piękną siostrę o imieniu Tamar^d. Zakochał się w niej Amnon^e, inny syn Dawida. **2** Amnon tak się zadręczał z powodu swojej siostry Tamar, że aż się rozchorował. Wydawało mu się, że nie zdoła zaspokoić swojego pożądania do niej, ponieważ była dziewicą. **3** Amnon miał przyjaciela o imieniu Jehonadab^f, syna Szymei^g, brata Dawida. Jehonadab był bardzo przebiegły. **4** I pewnego razu zapytał Amnona: „Dlaczego ty, syn króla, jesteś każdego rana taki przygnębiony? Powiesz

12:27 *Może chodzić o zasoby wodne miasta. **12:28** *Dosl. „i moje imię będzie nad nim wzywane”. **12:30** *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 12

a 2Sm 11:25
1Kn 20:1

b 2Sm 11:1

c 2Sm 8:11, 12
1Kn 20:2, 3

ROZDZ. 13

d 1Kn 3:9

e 2Sm 3:2

f 2Sm 13:35

g 1Sm 16:9
1Kn 2:13

szpalta 2

a Kpl 18:9
Kpl 20:17

b Kpl 18:9, 29
Kpl 20:17
Pwt 27:22

c Rdz 34:2, 7
Sdz 20:5, 6

mi?”. Amnon wyznał: „Zakochałem się w Tamar, siostrze^a mojego brata Absaloma”. **5** Jehonadab poradził mu: „Połóż się w łóżku i udawaj chorego. Kiedy twój ojciec przyjdzie się z tobą zobaczyć, powiedz mu tak: „Proszę, pozwól przyjść do mnie Tamar, mojej siostrze. Niech przygotuje przy mnie posiłek, jaki się daje chorym^{*}, i mi go poda. Wtedy będę jadł””.

6 Amnon położył się więc do łóżka i udawał chorego. Gdy król przyszedł się z nim zobaczyć, Amnon powiedział: „Proszę, pozwól przyjść do mnie Tamar, mojej siostrze. Niech upiecze przy mnie dwa placki w kształcie serca i mi je poda, żebym mógł się posilić”. **7** Dawid wysłał więc sług do Tamar, która była w domu, żeby przekazali jej wiadomość: „Idź, proszę, do domu twojego brata Amnona i przygotuj dla niego posiłek^{**}”. **8** Tamar przysłała do domu Amnona, który leżał w łóżku. Zagotowała przy nim ciasto i upiekła placki. **9** Potem wzięła patelnię i mu je podała, ale on nie chciał jeść. „Niech wszyscy stąd wyjdą” – polecił. I wszyscy wyszli.

10 Następnie Amnon rzekł do Tamar: „Przynies jedzenie^{*} do sypialni i mi je podaj, a ja będę jadł”. Tamar wzięła więc przygotowane przez siebie placki w kształcie serca i zaniósła Amnonowi do sypialni. **11** Kiedy mu je podawała, chwycił ją i powiedział: „Chodź, połóż się ze mną, moja siostro”. **12** Ale ona odparła: „Nie, mój bracie! Nie upokarzaj mnie, bo tak się nie postępuje w Izraelu^b. Nie rób czegoś tak podłego”. **13** Jak będę żyła z taką hanbą?

13:5, 7, 10 *Lub „chleb pocieszenia”.

A ty będziesz uchodził w Izraelu za nikczemnika. Proszę cię, porozmawiaj z królem, on ci mnie nie odmówi". **14** Amnon jednak nie chciał jej słuchać—obezwładnił ją i zgwałcił. **15** Potem poczuł do niej ogromną nienawiść, silniejszą od miłości, którą przedtem ją darzył. Powiedział do niej: „Wstań i odejdz!”. **16** Wtedy ona rzekła: „Nie, mój bracie. Jeśli mnie teraz odesłesz, zrobisz coś jeszcze gorszego niż krzywda, którą już mi wyrządziłeś!”. Lecz on nie chciał jej słuchać.

17 Zawołał swojego młodego sługę i polecił mu: „Wyrzuć stąd tę osobę i zamknij za nią drzwi”. **18** (A Tamar miała na sobie specjalną* szatę, jaką nosiły córki królewskie będące dziewczynkami). Sługa wyprowadził ją więc na zewnątrz i zamknął za nią drzwi. **19** Wtedy Tamar posypała sobie głowę popiołem^a i rozdarła swoją szatę. Chwyciła się rękami za głowę i odeszła, głośno płacząc.

20 Gdy zobaczył to jej brat Absalom^b, powiedział do niej: „Czy to Amnon, twój brat, ci to zrobił? Nikomu o tym nie mów, moja siostró. To twój brat^c. Nie rozpamiętuj w swoim sercu tego, co się stało”. I Tamar przebywała w domu Absaloma, z dala od towarzystwa drugih. **21** Kiedy o tym wszystkim usłyszał król Dawid, bardzo się rozgniewał^d. Ale nie chciał zranić uczuć Amnona, swojego pierwotnego syna, ponieważ go kochał. **22** A Absalom nie odzywał się* do Amnona, bo zniechęcił się go za to, że upokorzył jego siostrę Tamar^f.

23 Upłynęły dwa lata. Gdy postrzygacze owiec Absaloma

13:18 *Lub „ozdobną”. **13:22** *Lub „nie mówił ani dobrze, ani źle”.

ROZDZ. 13

a Joz 7:6
Est 4:1
Jer 6:26

b 2Sm 3:3
2Sm 13:1

c Kpl 18:9
Pwt 27:22

d Prz 19:13

e Prz 18:19

f Rdz 34:7

szpalta 2

a Jn 11:54

b 1Kl 1:9,19

c Ps 55:21
Prz 10:18
Prz 26:24-26

d 2Sm 13:3

e 1Sm 16:9
1Kn 2:13

f 2Sm 12:10

w Baal-Chacor, w pobliżu Efraim^a, Absalom zaprosił wszystkich synów królewskich^b. **24** Przyszedł do króla i powiedział: „U twojego sługi właśnie odbywa się strzyżenie owiec. Proszę, niech król przyjdzie do mnie ze swoimi sługami”. **25** Ale król rzekł do Absaloma: „Nie, mój synu! Jeżeli pójdziemy wszyscy, będziemy dla ciebie obciążeniem”. Chociaż Absalom nalegał, Dawid nie chciał pójść, lecz go pobłogosławił. **26** Wtedy Absalom powiedział: „Jeśli nie ty, to proszę, niech pójdzie z nami Amnon, mój brat”^c. Król odrzekł: „Po co miałbyś z tobą iść?”. **27** Absalom jednak na niego nalegał i w końcu Dawid pozwolił iść Amnonowi i wszystkim synom królewskim.

28 Potem Absalom nakazał swoim sługom: „Bądźcie czujni. Gdy tylko serce Amnona rozweseli się od wina, powiem wam: „Zabijcie Amnona!”. Wtedy macie go uśmiercić. Nie bójcie się, bo to przecież ja wydam rozkaz. Bądźcie silni i odważni!”. **29** Słudzy postąpili z Amnonem dokładnie tak, jak Absalom rozkazał. Wówczas wszyscy inni synowie królewscy wstali, dosiedli swoich mułów i uciekli. **30** Kiedy byli jeszcze w drodze, do Dawida dotarła wiadomość: „Absalom zabił wszystkich synów królewskich. Ani jeden nie przeżył”. **31** Wtedy król wstał, rozdarł swoje szaty i padł na ziemię. Wszyscy jego słudzy też rozdarli szaty i przy nim stali.

32 Ale Jehonadab^d, syn Szymei^e, brata Dawida, odezwał się: „Niech mój pan nie myśli, że zabito wszystkich młodych synów królewskich. Zginął tylko Amnon^f. Stało się to na rozkaz Absaloma, który postanowił tak

zrobić^a już w dniu, gdy Amnon upokorzył jego siostrę^b Tamar^c. **33** Niech mój pan, król, nie wierzy doniesieniom*, że zginęli wszyscy synowie królewscy, bo śmierć poniósł tylko Amnon”.

34 Tymczasem Absalom uciekł^d. Później strażnik dostrzegł, że drogą biegnącą koło góry zbliża się mnóstwo ludzi. **35** Wtedy Jehonadab^e rzekł do króla: „Właśnie wracają synowie królewscy. Jest tak, jak powiedział twój sługa”. **36** Kiedy skończył mówić, weszli synowie królewscy, głośno płacząc. Również król i wszyscy jego słudzy zanosili się od płaczu. **37** Dawid opłakiwał swojego syna przez wiele dni. Absalom uciekł do Talmaja^f, syna Ammihuda, króla Geszuru, **38** i pozostał w Geszurze^g trzy lata.

39 W końcu król Dawid zapragnął zobaczyć się z Absalomem, bo pogodził się ze śmiercią* Amnona.

14 Joab, syn Cerui^h, zorientował się, że serce króla tęskni za Absalomemⁱ. **2** Dlatego sprowadził z Tekoi^j pewną bystrą kobietę i polecił jej: „Udawaj, proszę, że jesteś w żałobie. Ubierz się w żałobny strój i nie nacieraj się oliwą^k. Zachowuj się jak kobieta, która opłakuje zmarłego już od dłuższego czasu. **3** Potem idź do króla i powiedz mu tak...”. I Joab poinstruował ją, co ma mówić*.

4 Kobieta z Tekoi poszła do króla, padła przed nim na twarz i powiedziała: „Pomóż mi, królu!”. **5** Król spytał: „Co się stało?”. Odrzekła: „Ach, je-

13:33 *Dosl. „nie bierze sobie do serca”. **13:39** *Lub „znalazł pociechę po śmierci”. **14:3** *Lub „włożył słowa w jej usta”.

ROZDZ. 13

a Rdz 27:41
Ps 7:14
Prz 18:19

b Kpl 18:9, 29

c 2Sm 13:12-14

d 2Sm 13:38

e 2Sm 13:3

f 2Sm 3:3

g Pwt 3:14
Joz 12:4, 5
2Sm 14:23

ROZDZ. 14

h 2Sm 2:18
1Kn 2:15, 16

i 2Sm 13:39
2Sm 18:33
2Sm 19:2

j 2Kn 11:5, 6
2Kn 20:20
Am 1:1

k Kzn 9:8
Dn 10:3

szpalta 2

a Lb 35:19
Pwt 19:11, 12

b Lb 35:19, 27
Pwt 19:6

c Pwt 6:13
Kzn 8:4

stem wdową. Mój mąż nie żyje. **6** Twoja służebnica miała dwóch synów. Pobili się ze sobą w polu i nie było nikogo, kto by ich rozdzielił. Jeden zadał cios drugiemu i go zabił. **7** Teraz cała rodzina wystąpiła przeciwko mnie, twojej służebnicy, i żądają: „Wydaj tego, który zabił swojego brata, żebyśmy mogli go uśmiercić za odebranie życia* bratu^a—zgladzimy go, mimo że jest dziedzicem!”. Chcą zgasić ostatni żarzący się węgielek, który mi pozostał^b—zetrzeć z powierzchni ziemi imię mego męża, zgładzić jego jedynego potomka^a”.

8 Wtedy król rzekł do tej kobiety: „Idź do domu, a ja wydam rozkaz w twojej sprawie”. **9** Na to kobieta z Tekoi powiedziała: „Niech wina, mój panie, królu, spadnie na mnie i moją rodzinę*, bo przecież król i jego tron są bez winy”. **10** Król rzekł: „Gdyby ktoś jeszcze ci coś mówił, przyprowadź go do mnie, a już nigdy nie będzie ci niepokoił”. **11** Kobieta powiedziała: „Proszę, niech król pamięta o Jehowie, swoim Bogu, żeby mściciel krwi^b nie doprowadził do nieszczęścia, zabijając mego syna”. Na to król oświadczył: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga*^c, że z głowy twojego syna nie spadnie na ziemię ani jeden włos”. **12** Wówczas ona powiedziała: „Pozwól, proszę, mój panie, królu, że twoja służebnica powie ci jeszcze jedno słowo”. „Mów!”—odparł król.

13 Kobieta zwróciła się wtedy do króla: „Dlaczego więc

14:7 *Lub „duszy”. ^aChodzi o nadzieję na potomków. ^bLub „tego, który ocalał”. Dosl. „ostatek”. **14:9** *Dosl. „dom mego ojca”. **14:11** *Dosl. „jako żyje Jehowa”.

zaplanowałeś coś takiego przeciwko ludowi Bożemu?^a Kiedy mówisz, królu, w ten sposób, sam siebie oskarżasz, bo nie sprowadzasz z powrotem swojego własnego syna, którego wygnałeś^b. **14** Wszyscy na pewno umrzemy i będziemy jak woda, która została wylana na ziemię i której nie da się zebrać. Bóg jednak nie odbiera życia*, ale szuka podstaw, żeby przyjąć wygnańca z powrotem. **15** Przyszłam to powiedzieć mojemu panu, królowi, bo przestraszyłam się ludzi. Twoja służebnica pomyślała sobie: „Zwróć się do króla. Może zrobi to, o co prosiego niewolnica. **16** Może wysłucha swojej niewolnicy i uratuje mnie przed człowiekiem, który chce pozbawić mnie i mojego jedynego syna dziedzictwa otrzymanego od Boga”^c. **17** Twoja służebnica powiedziała sobie: „Niech słowo mojego pana, króla, przyniesie mi ulgę”, bo mój pan, król, potrafi jak anioł prawdziwego Boga odróżnić to, co dobre, od tego, co złe. Oby Jehowa, twój Bóg, był z tobą”.

18 Król rzekł do tej kobiety: „Proszę, nie ukrywaj przede mną niczego, o co cię zapytam”. Kobieta odparła: „Proszę, niech mój pan, król, mówi”. **19** Król zapytał: „Czy za tym wszystkim nie stoi Joab?”^d. Ona odpowiedziała: „Przysięgam na twoje życie*, mój panie, królu, że jest dokładnie tak, jak mój pan”, król, mówi. To twój sługa Joab poleciał mi to zrobić i powiedział, co twoja służebnica ma mówić^e.

14:14 *Lub „duszy”. **14:19** *Lub „jako żyje twoja dusza”. ^aLub „że nikt nie może odejść w prawo ani w lewo od tego, co mój pan”. ^bLub „i włożył w usta twojej służebnicy wszystkie te słowa”.

ROZDZ. 14

a Wj 19:5

b 2Sm 13:38

c 2Sm 14:2, 7

d 2Sm 14:1-3

szpalta 2

a 2Sm 14:13

b 2Sm 13:38

c Pwt 3:14
2Sm 3:3
2Sm 13:37

d 2Sm 18:18

e 2Sm 14:24

20 Postąpił tak, żeby ukazać tę sprawę w innym świetle. Ale mój pan jest mądry jak anioł prawdziwego Boga i wie o wszystkim, co się dzieje w kraju”.

21 Król zwrócił się do Joaba: „Dobrze, zrobię to^a. Idź i sprowadź z powrotem młodego Absaloma”^b. **22** Wtedy Joab padł na twarz przed królem i go wychwalał. Powiedział: „Dzisiaj twój sługa się przekonał, że jesteś mu przychylny, mój panie, królu, bo spełniłeś prośbę swojego sługi”. **23** Potem Joab wstał, udał się do Geszuru^c i sprowadził Absaloma do Jerozolimy. **24** Król jednak oświadczył: „Niech wróci do swojego domu, ale nie może się ze mną widzieć”. Absalom wrócił więc do swojego domu, lecz nie widywał się z królem.

25 W całym Izraelu nie było mężczyzny, którego by tak wychwalano za urodę jak Absalom. Nie miał żadnej wady od stóp do głów. **26** Gdy strzygł sobie włosy—a musiał je strzyć z końcem każdego roku, bo były tak ciężkie—ważyły one 200 sykłów* według wagi królewskiej”. **27** Absalomowi urodziło się trzech synów^d i jedna córka, która miała na imię Tamar. Była ona bardzo piękną kobietą.

28 Absalom mieszkał w Jerozolimie przez dwa lata, ale nie widywał się z królem^e. **29** Dlatego wezwał Joaba, żeby wysłać go do króla, lecz Joab nie przyszedł. Potem wezwał go drugi raz, jednak on dalej nie chciał przyjść. **30** W końcu

14:26 * Czyli 2,28 kg. Zob. Dodatek B14.

^aLub „według kamiennego odważnika królewskiego”. Może chodzić o odważnik zgodny ze wzorcem przechowywanym w pałacu królewskim albo o sykl „królewski”, który różnił się od zwykłego.

Absalom powiedział do swoich sług: „Obok mojego pola jest pole Joaba i rośnie na nim jęczmień. Idźcie i je podpalcie”. Słudzy Absaloma podpalili więc to pole. **31** Wtedy Joab przyszedł do domu Absaloma i zapytał go: „Dlaczego twój sługa podpalili moje pole?”. **32** Absalom odrzekł: „Wysłałem do ciebie wiadomość: „Przyjdź tu, a posłę cię do króla, żebyś mu powiedział: „Po co wróciłem z Geszuru?” Byłoby dla mnie lepiej, gdybym tam pozostał. Niech król pozwoli mi się z nim zobaczyć, a jeśli w czymś zawiniłem, niech król mnie uśmierci””.

33 Joab poszedł więc do króla i wszystko mu przekazał. Wtedy król wezwał Absaloma, a ten przyszedł i padł przed nim na twarz. Następnie król ucałował Absalom^b.

15 Po tych wydarzeniach Absalom postarał się dla siebie o rydwan, konie i 50 strażników*, żeby przed nim biegl^c. **2** Wstawał wcześniej rano i ustawił się przy drodze prowadzącej do bramy miasta^d. Kiedy ktoś przychodził ze sprawą sądową, którą miał rozstrzygnąć król^e, Absalom wołał go i pytał: „Skąd jesteś?”. Człowiek ten mówił mu wtedy, do którego plemienia izraelskiego należy. **3** Wówczas Absalom wyjaśniał mu: „Twoje roszczenia są uzasadnione i słuszne, ale u króla nie ma nikogo, kto by się zajął twoją sprawą”. **4** I mówił jeszcze: „Gdyby to mnie ustanowiono sędzią w tym kraju, każdy mógłby przyjść do mnie ze swoją sprawą sądową, a ja bym dopilnował, żeby został potraktowany sprawiedliwie”.

15:1 *Dost. „mężczyzn”.

ROZDZ. 14

a 2Sm 14:23

b Rdz 45:15

ROZDZ. 15

c 1Sm 8:11

1Kl 1:5

Prz 11:2

d Pwt 25:7

Rut 4:1

e 1Sm 8:20

2Sm 8:15

szpalta 2

a Ps 10:9

Ps 55:21

Prz 26:25

b Prz 11:9

c 2Sm 3:2

d 2Sm 13:38

2Sm 14:23

e Kpl 22:21

f 2Sm 2:1

2Sm 5:1, 5

1Kn 3:4

g Joz 15:20, 51

h Ps 41:9

Ps 55:12, 13

Jn 13:18

i 2Sm 16:23

2Sm 17:14

2Sm 23:8, 34

j Ps 3:1

Prz 24:21

k 2Sm 19:9

Ps 3:nagi.

5 A gdy ktoś podchodził i chciał mu się pokłonić, on zaraz wyciągał rękę, chwycił go i całował^a. **6** Postępował tak wobec wszystkich Izraelitów, którzy przychodzili na sąd do króla. W ten sposób Absalom wykradał serca Izraelitów^b.

7 Po upływie czterech lat* Absalom powiedział do króla: „Pozwól mi, proszę, pójść do Hebronu^c i wypieścić ślub, który złożyłem Jehowie. **8** Kiedy twój sługa mieszkał w Geszurze^d w Syrii, uroczyście ślubowałem^e: „Jeśli Jehowa przyprowadzi mnie z powrotem do Jerozolimy, to złożę Jehowie ofiarę*””. **9** Król rzekł więc do niego: „Idź w pokoju”. Wtedy Absalom udał się do Hebronu.

10 Absalom rozesłał szpiegów po wszystkich plemionach Izraela z poleceniem: „Gdy tylko usłyszycie dźwięk rogu, rozgłaszajcie: „Absalom został królem w Hebronie!””^f. **11** Potem wyruszył z Jerozolimy z 200 mężczyznami, których zaprosił. Ludzie ci niczego nie podejrzewali i nic nie wiedzieli o całej sprawie. **12** Kiedy Absalom złożył ofiary, posłał sług do miasta Gilo^g po doradcę Dawida^h, Achitofelaⁱ z Gilo. Spisek się rozprzestrzeniał i coraz więcej ludzi popierało Absalom^j.

13 Po pewnym czasie ktoś powiadomił Dawida: „Serca Izraelitów zwróciły się ku Absalomowi”. **14** Dawid natychmiast powiedział wszystkim swoim sługom w Jerozolimie: „Uciekajmy!”^k Inaczej nikt z nas nie uratuje się przed Absalomem! Pośpieszcie się, żeby nas nie zaskoczył i nie sprowadził na

15:7 *Możliwe też „40 lat”. 15:8 *Lub „oddam cześć Jehowie”. Dost. „będę pełnił służbę dla Jehowy”.

nas nieszczęścia, i nie wytracił mieczem mieszkańców miasta!"^a. **15** Słudzy odrzekli królowi: „Jesteśmy gotowi zrobić wszystko, co postanowi nasz pan, król!"^b. **16** Król więc wyruszył ze wszystkimi swoimi domownikami. Zostawił jednak 10 nałożnic^c, żeby się troszczyły o dom^d. **17** Król i ci, którzy za nim podążali, zatrzymali się w Bet-Merchak.

18 Wszyscy słudzy Dawida, którzy z nim szli^e, Keretyci i Peletyci^d oraz 600 ludzi, którzy przybyli za nim z Gat^e, przechodzili przed królem, a on dokonywał ich przeglądu^f. **19** Wtedy król rzekł do Ittaja^f z Gat: „Czemu i ty miałbyś iść z nami? Wróć i zostań przy nowym królu. Jesteś przecież cudzoziemcem i zostałeś wygnany ze swojego kraju. **20** Dopiero co przyszedłeś, a ja dzisiaj miałbym ci kazać wędrować z nami nie wiadomo dokąd? Wróć i zabierz ze sobą swoich braci. Niech Jehowa okaże ci lojalną miłość i wierność!"^g. **21** Ale Ittaj odpowiedział królowi: „Przyśięgam na Jehowę, żywego Boga, i na twoje życie^h, mój panie, królu, że gdziekolwiek byś się znalazł, twój sługa będzie przy tobą. Jestem gotowy nawet z tobą umrzeć!"^h. **22** Na to Dawid rzekł do Ittaja: „Chodź, przeprow się przez dolinę". Tak więc Ittaj z Gat, a także wszyscy jego ludzie ze swoimi rodzinami przeprowili się z Dawidem.

23 Król stał przy Dolinie Kidronuⁱ, podczas gdy towarzyszący mu ludzie przeprowiali się

ROZDZ. 15

a 2Sm 12:11

b Prz 18:24

c 2Sm 12:11

2Sm 16:21

2Sm 20:3

d 2Sm 8:18

2Sm 20:7

1Kl 1:38

1Kn 18:17

e Joz 13:2, 3

1Sm 27:4

1Kn 18:1

f 2Sm 18:2

g 2Sm 2:5, 6

Ps 25:10

Ps 57:3

Ps 61:7

Ps 89:14

h Prz 17:17

Prz 18:24

i 2Sm 18:2

j 1Kl 2:36, 37

2Kn 30:14

Jn 18:1

szpalta 2

a 2Sm 8:17

2Sm 20:25

1Kl 1:8

1Kl 2:35

1Kn 6:8

b Lb 8:19

c Wj 37:1

Kpl 16:2

d Lb 4:15

Lb 7:9

1Kn 15:2

e 1Sm 22:20

1Sm 30:7

f 2Sm 6:17

g 2Sm 7:2

Ps 26:8

Ps 27:4

h 1Sm 9:9

i 2Sm 17:17

j 2Sm 15:36

2Sm 17:16, 21

k Mt 21:1

Mt 24:3

Dz 1:12

l Ps 3:nagi.

m Ps 41:9

Ps 55:12, 13

Jn 13:18

n 2Sm 16:23

2Sm 17:14

Ps 3:7

przez nią, a cała okoliczna ludność głośno płakała. Następnie wszyscy kierowali się na drogę prowadzącą w stronę pustkowia. **24** Był tam też Cadok^a razem ze wszystkimi Lewitami^b, którzy niesli Arkę^c Przymierza prawdziwego Boga^d. I postawili Arkę. Przyszedł również Abiatar^e i pozostał tam, dopóki wszyscy ludzie, którzy opuścili miasto, nie przeprowili się przez dolinę. **25** Król rzekł jednak do Cadoka: „Odnies Arkę prawdziwego Boga do miasta^f. Jeśli Jehowa będzie mi przychylny, to sprowadzi mnie z powrotem i pozwoli mi zobaczyć Arkę i miejsce, w którym ona będzie^g. **26** A jeśli nie znajdę uznania w oczach Boga, niech On postąpi ze mną tak, jak uzna za słuszne". **27** Król powiedział jeszcze do kapłana Cadoka: „Czy nie jesteś widzącym?"^h Razem z Abiatarem wracajcie w pokój do miasta. Zabierzcie ze sobą Achimaaca, twojego syna, i Jonatanaⁱ, syna Abiata. **28** A ja zaczekam na pustkowiu przy brodach na Jordanie, aż przyjdzie od was wiadomość^j. **29** Cadok i Abiatar zabrali więc Arkę prawdziwego Boga z powrotem do Jerozolimy i tam zostali.

30 Dawid wchodził na Górę Oliwną^k. Szedł boso, płakał i miał nakrytą głowę. Wszyscy towarzyszący mu ludzie również nakryli głowy i szli, płacząc. **31** Wtedy doniesiono Dawidowi: „Wśród spiskujących z Absalomem^l jest Achitofel"^m. Wówczas Dawid powiedział: „Jehowo, proszę, spraw, żeby radę Achitofela uznano za głupstwo!"ⁿ.

32 Kiedy Dawid dotarł na szczyt, gdzie lud zwykle oddawał cześć^o Bogu, wyszedł mu na

15:32 *Lub „kłaniał się".

15:16 *Zob. Słowniczek pojęć. *Lub „pałac". 15:18 *Lub „przechodzili u jego boku". *Lub „przechodzili przed obliczem króla". 15:21 *Dost. „jako żyje Jehowa i jako żyjesz ty".

spotkanie Arkijczyk^a Chuszaj^b. Miał rozdarte ubranie i głowę posypaną prochem. **33** Lecz Dawid rzekł do niego: „Gdybyś poszedł ze mną, byłbyś dla mnie ciężarem. **34** Lepiej wróć do miasta i powiedz Absalomowi: „Jestem twoim sługą, królu. Kiedyś byłem sługą twojego ojca, ale teraz będę służył tobie”^c. Może wtedy zdołasz udaremnić radę Achitofela i mi pomóc^d. **35** Będą tam z tobą kapłani Cadok i Abiatar. Przekazuj im wszystko, co usłyszysz w domu króla^e. **36** Są z nimi ich dwaj synowie: Achimaac^f, syn Cadoka, i Jonatan^g, syn Abiatar. Za ich pośrednictwem przekazujcie mi wszystko, czego się dowiecie”. **37** Chuszaj, przyjaciel^h Dawidaⁱ, przybył do Jerozolimy, gdy właśnie wkraczał tam Absalom.

16 Gdy Dawid zszedł trochę poniżej szczytu^j, czekał tam na niego Ciba^k, sługa Mefiboszeta^l. Miał ze sobą parę osiodłanych osłów, a na nich 200 chlebów, 100 placzków rodzynkowych, 100 placzków z owoców letnich^m i wielki dzban winaⁿ. **2** Król spytał Cibę: „Po co to wszystko przywiozłeś?”. Ciba odpowiedział: „Na osłach może jechać rodzina króla. Chleb i owoce letnie są dla młodych mężczyzn, a wino dla tych, którzy będą wyczerpani drogą po pustkowiu”^o. **3** „A gdzie jest wnuk^p twojego pana?”^q – zapytał król. Ciba odrzekł: „Został w Jerozolimie, bo powiedział: „Dzisiaj naród izraelski przywróci mi władzę królewską mojego dziadka”^r”. **4** Wtedy król powiedział do Ciby: „Wszystko,

15:37 *Lub „powiernik”. 16:1 *Chodzi zwłaszcza o figi i być może o daktyle. 16:3 *Dost. „syn”. ^aDost. „ojca”.

ROZDZ. 15

- a Joz 16:1, 2
- b 2Sm 16:16
- c 2Sm 16:18, 19
- d 2Sm 17:7, 14
- e 2Sm 17:15, 16
- f 2Sm 18:19
- g 2Sm 17:17
1Kl 1:42
- h 2Sm 16:16
1Kn 27:33

ROZDZ. 16

- i 2Sm 15:30
- j 2Sm 9:2, 9
- k 2Sm 9:6
- l 1Sm 25:18
- m 2Sm 17:27-29
- n 2Sm 9:3
- o 2Sm 19:25-27

szpalta 2

- a 2Sm 9:9, 10
- b Prz 26:22
- c 2Sm 19:16
1Kl 2:8, 44
- d Wj 22:28
Kzn 10:20
- e 1Sm 24:6, 7
1Sm 26:9, 11
Ps 3:1, 2
Ps 7:1
Ps 71:10, 11
- f 1Kn 2:15, 16
- g 1Sm 24:14
- h Wj 22:28
- i 1Sm 26:8
- j 2Sm 19:22
1Kl 2:5
- k Ps 37:8
1Pt 2:23
- l 2Sm 12:10
- m 2Sm 12:11
2Sm 15:14
2Sm 17:12
- n 2Sm 19:16
- o Rdz 29:32
Wj 3:7
Ps 25:18
- p Ps 109:28

co należy do Mefiboszeta, jest twoje”^a. Ciba odparł: „Jestem twoim uniżonym sługą. Obym zyskał twoją przychyłność, mój panie, królu”^b.

5 Kiedy Dawid przybył do Bachurim, wyszedł stamtąd człowiek o imieniu Szimej^c, syn Gery, pochodzący z rodziny Saula. Zbliżając się, rzucił przekleństwa^d **6** i ciskał kamieniami w Dawida, jego sług i wszystkich ludzi oraz dzielnych wojowników po prawej i lewej stronie króla. **7** Rzucając przekleństwa, wykrzykiwał: „Precz, precz, mordero! Ty nikczemniku! **8** Jehowa odpłacił ci za przelanie krwi rodziny Saula, w którego miejsce panowałeś jako król. Teraz Jehowa oddaje władzę królewską w ręce Absaloma, twojego syna. Spadło na ciebie nieszczęście, bo jesteś winny przelania krwi!”^e.

9 Wtedy Abiszaj, syn Cerui^f, odezwał się do króla: „Czemu ten zdechły pies^g miałby przeklinać mojego pana, króla?”^h Pozwól, proszę, że pójde i utnę mu głowę”ⁱ. **10** Jednak król odparł: „To nie wasza sprawa, synowie Cerui^j. Niech mnie przeklina^k, bo to Jehowa mu nakazał: „Przeklinaj Dawida!”. Kto w takim razie może powiedzieć: „Dlaczego to robisz?”. **11** Dawid rzekł jeszcze do Abiszaja i wszystkich swoich sług: „Mój rodzony syn nastaje na moje życie”^m, a co dopiero jakiś Beniaminita!ⁿ Zostawcie go, niech mnie przeklina, bo Jehowa tak mu kazał! **12** Może Jehowa zobaczy moją udrękę^o i Jehowa zastąpi rzucane na mnie dzisiaj przekleństwa błogosławieństwem”^p. **13** Dawid ze swoimi ludźmi szedł da-

16:11 *Lub „duszę”.

lej drogą, a Szimej szedł równo z nim zboczem góry i wykrzykiwał przekleństwa^a, ciskał kamieniami i rzucał piachem.

14 W końcu król i wszyscy towarzyszący mu ludzie dotarli wczepiani na miejsce i odpoczęli.

15 Tymczasem Absalom i wszyscy Izraelici, którzy z nim byli, wkroczyli do Jerozolimy. Z Absalomem był również Achitofel^b. **16** Potem do Absaloma przyszedł Arkijczyk^c Chuszaj^d, przyjaciel* Dawida, i zawołał: „Niech żyje król!^e Niech żyje król!”. **17** Na to Absalom rzekł do Chuszaja: „To tak wygląda twoja lojalna miłość do przyjaciela? Czemu nie poszedłeś ze swoim przyjacielem?”. **18** Chuszaj odrzekł: „Nie poszedłem, bo jestem po stronie tego, kogo wybrał Jehowa, ci ludzie i cały Izrael. To z nim zostanę. **19** Zresztą komu mam służyć? Czy nie jego synowi? Jak służyłem twojemu ojcu, tak będę służył tobie”^f.

20 Później Absalom powiedział do Achitofela: „Poradz mi^g, co powinniśmy zrobić”. **21** Achitofel odrzekł: „Współżyj z nałożnicami* swojego ojca^h, które pozostawił, żeby się troszczyły o dom”ⁱ. Wtedy cały Izrael usłyszy, że zrobiłeś coś, za co ojciec cię znienawidzi, i twoi zwolennicy się umocnią”. **22** Rozbito więc dla Absaloma namiot na dachu i Absalom współżył z nałożnicami swojego ojca^k na oczach całego Izraela^l.

23 W tamtym czasie radę Achitofela^m traktowano jak słowo* prawdziwego Boga. Wszyst-

16:16 *Lub „powiernik”. **16:21** *Zob. Słowniczek pojęć. **16:23** *Lub „z radą Achitofela było tak, jakby się człowiek pytał o słowo”.

ROZDZ. 16

a 2Sm 16:5

b 2Sm 15:12, 31

c Joz 16:1, 2

d 2Sm 15:32, 37
1Kn 27:33

e 1Kl 1:25

f 2Sm 15:34

g Ps 37:12

h Kpl 18:8
Kpl 20:11
1Kl 2:22

i 2Sm 15:16

j 2Sm 11:2

k Pwt 22:30
2Sm 20:3

l 2Sm 12:11, 12

m 2Sm 15:12
2Sm 17:14, 23

szpalta 2

ROZDZ. 17

a 2Sm 16:14

b Ps 37:12
Ps 41:9
Ps 55:12, 13c 2Sm 15:32
2Sm 16:16

d 2Sm 15:34

e 1Sm 16:18
2Sm 15:18
2Sm 23:8, 18
1Kn 11:26

f Prz 17:12

g 1Sm 17:50
1Sm 18:7
1Sm 19:8
2Sm 10:18h 1Sm 22:1
1Sm 23:19i Rdz 49:9
2Sm 1:23
Iz 31:4

kie jego rady cenili zarówno Dawid, jak i Absalom.

17 Potem Achitofel powiedział do Absaloma: „Pozwól mi wybrać 12 000 ludzi i dzisiejszej nocy ruszyć w pościg za Dawidem. **2** Zaatakuję go, gdy jest zmęczony i bezsilny”^a, i sprawię, że wpadnie w panikę. Wszyscy, którzy z nim są, uciekną, a ja zabiję tylko króla^b. **3** Następnie przyprowadzę wszystkich ludzi z powrotem do ciebie. Kiedy zginie ten, którego szukasz, cały lud wróci i się uspokoi”. **4** Rada ta wydała się dobra Absalomowi i wszystkim starszym Izraela.

5 Jednak Absalom polecił: „Niech przyjdzie tu także Arkijczyk Chuszaj^c. Posłuchamy, co on ma do powiedzenia”. **6** Chuszaj przyszedł więc do Absaloma. Wtedy Absalom rzekł do niego: „Achitofel udzielił takiej rady. Czy mamy jej posłuchać? Jeśli nie, to sam powiedz, co zrobić”. **7** Chuszaj odparł: „Rada, którą dał Achitofel, tym razem nie jest dobrą!”^d.

8 Chuszaj mówił dalej: „Do brze wiesz, że twój ojciec i jego ludzie są dzielni^e i gotowi na wszystko* jak niedźwiedzi- ca, która straciła młode^f. A twój ojciec jest wojownikiem^g i nie będzie nocował z ludem. **9** Na pewno ukrywa się teraz w jakiejs jaskini* albo w innym miejscu^h. Jeśli zaatakuję pierwszy, to ci, którzy o tym usłyszą, powiedzą: „Ludzie Absaloma zostali pokonani!”. **10** Nawet dzielny mężczyzna, który ma serce jak lewⁱ, zupełnie straci odwagę, bo cały Izrael wie, że

17:2 *Lub „obie ręce ma słabe”. **17:8** *Lub „i rozgoryczeni w duszy”. **17:9** *Lub „jamie; wawozie”.

twój ojciec jest potężnym wojownikiem^a i że jego ludzie są nieustraszeni. **11** Moja rada jest taka: Niech wszyscy Izraelici, od Dan po Beer-Szebe^b, zbiorą się przy tobie tak licznie jak ziarnka piasku nad morzem^c i ty poprowadź ich do walki. **12** Zaatakujemy Dawida tam, gdzie się znajduje, i spadniemy na niego jak rosa, która spada na ziemię. Nikt nie ocaleje—ani on, ani żaden z jego ludzi. **13** A jeśli wycofa się do jakiegoś miasta, cały Izrael przyniesie tam liny i będziemy ściągać to miasto w dolinę, aż nie pozostanie po nim nawet kamyk^d.

14 Wtedy Absalom i wszyscy Izraelici stwierdzili: „Rada Arkicyka Chuszaja jest lepsza^e niż rada Achitofela^f!”. Stało się tak, ponieważ Jehowa postanowił^g udaremnić rozsądną radę Achitofela^e, żeby Jehowa mógł sprowadzić nieszczęście na Absalom^f.

15 Później Chuszaj powiadomił kapłanów Cadoka i Abiatar^g, co Absalomowi i starszym Izraela doradził Achitofel, a jakiej rady udzielił on. **16** Powiedział jeszcze: „Teraz poślijcie szybko Dawidowi wiadomość i ostrzeżcie go: „Nie nocuj dzisiaj na pustkowiu przy brodach^h na Jordanie, ale koniecznie przepraw się na drugi brzeg rzeki, bo w przeciwnym razie ty, królu, i wszyscy ludzie, którzy są z tobą, możecie zginąć^h”^h.

17 Tymczasem Jonatanⁱ i Achimaac^j przebywali przy En-Rogel^k. Nie odważyli się wejść do miasta z obawy, że ktoś ich zobaczy. Dlatego wyszła do nich

ROZDZ. 17

a 1Sm 18:5

b Sdz 20:1

c 1Kl 4:20

d Prz 21:1

e 2Sm 15:31,

34

2Sm 16:23

Prz 19:21

Prz 21:30

f Pwt 2:30

2Kn 25:20

g 2Sm 8:17

2Sm 15:35

h Ps 35:24, 25

i 1Kl 1:42

j 2Sm 15:27,

36

2Sm 18:19

k Joz 15:7, 12

Joz 18:16, 20

1Kl 1:9

szpalta 2

a 2Sm 16:5

2Sm 19:16

b Wj 1:19

Joz 2:3-5

1Sm 19:12, 14

1Sm 21:2

c 2Sm 17:1, 2

d Joz 15:20, 51

2Sm 15:12

e 2Kl 20:1

f 1Sm 31:4

1Kl 16:18

Ps 5:10

Ps 55:23

Mt 27:3, 5

Dz 1:18

g Rdz 32:1, 2

Joz 13:24, 26

h 2Sm 8:16

i 2Sm 19:13

2Sm 20:4, 10

j 1Kn 2:16, 17

służąca i wszystko im przekazała, a oni poszli powiadomić króla Dawida. **18** Zobaczył ich jednak pewien młody człowiek, który doniósł o tym Absalomowi. Oni więc szybko odeszli i dotarli do domu jednego z mieszkańców Bachurim^a. Miał on na swoim dziedzińcu studnię, do której się schowali. **19** Żona tego człowieka rozciągnęła na studni płachtę i nasypała na nią tłuczonego ziarna. Nikt niczego nie zauważył. **20** Słudzy Absaloma przyszli do domu tej kobiety i zapytali: „Gdzie są Achimaac i Jonatan?”. Kobieta odparła: „Poszli w kierunku rzeki^b”. Słudzy Absaloma ich szukali, ale ponieważ nikogo nie znaleźli, wrócili do Jerozolimy.

21 Po ich odejściu Achimaac i Jonatan wyszli ze studni i udali się do króla Dawida. Poinformowali go, co Achitofel poradził zrobić przeciwko niemu^c, i powiedzieli: „Ruszajcie, przeprawcie się szybko przez rzekę”. **22** Dawid oraz wszyscy towarzyszący mu ludzie natychmiast ruszyli i przeprawili się przez Jordan. Wszyscy zdążyli go przekroczyć, zanim się rozwidniło.

23 Gdy Achitofel zobaczył, że nie postąpiono zgodnie z jego radą, osiodłał osła i pojechał do domu w swoim rodzinnym mieście^d. Wydał polecenia domownikom^e, po czym się powiesił^f. Umarł i pochowano go w grobowcu jego przodków.

24 Tymczasem Dawid udał się do Machanaim^g, natomiast Absalom razem ze wszystkimi Izraelitami przeprawił się przez Jordan. **25** W miejsce Joaba^h Absalom postawił na czele wojska Amasęⁱ. Amasa był synem Izraelity o imieniu Jitra oraz Abigaili^j, córki Nachasza, sios-

17:14 *Lub „nakazać”. 17:16 *Możliwe też „na pustynnych równinach”. ^dDośl. „zostać pochłonięci”.

try Cerui, matki Joaba. **26** Absalom z Izraelitami rozłożyli się obozem w ziemi Gilead^a.

27 Gdy tylko Dawid przybył do Machanaim, Szobi, syn Nachasza z ammonickiej Rabb^b, i Machir^c, syn Ammiela z Lo-Debar, oraz Gileadczyk Barzillaj^d z Rogelim **28** przynieśli łożka, misy, gliniane naczynia, pszenicę, jęczmień, mąkę, prażone ziarno, bób, soczewicę, suszone nasiona, **29** miód, masło, owce i ser*. Przynieśli to wszystko dla Dawida i jego ludzi^e, bo powiedzieli: „Na tym pustkowiu ludzie są głodni, zmęczeni i spragnieni”^f.

18 Dawid policzył swoich ludzi i ustanowił nad nimi dowódców tysięcy i dowódców setek^g. **2** Następnie jedną trzecią ludzi oddał pod dowództwo* Joaba^h, jedną trzecią pod dowództwo Abiszajaⁱ, brata Joaba, syna Ceruiⁱ, i jedną trzecią pod dowództwo Ittaj^k z Gat. Powiedział też ludziom: „Ja również wyruszę z wami”. **3** Ale oni odrzekli: „Nie możesz z nami wyruszyć”. Gdybyśmy uciekali albo gdyby połowa z nas zginęła, wrogowie nie będą się tym przejmować*, bo ty jesteś wart tyle co 10 000 naszych żołnierzy”. Lepiej, żebyś został w mieście i wysłał nam stamtąd pomoc”. **4** Na to król rzekł: „Zrobię tak, jak uważacie, że będzie najlepiej”. Stał więc obok bramy miasta, a ludzie wyruszyli setkami i tysiącami. **5** Joabowi, Abiszajowi i Ittajowi król wydał taki rozkaz: „Ze względu na mnie obchodźcie się łagodnie z młodym Absalomem”ⁿ. Wszyscy słyszeli, jak król dawał

17:29 *Dost. „ser krwi”. 18:2 *Dost. „w rękę”. 18:3 *Dost. „nie przyłożą do nas serca”.

ROZDZ. 17

a Lb 32:1
Pwt 3:15

b Pwt 3:11
Joz 13:24, 25
2Sm 12:26,
29

c 2Sm 9:3-5

d 2Sm 19:31,
32
1Kl 2:7

e Prz 11:25

f 1Sm 25:18
2Sm 16:2

ROZDZ. 18

g Prz 20:18

h 2Sm 8:16
2Sm 10:7

i 2Sm 23:18,
19

j 1Kn 2:15, 16

k 2Sm 15:19, 21

l 2Sm 21:17

m 2Sm 17:1-3
Lam 4:20

n 2Sm 18:12

szpalta 2

a 2Sm 17:26

b 2Sm 16:15
Ps 3:7
Prz 24:21, 22

c 2Sm 8:16
2Sm 18:2

d 2Sm 18:5

dowódcom ten rozkaz w sprawie Absaloma.

6 Ludzie Dawida wyruszyli z miasta, żeby stoczyć walkę z Izraelem. Bitwa wywiązała się w lesie Efraima^a. **7** i słudzy Dawida pokonali Izraelitów^b. W tym dniu doszło do wielkiej rzezi—zginęło 20 000 ludzi. **8** Bitwa rozprzestrzeniła się na całą okolicę, a las pochłoniął tego dnia więcej ludzi niż miecz.

9 W pewnym momencie Absalom natknął się na sług Dawida. Jechał na mule i ten wszedł pod gęste gałęzie wielkiego drzewa, w które zaplątał się włosy Absaloma. Muł popędził dalej, a Absalom zawisł w powietrzu*. **10** Zobaczył to pewien człowiek i powiadomił Joaba^c: „Widziałem, jak Absalom zawisł na wielkim drzewie”. **11** Joab odrzekł: „Skoro to zobaczyleś, to dlaczego go tam od razu nie zabiłeś? Wtedy chętnie dałbym ci 10 srebrników i pas”. **12** Ale człowiek ten powiedział do Joaba: „Nawet jeśli by mi dano* 1000 srebrników, nie podniosłbym ręki na syna królewskiego. Słyszeliśmy przecież, jak tobie, Abiszajowi i Ittajowi król wydał rozkaz: „Uważajcie, żeby nikt nie zrobił krzywdy młodemu Absalomowi”^d. **13** Gdybym nie posłuchał tych słów i odebrał mu życie*, król na pewno by się o tym dowiedział, a ty byś mnie nie obronił”. **14** Na to Joab rzekł: „Nie będę z tobą tracił więcej czasu!”. Wziął w rękę trzy szpikulce*, poszedł i wbił je w serce

18:9 *Dost. „między niebem a ziemią”. 18:12 *Dost. „odważono na dłoń”. 18:13 *Lub „gdybym postąpił zdradziecko przeciw jego duszy”. 18:14 *Możliwe też „dziuryty; włócznie”. Dost. „drażki”.

Absaloma, który wciąż żywy wi-
siał między gałęziami wielkiego
drzewa. **15** Wtedy 10 sług no-
szących broń Joaba podeszło do
Absaloma i go dobiło^a. **16** Na-
stępnie Joab zadał w róg i ludzie
przestali ścigać Izraelitów. Tak
Joab ich powstrzymał. **17** Ab-
saloma wrzucono do dużego do-
łu w lesie i usypano nad nim
wielki stos kamieni^b. A wszys-
cy Izraelici uciekli do swoich do-
mów.

18 Absalom jeszcze za życia
postawił sobie w Dolinie Kró-
lewskiej^c kolumnę, bo powie-
dział: „Nie mam syna, który by
zachował pamięć o moim imie-
niu”^d. Nazwał tę kolumnę od
swojego imienia i po dziś dzień
nazywa się ją Pomnikiem Absa-
loma.

19 Achimaac^e, syn Cadoka,
poprosił Joaba: „Pozwól mi po-
biec z tą wiadomością do kró-
la, bo Jehowa potraktował go
sprawiedliwie i oswobodził z rąk
wrogów”^f. **20** Lecz Joab mu
powiedział: „Nie zanieśiesz dzi-
siaj tej wiadomości. Możesz mu
zanieść wiadomość kiedy in-
dzie, ale dzisiaj tego nie zro-
bisz, bo umarł syn króla”^g.
21 Potem Joab polecił pewne-
mu Kuszytce^h: „Idź opowiedzieć
królowi, co widziałeś”. Kuszyta
pokłonił się Joabowi i pobiegł.
22 Achimaac, syn Cadoka, po-
nownie zwrócił się do Joaba:
„Niech się dzieje co chce, po-
zwól mi, proszę, pobiec za Ku-
szytą”. Jednak Joab rzekł: „Po-
co miałbyś biec, mój synu, skoro
nie ma wiadomości, którą mógł-
byś przekazać?”. **23** Ale on po-
wiedział: „Niech się dzieje co
chce, pozwól mi pobiec”. Joab
odparł: „Biegnij!”. Achimaac po-

18:18 *Lub „na Nizinie Królewskiej”.

ROZDZ. 18

a 2Sm 12:10
Prz 2:22
Prz 20:20
Prz 30:17

b Joz 7:24, 26
Joz 8:29
Joz 10:23, 27

c Rdz 14:17

d 2Sm 14:27

e 2Sm 15:35,
36
2Sm 17:17

f Ps 9:4

g 2Sm 18:5

h Rdz 10:6

szpalta 2
a 2Sm 18:4

b 2Kl 9:17

c 2Sm 18:19

d 2Sm 22:47
Ps 144:1

e 2Sm 18:22

f 2Sm 18:21

biegł więc drogą przez Okręg
Jordanu* i w końcu wyprzedził
Kuszytę.

24 Tymczasem Dawid sie-
dział między wewnętrzną a ze-
wnętrzną bramą miasta^a. Kiedy
na dach bramy przy murze
wszedł strażnik^b i się rozej-
rzał, zobaczył samotnie biegną-
cego człowieka. **25** Powiado-
mił o tym króla, na co król rzekł:
„Jeśli jest sam, to ma jakąś wia-
domość”. Gdy człowiek ten
się zbliżał, **26** strażnik zoba-
czył jeszcze jednego biegnącego
człowieka. Zawołał więc do
odźwiernego: „Widzę drugiego
mężczyznę, który biegnie sam!”.
Król powiedział: „Ten też przy-
nosi wiadomość”. **27** Strażnik
oznajmił: „Rozpoznaję pierwsze-
go. Biegnie jak Achimaac^c, syn
Cadoka”. Król rzekł: „To dobry
człowiek, przynosi dobrą wia-
domość”. **28** Achimaac zawo-
łał do króla: „Wszystko w po-
rządku!”. Pokłonił się królowi do
ziemi i dodał: „Chwała Jehowie,
twojemu Bogu, mój panie, królu,
bo wydał w twoje ręce tych, któ-
rzy się przeciwko tobie zbunto-
wali”^d.

29 Król jednak zapytał: „Czy
wszystko w porządku z młodym
Absalomem?”. Achimaac odpo-
wiedział: „Widziałem wielkie za-
mieszanie, gdy Joab posyłał słu-
gę królewskiego i mnie, twojego
sługę, ale nie wiedziałem, o co
chodzi”^e. **30** Król więc rzekł:
„Odejdź i stań z boku”. Wtedy on
stanął z boku.

31 Zaraz przybył Kuszyta^f
i powiedział: „Przyniosłem wia-
domość dla mojego pana, kró-
la. Jehowa wymierzył sprawied-
liwość i oswobodził cię z rąk

18:23 *Dost. „okręg”. Chodzi o połud-
niową część Doliny Jordanu. 18:28
*Dost. „podnieśli rękę”.

tych, którzy się przeciwko tobie zbuntowali”^a. **32** Lecz król spytał Kuszytę: „Czy wszystko w porządku z młodym Absalomem?”. Kuszyta odparł: „Mój panie, królu, niech wszystkich twoich wrogów i tych, którzy się przeciwko tobie zbuntowali i chcieli cię skrzywdzić, spotka to, co spotkało tego młodego człowieka!”^b.

33 Król, wstrząśnięty tą wiadomością, wszedł do komnaty na dachu nad bramą i wybuchnął płaczem. A idąc, mówił: „Mój synu, Absalomie! Mój synu, mój synu, Absalomie! Obym to ja umarł zamiast ciebie, Absalomie, mój synu, mój synu!”^c.

19 Powiadomiono Joaba: „Król płacze i jest pogrążony w żałobie po Absalomie”^d. **2** Tak więc odniesione w tym dniu zwycięstwo* zamieniło się dla wszystkich w żałobę, bo lud usłyszał, że król opłakuje swojego syna. **3** Tego dnia żołnierze wracali do miasta^e ukradkiem, jak ci, którzy okryli się hańbą, uciekając z pola walki. **4** Król zasłonił sobie twarz i głośno wołał: „Mój synu, Absalomie! Absalomie, mój synu, mój synu!”^f.

5 Wtedy Joab poszedł do króla, do jego domu, i powiedział: „Dzisiaj okryłeś wstydem wszystkich swoich sług, którzy ocalili twoje życie* i życie* twoich synów^g, córek^h, żon i nałożnic^{ai}. **6** Kochasz tych, którzy cię nienawidzą, a nienawidzisz tych, którzy cię kochają. Dzisiaj pokazałeś wyraźnie, że dowódcy i słudzy nic dla ciebie nie znaczą. Jestem pewny, że gdyby Absalom pozostał przy ży-

19:2 *Lub „wybawienie”. **19:5** *Lub „duszę”. ^aLub „dusze”. ^bZob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 18

a 2Sm 22:49
Ps 55:18
Ps 94:1
Ps 124:2, 3

b Ps 27:2

c 2Sm 12:10
2Sm 17:14
2Sm 19:1
Prz 19:13

ROZDZ. 19

d 2Sm 18:5
2Sm 18:14

e 2Sm 17:24

f 2Sm 18:33

g 2Sm 3:2-5
2Sm 5:14-16

h 2Sm 13:1

i 2Sm 5:13
2Sm 15:16

szpalta 2

a 2Sm 18:17

b 1Sm 17:50
1Sm 18:7
1Sm 19:5
2Sm 5:25
2Sm 8:5

c 2Sm 15:14

d 2Sm 15:10,
12

e 2Sm 18:14

f 2Sm 8:17
2Sm 15:25
1Kl 1:8

g 1Sm 22:20
1Sm 30:7
2Sm 15:24
1Kn 15:11, 12

h 2Sm 2:4

i 2Sm 17:25
1Kn 2:16, 17

ciu, a my wszyscy byśmy zginęli, to byłbyś zadowolony. **7** Teraz więc idź i dodaj otuchy* swoim sługom, bo przysięgam na Jehowę, że jeśli tego nie zrobisz, to tej nocy nie pozostanie przy tobie ani jeden człowiek. A to będzie dla ciebie gorsze niż wszelkie krzywdy, jakie cię spotkały od młodości aż dotąd”. **8** Król więc poszedł i usiadł w bramie miasta, i powiadomiono całą lud: „Król zasiadł w bramie”. Wtedy wszyscy się przy nim zgromadzili.

Natomiast Izraelici* uciekli do swoich domów^a. **9** We wszystkich plemionach izraelskich ludzie rozprawiali między sobą: „Król wyzwolił nas z rąk naszych wrogów^b, wyratował nas z rąk Filistynów, a teraz uciekł z tej ziemi z powodu Absoloma^c. **10** Ale Absalom, którego namaściliśmy na naszego króla^d, zginął w bitwie^e. Czemu więc teraz nic się nie robi, żeby sprowadzić króla z powrotem?”.

11 Król Dawid posłał do kapłanów Cadoka^f i Abiatar^g następującą wiadomość: „Powiedzcie starszym Judy^h: „Dlaczego tylko wy nic nie robicie, żeby sprowadzić króla do jego domu? Przecież powiadomiono mnie w miejscu, w którym przebywam, że cały Izrael chce mojego powrotu. **12** Jesteście moimi braćmi, moimi krewnymi*. Dlaczego tylko wy nic nie robicie, żeby sprowadzić króla z powrotem?”. **13** A do Amasyⁱ powiedzcie: „Czy nie jesteś moim krewnym*? Niech Bóg mnie surowo ukarze^z, jeśli nie zostaniesz

19:7 *Dostł. „przemów do serca”. **19:8**

*Chodzi o zwolenników Absaloma. **19:12, 13** *Dostł. „moją kścią i moim ciałem”. **19:13** *Dostł. „niech mi Bóg to uczyni i do tego doda”.

dowódcą mojego wojska w miejscach Joaba”^a.

14 W ten sposób król zjednał sobie serca wszystkich Judejczyków i ci posłali do niego wiadomość: „Wracaj razem ze wszystkimi swoimi sługami”.

15 Król ruszył w drogę powrotną i dotarł nad Jordan. Judejczycy wyszli do Gilgal^b, żeby powitać króla i towarzyszyć mu w przeprawie przez rzekę.

16 Razem z Judejczakami na spotkanie królowi Dawidowi pośpieszył Szimej^c, syn Gery, Beniaminita z Bachurim. **17** Było z nim 1000 Beniaminitów. Również Ciba^d, sługa domu Saula, oraz jego 15 synów i 20 sług szybko udali się nad Jordan i dotarli tam przed królem. **18** Ciba* przepłynął się przez bród, żeby przeprowadzić na drugą stronę rzeki domowników króla i spełnić wszelkie jego życzenia. Kiedy król miał się już przeprawić przez Jordan, Szimej, syn Gery, padł przed królem na kolana **19** i rzekł: „Niech mój pan mi przebaczy i nie pamięta zła, którego twój sługa dopuścił się w dniu, gdy mój pan, król, opuszczał Jerozolimę. Niech król nie bierze sobie tego do serca, **20** bo twój sługa dobrze wie, że zgrzeszył. Dlatego dzisiaj przybyłem pierwszy z całego domu Józefa, żeby cię powitać, mój panie, królu”.

21 Abisaj^f, syn Cerui^g, od razu się odezwał: „Czy Szimej nie powinien zostać uśmiercony, skoro przeklinał pomazańca Jehowy?”^h. **22** Ale Dawid powiedział: „To nie wasza sprawa, synowie Ceruiⁱ. Czemu dzisiaj mielibyście mi się sprzeciwiać? Czy ktokolwiek w Izraelu miałby dzisiaj zostać uśmiercony? Czy

ROZDZ. 19

a 2Sm 8:16
2Sm 18:5, 14

b Joz 5:9
1Sm 11:14

c 2Sm 16:5
1Kl 2:8, 9

d 2Sm 9:2, 10
2Sm 16:1

e 2Sm 16:5

f 2Sm 23:18

g 2Sm 2:18

h Wj 22:28
2Sm 16:7
1Kl 21:13

i 2Sm 3:39
2Sm 16:10

szpalta 2

a 1Kl 2:8, 9

b 2Sm 9:3, 6
2Sm 16:3, 4

c 2Sm 4:4

d 2Sm 9:9

e Kpl 19:16
2Sm 16:3

f 2Sm 9:7-10

g 2Sm 16:4

h 2Sm 17:27-29
1Kl 2:7

i Prz 3:27

nie jestem dzisiaj królem Izraela?”. **23** Potem król rzekł do Szimeja: „Nie umrzesz”. I król mu to przysiągł^a.

24 Mefiboszet^b, wnuk Saula, również wyszedł królowi na spotkanie. Nie pielęgnował nóg, nie przycinał wąsów ani nie prał ubrania od dnia, gdy król odszedł, aż do dnia, gdy bezpiecznie powrócił. **25** Kiedy Mefiboszet przybył do Jerozolimy* na spotkanie z królem, ten go zapytał: „Dlaczego nie poszedłeś ze mną, Mefiboszecie?”. **26** On odrzekł: „Mój panie, królu, wiesz, że jestem kaleką^c. Dlatego powiedziałem do swojego sługi^d: „Osiodłaj dla mnie osła, żeby bym mógł go dosiąść i pojechać z królem”. Jednak mój sługa mnie oszukał. **27** Oczernił mnie przed tobą, mój królu^e. Ale ty, mój panie, jesteś jak anioł prawdziwego Boga, zrób więc, co uważasz za dobre. **28** Całą rodzinę mojego ojca mogłeś, mój panie, królu, skazać na śmierć, a jednak przyjąłeś swojego sługę do grona tych, którzy jedzą przy twoim stole^f. Jakże więc mam prawo domagać się jeszcze czegoś od króla?”.

29 Ale król rzekł do niego: „Po co dalej o tym mówić? Postanowiłem, że ty i Ciba podzielicie się ziemią”^g. **30** Mefiboszet odrzekł: „Niech weźmie wszystko. Najważniejsze, że mój pan, król, wrócił bezpiecznie do domu”.

31 Do króla przybył też z Rogelim Gileadczyk Barzillaj^h, żeby odprowadzić go do Jordanu. **32** Był on bardzo stary, miał 80 lat. Gdy król przebywał w Machanaim, Barzillaj zaopatrywał go w żywnośćⁱ, bo był człowiekiem bardzo zamoż-

19:18 *Możliwe też „oni”.

19:25 *Możliwe też „z Jerozolimy”.

nym. **33** Król rzekł do Barzillaja: „Chodź ze mną. Będziesz jadł przy moim stole w Jerozolimie”^a. **34** Ale Barzillaj powiedział do króla: „Ile jeszcze życia* mi zostało, żebym miał iść z tobą, królu, do Jerozolimy? **35** Mam dzisiaj 80 lat^b. Czy potrafię rozpoznać, że coś jest dobre albo złe, i czy mogę poczuć smak tego, co jem i piję? Czy mogę jeszcze cieszyć się głosem śpiewaków i śpiewaczek?^c Po co więc twój sługa miałby być dodatkowym ciężarem dla mojego pana, króla? **36** Twojemu słudze wystarczy, że mógł cię odprowadzić do Jordanu. Nie musisz mnie w ten sposób nagradzać, królu. **37** Proszę, pozwól mi wrócić i umrzeć w moim mieście, w pobliżu grobowca mojego ojca i mojej matki^d. Ale niech pójdzie z tobą, mój panie, królu, twój sługa Kimham^e i uczyni dla niego, co uznasz za słusze”.

38 Król rzekł: „Dobrze, Kimham pójdzie ze mną i uczyni dla niego, co wyda ci się dobre. Zrobię dla ciebie wszystko, o co poprosisz”. **39** Wtedy cały lud zaczął się przeprawiać przez Jordan. Przeprowadził się też sam król, po czym ucałował Barzillaja^f i go pobłogosławił. Potem Barzillaj wrócił do domu. **40** Król udał się do Gilgal^g, a razem z nim poszedł Kimham. Królowi towarzyszyli wszyscy Judejczycy i połowa Izraelitów^h.

41 Wówczas do króla podszli pozostali Izraelici i zapytali: „Dlaczego nasi bracia, Judejczycy, w tajemnicy przeprowadzili przez Jordan króla, jego domowników i wszystkich jego ludzi?”ⁱ. **42** Judejczycy odpowiedzieli na to Izraelitom:

19:34 *Dosl. „dni lat mojego życia”.

ROZDZ. 19

a Prz 11:25

b Ps 90:10

c Kzn 2:8

d Rdz 50:13

e 1Kl 2:7

f Rdz 31:55
1Sm 20:41
Dz 20:37

g 1Sm 11:14

h 2Sm 2:4

i Sdz 8:1
Sdz 12:1
2Sm 19:15

szpalta 2

a Ps 78:68, 70

ROZDZ. 20

b 2Sm 20:21

c Sdz 3:26, 27
2Sm 15:10

d 2Sm 19:43

e 1Kl 12:16

f Prz 24:21

g 2Sm 19:15
2Sm 19:41,
42

h 2Sm 5:11

i 2Sm 15:16

j 2Sm 16:21,
22k 2Sm 17:25
2Sm 19:13
1Kn 2:17

„Ponieważ król jest z nami spokrewniony^a. Czemu się rozniewaliście z tego powodu? Czy jedliśmy coś na koszt króla albo czy dostaliśmy jakiś dar?”.

43 Jednak Izraelici odparli Judejczykom: „Mamy 10 części w królestwie, dlatego mamy do Dawida większe prawo niż wy. Czemu więc potraktowaliście nas z pogardą? Czy to nie przede wszystkim my powinniśmy sprowadzić króla?”. Lecz słowo Judejczyków przeważało nad słowem^{*} Izraelitów.

20 Był tam pewien człowiek siejący zamęt, syn Beniaminy Bichriego. Miał na imię Szeba^b. Zadał on w róg^c i powiedział: „Nie mamy nic wspólnego z Dawidem, nie mamy żadnego dziedzictwa z synem Jessego^d. Wszyscy do swoich bogów^{*}, Izraelu!”^e. **2** Wtedy wszyscy Izraelici przestali podążać za Dawidem i poszli za Szabą, synem Bichriego^f. Ale Judejczycy pozostali przy swoim królu i towarzyszyli mu od Jordanu aż do Jerozolimy^g.

3 Kiedy Dawid przybył do swojego domu^{*} w Jerozolimie^h, umieścił pod strażą 10 nałóżnicⁱ, które pozostawił, żeby się troszczyły o domⁱ. Zaopatrywał je w żywność, ale z nimi nie współżyłⁱ. Przebywały w zamknięciu do dnia swojej śmierci i żyły jak wdowy, chociaż miały żyjącego męża.

4 Następnie król polecił Amasiek: „Masz trzy dni na zwołanie Judejczyków. Staw się tu razem z nimi”. **5** Amasa wyruszył więc, żeby zwołać Judejczyków, lecz nie stawiał się w wyznaczonym czasie. **6** Wtedy Dawid

19:43 *Lub „było ostrzejsze niż słowo”.
20:1 *Możliwe też „namiotów”. 20:3
*Lub „pałacu”. *Zob. Słowniczek po-
jęć.

rzekł do Abiszaja^a: „Szeba^b, syn Bichriego, może nam wyrządzić więcej szkody niż Absalom^c. Weź moich sług* i rusz za nim w pościg, żeby nie dotarł do warunków miast i nam nie umknął”. 7 Abiszaj wyruszył więc z Jerolimy z ludźmi Joaba^d, jak również z Keretytami, Peletytami^e oraz wszystkimi dzielnymi wojownikami i puścili się w poгон za Szebą, synem Bichriego. 8 Gdy byli koło wielkiego kamienia w Gibeonie^f, Amasa^g wyszedł im na spotkanie. Joab miał na sobie żołnierski strój, a do biodra miał przypasany miecz w pochwie. Kiedy ruszył naprzód, miecz mu wypadł.

9 Joab odezwał się do Amasy: „Czy wszystko u ciebie w porządku, mój bracie?”. Potem prawą ręką chwycił Amasę za brodę, tak jakby chciał go pocałować. 10 Amasa nie uważał na miecz w ręku Joaba i Joab zadał mu cios w brzuch^h, tak że jego jelita wypłynęły na ziemię. Joab nie musiał ponownie zadawać mu ciosu, zabił go jednym pchnięciem. Potem Joab i Abiszaj, jego brat, dalej ścigali Szebę, syna Bichriego.

11 Jeden z ludzi Joaba stał nad Amasą i wołał: „Kto jest po stronie Joaba i kto należy do Dawida, niech podąży za Joabem!”. 12 Tymczasem Amasa cały we krwi leżał na środku drogi. Kiedy człowiek ten zobaczył, że każdy, kto przechodzi obok Amasy, zatrzymuje się, ściągnął go z drogi na pole i przykrył szatą. 13 Gdy usunął go z drogi, wszyscy ludzie podążyli za Joabem, żeby ścigać Szebęⁱ, syna Bichriego.

14 Szeba przeszedł ziemie wszystkich plemion izraelskich,

20:6 *Dost. „sług swojego pana”.

ROZDZ. 20

a 1Sm 26:6
2Sm 10:10
2Sm 23:18
1Kn 18:12

b 2Sm 20:1

c 2Sm 15:12

d 2Sm 8:16

e 2Sm 8:18
2Sm 15:18
1Kl 1:38

f Joz 18:21, 25
Joz 21:8, 17

g 2Sm 17:25
2Sm 19:13

h 2Sm 3:27
1Kl 2:5

i 2Sm 20:1

szpalta 2

a 1Kl 15:20
2Kl 15:29

b Wj 19:5
Pwt 32:9

c Joz 17:14, 15
Sdz 2:8, 9

d 2Sm 20:1

aż dotarł do Abel Bet-Maaki^e. Zgromadzili się też Bichryci i weszli za nim do miasta.

15 Kiedy przybył Joab i jego ludzie*, zaczęli oblegać Abel Bet-Maakę, gdzie przebywał Szeba. Usypali wał oblężniczy, bo wokół miasta znajdował się wał obronny. I wszyscy ludzie, którzy byli z Joabem, podkopywali mur, żeby go obalić. 16 W pewnej chwili jakaś mądra kobieta zawołała z miasta: „Słuchajcie, słuchajcie! Proszę, powiedzcie Joabowi: „Podejdź tutaj i pozwól mi z tobą pomówić”. 17 Joab podszedł więc do niej, a ona zapytała: „Czy ty jesteś Joab?”. „Tak, to ja” — odpowiedział. Wtedy rzekła: „Posłuchaj, co twoja służebnica chce ci powiedzieć”. On odrzekł: „Słucham”. 18 Kobieta kontynuowała: „Dawniej mówiono: „Niech zapytają o radę w Abel” i to rozwiązywało sprawę. 19 Reprezentuj pokójowo usposobionych i wiernych Izraelitów. Ty usiłujesz zniszczyć miasto, które jest jak matka w Izraelu. Dlaczego miałbyś zrujnować* dziedzictwo Jehowy?”^b. 20 Joab odpowiedział: „W żadnym razie nie mam zamiaru go rujnować ani niszczyć. 21 Nie o to mi chodzi. Ale pewien człowiek z górzystego regionu Efraima^c, o imieniu Szeba^d, syn Bichriego, podniósł bunt* przeciwko królowi Dawidowi. Jeżeli wydadacie tego jednego człowieka, odstąpię od miasta”. Wtedy kobieta powiedziała do Joaba: „Przerzucimy ci jego głowę przez mur!”.

22 Ta mądra kobieta od razu poszła porozmawiać ze wszystkimi ludźmi. I Szebie, synowi Bichriego, ścięto głowę, a po-

20:15 *Dost. „oni”. 20:19 *Dost. „pochłonać”. 20:21 *Dost. „rękę”.

tem rzucono ją Joabowi. Wówczas Joab zadał w róg i ludzie odeszli spod miasta, i udali się do swoich domów^a. A Joab wrócił do Jerozolimy, do króla.

23 Teraz Joab stał na czele całej armii izraelskiej^b. Benajasz^c, syn Jehojady^d, dowodził Keretytami i Peletytami^e. **24** Adoram^f był przełożonym ludzi powołanych do robót przymusowych. Jehoszafat^g, syn Achiluda, był kronikarzem. **25** Szewa był sekretarzem. Cadok^h i Abiatarⁱ byli kapłanami. **26** A Ira Jairyta został głównym ministrem^{*} Dawida.

21 Za dni Dawida przez trzy lata z rządu panował głódⁱ. Dawid radził się więc Jehowy i Jehowa powiedział: „Na Saulu i jego domu ciąży wi-na za przelanie krwi, bo uśmiercał Gibeonitów”^k. **2** Wtedy król wezwał Gibeonitów^l i rozmawiał z nimi. (Gibeonici nie byli Izraelitami. Byli ocalałymi Amorytami^m, którym Izraelici przysięgli, że ich oszczędząⁿ. Saul jednak usiłował ich zgładzić, gdyż nie mógł znieść, że żyją wśród Izraelitów i Judejczyków). **3** Dawid zapytał Gibeonitów: „Co mam dla was zrobić i jak dokonać przebłagania, żebyście pobłogosławili dziedzictwo Jehowy?”. **4** Gibeonici odpowiedzieli: „Tego, co uczynił nam Saul i jego dom, nie zrekomensuje srebro ani złoto^o. Nie możemy też uśmiercić jakiegokolwiek człowieka w Izraelu”. Na to Dawid rzekł: „Zrobię dla was wszystko, co powiecie”. **5** Wtedy odrzekli królowi: „Ten człowiek nas zabijał i planował wytracić nas na całym terytorium

20:26 *Dost. „został kapłanem”.

ROZDZ. 20

a Kzn 9:14, 15
Kzn 9:18

b 2Sm 8:16
2Sm 19:13

c 2Sm 23:20
1Kn 27:5

d 1Kn 12:27

e 2Sm 8:18
2Sm 15:18
1KI 1:38, 44

f 1KI 4:6
1KI 12:18

g 1KI 4:3

h 2Sm 15:27

i 2Sm 17:15
2Sm 19:11
1KI 4:4

ROZDZ. 21

j Kpl 26:18, 20

k Rdz 9:6
Wj 20:13
Lb 35:30, 33

l Joz 9:3, 27

m Rdz 10:15, 16

n Joz 9:15

o Lb 35:31

szpalta 2

a 2Sm 21:1

b Lb 25:4
Pwt 21:22

c 1Sm 10:26

d 1Sm 9:17

e 2Sm 4:4
2Sm 9:10
2Sm 19:24

f 1Sm 18:3
1Sm 20:42

g 2Sm 3:7

h 1Sm 18:20
1Sm 25:44
2Sm 3:14
2Sm 6:23

i 1Sm 18:19

j Lb 35:31
Pwt 19:21

k 2Sm 3:7

l 2Sm 2:5

m 1Sm 28:4
1Sm 31:1
1Sm 31:11, 12
2Sm 1:6
1Kn 10:8

Izraela^a. **6** Wydadz nam siedmiu jego synów. Powiesimy ich zwłoki^{*b} przed Jehową w Gibeil^c, mieście Saula, wybrańca Jehowy”^d. Król powiedział: „Dobrze, wydam ich”.

7 Ale król oszczędził Mefiboszeta^e, syna Jonatana, syna Saula, z powodu przysięgi, którą Dawid i Jonatan^f, syn Saula, złożyli sobie przed Jehową. **8** Król pojmał Armoniego i Mefiboszeta—dwóch synów Ricpy^g, córki Ajji, których urodziła Saulowi, jak również pięciu synów Michal^h, córki Saula, których urodziła Adrielowiⁱ, synowi Barzillaja z Abel-Mecholi. **9** Następnie wydał ich Gibeonitom, a ci zawiesili ich zwłoki na wierzgu przed Jehowąⁱ. Wszystkich siedmiu zginęło razem. Stracono ich w pierwszych dniach żniw, na początku żniw jęczmienia. **10** Potem Ricpa^k, córka Ajji, wzięła wór^{*}, rozłożyła go na skale i od rozpoczęcia żniw aż do czasu, gdy z nieba spadł deszcz, pilnowała ciała, żeby w ciągu dnia nie siadały na nich ptaki, a w nocy nie dopuszczała do nich dzikich zwierząt.

11 O tym, co uczyniła Ricpa, córka Ajji, nałożnica^{*} Saula, doniesiono Dawidowi. **12** Wtedy Dawid poszedł i zabrał kości Saula oraz kości jego syna Jonatana od władców^{*} Jabesz-Gileadⁱ, którzy wykradli ich ciała z placu w Bet-Szan, gdzie Filistyni je powiesili w dniu, w którym zabili Saula na górze Gilboa^m. **13** Dawid sprowadził stamtąd kości Saula i jego syna

21:6 *Dost. „wystawimy ich”, czyli z połamanyimi rękami i nogami. 21:8 *Możliwe też „Merab”. 21:10, 11 *Zob. Słowniczek pojęć. 21:12 *Możliwe też „obywateli”.

Jonatana. Zabrano też kości mężczyzn, którzy zostali straceni^a. **14** Potem pogrzebano kości Saula i jego syna Jonatana w Celi^b na terytorium Beniamina, w grobowcu Kiszac^c, ojca Saula. Kiedy zrobiono wszystko, co król nakazał, Bóg wysłuchał prośb co do tej ziemi^d.

15 Między Filistynami a Izraelem kolejny raz doszło do wojny^e. Dawid i jego słudzy wyruszyli więc i walczyli z Filistynami. Ale w pewnym momencie Dawid poczuł się bardzo zmęczony. **16** Tymczasem potomek Refaitów^f o imieniu Jiszbi-Benob, który miał miedzianą włócznię^g ważącą 300 syków^h i nowy miecz, chciał zabić Dawida. **17** Na pomocⁱ Dawidowi od razu pośpieszył Abiszaj^j, syn Ceui. Zadał cios Filistynowi i go zabił. Wówczas ludzie Dawida przysięgli mu: „Nie będziesz już więcej wyruszać z nami do bitwy! Nie możesz zgasić lampy Izraela!”^k.

18 Później jeszcze raz doszło do wojny z Filistynami^l pod Gob. Wtedy to Sibbechai^m z Chuszyⁿ zabił Sała, potomka Refaitówⁿ.

19 I znowu doszło do wojny z Filistynami^o pod Gob. Elchanan, syn Jaare-Oregima z Betlejem, zabił Goliata z Gat, którego drzewce włóczni było jak wał tkacki^p.

20 Do kolejnej wojny doszło pod Gat. Był tam pewien mężczyzna nadzwyczajnego wzrostu. Miał po sześć palców u obu rąk i po sześć palców u obu nóg, razem 24 palce. On także był potomkiem Refaitów^q. **21** Człowiek ten szydził z Izraela^r. Dłate-

21:13 *Dost. „wystawieni”. 21:16 *Czyli 3,42 kg. Zob. Dodatek B14. 21:18 *Możliwe też „potomek Chuszy”.

ROZDZ. 21

a 2Sm 21:9
b Joz 18:28
c 1Sm 9:1
1Sm 10:11
d Joz 7:24-26
2Sm 24:25
e 2Sm 5:17, 22
f Pwt 2:11
g 1Sm 17:4, 7
1Kn 11:23
h 2Sm 22:19
i 2Sm 23:18, 19
j 2Sm 18:3
k 1KI 11:36
1KI 15:4
2KI 8:19
l 1Kn 20:4
m 1Kn 11:26, 29
1Kn 27:1, 11
n Rdz 14:5
o 1Kn 20:5
p 1Sm 17:4, 7
q 1Kn 20:6-8
r 1Sm 17:10, 45
2KI 19:22

szpalta 2

a 1Sm 16:9
1Sm 17:13
1Kn 2:13
b Ps 60:12

ROZDZ. 22

c Wj 15:1
Sdz 5:1
d Ps 34:19
e 1Sm 23:14
Ps 18:nagl.
f Ps 31:3
g Ps 18:2, 3
h Pwt 32:4
1Sm 2:1, 2
i Rdz 15:1
Pwt 33:29
Ps 3:3
j Ps 9:9
Prz 18:10
k Ps 59:16
l Iz 12:2
tk 1:46, 47
Tyt 3:4
m Ps 69:14
n Ps 18:4
o Ps 116:3, 4
p Ps 18:5
q Ps 142:1
Jon 2:2
r Wj 3:7
Ps 18:6
Ps 34:15
s Sdz 5:4

go Jonatan, syn Szimeja^a, brata Dawida, zabił go.

22 Tych czterech było potomkami Refaitów z Gat. Zginęli oni z rąk Dawida oraz jego sług^b.

22 Dawid zwrócił się do Jehowy słowami tej pieśni^c po tym, jak Jehowa wyratował go z rąk wszystkich jego wrogów^d i z rąk Saula^e. **2** Powiedział:

„Jehowa jest moją skałą
i twierdzą^f, Tym, który
mnie ratuje^g.

3 Mój Bóg jest moją skałą^h—
u Niego się chronię.

To moja tarczaⁱ i mój róg^j
wzbawienia^k, moje bez-
pieczne schronienie^l.

To moje miejsce ucieczki^k,
mój wybawca^l, On wyba-
wia mnie od przemocy.

4 Wzywam Jehowę, który jest
godny wysławiania,
i On mnie ocali przed moimi
wrogami.

5 Dookoła mnie spiętrzyły się
fale śmierci^m,
przeraziła mnie gwałtowna
powódź podłych ludziⁿ.

6 Oplotły mnie powrozy
grobu^o,
śmierć zastawiła na mnie
swoje sidła^p.

7 W udrecę wzywałem
Jehowę^q,
wołałem do swojego Boga.
I On ze swojej świątyni
usłyszał mój głos,
moje wołanie o pomoc
doszło do Jego uszu^r.

8 Ziemia zaczęła się trząść
i kołysać^s.

22:3 *Zob. Słowniczek pojęć. ^aLub „i mój potężny wybawca”. ^lLub „wzniesienie”. 22:6 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. Słowniczek pojęć.

Fundamenty niebios drżały^a,
chwiały się, bo On wpadł
w gniew^b.

9 Z Jego nozdrzy wzniosł się
dym,

a z ust wyszedł niszczyciel-
ski ogień^c.

Buchnęły od Niego rozżarzo-
ne węgle.

10 Gdy zstępował, nachylił
niebiosa^d,

a pod Jego stopami był
gęsty mrok^e.

11 Siadł na cherubie^f i przyle-
ciał.

Widziany był na skrzydłach
ducha^g.

12 Potem rozpostarł wokół sie-
bie ciemność jak szalaś^h,
gęste, ciemne chmury
burzowe.

13 Z rozbłyskanego nieba
przed Nim buchnęły
ogniste węgle.

14 Wtedy Jehowa zagrzmiął
z niebiosⁱ,
Najwyższy sprawił, że usły-
szano Jego głos^j.

15 Wypuścił strzały^k i rozpro-
szył wrogów,
błyskawicami wywołał
wśród nich zamęt^l.

16 Od nagany Jehowy, od po-
dmuchu Jego tchnienia^m
odsłoniło się dno morzaⁿ,
ukazały się fundamenty
ziemi.

17 Sięgnął z wysokości,
chwycił mnie i wydostał
z wodnej głębin^o.

18 Ocalił mnie z rąk potężnego
wroga^p,
z rąk tych, którzy mnie nie-
nawidzą i byli ode mnie
silniejsi.

22:11 *Lub „wiatru”. 22:16 *Lub
„tchnienia Jego nozdrzy”.

ROZDZ. 22

a Hi 26:11

b Ps 18:7-12

Ps 77:18

c Iz 30:27

d Ps 144:5

Iz 64:1

e Pwt 4:11

IKl 8:12

Ps 18:9

Ps 97:2

f 1Sm 4:4

Ps 80:1

Ps 99:1

g Heb 1:7

h Hi 36:29

i Wj 19:16

1Sm 2:10

j Ps 18:13-16

Iz 30:30

k Ps 7:13

Ps 77:17

l Ps 144:6

m Wj 15:8

n Wj 14:21

Ps 106:9

Ps 114:3

o Ps 18:16-19

Ps 124:2-4

Ps 144:7

p Ps 3:7

Ps 56:9

szpalta 2

a 1Sm 19:11

1Sm 23:26

2Sm 15:10

b Ps 31:8

c Ps 149:4

d 1Sm 26:23

IKl 8:32

e Ps 18:20-24

Ps 24:3, 4

f Pwt 6:1

Ps 19:9

g Pwt 8:11

h Ps 84:11

i Ps 18:23

Prz 14:16

j Hi 34:11

Iz 3:10

Heb 11:6

k Ps 18:24

Prz 5:21

l Ps 37:28

Ps 97:10

m Ps 18:25-30

n Mt 5:8

1Pt 1:16

o Ps 125:5

p Hi 34:28

q Dn 4:37

1Pt 5:5

r Ps 27:1

s Ps 97:11

19 Wystąpili przeciwko mnie
w dniu mego nieszczę-
ścia^a,

ale Jehowa mnie wspierał.

20 Wyprowadził mnie do bez-
piecznego miejsca^{ab}.

Uratował mnie, bo zyskałem
Jego uznanie^c.

21 Jehowa nagradza mnie sto-
sownie do mojej prawości^d,
odpłaca mi stosownie do
mojej niewinności^e.

22 Bo trzymałem się dróg
Jehowy
i nie postąpiłem niegodzi-
wie – nie opuściłem
swojego Boga.

23 Pamiętam o wszystkich
Jego przepisach^f,
nie odwrócę się od Jego
ustaw^g.

24 Pozostanę wobec Niego
nienaganny^h
i będę się wystrzegał
przewinieniaⁱ.

25 Oby Jehowa odpłacił mi
za moją prawość^j,
za to, że w Jego oczach
jestem niewinny^k.

26 Z lojalnym postępujesz
lojalnie^l,
z nienagannym obchodzisz
się nienagannie^m.

27 Wobec czystego okazujesz
się czystyⁿ,
ale podstępne przechy-
trzasz^o.

28 Wybawiasz tych, którzy
są pokorni^p,
ale na wyniosłych spoglą-
dasz z dezaprobatą
i ich ponizasza^q.

29 Ty jesteś moją lampą,
Jehowo^r.
To Jehowa rozświeciła moją
ciemność^s.

22:20 *Lub „na miejsce przestronne”.

22:21 *Dostł. „czystości moich rąk”.

22:27 *Możliwe też „wobec podstępne-
go postąpisz jak niemądry”.

30 Z Twoją pomocą mogę uderzyć na oddział grabieżców.

Dzięki sile od Boga potrafię pokonać mur^a.

31 Droga prawdziwego Boga jest doskonała^b,
a wypowiedź Jehowy jest czysta^c.

Jest On tarczą dla wszystkich, którzy się u Niego chronią^d.

32 Bo kto jest Bogiem oprócz Jehowy?^e

Kto jest skałą oprócz naszego Boga?^f

33 Prawdziwy Bóg jest moją potężną twierdzą^g,
wyrówna moją drogę^h.

34 Sprawia, że moje nogi są zwinne jak nogi łani,
że pewnie stoję na stromych zboczachⁱ.

35 Ćwiczę moje ręce do boju.
Moje ramiona mogą napiąć miedziany łuk.

36 Dajesz mi swoją tarczę wybawienia,
a Twoją pokora czyni mnie wielkimⁱ.

37 Poszerzasz dla mnie ścieżkę,
moje stopy^{*} się nie potkną^k.

38 Będę ścigał swych nieprzyjaciół i zgładzę ich.

Nie wrócę, dopóki nie zginą.

39 Wytracę ich i zmiażdżę,
już się nie podniosą^l.
Upadną pod moje stopy.

40 Ty dasz mi siłę do walki^m.
Powalisz przede mną moich przeciwnikówⁿ.

41 Zmusisz moich wrogów do odwrotu^o.
Zgładzę^{*} tych, którzy mnie nienawidzą^p.

42 Wołają o pomoc, ale nie ma nikogo, kto by ich ocalił.

ROZDZ. 22

a Ps 18:29
Flp 4:13
Heb 11:33, 34

b Pwt 32:4

c Ps 12:6
Prz 30:5

d Ps 35:2
Ps 91:4

e Iz 44:6

f Pwt 32:31
Ps 18:31-42

g Ps 27:1
Iz 12:2

h Iz 26:7

i Iz 33:15, 16
Hab 3:19

j Ps 18:35
Ps 113:6-8

k Ps 17:5

l Wj 14:13

m 1Sm 23:5

n 1Sm 17:49
Ps 44:3, 5

o Rdz 49:8

p Ps 18:40

szpalta 2

a 1Sm 28:6

Prz 1:28

Iz 1:15

Mi 3:4

b 1Sm 30:6
2Sm 15:12

c 2Sm 8:3
Ps 2:8
Ps 60:8

d Ps 18:43-45

e Pwt 33:29

f Pwt 32:4

g Ps 18:46
Ps 89:26

h 1Sm 25:29
2Sm 18:19

i Ps 18:47
Ps 110:1
Ps 144:1, 2

j 2Sm 5:12
2Sm 7:9

k Ps 18:48

l Pwt 32:43
Ps 117:1

m 1Kn 16:9
Ps 145:2
Rz 15:9

n Ps 2:6
Ps 21:1

o Ps 89:20, 29
Łk 1:32, 33

Wołają nawet do Jehowy, ale On im nie odpowiada^a.

43 Zetrę ich na proch,
zamienię ich w pył i podepczę jak błoto na ulicy.

44 Uratujesz mnie od krytyki
mojego ludu^b.

Ochronisz mnie, żebym stanął na czele narodów^c.

Lud, którego nie znałem,
będzie mi służył^d.

45 Cudzoziemcy przyjdą, płaszcząc się przede mną^e.

To, co o mnie usłyszą, sprawi, że będą mi posłuszni^{*}.

46 Stracą odwagę^{*}
i trzęsąc się, wyjdą ze swoich twierdz.

47 Jehowa to żywy Bóg!
Chwała mojej Skale!^f

Niech będzie wywyższany
mój Bóg — Skała mojego
wybawienia!^g

48 Prawdziwy Bóg mści się
za mnie^h,

podporządkowuje mi ludyⁱ,

49 ratuje mnie z rąk moich wrogów.

Ty wynosisz mnie^j ponad
tych, którzy mnie atakują.

Wyzwalasz mnie z rąk człowieka dopuszczającego się przemocy^k.

50 Dlatego będę Ci, Jehowo,
dziękował wśród
narodów^l

i będę wysławiał Twoje imię
pieśnią^{*m};

51 Bóg wybawia swojego króla,
dając mu wielkie zwycięstwaⁿ,

okazuje lojalną miłość
swemu pomazańcowi,

Dawidowi i jego
potomstwu — na zawsze^o.

22:37 *Lub „kostki”. 22:41 *Dosl. „ucieszę”.

22:45 *Dosl. „gdy usłyszysz uchem, usłuchają mnie”. 22:46 *Lub „zmarnieją”. 22:50 *Lub „grał dla Twojego imienia”.

23 To jest ostatnia wypowiedź Dawida^a:

„Słowa Dawida, syna Jessego^b, słowa człowieka wyniesionego wysoko^c, pomazańca^d Boga Jakuba, śpiewaka * pieśni^e izraelskich.

2 Mówił przeze mnie duch Jehowy^f, Jego słowo było na moim języku^g.

3 Bóg Izraela przemówił, On, Skąta Izraela^h, powiedział do mnie:

„Gdy sprawujący władzę nad ludźmi jest prawyⁱ, gdy rządzi, przejawiając bojaźń przed Bogiem^j,

4 jego panowanie jest jak promienie porannego słońca^k świecącego na bezchmurnym niebie, jak światło słoneczne po deszczu, dzięki któremu z ziemi wyrasta trawa^l.”

5 Czy nie taki jest mój dom przed Bogiem?

On przecież zawarł ze mną przymierze wieczne^m, dopracowane w każdym szczególe i niezawodne. To oznacza moje całkowite wybawienie, to cała moja radość.

Czy nie dlatego Bóg zapewnia temu wspaniałą wzrostⁿ?

6 Ale wszyscy podli ludzie są wyrzucani^o jak ciernie, których nie można wziąć do ręki.

7 Gdy ktoś ich dotyka, musi być uzbrojony w żelazo i drzewce włóczni.

23:1 *Lub „miłego człowieka”.

ROZDZ. 23

a Rdz 49:1
Pwt 33:1

b 1Sm 17:58
Mt 1:6

c 2Sm 7:8

d 1Sm 16:13

e 1Kn 16:9

f Mk 12:36
2Tm 3:16

g Dz 1:16
2Pt 1:21

h Pwt 32:4
Ps 144:1

i Prz 29:2
Iz 9:7
Iz 32:1

j Wj 18:21
Iz 11:3

k Mal 4:2
Mt 17:2
Obj 1:16

l Ps 72:1, 6

m 2Sm 7:16, 19
1Kn 17:11
Ps 89:3
Ps 89:28, 29
Ps 132:11

n Iz 9:7
Iz 11:1
Am 9:11

o Ps 37:10

szpalta 2

a 2Sm 10:7
2Sm 20:7
1Kn 11:10

b 1Kn 11:11

c 1Kn 11:12-14

d 1Kn 27:1, 4

e Sdz 8:4

f Sdz 15:14, 16
1Sm 14:6
1Sm 19:5

g Ps 3:8
Ps 44:3

h Joz 15:20, 35
1Sm 22:1

i Joz 15:1, 8
2Sm 5:22
1Kn 11:15-19

j 1Sm 22:1, 4
1Kn 12:16

I trzeba je doszczętnie spalić tam, gdzie się znajdują^a”.

8 To są imiona dzielnych wojowników Dawida^a: Joszeb-Baszszebet Tachkemonita, który stał na czele trójki^b. Pewnego razu zabił włócznie^c 800 ludzi. **9** Następny po nim, Eleazar^c, syn Doda^d, syna Achochiego, był jednym z trzech dzielnych wojowników Dawida, którzy sztydził Filistynów, gdy ci zebrali się do bitwy przeciwko Izraelowi. Kiedy Izraelici się wycofali, **10** Eleazar pozostał i zabijał Filistynów, dopóki ręka mu się nie zmęczyła i nie zdrętwiała od trzymania miecza^e. W tym dniu Jehowa odniósł wielkie zwycięstwo^f. Żołnierze wrócili za Eleazarem ogołocić zabitych.

11 Następny po nim był Szamma, syn Agego Hararyty. Kiedy Filistyni zebrali się w Lechi, gdzie znajdował się kawałek ziemi obsiany soczewicą, i ludzie przed nimi uciekli, **12** Szamma stanął na środku pola i bronił go, zabijając Filistynów. Jehowa odniósł wtedy wielkie zwycięstwo^g.

13 Trzech z 30 wodzów przyszło w okresie żniw do Dawida do jaskini Adullam^h. W tym czasie oddziałⁱ Filistynów obozował w dolinie^j Refaimⁱ. **14** Dawid przebywał w warownym miejscu^l, a posterunek Filistynów był w Betlejem. **15** Dawid wyraził wtedy swoje pragnienie: „Gdybym tylko mógł się napić wody z cysterny, która jest przy bramie Betlejem!”. **16** Wówczas ci trzech dzielni wojownicy przedarli się do obozu

23:10 *Lub „zapewnił wielkie wybawienie”. 23:12 *Lub „zapewnił wtedy wielkie wybawienie”. 23:13 *Lub „wioska namiotowa”. *Lub „na nizinie”.

Filistynów i naczerpali wody z cysterny przy bramie Betlejem. Przynieśli ją Dawidowi, ale on nie chciał jej pić i wylał ją dla Jehowy^a. **17** Powiedział: „Jehowo, to nie do pomyślenia, żebym zrobił coś takiego! Czy miałbym pić krew^b ludzi, którzy poszli po tę wodę z narażeniem życia*?” Nie chciał jej więc pić. Właśnie takich rzeczy dokonało tych trzech dzielnych wojowników.

18 Abisza^c, brat Joaba, syna Cerui^d, stał na czele innej trójki. Pewnego razu zabił włócznią 300 ludzi. Był sławny jak tych pierwszych trzech dzielnych wojowników^e. **19** Chociaż był najwybitniejszy ze swojej trójki i został jej dowódcą, to nie osiągnął takiej pozycji jak pierwszych trzech dzielnych wojowników.

20 Benajasz^f, syn Jehojady, był odważnym mężczyzną*, który wstawił się wieloma czynami w Kabceelu^g. Zabił dwóch synów Ariela z Moabu i w dniu, gdy spadł śnieg, zszedł do dołu na wodę, gdzie zabił Iwa^h. **21** Zabił też nadzwyczaj wysokiego Egipcjanina. Chociaż Egipcjanin miał w ręku włócznię, Benajasz zaatakował go kijem, wyrwał mu włócznię z ręki i zabił go tą włócznią. **22** Tych rzeczy dokonał Benajasz, syn Jehojady. Był sławny jak pierwszych trzech dzielnych wojowników. **23** Chociaż był wybitniejszy od należących do trzydziestki, to nie osiągnął takiej pozycji jak pierwszych trzech dzielnych wojowników. Dawid ustanowił go jednak dowódcą swojej straży przybocznej.

23:17 *Lub „swoich dusz”. **23:20**

*Dosl. „synem walecznego człowieka”.

ROZDZ. 23

a Kpl 9:9
Kpl 17:13

b Rdz 9:4
Kpl 17:10

c 1Sm 26:6
2Sm 21:17

d 2Sm 2:18
1Kn 2:15, 16

e 1Kn 11:20, 21

f 2Sm 8:18
2Sm 20:23
1Kl 1:8
1Kl 2:29
1Kn 27:5, 6

g Joz 15:21

h 1Kn 11:22-25
Prz 30:30

szpalta 2

a 2Sm 2:18, 23
1Kn 2:15, 16
1Kn 27:1, 7

b 1Kn 11:26-41

c 1Kn 27:1, 10

d 1Kn 27:1, 9

e 1Kn 27:1, 12

f Joz 21:8, 18
Jer 1:1

g 1Kn 27:1, 13

h 1Kn 27:1, 14

i Sdz 2:8, 9

j 2Sm 15:31
2Sm 16:23
2Sm 17:23
1Kn 27:33

k 1Kn 2:53

l 2Sm 11:3
1Kl 15:5

ROZDZ. 24

m 2Sm 21:1

n 1Kn 27:23, 24

o 1Kn 21:1-3

p 2Sm 8:16
2Sm 20:23

q Sdz 20:1

24 Do trzydziestki należeli: Asahel^a, brat Joaba; Elchanan, syn Doda z Betlejem^b; **25** Szamma z Charodu; Elika z Charodu; **26** Chelec^c z Bet-Pelet^{*}; Ira^d, syn Ikkesza z Tekoi; **27** Abiezer^e z Anatot^f; Mebunnaj z Chuszy^{*}; **28** Achochita Calmon; Maharaj^g z Netofy; **29** Cheleb, syn Baany z Netofy; Ittaj, syn Ribaja z Gibe Beniaminitów; **30** Benajasz^h z Piratonu; Hiddaj z dolin^{*} Gaaszⁱ; **31** Abi-Albon z Bet-Araby^{*}; Azmawet z Bachurim^{*}; **32** Eliachba Szaalbonita; synowie Jaszena; Jonatan; **33** Szamara Hararyta; Achiam, syn Szarara Hararyty; **34** Elifelet, syn Achasbaja, syna Maakatyty; Eliam, syn Achitofela^j z Gilo; **35** Checra z Karmelu; Paaraj z Arabu; **36** Jigal, syn Natana z Coby; Gadyta Bani; **37** Ammonita Celek; Nachraj z Bererot, giermek Joaba, syna Cerui; **38** Itryta Ira; Itryta^k Gareb; **39** Hetyta Uriasz^l—razem 37.

24 Jehowa znowu zapłonął gniewem na Izraelitów^m, gdy ktoś podburzył przeciw nim Dawida, mówiąc: „Idź, policzⁿ Izraelitów i Judejczyków”^o. **2** Król rzekł więc do Joaba^p, dowódcy wojska, który z nim był: „Przejdźcie, proszę, przez wszystkie plemiona Izraela, od Dan po Beer-Szebe^q, i spiszcie ludzi, żebym wiedział, ilu ich jest”. **3** Lecz Joab odrzekł królowi: „Oby Jehowa, twój Bóg, pomnożył lud stokrotnie i oby zobaczył to na własne oczy, mój panie, królu. Ale dlaczego mój pan, król, chce zrobić coś takiego?”.

4 Jednak mimo sprzeciwu Joaba i dowódców wojska król po-

23:26 *Lub „Paltyta”. **23:27** *Możliwe też „potomek Chuszy”. **23:30** *Lub „wadi”. Zob. Słowniczek pojęć. **23:31** *Lub „Arbatczyk”. *Lub „Barchumita”.

stawili na swoim. Joab i dowódcy wojska wyszli więc od króla, żeby przeprowadzić spis Izraelitów^a. **5** Przeprowadzili się przez Jordan i rozłożyli obozem koło Aroeru^b, na prawo* od miasta, które jest pośrodku doliny^c. Następnie poszli w kierunku ziemi Gadytów i dalej do Jazeru^c. **6** Potem udali się do Gileadu^d i ziemi Tachtim-Chodshi, dotarli do Dan-Jaan i skręcili do Sydonu^e. **7** Później poszli do twierdzy Tyr^f i do wszystkich miast Chiwitów^g i Kananejczyków. Na koniec przybyli do Beer-Szeby^h, która leży w Negebieⁱ w ziemi judzkiej. **8** Tak obeszli całe to terytorium i przybyli do Jerozolimy po upływie dziewięciu miesięcy i 20 dni. **9** Joab podał królowi liczbę spisanych ludzi. W Izraelu było 800 000 wojowników uzbrojonych w miecze, a w Judzie – 500 000^j.

10 Ale po tym, jak Dawid policzył ludzi, miał wyrzuty sumienia^{*k}. Zwrócił się więc do Jehowy: „Postępując w ten sposób, bardzo zgrzeszyłem^l. Jehowo, proszę, wybac ten grzech swojemu słudze^m, bo zachowałem się bardzo głupioⁿ”. **11** Rano, gdy Dawid wstał, Jehowa przemówił do proroka Gada^o, który był wizjonerem Dawida: **12** „Idź i powiedz Dawidowi: „Tak mówi Jehowa: „Masz do wyboru trzy kary. Sprowadzę na ciebie tę, którą sobie wybierzesz””^p. **13** Gad przyszedł więc do Dawida i rzekł do niego: „Czy w twojej ziemi ma nastać siedem lat głodu?^q Czy może masz przez trzy miesiące uciekać przed swoimi wrogami,

ROZDZ. 24

a Lb 1:2

1Kn 21:4

b Pwt 2:36

Joz 13:8, 9

c Lb 32:34, 35

d Lb 32:40

e Rdz 10:15

Rdz 49:13

Joz 11:8

f Joz 19:24, 29

g Joz 11:19

h Rdz 21:31

Joz 15:21, 28

i Joz 15:1

j Lb 2:32

Lb 26:51

1Kn 21:5, 6

1Kn 27:23

k 1Sm 24:5

Rz 2:15

l 2Sm 12:13

m Ps 130:3

Oz 14:2

1Jn 1:9

n 1Kn 21:8-13

o 1Sm 22:5

1Kn 29:29

p Prz 3:12

q Kpl 26:18, 20

2Sm 21:1

szpalta 2

a Kpl 26:14, 17

b Kpl 26:16

c Heb 12:6

d Ps 103:8

Ps 119:156

e 2Kn 28:1, 5

f Lb 16:46

1Kn 27:24

g 2Sm 24:2

1Kn 21:14, 15

h Ps 78:38

Jer 26:19

Jl 2:13

i Rdz 10:15, 16

Joz 15:8

j 2Kn 3:1

k Ps 95:7

l 1Kn 21:16, 17

m 1Kn 21:18-23

2Kn 3:1

którzy będą cię ścigać?^a Czy raczej przez trzy dni ma się szerzyć w twojej ziemi zaraza?^b Dobrze się zastanów, co mam odpowiedzieć Temu, który mnie posłał”. **14** Dawid odrzekł: „Jestem w strasznej rozterce. Lepiej, żebyśmy wpadli w ręce Jehowyc^c, bo Jego miłosierdzie jest wielkie^d. Nie chcę wpaść w ręce człowieka^e”.

15 Wtedy Jehowa zesłał na Izraela zarazę^f, która trwała od rana do wyznaczonego czasu. Umarło 70 000 ludzi – od Dan aż po Beer-Szebę^g. **16** Kiedy anioł wyciągnął rękę w kierunku Jerozolimy, by ją pustoszyć, Jehowa poczuł żal^h, że sprowadził to nieszczęście^h. Rzekł do anioła, który siał spustoszenie wśród ludu: „Dostosuj! Opuść rękę”. A anioł Jehowy był w pobliżu klepiska Jebusytyⁱ Arawny^j.

17 Gdy Dawid zobaczył anioła zabijającego lud, powiedział do Jehowy: „To ja zgrzeszyłem i to ja dopuściłem się zła. Ale co takiego zrobiły te owce?^k Proszę, niech Twoja ręka zwróci się przeciwko mnie i domowi mego ojca^l”.

18 W tym dniu Gad przyszedł do Dawida i rzekł do niego: „Idź i postaw Jehowie ołtarz na klepisku Jebusyty Arawny^m”. **19** I Dawid poszedł tam, tak jak mu polecił Gad – zgodnie z nakazem Jehowy. **20** Kiedy Arawna zobaczył, że zbliża się król ze swoimi sługami, od razu wyszedł mu na spotkanie, nisko się pokłonił **21** i zapytał: „Dlaczego mój pan, król, przyszedł do swojego sługi?”. Dawid odpowiedział: „Przyszedłem kupić od ciebie klepisko i zbudować na nim ołtarz dla Jehowy, żeby została

24:5 *Lub „południe”. ^aLub „wadi”. Zob. Słowniczek pojęć. 24:10 *Lub „smagało go serce”.

24:16 *Lub „głęboki smutek”.

powstrzymana plaga, która nęka lud^a. **22** Lecz Arawna rzekł do Dawida: „Niech mój pan, król, je weźmie i złoży ofiarę z tego, co wydaje mu się dobre^{*}. Tutaj jest bydło na całopalenie oraz sanie młockarskie i jarzmo na drewno. **23** Wszystko to Arawna daje tobie, królu”. I dodał: „Oby Jehowa, twój Bóg, darzył cię uznaniem”.

24 Jednak król powiedział do Arawny: „Nie, muszę je od cie-

24:22 *Dost. „co jest dobre w jego oczach”.

ROZDZ. 24

a Lb 16:46, 47
Lb 25:8
2Sm 24:15

szpalta 2

a 1Kn 21:24-28

b Wj 20:25
1Kn 22:1

c 2Sm 21:14
2Kn 33:13

bie kupić. Nie będę składał Jehowie, swojemu Bogu, ofiar całopalnych, które mnie nic nie kosztują”. Dawid kupił więc klepisko i było za 50 syklów^{*} srebra^a. **25** Zbudował tam ołtarz^b dla Jehowy i złożył ofiary całopalne oraz ofiary współuczestnictwa^{*}. Wtedy Jehowa odpowiedział na prośby co do tej ziemi^c i plaga nękająca Izraela została powstrzymana.

24:24 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. *Dodatek B14*. **24:25** *Zob. *Słowniczek pojęć*.

PIERWSZA KSIĘGA KRÓLÓW

ZARYS TREŚCI

- 1 Dawid i Abiszag (1-4)
Adoniasz zabiega o tron (5-10)
Działania Natana i Batszeby (11-27)
Dawid nakazuje namaścić Salomona (28-40)
Adoniasz ucieka do ołtarza (41-53)
- 2 Dawid daje Salomonowi wskazówki (1-9)
Śmierć Dawida; Salomon obejmuje tron (10-12)
Adoniasz ginie przez swój podstępny plan (13-25)
Wygnanie Abiatar; śmierć Joaba (26-35)
Śmierć Szimeja (36-46)
- 3 Salomon żeni się z córką faraona (1-3)
Jehowa ukazuje się Salomonowi we śnie (4-15)
Salomon prosi o mądrość (7-9)
Salomon rozstrzyga spór między dwiema matkami (16-28)
- 4 Współpracownicy Salomona (1-19)
Dobrobyt pod panowaniem Salomona (20-28)
'Bezpieczni pod winoroślą i drzewem figowym' (25)

- Mądrość Salomona i jego przysłówia (29-34)
- 5 Król Chiram dostarcza materiałów budowlanych (1-12)
Salomon powołuje pracowników (13-18)
 - 6 Salomon buduje świątynię (1-38)
Najskrytsze pomieszczenie (19-22)
Cheruby (23-28)
Płaskorzeźby, drzwi, dziedziniec wewnętrzny (29-36)
Świątynia zbudowana w około siedem lat (37, 38)
 - 7 Kompleks pałacowy Salomona (1-12)
Chiram pomaga Salomonowi (13-47)
Dwie kolumny z miedzi (15-22)
Okrągły zbiornik odlany z metalu (23-26)
10 wózków i basenów z miedzi (27-39)
Sprzęty wykonane ze złota (48-51)
 - 8 Wniesienie Arki do świątyni (1-13)
Salomon zwraca się do ludu (14-21)
Modlitwa Salomona podczas oddania świątyni do użytku (22-53)

<p>Salomon błogosławi lud (54-61)
Składanie ofiar z okazji oddania świątyni do użytku (62-66)</p> <p>9 Jehowa ponownie ukazuje się Salomonowi (1-9)
Dar Salomona dla króla Chirama (10-14)
Różne przedsięwzięcia Salomona (15-28)</p> <p>10 Wizyta królowej Szeby (1-13)
Bogactwo Salomona (14-29)</p> <p>11 Żony zwodzą serce Salomona (1-13)
Przeciwnicy Salomona (14-25)
Jeroboam ma otrzymać 10 plemion (26-40)
Śmierć Salomona; królem zostaje Rechoboam (41-43)</p> <p>12 Ostra odpowiedź Rechoboama (1-15)
Bunt 10 plemion (16-19)
Jeroboam obwołany królem Izraela (20)
Bóg zabrania Rechoboamowi walczyć z Izraelitami (21-24)
Jeroboam wprowadza kult cielca (25-33)</p> <p>13 Proroctwo o ołtarzu w Betel (1-10)
Ołtarz się rozpada (5)
Sługa Boży okazuje się nieposłuszny (11-34)</p> <p>14 Proroctwo Achijasza przeciwko Jeroboamowi (1-20)
Panowanie Rechoboama nad Judą (21-31)
Najazd Sziszaka (25, 26)</p> <p>15 Abijam królem Judy (1-8)
Asa królem Judy (9-24)
Nadab królem Izraela (25-32)
Baasza królem Izraela (33, 34)</p> <p>16 Wyrok Jehowy przeciwko Baaszy (1-7)
Ela królem Izraela (8-14)
Zimri królem Izraela (15-20)</p> | <p>Omri królem Izraela (21-28)
Achab królem Izraela (29-33)
Chiel odbudowuje Jerycho (34)</p> <p>17 Prorok Eliasza zapowiada suszę (1)
Eliasza karmią kruki (2-7)
Eliasz u wdowy w Sarepcie (8-16)
Śmierć i wskreszenie syna wdowy (17-24)</p> <p>18 Eliasz spotyka się z Abdiaszem i Achabem (1-18)
Eliasz i prorocy Baala na górze Karmel (19-40)
„Jak długo będziecie niezdecydowani?” (21)
Koniec trzyipółletniej suszy (41-46)</p> <p>19 Eliasz ucieka przed gniewem Jezebel (1-8)
Jehowa ukazuje się Eliaszowi na Horebie (9-14)
Eliasz ma namaścić Chazaela, Jehu i Elizeusza (15-18)
Elizeusz wyznaczony na następcę Eliasza (19-21)</p> <p>20 Syryjczycy toczą wojnę z Achabem (1-12)
Achab pokonuje Syryjczyków (13-34)
Proroctwo przeciw Achabowi (35-43)</p> <p>21 Achab pożąda winnicy Nabota (1-4)
Jezebel doprowadza do śmierci Nabota (5-16)
Wypowiedź Eliasza przeciwko Achabowi (17-26)
Achab się upokarza (27-29)</p> <p>22 Sojusz Jehoszafata z Achabem (1-12)
Michajasz prorokuje porażkę (13-28)
Duch ma zwieść Achaba (21, 22)
Achab ginie pod Ramot-Gilead (29-40)
Panowanie Jehoszafata nad Judą (41-50)
Achazjasz królem Izraela (51-53)</p> |
|---|--|

1 Król Dawid był już w podeszłym wieku^a i chociaż okrywano go szatami, nie mógł się rozgrzać. **2** Dlatego jego słudzy powiedzieli do niego: „Pozwól, panie, że znajdziemy dla ciebie młodą dziewczę, która będzie ci usługiwać i cię pielę-

ROZDZ. 1

a 2Sm 5:4
1Kn 29:26, 27

szpalta 2

a 1Kl 2:17, 22

b Joz 19:17, 18

nować. Będzie leżała przy tobie, królu, żeby ci było ciepło”. **3** Szukali więc po całym terytorium Izraela pięknej dziewczyny. W końcu znaleźli Abiszag^a z Szunem^b i przyprowadzili ją do króla. **4** A dziewczyna ta była niezwykle piękna. Pielęgnowała

króla i mu usługiwała, ale on z nią nie współżył.

5 Tymczasem Adoniasz^a, syn Chaggity, przechwalał się: „Zostanę królem!”. Postarał się dla siebie o rydwan i jeźdźców oraz 50 strażników*, żeby przed nim biegl^b. **6** Jego ojciec nigdy jednak mu się nie sprzeciwił* i nie powiedział: „Dlaczego tak postępujesz?”. Adoniasz urodził się po Absalomie i był bardzo przystojny. **7** Prowadził rozmowy z Joabem, synem Ce-rui, oraz z kapłanem Abiatarem^c, którzy zaofiarowali mu pomoc i udzielili poparcia^d. **8** Ale kapłan Cadok^e i Benajasz^f, syn Jehoady, oraz prorok Natan^g, Szimej^h, Rei i dzielni wojownicy Dawidaⁱ nie poparli Adoniasza.

9 Po jakimś czasie Adoniasz urządził składanie ofiar^j z owiec, bydła i tucznych zwierząt przy kamieniu Zochelet, który jest w pobliżu En-Rogel. Zaprosił wszystkich swoich braci, synów królewskich, oraz wszystkich mężczyzn z Judy, którzy byli sługami króla. **10** Nie zaprosił jednak proroka Natana ani Benajasz^a, ani dzielnych wojowników, ani Salomona, swojego brata. **11** Wtedy Natan^k rzekł do Batszeby^l, matki Salomona^m: „Nie słyszałaś, że Adoniaszⁿ, syn Chaggity, został królem bez wiedzy naszego pana, Dawida? **12** Chodź teraz, proszę, i pozwól, że udzielenie ci rady, żebyś mogła ocalić swoje życie* i życie* swojego syna Salomona^o. **13** Idź do króla Dawida i powiedz mu: „Czy to nie ty, mój panie, królu, przysiągłeś swojej służebnicy: „Twój syn Salo-

ROZDZ. 1

a 2Sm 3:2, 4
1Kn 3:1, 2

b 2Sm 15:1

c 2Sm 20:25

d 1Kl 2:22

e 2Sm 8:17

f 2Sm 20:23
1Kn 27:5

g 2Sm 7:2
2Sm 12:1

h 1Kl 4:7, 18

i 2Sm 23:8
1Kn 11:10

j 2Sm 15:12

k 2Sm 7:4, 5

l 2Sm 11:3, 27

m 2Sm 12:24

n 2Sm 3:2, 4

o Sdz 9:4-6
1Kl 1:21
2Kl 11:1

szpalta 2

a 1Kn 22:9
1Kn 28:5
1Kn 29:1

b 1Kl 1:1, 3

c 1Kl 1:13
1Kn 22:9, 10

d 1Kl 1:5, 11

e 1Kl 1:7

f 1Kl 1:9, 10

g 1Kl 1:14

h 1Kl 1:5

i 2Sm 15:12

mon zostanie po mnie królem i to on zasiądzie na moim tronie”?^a Cemu więc królem został Adoniaszⁿ? **14** Gdy będziesz jeszcze rozmawiała z królem, wejdę tam i potwierdzę twoje słowa”.

15 Batszeba poszła więc do króla i weszła do jego sypialni. Król był bardzo stary i usługiwała mu Abiszag^b z Szunem. **16** Batszeba padła przed nim na twarz, a on zapytał: „O co chcesz poprosić?”. **17** Odrzekła: „Panie mój, sam przysiągłeś swojej służebnicy na Jehowę, swojego Boga: „Twój syn Salomon zostanie po mnie królem i to on zasiądzie na moim tronie”^c. **18** Ale to Adoniasz został królem, a mój pan, król, nic o tym nie wie^d. **19** Złożył w ofierze mnóstwo byków, tucznych zwierząt i owiec. Zaprosił wszystkich synów królewskich i kapłana Abiata, i Joaba, dowódcę wojska^e, ale nie zaprosił twojego sługi Salomona^f. **20** Teraz, panie mój, oczy całego Izraela są zwrócone na ciebie, żebyś powiedział, królu, kto zasiądzie na tronie po tobie. **21** W przeciwnym razie gdy tylko mój pan, król, spocznie ze swoimi praojcami, ja i mój syn Salomon zostaniemy uznani za zdrajców”.

22 Kiedy Batszeba jeszcze rozmawiała z królem, przyszedł prorok Natan^g. **23** Od razu powiadomiono króla: „Jest tu prorok Natan!”. Natan wszedł do króla, padł przed nim na twarz **24** i rzekł: „Mój panie, królu, czyżbyś powiedział: „Adoniasz zostanie królem po mnie i to on zasiądzie na moim tronie”?^h **25** Bo poszedł dzisiaj złożyć w ofierzeⁱ mnóstwo byków, tucznych zwierząt i owiec. Zaprosił wszystkich synów królewskich,

1:5 *Dosl. „mężczyzn”. 1:6 *Lub „go nie zgał; nie zranił jego uczuć”. 1:12 *Lub „duszę”.

dowódców wojska i kapłana Abiatar^a. Teraz z nim jedzą i piją, i wołają: „Niech żyje król Adoniasz!”. **26** Ale nie zaprosił mnie, twojego sługi, ani kapłana Cadoka, ani Benajasza^b, syna Jehojady, ani twojego sługi Salomona. **27** Czy pozwoliłeś na to, mój panie, królu, i nie wyjawiałeś swojemu słudze, kto ma zasiąść na tronie po moim panu, królu?”.

28 Król Dawid odpowiedział: „Zawołajcie do mnie Batszebę”. Wtedy ona weszła i stanęła przed królem. **29** A król złożył przysięgę: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga*, który wybrał mnie^c od wszystkich moich cierpień^c— **30** dzisiaj spełnię to, co ci przysięgałem na Jehowę, Boga Izraela, mówiąc: ‘Twój syn Salomon zostanie królem po mnie i to on zasiądzie na moim tronie!’”. **31** Wówczas Batszeba padła przed królem na twarz i powiedziała: „Niech mój pan, król Dawid, żyje na wieki!”.

32 Król Dawid natychmiast polecił: „Zawołajcie do mnie kapłana Cadoka, proroka Natana i Benajasza^d, syna Jehojady”^e. Kiedy stanęli przed królem, **33** on odezwał się do nich: „Weźcie ze sobą moich sług, posadźcie mojego syna Salomona na moim własnym mule^f i zaprowadźcie go do Gichonu^g. **34** Kapłan Cadok i prorok Natan namaszcza^g tam na króla Izraela. Wtedy dmijcie w róg i wołajcie: ‘Niech żyje król Salomon!’ⁱ. **35** Potem idźcie za nim, a on wróci i zasiądzie na moim tronie. Zostanie królem w moje miejsce i ustanowią go wodzem Izraela i Ju-

ROZDZ. 1

a 1Kl 1:5, 7

b 1Kn 27:5

c Ps 71:23
Ps 103:4d 2Sm 20:23
2Sm 23:20
1Kn 27:5

e 1Kl 1:8

f 1Kl 1:38
Łk 19:33-35

g 2Kn 32:30

h 1Sm 16:13

i 1Sm 10:1, 24
2Sm 15:10
2Kl 11:12

szpalta 2

a 1Kn 28:20

b 1Kl 3:12
1Kl 10:23
Ps 72:8

c 1Kn 27:5

d 2Sm 15:18
1Kn 18:17e 1Kl 1:33
Mt 21:7

f 2Kn 32:30

g 2Sm 6:17

h Wj 30:23-25
1Sm 16:13

i 1Kn 29:22

j 1Sm 4:5

k 1Kl 1:9, 25

l 2Sm 15:36
2Sm 17:17

m 1Kl 1:33, 34

dy”. **36** Benajasz, syn Jehojady, od razu powiedział do króla: „Amen! Oby Jehowa, Bóg mojego pana, króla, to potwierdził. **37** Jak Jehowa był z moim panem, królem, tak niech będzie z Salomonem^a i niech uczyni jego tron większym niż tron króla Dawida, mojego pana”^b.

38 Tak więc kapłan Cadok, prorok Natan i Benajasz^c, syn Jehojady, oraz Keretyci i Peletyci^d poszli i posadzili Salomona na mule króla Dawida^e, po czym przyprowadzili go do Gichonu^f. **39** Kapłan Cadok wziął z namiotu^g róg z olejkiem^h i namaścił Salomonaⁱ. Zaczęto dąć w róg, a cały lud wołał: „Niech żyje król Salomon!”. **40** Następnie cały lud podążył za Salomonem. Ludzie grali na fletach i bardzo się cieszyli, aż ziemia drżała* od tej wrzawy^j.

41 Adoniasz oraz wszyscy, których zaprosił, usłyszeli tę wrzawę, kiedy skończyli jeść^k. Joab, słysząc dźwięk rogu, od razu zapytał: „Skąd ten wielki zgiew w mieście?”. **42** Gdy jeszcze mówił, przyszedł Jonatan^l, syn kapłana Abiatar. Adoniasz rzekł do niego: „Wejź, bo jesteś dobrym człowiekiem i na pewno przynosisz dobrą wiadomość”. **43** Ale Jonatan odpowiedział Adoniaszowi: „Przeciwnie! Nasz pan, król Dawid, ustanowił królem Salomona. **44** Król posłał z nim kapłana Cadoka, proroka Natana i Benajasza, syna Jehojady, oraz Keretytów i Peletytów i posadzili go na mule króla^m. **45** Przyszli do Gichonu i tam kapłan Cadok i prorok Natan namaścili go na króla. Potem wyruszyli stamtąd

1:38 *Chodzi o straż przyboczną Dawida. **1:40** *Dosl. „pękała”.

1:29 *Dosl. „jako żyje Jehowa”. ^aLub „wykupił moją duszę”. 1:33 *Lub „muli”.

z wielką radością, a w mieście zapanowało poruszenie. To właśnie tę wrzawę usłyszeliście. **46** Co więcej, Salomon zasiadł na królewskim tronie. **47** Ponadto słudzy króla przyszli, żeby pogratulować naszemu panu, królowi Dawidowi. Powiedzieli: „Oby twój Bóg uczynił imię Salomona wspanialszym niż twoje, a jego tron większym niż twój!”. Wtedy król skłonił się na swoim łóżu. **48** Powiedział też: „Chwała Jehowie, Bogu Izraela, który dał dzisiaj mojemu następcy zasiąść na moim tronie i pozwolił mi to zobaczyć na własne oczy!”.

49 A wszyscy goście Adoniasza przerazili się. Wstali i się rozeszli, każdy w swoją stronę. **50** Adoniasz również bał się Salomona. Wstał, poszedł do ołtarza i chwycił się jego rogów^a. **51** Salomonowi doniesiono: „Adoniasz zląkł się króla Salomona, uchwycił się rogów ołtarza i mówi: „Niech król Salomon najpierw mi przysięgnie, że nie uśmierci swojego sługi mieczem””. **52** Na to Salomon rzekł: „Jeżeli będzie się odpowiednio zachowywał, to włos mu z głowy nie spadnie. Ale jeśli zrobi coś złego^b, będzie musiał umrzeć”. **53** Król Salomon posłał więc po niego, żeby go sprowadzono od ołtarza. Wtedy przyszedł i pokłonił się królowi Salomonowi, a on powiedział do niego: „Idź do swojego domu”.

2 Kiedy życie Dawida dobiegało końca, polecił on swojemu synowi Salomonowi: **2** „Ja już niedługo umrę^{*}, dlatego bądź silny^c i odważny^d. **3** Dotrzymuj swoich zobowiązań wobec Jehowy, swojego Boga: chodź Je-

2:2 *Dost. „idę drogą całej ziemi”.

ROZDZ. 1

a Wj 21:14
Wj 38:1, 2
1Kl 2:28

b 1Kl 2:23

ROZDZ. 2

c Pwt 31:6
Joz 1:6
1Kn 28:20

d 1Kl 3:7

szpalta 2

a Pwt 17:18-20
Kzn 12:13

b Pwt 6:5
2Kl 20:3
2Kl 23:3
2Kn 17:3
Mt 22:37

c 2Sm 7:12, 16
1Kl 8:25
1Kn 17:11
Ps 132:11, 12

d 2Sm 3:27, 30

e 2Sm 17:25
2Sm 20:10
1Kn 2:17

f Lb 35:33
2Sm 3:28

g 2Sm 3:29
1Kl 2:31-34

h 2Sm 19:31

i 2Sm 17:27-29

j 2Sm 15:14

k 2Sm 16:5-7

l 2Sm 17:24

m 2Sm 19:23

go drogami i przestrzegaj Jego ustaw, przykazań, postanowień i przypomnień—zgodnie z tym, co jest napisane w Prawie Mojżeszowym^a. Wtedy odniesiesz sukces^{*} we wszystkim, co będziesz robił, i wszędzie, dokądkolwiek pójdziesz. **4** A Jehowa spełni to, co mi obiecał, mówiąc: „Jeżeli twoi synowie będą zwracać uwagę na swoje postępowanie i wierzenie mi służyć^{*} całym sercem i całą duszą^{ab}, to na tronie Izraela zawsze będzie zasiadał twój potomek^{Δc}”.

5 „Dobrze wiesz, co mi zrobił Joab, syn Cerui, jak postąpił z dwoma dowódcami wojsk izraelskich—Abnerem^d, synem Nera, i Amasą^e, synem Jetera. Zabił ich w czasie pokoju, przelewając krew^f jak na wojnie, i splamił tą krwią swój pas na biodrach oraz sandały na nogach. **6** Działaj mądrze i nie pozwól mu umrzeć śmiercią naturalną^g”.

7 „Natomiast synom Gileadczyka Barzillaja^h okazuj lojalną miłość i niech jadają przy twoim stole, bo wspierali mnieⁱ, gdy uciekałem przed twoim bratem Absalomem^j”.

8 „W pobliżu mieszka też Szimej, syn Gery, Beniaminita z Bachurim. To on obrzucał mnie zjadliwymi przekleństwami^k, kiedy szedłem do Machanaim^l. Ale gdy wyszedł mi na spotkanie nad Jordan, przysiągłem mu na Jehowę: „Nie zabiję cię^m”. **9** Ty jednak nie pozwól, żeby ominę-

2:3 *Lub „będziesz działał mądrze”. 2:4 *Dost. „chodzić przede mną”. #Zob. Słowniczek pojęć. ΔLub „nie zostanie odcięty żaden z pochodzących od ciebie mężczyzn”. 2:6 *Dost. „nie pozwól jego siwiznie zejść w pokój do Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. Słowniczek pojęć.

ła go kara^a. Jesteś mądrym człowiekiem i wiesz, co z nim zrobić. Dopilnuj, żeby nie umarł śmiercią naturalną^{a**b}.

10 Potem Dawid spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany w Mieście Dawida^c.

11 Panował nad Izraelem 40 lat—siedem lat w Hebronie^d i 33 lata w Jerozolimie^e.

12 Następnie Salomon zasiadł na tronie Dawida, swojego ojca, a jego władza królewska stopniowo się umocniła^f.

13 Pewnego razu do Batszeby, matki Salomona, przyszedł Adoniasz, syn Chaggity. Batszeba zapytała go: „Czy przychodzisz w pokojowych zamiarach?”, na co on odpowiedział: „Tak”. **14** I dodał: „Chciałbym ci coś powiedzieć”. „Mów”—odparła. **15** Adoniasz ciągnął dalej: „Dobrze wiesz, że to mnie miała przysiąc władza królewska. Cały Izrael oczekiwał^g, że to ja zostanę królem^g. Ale wszystko się zmieniło i władza królewska przypadła mojemu bratu, bo taka była wola Jehowy^h. **16** Teraz mam do ciebie tylko jedną prośbę. Nie odmawiaj mi”. Batszeba odrzekła: „Mów”. **17** Wtedy Adoniasz powiedział: „Poproś, proszę, króla Salomona, żeby dał mi za żonę Abiszagⁱ z Szunem. Wiem, że tobie nie odmówi”. **18** Batszeba odpowiedziała: „Dobrze! Porozmawiam w twojej sprawie z królem”.

19 Batszeba poszła więc do króla Salomona porozmawiać z nim w sprawie Adoniasza. Król od razu wstał, żeby ją przy-

ROZDZ. 2

a Wj 22:28

b 1Kl 2:44, 46

c 2Sm 5:7
1Kl 11:7
1Kl 29:26, 27
Dz 2:29

d 1Kl 12:23

e 2Sm 5:4, 5

f 2Sm 7:8, 12
1Kl 29:23
2Kl 1:1
Ps 89:36, 37
Ps 132:12

g 1Kl 1:5, 25

h 1Kl 22:9

i 1Kl 1:1, 3

szpalta 2

a 2Sm 16:21

b 1Kl 3:1, 2, 5

c 2Sm 8:16

d 1Kl 1:7

e 1Kl 22:9, 10

f 2Sm 7:11
1Kl 17:10

g 1Kl 1:51, 52

h 2Sm 8:18
1Kl 1:8
1Kl 27:5

i 1Sm 22:20
1Kl 1:7

j Joz 21:8, 18
Jer 1:1

k 1Sm 23:6
2Sm 15:24
1Kl 15:11, 12

witać, i się jej pokłonił. Następnie usiadł na swoim tronie i kazał postawić tron dla matki króla, żeby usiadła po jego prawej stronie. **20** Wtedy ona powiedziała: „Mam do ciebie jedną małą prośbę. Nie odmawiaj mi”. Król odpowiedział: „Przedstaw swoją prośbę, moja matko. Nie odmówię ci”. **21** Batszeba rzekła: „Pozwól, żeby Abiszag z Szunem została żoną twojego brata Adoniasza”. **22** Król Salomon odrzekł matce: „Dlaczego prosisz dla Adoniasza o Abiszag z Szunem? Równie dobrze możesz prosić dla niego o władzę królewską^a. Przecież jest moim starszym bratem^b i ma poparcie kapłana Abiatar^c i Joaba^c, syna Cerui^d”.

23 Wówczas król Salomon przysiągł na Jehowę: „Niech Bóg mnie surowo ukarze^e, jeśli Adoniasz nie przypłaci tej prośby życiem^f. **24** Przysięgam na Jehowę, żywego Boga^g, który wyniósł mnie na tron mojego ojca, Dawida, umocnił moją władzę^e i zgodnie ze swoją obietnicą zapewnił panowanie mojemu rodowi^h—dzisiaj Adoniasz poniesie śmierć^h”. **25** Król Salomon natychmiast wydał polecenie Benajaszowi^h, synowi Jehojady, a ten poszedł i zadał Adoniaszowi śmiertelny cios.

26 A do kapłana Abiatarⁱ król rzekł: „Idź do Anatot^j, do swojej posiadłości! Zasługujesz na śmierć, ale dzisiaj cię nie zabiję, bo nosiłeś Arkę Wszechwładnego Pana, Jehowy, przed moim ojcem, Dawidem^k, i dzieliłeś z nim wszystkie trudy, których

2:23 *Dosl. „niech mi Bóg to uczyni i do tego doda”. *Lub „swoją własną duszą”. **2:24** *Dosl. „jako żyje Jehowa”. *Lub „zbudował mi dom”.

2:9 *Dosl. „sprowadź jego siwiznę we krwi do Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. **2:15** *Dosl. „skierował swoje twarze”.

doświadczal^a. **27** Salomon odsunął więc Abiatarą od wykonywania obowiązków kapłana Jehowy, żeby spełniło się słowo, które Jehowa wypowiedział w Szilo^b przeciwko rodowi Helego^c.

28 Wiadomość o tym dotarła do Joaba, który popierał Adoniasza^d, choć nie popierał Absaloma^e. Wtedy Joab uciekł do namiotu Jehowy^f i uchwycił się rogów ołtarza. **29** Królowi Salomonowi doniesiono: „Joab uciekł do namiotu Jehowy i jest przy ołtarzu”. Salomon polecił Benajaszowi, synowi Jehojady: „Idź i zabij go!”. **30** Kiedy Benajasz wszedł do namiotu Jehowy, powiedział do Joaba: „Król mówi, że masz stąd wyjść!”. Ale on odparł: „Nie! Umrę tutaj”. Benajasz przekazał jego słowa królowi. **31** Na to król rzekł: „Zrób tak, jak powiedział. Zabij go i pochowaj. Uwolnij mnie i rodzinę mojego ojca od odpowiedzialności za krew, którą Joab przelał bez powodu^g. **32** Jehowa uzna, że Joab sam ponosi odpowiedzialność za swoją śmierć^h, bo bez wiedzy mojego ojca, Dawida, zabił mieczem dwóch mężczyzn lepszych i bardziej prawych niż on — Abneraⁱ, syna Nera, dowódcę wojska Izraela^j, i Amase^k, syna Jetera, dowódcę wojska Judy^k. **33** Wina za ich śmierć już zawsze będzie ciążyć na Joabie i jego potomkach^l. Ale Dawida, jego potomków, rodzinę i tron niech Jehowa na zawsze obdarzy pokojem”. **34** Wtedy Benajasz, syn Jehojady, poszedł i zadał Joabowi śmiertelny cios. Joab został pochowany koło swojego

2:32 *Lub „Jehowa sprowadzi jego krew na jego głowę”. 2:33 *Lub „ich krew wróci na głowę Joaba i jego potomstwa na zawsze”.

ROZDZ. 2

a 1Sm 22:22, 23

b Joz 18:1

c 1Sm 2:31
1Sm 3:12

d 1Kl 1:7

e 2Sm 18:14

f 1Kn 21:29

g Rdz 9:6
Wj 21:14
Lb 35:33
Pwt 19:13
1Kl 2:5

h 2Sm 3:26, 27

i 2Sm 2:8

j 2Sm 20:10

k 2Sm 17:25

l 2Sm 3:29

szpalta 2

a 1Kn 11:24
1Kn 27:5b 1Sm 2:35
1Kn 6:50, 53
1Kn 12:28
1Kn 16:37, 39
1Kn 24:3

c 1Kl 2:8

d 2Sm 15:23
2Kl 23:6
Jn 18:1e 1Sm 21:10
1Sm 27:2

f 1Kl 2:38

g 2Sm 16:5, 13

domu na pustkowiu. **35** W jego miejsce na czele wojska król postawił Benajasza^a, syna Jehojady, a na miejsce Abiatarą wyznaczył kapłana Cadoka^b.

36 Później król wezwał Szimeja^c i polecił mu: „Zbuduj sobie dom w Jerozolimie. Mieszkaj tutaj i nie opuszczaj miasta. **37** W dniu, w którym je opuścisz i przeprawisz się przez Dolinę Kidronu^d, na pewno umrzesz. Sam będziesz winny swojej śmierci^e”. **38** Szimej odrzekł królowi: „To, co powiedziałeś, mój panie, jest sprawiedliwe. Twój sługa postąpi zgodnie z twoim poleceniem, królu”. I Szimej pozostawał w Jerozolimie przez wiele dni.

39 Ale po trzech latach dwaj niewolnicy Szimeja uciekli do Achisza^f, syna Maaki, króla Gat. Kiedy doniesiono Szimejowi: „Twoi niewolnicy są w Gat”, **40** on natychmiast osiadł osła i udał się do Achisza do Gat, żeby odszukać swoich niewolników. Gdy wrócił stamtąd z niewolnikami, **41** Salomonowi powiedziano: „Szimej poszedł z Jerozolimy do Gat i wrócił”.

42 Wówczas król wezwał Szimeja i rzekł: „Czy nie zaprzysiągłem cię na Jehowę i nie ostrzegłem: „W dniu, w którym opuścisz miasto, na pewno umrzesz”? I czy mi nie odpowiedziałeś: „To, co mówisz, jest sprawiedliwe, tak zrobię”?^g **43** Dlaczego więc nie dotrzymałeś przysięgi złożonej przed Jehową i nie posłuchałeś mojego nakazu?”. **44** Następnie król rzekł: „Twoje serce dobrze wie, jaką krzywdę wyrządziłeś mojemu ojcu, Dawidowi^h. Jehowa sprowadzi tę krzywdę

2:37 *Lub „wina za przelanie twojej krwi spadnie na twoją głowę”.

na twoją głowę^a. **45** Ale królowi Salomonowi Jehowa będzie błogosławił^b, a tron Dawida utwierdzi na zawsze^c. **46** Potem król wydał rozkaz Benajaszowi, synowi Jehojady, a ten poszedł i zażądał Szimejowi śmiertelny cios^c.

W ten sposób umocniła się władza królewska Salomona^d.

3 Salomon spowinowacił się z faraonem, królem Egiptu. Poślubił^e jego córkę^e i sprowadził ją do Miasta Dawida^f. Mieszkała tam, dopóki Salomon nie skończył budowy swojego domu^g, domu Jehowy^h i muru wokół Jerozolimyⁱ. **2** Lud jednak ciągle składał ofiary na świętych wzniesieniach^j, bo nie zbudowano jeszcze domu dla imienia Jehowy^k. **3** Salomon kochał Jehowę i postępował zgodnie z nakazami swojego ojca, Dawida, tylko że składał i spalał^l ofiary na wzniesieniach^l.

4 Król Salomon udał się do Gibeonu, żeby złożyć ofiary, gdyż tam znajdowało się najważniejsze^m wzniesienie^m. I złożył na ołtarzu 1000 ofiar całopalnychⁿ. **5** W Gibeonie Jehowa ukazał się Salomonowi nocą we śnie i przemówił do niego: „Powiedz, co byś chciał ode mnie otrzymać”^o. **6** Na to Salomon rzekł: „Okazywałeś wielką lojalną miłość swojemu słudze Dawidowi, mojemu ojcu, bo służył Ci^{*} w wierności i w prawości, ze szczerego serca. Tę wielką lojalną miłość okazujesz mu po dziś dzień, bo dałeś mu syna, żeby zasiadał na jego tronie^p. **7** I teraz, Jehowo, Boże mój, uczyniłeś mnie, swojego sługę, królem w miejsce mojego ojca, Dawi-

3:1 *Lub „wziął”. 3:3 *Dost. „zamienił w dym”. 3:4 *Dost. „wielkie”. 3:6 *Dost. „chodził przed Tobą”.

ROZDZ. 2

- a Ps 7:16
- Prz 5:22
- b Ps 21:6
- Ps 72:17
- c 1Kl 2:8, 9
- d 2Kn 1:1
- Prz 16:12

ROZDZ. 3

- e Pwt 7:3, 4
- 1Kl 7:8
- 1Kl 9:24
- 1Kl 11:1
- Neh 13:25-27
- f 2Sm 5:7
- 1Kn 11:7
- g 1Kl 7:1
- h 1Kl 8:17-19
- i 1Kl 9:15
- j 2Kn 33:17
- k Pwt 12:5, 6
- 1Kl 5:3
- 1Kn 28:6
- l 1Sm 7:9
- 1Sm 10:8
- 1Kn 21:26
- m 1Kn 16:39, 40
- 1Kn 21:29
- n 2Kn 1:3-6
- o 2Kn 1:7-10
- p 1Kl 2:1, 4

szpalta 2

- a 1Kn 29:1
- Jer 1:6
- b Wj 19:5, 6
- c Ps 72:1
- Ps 119:34
- d Heb 5:14
- e Prz 15:8
- f 1Kn 22:12
- 1Kn 29:19
- 2Kn 1:11, 12
- Prz 16:16
- g Kzn 1:16
- 1Jn 5:14
- h 1Kl 4:29
- Prz 2:3-5
- Jak 1:5
- i Mt 12:42
- j Ps 84:11
- Mt 6:33
- Ef 3:20
- k 1Kl 4:21
- Kzn 7:11
- l 1Kl 10:23
- m 1Kl 15:5
- n Ps 21:4
- Ps 91:14, 16
- Prz 3:13, 16
- o Kpl 7:11

da, chociaż jestem jeszcze bardzo młody^{*} i niedoświadczony^{#a}. **8** Twój sługa panuje nad Twoim ludem, który wybrałeś^b, nad ludem, który jest tak wielki, że nie można go policzyć. **9** Daj więc swojemu słudze posłuszne serce, żeby sądził Twój lud^c i odróżniał dobro od zła^d. Bo kto jest w stanie sądzić Twój liczny^{*} lud?”.

10 Jehowie spodobało się, że Salomon poprosił właśnie o to^e. **11** Bóg przemówił więc do niego: „Ponieważ nie prosiłeś dla siebie o długie życie^{*} ani o bogactwo, ani o śmierć[#] swoich wrogów, ale prosiłeś o zrozumienie, żeby sprawiedliwie rozstrzygać^Δ sprawy sądownicze^f, **12** spełnię twoją prośbę^g. Dam ci serce mądre i odznaczające się rozumieniem^h. Kogoś takiego jak ty nigdy wcześniej nie było i nigdy nie będzieⁱ. **13** Dam ci też to, o co nie prosiłeś^j—bogactwo i chwałę^k—i za twoje go życia^{*} nie będzie innego króla takiego jak ty^l. **14** A jeśli jak twój ojciec, Dawid, będziesz chodził moimi drogami—przestrzegał moich przepisów i przykazań^m—to dam ci również długie życie^{**n}”.

15 Kiedy Salomon się obudził, uświadomił sobie, że była to wizja. Następnie udał się do Jerozolimy, stanął przed Arką Przymierza Jehowy i złożył ofiary całopalne oraz ofiary współuczestnictwa^{*o}. Wydał też ucztę dla wszystkich swoich sług.

3:7 *Lub „jestem małym chłopcem”. #Dost. „nie umiem wychodzić ani wchodzić”. 3:9 *Możliwe też „trudny”. Dost. „ciężki”. 3:11 *Dost. „wiele dni”. #Lub „dusze”. ΔDost. „żeby wystąpić”. 3:13 *Dost. „przez wszystkie twoje dni”. 3:14 *Dost. „przedłużyć twoje dni”. 3:15 *Zob. Słowniczek pojęć.

16 Pewnego razu przed królem stanęły dwie prostytutki. **17** Jedna z nich powiedziała: „Mój panie, mieszkam razem z nią w tym samym domu. Kiedy urodziłam dziecko, ta kobieta tam była. **18** Trzy dni po moim porodzie ona również urodziła. Byłyśmy tylko we dwie. W domu nie było nikogo innego. **19** W nocy syn tej kobiety umarł, bo przysgniotła go swoim ciałem. **20** Wstała więc w środku nocy i gdy ja, twoja niewolnica, spałam, ona zabrała mojego syna i położyła go obok siebie*, a swojego martwego syna położyła przy mnie”. **21** Kiedy rano wstałam, żeby nakarmić syna, zobaczyłam, że on nie żyje. Przyjrzałam mu się uważnie i zorientowałam się, że to nie jest mój syn, którego urodziłam”. **22** Ale druga kobieta powiedziała: „Nie, to mój syn jest żywy, a twój martwy!”. Jednak ta pierwsza zaprzeczała: „Nie, to twój syn jest martwy, a mój jest żywy”. I tak kłóciły się w obecności króla.

23 W końcu król rzekł: „Ta mówi: „Mój syn to ten żywy, a twój jest martwy!”, a tamta mówi: „Nie, to twój syn jest martwy, a mój jest żywy!””. **24** Król polecił: „Przyniescie mi miecz”. Gdy go przyniesiono, **25** król rozkazał: „Rozetnijcie żywe dziecko na dwie części i dajcie jedną połowę jednej kobiecie, a drugą połowę drugiej”. **26** Wtedy w kobiecie, której synem był ten żywy, weszły uczucia macierzyńskie i natychmiast zaczęła błagać króla: „Proszę, mój panie! Dajcie jej to żywe dziecko. Tylko go nie zabijajcie!”. A druga kobieta mó-

3:20 *Lub „przy swojej piersi”. #Lub „przy mojej piersi”.

szpalta 2

ROZDZ. 3

a 1Kn 29:23-25
Ps 72:5

b 1Kl 3:9, 10

ROZDZ. 4

c 2Kn 9:30
Kzn 1:12

d 1Kn 6:8
1Kn 27:16, 17

e 2Sm 8:17
1Kn 27:32

f 2Sm 8:16
2Sm 20:24

g 1Kl 1:8
1Kl 2:35
1Kn 27:5

h 1Kl 2:26

i 1Kl 1:9, 10

j 2Sm 15:37
1Kn 27:33

k 2Sm 20:24
1Kl 5:14
1Kl 12:18

l 1Kl 9:15

m 1Kn 27:1

n Joz 19:42, 48

wiła: „Niech nie będzie ani moje, ani twoje. Niech je rozetną!”. **27** Wówczas król zdecydował: „Oddajcie żywe dziecko pierwszej kobiecie, nie zabijajcie go! Ona jest jego matką”.

28 Kiedy wysocy Izraelici usłyszeli, jaki wyrok wydał król, zaczęli go podziwiać*, bo dostrzegli, że otrzymał od Boga mądrość, by sądzić sprawiedliwie^b.

4 Król Salomon panował nad całym Izraelem^c. **2** Oto jego wysocy urzędnicy*: Azariasz, syn Cadoka^d, był kapłanem; **3** Elichoref i Achijas, synowie Sziszy, byli sekretarzami^e; Jehoszafat^f, syn Achiluda, był kronikarzem; **4** Benajasz^g, syn Jehojady, stał na czele wojska; Cadok i Abiatar^h byli kapłanami; **5** Azariasz, syn Natanaⁱ, był zwierzchnikiem zarządców; Zabud, syn Natana, był kapłanem i przyjacielem króla; **6** Achiszar sprawował nadzór nad domem; Adoniram^k, syn Abdy, był przełożonym ludzi powołanych do robót przymusowych^l.

7 Salomon ustanowił nad całym Izraelem 12 zarządców, którzy zaopatrywali króla i jego domowników w żywność. Każdy z nich odpowiadał za dostarczanie żywności przez jeden miesiąc w roku^m. **8** Tymi zarządcami byli: syn Chura – w górzystym regionie Efraima; **9** syn Dekera – w Makacu, Szaalimⁿ, Bet-Szemesz i Elon-Bet-Chanan; **10** syn Cheseda – w Arubbot (podlegało mu Socho i cała kraina Chefer); **11** syn Abinadaba – na całym obszarze wzgórz Dor (jego żoną została Tifat, córka Salomona);

3:28 *Dost. „bać się”. 4:2 *Lub „jego księżeta”.

12 Baana, syn Achiluda—w Tanachu, Megiddo^a i w całym Bet-Szean^b, które jest przy Carretanie, poniżej Jizreelu, od Bet-Szean do Abel-Mecholi aż po region Jokmeam^c; **13** syn Gebera—w Ramot-Gilead^d (podlegały mu wioski namiotowe Jaira^e, syna Manassesa, położone w Gileadzie^f; podlegał mu też region Argob^g, który jest w Baszanie^h: 60 dużych miast z murami i miedzianymi zasuwami); **14** Achinadab, syn Idda—w Machanaimⁱ; **15** Achimaac—na terytorium Naftalego (poślubił on Basemat, inną córkę Salomona); **16** Baana, syn Chuszaja—na terytorium Aszera i w Bealot; **17** Jehoszafat, syn Parucha—na terytorium Issachara; **18** Szimej, syn Eli—na terytorium Beniamina^k; **19** Geber, syn Uriego—w ziemi Gilead^l, w ziemi Sychona^m, króla Amorytów, i Ogaⁿ, króla Baszanu. Był również jeden zarządca ustanowiony nad wszystkimi zarządcami w kraju.

20 Mieszkańcy Judy i Izraela byli tak liczni jak ziarnka piasku nad morzem^o. Jedli, pili i sięadowali^p.

21 Salomon panował nad wszystkimi królestwami od Eufratu^q do ziemi Filistynów i do granicy Egiptu. Składały one Salomonowi daninę i służyły mu przez wszystkie dni jego życia^r.

22 Każdego dnia na wyżywienie dla dworu Salomona przeznaczano 30 korów* najlepszej maki i 60 korów zwykłej maki, **23** 10 sztuk tucznego bydła, 20 sztuk bydła z wypasu i 100 owiec, a ponadto jelenie, gazy, sarny i utuczone kukułki.

4:21, 24 *Dost. „rzeki”. **4:22** *Kor odpowiadał 220 l. Zob. Dodatek B14.

ROZDZ. 4

- a 2Kl 23:29
b Joz 17:11
1Sm 31:8, 10
c Joz 21:34
d Pwt 4:41-43
1Kl 22:3
e Lb 32:41
Pwt 3:14
f Lb 32:1
g Pwt 3:4
h Joz 13:8, 11
i Rdz 32:1, 2
2Sm 2:8, 9
j 1Kl 1:8
k Joz 18:11
l Joz 17:1
m Lb 21:21
n Pwt 3:4
o Rdz 22:15, 17
p Kzn 2:24
q Rdz 15:18
Wj 23:31
2Sm 8:3
Ps 72:8-10
r Ps 72:10

szpalta 2

- a Joz 1:4
b Rdz 10:19
c 1Kl 5:4
1Kn 22:9
Ps 72:7
d Pwt 17:15, 16
1Kl 10:24-26
2Kn 1:14, 17
e 1Kl 4:7
f 1Kl 10:23
2Kn 1:10
Prz 2:6
g Dz 7:22
h Ps 89:nagl.
i Ps 88:nagl.
j 1Kn 2:4, 6
k 1Kl 10:1, 7
tk 11:31
l Prz 1:1
Kzn 12:9
m PnP 1:1

24 Salomon sprawował władzę nad całym obszarem po tej stronie[#] Eufratu^{*a}, od Tifsach do Gazy^b, nad wszystkimi królami po tej stronie rzeki. A w całym kraju i na wszystkich jego granicach panował pokój^c. **25** Przez wszystkie dni Salomona mieszkańcy Judy i Izraela, od Dan po Beer-Szebę, mieszkali bezpiecznie, każdy pod swoją winoroślą i pod swoim drzewem figowym.

26 Salomon miał 4000* bokosów dla koni zaprzęgowych do rydwanów i 12 000 koni^d.

27 Zarządcy zaopatrywali w żywność króla Salomona i wszystkich, którzy jadaliby przy jego stole. Każdy zarządca w wyznaczonym mu miesiącu dbał o to, żeby niczego nie brakowało^e.

28 Dostarczali oni również jęczmień i słomę dla koni, w tym koni zaprzęgowych, wszędzie tam, gdzie było to potrzebne—każdy zarządca zgodnie z tym, co mu zlecono.

29 Bóg dał Salomonowi nadzwyczajną mądrość i niezwykle rozeznanie oraz serce mające tyle zrozumienia^{*f}, ile jest piasku nad brzegiem morza^g. **30** Mądrość Salomona przewyższała mądrość wszystkich mieszkańców Wschodu i całą mądrość Egiptu^h. **31** Był mądrzejszy od wszystkich innych ludzi, mądrzejszy od Ezrachity Etana^b oraz od Hemanaⁱ, Kalkola^j i Dardy, synów Machola. Jego sława rozszła się wśród wszystkich okolicznych narodów^k. **32** Ułożył* 3000 przysłów^l i 1005 pieśni^m.

4:24 *Chodzi o stronę zachodnią. **4:26**

*Taką liczbę podają niektóre rękopisy i równoległe sprawozdania. Inne rękopisy podają liczbę 40 000. *Lub „jeźdźców”. **4:29** *Dost. „przestronne serce”. **4:32** *Lub „wyowiedział”.

33 Mówił o roślinach*—od cedru, który rośnie na Libanie, po hizop^a, który wyrasta na murze. Mówił też o zwierzętach czworonożnych^b, ptakach^c, stworzeniach pełzających^{ad} i o rybach. **34** Ludzie ze wszystkich narodów, w tym królowie ze wszystkich stron świata, którzy słyszeli o mądrości Salomona, przychodzili do niego, żeby posłuchać jego mądrych słów^e.

5 Kiedy Chiram, król Tyru^f, dowiedział się, że Salomon został namaszczonej na króla w miejsce swojego ojca, posłał do niego swoich sług, ponieważ zawsze się przyjaźnił z Dawidem^g. **2** A Salomon posłał do Chirama taką wiadomość^h: **3** „Dobrze wiesz, że mój ojciec, Dawid, nie mógł zbudować domu dla imienia Jehowy, swojego Boga, bo z każdej strony prowadzono przeciwko niemu wojny, dopóki Jehowa nie dał mu zwycięstwa nad wrogamiⁱ. **4** Ale teraz Jehowa, mój Bóg, zapewnił mi pokój ze wszystkich stron^j. Nie mam żadnych przeciwników i nie dzieje się nic złego^k. **5** Dlatego zamierzam zbudować dom dla imienia Jehowy, mojego Boga, tak jak Jehowa obiecał mojemu ojcu, Dawidowi, mówiąc: „Twój syn, którego powołam na tron w twoje miejsce—on zbuduje dom dla mojego imienia^l. **6** Nakaz więc swoim ludziom ścinać dla mnie cedry libańskie^m. Moi i twoi słudzy będą pracować razem, a ja zapłacę twoim sługom zgodnie ze stawką, którą ustalisz. Wiesz przecie, że u nas nikt nie potra-

4:33 *Lub „drzewach”. ^aLub „stworzeniach latających”. ^bOkreślenie to może obejmować gady i owady. **5:1** *Lub „zawsze kochał Dawida”. **5:3** *Lub „nie położył wrogów pod jego stopy”.

ROZDZ. 4

a Wj 12:22

b Prz 30:30

c Prz 30:19

d Prz 6:6
Prz 30:25

e 2Kn 9:1, 23

ROZDZ. 5

f Eze 27:3

g 2Sm 5:11

h 2Kn 2:3

i 2Sm 7:5
1Kn 22:7, 8

j 1Kl 4:24, 25

k Prz 16:7

l 2Sm 7:12, 13
1Kn 22:9, 10
2Kn 2:4

m 1Kl 6:9, 20

szpalta 2

a 2Kn 2:8

b 2Kn 2:11, 12

c 2Sm 6:5
1Kl 6:15
2Kn 3:5d 2Kn 2:15, 16
Ezd 3:7

e 2Kn 2:10

f 1Kl 3:12
1Kl 4:29
Jak 1:5

g 1Kl 9:15

fi ścinać drzew tak jak Sydończycy^a”.

7 Gdy Chiram usłyszał słowa Salomona, bardzo się ucieszył i powiedział: „Niech Jehowa będzie dzisiaj wystawiany, bo dał Dawidowi mądrego syna, żeby panował nad tym wielkim* ludem!”^b. **8** Chiram kazał więc przekazać Salomonowi: „Dotarła do mnie twoja wiadomość. Zrobię wszystko, o co mnie prosisz, i będę ci dostarczał drewno cedrowe i jałowcowe^c. **9** Moi słudzy sprowadzą je z Libanu do morza, potem złożą je w tratwy i przetransportują morzem na miejsce, które wyznaczysz. Tam każę je rozebrać, a ty zabierzesz drewno. W zamian będziesz zaopatrywał moich domowników w żywność, o którą poproszę^d”.

10 Chiram dostarczał więc Salomonowi tyle drewna cedrowego i jałowcowego, ile ten sobie życzył. **11** A Salomon zaopatrywał domowników Chirama w żywność. Rok po roku dawał mu 20 000 korów* pszenicy i 20 korów wysokiej jakości oliwy z oliwek^e. **12** Jehowa, tak jak obiecał, obdarzył Salomona mądrością^f. Między Chiramem a Salomonem panował pokój i obaj zawarli porozumienie^g.

13 Król Salomon powoływał z całego Izraela ludzi do robót przymusowych. Powołano 30 000 mężczyzn^g. **14** Posyłał ich do Libanu po 10 000 miesiecznie. Przez miesiąc przebywali w Libanie, a przez dwa miesiące w swoich domach. Ludzi powołanych do robót przymusowych nadzorował Adoni-

5:7 *Lub „licznym”. **5:11** *Kor odpowiada 220 l. Zob. *Dodatek B14*. ^aDosl. „wytłoczonej oliwy”. **5:12** *Lub „przymierze”.

ram^a. **15** Salomon miał 70 000 robotników* i 80 000 kamieniarzy^b w górach^c. **16** Miał też 3300 zarządców^d, którzy nadzorowali pracowników. **17** Zgodnie z rozkazem króla wydobywano potężne i bardzo drogie kamienie^e, a następnie je ciosano, żeby położyć z nich fundament^f pod dom^g. **18** Tak więc budowniczowie Salomona i budowniczy Chirama, a także mieszkańcy Gebalu^h ciosali kamienie oraz przygotowywali belki i kamienie na budowę domu.

6 W 480 roku po wyjściu Izraelitów* z Egiptuⁱ, w czwartym roku swojego panowania nad Izraelem, w miesiącu ziw^j (czyli w miesiącu drugim), Salomon rozpoczął budowę domu Jehowy^{Δk}. **2** Dom, który król Salomon zbudował dla Jehowy, miał 60 łokci* długości, 20 łokci szerokości i 30 łokci wysokości^l. **3** Portyk^m przed świątynią* miał 20 łokci szerokościⁿ, tyle co szerokość domu, i wystawał przed dom na 10 łokci.

4 Salomon wykonał w domu okna ze zwężającymi się wnękami okiennymi^o. **5** A przy murach domu zbudował boczną konstrukcję. Ciągnęła się ona wzdłuż murów domu—dokoła muru świątyni* i najsłabszego pomieszczenia^p—a na całej jej długości zrobił pomieszczenia boczne^p. **6** Najniższy poziom z bocznymi pomieszczeniami miał 5 łokci szerokości, środko-

5:15 *Lub „tragarzy”. 6:1 *Dost. „synów Izraela”. ^ΔZob. Dodatek B15. ^ΔZob. Dodatek B8. 6:2 *Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. Dodatek B14. 6:3 *Dost. „świątynią domu”. ^ΔDost. „długości”. 6:4 *Lub „ukośne okna; okna mające gify”. 6:5 *Tutaj chodzi o Miejsce Święte.

ROZDZ. 5

a 2Sm 20:24

1Kl 4:6

1Kl 12:18

b 1Kn 22:15

c Joz 16:10

1Kl 9:20-22

2Kn 2:2

2Kn 2:17, 18

2Kn 8:7-9

d 1Kl 9:23

e 1Kl 7:9

1Kn 22:2

f Obj 21:14

g 1Kl 6:7

h Joz 13:1, 5

ROZDZ. 6

i Wj 12:14, 51

j 1Kl 6:37

k 1Kn 28:11, 12

2Kn 3:1, 2

l 2Kn 3:3

Ezd 6:3

m 2Kn 3:4

n Eze 41:26

o Kpl 16:2

2Kn 5:7

Heb 9:3

p 1Kl 6:10

Eze 41:5, 26

szpalta 2

a Eze 41:6, 7

b 1Kl 5:17

c Eze 41:11

d 1Kl 5:6

1Kl 6:20

e 1Kl 6:5

f Pwt 17:18, 19

1Kl 8:25

1Kn 28:9

g 2Sm 7:13

1Kn 22:9

h Wj 25:8

Kpl 26:12

Ps 132:13

i 1Kn 28:20

j 1Kl 5:8

2Kn 3:5

wy—6 łokci, a trzeci—7 łokci. Dokoła domu wykonał uskoki*, żeby nie wkuwać się w mury domu^a.

7 Dom budowano z kamieni przygotowywanych wcześniej w kamieniołomie^b. Podczas budowy nie było więc słyszeć młotków, siekier ani żadnych narzędzi z żelaza. **8** Wejście na najniższy poziom z bocznymi pomieszczeniami znajdowało się z południowej* strony domu^c. Kręte schody prowadziły na środkowy poziom, a ze środkowego na trzeci. **9** Salomon kontynuował budowę domu i zrobił dach z cedrowych belek i rządów cedrowych desek^d. **10** Każde z wybudowanych dokoła domu bocznych pomieszczeń^e miało 5 łokci wysokości. Były one przymocowane do domu cedrowymi belkami.

11 Tymczasem Jehowa powiedział do Salomona: **12** „Jeśli będziesz trzymał się moich ustaw i przepisów oraz żył zgodnie ze wszystkimi moimi przykazaniami^f, to ja też spełnię wobec ciebie obietnicę, którą złożyłem twojemu ojcu, Dawidowi, dotyczącą budowanego przez ciebie domu^g. **13** Będę przebywał pośród Izraelitów^h i nie opuszczę swojego ludu, Izraelaⁱ”.

14 Salomon dalej budował dom, żeby go ukończyć. **15** Ściany wewnątrz domu wyłożył* deskami cedrowymi. Pokrył je drewnem od podłogi do belek sufitowych. Podłogę wyłożył deskami jałowcowymi^j. **16** W tylnej części domu, od podłogi do belek sufitowych, wydzielił deskami cedrowymi pomieszczenie na 20 łokci. Tak wewnątrz

6:6 *Lub „wnęki”. 6:8 *Dost. „prawej”. 6:15 *Dost. „zbudował”.

domu powstało najskrytsze pomieszczenie^a—Miejsce Najświętsze^b. **17** A świątynia^c—przednia część domu—miała 40 łokci. **18** Drewno cedrowe wewnątrz domu było pokryte płaskorzeźbami dyń^d i kwitnących kwiatów^e. Wszystko było z cedru, nie było widać kamienia.

19 Wewnątrz domu przygotował najskrytsze pomieszczenie^f, żeby umieścić tam Arkę Przymierza Jehowy^g. **20** Miało ono 20 łokci długości, 20 łokci szerokości i 20 łokci wysokości^h. Pokrył je szczerem złotem, a ołtarzⁱ wyłożył cedrem. **21** Salomon pokrył wewnątrz domu szczerem złotem^j, a przed najskrytszym pomieszczeniem^k, pokrytym złotem, rozciągnął złote łańcuchy. **22** Pokrył złotem cały dom, jak również cały ołtarz^l, który znajdował się przed najskrytszym pomieszczeniem.

23 W najskrytszym pomieszczeniu wykonał dwa cheruby^m z drewna sosnowego*. Każdy z nich miał 10 łokci wysokościⁿ. **24** Obydwa skrzydła pierwszego cheruba miały po 5 łokci. Od końca jednego skrzydła do końca drugiego było 10 łokci. **25** Rozpiętość skrzydeł drugiego cheruba również wynosiła 10 łokci. Oba cheruby miały taki sam rozmiar i kształt. **26** Wysokość jednego i drugiego cheruba wynosiła 10 łokci. **27** Umieścił te cheruby^o w Miejscu Najświętszym*. Skrzydła cherubów były rozpostarte, tak że skrzydło jednego cheruba dotykało jednej ściany, a skrzyd-

ROZDZ. 6

a 1Kl 6:5

b 2Kn 3:8, 9
Heb 9:3

c Heb 9:2

d 1Kl 7:24

e Wj 25:33

f Heb 9:3

g Wj 40:21
1Kl 8:6

h 1Kl 6:16

i Wj 30:1
1Kl 7:48j Wj 26:29
2Kn 3:7

k Wj 26:33

l Wj 30:1, 3
Wj 40:5m Rdz 3:24
2Kl 19:15
Ps 99:1n 2Kn 3:10-13
2Kn 5:8o Ps 80:1
Iz 37:16
Heb 9:4, 5

szpalta 2

a 2Kn 3:14

b Eze 41:17, 18

c Wj 25:33
1Kl 6:18

d Eze 41:24, 25

e Wj 27:9
2Kn 4:9
2Kn 7:7

f 1Kl 7:12

g 1Kl 6:1

h 1Kn 28:11, 12

ło drugiego—drugiej ściany. Ich skrzydła były skierowane do środka domu i stykały się ze sobą. **28** Cheruby pokrył złotem.

29 A dookoła na wszystkich ścianach domu, w wewnętrznym i zewnętrznym pomieszczeniu*, wyrzeźbił cheruby^a, palmy^b i kwitnące kwiaty^c. **30** Podłogę w wewnętrznym i zewnętrznym pomieszczeniu domu pokrył złotem. **31** W wejściu do najskrytszego pomieszczenia wykonał drzwi z drewna sosnowego, pilastry i odrzwia, jako piątą część*. **32** Na dwojgu drzwiach z drewna sosnowego wyrzeźbił cheruby, palmy i kwitnące kwiaty i pokrył drzwi złotem. Obił złotem cheruby oraz palmy. **33** W wejściu do świątyni^d w taki sam sposób wykonał z drewna sosnowego odrzwia, należące do czwartej części*. **34** Wykonał też dwoje drzwi z drewna jałowcowego. Jedne i drugie drzwi miały po dwa skrzydła, które obracały się na trzpieniach^e. **35** Wyrzeźbił na nich cheruby, palmy i kwitnące kwiaty i pokrył to wszystko cienką warstwą złota.

36 Wydzielił również dziedzińiec wewnętrzny^f, stawiając mur z trzech warstw ciosanego kamienia i jednej warstwy belek cedrowych^g.

37 W czwartym roku, w miesiącu ziw^h, położono fundament domu Jehowy^g, **38** a w 11 roku, w miesiącu bul* (czyli w miesiącu ósmym), ukończono budowę domu—wszystko wykonano zgodnie z projektem^h. Salomon budował ten dom siedem lat.

6:29 *Dosl. „wewnątrz i na zewnątrz”. **6:31, 33** *Może chodzić o konstrukcję futryny drzwiowej lub rozmiar drzwi. **6:33** *Tutaj chodzi o Miejsce Święte. **6:37, 38** *Zob. Dodatek B15.

6:17 *Chodzi o Miejsce Święte, które znajdowało się przed Miejscem Najświętszym. **6:23** *Dosl. „drzewa olejnego”. Może chodzić o sosnę alepską. **6:27** *Lub „w domu wewnętrznym”.

7 A swój dom* Salomon budo-
wał 13 lat^a, dopóki w całości
go nie ukończył^b.

2 Zbudował też Dom Lasu Li-
banu^c, długi na 100 łokci*, sze-
roki na 50 łokci i wysoki na 30
łokci. Postawił go na czterech
rzędach cedrowych słupów, na
których umieścił cedrowe bel-
ki^d. **3** W górnej części, na dźwi-
garach, które opierały się na
słupach, był on wyłożony drewn-
em cedrowym. Było ich* 45,
po 15 w rzędzie. **4** Dom miał
trzy rzędy obramowanych okien.
Każde okno znajdowało się na-
przeciw innego okna, w trzech
rzędach. **5** Wszystkie wejścia
miały prostokątne* futryny, po-
dobnie jak okna rozmieszczone
naprzeciw siebie w trzech rzę-
dach.

6 Zbudował także Salę Ko-
lumnową*, która miała 50 łok-
ci długości i 30 łokci szerokości.
Przed nią znajdował się portyk
z kolumnami i zadaszeniem.

7 Ponadto zbudował Salę
Tronową*—Salę Sądową—gdzie
miał sędzić^f. Wyłożono ją drewn-
em cedrowym od podłogi po
belki sufitowe.

8 Dom*, w którym Salomon
miał mieszkać, znajdował się na
innym dziedzińcu^g, w pewnej od-
ległości od Sali^h, i został wyko-
nany podobnie. Salomon zbudow-
ał jeszcze jeden dom, podobny
do tej Sali, dla córki faraona,
którą wziął sobie za żonę^h.

9 Wszystkie te budowle, od
fundamentów aż po zwieńczenia
muru, jak również wszystko na
zewnątrz aż do wielkiego dzie-

7:1, 8 *Lub „pałac”. 7:2 *Łokieć odpo-
wiadają 44,5 cm. Zob. Dodatek B14. 7:3
*Może chodzić o dźwigary. 7:5 *Lub
„czworokątne; kwadratowe”. 7:6 *Lub
„Portyk Kolumnowy”. 7:7 *Lub „Portyk
Tronowy”. 7:8 *Dosl. „domu Sali”.

ROZDZ. 7

a 1Kl 9:10

b Kzn 2:4, 5

c 1Kl 10:16, 17
Iz 22:8

d 1Kl 5:8

e 1Kl 10:18
Ps 122:2, 5f 1Kl 3:9, 28
Prz 20:8

g 2Kl 20:4

h 1Kl 3:1
1Kl 9:24
2Kl 8:11

szpalta 2

a 2Kl 4:9

b 1Kl 5:17

c 1Kl 6:36
2Kl 4:9
2Kl 7:7

d 1Kl 6:3

e 1Kl 7:40
2Kl 2:13, 14

f 2Kl 4:16

g Wj 36:1

h 1Kl 7:21

i 2Kl 25:13, 17
2Kl 3:15
Jer 52:21j 2Kl 25:17
2Kl 4:12, 13

dzińca^a wykonano z bardzo dro-
gich kamieni^b. Ociosano je do
odpowiednich rozmiarów i przy-
cięto piłami kamieniarskimi od
strony wewnętrznej i zewnętrz-
nej. **10** Fundamenty wykonano
z wielkich i bardzo drogich ka-
mieni. Niektóre z tych kamieni
mierzyły 10 łokci, a inne 8 łok-
ci. **11** Na nich ułożono bardzo
drogie kamienie ociosane do od-
powiednich rozmiarów, a także
drewno cedrowe. **12** Dookoła
wielkiego dziedzińca ciągnął się
mur z trzech warstw ciosanego
kamienia i jednej warstwy belek
cedrowych, taki jak na dziedziń-
cu wewnętrznym^c domu Jehowy
z jego portykiem^d.

13 Król Salomon polecił spro-
wadzić z Tyru Chirama^e. **14** Był
on synem pewnej wdowy z ple-
mienia Naftalego. Jego ojciec,
Tyryjczyk, zajmował się obróbką
miedzi^f. Chiram był bardzo zdol-
nym i doświadczonym rzemieślni-
kiem, który dobrze znał się
na wykonywaniu wszelkich wy-
robów z miedzi^g. Przybył więc do
króla Salomona i wykonał całą
zleconą mu pracę.

15 Odlął z miedzi dwie ko-
lumn^h. Każda miała 18 łok-
ci wysokości i 12 łokci w ob-
wodzieⁱ. **16** Odlął też z miedzi
dwie głowice, żeby je umieścić
na szczytach kolumn. Wysokość
jednej głowicy wynosiła 5 łok-
ci i wysokość drugiej wyno-
siła 5 łokci. **17** Głowice na
szczytach obu kolumn były
ozdobione siatkami ze splecio-
nymi łańcuskami: siedem na
jednej głowicy i siedem na dru-
giej. **18** Dookoła każdej siatki

7:14 *Lub „brązu”. Tak samo w kolej-
nych wystąpieniach w rozdziale. 7:15
*Lub „i potrzebny był sznur mierniczy
o długości 12 łokci, żeby opasać każdą
z dwóch kolumn”.

wykonał dwa rzędy owoców granatu, żeby ozdobić główce na szczytach kolumn. Zrobił tak na obu głowicach. **19** Głowice na szczytach kolumn przy portyku miały kształt lilii wysokich na 4 łokcie. **20** Głowice te spoczywały na obu kolumnach i były z nimi połączone przy wypukłej części, do której przylegała siatka. Dookoła każdej głowicy było w rzędach 200 owoców granatu^a.

21 I ustawił te kolumny przy portyku świątyni^{*b}. Jedną kolumnę postawił po prawej^c stronie i nadał jej nazwę Jachin^Δ, a drugą postawił po lewej^{*} stronie i nadał jej nazwę Boaz^{□c}. **22** Głowice na szczytach kolumn miały kształt lilii. Tak praca przy kolumnach dobiegła końca.

23 Potem odlał z metalu okrągły zbiornik zwany morzem^d. Od jednej do drugiej krawędzi mierzył on 10 łokci. Miał 5 łokci wysokości i 30 łokci w obwodzie^{*e}. **24** Poniżej krawędzi zbiornika^{*} były dookoła dwa rzędy ozdób w kształcie dyni^f, po 10 na łokieć. Zostały one wykonane ze zbiornikiem w jednym odlewie. **25** Zbiornik stał na 12 bykach^g; trzy były zwrócone na północ, trzy na zachód, trzy na południe i trzy na wschód. To na nich opierał się zbiornik, a wszystkie byki były skierowane zadami do środka. **26** Zbiornik ten był gruby na szerokość dłoni^{*}, a jego kra-

7:21 *Tutaj chodzi o Miejsce Świąte. ^aLub „południowej”. ^ΔNazwa ta znaczy „oby On umocnił”. ^bLub „północnej”. [□]Nazwa ta może znaczyć „w sile”. **7:23** *Lub „i potrzebny był sznur mierniczy o długości 30 łokci, żeby go opasać”. **7:24** *Dosl. „morza”. **7:26** *Szerokość dłoni odpowiadała 7,4 cm. Zob. Dodatek B14.

ROZDZ. 7

a 2Kl 25:17
2Kn 3:16
Jer 52:22, 23

b 1Kl 6:3
Eze 40:48

c 2Kn 3:17

d Wj 30:18
2Kl 25:13

e 2Kn 4:2-5

f 1Kl 6:18

g Jer 52:20

szpalta 2

a 2Kl 25:16
Jer 52:17

b Eze 41:19

c Rdz 3:24
Wj 25:18
1Kl 6:27
2Kn 3:7
Eze 41:17, 18

wędz była jak krawędź kielicha, podobna do kwiatu lilii. Mieścił 2000 batów^{*} wody.

27 Następnie zrobił 10 miedzianych wózków^{*a}. Każdy z nich miał 4 łokcie długości, 4 łokcie szerokości i 3 łokcie wysokości. **28** Wózki te były wykonane następująco: Miały boczne płytki, które zamontowano w obramowaniach. **29** A na płytkach bocznych zamontowanych w obramowaniach były lwy^b, byki i cheruby^c. Taki sam wzór był na obramowaniach. Powyżej oraz poniżej lwów i byków znajdowały się płaskorzeźby w kształcie wieńców. **30** Każdy wózek miał cztery miedziane koła oraz miedziane osie, przymocowane do podpór w czterech narożnikach. Podpory pod basenem i zdobiące je wieńce zostały wykonane w jednym odlewie. **31** Wózków otworu basenu była obręcz. Odległość od dna basenu do obręczy wynosiła 1 łokieć. Otwór był okrągły. Obręcz razem z podporami tworzyła podstawę o wysokości półtora łokcia. Na obręczy znajdowały się płaskorzeźby. Jej płytki boczne były czworokątne, nie okrągłe. **32** Cztery koła znajdowały się poniżej płytek bocznych, a podpory kół były przymocowane do wózka. Wysokość każdego koła wynosiła półtora łokcia. **33** Koła zrobiono tak, jak się robi koła rydwanu. Ich podpory, obręcze, szprychy i piasty zostały odlane z metalu. **34** Cztery podpory w czterech narożnikach każdego wózka zostały wykonane z wózkiem w jednym odlewie^{*}. **35** Obręcz na samej górze wóz-

7:26 *Bat odpowiadał 22 l. Zob. Dodatek B14. **7:27** *Lub „wózków na wodę”. **7:34** *Lub „stanowiły z wózkiem jedną całość”.

ka była wysoka na pół łokcia. Boczne płytki z obramowaniami na samej górze wózka zostały wykonane z nim w jednym odlewie*. **36** Na bocznych płytkach i ich obramowaniach wykonał płaskorzeźby cherubów, lwów i palm—tam, gdzie było wolne miejsce. Wyrzeźbił też dookoła wieńce^a. **37** W ten sposób wykonał 10 wózków^b. Wszystkie były jednakowo odlane^c i miały ten sam rozmiar i kształt.

38 Wykonał też 10 miedzianych basenów^d. Każdy miał 4 łokcie* i pojemność 40 batów. Na każdym z 10 wózków znajdował się basen. **39** Potem pięć wózków umieścił po prawej stronie domu i pięć po lewej stronie domu. A zbiornik zwany morzem postawił po prawej stronie domu od południowego wschodu^e.

40 Chiram^f wykonał również inne baseny, a także szufelki^g i misy^h.

Tak Chiram zakończył całą pracę dla króla Salomona przy domu Jehowy. Wykonałⁱ: **41** dwie kolumny^j z głowicami w kształcie czasz; dwie siatki^k, które zdobiły dwie głowice w kształcie czasz znajdujące się na szczytach kolumn; **42** 400 owoców granatu^l do dwóch siatek, do każdej siatki po dwa rzędy, żeby ozdobić dwie głowice w kształcie czasz znajdujące się na dwóch kolumnach; **43** 10 wózków^m i 10 basenówⁿ na tych wózkach; **44** zbiornik zwany morzem^o i 12 byków, na których on stał; **45** kubły, szufelki, misy i inne przybory. Wszystko to Chiram wykonał dla króla Salomona do domu Jehowy. Przedmioty te były z polerowanej miedzi. **46** Król odlewał je

7:35 *Lub „stanowiły z nim jedną całość”. 7:38 *Lub „4 łokcie średnicy”.

ROZDZ. 7

- a 1Kl 6:29
1Kl 6:32
b 1Kl 7:27
c 1Kl 7:15, 46
2Kl 4:3
d Wj 30:18
e 2Kl 4:6, 10
f 1Kl 7:13
2Kl 2:13
g Wj 27:3
2Kl 25:14
h Wj 24:6
i 2Kl 4:11-17
j 1Kl 7:15
k 1Kl 7:17
l 1Kl 7:20
m 1Kl 7:27
n 1Kl 7:38
o 1Kl 7:23

szpalta 2

- a 1Kl 22:14, 16
2Kl 4:18-22
b Wj 37:25
c Wj 37:10
d Wj 37:17
Obj 1:20
e 1Kl 6:18
f Wj 37:23
g Jer 52:18
h Wj 25:29
i Kpl 16:12
j 1Kl 6:31
k 1Kl 6:33
l 2Sm 8:10-12
m 2Kl 5:1

ROZDZ. 8

- n Kzn 1:1
o 2Kl 5:2, 3
p 2Sm 6:17
q 2Sm 5:7
1Kl 11:5
r Kpl 23:34
Pwt 16:13
s 1Kl 15:2, 15
2Kl 5:4-6

w glinianych formach w Okręgu Jordanu*, między Sukkot a Ca-retanem.

47 Salomon nie ważył wszystkich tych przedmiotów, bo było ich bardzo dużo. Wagi miedzi nie ustalono^a. **48** Salomon wykonał wszystkie sprzęty do domu Jehowy: złoty ołtarz^b; złoty stół^c na chleb pokładny; **49** świeczniki^d ze szczerzego złota, które stały przed najskrytszym pomieszczeniem, pięć po prawej stronie i pięć po lewej; kwiaty^e, lampy i gasidla*—ze złota^f; **50** misy, szczypcy^g, czasze, kielichy^h i pojemniki na rozżarzone węgleⁱ—ze szczerzego złota; złote gniazda do drzwi domu wewnętrznego^j, czyli Miejsca Najświętszego, i do drzwi świątyni^k.

51 Tak król Salomon zakończył wszystkie prace przy domu Jehowy. Następnie przyniósł rzeczy, które ofiarował* jego ojciec, Dawid^l, i umieścił srebro, złoto i sprzęty w skarbcach domu Jehowy^m.

8 W tym czasie Salomon zebrałⁿ w Jerozolimie starszych Izraela, wszystkich zwierzchników plemion i głowy rodów izraelskich^o, żeby przenieść Arkę Przymierza Jehowy z Miasta Dawida^p, czyli z Syjonu^q. **2** Cały Izrael zgromadził się przed królem Salomonem w święto*, które odbywało się w miesiącu etanim^r, to znaczy w miesiącu siódmym^s. **3** Kiedy przybyli wszyscy starsi Izraela, kapłani podnieśli Arkę^t. **4** Następnie razem z Lewitami kapłani przenieśli Arkę Jehowy, namiot

7:46 *Chodzi o południową część Doliny Jordanu. 7:49 *Lub „szczypcy”. 7:50 *Lub „domu świątyni”. Chodzi o Miejsce Święte. 7:51 *Dosl. „uświęcił”. 8:2 *Chodzi o Święto Szalasów. *Zob. Dodatek B15.

spotkania^a i wszystkie święte sprzęty, które były w namiocie. **5** Król Salomon i cały zgromadzony z nim lud Izraela stali przed Arką. Składano w ofierze tak wiele owiec i sztuk bydła^b, że nie dało się ich policzyć.

6 Potem kapłani wnieśli Arkę Przymierza Jehowy do najskrytszego pomieszczenia domu, Miejsca Najświętszego, i postawili ją na jej miejscu^c—pod skrzydłami cherubów^d.

7 Skrzydła cherubów rozposcierały się nad miejscem, gdzie stała Arka, i osłaniały Arkę oraz jej drążki^e. **8** Drążki^f te były tak długie, że ich końce było widać z Miejsca Świętego przed najskrytszym pomieszczeniem, ale z zewnątrz nie było ich widać. I są tam po dziś dzień. **9** W Arce nie było nic oprócz dwóch kamiennych tablic^g, które Mojżesz umieścił w niej przy Horebie, gdy Jehowa zawarł przymierzeⁱ z Izraelitami po ich wyjściu z ziemi egipskiej^j.

10 Kiedy kapłani wyszli ze świętego miejsca^k, obłok^k wypełnił dom Jehowy^l. **11** Z powodu tego obłoku kapłani nie mogli tam służyć, bo chwała Jehowy napełniła dom Jehowy^m. **12** Wtedy Salomon odezwał się: „Jehowo, powiedziałeś, że będiesz przebywał w gęstym mrokuⁿ. **13** Zbudowałem dla Ciebie wspaniały dom—trwałe miejsce, żebyś mieszkał w nim na zawsze”^o.

14 Potem król odwrócił się w stronę zboru izraelskiego i zaczął go błogosławić, podczas gdy cały zbor stał^p. **15** Król rzekł: „Chwała Jehowie, Bogu Izraela, Temu, który własnymi ustami złożył obietnicę mo-

ROZDZ. 8

a Wj 40:2
2Kn 1:13

b 1Kn 16:1

c Wj 26:33
Wj 40:21
2Sm 6:17
Obj 11:19

d 1Kl 6:27
2Kn 5:7
Ps 80:1
Eze 10:5

e Wj 25:20
2Kn 5:8-10

f Wj 25:14
Wj 37:4

g Pwt 4:13
Heb 9:4

h Wj 40:20
Pwt 10:5

i Wj 24:8

j Wj 19:1
Lb 10:11, 12

k Wj 40:34
Kpl 16:2

l 2Kn 5:11-14

m Wj 40:35
Eze 10:4
Eze 43:4
Eze 44:4
Dz 7:55
Obj 21:23

n Wj 20:21
Pwt 5:22
2Kn 6:1, 2
Ps 18:11
Ps 97:2

o Ps 78:69
Ps 132:13, 14

p 2Kn 6:3-11

szpalta 2

a Pwt 12:11

b 2Sm 7:1-3
1Kn 17:1, 2

c 2Sm 7:12, 13

d 1Kn 28:5, 6

e Wj 34:28
Pwt 9:9
Pwt 31:26

f 2Kn 6:12

g Wj 15:11
1Sm 2:2
2Sm 7:22

h Pwt 7:9

i 2Kn 6:14-17

jemu ojcu, Dawidowi, i własną ręką ją spełnił. Powiedział: **16** „Od dnia, gdy wyprowadziłem z Egiptu swój lud, Izraela, w żadnym z izraelskich plemion nie wybrałem miasta, żeby zbudować w nim dom, w którym przebywałoby moje imię^a. Ale wybrałem Dawida, żeby panował nad moim ludem, Izraelem”. **17** I Dawid, mój ojciec, z całego serca pragnął zbudować dom dla imienia Jehowy, Boga Izraela^b. **18** Jehowa powiedział jednak do mojego ojca, Dawida: „Z całego serca zapragnąłeś zbudować dom dla mojego imienia i dobrze, że w twoim sercu pojawiło się takie pragnienie. **19** Ale nie ty zbudujesz ten dom. To twój syn, który ci się urodzi^c, zbuduje dom dla mojego imienia”. **20** Jehowa spełnił swoją obietnicę, bo zostałem następcą mojego ojca, Dawida, i zasiadłem na tronie Izraela, tak jak Jehowa obiecał. Zbudowałem też dom dla imienia Jehowy, Boga Izraela^d, **21** i przygotowałem tam miejsce dla Arki. Znajduje się w niej przymierze^e, które Jehowa zawarł z naszymi przodkami, gdy ich wyprowadził z ziemi egipskiej”.

22 Następnie Salomon stanął przy ołtarzu Jehowy przed całym zbozem izraelskim, podniósł ręce ku niebu^f **23** i rzekł: „Jehowo, Boże Izraela, ani w niebie, ani na ziemi nie ma Boga takiego jak Ty!^g Dotrzymujesz przymierza i okazujesz lojalną miłość^h swoim sługom, którzy Ci służąⁱ całym sercem”. **24** Dotrzymałeś obietnicy danej swojemu słudze Dawidowi, mojemu ojcu. Złożyłeś tę obietnicę własnymi ustami i dzisiaj speł-

8:19 *Dost. „wyjdzie z twoich lędźwi”.

8:23 *Dost. „chodzą przed Tobą”.

8:10 *Zob. Słowniczek pojęć.

niłeś ją własną ręką^a. **25** A teraz, Jehowo, Boże Izraela, spełnij też to, co obiecałeś swojemu słudze Dawidowi, mojemu ojcu, gdy powiedziałeś: „Jeśli tylko twój synowie będą zwracać uwagę na swoje postępowanie i będą mi służyć^{*}, tak jak ty mi służyłeś, to na tronie Izraela zawsze będzie zasiadał przede mną twój potomek^b. **26** Boże Izraela, spraw, proszę, żeby ta obietnica, którą dałeś swojemu słudze Dawidowi, mojemu ojcu, okazała się wiarygodna.

27 „Boże, ale czy naprawdę zamieszkaż na ziemi?^c Przecież nawet niebios, bezkresne niebios^a, nie mogą Cię pomieścić^d, a co dopiero ten dom, który zbudowałem!^e **28** Jehowo, mój Boże, zwróć uwagę na modlitwę swojego sługi i na jego prośbę o Twoją przychylność. Wysłuchaj wołania o pomoc i modlitwy, którą Twój sługa zanosí dzisiaj do Ciebie. **29** Niech Twoje oczy dniem i nocą będą zwrócone na ten dom, na miejsce, o którym powiedziałeś: „Tam będzie moje imię^f, i wysłuchaj modlitwy swojego sługi, kiedy będzie ją zanosíł zwrócony w kierunku tego miejsca^g. **30** Wysłuchaj swojego sługi i swojego ludu, Izraela, gdy będą się modlić i prosić Cię o Twoją przychylność zwrócení w kierunku tego miejsca. Wysłuchaj ich z niebios, miejsca swojego zamieszkania^h. Wysłuchaj i przebacźⁱ.

31 „Gdy jakiś człowiek zgrzeszy przeciwko swojemu bliźniemu i zostanie zobowiązany do złożenia przysięgi^{*}, której złamanie ściągnęłoby na niego

ROZDZ. 8

a 2Sm 7:12, 13

b 1Kl 2:4
Ps 132:12

c Iz 66:1

d Ps 148:13
Jer 23:24

e 2Kn 2:6
2Kn 6:18-21
Neh 9:6
Dz 17:24

f Wj 20:24
2Sm 7:13

g Dn 6:10
1Pt 3:12

h Ps 33:13

i 2Kn 7:13, 14
Dn 9:19

szpalta 2

a 2Kn 6:22, 23

b Hi 34:11

c Kpl 26:14, 17
Joz 7:8, 11
2Kl 17:6, 7

d Neh 1:11

e 2Kl 19:19, 20
2Kn 6:24, 25

f Ps 106:47

g Kpl 26:19
Pwt 28:23

h Eze 14:13

i 2Kn 6:26, 27

j Iz 30:20
Iz 54:13

k 1Kl 18:1

l Kpl 26:16
2Kl 6:25

m Pwt 28:21, 22
Am 4:9

kłatwę, i związany tą przysięgą^{*} przyjdzie przed Twój ołtarz w tym domu^a, **32** wtedy zechciej wysłuchać go z niebios i działaj, i osądz swoich sług: uznaj niegodziwca za winnego^{*} i to, czego się dopuścił, sprowadź na jego własną głowę, a prawego uznaj za niewinnego[#] i nagroź go stosownie do jego prawości^b.

33 „Jeśli Twój lud, Izrael, zostanie pokonany przez wroga, bo grzeszył przeciwko Tobie^c, ale powróci do Ciebie i będzie sławić Twoje imię^d, modlić się w tym domu i błagać o łaskę^e, **34** to zechciej wysłuchać go z niebios i przebacź grzech swojego ludu, Izraelitów, i przyprowadź ich z powrotem do ziemi, którą dałeś ich przodkom^f.

35 „Gdy niebo zostanie zamknięte i nie będzie deszczu^g, bo grzeszyli przeciwko Tobie^h, ale będą się modlić zwrócení w kierunku tego miejsca, będą wysławiać Twoje imię i nie będą już grzeszyć, bo nauczyłeś ich pokory^{*i}, **36** wtedy zechciej wysłuchać ich z niebios i przebacź grzech swoich sług—swojego ludu, Izraela. Wskaż im właściwą drogę^j, którą powinni iść. I jeśli deszcz na swoją ziemię^k, którą dałeś swemu ludowi jako dziedzictwo.

37 „Jeśli tę ziemię dotknie klęska głodu^l, zaraza, wyniszczająca spiekota lub rdza^m, jeśli pojawiają się chmury szarańczy, jeśli pojawią się szarańcza^{*} pożerająca wszystko, co spotka na swojej drodze, jeśli wróg będzie oblegał któreś z miast[#] tej

8:31 *Lub „i pod tą kłatwą”. **8:32** *Dost. „niegodziwego”. #Dost. „prawego”. **8:35** *Lub „bo ich uciskałeś”. **8:37** *Lub „koniki polne”. #Dost. „bram”.

8:25 *Dost. „chodź przed mną”.

8:27 *Dost. „niebo niebios”. **8:31** *Lub „i ten włoży na niego przekleństwo”.

ziemi albo jeśli pojawi się jakakolwiek inna plaga czy choroba^a **38** i wtedy cały Twój lud, Izrael, lub nawet jeden człowiek zwróci się do Ciebie z jakąś modlitwą, z jakąś prośbą o Twoją przychylność^b (bo każdy wie, co sprawia ból jego sercu)^c, i wyciągnie ręce w kierunku tego domu, **39** to zechciej wysłuchać go z niebios, miejsca swojego zamieszkania^d, zechciej przebaczyć^e i działać. Zagroź każdego stosownie do jego postępowania^f, bo znasz jego serce. Tylko Ty naprawdę znasz serce każdego człowieka^g. **40** Wtedy będą się Ciebie bać przez wszystkie dni swojego życia na ziemi, którą dałeś naszym przodkom.

41 „Również jeśli cudzoziemiec, który nie należy do Twojego ludu, Izraela, przyjdzie z dalekiej krainy ze względu na Twoje imię^h **42** (bo usłyszą tam o Twoim wielkim imieniuⁱ, o Twojej silnej ręce i Twoim potężnym^j ramieniu) i będzie się modlić zwrócony w kierunku tego domu, **43** to zechciej go wysłuchać z niebios, miejsca swojego zamieszkania^k, i uczyni wszystko, o co ten cudzoziemiec Cię poprosi—żeby wszystkie ludy ziemi poznały Twoje imię i bały się Ciebie^l tak jak Twój lud, Izrael, i by wiedziały, że ten dom, który zbudowałem, nosi Twoje imię.

44 „Jeżeli Twój lud wyruszy na wojnę przeciwko swoim wrogom tam, gdzie go pošlesz^m, i będzie się modlićⁿ do Ciebie, Jehowo, zwrócony w kierunku miasta, które wybrałeś^o, oraz domu, który zbudowałem dla Twojego imienia^p, **45** zechciej wysłuchać z niebios jego modlit-

8:41 *Lub „reputację”. 8:42 *Dosl. „wyciągnięty”.
 8:45 *Lub „reputację”. 8:46 *Dosl. „wyciągnięty”.

ROZDZ. 8

- a 2Kń 6:28-31
 b 2Kń 33:12, 13
 c Prz 14:10
 d Iz 63:15
 e Ps 130:4
 f Hi 34:11
 g Ps 18:20
 h 1Sm 16:7
 i 1Kń 28:9
 j Jer 17:10
 k Lb 9:14
 l Rut 1:16
 m 2Kl 5:15
 n 2Kń 6:32, 33
 o Iz 56:6, 7
 p Dz 8:27
 q Neh 9:10
 r Ps 11:4
 s Ps 67:2
 t Ps 102:15
 u Wj 23:31
 v 1Kl 20:13
 w 2Kń 14:11
 x 2Kń 20:5, 6
 y Ps 78:68
 z Ps 132:13
 aa 2Kń 6:34, 35

szpalta 2

- a Ps 51:5
 b Ps 130:3
 c Kzn 7:20
 d Rz 3:23
 e 1Jn 1:8
 f Pwt 28:15, 36
 g 2Kl 17:6
 h 2Kl 25:21
 i 2Kń 6:36-39
 j Kpl 26:40
 k Pwt 30:1, 2
 l Pwt 4:27, 29
 m 2Kń 33:12, 13
 n Neh 1:6
 o Ps 106:6
 p Prz 28:13
 q Dn 9:5
 r 1Sm 7:3
 s Dn 6:10
 t Iz 63:15
 u 2Kń 30:9
 v Ezd 7:28
 w Neh 2:7, 8
 x Wj 19:5
 y Pwt 9:26
 z Wj 14:30
 aa Pwt 4:20
 ab 2Kń 6:40
 ac Ps 86:5
 ad Ps 145:18
 ae Wj 19:6
 af Pwt 4:34
 ag Pwt 32:9

wy i prośby o przychylność i stań w jego obronie*.

46 „Jeżeli zgrzeszą przeciwko Tobie (bo nie ma człowieka, który nie grzeszy)^a, a Ty się na nich rozgniewasz i wydasz ich wrogowi, i ten wprowadzi ich do niewoli do swojej ziemi, dalekiej lub bliskiej^b, **47** ale oni się opamiętają w ziemi, do której zostali uprowadzeni^c, i wrócą do Ciebie^d, i będą Cię tam błagać o łaskę^e, mówiąc: „Zgrzeszyliśmy, dopuściliśmy się zła, postąpiliśmy niegodziwie^f, **48** jeżeli wrócą do Ciebie całym sercem^g i całą duszą^h w ziemi swoich wrogów, którzy ich uprowadzili, i będą się modlić do Ciebie zwróceniu w kierunku swojej ziemi, którą dałeś ich przodkom, miast, które wybrałeś, i domu, który wybudowałem dla Twojego imieniaⁱ, **49** to ich modlitwy i prośby o łaskę wysłuchaj z niebios, miejsca swojego zamieszkania^j, i stań w ich obronie. **50** Przebacź swojemu ludowi jego grzech i wszystkie występki przeciwko Tobie. Spraw, żeby jego wrogowie okazali mu litość^k **51** (bo to Twój lud, Twoja własność^l—to ci, których wyprowadziłeś z Egiptu^m, z rozżarzonego piecaⁿ)^o. **52** Miej oczy zwrócone na swojego sługę i na swój lud, Izraela, gdy będą zanosić do Ciebie prośby o Twoją przychylność^p. Wysłuchaj ich, kiedykolwiek do Ciebie zawołają^q. **53** Wszzechwładny Panie, Jehowo, przecież oddzieliłeś ich jako swoją własność od wszystkich ludów ziemi^r, tak jak zapowiedziałeś przez swojego sługę Moj-

8:45 *Lub „dokonaj sądu na jego rzecz”.
 8:48 *Zob. Słowniczek pojęć. 8:51 *Lub „z pieca do wytopu żelaza”. 8:52 *Lub „o cokolwiek Cię poproszą”.

żesza, kiedy wyprowadzałeś naszych przodków z Egiptu”.

54 Gdy Salomon skończył się modlić do Jehowy i zanosić prośby o Jego przychyłność, wstał sprzed ołtarza Jehowy, gdzie klęczał z rękami wyciągniętymi ku niebu^a, **55** i donośnym głosem pobłogosławił cały zbór Izraela: **56** „Chwała Jehowie, który swojemu ludowi, Izraelowi, zapewnił pokój^{*}, tak jak obiecał^b. Nie zawiodło ani jedno słowo z całej Jego dobrej obietnicy, którą dał przez swojego sługę Mojżesza^c. **57** Oby Jehowa, nasz Bóg, był z nami, tak jak był z naszymi przodkami^d. Oby nas nie opuścił ani nie porzucił^e. **58** Niech pociągnie do siebie nasze serca^f, żebyśmy chodzili wszystkimi Jego drogami i przestrzegali Jego przykazań, przepisów i postanowień, które dał naszym przodkom. **59** I niech te moje słowa, którymi błagałem Jehowę o przychyłność, będą dniem i nocą przed Jehową, naszym Bogiem, aby każdego dnia—kiedy zajdzie potrzeba—stawał w obronie swojego sługi oraz swojego ludu, Izraela, **60** i aby wszystkie ludy ziemi przekonały się, że Jehowa jest prawdziwym Bogiem^g i nie ma żadnego innego^h. **61** Niech więc wasze serca będą w pełni oddaneⁱ Jehowie, naszemu Bogu—żyjcie zgodnie z Jego przepisami i przestrzegajcie Jego przykazań, jak to robicie dzisiaj”.

62 Król i cały Izrael złożyli Jehowie wiele ofiar^j. **63** Salomon złożył Jehowie ofiary współuczestnictwa^k: 22 000 sztuk bydła

8:56 *Lub „miejsce odpoczynku”.

8:61 *Lub „niepodzielne”. **8:63, 64** *Zob. *Słownik pojęć*.

ROZDZ. 8

a 2Kn 6:12, 13

b 1Kl 4:24, 25

c Pwt 10:11
Joz 21:45

d Pwt 31:6
Joz 1:5
2Kn 32:7
Ps 46:7

e Iz 41:10
Heb 13:5

f Ps 86:11
Ps 119:36
2Ts 3:5

g Joz 4:24
1Sm 17:46
Eze 36:23
Eze 39:7

h Pwt 4:35, 39
Iz 44:6

i Pwt 18:13
2Kl 20:3
1Kn 28:9
Mt 22:37

j 2Kn 7:4, 5

k Kpl 3:1

szpalta 2

a Ezd 6:16
Neh 12:27

b 2Kn 4:1

c Kpl 3:16

d Rdz 15:18
Lb 34:5, 8

e Kpl 23:34

f Ps 31:19
Iz 63:7
Jer 31:12

ROZDZ. 9

g 2Kn 8:1
Kzn 2:4

h 2Kn 7:11

i 1Kl 3:5

j Pwt 12:5, 6
1Kl 8:28, 29

i 120 000 owiec. W ten sposób król i wszyscy Izraelici oddali do użytku dom Jehowy^a. **64** Tego dnia król musiał uświęcić środek dziedzińca znajdującego się przed domem Jehowy, żeby móc tam złożyć ofiary całopalne, ofiary zbożowe^{*} i tłuszczy ofiar współuczestnictwa, ponieważ miedziany ołtarz^b, stojący przed Jehową, był zbyt mały, żeby pomieścić wszystkie ofiary całopalne, zbożowe i tłuszczy ofiar współuczestnictwa. **65** Salomon i cały Izrael—wielki zbór ludzi przybyłych z ziem od Lebo-Chamat^{*} aż po Dolinę Potoku Egipskiego^{#d}—obchodzili święto^e przed Jehową, naszym Bogiem, przez siedem dni i potem kolejne siedem dni, w sumie 14 dni. **66** Następnego^{*} dnia król odesłał ludzi, a oni go pobłogosławili i poszli do swoich domów z radością w sercu, szczęśliwi, że Jehowa okazał tak wielką dobroć^f swojemu słudze Dawidowi oraz swojemu ludowi, Izraelowi.

9 Kiedy tylko Salomon ukończył budowę domu Jehowy i domu^{*} królewskiego^g, jak również wszystkiego, co chciał zbudować^h, **2** Jehowa ukazał mu się po raz drugi—tak jak wcześniej w Gibeonieⁱ. **3** Jehowa powiedział do niego: „Wysłuchałem twojej modlitwy i prośby o przychyłność, z którą się do mnie zwróciłeś. Uświęciłem wybudowany przez ciebie dom, sprawiając, że moje imię będzie tam stale przebywać^j. I zawsze będą na niego zwrócone moje oczy, i będzie tam moje

8:65 *Lub „wejścia do Chamatu”. [#]Lub „Wadi Egiptu”. Zob. *Słownik pojęć*, hasło „Wadi”. **8:66** *Dośl. „ósmego”, czyli następnego dnia po drugim siedmiodniowym okresie. **9:1** *Lub „pałacu”.

serce^a. **4** Jeśli będziesz mi służyć* jak twój ojciec, Dawid^b—szczerze^c, z nieskazitelnym sercem^d—jeśli będziesz postępować zgodnie ze wszystkim, co ci nakazałem^e, oraz przestrzegać moich przepisów i postanowień^f, **5** to ja utwierdzę tron twojego królestwa w Izraelu na zawsze, tak jak obiecałem Dawidowi, twojemu ojcu: „Na tronie Izraela zawsze będzie zasiadał twój potomek”^g. **6** Ale jeśli wy i wasi synowie odwrócicie się ode mnie i nie będziecie przestrzegać moich przykazań oraz ustaw, które ode mnie otrzymaliście, i jeśli zaczniecie służyć innym bogom i się im kłaniać^h, **7** to ja usunę* Izraela z ziemi, którą mu dałemⁱ, i odrzucę dom, który uświęciłem dla swojego imienia^j. Izrael stanie się przedmiotem pogardy^k i pośmiewiskiem dla wszystkich ludów^k. **8** A ten dom zamieni się w rumowisko^l. Każdy, kto będzie obok niego przechodził, popatrzy zdziwiony, zagwizdże i spyta: „Dlaczego Jehowa uczynił coś takiego tej ziemi i temu domowi?”^m. **9** Wtedy mu odpowiedzą: „Dlatego, że porzucili Jehowę, swojego Boga, który wyprowadził ich przodków z Egiptu, a znaleźli sobie innych bogów, zaczęli się im kłaniać i im służyć. Właśnie dlatego Jehowa sprowadził na nich całe to nieszczęście”ⁿ.

10 Salomon zbudował dwa domy—dom Jehowy oraz dom* królewski—w ciągu 20 lat^o. **11** Chiram^p, król Tyru, zaopatrywał Salomona w drewno cedrowe i jałowcowe i dostarczał mu tyle złota, ile ten chciał^q.

9:4 *Dosl. „chodźć przede mną”. 9:7 *Dosl. „odetnę”. *Dosl. „przyszłościem”. 9:10, 15 *Lub „pałac”.

ROZDZ. 9

- a 2Kn 6:40
2Kn 16:9
Ps 132:13
b 1Kl 3:6
c 1Kn 29:17
d Ps 78:70, 72
e Kzn 12:13
f 2Kn 7:17, 18
g 2Sm 7:16, 17
1Kl 2:4
Ps 89:20, 29
h 1Kl 11:4
2Kn 7:19-22
i Kpl 18:28
Pwt 4:26
2Sm 7:14
2Kl 17:22, 23
Ps 89:30-32
j 2Kl 25:9, 10
2Kn 15:2
k Pwt 28:37
Ps 44:14
l 2Kn 36:19
Iz 64:11
m Pwt 29:24, 25
Jer 22:8, 9
n Pwt 28:64
Jer 5:19
Jer 12:7
o 1Kl 6:37
do 7:1
2Kn 8:1, 2
p 1Kl 5:1, 7
q 1Kl 5:8

szpalta 2

- a 1Kl 10:21
b 1Kl 4:6
1Kl 5:13
c 1Kl 6:37
d 2Sm 5:9
1Kl 11:27
2Kl 12:20
e Joz 19:32, 36
f Joz 17:11
Sdz 5:19
2Kl 9:27
g Sdz 1:29
h Joz 16:10
i 1Kl 3:1
j Joz 16:1, 3
2Kn 8:4-6
k Joz 19:44, 48
l 1Kl 4:26
m Lb 13:29
Pwt 7:1
Sdz 1:21
n 2Kn 8:7-10

Król Salomon dał więc Chiramowi 20 miast w ziemi galilejskiej. **12** Chiram wyruszył z Tyru, żeby obejrzeć miasta, które Salomon mu dał, ale nie był z nich zadowolony*. **13** Dlatego powiedział: „Co to za miasta mi dałeś, mój bracie?”. I po dziś dzień nazywa się je ziemią Kabul*. **14** Chiram posłał królowi 120 talentów* złota^a.

15 To jest sprawozdanie dotyczące robót przymusowych^b, które zarządził król Salomon, żeby wybudować dom Jehowy^c, własny dom*, Nasyp^d, mur Jerozolimy, Chacor^e, Megiddo^f i Gezer^g. **16** (Faraon, król Egiptu, podbił kiedyś Gezer, spalił je i pozabijał Kananejczyków^h, którzy w nim mieszkali. Dał to miasto w posagu* swojej córceⁱ, żonie Salomona). **17** Salomon odbudował* Gezer, Bet-Choron Dolne^j, **18** Baalat^k, Tamar na pustkowiu w tej krainie, **19** a także wszystkie swoje miasta-spichlerze, miasta, w których trzymano rydwan^l, i miasta dla jeźdźców. Zbudował też wszystko, co chciał zbudować w Jerozolimie, w Libanie i na całym podległym mu obszarze. **20** A jeśli chodzi o wszystkich ocalałych Amorytów, Hetytów, Peryzzytów, Chiwwitów i Jebusytów^m, nienależących do ludu Izraelaⁿ— **21** czyli potomków tych, których pozostawiono w tej ziemi, tych, których Izraelici nie zdołali zgładzić*—

9:12 *Dosl. „w jego oczach nie były one odpowiednie”. 9:13 *Możliwe też „bezużyteczną”. 9:14 *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. 9:15 *Lub „Millo”. Hebr. określenie pochodzące od rdzenia, który oznacza „napęlniać”. 9:16 *Lub „w prezencie ślubnym”. 9:17 *Lub „ufortyfikował”. 9:21 *Lub „przeznaczyć na zagładę”. Zob. Słowniczek pojęć.

Salomon powoływał ich do przymusowej pracy jako niewolników i tak jest do dzisiaj^a.

22 Jednak żadnego z Izraelitów Salomon nie uczynił niewolnikami^b. Byli oni jego wojownikami, sługami, książętami, przybocznymi oraz dowódcami ludzi, którzy powozili rydwanami, i dowódcami konnicy. **23** Salomon miał 550 zwierzchników zarządców. Nadzorowali oni zleconą przez niego pracę oraz wykonujących ją ludzi^c.

24 Córka faraona^d wyprowadziła się z Miasta Dawida^e do swojego własnego domu, który Salomon dla niej zbudował. Wtedy też zbudował Nasyp^{*f}.

25 Trzy razy w roku^g Salomon składał ofiary całopalne i ofiary współuczestnictwa^{*} na ołtarzu, który zbudował dla Jehowy^h, i z ofiar na ołtarzu znajdującym się przed Jehową unosił się dym. Tak ukończył budowę domuⁱ.

26 Król Salomon zbudował też flotę w Ecjon-Geber^j, które leży koło Elotu, nad brzegiem Morza Czerwonego w ziemi edomskiej^k. **27** Chiram posyłał swoich sług^l, doświadczonych marynarzy, żeby pływali na okrętach tej floty razem ze sługami Salomona. **28** Za każdym razem, gdy udawali się oni do Ofiru^m, przywozili stamtąd królowi Salomonowi 420 talentów złota.

10 O sławie Salomona, którą zyskał dzięki imieniu Jehowyⁿ, usłyszała królowa Szeby. Wybrała się więc do niego, żeby poddać go próbie za pomocą trudnych pytań^{*o}. **2** Przyby-

9:24 *Lub „Millo”. Hebr. określenie pochodzące od rdzenia, który oznacza „napępniać”. **9:25** *Zob. Słownikzek pojęć. **10:1** *Lub „za pomocą zagadek”.

ROZDZ. 9

a Rdz 9:25

b Kpl 25:39

c 1Kl 5:16
2Kn 2:18

d 1Kl 3:1
1Kl 7:8
2Kn 8:11

e 2Sm 5:9

f 1Kl 9:15

g Wj 23:14

h 2Kn 8:12, 13

i 2Kn 8:16

j Pwt 2:8

k 2Kn 8:17, 18

l 1Kl 5:12

m Rdz 10:29
1Kn 29:3, 4
Ps 45:9

ROZDZ. 10

n 1Kl 4:29

o 2Kn 9:1, 2
Mt 12:42

szpalta 2

a Ps 72:10

b Wj 25:3, 6
2Kl 20:13

c 1Kl 3:28
Kzn 12:9

d 2Kn 9:3-8

e 1Kl 4:22

f Prz 8:34

g 1Kl 5:7

ła do Jerozolimy z imponującą swiżą^{*a} i przywiozła na wielbłądach olejek balsamowy^b, bardzo dużo złota i drogocenne kamienie. Przyszła do Salomona i rozmawiała z nim o wszystkim, co ją nurtowało. **3** Salomon odpowiedział wtedy na każde jej pytanie. Nie było nic^{*}, czego król nie umiałby jej wyjaśnić.

4 Kiedy królowa Szeby ujrzała całą mądrość Salomona^c, dom, który zbudował^d, **5** potrawy na jego stole^e, to, jak zasiadają przy nim jego dworzanie, podających do stołu i ich stroje, jego podczaszych oraz ofiary całopalne, które regularnie składał w domu Jehowy, z wrażenia zaparło jej dech^{*}. **6** Powiedziała więc do króla: „To, co słyszałam w swoim kraju o twoich osiągnięciach^{*} i twojej mądrości, okazało się prawdą. **7** Nie wierzyłam w te wieści, dopóki nie przybyłam i nie zobaczyłam tego na własne oczy. Teraz wiem, że nie opowiedziano mi nawet połowy! Mądrością i dobrobytem znacznie przerosłeś to, co o tobie mówiono. **8** Szczęśliwy jest twój lud, szczęśliwi są twoi słudzy, którzy zawsze są przy tobie i słuchają twoich mądrych słów!^f **9** Niech będzie wysławiany Jehowa, twój Bóg^g, który sobie ciebie upodobał i wyniósł cię na tron Izraela. Ponieważ Jehowa pokochał Izraela wieczną miłością, ustanowił cię królem, żebyś sprawował władzę w sposób prawy i sprawiedliwy^{*}”.

10 Potem dała królowi 120 talentów^{*} złota, bardzo dużo

10:2 *Lub „orszakami”. **10:3** *Dośl. „nic ukrytego”. **10:5** *Dośl. „już nie było w niej ducha”. **10:6** *Lub „słowach”. **10:10** *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14.

olejku balsamowego^a i drogocenne kamienie^b. Nigdy więcej nie przywieziono tyle olejku balsamowego, ile przywiozła Salomonowi królowa Sebey.

11 Flota Chirama, która transportowała złoto z Ofiru^c, dostarczała też stamtąd drogocenne kamienie oraz wielkie ilości drewna sandałowego^{*d}. **12** Z drewna sandałowego król wykonał podpory do domu Jehowy i do domu^{*} królewskiego, a także liry[#] i harfy[^] dla śpiewaków^e. Takiego drewna sandałowego już nigdy więcej nie sprowadzono ani nie widziano po dziś dzień.

13 Król Salomon dał królowej Sebey wszystko, czego zapragnęła i o co poprosiła, nie licząc hojnego daru, który ofiarował jej z własnej woli^{*}. Potem królowa wróciła ze sługami do swojego kraju^f.

14 W ciągu roku do Salomona napływało 666 talentów złota^g, **15** nie licząc tego, co otrzymywał on od kupców i handlarzy, a także od wszystkich królów arabskich i namiestników kraju.

16 Król Salomon wykonał 200 wielkich tarcz ze stopu złota^h (na każdą tarczę zużył 600 syklów^{*} złota)ⁱ **17** i 300 puklerzy^{*} ze stopu złota (na każdy puklerz zużył 3 miny[#] złota). Potem król umieścił je w Domu Lasu Libanu^j.

10:11 *Hebr. *'almuggím*. **10:12** *Lub „pałacu”. [#]Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. [^]Hebr. *nêwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę. **10:13** *Dosl. „stosownie do ręki króla Salomona”. **10:16** *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. *Dodatek B14*. **10:17** *Cho dzi o małe tarcze, często noszone przez łuczników. [#]Mina w Pismach Hebrajskich odpowiadała 570 g. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 10

a Rdz 43:11

b Ps 72:10

c 1Kl 9:27, 28
Ps 45:9d 2Kn 2:8
2Kn 9:10, 11e 2Kn 5:12
Ps 150:3

f 2Kn 9:12

g 2Kn 9:13, 14

h 1Kl 14:25, 26

i 2Kn 9:15, 16

j 1Kl 7:2

szpalta 2

a Ps 122:2, 5

b 2Kn 9:17-19

c Rdz 49:9
Lb 23:24
Lb 24:9

d 1Kl 7:2

e 2Kn 9:20, 21

f Rdz 10:4
Ps 72:10
Eze 27:12
Jon 1:3

g 1Kl 10:18

h Kzn 5:19

i 1Kl 3:12, 13
1Kl 4:29
2Kn 9:22-24

j Prz 2:6

k Pwt 17:15, 16
1Kl 4:26l 2Kn 1:14
2Kn 9:25m 2Kn 1:15
2Kn 9:27

18 Ponadto król wykonał wielki tron z kości słoniowej^a i pokrył go rafinowanym złotem^b. **19** Do tronu prowadziło sześć stopni, a z tyłu tronu był okrągły baldachim. Po obu stronach siedzenia znajdowały się poręcze, przy których stały dwa lwy^c. **20** Na sześciu stopniach stało 12 lwów, po jednym z każdej strony stopnia. Czegoś takiego nie wykonano w żadnym innym królestwie.

21 Wszystkie naczynia do picia u króla Salomona były ze złota. Również wszystkie sprzęty w Domu Lasu Libanu^d były ze szczerzego złota. Nie było niczego ze srebra, bo za dni Salomona srebro nie miało żadnej wartości^e. **22** Król miał na morzu flotę okrętów Tarszisz^f, które pływały razem z flotą Chirama. Raz na trzy lata okręty Tarszisz przyplływały z ładunkiem złota, srebra, kości słoniowej^g oraz małp i paw.

23 Król Salomon przewyższał więc bogactwem^h i mądrością wszystkich innych królów na ziemiⁱ. **24** I ludzie z całej ziemi zabiegali o audiencję^{*} u Salomona, żeby posłuchać mądrości, którą Bóg go obdarzył^j. **25** Każdy przynosił dar: przedmioty ze srebra i złota, szaty, zbroje, olejek balsamowy, konie i muły. Tak było rok po roku.

26 Salomon gromadził coraz więcej rydwanów i koni^{*}. Miał 1400 rydwanów oraz 12 000 koni^{*k}. Trzymał je w miastach rydwanów, jak również blisko siebie, w Jerozolimie^l.

27 Król sprawił, że w Jerozolimie było tyle srebra, co kamieni, a drewna cedrowego tak dużo, jak sykomor w Szeferim^m.

10:24 *Dosl. „szukali oblicza”. **10:26** *Lub „jeźdźców”.

28 Konie Salomona sprowadzano z Egiptu, a kupcy królewscy nabywali stada koni* za ustaloną cenę^a. 29 Każdy rydwan sprowadzony z Egiptu kosztował 600 srebrników, a koń – 150. Kupcy królewscy sprzedawali je potem wszystkim królom hetyckim^b i syryjskim.

11 Król Salomon oprócz córki faraona^c pokochał wiele innych cudzoziemiek^d: Moabitki^e, Ammonitki^f, Edomitki, Sydonki^g i Hetytki^h. 2 Pochodziły one z narodów, o których Jehowa powiedział Izraelitom: „Nie wolno wam wiązać się z nimi*, bo na pewno skłonią wasze serca ku swoim bogom”ⁱ. Ale Salomon przylgnął do nich i je pokochał. 3 Miał 700 żon, które były księżniczkami, a także 300 nadożnic*. I żony stopniowo zwiodły jego serce^j. 4 Gdy Salomon się zestarzał^k, żony skłoniły* jego serce ku innym bogom^k. Jego serce nie było już w pełni oddane^l Jehowie, jego ojca, Dawida. 5 I Salomon zaczął czcić Asztarte^l, boginię Sydończyków, oraz Milkoma^m, obrzydliwego boga Ammonitów. 6 Robił to, co złe w oczach Jehowy, i nie był w pełni posłuszny Jehowie, tak jak był posłuszny Dawid, jego ojciecⁿ.

7 W tym czasie na górze koło Jerozolimy Salomon zbudował wzniesienie^o dla Kemo-sza, obrzydliwego boga Moabu, oraz wzniesienie dla Molocha^p,

10:28 *Możliwe też „sprowadzano z Egiptu i z Kue, a kupcy królewscy nabywali je w Kue”. Może chodzić o Cylicję. 11:2 *Lub „zawierać z nimi małżeństw”. 11:3 *Zob. Słowniczek pojęć. ^aLub „żony wywierały na niego silny wpływ”. 11:4 *Lub „odwróciły”. ^bLub „niepodzielne”.

ROZDZ. 10

a 2Kn 1:16, 17
2Kn 9:28

b Joz 1:4

ROZDZ. 11

c 1Kl 3:1

d Pwt 17:15, 17
Neh 13:26

e Rdz 19:36, 37

f 1Kl 14:21

g 1Kl 16:30, 31

h Rdz 26:34, 35

i Wj 34:16
Pwt 7:3
Joz 23:12, 13
2Ko 6:14

j 1Kl 11:42

k Pwt 7:3, 4
Neh 13:26

l Sdz 2:11, 13
Sdz 10:6
1Sm 7:3

m Sof 1:5

n 1Kl 15:5

o Kpl 26:30
Lb 33:52
2Kl 21:1, 3

p Kpl 18:21
Dz 7:43

szpalta 2

a 2Kl 23:13

b Pwt 7:3, 4
Prz 4:23

c 1Kl 3:5
1Kl 9:2

d 2Kn 7:19, 20

e 2Kl 17:21

f 2Kn 10:18, 19

g 2Sm 7:12, 15

h 1Kl 12:20
2Kn 11:1

i Pwt 12:11

j 2Sm 7:12, 14

k Rdz 27:40

l 2Sm 8:13

m Lb 10:12

obrzydliwego boga Ammonitów^a. 8 Zrobił tak dla wszystkich swoich cudzoziemskich żon, które spalały ofiary, żeby dym z nich unosił się do ich bogów.

9 Jehowa bardzo się rozgniewał na Salomona, bo jego serce odwróciło się od Jehowy, Boga Izraela^b, który ukazał mu się dwa razy^c. 10 i ostrzegł go właśnie przed tym, żeby nie służył innym bogom^d. Mimo to Salomon nie posłuchał nakazu Jehowy. 11 Jehowa rzekł więc do niego: „Ponieważ postępujesz w taki sposób i nie przestrzegasz mojego przymierza oraz ustaw, które ci dałem, na pewno wydrę królestwo z twoich rąk i dam je jednemu z twoich sług^e. 12 Jednak ze względu na twojego ojca, Dawida, nie zrobię tego za twojego życia. Wydrę je z rąk twojego syna^f. 13 Ale nie zabiorę mu całego królestwa^g—jedno plemię dam twojemu synowi^h ze względu na swojego sługę Dawida i ze względu na Jerozolimę, którą wybrałem”ⁱ.

14 I Jehowa sprawił, że przeciwko Salomonowi wystąpił Edomita Hadad, pochodzący z królewskiej rodziny Edomu^k. 15 Gdy Dawid pokonał Edomitów^l, Joab, dowódca wojska, przyszedł pogrzebać zabitych i chciał wymordować wszystkich mężczyzn w Edomie. 16 (Joab z całym Izraelem spędził tam sześć miesięcy, dopóki nie wytracił* w Edomie wszystkich mężczyzn). 17 Ale Hadad, będący wtedy jeszcze chłopcem, i niektórzy Edomici należący do sług jego ojca uciekli i udali się do Egiptu. 18 Wyruszyli z Midianu i dotarli do Paranu^m. Wzięli stamtąd ludzi,

11:16 *Dosl. „odciął”.

po czym poszli do Egiptu, do faraona, króla egipskiego, który dał Hadadowi dom i ziemię oraz zapewniał mu żywność. **19** Hadad zyskał sobie przychyłność faraona—tak wielką, że faraon dał mu za żonę siostrę swojej własnej żony, królowej Tachpenes. **20** Po pewnym czasie siostra Tachpenes urodziła Hadadowi syna, Genubata. Tachpenes wychowywała* go w domu faraona. Genubat przebywał w domu faraona razem z jego synami.

21 W Egipcie Hadad usłyszał, że Dawid spoczął ze swoimi praojcami^a i że umarł Joab, dowódca wojska^b. Hadad powiedział więc do faraona: „Pozwól mi odejść do swojej ziemi”. **22** Jednak faraon spytał go: „Czego ci u mnie brakuje, że chcesz wrócić do swojej ziemi?”. Na to on odpowiedział: „Niczego, ale pozwól mi odejść”.

23 Bóg sprawił, że przeciwko Salomonowi wystąpił też Rezon, syn Eliady. Rezon wcześniej uciekł od swojego pana, Hadadezera^d, króla Coby. **24** Gdy Dawid pokonał wojsko Coby*, Rezon zebrał przy sobie ludzi i został przywódcą oddziału grabieżców^e. Udali się oni do Damaszku^f, osiedlili się w nim i zaczęli tam panować. **25** Rezon był przeciwnikiem Izraela przez wszystkie dni Salomona i tak jak Hadad działał na szkodę Izraelitów. Przez cały okres swojego panowania nad Syrią czuł do Izraela wstręt.

26 Przeciwno królowi Salomonowi zbuntował się* też jego sługa^g Jeroboam^h, syn Nebata, Efraimita z Ceredyⁱ. Jego

ROZDZ. 11

a 1Kl 2:10

b 1Kl 2:34

c 1Kl 11:14

d 2Sm 8:3

e 2Sm 10:18

f 2Sm 8:5
1Kl 19:15
Iz 7:8

g 1Kl 9:22

h 1Kl 11:31
1Kl 12:32
1Kl 14:10
2Kn 11:14
2Kn 13:3, 20

i 2Kn 13:6

szpalta 2

a 1Kl 9:15, 24

b 2Sm 5:7

c 1Kl 5:16

d 1Kl 12:15
1Kl 14:2
2Kn 9:29

e 1Kl 12:16

f 1Kl 12:20
2Kn 11:1

g Rdz 49:10

h Pwt 12:5, 6
1Kl 11:13
Ps 132:13i Pwt 28:15
2Kn 15:2

matka miała na imię Cerua i była wdową. **27** Oto jak doszło do tego, że Jeroboam zbuntował się przeciwko królowi: Salomon zbudował Nasyp^a i zabudował lukę w murze Miasta Dawida, swojego ojca^b. **28** A Jeroboam był zdolnym młodym mężczyzną. Gdy Salomon zobaczył, że jest bardzo pracowity, powierzył mu nadzór^c nad wszystkimi robotnikami z domu Józefa powołanymi do służby przymusowej. **29** Pewnego razu Jeroboam wyszedł z Jerozolimy. Na drodze spotkał go prorok Achiasz^d z Szilo, ubrany w nową szatę. I znaleźli się sami na polu. **30** Achiasz chwycił swoją nową szatę i porozdzierał ją na 12 kawałków. **31** Następnie zwrócił się do Jeroboama:

„Weź sobie 10 kawałków, bo Jehowa, Bóg Izraela, mówi: ‚Wydrę królestwo z rąk Salomona i dam ci 10 plemion^e. **32** Ale pozostawię mu jedno plemię^f ze względu na swojego sługę Dawida^g i ze względu na Jerozolimę, miasto, które wybrałem spośród wszystkich plemion Izraela^h. **33** Postąpię tak dlatego, że mnie opuściliⁱ i kłaniają się Asztarte, bogini Sydończyków, Kemoszowi, bogu Moabu, i Milkomowi, bogu Ammonitów. Nie chodzą moimi drogami—nie robią tego, co słuszne w moich oczach, i nie przestrzegają moich ustaw i postanowień, jak przestrzegał Dawid, ojciec Salomona. **34** Nie zabiorę mu jednak całego królestwa. Pozwólę mu zostać władcą do końca życia ze względu na Dawida, swojego sługę, którego wybra-

11:20 *Możliwe też „odstawiła od pierśsi”. 11:24 *Dosl. „zabił ich”. 11:26 *Dosl. „podniósł rękę”.

11:27 *Lub „Millo”. Hebr. określenie pochodzące od rdzenia, który oznacza „napelniać”.

łem^a, ponieważ przestrzegał moich przykazań i ustaw. **35** Zabiorę władzę królewską jego synowi i dam ją tobie—otrzymasz 10 plemion^b. **36** Jego synowi dam jedno plemię, żeby mój sługa Dawid zawsze miał przede mną lampę* w Jerozolimie^c, mieście, które sobie wybrałem, by tam przebywało moje imię. **37** Tobie pozwolę sprawować władzę nad wszystkim, czego pragniesz*. Zostaniesz królem Izraela. **38** A jeżeli będziesz słuchał wszystkiego, co ci nakazuję, i tak jak mój sługa Dawid będziesz chodził moimi drogami, robił to, co słuszne w moich oczach, przestrzegał moich ustaw i przykazań^d, to ja będę z tobą. Utwierdzę panowanie twojego rodu*, tak jak to zrobiłem dla Dawida^e, i dam ci władzę nad Izraelem. **39** Upokorzę potomstwo Dawida za złe postępowanie^f, lecz nie na zawsze^g”.

40 Salomon próbował zabić Jeroboama, ale Jeroboam uciekł do Egiptu, do Sziszaka^h, króla egipskiegoⁱ, i przebywał tam aż do śmierci Salomona.

41 Pozostałe fakty z życia Salomona—wszystko, co uczynił, oraz jego mądrość—opisano w Księdze Dziejów Salomona^j. **42** Salomon panował w Jerozolimie nad całym Izraelem 40 lat. **43** Potem spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany w Mieście Dawida, swojego ojca, a władzę po nim objął jego syn Rechoboam^k.

12 Rechoboam udał się do Szechem^l, bo zgromadził się tam cały Izrael, żeby obwołać go królem^m. **2** Usły-

11:36 *Chodzi o potomka. 11:37 *Lub „pragnie twoja dusza”. 11:38 *Lub „zbuduję ci trwały dom”.

ROZDZ. 11

a 1Kl 9:4, 5
Ps 89:49
Ps 132:17
Iz 9:7

b 1Kl 12:20
2Kn 10:16

c 2Sm 7:29
1Kl 15:4
2Kl 8:19

d 1Kl 15:5

e 2Sm 7:11

f 1Kl 12:16

g Rdz 49:10
Iz 11:1
Łk 1:32, 33

h 1Kl 14:25

i 2Kn 10:2

j 2Kn 9:29-31

k 1Kn 3:10
2Kn 13:7
Mt 1:7

ROZDZ. 12

l Rdz 12:6
Joz 20:7, 9
Sdz 9:1, 2
Dz 7:15, 16

m 2Kn 10:1-4

szpalta 2

a 1Kl 11:26, 40

b 1Sm 8:11-18
1Kl 4:7

c 2Kn 10:5-7

d 2Kn 10:8-11

szął o tym Jeroboam, syn Nebata (w tym czasie mieszkał on jeszcze w Egipcie, dokąd uciekł przed królem Salomonem)^a. **3** Wtedy posłano po niego i Jeroboam z całym zbrojem Izraela przybyli do Rechoboama. Powiedzieli: **4** „Twój ojciec włożył na nas ciężkie jarzmo^b. Ale jeśli ty uczynisz lżejszym to nieznośne jarzmo i ulżysz nam w ciężkiej pracy, do której zmusił nas twój ojciec, to będziemy ci służyć”.

5 Na to Rechoboam odpowiedział: „Odejdźcie i za trzy dni wróćcie do mnie”. Lud więc odszedł^c. **6** Wtedy król Rechoboam zwrócił się po radę do starszych mężczyzn*, którzy służyli jego ojcu, Salomonowi, gdy ten jeszcze żył. Zapytał ich: „Co mi radzicie? Jak mam odpowiedzieć tym ludziom?”. **7** Odrzekli: „Jeżeli dzisiaj okażesz się sługą tych ludzi, jeżeli spełnisz ich prośbę i odpowiesz im życzliwie, to oni na zawsze zostaną twoimi sługami”.

8 Rechoboam jednak odrzucił radę starszych mężczyzn* i zaczął się naradzać z młodymi, którzy z nim dorastali, a teraz pełnili u niego służbę^d. **9** Zapytał ich: „A co wy mi radzicie? Jak odpowiedzieć tym ludziom, którzy poprosili mnie: „Uczyń lżejszym jarzmo, które na nas włożył twój ojciec”?”. **10** Młodzi, którzy z nim dorastali, odrzekli: „Ludziom, którzy powiedzieli: „Twój ojciec włożył na nas ciężkie jarzmo, ale ty uczyni je lżejszym”, odpowiedz: „Mój mały palec będzie grubszy niż biodra mojego ojca. **11** Mój ojciec włożył na was ciężkie jarzmo, ale ja sprawię, że będzie jeszcze cięższe. Mój ojciec karał

12:6, 8 *Lub „starszych ludu”.

was zwykłym biczem, a ja będę was karał biczem z kołcami”.

12 Na trzeci dzień Jeroboam razem z całym ludem przyszedli do króla Rechoboama, zgodnie z jego poleceniem: „Wróćcie do mnie za trzy dni”^a. **13** Król odpowiedział im ostro, odrzucając radę udzieloną mu przez starszych mężczyzn*. **14** Odpowiedział tak, jak doradzali mu młodzi: „Mój ojciec włożył na was ciężkie jarzmo, ale ja sprawię, że będzie jeszcze cięższe. Mój ojciec karał was biczem, a ja będę was karał biczem z kołcami”. **15** Król więc nie wysłał ludu. Stało się tak za sprawą Jehowy^b, żeby Jehowa mógł spełnić swoje słowo, które przekazał Jeroboamowi, synowi Nebata, przez Achijasza^c z Szilo.

16 Kiedy wszyscy Izraelici zobaczyli, że król ich nie wysłuchał, odpowiedzieli mu: „Co wspólnego mamy z Dawidem? Nie mamy żadnego dziedzictwa z synem Jessego. Do swoich bogów, Izraelu! A ty, Dawidzie, sam teraz zadbaj o swój ród!”. Potem Izraelici wrócili do swoich domów^d. **17** Ale Rechoboam dalej panował nad Izraelitami mieszkającymi w miastach Judy^e.

18 Później król Rechoboam posłał do całego Izraela Adorama^f, który był przełożonym ludzi powołanych do robót przymusowych. Jednak Izraelici go ukamienowali. Król Rechoboam zdążył wsiąść na rydwan i uciec do Jerozolimy^g. **19** Tak więc Izraelici zbuntowali się^h przeciwko rodowi Dawida i trwa to aż do dzisiaj.

20 Gdy tylko wszyscy Izraelici usłyszeli, że wrócił Jerobo-

12:13 *Lub „starszych ludu”. 12:16

*Dosl. „namiotów”.

ROZDZ. 12

a 2Kn 10:12-15

b Pwt 2:30

2Kn 22:7

Rz 9:18

c 1Kl 11:31

d 2Kn 10:16, 17

e 1Kl 11:12, 13

2Kn 11:13, 16

f 2Sm 20:24

1Kl 4:6

1Kl 5:13, 14

g 2Kn 10:18, 19

h 2Kl 17:21

szpalta 2

a 1Kl 11:30, 31

b 1Kl 11:12, 13

Oz 11:12

c 2Kn 11:1-4

2Kn 25:5

d 2Kn 12:5

e 1Kl 11:30, 31

f 1Kl 12:1

g Rdz 32:30

Sdz 8:13, 17

h 1Kl 11:38

i Pwt 12:5, 6

j Wj 20:4

2Kl 10:29

k Wj 32:4, 8

2Kn 11:15, 16

am, wezwali go na zgromadzenie i obwołali królem Izraela^a. Nikt nie poparł rodu Dawida, z wyjątkiem plemienia Judy^b.

21 Kiedy Rechoboam, syn Salomona, przybył do Jerozolimy, natychmiast zebrał wszystkich potomków Judy oraz potomków Beniamina, 180 000 wyszkolonych* wojowników, żeby walczyć z Izraelem i odzyskać władzę królewską. **22** Wtedy prawdziwy Bóg rzekł do proroka* Szemajasza^d: **23** „Przekaż Rechoboamowi, synowi Salomona, królowi Judy, oraz wszystkim potomkom Judy, potomkom Beniamina i reszcie ludu: **24** „Tak mówi Jehowa: „Nie wolno wam iść i walczyć ze swoimi braćmi, Izraelitami. Niech każdy wróci do swojego domu, bo to wszystko stało się za moją sprawą”^e. Posłuchali więc słowa Jehowy i wrócili do domów, tak jak im Jehowa polecił.

25 Jeroboam rozbudował* Szechem^f w górzystym regionie Efraima i tam zamieszkał. Potem wyruszył stamtąd i rozbudował* Penuel^g. **26** Jeroboam pomyślał sobie: „Teraz królestwo wróci do rodu Dawida^h. **27** Jeżeli ci ludzie dalej będą chodzić do Jerozolimy, żeby składać ofiary w domu Jehowyⁱ, to ich serce znowu zwróci się do ich pana—Rechoboama, króla Judy. Wtedy mnie zabiją i wrócą do niego”. **28** Król Jeroboam zasięgnął rady, po czym wykonał dwa złote cielce^j i rzekł ludowi: „Po co macie chodzić do Jerozolimy? To dla was za ciężkie! Izraelu, tu jest twój Bóg, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej”^k. **29** I jednego

12:21 *Dosl. „wybranych”. 12:22

*Dosl. „człowieka [prawdziwego] Boga”.

12:25 *Lub „ufortyfikował”.

cielca umieścił w Betel^a, a drugiego w Dan^b. **30** To doprowadziło ludzi do grzechu^c. Chodzili aż do Dan, żeby czcić jednego z cielców.

31 Jeroboam postawił sanktuarium na wzniesieniach i ustanowił kapłanów spośród zwykłych ludzi, którzy nie byli Lewitami^d.

32 Poza tym 15 dnia miesiąca ósmego ustanowił święto – takie samo, jakie było w Judzie^e. W Betel postawił ołtarz^f, na którym składał ofiary uczynionym przez siebie cielcom. Tam też wyznaczył kapłanów, żeby usługiwali na wzniesieniach, które zbudował. **33** I 15 dnia miesiąca ósmego, miesiąca, który sam sobie wybrał, zaczął składać ofiary na ołtarzu postawionym w Betel. Ustanowił święto dla Izraelitów i przyszedł do ołtarza złożyć na nim ofiary, żeby unosił się z nich dym.

13 Na polecenie Jehowy przyszedł z Judy do Betel pewien sługa Boży^g. Jeroboam stał właśnie przy ołtarzu^h, żeby składać ofiary*. **2** Sługa Boży zawołał w stronę ołtarza, jak nakazał mu Jehowa: „Ołtarzu, ołtarzu! Jehowa mówi: „W rodzie Dawida urodzi się syn o imieniu Jozjaszⁱ. Złoży na tobie ofiarę z kapłanów, którzy usługują na wzniesieniach i spalają na tobie ofiary. A on spali tutaj kości ludzkie”^j”. **3** Tego dnia dał też znak*, mówiąc: „Taki znak* zapowiedział Jehowa: Ten ołtarz się rozpadnie, a popiół^k, który jest na nim, rozsypie się”.

4 Gdy tylko król Jeroboam usłyszał, co sługa prawdziwego

13:1 *Lub „sprawiać, by wznosił się dym ofiarny”. **13:3** *Lub „proroczy cud”. *Lub „tłusty popiół”, czyli popiół nasiąknięty tłuszczem ofiar.

ROZDZ. 12

a Rdz 12:8, 9
Rdz 28:19

b Rdz 14:14
Pwt 34:1
Sdz 18:29
Sdz 20:1

c 2Kl 10:31
2Kl 17:21-23

d Lb 3:10
1Kl 13:33
2Kn 11:14
2Kn 13:9

e Kpl 23:34

f Am 7:13

ROZDZ. 13

g 2Kl 23:16, 17

h 1Kl 12:32
Am 3:14

i 2Kl 21:24
2Kl 22:1

j 2Kl 23:15, 16
2Kn 34:33

szpalta 2

a 2Kn 16:10
Jer 20:2

b 2Kl 6:18

c Wj 10:16, 17
Lb 21:7
Jer 37:3
Dz 8:24

Boga powiedział o ołtarzu w Betel, zabrał rękę z ołtarza, wyciągnął ją w stronę tego sługi i krzyknął: „Schwytajcie go!”^a. W tym momencie jego ręka została sparaliżowana* i nie mógł już nią poruszyć^b. **5** A ołtarz się rozpadł i popiół się rozsypał, zgodnie ze znakiem*, który sługa prawdziwego Boga dał na polecenie Jehowy.

6 Wówczas król zwrócił się do sługi prawdziwego Boga: „Proszę, błagaj Jehowę, swojego Boga, o łaskę dla mnie* i módl się, żeby moja ręka odzyskała sprawność”^c. Sługa prawdziwego Boga błagał więc Jehowę o łaskę i ręka króla wróciła do poprzedniego stanu. **7** Wtedy król powiedział do sługi prawdziwego Boga: „Chodź ze mną do domu, zjesz coś i dam ci prezent”. **8** Ale sługa prawdziwego Boga odparł: „Nawet gdybyś dawał mi połowę swojego domu, i tak z tobą nie pójdę, nie będę jadł chleba ani pił wody w tym miejscu. **9** bo Jehowa mi nakazał: „Nie wolno ci jeść chleba ani pić wody i nie wolno ci wracać drogą, którą przyszedłeś””. **10** Dlatego w drodze powrotną wyruszył inną drogą, nie tą, którą przyszedł do Betel.

11 A w Betel mieszkał pewien stary prorok. Jego synowie przyszli do domu i opowiedzieli mu o wszystkim, co tego dnia zrobił w Betel sługa prawdziwego Boga, i o tym, jakie słowa przekazał królowi. Gdy skończyli opowiadać, **12** ojciec zapytał ich: „Którą drogą odszedł?”. I synowie pokazali mu drogę, którą odszedł przybyły

13:4 *Lub „uschła”. **13:5** *Lub „proroczym cudem”. **13:6** *Lub „ułagodzić oblicze Jehowy, swojego Boga”.

z Judy sługa prawdziwego Boga. **13** Wtedy ojciec polecił synom: „Osiodłajcie mi osła”. Osiodłali więc osła i on na niego wsiadł.

14 Pojechał za sługą prawdziwego Boga i znalazł go, kiedy ten siedział pod wielkim drzewem. Wtedy go spytał: „Czy to ty jesteś sługą prawdziwego Boga, który przybył z Judy?”^a, na co on odpowiedział: „Tak, to ja”. **15** Stary prorok zaprosił go: „Chodź do mnie do domu, żeby zjeść chleba”. **16** Ale ten odpowiedział: „Nie mogę z tobą wrócić ani przyjąć twojego zaproszenia, nie mogę z tobą jeść chleba ani pić wody w tym miejscu, **17** bo Jehowa mi nakazał: „Nie wolno ci jeść chleba ani pić wody. Nie wolno ci wracać drogą, którą przyszedłeś”. **18** Na to stary prorok rzekł: „Ja też jestem prorokiem tak jak ty i anioł przekazał mi rozkaz Jehowy: „Zabierz go do swojego domu, żeby zjadł chleba i napił się wody”. (Oszukał go). **19** I ten z nim wrócił, żeby zjeść chleba i napić się wody w jego domu.

20 Siedzieli przy stole, gdy prorok, który zawrócił go z drogi, otrzymał wiadomość od Jehowy **21** i zawołał do sługi prawdziwego Boga: „Tak mówi Jehowa: „Ponieważ zbuntowałeś się przeciwko rozkazowi Jehowy, nie spełniłeś przykazania, które dał ci Jehowa, twój Bóg, **22** i wróciłeś, żeby jeść chleb i pić wodę w miejscu, o którym ci powiedziałem: „Nie jedz tam chleba ani nie pij wody”, twoje ciało nie zostanie pochowane w grobowcu twoich przodków”^b.

23 Gdy sługa prawdziwego Boga zjadł chleba i napił się wody, stary prorok, który zawrócił go z drogi, osiodłał dla niego osła. **24** Ten wyruszył, ale

ROZDZ. 13

a 1Kl 13:1

b 1Kl 13:30
2Kl 23:17, 18

szpalta 2

a 2Sm 6:7
1Kl 20:35, 36
2Kl 17:25

b 1Kl 13:9

c 1Kl 13:21, 22

d 2Kl 23:17, 18

e Kpl 26:30
1Kl 12:29, 31

f 2Kl 23:15, 19

g 1Kl 12:25, 31

w drodze rzucił się na niego lew i go zabił^a. Jego zwłoki leżały na drodze, a przy nich stał osioł i lew. **25** Przechodzący tamtędy ludzie zobaczyli zwłoki, które leżały na drodze, oraz stojącego przy nich lwa. Poszli i opowiedzieli o tym w mieście, w którym mieszkał stary prorok.

26 Gdy stary prorok, który zawrócił go z drogi, usłyszał o tym, od razu rzekł: „To jest sługa prawdziwego Boga, który się zbuntował przeciwko rozkazowi Jehowy^b. Dlatego Jehowa sprawił, że rzucił się na niego lew i go zabił. Stało się tak, jak zapowiedział mu Jehowa”^c. **27** Potem stary prorok polecił swoim synom: „Osiodłajcie mi osła”. I oni tak zrobili. **28** Wtedy pojechał i znalazł na drodze zwłoki, obok których stał osioł i lew. Lew nie pożarł zwłok ani nie rozszarpał osła. **29** Prorok podniósł zwłoki sługi prawdziwego Boga, włożył je na osła i zawiózł do swojego miasta, żeby go oplakiwać i pochować. **30** Złożył jego ciało we własnym grobowcu. I oplakiwano go: „Jaka szkoda, bracie!”. **31** Po pogrzebie stary prorok powiedział do swoich synów: „Kiedy umrę, pochowajcie mnie tam, gdzie jest pochowany sługa prawdziwego Boga. Złóżcie moje kości przy jego kościach^d. **32** Z całą pewnością spełni się to, co na rozkaz Jehowy powiedział on o ołtarzu w Betel i o wszystkich sanktuariach na wzniesieniach^e w miastach Samarii”^f.

33 Nawet po tym, co się stało, Jeroboam nie zawrócił ze złej drogi. Dalej ustanawiał kapłanów spośród zwykłych ludzi, żeby usługiwali na wzniesieniach^g. Przydzielał urząd kap-

łana* każdemu, kto tylko chciał. Mówił: „Niech będzie kapłanem na wzniesieniu”^a. **34** Właśnie ten grzech doprowadził do tego, że ród Jeroboama^b został zgładzony i zniknął z powierzchni ziemi^c.

14 W tym czasie zachorował syn Jeroboama Abijasza. **2** Jeroboam zwrócił się do swojej żony: „Proszę, przebierz się, żeby nikt nie poznał, że jesteś żoną Jeroboama, i idź do Szilo. Znajdziesz tam proroaka Achijasza. To on powiedział, że zostanę królem tego ludu^d. **3** Weź ze sobą 10 chlebów, placki, dzban miodu i idź do niego. On ci powie, co się stanie z naszym synem”.

4 I żona Jeroboama tak zrobiła. Wyruszyła do Szilo^e i przyszła do domu Achijasza. Achiasz ze starości stracił wzrok i w ogóle nie widział.

5 Ale Jehowa uprzedził Achijasza: „Idźcie do ciebie żona Jeroboama, żeby cię spytać, co się stanie z jej synem, który zachorował. Przekażę ci, co masz jej powiedzieć”. Gdy przyjdzie, będzie ukrywać, kim jest”.

6 Kiedy tylko Achiasz usłyszał odgłos jej kroków przy wejściu, odezwał się: „Wejdz, żono Jeroboama. Dlaczego ukrywasz, kim jesteś? Mam ci do przekazania złą wiadomość. **7** Idź i powiedz Jeroboamowi: „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Wyróżniłem cię spośród mojego ludu i uczyniłem cię wodzem Izraela^f. **8** Wydarłem królestwo domowi Dawida, a dałem je tobie^g. Ty jednak nie stałeś się taki jak mój sługa Dawid, który przestrzegał moich przyka-

13:33 *Dosl. „napelniał rękę”. **14:5** *Lub „tak a tak masz z nią rozmawiać”.

ROZDZ. 13

a 2Kn 11:14, 15

b 1Kl 16:30, 31
2Kl 3:1, 3
2Kl 10:31
2Kl 13:1, 2c 1Kl 14:10
1Kl 15:25-29
2Kl 17:22, 23

ROZDZ. 14

d 1Kl 11:30, 31

e Joz 18:1
1Sm 4:3f 1Kl 11:30, 31
1Kl 12:20

g 1Kl 12:16

szpalta 2

a 1Kl 15:5
Dz 13:22b Pwt 27:15
2Kn 11:15c Neh 9:26
Ps 50:17

d 1Kl 15:25-29

e 1Kl 15:25-29

f Pwt 8:7-9
Pwt 29:28
Joz 23:15
2Kl 17:6g Pwt 28:64
2Kl 15:29
2Kl 18:11

h Pwt 12:3

i 1Kl 12:28-30
1Kl 13:33, 34

zań, podążał za mną całym sercem i czynił tylko to, co słuszne w moich oczach^a. **9** Postępowałeś gorzej niż wszyscy, którzy byli przed tobą. Uczyniłeś sobie innego boga i posągi z metalu, żeby mnie obrażać^b. Odwróciłeś się ode mnie^c. **10** Dlatego, Jeroboamie, sprowadzę nieszczęście na twój dom i zgładzę* u ciebie wszystkich mężczyzn^d, nawet tych najmniej znaczących w Izraelu. Zmiotę twój dom^e tak, jak się zmiata gnój, aż nie będzie po nim żadnego śladu! **11** Jeżeli ktoś z twojego domu umrze w mieście, to pożrą go psy, a jeżeli umrze w polu, to rozdziobią go ptaki*, bo tak powiedział Jehowa”.

12 „A teraz wracaj do domu. Gdy wejdiesz do miasta, twój syn umrze. **13** Wszyscy Izraelici będą go opłakiwać i go pochowają. Z całej rodziny Jeroboama jedynie on zostanie pochowany w grobie, bo tylko w nim Jehowa, Bóg Izraela, znalazł coś dobrego. **14** Nadejdzie dzień—już nastał—kiedy Jehowa ustanowi nad Izraelem króla, który zgładzi* dom Jeroboama^e. **15** Jehowa uderzy Izraela i ten się zakołysze jak trzcina w wodzie. Wyrwie go z korzeniami z tej wspaniałej ziemi, którą dał ich przodkom^f, i rozproszy ich za Eufratem^g, bo porobili sobie święte pale^h i obrażali tym Jehowę. **16** Porzuci On Izraela z powodu grzechów, które popełniał Jeroboam i które przez niego zaczęli popełniać Izraelici”ⁱ.

14:10 *Dosl. „odetnę”. ^aDosl. „każdego oddającego moc na mur”. Pogardliwy zwrot hebr. odnoszący się do mężczyzny. **14:11** *Dosl. „ptaki nieba”. **14:14** *Dosl. „odetnie”. **14:15** *Dosl. „rzeką”. ^bZob. Słownik pojęć.

17 Wtedy żona Jeroboama ruszyła w drogę i przyszła do Tircy. Gdy przekraczała próg swojego domu, jej syn umarł.

18 Pochowano go i cały Izrael go opłakiwał, tak jak Jehowa zapowiedział przez proroka Achijasza, swojego sługę.

19 Pozostałe fakty z życia Jeroboama—jak prowadził wojny^a i jak panował—opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **20** Jeroboam panował 22 lata. Potem spoczął ze swoimi praojcami^b, a władzę po nim objął jego syn Nadab^c.

21 W Judzie natomiast panował Rechoboam, syn Salomona. Został królem, gdy miał 41 lat, i panował 17 lat w Jerozolimie—w mieście, które Jehowa wybrał^d ze wszystkich plemion Izraela, żeby tam przebywało Jego imię^e. Matką Rechoboama była Ammonitka Naama^f. **22** Mieszkańcy Judy robili to, co złe w oczach Jehowy^g, i swoimi grzechami rozdrażniali Go bardziej niż ich przodkowie^h. **23** Oni również budowali wzniesienia, święte słupyⁱ i święte pale^j i na każdym wysokim wzgórzu^k i pod każdym bujnym drzewem^k. **24** W kraju byli też mężczyźni uprawiający prostytucję świątynną^l. Ludzie przejęli odrażające zwyczaje narodów, które Jehowa wypędził ze względu na Izraelitów.

25 W piątym roku panowania króla Rechoboama Jerozolimę zaatakował Sziszak^m, król Egiptuⁿ. **26** Zabrał cenne rzeczy z domu Jehowy i z domu^o królewskiego^o. Zabrał wszystko, w tym złote tarcze, które wykonał Salomon^p. **27** Król Rechoboam wykonał w ich miejs-

ROZDZ. 14

- a 2Kń 12:15
- 2Kń 13:3
- b 2Kń 13:20
- c 1Kl 15:25
- d Ps 78:68
- Ps 132:13
- e Wj 20:24
- Pwt 12:5, 6
- 1Kl 8:16, 17
- f 1Kl 11:1
- 2Kń 12:13
- g 1Kl 11:7
- 2Kń 12:1
- h Iz 65:2
- i Kpl 26:1
- j Iz 65:7
- k Pwt 12:2, 3
- Iz 57:5
- Jer 2:20
- Oz 4:13
- l Pwt 23:17, 18
- 1Kl 15:11, 12
- 1Kl 22:46
- 2Kl 23:7
- Oz 4:14
- m 1Kl 11:40
- n 2Kń 12:2-4
- o 1Kl 7:51
- 1Kl 15:18
- 2Kl 18:14, 15
- 2Kl 24:12, 13
- p 1Kl 10:16, 17
- 2Kń 12:9-11

szpalta 2

- a 1Kń 27:24
- 2Kń 12:15
- b 1Kl 15:6
- c 1Kl 11:43
- d 1Kl 11:1
- 2Kń 12:13
- e 1Kń 3:10
- Mt 1:7

ROZDZ. 15

- f 1Kl 12:20
- g 2Kń 13:1, 2
- h 2Kń 11:20-22
- i 2Sm 7:8, 12
- Ps 89:33-37
- Iz 37:35
- Jer 33:20, 21
- j 1Kl 11:36
- 2Kń 21:7
- Ps 132:13, 17
- k 2Sm 11:4, 15
- Ps 51:nagl.
- l 1Kl 14:30
- 2Kń 12:15

ce tarcze z miedzi i powierzył je dowódcom straży^{*} strzegącej wejścia do domu króla. **28** Za każdym razem, gdy król szedł do domu Jehowy, towarzyszący mu strażnicy nieśli tarcze, które potem odnosili do pomieszczenia dla straży.

29 Pozostałe fakty z życia Rechoboama—wszystko, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Judy^a. **30** Między Rechoboamem a Jeroboamem cały czas trwała wojna^b. **31** Potem Rechoboam spoczął ze swoimi praojcami. Został pochowany przy swoich praojcach w Mieście Dawida^c. Jego matką była Ammonitka Naama^d. Władzę po nim objął jego syn Abijam^e.

15 Abijam został królem Judy w 18 roku panowania króla Jeroboama^f, syna Nebata^g. **2** Panował w Jerozolimie trzy lata. Jego matką była Maaka^h, wnuczka Abiszaloma. **3** Abijam popełniał te same grzechy, co jego ojciec, i jego serce nie było w pełni oddane^{*} Jehowie, jego Bogu, jak było serce Dawida, jego przodka. **4** Ale ze względu na Dawidaⁱ Jehowa, jego Bóg, dał Abijamowi lampę^{*} w Jerozolimie^j—ustanowił po nim królem jego syna i zapewnił Jerozolimie ochronę. **5** Postąpił tak, ponieważ Dawid czynił to, co słuszne w oczach Jehowy, i przez całe swoje życie nie odstąpił od nakazów Boga—z wyjątkiem sprawy Hetty Uriasza^k. **6** I trwała wojna między Jeroboamem a Rechoboamem przez wszystkie dni jego życia^l.

7 Pozostałe fakty z życia Abijama—wszystko, co uczynił—

14:27 *Dosl. „biegaczy”. **14:31** *Nazywany też Abijaszem. **15:3** *Lub „niepodzielne”. **15:4** *Chodzi o potomka.

14:23 *Zob. Słowniczek pojęć. **14:26** *Lub „pałac”.

opisano w Księdze Dziejów Królów Judy^a. Między Abijamem a Jeroboamem również trwała wojna^b. **8** Potem Abijam spoczął ze swoimi praojcami i pochowano go w Mieście Dawida, a władzę po nim objął jego syn Asa^c.

9 Asa został królem Judy w 20 roku panowania Jeroboama, króla Izraela. **10** Panował w Jeruzolimie 41 lat. Jego babką była Maaka^d, wnuczka Abisza-loma. **11** Asa robił to, co słuszne w oczach Jehowy^e, tak jak Dawid, jego przodek. **12** Wypędził z kraju mężczyzn uprawiających prostytucję świątynną^f i pousuwał wszystkie odrażające bożki^g, które wykonali jego przodkowie^g. **13** Nawet swoją babkę Maakę^h pozbawił tytułu królowej matkiⁱ, bo wykonała ohydny bożka używanego do oddawania czci świętemu palowi^j. Asa ściął tego ohydny bożka^k i spalił w Dolinie Kidronu^l. **14** Choć święte wzniesienia nie zostały usunięte^k, serce Asy przez całe jego życie^m było w pełni oddaneⁿ Jehowie. **15** Asa złożył w domu Jehowy to, co ofiarowałⁿ on i jego ojciec—srebro, złoto i różne przedmioty^l.

16 Między Asą a Baaszą^m, królem Izraela, cały czas trwała wojna. **17** Baasza, król Izraela, wyruszył przeciwko Judzie i zaczął fortyfikowaćⁿ Ramęⁿ, żeby powstrzymać każdego, kto chciał-

15:12 *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy. **15:13** *Lub „tytułu pani”. ^a Zob. *Słowniczek pojęć*. **15:14** *Dosl. „wszystkie jego dni”. ^b Lub „niepodzielne”. **15:15** *Dosl. „uświęcił”. **15:17** *Lub „odbudowywać; rozbudowywać”.

ROZDZ. 15

a 2Kn 13:22

b 2Kn 13:3

c 1Kn 3:10
2Kn 14:1
Mt 1:7

d 2Kn 11:21, 22

e 2Kn 14:2-5
2Kn 14:11
2Kn 15:17f Pwt 23:17, 18
1Kl 14:24
1Kl 22:45, 46g 1Kl 11:7
1Kl 14:22, 23

h 2Kn 11:18, 20

i Pwt 7:5
2Kl 18:1, 4
2Kn 34:1, 4j 2Sm 15:23
2Kn 15:16-18
Jn 18:1k Lb 33:52
Pwt 12:2
1Kl 22:41, 43

l 1Kn 26:26, 27

m 1Kl 16:3, 12

n Joz 18:21, 25

szpalta 2

a 2Kn 16:1-6

b 2Kn 16:7

c 2Kl 15:29

d Sdz 18:29
1Kl 12:28, 29e 1Kl 14:17
PnP 6:4

f Joz 21:8, 17

g Joz 18:21, 26
Sdz 20:1
1Sm 7:5
Jer 40:6

h 2Kn 16:11-14

by opuścić terytorium Asy, króla Judy, lub się na nie przedostać^a. **18** Wtedy Asa wziął całe srebro i złoto, które pozostało w skarbcach domu Jehowy oraz w skarbcach domu^a królewskiego, i przesłał je przez swoich sług Ben-Hadadowi, synowi Tabrimmona, syna Chezjona, królowi Syrii^b, który mieszkał w Damaszku. Polecił mu przekazać: **19** „Istnieje porozumienie^c zawarte między mną a tobą oraz między moim a twoim ojcem. Pysyłam ci w darze srebro i złoto. Zerwij porozumienie^c z Baaszą, królem Izraela, żeby odstąpił ode mnie”. **20** Ben-Hadad posłuchał króla Asy i wysłał dowódców swoich wojsk przeciwko miastom izraelskim. Zdobyli oni Ijon^c, Dan^d, Abel-Bet-Maakę, całe Kinneret i całe terytorium Naf-talego. **21** Kiedy Baasza o tym usłyszał, natychmiast przestał fortyfikować^e Ramę. I dalej mieszkał w Tircy^e. **22** Wtedy król Asa zwołał wszystkich mieszkańców Judy, bez wyjątku, i zabrali oni z Ramy kamienie oraz belki, których Baasza używał do budowy. Król Asa wykorzystał je do ufortyfikowania^f Geby^f na terytorium Beniamina oraz Micpy^g.

23 Wszystkie pozostałe fakty z życia Asy—całą jego potęgę, wszystko, co uczynił, oraz miasta, które budował^h—opisano w Księdze Dziejów Królów Judy. Na starość Asa zachorował na nogi^h. **24** Potem spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany przy nich w Mieście Dawida, swojego przodka.

15:18 *Lub „pałacu”. **15:19** *Lub „przymierze”. **15:21** *Lub „budować; odbudowywać”. **15:22** *Lub „odbudowy; rozbudowy”. **15:23** *Lub „fortyfikować; odbudowywał”.

A władzę po nim objął jego syn Jehoszafat^a.

25 Nadab^b, syn Jeroboama, został królem Izraela w drugim roku panowania Asy, króla Judy, i panował nad Izraelem dwa lata. **26** Robił to, co złe w oczach Jehowy, postępował tak jak jego ojciec^c i dopuszczał się grzechów, do których jego ojciec nakłonił Izraela^d. **27** Kiedy Nadab razem z całym Izraelem oblegał Gibbeton^e, należący do Filistynów, Baasza, syn Achijasza z plemienia Issachara, zaczął spiskować przeciwko niemu i tam go zabił. **28** Zabił go w trzecim roku panowania Asy, króla Judy, i został królem w jego miejsce. **29** A gdy tylko Baasza został królem, zgładził cały dom Jeroboama—nikogo* nie pozostawił przy życiu. unicestwił wszystkich zgodnie ze słowem, które Jehowa wypowiedział za pośrednictwem swojego sługi Achijasza z Szilo^f. **30** Stało się tak z powodu grzechów, które popełniał Jeroboam i które przez niego zaczęli popełniać Izraelici, i z powodu tego, że Jeroboam bardzo obraził Jehowę, Boga Izraela. **31** Pozostałe fakty z życia Nadaba—wszystko, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **32** Między Asą a Baaszą, królem Izraela, cały czas trwała wojna^g.

33 Baasza, syn Achijasza, został królem całego Izraela w trzecim roku panowania Asy, króla Judy, i panował w Tircy 24 lata^h. **34** Robił to, co złe w oczach Jehowyⁱ, postępował tak jak Jeroboam i dopuszczał się grzechów, do których Jeroboam nakłonił Izraela^j.

15:29 *Lub „nikogo mającego tchnienie”.

ROZDZ. 15

a 1Kl 22:42
2Kn 17:3, 4
2Kn 18:1
2Kn 19:4
Mt 1:8

b 1Kl 14:20

c 1Kl 14:7, 9

d 1Kl 12:28-30
1Kl 13:33

e Joz 19:44, 48
Joz 21:20, 23
1Kl 16:15

f 1Kl 14:9, 10

g 2Kn 12:15

h 1Kl 16:8

i 1Kl 16:7

j 1Kl 12:28-30
1Kl 13:33

szpalta 2

ROZDZ. 16

a 2Kn 19:2
2Kn 20:34

b 2Kn 16:7

c 1Sm 2:8

d 1Kl 13:33

e 1Kl 14:10, 11
1Kl 15:29

f 1Kl 15:21, 33

g 1Kl 15:25-29

h 2Kl 9:31

16 Wtedy Jehowa za pośrednictwem Jehu^a, syna Chananiego^b, ogłosił wyrok przeciwko Baaszy. Powiedział: **2** „Podniosłem cię z prochu i ustanowiłem wódzem swojego ludu, Izraela^c, ale ty postępowałeś tak jak Jeroboam i nakłoniłeś Izraelitów do grzechów, którymi mnie obrażali^d. **3** Dlatego zmiotę Baasze i jego dom i zrobię z jego domem to samo, co z domem Jeroboama^e, syna Nebata. **4** Jeżeli ktoś z domu Baaszy umrze w mieście, to pożrą go psy, a jeżeli umrze w polu, to rozdziobią go ptaki^f”.

5 Pozostałe fakty z życia Baaszy—jego potęgę i to, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **6** Potem Baasza spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany w Tircy^f, a władzę po nim objął jego syn Ela. **7** Za pośrednictwem proroka Jehu, syna Chananiego, Jehowa ogłosił wyrok przeciwko Baaszy i jego domowi nie tylko z powodu wszelkiego zła, którego Baasza dopuścił się w oczach Jehowy, obrażając Go swoim postępowaniem, tak jak to robił dom Jeroboama, ale także z tego powodu, że zabił tamtego^g.

8 W 26 roku panowania Asy, króla Judy, królem Izraela został Ela, syn Baaszy. Panował w Tircy dwa lata. **9** Jego sługa Zimri, dowódca połowy rydwanów, uknuł przeciwko niemu spisek. Kiedy Ela upił się w Tircy, w domu Arcy, zarządcy domu królewskiego w Tircy, **10** Zimri wszedł, zadał mu śmiertelny cios^h i przejął po nim władzę. Doszło do tego w 27 roku panowania Asy, króla Judy. **11** Gdy tylko Zimri został kró-

16:4 *Dost. „ptaki nieba”. 16:7 *Cho-
dzi o Nadaba, syna Jeroboama.

lem i zasiadł na tronie, zgładził cały dom Baaszy. Nie oszczędził żadnego mężczyzny* spośród jego krewnych[#] i przyjaciół. **12** Tak Zimri unicestwił cały dom Baaszy—zgodnie z wyrokiem, który Jehowa ogłosił przeciwko Baaszy za pośrednictwem proroka Jehu^a. **13** Stało się to z powodu wszystkich grzechów, które popełniał Baasza i jego syn Ela i które przez nich popełniali Izraelici, obrażając Jehowę, Boga Izraela, swoimi bezwartościowymi bożkami^b. **14** Pozostałe fakty z życia Eli—wszystko, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela.

15 Zimri został królem w 27 roku panowania Asy, króla Judy, i panował w Tircy siedem dni. W tym czasie wojsko oblegało Gibbeton^c, należący do Filistynów. **16** Kiedy podczas oblężenia do żołnierzy dotarła wiadomość: „Zimri uknuł spisek i zabił króla”, wszyscy Izraelici w obozie jeszcze tego samego dnia obwołali królem Omriego^d, dowódcę wojska. **17** Omri z całym wojskiem* wycofał się spod Gibbetonu i obległ Tircę. **18** Kiedy Zimri zobaczył, że miasto zostało zdobyte, wszedł do ufortyfikowanej wieży domu* królewskiego, podpalił go i zginął w płomieniach^e. **19** Stało się tak z powodu grzechów, które popełniał, robiąc to, co złe w oczach Jehowy. Postępował tak jak Jeroboam i nakłonił Izraelitów do grzechów^f. **20** Pozostałe fakty z życia Zimriego oraz spisek, który uknuł, opisa-

16:11 *Dost. „nikogo, kto oddaje moc na mur”. Pogardliwy zwrot hebr. odnoszący się do mężczyzn. ^aLub „mścicieli krwi”. **16:17** *Dost. „Izraelem”. **16:18** *Lub „pałacu”.

ROZDZ. 16

a 1KI 16:1-3

b Pwt 32:21
1Sm 12:21
2KI 17:15
Iz 41:29c Joz 19:44, 48
Joz 21:20, 23
1KI 15:27d 2KI 8:26
Mi 6:16e Sdz 9:53, 54
1Sm 31:4
2Sm 17:23f 1KI 12:28-30
1KI 14:7, 9

szpalta 2

a 1KI 20:1
2KI 17:24
Am 6:1
Dz 8:5

b Mi 6:16

c 1KI 12:28-30
1KI 13:33d 1KI 16:33
1KI 21:4
1KI 21:20-22
2KI 10:1e 1KI 16:23, 24
Iz 7:9f 1KI 16:25
1KI 21:25
2KI 3:1, 2

no w Księdze Dziejów Królów Izraela.

21 Właśnie wtedy Izraelici podzielili się na dwa stronnictwa. Jedni popierali Tibniego, syna Ginata, i chcieli obwołać go królem, a drudzy popierali Omriego. **22** Ale zwolennicy Omriego wzięli górę nad tymi, którzy poparli Tibniego, syna Ginata. Tibni zginął, a Omri został królem.

23 W 31 roku panowania Asy, króla Judy, Omri został królem Izraela. Panował 12 lat, w tym sześć lat w Tircy. **24** Za 2 talenty* srebra kupił od Szemera górę Samaria i zbudował na niej miasto. Nadał temu miastu nazwę Samaria^a, od imienia Szemera, właściciela^Δ góry. **25** Omri robił to, co złe w oczach Jehowy, i był gorszy niż wszyscy jego poprzednicy^b. **26** We wszystkim postępował tak jak Jeroboam, syn Nebata, i dopuszczał się grzechów, które przez niego popełniali Izraelici, obrażając Jehowę, Boga Izraela, swoimi bezwartościowymi bożkami^c. **27** Pozostałe fakty z życia Omriego—jego potęgę i to, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **28** Potem Omri spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany w Samarii, a władzę po nim objął jego syn Achab^d.

29 Achab, syn Omriego, został królem Izraela w 38 roku panowania Asy, króla Judy. Panował w Samarii^e nad Izraelem 22 lata. **30** Achab, syn Omriego, robił to, co złe w oczach Jehowy, i okazał się gorszy niż wszyscy jego poprzednicy^f. **31** Mało,

16:24 *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. ^aNazwa ta znaczy „należąca do rodu Szemera”. ^ΔDost. „pana”.

że popełniał te same grzechy, co Jeroboam^a, syn Nebata, to jeszcze wziął sobie za żonę Jezebel^b, córkę Etbaala, króla Sydończyków^c, i zaczął służyć Baalowi^d i mu się kłaniać. **32** Co więcej, postawił Baalowi ołtarz w świątyni^e Baala^e, którą zbudował w Samarii. **33** Ponadto wykonał święty pal^{*f}. Swoim postępowaniem obrażał Jehowę, Boga Izraela, bardziej niż wszyscy królowie izraelscy, którzy panowali przed nim.

34 Za jego dni Chiel z Betel odbudował Jerycho. Jego fundament położył kosztem życia Abirama, swojego pierworodnego, a jego bramy postawił kosztem życia Seguba, swojego najmłodszego, tak jak to Jehowa zapowiedział przez Jozuego, syna Nuna^g.

17 Elias^{*h} z Tiszbe, mieszkaniec Gileaduⁱ, powiedział do Achaba: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga Izraela^h, któremu służę^h—w tych latach nie będzie rosy ani deszczu, chyba że powiem inaczej!”ⁱ.

2 Jehowa rzekł do Eliasza: **3** „Odejdź stąd, idź na wschód i ukryj się w Dolinie Keritu^{*}, która leży na wschód od Jordanu. **4** Będziesz tam pił wodę z potoku, a krakom rozkaże, żeby przynosiły ci jedzenie”^k. **5** Elias natychmiast wyruszył i postąpił zgodnie z poleceniem Jehowy—udał się do Doliny Keritu^{*}, leżącej na wschód od Jordanu, i tam pozostał. **6** Rano i wieczorem kruki przynosiły mu chleb i mię-

16:32 *Dosl. „domu”. **16:33** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **17:1** *Imię to znaczy „moim Bogiem jest Jehowa”. ^aDosl. „jako żyje Jehowa, Bóg Izraela”. ^bDosl. „przed którym stoję”. **17:3, 5** *Lub „Wadi Kerit”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”.

ROZDZ. 16

a 1KI 12:28-30

b 1KI 18:4, 19
1KI 21:7
2KI 9:30
Obj 2:20

c Rdz 10:15

d Sdz 2:11
Sdz 10:6
2KI 10:19
2KI 17:16

e 2KI 10:21, 27

f Wj 34:13
2KI 10:26, 28
2KI 13:6

g Joz 6:26

ROZDZ. 17

h 1KI 17:15, 16
1KI 17:22, 24
1KI 18:36, 38
1KI 18:46
2KI 2:8, 11
Łk 1:17
Jn 1:19, 21

i Joz 22:9

j Pwt 28:15, 23
Jer 14:22
Łk 4:25
Jak 5:17k Ps 37:25
Mt 6:11

szpalta 2

a Lb 11:23
Sdz 15:19

b 1KI 18:5

c Łk 4:25, 26

d Heb 11:32, 37

e 2KI 4:2

f Ps 34:10
Ps 37:17, 19
Flp 4:19g Mt 10:41, 42
Łk 4:25, 26

so, a wodę pił z potoku^a. **7** Ale po jakimś czasie potok wyschł^b, bo w kraju nie było deszczu.

8 Wtedy Jehowa rzekł do Eliasza: **9** „Udał się do Sarepty^{*}, która znajduje się na terytorium Sydonu, i pozostań tam. Nakażę pewnej wdowie, żeby cię żywiła”^c. **10** Eliasz udał się więc do Sarepty. Kiedy dotarł do bramy miasta, zobaczył wdowę, która zbierała kawałki drewna. Zawołał do niej: „Przynieś mi, proszę, trochę wody w kubku, żebym mógł się napić”^d. **11** Gdy ona już szła po wodę, zawołał za nią: „Proszę, przynieś mi jeszcze kawałek chleba”. **12** Na to odpowiedziała: „Przysięgam na Jehowę^{*}, twojego Boga, że nie mam chleba. Mam tylko garść maki w wielkim dzbanie i trochę oliwy w dzbanku^e. Przyszłam zebrać kilka kawałków drewna, potem przyrządzę coś dla siebie i swojego syna, zjemy to, a później umrzemy”.

13 Wówczas Eliasz rzekł do niej: „Nie bój się. Idź i zrób, jak powiedziałaś. Tylko najpierw z tego, co masz, przygotuj dla mnie mały okrągły bochenek chleba i przynieś mi go. Potem możesz przyrządzić coś dla siebie i swojego syna. **14** Bo Jehowa, Bóg Izraela, mówi: „Mąka w wielkim dzbanie się nie wyczerpie i w dzbanku nie zabraknie oliwy aż do dnia, gdy Jehowa ześle na ziemię deszcz”^f. **15** Poszła więc i zrobiła tak, jak polecił Eliasz. I przez długi czas on oraz ta wdowa i jej domownicy mieli co jeść^g. **16** Mąka w wielkim dzbanie się nie wyczerpała i w dzbanku nie zabrakło oliwy, tak jak to Jehowa zapowiedział przez Eliasza.

17:9 *Lub „Carefat”. **17:12** *Dosl. „jako żyje Jehowa”.

17 Po tych wydarzeniach zachorował syn tej kobiety, właścicielki domu. Jego stan tak się pogorszył, że przestał oddychać^a. **18** Wtedy kobieta zwróciła się do Eliasza: „Co masz przeciwko mnie*, słuگو prawdziwego Boga? Czy przyszedłeś, żeby przypomnieć mi o mojej winie i sprowadzić na mojego syna śmierć?”^b. **19** Ale Eliaz powiedział jej: „Daj mi swojego syna”. Wziął go z jej objęć, zanosił do pokoju na dachu, w którym mieszkał, położył go na swoim łóżku^c. **20** i zaczął wołać do Jehowy: „Jehowo, Boże mój^d, czy również na tę wdowę, u której przebywam, sprowadzisz nieszczęście i pozwolisz, żeby jej syn umarł?”. **21** Następnie trzy razy pochylał się^e nad dzieckiem i wołał do Jehowy: „Jehowo, Boże mój, proszę, przywróć życie^f temu dziecku”. **22** Jehowa wysłuchał prośby Eliasza^g i dziecko powróciło do życia^h. **23** Eliaz zabrał dziecko z pokoju na dachu, zniósł je na dół do domu i dał matce. Powiedział: „Patrz, twój syn żyje”ⁱ. **24** Wtedy kobieta rzekła do Eliasza: „Teraz wiem, że naprawdę jesteś słuگą Bożym^h i że słowo Jehowy, które przekazujesz, jest prawdziwe”.

18 Po pewnym czasie, w trzecim rokuⁱ, Jehowa rzekł do Eliasza: „Idź, staw się przed Achabem, a ja ześlę na ziemię deszcz”^j. **2** Eliaz stawiał się więc przed Achabem. W Samarii panował wtedy dotkliwy głód^k.

3 Tymczasem Achab wezwał Abdiasza, zarządcę domu. (Abdiasz przejawiał wielką bojaźń

17:18 *Lub „co mam z tobą wspólnego”. 17:21 *Lub „rozciągał się”. ^aLub „duszę”. 17:22 *Lub „dusza dziecka wróciła do niego i ożyła”.

ROZDZ. 17

a 2Kl 4:19, 20

b Hi 13:26

c 2Kl 4:21, 32

d Ps 99:6

e Jak 5:16

f Pwt 32:39
1Sm 2:6
2Kl 4:32, 34
2Kl 13:21
Łk 7:15
Łk 8:54, 55
Jn 5:28, 29
Jn 11:44
Dz 9:40, 41
Dz 20:9, 10
Rz 14:9
Heb 11:17, 19

g Heb 11:35

h Jn 3:2

ROZDZ. 18

i Łk 4:25
Jak 5:17j Ps 65:9, 10
Jer 14:22k Kpl 26:26
Pwt 28:24

szpalta 2

a 1Kl 16:31

b 2Kl 1:8

c 1Kl 17:2, 3

d 2Kl 2:15, 16
Mt 4:1
Dz 8:39

przed Jehową. **4** Kiedy Jezebel^a zabijała* proroków Jehowy, Abdiasz wziął 100 proroków, ukrył ich po 50 w jaskiniach i zaopatrywał w chleb i wodę). **5** Achab polecił Abdiaszowi: „Obejdź wszystkie źródła i doliny* w kraju. Może znajdziemy gdzieś jeszcze tyle trawy, żeby ocalić konie oraz muły i żeby nie zginęły wszystkie nasze zwierzęta”. **6** Podzielili więc między siebie kraj, który zamierzali obejść. Achab poszedł w jedną stronę, a Abdiasz w drugą.

7 Gdy Abdiasz był w drodze, na spotkanie wyszedł mu Eliaz. Abdiasz od razu go poznał, pokłonił się nisko i rzekł: „To naprawdę ty, mój panie, Eliaz?”^b. **8** „To ja”—odrzekł. „Idź, powiedz swojemu panu: „Eliaz jest tutaj””. **9** Ale Abdiasz powiedział: „Jaki grzech popełniłem, że chcesz wydać swojego słuگą Achabowi? Przecież on mnie zabije. **10** Przysięgam na Jehowę*, twojego Boga—nie ma narodu ani królestwa, do którego mój pan by nie posłał, żeby cię szukano. Kiedy mówiono: „Nie ma go tutaj”, kazał takiemu królestwu i narodowi złożyć przysięgę, że nie można było cię znaleźć^c. **11** A ty teraz mówisz: „Idź, powiedz swojemu panu: „Eliaz jest tutaj””. **12** Gdy odejdę od ciebie, duch Jehowy uniesie cię^d na miejsce, którego nie będę znał. Jeśli powiem o tobie Achabowi, a on cię nie znajdzie, to na pewno mnie zabije. A przecież twój słuگa od młodości boi się Jehowy. **13** Czy mojemu panu nie opowiedziano, co zrobiłem, gdy Jezebel zabijała proroków Jehowy—jak ukryłem

18:4 *Dost. „odcinała”. 18:5 *Lub „wadi”. Zob. Słownikczek pójć. 18:10 *Dost. „jako żyje Jehowa”.

100 proroków Jehowy po 50 w jaskiniach i zaopatrywałem ich w chleb i wodę?^a **14** A ty teraz mówisz: „Idź, powiedz swojemu panu: „Eliasz jest tutaj””. On na pewno mnie zabije”. **15** Jednak Eliasz odparł: „Przyśięgam na Jehowę, żywego Boga Zastępów, któremu służę*— dzisiaj się przed nim stawię”.

16 Abdiasz poszedł więc spotkać się z Achabem i przekazał mu te słowa. I Achab wyruszył na spotkanie z Eliaszem.

17 Gdy tylko Achab zobaczył Eliasza, powiedział do niego: „Czy to ty—ten, który ściągnął wielkie nieszczęście na Izraela?”.

18 Eliasz odpowiedział: „To nie ja ściągnąłem nieszczęście na Izraela, ale ty i ród twojego ojca, bo porzuciliście przykazania Jehowy i zaczęliście służyć Baalom^b. **19** Teraz zbierz na górze Karmel^c całego Izraela, a także 450 proroków Baala oraz 400 proroków świętego pala^{*d}, którzy jadają przy stole Jezabel”. **20** Achab wysłał więc wiadomość do wszystkich ludzi w Izraelu i zebrał proroków na górze Karmel.

21 Wtedy Eliasz stanął przed całym ludem i rzekł: „Jak długo będziecie niezdecydowani*^e! Jeśli Jehowa jest prawdziwym Bogiem, to idźcie za Nim^f, a jeśli Baal, to idźcie za nim”. Lud jednak nie odpowiedział mu ani słowem. **22** I Eliasz przemówił do ludu: „Z proroków Jehowy pozostałem tylko ja^g, podczas gdy proroków Baala jest 450. **23** Dajcie nam dwa młode byki.

18:15 *Dost. „jako żyje Jehowa Zastępów, przed którym stoję”. **18:19, 29** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **18:21** *Lub „będziecie utykać, mając dwa różne poglądy”.

ROZDZ. 18

a 1KI 18:4

b Wj 20:4
1KI 9:9
1KI 16:30-33

c Joz 19:26, 31

d 1KI 16:33

e Jer 2:11
Oz 10:2
Mt 12:30
1Ko 10:21
2Ko 6:14, 15f Wj 20:5
Joz 24:15
1Sm 7:3
Ps 100:3

g 1KI 19:9, 10

szpalta 2

a Sdz 6:31

b Kpl 9:23, 24
Pwt 4:24
Sdz 6:21
1Kn 21:26
2Kn 7:1c Iz 45:20
Jer 10:5
Dn 5:23
Hab 2:18, 19
1Ko 8:4

d Iz 41:23

e Iz 44:19, 20

Niech oni wybiorą sobie jednego byka, poćwiartują go i położą na drewnie, ale niech nie podkładają ognia. Ja przygotuję drugiego byka, położę go na drewnie i też nie podłożę ognia. **24** Potem wy będziecie wzywać imienia waszego boga^a, a ja będę wzywał imienia Jehowy. Bóg, który odpowie ogniem, pokaże, że jest prawdziwym Bogiem^b. Na to cały lud odpowiedział: „Niech tak będzie”.

25 Eliasz rzekł do proroków Baala: „Wybierzcie sobie jednego młodego byka i przygotujcie go pierwszy, bo was jest więcej. Potem wzywajcie imienia swojego boga, ale nie wolno wam podkładać ognia”. **26** Wzięli więc młodego byka, którego im dało, przygotowali go i od rana do południa wzywali imienia Baala: „Baalu, odpowiedz nam!”. Nie rozległ się jednak żaden głos i nikt nie odpowiadał^c. A oni cały czas podskakiwali wokół ołtarza, który zrobili. **27** Około południa Eliasz zaczął z nich drwić: „Wołajcie na cały głos! Przecież to bóg!^d Może się zamyslił albo poszedł się wypróżnić*. A może śpi i ktoś musi go obudzić!”. **28** Tamci wołali na cały głos i zgodnie ze swoim zwyczajem robili sobie nacięcia sztyletami i dzidami, aż cali byli zalani krwią. **29** Minęło południe, a oni ciągle byli ogarnięci szałem^e i zachowywali się tak aż do czasu składania wieczornej ofiary zbożowej*. Ale nie rozległ się żaden głos i nikt nie odpowiadał. Nie było oznak niczyjej uwagi^e.

30 W końcu Eliasz rzekł do całego ludu: „Podejdźcie do mnie”.

18:27 *Możliwe też „wybrał się w podróż”. **18:29** *Lub „zachowywali się jak prorocy”.

I wszyscy podeszli do niego. Wtedy on zaczął naprawiać zburzony ołtarz Jehowy^a. **31** Wziął 12 kamieni, odpowiednio do liczby plemion synów Jakuba, do którego Jehowa powiedział: „Będziesz się nazywał Izrael”^b. **32** Z tych kamieni zbudował ołtarz^c ku chwale imienia Jehowy, a dookoła ołtarza zrobił rów—na powierzchni na tyle dużej, że można by ją obsiać 2 seami* nasion. **33** Potem ułożył drewno, poćwiartował młodego byka i położył go na nim^d. Powiedział: „Napełnijcie wodą cztery wielkie dzbany i wylejcie ją na ofiarę całopalną i na drewno”. **34** Następnie polecił: „Zróbcie tak znowu”. Zrobili to więc ponownie. Wtedy powiedział: „Zróbcie to po raz trzeci”. Zrobili to więc po raz trzeci. **35** I woda rozlała się dookoła ołtarza. Napełnił on wodą także rów.

36 Kiedy nadeszła pora składania wieczornej ofiary zbożowej^e, prorok Eliasza wyszedł do przodu i rzekł: „Jehowo, Boże Abrahama^f, Izaaka^g i Izraela, niech dzisiaj stanie się wiadome, że Ty jesteś Bogiem w Izraelu, a ja jestem Twoim sługą i wszystko to uczyniłem z Twojego polecenia^h. **37** Odpowiedz mi, Jehowo! Odpowiedz mi, aby ten lud przekonał się, że Ty, Jehowo, jesteś prawdziwym Bogiem i że zwracasz ich serca z powrotem do siebie”ⁱ.

38 Wówczas spadł ogień Jehowy, który strawił ofiarę całopalną^j, drewno, kamienie i proch oraz sprawił, że woda w rowie wyschła^k. **39** Kiedy wszyscy ludzie to zobaczyli, natychmiast padli na twarz i mówili:

18:32 *Sea odpowiadała 7,33 l. Zob. *Do-datek B14*.

ROZDZ. 18

a 1Kl 19:14

b Rdz 32:28, 30
Rdz 35:10
Iz 48:1c Wj 20:25
Pwt 27:6d Rdz 22:9
Kpł 1:7, 8

e Wj 29:41

f Rdz 26:24

g Rdz 28:13

h Lb 16:28
Jn 11:42i Jer 31:18
Eze 33:11j Kpł 9:23, 24
Sdz 6:21
2Kn 7:1

k 1Kl 18:23, 24

szpalta 2

a Sdz 5:20, 21
Ps 83:9b Pwt 13:1-5
Pwt 18:20

c 1Kl 17:1

d Jak 5:17, 18

e 1Sm 12:18
Hi 38:37f Joz 19:17, 18
1Kl 21:1

ROZDZ. 19

g 1Kl 16:29
1Kl 21:25

h 1Kl 16:31

i 1Kl 18:40

„Jehowa jest prawdziwym Bogiem! Jehowa jest prawdziwym Bogiem!”. **40** Wtedy Eliasza polecił im: „Schwytajcie proroków Baala! Nie pozwólcie uciec żadnemu z nich!”. Od razu ich schwytali, a Eliasza sprowadził ich do potoku Kiszona^a i tam pozabijał^b.

41 Potem Eliasza zwrócił się do Achaba: „Idź, jedź i pij, bo słyszeć odgłos ulewnego deszczu”^c.

42 Achab poszedł więc jeść i pić, natomiast Eliasza wszedł na szczyt Karmelu i uklęknął na ziemi, a twarz miał między kolanami^d. **43** Następnie powiedział swojemu słudze: „Wejdz wyżej, proszę, i popatrz w kierunku morza”. Ten wszedł wyżej i popatrzył, po czym rzekł: „Nic tam nie ma”. Eliasza siedem razy mówił mu: „Idź tam jeszcze raz”.

44 Za siódmym razem sługa powiedział: „Widzę małą chmurkę wielkości dłoni. Unosi się z morza”. Na to Eliasza rzekł: „Idź, powiedz Achabowi: ‚Zaprzęgaj rydwan! Odjedź, żeby cię nie zatrzymała ulewa!’”. **45** Tymczasem niebo pociemniało od chmur, zerwał się wiatr i zaczął padać ulewny deszcz^e. Ale Achab jechał i dotarł do Jizreełu^f. **46** A Jehowa dodał Eliaszaowi siłę^g i Eliasza podwinął swoją szatę, włożył ją za pas^h i biegł przed Achabem aż do Jizreełu.

19 Achab^g opowiedział Jezebel^h o wszystkim, co Eliasza uczynił, i o tym, jak pozabijał mieczem wszystkich prorokówⁱ. **2** Wtedy Jezebel wysłała do Eliasza posłańca z wiadomością: „Niech bogowie surowo

18:40 *Lub „Wadi Kiszona”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. **18:46** *Lub „na Eliasza spoczęła ręka Jehowy”. *Lub „Eliasza przepasał biodra”.

mnie ukarzą*, jeśli jutro o tej porze nie zrobię z tobą tego samego, co spotkało każdego z nich*¹. **3** Eliasza przestraszył się i uciekł, żeby ratować życie*^a. Przybył do Beer-Szeby^b w Judzie^c i zostawił tam swojego sługę, **4** a sam oddał się na pustkowiu na odległość dnia drogi. Usiadł pod pewnym jawnocem i zaczął prosić o śmierć*. Mówił: „Już dłużej nie mogę! Jehowo, odbierz mi życie*^d, bo wcale nie jestem lepszy od moich przodków”.

5 Potem położył się i zasnął pod tym jawnocem. Nagle dotknął go anioł^e i powiedział: „Wstań, jedź”^f. **6** I Eliasza zobaczył koło swojej głowy okrągły chleb na rozgrzanych kamieniach oraz dzban wody. Zjadł, napił się, po czym znowu się położył. **7** Później anioł Jehowy przyszedł po raz drugi, dotknął Eliasza i rzekł: „Wstań, jedź, bo ta droga będzie ponad twoje siły”. **8** Wstał więc, zjadł, napił się i wzmocniony tym posiłkiem szedł 40 dni i 40 nocy, aż dotarł do Horebu, góry prawdziwego Boga^g.

9 Tam wszedł do jaskini^h i spędził w niej noc. A Jehowa odezwał się do niego: „Co tu robisz, Eliaszu?”. **10** Na to on powiedział: „Z wielką gorliwością służę Jehowie, Bogu Zastępówⁱ. Izraelici porzucili Twoje przykazanie^j, zburzyli Twoje ołtarze i pozabijali mieczem Twoich proroków^k. Zostałem tylko ja i teraz chcę mnie zabić*^l”. **11** Bóg

19:2 *Dost. „niech mi bogowie to uczynią i do tego dodadzą”. ^aLub „nie sprawię, by twoja dusza stała się jak dusza każdego z nich”. 19:3 *Lub „duszę”. 19:4 *Lub „żeby jego dusza umarła”. ^dLub „zabierz moją duszę”. 19:10, 14 *Lub „nastają na moją duszę”.

ROZDZ. 19

- a Wj 2:15
1Sm 27:1
b Rdz 21:31
c Joz 15:21, 28
d Lb 11:15
Hi 3:21
Jon 4:3
e Dn 10:8-10
Dz 12:7
f Ps 34:7
Heb 1:7, 14
g Wj 3:1
Wj 19:18
Mal 4:4
h Heb 11:32, 38
i Wj 20:4, 5
Lb 25:11
Ps 69:9
j Pwt 29:24, 25
Sdz 2:20
1KI 8:9
2KI 17:15
k 1KI 18:4
l 1KI 19:2
Rz 11:2, 3

szpalta 2

- a Wj 33:22
b Ps 50:3
Iz 29:6
c 1Sm 14:15
Hi 9:6
Ps 68:8
Nah 1:5
d Pwt 4:11
e Wj 34:5, 6
f Wj 3:6
g Pwt 31:20
Ps 78:37
Iz 1:4
Jer 22:9
h Rz 11:2, 3
i 2KI 8:7, 8
Am 1:4
j 2KI 9:1-3
2KI 9:30-33
k 2KI 2:9, 15
l 2KI 8:12
2KI 10:32
2KI 13:3
m 2KI 9:14, 24
2KI 10:6, 7
2KI 10:23, 25
n 2KI 2:23, 24
o Rz 11:4
p Wj 20:5
q Oz 13:2

rzekł: „Wydź i stań przed Jehową na tej górze”. I Jehowa tam przechodził^a, a potężny, silny wiatr rozłupywał góry i kruszył skały przed Jehową^b, ale Jehowy nie było w tym wietrze. Po wietrze nastąpiło trzęsienie ziemi^c, ale Jehowy nie było w tym trzęsieniu ziemi. **12** Po trzęsieniu pojawił się ogień^d, lecz Jehowy nie było w tym ogniu. A po ogniu rozległ się spokojny, cichy głos^e. **13** Gdy tylko Eliasza go usłyszał, zakrył sobie twarz swoją urzędową szatą^f i stanął przy wejściu do jaskini. Wtedy głos zapytał go: „Co tu robisz, Eliaszu?”. **14** Na to on powiedział: „Z wielką gorliwością służę Jehowie, Bogu Zastępów. Izraelici porzucili Twoje przykazanie^g, zburzyli Twoje ołtarze i pozabijali mieczem Twoich proroków. Zostałem tylko ja i teraz chcę mnie zabić*^h”.

15 Jehowa rzekł do niego: „Wróć i idź na pustkowie Damaszku. Kiedy tam dotrzesz, namaść Chazaelaⁱ na króla Syrii. **16** Namaścisz też Jehu^j, wnuka Nimszego, na króla Izraela, a Elizeusza* z Abel-Mecholi, syna Szafata, namaścisz na proroka na swoje miejsce^k. **17** Kto się uratuje przed mieczem Chazaela^l, tego zabije Jehu^m, a kto się uratuje przed mieczem Jehu, tego zabije Elizeuszⁿ. **18** W Izraelu mam jeszcze 7000 ludzi^o — wszystkich tych, którzy nie ugięli kolan przed Baalem^p i go nie pocałowali”^q.

19 Eliasza wyruszył więc w drogę i znalazł Elizeusza, syna Szafata, gdy ten właśnie orał. Było przed nim 12 par byków, a on szedł przy 12 parze. Eliasza

19:16 *Imię to znaczy „Bóg jest wybawieniem”.

podszedł do Elizeusza i zarzucił na niego swoją urzędową szatę^a. **20** Wtedy on zostawił byki, pobiegł za Eliaszem i powiedział: „Pozwól mi, proszę, ucałować ojca i matkę. Potem pójdę za tobą”. Eliasz odparł: „Idź. Przecież cię nie powstrzymuję”. **21** Elizeusz więc wrócił, wziął jedną parę byków i złożył je w ofierze. Pług i jarzma użył do rozpalenia ognia, na którym ugotował mięso byków, po czym dał je ludziom do jedzenia. Potem poszedł za Eliaszem i zaczął mu służyć^b.

20 A Ben-Hadad^c, król Syrii^d, zebrał całą swoją armię oraz 32 innych królów wraz z ich konnicą oraz rydwanami. Rozpoczął oblężenie^e Samarii i walczył przeciwko niej. **2** Potem wyprawił posłańców do miasta, do Achaba^g, króla Izraela, i przekazał mu takie słowa: „Tak mówi Ben-Hadad: **3** Twoje srebro i twoje złoto są moje, podobnie jak twoje najlepsze żony i twoi najlepsi synowie”. **4** Na to król Izraela odpowiedział: „Zgodnie z twoim słowem, panie mój, królu, należę do ciebie wraz ze wszystkim, co posiadam”^h.

5 Później posłańcy wrócili i rzekli: „Tak mówi Ben-Hadad: „Posłałem do ciebie wiadomość: „Dasz mi swoje srebro, złoto, żony i synów”. **6** Ale jutro o tej porze wysłę do ciebie swoich sług, żeby starannie przeszukali twój dom oraz domy twoich sług i zabrali wszystko, co masz cennego”ⁱ.

7 Wtedy król Izraela wezwał wszystkich starszych kraju i rzekł: „Zauważcie, proszę, że ten człowiek za wszelką cenę chce sprowadzić na nas nieszczęście.

ROZDZ. 19
a 2Kl 2:8

b Wj 24:13
2Kl 5:2
2Kl 3:11

ROZDZ. 20
c 2Kl 8:7

d 2Sm 8:6
2Kl 5:2
Iz 9:12

e Pwt 28:52

f 2Kl 6:24
2Kl 17:5

g 1Kl 16:29

h Pwt 28:15,
48

szpalta 2

a Prz 16:18
Prz 27:1
Kzn 7:8

b 1Kl 16:29

c Wj 14:18
Ps 37:20

Przecież nie odmówiłem mu, gdy zażądał moich żon i synów, mojego srebra i złota”. **8** Wszyscy starsi i cały lud odparli: „Nie ulegaj mu i nie zgadzaj się na to”. **9** Król powiedział więc do posłańców Ben-Hadada: „Przekażcie mojemu panu, królowi: „Zrobię wszystko, czego zażądałeś od swojego sługi za pierwszym razem, ale na to nie mogę pozwolić”. Wtedy posłańcy odeszli i przekazali jego słowa.

10 Ben-Hadad posłał do niego wiadomość: „Niech bogowie surowo mnie ukarzą*, jeśli z Samarii zostanie choćby po garści prochu dla wszystkich moich ludzi!”. **11** Król Izraela odpowiedział: „Przekażcie mu: „Ten, kto zakłada zbroję, nie powinien chwalić się jak ten, kto ją zdejmuję”^a. **12** Ben-Hadad usłyszał tę odpowiedź, gdy razem z królami pił w namiotach*. Natychmiast polecił sługom: „Przygotujcie się do natarcia!”. Przygotowali się więc do ataku na miasto.

13 Do Achaba^b, króla Izraela, podszedł pewien prorok i rzekł: „Tak mówi Jehowa: „Czy widziałeś tę ogromną armię? Wydam ją dzisiaj w twoje ręce i przekonasz się, że ja jestem Jehowa”^c. **14** Achab zapytał: „Za czyją sprawą to się stanie?”, na co ten rzekł: „Tak mówi Jehowa: „Stanie się to za sprawą podwładnych książąt prowincji”. Achab spytał: „Kto rozpocznie bitwę?”, a ten odrzekł: „Ty!”.

15 Wtedy Achab policzył podwładnych książąt prowincji—było ich 232. Potem policzył wszystkich izraelskich żołnierzy—było

20:10 * Dosł. „niech mi bogowie to uczynią i do tego dodadzą”. 20:12 * Lub „szalaśach”.

ich 7000. **16** Wyruszyli w południe, a w tym czasie Ben-Hadad z 32 królami, którzy mu pomagali, oddawał się pijaństwu w namiotach*. **17** Pierwsi wyszli z miasta podwładni książąt prowincji. Ben-Hadad natychmiast wysłał zwiadowców, którzy go powiadomili: „Jacyś ludzie wyszli z Samarii”. **18** Poleciał wtedy: „Bez względu na to, czy wyszli w pokojowych zamiarach, czy po to, żeby walczyć, macie ich wziąć żywcem”. **19** Ale ci, którzy wyszli z miasta—podwładni książąt prowincji i podążające za nimi oddziały wojskowe— **20** zaczęli zabijać swoich przeciwników. Syryjczycy rzucili się do ucieczki^a, a Izraelici ich ścigali. Ben-Hadad, król Syrii, uciekł konno wraz z częścią jeźdźców. **21** Król Izraela wyruszył i pokonał konnicę i rydwan Syryjczyków, zadając im dotkliwą klęskę.

22 Później do króla Izraela znowu przyszedł ten prorok^b i powiedział mu: „Wzmocnij swoje siły i przemyśl, co zrobisz^c, bo król Syrii nadciągnie przeciwko tobie na początku przyszłego roku”^d.

23 Słudzy króla Syrii rzekli do niego: „Ich Bóg jest Bogiem gór, dlatego nas pokonali. Ale jeśli będziemy z nimi walczyć na równinie, to my ich pokonamy. **24** Zrób tak: Niech do walki nie prowadzą ludzi królowie^e—zastąp ich namiestnikami. **25** Potem zgromadź* armię równą armii, którą straciłeś—konia za konia i rydwan za rydwan. Walczmy z nimi na równinie, a na pewno ich pokonamy”. Król posłuchał tej rady i tak właśnie postąpił.

20:16 *Lub „szalasach”. **20:22** *Czyli następnej wiosny. **20:25** *Dost. „policz”.

ROZDZ. 20

a Kpl 26:8
Pwt 28:7

b 1Kl 20:13

c Prz 20:18

d 2Sm 11:1

e 1Kl 20:1, 16

szpalta 2

a 2Kl 13:17

b Sdz 6:5, 6
1Sm 13:5
2Kn 32:7c Pwt 32:26, 27
Eze 20:9
Eze 36:22d Wj 6:7
Wj 7:5
Ps 83:18
Eze 6:14
Eze 39:7

e 1Kl 20:26

f Jon 3:8, 9

26 Na początku roku* Ben-Hadad powołał Syryjczyków pod broń i wyruszył do Afeku^a na bitwę z Izraelem. **27** Pod broń powołano również Izraelitów. Otrzymali oni zaopatrzenie i wyruszyli do walki z Syryjczykami. Kiedy rozbili naprzeciw nich obóz, przypominali dwa stadka kóz, podczas gdy Syryjczycy napełnili całą okolicę^b. **28** Wówczas sługa prawdziwego Boga przyszedł do króla Izraela i rzekł: „Tak mówi Jehowa: „Ponieważ Syryjczycy powiedzieli: „Jehowa jest Bogiem gór, a nie jest Bogiem równin”, wydam tę ogromną armię w twoje ręce^c i przekonacie się, że ja jestem Jehowa”^d.

29 Przez siedem dni pozostawali naprzeciwko siebie w obozach. Siódmego dnia rozpoczęła się bitwa i w jeden dzień Izraelici pokonali* 100 000 syryjskich żołnierzy piechoty. **30** Pozostali uciekli do miasta, do Afeku^e, ale tam runął na nich mur i zginęło 27 000. Ben-Hadad również uciekł, wszedł do miasta i ukrył się w głębi jakiegoś domu.

31 Jego słudzy powiedzieli do niego: „Słyszeliśmy, że królowie izraelscy są miłośnikami*. Prosimy cię, pozwól, że włożymy wory^f i założymy na szyje^g powrozy, i pójdziemy do króla Izraela. Może zostawi cię przy życiu”^h. **32** Przyszli więc do króla Izraela w worach i z powrozami na szyjach i rzekli: „Twój sługa Ben-Hadad mówi: „Proszę, pozwól mi* żyć”. Na to król Izraela odrzekł: „To on jeszcze żyje?

20:26 *Czyli wiosną. **20:29** *Lub „zabili”. **20:31** *Lub „przejawiają lojalną miłość”. ^aZob. *Słowniczek pojęć*. ^bDost. „głowy”. ^cLub „zachowa twoją duszę”. **20:32** *Lub „mojej duszy”.

Jest moim bratem". **33** Ludzie ci wzięli to za dobry znak i szybko mu przytaknęli: „Ben-Hadad jest twoim bratem”. On odpowiedział: „Idźcie i przyprowadźcie go”. Wtedy Ben-Hadad wyszedł do niego, a on kazał mu wsiąść na rydwan.

34 Ben-Hadad obiecał Achabowi: „Oddam ci miasta, które mój ojciec zabrał twojemu ojcu. Możesz też założyć swoje bazyry* w Damaszku, tak jak mój ojciec w Samarii”.

Achab odpowiedział: „Na podstawie tego porozumienia^a pozwolę ci odejść”.

Zawarł więc z nim porozumienie i pozwolił mu odejść.

35 Na polecenie Jehowy jeden z synów prorockich^a powiedział do swojego towarzysza: „Uderz mnie, proszę”. Ale ten nie chciał go uderzyć. **36** Wtedy on powiedział do niego: „Ponieważ nie posłuchałeś głosu Jehowy, to gdy tylko ode mnie odejdiesz, zabije cię lew”. I kiedy ten odszedł, lew go zaatakował i zabił.

37 Prorok ten spotkał innego człowieka i rzekł: „Uderz mnie, proszę”. On więc go uderzył i zranił.

38 Potem prorok wyszedł na drogę i czekał tam na króla. Założył sobie na oczy przepaskę, żeby nie można go było rozpoznać. **39** Gdy król go mijał, ten zawołał do niego: „Kiedy twój sługa był w samym środku bitwy, ktoś wycofywał się z walki i przyprowadził do mnie jakie-

20:34 *Lub „wyznaczyć sobie ulice”.
^aLub „przymierza”. **20:35** *Wyrażenie „synowie prorocy” najwyraźniej odnosi się do jakiejś szkoły dla proroków albo społeczności proroków.

ROZDZ. 20

a 2Kl 2:3

szpalta 2

a 2Kl 10:24
Dz 12:19
Dz 16:27

b 1Kl 20:35

c Kpl 27:29
1Sm 15:9
Jer 48:10d 1Kl 22:31, 35
2Kn 18:33e 2Kl 6:24
2Kl 8:12
2Kn 18:16

f 1Kl 16:29

ROZDZ. 21

g Joz 19:17, 18

h Kpl 25:23
Lb 36:7

goś jeńca. Powiedział: „Pilnuj tego człowieka. Jeśli ucieknie, to oddasz swoje życie za jego życie^a albo zapłacisz talent^b srebra”. **40** A gdy twój sługa był zajęty różnymi rzeczami, jeniec nagle zniknął”. Król Izraela rzekł do niego: „Sam wydałeś na siebie wyrok. Właśnie taka będzie twoja kara”. **41** Wtedy ten szybko zdjął z oczu przepaskę i król Izraela zorientował się, że to jeden z proroków^b. **42** Prorok powiedział do króla: „Tak mówi Jehowa: „Ponieważ pozwoliłeś uciec człowiekowi, o którym powiedziałem, że ma zostać zgłodzony^c, oddasz swoje życie za jego życie^{a,d}, a swój lud—za jego lud”^e. **43** Wówczas król Izraela udał się do swojego domu w Samarii^f posępny i przygnębiony.

21 Po tych wydarzeniach miała miejsce następująca sytuacja związana z winnicą Nabota z Jizreelu: Winnica znajdowała się w Jizreelu^g obok pałacu Achaba, króla Samarii. **2** Achab zwrócił się do Nabota: „Daj mi swoją winnicę, że bym zrobił z niej ogród warzywny, bo jest blisko mojego domu. W zamian dam ci lepszą winnicę. Albo—jeśli wolisz—zapłacę ci za nią tyle, ile jest warta”. **3** Ale Nabot powiedział Achabowi: „W żadnym razie nie mogę ci dać dziedzicznej własności swoich przodków, bo Jehowa tego zabrania”^h. **4** Achab wrócił więc do domu posępny i przygnębiony tym, że Nabot z Jizreelu powiedział mu: „Nie dam ci dziedzicznej własności swoich przodków”. Potem położył

20:39, 42 *Lub „twoja dusza zastąpi jego duszę”. **20:39** ^aTalent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14.

się na swoim łóżku, odwrócił się twarzą do ściany i nie chciał nic jeść.

5 Jego żona, Jezebel^a, przyszła do niego i zapytała: „Czym się tak zadrezczasz*, że nie chcesz nic jeść?”. **6** Odrzekł jej: „Powiedziałem do Nabota z Jizreelu: ‚Sprzedaj mi swoją winnicę. Albo – jeśli wolisz – dam ci za nią inną’. Ale on odpowiadał: ‚Nie dam ci swojej winnicy’”. **7** Jego żona, Jezebel, rzekła do niego: „Czy to nie ty jesteś królem Izraela? Wstań, zjedz coś i rozchmurz się. Ja dam ci winnicę Nabota z Jizreelu”^b. **8** Napisała w imieniu Achaba listy, opieczętowała je jego pieczęcią^c i wysłała do starszych^d oraz dostojników, którzy mieszkali w mieście Nabota. **9** W listach napisała: „Ogłoscie post i kaźcie Nabotowi usiąść przed ludem. **10** Posadźcie przed nim dwóch niegodziwych ludzi, którzy będą przeciwko niemu świadczyć^e i powiedzą: ‚Przekląłeś Boga i króla!’^f. Potem go wyprowadźcie i ukamienujcie, niech umrze”^g.

11 Starsi i dostojnicy mieszkający w mieście Nabota postąpili zgodnie z tym, co Jezebel napisała im w listach. **12** Ogłosili post i posadzili Nabota przed ludem. **13** Wtedy przyszło dwóch niegodziwców, którzy usiedli przed Nabotem i w obecności ludu zaczęli świadczyć przeciwko niemu: „Nabot przeklął Boga i króla!”^h. Następnie wyprowadzono Nabota za miasto i ukamienowanoⁱ. **14** Później posłano do Jezebel wiadomość: „Nabot został ukamienowany, nie żyje”^j.

21:5 *Dosl. „dlaczego twój duch jest smutny”.

ROZDZ. 21

a 1Kl 16:31
1Kl 18:4
1Kl 19:2
1Kl 21:25

b Mi 2:1
Mi 7:3

c Neh 9:38
Est 8:8

d Pwt 16:18

e Wj 20:16
Pwt 17:6

f Wj 22:28

g Kpl 24:16
Jn 10:33

h Am 5:12
Hab 1:4

i 2Kl 9:25, 26
Kzn 4:1

j Kzn 5:8
Kzn 8:14
Hab 1:13

szpalta 2

a 1Kl 21:7

b 1Kl 17:1

c 1Kl 16:29

d Rdz 4:8, 10

e Pwt 5:21
Hab 2:9

f 1Kl 22:37, 38
2Kl 9:25, 26

g 1Kl 18:17
Am 5:10

h 1Kl 16:30

i 2Kl 10:7, 17

j 2Kl 9:7-9

k 1Kl 15:25-29

l 1Kl 16:3, 11

m 2Kl 9:10, 35

15 Gdy tylko Jezebel usłyszała, że Nabot został ukamienowany, powiedziała do Achaba: „Idź i przejmij winnicę, której Nabot z Jizreelu^a nie chciał ci sprzedać. Nabota już nie ma, nie żyje”. **16** Kiedy Achab usłyszał, że Nabot z Jizreelu nie żyje, od razu udał się do jego winnicy, żeby ją przejąć.

17 Wtedy Jehowa rzekł do Eliasza^b z Tiszbe: **18** „Idź i spotkaj się z Achabem, królem Izraela, który panuje w Samarii. Jest teraz w winnicy Nabota. Poszedł tam, żeby ją przejąć. **19** Powiedz mu: ‚Tak mówi Jehowa: ‚Czy zamordowałeś człowieka^d i do tego jeszcze przywłaszczylesz sobie jego posiadłość?’”^e. Potem mu powiedz: ‚Tak mówi Jehowa: ‚Tam, gdzie psy lizały krew Nabota, będą też lizać twoją krew’”^f.

20 Achab odezwał się do Eliasza: „A więc znalazłeś mnie, mój wrogu!”^g, na co ten odrzekł: „Znalazłem. Bóg powiedział: ‚Ponieważ tak uparcie robisz* to, co złe w oczach Jehowy^h, **21** sprowadzam na ciebie nieszczęście, zmiotę cię i zgładzę u ciebie wszystkich mężczyznⁱ, nawet tych najmniej znaczących w Izraelu”. **22** Zrobię z twoim domem to samo, co z domem Jeroboama^k, syna Nebata, i domem Baaszy^l, syna Achijasza, bo wywołałeś mój gniew i nakłoniłeś Izraelitów do grzechów”. **23** A o Jezebel Jehowa powiedział: ‚Psy pożrą Jezebel na polu w Jizreelu”^m. **24** Jeżeli ktoś z domu Achaba umrze w mieście, to pożrą go

21:20 *Dosl. „zaprzedałeś się, żeby robić”. **21:21** *Dosl. „każdego oddającego moc na mur”. Pogardliwy zwrot hebr. odnoszący się do mężczyzn.

psy, a jeżeli umrze w polu, to rozdziobią go ptaki^a. **25** Nigdy wcześniej nie było nikogo takiego jak Achab^b, kto by tak uparcie robił^c to, co złe w oczach Jehowy. Podjudzała go do tego jego żona, Jezebel^c. **26** Zachowywał się w najohydniejszy możliwy sposób, oddając cześć odrażającym bożkom^d, tak jak to robili wszyscy Amoryci, których Jehowa wypędził ze względu na Izraelitów^e”^d.

27 Gdy tylko Achab usłyszał te słowa, rozdarł swoje szaty i włożył na siebie wór^e. Pościł, leżał w worze i chodził przygnębiony. **28** Wtedy Jehowa powiedział do Eliasza z Tiszbe: **29** „Czy widziałeś, jak Achab się upokorzył wobec mnie? Ponieważ upokorzył się przede mną, nie sprowadzę na jego dom nieszczęścia za jego życia. Sprowadzę je za życia jego syna”^f.

22 Przez trzy lata nie było wojny między Syrią a Izraelem. **2** W trzecim roku Jehoszafat^g, król Judy, udał się do króla Izraela^h. **3** Król Izraela rzekł wtedy do swoich sług: „Wiecie przecie, że Ramot-Gileadⁱ należy do nas. A jednak ociągamy się z odebraniem go królowi Syrii”. **4** I zapytał Jehoszafata: „Czy pójdziesz ze mną walczyć o Ramot-Gilead?”. Jehoszafat odrzekł królowi Izraela: „Pójdę z tobą, moi ludzie z twoimi ludźmi, a moje konie z twoimi końmi”^j.

21:24 ^aDosł. „ptaki nieba”. **21:25** ^bDosł. „zaprzedał się, żeby robić”. **21:26** ^cHebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy. **21:27** ^eZob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 21

a 1Kl 14:11
1Kl 16:4

b 1Kl 16:30

c 1Kl 16:31
2Kn 22:2, 3
Obj 2:20

d Wj 23:28
Pwt 9:5

e Ps 78:34

f 2Kl 9:25, 26
2Kl 10:7, 11

ROZDZ. 22

g 1Kl 15:24

h 2Kn 18:2, 3

i Joz 20:8, 9
1Kl 4:7, 13

j 2Kl 3:7
2Kn 19:2

szpalta 2

a Lb 27:21
2Kn 18:4, 5

b 2Kl 3:11
2Kn 18:6, 7

c 1Kl 18:4

d 1Kl 21:20
2Kn 36:16

e Iz 30:9, 10
Jer 38:4

f 2Kn 18:8-11

g Eze 13:2, 3

h 2Kn 18:12-16

5 Jehoszafat powiedział jeszcze do króla Izraela: „Ale najpierw, proszę, poradzmy się Jehowy”^a. **6** Król Izraela zebrał więc około 400 proroków i spytał ich: „Czy mam wyruszyć na wojnę przeciwko Ramot-Gilead, czy nie?”. Odpowiedzieli: „Wyruszyć. Jehowa wyda je w ręce króla”.

7 Wtedy Jehoszafat rzekł: „Czy nie ma tu jeszcze jakiegoś proroka Jehowy? Zapytajmy także przez niego”^b. **8** Na to król Izraela powiedział do Jehoszafata: „Jest jeszcze jeden człowiek, przez którego możemy poradzić się Jehowy. Ale ja go nienawidzę^d, bo nigdy nie prorokuje mi dobrych rzeczy, tylko złe^e. To Michasz, syn Jimli”. Jehoszafat rzekł jednak: „Król nie powinien tak mówić”.

9 Król Izraela wezwał więc dworzanina i polecił: „Przypraw się szybko Michasz, syna Jimli”^f. **10** Król Izraela oraz Jehoszafat, król Judy, ubrani w królewskie szaty, siedzieli na swoich tronach na klepisku przy bramie Samarii, a wszyscy prorocy prorokowali przed nimi^g. **11** Potem Sedekiasz, syn Kenany, zrobił sobie żelazne rogi i rzekł: „Tak mówi Jehowa: „Niemi będziesz bódł Syryjczyków, aż ich wytracisz””. **12** Wszyscy pozostali prorocy prorokowali to samo. Mówili: „Wyruszyć na Ramot-Gilead, a odniesiesz zwycięstwo. Jehowa wyda je w twoje ręce, królu”.

13 Poślaniec, który poszedł wezwać Michasz, powiedział do niego: „Zauważ, że wszystkie zapowiedzi proroków są dla króla pomyślne. Proszę, niech twoja zapowiedź też będzie pomyślna. Mów tak jak oni”^h. **14** Ale

Michajasz odparł: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga*—będę mówił to, co powie mi Jehowa”. **15** I przyszedł do króla, a król zapytał: „Michajaszu, czy mamy wyruszyć na wojnę przeciwko Ramot-Gilead, czy nie?”. On od razu mu odpowiedział: „Wyruszyć, a odniesiesz zwycięstwo. Jehowa wyda je w twoje ręce, królu”. **16** Na to król rzekł do niego: „Ile razy mam cię zaprzysięgać, żebyś mi nie mówił w imieniu Jehowy nic innego, jak tylko prawdę?”. **17** Wtedy Michajasz oznajmił: „Widzę wszystkich Izraelitów rozproszonych po górach^a niczym owce bez pasterza. Jehowa rzekł: „Nie mają pana. Niech każdy wraca w pokój do swojego domu”’.

18 Wówczas król Izraela zwrócił się do Jehoszafata: „Czy ci nie mówiłem: „Nie będzie mi prorokował dobrych rzeczy, tylko złe?”^b.”

19 Michajasz powiedział jeszcze: „Dlatego wysłuchaj słowa Jehowy. Widziałem, jak Jehowa siedział na swoim tronie^c, a całe wojsko niebiańskie stało przy Nim, po Jego prawej i lewej stronie^d. **20** Jehowa zapytał: „Kto zwiedzie Achaba i nakłoni go, żeby wyruszył na Ramot-Gilead i tam zginął?”. I jeden zaczął mówić tak, a drugi inaczej. **21** W końcu wystąpił pewien duch^{*e}, stanął przed Jehową i powiedział: „Ja go zwiode”. Jehowa spytał: „W jaki sposób?”. **22** Ten odpowiedział: „Pójdę i włożę kłamliwe słowa w usta wszystkich jego proroków”^f. On więc rzekł: „Zwiedzisz go, na pewno ci się uda. Idź i zrób

22:14 *Dost. „jako żyje Jehowa”. **22:21** *Lub „anioł”.

ROZDZ. 22

a Pwt 28:15, 25

b 2Kn 18:17

c Iz 6:1
Eze 1:26d 2Kn 18:18-22
Hi 1:6
Dn 7:9, 10
Mt 18:10
Obj 5:11e Ps 104:4
Heb 1:7, 14

f 1Kl 22:6

szpalta 2

a Eze 14:9

b 1Kl 20:42

c 2Kn 18:23-27

d Heb 11:32, 36

e Lb 16:28, 29

f 2Kn 18:28-32

g 2Kn 35:22

h 1Kl 20:1

tak’.

23 I Jehowa pozwolił, żeby duch włożył kłamliwe słowa w usta wszystkich tych twoich proroków^a. Ale Jehowa postanowił, że spadnie na ciebie nieśćczęście”^b.

24 Wówczas Sedekiasz, syn Kenaany, podszedł do Michajasza, uderzył go w policzek i powiedział: „Którędy to duch Jehowy przeniósł się ode mnie, żeby mówić z tobą?”^c. **25** Michajasz odrzekł: „Zobaczysz którą—w dniu, gdy będziesz się chować w głębi domu”. **26** Wtedy król Izraela polecił: „Weź Michajasza i zaprowadź go do Amona, naczelnika miasta, i do Joasza, syna królewskiego. **27** Powiedz im: „Król mówi: „Zamknijcie tego człowieka w więzieniu”^d i dawajcie mu zmniejszone racje chleba i wody, dopóki bezpiecznie nie wróce”’^e. **28** Na to Michajasz rzekł: „Jeśli rzeczywiście wrócisz bezpiecznie, to Jehowa nie przemawiał przeze mnie”^e. Następnie dodał: „Zwróćcie na to uwagę, wszyscy ludzie”.

29 Król Izraela oraz Jehoszafat, król Judy, wyruszyli na Ramot-Gilead^f. **30** Król Izraela powiedział do Jehoszafata: „Ja wyruszę do bitwy w przebraniu, ale ty załóż swoje królewskie szaty”. Tak więc król Izraela przebrał się^g i ruszył do bitwy. **31** A król Syrii rozkazał 32 dowódcom rydwanów^h: „Nie walczyście z nikim, małym czy wielkim, tylko z królem Izraela”. **32** Gdy dowódcy rydwanów zobaczyli Jehoszafata, powiedzieli sobie: „To na pewno jest król Izraela”. Ruszyli więc w jego kierunku, żeby z nim walczyć. Wtedy Jehoszafat zaczął wołać o pomoc. **33** Kiedy dowódcy rydwanów zorientowali się, że nie jest to

król Izraela, natychmiast przestali go ścigać.

34 A pewien człowiek strzelił z łuku i przypadkiem trafił króla Izraela między spojenia jego zbroi. Król powiedział do swojego woźnicy: „Zawróć i wywieź mnie z pola bitwy*, bo jestem ciężko ranny”^a. **35** Ale przez cały dzień trwała zacięta walka i król musiał być podtrzymywany w rydwanie, żeby mógł stać twarzą do Syryjczyków. Krew z jego rany spływała do wnętrza rydwanu wojennego, a wieczorem umarł^b. **36** O zachodzie słońca żołnierze usłyszeli nawoływanie: „Każdy do swojego miasta! Każdy do swojej ziemi!”^c. **37** Tak umarł król. Sprowadzono go do Samarii i tam pochowano. **38** Kiedy myto rydwan wojenny przy sadzawce w Samarii, kąpały się w niej prostytutki, a psy lizały krew króla*, tak jak to zapowiedział Jehowa^d.

39 Pozostałe fakty z życia Achaba—wszystko, co uczynił, dom* z kości słoniowej^e, który zbudował, oraz wszystkie miasta, które wzniósł—opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **40** Potem Achab spoczął ze swoimi praojcami^f, a władzę po nim objął jego syn Achazjasz^g.

41 Jehoszafat^h, syn Asy, został królem Judy w czwartym roku panowania Achaba, króla Izraela. **42** Miał 35 lat, gdy objął władzę, i panował w Jeruzolimie 25 lat. Jego matką była Azuba, córka Szilchiego. **43** Jehoszafat we wszystkim naśladował swojego ojca, Asęⁱ. Nie zboczył z drogi, którą szedł

22:34 *Dosl. „z obozu”. **22:38** *Możliwe też „tam, gdzie zwykle kąpały się prostytutki, psy lizały krew króla”. **22:39** *Lub „pałac”.

ROZDZ. 22

a 2Kn 18:33, 34

b 1Kl 20:42

c 1Kl 22:17

d 1Kl 21:18, 19

e 1Kl 10:22

Eze 27:15

f 1Kl 16:28

g 2Kl 1:2

2Kn 20:35

h 1Kn 3:10

2Kn 17:1

2Kn 20:31

Mt 1:8

i 1Kl 15:11

2Kn 14:11

2Kn 15:8

szpalta 2

a 2Kn 17:3

b Pwt 12:14

1Kl 14:23

1Kl 15:14

c 2Kn 18:1

2Kn 19:2

d Pwt 23:17, 18

1Kl 14:24

e 1Kl 15:11, 12

f Rdz 36:1, 9

g 2Sm 8:14

2Kl 8:20-22

Ps 108:9

h 1Kl 10:22

i 1Kl 9:26

2Kn 20:35-37

j 1Kl 2:10

k 2Kl 8:16

2Kn 21:1, 5

l 2Kl 1:2

m 1Kl 16:30

n 1Kl 21:25

o 1Kl 12:28-30

1Kl 13:33

p 1Kl 16:31, 32

2Kl 1:2

q Wj 20:3

Wj 34:14

jego ojciec, i czynił to, co słuszne w oczach Jehowy^a. Jednak święte wzniesienia nie zostały usunięte i dalej wznosił się na nich dym z ofiar, które ludzie tam składali^b. **44** Jehoszafat utrzymywał pokojowe stosunki z królem Izraela^c. **45** Pozostałe fakty z życia Jehoszafata—jego potęgę i to, jak prowadził wojny—opisano w Księdze Dziejów Królów Judy. **46** Jehoszafat usunął też z kraju resztę mężczyzn uprawiających prostytucję świątynną^d, którzy zostali z czasów jego ojca, Asy^e.

47 W Edomie nie było wtedy króla^f. Obowiązki króla pełnił zarządca^g.

48 Jehoszafat zbudował okręty Tarsisz*, żeby popłynęły do Ofiru po złoto^h. Nie popłynęły tam jednak, ponieważ rozbiły się koło Ecjon-Geberⁱ. **49** W tamtym czasie Achazjasz, syn Achaba, zaproponował Jehoszafatowi: „Niech moi słudzy popłyną na okrętach z twoimi sługami”, ale Jehoszafat się nie zgodził.

50 Potem Jehoszafat spoczął ze swoimi praojcami^j. Został pochowany przy swoich praojcach w Mieście Dawida, swojego przodka. Władzę po nim objął jego syn Jehoram^k.

51 Achazjasz^l, syn Achaba, został królem Izraela w Samarii w 17 roku panowania Jehoszafata, króla Judy, i panował nad Izraelem dwa lata. **52** Robił to, co złe w oczach Jehowy, i postępował tak jak jego ojciec^m i matkaⁿ oraz Jeroboam, syn Nebata, który nakłonił Izraelitów do grzechów^o. **53** Służył Baalowi^p, kłaniał mu się i obrażał Jehowę, Boga Izraela^q, tak jak jego ojciec.

22:48 *Zob. Słowniczek pojęć.

DRUGA KSIĘGA

KRÓLÓW

ZARYS TREŚCI

- 1 Eliaasz zapowiada śmierć Achazjasza (1-18)
- 2 Eliaasz zabrany w wicherze (1-18)
Elizeusz bierze urzędową szatę Eliaasa (13, 14)
Elizeusz uzdrawia wodę w Jerychu (19-22)
Niedźwiedź zabija chłopców z Betel (23-25)
- 3 Jehoram królem Izraela (1-3)
Moab buntuje się przeciwko Izraelowi (4-25)
Kłeska Moabitów (26, 27)
- 4 Elizeusz pomnaża oliwę wdowy (1-7)
Gościnność Szunamitki (8-16)
Szunamitka nagrodzona synem; syn umiera (17-31)
Elizeusz wskrzesza chłopca (32-37)
Elizeusz sprawia, że potrawa nadaje się do jedzenia (38-41)
Elizeusz pomnaża chleb (42-44)
- 5 Naaman wyleczony z trądu przez Elizeusza (1-19)
Chciwy Gechazi porażony trądem (20-27)
- 6 Elizeusz sprawia, że głowica siekiery wypływa (1-7)
Elizeusz i Syryjczycy (8-23)
Bóg otwiera oczy pomocnikowi Elizeusza (16, 17)
Syryjczycy dotknięci ślepotą (18, 19)
Głód w obleganej Samarii (24-33)
- 7 Elizeusz zapowiada koniec głodu (1, 2)
Żywność w opuszczonym obozie Syryjczyków (3-15)
Spełnienie prorocтва Elizeusza (16-20)
- 8 Szunamitka odzyskuje swoją ziemię (1-6)
Elizeusz, Ben-Hadad i Chazael (7-15)
Jehoram królem Judy (16-24)
Achazjasz królem Judy (25-29)
- 9 Jehu namaszczone na króla Izraela (1-13)
Jehu zabija Jehorama i Achazjasza (14-29)
Śmierć Jezebel; psy pożerają jej ciało (30-37)
- 10 Jehu unicestwia dom Achaba (1-17)
Jehonadab dołącza do Jehu (15-17)
Jehu zabija czcicieli Baala (18-27)
Podsumowanie rządów Jehu (28-36)
- 11 Atalia uzurpatorką (1-3)
Jehoasz w tajemnicy obwołany królem (4-12)
Śmierć Atalii (13-16)
Reformy Jehojadi (17-21)
- 12 Jehoasz królem Judy (1-3)
Jehoasz naprawia świątynię (4-16)
Najazd Syryjczyków (17, 18)
Jehoasz zamordowany (19-21)
- 13 Jehoachaz królem Izraela (1-9)
Jehoasz królem Izraela (10-13)
Elizeusz wypróbuje gorliwość Jehoasza (14-19)
Śmierć Elizeusza; zmartwychwstanie człowieka, który dotknął jego kości (20, 21)
Spełnia się ostatnie prorocтво Elizeusza (22-25)
- 14 Amacjasz królem Judy (1-6)
Wojna z Edomem i z Izraelem (7-14)
Śmierć izraelskiego króla Jehoasza (15, 16)
Śmierć Amacjasza (17-22)
Jeroboam II królem Izraela (23-29)
- 15 Azariasz królem Judy (1-7)
Ostatni królowie Izraela:
Zachariasz (8-12), Szallum (13-16), Menachem (17-22), Pekachiasz (23-26), Pekach (27-31)
Jotam królem Judy (32-38)
- 16 Achaz królem Judy (1-6)
Przekupienie Asyryjczyków (7-9)
Kopia pogańskiego ołtarza (10-18)
Śmierć Achaza (19, 20)
- 17 Hoszea królem Izraela (1-4)
Upadek Izraela (5, 6)
Izraelici idą na wygnanie za odstępstwo (7-23)
Cudzoziemcy osiedlają się w miastach Samarii (24-26)
Zwyczaje religijne Samarytan (27-41)

<p>18 Ezechiasz królem Judy (1-8)
Przyczyny upadku Izraela (9-12)
Najazd Sancheryba na Judę (13-18)
Rabszak szydzi z Jehowy (19-37)</p> <p>19 Ezechiasz szuka pomocy Jehowy przez Izajasza (1-7)
Pogróżki Sancheryba przeciwko Jerozolimie (8-13)
Modlitwa Ezechiasza (14-19)
Izajasz przekazuje odpowiedź Boga (20-34)
Anioł zabija 185 000 Asyryjczyków (35-37)</p> <p>20 Choroba Ezechiasza i powrót do zdrowia (1-11)
Posłańcy z Babilonu (12-19)
Śmierć Ezechiasza (20, 21)</p> <p>21 Manasses królem Judy; jego niegodziwe postępowanie (1-18)
Jerozolima ma zostać zniszczona (12-15)
Amon królem Judy (19-26)</p> <p>22 Jozjasz królem Judy (1, 2)</p> | <p>Wskazówki dotyczące remontu świątyni (3-7)
Znalezienie księgi Prawa (8-13)
Prorokini Chulda zapowiada nieszczęście (14-20)</p> <p>23 Reformy Jozjasza (1-20)
Obchody Paschy (21-23)
Kolejne reformy Jozjasza (24-27)
Śmierć Jozjasza (28-30)
Jehoachaz królem Judy (31-33)
Jehojakim królem Judy (34-37)</p> <p>24 Bunt i śmierć Jehojakima (1-7)
Jehojachin królem Judy (8, 9)
Pierwsza deportacja do Babilonu (10-17)
Sedekiasz królem Judy; bunt (18-20)</p> <p>25 Nabuchodonozor oblega Jerozolimę (1-7)
Zniszczenie Jerozolimy i świątyni; druga deportacja (8-21)
Gedaliasz namiestnikiem (22-24)
Gedaliasz zamordowany; lud ucieka do Egiptu (25, 26)
Jehojachin zwolniony z więzienia w Babilonie (27-30)</p> |
|--|--|

1 Po śmierci Achaba Moab^a zbuntował się przeciwko Izraelowi.

2 W tym czasie Achazjasz wypadł przez okratowanie w swojej komnacie na dachu w Samarii i doznał obrażeń. Wyprawił więc posłańców i polecił im: „Idźcie zapytać Baal-Zebuba, boga Ekronu^b, czy wyzdrowieję”^c. **3** Wtedy anioł Jehowy rzekł do Eliasza^{*d} z Tiszbe: „Wyjdź na spotkanie posłańcom króla Samarii i powiedz im: „Czy nie ma Boga w Izraelu, że idziecie pytać Baal-Zebuba, boga Ekronu?”^e **4** Dlatego Jehowa mówi: „Nie wstaniesz z łóżka, na którym leżysz—z całą pewnością umrzesz”^f. I Eliasza odszedł.

1:3 *Imię to znaczy „moim Bogiem jest Jehowa”.

ROZDZ. 1

a Rdz 19:36, 37
2Sm 8:2
Ps 60:8

b Joz 13:2, 3
1Sm 5:10

c 2Kl 1:16

d 1Kl 17:1
1Kl 18:36

e Iz 8:19
Jer 2:11

szpalta 2

a 1Kn 10:13, 14

b 1Kl 19:19
Za 13:4
Heb 11:32, 37

c Mt 3:4

5 Kiedy tylko posłańcy wrócili, Achazjasz ich zapytał: „Czemu już wróciliście?”. **6** Odrzekli: „Jakiś człowiek wyszedł nam na spotkanie i powiedział: „Wracajcie do króla, który was wysłał, i przekazcie mu: „Tak mówi Jehowa: „Czy nie ma Boga w Izraelu, że wysyłał posłańców, żeby pytać Baal-Zebuba, boga Ekronu? Dlatego nie wstaniesz z łóżka, na którym leżysz—z całą pewnością umrzesz”^f”^a. **7** Król spytał: „Jak wyglądał ten człowiek, który wyszedł wam na spotkanie i tak powiedział?”. **8** Odrzekli: „Miał na sobie szatę z sierści^b i skórzany pas”^c. Achazjasz od razu stwierdził: „To Eliasza z Tiszbe”.

9 Wtedy król wysłał do niego dowódcę pięćdziesiątki razem

z jego 50 żołnierzami. Przyszedł on do Eliasza, gdy ten siedział na szczycie góry, i powiedział do niego: „Sługo prawdziwego Boga^a, król polecił: „Masz zejść na dół””. **10** Ale Eliaz odpowiedział dowódcy pięćdziesiątki: „Jeżeli jestem sługą Bożym, to niech z nieba spadnie ogień^b i pochłonie ciebie i twoich 50 żołnierzów”. I spadł z nieba ogień, i pochłonięto go razem z jego 50 żołnierzami.

11 Król wysłał więc do Eliasza innego dowódcę pięćdziesiątki z jego 50 żołnierzami. Ten przyszedł do niego i powiedział: „Sługo prawdziwego Boga, król polecił: „Masz szybko zejść na dół””. **12** Ale Eliaz odpowiedział: „Jeżeli jestem sługą prawdziwego Boga, to niech z nieba spadnie ogień i pochłonie ciebie i twoich 50 żołnierzów”. I spadł z nieba ogień Boży, i pochłonięto go razem z jego 50 żołnierzami.

13 Wtedy król wysłał trzeciego dowódcę pięćdziesiątki z jego 50 żołnierzami. Jednak ten trzeci dowódca przyszedł na górę do Eliasza, padł przed nim na kolana i zaczął błagać o łaskę: „Sługo prawdziwego Boga, proszę, niech moje życie i życie* tych 50 twoich sług będzie cenne w twoich oczach”. **14** Dwóch poprzednich dowódców pięćdziesiątek i ich oddziały po 50 ludzi pochłonięto ogniem z nieba, ale teraz niech moje życie* będzie cenne w twoich oczach”.

15 Wówczas anioł Jehowy przemówił do Eliasza: „Zejdź z nim. Nie bój się go”. Eliaz więc wstał i poszedł z nim do króla. **16** Powiedział królowi: „Tak mówi Jehowa: „Wysła-

1:13 *Lub „moja dusza i dusze”. 1:14 *Lub „dusza”.

ROZDZ. 1

a Pwt 33:1

b Lb 11:1
Lb 16:35
Łk 9:54
Judy 7

szpalta 2

a Joz 13:2, 3

b 2Kl 1:3

c 2Kl 3:1
2Kl 9:22

d 2Kl 8:16

e 1Kl 22:51

ROZDZ. 2

f 1Kl 17:1

g 2Kl 2:11

h 1Kl 19:16

i 2Kl 4:38

j Rdz 28:18, 19
1Kl 12:28, 29
2Kl 2:23

k 1Kl 19:16

l Joz 6:26
1Kl 16:34

łeś posłańców, żeby radzili się Baal-Zebuba, boga Ekronu^a. Czy nie ma Boga w Izraelu?^b Cemu nie zapytałeś Jego? Dlatego nie wstaniesz z łóżka, na którym leżysz – z całą pewnością umrzesz””. **17** I król umarł, tak jak to Jehowa zapowiedział przez Eliasza. A ponieważ nie miał syna, władzę po nim przejął Jehoram^c. Stało się to w drugim roku panowania Jehorama^d, syna Jehosafata, króla Judy.

18 Pozostałe fakty z życia Achazjasza^e – to, co uczynił – opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela.

2 Na krótko przed tym, jak Jehowa miał unieść Eliasza^f w wirachze do nieba^g, Eliaz i Elizeusz^h wyszli z Gilgalⁱ. **2** Eliaz odezwał się do Elizeusza: „Zostań tutaj, proszę, bo Jehowa wysłał mnie aż do Betel”. Ale Elizeusz powiedział: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga, i na twoje życie*, że cię nie opuszczę”. Poszli więc razem do Betel^j. **3** Wtedy wyszli do Elizeusza synowie prorocy* z Betel i zapytali go: „Czy wiesz, że dzisiaj Jehowa zabierze twojego pana i on nie będzie ci już przewodził?”^k. Na to Elizeusz odparł: „Wiem. Nie mówcie o tym”.

4 Potem Eliaz powiedział: „Elizeuszu, zostań tutaj, proszę, bo Jehowa wysłał mnie aż do Jerycha”^l. Ale Elizeusz odrzekł: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga, i na twoje życie*, że cię nie opuszczę”. Poszli więc razem do Jerycha. **5** Wtedy synowie prorocy, którzy byli

1:17 *Chodzi o brata Achazjasza. 2:2, 4

*Lub „jako żyje Jehowa i jako żyje twoja dusza”. 2:3 *Wyrażenie „synowie prorocy” najwyraźniej odnosi się do jakiejś szkoły dla proroków albo społeczności proroków.

w Jerychu, podeszli do Elizeusza i zapytali go: „Czy wiesz, że dzisiaj Jehowa zabierze twojego pana i on nie będzie ci już przewodził?”. Na to Elizeusz odparł: „Wiem. Nie mówcie o tym”.

6 Potem Eliasz powiedział: „Zostań tutaj, proszę, bo Jehowa wysłał mnie aż nad Jordan”. Ale Elizeusz odrzekł: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga, i na twoje życie*, że cię nie opuszczę”. I obaj poszli dalej. **7** A 50 synów prorockich poszło za nimi. Kiedy Eliasz i Elizeusz zatrzymali się nad Jordanem, synowie prorocy stanęli i z daleka ich obserwowali. **8** Wtedy Eliasz wziął swoją urzędową szatę^a, zwinął ją i uderzył nią w wodę. A woda się rozstała i obaj przeszli po suchej ziemi^b.

9 Gdy tylko znaleźli się po drugiej stronie, Eliasz zwrócił się do Elizeusza: „Powiedz, co mam dla ciebie zrobić, zanim zostanę od ciebie zabrany”. „Chciałbym otrzymać podwójną część^c twojego ducha” – poprosił Elizeusz^d. **10** Na to Eliasz powiedział: „Poprosiłeś o trudną rzecz. Jeżeli będziesz mnie widział, jak będę od ciebie zabierany, otrzymasz to, o co poprosiłeś, ale jeśli nie – to nie otrzymasz”.

11 Kiedy tak szli i rozmawiali, nagle pojawił się ognisty rydwan z ognistymi końmi^e i rozdzielił ich, a Eliasz zaczął unosić się w wicherze do nieba^f. **12** Patrząc na to, Elizeusz wołał: „Mój ojcie, mój ojcie! Rydwanie Izraela i jego konni-co!”^g. Gdy Eliasz zniknął mu już z oczu, Elizeusz chwycił swoje szaty i rozdarł na dwie części^h.

2:6 *Lub „jako żyje Jehowa i jako żyje twoja dusza”. **2:9** *Lub „dwie części”. **2:12** *Może to być prośba o pomoc Boga lub Jego przedstawicieli.

ROZDZ. 2

a 1KI 19:19

b Wj 14:21, 22
Joz 3:17
2KI 2:13, 14

c Pwt 21:17

d Pwt 34:9
1KI 19:16
Łk 1:17e 2KI 6:17
Ps 68:17f 2Kn 21:5, 12
Jn 3:13

g 2KI 13:14

h 2Sm 1:11, 12
Hi 1:19, 20

szpalta 2

a 1KI 19:19
2KI 1:8
Za 13:4
Mt 3:4b Joz 3:13
2KI 2:8c Lb 11:24, 25
Lb 27:18, 20
2KI 2:9

d 1KI 18:11, 12

e Joz 6:26
1KI 16:34

f Pwt 34:1-3

g Wj 15:23-25
2KI 4:38-41

13 Potem podniósł urzędową szatę^a, która spadła z Eliasza, wrócił nad brzeg Jordanu i stanął tam. **14** Wziął urzędową szatę Eliasza, uderzył nią w wodę i powiedział: „Gdzie jest Jehowa, Bóg Eliasza?”. Gdy uderzył w wodę, woda się rozstała i przeszedł na drugą stronę^b.

15 Synowie prorocy, którzy byli w Jerychu, zobaczyli go z daleka i powiedzieli: „Duch Eliasza zaczął oddziaływać na Elizeusza”^c. Wyszli mu więc na spotkanie, pokłonili się do ziemi **16** i rzekli do niego: „Wśród twoich sług jest 50 dzielnych ludzi. Pozwól im pójść poszukać twojego pana. Może duch* Jehowy go uniósł, a potem rzucił na jakąś górę albo w jedną z dolin”^d. Lecz on odrzekł: „Nie posyłajcie ich”. **17** Oni jednak nalegali, aż poczuł się zakłopotany i powiedział: „Dobrze, poślijcie ich”. Posłali więc 50 ludzi, którzy szukali Eliasza przez trzy dni, ale go nie znaleźli. **18** Gdy wrócili, Elizeusz przebywał w Jerychu^e. Powiedział im: „Czy nie mówiłem, żebyście nie szli?”.

19 Po pewnym czasie mieszkańcy miasta zwrócili się do Elizeusza: „Jak widzisz, nasz panie, miasto położone jest w dobrym miejscu^f, ale woda jest niezdrowa, a ziemia jałowa”^g. **20** Elizeusz odrzekł: „Przynieście mi nową miseczkę i nasypcie do niej soli”. Kiedy mu ją przynieśli, **21** poszedł do źródła wody, wrzucił tam sól^g i powiedział: „Tak mówi Jehowa: „Uzdrowiam tę wodę. Już nigdy nie spowoduje ona śmierci ani bezpłodności”^h. **22** I zgodnie z tym, co powiedział Elizeusz, woda została

2:16 *Lub „wiatr”. **2:19** *Możliwe też „powoduje poronienia”. **2:21** *Możliwe też „poronień”.

uzdrowiona, i taka pozostaje do dzisiaj.

23 Stamtąd Elizeusz udał się do Betel. Kiedy szedł drogą, z miasta wyszli jacyś chłopcy i zaczęli się z niego wyśmiewać^a. Mówili: „Wynoś się stąd, w górę, łysy!”^b. **24** Elizeusz w końcu odwrócił się, popatrzył na nich i przeklął ich w imię Jehowy. Wtedy wyszły z lasu dwie niedźwiedzice^c i rozszarpały 42 dzieci^c. **25** On poszedł dalej, na górę Karmel^d, a następnie wrócił do Samarii.

3 Jehoram^e, syn Achaba, został królem Izraela w 18 roku panowania Jehoszafata, króla Judy, i panował w Samarii 12 lat. **2** Robił to, co złe w oczach Jehowy, ale nie w takim stopniu, jak jego ojciec i matka, bo usunął święty słupek Baala, który wykonał jego ojciec^f. **3** Trwał jednak w grzechach, do których Jerobom, syn Nebata, nakłonił Izraelitów^g. Nie odstąpił od nich.

4 A Mesza, król Moabu, który był hodowcą owiec, składał królowi Izraela daninę w postaci 100 000 jagniąt i 100 000 niestrzyżonych baranów. **5** Zaraz po śmierci Achaba^h król Moabu zbuntował się przeciwko królowi Izraelaⁱ. **6** Król Jehoram wyruszył wtedy z Samarii i powołał pod broń całego Izraela. **7** Wysłał też wiadomość do Jehoszafata, króla Judy: „Król Moabu zbuntował się przeciwko mnie. Czy pójdziesz ze mną walczyć przeciwko Moabowi?”. Jehoszafat odrzekł: „Tak, pójdę z tobą^j, moi ludzie z twoimi ludźmi, a moje konie z twoimi końmi”^k. **8** I zapytał: „Którą drogą pójdziemy?”. On odpowiedział: „Drogą przez pustkowia Edomu”.

ROZDZ. 2

a 2Kń 36:15, 16
Łk 10:16

b Prz 17:12

c 2Kl 1:10

d 2Kl 4:25

ROZDZ. 3

e 2Kl 1:17

f 1Kl 16:30-33

g 1Kl 12:28-30

h 1Kl 22:37

i 2Sm 8:2

j 2Kń 19:2

k 1Kl 22:3, 4

szpalta 2

a 2Sm 8:14

b 1Kl 22:7

c 1Kl 19:16
2Kl 2:15

d 1Kl 19:19, 21

e 1Sm 2:30
Eze 14:3f Sdz 10:14
1Kl 18:19
1Kl 22:6g 2Kń 17:3, 4
2Kń 19:3, 4

h Prz 15:29

i 1Sm 10:5
1Kń 25:1j 1Kl 18:46
Eze 1:3
Dz 11:21

9 Król Izraela wyruszył z królem Judy i królem Edomu^a. Po siedmiodniowej podróży okrężną drogą nie mieli już wody dla żołnierzy ani dla zwierząt, które wzięli ze sobą. **10** Król Izraela powiedział: „Co za nieszczęście! Jehowa zwołał nas, trzech królów, żeby wydać nas w ręce Moabitów!”. **11** Wtedy Jehoszafat zapytał: „Czy nie ma tu proroka Jehowy, przez którego moglibyśmy poradzić się Jehowy?”^b. Na to odezwał się jeden ze sług króla Izraela: „Jest tu Elizeusz^c, syn Szafata. Był sługą* Eliasza”^d. **12** Jehoszafat rzekł: „On może nam powiedzieć, jaka jest wola Jehowy”. I król Izraela oraz król Jehoszafat i król Edomu poszli do niego.

13 Elizeusz powiedział do króla Izraela: „Dlaczego przyszedłeś do mnie?”^e. Idź do proroków swojego ojca i do proroków swojej matki”^f. Ale król Izraela odparł: „Nie mów tak, bo to Jehowa zwołał nas, trzech królów, żeby nas wydać w ręce Moabitów”. **14** Elizeusz rzekł: „Przyśięgam na Jehowę, żywego Boga Zastępów, któremu służę*—gdybym nie miał względu na Jehoszafata^g, króla Judy, to nie zwróciłbym na ciebie uwagi, nawet bym na ciebie nie spojrział”^h. **15** Przyprowadźcie mi jakiegos muzyka”ⁱ. Gdy tylko muzyk zagrał, na Elizeusza zaczęła oddziaływać moc* Jehowy. **16** I powiedział: „Tak mówi Jehowa: „Wykopcie w tej dolinie* rów przy rowie, **17** bo Jehowa mó-

3:11 *Lub „polewał wodą ręce”. 3:13 *Dost. „co mnie i tobie?”. 3:14 *Dost. „jako żyje Jehowa Zastępów, przed którym stoję”. 3:15 *Lub „harfistę”. *Lub „na Elizeuszu spoczęła ręka”. 3:16 *Lub „wadi”. Zob. Słowniczek pojęć.

wi: „Nie zobaczycie ani wiatru, ani deszczu, a jednak w dolinie* będzie pełno wody^a. Będziecie ją pić, wy i wasze zwierzęta”. **18** Ale to drobnostka dla Jehowy^b. On robi więcej—wyda w wasze ręce Moab^c. **19** Zburzcie wszystkie warowne miasta^d i wszystkie ważniejsze miasta, zetnijcie wszystkie dobre drzewa, pozasypujcie wszystkie źródła wody i zniszczcie kamieniami każde lepsze pole^e.

20 Rano, w porze składania ofiary zbożowej*^f, od strony Edomu nagle zaczęła napływać woda i było jej pełno w całej okolicy.

21 Kiedy Moabici usłyszeli, że królowie wyruszyli, by z nimi walczyć, zwołali wszystkich mężczyzn, którzy mogli nosić broń*, i ustawili się na granicy. **22** Gdy wstali wcześniej rano, słońce rzucało blask na wodę i z naprzeciwiłka Moabitom wydało się, że woda jest czerwona jak krew. **23** Zawołali: „To krew! Królowie na pewno pozabijali się nawzajem mieczem. Ruszaj po łupy^g, Moabie!” **24** Kiedy weszli do obozu izraelskiego, Izraelici zaatakowali ich i zaczęli zabijać. Moabici rzucili się do ucieczki^h, a Izraelici zabijali ich, posuwając się w głąb Moabu. **25** Burzyli miasta i wszyscy rzucali kamienie na każde lepsze pole, tak że wszystkie je zarzucili kamieniami. Zasypali wszystkie źródła wodyⁱ i ścięli wszystkie dobre drzewa^j. W końcu pozostały tylko kamienne mury Kir-Chareset^k. Wtedy procarze otoczyli miasto i natarli na nie.

3:17 *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 3:20 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 3:21 *Lub „przepasywali się pasem”.

ROZDZ. 3

a Ps 107:35

b Jer 32:17
Mk 10:27

c Pwt 28:7

d Pwt 3:5

e 2Kl 3:25

f Wj 29:39, 40

g Wj 15:9, 10

h Kpl 26:7

i Rdz 26:15
2Kn 32:4

j 2Kl 3:19

k Iz 16:7

szpalta 2

a 2Kl 3:9

b Pwt 12:31
2Kn 28:1, 3
Ps 106:37, 38

ROZDZ. 4

c 2Kl 2:3, 5

d 1Kl 19:18

e 1Kl 17:9, 12

f Mk 6:41
Mk 8:6-8
Jn 2:7-9

g Mt 14:19

h Joz 5:12
1Kl 17:14

26 Gdy król Moabu zobaczył, że przegrywa bitwę, zabrał ze sobą 700 ludzi uzbrojonych w miecze i próbował przebić się do króla Edomu^a, ale bezskutecznie. **27** Wziął więc swojego pierworodnego syna, który miał objąć po nim władzę, i złożył go na murze jako ofiarę całopalną^b. I wybuchło wielkie oburzenie na Izraelitów, dlatego wycofali się stamtąd i wrócili do swojej ziemi.

4 Pewna kobieta, żona jednego z synów prorockich^c, żaliła się Elizeuszowi: „Twój sługa, mój mąż, umarł. Dobrze wiesz, że on zawsze bał się Jehowy^d. A teraz przyszedł wierzyiciel i chce wziąć oboje moich dzieci na swoich niewolników”. **2** Elizeusz zapytał ją: „Co mogę dla ciebie zrobić? Powiedz mi, co masz w domu”. Odpowiedziała: „Twoja służebnica nie ma w domu nic oprócz dzbanka oliwy”^e. **3** Wtedy polecił jej: „Idź i pożycz puste naczynia od wszystkich swoich sąsiadów. Zbierz ich jak najwięcej. **4** Potem wejdź do domu i zamknij drzwi za sobą i swoimi synami. Napelniaj oliwą wszystkie naczynia, a te pełne odstawiaj na bok”. **5** I ona poszła.

Kiedy zamknęła drzwi za sobą i swoimi synami, oni zaczęli podawać jej naczynia, a ona nalewała do nich oliwę^f. **6** Gdy naczynia były już pełne, powiedziała do syna: „Przynieś mi następne naczynie”^g. Ale on odparł: „Nie ma już żadnego”. Wtedy oliwa przestała się łączyć z dzbanka^h. **7** Kobieta przyszła więc do sługi prawdziwego Boga i opowiedziała mu o tym. On jej rzekł: „Idź sprzedać tę oliwę. Spłać swoje długi, a ty i twój

synowie możecie żyć z tego, co zostanie”.

8 Ktoregoś dnia Elizeusz poszedł do Szunem^a, gdzie pewna znana kobieta nakłoniła go, żeby zjadł u niej posiłek^b. I za każdym razem, gdy tamtędy przechodził, wstępował do niej, żeby coś zjeść. **9** Kobieta ta powiedziała więc do swojego męża: „Wiem, że ten człowiek, który regularnie do nas zachodzi, to święty sługa Boży. **10** Proszę, przygotujmy mu pokój na dachu^c i wstawmy tam dla niego łóżko, stół, krzesło i świecznik. Zawsze kiedy do nas przyjdzie, będzie mógł się tam zatrzymać”^d.

11 Pewnego razu, gdy Elizeusz do nich wstąpił i wszedł do pokoju na dachu, by się położyć, **12** powiedział do Gechaziego^e, swojego pomocnika: „Zawołaj tę Szunamitkę”^f. Ten więc poprosił ją, żeby przyszła. **13** Elizeusz rzekł do Gechaziego: „Powiedz jej, proszę: ‚Zdobylas się dla nas na duży wysiłek^g. Co można dla ciebie zrobić?’^h Czy mam wstawić się za tobą u królaⁱ albo dowódcy wojska?”^j. Ale ona odrzekła: „Nie trzeba, bo mieszkam bezpiecznie wśród swojego ludu”. **14** Elizeusz spytał: „W takim razie co można by dla niej zrobić?”^k. Gechazi odpowiedział: „Nie ma syna^l, a jej mąż jest stary”. **15** Natychmiast polecił: „Zawołaj ją”. I Gechazi ją zawołał. Kiedy stanęła w drzwiach, **16** Elizeusz rzekł: „Za rok o tej porze będziesz trzymała w objęciach syna”^k. Ona jednak powiedziała: „Nie, mój panie, sługo prawdziwego Boga, nie rób swojej służebnicy złudnej nadziei!”.

17 Kobieta ta zaszła w ciążę i następnego roku o tej samej po-

ROZDZ. 4

a Joz 19:17, 18

b Rdz 19:1-3
Sdz 13:15c Sdz 3:20
1Kl 17:19d Mt 10:41
Rz 12:13
Heb 13:2e 2Kl 5:25-27
2Kl 8:4

f Joz 19:17, 18

g Rz 16:6

h 2Kl 4:1, 2
Heb 6:10

i 2Kl 8:3

j Rdz 15:2
Rdz 30:1

k Rdz 18:10

szpalta 2

a 1Kl 17:17

b 2Kl 4:9, 10

c Lb 10:10
Lb 28:11

d Mt 28:9

rze urodziła syna, tak jak jej zapowiedział Elizeusz. **18** Chłopiec podrósł i pewnego dnia poszedł do swojego ojca, który był ze żniwiarzami. **19** Zaczął mu się skarżyć: „Moja głowa, moja głowa!”. Ojciec polecił więc słudze: „Zabierz go do matki”. **20** Sługa zaniósł go do matki i chłopiec siedział u niej na kolanach do południa, a potem umarł^a. **21** Matka wzięła go do pokoju na górze, położyła na łóżku sługi prawdziwego Boga^b i wyszła, zamykając za sobą drzwi. **22** Następnie zawołała męża i powiedziała: „Przyslij mi, proszę, jakiegoś sługę i jednego osła, a ja szybko udam się do sługi prawdziwego Boga i wrócę”. **23** Ale on zapytał: „Dlaczego chcesz iść do niego dzisiaj? Przecież to nie nów^c ani szabat”. Ona jednak odpowiedziała: „Nie martw się, wszystko w porządku”. **24** Osiodłała osła i poleciała swojemu słudze: „Śpiesz się. Nie zwalnij ze względu na mnie, chyba że ci powiem”.

25 I wyruszyła do sługi prawdziwego Boga na górę Karmel. Gdy ten ją z daleka zobaczył, natychmiast powiedział do Gechaziego, swojego pomocnika: „Patrz! To ta Szunamitka. **26** Proszę, wybiegnij jej na spotkanie i zapytaj: ‚Czy masz się dobrze? Czy dobrze się ma twój mąż? Czy wszystko w porządku z twoim dzieckiem?’”. Odpowiedziała: „Wszystko dobrze”. **27** Kiedy weszła na górę, na której przebywał sługa prawdziwego Boga, od razu przypadła mu do nóg^d. Gechazi podszedł, żeby ją odepchnąć, ale sługa prawdziwego Boga rzekł: „Zostaw ją, bo jest zrozpaczona^e, a Jeho-

4:27 *Lub „jej dusza jest w niej pełna gorczy”.

wa ukrył to przede mną i mi o tym nie powiedział”. **28** Wówczas ona rzekła: „Czy prosiłam mojego pana o syna? Czy nie mówiłam: „Nie rób mi złudnej nadziei?”^a.”

29 Elizeusz niezwłocznie poleciał Gechaziemu: „Podwiń swoją szatę i włóż za pas^b, weź do ręki moją laskę i idź. Gdybyś kogoś spotkał, nie pozdrawiaj go, a gdyby cię ktoś pozdrowił, nie odpowiadaj mu. Idź i połóż moją laskę na twarzy chłopca”. **30** Wtedy matka chłopca powiedziała: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga, i na twoje życie*, że bez ciebie nie odejdę”^c. Wstał więc i z nią wyruszył. **31** Gechazi poszedł przed nimi i położył laskę na twarzy chłopca, ale chłopiec nie wydał żadnego głosu ani nie dał żadnych oznak życia^d. Gechazi wrócił do Elizeusza i poinformował go: „Chłopiec się nie zbudził”.

32 Kiedy do domu dotarł Elizeusz, chłopiec leżał martwy na jego łóżku^e. **33** Elizeusz wszedł do środka, zamknął za sobą drzwi i zaczął się modlić do Jehowy^f. **34** Potem podszedł do łóżka, położył się na dziecku i przytknął swoje usta do jego ust, swoje oczy do jego oczu, swoje dłonie do jego dłoni, i pochylał się nad nim, a ciało dziecka zaczęło się rozgrzewać^g. **35** Następnie przeszedł się po domu tam i z powrotem, po czym znowu wszedł na łóżko i pochylił się nad chłopcem. Chłopiec kichnął siedem razy i otworzył oczy^h. **36** Elizeusz wezwał Gechaziego i powiedział: „Zawołaj tę Szunamitkę”. I on ją zawołał. Kiedy przyszła, powiedział: „Zabierz swojego sy-

4:30 *Lub „jako żyje Jehowa i jako żyje twoja dusza”.

ROZDZ. 4

a 2Kl 4:16

b 1Kl 18:46

c Mt 15:22, 28

d Mt 17:15, 16
Mk 9:17, 18

e 2Kl 4:21

f 1Kl 17:19, 20
Jn 11:41
Dz 9:40

g 1Kl 17:21, 22
Dz 20:9, 10

h 2Kl 8:1, 5

szpalta 2

a Heb 11:35

b Pwt 28:23, 24
2Kl 8:1
Eze 14:13

c 2Kl 2:3, 5

d 2Kl 4:12

e Wj 15:23-25
2Kl 2:19-21

f 1Sm 9:3, 4

g Jn 6:9

h 1Sm 9:6, 7

i Mt 14:17
Mk 8:4

j Mt 14:20
Mk 8:8

k Łk 9:17
Jn 6:13

na”^a. **37** Ona podeszła do Elizeusza, rzuciła mu się do stóp i pokłoniła się do ziemi. Potem zabrała syna i wyszła.

38 Elizeusz wrócił do Gilgal. W kraju panował wtedy głód^b. Pewnego razu, gdy synowie prorocy^c siedzieli przed nim, polecił swojemu pomocnikowi^d: „Nastaw ten kocioł i ugotuj potrawę dla synów prorockich”. **39** Jeden z nich poszedł na pole nazbierać ziół i znalazł jakieś dzikie pnącze. Nazrywał z niego owoców, napełnił nimi szatę i chociaż nie wiedział, co to za owoce, po powrocie wkroił je do kotła z potrawą. **40** Później podano ją ludziom do jedzenia. Ale gdy tylko zaczęli jeść, krzyknęli: „Ślugo prawdziwego Boga, w kotle jest trucizna!”. I nie mogli tego jeść. **41** On więc polecił: „Przyniescie trochę maki”. Wrzucił ją do kotła i powiedział: „Dajcie to ludziom do jedzenia”. I w kotle nie było już nic szkodliwego^e.

42 Z Baal-Szaliszy^f przybył pewien człowiek, który przyniósł stłudz prawdziwego Boga 20 bochenków chleba jęczmieniowego^g z pierwszych dojrzałych plonów i worek świeżego ziarna^h. Elizeusz powiedział: „Daj to ludziom do jedzenia”. **43** Ale jego pomocnik spytał: „Jak mam to rozdzielić pomiędzy 100 mężczyzn?”ⁱ. On odparł: „Daj to ludziom do jedzenia, bo Jehowa mówi: „Najedzą się i jeszcze zostanie”^j. **44** Wtedy rozdzielił to pomiędzy nich, a oni się najedli i jeszcze zostało^k, tak jak powiedział Jehowa.

5 Naaman, dowódca wojska króla Syrii, był wysoko postawionym człowiekiem, a jego pan szanował go, ponieważ przez niego Jehowa zapewnił

Syrii zwycięstwo*. Naaman był walecznym wojownikiem, chociaż chorował na trąd[#]. **2** Syryjczycy podczas jednego z wypadów na ziemię izraelską wzięli do niewoli małą dziewczynkę, która została służącą żony Naamana. **3** Pewnego razu powiedziała do swojej pani: „Gdyby tylko mój pan poszedł do prooka^a, który jest w Samarii! On uleczyłby go z trądu”^b. **4** Poszedł^{*} więc do swojego pana i powiadomił go, co powiedziała ta izraelska dziewczynka.

5 Król Syrii rzekł: „Ruszaj w drogę! Wyślę list do króla Izraela”. Wyruszył więc, zabierając ze sobą 10 talentów* srebra, 6000 sztuk złota i 10 kompletów ubrań. **6** Przyniósł królowi Izraela list następującej treści: „Z tym listem posyłam do ciebie mojego sługę Naamana, żebyś go uleczył z trądu”. **7** Gdy tylko król Izraela przeczytał list, rozdarł swoje szaty i powiedział: „Czy ja jestem Bogiem, że bym uśmiercał albo zachowywał przy życiu? Przysłała do mnie tego człowieka i mówi, że mam go wyleczyć z trądu! Sami widzieć, że szuka ze mną zaczepki”.

8 Kiedy Elizeusz, sługa prawdziwego Boga, usłyszał, że król Izraela rozdarł swoje szaty, natychmiast posłał do niego wiadomość: „Czemu rozdarłeś swoje szaty? Proszę, niech przyjdzie do mnie, a przekonam się, że jest prorok w Izraelu”^d. **9** Naaman przybył więc ze swoimi końmi oraz rydwanami wojennymi i stanął przy wejściu do domu Elizeusza. **10** Jednak Elizeusz wysłał do niego posłańca,

5:1 *Lub „wybawienie”. [#]Lub „był dotknięty chorobą skóry”. 5:4 *Może chodzić o Naamana. 5:5 *Talent odpowiedział 34,2 kg. Zob. Dodatek B14.

ROZDZ. 5

a 1Kl 19:16

b Mt 8:2
Mt 11:5
Łk 4:27

c Pwt 32:39

d 1Kl 17:24
1Kl 19:16
2Kl 3:11, 12
2Kl 8:4

szpalta 2

a Kpl 14:7
Lb 19:4

b Jn 9:6, 7

c Iz 7:8

d 2Kl 5:10

e Hi 33:25

f Łk 4:27
Łk 5:13

g Łk 17:15, 16

h Ps 96:4, 5
Iz 43:10

i Mt 10:8

żeby mu przekazał: „Idź i siedem razy^a umyj się w Jordanie^b, a twoje ciało wróci do zdrowia i będziesz czysty”. **11** Naaman oburzył się na to i zbierając się do odejścia, powiedział: „Myślałem sobie, że wyjdzie do mnie, stanie tutaj, wezwie imienia Jehowy, swojego Boga, pomacha ręką nad chorym miejscem i wyleczy mnie z trądu”. **12** Czy Abana i Parpar, rzeki Damasku^c, nie są lepsze od wszystkich rzek Izraela? Czy w nich nie mogę się umyć i stać się czysty?”. Rozzłoszczony odwrócił się i odszedł.

13 Lecz podeszli do niego jego słudzy i rzekli: „Ojcze, gdyby prorok powiedział ci, żebyś zrobił coś nadzwyczajnego, czy byś tego nie zrobił? To tym bardziej posłuchaj go, gdy powiedział ci tylko: „Umyj się i bądź czysty””. **14** Poszedł więc i zanurzył się w Jordanie siedem razy, tak jak mu polecił sługa prawdziwego Boga^d. Wtedy jego ciało wróciło do zdrowia i było jak ciało małego chłopca^e. I stał się czysty^f.

15 Potem razem z całą swoją świtą* wrócił do sługi prawdziwego Boga^g. Stanął przed nim i rzekł: „Teraz wiem, że nigdzie indziej na ziemi nie ma Boga, tylko w Izraelu^h. Przyjmij, proszę, dar[#] od swojego sługi”. **16** Elizeusz odparł jednak: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga, któremu służę*, że nie przyjmę tego”ⁱ. I chociaż Naaman nalegał, on nie chciał tego przyjąć. **17** W końcu Naaman powiedział: „W takim razie proszę, żeby dano twojemu słudze trochę ziemi z tego kraju – tyle, ile uniesie para mułów.

5:15 *Dost. „obozem”. [#]Dost. „błogosławieństwo”. 5:16 *Dost. „jako żyje Jehowa, przed którym stoję”.

Bo twój sługa już więcej nie złoży całopalenia ani innej ofiary żadnemu bogu oprócz Jehowy. **18** Ale niech Jehowa przebaczy twojemu słudze tę jedną rzecz: Kiedy mój pan idzie pokłonić się do świątyni* Rimmona, wspiera się na moim ramieniu, więc i ja muszę się tam pokłonić. Dlatego niech Jehowa przebaczy twojemu słudze, gdy będzie się kłaniał w świątyni Rimmona". **19** Elizeusz powiedział mu: „Idź w pokoju”. Kiedy Naaman odszedł i przebył już pewną odległość, **20** Gechazi^a, pomocnik Elizeusza, służy prawdziwego Boga^b, pomyślał sobie: „Mój pan pozwolił odejść temu Syryjczykowi, Naamanowi^c, i nie przyjął od niego nic z tego, co on przyniósł. Przysięgam na Jehowę, żywego Boga*, pobiegnę za nim i coś od niego wezmę”. **21** I Gechazi popędził za Naamanem. Gdy Naaman zobaczył, że ktoś za nim biegnie, zszedł z rydwanu i wyszedł mu na spotkanie. Zapytał: „Czy wszystko w porządku?”. **22** Gechazi odrzekł: „Tak, wszystko dobrze. Mój pan przysłał mnie, żebym ci przekazał: „Właśnie przyszli do mnie dwaj młodzi synowie prorocy z górzystego regionu Efraima. Daj im, proszę, talent srebra i dwa komplety ubrań”^d. **23** Wtedy Naaman powiedział: „Weź nawet 2 talenty”. Nalegał na niego^e i zapakował do dwóch worków 2 talenty srebra, a także dwa komplety ubrań, i dał je dwóm swoim sługom, żeby nieśli to przed Gechazim.

24 Kiedy dotarli do Ofelu*, Gechazi wziął od sług worki, za-

5:18 *Dost. „domu”. 5:20 *Dost. „jako żyje Jehowa”. 5:24 *Miejsce w Samarii, być może wzniesienie lub fortyfikacja.

ROZDZ. 5

a 2Kl 4:12
2Kl 8:4

b 1Kl 17:24

c 2Kl 5:1
Łk 4:27

d 2Kl 5:5

e 2Kl 5:16

szpalta 2

a Dz 5:8, 9

b Mt 10:8
Łk 12:15
Dz 20:33
1Tm 6:10

c 2Kl 5:1

d Wj 4:6
Łb 12:10

ROZDZ. 6

e 2Kl 2:3, 5
2Kl 9:1

f 1Kl 20:1, 34
1Kl 22:31

brał je do domu, a sług odesłał. Gdy odeszli, **25** poszedł pokazać się swojemu panu. Elizeusz zapytał go: „Skąd przyszedłeś, Gechazi?”. On odparł: „Twój sługa nigdzie nie wychodził”^a. **26** Wtedy Elizeusz powiedział do niego: „Czy moje serce nie było z tobą, gdy ten człowiek zszedł z rydwanu i wyszedł ci na spotkanie? Czy to jest czas, żeby przyjmować srebro i ubrania albo sady oliwne i winnice, owce i bydło, służących i służące?”^b **27** Teraz trąd Naamana^c przylgnie do ciebie i twoich potomków na zawsze”. Gechazi natychmiast wyszedł od niego trędowaty, biały jak śnieg^d.

6 Synowie prorocy^e powiedzieli do Elizeusza: „Miejsce, w którym z tobą mieszkamy, jest dla nas za ciasne. **2** Pozwól, że pójdziemy nad Jordan. Każdy weźmie stamtąd belkę i zbudujemy tam sobie miejsce do mieszkania”. Odrzekł: „Idźcie”. **3** Któryś z nich poprosił: „Czy mógłbyś pójść razem ze swoimi sługami?”. Odpowiedział: „Dobrze, pójde”. **4** I poszedł z nimi. Przybyli nad Jordan i zaczęli ścinać drzewa. **5** Gdy je ścinali, jednemu z nich głowica siekiery wpadła do wody. Zawołał: „Ach, mój panie, ta siekiera była pożyczona!”. **6** Sługa prawdziwego Boga spytał: „Gdzie wpadła?”. On pokazał mu to miejsce. Wtedy Elizeusz odciął kawałek drewna, wrzucił go tam i głowica siekiery wypłynęła. **7** Powiedział: „Zabierz ją”. Tamten wyciągnął rękę i ją zabrał.

8 A król Syrii wyruszył na wojnę z Izraelem^f. Naradził się ze swoimi sługami i powiedział im, w którym miejscu mają się z nim rozłożyć obozem. **9** Ale

sługa prawdziwego Boga^a posłał do króla Izraela wiadomość: „Uważaj, żebyś nie przechodził przez to miejsce, bo tam zmierzają Syryjczycy”. **10** Król Izraela wysłał więc ostrzeżenie do swoich ludzi przebywających w miejscu, o którym powiedział mu sługa prawdziwego Boga. Elizeusz jeszcze kilkakrotnie* ostrzegał króla i ten trzymał się z dala od tych miejsc^b.

11 To bardzo rozłożyło króla* Syrii. Wezwał swoich sług i rzekł do nich: „Mówcie! Kto z naszych trzyma z królem Izraela?”. **12** Jeden z jego sług odrzekł: „Nikt, mój panie, królu. To Elizeusz, izraelski prorok, wyjawia królowi Izraela nawet to, co mówisz w swojej sypialni”^c. **13** Król polecił: „Idźcie się dowiedzieć, gdzie on jest, a ja posłę ludzi, żeby go pojмали”. Po jakimś czasie doniesiono mu: „Jest w Dotanie”^d. **14** Król natychmiast posłał tam liczne wojsko z końmi i rydwanami wojennymi. Przybyli nocą i otoczyli miasto.

15 Gdy pomocnik* sługi prawdziwego Boga wstał wcześniej rano i wyszedł na zewnątrz, zobaczył, że miasto jest otoczone przez wojsko z końmi i rydwanami wojennymi. Od razu krzyknął do Elizeusza: „Ach, mój panie! Co teraz zrobimy?”. **16** Ale Elizeusz powiedział: „Nie bój się, bo tych, którzy są z nami, jest więcej niż tych, którzy są z nimi”^f. **17** I zaczął się modlić: „Jehowo, proszę, otwórz mu oczy, żeby widział”^g. Jehowa natychmiast otworzył pomocnikowi oczy i ten zobaczył, że cała

6:10 *Lub „więcej niż raz czy dwa”.

6:11 *Dosl. „serce króla”. 6:15 *Lub „usługujący”.

ROZDZ. 6

a 1Kl 17:24

b Mt 2:12

c Dn 2:22, 28

d Rdz 37:16, 17

e Wj 14:13
Ps 3:6f 2Sm 22:31
2Kn 32:7
Ps 18:2
Ps 27:3
Ps 46:7
Ps 55:18
Ps 118:11
Rz 8:31

g Dz 7:56

szpalta 2

a 2Kl 2:11
Ps 34:7
Ps 68:17
Za 6:1
Mt 26:53

b Rdz 19:10, 11

c 1Kl 16:29

d Prz 25:21
Rz 12:20

e 2Kl 5:2

f Pwt 28:52
1Kl 20:1g Kpl 26:26
Pwt 28:15, 17h Pwt 14:3
Eze 4:14

gorzysta okolica wokół Elizeusza była pełna ognistych koni i rydwanów wojennych^a.

18 Kiedy Syryjczycy ruszyli w kierunku Elizeusza, on pomodlił się do Jehowy: „Proszę, dotknij ten naród ślepotą”^b. Dotknął ich więc ślepotą, tak jak poprosił Elizeusz. **19** Wtedy Elizeusz powiedział do nich: „To nie ta droga i nie to miasto. Chodźcie za mną, a zaprowadzę was do człowieka, którego szukacie”. Zaprowadził ich jednak do Samarii^c.

20 Gdy znaleźli się w Samarii, Elizeusz poprosił: „Jehowo, otwórz im oczy, żeby widzieli”. Jehowa otworzył im oczy i zobaczyli, że są w samym środku Samarii. **21** Kiedy król Izraela ich ujrzał, zapytał Elizeusza: „Czy mam ich pozabijać, mój ojczy? Mam ich pozabijać?”. **22** Ale on powiedział: „Nie zabijaj ich. Czy zabijasz tych, których wzięłeś do niewoli swoim mieczem i łukiem? Daj im chleba i wody, żeby zjedli i się napili^d, a potem niech wrócą do swojego pana”. **23** Król wydał więc dla nich wielką ucztę, a oni jedli i pili. Później odesłał ich z powrotem do ich pana. I syryjskie oddziały grabieżców^e już ani razu nie weszły do ziemi izraelskiej.

24 Po jakimś czasie Ben-Hadad, król Syrii, zebrał całe swoje wojsko*, wyruszył do Samarii i ją oblegał^f. **25** W Samarii nastał wielki głód^g. Obleżenie trwało tak długo, że łeb osła^h kosztował 80 srebrników, a ćwierć kaba* gołębic odchodów—5 srebrników.

26 Któregoś razu, gdy król Izraela przechodził po murze, pew-

6:24 *Dosl. „obóz”. 6:25 *Kab odpo-
wiała 1,22 l. Zob. Dodatek B14.

na kobieta zawołała do niego: „Mój panie, królu, pomóż nam!”.

27 Król odrzekł: „Jeżeli Jehowa ci nie pomaga, to jak ja mam ci pomóc? Przecież nie zostało nic na klepisku i nie ma nic ani w tłoczni winnej, ani oliwnej”.

28 I zapytał ją: „Co się stało?”. Odrzekła: „Ta kobieta powiedziała do mnie: „Daj swojego syna. Zjemy go dzisiaj, a jutro zjemy mojego”^a. **29** Ugotowałyśmy więc mojego syna i zjadłyśmy go^b. Na drugi dzień powiedziała do niej: „Teraz ty daj swojego syna, żebyśmy go zjadły”. Ale ona go ukryła”.

30 Gdy król usłyszał, co powiedziała ta kobieta, natychmiast rozdarł swoje szaty^c. I kiedy przechodził po murze, ludzie widzieli, że pod ubraniem^{*} ma na sobie wór^z. **31** Król oświadczył: „Niech Bóg mnie surowo ukarze^{*}, jeśli głowa Elizeusza, syna Szafata, pozostanie dzisiaj na jego karku!”^d.

32 Elizeusz siedział właśnie w swoim domu razem ze starszymi. Król wysłał przed sobą posłańca, ale zanim ten dotarł na miejsce, Elizeusz odezwał się do starszych: „Czy wiecie, że ten syn mordercy^e wysłał posłańca, żeby ściąć mi głowę? Uważajcie: gdy tylko ten człowiek przyjdzie, zamknijcie drzwi i trzymajcie je, żeby nie mógł wejść. Za nim słychać odgłos kroków jego pana”. **33** Kiedy jeszcze do nich mówił, przybył posłaniec. Przybył też król i powiedział: „To nieszcześnie jest od Jehowy. Dlaczego miałbym dłużej czekać na Jehowę?”.

6:30 *Lub „pod spodem, na gołym cie-le”. *Zob. *Słowniczek pojęć*. **6:31** *Dośl. „niech mi Bóg to uczyni i do tego doda”.

ROZDZ. 6

a Kpl 26:29
Pwt 28:53-57
Eze 5:10

b Lam 4:10

c Rdz 37:29
1Kl 21:27

d Jer 38:4

e 1Kl 18:13
1Kl 21:9, 10

szpalta 2

ROZDZ. 7

a Pwt 32:36
2Kl 7:18

b Lb 14:11

c Lb 11:23

d 2Kl 7:17

e Kpl 13:45, 46

f 2Kl 6:25

g Pwt 28:7
2Sm 5:24

7 Elizeusz powiedział: „Słuchajcie słowa Jehowy. Tak mówi Jehowa: „Jutro o tej porze w bramie^{*} Samarii sea^z najlepszej maki będzie kosztować sykla^a i 2 see jęczmienia będą kosztować sykla”^a. **2** Wtedy przyboczny, którego król darzył zaufaniem, odezwał się do sługi prawdziwego Boga: „Choćby nawet Jehowa otworzył upusty nieba, czy mogłoby się stać coś takiego?”^b. Elizeusz odpowiedział mu: „Zobaczysz to na własne oczy^c, ale nie będziesz tego jadł”^d.

3 Przy bramie miasta przebywało czterech trędowatych^e. Zaczęli mówić jeden do drugiego: „Po co tu siedzimy i czekamy na śmierć? **4** Jeśli wejdziemy do miasta, to umrzemy, bo tam panuje głód^f. Ale jeśli będziemy tu siedzieć, to też umrzemy. Chodźmy więc do obozu Syryjczyków. Jeżeli nas oszczędzą, to będziemy żyć, a jeżeli nie, to umrzemy”. **5** Zebrali się o zmroku i wyruszyli do obozu Syryjczyków. Gdy dotarli do skraju obozu, okazało się, że nikogo tam nie ma.

6 Stało się tak, ponieważ Jehowa sprawił, że w obozie Syryjczyków usłyszano odgłos rydwanów wojennych i koni, odgłos wielkiej armii^g. Syryjczycy mówili między sobą: „Król Izraela najął królów hetyckich i egipskich, żeby nas zaatakowali!”. **7** Dlatego poderwali się i jeszcze o zmroku uciekli. Zostawili swoje namioty, konie i osły—cały obóz tak jak był. Uciekli, chcąc ratować swoje życie^{*}.

7:1 *Lub „na rynkach”. ^zSea odpowiadała 7,33 l. Zob. *Dodatek B14*. ^aSykl odpowiadał 11,4 g. Zob. *Dodatek B14*. **7:2** *Dośl. „to słowo”. **7:7** *Lub „duże”.

8 Kiedy trędowaci dotarli do skraju obozu, weszli do jednego z namiotów i zaczęli jeść i pić. Wynieśli stamtąd srebro, złoto oraz szaty i poszli je ukryć. Następnie wrócili, weszli do innego namiotu, wynieśli stamtąd rzeczy i też poszli je ukryć.

9 W końcu powiedzieli jeden do drugiego: „Nie postępujemy właściwie. Ten dzień jest dniem dobrej nowiny! Jeśli będziemy zwlekać do świtu, to zasłużymy na karę. Chodźmy, opowiedzmy o wszystkim w domu królewskim”. 10 Poszli więc, zawołali strażników bramy miejskiej i powiadomili ich: „Weszliśmy do obozu Syryjczyków, ale nikogo tam nie było – w ogóle nikogo nie słyszeliśmy. Zostały tylko uwiązane konie i osły, i porzucone namioty”. 11 Strażnicy bramy od razu zaalarmowali ludzi i powiadomiono o tym dom królewski.

12 Król wstał w nocy i rzekł do swoich sług: „Powiem wam, co planują Syryjczycy. Wiedzą, że głodujemy^a, dlatego wyszli z obozu i schowali się w polu. Powiedzieli sobie: „Oni wyjdą z miasta, a my schwytamy ich żywcem i wejdziemy do niego”^b. 13 Na to jeden z jego sług się odezwał: „Pozwól, proszę, żeby kilku ludzi wzięło pięć koni z tych, które pozostały w mieście. Jeśli ci ludzie zginą, to nie spotka ich gorszy los niż tych wszystkich, którzy tutaj zostali. Wielu Izraelitów już umarło, a reszta będzie martwa wkrótce. Poślijmy ich i zobaczmy, co się dzieje”. 14 Wzięli więc dwa rydwany z końmi i król posłał ich do obozu Syryjczyków. Poleciał: „Jedźcie i zobaczcie, co się dzieje”. 15 Podążali za Syryjczykami aż do Jordanu.

ROZDZ. 7

a 2Kl 6:25
2Kl 6:28, 29b Joz 8:4, 12
Sdz 20:29, 37

szpalta 2

a Lb 23:19
2Kl 7:1
Iz 55:10, 11

b 2Kl 7:1, 2

ROZDZ. 8

c 2Kl 4:32-35

d Kpl 26:19
Pwt 28:15, 23
1Kl 17:1

Cała droga była zasłana ubraniami i różnymi rzeczami, które Syryjczycy porzucili, uciekając w panice. Posłańcy wrócili i zdali królowi sprawozdanie.

16 Wtedy ludzie wyszli i splądrowali obóz Syryjczyków. Potem sea najlepszej maki kosztowała sykla i 2 see jęczmienia kosztowały sykla, tak jak to zapowiedział Jehowa^a. 17 Król powierzył nadzór nad bramą przybocznemu, którego darzył zaufaniem. Ale w bramie ludzie stratowali przybocznego na śmierć, zgodnie z tym, co powiedział sługa prawdziwego Boga, gdy przyszedł do niego król. 18 Stało się dokładnie tak, jak sługa prawdziwego Boga powiedział królowi: „Jutro o tej porze w bramie Samarii 2 see jęczmienia będą kosztować sykla i sea najlepszej maki będzie kosztować sykla”^b. 19 Ale przyboczny odezwał się do sługi prawdziwego Boga: „Choćby nawet Jehowa otworzył upusty nieba, czy mogłoby się stać coś takiego*”? Elizeusz odpowiedział mu: „Zobaczysz to na własne oczy, ale nie będziesz tego jadł”. 20 I właśnie tak się z nim stało, bo w bramie ludzie stratowali go na śmierć.

8 Elizeusz powiedział do kobiet, której synowi przywrócił życie^c: „Wyprowadź się stąd razem ze swoimi domownikami i zamieszkaj gdzieś na obczyźnie, bo Jehowa sprowadzi na ten kraj głód^d, który będzie trwał siedem lat”. 2 Kobieta zrobiła tak, jak powiedział jej sługa prawdziwego Boga. Udała się ze swoimi domownikami do ziemi Filistynów^e i mieszkała tam siedem lat.

7:19 *Dosł. „takie słowo jak to”.

e Joz 13:2, 3

3 Po siedmiu latach wróciła z ziemi Filistynów i poszła prosić króla, żeby zwrócono jej dom i pole. 4 A król rozmawiał właśnie z Gechazim, pomocnikiem sługi prawdziwego Boga. Rzekł do niego: „Opowiedz mi, proszę, o wszystkich wielkich rzeczach, których dokonał Elizeusz”^a. 5 Gdy Gechazi opowiadał królowi o tym, jak Elizeusz przywrócił życie zmarłemu chłopcu^b, przyszła matka tego chłopca, żeby prosić króla o swój dom i pole^c. Gechazi natychmiast się odezwał: „Panie mój, królu, to ta kobieta! To jej syna wskrzesił Elizeusz”. 6 Król zaczął ją wypytywać i ona opowiedziała mu całą historię. Wtedy król przydzielił jej dworzana i polecił mu: „Zwróć jej cały dobytek, a także dochody z pól, które mogłaby uzyskać ze swojego pola od dnia, kiedy opuściła kraj, aż do dzisiaj”.

7 Pewnego razu Elizeusz przybył do Damaszku^d. W tym czasie Ben-Hadad^e, król Syrii, chorował i powiadomiono go: „Przyszedł tutaj sługa prawdziwego Boga”^f. 8 Wtedy król rzekł do Chazaela^g: „Weź ze sobą dar i wyjdź na spotkanie słudze prawdziwego Boga”^h. Zapytał przez niego Jehowę, czy wyzdrowieje”. 9 Chazael wyszedł mu na spotkanie i zabrał ze sobą w darze przeróżne wspaniałe rzeczy z Damaszku—tyle, ile było w stanie unieść 40 wielbłądów. Przyszedł, stanął przed nim i powiedział: „Twój syn, Ben-Hadad, król Syrii, posłał mnie do ciebie, żeby zapytać, czy wyzdrowieje”. 10 Elizeusz odpowiedział: „Idź i przekaż mu: „Z pewnością wyzdrowiejesz”, chociaż Jehowa wyjawiał mi, że on na pew-

ROZDZ. 8

a 2Kl 2:14
2Kl 2:20, 21
2Kl 3:17
2Kl 4:4, 7
2Kl 6:5-7
2Kl 7:1

b 2Kl 4:32-35

c Lb 36:9

d Iz 7:8

e 1Kl 20:1
2Kl 6:24

f 1Kl 17:24

g 1Kl 19:15

h 1Sm 9:8
1Kl 14:2, 3

szpalta 2

a 2Kl 8:15

b 2Kl 10:32
2Kl 12:17
2Kl 13:3
Am 1:3

c Pwt 28:63
Am 1:13

d 1Kl 19:15

e 2Kl 8:10

f 1Kl 16:8, 10
2Kl 11:1
2Kl 15:8, 10

g 1Kl 19:15

h 2Kl 1:17

i 1Kl 22:50
2Kn 21:3, 5

j 1Kl 12:28-30

k 1Kl 16:32, 33
1Kl 21:25

l 2Kl 8:26, 27
2Kn 18:1

m 2Kn 21:6, 7

n Rdz 49:10
2Sm 7:16, 17

o 1Kl 11:36
Ps 132:17

no umrze”^a. 11 I wpatrywał się w niego tak długo, że ten się zmieszał. Potem sługa prawdziwego Boga wybuchnął płaczem. 12 Chazael zapytał: „Dlaczego mój pan płacze?”. Odpowiedział: „Bo wiem, jaką krzywdę wyządzisz Izraelitom^b. Podpalisz ich warownie, pozabijasz mieczem ich najlepszych wojowników, roztrząskasz ich dzieci, a ich kobietom w ciąży porozpruwasz brzuchy”^c. 13 Chazael rzekł: „Jak twój sługa, który jest zwykłym psem, mógłby zrobić coś takiego?”. Ale Elizeusz powiedział: „Jehowa wyjawiał mi, że zostaniesz królem Syrii”^d.

14 Potem Chazael odszedł od Elizeusa i wrócił do swojego pana, który zapytał go: „Co ci powiedział Elizeusz?”. On odrzekł: „Powiedział mi, że na pewno wyzdrowiejesz”^e. 15 Następnego dnia Chazael wziął nartuzę, namoczył ją w wodzie i przyciskał królowi do twarzy^f, aż ten umarł^g. I Chazael przejął po nim władzę^g.

16 W piątym roku panowania Jehorama^h, syna Achaba, króla Izraela, władzę w Judzie objął Jehoram, syn Jehoszafata, choć Jehoszafat wciąż jeszcze był królemⁱ. 17 Jehoram miał 32 lata, gdy został królem, i panował w Jerozolimie osiem lat. 18 Naśladował postępowanie królów Izraela^j tak jak ród Achaba^k, bo córka Achaba została jego żoną^l. I robił to, co złe w oczach Jehowy^m. 19 Jehowa nie chciał jednak obrócić Judy w ruinę ze względu na Dawida, swojego sługęⁿ, ponieważ obiecał jemu i jego synom, że ich lampa^o nigdy nie zgaśnie^o.

8:15 *Lub „położył królowi na twarz”.

8:19 *Chodzi o potomka.

20 Za dni Jehorama przeciwko Judzie zbuntował się Edom^a i ustanowił sobie króla^b. **21** Jehoram przepawił się więc ze wszystkimi swoimi rydwanami do Cairu. W nocy zaatakował Edomitów, którzy otoczyli jego oraz dowódców rydwanów, i pokonał ich. A wojsko uciekło do swoich namiotów. **22** Ale Edom aż po dziś dzień nie podporządkował się Judzie. W tym samym czasie zbuntowała się też Libna^c.

23 Pozostałe fakty z życia Jehorama—wszystko, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Judy. **24** Potem Jehoram spoczął ze swoimi praojcami. Został pochowany przy swoich praojcach w Mieście Dawida^d. Władzę po nim objął jego syn Achazjasz^e.

25 Achazjasz, syn Jehorama, króla Judy, objął władzę królewską w 12 roku panowania Jehorama, syna Achaba, króla Izraela^f. **26** Miał 22 lata, gdy został królem, i panował w Jerozolimie jeden rok. Jego matką była Atalia^g, wnuczka^{*} Omriego^h, króla Izraela. **27** Achazjasz naśladował postępowanie Achaba i jego roduⁱ. Robił to, co złe w oczach Jehowy, tak jak ród Achaba, bo spowinowacił się z jego rodziną^j. **28** Achazjasz wyruszył z Jehoramem, synem Achaba, pod Ramot-Gilead^k na wojnę przeciwko Chazaelowi, królowi Syrii, ale Syryjczycy ranili Jehorama^l. **29** Król Jehoram wrócił więc do Jizreelu^m, żeby wyleczyć się z ran, które Syryjczycy zadali mu pod Ramą, kiedy walczył przeciwko Chazaelowi, królowi Syriiⁿ. A król Judy, Achazjasz, syn Jehorama, udał

8:26 *Dosl. „córka”.

ROZDZ. 8

a Rdz 27:40
2Sm 8:14

b 1Kl 22:47
2Kn 21:8-10

c Joz 21:13
2Kl 19:8

d 1Kl 2:10
2Kn 21:18-20

e 1Kn 3:10, 11
2Kn 21:16, 17
2Kn 22:1, 2

f 2Kl 9:29

g 2Kl 11:1
2Kl 11:13, 16

h 1Kl 16:16, 23

i 1Kl 16:33

j 2Kl 8:16, 18
2Kn 22:3, 4

k Joz 21:38
1Kl 22:2, 3

l 1Kl 19:17
2Kn 22:5

m Joz 19:17, 18
1Kl 21:1
2Kn 22:6

n 2Kl 9:15

szpalta 2

ROZDZ. 9

a 2Kl 8:25, 28

b 1Kl 19:16, 17

c 2Kn 22:7

d 1Kl 19:16

e 1Kl 18:4
1Kl 19:2
1Kl 21:15, 25
Łk 18:7

f 1Kl 21:20, 21

g 1Kl 15:28, 29

h 1Kl 16:11, 12

się do Jizreelu, żeby zobaczyć się z Jehoramem, synem Achaba, bo ten był ranny^{*}.

9 Prorok Elizeusz wezwał jednego z synów prorockich i powiedział do niego: „Podwiń swoją szatę i włóż ją za pas, weź ze sobą ten flakon z olejkim i szybko ruszaj do Ramot-Gilead^a. **2** Kiedy tam dotrzesz, znajdź Jehu^b, syna Jehoszafata, syna Nimszego. Będzie ze swoimi ludźmi^{*}. Wywołaj go, zabierz do pokoju w głębi domu **3** i wylej mu na głowę olejek z flakoniu. Powiedz mu: „Tak mówi Jehowa: „Namaszczam cię na króla Izraela””^c. Następnie otwórz drzwi i od razu uciekaj”.

4 Pomocnik proroka wyruszył więc w drogę do Ramot-Gilead. **5** Gdy przybył na miejsce, dowódcy wojska siedzieli razem. Powiedział: „Mam dla ciebie wiadomość, wodzu”. Na to Jehu zapytał: „Dla którego z nas?”. On odpowiedział: „Dla ciebie, wodzu”. **6** Wtedy Jehu wstał i wszedł do domu. Pomocnik wylał mu na głowę olejek i rzekł: „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Namaszczam cię na króla ludu Jehowy, króla Izraela^d. **7** Masz zgładzić dom Achaba, swojego pana. Tak pomszczę krew moich proroków oraz krew wszystkich innych sług Jehowy, którzy zginęli z rąk Jezebel^e. **8** Cały dom Achaba zginie. Zgładzę u Achaba wszystkich mężczyzn^{*}, nawet tych najmniej znaczących w Izraelu^f. **9** Postąpię z domem Achaba tak samo jak z domem Jeroboama^g, syna Nebata, i domem Baaszy^h, syna Achija-

8:29 *Lub „chory”. 9:2 *Dosl. „braćmi”. 9:8 *Dosl. „każdego oddającego moc na mur”. Pogardliwy zwrot hebr. odnoszący się do mężczyzn.

sza. **10** A Jezebel pożra psy na polu w Jizreelu^a i nikt jej nie pochowa^b. Potem otworzył drzwi i uciekł^b.

11 Kiedy Jehu wrócił do sług swojego pana, ci zapytali: „Czy wszystko w porządku? Po co przyszedł do ciebie ten szaleńiec?”. Odpowiedział im: „Przećcież wiecie, co to za człowiek i co on wygaduje”. **12** Ale oni odparli: „Wcale nie! Powiedz nam, prosimy”. Jehu wyjawiał im więc, co powiedział ten człowiek. Następnie dodał: „Powiedział też: „Tak mówi Jehowa: „Namaszczam cię na króla Izraela””^c. **13** Wtedy każdy z nich szybko wziął swoją szatę i położył ją przed nim na schodach^d. Zadeli w róg i wołali: „Jehu zostań królem!”^e. **14** I Jehu^f, syn Jehosafata, syna Nimsiego, zaczął spiskować przeciwko Jehoramowi.

Wcześniej król Jehoram wraz z całym wojskiem izraelskim był pod Ramot-Gilead^g i bronił Izraela przed Chazaelem^h, królem Syrii, **15** ale wrócił do Jizreeluⁱ, żeby wyleczyć się z ran, które podczas tej walki zadali mu Syryjczycy^j.

Jehu powiedział: „Jeżeli jesteście po mojej stronie*, to nie pozwólcie nikomu uciec z miasta, żeby nie zaniósł wiadomości do Jizreelu”. **16** Potem Jehu wsiadł na rydwan i pojechał do Jizreelu, bo tam leżał ranny Jehoram, z którym przybył się zobaczyć Achazjasz, król Judy. **17** Strażnik stojący na wieży w Jizreelu zobaczył Jehu zbliżającego się z mnóstwem ludzi. Od razu poinformował: „Widzę całe mnóstwo ludzi”. Jehoram polecił: „Weź jeźdźca, niech wyje-

9:15 *Lub „jeżeli wasza dusza się zgadza”.

ROZDZ. 9

a 1Kl 21:23

b 2Kl 9:3

c 2Kl 9:6

d Mt 21:7

e 2Sm 15:10
1Kl 1:34, 39

f 1Kl 19:16

g 2Kl 8:28

h 1Kl 19:15
2Kl 8:15
2Kl 10:32i Joz 19:17, 18
1Kl 21:1

j 2Kn 22:6

szpalta 2

a 2Kl 8:25
2Kl 8:29
2Kn 22:7

b 1Kl 21:1, 15

c Kpl 20:6
Pwt 18:10
1Kl 16:31
1Kl 18:4
1Kl 18:19
1Kl 19:2
1Kl 21:7

dzie im na spotkanie i zapyta: „Czy przybywacie w pokojowych zamiarach?”. **18** Jeździec wyruszył im na spotkanie i powiedział: „Król pyta: „Czy przybywacie w pokojowych zamiarach?”. Jehu odparł: „Co ty możesz wiedzieć o pokoju? Jedź za mną!”.

Strażnik poinformował: „Posłaniec do nich dotarł, ale nie wraca”. **19** Król wysłał więc drugiego jeźdźcę. Gdy ten do nich dotarł, powiedział: „Król pyta: „Czy przybywacie w pokojowych zamiarach?”. Jehu odrzekł: „Co ty możesz wiedzieć o pokoju? Jedź za mną!”.

20 Strażnik poinformował: „Posłaniec do nich dotarł, ale nie wraca. A sposób jazdy ich dowódcy przypomina jazdę Jehu, wnuka* Nimsiego, bo pędzi jak szalony”. **21** Wtedy Jehoram polecił: „Zaprzęgaj!”. Zaprzężono więc jego rydwan wojenny i Jehoram, król Izraela, oraz Achazjasz^a, król Judy, wyruszyli naprzeciw Jehu na swoich rydwanach wojennych. Spotkali go na polu Nabota^b z Jizreelu.

22 Gdy tylko Jehoram zobaczył Jehu, zapytał: „Czy przybywasz w pokojowych zamiarach, Jehu?”. Lecz on odpowiedział: „Jaki może być pokój, dopóki trwa prostytutka i liczne czary uprawiane przez twoją matkę, Jezebel?”^c. **23** Jehoram natychmiast zawrócił swój rydwan, żeby uciec. Zawołał do Achazjasza: „Zdrada, Achazjaszu!”. **24** Ale Jehu chwycił za łuk i strzelił. Trafił Jehorاما w plecy, tak że strzała przeszła mu serce, i ten upadł w swoim rydwanie wojennym. **25** Wtedy Jehu zwrócił się do Bidkara, swojego przyboczego: „Podnieś go

9:20 *Dost. „syna”.

i rzuć na pole Nabota z Jizreelu^a. Pamiętaj, że kiedy jechaliśmy razem* za Achabem, jego ojcem, Jehowa ogłosił wyrok przeciwko niemu^b. Powiedział: **26** „Zobaczyłem wczoraj krew Nabota^c i jego synów” — mówi Jehowa. „Możesz być pewny, że odpłacę^d ci na tym samym polu” — mówi Jehowa^e. Dlatego zgodnie z tym, co zapowiedział Jehowa, podnieś go i rzuć na to pole”^e.

27 Kiedy Achazjasz^f, król Judy, zobaczył, co się dzieje, uciekł drogą biegnącą obok domu w ogrodzie. (Później Jehu ruszył za nim w pościg i polecił: „Jego też zabijcie!”). I zranili go, gdy jechał rydwanem drogą prowadzącą do Gur, które jest koło Ibleamu^g. Ale on uciekał dalej, do Megiddo, jednak tam zmarł. **28** Potem jego słudzy przewieźli go na rydwanie do Jerozolimy i pochowali w jego grobie przy jego praojcach w Mieście Dawida^h. **29** Achazjaszⁱ został królem Judy w 11 roku panowania Jehorama, syna Achaba).

30 Gdy Jehu przybył do Jizreelu^j, dowiedziała się o tym Jezebel^k. Umalowała sobie oczy czarnym tuszem*, przyozdobiła głowę i spoglądała w dół przez okno. **31** Kiedy Jehu wjechał przez bramę, powiedziała: „Czy powiodło się Zimriemu, zabójcy swojego pana?”^l. **32** Wtedy Jehu popatrzył w górę, tam, gdzie było okno, i spytał: „Kto jest ze mną? Kto?”^m. Natychmiast wyjrżeli dwaj czy trzej dworzanie. **33** Poleciał: „Zrzućcie ja!” i zrzucili ją, a jej krew obryzgała mur i konie. Jehu stratował ją końmi, **34** potem wszedł do środka, na-

9:25 *Lub „zaprzęgami”. 9:30 *Lub „cieniem do powiek”.

ROZDZ. 9

a 1Kl 21:19

b 1Kl 21:29

c Rdz 4:8, 10

Ps 9:12

Ps 72:14

d Rdz 9:5

Kpl 24:17

e 1Kl 21:24

f 2Kl 8:29

2Kn 22:7

g Joz 17:11

h 2Sm 5:7

i 2Kl 8:24

2Kn 22:2

j 1Kl 21:1

k 1Kl 16:31

1Kl 21:25

l 1Kl 16:15-19

m Wj 32:26

Ps 94:16

szpalta 2

a 1Kl 16:31

b 2Kl 9:10

c Iz 55:10, 11

d 1Kl 21:23

ROZDZ. 10

e 1Kl 16:29

f 1Kl 21:8

g 2Kl 9:24, 27

jadł się, napił i rzekł: „Zajmijcie się, proszę, tą przekłętą kobietą i ją pochowajcie. W końcu jest córka króla”^a. **35** Ale kiedy poszli ją pochować, nie znaleźli nic oprócz czaszki, stóp i dłoni^b. **36** Gdy wrócili i opowiedzieli mu o tym, odezwał się: „Tak spełniło się to, co Jehowa zapowiedział^c za pośrednictwem swojego sługi Eliasza z Tiszbe: „Ciało Jezebel pożrą psy na polu w Jizreelu”^d. **37** A zwłoki Jezebel będą jak gnój na powierzchni pola w Jizreelu — tak żeby nie można było powiedzieć: „To jest Jezebel””^e.

10 Achab^e miał w Samarii 70 synów. Jehu wystął więc do Samarii listy: do kuzynów Jizreelu, do starszych^f i do opiekunów dzieci Achaba*. Napisał w nich: **2** „Są u was synowie waszego pana, macie też rydwany wojenne, konie i broń i mieszkacie w ufortyfikowanym mieście. Gdy dotrze do was ten list, **3** wybierzcie z synów waszego pana tego, który najlepiej się nadaje*, i posadźcie go na tronie jego ojca. Potem walczycie za dom swojego pana”.

4 Ale oni bardzo się przestraszyli i mówili: „Jeśli dwóch królów nie było w stanie mu się przeciwstawić^g, to jak my mamy dać radę?”. **5** Dlatego zarządca pałacu*, namiestnik miasta, starsi i opiekunowie wysłali do Jehu taką wiadomość: „Jesteśmy twoimi sługami i zrobimy wszystko, co nam każesz. Nikogo nie obwołamy królem. Zrób, co uważasz za słuszne”.

6 Wtedy Jehu napisał do nich drugi list, następującej treści:

10:1 *Dosl. „opiekunów Achaba”. 10:3

*Lub „najbardziej prostoliniowego”.

10:5 *Dosl. „domu”.

„Jeżeli jesteście po mojej stronie i chcecie mi się podporządkować, to przynieście mi jutro o tej porze do Jizreelu głowy synów swojego pana”.

A 70 synów królewskich przebywało u znamiennych mieszkańców miasta, którzy ich wychowywali. **7** Gdy tylko dotarł do nich ten list, wzięli 70 synów królewskich i ich pozabijali^a. Potem włożyli ich głowy do koszy i wysłali do Jehu do Jizreelu. **8** Posłaniec przybył do Jehu i powiadomił go: „Przynieściono głowy synów królewskich”. Wtedy Jehu polecił: „Ułóżcie je w dwa stosy przy bramie miasta. Niech leżą tam do rana”. **9** Rano wyszedł, stanął przed całym ludem i powiedział: „Wy jesteście niewinni*. To ja uknułem spisek przeciwko swojemu panu i to ja go zabiłem^b. Ale kto zabił tych wszystkich? **10** Wiedźcie, że ani jedno słowo Jehowy, które Jehowa wypowiedział przeciwko domowi Achaba, nie pozostanie niespełnione^c. Jehowa wykonał to, co zapowiedział przez swojego sługę Eliasza^d. **11** Jehu pozabijał w Jizreelu wszystkich, którzy pozostali z domu Achaba, oraz wszystkich znamiennych ludzi, którzy mu służyli, jego znajomych i kapłanów^e—nikogo nie pozostawił przy życiu^f.

12 Potem wyruszył do Samarii. Po drodze, tam, gdzie był dom pasterzy, w którym strzyżono owce*, **13** Jehu spotkał braci Achazjasza^g, króla Judy. Spytał ich: „Kim jesteście?”. Odpowiedzieli mu: „Jesteśmy braćmi Achazjasza. Idziemy za-

10:9 *Lub „prawi”. 10:10 *Dosł. „nie spadnie na ziemię”. 10:12 *Lub „wiązano owce”. Najwyraźniej chodzi o miejsce, w którym wiązano owce, żeby je ostrzyć.

ROZDZ. 10

a 1KI 21:21

b 2KI 9:14, 24

c 1Sm 15:29
Iz 14:27d 1KI 21:19-24
2KI 9:7, 36e 1KI 18:19
2KI 23:19, 20

f 1KI 21:21

g 2KI 8:29
2KI 9:21, 27
2Kn 22:1

szpalta 2

a 2Kn 22:8

b Jer 35:6, 19

c 1Kn 2:55

d Lb 25:11
1KI 19:10e 2KI 9:8
2Kn 22:7f 1KI 21:20, 21
2KI 9:26g 1KI 16:32, 33
1KI 18:22

h 2KI 3:13

i 2KI 10:11

pytać, jak się wiedzie synom króla i synom królowej matki^{*}. **14** Od razu wydał rozkaz: „Schwytajcie ich żywcem!”. Schwyтали ich więc żywcem—42 mężczyzn—i zabili ich koło cysterny domu pasterzy. Jehu nie oszczędził żadnego z nich^a.

15 Kiedy stamtąd wyruszył, natknął się na Jehonadaba^b, syna Rechaba^c, który wyszedł mu na spotkanie. Przywitał się z nim* i zapytał: „Czy całym^d sercem jesteś ze mną, tak jak ja z tobą?”.

Jehonadab odparł: „Jestem”.

„Jeśli tak, to podaj mi rękę”.

Podał mu rękę, a Jehu pomógł mu wsiąść do siebie na rydwan. **16** Powiedział do niego: „Jedź ze mną i zobacz, jak nie toleruję żadnej rywalizacji z Jehową^e”^d. I Jehonadab pojechał z Jehu jego rydwanem wojennym. **17** Gdy Jehu przybył do Samarii, zabijał tam pozostałych z domu Achaba, aż zgładził ich wszystkich^e—zgodnie z tym, co Jehowa powiedział do Eliasza^f.

18 Później Jehu zebrał cały lud i rzekł: „Achab za mało czcił Baala^g. Jehu będzie mu oddawał o wiele większą cześć. **19** Zwolajcie do mnie wszystkich proroków Baala^h, wszystkich jego czcicieli i wszystkich jego kapłanówⁱ. Niech żadnego z nich nie zabraknie, bo chcę złożyć Baalowi wielką ofiarę. Ten, kto nie przyjdzie, straci życie”. Jehu uciekł się do podstępów, żeby zgładzić czcicieli Baala.

20 Jehu mówił dalej: „Ogłoście* uroczyste zgromadzenie ku

10:13 *Lub „synom pani”. 10:15 *Lub „pobłogosławił go”. ^dDosł. „prosto-linijnym”. 10:16 *Lub „zobacz moją gorliwość dla Jehowy”. 10:20 *Dosł. „uświęćcie”.

czci Baala". I oni tak zrobili. **21** Następnie Jehu rozesłał po całym Izraelu wiadomość i przybyli wszyscy czciciele Baala. Nikogo nie zabrakło. Wchodzili do świątyni* Baala^a, która wypełniła się po brzegi. **22** Wówczas polecił człowiekowi odpowiedziałnemu za szatnię: „Wynieś szaty dla wszystkich czcicieli Baala”. On więc je wyniósł. **23** Wtedy Jehu wszedł z Jehonadabem^b, synem Rechaba, do świątyni Baala. Powiedział do czcicieli Baala: „Sprawdźcie dokładnie, czy są tu sami czciciele Baala i czy nie ma tu kogoś, kto czci Jehowę”. **24** W końcu poszli składać ofiary i całopalenia. Jehu ustawił na zewnątrz 80 ludzi i rzekł: „Jeśli ucieknie ktoś z tych, których wydaję w wasze ręce, to zapłacicie życiem za życie**”.
25 Gdy tylko skończono składać całopalenia, Jehu polecił strażnikom* i swoim przyboczny: „Wejdźcie i zabijcie ich! Nie pozwólcie nikomu uciec!”^c. I strażnicy oraz przyboczni zabijali ich mieczem, a ciała wyrzucali na zewnątrz. Tak doszli aż do wewnętrznego sanktuarium* świątyni Baala. **26** Następnie powynosili ze świątyni Baala święte słupy^d i je spalili^e. **27** Zburzyli święty słup^f Baala, zburzyli też świątynię Baala^g i przerobili ją na latrynę, która jest tam do dzisiaj.

28 W ten sposób Jehu usunęła kult Baala z Izraela. **29** Nie porzucił jednak grzechów, do których Jeroboam, syn Nebata, nakłonił Izraelitów—pozostawił złote cielce w Betel i w Dan^h.

10:21 *Dost. „domu”. **10:24** *Lub „swoją duszą za jego duszę”. **10:25** *Dost. „biegaczom”. *Dost. „miasta”. Może chodzić o jakiś rodzaj fortyfikacji.

ROZDZ. 10

a 1Kl 16:30, 32

b 2Kl 10:15
Jer 35:6, 19c Wj 32:26, 27
Pwt 13:6-9
Eze 9:5

d Kpl 26:1

e Pwt 7:25

f Kpl 26:30
Pwt 7:5

g 1Kl 16:30, 32

h 1Kl 12:28-30
1Kl 13:33
Oz 8:6

szpalta 2

a 1Kl 21:21

b 2Kl 13:1, 10
2Kl 14:23
2Kl 15:8, 12c Pwt 10:12
Oz 1:4d 1Kl 12:28-30
1Kl 13:34
1Kl 14:16e 1Kl 19:17
2Kl 8:12
2Kl 13:22f Lb 32:33
Joz 22:9g Pwt 3:13-16
Pwt 28:63
Joz 13:8-12

h 2Kl 13:1

ROZDZ. 11

i 2Kl 8:26
2Kl 11:20
2Kn 21:5, 6
2Kn 24:7

j 2Kl 9:27

k 2Kn 21:4
2Kn 22:10-12

l 2Kl 12:1

30 Jehowa powiedział do Jehu: „Wykonałeś wszystko, co postanowiłem uczynić z domem Achaba^a. Postąpiłeś więc dobrze—zrobiłeś to, co słuszne w moich oczach. Dlatego twoi synowie do czwartego pokolenia będą zasiadać na tronie Izraela”^b. **31** Ale Jehu nie dbał o to, żeby z całego serca trzymać się Prawa Jehowy, Boga Izraela^c. Nie porzucił grzechów, do których Jeroboam nakłonił Izraelitów^d.

32 W tych dniach Jehowa zaczął okrawać* Izraela kawałek po kawałek. Chazael atakował całe terytorium Izraela^e. **33** od Jordanu na wschód, czyli całą ziemię Gilead—terytorium Gadytów, Rubenitów i Manassesytów^f—od Aroeru, które jest koło Doliny Arnonu*, po Gilead i Baszan^g.

34 Pozostałe fakty z życia Jehu—całą jego potęgę i wszystko, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **35** Potem Jehu spoczął ze swoimi prajcami i pochowano go w Samarii, a władzę po nim objął jego syn Jehoachaz^h. **36** Jehu panował w Samarii nad Izraelem 28 lat.

11 Kiedy Ataliaⁱ, matka Achazjasza, dowiedziała się, że jej syn nie żyje^j, postanowiła zgładzić wszystkich potomków królewskich**k. **2** Ale Jehoszeba, córka króla Jehorama, siostra Achazjasza, wykradła Jehoasza^l, syna Achazjasza, spośród synów królewskich, którzy mieli zostać uśmierceni, i ukryła go razem z jego mamką w sypialni.

10:32 *Lub „zmniejszać”. **10:33** *Lub „Wadi Arnon”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Wadi”. **11:1** *Lub „całą królewską linię rodową”.

Dzięki temu Atalia go nie znalazła i nie został zabity. **3** Przez sześć lat pozostawał w ukryciu w domu Jehowy, podczas gdy władzę nad krajem sprawowała Atalia.

4 W siódmym roku Jehojada posłał po dowódców setek karyjskiej straży przybocznej i straży pałacowej^a. Przybyli oni do niego do domu Jehowy i zawarł z nimi porozumienie^b. Kazał im złożyć przysięgę w domu Jehowy, że będą przestrzegać tego porozumienia, a potem pokazał im syna królewskiego^b. **5** Rozkazał im: „Macie zrobić tak: jedna trzecia waszego oddziału pełniącemu służbę w ten szabat będzie pilnie strzec domu^c królewskiego^c, **6** jedna trzecia będzie przy Bramie Fundamentowej, a jedna trzecia przy bramie za strażą pałacową. Macie kolejno strzec domu. **7** Dwa wasze oddziały, które nie pełnią służby w ten szabat, pozostaną i będą pilnie strzec domu Jehowy, żeby chronić króla. **8** Macie otoczyć króla ze wszystkich stron z bronią w ręku. Jeśli ktoś wejdzie między wasze szeregi, ma zostać zabity. Nie odstępujcie króla ani na krok^d”.

9 Dowódcy setek^d postąpili dokładnie tak, jak rozkazał kapłan Jehojada. Każdy z nich wziął swoich ludzi—tych, którzy pełnili służbę w ten szabat, jak i tych, którzy jej nie pełnili—i przyszli do kapłana Jehojady^e. **10** Kapłan dał dowódcom setek włócznie i okrągłe tarcze, które należały do króla Dawida i znajdowały się w domu Jehowy. **11** Straż pałacowa^f z bro-

ROZDZ. 11

a 1Kl 14:27

b 2Kn 23:1-3

c 1Kl 7:1
2Kn 23:4-7

d 2Kl 11:4

e 2Kn 23:8-11

f 1Kl 14:27

szpalta 2

a 1Kl 8:22
2Kn 4:1

b 2Kl 11:2

c Wj 25:21
Wj 31:18

d 1Kl 1:39, 40

e 2Kn 23:12-15

f 2Kl 23:3

g 2Kn 5:12

h 2Kl 11:4
2Kn 23:9

i 1Kl 7:1

j 1Sm 10:25
2Sm 5:3

k 2Kn 23:16, 17

l Pwt 12:3

m Pwt 7:25

n Pwt 13:5

nią w ręku zajęła swoje pozycję, od prawej do lewej strony domu, koło ołtarza^a i koło domu, otaczając króla ze wszystkich stron. **12** Wtedy Jehojada wyprowadził syna królewskiego^b i włożył mu na głowę koronę^c oraz Świadectwo^c. Kiedy go namaszczone i obwołano królem, ludzie zaczęli klaskać i wołać: „Niech żyje król!”^d.

13 Gdy Atalia usłyszała wrzawę panującą wśród ludzi, natychmiast przysłała do ludu zebranego koło domu Jehowy^e. **14** Zobaczyła tam króla, który zgodnie ze zwyczajem stał przy kolumnie^f. Z królem stali dowódcy i trębacze^g, a cały lud tej ziemi radował się i dał w trąby. Widząc to, Atalia rozdarła swoje szaty i zaczęła krzyczeć: „Spisek! Spisek!” **15** Wówczas kapłan Jehojada polecił dowódcom setek^h, stojącym na czele wojska: „Zabierzcie ją poza szeregi! A jeśli ktoś za nią pójdzie, zabijcie go mieczem!” **16** Bo przedtem powiedział: „Nie zabijajcie jej w domu Jehowy”. **16** Pojmali ją więc, zabrali do miejsca, gdzie konie wjeżdżają do domuⁱ królewskiegoⁱ, i tam ją zabili.

17 Następnie Jehojada zawarł przymierze między Jehową a królem i ludem^j, że nadal będą ludem Jehowy. Zawarł też przymierze między królem a ludem^k. **18** Później cały lud tej ziemi przyszedł do świątyni^k Baala, zburzył jego ołtarze^l i doszczętnie porozbijał jego posągim^m. A Mattana, kapłana Baala, zabitoⁿ przed ołtarzami.

Potem kapłan Jehojada ustanowił nadzorców nad domem

11:4 ^aDosł. „biegaczy”. ^bLub „przymierze”. 11:5, 16 ^cLub „pałacu”. 11:8 ^dDosł. „gdy wychodzi i gdy wchodzi”.

11:12 ^eLub „diadem”. ^fMoże chodzić o zwój zawierający Prawo Boże. 11:18 ^gDosł. „domu”.

Jehowy^a. **19** Ponadto wziął do-
wódców setek^b, karyjską straż
przyboczną, straż pałacową^c
i cały lud tej ziemi, żeby towa-
rzyszili królowi w drodze z do-
mu Jehowy. Wprowadzili go do
domu* królewskiego przez bramę
straży pałacowej, a on za-
siadł na tronie królewskim^d.
20 Cały lud tej ziemi się cieszył
i w mieście zapanował spokój,
bo Atalię zabito mieczem koło
domu królewskiego.

21 Gdy Jehoasz^e został kró-
lem, miał siedem lat^f.

12 Jehoasz^g został królem
w siódmym roku panowa-
nia Jehu^h. Panował w Jerozoli-
mie 40 lat. Jego matką była
Cybia z Beer-Szebyⁱ. **2** Jehoasz
robił to, co słuszne w oczach Je-
howy, przez cały czas, kiedy
kapłan Jehojada udzielał mu
wskazówek. **3** Jednak święte
wniesienia^j nie zostały usunie-
te i dalej wznosił się na nich
dym z ofiar, które ludzie tam
składali.

4 Pewnego razu Jehoasz po-
wiedział do kapłanów: „Zbieraj-
cie wszystkie pieniądze, które
przynosi się do domu Jeho-
wy jako święte ofiary^k—pienią-
dze pochodzące z podatku,
który każdy musi zapłacić^l, pie-
niądze, które zgodnie z wy-
znaczoną kwotą płacą osoby*
składające ślub, i wszystkie pie-
niądze przynoszone do domu Je-
howy przez tych, których pobu-
dza do tego serce^m. **5** Kapłani
będą osobiście zbierać je od
ofiarodawców* i przeznaczać na
remont domu—naprawią wszyst-
kie uszkodzone miejscaⁿ.”

6 Jednak do 23 roku pano-
wania króla Jehoasza kapłani

11:19 *Lub „pałacu”. 12:4 *Lub „du-
sze”. 12:5 *Lub „znajomych”.

ROZDZ. 11

a 2Kn 23:18-21

b 2Kl 11:4, 15

c 1Kl 14:27

d 2Sm 7:8, 16

e 2Kl 11:2

f 2Kn 24:1

ROZDZ. 12

g 2Kl 11:2

1Kn 3:10, 11

h 1Kl 19:16

2Kl 10:30

i 2Kn 24:1, 2

j Lb 33:52

k 2Kn 31:12

l Wj 30:13

2Kn 24:9

m Wj 25:2

Wj 35:21

n 2Kn 24:7

szpalta 2

a 2Kn 24:5

b 2Kl 11:4

2Kn 23:1

2Kn 24:15

c 2Kn 24:6

d 2Kn 24:8

Mk 12:41

Łk 21:1

e 2Kn 24:10

f 2Kn 24:11

g 2Kl 22:4-6

2Kn 24:12

h Lb 10:2

2Kn 5:12

i 2Kn 24:14

nie naprawili uszkodzeń domu^a.

7 Król wezwał więc kapłana Je-
hojadę^b oraz innych kapłanów
i powiedział: „Dlaczego nie na-
prawiacie uszkodzeń domu? Nie
bierzcie już więcej pieniędzy od
ofiarodawców, chyba że zosta-
ną przeznaczone na naprawy”^c.

8 Kapłani zgodzili się, że nie bę-
dą brać już więcej pieniędzy od
ludzi i nie będą odpowiadać za
remont domu.

9 Kapłan Jehojada wziął
więc skrzynię^d, wywiercił w jej
wieku otwór i ustawił ją obok oł-
tarza, po prawej stronie wejścia
do domu Jehowy. Kapłani słu-
żący jako odźwierni wrzucali do
niej wszystkie pieniądze, które
przynoszono do domu Jehowy^e.

10 Gdy widzieli, że w skrzy-
ni jest dużo pieniędzy, sekretarz
króla i arcykapłan wyciągali*
i przeliczali pieniądze przynie-
sione do domu Jehowy^f. **11** Po
przeliczeniu dawali je ludziom,
którzy nadzorowali prace w do-
mu Jehowy. Oni natomiast wy-
płacali je pracującym przy domu
Jehowy cieślom, budowniczym^g,
12 murarzem i kamieniarzom.
Za te pieniądze kupowali tak-
że belki i ciosane kamienie po-
trzebne do naprawy uszkodzeń
domu Jehowy oraz pokrywali
z nich wszystkie inne wydatki
związane z remontem.

13 Pieniądzy przynoszonych
do domu Jehowy nie prze-
znaczano jednak na wykony-
wanie srebrnych mis, szczypiec,
czasz, trąb^h ani żadnych in-
nych złotych czy srebrnych
przedmiotów używanych w do-
mu Jehowyⁱ. **14** Dawano je wy-
łącznie tym, którzy wykonywali
prace, a oni naprawiali za nie
dom Jehowy. **15** Ponieważ lu-

12:10 *Lub „wkładali do worków”. Dost.
„zawijali”.

dzie, którzy otrzymywali pieniądze na opłacanie pracowników, byli godni zaufania, nie żądano od nich rozliczenia^a. **16** Do domu Jehowy nie przynoszono pieniędzy z ofiar za przewinienie^b i z ofiar za grzech. Należały one do kapłanów^c.

17 W tym czasie Chazael^d, król Syrii, wyruszył przeciwko Gat^e i je zdobył. Następnie postanowił zaatakować* Jerolimę^f. **18** Wtedy Jehoasz, król Judy, wziął wszystkie święte ofiary, które ofiarowali* jego przodkowie—Jehoszafat, Jehoram i Achazjasz, królowie Judy—oraz swoje święte ofiary, a także całe złoto ze skarbów domu Jehowy i domu^g królewskiego i posłał to wszystko do Chazaela, króla Syrii^g. Wówczas Chazael odstąpił od Jerolimy.

19 Pozostałe fakty z życia Jehoasza—wszystko, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Judy. **20** Słudzy Jehoasza zawiązali spisek przeciwko niemu^h i zabili go w domu Nasypuⁱ na drodze prowadzącej do Silli. **21** Słudzy, którzy go zabili, to Jozachar, syn Szimeat, i Jehozabad, syn Szomera^j. Jehoasz został pochowany przy swoich praojcach w Mieście Dawida, a władzę po nim objął jego syn Amacjasz^k.

13 W 23 roku panowania Jehoasza^l, syna Achazjasza^m, króla Judy, królem Izraela został Jehoachaz, syn Jehuⁿ. Panował w Samarii 17 lat. **2** Robił to, co złe w oczach Jehowy, i ciągle popełniał grzechy, do których Jeroboam, syn Nebata, nakłonił Izraela^o. Nie po-

12:17 *Dost. „zwrócił swoje oblicze, żeby wyruszyć przeciwko”. 12:18 *Dost. „uświęcili”. ^aLub „pałacu”. 12:20 *Lub „w Bet-Millo”.

ROZDZ. 12

a 2Kl 22:7

b Kpl 5:15

c Kpl 7:7
Lb 18:8d 1Kl 19:15
2Kl 8:13
2Kl 10:32

e 1Kn 18:1

f 2Kn 24:23

g 1Kl 15:18
2Kl 16:8
2Kl 18:15h 2Kn 24:25, 26
2Kn 25:27i 2Sm 5:9
1Kl 9:15, 24
2Kn 32:5

j 2Kl 14:1, 5

k 2Kn 24:27

ROZDZ. 13

l 2Kl 11:2, 21

m 2Kl 8:26
2Kl 9:27

n 2Kl 10:30, 35

o 1Kl 12:28-30
1Kl 13:33
1Kl 14:16

szpalta 2

a Heb 12:29

b Kpl 26:14, 17

c 1Kl 19:17
2Kl 8:12

d 2Kl 13:24

e Wj 3:7
Sdz 10:16
2Kl 14:26, 27

f Neh 9:27

g 2Kl 10:29
2Kl 17:21h Pwt 7:5
1Kl 14:15
1Kl 16:33i 2Kl 8:12
2Kl 10:32

j Am 1:3

k 2Kl 10:35

l 2Kl 14:1

m 2Kl 10:29

zrucił ich. **3** Jehowa zapłonął więc gniewem^a na Izraelitów^b i wydał ich w ręce Chazaela^c, króla Syrii, i Ben-Hadada^d, syna Chazaela, którzy przez cały czas ich uciskali.

4 Z czasem Jehoachaz zaczął błagać Jehowę o łaskę* i Jehowa go wysłuchał, bo widział cierpienie, które król Syrii sprowadził na Izraela^e. **5** Jehowa dał Izraelitom wybawcę^f, żeby wyzwolił ich spod ucisku Syrii. Dzięki temu mogli oni mieszkać w swoich domach tak jak wcześniej*. **6** (Jednak nie odstąpili od grzechów domu Jeroboama, do których nakłonił on Izraela^g. Trwali* w tych grzechach i święty pal^h dalej stał w Samarii). **7** Z armii Jehoachaza pozostało tylko 50 jeźdźców, 10 rydwanów i 10 000 żołnierzy piechoty, bo król Syrii ich wytraciłⁱ, podeptał jak pył opadający na ziemię podczas młocki^j.

8 Pozostałe fakty z życia Jehoachaza—jego potęgę i wszystko, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **9** Potem Jehoachaz spoczął ze swoimi praojcami i pochowano go w Samarii^k, a władzę po nim objął jego syn Jehoasz.

10 Jehoasz^l, syn Jehoachaza, został królem Izraela w 37 roku panowania Jehoasza, króla Judy. Panował w Samarii 16 lat. **11** Robił to, co złe w oczach Jehowy. Nie odstąpił od żadnego z grzechów, do których Jeroboam, syn Nebata, nakłonił Izraela^m. Trwał* w tych grzechach.

12 Pozostałe fakty z życia Jehoasza—jego potęgę, wszystko,

13:4 *Lub „ułagodził oblicze Jehowy”. 13:5 *Czyli w pokojowych i bezpiecznych warunkach. 13:6, 11 *Dost. „chodził”. 13:6 *Zob. Słowniczek pojęć.

co uczynił, oraz to, jak walczył z Amacjaszem, królem Judy^a — opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **13** Jehoasz spoczął ze swoimi praojcami, a tron po nim objął Jeroboam^{*b}. Jehoasz został pochowany w Samarii z królami Izraela^c.

14 Kiedy Elizeusz^d zapadł na chorobę, na którą później umarł, przyszedł do niego Jehoasz, król Izraela, i zaczął nad nim płakać. Mówił: „Mój ojcie, mój ojcie! Rydwanie Izraela i jego konnico!^{**e} **15** Elizeusz odezwał się do niego: „Weź łuk i strzały”. Wziął więc łuk i strzały. **16** Wtedy powiedział do króla Izraela: „Przyłóż ręce do łuku”. Król tak zrobił, a Elizeusz położył swoje ręce na jego rękach. **17** Rzekł: „Otwórz okno na wschód”. Ten je otworzył. Elizeusz polecił: „Strzelaj!”. I on strzelił. Wtedy Elizeusz powiedział: „Strzała zwycięstwa” Jehowy, strzała zwycięstwa nad Syrią! Doszczętnie rozbijesz Syrię pod Afekiem^f.

18 Powiedział jeszcze: „Weź strzały”. I ten je wziął. Wtedy Elizeusz rzekł do króla Izraela: „Uderzaj o ziemię”. Uderzył trzy razy i przestał. **19** Sługa prawdziwego Boga oburzył się na niego: „Trzeba było uderzyć pięć albo sześć razy! Wtedy rozbiliś Syrię doszczętnie, ale teraz pokonasz ją tylko trzy razy^g”.

20 Po jakimś czasie Elizeusz umarł i został pochowany. A na początku roku* kraj najeżdżały moabskie oddziały grabieżców^h. **21** Pewnego razu oddziały grabieżców zobaczyli ludzie, którzy grzebali jakiegoś człowieka.

13:13 *Chodzi o Jeroboama II. **13:14** *Może to być prośba o pomoc Boga lub Jego przedstawicieli. **13:17** *Lub „wybawienia”. **13:20** *Prawdopodobnie chodzi o wiosnę.

ROZDZ. 13

a 2Kl 14:8, 13

b 2Kl 14:28

c 2Kl 10:35
2Kl 13:9

d 1Kl 19:16

e 2Kl 2:11, 12

f 1Sm 29:1
1Kl 20:26

g 2Kl 13:25

h 2Kl 1:1
2Kl 24:2

szpalta 2

a Jn 11:44
Heb 11:35

b 1Kl 19:15

c 2Kl 8:12
2Kl 10:32

d 2Kl 14:26, 27

e Rdz 13:14-16

f Rdz 26:3

g Rdz 28:13
Ps 105:8
Mi 7:20

h 2Kl 13:19

ROZDZ. 14

i 2Kl 13:10

j 2Kn 25:1-4

k 1Kl 15:5

l 2Kn 24:2

m 1Kl 15:14

n 2Kl 12:1, 3

o 2Kl 12:20
2Kn 24:25

Szybko wrzucili ciało do grobowca Elizeusza i uciekli. Kiedy ciało dotknęło kości Elizeusza, człowiek ten ożył^a i stanął na nogach.

22 Chazael^b, król Syrii, gnębił Izraelitów^c przez wszystkie dni Jehoachaza. **23** Ale Jeho-wa okazywał im łaskę i miłosierdzie^d i nie opuścił ich ze względu na swoje przymierze z Abrahamem^e, Izaakiem^f i Jakubem^g. Nie chciał ich doprowadzić do zguby i po dziś dzień ich nie odrzucił^{*}. **24** Kiedy Chazael, król Syrii, umarł, władzę po nim objął jego syn Ben-Hadad. **25** Wtedy Jehoasz, syn Jehoachaza, odebrał Ben-Hadadowi, synowi Chazaela, miasta, które ten zabrał na wojnie jego ojcu, Jehoachazowi. Jehoasz pokonał Ben-Hadada trzy razy^h i odzyskał miasta izraelskie.

14 W drugim roku panowania Jehoaszaⁱ, syna Jehoachaza, króla Izraela, królem Judy został Amacjasz, syn Jehoasza. **2** Objął władzę, gdy miał 25 lat, i panował w Jeruzolimie 29 lat. Jego matką była Jehoaddin z Jeruzolimy^j. **3** Robił to, co słuszne w oczach Jehowy, ale nie tak jak Dawid^k, jego przodek. Postępował dokładnie tak jak jego ojciec, Jehoasz^l. **4** Jednak święte wzniesienia nie zostały usunięte^m i dalej wznosił się na nich dym z ofiar, które ludzie tam składaliⁿ. **5** Kiedy tylko Amacjasz umocnił swą władzę, pozabijał swoich sług, którzy zamordowali króla, jego ojca^o. **6** Ale synów tych morderców nie zabił — zgodnie z nakazem Jehowy zapisanym w księdze Prawa Mojżeszowego: „Ojcowie nie poniosą śmierci za swoich sy-

13:23 *Dośl. „nie odrzucił sprzed swojego oblicza”.

nów, a synowie za swoich ojców. Każdy poniesie śmierć za swój własny grzech^a. **7** Amacjasz pokonał 10 000 Edomitów^b w Dolinie Soli^c i podczas wojny zdobył Sela^d, którą nazwano Jokteel, i tak nazywa się po dziś dzień.

8 Wtedy Amacjasz wysłał do izraelskiego króla Jehoasza, syna Jehoachaza, syna Jehu, posłańców z wiadomością: „Przybądź, zmierzmy się w bitwie^e”.

9 Jehoasz, król Izraela, posłał Amacjaszowi, królowi Judy, następującą odpowiedź: „Ciernisty chwast rosnący na Libanie wysłał wiadomość do libańskiego cedru: „Daj swoją córkę za żonę mojemu synowi”. Ale przechodziło dzikie zwierzę żyjące na Libanie i zdeptało ten ciernisty chwast. **10** Pokonałeś Edom^f i twoje serce stało się zbyt pewne siebie. Ciesz się swoją chwałą, ale pozostań we własnym domu^{*}. Po co miałbyś doprowadzić do nieszczęścia, upaść i pociągnąć za sobą Jude?” **11** Jednak Amacjasz nie posłuchał^g.

Jehoasz, król Izraela, wyruszył więc i zmierzył się z Amacjaszem, królem Judy, w bitwie pod Bet-Szemesz^h, które należy do Judyⁱ. **12** Izrael pokonał Judę i wszyscy judzcy żołnierze puciekali do swoich domów^{*}. **13** Izraelski król Jehoasz pojął pod Bet-Szemesz Amacjasza, króla Judy, syna Jehoasza, syna Achazjasza. Przyprowadził go ze sobą pod Jerozolimę i zrobił w jej murze wyłom na 400 łokci^{*}, od Bramy Efraima^j do Bramy Narożnej^k. **14** Zabrał całe złoto i srebro oraz wszystkie przedmioty, które znajdowa-

14:8 *Lub „spotkajmy się twarzą w twarz”. **14:10, 14** *Lub „pałacu”. **14:12** *Dosl. „namiotów”. **14:13** *Czyli 178 m. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 14

a Pwt 24:16

b 2Kl 8:20

c 2Sm 8:13

1Kn 18:12

d 2Kn 25:11, 12

e 2Kn 25:17-19

f 2Kl 14:7

g 2Kn 25:15, 16

h Joz 15:10, 12

Joz 21:8, 16

i 2Kn 25:20-24

j Neh 8:16

Neh 12:38,

39

k Jer 31:38

Za 14:10

szpalta 2

a 2Kl 10:35

2Kl 13:9

b Oz 1:1

Am 1:1

Am 7:10

c 2Kl 14:1

d 2Kl 13:10

e 2Kn 25:25-28

f 2Kl 12:20

g 1Kl 2:10

h Mt 1:8

i 2Kl 15:1, 2

2Kn 26:1

j Pwt 2:8

1Kl 9:26

2Kl 16:6

k 2Kn 26:2

l Oz 1:1

Am 1:1

m 1Kl 12:28-30

1Kl 13:34

Ps 106:20

ły się w domu Jehowy i w skarbcach domu^{*} królewskiego. Wziął też zakładników, po czym wrócił do Samarii.

15 Pozostałe fakty z życia Jehoasza—jego potęgę, to, co uczynił, i jak walczył z Amacjaszem, królem Judy—opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **16** Potem Jehoasz spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany w Samarii^a z królami Izraela, a władzę po nim objął jego syn Jeroboam^{ab}.

17 Judzki król Amacjasz^c, syn Jehoasza, żył jeszcze 15 lat po śmierci Jehoasza^d, syna Jehoachaza, króla Izraela^e. **18** Pozostałe fakty z życia Amacjasza opisano w Księdze Dziejów Królów Judy. **19** Przeciwno Amacjaszowi uknuto spisek^f w Jerozolimie, dlatego uciekł do Lachisz. Ale wysłano tam za nim pościg i go zabito. **20** Potem przywieziono go końmi z powrotem do Jerozolimy i pochowano przy jego praojcach w Mieście Dawida^g. **21** Wtedy w miejsce Amacjasza cały lud Judy obwołał królem jego syna Azariasza^h, który miał 16 latⁱ. **22** Azariasz odbudował Elat^j i przywrócił go Judzie po tym, jak król^{*} spoczął ze swoimi praojcami^k.

23 W 15 roku panowania Amacjasza, syna Jehoasza, króla Judy, królem Izraela został Jeroboam^l, syn Jehoasza. Panował w Samarii 41 lat. **24** Robił to, co złe w oczach Jehowy. Nie odstąpił od żadnego z grzechów, do których Jeroboam, syn Nebata, nakłonił Izraela^m.

14:16 *Chodzi o Jeroboama II. **14:21** *Imię to znaczy „Jehowa pomaga”. W 2Kl 15:13; 2Kn 26:1-23; Iz 6:1 i Za 14:5 nazwano go Uzjaszem. **14:22** *Czyli Amacjasz, ojciec Azariasza.

25 Przywrócił on granicę Izraela od Lebo-Chamat^a po Morze Araby^b, zgodnie z tym, co zapowiedział Jehowa, Bóg Izraela, przez swojego sługę Jonasz^c, syna Amittaja, proroka z Gat-Chefer^d. **26** Jehowa widział, jak zaciekle uciskano Izraelitów^e. Nie pozostał nikt, nawet najmniej znaczący, kto by im pomógł. **27** Ale Jehowa obiecał, że nie wymaże z ziemi^f imienia Izraela^f. Dlatego wybawił ich rękami Jeroboama, syna Jehoasza^g.

28 Pozostałe fakty z życia Jeroboama—jego potęgę, wszystko, co uczynił, a także to, jak walczył i przywrócił Judzie i Izraelowi Damaszek^h oraz Chamatⁱ—opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **29** Potem Jeroboam spoczął ze swoimi praojcami, z królami Izraela, a władzę po nim objął jego syn Zachariasz^j.

15 W 27 roku panowania Jeroboama^{*}, króla Izraela, królem Judy został Azariasz^{*,k}, syn Amacjasza^l. **2** Miał 16 lat, gdy objął władzę, i panował w Jerozolimie 52 lata. Jego matką była Jecholia z Jerozolimy. **3** Robił to, co słuszne w oczach Jehowy, tak jak jego ojciec, Amacjasz^m. **4** Jednak święte wzniesienia nie zostały usunięteⁿ i dalej wznosił się na nich dym z ofiar, które ludzie tam składali^o. **5** Jehowa poraził króla trądem i był on trędowaty^p aż do śmierci. Mieszkał w osobnym domu^q, podczas gdy jego syn Jotam^r zarządzał do-

14:25 ^aLub „wejścia do Chamatu”. ^bCzyli Morze Stone (Martwe). **14:27** ^cDosł. „spod nieba”. **15:1** ^{*}Chodzi o Jeroboama II. ^fImię to znaczy „Jehowa pomaga”. W 2Kl 15:13; 2Kn 26:1-23; Iz 6:1 i Za 14:5 nazwano go Uzzjaszem.

ROZDZ. 14

a Lb 13:21

Lb 34:2, 7, 8

b Pwt 3:16, 17

c Jon 1:1

Mt 12:39

d Joz 19:10, 13

e Wj 3:7

Sdz 10:16

Ps 106:43, 44

f Jer 31:20

g 2Kl 13:4, 5

h 2Sm 8:6

i 2Kn 8:3

j 2Kl 15:8

ROZDZ. 15

k 2Kl 14:21

l 2Kl 14:1

2Kn 26:1, 3

m 2Kn 26:4, 5

n Lb 33:52

o Pwt 12:13, 14

1Kl 22:41, 43

2Kl 14:1, 4

p Lb 12:10

2Kl 5:27

q Kpl 13:45, 46

r 2Kl 15:32

szpalta 2

a 2Kn 26:16-21

b 2Kn 26:22, 23

c Iz 6:1

d 2Kl 14:21

e 2Kl 14:29

f 1Kl 12:28-30

1Kl 13:33

1Kl 14:16

g Oz 1:4

Am 7:9

h Joz 17:11

i 2Kl 13:1, 10

2Kl 14:23, 29

j 2Kl 10:30

k 2Kn 26:1

l 1Kl 14:17

1Kl 15:21

1Kl 16:8, 17

m 2Kl 15:10

mem^{*} królewskim i sądził lud^a.

6 Pozostałe fakty z życia Azariasza^b—wszystko, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Judy. **7** Potem Azariasz spoczął ze swoimi praojcami^c. Pochowano go przy jego praojcach w Mieście Dawida, a władzę po nim objął jego syn Jotam.

8 W 38 roku panowania Azariasza^d, króla Judy, królem Izraela został Zachariasz^e, syn Jeroboama. Panował w Samarii sześć miesięcy. **9** Robił to, co złe w oczach Jehowy, tak jak jego przodkowie. Nie odstąpił od grzechów, do których Jeroboam, syn Nebata, nakłonił Izraelitów^f. **10** A Szallum, syn Jabesza, uknuł przeciwko niemu spisek. Zabił go^g w Ibleamie^h, po czym przejął władzę. **11** Pozostałe fakty z życia Zachariasza opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **12** I spełniło się słowo, które Jehowa wypowiedział do Jehu: „Twoi synowie do czwartego pokoleniaⁱ będą zasiadać na tronie Izraela^j”. Tak właśnie się stało.

13 Szallum, syn Jabesza, został królem w 39 roku panowania Uzzjasza^k, króla Judy, i panował w Samarii przez jeden pełny miesiąc. **14** Z Tircy^l przybył do Samarii Menachem, syn Gadiego, i tam zabił Szalluma^m, syna Jabesza, po czym przejął władzę. **15** Pozostałe fakty z życia Szalluma oraz spisek, który uknuł, opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **16** W tym czasie Menachem wyruszył z Tircy przeciwko Tifsach. Ponieważ nie otwarto mu bram, zaatakował miasto i zaczął zabijać jego

15:5 ^{*}Lub „pałacem”.

mieszkańców i wszystkich ludzi w okolicy. Spustoszył miasto, a tamtejszym kobietom w ciąży porozpruwał brzuchy.

17 Menachem, syn Gadiego, został królem Izraela w 39 roku panowania Azariasza, króla Judy, i panował w Samarii 10 lat. **18** Robił to, co złe w oczach Jehowy. Przez wszystkie swoje dni nie odstąpił od żadnego z grzechów, do których Jeroboam, syn Nebata, nakłonił Izraelitów^a. **19** Kiedy kraj najechał asyryjski król Pul^b, Menachem dał mu 1000 talentów* srebra, żeby ten pomógł mu umocnić jego władzę królewską^c. **20** Menachem zdobył to srebro, ściągając je od wysoko postawionych, bogatych Izraelitów^d — od każdego po 50 syklów* srebra — i dał je królowi Asyrii. Wtedy król Asyrii wycofał się i opuścił kraj. **21** Pozostałe fakty z życia Menachema^e — wszystko, co uczynił — opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela. **22** Potem Menachem spoczął ze swoimi praojcami, a władzę po nim objął jego syn Pekachiasz.

23 Pekachiasz, syn Menachema, został królem Izraela w 50 roku panowania Azariasza, króla Judy. Panował w Samarii dwa lata. **24** Robił to, co złe w oczach Jehowy. Nie odstąpił od grzechów, do których Jeroboam, syn Nebata, nakłonił Izraelitów^f. **25** Jego przyboczny Pekach^g, syn Remaliasza, uknuł przeciwko niemu spisek. Wziął ze sobą 50 mężczyzn z Gileadu i w ufortyfikowanej wieży domu* królewskiego w Samarii zabił Pe-

ROZDZ. 15

a 1Kl 12:28-30

1Kl 13:33

1Kl 14:16

b 1Kn 5:26

c 2Kl 12:18

2Kl 16:8

d 2Kl 23:35

e 2Kl 15:14

f 1Kl 12:28-30

1Kl 13:33

1Kl 14:16

g 2Kn 28:6

szpalta 2

a 2Kn 28:6

Iz 7:1, 4

b 1Kl 12:28-30

1Kl 13:33

1Kl 14:16

c 2Kl 16:7

1Kn 5:6

1Kn 5:26

2Kn 28:19, 20

d 1Kl 15:20

e Joz 20:7, 9

f Lb 32:40

g Iz 9:1

h Kpl 26:38

Pwt 28:64

2Kl 17:22, 23

Iz 8:4

i 2Kl 17:1

j 2Kn 27:1

k 2Kn 27:7

Mt 1:9

l 2Kl 14:21

m 2Kn 27:1

n 2Kn 27:2

o Lb 33:52

Pwt 12:14

p 2Kn 27:3

kachiasz z Argobem i Ariechem, po czym przejął władzę. **26** Pozostałe fakty z życia Pekachiasza — wszystko, co uczynił — opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela.

27 Pekach^a, syn Remaliasza, został królem Izraela w 52 roku panowania Azariasza, króla Judy. Panował w Samarii 20 lat. **28** Robił to, co złe w oczach Jehowy. Nie odstąpił od grzechów, do których Jeroboam, syn Nebata, nakłonił Izraelitów^b. **29** Za dni Pekacha, króla Izraela, Tiglat-Pileser^c, król Asyrii, najechał i zdobył Ijon, Abel-Bet-Maach^d, Janoach, Kedesz^e, Chacor, Gilead^f oraz Galileę, całą ziemię Naftalego^g, a tamtejszych mieszkańców przesiedlił do Asyrii^h. **30** Hoszeaⁱ, syn Eli, uknuł spisek przeciwko Pekachowi, synowi Remaliasza. Zabił go i przejął władzę w 20 roku panowania Jotama^j, syna Uzzjasza. **31** Pozostałe fakty z życia Pekacha — wszystko, co uczynił — opisano w Księdze Dziejów Królów Izraela.

32 W drugim roku panowania Pekacha, syna Remaliasza, króla Izraela, królem Judy został Jotam^k, syn Uzzjasza^l. **33** Miał 25 lat, gdy objął władzę, i panował w Jerozolimie 16 lat. Jego matką była Jerusza, córka Cadoka^m. **34** Jotam robił to, co słuszne w oczach Jehowy, podobnie jak jego ojciec, Uzzjaszⁿ. **35** Jednak święte wzniesienia nie zostały usunięte i dalej wznosił się na nich dym z ofiar, które ludzie tam składali^o. To on zbudował górną bramę domu Jehowy^p. **36** Pozostałe fakty z życia Jotama — to, co uczynił — opisano w Księdze Dziejów Królów Judy. **37** W tym samym czasie Jehowa zaczął posyłać

15:19 *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. 15:20 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Dodatek B14. 15:25 *Lub „pałac”.

przeciwko Judzie Recina, króla Syrii, i Pekacha^a, syna Remaliasza^b. **38** Potem Jotam spoczął ze swoimi praojcami. Został pochowany przy swoich praojcach w Mieście Dawida, swojego przodka. Władzę po nim objął jego syn Achaz.

16 Achaz^c, syn Jotama, został królem Judy w 17 roku panowania Pekacha, syna Remaliasza. **2** Objął władzę, gdy miał 20 lat, i panował w Jerozolimie 16 lat. W przeciwieństwie do swojego przodka Dawida nie robił tego, co słuszne w oczach Jehowy, swojego Boga^d. **3** Postępował tak jak królowie Izraela^e i nawet własnego syna spalił w ogniu^{*f}, naśladując obrzydliwe zwyczaje narodów^g, które Jehowa wypędził ze względu na Izraelitów. **4** Poza tym na wzniesieniach^h, na wzgórzach i pod każdym bujnym drzewem składał ofiary, z których unosił się dymⁱ.

5 Wtedy to Recin, król Syrii, i Pekach, syn Remaliasza, król Izraela, wyruszyli na wojnę przeciwko Achazowi^j. Oblegli Jerozolimę, lecz nie byli w stanie jej zdobyć. **6** W tym czasie Recin, król Syrii, przywrócił Edomowi Elat^k, po czym usunął stamtąd Żydów^{*}. A w Elacie osiedlili się Edomici i mieszkają tam po dziś dzień. **7** Achaz wyprawił więc posłańców do Tiglat-Pilesera^l, króla Asyrii, z wiadomością: „Jestem twoim sługą i twoim synem. Przybądź i wybaw mnie z rąk króla Syrii i króla Izraela, którzy mnie atakują”. **8** Achaz wziął srebro i złoto, które się znajdowało w domu Jeho-

ROZDZ. 15

a 2Kl 15:27
2Kn 28:6

b 2Kl 16:5
Iz 7:1, 2

ROZDZ. 16

c Iz 1:1
Iz 7:1
Oz 1:1
Mi 1:1
Mt 1:9

d 2Kn 28:1-4

e 1Kl 12:28-30
1Kl 16:33

f Kpl 20:2, 3
2Kn 33:1, 6
Jer 7:31

g Pwt 12:29-31

h Lb 33:52

i Pwt 12:2

j 2Kl 15:37
2Kn 28:5, 6

k 2Kl 14:21, 22

l 2Kl 15:29

szpalta 2

a 1Kl 15:18, 19

b Am 1:4, 5

c Iz 9:11

d Pwt 12:30

e Iz 8:2

f Jer 23:11
Eze 22:26

g 2Kn 28:22, 23
2Kn 28:25

h 2Kn 4:1

i Iz 8:2

j 2Kn 28:23

k Wj 29:39-41

wy i w skarbcach domu^{*} królewskiego, i posłał królowi Asyrii, żeby go przekupił^a. **9** Król Asyrii spełnił jego prośbę—ruszył na Damaszek i go zdobył. Mieszkańców uprowadził na wygnanie do Kir^b, a Recina uśmiercił^c.

10 Potem król Achaz udał się do Damaszku na spotkanie z Tiglat-Pileserem, królem Asyrii. Kiedy zobaczył tam ołtarz, posłał kapłanowi Urijaszowi projekt tego ołtarza ukazujący, jak on wygląda i jak został zbudowany^d. **11** Kapłan Urijasz^e wykonał ołtarz^f zgodnie ze wszystkimi wskazówkami, które przysłał z Damaszku król Achaz. Zakończył jego budowę, zanim król Achaz wrócił z Damaszku. **12** Gdy król po powrocie zobaczył ten ołtarz, podszedł do niego i złożył ofiary^g. **13** Spalił^{*} na nim ofiary całopalne i ofiary zbożowe^h, wylał też ofiary płynne i pokropił ołtarz krwią ofiar współuczestnictwaⁱ. **14** A miedziany ołtarz^h, który znajdował się przed Jhową z przodu domu, między jego własnym ołtarzem a domem Jehowy, przesunął i ustawił po północnej stronie swojego ołtarza. **15** Król Achaz nakazał kapłanowi Urijaszowiⁱ: „Na tym wielkim ołtarzu spalaj^{*} poranną ofiarę całopalną^j i wieczorną ofiarę zbożową^k, a także ofiarę całopalną króla i jego ofiarę zbożową, jak również ofiary całopalne całego ludu oraz jego ofiary zbożowe i płynne. Masz go też skrapiać krwią wszystkich ofiar całopalnych i krwią pozostałych ofiar. A jeśli chodzi o miedziany ołtarz, to jesz-

16:3 *Dosl. „przeprowadził przez ogień”.

16:6 *Lub „Judejczyków”.

16:8 *Lub „pałacu”. 16:13 *Dosl. „zamienił w dym”. #Zob. Słowniczek pojęć. 16:15 *Dosl. „zamieniaj w dym”.

cze się zastanowię, co z nim zrobić". **16** I kapłan Urijasz postąpił dokładnie tak, jak mu kazał król Achaz^a.

17 Ponadto król Achaz pociął płytki boczne wózków^b i pousuwał z nich baseny^c. Zdjął też zbiornik zwany morzem z miedzianych byków^d, na których on się opierał, i umieścił go na kamiennej posadzce^e. **18** A kryptą konstrukcję wykorzystywaną w szabat, którą wzniesiono przy domu, i zewnętrzne wejście dla króla usunął z domu Jehowy. Zrobił tak ze strachu przed królem Asyrii.

19 Pozostałe fakty z życia Achaza—to, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Judy^f. **20** Potem Achaz spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany przy swoich praojcach w Mieście Dawida, a władzę po nim objął jego syn Ezechiasz^g.

17 W 12 roku panowania Achaza, króla Judy, królem Izraela został Hoszea^h, syn Eli. Sprawował władzę w Samarii dziewięć lat. **2** Robił to, co złe w oczach Jehowy, ale nie w takim stopniu, jak królowie Izraela, którzy panowali przed nim. **3** Przeciwko Hoszei nadciągnął Salmanasar, król Asyriiⁱ, uczynił go swoim sługą i zobowiązał do płacenia daniny^j. **4** Kiedy jednak król Asyrii dowiedział się, że Hoszea jest zamieszany w spisek przeciwko niemu—że wysłał posłańców do egipskiego króla^k So i nie zapłacił daniny, którą płacił w poprzednich latach—zamknął go i trzymał związanego w więzieniu.

5 Król Asyrii najechał cały kraj i przybył pod Samarię, któ-

16:20 *Imię to znaczy „Jehowa wzmacnia”.

ROZDZ. 16

a 2Kl 16:11

b 1Kl 7:27, 28

c 1Kl 7:38
2Kn 4:6

d 1Kl 7:23, 25

e 2Kn 28:24
2Kn 29:19

f 2Kn 28:26, 27

g 2Kl 18:1
2Kn 29:1
Iz 1:1
Oz 1:1
Mt 1:9

ROZDZ. 17

h 2Kl 15:30

i 2Kl 18:9
Iz 10:5, 6
Oz 10:14, 15

j 2Kl 18:14

k Iz 31:1

szpalta 2

a Oz 13:16

b Kpl 26:32, 33
Pwt 4:27
Pwt 28:64
1Kl 14:15

c 1Kn 5:26

d 2Kl 18:9-11

e Wj 20:2

f Wj 20:5

g Oz 12:11

h Wj 34:13
Pwt 16:21, 22

i Pwt 12:2
Iz 57:5

j Kpl 20:23

k 1Kl 12:28-30
1Kl 21:25, 26

l Wj 20:3-5
Kpl 26:1
Pwt 4:23

rą oblegał trzy lata. **6** Zdobył ją w dziewiątym roku panowania Hoszei^a. Uprowadził Izraelitów na wygnanie^b do Asyrii i osiedlił ich w Chalachu i w Chaborze nad rzeką Gozan^c oraz w miastach Medów^d.

7 Stało się tak, ponieważ Izraelici grzeszyli przeciwko Jehowie, swojemu Bogu, który ich wyprowadził z ziemi egipskiej i uwolnił spod władzy faraona, króla Egiptu^e. Oddawali cześć^f innym bogom^f, **8** postępowali według zwyczajów narodów, które Jehowa wypędził ze względu na nich, i według zwyczajów wprowadzonych przez królów Izraela.

9 Izraelici dopuszczali się rzeczy, które nie podobały się Jehowie, ich Bogu. Budowali święte wzniesienia we wszystkich swoich miastach^g, od wieży strażniczej po warowne miasto^h. **10** Stawiali sobie święte słupyⁱ i święte pale^h na każdym wysokim wzgórzu i pod każdym bujnym drzewemⁱ. **11** I tak jak narody, które Jehowa wypędził ze względu na nich, składali ofiary^j na wszystkich świętych wzniesieniach^j. Postępowali niegodziwie i obrażali tym Jehowę.

12 Cały czas służyli odrażającym bożkom^k, chociaż Jehowa im powiedział: „Nie wolno wam tego robić!”^l. **13** Za pośrednictwem wszystkich swoich proroków i wizjonerów Jehowa

17:7 *Dost. „bali się”. **17:9** *Czyli wszędzie—zarówno w słabo, jak i gęsto zaludnionych miejscach. **17:10** *Zob. Słowniczek pojęć. **17:11** *Lub „sprawiali, że wznosił się dym ofiarny”. **17:12** *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy.

ostrzegając Izraela i Judę^a: „Zawróćcie ze swoich złych dróg!^b Przestrzegajcie moich przykazań i moich ustaw—całego prawa, które dałem waszym przodkom i które przekazałem wam przez swoich sług proroków”. **14** Oni jednak nie słuchali i byli tak uparci* jak ich przodkowie, którzy nie wierzyli Jehowie, swojemu Bogu^c. **15** Odrzucali Jego przepisy oraz przymierze^d, które zawarł z ich przodkami, a także przypomnienia, które dawał im jako ostrzeżenie^e. Oddawali cześć bezwartościowym bożkom^f i sami stali się nic niewarcy^g, bo naśladowali otaczające ich narody, mimo że Jehowa im tego zabronił^h.

16 Łamali wszystkie przykazania Jehowy, swojego Boga, zrobili z metalu posągi dwóch cielcówⁱ, postavili święty pal^j, kłaniali się całemu wojsku nieba^k oraz służyli Baalowi^l. **17** Ponadto palili w ogniu* swoich synów i swoje córki^m, uprawiali wróżbiarstwoⁿ, wypatrywali znaków wróżebnych, oddawali się^o temu, co złe w oczach Jehowy, i w ten sposób Go obrażali.

18 Dlatego Jehowa bardzo się rozgniewał na Izraelitów i usunął ich sprzed swoich oczu^o. Pozostawił tylko plemię Judy.

19 Ale nawet Judejczycy nie przestrzegali przykazań Jehowy, swojego Boga^p. Postępowali według tych samych zwyczajów co Izraelici^q. **20** Jehowa odwrócił się od wszystkich potomków Izraela. Poniżał ich i wydawał w ręce grabieżców, aż

17:14 *Dost. „swoją kark czynili twardym”. 17:16 *Zob. *Słowniczek pojęć*. „Chodzi o ciała niebieskie. 17:17 *Dost. „przeprowadzali przez ogień”. „Dost. „zaprzeczali się”.

ROZDZ. 17

a 2Kń 24:18, 19
2Kń 36:15, 16
Jer 25:4

b Iz 55:7

c Pwt 1:32
Pwt 31:27

d Pwt 5:2
Pwt 29:12

e Oz 4:6

f Pwt 32:21
1Sm 12:21

g Ps 115:4-8
Iz 44:9

h Pwt 12:30

i 1Kl 12:28-30

j 1Kl 14:15
1Kl 16:33

k Pwt 4:19
Jer 8:2

l 1Kl 16:30, 31
1Kl 22:51, 53
2Kl 10:21
2Kl 23:4, 5

m 2Kl 16:1, 3

n Pwt 18:10
Mi 5:12

o Joz 23:12, 13
Iz 42:24

p 1Kl 14:22
Jer 3:8

q Eze 23:4, 11

szpalta 2

a 1Kl 12:20

b 1Kl 12:28-30

c Pwt 28:45, 63
1Kl 14:16
Oz 1:4
Am 5:27
Mi 1:6

d 2Kl 18:11

e 2Kl 19:11, 13

f Wj 23:29

g Rdz 28:18, 19
Joz 16:1
1Kl 12:28, 29

h Jn 4:20-22

w końcu ich od siebie odrzucił. **21** Oderwał Izraela od domu Dawida, a Izraelici obwołali królem Jeroboama, syna Nebata^a. Jeroboam odciągnął ich od Jehowy i nakłonił do wielkiego grzechu. **22** Izraelici cały czas popełniali wszystkie grzechy, których dopuszczał się Jeroboam^b. Nie odstąpili od nich, **23** aż Jehowa ich usunął sprzed swoich oczu, tak jak zapowiadał przez wszystkich swoich sług proroków^c. Izraelici zostali więc uprowadzeni ze swojej ziemi na wygnanie do Asyrii^d, gdzie przebywają aż do dzisiaj.

24 Następnie król Asyrii sprowadził ludzi z Babilonu, Kuty, Awwy, Chamatu i Sefarwaim^e i w miejsce Izraelitów osiedlił ich w miastach Samarii. Zajęli oni Samarię i zamieszkali w jej miastach. **25** Na początku, gdy tam się osiedlili, nie czcili* Jehowy. Jehowa posłał więc między nich lwy^f, które ich zabijały. **26** I powiadomiono króla Asyrii: „Narody, które uprowadziłeś, a potem przesiedliłeś do miast Samarii, nie wiedzą, jak czcić Boga* tej ziemi. I On posłała między tych ludzi lwy, które ich zabijają, bo nikt nie wie, jak Go czcić”.

27 W związku z tym król Asyrii wydał rozkaz: „Odesłjcie z powrotem jednego z kapłanów, których stamtąd uprowadziliście. Niech tam znowu zamieszka i niech uczy ich, jak czcić Boga tej ziemi”. **28** Wtedy jeden z kapłanów wysiedlonych z Samarii wrócił i zamieszkał w Betel^g, i zaczął ich uczyć, jak oddawać cześć* Jehowie^h.

17:25 *Lub „nie bali się”. 17:26 *Lub „nie znają zwyczajów religijnych i Boga”. 17:28 *Dost. „bać się”.

29 Jednak każdy naród robił sobie własnego boga* i umieszczał go w sanktuariach na wzniesieniach, które zbudowali Samarytanie. Każdy naród robił tak w miastach, w których mieszkał.

30 Ludzie pochodzący z Babilonu zrobili Sukkot-Benota, ludzie z Kut–Nergala, ludzie z Chamaru^a–Aszime, **31** ludzie z Awy–Nibchaza i Tartaka, a ludzie z Sefarwaim palili swoje dzieci w ogniu dla Adrammelecha i Anammelecha, bogów Sefarwaim^b. **32** Chociaż bali się Jehowy, to spośród zwykłych ludzi ustanawiali kapłanów, którzy odprawiali dla nich obrzędy w sanktuariach na wzniesieniach^c. **33** Bali się więc Jehowy, ale oddawali cześć swoim własnym bogom zgodnie ze zwyczajami religijnymi* krajów, z których zostali przesiedleni^d.

34 I do dzisiaj trzymają się swoich dawnych zwyczajów religijnych*. Nikt z nich nie oddaje czci^e Jehowie i nikt nie przestrzega Jego ustaw, postanowień, praw i przykazań, jakie Jehowa dał synom Jakuba, któremu zmienił imię na Izrael^e. **35** Kiedy Jehowa zawarł z nimi przymierze^f, nakazał im: „Nie wolno wam bać się innych bogów i nie wolno wam się im kłaniać, służyć im ani składać im ofiar^g. **36** Ale macie się bać Jehowy^h, który was wyprowadził z ziemi egipskiej swoją wielką mocą, swym potężnym* ramięmⁱ—Jemu macie się kłaniać i Jemu macie składać ofiary. **37** Zawsze macie ściśle przestrzegać przepisów, posta-

17:29 *Lub „bogów”. 17:33 *Lub „zgodnie z religią”. 17:34, 40 *Lub „swojej poprzedniej religii”. 17:34 ^aDosł. „nie boi się”. 17:36 *Dosł. „wyciągnięty”.

ROZDZ. 17

a 2Kl 17:24

b 2Kl 18:34

c 1Kl 12:31, 32
1Kl 13:33

d 2Kl 17:24, 41

e Rdz 32:28

f Wj 19:5
Wj 24:7
Pwt 29:1g Wj 20:3-5
Wj 23:24
Wj 34:14
Pwt 5:9

h Pwt 6:12, 13

i Wj 6:6

szpalta 2

a Pwt 31:9

b Pwt 4:23

c 2Kl 17:34

d Ezd 4:1, 2

ROZDZ. 18

e 2Kl 15:30
2Kl 17:1f 2Kn 28:27
Mt 1:9

g 2Kl 16:2, 20

h 2Kn 29:1, 2

i 2Kl 20:3
2Kn 31:20, 21
Ps 119:128

j 1Kl 15:5

k Lb 33:52
1Kl 3:2
2Kl 14:1, 4l Pwt 7:5
Pwt 12:3
2Kn 31:1

m Lb 21:8, 9

n 2Kl 19:15
2Kn 32:7, 8o Pwt 10:20
Joz 23:8

nowień, praw i przykazań, które dla was napisał^a. I nie wolno wam bać się innych bogów. **38** Nie wolno wam też zapomnieć o przymierzu, które z wami zawarłem^b, i nie wolno wam bać się innych bogów. **39** Ale macie się bać Jehowy, swojego Boga, bo to On wyzwolił was z rąk wszystkich waszych wrogów”.

40 Narody te jednak nie słuchały i nadal trzymały się swoich dawnych zwyczajów religijnych^c. **41** Tak więc zaczęły bać się Jehowy^d, lecz jednocześnie oddawały cześć swoim bożkom. Ich synowie i wnuki do dzisiaj postępują tak jak ich przodkowie.

18 W trzecim roku panowania Hoszei^e, syna Eli, króla Izraela, królem Judy został Ezechiasz^f, syn Achaza^g. **2** Objął władzę, gdy miał 25 lat, i panował w Jerozolimie 29 lat. Jego matką była Abi^h, córka Zachariasza^h. **3** Ezechiasz robił to, co słuszne w oczach Jehowyⁱ, tak jak Dawid, jego przodek^j. **4** To on pousuwał święte wzniesienia^k, porozbijał święte słupy* i ściał święty pal^l. Roztrzaskał też miedzianego węża, którego wykonał Mojżesz^m—bo aż do tego czasu Izraelici składali ofiaryⁿ temu wężowi i nazwali go Nechusztan^a. **5** Ezechiasz ufał Jehowieⁿ, Bogu Izraela. Takiego króla jak on nie było w Judzie ani przed nim, ani po nim. **6** Mocno przyłgnał do Jehowy^o i nie odwrócił się od Niego. Przestrzegał przykazań, które Jehowa dał

18:2 *Skrócona forma imienia Abija. 18:4 *Zob. Słowniczek pojęć. ^aLub „sprawiali, że wznosił się dym ofiary”. ^ΔLub „miedzianym węzem-bożkiem”.

Mojżeszowi. **7** A Jehowa był z nim. Ezechiasz działał rozważnie we wszystkim, czego się podjął. Zbuntował się przeciwko królowi Asyrii i nie chciał mu służyć^a. **8** Ponadto pokonał Felistynów^b aż po Gazę i jej terytoria, od wieży strażniczej po warowne miasto*.

9 W czwartym roku panowania króla Ezechiasza, czyli w siódmym roku panowania Hoszei^c, syna Eli, króla Izraela, asyryjski król Salmanasar wyruszył przeciwko Samarii i zaczął ją oblegać^d. **10** Po trzech latach Samaria została zdobyta^e. Stało się to w szóstym roku panowania Ezechiasza, czyli w dziewiątym roku panowania Hoszei, króla Izraela. **11** Następnie król Asyrii uprowadził Izraelitów na wygnanie^f do Asyrii i osiedlił ich w Chalachu i w Chaborze nad rzeką Gozan oraz w miastach Medów^g. **12** Doszło do tego, ponieważ nie słuchali Jehowy, swojego Boga, ale ciągle łamali Jego przymierze—wszystko, czego nakazał im przestrzegać Mojżesz, sługa Jehowy^h. Ani tego nie słuchali, ani nie przestrzegali.

13 W 14 roku panowania króla Ezechiasza asyryjski król Sancherybⁱ wyruszył przeciwko wszystkim warownym miastom Judy i je zdobył^j. **14** Ezechiasz, król Judy, posłał więc do króla Asyrii do Lachisz następującą wiadomość: „Popelnilem błąd. Odstąp ode mnie, a dam ci wszystko, czego zażadasz”. Wtedy król Asyrii nałożył na Ezechiasza, króla Judy, daninę w wysokości 300 talentów* sre-

18:8 *Czyli wszędzie—zarówno w słabo, jak i gęsto zaludnionych miejscach. **18:14** *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 18

a 2Kl 16:7

b 2Kn 28:18, 19
Iz 14:28, 29

c 2Kl 17:1

d 2Kl 17:3-6

e Oz 13:16
Am 3:11
Mi 1:6f Iz 8:4
Am 6:1, 7g 2Kl 17:6
1Kn 5:26h Pwt 8:20
1Kl 14:15

i Iz 10:5

j 2Kn 32:1
Iz 36:1

szpalta 2

a 2Kl 12:18
2Kl 16:8
2Kn 16:2, 3

b 1Kl 6:33-35

c 2Kn 29:1, 3

d Joz 15:20, 39
2Kn 11:5, 9

e 2Kn 32:9

f Iz 36:2, 3

g 2Kl 19:2
Iz 22:20-24

h Iz 22:15-19

i 2Kn 32:10
Iz 36:4-10

j 2Kl 18:7

k Iz 30:1, 2

l 2Kn 32:8

m 2Kn 31:1

ra i 30 talentów złota. **15** Wówczas Ezechiasz oddał całe srebro, które znajdowało się w domu Jehowy i w skarbcach domu* królewskiego^a. **16** Ponadto Ezechiasz, król Judy, zdemontował^b drzwi świątyni^b Jehowy i futrynę, które sam kiedyś pokrył złotem^c, i dał to złoto królowi Asyrii.

17 Potem król Asyrii wysłał z Lachisz^d do króla Ezechiasza do Jerozolimy tartana*, rabsarisa^e i rabszaka^e wraz z potężną armią^e. Przybyli pod Jerozolimę i zajęli pozycje koło kanału górnej sadzawki, przy drodze prowadzącej do pola pracy^f. **18** Kiedy zaczęli przywoływać króla, wyszedł do nich zarządca domu* Eliakim^g, syn Chilkiasza, oraz sekretarz Szebna^h i kronikarz Joach, syn Asafa.

19 Rabszak odezwał się do nich: „Powiedźcie, proszę, Ezechiaszowi: „Tak mówi wielki król, władca Asyrii: „Na co ty liczysz?ⁱ **20** Twierdzisz: „Mam opracowaną strategię i jestem na tyle silny, żeby prowadzić wojnę^j, ale to tylko puste słowa. Komu zaufałeś, że odważyłeś się zbuntować przeciwko mnie?^j **21** Pewnie myślisz, że wesprze cię Egipt^k, ta nadłamana trzcina, która każdemu, kto się na niej oprze, przebija dłoń. Taki właśnie jest faraon, król Egiptu, dla wszystkich, którzy mu ufają. **22** Może powieście: „Ufamy Jehowie, naszemu Bogu^l. Ale czy to nie Jego święte wzniesienia i ołtarze pousuwał Ezechiasz^m, mówiąc do Judy

18:15, 18 *Lub „pałacu”. **18:16** *Dost. „odciął”. **18:17** *Lub „głównodowodzącego”. ^aLub „naczelnego dworzanina”. ^eLub „wielkiego podczaszego”.

i Jerozolimy: „Macie się kłaniać tylko przed ołtarzem w Jerozolimie?”^a. **23** Załóż się więc teraz z moim panem, królem Asyrii: Dostaniesz 2000 koni, jeśli uda ci się znaleźć dla nich jeźdźców^b. **24** Nawet jeśli liczysz na rydwany i jeźdźców Egiptu, to czy zdołasz odeprzeć atak choćby jednego, najmniej znaczącego namiestnika spośród sług mojego pana? **25** Czy to nie z upoważnienia Jehowy wyruszyłem przeciwko temu miejscu, żeby je zniszczyć? To Jehowa powiedział do mnie: „Wyrusz przeciwko tej ziemi i zniszcz ją”.

26 Na to Eliakim, syn Chilkiasza, oraz Szebna^c i Joach odezwali się do rabszaka^d: „Prosimy, rozmawiaj ze swoimi sługami po aramejsku^e, bo my rozumiemy ten język. Nie mów do nas w języku Żydów, gdy słyszą cię ludzie na murze”^f. **27** Ale rabszak im odrzekł: „Czy mój pan posłał mnie z tymi słowami tylko do twojego pana i do ciebie? Czy nie posłał mnie również do ludzi siedzących na murze, do tych, którzy razem z wami będą jeść swój kał i pić swój moc?”.

28 Rabszak więc stał i głośno wołał w języku Żydów: „Słuchajcie słów wielkiego króla, władcy Asyrii^g. **29** Król mówi: „Nie pozwólcie się zwodzić Ezechiaszowi. On nie zdoła was ocalić z moich rąk”^h. **30** Nie dajcie się przekonać Ezechiaszowi do ufania Jehowie, kiedy mówi: „Jehowa na pewno nas ocali i to miasto nie zostanie wydane w ręce króla Asyrii”ⁱ. **31** Nie słuchajcie Ezechiasza, bo król Asyrii mówi: „Zawrzyjcie ze mną po-

18:26 *Lub „syryjsku”.

ROZDZ. 18

a Pwt 12:11, 13
2Kn 32:12

b Iz 10:12, 13

c 2Kl 18:18

d 2Kl 18:17

e Ezd 4:7
Dn 2:4

f Iz 36:11, 12

g Iz 36:13-20

h 2Kn 32:15

i 2Kl 19:32-34

szpalta 2

a 2Kl 17:6

b Lb 13:21

c 2Kl 17:24

d 2Kl 17:6

e 2Kl 19:17-19
2Kn 32:15
Iz 37:23

f Iz 36:21, 22

ROZDZ. 19

g Iz 37:1-4

h Iz 1:1

kój i się poddajcie^{*}. Wtedy każdy będzie jadł owoce ze swojej winorośli i ze swojego drzewa figowego oraz będzie pił wodę z własnej cysterny, **32** aż przyjdzie i zabiorę was do takiej ziemi jak wasza^a—do ziemi zboża i młodego wina, ziemi chleba i winnic, ziemi drzew oliwnych i miodu. Pozostaniecie przy życiu, nie umrzecie. Nie słuchajcie Ezechiasza, bo on was oszukuje, gdy zapewnia: „Jehowa nas ocali”. **33** Czy jacyś bogowie narodów ocalili swoją ziemię przed królem Asyrii? **34** Gdzie są bogowie Chamatu^b i Arpadu? Gdzie są bogowie Sefarwaim^c, Heny i Iwwy? Czy uratowali Samarię przed moją potęgą?^d **35** Który ze wszystkich bogów tych ziem ocalił przede mną swoją ziemię? Czy w takim razie Jehowa ocali Jerozolimę?”^e.

36 Ale ludzie milczeli i nie odpowiadali mu ani słowem, ponieważ król wydał rozkaz: „Nie odpowiadajcie mu”^f. **37** A zarządca domu^{*} Eliakim, syn Chilkiasza, oraz sekretarz Szebna i kronikarz Joach, syn Asafa, przyszli do Ezechiasza w rozdartych szatach i przekazali mu słowo rabszaka.

19 Gdy tylko król Ezechiasz to usłyszał, rozdarł swoje szaty, włożył wór^{*} i wszedł do domu Jehowy^g. **2** Potem wysłał Eliakima, zarządcę domu^{*}, oraz sekretarza Szebna i starszyznę kapłanów, ubranych w wory, do proroka Izajasza^h, syna Amoca. **3** Powiedzieli do niego: „Tak mówi Ezechiasz: „Ten dzień to dzień udręki,

18:31 *Dosl. „uczynicie ze mną błogosławieństwo i wyjdźcie do mnie”. 18:37; 19:2 *Lub „pałacu”. 19:1 *Zob. Słowniczek pojęć.

nagany* i hańby, bo nadszedł czas porodu^a, ale brakuje sił, żeby urodzić^a. **4** Może Jehowa, twój Bóg, usłyszysz wszystkie słowa rabszaka, którego król Asyrii, jego pan, posłał, żeby szczydził z żywego Boga^b. I może Jehowa, twój Bóg, pociągnie go do odpowiedzialności za te słowa. Pomódl się^c więc za tych, którzy jeszcze tu pozostali”^g.

5 Kiedy słudzy króla Ezechiasza przekazali to Izajaszowi^d, **6** on im odrzekł: „Powiedzcie swojemu panu: ‚Tak mówi Jehowa: ‚Nie bój się^e słów, które usłyszałeś, a którymi znieważali mnie słudzy króla Asyrii^f. **7** Podsunę mu taką myśl^g, że gdy usłyszysz pewną wiadomość, wróci do swojego kraju. I sprawię, że we własnym kraju zginie od miecza’”^g.

8 Rabszak dowiedział się, że król Asyrii wycofał się spod Lachisz^h, i wrócił do niego, gdy ten właśnie walczył z Libnąⁱ. **9** A kiedy król Asyrii usłyszał, że etiopski król Tirhaka wyruszył, żeby z nim walczyć, ponownie wyprawił posłańców^j do Ezechiasza z taką wiadomością: **10** „Przekażcie Ezechiaszowi, królowi Judy: ‚Niech twój Bóg, któremu ufasz, nie zwodzi cię, mówiąc: ‚Jerozolima nie zostanie wydana w ręce króla Asyrii’”^k. **11** Słyszałeś przecież, że królowie Asyrii spustoszyli^l wszystkie te ziemie^l. Czemu akurat ty miałbyś ocaleć? **12** Czy bogowie tych narodów ocalili je przed moimi przodkami? Czy ocalał Gozan, Charan^m, Recef i ludność

19:3 *Lub „zniewagi”. ^aDośl. „synowie doszli do wyjścia z łona”. **19:7** *Dośl. „włożę w niego ducha”. **19:11** *Lub „przeznaczyni na zagładę”. Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 19

a Iz 26:17, 18

b 1Sm 17:45
2Kl 18:35c 2Sm 22:7
2Kn 20:9
2Kn 32:20
Ps 50:15

d Iz 37:5-7

e Pwt 20:3
Iz 41:10
Iz 51:7

f 2Kl 18:17

g 2Kn 32:21
Iz 37:37, 38

h 2Kl 18:14

i Iz 37:8-13

j 2Kl 18:17

k 2Kn 32:15

l 2Kl 17:5
2Kn 32:10, 13
Iz 10:8-11

m Rdz 11:31

szpalta 2

a 2Kl 17:24
2Kl 18:33, 34b 1Kl 8:30
Iz 37:14-20

c 2Kn 32:20

d Wj 25:22

e 1Kn 29:10, 11

f 1Kl 8:29
Ps 65:2g 2Kn 16:9
Dn 9:18h 2Kl 16:8, 9
2Kl 17:6, 24

i Iz 41:29

j Jer 10:3

k Ps 83:17, 18
Iz 45:5, 6

l 2Kl 19:15

m Iz 37:21, 22

n 2Kl 19:10

o 2Kl 18:30
Iz 10:12, 13

Edenu, która mieszkała w Telaszarze? **13** Gdzie jest król Chamatu, król Arpadu i król miasta Sefarwaim? Gdzie jest król Heny czy Iwwy?”^a.

14 Ezechiasz wziął listy z rąk posłańców, przeczytał je, a następnie poszedł do domu Jehowy i rozłożył je przed Jehową^b. **15** I zaczął się modlić^c do Jehowy: „Jehowo, Boże Izraela, Ty, który zasiadasz na tronie nad^d cherubami!^d Tylko Ty jesteś prawdziwym Bogiem wszystkich królestw ziemi^e. Ty stworzyłeś niebo i ziemię. **16** Nadstaw ucha, Jehowo, i usłysz!^f Otwórz oczy^g, Jehowo, i zobacz! Usłysz słowa, które przysłał Sanchezryb, żeby szczydził z żywego Boga. **17** To prawda, Jehowo, że królowie Asyrii zniszczyli narody i spustoszyli ich ziemie^h. **18** Ich bogów powrzucali do ognia. Zniszczyli ich, bo to nie byli bogowieⁱ, lecz wytwór ludzkich rąk^j, drewno i kamień. **19** Ale teraz, Jehowo, nasz Boże, proszę, wybaw nas z jego ręki, żeby wszystkie królestwa ziemi przekonały się, że tylko Ty jesteś Bogiem, Jehowo”^k.

20 Wtedy Izajasz, syn Amoca, wysłał do Ezechiasza wiadomość: „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: ‚Wysłuchałem twojej modlitwy^l w sprawie Sanchezryba, króla Asyrii’”^m. **21** Jehowa powiedział o nim:

„Gardzi tobą, drwi z ciebie dziewica, córka syjońska.

Córka jerozolimską potrząsa nad tobą głową.

22 Z kogo szczydziłeś i kogo znieważałeś?”ⁿ

Przeciw komu podniosłeś głos?”^o

19:15 *Możliwe też „między”.

I na kogo patrzyłeś
wyniośle?

Na Świętego Izraela!^a

- 23** Przez swoich posłańców^b
szydziłeś z Jehowy^c.
Mówiłeś:

„Z mnóstwem moich rydwa-
nów wojennych

dostanę się na szczyty gór,
do najbardziej odległych
zakątków Libanu.

Zetnę jego wyniosłe cedry,
jego najdorodniejsze
drzewa jałowcowe

i dotrę do jego najdalszych
krańców, do jego najbui-
niejszych lasów.

- 24** Będę kopać studnie i pić
cudzą wodę,
a swoimi stopami wysuszę
wszystkie strumienie*
Egiptu’.

- 25** Czy nie słyszałeś? Zostało
to postanowione* dawno
temu^d.

Przygotowałem^e to już
w dniach minionych^e.

Teraz wprowadzę to w czyn^f.
A ty zamienisz warowne
miasta w stosy gruzów^g.

- 26** Ich mieszkańcy będą
bezzadni,
przerażą się i zawstydzą.
Staną się jak rośliny na polu,
jak zielona trawa^h
i jak trawa na dachach
spieczona wiatrem
wschodnim.

- 27** Dobrze wiem, kiedy siedzisz,
kiedy wychodzisz i kiedy
wracaszⁱ.

Wiem też, kiedy wybuchasz
na mnie gniewem^j,

- 28** bo twój gniew^k i twój ryk
doszedł do moich uszu^l.

19:24 *Lub „kanały Nilu”. 19:25 *Dośl.
„zrobione”. ^aLub „ukształtowałem”.

ROZDZ. 19

a Iz 37:23-25

b 2Kl 18:17

c 2Kn 32:17
Iz 10:10, 11

d Iz 14:24

e Ps 33:11

f Iz 46:10

g Iz 10:5
Iz 37:26, 27

h Iz 40:7

i Prz 5:21
Heb 4:13

j Iz 37:28, 29

k Ps 46:6
Iz 10:5, 15

l 2Kl 18:35
Iz 10:12, 13

szpalta 2

a Ps 32:9

b 2Kl 19:33

c Kpl 25:4-6

d Iz 37:30-32

e 2Kn 32:22
Iz 10:20

f Iz 59:17
Za 1:14, 15

g Iz 10:24

h 2Kn 32:22

i Iz 37:33-35

j Iz 31:5

k 1Sm 12:22
Iz 43:25
Eze 36:22

l 2Kl 20:6
Jer 23:5

m 2Kn 32:21
Iz 31:8

n Wj 12:30
Iz 37:36-38

Dlatego włożę swój hak
w twoje nozdrza i wędzi-
ło^a między twoje wargi
i poprowadzę cię z powro-
tem drogą, którą przy-
szedłeś^b.

29 „A to będzie dla ciebie*
znakiem: W tym roku będziecie
jeść zboże, które samo wyrosło^c,
i również na drugi rok będzie-
cie jeść to, co wyrosnie samo^c,
ale na trzeci rok będziecie siać
i żąć, będziecie sadzić winnice
i jeść z nich owoce^d. **30** Judej-
czycy, którzy ocaleją, ci, którzy
pozostaną^e, zapuszczą korzenie
i wydadzą plon. **31** Z Jerozoli-
my wyjdzie ostatek i z góry Sy-
jon—ci, którzy ocaleją. W swojej
gorliwości dokona tego Jehowa,
Bóg Zastępów^f.

32 „Dlatego tak Jehowa mó-
wi o królu Asyrii^g:

„Nie wejdzie do tego miasta^h
ani nie wypuści tam strzały,
ani nie stanie naprzeciw
niego z tarczą,
ani nie usypie przeciw niemu
wału oblężniczegoⁱ’.

- 33** Wróci drogą, którą przy-
szedł.
Nie wejdzie do tego
miasta^j—oświadcza
Jehowa.

- 34** „Będę bronić tego miasta^k
i ocalę je ze względu
na samego siebie^k
i ze względu na swojego
sługę Dawida”^l’.

35 Jeszcze tej samej nocy
wyszedł anioł Jehowy i zabił
w obozie Asyryjczyków 185 000
żołnierzy^m. Kiedy ludzie wstali
wczesnie rano, zobaczyli wszyst-
kie te zwłokiⁿ. **36** Wtedy San-
cheryb, król Asyrii, wycofał

19:29 * Czyli dla Ezechiasza. ^aLub „to,
co wyrosło z rozsianych ziaren”.

się, wrócił do Niniwy^a i tam pozostał^b. **37** A gdy oddawał pokłony w świątyni* Nisrocha, swojego boga, jego synowie Adrammelech i Sarecer zabili go mieczem^c i uciekli do ziemi Ararat^d. Władzę po nim objął jego syn Asarhaddon^e.

20 W tamtym czasie Ezechiasz zachorował i był bliski śmierci^f. Przyszedł do niego prorok Izajasz, syn Amoca, i powiedział: „Tak mówi Jehowa: „Wydaj polecenia swoim domownikom, bo umrzesz, nie wyzdrowiejesz”^g. **2** Wtedy Ezechiasz odwrócił się twarzą do ściany i zaczął się modlić do Jehowy: **3** „Jehowo, błagam Cię, pamiętaj, jak wiernie Ci służyłem*. Moje serce było Ci w pełni oddane^h i robiłem to, co dobre w Twoich oczach”^h. I Ezechiasz wybuchnął płaczem.

4 Izajasz jeszcze nie dotarł do środkowego dziedzińca, gdy Jehowa przemówił do niegoⁱ: **5** „Wróć i powiedz Ezechiaszowi, wodzowi mojego ludu: „Tak mówi Jehowa, Bóg twojego przodka Dawida: „Usłyszałem twoją modlitwę i zobaczyłem twoje łzy^j. Dlatego cię uzdrawiam^k. Na trzeci dzień wejdiesz do domu Jehowy^l. **6** Przedłużę twoje życie* o 15 lat i uratuję ciebie i to miasto przed królem Asyrii^m. Będę bronił tego miasta ze względu na samego siebie i na swojego sługę Dawida”ⁿ.

7 Izajasz polecił: „Przynieście placek ze sprasowanych suszonych fig”. Przynieśli więc placek, przyłożyli na wrzód i Ezechiasz stopniowo wyzdrowiał^o.

8 Wcześniej Ezechiasz zapytał Izajasza: „Co będzie znakiem^p

ROZDZ. 19

a Jon 1:2

b 2Kl 19:7, 28

c 2Kn 32:21

d Rdz 8:4

e Ezd 4:2

ROZDZ. 20

f 2Kn 32:24

g Iz 38:1-3

h 2Kn 31:20, 21

Ps 25:7

Ps 119:49

i Iz 38:4-6

j Ps 39:12

k Pwt 32:39

Ps 41:3

Ps 103:3

Ps 147:3

l Ps 66:13

Ps 116:12-14

m 2Kn 32:22

Iz 10:24

n 2Kl 19:34

Iz 37:35

o Iz 38:21, 22

p Sdz 6:17

Iz 7:11

szpalta 2

a Iz 38:7, 8

b Joz 10:12

2Kn 32:31

c Iz 39:1, 2

d 2Kn 32:27

e Iz 39:3, 4

f Iz 39:5-7

tęgo, że Jehowa mnie uzdrowi i że na trzeci dzień wejdę do domu Jehowy?”. **9** Izajasz odpowiedział: „Taki znak otrzymasz od Jehowy, że Jehowa spełni swoją obietnicę: Czy chcesz, żeby cień na schodach* przesunął się o 10 schodków do przodu, czy o 10 schodków do tyłu?”^a.

10 Ezechiasz odrzekł: „Cień łatwo może się przesunąć o 10 schodków do przodu. Niech lepiej przesunie się do tyłu”. **11** Wtedy prorok Izajasz wołał do Jehowy, a On sprawił, że cień na schodach Achaza cofnął się o 10 schodków^b.

12 W tym czasie babiloński król Berodach-Baladan, syn Baladana, usłyszał o chorobie Ezechiasza i wysłał do niego listy oraz dar^c. **13** Ezechiasz przywitał* posłańców i pokazał im cały swój skarbiec^d, srebro, złoto, olejek balsamowy i inne cenne olejki, swoją zbrojownię, wszystko, co się znajdowało w jego skarbcach. Nie było w jego domu^e ani w całym jego królestwie rzeczy, której by im nie pokazał.

14 Potem prorok Izajasz przyszedł do króla Ezechiasza i zapytał go: „Co mówili ci ludzie i skąd przybyli?”. Ezechiasz odpowiedział: „Z dalekiego kraju, z Babilonu”^e. **15** „Co widzieli w twoim domu?”—spytał Izajasz. Na to Ezechiasz powiedział: „Widzieli wszystko, co jest w moim domu^f. Pokazałem im każdą rzecz w moich skarbcach”.

16 Wtedy Izajasz rzekł do Ezechiasza: „Posłuchaj, co mówi Jehowa^g: **17** „Nadchodzi czas,

20:9 *Możliwe, że schody te służyły do odmierzania czasu i były czymś w rodzaju zegara słonecznego. **20:13** *Lub „wysłuchał”. **20:13, 15** *Lub „pałacu”.

19:37 *Dosl. „domu”. 20:3 *Dosl. „chodziłem przed Tobą”. #Lub „było niepodzielne”. 20:6 *Dosl. „dni”.

gdy wszystko, co jest w twoim domu*, i wszystko, co dotąd nagromadzili twoi przodkowie, będzie zabrane do Babilonu^a. Nic nie pozostanie'—mówi Jehowa. **18** „Niektórzy twoi potomkowie zostaną wzięci do niewoli^b i będą dworzanami w pałacu króla Babilonu”^c.

19 Na to Ezechiasz powiedział do Izajasza: „Słowa Jehowy, które mi przekazałeś, są słuszne”^d. I dodał: „Dobrze, jeśli za mojego życia* będzie spokojnie i bezpiecznie”^e.

20 Pozostałe fakty z życia Ezechiasza—całą jego potęgę, a także to, jak zbudował sadzawkę^f i kanał oraz jak doprowadził wodę do miasta^g—opisano w Księdze Dziejów Królów Judy. **21** Potem Ezechiasz spoczął ze swoimi praojcami^h, a władzę po nim objął jego syn Manassesⁱ.

21 Manasses^j miał 12 lat, gdy został królem, i panował w Jerozolimie 55 lat^k. Jego matka miała na imię Chefcyba. **2** Robił to, co złe w oczach Jehowy, naśladując obrzydliwe zwyczaje narodów^l, które Jehowa wypędził ze względu na Izraelitów^m. **3** Odbudował święte wzniesienia, które zburzył Ezechiaszⁿ, jego ojciec, i postawił ołtarze dla Baala oraz wykonał święty pal*^o, tak jak Achab, król Izraela^p. Kłaniał się i służył całemu wojsku nieba*^q. **4** Zbudował też ołtarze w domu Jehowy^r, o którym Jehowa powiedział: „W Jerozolimie będzie przebywało moje imię”^s. **5** Na dwóch dziedzińcach domu Jehowy^t zbudował ołtarze dla całej-

20:17 *Lub „pałacu”. **20:19** *Dostł. „dni”. *Lub „i będzie prawda”. **21:3, 7** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **21:3** *Chodzi o ciała niebieskie.

ROZDZ. 20

- a 2Kl 24:12, 13
- 2Kl 25:13
- 2Kn 36:7, 18
- Jer 27:21, 22
- Dn 1:2
- b 2Kl 24:12
- c Dn 1:19
- Dn 2:49
- d Ps 141:5
- e Iz 39:8
- f Jn 9:11
- g 2Kn 32:30
- h 1Kl 2:10
- i 2Kl 21:16
- 2Kl 23:26
- 2Kn 32:33
- 2Kn 33:11-13

ROZDZ. 21

- j 1Kn 3:13
- Mt 1:10
- k 2Kn 33:1
- l Pwt 12:30, 31
- 2Kn 36:14
- Eze 16:51
- m 2Kn 33:2-6
- n 2Kl 18:1, 4
- o 2Kl 23:4
- p 1Kl 16:30, 32
- q Pwt 4:19
- r Jer 32:34
- s Pwt 12:5
- 2Sm 7:12, 13
- 1Kl 8:29
- 1Kl 9:3
- t 1Kl 6:36
- 1Kl 7:12

szpalta 2

- a Eze 8:16
- b Kpl 19:26
- c Kpl 20:27
- Pwt 18:10, 11
- d 2Kl 23:6
- e 2Kn 33:7-9
- f 1Kn 17:9
- g Pwt 28:1
- h Pwt 7:1
- i 2Kn 33:10
- 2Kn 36:15, 16
- Jer 7:25
- Mt 23:37
- j Rdz 15:16
- Kpl 18:24, 25
- 2Kl 23:26
- 2Kl 24:3
- Jer 15:4
- k 2Kl 22:16, 17
- Mi 3:12

go wojska nieba^a. **6** Oprócz tego spalił w ogniu* swojego własnego syna, uprawiał magię, wypatrywał znaków wróżebnych^b oraz ustanowił media spirytystyczne i wróżbitów^c. Na wielką skalę robił to, co złe w oczach Jehowy, i w ten sposób Go obrażał.

7 Ponadto wykonał rzeźbiony wizerunek bożka, święty pal*^d, i postawił go w domu, o którym Jehowa powiedział do Dawida i do jego syna Salomona: „W tym domu i w Jerozolimie, którą wybrałem spośród wszystkich plemion Izraela, stale będzie przebywało moje imię”. **8** I już nigdy więcej nie sprawię, że Izraelici będą się błąkać z dala od ziemi, którą dałem ich przodkom^e—jeśli tylko będą ściśle trzymać się wszystkiego, co im nakazałem^g, całego Prawa, którego polecił im przestrzegać mój sługa Mojżesz”. **9** Ale Izraelici nie byli posłusznymi, a Manasses sprowadzał ich na złą drogę, przez co postępowali jeszcze gorzej niż narody, które Jehowa usunął ze względu na nich^h.

10 Jehowa mówił za pośrednictwem swoich sług proroków: **11** „Manasses, król Judy, dopuścił się wszystkich tych obrzydliwych rzeczy. Postępował gorzej, niż wcześniej postępowali wszyscy Amoryciⁱ, i swoimi odrażającymi bożkami* doprowadził Judę do grzechu. **12** Dlatego Jehowa, Bóg Izraela, mówi: „Sprowadzę na Jerozolimę i Judę takie nieszczęście^k, że każdy, kto

21:6 *Dostł. „przeprowadził przez ogień”. **21:11** *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy.

o tym usłyszysz, będzie wstrząśnięty^a. **13** Rozciągnę nad Jerozolimą sznur mierniczy^b, jak to zrobiłem z Samarią^c, i przyłożę do niej poziomice^a, jak to zrobiłem z domem Achaba^d. Wytrę Jerozolimę do czysta, tak jak się wyciera do czysta miska i odwraca dnem do góry^e. **14** Porzucę ostatek mojego dziedzictwa^f i wydam ich w ręce wrogów, którzy ich ograbią i wezmą do niewoli^g, **15** za to, że robili to, co złe w moich oczach, i ciągle mnie obrażali—od dnia, gdy ich przodkowie wyszli z Egiptu, aż do dzisiaj^h”^h.

16 Manasses nie tylko zgrzeszył, nakłaniając do grzechów Judejczyków, tak że robili to, co złe w oczach Jehowy, ale też zabijając mnóstwo niewinnych ludzi i napełniając ich krwią Jerozolimę po brzegiⁱ. **17** Pozostałe fakty z życia Manassego oraz wszystko, co uczynił, jak również grzechy, które popełnił, opisano w Księdze Dziejów Królów Judy. **18** Potem Manasses spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany w ogrodzie przy swoim domu, w ogrodzie Uzzy^j. Władzę po nim objął jego syn Amon.

19 Amon^k miał 22 lata, gdy został królem, i panował w Jerozolimie dwa lata^l. Jego matką była Meszullemet, córka Charuca z Jotby. **20** Amon robił to, co złe w oczach Jehowy, tak jak jego ojciec, Manasses^m. **21** Całkowicie poszedł w ślady swojego ojca, służył i kłaniał się tym samym odrażającym bożkom co onⁿ. **22** Porzucił Jehowę, Boga swoich przodków, i nie chodził drogą Jeho-

ROZDZ. 21

- a Jer 19:3
- b Iz 28:17
Lam 2:8
- c 2Kl 17:6
Eze 23:33
- d 1Kl 21:21
2Kl 10:11
- e Jer 25:9
- f Pwt 32:9
2Kl 17:18
- g Kpl 26:25
Pwt 28:63
- h Pwt 9:21
Pwt 31:29
Sdz 2:11, 13
- i 2Kl 24:3, 4
Jer 2:34
Mt 23:30
Heb 11:37
- j 2Kl 21:23, 26
- k Mt 1:10
- l 2Kn 33:21
- m 2Kn 33:22, 23
- n 2Kl 21:1, 3

szpalta 2

- a 2Kl 21:17, 19
Jer 2:13
- b 2Kn 33:25
- c 2Kl 21:18
- d Mt 1:10

ROZDZ. 22

- e 1Kl 13:2
Jer 1:2
Sof 1:1
- f 2Kn 34:1, 2
- g Joz 15:20, 39
- h 1Kl 15:5
- i 2Kn 34:8
- j 1Kn 6:13
- k 2Kl 12:4, 5
2Kn 24:8
- l 2Kl 12:9
2Kn 34:9
- m 2Kl 12:11, 12
2Kn 34:10
- n 2Kn 34:11
- o 2Kl 12:15
2Kn 34:12
- p 2Kl 22:3
- q Pwt 31:24-26
- r 2Kn 34:14, 15

wy^a. **23** W końcu służył Amona uknuli przeciwko niemu spisek i zabili go w jego własnym domu. **24** Ale mieszkańcy tej ziemi pozabijali wszystkich, którzy spiskowali przeciwko królowi Amonowi, i w jego miejsce obwołali królem jego syna Jozjasza^b. **25** Pozostałe fakty z życia Amona—to, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Judy. **26** Pochowano go w jego grobie w ogrodzie Uzzy^c. Władzę po nim objął jego syn Jozjasz^d.

22 Jozjasz^e miał osiem lat, gdy został królem, i panował w Jerozolimie 31 lat^f. Jego matką była Jedida, córka Adajasz z Bockatu^g. **2** Jozjasz robił to, co słuszne w oczach Jehowy. We wszystkim naśladował swojego przodka Dawida^h—nie zboczył z tej drogi ani na prawo, ani na lewo.

3 W 18 roku swojego panowania król Jozjasz posłał sekretarza Szafana, syna Acaliasza, syna Meszullama, do domu Jehowyⁱ. Poleciał mu: **4** „Idź do arcykapłana Chilkiasza^j. Niech zbierze on wszystkie pieniądze przynieszone do domu Jehowy^k, które odźwierni zebrali od ludu^l. **5** Niech dadzą je ludziom, którzy nadzorują prace w domu Jehowy, a oni przekażą je pracownikom naprawiającym uszkodzenia domu Jehowym^m— **6** rzemieślnikom, budowniczym i murarzom. Kupią za nie belki i ciosane kamienie potrzebne do naprawy domuⁿ. **7** Nie należy ich rozliczać z pieniędzy, które otrzymują, bo są godni zaufania^o.”

8 Później arcykapłan Chilkasz powiedział do sekretarza Szafana^p: „Znalazłem w domu Jehowy księgę Prawa^q. I Chilkasz dał tę księgę Szafanowi, a on zaczął ją czytać^r. **9** Na-

21:12 *Lub „każdemu, kto o tym usłyszysz, zadzwoni w obu uszach”. 21:13 *Lub „pion”.

stępnie sekretarz Szafan przyszedł do króla i powiadomił go: „Twoi słudzy wybrali pieniądze, które były w domu Jehowy, i przekazali je nadzorującym prace w tym domu”^a. **10** Sekretarz Szafan powiedział jeszcze do króla: „Kapłan Chilkiasz dał mi tę księgę”^b. I Szafan zaczął ją czytać w obecności króla.

11 Gdy tylko król usłyszał słowa księgi Prawa, rozdarł swoje szaty^c. **12** Rozkazał kapłanowi Chilkiaszowi, Achikamowi^d, synowi Szafana, i Achborowi, synowi Michajasza, oraz sekretarzowi Szafanowi i Asajaszowi, swojemu osobistemu słudze: **13** „Idźcie zapytać Jehowę o mnie, o lud i o całą Jude. Zapytajcie, co oznaczają dla nas słowa zapisane w odnalezionej księdze. Jehowa zapłonął na nas wielkim gniewem^e, bo nasi przodkowie nie byli posłuszni słowom tej księgi—nie przestrzegali wszystkiego, co jest w niej napisane”.

14 Wtedy kapłan Chilkiasz, Achikam, Achbor, Szafan i Asajasz poszli porozmawiać z prorokinią Chulda^f, która była żoną Szalluma, opiekuna szat, syna Tikwy, syna Charchasa. Mieszkała w Jerozolimie, w nowej części miasta^g. **15** Powiedziała im: „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Przekażcie człowiekowi, który was do mnie przysłał: **16** „Jehowa mówi: „Sprowadzę nieszczęście na to miejsce i na jego mieszkańców—zgodnie ze wszystkimi słowami zapisanymi w księdze, którą czytał król Judy”^h. **17** Ponieważ mnie porzucili i spalają ofiary dla innych bogówⁱ, obrażając mnie wszystkim, co robią^j, zapłonę gniewem na to miejsce i nikt nie będzie w stanie go ugasić”^k. **18** A królowi Judy, który was

ROZDZ. 22

a 2Kń 34:16-18

b Pwt 31:9

c 2Kń 34:19-21
Jl 2:13d 2Kl 25:22
Jer 26:24e Pwt 4:24
Pwt 29:27
Pwt 31:17f Wj 15:20
Sdz 4:4
Neh 6:14
Łk 2:36
Dz 21:8, 9

g 2Kń 34:22-28

h 2Kl 22:8

i Wj 20:3
Pwt 32:17
Sdz 2:12
Jer 2:11

j Iz 2:8

k Pwt 32:22
Iz 33:14
Jer 7:20
Eze 20:48

szpalta 2

a 1Kl 21:29
Jak 4:6

b 2Kl 22:11

ROZDZ. 23

c 2Kń 34:29,
30

d Pwt 31:26

e Wj 24:8

f 2Kl 22:8

g 2Kl 11:17
2Kń 15:10, 12h Joz 24:24, 25
2Kń 34:31, 32

i 2Kl 22:4

prysłał, żeby zapytać Jehowę, macie powiedzieć: „W związku ze słowami, które usłyszałeś, Jehowa, Bóg Izraela, mówi: **19** „Ponieważ twoje serce okazało się wrażliwe^{*} i upokorzyłeś się^a przed Jehową, gdy usłyszałeś, co powiedziałem o tym miejscu i jego mieszkańcach—że spadnie na nich przekleństwo i staną się dla innych przerażającym widowiskiem*—i ponieważ rozdarłeś swoje szaty^b i zacząłeś przede mną płakać, usłyszałem cię. Takie jest oświadczenie Jehowy. **20** Dlatego przyłóżcie rękę do swoich przodków^{*} i w pokój spoczniesz w swoim grobie. Nie będziesz patrzeć na całe nieszczęście, które sprowadzę na to miejsce”^{***}. Taką właśnie odpowiedź zanieśli królowi.*

23 Wtedy na polecenie króla zebrano wszystkich starszych Judy i Jerozolimy^c. **2** Potem król razem ze wszystkimi mieszkańcami Judy i Jerozolimy, kapłanami i prorokami—całym ludem, od małego do wielkiego—poszedł do domu Jehowy. Tam odczytał na głos wszystkie słowa zapisane w księdze^d przymierza^e, którą znaleziono w domu Jehowy^f. **3** Król stanął przy kolumnie i zawarł^{*} przymierze przed Jehową^g, że będzie podążać za Jehową oraz z całego serca i całej duszy^h przestrzegać Jego przykazań, przypomnień i ustaw—że będzie wprowadzać w czyn słowa przymierza zapisane w tej księdze. I cały lud przystąpił do przymierza^h.

4 Następnie król nakazał arcykapłanowi Chilkiaszowiⁱ i innym kapłanom oraz odźwiernym

22:19 *Dost. „miękkie”. **22:20** *Poetycki zwrot, którym opisywano śmierć. **23:3** *Lub „odnowił”. ^{*}Zob. Słowniczek pojęć.

wynieść ze świątyni Jehowy wszystkie przedmioty wykonane dla Baala oraz dla świętego pala^a i dla całego wojska nieba[#]. Potem spalił je za Jerozolimą na zboczach Doliny Kidronu, a popiół z nich zaniósł do Betel^b. **5** Pozbawił urzędu kapłanów cudzoziemskich bogów, których królowie Judy ustanowili, żeby składali ofiary* na świętych wzniesieniach w miastach Judy i w okolicach Jerozolimy. Tak samo postąpił z tymi, którzy składali ofiary Baalowi, słońcu, księżycowi, gwiazdzbiorom zodiaku, całemu wojsku nieba^c. **6** Ponadto wyniósł święty pal^{*d} z domu Jehowy za Jerozolimę, do Doliny Kidronu, i tam go spalił^e. Stał go na proch, a popiół rozrzucił na groby prostego ludu^f. **7** Zburzył też w domu Jehowy mieszkania mężczyzn uprawiających prostytutkę świątynną^g, w których kobiety tkwały namioty służące za sanktuarium świętego pala^{*}.

8 Potem z miast Judy sprowadził wszystkich kapłanów i sprofanował święte wzniesienia, na których kapłani składali ofiary, od Geby^h po Beer-Szebęⁱ. Zburzył również wzniesienia przy bramie Jozuego, naczelnika miasta, znajdujące się na lewo od wejścia do bramy miasta. **9** Kapłani świętych wzniesień nie usługiwali przy ołtarzu Jehowy w Jerozolimie!, mogli jedynie jeść prażony chleb razem ze swoimi braćmi. **10** Król sprofanował też Tofet^k w Dolinie Synów Hinnoma^l, żeby nikt

23:4, 6, 7, 14, 15 *Zob. Słowniczek pojęć. 23:4 *Chodzi o ciała niebieskie. 23:5 *Lub „sprawiali, że wznosił się dym ofiarny”. 23:10 *Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Gehenna”.

ROZDZ. 23

a 2Kl 21:1, 7
2Kn 34:4

b 1Kl 12:28, 29

c 2Kl 21:1, 3
Jer 8:1, 2

d 2Kl 21:1, 7

e Pwt 7:25

f 2Kn 34:4

g Kpl 18:22
Pwt 23:17, 18
1Kl 15:11, 12
1Kl 22:46

h Joz 21:17, 19
1Kl 15:22

i Rdz 21:31

j Eze 44:10
Mal 2:7, 8

k Jer 7:31

l Joz 15:8

szpalta 2

a 2Kl 16:2, 3
Jer 32:35

b Pwt 4:19
Eze 8:16

c Jer 19:13
Sof 1:4, 5

d 2Kl 21:1, 5

e Sof 1:4, 5

f 1Kl 11:5, 7

g Wj 23:24
Pwt 7:5
2Kn 34:1, 3

h 1Kl 12:28, 33

i 2Kn 34:6, 7

nie mógł spalać w ogniu* swoje go syna ani swojej córki w ofierze dla Molocha^a. **11** Ponadto zabronił wprowadzania do domu Jehowy koni, które królowie Judy poświęcili* słońcu i które wprowadzano obok sali[#] dworzania Natan-Melecha, znajdujące się w portyku. A rydwany poświęcone słońcu^b spalił w ogniu. **12** Oprócz tego król zburzył ołtarze, które królowie Judy postawili na dachu^c górnej komnaty Achaza, oraz ołtarze ustawione przez Manassesa na dwóch dziedzińcach domu Jehowy^d. Roztrzaskał je, a ich proch wrzucił do Doliny Kidronu. **13** Król sprofanował także święte wzniesienia koło Jerozolimy, znajdujące się na południe* od Góry Zagłady^e, które Salomon, król Izraela, zbudował dla Asztarte, odrażającej bogini Sydończyków, dla Kemosza, odrażającego boga Moabu, i dla Milkoma^e, obrzydliwego boga Ammonitów^f. **14** Król porozbił święte słupy* i pościął święte pale^{*g}, a miejsca po nich zapełnił ludzkimi kośćmi. **15** Poza tym zburzył ołtarz w Betel i całe święte wzniesienie, które postawił Jeroboam, syn Nebata, czym nakłonił Izraelitów do grzechów^h. Tak więc Jozjasz zburzył ołtarz i wzniesienie, po czym spalił to wzniesienie, stał je na proch. Spalił też święty pal^{*i}.

16 Gdy Jozjasz się rozejrzył i zobaczył na wzgórzu groby, zaczął wziąć z nich kości i spalił

23:10 *Dosl. „przeprowadzać przez ogień”. 23:11 *Dosl. „dali”. *Lub „jadalni”. 23:13 *Dosl. „na prawo”, czyli na południe, jeśli stoi się twarzą w kierunku wschodnim. *Chodzi o Górę Oliwną, zwłaszcza jej południową część, nazywaną też Górą Zgorszenia.

je na ołtarzu, żeby go sprofanować. Stało się tak, jak oznajmił Jehowa za pośrednictwem sługi prawdziwego Boga^a. **17** Jozjasz zapytał: „Widzę tam jakiś nagrobek. Czyj to grób?”. Mieszkańcy miasta odpowiedzieli: „To grób sługi prawdziwego Boga. Przyszedł tu z Judy^b i zapowiedział wszystko, co zrobiłeś z ołtarzem w Betel”. **18** Wtedy on polecił: „Zostawcie go w spokoju. Niech nikt nie rusza jego kości”. Nie tknęli więc jego kości ani kości proroka, który przyszedł z Samarii^c.

19 Poza tym Jozjasz usunął wszystkie sanktuaria na wzniesieniach, które w miastach Samarii^d zbudowali królowie Izraela, żeby w ten sposób obrażać Boga. Zrobił z nimi to samo, co ze wzniesieniem w Betel^e. **20** Wszystkich kapłanów, którzy byli na tych wzniesieniach, pozabijał na ołtarzach i spalił na nich ludzkie kości^f. Potem wrócił do Jerozolimy.

21 Następnie król nakazał całemu ludowi: „Obchodźcie Paschę^g ku czci Jehowy, swojego Boga, zgodnie z tym, co jest napisane w księdze przymierza”^h. **22** Takiej Paschy jak ta nie obchodzono od czasu sędziów, którzy sądzili Izraela, i przez cały okres panowania królów Izraela i królów Judyⁱ. **23** Dopiero w 18 roku rządów króla Jozjasza obchodzono w Jerozolimie taką Paschę ku czci Jehowy.

24 Ponadto Jozjasz usunął z Judy i Jerozolimy media spirytystyczne, wróżbitów^j, terafim^k, odrażające bożki^l i wszystkie

23:24 *Lub „bożki domowe”. #Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy.

ROZDZ. 23

a 1Kl 13:2

b 1Kl 13:1

c 1Kl 13:30, 31

d 1Kl 12:25, 31
1Kl 13:32
2Kl 17:9

e 2Kl 34:6, 7

f 1Kl 13:2

g 2Kl 35:1

h Wj 12:3-14

i 2Kl 35:18, 19

j Kpł 19:31
Pwt 18:10, 11
2Kl 21:1, 6
Iz 8:19

k Rdz 31:19

szpalta 2

a Lb 33:52
Pwt 12:2

b 2Kl 22:8

c Pwt 4:29

d 2Kl 21:11, 12
2Kl 24:3, 4
Jer 15:4e Pwt 29:28
2Kl 25:11
Eze 23:33f 2Kl 18:11
2Kl 21:13g Pwt 12:5
1Kl 8:29
1Kl 9:3h 1Kl 9:15
2Kl 35:20-25
Za 12:11

i 2Kl 36:1, 2

j Jer 22:11

k 2Kl 24:18

rzeczy budzące wstręt. Zrobił tak, żeby zastosować się do słów Prawa^a zapisanych w księdze, którą kapłan Chilkiasz znalazł w domu Jehowy^b. **25** Przed Jozjaszem nie było takiego króla jak on, który by wrócił do Jehowy i służył Mu z całego serca, z całej duszy^{*c} i z całej swojej siły—zgodnie z całym Prawem Mojżeszowym. Również po nim nie było takiego króla jak on.

26 Jednak Jehowa nie przestał płonąć wielkim gniewem na Judę za wszystkie odrażające rzeczy, którymi obrażał Go Manasses^d. **27** Jehowa rzekł: „Judę też usunę sprzed swoich oczu^e, tak jak usunąłem Izraela^f. Odrzucę Jerozolimę, miasto, które wybrałem, oraz dom, o którym powiedziałem: „Tam będzie moje imię”^g.”

28 Pozostałe fakty z życia Jozjasza—wszystko, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Judy. **29** Za jego dni faraon Necho, król Egiptu, udał się nad rzekę Eufrat, żeby udzielić pomocy królowi Asyrii. Wówczas król Jozjasz wyruszył przeciwko Necho, ale kiedy Necho zobaczył Jozjasza pod Megiddo, zabił go^h. **30** Słudzy Jozjasza przewieźli jego ciało na rydwanie z Megiddo do Jerozolimy i pochowali go w jego grobie. Wtedy Judejczycy wybrali Jehoachaza, syna Jozjasza, namaścili go i obwołali królem w mieście jego ojcaⁱ.

31 Jehoachaz^j miał 23 lata, gdy został królem, i panował w Jerozolimie trzy miesiące. Jego matką była Chamutal^k, córka Jeremiasza z Libny. **32** Jehoachaz zaczął robić to, co złe w oczach Jehowy. Postępował

23:25 *Zob. Słowniczek pojęć.

dokładnie tak jak jego przodkowie^a. **33** Faraon Necho^b uwieźlił go w Ribli^c w ziemi Chama^t, żeby już nie mógł panować w Jerozolimie. Potem nałożył na kraj daninę w wysokości 100 talentów* srebra i talentu złota^d. **34** A następcą Jozjasza ustanowił jego syna Eliakima i zmienił mu imię na Jehojakim. Natomiast Jehoachaza zabrał do Egiptu^e, gdzie ten później umarł^f. **35** Jehojakim dał faraonowi srebro i złoto, którego on zażądał, ale w tym celu musiał opodatkować kraj. Od każdego mieszkańca ściągał wyznaczoną ilość srebra i złota, żeby dać je faraonowi Necho.

36 Jehojakim^g miał 25 lat, gdy został królem, i panował w Jerozolimie 11 lat^h. Jego matką była Zebida, córka Pedajasza z Rumi. **37** Jehojakim robił to, co złe w oczach Jehowyⁱ. Postępował dokładnie tak jak jego przodkowie^j.

24 W czasie panowania Jehojakima kraj najechał Nabuchodonozor^{*k}, król Babilonu. Jehojakim na trzy lata został jego sługą, ale potem się zbuntował. **2** Jehowa zaczął wysyłać przeciwko niemu oddziały Chaldejczyków^l, Syryjczyków, Moabitów i Ammonitów, które dokonywały grabieży. Wysyłał je, żeby zniszczyć Judę—zgodnie z tym, co Jehowa zapowiedział^m za pośrednictwem swoich sług proroków. **3** Spotkało to Judę, ponieważ Jehowa postanowił usunąć ją sprzed swoich oczuⁿ za wszystkie grzechy Manasses^o. **4** i za to, że zabijał on niewinnych ludzi i ich krew na-

23:33 *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. 24:1 *Lub „Nebukadnecar”.

ROZDZ. 23

- a 2Kl 21:1, 2
2Kl 21:19-21
- b 2Kl 23:29
- c Jer 39:5
Jer 52:10
- d 2Kn 36:3
- e 2Kn 36:4, 5
- f Jer 22:11, 12
- g Jer 1:3
Jer 22:18, 19
- h 2Kn 36:5
- i Jer 26:21
Jer 36:22-24
- j 2Kn 28:24, 25
2Kn 33:1, 4

ROZDZ. 24

- k Jer 25:1
Jer 46:2
Dn 1:1
Dn 3:1
Dn 4:33
- l Hab 1:6
- m Kpl 26:27, 28
Pwt 28:15
2Kl 23:27
- n Kpl 26:33
Pwt 4:26
- o 2Kl 21:11
2Kl 23:26

szpalta 2

- a 2Kl 21:16
Jer 2:34
Jer 19:4
- b Jer 15:1
Lam 3:42
- c 2Kn 36:8
- d Jer 22:18, 19
Jer 36:30
- e Jer 46:2
- f Lb 34:2, 5
- g Rdz 15:18
1Kl 4:21
- h Jer 24:1
Jer 37:1
- i 2Kn 36:8
- j Dn 1:1
- k 2Kn 36:9, 10
Jer 24:1
Jer 29:1, 2
Eze 17:12
- l Jer 52:28
- m 2Kl 20:13, 17
- n 1Kl 7:48-50
Ezd 1:7
Dn 5:2

pełnił Jerozolimę^a. Jehowa nie chciał tego przebaczyć^b.

5 Pozostałe fakty z życia Jehojakima—wszystko, co uczynił—opisano w Księdze Dziejów Królów Judy^c. **6** Potem Jehojakim spoczął ze swoimi praojcami^d, a władzę po nim objął jego syn Jehojachin.

7 Król Egiptu już nigdy więcej nie odważył się wyruszyć ze swojego kraju, bo wszystkie ziemie, które do niego należały, zajął król Babilonu^e—od Doliny Potoku Egipskiego^{*f} aż po rzekę Eufrat^g.

8 Jehojachin^h miał 18 lat, gdy został królem, i panował w Jerozolimie trzy miesiąceⁱ. Jego matką była Nechusza, córka Elnatana z Jerozolimy. **9** Jehojachin robił to, co złe w oczach Jehowy. Postępował dokładnie tak jak jego ojciec. **10** W tym czasie wojska Nabuchodonozora, króla Babilonu, wyruszyły przeciwko Jerozolimie i zaczęły ją oblegać^j. **11** Kiedy ją oblegały, Nabuchodonozor, król Babilonu, przybył pod miasto.

12 Jehojachin, król Judy, razem ze swoją matką, swoimi sługami, książętami i dworzananami poddali się królowi Babilonu^k. Król Babilonu wziął Jehojachina do niewoli w ósmym roku swojego panowania^l. **13** Potem zabrał wszystkie skarby z domu Jehowy i z domu* królewskiego^m. Porozbijał wszystkie złote przedmioty znajdujące się w świątyni Jehowy, które wykonał Salomon, król Izraelaⁿ. Stało się tak, jak zapowiedział Jehowa. **14** Król Babilonu uprowadził na wygnanie całą Jerozolimę,

24:7 *Lub „Wadi Egiptu”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Wadi”. 24:13 *Lub „pałacu”.

wszystkich książąt^a, wszystkich dzielnych wojowników, a także wszystkich rzemieślników i kowali^{*b}—10 000 ludzi. Nie pozostawił nikogo oprócz najbiedniejszych^c. **15** Tak więc król Babilonu wprowadził na wygnanie Jehojachina^d, jego matkę, żony, dworzan i najznajomniejszych mieszkańców kraju. Przesiedlił ich z Jerozolimy do Babilonu. **16** Uprowadził też do Babilonu wszystkich wojowników, w liczbie 7000, oraz 1000 rzemieślników i kowali*. Wszyscy oni byli dzielnymi mężczyznami wyszkolonymi do walki. **17** W miejsce Jehojachina król Babilonu ustanowił królem jego wuję Mattaniasza^e, któremu zmienił imię na Sedekiasz^f.

18 Sedekiasz miał 21 lat, gdy został królem, i panował w Jerozolimie 11 lat. Jego matką była Chamutal^g, córka Jeremiasza z Libny. **19** Sedekiasz robił to, co złe w oczach Jehowy. Postępował dokładnie tak jak Jehojakim^h. **20** Jehowa rozgniewał się z powodu tego, co działo się w Jerozolimie i Judzie, aż w końcu odrzucił ich mieszkańcówⁱ. A Sedekiasz zbuntował się przeciwko królowi Babilonu^j.

25 W dziewiątym roku panowania Sedekiasza, 10 dnia miesiąca dziesiątego, Nabuchodonozor^{*k}, król Babilonu, naciągnął z całą swoją armią pod Jerozolimę^l. Rozłożył się obozem i zbudował wokół niej mur oblężniczy^m. **2** Oblężenie trwało do 11 roku panowania króla Sedekiasza. **3** Dziewiątego dnia miesiąca czwartego, kiedy w mieście pa-

24:14, 16 *Mozliwe też „budowniczych wałów obronnych”. 25:1 *Lub „Nebukadneczar”.

ROZDZ. 24

- a Dn 1:3, 6
- b Jer 24:1
- c 2Kl 25:12
- d 2Kl 25:27
- e 1Kn 3:17
- f Jer 22:24, 25
- g 1Kn 3:15
- h 2Kn 36:10-12
- i Jer 37:1
- j 2Kl 23:31
- k 2Kl 23:36, 37
- l Jer 24:8
- m Jer 37:1, 2
- n Jer 38:5, 6
- o Eze 21:25
- p 2Kl 23:27
- q 2Kn 36:11, 13
- r Jer 38:17
- s Eze 17:12-15

ROZDZ. 25

- k Jer 27:8
- l Jer 43:10
- m 2Kn 36:17
- n Jer 34:2
- o Eze 24:1, 2
- p Iz 29:3
- q Jer 32:2, 28
- r Jer 39:1
- s Jer 52:4, 5
- t Eze 4:1, 2
- u Eze 21:21, 22

szpalta 2

- a Kpl 26:26
- b Pwt 28:53
- c Jer 37:21
- d Jer 38:2
- e Lam 4:4
- f Eze 4:16
- g Eze 5:10, 12
- h Jer 52:6-11
- i Jer 21:4
- j Jer 39:2, 4-7
- k Eze 33:21
- l Eze 12:12
- m Jer 21:7
- n Jer 32:4, 5
- o Eze 17:16
- p Jer 40:1
- q Jer 52:12-14
- r Lam 4:12
- s 1Kl 9:8
- t Ps 79:1
- u Iz 64:11
- v Jer 7:14
- w Lam 1:10
- x Lam 2:7
- y Mi 3:12
- z 1Kl 7:1
- aa 2Kn 36:19
- ab Neh 1:3
- ac Jer 39:8
- ad Jer 15:2
- ae Jer 39:9
- af Jer 52:15, 30
- ag Eze 5:2
- ah Jer 39:10
- ai Jer 52:16
- aj o 1Kl 7:15
- ak p 1Kl 7:27
- al q 1Kl 7:23

nował dotkliwy głód^a i ludzie nie mieli co jeść^b, **4** zrobiono wyłom w murze miasta^c. Chociaż Chaldejczycy otaczali miasto, wszyscy żołnierze uciekli nocą przez bramę między dwoma murami, obok ogrodu królewskiego. Król uciekał Drogą Araby^d. **5** Wojsko chaldejskie ruszyło za nim w pościg i dogoniło go na pustynnych równinach Jerycha, a wszyscy jego żołnierze zostawili go i puciekali. **6** Król Sedekiasz został schwytany^e i zaprowadzony do babilońskiego króla do Ribli, gdzie wydano na niego wyrok. **7** Na oczach Sedekiasza zamordowano jego synów, a potem Nabuchodonozor go oślepił, zakął w miedziane kajdany i zabrał do Babilonu^f.

8 W 19 roku panowania babilońskiego króla Nabuchodonozora, siódmego dnia miesiąca piątego, przybył do Jerozolimy jego sługa Nebuzaradan^g, dowódca straży^h. **9** Spalił dom Jehowyⁱ, dom^j króla^k i wszystkie domy w Jerozolimie. Spalił domy wszystkich wysoko postawionych ludzi^k. **10** Całe wojsko chaldejskie, które było z dowódcą straży, zburzyło mury otaczające Jerozolimę^l. **11** Nebuzaradan uprowadził na wygnanie tych, którzy pozostali w mieście, oraz tych, którzy przeszli na stronę króla Babilonu, a także resztę ludu^m. **12** Pozostawił jednak część najbiedniejszych ludzi, żeby pracowali w winnicach oraz na roli jako przymusowi robotnicyⁿ. **13** Chaldejczycy porozbijali miedziane kolumny^o, które były w domu Jehowy, jak również wózki^p i miedziany zbiornik zwany morzem^q, znajdujące się

25:9 *Lub „pałac”.

w domu Jehowy, i wywieźli miedź do Babilonu^a. **14** Zabrali też kubły, szufelki, szczypcy, kielichy i wszystkie inne przybory z miedzi używane podczas służby w świątyni. **15** Dowódca straży zabrał pojemniki na rozżarzone węgle i czasze ze szczyrego złota^b i srebra^c. **16** Jeśli chodzi o dwie kolumny, zbiornik* i wózki, które Salomon wykonał do domu Jehowy, to nawet nie dało się określić, ile ważyła pochodząca z nich miedź^d. **17** Każda kolumna miała 18 łokci* wysokości^e. Kolumnę wieńcząca była wysoka na 3 łokcie głowica z miedzi. Głowicę zdobiła dookoła siatka i owoce granatu—wszystko również wykonane z miedzi^f. Druga kolumna wyglądała tak samo.

18 Ponadto dowódca straży uprowadził naczelnego kapłana Serajasza^g oraz drugiego kapłana, Sofoniasza^h, i trzech odźwiernychⁱ. **19** Urowadził też z miasta dworzani, który dowodził żołnierzami, pięciu bliskich współpracowników króla, których znaleziono w mieście, sekretarza dowódcy armii, który zajmował się poborem do wojska, a także 60 mężczyzn spośród zwykłych ludzi, którzy jeszcze byli w mieście. **20** Dowódca straży Nebuzaradan^j zabrał ich i zaprowadził do króla Babilonu do Ribli^k. **21** A w Ribli w ziemi Chamat^l król Babilonu ich uśmiercił. Tak więc mieszkańcy Judy zostali uprowadzeni ze swojego kraju na wygnanie^m.

22 Zarządcą ludu pozostawionego w Judzie Nabuchodon-

25:16 *Dosl. „morze”. 25:17 *Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 25

a 2Kl 20:17
Jer 52:17-20

b 1Kl 7:48, 50

c 2Kl 24:14
2Kl 36:18
Ezd 1:7, 10, 11
Dn 5:2

d 1Kl 7:47

e 1Kl 7:15

f 1Kl 7:16, 20
Jer 52:21-23

g Ezd 7:1

h Jer 21:1, 2
Jer 29:25, 29

i Jer 52:24-27

j 2Kl 25:8
Jer 39:9
Jer 40:1

k Jer 39:5

l Lb 34:2, 8
1Kl 8:65

m Pwt 28:36, 64
2Kl 23:27
Jer 25:11

szpalta 2

a Jer 39:13, 14

b Jer 26:24

c 2Kl 22:8
Jer 40:5, 6

d Jer 40:7-9

e Jer 27:12

f Jer 40:15

g Jer 41:1, 2

h Jer 42:14
Jer 43:4, 7

i Jer 41:17, 18

j 2Kl 24:8, 12
Jer 24:1
Mt 1:11

k Jer 52:31-34

zor, król Babilonu, ustanowił Gedaliasza^a, syna Achikama^b, syna Szafana^c. **23** Kiedy wszyscy dowódcy wojska i ich ludzie usłyszeli, że król Babilonu ustanowił zarządcą Gedaliasza, natychmiast przybyli do Gedaliasza do Micpy. Byli to: Ismael, syn Netaniasza, Jochanan, syn Kareacha, Serajasz, syn Tanchumeta z Netofy, Jaazaniasz, syn Maakatyty, oraz ich ludzie^d. **24** Gedaliasz złożył przysięgę tym dowódcom oraz ich ludziom i powiedział: „Nie bójcie się służyć Chaldeczykom. Mieszkajcie w tej ziemi i służcie królowi Babilonu, a będzie się wam dobrze wiodło^e”.

25 W miesiącu siódmym Ismael^f, syn Netaniasza, syna Eliszamy, pochodzący z rodu królewskiego*, przyszedł z 10 innymi ludźmi i zabił Gedaliasza oraz Żydów i Chaldeczyków, którzy byli z nim w Micpie^g. **26** Potem wszyscy ludzie, od małego do wielkiego, w tym dowódca wojska, uciekli do Egiptu^h, bo wystraszyli się Chaldeczykówⁱ.

27 A w 37 roku wygnania judzkiego króla Jehojachina^j, 27 dnia miesiąca dwunastego, babiloński król Ewil-Merodach wypuścił* Jehojachina z więzienia. Był to rok, w którym Ewil-Merodach objął władzę^k. **28** Ewil-Merodach traktował Jehojachina życzliwie i wyniósł go ponad* innych królów, którzy też znaleźli się w Babilonie. **29** Jehojachin zdjął więc ubiór więzienny i przez resztę życia jadał przy stole króla. **30** Otrzymywał od króla stały przydział żywności—dzień po dniu, do końca życia.

25:25 *Dosl. „z potomstwa królestwa”.

25:27 *Dosl. „podniósł głowę”.

25:28 *Lub „postawił jego tron wyżej niż trony”.

PIERWSZA KSIĘGA

KRONIK

ZARYS TREŚCI

- 1 Od Adama do Abrahama (1-27)
Potomkowie Abrahama (28-37)
Edomici, ich królowie i szejkwowie (38-54)
- 2 12 synów Izraela (1, 2)
Potomkowie Judy (3-55)
- 3 Potomkowie Dawida (1-9)
Królewska linia rodowa Dawida (10-24)
- 4 Inni potomkowie Judy (1-23)
Jabec i jego modlitwa (9, 10)
Potomkowie Symeona (24-43)
- 5 Potomkowie Rubena (1-10)
Potomkowie Gada (11-17)
Hagryci zostają pokonani (18-22)
Połowa plemienia Manassesza (23-26)
- 6 Potomkowie Lewiego (1-30)
Śpiewacy świątyni (31-47)
Potomkowie Aarona (48-53)
Osady Lewitów (54-81)
- 7 Potomkowie Issachara (1-5),
Beniamina (6-12), Naftalego (13),
Manassesza (14-19), Efraima (20-29)
i Aszera (30-40)
- 8 Potomkowie Beniamina (1-40)
Linia rodowa Saula (33-40)
- 9 Rodowody po powrocie
z wygnania (1-34)
Ród Saula (powtórnie) (35-44)
- 10 Śmierć Saula i jego synów (1-14)
- 11 Cały Izrael namaszcza Dawida
na króla (1-3)
Dawid zdobywa Syjon (4-9)
Dzielni wojownicy Dawida (10-47)
- 12 Zwolennicy ustanowienia Dawida
królem (1-40)
- 13 Sprowadzenie Arki z Kiriath-jearim (1-14)
Uzza uśmiercony (9, 10)
- 14 Umocnienie władzy królewskiej
Dawida (1, 2)
Rodzina Dawida (3-7)
Zwycięstwo nad Filistynami (8-17)
- 15 Lewici niosą Arkę do Jerozolimy (1-29)
Michal pogardza Dawidem (29)
- 16 Arka postawiona w namiocie (1-6)
Pieśń dziękczynna Dawida (7-36)
„Jehowa został Królem!” (31)
Służba przed Arką (37-43)
- 17 Dawid nie zbuduje świątyni (1-6)
Przymierze z Dawidem
co do królestwa (7-15)
Modlitwa dziękczynna Dawida (16-27)
- 18 Zwycięstwa Dawida (1-13)
Bliscy współpracownicy Dawida (14-17)
- 19 Ammonici upokarzają wysłanników
Dawida (1-5)
Zwycięstwo nad Ammonitami
i Syryjczykami (6-19)
- 20 Zdobycie Rabbry (1-3)
Zabicie filistyńskich olbrzymów (4-8)
- 21 Spis przeprowadzony przez Dawida (1-6)
Kara od Jehowy (7-17)
Dawid stawia ołtarz (18-30)
- 22 Przygotowania do budowy świątyni (1-5)
Dawid daje wskazówki Salomonowi (6-16)
Książęta mają pomagać
Salomonowi (17-19)
- 23 Dawid organizuje służbę Lewitów (1-32)
Zadania Aarona i jego synów (13)
- 24 Dawid dzieli kapłanów
na 24 oddziały (1-19)
Pozostali Lewici (20-31)
- 25 Muzycy i śpiewacy w domu Jehowy (1-31)
- 26 Oddziały odźwiernych (1-19)
Skarbnicy i inni urzędnicy (20-32)
- 27 Zwierzchnicy pełniący służbę
dla króla (1-34)
- 28 Przemówienie Dawida dotyczące
budowy świątyni (1-8)
Salomon otrzymuje wskazówki i projekt
budowy (9-21)
- 29 Dary na świątynię (1-9)
Modlitwa Dawida (10-19)
Radość ludu; panowanie
Salomona (20-25)
Śmierć Dawida (26-30)

- 1** Adam,
Set^a,
Enosz,
2 Kenan,
Mahalalel^b,
Jared^c,
3 Henoch^d,
Metuszelach^e,
Lamech^e,
4 Noe^f,
Sem^g, Cham i Jafet^h.
5 Synami Jafeta byli: Gomer,
Magog, Madaj, Jawan, Tubalⁱ,
Meszech^j i Tiras^k.

6 Synami Gomera byli: Aszkenaz, Rifat i Togarma^l.

7 Synami Jawana byli: Elisz, Tarsisz, Kittim i Rodanim.

8 Synami Chama byli: Kusz^m, Micraim, Put i Kanaanⁿ.

9 Synami Kusza byli: Seba^o, Chawila, Sabta, Rama^p i Sabtecha.

Synami Ramy byli: Szeba i Dedan^q.

10 Kusz został też ojcem Nimroda^r. Nimrod był pierwszym człowiekiem na ziemi, który zdobył wielką władzę.

11 Micraimowi urodzili się: Ludim^s, Ananim, Lehabim, Nafuchim^t, **12** Patrusim^u, Kasluchim (od którego wywodzą się Filistyni)^v i Kaftorim^w.

13 Kanaan został ojcem Sydona^x, swego pierworodnego, i Heta^y, **14** jak również Jebusytów^z, Amorytów^a, Girsaszytów^b, **15** Chiwwitów^c, Arkitów, Synitów, **16** Arwadytów^d, Cemarytów i Chamaty^e.

17 Synami Sema byli: Elam^e, Aszszur^f, Arpachszad, Lud i Aram,

1:3 *Lub „Matuzalem”. 1:12 *Może chodzić o nazwy plemion lub ludów, które pochodziły od Micraima.

ROZDZ. 1

a Rdz 4:25
b Rdz 5:12, 15
c Rdz 5:18
d Heb 11:5
e Rdz 5:25, 28
f Rdz 5:29
g Rdz 11:10
h Rdz 6:10
i Iz 66:19
j Eze 27:13
k Rdz 10:2
l Rdz 10:3
Eze 27:14
m Iz 11:11
n Rdz 10:6
o Ps 72:10
p Eze 27:22
q Rdz 10:7
r Rdz 10:8, 9
s Jer 46:9
t Rdz 10:13, 14
u Eze 29:14
v Joz 13:2, 3
w Pwt 2:23
Am 9:7
x Iz 23:2
y Rdz 10:15-18
z Sdz 1:21
a Rdz 15:16
Lb 13:29
Pwt 3:8
b Pwt 7:1
c Joz 9:3, 7
d Eze 27:11
e Ezd 4:9
f Eze 27:23

szpalta 2

a Rdz 10:22, 23
b Rdz 11:14
c Rdz 11:19
d Rdz 10:26-29
e 1KI 9:28
f Rdz 2:11
Rdz 25:18
g Rdz 11:19
h Rdz 11:21
i Rdz 11:23
j Rdz 11:25
k Rdz 11:26
l Rdz 17:5
m Rdz 21:3
n Rdz 16:11, 12
o Rdz 28:9
p Eze 27:21
q Rdz 25:13-15
r Rdz 25:1-4
s Rdz 37:28
t Hi 2:11
u Iz 21:13
v Iz 60:6

a także* Uc, Chul, Geter i Masz^z.

18 Arpachszad został ojcem Szelacha^b, a Szelach — ojcem Ebera.

19 Eberowi urodziło się dwóch synów. Jeden miał na imię Peleg^{*c}, bo za jego życia ziemia[#] została podzielona. A jego brat miał na imię Joktan.

20 Joktan został ojcem Almodada, Szelefa, Chacarmaweta, Jaracha^d, **21** Hadarama, Uzala, Dikli, **22** Obala, Abimaela, Szeby, **23** Ofira^e, Chawili^f i Jobaba. Wszyscy oni byli synami Joktana.

24 Sem,
Arpachszad,
Szelach,

25 Eber,
Peleg^g,
Reu^h,

26 Serugⁱ,
Nachor^j,
Terach^k,

27 Abram, czyli Abraham^l.

28 Synami Abrahama byli: Izaak^m i Ismaelⁿ.

29 Ich potomkami byli: Nebajot, pierworodny Ismaela^o, a także Kedar^p, Adbeel, Mibsam^q, **30** Miszma, Duma, Massa, Chadad, Tema, **31** Jetur, Nafisz i Kedma. To byli synowie Ismaela.

32 Synami, których urodziła Ketura^r, nałożnica* Abrahama, byli: Zimran, Jokszan, Medan, Midian^s, Jiszbak i Suzach^t.

Synami Jokszana byli: Szeba i Dedan^u.

33 Synami Midiana byli: Efa^v, Efer, Chanoch, Abida i Eldaa.

1:17 *Dalej wymieniono synów Arama. Zob. Rdz 10:23. 1:19 *Imię to znaczy „podział”. #Lub „ludność ziemi”. 1:32 *Zob. Słowniczek pojęć.

Wszyscy oni byli potomkami Ketury.

34 Abraham został ojcem Izaaka^a. Synami Izaaka byli: Ezaw^b i Izrael^c.

35 Synami Ezawa byli: Eli-faz, Reuel, Jeusz, Jalam i Korach^d.

36 Synami Elifaza byli: Teman^e, Omar, Cefo, Gatam, Kenaz i przez Timnę—Amalek^f.

37 Synami Reuela byli: Nachat, Zerach, Szamma i Mizza^g.

38 Synami Seira^h byli: Lotan, Szobal, Cibeon, Ana, Diszon, Ecer i Diszanⁱ.

39 Synami Lotana byli: Chori i Homam. Siostrą Lotana była Timna^j.

40 Synami Szobala byli: Alwan, Manachat, Ebal, Szezo i Onam.

Synami Cibeona byli: Aja i Ana^k.

41 Synem* Any był Diszon.

Synami Diszona byli: Chemdan, Eszban, Jitran i Keran^l.

42 Synami Ecera^m byli: Bilhan, Zaawan i Akan.

Synami Diszana byli: Uc i Aranⁿ.

43 A to są królowie, którzy panowali w ziemi edomskiej^o, zanim pierwszy król zaczął panować nad Izraelitami^p: Bela, syn Beora, a jego miasto nazywało się Dinhaba. **44** Po śmierci Beli panowanie objął Jobab, syn Zeracha z Bocry^q. **45** Po śmierci Jobaba panowanie objął Chuszam z ziemi Temanitów. **46** Po śmierci Chuszama panowanie objął Hadad, syn Bedada, który pokonał Midianitów na terytorium* Moabu. Jego miasto nazywało się Awit.

1:41; 2:7 *Dost. „synami”. 1:43 *Dost. „synami Izraela”. 1:46 *Dost. „polu”.

ROZDZ. 1

- a Dz 7:8
- b Rdz 25:25
- c Rdz 32:28
- d Rdz 36:4, 5
- e Abd 9
- f Rdz 36:11, 12
- g Rdz 36:13
- h Rdz 36:8
- i Rdz 36:20, 21
- j Rdz 36:22
- k Rdz 36:23, 24
- l Rdz 36:25, 26
- m 1Kn 1:38
- n Rdz 36:27, 28
- o Rdz 32:3
- p Rdz 36:31-39
- q Jer 49:13

szpalta 2

- a Rdz 36:40-43

ROZDZ. 2

- b Rdz 32:28
- c Rdz 29:32
- d Rdz 49:3, 4
- e Rdz 29:33
- f Rdz 29:34
- g Rdz 49:5-7
- h Rdz 29:35
- i Rdz 49:8-12
- j Heb 7:14
- k Rdz 30:18
- l Rdz 49:14, 15
- m Rdz 30:20
- n Rdz 49:13
- o Rdz 30:4-6
- p Rdz 49:16-18
- q Rdz 30:22, 24
- r Rdz 49:22-26
- s Rdz 35:16, 18
- t Rdz 49:27
- u Rdz 30:7, 8
- v Rdz 49:21
- w Rdz 30:9-11
- x Rdz 49:19
- y Rdz 30:12, 13
- z Rdz 49:20
- aa Rdz 38:2-5
- ab Rdz 38:7
- ac Rdz 38:11
- ad 1K 3:23, 33
- ae Lb 26:21
- af Joz 7:15, 18
- ag Pwt 7:26
- ah Joz 6:18
- ai Joz 22:20

47 Po śmierci Hadada panowanie objął Samla z Masreki.

48 Po śmierci Samli panowanie objął Szaul z Rechobot nad rzeką. **49** Po śmierci Szaula panowanie objął Baal-Chanan, syn Achbora. **50** Po śmierci Baal-Chanana panowanie objął Hadad. Jego miasto nazywało się Pau, a jego żona miała na imię Mehetabel i była córką Matred, wnuczką Mezahaba*. **51** Potem Hadad umarł.

Szejkami* Edomu byli: Timna, Alwa, Jetet^a, **52** Oholibama, Ela, Pinon, **53** Kenaz, Teman, Mibcar, **54** Magdiel, Iram. To byli szejowie Edomu.

2 Synami Izraela^b byli: Ruben^c, Symeon^d, Lewi^e, Juda^f, Isachar^g, Zebulon^h, **2** Danⁱ, Józef^j, Beniamin^k, Naftali^l, Gad^m i Aszerⁿ.

3 Synami Judy byli: Er, Onan i Szela. Tych trzech synów urodziła mu córka Szuy, Kana-nejka^o. Lecz postępowanie Era, pierworodnego Judy, było złe w oczach Jehowy, dlatego On go uśmiercił^p. **4** Tamar^q, synowa Judy, urodziła mu Pereca^r i Zeracha. Juda miał w sumie pięciu synów.

5 Synami Pereca byli: Checon i Chamul^s.

6 Synami Zeracha byli: Zimri, Etan, Heman, Kalkol i Dara. Zerach miał w sumie pięciu synów.

7 Synem* Karmiego był Achar^t, który sprowadził nieszczęście^u na Izraela^t, gdy dopuścił się niewierności w związku z rzeczami przeznaczonymi na zagładę^{uu}.

1:50 *Lub „Mezahab”. 1:51 *Szejkami nazywano naczelników plemion. 2:7 *Imię to znaczy „sprowadzający nieszczęście; sprowadzający klątwę”. W Joz 7:1 nazwano go Achanem. ^aLub „kłopoty; klątwę”. ^{uu}Zob. Słowniczek pojęć.

8 Synem* Etana był Azariasz.

9 Checronowi urodzili się: Jerachmeel^a, Ram^b i Kelubaj*.

10 Ram został ojcem Amminadaba^c, Amminadab – ojcem Nachszona^d, naczelnika potomków Judy. 11 Nachszon został ojcem Salmy^e, Salma – ojcem Boaza^f. 12 Boaz został ojcem Obeda, Obed – ojcem Jessego^g. 13 Synami Jessego byli: pierworodny – Eliab, drugi syn – Abinadab^h, trzeci – Szimeaⁱ, 14 czwarty – Neta-
nel, piąty – Raddaj, 15 szósty – Ocem, siódmy – Dawid^j. 16 Ich siostrami były: Ceruja i Abigail^k. Synami Cerui byli: Abiszaj^l, Joab^m i Asahelⁿ. Ceruja miała trzech synów. 17 Abigail urodziła Amasę^o. Ojcem Amasy był Jeter, Ismaelita.

18 Kaleb*, syn Checrona, z Azubą, swoją żoną, i z Jeriotą miał synów: Jeszera, Szobaba i Ardona. 19 Kiedy Azuba umarła, Kaleb ożenił się z Efratą^p, która urodziła mu Churę^q. 20 Chur został ojcem Uriego, a Uri – ojcem Becalela^r.

21 Potem Checron współżył z córką Machira^s, ojca Gileada^t. Ożenił się z nią, gdy miał 60 lat, i ona urodziła mu Segubę. 22 Segub został ojcem Jaira^u, który miał 23 miasta w ziemi Gilead^v. 23 (Później Geszur^w i Syria^x odebrały im Chawwot-
Jair^y oraz Kenat^z i okoliczne* miejscowości – 60 miast). Wszyscy oni byli potomkami Machira, ojca Gileada.

2:8, 31 *Dosl. „synami”. 2:9 *W wer-
setach 18, 19 i 42 nazwano go Kale-
bem. 2:18, 42 *W wersecie 9 nazwano
go Kelubajem. 2:23 *Lub „zależne od
niego”.

ROZDZ. 2

a 1Sm 2:10

b Rut 4:19-21
Mt 1:3

c Mt 1:4, 5

d Lb 2:3

e Łk 3:23, 32

f Rut 2:1

g Rut 4:17, 22
1Sm 16:1

h 1Sm 17:13

i 1Sm 16:6-10

j 1Sm 16:13
1Sm 17:12
Mt 1:6

k 2Sm 17:25

l 2Sm 21:17
2Sm 23:18,
19m 2Sm 8:16
1Kn 11:6n 2Sm 2:18
2Sm 3:30
2Sm 23:24o 2Sm 19:13
1Kl 2:5

p 1Kn 4:4

q Wj 17:12
Wj 24:14r Wj 31:2-5
Wj 36:1
Wj 37:1s Rdz 50:23
1Kn 7:14t Lb 26:29
Joz 17:1u Pwt 3:14
Joz 13:29, 30

v Lb 32:40, 41

w 2Sm 3:3
2Sm 13:38

x 2Sm 8:6

y 1Kl 4:13

z Lb 32:42

szpalta 2

a Rdz 46:12

b 1Kn 4:5

c Neh 3:5

d 1Kn 2:9

24 Po tym, jak Checron^a umarł w Kaleb-Efracie, jego żona, Abija, urodziła mu Aszchura^b, ojca Tekoi^c.

25 Synami Jerachmeela, pierworodnego Checrona, byli: Ram – pierworodny, Buna, Oren, Ocem i Achijas. 26 Jerachmeel miał jeszcze jedną żonę, o imieniu Atara. Była ona matką Onama. 27 Synami Rama, pierworodnego Jerachmeela, byli: Maac, Jamin i Eker. 28 Synami Onama byli: Szamaj i Jada. Synami Szammaja byli: Nadab i Abiszur. 29 Żona Abiszura, o imieniu Abichail, urodziła mu Achbana i Molida. 30 Synami Nadaba byli: Seled i Appaim. Seled umarł bezdzietnie. 31 Synem* Appaima był Jiszi, synem* Jisziego – Szeszan, a potomkiem* Szeszana – Achlaj. 32 Synami Jady, brata Szammaja, byli: Jeter i Jonatan. Jeter umarł bezdzietnie. 33 Synami Jonatana byli: Pelet i Zaza. To byli potomkowie Jerachmeela.

34 Szeszan nie miał synów, tylko córki. Miał też egipskiego sługę o imieniu Jarcha. 35 Dał temu słudze jedną ze swoich córek za żonę i ona urodziła mu Attaja. 36 Attaj został ojcem Natana, Natan – ojcem Zabada. 37 Zabad został ojcem Eflala, Eflal – ojcem Obeda. 38 Obed został ojcem Jehu, Jehu – ojcem Azariasza. 39 Azariasz został ojcem Cheleca, Chelec – ojcem Eleasy. 40 Eleasa został ojcem Sismaja, Sismaj – ojcem Szalluma. 41 Szallum został ojcem Jekamiasza, a Jekamiasz – ojcem Eliszamy.

42 Synami Kaleba^{*d}, brata Jerachmeela, byli: Mesza, jego pierworodny, który zo-

stał ojcem Zif, oraz synowie Mareszy, ojca Hebrona. **43** Synami Hebrona byli: Korach, Tappuach, Rekem i Szema. **44** Szema został ojcem Rachama, ojca Jorkoamu. Rekem został ojcem Szammaja. **45** Synem Szammaja był Maon. Maon był ojcem Bet-Cur^a. **46** Efa, nałożnica* Kaleba, urodziła Charana, Mocę i Gazeza. Charan został ojcem Gazeza. **47** Synami Jahdaja byli: Regem, Jotam, Geszan, Pelet, Efa i Szaaf. **48** Maaka, nałożnica Kaleba, urodziła Szebera i Tirchanę. **49** Po pewnym czasie urodziła Szaafa, ojca Madmanny^b, oraz Szewę, ojca Machbeny i Gibeic^c. Córka Kaleba^d była Achsa^e. **50** To byli potomkowie Kaleba.

Synami Chura^f, pierworo- nego Efraty^g, byli: Szobal, ojciec Kiriati-Jearim^h, **51** Salma, ojciec Betlejemⁱ, i Charef, ojciec Bet-Gader. **52** Potomkami Szobala, ojca Kiriati-Jearim, byli: Haroe i połowa Menuchotytów. **53** Rodziny z Kiriati-Jearim to: Itryci^j, Putyci, Szumatyci i Miszraici. Od nich pochodzą Coratyci^k i Esztaolici^l. **54** Potomkami Salmy byli: mieszkawcy Betlejem^m, Netofy i Atrot-Bet-Joab oraz połowa Manachatyty i Coryci. **55** Rodziny pisarzy mieszkających w Jabecu to: Tiratyci, Szimeatyci i Suchatyci. Byli to Keniciⁿ, którzy pochodzą od Chammata, ojca domu Rechaba^o.

3 Synami Dawida, którzy urodzili mu się w Hebronie^p, byli: pierworo- dny—Amnon^q, którego matką była Achinoam^r z Jizree-

ROZDZ. 2

- a Joz 15:20, 58
Neh 3:16
b Joz 15:21, 31
c Joz 15:20, 57
d 1Kn 2:18
e Joz 15:16, 17
f Wj 17:12
Wj 24:14
g 1Kn 2:19
h Joz 15:9, 12
1Kn 13:5
i Rdz 35:19
Jn 7:42
j 1Kn 11:10, 40
k 1Kn 4:2
l Joz 15:20, 33
m Rdz 35:19
Mt 2:1
n Sdz 1:16
Sdz 4:11
1Sm 15:6
o 2Kl 10:15
Jer 35:6, 19

ROZDZ. 3

- p 2Sm 3:2-5
q 2Sm 13:32
r 1Sm 25:43

szpalta 2

- a 1Sm 25:2, 39
b 2Sm 13:28, 37
2Sm 15:10
2Sm 18:14
c 1Kl 1:5, 11
1Kl 2:24
d 2Sm 5:5
e 2Sm 5:13-16
1Kn 14:3-7
f Łk 3:23, 31
g Mt 1:7
h 2Sm 11:3, 27
i 2Sm 13:1
j 1Kl 11:43
k 2Kn 13:1
l 2Kn 14:1
m 2Kn 20:31
n 2Kn 21:5
o 2Kn 22:2
p 2Kn 24:1
q 2Kn 25:1
r 2Kl 14:21
s 2Kn 27:1
t 2Kn 28:1
u 2Kn 29:1
v 2Kl 21:1
w 2Kl 21:19
x 2Kl 22:1
y 2Kl 23:34
2Kn 36:5
z 2Kl 24:17
2Kn 36:11

lu; drugi syn—Daniel, którego matką była Abigail^a z Karmelu; **2** trzeci—Absalom^b, syn Maaki, córki Talmaja, króla Geszuru; czwarty—Adoniasz^c, syn Chaggi-ty; **3** piąty—Szeftatiasz, którego matką była Abital; szósty—Jitre- am, urodzony przez Eglę, która też była żoną Dawida. **4** Tych sześciu synów urodziło mu się w Hebronie. Dawid panował tam siedem lat i sześć miesię- cy, a w Jerozolimie panował 33 lata^d.

5 W Jerozolimie urodzili mu się: Szimea, Szobab, Natan^f i Salomon^g. Matką tych czte- rech synów była Batszeba^h, córka Ammiela. **6** Dawid miał jeszcze dziewięciu innych synów, którymi byli: Jibchar, Eli- szama, Elifelet, **7** Nogah, Ne- feg, Jafia, **8** Eliszama, Eliada i Elifelet. **9** Ci wszyscy byli synami Dawida. Oprócz tego miał synów, których urodziły mu na- łóżnice*. Synowie Dawida mieli siostrę o imieniu Tamarⁱ.

10 Synem Salomona był Re- choboam^j, synem Rechoboa- ma—Abijasza^k, synem Abijasza—Asa^l, synem Asy—Jehoszafat^m, **11** synem Jehoszafata—Jeho- ramⁿ, synem Jehorama—Achaz- jasz^o, synem Achazjasza—Je- hoasz^p, **12** synem Jehoasza—Amacjasz^q, synem Amacja- sza—Azariasz^r, synem Azaria- sza—Jotam^s, **13** synem Jota- ma—Achaz^t, synem Achaza—Ezechiasz^u, synem Ezechiasza—Manasses^v, **14** synem Manas- sesa—Amon^w, synem Amona—Jozjasz^x. **15** Synami Jozjasza byli: pierworo- dny—Jochanan, drugi syn—Jehojakim^y, trzeci—Sedekiasz^z, czwarty—Szallum. **16** Potomkami* Jehojakima byli:

Jechoniasz^a i syn Jechoniasza—Sedekiasz. **17** Synami Jechoniasza, którzy urodzili mu się, gdy przebywał w niewoli, byli: Szealtiel, **18** Malkiram, Pedajasz, Szenaccar, Jekamiasz, Hoszama i Nedabiasz. **19** Synami Pedajasza byli: Zerubbabel^b i Simej. Synami Zerubbabela byli: Meszullam i Chananiaśz (ich siostrą była Szelomit) **20** oraz pięciu innych: Chaszuba, Ohel, Berechiasz, Chasadiasz i Juszab-Chesed. **21** Synami Chananiaśza byli: Pelatiasz i Jeszajasz. Synem* Jeszajasza był Refajasz, synem* Refajasza—Arnan, synem* Arnana—Abdiasz, synem* Abdiasza—Szechaniasz. **22** Potomkami* Szechaniasza byli: Szemajasz i synowie Szemajasza—Chattusz, Jigal, Bariach, Neariasz i Szafat—w sumie sześciu. **23** Synami Neariasza byli: Elioenaj, Chizkiasz i Azrikam—w sumie trzech. **24** Synami Elioenaja byli: Hodawiasz, Eliaszib, Pelajasz, Akkub, Jochanan, Delajasz i Anani—w sumie siedmiu.

4 Synami Judy byli: Perec^c, Checron^d, Karmi, Chur^e i Szobal^f. **2** Syn Szobala Reajasz został ojcem Jachata. Jachat został ojcem Achumaja i Lahada. To były rodziny Coratytów^g. **3** Synami ojca Etamu^h byli: Jizreel, Jiszma i Jidbasz (ich siostra miała na imię Haclelponi). **4** Penuel był ojcem Gedoru, a Ezer—ojcem Chuszy. To byli synowie Churaⁱ, który był pierworodnym Efraty i ojcem Betlejem^j. **5** Aszchur^k, ojciec Tekoi^l, miał dwie żony: Chelę i Naarę. **6** Naara urodziła mu Achuzzama, Chefera, Temeniego i Achasztariego. To byli

3:21, 22; 4:13, 15 *Dosl. „synami”.

ROZDZ. 3

a 2Kl 24:6, 8
2Kl 25:27
Est 2:6

b Ezd 5:2
Mt 1:12
Łk 3:23, 27

ROZDZ. 4

c Rdz 38:29
Lb 26:20
Rut 4:18
Mt 1:3

d Rdz 46:12
1Kn 2:5

e Wj 17:12
Wj 24:14
1Kn 2:19

f 1Kn 2:50

g 1Kn 2:53

h 2Kn 11:5, 6

i 1Kn 2:19

j Mi 5:2

k 1Kn 2:24

l 2Kn 11:5, 6

szpalta 2

a Joz 15:16, 17
Sdz 3:9, 11

b Lb 32:11, 12
Joz 15:13

synowie Naary. **7** A synami Cheli byli: Ceret, Icchar i Etnan. **8** Koc został ojcem Anuba i Co-beby oraz rodzin Acharchela, syna Haruma.

9 Jabec cieszył się większym szacunkiem niż jego bracia. Imię Jabec* dała mu matka, mówiąc: „Urodziłam go w bólach”. **10** Jabec prosił Boga Izraela: „Zechciej mi pobłogosławić i powiększyć moje terytorium. Niech Twoja ręka będzie ze mną i ochraniaj mnie przed nieszczęściem, żebym nie doznał krzywdy!”. I Bóg spełnił jego prośbę.

11 Kelub, brat Szuchy, został ojcem Mechira, a Mechir—ojcem Esztona. **12** Eszton został ojcem Bet-Rafy, Paseacha i Techniny, ojca Ir-Nachasz. Pochodzili oni z Rechy. **13** Synami Kenaza byli: Otniel^a i Serajasz. Synem* Otniela był Chatat. **14** Meonataj został ojcem Ofry. Serajasz został ojcem Joaba, ojca mieszkańców Ge-Charaszim*, które zostało tak nazwane, bo byli oni rzemieślnikami.

15 Synami Kaleba^b, syna Jefoniego, byli: Iru, Ela i Naam. Synem* Eli był Kenaz. **16** Synami Jehallelela byli: Zif, Zifa, Tiria i Asarel. **17** Synami Ezry byli: Jeter, Mered, Efer i Jalon. Ona* zaszła w ciążę i urodziła Miriama, Szammaja i Jiszbacha, ojca Esztemoi. **18** (A jego żydowska żona urodziła Jereda, ojca Gedoru, Chebera, ojca Socho, i Jekutiela, ojca Zanoachu). To byli synowie Bitii, córki faraona, z którą ożenił się Mered.

4:9 *Imię Jabec może być spokrewnione z hebr. słowem oznaczającym „ból”. **4:14** *Nazwa ta znaczy „dolina rzemieślników”. **4:17** *Może chodzić o Bitię z wersetu 18.

19 Synami żony Hodiasza, siostry Nachama, byli: ojcowie Keili Garmity oraz Maakatyty Esztemoi*. **20** Synami Szimona byli: Amnon, Rinna, Ben-Chanan i Tilon. Synami Jisziego byli: Zochet i Ben-Zochet.

21 Synowie Szeli^a, syna Judy, to: Er, ojciec Lechy, Laada, ojciec Mareszy, rodziny pochodzące od Aszbei, zajmujące się wytwarzaniem tkaniny wysokiej jakości, **22** a także Jokim, ludzie z Kozeby, Joasz i Saraf, którzy wzięli za żony Moabitki, oraz Jaszubi-Lechem. Są to zapiski z dawnych czasów*. **23** Byli to garncarze. Mieszkali w Netaim i Gederze i pracowali dla króla.

24 Synami Symeona^b byli: Nemucl, Jamin, Jarib, Zerach i Szaul^c. **25** Synem Szaula był Szallum, synem Szalluma—Mibsam, synem Mibsama—Miszma. **26** Synami Miszmy byli: jego syn Chammuel, syn Chammuela—Zakkur, syn Zakkura—Szimej. **27** Szimej miał 16 synów i sześć córek. Ale jego bracia nie mieli wielu synów, w żadnej z ich rodzin nie było tylu synów, ilu było w rodzinach plemienia Judy^d. **28** Mieszkali oni w Beer-Szebie^e, Moladzie^f, Chacar-Szual^g, **29** Bilsze, Ecemie^h, Toladzie, **30** Betueluⁱ, Chormie^j, Ciklag^k, **31** Bet-Markabot, Chacar-Susim^l, Bet-Biri i Szaaraim. Były to ich miasta aż do czasu panowania Dawida.

32 Mieszkali również w Etamie, Ain, Rimmonie, Tochenie i Aszanie^m—w pięciu miastach—**33** oraz w przyległych do nich osadach, które ciągnęły się aż do Baal. To są ich rodowody

4:19 *Lub „garmickiej Keili oraz maakatyckiej Esztemoi”. **4:22** *Lub „słowa te mają długą tradycję”.

ROZDZ. 4

a Rdz 38:2, 5
Lb 26:20

b Rdz 46:10

c Lb 26:12, 13

d Lb 26:22

e Joz 19:1, 2

f Joz 15:21, 26

g Joz 15:21, 28
Joz 19:1, 3
Neh 11:25-27

h Joz 15:21, 29

i Joz 19:1, 4

j Sdz 1:17

k Joz 15:20, 31
Joz 19:1, 5
1Sm 27:5, 6

l Joz 19:1, 5

m Joz 19:1, 7

szpalta 2

a Rdz 10:6, 20

b 2Kn 29:1

c Rdz 36:8

d Wj 17:14, 16
1Sm 15:7

ROZDZ. 5

e Rdz 29:32
Rdz 49:3, 4

f Rdz 35:22

g Rdz 49:22,
26
Joz 14:4

h Rdz 49:8, 10
Lb 2:3
Lb 10:14
Sdz 1:1, 2
Ps 60:7

i miejsca zamieszkania. **34** Meszobab; Jamlech; Josza—syn Amacjasza; **35** Joel; Jehu—syn Joszibiasza, syna Serajasza, syna Asjela; **36** Elioenaj; Jaakob; Jeszochajasz; Asajasz; Adiel; Jesimiel; Benajasz; **37** Ziza—syn Szifiego, syna Allona, syna Jedajasza, syna Szimriego, syna Szemajasza— **38** to są imiona naczelników rodzin. A ich rodziny stały się liczne. **39** W poszukiwaniu pastwisk dla swoich stad doszli do wejścia do Gedoru, do wschodniej strony doliny. **40** W końcu znaleźli bujne, dobre pastwiska w przestronnej, spokojnej i bezpiecznej okolicy. Wcześniej mieszkali tam Chamici^a. **41** Ci, których imiona wymieniono, przybyli za czasów Ezechiasza^b, króla Judy, zniszczyli namioty Chamitów i Meunitów, którzy tam mieszkali, i zgładzili* ich, tak że nie pozostał po nich ślad. Osiedlili się na ich miejscu, bo tam znaleźli pastwiska dla swoich stad.

42 Niektórzy Symeonici, 500 mężczyzn, na czele z Pelatiaszem, Neariaszem, Refajaszem i Uzziellem, synami Jisziego, poszli na górę Seir^c. **43** i pozabijali resztę ocalałych Amalekitów^d. Zamieszkali tam i tak jest po dziś dzień.

5 Oto synowie Rubena^e, pierworodnego Izraela. Był on pierworodnym, ale ponieważ zbezczeszczył łożę swojego ojca^f, jego prawo pierworodnego dało synom Józefa^g, syna Izraela. W rodowodzie nie uwzględniono więc jego prawa pierworodnego. **2** Prawo pierworodnego otrzymał Józef, chociaż Juda^h przewyższał swoich braci

4:41 *Lub „przeznaczcyli na zagładę”. Zob. Słownikzek pojęć.

i od niego pochodził ten, który miał zostać wodzem^a. **3** Synami Rubena, pierworodnego Izraela, byli: Chanoch, Pallu, Checron i Karmi^b. **4** Synami Joela byli: jego syn Szemajasz, syn Szemajasza—Gog, syn Goga—Szimej, **5** syn Szimeja—Micheasz, syn Micheasza—Reajasz, syn Reajasza—Baal, **6** syn Baala—Beera, naczelnik Rubenitów, którego Tilgat-Pilneser^c, król Asyrii, uprowadził na wygnanie. **7** Jego braćmi, spisanyymi w rodowodzie według ich rodzin, byli: Jejel jako głowa, Zachariasz **8** oraz Bela, syn Azaza, syna Szemy, syna Joela. Ród Beli zamieszkiwał tereny od Aroeru^d aż po Nebo i Baal-Meon^e. **9** Na wschodzie osiedlili się aż do granicy pustkowia nad rzeką Eufrat^f, bo w ziemi Gilead ich stada bardzo się rozmnożyły^g. **10** Za dni Saula toczyli wojnę z Hagrytami, pokonali ich i zamieszkali w ich namiotach na całym obszarze na wschód od Gileadu.

11 Potomkowie Gada mieszkali obok nich, w ziemi Baszan aż po Salchę^h. **12** W Baszanie najważniejszy był Joel, po nim Szafam, a także Janaj i Szafat. **13** Ich braćmi, według ich rodów, byli: Michael, Meszullam, Szeba, Joraj, Jakan, Zija i Eber—w sumie siedmiu. **14** Byli oni synami Abichaila, syna Churiego, syna Jaroacha, syna Gileada, syna Michaela, syna Jesziszaja, syna Jachda, syna Buza. **15** Głową ich rodu był Achi, syn Abdiela, syna Guniego. **16** Mieszkali oni w Gileadzieⁱ, w Baszanie^j i okolicznych* miejscowościach oraz na wszystkich pastwiskach Szaro-

5:16 *Lub „zależnych od nich”.

ROZDZ. 5

a Mt 2:6
Heb 7:14

b Rdz 46:9
Wj 6:14

c 2Kl 16:7

d Pwt 2:36

e Lb 32:34, 38
Joz 13:15, 17
Eze 25:9, 10

f Rdz 15:18
Pwt 1:7
Joz 1:4
2Sm 8:3

g Joz 22:9

h Pwt 3:8, 10
Joz 12:4, 5

i Lb 32:1

j Pwt 3:3, 13
Pwt 32:14

szpalta 2

a 2Kl 15:32
2Kn 27:1
Iz 1:1
Oz 1:1
Mi 1:1

b 2Kl 14:16, 28

c 1Kn 5:10

d Rdz 25:13, 15
1Kn 1:31

e Ps 20:7
Ps 22:4

f Joz 10:42
1Sm 17:45, 47
2Kn 20:15

g 2Kl 15:29
2Kl 17:6

h Joz 13:29, 30

i Pwt 4:47, 48

j Pwt 5:7-9
Sdz 2:17
Sdz 8:33
2Kl 17:10, 11

k 2Kl 15:19, 29

l Ezd 1:1
Prz 21:1

nu aż po ich krańce. **17** Wszyscy oni zostali wpisani do rodo-wodu za dni Jotama^a, króla Judy, i za dni Jeroboama^{*b}, króla Izraela.

18 Rubenici, Gadyci i połowa plemienia Manassesu mieli wojsko liczące 44 760 dzielnych wojowników, zaprawionych w boju i uzbrojonych w tarcze, miecze i łuki*. **19** Prowadzili wojnę z Hagrytami^c, z Jeturem, Nafiszem^d i Nodabem. **20** W czasie walk wołali do Boga o pomoc. Bóg wysłuchał ich błagań, ponieważ Mu zaufali^e, i wydał w ich ręce Hagrytów i wszystkich ich sprzymierzeńców. **21** Zabrali im zwierzęta—50 000 wielbłądów, 250 000 owiec i 2000 osłów. Ponadto wzięli do niewoli 100 000 ludzi*. **22** Wielu ich wrogów poległo, bo tę wojnę toczył prawdziwy Bóg^f. Potem mieszkali na ich ziemi aż do czasu wygnania^g.

23 Potomków połowy plemienia Manassesu^h było bardzo dużo. Mieszkali oni na ziemiach od Baszanu po Baal-Hermon, Senir i górę Hermonⁱ. **24** Głowami ich rodów byli: Efer, Jiszi, Eliel, Azriel, Jeremiasz, Hoda-wiasz i Jachdiel. Byli to dzielni, sławni wojownicy, głowy rodów. **25** Ale postępowali niewinnie wobec Boga swoich przodków i oddawali cześć* bogom ludów tej ziemi^j, które Bóg usunął ze względu na nich. **26** Dlatego Bóg Izraela skłonił* Pula (czyli Tilgat-Pilnesera)^k, króla Asyrii^l, żeby uprowadził na wygnanie Rubenitów, Gadytów i połowę plemienia Manassesu i żeby

5:17 *Chodzi o Jeroboama II. 5:18 *Dost. „i napinających łuk”. 5:21 *Lub „dusz ludzkich”. 5:25 *Lub „uprawiali duchową prostytucję”. 5:26 *Dost. „pobudził ducha”.

przesiedlił ich do Chalachu, Chaboru, Hary i nad rzekę Gozan^a, gdzie pozostają aż do dzisiaj.

6 Synami Lewiego^b byli: Gerszon, Kehat^c i Merari^d. **2** Synami Kehata byli: Amram, Icchar^e, Hebron i Uzziel^f. **3** Dziećmi* Amrama^g byli: Aaron^h, Mojżeszⁱ oraz Miriam^j. Synami Aarona byli: Nadab, Abihu^k, Eleazar^l i Itamar^m. **4** Eleazar został ojcem Pinechasaⁿ, Pinechas – ojcem Abiszui. **5** Abiszua został ojcem Bukkiego, Bukki – ojcem Uzziego. **6** Uzzi został ojcem Zerachiasza, Zerachiasz – ojcem Merajota. **7** Merajot został ojcem Amariasza, Amariasz – ojcem Achituba^o. **8** Achitub został ojcem Cadoka^p, Cadok – ojcem Achimaaca^q. **9** Achimaac został ojcem Azariasza, Azariasz – ojcem Jochanana. **10** Jochanan został ojcem Azariasza. Usługiwał on jako kapłan w domu, który Salomon zbudował w Jerozolimie.

11 Azariasz został ojcem Amariasza, Amariasz – ojcem Achituba. **12** Achitub został ojcem Cadoka^r, Cadok – ojcem Szalluma. **13** Szallum został ojcem Chilciasza^s, Chilciasz – ojcem Azariasza. **14** Azariasz został ojcem Serajasza^t, Serajasz – ojcem Jehocadaka^u. **15** Jehocadak poszedł na wygnanie, gdy Jehowa posłużył się Nabuchodonozorem*, żeby ten uprowadził na wygnanie mieszkańców Judy i Jerozolimy.

16 Synami Lewiego byli: Gerszon*, Kehat i Merari. **17** To są imiona synów Gerszoma: Lib-

ROZDZ. 5

a 2Kl 17:6
2Kl 18:11

ROZDZ. 6

b Rdz 29:34
Wj 6:16

c Wj 6:18
Lb 3:27

d Lb 3:17
Lb 26:57

e Wj 6:21

f Wj 6:22
Kpl 10:4

g Wj 6:20

h 1Kn 23:13

i Wj 6:26
Dz 7:37, 38

j Wj 15:20

k Wj 24:1
Kpl 10:1

l Lb 3:32
Pwt 10:6

m Wj 6:23
Wj 28:1
Lb 4:28

1Kn 24:2, 4

n Wj 6:25
Lb 25:11

o 2Sm 8:17

p 1Kl 1:8
1Kl 2:35

q 2Sm 15:27,
36

r Neh 11:11

s 2Kn 34:14

t 2Kl 25:18

u Ag 1:1

szpalta 2

a Lb 3:18

b Lb 3:19, 20

c Lb 26:57

d Lb 3:18

e Lb 16:1, 32
Lb 26:10, 11

Judy 11

f Wj 6:24

g 1Sm 1:1

h 1Sm 1:20

i 1Sm 8:1, 2

j Wj 6:19

1Kn 23:21

k 2Sm 6:17

1Kn 15:16

l 1Kl 6:14

m 2Kn 35:15

n 1Kn 15:16, 17

o 1Sm 8:1, 2

p 1Sm 1:1

ni i Szimej^a. **18** Synami Kehata byli: Amram, Icchar, Hebron i Uzziel^b. **19** Synami Merariego byli: Machli i Muszi.

A to są rodziny Lewitów wymienione według głów ich rodów^c. **20** Potomkami Gerszoma^d byli: jego syn Libni, syn Libniego – Jachat, syn Jachata – Zimma, **21** syn Zimmy – Joach, syn Joacha – Iddo, syn Idda – Zerach, syn Zeracha – Jeatraj. **22** Potomkami* Kehata byli: jego syn Amminadab, syn Amminadaba – Korach^e, synowie Koracha – Assir, **23** Elkana i Ebiasaf^f, syn Ebiasafa – Assir, **24** syn Assira – Tachat, syn Tachata – Uriel, syn Uriela – Uzzjasz, syn Uzzjasza – Szaul. **25** Synami Elkany byli: Amasaj i Achimot. **26** Potomkami* Elkany byli: jego syn Cofaj, syn Cofaja – Nachat, **27** syn Nachata – Eliab, syn Eliaba – Jerocham, syn Jerochama – Elkana^g. **28** Synami Samuela^h byli: pierworodny – Joel, drugi syn – Abijasziⁱ. **29** Potomkami* Merariego byli: Machli^j, syn Machliego – Libni, syn Libniego – Szimej, syn Szimeja – Uzza, **30** syn Uzzy – Szimea, syn Szimei – Chaggiasz, syn Chaggiasza – Asajasz.

31 A to są ci, których Dawid wyznaczył, żeby odpowiadali za śpiew w domu Jehowy po tym, jak umieszczono w nim Arkę^k.

32 Byli oni odpowiedzialni za śpiew przy przybytku, namiocie spotkania, dopóki Salomon nie zbudował domu Jehowy w Jerozolimie^l. Pełnili swoją służbę tak, jak im polecono^m. **33** To są ci, którzy usługiwali razem ze swoimi synami: z Kehatytów śpiewak Hemanⁿ, syn Joela^o, syna Samuela, **34** syna Elkany^p, syna Jerochama, syna Eliela, syna Toacha, **35** syna Cufa, syna

6:3, 22, 26, 29 *Dost. „synami”.

6:15 *Lub „Nebukadneccarem”. 6:16

*W wersecie 1 nazwano go Gerszonem.

Elkany, syna Machata, syna Amasaja, **36** syna Elkany, syna Joela, syna Azariasza, syna Sofoniasza, **37** syna Tachata, syna Assira, syna Ebiasafa, syna Koracha, **38** syna Icchara, syna Kehata, syna Lewiego, syna Izraela.

39 Po prawej stronie Hemana stał jego brat Asaf^a—syn Berechiasza, syna Szimei, **40** syna Michaela, syna Baasejasza, syna Malkijasza, **41** syna Etniego, syna Zeracha, syna Adajasza, **42** syna Etana, syna Zimmy, syna Szimeja, **43** syna Jachata, syna Gerszoma, syna Lewiego.

44 Po lewej stronie Hemana stali ich bracia, potomkowie Merariego^b. Był tam Etan^c, syn Kisziego, syna Abdiego, syna Mallucha, **45** syna Chaszabiasza, syna Amacjasza, syna Chilkiasza, **46** syna Amciego, syna Baniego, syna Szemera, **47** syna Machlego, syna Muszkiego, syna Merariego, syna Lewiego.

48 Ich bracia, Lewici, zostali wyznaczeni* do wykonywania wszelkich obowiązków związanych ze służbą w przybytku, domu prawdziwego Boga^d. **49** Aaron i jego synowie^e spalali ofiary na ołtarzu całopalnym^f i na ołtarzu kadzielnym^g, wypełniając obowiązki związane z rzeczami najświętszymi, żeby dokonać przeżłaganja za Izraela^h, zgodnie ze wszystkim, co nakazał Mojżesz, sługa prawdziwego Boga. **50** To są potomkowie Aarona: jego syn Eleazarⁱ, syn Eleazara—Pinechas, syn Pinechasa—Abiszua, **51** syn Abiszui—Bukki, syn Bukkiego—Uzzi, syn Uzkiego—Zerachiasz, **52** syn Zerachiasza—Merajot, syn Merajota—Amariasz, syn

ROZDZ. 6

a 1Kn 25:1
2Kn 5:12
Ps 50:nagl.

b 1Kn 23:6

c 1Kn 15:16, 17

d Lb 3:5-7

e Wj 28:1
Lb 3:10

f Wj 29:38

g Wj 30:7

h Wj 30:10
Kpl 4:20
Kpl 17:11
2Kn 29:24

i Wj 6:23

j Wj 28:1
Lb 3:32

szpalta 2

a 2Sm 8:17

b 1Kl 2:35

c Lb 13:22
Joz 21:8, 11

d Joz 14:13
Sdz 1:20

e Lb 35:12, 13

f Joz 20:7, 9

g Joz 15:20, 42

h Joz 15:20, 48

i Joz 21:13-16

j Sdz 1:11

k 1Kn 4:24, 32

l Joz 15:10, 12

m Joz 18:21, 24

n Joz 21:8, 18
Jer 1:1

o Joz 21:4

p Joz 21:5

q Joz 21:27-33

r Joz 21:34-40

s Lb 35:2-4

Amariasza—Achitub^a, **53** syn Achituba—Cadok^b, syn Cado-ka—Achimaac.

54 A to są osady Lewitów, według ich obozów* na ich terytorium. Ponieważ pierwszy los przypadł potomkom Aarona, należącym do rodziny Kehatytów, **55** dano im Hebron^c w ziemi judzkiej wraz z okolicznymi pastwiskami. **56** Z kolei ziemie wokół miasta oraz jego osady dano już wcześniej Kalebowi^d, synowi Jefunnego. **57** A potomkom Aarona dano miasta* schronienia^e, Hebron^f, jak również Libne^g i jej pastwiska, Jattir^h, Esztemoⁱ i jej pastwiska^j, **58** Chilen i jego pastwiska, Debir^k i jego pastwiska, **59** Aszan^k i jego pastwiska oraz Bet-Szesmesz^l i jego pastwiska. **60** Od plemienia Beniamina otrzymali Gebem^m i jej pastwiska, Alemetⁿ i jego pastwiska oraz Anatotⁿ i jego pastwiska. W sumie ich rodziny otrzymały 13 miast^o.

61 Pozostałym Kehatytom przydzielono* 10 miast—od rodzin innych plemion i od połowy plemienia Manasses^a.

62 Gersomitom, według ich rodzin, przydzielono 13 miast—od plemienia Issachara, plemienia Aszera, plemienia Naftalego i plemienia Manasses^a w Baszanie^q.

63 Merarytom, według ich rodzin, przydzielono przez losowanie 12 miast—od plemienia Rubena, plemienia Gada i plemienia Zebulona^r.

64 Izraelici dali Lewitom te miasta wraz z ich pastwiskami^s.

65 Ponadto przydzielono im

6:54 *Lub „obozów otoczonych murem”. **6:57** *Możliwe też „miasto”, zgodnie z Joz 21:13. **6:61** *Lub „wyznaczono przez losowanie”.

przez losowanie miasta wymienione z nazwy—od plemienia Judy, plemienia Symeona i plemienia Beniamina.

66 Niektóre rodziny Kehatytów jako swoje terytorium otrzymały miasta od plemienia Efraima^a. **67** Dano im miasta* schronienia, Szechem^b i jego pastwiska w górzystym regionie Efraima, a także Gezer^c i jego pastwiska, **68** Jokmeam i jego pastwiska, Bet-Choron^d i jego pastwiska, **69** Ajjalon^e i jego pastwiska oraz Gat-Rimmon^f i jego pastwiska. **70** Pozostałe rodziny Kehatytów otrzymały od połowy plemienia Manasses Aner i jego pastwiska oraz Bileam i jego pastwiska.

71 Gerszomici od rodzin połowy plemienia Manasses otrzymali Golan^g w Baszanie wraz z pastwiskami oraz Asztarot i jego pastwiska^h. **72** Od plemienia Issachara otrzymali Kedesz i jego pastwiska, Daberatⁱ i jego pastwiska^j, **73** Ramot i jego pastwiska oraz Anem i jego pastwiska. **74** Od plemienia Aszera otrzymali Maszal i jego pastwiska, Abdon i jego pastwiska^k, **75** Chukok i jego pastwiska oraz Rechob^l i jego pastwiska. **76** Od plemienia Naftalego otrzymali Kedesz^m w Galileiⁿ i jego pastwiska, Chammon i jego pastwiska oraz Kiriatim i jego pastwiska.

77 Pozostali Meraryci otrzymali od plemienia Zebulona^o Rimmono i jego pastwiska oraz Tabor i jego pastwiska. **78** W regionie nadjordańskim koło Jerycha, na wschód od Jordanu, otrzymali od plemienia Rubena Becer na pustko-

6:67 *Możliwe też „miasto”, zgodnie z Joz 21:21.

ROZDZ. 6

a Joz 21:20-26

b Joz 20:7, 9

c Joz 16:10

d Joz 10:11

e Joz 10:12

Sdz 1:35

f Joz 19:45, 48

g Pwt 4:41-43

h Joz 21:27

i Joz 19:12, 16

j Joz 21:8, 28

k Joz 21:8, 30

l Joz 19:28, 31

Sdz 1:31

m Joz 20:7, 9

Joz 21:32, 33

n Mt 3:13

o Joz 21:34-39

szpalta 2

a Lb 21:23

b Pwt 2:26

c Rdz 32:1, 2

2Sm 2:8

d Lb 21:26

e Lb 32:1

ROZDZ. 7

f Rdz 46:13

Lb 26:23, 24

g Lb 26:25

h Rdz 35:16, 18

Lb 26:38, 39

i 1Kn 8:1

j Rdz 46:21

k 1Kn 7:10

l Lb 26:41

m 1Kn 7:6

wiu wraz z pastwiskami, Jahac^a i jego pastwiska, **79** Kedemot^b i jego pastwiska oraz Mefaat i jego pastwiska. **80** A od plemienia Gada otrzymali Ramot w Gileadzie wraz z pastwiskami, Machanaim^c i jego pastwiska, **81** Cheszbond^d i jego pastwiska oraz Jazer^e i jego pastwiska.

7 Synami Issachara byli: Tola, Pua, Jaszub i Szimron^f—czterech. **2** Synami Toli byli: Uzzi, Refajasz, Jeriel, Jachmaj, Jibsam i Szemuel—głowy rodów. Od Toli pochodzili dzielni wojownicy, których za dni Dawida było 22 600. **3** Potomkami* Uzziiego byli Jizrachiasz i synowie Jizrachiasza: Michael, Abdiasz, Joel, Siszszijasz—wszystkich pięciu było naczelnikami^g. **4** Dysponowali wojskiem liczącym 36 000 żołnierzy, których mogli wystawić do walki—spisanych według pochodzenia, według ich rodów—bo mieli wiele żon i synów. **5** A ich braci ze wszystkich rodzin Issachara, dzielnych wojowników, było według rodowodu 87 000^h.

6 Synami Beniamina^h byli: Belaⁱ, Becher^j i Jediael^k—trzech. **7** Synami Beli byli: Ecbon, Uzzi, Uzziel, Jerimot i Iri—pięciu, głowy rodów, dzielni wojownicy. W ich rodowodzie wymieniono 22 034 ludzi^l. **8** Synami Bechera byli: Zemira, Joasz, Eliezer, Elioenaj, Omri, Jeremot, Abijasz, Anatot i Alemet. Wszyscy oni byli synami Bechera. **9** Zgodnie z rodowodem wśród ich potomków było 20 200 dzielnych wojowników, spisanych według głów rodów. **10** Potomkami* Jediaela^m byli Bilhan i synowie Bilhana: Jeusz,

7:3, 10 *Dost. „synami”. **7:3** #Dost. „głowami”.

Beniamin, Ehud, Kenaana, Zetan, Tarszisz i Achiszachar. **11** Wszystkich potomków Jediaela, według głów ich rodów, było 17 200 dzielnych wojowników, przygotowanych do służby wojskowej w razie wojny.

12 Synami Ira^a byli Szuppim i Chuppim, a synami Achera—Chuszyci.

13 Synami Naftalego^b byli: Jachacjel, Guni, Jecer, Szalulm—potomkowie* Bilhy^c.

14 Synami Manassesa^d byli: Asriel, którego urodziła jego syryjska nałożnica*. (Urodziła ona Machira^e, ojca Gileada. **15** Machir wziął żonę dla Chuppima i dla Szuppima. Miał siostrę o imieniu Maaka). Drugi syn nazywał się Celofchad^f i miał tylko córki^g. **16** Maaka, żona Machira, urodziła syna i nadała mu imię Peresz. Miał on brata o imieniu Szeresz i był ojcem Ulama i Rekema. **17** Synem* Ulama był Bedan. To byli synowie Gileada, syna Machira, syna Manassesa. **18** Gilead miał siostrę Hammolecheta, która urodziła Iszhoda, Abiezer i Machlę. **19** Synami Szemidy byli: Achian, Szechem, Likchi i Aniam.

20 Potomkami* Efraima^h byli: Szutelachⁱ, syn Szutelacha—Bered, syn Bereda—Tachat, syn Tachata—Eleada, syn Eleady—Tachat, **21** syn Tachata—Zabad, syn Zabada—Szutelach. Efraim był też ojcem Ezera i Eleada, którzy zabili rodowici mieszkańcy Gat^j, ponieważ poszli zabrać ich stada. **22** Efraim, ich ojciec, obchodził żałobę przez wiele dni, a jego bracia przechodzili

7:13 *Dost. „synowie”. 7:14 *Zob. Słowniczek pojęć. 7:17, 20 *Dost. „synami”.

ROZDZ. 7

a 1Kn 7:7

b Lb 26:48, 49

c Rdz 30:3, 8
Rdz 46:24, 25

d Rdz 41:50, 51

e Rdz 50:23
Lb 26:29
Pwt 3:15

f Lb 26:33

g Lb 27:1, 7

h Lb 1:33

i Lb 26:35

j 1Sm 7:14
1Sm 17:4

szpalta 2

a Joz 16:1, 3

b Joz 16:5
Joz 21:20, 22
2Kn 8:3, 5c Wj 33:11
Lb 11:28
Lb 32:11, 12
Pwt 34:9
Joz 1:1d Rdz 28:16, 19
Joz 16:1, 2e Joz 17:11
1Sm 31:8, 10

f Sdz 5:1, 19

g Sdz 1:27
1Kl 9:15

h 1Kl 4:7, 11

i Lb 26:44, 45

j Rdz 46:17

go pocieszać. **23** Potem współżył ze swoją żoną, ona zaszła w ciążę i urodziła syna. Nadał mu imię Beria*, bo urodziła go, gdy na dom spadło nieszczęście. **24** Jego córką była Szeera, która zbudowała Bet-Choron Dolne^a, Bet-Choron Górne^b i Uzzen-Szeerę. **25** Potomkami Efraima byli też Refach i Reszef oraz syn Reszefa—Telach, syn Telacha—Tachan, **26** syn Tachana—Ladan, syn Ladana—Ammihud, syn Ammihuda—Eliszama, **27** syn Eliszamy—Nun, syn Nuna—Jozue*^c.

28 Ich posiadłości i osady to: Betel^d i okoliczne* miejscowości, na wschodzie—Naaran, na zachodzie—Gezer i okoliczne miejscowości, Szechem i okoliczne miejscowości aż po Ajję^e i okoliczne miejscowości, **29** a obok posiadłości potomków Manassesa—Bet-Szean^e i okoliczne miejscowości, Taanach^f i okoliczne miejscowości, Megiddo^g i okoliczne miejscowości oraz Dor^h i okoliczne miejscowości. W nich mieszkali potomkowie Józefa, syna Izraela.

30 Synami Aszera byli: Jimna, Jiszwa, Jiszwi i Beriaⁱ. Ich siostrą była Serach^j. **31** Synami Berii byli: Cheber i Malkiel, ojciec Birzaita. **32** Cheber został ojcem Jafleta, Szemera, Chotama i Szuy, ich siostry. **33** Synami Jafleta byli: Pasach, Bimhal i Aszwat. To byli synowie Jafleta. **34** Synami Szemera* byli: Achi, Rohga, Jechubba

7:23 *Imię to znaczy „z nieszczęściem”. 7:27 *Lub „Jehoszua”. Imię to znaczy „Jehowa jest wybawieniem”. 7:28 *Lub „zależne od niego”. *Możliwe też „Gaze”. Nie chodzi o Gazę w Filistei. 7:34 *W wersecie 32 nazwano go Szomerem.

i Aram. **35** Synami Helema*, jego brata, byli: Cofach, Jimna, Szelesz i Amal. **36** Synami Cofacha byli: Suach, Charnefer, Szual, Beri, Jimra, **37** Becer, Hozal, Szamma, Szilsza, Jitran i Beera. **38** Synami Jetera byli: Jefunne, Pispia i Ara. **39** Synami Ulli byli: Arach, Channiel i Ricja. **40** To byli synowie Aszera, głowy rodów, doborowi, dzielni wojownicy, przełożeni naczelników. Według rodowodu^a mogli wystawić do walki wojsko liczące 26 000 mężczyzn^b.

8 Synami Beniamina^c byli: pierworodny—Bela^d, drugi syn—Aszbel^e, trzeci—Achrach, 2 czwarty—Nocha, piąty—Rafa. **3** Synami Beli byli: Addar, Gera^f, Abihud, **4** Abiszua, Naaman, Achoach, **5** Gera, Szefufan i Churam. **6** To są synowie Echuda, głowy rodów mieszkańców Geby^g, którzy zostali uprowadzeni na wygnanie do Manachatu: **7** Naaman, Achiasz i Gera, który ich poprowadził na wygnanie. Został on ojcem Uzzy i Achichuda. **8** Szacharaimowi urodziły się dzieci na terytorium* Moabitów—już po tym, jak ich stamtąd wypędził. Jego żony miały na imię Chuszim i Baara^h. **9** Jego żona Chodesz urodziła mu Jobaba, Cibię, Meszę, Malkama, **10** Jeuca, Sachiasza i Mirmę. To są jego synowie, głowy rodów.

11 Chuszim urodziła mu Abituba i Elpaala. **12** Synami Elpaala byli: Eber, Miszam, Szemed (który zbudował Ono^h i Lodⁱ oraz okoliczne* miejscowości), **13** Beria i Szema. Byli

7:35 *Prawdopodobnie inne imię Chotama z wersetu 32. 8:8 *Dośl. „polu”.
^aMożliwe też „już po tym, jak wypędził swoje żony, Chuszim i Baarę”. 8:12 *Lub „zależne od niego”.

ROZDZ. 7
 a Wj 30:14

b Lb 1:41
 Lb 26:47

ROZDZ. 8
 c Rdz 35:16, 18

d 1Kn 7:6

e Rdz 46:21

f Rdz 46:21

g Joz 21:8, 17
 1Sm 13:16

h Neh 6:2

i Ezd 2:1, 33

szpalta 2

a Joz 19:42, 48
 Joz 21:8, 24

b Joz 9:15, 17
 Joz 21:8, 17
 1Kn 21:29

c 1Kn 9:35-38

d 1Sm 14:50

e 1Sm 9:1, 2
 1Sm 11:15

f 1Sm 14:45

g 1Sm 14:49

h 1Sm 31:2

i 2Sm 2:8
 1Kn 9:39-44

j 2Sm 4:4

k 2Sm 9:12

oni głowami rodów mieszkańców Ajjalonu^a. To oni wypędzili mieszkańców Gat. **14** Achio, Szaszak, Jeremot, **15** Zebadiasz, Arad, Eder, **16** Michaiel, Jiszpa i Jocha byli synami Berii. **17** Zebadiasz, Meszulam, Chizki, Cheber, **18** Jiszmeraj, Jizlia i Jobab byli synami Elpaala. **19** Jakim, Zikri, Zabdi, **20** Elienaj, Cilletaj, Eliel, **21** Adajasz, Berajasz i Szimrat byli synami Szimeja. **22** Jiszpan, Eber, Eliel, **23** Abdon, Zikri, Chanan, **24** Chananiasz, Elam, Antotiasz, **25** Jifdejasz i Penuel byli synami Szaszaka. **26** Szamszeraj, Szachariasz, Ataliasz, **27** Jaaresziasz, Eliasz i Zikri byli synami Jerochama. **28** Zgodnie z rodowodem byli oni głowami rodów. Naczelnicy ci mieszkali w Jerozolimie.

29 Jejel mieszkał w Gibeonie^b, był ojcem Gibeonu. Jego żona miała na imię Maaka^c. **30** Jego pierworodnym był Abdon, a potem urodzili mu się: Cur, Kisz, Baal, Nadab, **31** Gedor, Achio i Zacher. **32** Miklot został ojcem Szymej. Wszyscy oni mieszkali razem ze swoimi braćmi w Jerozolimie, niedaleko innych braci.

33 Ner^d został ojcem Kisz, Kisz—ojcem Saula^e, Saul—ojcem Jonatana^f, Malki-Szuy^g, Abinadaba^h i Eszbaalaⁱ. **34** Synem Jonatana był Merib-Baal^j, który został ojcem Micheasza^k. **35** Synami Micheasza byli: Piton, Melech, Tarea i Achaz. **36** Achaz został ojcem Jehoady, Jehoadda—ojcem Alemeta, Azmaweta i Zimriego. Zimri został ojcem Mocy. **37** Moca został ojcem Binei, Binea—ojcem

8:33 *Nazywanego też Isz-Boszetem.
 8:34 *Nazywany też Mefiboszetem.

Rafy, Rafa—ojcem Eleasy, Eleasa—ojcem Acela. **38** Acel miał sześciu synów. To są ich imiona: Azrikam, Bocheru, Ismael, Szeariasz, Abdiasz i Chanan. Wszyscy oni byli synami Acela. **39** Synami jego brata Eszeka byli: pierworodny—Ulam, drugi syn—Jeusz, trzeci—Elifelet. **40** Synowie Ulama byli dzielnymi wojownikami, którzy sprawnie posługiwali się łukiem*. Mieli oni wielu synów i wnuków—w sumie 150. Wszyscy byli potomkami Beniamina.

9 Wszyscy Izraelici byli wpisani do rodowodów i zapisani w Księdze Królów Izraela. Judejczycy za swoją niewierność zostali uprowadzeni na wygnanie do Babilonu^a. **2** Pierwsi wrócili do swoich posiadłości w miastach kapłani, Lewici, niektórzy Izraelici oraz służby świątyni^{*b}. **3** W Jerozolimie zamieszkała część potomków Judy^c, Beniamina^d, Efraima i Manasse: **4** z potomków Pereca^e, syna Judy—Utaj, syn Ammihuda, syna Omriego, syna Imriego, syna Baniego; **5** z Szilonitów—pierworodny Asajasz oraz jego synowie; **6** z synów Zeracha^f—Jeuel oraz ich 690 braci.

7 Z potomków Beniamina—Sallu, syn Meszullama, syna Hodawiasza, syna Hassenui; **8** Jibnejasz, syn Jerochama; Ela, syn Uzziiego, syna Michriego; Meszullam, syn Szefatiasza, syna Reuela, syna Jibnijasza. **9** Ich braci zgodnie z rodowodem było 956. Wszyscy oni byli głowami rodów*.

10 Z kapłanów—Jedajasz, Jehojarib, Jachin^g, **11** Azariasz,

8:40 *Dost. „którzy napinali łuk”. **9:2**

*Lub „netynejczycy”. Dost. „dani”. **9:9**

*Dost. „głowami ojców według domu swoich ojców”.

ROZDZ. 9

a Jer 39:9

b Joz 9:3, 27
Ezd 2:43-54
Ezd 2:70
Ezd 8:20
Neh 7:73
Neh 11:3

c Neh 11:4, 5

d Neh 11:7-9

e Rdz 46:12
1Kn 2:4

f 1Kn 2:4, 6

g Neh 11:10-14

szpalta 2

a Neh 11:15

b 1Kn 2:54
Neh 12:28c Ezd 2:1, 42
Neh 11:19

d Neh 3:29

e Lb 25:11, 13
Joz 22:30
Sdz 20:28f Wj 6:25
Lb 3:32

g 1Kn 26:14, 19

syn Chilkiasza, syna Meszullama, syna Cadoka, syna Merajota, syna Achituba, zwierzchnika domu* prawdziwego Boga, **12** Adajasz, syn Jerochama, syna Paszchura, syna Malkijasza, i Maasaj, syn Adiela, syna Jachzery, syna Meszullama, syna Meszillemita, syna Immera, **13** oraz ich bracia, głowy rodów, 1760 dzielnych, zdolnych mężczyzn gotowych do służby w domu prawdziwego Boga.

14 Z Lewitów—Szemajasz^a, syn Chaszszuba, syna Azrikama, syna Chaszabiasza, z potomków Merarięgo, **15** a także Bakbakkar, Cheresz, Galal, Mattaniasz, syn Michy, syna Zikriego, syna Asafa, **16** Abdiasz, syn Szemajasza, syna Galala, syna Jedutuna, oraz Berechiasz, syn Asy, syna Elkany, mieszkający w osadach Netofatytyw^b.

17 Odźwiernymi^c byli: Szallum, Akkub, Talmon i Achiman. Ich brat Szallum był ich zwierzchnikiem **18** i aż do tego czasu pełni służbę w bramie królewskiej po stronie wschodniej^d. To byli odźwierni obozu Lewitów. **19** A Szallum, syn Korego, syna Ebiasafa, syna Koracha, oraz jego bracia z jego rodu, Korachici, odpowiadali za obowiązki związane ze służbą odźwiernych w namiocie. Ich ojcowie byli odpowiedzialni za obóz Jehowy jako strażnicy wejścia. **20** W przeszłości ich zwierzchnikiem był Pinechas^e, syn Eleazara^f. A Jehowa był z nim. **21** Zachariasz^g, syn Meszelemiasza, był odźwiernym przy wejściu do namiotu spotkania.

22 Wszystkich wybranych na odźwiernych przy wejściach by-

9:11 *Lub „świątyni”.

ło 212. Mieszkali oni w swoich osadach zgodnie z tym, co było zapisane w rodowodzie^a. Dawid oraz Samuel, widzący^b, powołali ich na stanowiska powierzane ludziom zaufanym. **23** Oni oraz ich synowie strzegli bram domu Jehowy^c, bram przybytku. **24** Odźwierni stali z czterech stron: od wschodu, od zachodu, od północy i od południa^d. **25** Co pewien czas ich bracia przychodzili do nich ze swoich osad na siedem dni, żeby służyć razem z nimi. **26** Czterej główni* odźwierni, Lewici, ludzie godni zaufania, opiekowali się salami^e i skarbami domu prawdziwego Boga^e. **27** Spędzali noc na swoich posterunkach dookoła domu prawdziwego Boga, bo mieli za zadanie go strzec. Powierzono im klucz, żeby co rano otwierali dom.

28 Niektórzy odpowiadali za sprzęty^f używane w trakcie służby. Liczyli je podczas ich wnoszenia i wynoszenia. **29** Niektórym powierzono opiekę nad innymi sprzętami, nad wszystkimi świętymi przedmiotami^g oraz nad najlepszą mąką^h, winemⁱ, oliwą^j, kadzidłem^k i olejkiem balsamowym^l. **30** Niektórzy z synów kapłanów sporządzali maści z olejku balsamowego. **31** Lewita Mattitiasz, pierworodny Korachity Szalluma, zajmował stanowisko powierzane ludziom zaufanym i był odpowiedzialny za to, co pieczono na patelniach^m. **32** Niektórzy Kehatyci, ich bracia, byli odpowiedzialni za przygotowywanie chlebów pokładnychⁿ w każdy szabat^o.

9:26 *Dosl. „potężni”. ^aLub „jadalniami”. 9:29 *Chodzi o olibanum, gumożywicę z kadzidłowca.

ROZDZ. 9

a 1Kn 9:1

b 1Sm 9:9

c 2Kn 23:16, 19
Neh 12:45

d 1Kn 26:14-16

e 1Kn 26:20
1Kn 28:11, 12
2Kn 31:12

f Lb 1:50

g 1Kl 8:4

h Kpl 2:1
1Kn 23:29

i Kpl 23:12, 13

j Wj 27:20

k Kpl 2:1, 2

l Wj 25:3, 6

m Kpl 2:5, 7

n 2Kn 2:4
2Kn 13:11

o Kpl 24:6, 8

szpalta 2

a Joz 21:8, 17

b 1Sm 14:50

c 1Sm 9:1, 2
1Sm 11:15d 1Sm 14:45
1Sm 18:1
2Sm 1:23

e 1Sm 14:49

f 1Sm 31:2

g 2Sm 4:4

h 2Sm 9:12

ROZDZ. 10

i 1Sm 31:1-5
2Sm 1:21, 25

j 1Kn 8:33

k 1Sm 26:9, 10

33 To są śpiewacy będący głowami rodów lewickich, którzy przebywali w salach^{*}. Byli oni zwolnieni z innych obowiązków, bo dniem i nocą pełnili wyznaczoną im służbę. **34** Zgodnie z rodowodem byli głowami rodów lewickich, naczelnikami. Mieszkali w Jerozolimie.

35 Jejel mieszkał w Gibeonie^a, był ojcem Gibeonu. Jego żona miała na imię Maaka. **36** Jego pierworodnym był Abdon, a potem urodzili mu się: Cur, Kisz, Baal, Ner, Nadab, **37** Gedor, Achio, Zachariasz i Miklot. **38** Miklot został ojcem Szimeama. Wszyscy oni mieszkali razem ze swoimi braćmi w Jerozolimie, niedaleko innych braci. **39** Ner^b został ojcem Kisza, Kisz—ojcem Saula^c, Saul—ojcem Jonatana^d, Malki-Szuy^e, Abinadaba^f i Eszbaala. **40** Synem Jonatana był Merib-Baal^g, który został ojcem Micheasza^h. **41** Synami Micheasza byli: Piton, Melech, Tachrea i Achaz. **42** Achaz został ojcem Jary, Jara—ojcem Alemeta, Azmaweta i Zimriego. Zimri został ojcem Mocy. **43** Moca został ojcem Binei, Binea—ojcem Refajasza, Refajasz—ojcem Eleasy, Eleasa—ojcem Acela. **44** Acel miał sześciu synów. To są ich imiona: Azrikam, Bocheru, Ismael, Szeariasz, Abdiasz i Chanan. Byli oni synami Acela.

10 Filistyni walczyli z Izraelitami i ci rzucili się do ucieczki. Wtedy wielu Izraelitów poległo na górze Gilboaⁱ. **2** Filistyni ruszyli w pościg za Saulem i jego synami. Zabili Jonatana, Abinadaba i Malki-Szuy^j—synów Saula. **3** Wokół Saula rozgorzała zacięta walka. Dostrzegli go łucznicy i ranili^k.

9:33 *Lub „jadalniach”.

4 Wtedy Saul powiedział do swojego giermka: „Wyciągnij miecz i przebij mnie, bo inaczej przyjdą ci nieobrzezańcy i postąpią ze mną okrutnie”^a. Ale jego giermek nie chciał tego zrobić, ponieważ bardzo się bał. Saul wziął więc miecz i sam się na niego nadział^b. 5 Gdy giermek zobaczył, że Saul nie żyje, też nadział się na swój miecz i tam umarł. 6 Tak zginął Saul, jego trzech synowie i cały jego dom^c. 7 Kiedy wszyscy Izraelici mieszkający w tej dolinie* zobaczyli, że całe wojsko uciekło i że Saul oraz jego synowie zginęli, zaczęli opuszczać swoje miasta i uciekać. Później przybyli Filistyni i się w nich osiedlili.

8 Gdy następnego dnia Filistyni przyszli ogołocić zabitych, znaleźli na górze Gilboa zwłoki Saula i jego synów^d. 9 Zabrali Saulowi wszystkie rzeczy, zdjęli z niego zbroję, odcieśli mu głowę i wiadomość o tym rozeszła po całej ziemi filistyńskiej, żeby to rozgłosić swoim bożkom^e i ludowi. 10 Potem umieścili jego zbroję w świątyni* swojego boga, a jego czaszkę powiesili w świątyni* Dagona^f.

11 Kiedy mieszkańcy Jabezu^g w Gileadzie usłyszeli o tym, co Filistyni zrobili z Saulem^h, 12 wszyscy wojownicy wyruszyli i zabrali ciała Saula i jego synów. Sprowadzili je do Jabezu, tam pogrzebali ich kości pod wielkim drzewemⁱ i pościli przez siedem dni.

13 Tak zginął Saul za swoją niewierność wobec Jehowy, bo nie był posłuszny słowu Jehowy^j i radził się medium spirytys-

ROZDZ. 10

a Sdz 16:21, 23

b 1Kn 10:13

c 1Sm 31:6, 7

d 1Sm 28:4

1Sm 31:8-10

e Sdz 16:23, 24

f 1Sm 5:2

g 1Sm 11:1

h 1Sm 31:11-13

i 2Sm 2:5

2Sm 21:12

j 1Sm 13:13

1Sm 15:22,

23

szpalta 2

a Kpl 20:6

1Sm 28:7

b Rut 4:17

1Sm 13:14

1Sm 15:27,

28

2Sm 5:3

ROZDZ. 11

c Lb 13:22

2Sm 2:1

2Sm 5:5

1Kn 12:23

d 2Sm 5:1, 2

e 1Sm 18:6, 13

f 2Sm 6:21

2Sm 7:8, 9

Ps 78:70, 71

g 1Sm 16:13

2Sm 2:4

2Sm 5:3

h 1Sm 15:27,

28

i Joz 15:63

Sdz 1:21

Sdz 19:10

j Rdz 10:15, 16

Rdz 15:18, 21

Wj 3:17

k 2Sm 5:6-10

l 1Kl 8:1

Ps 2:6

Ps 48:2

m 1Kl 2:10

n 2Sm 2:18

tycznego^a, 14 zamiast zwrócić się o pomoc do Jehowy. Dlatego On go uśmiercił, a władzę królewską przekazał Dawidowi, synowi Jessego^b.

11 Po jakimś czasie wszyscy Izraelici zebrali się u Dawida w Hebronie^c i oświadczyli: „Jesteśmy twoimi braćmi”^d. 2 W przeszłości, gdy jeszcze Saul był królem, ty dowodziłeś Izraelitami podczas wypraw wojennych^e. I Jehowa, twój Bóg, powiedział ci: „Ty będziesz pastą mój lud, Izraela, i zostaniesz jego wodzem”^f. 3 Tak więc wszyscy starsi izraelscy przyszli do króla Dawida do Hebronu, a on zawarł tam z nimi przymierze przed Jehową. Potem namaścili Dawida na króla Izraela^g, zgodnie ze słowem, które Jehowa przekazał za pośrednictwem Samuela^h.

4 Później Dawid i cały Izrael wyruszyli na Jerozolimę, czyli Jebusⁱ, gdzie żyli Jebusyci zamieszkujący tę ziemię^j. 5 Mieszkańcy Jebus wpili z Dawida: „Nigdy tu nie wejdziesz!”^k. On jednak zdobył twierdzę Syjon^l, nazywaną obecnie Miastem Dawida^m. 6 I ogłosił: „Kto pierwszy pobije Jebusytów, zostanie wodzem” i księciem”. Pierwszy wyruszył Joabⁿ, syn Cerui, i został wodzem. 7 Potem Dawid zamieszkał w tej twierdzy. Dlatego nazwano ją Miastem Dawida. 8 Zaczął prowadzić prace budowlane w mieście—wszędzie dookoła, począwszy od Nasypu*. Resztę miasta odbudował Joab. 9 Da-

11:1 *Dost. „twoją kością i twoim ciałem”. 11:2 *Dost. „wyprowadzałeś i przyprowadzałeś Izraela”. 11:6 *Dost. „głową”. 11:8 *Lub „Millo”. Hebr. określenie pochodzące od rdzenia, który oznacza „napętniać”.

10:4 *Lub „i znieważa mnie”. 10:7 *Lub „na tej nizinie”. 10:10 *Dost. „domu”.

wid stawał się coraz potężniejszy^a, a Jehowa, Bóg Zastępów, był z nim.

10 To są przywódcy dzielnych wojowników Dawida, którzy wraz z całym Izraelem udzielił mu poparcia i pomogli objąć władzę królewską, tak jak Jehowa obiecał Izraelowi^b. **11** To jest spis dzielnych wojowników Dawida: Jaszobeam^c, syn Chachmonity, stał na czele trójki^d. Pewnego razu zabił włócznią 300 ludzi^e. **12** Następny po nim był Eleazar^f, syn Achochity^g Doda, jeden z trzech dzielnych wojowników. **13** Był z Dawidem w Pas-Dammim^h, gdzie Filistyni zebrali się na wojnę. Znajdował się tam kawałek ziemi obsiany jęczmieniem. Kiedy ludzie uciekli przed Filistynami, **14** on stanął na środku pola i bronił go, zabijając Filistynów. Jehowa odniósł wtedy wielkie zwycięstwoⁱ.

15 Trzech z 30 wodzów poszło ku skale, do jaskini Adullam^j, gdzie przebywał Dawid. W tym czasie wojsko filistyńskie obozowało w dolinie* Refaim^k. **16** Dawid przebywał w warownym miejscu, a garnizon filistyński był w Betlejem. **17** Dawid wyraził wtedy swoje pragnienie: „Gdybym tylko mógł się napić wody z cysterny, która jest przy bramie Betlejem!”^l. **18** Wówczas ci trzech przedarli się do obozu Filistynów i naczepali wody z cysterny przy bramie Betlejem. Przynieśli ją Dawidowi, ale on nie chciał jej pić i wylał ją dla Jehowy. **19** Powiedział: „To nie do pomyślenia, żebym zrobił coś takiego, bo boję się swojego Boga! Czy miałbym pić

11:14 *Lub „zapewnił wtedy wielkie wy-bawienie”. **11:15** *Lub „na nizinie”.

ROZDZ. 11

a 2Sm 3:1

b 1Sm 16:12, 13

c 1Kn 27:1, 2

d 2Sm 23:8

e Joz 23:10

f 2Sm 23:9, 10
2Sm 23:15-17

g 1Kn 8:1, 4

h 1Sm 17:1

i Ps 18:50

j 1Sm 22:1

k Joz 15:8, 12
2Sm 23:13-17

l 1Sm 20:6

szpalta 2

a Rdz 9:4
Kpi 17:10

b 1Sm 26:6
2Sm 2:18
2Sm 18:2

c 2Sm 3:30

d 2Sm 23:18,
19

e 1Kl 4:4
1Kn 27:1, 5

f Joz 15:21

g Sdz 14:5, 6
1Sm 17:36,
37
2Sm 23:20-
23

h 1Sm 17:4

i 1Sm 17:7

j 1Sm 17:51

k 1Kn 11:19

l 2Sm 2:18, 23
1Kn 27:1, 7

m 2Sm 23:24-
39

krw ludzi, którzy narazili swoje życie*? Przecież poszli po tę wodę z narażeniem życia^a. Nie chciał jej więc pić. Właśnie takich rzeczy dokonało tych trzech dzielnych wojowników.

20 Abisaj^b, brat Joaba^c, stał na czele innej trójki. Pewnego razu zabił włócznią 300 ludzi. Był sławny jak tych pierwszych trzech dzielnych wojowników^d. **21** W swojej trójce był wybitniejszy niż dwóch pozostałych i został ich dowódcą. Nie osiągnął jednak takiej pozycji jak pierwszych trzech dzielnych wojowników.

22 Benajasz^e, syn Jehoady, był odważnym mężczyzną*, który wstawił się wieloma czynami w Kabceelu^f. Zabił dwóch synów Ariela z Moabu i w dniu, gdy spadł śnieg, zszedł do dołu na wodę, gdzie zabił Iwa^g. **23** Zabił też nadzwyczaj wysokiego Egipcjanina, mającego 5 łokci* wzrostu^h. Chociaż Egipcjanin miał w rękę włócznię, która była jak wał tkackiⁱ, Benajasz zaatakował go kijem, wyrwał mu włócznię z ręki i zabił go tą włócznią^j. **24** Tych rzeczy dokonał Benajasz, syn Jehoady. Był sławny jak pierwszych trzech dzielnych wojowników. **25** Chociaż był wybitniejszy od należących do trzydziestki, to nie osiągnął takiej pozycji jak pierwszych trzech dzielnych wojowników^k. Dawid ustanowił go jednak dowódcą swojej straży przybocznej.

26 Dzielnymi wojownikami byli: Asahel^l, brat Joaba; Elchanan, syn Doda z Betlejem^m;

11:19 *Lub „dusze”. #Lub „dusz”.

11:22 *Dosl. „synem walecznego człowieka”. **11:23** *Czyli 2,23 m. Zob. *Do-datek B14*.

27 Szamnot Haroryta; Chelec Pelonita; **28** Ira^a, syn Ikkesza z Tekoi; Abiezer^b z Anatot; **29** Sibbechaj^c z Chuszy*; Achochita Ilaj; **30** Maharaj^d z Netofy; Cheled^e, syn Baany z Netofy; **31** Itaj, syn Ribaja z Gibeł Beniaminitów^f; Benajasz z Piratonu; **32** Churaj z dolin* Gaasz^g; Abiel z Bet-Araby^h; **33** Azmawet z Bachurim*; Eliachba Szalbonita; **34** synowie Haszema Gizonity; Jonatan, syn Szagego Hararyty; **35** Achiam, syn Sachara Hararyty; Elifal, syn Ura; **36** Chefer Mecheratyta; Achijas Pelonita; **37** Checro z Karmelu; Naaraj, syn Ezbaja; **38** Joel, brat Natana; Mibchar, syn Hagriego; **39** Ammonita Celek; Nachraj z Beerot, giermek Joaba, syna Cerui; **40** Itryta Ira; Itryta Gareb; **41** Hetyta Uriasz^h; Zabad, syn Achlaja; **42** Adina—syn Rubenity Szizy, naczelnik Rubenitów—razem ze swoimi 30 wojownikami; **43** Chanan, syn Maaki; Joszafat Mitnita; **44** Uzzija z Asztarot; Szama i Jejel—synowie Chotama z Aroeru; **45** Jediel, syn Szimriego, oraz jego brat Jocha Ticyta; **46** Eliel Machawita; Jeribaj i Joszawiasz—synowie Elnaama; Moabita Jitma; **47** Eliel; Obed; Jasjel z Coby*.

12 To są ci, którzy przyszedli do Dawida do Ciklagⁱ, gdy ukrywał się on przed Saulem, synem Kiswa. Należeli do dzielnych wojowników wspierających go w walce^k. **2** Byli uzbrojeni w łuki i potrafili miotać kamieniami^l i strzelać z łuku

11:29 *Możliwe też „potomek Chuszy”. **11:32** *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. *Lub „Arbatczyk”. **11:33** *Lub „Bacharumita”. **11:47** *Lub „Mecobaita”.

ROZDZ. 11

a 1Kn 27:1, 9

b 1Kn 27:1, 12

c 2Sm 21:18
1Kn 27:1, 11

d 1Kn 27:1, 13

e 1Kn 27:1, 15

f Sdz 20:15
1Kn 12:1, 2

g Joz 24:30

h 2Sm 11:3, 17
2Sm 12:9
1Kl 15:5

ROZDZ. 12

i 1Sm 27:5, 6
2Sm 1:1

j 1Sm 27:1

k 1Kn 11:10

l 1Sm 17:49

szpalta 2

a Sdz 3:15
Sdz 20:15, 16

b Rdz 49:27

c 1Sm 11:4

d 1Kn 11:26, 33

e Joz 9:3

f 1Kn 11:15

g Lb 26:10, 11

h 1Sm 23:14, 29
1Sm 24:22
1Kn 11:16i Rdz 49:19
Pwt 33:20

j Kpl 26:8

k 1Sm 22:1
1Sm 23:14
1Sm 24:22

ku zarówno prawą, jak i lewą ręką^a. Byli to bracia Saula, z plemienia Beniamina^b. **3** Na ich czele stał Achiezer i Josasz—synowie Szemai z Gibeł; Jezel i Pelet—synowie Azmaweta^d; Beracha; Jehu z Anatot; **4** Jiszmajasz z Gibeonu^e—dzielny wojownik, który należał do trzydziestki^f i nią dowodził; Jeremiasz, Jachazel, Jochanan, Zabad z Gedyry, **5** Eluzaj, Jerimot, Bealiasz, Szemariasz, Szefatiasz Charifitczyk; **6** Korachici^g—Elkana, Jiszszijas, Azarel, Joezer i Jaszobeam; **7** synowie Jerochama z Gedoru—Joela i Zebadiasz.

8 Kiedy Dawid przebywał w warownym miejscu na pustkowiu^h, na jego stronę przeszli niektórzy Gadyci. Byli to dzielni wojownicy, wyszkoleni do walki. Mieli wprawę w posługiwaniu się wielkimi tarczami i dzidami. Byli szybcy jak górskie galeze, a ich twarze przypominały oblicza lwów*. **9** Pierwszy był Ezer, drugi—Abdiasz, trzeci—Eliab, **10** czwarty—Miszmana, piąty—Jeremiasz, **11** szósty—Attaj, siódmy—Eliel, **12** ósmy—Jochanan, dziewiąty—Elzabad, **13** dziesiąty—Jeremiasz, jedenasty—Machbannaj. **14** Byli oni Gadytamiⁱ, dowódcami wojska. Najstarszy z nich był jak stu żołnierzy, a najsilniejszy jak tysiąc^j. **15** To oni przepławili się przez Jordan w miesiącu pierwszym, gdy występował z brzegów, i wypędzili wszystkich mieszkańców nizin na wschód i na zachód.

16 Niektórzy z plemienia Beniamina i Judy również przyszli do warownego miejsca, gdzie przebywał Dawid^k. **17** Dawid

12:8 *Może chodzić o odwagę lub wygląd.

wyszedł do nich i powiedział: „Jeśli przychodzicie w pokojowych zamiarach i chcecie mi pomóc, to chętnie się z wami sprzymierzę. Ale jeśli chcecie wydać mnie w ręce wrogów, choć nie zrobiłem nic złego, to niech Bóg naszych przodków zobaczy to i osądzi”^a. **18** Wtedy na Amasaja, dowódcę trzdziestki, zstąpił* duch^b:

„Należymy do ciebie, Dawidzie, jesteśmy z tobą, synu Jessego”^c.

Pokój, pokój tobie i pokój temu, kto ci pomaga, bo twój Bóg cię wspiera”^d.

Dawid więc ich przyjął i mianował dowódcami oddziałów.

19 Również niektórzy z plemienia Manassesu zbiegli do Dawida, gdy razem z Filistynami przyszedł on stoczyć bitwę z Saulem. Dawid nie pomógł jednak Filistynom, bo filistyńscy władcy^e po naradzie odesłali go, mówiąc: „Przejdź na stronę Saula, swojego pana, a my zapłacimy za to swoimi głowami”^f. **20** Kiedy Dawid dotarł do Ciklag^g, przyłączyli się do niego ludzie z plemienia Manassesu: Adnach, Jozabad, Jediel, Michael, Jozabad, Elihu i Cilletaj—dowódcy tysięcy Manassesu^h. **21** Pomogli Dawidowi w walce z oddziałem grabieżców, ponieważ wszyscy byli odważnymi, walecznymi wojownikamiⁱ. I zostali dowódcami wojska. **22** Codziennie do Dawida dołączali kolejni ludzie^j, żeby mu pomagać, aż powstał obóz tak wielki jak obóz Boży^k.

23 Oto liczba uzbrojonych ludzi, którzy przyszli do Dawida do Hebronu^l, aby zgodnie

ROZDZ. 12

a 1Sm 24:12, 15
1Sm 26:23
Ps 7:6

b Sdz 6:34
Sdz 13:24, 25

c 2Sm 15:21

d Ps 54:4

e Sdz 3:1, 3

f 1Sm 29:2-4

g 1Sm 30:1

h Pwt 33:17

i 1Kn 5:23, 24
1Kn 11:10

j 2Sm 2:3

k 2Sm 3:1

l 2Sm 2:1
2Sm 5:1

szpalta 2

a 1Sm 16:1, 13
1Kn 11:10

b 1Kn 6:49

c 1Kn 27:1, 5

d 2Sm 8:17
1Kl 1:8
1Kl 2:35
1Kn 6:1, 8
1Kn 27:16, 17

e 1Kn 8:1, 33
1Kn 12:1, 2

z rozkazem Jehowy przekazać mu władzę królewską Saula^a. **24** Judejczyków, uzbrojonych w wielkie tarcze i dzidy, było 6800. **25** Symeonitów, odważnych i walecznych wojowników, było 7100.

26 Lewitów było 4600. **27** Wodzem synów Aarona^b był Jehojada^c. Było z nim 3700 ludzi, **28** a także Cadok^d, odważny i waleczny młody mężczyzna, który przybył z 22 naczelnikami ze swojego rodu.

29 Beniaminitów, braci Saula^e, było 3000. Wcześniej większość z nich wspierała dom Saula. **30** Efraimitów, odważnych i walecznych wojowników cieszących się sławą w swoich rodach, było 20 800.

31 Z połowy plemienia Manassesu było 18 000 ludzi, których wyznaczono imiennie, żeby przyszli i ustanowili Dawida królem. **32** Z plemienia Issachara było 200 dowódców, którzy rozumieli sytuację i wiedzieli, jak w takim czasie powinni postąpić Izraelici, a wszyscy ich bracia podlegali ich rozkazom. **33** Z plemienia Zebulona było 50 000 żołnierzy wyszkolonych do walki w szyku bojowym, wyposażonych we wszelkiego rodzaju broń. Wszyscy oni przyłączyli się do Dawida i byli wobec niego całkowicie lojalni^{*}. **34** Z plemienia Naftalego było 1000 dowódców, a z nimi 37 000 żołnierzy mających wielkie tarcze i włócznie. **35** Z plemienia Dana było 28 600 żołnierzy gotowych do walki w szyku bojowym. **36** A z plemienia Aszera było 40 000 żołnierzy wyszkolonych do walki w szyku bojowym.

12:33 *Lub „i nie mieli dwoistego serca”.

37 Z tych, którzy mieszkali po drugiej stronie Jordanu^a — z plemienia Rubena, Gada i połowy plemienia Manasses — było 120 000 żołnierzy wyposażonych we wszelkiego rodzaju broń. **38** Wszyscy oni byli wojownikami i wspólnie stawali w szyku bojowym do walki. Przybyli do Hebronu, zdecydowani ustanowić Dawida królem całego Izraela. Również wszyscy pozostali Izraelici jednomyślnie* chcieli obwołać Dawida królem^b. **39** Przebywali tam z Dawidem przez trzy dni, jedli i pili, bo ich bracia wszystko dla nich przygotowali. **40** Także ci, którzy byli w pobliżu, a nawet ci, którzy mieszkali daleko, w ziemi Issachara, Zebulona i Naftalego, przywozili żywność na osłach, wielbłądach, mułach i bykach — mąkę, placki ze sprasowanych fig i rodzynek, wino, oliwę, bydło i owce, wszystko w wielkiej ilości — bo w Izraelu panowała radość.

13 Dawid narodził się z wodźcami tysięcy i setek oraz ze wszystkimi wodzami^c. **2** Potem przemówił do całego zboru Izraela: „Jeśli wydaje się wam to dobre i jeśli jest to zgodne z wolą Jehowy, naszego Boga, pošlijmy wiadomość do reszty naszych braci na całym terytorium Izraela, a także do kapłanów i Lewitów przebywających w swoich miastach^d, żeby przyszedli i przyłączyli się do nas. **3** I sprowadźmy Arkę^e naszego Boga”. Powiedział tak, ponieważ za dni Saula nie dbano o nią^f. **4** Cały zbor zgodził się na tę propozycję, bo wszystkim wydało się to słuszne. **5** Da-

12:38 *Dosl. „byli jednego serca”. **13:2** *Dosl. „miastach z pastwiskami”.

ROZDZ. 12

a Lb 32:33
Joz 13:8

b Rdz 49:8, 10
1Kn 11:10

ROZDZ. 13

c 1Kn 15:25

d Lb 35:2

e 1Sm 7:2

f 1Sm 14:18

szpalta 2

a Lb 34:2, 8

b 1Sm 6:21
do 7:1
2Sm 6:1, 2
1Kn 15:3

c Joz 15:9, 12

d Wj 25:22
Lb 7:89
1Sm 4:4
2Sm 6:2

e Wj 37:5

f 2Sm 6:3-8

g Wj 15:20

h 1Kn 25:1

i 2Kn 5:13

j Lb 4:15

k Kpl 10:1, 2

l 2Sm 6:9-11

wid zebrał więc całego Izraela, od rzeki egipskiej* aż po Lebo-Chamat^a, żeby z Kariat-Jearim sprowadzić Arkę prawdziwego Boga^b.

6 Dawid oraz wszyscy Izraelici udali się do Baali^c, czyli do Kariat-Jearim w Judzie, żeby sprowadzić stamtąd Arkę prawdziwego Boga, Jehowy, siedzącego na tronie nad^d cherubami^d — Arkę, nad którą jest wzywane Jego imię. **7** Arka prawdziwego Boga znajdowała się w domu Abinadaba. Umieszczono ją na nowym wozie^e, który prowadzili Uzza i Achio, i wywieziono ją stamtąd^f. **8** Dawid i wszyscy Izraelici z całego serca radowali się przed prawdziwym Bogiem, śpiewając pieśni i grając na lirach* i innych instrumentach strunowych oraz na tamburynach^g, czynelach^h i trąbachⁱ. **9** Ale kiedy doszli do klepiska Kidona, Uzza wyciągnął rękę i podtrzymał Arkę, bo było omal jej nie wywróciło. **10** Wtedy Jehowa bardzo się rozgniewał na Uzze i zabił go za to, że wyciągnął rękę i podtrzymał Arkę^j. Uzza zginął tam przed Bogiem^k. **11** A Dawid się oburzył*, że Jehowa tak bardzo rozgniewał się na Uzze. Miejsce to po dziś dzień nazywa się Perec-Uzza^l.

12 Tego dnia Dawid zląkł się prawdziwego Boga i powiedział: „Jak mam teraz sprowadzić do siebie Arkę prawdziwego Boga?”^m. **13** I nie przeniósł Arki do siebie, do Miasta Dawida, ale kazał zabrać ją do domu Obed-Edoma

13:5 *Lub „od Szichoru w Egipcie”.
*Lub „wejście do Chamatu”. **13:6** *Możliwe też „między”. **13:8** *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. **13:11** *Lub „zasmutcił”. *Nazwa ta znaczy „targnięcie się na Uzze”.

Gittyty. **14** Arka prawdziwego Boga pozostawała w domu Obed-Edoma przez trzy miesiące. A Jehowa błogosławił domownikom Obed-Edoma i wszystkiemu, co on miał^a.

14 Chiram^b, król Tyru, wysłał do Dawida posłańców z drewnem cedrowym oraz kamieniarzy* i cieśli, żeby zbudowali dla Dawida dom^c. **2** Dawid przekonał się, że Jehowa utwierdził jego panowanie nad Izraelem^d, bo bardzo wywyższył jego władzę królewską ze względu na Izraela, swój lud^e.

3 W Jerozolimie Dawid wziął sobie kolejne żony^f i został ojcem kolejnych synów i córek^g.

4 To są imiona dzieci, które mu się urodziły w Jerozolimie^h: Szammua, Szobab, Natanⁱ, Salomonⁱ, **5** Jibchar, Eliszua, Elpelet, **6** Nogah, Nefeg, Jafia, **7** Eliszama, Beeliada i Elifelet.

8 Filistyni dowiedzieli się, że Dawida namaszczonego na króla całego Izraela^k, i wszyscy wyruszyli przeciwko niemu^l. Kiedy Dawid o tym usłyszał, wyszedł naprzeciw nich. **9** Filistyni nadciągnęli i napadali na mieszkańców doliny* Refaim^m.

10 Dawid zapytał Boga: „Czy mam uderzyć na Filistynów? Czy wydasz ich w moje ręce?”. Jehowa odpowiedział: „Uderzaj, a ja z całą pewnością wydam ich w twoje ręce”ⁿ. **11** Dawid udał się więc do Baal-Peracim^o i tam ich pokonał. Wtedy rzekł: „Prawdziwy Bóg moją ręką rozzerwał szeregi wrogów, jak rwąca woda rozrywa zaporę”. Dlatego nadano temu miejscu nazwę Baal-Peracim^o. **12** Filistyni po-

14:1 *Lub „budowniczych murów”.
14:9 *Lub „pałac”.
14:11 *Nazwa ta znaczy „pan przełomów”.

ROZDZ. 13
 a Rdz 30:27
 Rdz 39:5

ROZDZ. 14
 b 1Kl 5:6, 8
 c 2Sm 5:11, 12
 d Ps 89:20, 21
 e 2Sm 7:8
 f Pwt 17:17
 g 2Sm 5:13-16
 h 1Kn 3:5-9
 i Lk 3:23, 31
 j 1Kl 1:47
 Mt 1:6
 k 1Kn 11:3
 l 2Sm 5:17
 Ps 2:2
 m 2Sm 5:18, 22
 2Sm 23:13
 n 2Sm 5:19-21
 o Iz 28:21

szpalta 2
 a Pwt 7:25
 b 2Sm 5:22-25
 c Joz 8:2
 Ps 18:34
 d Pwt 23:14
 Sdz 4:14
 e Rdz 6:22
 Wj 39:32
 f Joz 16:10
 g Pwt 2:25
 Pwt 11:25
 Joz 2:9

ROZDZ. 15
 h 2Sm 7:1, 2
 1Kn 16:1
 Ps 132:1-5
 i Lb 4:15
 Pwt 10:8
 j 2Sm 6:12
 1Kn 13:5
 k Lb 3:2, 3
 l 1Kn 6:1
 m 1Kn 6:29, 30
 n 1Kn 23:6-8
 o Wj 6:18, 22

rzucili tam swoje bożki, które na rozkaz Dawida zostały spalone^a.

13 Za jakiś czas Filistyni ponownie najechali dolinę^{*b}. **14** Dawid jeszcze raz radził się Boga, a prawdziwy Bóg powiedział mu: „Nie przypuszczaj na nich frontalnego ataku. Zajdź ich od tyłu i rusz na nich od strony krzewów *baka*”. **15** Gdy usłyszysz jakby odgłos marszu dochodzący z wierzchołków krzewów *baka*, rozpocznij atak, bo prawdziwy Bóg wyjdzie przed tobą, żeby pobić wojsko filistyńskie”^d. **16** Dawid zrobił tak, jak mu nakazał prawdziwy Bóg^e, i razem ze swoimi ludźmi pokonał wojsko filistyńskie od Gibeonu po Gezer^f. **17** Sława Dawida rozeszła się po wszystkich krainach, a Jehowa sprawił, że wszystkie narody zaczęły się bać Dawida^g.

15 Dawid budował dla siebie domy w Mieście Dawida. Przygotował też miejsce dla Arki prawdziwego Boga i rozbił dla niej namiot^h. **2** Powiedział wtedy: „Nikt oprócz Lewitów nie może nosić Arki prawdziwego Boga, bo to ich wybrał Jehowa, żeby nosili Arkę Jehowy i już zawsze pełnili dla Niego służbę”ⁱ. **3** Następnie Dawid zgromadził całego Izraela w Jerozolimie, by sprowadzić Arkę Jehowy na miejsce, które dla niej przygotował^j.

4 I Dawid zebrał potomków Aarona^k oraz Lewitów^l: **5** z Kehatytów—naczelnika Uriela i jego 120 braci; **6** z Merarytów—naczelnika Asajasza^m i jego 220 braci; **7** z Gerszomitów—naczelnika Joelaⁿ i jego 130 braci; **8** z potomków Elifafana^o—naczelnika Szemajasza i jego 200

14:13 *Lub „nizinę”.

braci; **9** z potomków Hebrona—naczelnika Eliela i jego 80 braci; **10** z potomków Uzziela^a—naczelnika Amminadaba i jego 112 braci. **11** Dawid wezwał kapłanów Cadoka^b i Abiatar^c, jak również Lewitów Uriela, Asajasza, Joela, Szemajasza, Eliela oraz Amminadaba **12** i przemówił do nich: „Jesteście głowami rodów lewitych. Uświęćcie się, wy i wasi bracia, i sprowadźcie Arkę Jehowy, Boga Izraela, na miejsce, które dla niej przygotowałem. **13** Za pierwszym razem nie nieśliście jej^d i Jehowa, nasz Bóg, rozgniewał się na nas^e, bo nie postąpiliśmy według Jego wskazówek^f. **14** Kapłani i Lewici uświęcili się więc, żeby przenieść Arkę Jehowy, Boga Izraela.

15 Potem Lewici nieśli Arkę prawdziwego Boga na swoich ramionach, trzymając ją za drążki^g—tak jak Jehowa nakazał za pośrednictwem Mojżesza. **16** Dawid polecił naczelnikom Lewitów wyznaczyć śpiewaków, swoich braci, żeby radośnie śpiewali przy akompaniamencie instrumentów muzycznych: harf^h, lirⁱ i czyneli.

17 Lewici wyznaczyli spośród swoich braci Heman^j, syna Joela, i Asafa^k, syna Berechiasza, oraz Etana^l, syna Kuszajasza, z rodziny Merarytów. **18** Razem z nimi byli ich bracia z drugiej grupy^m: Zachariasz, Ben, Jaazjel, Szemiramot, Jechiel, Unni, Eliab, Benajasz, Maasejasz, Mattitiasz, Elifelehu, Miknejasz, a także odźwierni—Obed-Edom i Jejel. **19** Śpiewacy Hemanⁿ, Asaf^o i Etan mieli

15:16, 20, 28 *Hebr. *néwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę. **15:16, 21, 28** *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę.

ROZDZ. 15

a Wj 6:16, 18

b 2Sm 8:17

c 1Sm 22:20
1Kl 2:27, 35

d 2Sm 6:3

e 2Sm 6:8

f Lb 4:15
Pwt 31:9g Wj 25:14
Lb 4:6
2Kn 5:9

h Ps 33:2

i 1Kn 16:5
2Kn 5:12, 13j 1Kn 6:31, 33
1Kn 25:5k 1Kn 6:31, 39
1Kn 25:1, 2
Ps 83:nagl.

l 1Kn 6:31, 44

m 1Kn 25:9

n 1Kn 6:31-33

o 1Kn 25:1

szpalta 2

a 1Kn 13:8

b Ps 46:nagl.

c 1Kn 16:4, 5

d Ps 6:nagl.

e 1Kn 15:27

f 1Kn 16:4, 6

g 2Sm 6:4, 5
2Sm 6:12
1Kn 13:14

h 2Sm 6:13

i 2Sm 6:14, 15

j 1Kn 13:8

k 1Kn 16:4, 6

l 2Sm 6:5

m 1Kn 17:1

n 1Sm 18:27
2Sm 3:13, 14

grać na miedzianych czynelach^a. **20** Zachariasz, Azjel, Szemiramot, Jechiel, Unni, Eliab, Maasejasz i Benajasz grali na harfach^{*} nastrojonych na tony *alamot*^{ab}. **21** Mattitiasz^c, Elifelehu, Miknejasz, Obed-Edom, Jejel i Azazjasz grali na lirach[#] nastrojonych na tony *szeminit*^{ad} i byli dyrygentami. **22** Kenaniasz^e, naczelnik Lewitów, nadzorował transport Arki, bo się na tym znał. **23** Berechiasz i Elkana byli odźwiernymi przy Arce. **24** Kapłani Szebaniasz, Joszafat, Netanel, Amasaj, Zachariasz, Benajasz i Eliezer głośno grali na trąbach przed Arką prawdziwego Boga^f. A Obed-Edom i Jechiasz także byli odźwiernymi przy Arce.

25 Potem Dawid, starsi Izraela i dowódcy tysięcy z radością wyruszyli razem, żeby sprowadzić z domu Obed-Edoma Arkę Przymierza Jehowy^g. **26** Ponieważ prawdziwy Bóg pomagał Lewitom, którzy nieśli Arkę Przymierza Jehowy, złożyli oni w ofierze siedem młodych byków i siedem baranów^h. **27** Dawid był ubrany w płaszcz bez rękawów, wykonany z delikatnej tkaniny. Tak samo byli ubrani wszyscy Lewici niosący Arkę, śpiewacy oraz Kenaniasz, który nadzorował transport i śpiewaków. Dawid miał na sobie dodatkowo lniany efod^{ai}. **28** Wszyscy Izraelici prowadzili Arkę Jehowy wśród radosnych okrzykówⁱ i przy dźwiękach rogu, trąb^k i czyneli, głośno grając na harfach^{*} i lirach[#].

29 Gdy Arka Przymierza Jehowy dotarła do Miasta Dawida^m, Michalⁿ, córka Saula, spojrzała w dół przez okno i zobaczyła,

15:20, 21, 27 ^aZob. Słowniczek pojęć.

jak król Dawid podskakuje i świętuje. Wtedy zaczęła nim gardzić w swoim sercu^a.

16 Arkę prawdziwego Boga wniesiono do namiotu, który rozbił Dawid, i tam ją postawiono^b. Następnie złożono prawdziwemu Bogu ofiary całopalne i ofiary współuczestnictwa^c. **2** Kiedy Dawid zakończył składanie ofiar całopalnych^d i ofiar współuczestnictwa^e, pobłogosławił lud w imię Jehowy. **3** Ponadto rozdał wszystkim Izraelitom—każdemu mężczyźnie i każdej kobiecie—po okrągłym bochenku chleba, po placku daktylowym i placku rodzynkowym. **4** Potem wyznaczył niektórych Lewitów do usługiwania przed Arką Jehowy^f, żeby oddawali chwałę* Jehowie, Bogu Izraela, składali Mu podziękowania i Go wysławiali. **5** Asaf^g był ich przełożonym, drugi po nim był Zachariasz. Na harfach* i lirach^h grał Jeiel, Szemiramot, Jechiel, Matitiasz, Eliab, Benajasz, Obed-Edom i Jeiel^b. Na czynelach grał Asafⁱ. **6** A kapłani Benajasz i Jachazjel stale dęli w trąby przed Arką Przymierza prawdziwego Boga.

7 Tego dnia Dawid po raz pierwszy polecił Asafowi^j i jego braciom wykonać pieśń dzięczynną, którą ułożył dla Jehowy:

8 „Dziękujcie Jehowie^k,
wzywajcie Jego imienia,
rozgłaszajcie wśród ludów
Jego czyny!

16:1 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **16:4** *Dosl. „wspominali [Jehowę]”. **16:5** *Hebr. *néwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę. *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę.

ROZDZ. 15
a 2Sm 6:16

ROZDZ. 16

b 1Kl 8:1
1Kl 15:1

c 2Sm 6:17-19
1Kl 8:5

d Kpl 1:3

e Kpl 3:1

f Lb 18:2

g 1Kn 6:31, 39

h 1Kn 15:18
1Kn 15:21

i 1Kn 15:17, 19

j 1Kn 6:31, 39

k Ps 106:1

l Ps 67:2
Ps 105:1-6
Iz 12:4

szpalta 2

a 2Sm 23:1
Ef 5:19

b Ps 107:43

c Kpl 22:32
Iz 45:25
Jer 9:24

d 1Kn 28:9
Flp 4:4

e Am 5:4
Sof 2:3

f Ps 24:5, 6

g Ps 111:2-4

h Iz 41:8

i Ps 135:4

j Ps 95:7

k Ps 105:7-11

l Pwt 7:9

m Rdz 15:18
Rdz 17:1, 2

n Rdz 26:3-5

o Rdz 28:14

p Rdz 12:7
Rdz 17:8
Rdz 35:12

q Pwt 32:8

9 Śpiewajcie Mu, wysławiajcie Go pieśnią^a,
rozmyślajcie^b o wszystkich
Jego zdumiewających
czynach^b.

10 Szczycie się Jego świętym
imieniem^c.

Niech ci, którzy szukają
Jehowy, cieszą się
w sercach^d.

11 Proście Jehowę, żeby udzie-
lił wam swojej siły^e.

Bezustannie zabiegajcie
o Jego uznanie^f.

12 Wspominajcie zdumiewają-
ce czyny, których
dokonał^g,

Jego cuda i wyroki,
które ogłosił,

13 wy, potomkowie* Jego sługi
Izraela^h,

wy, synowie Jakuba,
Jego wybraniⁱ.

14 To jest Jehowa, nasz Bóg^j.
Jego wyroki dotyczą całej
ziemi^k.

15 Zawsze pamiętajcie o Jego
przymierzu,

przez tysiąc pokoleń—
o złożonej obietnicy^l,

16 o przymierzu, które zawarł
z Abrahamem^m,

o przysiedze, którą złożył
Izaakowiⁿ,

17 którą uczynił dekretem
dla Jakuba^o

i trwałym przymierzem
dla Izraela,

18 mówiąc: „Dam ci ziemię
Kanaan^p

jako przydzielone
dziedzictwo^q.

16:9 *Lub „grajcie Mu”. *Możliwe też „mówcie”. **16:11** *Dosl. „szukajcie Jehowy i Jego siły”. *Lub „szukajcie Jego obecności”. Dosl. „szukajcie Jego oblicza”. **16:13** *Lub „potomstwo”. **16:15** *Dosl. „o słowie, które nakazał”.

- 19** Było ich wtedy niewielu,
naprawdę niewielu, i byli cudzoziemcami w tej ziemi^a.
- 20** Wędrowali od narodu do narodu,
od jednego królestwa do drugiego^b.
- 21** Bóg nikomu nie pozwolił ich gnębić^c
i ze względu na nich upominał królów^d,
- 22** mówiąc: „Nie tykajcie moich pomazańców,
a moim prorokom nie róbcie nic złego^e.”
- 23** Śpiewaj Jehowie, cała ziemiolo!
Dzień po dniu ogłaszajcie wybawienie, które On zapewnia!^f
- 24** Opowiadajcie wśród narodów o Jego chwale,
wśród wszystkich ludów—o Jego zdumiewających dziełach.
- 25** Bo Jehowa jest wielki i szczególnie godny wysławiania.
Budzi większy lęk i podziw niż wszyscy inni bogowie^g.
- 26** Wszyscy bogowie ludów są bezwartościowi^h,
natomiast Jehowa uczynił nieboⁱ.
- 27** Otacza Go majestat* i wspaniałość^j.
Miejsce, w którym przebywa, wypełnia siła i radość^k.
- 28** Rodziny ludów, oddajcie Jehowie to, co Mu się należy,
oddajcie Jehowie to, co Mu się należy, ze względu na Jego chwałę i siłę^l.
- 29** Oddajcie Jehowie chwałę należną Jego imieniu^m,
przynieście dar i wejdźcie przed Jego obliczeⁿ.

16:27 *Lub „dostojeństwo”.

ROZDZ. 16

a Rdz 34:30
Pwt 26:5
Ps 105:12-15

b Rdz 20:1
Rdz 46:6

c Rdz 31:7, 42

d Rdz 12:17
Rdz 20:3

e Rdz 20:7

f Ps 40:10
Ps 96:1-6

g Wj 15:11

h Iz 45:20
1Ko 8:4

i Iz 44:24

j Pwt 33:26
Ps 8:1

k 1Tm 1:11

l Ps 68:34
Ps 96:7-13

m Pwt 28:58
Neh 9:5
Ps 148:13

n 1Kn 29:3-5
Mt 5:23

szpalta 2

a Pwt 26:10

b Ps 104:5
Kzn 1:4

c Ps 97:1

d Obj 19:6

e 2Kn 5:13
Łk 18:19

f Ps 103:17
Jer 31:3
Lam 3:22

g Ps 68:20

h Ps 122:4

i Iz 43:21

j 1Kn 15:16, 17

Kłaniajcie się* Jehowie przystrojeni świętością^a.

30 Drżysz przed Nim, cała ziemiolo!

Ziemia* jest utwierdzona,
nic nie może nią poruszyć^b.

31 Niech się cieszy niebo i niech się raduje ziemia^c.
Głoście wśród narodów:
„Jehowa został Królem!”^d.

32 Niech zagrzmie morze i wszystko, co je napęlnia.
Niech się cieszą pola i wszystko, co na nich jest.

33 Także niech drzewa leśne radośnie wykrzykują przed Jehową,
bo nadchodzi*, żeby sądzić ziemię.

34 Dziękujcie Jehowie, bo jest dobry^e,
Jego lojalna miłość trwa wiecznie^f.

35 I mówcie: „Wybaw nas, Boże naszego wybawienia^g,
zbierz nas i ocal przed narodami,
żebyśmy mogli wysławiać Twoje święte imię^h
i czerpać radość z wysławiania Ciebieⁱ”.

36 Niech Jehowa, Bóg Izraela, będzie wysławiany przez całą wieczność*^j.

Wtedy cały lud powiedział: „Amen!”^k i wysławiał Jehowę.

37 Potem Dawid zostawił tam Asafa i jego braci, żeby stale pełnili służbę przed Arką Przymie-

16:29 *Lub „oddawajcie cześć”. #Możliwe też „ze względu na wspaniałość Jego świętości”. **16:30** *Lub „żyjna kraina”. #Lub „nie może się ona zachwiać”. **16:33** *Lub „przyszedł”. **16:35** *Lub „radować się z Twojej sławy”. **16:36** *Lub „od wieczności po wieczność”. #Lub „niech się tak stanie!”.

rza Jehowy^a, wykonując swoje codzienne zadania^b. **38** Obed-Edom i jego 68 braci, a także Obed-Edom, syn Jedutuna, oraz Chosa byli odźwiernymi. **39** Kapłan Cadoc^c i inni kapłani usługiwali przed przybytkiem Jehowy na wzniesieniu w Gibeonie^d. **40** Mieli regularnie, rano i wieczorem, składać Jehowie całopalenia na ołtarzu całopalnym i wykonywać wszystko, co jest napisane w Prawie, którego Jehowa kazał przestrzegać Izraelowi^e. **41** Byli z nimi Heman, Jedutun^f i reszta wybranych mężczyzn, których wyznaczono imiennie, żeby składali podziękowania Jehowie^g, bo „Jego lojalna miłość trwa wiecznie”^h. **42** Hemanⁱ i Jedutun mieli grać na trąbach, czynelach i innych instrumentach, żeby wystawiać prawdziwego Boga. A synowie Jedutuna^j odpowiadali za bramę. **43** Później wszyscy ludzie rozszli się do swoich domów. I Dawid poszedł pobłogosławić swoich domowników.

17 Kiedy tylko król Dawid zamieszkał w swoim domu*, rzekł do proroka Natana^k: „Ja mieszkam w domu z cedrów^l, podczas gdy Arka Przymierza Jehowy znajduje się w namiocie”^m. **2** Natan odrzekł Dawidowi: „Rób wszystko, co nakazuje ci serce, bo prawdziwy Bóg jest z tobą”ⁿ.

3 Tej nocy Bóg przemówił do Natana: **4** „Idź i powiedz mojemu słudze Dawidowi: „Oto co mówi Jehowa: „To nie ty zbudujesz mi dom, w którym zamieszkać”^o. **5** Od dnia, gdy wprowadziłem Izraela z Egiptu, aż do

ROZDZ. 16

a 1Kn 16:4-6

b Wj 29:38
2Kn 13:11
Ezd 3:4

c 1Kn 12:28

d 1Kl 3:4

e Wj 29:39
2Kn 2:4

f 1Kn 25:1

g 1Kn 16:4

h 2Kn 5:13
Ezd 3:11i 1Kn 6:31, 33
1Kn 15:16, 17

j 1Kn 25:1, 3

ROZDZ. 17

k 1Kl 1:8

l 1Kn 29:29

m 1Kn 14:1

n 2Sm 7:1-3
1Kn 15:1
2Kn 1:4o 2Sm 7:4-7
1Kl 8:17-19
1Kn 22:7, 8

szpalta 2

a Wj 40:2
Lb 4:24, 25
2Sm 6:17
Ps 78:60b 1Sm 16:11, 12
1Sm 17:15
1Sm 25:30
2Sm 7:8-11
Ps 78:70, 71c 1Sm 18:14
2Sm 8:6d 1Sm 25:29
1Sm 26:10
Ps 89:20, 22

e 1Sm 18:30

f Wj 2:23

g Szd 2:16

h Ps 18:40

i 1Kl 8:20
Ps 132:11j 2Sm 7:12-17
1Kl 9:5
1Kn 28:5
Jer 23:5k 1Kl 5:5
1Kn 22:10l Ps 89:3, 4
Iz 9:7
Dn 2:44

dzisiaj nie mieszkalem w domu, ale ciągle wędrowałem od namiotu do namiotu, od przybytku do przybytku^a. **6** Czy przez cały ten czas, kiedy wędrowałem z Izraelitami, choćby raz zapytałem jakiegokolwiek z sędziów Izraela, których wyznaczyłem na pasterzy swojego ludu: „Dlaczego nie zbudowaliście mi domu z cedrów?”^b”.

7 „Powiesz mojemu słudze Dawidowi: „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Zabrałem cię z pastwiska, gdzie pilnowałeś owiec, żebyś został wodzem mojego ludu, Izraela”^b. **8** Będę z tobą, dokądkolwiek pójdziesz^c, i usunę^d z twojej drogi wszystkich twoich nieprzyjaciół^d. Rozstawię twoje imię i będzie ono jak imię wielkich tej ziemi^e. **9** Przydzielę miejsce swojemu ludowi, Izraelowi, i tam go osiedlę. Będzie tam mieszkac i nikt go nie będzie więcej niepokoił. Niegodziwi nie będą go już uciskać^f, jak to robili w przeszłości— **10** od czasów sędziów, których nad nim ustanowiłem^g. I poskromię wszystkich twoich wrogów^h. Oświadczam ci też: „Jehowa zapewni panowanie twojemu rodowi”ⁱ.

11 „„Gdy twoje dni dobiegną kresu i odejdziesz do swoich praojców, ustanowię królem twojego potomka^j, jednego z twoich synów^k, i utwierdzą jego władzę królewską^l. **12** To on zbuduje mi dom^k, a ja utwierdzą jego tron na zawsze^l. **13** Stanę się dla niego ojcem,

17:5 *Może to oznaczać „z jednego miejsca, gdzie postawiono namiot, do drugiego i z jednego miejsca pobytu do drugiego”. **17:8** *Dośl. „odetnę”. **17:9** *Lub „niszczyć”. **17:10** *Lub „zbuduj ci dom”. **17:11** *Dośl. „nasienie”.

16:42 *Lub „i instrumentach akompaniujących do pieśni”. **17:1** *Lub „pałac”.

a on stanie się dla mnie synem^a. Nie przestanę mu okazywać lojalnej miłości^b, jak przestałem ją okazywać temu, który był przed tobą^c. **14** Postawię go w swoim domu i w swoim królestwie na zawsze^d i jego tron pozostanie na wieki^e”^e.

15 Natan przekazał Dawidowi wszystkie te słowa i całą tę wizję.

16 Wtedy król Dawid usiadł przed Jehową i powiedział: „Kim ja jestem, Jehowo Boże? I czym jest mój ród, że tyle już dla mnie zrobiłeś?”^f **17** A robisz jeszcze więcej, Boże, bo teraz mówisz, co spotka ród Twojego sługi w dalekiej przyszłości^g. Jehowo Boże, spojrzales na mnie jak na człowieka, który zasługuje na wywyższenie^h. **18** Co więcej może Ci powiedzieć Twój sługa Dawid o otrzymanym zaszczycie, skoro Ty sam dobrze znasz swojego sługę?ⁱ **19** Jehowo, ze względu na swego sługę i zgodnie z tym, co postanowiłeś w swoim sercu^j, uczyniłeś wszystkie te wielkie rzeczy i ujawniłeś swoją wspańiałość^k. **20** O Jehowo, wszystko, co słyszeliśmy, potwierdza, że nie ma nikogo takiego jak Ty^l i nie ma Boga oprócz Ciebie^m. **21** Jaki inny naród na ziemi jest podobny do Twojego ludu, Izraela? Ty, prawdziwy Boże, wykupiłeś go i uczyniłeś swoim ludemⁿ. Dokonując czynów wielkich, budzących lęk i podziw, rozstawiłeś swoje imię^o, bo ze względu na swój lud, który wykupiłeś z Egiptu, wypędziłeś narody^p. **22** Uczyniłeś Izraela swoim ludem na wieki^q i stałeś się, Jehowo, jego

17:17 *Lub „człowieka na wysokim stanowisku”. 17:19 *Lub „zgodnie ze swoją wolą”.

ROZDZ. 17

- a 2Sm 7:14
tk 9:35
Heb 1:5
b Iz 55:3
c 1Sm 15:24, 28
1Kn 10:13, 14
d Dn 2:44
Jn 1:49
2Pt 1:11
e Ps 89:36
Jer 33:20, 21
tk 1:32, 33
Heb 1:8
Obj 3:21
f 2Sm 7:8
2Sm 7:18-20
g Mt 22:42
Dz 13:34
Obj 22:16
h Ps 139:1
i 2Sm 7:21-24
j Wj 15:11
k Iz 43:10
l Pwt 4:7
Ps 147:20
m Wj 19:5
Ps 77:15
n Pwt 4:34
Neh 9:10
Iz 63:12
Eze 20:9
o Pwt 7:1
Joz 10:42
Joz 21:44
p 1Sm 12:22

szpalta 2

- a Rdz 17:7
Pwt 7:6, 9
b 2Sm 7:25-29
c 2Kn 6:33
Ps 72:19
Mt 6:9
Jn 12:28
d Ps 89:35, 36

ROZDZ. 18

- e 1Sm 5:8
2Sm 1:20
f 2Sm 8:1
g Lb 24:17
Ps 60:8
h 2Sm 8:2
2Kl 3:4
i 1Kl 11:23
j 1Sm 14:47
2Sm 10:6
Ps 60:nagl.
k 2Kn 8:3
l Rdz 15:18
Wj 23:31
2Sm 8:3, 4
m Ps 20:7
n Pwt 17:16
Ps 33:17

Bogiem^a. **23** A teraz, Jehowo, niech obietnica dotycząca Twojego sługi i jego rodu pozostanie niezmienna na wieki. Zechciej uczynić tak, jak powiedziałeś^b. **24** Niech Twoje imię trwa^c i będzie wywyższane^d po wieczne czasy, żeby mówiono: „Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela, naprawdę jest Bogiem dla Izraela”. Niech ród Twojego sługi Dawida zostanie umocniony przed Tobą^d. **25** Boże mój, wyjawileś swojemu słudze, że postanowiłeś zapewnić panowanie jego rodowi^e. Dlatego Twój sługa śmiało zwraca się do Ciebie w tej modlitwie. **26** Jehowo, Ty jesteś prawdziwym Bogiem i obiecałeś te dobrodziejstwa swojemu słudze. **27** Zechciej więc błogosławić jego rodowi, żeby trwał przed Tobą na zawsze, bo to, czemu błogosławisz, Jehowo, będzie błogosławione na wieki^f”.

18 Jakiś czas później Dawid pokonał Filistynów i ich sobie podporządkował. Zabrał Filistynom Gat^g i okoliczne^h miejscowościⁱ. **2** Następnie pokonał Moab^g. Moabici zostali sługami Dawida i składali mu daninę^h.

3 Dawid pokonał Hadadeze-
raⁱ, króla Cobyⁱ, koło Chamatuⁱ,
gdy ten wyruszył nad rzekę Eu-
frat, żeby ugruntować swoją wła-
dzę^j. **4** Dawid zdobył 1000 ryd-
wanów i wziął do niewoli 7000
jeźdźców oraz 20 000 piesznych^m.
Potem poprzecinał ścięgnię za-
pręganym do rydwanów ko-
niom, pozostawiając z nich
tylko 100ⁿ. **5** Kiedy Hadadeze-
rowi, królowi Coby, z pomocą
przyszli Syryjczycy z Damaszku,

17:24 *Lub „okaże się wierne”. 17:25
*Lub „zbudować mu dom”. 18:1 *Lub
„zależne od niego”.

Dawid zabił 22 000 syryjskich żołnierzy^a. **6** Potem w syryjskim Damaszku rozmieścił garnizony, a Syryjczycy zostali sługami Dawida i składali mu daniinę. Jehowa zapewniał Dawidowi zwycięstwo^{*} we wszystkich jego wyprawach^b. **7** Ponadto Dawid zabrał sługom Hadadezera okrągłe złote tarcze i sprowadził je do Jerozolimy. **8** A z Tibchatu i Kun, miast Hadadezera, Dawid zabrał bardzo dużo miedzi. Salomon użył jej do wykonania miedzianego zbiornika zwanego morzem^c, kolumn i miedzianych sprzętów^d.

9 Kiedy Tou, król Chamatu, usłyszał o zwycięstwie Dawida nad całym wojskiem Hadadezera^e, króla Coby^f, **10** natychmiast posłał do króla Dawida swojego syna Hadorama, by go zapytał o pomyślność i pogratulować mu zwycięstwa w wojnie z Hadadezerem (bo Hadadezer często toczył walki z Tou). Hadoram przyniósł wszelkiego rodzaju przedmioty ze złota, srebra oraz miedzi. **11** Król Dawid ofiarował^{*} te rzeczy Jehowie^g, podobnie jak srebro i złoto, które zabrał wszystkim narodom — Edomowi i Moabowi, Ammonitom^h, Filistynomⁱ i Amalekitom^j.

12 Abiszaj^k, syn Cerui^l, zabił 18 000 Edomitów w Dolinie Soli^m. **13** Rozmieszczył w Edomie garnizony i wszyscy Edomici zostali sługami Dawidaⁿ. Jehowa zapewniał Dawidowi zwycięstwo^{*} we wszystkich jego wyprawach^o. **14** Dawid dalej panował nad całym Izraelem^p. Sprawował władzę nad swoim ludem w sposób sprawiedliwy i prawy^q. **15** Joab, syn Cerui, dowodził woj-

18:6, 13 *Lub „wybawienie”. 18:11 *Dosl. „uświęcić”.

ROZDZ. 18

a 2Sm 8:5-8

b 1Kn 17:8

c 1Kl 7:23

d 1Kl 7:15, 45

e 2Sm 8:3

f 2Sm 8:9-11

g Joz 6:19

2Kn 5:1

h 1Kn 20:1

i 2Sm 5:25

j 1Sm 27:8, 9

1Sm 30:18,

20

k 1Sm 26:6

2Sm 3:30

2Sm 10:10

2Sm 20:6

2Sm 21:17

l 1Kn 2:15, 16

m 2Sm 8:13, 14

n Rdz 25:23

Rdz 27:40

o Ps 18:48

Ps 144:10

p 1Kl 2:11

q 2Sm 8:15-18

2Sm 23:3, 4

Ps 78:70-72

szpalta 2

a 1Kn 11:6

b 1Kl 4:3

c 1Sm 30:14

Sof 2:5

d 1Kl 1:38

ROZDZ. 19

e 2Sm 10:1-5

f 2Sm 9:7

g Rdz 19:36, 38

h Kpl 19:27

i 1Kl 16:34

skiem^a. Jehoszafat^b, syn Achiluda, był kronikarzem. **16** Cadok, syn Achituba, oraz Achimelech, syn Abiatara, byli kapłanami. Szawsza był sekretarzem. **17** Benasz, syn Jehojady, dowodził Keretytami^c i Peletytami^d. A synowie Dawida zajmowali najważniejsze stanowiska u boku króla.

19 Po jakimś czasie umarł Nachasz, król Ammonitów, i władzę po nim objął jego syn^e. **2** Wtedy Dawid rzekł: „Okazę życzliwość^{*f} Chanunowi, synowi Nachasza, bo jego ojciec okazał życzliwość^{*} mnie”. Dlatego wysłał posłańców, żeby go pocieszyć po stracie ojca. Ale gdy słudzy Dawida przybyli do ziemi Ammonitów^g, żeby go pocieszyć, **3** książęta ammoniccy powiedzieli do Chanuna: „Czy myślisz, że Dawid wysłał do ciebie pocieszycieli z szacunku dla twojego ojca? Czy nie przybyli po to, żeby dokładnie się wszystkiemu przyjrzeć, prześpiegować kraj i go podbić?”. **4** Chanun schwytał więc sług Dawida, ogolił ich^h, obciął im szaty do połowy, do wysokości pośladków, i odprawił ich. **5** Kiedy doniesiono o tym Dawidowi, od razu wysłał im ludzi na spotkanie, bo zostali bardzo upokorzeni. Król przekazał im: „Zostańcie w Jerychuⁱ, aż brody wam odrosną. I wtedy wróćcie”.

6 Z czasem Ammonici uświadomili sobie, że Dawid się do nich zraził. Chanun i Ammonici posłali więc 1000 talentów^{*} srebra, żeby nająć rydwany i jeźdźców z Mezopotamii^j, z Aram-Maaki

18:17 *Chodzi o straż przyboczną Dawida. 19:2 *Lub „lojalną miłość”. 19:6 *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. ^aDosl. „Aram-Naharaim”.

i z Coby^a. **7** Najeli 32 000 rydwanów, a także króla Maaki i jego ludzi. Ci przybyli pod Medebę^b i rozbili tam obóz. Ammonici zeszli się ze swoich miast i przygotowali do walki.

8 Gdy Dawid o tym usłyszał, wysłał Joab^c i całe wojsko, łącznie z najdzielniejszymi wojownikami^d. **9** Ammonici też wyruszyli i ustawili się w szyku bojowym w pobliżu wejścia do miasta. W tym samym czasie królowie, którzy przybyli, ustawili się na otwartym polu.

10 Kiedy Joab spostrzegł, że atak nadchodzi z przodu i z tyłu, wybrał niektóre z najlepszych oddziałów izraelskich i ustawił je w szyku do starcia z Syryjczykami^e. **11** Resztę ludzi oddał pod dowództwo* Abiszaja^f, swojego brata, żeby ustawił ich w szyku do starcia z Ammonitami. **12** Następnie Joab pomógł mu: „Jeżeli Syryjczycy^g okażą się dla mnie za silni, przyjdiesz mi z pomocą. A jeśli Ammonici okażą się za silni dla ciebie, to ja pomogę tobie”. **13** Musimy być dzielni i odważnie walczyć^h za nasz lud i miasta naszego Boga. A Jehowa uczyni, co uzna za dobre”.

14 Wtedy Joab ze swoimi ludźmi ruszył do walki z Syryjczykami i ci rzucili się do ucieczkiⁱ. **15** Gdy Ammonici to zauważyli, zaczęli uciekać przed Abiszajem, jego bratem, i wycofali się do miasta. A Joab wrócił do Jerozolimy.

16 Kiedy Syryjczycy zdali sobie sprawę, że zostali pokonani przez Izraela, wysłali posłańców, by sprowadzić Syryjczyków z regionu Eufratu*^j, na czele któ-

19:11 *Dosl. „w rękę”. 19:16 *Dosl. „rzeki”.

ROZDZ. 19

a 1Sm 14:47
2Sm 8:3
2Sm 10:6

b Joz 13:8, 9

c 2Sm 8:16

d 2Sm 10:7, 8
2Sm 23:8

e 2Sm 10:9-12

f 1Kn 11:20, 21

g 2Sm 8:5

h Pwt 31:6
Joz 1:9

i Kpl 26:7, 8
Pwt 28:7
2Sm 10:13, 14

j 2Sm 8:3

szpalta 2

a 2Sm 10:15, 16

b 2Sm 10:17-19

c Ps 18:39

d 1Kn 14:17
Ps 18:44

ROZDZ. 20

e 1Kn 11:6

f Pwt 3:11

g 2Sm 11:1

h 2Sm 12:26

i 2Sm 8:11, 12
2Sm 12:30, 31

j 1Kl 9:20, 21

rych stał Szofach, dowódca wojska Hadadezera^a.

17 Na wieść o tym Dawid natychmiast zebrał całe wojsko izraelskie, przeprowił się przez Jordan, dotarł do Syryjczyków i stanął naprzeciw nich w szyku bojowym. Syryjczycy ruszyli do walki^b, **18** musieli jednak uciekać przed Izraelitami. Dawid zabił 7000 Syryjczyków powożących rydwanami oraz 40 000 pieszych. Zabił też Szofacha, dowódcę wojska. **19** Gdy słudzy Hadadezera zorientowali się, że zostali pokonani przez Izraelitów^c, niezwłocznie zawarli pokój z Dawidem i poddali się jego władzy^d. Od tej pory Syryjczycy nie chcieli już pomagać Ammonitom.

20 Na początku roku*, w czasie gdy królowie wyruszają na wyprawy wojenne, Joab^e poprowadził wojsko do ziemi Ammonitów i ją spustoszył. Rozpoczął oblężenie Rabby^f, podczas gdy Dawid przebywał w Jerozolimie^g. Joab zaatakował Rabbę i ją zburzył^h. **2** Wtedy Dawid zdjął z głowy Malkama koronę, w której były osadzone drogocenne kamienie, i stwierdził, że waży ona talent* złota. Włożono ją Dawidowi na głowę. Dawid zabrał też z miasta ogromny łupⁱ. **3** Pojmał mieszkańców miasta i zmusił ich do pracy^j przy cięciu kamieni oraz do pracy z ostrymi żelaznymi narzędziami i siekierami. Dawid postąpił tak ze wszystkimi miastami Ammonitów. W końcu z całym wojskiem wrócił do Jerozolimy.

4 Później doszło pod Geze-rem do wojny z Filistynami. Wte-

20:1 *Czyli wiosną. 20:2 *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14.

dy to Sibbechaj^a z Chuszy* zabił Sippaja, potomka Refaitów^b, i Filistyni się poddali.

5 I znowu doszło do wojny z Filistynami. Elchanan, syn Jaira, zabił Lachmiego, brata Goliata^c z Gat, którego drzewce włóczni było jak wał tkacki^d.

6 Do kolejnej wojny doszło pod Gat^e. Był tam pewien mężczyzna nadzwyczajnego wzrostu^f. Miał po sześć palców u obu rąk i po sześć palców u obu nóg, razem 24 palce. On także był potomkiem Refaitów^g. **7** Człowiek ten szydził^h z Izraela. Dlatego Jonatan, syn Szimeiⁱ, brata Dawida, zabił go.

8 Byli to potomkowie Refaitów^j z Gat^k. Zginęli oni z rąk Dawida oraz jego sług.

21 Potem Szatan* wystąpił przeciwko Izraelowi i podburzył Dawida, żeby policzył Izraelitów^l. **2** Dawid powiedział więc do Joaba^m i zwierzchników ludu: „Idźcie, policzcie Izraelitów od Beer-Szeby po Danⁿ i poinformujcie mnie, ilu ich jest”. **3** Lecz Joab odpowiedział: „Oby Jehowa pomnożył swój lud stokrotnie! Panie mój, królu, czy oni wszyscy nie są twoimi sługami? Dlaczego, mój panie, chcesz to zrobić? Dlaczego miałbyś ściągnąć winę na Izraela?”.

4 Jednak mimo sprzeciwu Joaba król postawił na swoim. Joab ruszył więc w drogę, przemierzył cały Izrael, po czym wrócił do Jerozolimy^o. **5** i posłał Dawidowi liczbę spisanych ludzi. W całym Izraelu było 1 100 000 mężczyzn uzbrojonych w miecze, a w Judzie — 470 000^p. **6** Ale plemion Lewiego i Benia-

20:4 *Możliwe też „potomek Chuszy”.
21:1 *Możliwe też „jakiś przeciwnik”.

ROZDZ. 20

- a 2Sm 21:18
- 1Kn 11:26, 29
- b Pwt 3:13
- c 1Sm 17:4, 7
- 1Sm 21:9
- d 2Sm 21:19
- 1Kn 11:23, 24
- e Joz 11:22
- 1Sm 7:14
- f Lb 13:33
- Pwt 2:10
- Pwt 3:11
- g 2Sm 21:16
- 2Sm 21:20-22
- h 1Sm 17:10
- 2Kl 19:22
- i 1Kn 2:13
- j Pwt 2:11
- k 1Sm 17:4

ROZDZ. 21

- l 2Sm 24:1-3
- m 2Sm 8:16
- n Sdz 18:29
- 2Sm 17:11
- o 2Sm 24:4, 8
- p 2Sm 24:9

szpalta 2

- a Lb 1:47
- b 1Kn 27:23, 24
- c 2Sm 12:13
- d Ps 25:11
- Ps 51:1
- e 2Sm 24:10-14
- f 1Kn 29:29
- g Kpl 26:26
- h Kpl 26:14, 17
- i Kpl 26:25
- j 2Kl 19:35
- k Wj 34:6
- Ps 51:1
- Iz 55:7
- Lam 3:22
- l 2Kn 28:9
- m Lb 16:46
- n 2Sm 24:15, 16
- o Wj 32:14
- Pwt 32:36
- p Ps 90:13
- q 2Sm 5:6
- r 2Kn 3:1

mina Joab nie spisał^a, ponieważ rozkaz króla budził w nim odrazę^b.

7 To, co się wydarzyło, wywołało wielkie niezadowolenie prawdziwego Boga, dlatego ukarał On Izraela. **8** Dawid zwrócił się do prawdziwego Boga: „Postępując w ten sposób, bardzo zgrzeszyłem^c. Proszę, wybaczyć ten grzech swojemu słudze^d, bo zachowałem się bardzo głupio^e”.

9 Wtedy Jehowa przemówił do Gada^f, który był wizjonerem Dawida: **10** „Idź i powiedz Dawidowi: „Tak mówi Jehowa: „Masz do wyboru trzy kary. Sprowadzę na ciebie tę, którą sobie wybierzesz””^g. **11** Gad przyszedł do Dawida i przekazał mu: „Tak mówi Jehowa: „Wybierz, **12** czy mają nastać trzy lata głodu^h, czy przez trzy miesiące masz doznawać klęsk od wrogów, którzy będą ci zadawać ciosy mieczemⁱ, czy też na trzy dni Jehowa ma posłać swój miecz — zarazę, która spadnie na tę ziemię^j — i anioł Jehowy będzie pustoszył^k całe terytorium Izraela^l. Zastanów się, co mam odpowiedzieć Temu, który mnie posłał”. **13** Dawid odrzekł: „Jestem w strasznej rozterce. Lepiej, żebym wpadł w ręce Jehowy, bo Jego miłosierdzie jest bardzo wielkie^k. Nie chcę wpaść w ręce człowieka^l”.

14 Wtedy Jehowa zesłał na Izraela zarazę^m i umarło 70 000 ludziⁿ. **15** Prawdziwy Bóg posłał anioła do Jerozolimy, żeby ją pustoszył. Ale gdy anioł już miał to zrobić, Jehowa poczuł żal^o, że sprowadził to nieszczęście^p. Rzekł do anioła, który miał spustoszenie: „Dosyć^p Opuść rękę”. A anioł Jehowy stał w pobliżu klepiska Jebusyty^q Ornana^r.

21:15 *Lub „głęboki smutek”.

16 Kiedy Dawid podniósł oczy, zobaczył anioła Jehowy stojącego między ziemią a niebem. Trzymał on w ręku miecz^a wyciągnięty w kierunku Jerozolimy. Dawid oraz starsi ludu, ubrani w wory^{*b}, natychmiast padli na twarz^c. **17** Dawid powiedział do prawdziwego Boga: „Czy to nie ja kazałem policzyć lud? To ja zgrzeszyłem i to ja dopuściłem się zła^d. Ale co takiego zrobiły te owce? Jehowo, Boże mój, proszę, niech Twoja ręka zwróci się przeciwko mnie i domowi mojego ojca. Ale nie sprowadzaj tej plagi na swój lud”^e.

18 Anioł Jehowy powiedział do Gada^f, żeby polecił Dawidowi postawić ołtarz dla Jehowy na klepisku Jebusyty Ornana^g. **19** I Dawid poszedł tam, tak jak mu polecił Gad, który przemawiał w imieniu Jehowy. **20** Tymczasem Ornan młócił pszenicę. Kiedy się odwrócił, zobaczył anioła. Wtedy jego cztorej synowie, którzy z nim byli, schowali się. **21** Dawid podszedł do Ornana, a gdy ten go zobaczył, od razu zszedł z klepiska i nisko mu się pokłonił. **22** Dawid powiedział do niego: „Sprzedaj^{*} mi to klepisko, bo chcę zbudować na nim ołtarz dla Jehowy. Sprzedaj mi je za pełną cenę, żeby została powstrzymana plaga, która nęka lud”^h. **23** Jednak Ornan rzekł do Dawida: „Niech mój pan, król, weźmie je sobie na własność i zrobi to, co wydaje mu się dobre^{*}. Daję też bydło na całopalenia, sanie młockarskieⁱ na

21:16, 26 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **21:22** *Dosl. „daj”. **21:23** *Dosl. „co jest dobre w jego oczach”.

ROZDZ. 21

a Lb 22:31
Joz 5:13

b 2Kl 19:1

c 2Sm 24:17

d Ps 51:4

e Wj 32:12
Lb 16:22

f 2Sm 24:11

g 2Sm 24:18-23
2Kn 3:1

h Lb 25:8

i Iz 28:27

szpalta 2

a 2Sm 24:24, 25

b Wj 20:25

c Kpl 9:23, 24
1Kl 18:38
2Kn 7:1

d 2Sm 24:16
Ps 103:20

e 1Kl 3:4
1Kn 16:39
2Kn 1:3

ROZDZ. 22

f Pwt 12:5, 6
2Sm 24:18
2Kn 3:1

g 1Kl 9:20, 21
2Kn 2:17, 18

h 1Kl 5:15, 17
1Kl 6:7
1Kl 7:9

i 1Kl 7:47

drewno i pszenicę na ofiarę zbożową. Wszystko to daję”.

24 Lecz król Dawid powiedział do Ornana: „Nie, muszę je kupić za pełną cenę, bo nie dam Jehowie tego, co należy do ciebie, ani nie będę składał ofiar całopalnych, które mnie nic nie kosztują”^a. **25** I Dawid zapłacił Ornanowi za to miejsce 600 syklów^{*} złota. **26** Zbudował tam ołtarz^b dla Jehowy i złożył ofiary całopalne oraz ofiary współuczestnictwa^{*}. Wzywał Jehowę, a On odpowiedział mu ogniem^c, który spadł z nieba na ołtarz całopalny. **27** Potem Jehowa polecił aniołowi^d schować z powrotem miecz do pochwy. **28** Gdy Dawid zobaczył, że Jehowa odpowiedział mu na klepisku Jebusyty Ornana, dalej składał tam ofiary. **29** W tym czasie przybytek Jehowy, który Mojżesz wykonał na pustkowiu, a także ołtarz całopalny znajdowały się na wzniesieniu w Gibeonie^e. **30** Jednak Dawid nie był w stanie tam chodzić, żeby się radzić Boga, bo był przerażony z powodu miecza anioła Jehowy.

22 Potem Dawid powiedział: „Tutaj stanie dom Jehowy, prawdziwego Boga, i ołtarz, na którym Izrael będzie składał ofiary całopalne”^f.

2 Następnie Dawid rozkazał zebrać cudzoziemców^g mieszkających w ziemi izraelskiej i wyznaczył ich na kamieniarzy, żeby ciosali kamienie na budowę domu prawdziwego Boga^h. **3** Dawid przygotował też bardzo dużo żelaza na gwoździe do wrót bram i na kłamy, jak również tyle miedzi, że nie można było określić jej wagiⁱ. **4** Ponadto zgromadził tak dużo belek ced-

21:25 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. *Do-datek B14*.

rowych^a, że nie dało się ich policyzyć, bo Sydończycy^b i Tyryjczycy^c dostarczali je Dawidowi w ogromnych ilościach. **5** Dawid rzekł: „Mój syn Salomon jest młody i niedoświadczony*^d, a dom, który będzie zbudowany dla Jehowy, ma być tak wspaniały^e i piękny^f, żeby stał się znany we wszystkich krajach^g. Dlatego rozpocznę przygotowania”. I Dawid przed swoją śmiercią przygotował mnóstwo materiałów do budowy.

6 Wezwał swojego syna Salomona i polecił mu zbudować dom dla Jehowy, Boga Izraela. **7** Powiedział do niego: „Z całego serca zapragnąłem zbudować dom dla imienia Jehowy, mego Boga^h. **8** Jehowa przekazał mi jednak takie słowa: „Przelałeś wiele krwi i prowadziłeś bardzo dużo wojen. Nie zbudujesz domu dla mego imieniaⁱ, bo przelałeś wiele krwi na ziemi przed moim obliczem. **9** Ale urodzi ci się syn^j, który będzie człowiekiem pokoju*^k, i zapewnię mu wytchnienie od wszystkich okolicznych wrogów^k. Będzie miał na imię Salomon^l i za jego dni dam Izraelowi pokój oraz wytchnienie^m. **10** To on zbuduje dom dla mego imieniaⁿ. Stanie się dla mnie synem, a ja stanę się dla niego ojcem^o. Utwierdzę jego tron i jego władzę królewską w Izraelu na zawsze^p.”

11 „A teraz, mój synu, niech Jehowa będzie z tobą i niech ci się powiedzie. Zbuduj dom Jehowy, swojego Boga, zgodnie z tym, co On o tobie powiedział^q. **12** Oby tylko Jehowa

ROZDZ. 22

a 2Sm 5:11

b 1Kl 5:6, 8

c 2Kn 2:3

d 1Kl 3:7

e 2Kn 2:5

f Ag 2:3

g Ps 68:29

h Pwt 12:5, 6

2Sm 7:2

Ps 132:3-5

i 1Kn 17:4

j 1Kn 28:5

k 2Sm 7:12, 13

1Kl 4:25

1Kl 5:4

l 2Sm 12:24

m Ps 72:7

n 1Kl 5:5

o 2Sm 7:14

Heb 1:5

p 1Kn 17:12-14

Ps 89:35, 36

q 1Kn 28:20

a 2Kn 1:10

Ps 72:1

b Pwt 4:6

c Kpl 19:37

1Kn 28:7

d Pwt 12:1

Pwt 17:18, 19

Joz 1:8

1Kl 2:3

1Kn 28:7

Ps 19:8, 11

e Joz 1:6, 9

1Kn 28:20

f 1Kn 29:6, 7

g 1Kn 29:2-4

h 1Kl 5:17

1Kl 6:7

1Kl 7:9

i 1Kl 7:13, 14

j 1Kn 22:3

k 2Kn 1:1

l Pwt 4:29

2Kn 20:3

Dn 9:3

m 1Kl 6:1

obdarzył cię roztropnością i zrozumieniem^a, kiedy da ci władzę nad Izraelem, żebyś mógł przestrzegać prawa Jehowy, swojego Boga^b. **13** Jeśli będziesz ściśle trzymać się przepisów^c i postanowień, które Jehowa dał Izraelowi za pośrednictwem Mojżesza, na pewno ci się powiedzie^d. Bądź odważny i silny. Nie bój się ani się nie przerażaj^e. **14** Włożyłem naprawdę dużo wysiłku, żeby na dom Jehowy przygotować 100 000 talentów* złota i 1 000 000 talentów srebra oraz tak wielkie ilości miedzi i żelaza^f, że nie da się określić ich wagi. Zgromadziłem też belki i kamienie^g, a ty do tego jeszcze dołożysz. **15** Masz do dyspozycji wielu robotników—ludzi zajmujących się obróbką kamienia i budujących z kamienia^h, cieśli oraz innych zdolnych rzemieślników wykonujących różnego rodzaju praceⁱ. **16** Złota, srebra, miedzi i żelaza jest aż nadto^j. Rozpocznij prace i niech Jehowa będzie z tobą^k.”

17 Potem Dawid rozkazał wszystkim książętom izraelskim, żeby pomagali jego synowi Salomonowi. Powiedział: **18** „Czy Jehowa, wasz Bóg, nie jest z wami i czy nie zapewnił wam wytchnienia ze wszystkich stron? Przecież wydał w moje ręce mieszkańców tej ziemi i została ona poddana władzy Jehowy i Jego ludu. **19** Teraz postanówcie, że będziecie służyć* Jehowie, swojemu Bogu, całym sercem i całą duszą^l. Zaczniecie budować sanktuarium Jehowy, prawdziwego Boga^m, żeby Arkę

22:5 *Lub „delikatny”. 22:9 *Dosl. „spokojnym”. #Imię to pochodzi od hebr. słowa oznaczającego „pokój”.

22:14 *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. 22:19 *Dosl. „szukać”. #Zob. Słowniczek pojęć.

Przymierza Jehowy i święte sprzęty prawdziwego Boga sprowadzić^a do domu zbudowanego dla imienia Jehowy^b.

23 Kiedy Dawid się zesta-
rzał, a jego życie dobiega-
ło końca^a, ustanowił Salomona,
swojego syna, królem Izraela^c.
2 Potem zebrał wszystkich ksią-
żąt izraelskich oraz kapła-
nów^d i Lewitów^e. **3** Policzone
wszystkich Lewitów w wieku
od 30 lat wzwyż^f. W sumie by-
ło 38 000 mężczyzn. **4** Spośród
nich 24 000 miało nadzorować
prace w domu Jehowy, 6000 mia-
ło być urzędnikami i sędziami^g,
5 4000 – odźwiernymi^h, a 4000
miało wysławiaćⁱ Jehowę na in-
strumentach, o których Dawid
powiedział: „Wykonałem je, żeby
wysławiano na nich Boga”.

6 Następnie Dawid podzielił
ich na oddziały^j według po-
chodzenia od synów Lewiego:
Gerszona, Kehata i Merariego^k.
7 Synami Gerszona byli: La-
dan i Szimej. **8** Synami Ladana
byli: naczelnik Jechiel, a także
Zetam i Joel^l – trzech. **9** Syna-
mi Szimeja byli: Szelomot, Cha-
ziel i Haran – trzech. Byli oni
głowami rodów Ladana. **10** Sy-
nami Szimeja byli: Jachat, Zina,
Jeusz i Beria. Ci czterej byli sy-
nami Szimeja. **11** Pierwszy był
Jachat, a drugi Ziza^a. Jeusz
i Beria nie mieli wielu synów,
dlatego potraktowano ich jako
jeden ród i mieli wspólny zakres
obowiązków.

12 Synami Kehata byli: Am-
ram, Icchar^m, Hebron i Uzzielⁿ –
czterech. **13** Synami Amrama
byli: Aaron^o i Mojżesz^p. Aaron
i jego synowie zostali na stałe

23:1 *Dost. „był stary i syty dni”. **23:11**

*W wersecie 10 nazwano go Ziną.

ROZDZ. 22

a 1Kl 8:6, 21

b Pwt 12:21

1Kl 8:29

1Kl 9:3

ROZDZ. 23

c 1Kl 1:33, 39

1Kn 28:5

d Wj 29:8, 9

e Lb 3:6

f Lb 4:2, 3

g Pwt 16:18

1Kn 26:29

2Kn 19:8

h 1Kn 26:12

i 1Kn 6:31, 32

j 2Kn 8:14

2Kn 31:2

k Wj 6:16

l 1Kn 26:21, 22

m Wj 6:21

n Wj 6:18

o Wj 4:14

p Wj 6:20, 26

szpalta 2

a Wj 28:1

b Kpł 9:22

Lb 6:23-27

Pwt 21:5

c Wj 2:21, 22

d Wj 18:3, 4

e 1Kn 26:24

f 1Kn 26:25

g Lb 3:27

h 1Kn 24:20, 22

i 1Kn 24:20, 23

j Wj 6:22

k Wj 6:19

l 2Sm 7:1

m 1Kl 8:12, 13

Ps 135:21

n Lb 4:15

wybrani^a, żeby usługiwali w Miejs-
cu Najświętszym, składali Je-
howie ofiary, pełnili dla Niego
służbę i zawsze błogosławili lud
w Jego imieniu^b. **14** Mojżesza,
sługę prawdziwego Boga, i jego
synów wymieniono wśród Lewi-
tów. **15** Synami Mojżesza byli:
Gerszon^c i Eliezer^d. **16** Z sy-
nów Gerszoma pierwszy był Sze-
buel^e. **17** Z potomków^a Elieze-
ra pierwszy był Rechabiasz^f.
Eliezer nie miał więcej synów,
ale Rechabiasz miał ich bar-
dzo dużo. **18** Z synów Iccha-
ra^g naczelnikiem był Szelomit^h.
19 Synami Hebrona byli: pierw-
szy – Jeriasz, drugi – Amariasz,
trzeci – Jachazjel, czwarty – Je-
kameamⁱ. **20** Synami Uzziela^j
byli: pierwszy – Micheasz, dru-
gi – Jiszszijas.

21 Synami Merariego byli:
Machli i Muszi^k. Synami Mach-
liego byli: Eleazar i Kisz.
22 Eleazar umarł, nie mając sy-
nów. Miał tylko córki. Poślubili
je więc ich krewni^a, synowie Ki-
sza. **23** Synami Muszkiego byli:
Machli, Eder i Jeremot – trzech.

24 To byli synowie Lewie-
go, wymienieni według ich ro-
dów, według głów rodów. Lewici
w wieku od 20 lat wzwyż zo-
stali policzeni, spisani imiennie
i wyznaczeni do pełnienia służ-
by w domu Jehowy. **25** Dawid
powiedział: „Jehowa, Bóg Izraela,
dał wytnięcie swojemu ludowiⁱ
i będzie przebywał w Jero-
zolimie na zawsze^m. **26** Lewici
nie będą już musieli nosić przy-
bytku ani żadnego ze sprzę-
tów do związanej z nim służ-
byⁿ. **27** Lewici w wieku od
20 lat wzwyż zostali policzeni
zgodnie z ostatnimi zarządze-
niami.”

23:17 *Dost. „synów”. **23:22** *Dost.

„bracia”.

niami Dawida. **28** Mieli za zadanie pomagać synom Aarona^a w usługiwaniu w domu Jehowy, byli odpowiedzialni za dziedzińce^b i jadalnie, za oczyszczanie wszystkich świętych rzeczy i wykonywanie wszelkich niezbędnych prac w domu prawdziwego Boga. **29** Troszczyli się o chleb pokładny^c, najlepszą mąkę na ofiarę zbożową*, przasne cienie placki^d, placki z patelni, ciasto wymieszane z oliwą^e, jak również o wszelkie wagi i miary. **30** Każdego ranka^f i każdego wieczora mieli się stawić, żeby dziękować Jehowie i Go wystawiać^g. **31** Pomagali przy składaniu Jehowie ofiar całopalnych w dni szabatu^h, w dni nowiuⁱ i podczas dorocznych świąt^j, zgodnie z ustalonymi przepisami, i robili to regularnie przed Jehową. **32** Wykonywali też obowiązki związane z namiotem spotkania i świętym miejscem*, a także wspierali synów Aarona, swoich braci, w służbie związanej z domem Jehowy.

24 To są oddziały potomków Aarona. Synami Aarona byli: Nadab, Abihu^k, Eleazar i Itamar^l. **2** Nadab i Abihu umarli przed swoim ojcem^m i nie mieli synów, natomiast Eleazarⁿ i Itamar dalej pełnili służbę jako kapłani. **3** Dawid oraz Cadok^o z rodu Eleazara i Achimelech z rodu Itamara podzielili ich na oddziały według obowiązków związanych z ich służbą. **4** Ponieważ wśród potomków Eleazara było więcej naczelników niż wśród potomków Itamara, podzielono ich w taki sposób, że potomkowie Eleazara mieli 16 głów rodów, a potomkowie Itamara – osiem.

23:29, 32; 24:5 *Zob. Słownikzek pojęć.

ROZDZ. 23

a Lb 3:9

b 1Kl 6:36

c Kpl 24:5, 6
1Kn 9:32d Wj 29:1, 2
Kpl 2:4

e Kpl 7:12

f Wj 29:39

g 1Kn 16:4, 37

h Wj 20:10

i Lb 10:10
Ps 81:3

j Pwt 16:16

ROZDZ. 24

k Kpl 10:1

l Wj 6:23
Wj 28:1

m Lb 26:61

n Lb 16:39, 40

o 2Sm 8:17

szpalta 2

a Prz 16:33

b 1Kl 2:35

c 2Sm 8:17

d 2Sm 19:11
1Kl 1:5, 7

e Łk 1:5

f 2Kl 11:9
Łk 1:8, 23

g Wj 6:18

h 1Kn 23:16
1Kn 26:24

i 1Kn 23:17

j 1Kn 23:18

5 Ponadto potomków Eleazara i Itamara podzielono przez losowanie^a, ponieważ wśród jednych i drugich byli przełożeni, którzy odpowiadali za święte miejsce*, i przełożeni, którzy pełnili służbę dla prawdziwego Boga. **6** Potem Szemajasz, syn Netanela, sekretarz Lewitów, spisał ich imiona w obecności króla, książąt, kapłana Cado-ka^b i Achimelecha^c, syna Abiata-ra^d, oraz głów rodów kapłanów i Lewitów. Wybierano jeden ród z potomków Eleazara i jeden z potomków Itamara.

7 Pierwszy został wylosowany Jehojarib, drugi Jedajasz, **8** trzeci Charim, czwarty Se-orim, **9** piąty Malkijas, szósty Mijjamin, **10** siódmy Hakkoc, ósmy Abijasz^e, **11** dziewiąty Jeszua, dziesiąty Szechaniasz, **12** jedenasty Eliaszb, dwunasty Jakim, **13** trzynasty Chuppa, czternasty Jeszebab, **14** piętnasty Bilga, szesnasty Immer, **15** siedemnasty Chezir, osiemnasty Happiccec, **16** dziewiętnasty Petachiasz, dwudziesty Jechezekel, **17** dwudziesty pierwszy Jachin, dwudziesty drugi Gamul, **18** dwudziesty trzeci Delajasz, dwudziesty czwarty Ma-azjasz.

19 W ten sposób zorganizowano służbę, którą mieli pełnić^f, gdy przychodzili do domu Jehowy – zgodnie z procedurą ustaloną przez Aarona, ich przodka, tak jak mu nakazał Jehowa, Bóg Izraela.

20 A to są pozostali Lewici. Z synów Amrama^g – Szubael^h, z synów Szubaela – Jechdejasz. **21** Z synów Rechabiaszaⁱ – Jisz-zizjasz, który był pierwszy. **22** Z Iccharytów – Szelomot^j, z synów Szelomota – Jachat. **23** Z synów

Hebrona pierwszy był Jeriasz^a, drugi—Amariasz, trzeci—Jachazjel, czwarty—Jekameam. **24** Z synów Uzziela—Micheasz, z synów Micheasza—Szamir. **25** Bratem Micheasza był Jiszszijasz. Z synów Jiszszijasza—Zachariasz.

26 Synami Merariego^b byli: Machli i Muszi. Z synów Jaazjasza—Beno. **27** Synami Merariego byli: od Jaazjasza—Beno, Szoham, Zakkur i Ibr; **28** od Machliego—Eleazar, który nie miał synów^c; **29** od Kisza—Jerachmeel; **30** synami Musziego byli: Machli, Eder i Jerimot.

To byli synowie Lewiego według ich rodów. **31** Rzucali losy^d tak jak synowie Aarona, ich bracia, w obecności króla Dawida, Cadoka, Achimelecha oraz głów rodów kapłanów i Lewitów. Ród pierwotnego traktowano tak samo jak ród młodszego.

25 Ponadto Dawid oraz przełożeni grup usługujących w świątyni wybrali niektórych synów Asafa, Heman i Jedutuna^e, żeby prorokowali przy akompaniamencie lir^{*}, harf[#] i czyneli^g. Oto lista tych, którzy zostali wyznaczeni do tej służby. **2** Z synów Asafa: Zakkur, Józef, Netaniasz i Asarela. Ich kierownikiem był Asaf, który prorokował pod nadzorem króla. **3** Z synów Jedutuna^h: Gedaliasz, Ceri, Jeszajasz, Szimej, Chaszabiasz i Mattitiaszⁱ—sześciu. Ich kierownikiem był ich ojciec, Jedutun, który prorokował przy akompaniamencie liry^{*}, dziękując Jehowie i wysławiając Goⁱ. **4** Z synów He-

25:1, 3, 6 *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. **25:1, 6** [#]Hebr. *néwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę.

ROZDZ. 24

a 1Kn 26:31

b Rdz 46:11

c 1Kn 23:22

d Prz 16:33

ROZDZ. 25

e 1Kn 16:41, 42

2Kn 5:11, 12
2Kn 35:15

f 1Sm 10:5

g 1Kn 15:16

h 1Kn 16:41, 42

i 1Kn 15:16, 18

j Ef 5:19

szpalta 2

a 1Kn 15:16, 19

b 1Kn 13:8

1Kn 15:16

1Kn 16:5

c Prz 16:33

d 1Kn 25:1, 2

e 1Kn 25:1, 3

f 1Kn 25:1, 2

g 1Kn 25:1, 2

mana^a: Bukkiasz, Mattaniasz, Uzziel, Szebuel, Jerimot, Chananasz, Chanani, Eliata, Gidalti, Romamti-Ezer, Joszbekasza, Malloti, Hotir i Machazjot. **5** Wszyscy oni byli synami Heman, wizjonera królewskiego, który oznajmiał słowa prawdziwego Boga ku Jego chwale^{*}. Prawdziwy Bóg dał Hemanowi 14 synów i trzy córki. **6** Wszyscy oni śpiewali w domu Jehowy pod kierownictwem swojego ojca i grali na czynelach, harfach[#] i lirach^{*b}, pełniąc służbę w domu prawdziwego Boga.

Asaf, Jedutun i Heman podlegali nadzorowi króla.

7 Oni i ich bracia byli wyszkoleni w śpiewaniu dla Jehowy, świetnie się na tym znali. W sumie było ich 288. **8** Rzucali losy^c, żeby rozdzielić swoje obowiązki—mały tak samo jak wielki, doświadczony tak samo jak ten, który się szkolił.

9 Pierwszy los padł na Józefa, syna Asafa^d, drugi na Gedaliasza^e wraz z jego braćmi i synami—w sumie 12 osób, **10** trzeci na Zakkura^f z jego synami i braćmi—12 osób, **11** czwarty na Jicriego z jego synami i braćmi—12 osób, **12** piąty na Netaniasza^g z jego synami i braćmi—12 osób, **13** szósty na Bukkiasza z jego synami i braćmi—12 osób, **14** siódmy na Jesarelę z jego synami i braćmi—12 osób, **15** ósmy na Jeszajasza z jego synami i braćmi—12 osób, **16** dziewiąty na Mattaniasza z jego synami i braćmi—12 osób, **17** dziesiąty na Szimeja z jego synami i braćmi—12 osób, **18** jedenasty na Azarela z jego synami i braćmi—12 osób, **19** dwunasty na Chaszabiasza z jego syna-

25:5 *Dosł. „żeby wywyższać róg”.

mi i braćmi—12 osób, **20** trzynasty na Szubaela^a z jego synami i braćmi—12 osób, **21** czternasty na Mattitiasza z jego synami i braćmi—12 osób, **22** piętnasty na Jeremota z jego synami i braćmi—12 osób, **23** szesnasty na Chananiasza z jego synami i braćmi—12 osób, **24** siedemnasty na Joszbekasze z jego synami i braćmi—12 osób, **25** osiemnasty na Chananiego z jego synami i braćmi—12 osób, **26** dziewiętnasty na Mallotiego z jego synami i braćmi—12 osób, **27** dwudziesty na Eliatę z jego synami i braćmi—12 osób, **28** dwudziesty pierwszy na Hitora z jego synami i braćmi—12 osób, **29** dwudziesty drugi na Giddaltiego^b z jego synami i braćmi—12 osób, **30** dwudziesty trzeci na Machazjota^c z jego synami i braćmi—12 osób, **31** dwudziesty czwarty na Romanti-Ezera^d z jego synami i braćmi—12 osób.

26 To są oddziały odzwiernych^e. Z Korachitów—Meszelemiasz^f, syn Korego, z synów Asafa. **2** Synami Meszelemiasza byli: pierworodny—Zachariasz, drugi syn—Jediel, trzeci—Zebadiasz, czwarty—Jatniel, **3** piąty—Elam, szósty—Jehochanan, siódmy—Eliehoenaj. **4** Synami Obed-Edoma byli: pierworodny—Szemajasz, drugi syn—Jehozabad, trzeci—Joach, czwarty—Sachar, piąty—Netanel, **5** szósty—Ammiel, siódmy—Issachar, ósmy—Peuletaj. Tak Bóg pobłogosławił Obed-Edoma.

6 A jego synowi Szemajaszowi urodzili się synowie, którzy zostali głowami swoich rodzin, bo byli dzielni i zdolni. **7** Synami Szemajasza byli: Otni, Refael, Obed, Elzabad oraz je-

ROZDZ. 25

a 1Kn 25:1, 4

b 1Kn 25:1, 4

c 1Kn 25:1, 4

d 1Kn 25:1, 4

ROZDZ. 26

e 1Kn 9:2, 22
2Kn 23:16, 19

f 1Kn 26:14, 19

szpalta 2

a 1Kn 26:14, 19

b Prz 16:33

c 1Kn 26:4, 5

d 1Kn 26:10, 11

e 1Kn 26:15

f 1Kn 26:16

go bracia Elihu i Semachiasz, którzy też byli zdolnymi ludźmi. **8** Wszyscy oni byli synami Obed-Edoma. Oni, ich synowie i bracia byli zdolnymi ludźmi, dobrze przygotowanymi do pełnienia służby. W rodzinie Obed-Edoma było ich **62**. **9** Meszelemiasz^a miał synów i braci, **18** zdolnych ludzi. **10** To są synowie Meraryty Chosy: pierwszy—Szimri, którego ojciec ustanowił głową, chociaż nie był on pierworodnym, **11** drugi—Chilkiasz, trzeci—Tebaliasz, czwarty—Zachariasz. Wszystkich synów i braci Chosy było **13**.

12 W tych oddziałach odzwiernych zarówno naczelnicy, jak i ich bracia pełnili obowiązki związane z usługiwaniem w domu Jehowy. **13** Rzucali więc losy^b według rodów—mały ród tak samo jak wielki—żeby ustalić, przy której bramie będą pełnić służbę. **14** Brama po stronie wschodniej przypadła Szelemiaszowi. Następnie rzucano los dla jego syna Zachariasza, rozsądnego doradcy, i przypadła mu strona północna. **15** Obed-Edomowi przypadła strona południowa, a jego synom^c przydzielono magazyny. **16** Szuppim i Chosa^d mieli odpowiadać za stronę zachodnią, w pobliżu bramy Szallechet, koło drogi prowadzącej w górę; jedna straż miała stać obok drugiej. **17** Po wschodniej stronie miało stać sześciu Lewitów, po północnej stronie każdego dnia czterech i po południowej stronie każdego dnia czterech, a przy magazynach^e dwie dwójki. **18** Po zachodniej stronie, gdzie znajdował się portyk, czterech strażników miało stać przy drodze^f, a dwóch

przy portyku. **19** To są oddziały odźwiernych spośród Korachitów i Merarytów.

20 Lewita Achijasza miał opowiadać za skarbce domu prawdziwego Boga i za skarbce, w których przechowywano rzeczy uświęcone^a. **21** Synowie Ladana, Gerszonici należący do rodu Ladana, głowy rodów wywodzących się od Gerszonity Ladana—Jechieli^b **22** oraz jego synowie: Zetam i jego brat Joel—mieli odpowiadać za skarbce domu Jehowy^c. **23** Z Amramitów, Iccharytów, Hebronitów i Uzzielitów^d: **24** Szebul, syn Gerszoma, syna Mojesza, miał zarządzać magazynami. **25** Jego braćmi byli potomkowie Eliezera^e: Rechabiasz^f, Jeszajasz, Joram, Zikri i Szelomot. **26** Szelomot i jego bracia mieli odpowiadać za wszystkie skarbcce, w których przechowywano rzeczy ofiarowane^g przez króla Dawida^h, głowy rodówⁱ, dowódców tysięcy i setek oraz dowódców wojska. **27** Ofiarowali^j oni na utrzymanie domu Jehowy część łupu zdobytego na wojnach^k. **28** Wszystko, co ofiarował^a Samuel, widzący^k, a także Saul, syn Kisza, i Abner^l, syn Nera, oraz Joab^m, syn Ceruiⁿ, czy ktokolwiek inny, zostało powierzone Szelomitowi^o i jego braciom.

29 Z Iccharytów^o: Kenaniasz i jego synowie zostali wyznaczeni do zajmowania się sprawami urzędowymi poza domem Bożym—mieli być urzędnikami i sędziami^p w Izraelu.

30 Z Hebronitów^q: Chasabiasz i jego bracia—1700 zdol-

26:20 *Lub „ofiarowane”. **26:26** *Dośł. „uświęcone”. **26:27** *Dośł. „uświęcili”. **26:28** *Dośł. „uświęcił”. *W wersecach 25 i 26 nazwano go Szelomotem.

ROZDZ. 26

a 1Kl 7:51
1Kl 14:25, 26
1Kn 9:26
1Kn 18:10, 11

b 1Kn 29:8

c 1Kl 15:18

d Lb 3:27

e Wj 18:3, 4

f 1Kn 23:17

g Lb 31:50
1Kn 18:10, 11

h 1Kn 29:3, 4

i 1Kn 29:6, 7

j Lb 31:28
Joz 6:19

k 1Sm 9:9

l 1Sm 14:50

m 2Sm 20:23

n 2Sm 2:18

o 1Kn 23:12

p Pwt 17:9
2Kn 19:8

q 1Kn 23:12

szpalta 2

a 1Kn 23:19

b 1Kn 29:26, 27

c Joz 13:24, 25
Joz 21:8, 39

ROZDZ. 27

d Wj 18:25
Pwt 1:15
1Sm 8:11, 12

e 1Kn 28:1

f 1Kn 11:11

g Lb 26:20, 21

h 1Kn 8:1, 4

i 2Sm 23:9

j 2Sm 23:20-23
1Kl 4:4

k 1Kn 12:27

nych mężczyzn—zostali wyznaczeni do zarządzania wszystkimi sprawami Izraela związanymi ze służbą dla Jehowy oraz służbą dla króla w regionie na zachód od Jordanu. **31** Z Hebronitów: zgodnie z rodowodem głową Hebronitów był Jerijasza^a. W 40 roku panowania Dawida^b szukano wśród nich dzielnych i zdolnych mężczyzn i znaleziono ich w Jazerze^c w Gileadzie. **32** Jego braci, głów rodów, zdolnych ludzi, było 2700. Król Dawid ustanowił ich więc zwierzchnikami Rubenitów, Gadytów i połowy plemienia Manassesytów we wszystkich sprawach związanych ze służbą dla prawdziwego Boga oraz służbą dla króla.

27 To są oddziały Izraelitów w wojsku króla. W ich skład wchodził mężczyźni będący głowami rodów, dowódcy tysięcy i setek^d oraz urzędnicy^e, którzy zajmowali się wszystkimi sprawami dotyczącymi oddziałów. Każdy oddział, liczący 24 000 ludzi, pełnił służbę przez jeden miesiąc w roku.

2 Na czele pierwszego oddziału, pełniącego służbę w pierwszym miesiącu, stał Jaszobeam^f, syn Zabdiela. Jego oddział liczył 24 000 ludzi. **3** Jaszobeam był potomkiem Percza^g, zwierzchnikiem wszystkich dowódców wojska wyznaczonych do pełnienia służby w pierwszym miesiącu. **4** Na czele oddziału pełniącego służbę w drugim miesiącu stał Achochita^h Dodajⁱ, a wodzem był Miklot. Jego oddział liczył 24 000 ludzi. **5** Dowódcą trzeciego oddziału, wyznaczonego do służby w trzecim miesiącu, był Benajasz^j, syn naczelnego kapłana Jehoady^k. Jego oddział liczył 24 000 ludzi. **6** Benajasz był dzielnym wojownikiem i na-

leżał do trzydziestki, którą dowodził. Na czele oddziału stał jego syn Ammizabad. **7** Dowódcą czwartego oddziału, pełniącego służbę w czwartym miesiącu, był Asahel^a, brat Joaba^b, a po nim jego syn Zebadiasz. Jego oddział liczył 24 000 ludzi. **8** Dowódcą piątego oddziału, pełniącego służbę w piątym miesiącu, był Jizrachita Szamhut. Jego oddział liczył 24 000 ludzi. **9** Dowódcą szóstego oddziału, pełniącego służbę w szóstym miesiącu, był Ira^c, syn Ikkesza z Tekoi^d. Jego oddział liczył 24 000 ludzi. **10** Dowódcą siódmego oddziału, pełniącego służbę w siódmym miesiącu, był Chelec^e Pelonita z plemienia Efraima. Jego oddział liczył 24 000 ludzi. **11** Dowódcą ósmego oddziału, pełniącego służbę w ósmym miesiącu, był Zerachita^f Sibbechaj^g z Chuszy*. Jego oddział liczył 24 000 ludzi. **12** Dowódcą dziewiątego oddziału, pełniącego służbę w dziewiątym miesiącu, był Beniaminita Abiezer^h z Anatotⁱ. Jego oddział liczył 24 000 ludzi. **13** Dowódcą dziesiątego oddziału, pełniącego służbę w dziesiątym miesiącu, był Zerachita^j Maharaj^k z Netofy. Jego oddział liczył 24 000 ludzi. **14** Dowódcą jedenastego oddziału, pełniącego służbę w jedenastym miesiącu, był Efraimita Benajasz^l z Piratonu. Jego oddział liczył 24 000 ludzi. **15** Dowódcą dwunastego oddziału, pełniącego służbę w dwunastym miesiącu, był Cheldaj z Netofy, potomek Otniela. Jego oddział liczył 24 000 ludzi.

16 To są przywódcy plemion Izraela: plemienia Rubena—Eliezer, syn Zikriego; plemienia Sy-

27:11 *Możliwe też „potomek Chuszy”.

ROZDZ. 27

a 2Sm 2:18
2Sm 23:8, 24

b 1Kn 2:15, 16

c 2Sm 23:8, 26

d 2Kn 11:5, 6
Am 1:1

e 1Kn 11:10, 27

f Lb 26:20

g 2Sm 21:18

h 2Sm 23:8, 27

i 1Kn 6:60, 64

j Lb 26:20

k 2Sm 23:8, 28

l 2Sm 23:8, 30

szpalta 2

a 1Sm 16:1, 6
1Sm 17:28

b 1Sm 14:50
2Sm 3:27

c Rdz 15:5

d 2Sm 24:2, 15
1Kn 21:6, 7

e 2Kl 18:15

f 2Kn 9:27

g 2Kn 26:9, 10

h Iz 35:2

meona—Szfetiasz, syn Maaki; **17** plemienia Lewiego—Chaszbiasz, syn Kemuela; potomków Aarona—Cadok; **18** plemienia Judy—Elihu^a, jeden z braci Dawida; plemienia Issachara—Omri, syn Michaela; **19** plemienia Zebulona—Jiszmajasz, syn Abdiasza; plemienia Naftalego—Jerimot, syn Azriela; **20** plemienia Efraima—Hoszea, syn Azazjasza; połowy plemienia Manassesa—Joel, syn Pedajasza; **21** połowy plemienia Manassesa w Gileadzie—Jiddo, syn Zachariasza; plemienia Beniamina—Jaasjel, syn Abnera^b; **22** plemienia Dana—Azarel, syn Jerochama. Byli oni książętami plemion Izraela.

23 Dawid nie policzył tych, którzy mieli 20 lat i mniej, ponieważ Jehowa obiecał, że Izraelici staną się tak liczni jak gwiazdy na niebie^c. **24** Jobab, syn Cerui, zaczął liczyć lud, ale nie skończył, bo ściągnęło to gniew Boga na Izraela^d. I liczy by tej nie uwzględniono w opisie dziejów króla Dawida.

25 Za skarbcę królewskie^e odpowiadał Azmawet, syn Adiela, a za magazyny* na prowincji, w miastach, wioskach i wieżach—Jonatan, syn Uzzjasza. **26** Robotników uprawiających ziemię nadzorował Ezri, syn Keluba. **27** Za winnice odpowiadał Szimej z Ramy, a za składy wina—Zabdi Szifmita. **28** Za sady oliwne i sykomory^f w Szefeli^g odpowiadał Baal-Chanan Gederyta, a za składy oliwy—Joasz. **29** Za stada bydła pasącego się w Szaronie^h odpowiadał Szitraj z Szaronu, za stada na nizinach*—Szafat, syn

27:24 *Dost. „i był gniew na Izraelu”.

27:25 *Lub „skarbcę”. 27:29 *Lub „dolinnych równinach”.

Adlaja, **30** za wielbłądy—Ismaelita Obil, za osły*—Jechdejasz Meronotyta, **31** a za stada owiec i kóz—Hagryta Jaziz. Wszyscy oni byli odpowiedzialni za mienie króla Dawida.

32 Jonatan^a, bratanek Dawida, człowiek rozsądny, był doradcą i sekretarzem. Jechiel, syn Chachmoniego, był opiekunem synów króla^b. **33** Achitofel^c był doradcą królewskim, a Arkijczyk Chuszaj^d był przyjacielem* króla. **34** Po Achitofelu doradcami króla byli: Jehojada, syn Benajasza^e, oraz Abiatar^f. A dowódca wojska królewskiego był Joab^g.

28 Dawid zebrał w Jerozolimie wszystkich książąt Izraela: książąt plemion, dowódców oddziałów^h pełniących służbę dla króla, dowódców tysięcy i setekⁱ oraz zarządców całego mienia i żywego inwentarza należącego do króla^j i jego synów^k. Zebrał również dworzan oraz wszystkich dzielnych i zdolnych ludzi^l. **2** Potem król Dawid wstał i przemówił:

„Posłuchajcie mnie, moi bracia, mój ludu! Z całego serca zapragnąłem zbudować dom, w którym przebywałyby Arka Przymierza Jehowy, dom, który byłby podnóżkiem dla naszego Boga^m. I poczyniłem przygotowania do budowyⁿ. **3** Jednak prawdziwy Bóg powiedział do mnie: „Nie zbudujesz domu dla mojego imienia^o, bo prowadziłeś wojny i przelewałś krew”^p. **4** Ale Jehowa, Bóg Izraela, wybrał mnie z całego rodu mojego ojca, żebym został królem Izraela na zawsze^q. Na wodza wybrał Jude^r, z plemienia Judy wybrał ród mojego ojca^s, a spośród sy-

ROZDZ. 27

- a 2Sm 13:3
- 2Sm 21:21
- b 1Kn 3:1-9
- c 2Sm 15:12
- 2Sm 16:23
- 2Sm 17:23
- d 2Sm 15:37
- 2Sm 16:16, 17
- e 2Sm 23:20-23
- 1Kl 2:35
- f 1Kl 1:7
- g 1Kn 11:6

ROZDZ. 28

- h 1Kn 27:1
- i Wj 18:25
- j 1Kn 27:25, 29
- k 1Kn 3:1-9
- l 1Kn 11:10
- m Ps 132:3-5
- n 1Kn 22:2-4
- o 1Kn 17:4
- p 1Kn 22:7, 8
- q 1Sm 16:1, 13
- 2Sm 7:8
- Ps 89:20
- r Rdz 49:10
- 1Kn 5:2
- Ps 60:7
- s Rut 4:22

szpalta 2

- a 1Sm 13:14
- 1Sm 16:11, 12
- b 1Kn 3:1-9
- c 1Kn 22:9
- d 1Kn 17:14
- 2Kn 1:8
- e 2Sm 7:13, 14
- f 1Kn 17:13, 14
- Ps 72:8
- g Pwt 12:1
- 1Kl 6:12
- h Pwt 6:3
- i Pwt 10:12
- j 1Sm 16:7
- 1Kn 29:17
- Prz 17:3
- Obj 2:23
- k Pwt 31:21
- Ps 139:2
- l Mt 7:7
- Heb 11:6
- Jak 4:8
- m Pwt 31:17
- 2Kn 15:2
- Heb 10:38
- n Heb 8:5
- o 2Kn 3:4

nów mojego ojca właśnie mnie obdarzył uznaniem i ustanowił królem całego Izraela^a. **5** Jehowa dał mi wielu synów^b i z nich wszystkich wybrał Salomona^c, żeby zasiadł na królewskim tronie Jehowy i sprawował władzę nad Izraelem^d.

6 „Powiedział do mnie: „To twój syn Salomon zbuduje mój dom i moje dziedzińce, bo wybrałem go sobie na syna i stanę się dla niego ojcem”^e. **7** Utwierdzę jego władzę królewską na zawsze^f, jeśli będzie zdecydowanie przestrzegał moich przykazań i rozporządzeń^g, tak jak to robi dzisiaj”^h. **8** Dlatego przed całym Izraelem, zborem Jehowy, i przed naszym Bogiem mówię wam: Starajcie się zrozumieć wszystkie przykazania swojego Boga, Jehowy, i ściślcie się ich trzymajcie, żebyście mogli pozostać w tej wspaniałej ziemiⁱ i przekazać ją swoim synom w dziedzictwie na zawsze.

9 „A ty, Salomonie, mój synu, znaj Boga swojego ojca i służ Mu całym* sercem i radosną^a duszą^b, bo Jehowa bada wszystkie serca^c i dostrzega każdą myśl, każde pragnienie^d. Jeżeli będziesz Go szukał, da ci się znaleźć^e, ale jeśli Go opuścisz, odrzuci cię na zawsze”^f. **10** Pamiętaj: Jehowa cię wybrał, żebyś zbudował dom, sanktuarium. Bądź odważny i rozpocznij pracę”^g.

11 Następnie Dawid dał Salomonowi, swojemu synowi, projekt budowy^h portykuⁱ i różnych pomieszczeń, w tym magazynów, pokoiów na dachu, wewnętrznych pomieszczeń oraz pomieszczenia, gdzie miała się znajdować pokrywa przebiegał-

27:30 *Dost. „oślice”. 27:33 *Lub „po-wiernikiem”.

28:9 *Lub „niepodzielnym”. ^aLub „ochoczą”. ^bZob. Słowniczek pojęć.

na^a. **12** Dał mu wszystko, co otrzymał w natchnieniu^{*}: projekt budowy dziedzińców^b domu Jehowy, wszystkich jadalni dookoła, skarbców domu prawdziwego Boga i skarbców, w których przechowywano rzeczy poświęcone^c; **13** a także wskazówki co do oddziałów kapłanów^d i Lewitów oraz wszystkich obowiązków związanych ze służbą w domu Jehowy i wszystkich sprzętów używanych w czasie służby w domu Jehowy. **14** Podał również wagę złota na wykonanie wszystkich złotych sprzętów używanych w czasie służby oraz wagę srebra na wykonanie srebrnych sprzętów używanych w czasie służby; **15** wagę złota na poszczególne złote świeczniki^e i lampy do nich oraz wagę srebra na poszczególne srebrne świeczniki i lampy do nich—w zależności od tego, do czego były wykorzystywane; **16** wagę złota na wykonanie stołów na chleby pokładne^f, każdego stołu, oraz wagę srebra na wykonanie srebrnych stołów; **17** wagę szczerzego złota na wykonanie widełek, czasz, dzbanów oraz wagę każdej złotej czarki^g i każdej srebrnej czarki. **18** Wyznaczył też wagę rafinowanego złota na wykonanie ołtarza kadzielnego^h oraz tego, co wyobrażało rydwanⁱ—złoty cherubów^j, które rozpocząrtymi skrzydłami miały osłaniać Arkę Przymierza Jehowy. **19** Dawid powiedział: „Pod kierownictwem Jehowy^{*}, który obdarzył mnie wnikliwością, spisałem wszystkie szczegóły projektu budowy”^k.

28:11 *Lub „oraz domu prześlągania”. **28:12** *Dosl. „przez ducha”. ^aLub „ofiarowane”. **28:19** *Lub „spoczęła na mnie ręka Jehowy”.

ROZDZ. 28

a Kpl 16:2
1Kl 6:19

b 1Kl 6:36
1Kl 7:12

c 1Kn 9:26
1Kn 26:20

d 1Kn 24:1

e 2Kn 4:7

f 2Kn 4:8, 19

g 1Kl 7:48, 50

h 1Kl 7:48

i Ps 18:10

j Wj 25:20
1Sm 4:4
1Kl 6:23

k Wj 25:9, 40
1Kn 28:11

szpalta 2

a Pwt 31:6
Joz 1:6, 9
Rz 8:31

b Joz 1:5

c 1Kn 24:1

d 1Kn 24:20

e Wj 36:1, 2

f 1Kn 22:17
1Kn 28:1

ROZDZ. 29

g 1Kn 28:5

h 1Kl 3:7

i 2Kn 2:4

j 1Kn 22:3, 16

k 1Kn 22:4, 14

l Ps 26:8
Ps 27:4
Ps 122:1

m 1Kn 21:24

n Hi 28:16

20 Potem Dawid powiedział do swojego syna Salomona: „Bądź odważny i silny i rozpocznij prace. Nie bój się ani się nie przerażaj, bo Jehowa Bóg, mój Bóg, jest z tobą^a. On cię nie opuści ani nie porzuci^b, ale będzie z tobą, aż zakończysz całą pracę związaną z domem Jehowy. **21** To są oddziały kapłanów^c i Lewitów^d wyznaczone do pełnienia służby w domu prawdziwego Boga. Masz też umiejętnych pracowników, gotowych do wykonywania wszelkich prac^e, a także książąt^f i cały lud. Będą stosować się do wszystkich twoich wskázówek”.

29 Król Dawid przemówił do całego zboru: „Mój syn Salomon, którego Bóg wybrał^g, jest młody i niedoświadczony^h, a przed nim wielkie przedsięwzięcie, bo nie jest to świątyniaⁱ dla człowieka, ale dla Boga Jehowy^j. **2** Dołożyłem wszelkich starań, żeby przygotować na dom mojego Boga złoto na wyroby ze złota, srebro na wyroby ze srebra, miedź na wyroby z miedzi, żelazo na wyroby z żelaza^k, drzewo^k na wyroby z drewna, a także onyks, kamienie do osadzania w zaprawie, kamyki mozaikowe, wszelkiego rodzaju drogocenne kamienie i ogromne ilości alabastru. **3** Oprócz tego wszystkiego, co przygotowałem na święty dom, z miłości do domu mojego Boga^l daję jeszcze swoje własne złoto i srebro”^m: **4** 3000 talentów^{*} złota z Ofiruⁿ i 7000 talentów rafinowanego srebra na pokrycie ścian domów, **5** na wyroby ze złota, na wyroby ze srebra i na wszystko, co

29:1 *Lub „delikatny”. ^aLub „twierdza; pałac”. **29:4** *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. *Dodatek B14*.

jest wykonywane przez rzemieślników. Kto z was chciałby dzisiaj przynieść dar dla Jehowy?^a

6 I chętnie się zgłaszali książęta rodów, książęta plemion Izraela, dowódcy tysięcy i setek^b, a także zwierzcownicy zajmujący się sprawami króla^c. **7** Dali na służbę związaną z domem prawdziwego Boga 5000 talentów złota, 10 000 darejków*, 10 000 talentów srebra, 18 000 talentów miedzi i 100 000 talentów żelaza. **8** Ktokolwiek miał drogie kamienie, przekazywał je do skarbcza domu Jehowy pod nadzór Gerszonity^d Jechiela^e. **9** Ludzie cieszyli się ze składania Jehowie tych dobrowolnych ofiar, ponieważ robili to z całego serca^f. Również królowi Dawidowi sprawiło to wielką radość.

10 Dawid wysławiał Jehowę w obecności całego zboru. Powiedział: „Jehowo, Boże naszego ojca, Izraela, bądź wysławiany przez całą wieczność*^g. **11** Do Ciebie, Jehowo, należy wielkość^h, potęgaⁱ i piękno, wspaniałość i majestat*^j, bo wszystko w niebie i na ziemi jest Twoje^k. Do Ciebie, Jehowo, należy władza królewska^k. Ty jesteś Głową, jesteś ponad wszystkim. **12** Od Ciebie pochodzi bogactwo i chwała^l i Ty nad wszystkim panujesz^m. W Twojej ręce jest mocⁿ i potęga^o, Ty możesz każdego wywyższyć^p i dodać mu siłę^q. **13** A teraz, nasz Boże, dziękujemy Ci i wysławiamy Twoje piękne imię.

14 „A kim ja jestem i czym jest mój lud, żebyśmy mogli składać Ci te ofiary? Przecież wszystko pochodzi od Ciebie

29:7 *Złota moneta perska. Zob. Dodatek B14. **29:10** *Lub „od wieczności po wieczność”. **29:11** *Lub „dostojęstwo”.

ROZDZ. 29

a Wj 35:5

b Wj 18:25

c 1Kn 27:25, 29
1Kn 27:31

d 1Kn 6:1

e 1Kn 26:22

f 2Ko 9:7

g Ps 145:3
1Tm 1:17

h Obj 5:13

i 1Kn 16:27
Ps 8:1j Ps 24:1
Iz 42:5k Ps 103:19
Mt 6:10l Pwt 8:18
Prz 10:22
Flp 4:19

m 2Kn 20:6

n Iz 40:26

o Pwt 3:24
Ef 1:19
Obj 15:3

p 2Kn 1:11, 12

q 2Kn 16:9
Ps 18:32
Iz 40:29

r Ps 113:1

s Ps 113:1

t Ps 113:1

u Ps 113:1

v Ps 113:1

w Ps 113:1

x Ps 113:1

y Ps 113:1

z Ps 113:1

aa Ps 113:1

ab Ps 113:1

ac Ps 113:1

ad Ps 113:1

ae Ps 113:1

af Ps 113:1

ag Ps 113:1

ah Ps 113:1

ai Ps 113:1

i to, co Ci dajemy, otrzymaliśmy z Twojej ręki. **15** W Twoich oczach jesteśmy cudzoziemcami i osiedleńcami, tak jak wszyscy nasi przodkowie^a. Nasze dni na ziemi są jak cień^b—bez nadziei. **16** Jehowo, nasz Boże, wszystkie te cenne rzeczy, które przygotowaliśmy, żeby zbudować dom dla Twojego świętego imienia, pochodzą z Twojej ręki i należą do Ciebie. **17** Dobrze wiem, Boże mój, że badasz serca^c i podoba Ci się nieskazitelne postępowanie^d. Chętnie, ze szczerego serca^e ofiarowałem Ci to wszystko i ogromnie się cieszę, gdy widzę, jak Twój lud, który jest tutaj, składa Ci dobrowolne ofiary. **18** Jehowo, Boże naszych praojców—Abrahama, Izaaka i Izraela—pomóż swojemu ludowi zawsze mieć takiego ochotczego ducha i służyć Ci całym sercem^e. **19** Spraw, żeby serce mojego syna Salomona było w pełni Tobie oddane^f i żeby przestrzegał Twoich przykazań^g, przypomnień i przepisów. Pomóż mu zrobić to wszystko i wznieść świątynię^h, do budowy której poczyniłem przygotowania^h.

20 Potem Dawid zwrócił się do całego zboru: „Wysławiajcie teraz Jehowę, swojego Boga”. I cały zbór wysławiał Jehowę, Boga swoich przodków. Wszyscy padli na twarze przed Jehową i przed królem. **21** Następnego dnia dalej składali Jehowie ofiary. Złożyli Jehowie całopaleniaⁱ—1000 młodych byków, 1000 baranów i 1000 baranków— a także ofiary płynne^j. Złożyli mnóstwo ofiar za całego

29:17 *Lub „prawość; szczerość”.
*Lub „w prostolinijności serca”. **29:19**
*Lub „było niepodzielne”. *Lub „twierdzą; pałac”.

Izraela^a. **22** Tego dnia z wielką radością jedli i pili przed Jehową^b. Po raz drugi obwołali królem Salomona, syna Dawida, i namaścili go przed Jehową na wodza^c, a Cadoka namaścili na kapłana^d. **23** Salomon zasiadł na tronie Jehowy^e jako król w miejsce swojego ojca, Dawida. Odnosił sukcesy, a wszyscy Izraelici byli mu posłuszni. **24** Wszyscy książęta^f, dzielni wojownicy^g oraz synowie króla Dawida^h podporządkowali się królowi Salomonowi. **25** Jehowa niezmiennie go wywyższył przed całym Izraelem i obdarzył go takim majestatem królewskim, jakim nie cieszył się żaden panujący przed nim król izraelskiⁱ.

ROZDZ. 29

a 1Kl 8:63, 64

b Pwt 12:7

2Kn 7:10

Neh 8:12

c 1Kl 1:38-40

1Kn 23:1

d 1Kl 2:35

e 1Kn 28:5

f 1Kn 22:17

g 1Kn 28:1

h 1Kn 3:1-9

i 1Kl 3:12

2Kn 1:1, 12

Kzn 2:9

szpalta 2

a 2Sm 2:11

b 2Sm 5:4, 5

c 1Kl 1:1

d 1Kl 2:10-12

e 2Sm 7:2

2Sm 12:1

f 1Kn 21:9, 10

26 Dawid, syn Jessego, był królem całego Izraela. **27** Panował nad Izraelem 40 lat—siedem lat w Hebronie^a i 33 lata w Jeruzolimie^b. **28** Umarł w późnej starości^c, zadowolony z długiego życia^{*} oraz bogactwa i chwały, które zdobył. Władzę po nim objął jego syn Salomon^d. **29** Wszystkie fakty z życia króla Dawida, od początku do końca, zostały spisane przez Samuela, widzącego, przez proroka Natana^e i wizjonera Gada^f. **30** Opisałi oni całe jego panowanie, jego potęgę, a także wydarzenia związane z nim, z Izraelem i wszystkimi okolicznymi królestwami.

29:28 *Dosl. „syty dni”.

DRUGA KSIĘGA

KRONIK

ZARYS TREŚCI

1 Salomon prosi o mądrość (1-12)
Bogactwo Salomona (13-17) 2 Przygotowania do budowy świątyni (1-18) 3 Salomon rozpoczyna budowę świątyni (1-7)
Miejsce Najświętsze (8-14)
Dwie miedziane kolumny (15-17) 4 Ołtarz, zbiornik zwany morzem i baseny (1-6)
Świeczniki, stoły i dziedzicze (7-11a)
Sprzęty wykonane do świątyni (11b-22) 5 Przygotowania do oddania świątyni do użytku (1-14)
Arka przeniesiona do świątyni (2-10) 6 Salomon przemawia do ludu (1-11)
Modlitwa Salomona (12-42) | <ol style="list-style-type: none"> 7 Chwała Jehowy napęłnia świątynię (1-3)
Uroczystość oddania świątyni do użytku (4-10)
Jehowa ukazuje się Salomonowi (11-22) 8 Inne przedsięwzięcia budowlane Salomona (1-11)
Podział obowiązków związanych z wielbieniem Boga w świątyni (12-16)
Flota Salomona (17, 18) 9 Wizyta królowej Szeby (1-12)
Bogactwo Salomona (13-28)
Śmierć Salomona (29-31) 10 Bunt Izraelitów przeciwko Rechoboamowi (1-19) 11 Panowanie Rechoboama (1-12)
Lojalni Lewici przenoszą się do Judy (13-17)
Rodzina Rechoboama (18-23) |
|---|--|

- 12 Szisak atakuje Jerozolimę (1-12)
Koniec rządów Rechoboama (13-16)
- 13 Abijasz królem Judy (1-22)
Pokonuje Jeroboama (3-20)
- 14 Śmierć Abijasza (1)
Asa królem Judy (2-8)
Asa pokonuje 1 000 000 Etiopczyków (9-15)
- 15 Reformy Asy (1-19)
- 16 Porozumienie Asy z Syrią (1-6)
Chanani gani Asę (7-10)
Śmierć Asy (11-14)
- 17 Jehoszafat królem Judy (1-6)
Kampania nauczania ludu (7-9)
Armia Jehoszafata (10-19)
- 18 Sojusz Jehoszafata z Achabem (1-11)
Prorok Michajasz zapowiada porażkę (12-27)
Achab ginie pod Ramot-Gilead (28-34)
- 19 Jehu gani Jehoszafata (1-3)
Reformy Jehoszafata (4-11)
- 20 Okoliczne narody najeżdżają Judę (1-4)
Jehoszafat modli się o pomoc (5-13)
Odpowiedź Jehowy (14-19)
Juda uratowana w cudowny sposób (20-30)
Koniec panowania Jehoszafata (31-37)
- 21 Jehoram królem Judy (1-11)
Pismo od Eliasza (12-15)
Tragiczny koniec Jehorama (16-20)
- 22 Achazjasz królem Judy (1-9)
Uzurpatorka Atalia (10-12)
- 23 Interwencja Jehojady; Jehoasz obwołany królem (1-11)
Zabicie Atalii (12-15)
Reformy Jehojady (16-21)
- 24 Rządy Jehoasza (1-3)
Jehoasz remontuje świątynię (4-14)
Odstępstwo Jehoasza (15-22)
Jehoasz zamordowany (23-27)
- 25 Amacjasz królem Judy (1-4)
Wojna z Edomem (5-13)
Bałwochwalstwo Amacjasza (14-16)
Wojna z izraelskim królem Jehoaszem (17-24)
Śmierć Amacjasza (25-28)
- 26 Uzzjasz królem Judy (1-5)
Wyprawy wojskowe Uzzjasza (6-15)
Wyniosły Uzzjasz porażony trędem (16-21)
Śmierć Uzzjasza (22, 23)
- 27 Jotam królem Judy (1-9)
- 28 Achaz królem Judy (1-4)
Juda pokonana przez Syrię i Izraela (5-8)
Oded ostrzega Izraela (9-15)
Juda upokorzona (16-19)
Bałwochwalstwo Achaza i jego śmierć (20-27)
- 29 Ezechiasz królem Judy (1, 2)
Reformy Ezechiasza (3-11)
Oczyszczenie świątyni (12-19)
Wznowienie służby w świątyni (20-36)
- 30 Ezechiasz obchodzi Paschę (1-27)
- 31 Ezechiasz wykorzenia odstępstwo (1)
Zaspokojenie potrzeb kapłanów i Lewitów (2-21)
- 32 Sancheryb zagraża Jerozolimie (1-8)
Sancheryb szydzi z Jehowy (9-19)
Anioł zabija asyryjskie wojsko (20-23)
Choroba Ezechiasza i jego wyniosłość (24-26)
Osiągnięcia Ezechiasza i jego śmierć (27-33)
- 33 Manasses królem Judy (1-9)
Manasses okazuje skruczę (10-17)
Śmierć Manasses (18-20)
Amon królem Judy (21-25)
- 34 Jozjasz królem Judy (1, 2)
Reformy Jozjasza (3-13)
Znalezienie księgi Prawa (14-21)
Prorokini Chulda zapowiada nieszczęście (22-28)
Jozjasz czyta księgę ludowi (29-33)
- 35 Jozjasz organizuje wielkie obchody Paschy (1-19)
Faraon Necho zabija Jozjasza (20-27)
- 36 Jehoachaz królem Judy (1-3)
Jehojakim królem Judy (4-8)
Jehojachin królem Judy (9, 10)
Sedekiasz królem Judy (11-14)
Zburzenie Jerozolimy (15-21)
Dekret Cyrusa o odbudowie świątyni (22, 23)

1 Władza królewska Salomona, syna Dawida, coraz bardziej się umacniała. Jehowa, jego Bóg, był z nim i niezwykle go wywyższył^a.

2 Salomon wezwał całego Izraela, dowódców tysięcy i setek, sędziów oraz wszystkich naczelników Izraela, głowy rodów.

3 Następnie razem z całym zbo-rem udał się na wzniesienie w Gibeonie^b, bo tam znajdował się namiot spotkania prawdziwego Boga—namiot wykonany na pustkowiu przez Mojżesza, sługę Jehowy. **4** Wcześniej Arkę prawdziwego Boga Dawid przeniósł z Kiriath-Jearim^c do Jerozolimy i postawił ją w namiocie, który dla niej przygotował^d. **5** Ale miedziany ołtarz^e, który wykonał Becalet^f, syn Uriego, syna Chura, stał przed przybytkiem Jehowy. Salomon oraz zbór przychodzili, żeby modlić się przed tym ołtarzem^{*}. **6** I teraz Salomon na tym miedzianym ołtarzu przed namiotem spotkania złożył Jehowie 1000 ofiar całopalnych^g.

7 Tej nocy Bóg ukazał się Salomonowi i przemówił do niego: „Powiedz, co byś chciał ode mnie otrzymać”^h. **8** Na to Salomon rzekł do Boga: „Okazywałeś wielką lojalną miłość mojemu ojcu, Dawidowiⁱ, i ustanowiłeś mnie królem w jego miejsce^j. **9** Teraz, Jehowo Boże, niech spełni się obietnica, którą złożyłeś Dawidowi, mojemu ojcu^k. Uczyniłeś mnie królem ludu tak liczego jak drobinki ziemi^l. **10** Daj mi więc mądrość i wiedzę^m, żebym umiał prowadzić ten lud^{*}. Bo czy bez tego będę w stanie sądzić Twój lud, który jest tak wielki?”ⁿ.

1:5 *Lub „żeby tam się Go radzić”.
1:10 *Dost. „wychodzić przed ten lud i wchodzić”.

ROZDZ. 1

a 1Kn 29:25
Kzn 2:9
Mt 6:28, 29
Mt 12:42

b 1KI 3:4
1Kn 21:29

c 1Kn 13:5

d 1Kn 16:1

e Wj 38:1, 2

f Wj 31:2-5

g 1KI 3:4

h 1KI 3:5-9

i 2Sm 7:8

j 1Kn 28:5
Ps 89:28, 29

k 2Sm 7:12
1Kn 28:6
Ps 132:11

l Rdz 13:14, 16

m Prz 2:6
Jak 1:5

n Ps 72:1, 2

szpalta 2

a 1KI 3:10-13
1KI 3:28

b 1Kn 29:25
2Kn 9:22
Kzn 2:9

c 1KI 3:4

d Pwt 17:16
1KI 4:26

e 2Kn 8:5, 6

f 2Kn 9:25

g 1KI 10:21

h 1KI 10:27
2Kn 9:27

i 2Kn 9:28

j 1KI 10:28, 29

ROZDZ. 2

k Pwt 12:11
1Kn 22:10

l 1KI 7:1

m 1KI 5:15

11 Wtedy Bóg powiedział do Salomona: „Ponieważ właśnie tego zapragnąłeś z całego serca i ponieważ nie poprosiłeś o majątek, bogactwo i szczyty ani o śmierć^{*} tych, którzy cię nienawidzą, ani o długie życie^{*}, ale poprosiłeś o mądrość i wiedzę, żeby sądzić mój lud, nad którym ustanowiłem cię królem^a, **12** to dam ci mądrość i wiedzę. A oprócz tego dam ci majątek, bogactwo i szczyty, jakich nie miał żaden król przed tobą i nie będzie miał nikt po tobie”^b.

13 Salomon zszedł ze wzniesienia w Gibeonie^c, gdzie znajdował się namiot spotkania, wrócił do Jerozolimy i dalej panował nad Izraelem. **14** Gromadził coraz więcej rydwanów i koni^{*}. Miał 1400 rydwanów oraz 12 000 koni^{*d}. Trzymał je w miastach rydwanów^e, jak również blisko siebie, w Jerozolimie^f. **15** Król sprawił, że w Jerozolimie było tyle srebra i złota, co kamieni^g, a drewna cedrowego tak dużo, jak sykomor w Szefeli^h. **16** Konie Salomona sprowadzano z Egiptuⁱ, a kupcy królewscy nabywali stada koni^{*} za ustaloną cenę^j. **17** Każdy rydwan sprowadzony z Egiptu kosztował 600 srebrników, a koń—150. Kupcy królewscy sprzedawali je potem wszystkim królom hetyckim i syryjskim.

2 Salomon rozkazał zbudować dom dla imienia Jehowy^k oraz dom^{*} królewski dla siebie^l. **2** Wyznaczył 70 000 robotników^{*} i 80 000 kamieniarzy w górach^m i ustanowił nad nimi

1:11 *Lub „dusze”. #Dost. „wiele dni”.

1:14 *Lub „jeźdźców”. 1:16 *Możliwe też „sprowadzano z Egiptu i z Kue, a kupcy królewscy nabywali je w Kue”. Może chodzić o Cylicję. 2:1 *Lub „pałac”. 2:2 *Lub „tragarzy”.

3600 nadzorców^a. **3** Ponadto Salomon posłał do Chirama^b, króla Tyru, taką wiadomość: „Gdy Dawid, mój ojciec, budował swój dom*, dostarczałeś mu drewna cedrowego. Zrób dla mnie to samo^c. **4** Chcę zbudować dom dla imienia Jehowy, mojego Boga. Uświęć ten dom dla Niego, żeby spalać przed Nim wonne kadzidło^d, stale kłaść chleby pokładne^e oraz składać ofiary całopalne rano i wieczorem^f, w dni szabatu^g, w dni nowiu^h, a także podczas dorocznych świątⁱ ku czci Jehowy, naszego Boga. Jest to trwałe postanowienie dla Izraela. **5** Dom, który zbuduję, będzie wspaniały, bo nasz Bóg przewyższa wszystkich innych bogów. **6** Ale czy ktoś jest w stanie zbudować Mu dom? Skoro nawet niebiosą, bezkresne niebiosy*, nie mogą Go pomieścić^j, to kim jestem ja, żebym miał zbudować Mu dom? Mogę tylko zbudować miejsce, w którym będę spalać dla Niego ofiary. **7** Przyslij mi więc rzemieślnika, który dobrze się zna na wykonywaniu wyrobów ze złota, srebra, miedzi^k, żelaza, purpurowej wełny, karmazynu i niebieskiej nici i który umie wykonywać płaskorzeźby. Będzie pracował w Judzie i Jerozolimie z moimi zdolnymi rzemieślnikami, których wyznaczył mój ojciec, Dawid^l. **8** Przyslij mi też z Libanu drewno cedrowe, jałowcowe^m i sandałoweⁿ, bo dobrze wiem, że twoi słudzy mają doświadczenie w ścinaniu drzew Libanu^o. Moi i twoi słudzy będą pracować razem^p, **9** żeby przygotować dla mnie dużą ilość drewna, bo

2:3 *Lub „pałac”. 2:6 *Dost. „niebo niebios”. 2:8 *Hebr. *’almuggim*.

ROZDZ. 2

a 1Kl 5:16
1Kl 9:22
2Kn 2:17, 18

b 1Kl 5:1

c 2Sm 5:11

d Wj 30:7

e Wj 25:30

f Lb 28:4

g Lb 28:9

h Lb 28:11

i Pwt 16:16

j 1Kl 8:27
Iz 66:1
Dz 17:24

k 1Kl 7:13, 14

l 1Kn 22:15

m 1Kl 5:6, 8
2Kn 3:5

n 1Kl 10:11

o 1Kl 5:9

p 1Kl 5:14

szpalta 2

a 1Kl 5:11

b 1Kl 5:7

c 2Kn 1:11, 12

d 1Kl 7:13, 14
2Kn 4:11-16

e 2Kn 3:14

f Wj 31:2-5

g 2Kn 2:10

h 1Kl 5:6, 8

i Joz 19:46, 48
Ezd 3:7

j 1Kl 5:9

dom, który buduję, będzie wielki i wyjątkowo piękny. **10** Twoim sługom, drwalom, którzy ścinają drzewa, będę dostarczał żywność^a: 20 000 korów* pszenicy, 20 000 korów jęczmienia, 20 000 batów^b wina i 20 000 batów oliwy^c”.

11 Chiram, król Tyru, wysłał do Salomona list z taką odpowiedzią: „Jehowa kocha swój lud, dlatego ustanowił cię królem”. **12** Chiram dodał też: „Niech będzie wysławiany Jehowa, Bóg Izraela, który stworzył niebo i ziemię, bo dał królowi Dawidowi mądrego syna^b, oznaczającego się rozsądkiem i zrozumieniem^c. On zbuduje dom dla Jehowy i dom królewski dla siebie. **13** Posyłam więc do ciebie Chiram-Abiego, który jest zdolnym rzemieślnikiem i odznacza się zrozumieniem^d.

14 Jego matka pochodzi z plemienia Dana, ale ojciec był Tyryjczykiem. Ma doświadczenie w wykonywaniu wyrobów ze złota, srebra, miedzi, żelaza, kamienia, drewna, purpurowej wełny, niebieskiej nici, delikatnej tkaniny i karmazynu^e. Potrafi zrobić wszelkiego rodzaju płaskorzeźby i wykona każdy projekt, który otrzyma^f. Będzie pracował razem z twoimi zdolnymi rzemieślnikami oraz rzemieślnikami mojego pana Dawida, twojego ojca. **15** Teraz, mój panie, tak jak obiecałeś, wyślij swoim sługom pszenicę, jęczmień, oliwę i wino^g. **16** Naścinamy tyle drzew z Libanu^h, ile potrzebujesz, złożymy je w tratwy i przetransportujemy morzem do Joppyⁱ, a ty zabierzesz je do Jerozolimy^j”.

2:10 *Kor odpowiadał 220 l. Zob. Dodatek B14. ^bBat odpowiadał 22 l. Zob. Dodatek B14.

17 Salomon policzył wszystkich mężczyzn, którzy byli cudzoziemcami mieszkającymi w ziemi izraelskiej^a, jak to kiedyś zrobił jego ojciec, Dawid^b. Było ich 153 600. 18 Wyznaczył spośród nich 70 000 robotników* i 80 000 kamieniarzy^c w górach i ustanowił 3600 nadzorców, którzy mieli organizować ich pracę^d.

3 Salomon rozpoczął budowę domu Jehowy^e w Jerozolimie, na górze Moria^f, gdzie Jehowa ukazał się jego ojcu, Dawidowi^g—na miejscu, które Dawid przygotował na klepisku Jebusyty Ornana^h. 2 Salomon zaczął budowę drugiego dnia miesiąca drugiego w czwartym roku swego panowania. 3 Położył pod dom prawdziwego Boga fundament, który według dawnej miary* miał 60 łokci długości i 20 łokci szerokościⁱ. 4 Portyk przed domem miał 20 łokci szerokości*, tyle co szerokość domu. Wysokość portyku również wynosiła 20 łokci*. Pokrył go wewnątrz szczerem złotem^j. 5 Główne pomieszczenie* wyłożył drewnem jałowcowym, po czym pokrył je czystym złotem^k i ozdobił wizerunkami palm^l oraz łańcuchami^m. 6 Ponadto wyłożył dom pięknymi drogocennymi kamieniamiⁿ. Złoto^o, którego używał, pochodziło z Parwaim. 7 Złotem pokrył dom—belki sufityo

2:18 *Lub „tragarzy”. 3:3 *Zwykły łokieć odpowiadał 44,5 cm. Według niektórych „dawna miara” odnosi się do długiego łokcia, który odpowiadał 51,8 cm. Zob. Dodatek B14. 3:4 *Dost. „długości”. *Niektóre starożytne manuskrypty podają tu liczbę „120”, ale inne manuskrypty i niektóre przekłady zawierają wyrażenie „20 łokci”. 3:5 *Dost. „wielki dom”. Może chodzić o Miejsce Święte.

ROZDZ. 2

a 2Kn 8:7, 8

b 1Kn 22:2

c 1Kl 5:17, 18
1Kn 22:15

d 1Kl 5:15, 16

ROZDZ. 3

e 1Kl 6:1
1Kl 6:37

f Rdz 22:2, 14

g 2Sm 24:25
1Kn 21:18h 2Sm 24:18
1Kn 21:22

i 1Kl 6:2

j 1Kl 6:3

k 1Kl 6:15, 22

l 1Kl 6:29

m 1Kl 6:21

n 1Kn 29:2, 8

o 1Kn 29:3, 4

szpalta 2

a Wj 26:29

b Wj 26:1
1Kl 6:29c Wj 26:33
1Kl 8:6
Heb 9:24

d 1Kl 6:20

e 1Kl 6:23-28

f 1Kl 8:6
1Kn 28:18g Mt 27:51
Heb 10:19, 20

h Wj 26:31, 33

i 2Kl 25:13

j 1Kl 7:15-22
2Kl 25:17
2Kn 4:11-13
Jer 52:22, 23

we, progi, ściany i drzwi^a. Na ścianach wykonał płaskorzeźby cherubów^b.

8 Potem wykonał Miejsce Najświętsze^c. Jego długość była równa szerokości domu i wynosiła 20 łokci. Jego szerokość również wynosiła 20 łokci. Pokrył je czystym złotem ważącym 600 talentów^d. 9 Na gwoździe zużył 50 syklów* złota. Złotem pokrył też pokoje na dachu.

10 Następnie w Miejsce Najświętszym* wykonał dwie rzeźby cherubów i powlekl je złotem^e. 11 Skrzydła cherubów^f łącznie miały długość 20 łokci. Jedno skrzydło pierwszego cheruba miało 5 łokci długości i dotykało ściany domu, a drugie skrzydło, które też miało 5 łokci długości, stykało się ze skrzydłem drugiego cheruba. 12 Jedno skrzydło drugiego cheruba miało 5 łokci długości i dotykało drugiej ściany domu, a drugie skrzydło, które też miało 5 łokci długości, stykało się ze skrzydłem pierwszego cheruba. 13 Rozpiętość skrzydeł obu cherubów wynosiła w sumie 20 łokci. Cheruby stały na nogach, zwrócone twarzami do środka*.

14 Ponadto zrobił zasłonę^g z niebieskiej nici, purpurowej wełny, karmazynu i delikatnej tkaniny. Na zasłonie wyhaftował cheruby^h.

15 Potem przed domem wykonał dwie kolumnyⁱ. Ich długość wynosiła 35 łokci. Na szczycie każdej z nich znajdowała się głowica wysokości 5 łokci^j. 16 Wykonał też łańcuszki

3:8 *Lub „dom Miejsca Najświętszego”. *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. 3:9 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Dodatek B14. 3:10 *Lub „w domu Miejsca Najświętszego”. 3:13 *Czyli w kierunku Miejsca Świętego.

i zawiesił je na szczytach kolumn jak naszyjniki. Oprócz tego zrobił 100 owoców granatu, które przymocował do łańcuszków. **17** Ustawił te kolumny przed świątynią—jedną po prawej* stronie, a drugą po lewej*. Tej po prawej stronie nadał nazwę Jachin^a, a tej po lewej nazwę Boaz^b.

4 Salomon wykonał miedziany ołtarz^a, który miał 20 łokci długości, 20 łokci szerokości i 10 łokci wysokości.

2 Odlał z metalu okrągły zbiornik zwany morzem^b. Od jednej do drugiej krawędzi mierzył on 10 łokci. Miał 5 łokci wysokości i 30 łokci w obwodzie^c.

3 Poniżej krawędzi zbiornika* były dookoła dwa rzędy ozdób w kształcie dyń^d, po 10 na łokieć. Zostały one wykonane ze zbiornikiem w jednym odlewie. **4** Zbiornik stał na 12 bykach^e: trzy były zwrócone na północ, trzy na zachód, trzy na południe i trzy na wschód. To na nich opierał się zbiornik, a wszystkie byki były skierowane zadami do środka. **5** Zbiornik ten był gruby na szerokość dłoni*, a jego krawędź była jak krawędź kielicha, podobna do kwiatu lilii. Mógł on pomieścić^f 3000 batów^g wody.

6 Ponadto wykonał 10 basenów do mycia i postawił pięć po prawej stronie i pięć po lewej^f. Woda z nich służyła do płukania

3:17 *Lub „południowej”. ^aLub „północnej”. ^bNazwa ta znaczy „oby On umocnił”. ^cNazwa ta może znaczyć „w sile”. **4:2** *Lub „i potrzebny był sznur mierniczy o długości 30 łokci, żeby go opasać”. **4:3** *Dost. „morza”. **4:5** *Szerokość dłoni odpowiada 7,4 cm. Zob. *Dodatek B14*. *Lub „jego pojemność wynosiła”. ^aBat odpowiadał 22 l. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 4

a Wj 38:1, 2
1Kl 8:22

b Wj 30:20
Wj 38:8

c 1Kl 7:23-26

d 1Kl 6:18

e Jer 52:20

f 1Kl 7:38, 39

szpalta 2

a Kpl 1:9
Kpl 9:14

b Wj 29:4

c 1Kn 28:12, 15

d Wj 37:17

e Wj 40:24

f 2Kn 4:19

g Wj 27:9
Kpl 6:16

h 1Kl 6:36

i 1Kl 7:12

j 1Kl 7:39

k Wj 27:3

l 1Kl 7:40-46

m 2Kn 3:17

n 1Kl 7:17

o 1Kl 7:20

p Jer 52:22

q 1Kl 7:27, 38

r 1Kl 7:23, 25

s Wj 38:3

t 2Kn 2:13, 14

tęgo, co przynoszono na ofiarę całopalną^a. Natomiast wodą ze zbiornika myli się kapłani^b.

7 Potem wykonał według projektu^c 10 złotych świeczników^d i umieścił je w świątyni—pięć po prawej stronie i pięć po lewej^e.

8 Poza tym wykonał 10 stołów i postawił je w świątyni—pięć po prawej stronie i pięć po lewej^f. Wykonał też 100 złotych czasz.

9 Następnie wydzielił dziedziniec^g kapłanów^h oraz wielki dziedziniecⁱ i zrobił bramy, które pokrył miedzią. **10** Zbiornik zwany morzem postawił po prawej stronie domu od południowego wschodu^j.

11 Chiram wykonał również kubły, szufelki i misy^k.

Tak Chiram zakończył całą pracę dla króla Salomona przy domu prawdziwego Boga. Wykonał^l: **12** dwie kolumny^m z głowicami w kształcie czasz; dwie siatkiⁿ, które zdobiły dwie głowice w kształcie czasz znajdujące się na szczytach kolumn; **13** 400 owoców granatu^o do dwóch siatek, do każdej siatki po dwa rzędy, żeby ozdobić dwie głowice w kształcie czasz znajdujące się na kolumnach^p; **14** 10 wózków^q i 10 basenów na tych wózkach^r; **15** zbiornik zwany morzem i 12 byków, na których on stał; **16** kubły, szufelki, widełki^s i inne przybory. Wszystko to Chiram-Abiw^t wykonał dla króla Salomona do domu Jehowy. Przedmioty te były z polerowanej miedzi. **17** Król odlewał je w formach z gliny w Okręgu Jordanu*, między

4:9 *Lub „ogrodzony teren”. **4:14** *Lub „wózków na wodę”. **4:17** *Chodzi o południową część Doliny Jordanu.

Sukkot^a a Ceredą. **18** Salomon wykonał tak dużo tych wszystkich przedmiotów, że wagi miedzi nie ustalono^b.

19 Salomon wykonał wszystkie sprzęty^c do domu prawdziwego Boga: złoty ołtarz^d; stoły^e na chleb pokładny^f; **20** świeczniki i lampy do nich ze szczerogo złota^g, które zapalano przed najskrytszym pomieszczeniem zgodnie z przepisami; **21** kwiaty, lampy i gasidła*—ze złota, z najczystsze go złota; **22** szczytce, czasze, kielichy i pojemniki na rozżarzone węgle—ze szczerogo złota. Ze złota zrobił też wejścia domu—wewnętrzne drzwi do Miejsca Najświętszego^h i drzwi do świątyniⁱ.

5 Tak Salomon zakończył wszystkie prace przy domu Jehowy^j. Następnie przyniósł rzeczy, które ofiarował* jego ojciec, Dawid^k, i umieścił srebro, złoto i wszystkie sprzęty w skarbcach domu prawdziwego Boga^l. **2** W tym czasie Salomon zebrał w Jerozolimie starszych Izraela, wszystkich zwierzchników plemion i głowy rodów izraelskich, żeby przenieść Arkę Przymierza Jehowy z Miasta Dawida^m, czyli z Syjonuⁿ. **3** Cały Izrael zgromadził się przed królem w święto*, które odbywało się w miesiącu siódmym^o.

4 Kiedy przybyli wszyscy starsi Izraela, Lewici podnieśli Arkę^p. **5** Następnie kapłani razem z Lewitami* przenieśli Arkę, namiot spotkania^q i wszystkie święte sprzęty, które były w namiocie. **6** Król Salomon

4:21 *Lub „szczytce”. **4:22** *Lub „domu świątyni”. Chodzi o Miejsce Święte. **5:1** *Dost. „uświęcił”. **5:3** *Chodzi o Święto Szalasów. **5:5** *Lub „kapłani lewicy”.

ROZDZ. 4

a Joz 13:27, 28

b 1Kl 7:47

1Kn 22:3, 14

Jer 52:20

c 2Kl 24:13

d Wj 37:25, 26

Obj 8:3

e Wj 25:23, 24

2Kn 4:8

f 1Kl 7:48-50

g Wj 25:31, 37

h 1Kl 6:31, 32

i 1Kl 6:33-35

ROZDZ. 5

j 1Kl 6:38

k 1Kn 22:14

l 1Kl 7:51

1Kn 26:26

m 2Sm 6:12

2Kn 1:4

n 1Kl 8:1, 2

Ps 2:6

o Kpl 23:34

2Kn 7:8

p Wj 25:14

Lb 4:15

1Kl 8:3-5

1Kn 15:2, 15

q Wj 40:35

Lb 4:29, 31

szpalta 2

a 2Sm 6:13

b 1Kl 6:20, 23

1Kl 8:6-9

c Wj 25:14

d Wj 34:1

Wj 40:20

e Wj 19:5

Wj 24:7

f Wj 19:1

g Wj 19:10

Lb 8:21

h 1Kn 24:1

i 1Kn 15:16

j 1Kn 6:31, 39

k 1Kn 6:31, 33

l 1Kn 16:41

1Kn 25:1, 6

1Kn 25:3

m 1Kn 15:24

i cały zgromadzony z nim lud Izraela stali przed Arką. Składano w ofierze tak wiele owiec i sztuk bydła^a, że nie dało się ich policzyć. **7** Potem kapłani wnieśli Arkę Przymierza Jehowy do najskrytszego pomieszczenia domu, Miejsca Najświętszego, i postawili ją na jej miejscu—pod skrzydłami cherubów^b. **8** Skrzydła cherubów rozpościerały się nad miejscem, gdzie stała Arka, i okrywały od góry Arkę oraz jej drążki^c. **9** Drążki te były tak długie, że ich końce było widać z Miejsca Świętego przed najskrytszym pomieszczeniem, ale z zewnątrz nie było ich widać. I są tam po dziś dzień. **10** W Arce nie było nic oprócz dwóch tablic, które Mojżesz umieścił w niej przy Horebie^d, gdy Jehowa zawarł przymierze^e z Izraelitami po ich wyjściu z Egiptu^f.

11 Potem kapłani wyszli ze świętego miejsca* (wszyscy kapłani, którzy się tam znajdowali, uświęcili się^g, bez względu na to, do jakiego oddziału należeli)^h. **12** Wszyscy lewicy śpiewacyⁱ, którym przewodził Asaf^j, Heman^k, Jedutun^l oraz ich synowie i bracia, stali po wschodniej stronie ołtarza. Byli ubrani w delikatną tkaninę i trzymali czynele, harfy* oraz liry^m. Razem z nimi stało 120 kapłanów grających na trąbachⁿ. **13** Dźwięki trąb i głosy śpiewaków zabrzmiały jak jeden głos, kiedy wysławiali Jehowę i składali Mu podziękowania. I gdy przy akompaniamencie

5:11 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **5:12**

*Hebr. *nēwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę. *Hebr. *kinnōr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę.

trąb, czyneli i innych instrumentów muzycznych wystawiali Jehowę, „bo jest dobry, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie”^a, obłok wypełnił dom Jehowy^b. **14** Z powodu tego obłoku kapłani nie mogli tam służyć, bo chwała Jehowy napełniła dom prawdziwego Boga^c.

6 Wtedy Salomon odezwał się: „Jehowo, powiedziałeś, że będziesz przebywał w gęstym mroku^d. **2** Zbudowałem dla Ciebie wspaniały dom—trwałe miejsce, żebyś mieszkał w nim na zawsze”^e.

3 Potem król odwrócił się w stronę zboru izraelskiego i zaczął go błogosławić, podczas gdy cały zbor stał^f. **4** Król rzekł: „Chwała Jehowie, Bogu Izraela, Temu, który własnymi ustami złożył obietnicę mojemu ojcu, Dawidowi, i własnymi rękami ją spełnił. Powiedział: **5** „Od dnia, gdy wyprowadziłem z ziemi egipskiej swój lud, w żadnym z izraelskich plemion nie wybrałem miasta, żeby zbudować w nim dom, w którym przebywałoby moje imię^g, ani nie wybrałem żadnego człowieka na wodza mojego ludu, Izraela. **6** Ale wybrałem Jerozolimę^h, żeby tam przebywało moje imię, i wybrałem Dawida, żeby panował nad moim ludem, Izraelem”ⁱ. **7** I Dawid, mój ojciec, z całego serca pragnął zbudować dom dla imienia Jehowy, Boga Izraela^j. **8** Jehowa powiedział jednak do mojego ojca, Dawida: „Z całego serca zapragnąłeś zbudować dom dla mojego imienia i dobrze, że w twoim sercu pojawiło się takie pragnienie. **9** Ale nie ty zbudujesz ten dom. To twój syn, który ci się urodzi”^k.

6:9 *Dosl. „wyjdzie z twoich lędźwi”.

ROZDZ. 5

a 1Kn 16:34

b Wj 40:34, 35
1Kl 8:10, 11c 2Kn 7:1, 2
Eze 10:4
Obj 21:23

ROZDZ. 6

d Wj 20:21
1Kl 8:12, 13
Ps 97:2

e Ps 132:13, 14

f 1Kl 8:14-21

g Pwt 12:5, 6

h Ps 48:1

i 2Sm 7:8
1Kn 28:4j 2Sm 7:2
1Kl 5:3

szpalta 2

a 1Kn 17:4

b 1Kn 28:5
1Kn 29:23

c 1Kn 17:11

d Wj 40:20
1Kl 8:9

e 1Kl 8:22

f 1Kl 6:36

g 1Kl 8:54

h Pwt 7:9
1Kl 8:23-26

i 1Kl 3:6

j 2Sm 7:12, 13
1Kn 22:10k 1Kl 2:4
Ps 132:12

zbuduje dom dla mojego imienia”^a. **10** Jehowa spełnił swoją obietnicę, bo zostałem następcą mojego ojca, Dawida, i zasiadłem na tronie Izraela^b, tak jak Jehowa obiecał^c. Zbudowałem też dom dla imienia Jehowy, Boga Izraela, **11** i tam umieściłem Arkę. Znajduje się w niej przymierze^d, które Jehowa zawarł z Izraelem”.

12 Następnie Salomon stanął przy ołtarzu Jehowy przed całym zbozem izraelskim i podniósł ręce ku niebu^e. **13** (Salomon stanął na miedzianym podwyższeniu, które wcześniej wykonał i postawił na środku dziedzińca^f. Miało ono 5 łokci^g długości, 5 łokci szerokości i 3 łokcie wysokości). Ukłękął przed całym zbozem izraelskim, podniósł ręce ku niebu^g. **14** i rzekł: „Jehowo, Boże Izraela, ani w niebie, ani na ziemi nie ma Boga takiego jak Ty! Dotrzymujes przymierza i okazujesz lojalną miłość swoim sługom, którzy Ci służą* całym sercem^h. **15** Dotrzymałeś obietnicy danej swojemu słudze Dawidowi, mojemu ojcuⁱ. Złożyłeś tę obietnicę własnymi ustami i dzisiaj spełniłeś ją własną ręką^j. **16** A teraz, Jehowo, Boże Izraela, spełnij też to, co obiecałeś swojemu słudze Dawidowi, mojemu ojcu, gdy powiedziałeś: „Jeśli tylko twoi synowie będą zwracać uwagę na swoje postępowanie i przestrzegać mojego prawa, tak jak ty go przestrzegałeś, to na tronie Izraela zawsze będzie zasiadał przede mną twój potomek”^k. **17** Jehowo, Boże Izraela, spraw,

6:13 *Lub „ogrodzonego terenu”. #Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. Dodatek B14. 6:14 *Dosl. „chodzą przed Tobą”.

żeby ta obietnica, którą dałeś swojemu słudze Dawidowi, okazała się wiarygodna.

18 „Boże, ale czy naprawdę zamieszkaś z ludźmi na ziemi? ^a Przecież nawet niebios, bezkresne niebios ^a, nie mogą Cię pomieścić ^b, a co dopiero ten dom, który zbudowałem! ^c **19** Jehowo, mój Boże, zwróć uwagę na modlitwę swojego sługi i na jego prośbę o Twoją przychylność. Wysłuchaj wołania o pomoc i modlitwy, którą Twój sługa zanosí do Ciebie. **20** Niech Twoje oczy dniem i nocą będą zwrócone na ten dom, na miejsce, o którym powiedziałeś, że będzie w nim przebywało Twoje imię ^d, i wysłuchaj modlitwy swojego sługi, kiedy będzie ją zanosíł zwrócony w kierunku tego miejsca. **21** Wysłuchaj swojego sługi i swojego ludu, Izraela, gdy będą się modlić i błagać Cię o pomoc zwrócení w kierunku tego miejsca ^e. Wysłuchaj ich z niebios, miejsca swojego zamieszkania ^f. Wysłuchaj i przebac ^g.”

22 „Jeśli jakiś człowiek zgrzeszy przeciwko swojemu bliźniemu i zostanie zobowiązany do złożenia przysięgi ^h, której złamanie ściągnęłoby na niego klątwę, i związany tą przysięgą ^h przyjdzie przed Twój ołtarz w tym domu ^h, **23** to zechciej wysłuchać go z niebios i działać, i osądź swoich sług: odplacić niegodziwcowi i to, czego się dopuścił, sprowadzić na jego własną głowę ⁱ, a prawego uznać za niewinnego ^j i nagrodzić go stosownie do jego prawości ^j.”

6:18 *Dosl. „niebo niebios”. **6:22** *Lub „i ten włoży na niego przekleństwo”. *Lub „i pod tą klątwą”. **6:23** *Dosl. „prawego”.

ROZDZ. 6

- a Dz 7:48
- b 2Kn 2:6
Iz 40:12
Dz 17:24
- c 1KI 8:27-30
Iz 66:1
- d Pwt 26:2
- e Dn 6:10
- f 2KI 19:20
2Kn 30:27
- g 2Kn 7:12-14
Mi 7:18
- h 1KI 8:31, 32
- i Hi 34:11
- j Iz 3:10, 11
Eze 18:20

szpalta 2

- a Kpl 26:14, 17
Joz 7:8, 11
Sdz 2:14
- b Dn 9:3, 19
- c Ekd 9:5
- d 1KI 8:33, 34
- e Iz 57:15
- f Ps 106:47
- g Kpl 26:19
Pwt 28:23
- h Eze 14:13
- i 1KI 8:35, 36
- j Iz 30:20, 21
Iz 54:13
- k 1KI 18:1
- l Rut 1:1
2KI 6:25
- m Kpl 26:14, 16
Pwt 28:21, 22
- n Am 4:9
Ag 2:17
- o Pwt 28:38
Jl 1:4
- p 2Kn 12:2
2Kn 32:1
- q 1KI 8:37-40
- r 2Kn 20:5, 6
- s 2Kn 33:13
- t Prz 14:10
- u Dn 6:10
- v Iz 63:15
- w Ps 130:4

24 „A jeśli Twój lud, Izrael, zostanie pokonany przez wroga, bo grzeszył przeciwko Tobie ^a, ale powróci do Ciebie i będzie słać Twoje imię ^b, modlić się ^c w tym domu i błagać o łaskę ^d, **25** to zechciej wysłuchać go z niebios ^e i przebac grzech swojego ludu, Izraelitów, i przyprowadź ich z powrotem do ziemi, którą dałeś im oraz ich przodkom ^f.”

26 „Gdy niebo zostanie zamknięte i nie będzie deszczu, bo grzeszyli przeciwko Tobie ^h, ale będą się modlić zwrócení w kierunku tego miejsca, będą wysławiać Twoje imię i nie będą już grzeszyć, bo nauczyłeś ich pokory ⁱ, **27** wtedy zechciej wysłuchać ich z niebios i przebac grzech swoich sług—swojego ludu, Izraela. Wskaż im właściwą drogę, którą powinni iść. I jeśli deszcz ^k na swoją ziemię, którą dałeś swemu ludowi jako dziedzictwo.”

28 „Jeśli tę ziemię dotknie klęska głodu ^l, zaraza ^m, wyniszczająca siekuta lub rdza ⁿ, jeśli pojawią się chmury szarańczy, jeśli pojawi się szarańcza ^o pożerająca wszystko, co spotka na swojej drodze ^o, jeśli wrogowie będą oblegać któreś z miast ^p tej ziemi ^p albo jeśli pojawi się jakakolwiek inna plaga czy choroba ^q **29** i wtedy cały Twój lud, Izrael, lub nawet jeden człowiek zwróci się do Ciebie z jakąś modlitwą ^r, z jakąś prośbą o Twoją przychylność ^s (bo każdy wie, co go dręczy i sprawia mu ból) ^t, i wyciągnie ręce w kierunku tego domu ^u, **30** to zechciej wysłuchać go z niebios, miejsca swojego zamieszkania ^v, i zechciej przebaczyć ^w.”

6:26 *Lub „bo ich uciskałeś”. **6:28** *Lub „koniki polne”. *Dosl. „bram”.

Nagrodź każdego stosownie do jego postępowania, bo znasz jego serce. Tylko Ty naprawdę znasz serce człowieka^a. **31** Wtedy będą się Ciebie bać i chodzić Twoimi drogami przez wszystkie dni swojego życia na ziemi, którą dałeś naszym przodkom.

32 „Również jeśli cudzoziemiec, który nie należy do Twojego ludu, Izraela, przyjdzie z dalekiej krainy ze względu na Twoje wielkie imię^a, Twoją silną rękę i Twoję potężną^a ramię^b i będzie się modlić zwrócony w kierunku tego domu^c, **33** to zechciej go wysłuchać z niebios, miejsca swojego zamieszkania, i uczyni wszystko, o co ten cudzoziemiec Cię poprosi—żeby wszystkie ludy ziemi poznały Twoje imię^d i bały się Ciebie tak jak Twój lud, Izrael, i by wiedziały, że ten dom, który zbudowałem, nosi Twoje imię.

34 „Jeżeli Twój lud wyruszy na wojnę przeciwko swoim wrogom tam, gdzie go pošlesz^e, i będzie się modlić^f do Ciebie zwrócony w kierunku tego miasta, które wybrałeś, oraz domu, który zbudowałem dla Twojego imienia^g, **35** zechciej wysłuchać z niebios jego modlitwy i prośby o przychyłność i stań w jego obronie^h”.

36 „Jeżeli zgrzeszą przeciwko Tobie (bo nie ma człowieka, który nie grzeszy)ⁱ, a Ty się na nich rozgniewasz i wydasz ich wrogowi, i ten uprowadzi ich do niewoli do ziemi dalekiej lub bliskiej^j, **37** ale oni się opamiętają w ziemi, do której zostali uprowadzeni, i wrócą do Ciebie, i będą Cię tam błagać o łaskę,

6:32 *Lub „reputację”. ^aDosł. „wyciągnięte”. **6:35** *Lub „dokonaj sądu na jego rzecz”.

ROZDZ. 6

- a 1Sm 16:7
1Kn 28:9
Jer 11:20
Jer 17:10
b Wj 12:48
Rut 1:16
2Kl 5:15
Iz 56:6, 7
Dz 8:27
c 1Kl 8:41-43
d Ps 22:27
Ps 46:10
e Lb 31:2
Joz 8:1
Sdz 1:1, 2
1Sm 15:3
f 2Kn 14:11
2Kn 20:5, 6
g 1Kl 8:44, 45
h Iz 37:36
i Ps 130:3
Kzn 7:20
Rz 3:23
j Kpl 26:34
1Kl 8:46-50
Dn 9:7

szpalta 2

- a Kpl 26:40
Ezd 9:6
Neh 1:6
Ps 106:6
Dn 9:5
b 1Sm 7:3
c Pwt 30:1-3
Dn 9:2, 3
d Dn 6:10
e Jer 51:36, 37
f 2Kn 7:15
2Kn 16:9
Ps 65:2
Iz 37:17
g 1Kn 28:2
h Ps 65:4
Ps 132:8-10
i 1Kl 1:34
Ps 18:50
j Dz 13:34

ROZDZ. 7

- k 1Kl 8:54
l Kpl 9:24
1Kn 21:26
m Wj 40:34, 35
n 1Kl 8:11

mówiąc: „Zgrzeszyliśmy, dopuściliśmy się zła, postąpiliśmy niegodziwie^a, **38** jeżeli wrócą do Ciebie całym sercem^b i całą duszą^c w ziemi, do której zostali uprowadzeni do niewoli^c, i będą się modlić zwróceniu w kierunku swojej ziemi, którą dałeś ich przodkom, miasta, które wybrałeś^d, i domu, który wybudowałem dla Twojego imienia, **39** to ich modlitwy i prośby o łaskę wysłuchaj z niebios, miejsca swojego zamieszkania, i stań w ich obronie^e. Przebacz swojemu ludowi jego grzech przeciwko Tobie.

40 „Boże mój, proszę, niech Twoje oczy będą otwarte i niech Twoje uszy usłyszą modlitwy zanoszone w tym miejscu^f. **41** Jehowo Boże, przyjdź do miejsca, w którym będziesz przebywać^g Ty i Arka, która jest symbolem Twojej siły. Jehowo Boże, niech Twój kapłan odzieją się w wybawienie, a Twój lojalni słudzy niech radują się z Twojej dobroci^h. **42** Jehowo Boże, nie odrzucajⁱ swojego pomazańcaⁱ. Pamiętaj o lojalnej miłości wobec swojego sługi Dawida^j”.

7 Gdy tylko Salomon skończył się modlić^k, spadł z nieba ogień^l, który strawił ofiarę całopalną oraz inne ofiary, i chwała Jehowy napełniła dom^m. **2** A ponieważ chwała Jehowy napełniła dom Jehowy, kapłani nie mogli wejść do domu Jehowyⁿ. **3** Kiedy wszyscy Izraelici zobaczyli spadający ogień, a także chwałę Jehowy nad domem, padli na kolana na kamiennej nawierzchni, pokłonili się do ziemi

6:38 *Zob. Słowniczek pojęć. **6:40** *Lub „modlitwy związane z tym miejscem”. **6:42** *Dosł. „nie odwracaj twarzy”.

i dziękowali Jehowie, „bo jest dobry, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie”.

4 Król i cały lud złożyli Jehowie ofiary^a. **5** Król Salomon złożył na ofiarę 22 000 byków i 120 000 owiec. W ten sposób król i cały lud oddali do użytku dom prawdziwego Boga^b. **6** Kapłani stali na swoich stanowiskach. Naprzeciw nich stali Lewici z instrumentami, przy akompaniamencie których śpiewano Jehowie^c. (Instrumenty te wykonał król Dawid, żeby dziękować Jehowie i za ich pomocą* Go wysławiać— „bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie”). Kapłani głośno grali na trąbach^d, podczas gdy wszyscy Izraelici stali.

7 Następnie Salomon uświęcił środek dziedzińca znajdującego się przed domem Jehowy, żeby móc tam złożyć ofiary całopalne^e i tłuszcz ofiar współuczestnictwa*, ponieważ wykonany przez niego miedziany ołtarz^f nie mógł pomieścić wszystkich ofiar całopalnych, zbożowych*^g oraz tłuszczu^h. **8** Salomon i cały Izrael—bardzo wielki zbór ludzi przybyłych z ziem od Lebo-Chamat* aż po Dolinę Potoku Egipskiegoⁱ—obchodzili święto przez siedem dni^j. **9** Przez siedem dni obchodzili uroczystość oddania ołtarza do użytku i przez siedem dni obchodzili święto, a ósmego dnia* urządzili uroczyste zgromadzenie^k. **10** Potem, 23 dnia miesiąca siódmego, król odesłał ludzi,

7:6 *Lub „razem z nimi”. Może chodzić o Lewitów. **7:7** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **7:8** *Lub „wejścia do Chamatu”. [#]Lub „Wadi Egiptu”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. **7:9** *Chodzi o następny dzień po święcie, czyli 15 dzień.

ROZDZ. 7

a 1Kl 8:62, 63

b Ezd 6:16

c 1Kn 25:7
2Kn 5:11, 12

d 2Kn 5:13

e Kpl 1:3

f 2Kn 4:1

g Kpl 2:1

h Kpl 4:8-10
1Kl 8:64-66i Kpl 23:34
Lb 34:2, 5, 8
Pwt 16:13

j Kpl 23:36

szpalta 2

a Pwt 16:15

b 2Kn 6:41

c Kzn 2:4

d 1Kl 9:1-3

e 2Kn 1:7

f Pwt 12:5, 6
Ps 78:68

g Iz 43:10

h Kpl 26:41
2Kn 33:12, 13

i Iz 55:7

j 2Kn 6:39

k 2Kn 6:40

l Pwt 12:21

m 2Kn 6:20

n 1Kl 9:4, 5

o 2Sm 7:12, 13

a oni poszli do swoich domów z radością w sercu^a, szczęśliwi, że Jehowa okazał dobroć swojemu słudze Dawidowi, Salomonowi oraz swojemu ludowi, Izraelowi^b.

11 Tak więc Salomon ukończył dom Jehowy i dom* królewski^c. Udało mu się zrealizować wszystkie plany związane z domem Jehowy oraz swoim własnym domem^d. **12** Potem Jehowa ukazał się w nocy Salomonowi^e i powiedział do niego: „Wysłuchałem twojej modlitwy i wybrałem to miejsce na swój dom, w którym będą składane ofiary^f. **13** Gdy zamknę niebo i nie będzie deszczu, gdy nakażę szarańczę* pożreć roślinność kraju i gdy zesłę zarazę na swój lud, **14** a mój lud, który jest nazwany od mojego imienia^g, okaże pokorę^h, będzie się modlić, zabiegać o moje uznanie* i zawróci ze złej drogiⁱ, wtedy wysłucham go z niebios, przebaczę jego grzech i uzdrowię jego ziemię^j. **15** Moje oczy będą otwarte i moje uszy usłyszą modlitwy zanoszone w tym miejscu^k. **16** Wybrałem i uświęciłem ten dom, żeby moje imię stale tam przebywało^l. I zawsze będą na niego zwrócone moje oczy, i będzie tam moje serce^m.”

17 „Jeśli będziesz mi służyć* jak twój ojciec, Dawid, jeśli będziesz postępować zgodnie ze wszystkim, co ci nakazałem, oraz przestrzegać moich przepisów i postanowień”, **18** to ja utwierdzę twój tron i twoją władzę królewską^o, zgodnie

7:11 *Lub „pałac”. **7:13** *Lub „koni-kom polnym”. **7:14** *Dosl. „szukać mojego oblicza”. **7:17** *Dosl. „chodzić przede mną”.

z przymierzem, które zawarłem z Dawidem^a, twoim ojcem, mówiąc: „Nad Izraelem zawsze będzie panować twój potomek”^b. **19** Ale jeśli odwrócić się ode mnie i odrzucić moje ustawy oraz moje przykazania, które ode mnie otrzymaliście, i jeśli zaczniecie służyć innym bogom i się im kłaniać^c, **20** to ja wykorzenię Izraelitów z ziemi, którą im dałem^d, i odrzucę dom, który uświęciłem dla swojego imienia. Sprawię, że stanie się on przedmiotem pogardy* i pośmiewiskiem dla wszystkich ludów^e. **21** Ten dom zamieni się w rumowisko. Każdy, kto będzie obok niego przechodził, popatrzy zdziwiony^f i spyta: „Dlaczego Jehowa uczynił coś takiego tej ziemi i temu domowi?”^g. **22** Wtedy mu odpowiedzą: „Dlatego, że porzucili Jehowę^h, Boga swoich przodków, który wyprowadził ich z Egiptuⁱ, a znaleźli sobie innych bogów, zaczęli się im kłaniać i im służyć. Właśnie dlatego sprowadził na nich całe to nieszczęście”^k.

8 Salomon zbudował dom Jehowy oraz swój własny dom* w ciągu 20 lat^l. **2** Potem odbudował miasta, które dał mu Chiram^m, i osiedlił w nich Izraelitów*. **3** Ponadto Salomon udał się do Chamał-Coby i ją zdobył. **4** Następnie ufortyfikował* Tadmor na pustkowiu oraz wszystkie miasta-spichlerzeⁿ, które zbudował w Chamacie^o. **5** Umocnił murami, bramami i zasuwami Bet-Choron Górne^p i Bet-Choron Dolne^q. **6** Ufortyfikował także Baalat^r oraz wszystkie swoje miasta-spichlerze, wszystkie miasta, w których trzymano rydwa-

ROZDZ. 7

- a Ps 89:28, 29
- b 1Kl 2:4
- c Wj 20:5
1Kl 9:6-9
- d Pwt 4:25, 26
2Kl 17:20
- e Pwt 28:37
Jer 24:9
- f 2Kl 29:8
Dn 9:12
- g Pwt 29:24, 25
2Kl 25:8, 9
Jer 22:8, 9
- h 2Kl 15:2
- i Wj 12:51
- j Iz 2:8
Jer 2:11
- k 2Kl 36:17

ROZDZ. 8

- l 1Kl 6:37, 38
1Kl 7:1
1Kl 9:10
- m 1Kl 5:1
- n 1Kl 9:17-19
- o 2Kl 14:28
- p Joz 16:5
- q Joz 16:1, 3
1Kl 7:24
- r Joz 19:44, 48

szpalta 2

- a 1Kl 4:26
- b Rdz 15:18-21
Lb 13:29
- c 1Kl 9:20-23
- d Joz 15:63
Joz 17:12
- e Joz 16:10
2Kl 2:17, 18
- f Kpl 25:39
- g 1Sm 8:11, 12
- h 1Kl 5:16
1Kl 9:23
2Kl 2:18
- i 1Kl 3:1
- j 1Kl 7:8
1Kl 9:24
- k Wj 29:43
- l Kpl 1:3
- m 2Kl 4:1
- n 1Kl 6:3
- o Lb 28:9
- p Lb 28:11-15
- q Pwt 16:16
- r Kpl 23:6
- s Kpl 23:15, 16
- t Kpl 23:34
- u 1Kl 24:1

ny^a, i miasta dla jeźdźców. Zbudował też wszystko, co chciał zbudować w Jerozolimie, w Libanie i na całym podległym mu obszarze.

7 A jeśli chodzi o wszystkich ocalałych Hetytów, Amorytów, Peryzzytów, Chiwwitów i Jebusytów^b, nienależących do ludu Izraela^c— **8** czyli potomków tych, których pozostawiono w tej ziemi, tych, których Izraelici nie zgładzili^d— Salomon powoływał ich do przymusowej pracy i tak jest do dzisiaj^e. **9** Jednak żadnego z Izraelitów Salomon nie powoływał do pracy jako niewolnika^f. Byli oni jego wojownikami, dowódcami jego przybocznych oraz dowódcami ludzi, którzy powozili rydwanami, i dowódcami konnicy^g. **10** Król Salomon miał 250 zwierzchników zarządców. Nadzorowali oni pracowników^h.

11 Salomon przeprowadził córkę faraonaⁱ z Miasta Dawida do domu, który dla niej zbudował^j. Powiedział: „Chociaż to moja żona, nie powinna mieszkać w domu Dawida, króla Izraela, bo miejsca, do których przynoszono Arkę Jehowy, są święte”^k.

12 Potem Salomon złożył Jehowie ofiary całopalne^l na ołtarzu^m Jehowy, który zbudował przed portykiemⁿ. **13** Tak jak nakazał Mojżesz, Salomon składał ofiary każdego dnia, w dni szabatu^o, dni nowiu^p i trzy razy w roku w wyznaczone święta^q: Święto Przaśników^r, Święto Tygodni^s i Święto Szłasów^t. **14** Zgodnie z zarządzeniem swojego ojca, Dawida, Salomon wyznaczył oddziały kapłanów^u do pełnienia służby. Powołał też na stanowiska Lewitów, żeby każdego dnia

7:20 *Dosl. „przysłowiem”. 8:1 *Lub „pałac”. 8:2 *Dosl. „synów Izraela”. 8:4 *Lub „odbudował”.

wysławiali Boga^a oraz usługiwali w obecności kapłanów. Wyznaczył oddziały odźwiernych, które postawił przy poszczególnych bramach^b, bo taki był nakaz Dawida, sługi prawdziwego Boga. **15** Dokładnie wykonano nakazy królewskie dane kapłanom i Lewitom, dotyczące magazynów oraz wszelkich innych spraw. **16** Cała praca Salomona—od położenia fundamentów domu Jehowy^c aż do zakończenia jego budowy—była dobrze zorganizowana*. Tak został ukończony dom Jehowy^d.

17 Wtedy to Salomon wyruszył do Ecjon-Geber^e i do Elotu^f leżącego nad brzegiem morza w ziemi edamskiej^g. **18** Chiram^h przez swoich sług posyłał mu okręty i doświadczonych marynarzy. Za każdym razem, gdy udawali się oni ze sługami Salomona do Ofiruⁱ, przywozili stamtąd królowi Salomonowi 450 talentów* złotaⁱ.

9 O sławie Salomona usłyszała królowa Szeby^k. Wybrała się więc do Jerozolimy, żeby poddać go próbie za pomocą trudnych pytań*. Przybyła z imponującą świtą^l i przywiozła na wielbłądach olejek balsamowy, bardzo dużo złotaⁱ i drogocenne kamienie. Przyszła do Salomona i rozmawiała z nim o wszystkim, co ją nurtowało^m. **2** Salomon odpowiedział wtedy na każde jej pytanie. Nie było nic*, czego nie umiałby jej wyjaśnić.

3 Kiedy królowa Szeby ujrziała mądrość Salomonaⁿ, dom, który zbudował^o, **4** potrawy na

8:16 *Lub „została wykonana”. **8:18; 9:9** *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. *Dodatek B14*. **9:1** *Lub „za pomocą zagadek”. *Lub „orszakiem”. **9:2** *Dosl. „nic ukrytego”.

ROZDZ. 8

a 1Kn 6:31, 32
1Kn 15:16
1Kn 16:37, 42
1Kn 25:1

b 1Kn 26:1

c 1Kl 6:1

d 1Kl 7:51

e Lb 33:1, 35
1Kl 22:48

f Pwt 2:8
2Kl 14:21, 22
2Kl 16:6

g 1Kl 9:26-28

h 2Sm 5:11

i 1Kl 22:48
Ps 45:9

j 1Kl 10:22
Kzn 2:8

ROZDZ. 9

k Mt 12:42
Łk 11:31

l Ps 72:15

m 1Kl 10:1-3

n 1Kl 3:28
Kzn 12:9

o 1Kl 10:4-9

szpalta 2

a 1Kl 4:22, 23

b 2Kn 8:12, 13

c Łk 11:31

d Kzn 1:16

e 1Kl 4:31, 34
2Kn 1:11, 12

f 2Kn 2:11

g Ps 72:10

h 1Kl 10:10

i 1Kl 9:27, 28
1Kl 10:22
2Kn 8:18

j 1Kl 10:11, 12

k 1Kl 6:8

jego stole^a, to, jak zasiadają przy nim jego dworzanie, podających do stołu i ich stroje, jego podczaszych i ich stroje oraz ofiary całopalne, które regularnie składał w domu Jehowy^b, z wrzenia zaparło jej dech*. **5** Powiedziała więc do króla: „To, co słyszałam w swoim kraju o twoich osiągnięciach* i twojej mądrości, okazało się prawdą. **6** Nie wierzyłam w te wieści, dopóki nie przybyłam i nie zobaczyłam tego na własne oczy^c. Teraz wiem, że nie opowiedziano mi nawet połowy o twojej wielkiej mądrości!^d Znacznie przerosłeś to, co o tobie mówiono^e. **7** Szczęśliwy jest twój lud, szczęśliwi są twoi słudzy, którzy zawsze są przy tobie i słuchają twoich mądrych słów! **8** Niech będzie wysławiany Jehowa, twój Bóg, który sobie ciebie upodobał i wyniósł cię na swój tron jako króla panującego w imieniu Jehowy, twojego Boga. Ponieważ twój Bóg kocha Izraela^f i chce, by trwał on na zawsze, ustanowił cię jego królem, żebyś sprawował władzę w sposób prawy i sprawiedliwy”.

9 Potem dała królowi 120 talentów* złota^g, bardzo dużo olejku balsamowego i drogocenne kamienie. Nigdy więcej nie przywieziono takiego olejku balsamowego, jaki przywiozła Salomonowi królowa Szeby^h.

10 Ponadto słudzy Chirama i słudzy Salomona, którzy sprowadzali złoto z Ofiruⁱ, sprowadzali też drogocenne kamienie oraz drewno sandałowe*. **11** Z drewna sandałowego król wykonał schody do domu Jehowy^k

9:4 *Dosl. „już nie było w niej ducha”. **9:5** *Lub „słowach”. **9:10** *Hebr. *’almuggim*.

i do domu* królewskiego^a, a także liry[#] i harfy^Δ dla śpiewaków^b. Takiego drewna nigdy przedtem nie widziano w ziemi judzkiej.

12 Król Salomon dał królowej Szeby wszystko, czego zapragnęła i o co poprosiła, więcej niż ona* przywiozła jemu. Potem królowa wróciła ze sługami do swojego kraju^c.

13 W ciągu roku do Salomona napływało 666 talentów złota^d, **14** nie licząc tego, co otrzymywał on od kupców i handlarzy, a także od wszystkich królów arabskich i namiestników kraju, którzy przywozili mu złoto i srebro^e.

15 Król Salomon wykonał 200 wielkich tarcz ze stopu złota^f (na każdą tarczę zużył 600 syklów* stopu złota)^g **16** i 300 puklerzy* ze stopu złota (na każdy puklerz zużył 3 miny[#] złota). Potem król umieścił je w Domu Lasu Libanu^h.

17 Ponadto król wykonał wielki tron z kości słoniowej i pokrył go szczerem złotemⁱ. **18** Do tronu prowadziło sześć stopni i był do niego przymocowany złoty podnózek. Po obu stronach siedzenia znajdowały się poręcze, przy których stały dwa lwy^j. **19** Na sześciu stopniach stało 12 lwów^k, po jednym z każdej strony stopnia. Czegoś takiego nie wykonano w żadnym

9:11 *Lub „pałacu”. [#]Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. ^ΔHebr. *néwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę. 9:12 *Możliwe też „a dodatkowo podarował jej równowartość tego, co ona”. 9:15 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. *Dodatek B14*. 9:16 *Chodzi o małe tarcze, często noszone przez łuczników. [#]Mina w Pismach Hebrajskich odpowiadała 570 g. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 9

- a 1Kl 7:1
- b 1Kn 25:1
Ps 92:3
- c 1Kl 10:13
- d 1Kl 10:14, 15
2Kn 1:15
Ps 68:29
Ps 72:15
- e Ps 72:10
- f 2Kn 12:9
- g 1Kl 10:16, 17
- h 1Kl 7:2
- i 1Kl 10:18-20
- j Rdz 49:9
- k Lb 23:24

szpalta 2

- a 1Kl 10:21, 22
1Kl 10:27
- b Ps 72:10
Jon 1:3
- c 1Kl 9:27
- d 1Kl 10:18
- e 1Kl 3:12, 13
1Kl 4:29
1Kl 10:23-25
- f 1Kl 3:28
1Kl 4:34
2Kn 1:12
Prz 2:6
- g Mt 6:29
- h Pwt 17:16
1Kl 4:26
- i 1Kl 10:26
- j 1Kl 4:21
- k 1Kl 10:27
1Kn 27:28
- l 1Kl 10:28
2Kn 1:16
- m 1Kl 11:41-43
- n 2Sm 7:2
2Sm 12:1
1Kl 1:8
1Kn 29:29
- o 1Kl 11:30, 31
1Kl 14:2
1Kl 14:6, 10
- p 2Kn 12:15
2Kn 13:22
- q 1Kl 11:26

innym królestwie. **20** Wszystkie naczynia do picia u króla Salomona były ze złota. Również wszystkie sprzęty w Domu Lasu Libanu były ze szczerego złota. Nie było niczego ze srebra, bo za dni Salomona srebro nie miało żadnej wartości^a. **21** Okręty króla pływały do Tarszisz^b ze sługami Chirama^c. Raz na trzy lata okręty Tarszisz przyplływały z ładunkiem złota, srebra, kości słoniowej^d oraz małp i pawi.

22 Król Salomon przewoził więc bogactwem i mądrością wszystkich innych królów na ziemi^e. **23** I królowie z całej ziemi zabiegali o audiencję* u Salomona, żeby posłuchać mądrości, którą prawdziwy Bóg go obdarzył^f. **24** Każdy przynosił dar: przedmioty ze srebra i złota, szaty^g, zbroje, olejek balsamowy, konie i muły. Tak było rok po roku. **25** Salomon miał 4000 boksów dla swoich koni i na rydwany, a także 12 000 koni^h. Trzymał je w miastach rydwanów, jak również blisko siebie, w Jerozolimieⁱ. **26** Panował nad wszystkimi królami od Eufratu* do ziemi Filistynów i do granicy Egiptu^j. **27** Król sprawił, że w Jerozolimie było tyle srebra, co kamieni, a drewna cedrowego tak dużo, jak sykomor w Sefeli^k. **28** Konie sprowadzano dla Salomona z Egiptu^l i wszystkich innych krajów.

29 Pozostałe fakty z życia Salomona^m, od początku do końca, zostały spisane przez proroka Natanaⁿ oraz w proroctwie Achijasza^o z Szilo i w wizjach wizjonera Idda^p dotyczących Jeroboama^q, syna Nebata. **30** Sa-

9:23 *Dośł. „szukali oblicza”. 9:25 *Lub „jeźdźców”. 9:26 *Dośł. „rzeki”.

lomon panował w Jerozolimie nad całym Izraelem 40 lat. **31** Potem spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany w Mieście Dawida, swojego ojca^a, a władzę po nim objął jego syn Rechoboam^b.

10 Rechoboam udał się do Szechem^c, bo zgromadził się tam cały Izrael, żeby obwołać go królem^d. **2** Usłyszał o tym Jeroboam^e, syn Nebata (w tym czasie przebywał on jeszcze w Egipcie, dokąd uciekł przed królem Salomonem)^f, i wrócił z Egiptu. **3** Wtedy posłano po niego i Jeroboam z całym Izraelem przybyli do Rechoboama. Powiedzieli: **4** „Twój ojciec włożył na nas ciężkie jarzmo^g. Ale jeśli ty uczynisz lżejszym to nieznośne jarzmo i ulżysz nam w ciężkiej pracy, do której zmusił nas twój ojciec, to będziemy ci służyć”.

5 Na to Rechoboam odpowiedział: „Wróćcie do mnie za trzy dni”. Lud więc odszedł^h. **6** Wtedy król Rechoboam zwrócił się po radę do starszych mężczyzn^{*}, którzy służyli jego ojcu, Salomonowi, gdy ten jeszcze żył. Zapytał ich: „Co mi radzicie? Jak mam odpowiedzieć tym ludziom?”. **7** Odrzekli: „Jeżeli będziesz dobry dla tych ludzi, spełnisz ich oczekiwania i odpowiesz im życzliwie, to oni na zawsze zostaną twoimi sługami”.

8 Rechoboam jednak odrzucił radę starszych mężczyzn^{*} i zaczął się naradzać z młodymi, którzy z nim dorastali, a teraz pełnili u niego słuszbęⁱ. **9** Zapytał ich: „A co wy mi radzicie? Jak odpowiedzieć tym ludziom, którzy poprosili mnie: ‚Uczyń lżejszym jarzmo, które na nas

ROZDZ. 9

a 2Sm 5:9
1Kl 2:10

b 1Kl 14:21

ROZDZ. 10

c Joz 20:7
Joz 24:1
Sdz 9:1

d 1Kl 12:1-4

e 1Kl 11:28

f 1Kl 11:40

g 1Sm 8:11-18
1Kl 4:7

h 1Kl 12:5-7

i 1Kl 12:8-11

szpalta 2

a 1Kl 12:12-15

b Pwt 2:30
2Sm 17:14

c 1Kl 11:29-31

d 1Kl 11:32

e 1Kl 12:16, 17

f 1Kl 11:35, 36

g 2Sm 20:24
1Kl 4:6

włożył twój ojciec?”^g. **10** Młodzi, którzy z nim dorastali, odrzekli: „Ludziom, którzy powiedzieli: ‚Twój ojciec włożył na nas ciężkie jarzmo, ale ty uczyni je lżejszym’, odpowiedź: ‚Mój mały palec będzie grubszy niż biodra mojego ojca. **11** Mój ojciec włożył na was ciężkie jarzmo, ale ja sprawię, że będzie jeszcze cięższe. Mój ojciec karał was zwykłym biczem, a ja będę was karał biczem z kółcami”^h.

12 Na trzeci dzień Jeroboam razem z całym ludem przyszedł do króla Rechoboama, zgodnie z jego poleceniem: „Wróćcie do mnie za trzy dni”^a. **13** Król Rechoboam odpowiedział im ostro, odrzucając tym samym radę starszych mężczyzn^{*}. **14** Odpowiedział tak, jak doradzali mu młodzi: „Sprawię, że wasze jarzmo będzie jeszcze cięższe. Mój ojciec karał was biczem, a ja będę was karał biczem z kółcami”. **15** Król więc nie wysłuchał ludu. Stało się tak za sprawą prawdziwego Boga^b, żeby Jehowa mógł spełnić swoje słowo, które przekazał Jeroboamowi, synowi Nebata, przez Achijaszę^c z Szilo.

16 Kiedy wszyscy Izraelici zobaczyli, że król ich nie wysłuchał, odpowiedzieli mu: „Co wspólnego mamy z Dawidem? Nie mamy żadnego dziedzictwa z synem Jessego. Każdy do swoich bogów, Izraelu! A ty, Dawidzie, sam teraz zadbaj o swój ród!”^d. Potem wszyscy Izraelici wrócili do swoich domów^e.

17 Ale Rechoboam dalej panował nad Izraelitami mieszkającymi w miastach Judy^f.

18 Później król Rechoboam posłał do Izraela Hadorama^g,

który był przełożonym ludzi powołanych do robót przymusowych. Jednak Izraelici go ukamienowali. Król Rechoboam zdążył wsiąść na rydwan i uciec do Jerozolimy^a. **19** Tak więc Izraelici zbuntowali się przeciwko rodowi Dawida i trwa to aż do dzisiaj.

11 Kiedy Rechoboam przybył do Jerozolimy, natychmiast zebrał potomków Judy oraz potomków Beniamina^b, 180 000 wyszkolonych* wojowników, żeby walczyć z Izraelem i odzyskać królestwo^c. **2** Wtedy Jehowa rzekł do proroka* Szemajasza^d: **3** „Przekaż Rechoboamowi, synowi Salomona, królowi Judy, oraz wszystkim Izraelitom z plemienia Judy i Beniamina: **4** „Tak mówi Jehowa: „Nie wolno wam iść i walczyć ze swoimi braćmi. Niech każdy wróci do swojego domu, bo to wszystko stało się za moją sprawą”^e. Posłuchali więc słowa Jehowy, zawrócili i nie poszli walczyć z Jeroboamem.

5 Rechoboam mieszkał w Jerozolimie i budował fortyfikacje w miastach Judy. **6** Ufortyfikował Betlejem^f, Etam, Tekoa^g, **7** Bet-Cur, Socho^h, Adullamⁱ, **8** Gat^j, Maresze^k, Zif^l, **9** Adoraim, Lachisz^m, Azekeⁿ, **10** Core, Ajjalon^o i Hebron^p. To są miasta, które zostały ufortyfikowane na terytorium Judy i Beniamina. **11** Ponadto wzmocnił te warowne miasta, ustanowił w nich dowódców i zaopatrzył je w żywność, oliwę i wino. **12** Do wszystkich tych miast dostarczał wielkie tarcze i dzidy. Dzięki temu miasta te stały się bardzo silne. I Rechoboam dalej panował nad Judą i Beniaminem.

11:1 *Dośl. „wybranych”. **11:2** *Dośl. „człowieka [prawdziwego] Boga”.

ROZDZ. 10
a 1Kl 12:18, 19

ROZDZ. 11
b Rdz 49:27
2Kn 14:8

c 1Kl 12:21-24

d 2Kn 12:15

e 1Kl 11:31
2Kn 10:15

f Rdz 35:19
Mt 2:1

g Am 1:1

h 2Kn 28:18

i 1Sm 22:1

j 1Kn 18:1

k 1Sm 23:14

l 2Kn 32:9

m Joz 10:10
Jer 34:7

n Joz 19:42, 48

o Joz 14:14, 15
2Sm 2:1

szpalta 2

a Lb 35:2, 3

b 1Kl 12:31, 32

c 1Kl 13:33

d Kpl 17:7

e 1Kl 12:26, 28

f Pwt 12:11
1Kn 22:1
2Kn 15:8, 9
2Kn 30:10, 11

g 1Sm 16:6
1Sm 17:13

h 2Sm 13:1
2Sm 18:33

i 1Kl 15:1
2Kn 12:16
Mt 1:7

j Pwt 17:17

13 Przybyli do niego kapłani i Lewici z całego terytorium Izraela i udzielili mu poparcia. **14** Lewici opuścili swoje pastwiska i posiadłości^a, po czym przyszli do Judy i Jerozolimy, ponieważ Jeroboam i jego synowie odsunęli ich od pełnienia służby kapłańskiej dla Jehowy^b. **15** Jeroboam ustanowił własnych kapłanów na wzniesieniach^c, żeby służyli podobnym do kozłów bożkom^d oraz wykonanym przez niego cielcom^e. **16** W ślad za kapłanami i Lewitami przyszli ze wszystkich plemion izraelskich ci, którzy całym sercem szukali Jehowy, Boga Izraela. Przybyli do Jerozolimy, żeby składać ofiary Jehowie, Bogu swoich przodków^f. **17** Przez trzy lata umacniali królestwo judzkie i wspierali Rechoboama, syna Salomona, bo przez trzy lata naśladowali postępowanie Dawida i Salomona.

18 Potem Rechoboam wziął sobie za żonę Machalat, której ojcem był Jerimot, syn Dawida, a matką Abichail, córka Eliaba, syna Jessego^g. **19** Z czasem urodziła mu ona synów: Jeusza, Szemariasza i Zahama. **20** Po niej ożenił się z Maaką, wnuczką Absaloma^h, która z czasem urodziła mu Abijaszaⁱ, Attaja, Zizę i Szelomita. **21** Rechoboam kochał Maakę, wnuczkę Absaloma, bardziej niż wszystkie inne swoje żony i nałożnice^j. Miał 18 żon i 60 nałożnic. Został ojcem 28 synów i 60 córek. **22** Rechoboam postawił Abijasza, syna Maaki, na czele jego braci, żeby im przewodził, bo zamierzał uczynić go królem. **23** Postąpił rozsądnie i niektórych swo-

11:15 *Lub „koziłkoształtnym demonem”. Dośl. „kozłom”. **11:21** *Zob. Słowniczek pojęć.

ich synów rozesłał po wszystkich warownych miastach na terytorium Judy i Beniamina^a. Zaopatrzył ich w mnóstwo żywności i postarał się dla nich o wiele żon.

12 Gdy tylko Rechoboam utwierdził swoją władzę królewską^b i stał się silny, porzucił Prawo Jehowy^c, a razem z nim wszyscy Izraelici. **2** Ponieważ postępowali niewiernie wobec Jehowy, w piątym roku panowania króla Rechoboama król egipski Sziszak^d wyruszył przeciwko Jerozolimie. **3** Miał 1200 rydwanów, 60 000 jeźdźców i niezliczone oddziały Libijczyków, Sukkijczyków i Etiopczyków, którzy przybyli z nim z Egiptu^e. **4** Zdobył warowne miasta w Judzie i w końcu dotarł do Jerozolimy.

5 Do Rechoboama i książąt Judy, którzy ze strachu przed Sziszakiem zebrali się w Jerozolimie, przyszedł prorok Szemajasz^f i oświadczył: „Tak mówi Jehowa: „Porzuciliście mnie, więc i ja was porzucam^g i wydamę w ręce Sziszaka””. **6** Wtedy król i książęta izraelscy upokorzyli się przed Bogiem^h i powiedzieli: „Jehowa jest prawy”. **7** Kiedy Jehowa zobaczył, że się przed Nim upokorzyli, Jehowa przemówił do Szemajasza: „Ponieważ się upokorzyli, nie zgładzę ichⁱ, ale wkrótce ich ocale. Nie wyleję swojego gniewu na Jerozolimę za pośrednictwem Sziszaka. **8** Zostaną jednak jego sługami, żeby się przekonali, komu lepiej służyć—mnie czy ziemskim królom””.

9 Król egipski Sziszak zaatakował więc Jerozolimę. Zabrał cenne rzeczy z domu Jehowy/

ROZDZ. 11
a 2Kn 11:5, 11

ROZDZ. 12
b 2Kn 11:17

c Pwt 32:15
2Kn 26:11, 16

d 1KI 11:40
1KI 14:25

e Nah 3:9

f 1KI 12:22-24

g Pwt 28:15
2Kn 15:2

h 2Kn 33:10, 12

i 1KI 21:29
2Kn 34:26, 27

j 1KI 7:51

szpalta 2

a 1KI 10:16, 17
1KI 14:25-28

b 2Kn 33:10, 12

c Lam 3:22

d Rdz 18:23-25
1KI 14:1, 13
2Kn 19:2, 3

e Pwt 23:3
1KI 11:1
1KI 14:21

f 1Sm 7:3
1KI 18:21
Mk 12:30

g 1KI 12:22-24

h 2Kn 9:29
2Kn 13:22

i 1KI 14:30, 31

j 2Sm 5:9

k Mt 1:7

ROZDZ. 13

l 1KI 15:1, 2

m 2Kn 11:20, 21

n Joz 18:28
1Sm 10:26

i z domu* królewskiego. Zabrał wszystko, w tym złote tarce, które wykonał Salomon^a. **10** Król Rechoboam wykonał w ich miejsce tarce z miedzi i powierzył je dowódcom straży* strzegącej wejścia do domu króla. **11** Za każdym razem, gdy król szedł do domu Jehowy, towarzyszący mu strażnicy nieśli tarce, które potem odnośli do pomieszczenia dla straży. **12** Ponieważ król okazał pokorę, Jehowa odwrócił od niego swój gniew^b i nie zniszczył doszczętnie miasta^c. Poza tym w Judzie działy się też dobre rzeczy^d.

13 Król Rechoboam umocnił swoją pozycję w Jerozolimie i dalej panował. Został królem, gdy miał 41 lat, i panował 17 lat w Jerozolimie—w mieście, które Jehowa wybrał ze wszystkich plemion Izraela, żeby tam przebywało Jego imię. Matką Rechoboama była Ammonitka Naama^e. **14** Rechoboam dopuszczał się złych rzeczy, bo nie postanowił w sercu, że będzie szukać Jehowy^f.

15 Wszystkie fakty z życia Rechoboama, od początku do końca, zostały utrwalone w zapisach rodowodowych przez proroka Szemajasza^g i wizjoneira Idda^h. Między Rechoboamem a Jeroboamem cały czas trwały wojnyⁱ. **16** Potem Rechoboam spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany w Mieście Dawida^j. Władzę po nim objął jego syn Abijasz^k.

13 Abijasz został królem Judy w 18 roku panowania króla Jeroboama^l. **2** Panował w Jerozolimie trzy lata. Jego matką była Michaja^m, córka Uriela z Gibeⁿ. Między

12:9 *Lub „pałacu”. 12:10 *Dost. „biegaczym”.

Abijaszem a Jeroboamem doszło do wojny^a.

3 Abiasz wyruszył na wojnę z wojskiem liczącym 400 000 wyszkolonych* dzielnych wojowników^b. A Jeroboam ustawił przeciwko niemu w szyku bojowym 800 000 wyszkolonych* dzielnych wojowników. **4** Abiasz stanął na górze Cemaraim, leżącej w górzystym regionie Efraima, i przemówił: „Posłuchajcie, Jeroboamie i cały Izraelu! **5** Czy nie wiecie, że Jehowa, Bóg Izraela, na mocy przymierza soli* dał władzę królewską nad Izraelem Dawidowi i jego synom na zawsze?^c **6** Ale Jeroboam^d, syn Nebata, sługa Salomona, syna Dawida, zbuntował się przeciwko swojemu panu^e. **7** Przyłączyli się do niego podli ludzie niemający zajęcia. Zyskali przewagę nad Rechoboamem, synem Salomona, gdy Rechoboam był jeszcze młody i strachliwy i nie zdołał się im przeciwstawić.

8 „Teraz się wam wydaje, że zdołacie się przeciwstawić królestwu Jehowy, które jest w rękach synów Dawida, bo jesteście liczni i macie złote cielce—waszych bogów, których zrobił wam Jeroboam^f. **9** Czy nie wypędziliście kapłanów Jehowy^g, potomków Aarona, i Lewitów? Czy nie ustanowiliście sobie własnych kapłanów tak jak inne narody?^h Każdy, kto przyprowadził* młodego byka i siedem baranów, mógł zostać kapłanem bogów, którzy tak naprawdę nie istnieją. **10** Jeśli chodzi o nas, naszym Bogiem jest Jehowa, nie porzuciliśmy Go. Nasi kapła-

13:3, 17 *Dost. „wybranych”. **13:5** *Czyli przymierza nieprzemijającego i niezmiennego. **13:9** *Dost. „przyszedł, żeby napełnić swoją rękę”.

ROZDZ. 13

a 1Kl 15:6

b 2Kn 11:1

c Rdz 49:10
2Sm 7:8
2Sm 7:12, 13
1Kn 17:11, 14
Ps 78:70, 71
Ps 89:28, 29
Łk 1:32

d 2Kn 10:2

e 1Kl 11:26, 27
1Kl 12:20f 1Kl 12:26, 28
2Kn 11:15

g 2Kn 11:14

h 1Kl 12:31, 33
1Kl 13:33

i 2Kn 11:16

szpalta 2

a Wj 29:39

b Wj 30:1

c Wj 25:30

d Wj 25:31
Wj 27:20

e Lb 10:9

f 2Kn 14:11
2Kn 18:31g 2Kl 18:1, 5
1Kn 5:20
2Kn 16:8
Ps 22:5
Ps 37:5
Nah 1:7

h 1Kl 12:28, 29

ni, potomkowie Aarona, pełnią służbę dla Jehowy, a Lewici im pomagają. **11** Codziennie rano i wieczorem składają Jehowie ofiary całopalne^a i spalają wonne kadzidło^b. Kładą chleby pokładne^c na stole ze szczyrego złota i co wieczór zapalają lampy na złotym świeczniku^d. My wypełniamy nasze obowiązki wobec Jehowy, naszego Boga, wy natomiast Go porzuciliście. **12** Prawdziwy Bóg jest z nami i nas prowadzi, a Jego kapłani są tutaj, żeby zagrać na trąbach sygnał wzywający do walki przeciwko wam. Ludu Izraela, nie walczcie z Jehową, Bogiem waszych przodków, bo nie wygracie”^e.

13 Ale Jeroboam urządził zasadzkę na tyłach Judejczyków. W rezultacie znaleźli się oni między jego głównymi siłami a wojskiem, które ich zaszło od tyłu. **14** Gdy Judejczycy się odwrócili i zobaczyli, że są atakowani z przodu i z tyłu, zaczęli wołać do Jehowy o pomoc^f, a kapłani głośno grali na trąbach. **15** Kiedy Judejczycy wydali okrzyk wojenny, prawdziwy Bóg rozgromił Jeroboama i całego Izraela na oczach Abiasza i Judejczyków. **16** Izraelici rzucili się do ucieczki i Bóg wydał ich w ręce Judejczyków. **17** Abiasz i jego ludzie zadali im dotkliwą klęskę. Zginęło 500 000 wyszkolonych* wojowników izraelskich. **18** Tak Izraelici zostali upokorzeni, a Judejczycy okazali się silniejsi, bo polegali* na Jehowie, Bogu swoich przodków^g. **19** Abiasz ścigał Jeroboama i odebrał mu następujące miasta: Betel^h i okoliczne* miejscowości, Jeszanę

13:18 *Dost. „oparli się”. **13:19** *Lub „zależne od niego”.

i okoliczne miejscowości oraz Efrain^a i okoliczne miejscowości. **20** Za dni Abijasza Jeroboam już nie odzyskał swojej potęgi. Jehowa go uśmiercił^b.

21 Abiasz rósł w siłę. Z czasem wziął sobie 14 żon^c i został ojcem 22 synów i 16 córek. **22** Pozostałe fakty z życia Abijasza—jego czyny i słowa—spisano w sprawozdaniu* proroka Idda^d.

14 Potem Abiasz spoczął ze swoimi praojcami i pochowano go w Mieście Dawida^e. Władzę po nim objął jego syn Asa. Za jego dni w kraju panował pokój przez 10 lat.

2 Asa robił to, co dobre i słuszne w oczach Jehowy, swojego Boga. **3** Usunął ołtarze cudzoziemskich bogów^f oraz święte wzniesienia, porozbijał święte słupy^g i pościął święte pale^h. **4** Ponadto kazał mieszkańcom Judy służyć* Jehowie, Bogu ich przodków, oraz przestrzegać Prawa i przykazań. **5** Tak więc usunął ze wszystkich judzkich miast święte wzniesienia i kadzielne ołtarzeⁱ i pod jego rządami królestwo zaznawało spokoju. **6** Ponieważ panował pokój, Asa budował w Judzie warowne miasta. W tym czasie nikt nie prowadził z nim wojny, bo Jehowa zapewnił mu wytnienie^j. **7** Asa powiedział do mieszkańców Judy: „Zbudujmy te miasta, a wokół nich mury z wieżami^k, bramami* i zasuwaniami. Kraj ten wciąż należy do nas, bo służyliśmy* Jehowie, naszemu Bogu. Służyliśmy* Mu i On zapewnił nam wy-

13:22 *Lub „w objaśnieniu; w pismach”. **14:3** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **14:4** *Dost. „szukać”. **14:7** *Dost. „podwójnymi wrotami”. *Dost. „szukaliśmy”.

ROZDZ. 13

a Jn 11:54

b 1Sm 25:38
1Kl 14:20
Dz 12:21-23

c Pwt 17:17

d 2Kn 9:29
2Kn 12:15

ROZDZ. 14

e 2Sm 5:9

f Pwt 7:5

g Wj 23:24

h 1Kl 14:22, 23
2Kl 18:1, 4

i 2Kn 34:1, 4

j 2Kn 15:15
Prz 16:7

k 2Kn 32:2, 5

szpalta 2

a Ps 127:1

b 2Kn 11:1, 12
2Kn 13:3

c 2Kn 16:8

d Joz 15:20, 44
2Kn 11:5, 8e Wj 14:10
1Kn 5:20
2Kn 32:20f Sdz 7:7
1Sm 14:6g 2Kn 13:12
2Kn 32:7, 8h 1Sm 17:45
Ps 20:5
Prz 18:10i Joz 7:9
Ps 9:19

j Pwt 28:7

k Rdz 20:1

tnienie ze wszystkich stron”. Prace budowlane przebiegały więc pomyślnie^a.

8 Asa dysponował armią liczącą 300 000 ludzi z plemienia Judy, uzbrojonych w wielkie tarcze i dzidy, oraz 280 000 dzielnych wojowników z plemienia Beniamina, uzbrojonych w puklerze* i łuki^b.

9 Później nadciągnął przeciwko nim Etiopczyk Zerach z armią liczącą 1 000 000 ludzi i 300 rydwanów^c. Kiedy dotarł do Mareszy^d, **10** Asa wyruszył przeciwko niemu. Ustawili się w szyku bojowym w dolinie Cefata koło Mareszy. **11** Wtedy Asa zaczął błagać Jehowę, swojego Boga^e: „Jehowo, potrafiś pomóc zarówno tym, którzy są potężni*, jak i tym, którzy są słabi^f. Pomóż nam, Jehowo, nasz Boże, bo polegamy* na Tobie^g i w Twoje imię wyruszyliśmy przeciwko tej wielkiej armii^h. Jehowo, Ty jesteś naszym Bogiem. Nie pozwól, żeby pokonał Cię zwykły człowiekⁱ”.

12 Jehowa rozgromił więc armię etiopską na oczach Asy i Judejczyków. Etiopczycy rzucili się do ucieczkiⁱ. **13** Asa i jego wojsko ścigali ich aż do Geraru^k i zabijali, dopóki nie wytracili ich wszystkich. Etiopczycy zostali doszczętnie rozbić przez Jehowę i Jego wojsko. Potem Judejczycy zagarnęli bardzo wielki łup. **14** Zdobyli też wszystkie miasta wokół Geraru, bo na ich mieszkańców padł strach przed Jehową. Ograbili wszystkie te miasta, ponieważ było w nich dużo łupu. **15** Napadli również na

14:8 *Chodzi o małe tarcze, często noszone przez łuczników. *Dost. „i napinających łuk”. **14:11** *Dost. „liczni”. *Dost. „operamy się”.

namioty pasterzy i zabrali mnóstwo owiec i wielbłądów, po czym wrócili do Jerozolimy.

15 Na Azariasza, syna Odeda, zaczął oddziaływać duch Boży. **2** Azariasz wyszedł na spotkanie Asie i powiedział: „Posłuchaj mnie, Aso oraz cała Judo i Beniaminie! Jehowa jest z wami, dopóki wy jesteście z Nim^a. Jeśli będziecie Go szukać, da się wam znaleźć^b, ale jeśli Go opuścicie, On opuści was^c. **3** Izraelici przez długi czas^{*} byli bez prawdziwego Boga, bez kapłana, który by ich pouczał, i bez prawa^d. **4** Kiedy jednak w trudnej sytuacji wrócili do Jehowy, Boga Izraela, i szukali Go, On dał im się znaleźć^e. **5** W tamtym okresie nikt nie mógł bezpiecznie podróżować^{*}, gdyż wśród wszystkich mieszkańców tych ziem dochodziło do ciągłych zamieszek. **6** Naród^{*} walczył przeciwko narodowi[#] i miasto przeciwko miastu, ponieważ Bóg wywoływał wśród nich niepokój, sprawdzając na nich najrozmaitsze trudności^f. **7** Ale wy bądźcie silni i nie zniechęcajcie się^{*g}, bo wasze działania zostaną nagrodzone”.

8 Gdy tylko Asa usłyszał te słowa Azariasza i proroctwo proroka Odeda, nabrał odwagi i usunął odrażające bożki z całej ziemi Judy^h i Beniamina oraz z miast, które zdobył w górzystym regionie Efraima. Odnowił też ołtarz Jehowy, znajdujący się przed portykiem domu Jehowyⁱ. **9** Zebrał wszystkich ludzi z plemienia Judy i Beniamina,

15:3 *Dosl. „wiele dni”. 15:5 *Dosl. „nie było pokoju dla wychodzącego ani dla wchodzącego”. 15:6 *Lub „lud”. #Lub „ludowi”. 15:7 *Dosl. „i niech nie opadają wasze ręce”.

ROZDZ. 15

a Jak 4:8

b Iz 55:6

c 1Kn 28:9
Heb 10:38d Pwt 33:8, 10
2Kn 17:8, 9
Mal 2:7e Ps 106:43, 44
Iz 55:7

f Pwt 28:15, 48

g Joz 1:9
1Kn 28:20

h 2Kl 23:24

i 2Kn 8:12

szpalta 2

a 2Kn 11:16
2Kn 30:25b Pwt 4:29
2Kl 23:3
Neh 10:28, 29

c Wj 22:20

d 2Kn 15:2

e Prz 16:7

f 1Kl 15:9, 10

g Pwt 13:6-9

h 1Kl 15:13, 14

i 1Kl 22:43

j 1Kl 14:22, 23
2Kl 14:3, 4
2Kl 23:19, 20

k 1Kl 8:61

l 1Kl 7:51
1Kl 15:15
1Kn 26:26

m 2Kn 14:1

a także cudzoziemców z terytoriów Efraima, Manassesa i Symeona^a, którzy zbiegli do niego z Izraela w wielkiej liczbie, bo widzieli, że Jehowa, jego Bóg, jest z nim. **10** Zgromadzili się więc w Jerozolimie w miesiącu trzecim 15 roku panowania Asy. **11** Tego dnia z łupu, który zdobyli, złożyli Jehowie w ofierze 700 sztuk bydła i 7000 owiec. **12** Ponadto zawarli przymierze, zobowiązując się, że będą szukać Jehowy, Boga swoich przodków, całym sercem i całą duszą^{*b}. **13** Każdy, kto by nie szukał Jehowy, Boga Izraela—mały czy wielki, mężczyzna czy kobieta—miał zostać uśmiercony^c. **14** Głośno złożyli więc Jehowie przysięgę, radośnie wołając przy dźwiękach trąb i rogów. **15** Wszyscy mieszkańcy Judy cieszyli się z tej przysięgi, bo złożyli ją z całego serca, i gorliwie szukali Boga, a On dał im się znaleźć^d. I Jehowa zapewniał im wytnienie ze wszystkich stron^e.

16 Król Asa nawet swoją babkę Maakę^f pozbawił tytułu królowej matki[#], bo wykonała ohydny bożka używanego do oddawania czci świętemu pałowi^{*g}. Asa ściął tego ohydny bożka, startł go na proch i spalił w Dolinie Kidronu^h. **17** Choć święte wzniesienia nie zostały usunięteⁱ z Izraelaⁱ, serce Asy przez całe jego życie^{*} było w pełni oddane Bogu^{*k}. **18** Asa złożył w domu prawdziwego Boga to, co ofiarował^{*} on i jego ojciec—srebro, złoto i różne przedmioty^l. **19** I aż do 35 roku panowania Asy nie było wojny^m.

15:12, 16 *Zob. Słowniczek pojęć. 15:16 *Lub „tytułu pani”. 15:17 *Dosl. „wszystkie jego dni”. #Lub „było niepodzielne”. 15:18 *Dosl. „uświęcił”.

16 W 36 roku panowania Asy izraelski król Baasza^a wyruszył przeciwko Judzie i zaczął fortyfikować^{*} Ramę^b, żeby powstrzymać każdego, kto chciałby opuścić terytorium Asy, króla Judy, lub się na nie przedostać^c. **2** Wtedy Asa wziął srebro i złoto ze skarbców domu Jehowy^d oraz domu^{*} króla i przesłał je do Ben-Hadada, króla Syrii^e, który mieszkał w Damaszku. Poleciał mu przekazać: **3** „Istnieje porozumienie^{*} zawarte między mną a tobą oraz między moim a twoim ojcem. Posyłam ci srebro i złoto. Zerwij porozumienie^{*} z Baaszą, królem Izraela, żeby odstąpił ode mnie”.

4 Ben-Hadad posłuchał króla Asy i wysłał dowódców swoich wojsk przeciwko miastom izraelskim. Zdobyli oni Ijon^f, Dan^g, Abel-Maim i wszystkie spichlerze miast na terytorium Naf-talego^h. **5** Kiedy Baasza o tym usłyszał, natychmiast zrezygnował z prac przy fortyfikowaniu^{*} Ramy. **6** Wtedy król Asa zgromadził wszystkich mieszkańców Judy i zabrali oni z Ramyⁱ kamienie oraz belki, których Baasza używał do budowy^j. Asa wykorzystał je do ufortyfikowania^{*} Geby^k oraz Micpy^l.

7 W tym czasie do Asy, króla Judy, przyszedł Chanani^m, widzący, i powiedział do niego: „Ponieważ polegałeś^{*} na królu Syrii, a nie na Jehowie, swoim Bogu, wojsko króla Syrii wyknęło ci się z rąkⁿ. **8** Czy Etiopczycy i Libijczycy nie byli potężną armią z ogromną liczbą rydwanów i jeźdźców? Ale

16:1 *Lub „odbudowywać; rozbudowywać”. **16:2** *Lub „pałacu”. **16:3** *Lub „przymierze”. **16:5** *Lub „budowie; odbudowie”. **16:6** *Lub „odbudowy; rozbudowy”. **16:7** *Dosl. „oparłeś się”.

ROZDZ. 16

a 1KI 15:25, 27

b Joz 18:21, 25

c 1KI 15:17-19

d 1KI 7:51

e 1KI 20:1
2KI 12:18
2KI 16:8

f 2KI 15:29

g Sdz 18:29

h 1KI 15:20-22

i Joz 18:21, 25

j 1KI 15:17

k Joz 18:21, 24
1Kn 6:60, 64l Joz 18:21, 26
Sdz 20:1m 1KI 16:1
2Kn 19:2
2Kn 20:34

n Jer 17:5

szpalta 2

a 2Kn 14:9, 11
Ps 37:39, 40

b Za 4:10

c 1Pt 3:12

d 1KI 15:32

e 1KI 15:23

f 1KI 15:24

g 2Sm 5:7

h Mk 16:1
Łk 23:55, 56
Jn 19:40

ROZDZ. 17

i 1KI 15:24
1KI 22:41

j 2Kn 15:8

ponieważ polegałeś na Jehowie, On wydał ich w twoje ręce^a. **9** Jehowa przygląda się całej ziemi^b, żeby wspierać^{*} tych, których serce jest Mu w pełni oddane^c. Tym razem postąpiłeś głu- pio i od tej pory będziesz miał wojny^d.”

10 Asa obraził się na widzącego i tak się na niego rozszalał, że wtrącił go do więzienia^{*}. W tym czasie zaczął gnębić jeszcze innych ludzi. **11** Wszystkie fakty z życia Asy, od początku do końca, spisano w Księdze Królów Judy i Izraela^e.

12 W 39 roku swojego panowania Asa zachorował na nogi i jego choroba bardzo się nasiliła, ale nawet wtedy nie zwrócił się o pomoc do Jehowy, tylko do uzdrowicieli. **13** Potem spoczął ze swoimi praojcami^f. Umarł w 41 roku swojego panowania. **14** Pochowano go w okazałym grobowcu, który przygotował dla siebie w Mieście Dawida^g. Jego ciało złożono na noszach dla zmarłych, wypełnionych olejkami balsamowymi i specjalną mieszanką różnych maści^h. Zapalono też dla niego nadzwyczaj wielki ogień pogrzebowy^{*}.

17 Władzę po Asie objął jego syn Jehoszafatⁱ. Umocnił on swoją pozycję w Izraelu. **2** Obsadził wojskiem wszystkie warowne miasta Judy i rozmieszczał garnizony w ziemi judzkiej oraz w miastach Efraima, które zdobył Asa, jego ojciec^j. **3** Jehowa przez cały czas był z Jehoszafatem, bo postępował on jak kiedyś jego przodek

16:9 *Lub „ukazać swoją siłę dla dobra”. ^aLub „jest wobec Niego niepodzielne”. **16:10** *Dosl. „domu dybów”. **16:14** *Najwyraźniej nie chodzi o kremację ciała Asy, ale o spalanie wonności.

Dawid^a. Nie służył* Baalom, 4 lecz Bogu swojego ojca^b. Trzymał się* Jego przykazań i nie postępował według zwyczajów Izraela^c. 5 Jehowa umocnił jego władzę królewską^d i cała Juda składała Jehoszafatowi dary, stał się więc bardzo bogaty i cieszył się wielką sławą^e. 6 Odważnie chodził drogami Jehowy i nawet pousuwał z Judy święte wzniesienia^f i święte pale^g.

7 W trzecim roku panowania Jehoszafat zwołał swoich książąt—Ben-Chaila, Abdiasza, Zachariasza, Netanela i Michajasz—i posłał ich, żeby nauczali w miastach Judy. 8 Byli z nimi Lewici: Szemajasz, Netaniasz, Zebadiasz, Asahel, Szemiramot, Jehonatan, Adoniasz, Tobijasz i Tob-Adoniasz, a także kapłani Eliszama i Jehoram^h. 9 Wzięli ze sobą księgę Prawa Jehowy i zaczęli nauczać w Judzieⁱ. Obchodzili wszystkie miasta i nauczali lud.

10 A na wszystkie królestwa wokół Judy padł strach przed Jehową i nie wszczynały one wojen z Jehoszafatem. 11 Filistyni przynieśli Jehoszafatowi dary i złożyli daninę w pieniądzech, a Arabowie przyprowadzili ze swoich stad 7700 baranów i 7700 kozłów.

12 Jehoszafat stawał się coraz potężniejszy^j i budował w Judzie warownie^k oraz miastaspichlerze^l. 13 W miastach Judy realizował projekty zakrojone na szeroką skalę. W Jerozolimie miał żołnierzy, dzielnych wojowników. 14 Byli oni pogrupowani według rodów. Z plemienia Judy dowódcami tysięcy byli:

17:3 *Dosl. „nie szukał”. 17:4 *Dosl. „chodził według”. 17:6 *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 17

a 2Sm 8:15

b Pwt 4:29
2Kn 26:1, 5c 1Kl 12:28-30
1Kl 13:33d 1Kl 9:4, 5
Ps 132:12

e 2Kn 18:1

f 1Kl 22:42, 43

g Pwt 7:5

h Pwt 33:8, 10
Mal 2:7i Pwt 31:11
Joz 1:7, 8
Neh 8:7

j 2Kn 18:1

k 2Kn 14:2, 6

l 1Kl 9:19
2Kn 8:3, 4

szpalta 2

a 2Kn 13:3
2Kn 26:11-13

b Rdz 49:27

c 2Kn 14:8

d 2Kn 11:5, 23

ROZDZ. 18

e 2Kn 17:5

f 1Kl 16:28, 33
1Kl 21:25g 1Kl 22:2-4
2Kn 19:2h Pwt 4:41-43
1Kn 6:77, 80i 2Sm 2:1
1Kl 22:5, 6

Adna, dowodzący 300 000 dzielnych wojowników^a; 15 podlegał mu Jehochanan, dowodzący 280 000 wojowników; 16 podlegał mu też Amasjasz, syn Zikriego, który na ochotnika zgłosił się do służby dla Jehowy i dowodził 200 000 dzielnych wojowników. 17 Z plemienia Beniamina^b byli: dzielny wojownik Eliada, dowodzący 200 000 ludzi uzbrojonych w łuki i tarcze; 18 podlegał mu Jehozabad, dowodzący 180 000 ludzi wyposażonych do walki. 19 To byli wojownicy, którzy pełnili służbę dla króla, nie licząc tych, których król rozmieścił w warownych miastach po całej Judzie^c.

18 Jehoszafat był bardzo bogaty i cieszył się wielką sławą^e. Spowinowacił się jednak z Achabem^f. 2 Po latach udał się do Achaba do Samarii^g. Achab złożył w ofierze za niego i ludzi, którzy z nim przybyli, mnóstwo owiec i bydła. Nakłaniał* go, żeby razem z nim wyruszył przeciwko Ramot-Gilead^h. 3 Achab, król Izraela, zapytał Jehoszafata, króla Judy: „Czy wyruszysz ze mną na Ramot-Gilead?”. Ten odrzekł: „Pójdę z tobą, moi ludzie z twoimi ludźmi, i będziemy cię wspierać w tej wojnie”.

4 Jehoszafat powiedział jeszcze do króla Izraela: „Ale najpierw, proszę, poradzmy się Jehowy”ⁱ. 5 Król Izraela zebrał więc 400 proroków i spytał ich: „Czy mamy wyruszyć na wojnę przeciwko Ramot-Gilead, czy nie?”. Odpowiedzieli: „Wyruszy. Prawdziwy Bóg wyda je w ręce króla”.

6 Wtedy Jehoszafat rzekł: „Czy nie ma tu jeszcze jakie-

18:2 *Lub „przekonywał”.

gość proroka Jehowy?^a Zapytajmy także przez niego"^b. **7** Na to król Izraela powiedział do Jehoszafata: „Jest jeszcze jeden człowiek^c, przez którego możemy poradzić się Jehowy. Ale ja go nienawidzę, bo nigdy nie prorokuje mi dobrych rzeczy, zawsze tylko złe^d. To Michajas, syn Jimli”. Jehoszafat rzekł jednak: „Król nie powinien tak mówić”.

8 Król Izraela wezwał więc dworzanina i polecił: „Przyprowadź szybko Michajasa, syna Jimli”^e. **9** Król Izraela oraz Jehoszafat, król Judy, ubrani w królewskie szaty, siedzieli na swoich tronach na klepisku przy bramie Samarii, a wszyscy prorocy prorokowali przed nimi. **10** Potem Sedekiasz, syn Kenaany, zrobił sobie żelazne rogi i rzekł: „Tak mówi Jehowa: „Niemi będziecie bódł Syryjczyków, aż ich wytracisz””. **11** Wszyscy pozostali prorocy prorokowali to samo. Mówili: „Wyruszyć na Ramot-Gilead, a odniesiesz zwycięstwo^f. Jehowa wyda ci w twoje ręce, królu”.

12 Posłaniec, który poszedł wezwać Michajasa, powiedział do niego: „Zauważ, że wszystkie zapowiedzi proroków są dla króla pomyślne. Proszę, niech twoja zapowiedź też będzie pomyślna. Mów tak jak oni”^g. **13** Ale Michajasz odparł: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga*—będę mówił to, co powie mój Bóg”^h. **14** I przyszedł do króla, a król zapytał: „Michajaszu, czy mamy wyruszyć na wojnę przeciwko Ramot-Gilead, czy nie?”. On od razu mu odpowiedział: „Wyruszyć, a odniesiesz zwycięstwo. Wrogowie zostaną wyda-

ROZDZ. 18

a 2Kl 3:11

b 1Kl 22:7, 8

c 1Kl 18:4
1Kl 19:9, 10

d Jer 38:4

e 1Kl 22:9-12

f Mi 3:5

g 1Kl 22:13-17
Iz 30:9, 10h Jer 23:28
Dz 20:27

szpalta 2

a Kpl 26:14, 17
Lb 27:16, 17

b 1Kl 22:18

c Iz 6:1
Eze 1:26
Obj 20:11d Hi 1:6
Dn 7:9, 10

e 1Kl 22:19-23

f Ps 104:4

g Iz 19:14
Eze 14:9

h 2Kn 18:10

i 2Kn 18:7

j Jer 20:2
Mk 14:65

ni w twoje ręce”. **15** Na to król rzekł do niego: „Ile razy mam cię zaprzysięgać, żebyś mi nie mówił w imieniu Jehowy nic innego, jak tylko prawdę?”. **16** Wtedy Michajasz oznajmił: „Widzę wszystkich Izraelitów rozproszonych po górach niczym owce bez pasterza^a. Jehowa rzekł: „Nie mają pana. Niech każdy wraca w pokój do swojego domu”.

17 Wówczas król Izraela zwrócił się do Jehoszafata: „Czy ci nie mówiłem: „Nie będzie mi prorokował dobrych rzeczy, tylko złe”?”^b.

18 Michajasz powiedział jeszcze: „Dlatego wysłuchaj słowa Jehowy. Widziałem, jak Jehowa siedział na swoim tronie^c, a całe wojsko niebiańskie^d stało po Jego prawej i lewej stronie^e. **19** Jehowa zapytał: „Kto zwiedzie Achaba, króla Izraela, i nakłoni go, żeby wyruszył na Ramot-Gilead i tam zginął?”. I jeden zaczął mówić tak, a drugi inaczej. **20** W końcu wystąpił pewien duch^f, stanął przed Jehową i powiedział: „Ja go zwiodę”. Jehowa spytał: „W jaki sposób?”. **21** Ten odpowiedział: „Pójdę i włożę kłamliwe słowa w usta wszystkich jego proroków”. On więc rzekł: „Zwiedzisz go, na pewno ci się uda. Idź i zrób tak”. **22** I Jehowa pozwolił, żeby duch włożył kłamliwe słowa w usta tych twoich proroków^g. Ale Jehowa postanowił, że spadnie na ciebie nieszczście”.

23 Wówczas Sedekiasz^h, syn Kenaany, podszedł do Michajasaⁱ, uderzył go w policzek i powiedział: „Którędy to duch Jehowy przeniósł się ode mnie, żeby

mówić z tobą?”^a. **24** Michajasz odrzekł: „Zobaczysz którą— w dniu, gdy będziesz się cho- wać w głębi domu”. **25** Wtedy król Izraela polecił: „Weź Micha- jasz i zaprowadź go do Amona, naczelnika miasta, i do Joasza, syna królewskiego. **26** Powiedz im: „Król mówi: „Zamknijcie tego człowieka w więzieniu^b i dawaj- cie mu zmniejszone racje chle- ba i wody, dopóki bezpiecznie nie wróce””. **27** Na to Micha- jasz rzekł: „Jeśli rzeczywiście wrócisz bezpiecznie, to Jehowa nie przemawiał przeze mnie”^c. Następnie dodał: „Zwróćcie na to uwagę, wszyscy ludzie”.

28 Król Izraela oraz Jehosza- fat, król Judy, wyruszyli na Ramot-Gilead^d. **29** Król Izrae- la powiedział do Jehoszafata: „Ja wyruszę do bitwy w przebra- niu, ale ty załóż swoje królew- skie szaty”. Tak więc król Izrae- la przebrał się i ruszyli do bitwy. **30** A król Syrii rozkazał do- wódcom rydwanów: „Nie walczy- cie z nikim, małym czy wiel- kim, tylko z królem Izraela”. **31** Gdy dowódcy rydwanów zo- baczili Jehoszafata, powiedzieli sobie: „To jest król Izraela”. Ru- szyli więc w jego kierunku, żeby z nim walczyć. Wtedy Jehoszafat zaczął wołać o pomoc^e i Jehowa mu pomógł—od razu ich od nie- go odciągnął. **32** Kiedy dowód- cy rydwanów zorientowali się, że nie jest to król Izraela, na- tychmiast przestali go ścigać.

33 A pewien człowiek strzelił z łuku i przypadkiem trafił kró- la Izraela między spojenia jego zbroi. Król powiedział do swo- jego woźnicy: „Zawróć i wywieź mnie z pola bitwy”, bo jestem ciężko ranny”^f. **34** Ale przez

18:33 *Dosl. „z obozu”.

ROZDZ. 18

a 1Kl 22:24-28

b 2Kn 16:10
Dz 5:18

c Lb 16:29

d Joz 20:8
1Kl 22:29-33
2Kn 18:2e Wj 14:10
2Kn 13:14

f 1Kl 22:34, 35

szpalta 2

a 2Kn 18:22

ROZDZ. 19

b 2Kn 18:31, 32

c 1Kl 16:1

d 2Kn 16:7

e 1Kl 21:25

f Ps 139:21

g 1Kl 14:1, 13

h 2Kn 17:3-6

i Joz 17:14, 15

j 2Kn 15:8

k Pwt 16:18

l Pwt 1:16, 17
Ps 82:1

m Wj 18:21

n Rdz 18:25
Pwt 32:4o Dz 10:34
Rz 2:11
1Pt 1:17p Pwt 10:17
Pwt 16:19

cały dzień trwała zacięta walka i król Izraela musiał być aż do wieczora podtrzymywany w ryd- wanie, żeby mógł stać twarzą do Syryjczyków. A o zachodzie słońca umarł^a.

19 Jehoszafat, król Judy, wrócił bezpiecznie^b do swojego domu^c w Jerozolimie. **2** Przyszedł do niego Jehu^d, syn wizjonera Chananiego^e, i powie- dział: „Czy powinienś pomagać niegodziwcom^f i okazywać mi- łość tym, którzy nienawidzą Je- howy?”^g Z tego powodu ścignął- się na siebie oburzenie Jehowy. **3** Bóg jednak znalazł u ciebie też dobre rzeczy^h, bo usunąłś z kraju święte paleⁱ i przygoto- wałś swoje serce^j, żeby szukać prawdziwego Boga”^k.

4 Jehoszafat dalej mieszkał w Jerozolimie. Znowu zaczął ob- chodzić kraj—od Beer-Szeby po górzysty region Efraima^l—i za- chęcał ludzi, żeby powrócili do Jehowy, Boga swoich przodków. **5** Ustanowił też sędziów w ca- łym kraju, we wszystkich warow- nych miastach Judy^k. **6** Powie- dział do nich: „Zwracajcie uwagę na to, jak postępujecie, bo są- dzicie nie w imieniu człowieka, lecz w imieniu Jehowy. On jest przy was, kiedy wydajecie wyro- ki”. **7** Bójcie się Jehowy”^m. Uwa- żajcie, co robicie, bo Jehowa, nasz Bóg, nie toleruje niespra- wiedliwościⁿ, stronnictwo^o ani brania łapówek^p.

8 Również w Jerozolimie Je- hoszafat ustanowił sędziów spo- śród Lewitów, kapłanów i głów rodów Izraela. Mieli sędzić w imieniu Jehowy i rozstrzygać sprawy sądowe mieszkańców Je-

19:1 *Lub „w pokoju”. ^aLub „pałacu”.

19:3 *Zob. Słowniczek pojęć. ^bLub „twoje serce jest zdecydowane”.

rozolimy^a. **9** Nakazał im: „Spełniajcie swoje obowiązki, bojąc się Jehowy, róbcie to wiernie, sercem w pełni Mu oddanym”. **10** Kiedy wasi bracia przyjdą do was ze swoich miast ze sprawą dotyczącą przelewu krwi^b albo z pytaniem co do jakiegoś prawa lub przykazania, przepisów czy postanowień, macie ich pouczyć—żeby nie stali się winni wobec Jehowy i nie ściągnęły Jego oburzenia na siebie i na was. Stosujcie się do tego, a nie obciążycie się winą. **11** Amariasz, naczelný kapłan, będzie waszym przełożonym we wszystkich sprawach związanych ze służbą dla Jehowy^c, a Zebadiasz, syn Ismaela, wódz z plemienia Judy—we wszystkich sprawach związanych z królem. Lewici będą waszymi urzędnikami. Bądźcie silni i działajcie. Niech Jehowa będzie z tymi, którzy postępują właściwie^{**d}.

20 Potem Moabici^e, Ammonici^f i niektórzy Ammonici* wyruszyli na wojnę z Jehoszafatem. **2** Powiadomiono go: „Nadciąga przeciwko tobie wielka armia z regionu nadmorskiego*, z Edomu^g, i jest już w Chacacon-Tamar, czyli En-Gedi”^h. **3** Jehoszafat się przestraszył i postanowił szukać pomocy* Jehowyⁱ. Ogłosił więc post w całej Judzie. **4** Mieszkańcy Judy zebrali się, żeby zasięgnąć u Jehowy rady^j. Przybyli ze wszystkich miast judzkich, by prosić Jehowę o kierownictwo.

5 Wtedy Jehoszafat stanął wśród mieszkańców Judy i Je-

19:9 *Lub „sercem niepodzielnym”.
19:11 *Lub „z tym, co dobre”. 20:1
*Możliwe też „Meunici”. 20:2 *Najwyraźniej chodzi o Morze Ślone (Martwe).
20:3 *Dost. „zwrócił swoje oblicze, żeby szukać”.

ROZDZ. 19

a Pwt 17:9
Pwt 21:5
Pwt 25:1

b Pwt 17:8

c Mal 2:7

d 2Kn 15:2

ROZDZ. 20

e Sdz 3:14
2Sm 8:2
Ps 83:2, 6

f Rdz 19:36-38

g Joz 15:1

h Joz 15:20, 62

i 2Kn 19:1, 3

j Pwt 4:29-31

szpalta 2

a 1Kl 8:23
Mt 6:9

b 1Kn 29:11
Dn 4:17

c 1Kn 29:12
Iz 40:15, 17
Dn 4:35

d Rdz 12:7
Neh 9:7, 8
Iz 41:8
Jak 2:23

e 2Kn 2:4

f 2Kn 6:20

g 1Kl 8:33, 34
2Kn 6:28-30

h Rdz 36:8

i Lb 20:17, 18
Pwt 2:5, 9, 19

j Sdz 11:23, 24
Ps 83:2, 4

k Sdz 11:27, 28
Ps 7:6

l 2Kl 6:15, 16

m 2Kn 14:11
Ps 25:15
Ps 62:1

rozolimy zebranych* przed nowym dziedzicem domu Jehowy **6** i przemówił:

„Jehowo, Boże naszych przodków, czy to nie Ty jesteś Bogiem w niebie?^a Czy to nie Ty panujesz nad wszystkimi królestwami narodów?^b W Twojej ręce jest moc i potęga i nikt nie może Ci się przeciwsta-
wić^c. **7** Czy to nie Ty, nasz Boże, ze względu na swój lud, Izraela, wypędziłeś mieszkańców tej ziemi? Na zawsze dałeś ją na własność potomkom swojego przyjaciela Abrahama^d, **8** którzy w niej zamieszkali i zbudowali tam sanktuarium dla Twojego imienia^e. Powiedzieli: **9** „Jeśli spadnie na nas nieszczęście—miecz, niepomyślny wyrok, zaraza czy klęska głodu—to stanimy przed tym domem i przed Tobą (bo w tym domu jest Twoje imię)^f i będziemy wzywać Cię na pomoc w naszej udręce, a Ty zechciej nas wysłuchać i uratuj nas’^g. **10** Teraz są tu Ammonici, Moabici i ludzie z górzystego regionu Seir^h. Nie pozwoliłeś Izraelowi ich zaatakować, gdy wychodził z Egiptu. Ominął ich i nie zgładziłⁱ. **11** A oni tak nam odpłacają, że przychodzą i chcą nas wypędzić z Twojej ziemi, którą dałeś nam jako dziedzictwo^j. **12** Boże nasz, czy nie wykonasz na nich wyroku?^k Jesteśmy bezsilni wobec tej wielkiej armii, która nadciąga przeciwko nam. Nie wiemy, co robić^l, ale nasze oczy zwrócone są ku Tobie”^m.

13 Przez cały ten czas wszyscy Judejczycy stali przed Jehową razem z żonami i dziećmi*, nawet z małenstwami.

20:5 *Lub „wśród zboru Judy i Jerozolimy”. 20:13 *Dost. „synami”.

14 Wtedy duch Jehowy zaczął oddziaływać na obecnego wśród zgromadzonych* Jachazjela, syna Zachariasza, syna Benajasza, syna Jejela, syna Mataniasza, Lewity z synów Asafa. 15 Jachazjel oświadczył: „Słuchajcie uważnie, cała Judo, mieszkańcy Jerozolimy i ty, królu Jehoszafacie! Jehowa mówi: „Nie bójcie się ani się nie przerażajcie z powodu tej wielkiej armii, bo to nie wasza bitwa, lecz Boża^a. 16 Jutro wyruszenie przeciwko nim. Będą podchodzili przełęczą Cic i spotkacie ich na końcu doliny*, niedaleko pustkowia Jeruel. 17 W tej bitwie nie będziecie musieli walczyć. Zajmijcie pozycje, stojcie^b i patrzcie, jak Jehowa zapewni wam wybawienie^c. Mieszkańcy Judy i Jerozolimy, nie bójcie się ani się nie przerażajcie^d. Jutro wyjdźcie przeciwko nim, a Jehowa będzie z wami”^e.

18 Jehoszafat natychmiast pokłonił się do ziemi, a cała Juda i mieszkańcy Jerozolimy padli przed Jehową, żeby oddać Jehowie cześć. 19 Następnie Lewici będący potomkami Kehata^f i Koracha powstałi i donośnym głosem wystawiali Jehowę, Boga Izraela^g.

20 Na drugi dzień wstali wcześniej rano i wyszli na pustkowie Tekoa^h. Kiedy wychodzili, Jehoszafat stanął przed nimi i powiedział: „Posłuchajcie mnie, Judo i mieszkańcy Jerozolimy! Uwierźcie Jehowie, swojemu Bogu, a będziecie bezpieczni*. Uwierźcie Jego prorokomⁱ, a we wszystkim wam się powiedzie”.

20:14 *Lub „zboru”. 20:16 *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 20:20 *Lub „będziecie stać niewzruszenie; przetrwać”.

ROZDZ. 20

a Pwt 1:29, 30
Joz 11:4, 6
2Kn 32:7, 8

b Iz 30:15

c Wj 14:13, 14
Wj 15:2
1Sm 2:1
1Kn 16:23
Lam 3:26

d Pwt 31:8
Joz 10:25

e Lb 14:9
2Kn 15:2

f 1Kn 23:12

g 1Kn 15:16

h 2Kn 11:5, 6

i Wj 14:31
Wj 19:9

szpalta 2

a 1Kn 15:16

b Wj 34:6

c Sdz 7:22
1Sm 14:20

d Pwt 2:5

e Wj 14:25
Eze 38:21

f 2Kn 20:16

g Wj 14:30
Ps 110:5, 6
Iz 37:36

h Wj 12:35
2Kl 7:15, 16

i Wj 17:14, 15
1Sm 7:12

j 1Sm 2:1
Ps 20:5
Ps 30:1

21 Jehoszafat narodził się z ludem i wyznaczył mężczyzn, którzy mieli śpiewem wysławiać Jehowę^a. Mieli w świętych szatach iść przed wojskiem i śpiewać: „Dziękujcie Jehowie, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie”^b.

22 Gdy zaczęli wznosić radosne pieśni pochwalne, Jehowa urządził zasadzkę na Ammonitów, Moabitów i ludzi z górzystego regionu Seir, którzy zaatakowali Judę. W rezultacie ci nawzajem się powybijali^c.

23 Ammonici i Moabici zwrócili się przeciwko ludziom z górzystego regionu Seir^d, żeby ich całkowicie zgładzić. Po tym, jak rozprawili się z mieszkańcami Seiru, zaczęli zabijać siebie nawzajem^e.

24 Kiedy Judejczycy doszli do strażnicy na pustkowi^f i popatrzyli w kierunku tej armii, zobaczyli same trupy leżące na ziemi^g. Nikt nie ocalał. 25 Jehoszafat razem ze swoimi ludźmi poszli więc zebrać z nich łup. Znaleźli mnóstwo rzeczy, ubrań i cennych przedmiotów. Zgarnęli ich tyle, ile dali radę unieść^h. Łup był tak obfity, że zbierali go trzy dni. 26 Czwartego dnia zgromadzili się w dolinie* Beracha i tam wystawialiⁱ Jehowę. Właśnie dlatego nazwali to miejsce doliną Beracha^{ai}. I tak nazywa się ono po dziś dzień.

27 Potem wszyscy mężczyźni z Judy i Jerozolimy na czele z Jehoszafatem wrócili do Jerozolimy, ciesząc się, że Jehowa zapewnił im zwycięstwo nad wrogami^j. 28 Przybyli do Jero-

20:26 *Lub „na nizinie”. ^aDosł. „błogosławili”. ^{ai}Nazwa ta znaczy „błogosławieństwo”.

zolimy z harfami^a, lirami^a oraz trąbami^b i udali się do domu Jehowy^c. **29** Gdy wszystkie królestwa usłyszały, że Jehowa walczył przeciwko wrogom Izraela, padł na nie strach przed Bogiem^d. **30** Dzięki temu w królestwie Jehoszafata panował spokój, a jego Bóg zapewnił mu wytchnienie ze wszystkich stron^e.

31 Jehoszafat dalej panował nad Judą. Miał 35 lat, gdy objął władzę, i panował w Jerozolimie 25 lat. Jego matką była Azuba, córka Szilchiego^f. **32** Jehoszafat naśladował swojego ojca, Ase^g. Szybko z drogi, którą szedł jego ojciec, i czynił to, co słuszne w oczach Jehowy^h. **33** Jednak święte wzniesienia nie zostały usunięteⁱ. Ludzie nie przygotowali jeszcze swoich serc, żeby szukać Boga swoich przodków^j.

34 Pozostałe fakty z życia Jehoszafata, od początku do końca, zostały spisane przez Jehu^k, syna Chananiego^l, i włączone do Księgi Królów Izraela. **35** Po tym wszystkim Jehoszafat, król Judy, zawarł sojusz z Achazjaszem, królem Izraela, który postępował niegodziwie^m. **36** Uczynił go swoim współnikiem i razem budowali okręty, które miały pływać do Tarsiszⁿ. Budowali je w Ecjon-Geber^o. **37** Jednak Eliezer, syn Dodawahu z Mareszy, ogłosił proroctwo przeciwko Jehoszafatowi: „Ponieważ zawarłeś sojusz z Achazjaszem, Jehowa zniszczy twoje dzieła”^p. I rzeczywiście, okręty się rozbiły^q i nie mogły popłynąć do Tarsisz.

20:28 *Hebr. *néwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę. *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę.

ROZDZ. 20

- a 2Sm 6:5
1Kn 16:5
- b Lb 10:8
1Kn 13:8
2Kn 29:26
- c Ps 116:19
- d Wj 15:13, 14
Joz 9:3, 9
2Kn 17:10
- e Joz 23:1
2Sm 7:1
2Kn 15:15
- f 1KI 22:41, 42
- g 1KI 15:11
- h 2Kn 17:3, 4
2Kn 19:2, 3
- i 1KI 15:14
1KI 22:43
2Kn 17:1, 6
- j 1KI 18:21
- k 1KI 16:1
2Kn 19:2
- l 2Kn 16:7
- m 2KI 1:2, 16
- n 1KI 10:22, 23
- o Lb 33:1, 35
Pwt 2:8
1KI 9:26
- p 2Kn 19:2
Ps 127:1
- q 1KI 22:48

szpalta 2

ROZDZ. 21

- a 1KI 22:50
- b 2Kn 11:5, 23
- c 2KI 8:16
- d Sdz 9:5, 6
- e 2KI 8:17-19
- f 1KI 14:7, 9
Oz 4:1
- g 2Kn 22:2
Neh 13:26
- h 2Sm 23:5
Ps 89:20, 28
Jer 33:20, 21
- i 2Sm 7:12, 16
1KI 11:36
Ps 132:11
- j Rdz 27:40
- k 1KI 22:47
2KI 8:20-22
- l Joz 21:13
2KI 19:8

21 Potem Jehoszafat spotkał się ze swoimi praojca-
mi. Został pochowany przy
swoich praojcach w Mieście Da-
wida. Władzę po nim objął je-
go syn Jehoram^a. **2** Jego braci-
mi, synami Jehoszafata, byli:
Azariasz, Jechiel, Zachariasz,
Azariasz, Michael i Szefatiasz.
Wszyscy oni byli synami Jeho-
szafata, króla Izraela. **3** Ich oj-
ciec podarował im mnóstwo
srebra, złota, kosztownych rze-
czy, a także warowne miasta
w Judzie^b. Ale władzę królewską
powierzył Jehoramowi^c, bo był
on jego pierwotnym.

4 Kiedy Jehoram przejął wła-
dzę w królestwie ojca, umoc-
nił swoją pozycję, zabijając mie-
czem wszystkich swoich braci^d
i niektórych książąt Izraela.
5 Miał 32 lata, gdy został kró-
lem, i panował w Jerozolimie
osiem lat^e. **6** Naśladował po-
stępowanie królów Izraela^f tak
jak ród Achaba, bo córka Achaba
została jego żoną^g. I robił to,
co złe w oczach Jehowy. **7** Je-
howa nie chciał jednak obrócić
domu Dawida w ruinę ze wzglę-
du na przymierze, które zawarł
z Dawidem^h, ponieważ obiecał
jemu i jego synom, że ich lam-
paⁱ nigdy nie zgaśnie^j.

8 Za dni Jehorama przeciw-
ko Judzie zbuntował się Edom^k
i ustanowił sobie króla^l. **9** Je-
horam wziął więc swoich do-
wódców i przeprowadził się tam
ze wszystkimi swoimi rydwanami.
W nocy zaatakował Edomi-
tów, którzy otoczyli jego oraz
dowódców rydwanów, i po-
konał ich. **10** Ale Edom aż
po dziś dzień nie podporząd-
kował się Judzie. W tamtym
czasie przeciwko Jehoramowi
zbuntowała się też Libna^l,

21:7 *Chodzi o potomka.

ponieważ porzucił on Jehowę, Boga swoich przodków^a. **11** Ponadto zbudował święte wzniesienia^b na górach judzkich, żeby nakłonić mieszkańców Jerozolimy do niewierności, do oddawania czci bożkom^c, i sprowadził Judę na złą drogę.

12 Pewnego razu otrzymał od proroka Eliasza^c pismo następującej treści: „Tak mówi Jehowa, Bóg Dawida, twego przodka: „Nie postępowałeś jak Jehoszafat^d, twój ojciec, ani jak Asa^e, król Judy. **13** Naśladowałeś królów Izraela^f i nakłoniłeś mieszkańców Judy i Jerozolimy do niewierności, do oddawania czci bożkom^g, czego dopuszczał się też ród Achaba^h, a nawet pozabijałeś własnych braciⁱ, rodzinę swojego ojca – ludzi, którzy byli lepsi od ciebie. **14** Dlatego Jehowa zada potężny cios twojemu ludowi, twoim synom i żonom, a także wszystkiemu, co do ciebie należy. **15** A ty będziesz cierpieć na wiele chorób, w tym chorobę jelit. Z dnia na dzień będzie ci się pogarszać, aż w końcu wyjdą ci jelita”.

16 Jehowa podburzył^j przeciwko Jehoramowi Filistynów^{*k} i Arabów^l, którzy mieszkali w pobliżu Etiopczyków. **17** Wtargnęli więc do Judy i zabrali całą majątek z domu^m królaⁿ. Uprawdzili też jego synów i żony. Pozostał mu tylko najmłodszy syn, Jehoachaz^{#n}. **18** Po tym wszystkim Jehowa dotknął Jehorاما nieuleczalną chorobą jelit^o. **19** Kiedy minęły dwa pełne la-

21:11 *Lub „nakłonić mieszkańców Jerozolimy do duchowej prostytucji”. **21:13** *Lub „nakłoniłeś mieszkańców Judy i Jerozolimy do duchowej prostytucji”. **21:16** *Dosl. „ducha Filistynów”. **21:17** *Lub „pałacu”. #Nazywany też Achazjaszem.

ROZDZ. 21

a 2Kn 15:2
Jer 2:13

b Pwt 12:2

c 2Kl 2:1, 11

d 2Kn 17:3

e 1Kl 15:11
2Kn 14:2, 5

f 1Kl 16:25, 33

g Wj 34:15
Jer 3:8

h 2Kl 9:22

i 2Kn 21:4

j 1Kl 11:14
2Kn 33:11
Iz 10:5

k Joz 13:1, 2
2Sm 8:1

l 2Kn 17:11

m 1Kl 14:25, 26

n 2Kn 22:1

o Dz 12:21-23

szpalta 2

a 2Kn 16:13, 14
Jer 34:4, 5

b 1Kl 2:10

c 2Kn 24:24, 25
2Kn 28:27

ROZDZ. 22

d 2Kn 21:16, 17

e 2Kl 8:24-26

f 2Kl 11:1
2Kl 11:13, 16
2Kn 24:7

g 1Kl 16:28

h 1Kl 16:33
2Kl 8:27, 28
Mi 6:16

i 1Kl 22:3
2Kn 18:14

j 2Kl 8:15
2Kl 10:32

k Joz 19:18, 23

l 2Kl 9:15

m 2Kl 8:16

n 2Kl 3:1

ta, z powodu tej choroby wyszły mu jelita i umarł w męczarniach. Lud nie zapalił dla niego ognia, jaki zapalano dla jego przodków^a. **20** Jehoram objął władzę, gdy miał 32 lata, i panował w Jerozolimie osiem lat. Kiedy umarł, nikt go nie żałował. Pochowano go w Mieście Dawida^b, ale nie w grobowcach królewskich^c.

22 W miejsce Jehorama mieszkańcy Jerozolimy obwołali królem jego najmłodszego syna, Achazjasza, bo wszystkich starszych synów zabił oddział grabieżców, który razem z Arabami wtargnął do obozu^d. Tak więc Achazjasz, syn Jehorama, zaczął panować nad Judą^e. **2** Miał 22 lata, gdy został królem, i panował w Jerozolimie jeden rok. Jego matką była Atalia^f, wnuczka^g Omriego^g.

3 Achazjasz również naśladował postępowanie Achaba^h i jego rodu, bo jego matka swoimi radami nakłaniała go do niegodziwych czynów. **4** Robił to, co złe w oczach Jehowy, tak jak ród Achaba. Po śmierci jego ojca członkowie tego rodu zostali jego doradcami, co doprowadziło go do zguby. **5** Zgodnie z ich radą wyruszył z Jehoramem, synem izraelskiego króla Achaba, pod Ramot-Gileadⁱ na wojnę przeciwko Chazaelowi^j, królowi Syrii. Tam Jehoram został zraniony przez łuczników. **6** Wrócił więc do Jizreelu^k, żeby wyleczyć się z ran, które zadano mu pod Ramą, kiedy walczył przeciwko Chazaelowi, królowi Syrii^l.

A król Judy, Achazjasz^{*}, syn Jehorama^m, udał się do Jizreelu, żeby zobaczyć się z Jehoramemⁿ, synem Achaba, bo ten

22:2 *Dosl. „córka”. **22:6** *W niektórych hebr. manuskryptach „Azariasz”.

był ranny^a. **7** Ale Bóg sprawił, że ta wizyta doprowadziła Achazjasza do upadku. Gdy przybył do Jehorama, razem wyruszyli na spotkanie z Jehu^b, wnukiem^{*} Nimszego, którego Jehowa wyznaczył^c, żeby zgładził^d dom Achaba^e. **8** Kiedy Jehu zaczął wykonywać wyrok na domu Achaba, napotkał księżą judzkich oraz synów braci Achazjasza, którzy mu usługiwali, i pozabijał ich^d. **9** Potem zaczął szukać Achazjasza, który ukrywał się w Samarii. Schwytano go, przyprowadzono do Jehu i zabito. Został pochowany^e, ponieważ mówiono o nim: „Jest wnukiem Jehoszafata, który służył^{*} Jehowie całym sercem^f”. W rodzice Achazjasza nie było nikogo, kto byłby w stanie sprawować władzę w królestwie.

10 Kiedy Atalia^g, matka Achazjasza, dowiedziała się, że jej syn nie żyje, postanowiła zgładzić wszystkich potomków królewskich^{*} Judy^h. **11** Ale Jehoszabat, córka króla Jehoramaⁱ (żona kapłana Jehojady^j i siostra Achazjasza), wykradła Jehoasza^k, syna Achazjasza, spośród synów królewskich, którzy mieli zostać uśmierceni, i ukryła go razem z jego mamką w sypialni. Dzięki temu, że Jehoszabat go ukrywała, Atalia go nie znalazła i nie zabiła^l. **12** Przez sześć lat pozostawał w ukryciu w domu prawdziwego Boga, podczas gdy władzę nad krajem sprawowała Atalia.

23 W siódmym roku Jehojada zdobył się na odwagę i zawarł porozumienie^{*} z dowódcami setek^m: Azariaszem, sy-

22:6 *Lub „chory”. 22:7 *Dost. „synem”. ^aDost. „namaścił”. ^dDost. „odciął”. 22:9 *Dost. „szukał”. 22:10 *Lub „całą królewską linię rodową”. 23:1 *Lub „przymierze”.

ROZDZ. 22

a 2Kl 9:16

b 1Kl 19:16
2Kl 9:20, 21

c 2Kl 9:6, 7

d 2Kl 10:10-14

e 2Kl 9:27, 28

f 2Kl 17:3, 4

g 2Kl 22:2

h 2Kl 11:1-3

i 2Kl 8:16

j 2Kl 23:1

k 2Kl 11:21

l 2Sm 7:12, 13
1Kl 15:4
2Kl 21:7

ROZDZ. 23

m 2Kl 11:4

szpalta 2

a 2Kl 8:14

b 2Sm 5:3

c 2Sm 7:8, 12
1Kl 2:4
1Kl 9:5
Ps 89:20, 29

d 1Kl 24:3

e 2Kl 11:5-8
1Kl 9:22-25
1Kl 26:1

f 1Kl 7:1

g 1Kl 7:12

h 1Kl 23:28, 32

i 2Kl 11:9-12

j 1Kl 24:1
1Kl 26:1

k 2Kl 11:4

nem Jerochama, Ismaelem, synem Jehochanana, Azariaszem, synem Obeda, Maasejaszem, synem Adajasza, i Eliszafatem, synem Zikriego. **2** Potem obeszli oni całą Judę i ze wszystkich miast zebrali Lewitów^a, a także mężczyzn będących głowami rodów izraelskich. Kiedy przybyli do Jerozolimy, **3** cały zbór zawarł z królem przymierze^b w domu prawdziwego Boga, po czym Jehojada powiedział:

„Teraz będzie panował syn królewski, zgodnie z obietnicą Jehowy dotyczącą synów Dawida^c. **4** Macie zrobić tak: jedna trzecia kapłanów i Lewitów pełniących służbę^d w ten szabat będzie odzwiernymi^e, **5** jedna trzecia stanie przy domu^{*} królewskim^f, a jedna trzecia przy Bramie Fundamentowej. Natomiast cały lud będzie na dziedzińcach domu Jehowy. **6** Nie pozwólcie wejść do domu Jehowy nikomu oprócz kapłanów i Lewitów pełniących służbę^h. Oni mogą wejść, ponieważ są święci. Niech cały lud wypełni swój obowiązek wobec Jehowy. **7** Lewici mają otoczyć króla ze wszystkich stron z bronią w rękę. Jeśli ktoś wejdzie do domu, ma zostać zabity. Nie odstępście króla ani na krok^{**}”.

8 Lewici oraz cała Juda postąpili dokładnie tak, jak rozkazał kapłan Jehojada. Każdy z nich wziął swoich ludzi—tych, którzy pełnili służbę w ten szabat, jak i tych, którzy jej nie pełniliⁱ, bo kapłan Jehojada nie zwolnił tych oddziałów^j ze służby. **9** Kapłan Jehojada dał dowódcom setek^k włócznie, puklerze^{*} i okrągłe tarcze,

23:5 *Lub „pałacu”. 23:7 *Dost. „gdy wychodzi i gdy wchodzi”. 23:9 *Chodzi o małe tarcze, często noszone przez łuczników.

które należały do króla Dawida^a i znajdowały się w domu prawdziwego Boga^b. **10** Następnie ustawił wszystkich ludzi z bronią^c w rękę, od prawej do lewej strony domu, koło ołtarza i koło domu. Otoczyli oni króla ze wszystkich stron. **11** Wtedy wyprowadzono syna królewskiego^c, włożono mu na głowę koronę^a oraz Świadeństwo^d i obwołano go królem, a Jehojada i jego synowie go namaścili. Ludzie zaczęli wołać: „Niech żyje król!”^e.

12 Gdy Atalia usłyszała wrzawę panującą wśród ludzi wysławiających króla, natychmiast przyszła do ludu zebranego koło domu Jehowy^f. **13** Zobaczyła tam króla, który stał przy swojej kolumnie obok wejścia. Z królem stali książęta^g i trębacze. Cały lud tej ziemi radował się^h i dał w trąby, a śpiewacy z instrumentami muzycznymi przewodzili w tej uroczystościⁱ. Widząc to, Atalia rozdarła swoje szaty i zaczęła krzyczeć: „Spisek! Spisek!”. **14** Wówczas kapłan Jehojada wyprowadził dowódców setek, stojących na czele wojska, i polecił: „Zabierzcie ją poza szeregi! A jeśli ktoś za nią pójdzie, zabijcie go mieczem!”. Bo przedtem powiedział: „Nie zabijajcie jej w domu Jehowy”. **15** Pojmali ją więc, zabrali do Bramy Końskiej domu^a królewskiego i tam od razu ją zabili.

16 Następnie Jehojada zawarł przymierze z całym ludem i z królem, że nadal będą ludem Jehowyⁱ. **17** Później cały lud

23:10 ^aLub „pociskiem”. **23:11** ^aLub „diadem”. ^bMoże chodzić o zwój zawierający Prawo Boże. **23:13** ^aLub „dawali sygnał do wysławiania”. **23:15, 20** ^aLub „pałacu”.

ROZDZ. 23

a 2Sm 8:7

b 1Kn 26:26, 27
2Kn 5:1

c 2Kl 11:2

d Pwt 17:18

e 1Sm 10:1, 24

f 2Kl 11:13-16

g 2Kn 23:1

h 1Kl 1:39, 40

i 2Kl 11:17, 18
2Kn 34:1, 31

szpalta 2

a 2Kl 10:27, 28

b Pwt 12:3
2Kn 34:1, 4c Pwt 13:5
1Kl 18:40d 1Kn 23:6
1Kn 23:30, 31e Wj 29:38
Lb 28:2f 1Kn 9:26
1Kn 26:1, 13

g 2Kl 11:9

h 1Kl 7:7

i 2Kl 11:19, 20

ROZDZ. 24

j 2Kl 11:21

k Rdz 21:14
2Sm 3:10
2Kl 12:1

l 2Kl 12:2

m 2Kl 22:3-5

przyszedł do świątyni^a Baala, zburzył ją^a i porozbił ją jego ołtarze i posagi^b. A Mattana, kapłan Baala, zabito^c przed ołtarzami. **18** Potem Jehojada powierzył nadzór nad domem Jehowy kapłanom i Lewitom, których Dawid podzielił na oddziały, żeby opiekowali się domem Jehowy i składali Jehowie ofiary całopalne^d zgodnie z tym, co jest napisane w Prawie Mojżeszowym^e. Mieli to robić z radością, przy pieśniach, tak jak to zalecił Dawid. **19** Jehojada postawił też odźwiernych^f przy bramach domu Jehowy, żeby nie wszedł tam nikt nieczysty pod jakimkolwiek względem. **20** Wziął dowódców setek^g, dostojników, władców ludu i cały lud tej ziemi i towarzyszyli królowi w drodze z domu Jehowy. Wprowadzili go do domu^a królewskiego przez górną bramę, a on zasiadł na tronie^h królewskimⁱ. **21** Cały lud tej ziemi się cieszył i w mieście zapanował spokój, bo Atalię zabito mieczem.

24 Gdy Jehoasz został królem, miał siedem lat^j, i panował w Jerozolimie 40 lat. Jego matką była Cybia z Beer-Szeby^k. **2** Przez cały czas, kiedy żył kapłan Jehojada, Jehoasz robił to, co słuszne w oczach Jehowy^l. **3** Jehojada wybrał mu dwie żony, z którymi Jehoasz miał synów i córki.

4 Po jakimś czasie Jehoasz z całego serca zapragnął odnowić dom Jehowy^m. **5** Dlatego zebrał kapłanów i Lewitów i polecił im: „Udajcie się do miast judzkich i zbierzcie pieniądze od wszystkich Izraelitów, żeby rok w rok naprawiać

23:17 ^aDosł. „domu”.

dom waszego Boga^a. Działajcie w tej sprawie szybko". Ale Lewici zwlekali^b. **6** Król wezwał więc Jehoadę, naczelnego kapłana, i powiedział do niego^c: „Dlaczego nie zażądałeś od Lewitów, żeby przynosili z Judy i Jerozolimy święty podatek nałożony przez Mojżesza^d, sługę Jehowy—święty podatek od całego zboru Izraela na Namiot Świadcstwa? **7** Wiecie przecież, że synowie Atalii^e, tej niegodziwej kobiety, wdarli się do domu prawdziwego Boga^g i wszystkie święte przedmioty z domu Jehowy przeznaczyli dla Baalów". **8** Wtedy na rozkaz króla zrobiono skrzynię^h i postawiono ją na zewnątrz koło bramy domu Jehowyⁱ. **9** Potem w całej Judzie i Jerozolimie ogłoszono, żeby ludzie przynosili dla Jehowy święty podatek, który Mojżesz, sługa prawdziwego Boga, nałożył na Izraelitów na pustkowiu. **10** Wszyscy książęta oraz cały lud z radością przynosili pieniądze^k, które wrzucali do skrzyni, aż była pełna^{*}.

11 Za każdym razem, gdy Lewici widzieli, że w skrzyni jest dużo pieniędzy, zabierali ją do króla. Wtedy przychodził sekretarz króla oraz pełnomocnik naczelnego kapłana i opróżniali skrzynię^l, a potem zanosili ją z powrotem na miejsce. Robili tak dzień w dzień i zbierali olbrzymie sumy pieniędzy. **12** Król i Jehoadą przekazywali je tym, którzy nadzorowali prace związane z domem Jehowy, a oni najmowali kamieniarzy i rzemieślników, żeby odnowili dom Jehowy^m, a także ludzi obrabiających żelazo i miedź, żeby

24:10 *Możliwe też „aż wszyscy dali”.

ROZDZ. 24

a 2Kl 12:4, 5
2Kn 29:1, 3
2Kn 34:9, 10

b 2Kl 12:6

c 2Kl 12:7

d Wj 30:12-16

e Lb 1:50

f 2Kn 22:2, 3

g 2Kn 28:24

h Mk 12:41

i 2Kl 12:9

j Wj 30:12-16
Neh 10:32
Mt 17:24

k 1Kn 29:9

l 2Kl 12:10

m 2Kl 12:11, 12
2Kn 34:10, 11

szpalta 2

a Wj 37:16
Lb 7:84

b Lb 28:3

c 1Kl 2:10

d 2Kn 23:1

e 2Kl 17:13, 14
2Kn 36:15, 16
Jer 7:25, 26

f 2Kn 23:11

dokonali napraw przy domu Jehowy. **13** Nadzorcy rozpoczęli prace i pod ich kierownictwem remont posuwał się naprzód. Doprowadzili dom prawdziwego Boga do należytego stanu i go wzmocnili. **14** Gdy tylko skończyli prace, przynieśli królowi i Jehoadzie resztę pieniędzy, za które następnie wykonano sprzęty do domu Jehowy, przybory używane podczas służby i podczas składania ofiar, a także kielichy oraz przedmioty ze złota i srebra^a. Za życia kapłana Jehoady regularnie składano ofiary całopalne^b w domu Jehowy.

15 Jehoadą się zestarzał i w wieku 130 lat umarł, zadowolony z długiego życia^{*}. **16** Pochowano go w Mieście Dawida razem z królami^c, gdyż zrobił wiele dobrego dla Izraela^d w sprawach dotyczących prawdziwego Boga i Jego domu.

17 Po śmierci Jehoady przybyli do króla książęta judzcy i mu się pokłonili, a król zaczął ich słuchać. **18** Ludzie porzucili dom Jehowy, Boga swoich przodków, a zaczęli służyć świętym palom^{*} i bożkom. Z powodu tych grzechów przeciwko Judzie i Jerozolimie rozpałił się gniew Boga^e. **19** Jehowa posyłał do nich proroków, żeby wrócili do Niego. Prorocy ich ostrzegali^{*}, ale oni nie chcieli słuchać^e.

20 Duch Boży zaczął oddziaływać^{*} na Zachariasza, syna kapłana Jehoady^f. Zachariasz stanął więc przed ludem na podwyższeniu i rzekł: „Tak mówi

24:15 *Dosl. „syty dni”. 24:18 *Zob. Słownikzek pojęć. *Dosl. „gniew”. 24:19 *Lub „składali przeciwko nim świadectwo”. 24:20 *Dosl. „ubrał”.

prawdziwy Bóg: „Dlaczego łamiecie przykazania Jehowy? Przez to nie będzie się wam dobrze powodzić. Ponieważ wy porzuciliście Jehowę, On porzuci was”^a. **21** Ale uknuto przeciwko niemu spisek^b i na rozkaz króla ukamienowano go na dziedzińcu domu Jehowy^c. **22** Tak więc król Jehoasz nie pamiętał o lojalnej miłości, którą mu okazał jego ojciec*, Jehojada, i zabił jego syna, który umierając, powiedział: „Niech Jehowa to zobaczy i ci odpłaci”^d.

23 Na początku* roku przeciwko Jehoaszowi wyruszyło wojsko syryjskie. Syryjczycy najechali Jude i Jerozolimę^e i zabili wszystkich książąt^f ludu, a cały łup posłali do króla Damaszku. **24** Chociaż żołnierzy syryjskich było niewielu, Jehowa wydał w ich ręce wielką armię judzką^g, bo Judejczycy porzucili Jehowę, Boga swoich przodków. W ten sposób Syryjczycy wykonali wyrok na Jehoaszu. **25** Gdy się wycofali, zostawiając go ciężko rannego*, jego słudzy uknuli przeciwko niemu spisek, żeby pomścić krew synów^h kapłana Jehojadi^h. Zabili Jehoasza na jego własnym łóżkuⁱ. Potem pochowano go w Mieście Dawida^j, ale nie w grobowcach królewskich^k.

26 Tymi, którzy uknuli przeciwko niemu spisek, byli: Zabad, syn Ammonitki Szimeat, i Jehoabad, syn Moabitki Szimrit. **27** Jeśli chodzi o synów Jehoasza i o liczne wypowiedzi przeciwko niemu^m, jak również o remont domu prawdziwego Bogaⁿ,

24:22 *Czyli ojciec Zachariasza. **24:23** *Dost. „na przełomie”. **24:25** *Lub „z wieloma dolegliwościami”. ^aLub „syna”. Możliwe, że liczba mnoga wskazuje na majestat.

ROZDZ. 24

a Pwt 29:24, 25
1Kn 28:9
2Kn 15:2

b Jer 11:19

c Mt 23:35
Łk 11:51

d Rdz 9:5
Ps 94:1
Jer 11:20
Heb 10:30

e 2Kl 12:17

f 2Kn 24:17, 18

g Kpl 26:17, 37
Pwt 32:30

h 2Kn 24:20, 21

i 2Kl 12:20

j 2Sm 5:9
1Kl 2:10

k 2Kn 21:16, 20
2Kn 28:27

l 2Kl 12:21

m 2Kn 24:20

n 2Kn 24:13

szpalta 2

ROZDZ. 25

a 2Kl 14:1-6

b 2Kn 24:26

c Pwt 24:16

d 1Sm 8:11, 12

e Lb 1:2, 3

f 2Kn 19:2

g 2Kn 14:11
2Kn 20:6

wszystko to spisano w sprawozdaniu* zamieszczonym w Księdze Królów. Władzę po nim objął jego syn Amacjasz.

25 Amacjasz objął władzę, gdy miał 25 lat, i panował w Jerozolimie 29 lat. Jego matką była Jehoadda z Jerozolimy^a. **2** Robił to, co słuszne w oczach Jehowy, jednak jego serce nie było Mu w pełni oddane*. **3** Kiedy tylko Amacjasz umocnił swą władzę, pozabijał swoich sług, którzy zamordowali króla, jego ojca^b. **4** Ale ich synów nie zabił, bo postąpił zgodnie z nakazem Jehowy zapisanym w Prawie, w księdze Mojżesza: „Ojcowie nie będą umierać za swoich synów, a synowie za swoich ojców. Każdy umrze za swój własny grzech”^c.

5 Amacjasz zebrał Jude i kazał wszystkim mężczyznom z plemienia Judy i Beniamina ustawić się według rodów, według dowódców tysięcy i dowódców setek^d. Spisał mężczyzn w wieku od 20 lat wzwyż^e i okazało się, że było 300 000 wyszkolonych* wojowników, zdolnych do służby wojskowej, sprawnie posługujących się dzidą i wielką tarczą. **6** Ponadto za 100 talentów* srebra najął 100 000 dzielnych wojowników z Izraela. **7** Wtedy przyszedł do niego pewien sługa prawdziwego Boga i powiedział: „Królu, niech wojsko izraelskie nie idzie z tobą, bo Jehowa nie jest z Izraelem^f, nie jest z żadnym Efraimitą. **8** Idź sam i walcz odważnie. Prawdziwy Bóg ma moc, żeby ci pomóc^g. Ale może też sprawić, że wróg cię pokona”. **9** Amacjasz zapytał sługę praw-

24:27 *Lub „w objaśnieniu; w pismach”. **25:2** *Lub „nie było niepodzielne”. **25:5** *Dost. „wybranych”. **25:6** *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14.

dziwego Boga: „A co ze 100 talentami, które dałem wojskom izraelskim?”. Sługa prawdziwego Boga odparł: „Jehowa ma środki, żeby dać ci o wiele więcej”^a. **10** Amacjasz odprowadził więc oddziały, które do niego przyszły z Efraima, i odesłał żołnierzy do domu. Oni jednak bardzo się oburzyli na Judę i wrócili do siebie rozwścieczeni.

11 Amacjasz nabrał odwagi i poprowadził swoje wojsko do Doliny Soli^b, gdzie zabił 10 000 żołnierzy z Seiru^c. **12** Oprócz tego 10 000 żołnierzy Judejczycy pojмали żywcem. Zaprowadzili ich nad urwisko i zrzucili stamtąd. Wszyscy roztrzaskali się na kawałki. **13** A żołnierze, których Amacjasz nie wziął na wojnę i odesłał do domu^d, napadali na miasta judzkie – od Samarii^e aż po Bet-Choron^f. Zabili 3000 ludzi i zagarnęli wielki łup.

14 Po rozgromieniu Edomitów Amacjasz sprowadził bogów Seiru i uczynił ich swoimi bogami^g. Zaczął się im kłaniać i składać ofiary*. **15** Wtedy Jehowa bardzo się rozgniewał na Amacjasza i posłał do niego proroka, który mu powiedział: „Dlaczego oddajesz cześć bogom, którzy nie byli w stanie uratować swojego ludu z twoich rąk?”^h. **16** Gdy prorok do niego mówił, król rzekł: „Czy ustanowiliśmy cię doradcą królewskim?”ⁱ Zamilknij, jeśli nie chcesz umrzeć!”. Prorok więc zamilkł, ale wcześniej dodał: „Wiem, że Bóg postanowił cię zgubić, bo postąpiłeś w ten sposób i nie posłuchałeś mojej rady”^k.

17 Po skonsultowaniu się ze swoimi doradcami Amacjasz,

25:14 *Lub „i sprawiał, że wznosił się dla nich dym ofiarny”.

ROZDZ. 25

a 1Sm 2:7
Prz 10:22
Ag 2:8

b 2Sm 8:13
Ps 60:nagl.

c 2Kl 14:7
2Kn 20:10, 11

d 2Kn 25:9

e 1Kl 16:29

f 2Kn 8:3, 5

g Wj 20:3, 5
Pwt 7:25
2Kn 28:22, 23

h 2Kn 24:20
Ps 115:8
Jer 2:5
Jer 10:5

i 2Kn 16:10
2Kn 18:25, 26

j Iz 30:10

k 1Sm 2:25
Prz 29:1

szpalta 2

a 2Kl 14:8-10

b 2Kn 25:11

c 2Kl 14:11-14

d 2Kn 22:7

e 2Kn 25:14

f Joz 21:8, 16
1Sm 6:19

g Neh 8:16
Neh 12:38,
39

h 2Kn 26:9
Jer 31:38
Za 14:10

król Judy, wysłał do izraelskiego króla Jehoasza, syna Jehoachaza, syna Jehu, taką wiadomość: „Przybądź, zmierzmy się w bitwie”^a. **18** Jehoasz, król Izraela, posłał Amacjaszowi, królowi Judy, następującą odpowiedź: „Ciernisty chwast rosnący na Libanie wysłał wiadomość do libańskiego cedru: „Daj swoją córkę za żonę mojemu synowi”. Ale przechodziło dzikie zwierzę żyjące na Libanie i zdeptało ten ciernisty chwast. **19** Powiedziałeś sobie: „Pokonałem* Edom”^b. I twoje serce stało się zbyt pewne siebie, zapragnęło chwały. Ale teraz pozostań we własnym domu”. Po co miałbyś doprowadzić do nieszczęścia, upaść i pociągnąć za sobą Judę?”.
20 Jednak Amacjasz nie posłuchał^c, ponieważ prawdziwy Bóg postanowił wydać go razem z ludem w ręce wrogów^d za to, że oddawali cześć bogom Edomu^e. **21** Jehoasz, król Izraela, wyruszył więc i zmierzył się z Amacjaszem, królem Judy, w bitwie pod Bet-Szemesz^f, które należy do Judy. **22** Izrael pokonał Judę i wszyscy judzcy żołnierze puciekali do swoich domów*. **23** Izraelski król Jehoasz pojmał pod Bet-Szemesz Amacjasza, króla Judy, syna Jehoasza, syna Jehoachaza*. Przyprowadził go ze sobą pod Jerozolimę i zrobił w jej murze wylot na 400 łokci^g, od Bramy Efraima^g do Bramy Narożnej^h. **24** Zabrał całe złoto i srebro oraz wszystkie przedmioty, które znajdowały się

25:17 *Lub „spotkajmy się twarzą w twarz”. **25:19** *Dosl. „pokonałeś”.
*Lub „pałacu”. **25:22** *Dosl. „namiotów”. **25:23** *Nazywanego też Achazjaszem. *Czyli 178 m. Zob. Dodatek B14.

w domu prawdziwego Boga pod opieką Obed-Edoma* i w skarbcach domu[#] królewskiego^a. Wziął też zakładników, po czym wrócił do Samarii.

25 Judzki król Amacjasz^b, syn Jehoasza, żył jeszcze 15 lat po śmierci Jehoasza^c, syna Jehoachaza, króla Izraela^d. **26** Pozostałe fakty z życia Amacjasza, od początku do końca, spisano w Księdze Królów Judy i Izraela. **27** Gdy Amacjasz odwrócił się od Jehowy, uknuto przeciwko niemu spisec^e w Jeruzolimie, dlatego uciekł do Lachisz. Ale wysłano tam za nim pościg i go zabito. **28** Potem przywieziono go końmi z powrotem i został pochowany przy swoich praojcach w mieście Judy.

26 Wtedy w miejsce Amacjasza cały lud Judy obwołał królem jego syna Uzzjasza^f, który miał 16 lat^g. **2** Uzzjasz odbudował Elot^h i przywrócił go Judzie po tym, jak król* spoczął ze swoimi praojcamiⁱ. **3** Uzzjasz miał 16 lat, gdy objął władzę, i panował w Jeruzolimie 52 lata. Jego matką była Jecholia z Jeruzolimy^k. **4** Robił to, co słuszne w oczach Jehowy, tak jak jego ojciec, Amacjasz^l. **5** Za dni Zachariasza, który uczył go bojaźni przed prawdziwym Bogiem, Uzzjasz wiernie służył* Bogu. A dopóki wiernie służył* Jehowie, prawdziwy Bóg sprawiał, że dobrze mu się wiodło^m.

6 Uzzjasz wyruszył, żeby walczyć z Filistynamiⁿ, i zburzył mury Gat^o, Jabne^p oraz Aszdodu^q. Potem zbudował miasta w pobliżu Aszdodu i na terytorium Filistynów. **7** Prawdziwy

25:24 *Dosl. „u Obed-Edoma”. [#]Lub „pałacu”. **26:2** *Czyli jego ojciec, Amacjasz. **26:5** *Dosl. „szukał”.

ROZDZ. 25

a 1Kl 7:51
1Kl 15:18
2Kl 24:12, 13
2Kl 25:13-15
2Kn 12:9

b 2Kl 14:1

c 2Kl 13:10

d 2Kl 14:17-20

e 2Kl 12:20
2Kl 15:8, 10
2Kl 21:23

ROZDZ. 26

f Mt 1:8

g 2Kl 14:21

h 1Kl 9:26
2Kl 16:6

i 2Kl 14:22

j Iz 1:1
Iz 6:1

k 2Kl 15:2

l 2Kl 14:1, 3

m 2Kn 14:7
Ps 1:2, 3

n 2Sm 8:1
2Kn 21:16
Iz 14:29

o 1Kn 18:1

p Joz 15:11, 12

q Joz 15:20, 46
1Sm 5:1

szpalta 2

a 2Kn 17:11

b Rdz 19:36, 38
Sdz 11:15

c 2Kn 14:2, 7

d 2Kl 14:13
Jer 31:38
Za 14:10

e Neh 3:13

f 2Kl 9:17

g Lb 1:2, 3
2Sm 24:9

h 2Kn 24:11

i 2Kn 11:1
2Kn 13:3
2Kn 14:8
2Kn 17:14
2Kn 25:5

j 2Kn 11:5, 12

k 1Sm 17:4, 5
I Sdz 20:16
1Sm 17:49

l 1Kn 12:1, 2

m 2Kn 14:2, 7

Bóg pomagał mu w walce z Filistynami, z Arabami^a mieszkającymi w Gur-Baal, jak również z Meunitami. **8** Ammonici^b zaczęli składać Uzzjaszowi daninę. Z czasem jego sława dotarła aż do Egiptu, bo stał się bardzo potężny. **9** Poza tym Uzzjasz zbudował w Jeruzolimie wieżę^c przy Bramie Naróżnej^d, przy Bramie nad Doliną^e oraz przy Skarpie i je ufortyfikował. **10** Zbudował też wieżę^f na pustkowiu i wykopał* wiele cystern, ponieważ posiadał liczne stada. To samo zrobił w Szefeli i na równinie^g. Miał zamiłowanie do rolnictwa, dlatego w górach i w Karmelu pracowali dla niego rolnicy i hodowcy winorośli.

11 Ponadto Uzzjasz dysponował wyposażoną do walki armią, która wyruszała na wyprawy wojenne zorganizowana w oddziały. Żołnierze zostali policzeni i spisani^h przez sekretarza^h Jejela oraz urzędnika Maasejasza pod nadzorem Chananasza, jednego z książąt królewskich. **12** Na czele tych dzielnych wojowników stało w sumie 2600 mężczyzn będących głowami rodów. **13** Dowodzili oni armią liczącą 307 500 ludzi gotowych do walki. Były to potężne siły wojskowe, które wspierały króla w wojnach z wrogamiⁱ. **14** Uzzjasz wyposażył całą armię w tarcze, dzidy^j, hełmy, pancerze^k, łuki i kamienie do proc^l. **15** Zbudował też w Jeruzolimie maszyny wojenne, zaprojektowane przez konstruktorów. Ustawiono je na wieżach^m i na rożniakach murów, żeby używać ich do miotania strzał i wielkich kamieni. Sława Uzzjasza ro-

26:10 *Lub „wykuł”, prawdopodobnie w skale. [#]Lub „płaskowyzu”.

zeszła się bardzo daleko, ponieważ otrzymał ogromną pomoc i urósł w siłę.

16 Jednak gdy tylko urósł w siłę, jego serce stało się wyniosłe i to doprowadziło go do zguby. Postąpił niewiernie wobec Jehowy, swojego Boga—wszedł do świątyni Jehowy, żeby spalić kadzidło na ołtarzu kadzielnym^a. **17** Zaraz za nim wszedł kapłan Azariasz i 80 innych odważnych kapłanów Jehowy. **18** Przecistawili się królowi Uzzjaszowi i powiedzieli: „Uzzjaszu, nie masz prawa palić kadzidła dla Jehowy!^b Tylko kapłani mogą je spalać, bo są potomkami Aarona^c i zostali uświęceni. Wyjdź z sanktuarium. Postąpiłeś niewiernie i nie zyskasz tym uznania Boga Jehowy”.

19 Ale Uzzjasz, trzymając w rękach kadzielnicę do palenia kadzidła, wybuchnął gniewem^d na kapłanów. Kiedy tak się złościł, na jego czole pojawił się trąd^e. Stało się to w obecności kapłanów w domu Jehowy, przy ołtarzu kadzielnym. **20** Gdy naczelny kapłan Azariasz oraz pozostali kapłani spojrzeli na niego, zobaczyli trąd na jego czole. Zaczęli go więc ponaglać, żeby stamtąd wyszedł. On sam też chciał jak najszybciej wyjść, bo Jehowa go poraził.

21 Król Uzzjasz był trędowaty aż do śmierci. Mieszkał w osobnym domu^f i nie miał już wstępu do domu Jehowy. Jego syn Jotam zarządził domem* królewskim i sądził lud^g.

22 Pozostałe fakty z życia Uzzjasza, od początku do końca, zostały opisane przez proroka

26:21 *Lub „pałacem”.

ROZDZ. 26

a Lb 1:51

b Lb 16:39, 40
Lb 18:7

c Wj 30:7
1Kn 23:13

d 2Kn 16:10
2Kn 25:15, 16

e Lb 12:10
2Kl 5:27

f Kpl 13:45, 46
Lb 5:2
Lb 12:14, 15

g 2Kl 15:5-7

szpalta 2

a Iz 1:1
Iz 6:1

b 2Kl 15:32

ROZDZ. 27

c Iz 1:1
Oz 1:1
Mi 1:1
Mt 1:9

d 2Kl 15:33

e 2Kl 15:34, 35
2Kn 26:3, 4

f 2Kn 26:16-18

g Jer 26:10

h 2Kn 33:1, 14
Neh 3:26

i 2Kn 11:5
2Kn 14:2, 7

j Joz 14:12, 13

k 2Kn 17:12

l 2Kl 9:17
2Kn 26:9, 10

m Sdz 11:4
2Sm 10:6
2Kn 20:1
Jer 49:1

n 2Kn 26:8

o 2Kl 15:36

p 2Kl 15:33

Izajasza^a, syna Amoca. **23** Potem Uzzjasz spoczął ze swoimi praojcami. Pochowano go przy jego praojcach, ale na polu pogrzebowym obok grobowców królewskich, bo mówiono: „Jest trędowaty”. Władzę po nim objął jego syn Jotam^b.

27 Jotam^c miał 25 lat, gdy objął władzę, i panował w Jerozolimie 16 lat. Jego matką była Jerusza, córka Cadoka^d. **2** Jotam robił to, co słuszne w oczach Jehowy, podobnie jak jego ojciec, Uzzjasz^e. W przeciwieństwie do niego nie wtargnął do świątyni Jehowy^f. Jednak lud nadal postępował niegodziwie. **3** Jotam zbudował górną bramę domu Jehowy^g i przeprowadził wiele prac budowlanych przy murze Ofelu^h. **4** Zbudował też miastaⁱ w górzystym regionie Judyⁱ, a na obszarach zalesionych—warownie^k i wieże^l. **5** Prowadził wojnę z królem Ammonitów^m i w końcu go pokonał. Tego roku Ammonici dali mu 100 talentów* srebra, 10 000 korówⁿ pszenicy i 10 000 korów jęczmienia. Tyle samo zapłacił mu też w drugim i trzecim rokuⁿ. **6** Jotam rósł więc w siłę, bo był zdecydowany chodzić drogami* Jehowy, swojego Boga.

7 Pozostałe fakty z życia Jotama—wszystkie jego wojny i całe jego postępowanie—opisano w Księdze Królów Izraela i Judy^o. **8** Jotam miał 25 lat, gdy objął władzę, i panował w Jerozolimie 16 lat^p. **9** Potem spoczął ze swoimi praojcami

27:5 *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. ⁿKor odpowiadał 220 l. Zob. Dodatek B14. 27:6 *Lub „bo przygotowywał swoje drogi przed obliczem”.

i został pochowany w Mieście Dawida^a. Władzę po nim objął jego syn Achaz^b.

28 Achaz^c objął władzę, gdy miał 20 lat, i panował w Jerozolimie 16 lat. W przeciwieństwie do swojego przodka Dawida nie robił tego, co słuszne w oczach Jehowy^d. **2** Postępował tak jak królowie Izraela^e i nawet wykonał metalowe posągi^f Baalów. **3** Ponadto składał ofiary* w Dolinie Syna Hinno^g i spalił w ogniu swoich synów^g, naśladując obrzydliwe zwyczaje narodów^h, które Jehowa wypędził ze względu na Izraelitów. **4** Poza tym na wzniesieniachⁱ, na wzgórzach i pod każdym bujnym drzewem^j składał ofiary, z których unosił się dym.

5 Dlatego Jehowa, jego Bóg, wydał go w ręce króla Syrii^k. Syryjczycy pokonali go i wprowadzili mnóstwo jeńców do Damaszku^l. Bóg wydał go również w ręce króla Izraela, który zadał mu dotkliwą klęskę. **6** W ciągu jednego dnia Pekach^m, syn Remaliasza, zabił w Judzie 120 000 walecznych mężczyzn, ponieważ Judejczycy porzucili Jehowę, Boga swoich przodkówⁿ. **7** A wojownik efraimski Zikri zabił Maasejasza, syna królewskiego, a także Azrikama, zarządcę pałacu^o, i Elkanę, który był drugi po królu. **8** Oprócz tego Izraelici wzięli do niewoli 200 000 jeńców spośród swoich braci—kobiety, synów i córki. Zagarnęli też wielki łup i zabrali go do Samarii^o.

9 Był tam prorok Jehowy o imieniu Oded. Wyszedł on na przeciw wojsku, które wracało

28:3 *Lub „sprawiał, że wznosił się dym ofiarny”. **28:7** *Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Gehenna”. **28:7** *Dostł. „domu”.

ROZDZ. 27
a 2Sm 5:9

b 2Kl 15:38

ROZDZ. 28

c Oz 1:1
Mi 1:1
Mt 1:9

d 2Kl 16:2

e 1Kl 12:26, 28
1Kl 16:33

f Wj 34:17

g 2Kn 33:1, 6
Jer 7:31

h Pwt 12:31

i Kpl 26:30

j Iz 57:4, 5

k 2Kl 16:5, 6
2Kn 24:24

l 2Sm 8:6
1Kn 18:5

m 2Kl 15:37
Iz 7:1

n 2Kn 15:2
Ps 73:27

o 1Kl 16:23, 24
1Kl 22:51

szpalta 2

a Sdz 2:14
Sdz 3:8

b Kpl 25:39, 46
2Kn 8:9

c 2Kn 28:8

d 2Kl 16:7, 8
Iz 7:10-12

e 2Kn 26:1, 6

f 2Kn 26:10

do Samarii, i oświadczył: „Ponieważ Jehowa, Bóg waszych przodków, rozgniewał się na Judejczyków, wydał ich w wasze ręce^a. Ale wy zabijaliście ich z taką zjadłością, że dotarło to aż do nieba. **10** A teraz chcecie zrobić z mieszkańców Judy i Jerozolimy swoich służących i służące^b. Ale czy wy też nie jesteście winni wobec Jehowy, swojego Boga? **11** Posłuchajcie mnie i odesłajcie jeńców, których zabraliście spośród swoich braci, bo rozpalili się na was gniew Jehowy”.

12 Wtedy niektórzy naczelnicy Efraimitów—Azariasz, syn Jehochanana, Berechiasz, syn Meszillemeta, Jechizkiasz, syn Szalluma, i Amasa, syn Chadlaja—wystąpili przeciwko wracającym z wyprawy wojennej **13** i powiedzieli do nich: „Nie przyprowadzajcie tu jeńców, bo przez to staniemy się winni wobec Jehowy. To, co zamierzacie zrobić, jeszcze powiększy nasze grzechy i winę. A nasza wina i tak jest wielka i Bóg płonie gniewem na Izraela”. **14** Żołnierze przekazali więc jeńców oraz łup^c książętom i całemu zborowi. **15** Wskazani imieniem mężczyźni zajęli się jeńcami. Wzięli z łupu ubrania i dali je tym, którzy ich nie mieli. Ubrali ich, dali im sandały, jedzenie, picie oraz oliwę do smarowania ciała. Co więcej, tych, którzy byli słabi, przetransportowali na osłach do Jerycha, miasta palm, do ich braci. Potem wrócili do Samarii.

16 W tym czasie król Achaz poprosił królów Asyrii o pomoc^d. **17** Judę znowu najechali Edomici i uprowadzili jeńców. **18** Z kolei Filistyni^e zaatakowali judzkie miasta w Szefeli^f i Nege-

bie. Zdobyli Bet-Szemesz^a, Ajjalon^b, Gederot, Socho i okoliczne* miejscowości, Timneć i okoliczne miejscowości oraz Gimzo i okoliczne miejscowości i tam się osiedlili. **19** Jehowa upokorzył Judę z powodu Achaza, króla izraelskiego, który pozwolił, żeby lud Judy się rozzuchwiał, co doprowadziło do rażącej niewierności wobec Jehowy.

20 W końcu nadszedł Tiglat-Pileser^{*d}, król Asyrii, ale zamiast wesprzeć Achaza, raczej mu zaszkodził^e. **21** Achaz ogołocił dom Jehowy, dom* króla^f oraz domy książąt i złożył dar królowi Asyrii. Nic mu to jednak nie pomogło. **22** W tym trudnym czasie król Achaz dopuszczał się jeszcze większej niewierności wobec Jehowy. **23** Zaczął składać ofiary bogom mieszkańców Damaszkusa^g, którzy go pokonali^h. Mówił: „Skoro bogowie królów Syrii im pomagają, będę składał ofiary tym bogom, żeby i mnie pomagaliⁱ”. Doprowadziło to Achaza i całego Izraela do upadku. **24** Achaz zabrał sprzęty z domu prawdziwego Boga i porząbał je na kawałki^j. Zamknął drzwi domu Jehowy^k, a porobił sobie ołtarze na rogu każdej ulicy w Jerozolimie. **25** We wszystkich miastach Judy pobudował święte wzniesienia, żeby składać na nich ofiary innym bogom^l, czym obrażał Jehowę, Boga swoich przodków.

26 Pozostałe fakty z jego życia—wszystko, co robił, od początku do końca—opisano w Księdze Królów Judy i Izraela^m. **27** Potem Achaz spoczął

28:18 *Lub „zależne od niego”. **28:20**

*Lub „Tilgat-Pileser”. **28:21** *Lub „pałac”.

ROZDZ. 28

a Joz 15:10, 12

b 2Kn 11:10

c Sdz 14:1

d 2Kl 15:29

2Kl 16:7, 8
1Kn 5:26

e 2Kl 17:5
Iz 7:20

f 2Kl 18:15, 16
2Kn 12:9

g 2Kn 25:14

h 2Kl 16:10-13

i Jer 44:18

j 2Kl 16:17

k 1Kl 6:33, 34
2Kn 29:7

l 1Kl 14:22, 23
2Kl 15:32, 35
2Kn 21:5, 11
2Kn 33:1, 3

m 2Kl 16:19

szpalta 2

a 2Kn 21:16, 20
2Kn 33:20

ROZDZ. 29

b Iz 1:1

Oz 1:1
Mt 1:10

c 2Kl 18:1, 2

d 2Kn 31:20

e 1Kl 15:5
2Kl 18:3

f 1Kl 6:33, 34
2Kn 28:24

g 1Kn 15:11, 12

h 2Kl 18:4

i 2Kn 28:22, 23
Jer 44:21

j Jer 2:27
Eze 8:16

k 1Kl 6:33, 34

l Kpl 24:2

m Wj 30:8

n Wj 29:38

o 2Kn 24:18

p Kpl 26:32
Pwt 28:15, 25

q Kpl 26:14, 17

r 2Kn 28:5-8

s 2Kn 15:10-13

ze swoimi praojcami i został pochowany w mieście, w Jerozolimie, ale nie w grobowcach królów Izraela^a. Władzę po nim objął jego syn Ezechiasz.

29 Ezechiasz^b objął władzę, gdy miał 25 lat, i panował w Jerozolimie 29 lat. Jego matką była Abija, córka Zachariasza^c. **2** Ezechiasz robił to, co słuszne w oczach Jehowy^d, tak jak Dawid, jego przodek^e. **3** W pierwszym roku swojego panowania, w miesiącu pierwszym, utworzył drzwi domu Jehowy i je naprawił^f. **4** Potem sprowadził kapłanów i Lewitów i zebrał ich na placu po stronie wschodniej. **5** Przemówił do nich: „Posłuchajcie mnie, Lewici. Uświećcie teraz siebie^g i dom Jehowy, Boga swoich przodków, i usuniecie ze świętego miejsca* wszystko, co nieczyste^h. **6** Nasi ojcowie byli niewierni i robili to, co złe w oczach Jehowy, naszego Bogaⁱ. Porzucili Go, wzgardzili przybytkiem Jehowy i odwrócili się do Niego plecami^j. **7** Zamknęli też drzwi portyku^k i pogasili lampy^l. Przesłali palić kadzidło^m i składać w świętym miejscu ofiary całopalneⁿ dla Boga Izraela. **8** Z tego powodu Jehowa oburzył się na Judę i Jerozolimę^o i jak widzicie to na własne oczy, sprawił, że budzą one grozę i zdziwienie, że stały się pośmiewiskiem^{*p}. **9** Nasi przodkowie zginęli od miecza^q, a nasi synowie, córki i żony dostali się do niewoli^r. **10** Z całego serca pragnę więc zawrzeć przymierze z Jehową, Bogiem Izraela^s, żeby przestał płonąć na nas gniewem. **11** Moi synowie, nie

29:5 *Zob. Słowniczek pojęć. **29:8**

*Lub „powodem do gwizdania”.

czas się teraz ociągać*, bo Jehowa wybrał was, żebyście pełnili przed Nim służbę^a i spalali dla Niego ofiary^b.

12 Wtedy wystąpili Lewici: z Kehatytów^c—Machat, syn Amasaja, i Joel, syn Azariasza; z Merarytów^d—Kisz, syn Abdiego, i Azariasz, syn Jehallelela; z Gersonitów^e—Joach, syn Zimmy, i Eden, syn Joacha; **13** z rodu Elicafana—Szimri i Jeuel; z rodu Asafa^f—Zachariasz i Mattaniasz; **14** z rodu Hemana^g—Jechiel i Szimej; z rodu Jedutuna^h—Szmajasz i Uzziel. **15** Potem zebrawi swoich braci, uświęcili się i poszli oczyszczać dom Jehowy, tak jak rozkazał król zgodnie ze słowami Jehowyⁱ. **16** Kapłani weszli do domu Jehowy, żeby go oczyścić, i wynieśli na dziedziniec^j dom Jehowy wszystkie nieczyste przedmioty, które znaleźli w świątyni Jehowy. Lewici wzięli je i zanieśli do Doliny Kidronu^k. **17** Zaczęli uświęcanie pierwszego dnia miesiąca pierwszego, a ósmego dnia tego miesiąca doszli do portyku domu Jehowy^l. Uświęcali dom Jehowy osiem dni i skończyli 16 dnia miesiąca pierwszego.

18 Następnie przyszli do króla Ezechiasza i powiedzieli: „Oczyszczyliśmy cały dom Jehowy, ołtarz całopalny^m i wszystkie jego przyboryⁿ oraz stół na chleby pokładne^o ze wszystkimi naczyniami. **19** Przygotowaliśmy też i uświęciliśmy wszystkie sprzęty^p, które niewierny król Achaz powyrzucał podczas swojego panowania^q. Teraz są one przed ołtarzem Jehowy^r”.

20 Król Ezechiasz wstał wcześniej rano i zebrał książąt miasta, z którymi udał się do domu Jehowy. **21** Przyprawdzili

29:11 *Lub „odpoczywać”.

ROZDZ. 29

a Lb 3:6
Pwt 10:8

b 1Kn 23:13

c Lb 4:2, 3
1Kn 23:12

d 1Kn 23:21

e 1Kn 23:7

f 1Kn 15:16, 17
1Kn 25:1, 2

g 1Kn 25:5

h 1Kn 25:1

i 2Kn 29:5

j 1Kl 6:36

k 2Kl 23:4, 6
2Kn 15:16
Jn 18:1

l 1Kl 6:3
1Kn 28:11

m 2Kn 4:1

n 1Kl 7:40

o 1Kl 7:48

p 2Kn 29:5

q 2Kn 28:1, 2
2Kn 28:24

szpalta 2

a Kpl 4:3
Kpl 4:13, 14
Lb 15:22-24

b Kpl 4:4

c Kpl 4:7, 18

d 1Kn 25:1, 6
2Kn 9:11

e 1Kn 28:12, 13
2Kn 8:12, 14

f 2Sm 24:11, 12
1Kn 29:29

g 2Sm 7:2
2Sm 12:1

h Lb 10:8
1Kn 15:24

i Kpl 1:3, 4

siedem byków, siedem baranów, siedem baranków i siedem kozłów na ofiarę za grzech za dom królewski, za sanktuarium oraz za Judę^a. Ezechiasz polecił kapłanom, potomkom Aarona, złożyć je na ołtarzu Jehowy. **22** Zarznęli więc byki^b, po czym kapłani wzięli ich krew i pokropili nią ołtarz^c. Następnie zarznęli barany i pokropili ołtarz krwią, zarznęli baranki i też pokropili ołtarz krwią. **23** Potem przyprowadzili przed króla oraz zbór kozy na ofiarę za grzech i położyli na nich ręce. **24** Kapłani zarznęli je i z ich krwi złożyli na ołtarzu ofiarę za grzech, żeby dokonać przeżegania za całego Izraela, ponieważ—tak jak polecił król—całopalenie i ofiarę za grzech należało złożyć za całego Izraela.

25 Lewitom król polecił ustawić się w domu Jehowy z czynelami, harfami^{*} i lirami^{#d}—zgodnie z nakazem Dawida^e oraz Gada^f, wizjonera królewskiego, i proroka Natana^g, gdyż nakaz ten dał Jehowa za pośrednictwem swoich proroków. **26** Lewici stali więc z instrumentami Dawida, a kapłani—with trąbami^h.

27 Wtedy Ezechiasz rozkazał złożyć na ołtarzu ofiarę całopalnąⁱ. Kiedy ją składano, zaczęto śpiewać pieśń dla Jehowy przy akompaniamencie instrumentów Dawida, króla Izraela, którym wtórowały trąby. **28** Śpiewano pieśń i grano na trąbach, a cały zbór oddawał pokłony, dopóki nie zakończono składania ofiary całopalnej. **29** Gdy skończono ją składać, król oraz

29:25 *Hebr. *néwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę. #Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę.

wszyscy towarzyszący mu ludzie padli na kolana i pokłonili się do ziemi. **30** Król Ezechiasz i książęta polecili Lewitom wysławiać Jehowę psalmami Dawida^a oraz wizjonera Asafa^b. Zaczęli więc wysławiać Go z wielką radością, padli na kolana i pokłonili się do ziemi.

31 Ezechiasz powiedział: „Teraz, kiedy zostaliście oddzieleni* dla Jehowy, przyjdźcie i przynieście do domu Jehowy ofiary dziękczynne i inne ofiary”. I zbór zaczął je przynosić, a każdy, kogo pobudzało do tego serce, składał też ofiary całopalne^c. **32** Zbór przyprowadził na ofiary całopalne dla Jehowy: 70 byków, 100 baranów i 200 baranków^d, **33** a na inne święte ofiary: 600 byków i 3000 owiec. **34** Kapłanów było jednak za mało, żeby ściągnąć skórę ze wszystkich zwierząt na całopalenie. Dlatego pomagali im Lewici, ich bracia^e, aż cała praca została zakończona i aż kapłani się uświęcili^f. Lewici podeszli do uświęcenia się z większą sumiennością* niż kapłani. **35** Złożono wiele ofiar całopalnych^g, a także tłuszcz ofiar współuczestnictwa^h i ofiary płynne składane razem z całopaleniamiⁱ. W ten sposób wznowiono[#] służbę w domu Jehowy. **36** Ezechiasz i cały lud cieszyli się z tego, co przygotował dla nich prawdziwy Bóg, bo wszystko to wydarzyło się tak nagle.

30 Ezechiasz posłał wiadomość do całego Izraela^k i Judy, a nawet napisał listy do Efraimitów i Manassesytów^l, żeby przybyli do domu Jehowy

29:31 *Dosl. „napelniliście swoją rękę”.
29:34 *Dosl. „prostolinijnością serca”.
29:35 *Zob. *Słowniczek pojęć*. #Lub „przygotowano”.

ROZDZ. 29

a 2Sm 23:1

b 1Kn 16:7

c Kpl 1:3

d 1Kl 3:4

1Kl 8:63

1Kn 29:21, 22

e Lb 8:19

2Kn 30:17

2Kn 35:10, 11

f 2Kn 30:2, 3

g 2Kn 29:32

h Kpl 3:1

Kpl 3:14-16

i Lb 15:5

j 2Kn 30:12

ROZDZ. 30

k 2Kn 11:14, 16

l 2Kn 34:1, 6, 7

szpalta 2

a Wj 12:43

Kpl 23:5

Pwt 16:2

2Kn 35:1

b Lb 9:10, 11

c Wj 12:18

d 2Kn 29:34

e Sdz 18:29

f 2Kn 35:18

g 2Kl 15:29

1Kn 5:26

2Kn 28:20, 21

h 2Kn 29:8, 9

i Wj 32:9

j Pwt 12:5, 6

Ps 132:13

k 2Kn 29:10

l 1Kl 8:49, 50

m Pwt 30:1-3

n Wj 34:6

Ps 86:5

Mi 7:18

w Jerozolimie na obchody Paschy ku czci Jehowy, Boga Izraela^a. **2** Król i jego książęta oraz cały zbór w Jerozolimie postanowili obchodzić tę Paschę w miesiącu drugim^b, **3** bo nie mogli obchodzić jej w wyznaczonym czasie^c—nie uświęciła się wystarczająca liczba kapłanów^d, a poza tym lud nie zebrał się jeszcze w Jerozolimie. **4** Postanowienie to było słuszne w oczach króla i całego zboru. **5** Podjęto więc decyzję o ogłoszeniu w całym Izraelu, od Beer-Szeby po Dan^e, że lud ma przybyć do Jerozolimy na obchody Paschy ku czci Jehowy, Boga Izraela, bo nie obchodzono jej wspólnie w taki sposób, w jaki wymagało tego Prawo^f.

6 Zgodnie z królewskim nakazem gońcy z listami od króla i jego książąt obeszlili cały Izrael i Judę, ogłaszając: „Izraelici, wróćcie do Jehowy, Boga Abrahama, Izaaka i Izraela, żeby On wrócił do tych, którzy uszli cało z rąk królów Asyrii^g. **7** Nie bądźcie jak wasi przodkowie i bracia, którzy postępowali niewiernie wobec Jehowy, Boga swoich przodków, przez co On sprowadził na nich zniszczenie, co zresztą widzicie^h. **8** Nie bądźcie uparci jak wasi przodkowieⁱ. Podporządkujcie się Jehowie i przyjdźcie do Jego sanktuarium^j, które On uświęcił na zawsze. Służcie Jehowie, swojemu Bogu, żeby przestał płonąć na was gniewem^k. **9** Gdy wróćcie do Jehowy, to ci, którzy uprowadzili do niewoli waszych braci i synów, okażą im litość^l i pozwolą wrócić do tej ziemi^m. Przecież Jehowa, wasz Bóg, jest współczujący* i miłosiernyⁿ”.

30:9 *Lub „łaskawy”.

Jeśli powrócicie do Niego, nie odwróci się od was"^a.

10 Gońcy obchodzili miasta w całej ziemi Efraima i Manasses^b, a nawet w ziemi Zebulona, ale ludzie ich wyśmiewali i sztydziłi z nich^c. **11** Jednak niektórzy z plemienia Aszera, Manasses i Zebulona okazali pokorę i przybyli do Jerozolimy^d. **12** Prawdziwy Bóg błogosławił Judejczykom i pomógł im jednomyślnie* wykonać nakaz, który król i książęta wydali zgodnie ze słowem Jehowy.

13 W Jerozolimie zebrali się mnóstwo ludzi, bardzo wielki zbór, żeby w miesiącu drugim^e obchodzić Święto Przaśników^f.

14 Usunęli oni z Jerozolimy ołtarze fałszywych bogów^g oraz wszystkie ołtarze kadzielne^h i wrzucili je do Doliny Kidronu.

15 A 14 dnia miesiąca drugiego zarżnęli zwierzęta na ofiarę paschalną. Kapłanem i Lewitom zrobiło się wstyd, dlatego uświęcili się i przynieśli całopalenia do domu Jehowy. **16** Zajęli swoje miejsca zgodnie z Prawem Mojżesza, służy prawdziwego Boga. Następnie kapłani kropili ołtarz krwią ofiarⁱ, którą podawali im Lewici. **17** Ponieważ w zborze było wiele osób, które się nie uświęciły, Lewici zarżnęli zwierzęta na ofiarę paschalną dla wszystkich, którzy byli nieczysti^j, żeby ich uświęcić dla Jehowy. **18** Mnóstwo ludzi, szczególnie z plemienia Efraima, Manasses^k, Issachara i Zebulona, nie oczyściło się, a mimo to wbrew wymogom Prawa spożywało posiłek paschalny. Lecz Ezechiasz modlił się za nich: „Jehowo, Ty jesteś dobry^l, przebac **19** każdemu, kto się

30:12 *Dost. „dał im jedno serce”.

ROZDZ. 30

a 2Kn 15:2
Iz 55:7
Jak 4:8

b 2Kn 30:1

c 2Kn 36:15, 16

d 2Kn 11:14, 16

e Lb 9:10, 11

f Kpl 23:6

g 2Kl 18:22

h 2Kn 28:24

i Kpl 1:5

j 2Kn 29:34

k 2Kn 30:1

l Ps 86:5

szpalta 2

a 2Kn 19:2, 3
Ezd 7:10

b Lb 9:6, 10

c Kpl 23:6

d Pwt 12:5, 7
Neh 8:10

e 2Kn 29:25

f Kpl 23:6

g Kpl 3:1

h 1Kl 8:65

i 2Kn 35:7, 8

j 2Kn 29:34

k 2Kn 30:11, 18

l Wj 12:49

m 1Kl 8:65, 66

n Lb 6:23-26
Pwt 10:8

nie oczyścił zgodnie z zasadami świętości, ale przygotował swoje serce, żeby szukać Ciebie, Jehowo, prawdziwego Boga^a, Boga swoich przodków^b. **20** Jehowa wysłuchał Ezechiasza i przebaczył* ludowi.

21 Izraelici, którzy przebywali w Jerozolimie, z wielką radością obchodzili Święto Przaśników^c przez siedem dni^d. Lewici i kapłani każdego dnia wysławiali Jehowę, głośno grając Jehowie na swoich instrumentach^e.

22 Ponadto Ezechiasz udzielił zachęty* wszystkim Lewitom, którzy w służbie dla Jehowy wykazywali się mądrością. W ciągu tego siedmiodniowego święta ludzie jedli^f, składali ofiary współuczestnictwa^g i dziękowali Jehowie, Bogu swoich przodków.

23 Potem cały zbór postanowił świętować jeszcze przez siedem dni. Świętowali więc z radością kolejne siedem dni^h.

24 Ezechiasz, król Judy, dał zborowi 1000 byków i 7000 owiec, a książęta dali 1000 byków i 10 000 owiecⁱ. I bardzo dużo kapłanów się uświęcało^j. **25** Cieszył się cały zbór Judy, kapłani i Lewici, cały zbór, który przybył z Izraela^k, cudzoziemcy^l z ziemi izraelskiej oraz cudzoziemcy mieszkający w Judzie. **26** W Jerozolimie zapanała wielka radość, ponieważ nic podobnego nie wydarzyło się tam od czasów izraelskiego króla Salomona, syna Dawida^m. **27** Na koniec kapłani lewicy powstali i pobłogosławili ludⁿ. Bóg usłyszał ich głos i ich modlitwa dotarła do nieba, Jego świętego mieszkania.

30:20 *Dost. „uzdrowił”. 30:22 *Dost. „przemówił do serca”. *Zob. Słownik pojęć.

31 Gdy święto dobiegło końca, wszyscy obecni na nim Izraelici wyruszyli do miast Judy. Na terytorium Judy i Beniamina, a także Efraima i Manasses^a rozbijali święte słupy^{*b}, ścinali święte pale^{*c} oraz burzyli święte wzniesienia^d i ołtarze^e, dopóki wszystkiego nie zniszczyli. Potem wrócili do swoich miast, każdy do swojej posiadłości.

2 Ezechiasz wyznaczył oddziały kapłanów^f i Lewitów^g i każdemu kapłanowi i Lewicie przydzielił określone obowiązki^h związane ze składaniem całopaleń oraz ofiar wspólnocześnie^{*i}, a także z usługiwaniem, składaniem podziękowań Bogu i wysławianiem Go w bramach dziedzińców^j domu Jehowyⁱ. **3** Król przeznaczył część swojego majątku na całopaleniaⁱ, w tym na całopalenia poranne i wieczorne^k, jak również na całopalenia w dni szabatu^l, w dni nowiu^m i w świętaⁿ — zgodnie z tym, co jest napisane w Prawie Jehowy.

4 Ponadto nakazał mieszkańcom Jerozolimy dawać kapłanom i Lewitom należną im część^o, żeby mogli ściśle się trzymać^{*p} Prawa Jehowy. **5** Gdy tylko wydano ten nakaz, Izraelici zaczęli przynosić z pierwszych zbiorów ogromne ilości zboża, młodego wina, oliwy^p, miodu oraz wszelkich plonów ziemi^q. Przynosili obfitą dziesięcinę ze wszystkiego^r. **6** A Izraelici i Judejczycy mieszkający w miastach judzkich składali dziesięcinę z bydła i owiec oraz dziesięcinę z rzeczy świętych^s, które zostały ofiarowane^{*t} Jeho-

ROZDZ. 31

a 2Kn 30:1, 18

b Wj 23:24

c Pwt 7:5

2Kl 18:1, 4

2Kn 14:2, 3

2Kn 34:1, 3

d Pwt 12:2

e 2Kn 23:16, 17

f 1Kn 24:1

g 1Kn 23:6

h 2Kn 8:14

i 1Kn 23:13

1Kn 23:27-30

j 2Kn 30:24

k Wj 29:39

l Lb 28:9

m Lb 10:10

n Pwt 16:16

o Lb 18:21

Neh 10:38,

39

p Lb 18:12

q Wj 22:29

Wj 23:19

Neh 10:37

r Prz 3:9

s Kpl 27:30

Pwt 14:28

szpalta 2

a Kpl 23:16

b Kpl 23:24

c Lb 18:8

d Mal 3:10

e Neh 10:38,

39

Neh 12:44

f Kpl 27:30

Pwt 14:28

g 1Kn 26:17, 19

h Pwt 12:5, 6

Pwt 16:10

i Lb 18:8

j Kpl 2:10

Kpl 7:1

k Joz 21:19

l 1Kn 24:1

wie, ich Bogu. Zebrali więc całe stopy darów. **7** Zaczęli je gromadzić w jednym miejscu w miesiącu trzecim^a, a skończyli w miesiącu siódmym^b. **8** Kiedy Ezechiasz i książęta przyszli i zobaczyli te stopy darów, wysławiali Jehowę i błogosławili Jego lud, Izraela.

9 Gdy Ezechiasz zapytał kapłanów i Lewitów o te nagromadzone dary, **10** Azariasz, naczelny kapłan z rodu Cadoka, odpowiedział: „Odkąd ludzie zaczęli przynosić dary do domu Jehowy^c, jedzą do syta, a i tak ciągle jest nadmiar, bo Jehowa pobłogosławił swojemu ludowi. I tyle jeszcze tego zostało”^d.

11 Wtedy Ezechiasz polecił przygotować magazyny^{*e} w domu Jehowy. Przygotowano je więc **12** i wiernie przynoszono tam dary, dziesięcinę^f i rzeczy święte. Nadzór nad tym wszystkim powierzono Lewicie Konaniaszowi, a jego zastępcą był jego brat Szimej. **13** Zgodnie z poleceniem króla Ezechiasza na pomocników Konaniasza i Szimeja, jego brata, wyznaczono Jechiela, Azazjasza, Nachata, Asahela, Jerimota, Jozabada, Eliela, Jismachiasza, Machata i Benajasz. Nadzór nad domem prawdziwego Boga sprawował Azariasz. **14** Lewita Kore, syn Jimny, odzwierny po stronie wschodniej^g, odpowiadał za dobrowolne ofiary^h dla prawdziwego Boga i zajmował się rozdzielaniem darów składanych Jehowieⁱ oraz rzeczy najświętszych^j. **15** W miastach kapłanów^k podlegali mu Eden, Miniamin, Jeszua, Szemajasz, Amariasz i Szechaniasz, ludzie godni zaufania. Mieli wydawać swoim braciom w oddziałach^l

31:1, 2 *Zob. Słownik pojęć. 31:2

*Dosl. „obozów”. 31:4 *Lub „w pełni

się oddać”. 31:6 *Dosl. „uświęcone”.

31:11 *Lub „jadalnie”.

należną im część—jednakową dla wszystkich, małych i wielkich. **16** Było to coś dodatkowego do należytnej części, którą wydawano mężczyznom pełniącym codziennie służbę w domu Jehowy i wykonującym obowiązki w swoich oddziałach, jak również ich synom w wieku od trzech lat wzwyż—wszyscy oni byli spisani w rodowodzie.

17 Kapłani zostali spisani w rodowodzie według swoich rodów^a, podobnie jak Lewici w wieku od 20 lat wzwyż^b, których spisano według obowiązków, jakie pełnili w oddziałach^c. **18** W rodowodzie spisano całe rodziny Lewitów—żony i wszystkie ich dzieci, synów i córki. Zawsze dbali oni o to, żeby być święci, ponieważ powierzono im świętą służbę. **19** W rodowodzie ujęto też potomków Aarona—kapłanów, którzy mieszkali na terenach wokół* swoich miast^d. We wszystkich tych miastach wyznaczono imiennie ludzi, żeby wydawali przydziały każdemu mężczyźnie z rodziny kapłanów oraz wszystkim Lewitom ujętym w rodowodzie.

20 Ezechiasz wprowadził te zarządzenia w całej Judzie. Robił to, co dobre i słuszne w oczach Jehowy, swojego Boga, i był Mu wierny. **21** Wkładał całe serce w każdą pracę, której się podejmował w służbie dla* Boga—czy to w związku z domem prawdziwego Boga^e, czy z Prawem i przykazaniami—i osiągał wspaniałe rezultaty.

32 Po tych wydarzeniach i działaniach Ezechiasza świadczących o jego wierności^f Judę najechał Sancheryb, król

31:19 *Dosl. „na polach pastwisk”.
31:21 *Dosl. „żeby szukać”.

ROZDZ. 31

a 1Kn 24:4

b Lb 4:2, 3
Lb 8:24
1Kn 23:24

c 1Kn 23:6

d Kpl 25:33, 34
Lb 35:2
Joz 21:13

e 2Kn 29:35

ROZDZ. 32

f 2Kn 31:20

szpalta 2

a 2Kl 18:7, 13
Iz 36:1

b 2Kl 20:20

c 2Sm 5:9
1Kl 9:24
1Kl 11:27
2Kl 12:20

d 2Kl 19:6

e Pwt 31:6, 8
Joz 1:6, 9
2Kl 6:16, 17
2Kn 20:15f Lb 14:9
Pwt 20:1, 4
Joz 10:42
Jer 17:5

g 2Kn 20:20

h Iz 37:8

Asyrii. Zaczął oblegać warowne miasta, bo chciał je zdobyć^a.

2 Gdy Ezechiasz zobaczył, że Sancheryb zamierza uderzyć na Jerozolimę, **3** postanowił zatkać źródła wody poza miastem^b. Naradził się z książętami oraz wojownikami, a oni go poparli. **4** Zebrało się wielu ludzi i pozasypywali wszystkie źródła, jak również potok przepływający przez tę ziemię. Mówili: „Lepiej, żeby królowie Asyrii nie mieli dostępu do wody, kiedy tu przyjdą”.

5 Poza tym Ezechiasz, działając zdecydowanie, odbudował całą zniszczoną część murów i wznosił na nich wieże. Zbudował też zewnętrzny mur, naprawił Nasyp^{*c} Miasta Dawida oraz wykonał bardzo dużo broni[#] i tarcz. **6** Wyznaczył nad ludem dowódców wojskowych, zgromadził ich na placu przy bramie miejskiej i zachęcił*: **7** „Bądźcie odważni i silni. Nie bójcie się ani się nie przerażajcie z powodu króla Asyrii^d i tego mnóstwa ludzi, którzy są z nim, bo więcej jest z nami niż z nim^e. **8** On polega na sile ludzkiej*, a z nami jest Jehowa, nasz Bóg, żeby nam pomagać i toczyć nasze bitwy”^f. Słowa Ezechiasza, króla Judy, dodały ludowi otuchy^g.

9 Potem Sancheryb, król Asyrii, przybył pod Lachisz^h z potężną armią, w całym swoim splendorze* i posłał swoich sług do Jerozolimy, żeby przekazali Ezechiaszowi, królowi Judy, i wszystkim Judejczykom, któ-

32:5 *Lub „Millo”. Hebr. określenie pochodzące od rdzenia, który oznacza „napełniać”. #Lub „pocisków”.
32:6 *Dosl. „przemówił do ich serca”.
32:8 *Dosl. „ramieniu cielesnym”.
32:9 *Lub „z monarszą potęgą”.

rzy tam byli^a, następującą wiadomość:

10 „Sancheryb, król Asyrii, mówi: „Na co liczycie, że tak spokojnie siedzicie w obleganej Jerozolimie?^b **11** Czy Ezechiasz was nie oszukuje i nie skazuje na śmierć z głodu i pragnienia, kiedy mówi: „Jehowa, nasz Bóg, ocali nas przed królem Asyrii?”^c **12** Czy to nie Ezechiasz usunął święte wzniesienia^d waszego Boga i Jego ołtarze^e, a potem powiedział do Judy i Jerozolimy: „Macie się kłaniać tylko przed jednym ołtarzem i na nim spalać swoje ofiary?”^f **13** Czy nie wiecie, jak ja i moi przodkowie postąpiliśmy ze wszystkimi ludami tych ziem?^g Czy bogowie tych narodów zdołali ocalić przede mną swoją ziemię?^h **14** Który ze wszystkich bogów tych narodów, wytraconych* przez moich przodków, zdołał uratować swój lud? Czy w takim razie wasz Bóg zdoła was uratować przed moją potęgą?ⁱ **15** Nie dajcie się zwodzić i oszukiwać Ezechiaszowi! Nie wierzcie mu, bo żaden bóg jakiegokolwiek narodu czy królestwa nie zdołał ocalić swojego ludu przede mną i przed moimi przodkami. Tak samo wasz Bóg nie ocali was przed moją potęgą!”^k

16 Słudzy króla Asyrii dalej szydzili z Jehowy, prawdziwego Boga, i z Jego sługi Ezechiasza. **17** Król Asyrii napisał też listy^l, w których znieważał Jehowę, Boga Izraela^m, i wypowiadał się przeciwko Niemu takimi słowami: „Tak jak bogowie narodów tych ziem nie mogli uratować swojego ludu przed moją potęgąⁿ, tak Bóg Ezechiasza nie ratuje swojego ludu”. **18** Głośno

32:14 *Lub „przeznaczonych na zagładę”. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 32

a 2Kl 18:17
Iz 36:2

b 2Kl 18:19
Iz 36:4

c 2Kl 18:29, 30
2Kl 19:10

d 2Kl 18:1, 4

e 2Kn 31:1

f 2Kl 18:22
Iz 36:7

g 2Kl 15:29
2Kl 17:5
Iz 37:12

h 2Kl 18:33, 34
2Kl 19:17, 18

i Wj 14:3
Wj 15:9

j 2Kl 18:29

k Wj 5:2
Pwt 32:27
Dn 3:14, 15

l 2Kl 19:14

m Iz 37:29

n 2Kl 17:6
2Kl 19:12

szpalta 2

a 2Kl 18:26, 28
Iz 36:11, 13

b 2Kl 19:2, 20
Iz 37:2

c 2Kl 19:14, 15
2Kn 14:11

d Ps 76:5

e 2Kl 19:35-37
Iz 37:37, 38

f 1Kl 4:21
2Kn 17:1, 5

g 2Kl 20:1, 2
Iz 38:1, 2

h 2Kl 20:5, 9
2Kn 32:31
Iz 38:8

i Jer 26:18, 19

wołali w języku Żydów do mieszkańców Jerozolimy znajdujących się na murze, ponieważ chcieli ich zastraszyć i przerazić, i dzięki temu zdobyć miasto^a. **19** Znieważali Boga Jerozolimy tak samo jak bogów, których czcili ludy ziemi—bogów wykonanych rękami ludzkimi. **20** Król Ezechiasz i prorok Izajasz^b, syn Amoca, modlili się w tej sprawie i wołali o pomoc do Boga w niebie^c.

21 Wtedy Jehowa posłał anioła i zgładził każdego dzielnego wojownika^d, wodza i dowódcę w obozie króla Asyrii. Król Asyrii wrócił więc do swojej ziemi okryty hańbą. Później wszedł do świątyni* swojego boga i tam został zabity mieczem przez własnych synów^e. **22** Tak Jehowa wybił Ezechiasza i mieszkańców Jerozolimy z rąk Sancheryba, króla Asyrii, oraz z rąk wszystkich innych wrogów i zapewnił im wytchnienie z każdej strony. **23** Wielu ludzi przynosiło do Jerozolimy dary dla Jehowy, a także cenne rzeczy dla Ezechiasza, króla Judy^f, który po tych wydarzeniach zyskał ogromny szacunek wśród wszystkich narodów.

24 W tamtym czasie Ezechiasz zachorował i był bliski śmierci. Zaczął się modlić do Jehowy, a On mu odpowiedział i dał znak^g. **25** Ezechiasz nie okazał jednak wdzięczności za wyświadczone mu dobro, gdyż jego serce stało się wyniosłe. Z tego powodu Bóg oburzył się na niego, na Judę i Jerozolimę. **26** Ale Ezechiasz okazał skruchę za wyniosłość i się upokorzył^h. Tak samo postąpili mieszkańcy Jerozolimy. Dlatego

32:21 *Dosl. „domu”. **32:24** *Lub „proccy cud”.

oburzenie Jehowy nie spadło na nich za dni Ezechiasza^a.

27 Ezechiasz stał się bardzo bogaty i sławny^b. Pobudował sobie skarbcę na srebro, złoto, drogocenne kamienie, olejek balsamowy, na tarcze i na wszelkie cenne przedmioty^c. **28** Pobudował także magazyny na zboże, młode wino i oliwę, jak również obory dla różnego rodzaju bydła i zagrody dla owiec. **29** Ponadto założył miasta i nabył mnóstwo zwierząt, bydła i owiec. Bóg obdarzył go wielkim majątkiem. **30** To właśnie Ezechiasz zamknął górny odpływ źródła^d Gichon^e i skierował wodę prosto na zachód do Miasta Dawida^f. We wszystkich przedsięwzięciach osiągał sukces. **31** Kiedy jednak zostali do niego posłani rzecznicy książąt babilońskich, żeby go zapytać o znak^g, który się pojawił w tej ziemi^h, prawdziwy Bóg odstąpił od niego, bo chciał poddać go próbieⁱ i sprawdzić, co było w jego sercu^j.

32 Pozostałe fakty z życia Ezechiasza oraz to, jak okazywał lojalną miłość^k, opisano w wizji proroka Izajasza^l, syna Amoca, w Księdze Królów Judy i Izraela^m. **33** Potem Ezechiasz spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany na stoku prowadzącym do grobowców synów Dawidaⁿ. Gdy umarł, wszyscy mieszkańcy Judy i Jerozolimy oddali mu szacunek. Władzę po nim objął jego syn Manasses.

33 Manasses^o miał 12 lat, gdy został królem, i panował w Jerozolimie 55 lat^p.

2 Robił to, co złe w oczach Jehowy, naśladując obrzydliwe zwyczaje narodów, które Jeho-

ROZDZ. 32

- a 2Kl 20:19
- b 2Kn 1:11, 12
2Kn 17:1, 5
- c 1Kl 9:17-19
- d 2Kn 32:4
- e 1Kl 1:33, 45
- f 2Sm 5:9
- g 2Kl 20:8-11
Iz 38:8
- h 2Kl 20:12
Iz 39:1
- i Rdz 22:1
- j Pwt 8:2
Ps 7:9
Ps 139:23
- k 2Kn 31:20, 21
- l Iz 1:1
- m 2Kl 20:20
- n 1Kl 11:43

ROZDZ. 33

- o Mt 1:10
- p 2Kl 21:1

szpalta 2

- a 2Kl 21:2-6
- b 2Kl 18:1, 4
- c Pwt 4:19
2Kl 23:5
- d 2Kl 16:10, 11
- e Pwt 12:11
2Kn 6:6
- f 1Kl 6:36
1Kl 7:12
- g Joz 15:8, 12
2Kl 16:1, 3
2Kl 23:10
- h Kpl 19:26
- i Kpl 20:6
Pwt 18:10, 11
- j 2Kl 23:6
- k 2Kl 21:7-9
2Kl 23:27
2Kn 7:16
- l Kpl 18:24
Joz 24:8
2Kl 21:11, 16

wa wypędził ze względu na Izraelitów^a. **3** Odbudował święte wzniesienia, które zburzył Ezechiasz, jego ojciec^b, postawił ołtarze dla Baalów i wykonał święte pale^c. Kłaniał się i służył całemu wojsku nieba^c. **4** Zbudował też ołtarze w domu Jehowy^d, o którym Jehowa powiedział: „W Jerozolimie na zawsze będzie przebywało moje imię”^e. **5** Na dwóch dziedzińcach domu Jehowy^f zbudował ołtarze dla całego wojska nieba. **6** Oprócz tego w Dolinie Syna Hinnoma spalił w ogniu^g swoich własnych synów^g. Uprawiał również magię^h, wróżbiarstwo i czary oraz ustanowił media spirytystyczne i wróżbitówⁱ. Na wielką skalę robił to, co złe w oczach Jehowy, i w ten sposób Go obrażał.

7 Wykonany przez siebie rzeźbiony wizerunek bożka postawił w domu prawdziwego Boga^j, o którym Bóg powiedział do Dawida i do jego syna Salomona: „W tym domu i w Jerozolimie, którą wybrałem spośród wszystkich plemion Izraela, stale będzie przebywało moje imię^k. **8** I już nigdy więcej nie wypędzę Izraelitów z ziemi, którą dałem ich przodkom—jeśli tylko będą ściśle trzymać się wszystkiego, co im nakazałem, całego Prawa, przepisów i rozporządzeń przekazanych za pośrednictwem Mojżesza”. **9** Manasses wprowadzał mieszkańców Judy i Jerozolimy na złą drogę, przez co postępowali gorzej niż narody, które Jehowa usunął ze względu na Izraelitów^l.

10 Jehowa wciąż przemawiał do Manassa i jego ludu, ale

33:3 *Zob. Słowniczek pojęć. ^aChodzi o ciała niebieskie. **33:6** *Dost. „przewodził przez ogień”.

oni nie zwracali na to uwagi^a. **11** Dlatego Jehowa sprowadził przeciwko nim dowódców wojska króla Asyrii, a ci pojмали Manassesa za pomocą haków*, po czym zakuli go w podwójne miedziane kajdany i zabrali do Babilonu. **12** W tej trudnej sytuacji Manasses błagał Jehowę, swojego Boga, o łaskę* i bardzo się upokorzył przed Bogiem swoich przodków. **13** Cały czas się do Niego modlił, a jego błagania poruszyły Boga. Wysłuchał On jego prośby o łaskę i przywrócił mu władzę królewską w Jerozolimie^b. Wtedy Manasses przekonał się, że Jehowa jest prawdziwym Bogiem^c.

14 Potem zbudował mur zewnętrzny Miasta Dawida^d na zachód od źródła Gichon^e, które leżało w dolinie*. Mur był bardzo wysoki i ciągnął się do Bramy Rybnej^f, a stamtąd biegł dookoła miasta aż do Ofelu^g. Manasses wyznaczył też dowódców wojskowych we wszystkich warownych miastach Judy. **15** Usunął cudzoziemskich bogów, rzeźbiony wizerunek bożka, który był w domu Jehowy^h, a także wszystkie ołtarze, które zbudował na górze domu Jehowyⁱ i w Jerozolimie. Kazał je wyrzucić poza miasto. **16** Ponadto naprawił ołtarz Jehowy^j i zaczął składać na nim ofiary współuczestnictwa*^k oraz ofiary dziękczynne^l. A mieszkańcom Judy polecił służyć Jehowie, Bogu Izraela. **17** Lud jednak dalej składał ofiary na świętych wzniesieniach, tyle że robił to dla Jehowy, swojego Boga.

33:11 *Możliwe też „w rozpadlinach skalnych”. **33:12** *Lub „ułagodził oblicze Jehowy, swojego Boga”. **33:14** *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **33:16, 19** *Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 33

a 2Kn 36:15, 16

b Iz 1:18

c Dn 4:25

d 2Sm 5:9
2Kn 32:2, 5

e 2Kn 32:30

f Neh 3:3

g 2Kn 27:1, 3

h 2Kl 21:1, 7

i 2Kl 21:1, 4, 5

j 2Kn 29:18

k Kpl 3:1

l Kpl 7:12

szpalta 2

a 2Kn 33:12, 13

b 2Kl 21:2, 9

c 2Kl 21:3, 7

d 2Kl 21:18, 19

e Mt 1:10

f 2Kl 21:19-24

g 2Kn 33:1, 2

h 2Kl 21:1, 7

i 2Kn 33:12, 13
Jer 8:12j 2Kl 12:20
2Kn 25:27

k 2Kn 25:1, 3

l 2Kl 21:25, 26

ROZDZ. 34

m 1Kl 13:2
Sof 1:1
Mt 1:10

n 2Kl 22:1, 2

18 Pozostałe fakty z życia Manassesa, jego modlitwę do Boga oraz słowa wizjonerów, którzy przemawiali do niego w imieniu Jehowy, Boga Izraela, spisano w Dziejach Królów Izraela. **19** Ponadto modlitwa Manassesa^a i odpowiedź na jego błagania oraz wszystkie jego grzechy, niewierne postępowanie^b, jak również miejsca, gdzie pobudował święte wzniesienia i postawił święte pale*^c oraz posągi bożków, zanim się upokorzył—wszystko to zostało opisane przez jego wizjonerów. **20** Potem Manasses spoczął ze swoimi praojcami i został pochowany przy swoim domu. Władzę po nim objął jego syn Amon^d.

21 Amon^e miał 22 lata, gdy został królem, i panował w Jerozolimie dwa lata^f. **22** Robił to, co złe w oczach Jehowy, tak jak jego ojciec, Manasses^g. Składał ofiary wszystkim posągom, które wykonał Manasses^h, jego ojciec, i im służył. **23** W przeciwieństwie do swojego ojca, Manassesa, Amon nie upokorzył się przed Jehowąⁱ, ale jeszcze powiększył swoją winę. **24** W końcu jego słudzy uknuili przeciwko niemu spisek^j i zabili go w jego własnym domu. **25** Lecz mieszkańcy tej ziemi pozabijali wszystkich, którzy spiskowali przeciwko królowi Amonowi^k, i w jego miejsce obwołali królem jego syna Jozjasza^l.

34 Jozjasz^m miał osiem lat, gdy został królem, i panował w Jerozolimie 31 latⁿ. **2** Robił to, co słuszne w oczach Jehowy. Poszedł w ślady swojego przodka Dawida—nie zboczył z tej drogi ani na prawo, ani na lewo.

3 W ósmym roku swojego panowania, gdy jeszcze był chłopcem, zaczął szukać Boga Dawida, swojego przodka^a. A w 12 roku panowania zaczął oczyszczać Judę i Jerozolimę^b ze świętych wzniesień^c, świętych pali^{*}, rzeźbionych wizerunków^d i posągów z metalu. **4** Na jego oczach zburzono ołtarze Baalów. Jozjasz zniszczył ołtarze kadzielne, które się nad nimi znajdowały. Roztrzaskał też święte pale^{*}, rzeźbione wizerunki i posągi z metalu. Stał je na proch i rozrzucił go na groby tych, którzy składali im ofiary^e. **5** A na ich ołtarzach spalił kości kapłanów^f. W taki sposób oczyścił Judę i Jerozolimę.

6 W miastach na terytorium Manassesa, Efraima^g, Symeona aż po terytorium Naftalego i w okolicznych ruinach **7** zburzył ołtarze, roztrzaskał święte pale^{*} oraz rzeźbione wizerunki^h i stał je na proch. Zniszczył również wszystkie ołtarze kadzielne w ziemi izraelskiejⁱ, po czym wrócił do Jerozolimy.

8 Jozjasz w 18 roku swojego panowania—gdy już oczyścił kraj i świątynię^{*}—wysłał Szafana^j, syna Acaliasza, i Maasejasza, naczelnika miasta, oraz kronikarza Joacha, syna Joachaza, żeby naprawili dom Jehowy, jego Boga^k. **9** Oni z kolei poszli do arcykapłana Chilkiasza i dali mu pieniądze przyniesione do domu Boga. Lewici usługujący jako odźwierni zebrali je od potomków Manassesa i Efraima oraz całej reszty Izraela^l, a także od Judejczyków, Beniaminitów i mieszkańców Jerozolimy. **10** Następnie prze-

ROZDZ. 34

a 2Kn 15:2

b 2KI 23:4, 14

c 2Kn 33:17

d 2Kn 33:21, 22

e 2KI 23:6

f 1KI 13:2
2KI 23:16g 2KI 23:19
2Kn 30:1

h 2KI 17:41

i 2Kn 31:1

j 2KI 22:12

k 2KI 22:3-6

l 2Kn 30:11, 18

szpalta 2

a 2KI 12:11, 12

b 2KI 12:15

c 1Kn 23:6

d 2Kn 20:19

e 1Kn 25:1

f 2Kn 8:14

g 2KI 22:4

h Pwt 17:18
Pwt 31:24-26
Joz 1:8
2KI 22:8

i Kpl 26:46

j 2KI 22:8

k Pwt 17:18, 19

l 2KI 22:11-13

kazano te pieniądze ludziom, którzy nadzorowali prace w domu Jehowy. A pracujący w domu Jehowy przeznaczali je na usuwanie uszkodzeń i naprawę domu. **11** Dali je rzemieślnikom i budowniczym, żeby kupili ciosane kamienie oraz drewno do wzmocnienia konstrukcji i żeby z belek odbudowali domy, które królowie Judy zaniedbali i doprowadzili do ruiny^a.

12 Ludzie ci wiernie wykonywali swoją pracę^b. Ich nadzorcami byli Lewici: z Merarytów^c—Jachat i Abdiasz, z Kehatytów^d—Zachariasz i Meszullam. A Lewici, którzy byli zdolnymi muzykami^e, **13** nadzorowali robotników^{*} i wszystkich pozostałych ludzi wykonujących różnego rodzaju zadania. Niektórzy Lewici byli też sekretarzami, urzędnikami i odźwiernymi^f.

14 Kiedy wybierano pieniądze przyniesione do domu Jehowy^g, kapłan Chilkiasz znalazł księgę Prawa Jehowy^h, przekazaną przez^{*} Mojżeszaⁱ. **15** Powiedział do sekretarza Szafana: „Znalazłem w domu Jehowy księgę Prawa”. Następnie Chilkiasz dał tę księgę Szafanowi. **16** A Szafan przyniósł ją królowi i powiadomił go: „Twoi słudzy wykonują wszystko, co im zlecono. **17** Wybrali pieniądze, które były w domu Jehowy, i przekazali je nadzorcom i pracownikom”. **18** Sekretarz Szafan powiedział jeszcze do króla: „Kapłan Chilkiasz dał mi tę księgę^j. I Szafan zaczął ją czytać w obecności króla^k.”

19 Gdy tylko król usłyszał słowa Prawa, rozdarł swoje szaty^l. **20** Rozkazał Chilkiaszowi,

34:3, 4, 7 *Zob. Słowniczek pojęć.
34:8 *Dosl. „dom”.

34:13 *Lub „tragarzy”. 34:14 *Dosl. „poprzez rękę”.

Achikamowi^a, synowi Szafana, i Abdonowi, synowi Micheasza, oraz sekretarzowi Szafanowi i Asajaszowi, swojemu osobistemu słudze: **21** „Idźcie zapytać Jehowę o mnie i o lud, który pozostał w Izraelu i Judzie. Zapytajcie, co oznaczają dla nas słowa zapisane w odnalezionej księdze. Jehowa da upust swojej wielkiej złości na nas, bo nasi przodkowie nie postępowali zgodnie ze słowem Jehowy—nie przestrzegali wszystkiego, co jest napisane w tej księdze”^b.

22 Wtedy Chilkiasz razem z ludźmi wysłanymi przez króla poszli porozmawiać z prorożką Chuldą^c, która była żoną Szalluma, opiekuna szat, syna Tikwy, syna Charchasa. Mieszkała w Jerozolimie, w nowej części miasta^d. **23** Powiedziała im: „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Przekażcie człowiekowi, który was do mnie przysłał: **24** „Jehowa mówi: „Sprowadzę nieszczęście na to miejsce i na jego mieszkańców”^e—wszystkie przekleństwa zapisane w księdze^f, którą czytano królowi Judy. **25** Ponieważ mnie porzucili^g i spalają ofiary dla innych bogów, obrażając mnie^h wszystkim, co robią, wyleję na to miejsce swój gniew i nikt nie będzie w stanie go powstrzymać”ⁱ. **26** A królowi Judy, który was przysłał, żeby zapytać Jehowę, macie powiedzieć: „W związku ze słowami, które usłyszałeś^j, Jehowa, Bóg Izraela, mówi: **27** „Ponieważ twoje serce okazało się wrażliwe* i upokorzyłeś się przed Bogiem, gdy usłyszałeś Jego słowa dotyczące tego miejsca i jego mieszkańców—okazałeś pokorę, rozdarłeś swoje szaty i zacząłeś

ROZDZ. 34

a 2Kl 25:22
Jer 40:14

b Pwt 30:17, 18
Pwt 31:16
Pwt 31:24-26
Joz 1:8

c Wj 15:20
Sdz 4:4
Łk 2:36
Dz 21:8, 9

d 2Kl 22:14-20

e Jer 35:17

f Kpl 26:16
Pwt 28:15
Pwt 30:17, 18
Dn 9:11

g Pwt 28:20

h 2Kl 21:1, 3, 6
2Kn 28:1, 3

i Pwt 29:22, 23
Jer 7:20

j 2Kn 34:19

szpalta 2

a 2Kn 32:26
2Kn 33:11, 13

b 1Kl 21:29
Iz 39:8

c 2Kl 23:1

d 2Kl 23:2
2Kn 17:3, 9
Neh 8:3

e Ezd 10:3

f Pwt 6:5

g Pwt 31:24-26
2Kl 22:8

h 2Kn 30:1, 12
2Kn 33:1, 16

i 2Kl 23:5

przede mną płakać—usłyszałem cię^a. Takie jest oświadczenie Jehowy. **28** Dlatego przyłączę cię do twoich przodków* i w pokoju spoczniesz w swoim grobie. Nie będziesz patrzeć na całe nieszczęście, które sprowadzę na to miejsce i jego mieszkańców”^b.

Taką właśnie odpowiedź zaniesli królowi. **29** Wtedy na polecenie króla zebrano wszystkich starszych Judy i Jerozolimy^c. **30** Potem król razem ze wszystkimi mieszkańcami Judy i Jerozolimy, kapłanami oraz Lewitami—całym ludem, od małego do wielkiego—poszedł do domu Jehowy. Tam odczytał na głos wszystkie słowa zapisane w księdze przymierza, którą znaleziono w domu Jehowy^d.

31 Król stanął na swoim miejscu i zawarł* przymierze^e przed Jehową, że będzie podążał za Jehową oraz z całego serca i całej duszy^f przestrzegać Jego przykazań, przypomnieć i przeprosić^g—że będzie wprowadzać w czyn słowa przymierza zapisane w tej księdze^g. **32** Ponadto kazał przystąpić do tego przymierza wszystkim, którzy się znajdowali w Jerozolimie i na terytorium Beniamina. I mieszkańcy Jerozolimy zaczęli postępować zgodnie z przymierzem Boga, Boga swoich przodków^h. **33** Jozjasz pousuwał wszystkie obrzydliwe bożki* ze wszystkich ziem należących do Izraelitówⁱ, a każdemu mieszkańcowi Izraela nakazał służyć Jehowie, swojemu Bogu. Przez całe życie^j Jozjasza nie przestali

34:28 *Poetycki zwrot, którym opisano śmierć. **34:31** *Lub „odnowił”. ^aZob. *Słownikzek pojęć*. **34:33** *Dosl. „wszystkie obrzydliwości”. ^bDosl. „wszystkie dni”.

34:27 *Dosl. „miękkie”.

oni służyć Jehowie, Bogu swoich przodków.

35 Jozjasz zorganizował w Jerozolimie obchody Paschy^a ku czci Jehowy i 14 dnia miesiąca pierwszego^b zarżnięto zwierzęta na ofiarę paschalną^c.

2 Najpierw Jozjasz przydzielił kapłanom obowiązki i zachęcił ich do pełnienia służby w domu Jehowy^d. **3** Następnie przemówił do Lewitów, nauczycieli całego Izraela^e, którzy byli święci dla Jehowy: „Postawcie świętą Arkę w domu, który zbudował Salomon, syn Dawida, król Izraela^f—nie będziecie już nosić jej na ramionach^g. Służcie Jehowie, swojemu Bogu, oraz Jego ludowi, Izraelowi. **4** Przygotujcie się do pełnienia służby według swoich rodów i swoich oddziałów, zgodnie ze wskazówkami, które napisał Dawid^h, król Izraela, i jego syn Salomonⁱ. **5** Ustawcie się w świętym miejscu* według rodów lewickich, pogrupowani odpowiednio do rodów waszych braci, reszty[#] ludu. **6** Zarżnijcie zwierzęta na ofiarę paschalną^j, uświęćcie się i przygotujcie wszystko dla waszych braci, żeby został wypełniony nakaz Jehowy przekazany za pośrednictwem Mojżesza”.

7 Jozjasz dał ludowi, wszystkim obecnym, 30 000 baranków i koziołków na ofiary paschalne. Oprócz tego dał 3000 byków. Dary te pochodziły z majątku króla^k. **8** Jego książęta również złożyli dobrowolny dar na ofiary dla ludu, kapłanów i Lewitów. Chilkiasz^l, Zachariasz oraz Jechiel, zwierchnicy domu prawdziwego Boga, dali kapłanom 2600 zwierząt na ofiary paschalne, a także 300 byków.

35:5 *Zob. Słowniczek pojęć. [#]Dosł. „synów”.

ROZDZ. 35

a Wj 12:3-11
2Kl 23:21

b Kpl 23:5
Pwt 16:1

c Wj 12:21

d 2Kn 23:18
2Kn 31:2

e Pwt 33:10
2Kn 17:8, 9
Neh 8:7, 8

f 1Kl 6:38
2Kn 5:7

g Lb 4:15
1Kn 23:25, 26

h 1Kn 23:6

i 2Kn 8:14

j Wj 12:21
2Kn 30:1, 15

k 2Kn 30:24

l 2Kl 23:4
2Kn 34:14

szpalta 2

a 1Kn 23:6

b Wj 12:3, 6

c 2Kn 30:16

d 2Kn 29:34

e Wj 12:8
Pwt 16:6, 7

f 1Kn 16:37

g 1Kn 23:5

h 1Kn 25:1, 2

i 1Kn 16:41, 42
1Kn 25:3

j 1Kn 26:12, 13

9 Konaniasz oraz jego bracia Szemajasz i Netanel, jak również naczelnicy Lewitów Chaszabiasz, Jejel i Jozabad dali Lewitom 5000 zwierząt na ofiary paschalne, a także 500 byków.

10 Przygotowania zostały zakończone. Kapłani stanęli na swoich miejscach, a Lewici ustawili się według swoich oddziałów^a, tak jak nakazał król.

11 I zaczęto zarzynać zwierzęta na ofiarę paschalną^b. Kapłani kropili ołtarz krwią, którą im podawano^c, a Lewici ściągali ze zwierząt skóry^d. **12** Następnie przygotowali ofiary całopalne i rozdzielili je między resztę ludzi, którzy byli pogrupowani według rodów, żeby mogli złożyć Jehowie ofiary zgodnie z tym, co jest napisane w księdze Mojżesza. Tak samo zrobili z bykami. **13** Zgodnie ze zwyczajem przygotowywali* ofiarę paschalną nad ogniem^e, a święte ofiary—w garnkach, w kotłach i na patelniach, po czym szybko przynosili to reszcie ludu. **14** Potem przygotowali posiłek paschalny dla siebie i dla kapłanów. Ponieważ kapłani, potomkowie Aarona, do samej nocy składali całopalenia i tłuszcz, Lewici przygotowali posiłek dla siebie i dla nich.

15 Śpiewacy, potomkowie Asafa^f, byli na swoich stanowiskach zgodnie z nakazem Dawida^g, Asafa^h, Hemana i Jedutunaⁱ, wizjonera królewskiego, a odźwierni stali przy różnych bramach^j. Nie musieli odrywać się od służby, bo Lewici, ich bracia, przygotowali dla nich posiłek. **16** Tego dnia przygotowano wszystko, czego Jehowa wymagał, aby można było obcho-

35:13 *Lub „piekli”.

dzić Paschę^a i składać całopale-
nia na ołtarzu Jehowy, tak jak
rozkazał król Jozjasz^b.

17 Tak więc wszyscy zgroma-
dzeni Izraelici obchodzili w tym
czasie Paschę oraz Święto
Przaśników, które trwało sied-
m dni^c. **18** Takiej Paschy jak
ta nie obchodzono w Izrae-
lu od czasów proroka Samu-
ela. Żaden inny król Izraela nie
obchodził Paschy tak jak Joz-
jasz^d wraz z kapłanami, Lewi-
tami, mieszkańcami Jerozolimy
oraz wszystkimi, którzy przybyli
z Judy i Izraela. **19** Paschę tę
obchodzono w 18 roku panowa-
nia Jozjasza.

20 Po tym wszystkim, gdy
Jozjasz przygotował świątynię^e,
Necho^e, król Egiptu, wyruszył
na wojnę pod Karkemisz nad
Eufratem. Wtedy Jozjasz wyru-
szył przeciwko niemu^f. **21** Ne-
cho wysłał więc do niego po-
słańców, żeby mu przekazali:
„Nie mam nic przeciwko to-
bie, królu Judy. Nie przyszedłem
walczyć z tobą. Walczę z innym
narodem i Bóg kazał mi działać
szybko. Dla własnego dobra nie
sprzeciwiaj się Bogu, który jest
ze mną, albo On doprowadzi cię
do zguby”. **22** Jozjasz jednak
się nie wycofał i w przebraniu^g
ruszył do walki. Nie posłuchał
słów Necho, które pochodziły
od Boga. Przybył stoczyć z nim
bitwę na równinie Megiddo^h.

23 Wtedy to króla Jozjasza
postrzelili łucznicy. Król polecił
swoim sługom: „Zabierzcie mnie
stąd, bo jestem ciężko ranny”.
24 Słudzy zdjęli go z rydwanu
i przewieźli do Jerozolimy na je-
go drugim rydwanie wojennym.
Jozjasz umarł i został pocho-
wany w grobowcu swoich pra-

ROZDZ. 35

a Kpl 23:5

b 2Kl 23:21

c Wj 12:15
Kpl 23:6
Pwt 16:3
2Kn 30:1, 21d 2Kl 23:22, 23
2Kn 30:5, 26

e Jer 46:2

f 2Kl 23:29

g 1Kl 22:30

h Sdz 1:27
Sdz 5:19
Za 12:11
Obj 16:16

szpalta 2

a 2Kl 23:30
2Kn 24:28

b Jer 1:1

c Jer 9:17, 20

d 2Kl 23:28

ROZDZ. 36

e 1Kn 3:15
Jer 22:11

f 2Kl 23:30, 31

g 2Kl 18:14
2Kl 23:33h 2Kl 23:29
Jer 46:2i 2Kl 23:34
Jer 22:11, 12j Jer 26:20, 21
Jer 36:32

k 2Kl 23:36, 37

l 2Kl 24:1
2Kl 25:1
Jer 25:1m 2Kl 24:16
Dn 1:1n Ezd 1:7
Jer 27:16
Dn 1:2
Dn 5:2

ojców^a. Cała Juda i Jerozolima
pogrzyżała się w żałobie po nim.
25 Jeremiasz^b opłakiwał Jozja-
sza w pieśni. Wszyscy śpiewacy
oraz śpiewaczki^c po dziś dzień
śpiewają o nim pieśni żałobne.
Zdecydowano, że będzie się je
śpiewać w Izraelu, i zostały za-
pisane w zbiorze pieśni żałob-
nych.

26 Pozostałe fakty z życia
Jozjasza—lojalną miłość, któ-
rą przejawiał, przestrzegając te-
go, co jest napisane w Prawie
Jehowy, **27** wszystko, co robił,
od początku do końca—opisano
w Księdze Królów Izraela i Judy^d.

36 Potem Judejczycy wybrali
Jehoachaza, syna Jozja-
sza^e, i obwołali go królem w Je-
rozolimie w miejsce jego ojca^f.
2 Jehoachaz miał 23 lata, gdy
został królem, i panował w Je-
rozolimie trzy miesiące. **3** Król
Egiptu pozbawił go władzy w Je-
rozolimie i nałożył na kraj da-
ninę w wysokości 100 talentów^g
srebra i talentu złota^g. **4** A kró-
lem Judy i Jerozolimy Necho^h
ustanowił Eliakima, brata Jeho-
achaza, i zmienił mu imię na Je-
hojakim. Natomiast Jehoachaza
zabrał do Egiptuⁱ.

5 Jehojakim^j miał 25 lat, gdy
został królem, i panował w Je-
rozolimie 11 lat. Robił to, co
złe w oczach Jehowy, swojego
Boga^k. **6** Przeciwko niemu wy-
ruszył babiloński król Nabu-
chodonozor^l, żeby zakuć go
w podwójne miedziane kajda-
ny i uprowadzić do Babilonu^m.
7 Nabuchodonozor zabrał też
do Babilonu niektóre sprzęty
z domu Jehowy i umieścił je
tam w swoim pałacuⁿ. **8** Pozo-
stałe fakty z życia Jehojakima—

36:3 *Talent odpowiadał 34,2 kg.
Zob. Dodatek B14. **36:6** *Lub „Nebu-
kadneccar”.

obrzydlivości, których się dopuścił, i wszystkie złe rzeczy na jego temat, które wyszły na jaw—opisano w Księdze Królów Izraela i Judy. Władzę po nim objął jego syn Jehojachin^a.

9 Jehojachin^b miał 18 lat, gdy został królem, i panował w Jerozolimie trzy miesiące i dziesięć dni. Robił to, co złe w oczach Jehowy^c. **10** Na początku roku* król Nabuchodonozor posłał swoich ludzi, żeby sprowadzili do Babilonu Jehojachina^d oraz cenne przedmioty z domu Jehowy^e. A królem Judy i Jerozolimy ustanowił brata jego ojca—Sedekiasza^f.

11 Sedekiasz^g miał 21 lat, gdy został królem, i panował w Jerozolimie 11 lat^h. **12** Robił to, co złe w oczach Jehowy, swojego Boga. Nie upokorzył się przed prorokiem Jeremiaszemⁱ, który przemawiał z rozkazu Jehowy. **13** Zbuntował się także przeciwko królowi Nabuchodonozorowi^j, który wcześniej kazał mu złożyć przysięgę przed Bogiem. Sedekiasz zaciął się w uporze*, jego serce było nieczułe i nie chciał wrócić do Jehowy, Boga Izraela. **14** Wszyscy przełożeni kapłanów oraz lud na wielką skalę dopuszczali się niewierności—przejęli obrzydliwe zwyczaje narodów i skalali dom Jehowy^k, który On poświęcił w Jerozolimie.

15 Jehowa, Bóg ich przodków, wielokrotnie ostrzegał ich za pośrednictwem swoich posłańców, bo było Mu żal swojego ludu i świątyni*. **16** Ale oni szydzili z posłańców prawdziwego Boga^l, gardzili Jego słowami^m

36:10 *Czyli wiosną. **36:13** *Dosl. „swoją kark uczynił twardym”. **36:15** *Dosl. „i swojego mieszkania”.

ROZDZ. 36

a 2Kl 24:5, 6

b Jer 22:24

Mt 1:12

c 2Kl 24:8, 9

d 2Kl 24:10

Jer 29:1, 2

Eze 1:2

e 2Kl 24:13

Jer 27:17, 18

f 2Kl 24:17

g Jer 37:1

h 2Kl 24:18-20

Jer 52:1-3

i Jer 21:1, 2

Jer 34:2

Jer 38:14, 24

j 2Kl 24:20

Eze 17:12-15

k 2Kl 16:11

Eze 8:10, 11

l 2Kn 30:1, 10

m Jer 5:12

szpalta 2

a Jer 20:7

b Ps 74:1

c 2Kl 24:2

d Kpl 26:31

Pwt 28:25

Ps 79:2

Eze 9:7

e Lam 2:21

f Pwt 28:49-51

g 2Kl 20:16, 17

Iz 39:6

Jer 27:19-22

Jer 52:17

h Ps 74:4-7

i Jer 52:14

j 1Kl 9:7

2Kl 25:9, 10

Ps 79:1

k 2Kl 25:21

Ps 137:1

l Jer 27:6, 7

m Ezd 1:1-3

n Jer 25:9

o Kpl 26:34

p Jer 25:12

Za 1:12

q Iz 44:28

Iz 45:1

r Jer 29:14

Jer 32:42

Jer 33:10, 11

s Ezd 1:1-4

t Dn 5:18

u Iz 44:28

v Ezd 7:12, 13

i drwili z Jego proroków^a, aż Jehowa zapłonął na nich gniewem^b i aż nie było już żadnej nadziei, że zostaną uleczeni.

17 Posłał więc przeciwko nim króla Chaldejczyków^c, którzy w sanktuarium pozabijali mieczem ich młodzieńców^d. Nie okazał współczucia ani młodzieńcom, ani dziewczętom, ani starym, ani zniedołężniałym^e. Bóg wszystko wydał w jego ręce^f. **18** Wywiózł on do Babilonu wszystkie sprzęty z domu prawdziwego Boga, wielkie i małe, a także skarby domu Jehowy oraz skarby króla i jego książąt^g.

19 Spalił dom prawdziwego Boga^h, zburzył mury Jerozolimyⁱ, spalił jej wieże obronne i zniszczył wszystko, co było cenne^j. **20** Tych, którzy ocalili od miecza, uprowadził do niewoli do Babilonu^k. Byli oni sługami jego^l i jego synów, dopóki nie zaczęli panować królestwem perskie^m. **21** Tak spełniło się słowo Jehowy wypowiedziane przez Jeremiaszaⁿ, a ziemia nadrobiła załegłe szabaty^o. Przez cały czas spustoszenia obchodziła szabat, aż minęło 70 lat^p.

22 W pierwszym roku Cyrusa^q, króla Persji—żeby się spełniła zapowiedź Jehowy przekazana przez Jeremiasza^r—Jehowa skłonił* Cyrusa do ogłoszenia po całym królestwie słów, które ten utrwalił na piśmie^s. **23** „Tak mówi Cyrus, król Persji: „Jehowa, Bóg niebios, dał mi wszystkie królestwa ziemi^t i polecił zbudować dla Niego dom w Jerozolimie, która jest w Judzie^u. Ktokolwiek z was należy do Jego ludu, niech tam wyrusza i niech Jehowa, jego Bóg, będzie z nim^v”.

36:22 *Dosl. „pobudził ducha”.

KSIĘGA

EZDRASZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Dekret króla Cyrusa o odbudowie świątyni (1-4)
Przygotowania do powrotu z niewoli babilońskiej (5-11)</p> <p>2 Lista powracających wygnańców (1-67)
Słudzy świątyni (43-54)
Synowie sług Salomona (55-57)
Dobrowolne ofiary na świątynię (68-70)</p> <p>3 Odbudowa ołtarza i składanie ofiar (1-6)
Rozpoczęcie odbudowy świątyni (7-9)
Położenie fundamentu świątyni (10-13)</p> <p>4 Sprzeciw wobec odbudowy świątyni (1-6)
Wrogowie wysyłają skargę do króla Artakserksesa (7-16)
Odpowiedź Artakserksesa (17-22)
Odbudowa świątyni wstrzymana (23, 24)</p> <p>5 Żydzi wznawiają odbudowę świątyni (1-5)
List Tattenaja do króla Dariusza (6-17)</p> | <p>6 Dariusz bada sprawę i wydaje rozkazy (1-12)
Ukończenie odbudowy świątyni i oddanie jej do użytku (13-18)
Obchody Paschy (19-22)</p> <p>7 Ezdrasz przybywa do Jerozolimy (1-10)
List Artakserksesa do Ezdrasza (11-26)
Ezdrasz wysławia Jehowę (27, 28)</p> <p>8 Lista tych, którzy wrócili z Ezdraszem (1-14)
Przygotowania do podróży (15-30)
Wyjście z Babilonu i przybycie do Jerozolimy (31-36)</p> <p>9 Małżeństwa Izraelitów z cudzoziemkami (1-4)
Modlitwa Ezdrasza (5-15)</p> <p>10 Przymierze dotyczące odprawienia cudzoziemskich żon (1-14)
Odprawienie cudzoziemskich żon (15-44)</p> |
|---|--|

1 W pierwszym roku Cyrusa^a, króla Persji—żeby się spełniła zapowiedź Jehowy przekazana przez Jeremiasza^b—Jehowa skłonił* Cyrusa do ogłoszenia po całym królestwie słów, które ten utrwalił na piśmie:

2 „Tak mówi Cyrus, król Persji: „Jehowa, Bóg niebios, dał mi wszystkie królestwa ziemi^d i polecił zbudować dla Niego dom w Jerozolimie^e, która jest w Judzie. **3** Ktokolwiek z was należy do Jego ludu, niech Bóg będzie z nim. Niech wyruszą do Jerozolimy w Judzie i odbudowuje dom Jehowy, Boga Izrael-

1:1 *Dostł. „pobudził ducha”.

ROZDZ. 1

a Iz 45:1
Dn 10:1

b Jer 25:12
Jer 29:14
Jer 33:10, 11

c 2Kn 36:22, 23

d Dn 4:34, 35

e Iz 44:28

szpalta 2

a 2Kl 17:6
Jer 9:16

b Wj 35:21
1Kn 29:9
Ezd 7:14-16

la. On jest prawdziwym Bogiem, którego dom był* w Jerozolimie. **4** Każdy Żyd, gdziekolwiek mieszka jako cudzoziemiec^a, ma otrzymać wsparcie od swoich sąsiadów*. Niech dadzą mu srebro, złoto, różne przedmioty, zwierzęta, a także dobrowolne ofiary na dom prawdziwego Boga^b, który znajdował się w Jerozolimie”.

5 Wtedy głowy rodów z plemienia Judy i Beniamina oraz kapłani i Lewici—każdy, kogo* pobudził do tego prawdziwy

1:3 *Możliwe też „Bogiem, który jest”.
1:4 *Dostł. „ludzi jego miejsca”. 1:5 *Dostł. „którego ducha”.

Bóg—przygotowali się, żeby pójść i odbudować dom Jehowy, który znajdował się w Jeruzolymie. **6** Wszyscy sąsiedzi wsparli ich, dając im sprzęty* ze srebra i złota, różne przedmioty, zwierzęta i kosztowne rzeczy, nie licząc dobrowolnych ofiar na dom Boga.

7 Ponadto król Cyrus zwrócił sprzęty z domu Jehowy, które kiedyś Nabuchodonozor* zabrał z Jeruzolimy i umieścił w domu swojego boga^a. **8** Cyrus, król Persji, kazał wynieść te sprzęty pod nadzorem skarbnika Mitreda, który sporządził ich listę i przekazał je Szeszbaccarowi*^b, naczelnikowi Judy.

9 To jest ich lista: 30 złotych naczyń w kształcie koszyka, 1000 srebrnych naczyń w kształcie koszyka, 29 zapasowych naczyń, **10** 30 czarek ze złota, 410 czarek ze srebra i 1000 innych przedmiotów. **11** Wszystkich przedmiotów ze złota i srebra było 5400. Szeszbaccar zabrał to wszystko, gdy wyprowadzał wygnańców^c z Babilonu do Jeruzolimy.

2 Oto mieszkańcy prowincji, którzy wyszli z niewoli^d w Babilonie — spośród wygnańców uprowadzonych przez babilońskiego króla Nabuchodonozora*^e. Wrócili oni do Jeruzolimy i Judy, każdy do swojego miasta^f. **2** Przybyli z Zerubbabelem^g, Jeszua^h, Nehemiaszem, Serajaszem, Reelajaszem, Mardocheuszem, Bilszanem, Misparem, Bigwajem, Rechumem i Baaną.

Oto liczba mężczyzn z ludu izraelskiego^o: **3** synów Parosza

1:6 *Dosl. „wzmocnili ich ręce sprzętami”. **1:7** *Lub „Nebukadneccar”. **1:8** *Może chodzić o Zerubbabla z Ezd 2:2 i 3:8. **2:1** *Lub „Nebukadneccara”.

ROZDZ. 1

- a 2Kl 24:11, 13
2Kn 36:7, 18
Ezd 6:5
Dn 1:1, 2
Dn 5:2
b Ezd 5:14, 16
Ag 1:1, 14
Ag 2:23
c 2Kl 24:14, 15
2Kn 36:20

ROZDZ. 2

- d Ezd 8:1
e 2Kl 24:15, 16
2Kl 25:11
2Kn 36:20
f Neh 7:6, 7
g Ezd 1:8, 11
Ag 1:14
Mt 1:12
h Ezd 3:8
Ezd 5:2
Za 3:1
i Neh 7:8-38

szpalta 2

- a Neh 6:17, 18
b Ezd 10:30, 44
Neh 3:11
c Ezd 10:26, 44
d Ezd 10:27, 44
e Ezd 10:33, 44
f Joz 21:8, 18
Jer 1:1
g Joz 18:21, 25
h Joz 18:21, 24
i Joz 7:2
j Ezd 10:43, 44
k Neh 7:39-42
l 1Kn 9:2, 10
Neh 11:3, 10
m 1Kn 24:3, 11
n 1Kn 24:3, 14
Ezd 10:20, 44
o Ezd 10:22, 44
p 1Kn 24:3, 8
Ezd 10:21, 44
q Neh 7:43
r Ezd 3:9
Neh 12:8, 24
s Neh 7:44
t 1Kn 15:16, 17
Neh 11:3, 17
u Neh 7:45

było 2172, **4** synów Szeftiasza — 372, **5** synów Aracha^a — 775, **6** synów Pachat-Moaba^b, potomków Jeszui i Joaba — 2812, **7** synów Elama^c — 1254, **8** synów Zattu^d — 945, **9** synów Zakkaja — 760, **10** synów Baniego — 642, **11** synów Be-baja — 623, **12** synów Azgada — 1222, **13** synów Adonikama — 666, **14** synów Bigwaja — 2056, **15** synów Adina — 454, **16** synów Atera, potomków Ezechiasza — 98, **17** synów Becaja — 323, **18** synów Jory — 112, **19** synów Chaszuma^e — 223, **20** synów Gibbara* — 95, **21** mieszkańców Betlejem — 123, **22** mieszkańców Netofy — 56, **23** mieszkańców Anatot^f — 128, **24** mieszkańców Azmawetu — 42, **25** mieszkańców Kiri-riat-Jearim, Kefiry i Beerot — 743, **26** mieszkańców Ramy^g i Geby^h — 621, **27** mieszkańców Michmasu — 122, **28** mieszkańców Betel i Ajⁱ — 223, **29** mieszkańców Nebo^j — 52, **30** mieszkańców Magbisza* — 156, **31** synów innego Elama — 1254, **32** synów Charima — 320, **33** mieszkańców Lod, Chadidu i Ono — 725, **34** mieszkańców Jerycha — 345, **35** mieszkańców Senai* — 3630.

36 Kapłani^k: synów Jedajasz^l z rodu Jeszui^m było 973, **37** synów Immerⁿ — 1052, **38** synów Paszchura^o — 1247, **39** synów Charima^p — 1017.

40 Lewici^q: synów Jeszui i Kadmiela^r, z rodu Hodawiasza, było 74. **41** Spiewacy^s: synów Asafa^t było 128. **42** Synowie odźwiernych^u: synów Szalluma,

2:20 *Możliwe też „mieszkańców Gibbaru”. **2:30** *Możliwe też „synów Magbisza”. **2:35** *Możliwe też „synów Senai”.

synów Atera, synów Talmona^a, synów Akkuba^b, synów Chatity i synów Szobaja było w sumie 139.

43 Słudzy świątynni^{*c}: synowie Cychy, synowie Chasufy, synowie Tabbaota, **44** synowie Kerosa, synowie Syjahy, synowie Padona, **45** synowie Lebany, synowie Chagaby, synowie Akkuba, **46** synowie Chagaba, synowie Szalmaja, synowie Chanana, **47** synowie Giddela, synowie Gachara, synowie Reajasza, **48** synowie Recina, synowie Nekody, synowie Gazzama, **49** synowie Uzzy, synowie Paseacha, synowie Besaja, **50** synowie Asny, synowie Meunitów^{*}, synowie Nefusima^a, **51** synowie Bakbuka, synowie Chakuffy, synowie Charchura, **52** synowie Bacluta, synowie Mechidy, synowie Charszy, **53** synowie Barkosa, synowie Sysery, synowie Tamacha, **54** synowie Necjacha i synowie Chatify.

55 Synowie sług Salomona: synowie Sotaja, synowie Soffereta, synowie Perudy^d, **56** synowie Jaali, synowie Darkona, synowie Giddela, **57** synowie Sefatiasza, synowie Chattila, synowie Pocheret-Haccebaima i synowie Amiego.

58 Wszystkich sług świątynnych^{*} i synów sług Salomona było 392.

59 A to są ci, którzy wyruszyli z Tel-Melach, Tel-Charszy, Kerubu, Addonu i Immeru, ale nie byli w stanie udowodnić, że ich ród albo oni sami mają izraelskie pochodzenie^e: **60** synów Delajasza, synów Tobiasza i synów

2:43, 70 *Lub „netynejczycy”. Dosl. „dani”. **2:50** *Możliwe też „Meunima”. *Możliwe też „Nefusytów”. **2:58** *Lub „netynejczyków”. Dosl. „danych”.

ROZDZ. 2

a 1Kn 9:2, 17
Neh 11:3, 19

b Neh 12:25, 26

c Joz 9:3, 27
1Kn 9:2
Neh 3:26
Neh 7:46-56

d Neh 7:57-60

e Neh 7:61-65

szpalta 2

a 1Kn 24:3, 10
Neh 3:21

b 2Sm 17:27-29
1Kl 2:7

c Lb 3:10

d Kpl 2:3
Kpl 6:26
Lb 18:11

e Wj 28:30
Lb 27:21
1Sm 28:6

f Neh 7:66-69
Iz 10:21
Jer 23:3

g Wj 35:5
1Kn 29:5
Neh 7:70-72

h 2Kn 3:1

i Ezd 8:25

j Neh 7:73

nów Nekody było 652. **61** A z synów kapłanów byli: synowie Chabajasza, synowie Hakkoca^a i synowie Barzillaja, który wziął sobie żonę z córek Gileadczyka Barzillaja^b i przyjął jego imię. **62** Ci szukali siebie w spisach, żeby potwierdzić swój rodowód, ale bez skutku. Dlatego postanowiono, że nie będą służyć jako kapłani^{*c}. **63** Namiestnik^{*} zabronił im jeść rzeczy najświętsze^d, dopóki nie pojawi się kapłan, który rozstrzygnie to za pomocą urim i tummim^e.

64 Cały zbór liczył 42 360 Izraelitów^f. **65** Mieli oni 7337 niewolników i niewolnic, a także 200 śpiewaków i śpiewaczek. **66** Ponadto mieli 736 koni, 245 mułów, **67** 435 wielbłądów i 6720 osłów.

68 Kiedy przybyli do Jerozolimy na miejsce, gdzie wcześniej znajdował się dom Jehowy, niektórzy z głów rodów złożyli dobrowolne ofiary^g na dom prawdziwego Boga, żeby go odbudować^{*} na jego dawnym miejscu^h. **69** Według swoich możliwości przekazali do skarbcza na to przedsięwzięcie 61 000 drachm^{*} złota, 5000 min^a srebraⁱ i 100 szat kapłańskich. **70** Kapłani, Lewici, śpiewacy, odźwierni, słudzy świątynni^{*} i pozostali z ludu osiedlili się w swoich miastach. Tak więc wszyscy Izraelici zamieszkali w swoich miastachⁱ.

2:62 *Lub „wykluczono ich z kapłaństwa jako nieczystych”. **2:63** *Lub „tirsza-ta” — perski tytuł namiestnika prowincji. **2:68** *Lub „postawić”. **2:69** *Na ogół drachma odpowiadała perskiemu złotemu darejkowi, który ważył 8,4 g. Nie jest tym samym co drachma w Pismach Greckich. Zob. Dodatek B14. *Mina w Pismach Hebrajskich odpowiadała 570 g. Zob. Dodatek B14.

3 Gdy nastał miesiąc siódmy^a i Izraelici* mieszkali już w swoich miastach, wszyscy jak jeden mąż zebrali się w Jerozolimie. **2** Jeszua^b, syn Jehocadaka, i inni kapłani oraz Zerubbabel^c, syn Szealtiel^d, i jego bracia zabrali się do pracy i zbudowali ołtarz dla Boga Izraela, żeby składać na nim ofiary całopalne—zgodnie z tym, co jest napisane w Prawie Mojżesza^e, sługi prawdziwego Boga.

3 Chociaż bali się okolicznych narodów, wzniesli ołtarz tam, gdzie stał poprzednio^f, i zaczęli na nim składać poranne i wieczorne ofiary całopalne dla Jehowy^g. **4** Potem według tego, co jest napisane w Prawie, obchodzili Święto Szałasów^h, podczas którego codziennie składali wymaganą liczbę ofiar całopalnychⁱ. **5** Oprócz stałych ofiar całopalnych^j składali też ofiary z okazji nowiu^k i wszystkich świąt^l ku czci Jehowy oraz dobrowolne ofiary^m od każdego, kto chętnie przynosił je dla Jehowy. **6** Zaczęli składać Jehowie całopalenia od pierwszego dnia miesiąca siódmegoⁿ, mimo że fundament świątyni Jehowy nie był jeszcze położony.

7 Przekazali pieniądze kamieniarzom^o i rzemieślnikom^p, a Sydończykom i Tyryjczykom dali żywność, napoje oraz oliwę za drewno cedrowe, które z upoważnienia Cyrusa, króla Persji^q, sprowadzili drogą morską z Libanu do Joppy^r.

8 W drugim roku po przybyciu do domu prawdziwego Boga w Jerozolimie, w miesiącu drugim, Zerubbabel, syn Szealtiel, i Jeszua, syn Jehocadaka,

ROZDZ. 3

- a 1Kl 8:2
b Ag 1:1
c Ezd 1:7, 8
tk 3:23, 27
d 1Kn 3:17
Mt 1:12
e Wj 20:24
Wj 40:29
f Ezd 4:4
g Lb 28:3, 4
h Wj 23:16
Kpl 23:34
i Wj 29:38
Lb 29:12, 13
j Wj 29:39, 42
k Lb 10:10
Ps 81:3
l Pwt 16:16
m Pwt 12:5, 6
n Lb 29:1
o 1Kl 5:17
p Ezd 5:8
q Ezd 1:2, 3
Ezd 6:3, 4
r Joz 19:46, 48
1Kn 22:3, 4
2Kn 2:10, 16

szpalta 2

- a Neh 7:6, 7
b Neh 3:18
c Za 4:9
d Lb 10:8
e 1Kn 6:31, 32
1Kn 23:5
1Kn 25:1
f Wj 15:21
Neh 12:24
g 1Kn 16:34
2Kn 7:3
h 1Kl 6:22
Ag 2:3
i Ps 126:1, 6
Iz 35:10
Za 4:9

ROZDZ. 4

- j Ezd 4:6-8
Neh 4:7, 8
k Ezd 2:1, 64

oraz pozostali ich bracia—kapłani i Lewici, a także wszyscy, którzy wrócili z niewoli do Jerozolimy^a—rozpoczęli odbudowę. Do nadzorowania prac przy domu Jehowy wyznaczili Lewitów w wieku od 20 lat wzwyż. **9** Tak więc Lewici—Jeszua, jego synowie i bracia, Kadmiel i jego synowie, synowie Judy razem z synami Chenadada^b oraz ich synami i braćmi—zaczęli wspólnie nadzorować tych, którzy pracowali przy domu prawdziwego Boga.

10 Kiedy budowniczości położyli fundament świątyni Jehowy^c, kapłani w swoich urzędowych szatach ustawili się tam z trąbami^d, a synowie Asafa, Lewici, z czynelami, żeby wysławiać Jehowę według wskazówek Dawida, króla Izraela^e. **11** Zaczęli dziękować Jehowie i Go wysławiać, śpiewając na zmianę^f słowa: „Bo jest dobry, bo Jego lojalna miłość do Izraela trwa wiecznie”^g. A cały lud wznosił głośne okrzyki, wychwalając Jehowę, ponieważ położono fundament domu Jehowy. **12** Wielu kapłanów, Lewitów i głów rodów—starszych ludzi, którzy widzieli poprzedni dom^h—głośno płakało, gdy patrzyło, jak powstaje fundament tego domu. A wielu innych na cały głos wykrzykiwało z radościⁱ. **13** Nie dało się odróżnić okrzyków radości od płaczu. Ludzie krzyczeli tak głośno, że było ich słychać z daleka.

4 Gdy wrogowie plemion Judy i Beniamina^j usłyszeli, że ci, którzy wrócili z wygnania^k, budują świątynię dla Jehowy, Boga Izraela, **2** natychmiast przyszli do Zerubbabela i do głów rodów i powiedzieli: „Chcemy budować razem z wami, bo my też

3:1 *Dosl. „synowie Izraela”.

oddajemy cześć* waszemu Bogu^a i składamy Mu ofiary od dni Asarhaddona^b, króla Asyrii, który nas tu sprowadził”^c. **3** Jednak Zerubbabel, Jeszua i pozostali z głów rodów Izraela odpowiedzieli im: „Nie macie prawa budować z nami domu dla naszego Boga^d. Sami zbudujemy dom dla Jehowy, Boga Izraela, tak jak nakazał nam Cyrus, król Persji”^e.

4 Odtąd mieszkańcy tej ziemi ciągle zniechęcali* Judejczyków i osłabiali ich zapał do budowy^f. **5** Aby udaremnić ich plany, wynajmowali przeciwko nim doradców^g przez wszystkie dni króla Cyrusa aż do czasu panowania nad Persją króla Dariusza^h. **6** Na początku rządów Aswerusa napisali skargę na mieszkańców Judy i Jerozolimy. **7** A za rządów Artakserksesa, króla Persji, Biszlam, Mitredat, Tabeł i jego współpracownicy napisali do króla list. Przetłumaczyli go na język aramejskiⁱ i napisali aramejskimi literami*.

8 * Wysoki urzędnik państwow Rechum i pisarz Szimszaj wystosowali do króla Artakserksesa list przeciwko Jerozolimie **9** (od wysokiego urzędnika państwowego Rechuma, pisarza Szimszaja, ich współpracowników, a także od sędziów, niższych rangą zarządców, sekretarzy, mieszkańców Erechu^j, Babilończyków, mieszkańców Suzy^k, czyli Elamitów^l, **10** i od pozostałych narodów, które wielki i dostojny Ase-nappar uprowadził na wygnanie

4:2 *Dost. „szukamy”. 4:4 *Dost. „osłabiali ręce”. 4:7 *Możliwe też „został on napisany po aramejsku, a następnie przetłumaczony”. 4:8 *Fragment Ezd 4:8 do 6:18 został pierwotnie spisany w języku aramejskim.

ROZDZ. 4

a 2Kl 17:33, 34

b 2Kl 19:36, 37

c 2Kl 17:24

d Neh 2:19, 20
Jn 4:9, 22e 2Kn 36:23
Ezd 1:1-3
Ezd 6:3, 4

f Neh 6:9

g Neh 6:10-12

h Ezd 4:24
Ezd 5:5
Ezd 6:1

i 2Kl 18:26

j Rdz 10:9, 10

k Neh 1:1
Est 1:2
Dn 8:2l Rdz 10:22
Iz 11:11
Jer 49:35, 36

szpalta 2

a 2Kl 17:24

b Neh 1:3

c 2Kl 23:35
Neh 5:4d Est 2:23
Est 6:1

e Jer 52:3

f Pwt 11:24

i osiedlił w miastach Samarii^a, oraz od innych mieszkańców Zarzecza^b). **11** A to jest odpis ich listu:

„Do króla Artakserksesa—od twoich sług, ludzi z Zarzecza: **12** Niech ci będzie wiadome, królu, że Żydzi, którzy przybyli do nas od ciebie, są w Jerozolimie. Odbudowują to buntownicze i niegodziwe miasto. Kończą stawiać jego mury^b i naprawiają fundamenty. **13** Wiedź też, królu, że jeśli to miasto zostanie odbudowane i mury będą już stały, to jego mieszkańcy nie będą płacić ani podatku, ani daniny^c, ani cła, przez co królewskie skarbcze poniosą straty. **14** A ponieważ jemy sól* z pałacu, nie możemy obojętnie patrzeć, jak cierpią interesy króla. Dlatego posyłamy królowi tę wiadomość. **15** Niech przejrzą kroniki twoich przodków^d, a dowiesz się z nich, że to miasto jest miastem buntowniczym i zagraża interesom królów oraz prowincji. Mieszkają w nim ludzie, którzy od dawien dawna wszczynają rebelie. Właśnie z tego powodu zostało ono zniszczone^e. **16** Powiadamy cię, królu, że gdy to miasto zostanie odbudowane i jego mury będą już stały, to stracisz władzę* nad terytorium Zarzecza”^f.

17 Król wysłał wiadomość do Rechuma, wysokiego urzędnika państwowego, do pisarza Szimszaja i ich współpracowników, którzy mieszkali w Samarii, a także do innych mieszkańców Zarzecza:

4:10 *Lub „Transeufratei”. Chodzi o teryny po zachodniej stronie Eufratu. 4:14 *Lub „otrzymujemy pensję”. 4:16 *Dost. „dział”.

„Pozdrawiam was! **18** Oficjalne pismo, które nam przysłaście, zostało w mojej obecności dokładnie odczytane*.

19 Wydałem rozkaz, żeby przejrano kroniki, i okazało się, że w tym mieście od dawna buntowano się przeciwko królom i dochodziło tam do ruchów i rebelii^a. **20** W Jerozolimie panowali potężni królowie, którzy sprawowali władzę nad całym Zarzeczem, i płacono im podatek, daninę i cło. **21** Nakażcie więc tym ludziom, żeby wstrzymali prace. Nie wolno im odbudowywać miasta, dopóki nie wydam innego rozkazu. **22** Starajcie się, żeby niczego w tej sprawie nie zaniedbać i przez to jeszcze bardziej nie zaszkodzić interesom króla”^b.

23 Kiedy odpis oficjalnego pisma króla Artakserksesa przeczytano Rechumowi, pisarzowi Szimszajowi i ich współpracownikom, ci szybko udali się do Żydów w Jerozolimie i siłą ich powstrzymali. **24** Tak prace przy domu Bożym w Jerozolimie zostały przerwane i nie prowadzono ich aż do drugiego roku panowania Dariusza, króla Persji^c.

5 Wtedy prorocy Aggeusz^d i Zachariasz^e, wnuk Idda^f, zaczęli przemawiać do Żydów w Judzie i Jerozolimie w imieniu Boga Izraela, który nad nimi czuwał. **2** W rezultacie Zerubbabel^g, syn Szealtiel^a, i Jeszua^h, syn Jehocadaka, wznowili odbudowę domu Bogaⁱ w Jerozolimie, a prorocy Boży byli z nimi i udzielali im zachętⁱ. **3** Wówczas przybył do nich namiestnik Zarzecza* Tat-

4:18 *Możliwe też „przetłumaczone i przeczytane”. 5:3 *Lub „Transeufratei”. Chodzi o tereny po zachodniej stronie Eufratu.

ROZDZ. 4

a 2Kl 18:1, 7
2Kl 24:20
Ezd 4:15

b Ezd 4:13

c Ezd 5:5
Ezd 6:1
Ag 1:14, 15

ROZDZ. 5

d Ag 1:1

e Za 1:1

f Neh 12:1, 4

g Mt 1:12

h Za 6:11

i Ezd 3:2, 8

j Ezd 6:14
Ag 2:4, 21
Za 4:7

szpalta 2

a Ezd 7:6, 28
Ezd 8:22

b Ezd 5:3, 4

c 1Kl 7:51

d Pwt 31:17
2Kn 34:24, 25

tenaj oraz Szetar-Bozenaj i ich współpracownicy. Zapytali: „Kto wam wydał nakaz, żebyście budowali ten dom i dokończyli tę konstrukcję*?”. **4** Zapytali też: „Jak się nazywają ludzie, którzy pracują przy tej budowie?”. **5** Ale Bóg czuwał nad żydowskimi starszymi^a i nikt nie mógł ich powstrzymać. W tym czasie wysłano wiadomość do Dariusza, a on przysłał w tej sprawie oficjalne pismo.

6 To jest treść listu, który do króla Dariusza wysłał Tattenaj, namiestnik Zarzecza, i Szetar-Bozenaj oraz ich współpracownicy—niżsi rangą zarządcy Zarzecza. **7** W wysłanym liście napisali:

„Do króla Dariusza:

„Pokój tobie! **8** Niech król wie, że udaliśmy się do prowincji Judy, do domu wielkiego Boga. Dom ten jest budowany z potężnych kamieni i w ściany wstawia się belki. Ludzie pracują z zapalem i dzięki ich wysiłkom prace szybko posuwają się naprzód. **9** Zapytaliśmy ich starszych: „Kto wam wydał nakaz, żebyście budowali ten dom i dokończyli tę konstrukcję*”?^b. **10** Zapytaliśmy też o ich imiona, żeby móc je zapisać i powiadomić cię, jak nazywają się ludzie, którzy tam przewodzą.

11 „A oni nam odpowiedzieli: „Jesteśmy sługami Boga nieba i ziemi i odbudowujemy dom, który postawiono wiele lat temu. Zbudował go wielki król Izraela^c. **12** Ponieważ jednak nasi ojcowie rozgniewali Boga niebios^d, On wydał ich w ręce babilońskiego króla Nabucho-

5:3, 9 *Lub „te belki”. 5:5 *Dosl. „oko ich Boga było nad starszymi Żydów”.

donozora^a, Chaldeczyka, który zburzył ten dom^b i uprowadził lud na wygnanie do Babilonu^c. **13** Ale Cyrus, król Babilonu, w pierwszym roku swojego panowania wydał nakaz, żeby odbudowano dom Boży^d. **14** Co więcej, wziął ze świątyni w Babilonie złote i srebrne naczynia, które Nabuchodonozor zabrał z domu Bożego w Jerozolimie i sprowadził do świątyni w Babilonie^e. Naczynia te przekazano człowiekowi o imieniu Szeszbaccar^f, którego Cyrus ustanowił namiestnikiem^g. **15** Powiedział do niego: „Weź te naczynia i idź, odnieś je do świątyni w Jerozolimie. Niech dom Boży zostanie odbudowany na swoim dawnym miejscu”^h. **16** Szeszbaccar przybył więc do Jerozolimy i położył fundamenty domu Bożegoⁱ. Jego odbudowa trwa aż do teraz, ale nie jest on jeszcze gotowy^j.

17 „Jeśli więc król uzna to za słuszne, niech wyśle ludzi, żeby sprawdzili dokumenty w skarbcu królewskim w Babilonie i ustalili, czy król Cyrus wydał nakaz odbudowy domu Bożego w Jerozolimie^k. I niech król powiadomi nas o swojej decyzji w tej sprawie”.

6 Wtedy król Dariusz rozkazał przeszukać archiwa^{*} Babilonu, w których przechowywano też skarby. **2** I w twierdzy w Ekbatanie w prowincji Media znaleziono zwój z następującym zapisem:

3 „Król Cyrus w pierwszym roku panowania wydał taki rozkaz w sprawie domu Bożego w Jerozolimie^l: „Niech ten dom zostanie odbudowany i stanie

ROZDZ. 5

- a 2Kl 24:1
2Kl 25:1
b 2Kl 25:8, 9
c 2Kl 25:11
d Ezd 1:1-3
e 2Kl 25:14, 15
2Kn 36:7, 18
f Ezd 1:8, 11
g Ag 1:1, 14
h Ezd 1:2, 7
i Ezd 3:10
Ag 2:18
Za 4:9
j Ezd 4:23, 24
k 2Kn 36:22, 23
Ezd 6:3, 4

ROZDZ. 6

- l 2Kn 36:22, 23
Ezd 1:1-3

szpalta 2

- a 1Kl 6:2
b Ezd 3:7
Ezd 5:8
c Ezd 7:20
Iz 49:23
d 2Kl 25:13-15
2Kn 36:7, 18
Dn 1:1, 2
Dn 5:2
e Ezd 1:8, 11
f Ezd 5:3, 6
g Ezd 7:20
Ag 2:7, 8
h Ezd 5:5
i Kpl 1:3, 5
j Kpl 1:10
k Lb 28:3
l Kpl 2:1
m Kpl 2:13
n Lb 15:5
o Wj 27:20
Kpl 2:4
p Ezd 7:23

się miejscem składania ofiar, i niech zostaną położone jego fundamenty. Wysokość domu ma wynosić 60 łokci^{*} i szerokość 60 łokci^a. **4** Jego mury mają być wykonane z trzech warstw potężnych kamieni i jednej warstwy belek^b. Koszty pokryje dom królewski^c. **5** A złote i srebrne naczynia, które Nabuchodonozor^{*} zabrał z domu Bożego w Jerozolimie i sprowadził do Babilonu^d, niech zostaną zwrócone i złożone w domu Bożym na swoim miejscu”^e.

6 „Dlatego Tattenaju, namiestnikowi Zarzecza^{*}, i Szetar-Bozenajowi oraz wy, ich współpracownicy, niżsi rangą zarządcy Zarzecza^{*}, trzymajcie się z dala od tego miejsca. **7** Nie przeszkadzajcie w pracach przy domu Bożym. Namiestnik Żydów i ich starści odbudują go na jego dawnym miejscu. **8** Wydaję też rozkaz dotyczący tego, co macie zrobić dla tych żydowskich starszych, aby odbudowali dom Boży: Niezwłocznie wypłaćcie im pieniądze z królewskiego skarbcza^g, które pochodzą z podatków pobieranych w Zarzeczu, żeby mogli bez przeszkód wykonywać swoje prace^h. **9** A kapłanom, którzy są w Jerozolimie, koniecznie każdego dnia dostarczajcie zgodnie z ich prośbą wszystko, czego potrzebują—młode bykiⁱ, barany^j i jagnięta^k na całopalenia dla Boga niebios, a także pszenicę^l, sól^m, winoⁿ i oliwę^o—**10** żeby mogli stale składać ofiary, które sprawiają przyjemność Bogu niebios, oraz modlić się za życie króla i jego synów^p. **11** Oprócz tego zarządzam, że

6:3 * Czyli 26,7 m. Zob. Dodatek B14.
6:5 * Lub „Nebukadneccar”. **6:6** * Lub „Transeufratei”. Chodzi o tereny po zachodniej stronie Eufratu.

5:12 * Lub „Nebukadneccar”. 5:14

* Może chodzić o Zerubbabela z Ezd 2:2 i 3:8. 6:1 * Dosł. „dom dokumentów”.

jeśli ktoś naruszy to postanowienie, spotka go następująca kara: z jego domu będzie wyrwana belka i zostanie na niej zawieszony*, a jego dom stanie się publiczną latryną[#]. **12** I niech Bóg, który wybrał to miejsce na dom dla swojego imienia^a, usunie każdego króla i każdy lud, który złamie ten rozkaz i będzie próbował zniszczyć dom Boży w Jerozolimie. Ja, Dariusz, wydaję ten rozkaz. Ma zostać wykonany natychmiast[#].

13 Wtedy namiestnik Zarzeza Tattenaj oraz Szetar-Bozenaj^b i ich współpracownicy od razu wykonali wszystko, co polecił król Dariusz. **14** Żydowski starsi, zachęcani prorokowaniem Ageusza^c i Zachariasza^d, wnuka Idda, dalej budowali i prace posuwały się naprzód^e. Ukończyli budowę zgodnie z nakazem Boga Izraela^f i zgodnie z rozkazami Cyrusa^g, Dariusza^h i Artakserksesaⁱ, króla Persji. **15** Ukończyli ten dom w szóstym roku panowania króla Dariusza, trzeciego dnia miesiąca adar^{*}.

16 Potem Izraelici, kapłani, Lewici i reszta dawnych wygnańców z radością obchodzili uroczystość oddania domu Bożego do użytku. **17** Podczas tej uroczystości złożyli w ofierze 100 byków, 200 baranów i 400 jagniąt. Złożyli też za całego Izraela ofiarę za grzech—12 kozłów, odpowiednio do liczby plemion izraelskich^k. **18** Poza tym wyznaczyli oddziały kapłanów i Lewitów do służby dla Boga w Jerozolimie^l, zgodnie z tym, co jest napisane w księdze Mojżesza^m.

6:11 *Lub „do niej przybity”. [#]Możliwe też „śmietnikiem; gnojowiskiem”. 6:15 *Zob. Dodatek B15.

ROZDZ. 6

a Pwt 12:5, 6
2Kn 7:16

b Ezd 5:6

c Ag 1:12

d Ezd 5:1, 2

Za 1:1, 7

Za 6:15

e Ezd 3:8

Ezd 4:3

f Ag 1:8

g 2Kn 36:23

Ezd 1:2, 3

Iz 44:28

h Ezd 6:12

i Ezd 7:12, 13

j 1Kn 9:2

Neh 7:73

k 2Kn 7:5

l 1Kn 23:6

m Lb 3:6

szpalta 2

a Wj 12:2, 14

Kpl 23:5

Pwt 16:1

Est 3:7

b Wj 30:19, 20

Kpl 21:8

Kpl 22:2, 3

c Wj 12:48

Lb 9:14

d Wj 12:17

Kpl 23:6

e Ezd 7:27

Prz 21:1

ROZDZ. 7

f Neh 2:1

g Neh 8:2

Neh 12:26

h 1Kn 6:14

i 2Kl 22:8

j 2Kn 31:10

k Lb 25:11

Sdz 20:28

l Wj 6:23, 25

Lb 3:32

Pwt 10:6

m Wj 7:1

Wj 28:1

n Neh 8:1, 4

19 A 14 dnia miesiąca pierwszego dawni wygnańcy obchodzili Paschę^a. **20** Kapłani i Lewici, co do jednego, oczyścili się i wszyscy byli czysti^b. Zarzęli zwierzęta na ofiarę paschalną dla wszystkich dawnych wygnańców, dla innych kapłanów i dla siebie. **21** Potem Izraelici, którzy wrócili z wygnania, spożywali posiłek paschalny razem z każdym, kto się do nich przyłączył i porzucił nieczyste praktyki narodów tej ziemi, żeby oddawać cześć* Jehowie, Bogu Izraela^c. **22** Następnie przez siedem dni radośnie obchodzili Święto Przaśników^d, bo Jehowa napełnił ich radością i sprawił, że król Asyrii był do nich przychylnie nastawiony^e, dzięki czemu wsparł ich* w pracy przy domu prawdziwego Boga, Boga Izraela.

7 Po tych wydarzeniach, za panowania Artakserksesa^f, króla Persji, powrócił Ezdrasz^g—syn Serajasza^h, syna Azariasza, syna Chilkiaszaⁱ, 2 syna Szalluma, syna Cadoka, syna Achituba, 3 syna Amariasza, syna Azariaszaⁱ, syna Merajota, 4 syna Zerahiasza, syna Uzziogo, syna Bukkiego, 5 syna Abiszu, syna Pinechasa^k, syna Eleazara^l, syna Aarona^m, naczelnego kapłana. **6** Ten Ezdrasz przybył z Babilonu. Był przepisywaczem* i doskonale znał[#] Prawo Mojżeszoweⁿ, które dał Jehowa, Bóg Izraela. Król spełnił każdą prośbę Ezdrasza, bo Jehowa, jego Bóg, go wspierał^a.

6:21 *Dost. „szukać”. 6:22 *Dost. „wzmocnił ich ręce”. 7:1 *Imię to znaczy „pomoc”. 7:6 *Lub „uczonym w piśmie”. Zob. Słowniczek pojęć. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale. ^aLub „był biegłym przepisywaczem”. ^aDost. „bo była nad nim ręka Jehowy, jego Boga”.

7 Razem z Ezdraszem do Jerozolimy wyruszyli niektórzy Izraelici, kapłani, Lewici^a, śpiewacy^b, odźwierni^c i słudzy świątynni^{*d}. Było to w siódmym roku panowania króla Artakserksesa. **8** W miesiącu piątym siódmego roku panowania tego króla Ezdrasz przybył do Jerozolimy. **9** Wyruszył z Babilonu pierwszego dnia miesiąca pierwszego, a do Jerozolimy dotarł pierwszego dnia miesiąca piątego, bo jego dobry Bóg go wspierał^e. **10** Ezdrasz przygotował swoje serce^{*}, żeby badać Prawo Jehowy, przestrzegać go^f i uczyć w Izraelu zawartych w nim przepisów i postanowień^g.

11 To jest odpis listu, który król Artakserkses przekazał Ezdraszowi—kapłanowi i przepisywaczowi, znawcy^{*} przykazań i przepisów, które Jehowa dał Izraelitom:

12 * „Artakserkses^h, król królów, do kapłana Ezdrasza, przepisywacza Prawa Boga niebios: Niech twój pokój będzie obfity! **13** Zarządzam, że jeśli w moim królestwie ktoś z ludu Izraela albo ktoś z jego kapłanów czy Lewitów chce pójść z tobą do Jerozolimy, niech idzieⁱ. **14** Bo król i jego siedmiu doradców posyłają cię, żebyś sprawdził, czy w Judzie i Jerozolimie przestrzega się Prawa twojego Boga, które jest w twojej ręce, **15** i żebyś zabrał srebro i złoto, które król i jego doradcy dobrowolnie ofiarowali Bogu Izraela mieszkającemu w Jerozolimie. **16** Weź też srebro i złoto, które zbierzesz^{*} w ca-

ROZDZ. 7

a Ezd 8:18, 19

b 1Kn 6:31, 32

c 1Kn 9:22-27

d 1Kn 9:2
Ezd 8:20

e Ezd 8:22

f Pwt 5:1
Pwt 17:10g Pwt 33:8, 10
Mal 2:7h Ezd 6:14
Neh 2:1

i Ezd 1:2, 3

szpalta 2

a Ezd 1:5, 6
Ezd 8:25

b Kpl 1:3

c Kpl 1:10

d Lb 28:3

e Lb 15:4

f Lb 15:5

g Ezd 8:30

h Ezd 6:3, 4
Ezd 6:8i Ezd 7:6
Neh 8:2

j Lb 15:5

k Wj 27:20
Kpl 2:1

l Kpl 2:13

m Ezd 1:2

n Ezd 6:9, 10

o Neh 5:4

p 1Kn 15:16

łej prowincji babilońskiej, oraz dary, które lud i kapłani dobrowolnie składają na dom swojego Boga w Jerozolimie^a. **17** Jak najszybciej kup za te pieniądze byki^b, barany^c, jagnięta^d, a także ziarno^e i płyny^f, które się składa na ofiarę razem z nimi. Złóż to na ołtarzu domu waszego Boga w Jerozolimie.

18 „A z resztą srebra i złota ty i twoi bracia zrobicie, co uznacie za słuszne, zgodnie z wolą waszego Boga. **19** Wszystkie powierzone ci naczynia, których używa się do służby w domu twojego Boga, dostarcz do Jerozolimy i postaw przed Bogiem^g. **20** Pozostałe wydatki na potrzeby domu twojego Boga, jakie będziesz musiał pokryć, pokryjesz ze środków skarbcza królewskiego^h.

21 „Ja, król Artakserkses, wydaję rozkaz wszystkim skarbnikom Zarzecza^{*}: Natychmiast spełniajcie wszelkie prośby kapłana Ezdraszaⁱ, przepisywacza Prawa Boga niebios— **22** dawajcie mu aż do 100 talentów^{*} srebra, 100 korów^g pszenicy, 100 batów^a winai, 100 batów oliwy^k, a soli^l bez ograniczeń. **23** Wszystko, co Bóg niebios rozkaże w związku ze swoim domem, niech zostanie gorliwie wykonane, żeby Bóg niebios^m nie zapłonął gniewem przeciwko państwu króla i jego synomⁿ. **24** Informuję was też, że nie wolno nakładać żadnego podatku, daniny^o ani cła na którekolwiek z kapłanów, Lewitów, muzyków^p, odźwiernych, sług

7:21 *Lub „Transeufratei”. Chodzi o teryny po zachodniej stronie Eufratu. **7:22** *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. *Kor odpowiadał 220 l. Zob. Dodatek B14. ^aBat odpowiadał 22 l. Zob. Dodatek B14.

7:7 *Lub „netynejczycy”. Dosl. „dani”. **7:10** *Lub „postanowił w swoim sercu”. **7:11** *Lub „przepisywaczowi słów”. **7:12** *Fragment Ezd 7:12-26 został pierwotnie spisany w języku aramejskim. **7:16** *Dosl. „znajdziesz”.

świątynnych^a i pracowników tego domu Bożego.

25 „A ty, Ezdraszu, kierując się mądrością, którą otrzymałeś od swojego Boga^a, ustanów urzędników sądowych i sędziów, żeby sądzili wszystkich mieszkańców Zarzecza, którzy znają prawa twojego Boga. A jeśli ktoś ich nie zna, to macie go nauczyć^b. **26** Natomiast każdy, kto nie przestrzega Prawa twojego Boga i prawa króla, niech będzie niezwłocznie ukarany czy to śmiercią, czy wygnaniem, czy grzywną, czy uwięzieniem”.

27 Chwała Jehowie, Bogu naszych przodków, który zaszczylił w sercu króla myśl o upiększeniu domu Jehowy w Jerozolimie!^c **28** W swojej lojalnej miłości zjednał mi przychyłność króla^d, jego doradców^e oraz wszystkich jego potężnych książąt. I nabrałem odwagi^f, ponieważ wspierał mnie Jehowa, mój Bóg, i zebrałem przywódców^g Izraela, żeby wyruszyli ze mną w drogę.

8 To są głowy rodów oraz rodowód tych, którzy za panowania króla Artakserksesa wyruszyli ze mną z Babilonu^f: **2** z synów Pinechasa^g—Gerszom; z synów Itamara^h—Daniël; z synów Dawida—Chat-tusz; **3** z synów Szechaniasza i z synów Parosza—Zachariasz, a razem z nim 150 mężczyzn wymienionych w rodowodzie; **4** z synów Pachat-Moabaⁱ—Eliehoenaj, syn Zerachiasza, a z nim 200 mężczyzn; **5** z synów Zattu^j—Szechaniasz, syn Jachaz-jela, a z nim 300 mężczyzn;

7:24 *Lub „netynejczyków”. Dost. „danych”. 7:25 *Dost. „według mądrości twojego Boga, która jest w twojej ręce”. 7:28 *Lub „wzmocniłem się”. *Dost. „głowy”.

ROZDZ. 7
a 1Kn 9:2

b Neh 8:2, 3

c Ezd 6:22
Prz 21:1
Iz 60:13

d Ezd 9:9
Neh 1:11

e Ezd 7:14

ROZDZ. 8
f Ezd 7:7

g 1Kn 6:3, 4

h Wj 6:23

i Ezd 2:1, 6

j Ezd 2:1, 8
Ezd 10:27, 44

szpalta 2

a Ezd 2:1, 15

b Ezd 2:1, 7

c Ezd 2:1, 4

d Ezd 2:1, 11
Ezd 10:28, 44

e Ezd 2:1, 12

f Neh 7:6, 18

g Ezd 2:1, 14

h Ezd 8:31

i Ezd 8:24, 25

6 z synów Adina^a—Ebed, syn Jonatana, a z nim 50 mężczyzn; **7** z synów Elama^b—Jeszajasz, syn Ataliasza, a z nim 70 mężczyzn; **8** z synów Szeftiasza^c—Zebadiasz, syn Michaela, a z nim 80 mężczyzn; **9** z synów Joaba—Abdiasz, syn Jechiela, a z nim 218 mężczyzn; **10** z synów Baniego—Szelomit, syn Josifiasza, a z nim 160 mężczyzn; **11** z synów Bebaja^d—Zachariasz, syn Bebaja, a z nim 28 mężczyzn; **12** z synów Azgada^e—Jochanan, syn Hakkatana, a z nim 110 mężczyzn; **13** z synów Adonikama^f—ci, którzy powrócili jako ostatni: Elifelet, Jejel i Szemajasz, a z nimi 60 mężczyzn; **14** z synów Bigwaja^g—Utaj i Zab-bud, a z nimi 70 mężczyzn.

15 Zebrałem ich nad rzeką, która wpada do Ahawy^h, i tam rozbiliśmy obóz na trzy dni. Ale gdy dokonałem przeglądu ludu i kapłanów, nie znalazłem wśród nich żadnego Lewityⁱ. **16** Wezwałem więc Eliezera, Ariela, Szemajasza, Elnatana, Jariba, Elnatana, Natana, Zachariasza i Meszullama, którzy byli przywódcami, a także nauczycieli—Jojariba i Elnatana. **17** Poleciłem im pójść do Idda, przywódcy w miejscu o nazwie Kasifia, i przekazać jemu oraz jego braciom—sługom świątynnym^{*} mieszkającym w Kasifii—żeby przyprowadzili do nas ludzi, którzy mogą pełnić służbę w domu naszego Boga. **18** Ponieważ nasz dobry Bóg nas wspierał^{*}, przyprowadzono do nas Szerebiaszaⁱ, rozsądnego człowieka, wywodzącego się

8:15 *Zob. Słowniczek pojęć. 8:17 *Lub „netynejczykom”. Dost. „danym”. 8:18 *Dost. „ponieważ była nad nami dobra ręka naszego Boga”.

z synów Machliego^a, wnuka Lewiego, syna Izraela, a razem z nim jego synów i braci—w sumie 18 mężczyzn. **19** Przyprawdowano też Chaszabiasza, a z nim Jeszajasza z Mera-rytów^b, jego braci i ich synów—w sumie 20 mężczyzn. **20** A spośród sług świątynnych*, których Dawid i książęta oddali na służbę Lewitom, przyprowadzono 220 mężczyzn. Wszyscy oni zostali wymienieni w rodowodzie imiennie.

21 Następnie tam nad rzeką Ahawą ogłosiłem post, żebyśmy się upokorzyli przed naszym Bogiem i prosili Go o ochronę w czasie podróży dla nas, naszych dzieci i całego dobytku. **22** Wstydziłem się prosić króla o żołnierzy i jeźdźców, żeby nas w drodze chronili przed wrogami, bo powiedzieliśmy królowi: „Nasz dobry Bóg wspiera wszystkich*, którzy Go szukają^c, ale swoją siłę i gniew wymierza przeciwko każdemu, kto Go porzuca”^d. **23** Tak więc pościliśmy i prosiliśmy naszego Boga w tej sprawie, a On wysłuchał naszych błagań^e.

24 Potem spośród przełożonych kapłanów wybrałem 12—Szerebiasza, Chaszabiasza^f i 10 ich braci. **25** Odważyłem im srebro, złoto i różne przedmioty—dar na dom naszego Boga złożony przez króla, jego doradców i książąt oraz wszystkich Izraelitów^g. **26** Odważyłem więc i dałem im 650 talentów* srebra, 100 srebrnych przedmiotów o wartości 2 talen-

8:20 *Lub „netynejczyków”. Dosł. „danych”. 8:22 *Lub „dobra ręka naszego Boga jest nad wszystkimi”. 8:26 *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Doda-tek B14.

ROZDZ. 8

a Lb 3:20

b 1Kn 6:16

c 2Kn 16:9
Ezd 7:6
Ezd 7:28
Za 4:6

d 2Kn 15:2

e 2Kn 7:14
Jer 29:10, 12
Jer 50:4, 5

f Ezd 8:18, 19

g Ezd 7:14-16
Ezd 7:19

szpalta 2

a Kpl 21:6-8
Iz 52:11b Ezd 7:19
Ezd 8:33

c Est 3:7

d Ezd 8:15, 21

e Ezd 7:8

f Ezd 7:19
Ezd 8:29

g Neh 3:4, 21

h Neh 8:7

i Neh 12:1, 8

j Kpl 1:3

k Kpl 1:10

l Kpl 22:18, 19

tów, 100 talentów złota, 27 20 złotych czarek o wartości 1000 darejków* i dwa przedmioty z lśniącej czerwienią czystej miedzi, które były tak cenne jak złoto.

28 Powiedziałem im: „Jesteście dla Jehowy święci^a i te przedmioty są święte, a srebro i złoto stanowią dobrowolną ofiarę dla Jehowy, Boga waszych przodków. **29** Strzeżcie tego pilnie, dopóki nie przybędziecie do Jerozolimy i nie odważycie wszystkiego w salach* domu Jehowy przed przełożonymi kapłanów, Lewitami oraz książętami rodów Izraela”^b. **30** Kapłani i Lewici wzięli więc odważone srebro, złoto i różne przedmioty, żeby je zanieść do Jerozolimy, do domu naszego Boga.

31 W końcu, 12 dnia miesiąca pierwszego^c, wyruszyliśmy znad rzeki Ahawy^d do Jerozolimy, a nasz Bóg nas wspierał i chronił w drodze przed wrogami i bandytami. **32** Przyszliśmy do Jerozolimy^e i upłynęły trzy dni. **33** Czwartego dnia w domu naszego Boga odważyliśmy srebro, złoto oraz różne przedmioty^f i przekazaliśmy to Meremotowi^g, synowi kapłana Urijasza, Eleazarowi, synowi Pinechasa, oraz Lewitom—Jozabadowi^h, synowi Jeszui, i Noadiaszowi, synowi Binnujaⁱ. **34** Po tym, jak wszystkie te rzeczy zostały policzone i zważone, zapisano ich całkowitą wagę. **35** Dawni wygnańcy, którzy powrócili z niewoli, złożyli Bogu Izraela ofiary całopalne: 12 byków^j za całego Izraela, 96 baranów^k, 77 baranków i 12 kozłów^l

8:27 *Złota moneta perska. Zob. Dodatek B14. 8:29 *Lub „jadalniach”.

jako ofiarę za grzech. Wszystko to było całopaleniem dla Jehowy^a.

36 Potem wręczyliśmy dekrety króla^b jego satrapom* oraz namiestnikom Zarzecza^c, a oni wspierali lud i dom prawdziwego Boga^d.

9 Po tym wszystkim poszli do mnie książęta i powiedzieli: „Lud izraelski, kapłani i Lewici nie trzymają się z dala od narodów tych ziem i ich obrzydliwych zwyczajów^e—zwyczajów Kananejczyków, Hetytów, Peryzzytów, Jebusytów, Ammonitów, Moabitów, Egipcjan^f i Amorytów^g. **2** Spośród ich córek wzięli żony dla siebie i swoich synów^h. I tak oni—święte potomstwoⁱ—zmieszali się z okolicznymi narodami^j. A książęta i zarządcy przodowali w tej niewierności”.

3 Gdy tylko o tym usłyszałem, rozdarłem swoje szaty*, zacząłem rwać sobie włosy z głowy i z brody i usiadłem wstrząśnięty. **4** Zebrali się przy mnie wszyscy, którzy odnosili się z szacunkiem* do słów Boga Izraela i byli głęboko poruszeni niewiernością dawnych wygnańców, a ja siedziałem wstrząśnięty aż do wieczornej ofiary zbożowej^k.

5 W czasie, gdy składano wieczorną ofiarę zbożową^l, przestałem się upokarzać i się podniosłem. W rozdartych szatach upadłem na kolana i wyciągnąłem ręce do Jehowy, mego Boga. **6** Powiedziałem: „Bo-

8:36 *Tytuł „satrapa” znaczy „ochraniający państwo”. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^aLub „Transeufratei”. Chodzi o tereny po zachodniej stronie Eufratu. **9:3** *Dosl. „szatę i płaszcz bez rękawów”. **9:4** *Dosl. „bał się”. **9:4, 8** *Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 8

a Ezd 7:17

b Ezd 7:21

c Rdz 15:18

d Ezd 6:13

ROZDZ. 9

e Kpl 20:23
Pwt 12:29, 30

f Kpl 18:3

g Rdz 15:16

h Wj 34:15, 16
Ezd 10:44

i Wj 19:5, 6

j Neh 13:1, 3

k Wj 29:41

l Lb 28:4, 5

szpalta 2

a Dn 9:7

b Lb 32:14
2Kn 29:6c 2Kl 10:32
2Kn 36:17d 2Kl 17:22, 23
2Kl 25:6, 7

e 2Kl 17:20

f Neh 9:32

g Neh 9:31
Ps 138:7

h Neh 9:36, 37

i Ezd 1:1-3

j Ezd 6:14
Za 4:9k Kpl 18:24
Pwt 12:30, 31
Pwt 18:9-11l Wj 23:32
Wj 34:15, 16
Pwt 7:3, 4
Joz 23:12, 13

że mój, tak się wstydzę. Nie jestem godny zwrócić się do Ciebie w modlitwie, mój Boże, bo nasze grzechy sięgnęły nam ponad głowy, a nasza wina urosła aż do nieba^a. **7** Od dni naszych przodków aż do dzisiaj ciąży na nas wielka wina^b. Z powodu swoich grzechów my, nasi królowie i kapłani zostaliśmy wydani w ręce królów tych ziem. Zabijano nas mieczem^c, brano do niewoli^d, grabiono^e i poniżano, i tak jest do dzisiaj^f. **8** Ale na krótką chwilę, Jehowo, nasz Boże, spojrzaleś na nas przychylnie—pozwoliłeś uratować się ostatkowi naszego ludu i dałeś nam bezpieczne schronienie* w swoim świętym miejscu^g, żeby nasze oczy się rozświeciły, Boże, i żebyśmy w niewoli trochę odetchnęli. **9** Bo chociaż jesteśmy niewolnikami^h, to nie opuściłeś nas w niewoli, nasz Boże, ale okazałeś nam lojalną miłość. Zjednałeś nam przychylność królów Persjiⁱ, na nowo dodałeś sił, żebyśmy podnieśli z ruin Twój dom^j, i zapewniłeś nam ochronę* w Judzie i Jerozolimie.

10 „A teraz co mamy powiedzieć, nasz Boże? Przecież porzuciliśmy Twoje przykazania, **11** które nam dałeś za pośrednictwem swoich sług proroków, mówiąc: „Ziemia, do której wchodzić, żeby wziąć ją na własność, jest ziemią nieczystą z powodu nieczystości tamtejszych narodów, które napełniły ją swoimi obrzydliwymi zwyczajami od krańca do krańca^k. **12** Dlatego nie dawajcie swoich córek ich synom i nie bierzcie ich córek dla swoich synów^l. Nigdy nie działajcie na rzecz ich

9:8 *Dosl. „kołek”. **9:9** *Dosl. „kamienny mur”.

pokoju i dobrobytu^a—wtedy nabierzecie sił, będziecie jedli to, co dobre w tej ziemi, i przeżacie ją w dziedzictwie swoim synom na zawsze^b. **13** Po tym wszystkim, co nas spotkało z powodu złych czynów i wielkiej winy—bo Ty, nasz Boże, nie ukarałeś nas za grzech tak, jak na to zasłużyliśmy^b, ale pozwoliłeś nam się uratować^c. **14** Czy znowu mielibyśmy łamać Twoje przykazania i spowinowacać się z narodami, które dopuszczają się tych obrzydliwych rzeczy?^d Czy nie rozgniewałbyś się na nas do tego stopnia, że całkowicie byś nas wytracił i nikogo nie pozostawił przy życiu? **15** O Jehowo, Boże Izraela, Ty jesteś prawy^e, dlatego ostatek naszego ludu ocalał i przeżyliśmy do dzisiaj. Teraz przyszedliśmy do Ciebie z naszą winą, choć po tym wszystkim, co zrobiliśmy, nikt z nas nie ma prawa stanąć przed Tobą^f.

10 Kiedy Ezdrasz się modlił^g i wyznawał grzechy, płacząc i leżąc twarzą do ziemi przed domem prawdziwego Boga, zebrali się przy nim mnóstwo Izraelitów—mężczyźni, kobiety i dzieci. Wszyscy zanosili się od płaczu. **2** Wtedy do Ezdrasza odezwał się Szechaniasz, syn Jechiela^h, wywodzący się z synów Elama: „Postąpiliśmy niewiernie wobec naszego Boga, poślubiającⁱ kobiety z narodów tej ziemi. Mimo to jest jeszcze nadzieja dla Izraela. **3** Dlatego zawrzyjmy przymierze z naszym Bogiem^k i zobowiązmy się, że odprawimy wszystkie te żony i ich dzieci—zgodnie z poleceniem Jehowy oraz tych, którzy odnoszą się z szacunkiem^k

10:2 *Lub „biorąc do naszych domów”.
10:3 *Dośł. „bojąc się”.

ROZDZ. 9

a Pwt 23:3, 6

b Ps 103:8, 10
Lam 3:22

c Ps 106:46

d Ezd 9:1
Neh 13:23e Neh 9:33
Dn 9:7f Ps 130:3
Ps 143:2

ROZDZ. 10

g Ezd 9:5, 6

h Ezd 10:26, 44

i Ezd 2:1, 7

j Ezd 9:2

k 2Kl 11:17
2Kn 29:10
2Kn 34:31

szpalta 2

a Ezd 9:4

b Neh 10:28-30

c Ezd 9:3, 4
Dn 9:3-5

d Ezd 7:26

e Neh 13:23

do przykazań naszego Boga^a. Zróbmy tak, jak nakazuje Prawo. **4** Wstań, bo to ty musisz zająć się tą sprawą, a my jesteśmy z tobą. Bądź odważny i działaj^b”.

5 Wtedy Ezdrasz wstał i polecił przełożonym kapłanów, Lewitom i wszystkim Izraelitom przysiąc, że robią tak, jak postanowiono^b. Złożyli więc przysięgę. **6** A Ezdrasz odszedł sprzed domu prawdziwego Boga i udał się do sali^c Jehochanana, syna Eliasziba. A gdy tam poszedł, nic nie jadł ani nie pił, ponieważ bardzo się smucił z powodu niewierności ludu, który wrócił z wygnania^c.

7 Potem w całej Jerozolimie i Judzie ogłoszono, że wszyscy dawni wygnańcy mają zebrać się w Jerozolimie. **8** Zgodnie z decyzją książąt i starszych każdy, kto by nie przyszedł w ciągu trzech dni, miał zostać pozbawiony mienia^d i usunięty ze zboru wygnańców^d. **9** Tak więc w ciągu trzech dni wszyscy mężczyźni z plemion Judy i Beniamina zebrali się w Jerozolimie. I 20 dnia miesiąca dziewiątego cały lud siedział na dziedzińcu domu prawdziwego Boga, drżąc z powodu tego, co się działo, oraz z powodu ulewnego deszczu.

10 Wtedy kapłan Ezdrasz wstał i powiedział do nich: „Postąpiliśmy niewiernie, ponieważ wzięliśmy za żony cudzoziemki^e. W ten sposób powiększyliśmy winę Izraela. **11** Dlatego teraz wyznajcie swoje grzechy Jehowie, Bogu waszych przodków, i postąpcie zgodnie z Jego wolą. Oddzielcie się od narodów tej ziemi i odprawcie swoje

10:6 *Lub „jadalni”. **10:8** *Lub „jego mienie miało zostać obłożone klątwą”.

cudzoziemskie żony^a. **12** Na to cały zbór odpowiedział donośnym głosem: „Mamy obowiązek zrobić dokładnie tak, jak powiedziałeś. **13** Ale zebrało się mnóstwo ludzi i jest po ra deszczowa. Nie możemy długo stać na dworze, a ta sprawa nie zajmie jednego czy dwóch dni, bo przez swój bunt bardzo zgrzeszyliśmy. **14** Prosimy więc, niech nasi książęta reprezentują cały zbór^b, a ci, którzy poślubili cudzoziemki, niech w wyznaczonych terminach przychodzą z naszych miast razem ze starszymi i sędziami swojego miasta. Dzięki temu sprawa zostanie rozwiązana i nasz Bóg przestanie płonąć na nas gniewem”.

15 Przeciwno tej decyzji wystąpił tylko Jonatan, syn Asahela, i Jachzejasz, syn Tikwy, a poparli ich Lewici Meszullam i Szabbetaj^c. **16** Ale dawni wygnańcy zrobili tak, jak postanowiono. Pierwszego dnia miesiąca dziesiątego kapłan Ezdrasz i mężczyźni, którzy byli głowami rodów, wszyscy wyznaczeni imiennie, zebrali się, żeby zająć się sprawą. **17** Do pierwszego dnia miesiąca pierwszego pozatłali sprawy wszystkich mężczyzn, którzy wzięli sobie za żony cudzoziemki. **18** I okazało się, że z cudzoziemkami ożenili się niektórzy synowie kapłanów^d: z synów Jeszui^e, syna Jehocadaka, i jego braci—Maasejasz, Eliezer, Jarib i Gedaliasz. **19** Obiecali* jednak, że odprawiają swoje żony i że za swoją winę każdy złoży w ofierze barana^f.

20 Z synów Immera^g: Chanani i Zebadiasz; **21** z synów

ROZDZ. 10

a Pwt 7:3, 4
Neh 13:3
2Ko 6:17

b Ezd 9:1

c Neh 8:7
Neh 11:16

d Ezd 9:1, 2
Neh 13:28
Eze 44:22
Mal 2:7, 8

e Ezd 2:1, 2
Ezd 3:2
Za 6:11

f Kpl 5:17, 18

g 1Kn 24:3, 14
Ezd 2:1, 37

szpalta 2

a 1Kn 24:3, 8
Ezd 2:1, 39

b Ezd 2:1, 38

c Ezd 2:1, 3
Neh 3:25

d Ezd 2:1, 7
Ezd 8:1, 7

e Ezd 10:2

f Ezd 2:1, 8

g Ezd 2:1, 11
Ezd 8:1, 11

h Ezd 2:1, 6

i Ezd 2:1, 32

j Neh 3:11

k Ezd 2:1, 19
Neh 8:4

l Pwt 7:3, 4

m Ezd 10:16, 17

Charima^a: Maasejasz, Elias, Szemajasz, Jechiel i Uzzjasz; **22** z synów Paszchura^b: Elieonaj, Maasejasz, Ismael, Netanel, Jozabad i Eleasa. **23** Z Lewitów: Jozabad, Szimej, Kelajasz (czyli Kelita), Petachiasz, Juda i Eliezer; **24** ze śpiewaków: Eliaszib; z odźwiernych: Szalum, Telem i Uri.

25 Z ludu Izraela — z synów Parosza^c: Ramiasz, Jizzjasz, Malkijas, Mijjamin, Eleazar, Malkijas i Benajasz; **26** z synów Elama^d: Mattaniasz, Zachariasz, Jechiel^e, Abdi, Jeremot i Elias; **27** z synów Zattu^f: Elieonaj, Eliaszib, Mattaniasz, Jeremot, Zabad i Aziza; **28** z synów Bebaja^g: Jehochanan, Chananiaz, Zabbaj i Atlaj; **29** z synów Baniego: Meszullam, Malluch, Adajasz, Jaszub, Szeal i Jeremot; **30** z synów Pachat-Moaba^h: Adna, Kelal, Benajasz, Maasejasz, Mattaniasz, Becalel, Binnuj i Manasses; **31** z synów Charimaⁱ: Eliezer, Jiszszijas, Malkijas, Szemajasz, Szimeon, **32** Beniamin, Malluch i Szemariasz; **33** z synów Chaszuma^k: Mattenaj, Mattatta, Zabad, Elifelet, Jeremaj, Manasses i Szimej; **34** z synów Baniego: Madaj, Amram, Uel, **35** Benajasz, Bedejasz, Keluhi, **36** Waniasz, Meremot, Eliaszib, **37** Mattaniasz, Mattenaj i Jaasaj; **38** z synów Binnuja: Szimej, **39** Szelemiasz, Natan, Adajasz, **40** Machnadabaj, Szaszaj, Szaraj, **41** Azarel, Szelemiasz, Szemariasz, **42** Szallum, Amariasz i Józef; **43** z synów Nebo: Jemel, Mattitiasz, Zabad, Zebina, Jaddaj, Joel i Benajasz. **44** Ci wszyscy wzięli sobie kiedyś cudzoziemskie żony^l, a teraz odprawili je razem z ich dziećmi^m.

NEHEMIASZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Wieści z Jerozolimy (1-3)
Modlitwa Nehemiasza (4-11)</p> <p>2 Nehemiasz posłany do Jerozolimy (1-10)
Nehemiasz bada mury miasta (11-20)</p> <p>3 Odbudowa murów (1-32)</p> <p>4 Prace postępują mimo sprzeciwu (1-14)
Uzbrojeni robotnicy kontynuują odbudowę (15-23)</p> <p>5 Nehemiasz kładzie kres wyzyskowi (1-13)
Bezinteresowność Nehemiasza (14-19)</p> <p>6 Sprzeciw wobec odbudowy nie ustaje (1-14)
Mur ukończony w 52 dni (15-19)</p> <p>7 Bramy miasta i odźwierni (1-4)
Lista wygnańców, którzy powrócili (5-69)
Słudzy świątyni (46-56)
Synowie sług Salomona (57-60)
Dary na odbudowę (70-73)</p> | <p>8 Czytanie i objaśnianie Prawa ludowi (1-12)
Obchody Święta Szafasów (13-18)</p> <p>9 Lud wyznaje swoje grzechy (1-38)
Jehowa — Bóg, który chętnie przebacza (17)</p> <p>10 Lud postanawia przestrzegać Prawa (1-39)
„Nie będziemy zaniedbywać domu naszego Boga” (39)</p> <p>11 Ponowne zasiedlenie Jerozolimy (1-36)</p> <p>12 Kapłani i Lewici (1-26)
Uroczystość poświęcenia murów (27-43)
Wspieranie osób usługujących w świątyni (44-47)</p> <p>13 Dalsze działania Nehemiasza (1-31)
Sklądanie dziesięcin (10-13)
Nie wolno bezcześcić szabatu (15-22)
Potępienie mieszanych małżeństw (23-28)</p> |
|---|--|

1 Słowa Nehemiasza^a, syna Chakaliasza: W miesiącu kislew^h w 20 roku^h przebywałem na zamku^h w Suzie^b. **2** Wtedy przybył jeden z moich braci, Chanani^c, razem z innymi ludźmi z Judy. Zapytałem ich o pozostałych Żydów—tych, którzy wrócili z niewoli do swojego kraju^d—a także o Jerozolimę. **3** Na to odpowiedzieli: „Ci, którzy wrócili z niewoli i przebywają w tamtej prowincji, znajdują się w tragicznej sytuacji i są okryci hańbą^e. Mury Jerozolimy są zburzone^f, a bramy spalone^g”.

1:1 *Imię to znaczy „Jah pociesza”.
^hZob. Dodatek B15. ^hChodzi o 20 rok panowania perskiego króla Artakserksesa I. ^hLub „w pałacu; w twierdzy”.

ROZD. 1

- a Neh 1:11
Neh 5:14
Neh 10:1
b Est 1:2
Est 3:15
Dn 8:2
c Neh 7:2
d Jer 52:30
e 1Kl 9:7
Neh 9:36, 37
Ps 79:4
f 2Kl 25:10
g Neh 2:17
Lam 1:4

szpalta 2

- a 2Kn 20:3
Ezd 8:21
b Pwt 7:9
Dn 9:4
c Ps 88:1
Łk 18:7
d 2Kn 29:6
Ezd 9:6

4 Gdy tylko usłyszałem te słowa, usiadłem i zacząłem płakać. Przez wiele dni się smuciłem, pościłem^a i modliłem się do Boga niebios. **5** Powiedziałem: „O Jehowo, Boże niebios! Ty, Boże, jesteś wielki, budzisz lęk i szacunek. Dotrzymujesz przysięgę i okazujesz lojalną miłość tym, którzy Cię kochają i przestrzegają Twoich przykazań^b. **6** Proszę, nadstaw ucha i otwórz oczy, żeby wysłuchać modlitwy swojego sługi, z którą się dzisiaj do Ciebie zwracam. Dniem i nocą modłę się^c za Twoich sług, Izraelitów, i wyznaje grzechy, których lud Izraela dopuścił się przeciwko Tobie. Zgrzeszyliśmy—zarówno ja, jak i dom mojego ojca^d. **7** Bez

wątpienia postępowaliśmy wobec Ciebie niegodziwie^a przez to, że nie przestrzegaliśmy przykazań, przepisów ani rozporządzeń, które dałeś swojemu słudze Mojżeszowi^b.

8 „Pamiętaj, proszę, o słowach, które powiedziałeś* swojemu słudze Mojżeszowi: „Jeżeli będziecie postępować niewiernie, to rozproszę was między narodami^c. **9** Ale jeśli do mnie wrócicie i będziecie przestrzegać moich przykazań, to nawet gdybyście byli rozproszeni aż po kraniec ziemi, zbiorę was^d stamtąd i przyprowadzę na miejsce, które wybrałem, żeby tam przebywało moje imię^e. **10** Oni są Twoimi sługami i Twoim ludem, który wykupiłeś swoją wielką mocą i silną ręką^f. **11** O Jehowo, proszę, nadstaw ucha na modlitwę swojego sługi i na modlitwę swoich sług, którzy pragną bać się Twojego imienia. Proszę, spraw, żeby Twojemu słudze się powiodło, i oby ten człowiek okazał mi współczucie”^g.

W tym czasie usługiwałem królowi jako podczasy^h.

2 W miesiącu nisan* w 20 rokuⁱ panowania króla Artakserksesa^j jak zwykle wziąłem wino, które stało przed królem, i mu je podałem^k. Jednak nigdy wcześniej nie byłem w jego obecności smutny. **2** Dłatego król powiedział do mnie: „Czemu jesteś taki smutny? Nie jesteś chory, więc musi cię coś dręczyć”. Wtedy bardzo się przestraszyłem.

3 Odpowiedziałem królowi: „Królu, żyj długo! Jak mam nie być smutny, skoro miasto, w którym pochowano moich przod-

1:8 *Lub „o ostrzeżeniu, które dałeś”.
2:1 *Zob. Dodatek B15.

ROZDZ. 1

- a Ps 106:6
b Kpl 27:34
Lb 36:13
Pwt 12:1
Neh 9:34
c Kpl 26:33
Pwt 4:27
Pwt 28:64
d Pwt 30:1-4
e Pwt 12:5
Ps 132:13
f Kpl 25:42
Pwt 5:15
Pwt 9:26, 29
g 1Kl 8:49, 50
Ezd 7:6
Ps 106:46
Prz 21:1
h Neh 2:1

ROZDZ. 2

- i Neh 1:1
j Ezd 7:1
Neh 13:6
k Neh 1:11

szpalta 2

- a Neh 1:2, 3
b 1Sm 1:13
c Dn 9:25
d Neh 1:11
e Neh 5:14
Neh 13:6
f Joz 1:4
Ezd 5:3
g Neh 7:2
h Neh 1:3
i Ezd 7:21
j Ezd 7:6

- k Neh 4:1
Neh 6:2
l Neh 13:1
m Neh 2:19
Neh 4:3
Neh 6:14
Neh 13:7

ków, leży w ruinie, a jego bramy pochłonął ogień?”^a. **4** Wtedy król mnie zapytał: „O co chciałbyś poprosić?”. Natychmiast pomodliłem się do Boga niebios^b. **5** Potem powiedziałem do króla: „Jeżeli król uzna to za słuszne i jeśli twój sługa znalazł u ciebie łaskę, to wyślij mnie do Judy, do miasta, w którym pochowano moich przodków, żebym mógł je odbudować”^c. **6** Wtedy król, obok którego siedziała królowa*, zapytał: „Jak długo będzie trwała twoja podróż i kiedy wrócisz?”. Król więc uznał za słuszne, żeby mnie posłać^d, a ja mu podałem określony czas^e.

7 Wtedy powiedziałem do króla: „Jeśli król uzna to za słuszne, niech otrzymam listy do namiestników Zarzecza*^f pozwalające mi bezpiecznie przejść aż do Judy, **8** a także list do Asafa, strażnika Parku Królewskiego*, żeby mi dał drewno na belki do bram Twierdzy^g Domu^h, jak również na mur miejski^h i na dom, w którym będę mieszkał”. Król więc dał mi te listyⁱ, bo wspierał mnie mój dobry Bóg^j.

9 W końcu przybyłem do namiestników Zarzecza i dałem im listy króla. Król wysłał też ze mną dowódców wojskowych i jeźdźców. **10** Gdy usłyszeli o tym Choronita Sanballat^k i amonicki^l urzędnik* Tobiasz^m, bardzo im się nie spodobało, że przybył ktoś, kto chce zrobić coś dobrego dla Izraelitów.

11 Wreszcie dotarłem do Jerozolimy. Po trzech dniach **12** wstałem w nocy i wziąłem ze

2:6 *Lub „królewska małżonka”. 2:7 *Lub „Transeufratei”. Chodzi o teryny po zachodniej stronie Eufratu. 2:8 *Lub „łasu króla”. *Lub „Świątyni”.
ΔDost. „bo była nade mną dobra ręka mojego Boga”. 2:10 *Dost. „sługa”.

sobą kilku ludzi. Jednak nikomu nie powiedziałem, jaki pomysł w związku z Jerozolimą podsunął mi mój Bóg. Nie mieliśmy ze sobą żadnego innego zwierzęcia oprócz tego, na którym jechałem. **13** Wyruszyłem nocą przez Bramę nad Doliną^a, minąłem Źródło Wielkiego Weża i dotarłem do Bramy Popielisk^b. Badałem zburzone mury Jerozolimy i jej spalone bramy^c. **14** I ruszyłem do Bramy Źródlanej^d i do Sadowki Królewskiej, ale było tam za mało miejsca, żeby zwierzę, na którym jechałem, mogło przejść. **15** Dalej jednak posuwałem się nocą w górę doliny^e i badałem mur. Potem wróciłem przez Bramę nad Doliną i w końcu dotarłem do domu.

16 Zarządcy^f nie wiedzieli, dokąd się udałem i co robiłem, bo jeszcze nic nie powiedziałem Żydom—kapłanom, dostojnikom, zarządcom ani innym ludziom, którzy mieli brać udział w odbudowie. **17** W końcu odezwałem się do nich: „Sami widzicie naszą tragiczną sytuację. Jerozolima leży w gruzach, a jej bramy są spalone. Chodźcie, odbudujmy mury Jerozolimy, żeby położyć kres tej hańbie”. **18** Potem opowiedziałem im o tym, jak mój dobry Bóg mnie wspierał^g, i przekazałem im to, co mi powiedział król^h. Na to rzekli: „Wstańmy i budujmy”. I zachęcali się wzajemnie* do wykonania tej dobrej pracyⁱ.

19 Kiedy usłyszeli o tym Choronita Sanballat, amonic-ki/ urzędnik* Tobiasz^k i Arab/ Geszem, zaczęli z nas szydzić^m i pogardliwie mówić: „Co robicie? Czy buntujecie się prze-

2:15 *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek* po-
jęć. 2:18 *Dost. „wzmocnił swoje rę-
ce”. 2:19 *Dost. „śluga”.

ROZDZ. 2

- a 2Kń 26:9
b Neh 3:13
c Neh 1:3
Lam 1:4
Lam 2:9
d Neh 3:15
Neh 12:37
e 2Sm 15:23
Jn 18:1
f Neh 4:14
g Ezd 7:6, 28
Neh 2:7, 8
h Dn 9:25
i Ag 1:14
j Neh 13:1, 2
k Neh 6:14
l Neh 4:7
Neh 6:1, 2
m Ps 79:4

szpalta 2

- a Neh 6:6
b Ps 127:1
c Ezd 4:1-3

ROZDZ. 3

- d Neh 12:10
Neh 13:4, 28
e Jn 5:2
f Neh 12:30
g Neh 12:38,
39
h Jer 31:38
Za 14:10
i Ezd 2:1, 34
j 2Kń 33:1, 14
Sof 1:10
k Neh 2:7, 8
l Ezd 8:33
Neh 3:21
m Neh 3:30
Neh 6:17, 18
n Neh 3:27
Am 1:1
o Neh 12:38,
39
p 2Sm 21:2

- q Joz 18:21, 26
2Kń 16:6
Jer 40:6
r Rdz 15:18

ciwko królowi?”^a. **20** Ja jednak powiedziałem: „Bóg niebios sprawi, że się nam powiedzie^b, dlatego my, Jego słudzy, wstaniemy i będziemy budować. A wy nie macie nic wspólnego z Jerozolimą, nie macie do niej historycznych praw ani podstaw do jakichkolwiek roszczeń”^c.

3 Arcykapłan Eliaszeb^d i jego bracia kapłani zaczęli budować Bramę Owczą^e. Uświęcili* ją^f i zamontowali w niej wrota. Uświęcili też odcinek do Wieży Mea^g i odcinek do Wieży Chananela^h. **2** Za nimi budowali ludzie z Jerychaⁱ, a za nimi budował Zakkur, syn Imriego.

3 Bramę Rybną^j budowali synowie Hassenai. Zrobili jej obramowanie z belek^k, a potem zamontowali w niej wrota, rygle i zasuwę. **4** Za nimi naprawiał Meremot^l, syn Uriasza, syna Hakkoca, za nim naprawiał Meszullam^m, syn Berechiasza, syna Meszezabela, a za nim naprawiał Cadok, syn Baany. **5** Za nim naprawiali mieszkańcy Tekoiⁿ, ale ich dostojnicy nie zniżyli się* do tego, żeby wspólnie pracować pod nadzorem przełożonych.

6 Bramę Staromieską^o naprawiali Jojada, syn Paseacha, i Meszullam, syn Besodejasza. Zrobili jej obramowanie z belek, a potem zamontowali w niej wrota, rygle i zasuwę. **7** Za nimi naprawiali Gibeonita^p Melatiasz i Jadon Meronotyta, ci, którzy pochodzili z Gibeonu i Micpy^q i podlegali władzy* namiestnika Zarzecza^r. **8** Za nimi naprawiał Uzziel, syn Charhajasza, jeden ze złotników. Za nim naprawiał Chananiasz,

3:1 *Lub „oddali”. 3:5 *Dost. „nie nagięli karku”. 3:7 *Dost. „należeli do tronu”. *Lub „Transeufratei”. Chodzi o tereny po zachodniej stronie Eufratu.

jeden z wytwórców maści*. Ułożyli oni bruk[#] w Jerozolimie aż do Szerokiego Muru^a. **9** Za nimi naprawiał Refajasz, syn Chura, książę połowy okręgu Jerozolimy. **10** Za nim odcinek naprzeciw swojego domu naprawiał Jedajasz, syn Charumafa, a za nim naprawiał Chattusz, syn Chaszabnejasza.

11 Kolejny odcinek* oraz Wieżę Pieców^b naprawiali Malkijas, syn Charima^c, i Chaszszub, syn Pachat-Moaba^d. **12** Za nimi naprawiał razem z córkami Szallum, syn Hallochesza, książę połowy okręgu Jerozolimy.

13 Bramę nad Doliną^e naprawiali Chanun oraz mieszkańcy Zanoachu^f. Gdy ją odbudowali, zamontowali w niej wrota, rygle i zasuw. Naprawili też 1000 łokci* muru aż do Bramy Popielisk^g. **14** A Bramę Popielisk naprawiał Malkijas, syn Rechaba, książę okręgu Bet-Hakkerem^h. Odbudował ją oraz zamontował w niej wrota, rygle i zasuw.

15 Bramę Źródłanąⁱ naprawiał Szallun, syn Kolchozego, książę okręgu Micpy^j. Odbudował ją i jej dach oraz zamontował w niej wrota, rygle i zasuw. Naprawił też mur Sadszawki^k Kanału obok Ogrodu Królewskiego^l i odcinek aż do Schodów^m prowadzących w dół z Miasta Dawidaⁿ.

16 Za nim naprawiał Nehemiasz, syn Azbuka, książę połowy okręgu Bet-Cur^o. Pracował od miejsca naprzeciw Grobowców Dawida^p aż do wybudowanej sadszawki^q i aż do Domu Mocarzy.

17 Za nim naprawiali Lewici: Recham, syn Baniego, a za nim Chaszabiasz, książę połowy

3:8 *Lub „wonności”. #Lub „kamienne płyty”. 3:11 *Lub „wymierzony odcinek”. 3:13 *Czyli 445 m. Zob. Doda-tek B14.

ROZDZ. 3

- a Neh 12:38
- b Neh 12:38
- c Ezd 2:1, 32
- d Ezd 2:1, 6
- e 2Kń 26:9
- f Joz 15:20, 34
Neh 11:25, 30
- g Neh 2:13
- h Jer 6:1
- i Neh 2:14
Neh 12:37
- j Joz 18:21, 26
- k Iz 22:9
- l Jer 39:4
- m Neh 12:37
- n 2Sm 5:7
- o Joz 15:20, 58
2Kń 11:5-7
- p 1Kl 2:10
2Kń 16:13, 14
- q Neh 2:14

szpalta 2

- a Joz 15:20, 44
- b 2Kń 26:9
Neh 3:24
- c Ezd 2:1, 40
- d Ezd 10:28, 44
- e Neh 3:1
Neh 13:4
- f Ezd 8:33
- g Rdz 13:10
- h Neh 3:19
- i 2Sm 5:11
Neh 12:37
- j Jer 37:21
- k Ezd 2:1, 3
- l Neh 8:1
Neh 12:37
- m Joz 9:3, 27
1Kń 9:2
Ezd 2:43-54
Ezd 8:17, 20
- n 2Kń 27:1, 3
2Kń 33:1, 14
Neh 11:21

okręgu Keili^a, który wykonywał pracę w imieniu swojego okręgu. **18** Za nim naprawiali ich bracia pod nadzorem Bawwaja, syna Chenadada, księcia połowy okręgu Keili.

19 Kolejny odcinek—naprzeciw podejścia do Zbrojowni przy Skarpie^b—naprawiał Ezer, syn Jeszui^c, książę Micpy.

20 Za nim pracował z zapalem Baruch, syn Zabbaja^d. Naprawiał kolejny odcinek—od Skarpy aż do wejścia do domu arcykapłana Eliasziba^e.

21 Kolejny odcinek—od wejścia do domu Eliasziba aż do końca jego domu—naprawiał Meremot^f, syn Urijasza, syna Hakkoca.

22 A za nim naprawiali kapłani z Okręgu Jordanu^g. **23** Za nimi Beniamin i Chaszszub naprawiali odcinek naprzeciw swojego domu. Za nimi odcinek w pobliżu swojego domu naprawiał Azariasz, syn Maasejasza, syna Ananii. **24** Kolejny odcinek—od domu Azariasza aż do Skarpy^h i aż do narożnika muru—naprawiał Binnuj, syn Chenadada.

25 Za nim Palal, syn Uzaja, naprawiał odcinek na wysokości Skarpy i wieży wychodzącej z Domu* Królewskiegoⁱ—górną budowli, która należy do Dziedzica Straży^j. Za nim naprawiał Pedajasz, syn Parosza^k.

26 Odcinek aż do Bramy Wodnej^l na wschodzie i do wieży, która wystawała z muru, naprawiali słudzy świątynni*^m, którzy mieszkali w Ofeluⁿ.

27 Kolejny odcinek—od miejsca na wysokości tej wielkiej

3:22 *Chodzi o południową część Doliny Jordanu. Możliwe też „z pobliskiego okręgu”. 3:25 *Lub „Pałacu”. 3:26 *Lub „netyjeczycy”. Dosł. „dani”.

wystającej wieży aż do muru Ofelu—naprawiali mieszkańcy Tekoi^a.

28 Odcinek powyżej Bramy Końskiej^b naprawiali kapłani, każdy naprzeciw swojego domu.

29 Za nimi Cadok^c, syn Immera, naprawiał odcinek naprzeciw swojego domu.

A za nim naprawiał Szemajasz, syn Szechaniasza, strażnik Bramy Wschodniej^d.

30 Kolejny odcinek naprawiali Chananiasz, syn Szelemiasza, i Chanun, szósty syn Calafa.

Za nimi odcinek naprzeciw swojego domu* naprawiał Meszullam^e, syn Berechiasza.

31 Za nim Malkijas, członek cechu złotników, naprawiał odcinek aż do domu służby świątynnych^{*f} i kupców, miejsca, które było na wysokości Bramy Inspekcyjnej, i aż do górnej komnaty w narożniku muru.

32 Z kolei odcinek między tą górną narożną komnatą a Bramą Owczą^g naprawiali złotnicy i kupcy.

4 Gdy Sanballat^h usłyszał, że odbudowujemy mur, rozgniewał się i oburzył*, i drwił z Żydów. **2** W obecności tych, którzy mu towarzyszyli, oraz wojska samarytańskiego powiedział: „Co ci nędzni Żydzi uczynią? Czy odbudują to sami? Czy będą składać ofiary? A może skończą wszystko w jeden dzień? Czy tchną życie w osmałone kamienie z rumowiska?”ⁱ.

3 Stojący przy nim Ammonita^j Tobiasz^k powiedział: „Nawet gdyby lis wspiął się na kamienny mur, który budują, to by go przewrócił”.

3:30 *Lub „komnaty”. 3:31 *Lub „netynejczyków”. Dośł. „danych”. 4:1 *Lub „bardzo się oburzył”.

ROZDZ. 3

a Neh 3:5

b Jer 31:40

c Neh 13:13

d 1Kn 9:17, 18

e Neh 6:17, 18

f Neh 3:26

g Neh 3:1
Jn 5:2

ROZDZ. 4

h Neh 2:10

Neh 6:1, 2
Neh 13:28

i Neh 4:10

j Neh 13:1, 2

k Neh 2:19

szpalta 2

a Ps 123:3

b Ps 79:12

c Jer 18:23

d Neh 4:3

e Neh 2:19

f Joz 13:2, 3
Neh 13:23

4 Usłysz, nasz Boże, jak ci ludzie nami pogardzają^a. Spraw, żeby ich szyderstwa obróciły się przeciwko nim^{*b}, i wydaj ich na grabież i na niewolę w obcym kraju. **5** Nie przymykaj oczu na ich winy i grzechy ani ich nie wymazuj^c, bo znieważają budujących mur.

6 Dalej więc budowaliśmy mur i został on w całości połączony i odbudowany do połowy swojej wysokości. A lud nadal przykładął się do pracy całym sercem.

7 Gdy tylko Sanballat, Tobiasz^d, Arabowie^e, Ammonici i Aszdodyci^f usłyszeli, że naprawa murów Jerozolimy posuwa się naprzód i że zasklepiano wyłomy, bardzo się rozgniewali.

8 Zmówili się, że pójdą walczyć z Jerozolimą i wznicią w niej zamęt. **9** My jednak modliliśmy się do swojego Boga i żeby się przed nimi chronić, dzień i noc trzymaliśmy straż.

10 Tymczasem mieszkańcy Judy mówili: „Osłabła siła robotników^{*}, a jeszcze tyle gruzu. Nigdy nie odbudujemy tego muru”.

11 A nasi wrogowie mówili: „Zanim zdążą się zorientować w sytuacji lub nas zobaczyć, wtargniemy pomiędzy nich i ich pozabijamy, i zatrzymamy tę pracę”.

12 Gdy przychodzili Żydzi mieszkający w pobliżu naszych wrogów, ciągle nam powtarzali*: „Przyjdą i napadną na nas ze wszystkich stron”.

13 Wystawiałem więc ludzi na otwartych, najniższych położonych częściach terenu za murem. Rozstawiałem ich według

4:4 *Dośł. „obróć ich szyderstwo na ich głowę”. 4:10 *Lub „tragarzy”. 4:12 *Dośł. „mówili nam dziesięć razy”.

rodzin—z mieczami, dzidami i łukami. **14** Gdy zobaczyłem, że się boją, natychmiast wstałem i powiedziałem do dostojników^a, zarządców i reszty ludu: „Nie bójcie się ich^b. Pamiętajcie o Jehowie, który jest wielki oraz wzbudza lęk i podziw^c, i walczycie za swoich braci, synów, córki, żony i domy”.

15 A nasi wrogowie usłyszeli, że dowiedzieliśmy się o ich planie i że prawdziwy Bóg go udaremnił. Wtedy wszyscy wróciliśmy do pracy przy murze. **16** Od tamtego dnia połowa moich ludzi pracowała^d, natomiast druga połowa, ubrana w pancerze, trzymała dzidy, tarcze i łuki. A książęta^e stali za Judejczykami, **17** którzy budowali mur. Tragarze jedną ręką wykonywali pracę, a w drugiej trzymali broń^f. **18** Każdy budowniczy pracował z mieczem przypasanym do biodra. Obok mnie stał człowiek, który w razie niebezpieczeństwa miał dąć w róg^g.

19 A ja zwróciłem się do dostojników, zarządców i reszty ludu: „Na murze jest sporo różnej pracy, a my jesteśmy od siebie oddaleni. **20** Gdy usłyszycie dźwięk rogu, zbierzcie się przy nas. Nasz Bóg będzie za nas walczył”^h.

21 Tak więc połowa z nas pracowała, a druga połowa trzymała dzidy—od świtu aż do pojawienia się gwiazd. **22** W tym czasie powiedziałem do ludu: „Niech wszyscy nocują ze swoimi sługami w Jerozolimie. W nocy będą nas strzec, a w dzień będą pracować”. **23** Ani ja, ani moi bracia, słudzyⁱ czy towarzyszący mi strażnicy nie zdejmowaliśmy szat. Każdy z nas w prawej ręce trzymał broń.

4:17 *Lub „pocisk”.

ROZDZ. 4

a Neh 13:17

b Lb 14:9
Pwt 20:3
Joz 1:9

c Pwt 7:21
Pwt 10:17

d Neh 5:16

e Neh 11:1

f Lb 10:9
2Kn 13:12

g Pwt 1:30
Joz 23:10

h Neh 13:19

szpalta 2

ROZDZ. 5

a Pwt 15:9

b Pwt 28:15, 33
Neh 9:36, 37

c Wj 21:7
Pwt 15:12

d Wj 22:25
Pwt 23:19
Ps 15:5
Eze 22:12

e Kpl 25:35
Pwt 15:7, 8
Jer 34:8, 9

f Kpl 25:36
Neh 5:15

5 A mężczyźni spośród ludu razem ze swoimi żonami zaczęli głośno narzekać na swoich żydowskich braci^a. **2** Jedni mówili: „Mamy wielu synów i wiele córek. Musimy zdobyć zboże, żeby jeść i przeżyć”. **3** Drudzy mówili: „Swoje pola, winnice i domy dajemy w zastaw, żeby w czasie głodu mieć zboże”. **4** Jeszcze inni skarżyli się: „A my zastawiliśmy swoje pola i winnice, żeby mieć pieniądze na daninę dla króla^b. **5** A przecież jesteśmy takimi samymi ludźmi jak nasi bracia* i nasze dzieci są takie jak ich dzieci. My jednak swoich synów i swoje córki musimy oddawać w niewolę, a niektóre z naszych córek już w niej są^c. Nie możemy nic z tym zrobić, bo nasze pola i winnice należą do innych”.

6 Gdy usłyszałem ich skargi, bardzo się rozgniewałem. **7** Rozważyłem więc w sercu te rzeczy i dostojnikom oraz zarządcom postawiłem zarzut: „Każdy z was domaga się od swojego brata odsetek”^{*d}.

Ponadto zwołałem w tej sprawie wielkie zgromadzenie. **8** I przemówiłem do nich: „Na ile to było możliwe, wykupiliśmy swoich żydowskich braci, których sprzedano narodom. Czy teraz chcecie sprzedać swoich braci^e, a my mamy ich odkupić?”. Na to zaniemówili, bo nie mieli nic do powiedzenia. **9** Następnie dodałem: „To, co robicie, nie jest dobre. Czy nie powinniście okazywać bojaźni przed Bogiem^f, żeby wrogie nam narody nas nie znieważały? **10** Ja, moi bracia i moi słudzy pożyczamy ludziom pieniądze i zboże bez odsetek.

5:5 *Dosl. „nasze ciało jest takie jak ciało naszych braci”. 5:7 *Lub „lichwy”.

Przestańmy, proszę, robić to na procent^a. **11** Proszę, zwróćcie im jeszcze dzisiaj ich pola^b, winnice, sady oliwne oraz domy, a także tę setną część^{*} pieniędzy, zboża, młodego wina i oliwy, której żądacie od nich jako odsetek^c.

12 Na to oni odpowiedzieli: „Zwróćmy im te rzeczy i nie będziemy niczego się od nich za to domagać. Zrobimy dokładnie tak, jak mówisz”. Zwołałem więc kapłanów i kazałem tym ludziom przysiąc, że dotrzymają złożonej obietnicy. **13** Ponadto wytrząsnąłem fałdy swojej szaty^d i powiedziałem: „Niech prawdziwy Bóg tak samo postąpi z każdym, kto nie spełni tej obietnicy—niech wytrząśnie go z jego domu i z tego, co posiada. Niech taki będzie wytrząśnięty i zostawiony z niczym”. Wtedy cały zbór powiedział: „Amen!”^e i zaczął wystawiać Jehowę. I lud zrobił tak, jak obiecał.

14 Ponadto od dnia, gdy król ustanowił mnie namiestnikiem^f w ziemi judzkiej—od 20^d do 32 roku^e panowania króla Artakserksesa^f, czyli przez 12 lat—ani ja, ani moi bracia nie jedliśmy żywności przysługującej namiestnikowi^g. **15** Ale namiestnicy, którzy byli przede mną, nakładali na naród ciężar i codziennie pobierali od ludu na chleb i wino 40 syklów^{*} srebra. Również ich słudzy gnębili lud. Ja jednak bałem się Boga^h i tak nie postępowałemⁱ.

16 Poza tym pomagałem w pracy na murze. Pracowali tam też wszyscy moi słudzy. I nie na-

ROZDZ. 5

a Eze 18:5, 8

b Neh 5:3

c Neh 10:1

d Neh 2:1

e Neh 13:6

f Ezd 8:1

g 1Ko 9:14, 15
2Ts 3:8

h Neh 5:9

i 2Ko 11:9
2Ko 12:14

szpalta 2

a Dz 20:33
2Ko 12:17b Neh 13:14
Ps 18:24
Iz 38:3
Mal 3:16

ROZDZ. 6

c Neh 2:10
Neh 4:3d Neh 2:19
Neh 4:7

e Dn 9:25

f Neh 3:1, 3

g 1Kn 8:12
Neh 11:31, 35

h Neh 2:19

byliśmy żadnego pola^a. **17** Przy moim stole jadało 150 Żydów i zarządców, jak również ci, którzy przychodzili do nas z innych narodów. **18** Codziennie przygotowywano na mój koszt^{*} jednego byka, sześć wybornych owiec oraz ptaństwo, a raz na 10 dni mieliśmy mnóstwo wszelkiego rodzaju wina. Mimo to nie żądałem żywności przysługującej namiestnikowi, bo lud już i tak był obciążony służbą. **19** Mój Boże, zechciej pamiętać na moją korzyść^{*} wszystko, co zrobiłem na rzecz tego ludu^b.

6 Gdy tylko Sanballat, Tobiasz^c, Arab Geszem^d i pozostali nasi wrogowie usłyszeli, że odbudowałem mur^e i że już nie ma w nim żadnego wyłomu (choć do tego czasu w bramach nie zamontowałem jeszcze wrót)^f, **2** Sanballat i Geszem natychmiast przysłali mi wiadomość: „Chodź, ustalmy porę i spotkajmy się w jednej z wiossek na nizinie^{*} Ono”^g. Ale zamierzali wyrządzić mi krzywdę. **3** Wysłałem więc do nich posłańców z informacją: „Zajmuję się ważnym przedsięwzięciem i nie mogę przyjść. Bo jeśli je zostawię i do was pójde, praca się zatrzyma”. **4** Cztery razy przysyłali mi tę wiadomość, a ja za każdym razem odpowiadałem im tak samo.

5 Następnie Sanballat po raz piąty przysłał mi tę samą wiadomość przez swojego sługę, który miał w ręku list otwarty. **6** Było w nim napisane: „Wśród narodów rozchodzi się pogłoska, a mówi to również Geszem^h, że ty i Żydzi zamierzacie się

5:18 *Dost. „dla mnie”. **5:19** *Lub „ku dobru”. **6:2** *Lub „dolinnej równiny”.

5:11 *Lub „jeden procent”. Chodzi o odsetki naliczane miesięcznie. **5:13** *Dost. „wytrząsnąłem swoje zanadze”.
*Lub „niech się tak stanie!”. **5:15** *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. *Dodatek B14*.

zbuntować^a. Właśnie dlatego budujesz mur. Mówi się jeszcze, że masz zostać ich królem. **7** Ustanowiłeś także proroków, żeby po całej Jerozolimie rozgłosili o tobie: „W Judzie jest król!”. A to wszystko zostanie przekazane królowi. Przyjdź więc i omówmy tę sprawę razem”.

8 Ale ja mu posłałem taką odpowiedź: „Żadna z tych rzeczy, o których mówisz, nie miała miejsca. To wytwór twojej wyobraźni^{a*}”. **9** Bo wszyscy ci ludzie próbowali nas zastraszyć. Mówili sobie: „Opuszczą ręce i nie dokończą pracy”^b. Dlatego się modłę: „Boże, wzmocnij moje ręce”^c.

10 Potem poszedłem do domu Szemajasza, syna Delajasa, w którym on się zamknął. Szemajasz powiedział do mnie: „Umówmy się i spotkajmy w domu prawdziwego Boga, w samej świątyni, i zamknijmy jej drzwi, bo przyjdą cię zabić. Przyjdą w nocy, żeby cię zabić”. **11** Ja mu jednak odpowiedziałem: „Czy człowiek na moim stanowisku miałby uciekać? Czy człowiek taki jak ja może wejść do świątyni i nie przypłacić tego życiem?”^d Nie wejdę!”. **12** Wtedy uświadomiłem sobie, że tego proroka nie posłał Bóg, ale że najęli go Tobiasz i Sanballat^e, aby mnie zwiódł. **13** Najęli go, żeby mnie przestraszyć i skłonić do grzechu. A wtedy mieliby podstawę, żeby zepsuć mi reputację i mnie znieważać.

14 Nie zapomnij, mój Boże, o wszystkim, co zrobili Tobiasz i Sanballat, a także o tym, jak prorokini Noadia i pozostali prorocy wciąż usiłowali mnie zastraszyć.

6:8 *Dost. „wymyślasz je ze swojego serca”.

ROZDZ. 6

a Ezd 4:14, 15

b Ezd 4:4

c Ps 68:35
Ps 138:3
Iz 41:10

d Lb 1:51
Lb 18:7
2Kn 26:18, 19

e Neh 2:10

f Neh 4:3, 4

szpalta 2

a Neh 4:7
Ps 129:5

b Neh 5:7

c Ezd 2:1, 5

d Neh 3:4

e Neh 6:9
Neh 6:10, 13

ROZDZ. 7

f Neh 2:17
Neh 6:15
Dn 9:25

g Neh 3:1, 6, 13

h 1Kn 26:1
Ezd 2:1, 42

i 1Kn 9:33
Ezd 2:1, 41

j Ezd 3:8

k Neh 1:2

l Neh 2:8

m Neh 5:15

15 A 25 dnia miesiąca elul^{*}, po 52 dniach, mur został ukończony.

16 Gdy tylko usłyszeli o tym wszyscy nasi wrogowie i zobaczyli to wszystkie okoliczne narody, bardzo się zawstydzili^{a*} i zrozumieli, że tę pracę wykonaliśmy z pomocą swojego Boga.

17 W tamtych dniach dostojnicy^b Judy wysyłali wiele listów do Tobiasza, a on im na nie odpisywał. **18** Wielu mieszkańców Judy przysięgło Tobiaszowi lojalność, bo był on zięciem Szechaniasza, syna Aracha^c, a Jehochanan, syn Tobiasza, ożenił się z córką Meszullama^d, syna Berechiasza. **19** Ponadto ciągle mówili mi o Tobiaszu coś dobrego, a potem przekazywali mu to, co ja powiedziałem. Następnie Tobiasz wysyłał listy, żeby mnie zastraszyć^e.

7 Gdy tylko odbudowano mur^f, zamontowałem wrota^a, a potem wyznaczyłem odźwiernych^h, śpiewakówⁱ oraz Lewitów^j do ich zadań. **2** Następnie ustanowiłem nad Jerozolimą swojego brata Chananiego^k i Chananiaśza, dowódcę Twierdzy^l, ponieważ zasługiwał on na ogromne zaufanie i bał się Boga^m bardziej niż wielu innych. **3** Powiedziałem do nich: „Bram Jerozolimy nie należy otwierać przed nastaniem południowego skwaru. Odźwierni stojący przy bramach powinni na noc zamykać wrota i je ryglować. Ponadto wyznaczcie strażników spośród mieszkańców Jerozolimy—jedni niech stoją na przydzielonych posterunkach, a inni przed swoimi domami”. **4** Miasto było rozległe i wielkie, a ludzi było w nim

6:15 *Zob. Dodatek B15. 6:16 *Dost. „bardzo upadli we własnych oczach”.

mało^a i nie odbudowano jeszcze domów.

5 Ale mój Bóg podsunął mi pomysł, żebym zebrał dostojników, zarządców i resztę ludu i spisał ich według rodowodów^b. Potem znalazłem księgę z rodowodami tych, którzy przybyli pierwsi. Było w niej napisane:

6 Oto mieszkańcy prowincji, którzy wyszli z niewoli—spośród wygnańców uprowadzonych przez babilońskiego króla Nabuchodonozora^c. Wrócili oni do Jerozolimy i Judy, każdy do swojego miasta^d. **7** Przybyli z Zerubbabelem^e, Jeszua^f, Nehemiaszem, Azariaszem, Raamiaszem, Nachamanim, Mardocheuszem, Bilszanem, Misperetem, Bigwajem, Nechumem i Baana^g.

Oto liczba mężczyzn z ludu izraelskiego^h: **8** synów Parosza było 2172, **9** synów Szefatiasza—372, **10** synów Aracha^h—652, **11** synów Pachat-Moabaⁱ, potomków Jeszui i Joaba^j—2818, **12** synów Elama^k—1254, **13** synów Zattu—845, **14** synów Zakkaja—760, **15** synów Binnuja—648, **16** synów Bebaja—628, **17** synów Azgada—2322, **18** synów Adonikama—667, **19** synów Bigwaja—2067, **20** synów Adina—655, **21** synów Atera, potomków Ezechiasza—98, **22** synów Chaszuma—328, **23** synów Becaja—324, **24** synów Charifa—112, **25** synów Gibeona^l—95, **26** mieszkańców Betlejem i Netofy—188, **27** mieszkańców Anatot^m—128, **28** mieszkańców Bet-Azmawet—42, **29** mieszkańców Kiriati-Jearimⁿ, Kefiry i Beerot^o—743, **30** mieszkańców Ramy i Geby^p—621, **31** mieszkańców Michmasu^q—122, **32** mieszkańców Be-

7:6 *Lub „Nebukadneccara”. 7:25 *Możliwe też „mieszkańców Gibeonu”.

ROZDZ. 7

- a Neh 11:1
- b 1Kn 9:1
Ezd 2:59, 62
- c 2Kl 24:12, 14
2Kl 25:1
2Kn 36:17, 20
Jer 39:9
Jer 52:15, 28
Dn 3:1
- d Ezd 2:1
- e Ezd 1:8, 11
Za 4:9
Mt 1:12
- f Ezd 3:8
Ezd 5:2
Ag 1:14
Za 3:1
- g Ezd 2:2-35
- h Neh 6:17, 18
- i Ezd 10:30, 44
- j Ezd 8:1, 9
- k Ezd 10:26, 44
- l Joz 11:19
2Sm 21:2
Neh 3:7
- m Joz 21:8, 18
Jer 1:1
- n 1Sm 7:2
- o Joz 18:25, 28
- p Joz 18:21, 24
- q 1Sm 13:5

szpalta 2

- a 1Kl 12:32
- b Joz 7:2
- c Neh 6:2
Neh 11:31, 35
- d Ezd 2:36-39
- e Ezd 10:22, 44
- f 1Kn 24:3, 8
- g Ezd 2:40
- h Ezd 3:9
- i 1Kn 25:7
Ezd 2:41
- j 1Kn 6:31, 39
- k Ezd 2:42
Neh 7:1
- l 1Kn 9:2, 17
Neh 11:19
Neh 12:25
- m Joz 9:3, 27
1Kn 9:2
Ezd 2:43-54
Ezd 2:58
- n Ezd 2:55-58
Neh 11:3

tel^a i Aj^b—123, **33** mieszkańców drugiego Nebo—52, **34** synów innego Elama—1254, **35** synów Charima—320, **36** mieszkańców Jerycha—345, **37** mieszkańców Lod, Chadidu i Ono^c—721, **38** mieszkańców Senai^{*}—3930.

39 Kapłani^d: synów Jedajasz z rodu Jeszui było 973, **40** synów Immera—1052, **41** synów Paszchura^e—1247, **42** synów Charima^f—1017.

43 Lewici^g: synów Jeszui, synów Kadmiela^h, z rodu Hodewy było 74. **44** Śpiewacyⁱ: synów Asafa^j było 148. **45** Odźwierni^k: synów Szalluma, synów Atera, synów Talmona, synów Akkuba^l, synów Chatity i synów Szobaja było 138.

46 Słudzy świątynni^{*m}: synowie Cychy, synowie Chasufy, synowie Tabbaota, **47** synowie Kerosa, synowie Sii, synowie Padona, **48** synowie Lebany, synowie Chagaby, synowie Szalmaja, **49** synowie Chanana, synowie Giddela, synowie Gachara, **50** synowie Reajasza, synowie Recina, synowie Nekody, **51** synowie Gazzama, synowie Uzzy, synowie Paseacha, **52** synowie Besaja, synowie Meunitim^{*}, synowie Nefuszeseima, **53** synowie Bakkuba, synowie Chakufy, synowie Charchura, **54** synowie Baclita, synowie Mechidy, synowie Charszy, **55** synowie Barkosa, synowie Sysery, synowie Tamacha, **56** synowie Necjacha i synowie Chatify.

57 Synowie sług Salomonaⁿ: synowie Sotaja, synowie Soffereta, synowie Peridy, **58** synowie Jaali, synowie Darkona, synowie Giddela, **59** synowie

7:38 *Możliwe też „synów Senai”.
7:46 *Lub „netynejczy”. Dost. „dani”.
7:52 *Możliwe też „Meunima”.

Szefatiasza, synowie Chattila, synowie Poheret-Haccebaime i synowie Amona. **60** Wszystkich sług świątynnych*^a i synów sług Salomona było 392.

61 A to są ci, którzy wyruszyli z Tel-Melach, Tel-Charszy, Kerubu, Addonu i Immeru, ale nie byli w stanie udowodnić, że ich ród albo oni sami mają izraelskie pochodzenie^b: **62** synów Delajasza, synów Gobiasza i synów Nekody było 642. **63** A z kapłanów byli: synowie Chabajasza, synowie Hakkoca^c i synowie Barzillaja, który wziął sobie żonę z córek Gileadczyka Barzillaja^d i przyjął jego imię. **64** Ci szukali siebie w spisach, żeby potwierdzić swój rodowód, ale bez skutku. Dlatego postanowiono, że nie będą usługiwać jako kapłani^e. **65** Namiestnik^f zabronił im jeść rzeczy najświętsze^g, dopóki nie pojawi się kapłan, który rozstrzygnie to za pomocą urim i tummim^h.

66 Cały zbór liczył 42 360 Izraelitówⁱ. **67** Mieli oni 7337 niewolników i niewolnic^j, a także 245 śpiewaków i śpiewaczek^k. **68** Ponadto mieli 736 koni, 245 mułów, **69** 435 wielbłądów i 6720 osłów.

70 Niektórzy z głów rodów przekazali dary na wykonanie tej pracy^l. Namiestnik^m dał do skarbczaⁿ 1000 drachm^o złota, 50 czasz i 530 szat kapłań-

7:60 *Lub „netynejczyków”. Dosł. „danych”. 7:64 *Lub „wykluczono ich z kapłaństwa jako nieczystych”. 7:65 *Lub „tirszata” — perski tytuł namiestnika prowincji. 7:70 *Chodzi o odbudowanie świątyni. *Lub „tirszata” — perski tytuł namiestnika prowincji. ^aLub „funduszu świątynnego”. *Na ogół drachma odpowiadała perskiemu złotemu darejkowi, który ważył 8,4 g. Nie jest tym samym co drachma w Pismach Greckich. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 7

- a Joz 9:3, 27
Neh 3:26
- b Ezd 2:59-63
- c 1Kn 24:3, 10
Neh 3:21
- d 2Sm 17:27-29
2Sm 19:31
1Kl 2:7
- e Lb 18:7
- f Neh 8:9
Neh 10:1
- g Kpl 2:3
Lb 18:8, 9
- h Wj 28:30
1Sm 28:6
- i Ezd 2:64-67
- j Kpl 25:44
- k Wj 15:21
1Sm 18:6
- l Ezd 2:68, 69

szpalta 2

- a Kpl 6:10
- b Neh 7:1
- c Neh 11:20
- d Kpl 23:24, 27
1Kl 8:2
Ezd 3:1
- e Ezd 2:70

ROZDZ. 8

- f Neh 3:26
Neh 12:37
- g Ezd 7:6
- h Pwt 31:9
Joz 1:8
- i Kpl 27:34
- j Kpl 23:24
1Kl 8:2
- k Pwt 31:12
2Kn 17:8, 9
Mal 2:7
- l Dz 13:15
Dz 15:21
- m Dz 16:14
Dz 17:11
- n Neh 12:40, 42

skich^o. **71** A niektórzy z głów rodów przekazali do skarbcza na to przedsięwzięcie 20 000 drachm złota i 2200 min^o srebra. **72** Reszta ludu dała 20 000 drachm złota, 2000 min srebra i 67 szat kapłańskich.

73 Kapłani, Lewici, odzwierciedli, śpiewacy^b, słudzy świątynni^c i pozostali z ludu osiedlili się w swoich miastach. Tak więc wszyscy Izraelici zamieszkali w swoich miastach^c. Gdy nastał miesiąc siódmy^d, już w nich mieszkali^e.

8 Cały lud zebrał się jak jeden mąż na placu przed Bramą Wodną^f i poprosił przepisywacza^g Ezdrasza^g, żeby ten przyniósł księgę Prawa Mojżeszowego^h, które Jehowa przekazał Izraelowiⁱ. **2** Dlatego pierwsze dnia miesiąca siódmego^j kapłan Ezdrasz przyniósł Prawo przed zbór^k mężczyzn, kobiet i wszystkich, którzy potrafili słuchać ze zrozumieniem. **3** I od świtu aż do południa na placu przed Bramą Wodną czytał je na głos^l mężczyznom, kobietom i wszystkim, którzy potrafili słuchać ze zrozumieniem. A lud uważnie słuchał^m księgi Prawa. **4** Przepisywacz Ezdrasz stał na drewnianym podium zrobionym na tę okazję. Po jego prawej stronie stali przy nim Mattitiasz, Szema, Anajasz, Uriasz, Chilkiasz i Maasejasz, a po jego lewej stronie Pedajasz, Miszael, Malkijasⁿ, Chaszum, Chasz-Baddana, Zachariasz i Meszullam.

5 Ezdrasz rozwinął zwój z księgą Prawa. Wszyscy to wi-

7:71 *Mina w Pismach Hebrajskich odpowiadała 570 g. Zob. *Dodatek B14*. 7:73 *Lub „netynejczy”. Dosł. „dani”. 8:1 *Lub „uczonego w piśmie”. Zob. *Słowniczek pojęć*. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale.

dzieli, bo stał wyżej od całego ludu. Gdy go rozwinął, cały lud powstał. **6** Potem Ezdrasz wysławiał Jehowę, wielkiego i prawdziwego Boga, a cały lud podniósł ręce i odpowiedział: „Amen!”^a. Wszyscy padli na kolana przed Jehową i pokłonili się do ziemi. **7** A Jeszua, Bani, Szerebiasz^b, Jamin, Akub, Szabbetai, Hodiasz, Maasejasz, Kelita, Azariasz, Jozabad^c, Chanan i Pelajasz, którzy byli Lewitami, objaśniali Prawo ludow^d, podczas gdy lud stał. **8** I czytali na głos z tej księgi, z Prawa prawdziwego Boga. Objaśniali je i wykładali jego sens. Tak więc pomagali ludziom rozumieć to, co czytano^e.

9 A Nehemiasz, który był wtedy namiestnikiem*, kapłan i przepisywacz Ezdrasz^f oraz Lewici, którzy pouczali lud, powiedzieli do całego ludu: „Ten dzień jest święty dla Jehowy, waszego Boga^g. Nie smućcie się ani nie płaczcie”. Bo cały lud płakał, gdy usłyszał słowa Prawa. **10** Nehemiasz rzekł do nich: „Idźcie, jedźcie wyborne* rzeczy i pijcie to, co słodkie, i podzielcie się jedzeniem^h z tymi, którzy go nie mają, bo ten dzień jest święty dla naszego Pana. Nie smućcie się, bo radość, którą daje wam Jehowa, jest waszą siłąⁱ”. **11** I Lewici uspokajali cały lud, mówiąc: „Nie płaczcie! Bo ten dzień jest święty. I nie smućcie się”. **12** Wszyscy więc poszli jeść, pić i dzielić się jedzeniem z innymi oraz bardzo się cieszyć^j, bo zrozumieli słowa, które im oznajmiono^k.

8:6 *Lub „niech się tak stanie!”. **8:9** *Lub „tirsza” — perski tytuł namiestnika prowincji. **8:10** *Dosl. „tłuste”. *Dosl. „radość Jehowy jest waszą twierdzą”.

ROZDZ. 8

- a Pwt 27:26
b Neh 9:4
c Ezd 8:33
Neh 11:16
d Pwt 33:8, 10
e Łk 24:27
Dz 8:30, 31
f Ezd 7:11
g Kpl 23:24
h Est 9:19
i Ps 126:1-3
j Neh 8:8

szpalta 2

- a Kpl 23:34, 42
Pwt 16:13, 16
Jn 7:2
b Kpl 23:4
c 1Kl 6:36
1Kl 7:12
2Kn 4:9
2Kn 20:5
d Neh 3:26
Neh 8:1, 3
e 2Kl 14:13
Neh 12:38, 39
f Joz 1:1
g Pwt 16:14, 15
h Pwt 31:10-12
i Kpl 23:34, 36

ROZDZ. 9

- j Joz 7:6
Jon 3:5, 6
k Ezd 9:1, 2
Neh 13:3

13 Następnego dnia głowy rodów całego ludu, kapłani i Lewici zebrali się wokół przepisywacza Ezdrasza, bo chcieli jeszcze lepiej wniknąć w słowa Prawa. **14** Wtedy w Prawie, które Jehowa przekazał przez Mojżesza, znaleźli zapis, że podczas święta w miesiącu siódmym Izraelici mają mieszkać w szałasach^a. **15** i że we wszystkich miastach i po całej Jerozolimie należy to obwieścić^b i ogłosić: „Wyjdźcie w górzysty region i naznoście liściastych gałęzi drzew oliwnych i sosnowych, mirtów i palm oraz innych drzew, żeby zrobić szałasę zgodnie z tym, co napisano”.

16 Lud więc wyszedł i przyniósł gałęzie, żeby zrobić sobie szałasę, czy to na swoich dachach, czy to na swoich dziedzińcach, czy też na dziedzińcach domu prawdziwego Boga^c, na placu przy Bramie Wodnej^d albo na placu przy Bramie Efraima^e. **17** Tak oto ci, którzy wrócili z niewoli, zrobili szałasę i w nich przebywali. Izraelici nie świętowali w ten sposób od czasów Jozuego^f, syna Nuna, aż do tego dnia, dlatego nastąpiła wielka radość^g. **18** I każdego dnia — od pierwszego aż do ostatniego — czytano księgę Prawa prawdziwego Boga^h. Obchodzono to święto siedem dni, a ósmego dnia zgodnie z wymaganiem było uroczyste zgromadzenieⁱ.

9 W 24 dniu tego miesiąca Izraelici się zebrali. Pościli, byli ubrani w wory* i sypali na siebie proch^j. **2** Ci, którzy rzeczywiście byli potomkami Izraelitów, oddzielili się od wszystkich cudzoziemców^k oraz stanęli

9:1 *Zob. Słowniczek pojęć.

i wyznali grzechy swoje i swoich przodków^a. **3** Potem powstali na swoich miejscach i czytali na głos księgę Prawa^{a,b} Jehowy, swojego Boga, przez ćwierć dnia^a, a przez kolejną ćwierć wyznawali swoje grzechy i kłaniali się swojemu Bogu, Jehowie.

4 Na podium^c dla Lewitów stanęli Jeszua, Bani, Kadmiel, Szebaniasz, Bunni, Szerebiasz^d, Bani oraz Kenani i głośno pomodlili się do swojego Boga, Jehowy. **5** Następnie Lewici Jeszua, Kadmiel, Bani, Chaszabnejasz, Szerebiasz, Hodiasz, Szebaniasz oraz Petachiasz powiedzieli: „Wstańcie i wystawiajcie swojego Boga, Jehowę, przez całą wieczność^e. I niech wysławiają Twoje wspaniałe imię, które jest wywyższone ponad wszelkie błogosławieństwo i chwałę.

6 „Tylko Ty jesteś Jehowaf, Ty uczyniłeś niebiosą, bezkresne niebiosą^a, i wszystko, co w nich jest^a, a także ziemię i wszystko, co na niej, oraz morza i wszystko, co w nich jest. Zachowujesz to wszystko przy życiu i Tobie się kłania wojsko nieba. **7** Ty jesteś Jehowa, prawdziwy Bóg, który wybrał Abrahama^g, wyprowadził go z chaldejskiego Ur^h i nadał mu imię Abrahamⁱ. **8** Stwierdziłeś, że jego serce jest wobec Ciebie wierneⁱ, więc zawarłeś z nim przymierze, że jemu i jego potomstwu dasz ziemię Kananejczyków, Hetytów, Amorytów, Peryzzytów, Jebusytów i Girgazytów^k. I dotrzymałeś swoich obietnic, bo jesteś prawy.

9 „Ty widziałeś, jak nasi przodkowie cierpieli w Egipcie^l,

9:3 *Zob. Słowniczek pojęć. ^aLub „trzy godziny”. **9:5** *Lub „od wieczności po wieczność”. **9:6** *Dost. „niebo niebios”. ^aDost. „i całe ich wojsko”.

ROZDZ. 9

a Kpl 26:40
Ezd 9:6
Ps 106:6
Dn 9:8

b Neh 8:3, 8

c Neh 8:4

d Neh 8:7

e Jer 33:10, 11

f Pwt 6:4

g Rdz 12:1, 2

h Rdz 11:31

i Rdz 17:5

j Rdz 22:10-12

k Rdz 15:18

l Wj 2:23-25
Wj 3:7

szpalta 2

a Wj 7:3
Pwt 6:22

b Wj 5:2

c Wj 9:16

d Wj 14:21, 22

e Wj 15:1, 5, 10

f Wj 13:21
Wj 14:19, 20

g Wj 19:11

h Pwt 4:10, 36

i Pwt 4:8

j Wj 16:29
Wj 20:8-11
Pwt 5:12-14

k Wj 16:4

l Wj 17:6

m Lb 14:44

n Pwt 9:6

o Lb 14:11, 41

p Lb 14:1, 4

i słyszałeś, jak wołali o pomoc nad Morzem Czerwonym. **10** Potem dokonałeś znaków i cudów, żeby ukarać faraona, wszystkich jego sług i cały lud jego ziemi^a, bo wiedziałeś, że odnosili się do naszych przodków zuchwale^b. Rozsławiłeś swoje imię i jest ono sławne aż do dzisiaj^c. **11** Rozdzieliłeś przed nimi morze, tak iż przeszli przez nie po suchej ziemi^d, a tych, którzy ich ścigali, wrzuciłeś w głębiń niczym kamień we wzburzone wody^e. **12** W dzień prowadziłeś ich słupem obłoku, a w nocy słupem ognia, żeby oświetlać im drogę, którą mieli iść^f. **13** I zstąpiłeś na górę Synaj^g, rozmawiałeś z nimi z nieba^h i dałeś im prawe postanowienia, prawa oparte na prawdzie^a, wspaniałe przepisy i przykazaniaⁱ. **14** Nauczyłeś ich, czym jest Twój święty szabaf, i za pośrednictwem swojego sługi Mojżesza dałeś im przykazania, przepisy i prawo. **15** Dałeś im chleb z nieba, gdy byli głodni^k, i wyprowadziłeś wodę ze skały, gdy byli spragnieni^l. Poleciałeś im wkroczyć i wziąć na własność ziemię, co do której przysiągłeś^a, że im ją dasz.

16 „Ale oni — nasi przodkowie — postępowali zuchwale^m, stali się uparciⁿ i nie słuchali Twoich przykazań. **17** Nie chcieli słuchać^o ani nie pamiętali o Twoich zdumiewających czynach, których wśród nich dokonałeś, ale stali się uparci^a i wybrali sobie wodza, żeby powrócić do swojej niewoli w Egipcie^p. Ty jednak jesteś Bogiem, który chę-

9:13 *Lub „prawa, na których można polegać”. **9:15** *Dost. „podniosłeś swoją rękę”. **9:16, 17** *Dost. „swoją kark uczynili twardym”.

nie przebacza*, Bogiem współczującym[#] i miłosiernym, nie-sklonnym do gniewu^Δ i pełnym lojalnej miłości^{Ⓜa}—i ich nie porzuciłeś^b. **18** Nawet kiedy zrobili sobie metalowy posąg cielca i mówili: „To jest twój Bóg, który cię wyprowadził z Egiptu”^c, i postępowali wobec Ciebie bardzo lekceważąco, **19** nawet wtedy Ty w swoim wielkim miłosierdziu nie porzuciłeś ich na pustkowiu^d. Słup obłoku nie opuścił ich za dnia, żeby prowadzić ich drogą, ani słup ognia nocą, żeby oświetlać im drogę, którą mieli iść^e. **20** Dawałeś im też swojego ducha*, żeby byli wnikliwi^f. Nie odmawiałeś im manny^g, a gdy byli spragnieni, dawałeś im wodę^h. **21** Zapewniałeś im żywność na pustkowiu przez 40 latⁱ. Niczego im nie brakowało. Ich ubrania się nie niszczyły, a ich nogi nie puchły.

22 „Dawałeś im królestwa i ludy, przydzielając im ich ziemię kawałek po kawałku^k, tak iż wzięli na własność ziemię Sychona^l, czyli ziemię króla Cheszonu^m, a także ziemię Ogaⁿ, króla Baszanu. **23** Sprawiliś, że ich synowie stali się liczni jak gwiazdy na niebie^o. Potem wprowadziłeś ich do ziemi, co do której obiecałeś ich przodkom, że do niej wejdą i wezmą ją na własność^p. **24** Ich synowie weszli więc do tej ziemi i wzięli ją na własność^q, a Ty podporządkowałeś im Kananejczyków^r, którzy ją zamieszkiwali. Wydałeś w ich ręce królów tej ziemi i jej ludy, żeby zrobili z nimi to,

9:17 *Lub „Bogiem aktów przebaczenia”. [#]Lub „łaskawym”. ^ΔLub „cierpliwym”. ^{Ⓜa}Lub „życzliwości”. **9:20** *Dost. „swojego dobrego ducha”.

ROZDZ. 9

- a Wj 34:6
Lb 14:18
b Pwt 4:31
c Wj 32:1, 4
d Lb 14:19, 20
e Wj 40:38
Lb 9:15
f Lb 11:17, 25
g Wj 16:14, 15
h Lb 20:8
i Wj 16:35
Lb 14:33
Pwt 2:7
j Pwt 29:5
k Joz 11:23
l Lb 21:23, 24
Pwt 2:31
m Lb 21:26
n Lb 21:33, 35
o Rdz 15:1, 5
p Rdz 12:7
Rdz 26:3
q Lb 14:29-31
Joz 21:43
r Joz 18:1

szpalta 2

- a Pwt 3:4, 5
b Pwt 8:7-9
c Joz 24:13
d Pwt 31:20
Pwt 32:15
Sdz 2:12
e 2Kl 21:11
Ps 106:38
f Sdz 2:14
g Pwt 31:17
h Sdz 2:18
Sdz 3:9, 15
1Sm 12:11
2Kl 13:4, 5
i Sdz 2:19
j Sdz 4:1, 2
Sdz 6:1
k Sdz 6:6
l Ps 106:43-45
m 2Kl 17:13, 14
2Kn 24:19
n Kpl 18:5

co chcieli. **25** Zdobyli warowne miasta^a i urodzajną ziemię^b oraz wzięli na własność domy pełne wszelkiego rodzaju dobrych rzeczy, wydrążone już cysterny, winnice, sady oliwne^c i mnóstwo drzew owocowych. Jedli więc i się nasycili, i utyli. Rozkoszowali się Twoją wielką dobrocią.

26 „Mimo to stali się nieposłuszni, buntowali się przeciwko Tobie^d i odwracali się od Twojego Prawa^e. Zabijali Twoich proroków, którzy ich ostrzegali po to, żeby ich przyprowadzić z powrotem do Ciebie. Postępowali wobec Ciebie bardzo lekceważąco^e. **27** Z tego powodu wydałeś ich w ręce wrogów^f, którzy ich dręczyli^g. Ale w czasie swojej udręki wołali do Ciebie, a Ty w niebie ich słyszałeś. I ponieważ jesteś bardzo miłosierny, dawałeś im wybawców, żeby ich wyratować z rąk wrogów^h.”

28 „Ale gdy tylko zasnali ulgi, znowu robili to, co złe w Twoich oczachⁱ, a Ty porzucałeś ich i wydawałeś w ręce wrogów, którzy nad nimi panowali^j. Wtedy wracali i wołali do Ciebie o pomoc^k, a Ty w niebie ich słyszałeś i raz po raz ratowałeś, bo jesteś bardzo miłosierny^l. **29** Chociaż ich ostrzegałeś, żeby znowu byli posłuszni Twojemu Prawu, oni postępowali zuchwale i nie chcieli słuchać Twoich przykazań^m. Grzeszyli, łamiąc Twoje przepisy, których przestrzeganie zapewnia człowiekowi życieⁿ. Uporczywie obracali się plecami*, byli uparci[#] i nie słuchali. **30** Ty wiele lat byłeś wobec nich

9:26 *Dost. „rzucali za siebie Twoje Prawo”. **9:28** *Lub „ich miażdżyli”. **9:29** *Dost. „nadstawiali oporne ramie”. [#]Dost. „swój kark czynili twardym”.

cierpliwy^a i poprzez swoich proroków ostrzegałeś ich swoim duchem, ale oni nie chcieli słuchać. W końcu wydałeś ich w ręce ludów tych ziem^b. **31** Jednak w swoim wielkim miłosierdziu nie wytępiłeś ich^c ani nie porzuciłeś, bo jesteś Bogiem współczującym* i miłosiernym^d.

32 „A teraz, nasz Boże—Boże wielki i potężny, wzbudzający lęk i podziw, Ty, który dotrzymujesz swojego przymierza i okazujesz lojalną miłość^e—nie traktuj lekko wszystkich udręk, które spotkały nas, naszych królów, książąt^f, kapłanów^g i proroków^h oraz naszych przodków i cały Twój lud od dni asyryjskich królów i aż po dziś dzień. **33** We wszystkim, co nas spotkało, okazałeś się prawy, bo postąpiłeś wiernie, my natomiast postępowaliśmy niegodziwieⁱ. **34** Nasi królowie, książęta i kapłani oraz nasi przodkowie nie przestrzegali Twojego Prawa. Nie zwracali też uwagi na Twoje przykazania ani na Twoje przypomnienia*, którymi ich ostrzegałeś. **35** Nawet gdy jeszcze istniało ich królestwo i cieszyli się Twoją wielką dobrocią, i żyli w przestronnej i urodzajnej ziemi, którą im zapewniłeś, nie służyli Ci^k ani nie przestali popełniać zła. **36** W rezultacie jesteśmy dzisiaj niewolnikami^l—tak, niewolnikami w ziemi, którą dałeś naszym przodkom, żeby jedli jej plony i cieszyli się jej dobrami. **37** Jej obfite plony trafiają do królów, których ustanowiłeś nad nami z powodu naszych grzechów^m. Oni władają nami* i naszymi zwierzętami tak, jak chcą, a my jesteśmy w wielkiej udręce.

9:31 *Lub „łaskawym”. 9:34 *Lub „ostrzeżenia”. 9:37 *Dost. „naszymi ciałami”.

ROZDZ. 9

a Rz 10:21
b 2Kn 36:15, 16
Iz 42:24
Jer 40:2, 3

c Eze 14:22

d Wj 34:6
Pwt 4:31

e Pwt 7:9
Dn 9:4

f 2Kl 24:12, 14

g Jer 34:18-20

h Lam 4:13, 14

i 2Kl 17:6

j Dn 9:5

k Pwt 28:47
Pwt 32:15

l Pwt 28:48
Ezd 9:9

m Pwt 28:15, 33
Neh 5:4

szpalta 2

a 2Kl 23:3
2Kn 15:12
Ezd 10:3

b Neh 10:28,
29

ROZDZ. 10

c Neh 9:38

d Ezd 2:1, 39

e Ezd 8:1, 2

f Ezd 3:9
Neh 12:8

g Neh 12:24

h Neh 7:6, 11

38 „Ze względu na to wszystko składamy uroczystą obietnicę^a potwierdzoną pieczęciami naszych książąt, Lewitów i kapłanów”^b.

10 Oto ci, którzy potwierdzili tę obietnicę, przykładając swoją pieczęć:

namiestnik* Nehemiasz, syn Chakaliasza;

ponadto Sedekiasz, **2** Serajasz, Azariasz, Jeremiasz, **3** Paszchur, Amariasz, Malkijas, **4** Chattusz, Szebaniasz, Malluch, **5** Charim^d, Meremot, Abdiasz, **6** Daniel^e, Ginneton, Baruch, **7** Meszullam, Abijas, Mijjamin, **8** Maazjasz, Bilgaj i Szemajasz—są to kapłani.

9 Również Lewici: Jeszua, syn Azaniasza, Binnuj spośród synów Chenadada, Kadmiel^f, **10** a także ich bracia: Szebaniasz, Hodiasz, Kelita, Pelajasz, Chanan, **11** Micha, Rechob, Chaszabiasz, **12** Zakkur, Szerebiasz^g, Szebaniasz, **13** Hodiasz, Bani i Beninu.

14 Zwierzchnicy ludu: Parosz, Pachat-Moab^h, Elam, Zattu, Bani, **15** Bunni, Azgad, Be-baj, **16** Adoniasz, Bigwaj, Adin, **17** Ater, Ezechiasz, Azzur, **18** Hodiasz, Chaszum, Becaj, **19** Charif, Anatot, Nebaj, **20** Magpiasz, Meszullam, Chezir, **21** Meszezabel, Cadok, Jaddua, **22** Pelatiasz, Chanan, Anajasz, **23** Hoszea, Chananiasz, Chaszszub, **24** Hallochesz, Pilcha, Szobek, **25** Rechum, Chaszabna, Maasejasz, **26** Achijas, Chanan, Anan, **27** Malluch, Charim i Baana.

28 Pozostali z ludu—kapłani, Lewici, odźwierni, śpiewacy,

10:1 *Lub „tirszata”—perski tytuł namiestnika prowincji.

słudzy świątynni* i każdy, kto się odłączył od ludów tych ziem, żeby przestrzegać Prawa prawdziwego Boga^a, a także ich żony, synowie i córki, wszyscy mający wiedzę i rozumienie[#]— **29** przyłączyli się do swoich braci, dostojników, i zobowiązali się pod klątwą i przysięgą, że będą się trzymać Prawa prawdziwego Boga, danego przez Jego sługę Mojżesza, i że będą ściśle przestrzegać wszystkich przykazań naszego Pana, Jehowy, Jego postanowień i przepisów. **30** Przyrzekliśmy, że nie będziemy dawać swoich córek ludom tej ziemi, a ich córek nie będziemy brać dla swoich synów^b.

31 Jeśli ludy tej ziemi przyniosą swoje towary i wszelkiego rodzaju zboże, żeby je sprzedawać w szabat, to nie będziemy od nich nic kupować ani w szabat^c, ani w żaden inny święty dzień^d. Ponadto rzekniemy się plonów w siódmym roku^e i spłaty każdego nieuregulowanego długu^f.

32 Nałożyliśmy też na siebie obowiązek, żeby każdy z nas dawał co roku jedną trzecią sykla* na służbę w domu[#] naszego Boga^g, **33** na chleb pokładny^h, stałą ofiarę zbożowąⁱ i stałą ofiarę całopalną w dni szabatu i nowiu^k, na wyznaczone święta^l, na rzeczy święte, na ofiary za grzech^m, żeby dokonywać prześlągnięcia za Izraela, i na całą pracę przy domu naszego Boga.

34 Rzuciliśmy również losy, żeby ustalić, które rody spośród

ROZDZ. 10

a Neh 8:1
Neh 9:2

b Wj 34:15, 16
Pwt 7:3, 4

c Wj 20:10

d Wj 12:16
Lb 29:1, 12

e Wj 23:10, 11
Kpt 25:4, 5

f Pwt 15:1-3

g Wj 30:13

h Kpt 24:5-7

i Wj 29:40, 41

j Lb 28:9

k Lb 28:11-13
1Kn 23:31

l Pwt 16:16

m Kpt 16:15

szpalta 2

a Kpt 1:7
Kpt 6:12, 13

b Wj 23:19
Lb 18:8, 13
Pwt 26:2

c Wj 13:2
Lb 18:15

d Lb 18:8, 11
1Ko 9:13

e 2Kn 31:11

f Lb 15:20

g Kpt 27:30

h Lb 18:8, 12
Pwt 18:1, 4

i Lb 18:21

j Lb 18:26

k Pwt 12:5, 6

l Pwt 14:23

kapłanów, Lewitów i ludu mają co roku w określonych terminach zaopatrywać dom naszego Boga w drewno służące za opał na ołtarzu naszego Boga, Jehowy, zgodnie z tym, co napisano w Prawie^a. **35** Będziemy też co roku przynosić do domu Jehowy pierwsze dojrzałe owoce swojej ziemi i pierwsze dojrzałe owoce z wszelkiego rodzaju drzew owocowych^b. **36** Ponadto będziemy przyprowadzać pierwotnych spośród swoich synów i zwierząt^c—zgodnie z tym, co napisano w Prawie—a także pierwotne bydła, owiec i kóz. Będziemy ich przyprowadzać i przynosić to wszystko do domu naszego Boga, do kapłanów, którzy tam usługują^d. **37** Poza tym będziemy przynosić kapłanom do magazynów* domu naszego Boga^e swoją pierwszą mąkę razową^f, swoje daniny, plon najróżniejszych drzew^g, młode wino i oliwę^h, a dziesiątą część[#] z tego, co urodzi ziemia, będziemy przynosić Lewitomⁱ, bo to oni zbierają dziesięciny we wszystkich naszych miastach rolniczych.

38 Gdy Lewici będą zbierać dziesięcinę, ma im towarzyszyć kapłan, potomek Aarona. A Lewici mają przekazywać w ofierze dziesiątą część dziesięciny do domu naszego Bogaⁱ, do pomieszczeń* magazynu. **39** Bo Izraelici i Lewici mają przynosić daninę^k z ziarna, młodego wina i oliwy^l właśnie do magazynów*. Tam też przecho- wuje się przybory sanktuarium i tam przebywają kapłani na służbie, odźwierni i śpiewacy.

10:36 *Najwyraźniej chodzi o zwierzęta nieczyste. **10:37-39** *Lub „jadalni”. **10:37** *Lub „dziesięciny”.

10:28 *Lub „netynejczycy”. Dosł. „dani”. #Możliwe też „wszyscy w takim wieku, że byli w stanie zrozumieć”. 10:32 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Dodatek B14. *Lub „świętyni”. 10:33 *Zob. Słownik pojęć.

Nie będziemy zaniedbywać domu naszego Boga^a.

11 W Jerozolimie mieszkali książęta ludu^b. A reszta ludu rzuciła losy^c, żeby z każdego dziesięciu wybrać jednego, który by się osiedlił w Jerozolimie, świętym mieście. Pozostałych dziewięciu przebywało w innych miastach. **2** Ponadto lud błogosławił wszystkich, którzy dobrowolnie zgodzili się zamieszkać w Jerozolimie.

3 To są zwierzchnicy prowincji, którzy zamieszkali w Jerozolimie. (Reszta Izraela, kapłani, Lewici, słudzy świątyni^{*d} i synowie sług Salomona^e zamieszkali w innych miastach Judy, każdy w swojej posiadłości w swoim mieście^f).

4 Poza tym w Jerozolimie zamieszkali niektórzy z plemienia Judy i plemienia Beniamina). Z plemienia Judy byli: Aataasz, syn Uzazjasza, syna Zachariasza, syna Amariasza, syna Szeftatiasza, syna Mahalalela spośród synów Pereca^g, **5** i Maasejasz, syn Barucha, syna Kolchozego, syna Chazajasza, syna Adajasza, syna Jojariba, syna Zachariasza, syna Szelanity. **6** Wszystkich synów Pereca, którzy mieszkali w Jerozolimie, było 468. Byli to dzielni mężczyźni.

7 A z plemienia Beniamina byli: Sallu^h, syn Meszullama, syna Joeda, syna Pedajasza, syna Kolajasza, syna Maasejasza, syna Itiela, syna Jeszajasza, **8** a po nim Gabbaj i Sallaj – wszystkich ich było 928. **9** Ich nadzorcą był Joel, syn Zikriego, a Juda, syn Hassenui, był ustanowiony drugim nad miastem.

11:3, 21 *Lub „netynejczycy”. Dosł. „dani”.

ROZDZ. 10
a Neh 13:10, 11

ROZDZ. 11
b Neh 7:4

c Prz 16:33

d Joz 9:3, 27
Ezd 8:17

e Ezd 2:58

f Ezd 2:70

g Lb 26:20

h 1Kn 9:3, 7

szpalta 2
a 1Kn 9:10-13

b 1Kn 6:12

c Jer 21:1, 2
Jer 38:1

d 1Kn 9:2, 14

e Ezd 10:14, 15

f Ezd 8:33
Neh 8:7

g Neh 11:22
Neh 12:25

h Neh 7:6, 44

i 1Kn 16:4
2Kn 5:13

j 1Kn 16:41, 42
2Kn 35:15

k 1Kn 9:2, 17
Ezd 2:1, 42
Neh 12:25

l Ezd 2:1, 58

10 Z kapłanów: Jedajasz, syn Jojariba, Jachin^a, **11** Serajasz, syn Chilkiasza, syna Meszullama, syna Cadoka, syna Merajota, syna Achituba^b, zwierzchnika domu^{*} prawdziwego Boga, **12** oraz ich bracia, którzy pełnili służbę w tym domu – 822; Adajasz, syn Jerochama, syna Pelaliasza, syna Amciego, syna Zachariasza, syna Paszchura^c, syna Malkijasza, **13** oraz jego bracia, którzy byli głowami rodów – 242; ponadto Amaszaj, syn Azarela, syna Achzaja, syna Meszillemeta, syna Immera, **14** oraz jego bracia, ludzie walczni i odważni – 128. Ich nadzorcą był Zabdiel, członek znamienitej rodziny.

15 Z Lewitów: Szemajasz^d, syn Chaszszuba, syna Azrikama, syna Chaszabiasza, syna Bunniogo, **16** oraz Szabbetaj^e i Jozabad^f, którzy byli zwierzchnikami Lewitów odpowiedzialnymi za prace wykonywane na zewnątrz domu prawdziwego Boga, **17** a także Mattaniasz^g, syn Micheasza, syna Zabdiego, syna Asafa^h, który dyrygował chórem i przewodniczył wysławianiu podczas modlitwyⁱ, oraz jego pomocnik^{*}, Bakbukiasz, i Abda, syn Szammui, syna Galała, syna Jedutunaⁱ. **18** Wszystkich Lewitów w świętym mieście było 284.

19 Odźwiernymi byli: Akkub, Talmon^k i ich bracia, którzy strzegli bram – w sumie było ich 172.

20 Pozostali Izraelici, kapłani i Lewici mieszkali we wszystkich innych miastach Judy, każdy w swojej dziedzicznej posiadłości^{*}. **21** Słudzy świątyni^{*l}

11:11 *Lub „świątyni”. **11:17** *Dosł. „drugi wśród jego braci”. **11:20** *Lub „na swoim dziedzictwie”.

mieszkali w Ofelu^a, a ich przełożonymi byli Cycha i Giszpa.

22 Nadzorcą Lewitów w Jerozolimie był Uzzi, syn Baniego, syna Chaszabiasza, syna Mattaniasza^b, syna Michy spośród synów Asafa, śpiewaków. Nadzorował on pracę wykonywaną w domu prawdziwego Boga. **23** Na rzecz śpiewaków został wydany nakaz królewski^c, w ramach którego stale ich zaopatrywano stosownie do ich codziennych potrzeb. **24** A Petachiasz, syn Meszezabela spośród synów Zeracha, syna Judy, doradzał królowi* w każdej sprawie dotyczącej ludu.

25 Jeśli chodzi o miejscowości i ich pola, niektórzy potomkowie Judy mieszkali w Kiriath-Arbie^d i okolicznych* miejscowościach, w Dibonie i okolicznych miejscowościach, w Jekabceelu^e i przyległych osadach, **26** w Jeszui, w Moladzie^f, w Bet-Pelet^g, **27** w Chacar-Szual^h, w Beer-Szebie i okolicznych* miejscowościach, **28** w Ciklagⁱ, w Mekonie i okolicznych* miejscowościach, **29** w En-Rimmon^j, w Corze^k, w Jarmucie, **30** w Zanoachu^l i w Adullamie oraz przyległych osadach, w Lachisz^m i na jego polach oraz w Azeceⁿ i okolicznych* miejscowościach. Osiedlili się^o od Beer-Szeby aż do Doliny Hinnoma^a.

31 A potomkowie Beniamina mieszkali w Gebie^p, w Michmaszu, w Ajji, w Betel^q i okolicznych* miejscowościach, **32** w Anatot^r, w Nob^s, w Ananii, **33** w Chacorze, w Ramie^t, w Git-

11:24 *Dost. „był pod ręką króla”. 11:25, 27, 28, 30 *Lub „zależnych od niej”. 11:30 *Lub „rozłożyli się obozem”. 11:31 *Lub „zależnych od niego”.

ROZDZ. 11

a 2Kn 27:1, 3
Neh 3:26

b 1Kn 9:2, 15

c Ezd 6:3, 9
Ezd 7:21-24

d Rdz 23:2
Joz 14:15

e Joz 15:21
2Sm 23:20

f Joz 15:21, 26
Joz 19:1, 2

g Joz 15:21, 27

h Joz 19:1, 3

i Joz 15:21, 31
Joz 19:1, 5
1Sm 27:5, 6

j Joz 15:21, 32

k Joz 15:20, 33
Joz 19:40, 41

l Joz 15:20, 34
Neh 3:13

m Joz 15:20, 39
Iz 37:8

n Joz 15:20, 35

o Joz 15:8, 12
2Ki 23:10

p Joz 18:21, 24

q Rdz 28:19
Joz 18:11, 13

r Joz 21:8, 18

s 1Sm 21:1

t Joz 18:21, 25

szpalta 2

a 1Kn 8:12
Ezd 2:1, 33

ROZDZ. 12

b Ezd 1:8, 11

c Mt 1:12

d Za 3:1

e Ezd 2:1, 40
Ezd 3:9

f 1Kn 9:2, 15
Neh 11:17
Neh 12:25

g Neh 3:1

h Neh 13:28

i Neh 11:3, 11

j Neh 12:1

k Ezd 2:1, 39

l Neh 12:1, 4

m Neh 12:1, 5

taim, **34** w Chadidzie, w Ceboim, w Neballacie, **35** w Lod i w Ono^a, czyli* w dolinie rzemieślników. **36** Na terytorium Beniamina miały się też osiedlić niektóre oddziały Lewitów z terytorium Judy.

12 Oto kapłani i Lewici, którzy wyruszyli z Zerubbabelem^b, synem Szealtiel^c, i Jeszua^d: Serajasz, Jeremiasz, Ezdrasz, **2** Amariasz, Malluch, Chattusz, **3** Szechaniasz, Rechum, Meremot, **4** Iddo, Ginnetoj, Abijas, **5** Mijjamin, Maadasz, Bilga, **6** Szemajasz, Jojarib, Jedajasz, **7** Sallu, Amok, Chilkiasz i Jedajasz. Ci byli zwierzchnikami kapłanów i ich braci za dni Jeszui.

8 A Lewitami byli: Jeszua, Binnuj, Kadmiel^e, Szerebiasz, Juda i Mattaniasz^f, który razem ze swoimi braćmi przewodził śpiewaniu pieśni dziękczynnych. **9** Z kolei ich bracia Bakbukiasz i Unni stali na przeciw nich jako strażnicy*. **10** Jeszua został ojcem Jojakima, Jojakim został ojcem Elia-sziba^g, a Elia-szib został ojcem Jojady^h. **11** Jojada został ojcem Jonatana, a Jonatan został ojcem Jaddui.

12 Za dni Jojakima głowami rodów byli następujący kapłani: Serajaszaⁱ reprezentował Merajasz, Jeremiasza—Chananiasz, **13** Ezdrasza—Meszullam, Amariasza—Jehochanan, **14** Malluchiego—Jonatan, Szebaniasza—Józef, **15** Charima^k—Adna, Merajota—Chelkaj, **16** Idda—Zachariasz, Ginnetona—Meszullam, **17** Abijasza^l—Zikri, Miniamina—...*, Moadasza—Piltaj, **18** Bilge^m—Szammua, Szemajasza—

11:35 *Możliwe też „a także”. 12:9 *Możliwe też „podczas służby”. 12:17 *W tekście hebr. najwyraźniej pominięto to imię.

Jehonatan, **19** Jojariba—Matte-
naj, Jedajasza^a—Uzzi, **20** Sallaja—
Kallaj, Amoka—Eber, **21** Chilkia-
sza—Chaszabiasz, a Jedajasza—
Netanel.

22 Tych, którzy za dni Elia-
sziba, Joady, Jochanana i Jad-
dui^b byli głowami rodów Lewi-
tów, zapisywano—podobnie jak
kapłanów—aż do panowania Da-
riusza Persa.

23 Lewitów, którzy byli głó-
wami rodów, zapisywano w księ-
dze dziejów aż do dni Jochanana,
syna Eliasziba. **24** Zwierzchni-
kami Lewitów byli: Chaszabiasz,
Szerebiasz i Jeszua^c, syn Kad-
miela^d. Ich bracia stali naprzeciw
nich—warta przy warcie—żeby
zanosić wyrazy wystawiania i po-
dziękowania zgodnie ze wskazów-
kami Dawida^e, sługi prawdziwego
Boga. **25** Mattaniasz^f, Bakbu-
kiasz, Abdiasz, Meszullam, Tal-
mon i Akkub^g stali na straży jako
odźwierni^h, strzegąc magazy-
nów przy bramach. **26** Ci pełnili
służbę za dni Jojakima, syna Je-
szuiⁱ, syna Joadaka, i za dni na-
miestnika Nehemiasza oraz kap-
łana i przepisywacza^j Ezdrasza^k.

27 Przed uroczystością po-
święcenia murów Jerozolimy
szukano Lewitów i sprowadzo-
no ich do Jerozolimy ze wszyst-
kich miejsc, gdzie mieszkali, że-
by obchodzić tę uroczystość
z radością, pieśniami dziękczyn-
nymi^k i muzyką czyneli, harf^l
i lir^m. **28** Wyszukoleni śpiewacyⁿ
zebrali się z Okręgu^o, ze wszyst-
kich okolic Jerozolimy, z osad

12:26 *Lub „uczonego w piśmie”. Zob.
Słowniczek pojęć. **12:27** *Hebr. *néwel*.
Instrument strunowy przypominają-
cy harfę lub lirę. *Hebr. *kinnôr*. Instru-
ment strunowy przypominający lirę lub
harfę. **12:28** *Dosl. „synowie śpiewa-
ków”. *Chodzi o Okręg Jordanu, czyli
południową część Doliny Jordanu.

ROZDZ. 12

- a Neh 12:1, 6
- b Neh 12:10, 11
- c Neh 8:7
- d Ezd 2:1, 40
- e 1Kn 16:4
1Kn 23:28, 30
- f 1Kn 9:2, 15
- g 1Kn 9:17
Ezd 2:1, 42
Neh 11:1, 19
- h 1Kn 9:22-27
- i Ezd 3:2, 8
- j Ezd 7:1, 6
- k 2Kn 5:13
2Kn 7:6

szpalta 2

- a 1Kn 2:54
1Kn 9:2, 16
Neh 7:6, 26
- b Joz 15:7, 12
- c Joz 21:8, 17
Neh 11:31
- d Ezd 2:1, 24
- e Wj 19:10
- f Neh 7:1
- g Neh 6:15
- h Neh 2:13
Neh 3:13
- i Lb 10:2
2Kn 5:12
- j 1Kn 25:1, 2
- k 1Kn 23:5
- l Neh 8:4
- m Neh 2:14
- n Neh 3:15
- o 2Sm 5:7, 9
- p Neh 3:26
Neh 8:1
- q Neh 3:11
- r Neh 3:8
- s 2Kl 14:13
Neh 8:16
- t Neh 3:6
- u 2Kn 33:14
Neh 3:3
- v Jer 31:38
Za 14:10
- w Neh 3:1
Jn 5:2

Netofatyków^a, **29** z Bet-Gilgal^b
i z okolic Geby^c i Azmawetu^d,
bo śpiewacy pobudowali so-
bie wcześniej osady wokół Je-
rozolimy. **30** A kapłani i Lewi-
ci oczyścili siebie i lud^e, a także
bramy^f i mur^g.

31 Następnie przyprowadzi-
łem książąt Judy na szczyt mu-
ru. Ponadto wyznaczyłem dwa
duże chóry dziękczynne i po-
chody. Jeden poszedł w prawo
po murze w kierunku Bramy Po-
pielskiej^h. **32** Za nim szli: Hosza-
jasz i połowa książąt Judy,
33 a także Azariasz, Ezdrasz,
Meszullam, **34** Juda, Benia-
min, Szemajasz i Jeremiasz.
35 Towarzyszyli im niektórzy
z synów kapłańskich z trąbami:
Zachariasz, syn Jonatana, syna
Szemajasza, syna Mattaniasza,
syna Michajasza, syna Zakkura,
syna Asafaⁱ, **36** i jego bracia—
Szemajasz, Azarel, Milalaj, Gila-
laj, Maaj, Netanel, Juda i Chana-
ni—z instrumentami muzycznymi
Dawida^k, sługi prawdziwego
Boga. Przed nimi szedł przepi-
sywacz^l Ezdrasz^m. **37** Przy Bra-
mie Źródlanejⁿ poszli prosto
przed siebie ponad Schodami^o
Miasta Dawida^p po biegnącym
w górę murze, minęli Dom Dawi-
da i doszli aż do Bramy Wodnej^p
na wschodzie.

38 Drugi chór dziękczynny
szedł w przeciwnym kierunku^q,
a ja za nim razem z połową
ludu. Szliśmy po murze w górę
przez Wieżę Pieców^q i dalej
do Szerokiego Muru^r, **39** po-
tem w górę przez Bramę Efrai-
ma^s, Bramę Staromiejską^t, Bra-
mę Rybną^u, Wieżę Chananela^v,
Wieżę Mea i Bramę Owczą^w. Sta-
nęliśmy przy Bramie Straży.

12:36 *Lub „uczony w piśmie”. **12:38**
*Lub „z przodu”.

40 W końcu oba chóry dziękczynne zatrzymały się przed domem prawdziwego Boga, i podobnie ja, a ze mną połowa zarządców **41** oraz kapłani Eliakim, Maasejasz, Miniamin, Michajasz, Elioenaj, Zachariasz i Chananasz, którzy mieli trąby, **42** jak również Maasejasz, Szemajasz, Eleazar, Uzzi, Jehochanan, Malkijas, Elam i Ezer. A śpiewacy pod nadzorem Jizrachiasza głośno śpiewali.

43 Tego dnia złożono wielkie ofiary i sięadowano^a, bo prawdziwy Bóg sprawił, że zapanała wielka radość. Cieszyły się też kobiety i dzieci^b, tak iż odgłosy radości w Jerozolimie było słychać z daleka^c.

44 W tym dniu ustanowiono mężczyzn nad magazynami^d na daniny^e, pierwsze plony^f i dziesięciny^g. Mieli w nich gromadzić to, co zebrano z pól miejskich, a co według Prawa^h należało się kapłanom i Lewitomⁱ. Bo w Judzie radowano się z powodu kapłanów i Lewitów, którzy usługiwali. **45** Zaczęli oni wywiązywać się z obowiązków wobec swojego Boga i z obowiązku oczyszczenia. Podobnie śpiewacy i odzwierni zaczęli wypełniać swoje zadania zgodnie ze wskazówkami Dawida i jego syna Salomona. **46** Bo dawno temu, w czasach Dawida i Asafa, byli dyrygenci^j kierujący śpiewakami, wysławianiem pieśniami i składaniem podziękowań Boguⁱ. **47** Za dni Zerubbabela^k i za dni Nehemiasza wszyscy Izraelici dawali śpiewakomⁱ i odzwierniom^m to, co zaspokajało ich codzienne potrzeby. Odkładali też to, co się należało Lewitomⁿ, a Le-

12:44; 13:5 *Lub „dziesiąte części”. 12:46 *Dost. „głowy”.

ROZDZ. 12

a Ezd 6:16, 17

b Jer 31:13

c Ezd 3:10, 13

d 2Kn 31:11

e Neh 10:39

f Neh 10:35-37

g Neh 10:38

Neh 13:12, 13

h Wj 34:26

Lb 15:18, 19

Pwt 26:2

i Lb 18:21

j 1Kn 25:1, 6

k Ezd 3:2

Ag 1:12

Łk 3:23, 27

l Neh 11:23

m Neh 10:39

n Lb 18:21

szpalta 2

ROZDZ. 13

a Pwt 31:11

Neh 8:2, 3

Dz 15:21

b Rdz 19:36-38

c Pwt 23:3, 6

d Lb 22:4-6

e Lb 23:8

Lb 24:10

f Ezd 10:10, 11

Neh 9:1, 2

g Neh 10:37, 38

h Neh 3:1

i Neh 2:10

j Pwt 18:3, 4

k Lb 18:24

l Neh 12:44

m Neh 5:14

n Ezd 7:1

Neh 2:1

o Neh 12:10

p Neh 4:7

wici—to, co się należało potomkom Aarona.

13 Tego dnia czytano ludowi księgę Mojżesza^a i znaleziono w niej zapis, że nikt z Ammonitów ani Moabitów^b nigdy nie może wejść do zboru prawdziwego Boga^c, **2** bo nie wyszli oni na spotkanie Izraelitom z chlebem i wodą, ale najęli przeciwko nim Balaama, żeby ich przeklął^d. Jednak nasz Bóg zmienił to przekleństwo w błogosławieństwo^e. **3** Gdy tylko usłyszano treść Prawa, zaczęto oddzielać od Izraela wszystkich, którzy mieli cudzoziemskie^f pochodzenie^f.

4 A wcześniej kapłanem, który nadzorował magazyny^g domu^h naszego Boga^g, był Eliaszib^h, krewny Tobiaszaⁱ. **5** Udostępnił on Tobiaszowi wielki magazyn^g, gdzie wcześniej przechowywano ofiary zbożowe^a, kadzidło^g, przybory oraz dziesięciny^g z ziarna, młodego wina i oliwyⁱ, do których mają prawo Lewici^k, śpiewacy i odzwierni, jak również daniny dla kapłanów^l.

6 Przez cały ten czas nie było mnie w Jerozolimie, bo w 32 roku^m panowania babilońskiego króla Artakserksesaⁿ wróciłem do króla. Dopiero jakiś czas później poprosiłem króla o zwolnienie. **7** Przybyłem wtedy do Jerozolimy i zobaczyłem, że Eliaszib^o zrobił coś okropnego—udostępnił Tobiaszowi^p magazyn na dziedzińcu domu prawdziwego Boga. **8** Bardzo mi się to nie spodobało, więc wyrzuciłem z tego magazynu^g całe wyposażenie domu Tobiasza. **9** Potem

13:3 *Lub „mieszane”. 13:4 *Lub „jadalnie”. *Lub „świątyni”. 13:5 *Lub „jadalnie”. *Zob. Słowniczek pojęć. *Chodzi o olibanum, gumożywicę z kadzidłowca. 13:8 *Lub „jadalni”.

wydałem rozkazy i oczyszczo-
no magazyny*, a ja z powrotem
umieściłem tam przybory z domu
prawdziwego Boga^a, a także ofia-
ry zbożowe i kadzidło^b.

10 Dowiedziałem się też, że
Lewici nie dostawali tego, co
im się należało^c, tak iż oni oraz
śpiewacy pełniący służbę po-
odchodzili, każdy na swoje po-
le^d. **11** Zganiłem więc zarząd-
ców^e i powiedziałem: „Dlaczego
zaniedbano dom prawdziwego
Boga?”^f. Potem zebrałem tych,
którzy poodchodzili, i ponow-
nie im powierzyłem ich zadania.
12 A cała Juda przyniosła
do magazynów dziesiątą część^g
ziarna, młodego wina i oliwy^h.
13 Wtedy jako odpowiedzial-
nych za magazyny wyznaczyłem
kapłana Szelemiasza, przepisy-
wacza* Cadoka i Lewitę Pe-
dajasza, a ich pomocnikiem był
Chanan, syn Zakkura, syna Mat-
taniasza, bo tych mężczyzn uw-
ażano za godnych zaufania. Mieli
oni za zadanie rozdzielać te rze-
czy między swoich braci.

14 Mój Boże, zechciej mi to
pamiętać i nie zapominaj tego,
co z lojalnej miłości zrobiłem na
rzecz domu swojego Boga i peł-
nionej tam służby*^j.

15 W tamtych dniach widzia-
łem w Judzie ludzi, którzy w sza-
bat^k deptali winogrona w tłocz-
niach, znosili zboże i ładowali je
na osły, ładowali też wino, wino-
grona, figi i najróżniejsze
ładunki i przynosili to do Je-
rozolimy w dzień szabatu^l. Dla-
tego ostrzegłem ich, żeby nie
sprzedawali żywności tego dnia*.

13:9 *Lub „jadalnie”. **13:13** *Lub
„uczonego w piśmie”. Zob. *Słowniczek*
pojęć. **13:14** *Lub „i opieki nad nim”.
13:15 *Możliwe też „ostrzegłem ich tego
dnia, żeby nie sprzedawali żywności”.

ROZDZ. 13

a Neh 10:39

b Kpl 2:14, 15

c Neh 10:37
Neh 12:47
Mal 3:8

d Lb 35:2

e Ezd 9:2

f Neh 10:39

g Kpl 27:30
Lb 18:21

h Neh 10:38,
39
Mal 3:10

i Neh 5:19

j Heb 6:10

k Wj 20:10
Wj 34:21
Wj 35:2

l Jer 17:21, 27

szpalta 2

a Neh 10:31

b Wj 20:8-10

c Pwt 5:12

d Neh 5:19
Neh 13:14
Neh 13:30, 31

e Joz 13:2, 3

f Pwt 23:3, 4

g Ezd 9:1, 2
Ezd 10:10
2Ks 6:14

16 A w mieście mieszkali Ty-
ryjczycy, którzy przynosili ryby
i najróżniejsze towary i sprzeda-
wali je w szabat mieszkańcom Ju-
dy i Jerozolimy^a. **17** Zganiłem
więc judzkich dostojników i po-
wiedziałem im: „Jak możecie się
dopuszczać takiego zła? Bezcze-
ście dzień szabatu! **18** Czy nie
tak robili wasi przodkowie, przez
co nasz Bóg sprowadził na nas
i na to miasto całe to nieszczę-
ście? A wy, beczeszcząc szabat,
prowokujecie Boga, żeby zapłó-
nął na Izraela jeszcze większym
gniewem”^b.

19 Dlatego gdy przed szaba-
tem na bramy Jerozolimy zaczę-
ły padać cienie, poleciłem poza-
mykać wrota i nie otwierać
ich przed końcem szabatu. Po-
nadto postawiłem przy bramach
niektórych swoich sług, że-
by w szabat nie wniesiono żad-
nego ładunku. **20** W rezultacie
handlarze i sprzedawcy najróż-
niejszych towarów raz albo dwa
razy spędzili noc poza Jerozo-
limą. **21** Wtedy ich ostrzegłem
i powiedziałem: „Czemu nocuje-
cie pod murami? Jeszcze raz to
zrobicie, a usunę was stąd siłą”.
Od tego czasu nie przychodzili
w szabat.

22 Poza tym powiedziałem
Lewitom, żeby się regularnie
oczyszczali i przychodzili strzec
bram, dzięki czemu dzień sza-
batu będzie pozostawał święty^c.
To również zechciej mi pamię-
tać, mój Boże, i okaż mi litość
stosownie do swej wielkiej lojal-
nej miłości^d.

23 W tamtych dniach dowie-
działem się też o Żydach, którzy
poślubili* Aszdodytki^e, Ammo-
nitki^f i Moabitki^g. **24** Połowa
ich dzieci mówiła po aszdodyc-

13:23 *Lub „wzięli do swoich domów”.

ku, a połowa w językach innych ludów, ale żadne z nich nie umiało mówić po żydowsku. **25** Ganiłem więc tych Żydów i rzucałem na nich klątwy. Niektórych z nich biłem^a, targałem za włosy i kazałem im przysięgać na Boga. Mówiłem: „Nie macie dawać swoich córek ich synom ani nie macie brać żadnej z ich córek dla swoich synów ani dla siebie^b. **26** Czy to nie przez cudzoziemskie żony zgrzeszył izraelski król Salomon? Wśród wielu narodów nie było takiego króla jak on^c, a jego Bóg go kochał^d, tak iż ustanowił go królem nad całym Izraelem. Ale nawet Salomona cudzoziemskie żony skłoniły do grzechu^e. **27** Nie do wiary, że popełniacie to wielkie zło i postępujecie niewiernie wobec na-

ROZDZ. 13

a Pwt 25:2

Ezd 7:26

b Pwt 7:3, 4

Neh 10:30

c 1Kl 3:12, 13

2Kn 9:22

d 2Sm 12:24

e 1Kl 11:1-5

szpalta 2

a Ezd 10:2

b Neh 12:10

c Neh 3:1

Neh 13:4

d Neh 2:10

Neh 6:14

e Wj 40:15

Lb 25:11-13

f Mal 2:4

g 1Kn 23:6

1Kn 25:1

h Neh 10:34

i Neh 5:19

szego Boga, poślubiając cudzoziemki!”^a.

28 Jeden z synów Jojady^b, syna arcykapłana Eliasziba^c, był zięciem Chorony Sanballata^d. Wypędziłem go więc od siebie.

29 Mój Boże, pamiętaj im to, bo skalali kapłaństwo i przymierze zawarte z kapłanami^e i Lewitami^f.

30 Oczyszcziłem lud ze wszystkich cudzoziemskich wpływów* i poprzydzielałem obowiązki kapłanom i Lewitom, każdemu jego własny zakres służby^g. **31** Zadbałem o zaopatrzenie w drewno^h w wyznaczonych porach i o kwestię pierwszych dojrziałych owoców.

Mój Boże, zechciej pamiętać o mnie życzliwieⁱ.

13:30 *Lub „skalania”. **13:31** *Lub „ku dobru”.

KSIĘGA

ESTERY

ZARYS TREŚCI

<p>1 Uczta króla Aswerusa w Suzie (1-9)
Królowa Washti odmawia przybycia (10-12)
Król radzi się mędrców (13-20)
Dekret królewski (21, 22)</p> <p>2 Poszukiwania nowej królowej (1-14)
Estera zostaje królową (15-20)
Mardocheusz wykrywa spisek (21-23)</p> <p>3 Król wyróżnia Hamana (1-4)
Plan Hamana co do zagłady Żydów (5-15)</p> <p>4 Mardocheusz pogrążony w żałobie (1-5)
Prosi Estere o wstawiennictwo u króla (6-17)</p> | <p>5 Estera przychodzi do króla (1-8)
Wściekłość i pycha Hamana (9-14)</p> <p>6 Mardocheusz uhonorowany przez króla (1-14)</p> <p>7 Estera demaskuje Hamana (1-6a)
Haman powieszony na palu, który sam postawił (6b-10)</p> <p>8 Mardocheusz awansowany (1, 2)
Estera zwraca się z prośbą do króla (3-6)
Nowy dekret króla (7-14)
Ulga i radość Żydów (15-17)</p> <p>9 Tryumf Żydów (1-19)
Ustanowienie święta Purim (20-32)</p> <p>10 Wywyższenie Mardocheusza (1-3)</p> |
|--|---|

1 Wydarzyło się to za dni Aswerusa*, który panował nad 127 prowincjami^a, od Indii po Etiopię[#]. **2** Zasiadał on wtedy na królewskim tronie na zamku* w Suzie^b. **3** W trzecim roku swojego panowania wyprawił ucztę dla wszystkich swoich książąt i sług. Przybyli do niego wojskowi z Persji^c i Medii^d, dostojnicy oraz książęta prowincji. **4** Aswerus aż 180 dni pokazywał im bogactwa swojego olśniewającego królestwa i roztaczał przed nimi blask i wspaniałość swojego majestatu. **5** Po tym czasie król wyprawił siedmiodniową ucztę dla wszystkich, którzy przebywali na zamku* w Suzie—zarówno dla wielkich, jak i małych. Odbyla się ona na dziedzińcu ogrodu przy pałacu królewskim. **6** Dziedzinniec ozdabiał zasłony z lnu, delikatnej bawełny i błękitnej tkaniny, które sznurami z delikatnego materiału i purpurowej wełny przymocowano do srebrnych pierścieni na marmurowych kolumnach. Na posadzce z porfiru, masy perłowej oraz białego i czarnego marmuru ustawiono złote i srebrne sofy.

7 Wino podawano w złotych kielichach*, a każdy kielich był niepowtarzalny. Wina było mnóstwo, stosownie do bogactwa króla. **8** Przestrzegano zasady, by nikogo nie przymuszać do picia*, bo król ustalił z zarządcami pałacu, że każdy sam może o tym decydować.

9 Natomiast królowa Waszti^e wyprawiła ucztę dla kobiet w domu* królewskim Aswerusa.

1:1 *Uważa się, że chodzi o Kserkseasa I, syna Dariusza I Wielkiego. [#]Lub „Kusz”. 1:2, 5 *Lub „w pałacu; w twierdzy”. 1:7 *Lub „naczyniach”. 1:8 *Lub „nie ograniczać w piciu”. 1:9 *Lub „pałacu”.

ROZDZ. 1

a Est 8:9
Dn 6:1

b Ezd 4:9
Neh 1:1
Dn 8:2

c Ezd 1:2

d Iz 21:2
Jer 51:11
Dn 5:28

e Est 1:12
Est 2:1, 17

szpalta 2

a Est 7:9

b Ezd 7:14

c Est 1:12

10 Siódmego dnia, gdy wino wprawiło króla w dobry nastrój, zwrócił się do Mehumana, Bizzety, Charbony^a, Bigty, Abagty, Zetara i Karkasa—siedmiu dworzan, swoich osobistych sług—**11** i polecił, żeby przyprowadzili królową Waszti w królewskim nakryciu głowy*. Chciał pokazać ludowi i książętom jej urodę, bo była bardzo piękna. **12** Jednak królowa Waszti odmawiała przybycia na rozkaz króla, który przekazali jej dworzanie. Wtedy król bardzo się oburzył, wręcz ogarnęła go wściekłość.

13 Zwrócił się do mędrców obeznanych w procedurach prawnych*, ponieważ we wszystkich sprawach król konsultował się ze znawcami prawa i sądownictwa.

14 Do jego najbliższych doradców należeli: Karszena, Szetar, Admata, Tarszisz, Meres, Marsena i Memuchan—siedmiu książąt^b Persji i Medii, którzy mieli dostęp do króla i zajmowali najwyższe stanowiska w królestwie.

15 Król zapytał ich: „Jak według prawa należy postąpić z królową Waszti, skoro nie posłuchała rozkazu króla Aswerusa, który przekazali jej dworzanie?”.

16 Na to Memuchan oświadczył w obecności króla i książąt: „Królowa Waszti zawiniła nie tylko wobec króla*, ale także wobec wszystkich książąt i ludów we wszystkich prowincjach króla Aswerusa. **17** Kiedy wszystkie żony dowiedzą się o tym, jak postąpiła królowa, zaczną pogardzać swoimi mężami. Powiedzą: „Król Aswerus polecił przyprowadzić do siebie królową Waszti, ale ona odmó-

1:11 *Lub „turbanie”. 1:13 *Lub „w precedensach”. Dosł. „w czasach”.

wiła i nie przyszła'. **18** Jeszcze dziś żony książąt Persji i Medii, które usłyszały, jak zachowała się królowa, zaczną tak samo mówić do swoich mężów, przez co będzie się szerzyć brak szacunku i złość. **19** Jeżeli królowi wydaje się to dobre, niech wyda dekret królewski, który zostanie wpisany do nieodwołalnych praw Persji i Medii^a. Niech dekret stanowi, że Waszti już nigdy więcej nie będzie wolno przychodzić do króla Aswerusa. Niech król odbierze jej godność królewską i przekaże innej kobiecie, lepszej niż ona. **20** A kiedy dekret króla ogłoszą po całym jego ogromnym królestwie, wtedy wszystkie żony będą okazywać szacunek swoim mężom, zarówno wielkim, jak i małym".

21 Propozycja ta spodobała się królowi oraz książętom i król zrobił tak, jak zasugerował Memuchan. **22** Posłał więc listy do wszystkich prowincji królewskich^b—do każdej prowincji w jej własnym piśmie^c i do każdego ludu w jego własnym języku. W listach ogłosił, że każdy mąż ma być panem^d we własnym domu i ma używać języka swojego ludu.

2 Po pewnym czasie, gdy król Aswerus^e ochłonął z gniewu, wrócił myślami do tego, jak zachowała się Waszti^d i co w związku z nią postanowiono^e. **2** Wtedy osobiści słudzy króla powiedzieli: „Trzeba poszukać dla króla młodych i pięknych dziewczec. **3** Niech król wyznaczy pełnomocników we wszystkich prowincjach swojego królestwa^f, którzy sprowadzą te

1:22 *Lub „stylu pisania”. ^aLub „księciem”.

ROZDZ. 1

a Est 8:8
Dn 6:8

b Est 3:12, 14

ROZDZ. 2

c Est 1:1

d Est 1:12

e Est 1:19

f Est 8:9

szpalta 2

a Est 2:15

b Est 1:19

c Ezd 4:9
Neh 1:1
Est 1:2
Dn 8:2

d Est 3:2
Est 10:3

e Rdz 49:27
1Sm 9:21

f 2Kl 24:14, 15
1Kn 3:16
2Kn 36:9, 10
Jer 22:28
Jer 24:1
Jer 37:1
Jer 52:31
Mt 1:11

g Est 2:15

h Est 2:3

i Est 2:12

piękie i młode dziewice na zamek^{*} w Suzie, do domu kobiet[#]. Niech zostaną przekazane pod opiekę eunucha królewskiego Hegaja^a, strażnika kobiet, i poddane zabiegom pielęgnacyjnym^a. **4** A dziewczyna, która najbardziej spodoba się królowi, zostanie królową w miejsce Waszti^b. Król uznał tę propozycję za dobrą i tak postąpił.

5 Na zamku^{*} w Suzie^c był pewien Żyd o imieniu Mardocheusz^d, Beniaminita^e—syn Jaira, syna Szimeja, syna Kisza. **6** Został on uprowadzony na wygnanie z Jerozolimy razem z innymi ludźmi, których babiloński król Nabuchodonozor^{*} przesiedlił wraz z Jechoniaszem^{ff}, królem Judy. **7** Mardocheusz był opiekunem Hadassy, czyli Estery, córki swojego stryja^g, bo nie miała ona ani ojca, ani matki. Po ich śmierci Mardocheusz ją adoptował. Była to śliczna i zgrabna dziewczyna. **8** Gdy ogłoszono dekret królewski, na zamek^{*} w Suzie sprowadzono wiele młodych kobiet i przekazano je pod opiekę Hegaja^h, strażnika kobiet. Do domu[#] króla sprowadzono również Esterę.

9 Spodobała się ona Hegajowi i zjednała sobie jego sympatię^{*}. Od razu więc zadbał, żeby poddawano ją zabiegom pielęgnacyjnym^{ai} i żeby odpowiednio się odżywiała. Ponadto przydzielił jej do pomocy siedem dziewcząt wybranych z domu króla i przeniósł ją razem z nimi do najlepszego miejsca w domu

2:3, 8 *Lub „do pałacu; do twierdzy”. 2:3 ^aLub „do haremu”. 2:3, 9 ^aLub „masażom”. 2:5 *Lub „w pałacu; w twierdzy”. 2:6 *Lub „Nebukadnecar”. ^aW 2Kl 24:8 nazwano go Jehojachinem. 2:8 ^aLub „pałacu”. 2:9 *Lub „lojalną miłość”.

kobiet*. **10** Estera w ogóle nie wspominała o swoim ludzie^a ani o swoich krewnych, bo Mardocheusz^b polecił jej, by o tym nie mówiła^c. **11** Dzień w dzień Mardocheusz przechodził obok dziedzińca domu kobiet*, żeby się dowiedzieć, jak Estera się czuje i co się z nią dzieje.

12 Wszystkie młode kobiety po kolei wchodziły do króla Aswerusa. Mogły tam iść dopiero po upływie dwunastomiesięcznego okresu, w którym były poddawane zleconym zabiegom pielęgnacyjnym*—sześć miesięcy z olekiem mirrowym^d i sześć miesięcy z olekiem balsamowym^e oraz różnymi maściami do pielęgnacji ciała^f. **13** Potem taka kobieta była gotowa, żeby stanąć przed królem. Kiedy udawała się z domu kobiet* do domu króla, dawano jej wszystko, o co poprosiła. **14** Wieczorem wchodziła do króla, a rano szła do drugiego domu kobiet*, gdzie trafiała pod opiekę eunucha królewskiego^f Szaaszgaza, strażnika nalożnic. Nie przychodziła już więcej do króla, chyba że mu się szczególnie spodobała i wezwano ją imiennie^g.

15 Nadszedł czas, żeby przed królem stanęła Estera, córka Abichaila, stryja Mardocheusza, który ją adoptował^h. Nie poprosiła o nic oprócz tego, co doradził jej eunuch królewski Hegaj, strażnik kobiet. (Estera zjednywała sobie sympatię każdego, kto ją zobaczył). **16** Została zabrana do domu króla Aswerusa w siódmym rokuⁱ jego panowania, w miesiącu dzie-

2:9 *Lub „w haremie”. 2:11 *Lub „haremu”. 2:12 *Lub „masażom”. #Lub „oraz masażami dla kobiet”. 2:13 *Lub „z haremu”. 2:14 *Lub „drugiego haremu”.

ROZDZ. 2

a Est 3:8

b Est 2:7

c Est 4:12-14

d Prz 7:17
PnP 3:6e Rdz 43:11
1KI 10:2
2KI 20:13

f Est 2:3

g Est 4:11

h Est 2:7

i Est 1:3

szpalta 2

a Est 4:14

b Est 1:19

c Est 2:3, 4

d Est 2:5, 6
Est 3:8

e Est 2:7, 10

f Est 6:1, 2

ROZDZ. 3

g Est 3:10
Est 8:7
Est 9:24h Wj 17:16
Lb 24:7
Pwt 25:19
1Sm 15:8, 32

siątm, czyli w miesiącu tebet*. **17** Król pokochał Esterę bardziej niż wszystkie inne kobiety. Zyskała sobie jego życzliwość i uznanie*, większe niż wszystkie pozostałe dziewice. Król włożył jej więc królewskie nakrycie głowy[#] i ustanowił ją królową^a w miejsce Waszti^b. **18** Na cześć Estery wyprawił wielką ucztę dla wszystkich swoich książąt i sług. Ponadto ogłosił amnestię dla prowincji i rozdał dary stosownie do swojego bogactwa.

19 Gdy młode kobiety*^c zebrano po raz drugi, Mardocheusz zasiadał w bramie królewskiej. **20** Zgodnie z jego poleceniem Estera w ogóle nie wspominała o swoich krewnych ani o swoim ludzie^d. Była posłuszna Mardocheuszowi tak samo jak wtedy, kiedy znajdowała się pod jego opieką^e.

21 W tych dniach, gdy Mardocheusz zasiadał w bramie królewskiej, Bigtan i Teresz, dwaj dworzanie, odźwierni, rozgniewali się na króla Aswerusa i planowali na niego zamach*. **22** Mardocheusz dowiedział się o tym i natychmiast powiadomił królową Esterę. A ona w imieniu Mardocheusza opowiedziała o wszystkim królowi. **23** Przeprowadzono więc śledztwo, które to potwierdziło, i obu mężczyzn powieszono na palu. Wszystko to zostało spisane w kronikach w obecności króla^f.

3 Po tych wydarzeniach król Asverus wyróżnił Haman^g, syna Agagity^h Hammedaty, powierzając mu wyższe

2:16 *Zob. Dodatek B15. 2:17 *Lub „lojalną miłość”. #Lub „turban”. 2:19 *Dost. „dziewice”. 2:21 *Dost. „podnieść na niego rękę”.

stanowisko* niż wszystkim innym książętom z jego otoczenia^a. **2** I wszyscy słudzy króla w bramie królewskiej nisko się kłaniali Hamanowi, i padali przed nim na ziemię, bo tak nakazał król. Jednak Mardocheusz ani mu się nisko nie kłaniał, ani nie padał przed nim na ziemię. **3** Słudzy króla, którzy byli w bramie królewskiej, pytali Mardocheusza: „Dlaczego ignorujesz nakaz króla?”. **4** Mówili tak dzień w dzień, ale on ich nie słuchał. Wtedy donieśli o wszystkim Hamanowi, żeby się przekonać, czy postępowanie Mardocheusza będzie dalej tolerowane^b, bo wcześniej powiedział im, że jest Żydem^c.

5 Kiedy Haman zobaczył, że Mardocheusz nie kłania mu się nisko ani nie pada przed nim na ziemię, ogarnęła go wściekłość^d. **6** Uznał jednak, że zabicie tylko Mardocheusza* przyniosłoby mu ujmę. Ponieważ dowiedział się, z jakiego ludu pochodzi Mardocheusz, zaczął szukać sposobu, żeby zgładzić ten lud—wszystkich Żydów na całym obszarze podległym władzy Aswerusa.

7 W miesiącu pierwszym, czyli w miesiącu nisan*, w 12 roku* panowania króla Aswerusa rzucono w obecności Hamana *pur*^f, to znaczy los, żeby ustalić dzień i miesiąc zagłady Żydów. Los padł na miesiąc dwunasty—miesiąc adar^g. **8** Wtedy Haman powiedział do króla Aswerusa: „W twoim królestwie jest pewien lud rozproszony^h po wszystkich prowincjachⁱ. Je-

3:1 *Dosl. „tron”. 3:6 *Dosl. „podniesienie ręki tylko na Mardocheusza”. 3:7 *Zob. Dodatek B15.

ROZDZ. 3

a Est 1:14

b Dn 6:13

c Est 2:5

d Est 5:9

e Est 1:3
Est 2:16

f Est 9:24

g Est 9:1

h Pwt 4:27
Neh 1:8
Jer 50:17

i Est 1:1

szpalta 2

a Rdz 41:42

b Est 3:1
Est 8:2c Lb 24:7
1Sm 15:8, 32

d Est 8:9

e Dn 6:8

f Est 8:8
Dn 6:17

g Est 9:1

h Est 8:11, 12

go prawa różnią się od praw wszystkich innych ludów i nie przestrzega on praw króla. Zostawienie tych ludzi w spokoju nie przyniesie królowi nic dobrego. **9** Jeśli król uzna to za słuszne, niech zostanie wydany dekret skazujący ten lud na zagładę. A ja wypłacę urzędnikom 10 000 talentów* srebra, żeby przekazali je do skarbcza królewskiego”.

10 Słyszac to, król zdjął z ręki sygnet^a i dał go Hamanowi^b, synowi Agagity^c Hammedaty, wrogowi Żydów. **11** Powiedział do Hamana: „Srebro i ten lud są twoje. Rób z nimi, co chcesz”. **12** W 13 dniu miesiąca pierwszego wezwano sekretarzy króla^d, którzy spisali^e wszystkie rozkazy Hamana wydane satrapom* króla, a także namiestnikom prowincji oraz książętom różnych ludów—dla każdej prowincji w jej własnym piśmie^f i dla każdego ludu w jego własnym języku. Zostały one spisane w imieniu króla Aswerusa i opieczetowane królewskim sygnetem^f.

13 Do wszystkich prowincji królewskich rozesłano przez kurierów listy. Zawierały one rozkaz, żeby jednego dnia—13 dnia miesiąca dwunastego, miesiąca adar^g—zniszczyć, zabić, unicestwić wszystkich Żydów, młodych i starych, dzieci i kobiety, i żeby zagrabić ich mienie^h. **14** Treść* dekretu miała zostać ogłoszona jako prawo we wszystkich prowincjach i wszystkim

3:9 *Talent odpowiadał 34,2 kg. Zob. Dodatek B14. ^aMożliwe też „wypłacę do skarbcza królewskiego 10 000 talentów dla tych, którzy wykonają to zadanie”. 3:12 *Zob. Słowniczek pojęć. ^bLub „stylu pisania”. 3:14 *Lub „odpis”.

ludom, żeby się przygotowały na ten dzień. **15** Na rozkaz króla kurierzy szybko wyruszyli w drogę^a. Prawo to zostało ogłoszone również na zamku* w Suzie^b. Wtedy król i Haman zasiedli, żeby pić. Tymczasem w mieście Suza zapanowało zamieszanie.

4 Kiedy Mardocheusz^c usłyszał, co się stało^d, rozdarł swoje szaty, włożył na siebie wór* i posypał się popiołem. Potem wyszedł na środek miasta, głośno i gorzko lamentując. **2** Zatrzymał się przed bramą królewską, bo nikomu ubranemu w wór nie wolno było przez nią przejść. **3** We wszystkich prowincjach^e, gdzie ogłoszono dekret królewski, Żydzi pograżyli się w wielkiej żałobie. Pościli^f, płakali i rozpaczali. Wielu leżało w worach i popiele^g. **4** Gdy służące królowej Estery i jej eunuchowie przyszedli i o wszystkim jej opowiedzieli, bardzo ją to przygnębiło. Posłała Mardocheuszowi ubranie, aby je włożył zamiast wora, ale on nie chciał go przyjąć. **5** Wtedy Estera wezwała Hatacha, jednego z eunuchów króla, którego on wyznaczył jej do usługiwania, i rozkazała mu, żeby się dowiedział od Mardocheusza, co się dzieje i o co w tym wszystkim chodzi.

6 Hatach poszedł więc do Mardocheusza na plac miejski przed bramą królewską. **7** Mardocheusz opowiedział mu, co go spotkało, i podał dokładnie, ile pieniędzy^h Haman obiecał wpłacić do skarbcza królewskiego za zgładzenie Żydówⁱ. **8** Dał mu też odpis dekretu wydanego

3:15 *Lub „w pałacu; w twierdzy”. 4:1

*Zob. *Słownikzek pojęć*.

ROZDZ. 3

a Est 8:14

b Ezd 4:9

Neh 1:1

Dn 8:2

ROZDZ. 4

c Est 2:5

d Est 3:8-11

e Est 1:1

f 2Kn 20:3

Ezd 8:21

g Dn 9:3

h Est 3:9

i Est 3:8, 13

szpalta 2

a Est 3:14, 15

b Est 2:20

c Est 2:5, 7

d Est 5:1

e Est 5:2

Est 8:4

f 1Sm 12:22

Iz 54:17

g Est 2:17

h 2Kn 20:3

Ezd 8:21

i Est 5:1

w Suzie^a, dotyczącego ich unicestwienia. Hatach miał go pokazać i objaśnić Esterze oraz powiedzieć^b, żeby udała się do króla, błagała go o łaskę i osobiście wstawiła się za swoim ludem.

9 Hatach wrócił do Estery i przekazał jej słowa Mardocheusza. **10** Wówczas Estera poleciła mu, by powiedział Mardocheuszowi: **11** „Wszyscy słudzy króla i mieszkańcy prowincji królewskich wiedzą, że jeśli jakiś mężczyzna lub kobieta bez wezwania wejdzie do króla na wewnętrzny dziedziniec^d, to według prawa kogoś takiego czeka jedno – śmierć. Przeżyje tylko wtedy, gdy król wyciągnie w jego stronę złote berło^e. A ja już od 30 dni nie byłam wzywana do króla”.

12 Kiedy Mardocheuszowi przekazano słowa Estery, **13** odpowiedział jej tak: „Nie myśl sobie, że skoro jesteś w domu króla, to masz większe szanse na przeżycie niż wszyscy inni Żydzi. **14** Jeżeli teraz będziesz milczeć, to pomoc i wyzwolenie dla Żydów nadejdzie z innej strony^f, a ty i dom twojego ojca zginiecie. Kto wie, czy właśnie nie na taką chwilę zostałam królową?^g”.

15 Na to Estera odpowiedziała Mardocheuszowi: **16** „Zbierz wszystkich Żydów, którzy są w Suzie, i poście^h za mnie trzy dniⁱ. Niczego nie jedzcie i nie pijcie ani w dzień, ani w nocy. Ja też będę pościć z moimi służącymi. Potem pójdę do króla, chociaż nie jest to zgodne z prawem – i jeśli mam zginać, to zginę”. **17** Mardocheusz poszedł więc i zrobił dokładnie tak, jak poleciła mu Estera.

5 Trzeciego dnia^a Estera ubrała się w królewskie szaty i stanęła na wewnętrznym dziedzińcu domu* króla naprzeciw komnat królewskich. W tym czasie król siedział w sali tronowej[#], na wprost wejścia. **2** Kiedy tylko zobaczył na dziedzińcu królową Esterę, ucieszył się na jej widok i wyciągnął w jej stronę złote berło^b, które trzymał w ręce. Wtedy Estera podeszła i dotknęła końca berła.

3 Król zapytał ją: „Co się stało, królowo Estero? Jakie masz życzenie? Jeśli zechcesz, dam ci nawet połowę królestwa!”. **4** Estera odpowiedziała: „Jeżeli uznasz to za słuszne, królu, przyjdź dzisiaj z Hamanem^c na ucztę, którą dla ciebie przygotowałam”. **5** Król polecił więc swoim ludziom: „Każcie Hamanowi szybko tu przyjść, tak jak życzy sobie Estera”. I król razem z Hamanem przybyli do niej na ucztę.

6 Po pewnym czasie, gdy na uczcie popijano już wino, król zwrócił się do Estery: „O co chcesz poprosić? Powiedz, a dam ci to! Jakie jest twoje życzenie? Jeśli zechcesz, dostaniesz nawet połowę mojego królestwa!”^d. **7** Estera odpowiedziała: „Mam taką prośbę i takie życzenie: **8** Jeżeli zyskałam twoją przychylność, królu, i jeżeli uznasz za słuszne wysłuchać mojej prośby i spełnić moje życzenie, to przyjdź z Hamanem na ucztę, którą wyprawię dla was jutro. I jutro, królu, wszystko ci powiem”.

9 Tego dnia Haman wyszedł z uczty zadowolony i w dobrym nastroju. Ale gdy zobaczył w bra-

ROZDZ. 5

a Est 4:16

b Est 4:11
Est 8:4

c Est 3:1,10

d Est 7:2

szpalta 2

a Est 3:2-5

b Est 5:14
Est 6:13

c Est 9:7-10

d Est 3:1

e Est 5:5

f Est 5:8

g Est 6:4
Est 7:9

ROZDZ. 6

h Est 10:2

i Est 2:21, 23

mie królewskiej Mardocheusza, który na jego widok nie wstał ani się nie przestraszył, ogarnęła go wściekłość^a. **10** Opanował się jednak i poszedł do domu. Następnie wezwał swoich przyjaciół oraz swoją żonę Zeresz^b. **11** I chwalił się przed nimi wielkim bogactwem, wieloma synami^c i tym, jak król go wyróżnił, dając mu wyższe stanowisko niż innym swoim książętom i sługom^d.

12 Haman powiedział jeszcze: „Co więcej, królowa Estera zaprosiła do siebie na ucztę tylko mnie, żebym towarzyszył królowi^e. Jutro też jestem zaproszony do niej z królem^f. **13** Ale nie potrafię się z tego cieszyć, dopóki widzę tego Żyda Mardocheusza w bramie królewskiej”. **14** Na to jego żona Zeresh i wszyscy przyjaciele poradzili mu: „Każ postawić pal wysoki na 50 łokci*. Rano powiesz królowi, że trzeba na nim powiesić Mardocheusza^g. Potem pójdziesz z królem na ucztę i będziesz się dobrze bawił”. Propozycja ta spodobała się Hamanowi i kazał postawić pal.

6 Tej nocy król nie mógł zasnąć. Polecił więc przynieść kroniki^h i zaczęto mu je czytać. **2** Natrafiono na opis, jak Mardocheusz doniósł o spisku na życie króla* Aswerusa, który uknuli Bigtan i Teresz, dwaj królewscy dworzanie, odźwierniⁱ. **3** Król zapytał: „Jak uhonorowano za to Mardocheusza i jaką nagrodę otrzymał?”. Na to osobiści słudzy króla odpowiedzieli: „Nic dla niego nie zrobiono”.

4 Później król spytał: „Kto jest na dziedzińcu?”. Akurat na

5:1 *Lub „pałacu”. [#]Dosł. „na królewskim tronie w domu króla”.

5:14 *Czyli 22,25 m. Zob. Dodatek B14. 6:2 *Dosł. „o podniesieniu ręki na króla”.

zewewnętrzny dziedziniec^a domu* królewskiego wszedł Haman. Chciał porozmawiać z królem o powieszeniu Mardocheusza na palu, który dla niego postawił^b. 5 Słudzy króla odpowiedzieli: „Na dziedzińcu stoi Haman”^c. Wtedy król polecił: „Każcie mu wejść”.

6 Kiedy Haman wszedł, król zwrócił się do niego: „Co należy zrobić dla człowieka, którego król chciałby uhonorować?”. Haman pomyślał sobie: „Kogo król chciałby uhonorować bardziej niż mnie?”^d. 7 po czym powiedział do niego: „Jeśli chodzi o człowieka, którego król chciałby uhonorować, 8 należy przynieść szatę królewską^e, którą nosi król, i przyprowadzić konia z ozdobioną głową, którego posiada sam król. 9 Następnie szatę i konia należy przekazać jednemu ze szlachetnie urodzonych książąt króla. Potem niech ubiorą w nią tego, któremu król chciałby okazać uznanie, niech obwożą go na tym koniu po placu miejskim i wołają: „Oto co się robi dla człowieka, którego król chce uhonorować!”^f. 10 Król od razu rzekł do Hamana: „Szybko! Weź szatę i konia i zrób to wszystko, co powiedziałaś, dla Żyda Mardocheusza, który zasiada w bramie królewskiej. Tylko niczego nie pomini”.

11 Haman wziął więc szatę i konia, ubrał Mardocheusza^g i obwoził go po placu miejskim, wołając przed nim: „Oto co się robi dla człowieka, którego król chce uhonorować!”. 12 Potem Mardocheusz wrócił do bramy królewskiej, a Haman rozżalony i z zakrytą głową poszedł szybko do domu. 13 Gdy opowiedział swojej żonie Zeresz^h i przy-

6:4 *Lub „pałac”.

ROZDZ. 6

a Est 4:11

b Est 5:14

c Est 3:1

d Est 3:2

Est 5:11

e Est 8:15

f Rdz 41:42, 43

g Est 2:5, 6

h Est 5:10, 14

szpalta 2

a Est 5:8

ROZDZ. 7

b Est 3:1

c Est 5:3, 6

d Est 2:5, 7

e Est 3:8, 9

f Est 3:13

Est 4:7, 8

jaciołom o wszystkim, co go spotkało, jego doradcy* i żona stwierdzili: „Jeżeli Mardocheusz, z którym zacząłeś przegrywać, jest z pochodzenia Żydem”, to nie wygrasz z nim—czeka cię tylko upadek”.

14 Kiedy jeszcze z nim rozmawiali, przybyli dworzanie królewscy i szybko zabrali Hamana na ucztę, którą przygotowała Estera^a.

7 Król i Haman^b przyszlizli na ucztę do królowej Estery. 2 Tak jak dzień wcześniej, gdy na uczcie popijano już wino, król spytał Estere: „O co chcesz poprosić, królowo Estero? Powiedz, a dam ci to. Jakie masz życzenie? Jeśli zechcesz, dostaniesz nawet połowę mojego królestwa!”^c. 3 Królowa Estera odrzekła: „Jeżeli zyskałam twoją przychylność, królu, i jeżeli uznasz za słuszne spełnić moją prośbę i życzenie, to proszę, ocal mi życie* i uratuj mój lud”. 4 Bo sprzedano^e mnie i mój lud, żeby nas zniszczyć, zabić, unicestwić^f. Gdyby nas po prostu sprzedano do niewoli, nie powiedziałabym ani słowa. Ale to nieszczęście przyniesie szkodę również królowi, dlatego nie można do niego dopuścić”.

5 Król Aswerus zapytał królową Esterę: „Gdzie jest ten człowiek, który ośmielił się zrobić coś takiego? Kto to jest?”. 6 Estera odparła: „Tym przeciwnikiem i wrogiem jest Haman. To jest ten niegodziwiec”.

Wtedy Haman przeraził się króla i królowej. 7 Rozżłoszczony król wstał i wyszedł z uczty do ogrodu pałacowego. Haman zerwał się i zaczął błagać

6:13 *Dost. „mędracy”. ^aDost. „z nasienia Żydów”. 7:3 *Lub „duszę”.

królową Esterę o życie*, bo uświadomił sobie, że król na pewno go ukarze. **8** Kiedy król wrócił z ogrodu pałacowego, zobaczył, że Haman rzucił się na sofę, na której była Estera. Król wykrzyknął: „Czy on chce jeszcze zgwałcić królową w moim własnym domu?!”. Gdy tylko to powiedział, Hamanowi zakryto twarz. **9** Wówczas Charbona^a, jeden z dworzan królewskich, odezwał się: „Przy domu Hamana stoi pał wysoki na 50 łokci*. Haman postawił go dla Mardocheusza^b, który ostrzegł króla i uratował mu życie^c. Na to król rzekł: „Powieście go na tym palu”. **10** Powiesili więc Hamana na palu, który on przygotował dla Mardocheusza, i król odzyskał spokój.

8 Tego dnia król Aswerus dał dom Hamana^d, wroga Żydów^e, królowej Esterze. Przed królem stanął też Mardocheusz, ponieważ Estera wyznała, że jest jej krewnym^f. **2** Król zdjął swój sygnet^g, który odebrał Hamanowi, i wręczył go Mardocheuszowi. A Estera wyznaczyła Mardocheusza na zarządcę domu Hamana^h.

3 Ponadto Estera znowu zwróciła się do króla. Padła mu do nóg, płakała i błagała, by udaremnić intrygę, którą Agagita Haman uknuł przeciwko Żydomⁱ. **4** Kiedy król wyciągnął do Estery złote berło^j, podniosła się i stanęła przed nim. **5** Powiedziała: „Jeżeli ci się to spodoba, królu, i uznasz to za słuszne i jeśli zyskałam twoją życzliwość i sympatię, to niech zostanie wydany na piśmie rozkaz unieważniający do-

7:7 *Lub „duszę”. 7:9 *Czyli 22,25 m. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 7

a Est 1:10

b Est 5:14

c Est 6:2

ROZDZ. 8

d Est 5:11

e Est 3:8

Est 9:24

f Est 2:5, 7

g Rdz 41:41, 42

Est 3:10

Dn 6:17

h Dn 2:48

i Est 3:9

Est 7:4

Est 9:24, 25

j Est 4:11

szpalta 2

a Est 3:12, 14

b Wj 17:16

Lb 24:7

Pwt 25:19

1Sm 15:8, 33

c Est 8:1

d Est 7:10

e Dn 6:8, 15

f Dn 6:1

g Est 9:3

h Est 8:2

kumenty tego intryganta Hamana^a, syna Agagity^b Hammedaty, które sporządził, żeby zgładzić Żydów we wszystkich prowincjach królewskich. **6** Jak mogłabym spokojnie patrzeć na nieszczęście, które spotka mój lud? Jak mogłabym znieść zagładę swoich krewnych?”.

7 Król Aswerus powiedział do królowej Estery i do Żyda Mardocheusza: „Dom Hamana dałem Esterze^c, a jego kazałem powiesić na palu^d za to, że zaplanował atak* na Żydów. **8** Teraz, żeby ich bronić, możecie w imieniu króla napisać wszystko, co uważacie za konieczne. Opieczętuje to sygnetem królewskim, bo dekretu, który został napisany w imieniu króla i opieczętowany sygnetem królewskim, nie można unieważnić”^e.

9 Tak więc 23 dnia miesiąca trzeciego, czyli miesiąca siwan*, wezwano sekretarzy króla. Napisali oni wszystko, co Mardocheusz nakazał Żydom, a także satrapom^{ff}, namiestnikom i książętom 127 prowincji^g, od Indii po Etiopię—do każdej prowincji w jej własnym piśmie^a i do każdego ludu w jego własnym języku. Również do Żydów napisano w ich własnym piśmie^a i języku.

10 Mardocheusz sporządził te dokumenty w imieniu króla Aswerusa, opieczętował je sygnetem królewskim^h i wysłał przez kurierów posiadających szybkie koni pocztowych ze stadniny królewskiej. **11** W dokumentach tych król zezwolił Żydom we wszystkich miastach zebrać się razem, żeby

8:7 *Dostł. „wyciągnął rękę”. 8:9 *Zob. *Dodatek B15*. ^aZob. *Słowniczek pojęć*. ^aLub „sytułu pisania”.

bronąć swojego życia*. W każdym ludzie i w każdej prowincji mogli zniszczyć, zabić, unicestwić wszystkich zagrażających im uzbrojonych ludzi, a nawet ich kobiety i dzieci. Mogli też przejąć ich mienie^a. **12** Miało się to wydarzyć we wszystkich prowincjach króla Aswerusa w tym samym dniu—13 dnia miesiąca dwunastego, czyli miesiąca adar^{*b}. **13** Treść* dekretu miała zostać ogłoszona jako prawo we wszystkich prowincjach i wszystkim ludom, żeby tego dnia Żydzi byli przygotowani do walki ze swoimi wrogami^c. **14** Na rozkaz króla kurierzy natychmiast wyruszyli w drogę i popędzili na koniach pocztowych używanych w służbie króla. Prawo to zostało ogłoszone również na zamku* w Suzie^d.

15 Mardocheusz wyszedł od króla w szacie królewskiej z błękitnej i białej tkaniny, we wspaniałej koronie ze złota i w płaszczu z purpurowej wełny, najwyższej jakości^e. W mieście Suza rozlegały się radosne okrzyki. **16** Dla Żydów był to dzień ulgi*, szczęścia, wielkiej radości i chwały. **17** We wszystkich prowincjach i miastach, wszędzie, gdzie usłyszano dekret i prawo króla, Żydów przepełniała radość, cieszyli się, ucztowali i świętowali. Wiele osób z ludów tej ziemi przyłączało się do Żydów^f, bo zaczęło się ich bać.

9 W 13 dniu miesiąca dwunastego, czyli miesiąca adar^{*g}, miał zostać wykonany rozkaz króla i miał wejść w życie je-

8:11 *Lub „swoich dusz”. 8:12; 9:1 *Zob. Dodatek B15. 8:13 *Lub „odpis”. 8:14; 9:6, 11, 12 *Lub „w pałacu; w twierdzy”. 8:16 *Dosl. „świata”.

ROZDZ. 8

a Est 9:5-10

b Est 3:13
Est 9:1, 2
Est 9:16, 17

c Ps 149:6, 7

d Ezd 4:9
Neh 1:1
Est 1:2
Dn 8:2

e Est 6:7, 8

f Za 8:23

ROZDZ. 9

g Est 3:7
Est 8:11, 12

szpalta 2

a Est 3:13

b Pwt 32:36
2Sm 22:41

c Est 1:1

d Est 8:17

e Dn 6:1

f Est 8:15

g Est 8:11

h Ezd 4:9
Neh 1:1
Est 1:2
Dn 8:2i Est 3:8, 10
Est 7:4-6j Est 8:11
Est 9:16

k Est 9:16

go dekret^a. Wrogowie Żydów liczyli, że ich pokonają, ale stało się zupełnie odwrotnie—to Żydzi pokonali tych, którzy ich nienawidzili^b. **2** We wszystkich prowincjach króla Aswerusa^c Żydzi zebrali się w swoich miastach, żeby walczyć z ludźmi, którzy chcieli wyrządzić im krzywdę. Nikt nie zdołał się im przeciwstawić, bo strach przed nimi padł na wszystkie ludy^d. **3** Wszyscy książęta prowincji, satrapowie^{*e}, namiestnicy i ci, którzy zajmowali się sprawami królewskimi, wspierali Żydów, ponieważ bali się Mardocheusza. **4** Mardocheusz stał się w domu* króla ważną osobistością^f. Jego sława rozchodziła się po wszystkich prowincjach, bo zyskiwał coraz większe wpływy.

5 Żydzi pokonali mieczem wszystkich swoich wrogów, sprządzając na nich śmierć i zagładę. Robili, co chcieli, z tymi, którzy ich nienawidzili^g. **6** Na zamku* w Suzie^h pokonali i zabili 500 ludzi. **7** Zabili też Parszandatę, Dalfona, Aspatę, **8** Poratę, Adalię, Aridatę, **9** Parmaszatę, Arisaja, Aridaja i Wajzatę, **10** czyli 10 synów Hamana, syna Hammedaty, wroga Żydówⁱ. Ale kiedy ich zabili, nie wzięli żadnych łupów^j.

11 Tego dnia podano królowi liczbę zabitych na zamku* w Suzie.

12 Król powiedział do królowej Estery: „Żydzi pokonali i zabili na zamku* w Suzie 500 ludzi i 10 synów Hamana. To co dopiero musieli zrobić w pozostałych prowincjach królewskich!^k O co teraz chcesz poprosić? Powiedz, a dam ci to. Jakie jest twoje życzenie? Zostanie spełnione”.

9:3 *Zob. Słowniczek pojęć. 9:4 *Lub „pałacu”.

13 Estera odparła: „Jeśli król uzna to za słuszne^a, niech także jutro Żydom w Suzie będzie wolno postąpić zgodnie z dekretem z dzisiejszego dnia^b. I niech 10 synów Hamana zostanie powieszonych na palu^c. **14** Król rozkazał tak zrobić. W Suzie wydano dekret i powieszono 10 synów Hamana.

15 Żydzi, którzy byli w Suzie, zebrali się ponownie 14 dnia miesiąca adar^d i zabili tam 300 ludzi, ale nie wzięli żadnych łupów.

16 Pozostali Żydzi mieszkający w prowincjach królewskich również zebrali się, żeby bronić swojego życia^e. I uwolnili się od wrogów^f, zabijając 75 000 ludzi, którzy ich nienawidzili. Nie wzięli jednak żadnych łupów. **17** Doszło do tego 13 dnia miesiąca adar. A 14 dnia odpoczywali—był to dla nich dzień radości i ucztowania.

18 Tak więc Żydzi, którzy byli w Suzie, zebrali się 13^g i 14 dnia^h, żeby się bronić, a 15 dnia odpoczywali i był to dla nich dzień radości i ucztowania. **19** Natomiast dla Żydów zamieszkujących miasta okolicznych okręgów dniem radości i ucztowania, dniem, w którym świętowaliⁱ i obdarowywali się wzajemnie jedzeniem^j, był 14 dzień miesiąca adar.

20 Mardocheusz^k opisał te wydarzenia i wysłał oficjalne listy do wszystkich Żydów we wszystkich prowincjach króla Aswerusa, tych bliskich i tych dalekich. **21** Polecił, żeby rok w rok obchodzili oni święto 14 i 15 dnia miesiąca adar, **22** bo w tych dniach Żydzi uwolnili się od swoich wrogów i w tym mie-

9:16 *Lub „swoich dusz”.

ROZDZ. 9

a Est 5:8
Est 7:3
Est 8:5

b Est 8:11

c Est 7:10

d Est 9:21, 22

e Est 7:3

f Est 8:13
Ps 149:6, 7

g Est 9:1, 2

h Est 9:13, 15

i Ps 124:2, 6

j Neh 8:10

k Est 2:5, 6

szpalta 2

a Est 4:1-3

b Est 3:1

c Wj 17:16
Lb 24:7
Pwt 25:19
1Sm 15:8, 33

d Est 3:8, 9

e Est 3:7

f Est 8:10

g Est 8:3

h Est 5:14
Est 7:10
Est 9:14

i Est 3:7

j Kpl 24:22
Est 8:17

siącu ich smutek zamienił się w radość, a żałoba^a w święto. W tym czasie mieli się cieszyć i ucztować, obdarowywać się wzajemnie jedzeniem i dawać prezenty ubogim.

23 Żydzi zgodzili się, że co roku będą obchodzić to święto i robić tak, jak napisał im Mardocheusz. **24** Bo Haman^b, syn Agagity^c Hammedaty, wróg wszystkich Żydów, uknuł plan ich zagłady^d. Kazał rzucać *pur*^e, to znaczy los, żeby wywołać wśród nich panikę i ich zgładzić.

25 Ale gdy Estera udała się do króla, wydał on na piśmie rozkaz^f: „Niech podły spiszek, który Haman uknuł przeciwko Żydom^g, obróci się przeciwko niemu^h”. I Hamana oraz jego synów powieszono na palu^h. **26** Dlatego nazwano te dni Purim, od słowa *pur*ⁱ. Zgodnie z treścią listu Mardocheusza i w związku z tym, co Żydzi widzieli i przeżyli, **27** zobowiązali się, że oni, ich potomkowie oraz wszyscy, którzy się do nich przyłączą^j, będą rok w rok w wyznaczonym czasie świętować te dwa dni w taki sposób, jak to zostało napisane.

28 Dni te miały być wspominane i świętowane z pokolenia na pokolenie przez każdą rodzinę, każdą prowincję i każde miasto. Żydzi i ich potomkowie mieli zawsze upamiętniać dni Purim i nigdy nie zapominać o tym święcie.

29 Potem napisano drugi list dotyczący Purim i królowa Estera, córka Abichaila, oraz Żyd Mardocheusz potwierdzili go,

9:25 *Dosl. „wróci na jego głowę”.

9:26 **Pur* oznacza „los”. Liczba mnoga tego słowa, *purim*, stała się nazwą żydowskiego święta obchodzonego w 12 miesiącu kalendarza religijnego.

korzystając z danej im władzy. **30** Oficjalne listy ze słowami pokoju i prawdy zostały rozesłane do wszystkich Żydów w 127 prowincjach^a, po całym królestwie Aswerusa^b, **31** żeby w wyznaczonym czasie świętowali dni Purim zgodnie z tym, co polecili Żyd Mardocheusz i królowa Estera^c, oraz zgodnie z tym, do czego zobowiązali siebie* i swoich potomków^d, łącznie z postem^e i błaganiami o pomoc^f. **32** Rozporządzenie Estery potwierdziło postanowienia dotyczące Purim^g i zostało to zapisane w księdze.

9:31 *Lub „co przyjęli na swą duszę”.

ROZDZ. 9

a Est 8:9

b Est 1:1

c Est 9:20, 21

d Est 9:27

e 2Kń 20:3

f Est 4:1

g Est 9:26

szpalta 2

ROZDZ. 10

a Est 2:5, 6

Est 8:15

Dn 2:48

b Ezd 4:15

Est 6:1

c Est 1:3

Dn 6:15

10 Król Asverus wprowadził pracę przymusową na całym swoim terytorium—na stałym lądzie i na wyspach.

2 Wszystkie jego potężne czyny i imponujące osiągnięcia, a także szczegóły tego, jak wywyższył Mardocheusza^a, opisano w Księdze Dziejów^b Królów Medii i Persji^c. **3** Żyd Mardocheusz był drugi po królu Aswerusie. Cieszył się wielkim autorytetem* wśród Żydów i szacunkiem całego swojego ludu, bo troszczył się o swoich braci i działał dla dobra[#] wszystkich ich potomków.

10:3 *Dost. „był wielki”. #Dost. „i ogłaszał pokój”.

KSIĘGA

HIOBA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Nieskazitelné postępowanie Hioba i jego bogactwo (1-5)
Szatan kwestionuje pobudki Hioba (6-12)
Hiob traci swój majątek i dzieci (13-19)
Hiob nie obwinia Boga (20-22)</p> <p>2 Szatan jeszcze raz kwestionuje pobudki Hioba (1-5)
Szatan otrzymuje pozwolenie, żeby odebrać Hiobowi zdrowie (6-8)
Żona Hioba: „Przeklnij Boga i umrzyj!” (9, 10)
Przybywają trzej znajomi Hioba (11-13)</p> <p>3 Hiob ubolewa, że się urodził (1-26)
Pyta, dlaczego cierpi (20, 21)</p> <p>4 Pierwsza mowa Elifaza (1-21)
Elifaz wyśmiewa nieskazitelną Hioba (7, 8)
Opowiada, co usłyszał od ducha (12-17)
„Bóg nie ufa swoim sługom” (18)</p> | <p>5 Pierwsza mowa Elifaza (ciąg dalszy) (1-27)
„Bóg sprawia, że mądrych gubi ich własna przebiegłość” (13)
Hiob 'nie powinien odrzucać Bożego karcenia' (17)</p> <p>6 Odpowiedź Hioba (1-30)
Hiob twierdzi, że ma prawo się żalić (2-6)
Jego „pocieszyciele” są zdraдлиwi (15-18)
„Szczere słowa nie są bolesne!” (25)</p> <p>7 Odpowiedź Hioba (ciąg dalszy) (1-21)
Życie jest jak praca przymusowa (1, 2)
„Czemu obrałeś mnie sobie za cel?” (20)</p> <p>8 Pierwsza mowa Bildada (1-22)
Bildad sugeruje, że synowie Hioba zgrzeszyli (4)
‘Gdybyś był czysty, Bóg by cię chronił’ (6)</p> |
|--|---|

- Sugeruje, że Hiob jest człowiekiem bezbożnym (13)
- 9 Odpowiedź Hioba (1-35)
Śmiertelnik nie jest w stanie spierać się z Bogiem (2-4)
'Bóg czyni rzeczy niezbadane' (10)
Człowiek nie zdoła znaleźć argumentów przeciwko Bogu (32)
 - 10 Odpowiedź Hioba (ciąg dalszy) (1-22)
'Czemu Bóg ze mną walczy?' (2)
Bóg przeciwstawiony śmiertelnemu Hiobowi (4-12)
'Obym zaznał choć trochę ulgi' (20)
 - 11 Pierwsza mowa Cofara (1-20)
Cofar wytyka Hiobowi, że jego słowa to pusta gadanina (2, 3)
Radzi Hiobowi odrzucić zło (14)
 - 12 Odpowiedź Hioba (1-25)
„Nie jestem gorszy od was” (3)
„Stałem się pośmiewiskiem” (4)
'Mądrość jest u Boga' (13)
Bóg przewyższa sędziów i królów (17, 18)
 - 13 Odpowiedź Hioba (ciąg dalszy) (1-28)
'Wolałbym rozmawiać z Bogiem' (3)
„Jesteście nic niewartymi lekarzami” (4)
„Wiem, że mam rację” (18)
Hiob pyta, dlaczego Bóg uważa go za wroga (24)
 - 14 Odpowiedź Hioba (ciąg dalszy) (1-22)
Człowiek żyje krótko i zмага się z trudnościami (1)
„Nawet dla drzewa istnieje nadzieja” (7)
„Proszę, ukryj mnie w grobie!” (13)
„Czy człowiek, który umrze, może znowu żyć?” (14)
Bóg zatęskni za dziełem swoich rąk (15)
 - 15 Druga mowa Elifaza (1-35)
Elifaz twierdzi, że Hiob nie boi się Boga (4)
Zarzuca Hiobowi arogancję (7-9)
„Bóg nie wierzy swoim aniołom” (15)
'Ten, kto cierpi, jest niegodziwy' (20-24)
 - 16 Odpowiedź Hioba (1-22)
„Jesteście uciążliwymi pocieszycielami!” (2)
 - Hiob twierdzi, że Bóg obrał go sobie za cel (12)
 - 17 Odpowiedź Hioba (ciąg dalszy) (1-16)
„Otaczają mnie szydery” (2)
„Bóg uczynił mnie przedmiotem pogardy” (6)
„Moim domem stanie się grób” (13)
 - 18 Druga mowa Bildada (1-21)
Bildad opisuje los grzeszników (5-20)
Sugeruje, że Hiob nie zna Boga (21)
 - 19 Odpowiedź Hioba (1-29)
Hiob nie zgadza się z naganą ze strony „przyjaciół” (1-6)
Mówi, że jest opuszczony (13-19)
„Mój wykupiciel żyje” (25)
 - 20 Druga mowa Cofara (1-29)
Cofar czuje się urażony przez Hioba (2, 3)
Sugeruje, że Hiob jest niegodziwy (5)
Twierdzi, że Hiob rozsmakował się w grzechu (12, 13)
 - 21 Odpowiedź Hioba (1-34)
'Dlaczego niegodziwym dobrze się powodzi?' (7-13)
Hiob obnaża prawdziwe oblicze swoich „pocieszycieli” (27-34)
 - 22 Trzecia mowa Elifaza (1-30)
„Czy człowiek może być przydatny Bogu?” (2, 3)
Elifaz zarzuca Hiobowi chciwość i niesprawiedliwość (6-9)
'Wróć do Boga, a będzie ci się dobrze wiodło' (23)
 - 23 Odpowiedź Hioba (1-17)
Hiob chce przedstawić swoją sprawę Bogu (1-7)
Mówi, że nie może znaleźć Boga (8, 9)
„Trzymam się Jego drogi i z niej nie zbaczam” (11)
 - 24 Odpowiedź Hioba (ciąg dalszy) (1-25)
'Czemu Bóg nie wyznacza czasu?' (1)
Hiob mówi, że Bóg pozwala istnieć niegodziwości (12)
Grzesznicy kochają ciemność (13-17)
 - 25 Trzecia mowa Bildada (1-6)
'Jak człowiek może być niewinny w oczach Boga?' (4)
Bildad twierdzi, że człowiek na próżno zachowuje nieskazitelność (5, 6)

- 26 Odpowiedź Hioba (1-14)
„Ale dopomogłeś bezsilnemu!” (1-4)
‘Bóg zawiesza ziemię na niczym’ (7)
‘To tylko obrzeża Bożych dróg’ (14)
- 27 Hiob jest zdecydowany zachować nieskazitelną (1-23)
„Nie wyrzeknę się swojej nieskazitelności” (5)
Bezbożny nie ma nadziei (8)
„Czemu wasze słowa są takie puste?” (12)
Marny los niegodziwych (13-23)
- 28 Hiob ziemskie skarby przeciwstawia mądrości (1-28)
Działalność górnicza człowieka (1-11)
Mądrość warta więcej niż perły (18)
Bojaźń przed Jehową to prawdziwa mądrość (28)
- 29 Hiob wspomina szczęśliwe dni sprzed okresu prób (1-25)
Był poważany w bramie miejskiej (7-10)
Stał na straży sprawiedliwości (11-17)
Każdy słuchał jego rad (21-23)
- 30 Hiob opisuje, jak zmieniła się jego sytuacja (1-31)
Jest wyśmiewany przez ludzi nic niewartych (1-15)
Wydaje się, że Bóg mu nie pomaga (20, 21)
„Moja skóra szcerniała” (30)
- 31 Hiob broni swojej nieskazitelności (1-40)
„Zawarłem umowę ze swoimi oczami” (1)
Hiob prosi, żeby Bóg go zważył (6)
Nie dopuścił się niewierności małżeńskiej (9-12)
Nie kochał pieniędzy (24, 25)
Nie dopuścił się bałwochwalstwa (26-28)
- 32 Do rozmowy dołącza młody Elihu (1-22)
Oburza się na Hioba i jego znajomych (2, 3)
Z szacunkiem czekał na swoją kolej (6, 7)
Sam wiek nie sprawia, że ktoś staje się mądry (9)
Elihu chce przemówić (18-20)
- 33 Elihu napomina Hioba za jego przekonanie o własnej prawości (1-33)
- Znaleziony okup (24)
Przywrócenie młodzieńczego wigoru (25)
- 34 Elihu wykazuje, że Bóg jest sprawiedliwy i postępuje właściwie (1-37)
Hiob powiedział, że Bóg odmówił mu sprawiedliwości (5)
Prawdziwy Bóg nigdy nie postępuje niegodziwie (10)
Hiobowi brakuje wiedzy (35)
- 35 Elihu wykazuje błędy w rozumowaniu Hioba (1-16)
Hiob zasugerował, że jest bardziej prawy niż Bóg (2)
Bóg jest tak wysoko, że czyjś grzech nie wyrządza mu szkody (5, 6)
Hiob powinien czekać na Boga (14)
- 36 Elihu wychwala niezgłębioną wielkość Boga (1-33)
Posłuszni cieszą się dobrobytem; bezbożni są odrzucani (11-13)
‘Który nauczyciel może się równać z Bogiem?’ (22)
Hiob powinien sławić Boga (24)
„Bóg jest wspanialszy, niż możemy pojąć” (26)
Bóg ma władzę nad deszczem i błyskawicami (27-33)
- 37 Siły natury ukazują potęgę Boga (1-24)
Bóg potrafi powstrzymać działania człowieka (7)
„Rozważ zdumiewające dzieła Boże” (14)
Ludzie nie są w stanie zrozumieć Boga (23)
Żaden człowiek nie powinien uważać się za mądrego (24)
- 38 Jehowa ukazuje znikomość człowieka (1-41)
‘Gdzie byłeś, gdy stwarzałem ziemię?’ (4-6)
Synowie Boży wykrzykiwali z uznaniem (7)
Pytania dotyczące zjawisk natury (8-32)
„Prawa rządzące niebem” (33)
- 39 Niewiedza człowieka ukazana na przykładzie zwierząt (1-30)
Koziorożce i łanie (1-4)
Dziki osioł (5-8)

- Dziki byk (9-12)
Strusica (13-18)
Koń (19-25)
Sokół i orzeł (26-30)
- 40 Jehowa dalej zadaje pytania (1-24)
Hiob przyznaje, że nie ma nic do powiedzenia (3-5)
„Czy zakwestionujesz moją sprawiedliwość?” (8)
Bóg opisuje siłę Behemota (15-24)

- 41 Bóg opisuje zdumiewające cechy Lewiatana (1-34)
42 Hiob odpowiada Jehowie (1-6)
Trzej znajomi Hioba zostają potępieni (7-9)
Jehowa odwraca sytuację Hioba (10-17)
Synowie i córki Hioba (13-15)

1 W krainie Uc żył człowiek o imieniu Hiob^a. Postępował nieskazitelnie i szlachetnie^b. Bał się Boga i wystrzegał się tego, co złe^c. **2** Urodziło mu się siedmiu synów i trzy córki. **3** Jego dobytek stanowiło 7000 owiec, 3000 wielbłądów, 1000 sztuk^{*} bydła i 500 osłów^{*}. Miał też bardzo liczną służbę. W rezultacie stał się najzamożniejszym[^] ze wszystkich mieszkańców Wschodu.

4 Synowie Hioba urządzali w swoich domach uczty—każdy w dniu, w którym wypadła jego kolej. Zapraszali też swoje trzy siostry, żeby z nimi jadły i piły. **5** Po takiej serii uczt Hiob posyłał po swoje dzieci, żeby je uświęcić. Wstawał wtedy wcześniej rano i składał ofiary całopalne^d za każde z nich, bo mówił: „Może moje dzieci zgrzeszyły i przeklęły Boga w swoim sercu”. Hiob robił tak za każdym razem^e.

6 Tymczasem nadszedł dzień, gdy synowie prawdziwego Boga^f

1:1 *Imię to może znaczyć „przedmiot wrogości”. 1:1, 8 ^aLub „nienagannie i prostolinijnie”. 1:3 *Dosl. „500 par”. ^bDosl. „oślic”. [^]Lub „najznamienitszym”. 1:6 *Hebr. idiom odnoszący się do aniołów.

ROZDZ. 1

a Eze 14:14
Jak 5:10, 11

b Rdz 6:9

c Hi 2:3

d Rdz 8:20
Rdz 12:7, 8

e Rdz 18:17, 19

f Rdz 6:2
Pwt 33:2
Hi 38:7

szpalta 2

a 1Ki 22:19
Ps 103:20
Dn 7:13

b Hi 2:1-3
Za 3:1
Mt 4:1, 3
Łk 22:31
Jn 13:2
Obj 12:9

c 1Pt 5:8

d Rdz 6:9

e Obj 12:10

f Rdz 15:1
Rdz 31:7

g Rdz 26:12

h Hi 2:7

stawili się przed Jehową^a. Wśród nich przybył też Szatan^b.

7 Wtedy Jehowa zapytał Szatana: „Skąd przybywasz?”. A on odpowiedział Jehowie: „Przezierzałem ziemię i się po niej rozglądałem”^c. **8** Jehowa rzekł więc do Szatana: „Czy zwróciłeś uwagę^{*} na mojego sługę Hioba? Nie ma na ziemi nikogo takiego jak on. Postępuje nieskazitelnie i szlachetnie^d. Boi się Boga i wystrzega się tego, co złe”. **9** Na to Szatan powiedział Jehowie: „Czy Hiob boi się Boga tak bezinteresownie?”^e **10** Czy nie powstałeś ogrodzenia^{*} wokół niego^f, wokół jego domu i wokół wszystkiego, co ma? Błogosławisz jego pracy^g, a w kraju mnożą się jego stada. **11** Ale dla odmiany wyciągnij rękę i odbierz mu^{*} wszystko, co ma, a na pewno będzie Cię przeklinał prosto w twarz”. **12** Wtedy Jehowa rzekł do Szatana: „W takim razie wszystko, co ma, jest w twoich rękach^{*}. Tylko jemu samemu nie wyrządzaj krzywdy!”. Szatan odszedł więc sprzed^h Jehowy^h.

1:8 *Dosl. „zwróciłeś uwagę w swoim sercu”. 1:10 *Lub „żywoplotu”. 1:11 *Dosl. „uderz”. 1:12 *Lub „masz władzę nad wszystkim, co do niego należy”. ^hDosl. „sprzed oblicza”.

13 W dniu, gdy synowie i córki Hioba jedli oraz pili wino w domu swojego najstarszego brata^a, **14** do Hioba przybył posłaniec i rzekł: „Bydło właśnie orało, a obok pasły się osły, **15** kiedy wtargnęli Sabejczycy i je zabrali, a sług pozabijali mieczem. Tylko ja się uratowałem i dlatego mogłem ci o tym powiedzieć”.

16 Zanim ten skończył mówić, przybył inny i rzekł: „Na owce i sług spadł z nieba ogień od Boga* i ich pochłoniął! Tylko ja się uratowałem i dlatego mogłem ci o tym powiedzieć”.

17 Zanim ten skończył mówić, przybył kolejny i rzekł: „Chaldejczycy^b utworzyli trzy oddziały, napadli na wielbłądy i je zabrali, a sług pozabijali mieczem. Tylko ja się uratowałem i dlatego mogłem ci o tym powiedzieć”.

18 Zanim ten skończył mówić, przybył jeszcze jeden i rzekł: „Twoi synowie i córki jedli oraz pili wino w domu swojego najstarszego brata. **19** Nagle zerwał się od pustkowia silny wiatr i uderzył w cztery narożniki domu. Wtedy dom zawalił się na młodych i oni zginęli. Tylko ja się uratowałem i dlatego mogłem ci o tym powiedzieć”.

20 Na to Hiob wstał, rozdarł swoją szatę i ostrzygł sobie głowę. Potem upadł na ziemię, pokłonił się **21** i oświadczył:

„Nagi wyszedłem
z łona matki
i nagi odejdę*^c.

Jehowa dał^d i Jehowa zabrał.

Niech imię Jehowy dalek
będzie wysławiane”.

1:16 *Możliwe też „błyskawica”. **1:21** *Dosl. „tam wróć”.

ROZDZ. 1

a Hi 1:4

b Rdz 11:28

c Rdz 3:19
Ps 49:17
Kzn 5:15
Kzn 12:7
ITm 6:7d Kzn 5:19
Jak 1:17

szpalta 2

ROZDZ. 2

a Rdz 6:2
Pwt 33:2
Hi 38:7b Ps 103:20
Dn 7:13

c Hi 1:6-8

d 1Pt 5:8

e Rdz 6:9

f Hi 27:5

g Hi 1:11

h Kpl 24:15, 16
Hi 1:11, 12
Obj 12:10

i Hi 30:30

j Jer 6:26

22 W całej tej sytuacji Hiob nie zgrzeszył ani nie zarzucił Bogu niczego złego*.

2 Potem nadszedł dzień, gdy synowie prawdziwego Boga*^a stawili się przed Jehową^b. Wśród nich przed Jehową stawił się też Szatan^c.

2 Wtedy Jehowa zapytał Szatana: „Skąd przybywasz?”. A on odpowiedział Jehowie: „Przezierzałem ziemię i się po niej rozglądałem”^d. **3** Jehowa rzekł więc do Szatana: „Czy zwróciłeś uwagę* na mojego sługę Hioba? Nie ma na ziemi nikogo takiego jak on. Postępuje nieskazitelnie i szlachetnie”^e. Boi się Boga i wystrzega się tego, co złe. I jest zdecydowany dalej postępować nieskazitelnie^f, chociaż ty próbujesz mnie podjudzić przeciwko niemu^g, żebym go zniszczył^h bez żadnego powodu”. **4** Na to Szatan powiedział Jehowie: „Skóra za skórę. Człowiek da za swoje życie* wszystko, co ma. **5** Dla odmiany więc wyciągnij rękę i uderz jego kości i ciało, a na pewno będzie Cię przeklinał prosto w twarz”^h.

6 Wówczas Jehowa rzekł do Szatana: „W takim razie Hiob jest w twoich rękach*! Tylko nie odbieraj mu życia*!”. **7** Szatan odszedł więc sprzed* Jehowy i poraził Hioba bolesnymi wrzodami*ⁱ od stóp aż po czubek głowy. **8** A Hiob wziął sobie skorupę, żeby się nią skrobać, i siedział w popiele^j.

1:22 *Lub „nie przypisał Bogu nic nieśtosownego”. **2:1** *Hebr. idiom odnoszący się do aniołów. **2:3** *Dosl. „zwróciłeś uwagę w swoim sercu”. *Lub „nienagannie i prostolinijnie”. ^hDosl. „pochłoniął”. **2:4** *Lub „duszę”. **2:6** *Lub „masz władzę nad Hiobem”. *Lub „duszy”. **2:7** *Dosl. „sprzed oblicza”. *Lub „czyrakami”.

9 W końcu jego żona powiedziała do niego: „Czy dalej chcesz postępować nieskazitelnie? Przeklnij Boga i umrzyj!”.

10 Ale on jej powiedział: „Mówisz jak nierozsądna kobieta. Czy mielibyśmy przyjmować od prawdziwego Boga tylko to, co dobre, a nie przyjmować tego, co złe?”^a. W całej tej sytuacji Hiob nie powiedział nic złego^b.

11 O wszystkich nieszczęściach, które spotkały Hioba, usłyszeli trzej jego znajomi^{*}: Temanita Elifaz^c, Szuchita^d Bilad^e i Naamita Cofar^f. Wyruszyli ze swoich miejsc i spotkali się, tak jak uzgodnili, po czym poszli współczuć Hiobowi i go pocieszyć. 12 Gdy z daleka zobaczyli Hioba, nie poznali go. Zaczęli wtedy głośno płakać i rozdzierać swoje szaty. Rzucali też proch w powietrze i na swoje głowy^g. 13 Potem siedzieli z Hiobem na ziemi siedem dni i siedem nocy. Żaden nie powiedział do niego ani słowa, bo widzieli, że bardzo cierpi^h.

3 Później Hiob odezwał się i zaczął przeklinać dzień swoich narodzinⁱ. 2 Mówił:

3 „Niech przepadnie dzień, w którym się urodziłemⁱ, oraz noc, gdy ktoś powiedział: „Urodził się chłopiec!”.

4 Niech ten dzień stanie się ciemnością.
Niech Bóg, który jest wysoko, nie zwraca na niego uwagi.
Niech nie świeci nad nim światło.

5 Niech ten dzień pochłonie najgęstsza ciemność^{*}.

2:10 *Dost. „nie zgrzeszył swoimi wargami”. 2:11 *Lub „towarzysze”. 3:1 *Dost. „swoją dzień”. 3:5 *Lub „pochłonie ciemność i cień śmierci”.

ROZDZ. 2

a Hi 1:21

b Jak 5:10, 11

c Hi 4:1
Hi 15:1
Hi 22:1
Hi 42:7, 9

d Rdz 25:1, 2

e Hi 8:1
Hi 18:1
Hi 25:1

f Hi 11:1
Hi 20:1

g Eze 27:30, 31

h Hi 16:6

ROZDZ. 3

i Jer 20:14, 15

j Hi 10:18, 19
Jer 15:10

szpalta 2

a Hi 10:18, 19

b Hi 41:1, 10
Ps 104:25, 26

c Hi 10:18

d Jer 20:17, 18

e Kzn 9:5, 10

f Jn 11:11

Niech go zakryje chmura deszczowa.

Niech przerażający mrok zaćmi jego światło.

6 Tamta noc niech się pograży w ciemności^a.

Niech się nie raduje wśród dni roku

i nie zalicza się do żadnego z miesięcy.

7 Niech tamta noc stanie się niepłodna.

Niech w niej nie rozbrzmiewa radosny okrzyk.

8 Niech rzucą na nią przekleństwo ci, którzy przeklinają dzień,

ci, którzy potrafią obudzić Lewiatana^b.

9 Niech ściemnieją gwiazdy jej zorzy.

Niech na próżno wyczekuje światła dnia

i niech nie ujrzy promieni brzasku.

10 Bo nie zamknęła łona^{*} mojej matki^c

ani nie ukryła nieszczęść przed moimi oczami.

11 Czemu nie umarłem podczas narodzin?

Czemu nie przestałem istnieć po wyjściu z łona?^d

12 Po co matka wzięła mnie na kolana i karmiła piersią?

13 Teraz już bym leżał w spokoju^e.

Spałbym i odpoczywał^f

14 z królami ziemi i ich doradcami,
którzy budowali sobie miejsca będące teraz ruiną^{*},

3:8 *Może chodzić o krokodyla lub o jakieś inne wielkie i silne zwierzę wodne.

3:10 *Dost. „drzwi łona”. 3:14 *Możliwe też „którzy zbudowali dla siebie opustoszałe miejsca”.

- 15 lub z książętami, którzy posiadali złoto, których domy były pełne srebra.
- 16 Albo dlaczego nie stałem się jak poroniony płód, jak dzieci, które nigdy nie widziały światła?
- 17 Tam nawet niegodziwi przestają się burzyć, odpoczywają tam ci, którzy są zmęczeni^a.
- 18 Tam więźniowie razem zaznają spokoju, nie słyszą głosu nikogo, kto by ich zmuszał do pracy.
- 19 Tam mały i wielki są sobie równi^b, a niewolnik jest uwolniony od swojego pana.
- 20 Po co Bóg daje światło cierpiącemu i życie tym, którzy są rozgoryczeni i udrczeni^{*c}?
- 21 Czemu niektórzy pragną śmierci, ale ona nie nadchodzi?^d
Poszukują jej bardziej niż ukrytych skarbów.
- 22 Tacy bardzo się radują, są szczęśliwi, gdy znajdują grób.
- 23 Po co Bóg daje światło człowiekowi, który zgubił drogę i któremu On ją zagradza?^e
- 24 Teraz moim pokarmem staje się wdychanie^f i moje jęki^g wylewają się niczym woda.
- 25 Bo spotkało mnie to, czego się lękałem, i spadło na mnie to, czego się bałem.
- 26 Nie zaznaję spokoju, ciszy ani wytchnienia,

3:20 *Lub „tym o rozgoryczonej duszy”.

ROZDZ. 3

a Ps 146:4
Kzn 9:10
Iz 57:1, 2

b Hi 30:23
Ps 49:10, 12
Kzn 8:8
Kzn 9:2

c 1Sm 1:10
2Kl 4:27

d Lb 11:11, 15
1Kl 19:3, 4
Hi 7:15, 16
Jon 4:2, 3

e Hi 12:14
Hi 19:8

f Ps 102:9, 10

g Ps 22:1
Ps 38:8

szpalta 2

ROZDZ. 4

a Hi 2:11
Hi 15:1
Hi 22:1
Hi 42:7, 9

b Hi 1:1

ale wciąż pojawiają się troski^h”.

4 Wtedy odezwał się Temanita Elifaz^a:

- 2 „Czy się zniecierpliwisz, jeżeli ktoś spróbuje ci coś powiedzieć?
Bo kto może się powstrzymać od mówienia?
- 3 Sam korygowałeś wielu, a słabych^{*} wzmacniałeś.
- 4 Swoimi słowami podnosiłeś każdego, kto się potykał, i wzmacniałeś tych, którym ugiął się kolana.
- 5 Teraz jednak spotyka to ciebie, a ty czujesz się przytłoczony^{*}.
Ciebie to dotyka i wpadasz w przerażenie.
- 6 Czy to, że boisz się Boga, nie napełnia cię ufnością?
Czy twoje nieskazitelne postępowanie^b nie daje ci nadziei?
- 7 Przypomnij sobie, proszę:
Czy ktoś niewinny kiedykolwiek zginął?
Kiedy to zgładzono prawników?
- 8 Przekonałem się, że ci, którzy orzą^{*} to, co szkodliwe, oraz ci, którzy sieją nieszczęście, będą zbierać to samo.
- 9 Od tchnienia Boga giną i podmuchem Jego gniewu zostają uśmierceni.
- 10 Lew ryczy, a młody lew wydaje pomruk, ale nawet zęby silnych lwów^{*} się łamią.
- 11 Lew ginie z braku zdobyczy, a jego młode zostają rozproszone.

4:3 *Dost. „osłabłe ręce”. 4:5 *Dost. „jesteś wyczerpany”. 4:8 *Lub „knują”. 4:10 *Lub „młodych grzywiastych lwów”.

- 12** Potajemnie przyniesiono mi słowo,
a jego szept dotarł do mego ucha.
- 13** W niepokojących myślach podczas wizji nocnych,
gdy na ludzi spada głęboki sen,
- 14** poczułem przejmujące drżenie
i wszystkie moje kości za-
trzęsły się ze strachu.
- 15** Jakiś duch przesunął się
obok mojej twarzy,
włosy na ciele mi się
zjeżyły.
- 16** Stał bez ruchu,
ale nie rozpoznałem jego
wyglądu.
Jakaś postać była przed
moimi oczami.
Panowała cisza, a potem
usłyszałem głos:
- 17** „Czy śmiertelnik może być
bardziej prawy niż Bóg?
Czy człowiek może być
czystszy niż jego Twórca?”
- 18** Popatrz, Bóg nie ufa swoim
sługom,
a u swoich aniołów* doszu-
kuje się winy.
- 19** O ileż bardziej traktuje tak
mieszkańców glinianych
domów,
których fundament jest
w prochu^a,
których miażdży się tak
łatwo jak mola!
- 20** Między rankiem a wieczorem
zostają całkowicie zmiażdżeni.
Giną na zawsze i nikt tego
nie zauważa.
- 21** Czy nie są jak namiot, z któ-
rego wyciągnięto linkę?
Umierają bez mądrości.

4:18 *Lub „posłańców”.

ROZDZ. 4
a Rdz 3:19

szpalta 2

ROZDZ. 5
a Prz 22:22
Am 5:12

- 5** „Wołaj, proszę! Czy jest ktoś,
kto ci odpowie?
Do którego z aniołów* się
zwrócisz?
- 2** Głupca zabije uraza,
a naiwnego uśmierci zawiść.
- 3** Widziałem głupca zapusz-
czającego korzenie,
ale na miejsce, w którym
mieszka, nagle spadło
przekleństwo.
- 4** Jego synowie nie są
bezpieczni
i w bramie miasta zostają
zmiażdżeni^a, a nikt ich
nie ratuje.
- 5** Plony głupca zjada głodny,
wybierając je nawet spomie-
dzy cierni,
a dobra głupca i jego synów
przejmują inni.
- 6** To, co szkodliwe, nie wyras-
ta z prochu
ani nieszczęście – z ziemi.
- 7** Jak iskry pojawiają się, żeby
ulecieć w górę,
tak człowiek, który się rodzi,
na pewno będzie przeży-
wał trudności.
- 8** Na twoim miejscu zwrócił-
bym się do Boga
i Jemu przedstawił swoją
sprawę,
- 9** Temu, który czyni wielkie
i niezbadane rzeczy,
rzeczy zdumiewające, któ-
rych nie da się zliczyć.
- 10** On daje deszcz ziemi
i zsyła wody na pola.
- 11** Tych, którzy mało znaczą,
bardzo wywyższa,
a przygnębionych wybawia.
- 12** Udaremnia plany przebieg-
łych,
tak iż to, co robią, nie przy-
nosi skutku.

5:1 *Dost. „świętych”.

- 13** Bóg sprawia, że mądrych gubi ich własna przebiegłość^a,
przez co plany sprytnych zostają pokrzyżowane.
- 14** Za dnia napotykają oni ciemność,
a w południe szukają po omacku, jakby to była noc.
- 15** Bóg wybawia od miecza ich ust,
ratuje biednego z rąk siłacza,
- 16** tak iż dla niewiele znaczącego jest nadzieja,
a usta nieprawych są zamknięte.
- 17** Szczęśliwy jest człowiek,
którego Bóg upomina,
nie odrzucaj więc karcenia od Wszechmocnego!
- 18** On zadaje ból, ale przewiązuje ranę,
łamie, ale własnymi rękami uzdrawia.
- 19** Wyratuje cię z sześciu nieszczęść,
nawet siódme nie wyrządzi ci szkody.
- 20** W czasie klęski głodu wykupi cię od śmierci,
a podczas wojny – od mocy miecza.
- 21** Przed biczem języka^b będziesz chroniony
i nie złękiesz się spustoszenia, kiedy nadejdzie.
- 22** Będziesz się śmiać ze zniszczenia i głodu
i nie będziesz się bał dzikich zwierząt.
- 23** Bo kamienie leżące na polu nie wyrządzą ci szkody*,
a polne zwierzęta będą żyć z tobą w pokoju.

5:23 *Lub „zawrą z tobą przymierze; zawrą z tobą porozumienie”.

ROZDZ. 5
a 1Ks 3:19

b Prz 12:18

szpalta 2

ROZDZ. 6
a Ps 31:9

b Kzn 7:7
Jak 3:2

c Prz 18:14

d Hi 24:5

- 24** Przekonasz się, że twój namiot jest bezpieczny*,
a gdy pójdziesz na swoje pastwisko, stwierdzisz,
że niczego nie brakuje.
- 25** Będziesz się cieszył mnóstwem dzieci,
a twoi potomkowie będą tak liczni jak roślinność ziemi.
- 26** Schodząc do grobu,
będziesz w pełni sił,
jak snopy zboża zebrane w swoim czasie.
- 27** Zbadaliśmy to i tak się rzeczy mają.
Posłuchaj naszych słów
i je przyjmij”.
- 6** Wtedy Hiob odpowiedział:
2 „Gdyby tylko dało się zwyciężyć całą moją mękę^a
i położyć ją na wadze z moim nieszczęściem!
3 Bo teraz jest cięższa niż piaski mórz.
Dlatego moje słowa to mowa nieokiełznana^{*b}.
4 Bo przeszyły mnie strzały Wszechmocnego
i piję* ich jad^c.
Trwogi od Boga stanęły w szyku przeciwko mnie.
5 Czy dziki osioł^d wyda głos,
gdy ma trawę,
lub czy byk będzie ryczał,
gdy ma paszę?
6 Czy potrawy niemające smaku je się bez soli
albo czy ma jakiś smak sok malwy?
7 Nie tykam* takich rzeczy.
Są jak skażony pokarm.
8 Oby moja prośba została spełniona

5:24 *Dosl. „że twoim namiotem jest pokój”. 6:3 *Lub „pochopna; nierozważna”. 6:4 *Dosl. „mój duch pije”. 6:7 *Lub „moja dusza nie tyka”.

- i oby Bóg dał mi to, czego pragnę!
- 9** Oby Bóg zechciał mnie zmiażdżyć i wyciągnął swoją rękę, żeby się mnie pozbyć!^a
- 10** Już samo to przyniosłoby mi pociechę. Skakałbym z radości mimo nieustępującego bólu, bo nie odrzuciłem wypowiedzi Świętego^b.
- 11** Czy mam siły dalej czekać?^c Jaki będzie mój koniec, żebym miał nadal żyć*?
- 12** Czy mam taką siłę jak skała? Albo czy moje ciało jest z miedzi?
- 13** Czy mogę w jakiś sposób sobie pomóc, skoro zabrano mi wszelkie środki utrzymania?
- 14** Kto odmawia lojalnej miłości swojemu bliźniemu^d, ten przestanie się bać Wszechmocnego^e.
- 15** Moi bracia okazali się zdrajcami^f jak potok zimowy, jak woda potoków zimowych, które wysychają.
- 16** Są ciemne od lodu i skrywa się w nich topniejący śnieg.
- 17** Ale przychodzi czas, gdy zostają bez wody i znikają. Kiedy nastaje upał, wysychają.
- 18** Zmieniają swój bieg, wypływają na pustynię i giną.
- 19** Karawany z Temy^g ich wypatrują, wyczekują ich wędrowcy z Szeby^{*h}.

6:11 *Lub „żebym miał przedłużyć swoje życie; żebym miał przedłużyć istnienie swojej duszy”. **6:19** *Lub „wędrująca grupa Sabejczyków”.

ROZDZ. 6

a Lb 11:11, 15
1Kl 19:3, 4
Jon 4:3

b Kpl 19:2
Oz 11:9

c Hi 7:6, 7
Ps 103:15, 16

d Prz 3:3
Prz 19:22
Oz 6:6
Za 7:9

e 1Jn 3:17

f Hi 19:19
Ps 38:11

g Iz 21:13, 14

h Hi 1:14, 15

szpalta 2

a Hi 13:4

b Ps 38:11

c Hi 32:11, 12

d Prz 12:18
Prz 25:11

e Hi 16:2, 3
Hi 21:34

f Hi 10:1

g Hi 31:21, 22
Mal 3:5

h Rdz 37:28

- 20** Są zawstydzeni, bo źle zaufali. Przychodzą, a tam spotykają ich rozczarowanie.

- 21** Właśnie takimi staliście się dla mnie^a.

Widzicie prerażające nieszczeście, które na mnie spadło, i się boicie^b.

- 22** Czy powiedziałem, żebyście mi coś dali?

Czy poprosiłem, żebyście mi podarowali coś ze swego bogactwa?

- 23** Czy prosiłem o ratunek z rąk wroga

lub o to, żebym został ocalony* z rąk gnębieli?

- 24** Pouczcie mnie, a ja będę milczał^c.

Pomóżcie mi zrozumieć mój błąd.

- 25** Szczere słowa nie są bolesne!^d

Ale jaką korzyść może przynieść wasza nagana?^e

- 26** Czy zamierzacie krytykować moje słowa,

wypowiedzi zrozpaczonego^f, które porywa wiatr?

- 27** Nawet o sierotę* rzucilibyście losy^g

i sprzedalibyście^h własnego przyjaciela!^h

- 28** Teraz więc spójrzcie na mnie,

bo nie kłamałbym wam w twarz.

- 29** Proszę, rozważcie to ponownie — nie osądzajcie mnie źle — rozważcie to ponownie, bo wciąż jestem prawy.

- 30** Czy swoim językiem mówię niesprawiedliwie?

6:23 *Dost. „wykupiony”. **6:27** *Dost. „chłopca bez ojca”. ^hLub „przehandlowalibyście”.

Czy swoim podniebieniem
nie rozpoznają, że coś jest
złe?

7 „Czy życie śmiertelnika na
ziemi nie jest jak praca
przymusowa

i czy jego dni nie są jak dni
wynajętego pracownika?^a

2 Tęskni za cieniem jak nie-
wśnialnik

i niczym wynajęty pra-
cownik czeka na swoją
zapłatę^b.

3 Tak przydzielono mi miesia-
ce daremności
i wyliczono mi noce niedoli^c.

4 Gdy się kładę, pytam: „Kiedy
wstanę?”^d.

Ale gdy noc się ciągnie, prze-
wracam się niespokojnie
z boku na bok aż do świtu.

5 Moje ciało jest pokryte roba-
kami i grudkami ziemi^e.

Na skórze mam pełno stru-
pów i ropy^f.

6 Dni moje mkną szybciej niż
cząłenko tkackie^g

i przemijają bez żadnej
nadziei^h.

7 Boże, pamiętaj, że moje
życie jest wiatremⁱ,
że moje oko nigdy więcej
nie ujrzy szczęścia^{*}.

8 Oko, które mnie teraz widzi,
już mnie nie zobaczy.

Twoje oczy będą mnie
szukać, ale mnie już nie
będzieⁱ.

9 Jak obłok, który się rozply-
wa i znika,
tak ten, kto trafia do grobu^{*},
już z niego nie wychodzi^k.

10 Nie wróci więcej do swojego
domu,

ROZDZ. 7

a Hi 14:5, 6
Ps 39:4

b Kpl 19:13
Pwt 24:15

c Ps 6:6

d Hi 2:8
Hi 30:17

e Hi 30:19

f Hi 30:30

g Ps 102:11
Ps 103:15
Ps 144:4

h Hi 17:15

i Ps 89:47
Kzn 2:11

j Hi 7:21
Jak 4:14

k Hi 10:21
Hi 14:12
Ps 78:39
Kzn 9:10

szpalta 2

a Ps 103:15, 16
Ps 146:4
Kzn 9:5

b 1Sm 1:10
Hi 10:1
Prz 14:10

c Hi 3:20, 21

d Rdz 27:46
1Kl 19:4
Hi 10:1
Jon 4:3

e Ps 62:9
Ps 144:4
Kzn 6:12

f Ps 8:4
Ps 103:15
Ps 144:3

g Hi 23:10

h Hi 14:6

i Hi 34:21
Prz 5:21
Jer 16:17
Heb 4:13
1Pt 3:12

a tam, gdzie mieszkał,
będzie zapomniany^a.

11 Dlatego nie powstrzymam
swoich ust.

Będę mówił w udręce swego
ducha,
będę się uskarżał w goryczy
i udręczeniu^{*!b}.

12 Czy jestem morzem albo
morskim olbrzymem,
byś miał nade mną stawiać
straż?

13 Kiedy mówię: „Moje łóże
mnie pocieszy,
moje łóżko pomoże mi ukoić
niedolę”,

14 wtedy Ty przerażasz mnie
snami

i trwożysz wizjami,

15 przez co wołałbym^{*} wybrać
uduszenie —

śmierć raczej niż swoje
ciało^{*c}.

16 Brzydzę się swoim życiem^d,
nie chcę dalej żyć.

Zostaw mnie, bo moje dni
są jak tchnienie^e.

17 Czym jest zwykły śmiertel-
nik, żebyś miał się nim
interesować

i skupiać na nim swoją
uwagę^{*f}?

18 Dlaczego sprawdzasz go
co rano

i co chwila poddajesz go
próbie^g?

19 Czy nie odwrócisz ode mnie
wzroku

i nie dasz mi czasu nawet
na przełknięcie śliny^h?

20 Jeśli zgrzeszyłem, to w jaki
sposób skrzywdziłem Cie-
bie — Tego, który obserwuje
ludzi?ⁱ

7:11 *Lub „w goryczy swojej duszy”.

7:15 *Lub „moja dusza wołałaby”.

7:17 *Dost. „kości”. **7:17** *Dost. „zwracać
na niego uwagę w swoim sercu”.

7:7 *Dost. „dobra”. **7:9** *Lub „Szeo-
lu”, czyli wspólnego grobu ludzkości.
Zob. Słowniczek pojęć.

Czemu obrałeś mnie sobie
za cel?

Czy stałem się dla Ciebie
ciężarem?

- 21** Czemu nie odpuszczasz
mojego przewinienia
i nie przebaczasz mojej
winy?

Bo wkrótce umrę i wrócę
do prochu^a,
będziesz mnie szukał,
ale mnie już nie będzie^c.

- 8** Wtedy odezwał się Szuchita^b
Bildad^c:

- 2** „Jak długo będziesz mówił
takie rzeczy?^d

Twoje słowa są tylko potęż-
nym wiatrem!

- 3** Czy Bóg wypaczy sprawied-
liwość

albo czy Wszechmocny
wypaczy prawość?

- 4** Jeśli twoi synowie zgrzeszyli
przeciw Niemu,
to On ukarał ich
za ich bunt*.

- 5** Ale gdybyś tylko zdał się
na Boga^e
i błagał Wszechmocnego
o przychyłość

- 6** i gdybyś naprawdę był
czysty i prawy^f,
to On zwróciłby na ciebie
uwagę*
i przywróciłby ci należne
miejsce.

- 7** I chociaż twój początek był
mały,
twoja przyszłość byłaby
wielka^g.

- 8** Zapytaj, proszę, wcześniej-
sze pokolenia
i zwróc uwagę na to,
czego się dowiedzieli
ich ojcowie^h.

8:4 *Dost. „posłał ich w rękę ich buntu”.

8:6 *Lub „obudziłby się dla ciebie”.

ROZDZ. 7

a Rdz 3:19
Ps 104:29
Kzn 12:7

ROZDZ. 8

b Rdz 25:1, 2
Hi 42:9

c Hi 18:1
Hi 25:1

d Hi 11:3

e Hi 5:8, 9
Hi 11:13
Hi 22:23

f Hi 1:8

g Hi 11:14, 17

h Hi 15:17, 18

szpalta 2

a Hi 5:3

b Hi 20:9

- 9** Bo my urodziliśmy się za-
ledwie wczoraj i nic nie
wiemy,
ponieważ nasze dni na ziemi
są cieniem.

- 10** Czy cię nie pouczą
i nie powiedzą ci tego,
co wiedzą*?

- 11** Czy papirus wyrośnie wyso-
ko tam, gdzie nie ma mok-
radła?

Czy trzcina wyrośnie wyso-
ko bez wody?

- 12** Chociaż jeszcze jest w paku,
przed zerwaniem,
to uschnie wcześniej niż ja-
kakolwiek inna roślina.

- 13** Coś takiego spotyka*
wszystkich, którzy zapo-
minają o Bogu,
bo nigdy nie spełni się
to, czego się spodziewa
bezbożny[#],

- 14** którego ufnosć jest daremna
i którego zaufanie jest nie-
trwałe jak pajęcza sieć*.

- 15** Oprze się on o swój dom,
ale ten się zawali.
Będzie próbował się go
chwycić, ale ten nie
przetrwa.

- 16** Bezbożny jest dobrze
nawodnioną rośliną
w słońcu,
a w ogrodzie rozrastają się
jego pędy^a.

- 17** Jego korzenie wplatają się
w stos kamieni,
szuka wśród nich domu*.

- 18** Ale gdy ktoś wykorzeni* bez-
bożnego z jego miejsca,
ono się go wyprze i powie:
„Nigdy cię nie widziałem”^b.

8:10 *Dost. „i nie wydobędą słów ze swoich serc”. 8:13 *Dost. „takie są ścieżki”. #Lub „odstępca”. 8:14 *Dost. „dom pająka”. 8:17 *Lub „patrzy na dom z kamieni”. 8:18 *Lub „pochlönienie”.

- 19** Właśnie tak zniknie
bezbożny^a.
Potem z ziemi wyrosną inni.
- 20** Bóg na pewno nie odrzuci
postępujących nieska-
zitelnie^{*}
ani nie będzie popierał[#]
złoczyńców.
- 21** Jeszcze napełni twoje usta
śmiechem,
a twoje wargi okrzykami
radości.
- 22** Ci, którzy cię nienawidzą,
okryją się hańbą,
a namiotu niegodziwych
już nie będzie[†].
- 9** Na to Hiob odpowiedział:
2 „Wiem, że tak jest.
Ale jak zwykły śmiertelnik
może mieć rację, gdy sądzi
się z Bogiem?^b”
- 3** Gdyby ktoś chciał się z Nim
spierać^{*c},
to nie zdołałby odpowie-
dzieć nawet na jedno
z tysiąca Jego pytań.
- 4** Bóg ma mądre serce i potęż-
ną moc^d.
Kto może Mu się przeciwsta-
wić i nie ponieść szkody?^e
- 5** On bez niczyjej wiedzy
przesuwa^{*} góry.
Wywraca je w swoim
gniewie.
- 6** Wstrząsa ziemią, tak iż ona
się przemieszcza
i drżą jej filary^f.
- 7** Rozkazuje słońcu, żeby nie
świeciło,
i zakrywa światło gwiazd^g.
- 8** Sam rozpościera niebios^h
i stąpa po wysokich falach
morzaⁱ.

8:19 ^{*}Lub „rozplywa się droga bez-
bożnego”. **8:20** ^{*}Lub „nienagannyh”.
[†]Dosł. „nie weźmie za rękę”. **9:3** ^{*}Lub
„iść z Nim do sądu”. **9:5** ^{*}Lub „usuwa”.

ROZDZ. 8

a Hi 20:5

ROZDZ. 9

b Pwt 32:4
Ps 143:1, 2
Rz 3:23c Hi 40:2
Rz 9:20d Hi 36:5
Ps 104:24
Iz 40:26
Dn 2:20e Prz 14:16
Prz 28:14
Iz 30:1
Dn 5:18, 20
Za 7:12
Rz 2:5

f Ps 75:3

g Rdz 1:16

h Rdz 1:1
Ps 33:6
Iz 44:24

i Hi 38:8-11

szpalta 2

a Hi 38:31
Am 5:8b Iz 40:28
Rz 11:33

c Ps 40:5

d Dn 4:35
Rz 9:20

e Pwt 32:22

f Hi 26:12

g Hi 10:15

h Hi 2:3
Hi 34:5, 6

9 Utworzył gwiazdozbiory
Asz^{*}, Kesil[#] i Kima^{Δa}
oraz gwiazdozbiory nieba
południowego[®].

10 Czyni rzeczy wielkie i nie-
zbadane^b,
rzeczy zdumiewające, któ-
rych nie da się policzyć^c.

11 Mija mnie, a ja Go nie widzę,
przechodzi obok, ale ja Go
nie rozpoznaję.

12 Kiedy On coś porywa,
kto może Mu się
przeciwstawić?

Kto może Mu powiedzieć:
„Co robisz?”^d

13 Bóg nie powstrzyma swoje-
go gniewu^e.

Przed Nim upadną nawet
pomocnicy Rahaba^{*f}.

14 Tym bardziej więc ja
w sporze z Nim
muszę ostrożnie dobierać
słowa, żeby Mu odpowie-
dzieć!

15 Ale nawet gdybym miał ra-
cję, wołałbym Mu nie od-
powiadać^g.

Mógłbym jedynie błagać
swego sędziego^{*} o łaskę.

16 Jeśli Go zawołam, czy mi
odpowie?

Nie wierzę, że mnie wysłu-
cha,

17 bo miażdży mnie burza
i bez powodu mnoży moje
rany^h.

18 Nie daje mi złapać tchu,
wciąż napełnia mnie tym,
co gorzkie.

9:9 ^{*}Może chodzić o gwiazdozbiór Wiel-
kiej Niedźwiedzicy (*Ursa Maior*). [#]Mo-
że chodzić o gwiazdozbiór Oriona.
^ΔMoże chodzić o Plejady, czyli gromadę
gwiazd w gwiazdozbiórze Byka. [®]Dosł.
„wewnętrzne komnaty południa”. **9:13**
^{*}Może chodzić o olbrzymie stworzenie
morskie. **9:15** ^{*}Możliwe też „przeciw-
nika w sporze sądowym”.

- 19** Jeśli chodzi o moc, to On jest silniejszy^a.
Jeśli chodzi o sprawiedliwość, to On sam mówi:
„Kto może mnie rozliczyć z tego, co robię*?”.
- 20** Gdybym miał rację, moje własne usta by mnie potępiły,
nawet jeśli będę postępował nieskazitelnie*, On uzna mnie za winnego*.
- 21** Nawet jeśli będę postępował nieskazitelnie*, nie jestem pewny swojego losu*.
Nie chcę^a takiego życia.
- 22** Nie ma żadnej różnicy. Dłatego mówię:
„On niszczy zarówno niewinnych*, jak i niegodziwych”.
- 23** Gdyby raptowna powódź spowodowała nagłą śmierć,
On drwiłby z rozpaczyny niewinnych.
- 24** Ziemia została wydana w ręce niegodziwych^b.
Bóg* zakrywa oczy[#] jej sędziów.
A jeśli nie On, to kto?
- 25** Moje dni są teraz szybsze niż biegacz^c,
uciekają, nie widząc dobra.
- 26** Przemykają jak trzcinowe łodzie,
jak orły, które pikują na upatrzone żer.
- 27** Gdybym nawet powiedział:
„Zapomnę o swoim zmartwieniu,
rozpromienie się i będę radosny”,

9:19 *Dost. „mnie wezwać”. **9:20, 21** *Lub „jestem niewinny”. **9:20** #Dost. „krzywego”. **9:21** #Lub „nie znam swojej duszy”. ^aLub „gardzę”. **9:22** *Lub „postępujących nieskazitelnie”. **9:24** *Dost. „On”. *Dost. „twarze”.

ROZDZ. 9

a Iz 40:28

b 1Jn 5:19

c Hi 7:6
Ps 90:10
Jak 4:14

szpalta 2

a Hi 21:6

b Ps 73:13

c Jer 2:22
Mal 3:2d Iz 45:9
Rz 9:20

e Hi 13:21

ROZDZ. 10

f Lb 11:11, 15
1Kl 19:3, 4
Hi 7:16
Jon 4:3

- 28** to z powodu wszystkich swoich boleści wciąż od-czuwałbym strach^a
i wiem, że nie uznałbyś mnie za niewinnego.
- 29** Zostałbym uznany za winnego*.
Po co więc mam wysilać się na darmo?^b
- 30** Gdybym się umył w wodzie z topniejącego śniegu
i oczyścił ręce ługiem*^c,
- 31** Ty potem zanurzyłyś mnie w błotnistym dole,
tak iż brzydziłyby się mną nawet moje szaty.
- 32** Bo On nie jest człowiekiem jak ja, żebym mógł Mu odpowiedzieć,
żebyśmy mogli razem pójść do sądu^d.
- 33** Nie ma nikogo, kto by między nami rozstrzygnął*,
kto by wystąpił w roli naszego sędziego*.
- 34** Gdyby Bóg przestał mnie bić*
i przerażać swoimi trwogami^e,
- 35** wówczas mówiłbym do Niego bez lęku,
bo nie jestem z tych, którzy mówią ze strachu.
- 10** „Brzydzę się* swoim życiem^f.
Dam upust żalom.
Będę mówił otwarcie w goryczy i udręczeniu^g!
2 Powiem do Boga: „Nie uznawaj mnie za winnego.

9:29 *Dost. „niegodziwego”. **9:30** *Lub „potażem”. **9:33** *Lub „nie ma rozjemcy”. #Dost. „na nas obu położył rękę”. **9:34** *Dost. „zdjął ze mnie swoją rózgę”. **10:1** *Lub „moja dusza brzydzi się”. *Lub „w goryczy swojej duszy”.

Wyjaśnij mi, czemu ze mną walczysz.

- 3** Czy masz jakąś korzyść z tego, że wyrządzasz mi krzywdę, że gardzisz dziełem swoich rąk^a, a jednocześnie sprzyjasz temu, co doradzają niegodziwi?
- 4** Czy masz oczy człowieka*, czy widzisz tak jak śmiertelnik?
- 5** Czy Twoje dni są jak dni śmiertelników, a Twoje lata jak lata człowieka^b,
- 6** żebyś miał doszukiwać się moich błędów i dopatrywać się u mnie grzechu?^c
- 7** Wiesz, że nie jestem winny^d, a nikt nie może wyzwolić mnie z Twoich rąk^e.
- 8** Własnymi rękami mnie utworzyłeś i ukształtowałeś^f, ale teraz chciałbyś mnie całkowicie zniszczyć.
- 9** Pamiętaj, proszę, że utworzyłeś mnie z gliny^g, a teraz sprawiasz, że wracam do prochu^h.
- 10** Czy nie wylałeś mnie jak mleko i nie sprawiłeś, że stężałem jak ser?
- 11** Przyodziałeś mnie w skórę i ciało, a spłotłeś kośćmi i ścięgnamiⁱ.
- 12** Obdarzyłeś mnie życiem i lojalną miłością. Pilnie strzegłeś mojego ducha^{*j}.

10:4 *Dost. „oczy cielesne”. 10:12 *Lub „tchnienia; życia”.

ROZDZ. 10

a Hi 14:15
Ps 138:8
Iz 64:8

b Ps 90:2

c Hi 10:14

d Hi 1:8
Ps 139:1

e Pwt 32:39

f Ps 119:73
Ps 139:13-16

g Rdz 2:7
Iz 45:9
Iz 64:8
Rz 9:21

h Rdz 3:19
Ps 104:29
Kzn 12:7

i Ps 139:15

j Ps 8:4

szpalta 2

a Ps 139:1

b Hi 9:15

c Ps 119:153

d Iz 38:13

e Hi 3:11
Jer 20:18

f Hi 7:6
Hi 14:1, 2
Ps 39:5, 6
Ps 103:15, 16

g Hi 9:27

h Hi 7:9
Ps 115:17
Iz 38:11

i Hi 38:17
Ps 88:12
Kzn 9:10

- 13** Ale potajemnie postanowiłeś sprowadzić na mnie te rzeczy*.

Wiem, że one są od Ciebie.

- 14** Gdybym zgrzeszył, Ty byś mnie obserwował^a i nie przebaczył mojego przewinienia.

- 15** Jeśli jestem winny, to biada mi!

Ale nawet jeśli jestem niewinny, to nie mogę podnieść głowy^b, bo przepełnia mnie hańba i udręka^c.

- 16** Gdy podnoszę głowę, połujesz na mnie jak lew^d i znowu pokazujesz mi swoją moc.

- 17** Przyprowadzasz przeciwko mnie nowych świadków i coraz bardziej się na mnie gniewasz, a mnie spotyka nieszczęście za nieszczęściem.

- 18** Czemu więc wydobyłeś mnie z łona?^e

Powinienem być umrzeć, zanim ktokolwiek mnie zobaczył.

- 19** I byłoby tak, jak gdybym nigdy nie istniał.

Z łona zostałem wzięty prosto do grobu^f.

- 20** Czy nie zostało mi niewiele dni?^g Niech Bóg pozostawi mnie w spokoju, niech odwróci ode mnie swoje oczy, żebym mógł zaznać choć trochę ulgi^{*g},

- 21** zanim bezpowrotnie odejdę^h do krainy najgęstszej ciemności^{*i},

10:13 *Dost. „ukryłeś te rzeczy w swoim sercu”. 10:20 *Lub „mógł choć trochę się rozchmurzyć”. 10:21 *Lub „krainy ciemności i cienia śmierci”.

22 do krainy zupełnego mroku,
krainy głębokiego cienia
i chaosu,
gdzie nawet światło jest jak
mrok”.

11 Na to Naamita Cofar^a po-
wiedział:

2 „Czy wszystkie te słowa po-
zostaną bez odpowiedzi?
Czy mnóstwo słów sprawi,
że ktoś będzie miał rację?*

3 Czy twoja pusta gadanina
uciszy ludzi?
Czy nikt cię nie zgani
za twoje kpiny?^b

4 Bo mówisz: „Moje nauki są
czyste^c
i jestem czysty w oczach
Bożych^d.”

5 Gdyby jednak przemówił
sam Bóg,
gdyby otworzył do ciebie
swoje usta^e,

6 wyjawiliby ci tajniki mądro-
ści,
bo praktyczna mądrość ma
wiele aspektów.

Wtedy też byś zrozumiał,
że Bóg postanawia zapo-
mnąć o części twej winy.

7 Czy potrafisz odkryć głębo-
kie sprawy Boże
albo poznać wszystko na te-
mat* Wszechmocnego?

8 Mądrość jest wyższa niż nie-
bo. Co możesz zdziałać?
Jest głębsza niż grób*.
Co możesz wiedzieć?

9 Jest dłuższa niż ziemia
i szersza niż morze.

10 Jeśli Bóg, przechodząc,
schwyta kogoś i zwoła
sąd,

11:2 *Lub „czy samochwała będzie miał
rację?”. 11:7 *Lub „dotrzeć do grani-
cy”. 11:8 *Lub „Szeol”, czyli wspólny
grób ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 11

a Hi 20:1
Hi 42:9

b Hi 12:4

c Hi 6:10

d Hi 6:29
Hi 10:7

e Hi 38:1

szpalta 2

a Hi 8:13, 14
Hi 18:5, 14

to kto może Mu się przeciw-
stawić?

11 Bo On wie, kiedy ludzie są
fałszywi.

Gdy widzi zło, czy nie zwróci
na nie uwagi?

12 Prędkiej dziki osioł urodzi
człowieka*,
niż ktoś pustogłowy cokol-
wiek zrozumie.

13 Gdybyś tylko przygotował
serce
i wyciągnął ręce ku Bogu!

14 Jeśli twoja ręka czyni zło,
odrzuć ją
i niech w twoich namiotach
nie dochodzi do żadnej
nieprawości.

15 Wtedy będziesz mógł pod-
nieść swoją twarz, nie ma-
jąc się czego wstydić,
i stać niewzruszenie,
bez strachu.

16 Bo wtedy zapomnisz o swo-
jej udreće,
będziesz ją wspominać jak
wody, które przepłynęły
obok ciebie.

17 Twoje życie stanie się jaś-
niejszy niż południe,
nawet jego ciemność będzie
jak poranek.

18 Poczujesz się pewnie, bo
będziesz miał nadzieję,
rozejrzysz się dookoła i spo-
kojnie położysz się spać.

19 Położysz się i nikt nie wzbu-
dzi w tobie strachu,
a wielu będzie chciało zys-
kać twoją przychylność.

20 Ale oczy niegodziwych
zawiodą
i nie znajdą oni miejsca,
do którego mogliby uciec,
a ich jedyną nadzieją będzie
śmierć^{**a}.

11:12 *Lub „urodzi się człowiekiem”.
11:20 *Lub „wyzioniecie duszy”.

- 12** Wtedy Hiob odpowiedział:
2 „Doprawdy znanie się na rzeczy*
 i z wami umrze mądrość!
3 Ale ja też mam zrozumienie*.
 Nie jestem gorszy od was.
 Komu nie jest znane to,
 o czym mówicie?
4 Stałem się pośmiewiskiem dla swoich znajomych^a,
 kimś, kto woła do Boga, że-
 by mu odpowiedział^b.
 Człowiek prawy i nienagan-
 ny jest pośmiewiskiem.
5 Człowiek beztroski lekcewa-
 ży nieszczęście,
 uważa, że spotka ono tylko
 tych, którzy stawiają kroki
 niepewnie*.
6 Namioty bandytów stoją
 spokojnie^c,
 bezpieczni są ci, którzy
 prowokują Boga^d,
 ci, którzy noszą w rękach
 swojego bożka.
7 Ale zapytaj, proszę, zwierzę-
 ta, a one cię pouczą,
 zapytaj ptaki, a one ci po-
 wiedzą.
8 Albo zwróć uwagę na
 ziemię*, a ona cię pouczy,
 również ryby morskie ci to
 oznajmią.
9 Które z nich wszystkich
 nie wie,
 że stworzyła je ręka
 Jehowy?
10 W Jego rękach jest życie każ-
 dego żywego stworzenia*
 i duch[#] każdego człowieka^{Δe}.

12:2 *Dost. „jesteście ludźmi”. 12:3 *Dost. „serce”. 12:5 *Lub „którym śliz-
 gają się stopy”. 12:8 *Możliwe też
 „przemów do ziemi”. 12:10 *Lub „du-
 sza każdego, kto żyje”. #Lub „tchnie-
 nie”. ΔDost. „wszelkiego ciała człowie-
 czego”.

ROZDZ. 12

a Hi 16:10
 Hi 17:2
 Hi 30:1
 Ps 22:7
 Heb 11:36

b Ps 91:15
 Mi 7:7

c Ps 37:35
 Ps 73:12
 Jer 12:1

d Hi 21:7, 9

e Lb 16:22
 Ps 104:30
 Kzn 12:7
 Eze 18:4

szpalta 2

a Hi 34:3

b Hi 32:6, 7

c Hi 9:4
 Dn 2:20

d Hi 36:5
 Ps 147:5
 Iz 40:14
 Jer 10:12
 Rz 11:34

e Judy 7

f Rdz 8:1
 Wj 14:21
 Nah 1:4

g Rdz 6:17

h Rz 1:20

i Iz 29:14
 Iz 44:25

j Dn 2:21

k Jer 14:18

l Łk 1:52

m Ps 107:40

- 11** Czy ucho nie bada słów,
 tak jak język* bada smak
 jedzenia?^a
12 Czy mądrość nie jest u sędzi-
 wych^b,
 a zrozumienie u tych, którzy
 długo żyją?
13 U Boga jest mądrość
 i potęga^c,
 rada i zrozumienie^d.
14 Kiedy On coś burzy, nie da
 się tego odbudować^e.
 Gdy coś zamyka, żaden czło-
 wiek nie może tego otwo-
 rzyć.
15 Kiedy wstrzymuje wody,
 wszystko wysycha^f.
 Gdy je wypuszcza, zalewają
 ziemię^g.
16 U Niego jest siła i praktycz-
 na mądrość^h.
 W Jego rękach jest ten,
 kto schodzi na manowce,
 i ten, kto sprowadza
 na manowce.
17 On sprawia, że doradcy
 chodzą boso*,
 a z sędziów robi głupcówⁱ.
18 Rozwiązuje więzy nałożone
 przez królów^j,
 a z nich samych czyni nie-
 wolników*.
19 Sprawia, że kapłani chodzą
 boso^k,
 i obala tych, którzy utwier-
 dzili swoją władzę^l.
20 Zaufanych doradców pozba-
 wia mowy,
 a starcom* odbiera rozsą-
 dek.
21 Na dostojników wylewa
 pogardę^m
 i osłabia* mocarzy.

12:11 *Dost. „podniebienie”. 12:17
 *Lub „odarci ze wszystkiego”. 12:18
 *Lub „zawijając pas wokół ich bioder”.
 12:20 *Lub „starszym ludu”. 12:21
 *Dost. „rozluźnia pas”.

- 22** Ujawnia głębokie sprawy ukryte w ciemności^a, gęstą ciemność wydobywa na światło dzienne.
- 23** Czyni narody wielkimi, żeby je unicestwić, pomnaża narody, żeby je poprowadzić na wygnanie.
- 24** Przywódców ludu pozbawia zrozumienia* i sprawia, że tułają się po bezdrożach pustkowia^b.
- 25** Chodzą po omacku w ciemności^c – tam, gdzie nie ma światła.
- On sprawia, że błakają się jak pijani^d.

- 13** „Wszystko to zobaczyłem na własne oczy, usłyszałem to na własne uszy i rozumiałem.
- 2** Ja też wiem to co wy, nie jestem od was gorszy.
- 3** Wolałbym jednak rozmawiać z samym Wszechmocnym, pragnę przedstawić Bogu argumenty w swojej sprawie^e.
- 4** Ale wy obrzucacie mnie kłamstwami, wszyscy jesteście nic niewartymi lekarzami^f.
- 5** Gdybyście tylko zupełnie milczeli, dowiedlibyście tym swojej mądrości^g.
- 6** Posłuchajcie, proszę, moich argumentów i zwróćcie uwagę na to, co mam do powiedzenia na swoją obronę*.
- 7** Czy w obronie Boga będziecie mówić niesprawiedliwie?
- Czy w obronie Boga będziecie mówić zwodniczo?

12:24 *Dosl. „serca”. **13:6** *Lub „na mowy obrończe moich warg”.

ROZDZ. 12

a Dn 2:22

b Ps 107:40

c Pwt 28:29

d Ps 107:27

ROZDZ. 13

e Hi 23:3, 4
Hi 31:35

f Hi 16:2

g Prz 17:28
Jak 1:19

szpalta 2

a Ps 139:23
Jer 17:10b Ps 50:20, 21
Jak 2:9c Hi 19:25
Ps 23:4d Wj 15:2
Ps 27:1
Iz 12:2e Hi 27:8
Hi 36:13
Iz 33:14

- 8** Czy weźmiecie Jego stronę*?
- Czy podejmiecie się obrony prawdziwego Boga?
- 9** Czy wyszłoby wam na dobre, gdyby was przebadał^a?
- Czy Go oszukacie tak jak zwykłego śmiertelnika?
- 10** Jeśli potajemnie okazujecie stronnictwo^b, On na pewno was zgani^b.
- 11** Czy nie przerazi was już samo Jego dostojęstwo i czy nie padnie na was strach przed Nim?
- 12** Wasze mądre* wypowiedzi warte są tyle co popiół^c, wasza obrona^d jest tak krucha, jak tarcze z gliny.
- 13** Milczcie przede mną, żebym mógł mówić, a potem niech mnie spotka, co chce!
- 14** Czemu narażam się na niebezpieczeństwo* i ryzykuję swoje życie^e?
- 15** Chociaż Bóg może mnie zabić, nadal będę czekał^c, będę bronił przed Nim swojej sprawy*.
- 16** Stałby się wtedy moim wyba-wieniem^d, bo nie może się przed Nim stawić żaden bezbożny^e.
- 17** Posłuchajcie uważnie moich słów, zwróćcie uwagę na to, co mówię.
- 18** Zobaczcie, przygotowałem swoją sprawę sądową. Wiem, że mam rację.

13:8 *Lub „okażecie wobec Niego stronnictwo”. **13:12** *Lub „pamiętne”. *Dosl. „to przysłowia z popiołu”. ^aDosl. „wypukłości waszych tarcz”. **13:14** *Dosl. „noszę swoje ciało w zębach”. *Dosl. „biorę duszę w swoje ręce”. **13:15** *Lub „swoich dróg”. **13:16** *Lub „odstępca”.

- 19** Kto będzie się ze mną spierał?
Gdybym miał milczeć,
to bym skonał!*
- 20** Boże, proszę Cię tylko
o dwie rzeczy*,
a wtedy nie będę się przed
Tobą krył:
- 21** odsuń swoją ciężką rękę
daleko ode mnie
i niech mnie nie przeraża
strach przed Tobą*.
- 22** Albo Ty zawołaj, a ja odpowiem,
albo niech ja mówię, a Ty
mi odpowiedz.
- 23** W czym zawiniłem, w czym
zgrzeszyłem?
Wyjaw mi moje przewinienie
i mój grzech.
- 24** Czemu zakrywasz swoją
twarz^b
i uważasz mnie za wroga?^c
- 25** Czy będziesz próbował prze-
straszyć liść gnany wia-
trem
lub ścigać suchą słomę?
- 26** Bo zapisujesz przeciwko
mnie gorzkie oskarżenia
i każesz mi odpowiadać
za grzechy młodości.
- 27** Zakuleś moje nogi w dyby,
przyglądasz się wszystkim
moim ścieżkom
i zaznaczasz każdy mój ślad.
- 28** Dlatego człowiek* rozkłada
się jak coś zbutwiałego,
jak odzież zżarta przez mole.
- 14** „Człowiek urodzony
przez kobietę
żyje krótko^d i wciąż zмага
się z trudnościami*^e.”

13:19 *Możliwe też „jeśli ktoś jest w stanie, to zamilknię i skonać”. **13:20** *Dosl. „tylko dwóch rzeczy mi nie czyni”. **13:28** *Dosl. „on”. Może chodzić o Hio-ba. **14:1** *Lub „i jest przesycony niepokojem”.

ROZDZ. 13

a Hi 9:34, 35
Hi 33:6, 7

b Ps 10:1
Ps 13:1
Ps 44:24

c Hi 16:9
Hi 19:11
Hi 33:8-11

ROZDZ. 14

d Ps 39:5, 6
Jak 4:14

e Rdz 3:19
Rdz 47:9
Ps 90:10
Kzn 2:23

szpalta 2

a Ps 103:15, 16
Iz 40:6
Jak 1:10, 11
1Pt 1:24

b 1Kn 29:15
Ps 102:11
Ps 144:4

c Ps 143:2

d Rdz 5:3
Ps 51:5
Rz 5:12

e Ps 39:4

f Ps 39:13

g Kzn 3:19, 20
Kzn 9:10

h Kzn 9:5
Kzn 12:5

i Ps 13:3
Jn 11:11
Dz 7:59, 60

- 2** Wyrasta jak kwiat, a potem
wiednie*^a.
Ucieka jak cień i znika^b.
- 3** A Ty skierowałeś na niego
swój wzrok
i przyprowadzasz go*, żeby
go sądzić*^c.
- 4** Kto może zrodzić czystego
z nieczystego?^d
Nikt!
- 5** Dni człowieka są ustalone
i w Twoich rękach jest liczba
jego miesięcy.
Wyznaczyłeś mu granicę, że-
by się nie posunął dalej^e.
- 6** Odwróć od niego wzrok,
żeby mógł odpocząć,
aż zakończy swój dzień
niczym wynajęty pracow-
nik^f.
- 7** Bo nawet dla drzewa istnieje
nadzieja.
Jeśli zostanie ścięte, to zno-
wu wypuści pędy,
a jego gałązki dalej będą
rosnąć.
- 8** Choćby jego korzeń starzał
się w ziemi
i w glebie obumierał jego
pniak,
- 9** to gdy poczuje wodę,
zacznie odrastać
i wypuści gałęzie jak młoda
roślina.
- 10** Ale człowiek umiera i leży
bezwładny.
Wydaje ostatnie tchnienie
i gdzie się podziewa?^g
- 11** Wody z morza znikają,
a rzeka opada i wysycha.
- 12** Podobnie człowiek kładzie
się i nie wstaje^h.
Dopóki istnieje niebo,
nie obudzi się on
ani nie wstanie ze snuⁱ.

14:2 *Możliwe też „i zostaje ścięty”.
14:3 *Dosl. „mnie”. #Lub „żeby był
Twoim przeciwnikiem w sądzie”.

- 13** Proszę, ukryj mnie w grobie^a, przechowaj mnie, aż minie Twój gniew, wyznacz mi czas, a potem sobie o mnie przypomnij!^b
- 14** Czy człowiek, który umrze, może znowu żyć?^c
Przez wszystkie dni swojej przymusowej służby będę czekał, aż nadejdzie moja ulga^d.
- 15** Ty zawołasz, a ja Ci odpowiem^e.
Zatęsknisz za dziełem swoich rąk.
- 16** Jednak na razie liczysz każdy mój krok, zwracasz uwagę tylko na mój grzech.
- 17** Chowasz moje przewinienie do woreczka i go pieczętujesz, zaklejasz w nim mój występki.
- 18** Jak góra upada i się rozsypuje, a skała zostaje przesunięta,
- 19** jak woda ściera kamienie, a jej potoki zmywają glebę, tak Ty niszczysz nadzieję śmiertelnika.
- 20** Przemagasz go tak długo, aż ginie^f, zmieniaś jego wygląd i odprawiasz go do grobu.
- 21** Jego synowie są otaczani szacunkiem, ale on o tym nie wie, przestają cokolwiek znaczyć, ale on nie jest tego świadomy^g.
- 22** Odczuwa ból tylko wtedy, kiedy jeszcze ma ciało,

14:13 ^aLub „Szeolu”, czyli wspólnym grobie ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 14

a 1Sm 2:6
Iz 57:1, 2

b Łk 23:42
Jn 5:28, 29
Heb 11:35

c Jn 11:25
Dz 26:8
1Kor 15:12
Obj 20:13

d Hi 19:25

e Dn 12:13
Jn 5:28, 29
Jn 11:43, 44

f Kzn 8:8
Iz 57:16

g Kzn 9:5, 6

szpalta 2

ROZDZ. 15

a Hi 2:11
Hi 4:1

b Hi 42:8

c Hi 13:2
Hi 16:2

d Hi 32:6

odczuwa^{*} smutek tylko wtedy, kiedy jeszcze żyje”.

15 Na to Temanita Elifaz^a powiedział:

- 2** „Czy mędrzec odpowie pustymi argumentami^{*} albo czy napełni swój brzuch wschodnim wiatrem?
- 3** Upominanie samymi słowami jest bezużyteczne, a z samej mowy nie ma żadnego pożytku.
- 4** Przez ciebie zanika bojaźń przed Bogiem i coraz mniej się na Niego zważa.
- 5** Bo twoje przewinienie dyktuje ci, co masz powiedzieć^{*}, i postanawiasz mówić przebiegle.
- 6** Potępiają cię twoje własne usta, a nie ja, twoje własne wargi świadczą przeciwko tobie^b.
- 7** Czy byłeś pierwszym człowiekiem, który przyszedł na świat, albo czy urodziłeś się, zanim powstały wzgórza?
- 8** Czy przysłuchujesz się poufnyim rozmowom Boga albo czy tylko siebie uważasz za mądrego?
- 9** Co takiego wiesz, czego my nie wiemy?^c
Co takiego rozumiesz, czego my nie rozumiemy?
- 10** Wśród nas jest zarówno siwowłosy, jak i sędziwy^d, mężczyźni znacznie starsi niż twój ojciec.
- 11** Czy nie wystarczą ci Boże słowa pocieszenia

14:22 ^{*}Lub „jego dusza odczuwa”.
15:2 ^{*}Lub „wiedzą przypominającą wiatr”. **15:5** ^{*}Lub „ćwicz swoje usta”.

albo słowa wypowiedziane
do ciebie łagodnie?

12 Czemu ponosi cię serce
i czemu z twoich oczu błyska
gniew?

13 Bo gniewasz się na Boga*
i pozwalasz sobie na takie
słowa.

14 Jak śmiertelnik może być
czysty?
Jak ktoś urodzony przez ko-
bietę może być prawy?^a

15 Przecież Bóg nie wierzy swo-
im aniołom*
i nawet niebiosy nie są czys-
te w Jego oczach^b.

16 Jak więc może ufać komuś
odrażającemu
i zepsutemu^c,
kto nieprawość pije łączy-
wie jak wodę?^d

17 Powiem ci coś, a ty mnie
posłuchaj!
Przekażę ci, co widziałem,

18 co mówili mędrcy i czego
nie ukrywali,
a co usłyszeli od swoich
ojców^d.

19 Im samym dano tę ziemię
i pośród nich nie przecho-
dził żaden obcy.

20 Niegodziwy cierpi mękę
przez wszystkie swoje
dni—
przez wszystkie lata, które
wyznaczono takiemu tyra-
nowi.

21 W uszach mu brzmia przera-
żające odgłosy^e,
w czasie pokoju napadają go
grabieżcy.

22 Nie wierzy, że umknie ciem-
ności^f,
czeka na niego miecz.

15:13 *Lub „zwracasz swojego ducha
przeciw Bogu”. 15:15 *Dost. „Świę-
tym”.

ROZDZ. 15

a Hi 25:4

b Hi 25:5, 6
Hi 42:7

c Hi 4:18, 19

d Hi 8:8

e Hi 18:11
Hi 20:25

f Hi 18:12

szpalta 2

a Hi 4:9

23 Tuła się, szukając
jedzenia*, i mówi: „Skąd je
wziąć?”.

Dobrze wie, że dzień ciem-
ności jest tuż, tuż.

24 Udręka i cierpienie wciąż go
przerażają,
biorą nad nim górę jak król
gotowy do ataku.

25 Bo podnosi rękę przeciwko
Bogu
i próbuje przeciwstawić się*
Wszehmocnemu.

26 Uparcie na Niego naciera
swoją grubą, mocną tarczą*.

27 Jego twarz obrosła tłusz-
czem*,
a na jego biodrach widać fał-
dy sadła.

28 Przebywa w miastach, które
zostaną zniszczone,
w domach, w których nikt
nie będzie mieszkał
i które staną się kupą ka-
mienii.

29 Nie wzbogaci się, nie nagro-
madzi majątku,
nie pomnoży swoich dóbr
w kraju.

30 Nie umknie ciemności,
jego gałązkę* wysuszy pło-
mien,
a on sam zginie od podmu-
chu Bożych* ust^a.

31 Nie powinien schodzić
z właściwej drogi i ufać te-
mu, co bezwartościowe,
bo to, co otrzyma w zamian,
też okaże się bez wartości.

32 Stanie się tak, zanim przemi-
nie jego dzień,

15:23 *Dost. „chleba”. 15:25 *Lub
„przemóc”. 15:26 *Dost. „grubymi wy-
pukłościami swojej tarczy”. 15:27
*Lub „stał się arogancki”. 15:30 *Cho-
dzi o jakąkolwiek nadzieję na odzyska-
nie tego, co zostało utracone. *Dost.
„Jego”.

a jego gałęzie nigdy bujnie się nie rozrosną^a.

33 Będzie jak winorośl, która zrzuca niedojrzałe winogrona,

i jak drzewo oliwne, które zrzuca swoje kwiecie.

34 Bo działania bezbożnych* są jałowe^b

i ogień pochłonie namioty przekupstwa.

35 Tacy dają początek problemom i rodzą niegodziwość, w ich wnętrzu* rozwija się podstęp^c.

16 Na to Hiob odpowiedział:

2 „Słyszałem do tej pory wiele takich rzeczy.

Wszyscy jesteście uciążliwymi pocieszycielami!^c

3 Czy wreszcie skończą się puste* słowa?

Co cię skłania do takiej odpowiedzi?

4 Ja też mógłbym mówić tak jak wy.

Gdybyście byli na moim miejscu*,

też mógłbym się przed wami wymądrzać

i kiwać nad wami głową^d.

5 Ale zamiast tego wzmacniałbym was słowami swoich ust,

niósłbym wam ulgę pocieszeniem swoich warg^e.

6 Kiedy mówię, mój ból nie zostaje uśmierzony^f, gdy przestaję mówić, wcale nie słabnie.

7 A teraz Bóg mnie zmęczył^g, zniszczył cały mój dom*.

15:34 *Lub „odstępców”. **15:35** *Dośl. „tonię”. **16:3** *Lub „przypominające wiatr”. **16:4** *Lub „gdyby wasza dusza była na miejscu mojej duszy”. **16:7** *Lub „gromadzących się u mnie”.

ROZDZ. 15

a Hi 22:15, 16

b Hi 8:11-13

ROZDZ. 16

c Hi 13:4, 5
Hi 19:2, 3

d Ps 109:25
Mt 27:39

e Prz 27:9
Mt 7:12
Rz 12:15
1Pt 3:8

f Hi 2:13

g Hi 7:3

szpalta 2

a Hi 10:16

b Hi 33:8-10

c Ps 22:13

d Ps 35:15

e Ps 27:12

f Hi 1:12, 17

g Hi 7:20

h Ps 73:21

i 1Kl 21:27
2Kl 6:30

j Hi 30:19
Ps 7:5

k Ps 6:6
Ps 31:9
Lam 1:16

8 Ponadto chwytasz mnie i inni to widzą, tak iż moje wychudzone ciało jest jak świadek, który zeznaje przeciwko mnie.

9 Bóg rozszarpał mnie w swoim gniewie i żywi do mnie wrogość^a.

Zgrzyta na mnie zębami.

Mój wróg przeszywa mnie swoim wzrokiem^b.

10 Szeroko otworzyli przeciwko mnie swoje usta^c i pogardliwie mnie spoliczkowali,

licznie gromadzą się przeciwko mnie^d.

11 Bóg wydaje mnie w ręce wyrostków

i rzuca mnie w ręce niegodziwych^e.

12 Cieszyłem się spokojem, ale On mnie roztrzaskał^f, chwycił mnie za kark i zmiążdżył.

Potem obrał mnie sobie za cel.

13 Otaczają mnie Jego łucznicy^g.

On przebija moje nerki^h i nie okazuje współczucia, moją żółć wylewa na ziemię.

14 Robi we mnie wyłom za wyłomem i się przeze mnie przebija.

Naciera na mnie jak wojownik.

15 Uszyłem wór*, żeby zakryć swoją skóręⁱ, a swoją godność^j pogrzebałem w prochu^k.

16 Moja twarz poczerwieniała od płaczu^k, a na moich powiekach jest głęboki cień*,

16:15 *Zob. Słowniczek pojęć. ^aLub „siłę”. Dośl. „róg”. **16:16** *Lub „cień śmierci”.

- 17** chociaż swoich rąk nie splamiłem przemocą,
a moja modlitwa jest czysta.
- 18** Ziemi, nie zakrywaj mojej krwi!^a
I niech nigdzie nie ukryje się mój krzyk!
- 19** Nawet teraz jest w niebiosach mój świadek,
jest na wysokościach Ten,
który może zaświadczyć na moją rzecz.
- 20** Moi znajomi szydzą ze mnie^b,
gdy moje oczy spływają łzami przed Bogiem^{*c}.
- 21** Niech ktoś rozsądzi między człowiekiem a Bogiem—
tak jak rozsądziłby między człowiekiem a jego bliźnim^d.
- 22** Bo jeszcze tylko kilka lat,
a odejdę ścieżką, z której nie ma powrotu^e.
- 17** „Mój duch został złamany,
a moje dni—zgaszone,
czeka mnie cmentarz^f.
- 2** Otaczają mnie szydzący^g,
a moje oczy muszą patrzeć na ich buntownicze zachowanie.
- 3** Proszę, przyjmij mój zastaw i zachowaj go u siebie.
Kto inny uściśnie mi rękę i wstawi się za mną?^h
- 4** Bo pozbawiłeś tych ludziⁱ rozeznaniaⁱ.
Dlatego nie pozwalasz, żeby nade mną górowali.
- 5** Ktoś jest gotowy dzielić się swoimi dobrami z przyjaciółmi,
podczas gdy oczy jego własnych dzieci gasną.

16:20 *Możliwe też „gdy moje bezsenne oczy spoglądają ku Bogu”. **17:4** *Dost. „ich serce”.

ROZDZ. 16

a Rdz 4:8, 10
Ps 72:14

b Hi 12:4

c Ps 40:1
Ps 142:2

d Hi 31:35

e Hi 7:9
Hi 14:10
Kzn 12:5

ROZDZ. 17

f Ps 88:3, 4
Iz 38:10

g Ps 35:16
Heb 11:36

h Prz 17:18

i 2Sm 17:14
Iz 6:10
Mt 11:25

szpalta 2

a Ps 69:11, 12

b Hi 30:9, 10

c Hi 16:16
Ps 6:7
Ps 31:9

d Ps 119:165

e Ps 24:3, 4
Ps 84:5, 7

f Hi 6:29

g Hi 7:6
Hi 9:25
Iz 38:10

h Jak 4:13, 14

i Kzn 12:5, 7

j Hi 10:21, 22

k Ps 49:7, 9
Ps 143:7

l Hi 7:6
Hi 14:19
Hi 19:10

6 Bóg uczynił mnie przedmiotem pogardy^{*} wśród ludzi^a,
tak iż plują mi w twarz^b.

7 Z bólu moje oczy są coraz bardziej zamglone^c,
a moje ręce i nogi są ledwie jak cień.

8 Sprawiedliwi patrzą na to zdumieni,
a niewinnego bulwersuje bezbożny^{*}.

9 Prawy trzyma się mocno swojej drogi^d,
a ten, który ma czyste ręce,
staje się silniejszy^e.

10 Wy jednak możecie wszyscy przyjść i dalej ciągnąć swoje wywody,
bo do tej pory żaden z was nie powiedział nic mądrego^f.

11 Moje dni przeminęły^g,
moje plany—pragnienia mego serca—zostały roztrzaskane^h.

12 A wy^{*} przedstawiacie noc jako dzień.
Mówicie: „Zaraz pewnie zrobi się jasno, bo teraz jest ciemno”.

13 Jeszcze trochę poczekam i moim domem stanie się grób^{*i},
w ciemności rozścielę swoje łóżkoⁱ.

14 Zawolałam do grobu^{*k}: „Mój ojczule”,
a do larwy: „Moja matko, moja siostro!”.

15 Gdzie więc jest moja nadzieja?^l
Kto ją widzi?

17:6 *Dost. „przysłowiem; porzekadłem”. **17:8** *Lub „odstępca”. **17:12** *Dost. „oni”. **17:13** *Lub „Szeol”, czyli wspólny grób ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. **17:14** *Dost. „dołu”.

16 Zejdzie ona do bram grobu*, kiedy razem z nią zstąpię do prochu^a.

18 Na to Szuchita Bildad^b powiedział:

2 „Jak długo jeszcze będziecie* mówić takie rzeczy?

Wykażcie trochę zrozumienia, a wtedy będziemy mogli rozmawiać.

3 Czemu mielibyście uznawać nas za zwierzęta^c i uważać nas za głupich*?

4 Nawet gdybyś w gniewie się rozszarpał*, to czy ze względu na ciebie opustoszałaby ziemia lub skała usunęłaby się ze swego miejsca?

5 Światło niegodziwego faktycznie zostanie zgaszone, a jego ogień przestanie płonąć^d.

6 Światło w jego namiocie na pewno ściemnieje, a lampa nad nim zostanie zgazona.

7 Jego zamaszty krok stanie się drobny, a jego własna rada przywiedzie go do upadku^e.

8 Bo jego stopy poprowadzą go do sieci i wejdzie prosto na nią.

9 Za piętę chwyci go pułapka, złapie go sidło^f.

10 Na ziemi ukryty jest sznur na niego, a pułapka zastawiona jest na jego ścieżce.

17:16 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. 18:2 *Może chodzić o Hioba i ludzi mu podobnych lub tych, którzy mu współczuli. 18:3 *Możliwe też „nieczystych”. 18:4 *Lub „rozszarpał swoją duszę”.

ROZDZ. 17

a Rdz 3:19
Hi 3:19

ROZDZ. 18

b Hi 2:11
Hi 8:1

c Ps 73:22

d Hi 8:13, 14
Hi 11:20

e Hi 5:13

f Hi 5:5
Hi 22:5, 10

szpalta 2

a Hi 15:21
Hi 20:25

b Hi 15:23

c Hi 11:20

d Pwt 29:22, 23

11 Ze wszystkich stron przerażają go trwogi^a i ścigają go, depcząc mu po piętach.

12 Siły go opuszczają i z powodu nieszczęścia^b będzie się chwiać*.

13 Jego skóra jest pozerana, a jego kończyny pochłania najbardziej śmiertelna choroba*.

14 Zostaje wyrwany ze swojego bezpiecznego namiotu^c i jest prowadzony do króla trwóg*.

15 W namiocie niegodziwego będą mieszkać obcy*. Jego dom zostanie posypany siarką^d.

16 Jego korzenie uschną pod nim, a nad nim—jego gałęzie.

17 Pamięć o nim zniknie z ziemi i jego imię nie będzie znane* na ulicy.

18 Zostanie wyrzucony ze światła w ciemność i wypędzony z żyznej ziemi.

19 Nie będzie miał dzieci, nie będzie miał potomków wśród swojego ludu, a tam, gdzie mieszka*, nikt nie ocaleje.

20 Gdy nadejdzie dzień jego nieszczęścia, mieszkańcy Zachodu będą przerażeni, a mieszkańców Wschodu ogarnie groza.

21 Właśnie to spotyka namioty złoczyńcy, miejsce tego, który nie zna Boga”.

18:12 *Lub „okuleje”. 18:13 *Dost. „pierworodny śmierci”. 18:14 *Lub „okropnej śmierci”. 18:15 *Dost. „coś, co nie jest jego”. 18:17 *Dost. „nie będzie miał imienia”. 18:19 *Lub „tymczasowo się osiedlił”.

- 19** Na to Hiob odpowiedział:
- 2** „Jak długo będziecie mnie* drażnić^a, miażdżąc mnie słowami?^b
- 3** Zganiliście* mnie dziesięć razy i nie wstydzicie się pastwić nade mną^c.
- 4** A jeśli nawet popełniłem błąd, to jest to moja sprawa.
- 5** Jeśli tak bardzo chcecie wynosić się nade mnie, twierdząc, że słusznie zostałem potępiony,
- 6** to wiedźcie, że to Bóg wprowadził mnie w błąd i upolował mnie w swoją sieć.
- 7** Chociaż krzyczę, że dzieje się krzywda, nie otrzymuję odpowiedzi^d, chociaż wołam o pomoc, nie ma sprawiedliwości^e.
- 8** Moją ścieżkę zagroził kamiennym murem i nie mogę przejść, moje drogi pokrył ciemnością^f.
- 9** Odał mnie z mojej chwały i zdjął z mojej głowy koronę.
- 10** Niszczy mnie ze wszystkich stron, dopóki nie zginę, moją nadzieję wykorzenia jak drzewo.
- 11** Płonie na mnie gniewem i uważa mnie za swojego wroga^g.
- 12** Jego wojska schodzą się i mnie obiegają, obozują dookoła mojego namiotu.
- 13** Odsunął ode mnie moich braci, ci, którzy mnie znają, odwrócili się ode mnie^h.

19:2 *Lub „moją duszę”. 19:3 *Lub „obrazilście”.

ROZDZ. 19

a Ps 42:10

b Ps 55:21
Prz 12:18

c Prz 18:24

d Ps 22:2
Hab 1:2

e Łk 18:7

f Hi 3:23
Ps 88:8

g Hi 13:24

h Ps 31:11
Ps 69:8

szpalta 2

a Ps 38:11

b Hi 31:32

c Hi 2:9

d Hi 17:6
Ps 88:8

e Ps 109:5

f Hi 30:30
Ps 102:5

g Hi 1:10-12
Ps 38:2

h Hi 2:9, 10

i Ps 69:26

- 14** Zniknęli moi bliscy, ci, których dobrze znałem, o mnie zapomnieli^a.
- 15** Goście w moim domu^b i moje niewolnice uważają mnie za obcego, w ich oczach jestem cudzoziemcem.
- 16** Wołam swojego sługę, ale on nie reaguje, i to nawet wtedy, gdy błagam go o współczucie.
- 17** Mój oddech stał się wstrętny dla mojej żony^c i cuchnę swoim braciom*.
- 18** Nawet małe dzieci mną gardzą. Kiedy wstaję, zaczynają się ze mnie wyśmiewać.
- 19** Brzydzą się mną wszyscy moi przyjaciele^d, a ci, których kochałem, zwrócili się przeciwko mnie^e.
- 20** Została ze mnie tylko skóra i kości^f i ledwie uchodzę śmierci^g.
- 21** Zlitujcie się nade mną, bracia, zlitujcie się, bo dotknęła mnie ręka samego Boga^g.
- 22** Czemu prześladujecie mnie tak jak Bóg^h i bez przerwy mnie atakujecie^{*?i}
- 23** Gdyby tylko spisano moje słowa, gdyby tylko można było zapisać je w księdze!
- 24** Gdyby tylko na zawsze wyrzuto je w skałę żelaznym rylcem i ołowiem!

19:17 *Dosl. „synom mojego łona”, czyli łona, które urodziło Hioba (łona jego matki). 19:20 *Dosl. „moja kość przylega do mojej skóry i do mojego ciała”. *Dosl. „uciekam ze skórą swoich zębów”. 19:22 *Dosl. „i nie możecie się nasycić moim ciałem”.

- 25** Bo dobrze wiem, że mój wykupiciel^a żyje.
Nadejdzie później i stanie nad tą ziemią*.
- 26** Gdy moja skóra w ten sposób zniszczy się,
ale będę jeszcze żył, zobaczę Boga,
- 27** ja sam Go ujrzę,
zobaczę Go własnymi oczami, a nie cudzymi^b.
Ale głęboko wewnątrz czuję się przytłoczony*!
- 28** Bo pytaacie: „Jak go prześladowujemy?”^c,
jak gdyby przyczyna problemu leżała we mnie.
- 29** Sami się bójcie miecza^d,
bo miecz sprowadza karę za błędy.
Wiedźcie, że istnieje sędzia”^e.
- 20** Na to Naamita Cofar^f powiedział:
- 2** „Ogarnęło mnie wzburzenie i moje niepokojące myśli skłaniają mnie do mówienia.
- 3** Usłyszałem naganę, która mnie obraża,
moje zrozumienie* każe mi więc odpowiedzieć.
- 4** Na pewno zawsze to wiedziałeś —
bo jest tak, odkąd człowiek* pojawił się na ziemi^g —
- 5** że radosny okrzyk niegodznych jest krótki,
a radość bezbożnego* trwa tylko chwilę^h.

19:25 *Dost. „ponad tym prochem; na tym prochu”. 19:27 *Lub „osłabły we mnie moje nerki”. 20:3 *Dost. „duch z mojego zrozumienia”. 20:4 *Lub „ludzkość; Adam”. 20:5 *Lub „odstęp-
cy”.

ROZDZ. 19

a Hi 14:14
Ps 19:14
Ps 69:18
Ps 103:2, 4
Mt 20:28
Mk 10:45

b Ps 17:15

c Ps 69:26

d Pwt 32:41

e Ps 58:11
Mt 7:1
Rz 14:4
Jak 4:12

ROZDZ. 20

f Hi 2:11
Hi 11:1

g Hi 8:8

h Hi 8:13, 19
Hi 21:28

szpalta 2

a Hi 8:13, 18

b Hi 20:18

- 6** Choć jego wielkość sięga nieba,
a jego głowa — obłoków,
- 7** zginie on na zawsze jak jego własne odchody.
Ci, którzy go widywali, będą pytać: „Gdzie on jest?”.
- 8** Uleci niczym sen i go nie znajdą,
zostanie odpędzony niczym nocna wizja.
- 9** Oko, które go kiedyś oglądało, nie zobaczy go ponownie
i nie ujrzy go już jego dom^a.
- 10** Jego własne dzieci będą zabiegać o przychyłność biednych,
a on sam odda zagarnięte kiedyś bogactwo^b.
- 11** Jego kości były pełne młodzińczego wigoru,
ale ten wigor legnie razem z nim w prochu.
- 12** Jeśli zło ma w jego ustach słodki smak,
jeśli on ukrywa je pod językiem,
- 13** jeśli się nim rozkoszuje i go nie wypłuka,
ale trzyma je w ustach,
- 14** to jego pokarm w nim skwaśnieje,
stanie się w nim jak trucizna* kobr.
- 15** Połknął bogactwo, ale je zwymiotuje,
Bóg usunie je z jego brzucha.
- 16** Bezbożny będzie ssal jad kobr,
zginie od zębów jadowych* żmii.
- 17** Nigdy nie zobaczy strumieni wody,
potoków miodu i masła.

20:14 *Lub „żółć”. 20:16 *Dost. „od języka”.

- 18** Nie zdoła skorzystać*
ze swoich dóbr i je odda.
Nie nacieszy się bogactwem,
którego się dorobił
na handlu^a.
- 19** Bo zgnębił i porzucił bied-
nych,
zagarnął dom, którego nie
budował.
- 20** Nie zazna wewnętrznego
spokoju,
jego bogactwo nie pomoże
mu się uratować.
- 21** Nie pozostało nic, co mógłby
pochłonać,
dlatego jego dobrobyt nie
przetrwa.
- 22** U szczytu bogactwa ogarnie
go niepokój,
nieszczęście spadnie na nie-
go z całą siłą.
- 23** Kiedy bezbożny będzie jadł*,
Bóg* ześle na niego swój
płonący gniew,
spuści go jak deszcz, i to pro-
sto w jego wnętrzości.
- 24** Gdy ucieknie przed bronią
żelazną,
przeszyją go strzały z łuku
miedzianego.
- 25** Wyciągnie strzałę ze swoich
pleców,
błyszczący pocisk
z wątroby*,
i ogarnie go przerażenie^b.
- 26** Jego skarby czeka całkowita
ciemność.
Pochłonie go ogień, którego
nikt nie rozniecał,
a tych z jego namiotu, którzy
ocaleją, czeka nieszczę-
ście.
- 27** Niebo odsłoni jego winę,
ziemia powstanie przeciwko
niemu.

20:18 *Dosl. „nie połknie”. 20:23

*Dosl. „napelniał swój brzuch”.

^aDosl. „On”. 20:25 *Dosl. „z żółci”.

ROZDZ. 20

a Hi 20:10

b Hi 15:21

Hi 18:5, 11

szpalta 2

ROZDZ. 21

a Hi 16:10, 20

Hi 17:2

Heb 11:36

b Hab 1:3, 13

c Hi 12:6

Ps 37:7

Ps 73:3

Ps 73:12

Jer 12:1

- 28** Jego dom zmyje powódź,
silny potok w dniu gniewu
Bożego.
- 29** Właśnie to otrzyma od Boga
niegodziwy,
to jest dziedzictwo, które
Bóg mu przyznał”.
- 21** Na to Hiob odpowiedział:
2 „Posłuchajcie uważnie
tego, co mówię —
przynajmniej w ten sposób
mnie pocieszcie.
- 3** Gdy będę mówił, bądźcie
wobec mnie cierpliwi.
Potem możecie mnie
wyśmiać^a.
- 4** Czy ja się skarżę człowie-
kowi?
Gdyby tak było, czy nie stra-
ciłbym* cierpliwości?
- 5** Spójrzcie na mnie i patrzcie
zdumieni,
połóżcie sobie rękę
na ustach.
- 6** Kiedy o tym myślę,
denerwuję się
i całe moje ciało drży.
- 7** Czemu niegodziwi żyją
tak długo^b,
że dożywają starości, a w do-
datku stają się bogaci*?^c
- 8** Ich dzieci są zawsze z nimi,
niegodziwi oglądają kolejne
pokolenia.
- 9** Ich domy są bezpieczne,
wolne od strachu^d,
Bóg nie karze ich swoją
różgą.
- 10** Ich byki są zawsze płodne,
ich krowy ciela się i nie
ronią.
- 11** Ich chłopcy wybiegają
jak trzoda,
ich dzieci podskakują
dookoła.

21:4 *Dosl. „czy mój duch nie straciłby”.

21:7 *Lub „potężni”.

d Ps 73:3, 5

- 12** Śpiewają przy akompaniamencie tamburynu i liry*, radują się przy dźwiękach fletu^a.
- 13** Przez całe życie są zadowoleni i w spokoju* zstępują do grobu^a.
- 14** Ale do prawdziwego Boga mówią: „Zostaw nas! Nie chcemy poznawać Twoich dróg^b.”
- 15** Kim jest Wszechmocny, żebyśmy mieli Mu służyć?^c Co nam to da, że Go poznamy?^d
- 16** Wiem jednak, że dobrobyt niegodziwych nie zależy od nich^e.
Ich sposób myślenia* jest mi daleki^f.
- 17** Jak często jest gaszona lampa niegodziwych?^g
Jak często spada na nich nieszczęście?
Jak często Bóg w swoim gniewie wydaje ich na zagładę?
- 18** Czy kiedykolwiek stają się podobni do słomy na wietrze albo do plewy, którą unosi wichur?
- 19** Bóg zachowa karę człowieka dla jego synów.
Ale niech odpłaci również jemu, żeby i on to odczuł^h.
- 20** Niech taki na własne oczy zobaczy swój upadek i niech to on napije się gniewu Wszechmocnegoⁱ.

21:12 *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. „Lub „piszczalki”. **21:13** *Lub „w jednej chwili”. Chodzi o szybką, bezbolesną śmierć. „Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słownikzek pojęć*. **21:16** *Lub „rada; plany”.

ROZDZ. 21

a Iz 5:12
Iz 22:13
Am 6:4, 5

b Ps 10:4, 11
Ps 73:3, 11

c Wj 5:2
Ps 10:4
Oz 13:6

d Mal 3:14

e Łk 12:19, 20

f Ps 1:1

g Prz 13:9
Prz 20:20
Prz 24:20

h Ps 11:6
Iz 26:11

i Ps 75:8
Iz 51:17
Jer 25:15
Obj 14:10

szpalta 2

a Ps 55:23

b Iz 40:13, 14
Rz 11:34
1Kor 2:16

c Iz 40:23

d Ps 49:17
Łk 12:19, 20

e Ps 73:12, 19
Mt 24:38, 39

f Hi 3:19
Kzn 9:2

g Hi 24:20

h Ps 59:3

i Hi 20:5, 7

- 21** Bo czy będzie go obchodzić, co się dzieje z jego domem, gdy już umrze, gdy liczba jego miesięcy zostanie zmniejszona*?^a
- 22** Czy ktokolwiek może uczyć Boga^b, skoro to On sądzi nawet najwyższych postawionych?^c
- 23** Jeden człowiek umiera, gdy jest pełen wigoru^d, gdy jest zupełnie bez troski i spokojny^e,
- 24** gdy w jego udach odłożył się tłuszcz, a jego kości pozostają mocne*.
- 25** Ale drugi umiera bardzo przygnębiony*, nigdy nie spróbował dobrych rzeczy.
- 26** Razem spoczną w ziemi^f i obu pokryją robaki^g.
- 27** Dokładnie wiem, o czym teraz myślicie i co knujecie, żeby mnie skrzywdzić^h.*
- 28** Bo mówicie: „Gdzie jest dom dostojnika i gdzie jest namiot, w którym mieszkał niegodziwy?”ⁱ.
- 29** Czy nie pytaliście wędrowców?
Czy nie analizujecie uważnie ich spostrzeżeń*,
- 30** że w dniu nieszczęścia zły zostaje oszczędzony i w dniu wielkiego gniewu zostaje ocalony?
- 31** Kto powie mu wprost o jego postępowaniu?
I kto mu odpłaci za to, co zrobił?

21:21 *Lub „przecięta na dwoje”. **21:24** *Dosl. „szpik jego kości jest wilgotny”. **21:25** *Lub „ze zgorzkniałą duszą”. **21:27** *Możliwe też „gwałtownie wystąpić przeciwko mnie”. **21:29** *Dosl. „znaków”.

- 32** Gdy zostanie zaniesiony
na cmentarz,
będzie się czuć nad jego
grobem.
- 33** Grudy ziemi w dolinie* będą
dla niego słodkie^a
i podąży za nim cała ludz-
kość^{#b},
tak jak niezliczona rzesza
przed nim.
- 34** Po co więc oferujecie mi
daremne pocieszenie?^c
Swoimi odpowiedziami tylko
mnie zwodzicie!

22 Na to Temanita Elifaz^d od-
powiedział:

- 2** „Czy człowiek może być
przydatny Bogu?
Czy może Mu się przydać
ktoś wnikliwy?^e
- 3** Czy Wszechmocnego obcho-
dzi* to, że jesteś prawy,
albo czy ma On coś z tego,
że postępujesz nieskazitel-
nie?^f
- 4** Czy za to, że jesteś bogo-
bojny,
ukarze cię i będzie się z tobą
sądzić?
- 5** A może to twoja niegodzi-
wość stała się tak wielka
i nie ma końca twoim prze-
winieniom?^g
- 6** Bo bez powodu bierzesz
zastaw od swoich braci
i odzierasz ludzi z ubrań,
tak iż stają się nadzy^h.
- 7** Zmęczonemu nie dajesz się
napić wody,
a głodnemu odmawiasz
jedzeniaⁱ.
- 8** Ziemia należy do człowieka
potężnego^j,

21:33 *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek po-
jęć*. ^aDost. „pociągnie za sobą ca-
łą ludzkość”. 22:3 *Lub „czy Wszech-
mocnemu podoba się”. 22:6 *Dost.
„zdzierasz ubrania nagich”.

ROZDZ. 21

a Hi 3:17

b Rz 5:12

c Hi 16:2, 3

ROZDZ. 22

d Hi 2:11

Hi 4:1

e Hi 15:14, 15

f Hi 2:3

Hi 32:3

g Hi 1:8

Hi 4:7

h Hi 31:19, 22

i Hi 31:17, 22

j Hi 31:25, 28

szpalta 2

a Hi 18:5, 9

b Hi 4:18, 19

mieszka w niej ktoś uprzywi-
lejuowany.

- 9** Ale wdowy odprawiałeś
z pustymi rękami
i miażdżyłeś ramiona sierot*.
- 10** Właśnie dlatego otaczają cię
pułapki^{*a}
i ogarnia cię nagły strach.
- 11** Właśnie dlatego jest tak
ciemno, że nic nie widzisz,
i zalały cię masy wody.
- 12** Czy Bóg nie jest wysoko
w niebie?
Zobacz też, jak wysoko są
wszystkie gwiazdy.
- 13** Ale ty powiedziałeś: „Co Bóg
tak naprawdę wie?
Czy potrafi osądzać, patrząc
przez gęsty mrok?
- 14** Zasłaniają Go chmury, tak iż
nic nie widzi,
gdy przechadza się po skle-
pieniu* nieba’.
- 15** Czy będziesz szedł dawną
drogą,
którą chodzili niegodziwi—
- 16** ludzie, którzy zostali wyrwa-
ni* przed czasem
i których fundament zmyła
powódź^{#?b}
- 17** Mówili oni do prawdziwego
Boga: „Zostaw nas!”
oraz „Co może nam zrobić
Wszechmocny?”.
- 18** A tymczasem to On napełnił
ich domy dobrami.
(Takie niegodziwe myślenie
jest mi dalekie).
- 19** Prawi będą do widzieć i się
radować,
a niewinny będzie się z nich
śmiał i mówił:
- 20** „Nasi przeciwnicy zostali
zgładzeni,

22:9 *Dost. „chłopców bez ojca”.
22:10 *Dost. „pułapki na ptaki”. 22:14
*Lub „okręgu”. 22:16 *Lub „których
życie skończyło się”. ^aDost. „rzeka”.

a to, co po nich zostało,
pochłonie ogień’.

21 Poznaj Boga, a będziesz się
cieszył pokojem.

Wtedy zaznasz dobrych
rzeczy.

22 Przyjmij prawo z Jego ust
i zachowaj w sercu Jego
wypowiedzi^a.

23 Jeśli wrócisz do Wszechmoc-
nego, znowu będzie ci się
dobrze wiodło^b.

Jeśli usuniesz nieprawość
ze swojego namiotu

24 i jeśli wrzucisz swoje złoto*
do ziemi,
a złoto z Ofiru^c do skalistych
wąwozów[#],

25 to Wszechmocny stanie się
twoim złotem*
i będzie twoim najwyborniej-
szym srebrem.

26 Bo wtedy Wszechmocny
stanie się źródłem twojej
radości
i podniesiesz ku Bogu swoją
twarz.

27 Będziesz Go błagał i On cię
wysłucha,
a ty dotrzymasz swoich
ślubów.

28 Cokolwiek postanowisz zro-
bić, powiedzie ci się,
a na twojej ścieżce będzie
świecić światło.

29 Bo gdy będziesz się wypo-
wiał^a arogancko, zоста-
niesz upokorzony,
ale pokornego* Bóg
wybawi.

30 Wyratuje niewinnych,
więc jeśli masz czyste ręce,
na pewno zostaniesz oca-
lony”.

22:24 *Lub „bryłki złota”. [#]Lub „wa-
di”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **22:25** *Lub
„bryłkami złota”. **22:29** *Lub „tego,
kto ma spuszczone oczy”.

ROZDZ. 22

a Hi 11:13

b Hi 8:5, 6

c 1Kl 9:28
Hi 28:16
Ps 45:9
Iz 13:12

szpalta 2

ROZDZ. 23

a Hi 10:1

b Hi 13:3
Hi 16:21

c Hi 31:37

d Ps 22:24
Iz 57:16

e Hi 1:8
Ps 1:6
Ps 139:1

f Hi 31:6
Ps 17:3

g Ps 18:21
Ps 44:18

23 Na to Hiob odpowiedział:

2 „Nawet dzisiaj będę się
uparcie skarżył”^a.

Od wdychania straciłem
już siły.

3 Gdybym tylko wiedział,
gdzie znaleźć Boga!^b
Poszedłbym tam, gdzie
mieszka^c.

4 Przedstawiłbym Mu swoją
sprawę,
a swoje usta napełniłbym
argumentami.

5 Poznałbym Jego odpowiedź
i zwróciłbym uwagę na to,
co do mnie mówi.

6 Czy walczyłby ze mną,
używając swojej wielkiej
mocy?

Nie! Z pewnością by mnie
wysłuchał^d.

7 Tam, przed Nim, sprawa
uczciwego mogłaby zostać
rozstrzygnięta,
a ja raz na zawsze zostałbym
uniewinniony przez swoje-
go Sędziego.

8 Kiedy jednak idę na wschód,
tam Go nie ma,
i wracam, ale nie mogę Go
znaleźć.

9 Gdy robi coś po lewej stro-
nie, nie mogę Go zobaczyć,
potem skręca w prawo, lecz
nadal Go nie widzę.

10 On jednak zna ścieżkę, którą
wybrałem^e.

Gdy już mnie wypróbuje,
będę jak czyste złoto^f.

11 Moje stopy podążają dokład-
nie Jego śladami,
trzymam się Jego drogi
i z niej nie zbaczam^g.

12 Nie odstępuję od Jego
przykazań.

23:2 *Lub „moja skarga jest buntowni-
cza”.

Zachowałem więcej Jego wypowiedzi^a, niż tego ode mnie wymagał^{*}.

- 13** Gdy Bóg jest na coś zdecydowany, kto zdoła Mu się przeciwstawić?^b

Gdy chce^{*} coś zrobić, po prostu to robi^c.

- 14** Całkowicie więc wykona to, co względem mnie postanowił^{*}, a ma tego wiele.

- 15** Dlatego trwożę się z Jego powodu, gdy o Nim myślę, coraz bardziej się boję.

- 16** Bóg sprawił, że stałem się bojaźliwy, Wszechmocny sprawił, że odczuwam strach.

- 17** Ale nie uciszyła mnie jeszcze ciemność ani mrok, który zakrył mi twarz.

- 24** „Czemu Wszechmocny nie wyznacza czasu?^d Czemu ci, którzy Go znają, nie widzą Jego dnia^{*}?

- 2** Ludzie przesuwają znaki graniczne^e, uprowadzają stada na swoje własne pastwiska.

- 3** Sierotom^{*} zabierają osła, a od wdowy biorą w zastaw byka^f.

- 4** Biednych spychają z drogi, bezradni^{*} muszą się przed nimi kryć^g.

- 5** Biedni szukają pożywienia jak dzikie osły^h na pustkowiu, dla swoich dzieci poszukują go na pustyni.

23:12 ^{*}Lub „niż mi wyznaczono”.

23:13 ^{*}Lub „Jego dusza chce”. **23:14**

^{*}Lub „to, co zostało mi wyznaczone”. **24:1** ^{*}Chodzi o dzień Jego sądu.

24:3 ^{*}Dosł. „chłopcom bez ojca”. **24:4**

^{*}Dosł. „bezradni ziemi”.

ROZDZ. 23

a Ps 119:11, 127
Jer 15:16

b Rz 9:19

c Lb 23:19
Ps 135:6
Iz 14:24
Iz 46:10

ROZDZ. 24

d Hab 1:2

e Pwt 19:14
Pwt 27:17
Prz 23:10
Oz 5:10

f Pwt 24:17

g Ps 109:16
Prz 22:16
Iz 10:1, 2
Jak 5:4

h Iz 32:14
Jer 14:6

szpalta 2

a Wj 22:26, 27
Pwt 24:13

b 2Kl 4:1

c Wj 22:26, 27
Pwt 24:13

d Jer 22:13
Jak 5:4

e Kzn 4:1

f Jn 3:19

g Ps 104:4, 8

h Prz 7:8-10

- 6** Muszą zbierać plon na polu kogoś innego^{*} i zbierać resztki w winnicy niegodziwego.

- 7** Spędzają noc nadzy, bez ubrania^a, nie mają się czym okryć, gdy jest zimno.

- 8** Mokną w górach w czasie deszczów, a z braku schronienia przywierają do skał.

- 9** Dziecko wdowy zabierane jest od jej piersi^b, a szaty biednych brane są w zastaw^c.

- 10** Muszą oni wtedy chodzić nadzy, bez ubrania, i głodni muszą nosić snopy zboża.

- 11** Trudzą się w żarze dnia^{*} między murami tarasów. Udeptują winogrona w tłoczniach, a i tak są spragnieni^d.

- 12** Umierający wydają w miescie jęki, a śmiertelnie ranni^{*} wołają o pomoc^e, jednak Bóg nie uważa tego za niewłaściwe^f.

- 13** Są tacy, którzy buntują się przeciw światłu^f, nie rozpoznają jego dróg i nie idą jego ścieżkami.

- 14** Morderca wstaje o świcie, zabija bezradnego i biednego^g.

Z kolei w nocy dopuszcza się kradzieży.

- 15** Cudzołżnik wypatruje zmierzchu^h,

24:6 ^{*}Możliwe też „zbierać paszę z pola”. **24:11** ^{*}Możliwe też „wyciskają oliwę”. **24:12** ^{*}Lub „dusze rannych”. ^{*}Możliwe też „Bóg nikomu nie zarzuca zła”.

mówiąc sobie: „Nikt mnie nie zobaczy!”^a,
i zasłania swoją twarz.

- 16** Złodzieje w ciemności włamuja się* do domów,
a w dzień się zamykają.
Światło jest im obce^b.
- 17** Dlatego rano jest dla nich
tym, czym dla innych gęsta ciemność;
dobrze wiedzą, co wywołuje
strach w gęstej ciemności.
- 18** Ale szybko zostają uniesieni
przez wody*.
Ziemia, którą mają, będzie
przeklęta^c.
Nie wrócą do swoich winnic.
- 19** Tak jak susza i upał pochłaniają stopniały śnieg,
tak grób* pochłania tych,
którzy zgrzeszyli!^d
- 20** Matka* grzesznika zapomni
o nim, a robak będzie
na nim ucztował.
Nie będzie się już o nim
pamiętać^e,
a nieprawość zostanie
złamana jak drzewo.
- 21** Gnębi on niepłodną
i krzywdzi wdowę.
- 22** Bóg* użyje swojej siły, żeby
zniszczyć mocarzy.
Choćby powstał, nie mogą
być pewni swojego życia.
- 23** Bóg* daje im poczuć się
pewnie i bezpiecznie^f,
ale Jego oczy śledzą wszystko,
co oni robią^g.
- 24** Na chwilę zostają wywyższeni,
a potem już ich nie ma^h.
Zostają poniżeniⁱ i zebrani
jak wszyscy pozostali,

24:16 *Dost. „podkopują się”. **24:18** *Dost. „jest on prędko na powierzchni wód”. **24:19** *Lub „Szeol”, czyli wspólny grób ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. **24:20** *Dost. „łono”. **24:22, 23** *Dost. „On”. **24:23** *Dost. „są na ich drogach”.

ROZDZ. 24

a 2Sm 12:9, 12
Ps 94:3, 7
Prz 30:20

b Jn 3:20

c Pwt 28:15, 16
Prz 3:33

d Ps 49:13, 14
Ps 55:15
Łk 12:20

e Prz 10:7
Kzn 8:10
Kzn 9:5

f Kzn 8:11
Łz 56:12
Łk 12:19

g Ps 11:4
Prz 5:21
Prz 15:3

h Ps 37:10
Ps 92:7
Jak 1:11

i Kzn 8:12, 13

szpalta 2

ROZDZ. 25

a Hi 2:11
Hi 8:1

b Hi 4:17, 18
Hi 22:3

c Hi 15:14, 15

ROZDZ. 26

d Hi 16:2, 3

e Hi 12:2
Hi 17:10

zostają odcięci jak kłosa
zboża.

- 25** Kto teraz udowodni,
że jestem kłamcą?
Kto wykaże, że się mylę?”.

25 Na to Szuchita Bildad^a odpowiedział:

- 2** „Do Boga należy władza
i potęga, która budzi lęk.
On w niebie* ustanawia
pokój.
- 3** Czy da się policzyć Jego
wojska?
Nad kim nie wschodzi Jego
światło?
- 4** Jak więc śmiertelnik może
być prawy w oczach
Bożych?^b
Jak ktoś urodzony przez kobietę
może być niewinny*?^c
- 5** Dla Boga nawet księżyc nie
jest jasny
ani gwiazdy nie są czyste
w Jego oczach.
- 6** A co dopiero śmiertelnik,
który jest larwą,
syn człowieczy, który jest
robakiem!”.

26 Na to Hiob odpowiedział:
2 „Ale dopomogłeś bezsilnemu!

Ale wsparłeś ramię pozba-
wione siły!^d

- 3** Jak wspaniale doradziłeś
temu, komu brakuje
mądrości!^e
Jak hojnie* podzieliłeś
się swoją praktyczną
mądrością^f!
- 4** Do kogo ta mowa?
I kto zainspirował twoje
wypowiedzi*?

25:2 *Dost. „na swoich wysokościach”. **25:4** *Lub „czysty”. **26:3** *Lub „obficie”. *Lub „ujawniłeś swój zdrowy rozsądek”. **26:4** *Dost. „czyje tchnienie z ciebie wyszło; czyj duch z ciebie wyszedł”.

- 5 Ci, którzy pomarli*, drżą, są niżej nawet niż wody i ich mieszkańcy.
- 6 Grób* jest przed Bogiem^a nagi^a, a miejsce zagłady^Δ leży odkryte.
- 7 Bóg rozciąga północne niebo* nad pustą przestrzenią^b, a ziemię zawiesza na niczym.
- 8 Owija wodę w chmury^c, tak iż nie pękają pod jej ciężarem.
- 9 Zastłania widok na swój tron, rozpościerając nad nim obłok^d.
- 10 Wyznacza horyzont* na powierzchni wód^e, zakreśla granicę między światłem a ciemnością.
- 11 Filary nieba się chwieją, zamierają ze strachu, gdy je karci.
- 12 Swoją mocą wzburza morze^f, a swoim zrozumieniem roztrzaskuje morskiego olbrzyma*^g.
- 13 Swoim oddechem* rozjaśnia niebo, swoją ręką przebija nieuchwytnego* węża.
- 14 A to tylko obrzeża Jego dróg*^h, usłyszeliśmy o Nim ledwie cichy szepot!
Kto więc potrafi zrozumieć Jego potężny grom?*"i.

26:5 *Dosl. „są bezsilni w śmierci”. 26:6 *Lub „Szeol”, czyli wspólny grób ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. #Dosl. „Nim”. ΔLub „a Abaddon”. 26:7 *Dosl. „północ”. #Dosl. „pustką”. 26:10 *Dosl. „okrąg”. 26:12 *Dosl. „Rahaba”. 26:13 *Lub „wiatrem”. #Lub „sunącego; wijącego się”. 26:14 *Lub „drobna cząstka Jego dzieł”.

ROZDZ. 26

a Ps 139:8
Heb 4:13

b Hi 9:8
Ps 104:2
Iz 42:5

c Prz 30:4
Kzn 11:3

d Ps 97:2

e Prz 8:27
Jer 5:22

f Ps 74:13
Iz 51:15

g Hi 9:13

h Ps 92:5
Kzn 3:11
Iz 55:9

i Hi 37:5

szpalta 2

ROZDZ. 27

a Hi 34:5

b Rut 1:20
2Ki 4:27

c Rdz 2:7
Iz 42:5
Dz 17:25

d Hi 22:1, 5
Prz 27:11

e Hi 2:3

f Hi 13:15, 16
Hi 36:13

g Hi 35:12
Ps 18:37, 41
Prz 28:9
Jer 11:11
Jak 4:3

27 Hiob ciągnął dalej swoją wypowiedź*:

- 2 „Jako żyje Bóg, który odmówił mi sprawiedliwości^a, i jako żyje Wszechmocny, który sprawił, że jestem* rozgorzeczony^b,
- 3 dopóki jest jeszcze we mnie mój dech, a w moich nozdrzach duch od Boga^c,
- 4 nie wypowiem ustami nic nieprawego, ani nie wymamrocze językiem nic podstępno!
- 5 Jest nie do pomyślenia, żebym uznał was za prawych!
Póki nie umrę, nie wyrzeknę się* swojej nieskazitelności!^d
- 6 Zachowam swoją prawość i nigdy z niej nie zrezygnuję^e.
Póki żyję*, moje serce nie będzie mnie potępiać*^f.
- 7 Niech mój wróg skończy jak ktoś niegodziwy, a ci, którzy mnie atakują – jak niepraw.
- 8 Bo jaką nadzieję ma bezbożny*, gdy ginie^f, gdy Bóg odbiera mu życie*?
- 9 Czy Bóg usłyszy jego krzyk, gdy przyjdzie na niego udręka?^g
- 10 Albo czy Wszechmocny będzie dla niego źródłem radości?
Czy taki człowiek zawsze będzie wołał do Boga?

27:1 *Dosl. „przypowieść”. 27:2 *Lub „moja dusza jest”. 27:5 *Lub „nie odbiorę sobie; zachowam”. 27:6 *Lub „z powodu żadnego z moich dni”. #Lub „mi uragać”. 27:8 *Lub „odstępca”. #Lub „duszę”.

- 11** Pouczę was o mocy* Boga,
nie ukryję niczego o Wszech-
mocnym.
- 12** Skoro wszyscy oglądaliście
wizję,
to czemu wasze słowa są
takie puste?
- 13** Oto co niegodziwy otrzyma
od Boga^a,
oto dziedzictwo, jakie
Wszechmocny przyznaje
tyranom:
- 14** Choćby niegodziwy miał
wielu synów, zginą oni
od miecza^b,
jego potomkom będzie
brakować jedzenia.
- 15** Ci, którzy go przeżyją,
zostaną pogrzebani
wskutek plagi,
a wdowy po nich nie będą
ich opłakiwać.
- 16** Nawet jeśli nazbiera srebra
jak piasku
i nagromadzi wspaniałych
ubrań jak gliny,
- 17** to chociaż on to wszystko
zbierze,
nosić to będzie ktoś prawy^c,
a jego srebro rozdzieli ktoś
niewinny.
- 18** Dom, który buduje, jest tak
nietrwały jak kokon mola,
jak szałas^d, który postawił
strażnik.
- 19** Niegodziwy położy się spać,
mając bogactwo, ale go nie
zachowa*.
- Kiedy otworzy oczy, niczego
już nie będzie.
- 20** Strach go dościga jak
powódź,
w nocy porywa go burza^e.
- 21** Wiatr wschodni go uniesie
i już go nie będzie,
zmiecie go z jego miejsca^f.

27:11 *Możliwe też „ręką”. **27:19**
*Dosl. „ale nic nie zbierze”.

ROZDZ. 27

a Ps 11:6
Kzn 8:13
Mal 3:5

b Est 9:7-10
Oz 9:13

c Prz 13:22
Prz 28:8
Kzn 2:26

d Iz 1:8
Lam 2:6

e Ps 73:3, 19

f Mt 7:26, 27

szpalta 2

a Ps 83:15

b Iz 10:3
Am 2:14

c Lam 2:15

ROZDZ. 28

d Prz 17:3
Mal 3:3

e Pwt 8:7, 9

22 Bezlitośnie uderzy na niego^a,
gdy ten rozpaczliwie będzie
próbował uciec przed jego
siłą^b.

23 Będzie* nad nim klaskać
w ręce
i gwizdać^c na niego
ze swojego miejsca.

28 „Jest takie miejsce, gdzie
się wydobywa srebro,
i miejsce, gdzie się wydoby-
wa i rafinuje złoto^d.”

2 Żelazo pozyskuje się z ziemi,
a miedź wytapia się*
ze skał^e.

3 Człowiek pokonuje ciem-
ność,
w mroku i ciemności szuka
aż do końca,
próbując znaleźć rudę*.

4 Drąży szyb z dala od ludz-
kich osad,
w zapomnianych okolicach,
z dala od miejsc, gdzie
chodzą ludzie.

Niektórzy opuszczają się
na linach i pracują,
kołysząc się na nich.

5 Pokarm bierze się z tego,
co wyrasta na powierzchni
ziemi,
ale pod powierzchnią jest
ona pustoszona jak gdyby
przez ogień*.

6 Wśród kamieni można tam
znaleźć szafiry,
a pył zawiera złoto.

7 Prowadzącej tam ścieżki nie
zna żaden drapieżny ptak,
nie widziało jej oko kani
czarnej.

8 Nie deptały po niej żadne
potężne zwierzęta,
nie krążył tam młody lew.

27:23 *Możliwe też „ludzie będą”. **28:2**
*Dosl. „wylewa się”. **28:3** *Dosl. „ka-
mien”. **28:5** *Najwyraźniej chodzi o pra-
ce górnicze.

- 9** Człowiek ręcznie rozłupuje krzemioną skałę,
wywraca góry u ich podstaw.
- 10** Wykuwa w skałę kanały wodne,
a jego oczy dostrzegają wszystko, co kosztowne.
- 11** Tamuje źródła rzek
i wydobywa na światło dzienne to, co było ukryte.
- 12** Ale mądrość – gdzie można ją znaleźć?^b
I gdzie jest źródło zrozumienia?^c
- 13** Żaden człowiek nie poznaje się na jej wartości^d
i nie da się jej znaleźć w krainie żyjących.
- 14** Głębokie wody mówią:
„Nie ma jej w nas!”.
Również morze mówi:
„Nie ma jej u mnie!”^e.
- 15** Nie można jej kupić za czyste złoto
ani odważyć za nią srebra^f.
- 16** Nie można jej kupić za złoto z Ofiru^g
ani za rzadki onyks
czy szafir.
- 17** Nie da się jej porównać do złota ani szkła
ani nie można jej nabyć za naczynie ze szczyrego* złota^h.
- 18** Nie ma nawet co wspominać o koralu czy kryształachⁱ,
bo worek mądrości jest więcej wart niż worek pereł.
- 19** Nie dorównuje jej topaz^j z Etiopii*,
nie da się jej kupić nawet za czyste złoto.
- 20** Skąd więc bierze się mądrość
i gdzie jest źródło zrozumienia?^k

28:17 *Lub „oczyszczzonego”. 28:19 *Lub „z Kusz”.

ROZDZ. 28

a 2Kl 20:20
2Kn 32:30

b Prz 2:6
Jak 1:5

c Hi 28:28

d Prz 3:15

e Rz 11:34

f Prz 3:13, 14

g Iz 13:12

h Prz 16:16

i Prz 8:11
Prz 20:15

j Wj 28:15, 17

k Hi 28:12

szpalta 2

a Kzn 8:17
1Kl 2:8, 11

b Jak 1:5

c Prz 15:3
Za 4:10
1Pt 3:12

d Ps 148:8
Kzn 1:6

e Hi 5:10
Hi 26:8
Hi 37:10
Ps 135:7
Prz 30:4
Iz 40:12

f Za 10:1

g Hi 38:25

h Pwt 4:6
Ps 111:10
Prz 9:10
Kzn 12:13
Rz 1:20

i Prz 3:7

ROZDZ. 29

j Ps 18:28
Ps 119:105

k Ps 25:14
Prz 3:32

- 21** Jest ukryta przed oczami wszystkiego, co żyje^a,
i schowana przed ptakami latającymi po niebie.
- 22** Zagłada i śmierć mówią:
„Słyszałyśmy o niej jedynie pogłoski”.
- 23** Tylko Bóg zna do niej drogę,
jedynie On wie, gdzie ona przebywa^b.
- 24** Bo On patrzy na ziemię
aż po jej krańce
i widzi wszystko pod niebem^c.
- 25** Kiedy nadawał siłę* wiatrowi^d
i odmierzał wody^e,
26 kiedy ustanawiał prawa dla deszczu^f
i drogę dla grzmiejącej chmury burzowej^g,
- 27** wtedy widział mądrość i ją objaśniał,
ustanowił ją i wypróbował.
- 28** I powiedział do człowieka:
„Bojaźń przed Jehową – to właśnie jest mądrość^h,
a odwracanie się od zła jest zrozumieniem”ⁱ.
- 29** Hiob ciągnął dalej swoją wypowiedź*:
- 2** „Gdyby tylko moje życie wyglądało jak dawniej,
jak wtedy, gdy Bóg mnie strzegł,
- 3** gdy sprawiał, że Jego lampa świeciła nad moją głową,
gdy w Jego świetle przecho- dziłem przez ciemności,
- 4** gdy mi się najlepiej wiodło,
gdy Bóg przebywał w moim namiocie jako przyjaciel^k,
- 5** gdy jeszcze był ze mną Wszchemocny,
gdy wokół mnie były moje dzieci*,”

28:25 *Dost. „ciężar”. 29:1 *Dost. „przypowieść”. 29:5 *Lub „słudzy”.

- 6 gdy moje nogi były skąpane
w maśle,
a skała wypuszczała dla
mnie strumienie oliwy^a.
- 7 Kiedy szedłem do bramy
miejskiej^b
i siadałem na placu^c,
- 8 na mój widok młodzieńcy
rozstępowali się*,
nawet starcy się podnosili
i stali^d.
- 9 Książęta powstrzymywali się
od mówienia,
kładli sobie rękę na ustach.
- 10 Cichły głosy dostojników,
język przywierał im do pod-
niebienia.
- 11 Ktokolwiek mnie słyszał,
dobrze się o mnie wyrażał,
a ci, którzy mnie widzieli,
świadczili na moją
korzyść.
- 12 Bo ratowałem biednego,
który wołał o pomoc^e,
oraz sierotę* i każdego,
komu nikt nie pomagał^f.
- 13 Ci, którym groziła śmierć,
błogosławili mnie^g
i rozweselałem serce
wdowy^h.
- 14 Wkładałem na siebie pra-
wość jak ubranie,
sprawiedliwość była dla
mnie jak szata* i zawój.
- 15 Stawałem się oczami dla
niewidomego
i nogami dla kulawego.
- 16 Byłem ojcem dla biednychⁱ,
badałem sprawę sądową
tych, których nie znałem^j.
- 17 Łamałem szczęki złoczyńcy^k,
a z jego zębów wyrывałem
zdobycz.
- 18 Mawiałem: „Umrę we włas-
nym domu*^l,

29:8 *Dost. „kryli się”. 29:12 *Dost.
„chłopca bez ojca”. 29:14 *Lub
„płaszcz bez rękawów”. 29:18 *Dost.
„w swoim gnieździe”.

ROZDZ. 29

a Pwt 32:13
Pwt 33:24

b Rut 4:1
Prz 31:23

c Neh 8:1

d Kpl 19:32

e Prz 21:13
Prz 24:11

f Jak 1:27

g Pwt 24:12, 13

h Pwt 10:17, 18

i Łk 14:13
Jak 1:27

j Prz 29:7

k Ps 58:6
Prz 30:14

l Rdz 25:8
2Kl 22:20

szpalta 2

a Hi 29:9

b Ps 72:6
Prz 16:15

c Hi 1:3

d Kzn 7:2

ROZDZ. 30

e Hi 12:4

a moich dni będzie tyle,
ile ziarnek piasku.

- 19 Moje korzenie rozrosną się
w stronę wód,

a rosa pozostanie na moich
gałęziach przez całą noc.

- 20 Moja chwała stale się
odnawia,

a łuk w mojej ręce wciąż
będzie strzelał’.

- 21 Ludzie słuchali mnie
z uwagą,
w milczeniu czekali na moją
radę^a.

- 22 Po tym, co mówiłem,
nie mieli nic więcej
do powiedzenia,
moje słowa były łagodnym
orzeźwieniem dla ich
uszu*.

- 23 Czekali na mnie jak
na deszcz,
swoje usta otwierali szeroko
jak na deszcz wiosenny^b.

- 24 Kiedy się do nich uśmiecha-
łem, nie mogli w to uwie-
rzyć,
gdy na nich patrzyłem, czuli
się pokrzepieni*.

- 25 Udzielałem im wskazówek
jako ich naczelnik,
żyłem jak król wśród wojsk^c,
jak ktoś, kto pociesza pogrą-
żonych w żałobie^d.

- 30** „A teraz się ze mnie
śmieją^e—
młodzi ode mnie,
których ojców wzbraniał-
bym się
postawić z psami strzegący-
mi mojej trzody.
2 Na co mi się zdała moc ich
rąk?
Zniknął ich wigor.

29:22 *Dost. „kropiły na ich uszy”.
29:24 *Możliwe też „nie przygaszali
światła mojego oblicza”.

- 3** Są wycieńczeni nędzą i głodem,
ogryzają spieczoną ziemię,
która i tak już była zrujnowana i spustoszona.
- 4** Zbierają słone liście z krzewów*,
żywią się korzeniem janowców.
- 5** Są wypędzani ze społeczności^a,
ludzie krzyczą za nimi jak za złodziejami.
- 6** Mieszkają na zboczach
wawozów*,
w jamach i skałach.
- 7** Krzyczą spośród krzewów
i tłoczą się wśród pokrzyw.
- 8** Zostali wypędzeni* z kraju
jako synowie ludzi nierozumnych i bezimiennych.
- 9** A teraz drwią ze mnie nawet
w swoich piosenkach^b,
stałem się dla nich przedmiotem pogardy*^c.
- 10** Brzydzą się mną, trzymają się ode mnie na dystans^d,
nie wahają się pluć mi w twarz^e.
- 11** Ponieważ Bóg sprawił,
że jestem bezbronny*,
i mnie upokorzył,
w mojej obecności wyzbywają się wszelkich hamulców^f.
- 12** Zbierają się na prawo ode mnie jak motłoch,
zmuszają mnie do ucieczki,
a na mojej ścieżce ustawiają przeszkody, żeby mnie zniszczyć.

30:4 *Może chodzić o łobodę solniskową (*Atriplex halimus*). **30:6** *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **30:8** *Dosl. „wypędzeni biczem”. **30:9** *Dosl. „przystawiam; porzekadłem”. **30:11** *Dosl. „rozluźnił moją cięciwę”. **30:12** *Lub „puszczają uzdę”.

ROZDZ. 30

a Rdz 4:12
Ps 109:10
Dn 4:25

b Ps 69:12
Lam 3:14

c Hi 17:6

d Hi 19:13

e Lb 12:14
Pwt 25:9
Iz 50:6
Mt 27:30

szpalta 2

a Hi 16:2
Ps 69:26

b Ps 22:14

c Hi 10:15

d Ps 6:2

e Hi 2:8, 13
Hi 7:4

f Hi 19:7
Ps 22:2

g Hi 7:20
Hi 19:6

- 13** Rujują moje drogi,
pogłębiają moje nieszczęście^a
i nie ma nikogo, kto by ich powstrzymał*.
- 14** Przychodzą jak gdyby przez szeroką wyrwę w murze,
wtaczają się pośród zniszczenia.
- 15** Przytłacza mnie strach,
moja godność jest przepędzana jakby wiatrem,
a moje wybawienie rozplywa się jak obłok.
- 16** Teraz moje życie* uchodzi ze mnie^b,
dni uciśnienia^c trzymają mnie w garści.
- 17** W nocy czuję w kościach świdrujący ból*^d,
ten dręczący ból nigdy nie ustaje^e.
- 18** Za sprawą wielkiej siły moja szata* została oszpecona^f,
dusi mnie niczym ciasny kołnierz.
- 19** Bóg rzucił mnie w błoto,
stałem się prochem i popiołem.
- 20** Wołam do Ciebie o pomoc,
ale Ty mi nie odpowiadasz^f,
wstaję, ale Ty jedynie się na mnie patrzysz.
- 21** Okrutnie wystąpiłeś przeciwko mnie^g,
atakujesz mnie całą mocą swojej ręki.
- 22** Bierzesz mnie i unosisz z wiatrem,
potem rzucasz mną w burzę*.

30:13 *Możliwe też „kto im pomaga”. **30:16** *Lub „dusza”. **30:17** *Dosl. „moje kości są przewiercane”. **30:18** *Może chodzić o skórę Hioba. **30:18** *Możliwe też „dotkliwość mojego uciśnienia oszpeca mnie”. **30:22** *Możliwe też „z trzaskiem mnie rozbijasz”.

- 23** Wiem, że doprowadzisz mnie do śmierci,
do domu, gdzie w końcu spotkają się wszyscy żyjący.
- 24** Ale przecież nie zadaje się ostatecznego ciosu zdruzgotanemu człowiekowi^a,
gdy ten woła o pomoc w czasie swojego nieszczęścia.
- 25** Czy nie płakałem nad tymi, którzy przeżywali ciężkie chwile^{*}?
Czy nie smuciłem się[#] z powodu biednych?^b
- 26** Chociaż liczyłem na dobro, przyszło zło,
spodziewałem się światła, a nadeszła ciemność.
- 27** Wszystko we mnie nieustannie się burzy,
dosięgły mnie dni uciśnienia.
- 28** Chodzę posępny^c; nie ma światła słonecznego.
Wśród zgromadzonych wstaję i wołam o pomoc.
- 29** Stałem się bratem dla szakali
i kompanem dla córek strusia^d.
- 30** Moja skóra czerniała i odpadła^e,
moje kości płoną od gorąca^{*}.
- 31** Moja lira^{*} towarzyszy już tylko żałobie,
a mój flet^{*} — odgłosom płaczu.
- 31** „Zawarłem umowę ze swoimi oczami^f.
Jak więc mógłbym niestosownie interesować się jakąś inną kobietą^g?

30:24 *Dosl. „rumowisku”. **30:25** *Lub „mają ciężki dzień”. [#]Lub „moja dusza nie smuciła się”. **30:30** *Możliwe też „gorączki”. **30:31** *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. [#]Lub „piszczałka”. **31:1** *Dosl. „jakąś dziewczicą”.

ROZDZ. 30

a Hi 13:25

b Prz 14:21
Prz 14:31
Prz 19:17c Ps 38:6
Ps 42:9
Ps 43:2

d Mi 1:8

e Hi 7:5
Lam 4:8

ROZDZ. 31

f Prz 6:25, 26
Mt 5:28

g Hi 31:9, 10

szpalta 2

a Hi 20:26-29
Ps 73:3, 18
Prz 10:29b Rdz 16:13
2Kn 16:9
Ps 139:3
Prz 5:21
Jer 32:19c Ps 26:5
Prz 6:16, 18

d 1Sm 2:3

e Hi 2:3
Hi 27:5
Ps 7:8f Pwt 11:16
Jer 10:23g Lb 15:39
Kzn 11:9
Eze 6:9
Mt 5:29
1Jn 2:16

h Kpl 16:16

i Hi 31:1
Mt 5:28

j Hi 24:15

k 2Sm 12:9, 11
Jer 8:10l Rdz 38:24
Kpl 20:10
Pwt 22:22

- 2** Co bym wtedy otrzymał od Boga, który jest w górze?
Jakie dziedzictwo przyznałby mi Wszechmocny, który mieszka na wysokości?
- 3** Czy dopuszczających się zła nie czeka klęska,
a wyrządzających krzywdę — nieszczęście?^a
- 4** Czy Bóg nie widzi moich dróg^b
i nie liczy wszystkich moich kroków?
- 5** Czy kiedykolwiek chodziłem ścieżkami nieprawdy^{*}?
Czy moje nogi śpieszyły do zwodzenia?^c
- 6** Niech Bóg zważy mnie na dokładnej wadze^d,
a wtedy dostrzeże moją nieskazitelnosć^e.
- 7** Jeśli moje kroki zbaczają z drogi^f
lub serce podąży za oczami^g albo moje ręce się czymś kalają,
- 8** to niech ktoś inny zje to, co posiej^h,
i niech zostanie wykorzenione to, co posadzę^{*}.
- 9** Jeżeli moje serce dało się usidlić jakiejś kobiecieⁱ
i czyhałem/ u drzwi bliźniego,
- 10** to niech moja żona miełe ziarno dla innego mężczyzny
i niech inni mężczyźni z nią współżyją^{*k}.
- 11** Bo gdybym tak postępował, byłoby to haniebne,
byłoby to przewinienie zasługujące na ukaranie przez sędziów^l.

31:5 *Możliwe też „z ludźmi nieprawdy”.

31:8 *Lub „niech zostaną wykorzenieni moi potomkowie”. **31:10** *Dosl. „nad nią klękaają”.

- 12** Byłby to ogień, który trawi i niszczy^a,
pochłoniąłby nawet
korzenie[#] wszystkich
moich plonów.
- 13** Jeśli mój służący lub moja
służąca wnosili skargę^{*}
przeciwko mnie,
a ja odmawiałem im sprawa-
wiedliwości,
- 14** to co zrobię, gdy przeciwko
mnie wystąpi^{*} sam Bóg?
Co Mu odpowiem, gdy ze-
chce mnie rozliczyć?^b
- 15** Czy Ten, który mnie uczynił
w łonie, nie uczynił rów-
nież ich?^c
Czy to nie ten sam uformo-
wał nas przed naszym
urodzeniem?^d
- 16** Jeśli odmawiałem biednym
tego, czego pragnęli^e,
lub zasmucałem^{*} oczy
wdowy^f,
- 17** jeśli sam zjadałem swoją
porcję jedzenia
i nie dzieliłem się nią
z sierotami^g
- 18** (bo od swojej młodości
byłem dla osieroconego^{*}
jak ojciec
i od dzieciństwa[#] pomaga-
łem wdowie^h),
- 19** jeśli widziałem kogoś,
kto ginie z braku ubrania,
albo biednego, który nie ma
się czym okryć^h,
- 20** a on^{*} nie błogosławił mnieⁱ,
bo nie dałem mu się ogrzać
wełną z moich owiec,

31:12 *Dost. „pożera aż do zagłady”.
#Lub „wykorzeniłby”. 31:13 *Lub
„sprawę sądową”. 31:14 *Dost. „po-
wstanie”. 31:15 *Dost. „w łonie”.
31:16 *Dost. „przygaszałem”. 31:17
*Dost. „z chłopcem bez ojca”. 31:18
*Dost. „niego”. #Dost. „od łona mojej
matki”. ^hDost. „jej”. 31:20 *Dost. „je-
go łędwie”.

ROZDZ. 31

a Prz 6:25-27
Prz 7:27

b Prz 22:22, 23
Iz 10:1-3

c Hi 34:19
Prz 14:31
Prz 22:2
Mal 2:10

d Ps 139:16

e Pwt 15:7, 8

f Pwt 10:18
Prz 28:27

g Eze 18:5, 7
Jak 1:27
1Jn 3:17

h Iz 58:7
Łk 3:11
Jak 2:15, 16

i Pwt 24:13

szpalta 2

a Prz 14:21

b Prz 31:23

c Ps 49:6, 7
1Tm 6:17

d Est 5:11
Ps 62:10
Prz 11:28

e Pwt 8:17, 18

f Pwt 4:19

g Pwt 11:16

h Prz 17:5
Prz 24:17, 18

i Mt 5:44
Rz 12:14

- 21** jeśli wygrażałem pięścią
sierocie^a,
gdy ktoś taki potrzebował
mojej pomocy^{*} w bramie
miejskiej^b,
- 22** to niech ręka^{*} odpadnie mi
od barku
i niech zostanie złamana
w łokciu[#].
- 23** Bo przecież bałem się
nieszczęścia od Boga
i nie zdołałbym stanąć przed
Jego majestatem.
- 24** Jeśli polegałem na złocie
albo do czystego złota
mówiłem: „Jesteś moim
zabezpieczeniem!”^c,
- 25** jeśli cieszyłem się ze swoje-
go wielkiego bogactwa^d,
ponieważ zdobyłem wiele
dóbr^e,
- 26** jeśli widziałem, jak świeci
słońce^{*}
lub księżyc wędruje w swojej
chwale^f,
- 27** a moje serce dawało się
potajemnie zwabić
i posyłałem ręką pocałunek
w geście uwielbienia
dla nich^g,
- 28** byłoby to przewinienie
zasługujące na ukaranie
przez sędziów,
bo wyparłbym się praw-
dziwego Boga, który jest
w górze.
- 29** Czy kiedykolwiek cieszyłem
się z klęski swojego wroga^h
lub radowałem się, że spadło
na niego zło?
- 30** Nigdy nie pozwoliłem zgrze-
szyć swoim ustom
proszaniem o jego śmierćⁱ.

31:21 *Możliwe też „gdy widziałem, że
mam poparcie”. 31:22 *Lub „łopatka”.
#Lub „wyłamana ze swojej panewki; od-
łamana od swojej górnej kości”. 31:26
*Dost. „światło”. 31:30 *Lub „rzuca-
niem klątwy na jego duszę”.

- 31** Czy moi domownicy nie mówili:
„Kto znajdzie takiego, który się u niego nie najadł*”?^a
- 32** Żaden obcy* nie musiał nocować na zewnątrz^b,
otwierałem drzwi przed wędrowcem.
- 33** Czy kiedykolwiek próbowałem tak jak inni ukryć swoje wykroczenia^c,
chowając je w fałdzie swojej szaty?
- 34** Czy lękałem się reakcji tłumu albo czy obawiałem się pogardy ze strony innych rodzin
i przez to milczałem oraz bałem się wyjść na zewnątrz?
- 35** Gdyby tylko ktoś mnie posłuchał!^d
Podpisałbym się pod swoimi słowami*.
Niech Wszechmocny mi odpowie!^e
Gdyby tylko mój oskarżyciel spisał zarzuty w jakimś dokumencie!
- 36** Nosiłbym to na ramieniu i zawiązałbym wokół głowy jak koronę.
- 37** Rozliczyłbym się przed Nim z każdego swojego kroku, podszedłbym do Niego pewnie – jak książę.
- 38** Jeżeli wołała przeciwko mnie moja ziemia i wspólnie płakały jej zagony,
- 39** jeżeli jej plon jadłem bez płacenia^f albo jej właścicieli* doprowadzałem do rozpacz^g,

31:31 *Dost. „nie najadł się jego mięsem”. **31:32** *Lub „cudzoziemiec”. **31:35** *Lub „oto mój podpis”. **31:39** *Lub „duszę jej właścicieli”.

ROZDZ. 31

a Rdz 18:5
Rz 12:13

b Rdz 19:1, 3
Heb 13:2
1Pt 4:9

c Rdz 3:8
Prz 28:13
Dz 5:8

d Hi 19:7

e Hi 13:22

f Jak 5:4

g 1Kl 21:15

szpalta 2

ROZDZ. 32

a Hi 6:29
Hi 27:6

b Rdz 22:20, 21

c Hi 10:2, 3

d Wj 20:7
Hi 4:18-20
Hi 22:2, 3
Hi 25:5, 6
Hi 42:8

e Kpl 19:32

f Hi 15:10

g 1Tm 5:1
1Pt 5:5

h 1Kl 3:12
1Kl 4:29
Hi 35:11
Prz 2:6
Kzn 2:26
Dn 1:17
Mt 11:25
Jak 1:5

- 40** to zamiast pszenicy niech mi wszędzie ciernie,
a zamiast jęczmienia –
cuchnące chwasty”.
Na tym kończą się słowa Hioba.

32 Odtąd tych trzech męż-
czyzn nie próbowało już
odpowiadać Hiobowi, bo był prze-
konany o własnej prawości*^a.
2 Tymczasem wielkim gniewem
zapałał Elihu, syn Buzyty^b Bara-
chela z rodziny Rama. Rozgnie-
wał się na Hioba, gdyż Hiob
próbował udowodnić, że to on*
ma rację, a nie Bóg^c. **3** Bar-
dzo rozgniewał się też na trzech
znajomych Hioba, bo nie potra-
fili mu odpowiedzieć, ale przypie-
sali winę Bogu^d. **4** Elihu czekał
jednak z udzieleniem odpowie-
dzi Hiobowi, ponieważ tam-
ci byli od niego starsi^e. **5** Kie-
dy dostrzegł, że tych trzech nie
miało już nic więcej do po-
wiedzenia, oburzył się jeszcze
bardziej. **6** Wtedy zabrał głos
i rzekł:

„Ja jestem młody*,
a wy jesteście sędziwi^f.
Dlatego z szacunkiem się
powstrzymywałem^g
i nie śmiałem powiedzieć
wam tego, co wiem.
7 Pomyślałem sobie: „Niech
mówią lata*
i niech mnóstwo lat oznajmi
mądrość’.
8 Ale to duch, który jest
w ludziach –
tchnienie Wszechmocnego –
udziela im zrozumienia^h.
9 Sam wiek* nie sprawia,
że ktoś staje się mądry,

32:1 *Lub „bo był prawy we włas-
nych oczach”. **32:2** *Lub „jego dusza”.
32:6 *Dost. „mały w dniach”. **32:7**
*Dost. „dni”. **32:9** *Lub „same liczy-
ne dni”.

i nie tylko sędziwi rozumieją, co jest słuszne^a.

10 Właśnie dlatego mówię:
„Posłuchajcie* mnie,
a i ja powiem wam, co wiem’.

11 Czekalem na wasze słowa,
przysłuchiwałem się waszym
rozważaniom^b,
gdy się zastanawialiście,
co powiedzieć^c.

12 Zwracałem na was baczną
uwagę,
ale żaden z was nie zdołał
udowodnić, że Hiob się
myli*,
ani odeprzec jego argumen-
tów.

13 Nie mówcie więc, że znaleźli-
ście mądrość
i że to Bóg, a nie człowiek,
obala rozumowanie Hioba.

14 Ponieważ Hiob nie skierował
swoich słów przeciwko
mnie,
nie odpowiem mu w ten
sposób co wy.

15 Ci ludzie są przerażeni, nie
znajdują już odpowiedzi,
nie mają nic więcej do po-
wiedzenia.

16 Czekalem, ale przestali
mówić.
Teraz tylko tam stoją
i już nie odpowiadają.

17 Dlatego i ja zamierzam
odpowiedzieć,
też powiem, co wiem.

18 Bo przepełniają mnie
słowa,
duch w moim wnętrzu przy-
musza mnie do mówienia.

19 Moje wnętrze jest jak wino,
które nie ma ujścia,
jak nowe bukłaki, które
zaraz pękają^d.

32:10 *Dosl. „posłuchaj”. **32:12** *Lub
„zganić Hioba”.

ROZDZ. 32

a Ps 119:100
Kzn 4:13

b Jak 1:19

c Prz 15:28

d Mt 9:17

szpalta 2

a Kpl 19:15
Prz 24:23
Jak 3:17

ROZDZ. 33

b Mt 12:34
Łk 6:45

c Ps 119:73

d Rdz 2:7
Kzn 12:7
Dz 17:25

e Rdz 2:7

f Hi 10:7
Hi 16:16, 17
Hi 23:11

g Hi 29:14

20 Pozwólcie mi więc przemó-
wić, żebym zaznał ulgi.
Otworzę usta i odpowiem.

21 Nie będę wobec nikogo
stronniczy^a
ani nie będę schlebiał*
żadnemu człowiekowi,

22 bo nie umiem schlebiać.
Gdybym to potrafił, mój
Twórca szybko by mnie
zgladził.

33 „Teraz więc, Hiobie, pro-
szę, wysłuchaj moich
słów,

posłuchaj wszystkiego,
co mam do powiedzenia.

2 Spójrz, proszę! Jestem zmu-
szony otworzyć usta,
mój język* musi przemówić.

3 Moje słowa wypływają
ze szczerości serca^b,
a moje usta uczciwie mówią
to, co wiem.

4 Uczynił mnie duch Boży^c,
ożywiło mnie tchnienie
Wszchemocnego^d.

5 Odpowiedz mi, jeśli potra-
fisiz,
przedstaw mi swoje argu-
menty, zajmij stanowisko.

6 Jestem dla prawdziwego
Boga tym samym co ty,
też zostałem ukształtowany
z gliny^e.

7 Dlatego nie musisz się mnie
bać,
a moje słowa, choć dobitne,
nie przytłoczą cię.

8 Słyszałem jednak, jak
mówiłeś,
wciąż słyszałem te słowa:

9 „Ja jestem czysty, nie zgrze-
szyłem^f,
jestem czysty i niewinny^g.

32:21 *Lub „nadawał tytułu honorowe-
go”. **33:2** *Dosl. „mój język z moim
podniebieniem”.

- 10** Ale Bóg znajduje powody,
żeby mi się przeciwstawić,
uważa mnie za swojego
wroga^a.
- 11** Zakuwa moje nogi w dyby,
przygląda się wszystkim
moim ścieżkom^b.
- 12** Nie masz jednak w tym racji,
dlatego tak ci odpowiem:
Bóg znacznie przewyższa
śmiertelnego człowieka^c.
- 13** Dlaczego się na Niego skar-
żysz?^d
Czy dlatego, że nie odpowie-
dział na wszystkie twoje
słowa?^e
- 14** Bo Bóg przemawia raz
i drugi,
ale nikt nie zwraca na to
uwagi.
- 15** Przemawia we śnie,
w nocnej wizji^f,
gdy na ludzi spada
głęboki sen
i śpią w swoich łóżkach.
- 16** Wtedy otwiera ludziom uszy^g
i wpaja^{*} im swoje pouczenia,
17 żeby odwieść człowieka
od popełniania zła^h
i żeby ochronić go przed
pychąⁱ.
- 18** Bóg ratuje jego duszę^{*}
przed grobem[#],
jego życie — przed śmiertel-
nością mieczem^Δ.
- 19** Człowiek jest też upominany,
gdy leży w bólu na swoim
łożku
i gdy bez przerwy czuje
udrękę w kościach,
- 20** tak iż gardzi^{*} chlebem
i odrzuca[#] nawet wyborne
potrawy^k.

33:16 *Dosl. „pieczętuje”. **33:18, 22**
*Lub „życie”. **33:18** #Dosl. „dołem”.
ΔLub „bronią; pociskiem”. **33:20**
*Dosl. „jego życie brzydzi się”. #Lub
„jego dusza odrzuca”.

ROZDZ. 33

a Hi 13:24
Hi 16:9
Hi 19:11

b Hi 13:27
Hi 14:16
Hi 31:4

c Hi 12:13
Ps 8:4
Iz 40:25
Iz 55:9

d Iz 45:9
Rz 9:20

e Hi 13:24

f Lb 12:6
Dn 4:5

g Hi 36:10

h Rdz 20:6, 7
Mt 27:19

i Dn 4:24, 25

j Rdz 31:24

k Ps 107:17, 18

szpalta 2

a Hi 14:13

b Hi 19:25
Mt 20:28

c 2Kl 5:14

d Pwt 34:7
Hi 42:16
Ps 103:3-5

e Ps 30:8

f 2Sm 12:13
Ps 32:5
Prz 28:13
Łk 15:21
1Jn 1:9

g Ps 19:14
Iz 38:17

- 21** Jego ciało marnieje
w oczach,
a kości, których wcześniej
nie było widać, zaczynają
wystawać^{*}.
- 22** Jego dusza^{*} zbliża się
do grobu[#],
jego życie — do tych, którzy
sprowadzają śmierć.
- 23** Ale jeśli do człowieka przy-
chodzi posłaniec^{*} —
rzecznik, jeden z tysiąca —
żeby mu powiedzieć, co jest
słuszne,
- 24** to Bóg okazuje człowiekowi
przychyłość i mówi:
„Oszczędź go, żeby nie trafił
do grobu^{*}!”^a
Znalazłem okup!^b
- 25** Niech jego ciało stanie się
jędrniejsze^{*} niż w mło-
dości^c
i niech mu wróci jego
młodzieńczy wigor^d.
- 26** Śmiertelnik będzie kierował
swoje prośby do Boga^e,
który obdarzy go uzna-
niem,
i ujrzy Boże oblicze, wykrzy-
kując z radości,
a Bóg sprawi, że stanie się
on prawy.
- 27** Taki człowiek oświadczy^{*}
ludziom:
„Zgrzeszyłem^f i wypaczyłem
to, co słuszne,
ale nie otrzymałem tego,
na co zasłużyłem[#].”
- 28** On wykupił mnie[#], żebym
nie trafił do grobu^{*}g,
i dalej będę widział^Δ światło^h.

33:21 *Lub „zostają odsłonięte”.
33:22 #Dosl. „dołu”. **33:23** *Lub
„anioł”. **33:24, 28** *Dosl. „nie zszedł
do dołu”. **33:25** *Lub „zdrowsze”.
33:27 *Dosl. „zaśpiewa”. #Możliwe też
„i nie przyniosło mi to korzyści”. **33:28**
#Lub „moją duszę; moje życie”. ΔDosl.
„moje życie będzie widzieć”.

- 29** Bóg rzeczywiście robi to wszystko dla człowieka, i to dwukrotnie, a nawet trzykrotnie.
- 30** Robi to, żeby go* wyratować z grobu^a, żeby człowiek mógł cieszyć się blaskiem życia^a.
- 31** Zwróć uwagę, Hiobie! Posłuchaj mnie! Nic nie mów, a ja będę ciągnął dalej.
- 32** Jeśli masz coś do powiedzenia, to mi powiedz. Mów, bo chcę ci przyznać rację.
- 33** Ale jeśli nie masz nic do powiedzenia, to posłuchaj mnie. Nic nie mów, a ja nauczę cię mądrości^a.
- 34** Elihu mówił więc dalej:
2 „Wy, którzy jesteście mądrzy, posłuchajcie mnie, wy, którzy tak wiele wiecie, nadstawcie ucha.
3 Bo ucho bada słowa, tak jak język* bada smak jedzenia.
4 Oceńmy razem, co jest słuszne, ustalmy między sobą, co jest dobre.
5 Bo Hiob powiedział: „Mam rację^b, ale Bóg odmówił mi sprawiedliwości^c.
6 Czy kłamałbym co do tego, jak powinno się mnie osądzić? Choć nie zgrzeszyłem, moja rana się nie goi^d.
7 Czy jest jeszcze ktoś taki jak Hiob, kto pije kpinę jak wodę?

33:30 *Lub „jego duszę”. ^aDosł. „do-
 łu”. 34:3 *Dosł. „podniebienie”.

ROZDZ. 33

a Ps 56:13

ROZDZ. 34

b Hi 29:14
Hi 33:9

c Hi 27:2

d Hi 9:17, 18

szpalta 2

a Prz 1:10, 15
Prz 4:14b Hi 9:22-24
Hi 35:3c Rdz 18:25
2Kn 19:7
Ps 92:15d Pwt 32:4
Rz 9:14
Heb 6:10e 1Kn 28:9
Ps 62:12
Prz 24:12
Jer 32:19
Eze 33:20
Rz 2:6
2Kn 5:10
Gal 6:7
1Pt 1:17
Obj 22:12

f Jak 1:13

g Ps 89:14
Ps 97:2
Ps 99:4
Rz 2:11h Ps 104:29
Kzn 12:7
Iz 42:5
Dz 17:25i Rdz 3:19
Ps 146:4
Kzn 3:20

- 8** Przebywa on w otoczeniu złoczyńców, w towarzystwie niegodziwych^a.
- 9** Bo stwierdził: „Człowiek nie odnosi pożytku z tego, że próbuje zyskać uznanie Boga^b.”
- 10** Posłuchajcie mnie więc, ludzie mający rozumienie*: Jest nie do pomyślenia, żeby prawdziwy Bóg postąpił niegodziwie^c, żeby Wszechmocny zrobił coś złego!^d
- 11** Bo odpłaci człowiekowi według jego uczynków^e i sprowadzi na niego konsekwencje jego postępowania.
- 12** Bóg z pewnością nie postępuje niegodziwie^f, Wszechmocny nie wypacza sprawiedliwości^g.
- 13** Kto Mu powierzył ziemię i kto Go ustanowił władcą całego świata*?
- 14** Gdyby zwrócił swoją uwagę^h na ludzi, gdyby odebrał im ducha i tchnienie^h,
- 15** to wszyscy* by poginęli i ludzkość wróciłaby do prochuⁱ.
- 16** Jeśli więc odznaczasz się rozumieniem, to zwróć uwagę i uważnie słuchaj tego, co mówię.
- 17** Czy władcą miałby być ktoś, kto nienawidzi sprawiedliwości? Albo czy potępiłbyś władcę, który jest prawy?

34:10 *Dosł. „ludzie serca”. 34:13
 *Lub „zamieszkaną ziemią”. 34:14
 *Dosł. „serce”. 34:15 *Dosł. „wszelkie
 ciało”.

- 18** Czy powiedziałbyś do króla:
„Jesteś do niczego”
albo do dostojników:
„Jesteście źli?”^a
- 19** Jest Ktoś, kto nie faworyzuje książąt
i nie stawia bogatych ponad
biednymi^{*b},
bo oni wszyscy są dziełem
Jego rąk^c.
- 20** Mogą umrzeć nagle^d, w sro-
dku nocy^e,
gwałtownie dygoczą i odcho-
dzą.
Usuwani są nawet mocarze,
i to bez udziału ludzkiej
ręki^f.
- 21** Bo Bóg patrzy na drogi czło-
wieka^g,
widzi wszystkie jego kroki.
- 22** Nie ma takiej ciemności
ani głębokiego cienia,
w których mogliby się ukryć
złoczyńcy^h.
- 23** Bóg żadnemu człowiekowi
nie wyznacza czasu,
w którym miałby się on
stawić przed Nim na sąd.
- 24** Miałby bezkarnie bez ko-
niecności dochodzenia
sprawy
i w ich miejsce ustanawia
innychⁱ.
- 25** Zna ich uczynki^j,
obala ich w nocy, tak iż
zostają zmiażdżeni^k.
- 26** Na oczach wszystkich
uderza ich za niegodziwość^l,
bo się od Niego odwrócili^m
i nie zważają na żadną
z Jego drógⁿ.
- 28** Sprawiają, że woła do Niego
biedny,
tak iż słyszy On krzyk
bezzadnego^o.
- 29** Kiedy jednak Bóg nie reagu-
je, kto Go potępi?

34:19 *Lub „dostojników ponad malucz-
kimi”.

ROZDZ. 34

a Wj 22:28
Kzn 8:2-4
Kzn 10:20

b Pwt 10:17
2Kn 19:7
Dz 10:34
Rz 2:11
Ef 6:9

c Hi 31:13-15
Prz 22:2

d Ps 73:3, 19
Dz 12:21-23

e Wj 12:29
Dn 5:30

f 1Sm 25:38

g Rdz 6:5
2Kn 16:9
Hi 31:4
Prz 5:21
Prz 15:3
Jer 16:17
Jer 32:19
1Pt 3:12

h Ps 139:11, 12
Iz 29:15
Jer 23:24
Am 9:3
Heb 4:13

i Eze 21:26, 27
Dn 2:21
Dn 4:25

j Oz 7:2

k 1Sm 4:17
Dn 5:30

l Lb 12:10

m 1Sm 15:11

n Ps 28:5

o Wj 22:22, 23
Jak 5:4

szpalta 2

a Hi 13:16
Hi 27:8

b Dn 9:7
Rz 3:23

c Hi 35:16
Hi 38:2
Hi 42:3

d Hi 10:1
Hi 19:6

e Hi 35:2

Gdy zakrywa twarz, kto
Go zobaczy?

Niezależnie od tego, czy robi
to przed narodem, czy
przed człowiekiem, wynik
jest ten sam—

30 wszystko po to, żeby bezboż-
ny^{*} nie mógł panować^a
ani zastawiać sideł na ludzi.

31 Bo czy ktoś powie do Boga:
„Zostałem ukarany, choć
w niczym nie zawiniłem^b.”

32 Poucz mnie o tym, czego nie
dostzegam.

Jeśli zrobiłem coś złego,
więcej już tego nie zrobię^c?

33 Czy Bóg powinien cię
wynagrodzić na twoich
warunkach, skoro odrzu-
casz Jego sąd?

Ty zdecyduj, nie ja.
Powiedz mi to, co sam
dobrze wiesz.

34 Ludzie mający zro-
zumienie^{*d}—
wszyscy mądrzy, którzy
mnie słuchają—powiedzą
do mnie:

35 „Hiob mówi, nie mając
wiedzy^e,
jego słowom brakuje wnikli-
wości^f.”

36 Niech Hiob zostanie wypró-
bowany^{*g} do końca
za to, że odpowiadał jak
ludzie niegodziwi!

37 Do swojego grzechu dodaje
bunt^d,
pogardliwie klaszcze w dło-
nie w naszej obecności
i mnoży swoje słowa
przeciwko prawdziwemu
Bogu!”^e.

34:30 *Lub „odstępca”. **34:34** *Dosl.
„ludzie serca”. **34:36** *Możliwe też
„mój Ojciec, niech Hiob zostanie wypró-
bowany”.

35 Elihu kontynuował swoją odpowiedź:

- 2 „Czy jesteś tak pewny swojej racji, że powiedziałbyś: „Jestem bardziej prawy niż Bóg”?^a
- 3 Bo mówisz: „Jakie to ma znaczenie dla Ciebie*? Czy jestem w lepszej sytuacji, niż gdybym zgrzeszył?”^b.
- 4 Odpowiem tobie i tym, którzy ci towarzyszą^c.
- 5 Spójrz na niebo i zobacz, przyjrzyj się chmurom^d, które są wysoko nad tobą.
- 6 Jeśli grzeszysz, to jak Go krzywdzisz?^e
Jeśli mnożysz swoje przewinienia, to co Mu robisz?^f
- 7 Jeśli jesteś prawy, to co Mu dajesz, co On otrzymuje od ciebie?^g
- 8 Twoja niegodziwość ma wpływ tylko na człowieka takiego jak ty, a twoja prawość przynosi pożytek jedynie ludziom.
- 9 Ludzie wołają z powodu dotkliwego ucisku, błagają, żeby ich uwolnić spod dominacji* mocarzy^h.
- 10 Nikt jednak nie mówi: „Gdzie jest Bóg, mój Wspaniały Twórcaⁱ, Ten, który sprawia, że nocą rozlega się śpiew?”^j.
- 11 On udziela nam więcej pouczeń^k niż zwierzętom ziemi^l
i czyni nas mądrzejszymi od ptaków latających po niebie.
- 12 Ludzie wołają, ale z powodu pychy niego-

35:3 *Możliwe też „ciebie”. Prawdopodobnie jednak chodzi o Boga. 35:9 *Dosl. „ramienia”.

ROZDZ. 35

- a Hi 10:7
Hi 16:16, 17
Hi 34:5
b Hi 9:22-24
Hi 34:9
Ps 73:13
c Hi 2:11
d Ps 68:34
e Prz 8:36
Prz 9:12
f Prz 19:3
g Rz 11:35
h Prz 29:2
i Iz 51:12, 13
1Pt 4:19
j Ps 42:8
Ps 149:5
Dz 16:25
k Ps 94:12
Iz 48:17
l Rdz 1:26

szpalta 2

- a Ps 18:41
Prz 1:28, 29
1Pt 5:5
b Prz 15:29
Iz 1:15
Jer 11:11
c Hi 9:11
d Ps 37:5
e Ps 103:10-12
f Hi 34:35
Hi 38:2

ROZDZ. 36

- g Pwt 32:4
Ps 11:7
Ps 139:14
Dn 9:14
Obj 15:3
h 1Sm 2:3
Hi 37:16
i Ps 24:8
Ps 99:4
Jer 32:18
j Ps 9:17
Ps 68:2
2Pt 2:9
k Ps 10:14
Ps 140:12
Prz 22:22, 23
l Ps 33:18
Ps 34:15

dziwych On nie odpowiada^a.

- 13 Bóg na pewno nie słucha bezwartościowego wołania^{*b},
Wszchemocny nie zwraca na nie uwagi.
- 14 A co dopiero, gdy narzekasz, że Go nie widzisz!^c
Twoja sprawa sądowa jest przed Nim, więc powinienes Go wyczekiwać^d.
- 15 Bo nie zażądał w gniewie, żebyś się rozliczył, ani nie zwrócił uwagi na twoje pochopne słowa^e.
- 16 Hiob na darmo otwiera szeroko usta,
mnoży słowa, choć brakuje mu wiedzy”^f.

36 Elihu ciągnął dalej:

- 2 „Jeszcze przez chwilę cierpliwie posłuchaj moich wyjaśnień,
bo chciałbym jeszcze coś powiedzieć w obronie Boga.
- 3 Dokładnie przedstawię to, co wiem,
i przypiszę prawość swojemu Twórcy^g.
- 4 Moje słowa naprawdę nie są fałszywe.
Patrzy na ciebie Ten, który doskonale wie wszystko^h.
- 5 Bóg rzeczywiście jest potężnyⁱ i nikogo nie odrzuca.
Odnacza się głębokim zrozumieniem*.
- 6 Nie zachowuje przy życiu niegodziwych^j,
za to uciśnionym zapewnia sprawiedliwość^k.
- 7 Nie spuszcza oczu z prawych^l,

35:13 *Lub „kłamstwa”. 36:5 *Lub „jest potężny w mocy serca”.

wynosi ich na tron jak królów*^a i wywyższa na zawsze.

- 8** Ale gdy zostają zakuci w kajdany i schwytni w powrozy uciśnienia,
- 9** to On wyjawia im, co zrobili, w czym zawinili z powodu swojej pychy.
- 10** Otwiera im uszy na skorygowanie i mówi, żeby przestali* popełniać zło^b.
- 11** Jeśli usłuchają i będą Mu służyć, to przeżyją swoje dni w dobrobycie, a ich lata będą przyjemne^c.
- 12** Ale jeśli nie usłuchają, to zginą od miecza*^d, umrą, nie mając wiedzy.
- 13** Ci, którzy są bezbożni* w sercu, zacinają się w gniewie.
Nie wołają o pomoc, nawet gdy Bóg ich związuje.
- 14** Umierają* już w młodym wieku^e, a życie spędzają* wśród mężczyzn uprawiających prostytutkę świątynną^f.
- 15** Ale uciśnionych Bóg* ratuje w czasie ich udręki, otwiera im uszy, gdy są ciemieni.
- 16** Odsunie cię od udręki^g i zaprowadzi na szeroką, nieograniczoną przestrzeń^h, pocieszy cię obfitością jedzenia na twoim stoleⁱ.

36:7 *Możliwe też „wynosi na tron królów”. **36:10** *Lub „odwrócili się”. **36:12** *Lub „broni; pocisku”. **36:13** *Lub „odstępami”. **36:14** *Lub „ich dusza umiera”. #Możliwe też „kończą”. **36:15** *Dost. „On”.

ROZDZ. 36

a Ps 78:70, 71
Ps 113:7, 8
Iz 9:7

b Eze 18:30

c Jer 26:13

d Hi 33:16-18
Iz 1:19, 20
Rz 2:8

e Ps 55:23

f 1Kl 14:24

g Iz 30:21

h Ps 18:19

i Iz 55:2

szpalta 2

a Prz 2:22
Jer 25:31

b Prz 19:19
Prz 29:22

c Hi 34:20
Ps 33:16
Prz 11:4

d Heb 11:24, 25

e Iz 40:14

f Hi 34:10
Rz 9:14

g Ps 92:5
Ps 104:24

h Wj 15:1

i Ps 145:3
Ps 148:13
Obj 15:3

j Ps 90:2
Ps 102:25-27
1Tm 1:17
Heb 1:10-12

k Rdz 2:6
Am 5:8

17 Wtedy będziesz zadowolony z wyroku na niegodziwych^a,

gdy wyrok ten zostanie wydany i sprawiedliwości stanie się zadość.

18 Ale uważaj, żeby gniew nie doprowadził cię do złośliwości^b,

i nie pozwól, żeby wielka łapówka sprowadziła cię na manowce.

19 Czy twoje wołanie o pomoc albo jakiekolwiek twoje wysiłki uchronią cię od udręki?^c

20 Nie tęsknij za nocą, kiedy to ludzie znikają ze swojego miejsca.

21 Strzeż się, żebyś nie zaczął popełniać zła, bo wybierasz zło zamiast uciśnienia^d.

22 Spójrz! Bóg jest wywyższony dzięki swojej mocy. Który nauczyciel może się z Nim równać?

23 Kto kieruje* Jego postępowaniem^e albo mówi Mu: „To, co zrobiłeś, jest złe”?^f

24 Pamiętaj o tym, żeby sławić Jego poczynania^g, o których ludzie śpiewają w pieśniach^h.

25 Cała ludzkość je widzi, śmiertelnik patrzy na nie z daleka.

26 Bóg jest wspanialszy, niż możemy pojąćⁱ, liczba Jego lat wykracza poza nasze zrozumienie^j.

27 On wyciąga w górę krople wody^k, z mgły tworzy deszcz.

36:18 *Lub „złośliwego klaskania”.

36:23 *Możliwe też „krytykuje; rozlicza”. **36:26** *Lub „jest niezbadana”.

- 28** Potem deszcz wylewa się
z chmur^a
i spada na ludzi.
- 29** Czy ktoś potrafi zrozumieć,
jak rozpościerają się
chmury
i dlaczego dobiega grzmot
z namiotu* Boga?^b
- 30** Popatrz, jak roztacza On
nad nim swoją błyskawicę^{*c}
i przykrywa wodami dno[#]
morza.
- 31** Za pomocą tego wszystkiego
utrzymuje ludzi przy
życiu*,
zapewnia im obfitość jedze-
nia^d.
- 32** Rękami zakrywa błyskawicę
i kieruje ją na cel^e.
- 33** Opowiada o Nim Jego
grzmot,
nawet zwierzęta mówią,
kto* nadchodzi.
- 37** „Teraz moje serce mocno
bije
i o mało nie wyskoczy mi
z piersi.
- 2** Słuchajcie uważnie potężne-
go głosu Boga
i grzmotu, który się wydoby-
wa z Jego ust.
- 3** On wypuszcza go pod całe
niebiosa
i wysyła błyskawicę^f na krań-
ce ziemi.
- 4** Potem słyhać ryk.
To On grzmi swoim majesta-
tycznym głosem^g
i nie powstrzymuje wtedy
błyskawic.
- 5** Bóg w zdumiewający sposób
grzmi swoim głosem^h,

36:29 *Dosl. „szalasu”. **36:30** *Dosl. „światło”. *Dosl. „korzenie”. **36:31** *Możliwe też „broni sprawy ludów”. **36:33** *Możliwe też „co”.

ROZDZ. 36

a Prz 3:20
Iz 55:10
Jer 14:22

b 2Sm 22:12

c Hi 37:3

d Dz 14:17

e 2Sm 22:15
Ps 18:14
Ps 144:6

ROZDZ. 37

f Hi 37:11
Ps 97:4

g Hi 40:9
Ps 29:3
Ps 68:33

h 2Sm 22:14

szpalta 2

a Kzn 3:11
Obj 15:3

b Ps 147:16

c Am 9:6

d Ps 104:3

e Prz 25:23

f Ps 147:16

g Hi 38:29, 30

h Hi 37:3

i Ps 148:8

j Wj 9:23
1Sm 12:17, 18

k 1Kl 18:45
Hi 36:29, 31
Hi 38:25-27
Jak 5:17, 18

l Ps 111:2
Ps 145:5

dokonyuje wielkich rzeczy,
których nie możemy zrozu-
mieć^a.

- 6** Bo mówi do śniegu:
„Padaj na ziemię”^b,
a do ulewnego deszczu:
„Padaj rzęsiście”^c.
- 7** Bóg powstrzymuje wszelkie
działania człowieka*,
żeby każdy śmiertelnik
poznał Jego dzieło.
- 8** Dzikie zwierzęta wchodzą
do swoich legowisk
i pozostają w swoich kry-
jóvkach.
- 9** Wicher wieje ze swojej
komnaty^d,
a wiatry północne przyno-
szą chłód^e.
- 10** Od tchnienia Bożego
powstaje lód^f
i szerokie wody mocno
zamarzają^g.
- 11** Bóg obciąża chmury
wilgocią,
rozprasza w nich swoje
błyskawice^h.
- 12** Krążą wokół tak, jak On
nimi kieruje,
i na powierzchni całej ziemi*
wykonują wszystko, co im
każeⁱ.
- 13** W ten sposób sprowadza
karę*, nawadnia ziemię
lub okazuje lojalną miłość^k.
- 14** Posłuchaj tego, Hiobie,
zatrzymaj się i starannie
rozważ zdumiewające
dzieła Boże^l.
- 15** Czy wiesz, jak Bóg kieruje*
chmurami
i sprawia, że rozbłyskują
z nich błyskawice?

37:7 *Dosl. „kładzie pieczęć na rękę każdego człowieka”. **37:12** *Lub „żyznego gruntu ziemi”. **37:13** *Dosl. „różge”. **37:15** *Lub „rozkazuje”.

- 16** Czy wiesz, jak to się dzieje,
że obłoki płyną po niebie?^a
Są to zdumiewające dzieła
Tego, który wie wszystko^b.
- 17** Dlaczego twoje ubranie staje
się gorące,
gdy z powodu wiatru południowego zamiera ziemia?^c
- 18** Czy razem z Nim możesz
wykuć* niebiosa^d
tak twarde jak metalowe
lustró?
- 19** Powiedz, jak mielibyśmy Mu
odpowiedzieć.
Nie potrafimy tego zrobić,
bo jesteśmy w ciemności.
- 20** Czy trzeba Go informować
o tym, że chcę przemówić?
Albo czy ktokolwiek powie-
dział coś, co trzeba by Mu
przekazać?^e
- 21** Chociaż światło* świeci
jaskrawo na niebie,
to ludzie go nie widzą,
dopóki nie powieje wiatr
i nie rozpędzi chmur.
- 22** Z północy nadchodzi złocisty blask,
majestat Boga^f budzi lęk
i podziw.
- 23** Nie jesteśmy w stanie zrozumieć
Wszemocnego^g.
Ma On wielką moc^h,
zawsze jest sprawiedliwyⁱ
i na wskroś prawy^j.
- 24** Ludzie więc powinni się Go
bać,
bo On nie wyróżnia nikogo,
kto myśli, że jest mądry^k!

38 Wtedy Jehowa odpowiedział Hiobowi z wichru^m:

- 2** „Któż to kwestionuje mój
sposób działania
i mówi, nie mając wiedzy?ⁿ

37:18 *Lub „rozciągnąć”. **37:21** *Chodzi o światło słońca. **37:24** *Dost. „kto jest mądry w sercu”.

ROZDZ. 37

- a Hi 36:29
b Hi 36:4
Ps 18:30
Ps 104:24
c Łk 12:55
d Iz 44:24
e Rz 11:34
f 1Kn 16:27
Ps 8:1
g Ps 145:3
Kzn 3:11
Rz 11:33
h 1Kn 29:11
Hi 36:22
Iz 40:26
i Pwt 32:4
Ps 33:5
Ps 37:28
j Ps 11:7
Ps 71:19
k Ps 33:8
Prz 1:7
Mt 10:28
l Prz 3:7
Mt 11:25
Rz 11:20
Rz 12:16
1Ko 1:26

ROZDZ. 38

- m Wj 19:16, 19
1Ki 19:11
n Hi 42:3

szpalta 2

- a Rdz 1:1
Neh 9:6
Ps 136:6
Prz 8:29
Heb 1:10
b Ps 104:5
c Obj 22:16
d Rdz 6:2
1Ki 22:19
Hi 1:6
Hi 2:1
Ps 89:6
e Ps 33:7
Prz 8:29
f Rdz 1:9
Jer 5:22
g Prz 8:29
h Rdz 1:5
Ps 74:16
i Hi 24:15
1Ts 5:7

- 3** Przygotuj się, proszę,
jak mężczyzna.
Będę cię pytał, a ty mi
wyjaśnij.
- 4** Gdzie byłeś, gdy zakładałem
ziemię?^a
Powiedz mi, jeśli sądzisz,
że to rozumiesz.
- 5** Czy wiesz, kto zdecydował
o jej wymiarach
albo kto ją całą obmierzył?
- 6** W co wpuszczono jej podstawy
albo kto położył jej kamień
narożny^b,
- 7** gdy razem wołały radośnie
gwiazdy poranne^c
i z uznaniem wykrzykiwali
wszyscy synowie Boży^{*?d}
- 8** I kto zamknął morze
za wrotami^e,
gdy już wyrwało się z łona,
- 9** kiedy ubrałem je w obłoki
i zawinałem w gęsty mrok,
- 10** kiedy ustanowiłem dla niego
granice,
postawiłem zasuwę i wrota^f
- 11** i powiedziałem: „Dotąd możesz dojść, ale nie dalej.
Tutaj będą się zatrzymywać
twoje dumne fale”?^g
- 12** Czy kiedykolwiek* rozkazy-
wałeś porankowi
lub pokazywałeś brzaskowi
jego miejsce^h,
- 13** żeby uchwycił krańce ziemi
i wytrząsnął z niej niegodzi-
wych?ⁱ
- 14** Ziemia zmienia się jak glina
pod pieczęcią,
a różne jej elementy przypo-
minają wzór na szacie.
- 15** Ale światło niegodziwych
zostaje im zabrane,

38:7 *Hebr. idiom odnoszący się do aniołów. **38:12** *Dost. „w swoich dniach”.

a ich podniesione ramię –
złamane.

16 Czy zszedłeś do źródeł
morza

albo czy przebadałeś
głębinę?^a

17 Czy ukazano ci bramy
śmierci^b

albo czy widziałeś bramy
gęstej ciemności*?^c

18 Czy zdołałeś objąć rozumem
bezkres ziemi?^d

Powiedz mi, jeśli to wszyst-
ko wiesz.

19 Gdzie przebywa światło^e
i gdzie ma siedzibę
ciemność,

20 byś miał je tam zabrać
i zrozumieć ścieżki prowa-
dzące do ich domu?

21 Czy wiesz to wszystko?
Czyżbyś już wtedy był
na świecie?

Czy masz aż tyle lat*?

22 Czy wszedłeś do składnic
śniegu^f

albo czy widziałeś składnice
gradu^g,

23 które zachowuję na czas
udręki,
na dzień bitwy i wojny?^h

24 Skąd rozchodzi się światło*
i gdzie ma swój początek
wschodni wiatr, który
wieje na ziemi?ⁱ

25 Kto wybudował upusty
dla ulewy
i przygotował ścieżkę
dla grzmiącej chmury
burzowej,^j

26 żeby spadł deszcz tam,
gdzie nikt nie mieszka,
na pustkowiu, na którym
nie ma żadnych ludzi^k,

38:17 *Lub „cienia śmierci”. **38:21**
*Dosl. „dni”. **38:24** *Możliwe też
„błyskawica”.

ROZDZ. 38

a Rdz 1:2
Ps 77:19

b Ps 9:13
Mt 16:18

c Hi 10:21, 22

d Ps 74:17
Ps 89:11

e Iz 45:7

f Hi 37:6

g Joz 10:11
Iz 30:30

h Wj 9:24
Eze 13:13

i Ps 135:7

j Hi 28:26

k Ps 104:13
Ps 107:35

szpalta 2

a Ps 147:7, 8

b 1Sm 12:18
Iz 30:23
Jer 5:24

c Rdz 27:28

d Ps 147:16

e Hi 37:10

f Am 5:8

g Prz 3:19
Jer 31:35
Jer 32:25

h Za 10:1

i Jer 10:12

j Ps 136:5
Prz 3:20

27 i nawodnił wyniszczone
nieużytki,

i sprawił, że wyrośnie
trawa?^a

28 Czy deszcz ma ojca^b
i kto zrodził krople rosy?^c

29 Z czyjego łona wychodzi lód
i kto rodzi szron nieba^d,

30 gdy masy wód zostają pokry-
te jakby kamieniem
i mocno zamarza powierzchnia
głębin?^e

31 Czy potrafisz związać sznu-
ry gwiazdozbioru Kima*
lub rozwiązać sznury gwiaz-
dozbioru Kesil*?^f

32 Czy możesz wyprowadzić ja-
kiś gwiazdozbiór* o właś-
ciwej dla niego porze
lub poprowadzić gwiazdo-
zbiór Asz* z jego synami?

33 Czy znasz prawa rządzące
niebem^g
albo czy możesz sprawić, że-
by podlegała im* ziemia?

34 Czy potrafisz podnieść swój
głos na chmury
i spowodować, żeby spadła
na ciebie ulewa?^h

35 Czy umiesz wysyłać błyska-
wice?

Czy przyjdą i powiedzą ci:
„Jesteśmy!”?

36 Kto udzielił mądrości
obłokom*ⁱ
albo kto obdarzył zrozumie-
niem zjawiska niebieskie*?^j

38:31 *Może chodzić o Plejady, czyli gro-
madę gwiazd w gwiazdozbiorze Byka.
*Może chodzić o gwiazdozbiór Oriona.

38:32 *Dosl. „Mazzarot”. W 2Kl 23:5 po-
krewne słowo w liczbie mnogiej odnosi
się do gwiazdozbiorów zodiaku. *Może
chodzić o gwiazdozbiór Wielkiej Niedź-
wiedzicy (Ursa Maior). **38:33** *Możliwe
też „Mu”. **38:36** *Możliwe też „człowie-
kowi”. *Możliwe też „umysł”.

- 37 Kto jest tak mądry, żeby policzyć chmury,
albo kto może przewrócić wodne dzbany nieba^a,
- 38 wskutek czego piach stanie się błotem
i zlepią się grudy ziemi?
- 39 Czy potrafisz upolować zdobycz dla lwa
lub zaspokoić apetyt młodych lwów^b,
- 40 gdy się czają w kryjówkach albo leżą ukryte w swoich legowiskach?
- 41 Kto przygotowuje pokarm dla kruk^c,
gdy jego młode wołają do Boga o pomoc
i błakają się z braku pożywienia?
- 39** „Czy wiesz, kiedy rodzą koziorożce?^d
Czy widziałeś, jak łanie wydają na świat młode?^e
2 Czy liczysz miesiące, które muszą im upłynąć?
Czy wiesz, kiedy mają urodzić?
3 Przykucają, gdy wydają na świat swoje młode.
Tak kończą się ich bóle porodowe.
4 Ich młode nabierają sił i dorastają na otwartym polu.
Odchodzą od nich i już nie wracają.
5 Kto wypuścił na wolność dzikiego osła^f
i kto rozwiązał jego sznury?
6 Jego domem uczyniłem pustynną równinę,
a mieszkaniem – słoną krainę.
7 Szydzi on ze zgiełku miasta,
nie słyszy pokrzykiwań poganiciarza.

39:5 *Lub „kułana”.

ROZDZ. 38

a Jer 10:13

b Ps 104:21

Ps 145:15, 16

Nah 2:12

c Ps 147:9

Mt 6:26

Łk 12:24

ROZDZ. 39

d Ps 104:18

e Ps 29:9

f Hi 24:5

Ps 104:10, 11

szpalta 2

a Pwt 33:17

b Ps 104:17

Za 5:9

c Lam 4:3

d Ps 147:10

Iz 31:1

- 8 Przemierza wzgórza
w poszukiwaniu pastwisk
i wszelkich zielonych roślin.
- 9 Czy zechce ci służyć dziki byk?^a
Czy przenocuje w twojej stajni*?
- 10 Czy dzikiego byka uwiążesz postronkiem na zagonie
i czy pójdzie on za tobą,
żeby orać* w dolinie?
- 11 Czy zaufasz jego wielkiej sile
i zostawisz mu swoją ciężką pracę?
- 12 Czy mu zawierzysz, że zwiezie twoje plony*
i zgromadzi je na twoim klepisku?
- 13 Radośnie trzepoczą skrzydła strusicy,
ale czy jej lotki i upierzenie mogą się równać z bocianimi?^b
- 14 Swoje jaja pozostawia ona na ziemi
i wygrzewa je w piasku.
- 15 Zapomina, że może je zmiażdżyć czyjaś stopa
albo że może je podeptać dzikie zwierzę.
- 16 Synów traktuje surowo,
jak nie swoich.
Nie boi się, że jej trud może pójść na marne.
- 17 Bo Bóg pozbawił ją* mądrości
i nie udzielił jej zrozumienia.
- 18 Ale gdy ona wstaje i trzepocze skrzydłami,
śmieje się z konia i jego jeźdźca.
- 19 Czy to ty dajesz koniowi siłę?^d
Czy przyodziewasz jego kark w falującą grzywę?

39:9 *Lub „żłobie”. 39:10 *Lub „bronować”.

39:12 *Dost. „ziarno”. 39:17

*Dost. „sprawili, że zapomnieli”.

- 20** Czy zdołasz sprawić, żeby skakał jak szarańcza?
On przeraża swoim dumnym parskaniem^a.
- 21** Kopytami uderza o ziemię w dolinie i harcuje, pokazując siłę^b.
Rusza do bitwy*^c.
- 22** Wyśmiewa strach i niczego się nie boi^d.
Nie cofa się przed mieczem.
- 23** Przeciwno niemu chrzęści kołczan,
błyska włócznia i oszczep.
- 24** Koń, drżąc z podniecenia, pędzi naprzód*
i nie potrafi stać spokojnie na dźwięk rogu^e.
- 25** Gdy tylko zabrzmi róg, zaczyna rzeć.
Z daleka wyczuwa bitwę, słyszy nawoływania dowódców i okrzyk wojenny^e.
- 26** Czy to dzięki twojemu zrozumieniu sokół się wzbija, mając skrzydła rozpostarte ku południu?
- 27** Albo czy to na twój rozkaz orzeł leci w górę^f, wysoko zakłada swoje gniazdo^g,
- 28** spędza noc na urwisku i mieszka w swojej twierdzy na skale*?
- 29** Stamtąd szuka pożywienia^h. Jego oczy patrzą daleko.
- 30** Jego piskłeta piją krew, a on jest wszędzie tam, gdzie leżą zabiciⁱ.
- 40** Jehowa dalej odpowiadał Hiobowi:
- 2** „Czy ktoś, kto krytykuje Wszechmocnego, ma się z Nim spierać?”^j

39:21 *Dosl. „wyrusza naprzeciw zbroi”.
39:24 *Dosl. „pochłania ziemię”.
*Możliwe też „nie wierzy dźwiękowi rogu”. 39:28 *Dosl. „zębie skalnym”.

ROZDZ. 39

a Jer 8:16

b Sdz 5:22
Ps 32:9c Prz 21:31
Jer 46:9
Jer 47:3
Hab 1:8d Iz 5:28
Jer 8:6

e Jer 46:4

f Prz 23:5
Iz 40:31g Jer 49:16
Abd 4h Hi 9:26
Jer 49:22

i Mt 24:28

ROZDZ. 40

j Hi 33:12, 13
Iz 45:9

szpalta 2

a Hi 13:3
Hi 23:3-5
Hi 31:35

b Hi 42:5, 6

c Ps 39:9
Prz 30:32

d Hi 38:1

e Hi 38:3
Hi 42:4f Ps 51:4
Rz 3:4g Wj 15:6
Ps 89:13
Iz 40:26
1Ko 10:22h Hi 37:4
Ps 29:3

Niech odpowie ten, który chce upomnieć Boga^a.

3 Na to Hiob powiedział Jehowie:

4 „Jestem niegodny^b.
Cóż mogę Ci odpowiedzieć?
Kładę sobie rękę na ustach^c.”

5 Odezwałem się raz, ale więcej już nie odpowiem.
Mówiłem dwa razy i już nic nie dodam^d.

6 Wtedy Jehowa odpowiedział Hiobowi z wichru^d:

7 „Przygotuj się, proszę, jak mężczyzna.
Będę cię pytał, a ty mi wyjaśnij^e.”

8 Czy zakwestionujesz* moją sprawiedliwość?
Czy potępisz mnie, żeby mieć rację?^f

9 Czy masz ramię tak potężne jak prawdziwy Bóg^g
albo czy twój głos potrafi grzmieć tak jak Jego?^h

10 Przysróż się, proszę, chwałą i dostojeństwem,
przyodziej się w godność i wspaniałość.

11 Daj upust gniewowi, który tobą targa.
Zwróć uwagę na każdego, kto jest wyniosły, i go poniż.

12 Zwróć uwagę na każdego, kto jest wyniosły,
upokórz go i z miejsca podepcz niego-dziwych.

13 Ukryj ich wszystkich w prochu,
zwiąż ich* w ukrytym miejscu.

14 Wtedy nawet ja ci przyznam*,

40:8 *Lub „udaremnisz”. 40:13 *Dosl. „ich twarze”. 40:14 *Lub „pochwalę cię”.

że sam potrafisz się wyba-
wić*.

- 15** Popatrz na Behemota*,
którego stworzyłem tak
jak i ciebie.
Je trawę tak jak byk.
- 16** Zwróć uwagę, jaka siła kryje
się w jego biodrach
i jaka moc – w mięśniach
jego brzucha!
- 17** Jego ogon staje się sztywny
niczym cedr,
ścięgną jego ud są ze sobą
splecione.
- 18** Jego kości to rury z miedzi,
a jego kończyny są jak drągi
z kutego żelaza.
- 19** Jest on na pierwszym miejs-
cu* wśród Bożych dzieł.
Tylko jego Twórca może po-
dejsć do niego ze swoim
mieczem.
- 20** Pokarmu dostarczają mu
góry,
gdzie baraszkują wszystkie
dzikie zwierzęta.
- 21** Wyleguje się on pod głoży-
nami*,
ukryty w trzcinach na mo-
czarach.
- 22** Głożyny rzucają na niego
sвій cień,
otaczają go topole rosnące
w dolinie*.
- 23** Nie wpada w popłoch,
gdy rzeka się burzy.
Jest pewny siebie, choćby
Jordan^a napierał na jego
paszczę.
- 24** Kiedy patrzy, czy ktokolwiek
może go schwycić?

40:14 *Dosl. „że twoja prawica potrafi cię wybawić”. **40:15** *Może chodzić o hipopotama. **40:19** *Dosl. „jest on początkiem”. **40:21** *Gęsto rozgałęziony krzew lub niskie drzewo (*Zizyphus lotus*). **40:22** *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 40

a Joz 3:15

szpalta 2

ROZDZ. 41

a Ps 104:25, 26

Czy ktokolwiek może
przekłuć hakiem*
jego nozdrza?

- 41** „Czy zdołasz złapać
Lewiatana*^a na haczyk
wędkarski
albo przytrzymać jego język
sznurem?
- 2** Czy możesz przeciągnąć
sznur* przez jego nozdrza
albo przebić hakiem* jego
szczęki?
- 3** Czy będzie cię wielokrotnie
błagał
albo odezwie się do ciebie
delikatnie?
- 4** Czy zawrze z tobą przy-
mierze,
tak byś mógł go uczynić
swoim niewolnikiem
na całe życie?
- 5** Czy pobawisz się z nim jak
z ptaszkiem
albo czy weźmiesz go na
smycz dla swoich córek*?
- 6** Czy handlarze będą się
targować, za ile go
sprzedadzą?
Czy rozdzielią go między
kupców?
- 7** Czy przebijesz jego skórę
wieloma harpunami^b
albo jego głowę dzidami
rybackimi?
- 8** Połóż na nim rękę,
a zapamiętasz tę bitwę i już
nigdy więcej tego nie
zrobisz!
- 9** Nie licz na to, że go sobie
podporządkujesz.
Przytłoczy* cię już sam jego
widok.
- 10** Skoro jego nikt nie śmie
drażnić,

40:24 *Dosl. „sidłem”. **41:1** *Może chodzić o krokodyla. **41:2** *Dosl. „sito-wie”. *Dosl. „cierniem”. **41:5** *Dosl. „młodych dziewczyn”. **41:9** *Lub „po-wali”.

b Hi 41:26

to kto mógłby stawić czoła
mnie?^a

- 11 Kto dał mi coś pierwszy,
żebym miał mu się zrewan-
żować?^b

Wszystko, co jest pod
niebem, należy do mnie^c.

- 12 Powiem jeszcze o kończy-
nach Lewiatana,
o jego potędze i wspaniale
uformowanym ciele.
- 13 Kto usunął jego pancerz?
Kto wejdzie w jego otwarte
szczęki?
- 14 Kto potrafi rozewrzeć wrota
jego paszczy*?
Jego zęby sterczą dookoła,
budzą strach.
- 15 Ma grzbiet pokryty rzędami
łusek*,
które są ze sobą ciasno
spojone.
- 16 Jedna przylega do drugiej
tak ściśle,
że nie dostanie się tam
nawet powietrze.
- 17 Każda trzyma się drugiej,
przywierają do siebie i nie da
się ich rozdzielić.
- 18 Od jego prychnania błyska
światło,
a jego oczy są jak promienie
brzasku.
- 19 Z jego paszczy wychodzą
błyskawice,
wydobywają się ogniste
iskry.
- 20 Z jego nozdrzy bucha dym,
jak z pieca, w którym pali się
sitowiem.
- 21 Jego oddech rozpala węgle,
a z jego paszczy strzela
płomień.
- 22 W jego karku kryje się wiel-
ka siła.
Każdy, kto go spotka,
drży ze strachu.

41:14 *Dosl. „pyska”. 41:15 *Możliwe
też „jego dumą są rzędy łusek”.

ROZDZ. 41

a 2Kn 20:6
Dn 4:35
Dz 11:17
Rz 9:19

b Rz 11:35

c Pwt 10:14
Ps 24:1
Ps 50:12
1Ko 10:26

szpalta 2
a Hi 41:7

b Iz 41:15

- 23 Fałdy jego ciała ściśle się
ze sobą łączą,
są sztywne i nieporuszone,
jak gdyby zostały na nim
odlane.

- 24 Jego serce jest twarde
jak kamień,
twarde jak dolny kamień
młyński.

- 25 Gdy on się podnosi, boją się
nawet mocarze,
gdy gwałtownie uderza,
wywołuje popłoch.

- 26 Choćby dosięgnął go miecz,
to go nie pokona,
tak samo włócznia, dziury
czy grot strzały^a.

- 27 Żelazo jest dla niego
jak słoma,
a miedź jak spróchniałe
drewno.

- 28 Nie zdoła go odpędzić
strzała,
kamienie z procy są
dla niego jak ściern.

- 29 Również maczugę uważa on
za ściern
i śmieje się z wymachiwania
oszczepem.

- 30 Od spodu jego ciało przypo-
mina ostre skorupy,
sunie on po błocie jak sanie
młockarskie^b.

- 31 Sprawia, że głębina kipi
niczym kocioł,
a morze^{*} pieni się jak masć
w naczyniu.

- 32 Kiedy on płynie, pozostawia
za sobą lśniący ślad.
Można by pomyśleć, że głębi-
na okryła się siwizną.

- 33 Nie ma na ziemi zwierzęcia
podobnego do niego —
stworzonego tak, żeby nie
znało strachu.

41:31 *Użyty tu hebr. rzeczownik może
się też odnosić do dużej rzeki.

34 Gniewnie spogląda on na wszystko, co wyniosłe. Jest królem wszystkich majestatycznych dzikich zwierząt”.

42 Wtedy Hiob odpowiedział Jehowie:

2 „Teraz wiem, że Ty możesz zrobić wszystko i że nic, co zamierzasz uczynić, nie jest dla Ciebie niemożliwe^a.”

3 Zapytałeś: „Któż to kwestionuje mój sposób działania, nie mając wiedzy?”^b.

Widzę więc, że mówiłem – ale bez zrozumienia – o rzeczach, które są dla mnie zbyt zdumiewające i nieznane^c.

4 Powiedziałeś: „Słuchaj, proszę, a ja będę mówił. Będę cię pytał, a ty mi wyjaśnij”^d.

5 Kiedyś jedynie o Tobie słyszałem, ale teraz widzę Cię na własne oczy.

6 Dlatego cofam to, co powiedziałem^e, i kajam się w prochu i popiele”^f.

7 Gdy rozmowa Jehowy z Hiobem dobiegła już końca, Jehowa odezwał się do Temanity Elifaza:

„Bardzo się rozgniewałem na ciebie i twoich dwóch przyjaciół^g, bo w przeciwieństwie do mojego sługi Hioba nie mówiliście o mnie prawdy^h. **8** Teraz więc weźcie siedem byków i siedem baranów, idźcie do mojego sługi Hioba i złożcie za siebie ofiarę całopalną. A on będzie się za was modliłⁱ. Na pewno wysłucham jego prośby^{*}, żeby nie uczynić wam tego, na co zasłużyliście swoją głupotą,

42:8 *Dosl. „podniosę jego twarz”.

ROZDZ. 42

a Rdz 18:14
Ps 135:6
Iz 43:13
Iz 55:10, 11
Jer 32:17
Mk 10:27
Łk 18:27

b Hi 38:2

c Ps 40:5
Ps 139:6

d Hi 38:3
Hi 40:7

e Hi 40:4

f Ezd 9:6
Ps 51:17

g Hi 2:11

h Hi 11:6
Hi 15:14, 15
Hi 22:2, 3

i Rdz 20:17
Jak 5:15

szpalta 2

a Mt 6:14

b Hi 2:6, 7
Jak 5:11

c Rdz 32:10
1Sm 2:7
2Kn 25:9
Prz 22:4
Iz 61:7

d Hi 19:13

e Prz 3:33
Prz 10:22
Heb 11:6
Jak 5:11

f Hi 1:3

g Hi 1:1, 2

bo w przeciwieństwie do mojego sługi Hioba nie mówiliście o mnie prawdy”.

9 Wówczas Temanita Elifaz, Szuchita Bildad i Naamita Cofar poszli i zrobili to, co im powiedział Jehowa. A Jehowa wysłuchał modlitwy Hioba.

10 Kiedy Hiob pomodlił się za swoich znajomych^a, Jehowa zakończył jego udrękę^b i przywrócił mu dobrobyt^{*}. Jehowa dał Hiobowi dwa razy więcej, niż miał on przedtem^c. **11** Ponadto przyszli do niego wszyscy jego bracia i siostry oraz wszyscy dawniejsi znajomi^d i w jego domu zjedli z nim posiłek. Współczuli Hiobowi i go pocieszali z powodu całego nieszczęścia, które na niego spadło, a do którego dopuścił Jehowa. Każdy dał Hiobowi po kesicie^{*} i po złotym pierścieniu.

12 W późniejszych latach życia Hioba Jehowa błogosławił mu bardziej niż we wcześniejszych^e. W rezultacie Hiob miał 14 000 owiec, 6000 wielbłądów, 2000 sztuk^{*} bydła i 1000 osłów^f.

13 Ponadto urodziło mu się jeszcze siedmiu synów i trzy córki^g.

14 Pierwszej dał na imię Jemima, drugiej Kecja, a trzeciej Keren-Happuch. **15** W całej tej krainie nie było kobiet tak pięknych jak córki Hioba. Ich ojciec dał im dziedzictwo, tak samo jak ich braciom.

16 Potem Hiob żył jeszcze 140 lat i zobaczył swoje dzieci i wnuki – cztery pokolenia. **17** W końcu umarł, mając za sobą długie i satysfakcjonujące życie^{*}.

42:10 *Dosl. „Jehowa odwrócił niewolę Hioba”. **42:11** *Jednostka pieniężna o nieznanej wartości. **42:12** *Dosl. „1000 par”. *Dosl. „oślic”. **42:17** *Dosl. „stary i syty dni”.

PSALMY

ZARYS TREŚCI

- 1 Przecistawienie dwóch dróg
Szczęście wynikające z czytania
prawa Bożego (2)
Prawi są jak owocujące drzewo (3)
Niegodziwi są jak plewy
zdmuchiwane przez wiatr (4)
- 2 Jehowa i Jego pomazaniec
Jehowa śmieje się z narodów (4)
Jehowa ustanawia swojego króla (6)
„Złóżcie hołd synowi” (12)
- 3 Zaufanie do Boga pomimo
niebezpieczeństwa
‘Czemu wrogowie stali się
tak liczni?’ (1)
Jehowa zapewnia wybawienie (8)
- 4 Modlitwa wyrażająca zaufanie do Boga
„Bądźcie wzburzeni, ale nie
grzeszcie” (4)
‘Zasnę w spokoju’ (8)
- 5 Jehowa schronieniem prawych
Bóg nienawidzi niegodziwości (4, 5)
„Prowadź mnie ścieżką swojej
prawości” (8)
- 6 Prośba o łaskę
Umarli nie wysławiają Boga (5)
Bóg słyszy prośby o łaskę (9)
- 7 Jehowa jest prawym Sędzią
„Osądź mnie, Jehowo” (8)
- 8 Chwała Boga i pozycja człowieka
„Nie ma imienia tak majestatycznego
jak Twoje!” (1, 9)
‘Ile znaczą śmiertelniki?’ (4)
Człowiek ukoronowany
wspaniałością (5)
- 9 Rozgłaszanie zdumiewających dzieł
Bożych
Jehowa bezpiecznym
schronieniem (9)
Kto zna imię Boga, ten Mu ufa (10)
- 10 Jehowa pomaga bezradnym
Niegodziwi chętnie twierdzą:
„Nie ma Boga” (4)
Bezradni zwracają się do Jehowy (14)
„Jehowa jest Królem po wieczne
czasy” (16)
- 11 Schronienie u Jehowy
„Jehowa jest w swojej świętej
świątyni” (4)
Bóg nienawidzi każdego, kto kocha
przemoc (5)
- 12 Jehowa powstaje, żeby działać
Wypowiedzi Boga są czyste (6)
- 13 Tęsknota za wybawieniem od Jehowy
„Jehowo, jak długo?” (1, 2)
Jehowa hojnie nagradza (6)
- 14 Portret głupca
„Nie ma Jehowy” (1)
„Żaden z nich nie postępuje
dobrze” (3)
- 15 Kto może być gościem w namiocie
Jehowy?
Ten, kto mówi w sercu prawdę (2)
Ten, kto nie rzuca oszczerstw (3)
Ten, kto dotrzymuje obietnic,
nawet jeśli na tym ucierpi (4)
- 16 Jehowa Źródłem dobroci
„Jehowa jest tym, co przypada mi
w udziale” (5)
‘W nocy korygują mnie moje myśli’ (7)
‘Jehowa jest po mojej prawej
stronie’ (8)
„Nie pozostawisz mnie w grobie” (10)
- 17 Modlitwa o ochronę
„Zbadałeś moje serce” (3)
„Ukryj mnie w cieniu swoich
skrzydeł” (8)
- 18 Wysławianie Boga za wybawienie
„Jehowa jest moją skałą” (2)
Jehowa jest lojalny wobec
lojalnych (25)
Boża droga jest doskonała (30)
„Twoja pokora czyni mnie
wielkim” (35)
- 19 Dzieła stwórcze Boga i Jego prawa
dają o Nim świadectwo
„Niebiosy oznajmiają chwałę Boga” (1)
Doskonałe prawo Boże przywraca
siły (7)
„Grzechy, których nie jestem
świadomy” (12)

- 20 Bóg zapewnia zwycięstwo
wyznaczonemu przez siebie królowi
Niektórzy polegają na rydwanach
i koniach, 'ale my wzywamy imienia
Jehowy' (7)
- 21 Błogosławieństwa spotykające króla,
który ufa Jehowie
Król obdarzony długim życiem (4)
Wrogowie Boga zostaną
pokonani (8-12)
- 22 Rozpacz ustępuje miejsca wysławianiu
„Boże mój, czemu mnie
opuściłeś?” (1)
„O moje ubranie rzucają losy” (18)
Wysławianie Boga w zborze (22, 25)
Cała ziemia będzie oddawać cześć
Bogu (27)
- 23 „Jehowa jest moim Pasterzem”
„Niczego mi nie zabraknie” (1)
„Pokrzepia mnie” (3)
„Mój kielich jest napelniony
po brzegi” (5)
- 24 Wspaniały Król wkracza przez bramy
„Do Jehowy należy ziemia” (1)
- 25 Modlitwa o kierownictwo i przebaczenie
„Naucz mnie swoich ścieżek” (4)
„Jehowa przyjaźni się z tymi,
którzy się Go boją” (14)
„Odpuść wszystkie moje grzechy” (18)
- 26 Nieskazitelné postępowanie
„Zbadaj mnie, Jehowo” (2)
Unikanie złego towarzystwa (4, 5)
'Będę kroczył wokół Bożego
ołtarza' (6)
- 27 Jehowa twierdzą mojego życia
Zachwyt nad Bożą świątynią (4)
Jehowa przygarnia, nawet gdy
rodzice odrzucają (10)
„Pokładaj nadzieję w Jehowie” (14)
- 28 Wysłuchana modlitwa psalmisty
„Jehowa jest moją siłą i tarczą” (7)
- 29 Potężny głos Jehowy
Oddawajcie Bogu cześć przystrojeni
świętością (2)
'Bóg pełen chwały grzmi' (3)
Jehowa udziela sił swojemu
ludowi (11)
- 30 Żałoba ustępuje miejsca radości
Przychylności Boga odczuwa się
przez całe życie (5)
- 31 Schronienie się u Jehowy
„W Twoje ręce powierzam swojego
ducha” (5)
„Jehowa, Bóg prawdy” (5)
Obfita dobroć Boga (19)
- 32 Szczęśliwi są ci, którym przebaczone
„Wyznałem Ci swój grzech” (5)
Bóg obdarza cię wnikiwością (8)
- 33 Wysławiajcie Stwórcę
„Śpiewajcie Mu nową pieśń” (3)
Wszystko uczynione słowem
i duchem Jehowy (6)
Lud Jehowy jest szczęśliwy (12)
Czujne oczy Jehowy (18)
- 34 Jehowa ratuje swoich sług
„Wspólnie wysławiajmy Jego imię” (3)
Anioł Jehowy zapewnia ochronę (7)
„Spróbujcie i przekonajcie się,
że Jehowa jest dobry” (8)
'Żadna z jego kości nie została
złamana' (20)
- 35 Modlitwa o wyzwolenie z rąk wrogów
Niech wrogowie zostaną
przegnani (5)
Wysławianie Boga pośród licznych
rzesz (18)
Nienawidzony bez powodu (19)
- 36 Cenna lojalna miłość Boga
Niegodziwy nie boi się Boga (1)
Bóg jest źródłem życia (9)
„Dzięki Twojemu światłu widzimy
światło” (9)
- 37 Tym, którzy ufają Jehowie, będzie się
dobrze wiodło
„Nie denerwuj się z powodu
złych ludzi” (1)
„Rozkoszuj się Jehową” (4)
„Zdaj się na Jehowę” (5)
„Potulni posiadają ziemię” (11)
Prawym nie zabraknie chleba (25)
Prawi będą żyć na ziemi
na zawsze (29)
- 38 Modlitwa cierpiącego, który okazał
skrucę
„Udręczony i skrajnie przybity” (6)
Jehowa wysłuchuje tych,
którzy na Niego czekają (15)
„Udręczył mnie mój grzech” (18)
- 39 Krótkość życia
Człowiek jest tylko tchnieniem (5, 11)
„Nie ignoruj moich łez” (12)

- 40 Dziękowanie niezrównanemu Bogu
Dzieła Boże zbyt liczne, żeby o nich
opowiedzieć (5)
Ofiary nie są dla Boga
najważniejsze (6)
"Spełnianie Twojej woli to dla mnie
przyjemność" (8)
- 41 Modlitwa na łożu boleści
Bóg wspiera chorego (3)
Zdradzony przez bliskiego
przyjaciela (9)
- 42 Wystawianie Boga jako Wspaniałego
Wybawcy
"Jestem spragniony Boga
jak łania wody" (1, 2)
„Czemu rozpaczam?” (5, 11)
„Będę czekał na Boga” (5, 11)
- 43 Bóg jako Sędzia zapewnia ratunek
„Poślij swoje światło i prawdę” (3)
„Czemu rozpaczam?” (5)
„Będę czekał na Boga” (5)
- 44 Modlitwa o pomoc
„To Ty nas wybawiłeś” (7)
Jak „owce na rzeź” (22)
„Powstań, żeby nam pomóc!” (26)
- 45 Ślub królewskiego pomazańca
Z jego ust płynie ujmująca mowa (2)
„Bóg jest twoim tronem po wieczne
czasy” (6)
Król urzeczony pięknem swojej
wybranki (11)
Synowie będą książętami na całej
ziemi (16)
- 46 „Bóg jest naszym schronieniem”
Bóg dokonuje zadziwiających
rzeczy (8)
Bóg na całej ziemi kładzie kres
wojnom (9)
- 47 Bóg jest Królem nad całą ziemią
"Jehowa wzbudza lęk i podziw" (2)
„Wystawiajcie Boga pieśnią” (6, 7)
- 48 Syjon — miasto Wspaniałego Króla
Radość całej ziemi (2)
Przyjrzyjcie się miastu i jego
wieżom (11-13)
- 49 Ufanie bogactwu to głupota
Żaden człowiek nie może wykupić
drugiego (7, 8)
Bóg wykupuje z grobu (15)
- Bogactwa nie mogą uratować
przed śmiercią (16, 17)
- 50 Bóg rozsądza między lojalnym
a niegodziwym
Przymierze Boga potwierdzone
ofiara (5)
"Bóg sam jest Sędzią" (6)
Wszystkie zwierzęta należą
do Boga (10, 11)
Bóg demaskuje niegodziwych (16-21)
- 51 Modlitwa skruszonego
Grzeszny od chwili poczęcia (5)
„Oczyść mnie z grzechu” (7)
„Stwórz we mnie czyste serce” (10)
Boga cieszy skruszone serce (17)
- 52 Ufanie w lojalną miłość Boga
Przestraga dla przechwalających się
złem (1-5)
Bezbożni ufają bogactwu (7)
- 53 Portret głupca
„Nie ma Jehowy” (1)
„Żaden z nich nie postępuje
dobrze” (3)
- 54 Modlitwa o pomoc, gdy otaczają
wrogowie
„Bóg jest moją pomocą” (4)
- 55 Modlitwa po zdradzie przez przyjaciela
Wyszydzany przez przyjaciela (12-14)
„Zrzuć swoje troski na Jehowę” (22)
- 56 Modlitwa w czasie prześladowań
„W Bogu pokładam ufność” (4)
„Zbierz moje łzy w swoim bukłaku” (8)
„Co może mi zrobić zwykły
człowiek?” (4, 11)
- 57 Prośba o łaskę
Schronienie pod Bożymi
skrzydłami (1)
Wrogowie wpadają we własne
sidła (6)
- 58 Istnieje Bóg, który sędzi ziemię
Modlitwa o ukaranie
niegodziwych (6-8)
- 59 Bóg jest tarczą i schronieniem
"Nie okaż miłosierdzia zdrajcom" (5)
„Będę śpiewał o Twojej sile” (16)
- 60 Bóg podporządkowuje sobie wrogów
„Nie ma co liczyć na wybawienie
przez ludzi” (11)
„Dzięki Bogu zyskamy moc” (12)

- 61 Bóg jest potężną wieżą chroniącą przed wrogami
„Będę gościem w Twoim namiocie” (4)
- 62 Bóg zapewnia prawdziwe wybawienie
„Czekam w milczeniu na Boga” (1, 5)
‘Wylewajcie przed Bogiem swoje serca’ (8)
„Ludzie są tylko tchnieniem” (9)
Nie ufaj bogactwu (10)
- 63 Tęsknota za Bogiem
„Twoja lojalna miłość jest lepsza niż życie” (3)
‘Jestem nasycony najlepszą częścią’ (5)
Rozmyślanie nocą o Bogu (6)
‘Lgnę do Boga’ (8)
- 64 Ochrona przed atakami z ukrycia
‘Bóg strzeli do niegodziwych’ (7)
- 65 Bóg dba o ziemię
„Ty wysłuchujesz modlitw” (2)
„Szczęśliwy jest ten, kogo wybierasz” (4)
Obfita dobroć Boga (11)
- 66 Dzieła Boże budzą lęk i podziw
„Chodźcie i zobaczcie dzieła Boga” (5)
‘Spełnię wobec Ciebie swoje śluby’ (13)
Bóg wysłuchuje modlitw (18-20)
- 67 Ludzie ze wszystkich krańców ziemi będą się bali Boga
Cała ziemia pozna Bożą drogę (2)
‘Niech wszystkie ludy wysławiają Boga’ (3, 5)
„Bóg będzie nam błogosławił” (6, 7)
- 68 ‘Niech wrogowie Boga zostaną rozproszeni’
„Ojciec dla sierot” (5)
Bóg daje samotnym dom (6)
Kobiety rozgłaszają dobrą nowinę (11)
„Dary w postaci ludzi” (18)
‘Jehowa codziennie nosi nasze ciężary’ (19)
- 69 Modlitwa o ratunek
„Gorliwość o Twój dom mnie pożarła” (9)
„Odpowiedz mi szybko” (17)
„Dali mi do picia ocet winny” (21)
- 70 Prośba o szybką pomoc
„Szybko zadziałaj na moją rzecz” (5)
- 71 W kim mogą pokładać ufność starsi wiekiem
Ufanie Bogu już od młodości (5)
„Gdy moje siły słabną” (9)
‘Bóg uczy mnie już od mojej młodości’ (17)
- 72 Pokojowe rządy Bożego króla
„Rozkwitnie prawy” (7)
Poddani od morza do morza (8)
Wyratowanie z przemocy (14)
Obfitość zboża na ziemi (16)
Imię Boże będzie wysławiane na zawsze (19)
- 73 Sługa Boży odzyskuje duchowe spojrzenie
„O mało co nie zszedłem z właściwej drogi” (2)
„Przez cały dzień byłem udręczony” (14)
‘Dopóki nie wszedłem do sanktuarium Boga’ (17)
Niegodziwi postawieni na śliskim gruncie (18)
„Dobrze jest przybliżyć się do Boga” (28)
- 74 Modlitwa o to, żeby Bóg pamiętał o swoim ludzie
Wspominanie tego, jak Bóg zapewniał wybawienie (12-17)
„Pamiętaj o drwinach wrogów” (18)
- 75 Bóg osądza sprawiedliwie
Niegodziwi będą musieli wypić kielich Jehowy (8)
- 76 Tryumf Boga nad wrogami Syjonu
Bóg wybawia potulnych (9)
Dumni wrogowie zostaną upokorzeni (12)
- 77 Modlitwa w czasie udręki
Rozmyślanie o Bożych dziełach (11, 12)
‘Boże, kto jest tak wielki jak Ty?’ (13)
- 78 Boża opieka i brak wiary Izraelitów
Opowiadajcie przyszłemu pokoleniu (2-8)
„Nie pokładali wiary w Bogu” (22)
„Zboże nieba” (24)
„Bardzo zasmucali Świętego Izraela” (41)
Z Egiptu do Ziemi Obiecanej (43-55)
„Wciąż rzucali wyzwania Bogu” (56)

- 79 Modlitwa w obliczu napaści narodów na lud Boży
 'Jesteśmy przedmiotem zniewag' (4)
 'Pomóż nam ze względu na swoje imię' (9)
 „Odplać naszym sąsiadom siedmiokrotnie” (12)
- 80 Zabieganie o przychyłność Pasterza Izraela
 „Boże, przywróć nas do łask” (3)
 Izrael Bożą winoroślą (8-15)
- 81 Zachęta do posłuszeństwa
 Nie oddawaj czci cudzoziemskim bogom (9)
 'Gdybyś tylko mnie słuchał' (13)
- 82 Prośba o sprawiedliwy sąd
 Bóg sędzi pośród „bogów” (1)
 „Brońcie mało znaczących” (3)
 „Jesteście bogami” (6)
- 83 Modlitwa, gdy zagrażają wrogowie
 „Boże, nie milcz” (1)
 Wrogowie jak wirujący kłęb ostów (13)
 Bóg ma na imię Jehowa (18)
- 84 Tęsknota za wspaniałym przybytkiem Bożym
 Lewita pragnie być jak ptak (3)
 „Jeden dzień na Twoich dziedzińcach” (10)
 „Bóg Jehowa jest naszym słońcem i tarczą” (11)
- 85 Modlitwa o przywrócenie ludowi sił
 Bóg ogłosi pokój swoim lojalnym sługom (8)
 Spotkają się lojalna miłość i wierność (10)
- 86 Żaden bóg nie dorównuje Jehowie
 Jehowa chętnie przebacza (5)
 Wszystkie narody będą oddawać cześć Jehowie (9)
 „Ucz mnie o swojej drodze” (11)
 „Zjednocz moje serce” (11)
- 87 Syjon — miasto prawdziwego Boga
 Urodzeni na Syjonie (4-6)
- 88 Modlitwa o ochronę przed śmiercią
 „Moje życie znajduje się u progu grobu” (3)
 'Każdego ranka modłę się do Ciebie' (13)
- 89 Śpiewanie o lojalnej miłości Jehowy
 Przymierze z Dawidem (3)
 Potomstwo Dawida przetrwa na zawsze (4)
 Pomazaniec Boga nazywa Go „Ojcem” (26)
 Przymierze z Dawidem jest pewne (34-37)
 Człowiek nie może uciec przed grobem (48)
- 90 Wieczność Boga a ulotność życia człowieka
 Tysiąc lat jak wczorajszy dzień (4)
 Człowiek żyje 70—80 lat (10)
 „Naucz nas, jak mamy liczyć swoje dni” (12)
- 91 Ochrona w ukryciu u Boga
 Uratowany z pułapki łowcy ptaków (3)
 Schronienie pod skrzydłami Boga (4)
 Bezpieczny pomimo upadku tysięcy (7)
 'Bóg nakaże aniołom, żeby cię strzegli' (11)
- 92 Jehowa wywyższony na zawsze
 Jego wielkie dzieła i głębokie myśli (5)
 'Prawy rozkwitnie jak drzewo' (12)
 Starsi wiekiem wciąż będą się mieć dobrze (14)
- 93 Majestatyczna władza Jehowy
 „Jehowa został Królem!” (1)
 'Twoje przypomnienia są godne zaufania' (5)
- 94 Modlitwa o Bożą zemstę
 „Jak długo niegodziwi będą się tak cieszyć?” (3)
 Korygowanie przez Jah przynosi szczęście (12)
 Bóg nie opuści swojego ludu (14)
 'Sprowadzanie udręki w majestacie prawa' (20)
- 95 Prawdziwe wielbienie Boga wiąże się z posłuszeństwem
 „Gdybyście tylko słuchali dzisiaj Jego głosu” (7)
 „Nie znieczulajcie swoich serc” (8)
 „Nie będą zaznawać ze mną odpoczynku” (11)
- 96 „Śpiewajcie Jehowie nową pieśń”
 Jehowa szczególnie godny wystawiania (4)

- Bogowie ludów są bezwartościowi (5)
Oddawajcie Bogu cześć przystrojeni
świętością (9)
- 97 Jehowa wywyższony ponad innych
bogów
„Jehowa został Królem!” (1)
Kochajcie Jehowę, miejcie nienawiść
do zła (10)
Światło dla prawych (11)
- 98 Jehowa — Wybawca i prawy Sędzia
Jehowa dał poznać, że zapewnia
wybawienie (2, 3)
- 99 Jehowa — święty Król
Zasiada na tronie ponad
cherubami (1)
Bóg, który wybaczca, ale i karze (8)
- 100 Dziękowanie Stwórcy
„Służcie Jehowie z radością” (2)
‘To Bóg nas uczynił’ (3)
- 101 Władca postępujący nieskazitelnie
‘Nie będę tolerował wyniosłości’ (5)
„Swoją wroko skieruję ku wiernym” (6)
- 102 Modlitwa zgnębionego, który jest
zrozpaczony
„Jestem jak samotny ptak” (7)
„Moje dni są jak rozpyływający się
cień” (11)
„Jehowa odbuduje Syjon” (16)
Jehowa pozostaje na zawsze (26, 27)
- 103 „Chcę wystawiać Jehowę”
Bóg daleko odsuwa od nas
nasze grzechy (12)
Ojcowskie miłosierdzie Boga (13)
Bóg pamięta, że jesteśmy
prochem (14)
Tron Jehowy i Jego władza
królewska (19)
Aniołowie wykonują słowo Boga (20)
- 104 Wystawianie Boga za cudowne dzieła
stwórcze
Ziemia pozostanie na zawsze (5)
Wino i chleb dla śmiertelnika (15)
„Jak liczne są Twoje dzieła!” (24)
„Gdy odbierasz im ducha, giną” (29)
- 105 Jehowa postępuje wiernie względem
swojego ludu
Bóg pamięta o swoim
przymierzu (8-10)
- „Nie tykajcie moich pomazańców” (15)
Józef przebywający w niewoli
narzędziem w rękach Boga (17-22)
Boże cuda w Egipcie (23-36)
Wyjście Izraelitów z Egiptu (37-39)
Bóg pamięta o obietnicy danej
Abrahamowi (42)
- 106 Izraelitom brakuje doceniania
Szybko zapomnieli o tym,
co zrobił Bóg (13)
Chwała Boża zamieniona na posąg
byka (19, 20)
Nie wierzyli Bożej obietnicy (24)
Przyłączyli się do kultu Baala (28)
Dzieci składane w ofierze
demonom (37)
- 107 Dziękujcie Bogu za Jego zdumiewające
czyny
Bóg prowadził ich właściwą drogą (7)
Napoić spragnionego i nasycił
głodnego (9)
Wyprowadzał ich z ciemności (14)
Na Jego słowo byli uzdrawiani (20)
Chroni biednych przed uciskiem (41)
- 108 Modlitwa o zwycięstwo nad wrogami
Nie ma co liczyć na wybawienie
przez ludzi (12)
„Dzięki Bogu zyskamy moc” (13)
- 109 Modlitwa udręczonego
‘Niech jego urząd przejmie ktoś
inny’ (8)
Bóg stoi po stronie biednego (31)
- 110 Król i kapłan na wzór Melchizedeka
‘Panuj między swoimi wrogami’ (2)
Ochocza młodzież podobna
do kropel rosy (3)
- 111 Wystawiajcie Jehowę za Jego
wspaniałe dokonania
Imię Boże jest święte, budzi lęk
i podziw (9)
Bojaźń przed Jehową świadczy
o mądrości (10)
- 112 Prawy człowiek boi się Jehowy
Temu, kto szczodrze pożycza,
będzie się dobrze wiodło (5)
„O prawym zawsze będzie się
pamiętać” (6)
Hojny daje biednym (9)
- 113 Bóg, który jest wysoko, podnosi
niewiele znaczących

- Imię Jehowy wysławiane
po wieczność (2)
Bóg się schyla (6)
- 114 Wyzwolenie Izraela z Egiptu
Morze uciekło (5)
Góry podskakiwały jak barany (6)
Krzemienna skała zamieniona
w źródło (8)
- 115 Chwała należy się tylko Bogu
Martwe bożki (4-8)
Ziemia dana ludziom (16)
„Umarli nie wystawiają Jah” (17)
- 116 Pieśń wdzięczności
„Czym się odwdzięczę Jehowie?” (12)
„Podniosę kielich wybawienia” (13)
„Spełnię śluby, które złożyłem
Jehowie” (14, 18)
Cenna jest śmierć lojalnych sług
Jehowy (15)
- 117 Niech wszystkie narody wysławiają
Jehowę
Lojalna miłość Boga jest wielka (2)
- 118 Dziękowanie Jehowie za zwycięstwo
„Wzywałem Jah, a On
odpowiedział” (5)
„Jehowa jest po mojej stronie” (6, 7)
Kamień, który został odrzucony,
miał się stać wieńczącym
kamieniem narożnym (22)
„Ten, kto przychodzi w imieniu
Jehowy” (26)
- 119 Wdzięczność za cenne wypowiedzi
Boga
„Jak młodzi mogą prowadzić czyste
życie?” (9)
„Kocham Twoje przypomnienia” (24)
„Twoje słowa są dla mnie
nadzieją” (74, 81, 114)
„O, jak bardzo kocham Twoje
prawo!” (97)
„Wnikliwością przewyższam
wszystkich swoich nauczycieli” (99)
„Twoje słowo jest lampą dla moich
nóg” (105)
„Istotą Twoich słów jest prawda” (160)
Ci, którzy kochają Boże prawo,
cieszą się pokojem (165)
- 120 Tęsknota cudzoziemca za pokojem
„Uratuj mnie od zwodniczego
języka” (2)
„Jestem za pokojem” (7)
- 121 Jehowa strzeże swojego ludu
„Moja pomoc pochodzi
od Jehowy” (2)
Jehowa nigdy nie śpi (3, 4)
- 122 Modlitwa o pokój dla Jerozolimy
Radość z pójścia do domu Jehowy (1)
Miasto zespolone w jedną zwartą
całość (3)
- 123 Zabieganie o łaskę u Jehowy
„Spoglądamy ku Jehowie
jak słudzy” (2)
„W pełni odczuwamy pogardę
innych” (3)
- 124 „Gdyby Jehowa nie był z nami”
Ucieczka z połamanej pułapki (7)
„Nasza pomoc jest w imieniu
Jehowy” (8)
- 125 Jehowa chroni swój lud
„Jak góry są wokół Jerozolimy” (2)
„Niech nad Izraelem będzie pokój” (5)
- 126 Radosny powrót na Syjon
„Jehowa dokonał dla nas wielkich
rzeczy” (3)
Od płaczu do radosnych
okrzyków (5, 6)
- 127 Bez Boga wszystko jest na próżno
„Jeżeli Jehowa nie buduje domu” (1)
Dzieci nagrodą od Boga (3)
- 128 Bojaźń przed Jehową źródłem
szczęścia
Żona jak płodna winorośl (3)
„Obyś widział dobrobyt
Jerozolimy” (5)
- 129 Atakowany, ale nie pokonany
Nienawidzący Syjonu zostaną
zawstyżeni (5)
- 130 „Wołam do Ciebie z głębin rozpacz”
„Gdybyś zważał na przewinienia” (3)
Jehowa naprawdę przebacza (4)
„Wyczekuję Jehowy” (6)
- 131 Zadowolony jak małe dziecko
„Nie zabiegam o rzeczy
zbyt wielkie” (1)
- 132 Bóg wybrał Dawida i Syjon
„Nie odrzucaj swojego
pomazańca” (10)
Kapłani Syjonu przyodziani
w wybawienie (16)

- 133 Wspólne mieszkanie w jedności
Jak olejek na głowie Aarona (2)
Jak rosa Hermonu (3)
- 134 Wysławianie Boga nocami
„Módlcie się, wznosząc ręce
w świętości” (2)
- 135 Wysławiajcie Jah za Jego wielkość
Znaki i cuda wymierzone przeciw
Egiptowi (8, 9)
„Twoje imię trwa wiecznie” (13)
Martwe bożki (15-18)
- 136 Lojalna miłość Jehowy trwa wiecznie
Niebo i ziemia stworzone
po mistrzowski (5, 6)
Faraon zgładzony w Morzu
Czerwonym (15)
Bóg pamięta o zgnębionych (23)
Pokarm dla każdej żywej istoty (25)
- 137 Nad rzekami Babilonu
Nie śpiewano pieśni Syjonu (3, 4)
Babilon ma być zniszczony (8)
- 138 Chociaż Bóg jest wysoko, to okazuje
troskę
‘Odpowiedziałeś na moją
modlitwę’ (3)
‘Uratusz mnie, gdy będę
w niebezpieczeństwie’ (7)
- 139 Bóg dobrze zna swoich sług
Nie da się uciec przed Bożym
duchem (7)
„Cudownie mnie uczyniłeś” (14)
‘Widziałeś mnie nawet wtedy,
gdy byłem zarodkiem’ (16)
„Prowadź mnie drogą
wieczności” (24)
- 140 Jehowa—silny Wybawca
Żli ludzie są jak węże (3)
Ludzie dopuszczający się przemocy
upadną (11)
- 141 Modlitwa o ochronę
„Niech moja modlitwa będzie
jak kadzidło” (2)
Upomnienie przez prawego
jest jak olejek (5)
Niegodziwi wpadają we własne
sieci (10)
- 142 Modlitwa o ratunek
przed prześladowcami
- „Nie mam gdzie uciec” (4)
‘Ty jesteś wszystkim, co mam’ (5)
- 143 Spragniony Boga jak spieczona ziemia
deszczu
‘Zastanawiam się nad Twoimi
dziełami’ (5)
„Naucz mnie spełniać Twoją wolę” (10)
‘Niech prowadzi mnie Twój dobry
duch’ (10)
- 144 Modlitwa o zwycięstwo
‘Czym jest śmiertelnik?’ (3)
‘Niech wrogowie zostaną
rozproszeni’ (6)
Lud Jehowy jest szczęśliwy (15)
- 145 Wysławianie Boga, wielkiego Króla
‘Będę opowiadał o Bożej wielkości’ (6)
„Jehowa jest dobry dla każdego” (9)
„Będą Cię wysławiać Twoi lojalni
słudzy” (10)
Królewska władza Boga trwa
wiecznie (13)
Boża ręka zaspokaja potrzeby
wszystkich (16)
- 146 Polegaj na Bogu, nie na ludziach
W chwili śmierci giną myśli
człowieka (4)
Bóg podnosi pochylonych (8)
- 147 Wysławianie dzieł świadczących
o miłości i mocy Boga
Bóg uzdrowia mających złamane
serce (3)
Wszystkie gwiazdy woła
po imieniu (4)
Zsyła śnieg jak wełnę (16)
- 148 Niech wszystkie dzieła stwórcze
wysławiają Jehowę
„Wysławiajcie Go, wszyscy Jego
aniołowie” (2)
‘Wysławiajcie Go, słońce, księżycu
i gwiazdy’ (3)
Niech wysławiają Boga młodzi
i starzy (12, 13)
- 149 Pieśń wysławiająca Boże zwycięstwo
Bogu podoba się Jego lud (4)
Lojalni słudzy Boga oddarzeni
zaszczytem (9)
- 150 Niech wszystko, co oddycha,
wysławia Jah
Alleluja! (1, 6)

KSIEGA PIERWSZA (Psalmy od 1 do 41)

- 1** Szczęśliwy jest człowiek,
który nie idzie za radą
niegodziwych,
nie wkracza* na ścieżkę
grzeszników^a
ani nie zadaje się[#] z szyder-
cami^b,
- 2** ale rozkoszuje się prawem
Jehowyc
i uważnie je czyta* dniem
i nocą^d.
- 3** Będzie jak drzewo zasadzo-
ne nad strumieniami,
drzewo, które w odpowied-
nim czasie owocuje
i którego liście nie usychają.
Powiedzie mu się we wszyst-
kim, czego się podejmie^e.
- 4** Inaczej jest z niegodziwymi—
są jak plewy zdmuchiwane
przez wiatr.
- 5** Dlatego niegodziwi nie będą
uniewinnieni w sądzie^f,
a grzesznicy zostaną potę-
pieni wśród prawych^g.
- 6** Bo Jehowa zna drogę
prawych^h,
ale droga niegodziwych
zniknieⁱ.
- 2** Dlaczego narody są wzbu-
rzone,
a ludy knują coś darem-
nego*?^j
- 2** Ziemscy królowie zajmują
pozycje,
a wysocy urzędnicy razem
się gromadzą*^k
przeciwko Jehowie i Jego
pomazańcowi^{#l}.

1:1 *Dosl. „nie stoi”. #Lub „nie sia-
da w towarzystwie”. 1:2 *Lub „czyta
je półgłosem; rozmyśla nad nim”. 2:1
*Lub „mamrocza o czymś daremnym”.
2:2 *Lub „naradzają”. #Lub „Chrystu-
sowi”.

PSALM 1

a Prz 4:14
b Prz 22:10
c Ps 19:7
Ps 40:8
Ps 112:1
Mt 5:3
Rz 7:22
Jak 1:25
d Joz 1:8
Ps 119:97
1Tm 4:15
e 1Kn 22:13
Jer 17:7, 8
f Mt 25:41
g Mal 3:18
Mt 13:49, 50
h Ps 37:18
Jer 12:3
1Pt 3:12
i Prz 14:12

PSALM 2

j Dz 4:25-28
k Mt 27:1, 2
Łk 23:10, 11
Obj 19:19
l Ps 89:20
Iz 61:1

szpalta 2

a Ps 45:6
Eze 21:27
Dn 7:13, 14
Obj 19:16
b 2Sm 5:7
Obj 14:1
c Mt 3:16, 17
Mk 1:9-11
Rz 1:4
d Dz 13:33
Heb 1:5
Heb 5:5
e Ps 72:8
Heb 1:2
Obj 11:15
f Obj 12:5
Obj 19:15
g Dn 2:44
Obj 2:26, 27
h Flp 2:9-11
i Jn 3:36

- 3** Mówią: „Zerwijmy kajdany,
w które nas zakuli,
i zrzućmy więzy, które
na nas nałożyli!”.
- 4** Ten, który ma tron w niebio-
sach, będzie się śmiał,
Jehowa będzie z nich drwił.
- 5** W tym czasie odezwie się
do nich w gniewie,
w swoim płonącym gniewie
przerazi ich,
- 6** gdy powie: „To ja ustano-
wiłem swojego króla^a
na Syjonie^b, mojej świętej
górze”.
- 7** Rozgłoszę postanowienie
Jehowy.
Powiedział On do mnie:
„Jesteś moim synem^c.
Dzisiaj zostałem twoim
ojcem^d.”
- 8** Proś mnie, a dam ci jako
dziedzictwo narody
i na własność—całą ziemię^e.
- 9** Potłuczysz je żelaznym
berłem^f,
roztrząskasz je jak gliniane
naczynie^g.
- 10** Teraz więc, królowie,
wykażcie wnikiwość.
Sędziowie ziemi, dajcie się
skorygować*.
- 11** Służcie Jehowie z bojaźnią,
służcie Mu z drżeniem
i radością.
- 12** Złóżcie hołd* synowi^h,
bo inaczej Bóg się oburzy
i znikniecie z drogi
prawościⁱ,
gdyż Jego gniew szybko
się rozpala.
Szczęśliwi są wszyscy,
którzy się u Niego chronią.

2:10 *Lub „usłuchajcie ostrzeżenia”.
2:12 *Dosl. „pocałujcie”.

Utwór muzyczny Dawida.
Skomponowany, gdy uciekał on
przed swoim synem Absalomem^a.

3 Jehowo, czemu moi wrogo- wie stali się tak liczni?^b

Czemu aż tylu powstaje
przeciwko mnie?^c

2 Wielu mówi o mnie*:

„Bóg go nie wybawi”^d.
(Sela[#]).

3 Ale Ty, Jehowo, jesteś tarczą wokół mnie^e, moją chwałą^f i Tym, który podnosi moją głowę^g.

4 Będę głośno wołał do Jehowy, a On mi odpowie ze swojej świętej góry^h. (Sela).

5 Położę się i zasnę, i obudzę się bezpieczny, bo Jehowa dalej mnie wspieraⁱ.

6 Nie boję się tych dziesiątek tysięcy, które z każdej strony stanęły w szyku przeciwko mnie^j.

7 Powstań, Jehowo! Wybaw mnie^k, mój Boże! Bo wszystkich moich wro- gów uderzysz w szczękę, połamiesz zęby niegodzi- wym^l.

8 Jehowo, Ty zapewniasz wybawienie^m i błogosławisz swojemu ludowi. (Sela).

Dla dyrygenta.
Wykonywać przy akompaniamencie
instrumentów strunowych.
Utwór muzyczny Dawida.

4 Gdy wołam, odpowiedz mi, mój prawy Bożeⁿ.

Gdy jestem w udręce, zapew-
nij mi drogę wyjścia*.

Okaż mi łaskę i wysłuchaj
mojej modlitwy.

3:2 *Lub „o mojej duszy”. 3:2; 5:nagł.

[#]Zob. *Słowniczek pojęć*. 4:1 *Dostł.
„uczyni mi szeroką przestrzeń”.

PSALM 3

a 2Sm 15:14

b 2Sm 15:12
2Sm 16:15

c 2Sm 12:11

d 2Sm 16:7, 8

e Rdz 15:1

f Iz 45:25

g Ps 27:6

h 2Sm 15:25
Ps 2:6

i Ps 4:8
Prz 3:24

j 2Kl 6:15, 16
Ps 27:3
Rz 8:31

k 1Tm 4:10

l 2Ts 1:6

m Ps 37:39
Iz 43:11
Obj 19:1

PSALM 4

n Ps 11:7

szpalta 2

a Ef 4:26

b Ps 37:3
Ps 62:8
Prz 3:5
1Pt 4:19

c Lb 6:26
Ps 80:7
Prz 16:15
1Pt 3:12

d Ps 3:5
Prz 3:24, 26

e Kpl 25:18

PSALM 5

f Ps 65:2
1Pt 3:12

g Ps 55:16, 17

h Mk 1:35

2 Synowie ludzcy, jak długo będziecie mnie upokarzać?

Jak długo będziecie kochać
to, co nic niewarte, i szu-
kać tego, co fałszywe?
(Sela).

3 Wiedźcie, że swojego lojalne- go sługę Jehowa potraktu- je w szczególny sposób*. Jehowa usłyszy, gdy do Nie- go zawołam.

4 Bądźcie wzburzeni, ale nie grzeszcie^a. Rozmyślajcie w sercu, leżąc na swoim łóżku, i milczcie. (Sela).

5 Składajcie ofiary prawości i ufajcie Jehowie^b.

6 Wielu mówi: „Kto da nam zobaczyć lepsze czasy?”. Jehowo, spójrz na nas z aprobatą^c.

7 Dzięki Tobie odczuwam w sercu większą radość niż ci, którzy po obfitych pło- nach mają pod dostatkiem ziarna i młodego wina.

8 W spokoju położę się i zasnę^d, bo Ty sam, Jehowo, sprawiasz, że mieszkam bezpiecznie^e.

Dla dyrygenta. Na *nechilot*[#].
Utwór muzyczny Dawida.

5 Jehowo, wysłuchaj moich słów^f, zwróć uwagę na moje wzdychanie.

2 Mój Królu, mój Boże, zwróć uwagę na moje wołanie o pomoc, bo się do Ciebie modłę.

3 Jehowo, rankiem usłyszysz mój głos^g, rankiem powiem Ci, co mnie martwi^h, i będę wyczekiwał.

4:3 *Lub „wyróżni; oddzieli dla siebie”.

- 4** Bo Ty nie jesteś Bogiem, którego cieszy niegodziwość^a.
Nikt zły nie może z Tobą przebywać^b.
- 5** Nikt arogancki nie może pozostawać w Twojej obecności.
Nienawidzisz wszystkich dopuszczających się zła^c.
- 6** Zgładzisz tych, którzy mówią kłamstwa^d.
Jehowo, brzydzisz się ludźmi agresywnymi i podstępnyymi^e.
- 7** Ale ja wejść do Twojego domu^f dzięki Twej wielkiej lojalnej miłości^g,
w bojaźni przed Tobą pokłonię się w stronę Twojej świętej świątyni^{*h}.
- 8** Jehowo, prowadź mnie ścieżką swojej prawości, bo otaczają mnie wrogowie.
Oczyść mi swoją drogęⁱ.
- 9** Bo nie można ufać niczemu, co mówią,
kryją w sobie jedynie złośliwość.
Ich gardło to otwarty grób, schlebiamy swoim językiem^{*j}.
- 10** Ale Bóg uzna ich za winnych, upadną wskutek tego, co sami knuli^k.
Niech zostaną wypędzeni z powodu swoich licznych wykroczeń,
bo zbuntowali się przeciw Tobie.
- 11** Natomiast wszyscy, którzy się u Ciebie chronią,
będą się cieszyć^l,
będą zawsze radośnie wykrzykiwać.

5:6 *Lub „człowiekiem przelewu krwi i podstępny”. 5:7 *Lub „sanktuarium”. 5:9 *Lub „posługujący się gładkim językiem”.

PSALM 5

a Ps 89:14
Prz 6:16-19
Hab 1:13

b Ps 15:1-5
Prz 12:19

c Rz 12:9
Heb 1:9

d Prz 20:19
Jn 8:44
Kol 3:9
Obj 21:8

e Rdz 9:6
Ps 55:23
Prz 6:16, 17
1Pt 3:10

f 1Sm 3:3
1Kn 16:1

g Ps 69:13

h Ps 28:2
Ps 138:2

i Ps 25:4, 5
Ps 27:11

j Prz 29:5
Rz 3:13

k 2Sm 15:31
2Sm 17:23
Ps 7:14, 15

l Ps 40:16

szpalta 2

a Rdz 15:1
Ps 3:3

PSALM 6

b Ps 38:1
Jer 10:24

c Ps 41:4
Ps 103:2, 3

d Mt 26:38, 39

e Ps 13:1, 2

f Ps 50:15

g Ps 119:88
Lam 3:22

h Ps 30:9
Ps 115:17
Kzn 9:5, 10

i Ps 69:3

j Ps 39:12

k Ps 31:9

Zagrodzisz do nich dostęp,
a ci, którzy kochają Twoje imię, będą się Tobą radować.

- 12** Bo Ty, Jehowo, będziesz błogosławił każdemu,
kto jest prawy,
otoczysz go swoim uznaniem jak wielką tarczą^a.

Dla dyrygenta.

Wykonywać przy akompaniamencie instrumentów strunowych nastrojonych na tony *szeminit*^{*}.
Utwór muzyczny Dawida.

- 6** Jehowo, nie upominaj mnie w złości
i nie koryguj mnie w gniewie^b.

- 2** Jehowo, zlituj się nade mną^{*}, bo słabną.
Uzdrów mnie, Jehowo^c,
bo moje kości drżą.

- 3** Czuję^{*} ogromny niepokój^d.
Powiedz mi, Jehowo:
Jak długo jeszcze^e?

- 4** Jehowo, wróć i mnie^{*}
wyratuj^f,

wybaw mnie ze względu na swoją lojalną miłość^g.

- 5** Bo po śmierci już się o Tobie nie wspomina^{*}.
W grobie^h nikt nie będzie Cię wysławiał^h.

- 6** Zmęczyłem się wzdychaniemⁱ,
całą noc zalewam swoje łóżko łzami^{*},
tonię w nich moje posłanie^j.

- 7** Z żalu osłabły moje oczy^k,
przygasty^{*} z powodu wszystkich, którzy mnie dręczą.

6:nagl. *Zob. *Słownikzek pojęć*. **6:2** *Lub „okaż mi łaskę; okaż mi miłosierdzie”. **6:3** *Lub „moja dusza czuje”. **6:4** *Lub „moją duszę”. **6:5** *Lub „nie pamięta”. *Lub „Szeolu”, czyli wspólnym grobie ludzkości. Zob. *Słownikzek pojęć*. **6:6** *Dosl. „sprawiam, że moje łóżko płyna”. **6:7** *Lub „postarzają się”.

- 8** Odejdźcie ode mnie, wszyscy, którzy czynicie zło, bo Jehowa usłyszysz mój płacz^a.
- 9** Jehowa usłyszysz moją prośbę o łaskę^b, Jehowa wysłucha mojej modlitwy.
- 10** Wszyscy moi wrogowie zostaną zawstydzeni i się przerażą, nagle odczują wstyd i się wycofają^c.

Pieśń wyrażająca smutek, którą Dawid śpiewał Jehowie w związku ze słowami Beniaminity Kusza.

- 7** Jehowo, mój Boże, u Ciebie się schroniłem^d.
Wybaw mnie z rąk wszystkich moich prześladowców i mnie wyratuj^e.
- 2** W przeciwnym razie rozszarpia mnie* jak lew^f, uprowadzą mnie i nikt nie przyjdzie mi na ratunek.
- 3** Jehowo, mój Boże, jeśli w czymś zawiniłem, jeśli postąpiłem niesprawiedliwie,
- 4** jeśli skrzywdziłem kogoś, kto był dla mnie dobry^g, albo bez powodu złupiłem swojego przeciwnika*,
- 5** to niech ściga mnie* wróg i niech mnie dopadnie, niech wdepcze moje życie w ziemię i niech sprawi, że moja chwala zniknie w prochu. (*Sela*).
- 6** Jehowo, powstań w swoim gniewie, wystąp przeciwko furii moich wrogów^h, przebudź się dla mnie i zażądaj sprawiedliwościⁱ.

7:2, 5 *Lub „moją duszę”. 7:4 *Możliwe też „podczas gdy bez powodu oszczerdziłem przeciwnika”.

PSALM 6

- a Ps 3:4
Ps 145:18, 19
Heb 5:7
- b Ps 31:22
Ps 40:1
Jon 2:2
- c Ps 40:14
Jer 20:11

PSALM 7

- d Ps 18:2
Prz 18:10
- e Jer 15:15
2Ks 4:9
2Pz 2:9
- f Ps 10:9
- g Prz 17:13
- h Ps 3:7
Ps 35:1
- i Ps 103:6

szpalta 2

- a Rdz 18:25
Ps 9:7, 8
- b Ps 18:20
Ps 26:11
Ps 41:12
- c Ps 37:25
- d Pwt 32:4
Obj 15:3
- e 1Sm 16:7
- f 1Kn 28:9
Jer 17:10
Obj 2:23
- g Rdz 15:1
Prz 30:5
- h Prz 2:21
- i Rdz 18:25
Ps 9:4
Ps 98:9
- j Iz 55:7
- k Pwt 32:41
- l Pwt 32:21, 23
- m Pwt 32:42
- n Jak 1:15
- o Est 7:10
Ps 10:2
Ps 35:7, 8
Ps 57:6
Prz 26:27
- p Est 9:24, 25
- q Ps 35:28
- r Iz 25:1
Heb 13:15
Obj 15:4
- s Dn 4:17

- 7** Niech narody Cię otoczą, a Ty z wysokości będziesz działał przeciwko nim.
- 8** Jehowa wyda na ludy wyrok^a.
Osądź mnie, Jehowo, według mojej prawości i według mojej nieskazitelności^b.
- 9** Proszę, połóż kres złym czynom niegodziwych, a umocnij prawych^c, bo jesteś Bogiem prawym^d, który bada serca^e i najszybsze uczucia^{*f}.
- 10** Bóg jest moją tarczą^g, Wybawcą tych, którzy mają szczere serce^h.
- 11** Bóg jest prawym Sędziąⁱ, każdego dnia ogłasza swoje wyroki^{*}.
- 12** Jeśli ktoś nie okazuje skruchy^j, Bóg wyostrza swój miecz^k, napina łuk i go wycelowuje^l.
- 13** Szykuje śmiercionośną broń, przygotowuje płonące strzały^m.
- 14** Popatrzcie na tego, kto rozwija w sobie zło, daje początek problemom i rodzi kłamstwaⁿ.
- 15** Wykopuje dół i go pogłębia, ale potem sam do niego wpada^o.
- 16** Problemy, które powoduje, wrócą na jego głowę^p, na czubek głowy spadnie mu jego własna przemoc.
- 17** Będę słaawił Jehowę za Jego sprawiedliwość^q, będę wysławiał pieśnią imię* Jehowy^r, Najwyższego^s.

7:9 *Lub „poddaje próbie serca i nerki”. 7:11 *Lub „miota potępienia”. 7:17 *Lub „grał dla imienia”.

Dla dyrygenta.
Na melodię *gittit**.
Utwór muzyczny Dawida.

8 Jehowo, nasz Panie, na
całej ziemi nie ma imienia
tak majestatycznego jak
Twoje.

Sprawiłeś, że Twoja chwała
przewyższa nawet
niebiosa!^a

2 Słowa mi z ust dzieci
i niemowląt^b
pokazałeś swoją siłę
przeciwnikom,
żeby uciszyć mściwych
wrogów.

3 Gdy patrzę na niebo —
dzieło Twoich palców,
na księżyc i gwiazdy, które
przygotowałeś^c,

4 myślę sobie: Czym jest
śmiertelnik, że o nim
pamiętasz,

czym jest syn człowieczy,
że się o niego
troszczysz?^d

5 Uczyniłeś go trochę niższym
od aniołów*,
ukoronowałeś go chwałą
i wspaniałością.

6 Ustanowiłeś go nad dziełami
Twoich rąk^e,
wszystko położyłeś pod jego
nogi:

7 mniejsze i większe zwierzęta
z trzody,
a także dzikie zwierzęta^f,

8 ptaki na niebie i ryby
w morzu,
wszystko, co w nim pływa.

9 Jehowo, nasz Panie, na
całej ziemi nie ma imienia
tak majestatycznego jak
Twoje!

8:nagl.; 9:nagl. *Zob. *Słowniczek pojęć*.
8:1 *Możliwe też „Ty, którego chwala
jest opiewana nad niebiosa!”. 8:5 *Lub
„od podobnych do Boga”.

PSALM 8

a 1Kl 8:27
Ps 104:1
Ps 148:13

b Mt 21:16
Łk 10:21
1Kor 1:27

c Ps 19:1
Ps 104:19
Łz 40:26
Rz 1:20

d Rdz 1:29
Rdz 9:3
Ps 144:3
Mt 6:25, 30
Jn 3:16
Dz 14:17
Heb 2:6-8

e Rdz 1:26
Rdz 9:1, 2

f Rdz 1:28
Rdz 9:3

szpalta 2

PSALM 9

a 1Kn 16:12
1Kn 29:11
Obj 4:11

b Ps 28:7

c Ps 56:9

d Ps 89:14
1Pt 2:23

e Pwt 9:4

f Pwt 25:19

g Ps 90:2
1Tm 1:17

h Rz 14:10
Obj 20:11

i Rdz 18:25
Ps 85:11
Łz 26:9

j Ps 96:13
Ps 98:9
Dz 17:31

k Ps 91:2

Dla dyrygenta.
Na melodię „*Mut labben*”*.
Utwór muzyczny Dawida.

℣ [*alef*]

9 Jehowo, będę Cię wystawiał
całym sercem,
będę opowiadał o wszyst-
kich Twoich zdumiewają-
cych dziełach^a.

2 Będę się Tobą cieszył
i radował,

Najwyższy, będę wystawiał
Twoje imię pieśnią^b.

℣ [*bet*]

3 Gdy moi wrogowie zaczną
się wycofywać^c,
wtedy upadną i zginą przed
Twoim obliczem.

4 Bo Ty bronisz mojej słusznej
sprawy,
zasiadasz na tronie, sądząc
w prawość^d.

℣ [*gimel*]

5 Zgromiłeś narody^e i zgładzi-
łeś niegodziwych,
wymazując ich imię po wiecz-
ne czasy, już na zawsze.

6 Wrogowie zostali bezpo-
wrotnie zniszczeni.
Wykorzeniłeś ich miasta,
a wszelka pamięć o nich
zginie^f.

℣ [*he*]

7 Ale Jehowa będzie zasiadał
na swoim tronie na zawsze^g,
utwierdził go na rzecz
sprawiedliwości^h.

8 W prawości będzie sądził
mieszkańców ziemiⁱ,
będzie wydawał prawe posta-
nowienia co do narodów^j.

℣ [*waw*]

9 Jehowa stanie się bezpiecz-
nym schronieniem*
dla zgwałconych^k,

9:2 *Lub „grał dla Twojego imienia”.

9:8 *Lub „żyznął krainę”. 9:9 *Lub
„wzniesieniem”.

bezpiecznym schronieniem
w czasie udręki^a.

- 10** Ci, którzy znają Twoje imię,
będą Ci ufali^b.

Nigdy nie opuścisz tych, któ-
rzy Cię szukają, Jehowo^c.

† [zajin]

- 11** Wystawiajcie pieśnią
Jehowę, który mieszka
na Syjonie,
rozgłaszajcie wśród ludów
Jego czyny^d.

- 12** Bo Ten, który mści się
za krew uciśnionych,
pamięta o nich^e,
nie zapomni ich krzyku^f.

‡ [chet]

- 13** Jehowo, okaż mi łaskę.
Zobacz, jak mnie gnębią ci,
co mnie nienawidzą,
Ty, który podnosisz mnie
z bram śmierci^g,

- 14** żebym mógł opowiadać
o Twoich chwalebnych
czynach w bramach córki
syjońskiej^h
i cieszyć się, że zapewniasz
mi wybawienieⁱ.

‡ [tet]

- 15** Narody wpadły w dół,
który same wykopały,
a w sieć, którą ukryły,
zaplątała się ich stopa^j.

- 16** Jehowa jest znany z tego,
jak osądza^k.
Niegodziwy wpadł w pułap-
kę swojego własnego
postępowania^l.
Higgajon *. (Sela).

* [jod]

- 17** Niegodziwi odejdą do grobu*,
trafią tam wszystkie narody
zapominające o Bogu.

- 18** Ale biedni nie będą zawsze
zapominani^m,

9:16 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **9:17**

*Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu
ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

PSALM 9

- a Ps 46:1
Ps 54:7
b Ps 91:14
Prz 18:10
Jer 16:21
c 2Kl 20:12
Ps 25:15
2Kl 1:10
d Ps 96:10
Ps 107:19, 22
Iz 12:3, 4
e Rdz 4:9, 10
Rdz 9:5
Pwt 32:43
2Kl 9:24, 26
2Kl 24:3, 4
Łk 11:49-51
f Wj 3:7
Ps 72:13, 14
Łk 18:7
g Ps 30:3
Iz 38:9, 10
Obj 1:17, 18
h Jer 17:19, 20
i Ps 13:5
Ps 20:5
j Pwt 32:35
Prz 5:22
k Wj 14:4
Joz 2:10
2Kl 19:19
l Prz 26:27
Iz 3:11
m Ps 12:5
Ps 72:4

szpalta 2

- a Ps 10:17
Mt 5:5
b Rdz 18:25
Ps 82:8
c Wj 15:16
Wj 23:27

PSALM 10

- d Ps 13:1
Ps 22:1
Jer 14:8
e Wj 14:17
f Ps 7:14, 16
Ps 37:7
Prz 5:22
Prz 26:27
g Wj 15:9
Oz 12:8
h Ps 14:1, 2
Ps 53:1
Sof 1:12
i Ps 37:35
j Iz 26:11
Oz 14:9
k Prz 14:16
Kzn 8:11

a nadzieja potulnych nigdy
nie okaże się daremną^a.

‡ [kaf]

- 19** Powstań, Jehowo! Nie po-
zwól, by śmiertelnik miał
przewagę.

Niech narody zostaną
osądzone w Twojej
obecności^b.

- 20** Jehowo, poraż je strachem^c,
niech wszyscy ci ludzie
wiedzą, że są tylko
śmiertelnikami. (Sela).

‡ [lamed]

- 10** Czemu, Jehowo, stoisz
z dala?

Czemu się kryjesz w czasie
udręki?^d

- 2** Niegodziwy zuchwale ściga
bezradnego^e,
ale złapie się na to, co sam
knuje^f.

- 3** Bo przechwala się swoimi
samolubnymi pragnie-
niami^g
i błogosławi chciwego^h.

‡ [nun]

Lekceważy Jehowę.

- 4** Jest tak zarozumiały, że nie
podejmuje poszukiwań.
Jedyny jego wniosek to:
„Nie ma Boga”^h.

- 5** Wiedzie mu się w tym,
co robiⁱ,

ale nie potrafi zrozumieć
Twoich postanowień^j,
drwi* ze wszystkich swoich
przeciwników.

- 6** Myśli sobie: „Nic mną
nie wstrząśnie”.

Przez pokolenie za pokole-
niem
nigdy nie ujrze nieszczęś-
cia”^k.

10:3 *Lub „pragnieniem swojej duszy”.
*Możliwe też „a chciwy błogosławi sie-
bie”. **10:5** *Lub „parska”. **10:6** *Lub
„nigdy nie będę się chwiał”.

[pe]

- 7** Ma usta pełne przekleństw,
kłamstw i gróźb^a.
Swoim językiem sprowadza
problemy i krzywdy^b.
- 8** Czyha w zasadzce przy
wszech,
wychodzi z ukrycia, żeby
zabić niewinnego^c.
- ☞ [ajin]
- Jego oczy wypatrują ofiary^d.
- 9** Czyha w ukryciu jak lew
w swojej kryjówce^e.
Czai się, żeby schwycić
bezzadnego.
Chwyta go, zaciskając sieć^f.
- 10** Ofiara zostaje przygnieciona
i powalona.
Nieszczęśnicy wpadają
w jego ręce^g.
- 11** Niegodziwy myśli sobie:
„Bóg zapomni^g.
Odwróci^h twarz.
Nigdy nie zwraca uwagi^h”.

[kof]

- 12** Powstań, Jehowoⁱ.
Boże, podnieś rękęⁱ.
Nie zapominaj o bezzad-
nych^k.
- 13** Czemu niegodziwy lekcewa-
ży Boga?
Myśli sobie: „Nie pociągniesz
mnie do odpowiedzial-
ności”.
- ☞ [resz]
- 14** Ty jednak widzisz cierpienie
i udękę.
Patrzysz i bierzesz sprawę
w swoje ręce^l.
Do Ciebie zwraca się
nieszczęsna ofiara^m.
Ty pomagasz sierocieⁿ.
- ☞ [szin]
- 15** Złam ramię niegodziwego
i złego^o,

10:9 *Lub „w zaroślach”. 10:10 *Lub „mocne pazury”. 10:14 *Dosl. „chlöp-
cu bez ojca”.

PSALM 10

- a Rz 3:14
b Ps 7:14
Ps 12:2
Ps 55:21
c Prz 1:10, 11
d Ps 17:9, 11
e Hi 38:39, 40
Ps 17:12
Ps 59:3
f Ps 140:5
Jer 5:26
g Kzn 8:11
h Ps 73:3, 11
Ps 94:3, 7
Eze 8:12
Eze 9:9
i Ps 3:7
j Mi 5:9
k Ps 9:12
Ps 35:10
l 2Kl 9:26
2Kn 6:23
m 1Pt 4:19
n Pwt 10:17, 18
Ps 146:9
Heb 13:6
o Hi 38:15

szpalta 2

- a Wj 15:18
Ps 145:13
Jer 10:10
Dn 4:34
1Tm 1:17
b Ps 9:5
Ps 44:2
c Ps 9:18
d 1Kn 29:18, 19
e Prz 15:8
1Pt 3:12
f Ps 72:4
g Iz 51:12

PSALM 11

- h 2Kn 14:11
Ps 7:1
Ps 56:11
i Mi 1:2
Hab 2:20
j 2Kn 20:6
Ps 103:19
Obj 4:2, 3
k 2Kn 16:9
Prz 15:3
Za 4:10
Heb 4:13
l Rdz 6:5
Rdz 7:1

żebyś dopatrując się
w nim niegodziwości,
już jej nie znalazł.

16 Jehowa jest Królem
po wieczne czasy,
już na zawsze^a.
Narody* wyginęły z ziemi^b.

☞ [taw]

- 17** Ty, Jehowo, usłyszysz
prośby potulnych^c.
Umocnisz ich serca^d
i będziesz zwracał
na nich baczną uwagę^e.
- 18** Oddasz sprawiedliwość
osieroconym i zdruzgo-
tanym^f,
tak by zwykły śmiertelnik*
już nie wzbudzał w nich
strachu^g.

Dla dyrygenta.
Psalm Dawida.

11 Schroniłem się u Jehowy^h.
Jak więc możecie mi*
mówić:

„Uciekaj w góry jak ptak!

- 2** Zobacz, jak niegodziwi
napinają łuk,
zakładają strzałę na cięciwę,
żeby z ciemności strzelać
do tych, którzy mają
szczerze serce.
- 3** Gdy fundamenty sprawiedli-
wości zostają zburzone,
co może zrobić prawy??”
- 4** Jehowa jest w swojej świętej
świątyniⁱ.
W niebiosach jest tron
Jehowy^j.
Jego oczy patrzą, Jego
czujne* oczy badają
ludzi^k.
- 5** Jehowa bada i prawego,
i niegodziwego^l.

10:16 *Chodzi o narody, które nie służą
Bogu. 10:18 *Dosl. „śmiertelnik, który
jest z ziemi”. 11:1 *Lub „mojej duszy”.
11:4 *Lub „promienne”.

Nienawidzi* każdego,
kto kocha przemoc^a.

6 Spuści na niegodziwych deszcz pałapek*.

Ukarze ich[#] ogniem, siarką^b
i palącym wiatrem.

7 Bo Jehowa jest prawy^c, kocha prawe uczynki^d.

Ci, którzy mają szczerę
serce, ujrzą Jego oblicze*^e.

Dla dyrygenta.
Na tony *szeminit**.
Utwór muzyczny Dawida.

12 Wybaw mnie, Jehowo, bo nie ma już lojalnego.

Wierni zniknęli spośród
ludzi.

2 Wszyscy okłamują się nawzajem, swoimi ustami schlebiają innym* i mówią, mając zwodnicze serca[#].

3 Jehowa zmusi do milczenia* wszystkie schlebiające usta

i język, który bardzo się
przechwala^g —

4 tych, którzy mówią: „Swoim językiem zyskamy przewagę.

Swoich ust używamy,
jak nam się podoba.
Kto będzie naszym
panem?”^h.

5 Jehowa mówi: „Ponieważ gnębi się uciśnionych, ponieważ wzdychają biedni, powstanę i będę działał, wybawię ich z rąk tych, którzy nimi gardzą*”.

11:5 *Lub „Jego dusza nienawidzi”.

11:6 *Możliwe też „żarzących się węgli”.

[#]Lub „ich działem będzie kielich”. 11:7

*Lub „zaznają Jego łaski”. 12:nagl.

*Zob. *Słowniczek pojęć*. 12:2 *Dosl.

„mówią gładką wargą”. [#]Dosl. „mówią

sercem i sercem”. 12:3 *Dosl. „odet-

nie”. 12:5 *Lub „na nich parszają”.

PSALM 11

a Prz 3:31
Prz 6:16, 17

b Rdz 19:24
Eze 38:22

c Pwt 32:4

d Ps 146:8

e Hi 36:7
Ps 34:15
1Pt 3:12

PSALM 12

f Ps 28:3

g Wj 15:9, 10
1Sm 2:3
Eze 28:2

h Ps 10:5

i Wj 3:7

szpalta 2

a 2Sm 22:31
Ps 19:8

b 1Sm 2:9

c Kzn 8:11

PSALM 13

d Hi 13:24
Ps 6:3
Ps 22:2

e Ps 22:7, 8

f Ps 25:2
Ps 35:19

g Ps 52:8
Ps 147:11
1Pt 5:6, 7

h 1Sm 2:1

i Ps 116:7
Ps 119:17

6 Wypowiedzi Jehowy są czyste^a, są jak srebro rafinowane w glinianym piecu*, czyszczone siedem razy.

7 Jehowo, Ty będziesz strzegł uciśnionych^b, już na zawsze będziesz ich chronił przed tym pokole- niem.

8 Ponieważ ludzie propagują zepsucie, niegodziwi nie mają żadnych skrupułów*^c.

Dla dyrygenta.
Utwór muzyczny Dawida.

13 Jehowo, jak długo nie bę- dziesz o mnie pamiętał? Czy zawsze?

Jak długo będziesz krył
przede mną twarz?^d

2 Jak długo będę* się zamart- wiał, codziennie smucąc się w sercu?

Jak długo mój wróg będzie
nade mną tryumfował?^e

3 Jehowo, mój Boże, spójrz na mnie i mi odpowiedz. Rozświeł moje oczy, żebym nie zasnął snem śmierci,

4 żeby mój wróg nie powie- dzał: „Pokonałem go!”. Nie pozwól moim przeciwni- kom cieszyć się z mojego upadku^f.

5 Ufam w Twoją lojalną miłość^g.

Będę się cieszył w sercu,
gdy zapewnisz mi wyba-
wienie^h.

6 Będę śpiewał Jehowie, bo hojnie mnie nagradzał*ⁱ.

12:6 *Możliwe też „w piecu hutniczym
stojącym na ziemi”. 12:8 *Lub „chodzą
wokół swobodnie”. 13:2 *Lub „mo-
ja dusza będzie”. 13:6 *Lub „wyświad-
czał mi dobro”.

Dla dyrygenta.
Psalm Dawida.

14

Głupi* myśli sobie:
„Nie ma Jehowy”^a.

Postępowanie takich ludzi
jest spaczne, a ich
uczynki – obrzydliwe.
Żaden z nich nie postępuje
dobrze^b.

2 Ale Jehowa patrzy z nieba
na ludzi,
żeby sprawdzić, czy ktokol-
wiek jest wnikliwy, czy
ktokolwiek szuka Jehowy^c.

3 Wszyscy zbroczyli z drogi^d,
wszyscy są jednakowo
zepsuci.

Żaden z nich nie postępuje
dobrze,
ani jeden.

4 Czy nikt ze złoczyńców nie
rozumie?
Pożerają mój lud, jakby jedli
chleb.

Nie wzywają Jehowy.

5 Ale ogarnie ich przerażenie^e,
bo Jehowa jest z pokoleniem
prawych.

6 Wy, złoczyńcy, próbujecie
udaremnić plany tego,
który niewiele zna, czy,
ale jego schronieniem jest
Jehowa^f.

7 Niech z Syjonu nadejdzie
wybawienie Izraela!^g
Gdy Jehowa przyprowadzi
z powrotem swój pojmany
lud,
Jakub niech się cieszy, Izrael
niech się raduje.

Utwór muzyczny Dawida.

15

Jehowo, kto może być
gościem w Twoim
namiocie?

Kto może przebywać
na Twojej świętej górze?^h

14:1 *Lub „nierozumny”.

PSALM 14

- a Ps 10:4
Iz 29:16
b Ps 53
Rz 3:10-12
c 2Krn 16:9
Ps 33:13-15
Heb 11:6
d Kzn 7:29
e Wj 15:16
f Ps 9:9
Ps 142:5
g Rz 11:26, 27

PSALM 15

- h Ps 2:6
Ps 24:3, 4

szpalta 2

- a Ps 1:1
b Iz 33:15, 16
Dz 10:34, 35
c Prz 3:32
Ef 4:25
d Kpl 19:16
Ps 101:5
Prz 20:19
e Prz 14:21
Rz 12:17
f Wj 23:1
g Est 3:2
h Joz 9:18-20
Sdz 11:34, 35
Ps 50:14
Mt 5:33
i Wj 22:25
j Wj 23:8
k Ps 16:7, 8
Prz 12:3
2Pt 1:10

PSALM 16

- l Ps 25:20
m Ps 119:63
n Pwt 8:19
Ps 97:7
Jon 2:8
o Wj 23:13
Joz 23:6, 7

- 2 Ten, kto postępuje niena-
gannie^a,
robi to, co słuszne^b,
i mówi w sercu prawdę^c.
3 Nie rzuca oszczerstw^d,
w żaden sposób nie krzywdzi
bliźniego^e
ani nie psuje opinii* znajo-
mym^f.
4 Odrzuca każdego, kto jest
godny pogardy^g,
ale szanuje bojących się
Jehowy.
Nie wycofuje się ze złożonej
obietnicy*, nawet jeśli jest
dla niego niekorzystna^h.
5 Nie pożycza swoich
pieniędzy na procentⁱ
ani nie daje się przekupić*,
żeby zaszkodzić
niewinnemu^j.
Człowiekiem, który tak
postępuje, nigdy nic
nie wstrząśnie^k.

Miktam* Dawida.

16

Strzeż mnie, Boże,
bo schroniłem się
u Ciebie^l.

- 2 Powiedziałem Jehowie:
„Ty jesteś Jehowa,
moje Źródło dobroci.
3 A święci na ziemi,
znamienici, sprawiają mi
ogromną radość”^m.
4 Ci, którzy chcą służyć innym
bogom, przysparzają sobie
zmartwieńⁿ.
Nigdy nie będę wylewał
z nimi krwawych ofiar
płynnych,
a swoimi ustami nie będę
wspominał imion tamtych
bogów^o.

15:2 *Lub „chodzi w nieskazitelnos-
ci”. 15:3 *Lub „nie zawstydzę”.
15:4 *Dosł. „przysięgi”. 15:5 *Lub
„nie przyjmuje łapówek”. *Lub „ni-
gdy nie będzie się chwiał”. 16: nagł.
*Zob. Słowniczek pojęć.

- 5** Jehowa jest tym, co przypada mi w udziale, przyznany mi działem^a i moim kielichem^b.
Ty strzeżesz mojego dziedzictwa.
- 6** Przydzielono mi przyjemne miejsca.
Naprawdę jestem zadowolony ze swojego dziedzictwa^c.
- 7** Będę słał Jehowę, który mi udziela rad^d.
Nawet w nocy korygują mnie moje najszybsze myśli^e.
- 8** Zawsze mam Jehowę przed sobą^f.
Jest On po mojej prawej stronie, więc nic mną nie wstrząśnie^g.
- 9** Dlatego moje serce się cieszy, cały^h się raduję, a ponadto żyjęⁱ bezpiecznie.
- 10** Bo nie pozostawisz mnie^j w grobie^k.
Nie pozwolisz, żeby Twój lojalny sługa ujrzał dół^l.
- 11** Pokazujesz mi ścieżkę życia^m.
Kiedy przebywam w Twojej obecnościⁿ, przepełnia mnie radość^o,
gdy jestem po Twojej prawej stronie, zaznaję wiecznego szczęścia^p.
- Modlitwa Dawida.
- 17** Jehowo, usłysz moje błaganie o sprawiedliwość.
Zwróć uwagę na moje wołanie o pomoc.
Wysłuchaj mojej modlitwy, w której nie ma podstępu^q.

16:7 *Lub „moje najgłębsze uczucia”.
Dost. „moje nerki”. **16:8** *Lub „nigdy nie będę się chwiał”. **16:9** *Dost. „moja chwała”. ^aLub „moje ciało mieszka”. **16:10** *Lub „nie wydasz mojej duszy na pastwę”. ^bLub „Szeolu”, czyli wspólnym grobie ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^cMożliwe też „zepsucie”. **16:11** *Dost. „przed Twoim obliczem”. ^dLub „przyjemności”.

PSALM 16

- a Ps 73:26
b Ps 23:5
c Ps 78:55
d Iz 48:17
e Ps 17:3
Ps 26:2
f Ps 139:17, 18
g Ps 73:23
Dz 2:25-28
h Ps 49:15
Dz 2:31
Dz 3:15
Obj 1:17, 18
i Hi 14:13, 14
Dz 13:34-37
j Prz 12:28
k Ps 21:6
Mt 5:8

PSALM 17

- l Ps 145:18

szpalta 2

- a Ps 37:5, 6
b Ps 11:5
Ps 16:7
1Ko 4:4
c Ps 26:2
Mal 3:3
1Pt 1:6, 7
d Ps 119:9
e Ps 18:36
Ps 94:18
Ps 119:133
Ps 121:3
f Ps 55:16
g Iz 37:17
h Ps 31:21
Lam 3:22
i Pwt 32:9, 10
Za 2:8
j Rut 2:12
Ps 36:7
Ps 57:1
k 1Sm 24:11
Ps 35:4
l 1Sm 23:26

- 2** Obyś podjął sprawiedliwą decyzję na moją rzecz^a, oby Twoje oczy dostrzegły to, co słuszne.
- 3** Zbadałeś moje serce, nocą mnie sprawdzałeś^b.
Oczyściłeś mnie^c.
Stwierdzisz, że nie obmyślałem nic złego
ani nie zgrzeszyłem swoimi ustami.
- 4** Jeśli chodzi o postępowanie ludzi,
to zgodnie z Twoimi słowami wystrzegam się ścieżek przestępców^d.
- 5** Obym dalej kroczył Twoimi szlakami,
żeby się nie potknąć^e.
- 6** Wzywam Ciebie, Boże, bo Ty mi odpowiesz^f.
Nadstaw ku mnie ucha^g, usłysz moje słowa^h.
- 7** We wspaniały sposób okazał lojalną miłośćⁱ,
Wybawco tych, którzy pod Twoją silną ręką^j szukają schronienia
przed buntującymi się przeciw Tobie.
- 8** Strzeż mnie jak żrenicy oka^k, ukryj mnie w cieniu swoich skrzydeł^l.
- 9** Strzeż mnie przed niegodziwymi, którzy mnie atakują,
przed śmiertelnymi wrogami^m, którzy mnie otaczająⁿ.
- 10** Stali się niewrażliwi^o, wypowiadają się arogancko.
- 11** Teraz nas otaczają^p, szukają okazji, żeby doprowadzić nas do upadku^q.

17:6 *Lub „pochyl się i mnie posłuchaj”.
17:7 *Dost. „Twoją prawicą”. **17:9** *Lub „moimi wrogami duszy”. **17:10** *Lub „są okryci swoim własnym tłuszczem”.
17:11 *Lub „powalić nas na ziemię”.

- 12** Każdy z nich jest jak lew gotowy rozszarpać ofiarę, jak młody lew czający się w ukryciu.
- 13** Powstań, Jehowo, zmierz się z niegodziwym^a i go powal, swoim mieczem wyratuj mnie* z jego rąk.
- 14** Jehowo, ocal mnie swoją ręką przed ludźmi tego świata*, dla których liczy się tylko to, co tu i teraz^b, przed ludźmi, którym obficie dajesz dobre rzeczy^c i którzy zostawiają dziedzictwo swoim liczным synom.
- 15** Ale ja będę widział Ciebie*, bo jestem prawy, cieszę się, że budzę się przy Tobie^d.

Dla dyrygenta.

Pieśń sługi Jehowy Dawida, który skierował jej słowa do Jehowy po tym, jak Jehowa wyratował go z rąk wszystkich jego wrogów i z rąk Saula. Dawid powiedział^e:

- 18** Kocham Cię, Jehowo, moja siła^f.
- 2** Jehowa jest moją skałą i twierdzą, Tym, który mnie ratuje^g.
Mój Bóg jest moją skałą^h — u Niego się chronię.
To moja tarcza i mój róg* wybawieniaⁱ, moje bezpieczne schronienie^{Δi}.
- 3** Wzywam Jehowę, który jest godny wysławiania, i On mnie ocali przed moimi wrogamiⁱ.
- 4** Oplotły mnie powrozy śmierci^k,

17:13 *Lub „moją duszę”. **17:14** *Lub „systemu rzeczy”. **17:15** *Lub „zaznawał Twojej łaski”. ^aLub „że widzę Twoją postać”. **18:2** *Zob. *Słowniczek pojęć*. ^bLub „i mój potężny wybawca”. ^ΔLub „wzniesienie”.

PSALM 17

a Ps 7:6

b Ps 73:12

c Mt 5:45

d Ps 65:4

PSALM 18

e 2Sm 22:1

f Ps 18:32
Iz 12:2g Ps 3:3
Ps 37:39, 40
Ps 40:17

h Pwt 32:4

i Rdz 15:1
2Sm 22:2-4

j Ps 50:15

k 1Sm 20:3
Ps 116:3

szpalta 2

a 2Sm 20:1
2Sm 22:5, 6
Ps 22:16

b Kzn 9:12

c Ps 11:4

d 2Sm 22:7
Ps 10:17
Ps 34:15
1Pt 3:12

e Sdz 5:4

f 2Sm 22:8-16
Ps 77:18

g Iz 30:27

h Ps 144:5
Iz 64:1

i 2Sm 22:10

j Ps 99:1

k Ps 104:3
Heb 1:7

l Ps 97:2

m Hi 36:29

n 1Sm 2:10
1Sm 7:10o 2Sm 22:14
Ps 29:3

przeraziła mnie gwałtowna powódź podłych ludzi^a.

- 5** Oplotły mnie powrozy grobu*, śmierć zastawiła na mnie swoje sidła^b.
- 6** W udręce wzywałem Jehowę, wołałem do swojego Boga o pomoc.
On ze swojej świątyni usłyszał mój głos^c,
moje wołanie do Niego o pomoc doszło do Jego uszu^d.
- 7** Wtedy ziemia zaczęła się trząść i kołysać^e.
Fundamenty gór drżały, chwiały się, bo On wpadł w gniew^f.
- 8** Z Jego nozdrzy wzniosł się dym,
a z ust wyszedł niszczycielski ogień^g.
Buchnęły od Niego rozżarzone węgle.
- 9** Gdy zstępował, nachylił niebios^a,
a pod Jego stopami był gęsty mrokⁱ.
- 10** Siadł na cherubie i przyleciał^j.
Mknął na skrzydłach ducha^{*k}.
- 11** Potem okrył się ciemnością^l, którą rozpostarł wokół siebie jak szalas — gęstymi, ciemnymi chmurami burzowymi^m.
- 12** Z rozbrzaskanego nieba przed Nim grad i ogniste węgle przedarły się przez chmury.
- 13** Wtedy Jehowa zagrział w niebiosachⁿ,
Najwyższy sprawił, że usłyszano Jego głos^o,
spadł grad i ogniste węgle.

18:5 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.
18:10 *Lub „wiatru”.

- 14** Wypuścił strzały i rozproszył wrogów^a,
cisnął błyskawicami i wywołał wśród nich zamęt^b.
- 15** Od Twojej nagany, Jehowo, od podmuchu Twojego tchnienia*
odstąpiły się koryta rzek^c,
ukazały się fundamenty ziemi^d.
- 16** Sięgnął z wysokości, chwycił mnie i wydostał z wodnej głębinie^e.
- 17** Ocalił mnie z rąk potężnego wroga^f,
z rąk tych, którzy mnie nienawidzą i byli ode mnie silniejsi^g.
- 18** Wystąpili przeciwko mnie w dniu mojego nieszcześcia^h,
ale Jehowa mnie wspierał.
- 19** Wyprowadził mnie do bezpiecznego miejsca*.
Uratował mnie, bo zyskałem Jego uznanieⁱ.
- 20** Jehowa nagradza mnie stosownie do mojej prawości,
odpłaca mi stosownie do mojej niewinności*^k.
- 21** Bo trzymałem się dróg Jehowy
i nie postąpiłem niegodziwie—nie opuściłem swojego Boga.
- 22** Pamiętam o wszystkich Jego przepisach,
nie zlekceważę Jego ustaw.
- 23** Pozostanę wobec Niego nienaganny^l
i będę się wystrzegał przewinienia^m.
- 24** Oby Jehowa odpłacił mi za moją prawośćⁿ,

18:15 *Lub „tchnienia Twoich nozdrzy”.
*Lub „kanały wodne”. **18:19** *Lub „na
miejsce przestronne”. **18:20** *Dostł.
„czystości moich rąk”.

PSALM 18

a Iz 30:30
b Hi 36:32
Ps 144:6
c Ps 74:15
Ps 106:9
Ps 114:1, 3
d Wj 15:8
2Sm 22:16
e 2Sm 22:17-20
Ps 124:2-4
f Ps 3:7
g Ps 35:10
h 1Sm 19:11
1Sm 23:26
i Ps 149:4
j 1Sm 26:23
1Kl 8:32
k 1Sm 24:11
2Sm 22:21-25
Ps 24:3, 4
l Ps 84:11
m 2Sm 22:24
Prz 14:16
n Iz 3:10
Heb 11:6

szpalta 2

a 2Sm 22:25
Prz 5:21
b Ps 97:10
c 2Sm 22:26-31
Hi 34:11
Jer 32:19
d Mt 5:8
e Ps 125:5
f Hi 34:28
g Prz 6:16, 17
Iz 2:11
tk 18:14
h Ps 97:11
Iz 42:16
i 2Sm 5:19
Heb 11:32-34
j 2Sm 22:30
Flp 4:13
k Pwt 32:4
Dn 4:37
Obj 15:3
l Ps 12:6
Ps 19:8
m Ps 18:2
Ps 84:11
n Ps 86:8
Iz 45:5
o Pwt 32:31
1Sm 2:2
2Sm 22:32-43
p Ps 84:5, 7
q Iz 26:7
r Hab 3:19
s Rdz 15:1
Pwt 33:29
Ps 28:7

- za to, że w Jego oczach
jestem niewinny*^a.
- 25** Z lojalnym postępujesz lojalnie^b,
z nienagannym obchodzisz się nienagannie^c.
- 26** Wobec czystego okazujesz się czysty^d,
ale podstępnego przechytzasz^e.
- 27** Wybawiasz tych, którzy niewiele znaczą*^f,
ale wyniosłych^g poniżasz^g.
- 28** Ty, Jehowo, zapalasz moją lampę,
mój Boże, który rozświeglasz moją ciemność^h.
- 29** Z Twoją pomocą mogę uderzyć na oddział grabieżcówⁱ.
Dzięki sile od Boga potrafię pokonać mur^j.
- 30** Droga prawdziwego Boga jest doskonała^k,
a wypowiedź Jehowy—czysta^l.
Jest On tarczą dla wszystkich,
którzy się u Niego chronią^m.
- 31** Bo kto jest Bogiem oprócz Jehowy?ⁿ
Kto jest skałą oprócz naszego Boga?^o
- 32** To prawdziwy Bóg przyodziewa mnie w siłę^p,
wyrówna moją drogę^q.
- 33** Sprawia, że moje nogi są zwinne jak nogi łani,
że pewnie stoję na stromych zboczach^r.
- 34** Ćwicz moje ręce do boju.
Moje ramiona mogą napiąć miedziany łuk.
- 35** Dajesz mi swoją tarczę wybawienia^s,

18:24 *Dostł. „mam czyste ręce”. **18:27**
*Lub „uciśnionych”. *Dostł. „wyniosłe
oczy”.

Tvoja silna ręka* mnie
wspiera^a,
a Twoja pokora czyni mnie
wielkim^a.

- 36** Poszerzasz dla mnie ścieżkę,
moje stopy* się nie potkną^b.
37 Będę ścigał swych nieprzyja-
ciół i ich dogonię.

Nie wrócę, dopóki nie zginą.

- 38** Zmiażdżę ich i nie zdołają
się podnieść^c.

Upadną pod moje stopy.

- 39** Ty dasz mi siłę do walki.
Powalisz przede mną moich
przeciwników^d.

- 40** Zmusisz moich wrogów
do odwrotu
i zgładzę* tych, którzy mnie
nienawidzą^e.

- 41** Wołają o pomoc, ale nie ma
nikogo, kto by ich ocalił.

Wołają nawet do Jehowy,
ale On im nie odpowiada.

- 42** Zetrę ich na proch, jaki jest
unoszony przez wiatr,
wyrzucę ich, jak się wyrzuca
błoto na ulicę.

- 43** Uratujesz mnie od krytyki
ludu^f.

Wyznaczysz mnie, żebym
stał na czele narodów^g.
Lud, którego nie znałem,
będzie mi służył^h.

- 44** Na samą wieść o mnie będą
mi posłuszni.
Cudzoziemcy przyjdą,
płaszcząc się przede mnąⁱ.

- 45** Stracę odwagę*
i trzęsąc się, wyjdą
ze swoich twierdz.

- 46** Jehowa to żywy Bóg!
Chwała mojej Skale!^j
Niech będzie wywyższany
Bóg mojego wybawienia!^k

18:35 *Dosl. „Twoja prawica”. #Lub „podtrzymuje”. **18:36** *Lub „kostki”. **18:40** *Dosl. „uciszę”. **18:45** *Lub „zmarnieją”.

PSALM 18

a 2Sm 22:36
Ps 113:6-8

b Ps 17:5

c Ps 2:8, 9

d Ps 44:5

e 2Sm 22:41
Ps 34:21

f 1Sm 30:6

g 2Sm 8:3
Ps 2:8

h 2Sm 22:44-
46

i Pwt 33:29

j Pwt 32:4

k Wj 15:2
2Sm 22:47-
49

szpalta 2

a Pwt 32:35
Nah 1:2
Rz 12:19

b 2Sm 7:9
Ps 59:1

c Pwt 32:43
Ps 117:1
Iz 11:10

d 2Sm 22:50,
51
1Kn 16:9
Rz 15:9

e Ps 2:6
Ps 144:10

f 2Sm 7:15-17
IKl 3:6

g Ps 89:20, 36
Iz 9:7
Łk 1:32, 33
Obj 5:5

PSALM 19

h Ps 8:3, 4
Iz 40:22
Rz 1:20

i Ps 150:1
Obj 4:11

j Rz 10:18

- 47** Prawdziwy Bóg mści się
za mnie^a,
podporządkowuje mi ludy,

- 48** ratuje mnie z rąk moich
rozniewanych wrogów.
Ty wynosisz mnie ponad
tych, którzy mnie atakują^b.
Wyzwalasz mnie z rąk czło-
wieka dopuszczającego się
przemocy.

- 49** Dlatego będę Cię wychwalał
wśród narodów, Jehowo^c,
i będę wysławiał Twoje imię
pieśnią^d.

- 50** Bóg wybawia swojego króla,
dając mu wielkie zwycię-
stwa^e,
okazuje lojalną miłość
swemu pomazańcowi^f,
Dawidowi i jego potomstwu—
na zawsze^g.

Dla dyrygenta.

Utwór muzyczny Dawida.

- 19** Niebiosa oznajmiają
chwałę Boga^h,

przestworze* opowiada
o dziele Jego rąkⁱ.

- 2** Dzień w dzień tryska ich
mowa,
noc w noc ukazują one
wiedzę.

- 3** Nie jest to mowa,
nie ma też słów,
nie słysząc ich głosu.

- 4** A jednak ich świadectwo*
rozchodzi się po całej ziemi,
ich orędzie dociera
na krańce świata^j.

W niebiosach Bóg rozbił
namiot słońca.

- 5** Jest ono jak nowożeniec
wychodzący ze swojej
komnaty,
cieszy się jak moczarsz
biegnący swoją drogą.

18:49 *Lub „grał dla Twojego imienia”. **19:1** *Lub „niebo”. **19:4** *Możliwe też „sznur mierniczy”. #Lub „zamieszka-
nej ziemi; żyźnej krainy”.

- 6** Wyłania się z jednego krańca nieba
i wędruje po nim aż do drugiego krańca^a.
Nic się nie ukryje przed jego żarem.
- 7** Prawo Jehowy jest doskonałe^b, przywraca siły^{*c}.
Przypomnienia od Jehowy są godne zaufania^d, niedoświadczonego czynią mądrym^e.
- 8** Rozkazy Jehowy są prawe, radują serce^f.
Przykazania Jehowy są przejrzyste, rozświełają oczy^g.
- 9** Bojaźń przed Jehową^h jest czysta, trwa wiecznie.
Wyroki Jehowy są prawdziwe, wszystkie są praweⁱ.
- 10** Są bardziej pożądane niż złoto,
niż dużo czystego^{*} złotaⁱ.
Są słodsze niż miód^k, miód kapiący z plastrów.
- 11** Ostrzegają Twojego sługę^l, a trzymanie się ich zapewni wielką nagrodę^m.
- 12** Kto potrafi rozpoznać własne błędy?ⁿ
Uniewinnij mnie od grzechów, których nie jestem świadomy.
- 13** Powstrzymaj też swojego sługę od zuchwałych uczynków^o,
nie pozwól, żeby panowały nade mną^p.
Wtedy będę zupełny^q
i nie obciążę się winą za rażące^{*} grzechy.
- 14** Oby słowa moich ust i myśli mego serca
były miłe Tobie^r, Jehowo, moja Skała^s i mój Wykupicielu^t.

19:7 *Lub „duszę”. 19:10 *Lub „Oczyszczzonego”. 19:13 *Lub „wielkie”.

PSALM 19

a Ps 104:19
b Ps 119:72
c Ps 23:3
d Ps 119:111, 129
e Prz 1:5
f 2Tm 3:15
g 2Kn 24:9, 10
h Prz 4:4
i Prz 6:23
Mt 6:22
j Pwt 10:12
Prz 1:7
Mal 3:16
k Ps 119:137, 160
Obj 16:7
l Ps 119:127
Prz 8:10
m Ps 119:103
Prz 16:24
n Ps 119:11
o Ps 119:165
1Ko 4:4
p Rdz 20:6
Pwt 17:12
1Sm 15:23
2Sm 6:7
2Kn 26:16-18
q Ps 119:133
r Iz 38:3
s Ps 49:3
Ps 51:15
Ps 143:5
Flp 4:8
t Ps 18:2
Hi 19:25
Iz 43:14

szpalta 2

PSALM 20

a Ps 9:10
Prz 18:10
b 2Kn 20:8, 9
c 2Sm 5:7
Ps 50:2
Ps 134:3
d Ps 21:1, 2
e Ps 59:16
f 1Sm 17:45
g Ps 2:2, 4
h Ps 17:7
i Ps 33:17
Iz 31:1
j 2Kn 14:11
2Kn 20:12
2Kn 32:8
k Sdz 5:31
Ps 125:1
l Ps 18:50
m Ps 44:4

Dla dyrygenta.

Utwór muzyczny Dawida.

- 20** Niech Jehowa ci odpowie w czasie udręki.
Niech cię chroni imię Boga Jakuba^a.
- 2** Niech Bóg pośle ci pomoc ze świętego miejsca^{*b}
i wesprze cię z Syjonu^c.
- 3** Niech pamięta wszystkie twoje dary ofiarne.
Niech z uznaniem przyjmie^{*} twoje całopalenia. (Sela).
- 4** Niech spełni pragnienia twojego serca^d
i sprawi, że powiodą się wszystkie twoje plany^{*}.
- 5** Będziemy radośnie wykrzykiwać z powodu twoich zwycięstw^{*e},
w imię naszego Boga
wzniesiemy sztandary^f.
Niech Jehowa spełni wszystkie twoje prośby.
- 6** Teraz wiem, że Jehowa wybawia swojego pomazańca^g.
Odpowiada mu ze świętych niebios,
zapewniając mu swoją silną ręką^{*} wielkie zwycięstwa^h.
- 7** Jedni polegają na rydwanach, a drudzy na koniachⁱ,
ale my wzywamy imienia naszego Boga, Jehowy^l.
- 8** Wszyscy oni się załamali i upadli,
ale my powstałiśmy i odzyskaliśmy siły^k.
- 9** Jehowo, wybaw króla!^l
Bóg^{*} odpowie nam w dniu, gdy będziemy wołać o pomoc^m.
- 20:2 *Zob. Słowniczek pojęć. 20:3 *Dosl. „niech uzna za tłuste”. 20:4 *Lub „wszelki twój zamysł”. 20:5 *Lub „aktów wybawienia”. 20:6 *Dosl. „swoją prawicą”. #Lub „wybawienie”. 20:9 *Możliwe też „król”.

Dla dyrygenta.
Utwór muzyczny Dawida.

- 21** Jehowo, król się raduje
Twoją siłą^a,
bardzo się cieszy, bo zapew-
niasz wybawienie^b.
2 Spełniłeś pragnienie
jego serca^c
i nie odrzuciłeś prośby
jego ust. (*Sela*).
3 Bo wychodzisz mu
na spotkanie z obfitymi
błogosławieństwami,
wkładasz mu na głowę
koronę z czystego^d złota^d.
4 Prosił Cię o życie i mu je
dałeś^e —
długie życie^e, po wieczne
czasy, już na zawsze.
5 Gdy zapewniasz wybawie-
nie, przysparza mu to
wielkiej chwały^f.
Obdarzasz go dostojen-
stwem i wspaniałością.
6 Sprawiasz, że będzie błogo-
sławiony na zawsze^g
i że cieszy się z Twojej
obecności^h.
7 Bo król ufa Jehowieⁱ.
Nic nim nie wstrząśnieⁱ,
gdyż Najwyższy okazuje
lojalną miłośćⁱ.
8 Twoja ręka znajdzie
wszystkich Twoich
wrogów,
Twoja silna ręka^{*} znajdzie
tych, którzy Cię niena-
widzą.
9 W wyznaczonym czasie
zwrócisz na nich uwagę
i ich zniszczysz jak coś,
co się wrzuca do ognistego
pieca.

21:3 *Lub „oczyszczonego”. **21:4**
*Dosl. „długość dni”. **21:6** *Dosl.
„z radości Twojego oblicza”. **21:7** *Lub
„nigdy nie będzie się chwiał”. **21:8**
*Dosl. „Twoja prawica”.

PSALM 21

- a Ps 63:11
b Ps 28:7
c Ps 2:8
Ps 20:4
d 2Sm 12:30
e Ps 13:3
Ps 61:6
f 2Sm 7:8, 9
g Ps 72:17
h Ps 16:11
Ps 45:7
i 1Sm 30:6
j Ps 16:8

szpalta 2

- a Pwt 32:22
Ps 110:5
Mal 4:1
b Ps 34:16
c Ps 2:1
d Ps 9:3
Ps 56:9

PSALM 22

- e Ps 22:16
Mt 27:46
Mk 15:34
f Heb 5:7
g Ps 42:3
h Iz 6:3
IPT 1:15
i Rdz 15:1, 6
j Wj 14:13
Heb 11:32-34
k Ps 25:2
Ps 99:6
Rz 10:11
l Ps 31:11
Iz 53:3

Jehowa ich pochłonie
w swoim gniewie i strawi
ich ogień^a.

- 10** Zgładzisz z ziemi ich dzieci^{*},
ich potomstwo — spośród
ludzi.
11 Bo zamierzali wobec Ciebie
coś złego^b,
uknuli plany, które jednak
się nie powiodą^c.
12 Ty zmusisz ich do odwrotu^d,
celując w nich^{*} ze swojego
łuku[#].
13 Powstań, Jehowo, i pokaż
swoją siłę.
Będziemy wysławiać pieśnią
Twoją potęgę^{*}.

Dla dyrygenta.
Na melodię „Łani o świecie”^{*}.
Utwór muzyczny Dawida.

- 22** Boże mój, Boże mój,
czemu mnie opuściłeś^e?
Czemu nie przychodzisz
mnie wybawić?
Czemu nie słyszysz,
jak wołam z bólu?^f
2 Boże mój, wołam za dnia,
ale Ty nie odpowiadasz^g,
również w nocy nie milczę.
3 Ale Ty jesteś święty^h,
jesteś otoczony chwałą^{*},
która płynie z ust Izraela.
4 Tobie ufali nasi ojcowieⁱ —
ufali, a Ty ich ratowałeśⁱ.
5 Do Ciebie wołali i ich
wybawiałeś,
Tobie ufali i się nie zawiedli^h.
6 Ale ja jestem robakiem,
nie człowiekiem.
Ludzie ze mnie szyczą^{*}
i mną gardzą^l.

21:10 *Dosl. „owoc”. **21:12** *Dosl.
„w ich twarze”. **21:13** *Dosl. „ciąć”. **21:13**
*Dosl. „śpiewać i grać [na cześć] Two-
jej potęgi”. **22:nagl.** *Może chodzić
o konkretną melodię lub styl muzyczny.
22:3 *Lub „zasiadasz na tronie w chwa-
le”. **22:5** *Lub „nie zostali zawsty-
dzeni”. **22:6** *Lub „jestem dla ludzi
obelgą”.

- 7 Wszyscy, którzy mnie widzą,
wyśmiewają się ze mnie^a,
kpią i drwiąco kręcą
głowami^b.
- 8 „Powierzył siebie Jehowie,
to niech On go ocali!
Niech go uratuje, skoro tak
go cenil!”^c.
- 9 To Ty wydobyłeś mnie
z łona mojej matki^d,
Ty dałeś mi poczuć się
bezpiecznie u jej piersi.
- 10 Już od urodzenia powierzo-
no mnie Twojej opiece*,
odkąd wyszedłem z łona
matki, Ty jesteś moim
Bogiem.
- 11 Nie trzymaj się z dala
ode mnie, bo udręka jest
blisko^e,
a nikt inny nie rusza mi
na pomoc^f.
- 12 Otaczają mnie mnóstwo
młodych byków^g,
osaczają mnie mocne byki
Baszanu^h.
- 13 Wrogowie szeroko otwierają
na mnie swoje paszczeⁱ
jak ryczący lew, który
rozszarpuje zdobycz^j.
- 14 Jestem wylewany jak woda
i wszystkie moje kości
wypadły ze stawów.
Moje serce stało się jak
wosk^k,
topnieje głęboko w moim
wnętrzu^l.
- 15 Moja siła wyschła jak glinia-
na skorupa^m,
język przywiera mi
do dziąsełⁿ.
Sprowadzasz mnie
do prochu, żebym umarł^o.
- 16 Bo osaczają mnie psy^p,
otaczają mnie jak zgraja
złoczyńców^q,

22:10 *Dost. „Jestem zdany na Ciebie”.

PSALM 22

- a Ps 35:16
b Ps 109:25
c Mt 27:41-43
Łk 23:35, 36
d Ps 71:6
Ps 139:16
e Ps 10:1
f Łk 23:46
Heb 5:7
g Ps 68:30
h Eze 39:18
i Mt 26:4
j Ps 57:4
1Pt 5:8
k Łk 22:44
Jn 12:27
l Mt 26:38
Mk 14:33
m Prz 17:22
n Jn 19:28
o Łk 53:12
1Ko 15:3, 4
p Ps 59:5, 6
Łk 22:63
q Ps 86:14

szpalta 2

- a Mt 27:35
Jn 20:25
b Ps 34:20
Jn 19:36
c Mk 15:24
Łk 23:34
Jn 19:23, 24
d Ps 10:1
e Ps 40:13
f Ps 22:16
g Ps 35:17
h Jn 17:6
i Ps 40:9
Heb 2:11, 12
j Ps 50:23
k Ps 34:6
Ps 69:33
l Lb 6:25
m Heb 5:7
n Ps 35:18
Ps 40:10
Ps 111:1
o Ps 37:11
Łk 65:13
p Sof 2:3

- niczym lew atakują moje
ręce i nogi^a.
- 17 Jestem w stanie zliczyć
wszystkie swoje kości^b.
Wrogowie patrzą, wbijają
we mnie wzrok.
- 18 Dzielą między siebie moje
szaty,
o moje ubranie rzucają losy^c.
- 19 Ale ty, Jehowo, nie trzymaj
się z dala^d.
Jesteś moją siłą, pośpiesz
mi na pomoc^e.
- 20 Wybaw mnie* od miecza,
moje cenne życie^f —
z łapy^g psa^h.
- 21 Wybaw mnie z paszczy lwa^g
i od rogów dzikich byków.
Odpowiedz i mnie wybaw.
- 22 Będę oznajmiał Twoje imię
swoim braciom^h,
będę Cię wysławiał
w zborzeⁱ.
- 23 Wy, którzy boicie się
Jehowy, wysławiajcie Go!
Wychwalajcie Go^j, wszyscy
potomkowie Jakuba!
Okazujcie Mu podziw
i respekt, wszyscy
potomkowie Izraela!
- 24 Bo nie pogardził ani się
nie brzydził cierpieniem
uciśnionego^k,
nie zakrył przed nim twarzy^l.
Gdy ten wołał do Niego
o pomoc, On usłyszał^m.
- 25 Będę Cię słał w wielkim
zborzeⁿ,
spełnię swoje śluby w obec-
ności tych, którzy się
Ciebie boją.
- 26 Potulni będą jeść do syta^o,
ci, którzy szukają Jehowy,
będą Go słać^p.

22:20 *Lub „moją duszę”. ^aDost. „moją jedyną”. Chodzi o duszę psalmisty, czyli jego życie. ^gDost. „ręki”.

Obyście na zawsze cieszyli się życiem*.

- 27 Wszystkie krańce ziemi będą pamiętać o Jehowie i się ku Niemu zwrócą.

Poklonią Mu się wszystkie rodziny narodów^a.

- 28 Bo władza królewska należy do Jehowy^b,

On panuje nad narodami.

- 29 Wszyscy na ziemi, którym się dobrze wiedzie*, będą jeść i się poklonią.

Uklęką przed Nim wszyscy, którzy zstępują do prochu.

Żaden z nich nie zdoła zachować życia^c.

- 30 Ich potomstwo będzie Mu służyć,
o Jehowie usłyszysz przyszłe pokolenie.

- 31 Przyjdą i opowiedzą o prawości Boga,
o tym, czego On dokonał,
opowiedzą ludowi, który dopiero ma się narodzić.

Utwór muzyczny Dawida.

23 Jehowa jest moim Pasterzem^c.

Niczego mi nie zabraknie^d.

- 2 Daje mi się kłaść na bujnych pastwiskach,
prowadzi mnie tam, gdzie jest pod dostatkiem wody i gdzie mogę odpocząć^e.

- 3 Pokrzepia mnie^f.
Prowadzi mnie ścieżkami^g prawości ze względu na swoje imię^g.

- 4 Gdy chodzę dolina głębokiego cienia^h,
nie boję się niczego złegoⁱ,
bo Ty jesteś ze mną^j.

22:26 *Dost. „niech wasze serce żyje na zawsze”. 22:29 *Dost. „wszyscy tłuszczy ziemi”. #Lub „duszy”. 23:2 *Możliwe też „prowadzi mnie do spokojnych wód”. 23:3 *Lub „moją duszę”. #Dost. „szlakami”.

PSALM 22

a Rdz 22:18

Obj 7:9

Obj 15:4

b 1Kn 29:11

Obj 11:17

PSALM 23

c Ps 80:1

Jer 23:3

Eze 34:12

1Pt 2:25

d Ps 34:9

Ps 84:11

Mt 6:33

Flp 4:19

Heb 13:5

e Eze 34:13, 14

f Ps 19:7

Ps 51:12

g Ps 31:3

h Hi 38:17

i Ps 3:6

Ps 27:1

Iz 41:10

j Iz 43:2

Rz 8:31

szpalta 2

a Ps 22:26

Ps 31:19

b Łk 7:46

Jak 5:14

c Ps 16:5

d Ps 103:17

e Ps 15:1-5

Ps 27:4

Ps 65:4

Ps 122:1

PSALM 24

f 1Kn 29:11

Hi 41:11

1Ko 10:26

g Rdz 1:9

Hi 38:11

Ps 136:6

Jer 5:22

h Ps 15:1-5

i 2Sm 22:21

Iz 33:15, 16

Mt 5:8

j Ps 34:12, 13

Mal 3:5

k Ps 128:1-5

l Iz 12:2

Twój kij pasterski i twoja laska sprawiają, że czuję się bezpiecznie*.

- 5 Wśród moich wrogów zastawiasz dla mnie stół^a.

Odświeżasz* moją głowę oliwą^b,

mój kielich jest napełniony po brzegi^c.

- 6 Twoja dobroć i lojalna miłość na pewno będą mi towarzyszyć* przez całe moje życie^d,

a ja będę mieszkał w domu Jehowy przez wszystkie swoje dni^e.

Psalm Dawida. Utwór muzyczny.

- 24** Do Jehowy należy ziemia i wszystko, co na niej^f,
żyzna kraina i ci, którzy w niej mieszkają.

- 2 Bo On mocno osadził ją na morzach^g
i trwale zbudował na rzekach.

- 3 Kto może wejść na górę Jehowy^h

i kto może stanąć w Jego świętym miejscu*?

- 4 Ten, kto ma niewinne ręce i czyste serceⁱ,
kto nie przysięga fałszywie na moje życie*
ani nie składa przysięgi podstępnie^j.

- 5 Jehowa będzie mu błogosławił^k,

jego Wybawca, Bóg, uzna go za prawego^l.

- 6 Takie jest pokolenie tych, którzy szukają Boga,
tych, którzy zabiegają o Twoją przychyłność*,
Boże Jakuba. (Sela).

23:4 *Lub „pocieszają mnie”. 23:5 *Lub „natłuszczasz”. 23:6 *Dost. „będą mnie ścigać”. 24:3 *Zob. Słowniczek pojęć. 24:4 *Lub „duszę”. Chodzi o składanie przysięgi na życie Jehowy. 24:5 *Lub „odda mu sprawiedliwość”. 24:6 *Dost. „szukają Twojego oblicza”.

- 7 Bramy, stańcie się wyższe^a,
otwórzcie się*, prastare
wejścia,
żeby mógł wkroczyć wspa-
niały Król!^b
- 8 Kto jest tym wspaniałym
Królem?
Jehowa, silny i potężny^c,
Jehowa, potężny w walce^d.
- 9 Bramy, stańcie się wyższe^e,
otwórzcie się, prastare
wejścia,
żeby mógł wkroczyć wspa-
niały Król!
- 10 Kto to jest – kto jest tym
wspaniałym Królem?
Tym wspaniałym Królem
jest Jehowa, Bóg Zastę-
pów^f. (Sela).

Psalm Dawida.

Ⲁ [alef]

25 Jehowo, do Ciebie się zwracam*.

Ⲃ [bet]

- 2 Boże mój, ufam Tobie^a,
nie pozwól, żebym został
zawstydzony^b.

Nie daj moim wrogom
tryumfować nade mnąⁱ.

Ⲅ [gimel]

- 3 Na pewno nie zostanie
zawstydzony nikt,
kto pokłada nadzieję
w Tobie^e.

Ale wstyd czeka tych, którzy
bez skrupułów postępują
zdradziecko^k.

Ⲇ [dalef]

- 4 Jehowo, daj mi poznać
swoje drogiⁱ,
naucz mnie swoich ścieżek^m.

Ⲉ [he]

- 5 Spraw, żebym chodził
w Twojej prawdzie,
i mnie uczⁿ,

PSALM 24

a Ps 118:19
Ps 122:2

b 2Sm 6:15
Ps 48:1-3

c Ps 93:1

d Wj 15:3
1Sm 17:47
2Kn 20:15
Iz 42:13

e Ps 118:19

f 1Kn 29:11

PSALM 25

g Iz 26:3

h Rz 10:11

i Ps 41:11

j Ps 69:6

k Ps 31:17

l Wj 33:13
Ps 86:11
Ps 143:8

m Ps 27:11

n Ps 43:3

szpalta 2

a Wj 34:6
Iz 55:3

b Ps 103:17
Ps 136:1

c Ps 6:4
Ps 51:1

d Wj 33:19
Ps 27:13

e Ps 92:15
Ps 119:68
Ps 145:9
Dz 14:17

f Ps 119:33
Iz 30:20
Mi 4:2

g Sof 2:3

h Ps 32:8

i Pwt 29:1

j Ps 19:7

k Ps 31:3
Ps 79:9
Ps 109:21
Ps 143:11

Eze 36:22
Dn 9:19
Mt 6:9

l Ps 111:10

m Ps 37:23

bo Ty jesteś Bogiem, który
mnie wybawia.

Ⲋ [waw]

Cały czas pokładałam w Tobie
nadzieję.

Ⲋ [zajin]

- 6 Pamiętaj, Jehowo, o swoim
miłosierdziu i swej lojalnej
miłości^a,
które od zawsze okazujesz^{*b}.

Ⲍ [chet]

- 7 Nie pamiętaj grzechów
mojej młodości ani moich
przewinień.
Jehowo, pamiętaj o mnie,
bo jesteś lojalny w miłości^c
i dobry^d.

Ⲏ [tet]

- 8 Jehowa jest dobry i prostoli-
nijny^e.

Dlatego uczy grzeszników,
jakiej drogi mają się
trzymać^f.

Ⲑ [jod]

- 9 Pokieruje potulnymi, żeby
robili to, co słuszne^{*g},
i będzie ich uczył swojej
drogi^h.

Ⲓ [kaf]

- 10 W całym swym postępowa-
niu Jehowa okazuje lojalną
miłość i wierność
tym, którzy są posłuszni
Jego przymierzui i Jego
przypomnieniomⁱ.

Ⲕ [lamed]

- 11 Ze względu na swoje imię,
Jehowo^k,
przebac mój grzech,
choć jest wielki.

Ⲗ [mem]

- 12 Kto boi się Jehowy?^l
Bóg pouczy takiego czło-
wieka, którą drogę ma
wybrać^m.

25:6 *Lub „które są od dawnych cza-
sów”. 25:9 *Dośl. „poprowadzi potul-
nych w sprawiedliwości”.

24:7 *Lub „podnieście się”. 25:1 *Lub
„wznosząc swoją duszę”.

1 [nun]

- 13 Doświadcz on* tego,
co dobre^a,
a jego potomkowie wezmą
na własność ziemię^b.

D [samech]

- 14 Jehowa przyjaźni się z tymi,
którzy się Go boją^c,
i daje im poznać swoje
przymierze^d.

U [ajin]

- 15 Stale kieruję oczy ku Jeho-
wie^e,
bo On uwolni moje nogi
z sieci^f.

D [pe]

- 16 Zwróć ku mnie swoją twarz
i okaż mi łaskę,
bo jestem samotny
i bezradny.

S [cade]

- 17 Pomnożyły się udręki
mojego serca^g,
uwolnij mnie od moich
cierpień.

N [resz]

- 18 Dostrzeż moje uciśnienie
i moją niedolę^h
i odpuść wszystkie moje
grzechyⁱ.

- 19 Zobacz, jak liczni są moi
wrogowie
i jak zaciekłe mnie
nienawidzą.

W [szin]

- 20 Strzeż mojego życia*
i mnie ocal^j.
Schroniłem się u Ciebie,
więc nie pozwól, żebym
został zawstydzony.

N [taw]

- 21 Niech mnie strzeże nieska-
zitelność i prawość^k,
bo w Tobie pokładam
nadzieję^l.

25:13 *Lub „jego dusza”. 25:20 *Lub „duszy”.

PSALM 25

a Ps 31:19

b Ps 37:11

c Prz 3:32
Jn 15:15d Rdz 18:17
Rdz 22:17
Am 3:7

e Ps 141:8

f Ps 91:3
Ps 124:6-8

g Ps 73:21

h 2Sm 16:12

i Ps 32:5
Ps 51:9j Ps 17:8
Ps 121:7

k Ps 41:12

l Ps 73:34

szpalta 2

PSALM 26

a 2Kl 20:3

b Ps 21:7

c Ps 17:3
Ps 66:10d Ps 43:3
Ps 86:11

e Jer 15:17

f Ps 139:21

g Ps 1:1

h Ps 50:23
Ps 95:2i 1Sm 3:3
1Kn 16:1
Ps 27:4

j Ps 63:2

k 1Sm 25:29

- 22 Boże, wyratuj* Izraela
od wszystkich jego udręk.

Psalm Dawida.

- 26** Osądź mnie, Jehowo,
bo postępuję
nieskazitelnia^a.

Jehowo, niezachwianie Ci
ufam^b.

- 2 Zbadaj mnie, Jehowo,
i wypróbuj.
Oczyść moje najszybsze
myśli* i moje serce^c.

- 3 Bo zawsze mam przed oczą-
mi Twoją lojalną miłość
i postępuję zgodnie z Twoją
prawdą^d.

- 4 Nie zadaję się* z tymi,
którzy oszukują^e,
i unikam tych, którzy ukry-
wają, kim są^f.

- 5 Nienawidzę towarzystwa
złych ludzi^g
i nie chcę zadawać się*
z niegodziwymi^h.

- 6 Jehowo, obmyję ręce
na znak niewinności
i będę kroczył wokół Twoje-
go ołtarza,

- 7 żeby słyszano moje dzięk-
czynienie^h
i żeby opowiadać o wszyst-
kich Twoich zdumiewają-
cych dziełach.

- 8 Jehowo, kocham dom,
w którym mieszkaszⁱ,
miejsce, w którym przebywa
Twoja chwała^j.

- 9 Nie zmieć mnie* razem
z grzesznikami^k
ani nie odbierz mi życia
z ludźmi dopuszczającymi
się przemocy^l.

25:22 *Dost. „wykup”. 26:2 *Lub „mo-
je najgłębsze uczucia”. Dost. „moje ner-
ki”. 26:4 *Dost. „nie siadam”. *Lub
„nie obracam się wśród obłudników”.
26:5 *Dost. „siadam”. 26:9 *Lub „mo-
jej duszy”. *Lub „ludźmi przelew
krwi”.

10 którzy swoimi rękami czynią to, co haniebne, a swoją prawą rękę napętlają łańcuchami.

11 Ja będę postępował nieskazitelnie.

Uratuj* mnie i okaż mi łaskę.

12 Stoję na równym gruncie^a. Będę słał Jehowę w wielkim zborze^{*b}.

Psalm Dawida.

27 Jehowa jest moim światłem^c i wybawieniem.

Kogo mam się lękać?^d

Jehowa jest twierdzą mojego życia^e.

Kogo mam się bać?

2 Gdy źli zaatakowali mnie, żeby mnie zniszczyć^{*f}, moi przeciwnicy i wrogowie sami się potknęli i upadli.

3 Choćby wojsko rozłożyło się obozem przeciwko mnie, moje serce nie będzie się bać^g.

Choćby wybuchła przeciwko mnie wojna,

nawet wtedy będę ufał Bogu.

4 Poprosiłem Jehowę o jedno i właśnie tego wyczekuję: chciałbym całe życie mieszkać w domu Jehowy^h, żeby patrzeć, jaki Jehowa jest cudowny, i z zachwytem* spoglądać na Jego świątynię^{*i}.

5 Bo w dniu nieszcześcia ukryje mnie w swoim szałasie^j, schowa w tajemnym miejscu – w swoim namiocie^k, umieści wysoko na skale^l.

26:11 *Dost. „wykup”. 26:12 *Dost. „na zgromadzeniach”. 27:2 *Dost. „pożreć moje ciało”. 27:4 *Lub „z docenianiem; refleksyjnie”. *Lub „sanktuarium”.

PSALM 26

a 1Sm 2:9

Prz 10:9

b Ps 111:1

PSALM 27

c Ps 36:9

Ps 43:3

Ps 119:105

d Ps 23:4

Rz 8:31

Heb 13:6

e Ps 62:6

Iz 12:2

f Ps 22:16

g 2Kn 20:15

2Kn 32:7

Ps 3:6

h Ps 23:6

Ps 65:4

i 1Sm 3:3

1Kn 16:1

Ps 26:8

j Ps 32:7

Ps 57:1

Sof 2:3

k Ps 61:4

l Ps 40:2

szpalta 2

a Ps 130:2

b Ps 4:1

Ps 5:2

c Ps 63:1

Ps 105:4

Sof 2:3

d Ps 69:17

Ps 143:7

e Ps 46:1

f Ps 69:8

g Iz 49:15

h Ps 25:4

Ps 86:11

Iz 30:20

Iz 54:13

i Ps 31:8

Ps 41:2

Ps 41:11

j Mt 26:59-61

k Hi 33:28-30

6 Teraz tryumfuję* nad otaczającymi mnie wrogami i z radosnymi okrzykami będę składał ofiary w Jego namiocie.

Będę wysławiał Jehowę pieśnią[#].

7 Usłysz mnie, Jehowo, gdy wołam^a.

Okaż mi łaskę i odpowiedz^b.

8 W moim sercu zabrzmiały Twoje słowa:

„Starajcie się mnie* znaleźć”.

Jehowo, będę się starał Cię* znaleźć^c.

9 Nie kryj przede mną twarzy^d.

Nie odprawiaj swojego sługi w gniewie.

Jesteś moim wsparciem^e.

Boże, mój Wybawco, nie opuszczaj mnie ani nie porzucaj.

10 Nawet gdyby mnie porzucili ojciec i matka^f, przygarnie mnie sam Jehowa^g.

11 Ucz mnie, Jehowo, swojej drogi^h.

Ze względu na moich wrogów prowadź mnie ścieżką prawości.

12 Nie wydawaj mnie moim przeciwnikom^{*i},

bo powstał przeciwko mnie fałszywi świadkowie^j i grożą mi przemocą.

13 Co by ze mną było, gdybym nie wierzył*, że za swego życia[#] będę jeszcze oglądał dobroć Jehowy?^k

27:6 *Lub „moja głowa jest wysoko”. #Lub „grał Jehowie”. 27:8 *Dost. „moje oblicze”. #Dost. „Twoje oblicze”. 27:12 *Lub „duży moich przeciwników”. 27:13 *Możliwe też „z całą pewnością wierzę”. #Dost. „w krainie żyjących”.

14 Pokładaj nadzieję
w Jehowie^a.

Bądź odważny i niewzruszony w sercu^b.

Tak, pokładaj nadzieję
w Jehowie.

Psalm Dawida.

28 Jehowo, moja Skalo^c,
do Ciebie wciąż wołam.

Nie puszczaj moich słów
mimo uszu.

Jeśli będziesz milczał,
upodobnie się do tych,
którzy trafiają do grobu^d.

2 Usłysz moje błagania, gdy
wołam do Ciebie o pomoc,
wznosząc ręce w stronę naj-
skrytszego pomieszczenia
Twojego sanktuarium^e.

3 Nie zabieraj mnie z niego-
dziwymi, z tymi, którzy
wyrządzają krzywdę^f,
którzy z bliźnimi rozmawiają
pokojowo, ale w sercach
mają zło^g.

4 Odpłać im za ich uczynki^h,
stosownie do ich złych
praktyk.

Odpłać im za dzieło ich rąk,
stosownie do tego, co robiąⁱ.

5 Bo nie zwracają uwagi
na czyny Jehowy^j
ani na dzieło Jego rąk^k.
On ich powali i nie
podniesie.

6 Niech Jehowa będzie
wysławiany,
bo usłyszał moje błagania
o pomoc.

7 Jehowa jest moją siłą^l
i tarczą^m,
Jemu ufa moje serceⁿ.
On mi pomógł i moje serce
bardzo się cieszy,
będę więc sławił Go swoją
pieśnią.

28:1 *Dost. „dołu”.

PSALM 27

a Ps 25:3

Ps 62:5

b Iz 40:31

PSALM 28

c Pwt 32:4

Iz 26:4

d Hi 33:28

e Ps 5:7

f Lb 16:25, 26

Ps 26:9

g Ps 62:4

h Ps 59:12

Jer 18:22

i Ps 62:12

2Ts 1:6

j Hi 34:26, 27

k Iz 5:12

l Iz 12:2

m Rdz 15:1

2Sm 22:3

Ps 3:3

n Ps 56:4

szpalta 2

a 1Sm 16:13

2Sm 22:3

Ps 20:6

b Pwt 9:29

c Iz 40:11

PSALM 29

d 1Kn 16:28, 29

e 1Sm 7:10

Ps 18:13

f Ps 104:3

g Hi 26:11

Hi 40:9

h Iz 2:12, 13

i Pwt 3:8, 9

j Wj 19:18

Ps 77:18

k Iz 13:13

Heb 12:26

l Lb 13:26

m Iz 10:17, 18

Eze 20:47

8 Jehowa jest siłą dla swojego
ludu,
jest jak twierdza—wybawia
swojego pomazańca^a.

9 Wybaw swój lud, błogosław
tym, którzy są Twoją
własnością^b.

Paś ich i noś w swoich
ramionach na zawsze^c.

Utwórz muzyczny Dawida.

29 Synowie mocarzy,
oddajcie Jehowie to,
co Mu się należy,
oddajcie Jehowie to, co Mu
się należy, ze względu
na Jego chwałę i siłę^d.

2 Oddajcie Jehowie chwałę
należną Jego imieniu.

Kłaniajcie się^e Jehowie
przystrojeni świętością^f.

3 Głos Boga pełnego chwały,
Jehowy,
grzmi ponad wodami^g.
Jehowa przebywa ponad
wieloma wodami^f.

4 Głos Jehowy jest potężny^g,
głos Jehowy jest wspaniały.

5 Głos Jehowy łamie cedry,
tak, Jehowa roztrzaskuje
cedry Libanu^h.

6 On sprawia, że Liban
podskakuje jak cielę,
a Sirionⁱ—jak młody
dziki byk.

7 Głos Jehowy siecze
płomieniami ogniaⁱ.

8 Głos Jehowy sprawia,
że drzy pustkowie^k,
Jehowa sprawia, że drzy
pustkowie Kadesz^l.

9 Głos Jehowy sprawia,
że łanie drżą i zaczynają
rodzić,
ogoląca też lasy^m.

29:2 *Lub „oddawajcie cześć”. *Możli-
we też „ze względu na wspaniałość Jego
świętości”. 29:3 *Najwyraźniej chodzi
o chmury burzowe.

A wszyscy w Jego świątyni mówią: „Chwała!”.

- 10** Jehowa zasiada na tronie nad masami wód^a,
Jehowa zasiada na tronie jako Król po wieczne czasy^b.

- 11** Jehowa udzieli sił swojemu ludowi.
Jehowa pobłogosławi swój lud pokojem^d.

Utwór muzyczny.
Pieśń na uroczystość oddania domu do użytku. Psalm Dawida.

- 30** Będę Cię wywyższał,
Jehowo, bo mnie podniosłeś*,
nie pozwoliłeś, żeby moi wrogowie cieszyli się z mojego powodu^e.
- 2** Jehowo, mój Boże, wołałem do Ciebie o pomoc, a Ty mnie uzdrowiłeś^f.
- 3** Jehowo, Ty podniosłeś mnie* z grobu^g.
Zachowałeś mnie przy życiu, nie dałeś mi zejść do dołu^h.
- 4** Wystawiajcie Jehowę pieśnią*, Jego lojalni słudzyⁱ, wystawiajcie Jego święte imię^j.
- 5** bo Jego gniew odczuwa się tylko przez chwilę^k, ale Jego przychyłość* — przez całe życie^l.
Wieczorem może się pojawić płacz, ale raniem rozlega się okrzyki radości^m.
- 6** Gdy nie miałem powodów do zmartwień, powiedziałem: „Nic mną nie wstrząśnie”ⁿ.

29:10 *Lub „oceanem niebieskim”. 30:1 *Lub „podźwignąłeś”. 30:3 *Lub „moją duszę”. #Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^aLub „grobu”. 30:4 *Lub „grajcie Jehowie”. #Dost. „dziękujcie Jego świętemu pamiętnemu miannu”. 30:5 *Lub „dobrą wolę”. 30:6 *Lub „nigdy nie będę się chwiał”.

PSALM 29

a Hi 38:25
b 1Tm 1:17
c Iz 40:29
d Ps 72:7

PSALM 30

e Ps 25:2
Ps 41:11
f 2Kl 20:5
Ps 6:2
Ps 103:3
g Ps 86:13
h Ps 16:10
Ps 28:1
Iz 38:17
Jon 2:6
i Ps 32:11
j Wj 3:15
k Iz 12:1
l Iz 54:8
m Ps 126:5

szpalta 2

a 2Sm 5:12
Ps 89:17
b Ps 10:1
Ps 143:7
c Ps 34:6
Ps 77:1
d Ps 28:1
e Ps 6:5
Ps 115:17
Kzn 9:10
f Ps 88:11
Iz 38:18
g Ps 143:1
h Ps 28:7

PSALM 31

i Ps 18:2
j Ps 22:4, 5
Rz 10:11
k Ps 143:1
l Ps 40:17
Ps 70:1
Ps 71:2
m 2Sm 22:3
Ps 18:2
n 2Sm 22:2

- 7** Jehowo, kiedy cieszyłem się Twoją przychylnością*, sprawiłeś, że byłem silny jak góra^a.

Ale gdy zakryłeś swoją twarz, przeraziłem się^b.

- 8** Do Ciebie, Jehowo, wołałem^c, Ciebie, Jehowo, błagałem o łaskę.

- 9** Jaka korzyść byłaby z mojej śmierci*, z tego, że trafiłbym do grobu^g?^d

Czy proch będzie Cię wysławiał^e? Czy opowie o Twojej wierności^f?

- 10** Jehowo, usłysz mnie i okaż mi łaskę^g.
Pomóż mi, Jehowo^h.
- 11** Sprawileś, że zamiast być w żałobie, radośnie tańczę.
Zdjąłeś ze mnie wór* i przyodziewasz mnie w radość,

- 12** tak iż mogę* wysławiać Cię pieśnią i nie milczeć.
Jehowo, mój Boże, będę Cię wysławiał już na zawsze.

Dla dyrygenta.
Utwór muzyczny Dawida.

- 31** U Ciebie, Jehowo, się schroniłemⁱ.
Obym nigdy nie został zawstydzony^j.
Uratuj mnie, bo jesteś prawy^k.
- 2** Nadstaw ku mnie ucha*.
Szybko przyjdź mi na ratunek^l.
Stań się dla mnie górką twierdzą,
fortyfikacją, żeby mnie wybawić^m.
- 3** Bo Ty jesteś moją skałą i twierdząⁿ.

30:7 *Lub „dobrą wolę”. 30:9 *Dost. „krwi”. *Dost. „dołu”. 30:11 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 30:12 *Lub „moja chwala może”. 31:2 *Lub „pochyl się i mnie posłuchaj”.

Ze względu na swoje imię^a
będziesz mnie prowadził
i wskazywał mi drogę^b.

4 Uwolnisz mnie z sieci,
którą potajemnie na mnie
zastawiono^c,
bo Ty jesteś moją fortecą^d.

5 W Twoje ręce powierzam
swojego ducha^e.
Ty mnie wykupiłeś, Jehowo,
Boże prawdy^f.

6 Nienawidzę tych, którzy są
oddani bezwartościowym,
marnym bożkom,
sam natomiast ufam Jehowie.

7 Będę się bardzo cieszył
Twoją lojalną miłością,
bo dostrzegłeś moje
uciśnienie^g,
wiesz, jak bardzo jestem
udręczony^{*}.

8 Nie wydałeś mnie w ręce
wroga,
ale sprawiasz, że stoję
w bezpiecznym^{*} miejscu.

9 Jehowo, zlituj się nade mną^{*},
bo przeżywałam udrękę.
Z bólu osłabły mi oczy^h,
a nawet całe moje ciało^{hi}.

10 Smutek pochłania moje
życieⁱ,
a wzdychanie – moje lata^k.
Z powodu swojego przewi-
nienia tracę siły,
słabną moje kości^l.

11 Szdzą ze mnie wszyscy moi
przeciwnicy^m,
zwłaszcza sąsiedzi.
Moi znajomi boją się mnie;
gdy widzą mnie w miejscach
publicznych, uciekają
ode mnieⁿ.

31:5 *Lub „wierny Boże”. **31:7** *Lub „znasz udręki mojej duszy”. **31:8** *Lub „przestronny”. **31:9** *Lub „okaż mi łaskę”. [#]Lub „a nawet moja dusza i mój brzuch”.

PSALM 31

a Ps 25:11
Jer 14:7

b Ps 23:3

c Ps 91:3
Mt 6:13

d Prz 18:10

e Łk 23:46
Dz 7:59

f Pwt 32:4

g Ps 9:13

h Ps 6:7

i Ps 22:14

j Prz 15:13

k Ps 71:9

l Ps 32:3
Ps 102:3, 5

m Ps 22:6
Ps 42:10
Ps 102:8

n Ps 38:11

szpalta 2

a Jer 20:10

b Ps 57:4

c Ps 56:4

d Ps 43:5

e Ps 142:6

f Lb 6:25

g Ps 25:2
Iz 50:7

h Neh 6:16
Iz 41:11
Jer 20:11

i 1Sm 2:9

j Ps 12:3
Ps 63:11

k Ps 73:1
Iz 63:7

l Iz 64:4
1Ko 2:9

m Ps 126:2
Iz 26:12

12 Wyrzucili mnie z serca^{*}
i zapomnieli o mnie,
jakbym umarł.

Jestem jak rozbity dzban.

13 Usłyszałem wiele niegodzi-
wych pogłosek,
wszystko dookoła mnie
przeraża^a.

Jak jeden mąż zbierają się
oni przeciwko mnie,
knują, żeby mi odebrać
życie^{ab}.

14 Ale ufam Tobie, Jehowo^c.
Oświadczam: „Ty jesteś
moim Bogiem”^d.

15 Moje życie^{*} jest w Twoich
rękach.

Wyratuj mnie z rąk wrogów
i tych, którzy mnie
prześladują^e.

16 Patrz na swojego sługę
z aprobatą^f.

Wybaw mnie, okazując swoją
lojalną miłość.

17 Jehowo, obym nie został
zawstydzony, gdy Cię
wzywam^g.

Ale niech zostaną zawsty-
dzeni niegodziwi^h,
niech zostaną uciszeni
w grobie^{hi}.

18 Niech zamilkną usta
kłamcówⁱ,
usta zuchwałych, którzy mó-
wią wyniośle i pogardliwie
przeciw prawemu.

19 Jakże obfita jest Twoja
dobroć!^k

Nagromadziłeś ją dla tych,
którzy się Ciebie boją^l,
i na oczach wszystkich oka-
zujesz ją tym, którzy się
u Ciebie chronią^m.

31:12 *Lub „z umysłu”. **31:13** *Lub „duszę”. **31:15** *Lub „dni”. Dosł. „czas”. **31:17** *Lub „Szeolu”, czyli wspól-
nym grobie ludzkości. Zob. *Słowniczek
pojęć*.

- 20** Schowasz ich w tajemnym miejscu—przy sobie^a— przed intrygami ludzi. Ukryjesz ich w swoim szałasie przed złośliwymi atakami^{*b}.
- 21** Niech Jehowa będzie wysławiany, bo we wspaniały sposób okazał mi lojalną miłość^c w oblężonym mieście^d.
- 22** Ja wpadłem w panikę i powiedziałem: „Zginę i Twoje oczy już mnie nie zobaczą”^e. Ale Ty usłyszałeś, gdy głośno błagałem Cię o pomoc^f.
- 23** Kochajcie Jehowę, wszyscy Jego lojalni słudzy!^g Jehowa strzeże wiernych^h, ale z nawiązką odpłaca każdemu wyniosłemuⁱ.
- 24** Wy wszystkim, którzy czekacie na Jehowę, bądźcie odważni i niech wasze serca będą niewzruszone^k.

Psalm Dawida. *Maskil*^{*}.

- 32** Szczęśliwy jest ten, któremu przebaczone przewinienie, ten, którego grzech zakryto^{*i}.
- 2** Szczęśliwy jest człowiek, którego Jehowa nie obciąża winą^m i który nie myśli o tym, żeby zwodzić.
- 3** Dopóki milczałem, moje kości niszczały, ponieważ ciągle się zadreślałem^{*n}.
- 4** Bo dniem i nocą ciążyła na mnie Twoja ręka^{*o}.

31:20 *Dosl. „przed klótnią języków”. **32:1** nagł. *Zob. *Słowniczek pojęć*. **32:1** *Lub „odpuszczono”. **32:3** *Lub „wzdychałem”. **32:4** *Lub „niezadowolenie”.

PSALM 31

- a Ps 27:5
Ps 32:7
b Ps 64:2, 3
c Ps 17:7
d 1Sm 23:7
e Jon 2:4
f 2Kn 33:13
Ps 6:9
Prz 15:29
Heb 5:7
g Pwt 10:12
h 1Sm 2:9
Ps 145:20
i 2Sm 22:28
Iz 2:11
Jak 4:6
j Ps 62:1
Lam 3:20, 21
Mi 7:7
k Iz 35:4

PSALM 32

- l Iz 1:18
Dz 3:19
m Rz 4:7, 8
n Prz 28:13
o Ps 38:2

szpalta 2

- a Ps 38:18
Ps 51:4
1Jn 1:9
b Kpł 5:5
Ps 41:4
c 2Sm 12:13
Ps 86:5
Ps 103:3
Iz 44:22
d Ps 65:2, 3
e Ps 69:13
Iz 55:6
f Ps 9:9
g Wj 15:1
2Sm 22:1
h Ps 86:11
i Prz 3:6
j Prz 26:3
Jer 8:6
k Ps 34:8
Prz 13:21
Prz 16:20

Moje siły wyparowały^{*} jak woda podczas letnich upałów. (*Sela*).

- 5** W końcu wyznałem Ci swój grzech, nie zakryłem swojej winy^a. Powiedziałem: „Wyznam swoje przewinienia Jehowie”^b. A Ty odpuściłeś moją winę—moje grzechy^c. (*Sela*).
- 6** Właśnie dlatego każdy lojalny będzie się do Ciebie modlił^d, dopóki jeszcze można się do Ciebie zwracać^e. Potem nie dosięgnie go nawet powódź.
- 7** Ty jesteś dla mnie kryjówką, będziesz mnie strzegł od udręki^f. Otoczysz mnie radosnymi okrzykami z powodu wyzwolenia^g. (*Sela*).
- 8** „Obdarzę cię wnikliwością i pouczę, którą drogą masz iść”^h. Udzielę ci rad, mając oko zwrócone na ciebieⁱ.
- 9** Nie stawaj się jak koń lub muł niemający zrozumienia^j. Ich wigor trzeba poskramiać uzdą lub kantarem, zanim się do ciebie zbliżą”.
- 10** Niegodziwy zaznaje wielu boleści, ale ten, kto ufa Jehowie, jest otoczony Jego lojalną miłością^k.
- 11** Prawi, cieszcie się ze względu na Jehowę i się radujcie, wykrzykujcie radośnie, wszyscy, którzy macie szczere serce.
- 32:4** *Lub „moje soki żywotne odmieniły się”.

33 Prawi, wykrzykujcie radość
nie z powodu Jehowy^a.
To stosowne, żeby prostoli-
nijnj Go wysławiali.

2 Dziękujcie Jehowie, grając
na lirze*,
wysławiajcie Go pieśnią*,
grając na dziesięciostruno-
wej harfie^a.

3 Śpiewajcie Mu nową pieśń^b,
umiejętnie grajcie na instru-
mentach strunowych i ra-
dośnie przy tym wykrzy-
kujcie.

4 Bo słowo Jehowy jest
prawdziwe*^c
i można polegać na wszyst-
kim, co On robi.

5 Jehowa kocha prawość
i sprawiedliwość^d.
Ziemia jest pełna Jego
lojalnej miłości^e.

6 Słowem Jehowy zostały
uczynione niebiosy^f,
a duchem* Jego ust—
wszystko, co w nich jest*.

7 Ogranicza On wody morza
jakby tamą^g,
wezbrane wody umieszcza
w składnicach.

8 Niech cała ziemia boi się
Jehowy^h.
Niech jej mieszkańcy okazu-
ją Mu podziw i respekt.

9 Bo On przemówił i się poja-
wiłoⁱ,
On nakazał i wszystko
powstało^j.

10 Jehowa udaremnia intrygi*
narodów^k,
krzyżuje plany* ludów^l.

33:2 *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy
przypominający lirę lub harfę. ^aLub
„grajcie Mu”. ^bHebr. *néwel*. Instrument
strunowy przypominający harfę lub lirę.

33:4 *Lub „prostolinijne”. **33:6** *Lub
„tchnieniem”. ^dDost. „całe ich wojsko”.
33:10, 11 *Lub „zamiar”. **33:10** *Lub
„zamysł”.

PSALM 33

a Flp 4:4

b Ps 40:3
Ps 98:1
Ps 149:1
Iz 42:10
Obj 5:9

c Ps 12:6

d Hi 37:23
Ps 11:7
Ps 45:7e Ps 145:16
Dz 14:17

f Heb 11:3

g Rdz 1:9
Hi 38:8-11
Prz 8:29
Jer 5:22

h Obj 14:7

i Ps 148:4, 5

j Ps 119:90

k Iz 8:10
Iz 19:3

l Ps 21:8, 11

szpalta 2

a Prz 19:21
Iz 46:10

b Pwt 33:29

c Ps 65:4
Ps 135:4
1Pt 2:9d Ps 11:4
Ps 14:2
Prz 15:3
Heb 4:13e 1Kn 28:9
Hi 34:21
Prz 24:12

f Joz 11:6

g 2Kn 32:21
Ps 44:4, 5h 2Kl 7:6, 7
Ps 20:7
Prz 21:31
Iz 31:1i Hi 36:7
Ps 34:15

j Iz 33:15, 16

k Pwt 33:29

l Ps 28:7
Prz 18:10

m Ps 32:10

n Mi 7:7

11 Ale decyzje* Jehowy pozo-
staną w mocy na zawsze^a,
zamysły Jego serca są nie-
zmienne przez wszystkie
pokolenia.

12 Szczęśliwy naród, którego
Bogiem jest Jehowa^b,
lud, który On wybrał jako
swoją własność^c.

13 Jehowa patrzy z nieba,
widzi wszystkich ludzi^d.

14 Z miejsca, gdzie mieszka,
przygląda się mieszkań-
com ziemi.

15 Kształtuje serce każdego
z nich,
bada wszystkie ich czyny^e.

16 Żadnego króla nie wybawi
wielka armia^f,
mocarza nie uratuje jego
wielka siła^g.

17 Nie ma się co łudzić, że koń
zapewni wybawienie*^h,
jego wielka siła nie gwaran-
tuje ocalenia.

18 Oczy Jehowy czuwają nad
tymi, którzy się Go bojąⁱ,
którzy czekają na Jego
lojalną miłość,

19 żeby ich* uratował
od śmierci
i zachował przy życiu
w czasie głodu^j.

20 Wyczekujemy* Jehowy.
On jest naszą pomocą
i tarczą^k.

21 Cieszymy się Nim w swoich
sercach,
bo ufamy Jego świętemu
imieniu^l.

22 Jehowo, daj nam zaznawać
Twojej lojalnej miłości^m
w czasie, gdy na Ciebie
czekamyⁿ.

33:17 *Lub „zwycięstwo”. **33:19** *Lub
„ich duszę”. **33:20** *Lub „nasza dusza
wyczekuje”.

Psalm Dawida.

Skomponowany po tym, jak Dawid ukrywał swoją poczytalność^a przed Abimelechem, a później odszedł, gdy ten go wypędził.

℟ [alef]

34 Cały czas będę wysławiał
Jehowę,
wciąż będę Go wychwalał
swoimi ustami.

℣ [bet]

2 Będę* się szczycił Jehową^b,
usłyszą to potulni i się roz-
radują.

℣ [gimel]

3 Wywyższajcie ze mną
Jehowę^c,
wspólnie wysławiajmy
Jego imię.

℣ [dalef]

4 Pytałem Jehowę, a On mi
odpowiedział^d,
wyratował mnie od wszyst-
kich trwóg^e.

℣ [he]

5 Ci, którzy ku Niemu spoglą-
dali, rozpromienili się,
a na ich twarzach nigdy nie
zagości wstyd.

℣ [zajin]

6 Ja – ten mało znaczący –
zawołałem, a Jehowa
usłyszał.
Wybawił mnie ze wszystkich
udręk^f.

℣ [chef]

7 Anioł Jehowy obozuje wokół
tych, którzy boją się Boga^g,
i ich ratuje^h.

℣ [tet]

8 Spróbujcie i przekonajcie
się, że Jehowa jest dobryⁱ,
szczęśliwy jest człowiek,
który się u Niego chroni.

℣ [jod]

9 Bójcie się Jehowy, wszyscy
Jego święci,

34:2 *Lub „moja dusza będzie”.

PSALM 34

a 1Sm 21:12, 13

b Jer 9:24
1Ko 1:31

c Ps 35:27

d Heb 5:7

e Ps 18:48

f 2Sm 22:1

g 2Kl 6:17
Ps 91:11
Mt 18:10
Heb 1:7, 14

h 2Kl 19:35
Dn 6:22
Dz 5:18, 19
Dz 12:11

i 1Pt 2:3

szpalta 2

a Ps 23:1
Flp 4:19

b Ps 23:6
Ps 84:11

c Hi 28:28
Prz 1:7
Prz 8:13

d Pwt 6:1, 2
Pwt 30:19, 20
1Pt 3:10-12

e Jak 1:26
Jak 3:8

f Prz 12:19
Prz 15:4
1Pt 2:1

g Ps 37:27
Ps 97:10
Am 5:15
Rz 12:9

h Mt 5:9
Heb 12:14

i Hi 36:7
Ps 33:18

j Ps 18:6
Iz 59:1

k Ps 37:10
Prz 10:7

l Ps 145:18, 19

m 2Kn 32:22
Dz 12:11

n Ps 147:3
Iz 61:1

bo tym, którzy się Go boją,
niczego nie brak^a.

℣ [kaf]

10 Nawet silnym młodym lwom*
przychodzi głodować,
ale tym, którzy szukają
Jehowy, nie zabraknie
niczego dobrego^b.

℣ [lamed]

11 Moi synowie, przyjdźcie
i posłuchajcie mnie,
będę was uczył bojaźni
przed Jehową^c.

℣ [mem]

12 Jeśli chcecie cieszyć się
życiem
i zobaczyć wiele dobrych
dni^d,

℣ [nun]

13 to strzeżcie swój język od zła^e,
swoje usta od zwodzenia^f.

℣ [samech]

14 Odwróćcie się od złego,
a róbcie to, co dobre^g,
zabiegajcie o pokój
i do niego dążcie^h.

℣ [ajin]

15 Oczy Jehowy patrzą
na prawychⁱ,
a Jego uszy słuchają ich
wołania o pomoc^j.

℣ [pe]

16 Ale od tych, którzy dopusz-
czają się zła, Jehowa
odwraca twarz,
żeby wymazać z ziemi wszel-
kie wspomnienie o nich^k.

℣ [cade]

17 Prawi zawołali, a Jehowa
usłyszał^l,
wyratował ich od wszystkich
udręk^m.

℣ [kof]

18 Jehowa jest blisko tych, któ-
rzy mają złamane serceⁿ,

34:10 *Lub „młodym grzywiastym
lwom”.

wybawia zdruzgotanych
na duchu*^a.

⌒ [resz]

- 19 Prawego spotyka wiele cięż-
kich przeżyć*^b,
ale Jehowa ratuje go z nich
wszystkich^c.

⌒ [szin]

- 20 Bóg strzeże wszystkich
jego kości,
żadna z nich nie została
złamana^d.

⌒ [taw]

- 21 Niegodziwi zginą wskutek
nieszczęścia,
a ci, którzy nienawidzą
prawych, będą uznani
za winnych.

- 22 Jehowa ratuje* życie[#]
swoich sług.
Żaden z tych, którzy się
u Niego chronią, nie zosta-
nie uznany za winnego^e.

Psalm Dawida.

- 35** Jehowo, broń mnie
w sprawie przeciwko
moim wrogom^f,
walcz z tymi, którzy ze mną
walczą^g.

- 2 Weź puklerz* i wielką tarczę^h
i powstań, żeby mnie bronićⁱ.

- 3 Podnieś włócznię i topór
wojenny* przeciw tym,
którzy mnie ścigają^j.
Powiedz mi[#]: „Jestem twoim
wybawieniem”^k.

- 4 Oby ci, którzy nastają
na moje życie[#], zostali
zawstyżeni i upokorzeni^l.
Oby ci, którzy knują, żeby
mnie zniszczyć, uciekli
w niesławie.

34:18 *Lub „zniechęconych”. 34:19
*Lub „wiele nieszczęść”. 34:22 *Dośl.
„wykupuje”. 34:22; 35:4 *Lub „du-
szę”. 35:2 *Chodzi o małą tarczę, częs-
to noszoną przez łuczników. 35:3 *Lub
„dwusieczny topór”. *Lub „mojej du-
szy”.

PSALM 34

a Ps 51:17
Iz 57:15
Iz 66:2

b Prz 24:16
2Tm 3:12

c Dn 6:21, 22
1Ko 10:13

d Jn 19:36

e Ps 84:11

PSALM 35

f 1Sm 24:15

g Ps 3:7

h Wj 15:3

i Iz 42:13

j 1Sm 23:26

k Iz 12:2

l Jer 17:18

szpalta 2

a Wj 14:19, 20
Iz 37:36

b Ps 57:6
Ps 141:10

c Ps 18:17

d Ps 40:17
Prz 22:22, 23

e Ps 27:12
Mt 26:59

f 1Sm 19:4, 5
1Sm 20:33
Jer 18:20

- 5 Oby stali się jak plewy
na wietrze,
niech ich przegna anioł
Jehowy^a.

- 6 Gdy anioł Jehowy będzie ich
ścigał,
niech ich ścieżka stanie się
ciemna i śliska.

- 7 Bo bez powodu ukryli się,
żeby mnie złapać w pułapkę,
bez powodu wykopali
na mnie* dół.

- 8 Niech niespodziewanie
spadnie na nich klęska,
niech się zловіw w sieć,
którą sami ukryli,
niech w nią wpadną i zginą^b.

- 9 Ale ja* będę radował się
Jehową,
będę się cieszył tym, że On
zapewnia wybawienie.

- 10 Całym sobą powiem*:
„Jehowo, któż jest jak Ty?
Ratujesz bezradnego przed
silniejszymi^c,
bezradnego i biednego
przed tymi, którzy ich
obrabowują”^d.

- 11 Występują złośliwi świad-
kowie^e
i oskarżają* mnie o to,
o czym nie mam pojęcia.

- 12 Odplacają mi złem za dobro^f
i wpędzają mnie tym
w rozpacz*.

- 13 Natomiast gdy oni choro-
wali, ubierałem się
w wór*,
umartwiałem się[#] postem,
a gdy moja modlitwa wraca-
ła bez odpowiedzi^g,

35:7 *Lub „moją duszę”. 35:9 *Lub
„moja dusza”. 35:10 *Dośl. „wszyst-
kie moje kości powiedzą”. 35:11 *Dośl.
„pytają”. 35:12 *Lub „sprawiają, że
moja dusza odczuwa stratę”. 35:13
*Zob. Słowniczek pojęć. *Lub „swoją
duszę”. ^hLub „na moją pierś”.

- 14** chodziłem, jakbym był
w żałobie po przyjacielu
albo swoim bracie,
przytłoczony smutkiem jak
ktoś oplakujący matkę.
- 15** Kiedy jednak to ja się po-
tknąłem, oni się ucieszyli
i zebrali,
zebrali się, żeby mnie zaata-
kować z zasadzki.
Rozszarpali mnie na strzępy
i nie milczeli.
- 16** Bezbożni pogardliwie
ze mnie drwią*,
zgrzytają na mnie zębami^a.
- 17** Jehowo, jak długo będziesz
się tylko przyglądał?^b
Ratuj mnie*, gdy mnie
atakują^c,
uratuj moje cenne życie^d
od młodych lwów^d.
- 18** Wtedy będę Ci dziękował
w wielkim zborze^e,
będę Cię wysławiał pośród
licznych rzesz.
- 19** Nie pozwól, żeby ci, którzy
bez przyczyny są moimi
wrogami, tryumfowali
nade mną,
nie pozwól, żeby ci, którzy
bez powodu mnie nienawi-
dzą^f, złośliwie mrugali
oczami^g.
- 20** Bo nie mówią o pokoju,
ale podstępnie knują prze-
ciw tym w kraju, którzy są
pokojowo usposobieni^h.
- 21** Szeroko otwierają usta, żeby
mnie oskarżać.
Mówią: „Ha! Widzieliśmy to
na własne oczy”.
- 22** Widziałeś to, Jehowo.
Nie milcz!
- Jehowo, nie trzymaj się
z dala ode mnieⁱ.

35:16 *Możliwe też „bezbożni drwią za placek”. **35:17** *Lub „moją duszę”.
^aDosl. „moją jedyną”. Chodzi o duszę
psalmisty, czyli jego życie. ^bLub „mło-
dych grzywiastych lwów”.

PSALM 35

a Ps 37:12

b Hab 1:13

c Ps 142:6

d Ps 22:20
Ps 57:4

e Ps 22:22

f Ps 69:4
Jn 15:24, 25

g Prz 6:12, 13

h Ps 31:13
Jer 11:19
Mt 26:4

i Ps 28:1

j Ps 10:1
Ps 71:12

szpalta 2

a Ps 26:1
Ps 96:13

b Ps 41:1, 2

c Ps 84:11
Ps 149:4

d Ps 51:14

e Ps 71:24

PSALM 36

f Rz 3:18

g Pwt 29:19, 20

- 23** Przebudź się i stań w mojej
obronie,
mój Boże, Jehowo, broń
mnie w mojej sprawie.
- 24** Jehowo, mój Boże, osądź
mnie według swej prawo-
ści^a.
Nie daj moim wrogom tryum-
fować nade mną.
- 25** Oby nigdy sobie nie mówili:
„Ha! Mamy, co chcieliśmy!”^b.
Oby nigdy nie powiedzieli:
„Połknęliśmy go”^b.
- 26** Niech wszyscy, którzy cieszą
się z mojego nieszczęścia,
zostaną zawstydzeni i skom-
promitowani.
Niech ci, którzy wywyższają
się nade mnie, będą okryci
hańbą i upokorzeniem.
- 27** Ale ci, którym podoba się
moja prawość, niech
radośnie wykrzykują,
niech wciąż mówią:
„Niech będzie wywyższony
Jehowa, który cieszy się,
gdy Jego sługa zaznaje
pokoju”^c.
- 28** Wtedy będę wspominał*
o Twojej prawości^d
i zawsze będę Cię wysławiał^e.

Dla dyrygenta.

Psalm Dawida, sługi Jehowy.

36 Przewinienie kusi niego-
dziwego w głębi jego
serca,
nie boi się on Boga^f.

- 2** Bo w swoich oczach jest tak
ważny*,
że nie potrafi zauważyć
własnego grzechu i go
zniehawdzić^g.
- 3** Wypowiada krzywdzące
i podstępne słowa,
nie ma wnikliwości potrzebn-
ej do robienia tego,
co dobre.

35:25 *Lub „Ha! Nasza dusza!”. **35:28**
*Lub „rozmyślał”. **36:2** *Lub „bo tak
sobie pochlebia”.

- 4 Nawet na swoim łóżku knuje szkodliwe intrygi.
Trzyma się ścieżki, która nie jest dobra.
Nie odrzuca zła.
- 5 Jehowo, Twoja lojalna miłość sięga nieba^a,
a Twoja wierność – obłoków.
- 6 Twoja prawość jest jak majestatyczne góry^{*b},
Twoje postanowienia są jak rozległe głębiny^c.
Jehowo, zachowujesz przy życiu[#] człowieka i zwierzę^d.
- 7 Jak cenna jest, Boże, Twoja lojalna miłość^e
Ludzie chronią się
w cieniu Twoich skrzydeł^f.
- 8 Piją do woli z obfitej szczodrości^{*} Twojego domu^g,
poisz ich ze strumienia swoich przyjemności^h.
- 9 U Ciebie jest źródło życiaⁱ,
dzięki Twojemu światłu widzimy światło^j.
- 10 Wciąż przejawiaj lojalną miłość wobec tych,
którzy Cię znają^k,
a prawość wobec tych, którzy mają szczere serce^l.
- 11 Nie pozwól, żeby deptały po mnie stopy wyniosłych
ani żeby wypędziły mnie ręce niegodziwych.
- 12 Złoczyńcy upadli,
zostali powaleni i nie mogą wstać^m.

Psaln Dawida.

N [alef]

- 37** Nie denerwuj się^{*} z powodu złych ludzi
ani nie zazdrość złoczyńcomⁿ.
- 2 Uschną tak szybko jak trawa^o,
zwiądną jak młoda zielona rośliność.

36:6 *Dosl. „jak góry Boga”. #Lub „wybawiasz”. 36:8 *Dosl. „z tłuściości”. 37:1 *Lub „nie wpadaj w gniew”.

PSALM 36

a Ps 103:11
b Ps 71:19
c Rz 11:33
d Ps 145:9
1Tm 4:10
e Mi 7:18
f Rut 2:12
Ps 17:8
Ps 91:4
g Ps 65:4
h Ps 16:11
i Hi 33:4
Jer 2:13
Dz 17:28
Obj 4:11
j Ps 27:1
Ps 43:3
Jak 1:17
1Pt 2:9
k Ps 103:17
l Ps 7:10
Ps 97:11
m Ps 1:5

PSALM 37

n Ps 73:3
Prz 23:17
o Ps 73:12, 19

szpalta 2

a Iz 1:17
Heb 12:16
b Prz 28:20
c Ps 55:22
Prz 16:3
d Mt 6:33
Flp 4:6
1Pt 5:6, 7
e Ps 62:1
Lam 3:26
f Hi 21:7
Ps 73:3
Jer 12:1
g Prz 14:29
Ef 4:26
h Ps 55:23
i Ps 25:12, 13
Ps 37:29
Mt 5:5
2Pt 2:9
j Hi 24:24
k 1Sm 25:39
Ps 52:4, 5
l Iz 45:18
Mt 5:5
Obj 21:3
m Ps 72:7
Ps 119:165
Iz 48:18

Z [bet]

- 3 Ufaj Jehowie i czynj dobrze^a,
mieszkaj na ziemi^{*} i postępuj wiernie^b.
- 4 Rozkoszuj się^{*} Jehową,
a On da ci to, czego pragnie twoje serce.
- 1 [gimel]
- 5 Zdaj się^{*} na Jehowę^c,
polegaj na Nim, a On będzie działał na twoją rzecz^d.
- 6 Spraw, że twoja prawość zajaśnieje jak świt,
a twoja sprawiedliwość – jak słońce w południe.

T [dalet]

- 7 Milcz przed Jehową^e
i Go wyczekuj^{*}.
Nie denerwuj się z powodu człowieka,
który skutecznie realizuje swoje intrygi^f.

I [he]

- 8 Przestań się gniewać, nie wpadaj we wściekłość^g,
nie oburzaj się i nie zacznij czynić zła^{*}.
- 9 Bo ci, którzy czynią zło,
zostaną zgładzeni^h,
ale ci, którzy pokładają nadzieję w Jehowie,
posiadają ziemięⁱ.

W [waw]

- 10 Jeszcze tylko chwilka i już nie będzie niegodziwych^j,
spojrzysz tam, gdzie byli,
ale już ich tam nie zobaczysz^k.
- 11 Natomiast potulni posiadają ziemię^l
i będą się rozkoszować obfitym pokojem^m.

37:3 *Lub „w kraju”. 37:4 *Lub „czerp największą radość”. 37:5 *Dosl. „powierz swoją drogę”. 37:7 *Lub „cierpliwie na Niego czekaj”. 37:8 *Możliwe też „nie oburzaj się, bo to może tylko przynieść szkodę”.

† [zajin]

12 Niegodziwy knuje przeciwko prawemu^a,
zgrzyta na niego zębami.

13 Ale Jehowa będzie się śmiał z niegodziwego,
bo wie, że nadejdzie jego kres^b.

𐤒 [chet]

14 Niegodziwi wyciągają miecze i napinają łuki*,
żeby powalić zgnębionych i biednych,
żeby pozabijać tych, którzy postępują szlachetnie.

15 Ale miecz niegodziwych przebije ich własne serce^c,
ich łuki zostaną połamane.

𐤒 [tet]

16 Lepsza jest odrobina u prawego
niż obfitość u wielu niegodziwych^d.

17 Bo ramiona niegodziwych zostaną połamane,
ale prawych Jehowa będzie wspierał.

𐤒 [jod]

18 Jehowa wie, przez co przechodzą nienaganni*,
a ich dziedzictwo będzie trwać na zawsze^e.

19 Nie zostaną zawstydzeni w czasie nieszczęścia,
w czasie głodu będą mieli obfitość.

𐤒 [kaf]

20 Ale niegodziwi zginą^f,
wrogowie Jehowy znikną jak wspaniałe pastwiska,
znikną jak dym.

𐤒 [lamed]

21 Niegodziwy zapożycza się i nie spłaca,
ale prawy hojnie* daje^g.

PSALM 37

a 1Sm 18:21, 25

b 1Sm 26:9, 10

c 2Sm 17:23
Est 7:10
Ps 7:15d Prz 16:8
Prz 30:8, 9
1Tm 6:6

e Ps 16:11

f Prz 10:7

g Pwt 15:11
Hi 31:16, 22
Ps 112:9
Prz 19:17

szpalta 2

a Ps 37:9

b Prz 16:9

c Prz 11:20

d Ps 34:19
Prz 24:16

e Ps 91:11, 12

f Ps 94:14
Mt 6:33
Heb 13:5g Pwt 24:19
Ps 145:15
Prz 10:3h Pwt 15:7, 8
Ps 112:5i Ps 34:14
Iz 1:17

j 2Sm 22:26

k Ps 97:10
Prz 2:7, 8

l Prz 2:22

m Pwt 30:20
Ps 37:9
Prz 2:21
Mt 5:5n Mt 25:46
Obj 21:3, 4

22 Ci, którym Bóg błogosławi,
posiadają ziemię,
ale ci, których przeklął,
zostaną zgładzeni^a.

𐤒 [mem]

23 Jehowa kieruje* krokami człowieka^b,
którego postępowanie Mu się podoba^c.

24 Nawet jeśli taki człowiek upadnie, nie będzie powalony^d,
bo Jehowa podtrzymuje jego rękę^e.

𐤒 [nun]

25 Kiedyś byłem młody, a teraz jestem już stary,
ale nie widziałem, żeby ktoś prawy był opuszczony^f
ani żeby jego dzieci szukały chleba^g.

26 Prawy zawsze chętnie pożycz^h,
a jego dzieci mają widoki na błogosławieństwa.

𐤒 [samech]

27 Odwróć się od zła i czyń dobroⁱ,
a będziesz żył wiecznie.

28 Bo Jehowa kocha sprawiedliwość
i nie opuści swoich lojalnych sług^j.

𐤒 [ajin]

Zawsze będzie ich strzegł^k,
natomiast potomków niegodziwych czeka zagłada^l.

29 Prawi posiadają ziemię^m
i będą na niej żyć na zawszeⁿ.

𐤒 [pe]

30 Prawy swoimi ustami
przekazuje* mądrość,

37:14 *Lub „zakładają cięciwy na łuki”.

37:18 *Dost. „zna dni nienagannych”.

37:21 *Lub „okazując przychyłność”.

37:23 *Lub „utwierdza”. 37:24 *Lub „wspiera go swoją ręką”. 37:25 *Lub „jedzenia”. 37:30 *Lub „półgłosem wypowiada”.

a swoim językiem mówi
o sprawiedliwości^a.

- 31** Ma w sercu prawo swojego
Boga^b,
jego krok nie będzie
chwiejny^c.

𐤔 [cade]

- 32** Niegodziwy obserwuje
prawego,
chcąc go uśmiercić.

- 33** Ale Jehowa go nie zostawi
na pastwę niegodziwego^d,
a podczas sądu nie przypi-
sze prawemu winy^e.

𐤏 [kof]

- 34** Pokładaj nadzieję w Jehowie
i trzymaj się Jego drogi,
a On cię wywyższy, żebyś
posiadł ziemię.
Zobaczysz, jak niegodziwi
zostaną zgładzeni^f.

𐤏 [resz]

- 35** Widziałem, jak bezwzględny,
zły człowiek
rozpieął się niczym bujne
drzewo w rodzimej glebie^g.

- 36** Nagle jednak przeminął—
i już go nie było^h.
Szukałem go, ale nie dało się
go znaleźćⁱ.

𐤔 [szin]

- 37** Zwróć uwagę na nienagan-
nego^{*}

i przyglądaj się prawemu,
bo przyszłość takiego czło-
wieka będzie spokojna^k.

- 38** Ale wszyscy, którzy łamią
prawo, zostaną zgładzeni,
niegodziwi nie będą mieli
przed sobą żadnej
przyszłości^l.

𐤏 [taw]

- 39** Jehowa wybawia prawych^m,
On jest ich twierdzą w czasie
udrękiⁿ.

37:37 *Lub „tego, kto postępuje nieska-
zitelnie”.

PSALM 37

a Mt 12:35
Ef 4:29
Kol 4:6

b Pwt 6:6
Ps 40:8

c Ps 121:3

d 2Pt 2:9

e Ps 109:31

f Ps 37:22
Ps 52:5, 6

g Est 5:11
Hi 21:7

h Wj 15:9, 10

i Ps 37:10

j Hi 1:1

k Hi 42:12, 16

l Ps 1:4
Prz 10:7
2Pt 2:9

m Iz 12:2

n Ps 9:9
Iz 33:2

szpalta 2

a Iz 46:4
1Ko 10:13

b Ps 22:4
Dn 3:17
Dn 6:23

PSALM 38

c Jer 10:24

d Ps 32:4

e Ps 6:2
Ps 41:4
Ps 51:8

f Ezd 9:6
Ps 40:12

g Ps 38:3

h Ps 6:7

- 40** Jehowa im pomoże i ich
uratuje^a.

Uratuje ich przed niegodzi-
wymi i ich wybawi,
bo się u Niego chronią^b.

Utwór muzyczny Dawida,
służący przypomnieniu.

- 38** Jehowo, nie upominaj
mnie w złości

ani nie koryguj mnie w gniewie^c.

- 2** Bo Twoje strzały głęboko
we mnie utkwiły

i ciąży nade mną Twoja ręka^d.

- 3** Całe moje ciało jest chore^{*}
z powodu Twojego
oburzenia.

Ponieważ zgrzeszyłem,
nie ma pokoju w moich
kościach^e.

- 4** Bo prześladowuje mnie widmo
moich grzechów^f,
są dla mnie jak ogromny
ciężar—zbyt wielkie,
żeby je nieść.

- 5** Z powodu mojej głupoty
moje rany cuchną i ropieją.

- 6** Jestem udręczony i skrajnie
przybity,
cały dzień chodzę smutny.

- 7** Czuję wewnątrz piekący ból^{*},
całe moje ciało jest chore^g.

- 8** Odrętwiałem i jestem zupeł-
nie zdruzgotany,
z powodu zbolełego serca
głośno jęczę^{*}.

- 9** Jehowo, znasz wszystkie
moje pragnienia,
a moje westchnienia nie są
przed Tobą ukryte.

- 10** Serce bije mi jak oszalone,
opuściły mnie siły,
w moich oczach nie ma już
światła^h.

38:3 *Dost. „w moim ciele nie ma zdro-
wego miejsca”. **38:7** *Dost. „moje
łedźwie są pełne żaru”. **38:8** *Lub „ry-
czę”.

- 11** Moi przyjaciele i towarzysze unikają mnie z powodu mojej plagi, również moi bliscy znajomi trzymają się z dala.
- 12** Ci, którzy nastają na moje życie*, zastawiają pułapki, ci, którzy próbują mnie skrzywdzić, mówią o rujnowaniu^a, przez cały dzień mamroczą o zwodzeniu.
- 13** Ale ja nie słuchałem – jakbym był głuchy^b, nie otwierałem ust – jakbym był niemy^c.
- 14** Stałem się jak niesłyszający, którego usta nie mają nic na swoją obronę.
- 15** Bo czekałem na Ciebie, Jehowo^d, a Ty, Jehowo, mój Boże, odpowiedziałeś mi^e.
- 16** Rzekłem: „Gdyby poślizgnęła mi się noga, niech oni nie tryumfują nade mną ani się nade mnie nie wywyższają”.
- 17** Bo już prawie upadłem i stale czułem ból^f.
- 18** Wyznałem swoje przewinienie^g, udręczył mnie mój grzech^h.
- 19** Ale moi wrogowie są pełni sił*, są potężni*, stali się liczni ci, którzy bez przyczyny mnie nienawidzą.
- 20** Za dobro odpłacili mi złem, sprzeciwiali mi się, bo zabiegałem o to, co dobre.
- 21** Jehowo, nie opuszczaj mnie. Boże, nie trzymaj się ode mnie z dalaⁱ.

38:12 *Lub „duszę”. **38:19** *Dosl. „żywi”. #Możliwe też „wielu jest tych, którzy bez powodu są moimi wrogami”.

PSALM 38

a 2Sm 16:7
Ps 62:4

b 2Sm 16:11

c Ps 39:2, 9

d 2Sm 16:12
Ps 123:2

e Ps 138:3

f Ps 77:2

g Ps 32:5

h Ps 51:3

i Ps 22:11
Ps 35:22

szpalta 2

a Ps 27:1
Ps 62:2
Iz 12:2

PSALM 39

b 1Kn 16:41
1Kn 25:1

c Prz 18:21

d Ps 141:3

e Ps 38:13
Mt 27:12
1Pt 2:23

f Ps 90:12

g Ps 90:9
Jak 4:14

h Ps 90:4

i Ps 62:9
Ps 144:4

j Ps 49:10
Kzn 2:18, 19
Kzn 4:8
Łk 12:19, 20

- 22** Jehowo, mój Wybawco, proszę, pośpiesz mi na pomoc^a.

Dla dyrygenta. Na styl Jedutuna^b.
Utwór muzyczny Dawida.

- 39** Powiedziałem: „Będę strzegł swoich kroków, żeby nie zgreszyć językiem^c. Nałożę sobie kaganiec na usta^d, dopóki jest przy mnie ktoś niegodziwy”.

- 2** Byłem oniemiały, milczałem^e, nie mówiłem nawet o tym, co dobre, ale odczuwałem ogromny* ból.

- 3** Serce we mnie płonęło*. Gdy rozmyślałem^f, ogień nadal się palił.

W końcu powiedziałem:

- 4** „Jehowo, pomóż mi uświadomić sobie, że moje życie jest krótkie*

i że odmierzone mi mało dni^f.

Pomóż mi pojąć, jak szybko przemijam.

- 5** Sprawileś, że moich dni jest niewiele^g, a długość mojego życia jest w Twoich oczach niczym^h. Doprawdy, każdy człowiek – choćby się wydawał niezagrożony – jest tylko tchnieniemⁱ. (Sela).

- 6** Doprawdy, każdy człowiek snuje się jak cień. Na próżno się miota*. Gromadzi bogactwo, nie wiedząc, kto się będzie nim cieszyłⁱ.

- 7** Na co więc mogę liczyć, Jehowo?

39:nagl. *Zob. *Słowniczek pojęć*. **39:2** *Lub „narastający”. **39:3** *Dosl. „stało się gorące”. #Lub „wzdychałem”. **39:4** *Dosl. „daj mi poznać mój kres”. **39:5** *Dosl. „jest kilka piędzi”. **39:6** *Dosl. „hałasuje”.

Ty jesteś moją jedyną nadzieją.

- 8** Wybaw mnie od wszystkich moich przewinień^a.

Nie pozwól, żebym był dla głupiego przedmiotem pogardy.

- 9** Pozostałem oniemiały, nie mogłem otworzyć ust^b, bo to Ty działałeś^c.

- 10** Zabierz ode mnie swoją plagę. Jestem wycieńczony od uderzeń Twojej ręki.

- 11** Korygujesz człowieka, karząc go za jego grzech^d, i jak mól niszczyś jego cenne rzeczy.

Doprawdy, każdy człowiek jest tylko tchnieniem^e.
(Sela).

- 12** Jehowo, usłysz moją modlitwę, wysłuchaj mojego wołania o pomoc^f. Nie ignoruj moich łez. Bo dla Ciebie jestem tylko przybyszem^g, podróżującym wędrowcem^h, tak jak wszyscy moi przodkowie^h.

- 13** Odwróć ode mnie swój surowy wzrok, żebym mógł się rozchmurzyć, zanim przeminę i już mnie nie będzieⁱ.

Dla dyrygenta.
Psalm Dawida. Utwór muzyczny.

- 40** Pokładałem niezachwianą nadzieję^{*} w Jehowie, a On nadstawił ku mnie ucha^h i usłyszał moje wołanie o pomocⁱ.
2 Wydostał mnie z huczącego dołu, z mulistego bagna.

39:12 *Lub „osiedleńcem”. 40:1 *Lub „cierpliwie czekałem”. #Lub „pochylił się, żeby mnie posłuchać”.

PSALM 39

a Ps 25:11
Mi 7:19

b Hi 40:4
Ps 38:13

c 2Sm 16:10

d Ps 90:8

e Ps 39:5
Ps 102:11

f Ps 28:1

g Kpl 25:23
1Kn 29:15

h Heb 11:13

PSALM 40

i Ps 34:15

szpalta 2

a Ps 33:3
Ps 98:1

b Obj 15:3

c Wj 15:11

d Ps 139:17, 18

e 1Sm 15:22
Ps 51:16, 17
Oz 6:6

f Iz 50:5

g Heb 10:5-9

h Łk 24:44

i Jn 4:34

j Ps 37:31
Rz 7:22

k Ps 22:22

l Heb 13:15

Postawił moje stopy na skale i sprawił, że stoję pewnie.

- 3** Potem włożył w moje usta nową pieśń^a, pieśń pochwalną dla naszego Boga. Wielu będzie patrzeć z lękiem i podziwem i zaufa Jehowie.
4 Szczęśliwy jest człowiek, który ufa Jehowie i który nie zadaje się z ludźmi aroganckimi ani fałszywymi^{*}.
5 Jehowo, mój Boże, jak wiele wspaniałych rzeczy uczyniłeś i jak liczne są Twoje zamysły wobec nas!^b Nikt nie może się z Tobą równać^c. Choćbym próbował o nich mówić, są tak liczne, że nie da się o nich opowiedzieć!^d

- 6** Nie chciałeś^{*} żadnej ofiary^e, ale otworzyłeś moje uszy, żeby słyszały^f. Nie domagałeś się całopaleń ani ofiar za grzech^g.

- 7** Wtedy powiedziałem: „Oto przyszedłem, o mnie napisano w zwoju^{*h}”.

- 8** Spełnianie Twojej woli, mój Boże, to dla mnie przyjemność^{*i}, a Twoje prawo zachowuję głęboko w sercuⁱ.

- 9** W wielkim zborze oznajmiam dobrą nowinę o prawości^k. Sam dobrze wiesz, Jehowo, że nie powstrzymuję swoich ust^l.

40:4 *Lub „kłamcami”. 40:6 *Lub „nie miałeś upodobania”. 40:7 *Dosl. „w zwoju księgi”. 40:8 *Lub „jest moim pragnieniem”.

- 10** Nie zatajam w sercu Twojej
prawości.
Opowiadał o Twojej wier-
ności i wybawieniu.
W wielkim zborze nie ukry-
wam Twojej lojalnej miło-
ści i prawdy^a.
- 11** Jehowo, nie powstrzymuj się
przed okazaniem mi miło-
sierdzia.
Niech Twoja lojalna miłość
i prawda stale mnie
strzegą^b.
- 12** Nie da się zliczyć nieszczęść,
które mnie osaczają^c.
Przytłacza mnie tyle moich
błędów, że nie widzę,
dokąd idę^d.
Są liczniejsze niż włosy
na mojej głowie,
wskutek czego upadłem
na duchu.
- 13** Jehowo, proszę, zechciej
mnie wybawić^e.
Jehowo, pośpiesz mi
na pomoc^f.
- 14** Oby wszyscy, którzy chcą mi
odebrać życie*,
zostali zawstydzeni i skom-
promitowani.
Oby ci, którzy cieszą się
z mojego nieszczęścia,
uciekli upokorzeni.
- 15** Oby ci, którzy do mnie
mówią: „Dobrze ci tak!”,
przerazili się własną hańbą.
- 16** Ale ci, którzy Cię szukają^g,
niech się Tobą cieszą
i radują^h.
Oby ci, którzy zachwycają
się tym, jak zapewniasz
wybawienie, wciąż mówili:
„Niech Jehowa będzie
wywyższony”ⁱ.
- 17** Ja jednak jestem bezradny
i biedny.

40:14 *Lub „duszę”.

PSALM 40

a Heb 2:12

b Ps 61:6, 7

c Ps 71:20

d Ps 38:4

e Ps 25:17

f Ps 38:22
Ps 70:1-5

g Pwt 4:29

h Ps 13:5

i Ps 35:27

szpalta 2

a Ps 54:4
Iz 50:7
Heb 13:6

b Ps 143:7

PSALM 41

c Pwt 15:7, 8
Ps 112:9
Prz 14:21
Prz 22:9

d Mt 5:7

e 2Pt 2:9

f 2Kl 20:5
Ps 103:3

g Ps 51:1

h Ps 6:2
Ps 147:3

i Ps 32:5
Ps 38:3
Prz 28:13

Oby Jehowa zwrócił na mnie
uwagę.

Ty jesteś moją pomocą
i moim wyzwolicielem^a.
Boże mój, nie spóźnij się^b.

Dla dyrygenta.

Utwór muzyczny Dawida.

41 Szczęśliwy jest ten, kto
ma wzgląd na niewiele
znaczącego^c.

Jehowa uratuje go w dniu
nieszczęścia.

2 Jehowa będzie go strzegł
i zachowa go przy życiu.

Taki zostanie uznany
za szczęśliwego na ziemi^d,
a Ty, Boże, nigdy nie wydasz
go na pastwę* jego
wrogów^e.

3 Jehowo, będziesz go wspie-
rał na łożu boleści^f.

W czasie jego choroby
otoczysz go opieką*.

4 Bo poprosiłem: „Jehowo,
okaż mi łaskę^g.”

Uzdrow mnie^{*h}, bo zgrzeszy-
łem przeciwko Tobieⁱ.

5 Tymczasem moi wrogowie
życzą mi źle. Pytają:

„Kiedy on umrze i kiedy
przepadnie jego imię?”.

6 Gdy któryś z nich przycho-
dzi się ze mną zobaczyć,
mówi* fałszywie.

Zbiera informacje, którymi
mógłby zaszkodzić,
a potem wychodzi i je rozpo-
wiada.

7 Wszyscy, którzy mnie nie-
nawidzą, szepczą między
sobą,
knują przeciwko mnie,
mówiąc:

41:2 *Lub „pragnieniu; duszy”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Dusza”. 41:3 *Lub „całkowicie zmienisz jego łóżko”. 41:4 *Lub „moją duszę”. 41:6 *Dość. „jego serce mówi”.

- 8 „Dopadła go straszna rzecz.
Został powalony i już więcej
się nie podniesie”^a.
- 9 Nawet mój bliski przyjaciel,
ten, któremu ufałem^b,
który jadł ze mną chleb, zwró-
cił się przeciwko mnie*^c.
- 10 Ale Ty, Jehowo, okaż mi
łaskę i mnie podnieś,
żebym mógł im odpłacić.
- 11 Kiedy wróg nie będzie
tryumfalnie wykrzykiwał
nade mną,

41:9 *Dosl. „podniósł na mnie pięte”.

PSALM 41

a Ps 3:2
Ps 71:10, 11
b 2Sm 15:12
Hi 19:19
Ps 55:12, 13
c Mk 14:18
Jn 13:18
Jn 13:26

szpalta 2

a Ps 31:8
Jer 20:13
b Ps 25:21
Prz 2:7
c Ps 34:15
d 1Kn 16:36
1Kn 29:10

wtedy poznam, że cieszę się
Twoim uznaniem^a.

- 12 Podtrzymujesz mnie
ze względu na moją
nieskazitelnosc^b,
pozwolesz mi na zawsze
przebywać w Twojej
obecności^c.
- 13 Niech Jehowa, Bóg Izraela,
będzie wysławiany
przez całą wieczność*^d.
Amen i amen.

41:13 *Lub „od wieczności po wiecz-
ność”.

KSIEGA DRUGA

(Psalmy od 42 do 72)

Dla dyrygenta.
*Maskil** synów Koracha^a.

- 42** Jak łania tęskni do stru-
mieniu,
tak ja* tęsknię do Ciebie,
Boże.
- 2 Jestem* spragniony Boga,
żywego Boga^b.
Kiedy będę mógł przyjść i się
przed Nim pojawić?^c
- 3 Dzień i noc moim pokarmem
są łzy,
cały dzień ludzie szyderczo
pytają: „Gdzie jest twój
Bóg?”^d.
- 4 Pamiętam dawniejsze rzeczy
i wylewam swoją duszę*.
Bo swego czasu chodziłem
razem z tłumami,
uroczyście* kroczyłem przed
nimi ku domowi Bożemu,
słyszając odgłosy radości
i dziękczynienia
świętującej rzeszy^e.
- 5 Czemu rozpaczam*?^f
Skąd we mnie to wzburze-
nie?

42: nagł.; 42:4 *Zob. *Słowniczek pojęć*.
42:1 *Lub „moja dusza”. 42:2, 6 *Lub
„moja dusza jest”. 42:4 *Lub „powo-
li”. 42:5 *Lub „moja dusza rozpacza”.

PSALM 42

a 2Kn 20:19
b Ps 63:1
c Ps 27:4
Ps 84:2
d Ps 3:2
Ps 42:10
Ps 79:10
e Pwt 16:14, 16
2Kn 30:23, 24
f Ps 55:4
Mk 14:34

szpalta 2

a Ps 37:7
Lam 3:24
Mi 7:7
b Ps 43:5
c Ps 22:1
Jn 12:27
d Jon 2:7
e Ps 88:7
f Ps 27:1

g Ps 13:1

h Ps 38:6
Ps 43:2

Będę czekał na Boga^a.
Bo jeszcze będę Go wysła-
wiał jako swojego Wspania-
łego Wybawcę^b.

- 6 Boże mój, jestem* zrozpa-
czony^c.
Dlatego wspominam Ciebie^d
w krainie Jordanu, na szczy-
tach Hermonu,
na górze Micar^e.
- 7 Głębina woła do głębiny
odgłosem wodospadów.
Przykryły mnie wszystkie
Twoje wezbrane fale^e.
- 8 W dzień Jehowa obdarzy
mnie lojalną miłością,
a w nocy będę o Nim
śpiewał – będę się modlił
do Boga mojego życia^f.
- 9 Powiem do Boga, swojej
skały:
„Czemu o mnie zapomnia-
łeś?”^g
Czemu mam chodzić i smu-
cić się tym, że gnębi mnie
wróg?”^h.
- 10 Moi wrogowie zaciekle*
szyszczą ze mnie,

42:6 *Lub „górze niewielkiej”. 42:10
*Możliwe też „niejako miażdżąc moje
kości”.

cały dzień szyderczo pytają:
„Gdzie jest twój Bóg?”^a.

11 Czemu rozpaczam*?

Skąd we mnie to wzburzenie?
Będę czekał na Boga^b.

Bo jeszcze będę Go wysła-
wiał jako swojego Wspania-
łego Wybawcę i Boga^c.

43 Osądź mnie, Boże^d.

Broń mojej sprawy^e prze-
ciwko nielojalnemu
narodowi.

Wyratuj mnie z rąk człowie-
ka podstępного i niepra-
wego.

2 Bo Ty jesteś moim Bogiem, moją twierdzą^f.

Czemu mnie odrzuciłeś?
Czemu muszę chodzić i smu-
cić się, że gnębi mnie wróg?^g

3 Poślij swoje światło i prawdę^h.

Niech one mną kierująⁱ.
Niech mnie prowadzą
na Twoją świętą górę
i do Twego wspaniałego
przybytku^j.

4 Wtedy podejść do Bożego ołtarza^k,

do Boga, do swojej szczegól-
nej radości.

I grając na lirze*, będę Cię
wysławiał^l, Boże, Boże mój.

5 Czemu rozpaczam*?

Skąd we mnie to wzburzenie?
Będę czekał na Boga^m.

Bo jeszcze będę Go wysła-
wiał jako swojego Wspania-
łego Wybawcę i Bogaⁿ.

Dla dyrygenta.
Psalm synów Koracha^o. *Maskil*^p.

44 Boże, na własne uszy usłyszeliśmy

to, co nasi przodkowie
opowiedzieli nam^q

42:11; 43:5 *Lub „moja dusza rozpa-
cza”. 43:4 *Hebr. *kinnôr*. Instrument
strunowy przypominający lirę lub harfę.
44: nagł. *Zob. *Słowniczek pojęć*.

PSALM 42

a Ps 3:2

Ps 42:3

Ps 79:10

b Ps 37:7

c Ps 42:5

Ps 43:5

PSALM 43

d Ps 26:1

Ps 35:24

e Ps 35:1

Prz 22:22, 23

f Ps 28:7

Ps 140:7

g Ps 42:9

h Ps 40:11

Prz 6:23

i Ps 5:8

Ps 27:11

Ps 143:10

j 1Kn 16:1

Ps 78:68, 69

k Ps 84:3

l 2Sm 6:5

m Ps 37:7

n Ps 42:5, 11

PSALM 44

o 2Kn 20:19

p Wj 13:14

Lb 21:14

Sdz 6:13

szpalta 2

a Pwt 7:1

b Joz 10:5, 11

Ps 135:10, 11

c Wj 15:17

Ps 78:55

Ps 80:8, 9

d Pwt 4:38

Joz 24:12

e 1Sm 12:22

f Iz 63:11-13

g Pwt 7:7, 8

h Ps 74:12

Iz 33:22

i Ps 18:39

Flp 4:13

j Ps 60:12

k 1Sm 17:45

Ps 20:7

Ps 33:16

l Joz 24:8

m Pwt 28:15, 25

o Twoich dokonaniach
za ich czasów,
dawno temu.

2 Swoją ręką wygnałeś narody^a —

zmiażdżyłeś je
i wypędziłeś^b —

a na ich miejsce osiedliłeś
naszych przodków^c.

3 To nie swoim mieczem wzięli na własność tę ziemię^d

i to nie ich ramię dało im
zwycięstwo^e.

Stało się to raczej dzięki
Twojej silnej ręce^f i Two-
jemu ramieniu^g, i światłu
Twojego oblicza,
bo ich sobie upodobałeś^h.

4 Ty jesteś moim Królem, Bożeⁱ.

Daj Jakubowi* całkowite
zwycięstwo^j.

5 Dzięki Twojej mocy odeprze- my wrogów^k,

w Twoim imieniu podepcze-
my tych, którzy powstają
przeciwko nam^l.

6 Bo nie polegam na swoim łuku

i nie może mnie wybawić
mój miecz^m.

7 To Ty nas wybawiłeś z rąk naszych wrogówⁿ

i upokorzyłeś tych, którzy
nas nienawidzą.

8 Cały dzień będziemy Cię wysławiać, Boże,

i już zawsze sławić Twoje
imię*. (*Sela*).

9 Teraz jednak nas odrzuciłeś i upokorzyłeś,

i nie wyruszasz z naszymi
wojskami.

10 Sprawiasz, że uciekamy przed wrogiem^o.

44:3 *Dost. „Twojej prawicy”. 44:4

*Lub „zarządź, żeby Jakub odniósł”.

#Lub „wspaniałe wybawienie”. 44:8

*Dost. „dziękować Twojemu imieniu”.

- Ci, którzy nas nienawidzą,
zabierają, co chcą.
- 11** Wydajesz nas, żebyśmy zostali pożarci jak owce,
rozproszyłeś nas między
narodami^a.
- 12** Swoją lud sprzedajesz
za bezcen^b,
nie masz z tego* żadnego
zysku.
- 13** Sprawiasz, że sąsiedzi nas
znieważają,
wszyscy wokół szydzą z nas
i drwią.
- 14** Robisz z nas przedmiot pogardy* wśród narodów^c,
coś, nad czym ludy kręcą
głową.
- 15** Cały dzień czuję się upokorzony
i przytłacza mnie wstyd
- 16** z powodu dźwięku ich kpin
i zniewag,
z powodu naszego wroga,
który się mści.
- 17** Chociaż przyszło na nas
to wszystko, nie zapomnieliśmy o Tobie
ani nie złamaliśmy Twojego
przymierza^d.
- 18** Nasze serce nie odwróciło
się od Ciebie
ani nie zesłaliśmy z Twojej
ścieżki.
- 19** Ale Ty zdruzgotałeś nas
tam, gdzie się zbierają
szakale,
okryłeś nas głębokim
cieniem.
- 20** Gdybyśmy zapomnieli imię
naszego Boga
albo wyciągali ręce w modlitwie do obcego boga,
- 21** czy Bóg by tego nie odkrył?
On zna tajniki serca^e.
- 22** Ze względu na Ciebie cały
czas jesteśmy uśmierceni,

44:12 *Lub „z ceny, za jaką ich sprzedajesz”. **44:14** *Dosl. „przystowie”.

PSALM 44

a Pwt 28:64

b Pwt 32:30

c Pwt 28:37
2Kn 7:20

d Wj 34:10

e Ps 139:1
Kzn 12:14
Jer 17:10

szpalta 2

a Rz 8:36

b Ps 7:6
Ps 78:65, 66c Hi 13:24
Ps 13:1
Ps 88:14

d Ps 119:25

e Ps 33:20

f Ps 130:7

PSALM 45

g 2Kn 20:19

h Ps 2:6

i Iz 8:1

j 2Sm 23:2
Ezd 7:6

k Jn 7:46

l Ps 72:17

m Obj 1:16
Obj 19:15

n Iz 9:6

o Heb 1:3

p Obj 6:2

q Obj 19:11

zostaliśmy uznani za owce
na rzeź^a.

- 23** Ocknij się, Jehowo.
Czemu wciąż śpisz?^b
Przebudź się! Nie odrzucaj
nas na zawsze^c.
- 24** Czemu kryjesz swoją twarz?
Czemu zapominasz o naszym uciśnieniu, naszej
udręce?
- 25** Bo sprowadzono nas*
do prochu,
nasze ciała przygnieciono
do ziemi^d.
- 26** Powstań, żeby nam pomóc!^e
Uratuj* nas ze względu na
swoją lojalną miłość^f.

Dla dyrygenta.

Na melodię „Lilii”. Psalm synów
Koracha^g. Maskil^h. Pieśń miłości.

45

Moje serce jest przejęte
czymś wspaniałym.

To, co zaśpiewam*, dotyczy
króla^h.

Oby mój język był pióremⁱ
biegłego przepisywacza^j.

- 2** Królu, jesteś najprzystojniejszy z ludzi.

Z twoich ust płynie ujmująca
mowa^k.

Dlatego Bóg pobłogosławił
cię na zawsze^l.

- 3** Przypasz do boku swój
miecz^m, mocarzuⁿ,
przyodziej się w dostojenstwo i wspaniałość^o.

- 4** W swojej wspaniałości zmierzaj do zwycięstwa^p,
jedź na rzecz prawdy, pokory
i prawości^q,
a twoja silna ręka dokona^r
rzeczy wzbudzających lęk
i podziw.

44:25 *Lub „nasze dusze”. **44:26** *Dosl. „wykup”. **45:nagl.** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **45:1** *Dosl. „moje dzieła”. *Lub „rylcem”. ^aLub „uczzonego w piśmie”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **45:4** *Lub „sukcesu”. *Dosl. „twoja prawica nauczy cię”.

- 5 Twoje strzały są ostre, po-
walają przed tobą ludy^a,
twoje strzały przeszywają
serca wrogów króla^b.
- 6 Bóg jest twoim tronem
po wieczne czasy^c,
już na zawsze.
Berło twojego królestwa jest
berłem sprawiedliwości*^d.
- 7 Pokochałeś prawość^e,
a znienawidziłeś zło^f.
Dlatego Bóg, twój Bóg,
namaścił cię^g olejkami
radości^h bardziej niż
innych królów*.
- 8 Wszystkie twoje szaty pach-
ną mirrą, aloesem* i kasją,
cieszy cię muzyka instru-
mentów strunowych dobie-
gająca ze wspaniałego pa-
łacu z kości słoniowej.
- 9 Wśród twoich dam są córki
królów.
Po twojej prawej stronie
stała królewska małżon-
ka*, przyozdobiona złotem
z Ofiruⁱ.
- 10 Posłuchaj, córko, zwróć
uwagę i nadstaw ucha.
Zapomnij o swoim ludzie
i o domu swojego ojca.
- 11 Król będzie uręczony*
twoim pięknem,
bo jest twoim panem.
Dlatego oddaj mu pokłon.
- 12 Córka Tyru przyjdzie
z darem,
najbogatsi ludzie będą
zabiegać o twoją
przychyłość*.

45:6 *Lub „prostolinijności”. 45:7
*Dosl. „niż twoich towarzyszy”. 45:8
*Chodzi o aromatyczną substancję po-
zyskiwaną z drzewa o tej samej nazwie,
wykorzystywaną w czasach biblijnych
jako perfumy. 45:9 *Lub „królowa”.
45:11 *Lub „zatęskni”. 45:12 *Lub
„ułagodzą twoje oblicze”.

PSALM 45

a Ps 2:9
2Ts 1:7, 8

b Obj 17:14
Obj 19:19

c Ps 89:29, 36

d Iz 11:4
Jer 33:15
Heb 1:8, 9

e Heb 7:26

f Mt 7:23

g Iz 61:1
Dz 10:38

h Ps 21:6

i Iz 13:12

szpalta 2

a Iz 32:1

b Ps 72:17

PSALM 46

c 2Kn 20:19

d Prz 14:26
Iz 25:4

e Pwt 4:7
Ps 145:18, 19
Nah 1:7

f Iz 54:10

g Ps 93:4
Jer 5:22

h 2Kn 6:6

- 13 W pałacu* córka królewska
wygląda wyjątkowo wspa-
niale,
jej szaty zdobi złoto^a.
14 Będzie przyprowadzona
do króla w bogato tkanych
szatach*.
Wejdą przed ciebie również
towarzyszące jej
dziewczeta^a.
15 Zostaną wprowadzone w at-
mosferze radości i wesela,
wejdą do pałacu króla.
16 Miejsce twoich praociców
zajmą twoi synowie,
ustanowisz ich książętami
na całej ziemi^a.
17 Będę oznajmiał twoje imię
przez wszystkie przyszłe
pokolenia^b.
Dlatego ludy będą cię wysła-
wiać po wieczne czasy,
już na zawsze.

Dla dyrygenta.

Psalm synów Korach^c.
Na styl *alamot**. Pieśń.

- 46** Bóg jest naszym schronie-
niem i siłą^d,
pomocą, którą łatwo znaleźć
w czasie udręki^e.
2 Dlatego nie będziemy się
bać, choćby ziemia się
trzęsła,
choćby góry runęły
w otchłań morza^f,
3 choćby jego wody huczały
i się pieniały^g,
choćby góry kołysały się
od jego wzburzenia. (*Sela*).
4 Jest rzeka, która swoimi
strumieniami raduje
miasto Boga^h,
święty, wspaniały przybytek
Najwyższego.

45:13 *Dosl. „wewnątrz”. #Dosl. „są
wyszywane złotem”. 45:14 *Możliwe
też „w haftowanych sukniach”. #Dosl.
„dziewice”. 46: nagł. *Zob. Słowniczek
pojęć.

5 W tym mieście jest Bóg^a. Nie można go zdobyć.

O świetle Bóg przyjdzie mu na pomoc^b.

6 Narody zaczęły się burzyć, królestwa zostały obalone, Bóg podniósł głos, a ziemia stopniała^c.

7 Jehowa, Bóg Zastępów, jest z nami^d.

Bóg Jakuba jest naszym bezpiecznym schronieniem*.
(Sela).

8 Chodźcie, zobaczcie, co robi Jehowa, jak dokonuje na ziemi zadziwiających rzeczy.

9 Na całej ziemi kładzie kres wojnom^e.

Łamie łuki i roztrząskuje włócznie, wozy bojowe* pali w ogniu.

10 Mówi: „Poddajcie się i przyjmijcie do wiadomości, że ja jestem Bogiem.

Będę wywyższony między narodami^f,

będę wywyższony na ziemi^g”.

11 Jehowa, Bóg Zastępów, jest z nami^h.

Bóg Jakuba jest dla nas bezpiecznym schronieniemⁱ.
(Sela).

Dla dyrygenta.
Psalm synów Koracha^j.
Utwór muzyczny.

47 Wszystkie ludy, klaszczcie w dłonie.

Wznoscie do Boga tryumfalne okrzyki radości.

2 Bo Jehowa, Najwyższy, wzbudza lęk i podziw^k, jest wielkim Królem nad całą ziemią^l.

3 On podporządkowuje nam ludy,

PSALM 46

a Pwt 23:14
Ps 132:13
Iz 12:6

b Wj 14:24

c Joz 2:24

d Joz 1:9
Jer 1:19
Rz 8:31

e Iz 11:9
Mi 4:3

f Iz 2:11

g 1Kn 29:11

h 2Kn 20:17

i Ps 48:3
Ps 125:2

PSALM 47

j 2Kn 20:19

k Ps 76:12

l Ps 22:28

szpalta 2

a Pwt 33:29

b Pwt 9:5

c Pwt 7:6
Mal 1:2

d Jer 10:7
Za 14:9

e 1Kn 16:31
Ps 96:10
Ps 97:1
Obj 19:6

f Ps 97:9

PSALM 48

g 2Kn 20:19

h Ps 47:8
Ps 135:21
Mt 5:34, 35

i Lam 2:15

j Ps 125:1

pod nasze stopy kładzie narody^a.

4 On nam wybiera dziedzictwo^b, dumę Jakuba, którego kocha^c. (Sela).

5 Bóg wstępuje wśród radosnych okrzyków, Jehowa powstaje przy dźwięku rogu*.

6 Wysławiajcie Boga pieśnią*, wysławiajcie.

Wysławiajcie pieśnią naszego Króla, wysławiajcie.

7 Bo Bóg jest Królem całej ziemi^d.

Wysławiajcie Go pieśnią i okazujcie wnikliwość.

8 Bóg został Królem nad narodami^e.

Zasiada na swoim świętym tronie.

9 Przywódcy ludów zebrali się razem z ludem Boga Abrahama,

bo władcy* ziemi należą do Boga.

Jest On bardzo wywyższony^f.

Pieśń.

Utwór muzyczny synów Koracha^g.

48 Jehowa jest wielki i szczególnie godny wysławiania

w mieście naszego Boga, na Jego świętej górze.

2 Góra Syjon daleko na północy—

miasto Wspaniałego Króla^h— jest piękna w swej wzniosłości, jest radością całej ziemiⁱ.

3 W jej warownych wieżach

Bóg dał się poznać jako bezpieczne schronienie^j.

47:5 *Lub „baraniego rogu; trąby”.

47:6 *Lub „grajcie Bogu”. **47:9** *Dost.

„tarcze”. **48:3** *Lub „wzniesienie”.

46:7 *Lub „wzniesieniem”. **46:9** *Możliwe też „tarcze”.

- 4 Bo zebrali się* królowie i wspólnie ruszyli naprzód.
- 5 Gdy zobaczyli miasto, zdumiali się.
Wpadli w panikę i przerażeni rzucili się do ucieczki.
- 6 Tam zaczęli drzeć ze strachu, cierpiąc jak kobieta, która rodzi.
- 7 Okręty Tarszisz rozbijasz wiatrem ze wschodu.
- 8 To, o czym słyszeliśmy, teraz sami zobaczyliśmy w mieście Jehowy, Boga Zastępów, w mieście naszego Boga.
On utwierdzi je na zawsze^a.
(Sela).
- 9 W Twojej świątyni, Boże, rozmyślamy o Twojej lojalnej miłości^b.
- 10 Jak Twoje imię, Boże, tak Twoja sława sięga aż po krańce ziemi^c.
Twoja silna ręka* jest pełna prawości^d.
- 11 Niech z powodu Twoich wyroków cieszy się góra Syjon^e i radują się miejscowości* Judy^f.
- 12 Maszerujcie wokół Syjonu, obejdźcie go, policzcie jego wieże^g.
- 13 Zwróćcie uwagę na jego wały obronne^h i przyjrzyjcie się jego warownym wieżom,
żeby o nich opowiedzieć przyszłym pokoleniom.
- 14 Bo ten Bóg jest naszym Bogiemⁱ po wieczne czasy, już na zawsze.
Będzie nas prowadził bezustannie^j.

48:4 *Lub „spotkali się zgodnie z umową”. 48:10 *Dost. „Twoja prawica”. 48:11 *Dost. „córkę”. 48:13 *Lub „warowne mury”. 48:14 *Możliwe też „dopóki nie umrzemy”.

PSALM 48

a Ps 87:5
Iz 2:2
Mi 4:1

b Ps 26:3
Ps 40:10
Ps 63:3

c Ps 113:3

d Ps 17:7
Ps 60:5
Ps 98:2

e Ps 78:68

f Ps 97:8

g Neh 12:38,
39

h Iz 26:1

i Ps 31:14

j Iz 58:11

szpalta 2

PSALM 49

a 2Kn 20:19

b Ps 143:5

c Ps 27:1

d Pwt 8:17,18
Prz 18:11

e Jer 9:23
1Tm 6:17

f Prz 11:4
Mt 16:26

g Ps 89:48

h Kzn 2:16
Rz 5:12

Dla dyrygenta.

Psalm synów Koracha^a.

Utwór muzyczny.

49 Posłuchajcie tego, wszystkie ludy.

Zwróćcie uwagę, wszyscy mieszkańcy świata*,

2 zarówno mali, jak i wielcy*, bogaci razem z biednymi.

3 Moje usta wypowiedzą słowa mądrości,

a rozmyślanie mojego serca^b będzie świadczyć o zrozumieniu.

4 Zwrócę uwagę na przysłówie.

Grając na lirze*, objaśnię swoją zagadkę.

5 Czemu miałbym się bać w czasie udręki^c, gdy otacza mnie niegodziwość* tych, którzy próbują mnie przemóc?

6 Żaden z tych, którzy polegają na swoim majątku^d i którzy przechwalają się swoim wielkim bogactwem^e,

7 nigdy nie zdoła wykupić brata

ani dać Bogu okupu za niego^f

8 (cena okupu* za jego życie^g jest tak wysoka, że zawsze będzie przekraczać ich możliwości),

9 tak by ten mógł żyć wiecznie i nie ujrzyć grobu^h.

10 Każdy widzi, że umierają nawet mądrzy.

Razem ginie głupi i nierozumnyⁱ

49:1 *Lub „systemu rzeczy”. 49:2 *Dost. „zarówno synowie ludzcy, jak i synowie człowieczy”. 49:4 *Hebr. kinnôr. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. 49:5 *Dost. „przewinienie”. 49:8 *Lub „wykupu”. *Lub „duszę”. 49:9 *Dost. „dołu”.

i muszą zostawić swój majątek innym^a.

11 W głębi serca pragną, żeby ich domy istniały na zawsze,

ich namioty — przez pokolenie za pokoleniem.

Swoje posiadłości ponazywali od swoich imion.

12 A jednak człowiek, choćby szanowany, nie będzie żył bez końca^b,

nie jest wcale lepszy od zwierząt, które giną^c.

13 Taką drogą idą głupi^d i ci, którzy ich naśladowa, którzy lubują się w ich pustych słowach. (*Sela*).

14 Jak owce czeka rzeź, tak ich czeka grób*,

paść ich będzie śmierć. Prawi będą nad nimi panować^e z rana.

Zniknie po nich wszelki ślad^f,

ich domem stanie się grób*^g, a nie pałac^b.

15 Ale mnie* Bóg wykupi z mocy^h grobu^h, bo się mną zaopiekuje. (*Sela*).

16 Nie bój się, gdy ktoś staje się bogaty, gdy jego dom zyskuje na świetności,

17 bo kiedy ktoś taki umrze, nic nie zdoła ze sobą zabraćⁱ, jego świetność nie podąży za nim^k.

18 Całe życie sobie* pochlebia^l. (Gdy ci się powodzi, ludzie cię chwala)^m.

49:14 *Lub „Szeol”, czyli wspólny grób ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

49:15 *Lub „moją duszę”. ^aDost. „z ręki”. ^bLub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

49:18 *Lub „swojej duszy”.

PSALM 49

a Ps 39:6
Prz 11:4
Prz 23:4
Kzn 2:18
Łk 12:19, 20

b Ps 39:5
Jak 1:11

c Ps 49:20

d Łk 12:19, 20

e Mal 4:3

f Ps 39:11

g Hi 24:19

h 1Sm 2:6
Hi 7:9

i Hi 33:28
Ps 16:10
Ps 30:3
Ps 86:13

j Hi 1:21
Kzn 5:15
1Tm 6:17

k Iz 10:3

l Łk 12:19

m Prz 14:20

szpalta 2

a Ps 49:12

PSALM 50

b 1Kn 25:1

c Ps 95:3

d Ps 48:2
Lam 2:15

e Iz 65:6

f Wj 19:18
Dn 7:9, 10
Heb 12:29

g Ps 97:3, 4

h Pwt 30:19
Pwt 32:1
Iz 1:2

i Mi 6:2

j Wj 24:8

k Ps 75:7

l Neh 9:30
Ps 81:8

m Wj 20:2

n 1Sm 15:22
Iz 1:11
Jer 7:22, 23
Oz 6:6

19 Ale w końcu dołącza do pokolenia swoich przodków. Tacy nigdy więcej nie ujrzą światła.

20 Człowiek, który tego nie rozumie — choćby szanowany^a — nie jest wcale lepszy od zwierząt, które giną.

Utwór muzyczny Asafa^b.

50 Bóg bogów, Jehowa*^c, przemówił.

Zwołuje wszystkich mieszkańców ziemi, od wschodu do zachodu^d.

2 Bóg jaśnieje z Syjonu, doskonałego piękna^d.

3 Nasz Bóg przyjdzie i nie będzie milczał^e. Przed Nim niszczycielski ogień^f, a wokół Niego gwałtowna burza^g.

4 Zwołuje On wszystkich w niebie i na ziemi^h, żeby sądzić swój ludⁱ. Mówi:

5 „Zbierzcie mi moich lojalnych sług, którzy zawierają ze mną przymierze, potwierdzając je ofiarą^j”.

6 Niebiosy rozgłaszają prawość Boga, bo On sam jest Sędzią^k. (*Sela*).

7 „Posłuchaj, mój ludu, a ja będę mówił. Będę świadczył przeciw tobie, Izraelu^l. Ja jestem Bogiem, twoim Bogiem^m”.

8 Nie upominam cię za twoje ofiary ani za twoje całopalenia, które stale są przede mnąⁿ.

50:1 *Lub „Boski, Bóg, Jehowa”. ^aLub „od wschodu słońca aż do jego zachodu”.

- 9 Nie muszę zabierać byka
z twojego domu
ani kóz* z twoich zagród^a.
- 10 Bo do mnie należą wszystkie
zwierzęta leśne^b,
również te żyjące na tysi-
cach gór.
- 11 Znam wszelkie górskie ptaki^c,
do mnie należą niezliczone
zwierzęta polne.
- 12 Gdybym był głodny,
nie mówiłbym ci o tym,
bo do mnie należy ziemia
i wszystko, co na niej^d.
- 13 Czy będę jadł mięso byków
i pił krew kóz?^e
- 14 Złóż Bogu w ofierze podzię-
kowania^f
i spełnij wobec Najwyższego
swoje śluby^g.
- 15 Wezwij mnie w czasie udręki^h.
Wyratuję cię, a ty będziesz
mnie wychwalałⁱ.
- 16 Ale do niegodziwego Bóg
powie:
„Jakim prawem opowiadasz
o moich przepisach/
lub mówisz o moim
przymierzu?^k
- 17 Przecież nienawidzisz
karzenia*
i odwracasz się plecami^l
do moich słów^l.
- 18 Kiedy widzisz złodzieja,
sprzyjasz* mu^m,
zadajesz się też z cudzołoż-
nikami.
- 19 Swoimi ustami rozpowia-
dasz to, co złe,
a swoim językiem zwodziszⁿ.
- 20 Siedzisz i mówisz przeciwko
własnemu bratu^o.
Wyjawiasz błędy* syna swo-
jej własnej matki.

50:9 *Dost. „koźłów”. 50:17 *Lub „po-
uczeń”. *Dost. „rzucasz za siebie”.
50:18 *Możliwe też „przyłączasz się”.
50:20 *Lub „zniesławiasz”.

PSALM 50

a Mi 6:7
b 1Kn 29:14
Dz 17:24
c Hi 38:41
d Pwt 10:14
Hi 41:11
1Ko 10:26
e Mi 6:6-8
f Ps 69:30, 31
Prz 21:3
Oz 6:6
Heb 13:15
g Pwt 23:21
Ps 76:11
Kzn 5:4
h 2Kn 33:12, 13
Ps 91:15
i Ps 22:21-23
Ps 50:23
j Jer 7:4
Mt 7:22, 23
Rz 2:21
k Pwt 31:20
Heb 8:9
l Neh 9:26
Iz 5:24
m Iz 5:22, 23
n Jer 9:5
o Kpl 19:16

szpalta 2

a Ps 50:4
Kzn 12:14
b Ps 9:17
Jer 2:32
Oz 4:6
c 1Ts 5:18
Heb 13:15
d Mi 6:8

PSALM 51

e 2Sm 11:3
f Lb 14:18
Ps 25:7
Ps 41:4
g Ps 103:13
Prz 28:13
Iz 43:25
Iz 44:22
h Iz 1:18
1Ko 6:11
i Heb 9:13, 14
1Jn 1:7
j Ps 32:5
Ps 40:12
k Rdz 39:9
2Sm 12:13
l 2Sm 12:9
Ps 38:18
m Rz 3:4

- 21 Gdy to wszystko robiłeś,
ja milczałem.
Pomyślałeś więc, że będę
taki jak ty.
Ale teraz cię upomnę
i przedstawię ci swoje
zarzuty^a.
- 22 Proszę, rozważcie to, wy,
którzy zapominacie
o Bogu^b.
W przeciwnym razie was
rozszarpie i nikt was
nie uratuje.
- 23 Ten, kto składa w ofierze
podziękowania, wychwala
mnie^c.
A temu, kto się trzyma
wytyczonego kursu,
dam ujrzeć, jak go wybawię^d.

Dla dyrygenta.

Utwór muzyczny Dawida.

Skomponowany po tym, jak po
współzyciu Dawida z Batszebą^e
przyszeli do niego prorok Natan.

51 Boże, okaż mi łaskę sto-
sownie do swojej lojal-
nej miłości^f.

Wymaż moje przewinienia
stosownie do swojego
wielkiego miłosierdzia^g.

- 2 Dokładnie mnie obmyj
z mojego uchybienia^h
i oczyść mnie z mojego
grzechuⁱ.
- 3 Bo dobrze wiem o swoich
przewinieniach
i ciągle mam przed oczami*
sвій grzech^j.
- 4 Zgrzeszyłem przede wszyst-
kim* przeciw Tobie^k,
zrobiłem to, co jest złe
w Twoich oczach^l.
Dlatego kiedy mówisz,
okazujesz się prawy,
a Twój osąd jest słuszny^m.
- 5 Urodziłem się obciążony
winą,

51:3 *Lub „ciągle myślę”. 51:4 *Dost.
„tylko”.

matka poczęła mnie
w grzechu^a.

6 Tobie, Boże, podoba się człowiek, który ma w sercu prawdę^b.

Naucz moje serce^{*} prawdziwej mądrości.

7 Oczyszć mnie z grzechu hizonem, żebym był czysty^c,
obmyj mnie, żebym stał się
bielszy niż śnieg^d.

8 Daj mi usłyszeć odgłosy
radości i wesela,
żeby rozradowały się kości,
które zmiażdżyłeś^e.

9 Odwróć twarz od moich
grzechów^{*f}
i wymaż wszystkie moje
przewinienia^g.

10 Boże, stwórz we mnie czyste
serce^h
i daj mi nowego, niezłomnego
duchaⁱ.

11 Nie wypędzaj mnie od siebie
ani nie odbieraj mi swojego
świętego ducha.

12 Daj mi znowu cieszyć się
wybawieniem, które
zapewniasz^j,
spraw, żebym chętnie okaza-
wał Ci posłuszeństwo^{*}.

13 Łamiących prawo będę
uczył Twoich dróg^k,
żeby grzesznicy do Ciebie
powrócili.

14 Boże, Boże mojego wybawie-
nia^l, uwolnij mnie od winy
krwi^m,

żebym mógł radośnie
opowiadać o Twojej
prawościⁿ.

15 Jehowo, otwórz moje usta,
żebym mógł opowiadać
o Twojej chwale^o.

51:5 *Lub „jestem grzeszny, odkąd poczęła mnie matka”. 51:6 *Lub „moje skryte ja”. 51:9 *Lub „zakryj twarz przed moimi grzechami”. 51:12 *Dosl. „obys wsparł mnie ochoczym duchem”.

PSALM 51

a Hi 14:4
Rz 3:23
Rz 5:12
b 1Sm 16:7
2Kl 20:3
1Kn 29:17
c Kpl 14:3, 4
Heb 9:13, 14
d Iz 1:18
e Ps 6:2
Ps 38:3
Iz 57:15
f Ps 103:12
Iz 38:17
g Mi 7:19
h Jer 32:39
i Eze 11:19
Ef 4:23
j Ps 21:1
k Dz 2:38
l Ps 38:22
Iz 12:2
Obj 7:10
m Rdz 9:6
n Neh 9:33
Ps 35:28
Ps 59:16
Dn 9:7
o Ps 34:1
Ps 109:30
Heb 13:15

szpalta 2

a Prz 21:3
b 1Sm 15:22
Ps 40:6
Oz 6:6
c 2Kl 22:18, 19
2Kn 33:13
Ps 22:24
Ps 34:18
Prz 28:13
Iz 57:15
Łk 15:22-24
Łk 18:13, 14
d Oz 14:2

PSALM 52

e 1Sm 22:9
f 1Sm 21:7
Ps 94:3, 4
g Ps 103:17
h Ps 57:4
Ps 59:7
i 1Sm 22:9, 18
Ps 109:2
j Prz 12:19
Prz 19:9
k Ps 37:9
l Prz 2:22

16 Bo Ty nie chcesz ofiary—
w przeciwnym razie
bym ją dał^a.

Nie cieszysz się z całopale-
nia^b.

17 Ofiarą, która cieszy Boga,
jest skruszony duch.

Boże, nie odrzucisz^{*} serca
skruszonego i zdruzgotanego^c.

18 W swojej dobrej woli działaj
na rzecz Syjonu,
odbuduj mury Jerozolimy.

19 Wtedy będą Ci sprawiały
przyjemność ofiary składa-
ne w prawości,
ofiary spalane w ogniu
i całopalenia.

Wtedy na Twoim ołtarzu
zostaną złożone byki^d.

Dla dyrygenta. *Maskil*^{*}.

Psalm Dawida. Skomponowany
po tym, jak do Saula przyszedł
Edomita Doeg i doniósł, że Dawid
przybył do domu Achimelecha^e.

52 Mocarzu, czemu się prze-
chwalasz złem, które
wyrządziłeś^f?

Bóg okazuje lojalną miłość
przez cały czas^g.

2 Twój język—
ostry jak brzytwa^h—
knuje intrygi i zwodziⁱ.

3 Kochasz zło bardziej
niż dobro,
kłamstwo bardziej niż mó-
wienie tego, co słuszne.
(Sela).

4 Kochasz wszelkie szkodliwe
słowa,

ty podstępny języku!

5 Dlatego Bóg cię powali
raz na zawsze,
chwyci cię i wyrwie
z twojego namiotu^k,
wykorzeni cię z krainy
żyjących^l. (Sela).

51:17 *Lub „nie wzgardzisz”. 52:nagł.

*Zob. Słowniczek pojęć.

- 6 Zobaczą to prawi i się zdumieją^a,
będą się śmiać ze złoczyńcy^b. Powiedzą:
7 „To jest człowiek, który nie chronił się* u Boga^c,
ale zaufał swojemu wielkiemu bogactwu^d
i poległ^e na swoich podłych intrygach^f”.
- 8 Ale ja będę jak bujne drzewo oliwne w domu Bożym,
ufam w lojalną miłość Boga^e po wieczne czasy, już na zawsze.
- 9 Boże, bezustannie będę Cię wysławiał, bo przystąpiłeś do działania^f.
Twoim lojalnym sługom pokażę,
że pokładam nadzieję w Twoim imieniu^g,
bo jest ono dobre.

Dla dyrygenta. Na styl *machalat**.
*Maskil**. Psalm Dawida.

- 53** Głupi* myśli sobie:
„Nie ma Jehowy”^h.
Nieprawe postępowanie takich ludzi jest spaczne i obrzydliwe.
Żaden z nich nie postępuje dobrzeⁱ.
- 2 Ale Bóg patrzy z nieba na ludzi,
żeby sprawdzić, czy ktokolwiek jest wnikliwy, czy ktokolwiek szuka Jehowy^k.
- 3 Wszyscy się odwrócili, wszyscy są jednakowo zepsuci.
Żaden z nich nie postępuje dobrze,
ani jeden^l.

52:7 *Lub „nie uczynił swoją twierdzą”.
^aLub „szukał schronienia”. ^bDosł. „powodowanych przez siebie nieszczęściach”.
53:nagl.; 54:nagl. *Zob. Słowniczek pojęć. 53:1 *Lub „nierozumny”.

PSALM 52

a Ps 37:34

b Ps 58:10

c Jer 17:5

d Ps 49:6, 7

Prz 11:28

e Ps 13:5

Ps 147:11

f Ps 50:15

g Ps 27:14

Ps 123:2

Prz 18:10

PSALM 53

h Ps 10:4

Rz 1:21

i Ps 14:1-7

Rz 3:10

j Ps 11:4

Ps 33:13-15

Jer 16:17

Jer 23:24

k 1Kn 28:9

2Kn 15:2

2Kn 19:1, 3

Iz 55:6

1Pt 3:12

l Kzn 7:20

Rz 3:12

szpalta 2

a Hi 21:7, 14

b Iz 12:6

PSALM 54

c 1Sm 23:19

1Sm 26:1

d Ps 20:1

Ps 79:9

Prz 18:10

e Ps 43:1

f Ps 13:3

Ps 65:2

g Ps 22:16

Ps 59:3

h Ps 36:1

i 1Kn 12:18

Heb 13:6

j Rz 12:19

- 4 Czy nikt ze złoczyńców nie rozumie?
Pożerają mój lud, jakby jedli chleb.
Nie wzywają Jehowy^a.
- 5 Ale ogarnie ich przerażenie,
jakiego nigdy wcześniej nie odczuli*,
bo Bóg porozrzuca kości tych, którzy cię atakują^b.
Zawstydzisz ich, bo Jehowa ich odrzucił.
- 6 Niech z Syjonu nadejdzie wybawienie Izraela!^b
Gdy Jehowa przyprowadzi z powrotem swój pojmany lud,
Jakub niech się cieszy, Izrael niech się raduje.

Dla dyrygenta.

Wykonywać przy akompaniamencie instrumentów strunowych. *Maskil**.

Psalm Dawida. Skomponowany po tym, jak do Saula przyszli mieszkańcy Zif i donieśli, że Dawid ukrywa się u nich^c.

- 54** Boże, wybaw mnie potęgą swojego imienia^d
i obroń mnie^e swoją mocą.
- 2 Boże, usłysz moją modlitwę^f,
zwróć uwagę na słowa moich ust.
- 3 Bo obcy powstają przeciwko mnie
i bezwzględni czyhają na moje życie^g.
Nie zważają na Boga^h. (*Sela*).
- 4 Bóg jest moją pomocąⁱ,
Jehowa jest z tymi, którzy mnie* wspierają.
- 5 On odpłaci moim wrogom/
ich własnym złem.

53:5 *Możliwe też „strach tam, gdzie nie było się czego bać”. ^aDosł. „obożują przeciwko tobie”. 54:1 *Lub „broń mojej sprawy”. 54:3 *Lub „duszę”. ^bLub „nie mają Boga przed sobą”. 54:4 *Lub „moją duszę”.

Boże, jesteś wierny, więc
ich zniszcz^{*a}.

6 Będę chętnie składał Ci
ofiary^b.

Jehowo, będę słał Twoje
imię, bo jest ono dobre^c.

7 Bo ratujesz mnie z każdej
udręki^d
i będę tryumfalnie patrzył
na swoich wrogów^e.

Dla dyrygenta.

Wykonywać przy akompaniamencie
instrumentów strunowych. *Maskil**.
Psalm Dawida.

55 Boże, wysłuchaj mojej
modlitwy^f

i nie ignoruj mojej prośby
o miłosierdzie^g.

2 Proszę, zwróć na mnie uwa-
gę i mi odpowiedz^h.

Martwię się i niepokojęⁱ,
jestem zrozpaczony

3 z powodu tego, co mówi
wróg,

i z powodu presji, jaką wy-
wiera niegodziwy.

Bo sprowadzają na mnie
nieszczęścia,

pałają do mnie gniewem
i wrogością^j.

4 Moje serce cierpi^k
i przeraża mnie śmierć^l.

5 Drzę ze strachu
i przechodzą mnie dreszcze.

6 Wciąż mówię: „Gdybym tylko
miał skrzydła jak gołąb,
to poleciałbym gdzieś i za-
mieszkał tam bezpiecznie!

7 Uciekłbym daleko^m.
Zamieszkałbym na pustko-
wiu”. (*Sela*).

8 Pośpieszyłbym do miejsca
schronienia,
z dala od szalejącego wichru,
z dala od burzy”.

54:5 *Dost. „ucisz”. **55:nagł.** *Zob.
Słowniczek pojęć. **55:1** *Lub „i nie kryj
się, gdy się modłę o pomoc”.

PSALM 54

a Ps 143:12

b Ps 50:14
Heb 13:15

c Ps 7:17
Ps 52:9

d 2Sm 4:9
Ps 34:19
Ps 37:39

e Ps 37:34
Ps 59:10

PSALM 55

f 1Pt 3:12

g Ps 28:2
Ps 143:7

h Ps 17:1

i Iz 38:14

j 2Sm 16:5-7

k Ps 69:29

l Ps 18:4
Ps 116:3
Iz 38:10

m 2Sm 15:14

n 1Sm 23:14

szpalta 2

a 2Sm 15:31
2Sm 17:7

b 2Sm 17:1

c Ps 109:2

d Ps 41:9
Mt 26:21
Jn 13:18

e 2Sm 15:12
2Sm 16:23

f Łk 22:21
Łk 22:48

g 2Sm 17:23
2Sm 18:14
Ps 109:15
Mt 27:3, 5
Dz 1:16, 18

h Ps 91:15

i Ps 119:147
Dn 6:10

j Ps 5:3

9 Jehowo, wywołaj wśród
niegodziwych zamieszanie
i udaremnij ich plany^{*a},
bo widziałem w mieście kon-
flikty i przemoc.

10 Dniem i nocą krążą po mu-
rach miasta,
a ono samo jest pełne złośli-
wości i krzywdy^b.

11 Panuje w nim nieszczęście,
a jego placu nigdy nie opusz-
cza ucisk i podstęp^c.

12 Bo to nie jakiś przeciwnik
ze mnie sztydzi^d.

Gdyby tak było, mógłbym
to znieść.

To nie wróg powstał prze-
ciwko mnie.

Gdyby tak było, mógłbym się
przed nim ukryć.

13 Ale to jesteś ty—człowiek
taki jak ja^{*e},

mój własny przyjaciel,
którego dobrze znam^f.

14 Łączyła nas kiedyś serdecz-
na przyjaźń.

Razem z tłumem chodziliśmy
do domu Bożego.

15 Niech moich wrogów dosięg-
nie zagłada^g!

Niech żywcem trafią
do grobu^{*},

bo pośród nich i w nich
są samych mieszka zło.

16 A ja będę wołał do Boga
i Jehowa mnie wybawi^h.

17 Wieczorem, rano i w południe
jestem udręczony i jęczę^{*i},
a On słyszy mój głosⁱ.

18 Uratuje^{*} mnie i zapewni mi^{*}
spokój od tych, którzy
ze mną walczą,

55:9 *Dost. „podziel ich język”. **55:13**

*Lub „człowiek, ktoś równy mnie”.

55:15 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego

grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

55:17 *Lub „jestem wzburzony”. **55:18**

*Dost. „wykupi”. *Lub „mojej duszy”.

bo przeciw mnie występują
całe tłumy^a.

- 19** Bóg – Ten, który od dawna
zasiada na tronie –
usłyszysz i zaczniesz działać
przeciwko nim^b. (*Sela*).

Ale ci, którzy nie boją się
Boga^c,
nie zechcą się zmienić.

- 20** Tamten* zaatakował ludzi
pozostających z nim
w pokoju^d,
złamał swoje przymierze^e.

- 21** Jego słowa są gładzsze
niż masło^f,
ale jego serce skłonne
jest walczyć.
Jego słowa są delikatniejsze
niż oliwa,
ale są to wyciągnięte miecze^g.

- 22** Zrzucił swoje troski*
na Jehowę^h,

a On cię wesprzeⁱ.
Nigdy nie pozwoli, żeby
prawy upadł^j.

- 23** Ale niegodziwych strącisz,
Boże, do najgłębszego
dołu^k.

Ci podstępni ludzie winni
krwi nie przeżyją połowy
swojego życia^l.

Ja jednak będę Ci ufał.

Dla dyrygenta.

Na melodię „Cichej gołębiczy w oddali”.

Psalm Dawida. *Miktam*.*

Skomponowany po tym, jak Filistyni
schwyтали Dawida w Gat^m.

- 56** Boże, okaż mi łaskę,
bo atakuje* mnie
śmiertelnik.

Całymi dniami walczą
ze mną i mnie gnębią.

- 2** Moi wrogowie całymi dniami
mnie kásają,

55:20 *Chodzi o dawnego przyjaciela
wspomnianego w wersach 13 i 14.

55:22 *Lub „ciężar; brzemie”. *Lub
„zachwiał się”. **56:nagł**. *Zob. Słowni-
czek pojęć. **56:1** *Lub „kása”.

PSALM 55

a 2Kń 32:7

Ps 3:6

b Pwt 33:27

Ps 90:2

Ps 143:12

c Ps 36:1

d 2Sm 15:12

e 2Sm 5:3

Kzn 8:2

f 2Sm 16:23

g Ps 28:3

Ps 62:4

h Ps 43:5

1Pt 5:6, 7

i Ps 37:5

Ps 68:19

Flp 4:6, 7

j Ps 37:23, 24

Ps 62:2

Ps 121:3

k Ps 55:15

l Ps 5:6

Prz 10:27

PSALM 56

m 1Sm 21:10

szpalta 2

a 1Sm 21:12

b Ps 18:2

c Ps 27:1

Ps 56:10, 11

Rz 8:31

Heb 13:6

d Jer 18:18

e Łk 20:20

f Ps 59:3

Ps 71:10

g Jer 18:23

h 1Sm 27:1

i Ps 39:12

j Mal 3:16

k Ps 18:40

l Rz 8:31

m Ps 27:1

n Ps 56:4

Łz 51:7, 12

o Łb 30:2

Kzn 5:4

p Ps 50:23

q 2Kń 1:10

wielu bezzecznie ze mną
walczy.

- 3** Kiedy się boję^a, pokładam
ufność w Tobie^b.

- 4** To w Bogu, którego słowo
wysławiam,
właśnie w Bogu pokładam
ufność. Nie boję się.
Co może mi zrobić zwykły
człowiek?^c

- 5** Całymi dniami mi szkodzą,
myślą tylko, jak mnie
skrzywdzić^d.

- 6** Kryją się, żeby zaatakować.
Obserwują każdy mój krok^e,
licząc, że odbiorą mi życie^f.

- 7** Odrzuć ich, bo są
niegodziwi.
Boże, powal narody w swoim
gniewie^g.

- 8** Dobrze wiesz, jak wygląda
moja tułaczka^h.

Proszę, zbierz moje łzy
w swoim bukłakuⁱ.

Czy nie są zapisane w Two-
jej księdze?^j

- 9** Moi wrogowie wycofają się
w dniu, gdy zawołam
o pomoc^k.

Mam pewność, że Bóg jest
po mojej stronie^l.

- 10** To w Bogu, którego słowo
wysławiam,
w Jehowie, którego słowo
wysławiam,

- 11** właśnie w Bogu pokładam
ufność. Nie boję się^m.
Co może mi zrobić zwykły
człowiek?ⁿ

- 12** Jestem związany ślubami,
które złożyłem Tobie,
Boże^o.

Będę Ci składał dowody
wdzięczności^p.

- 13** Bo uratowałeś mnie*
od śmierci^q

56:4 *Dost. „ciało”. **56:6** *Lub „du-
szę”. **56:13** *Lub „moją duszę”.

i nie pozwoliłeś, żebym się
potknął^a,
dzięki czemu dalej żyję i mo-
gę Ci służyć*, Boże^b.

Dla dyrygenta.

Na melodię „Nie sprowadzaj
zniszczenia”. Psalm Dawida. *Miktam**.
Skomponowany po tym, jak Dawid
uciekł przed Saulem do jaskini^c.

- 57** Okaż mi łaskę, Boże,
okaż mi łaskę,
bo chronię się* u Ciebie^d,
w cieniu Twoich skrzydeł
chronię się, aż przeminą
nieszczęścia^e.
- 2** Wołam do Boga Najwyższego,
do prawdziwego Boga, który
ze względu na mnie kła-
dzie im kres.
- 3** On ześle z nieba pomoc
i mnie wybawi^f.
Udaremni działania tego,
który mnie kasa. (*Sela*).
Bóg okaże lojalną miłość
i wierność^g.
- 4** Jestem* otoczony
przez lwy^h,
muszę leżeć wśród ludzi,
którzy chcą mnie pożreć,
których zęby to włócznie
i strzały,
a których język to ostry
mieczⁱ.
- 5** Boże, bądź wywyższony
ponad niebiosą,
niech Twoja chwała góruje
nad całą ziemią^j.
- 6** Zastawili sieć jako pułapkę
dla moich nóg^k.
Uginam się* pod ciężarem
udręki^l.
Wykopali przede mną dół,
ale sami do niego wpadli^m.
(*Sela*).

56:13 *Dosl. „chodzić przed Tobą”.
57:nagl.; 58:nagl. *Zob. *Słowniczek po-
jęć*. 57:1 *Lub „moja dusza chroni się”.
57:4 *Lub „moja dusza jest”. 57:6
*Lub „moja dusza ugina się”.

PSALM 56

a Ps 94:18
Ps 116:8
b Hi 33:29, 30

PSALM 57

c 1Sm 22:1
1Sm 24:3
Ps 142:nagl.

d Ps 18:2
e Rut 2:12
Ps 17:8
f Ps 144:7
Dz 12:11
g Ps 40:11
Ps 61:7
h Ps 22:13
Ps 35:17
i Ps 52:2
Ps 64:3
Prz 25:18
j Ps 57:11
Ps 108:5
k Ps 35:7
l Ps 42:6
m 1Sm 24:4
Prz 26:27

szpalta 2

a Ps 112:7
b Ps 108:2-5
c Ps 9:11
Ps 145:11, 12
d Rz 15:9
e Ps 36:5
Ps 103:11
f Ps 8:1
Ps 57:5
Ps 108:5

PSALM 58

g 2Kn 19:6
h Ps 82:2

i Kzn 3:16
Mi 3:9

j Kzn 5:8
Iz 10:1, 2

k Ps 140:3
Jak 3:8

- 7** Moje serce jest niezłomne,
Boże^a,
moje serce jest niezłomne.
Będę śpiewał i grał.
- 8** Przebudź się, moja chwała,
przebudź się, harfo*, i ty,
liro[#].
Obudź się^b.
- 9** Jehowo, będę Cię słał^c
pośród ludów^c,
będę Cię wysławiał pieśnią*
wśród narodów^d.
- 10** Bo Twoja lojalna miłość jest
wielka, sięga niebios^e,
a Twoja wierność – obłoków.
- 11** Boże, bądź wywyższony
ponad niebiosą,
niech Twoja chwała góruje
nad całą ziemią^f.

Dla dyrygenta.

Na melodię „Nie sprowadzaj
zniszczenia”. Psalm Dawida. *Miktam**.

- 58** Synowie ludzcy, czy po-
traficie mówić o prawo-
ści, skoro milczycie?^g

Czy potraficie sądzić
rzetelnie?^h

- 2** Przeciwnie, wasze serca
obmyślają nieprawośćⁱ,
a wasze ręce dopuszczają się
w kraju przemocy^j.
- 3** Niegodziwi już
od urodzenia* schodzą
na manowce[#],
odkąd przychodzą na świat,
są krnąbrnymi kłamcami.
- 4** Ich jad przypomina jad węży^k,
są głusi jak kobra, która
zatyka swoje ucho.
- 5** Nie będzie słuchać głosu
zaklinaczy
nieważne, jak zrećcznie
by ją czarowali.

57:8 *Hebr. *néwel*. Instrument strunowy
przypominający harfę lub lirę. #Hebr.
kinnôr. Instrument strunowy przypomi-
nający lirę lub harfę. 57:9 *Lub „będę
Ci grał”. 58:3 *Dosl. „od łona”. #Lub
„są zepsuci”.

- 6** Boże, wybij im zęby!
Jehowo, połam szczeni
tym lwom*!
- 7** Niech znikną jak wody,
które odpływają,
niech Bóg napnie łuk i po-
wali ich swoimi strzałami.
- 8** Niech będą jak ślimak, który
pełzną, wysycha*,
jak martwy noworodek, który
nigdy nie zobaczy słońca.
- 9** Zanim wasze kociołki zdążą
się rozgrzać od zapalonych
cierni,
Bóg niczym nawałnicą wy-
miecie wszystkie te gałę-
zie – zarówno wilgotne,
jak i płożące^a.
- 10** Prawy uczęsy się, że zoba-
czył zemstę^b.
Jego stopy będą skąpane
we krwi niegodziwego^c.
- 11** Wtedy ludzie powiedzą:
„Doprawdy, jest nagroda
dla prawego^d.
Rzeczywiście istnieje Bóg,
który sądzi na ziemi”^e.

Dla dyrygenta.

Na melodię „Nie sprowadzaj
zniszczenia”. Psalm Dawida. *Miktam**.
Skomponowany, gdy Saul, chcąc
uśmiercić Dawida, wysłał ludzi,
żeby pilnowali jego domu^f.

- 59** Mój Boże, uratuj mnie
przed moimi wrogami^g,
chroni mnie przed tymi, któ-
rzy powstają przeciwko
mnie^h.
- 2** Wyratuj mnie z rąk tych, któ-
rzy postępują niegodziwie,
i wybaw mnie z rąk ludzi
dopuszczających się
przemocy*.
- 3** Czyhają oni, żeby złapać
mnie* w zasadzkęⁱ.

58:6 *Lub „młodym grzywiastym
lwom”. 58:8 *Dosl. „topnieje”.
59:nagl. *Zob. *Słowniczek pojęć*.
^aDosl. „pilnowali domu”. 59:2 *Lub
„żądnych krwi”. 59:3 *Lub „moją du-
szę”.

PSALM 58

a Prz 10:25
Jer 23:19

b Ps 52:5, 6
Ps 64:10
Eze 25:17
Obj 18:20

c Prz 21:18

d Iz 3:10

e Ps 9:16
Ps 98:9

PSALM 59

f 1Sm 19:11

g 1Sm 19:12
Ps 18:48
Ps 71:4

h Ps 12:5
Ps 91:14

i 1Sm 19:1
Ps 10:9
Ps 71:10

szpalta 2

a 1Sm 24:11
1Sm 26:18
Ps 69:4

b Pwt 33:29

c Prz 2:22

d 1Sm 19:11

e Ps 22:16

f Ps 59:14

g Ps 57:4
Ps 64:3

h Ps 10:4, 11
Ps 73:3, 11

i Ps 37:12, 13

j Ps 33:10

k Ps 27:1
Ps 46:1

l Ps 9:9
Ps 62:2

m Ps 6:4

n Ps 54:7

o Rdz 15:1
Pwt 33:29
Ps 3:3

Jehowo, silni mnie atakują,
ale nie dlatego, że się
zbuntowałem albo
zgrzeszyłem^a.

- 4** Chociaż nie zrobiłem nic
złego, biegną i szykują się
do ataku.

Proszę, powstań na moje
wołanie i zobacz.

- 5** Bo Ty, Jehowo, Boże
Zastępów, jesteś Bogiem
Izraela^b.

Przebudź się i zwróć uwagę
na wszystkie narody.

Nie okaż miłosierdzia żad-
nemu z podłych zdrajców^c.
(Sela).

- 6** Tacy wracają co wieczór^d,
warczą* jak psy^e i krążą
po mieście^f.

- 7** Zobacz, co wydobywa się
z ich ust*.

Mają wargi jak miecze^g,
bo mówią: „Kto się dowie,
że to nasze słowa?”^h.

- 8** Ale ty, Jehowo, będziesz się
z nich śmiałⁱ,
będziesz drwił ze wszystkich
narodów^j.

- 9** Moja Siło, będę Cię
wyczekiwał^k,
bo Bóg jest moim bezpiec-
nym schronieniem^l.

- 10** Bóg, który mi okazuje
lojalną miłość, przyjdzie
mi z pomocą^m,
sprawi, że będę tryumfalnie
patrzył na swoich
wrogówⁿ.

- 11** Nie zabijaj ich, by mój lud
nie zapomniał.
Swoją mocą spraw, żeby się
tułali.

Jehowo, nasza tarczo,
spraw, żeby upadli^o.

59:6 *Lub „szczekają”. 59:7 *Lub
„czym kipią ich usta”. 59:9 *Lub
„wzniesieniem”.

- 12** Niech zostaną usidleni przez swoją pychę za to, że grzeszą swoją mową^a, za to, że przeklinają i zwodzą.
- 13** Zniszcz ich w swoim gniewie^b, zniszcz ich, żeby już ich nie było.
Daj im poznać, że Bóg panuje pośród Jakuba i aż po krańce ziemi^c. (*Sela*).
- 14** Niech wrócą wieczorem, niech sobie warczą* jak psy i krążą po mieście^d.
- 15** Niech się tułają, szukając czegoś do jedzenia^e.
Nie daj im się najeść ani znaleźć dachu nad głową.
- 16** Ale ja będę śpiewał o Twojej sile^f,
rankiem będę z radością opowiadał o Twojej lojalnej miłości.
Bo jesteś moim bezpiecznym schronieniem^g i miejscem, gdzie mogę uciec w czasie udręki^h.
- 17** Moja Siło, Ciebie będę wystawiał pieśniąⁱ, bo Bóg jest moim bezpiecznym schronieniem – ten Bóg, który okazuje mi lojalną miłość^j.

Dla dyrygenta.

Na melodię „Lilii przypomnienia”.

Miktam^{*}. Psalm Dawida, służący pouczeniu. Skomponowany, gdy Dawid walczył z Aram-Naharaim i Aram-Cobą, a Joab wrócił i zabił 12 000 Edomitów w Dolinie Soli^k.

- 60** Boże, odrzuciłeś nas, przedarłeś się przez naszą obronę^l.
Rozgniewałeś się na nas, ale teraz znów nas przyjmij!

59:12 *Lub „za grzech swoich ust, słowo swoich warg”. 59:14 *Lub „szczekają”. 59:17 *Lub „Tobie będę grał”. 60:nagł. *Zob. Słowniczek pojęć.

PSALM 59

a Ps 64:8
Prz 12:13
Prz 16:18

b Ps 7:9

c 1Sm 17:46
Ps 9:16
Ps 83:17, 18

d Ps 59:6

e Ps 109:2, 10

f Hi 37:23
Ps 21:13
Ps 145:10-12

g 1Sm 17:37
Ps 61:3

h Prz 18:10

i Iz 12:2

j Ps 59:10

PSALM 60

k 2Sm 8:13
1Kn 18:3

l Ps 60:10

szpalta 2

a Iz 51:17

b Ps 18:35
Ps 21:8
Ps 108:6
Ps 118:15
Iz 41:10

c Rdz 12:6, 7

d Joz 13:27, 28
Ps 108:7-9

e Joz 13:29-31

f Rdz 49:10

g Lb 24:17
2Sm 8:2

h Lb 24:18
2Sm 8:14

i 2Sm 8:1

j 2Sm 8:14
Ps 108:10-13

k Pwt 1:42
Pwt 20:4
Joz 7:12

- 2** Zatrząśłeś ziemią, rozdarłeś ją.
Napraw jej pęknięcia, bo się zapada.
- 3** Sprawileś, że Twój lud przeżywa trudności.
Napoileś nas winem, od którego się zataczamy^a.
- 4** Bojącym się Ciebie daj* sygnał,
żeby uciekali, robiąc uniki przed strzałami^b. (*Sela*).
- 5** Wybaw nas swoją silną ręką* i nam odpowiedz,
żeby uratowali się ci, których kochasz^b.
- 6** Bóg powiedział w swojej świętości*:
„Bardzo się rozraduje, dam Szechem jako dziedzictwo^c i obmierzę dolinę^d Sukkot^d.”
- 7** Do mnie należy Gilead, tak jak i Manasses^e, a Efraim jest hełmem* dla mojej głowy.
Juda jest moją łaską rozkazodawcy^f.
- 8** Moab jest misą, w której się myję^g.
Na Edom rzucę swój sandał^h.
Nad Filistęą tryumfalnie zakrzyknęⁱ.
- 9** Kto mi pomoże zdobyć obleżone* miasto?
Kto mnie poprowadzi przeciwko Edomowi?^j
- 10** Czy nie Ty, Boże, który nas odrzuciłeś?
Czy nie Ty, nasz Boże, który już nie wyruszasz z naszymi wojskami?^k

60:4 *Możliwe też „dateś”. ^aDosl. „tukiem”. 60:5 *Dosl. „swoją prawicą”. 60:6 *Możliwe też „w swoim świętym miejscu”. ^bLub „nizinę”. 60:7 *Dosl. „twardzą”. 60:9 *Możliwe też „warowne”.

- 11 Pomóż nam w naszej udręce,
bo nie ma co liczyć na wyba-
wienie przez ludzi^a.
- 12 Dzięki Bogu zyskamy moc^b,
a On podepcze naszych
wrogów^c.

Dla dyrygenta.
Wykonywać przy akompaniamencie
instrumentów strunowych.
Psalm Dawida.

61 Boże, usłysz moje wołanie o pomoc.

Proszę, zwróć uwagę na mo-
ją modlitwę^d.

- 2 Gdy moje serce ogarnie
rozpacz*,
będę wołał do Ciebie z krań-
ców ziemi^e.

Wprowadź mnie na skałę,
na którą sam bym się
nie wspierał^f.

- 3 Bo jesteś moim schronie-
niem,
potężną wieżą, która chroni
mnie przed wrogiem^g.

- 4 Na zawsze będę gościem
w Twoim namiocie^h,
schronię się pod Twoimi
skrzydłamiⁱ. (*Sela*).

- 5 Bo Ty, Boże, usłyszalesz moje
śluby.

Dałeś mi dziedzictwo należą-
ce do tych, którzy boją się
Twojego imienia^j.

- 6 Dodasz dni do życia* króla^k
i jego lata będą trwać z po-
kolenia na pokolenie.

- 7 Na zawsze będzie zasiadał
na tronie* przed Bogiem^l.
Ofiaruj[#] mu lojalną miłość
i wierność, żeby go
strzegły^m.

- 8 Wtedy zawsze będę wysła-
wiał Twoje imię pieśniąⁿ.

61:2 *Lub „osłabnie”. 61:6 *Dostł.
„dni”. 61:7 *Lub „mieszkał”. #Lub
„przypisz”. 61:8 *Lub „grał dla Twoje-
go imienia”.

PSALM 60

- a Ps 62:9
Ps 118:8
Ps 146:3
b Ps 18:32
c 2Sm 10:12
Ps 44:5

PSALM 61

- d Ps 5:2
Ps 17:1
Ps 28:2
Ps 55:1
e Jon 2:2
f Ps 27:5
Ps 40:2
g 1Sm 17:45
Ps 18:2
Prz 18:10
h Ps 23:6
Ps 27:4
i Ps 63:7
j Ps 115:13
k Ps 18:50
Ps 21:1, 4
l 2Sm 7:16, 17
Ps 41:12
m Ps 40:11
Ps 143:12
Prz 20:28
n Ps 146:2

szpalta 2

- a Ps 65:1
Ps 66:13
Kzn 5:4

PSALM 62

- b Ps 37:39
Ps 68:19
Iz 12:2
c Ps 18:2
d Ps 37:23, 24
2Kz 4:8, 9
e Ps 38:12
f Ps 5:9
Ps 28:3
Ps 55:21
g Ps 43:5
Mi 7:7
h Ps 62:1, 2
Ps 71:5
i Ps 16:8
Prz 10:30
j Ps 95:1
Iz 26:4
k 1Sm 1:15

i dzień po dniu spełniał
swoje śluby^a.

Dla dyrygenta. Na styl Jedutuna*.
Utwór muzyczny Dawida.

62 Doprawdy, czekam* w milczeniu na Boga.

On zapewnia mi wybawie-
nie^b.

- 2 On jest moją skałą i moim
wybawieniem, moim bez-
piecznym schronieniem^c,
nic mną mocno nie wstrząś-
nie^d.

- 3 Jak długo będziecie atako-
wać człowieka, żeby go
zamordować?^e

Wszyscy jesteście niebez-
pieczni jak pochyłony ka-
mienny mur, który zaraz
się zawali^f.

- 4 Tacy naradzają się, żeby
pozbawić człowieka jego
wysokiej pozycji^g.

Lubią kłamać.

Ustami błogosławią, ale
w sercu przeklinają^h. (*Sela*).

- 5 Czekam w milczeniu*
na Boga^g,
bo On jest źródłem mojej
nadziei^h.

- 6 On jest moją skałą i moim
wybawieniem, moim bez-
piecznym schronieniem,
nic mną nie wstrząśnieⁱ.

- 7 Od Boga zależy moje wyba-
wienie i moja chwała.
On jest moją potężną skałą,
moim schronieniem^j.

- 8 Cały czas Mu ufajcie.
Wylewajcie przed Nim swoje
serca^k.

62:nagl. *Zob. *Słownikzek pojęć*. 62:1
*Lub „moja dusza czeka”. 62:2 *Lub
„wzniesieniem”. 62:3 *Możliwe też
„jak długo wszyscy będziecie atakować
człowieka, żeby go zamordować, jakby
był on pochyłym kamiennym murem,
który zaraz się zawali?”. 62:4 *Lub „je-
go godności”. 62:5 *Lub „moja duszo,
czekaj w milczeniu”.

Bóg jest dla nas schronieniem^a. (Sela).

- 9 Ludzie są tylko tchnieniem, synowie ludzcy to fałszywe schronienie^b.

Położeni razem na wadze są nawet lżejsi niż tchnienie^c.

- 10 Nie myśl, że wyzyskimi osiągniesz sukces, nie łudź się, że rozbojem osiągniesz powodzenie.

Jeśli pomnaża się twoje bogactwo, nie skupiaj się na tym^d.

- 11 Dwa razy usłyszałem, jak Bóg mówił, że siła należy do Niego^e.
- 12 Jehowo, okazujesz również lojalną miłość^f, bo odpłacasz każdemu stosownie do jego uczynków^g.

Utwór muzyczny Dawida.

Skomponowany, gdy Dawid przebywał na Pustkowiu Judzkim^h.

- 63** Boże, Ty jesteś moim Bogiem, Ciebie szukamⁱ, Ciebie jestem* spragniony^j. Z tęsknoty za Tobą omdlewa^k w suchej i spieczonej krainie, w której nie ma wody^k.

- 2 Patrzyłem na Ciebie w świętym miejscu*, widziałem Twoją siłę i chwałę^l.

- 3 Twoja lojalna miłość jest lepsza niż życie^m, dlatego będę Cię wychwalał swoimi ustamiⁿ.

- 4 W ten sposób będę Cię wystawiał całe życie, w Twoje imię wzniosę ręce.

- 5 Jestem* nasycony najlepszą, najwyborniejszą częścią^o,

63:1, 5 *Lub „moja dusza jest”. 63:1

*Dosl. „moje ciało omdlewa”. 63:2

*Zob. Słowniczek pojęć. 63:5 *Dosl. „niczym tłuszczem i tłustością”.

PSALM 62

a Prz 14:26

b Ps 60:11

c Iz 40:15

d Pwt 6:10-12

Hi 31:24, 28

Prz 11:4, 28

Prz 23:4, 5

Mt 6:19, 24

Mk 8:36

Łk 12:15

1Tm 6:17

1Jn 2:16

e Hi 9:4

Nah 1:3

Obj 19:1

f Ps 36:7

Ps 86:15

Mi 7:18

g Hi 34:11

Prz 24:12

Rz 2:6

2Ko 5:10

Gal 6:7

2Tm 4:14

Obj 20:12, 13

Obj 22:12

PSALM 63

h 1Sm 23:14

i Iz 26:9

j Ps 42:2

k Ps 63:nagl.

Ps 143:6

l 1Kn 16:28

Ps 96:6

m Ps 30:5

Ps 100:5

n Ps 66:16, 17

szpalta 2

a Ps 71:23

Ps 135:3

b Ps 119:55,

148

c 1Sm 17:37

d Ps 5:11

Ps 57:1

Ps 61:4

e Iz 41:10

PSALM 64

f Ps 55:1

g Ps 56:6

Ps 109:2

dlatego z radością będę Cię wystawiał swoimi ustami^a.

- 6 Wspominam Cię na swoim łóżku, rozmyślałem o Tobie podczas straży nocnych^b.

- 7 Bo Ty jesteś moim wsparciem^c, radośnie wykrzykuję w cień Twoich skrzydeł^d.

- 8 Lgnę* do Ciebie, a Ty mocno mnie trzymasz swoją silną ręką^e.

- 9 Natomiast ci, którzy nastają na moje życie*, zstąpią do głębi ziemi.

- 10 Zostaną wydani na pastwę miecza, staną się żerem dla szakali*.

- 11 Ale król będzie się cieszył ze względu na Boga. Każdy, kto na Niego przysięga, będzie się radował*, bo usta tych, którzy kłamią, zostaną uciszone.

Dla dyrygenta.

Utwór muzyczny Dawida.

- 64** Boże, usłysz moje błaganie^f.

Strzeż mojego życia przed przerażającymi atakami wroga.

- 2 Chroni mnie przed potajemnymi intrygami niegodziwych^g,

przed tłumem złoczyńców.

- 3 Ostrzą oni swój język jak miecz, okrutnymi słowami celują niczym strzałami,

- 4 żeby z ukrycia strzelać do niewinnego. Strzelają do niego nagle i niczego się nie boją.

63:8 *Lub „moja dusza lgnie”. *Dosl. „swoją prawicą”. 63:9 *Lub „nastają na moją duszę; chcą mnie zabić”. 63:10 *Lub „lisów”. 63:11 *Lub „chlubił”.

- 5 Są zdecydowani realizować swoje złe zamiary*, naradzają się, jak ukryć pułapki. Mówią: „Kto je zobaczy?”^a.
- 6 Obmyślają nowe sposoby popełniania zła, potajemnie knują przebiegły plan^b. Zamysły ich serc są niezbadane.
- 7 Ale Bóg wystrzeli do nich strzałę^c i nagle zostaną zranieni.
- 8 Ich własny język sprawi, że upadną^d. Wszyscy, którzy to zobaczą, będą kręcić głowami.
- 9 Wtedy wszyscy ludzie się przestraszą i będą opowiadać o tym, co zrobił Bóg, zrozumieją też Jego dokonania^e.
- 10 Prawy będzie się cieszył Jehową i się u Niego schroni^f, wszyscy o szczerym sercu będą się radować*.

Dla dyrygenta.
Utwór muzyczny Dawida. Pieśń.

- 65** Boże, czeka Cię chwala na Syjonie^g, spełnimy śluby, które Ci złożyliśmy^h.
- 2 Ty wysłuchujesz modlitw, do Ciebie przyjdą najroźniejsi ludzieⁱ.
- 3 Moje błędy mnie przytłoczyły^j, ale Ty przebaczasz* nasze przewinienia^k.
- 4 Szczęśliwy jest ten, kogo wybierasz i przyprowadzasz, żeby przebywał na Twoich dziedzińcach^l.

64:5 *Lub „zachęcają się nawzajem do czynienia zła”. 64:10 *Lub „chlubić”. 65:2 *Dost. „wszelkie ciało”. 65:3 *Dost. „zakrywasz”.

PSALM 64

- a Ps 10:4, 11 Ps 59:7
b Ps 140:5
c Ps 7:11, 12
d Prz 12:13 Prz 18:7
e Ps 107:40, 43
f Ps 58:10 Ps 68:2, 3

PSALM 65

- g Ps 76:2
h Ps 116:18 Kzn 5:4
i Ps 145:18 Dz 10:31 1Jn 5:14
j Ps 40:12 Rz 7:23, 24 Gal 5:17
k Ps 51:2 Iz 1:18 1Jn 1:7
l Ps 15:1-5 Ps 27:4 Ps 84:1-4 Ps 84:10

szpalta 2

- a Ps 36:7, 8
b 1Sm 3:3 1Kn 16:1
c Pwt 10:21 Obj 15:3
d Ps 22:27
e Ps 93:1
f Ps 89:9 Ps 107:29
g Iz 17:12, 13 Iz 57:20
h Ps 66:3

i Pwt 11:11, 12 Dz 14:17

j Ps 104:14, 15

k Ps 147:7, 8

l Rdz 27:28 Pwt 33:16 Mal 3:10

- Nasyćmy się dobrem Twojego domu^a,
Twojej świętej świątyni*^b.
- 5 Boże naszego wybawienia, odpowiesz nam czynami prawości, które budzą lęk i podziw^c. Ty jesteś Ufnością ludzi całej ziemi^d, również tych na dalekich morzach.
- 6 Ty* utwierdziłeś góry swoją mocą, jesteś przyodziany w potęgę^e.
- 7 Ty* uspokajasz rozszalałe morza^f, huk ich fal i zgiełk narodów^g.
- 8 Mieszkańcy odległych miejsc będą pod ogromnym wrażeniem Twoich znaków^h. Sprawisz, że ludzie od wschodu aż po zachód* będą radośnie wykrzykiwać.
- 9 Ty dbasz o ziemię, sprawiając, że obficie rodzi* i jest bardzo żyznaⁱ. Napełniasz strumienie wodą. Dajesz ludziom zboże^j, bo tak przygotowałeś ziemię.
- 10 Nasączasz jej bruzdy i wyrównujesz zaorany grunt*, zmiekczasz ją rzęsistym deszczem i błogosławisz temu, co z niej wyrasta^k.
- 11 Wieńczysz rok swoją dobrocią, na Twoje szlaki spływa dostatek*^l.

65:4 *Lub „sanktuarium”. 65:6, 7 *Dost. „On”. 65:8 *Lub „ludzie, którzy mieszkają od miejsca, gdzie słońce wschodzi, do miejsca, gdzie słońce zachodzi”. 65:9 *Dost. „jest przepelniona”. 65:10 *Lub „jej zagony”. 65:11 *Dost. „Twoje szlaki ociekają tłustością”.

- 12** Pastwiska na pustkowiach są obficie nawadniane^a,
a wzgórza zostały przyodziane w radość^b.
- 13** Pastwiska są pełne trzód,
a doliny* okryły się zbożem^c.
Wszystkie one tryumfalnie
wykrzykują, wręcz
śpiewają^d.

Dla dyrygenta.
Pieśń. Utwór muzyczny.

66 Cała ziemia, wznos do Boga tryumfalne okrzyki^e.

- 2** Wysławiajcie pieśnią Jego
wspaniałe imię*.
- Śławcie Go i wychwalajcie^f.
- 3** Powiedzcie do Boga: „Jakiż
lęk budzą Twoje dzieła^g
Z powodu Twojej wielkiej
mocy
Twoi wrogowie będą się
przed Tobą płaszczyć^h.
- 4** Pokłoni Ci się cała ziemiaⁱ.
Jej mieszkańcy będą Cię
wysławiać pieśnią,
będą wysławiać pieśnią
Twoje imię^j. (Sela).
- 5** Chodźcie i zobaczcie
dzieła Boga.
To, co On robi na rzecz lu-
dzi, wzbudza lęk i podziw^k.
- 6** Zamienił morze w suchy ląd^l.
Przeszli pieszo przez rzekę^m.
Tam radowaliśmy się z Jego
powoduⁿ.
- 7** Dzięki swojej potędze Bóg
panuje wiecznie^o.
Jego oczy patrzą
na narody^p.
Uparci nie powinni się
wywyższać^q. (Sela).
- 8** Ludy, wysławiajcie naszego
Boga^r,
niech będzie słysząc, że się
Go wysławia.

65:12 *Dosl. „ociekają”. 65:13 *Lub „niziny”. 66:2 *Lub „grajcie dla Jego wspaniałego imienia”.

PSALM 65

a Iz 35:1
b Iz 55:12
c Iz 30:23
d Dz 14:17

PSALM 66

e Ps 98:4
f Ps 72:19
Obj 4:11
g Wj 15:16
Ps 76:12
Iz 2:19
Jer 10:10
h Ps 81:15
i Ps 22:27
Mal 1:11
j Iz 42:10
Obj 15:4
k Ps 46:8
Sof 2:11
l Wj 14:21, 22
m Joz 3:15, 16
n Wj 15:1
o Dn 4:34
1Tm 1:17
p Ps 11:4
Prz 15:3
Heb 4:13
q Iz 37:29
r Pwt 32:43
Rz 15:10

szpalta 2

a 1Sm 25:29
b 1Sm 2:9
Ps 121:3
c Pwt 8:2
d Lb 15:3
e Ps 56:12
Ps 116:14
Kzn 5:4, 5
f Lb 30:2
Sdz 11:35
g Ps 22:24
h Hi 27:8, 9
Prz 15:29
Prz 28:9
Iz 1:15
Jn 9:31

- 9** On zachowuje nas
przy życiu^a,
nie pozwala, żebyśmy się
potknęli^b.
- 10** Ty, Boże, nas zbadałeś^c,
oczyściłeś nas, jak się
oczyszcza srebro.
- 11** Sprawiliś, że wpadliśmy
w sieć łowiecką,
włożyłeś na nas* przyniata-
jący ciężar.
- 12** Pozwoliłeś, żeby stratował
nas* zwykły śmiertelnik.
Przeszliśmy przez ogień
i wodę,
a potem Ty zaprowadziłeś
nas na miejsce odpoczynku.
- 13** Wejść do Twojego domu
z całopaleniami^d,
spełnić wobec Ciebie śluby^e,
- 14** które złożyłem swoimi
wargami^f,
które wypowiedziałem swoi-
mi ustami, gdy byłem udrę-
czony.
- 15** Złożę Ci całopalenia z tucz-
nych zwierząt
z dymem z baranów
ofiarnych.
Złożę byki razem z kozłami.
(Sela).
- 16** Wszyscy, którzy się boicie
Boga, przyjdźcie i posłu-
chajcie,
a ja wam opowiem, co On
dla mnie* zrobił^g.
- 17** Wołałem do Niego swoimi
ustami
i wychwalałem Go swoim
językiem.
- 18** Gdybym w sercu pielęgnow-
ał coś szkodliwego,
Jehowa by mnie nie
wysłuchał^h.

66:9 *Lub „umieszcza naszą duszę w życiu”. #Lub „zachwiali”. 66:11 *Dosl. „na nasze biodra”. 66:12 *Dosl. „przejechał po naszej głowie”. 66:16 *Lub „mojej duszy”.

- 19 Ale On mnie wysłuchał^a,
zwrócił uwagę na moją
modlitwę^b.
- 20 Niech będzie wysławiany
Bóg, który nie odrzucił
mojej modlitwy
ani nie przestał mi okazywać
lojalnej miłości.

Dla dyrygenta. Wykonywać
przy akompaniamencie instrumentów
strunowych. Utwór muzyczny. Pieśń.

- 67** Boże, okażesz nam łaskę
i będziesz nam błogo-
sławił,
będziesz patrzył na nas
z aprobatą^c. (*Sela*).
- 2 Dzięki temu cała ziemia
będzie знаła Twoją drogę^d,
a wszystkie narody będą
wiedziały, jak zapewniasz
wybawienie^e.
- 3 Boże, niech Cię wysławiają
ludy,
niech Cię wysławiają wszyst-
kie ludy.
- 4 Niech narody się cieszą
i radośnie wykrzykują^f,
bo będziesz sądził ludy
sprawiedliwie^g.
Pokierujesz narodami ziemi.
(*Sela*).
- 5 Boże, niech Cię wysławiają
ludy,
niech Cię wysławiają
wszystkie ludy.
- 6 Ziemia wyda swój plon^h.
Bóg, nasz Bóg, będzie nam
błogosławiłⁱ.
- 7 Bóg będzie nam błogosławił
i będą się Go bali* ludzie ze
wszystkich krańców ziemi.

Dla dyrygenta.
Psalm Dawida. Utwór muzyczny. Pieśń.

- 68** Niech powstanie Bóg,
a Jego wrogowie niech
zostaną rozproszeni
i niech uciekają przed Nim
ci, którzy Go nienawidzą^k.

67:7 *Lub „będą Go otaczali czcياً”.

PSALM 66

a Ps 34:6
Ps 65:2
Ps 116:1
1Jn 3:22

b Heb 5:7

PSALM 67

c Lb 6:25
Prz 16:15

d Rz 10:18
Kol 1:23

e Ps 98:2
Iz 49:6
Łk 2:30, 31
Dz 28:28
Tyt 2:11

f Iz 42:10

g Ps 9:8
Ps 96:10
Ps 98:9
Rz 2:5

h Kpl 26:4
Ps 85:12
Iz 30:23
Eze 34:27

i Rdz 17:7

j Ps 22:27
Obj 15:4

PSALM 68

k Lb 10:35
Ps 21:8

szpalta 2

a Nah 1:6

b Ps 32:11

c Iz 12:4

d Wj 6:3

e Wj 22:22-24
Pwt 10:17, 18
Ps 10:14
Ps 146:9

f Iz 57:15

g Ps 113:9

h Iz 61:1

i Pwt 28:15, 23
Ps 107:33, 34

j Wj 13:21

k Ps 114:1, 4
Heb 12:26

l Wj 19:18
Sdz 5:4, 5

- 2 Jak wiatr przepędza dym,
tak Ty, Boże, przepędź
niegodziwych.
Jak wosk topi się w obec-
ności ognia,
tak niech oni zginą w Twojej
obecności^a.
- 3 Natomiast prawi niech się
cieszą^b,
niech się radują przed
Bogiem,
niech będą wręcz przepę-
nieni radością.
- 4 Śpiewajcie Bogu, wysławiaj-
cie pieśnią Jego imię^c.
Śpiewajcie Temu, który
jedzie przez pustynne
równiny^d.
- Ma na imię Jah^e!^d
Radujcie się przed Nim!
- 5 Bóg jest ojcem dla sierot^{*}
i obrońcą^f dla wdów^e,
przebywa w swojej świętej
siedzibie^f.
- 6 Samotnym daje dom^g,
uwalnia więźniów i zapewnia
im dobrobyt^h.
Natomiast uparci^{*} muszą
mieszkać w spieczonej
krajnieⁱ.
- 7 Boże, gdy prowadziłeś swój
lud^{*j},
gdy kroczyłeś przez pustynię
(*sela*),
- 8 trzęsła się ziemia^k,
ze względu na Ciebie, Boże,
z nieba padał^{*} deszcz
i ze względu na Ciebie, Boże,
Boże Izraela, drżała góra
Synaj^l.
- 9 Ty, Boże, sprawiałeś,
że padało obficie,

68:4 *Lub „grajcie dla Jego imienia”.
#Możliwe też „na obłokach”. ^ΔSkróco-
na forma imienia Jehowa. 68:5 *Dost.
„chłopców bez ojca”. ^ΔDost. „sędzią”.
68:6 *Lub „buntowniczy”. 68:7 *Dost.
„wychodziłeś przed swój lud”. 68:8
*Dost. „kropił”.

do dawałeś sił swojemu
wyczerpanemu ludowi*.

- 10** Twój lud mieszkał w namiotach^a.

Ty, Boże, w swej dobroci
zaopatrywałeś biednych.

- 11** Jehowa daje rozkaz,
a dobrą nowinę rozgłasza
ogromna rzesza kobiet^b.

- 12** Uciekają, uciekają królowie
i ich wojska!^c

Kobieta, która zostaje w domu,
ma udział w łupie^d.

- 13** Chociaż leżeliście między
ogniskami w obozie*,
otrzymacie gołębia ze srebrnymi
skrzydłami
i łotkami z czystego^e złota.

- 14** Gdy Wszechmocny rozproszył
królów tej ziemi^e,
na Calmon spadł^f śnieg.

- 15** Góra Baszanu^f to góra Boża*,
góra Baszanu to góra
szczytów.

- 16** Dlaczego ty, goro szczytów,
patrzysz z zawiścią
na górę, którą Bóg wybrał
sobie* na mieszkanie?^g

Jehowa będzie tam przebywał
na zawsze^h.

- 17** Rydwanów wojennych Boga
są dziesiątki tysięcy,
tysiące tysięcyⁱ.

Jehowa przybył z góry Synaj
do świętego miejsca^j.

- 18** Jah, Boże! Wstąpiłeś
na wysokość^k,
uprowadziłeś jeńców,
wziąłeś dary w postaci
ludzi^l—

i to nawet upartych^m—żeby
wśród nich przebywać.

68:9 *Dosl. „dziedzictwu”. **68:13** *Możliwe też „owczarniami”. #Lub „zółtawozielonego”. **68:14** *Dosl. „rozproszył w niej królów”. #Lub „jakby spadł”. **68:15** *Lub „majestatyczna góra”. **68:16** *Lub „pragnie”. **68:17** *Zob. Słownikzek pojęć.

PSALM 68

a Lb 9:22, 23

b Wj 15:20

Sdz 5:1

Sdz 11:34

1Sm 18:6

c Lb 31:25-27

Joz 10:12, 16

Joz 12:7

Sdz 5:19

d Lb 31:27

1Sm 30:23-25

e Lb 21:3

Joz 10:5, 10

f Lb 21:33

Pwt 3:8, 10

g 1Kn 11:5

Ps 48:2, 3

Ps 132:13

h Pwt 12:5, 6

1KI 9:3

Heb 12:22

i 2KI 6:16, 17

Mt 26:53

j Wj 19:23

Pwt 33:2

k 2Sm 5:7

l Ef 4:8, 11

m Pwt 2:36

Pwt 7:22

szpalta 2

a Ps 55:22

1Pt 5:6, 7

b Iz 12:2

Iz 45:17

c Pwt 32:39

d Ps 55:23

Eze 18:26

e Lb 21:33

f Ps 58:10

g 1Kn 15:25, 28

Ps 24:7

h 1Kn 15:16

Ps 87:7

Ps 150:3

i Sdz 11:34

1Sm 18:6

j Ps 95:6

Iz 44:2

k Rdz 49:27

1Sm 9:21

l Ps 138:8

- 19** Niech będzie wysławiany
Jehowa, który codziennie
nosi nasze ciężary^a,
prawdziwy Bóg naszego
wybawienia. (Sela).

- 20** Prawdziwy Bóg jest Bogiem,
który nas wybawia^b,
Jehowa, Wszechwładny Pan,
ratuje od śmierci^c.

- 21** Bóg roztrzaska głowy
swoich wrogów,
czaszkę* kądźdego, kto wciąż
grzeszy^d.

- 22** Jehowa powiedział: „Sprawdź
ich nawet z Baszanu^e,
wyciągnę ich z głębin morza,

- 23** żebyś swoje stopy mógł
obmyć we krwi wrogów^f
i żeby twoje psy mogły ją
lizać”.

- 24** Boże, oni patrzą na Twoje
tryumfalne pochody
do świętego miejsca,
pochody mojego Boga,
mojego Króla^g.

- 25** Z przodu idą śpiewacy, za nimi
muzycy grający na instrumentach
strunowych^h,
a pośrodku są dziewczęta
grające na tamburynachⁱ.

- 26** Wysławiajcie Boga wśród
zgrupowanych rzesz*,
wysławiajcie Jehowę, wy,
którzy zawdzięczacie życie
Źródłu Izraela^j.

- 27** Oto Benjamin^k, najmłodszy,
który podporządkowuje
sobie ludzi,
podobnie książęta Judy
ze swoją gwarną świtą,
książęta Zebulona, książęta
Naftalego.

- 28** Wasz Bóg wydał nakaz,
żeby dodano wam sił.
Boże, który działasz na naszą
rzecz, pokaż swoją siłę^l.

68:21 *Dosl. „włochate ciemię”. #Dosl. „chodzi w swojej winie”. **68:26** *Dosl. „na zgromadzeniach”.

29 Ze względu na Twoją świątynię w Jerozolimie^a

królowie przyniosą Ci dary^b.

30 Boże, grom dzięki zwierzęta żyjące wśród trzcin, stado byków^c z ich młodymi, dopóki ludy się nie pokłonią i nie przyniosą* srebra.

Ale Ty rozpraszasz ludy, które lubują się w wojnie.

31 Z Egiptu zostaną przyniesione wyroby z brązu^{*d}, Etiopia^e pośpieszy z darami dla Boga.

32 Królestwa ziemi, śpiewajcie Bogu^e, wysławiajcie pieśnią Jehowę* (*śela*),

33 Tego, który jedzie po prastarym niebie niebios^f.
Słuchajcie! On grzmi swoim głosem, potężnym głosem.

34 Uznajcie, że Bóg ma wielką siłę^g.
Jego dostojęstwo spoczywa nad Izraelem,

a Jego siłę widać na niebie*.

35 Bóg wzbudza lęk i podziw, gdy wychodzi ze swojego* wspaniałego sanktuarium^h.

To Bóg Izraela, który daje ludowi siłę i mocⁱ.
Niech Bóg będzie wysławiany!

Dla dyrygenta.
Na melodię „Lilii”. Psalm Dawida.

69 Wybaw mnie, Boże, bo wody zagrażają mojemu życiu*^j.

2 Pograżyłem się w głębokim błocie, w którym nie ma twardego gruntu^k.

68:30 *Możliwe też „nie podepczą”.

68:31 *Możliwe też „przyjdą ambasadorowie”. #Lub „Kusz”. **68:32** *Lub „grajcie Jehowie”. **68:34** *Dost. „w obłokach”. **68:35** *Dost. „Twojego”. **69:1** *Lub „doszły do mojej duszy”.

PSALM 68

a 1Kl 6:1
1Kn 16:1
Ezd 5:14

b 1Kl 10:10
2Kn 32:23
Ps 72:10

c Eze 39:18

d Iz 45:14
Iz 60:5

e Pwt 32:43

f Ps 104:3

g Ps 96:7

h Ps 47:2
Ps 66:5

i Ps 29:11
Iz 40:29-31

PSALM 69

j Ps 144:7
Lam 3:54
Jon 2:5

k Ps 40:2

szpalta 2

a Ps 32:6
Jon 2:3

b Ps 22:2

c Ps 119:82
Ps 119:123
Iz 38:14

d Łk 23:22
Jn 15:24, 25

e Ps 22:6
Jer 15:15

f Iz 50:6
Mt 26:67
Mt 27:29

g Hi 19:13
Ps 31:11
Jn 1:11
Jn 7:5

h 1Kl 19:10
Ps 119:139
Mt 21:12, 13
Mk 11:15-17
Jn 2:13-17

i Rz 15:3

Znalazłem się w głębinie, uniósł mnie rwący strumień^a.

3 Wołanie mnie wyczerpało^b, gardło mi zachrypło. Moje oczy zmęczyły się, gdy czekałem na swojego Boga^c.

4 Tych, którzy bez powodu mnie nienawidzą^d, jest więcej niż włosów na mojej głowie. Namnożyło się tych, którzy chcieliby się mnie pozbyć— moich zdradzieckich wrogów*.

Zostałem zmuszony oddać to, czego nie ukradłem.

5 Boże, Ty wiesz, co głupiego zrobiłem, a moja wina nie jest przed Tobą ukryta.

6 Wszzechwładny Panie, Jehowo, Boże Zastępów, niech z mojego powodu nie będą zawstydzeni ci, którzy w Tobie pokładają nadzieję.
Boże Izraela, niech z mojego powodu nie będą upokorzeni ci, którzy Cię szukają.

7 Ze względu na Ciebie znoszę zniewagi^e, upokorzenie okrywa mi twarz^f.

8 Stałem się kimś obcym dla swoich braci, cudzoziemcem dla synów swojej matki^g.

9 Gorliwość o Twój dom mnie pożarła^h.
Spadły na mnie zniewagi tych, którzy znieważają Ciebieⁱ.

69:4 *Lub „tych, którzy bez przyczyny są moimi wrogami”.

- 10** Obrażano mnie,
gdy upokarzałem się*
postem[#].
- 11** Stałem się przedmiotem
pogardy*,
gdy ubrałem się w wór[#].
- 12** Obgadują mnie ci, którzy
siedzą w bramie miasta,
jestem tematem piosenek
pijaków.
- 13** Ale niech w stosownym
czasie, Jehowo,
dojdzie do Ciebie moja
modlitwa^a.
Boże, Twoja lojalna miłość
jest wielka,
dlatego mi odpowiedz
i koniecznie mnie wybaw^b.
- 14** Wyratuj mnie z bagna,
nie daj mi utonąć.
Ocal mnie z rąk tych, którzy
mnie nienawidzą,
wyratuj mnie z głębin^c.
- 15** Nie pozwól, żeby uniosła
mnie gwałtowna powódź^d
albo połknęła mnie głęбина,
albo też dół* zamknął nade
mną swoją paszczę^e.
- 16** Jehowo, odpowiedz mi,
bo Twoja lojalna miłość
jest dobra^f.
Zwróć się ku mnie stosownie
do swojego ogromnego
miłosierdzia^g.
- 17** i nie kryj twarzy przed
swoim sługą^h.
Odpowiedz mi szybko,
bo przeżywam udrekęⁱ.
- 18** Zbliż się do mnie i mnie
wyratuj*,
wykup mnie od moich
wrogów.

69:10 *Lub „swoją duszę”. #Możliwe też „gdy płakałem i pościłem”. **69:11** *Dosl. „przystawiem”. #Zob. *Słowniczek pojęć*. **69:15** *Lub „studnia”. **69:18** *Lub „zbliż się do mojej duszy i ją wykup”.

PSALM 69

a Iz 49:8
Heb 5:7

b Ps 68:20

c Ps 144:7

d Ps 69:2

e Ps 16:10

f Ps 63:3
Ps 109:21

g Ps 25:16

h Ps 27:9
Ps 102:2

i Ps 31:9
Ps 40:13

szpalta 2

a Ps 22:6

b Ps 142:4

c Hi 19:14

d Mt 27:34
Mk 15:23

e Mt 27:48
Mk 15:36
Łk 23:36
Jn 19:29

f Rz 11:9,10

g Ps 21:9

h Dz 1:20

i Wj 32:33

- 19** Wiesz, jak jestem znieważa-
ny, zawstydzany i upoka-
rzany^a.

Widzisz wszystkich moich
wrogów.

- 20** Zniewagi zdruzgotały mi
serce i rana jest nieule-
czalna*.

Liczyłem na współczucie,
ale się go nie doczekałem^b,
liczyłem na pocieszycieli,
ale nie znalazłem
ani jednego^c.

- 21** Zamiast pokarmu dali mi
truciznę*^d,
gdy byłem spragniony, dali
mi do picia ocet winny^e.

- 22** Niech ich stół stanie się
dla nich pułapką,
a ich dobrobyt—siłłem^f.

- 23** Niech ich oczy pogrążą się
w ciemności, żeby nie
widzieli,
i spraw, żeby ich biodra stale
się trzęsły.

- 24** Wylej na nich swoje
oburzenie*
i niech ich dosięgnie Twój
płonący gniew^g.

- 25** Niech ich obozowisko*
opustoszeje,
niech w ich namiotach już
nikt nie mieszka^h.

- 26** Bo ścigają tego, którego
uderzyłeś,
i wciąż opowiadają o cier-
pieniach tych, których
zraniłeś.

- 27** Do ich winy dodaj kolejną
winę
i niech nie mają udziału
w Twojej prawości.

- 28** Niech zostaną usunięci
z księgi żyjących*ⁱ

69:20 *Lub „i jestem na skraju roz-
paczy”. **69:21** *Lub „trującą roślinę”.
69:24 *Lub „wielką złość”. **69:25** *Lub
„obóz otoczony murem”. **69:28** *Lub
„z księgi życia”.

i niech nie będą zaliczeni do prawych^a.

29 Ja jestem uciśniony i zbolący^b.

Boże, niech mnie chroni Twoja zbawcza moc.

30 Będę wysławiał imię Boga pieśnią

i będę Go wywyższał, składając Mu podziękowania.

31 To się spodoba Jehowie bardziej niż byk, niż młody byk mający rogi i kopyta^c.

32 Zobaczą to potulni i się ucieszą.

Wy, którzy szukacie Boga, niech wasze serca ożyją.

33 Bo Jehowa wysłuchuje biednych^d i nie wzgardzi swoim uwięzionym ludem^e.

34 Niech Go wysławiają niebo i ziemia^f, morza i wszystko, co się w nich porusza.

35 Bo Bóg wybawi Syjon^g i odbuduje miasta Judy. Jego lud będzie tam mieszkał, będzie miał tę ziemię^h na własność.

36 Odziedziczą ją potomkowie Jego sługⁱ, będą w niej przebywać ci, którzy kochają Jego imię^j.

Dla dyrygenta. Psalm Dawida, służący przypomnieniu.

70 Boże, wybaw mnie, Jehowo, pośpiesz mi na pomoc^k.

2 Oby ci, którzy chcą mi odebrać życie^l, zostali zawstydzeni i skompromitowani.

Oby ci, którzy cieszą się z mojego nieszczęścia, uciekli upokorzeni.

PSALM 69

a Flp 4:3
Obj 3:5
Obj 13:8

b Ps 109:22

c Ps 50:13-15
Oz 14:2

d Ps 10:17
Ps 102:17
Iz 66:2

e Ps 146:7
Iz 61:1
Łk 4:18

f Ps 96:11
Iz 49:13

g Ps 51:18

h Iz 61:9
Iz 66:22

i Ps 91:14
Jak 1:12

PSALM 70

j Ps 40:13-17

szpalta 2

a Ps 5:11
Lam 3:25

b Ps 109:22

c Ps 141:1

d Ps 18:2

e Ps 13:3

PSALM 71

f Ps 25:2
Ps 31:1-3
Iz 45:17
Jer 17:18

g Ps 34:15

h 2Sm 22:2, 3
Ps 18:2
Ps 144:2

i Ps 17:8, 9
Ps 59:1
Ps 140:4
Mt 6:13

j 1Sm 17:45
Jer 17:7

3 Oby ci, którzy mówią: „Dobrze ci tak!”, zostali zawstydzeni i przegnani.

4 Ale ci, którzy Cię szukają, niech się Tobą cieszą i radują^a.

Oby ci, którzy zachwycają się tym, jak zapewniasz wybawienie, wciąż mówili: „Niech Bóg będzie wywyższony!”.

5 Ja jednak jestem bezradny i biedny^b.

Boże, szybko zadziałaj na moją rzecz^c.

Ty jesteś moją pomocą i moim wyzwolicielem^d.

Jehowo, nie spóźnij się^e.

71 U Ciebie, Jehowo, się schroniłem.

Obym nigdy nie został zawstydzony^f.

2 Wybaw mnie i uratuj, bo jesteś prawy. Nadstaw ku mnie ucha^g i mnie ocal^h.

3 Stań się dla mnie skalną fortecą, do której zawsze mogę wejść.

Wydadź nakaz, żebym został wybawiony, bo Ty jesteś moją skałą i twierdząⁱ.

4 Mój Boże, wyratuj mnie z rąk niegodziwego^j, z uścisku gnębiiciela, który dopuszcza się niesprawiedliwości.

5 Bo Ty, Wszechwładny Panie, Jehowo, jesteś moją nadzieją, ufam Ci^k już od młodości^l.

6 Polegam na Tobie od urodzenia.

71:2 *Lub „pochyl się i mnie posłuchaj”.

71:5 *Lub „jesteś moją ufnością”.

69:35 *Dost. „ja”. **70:2** *Lub „duszę”.

To Ty wyjąłeś mnie z łona matki^a.

Wciąż Cię wysławiam.

7 Stałem się dla wielu jakby cudem,

ale Ty jesteś moim potężnym schronieniem.

8 Swoimi ustami opiewam Twoją chwałę^b, cały dzień opowiadam o Twojej wspaniałości.

9 Nie odrzucaj mnie w mojej starości^c, nie opuszczaj mnie, gdy moje siły słabną^d.

10 Moi wrogowie mówią przeciwko mnie. Ci, którzy chcą mi odebrać życie*, wspólnie spiskują^e,

11 mówiąc: „Bóg go opuścił. Ścigajcie go i złapcie, bo nie ma nikogo, kto by go ocalił”^f.

12 Boże, nie trzymaj się z dala ode mnie.

Mój Boże, pośpiesz mi na pomoc^g.

13 Oby ci, którzy mi* się przeciwstawiają, zostali zawstydzeni i zginęli^h.

Oby ci, którzy próbują mi zaszkodzić,

okryli się hańbą i upokorzeniemⁱ.

14 Ale ja dalej będę czekał, jeszcze bardziej będę Cię wysławiał.

15 Będę opowiadał o Twojej prawości, przez cały dzień o tym, jak zapewniasz wybawienie — chociaż tych czynów jest więcej, niż mógłbym objąć myślą^k.

71:10 *Lub „nastają na moją duszę”.

71:13 *Lub „mojej duszy”. **71:15** *Lub „policzyć”.

PSALM 71

^a Ps 22:9,10
Ps 139:16
Iz 46:3

^b Ps 51:15
Heb 13:15

^c Ps 92:14

^d Ps 73:26
Kzn 12:3

^e 2Sm 17:1, 2

^f Ps 3:2
Ps 42:10
Mt 27:42, 43

^g Ps 22:11
Ps 35:22
Ps 38:21, 22

^h 2Sm 17:23

ⁱ Ps 109:29

^j Ps 35:28
Ps 40:9

^k Ps 40:5

szpalta 2

^a Ps 71:5

^b 2Sm 22:1
1Kn 16:4
Ps 9:1

^c Ps 37:25
Ps 71:9

^d Wj 13:8
1Kn 29:10, 11
Ps 78:2-4

^e Ps 36:6

^f Wj 15:11
Ps 86:8
Ps 89:6
Jer 10:7

^g 2Sm 12:10, 11

^h Ps 40:2
Ps 86:13

ⁱ Ps 25:10
Ps 108:4
Ps 146:6

^j Ps 63:5
Ps 104:33

^k 2Sm 4:9
Ps 103:4

16 Wszechwładny Panie, Jehowo, przyjdę i będę opowiadał o Twoich potężnych czynach, będę wspominał o Twojej prawości, tylko Twojej.

17 Boże, uczysz mnie już od mojej młodości^a, a ja aż dotąd opowiadam o Twoich zdumiewających dziełach^b.

18 Nawet gdy będę stary i siwy, nie opuszczaj mnie, Boże^c. Pozwól mi opowiedzieć o Twojej mocy* następnemu pokoleniu

i o Twojej potędze wszystkim, którzy mają nadejść^d.

19 Boże, Twoja prawość sięga wysokości^e, dokonałeś wielkich rzeczy. Boże, kto jest jak Ty?^f

20 Chociaż sprawiłeś, że doświadczyłem licznych udręk i nieszczęść^g, ożyw mnie na nowo. Wyprowadź mnie z głębi* ziemi^h.

21 Przydaj mi wielkości, osłoń mnie i pociesz.

22 Wtedy będę Cię wysławiał na harfie*,

bo jesteś wierny, mój Bożeⁱ. Będę pieśnią wysławiał Cię^j na lirze^a, Święty Izraela.

23 Będę radośnie wykrzykiwał swoimi ustami, wychwala-
jąc Cię pieśnią,
bo ocaliłeś mi życie^k.

71:18 *Dosl. „ramieniu”. **71:20** *Lub „głębin wodnych”. **71:22** *Hebr. *néwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę. ^aLub „będę Ci grał”. ^bHebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. **71:23** *Lub „wykupiłeś moją duszę”.

24 Mój język przez cały dzień będzie opowiadał* o Twojej prawości^a,
bo ci, którzy próbują mnie zniszczyć, zostaną zawstydzeni i skompromitowani^b.

Psalm o Salomonie.

72 Boże, poucz króla o swoich prawach,
syna królewskiego o swojej prawości^c.

2 Niech w prawości broni sprawy Twojego ludu i w sprawiedliwości—sprawy mało znaczących^d.

3 Niech góry przyniosą ludowi pokój,
a wzgórze prawości^e.

4 Niech król* broni^f mało znaczących wśród ludu,
niech wybawi synów biednego,
niech zmiażdży oszusta^g.

5 Boże, będą się Ciebie bać, dopóki będzie słońce i księżyc,
przez pokolenie za pokoleniem^h.

6 Król będzie jak deszcz, który pada na skoszoną łąkę,
jak rześiste deszcze, które nawadniają ziemięⁱ.

7 Za jego dni rozkwitnie* prawy^j
i w pełni będzie panował pokój^k, dopóki nie przeminie księżyc.

8 Będzie miał poddanych* od morza do morza,
od Eufratu^l aż po krańce ziemi^m.

9 Pokłonią się przed nim mieszkańcy pustyni,

71:24 *Lub „rozmyślał”. 72:4 *Dost. „on”. Chodzi o przyszłe panowanie Salomona. #Dost. „sądzi”. 72:7 *Dost. „wypuści pędy”. 72:8 *Lub „będzie panował”. #Dost. „rzeki”.

PSALM 71
a Ps 71:8

b Ps 71:13

PSALM 72
c 1Kn 22:11, 12
1Kn 29:19
Jer 23:5

d 1KI 3:9, 28

e Iz 11:4

f Ps 89:36, 37
Łk 1:32, 33
Obj 11:15

g 2Sm 23:3, 4
Prz 16:15
Prz 19:12

h Iz 61:11

i 1KI 4:25
1Kn 22:9
Iz 2:4
Iz 9:6

j Wj 23:31
1KI 4:21
Ps 2:8
Ps 22:27, 28
Dn 2:35
Za 9:10

szpalta 2

a Ps 2:9
Ps 110:1

b 1KI 4:21

c 1KI 10:1, 2

d 1KI 10:10

e Iz 30:23

f Iz 35:1, 2

g 1KI 4:20

h Ps 45:17
Ps 89:35, 36

i Rdz 22:18
Gal 3:14

a jego wrogowie będą lizać proch^a.

10 Królowie Tarszis i wysp zapłacą daninę^b.

Królowie Sebey i Seby złożą dary^c.

11 Wszyscy królowie mu się pokłonią,
a wszystkie narody będą mu służyć.

12 Król ocali biednego, który woła o pomoc,
a także mało znaczącego i każdego, komu nikt nie pomaga.

13 Ulituje się nad niewiele znaczącymi i biednymi,
uratuje biednym życie*.

14 Wyratuje ich* z ucisku i przemocy,
a ich życie^f będzie cenne w jego oczach.

15 Niech król długo żyje i niech otrzyma złoto z Sebey^d.
Niech lud stale się za niego modli

i przez cały dzień go błogosławi.

16 Ziemia będzie obficie rodzić zboże^e,
będzie go mnóstwo nawet na szczytach gór.

Plony króla będą wielkie jak lasy Libanu^f,
a ludzi w miastach będzie tyle, ile roślinności na ziemi^g.

17 Niech imię króla pozostanie na zawsze^h,
a sława o nim trwa tak długo jak słońce.

Niech dzięki niemu ludzie otrzymają* błogosławieństwoⁱ.

72:13 *Lub „dusze”. 72:14 *Lub „wykupi ich dusze”. #Dost. „krew”. 72:17 *Lub „zdobędą”.

Niech wszystkie narody nazywają go szczęśliwym.

- 18** Niech będzie wystawiany Bóg Jehowa, Bóg Izraela^a, który sam jeden dokonuje zdumiewających rzeczy^b.

PSALM 72
a 1Kn 29:10
b Wj 15:11

szpalta 2

a Obj 5:13
b Lb 14:21
Hab 2:14
c 1Sm 17:58

- 19** Niech zawsze będzie wysławiane Jego wspaniałe imię^a, a Jego chwała niech napełni całą ziemię^b.
Amen i amen.
20 Na tym kończą się modlitwy Dawida, syna Jessego^c.

KSIEGA TRZECIA (Psalm od 73 do 89)

Utwór muzyczny Asafa^a.

- 73** Bóg jest naprawdę dobry dla Izraela, dla tych, którzy mają czyste serce^b.

- 2** Ale ja o mało co nie zszedłem z właściwej drogi, o mało co się nie poślizgnąłem^c.
3 Bo zacząłem zazdrościć ludziom aroganckim*, widząc, jak niegodziwym dobrze się wiedzie^d.
4 Są zdrowi i silni*, nie umierają w bólach^e.
5 Nie mają problemów jak inni ludzie^f ani nie cierpią jak oni^g.
6 Dlatego wyniosłość jest ich naszyjnikiem^h, a przemoc – ich szatą.
7 Z powodu dobrobytu* mają wytrzeszczone oczy, osiągnęli więcej, niż marzyli w głębi serca.
8 Szydzą i mówią to, co złeⁱ. Bezczelnie grożą uciskiem^j.
9 Przechwalają się, jakby byli wysoko w niebie, dumnie chodzą po ziemi i swoim językiem wygadują, co chcą.
10 Dlatego lud Boży* zwraca się ku nim i pije z ich obfitych wód.

PSALM 73
a 2Kn 35:15

b Ps 84:11
Mt 5:8

c Ps 94:18

d Hi 21:7
Jer 12:1

e Kzn 7:15

f Hi 12:6
Hi 21:7, 9

g Jer 12:1

h Hi 21:14, 15

i Ps 53:1

j 1Kl 21:7

szpalta 2

a Ps 10:4, 11
Ps 94:3, 7
Eze 8:12
Sof 1:12

b Ps 37:35

c Ps 17:14

d Hi 34:7, 9
Hi 35:3

e Ps 34:19

f Hi 7:17, 18

g Ps 35:6, 7
Jer 23:11, 12

h Ps 37:10, 20
Ps 55:23
Prz 3:33

i Hi 21:23
Ps 37:1, 2
Iz 30:13

- 11** Mówią oni: „Skąd Bóg wie?^a Czy Najwyższy rzeczywiście wie, co się dzieje?”
12 Właśnie tak jest z niegodziwymi, którym zawsze się układa^b.
Wciąż pomnażają swoje bogactwo^c.
13 Doprawdy, na darmo dbałem o czystość serca i obmywałem ręce na znak niewinności^d.
14 Przez cały dzień byłem udręczony^e, każdego ranka otrzymywałem naganę^f.
15 Ale gdybym mówił o tych rzeczach, zdradziłbym Twój lud*.
16 Kiedy próbowałem to zrozumieć, było to dla mnie trudne,
17 dopóki nie wszedłem do wspaniałego sanktuarium Boga i nie poznałem przyszłości niegodziwych.
18 Naprawdę stawiasz ich na śliskim gruncie^g, doprowadzasz ich do upadku i zagłady^h.
19 O, jak nagle zostaną zniszczeni!ⁱ
Jak nagły będzie ich kres, gdy spotka ich przerażający koniec!

73:3 *Lub „chętni”. 73:4 *Lub „ich brzuch jest tłusty”. 73:7 *Lub „otyłości”. Dosł. „tłuszczu”. 73:10 *Dosł. „Jego”.

73:15 *Dosł. „pokolenie Twoich synów”.

- 20** Podobnie jak po przebudzeniu zapomina się o tym, co się widziało we śnie, tak Ty, Jehowo, gdy się zbudzisz, odrzucisz ich*.
- 21** Ale ja w sercu czułem rozgoryczenie^a, a głęboko wewnątrz[#] — ostry ból.
- 22** Byłem głupi i nic nie pojmowałem, w Twoich oczach przypomniałem bezrozumne zwierzę.
- 23** Teraz jednak stale jestem z Tobą, ująłeś mnie za prawą rękę^b.
- 24** Kierujesz mną, udzielając mi rad^c, a potem poprowadzisz mnie do chwały^d.
- 25** Kogo innego mam w niebie? Mając Ciebie, nie pragnę niczego innego na ziemi^e.
- 26** Moje ciało i serce mogą zawieść.
Ale Bóg jest siłą* dla mego serca i na zawsze jest tym, co przypada mi w udziale^f.
- 27** Ci, którzy trzymają się z dala od Ciebie, na pewno zginają.
Zgładzisz* każdego, kto okazuje się niewierny[#] przez to, że Cię opuszcza^g.
- 28** Ale mnie dobrze jest przybliżyć się do Boga^h.
Wszehładnego Pana, Jehowę, uczyniłem swoim schronieniem,
żeby opowiadać o wszystkich Jego dziełachⁱ.

73:20 *Dost. „wzgardzisz ich obrazem”.
73:21 *Dost. „moje serce było cierpkie”.
#Dost. „w nerkach”. 73:26 *Dost. „skala”.
73:27 *Dost. „ucieszysz”. #Lub „postępuje niemoralnie”.

PSALM 73

a Ps 73:3

b Ps 16:8
Ps 63:8
Iz 41:10c Ps 25:9
Ps 32:8
Ps 37:23
Ps 143:10
Prz 3:6

d Ps 37:34

e Ps 42:2
Ps 84:2
Iz 26:9f Ps 16:5
Lam 3:24g Lb 15:39
Jak 4:4h Ps 65:4
Jak 4:8

i Ps 118:17

szpalta 2

PSALM 74

a 1Kn 25:1
2Kn 35:15

b Lam 5:20

c Pwt 29:19, 20
Ps 100:3

d Pwt 9:29

e Pwt 4:20
Pwt 32:9f Ps 48:2
Ps 132:13

g Dn 9:17

h Ps 79:1

i Lam 2:7

j 1Kl 6:18, 35

k 2Kl 25:9
Iz 64:11l Ps 13:2
Ps 79:4

PSALM 73:20 do 74:10

Maskil*. Psalm Asafa^a.

- 74** Boże, czemu na zawsze nas odrzuciłeś?^b
Czemu płoniesz gniewem* na trzodę swojego pastwiska?^c
- 2** Pamiętaj o ludzie*, który nabyłeś dawno temu^d, o plemieniu, które wykupiłeś jako swoją własność^e.
Pamiętaj o górze Syjon, na której zamieszkałeś^f.
- 3** Skieruj swoje kroki do miejsc, które są trwale zrujnowane^g.
Wróg zniszczył wszystko w świętym miejscu^{*h}.
- 4** Twoi wrogowie wydali donośny okrzyk w miejscu wielbienia Ciebie^{*i}.
Jako znaki umieścili tam własne sztandary.
- 5** Byli jak ci, którzy rąbią siekierą gęsty las.
- 6** Siekierami i żelaznymi łomami porozbijali wszystkie płaskorzeźby^j.
- 7** Podpalili Twoje sanktuarium^k.
Sprofanowali i zrównali z ziemią przybytek noszący Twoje imię.
- 8** Oni i ich potomkowie powiedzieli sobie:
„Wszystkie miejsca, gdzie się wielbi* Boga w tej ziemi, trzeba spalić”.
- 9** Nie ma żadnych znaków, które moglibyśmy zobaczyć.
Nie ma już żadnego proroka ani nikt z nas nie wie, ile to potrwa.
- 10** Boże, jak długo przeciwnik będzie szydził?^l

74:nagl.; 74:3 *Zob. Słowniczek pojęć.

74:1 *Dost. „Twój gniew dymi”.

74:2 *Dost. „swojej społeczności”.

74:4 *Lub „w Twoim miejscu spotkania”;

w Twoim miejscu zgromadzenia”.

74:8 *Lub „miejsca spotkań”.

Czy wróg już zawsze będzie
lekceważąco traktował
Twoje imię?^a

- 11** Czemu powstrzymujesz
swoją silną rękę?^b
Wyjmij ją z zanadrza[#]
i ich zniszcz.
- 12** Boże, Ty od dawna jesteś
moim Królem,
Ty zapewniasz wybawienie
na ziemi^c.
- 13** Swoją siłą wzburzyłeś morze^d,
roztrząsałeś w jego wodach
łby morskich olbrzymów.
- 14** Zmiażdżyłeś głowę*
Lewiatana[#].
Dałeś go jako pokarm
ludowi – tym, którzy
zamieszkują pustynie.
- 15** Otworzyłeś drogę źródłom
i strumieniom^e,
wysuszyłeś nieprzerwanie
płynące rzeki^f.
- 16** Do Ciebie należy dzień
oraz noc.
Ty uczyniłeś światło*
i słońce^g.
- 17** Wyznaczyłeś wszystkie
granice ziemi^h,
stworzyłeś lato i zimęⁱ.
- 18** Jehowo, pamiętaj
o drwinach wrogów,
o tym, jak głupi lud lekcewa-
żąc traktuje Twoje imię^j.
- 19** Nie wydawaj życia* swojej
turkawki na pastwę
dzikich zwierząt.
Nie zapominaj na zawsze
o życiu swojego uciśnionego
ludu.
- 20** Pamiętaj o przymierzu,
bo w ciemnych miejscach
na ziemi rozpanoszyła się
przemoc.

74:11 *Dosl. „swoją rękę, swoją prawicę”. #Lub „z fałd swojej szaty”. **74:14** *Dosl. „tby”. #Zob. *Słowniczek pojęć*. **74:16** *Lub „źródło światła”. **74:19** *Lub „duszy”.

PSALM 74

a Eze 36:23

b Ps 44:23

Iz 64:12

Lam 2:3

c Wj 15:2

Iz 33:22

d Wj 14:21

Neh 9:10, 11

e Iz 48:21

f Joz 3:13

g Rdz 1:3, 5

Ps 136:7, 8

h Dz 17:26

i Rdz 8:22

j Iz 52:5

szpalta 2

a Ps 12:5

b Ezd 3:11

c Ps 89:50, 51

Iz 52:5

PSALM 75

d 2Kn 35:15

e Iz 30:27

f Ps 50:6

Ps 58:11

g 1Sm 2:7

Dn 2:21

Dn 4:17

tk 1:52

21 Oby zdruzgotany nie odcho-
dził zawiedziony^a.

Oby mało znaczący i biedny
wysławiali Twoje imię^b.

22 Boże, wystąp w swojej
obronie.

Pamiętaj o tym, jak przez
cały dzień głupi ludzie
drwią z Ciebie^c.

23 Nie zapominaj, co mówią
Twoi wrogowie.

Twoi przeciwnicy stale
podnoszą wrzawę.

Dla dyrygenta.

Na melodię „Nie sprowadzaj
zniszczenia”. Psalm Asafa^d. Pieśń.

75 Dziękujemy Ci, Boże,
składamy Ci podzię-
kowania.

Jesteś przy nas^e,
a ludzie opowiadają o Two-
ich niezwykłych dziełach.

2 Mówisz: „Wyznaczam czas
i osądzam sprawiedliwie.

3 Kiedy trzęsła się* ziemia
i wszyscy jej mieszkańcy,
ja mocno trzymałem jej
filary”. (*Sela*).

4 Mówię pyszałkom:

„Nie pysznijcie się”,
a niegodziwym: „Nie prze-
chwalajcie się swoją siłą*.

5 Nie przechwalajcie się aż tak
swoją siłą*
ani nie wypowiadajcie się
arogancko.

6 Bo wywyższenie nie przy-
chodzi
ze wschodu ani z zachodu,
ani z południa.

7 Bóg jest Sędzią^f
i to On jednego poniża,
a drugiego wywyższa^g.

75:1 *Dosl. „Twoje imię jest blisko”.

75:3 *Dosl. „rozpadała się”. **75:4**

*Dosl. „nie wywyższajcie rogu”. **75:5**

*Dosl. „nie wywyższajcie wysoko swoje-
go rogu”.

- 8 Bo w rękę Jehowy jest kielich^a
pełny pieniającego się, dobrze
zaprawionego wina.
On na pewno je wyleje
i wszyscy niegodziwi na zie-
mi wypiją je aż do dna^{**b}.
- 9 Ja zawsze będę to rozgła-
szał,
będę wystawiał pieśnią Boga
Jakuba*.
- 10 Bo On mówi: „Wszystkich nie-
godziwych pozbawię siły,
ale siłę prawych pomnożę”^{*}.

Dla dyrygenta.

Wykonywać przy akompaniamencie
instrumentów strunowych.
Utwór muzyczny Asafa^c. Pieśń.

76 Bóg jest znany w Judzie^d, Jego imię jest wielkie w Izraelu^e.

- 2 Przebywa On w Salem^f,
mieszka na Syjonie^g.
- 3 Tam połamiał płonące
strzały,
tarczę, miecz i pozostałą
broń^h. (Sela).
- 4 Boże, jaśniejiesz blaskiem*,
jesteś bardziej majestatycz-
ny niż góry pełne
zdobyczy.
- 5 Mający odważne serce
zostali złupieniⁱ,
zapadli w sen.
Wszyscy wojownicy byli
bezzadniⁱ.
- 6 Boże Jakuba, od Twojej
nagany
twardo zasnął zarówno
woźnica, jak i koń^k.
- 7 Jedynie Ty budzisz lęk
i szacunek^l.
Kto wytrzyma Twój potężny
gniew?^m

75:8 *Dost. „razem z osadami”. 75:9
*Lub „grał Bogu Jakuba”. 75:10 *Dost.
„odetnę wszystkie rogi niegodziwych,
a wywyższę rogi prawych”. 76:4 *Lub
„jesteś spowity światłem”.

PSALM 75

- a Ps 11:5, 6
b Hi 21:19, 20
Jer 25:15, 28
Jer 49:12
Obj 14:9, 10
Obj 16:19
Obj 18:6

PSALM 76

- c 2Kn 35:15
d Ps 48:1, 3
e 2Kn 2:5
f Rdz 14:18
g Ps 74:2
Ps 132:13
Ps 135:21
h 2Kn 32:21
Ps 46:9
i Łk 1:51
j Łz 31:8
Łz 37:36
k Nah 2:13
l Ps 89:7
m Jer 10:10
Nah 1:6

szpalta 2

- a 1Kl 8:49
b 2Kn 20:29
Ps 2:4, 5
c Ps 147:6
Prz 3:34
Sof 2:3
d Prz 16:4
Dn 3:19, 28
e Lb 30:2
f 2Kn 32:23
Ps 89:7

PSALM 77

- g 2Kn 35:15
h Ps 34:6
Prz 15:29
i Ps 18:6
Ps 50:15
j Ps 42:5
k Ps 143:4
l Ps 143:5
Łz 51:9

- 8 Z nieba ogłosiłeś wyrok^a.
Ziemia zlekła się i ucichła^b,
- 9 gdy Bóg powstał, żeby wyko-
nać wyrok
i tym samym wybawić na zie-
mi wszystkich potulnych^c.
(Sela).
- 10 Bo gniew człowieka przysłu-
ży się Twojej chwale^d,
przyozdobisz się resztkami
jego złości.
- 11 Składajcie śluby swojemu
Bogu, Jehowie, i ich do-
trzymujcie^e,
niech wszyscy wokół Niego
w bojaźni przyniosą swój
dar^f.
- 12 On poskromi dumę* wodzów,
wzbudza lęk w ziemskich
królach.

Dla dyrygenta.

Na styl Jedutuna*. Psalm Asafa^g.
Utwór muzyczny.

77 Głośno zawołam do Boga, zawołam do Boga, a On mnie usłyszysz^h.

- 2 W dniu udręki szukam
Jehowyⁱ.
Nocą nieustannie wyciągam
do Niego ręce*.
Nic nie jest w stanie mnie^h
pocieszyć.
- 3 Gdy wspominam Boga,
jęczę^j.
Jestem udręczony i opadam
z sił^{*k}. (Sela).
- 4 Nie dajesz mi zamknąć
powiek,
odczuwam niepokój
i nie mogę mówić.
- 5 Wracam myślami do daw-
nych dni^l,
do lat z odległej przeszłości.

76:12 *Dost. „upokorzy ducha”.
77: nagł. *Zob. Słowniczek pojęć. 77:2
*Dost. „moja ręka jest wyciągnięta i nie
drętwieje”. *Lub „mojej duszy”. 77:3
*Dost. „mój duch omdlewa”.

- 6** W nocy wspominam swoją pieśń^a,
rozmyślałam w sercu^b,
pilnie dociekam[#].
- 7** Czy Jehowa odrzuci nas
na zawsze?^c
Czy już nigdy nie okaże
łaski?^d
- 8** Czy na zawsze zniknęła
Jego lojalna miłość?
Czy żadne pokolenie nie
zobaczy, jak spełnia się
Jego obietnica?
- 9** Czy Bóg zapomniał okazać
łaskę^e
lub czy z powodu gniewu
przestał być miłosierny?
(Sela).
- 10** Czy stale mam mówić:
„Dręczy* mnie to^f,
że Najwyższy zmienił do nas
swoje nastawienie^g”?
- 11** Będę wspominał
dzieła Jah*,
będę wspominał Twoje dawne
niezwykłe czyny.
- 12** Będę też rozmyślał o wszystkich
Twoich działaniach
i zastanawiał się nad Twoimi
poczynaniami^g.
- 13** Boże, Twoje postępowanie
jest święte.
Który bóg jest tak wielki jak
nasz Bóg?^h
- 14** Ty jesteś prawdziwym
Bogiem, który dokonuje
niezwykłych rzeczyⁱ.
Ujawniłeś ludom
swoją siłęⁱ.
- 15** Swoją mocą* wyratowałeś[#]
swoją lud^k,
synów Jakuba i Józefa.
(Sela).

77:6 *Lub „grę na strunach”. #Dost. „mój duch pilnie docieka”. **77:10** *Lub „przeszywa”. #Dost. „odwróciła się prawica Najwyższego”. **77:11** *Skrócona forma imienia Jehowa. **77:15** *Dost. „ramieniem”. #Dost. „wykupiłeś”.

PSALM 77

- a Ps 42:8
b Ps 77:12
c Ps 74:1
d Ps 79:5
e Iz 49:14
Iz 63:15
f Ps 31:22
g 1Kn 16:9
Ps 143:5
h Wj 15:11
Ps 89:8
i Ps 72:18
Obj 15:3
j Wj 9:16
Iz 52:10
Dn 3:29
Dn 6:26, 27
k Wj 6:6
Pwt 9:29

szpalta 2

- a Wj 14:21
Joz 3:16
Ps 114:1-3
b 2Sm 22:15
Ps 144:6
c Ps 29:3
d Ps 97:4
e Wj 19:18
2Sm 22:8
f Neh 9:10, 11
Hab 3:15
g Wj 13:21
Ps 78:52
h Iz 63:11
Dz 7:35, 36

PSALM 78

- i 1Kn 25:1
j Prz 1:5, 6
Mt 13:34, 35
k Wj 13:8
Ps 44:1
l Pwt 4:9
Pwt 6:6, 7
Pwt 6:21
Pwt 11:18, 19
Joz 4:6, 7
m Iz 63:7
n Ps 98:1

- 16** Boże, zobaczyły Cię wody,
zobaczyły Cię i zadrżały^a.
Wzburzyły się głębiny.
- 17** Z chmur lała się woda.
Pochmurne niebo grzmiało,
a Twoje strzały latały tu
i tam^b.
- 18** Twój grom^c przypominał
odgłos kół rydwanu,
błyskawice rozświecwały
ziemię^d,
a ona drżała i się trzęsała^e.
- 19** Twoja droga prowadziła
przez morze^f,
Twoja ścieżka – przez wiele
wód.
Nie dało się jednak dostrzec
Twoich śladów.
- 20** Prowadziłeś swój lud jak
trzodę^g,
pod opieką* Mojżesza
i Aarona^h.

Maskil*. Psalm Asafaⁱ.

- 78** Mój ludu, słuchaj mojego
prawa*,
nadstaw ucha na moje słowa.
- 2** Będę mówił, używając przy-
słów.
Przedstawię dawne zagadkiⁱ.
- 3** Rzeczy, o których słyszeli-
śmy i które znamy,
opowiedzianych nam przez
przodków^k,
- 4** nie ukryjemy przed ich
potomkami.
Przyszłemu pokoleniu
opowiemy^l
o chwalebnych czynach
Jehowy i o Jego sile^m,
o zdumiewających rzeczach,
których dokonałⁿ.
- 5** Dał On przepis* Jakubowi,
nadał prawo Izraelowi.

77:18 *Lub „zamieszkaną ziemię; żyzną krainę”. **77:20** *Dost. „ręką”. **78:nagł.** *Zob. Słowniczek pojęć. **78:1** *Lub „pouczę”. **78:5** *Lub „przypomnienie”.

- Nakazał naszym przodkom opowiadać te rzeczy ich dzieciom^a,
- 6** żeby znało je przyszłe pokolenie — ci, którzy dopiero mają się urodzić^b.
- Z kolei oni opowiedzą te rzeczy swoim dzieciom^c.
- 7** Wtedy one zaufają Bogu. Nie zapomną o Jego dziełach^d, a będą przestrzegać Jego przykazań^e.
- 8** Dzięki temu nie będą jak ich przodkowie — pokolenie uparte i buntownicze^f, pokolenie o niestałym^g sercu^g, pokolenie, które^h nie było wierne Bogu.
- 9** Efraimici byli uzbrojeni w łuki, ale wycofali się w dniu bitwy.
- 10** Nie dotrzymali przymierza zawartego z Bogiem^h i nie chcieli przestrzegać Jego prawaⁱ.
- 11** Zapomnieli też o tym, czego dokonał^j, o Jego zdumiewających dziełach, które im pokazał^k.
- 12** W ziemi egipskiej, w okolicach Coanu^l, Bóg dokonywał na oczach ich przodków niezwykłych rzeczy^m.
- 13** Rozdzielił morze, żeby mogli przejść, i sprawił, że wody stanęły niczym ścianaⁿ.
- 14** W dzień prowadził ich obłokiem,

78:8 *Dosl. „nieprzygotowanym”.
[#]Lub „którego duch”. **78:13** *Lub „wał”.

PSALM 78

- a Rdz 18:19
Pwt 6:6, 7
- b Ps 71:17, 18
Ps 102:18
- c Pwt 4:10
- d Pwt 4:9
Ps 103:2
- e Pwt 5:29
- f Wj 32:9
Pwt 1:43
Pwt 31:27
2Kl 17:13, 14
Eze 20:18
Dz 7:51
- g Ps 81:11, 12
Jer 7:24-26
- h Pwt 31:16
- i 2Kl 13:8, 9
Neh 9:26
- j Pwt 32:18
2Kl 13:12
Jer 2:32
- k Ps 106:21, 22
- l Lb 13:22
- m Pwt 4:34
Neh 9:10
- n Wj 14:21, 22
Wj 15:8

szpalta 2

- a Wj 13:21
Wj 14:20, 24
- b Wj 17:6
Lb 20:11
Ps 105:41
Iz 48:21
1Kl 10:4
- c Pwt 8:14, 15
- d Pwt 9:21, 22
Ps 95:8
Heb 3:16
- e Ps 106:14
- f Wj 16:8
- g Wj 17:6
- h Wj 16:3
- i Lb 11:10
- j Heb 12:29
- k Lb 11:1
- l Ps 106:24
Heb 3:10
Judy 5
- m Wj 16:14, 35
Wj 16:31, 32
Lb 11:7
Pwt 8:3
Jn 6:31
1Kl 10:2, 3

- a przez całą noc światłem ognia^a.
- 15** Rozszczepiał skały na pustkowiu.
- Dawał im pić do woli, jak gdyby pili z głębin^b.
- 16** Ze skały wyprowadzał strumienie i sprawiał, że woda spływała jak rzeka^c.
- 17** Ale oni dalej grzeszyli przeciw Niemu, buntując się na pustyni przeciw Najwyższemu^d.
- 18** W swoim sercu rzucali Bogu wyzwanie^e, domagając się jedzenia, na które mieli ochotę^f.
- 19** Narzekali więc na Boga, mówili: „Czy Bóg potrafi zastąpić stół na pustkowiu?”^f.
- 20** Uderzył w skałę, tak iż woda popłynęła strumieniami^g.
- A mimo to pytali: „Czy potrafi nam dać również chleba albo zapewnić swojemu ludowi mięso?”^h.
- 21** Gdy Jehowa ich usłyszał, bardzo się rozgniewałⁱ. Ogień/ zapłonął przeciw Jakubowi i gniew Boży rozpałił się przeciw Izraelowi^k.
- 22** Bo nie pokładali wiary w Bogu^l, nie ufali, że potrafi ich wybawić.
- 23** Dlatego wydał nakaz pochmurnemu niebu w górze i otworzył drzwi niebios.
- 24** Niczym deszcz zsyłał im do jedzenia manę, dawał im zboże nieba^m.

78:18 *Dosl. „wystawiali Boga na próbę”. [#]Lub „jedzenia dla swojej duszy”.

- 25** Ludzie jedli chleb mocarzy^a,
Bóg karmił ich do syta^b.
- 26** Wzbudził na niebie wiatr
wschodni
i swoją mocą wzbudził wiatr
południowy^c.
- 27** Zesłał im tak dużo mięsa jak
prochu.
Zesłał tyle ptaków, ile jest
piasku na brzegu morza.
- 28** Sprawił, że spadły na Jego
obóz,
dookoła Jego namiotów.
- 29** Ludzie jedli, wręcz się
obżerali.
Dał im to, czego pragnęli^d.
- 30** Ale zanim jeszcze zaspokoili
swoje pragnienie,
gdy jeszcze mieli jedzenie
w ustach,
- 31** Bóg bardzo się na nich
rozgniewał^e.
Zabił najsilniejszych
spośród nich^f,
powalił młodych Izraela.
- 32** Mimo to nadal grzeszyli^g
i nie wierzyli Jego zdumie-
wającym dziełom^h.
- 33** Bóg zakończył więc ich dni,
jakby były tylko tchnie-
niemⁱ,
ich lata zakończył nagłymi
trwogami.
- 34** Ilekroć zaczynał ich uśmier-
cać, szukali Go^j,
wracali i Ignęli do Niego,
- 35** pamiętając, że Bóg jest ich
Skałą^k
i że Najwyższy Bóg jest ich
Wykupicielem^{*l}.
- 36** Próbowali Go jednak zwieść
swoimi ustami
i okłamywali Go swoim
językiem.
- 37** Ich serce nie było niezłomne
wobec Niego^m

78:25 *Lub „aniołów”. 78:35 *Lub „Mścicielem”.

PSALM 78

- a Ps 103:20
b Wj 16:12
c Lb 11:31-34
d Lb 11:19, 20
e Lb 11:10
f Lb 11:34
g Lb 14:2-4
Lb 25:3
1Ko 10:8-10
h Wj 16:15
Pwt 8:14, 15
i Lb 14:29, 35
Pwt 2:14
j Lb 21:7
Sdz 4:3
k Pwt 32:4
l Wj 6:6
m Ps 95:10
Heb 3:10

szpalta 2

- a Pwt 31:20
Jer 31:32
b Wj 34:6
Lb 14:18
Neh 9:31
c Lb 14:19, 20
Jer 30:11
Lam 3:22
d Neh 9:27
Iz 48:9
Eze 20:9
e Ps 103:14
f Lb 14:11
g Iz 63:10
Ef 4:30
Heb 3:16
h Lb 14:22
Pwt 6:16
Ps 95:8, 9
i Wj 14:30
j Pwt 4:34
Neh 9:10
Ps 105:27-36
k Wj 7:19
l Wj 8:24
m Wj 8:6
n Wj 10:14, 15
o Wj 9:23

- i nie byli wierni Jego przy-
mierzu^a.
- 38** Ale On był miłosierny^b,
przebaczał^{*} ich przewinienie
i ich nie niszczył^c.
Często powstrzymywał
złość^d,
nie wzbudzał całego swego
gniewu.
- 39** Bo pamiętał, że są ciałem^e,
wiatrem, który powieje i nie
wraca^{*}.
- 40** Jakże często buntowali się
przeciw Niemu na pust-
kowi^f
i na pustyni sprawiali Mu
przykrość^g
- 41** Raz po raz wystawiali Boga
na próbę^h
i bardzo zasmucali^{*} Święte-
go Izraela.
- 42** Nie pamiętali o Jego mocy^{*},
o dniu, gdy wyratował[#] ich
z rąk wrogaⁱ,
- 43** o tym, jak pokazywał znaki
w Egipcie^j
i dokonywał cudów
w okolicach Coanu,
- 44** ani o tym, jak zamienił
kanały Nilu w krew^k,
tak iż nie dało się pić
z tamtejszych strumieni.
- 45** Nasłał na Egipcjan roje
gzów, żeby ich pożarły^l,
i żaby mające sprowadzić
na nich spustoszenie^m.
- 46** Ich plon dał żarłocznej
szarańczy,
owoc ich pracy – chmarom
szarańczyⁿ.
- 47** Zniszczył ich winorośle
gradem^o,
a ich sykomory bryłami
gradu.

78:38 *Dost. „zakrywał”. 78:39 *Możliwe też „że duch wychodzi i nie wraca”.
78:41 *Lub „i sprawiali ból”. 78:42
*Dost. „ręce”. #Dost. „wykupił”.

- 48** Na pastwę gradu wydał ich zwierzęta juczne^a,
a ich stada – na pastwę pionurów*.
- 49** Dał im odczuć swój wielki, płonący gniew,
oburzenie, a także udrękę,
zesłał oddziały aniołów sprzeczających nieszczęście.
- 50** Utorował drogę swojemu gniewowi.
Nie oszczędził im* śmierci,
ale wydał ich[#] na pastwę zarazy.
- 51** W końcu zabił wszystkich pierworodnych Egiptu^b,
tych, którzy w namiotach Chama urodzili się jako pierwsi*.
- 52** Potem wyprowadził swój lud jak trzodę^c
i wiódł go jak stado po pustkowiu.
- 53** Prowadził ich bezpiecznie i nie czuli strachu^d.
Morze zakryło ich wrogów^e.
- 54** I przywiódł ich do swojej świętej ziemi^f,
tego górzystego regionu,
który zdobył swą silną ręką*^g.
- 55** Ze względu na nich wypędził tamtejsze narody^h,
sznurem mierniczym przydzielił dziedzictwo plemionom Izraelaⁱ,
osiedlił je w ich domach^j.
- 56** Ale oni wciąż rzucali wyzwania* Bogu Najwyższemu i się przeciw Niemu buntowali^k,
nie zwracali uwagi na Jego przypomnienia^l.

78:48 *Możliwe też „palącej gorączki”.
78:50 *Lub „ich duszy”. [#]Dosł. „ich życie”. **78:51** *Lub „byli początkiem siły rozrodczej”. **78:54** *Dosł. „swą prawicą”. **78:56** *Dosł. „wystawiali na próbę”.

PSALM 78

- a Wj 9:25
b Wj 12:29
Ps 105:36
c Ps 77:20
Ps 105:37
d Wj 14:20
Heb 11:29
e Wj 14:27
Wj 15:10
f Wj 15:17
g Ps 44:3
h Joz 24:12
Ps 44:2
i Joz 13:7
j Neh 9:24, 25
k Pwt 31:16
Pwt 32:15
Sdz 2:11
2Sm 20:1
Neh 9:26
l 2Kl 17:15
Jer 44:23

szpalta 2

- a Pwt 9:7
Sdz 3:6
b Oz 7:16
c Pwt 12:2
Sdz 2:2
Eze 20:28
d Sdz 2:12
1Sm 7:3
e Sdz 2:20
f Joz 18:1
1Sm 4:11
g Jer 7:12
h 1Sm 4:21
1Sm 5:1
i 1Sm 4:2, 10
j 1Sm 2:33, 34
1Sm 4:11
k 1Sm 4:19
l Ps 44:23
m Iz 42:13
n 1Sm 5:6
o Rdz 49:10
p Ps 87:2
Ps 132:13
Ps 135:21

- 57** Odwracali się też od Niego i postępowali tak zdradliwie jak ich przodkowie^a.
Nie można było na nich polegać – tak jak na nienapiętym łuku^b.
- 58** Obrażali Boga swoimi świętymi wzniesieniami^c
i wzbudzali w Nim wielki gniew* swoimi bożkami^d.
- 59** Bóg to widział i bardzo się gniewał^e,
dlatego całkowicie odrzucił Izraela.
- 60** W końcu porzucił przybytek w Szilo^f,
namiot, w którym wcześniej przebywał pośród ludzi^g.
- 61** Pozwolił, żeby symbol Jego siły trafił do niewoli,
a Jego dostojeństwo – w ręce wroga^h.
- 62** Wydał swój lud na pastwę mieczaⁱ,
bardzo się rozgniewał na swoją własność.
- 63** Ogień pożarł Jego młodych mężczyzn,
a Jego dziewczętom nie śpiewano pieśni weselnych*.
- 64** Jego kapłani padli od miecza^j,
a wdowy po nich nie płakały^k.
- 65** Potem Jehowa obudził się jak ze snu^l,
niczym mocarz^m budzący się po wypiciu wina.
- 66** I odparł wrogówⁿ,
sprowadził na nich trwałą hańbę.
- 67** Bóg odrzucił namiot Józefa, nie wybrał plemienia Efraima.
- 68** Ale wybrał plemię Judy^o,
górze Syjon, którą kocha^p.

78:58 *Lub „zazdrość”. **78:63** *Dosł. „a Jego dziewice nie były sławione”.

- 69 Swoje sanktuarium uczynił tak trwałym jak niebo^a, jak ziemia, którą założył na zawsze^b.
- 70 Wybrał swojego sługę Dawida^c i zabrał go od owczych zagród^d,
- 71 od doglądania karmiących owiec. Powołał go, żeby paść Jakuba, Jego lud^e, i Izraela, Jego własność^f.
- 72 On^{*} paść lud, mając nieskazitelne serce^g, i umiejętnie go prowadził^h.

Utwór muzyczny Asafaⁱ.

- 79** Boże, narody napadły na Twoją własnośćⁱ, sprofanowały Twoją świętą świątynię^k, obróciły Jerozolimę w rumowisko^l.
- 2 Zwłoki Twoich sług dały na żer ptakom latającym po niebie, ciała lojalnych wobec Ciebie — dzikim zwierzętom ziemi^m.
- 3 Krew tych ludzi przelewały jak wodę po całej Jerozolimie i nie ma już nikogo, kto by ich pochowałⁿ.
- 4 Dla sąsiadów staliśmy się przedmiotem zniewag^o, wszyscy dookoła szydzą z nas i drwią.
- 5 Jehowo, jak długo będziesz taki rozgniewany? Czy zawsze?^p Jak długo Twoje oburzenie będzie płonąć niczym ogień?^q
- 6 Swój gniew wylej na narody, które Cię nie znają,

78:69 *Dost. „zbudował jak wysokości”.
78:72 *Czyli Dawid.

PSALM 78

a Ps 76:2
b Ps 104:5
Ps 119:90
Kzn 1:4
c 1Sm 16:12, 13
d 1Sm 17:15
e 2Sm 7:8
f 2Sm 6:21
g 2Sm 8:15
1Kl 3:6
1Kl 9:4
1Kl 15:5
h 1Sm 18:14

PSALM 79

i 1Kn 25:1
j Wj 15:17
k 2Kl 24:12, 13
Ps 74:3, 7
Lam 1:10
l 2Kl 25:9, 10
2Kn 36:17-19
Jer 52:13
m Jer 7:33
Jer 15:3
Jer 34:20
n Jer 14:16
Jer 16:4
o Pwt 28:37
Eze 36:4
p Ps 74:1
Ps 85:5
Iz 64:9
q Sof 1:18

szpalta 2

a Jer 10:25
b 2Kn 36:20, 21
c Neh 9:34
d Ps 69:17
Lam 3:22
e 1Kn 16:35
f Joz 7:9
1Sm 12:22
2Kn 14:11
Ps 115:1, 2
Iz 48:9
Jer 14:7
g Jl 2:17
h Jer 51:35
Eze 36:23
i Wj 2:23
Iz 42:6, 7
j Ps 102:19, 20
k Jer 12:14
l Ps 74:18
m Ps 74:1
Ps 95:7
Ps 100:3
n Ps 145:4
Iz 43:21

PSALM 80

o 1Kn 25:1
p Ps 77:20
Iz 40:11
Jer 31:10
Eze 34:12
1Pt 2:25

i na królestwa, które nie wzywają Twojego imienia^a.

- 7 Bo pożarły Jakuba i spustoszyły jego kraj^b.
- 8 Nie rozliczaj nas z przewinień przodków^c. Szybko okaż nam miłosierdzie^d, bo jesteśmy bardzo udręczeni.
- 9 Boże naszego wybawienia, pomóż nam^e ze względu na swoje wspańnię imię. Ze względu na swoje imię wyratuj nas i przebacz^f nasze grzechy^f.
- 10 Czemu narody miałyby mówić: „Gdzie jest ich Bóg?”^g Niech na naszych oczach dowiedzą się, że przelana krew Twoich sług została pomszczona^h.
- 11 Obyś usłyszał wzdychanie więźniaⁱ. Swoją wielką mocą^{*} ocal^h skazanych na śmierć^{Δj}.
- 12 Jehowo, odplac naszym sąsiadom siedmiokrotnie^k za drwiny, którymi Cię znieważali^l.
- 13 Wtedy my—Twój lud i trzoda Twojego pastwiska^m—już zawsze będziemy Ci dziękować i przez wszystkie pokolenia opowiadać o Twojej chwaleⁿ.
- Dla dyrygenta.
Na melodię „Lilii”. Przypomnienie.
Psalm Asafa^o. Utwór muzyczny.
- 80** Posłuchaj, Pasterzu Izraela, Ty, który prowadzisz Józefa jak trzodę^p.

79:9 *Dost. „zakryj”. 79:11 *Dost. „ramieniem”. *Możliwe też „uwolnij”.
ΔDost. „synów śmierci”.

Ty, który zasiadasz na tronie
ponad* cherubami^a,
zajaśniej[#].

2 Pokaż swoją potęgę^b
przed Efraimem, Beniami-
nem i Manassesem.
Przyjdź i nas wybaw^c.

3 Boże, przywróć nas do łask^d,
spójrz na nas z aprobatą, że-
byśmy zostali wybawieni^e.

4 Jehowo, Boże Zastępów,
jak długo będziesz wrogo
nastawiony* do modlitw
swojego ludu?^f

5 Karmisz nas łąkami jak
chlebem
i każesz nam je pić ponad
miarę.

6 Pozwalasz, żeby nasi sąsie-
dzi kłócili się z naszego
powodu,
wrogowie do woli się z nas
wyśmiewają^g.

7 Boże Zastępów, przywróć
nas do łask,
spójrz na nas z aprobatą, że-
byśmy zostali wybawieni^h.

8 Ty przenieśliś winoroślⁱ
z Egiptu.

Wypędziłeś narody,
a ją zasadziłeś^j.

9 Oczyszciliś dla niej miejsce,
a ona zapuściła korzenie
i napełniła ziemię^k.

10 Góry okryła swoim cieniem,
a cedry Boże – swoimi
gałęziami.

11 Gałęziami sięgnęła
aż do morza,
a swoimi pędami –
do Eufratu^l.

12 Czemu zburzyłeś kamienne
mury winnic^m,
tak iż wszyscy przechodnie
zrywają jej owoce?ⁿ

80:1 *Możliwe też „między”. [#]Lub „po-
każ swój blask”. **80:4** *Dost. „będziesz
dymił”. **80:11** *Dost. „rzeki”.

PSALM 80

a Wj 25:20, 22
1Sm 4:4

b Iz 42:13

c Iz 25:9

d Ps 85:4
Lam 5:21

e Lb 6:25
Ps 67:1, 2

f Ps 74:1
Ps 85:5
Lam 3:44

g Ps 44:13
Ps 79:4

h Ps 80:3, 19

i Iz 5:7

j Ps 44:2
Ps 78:55
Jer 2:21

k Wj 23:28, 30
Joz 24:12, 13
1Kl 4:25

l Rdz 15:18
Wj 23:31
1Kl 4:21
Ps 72:8

m Iz 5:5

n Nah 2:2

szpalta 2

a 2Kl 18:9
2Kl 24:1
2Kl 25:1
2Kn 32:1
Jer 39:1

b Iz 63:15

c Iz 5:7
Jer 2:21

d Wj 4:22
Iz 49:5

e Ps 79:5
Jer 52:12, 13

f Ps 89:20, 21

g Ps 80:7

PSALM 81

h 1Kn 25:1

i Ps 28:8

j Lb 29:1

13 Pustoszą ją dziki z lasu
i pasą się w niej polne zwie-
rzęta^a.

14 Boże Zastępów, zechciej
powrócić.
Spójrz z nieba i zobacz!
Zatroszcz się o tę winorośl^b,

15 o sadzonkę*, którą zasadzi-
łeś swoją silną ręką^c,
i popatrz na syna^d, którego
umocniłeś dla swojej
sławy^d.

16 Jest spalona ogniem^e, ścięta.
Lud ginie od Twojej
nagany^e.

17 Udziel wsparcia temu, który
jest po Twojej prawej
stronie,
synowi człowieczemu, które-
go umocniłeś dla swojej
sławy^f.

18 Wtedy się od Ciebie
nie odwrócimy.
Zachowaj nas przy życiu,
żebyśmy mogli wzywać
Twojego imienia.

19 Jehowo, Boże Zastępów,
przywróć nas do łask,
spójrz na nas z aprobatą, że-
byśmy zostali wybawieni^g.

Dla dyrygenta.

Na melodię *gittit*^h. Psalm Asafa^h.

81 Radośnie wołajcie
do Boga, naszej siłyⁱ,
tryumfalnie wykrzykujcie
do Boga Jakuba.

2 Zagrajcie muzykę i weźcie
tamburyn,
melodyjną lirę* oraz harfę^j.

3 Zadmiwcie w róg podczas
nowiu^j,

80:15 *Lub „główny pęd winorośli”.
[#]Dost. „swoją prawicą”. ^aLub „gałąź”.

80:16 *Dost. „nagany Twojego obli-
cza”. **81:nagl.** *Zob. *Słowniczek pojęć*.
81:2 *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy
przypominający lirę lub harfę. ^hHebr.
néwél. Instrument strunowy przypomi-
nający harfę lub lirę.

podczas pełni, w dniu naszego święta^a.

- 4** Bo taki nakaz otrzymał Izrael,
tak zarządził Bóg Jakuba^b.
5 Nakaz ten ustanowił On jako przypomnienie dla Józefa^c,
gdy wyruszył przeciwko ziemi egipskiej^d.

Usłyszałem głos*, którego nie rozpoznałem:

- 6** „Zdjąłem ciężar z jego ramion^e,
uwolniłem jego ręce od kosza.
7 Wołałeś w udręce, a ja cię wyratowałem^f,
odpowiedziałem ci z chmury burzowej^g.

Wypróbowałem cię przy wodach w Meribie^h. (Sela).

- 8** Mój ludu, słuchaj, a ja będę świadczył przeciw tobie.
Izraelu, gdybyś tylko mnie posłuchałⁱ!

- 9** Nie będzie pośród ciebie żadnego obcego boga
i nie będziesz się kłaniał cudzoziemskiemu bogu^j.

- 10** Ja, Jehowa, jestem twoim Bogiem,
Tym, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej^k.
Otwórz szeroko usta, a ja cię nakarmię do syta^l.

- 11** Ale mój lud mnie nie słuchał.
Izrael mi się nie podporządkował^m.

- 12** Pozwoliłem im więc trwać w uporze.

Robili to, co sami uważali za słuszneⁿ.

- 13** Gdyby tylko mój lud mnie słuchał^o,

81:5 *Lub „język”. **81:7** *Dost. „z kryjówki grzmotu”. *Nazwa ta znaczy „kłótnia”. **81:12** *Dost. „chodźli w swoich zamysłach”.

PSALM 81

- a Wj 23:16
Lb 10:10
b Kpl 23:23, 24
c Wj 12:14
d Wj 12:12
e Wj 1:13, 14
Wj 6:6
f Wj 14:10, 13
Ps 91:15
g Wj 19:16, 19
h Wj 17:6, 7
i Wj 15:26
j Wj 20:2-5
Pwt 6:13, 14
k Pwt 5:6
l Pwt 32:13, 14
m Wj 32:1
Pwt 32:15
n Jer 7:23, 24
Jer 11:7, 8
Mi 6:16
o Pwt 32:29

szpalta 2

- a Pwt 5:29
Iz 48:17, 18
b Lb 14:9
c Ps 147:14
d Pwt 32:13, 14

PSALM 82

- e 1Kn 25:1
f 2Kn 19:6
g Wj 18:21, 22
Ps 82:6
Jn 10:34, 35
h Kpl 19:15
Kzn 5:8
i Pwt 1:16, 17
2Kn 19:7
Prz 18:5
j Pwt 24:17
k Jer 22:3
l Mi 3:1
m Ps 11:3
Prz 29:4
n Jn 10:34, 35
1Ko 8:5

gdyby tylko Izrael chodził moimi drogami!^a

- 14** Szybko podbiłbym ich nieprzyjaciół,
pokonałbym ich wrogów^{*b}.
15 Ci, którzy nienawidzą Jehowy, będą się przed Nim płaszczyć,
a to, co ich spotka*, będzie trwało wiecznie.
16 Ale ciebie* będzie On karmił najlepszą pszenicą^{*c}
i nasyci cię miodem ze skały^{*d}.

Utwór muzyczny Asafa^e.

- 82** Bóg zasiada w świętym zgromadzeniu^{*f},
sądzi pośród bogów^{*g}
i mówi:
2 „Jak długo jeszcze będziecie sądzić niesprawiedliwie^h
i faworyzować niegodziwych?ⁱ (Sela).

- 3** Brońcie* mało znaczących i osieroconych^{*j}.
Oddawajcie sprawiedliwość bezradnym i żyjącym w nędzy^k.

- 4** Ratujcie mało znaczących i biednych,
wybawiajcie ich z rąk ludzi niegodziwych”.

- 5** Sędziowie ci nie mają ani wiedzy, ani zrozumienia^l,
chodzą w ciemności.
Wszystkie fundamenty ziemi się trzęsą^m.

- 6** „Powiedziałem*: „Jesteście bogami^{*n},

81:14 *Dost. „zwróciłbym swą rękę przeciwko ich wrogom”. **81:15** *Dost. „a ich czas”. **81:16** *Dost. „jego”, czyli lud Boży. *Dost. „tłuszczem pszenicy”. **82:1** *Lub „w zgromadzeniu Boskiego”. *Lub „podobnych do Boga”. Najwyraźniej chodzi o ludzi będących sędziami w Izraelu. **82:3** *Lub „sądzicie”. *Dost. „chłopca bez ojca”. **82:6** *Chodzi o Boga. *Lub „niczym bogowie”.

wszyscy jesteście synami
Najwyższego.

7 Ale umrzecie jak zwykli
ludzie^a,

upadnięcie jak wszyscy
książęta!''^b.

8 Boże, powstań i osądź
ziemię,

bo do Ciebie należą wszyst-
kie narody.

Pieśń. Utwór muzyczny Asafa^d.

83 Boże, nie milcz,
Boże, nie bądź niemy
ani bierny.

2 Bo Twój wrogość się
burzą^f,
ci, którzy Cię nienawidzą,
zachowują się arogancko*.

3 Przebiegle knują przeciw
Twojemu ludowi,
spiskują przeciwko tym,
których cenisz*.

4 Mówią: „Chodźcie, wytępmy
ten naród^g,
żeby już więcej nie wspomi-
nano imienia Izraela”.

5 Obmyślają wspólną
strategię*,
zawarli sojusz^h przeciw
Tobie^h —

6 Edomici i Ismaelici*,
Moabici i Hagryci,

7 Gebal, Ammon^k i Amalek,
Filistei wraz z mieszkańca-
mi Tyru^m.

8 Przyłączyła się do nich rów-
nież Assyriaⁿ,
udzielają oni wsparcia*
potomkom Lota^o. (Sela).

9 Uczyni im tak samo jak
Midianowi^p,

83:2 *Lub „podnoszą głowy”. **83:3**
*Dost. „tym, którzy są u Ciebie ukry-
ci”. **83:5** *Dost. „razem naradzają
się sercem”. *Lub „przymierze”. **83:6**
*Dost. „namioty Edomu i Ismaelitów”.
83:8 *Dost. „stali się ramieniem”.
*Czyli Moabitom i Ammonitom.

PSALM 82

a Ps 49:12

b Ps 146:3, 4

c Ps 96:13

PSALM 83

d 2Kn 20:14

e Ps 28:1

f Ps 2:1, 2

g Wj 1:8-10

2Kn 20:1

Est 3:6

h 2Sm 10:6

Iz 7:2, 5

i 2Kn 20:1, 10

j 1Kn 5:10

k Jer 49:2

l Wj 15:14

Ps 60:8

m Am 1:9

n 2Kl 17:5

o Rdz 19:36-38

Pwt 2:9

p Sdz 8:10, 12

szpalta 2

a Sdz 4:2, 7, 15

b Joz 17:11

c Sdz 7:25

d Sdz 8:21

e Iz 17:13

f Ps 144:5

Nah 1:6

g Iz 30:30

h Ps 11:6

i Wj 6:3

Ps 68:4

Iz 42:8

Iz 54:5

j Ps 59:13

Ps 92:8

Dn 4:17

PSALM 84

k 2Kn 20:19

l Ps 27:4

Ps 43:3

Ps 46:4

jak Syserze i Jabinowi
nad potokiem Kiszon^a.

10 Zostali unicestwieni
pod En-Dor^b,

stali się jak gnój na ziemi.

11 Z ich dostojnikami obejdź
się tak jak z Orebem
i Zeebem^c,

a z ich książętami* — jak
z Zebachem i Calmunną^d,

12 bo wszyscy oni powiedzieli:
„Weźmy na własność
ziemię, w której mieszka
Bóg”.

13 Mój Boże, upodobnij ich do
wirującego kłębu ostów^e,
do słomy gnanej przez wiatr.

14 Jak ogień, który wypala las,
jak płomień, który przypieka
góry^f,

15 tak Ty ścigaj ich swoją
nawałnicą^g
i przeraż ich swoim
wichrem^h.

16 Jehowo, okryj* ich twarz
hańbą,
żeby szukali Twojego
imienia.

17 Niech zostaną zawstydzeni
i na zawsze będą przera-
żeni,
niech zostaną skompromito-
wani i zginą.

18 Niech ludzie wiedzą, że Ty,
który masz na imię
Jehowaⁱ,
sam jesteś Najwyższy
nad całą ziemią^j.

Dla dyrygenta.

Na melodię *gittit*^k. Psalm synów
Koracha^k. Utwór muzyczny.

84 Jehowo, Boże Zastępów,
jak drogi mi jest* Twój
wspaniały przybytek!

83:9 *Lub „Wadi Kiszon”. Zob. *Słowni-
czek pojęć*, hasło „Wadi”. **83:11** *Lub
„wodzami”. **83:16** *Dost. „napelnij”.
84:nagł. *Zob. *Słowniczek pojęć*. **84:1**
*Lub „jak głęboko kocham”.

- 2 Całym sobą* tęsknię,
wreż omdleam z tęsknoty
za dziedzińcami Jehowy^a.
Moje serce i ciało radośnie
wołają do żywego Boga.
- 3 Jehowo, Boże Zastępów,
mój Królu i mój Boże,
w pobliżu Twojego wspania-
łego ołtarza
nawet ptak znajduje sobie
dom,
a jaskółka gniazdo,
w którym dba o swoje
młode.
- 4 Szczęśliwi są ci, którzy
mieszkają w Twoim domu!^b
Wciąż Cię wysławiają^c.
(Sela).
- 5 Szczęśliwi są ludzie, którzy
czerpią od Ciebie siłę^d,
którzy sercem są na drogach
prowadzących do Twoje-
go domu.
- 6 Kiedy przechodzą przez
dolinę Baka*,
wydaje im się, że to miejsce
źródeł;
a wczesny deszcz okrywa ją[#]
błogosławieństwami.
- 7 Będą oni iść dalej i nabierać
sił^e,
każdy z nich pokaże się
przed Bogiem na Syjonie.
- 8 Jehowo, Boże Zastępów,
usłysz moją modlitwę,
wysłuchaj, Boże Jakuba.
(Sela).
- 9 Spójrz, nasza tarczo^f i nasz
Boże*,
spójrz przychylnie na swoje-
go pomazańca^g.
- 10 Jeden dzień na Twoich dzie-
dzińcach jest lepszy niż
gdziekolwiek indziej
tysiąc!^h

84:2 *Lub „moja dusza”. 84:6 *Lub „dolinę krzewów baka”. #Możliwe też „a nauczyciel okrywa się”. 84:9 *Możliwe też „spójrz na naszą tarczę, Boże”.

PSALM 84

a Ps 42:1, 2
Ps 63:1, 2

b Ps 23:6
Ps 65:4

c 1Kn 25:7
Ps 150:1

d Ps 28:7

e Ps 18:32
Iz 40:29-31
Hab 3:19

f Rdz 15:1

g 1Sm 2:10

h Ps 26:8
Ps 27:4
Ps 43:3, 4

szpalta 2

a Ps 27:1
Iz 60:19, 20

b Pwt 33:29
2Sm 22:3
Ps 144:2

c Ps 34:9
Ps 37:18

d Ps 146:5
Jer 17:7

PSALM 85

e 2Kn 20:19

f Kpl 26:42
Jl 2:18

g Ezd 2:1
Jer 30:18
Eze 39:25

h Jer 50:20
Mi 7:18

i Ps 103:9
Iz 12:1

j Ps 80:3, 4

k Ps 74:1
Ps 79:5

l Ezd 3:11
Jer 33:10, 11

m Lam 3:22

Wolę stać u progu domu
swojego Boga,
niż mieszkać w namiotach
niegodziwych.

- 11 Bo Bóg Jehowa jest naszym
słońcem^a i tarczą^b,
obdarza uznaniem i chwałą.
Jehowa nie odmówi żadnego
dobra
tym, którzy postępują
nieskazitelnie^c.
- 12 Jehowo, Boże Zastępów,
szczęśliwy jest człowiek,
który Ci ufa^d.

Dla dyrygenta.

Psalm synów Korach^e.

Utwór muzyczny.

85 Jehowo, okazałeś przy-
chylność swojej ziemi^f,
sprowadziłeś z niewoli
potomków Jakuba^g.

- 2 Odpuściłeś winę swojego
ludu,
przebaczyłeś* wszelki jego
grzech^h. (Sela).
- 3 Powstrzymałeś całą swoją
wielką złość,
zaniechałeś gwałtownego
gniewuⁱ.
- 4 Boże naszego wybawienia,
przywróć nam siłę*
i odłóż na bok swoje nieza-
dowolenie^j.
- 5 Czy już zawsze będziesz
na nas oburzony?^k
Czy będziesz się gniewał
przez pokolenie za pokole-
niem?
- 6 Czy nie ożywisz nas na nowo,
żeby Twój lud radował się
Tobą?^l
- 7 Jehowo, okaż nam lojalną
miłość^m
i zapewnij wybawienie.
- 8 Będę słuchał, co mówi praw-
dziwy Bóg, Jehowa,

85:2 *Dosl. „zakryłeś”. 85:4 *Lub „zbierz nas z powrotem”.

bo On ogłosi pokój swojemu ludowi^a, swoim lojalnym sługom.

Ale oni niech nie stają się znowu zbyt pewni siebie^b.

- 9 Doprawdy, Bóg jest gotowy wybaczyć tych, którzy się Go boją^c,
żeby Jego chwała przebywała w naszej ziemi.

- 10 Lojalna miłość i wierność się spotkają,
prawość i pokój się pocałują^d.

- 11 Z ziemi wyrośnie wierność,
a z nieba spojrzy prawość^e.

- 12 Jehowa zapewni to,
co dobre^f,
a nasza ziemia wyda swój plon^g.

- 13 Prawość będzie szła
przed Nim^h
i wyznaczy ścieżkę
Jego krokom.

Modlitwa Dawida.

- 86** Jehowo, nadstaw ucha*
i mi odpowiedz,
bo jestem uciśniony i biednyⁱ.

- 2 Strzeż mojego życia*,
bo jestem lojalny^j.
Ocal swojego sługę, który
Ci ufa,
bo Ty jesteś moim Bogiem^k.

- 3 Jehowo, okaż mi łaskę^l,
bo przez cały dzień do Ciebie
wołam^m.

- 4 Rozwesel swojego sługę*,
bo do Ciebie, Jehowo,
się zwracamⁿ.

- 5 Ty, Jehowo, jesteś dobry^o
i chętnie przebaczasz^p.
Szczodrze okazujesz lojalną
miłość wszystkim, którzy
Cię zzywają^p.

85:12 *Lub „dobrobyt”. 86:1 *Lub „pochyl się i posłuchaj”. 86:2 *Lub „duszy”. 86:4 *Lub „duszę swojego sługi”. *Lub „wznosząc swoją duszę”.

PSALM 85

a Iz 57:19
b Pwt 8:17, 18
Ps 78:7
c Iz 46:13
d Ps 72:3
Iz 32:17
e Iz 26:9
Iz 45:8
f Ps 84:11
Jak 1:17
g Kpl 26:4
Ps 67:6
Iz 25:6
Iz 30:23
h Ps 89:14

PSALM 86

i Ps 34:6
Iz 66:2
j Ps 37:28
k 2Kn 16:9
l Ps 57:1
m Ps 25:5
n Ps 25:8
Ps 145:9
Łk 18:19
o Iz 55:7
Mi 7:18
p Ps 130:7

szpalta 2

a Ps 17:1
b Ps 18:6
c Ps 116:1
d Wj 15:11
Ps 96:5
1Ko 8:5, 6
e Pwt 3:24
Ps 104:24
f Iz 2:2, 3
Za 14:9
Obj 7:9, 10
g Obj 15:4
h Ps 72:18
Dn 6:27
i Pwt 6:4
Ps 83:18
Iz 44:6
1Ko 8:4
j Ps 27:11
Ps 119:33
Ps 143:8
Iz 54:13
k Ps 43:3
l Kzn 12:13
Jer 32:39
m Mt 22:37
n Hi 33:28
Ps 56:13
Ps 116:8
o 2Sm 15:12
p Ps 10:4
Ps 54:3

- 6 Jehowo, wysłuchaj mojej
modlitwy
i zwróć uwagę na moje błaga-
nia o pomoc^a.

- 7 Wzywam Cię w dniu swojej
udręki^b,
bo Ty mi odpowiesz^c.

- 8 Wśród bogów nie ma
nikogo takiego jak Ty,
Jehowo^d,
nie ma też dzieł takich jak
Twoje^e.

- 9 Wszystkie narody, które
utworzyłeś,
przyjdą i pokłonią się przed
Tobą, Jehowo^f,
i oddadzą chwałę Twojemu
imieniu^g.

- 10 Bo jesteś wielki i dokonujesz
niezwykłych rzeczy^h,
tylko Ty jesteś Bogiemⁱ.

- 11 Jehowo, ucz mnie o swojej
drodze^j.

Będę chodził w Twojej
prawdzie^k.
Zjednocz moje serce*,
żeby się bało Twego
imienia^l.

- 12 Jehowo, mój Boże, całym
sercem Cię wysławiam^m
i już zawsze będę wychwalał
Twoje imię,

- 13 bo hojnie okazujesz mi lojal-
ną miłość
i wyratowałeś mnie* z naj-
głębszych zakamarków
grobuⁿ.

- 14 Boże, zuchwali powstają
przeciwko mnie^o,
zgraża bezwzględnych chce
mi odebrać życie*,
a na Ciebie nie zważają^p.

86:11 *Lub „daj mi niepodzielne serce”. 86:13 *Lub „moją duszę; moje życie”. *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słownikzek pojęć*. 86:14 *Lub „nastaje na moją duszę”. *Lub „nie postawili Cię przed sobą”.

15 Ale Ty, Jehowo, jesteś Bogiem miłosiernym i współczującym*, nieskłonny do gniewu[#] oraz pełnym lojalnej miłości i wierności^{Δa}.

16 Zwróć się ku mnie i okaż mi łaskę^b.
Udziel siły swojemu słudze^c i wybaw syna swojej niewolnicy.

17 Daj mi znak*, że jesteś dla mnie dobry, aby ci, którzy mnie nienawidzą, zobaczyli go i zostali zawstyżeni.
Bo Ty, Jehowo, pomagasz mi i mnie pocieszasz.

Psalm synów Koracha^d.
Utwór muzyczny. Pieśń.

87 Fundament Bożego miasta jest na świętych górach^e.

2 Jehowa kocha bramy Syjonu^f bardziej niż wszystkie namioty Jakuba.

3 Wspaniałe rzeczy mówi się o tobie, miasto prawdziwego Boga^g. (*Sela*).

4 Zaliczę Rahabę^{*h} i Babilon do tych, którzy mnie znają[#],
wśród nich są również Filistei i Tyr oraz Etiopia^Δ.
Będzie się mówić: „Każdy naleyący do nich urodził się na Syjonie⁸⁸”.

5 A o Syjonie będzie się mówić:
„Urodzili się na nim wszyscy co do jednego”.
Najwyższy utwierdzi Syjon.

86:15 *Lub „łaskawym”. #Lub „cierpliwym”. ΔLub „prawdy”. 86:17 *Lub „dowód”. 87:4 *Może chodzić o Egipt. #Lub „uznając”. ΔLub „Kusz”. 88:Dost. „tam”.

PSALM 86

a Wj 34:6
Neh 9:17
Jon 4:2

b Ps 25:16

c Ps 28:7

PSALM 87

d 2Kn 20:19

e Ps 48:1

f Ps 78:68
Ps 132:13

g Ps 48:2
Iz 60:14

h Ps 89:10
Iz 30:7

szpalta 2

a 1Kn 15:16

b Ps 150:4

c Ps 46:4

PSALM 88

d 2Kn 20:19

e 1Kl 4:30, 31
1Kn 2:6

f Ps 27:9
Iz 12:2

g Ps 22:2

h 1Kl 8:30

i Ps 141:1

j Ps 71:20

k Iz 38:10

l Ps 143:7

m Ps 31:12

n Ps 90:7
Ps 102:10

6 Spisując ludzi, Jehowa ogłosi:
„Ten się tam urodził”. (*Sela*).

7 Śpiewacy^a oraz ci, którzy tańczą w kręgach^b, powiedzą:
„W tobie są wszystkie moje źródła”^{*c}.

Pieśń. Utwór muzyczny synów Koracha^d. Dla dyrygenta. Na styl *machalat*^e, do śpiewu na przemian. *Maskil*^f Ezrachity Hemana^g.

88 Jehowo, Boże mojego wybawienia^f,
wołam do Ciebie w dzień i stoję przed Tobą w nocy^g.
2 Niech moja modlitwa dojdzie do Ciebie^h,
nadstaw ucha* na moje wołanie o pomocⁱ.
3 Bo moja dusza* jest pełna nieszczęść^j,
a moje życie znajduje się u progu grobu^{*k}.
4 Zaliczono mnie już do tych, którzy trafiają do dołu^{*l}.
Stałem się bezradny^{*m},
5 pozostawiony wśród umarłych
jak zabici leżący w grobie,
których już nie pamiętasz i których pozabawiono Twojej opieki*.
6 Umieściłeś mnie w najgłębszym dole,
w ciemnych miejscach, w wielkiej otchłani.
7 Bardzo się na mnie gniewaszⁿ
i przytłaczasz mnie swoimi wzburzonymi falami.
(*Sela*).

87:7 *Lub „dla mnie jesteś źródłem wszystkich rzeczy”. 88:nagl.; 88:3 *Zob. Słowniczek pojęć. 88:2 *Lub „pochyl się i posłuchaj”. 88:3 #Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. Słowniczek pojęć. 88:4 *Lub „grobu”. #Lub „jak człowiek bez siły”. 88:5 *Dost. „ręki”.

- 8** Daleko odsunąłeś ode mnie moich znajomych^a, sprawiłeś, że jestem dla nich czymś obrzydliwym. Jestem w pułapce i nie mogę uciec.
- 9** Z powodu mego uciśnienia moje oczy osłabły^b. Jehowo, wzywam Cię przez cały dzień^c, do Ciebie wyciągam ręce.
- 10** Czy dokonasz cudów dla umarłych? Czy bezsilni w śmierci powstaną, żeby Cię wysławiać?^d (*Sela*).
- 11** Czy o Twojej lojalnej miłości będzie się opowiadać w grobie, a o Twojej wierności – w miejscu zagłady*?
- 12** Czy Twoje cuda będą znane w ciemności albo Twoja prawda – w krainie zapomnienia?^e
- 13** Ale ja wciąż wołam do Ciebie, Jehowo, o pomoc^f, każdego ranka dociera do Ciebie moja modlitwa^g.
- 14** Jehowo, czemu mnie* odrzucasz?^h Czemu kryjesz przede mną twarz?ⁱ
- 15** Od młodości znosiłem udrękę i byłem bliski śmierci^j. Jestem odrętwiały z powodu przerażających rzeczy, do których dopuszczasz w moim życiu.
- 16** Przytłacza mnie Twój płonący gniew^k, niszcza mnie trwogi od Ciebie.
- 17** Przez cały dzień otaczają mnie jak wody,

88:11 *Lub „w Abaddonie”. **88:14** *Lub „moją duszę”.

PSALM 88

a Hi 19:13, 19
Ps 31:11
Ps 142:4

b Hi 17:7
Ps 42:3
Lam 3:49

c Ps 55:17

d Hi 14:14
Ps 115:17
Iz 38:18

e Kzn 2:16
Kzn 8:10
Kzn 9:5

f Ps 46:1

g Ps 55:17
Ps 119:147

h Ps 43:2

i Hi 13:24
Ps 13:1

j Hi 17:1

k Ps 102:10

szpalta 2

a Hi 19:13
Ps 31:11
Ps 38:11
Ps 142:4

PSALM 89

b 1Kl 4:30, 31
1Kn 2:6

c 1Kn 16:41
Iz 54:10

d 2Sm 7:8
1Kl 8:16
Łk 1:32, 33

e Ps 132:11
Eze 34:23
Oz 3:5
Jn 7:42

f 1Kn 17:11
Obj 22:16

g 2Sm 7:12, 13
Heb 1:8

h Ps 40:5
Ps 71:19

i Hi 38:7

j Iz 6:2, 3

k Dn 7:9, 10

osaczają mnie ze wszystkich stron*.

- 18** Daleko odsunąłeś ode mnie moich przyjaciół i towarzyszy^a, teraz jest przy mnie tylko ciemność.

Maskil^a. Psalm Ezrachity Etana^b.

89

Zawsze będę śpiewał o przejawach lojalnej miłości Jehowy.

Wszystkim pokoleniom będę oznajmiał Jego wierność.

- 2** Bo powiedziałem: „Lojalna miłość będzie trwać* w zawsze^c, w niebie utwierdziłeś swoją wierność”.
- 3** Oznajmiłeś: „Zawarłem przymierze ze swoim wybranym^d, swojemu słudze Dawidowi przysiągłem^e.”
- 4** „Twoje potomstwo* utwierdzą^f na zawsze i zbudują twój tron, który przetrwa wszystkie pokolenia”^g. (*Sela*).
- 5** Jehowo, niebo wysławia Twoje cuda, zbór świętych wysławia Twoją wierność.
- 6** Bo kto w niebie może się równać z Jehową?^h Kto wśród synów Bożychⁱ jest jak Jehowa?
- 7** W gromie* świętych okazuje się Bogu podziw i respekt. Jest On wspaniały oraz wzbudza lęk i szacunek u wszystkich, którzy są wokół Niego^k.

88:17 *Możliwe też „wszystkie naraz”. **89:nagl.** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **89:2** *Lub „będzie zbudowana”. **89:4** *Dost. „nasienie”. **89:7** *Lub „zgromadzeniu”.

- 8 Jehowo, Boże Zastępów!
Kto jest tak potężny jak Ty,
Jah*?^a
Otacza Cię Twoja wierność^b.
- 9 Ty panujesz nad rozszala-
łym morzem^c.
Gdy wzbierają na nim fale,
uspokajasz je^d.
- 10 Całkowicie pokonałeś
Rahabę*^e i go zabiłeś^f.
Silnym ramieniem rozpro-
szyłeś swoich wrogów^g.
- 11 Twoje jest niebo, a także
ziemia^h.
Uczyłeś żyzną krainę
i wszystko, co w niej jestⁱ.
- 12 Stworzyłeś północ i południe,
Tabor^j i Hermon^k radośnie
wysławiają Twoje imię.
- 13 Twoje ramię jest potężne^l,
Twoja ręka jest silna^m.
Twoja silna ręka* jest
podniesiona wysokoⁿ.
- 14 Prawość i sprawiedliwość są
fundamentem Twojego
tronu^o,
lojalna miłość i wierność
stoją przed Tobą^p.
- 15 Jehowo, szczęśliwi są ludzie,
którzy radośnie Cię wysta-
wiają^q.
Cieszą się Twoim uznaniem*.
- 16 Przez cały dzień radują się
Twoim imieniem
i dzięki Twojej prawości
zostają wywyższeni.
- 17 Ty jesteś chwałą ich siły,
dzięki Twojemu uznaniu
nasza siła się pomnaża*^s.
- 18 Bo swoją tarczę mamy
od Jehowy,
swojego króla— od Świętego
Izraela^t.

89:8 *Skrócona forma imienia Jehowa.
89:10 *Może chodzić o Egipt lub fa-
raona. 89:13 *Dosl. „Twoja prawica”.
89:15 *Dosl. „chodzą w świetle Twojego
oblicza”. 89:17 *Dosl. „nasz róg jest
wywyższony”.

PSALM 89

a 1Sm 2:2
Ps 84:12
b Pwt 32:4
c Jer 31:35
d Ps 65:7
Ps 107:29
e Iz 30:7
f Wj 14:26
Wj 15:4
g Wj 3:20
Pwt 4:34
Łk 1:51
h 1Ko 10:26
i 1Kn 29:11
Ps 50:12
j Joz 19:22, 23
k Pwt 3:8
Joz 12:1
l Wj 6:6
m Wj 13:3
n Ps 44:3
o Pwt 32:4
Ps 71:19
Obj 15:3
p Wj 34:6
Jer 9:24
q Lb 10:10
Ps 98:6
r Ps 28:7
s 1Sm 2:10
t Ps 2:6

szpalta 2

a 1Sm 18:14
b 2Sm 7:8
c Dz 13:22
d 1Sm 16:12, 13
Dz 10:38
e Ps 80:17
Iz 42:1
f 1Kn 17:9
g 2Sm 3:1
2Sm 7:9
h Ps 110:1
i 2Sm 7:15
1Kn 17:13
Dz 13:34
j 1Kl 4:21
Ps 72:8
k 2Sm 22:47
Ps 18:2
l Ps 2:7
Heb 1:5
m 1Tm 6:15
Obj 1:5
Obj 19:16
n Dz 13:34
o 2Sm 23:5
Ps 89:34
p Iz 9:7
Jer 33:17
Heb 1:8

- 19 Wtedy powiedziałeś w wizji
do swoich lojalnych sług:
„Dałem siłę mocarzowi^a,
wywyższyłem wybranego
spośród ludu^b.”
- 20 Znalazłem swojego sługę
Dawida^c,
namaściłem go świętym
olejkiem^d.
- 21 Swoją ręką go wesprę^e,
a swoim ramieniem go
wzmocnię.
- 22 Żaden wróg nie zdoła
wymusić na nim daniny
ani żaden nieprawy
nie będzie go gnębił^f.
- 23 Roztrzaskam przed nim jego
przeciwników^g
i zniszczę tych, którzy go
nienawidzą^h.
- 24 Będzie z nim moja wierność
i lojalna miłośćⁱ,
dzięki mojemu imieniu
pomnoży się jego siła*.
- 25 Położę jego rękę* ponad
morzem,
jego prawą rękę ponad
rzekami^j.
- 26 On zawoła do mnie:
„Ty jesteś moim Ojcem,
moim Bogiem i Skalą mojego
wybawienia”^k.
- 27 Uczyń go pierworodnym^l,
najwyższym z królów ziemi^m.
- 28 Zawsze będę mu okazywał
lojalną miłośćⁿ,
a przymierze, które z nim za-
warłem, nigdy nie zostanie
naruszone^o.
- 29 Jego potomstwo utwierdzą
na zawsze,
a jego tron uczynię tak
trwałym jak niebo^p.
- 30 Jeżeli jego synowie porzucą
moje prawo

89:24 *Dosl. „będzie wywyższony jego
róg”. 89:25 *Lub „rozciągnę jego wła-
dzą”.

- i nie będą się stosować do moich postanowień*,
31 jeżeli naruszają moje ustawy i nie będą przestrzegać moich przykazań,
32 to różgą ukarzę ich za nieposłuszeństwo*^a i chłostą – za przewinienie.
33 Ale jemu nigdy nie przestanę okazywać lojalnej miłości^b ani nie złamię swojej obietnicy*.
34 Nie złamię swojego przymierza^c ani nie zmienię tego, co powiedziałem^d.
35 Raz na zawsze przysięgłem w swojej świętości, nie będę okłamywał Dawida^e.
36 Jego potomstwo przetrwa na zawsze^f, a jego tron będzie istniał przede mną tak długo jak słońce.
37 Będzie utwierdzony na zawsze jak księżyc, jak wierny świadek na niebie”. (*Sela*).
38 Ale Ty sam odrzuciłeś i odrzuciłeś swojego pomazańca^h, bardzo się na niego rozgniewałeś.
39 Wzgardziłeś przymierzem zawartym ze swoim sługą, zbzcześciłeś jego koronę*, rzucając ją na ziemię.
40 Zburzyłeś wszystkie jego kamienne mury*, obróciłeś w gruzy jego fortyfikacje.
41 Wszyscy przechodnie go złupili, a jego sąsiedzi go znieważająⁱ.

89:30 *Lub „osądów”. **89:32** *Lub „bunt”. **89:33** *Dost. „ani nie sprzeniewierz się swojej wierności”. **89:39** *Lub „diadem”. **89:40** *Lub „schronienia”.

PSALM 89

a 2Sm 7:14
1Kl 11:14, 31

b 2Sm 7:15
1Kl 11:32, 36

c Jer 33:20, 21

d Jak 1:17

e Lb 23:19
Ps 132:11

f 2Sm 7:16, 17
Ps 72:17
Iz 11:1
Jer 23:5
Jn 12:34
Obj 22:16

g Dn 7:14
Łk 1:32, 33

h 1Kn 28:9

i Pwt 28:37

szpalta 2

a Pwt 28:25

b Ps 13:1

c Hi 7:7
Ps 39:5

d Hi 30:23
Ps 49:7, 9

e 2Sm 7:12-15
Ps 132:11
Iz 55:3

f Ps 41:13
Ps 72:18

- 42** Sprawileś, że jego przeciwnicy zwyciężyli*^a, że jego wrogowie się rozradawali.
43 Ponadto cofnąłeś jego miecz i sprawileś, że Twój sługa przegrał w bitwie.
44 Pozbawiłeś go jego wspaniałości, a jego tron rzuciłeś na ziemię.
45 Skróciłeś dni jego młodości, okryłeś go hańbą. (*Sela*).
46 Jehowo, jak długo będziesz się krył? Czy zawsze?^b Czy Twój gniew wciąż będzie płonął jak ogień?
47 Pamiętaj, jak krótkie jest moje życie!^c Czy bez powodu stworzyłeś wszystkich ludzi?
48 Czy jakiś człowiek może żyć i nigdy nie ujrzeć śmierci?^d Czy potrafi się* uratować z mocy grobu?^e (*Sela*).
49 Jehowo, gdzie się podziała Twoja lojalna miłość, którą kiedyś okazywałeś i co do której w swojej wierności przysięgałeś Dawidowi?^e
50 Jehowo, pamiętaj o tym, jak wyszydzani są Twoi słudzy, jak muszą znosić* szyderstwa wszystkich ludów,
51 jak Twoi wrogowie, Jehowo, obrzucali zniewagami, jak znieważali każdy krok Twojego pomazańca.
52 Niech Jehowa będzie wysławiany na zawsze. Amen i amen^f.

89:42 *Dost. „podniosłeś prawicę jego przeciwników”. **89:48** *Lub „swoją duszę”. *Dost. „z ręki Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. **89:50** *Dost. „nosić w zanadrzu”.

KSIĘGA CZWARTA
(Psalmy od 90 do 106)

Modlitwa Mojżesza,
sługi prawdziwego Boga^a.

90 Jehowo, przez wszystkie pokolenia jesteś naszym mieszkaniem^{*b}.

2 Zanim się narodziły góry, zanim stworzyłeś^{*} ziemię — ziemię, na której można mieszkać^{#c} —

Ty od zawsze i na zawsze^Δ jesteś Bogiem^d.

3 Sprawiasz, że śmiertelnik wraca do prochu.

Mówisz: „Wracajcie, synowie ludzcy”^e.

4 Bo w Twoich oczach tysiąc lat jest zaledwie jak wczorajszy dzień, który już przeminął^f, zaledwie jak jedna straż nocna.

5 Zmiałas ludzi^g; stają się oni po prostu jak sen.

Rano są jak trawa, która kiełkuje^h.

6 Z rana wschodzi i się odnawia, ale do wieczora więdną i usychaⁱ.

7 Bo pochłaniania nas Twoja złość^j i przeraża nas Twój gniew.

8 Jesteś świadomy naszych przewinień^{*k}, wyraźnie widzisz[#] to, co robimy w tajemnicy^l.

9 Z powodu Twojego wielkiego gniewu nasze dni^{*} topnieją, nasze lata kończą się jak westchnienie[#].

90:1 *Możliwe też „schronieniem”.

90:2 *Lub „wydałeś jakby w bólach porodowych”. #Lub „żyzną krainę”. ΔLub „od wieczności po wieczność”.

90:8 *Dost. „stawiasz przed sobą nasze przewinienia”. #Lub „światłem swojego oblicza ujawniasz”. **90:9** *Lub „życie”. #Lub „szepet”.

PSALM 90

a Pwt 33:1

b Pwt 33:27

Ps 91:1

c Jer 10:12

d Ps 93:2

Iz 40:28

Hab 1:12

1Tm 1:17

Obj 1:8

Obj 15:3

e Rdz 3:19

Ps 104:29

Ps 146:3, 4

Kzn 3:20

Kzn 12:7

f 2Pt 3:8

g Hi 9:25

h Ps 103:15

1Pt 1:24

i Hi 14:2

j Lb 17:12, 13

Pwt 32:22

k Jer 16:17

l Prz 24:12

Heb 4:13

szpalta 2

a 2Sm 19:34,

35

b Hi 14:10

Ps 78:39

Łk 12:20

Jak 4:13, 14

c Iz 33:14

Łk 12:5

d Ps 39:4

e Ps 6:4

f Ps 89:46

g Pwt 32:36

Ps 135:14

h Ps 36:7

Ps 51:1

Ps 63:3

Ps 85:7

i Ps 149:2

j Ps 30:5

k Pwt 2:14

l Lb 14:31

Joz 23:14

m Ps 127:1

Prz 16:3

Iz 26:12

1Ko 3:7

PSALM 91

n Ps 27:5

Ps 31:20

Ps 32:7

o Ps 57:1

10 Nasze życie trwa 70 lat, a jeśli ktoś jest szczególnie silny^{*} — 80^a.

Ale są one pełne udręki i smutku, szybko przemijają, a my odchodzimy^{#b}.

11 Kto może pojąć moc Twojego gniewu? Twoja złość jest tak wielka jak należna Ci bojaźń^c.

12 Naucz nas, jak mamy liczyć swoje dni^d, żeby nasze serce stało się mądre.

13 Wróć, Jehowo! Jak długo to potrwa?^f Miej litość dla swoich sług^g.

14 Nasyć nas z rana swoją lojalną miłością^h, żebyśmy radośnie wykrzykali i cieszyli sięⁱ przez wszystkie swoje dni.

15 Spraw, żebyśmy się cieszyli przez tyle dni, ile nas trapiłeś^j, przez tyle lat, ile spotykało nas nieszczęście^k.

16 Niech Twój słudzy widzą Twoje działania, a ich synowie — Twoją wspólniałość^l.

17 Niech spoczywa na nas przychylność naszego Boga, Jehowy.

Zechciej sprzyjać^{*} dziełu naszych rąk, tak, sprzyjaj[#] dziełu naszych rąk^m.

91 Kto mieszka w ukryciu u Najwyższegoⁿ, ten będzie chroniony przez^{*} Wszechmocnego^o.

90:10 *Lub „dzięki szczególnej sile”. #Dost. „odlatujemy”. **90:17** *Lub „utwierdzić”. #Lub „utwierdź”. **91:1** *Dost. „w cieniu”.

- 2 Powiem do Jehowy: „Ty jesteś moim schronieniem i moją twierdzą^a, moim Bogiem, któremu ufam”^b.
- 3 Bo On cię uratuje z pułapki łowcy ptaków, od niszczycielskiej zarazy.
- 4 Ośłoni cię* swoimi lotkami i schronisz się pod Jego skrzydłami^c.
Jego wierność^d stanie się dla ciebie wielką tarczą^e i murem^f obronnym.
- 5 Nie będziesz się bał niczego, co przeraża w nocy^f, ani strzały lecącej za dnia^g,
- 6 ani zarazy panoszącej się w mroku, ani zagłady szerzącej się w południe.
- 7 Tysiąc padnie obok ciebie i dziesięć tysięcy po twojej prawej stronie, ale ciebie nie spotka żadna z tych złych rzeczy^h.
- 8 Będziesz tylko na to patrzył i zobaczysz, jak niegodziwych dosięga kara*.
- 9 Mówiąc: „Jehowa jest moim schronieniem”, uczyniłeś Najwyższego swoim mieszkaniem*ⁱ.
- 10 Nie spadnie na ciebie żadna klęska^j ani żadna plaga nie zbliży się do twojego namiotu.
- 11 Bo On swoim aniołom^k wyda co do ciebie nakaz, żeby cię strzegli na wszystkich twoich drogach^l.
- 12 Będą cię nosili na rękach^m, żebyś nie uderzył stopą o kamieńⁿ.

91:4 *Lub „zagrozi do ciebie dostęp”.
#Lub „wałem”. 91:8 *Dost. „odpłata”.
91:9 *Możliwe też „twierdzą; schronieniem”.

PSALM 91

a Ps 18:2
Prz 18:10
b Prz 3:5
c Wj 19:4
Pwt 32:11
Rut 2:12
d Ps 57:3
Ps 86:15
e Rdz 15:1
Ps 84:11
f Ps 121:4, 6
Iz 60:2
g Ps 64:2, 3
Iz 54:17
h Wj 12:13
i Ps 71:3
Ps 90:1
j Prz 12:21
k 2Kl 6:17
Ps 34:7
Mt 18:10
l Wj 23:20
Heb 1:7, 14
m Iz 63:9
n Ps 37:24
Mt 4:6
Łk 4:10, 11

szpalta 2

a Łk 10:19
b Ps 18:2
c Ps 9:10
Prz 18:10
d Rz 10:13
Heb 5:7
e Ps 138:7
Iz 43:2
f Ps 21:1, 4
Prz 3:1, 2
g Iz 45:17

PSALM 92

h Ps 50:23
i Iz 63:7
j 1Kn 15:16
1Kn 25:6
2Kn 29:25
k Ps 40:5
Ps 145:4
Kzn 3:11
Obj 15:3
l Hi 26:14
Rz 11:33

- 13 Będziesz stąpał po młodym lwie i kobrze, podepczesz grzywiastego lwa i wielkiego węża^a.
- 14 Bóg powiedział: „Ponieważ mnie kocha*, więc go ocalę^b. Ochronię go, bo zna* moje imię^c.”
- 15 Będzie mnie wzywał, a ja mu odpowiem^d.
Będę z nim w czasie jego udręki^e.
Wyuratuję go i otoczę chwałą.
- 16 Nasycę go długim życiem^f i dam mu zobaczyć, jak zapewniam wybawienie”^g.

Utwór muzyczny.
Pieśń na dzień szabatu.

- 92** Dobrze jest dziękować Tobie, Jehowo^h, i wysławiać Twoje imię pieśnią*, Najwyższy,
- 2 opowiadać rano o Twojej lojalnej miłości, a nocami o Twojej wierności—
- 3 przy akompaniamencie instrumentu dziesięciostunowego i harfy*, przy melodyjnych dźwiękach liry^{aj}.
- 4 Bo swoimi czynami, Jehowo, sprawiłeś, że się cieszę, radośnie wykrzykuję ze względu na dzieła Twoich rąk.
- 5 Jehowo, jak wielkie są Twoje dzieła!^k
Jakże głębokie są Twoje myśli!
- 6 Żaden nierozumny nie potrafi ich poznać.

91:14 *Dost. „do mnie przylgnął”.
#Lub „uznaje”. 92:1 *Lub „grać dla Twojego imienia”. 92:3 *Hebr. *néwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę. #Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę.

Żaden głupi nie potrafi zrozumieć^a,

7 że gdy niegodziwcy wyrastają jak chwasty*

i rozkwitają wszyscy dopuszczający się zła, dzieje się tak po to, żeby zostali bezpowrotnie unicestwieni^b.

8 Ale Ty, Jehowo, jesteś wywyższony na zawsze.

9 Jehowo, spójrz tryumfalnie na swoich wrogów, zobacz, jak wyginą. Wszyscy dopuszczający się zła zostaną rozproszeni^c.

10 Ale moją siłę pomnożysz* jak siłę dzikiego byka. Natrę swoją skórę świeżą oliwą^d.

11 Moje oczy będą tryumfalnie patrzeć na moich wrogów^e, moje uszy będą słyszeć o upadku złych, którzy mnie atakują.

12 Tymczasem prawy rozkwitnie jak palma, wyrośnie tak wielki jak cedr na Libanie^f.

13 Prawi są zasadzeni w domu Jehowy, kwitną na dziedzińcach naszego Boga^g.

14 Nawet w starości* wciąż będą się mieć dobrze^h, zachowają wigorⁱ i rzeźkośćⁱ,

15 opowiadając, że Jehowa jest prawy.

On jest moją Skałą^j i nie ma w Nim nieprawości.

93 Jehowa został Królem!^k Jest odziany we wspaniałość.

Jehowa jest odziany w siłę, nosi ją jak pas.

92:7 *Lub „trawa”. 92:10 *Dosl. „wywyższysz mój róg”. 92:14 *Lub „okryci siwizną”. ^aDosl. „tłustość”.

PSALM 92

a Ps 14:1
1Ko 2:14

b Ps 37:35, 38
Jer 12:1-3

c Pwt 28:7
Ps 68:1

d Ps 23:5

e Ps 37:34

f Ps 52:8
Iz 61:3
Iz 65:22

g Ps 100:4

h Ps 71:18
Prz 16:31
Iz 40:31
Iz 46:4

i Jer 17:7, 8

j Pwt 32:4

PSALM 93

k Ps 96:10
Ps 97:1
Iz 52:7
Obj 11:17
Obj 19:6

szpalta 2

a Ps 145:13

b Ps 90:2

c Ps 8:1
Ps 76:4

d Ps 65:7

e Ps 19:7
Ps 119:111

f Eze 43:12
1Pt 1:16

PSALM 94

g Pwt 32:35
Nah 1:2
Rz 12:19

h Rdz 18:25
Dz 17:31

i Ps 31:23

j Ps 73:3
Ps 74:10

k Ps 14:4

l Ps 59:2, 7
Eze 8:12

m Ps 10:4, 11
Ps 73:3, 11
Iz 29:15

Ziemia* jest utwierdzona, nic nie może nią poruszyć[#].

2 Twój tron został utwierdzony dawno temu^a, Ty istniejesz od zawsze^b.

3 Jehowo, rzeki wezbrały, rzeki wezbrały z hukiem, rzeki wciąż wzbierają z łoskotem.

4 Jehowa jest majestatyczny na wysokościach^c — potężniejszy niż odgłos wielu wód^d, potężniejszy niż grzywacze morza.

5 Jehowo, Twoje przypomnienia są naprawdę godne zaufania^e.

Świętość cały czas zdobi Twój dom^f.

94 Boże dokonujący zemsty, Jehowo^g,

Boże dokonujący zemsty, zajaśnij!

2 Powstań, Sędzio ziemi^h. Odpłać wyniosłym ludziom tym, na co zasługująⁱ.

3 Jak długo niegodziwi, Jehowo, jak długo niegodziwi będą się tak cieszyć?^j

4 Mówią bezmyślnie i arogancko.

Wszyscy złoczyńcy się przechwalają.

5 Miażdżą Twój lud, Jehowo^k, i gnębią Twoją własność.

6 Zabijają wdowę i osiadłego cudzoziemca, mordują też sieroty*.

7 Mówią: „Jah* nie widzi^l, Bóg Jakuba tego nie zauważa^m”.

93:1 *Lub „żyźna kraina”. [#]Lub „nie może się ona zachwiać”. 93:5 *Lub „przystoi Twojemu domowi”. 94:6 *Dosl. „chłopców bez ojca”. 94:7 *Skrócona forma imienia Jehowa.

- 8** Zrozumcie to wy, bezrozumni.
Wy, głupcy, kiedy wreszcie
okażecie wnikliwość?^a
- 9** Czy Ten, który stworzył*
ucho, nie słyszy?
Czy Ten, który ukształtował
oko, nie widzi?^b
- 10** Czy Ten, który koryguje na-
rody, nie umie upominać?^c
To On przekazuje ludziom
wiedzę!^d
- 11** Jehowa zna myśli ludzi,
wie, że są tylko tchnieniem*.
- 12** Szczęśliwy jest człowiek,
którego korygujesz, Jah^e,
którego nauczasz ze swojego
prawa^g,
- 13** żeby mu zapewnić spokój
w czasie nieszczęścia,
dopóki nie zostanie wykopa-
ny dół dla niegodziwego^h.
- 14** Bo Jehowa nie opuści swoje-
go luduⁱ
ani nie porzuci swojej włas-
ności^j.
- 15** Bo osąd znowu będzie prawy,
a wszyscy, którzy mają
szczerze serca, będą się go
trzymać.
- 16** Kto mnie wesprze przeciwko
niegodziwym?
Kto stanie po mojej stronie
przeciwko złoczyńcom?
- 17** Gdyby Jehowa mi nie pomógł,
szybko bym zginął*^k.
- 18** Kiedy mówiłem: „Moje nogi
się chwieją”,
podtrzymała mnie, Jeho-
wo, Twoja lojalna miłość^l.
- 19** Kiedy mnie przytłoczyły*
troski^m,
pocieszałeś mnie i dawałeś
mi ukojenieⁿ.

94:9 *Dost. „wszczepił”. **94:17** *Lub „moja dusza szybko by zamieszkała w ciszy”. **94:19** *Lub „namnożyło się we mnie”. ^aLub „niepokojące myśli”.
^ΔLub „Twoje pocieszenia koły moją du-
szę”.

PSALM 94

- a Prz 1:22
b Ps 34:15
c Ps 9:5
lz 10:12
d Ps 25:8
lz 28:26
Jn 6:45
e 1Ko 3:20
f Ps 119:71
Prz 3:11
1Ko 11:32
Heb 12:5, 6
g Ps 19:8
h Ps 55:23
2Pt 2:9
i 1Sm 12:22
Ps 37:28
Heb 13:5
j Pwt 32:9
k Ps 124:2, 3
2Ko 1:10
l 1Sm 2:9
Ps 37:24
Ps 121:3
Lam 3:22
m Ps 86:17
Flp 4:6, 7

szpalta 2

- a lz 10:1
Dn 6:7
Dz 5:27, 28
b Ps 59:3
c 1Kl 21:13
d Ps 18:2
e Prz 5:22
2Ts 1:6
f 1Sm 26:9, 10

PSALM 95

- g 2Sm 22:47
h Ps 50:23
Ps 100:4
i Wj 18:11
Jer 10:10
1Ko 8:5, 6
j Am 4:13
Am 9:3
k Jer 5:22
l Rdz 1:9, 10
m Ps 100:3
Mt 4:10
Obj 14:7

- 20** Czy niesprawiedliwi władcy*
będą Twoimi sojusznika-
mi,
sako w majestacie prawa^a
sprowadzają udrękę?^a
- 21** Zaciekle atakują prawego*^b,
a niewinnego skazują
na śmierć^c.
- 22** Ale Jehowa stanie się
dla mnie bezpiecznym
schronieniem*,
mój Bóg jest skałą, w której
mogę się schronić^d.
- 23** Obróci przeciw nim
ich niegodziwe czyny*
i ich zniszczy*
ich własnym złem.
Nasz Bóg, Jehowa,
ich zniszczy*^f.

95 Chodźcie, radośnie wołaj-
my do Jehowy!

- Tryumfalnie wykrzykujmy
do Skały naszego wyba-
wienia^g.
- 2** Przyjdźmy przed Niego*,
dziękując Mu^h,
śpiewajmy i tryumfalnie
do Niego wykrzykujmy.
- 3** Bo Jehowa to wielki Bóg,
wielki Król ponad wszystki-
mi innymi bogamiⁱ.
- 4** W Jego rękę są najgłębsze
miejsca ziemi,
do Niego należą szczyty gór^j.
- 5** Do Niego należy też morze,
które stworzył^k,
a Jego ręce ukształtowały
suchy ląd^l.
- 6** Chodźcie, oddajmy Mu cześć
i się pokłońmy,
kleknijmy przed Jehową,
naszym Twórcą^m.

94:20 *Lub „sędziowie”. Dost. „tron”.
[#]Lub „dekretom”. **94:21** *Lub „duszę
prawego”. [#]Dost. „krew niewinnego
uznają za winną; krew niewinnego uzna-
ją za niegodziwą”. **94:22** *Lub „wznie-
sieniem”. **94:23** *Lub „uciszy”. **95:2**
*Dost. „przed Jego oblicze”.

- 7 Bo On jest naszym Bogiem,
a my jesteśmy ludem, który
On pasie,
owcami, o które dba^a.
Gdybyście tylko słuchali
dzisiaj Jego głosu^b:
- 8 „Nie znieczulajcie swoich
serc, jak to było
w Meribie^c,
jak w dniu, gdy w Massie[#]
na pustkowiu^d
- 9 wasi przodkowie wystawili
mnie na próbę^e.
Rzucili mi wyzwanie, choć
już wcześniej widzieli
moje czyny^f.
- 10 Przez 40 lat czułem wstręt
do tamtego pokolenia
i powiedziałem:
„Są oni ludem, który w sercu
zawsze błędzi.
Nie poznali moich dróg’.
- 11 Rozgniewany przysięgałem
więc:
„Nie będę zaznawać ze mną
odpoczynku”^g.
- 96** Śpiewajcie Jehowie
nową pieśń^h.
Śpiewaj Jehowie,
cała ziemiⁱ!
- 2 Śpiewajcie Jehowie, wysła-
wiajcie Jego imię.
Dzień po dniu głoście dobrą
nowinę o wybawieniu,
które On zapewnia^j.
- 3 Opowiadajcie wśród naro-
dów o Jego chwale,
wśród wszystkich ludów—
o Jego zdumiewających
dziełach^k.
- 4 Jehowa jest wielki i szcze-
gólnie godny wysławiania.
Budzi większy lęk i podziw
niż wszyscy inni bogowie.

95:7 *Dośl. „owcami Jego ręki”. 95:8
*Nazwa ta znaczy „kłótnia”. #Nazwa ta
znaczy „próba; wypróbowanie”.

PSALM 95

- a Ps 23:1
Iz 40:11
b Heb 3:7-11
Heb 4:7
c Heb 3:15
d Wj 17:7
e Ps 78:18
1Kl 10:9
f Lb 14:22, 23
g Rdz 2:3
Lb 14:22, 23
Heb 4:3

PSALM 96

- h Ps 33:3
Ps 40:3
Ps 98:1
Ps 149:1
Iz 42:10
i 1Kn 16:23-25
Ps 66:4
j Ps 40:10
Ps 71:15
Iz 52:7
k Mt 28:19
1Pt 2:9
Obj 14:6

szpalta 2

- a Ps 97:7
Iz 44:10
b 1Kn 16:26
1Kl 8:4
c Wj 24:9, 10
Iz 6:1-3
Eze 1:27, 28
Obj 4:2, 3
d 1Kn 16:27
1Kn 29:11
e 1Kn 16:28-33
Ps 29:1
f Ps 29:2
Ps 72:19
g Ps 93:1
Ps 97:1
Obj 11:15
Obj 19:6

- h Ps 67:4
Ps 98:9
i Ps 98:7
j Ps 65:13
k 1Kn 16:33

- 5 Wszyscy bogowie ludów
są bezwartościowi^a,
natomiast Jehowa uczynił
niebo^b.
- 6 Otacza Go majestat^{*}
i wspaniałość^c,
Jego sanktuarium wypełnia
siła i piękno^d.
- 7 Rodziną ludów, oddajcie
Jehowie to, co Mu
się należy,
oddajcie Jehowie to, co Mu
się należy, ze względu
na Jego chwałę i siłę^e.
- 8 Oddajcie Jehowie chwałę
należną Jego imieniu^f,
przynieście dar i wejdźcie
na Jego dziedzińce.
- 9 Kłaniajcie się^{*} Jehowie
przystrojeni świętością[#].
Drżj przed Nim,
cała ziemi[!]!
- 10 Głoście wśród narodów:
„Jehowa został Królem!”^g
Ziemia^{*} jest utwierdzona,
nic nie może nią
poruszyć[#].
Bóg będzie sądził[^] ludy
sprawiedliwie^h.
- 11 Niech się cieszy niebo
i niech się raduje ziemia,
niech zagrzmí morze
i wszystko, co je napełniaⁱ.
- 12 Niech się cieszą pola
i wszystko, co na nich jest[!].
Także niech wszystkie
drzewa leśne radośnie
wykrzykują^k.
- 13 przed Jehową, bo nadchodzi^{*},
nadchodzi, żeby sądzić
ziemię.

96:6 *Lub „dostojęństwo”. 96:9 *Lub
„oddawajcie cześć”. #Możliwe też „ze
względów na wspaniałość Jego świę-
tości”. 96:10 *Lub „żyzna kraina”.
#Lub „nie może się ona zachwiać”.
^Lub „broní sprawę”. 96:13 *Lub
„przyszedł”.

Będzie sądził świat*
w prawości^a,
a ludy w swojej wierności^b.

97 Jehowa został Królem!^c
Niech się cieszy ziemia^d.
Niech się radują liczne
wyspy^e.

2 Otaczają Go obłoki i gęsty
mrok^f.
Prawość i sprawiedliwość są
fundamentem Jego tronu^g.

3 Przed Nim idzie ogień^h
i naokoło pochłania Jego
wrogówⁱ.

4 Jego błyskawice rozświetla-
ją ziemię,
ona to widzi i drży^j.

5 Góry niczym wosk topnieją
przed Jehową^k,
przed Panem całej ziemi.

6 Niebiosa rozgłaszają Jego
prawość,
a wszystkie ludy widzą Jego
chwałę^l.

7 Niech zostaną zawstydzeni
wszyscy, którzy służą
jakiemś posagowi^m,
ci, którzy się przechwalają
swoimi bezwartościowymi
bogamiⁿ.

Pokłońcie się Mu*, wszyscy
bogowie^o.

8 Syjon słyszy i się cieszy^p,
miejscowości* Judy
radują się
z powodu Twoich wyroków,
Jehowo^q.

9 Bo Ty, Jehowo, jesteś Naj-
wyższy nad całą ziemią,
jesteś bardzo wywyższony
ponad wszystkich innych
bogów^r.

10 Wy, którzy kochacie Jehowę,
miejcie nienawiść do zła^s.

96:13 *Lub „zamieszkaną ziemię; ży-
ną krainę”. **97:7** *Lub „oddajcie Mu
cześć”. **97:8** *Dosl. „córki”.

PSALM 96

a Rdz 18:25
Ps 9:8
Ps 98:9
Dz 17:31
2Pt 3:7
b Pwt 32:4

PSALM 97

c Ps 96:10
Obj 11:16, 17
Obj 19:6
d Iz 49:13
e Iz 60:9
f Wj 20:21
g Ps 99:4
h Ps 50:3
Dn 7:9, 10
i Nah 1:2, 6
Mal 4:1
j Wj 19:16, 18
Ps 77:18
Ps 104:32
k Sdz 5:5
Nah 1:5
Hab 3:6
l Hab 2:14
m Jer 10:14
n Iz 37:19
o Wj 12:12
Wj 18:11
p Iz 51:3
q Ps 48:11
r Wj 18:11
Iz 44:8
s Ps 34:14
Ps 101:3
Ps 119:104
Rz 12:9
Heb 1:9

szpalta 2

a Ps 37:28
Ps 145:20
b Dn 3:28
Mt 6:13
c Ps 112:4
Prz 4:18
Iz 30:26
Mi 7:9

PSALM 98

d Ps 33:3
Ps 96:1
Ps 149:1
Iz 42:10
e Wj 15:11
Ps 111:2
f Wj 15:6
Iz 52:10
Iz 59:16
Iz 63:5
g Łk 2:30, 31
h Iz 5:16
i Kpl 26:42
Łk 1:54, 55
j Iz 49:6
Dz 28:28
Rz 10:18
k Ps 47:1
Ps 67:4

On strzeże życia*
swoich lojalnych sług^a,
ratuje ich z rąk^b niegodzi-
wych ludzi^b.

11 Światło zabłysło prawym^c
i radość opromieniła tych,
którzy mają szczerze
serce.

12 Prawi, cieszcie się Jehową
i wysławiajcie Jego święte
imię*.

Utwór muzyczny.

98 Śpiewajcie Jehowie nową
pieśń^d,
bo dokonał zdumiewających
rzeczy^e.

Swoją silną ręką*, swoim
świętym ramieniem,
zapewnił wybawienie^f.

2 Jehowa dał poznać,
że wybawienie pochodzi
od Niego^g,
objawił narodom swoją
prawość^h.

3 Pamiętał o okazaniu ludowi
Izraela lojalnej miłości
i wiernościⁱ.

Cała ziemia zobaczyła wyba-
wienie zapewnione przez
naszego Boga*^j.

4 Wznos do Jehowy tryumfal-
ne okrzyki, cała ziemia.
Cieszcie się, radośnie wy-
krzykujcie i wysławiajcie
Go pieśnią*^k.

5 Wysławiajcie Jehowę*,
grając na lirze^l,
grając na lirze^l i śpiewając
melodyjną pieśń.

97:10 *Lub „dusz”. **97:12** *Dosl. „dziękujcie Jego
świętemu pamiętnemu mianu”. **98:1**
*Dosl. „swoją prawicą”. **98:3** *Lub
„zapewnił sobie zwycięstwo”. **98:3** *Lub
„zwycięstwo naszego Boga”. **98:4**
*Lub „i Mu grajcie”. **98:5** *Lub „grajcie
Jehowie”. **Hebr. kinnôr.** Instrument
strunowy przypominający lirę lub harfę.

- 6 Wznoscie tryumfalne okrzyki przed Królem, Jehową, przy dźwięku trąb i rogu^a.
- 7 Niech zagrzmi morze i wszystko, co je napełnia, ziemia* i ci, którzy na niej mieszkają.
- 8 Niech rzeki klaszczą w dłonie, niech góry razem radośnie wykrzykują^b
- 9 przed Jehową, bo nadchodzi*, żeby sądzić ziemię. Będzie sądził świat[#] w prawości^c, a ludy w sprawiedliwości^d.
- 99** Jehowa został Królem^e. Niech drżą ludy. Zasiada na tronie ponad* cherubami^f. Niech się trzęsie ziemia.
- 2 Jehowa jest wielki na Syjonie, jest wysoko ponad wszystkimi ludami^g.
- 3 Niech wystawiają one Twoje wielkie imię^h, bo budzi lęk i podziw i jest święte.
- 4 Jesteś* potężnym królem, który kocha sprawiedliwośćⁱ.
- Utwierdziłeś to, co jest słuszne. Zaprowadziłeś w Jakubie sprawiedliwość i prawość^j.
- 5 Wywyższajcie naszego Boga, Jehowę^k, i kłaniajcie się* u Jego podnóżka^l. Bóg jest święty^m.
- 6 Mojżesz i Aaron byli wśród Jego kapłanówⁿ,

98:7 *Lub „żywna kraina”. 98:9 *Lub „przyszłość”. #Lub „zamieszkaną ziemię; żywną krainę”. 99:1 *Możliwe też „między”. 99:4 *Dosl. „On jest”. 99:5, 9 *Lub „oddawajcie Mu cześć”.

PSALM 98

a Lb 10:10
1Kn 15:28
2Kn 29:27
b Iz 44:23
c Ps 9:8
Dz 17:31
d Ps 67:4
Ps 96:10
Rz 2:6

PSALM 99

e Ps 93:1
Obj 11:17
f Wj 25:22
g Ps 83:18
h Ps 8:1
Ps 148:13
Obj 15:4
i Hi 36:6
j Pwt 10:17, 18
Jer 9:24
k Wj 15:2
l 1Kn 28:2
Ps 132:7
m Kpl 19:2
n Wj 24:6
Lb 14:19, 20

szpalta 2

a 1Sm 7:9
b Wj 15:24, 25
1Sm 15:10
c Wj 19:9
d Wj 40:16
1Sm 12:3
e Pwt 9:19
f Mi 7:18
g Wj 34:6, 7
h Wj 15:2
i Ps 2:6
j 1Sm 2:2
Iz 6:3

PSALM 100

k Ps 95:1, 2
Ps 98:4
l Pwt 12:12
Neh 8:10
m Pwt 6:4
n Ps 149:2
o Ps 95:6, 7
Eze 34:31
1Pt 2:25
p Ps 50:23
Ps 66:13
Ps 122:1, 2
q Ps 65:4
r Ps 96:2
Heb 13:15
s Ps 86:5
Łk 18:19
t Wj 34:6, 7
Pwt 7:9
Ps 98:3

Samuel był wśród wzywających Jego imienia^a.

Wołali oni do Jehowy, a On im odpowiadał^b.

- 7 Mówił do nich ze słupa obłoku.

Przestrzegali Jego przypomnień i nakazów^d.

- 8 Nasz Boże, Jehowo, Ty im odpowiadałeś^e.

Byłeś Bogiem, który im wybacał^f,

ale też karałeś ich* za ich grzechy^g.

- 9 Wywyższajcie naszego Boga, Jehowę^h,

i kłaniajcie się* przed Jego świętą górąⁱ,

bo nasz Bóg, Jehowa, jest święty^j.

Dziękczynny utwór muzyczny.

100

Cała ziemia, wznos do Jehowy okrzyki tryumfu^k.

- 2 Służcie Jehowie z radością^l. Przyjdźcie przed Niego z radosnymi okrzykami.

- 3 Wiedźcie*, że Jehowa jest Bogiem^m.

To On nas uczynił i należymy do Niego^{#n}.

Jesteśmy Jego ludem i owcami, które pasie^o.

- 4 Wejdźcie w Jego bramy, dziękując Mu^p, i na Jego dziedzińce, wystawiając Go^q.

Dziękujcie Mu.

Wystawiajcie Jego imię^r.

- 5 Bo Jehowa jest dobry^s, Jego lojalna miłość trwa wiecznie, a wierność — przez wszystkie pokolenia^t.

99:8 *Dosl. „mściłeś się na nich”.

100:3 *Lub „uznajcie”. #Możliwe też „a nie my sami siebie”.

Psalm Dawida.
Utwór muzyczny.

101

Jehowo, będę śpiewał
o Twojej lojalnej
miłości i sprawiedli-
wości.

- Będę Cię wysławiał pieśnią*.
2 Będę postępował roztropnie
i nienagannie*.

Kiedy do mnie przyjdiesz?
Będę postępował w swoim
domu w sposób świadczą-
cy o nieskazitelności
serca^a.

- 3 Nie będę patrzył na nic bez-
wartościowego.

Nienawidzę uczynków tych,
którzy odstępują od tego,
co słuszne^b.

Nie będę miał z nimi
nic wspólnego*.

- 4 Każdy, kto ma podstępne
serce, jest mi daleki.

Nie będę akceptował* zła.

- 5 Uciszę* każdego,
kto potajemnie oczernia
bliźniego^c.

Nie będę tolerował nikogo,
kto ma wyniosłe oczy
i zuchwałe serce.

- 6 Swój wzrok skieruję ku
wiernym na ziemi,
żeby mogli ze mną mieszkać.
Będzie mi usługiwał ten, kto
postępuje nienagannie*.

- 7 W moim domu nie zamieszka
nikt podstępny
ani żaden kłamca nie będzie
przebywał w mojej obec-
ności*.

- 8 Każdego ranka będę uciszał*
wszystkich niegodziwych
na ziemi,

101:1 *Lub „będę Ci grał”. 101:2, 6
*Lub „nieskazitelnie”. 101:3 *Lub „ich
uczynki nie przywierają do mnie”.
101:4 *Dost. „znał”. 101:5 *Lub „znisz-
czę”. 101:7 *Dost. „przed moimi ocz-
mi”. 101:8 *Lub „niszczył”.

PSALM 101

a 1KI 9:4
Ps 78:70, 72

b Ps 97:10

c Prz 20:19

szpalta 2

a Prz 20:8

PSALM 102

b Ps 61:2
Ps 142:2

c Ps 55:1
Dn 9:17

d Wj 2:23

e Ps 27:9
Lam 1:20

f Ps 143:7
Iz 65:24

g Lam 1:13

h Ps 143:4

i Ps 6:6
Ps 38:8

j Hi 19:20
Prz 17:22

k Ps 38:11

l Ps 31:11
Ps 74:10
Ps 79:4

m Lam 3:15

n Ps 80:5

PSALMY 101:1 do 102:10

żeby z miasta Jehowy wytra-
cić wszystkich dopuszczają-
cych się zła^a.

Modlitwa człowieka zgnębionego,
który jest zropancony* i wylewa
swoje troski przed Jehową^b.

102

Jehowo, usłysz moją
modlitwę^c,

niech dotrze do Ciebie moje
wołanie o pomoc^d.

- 2 Nie kryj przede mną twarzy,
gdy jestem w udręce^e.

Nadstaw ku mnie ucha*.

Proszę, szybko mi odpo-
wiedz, kiedy wołam^f.

- 3 Bo moje dni nikną jak dym,
a moje kości są rozżarzone
jak palenisko^g.

- 4 Moje serce jest wypalone
i uschnięte jak trawa^h,
bo zapominam o tym,
żeby coś zjeść.

- 5 Od mojego głośnego
jęczeniaⁱ
zostały ze mnie same kości*^j.

- 6 Przypominam pelikana
na pustkowiu,
jestem jak pójdzka wśród
ruin.

- 7 Nie mogę zasnąć*,
jestem jak samotny ptak
na dachu^k.

- 8 Moi wrogowie cały dzień
ze mnie szydzą^l.
Ci, którzy ze mnie drwią*,
używają mojego imienia
jako przekleństwa.

- 9 Jako chleb jem popiół^m,
a to, co piję, jest zmieszane
ze łzamiⁿ.

- 10 z powodu Twojego gniewu
i oburzenia,

102:nagl. *Lub „słabnie”. 102:2 *Lub
„pochyl się i mnie posłuchaj”. 102:5
*Dost. „moja kość przylega do mojego
ciała”. 102:7 *Możliwe też „zmizernia-
łem”. 102:8 *Lub „robią ze mnie głup-
ca”.

- bo podniosłeś mnie tylko
po to, żeby mnie odrzucić.
- 11** Moje dni są jak rozplywający
się* cień^a,
a ja usycham jak trawa^b.
- 12** Ale Ty, Jehowo, istniejesz
wiecznie^c,
a Twoja sława* będzie trwać
przez wszystkie
pokolenia^d.
- 13** Na pewno powstaniesz i zli-
tujesz się nad Syjonem^e,
bo to czas, żebyś okazał mu
łaskę^f,
wyznaczony czas już nad-
szedł^g.
- 14** Bo Twój słudzy cenią sobie
jego kamienie^h,
mają sentyment nawet
do pyłu na nimⁱ.
- 15** Narody będą się bać Twoje-
go imienia, Jehowo,
a wszyscy ziemscy
królowie – Twojej chwały^j.
- 16** Bo Jehowa odbuduje Syjon^k,
ukaze się w swojej chwale^l.
- 17** Zwróci uwagę na modlitwę
nędzarzy^m
i nią nie pogardziⁿ.
- 18** Zapisano to dla przyszłego
pokolenia^o,
żeby lud, który dopiero
ma się pojawić*,
wysławiał Jah^p.
- 19** Bo Jehowa patrzy ze swojej
świętej wysokości^q,
z nieba spogląda na ziemię,
- 20** żeby usłyszeć wzdychanie
więźnia^r,
żeby uwolnić skazanych
na śmierć^s,
- 21** tak by imię Jehowy rozgła-
szano na Syjonie^t,
a Jego chwałę w Jerozoli-
mie,

102:11 *Lub „wydłużający się”. **102:12**
*Lub „imię”. Dost. „miano”. **102:18**
*Dost. „ma zostać stworzony”. *Skró-
cona forma imienia Jehowa.

PSALM 102

- a Ps 39:5
b Hi 14:1, 2
Ps 102:4
c Ps 90:2
d Wj 3:15
e Iz 49:15
f Iz 60:10
g Ezd 1:1, 2
Iz 40:2
Dn 9:2
h Neh 2:3
Ps 137:5
i Ps 79:1
j Iz 60:3
Za 8:22
k Ps 147:2
Jer 33:7
l Iz 60:1
m Dn 9:20, 21
n Ps 22:24
o Ps 78:4
Rz 15:4
p 2Kn 16:9
q Wj 3:7
Iz 61:1
r 2Kn 33:12, 13
Ps 79:11
s Ps 9:13, 14
Ps 22:22
Iz 51:11

szpalta 2

- a Iz 11:10
Iz 49:22
Iz 60:3
b Ps 90:2
Hab 1:12
Obj 1:8
c Ps 8:3
Iz 48:13
Heb 1:10-12
d Hi 36:26
Mal 3:6
Jak 1:17
e Iz 66:22

PSALM 103

- f Pwt 8:2
Ps 105:5
g 2Sm 12:13
Iz 43:25
h Wj 15:26
Ps 41:3
Ps 147:3
Iz 33:24
Jak 5:15
Obj 21:4
i Ps 56:13
j Mi 7:18

- 22** gdy ludy i królestwa
zbiorą się, żeby służyć
Jehowie^a.
- 23** On przedwcześnie ograbił
mnie z sił,
skrócił moje dni.
- 24** Powiedziałem: „Mój Boże,
Ty, którego lata rozciągają
się na wszystkie
pokolenia^b,
nie niszczone w połowie
mojego życia.
- 25** Dawno temu położyłeś fun-
damenty ziemi
i niebo jest dziełem Twoich
rąk^c.
- 26** One zginą, ale Ty pozosta-
niesz.
Jak szata wszystkie znisz-
czeją.
Wymienisz je niczym odzież,
a one przeminą.
- 27** Ale Ty jesteś ten sam,
a Twoje lata nigdy
się nie skończą^d.
- 28** Dzieci Twoich sług będą
mieszkać bezpiecznie,
a ich potomstwo będzie
przed Tobą utwierdzone^e.

Psalm Dawida.

- 103** Chcę wysławiać*
Jehowę,
całym sobą chcę wysławiać
Jego święte imię.
- 2** Chcę wysławiać* Jehowę,
obym nigdy nie zapomniał
o wszystkich Jego
czynach^f.
- 3** On przebacza wszelkie twoje
przewinienia^g
i uzdrowia cię ze wszystkich
chorób^h.
- 4** Ratuje cię* przed grobemⁱⁱ
i koronuje swoją lojalną
miłością i miłosierdziemⁱ.

103:1, 2 *Lub „niech moja dusza wy-
sławia”. **103:4** *Dost. „twoje życie”.
*Dost. „dołem”.

- 5 Przez całe twoje życie nasyca cię tym, co dobre^a, tak iż twoja młodość odnawia się jak u orła^b.
- 6 Jehowa działa w sposób prawy^c i sprawiedliwy na rzecz wszystkich gnębionych^d.
- 7 Dał Mojżeszowi poznać swoje drogi^e, a Izraelitom — swoje czyny^f.
- 8 Jehowa jest miłosierny i współczujący^g, nieskłonny do gniewu^h i pełen lojalnej miłości^{Δh}.
- 9 Nie będzie zawsze wytykał winyⁱ ani wiecznie chował urazy^j.
- 10 Nie potraktował nas stosownie do naszych grzechów^k ani nie odpłacił nam tym, na co zasłużyliśmy swoimi przewinieniami^l.
- 11 Bo jak wysoko jest niebo nad ziemią, tak wielka jest Jego lojalna miłość względem tych, którzy się Go boją^m.
- 12 Jak daleko jest wschód od zachoduⁿ, tak daleko Bóg odsunął od nas nasze przewinienia^o.
- 13 Jak ojciec okazuje miłosierdzie synom, tak Jehowa okazał miłosierdzie tym, którzy się Go boją^p.
- 14 Bo On dobrze wie, jak zostaliśmy ukształtowani^q — pamięta, że jesteśmy prochem^r.
- 15 Dni śmiertelnika są jak dni trawy^s.
Rozkwita on jak polne kwiaty^s,

103:8 *Lub „łaskawy”. #Lub „cierpliw”. ΔLub „życzliwości”. 103:12 *Lub „wschód słońca od jego zachodu”.

PSALM 103

- a Ps 23:5
Ps 65:4
b Ps 51:12
Iz 40:31
c Ps 9:8
d Ps 12:5
Prz 22:22, 23
Jak 5:4
e Wj 24:4
Lb 12:8
f Ps 147:19
g Iz 55:7
Jak 5:11
h Wj 34:6
Jl 2:13
Jon 4:2
i Ps 30:5
j Iz 57:16
k Neh 9:31
l Ezd 9:13
Ps 130:3
Iz 55:7
m Ps 103:17
Iz 55:9
n Kpi 16:21, 22
Iz 43:25
Jer 31:34
o Ps 78:38
Iz 49:15
Mal 3:17
Jak 5:15
p Ps 78:39
q Rdz 2:7
r Ps 90:5, 6
1Pt 1:24
s Hi 14:1, 2

szpalta 2

- a Łk 1:50
b Wj 20:6
c Wj 19:5
Pwt 7:9
Ps 25:10
d 2Kn 20:6
Iz 66:1
e Ps 47:2
Ps 145:13
Dn 4:25
f Dn 7:10
g 2Kl 19:35
Łk 1:19
h 1Kl 22:19
Ps 148:2
Łk 2:13, 14
i Mt 13:41
Heb 1:7

PSALM 104

- j Ps 103:1
k Ps 86:10

- 16 jednak gdy powieje wiatr, już ich nie ma, jak gdyby nigdy ich nie było*.
- 17 Ale Jehowa przez całą wieczność* będzie przejawiał lojalną miłość względem tych, którzy się Go boją^a, a prawość — względem dzieci ich dzieci^b.
- 18 względem tych, którzy dotrzymują Jego przymierza^c, i tych, którzy starannie przestrzegają Jego nakazów.
- 19 Jehowa utwierdził swój tron w niebie^d, a Jego władza królewska rozciąga się nad wszystkim^e.
- 20 Wsławiajcie Jehowę, wszyscy Jego aniołowie^f, dysponujący potężną mocą, którzy wykonujecie Jego słowo^g, słuchając Jego głosu*.
- 21 Wsławiajcie Jehowę, wszystkie Jego wojska^h, Jego słudzy, którzy spełniają Jego wolęⁱ.
- 22 Wsławiajcie Jehowę, wszystkie Jego dzieła, wszędzie tam, gdzie sprawuje władzę*.
Całym sobą chcę wysławiać^Δ Jehowę.

104

Chcę wysławiać^Δ Jehowę^l.

Jehowo, mój Boże, jesteś bardzo wielki^k.

103:16 *Dost. „i ich miejsce już ich nie zna”. 103:17 *Lub „od wieczności po wieczność”. 103:20 *Dost. „słuchając głosu Jego słowa; słuchając dźwięku Jego słowa”. 103:22 *Lub „we wszystkich miejscach podległych Jego zwierzchniej władzy”. 103:22; 104:1 *Lub „niech moja dusza wysławia”.

- Przyodziewasz się w dostojęństwo* i wspaniałość^a.
- 2** Okrywasz się światłem^b jak szatą.
Rozciągasz niebo jak płótno namiotowe^c.
- 3** Belki swych górnych komnat kładziesz wśród wód na niebie*^d,
chmury czynisz swoim rydwanem^e,
przemieszczasz się na skrzydłach wiatru^f.
- 4** Swoich aniołów czynisz duchami,
swoich sług – niszczycielskim ogniem^g.
- 5** Założyłeś ziemię na jej fundamentach^h.
Nigdy, przenigdy nie będzie ruszona ze swojego miejsca*ⁱ.
- 6** Okryłeś ją głębiną jak szatą^j.
Wody stały nad górami.
- 7** Gdy je zgałęsł, uciekły^k,
na dźwięk Twojego grzmotu umknęły w popłochu.
- 8** Góry się wypiętrzyły^l,
a doliny opadły.
Wszystkie one znalazły się w miejscach, które im wyznaczyłeś.
- 9** Wytoczyłeś wodom granicę,
której nie mogą przekraczać^m,
żeby już nigdy nie pokryły ziemi.
- 10** Wysyłasz potoki ku dolinom*,
spływają między górami.
- 11** Zapewniają wodę wszystkim polnym zwierzętom,
dzikie osły gaszą pragnienie.
- 12** Nad potokami gnieźdzą się ptaki latające po niebie,

104:1 *Lub „majestat”. **104:3** *Dosl. „w wodach”. **104:5** *Lub „nie zachwieje się”. **104:10** *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*.

PSALM 104

a 1Kn 16:27
Eze 1:27, 28
Dn 7:9

b Jak 1:17
1Jn 1:5

c Iz 40:22

d Ps 18:11
Am 9:6

e Pwt 33:26
Iz 19:1

f 2Sm 22:11
Hi 38:1

g Eze 1:13
Heb 1:7, 14

h Hi 38:4, 6
Ps 24:1, 2

i Kzn 1:4

j Rdz 1:2

k Rdz 1:9

l Prz 8:25

m Hi 38:8-10
Ps 33:7
Prz 8:29
Jer 5:22

szpalta 2

a Hi 38:7
Ps 147:8
Jer 10:13
Am 9:6
Mt 5:45

b Ps 65:9
Dz 14:17

c Rdz 1:29, 30
Rdz 9:3

d Kzn 9:7

e Kzn 10:19

f Jer 8:7

g Hi 39:1

h Prz 30:26

i Rdz 1:16
Ps 19:6
Jer 31:35

j Rdz 1:5
Ps 74:16
Iz 45:7

k Am 3:4

l Ps 147:9

śpiewają wśród gęstego listowia.

- 13** Nawadniasz góry ze swoich górnych komnat^a.
Ziemia nasycą się owocem Twoich dzieł^b.
- 14** Sprawiasz, że wyrasta trawa dla bydła
i roślinność na użytek ludzi^c,
by w ten sposób można było pozyskać z ziemi żywność,
- 15** a także wino, które rozwesele serce człowieka^d,
oliwę, od której lśni twarz,
i chleb, który krzepi serce śmiertelnika^e.
- 16** Jehowo, obficie nawodnione są Twoje drzewa,
cedry Libanu, które zasadziłeś
- 17** i w których ptaki wiją gniazda.
Drzewa jałowcowe są domem dla bociana^f.
- 18** Wysokie góry są dla koziorożców^g,
a skały są schronieniem dla góralków^h.
- 19** Stworzyłeś księżyc,
żeby wyznaczał czas,
słońce dobrze wie,
kiedy ma zająćⁱ.
- 20** Sprowadzasz ciemność i zapada noc^j,
kiedy to wszystkie leśne zwierzęta zaczynają swoje wędrówki.
- 21** Młode lwy* ryczą, szukając łupu^k,
i rozglądają się za pożywieniem, jakie zapewnia im Bóg^l.
- 22** Gdy wstaje słońce,
wycofują się i kładą w swoich legowiskach.
- 23** Człowiek idzie do pracy i trzdzi się aż do wieczora.
- 104:21** *Lub „młode grzywiaste lwy”.

24 Jehowo, jak liczne są Twoje dzieła!^a
Wszystkie je uczyniłeś mądrze^b.

Ziemia jest ich pełna.

25 Na przykład w morzu – tak wielkim i szerokim – roi się od niezliczonych żywych stworzeń, małych i wielkich^c.

26 Tam pływają okręty oraz Lewiatan^d, którego tak ukształtowałeś, żeby się w nim bawił.

27 Wszystkie te stworzenia czekają na Ciebie, żebyś w odpowiedniej porze dał im pokarm^e.

28 Zbierają to, co im dajesz^f. Gdy otwierasz swoją rękę, nasycają się dobrymi rzeczami^g.

29 Gdy zakrywasz swoją twarz, trwożą się.

Gdy odbierasz im ducha, giną i wracają do prochu^h.

30 Gdy posyłasz swojego ducha, zaczynają istnieć i odnawiasz powierzchnię ziemi.

31 Chwała Jehowy przetrwa na zawsze.

Jehowa będzie się cieszył swoimi dziełamiⁱ.

32 Bóg patrzy na ziemię i ona drży,
dotyka gór i one dymią^k.

33 Będę śpiewał Jehowie^l przez całe życie,
będę wysławiał swojego Boga pieśnią*, dopóki będę żył^m.

34 Niech podobają Mu się moje myśli*.
Będę się cieszył Jehową.

104:26 *Zob. *Słownikzek pojęć*.

104:33 *Lub „grał swojemu Bogu”.

104:34 *Możliwe też „niech moje rozmyślanie o Nim będzie mile”.

PSALM 104

a Neh 9:6

b Prz 3:19
Jer 10:12

c Rdz 1:21

d Hi 41:1

e Ps 136:25
Ps 145:15
Ps 147:9
Mt 6:26

f Łk 12:24

g Ps 107:9
Ps 145:16

h Rdz 3:19
Hi 34:14, 15
Ps 146:3, 4
Kzn 3:19, 20
Kzn 12:7

i Hi 33:4
Dz 17:28

j Rdz 1:31

k Wj 19:18

l Ps 13:6

m Ps 146:2

szpalta 2

a Ps 37:10, 38
Prz 2:22

PSALM 105

b Ps 136:1

c 1Kn 16:8-13
Ps 96:3
Ps 145:11, 12
Iz 12:4

d Ps 77:12
Ps 119:27

e Jer 9:24

f Ps 119:2

g Am 5:4
Sof 2:3

h Pwt 7:18, 19

i Wj 3:6

j Wj 19:5, 6
Iz 41:8

k Wj 20:2
Ps 100:3

l 1Kn 16:14-18
Iz 26:9
Obj 15:4

m Neh 1:5

n Pwt 7:9
Łk 1:72, 73

35 Grzesznicy znikną z ziemi i nie będzie już niegodziwych^a.

Chcę wysławiać* Jehowę.
Wysławiajcie Jah![#]

105 Dziękujcie Jehowie^b,
wzywajcie Jego imienia,
rozglaszajcie wśród ludów
Jego czyny!^c

2 Śpiewajcie Mu, wysławiajcie
Go pieśnią*,
rozmyślajcie[#] o wszystkich
Jego zdumiewających
czynach^d.

3 Szczęście się Jego świętym
imieniem^e.

Niech ci, którzy szukają
Jehowy, cieszą się
w sercach^f.

4 Proście Jehowę, żeby udzielił
wam swojej siły^g.

Bezustannie zabiegajcie
o Jego uznanie[#].

5 Wspominajcie zdumiewające
czyny, których dokonał,
Jego cuda i wyroki, które
ogłosił^h,

6 wy, potomkowie* Jego sługi
Abrahamaⁱ,
wy, synowie Jakuba,
Jego wybrani^j.

7 To jest Jehowa, nasz Bóg^k.
Jego wyroki dotyczą
całej ziemi^l.

8 On zawsze pamięta o swoim
przymierzu^m,
przez tysiąc pokoleń –
o złożonej obietnicyⁿ,

104:35 *Lub „niech moja dusza wysławia”. #Lub „Alleluja!”. „Jah” to skrócona forma imienia Jehowa. 105:2 *Lub „grajcie Mu”. #Możliwe też „mówcie”. 105:4 *Dost. „szukajcie Jehowy i Jego siły”. #Lub „szukajcie Jego obecności”. Dost. „szukajcie Jego oblicza”. 105:6 *Lub „potomstwo”. 105:8 *Dost. „o słowie, które nakazał”.

- 9** o przymierzu, które zawarł z Abrahamem^a,
o przysiędze, którą złożył Izaakowi^b,
10 którą uczynił dekretem dla Jakuba
i trwałym przymierzem dla Izraela,
11 mówiąc: „Dam ci ziemię Kanaan^c
jako przydzielone dziedzictwo”^d.
12 Było ich wtedy niewiele^e,
naprawdę niewiele, i byli cudzoziemcami w tej ziemi^f.
13 Wędrowali od narodu do narodu,
od jednego królestwa do drugiego^g.
14 Bóg nikomu nie pozwolił ich gnębić^h
i ze względu na nich upominał królówⁱ,
15 mówiąc: „Nie tykajcie moich pomazańców,
a moim prorokom nie róbcie nic złego”^j.
16 Sprowadził na tę ziemię głód^k,
pozbawił ich zapasów* chleba^l.
17 Posłał przed nimi Józefa, człowieka, którego sprzeda-
no w niewolę^m.
18 Jego stopy krępowano* kajdanamiⁿ,
a jego szyja była zakuta w żelazo^o,
19 aż sprawdziło się słowo Boga^p,
oczyściła go wypowiedź Jehowy.

105:16 *Dost. „połamał drążki”. Mo-
że chodzić o drążki, na których wie-
szano chleb. ^aLub „jedzenia”. **105:18**
*Dost. „trapiono”. ^bLub „jego dusza
dostała się w żelazo”. **105:19** *Możliwe
też „Józefa”.

PSALM 105

a Rdz 17:1, 2
Rdz 22:15-18

b Rdz 26:3

c Rdz 12:7
Rdz 13:14, 15
Rdz 15:18
Rdz 26:3
Rdz 28:13

d Ps 78:55

e Rdz 34:30

f Rdz 17:8
Rdz 23:4
1Kn 16:19-22
Dz 7:4, 5

g Rdz 20:1
Rdz 46:6

h Rdz 31:7, 42

i Rdz 12:17
Rdz 20:2, 3

j Rdz 26:9, 11

k Rdz 41:30, 54
Rdz 42:5
Dz 7:11

l Rdz 37:28, 36
Rdz 45:4, 5
Rdz 50:20

m Rdz 39:20

n Dz 7:10

szpalta 2

a Rdz 41:14

b Rdz 41:39-41
Rdz 41:48
Rdz 45:8

c Rdz 41:33, 38

d Rdz 46:4, 6

e Wj 1:7
Dz 7:17

f Wj 1:8, 9

g Wj 1:10
Dz 7:18, 19

h Wj 3:10
Wj 4:12
Wj 6:11

i Wj 4:14
Wj 7:1

j Neh 9:10

Ps 78:43-51

k Wj 10:22, 23

l Wj 7:20, 21

m Wj 8:6

n Wj 8:17, 24

- 20** Król rozkazał zwolnić Józefa^a,
władca ludów go wypuścił.
21 Ustanowił go panem swoje-
go domu,
zarządcą całego swojego
mienia^b,
22 żeby miał pełną władzę
nad jego książętami*
i jego starszyzną uczył
mądrości^c.
23 Wtedy Izrael przyszedł
do Egiptu^d
i Jakub zamieszkał jako cu-
dzoziemiec w ziemi Chama^e.
24 Bóg sprawił, że Jego lud
był bardzo płodny^f.
Uczynił go potężniejszym
od jego wrogów^g.
25 Pozwolił też, żeby w sercach
wrogów zaszła zmiana, tak
iż znienawidzili Jego lud
i knuli przeciwko Jego
sługom^h.
26 Posłał swojego sługę
Mojżeszaⁱ
oraz Aarona^j, którego wybrał.
27 Ci dwaj pokazali Egipcjanom
Jego znaki
i Jego cuda w ziemi Chama^k.
28 Bóg sprowadził ciemność
i w tej ziemi zapadł mrok^l,
a oni* nie buntowali się
przeciw Jego słowom.
29 Wody Egipcjan zamienił
w krew
i pozabijał ich ryby^m.
30 W ich ziemi zaroilo się
od żabⁿ,
i to nawet w królewskich
komnatach.
31 Bóg nakazał, żeby na
wszystkie ich terytoria
nadciągnęły gzy i komary^o.

105:22 *Lub „wiązał jego książąt zgod-
nie z upodobaniem swojej duszy”.

105:28 *Może chodzić o Mojżesza i Aa-
rona.

- 32** Ich deszcz przeobraził w grad i posyłał na ich kraj błyskawice^a.
- 33** Potłukł ich winorośle i drzewa figowe, połamał drzewa na ich terytorium.
- 34** Poleciał, żeby nadciągnęły szarańcze, niezliczone młode szarańcze^b.
- 35** Pożarły one całą roślinność kraju, pożarły też plon ziemi.
- 36** Potem zabił każdego pierworodnego w ich kraju^c, tych, którzy im się urodzili jako pierwsi^c.
- 37** Wyprowadził swój lud ze srebrem i złotem^d, a wśród Jego plemion nie było nikogo słabego^e.
- 38** Kiedy Izraelici* opuszczali Egipt, jego mieszkańcy cieszyli się, bo bardzo się ich bali^e.
- 39** Bóg rozciągnął obłok, żeby osłonić Izraelitów^f, i dał ogień, żeby zapewniał w nocy światło^g.
- 40** Gdy prosili, Bóg sprowadził przepiórki^h.
Karmił ich też do syta chlebem z niebaⁱ.
- 41** Ponadto otworzył skałę i wypłynęła woda^j, popłynęła przez pustynię jak rzeka^k.
- 42** Bo pamiętał o świętej obietnicy, którą dał swojemu słudze Abrahamowi^l.
- 43** Wyprowadził więc swój lud wśród ogromnej radości^m, swoich wybranych – wśród radosnych okrzyków.

105:32 *Lub „płomienie ognia”.
105:36 *Lub „byli początkiem ich siły rozrodczej”.
105:37 *Lub „nikogo, kto by się potykał”.
105:38 *Dosl. „oni”.

PSALM 105

a Wj 9:23-26

b Wj 10:13-15

c Wj 12:29

d Rdz 15:13, 14
Wj 3:22
Wj 12:35, 36

e Wj 12:33

f Wj 14:19, 20

g Wj 13:21

h Ps 78:27

i Wj 16:12-15
Ps 78:24j Wj 17:6
1Ko 10:1, 4

k Ps 78:15, 16

l Rdz 12:7
Rdz 15:13, 14
Wj 2:24
Pwt 9:5

m Lb 33:3

szpalta 2

a Joz 11:23
Joz 21:43
Neh 9:22
Ps 78:55
Dz 13:19b Pwt 6:10, 11
Joz 5:11, 12

c Pwt 4:40

PSALM 106

d Łk 18:19

e 1Kn 16:34
Ezd 3:11
Ps 103:17
Ps 107:1

f Ps 40:5

g Ps 15:1, 2
Iz 64:5h Neh 5:19
Ps 51:18
Ps 119:132

i Wj 19:5

j Neh 9:16
Ps 78:8k Ezd 9:6
Dn 9:5

- 44** Dał im ziemię narodów^a, odziedziczyli to, na co ciężko pracowali inne ludy^b,
- 45** żeby trzymali się Jego nakazów^c i przestrzegali Jego praw. Wysławiajcie Jah!^e

106 Wysławiajcie Jah!^e
 Dziękujcie Jehowie,
 bo jest dobry^d,

Jego lojalna miłość
 trwa wiecznie^e.

- 2** Kto potrafi w pełni opowiedzieć o potężnych czynach Jehowy

lub rozgłosić wszystkie Jego
 chwalebne dokonania?^f

- 3** Szczęśliwi są ci, którzy postępują sprawiedliwie, którzy zawsze robią to, co słuszne^g.

- 4** Jehowo, pamiętaj o mnie, gdy okazujesz przychylność* swojemu ludowi^h.

Zatroszcz się o mnie
 i mnie wybaw,

- 5** żebym cieszył się dobrocią, jaką okazujesz swoim wybranymⁱ,

żebym radował się razem
 z Twoim narodem,
 żebym dumnie Cię

wysławiał* razem z tymi,
 którzy należą do Ciebie.

- 6** Zgrzeszyliśmy tak jak nasi przodkowie^j, zrobiliśmy złe, postąpiliśmy niegodziwie^k.

- 7** Nasi przodkowie w Egipcie nie docenili* Twoich zdumiewających czynów.

Nie pamiętali o tym,
 jak wielka jest Twoja
 lojalna miłość,

105:45; 106:1 *Lub „Alleluja!”. „Jah” to skrócona forma imienia Jehowa. **106:4** *Lub „dobrą wolę”. **106:5** *Lub „chłubił się Tobą”. **106:7** *Lub „nie pojęli znaczenia”.

ale się zbuntowali nad morzem, nad Morzem Czerwonym^a.

8 Bóg jednak ich wybawił ze względu na swoje imię^b, żeby dać poznać swoją potęgę^c.

9 Zgromił Morze Czerwone i wyszło.
Poprowadził ich przez jego głębiny jak przez pustynię^d.

10 Wybawił ich z rąk wroga^e i wyratował ich z rąk nieprzyjaciela^f.

11 Woda zakryła ich wrogów i żaden z nich nie ocalał^g.

12 Wtedy nasi przodkowie uwierzyli Jego obietnicy^h, zaśpiewali Mu pieśń wystawianiaⁱ.

13 Ale szybko zapomnieli o tym, co zrobili^j, nie czekali na Jego wskazówki.

14 Ulegli na pustkowiu swoim samolubnym pragnieniom^k, na pustyni wystawili Boga na próbę^l.

15 On dał im to, czego się domagali, ale potem poraził ich chorobą, która ich^m wyniszczyłaⁿ.

16 W obozie zaczęli zazdrościć Mojżeszowi, a także Aaronowi^o, świętemu dla Jehowy^p.

17 Wtedy otworzyła się ziemia, połknęła Datana i zamknęła się nad zgromadzonymi z Abiramem^q.

18 Pośród tej grupy zapłonął ogień,

106:9 *Lub „pustkowiu”. **106:11** *Lub „nie pozostał”. **106:15** *Lub „ich duszę”.

PSALM 106

a Wj 14:11, 12

b Ps 143:11
Eze 20:14

c Wj 9:16
Rz 9:17

d Wj 14:21, 22

e Wj 14:30

f Iz 49:26

g Wj 14:13, 28

h Wj 14:31

i Wj 15:1

j Wj 15:24
Wj 16:2, 3
Wj 17:7

k Lb 11:4
Pwt 9:22
1Ko 10:6

l Wj 17:2
Ps 78:18
1Ko 10:9
Heb 3:8, 9

m Lb 11:31, 33
Ps 78:29-31

n Lb 16:3

o Kpl 21:8
Lb 16:5-7

p Lb 16:27, 32

szpalta 2

a Lb 16:35

b Wj 32:4
Pwt 9:12

c Wj 20:4

d Pwt 32:18

e Pwt 4:34

f Ps 78:51

g Wj 14:25

h Wj 32:10, 11
Pwt 9:14, 19

i Lb 13:32
Pwt 8:7-9

j Lb 14:11

k Lb 14:2
Pwt 1:27

l Lb 14:22, 23

m Lb 14:28, 29
Heb 3:11

n Kpl 26:33
Pwt 4:27

o Lb 25:3
Oz 9:10

p Lb 25:6
Pwt 32:16

płomień strawił niegodziwych^a.

19 Pod Horebem zrobili cielca i kłaniali się metalowemu posągowi^b.

20 Zamienili chwałę Bożą na podobiznę trawożernego byka^c.

21 Zapomnieli o Bogu^d, swoim Wybawcy, który dokonał wielkich rzeczy w Egipcie^e,

22 zdumiewających dzieł w ziemi Chama^f, czynów wzbudzających lęk i podziw nad Morzem Czerwonym^g.

23 Już miał nakazać, żeby zostali wytraceni, ale Mojżesz, Jego wybrany, wstawił się za nimi^h, żeby oddalić Jego niszczycielski gniewⁱ.

24 Potem oni wzgardzili piękną ziemią^j, nie wierzyli Jego obietnicy^k.

25 Narzekali w swoich namiotach^k i nie słuchali Jehowy^l.

26 Dlatego On podniósł rękę i przysiągł, że ich zgładzi na pustkowiu^m,

27 że rozproszy ich potomstwo wśród narodów i że zginie ono w obcych krajachⁿ.

28 Tymczasem oni przyłączyli się do kultu Baala z Peoru^o

i jedli ofiary składane umarłym^p.

29 Prowokowali Boga swoim postępowaniem^p,

106:23 *Dost. „stanął w rozpadlinie przed Nim”. **106:28** *Lub „przystali do Baala z Peoru”. *Chodzi o ofiary składane albo zmarłym ludziom, albo martwym bożkom.

- dlatego wybuchła wśród nich plaga^a.
- 30** Została jednak zatrzymana, gdy do działania wkroczył Pinechas^b.
- 31** W rezultacie został uznany za prawego^{*},
będnę uznawany za takiego przez wszystkie pokolenia, na zawsze^c.
- 32** Rozdrażnili Boga również przy wodach w Meribie^{*} i przez nich Mojżesza spotkało nieszczęście^d.
- 33** Rozgoryczyli jego ducha i swoimi ustami wypowiedział pochopne słowa^e.
- 34** Nie wytracili innych ludów^f wbrew temu, co polecił Jehowa^g.
- 35** Ale bratali się z tymi narodami^h i przyswajali sobie^{*} ich zachowanieⁱ.
- 36** Służyli ich bożkom^j, a te stały się dla nich sidłem^k.
- 37** Swoich synów i córki składali w ofierze demonom^l.
- 38** Przelewali niewinną krew^m, krew własnych synów i córek składanych w ofierze bożkom Kanaanuⁿ.
I ta ziemia została skalana przelewem krwi.
- 39** Przez swoje zachowanie stali się nieczyści, przez swoje postępowanie okazali się niewierni wobec Boga^o.
- 40** Dlatego Jehowa bardzo się rozgniewał na swój lud

106:31 *Lub „poczytano mu to za prawość”. **106:32** *Nazwa ta znaczy „kłótnia”. **106:35** *Lub „uczyli się”. **106:39** *Lub „uprawiali duchową prostytucję”.

PSALM 106

- a Lb 25:9
1Ko 10:8
- b Lb 25:7, 8
- c Lb 25:11-13
- d Lb 20:2, 12
Lb 27:13, 14
- e Lb 20:10
- f Joz 16:10
Joz 17:12
Sdz 1:21
- g Lb 33:52
Pwt 7:1, 2
- h Joz 15:63
Sdz 1:33
- i Iz 2:6
- j Sdz 2:11, 12
2Kl 17:12
- k Wj 23:32, 33
- l Pwt 12:31
2Kl 16:1, 3
2Kl 17:17, 18
Jer 7:30, 31
1Ko 10:20
- m 2Kl 21:16
- n Eze 16:20
- o Jer 3:9

szpalta 2

- a Pwt 32:30
Sdz 3:8
- b Sdz 10:6-8
- c Sdz 10:11, 12
1Sm 12:11
- d Sdz 4:1
- e Sdz 6:1-5
- f Sdz 2:18
- g Sdz 3:9
- h Wj 34:6
Pwt 32:36
Iz 63:7
Lam 3:32
Jl 2:13

i Ezd 9:9

j Ps 79:9

k Jer 32:37

l 1Kn 16:35

m 1Kn 29:10

Ps 41:13

tk 1:68

i zaczął się brzydzić swoją własnością.

- 41** Raz po raz wydawał ich w ręce narodów^a,
żeby panowali nad nimi ci, którzy ich nienawidzą^b.
- 42** Wrogowie gnębili ich, a oni podlegali ich władzy^{*}.
- 43** Bóg wielokrotnie ich ratował^c,
ale oni się buntowali i nie słuchali^d,
byli więc upokarzani za swoje przewinienia^e.
- 44** On jednak widział ich udrękę^f
i słyszał ich wołanie o pomoc^g.
- 45** Ze względu na nich przypominał sobie swoje przymierze i pod wpływem swej wielkiej^{*} lojalnej miłości odczuwał litość^h.
- 46** Sprawiał, że wzbudza litość u wszystkich trzymających ich w niewoliⁱ.
- 47** Wybaw nas, Jehowo, nasz Boże,
i zbierz nas spośród narodów^k,
żebyśmy mogli wysławiać Twoje święte imię^{*}
i czerpać radość z wysławiania Ciebie^l.
- 48** Niech Jehowa, Bóg Izraela, będzie wysławiany przez całą wieczność^m.
I niech cały lud powie:
„Amen!”ⁿ.
Wysławiajcie Jah!^a

106:42 *Dosl. „ręce”. **106:45** *Lub „obfitej”. ^aLub „żał”. **106:47** *Dosl. „dziękować Twojemu świętemu imieniu”. ^bLub „radować się z Twojej sławy”. **106:48** *Lub „od wieczności po wieczność”. ^cLub „niech się tak stanie!”. ^dLub „Alleluja!”. „Jah” to skrócona forma imienia Jehowa.

KSIEGA PIĄTA
(Psalmy od 107 do 150)

- 107** Dziękujcie Jehowie,
bo jest dobry^a,
Jego lojalna miłość trwa
wiecznie^b.
- 2** Niech tak powiedzą wyrato-
wani* przez Jehowę,
ci, których On wyratował
z rąk^c wroga^c,
- 3** których zebrał z różnych
krain^d,
ze wschodu i z zachodu*,
z północy i z południa^e.
- 4** Tułali się po pustkowiu,
po pustyni.
Nie znaleźli drogi do miasta,
w którym mogliby
zamieszkać.
- 5** Byli głodni i spragnieni,
mdleli* z wyczerpania.
- 6** W udręce wołali do Jehowy^f,
a On ratował ich z opresji^g.
- 7** Prowadził ich właściwą
drogą^h,
żeby dotarli do miasta, w któ-
rym mogliby zamieszkaćⁱ.
- 8** Niech dziękują Jehowie^j
za Jego lojalną miłość
i za Jego zdumiewające
czyny na rzecz ludzi^k.
- 9** Bo napoił spragnionego*,
a głodnego* nasycił dobrymi
rzeczami^l.
- 10** Niektórzy mieszkali w gęstej
ciemności,
byli więźniami cierpiącymi
w kajdanach.
- 11** Bo zbuntowali się przeciw
słowu Boga,
zlekceważyli wolę* Najwyż-
szego^m.

107:2 *Lub „wykupieni”. #Lub „spod władzy”. **107:3** *Lub „ze wschodu słońca i z zachodu słońca”. **107:5** *Lub „ich dusza mdlała”. **107:9** *Lub „spieczoną duszę”. #Lub „głodną duszę”. **107:11** *Lub „radę”.

PSALM 107

a Łk 18:19

b 1Kn 16:34
Ps 103:17c Iz 35:10
Jer 15:21
Mi 4:10d Ps 106:47
Jer 29:14e Iz 43:5, 6
Jer 31:8

f Oz 5:14, 15

g Iz 41:17

h Iz 30:21

i Neh 11:3

j 1Kn 16:8

k Ps 40:5

l Ps 34:10
Iz 55:2
Łk 1:53m Ps 106:43
Lam 3:42**szpalta 2**

a Kpl 26:21

b Ps 68:6
Ps 146:7
Iz 49:8, 9
Iz 61:1

c Lam 3:22

d Iz 45:1, 2

e Jer 2:19

f Lam 3:39

g Ps 147:3

h Kpl 7:12
Ps 50:14i 2Kn 9:21
Eze 27:9

- 12** Dlatego nieszczęściami
uczył ich serca pokory^a.
Potykali się i nie było niko-
go, kto by im pomógł.
- 13** W udręce wołali o pomoc
do Jehowy,
a On wybawiał ich z opresji.
- 14** Wyprowadzał ich z gęstej
ciemności
i rozrywał ich kajdany^b.
- 15** Niech dziękują Jehowie
za Jego lojalną miłość^c
i za Jego zdumiewające
czyny na rzecz ludzi.
- 16** Bo rozbił miedziane wrota
i połamał żelazne zasuwę^d.
- 17** Oni byli głupi i cierpieli^e
z powodu swoich przewinień
i grzechów^f.
- 18** Stracili wszelką chęć
do jedzenia*,
przybliżyli się do bram
śmierci.
- 19** W udręce wołali o pomoc
do Jehowy,
a On wybawiał ich z opresji.
- 20** Na Jego słowo byli
uzdrawiani^g
i wyciągał ich z dołów,
w których tkwili.
- 21** Niech dziękują Jehowie
za Jego lojalną miłość
i za Jego zdumiewające
czyny na rzecz ludzi.
- 22** Niech składają ofiary
dziękczynne^h
i z radosnymi okrzykami
mówią o Jego dokona-
niach.
- 23** Ci, co pływają statkami
po morzu,
ci, co prowadzą interesy
na rozległych wodachⁱ,
- 107:18** *Lub „ich dusza brzydziła się
każdym pokarmem”.

- 24 widzą dokonania Jehowy
i Jego zdumiewające czyny
na otwartym morzu^a—
- 25 jak na Jego słowo zrywa się
sztorm^b
i podnosi morskie fale.
- 26 Marynarze na statkach raz
wznoszą się ku niebu,
raz opadają w głębiny.
Z powodu nieuchronnego
nieszczęścia zupełnie
tracą odwagę*.
- 27 Zataczają się i chwieją jak
pijani,
a całe ich doświadczenie
okazuje się bezużyteczne^c.
- 28 Wtedy w udręce wołają
do Jehowy^d,
a On ratuje ich z opresji.
- 29 Uspokaja sztorm
i cichną morskie fale^e.
- 30 Gdy się uspokajają,
marynarze się cieszą,
a On ich wiedzie do uprag-
nionego portu.
- 31 Niech dziękują Jehowie
za Jego lojalną miłość
i za Jego zdumiewające
czyny na rzecz ludzi^f.
- 32 Niech Go wychwalają wśród
zebranego ludu^g
i niech Go wysławiają na po-
siedzeniu starszyny.
- 33 On rzeki zamienia w pusty-
nię,
źródła wód w spieczoną
ziemię^h,
- 34 a urodzajne grunty w sło-
nie nieużytkiⁱ—
z powodu niegodziwości
mieszkających tam ludzi.
- 35 Pustynię zamienia w trzci-
niaste rozlewiska,
a suchą ziemię w źródła wód^j.
- 36 Osiedla tam głodnych^k,
żeby mogli założyć miasto,
w którym będą mieszkać^l.

107:26 *Lub „topnieje ich dusza”.

PSALM 107

a Rdz 1:21
Ps 104:25

b Ps 135:7
Jer 10:13
Jon 1:4

c Jon 1:4, 13

d Jon 1:14

e Ps 65:7
Ps 89:9
Jon 1:15

f Ps 105:5

g Ps 111:1

h 1Kl 17:1, 7
Iz 42:15
Am 4:7

i Rdz 13:10
Pwt 29:22, 23

j 2Kl 3:17
Iz 35:7
Iz 41:18

k Ps 146:7
Łk 1:53

l Ps 107:7

szpalta 2

a Iz 65:21

b Dz 14:17

c Pwt 7:13, 14

d Hi 12:21, 24

e 1Sm 2:8

f Ps 58:10

g Wj 11:7
Ps 63:11

h Ps 64:9
Oz 14:9

i Ps 77:12
Ps 143:5
Jer 9:24

PSALM 108

j Ps 57:7-11
Ps 104:33

k Ps 81:2

- 37 Ci obsiewają pola i sadzą
winnice^a,
które wydają obfite plony^b.
- 38 Bóg im błogosławi i bardzo
ich przybywa.
On nie pozwala, żeby ich
stada się zmniejszyły^c.
- 39 Ale oni znowu stają się nie-
liczni i są upokorzeni
wskutek ucisku, nieszczęś-
cia i smutku.
- 40 Bóg wylewa pogardę
na dostojników
i sprawia, że tułają się po
bezdrożach pustkowia^d.
- 41 Ale biednych chroni* przed
uciskiem^e
i sprawia, że ich rodziny
są liczne jak trzoda.
- 42 Prawi to widzą i się radują^f,
a wszyscy nieprawi zamyka-
ją usta^g.
- 43 Kto jest mądry, ten będzie
zwracał uwagę na te
rzeczy^h
i głęboko rozmyślał o tym,
jak Jehowa okazuje lojalną
miłośćⁱ.

Pieśń. Utwór muzyczny Dawida.

108

Moje serce jest nie-
złomne, Boże.

Całym sobą* będę śpiewał
i grałⁱ.

2 Przebudź się, harfo*,
i ty, liro^h.

Obudzę świt.

3 Jehowo, będę Cię słaawił
pośród ludów,
będę Cię wysławiał pieśnią*
wśród narodów.

107:41 *Lub „stawia wysoko”, to znaczy
uniemożliwia do nich dostęp. 108:1
*Dost. „swoją chwałą”. 108:2 *Hebr.
nēwel. Instrument strunowy przypomi-
nający harfę lub lirę. *Hebr. kinnōr. In-
strument strunowy przypominający lirę
lub harfę. 108:3 *Lub „będę Ci grał”.

- 4** Bo Twoja lojalna miłość jest wielka, sięga niebios^a,
a Twoja wierność — obłoków.
- 5** Boże, bądź wywyższony
ponad niebios,
niech Twoja chwała góruje
nad całą ziemią^b.
- 6** Wybaw nas swoją silną ręką*
i mi odpowiedz,
żeby uratowali się ci,
których kochasz^c.
- 7** Bóg powiedział w swojej
światości*:
„Bardzo się rozraduję,
dam Szechem^d jako
dziedzictwo
i obmierzę dolinę^e Sukkot^e.”
- 8** Do mnie należy Gilead^f,
tak jak i Manasses,
a Efraim jest hełmem*
dla mojej głowy^g.
Juda jest moją łaską
rozkazodawcy^h.
- 9** Moab jest misą, w której
się myjeⁱ.
Na Edom rzucę swój sandał^j.
Nad Filistęą tryumfalnie
zakrzyknę^k.
- 10** Kto mi pomoże zdobyć
warowne miasto?
Kto mnie poprowadzi
przeciwko Edomowi?^l
- 11** Czy nie Ty, Boże, który nas
odrzuciłeś?
Czy nie Ty, nasz Boże,
który już nie wyruszasz
z naszymi wojskami?^m
- 12** Pomóż nam w naszej
udręceⁿ,
bo nie ma co liczyć na wyba-
wienie przez ludzi^o.
- 13** Dzięki Bogu zyskamy moc^p,
a On podepcze naszych
wrogów^q.

108:6 *Dost. „swoją prawicą”. **108:7** *Możliwe też „w swoim świętym miejs-
cu”. *Lub „nizinę”. **108:8** *Dost.
„twierdzą”.

PSALM 108

- a Ps 36:5
Ps 103:11
- b Ps 8:1
Ps 57:5, 11
- c Ps 20:6
Ps 60:5
- d Joz 17:7
- e Rdz 33:17
Ps 60:6-8
- f Joz 13:8, 11
- g Pwt 33:17
- h Rdz 49:10
- i 2Sm 8:2
- j Lb 24:18
2Sm 8:14
- k 2Sm 8:1
- l Ps 60:9-12
- m Pwt 23:14
- n Ps 18:6
- o Ps 118:8
Ps 146:3, 4
- p 1Sm 2:4
2Sm 22:40
Iz 40:29-31
- q Ps 44:5

szpalta 2

PSALM 109

- a Ps 33:1
- b 2Sm 15:2, 3
Ps 31:18
- c 2Sm 15:12
2Sm 16:5-7
Ps 69:4
- d 2Sm 13:39
- e Ps 35:11, 12
Ps 38:19, 20
- f Ps 55:12-14
- g Iz 1:15
Mi 3:4
- h Ps 55:23
Mt 27:5
- i Dz 1:16-20

Dla dyrygenta.

Psalm Dawida. Utwór muzyczny.

- 109** Boże, Ty, którego wy-
sławiam^a, nie milcz.
- 2** Bo niegodziwi i podstępni
wypowiadają się przeciw-
ko mnie,
mówią o mnie kłamstwa^b.
- 3** Z każdej strony kierują
we mnie słowa nienawiści
i bez powodu mnie atakują^c.
- 4** W odpowiedzi na moją
miłość przeciwstawiają
mi się^d,
ale ja dalej się modłę.
- 5** Odpłacają mi złem za dobro^e
i nienawiścią za moją
miłość^f.
- 6** Ustanów nad moim wrogiem*
kogoś niegodziwego,
a po jego prawej stronie
niech stanie przeciwnik^g.
- 7** Gdy mój wróg będzie sędzo-
ny, niech okaże się winny*,
niech nawet jego modlitwa
zostanie uznana
za grzech^g.
- 8** Niech jego dni będzie
niewiele^h,
a jego urząd nadzorcy niech
przejmie ktoś innyⁱ.
- 9** Niech jego dzieci* stracą
ojca,
a jego żona niech zostanie
wdową.
- 10** Niech jego dzieci* tułają się
i żebrzą,
niech szukają jedzenia
i mieszkają w ruderach.
- 11** Niech wierzyciel zagarnie*
całe jego mienie,
a obcy niech rozgrabią jego
majątek.

109:6 *Dost. „nad nim”. *Lub „oskar-
życiel”. **109:7** *Lub „niegodziwy”.
109:9, 10 *Dost. „synowie”. **109:11**
*Lub „niech lichwiarze zastawią pułap-
ki”.

- 12** Niech nikt nie okaże mu
życzliwości*
ani nie zlituje się nad jego
osieroconymi dziećmi[#].
- 13** Niech jego potomkowie
zostaną zgładzeni^a.
Oby ich imię zostało zapo-
mniane w ciągu pokolenia.
- 14** Niech Jehowa pamięta prze-
winienie jego praojców^b
i oby nie został zapomniany
grzech jego matki.
- 15** Niech Jehowa zawsze
pamięta, co oni wszyscy
zrobili,
a pamięć o nich niech usunie
z ziemi^c.
- 16** Bo taki człowiek nie pamię-
tał o okazywaniu życzli-
wości^{*d},
ale ścigał gnębnego^e, bied-
nego i zropaczzonego[#],
żeby go zabić^f.
- 17** Kochał przeklinać, więc
spadły na niego przekleń-
stwa.
Nie chciał błogosławić, więc
sam nie zaznał błogosła-
wieństw.
- 18** Ubrał się w przekleństwa
jak w szatę.
Wlały się one w jego ciało
jak woda,
w jego kości – jak oliwa.
- 19** Niech jego przekleństwa
przyłgną do niego jak ubra-
nie, którym się okrywa^g,
i jak pas, który zawsze nosi.
- 20** Tak Jehowa odpłaci temu,
kto mi się przeciwstawia^h,
i tym, którzy mówią o mnie*
źle.
- 21** Jehowo, Wszechwładny
Panie,

109:12, 16 *Lub „lojalnej miłości”.
109:12 [#]Dost. „chłopcami bez ojca”.
109:16 [#]Lub „mającego złamane ser-
ce”. **109:20** *Lub „mojej duszy”.

PSALM 109

a Ps 37:28

b 2Sm 3:28, 29
2Sm 21:1

c Ps 34:16

d Jak 2:13

e Ps 10:2

f 2Sm 16:11
2Sm 17:1, 2
Ps 37:32

g Ps 109:29

h 2Sm 17:23

szpalta 2

a Ps 25:11
Ps 31:3b Ps 36:7
Ps 69:16
Ps 86:5

c Ps 40:17

d Ps 102:4

e Ps 31:11

f Ps 22:7
Mt 27:39

g Ps 35:26

h Ps 22:22

zadziałaj na moją rzecz
ze względu na swoje imię^a.
Wyratuj mnie, bo Twoja
lojalna miłość jest wspa-
niała^b.

- 22** Jestem bezradny i biedny^c,
a moje serce zostało zra-
nione^d.
- 23** Przemijam jak rozplywający
się cień,
strząśnięto mnie jak
szarańczę.
- 24** Moje kolana uginają się
wskutek postu,
moje ciało wychudło,
a ja marnieję^e.
- 25** Stałem się dla swoich wro-
gów obiektem drwin^e.
Gdy mnie widzą, kręcą
głowami^f.
- 26** Pomóż mi, Jehowo,
mój Boże,
wybaw mnie swoją lojalną
miłością.
- 27** Niech wiedzą, że to Twoja
ręka,
że to Ty, Jehowo, zapewni-
łeś wybawienie.
- 28** Oni niech przeklną, ale Ty
pobłogosław.
Kiedy wystąpią przeciwko
mnie, niech zostaną
zawstydzeni,
a Twój sługa niech się
cieszy.
- 29** Niech ci, którzy mi się
przeciwstawiają, zostaną
odziani w upokorzenie.
Niech się okryją wstydem
jak długą szatą^{*g}.
- 30** Swoimi ustami będę żarliwie
wysławiał Jehowę,
będę Go wysławiał wśród
wielu ludzi^h.

109:24 *Dost. „wychudło, jest bez tłuszc-
zu; wychudło, jest bez oliwy”. **109:29**
*Lub „jak płaszczem bez rękawów”.

31 Bo On stanie po prawej stronie biednego,
żeby go wybawić z rąk tych,
którzy go* potępiają.

Psalm Dawida. Utwórz muzyczny.

110 Jehowa powiedział mojemu Panu:

„Zasiadaj po mojej prawej stronie^a,

aż położę twoich wrogów
jako podnóżek dla twoich
nóg^b.

2 Jehowa pośle z Syjonu berło
twojej władzy, mówiąc:

„Wyrusz na podbój między
swoich wrogów^c.”

3 Twój lud chętnie stawia się
do dyspozycji w dniu,
gdy będziesz wyruszał
ze swoim wojskiem*.

Twoja młodzież we wspania-
łej świętości
jest jak krople rosy o świcie.

4 Jehowa przysiągł i nie zmieni
zdania*:

„Ty jesteś kapłanem
na zawsze^d,

kapłanem na wzór Melchize-
deka!”^e.

5 Jehowa będzie po twojej
prawej stronie^f.

W dniu swego gniewu
roztrząska królów^g.

6 Wykona wyrok na*
narodach^h,

napełni ziemię zwłokamiⁱ.
Zmiażdży przywódcę*
rozległej krainy^a.

7 Po drodze będzie on* pił
ze strumienia.

Dlatego będzie trzymał
głowę wysoko.

109:31 *Lub „jego duszę”. 110:3 *Lub „w dniu mobilizacji twojego wojska”. 110:4 *Lub „nie będzie żałował”. 110:6 *Lub „wśród”. ^aDosl. „głowę”. ^aLub „całą ziemią”. 110:7 *Chodzi o „mojego Pana” z wersetu 1.

PSALM 110

a Rz 8:34
Ef 1:20
Heb 8:1
Heb 12:2

b Mt 22:43, 44
Mk 12:36
Łk 20:42, 43
Dz 2:34, 35
1Kor 15:25
Heb 1:3, 13
Heb 10:12, 13

c Ps 2:8, 9
Ps 45:4, 5
Mt 28:18
Obj 6:2
Obj 12:5
Obj 19:11, 15

d Heb 7:21, 28

e Rdz 14:18
Heb 5:5, 6
Heb 6:19, 20
Heb 7:3, 11

f Ps 16:8

g Ps 2:2
Rz 2:5
Obj 11:18
Obj 19:19

h Ps 79:6

i Jer 25:31-33

szpalta 2

PSALM 111

a Ps 68:4
Ps 113:1
Obj 19:1

b Ps 9:1

c Ps 98:1
Ps 139:14
Obj 15:3

d Ps 77:12
Ps 143:5

e Ps 103:17

f Pwt 31:19
Joz 4:5-7

g Wj 34:6
Jak 5:11

h Ps 37:25
Mt 6:33

i Ps 89:34
Ps 105:8

j Ps 44:2
Ps 105:44

k Pwt 32:4

l Ps 19:8
Łz 55:10, 11

111 Wysławiajcie Jah!^a

^a [alef]

Będę wysławiał Jehowę
całym sercem^b

^b [bet]

w gronie prawych i w zborze.

^c [gimel]

2 Dzieła Jehowy są wielkie^c,

^d [dalet]

badają je wszyscy, którzy
czerpią z nich przyjem-
ność^d.

^e [he]

3 W Jego działaniach kryje się
chwała i wspaniałość,

^f [waw]

a Jego prawość trwa
wiecznie^e.

^g [zajin]

4 Bóg sprawia, że pamięta się
o Jego zdumiewających
dokonaniach^f.

^h [chet]

Jehowa jest współczujący*
i miłosierny^g.

ⁱ [tet]

5 Daje pokarm tym, którzy się
Go boją^h.

^j [jod]

Zawsze będzie pamiętał
o swoim przymierzuⁱ.

^k [kaf]

6 Swojemu ludowi pokazał,
jak potężnych rzeczy
dokonuje,

^l [lamed]

gdy dał mu dziedzictwo
narodów^j.

^m [mem]

7 Działami Jego rąk są prawda
i sprawiedliwość^k,

ⁿ [nun]

wszystkie Jego nakazy
są godne zaufania^l.

111:1 *Lub „Alleluja!”. „Jah” to skrócona forma imienia Jehowa. 111:4 *Lub „łaskawy”.

𐤁 [samech]

- 8 Zawsze można na nich polegać* – teraz i po wieczność.

𐤅 [ajin]

Opierają się na prawdzie i prawości^a.

𐤁 [pe]

- 9 Bóg wykupił swój lud^b.

𐤅 [cade]

Nakazał, żeby Jego przymierze trwało wiecznie.

𐤀 [kof]

Jego imię jest święte, budzi lęk i podziw^c.

𐤒 [resz]

- 10 Bojaźń przed Jehową jest pierwszym krokiem do zdobycia* mądrości^d.

𐤅 [szin]

Wszyscy, którzy stosują się do Jego nakazów^e, są naprawdę wnikliwi^e.

𐤒 [taw]

Jego sława trwa wiecznie.

112 Wysławiajcie Jah!^{*f}

𐤁 [alef]

Szczęśliwy jest człowiek, który boi się Jehowy^g,

𐤅 [bet]

który czerpie wielką przyjemność z Jego przykazań^h.

𐤁 [gimel]

- 2 Jego potomkowie staną się na ziemi potężnymi ludźmi,

𐤒 [dalef]

a pokolenie prawych będzie błogosławioneⁱ.

𐤒 [he]

- 3 W jego domu gości dobrobyt i bogactwo,

111:8 *Lub „są dobrze ugruntowane”. 111:10 *Dosl. „jest początkiem”. ^eDosl. „do nich”. 112:1 *Lub „Alleluja!”. „Jah” to skrócona forma imienia Jehowa.

PSALM 111

a Ps 19:9

b Wj 15:13

Łk 1:68

Obj 7:10

c Ps 89:7

Iz 6:2, 3

Łk 1:49

Obj 4:8

d Hi 28:28

Prz 1:7

Kzn 12:13

e Pwt 4:6

Joz 1:7, 8

1Kl 2:3

Ps 119:100

2Tm 3:14, 15

PSALM 112

f Wj 15:2

Obj 19:1

g Ps 111:10

h Ps 1:1, 2

Ps 40:8

i Ps 25:12, 13

Ps 37:25, 26

szpalta 2

a Ps 97:11

1Pt 2:9

b Łk 6:36

Ef 4:32

c Pwt 15:7, 8

Ps 41:1

Prz 19:17

Łk 6:34, 35

Dz 20:35

Heb 13:16

d Ps 15:5

Ps 125:1

e Neh 5:19

Prz 10:7

f Ps 27:1

Prz 3:25

g Ps 62:8

Iz 26:3

h Prz 28:1

i Ps 59:10

j Pwt 15:11

Prz 11:24

Prz 19:17

k Pwt 24:12, 13

2Ks 9:9

Heb 6:10

𐤒 [waw]

a jego prawość trwa wiecznie.

𐤒 [zajin]

- 4 Jest on dla prawych jak światło świecące w ciemności^a.

𐤒 [chet]

Jest współczujący*, miłosierny^b i prawy.

𐤅 [tet]

- 5 Dobrze się wiedzie człowiekowi, który szczodrze* pożycza^c.

𐤒 [jod]

W swoich działaniach kieruje się sprawiedliwością.

𐤅 [kaf]

- 6 Nic nim nie wstrząśnie^d.

𐤅 [lamed]

O prawym zawsze będzie się pamiętać^e.

𐤅 [mem]

- 7 Nie przestraszysz się on złych wieści^f.

𐤒 [nun]

Jego serce jest niezłomne, ufa Jehowie^g.

𐤁 [samech]

- 8 Jego serce jest niezachwiane*, taki człowiek się nie boi^h.

𐤅 [ajin]

Ostatecznie to on będzie tryumfalnie patrzył na swoich wrogówⁱ.

𐤁 [pe]

- 9 Hojnie dzieli się z innymi, daje biednym^j.

𐤅 [cade]

Jego prawość trwa wiecznie^k.

𐤀 [kof]

Jego siła pomnoży się* w chwale.

112:4 *Lub „łaskawy”. 112:5 *Lub „łaskawie”. 112:8 *Lub „zdecydowane; stabilne”. 112:9 *Dosl. „jego róg będzie wyższy”.

𐤒 [resz]

- 10 Zobaczy to niegodziwy
i się oburzy.

𐤕 [szin]

Będzie zgrzytać zębami
i przepadnie*.

𐤒 [taw]

Pragnienia niegodziwych
się nie spełnią*.

- 113** Wysławiajcie Jah!*
Wysławiajcie Jehowę,
Jego słudzy,
wysławiajcie imię Jehowy.
2 Niech imię Jehowy będzie
wysławiane
odtąd aż po wieczność^b.
3 Niech imię Jehowy będzie
wysławiane
od wschodu aż do zachodu*^c.
4 Jehowa jest wysoko ponad
wszystkimi narodami^d,
chwałą przewyższa
niebiosa^e.
5 Kto jest jak nasz Bóg,
Jehowa^f,
Ten, który mieszka*
na wysokości?
6 Schyla się, żeby spojrzeć
na niebo i ziemię,
7 i podnosi z prochu tego,
kto niewiele znaczy.
Z popiołu* podnosi bied-
nego^h,
8 żeby go posadzić z dostojni-
kami,
z dostojnikami swojego ludu.
9 Sprawia, że niepłodna jest
szczęśliwą matką,
która mieszka w domu
ze swoimi dziećmi^g.
Wysławiajcie Jah!*

112:10 *Dost. „stopniej”. 113:1, 9
*Lub „Alleluja!”. „Jah” to skrócona for-
ma imienia Jehowa. 113:3 *Lub „od
wschodu słońca aż do jego zachodu”.
113:5 *Lub „zasiada na tronie”. 113:7
*Możliwe też „z wysypiska śmieci”.
113:9 *Dost. „synami”.

PSALM 112
a Prz 11:7

PSALM 113

b 1Kn 16:36
1Kn 29:10
Ps 106:48

c Ps 72:19
Ps 86:9
Iz 59:19
Mal 1:11

d Ps 97:9
Ps 99:2

e 1Kl 8:27

f Wj 15:11

g Ps 18:35
Ps 138:6
Iz 57:15
Iz 66:2

h 1Sm 2:7

i 1Sm 2:5
Iz 54:1

szpalta 2

PSALM 114

a Wj 12:41

b Wj 6:7
Wj 19:6
Pwt 32:9

c Wj 14:21

d Joz 3:16

e Wj 19:18
Sdz 5:4

f Wj 15:8

g Joz 4:23

h 1Kn 16:29, 30

i Wj 17:6
Lb 20:11
Pwt 8:14, 15
Ps 107:35

PSALM 115

j Iz 48:11
Jn 12:28

k Ps 138:2

l Wj 32:12
Lb 14:15, 16
Pwt 32:26, 27
Ps 79:10

m Ps 135:15-18
Iz 40:19
Iz 46:6
Jer 10:3, 4
Jer 10:8, 9
Dz 19:26
1Ko 10:19

n Hab 2:19

- 114** Kiedy Izrael wyszedł
z Egiptu^a,
dom Jakuba — spośród ludu
mówiącego obcym
językiem,
2 Juda stał się sanktuarium*
Boga,
Izrael — Jego królestwem^b.
3 Morze to zobaczyło
i uciekło^c,
Jordan zawrócił^d.
4 Góry podskakiwały
jak barany^e,
wzgórza — jak jagnięta.
5 Morze, czemużeś uciekło?^f
Jordanie, czemu
zawróciłeś?^g
6 Góry, czemu podskakiwały-
ście jak barany,
a wy, wzgórza — jak jagnięta?
7 Ziemio, drzyj przed Panem,
przed Bogiem Jakuba^h,
8 który zamienia skałę w trzci-
niaste rozlewisko,
krzemienną skałę w źródła
wódⁱ.
115 Nie nam, Jehowo,
nie nam*,
ale swojemu imieniu
przysparzaj chwały^j,
bo jesteś lojalny w miłości
i wierny^k.
2 Czemu narody miałyby
mówić:
„Gdzie jest ich Bóg?”^l
3 Nasz Bóg jest w niebie,
robi, cokolwiek zechce.
4 A ich bożki to srebro i złoto,
dzieło ludzkich rąk^m.
5 Mają usta, ale nie mówiąⁿ.
Mają oczy, ale nie widzą.
6 Mają uszy, ale nie słyszą.
Mają nos, ale nie czują
zapachu.

114:2 *Lub „świętym miejscem”. 115:1
*Lub „nam nic się nie należy, Jehowo,
nam nie należy się nic”.

- 7 Mają ręce, ale nie dotykają.
Mają nogi, ale nie chodzą^a.
Swoim gardłem nie wydają
żadnego dźwięku^b.
- 8 Do nich upodobnią się ci,
którzy je wytwarzają^c,
jak również wszyscy,
którzy im ufają^d.
- 9 Izraelu, ufaj Jehowie^e —
On jest twoją pomocą
i tarczą^f.
- 10 Potomkowie Aarona^g,
ufajcie Jehowie —
On jest waszą pomocą
i tarczą.
- 11 Wy, którzy boicie się Jeho-
wy, ufajcie Jehowie^h —
On jest waszą pomocą
i tarcząⁱ.
- 12 Jehowa o nas pamięta
i będzie nam błogosławił,
będzie błogosławił potom-
kom Izraela^j,
będzie błogosławił potom-
kom Aarona.
- 13 Będzie błogosławił tym,
którzy boją się Jehowy,
zarówno małym, jak
i wielkim.
- 14 Jehowa was pomnoży,
was i wasze dzieci^k.
- 15 Niech wam błogosławi
Jehowa^l,
Twórca nieba i ziemi^m.
- 16 Niebiosą należą do Jehowyⁿ,
ale ziemię dał On ludziom^o.
- 17 Umarli nie wysławiają Jah^{*p},
nie wysławia Go żaden z tych,
których ucisza śmierć^{*q}.
- 18 My natomiast będziemy
wysławiać Jah
odtąd aż po wieczność.
Wysławiajcie Jah!^{*}

115:14 *Dosl. „synów”. 115:17 *Skró-
cona forma imienia Jehowa. #Dosl. „ze
zstępujących do ciszy”. 115:18 *Lub
„Alleluja!”. „Jah” to skrócona forma
imienia Jehowa.

PSALM 115

a 1Sm 5:3
Iz 46:7

b Hab 2:18

c Iz 44:9

d Ps 97:7

e Prz 3:5

f Pwt 33:29
Ps 33:20

g Wj 28:1

h Prz 16:20

i Ps 84:11

j Rdz 12:2

k Rdz 13:16

l Ps 3:8

m Ps 96:5

n Iz 66:1

o Rdz 1:28
Ps 37:29
Iz 45:18
Dz 17:26

p Ps 6:5
Kzn 9:5

q Ps 31:17

szpalta 2

PSALM 116

a Ps 18:6

b Ps 34:15

c Iz 38:10

d Ps 18:4
Ps 38:6

e Ps 34:6
Rz 10:13

f Pwt 32:4

g Wj 34:6
Neh 9:17
Dn 9:9

h Ps 19:7

i Ps 56:13
Ps 94:18

j 2Kz 4:13

k Rz 3:4

116 Kocham Jehowę,
bo słyszy^{*} mój głos,
moje błagania
o pomoc^a.

2 On nadstawia ku mnie
ucha^{*b}.

Będę wołał do Boga,
dopóki będę żył[#].

3 Oplotły mnie powrozy
śmierci,
schwytał mnie grób^{*c}.
Przemogła mnie udręka
i smutek^d.

4 Ale wzywałem imienia
Jehowy, błagając^e:
„Jehowo, wyratuj mnie^{*f}!”.

5 Jehowa jest współczujący^{*}
i prawy^f,
nasz Bóg jest miłosierny^g.

6 Jehowa strzeże niedoświad-
czonych^h.
Zostałem upokorzony,
ale On mnie wybrał.

7 Niech moja dusza^{*}
znowu odpocznie,
bo Jehowa potraktował
mnie życzliwie.

8 Uratowałeś mnie^{*}
od śmierci,
moje oczy od łez, a moje
nogi od potknięciaⁱ.

9 Będę chodził przed Jehową
w krainie żyjących.

10 Wierzyłem, dlatego
mówiłem^j,
choć byłem bardzo
udręczony.

11 Wpadłem w panikę i powie-
działem:
„Každy człowiek jest
kłamcą^{*k}”.

116:1 *Możliwe też „kocham, bo Jehowa
słyszy”. 116:2 *Lub „pochyla się, że-
by mnie posłuchać”. #Dosl. „w swoich
dniach”. 116:3 *Dosl. „znalazły mnie
udręki Szeolu”. 116:4, 8 *Lub „moją
duszę”. 116:5 *Lub „łaskawy”. 116:7
*Zob. Słowniczek pojęć.

- 12** Czym się odwdzięczę
Jehowie
za całe dobro, które
mi wyświadczył?
- 13** Podniosę kielich
wybawienia*
i będę wzywał imienia
Jehowy.
- 14** Śluby, które złożyłem
Jehowie,
spełnię w obecności całego
Jego ludu^a.
- 15** Cenna* w oczach Jehowy
jest śmierć Jego lojalnych
sług^b.
- 16** Jehowo, błagam Cię,
bo jestem Twoim sługą.
Jestem Twoim sługą, synem
Twojej niewolnicy.
Ty oswobodziłeś mnie
z więzów^c.
- 17** Złożę Ci ofiarę dziękczynną^d,
będę wzywał imienia
Jehowy.
- 18** Śluby, które złożyłem
Jehowie,
spełnię^e w obecności całego
Jego ludu^f,
- 19** na dziedzińcach domu
Jehowy^g,
pośrodku ciebie,
Jerozolimie.
Wystawiajcie Jah!^{*h}

- 117** Wystawiajcie Jehowę,
wszystkie narodyⁱ,
wchwalajcie Go, wszystkie
ludy^{*j}.
- 2** Bo wielka jest lojalna miłość
Jehowy względem nas^k,
a Jego wierność^l trwa
wiecznie^m.
Wystawiajcie Jah!^{*n}

116:13 *Lub „wspaniałego wybawienia”.
116:15 *Lub „drogocenna”. **116:19**;
117:2 *Lub „Alleluja!”. „Jah” to skróco-
na forma imienia Jehowa. **117:1** *Lub
„rody”.

PSALM 116

a Ps 22:25
Jon 2:9

b 1Sm 25:29
Hi 1:12
Ps 91:14
Za 2:8
2Pt 2:9

c Ps 107:14

d Kpl 7:12
Ps 50:23

e Ps 22:25
Ps 76:11

f Ps 116:14

g Ps 96:8

h Obj 19:1

PSALM 117

i Obj 7:9, 10

j Rz 15:11

k Lam 3:22

l Ps 25:10
Ps 91:4

m Ps 100:5

n Ps 111:1

szpalta 2

PSALM 118

a Mt 19:17

b Ps 18:19

c Ps 27:1

d Iz 51:12
Rz 8:31
Heb 13:6

e Mt 26:52, 53

f Ps 54:7

g Ps 40:4
Ps 146:3, 4
Jer 17:5

h Eze 29:6, 7

i 2Kn 20:15, 17

j 2Kn 14:11

118 Dziękujcie Jehowie,
bo jest dobry^a,
Jego lojalna miłość trwa
wiecznie.

2 Niech teraz powie Izrael:
„Jego lojalna miłość trwa
wiecznie”.

3 Niech teraz powiedzą
potomkowie Aarona:
„Jego lojalna miłość
trwa wiecznie”.

4 Niech teraz powiedzą ci,
którzy boją się Jehowy:
„Jego lojalna miłość
trwa wiecznie”.

5 W udręce wzywałem Jah*.
Jah odpowiedział i zapro-
wadził mnie do bezpiecz-
nego[#] miejsca^b.

6 Jehowa jest po mojej stro-
nie, nie będę się bał^c.

Co może mi zrobić człowiek?^d

7 Jehowa jest po mojej stronie
i mi pomaga^{*e},
będę tryumfalnie patrzył
na tych, którzy mnie
nienawidzą^f.

8 Lepiej chronić się u Jehowy,
niż ufać ludziom^g.

9 Lepiej chronić się u Jehowy,
niż ufać książętom^h.

10 Otoczyły mnie wszystkie
narody,
ale je odparłem w imię
Jehowyⁱ.

11 Otoczyły mnie, tak, otoczyły
mnie całkowicie,
ale je odparłem w imię
Jehowy.

12 Otoczyły mnie niczym
pszczoły,
ale zostały zgaszone tak
szybko jak ogień wśród
cierni.

Odparłem je w imię Jehowy^j.

118:5 *Skrócona forma imienia Jehowa.
[#]Lub „przestronnego”. **118:7** *Możliwe
też „razem z tymi, którzy mi pomagają”.

- 13 Mocno mnie popchnięto*,
żebym upadł,
ale Jehowa mi pomógł.
- 14 Jah jest moją ochroną i siłą,
stał się moim wybawieniem^a.
- 15 Z namiotów prawych
dobiegają odgłosy radości
i zwycięstwa*.
- Silna ręka[#] Jehowy dokonu-
je potężnych czynów^b.
- 16 Silna ręka[#] Jehowy jest try-
umfalnie wzniesiona.
Silna ręka[#] Jehowy dokonu-
je potężnych czynów^c.
- 17 Nie umrę, będę żył,
żeby ogłaszać dzieła Jah^d.
- 18 Jah surowo mnie skarcił^e,
ale nie wydał mnie śmierci^f.
- 19 Otwórzcie mi bramy
prawości^g.
- Wejdę przez nie i będę
wysławiał Jah.
- 20 Oto brama Jehowy.
Wejdą przez nią prawi^h.
- 21 Będę Cię wysławiał,
bo mi odpowiedziałeśⁱ
i stałeś się moim wybawie-
niem.
- 22 Kamień odrzucony
przez budowniczych
stał się wieńczącym kamie-
niem narożnym^{*j}.
- 23 Pojawił się za sprawą
Jehowy^k,
jest wspaniały w naszych
oczach^l.
- 24 To jest dzień, który wyzna-
czył Jehowa,
będziemy się nim cieszyć
i radować.
- 25 Jehowo, błagamy, zechciej
nas wybawić!
Jehowo, zechciej dać nam
zwycięstwo!

118:13 *Możliwe też „popchnąłeś”.
118:15 *Lub „wybawienia”. 118:15, 16
#Dost. „prawica”. 118:22 *Dost. „gło-
wicą węgla”.

PSALM 118

a Wj 15:2
Ps 18:2
Iz 12:2

b Ps 89:13
Iz 63:12

c Wj 15:6
Iz 40:26

d Ps 6:5
Ps 71:17

e Ps 66:10
Ps 94:12

f Ps 16:10

g Iz 26:2
Obj 22:14

h Ps 24:3, 4

i Ps 116:1

j Iz 28:16
Łk 20:17
Dz 4:11
1Kor 3:11
Ef 2:19, 20
1Pt 2:4-7

k Dz 5:31

l Mk 12:10, 11

szpalta 2

a Mt 21:7-9
Mt 23:39
Mk 11:7-10
Łk 19:37, 38

b Ps 18:28
1Pt 2:9

c Kpl 23:34
Ps 42:4

d Wj 27:2

e Wj 15:2
Iz 25:1

f Ps 50:23

g Ezd 3:11
Ps 118:1

PSALM 119

h 2Kl 20:3
Jak 1:25

i Ps 19:7

j 2Kn 31:20, 21

k Iz 38:3

l Pwt 5:33
Jer 7:23
Jak 2:10

m Ps 51:10

n Ps 119:80

PSALMY 118:13 do 119:7

- 26 Błogosławiony jest ten,
kto przychodzi w imieniu
Jehowy^a.
- Błogosławimy was z domu
Jehowy.
- 27 Jehowa jest Bogiem,
daje nam światło^b.
- Idźcie w pochodzie świę-
tecznym z gałązkami
w rękach^c
aż do rogów ołtarza^d.
- 28 Ty jesteś moim Bogiem
i Ciebie będę wysławiał.
Mój Boże, Ciebie będę
wywyższał^e.
- 29 Dziękujcie Jehowie^f,
bo jest dobry,
Jego lojalna miłość
trwa wiecznie^g.

℟ [alef]

- 119** Szczęśliwi są ci,
którzy idą drogą
nienaganności*,
którzy chodzą w prawie
Jehowy^h.
- 2 Szczęśliwi są ci, którzy
trzymają się Jego przypo-
mnieńⁱ,
którzy szukają Go całym
sercem^j.
- 3 Nie dopuszczają się niepra-
wości,
chodzą Jego drogami^k.
- 4 Ty poleciłeś,
żeby pilnie stosowano się
do Twoich nakazów^l.
- 5 Jakże chciałbym pozostać
nieugięty^{*m},
żeby przestrzegać Twoich
przepisów!
- 6 Dzięki temu gdy będę
zważał na wszystkie
Twoje przykazania,
nie spotka mnie wstydⁿ.
- 7 Gdy się nauczę Twoich pra-
wych postanowień,

119:1 *Lub „zachowuję nieskazitel-
ność”. 119:5 *Dost. „oby moje drogi
były utwierdzone”.

będę Cię wysławiał szczerym sercem.

8 Będę przestrzegał Twoich przepisów.

Obyś nigdy nie opuścił mnie całkowicie.

𐤁 [bet]

9 Jak młody człowiek może prowadzić czyste życie? Musi mieć się na baczności i trzymać się Twoich słów^a.

10 Szukam Cię całym sercem. Nie daj mi odstąpić od Twoich przykazań^b.

11 Cenię* w sercu Twoje wypowiedzi^c, żeby nie zgrzeszyć przeciwko Tobie^d.

12 Jehowo, bądź wysławiany! Naucz mnie swoich przepisów.

13 Swoimi ustami oznajmiam wszystkie postanowienia, które ogłosiłeś.

14 Z Twoich przypomnień cieszę się^e bardziej niż ze wszystkich innych kosztownych rzeczy^f.

15 Będę rozmyślał* o Twoich nakazach^g i skupiał wzrok na Twoich ścieżkach^h.

16 Kocham Twoje prawa. Nie zapomnę o Twoich słowachⁱ.

𐤅 [gimel]

17 Traktuj swojego sługę życzliwie, żebym żył i trzymał się Twoich słów^j.

18 Otwórz moje oczy, żebym mógł wyraźnie dostrzegać wspaniałe rzeczy zawarte w Twoim prawie.

119:11 *Lub „zachowuję”. **119:15** *Lub „analizowałem”.

PSALM 119

a Prz 6:20, 22

b Ps 25:5

c Ps 112:1

d Ps 19:13
Ps 37:31

e Jer 15:16

f Ps 19:8, 10
Ps 119:72

g Ps 119:93
Ps 119:100

h Ps 25:10

i Jak 1:23-25

j Iz 38:20

szpalta 2

a 1Kn 29:15

b Pwt 28:15

c Ps 119:14
Ps 119:168

d Pwt 17:18-20
Ps 119:105
2Tm 3:16, 17

e Ps 22:15

f Ps 119:154
Ps 143:11

g Ps 86:11

h Ps 145:5

19 Jestem tylko cudzoziemcem w tej ziemi^a.

Nie ukrywaj przede mną swoich przykazań.

20 Przez cały czas trawi mnie* tęsknota za Twoimi postanowieniami.

21 Ty ganisz zuchwałych, przeklętych, którzy odstępają od Twoich przykazań^b.

22 Zdejmij* ze mnie drwiny i pogardę, bo trzymam się Twoich przypomnień.

23 Twój sługa rozmyśla* o Twoich przepisach nawet wtedy, gdy książęta spotykają się, żeby mówić przeciwko mnie.

24 Kocham Twoje przypomnienia^c, służą mi za doradców^d.

𐤅 [dalef]

25 Leżę* rozciągnięty w prochu^e. Zachowaj mnie przy życiu zgodnie z danym słowem^f.

26 Powiedziałem Ci o swoich drogach, a Ty mi odpowiedziałeś.

Naucz mnie swoich przepisów^g.

27 Pomóż mi zrozumieć znaczenie* Twoich nakazów, żebym mógł rozmyślać^h o Twoich zdumiewających czynach^h.

28 Ze smutku nie mogłem* zasnąć.

119:20 *Lub „moją duszę”. **119:22** *Dosl. „odtocz”. **119:23** *Lub „analizuje”. **119:25** *Lub „moja dusza leży”. **119:27** *Dosl. „drogę”. *Lub „analizować”. **119:28** *Lub „moja dusza nie mogła”.

Umocnij mnie zgodnie
z danym słowem.

29 Odsuń ode mnie drogę
podstępu^a
i łaskawie obdarz mnie
swoim prawem.

30 Wybrałem drogę wierności^b.
Dostrzegam, że Twoje po-
stanowienia są słuszne.

31 Lgnę do Twoich przypo-
mnień^c.
Jehowo, nie pozwól, żebym
się zawiódł^d.

32 Będę chętnie podążał* dro-
gą Twoich przykazań,
bo tworzysz dla niej miejs-
ce w moim sercu^e.

□ [he]

33 Jehowo, naucz mnie^e drogi
swoich przepisów,
a będę nią szedł aż do
końca^f.

34 Udziel mi zrozumienia,
żebym przestrzegał
Twojego prawa
i trzymał się go całym
sercem.

35 Prowadź mnie* ścieżką
swoich przykazań^g,
bo znajduję w tym
przyjemność.

36 Spraw, żeby moje serce
lgnęło do Twoich
przypomnień,
a nie do samolubnych
korzyści^h.

37 Odwróć moje oczy, żeby
nie patrzyły na to,
co nic niewarteⁱ.
Zachowaj mnie przy życiu
na swojej drodze.

38 Spełnij obietnicę* daną
swojemu słudze,

119:31 *Lub „został zawstydzony”.
119:32 *Dosl. „będę biegi”. *Możliwe
też „sprawiasz, że moje serce żywi uf-
ność”. **119:35** *Lub „spraw, żebym
chodził”. **119:36** *Lub „do zysków”.
119:38 *Lub „wypowiedź”.

PSALM 119

a Ps 141:4
Prz 30:8

b Joz 24:15

c Ps 19:7

d Ps 25:20
Ps 119:80

e Iz 48:17
Jn 6:45
Jak 1:5

f Ps 119:112

g Ps 23:3

h Łk 12:15
1Tm 6:10
Heb 13:5

i Lb 15:39
Prz 4:25
Prz 23:4, 5

szpalta 2

a Ps 19:9
Ps 119:75

b Ps 51:1
Ps 90:14

c Ps 119:76

d Ps 119:33

e Ps 118:5

f Rz 1:16

g Hi 23:12
Ps 119:174
Rz 7:22

h Ps 119:127

i Ps 119:23
Ps 119:71

żeby odczuwano przed
Tobą strach*.

39 Oddał moją hańbę,
której tak się boję,
bo Twoje postanowienia
są dobre^a.

40 Zobacz, jak tęsknię
za Twoimi nakazami.
W swojej prawości zacho-
waj mnie przy życiu.

† [waw]

41 Jehowo, obym zaznał
Twojej lojalnej miłości^b
i obyś mnie wybawił zgod-
nie ze swoją obietnicą^c.

42 Wtedy odpowiem temu,
kto ze mnie szydzi,
bo ufam Twoim słowom.

43 Nie zabieraj całkowicie sło-
wa prawdy od moich ust,
bo pokładam nadzieję
w Twoich postano-
wieniach*.

44 Stale będę się trzymał
Twojego prawa,
po wieczne czasy,
już na zawsze^d.

45 I będę się przechadzał
w bezpiecznym* miejscu^e,
bo staram się stosować
do Twoich nakazów.

46 O Twoich przypomnia-
niach będę mówił
przed królami
i nie będę się wstydził^f.

47 Kocham Twoje przyka-
zania,
naprawdę je miłuję^g.

48 Ponieważ kocham Twoje
przykazania^h, wzniosę rę-
ce w modlitwie do Ciebie
i będę rozmyślał* o Twoich
przepisachⁱ.

119:38 *Możliwe też „obietnicę daną
tym, którzy się Ciebie boją”.
119:41 *Lub „wypowiedzią”. **119:43**
*Lub „czekam na Twoje postanowienia”.
119:45 *Lub „przestronnym”. **119:48**
*Lub „analizował”.

† [zajin]

- 49** Pamiętaj o obietnicy*, którą złożyłeś swojemu słudze
i za pośrednictwem której dajesz mi nadzieję[#].
- 50** To mnie pociesza w moim uciśnieniu^a,
bo Twoje wypowiedzi zachowały mnie przy życiu.
- 51** Zuchwali tak bardzo ze mnie szydzą,
ale ja nie odstępuję od Twojego prawa^b.
- 52** Jehowo, pamiętam Twoje dawne postanowienia^c
i znajduję w nich pocieszenie^d.
- 53** Jestem bardzo oburzony z powodu niegodziwych,
którzy odступują od Twojego prawa^e.
- 54** Twoje przepisy są tematem moich pieśni,
gdziekolwiek mieszkam*.
- 55** W nocy rozmyślałem o Twoim imieniu, Jehowo^f,
żeby trzymać się Twojego prawa.
- 56** Stało się to moim zwyczajem,
bo stosowałem się do Twoich nakazów.
- ‡ [chet]
- 57** Jehowa jest tym, co przypada mi w udziale^g.
Obiecałem trzymać się Twoich słów^h.
- 58** Z całego serca zanoszę do Ciebie prośbyⁱ.
Okaz mi łaskę^j zgodnie ze swoją obietnicą[#].

119:49 *Lub „słowie”. [#]Lub „i na którą kazałeś mi czekać”. **119:54** *Lub „w domu, w którym mieszkam jako cudzoziemiec”. **119:58** *Lub „łagodzę Twoje oblicze; zabiegam o Twój uśmiech”. ^aLub „wypowiedzi”.

PSALM 119

a Ps 94:19
Rz 15:4

b Ps 119:157

c Lb 16:5
Pwt 1:35, 36
Pwt 4:3

d Rz 15:4

e Ps 119:158
Ps 139:21
Prz 28:4f Ps 63:6
Iz 26:9

g Ps 16:5

h Wj 19:8

i Ps 51:17

j Ps 57:1

szpalta 2

a Ps 119:101
Ef 5:15

b 2Kn 29:1, 3

c 1Sm 26:8, 9
2Kn 29:1, 2

d Ps 42:8

e Prz 13:20

f Ps 33:5
Ps 104:13g 1Kl 3:9
Ps 94:10
Dn 2:21
Flp 1:9

h Ps 119:11

i Ps 86:5
Mk 10:18

j Iz 48:17

k Iz 6:10

l Ps 40:8
Rz 7:22

- 59** Badam swoje drogi,
żeby znów trzymać się
Twoich przypomnień^a.
- 60** Śpieszę się i nie zwlekam
z przestrzeganiem Twoich
przykazań^b.
- 61** Oplatają mnie powrozy
niegodziwych,
ale nie zapominam o Twoim prawie^c.
- 62** O północy wstaję, żeby Ci
dziękować^d
za Twoje prawe postanowienia.
- 63** Jestem przyjacielem
wszystkich, którzy się
Ciebie boją,
i tych, którzy stosują się
do Twoich nakazów^e.
- 64** Jehowo, Twoja lojalna miłość
wypełnia ziemię^f.
Naucz mnie swoich
przepisów.

‡ [tet]

- 65** Jehowo, dobrze traktujesz
swojego sługę,
zgodnie z danym słowem.
- 66** Naucz mnie rozsądku
i obdarz wiedzą^g,
bo zaufałem Twoim
przykazaniom.
- 67** Zanim spotkało mnie
uciśnienie, schodziłem
na manowce*,
ale teraz trzymam się Twoich
wypowiedzi^h.
- 68** Jesteś dobryⁱ i postępujesz
dobrze.
Naucz mnie swoich
przepisówⁱ.
- 69** Zuchwali obrzucają mnie
kłamstwami,
ale ja całym sercem stosuję
się do Twoich nakazów.
- 70** Ich serce jest niewrażliwe^{*k},
ale ja kocham Twoje prawo^l.

119:67 *Lub „nieopatrznie grzeszyłem”. **119:70** *Dośl. „nieczułe, jest jak tłuszczyzna”.

- 71** To dobrze, że spotkało mnie uciśnienie^a,
żebym się nauczył Twoich przepisów.
- 72** Prawo, które oznajmiłeś, jest dla mnie dobre^b,
lepsze niż tysiące syklów złota i srebra^c.
- * [jod]
- 73** Twoje ręce mnie stworzyły i ukształtowały.
Udziel mi zrozumienia, żebym mógł się nauczyć Twoich przykazań^d.
- 74** Ci, którzy się Ciebie boją, widzą mnie i się radują,
bo Twoje słowa są dla mnie nadzieją^e.
- 75** Wiem, Jehowo, że Twoje postanowienia są prawe^f
i że mnie skarciłeś, kierując się wiernością^g.
- 76** Proszę, pociesz mnie swoją lojalną miłością^h
zgodnie z obietnicą* daną swojemu słudze.
- 77** Okaż mi miłosierdzie, żebym pozostał przy życiuⁱ,
bo kocham Twoje prawo^j.
- 78** Niech zuchwali zostaną zawstydzeni,
bo bez powodu mnie krzywdzą*.
Ale ja będę rozmyślał^k
o Twoich nakazach^k.
- 79** Niech wrócą do mnie ci, którzy się Ciebie boją,
ci, którzy znają Twoje przypomnienia.
- 80** Niech moje serce nienaganie przestrzega Twoich przepisów^l,
żebym nie został zawstydzony^m.

119:74, 81 *Lub „czekam na Twoje słowa”. **119:76** *Lub „wypowiedzią”. **119:78** *Możliwe też „bo krzywdzą mnie kłamstwami”. *Lub „analizował”.

PSALM 119

a 1Ko 11:32
Heb 12:9-11

b Pwt 17:18, 19

c Ps 19:7, 10
Prz 3:13-15

d 1Kn 22:12
Hi 32:8

e Ps 119:147

f Ps 119:160

g Pwt 32:4
Heb 12:11

h Wj 34:6
Ps 86:5

i Ps 51:1
Ps 103:13
Ps 119:116
Dn 9:18
Łk 1:50

j Rz 7:22

k Ps 119:45

l 1Kl 8:58

m Ps 119:5, 6
1Jn 2:28

szpalta 2

a Mi 7:7

b Ps 69:3

c Ps 86:17
Ps 102:2

d Ps 119:61
Ps 119:176

e Ps 7:6
Obj 6:9, 10

f Ps 142:6

g Ps 89:2
Ps 119:152

h Pwt 7:9

i Ps 104:5
Kzn 1:4

↳ [kaf]

- 81** Tęsknie czekam^a, aż mnie wybawisz^a,
bo Twoje słowa są dla mnie nadzieją*.
- 82** Moje oczy tęsknie wypatrują spełnienia Twojej obietnicy^b,
a ja pytam: „Kiedy mnie pocieszysz?”^c.
- 83** Bo przypominam buklak wyschnięty od dymu,
mimo to nie zapominam o Twoich przepisach^d.
- 84** Ile jeszcze dni Twój sługa musi czekać?
Kiedy wykonasz wyrok na moich prześladowcach^e.
- 85** Kopia na mnie doły ludzie zuchwali,
ci, którzy przeciwstawiają się Twojemu prawu.
- 86** Wszystkie Twoje przykazania są godne zaufania.
Ludzie prześladowają mnie bez powodu. Pomóż mi!^f
- 87** Omal nie zgłodził mnie z powierzchni ziemi,
ale ja nie porzuciłem Twoich nakazów.
- 88** Ze względu na swoją lojalną miłość zachowaj mnie przy życiu,
żebym mógł się trzymać danych przez Ciebie przypomnień.
- ↳ [lamed]
- 89** Twoje słowo, Jehowo, pozostanie w niebiosach na zawsze^g.
- 90** Twoja wierność trwa przez wszystkie pokolenia^h.
Utwierdziłeś ziemię,
tak iż cały czas pozostaje na swoim miejscuⁱ.

119:81 *Lub „moja dusza usycha z tęsknoty”. **119:82** *Lub „tęsknią do Twojej wypowiedzi”.

- 91** W myśl Twoich postanowień istnieją one* po dziś dzień,
bo wszystkie są Twoimi sługami.
- 92** Gdybym nie kochał Twojego prawa,
zginąłbym w swoim uciśnieniu^a.
- 93** Nigdy nie zapomnę o Twoich nakazach,
bo dzięki nim zachowałeś mnie przy życiu^b.
- 94** Należę do Ciebie.
Wybaw mnie^c,
bo staram się stosować do Twoich nakazów^d.
- 95** Niegodziwi czyhają,
żeby mnie zniszczyć,
ale ja zwracam baczną uwagę na Twoje przypomnienia.
- 96** Zobaczyłem, że wszelka doskonałość ma swoje granice,
ale Twoje przykazanie nie ma żadnych ograniczeń*.
- [mem]
- 97** O, jak bardzo kocham Twoje prawo!^e
Cały dzień o nim rozmyślam^f.
- 98** Twoje przykazanie sprawia, że jestem mądrzejszy od swoich wrogów^g,
bo zawsze mnie prowadzi.
- 99** Wnikliwością przewyższam wszystkich swoich nauczycieli^h,
bo rozmyślam* o Twoich przypomnieniach.
- 100** W swoich działaniach wykazuję się lepszym zrozumieniem niż starsze osoby,

119:91 *Chodzi o wszystkie dzieła stwórcze Boga. **119:96** *Dosl. „jest bardzo szerokie”. **119:97, 99** *Lub „analizuję”.

PSALM 119

- a Prz 6:23
Mt 4:4
- b Kpl 18:5
Pwt 30:16
Jn 6:63
Rz 10:5
- c Ps 86:2
Iz 41:10
- d Ps 119:15
- e Ps 40:8
- f Ps 1:2
- g Ps 19:7
Prz 2:6
Prz 10:8
- h Mt 11:25
Łk 2:46, 47

szpalta 2

- a Ps 18:23
Ps 119:59
- b Ps 19:7, 10
Prz 24:13, 14
- c Ps 119:100
- d Ps 97:10
Ps 101:3
Prz 8:13
Prz 13:5
Rz 12:9
- e Ps 43:3
Prz 6:23
Iz 51:4
Rz 15:4
2Tm 3:16, 17
2Pt 1:19
- f Ps 34:19
- g Ps 119:88
Ps 143:11
- h Ps 50:23
Oz 14:2
Heb 13:15
- i Pwt 33:10
Iz 48:17

j Ps 119:61

k Ps 119:87

- bo stosuję się do Twoich nakazów.
- 101** Nie chcę chodzić żadną złą ścieżką^a,
bo pragnę trzymać się Twoich słów.
- 102** Nie odstępuję od Twoich postanowień,
bo Ty mnie pouczasz.
- 103** Jakże słodkie dla mego podniebienia są Twoje wypowiedzi —
są dla moich ust słodsze niż miód!^b
- 104** Dzięki Twoim nakazom działam ze zrozumieniem^c.
Dlatego nienawidzę każdej fałszywej ścieżki^d.
- [nun]
- 105** Twoje słowo jest lampą dla moich nóg
i światłem na mojej ścieżce^e.
- 106** Złożyłem przysięgę —
i ją spełnię —
że będę trzymał się Twoich prawych postanowień.
- 107** Jestem bardzo udręczony^f.
Jehowo, zachowaj mnie przy życiu zgodnie z danym słowem^g.
- 108** Proszę, Jehowo, miej upodobanie w moich dobrowolnych ofiarach wysławiania^{*h}
i naucz mnie swoich postanowieńⁱ.
- 109** Moje życie jest w ciągłym niebezpieczeństwie*,
ale nie zapominałem o Twoim prawie^j.
- 110** Niegodziwi zastawili na mnie pułapkę,
ale ja nie odstąpiłem od Twoich nakazów^k.

119:108 *Dosl. „dobrowolnych ofiarach moich ust”. **119:109** *Lub „moja dusza wciąż jest w mojej ręce”.

- 111** Twoje przypomnienia
zawsze będą mi
towarzyszyć*,
bo cieszę moje serce^a.
- 112** Postanowiłem* przestrze-
gać Twoich przepisów
przez cały czas, do samego
końca.
- ☞ [samech]
- 113** Nienawidzę ludzi o poło-
wicznym* sercu^b,
ale kocham Twoje prawo^c.
- 114** Ty jesteś moją ochroną
i tarczą^d,
bo Twoje słowa są dla mnie
nadzieją*^e.
- 115** Żli, trzymajcie się ode mnie
z dala^f,
żebym mógł przestrzegać
przykazań swojego Boga.
- 116** Wesprzyj mnie tak,
jak obiecałeś*^g,
żebym pozostał przy życiu.
Nie pozwól, by moja nadzie-
ja zamieniła się w rozczarowanie*^h.
- 117** Wesprzyj mnie, żebyś
mógł zostać wybawionyⁱ.
Wtedy już zawsze będę
się skupiał na Twoich
przepisachⁱ.
- 118** Ty odrzucasz wszystkich,
którzy odstępują od Two-
ich przepisów^k,
bo tacy kłamią i zwodzą.
- 119** Usuwasz z ziemi wszyst-
kich niegodziwych, jakby
byli bezwartościowym
żużlem^l.
- Dlatego kocham Twoje
przypomnienia.

119:111 *Lub „będą moim wiecznym dziedzictwem”. **119:112** *Dosl. „nakłoniłem swoje serce”. **119:113** *Lub „podzielonym”. **119:114** *Lub „czekam na Twoje słowa”. **119:116** *Lub „zgodnie ze swoją wypowiedzią”. *Lub „została zawstydzona”.

PSALM 119

a Ps 19:8
Ps 119:129
Jer 15:16

b 1Kl 18:21
Obj 3:16

c Ps 40:8
Ps 119:97

d Ps 32:7
Ps 91:2

e Ps 130:5

f Ps 26:5

g Iz 41:10

h Ps 25:2
Rz 10:11

i Iz 41:13

j Joz 1:8
Ps 119:48

k 1Kn 28:9
Ps 95:10

l Prz 2:22
Prz 25:4, 5
Eze 22:18

szpalta 2

a Ps 69:3
Ps 143:7

b Ps 119:81

c Ps 69:16

d Ps 143:10

e Ps 119:34
2Tm 2:7
Jak 1:5

f Ps 9:19
Jer 18:23

g Ps 19:9, 10
Ps 119:72
Prz 3:13, 14

h Ps 19:8

i Ps 119:104

j Ps 119:105
Prz 6:23
2Ks 4:6
2Pt 1:19

- 120** Moje ciało drży ze strachu
przed Tobą,
z bojaźnią odnoszę się
do Twoich postanowień.

☞ [ajin]

- 121** Czyniłem to, co sprawiedli-
we i prawe.

Nie wydawaj mnie moim
dręczycielom!

- 122** Zapewnij powodzenie
swojemu słudze.

Niech zuchwali mnie
nie gnębią.

- 123** Moje oczy zmęczyły się,
wypatrując wybawienia
od Ciebie^a

i spełnienia się Twojej
prawej obietnicy*^b.

- 124** Okaż swojemu słudze
lojalną miłość^c

i naucz mnie swoich
przepisów^d.

- 125** Jestem Twoim sługą.
Udziel mi zrozumienia^e,
żebyś znał Twoje przypo-
mnienia.

- 126** Nadszedł czas, żebyś dzia-
łał, Jehowo^f,
bo złamano Twoje prawo.

- 127** Doprawdy, kocham Twoje
przykazania
bardziej niż złoto, i to na-
wet czyste* złoto^g.

- 128** Dlatego wszystkie
wskazówki* od Ciebie
uważam za słuszne^h.
Nienawidzę każdej fałszy-
wej ścieżkiⁱ.

☞ [pe]

- 129** Twoje przypomnienia
są wspaniałe,
dlatego się ich trzymam*.

- 130** Gdy Twoje słowa zostają
wyjawione, zapewniają
oświecenie^j,

119:123 *Lub „wypowiedzi”. **119:127** *Lub „oczyszczone”. **119:128** *Lub „nakazy”. **119:129** *Lub „moja dusza się ich trzyma”.

udzielają niedoświadczonym zrozumienia^a.

131 Szeroko otwieram usta i wzdycham*,

bo tęsknię za Twoimi przykazaniami^b.

132 Zwróć się ku mnie i okaż mi łaskę^c zgodnie ze swoim postanowieniem co do tych, którzy kochają Twoje imię^d.

133 Niech Twoje wypowiedzi bezpiecznie kierują moimi krokami*.

Niech nie zawładnie mną nic niegodziwego^e.

134 Wyratuj* mnie z rąk dręczycieli, a ja będę się stosował do Twoich nakazów.

135 Patrz na swojego sługę z aprobatą*^f i naucz mnie swoich przepisów.

136 Z oczu płyną mi potoki łez, bo ludzie nie trzymają się Twojego prawa^g.

☞ [cade]

137 Jehowo, Ty jesteś prawy^h, a Twoje postanowienia są sprawiedliweⁱ.

138 Przypomnienia, które dajesz, są prawe i można na nich całkowicie polegać.

139 Pożera mnie gorliwość^j, bo moi wrogowie zapomniaли o Twoich słowach.

140 Twoje wypowiedzi są na wskroś czyste^k, a Twój sługa je kocha^l.

141 Nic nie znaczą i jestem pogardzany^m,

119:131 *Dosl. „sapię”. **119:133** *Lub „niech dzięki Twoim wypowiedziom moje kroki staną się pewne”. **119:134** *Dosl. „wykup”. **119:135** *Lub „rozpromieniony; z uśmiechem”.

PSALM 119

a Ps 19:7
Prz 1:1, 4
2Tm 3:15

b Ps 42:1
1Pt 2:2

c 1Sm 1:10, 11
2Sm 16:11, 12
Iz 38:9, 20

d Heb 6:10

e Ps 19:13
Rz 6:12

f Lb 6:25
Ps 4:6

g Eze 9:4
2Pt 2:7, 8

h Pwt 32:4

i Obj 16:5, 7

j 2Kl 10:16
Ps 69:9
Jn 2:17

k Ps 12:6
Ps 119:160

l Ps 119:97

m Ps 22:6, 7

szpalta 2

a Ps 36:6

b Wj 34:6
Ps 119:160
Jn 17:17

c Ps 119:34

d Ps 5:3
Ps 88:13
Mk 1:35

e Ps 63:6
Łk 6:12

f Ps 51:1
Iz 63:7

g Pwt 4:7
Ps 46:1
Ps 145:18

h Ps 19:9
Jn 17:17

a jednak nie zapomniałem o Twoich nakazach.

142 Twoja prawość to prawość wieczna^a,

a Twoje prawo jest prawdą^b.

143 Chociaż przeżywam trudności i udrękę, wciąż kocham Twoje przykazania.

144 Twoje przypomnienia są wiecznie prawe. Udziel mi zrozumienia^c, żebym pozostał przy życiu.

☞ [kof]

145 Wołam z całego serca. Jehowo, odpowiedz mi. Będę przestrzegał Twoich przepisów.

146 Wołam do Ciebie. Wybaw mnie! Będę się trzymał Twoich przypomnień.

147 Obudziłem się przed świtem*, żeby wołać o pomoc^d, bo Twoje słowa są dla mnie nadzieją^e.

148 Budzę się w środku nocy*, żeby rozmyślać^f o Twoich wypowiedziach^g.

149 Usłysz mnie, proszę, bo jesteś lojalny w miłości^h. Jehowo, zachowaj mnie przy życiu, bo jesteś sprawiedliwy.

150 Przybliżają się do mnie ci, którzy postępują haniebnie*. Są daleko od Twojego prawa.

151 Jehowo, Ty jesteś blisko^g i wszystkie Twoje przykazania są prawdą^h.

119:147 *Lub „o porannym mroku”. ^aLub „czekam na Twoje słowa”. **119:148** *Lub „moje oczy otwierają się przed strażami nocnymi”. ^aLub „analizować”. **119:150** *Lub „nieprzystwoić”.

152 Już dawno temu dowiedziałem się,
że swoje przypomnienia
utwierdziłeś na zawsze^a.

↳ [resz]

153 Popatrz na moje ucieszenie
i mnie wyratuj^b,
bo nie zapomniałem o Two-
im prawie.

154 Stań w mojej obronie*
i mnie wyratuj^c,
zachowaj mnie przy życiu
zgodnie ze swoją obiet-
nicą[#].

155 Wybawienie jest daleko
od niegodziwych,
bo nie chcą przestrzegać
Twoich przepisów^d.

156 Jehowo, Twoje miłosier-
dzie jest wielkie^e.
Zachowaj mnie przy życiu,
bo jesteś sprawiedliwy.

157 Mam wielu prześladowców
i wrogów^f,
ale nie odstąpiłem od Two-
ich przypomnień.

158 Ze wstrętem patrzę
na tych, którzy
postępują zdradziecko,
bo nie trzymają się Twoich
wypowiedzi^g.

159 Zobacz, jak kocham Twoje
nakazy!
Jehowo, zachowaj mnie
przy życiu, bo jesteś
lojalny w miłości^h.

160 Istotą Twoich słów
jest prawdaⁱ,
a wszystkie Twoje prawe
postanowienia są wieczne.

↳ [szin]

161 Książęta bez powodu mnie
prześladują^j,
ja jednak odczuwam w ser-
cu głęboki respekt przed
Twoimi słowami^k.

119:154 *Lub „poprowadź moją sprawę
sądową”. #Lub „wypowiedzią”.

PSALM 119

a Ps 119:144
Kzn 3:14

b Ps 9:13

c 1Sm 24:15
Ps 43:1

d 2Kl 17:15, 18
Ps 73:27
Prz 15:29

e 1Kn 21:13
Ps 86:15
Iz 55:7
2Kl 1:3
Jak 5:11

f Ps 25:19

g Ps 139:21

h Ps 119:40, 88
Lam 3:22

i 2Sm 7:28
Ps 12:6
Jn 17:17

j Ps 119:23

k 2Kl 22:19

szpalta 2

a Jer 15:16

b Ps 101:7
Ps 119:29,
104

c Ps 1:2

d Ps 1:2, 3
Prz 3:1, 2
Iz 32:17
Iz 48:18

e Ps 1:2
Ps 40:8
Rz 7:22

f Ps 139:3
Prz 5:21
Prz 15:11
Heb 4:13

g Ps 18:6

h 1Kn 22:12
Prz 2:3, 5

i Ps 63:5
Ps 71:17
Ps 145:7

j Ps 40:9

162 Z Twoich wypowiedzi
cieszę się tak bardzo^a
jak ktoś, kto znalazł wielki
skarb.

163 Nienawidzę fałszu—
wręcz się nim brzydzę^b—
a kocham Twoje prawo^c.

164 Siedem razy dziennie
wysławiam Cię
za Twoje prawe postano-
wienia.

165 Ci, którzy kochają Twoje
prawo, cieszą się obfitym
pokojem^d
i nic nie może doprowadzić
ich do upadku^e.

166 Jehowo, z nadzieją czekam,
aż zapewnisz mi wyba-
wienie,
i przestrzegam Twoich
przykazań.

167 Trzymam się* Twoich
przypomnień
i bardzo je kocham^e.

168 Trzymam się Twoich naka-
zów i przypomnień,
bo wiesz o wszystkim,
co robię^f.

↳ [taw]

169 Jehowo, niech dotrze
do Ciebie moje wołanie
o pomoc^g.
Poprzez swoje słowo udziel
mi zrozumienia^h.

170 Niech dojdzie do Ciebie
moja prośba o łaskę.
Wybaw mnie, jak obiecałeś*.

171 Niech moje usta przepelnia
wysławianieⁱ,
bo uczysz mnie swoich
przepisów.

172 Niech mój język śpiewa
o Twoich wypowie-
dziach^j,

119:165 *Lub „nie ma dla nich żadnej
przyczyny potknięcia”. **119:167** *Lub
„moja dusza trzyma się”. **119:170** *Lub
„zgodnie ze swoją wypowiedzią”.

bo wszystkie Twoje przykazania są prawe.

173 Niech Twoja ręka będzie gotowa mi pomagać^a,
bo postanowiłem stosować się do Twoich nakazów^b.

174 Jehowo, tęsknie czekam,
aż mnie wybawisz,
i kocham Twoje prawo^c.

175 Pozwól mi* żyć, żebym mógł Cię wysławiać^d.
Niech Twoje postanowienia służą mi pomocą.

176 Błagam się jak zagubiona owca^e. Szukaj swojego sługi,
bo nie zapomniałem o Twoich przykazaniach^f.

Pieśń przybywających na święto*.

120 W udręce wołałem do Jehowy^g,
a On mi odpowiedział^h.

2 Jehowo, uratuj mnie* od kłamliwych ust i zwodniczego języka.

3 Zwodniczy języku, co On ci zrobi i jak cię ukarze*?ⁱ

4 Ukarze cię ostrymi strzałami^j wojownika i żarzącymi się węglami^k z janowców.

5 Biada mi, bo żyję jak cudzoziemiec w Meszechu!^l
Mieszkać wśród namiotów Kedaru^m.

6 Zbyt długo mieszkam* z tymi, którzy nienawidzą pokojuⁿ.

7 Ja jestem za pokojem, ale ledwie się odezwę, oni są za wojną.

119:175 *Lub „mojej duszy”. **120:nagł.** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **120:2** *Lub „moją duszę”. **120:3** *Dosl. „i co ci do da”. **120:6** *Lub „moja dusza mieszka”.

PSALM 119

a Ps 60:5
b Pwt 30:19
Joz 24:15, 22
c Ps 1:2
d Ps 9:13, 14
Iz 38:19
e Ps 95:7
Łk 15:4
1Pt 2:25
f Kzn 12:13

PSALM 120

g Ps 18:6
h Ps 50:15
Jon 2:1, 2
i Prz 12:22
j Ps 7:13
k Ps 140:10
l Rdz 10:2
m Jer 49:28
n Ps 57:4

szpalta 2

PSALM 121

a Ps 125:2
b Ps 46:1
Iz 41:13
Jer 20:11
Heb 13:6
c Ps 91:11, 12
Prz 3:26
d Iz 27:3
Iz 40:28
e Ps 91:1
Iz 25:4
f Ps 16:8
Ps 109:31
g Iz 49:10
Obj 7:16
h Ps 91:5, 6
i Ps 91:10
Prz 12:21
j Ps 97:10
Ps 145:20

PSALM 122

k 2Sm 6:15
Ps 27:4
Ps 42:4
Ps 84:10
l 2Kn 6:6
Ps 84:7
Ps 100:4
m 2Sm 5:9

Pieśń przybywających na święto.

121 Wznoszę oczy ku góróm^a.

Skąd nadejdzie moja pomoc?

2 Moja pomoc pochodzi od Jehowy^b,
Twórcy nieba i ziemi.

3 On nigdy nie da się poślizgnąć* twojej stopie^c.

Ten, który cię strzeże, nigdy nie będzie drzemał.

4 Ten, który strzeże Izraela, nigdy nie będzie drzemał ani nie zaśnie^d.

5 Jehowa cię strzeże.
Jehowa cię osłania*^e po twojej prawej stronie^f.

6 Słońce nie wyrządzi ci krzywdy w dzień^g ani księżyc w nocy^h.

7 Jehowa będzie cię strzegł przed wszelką szkodąⁱ.

Będzie strzegł twojego życia*^j.

8 Jehowa będzie cię strzegł we wszystkim, co robisz*,
odtąd aż po wieczność.

Pieśń przybywających na święto.
Psalm Dawida.

122 Ucieszyłem się, gdy mi powiedziano:
„Chodźmy do domu Jehowy”^k.

2 A teraz, Jerozolimo, stoimy w twoich bramach^l.

3 Jerozolimę zbudowano jak miasto zespolone w jedną zwartą całość^m.

4 Przychodzą do niej plemiona,
plemiona Jah*,

121:3 *Lub „zachwiać”. **121:5** *Dosl. „jest cieniem”. **121:7** *Lub „duszy”. **121:8** *Dosl. „strzegł twojego wychodzenia i wchodzenia”. **122:4** *Skrócona forma imienia Jehowa.

żeby wysławiać imię*
Jehowy—

zgodnie z przypomnieniem
danym Izraelowi^a.

5 Bo tam ustanowiono trony
sądu^b,

trony domu Dawida^c.

6 Proście o pokój dla
Jerozolimy^d.

Ci, którzy cię kochają, Jero-
zolimo, będą bezpieczni.

7 Oby pokój trwał w obrębie
twoich wałów obronnych*,
bezpieczeństwo—w twoich
warownych wieżach.

8 Ze względu na swoich braci
i przyjaciół powiem:

„Niech będzie w tobie
pokój”.

9 Ze względu na dom Jehowy,
naszego Boga^e,
będę zabiegał o twoje dobro.

Pieśń przybywających na święto.

123 Ty, który masz tron
w niebiosach,
ku Tobie wznoszę oczy^f.

2 Jak oczy sług spoglądają
ku ręce ich pana,

a oczy służącej—
ku ręce jej pani,

tak nasze oczy spoglądają
ku naszemu Bogu,
Jehowie^g,

aż nam okaże łaskę^h.

3 Okaż nam łaskę, Jehowo,
okaż nam łaskę,
bo w pełni odczuwamy
pogardę innychⁱ.

4 W pełni doświadczamy*
szyderstw ze strony ludzi
pewnych siebie
oraz pogardy ze strony
zuchwałych.

122:4 *Dosl. „dziękować imieniu”.
122:7 *Lub „warownych murów”.
123:4 *Lub „nasza dusza jest przesyco-
na”.

PSALM 122

a Wj 23:17

Pwt 12:5, 6

b Pwt 17:8, 9

2Kn 19:8

c 2Sm 7:16

1Kl 10:18

1Kn 29:23

d Ps 51:18

e 1Kn 29:3

Ps 26:8

Ps 69:9

PSALM 123

f Ps 25:15

Ps 121:1

g Ps 119:82

Ps 130:6

h Lam 3:25

Mi 7:7

i Neh 4:4

Ps 44:13

szpalta 2

PSALM 124

a Ps 46:7

Rz 8:31

Heb 13:6

b Ps 54:4

Ps 118:6

c Ps 3:1

Ps 22:16

d Ps 27:2

Ps 56:1

e Ps 18:4

f 1Sm 23:26-

28

2Sm 17:21,

22

g Ps 25:15

Ps 91:3

h Prz 18:10

PSALM 125

i Jer 17:7

j 1Kl 8:12, 13

Ps 48:2

Ps 132:13, 14

k 1Kl 11:7

Dz 1:12

l Ps 34:7

Iz 31:5

Za 2:4, 5

m Iz 14:5

n Kzn 7:7

o Ps 51:18

Pieśń przybywających na święto.
Psalm Dawida.

124 „Gdyby Jehowa
nie był z nami”^a—
niech teraz powie Izrael—

2 „gdyby Jehowa nie był
z nami^b,

kiedy atakowali nas
wrogowie^c,

3 to płonąc na nas gniewem,
połknęliby nas żywcem^d.

4 Wtedy zmyłaby nas woda,
przewaliłby się nad nami*
potok^e.

5 Przetoczyłyby się nad nami*
wzburzone masy wód.

6 Niech Jehowa będzie błogo-
sławiony,
bo nie wydał nas na pastwę
ich zębów.

7 Jesteśmy* jak ptak, który
uciekł
z pułapki łowcy^f.

Pułapka została połamana,
a my uciekliśmy^g.

8 Nasza pomoc jest w imieniu
Jehowy^h,
Twórcy nieba i ziemi”.

Pieśń przybywających na święto.

125 Ci, którzy ufają
Jehowieⁱ,
są jak góra Syjon, którą
nic nie może zachwiać
i która trwa na zawsze^j.

2 Jak góry są wokół
Jerozolimy^k,
tak Jehowa będzie wokół
swojego ludu^l
odąd aż po wieczność.

3 Berło niegodziwości
nie będzie władać ziemią
przydzieloną prawym^m,
żeby ci nie zaczęli popełniać
złaⁿ.

4 Jehowo, wyświadczań dobro
tym, którzy są dobrzy^o,

124:4, 5 *Lub „naszą duszą”. 124:7
*Lub „nasza dusza jest”. 125:3 *Lub
„nie wyciągnęli swoich rąk do zła”.

tym, którzy mają szczerę serce^a.

- 5 Natomiast tych, którzy zbaczają na swoje kręte drogi, Jehowa usunie razem ze złoczyńcami^b.

Niech nad Izraelem będzie pokój.

Pieśń przybywających na święto.

126

Gdy Jehowa przyprowadził z powrotem jeńców z Syjonu^c,

myśleliśmy, że śnimy.

- 2 Wtedy nasze usta wypełnił śmiech,

a nasz język radośnie wykrzykiwał^d.

Wtedy mówiono wśród narodów:

„Jehowa dokonał dla nich wielkich rzeczy”^e.

- 3 Jehowa dokonał dla nas wielkich rzeczy^f

i dlatego jesteśmy przeschęśliwi.

- 4 Jehowo, zechciej zebrać z powrotem* naszych jeńców jak strumienie w Negebie^g.

- 5 Ci, którzy sieją ze łzami, będą zbierać z radosnymi okrzykami.

- 6 Kto mimo płaczu wychodzi, niosąc wór ziarna, ten na pewno wróci z radosnymi okrzykami^h, niosąc swoje snopy^h.

Pieśń przybywających na święto.
Psalm Salomona.

127

Jeżeli Jehowa nie buduje domu, na próżno trzaskają się przy nim budowniczościⁱ.
Jeżeli Jehowa nie strzeże miasta^j, na próżno czuwa straż.

126:4 *Lub „przywróć siłę”. #Lub „wadi na południu”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Wadi”.

PSALM 125

a Ps 36:10
Ps 73:1

b 1Kn 10:13
Ps 53:5
Iz 59:8

PSALM 126

c Ezd 1:2, 3
Ps 85:1

d Ezd 3:11
Ps 106:47
Iz 49:13
Jer 31:12

e Joz 2:9, 10
Neh 6:15, 16

f Ezd 7:27, 28
Iz 11:11

g Ps 30:5
Iz 61:1-3

h Iz 9:3

PSALM 127

i Prz 3:6
Prz 10:22
Prz 16:3

j Iz 27:3

szpalta 2

a Ps 3:5
Kzn 5:12

b Rdz 33:4, 5
Rdz 48:3, 4
1Sm 2:21

c Rdz 41:51, 52
Kpl 26:9
Hi 42:12, 13
Ps 128:3

d Prz 17:6

e Rdz 50:23

PSALM 128

f Ps 112:1
Heb 5:7

g Ps 119:1
Mi 6:8

h Kzn 5:18
Iz 65:22

i Wj 23:26
Ps 127:3

j Ps 127:4, 5

k Ps 122:6
Iz 33:20

- 2 Na próżno wczesnie wstajecie i późno chodzicie spać, na próżno trudzicie się, żeby zdobyć żywność, gdy tymczasem Bóg troszczy się o tych, których kocha, a ponadto daje im sen^a.

- 3 Dzieci* są darem od Jehowy^b, owoc łona jest nagrodą^c.

- 4 Synowie, którzy rodzą się komuś w młodości, są jak strzały w rękę mocarza^d.

- 5 Szczęśliwy jest człowiek, który napełnia nimi swój kołczan^e.

Nie zostaną zawstydzeni, bo będą rozmawiać z wrogami w bramie miasta.

Pieśń przybywających na święto.

128

Szczęśliwy jest każdy, kto boi się Jehowy^f,

kto chodzi Jego drogami^g.

- 2 Będziesz jadł plony swojej ciężkiej pracy.

Będziesz szczęśliwy i będziesz się cieszył dobrobytem^h.

- 3 Twoja żona będzie w twoim domu jak płodna winoroślⁱ.

Twoi synowie dookoła twojego stołu będą jak pędy drzewa oliwnego.

- 4 Tak będzie pobłogosławiony człowiek, który boi się Jehowy^j.

- 5 Jehowa będzie ci błogosławił z Syjonu.

Obyś przez całe życie widział dobrobyt Jerozolimy^k

- 6 i oglądał synów swoich synów.

Niech nad Izraelem będzie pokój.

127:3 *Dosl. „synowie”.

Pieśń przybywających na święto.

- 129** „Od mojej młodości wrogowie ciągle mnie atakują”^a — niech teraz powie Izrael —
- 2 „od mojej młodości wrogowie ciągle mnie atakują^b, ale mnie nie pokonali^c.
- 3 Oracze orali na moich plecach^d, robili długie bruzdy”.
- 4 Ale Jehowa jest prawy^e. Przeciął powrozy nałożone przez niegodziwych^f.
- 5 Wszyscy, którzy nienawidzą Syjonu, zostaną zawstyżeni i uciekną w niesławie^g.
- 6 Staną się jak trawa na dachach, która usycha, zanim się ją wyrwie,
- 7 i którą żniwiarz nie zdoła napęlić swojej garści ani zbierający snopy — swoich rąk.
- 8 Przechodnie nie będą mówić: „Niech Jehowa wam błogosławi. Błogosławimy was w imię Jehowy”.

Pieśń przybywających na święto.

- 130** Jehowo, wołam do Ciebie z głębin rozpacz^h.
- 2 Jehowo, usłysz mój głos. Niech Twoje uszy zwrócą uwagę na moje błagania o pomoc.
- 3 Jah^{*}, gdybyś zważał[#] na przewinienia, to kto, Jehowo, by się ostał?ⁱ
- 4 Ty naprawdę przebaczasz^j, żeby okazywano Ci podziw i respekt^k.

130:3 *Skrócona forma imienia Jehowa.

[#]Lub „śledził; zapamiętywał”. 130:4

^{*}Dosl. „żeby się Ciebie bano”.

PSALM 129

a Wj 5:6, 9

b Lam 1:3

c Ps 118:13
Ps 125:3

d Ps 66:12
Iz 51:23

e Ezd 9:15
Neh 9:33

f Ps 124:7

g Neh 4:4
Neh 6:15, 16
Est 6:13
Est 9:5
Ps 137:7
Za 12:3

PSALM 130

h Lam 3:55
Jon 2:1, 2

i Ps 38:4
Ps 103:14
Ps 143:1, 2
Iz 55:7
Dn 9:18
Rz 3:20
Tyt 3:5

j Wj 34:6, 7
Ps 25:11

k Jer 33:8, 9

szpalta 2

a Mi 7:7

b Ps 119:147

c Ps 86:5

PSALM 131

d Ps 78:70
Ps 138:6

e 1Sm 18:23

f 1Sm 30:6
Ps 62:1
Iz 30:15
Lam 3:26

g Ps 130:7
Mi 7:7

PSALM 132

h 1Sm 20:1

i 2Sm 7:2, 3

- 5 Pokładam nadzieję w Jehowie, całym sobą^{*} pokładam w Nim nadzieję. Czekam na Jego słowo.
- 6 Wyczekuję^{*} Jehowy^a, i to bardziej, niż strażnicy wyczekują poranku^b, tak, bardziej, niż strażnicy wyczekują poranku.
- 7 Niech Izrael czeka na Jehowę, bo Jehowa jest lojalny w miłości^c i ma wielką moc, żeby wykupić.
- 8 Wykupi Izraela z wszelkich jego przewinień.

Pieśń przybywających na święto.
Psalm Dawida.

- 131** Jehowo, moje serce nie jest wyniosłe, a moje oczy nie patrzą z góry^d, nie zabiegam o rzeczy zbyt wielkie^e ani o takie, które są poza moim zasięgiem.
- 2 Wręcz przeciwnie, uspokoiłem się^{*} i wyciszyłem^f jak małe[#] dziecko, które jest u swojej matki. Jestem[^] zadowolony jak małe dziecko.
- 3 Niech Izrael czeka na Jehowę^g odtąd aż po wieczność.

Pieśń przybywających na święto.

- 132** Jehowo, pamiętaj o Dawidzie i o wszystkim, co wycierpiał^h, 2 o tym, jak przysiągł Jehowie, jak ślubował Mocarzowi Jakubaⁱ:

130:5 *Lub „moja dusza”. 130:6 *Lub „moja dusza wyczekuje”. 131:2 *Lub „swoją duszę”. [#]Hebr. określenie odnosi się do dziecka, które nie jest już karmione piersią. [^]Lub „moja dusza jest”.

- 3 „Nie wejdę do swojego namiotu, do swojego domu^a, nie położę się w swoim łóżku, na swoim łożu,
- 4 nie dam zasnąć swoim oczom ani zdrzemnąć się swoim powiekom,
- 5 dopóki nie znajdę miejsca dla Jehowy, odpowiedniego mieszkania* dla Mocarza Jakuba^b.
- 6 Usłyszeliśmy o niej* w Efracie^c, znaleźliśmy ją w lesie^d.
- 7 Wejdźmy do mieszkania Boga^e, pokłońmy się u Jego podnóżka^f.
- 8 Powstań, Jehowo, przyjdź do miejsca, w którym będziesz przebywać^g— Ty i Arka symbolizująca Twoją siłę^h.
- 9 Niech Twoi kapłani odzieją się w prawość, a Twoi lojalni słudzy niech radośnie wykrzykują.
- 10 Ze względu na swojego sługę Dawida nie odrzucaj* swojego pomazańcaⁱ.
- 11 Jehowa przysiągł Dawidowi i na pewno nie cofnie danego słowa: „Jednego z twoich potomków* posadzę na twoim tronie^j.
- 12 Jeśli twoi synowie będą się trzymać mojego przymierza i moich przypomnień, których ich uczyć^k,

132:5 *Lub „wspaniałego przybytku”. 132:6 *Najwyraźniej chodzi o Arkę Przymierza. 132:7 *Lub „Jego wspaniałego przybytku”. 132:10 *Dost. „nie odwracaj twarzy”. 132:11 *Dost. „z owocu twojego łona”.

PSALM 132

a 2Sm 5:11
b 2Sm 7:2
1Kl 8:17
1Kn 15:3, 12
Dz 7:45, 46
c 1Sm 17:12
d 1Sm 7:1
1Kn 13:6
e Ps 43:3
f 1Kn 28:2
Ps 5:7
g Lb 10:35
2Sm 6:17
h 2Kn 6:41, 42
i 1Kl 15:4
2Kl 19:34
j 1Kl 8:25
Ps 89:3, 4
Ps 89:20, 36
Iz 9:7
Jer 33:20, 21
Mt 9:27
Łk 1:69
Dz 2:30, 31
Dz 13:22, 23
k 1Kn 29:19

szpalta 2

a 2Sm 7:12, 16
1Kn 17:11, 12
Ps 89:20, 29
b Ps 48:2, 3
Ps 78:68
Heb 12:22
c Ps 87:2
d Ps 46:5
Iz 24:23
e Ps 22:26
Ps 147:12, 14
f Ps 149:4
g Ps 132:8, 9
h 1Kl 11:36
1Kl 15:4
2Kn 21:7
i Ps 2:6
Ps 72:8
Iz 9:6
Obj 11:15

PSALM 133

j Rdz 13:8
Jn 13:35
Kol 3:14
Heb 13:1
k Prz 27:9
l Wj 29:4, 7
m Pwt 3:8, 9
1Kn 5:23
n Ps 125:2

PSALM 134

o Obj 19:5
p 1Kn 9:33
1Kn 23:27, 30
Łk 2:37
Obj 7:15

to również ich synowie będą na zawsze zasiadać na twoim tronie^a.

- 13 Bo Jehowa wybrał Syjon^b, zapragnął go na mieszkanie dla siebie^c, mówiąc:
- 14 „To na zawsze będzie moje miejsce odpoczynku, tu będę mieszkał^d, bo tego pragnę.
- 15 Hoinie pobłogosławię to miasto pożywieniem, jego biednych nasycę chlebem^e.
- 16 Jego kapłanów przyrodzieję w wybawienie^f, a jego lojalni będą radośnie wykrzykiwać^g.
- 17 Tam pomnożę siłę* Dawida. Przygotowałem lampę swemu pomazańcowi^h.
- 18 Jego wrogów przyrodzieję we wstyd, a korona* na jego głowie będzie błyszczećⁱ.

Pieśń przybywających na święto.
Psalm Dawida.

- 133** Jak to dobrze i miło, gdy bracia mieszkają ze sobą w jedności^l!
- 2 Jest to jak wyborowy olejek^k wylewany na głowę Aarona, który spływa na jego brodę^l i aż na kołnierz jego szat.
- 3 Jest to jak rosa Hermonu^m, która opada na góry Syjonuⁿ. Jehowa zarządził, żeby było tam błogosławieństwo— wieczne życie.

Pieśń przybywających na święto.

- 134** Wysławiajcie Jehowę, wszyscy słudzy Jehowy^o, którzy nocami służycie w domu Jehowy^p.

132:17 *Dost. „wywyższę róg”. 132:18 *Lub „diadem”.

- 2 Módlcie się, wznosząc ręce^a
w świętości*,
i wysławiajcie Jehowę.
3 Niech Jehowa, Twórca nieba
i ziemi,
błogosławi ci z Syjonu.

135 Wysławiajcie Jah!*
Wysławiajcie imię
Jehowy,
wysławiajcie Go, słudzy
Jehowy^b,

- 2 wy, którzy stoicie w domu
Jehowy,
na dziedzińcach domu
naszego Boga^c.
3 Wysławiajcie Jah*,
bo Jehowa jest dobry^d.
Wysławiajcie pieśnią Jego
imię^e, gdyż jest ono miłe.
4 Bo Jah wybrał sobie Jakuba,
Izrael stał się Jego szczegól-
ną* własnością^e.
5 Bo dobrze wiem, że Jehowa
jest wielki,
nasz Pan przewyższa wszyst-
kich innych bogów^f.
6 Jehowa robi wszystko,
co Mu się podoba^g,
w niebie i na ziemi,
w morzach i we
wszystkich głębinach.
7 Sprawia, że z krańców ziemi
wznoszą się chmury*,
wywołuje błyskawice
w trakcie deszczu^h,
wyprowadza wiatr ze swoich
składnic^h.
8 On zabił pierworodnych
Egiptu,
zarówno człowieka,
jak i zwierzęⁱ.

134:2 *Możliwe też „w sanktuarium”.
135:1, 3 *Lub „Alleluja!”. „Jah” to skró-
cona forma imienia Jehowa. 135:3
*Lub „grajcie dla Jego imienia”. 135:4
*Lub „drogocenną”. 135:7 *Lub „obło-
ki pary”. *Możliwe też „robi upusty dla
deszczu”.

PSALM 134

a Ps 28:2
Ps 141:2

PSALM 135

b Ps 113:1
Obj 19:5

c Ps 96:8
Ps 116:19

d Ps 119:68
Mt 19:17

e Wj 19:5
Pwt 7:6

f Pwt 10:17
Ps 97:9

g Ps 115:3
Iz 46:10

h Wj 14:21
Lb 11:31
Jer 10:13
Jer 51:16
Jon 1:4

i Wj 12:12, 29

szpalta 2

a Wj 7:20
Wj 8:6, 17
Wj 9:6, 10
Wj 9:23
Wj 10:12, 21

b Ps 136:15

c Ps 44:2

d Joz 12:7, 8

e Lb 21:23, 24

f Lb 21:33-35

g Joz 11:23

h Wj 3:15
Ps 102:12

i Wj 14:31

j Pwt 32:36

k Ps 115:4-8
Iz 46:6
Dz 17:29
1Ko 10:19

l Hab 2:19

m Jer 10:14

n Iz 44:9

o Ps 97:7

p Pwt 10:8

- 9 Pośród ciebie, Egipcie,
dokonał znaków i cudów^a
wymierzonych przeciwko
faraonowi i wszystkim
jego sługom^b.

10 On pokonał wiele narodów^c
i pozabijał potężnych
królów^d—

11 Sychona, króla Amorytów^e,
Oga, króla Baszanu^f,
i wszystkie królestwa
Kanaanu.

12 Ich ziemię dał jako
dziedzictwo,
jako dziedzictwo swojemu
ludowi, Izraelowi^g.

13 Jehowo, Twoje imię
trwa wiecznie.
Jehowo, Twoja sława*
trwa przez wszystkie
pokolenia^h.

14 Bo Jehowa będzie bronił*
swojego luduⁱ
i będzie współczuł^j
swoim sługom^j.

15 A bożki narodów to srebro
i złoto,
dzieło ludzkich rąk^k.

16 Mają usta, ale nie mówią^l.
Mają oczy, ale nie widzą.

17 Mają uszy, ale nie słyszą.
W ich ustach nie ma
oddechu^m.

18 Do nich upodobnią się ci,
którzy je wytwarzająⁿ,
jak również wszyscy,
którzy im ufają^o.

19 Potomkowie Izraela,
wysławiajcie Jehowę.
Potomkowie Aarona,
wysławiajcie Jehowę.

20 Potomkowie Lewiego,
wysławiajcie Jehowę^p.
Wy, którzy boicie się Jeho-
wy, wysławiajcie Jehowę.

135:13 *Lub „imię”. Dosł. „miano”.
135:14 *Lub „bronił sprawy”. *Lub
„żałował”.

- 21 Niech Jehowa, Ten, który przebywa w Jerozolimie^a, będzie wysławiany na Syjonie^b.
Wysławiajcie Jah!^{*c}

136 Dziękujcie Jehowie, bo jest dobry^d,
Jego lojalna miłość trwa wiecznie^e.

- 2 Dziękujcie Bogu bogów^f, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.
3 Dziękujcie Panu panów, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.
4 Jedynie On dokonuje wielkich cudów^g, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie^h.
5 Po mistrzowsku* stworzył nieboⁱ, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.
6 Rozciągnął ziemię nad wodami^j, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.
7 Stworzył wielkie światła^k, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie,
8 słońce, żeby władało dniem^l, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie,
9 oraz księżyc i gwiazdy, żeby władały nocą^m, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.
10 Zabił pierworodnych Egiptuⁿ, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.
11 Wyprowadził stamtąd Izraelitów^o, bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie,

135:21 *Lub „Alleluja!”. „Jah” to skrócona forma imienia Jehowa. 136:5 *Lub „kierując się zrozumieniem”.

PSALM 135

a Jer 3:17

b Ps 48:1
Ps 132:13

c Obj 19:6

PSALM 136

d Łk 18:19

e 2Kń 7:3
2Kń 20:21
Ps 106:1
Ps 107:1f Ps 97:9
Dn 2:47g Wj 15:11
Obj 15:3

h Ps 103:17

i Hi 38:36
Prz 3:19, 20j Rdz 1:9
Ps 24:1, 2

k Rdz 1:14

l Rdz 1:16
Jer 31:35

m Ps 8:3

n Wj 12:29

o Wj 12:51

szpalta 2

a Wj 13:14

b Wj 14:21

c Wj 14:29

d Wj 14:27, 28

e Wj 13:18
Wj 15:22

f Joz 12:7, 8

g Lb 21:21-24

h Lb 21:33-35

i Lb 32:33

j Pwt 32:36

k Neh 9:32

l Sdz 3:9
Sdz 6:9

- 12 silną ręką^a i potężnym* ramieniem,
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.

- 13 Morze Czerwone rozdzielił na dwoje^{*b},
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.

- 14 Sprawił, że Izrael przeszedł środkiem morza^c,
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.

- 15 Rzucił w Morze Czerwone faraona i jego wojsko^d,
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.

- 16 Prowadził swój lud przez pustkowia^e,
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.

- 17 Pokonał wielkich królów^f,
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.

- 18 Pozabijał potężnych królów,
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie,

- 19 Sychona^g, króla Amorytów,
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie,

- 20 i Oga^h, króla Baszanu,
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.

- 21 Ich ziemię dał jako dziedzictwoⁱ,
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie,

- 22 jako dziedzictwo swojemu słudze, Izraelowi,
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie.

- 23 Pamiętał o nas, gdy byliśmy poniżeni^j,
bo Jego lojalna miłość trwa wiecznie^k.

- 24 Ciągłe ratował nas z rąk naszych wrogów^l,

136:12 *Dosl. „wyciągnięty”. 136:13 *Dosl. „na części”.

bo Jego lojalna miłość
trwa wiecznie.

25 On daje pokarm każdej
żywej istocie^a,
bo Jego lojalna miłość
trwa wiecznie.

26 Dziękujcie Bogu niebios,
bo Jego lojalna miłość
trwa wiecznie.

137 Siadaliśmy nad rzeka-
mi Babilonu^b.

Plakaliśmy, gdy wspominali-
śmy Syjon^c.

2 Na tamtejszych* topolach
zawiesiliśmy swoje liry^d.

3 Bo ci, którzy nas trzymali
w niewoli, domagali się
pieśni^e,

ci, którzy z nas drwili,
chcieli rozrywki:

„Zaśpiewajcie nam jakąś
pieśń Syjonu”.

4 Ale jak moglibyśmy śpiewać
pieśń Jehowy
w obcej ziemi?

5 Gdybym zapomniał o tobie,
Jerozolimie,
to niech moja prawa ręka
zapomni wszystko,
co umie^f.

6 Niech mi język przylgnie
do podniebienia,
jeśli nie będę pamiętał
o tobie,
jeśli nie będę uznawał
Jerozolimy
za swój największy powód
do radości^g.

7 Pamiętaj, Jehowo,
co mówili Edomici w dniu,
gdy upadła Jerozolima:
„Zburzcie ją! Zburzcie ją
aż do fundamentów!”^h.

136:25 *Dost. „wszelkiemu ciatu”.
137:2 *Chodzi o Babilon. #Hebr.
kinnôr. Instrument strunowy przypomi-
nający lirę lub harfę. **137:5** *Możliwe
też „niech moja prawa ręka uschnie”.

PSALM 136

a Ps 145:15
Ps 147:9

PSALM 137

b Jer 51:13
Eze 3:15
Dn 10:4

c Dn 9:2, 3

d Iz 24:8

e Ps 123:4

f Neh 2:3
Ps 84:2
Ps 102:13, 14
Iz 62:1
Jer 51:50

g Ps 122:1

h Jer 49:7
Lam 4:22
Eze 25:12
Abd 10:13

szpalta 2

a Iz 47:1
Jer 25:12
Jer 50:2

b Jer 50:29
Obj 18:6

c Iz 13:1, 16

PSALM 138

d Ps 9:1

e 1Sm 3:3
1Kn 16:1
Ps 28:2

f Jn 17:6

g Ps 18:6

h Ps 29:11
Iz 12:2
Iz 41:10

i Ps 102:15
Iz 60:3

j 1Kl 8:10, 11

k 1Sm 2:8
Ps 113:6-8
Iz 57:15

l Jak 4:6
1Pt 5:5

8 Córko babilońska, która
wkrótce zostaniesz
zniszczona^a,
szczęśliwy będzie ten,
kto ci odpłaci,
kto cię potraktuje tak,
jak ty potraktowałaś nas^b.

9 Szczęśliwy będzie ten,
kto schwyta twoje dzieci
i roztrzaska je o skały^c.

Psalm Dawida.

138 Będę Cię wysławiał
całym sercem^d.

Będę Cię wysławiał pieśnią
wobec innych bogów*.

2 Będę się kłaniał w stronę
Twojej świętej świątyni^e
i będę wysławiał Twoje imię^f,
bo okazujesz lojalną miłość
i wierność.

Wywyższyłeś swoją wypo-
wiedź i swoje imię ponad
wszystko inne^g.

3 W dniu, gdy wołałem,
odpowiedziałeś mi^g.

Sprawiłeś, że stałem się
odważny* i silny^h.

4 Jehowo, wszyscy ziemscy
królowie będą Cię
wysławiać,
bo usłyszają obietnice,
które złożyłeś.

5 Będą śpiewać o tym,
jak Jehowa postępuje,
bo chwała Jehowy
jest wielkaⁱ.

6 Chociaż Jehowa przebywa
wysoko, to zwraca uwagę
na pokornego^k,
natomiast od wyniosłego
trzyma się z daleka^l.

138:1 *Możliwe też „będę Ci grał na
przekór innym bogom”. **138:2** *Lub
„sanktuarium”. #Możliwe też „wywyż-
szyłeś swoją wypowiedź ponad ca-
łe swoje imię”. **138:3** *Lub „odważ-
ny w duszy”. **138:6** *Dost. „wyniosłego
zna z daleka”.

7 Gdy będę w niebezpieczeństwie, Ty zachowasz mnie przy życiu^a.

Wyciągasz rękę przeciwko moim rozgniewanym wrogom,
swoją silną ręką*
mnie wybawisz.

8 Jehowa spełni wszystko,
co zamierzył wobec mnie.
Jehowo, Twoja lojalna
miłość trwa wiecznie^b.
Nie porzucaj dzieł
swoich rąk^c.

Dla dyrygenta.
Psalm Dawida. Utwór muzyczny.

139 Jehowo, przebadałeś
mnie i mnie znasz^d.

2 Wiesz, kiedy siadam
i kiedy wstaję^e.
Z daleka przenikasz
moje myśli^f.

3 Obserwujesz* mnie,
gdy podróżuję i gdy leżę,
znasz wszystkie
moje drogi^g.

4 Nie ma jeszcze słowa
na moim języku,
a Ty, Jehowo, już dobrze
je znasz^h.

5 Chronisz mnie z tyłu
i z przodu
i kładziesz na mnie swoją
rękę.

6 Twoja wiedza o mnie
jest dla mnie niepojęta*.
Jest zbyt wielka, żebym
mógł ją ogarnąćⁱ.

7 Gdzie mógłbym uciec
od Twojego ducha
i gdzie mógłbym uciec,
żebyś mnie nie widział?^j

8 Gdybym wstąpił do nieba,
Ty byś tam był,

138:7 *Dost. „swoją prawicą”. **139:3** *Dost. „odmierzasz”. **139:6** *Lub „zbyt zdumiewająca”. *Lub „jest za wysoko, żebym mógł jej dosięgnąć”.

PSALM 138

a Ps 71:20

b Ps 103:17

c Hi 14:15
Ps 71:18

PSALM 139

d 1Sm 16:6, 7
1Kn 28:9
Ps 17:3
Ps 139:23
Jer 20:12

e Rdz 16:13

f Ps 94:11

g Rdz 28:15
2Sm 8:14
Hi 31:4
Ps 121:8
Prz 5:21

h Heb 4:12

i Hi 26:14
Hi 42:3
Ps 40:5
Rz 11:33

j Jon 1:3

szpalta 2

a Hi 26:6
Prz 15:11

b Ps 63:8
Ps 73:23
Iz 41:13

c Dn 2:22

d Heb 4:13

e Ps 22:9
Ps 71:6
Jer 1:5

f Rdz 1:26

g Ps 19:1
Ps 104:24
Ps 111:2
Obj 15:3

h Hi 10:10, 11

a gdybym posłał sobie w grobie*, tam też byś był^a.

9 Gdybym odleciał na skrzydłach brzasku,
żeby zamieszkać za najdalszym morzem,

10 to nawet tam prowadziłaby
mnie Twoja ręka,
Twoja silna ręka*
by mnie trzymała^b.

11 Gdybym powiedział:
„Na pewno ukryje
mnie ciemność!”,
wtedy otaczająca mnie noc
stałaby się światłem.

12 Nawet ciemność nie byłaby
dla Ciebie zbyt ciemna,
noc byłaby tak jasna
jak dzień^c.
Ciemność jest dla Ciebie
jak światło^d.

13 Bo Ty utworzyłeś moje nerki,
osłaniałeś* mnie w łonie
matki^e.

14 Wysławiam Cię, bo cudownie
mnie uczyniłeś
i wzbudza to mój łęk
i podziw^f.

Twoje dzieła są zdumiewające^g,
wiem* o tym bardzo dobrze.

15 Gdy powstawałem
w ukryciu,
gdy rozwijałem się w łonie
matki*,
moje kości nie były przed
Tobą ukryte^h.

16 Twoje oczy widziały mnie
nawet wtedy, gdy byłem
zarodkiem.

W Twojej księdze były
zapisane dni,

139:8 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnym grobie ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. **139:10** *Dost. „Twoja prawica”. **139:13** *Możliwe też „utkałeś”. **139:14** *Lub „moja dusza wie”. **139:15** *Dost. „Zostałem utkany w głębi ziemi”.

w których miały się kształtować wszystkie jego części,

i to zanim jeszcze którakolwiek z nich się pojawiła.

17 Jakże więc cenne są dla mnie Twoje myśli!^a

Boże, jak ogromna jest ich liczba!^b

18 Gdybym próbował je policzyc, będzie ich więcej niż ziarenek piasku.^c

Kiedy się budzę, wciąż jestem przy Tobie^d.

19 Boże, gdybyś tylko zechciał zgładzić niegodziwego!^e Wtedy odstąpiliby ode mnie ludzie dopuszczający się przemocy*,

20 ci, którzy w złych zamiarach* wypowiadają się przeciw Tobie.

To Twoi wrogowie, którzy używają Twego imienia w sposób niegodny^f.

21 Jehowo, czy nie czuję nienawiści do tych, którzy nienawidzą Ciebie^g,

i czy nie brzydzę się tymi, którzy się przeciw Tobie buntują?^h

22 Czuję do nich wyłącznie nienawiśćⁱ.

Stali się dla mnie prawdziwymi wrogami.

23 Boże, przebadaj mnie i poznaj moje serce^j.

Zbadaj mnie i poznaj dręczące* mnie myśli^k.

24 Zobacz, czy nie schodzę na jakąś zgubną drogę^l, i prowadź mnie^m drogą wieczności.

139:18 *Możliwe też „po przebudzeniu się dalej bym je liczył”. **139:19** *Lub „winni krwi”. **139:20** *Lub „zgodnie ze swoimi myślami”. **139:23** *Lub „niepokojące”.

PSALM 139

a Iz 55:9

b Rz 11:33

c Ps 40:5

d Ps 63:6

e Ps 5:6

f Wj 20:7

g 2Kń 19:2
2Kń 6:14

h Ps 119:158

i Ps 101:3

j Jer 20:12

k Ps 94:19

l Ps 17:3

m Ps 5:8
Ps 143:8
Ps 143:10

szpalta 2

PSALM 140

a Ps 18:48
Ps 59:1

b Ps 64:2, 6

c Ps 52:1, 2
Ps 58:3, 4

d Rz 3:13
Jak 3:8

e Ps 17:8
Ps 36:11
Ps 71:4

f Ps 10:9

g Jer 18:22

h Ps 28:2
Ps 55:1

i 1Sm 17:37

j 2Sm 15:31
Ps 27:12

k Ps 7:16
Prz 12:13

l Ps 11:5, 6

Dla dyrygenta.

Utwór muzyczny Dawida.

140 Jehowo, ratuj mnie przed złymi ludźmi, chroń mnie przed ludźmi dopuszczającymi się przemocy^a,

2 przed tymi, którzy w sercach knują zło^b i cały dzień wywołują konflikty.

3 Wyostrażają swój język jak u węża^c, mają w ustach jad żmij^d. (Sela).

4 Jehowo, uchroni mnie od rąk ludzi niegodziwych^e, strzeż mnie przed ludźmi dopuszczającymi się przemocy, przed tymi, którzy myślą, jak doprowadzić do mojego upadku.

5 Wyniosli ukrywają pułapkę na mnie, przy ścieżce rozciągają linami sieć^f. Zastawiają na mnie sidła^g. (Sela).

6 Mówię do Jehowy: „Ty jesteś moim Bogiem. Wysłuchaj, Jehowo, moich błagań o pomoc”^h.

7 Jehowo, Wszechwładny Panie, mój silny Wybawco, Ty osłaniasz mi głowę w dniu bitwyⁱ.

8 Jehowo, nie spełniaj pragnień ludzi niegodziwych. Nie pozwól, żeby powiodły się ich plany, przez co zostaliby wywyższeni^j. (Sela).

9 Niech głowy tych, którzy mnie otaczają, okryje zło, które wypowiedzieli^k.

10 Niech spadną na nich żarzące się węgle^l.

Niech zostaną wrzuceni
do ognia,
do głębokich* dołów^a, żeby
już nigdy nie powstałi.

11 Niech oszczerca nie znajdzie
sobie miejsca na ziemi*^b.

Niech zło ściga ludzi
dopuszczających się
przemocy i ich powali.

12 Wiem, że Jehowa będzie bro-
nił niewiele znaczących
i odda sprawiedliwość
biednym^c.

13 Prawi z pewnością będą
wysławiać Twoje imię*,
prostopolnini będą mieszkać
przed Twoim obliczem*^d.

Utwórz muzyczny Dawida.

141 Jehowo, Ciebie
wzywam^e.

Pośpiesz mi na pomoc^f.
Proszę, zwróć uwagę,
gdy do Ciebie wołam^g.

2 Niech moja modlitwa będzie
jak kadzidło^h przygotowa-
ne przed Tobąⁱ,
moje ręce wzniesione w bła-
ganiach—jak wieczorna
ofiara zbożowa*^j.

3 Jehowo, postaw wartę
przy moich ustach,
proszę, postaw straż
u drzwi moich warg^k.

4 Nie daj mojemu sercu skła-
niać się ku czemuś złemu^l,
żebym ze złymi ludźmi
nie popełniał nikczemnych
rzeczy.

Obym nigdy nie zajał się
ich przysmakami.

5 Gdyby mnie smagał prawy,
byłby to przejaw lojalnej
miłości^m,

140:10 *Lub „wodnych”. **140:11** *Lub
„w kraju”. **140:13** *Dost. „dziękować
Twojemu imieniu”. *Lub „w Twojej
obecności”. **141:2** *Zob. *Słowniczek*
pojęć.

PSALM 140

a Ps 55:23

b Ps 12:3

c Ps 10:17, 18
Ps 22:24

d Ps 23:6

PSALM 141

e Ps 31:17

f Ps 40:13
Ps 70:5

g Ps 39:12

h Wj 30:34-36

i Łk 1:9, 10
Obj 5:8
Obj 8:3, 4

j Wj 29:41

k Prz 13:3
Prz 21:23
Jak 1:26

l 1Kl 8:58
Ps 119:36

m 2Sm 12:7, 9
Prz 17:10
Gal 6:1

szpalta 2

a Prz 6:23
Jak 5:14

b Prz 9:8
Prz 19:25
Prz 25:12

c 2Kn 20:12
Ps 25:15

d Est 7:10
Ps 7:14, 15
Ps 9:15
Ps 57:6

PSALM 142

e 1Sm 22:1
1Sm 24:3
Heb 11:32, 38

f Ps 28:2
Ps 141:1

g Ps 18:6
Jon 2:7
Mt 26:38, 39
Mk 15:34
Heb 5:7

h Ps 139:3

gdyby mnie upominał, było-
by to jak olejek na moją
głowę^a,

k którego bym nie odmówił^b.

Będę się za niego modlił,
nawet gdy spotka go
nieszczeście.

6 Choć ich sędziów zrzuca się
z urwiska,
ludzie będą zwracać uwagę
na moje słowa, bo są
przyjemne.

7 Jak ziemia zostaje rozrzuc-
na przez tego, kto orze,
tak nasze kości rozrzucono
u wejścia do grobu*.

8 Ale ja polegam na Tobie*,
Wszewhładny Panie,
Jehowo^c.

U Ciebie się schroniłem.
Nie odbieraj mi życia^d.

9 Chroń mnie przed pułapką,
którą na mnie zastawili,
przed sidłami ludzi dopusz-
czających się zła.

10 Niegodziwi wpadną naraz
we własne sieci^e,
podczas gdy ja bezpiecznie
przejdę obok.

*Maskil**. Psalm Dawida.
Skomponowany, gdy był on
w jaskini^f. Modlitwa.

142 Wołam do Jehowy
o pomoc^f,
błagam Jehowę o łaskę.

2 Wylewam przed Nim swoje
troski,
mówię Mu o swojej udręce^g,
3 gdy duch* we mnie słabnie.
Wtedy Ty strzeżesz mojej
drogi^h.

Na ścieżce, którą idę,
zastawia się na mnie pułapkę.

141:7 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego
grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek*
pojęć. **141:8** *Lub „moje oczy spoglądają
ku Tobie”. *Lub „nie wylewaj mojej du-
szy”. **142:nagł.** *Zob. *Słowniczek*
pojęć. **142:3** *Lub „siła”.

- 4** Rozejrzyj się wokół mnie i zobacz,
że nikt o mnie nie dba^a.
Nie mam gdzie uciec^b,
nikogo nie obchodzę^c.
- 5** Jehowo, wołam o pomoc do Ciebie.
Mówię: „Ty jesteś moim schronieniem^c,
wszystkim, co mam w życiu^{**}”.
- 6** Zwróć uwagę na moje błaganie o pomoc,
bo zostałem bardzo upokorzony.
Wyratuj mnie z rąk moich prześladowców^d,
bo są silniejsi ode mnie.
- 7** Wyprowadź mnie^{*} z lochu, żebym wysławiał Twoje imię.
Niech wokół mnie zbiorą się prawi,
bo traktujesz mnie życzliwie.

Utwór muzyczny Dawida.

- 143** Jehowo, usłysz moją modlitwę^e,
wysłuchaj mojego błagania o pomoc.
Odpowiedz mi stosownie do swojej wierności i prawości.
- 2** Nie pozywaj swojego sługi do sądu,
bo nikt, kto żyje, nie może się okazać przed Tobą prawy^f.
- 3** Ściga mnie^{*} wróg, przygniótł moje życie do ziemi.
Przez niego mieszkam w ciemności jak ci, którzy od dawna nie żyją.

142:4 *Dost. „nikt mnie nie rozpozna-
je”. ^aLub „nie obchodzi moja dusza”.
142:5 *Dost. „moim działem w krainie
żyjących”. **142:7; 143:3, 11, 12** *Lub
„moją duszę”.

PSALM 142

a Ps 31:11
Ps 69:20

b 1Sm 23:11

c Prz 18:10

d 1Sm 20:33
1Sm 23:26
1Sm 25:29

PSALM 143

e Ps 65:2

f Hi 9:2
Ps 130:3
Kzn 7:20
Rz 3:20
Gal 2:16
1Jn 1:10

szpalta 2

a Ps 142:3

b Ps 102:4

c Ps 77:5, 6
Ps 77:11, 12
Ps 111:2, 3

d Ps 63:1

e Ps 40:13
Ps 70:5

f Ps 142:3

g Ps 27:9

h Ps 28:1

i Ps 5:8
Prz 3:6

j Ps 59:1
Ps 61:3, 4
Ps 91:1

k Ps 25:4

l Ps 31:1

m 1Sm 25:29
1Sm 26:9, 10

n 1Sm 24:12

o Ps 89:20

- 4** Mój duch^{*} słabnie^a,
serce we mnie jest odrętwiałe^b.
- 5** Wspominam dawne dni,
rozmyślałam o wszystkich
Twoich działaniach^c,
chętnie zastanawiam się^{*}
nad dziełem Twoich rąk.
- 6** Wyciągam ku Tobie ręce,
jestem^{*} spragniony Ciebie
jak spieczona ziemia
deszczu^d. (*Sela*).
- 7** Proszę Cię, Jehowo,
odpowiedz mi szybko^e,
nie mam już siły^{*f}.
Nie kryj przede mną twarzy^g,
bo będę jak ci, którzy trafia-
ją do grobu^h.
- 8** Rankiem daj mi usłyszeć
o swojej lojalnej miłości,
bo Ci ufam.
Daj mi poznać drogę,
którą mam chodzićⁱ,
bo do Ciebie się zwracam^{*}.
- 9** Jehowo, wyratuj mnie z rąk
moich wrogów.
U Ciebie szukam schronienia^l.
- 10** Naucz mnie spełniać
Twoją wolę^k,
bo jesteś moim Bogiem.
Twój duch jest dobry,
niech mnie prowadzi
po równym gruncie^{*}.
- 11** Jehowo, zachowaj mnie
przy życiu ze względu
na swoje imię.
Wyratuj mnie^{*} z udręki,
bo jesteś prawy^l.
- 12** Zniszcz^m moich wrogów, bo
okazujesz lojalną miłość^m.
Zgładź wszystkich, którzy
mnie^{*} dręcząⁿ,
bo jestem Twoim sługą^o.

143:4 *Lub „siła”. **143:5** *Lub „anali-
zuje”. **143:6** *Lub „moja dusza jest”.
143:7 *Dost. „ducha”. ^aDost. „dołu”.
143:8 *Lub „wznoszę swoją duszę”.
143:10 *Lub „w krainie prostolinijnoś-
ci”. **143:12** *Dost. „ucisz”.

Psalm Dawida.

144

Niech będzie
wysławiany Jehowa,
moja Skała^a,

Ten, który ćwiczy moje ręce
do bitwy,
moje palce — do boju^b.

2 On okazuje mi lojalną miłość
i jest moją twierdzą,
moim bezpiecznym schro-
nieniem* i moim wybawcą,
moją tarczą i Tym, u którego
się chronię^c,
Tym, który podporządkowu-
je mi ludy^d.

3 Jehowo, czym jest człowiek,
żebyś miał go zauważać,
czym jest syn śmiertelnika,
żebyś miał zwracać
na niego uwagę?^e

4 Człowiek przypomina
zwykłe tchnienie^f,
jego dni są jak przemijający
cień^g.

5 Jehowo, obniż* swoje
niebiosa i zstąp^h.
Dotknij gór i spraw,
żeby dymiłyⁱ.

6 Błyśnij błyskawicą
i rozprosz wrogów^j.
Wystrzel swoje strzały
i wywołaj wśród nich
zamieszanie^k.

7 Wyciągnij z nieba swoje
ręce.

Uratuj mnie i wybaw
od wezbranych wód,
z rąk* cudzoziemców^l,

8 którzy kłamią swoimi
ustami
i podnoszą prawą rękę, żeby
przysięgać fałszywie*.

9 Boże, zaśpiewam Ci
nową pieśń^m.

144:2 *Lub „wzniesieniem”. 144:5
*Lub „nachyl”. 144:7 *Lub „uścisku”.
144:8 *Dost. „a ich prawica to prawica
fałszu”.

PSALM 144

a Pwt 32:4

b 2Sm 22:35
Ps 18:2, 34

c 2Sm 22:2, 3

d Ps 18:47

e Ps 8:4
Heb 2:6

f Ps 39:5

g 1Kn 29:15
Hi 14:1, 2

h Ps 18:9

i Wj 19:18

j Hi 36:32

k 2Sm 22:15

l 2Sm 22:17, 18
Ps 18:16, 17
Ps 54:3m Ps 33:3
Ps 40:3
Ps 96:1
Iz 42:10
Obj 5:9
Obj 14:3

szpalta 2

a 2Sm 5:19
Ps 18:50b 1Sm 17:45,
46
2Sm 21:15, 17c Ps 33:12
Ps 37:9
Ps 37:37
Ps 146:5

PSALM 145

d Iz 33:22
Obj 11:17

e 1Kn 29:10

f Ps 119:164

Przy akompaniamencie
dziesięciostrunowej
harfy* będę wysławiał
pieśnią Ciebie^a,

10 Tego, który zapewnia
królom zwycięstwo^{a*},
Tego, który ratuje swojego
sługę Dawida od śmiertio-
nośnego miecza^b.

11 Uratuj mnie i wybaw z rąk
cudzoziemców,
którzy kłamią swoimi ustami
i podnoszą prawą rękę, żeby
przysięgać fałszywie.

12 Wtedy nasi synowie będą
jak młode rośliny,
które szybko rosną,
nasze córki — jak rzeźbione
filary narożne pałacu.

13 Nasze spichlerze będą pełne
wszelkich produktów,
nasze trzody na polach będą
mnożyć się w tysiące,
w dziesiątki tysięcy.

14 Nasze ciężarne bydło
nie doświadczy żadnej
szkody* ani poronienia,
a na naszych placach nie
będzie krzyku rozpacz.

15 Szczęśliwy jest lud, któremu
tak się wiedzie!
Szczęśliwy jest lud, którego
Bogiem jest Jehowa!^c

Pieśń pochwalna Dawida.

N [alef]

145

Mój Boże, Królu^d,
będę Cię wywyższał.
Będę wysławiał Twoje imię
po wieczne czasy,
już na zawsze^e.

Z [bet]

2 Będę Cię wysławiał
przez cały dzień^f.

144:9 *Hebr. *néwel*. Instrument stru-
nowy przypominający harfę lub lirę.
*Lub „będę grał Tobie” 144:10 *Lub
„wybawienie”. 144:14 *Lub „rozerwa-
nia”.

Będę wysławiał Twoje imię
po wieczne czasy,
już na zawsze^a.

י [gimel]

- 3 Jehowa jest wielki i szczegól-
nie godny wysławiania^b.
Jego wielkość jest niezba-
dana^{*c}.

ד [dalef]

- 4 Przez pokolenie za pokole-
niem ludzie będą wysta-
wiać Twoje dzieła,
będą opowiadać o Twoich
potężnych czynach^d.

ה [he]

- 5 Będą mówić o chwale
i wspaniałości Twojego
majestatu^e,
a ja będę rozmyślał o Twoich
zdumiewających dokona-
niach.

ו [waw]

- 6 Będą mówić o Twoich
czynach* wzbudzających
lęk i podziw,
a ja będę opowiadał o Twojej
wielkości.

ז [zajin]

- 7 Wspominając Twoją obfitą
dobroć, będą tryskać
radością^f,
a z powodu Twojej prawości
będą radośnie wykrzyki-
wać^g.

ח [chet]

- 8 Jehowa jest współczujący*
i miłosierny^h,
nieskłonny do gniewuⁱ
i pełen lojalnej miłościⁱ.

ט [tet]

- 9 Jehowa jest dobry
dla każdego^j,
a Jego miłosierdzie widać
we wszystkich Jego
dziełach.

PSALM 145

a Ps 146:2

b Ps 150:2
Rz 1:20
Obj 15:3

c Hi 26:14
Ps 139:6
Rz 11:33

d Wj 12:26, 27

e Ps 8:1

f 1Kl 8:66
Ps 13:6
Ps 31:19
Iz 63:7
Jer 31:12

g Ps 51:14
Obj 15:3

h 2Kn 30:9
Ef 2:4

i Wj 34:6
Neh 9:17

j Ps 25:8
Nah 1:7
Mt 5:44, 45
Dz 14:17
Jak 1:17

szpalta 2

a Ps 19:1

b Ps 30:4
Heb 13:15

c Łk 10:8, 9

d Pwt 3:24
1Kn 29:11
Obj 15:3

e Ps 98:1

f Ps 103:19

g Ps 146:10
1Tm 1:17

h Ps 37:23, 24
Ps 94:18

i Ps 146:8

j Rdz 1:30
Ps 136:25

k Ps 104:27, 28
Ps 107:9
Ps 132:14, 15

l Rdz 18:25
Pwt 32:4

m Ps 18:25
Obj 15:3, 4

n Ps 34:18
Jak 4:8

o Ps 17:1

י [jod]

- 10 Jehowo, będą Cię wychwa-
lać wszystkie Twoje
dzieła^a
i będą Cię wysławiać Twoi
lojalni słudzy^b.

כ [kaf]

- 11 Będą opowiadać o chwale
Twojej władzy królewskiej^c
i będą mówić o Twojej
potędze^d,

ל [lamed]

- 12 żeby ludzie poznali Twoje
potężne czyny^e
oraz chwałę i wspaniałość
Twojej władzy królew-
skiej^f.

מ [mem]

- 13 Twoja władza królewska
trwa wiecznie,
a Twoje panowanie — przez
wszystkie pokolenia^g.

נ [samech]

- 14 Jehowa wspiera wszystkich,
którzy upadają^h,
i podnosi wszystkich pochy-
lonychⁱ.

ס [ajin]

- 15 Oczy wszystkich z nadzieją
spoglądają ku Tobie,
a Ty w odpowiedniej porze
dajesz im pokarm^j.

ע [pe]

- 16 Otwierasz rękę
i zaspokajasz pragnienie
wszystkiego, co żyje^k.

פ [cade]

- 17 Jehowa zawsze postępuje
w sposób prawy^l
i jest lojalny we wszystkim,
co robi^m.

ק [kof]

- 18 Jehowa jest blisko wszyst-
kich, którzy Go wzywająⁿ,
wszystkich, którzy wzywają
Go szczerze^{*o}.

145:3 *Lub „wykracza poza nasze zrozu-
mienie”. 145:6 *Lub „mocy”. 145:8
*Lub „łaskawy”. *Lub „cierpliwy”.

145:18 *Lub „w prawdzie”.

⌌ [resz]

- 19** Spełnia pragnienie tych,
którzy się Go boją^a.
Słyszy ich wołanie o pomoc
i ich ratuje^b.

⌌ [szin]

- 20** Jehowa strzeże wszystkich,
którzy Go kochają^c,
natomiast wszystkich niego-
dziwych unicestwi^d.

⌌ [tau]

- 21** Swoimi ustami będę opowia-
dał o sławie Jehowy^e.
Niech wszystko, co żyje*,
wysławia Jego święte imię
po wieczne czasy,
już na zawsze^f.

- 146** Wysławiajcie Jah!^g
Chcę wysławiać Jeho-
wę całym sobą^h.

- 2** Będę wysławiał Jehowę
przez całe życie.
Będę wysławiał swojego
Boga pieśnią*, dopóki
będę żył.
- 3** Nie polegajcie na władcach*
ani na żadnych innych
ludziach, bo nie mogą
zapewnić wybawieniaⁱ.
- 4** Duch* człowieka uchodzi,
a on wraca do ziemi^j.
Tego dnia giną jego myśli^k.
- 5** Szczęśliwy jest ten, komu
pomaga Bóg Jakuba^l,
kto pokłada nadzieję w swo-
im Bogu, Jehowie^m,
- 6** Twórcy nieba, ziemi,
morza i wszystkiego,
co w nich jest*,
w Tym, który zawsze jest
wierny^o,

145:21 *Dost. „wszelkie ciało”. **146:1, 10; 147:1** *Lub „Alleluja!”. „Jah” to skrócona forma imienia Jehowa. **146:1** *Lub „niech moja dusza wysławia Jeho-
wę”. **146:2** *Lub „grał swojemu Bogu”.
146:3 *Lub „książęta; dostojnikach”.
146:4 *Lub „tchnienie”.

PSALM 145

- a Ps 34:9
b Ps 37:39, 40
Ps 50:15
c Ps 31:23
Ps 97:10
d Prz 2:22
e Ps 34:1
Ps 51:15
f Ps 117:1
Ps 150:6

PSALM 146

- g Obj 19:6
h Ps 103:1
i Ps 62:9
Ps 118:8, 9
Iz 2:22
Jer 17:5
j Rdz 3:19
Ps 104:29
Kzn 3:20
Kzn 12:7
k Kzn 9:5, 10
Iz 38:18
l Ps 46:7
m Ps 71:5
Jer 17:7
n Dz 4:24
Obj 14:7
o Pwt 7:9

szpalta 2

- a Ps 107:9
Ps 145:16
b Ps 107:14
Ps 142:7
c Iz 29:18
Iz 35:5
d Ps 145:14
2Kz 7:6
e Pwt 10:18
Ps 68:5
f Ps 145:20
g Wj 15:18
Dn 6:26
Obj 11:15

PSALM 147

- h Ps 135:3
i Ps 102:16
j Pwt 30:1-3
Eze 36:24
k Iz 40:26
l Nah 1:3
m Iz 40:28
Rz 11:33
n Ps 37:11

- 7** który dba, żeby oddano spra-
wiedliwość oszukanym,
i który daje chleb głodnym^a.
Jehowa uwalnia więźniów^{*b}.
- 8** Jehowa otwiera oczy niewi-
domych^c,
Jehowa podnosi pochyło-
nych^d,
Jehowa kocha prawych.
- 9** Jehowa chroni osiadłych
cudzoziemców,
wspiera sierotę* i wdowę^e,
ale udaremnia plany^f
niegodziwych^f.
- 10** Jehowa będzie Królem
po wieczność^g,
twój Bóg, Syjonie, będzie
Królem przez pokolenie
za pokoleniem.

Wysławiajcie Jah!*

- 147** Wysławiajcie Jah!*
- Dobrze jest wysławiać
naszego Boga
pieśnią^h.

Wysławianie Go jest takie mi-
łe, a przy tym stosowne!^h

- 2** Jehowa buduje Jerozolimęⁱ,
zbiera rozproszonych
z Izraelaⁱ.
- 3** Uzdrawia mających złamane
serce,
przewiązuje im rany.
- 4** Zna liczbę gwiazd,
wszystkie je woła
po imieniu^k.
- 5** Nasz Pan jest wielki
i ma potężną moc^l,
Jego zrozumienie
jest niezmierzone^m.
- 6** Jehowa podnosi potulnychⁿ,
ale niegodziwych rzuca
na ziemię.
- 7** Śpiewajcie Jehowie,
dziękując Mu.

146:7 *Dost. „związanych”. **146:9**
*Dost. „chłopca bez ojca”. *Lub „wy-
krzywia drogę”. **147:1** *Lub „grać na-
szemu Bogu”.

Przy akompaniamentem liry*
wysławiajcie pieśnią
naszego Boga,

- 8** Tego, który pokrywa niebo
chmurami,
Tego, który daje ziemi
deszcz^a,
Tego, który sprawia, że góry
porastają trawą^b.
- 9** Daje pokarm zwierzętom^c,
młodym krukom, które
o niego wołają^d.
- 10** Nie urzeka Go siła konia^e
ani nie robią na Nim wraże-
nia silne nogi człowieka^f.
- 11** Jehowie podobają się ci,
którzy się Go boją^g,
ci, którzy wyczekują Jego
lojalnej miłości^h.
- 12** Jerozolimie, wychwalaj
Jehowę.
Syjonie, wysławiaj swojego
Boga.
- 13** On umacnia zasuwy twoich
bram,
błogosławi twoich synów.
- 14** Ustanawia pokój na twoim
terytoriumⁱ,
nasyca cię najlepszą
pszenicą^j.
- 15** Posyła na ziemię swój nakaz,
prędko biegnie Jego słowo.
- 16** On zsypa śnieg jak wełnę^k,
rozsypuje szron jak popiół^l.
- 17** Ciska gradem* jak kęsami
chleba^m.
Kto wytrzyma Jego zimno?ⁿ
- 18** Posyła swoje słowo i wszyst-
ko topnieje.
Sprawia, że wieje wiatr^o,
wskutek czego płynie woda.
- 19** Swoje słowo oznajmia
Jakubowi,
swoje przepisy i postanowie-
nia – Izraelowi^p.

147:7 *Hebr. *kinnôr*. Instrument stru-
nowy przypominający lirę lub harfę.
147:14 *Dost. „tłuszczem pszenicy”.
147:17 *Lub „lodem”.

PSALM 147

a 1Kl 18:45
Jer 14:22
Mt 5:45

b Hi 38:25-27
Iz 30:23

c Ps 136:25

d Hi 38:41
Łk 12:24

e Iz 31:1
Oz 1:7

f 1Sm 16:7

g Mal 3:16

h Ps 33:18

i Kpl 26:6
Iz 60:17

j Pwt 8:7, 8
Ps 132:14, 15

k Hi 37:6

l Hi 38:29

m Joz 10:11

n Hi 37:10

o Ps 148:8

p Pwt 4:5

szpalta 2

a Wj 19:5
Wj 31:16, 17
Pwt 4:8
1Kn 17:21
Rz 3:1, 2

b Obj 19:6

PSALM 148

c Ps 89:5

d Ps 103:20
Łk 2:13

e Jer 32:18
Judy 14

f Ps 19:1

g Ps 33:6

h Ps 89:37

i Ps 119:91
Jer 31:35, 36
Jer 33:25

j Wj 9:23
Ps 107:25
Iz 30:30

k Ps 98:8

l 1Kn 16:33
Iz 44:23

m Iz 43:20

- 20** Nie postąpił tak z żadnym
innym narodem^a,
one nic nie wiedzą o Jego
postanowieniach.

Wysławiajcie Jah!^{*b}

148

Wysławiajcie Jah!^{*}
Wysławiajcie Jehowę
w niebiosach^c,

wysławiajcie Go na wyso-
kościach.

- 2** Wysławiajcie Go, wszyscy
Jego aniołowie^d.

Wysławiaj Go, całe Jego
wojsko^e.

- 3** Wysławiajcie Go, słońce
i księżycu.

Wysławiajcie Go, wszystkie
świecące gwiazdy^f.

- 4** Wysławiajcie Go, najwyższe
niebios^g
i chmury na niebie.

- 5** Niech wysławiają imię
Jehowy,

bo zostały stworzone
na Jego polecenie^h.

- 6** On sprawia, że trwają po
wieczne czasy, na zawszeⁱ.
Wydał postanowienie,
które nie przemienie^j.

- 7** Wysławiajcie Jehowę
na ziemi,

wy, wielkie stworzenia mor-
skie i wszystkie głębiny,

- 8** ty, błyskawico, gradzie
i śniegu, wy, gęste chmury,
i ty, wicherze, wykonujący
Jego słowo^k,

- 9** wy, góry i wszystkie
wzgórza^l,
drzewa owocowe i wszystkie
cedry^m,

- 10** dzikie zwierzętaⁿ i wszystkie
zwierzęta domowe,
stworzenia pełzające
i skrzydlate ptaki,

147:20; 148:1 *Lub „Alleluja!”. „Jah” to
skrótowa forma imienia Jehowa. **148:4**
*Dost. „niebo niebios”.

- 11 ziemscy królowie i wszystkie narody,
książęta i wszyscy ziemscy sędziowie^a,
12 młodzi mężczyźni i młode kobiety*,
starzy[#] razem z młodymi.
13 Niech wysławiają imię Jehowy,
bo już samo Jego imię jest nie zrównanie wzniosłe^b,
Jego majestat przewyższa ziemię i niebo^c.
14 Bóg pomnoży siłę* swojego ludu
ku chwale wszystkich swoich lojalnych sług –
synów Izraela, ludu, który jest Mu bliski.
Wysławiajcie Jah![#]

- 149** Wysławiajcie Jah![#]
Śpiewajcie Jehowie nową pieśń^d,
wysławiajcie Go w gronie* lojalnych^e.
2 Niech Izrael cieszy się swoim Wspaniałym Twórcą^f,
niech synowie Syjonu radują się swoim Królem.
3 Niech Jego imię wysławiają tańcem^g
i niech Go wysławiają pieśnią* przy akompaniamencie tamburynu i liry^{#h}.
4 Bo Jehowie podoba się Jego ludⁱ.
Bóg ozdabia potulnych wybawieniem^j.
5 Niech lojalni bardzo się radują, otoczeni chwałą.

148:12 *Dosl. „dziewice”. [#]Lub „starcy”. 148:14 *Dosl. „wywyższy róg”. 148:14; 149:1, 9; 150:1, 6 [#]Lub „Alleluja!”. „Jah” to skrócona forma imienia Jehowa. 149:1 *Lub „zborze”. 149:3 *Lub „grają Mu”. 149:3; 150:3 [#]Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę.

PSALM 148

a Ps 2:10, 11

b Ps 8:1
Iz 12:4c 1Kl 8:27
1Kn 29:11

PSALM 149

d Ps 33:3
Ps 96:1
Iz 42:10
Obj 5:9

e Ps 22:22

f Ps 100:3
Iz 54:5

g Sdz 11:34

h Wj 15:20
Ps 150:4

i Ps 84:11

j Ps 132:16
Iz 61:10

szpalta 2

a Ps 63:6

b Pwt 7:1

PSALM 150

c Obj 19:6

d Ps 116:19

e Ps 19:1

f Ps 107:15
Obj 15:3g Pwt 3:24
Ps 145:3

h Ps 81:3

i 1Kn 15:28

j Wj 15:20

k Ps 92:1, 3
Ps 144:9

l 1Sm 10:5

m 2Sm 6:5
1Kn 15:19
1Kn 16:5

n Obj 5:13

Niech wykrzykują z radości na swoich łóżkach^a.

- 6 Niech wysławiają Boga pieśniami płynącymi z ich ust,
a w rękę niech trzymają dwusieczny miecz,
7 żeby zemiścić się na narodach i ukarać ludy,
8 żeby ich królów zakuć w łańcuchy,
a ich dostojników w żelazne kajdany,
9 żeby wykonać wyrok spisany przeciwko nim^b.
Zaszczytu tego dostępują wszyscy Jego lojalni słudzy.

Wysławiajcie Jah![#]

150 Wysławiajcie Jah!^{#c}
Wysławiajcie Boga w Jego świętym miejscu^{*d}.

Wysławiajcie Go na niebie świadczącym o Jego sile^{ae}.

- 2 Wysławiajcie Go za Jego potężne dzieła^f.
Wysławiajcie Go za Jego niezrównaną wielkość^g.
3 Wysławiajcie Go dźwiękiem rogu^h.
Wysławiajcie Go na harfie^{*i} i lirze^{#i}.
4 Wysławiajcie Go, grając na tamburynie^j i tańcząc w krąg.
Wysławiajcie Go na strunach^k i na flecie^{*l}.
5 Wysławiajcie Go na melodyjnych czynelach.
Wysławiajcie Go na donośnych czynelach^m.
6 Wszystko, co oddycha, niech wysławia Jah.
Wysławiajcie Jah!^{#n}

150:1 *Zob. Słowniczek pojęć. ^aDosl. „w przestworzu Jego siły”. 150:3 *Hebr. *nēwēl*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę. 150:4 *Lub „piszczalce”.

KSIĘGA PRZYSŁÓW

ZARYS TREŚCI

<p>1 Cel przysłów (1-7)
Niebezpieczeństwa związane ze złym towarzystwem (8-19)
Prawdziwa mądrość głośno woła (20-33)</p> <p>2 Wartość mądrości (1-22)
Szukaj mądrości jak ukrytych skarbów (4)
Umiejętność myślenia ochroną (11)
Niemoralność prowadzi do katastrofy (16-19)</p> <p>3 Bądź mądry i ufaj Jehowie (1-12)
Okazuj Jehowie szacunek, dając Mu to, co wartościowe (9)
Mądrość zapewnia szczęście (13-18)
Mądrość zapewnia bezpieczeństwo (19-26)
Właściwe zachowanie wobec innych (27-35)
Kiedy tylko możesz, wyświadczać innym dobro (27)</p> <p>4 Mądre wskazówki ojca (1-27)
Przed wszystkim nabywaj mądrości (7)
Stron od ścieżek niegodziwości (14, 15)
Ścieżka prawych staje się coraz jaśniejsza (18)
„Strzeż serca” (23)</p> <p>5 Ostrzeżenie przed kobietami prowadzącymi się niemoralnie (1-14)
Ciesz się swoją żoną (15-23)</p> <p>6 Wystrzegaj się poręczania pożyczki (1-5)
„Leniu, idź do mrówki” (6-11)
Człowiek nic niewart i niegodziwy (12-15)
Siedem rzeczy, których Jehowa nienawidzi (16-19)
Strzeż się złej kobiety (20-35)</p> <p>7 Przestrzegaj Bożych przykazań i żyj (1-5)
Naiwny młody człowiek zostaje uwiedziony (6-27)
„Jak byk na rzeź” (22)</p> <p>8 Uosobiona mądrość zabiera głos (1-36)
„Jestem najwcześniejszym z Bożych dzieł” (22)
„Byłam mistrzowskim wykonawcą u boku Boga” (30)
„Cieszyłam się z ludzi” (31)</p> | <p>9 Prawdziwa mądrość kieruje zaproszenie (1-12)
„Dzięki mądrości będziesz żył dłużej” (11)
Głupia kobieta kieruje zaproszenie (13-18)
„Kradziona woda jest słodka” (17)</p> <p>10 PRZYSŁOWIA SALOMONA (10:1 DO 24:34)
Mądry syn cieszy ojca (1)
Pracowitość wzbogaca (4)
Gdzie pada wiele słów, popełnia się błędy (19)
Błogosławieństwo Jehowy wzbogaca (22)
Bojaźń przed Jehową przedłuża życie (27)</p> <p>11 Mądrość cechuje skromnych (2)
Odstępca rujnuje innych (9)
„Dzięki wielu doradcom osiąga się sukces” (14)
Szczodry będzie miał się dobrze (25)
Kto ufa swojemu bogactwu, upadnie (28)</p> <p>12 „Kto nienawidzi upomnienia, jest nierozsądny” (1)
„Bezmyślne słowa są jak pchnięcia mieczem” (18)
Krzewienie pokoju przynosi radość (20)
Kłamliwe usta brzydzą Jehowę (22)
„Troska przytłacza serce” (25)</p> <p>13 Ci, którzy szukają rad, są mądrzy (10)
Przedłużające się oczekiwanie sprawia sercu ból (12)
Wierny wysłannik przynosi uleczenie (17)
Chodzenie z mądrymi czyni mądrym (20)
Karcenie wyrazem miłości (24)</p> <p>14 Tylko serce zna swoją gorycz (10)
Droga z pozoru słuszną może przynieść śmierć (12)
Naiwni wierzą każdemu słowu (15)
Bogaty ma wielu przyjaciół (20)
Spokojne serce zapewnia ciału życie (30)</p> |
|---|--|

- 15 Łagodna odpowiedź uśmierza gniew (1)
Oczy Jehowy patrzą wszędzie (3)
Modlitwa prawego podoba się Bogu (8)
Gdzie nie ma narady, plany upadają (22)
Rozmyślaj, zanim odpowiesz (28)
- 16 Jehowa bada pobudki (2)
Zdaj się na Jehowę (3)
Ucziwe szale pochodzą od Jehowy (11)
Pycha poprzedza upadek (18)
Siwizna piękną koroną (31)
- 17 Nie odpłacaj złem za dobro (13)
Odejdź, zanim wybuchnie kłótnia (14)
Prawdziwy przyjaciel kocha przez cały czas (17)
„Radosne serce to świetne lekarstwo” (22)
Kto ma rozeznanie, powściąga swoje słowa (27)
- 18 Kto się odosabnia, jest niemądry i samolubny (1)
Imię Jehowy to potężna wieża (10)
Majątek to tylko pozorna ochrona (11)
Mądrze jest wysłuchać obu stron (17)
Przyjaciel może być bardziej przywiązany niż brat (24)
- 19 Wnikliwość powściąga gniew (11)
Kłótniwa żona jest jak ciekący dach (13)
Roztropna żona darem od Jehowy (14)
Karc dziecko, gdy jeszcze jest na to szansa (18)
Mądrze jest słuchać rad (20)
- 20 Wino to szyderca (1)
Leniwi zimą nie orzą (4)
Myśli człowieka są jak głębokie wody (5)
Ostrzeżenie przed pochopnym składaniem ślubów (25)
Siła jest chwałą młodych (29)
- 21 Jehowa kieruje sercem króla (1)
Sprawiedliwość lepsza niż ofiara (3)
Pilność prowadzi do sukcesu (5)
Kto nie słucha mało znaczącego, sam też nie będzie wysłuchany (13)
Żadna mądrość nie zdoła przeciwstawić się Jehowie (30)
- 22 Dobra opinia lepsza niż wielki majątek (1)
Szkolenie za młodu daje efekty przez całe życie (6)
Leniwy boi się lwa na dworze (13)
Karcenie oddala głupotę (15)
Kto jest biegły w swojej pracy, służy królom (29)
- 23 Roztropność w korzystaniu z gościny (2)
Nie zabiegaj o bogactwo (4)
Bogactwo może ulecieć (5)
Nie bądź kimś, kto nadużywa alkoholu (20)
Alkohol ukąsi jak wąż (32)
- 24 Nie zazdrość złym ludziom (1)
Mądrość buduje dom (3)
Prawy może upaść, ale wstanie (16)
Nie bierz odwetu (29)
Drzemanie sprowadza ubóstwo (33, 34)
- 25 PRZYSŁOWIA SALOMONA PRZEPISANE PRZEZ
LUDZI KRÓLA EZECHIASZA (25:1 DO 29:27)
Poufność (9)
Dobrze dobrane słowa (11)
Poszanowanie dla prywatności (17)
Nagarnianie węgli na głowę wroga (21, 22)
Dobra wieść jest jak zimna woda (25)
- 26 Opis leniwego (13-16)
Trzymaj się z dala od cudzej kłótni (17)
Nie oszukuj innych dla zabawy (18, 19)
Bez drewna nie ma ognia (20, 21)
Słowa oszczercy są jak smaczne kąski (22)
- 27 Nagana od przyjaciela przynosi korzyści (5, 6)
Mój synu, raduj moje serce (11)
Żelazo ostrzy się żelazem (17)
Znaj swoją trzodę (23)
Dobrobyt nie trwa wiecznie (24)
- 28 Modlitwa krnąbrnego jest obrzydliwa (9)
Kto wyznaje przewinienia, dostępuje miłosierdzia (13)
Kto się szybko wzbogaca, nie pozostaje niewinny (20)
Upomnienie lepsze niż pochlebstwo (23)
Szczodremu niczego nie brakuje (27)
- 29 Dziecko zostawione samo sobie przynosi wstyd (15)
Bez Bożego kierownictwa ludzie się rozzuchwalają (18)
Człowiek skłonny do gniewu wywołuje konflikt (22)
Pokorny zyskuje chwałę (23)
Strach przed człowiekiem to sidło (25)

30 SŁOWA AGURA (1-33)

Nie daj mi ani ubóstwa,
ani bogactwa (8)
Rzeczy, które nigdy nie mogą się
nasycić (15, 16)
Drogi, których nie da się
wyśledzić (18, 19)
Kobieta dopuszczająca się
cudzołóstwa (20)

Zwierzęta wykazujące instynktowną
mądrość (24)

31 SŁOWA KRÓLA LEMUELA (1-31)

Kto znajdzie dzielną żonę? (10)
Przedsiębiorcza i pracowita (17)
Wypowiada się życzliwie (26)
Wychwalając ją dzieci i mąż (28)
Wdzięk i piękno są ulotne (30)

1 Przysłowia Salomona^a, syna
Dawida^b, króla Izraela^c,

2 służące zdobywaniu* mądro-
ści^d, uczeniu się karność
i rozumieniu mądrych wypo-
wiedzi,

3 służące przyjmowaniu
pouczeń^e, które pomagają
nabyć wnikliwości,
prawości^f, właściwego osą-
du^g i prostolinijności^h,

4 służące udzielaniu nie-
doświadczonym roztrop-
ności^h,
a młodym—wiedzy i umiejęt-
ności myśleniaⁱ.

5 Mądry słucha i przyjmuje
więcej wskazówek^j,
ten, kto ma zrozumienie,
zabiega o umiejętne*
kierownictwo^k,

6 żeby pojąć sens przysłowia
i zawiłej wypowiedzi*,
znaczenie słów i zagadek
mędrców^l.

7 Bojaźń* przed Jehową
jest pierwszym krokiem
do zdobycia^m wiedzy^m.
Tylko głupi gardzą mądroś-
cią i pouczeniamiⁿ.

1:2 *Dosl. „poznawaniu”. 1:3, 8 *Lub
„karcenia”. 1:3 *Lub „tego, co słusz-
ne”. ^aLub „uczciwości”. 1:5 *Lub
„mądre”. 1:6 *Lub „i przypowieści”.
1:7 *Lub „głęboki szacunek”. ^bDosl.
„jest początkiem”. ^cLub „karceniem”.

ROZDZ. 1

a 1Kl 4:29, 32
Kzn 12:9

b 2Sm 12:24

c 1Kl 2:12

d Prz 8:11

e Prz 3:11, 12

f Heb 12:11

g 1Kl 3:28

h Prz 15:5

i Prz 2:11

Prz 3:21

Prz 8:12

j Prz 9:9

k 1Sm 25:32,

33

Prz 24:6

l Kzn 12:11

m Hi 28:28

Prz 9:10

n Prz 5:12, 13

Prz 18:2

szpalta 2

a Pwt 6:6, 7

Ef 6:4

Heb 12:9

b Kpl 19:3

Prz 31:26

2Tm 1:5

c Prz 4:7, 9

d Prz 3:21, 22

e Rdz 39:7, 8

Pwt 13:6-8

f Prz 4:14

Prz 13:20

1Ko 15:33

8 Mój synu, słuchaj pouczeń*
ojca^a

i nie odrzucaj wskazówek*
matki^b.

9 Są one pięknym wieńcem
na twoją głowę^c
i wspaniałą ozdobą na twoją
szyję^d.

10 Mój synu, nie ulegaj, gdy
grzesznicy próbują cię
kusić^e,

11 gdy mówią: „Chodź z nami.
Urządźmy zasadzkę, żeby
przełać krew.

Zaczaimy się dla zabawy
na niewinne ofiary.

12 Pochłoniemy je żywcem—
jak to robi grób*,
pochłoniemy je w całości—
jak to się dzieje z tymi,
którzy trafiają do dołu.

13 Zagarnijmy wszystkie ich
cenne skarby.

Napełnimy swoje domy
łupem.

14 Przyłącz się do nas*,
a tym, co nakradniemy, po-
dzielimy się po równo^f.

15 Mój synu, nie idź za nimi.
Nie wchodź na ich ścieżkę^g,

1:8 *Lub „prawa”. 1:12 *Lub „Szeol”,
czyli wspólny grób ludzkości. Zob. *Słowni-
czek pojęć*. 1:14 *Lub „rzuci między
nas swój los”. ^aLub „będziemy mieli
wspólną sakiewkę”.

- 16 bo biegną*, żeby popełniać zło,
śpieszą przelewać krew^a.
- 17 Nie ma sensu rozciągać sieci, gdy widzą ją ptaki,
- 18 dlatego grzesznicy czyhają w zasadzce, żeby przelewać krew,
czyhają w ukryciu, żeby odbierać innym życie*.
- 19 Właśnie tak postępują ci, którzy gonią za nieuczciwym zyskiem.
Przez to sami tracą życie^b.
- 20 Prawdziwa mądrość^c głośno woła na ulicy^d.
Podnosi swój głos na placach^e.
- 21 Nawołuje na rogu* ruchliwych ulic.
W bramach miasta mówi:
22 „Jak długo wy, niedoświadczeni, będziecie kochać brak doświadczenia?
Jak długo wy, szydercy, będziecie lubować się w szyderstwach?
I jak długo wy, głupi, będziecie nienawidzić wiedzy?^g”
- 23 Zareagujcie na moje upomnienie^h.
Wtedy wyleję wam swojego ducha,
dam wam poznać swoje słowaⁱ.
- 24 Ponieważ wołałam, ale wy odmawialiście,
wyciągałam rękę, ale nikt nie zwracał uwagiⁱ,
- 25 ponieważ lekceważyliście wszystkie moje rady
i odrzucaliście moje upomnienia,
- 26 to będę się śmiała, gdy spadnie na was nieszczęście.

1:16 *Dost. „ich stopy biegną”. 1:18 *Lub „dusze”. 1:19 *Lub „duszę”. 1:21 *Dost. „u wlotu”. 1:23 *Lub „zawróćcie, gdy upominam”.

ROZDZ. 1

a Prz 16:16-18
Rz 3:15

b Prz 15:27

c Rz 16:27
1Kor 1:20
Jak 3:17

d Mt 10:27

e Prz 8:1-3
Prz 9:1, 3

f Jn 18:20
Dz 20:20

g Prz 5:12, 13
Jn 3:20

h Ps 141:5
Obj 3:19

i Iz 54:13

j Iz 65:12

szpalta 2

a Sdz 10:13, 14

b Lam 3:44

c Oz 4:6

d Sdz 5:8

e Jer 6:19
Gal 6:7

f Iz 48:18

g 2Kl 6:15, 16
Iz 26:3
2Pt 2:9

ROZDZ. 2

h Pwt 6:6, 8

i Prz 1:5

j Heb 5:14

k 1Kl 3:11, 12
Prz 9:10
2Tm 2:7

l Flp 1:9

m Ps 19:9, 10

- Będę drwiła, gdy nadejdzie to, czego się boicie^a,
- 27 gdy to, czego się boicie, przyjdzie jak burza,
a wasze nieszczęście nadciągnie jak wichra,
gdy spadnie na was udręka i cierpienie.
- 28 Wtedy będą do mnie wołać, ale ja nie odpowiem,
będą mnie gorączkowo szukać, ale mnie nie znajdą^b,
- 29 bo nienawidzili wiedzy^c
i nie chcieli bać się Jehowy^d.
- 30 Nie słuchali moich rad,
gardzili wszystkimi moimi upomnieniami.
- 31 Dlatego poniosą konsekwencje* swojego postępowania^e
i będą mieli już dość własnych planów^f.
- 32 Bo niedoświadczonych zabije ich krnąbrność,
a głupich zniszczy ich samowolność.
- 33 Ale ten, kto mnie słucha, będzie mieszkał bezpiecznie^f
i nie będzie się bał żadnego nieszczęścia^g.
- 2 Mój synu, jeśli przyjmiesz moje wypowiedzi
i będziesz cenił* moje przykazania^h,
- 2 wyczulając ucho na mądrośćⁱ
i składając serce ku rozoznaniuⁱ,
- 3 jeśli też przywołasz zrozumienie^k
i będziesz zabiegał* o rozpoznanie^l,
- 4 jeśli tych rzeczy będziesz szukał jak srebra^m
- 1:31 *Dost. „będą jeść owoc”. #Lub „rad; intryg”. 2:1 *Lub „zachowywał”. 2:3 *Lub „głośno się dopominał”.

- i poszukiwał jak ukrytych skarbów^a,
- 5** to zrozumiesz, czym jest bojaźń przed Jehową^b, i zdobędziesz wiedzę o Bogu^c.
- 6** Bo to Jehowa daje mądrość^d, z Jego ust pochodzi wiedza i rozeznanie.
- 7** Prawym udziela praktycznej mądrości, jest tarczą dla postępujących nieskazitelnie^e.
- 8** Czuwa nad ścieżkami sprawiedliwości i będzie strzegł drogi swoich lojalnych sług^f.
- 9** Wtedy też zrozumiesz, co jest prawe, sprawiedliwe i uczciwe, zrozumiesz, na czym polega dobre postępowanie^g.
- 10** Gdy mądrość zagości w twoim sercu^h, a wiedza stanie się miłą twojej duszyⁱ,
- 11** będzie cię strzec umiejętność myślenia^j i będzie cię chronić rozeznanie,
- 12** żeby cię ratować przed złym postępowaniem, przed człowiekiem mówiącym to, co spalone^k,
- 13** przed tymi, którzy opuszczają ścieżki prawości, by chodzić drogami ciemności^l,
- 14** przed tymi, których cieszy popełnianie zła, którym radość sprawia zło i zepsucie,
- 15** przed tymi, którzy chodzą krętymi ścieżkami i cały czas postępują przewrotnie.

2:10 *Zob. *Słownikzek pojęć*.

ROZDZ. 2

a Hi 28:15-18

b Hi 28:28
Prz 8:13
Jer 32:40c Jer 9:24
1Jn 5:20d Wj 31:2, 3
1Kl 4:29
2Tm 3:16, 17
Jak 3:17e Ps 41:12
Prz 28:18

f Ps 97:10

g Kzn 12:13
Mi 6:8
Mt 22:37-40

h Ps 119:111

i Dz 17:11

j Kzn 7:12

k Prz 8:13

l Jn 3:19

szpalta 2

a Rdz 39:10-12
Prz 6:23, 24
Prz 7:4, 5b Rdz 2:24
Prz 5:18c Prz 5:3, 5
Prz 5:20, 23
Prz 9:16-18
Ef 5:5d Kzn 7:26
Obj 22:15

e Prz 13:20

f Ps 37:11, 29

g Ps 104:35
Prz 10:7
Mt 25:46h Pwt 28:45,
63

ROZDZ. 3

i Pwt 5:16

j Oz 12:6

- 16** Mądrość uratuje cię przed zdeprawowaną* kobietą, przed gładkimi# słówkami kobiety prowadzącej się niemoralnie^{Δa},
- 17** która opuszcza męża* swojej młodości^b i zapomina o przymierzu między nią a Bogiem.
- 18** Bo jej dom pograża się w śmierci, a jej ścieżki* prowadzą ku tym, którzy pomarli^c.
- 19** Nikt z tych, którzy z nią współżyją*, nie powróci ani nie odzyska ścieżek życia^d.
- 20** Dlatego chodź drogą dobrych i trzymaj się ścieżki prawych^e.
- 21** Bo tylko prostolinijni będą mieszkać na ziemi i nienaganni* na niej pozostaną^f.
- 22** Ale niegodziwi będą usunięci z ziemi^g, a postępujący zdradziecko będą z niej wyrwani^h.
- 3** Mój synu, nie zapominaj o moich pouczeniach* i całym sercem przestrzegaj moich przykazań,
- 2** bo dzięki nim będziesz miał dłuższe i spokojne życieⁱ.
- 3** Nie utrac lojalnej miłości ani wierności*.

2:16 *Dosl. „obcą”. Najwyraźniej taką, która pod względem moralnym jest obca Bogu. #Lub „uwodzicielskimi”. ΔDosl. „cudzoziemskiej”. Najwyraźniej takiej, która pod względem moralnym jest oddalona od Boga. 2:17 *Dosl. „bliskiego przyjaciela”. 2:18 *Dosl. „szlaki”. #Dosl. „są bezsilni w śmierci”. 2:19 *Dosl. „do niej zachodzą”. 2:21 *Lub „postępujący nieskazitelnie”. 3:1 *Lub „prawie”. 3:2 *Lub „bo one dodadzą ci wielu dni i lat życia oraz pokoj”. 3:3 *Lub „prawdy”.

Zawiąż je sobie wokół szyi.
Napisz je na tablicy swojego
serca^a.

- 4** Wtedy będziesz się cieszył
przychylnością Boga
i ludzi
i zyskasz opinię bardzo
wnikliwego^b.
- 5** Zaufaj Jehowie^c całym
sercem
i nie polegaj* na własnym
rozumieniu^d.
- 6** Pamiętaj o Bogu na wszyst-
kich drogach^e,
a On wyprostuje twoje
ścieżki^f.
- 7** Nie stawaj się mądry
we własnych oczach^g.
Bój się Jehowy i odwracaj
się od zła.
- 8** Przyniesie to uzdrowienie
twojemu ciału*
i pokrzepienie twojemu
wnętrzu^h.
- 9** Okazuj Jehowie szacunek,
dając Mu to, co masz
wartościowegoⁱ,
pierwsze* ze wszystkich
swoich plonów^j.
- 10** Wtedy twoje spichlerze będą
napelnione po brzegi,
a twoje kadzie* będą wręcz
przepełnione młodym
winem.
- 11** Mój synu, nie odrzucaj
skarżenia* od Jehowy^k
ani nie brzydz się Jego
upomnieniem^l,
- 12** bo Jehowa upomina tych,
których kocha^m,
tak jak ojciec upomina
ukochanego synaⁿ.
- 13** Szczęśliwy jest człowiek,
który znajduje mądrość^o,

3:5 *Dosl. „nie opieraj się”. 3:8 *Dosl. „pępkowi”. #Dosl. „kościom”. 3:9 *Lub „najlepsze”. #Lub „dochodów”. 3:10 *Lub „tłocznie”. 3:11 *Lub „po-uczeń”.

ROZDZ. 3

a Pwt 6:6, 8

b 2Ko 8:21

c Iz 26:4
Jer 17:7d Prz 28:26
Jer 10:23
1Ko 3:18e 1Sm 23:2, 4
Neh 1:11
Flp 4:6f Joz 1:7
Ps 25:9
Jak 1:5g Prz 26:12
Rz 12:16h Lb 31:50
Pwt 16:16
Łk 16:9
1Tm 6:18

i Wj 23:19

j 2Kn 31:10
Mal 3:10k Prz 15:32
Heb 12:5, 6

l Ps 94:12

m Obj 3:19

n Pwt 8:5
Heb 12:7, 9

o Kzn 7:12

szpalta 2
a Hi 28:15, 18

b Flp 4:9

c Ps 1:1, 2

d Ps 104:24

e Prz 8:27
Jer 10:12f Hi 36:27
Hi 38:37
Jer 10:13

g Iz 26:7

h Ps 3:5
Prz 6:22

i Kzn 5:12

j Ps 27:1

i człowiek, który nabywa
rozeznania.

- 14** Lepiej zyskać mądrość
niż srebro,
lepiej zdobyć ją niż złoto^a.
- 15** Jest cenniejsza od korali*,
nie dorównuje jej nic, czego
mógłbyś zaprzęgnąć.
- 16** W prawej ręce ma długie
życie,
a w lewej – bogactwo
i chwałę.
- 17** Jej drogi są przyjemne,
a wszystkie jej ścieżki są
spokojne^b.
- 18** Dla tych, którzy się jej trzy-
mają, jest drzewem życia,
ci, którzy mocno się jej
trzymają, będą zwani
szczęśliwymi^c.
- 19** Jehowa położył fundamenty
ziemi mądrością^d.
Niebiosa utwierdził
rozeznaniem^e.
- 20** Dzięki Jego wiedzy rozdzieli-
ły się głębiny,
a z pochmurnego nieba
zaczęło mżyć^f.
- 21** Mój synu, nie trać ich*
z oczu.
Strzeż praktycznej mądrości
i umiejętności myślenia.
- 22** One zapewnią ci* życie
i będą zdobić twoją szycję.
- 23** Wtedy będziesz bezpiecznie
chodził swoją drogą
i nigdy się nie potkniesz*^g.
- 24** Gdy się położysz, nie bę-
dziesz się bał^h,
pójdziesz spać, a twój sen
będzie przyjemnyⁱ.
- 25** Nie będziesz się bał żadnej
nagłej grozy^j.

3:15 *Zob. Słowniczek pojęć. 3:21 *Najwyraźniej chodzi o przymioty Boga wspomniane we wcześniejszych werse- tach. 3:22 *Lub „twojej duszy”. 3:23 *Lub „twoja stopa nigdy o nic nie ude- rzy”.

ani burzy nadciągającej
na niegodziwych^a.

26 Bo Jehowa sprawi, że poczu-
jesz się pewnie^b,
nie da twoim nogom wpaść
w pułapkę^c.

27 Nie odmawiaj dobra tym,
którym powinieś się
wyświadczyć^{*d},
jeśli tylko masz możliwość[#]
pomóc^e.

28 Jeśli możesz coś dać bliźnie-
mu już teraz,
to mu nie mów: „Idź i przyjdź
później! Dam ci to jutro”.

29 Nie knuj niczego złego
przeciwko bliźniemu^f,
który mieszka obok i czuje
się bezpieczny.

30 Nie kłóć się z nikim bez
powodu^g,
jeśli nie zrobił ci nic złego^h.

31 Nie zazdrość człowiekowi
dopuszczającemu się
przemocyⁱ
ani nie idź w jego ślady.

32 Bo Jehowa brzydzi się
przewrotnym^j,
ale przyjaźni się z prawym^k.

33 Jehowa przeklina dom
niegodziwego^l,
ale błogosławi dom pra-
wego^m.

34 Bo drwi z szydercówⁿ,
ale okazuje przychyłość
potulnym^o.

35 Mądrzy zyskają szacunek,
ale głupi szczycą się tym,
co przynosi hańbę^p.

4 Moi synowie, słuchajcie
ojcowskich pouczeń^{*q}.
Słuchajcie, żeby nabyć
zrozumienia,

2 bo dam wam dobre wska-
zówki.

3:27 *Lub „którym się ono należy”.

[#]Lub „jest w mocy twojej ręki”. **4:1**

*Lub „karcenia”.

ROZDZ. 3

a Ps 73:12, 19

b Prz 10:29

Prz 28:1

c Ps 91:14

d Jak 2:15, 16

e Pwt 15:7, 8

Prz 28:27

f Prz 6:16, 18

g Prz 18:6

Prz 20:3

h Rz 12:18

i Ps 37:1

Prz 23:17

j Prz 6:16, 17

k Ps 15:1, 2

Ps 24:3, 4

Ps 25:14

l Pwt 28:15

Joz 7:24, 25

Est 9:24, 25

m Hi 42:12, 13

Ps 37:25

n Prz 19:29

o Ps 37:11

Ps 138:6

Iz 57:15

Jak 4:6

p Est 6:11, 12

Prz 12:8

ROZDZ. 4

q Pwt 6:6, 7

Prz 19:20

Ef 6:1

szpalta 2

a 1Kn 28:9

b 1KI 2:12

c 1KI 1:16-21

d Pwt 4:9

e Kpl 18:5

f Neh 8:3, 8

Prz 9:10

g Kzn 7:12

h Prz 15:14

Mt 13:23

Heb 5:14

i Dn 1:17, 20

j 1KI 4:29

k Pwt 5:16

l 1KI 4:29

m Iz 26:7

n Prz 8:10

Heb 2:1

Heb 12:5, 6

PRZYSŁÓW 3:26 do 4:13

Nie odrzucajcie moich
pouczeń^{*a}.

3 Byłem dobrym synem
dla swojego ojca^b,
szczególnie kochanym
przez matkę^c.

4 On uczył mnie i mawiał:
„Niech twoje serce mocno
trzyma się moich słów^d.
Przestrzegaj moich przyka-
zań i żyj^e”.

5 Nabywaj mądrości, nabywaj
zrozumienia^f.

Nie zapominaj o tym,
co mówię, i się od tego
nie odwracaj.

6 Nie odrzucaj mądrości,
a będzie cię chronić.

Kochaj ją, a będzie cię strzec.

7 Mądrość jest najważniej-
sza^{*g}, więc jej nabywaj.

A ze wszystkim, czego
nabywasz, nabywaj
zrozumienia^h.

8 Wysoko ją ceń, a ona cię
wywyższyⁱ.

Gdy ją przyjmiesz, przyspo-
rzy ci szacunek^j.

9 Włóż na swoją głowę
śliczny wieniec,
przyozdobi cię piękną
koroną^k”.

10 Słuchaj, mój synu, i przyjmij
moje wypowiedzi,
a będziesz żył wiele lat^k.

11 Nauczę cię drogi mądrości^l,
poprowadzę cię szlakami
prostolinijności^m.

12 Gdy będziesz szedł, nic nie
będzie ograniczać twoich
kroków,
a gdy będziesz biegł,
nie potkniesz się.

13 Trzymaj się karności,
nie puszczaj jejⁿ.

4:2 *Lub „prawa”. 4:7 *Lub „pierw-
sza”.

Strzeż jej, bo ona oznacza
dla ciebie życie^a.

- 14** Nie wkraczaj na ścieżkę
niegodziwych
ani nie chodź drogą złych^b.
- 15** Stroń od tej drogi, nie obie-
raj jej^c,
odwróć się od niej i pójdz
dalej^d.
- 16** Bo niegodziwi nie mogą
zasnąć, dopóki nie zrobią
czegoś złego.
Odbiega ich sen, dopóki nie
sprawia, że ktoś upadnie.
- 17** Karmi się chlebem niego-
dziwości
i piją wino przemocy.
- 18** Ale ścieżka prawych jest jak
jasne poranne światło,
które świeci coraz jaśniej,
aż nastaje pełnia dnia^e.
- 19** Droga niegodziwych jest
jak ciemność,
sami nie wiedzą, o co się
potykają.
- 20** Mój synu, zwracaj uwagę
na moje słowa.
Uważnie słuchaj* moich
wypowiedzi.
- 21** Nie trać ich z oczu,
zachowuj je głęboko
w sercu^f.
- 22** Bo są życiem dla tych,
którzy je przyjmują^g,
i zdrowiem dla całego ich
ciała.
- 23** Ze wszystkich rzeczy,
których strzeżesz,
najbardziej strzeż serca^h,
bo od niego zależy twoje
życie*.
- 24** Odsuń od siebie przewrotną
mowęⁱ
i trzymaj się z dala od prze-
biegłych słów.

4:20; 5:1 *Dost. „nadstaw ucha”. 4:23
*Dost. „bo z niego pochodzą źródła ży-
cia”.

ROZDZ. 4

a Pwt 32:45-47
Heb 12:11

b Ps 1:1
1Koł 15:33

c Am 5:15
Ef 5:11

d Prz 5:3, 8
1Ts 5:22

e 2Sm 23:3, 4
Ps 119:105
1Koł 13:12
2Koł 4:6
2Pt 1:19

f Ps 40:8
Prz 2:1

g 1Tm 4:8

h Jer 17:9
Mk 7:21-23
Ef 6:14

i 1Pt 2:1

szpalta 2

a Mt 6:22

b Ef 5:15

c Pwt 12:32
Joz 1:7

ROZDZ. 5

d 1Kł 4:29
Jak 1:19

e Prz 15:7

f Prz 7:14-21

g Prz 9:16, 17

h Kzn 7:26

i Prz 6:32, 33

j Prz 9:14, 15

25 Twoje oczy mają patrzeć
wprost,
tak, patrz* prosto przed
siebie^a.

26 Wyrównaj* ścieżkę,
którą idziesz^b,
a wszystkie twoje drogi
okażą się pewne.

27 Nie zbaczaj na prawo
ani na lewo^c.
Zawróć* od tego, co złe.

5 Mój synu, zwracaj uwagę
na moją mądrość.
Uważnie słuchaj* tego,
co mówię z rozeznaniem^d,

2 żebyś mógł strzec umiejęt-
ności myślenia
i mówić to, co jest zgodne
z prawdziwą wiedzą^e.

3 Bo wargi zdeprawowanej*
kobiety są jak miód
ociekający z plastra^f,
a jej usta są gładsze
niż oliwa^g.

4 Ale w końcu okazuje się
gorzka jak piołun^h
i ostra jak dwusieczny
mieczⁱ.

5 Jej nogi schodzą do śmierci.
Jej kroki prowadzą prosto
do grobu*.

6 Nie myśli o ścieżce życia.
Błąka się na swojej drodze
i nie wie, dokąd idzie.

7 A teraz, mój synu, posłuchaj
mnie
i nie odwracaj się od tego,
co mówię.

8 Trzymaj się od niej z dala.
Nie przechodź blisko wejścia
do jej domu^j,

4:25 *Lub „niech twoje promien-
ne oczy patrzą”. 4:26 *Możliwe też
„starannie rozważ”. 4:27 *Dost. „za-
wróć swoją stopę”. 5:3 *Dost. „obcej”.
Zob. Prz 2:16. 5:5 *Lub „Szeolu”, czyli
wspólnego grobu ludzkości. Zob. Słow-
niczek pojęć.

- 9 żebyś nie stracił u innych szacunku^a ani nie cierpiał przez resztę życia^{*b},
- 10 żeby obcy nie wykorzystali twoich środków^{*c} i żeby to, na co z trudem zapracowałeś, nie trafiło do domu cudzoziemca.
- 11 W przeciwnym razie będziesz wzdychał pod koniec życia, gdy opuszczą cię siły i zmarnieje twoje ciało^d.
- 12 Powiesz wtedy: „Jak ja nie nawiądziłem karcenia! Jak bardzo gardziłem w sercu upomnieniem!
- 13 Nie słuchałem tych, którzy mnie szkolili, ani nie zwracałem uwagi na tych, którzy mnie uczyli.
- 14 Na oczach całego zboru* doprowadziłem się niemal do kompletnej ruiny^{*e}.
- 15 Pij wodę z własnej cysterny* i świeżą^f wodę ze swojej własnej studni^f.
- 16 Czy twoje źródła miałyby się wylewać na zewnątrz, a twoje strumienie wody — na place?^g
- 17 Niech będą tylko dla ciebie, a nie również dla obcych^h.
- 18 Niech twoje źródło będzie błogosławione i ciesz się żoną swojej młodościⁱ,
- 19 czułą łanią i uroczą kozicą^{*j}. Niech jej piersi zawsze sprawiają ci zadowolenie[#].

5:9 *Lub „żebyś nie oddał innym swojej godności ani swoich lat temu, co okrutne”. 5:10 *Lub „mocy”. 5:14 *Dost. „pośród zgromadzenia i zboru”. 5:15 *Hebr. słowo odnosi się do podziemnego zbiornika na wodę. *Lub „płynącą”. 5:19 *Hebr. *ja'aláh*. Słowo to na ogół jest odnoszone do samicy koziorożca nubijskiego. *Lub „upajają cię”.

ROZDZ. 5

a Prz 29:3

b Prz 6:33-35
Prz 7:23c Prz 31:3
Łk 15:30

d Prz 7:22, 23

e Prz 6:27-29

f 1Koł 7:3
Heb 13:4

g Prz 5:20

h Rdz 2:24

i Pwt 24:5
Kzn 9:9

j PnP 2:9

szpalta 2

a Rdz 26:8
Rdz 29:20
PnP 8:6

b Prz 22:14

c 2Kn 16:9
Ps 11:4
Ps 17:3
Jer 17:10
Heb 4:13d Ps 7:14-16
Gal 6:7

ROZDZ. 6

e Prz 17:18

f Prz 11:15
Prz 20:16

g Prz 18:7

h Mt 5:25

i Prz 10:26
Prz 26:13-15

j Prz 30:24, 25

Obyś stale był urzeczony jej miłością^a.

- 20 Czemu, mój synu, miałbyś być urzeczony zdeprawowaną^{*} kobietą lub obejmować biust kobiety prowadzącej się niemoralnie^{*?b}
- 21 Przecież Jehowa ma przed oczami drogi człowieka, bada wszystkie jego ścieżki^c.
- 22 Niegodziwego usidlają jego własne przewinienia i zostanie on schwytany w powrozy własnego grzechu^d.
- 23 Umrze, bo nie przyjmował karcenia. Zejdzie na manowce z powodu swojej ogromnej głupoty.
- 6 Mój synu, jeśli poręczyłeś za bliźniego^e, jeśli podałeś rękę^{*} obcemu^f, 2 jeśli cię usidlili twoja obietnica, jeśli złapały cię słowa, które padły z twoich ust^g, 3 to uwolnij się, mój synu, bo wpadłeś w ręce bliźniego. Zrób tak: Idź, upokórz się i usilnie go błagaj^h.
- 4 Nie daj zasnąć swoim oczom ani zdrzemnąć się swoim powiekom.
- 5 Uwolnij się jak gazela z ręki myśliwego, jak ptak z ręki łowcy.
- 6 Leniuⁱ, idź do mrówki, przyjrzyj się temu, jak żyje, i zmagdrzej.
- 7 Chociaż nie ma ona dowódcy, urzędnika ani władcy, 8 to latem przygotowuje sobie pokarmⁱ,
- 5:20 *Dost. „obcą”. Zob. Prz 2:16. *Dost. „cudzoziemskiej”. Zob. Prz 2:16. 6:1 *Chodzi o gest zobowiązania się do czegoś.

w żniwa gromadzi zapasy
pożywienia.

- 9** Jak długo, leniu, będziesz się wylegiwał?
Kiedy wstaniesz ze snu?
- 10** Trochę snu, trochę drzemia-
nia,
trochę odpoczywania z zało-
żonymi rękami^a,
- 11** a twoje ubóstwo przyjdzie
jak złodziej
i twoja nędza jak ktoś uzbro-
jony^b.
- 12** Człowiek nic niewart i niego-
dziwy zawsze mówi prze-
wrotnie^c,
- 13** mruga okiem^d, daje znaki no-
gą, pokazuje coś palcami.
- 14** Swoim spaczonym sercem
zawsze knuje coś złego^e
i wywołuje spory^f.
- 15** Dlatego nagle spadnie na
niego nieszczęście.
W jednej chwili zostanie
zdruzgotany, i to nieod-
wracalnie^g.
- 16** Jest sześć rzeczy, których
Jehowa nienawidzi,
a nawet siedem, którymi się
brzydzi^h:
- 17** wyniosłe oczyⁱ, kłamiwy
język^j, ręce przelewające
niewinną krew^k,
- 18** serce, które knuje niegodzi-
we intrygi^l, nogi, które
szybko biegną do zła,
- 19** fałszywy świadek, który
kłamie na każdym kroku^m,
oraz każdy, kto wywołuje
spory między braćmiⁿ.
- 20** Mój synu, przestrzegaj
przykazań ojca
i nie odrzucaj wskazówek^o
matki^p.
- 21** Miej je stale przewiązane
wokół serca.
Zawiąż je sobie na szyi.

6:16 *Lub „brzydzi się Jego dusza”.
6:20 *Lub „prawa”.

ROZDZ. 6

a Prz 20:13
Prz 24:33, 34
Kzn 4:5

b Prz 13:4
Prz 20:4
Prz 24:30-34

c Prz 16:27
Jak 3:6

d Prz 10:10
Prz 16:30

e Ps 36:1, 4
Iz 32:7
Mi 2:1

f Prz 16:28
Rz 16:17

g Ps 73:12, 18

h Ps 101:5
Prz 8:13
Prz 16:5

i Prz 12:22
Obj 21:8

j Rdz 4:8, 10
Lb 35:31
Pwt 27:25

k Prz 11:20
Za 8:17
Mal 2:16

l Wj 23:1

m Kpl 19:16
Gal 5:20, 21
Jak 3:14, 15

n Pwt 21:18, 21
Ef 6:1

szpalta 2

a Ps 119:105

b Iz 51:4

c Prz 4:13
Heb 12:11

d Kzn 7:26

e Prz 5:3
Prz 7:4, 5

f Mt 5:28
Jak 1:14, 15

g Prz 29:3
Łk 15:16, 30

h Gal 6:7

i 2Sm 11:4
2Sm 12:10, 11
Prz 6:32-35
Heb 13:4

j Wj 22:1, 4

- 22** Gdy będziesz szedł, popro-
wadzą cię,
gdy się położysz, będą cię
strzec,
a gdy się zbudzisz, będą cię
pouczać*.
- 23** Bo przykazanie jest lampą^a,
prawo jest światłem^b,
a upomnienia służące karce-
niu są drogą do życia^c.
- 24** Będą cię strzec przed złą
kobietą^d,
przed uwodzicielskim języ-
kiem kobiety prowadzącej
się niemoralnie^e.
- 25** Nie pożądam w sercu jej
piękna^f
ani nie pozwól, żeby zniewo-
liła cię swoimi urzekający-
mi oczami,
- 26** bo przez prostytutkę czło-
wiek zostanie w końcu tyl-
ko z bochenkiem chleba^g,
a z powodu cudzej żony straci
swoje cenne życie*.
- 27** Czy można schować ogień
pod ubranie i go sobie
nie spalić?^h
- 28** Albo czy można chodzić
po rozżarzonych węglach
i nie poparzyć sobie stóp?
- 29** Tak samo jest z każdym,
kto współżyje z żoną
bliźniego.
Nikt, kto jej dotyka,
nie uniknie karyⁱ.
- 30** Ludzie nie gardzą
złodziejem,
jeśli kradnie z głodu,
żeby się najeść*.
- 31** Jednak gdy zostanie złapa-
ny, odda siedem razy tyle.
Odda wszystkie wartości-
owe rzeczy, które ma
w domu^j.

6:22 *Lub „mówić do ciebie”. 6:24
*Dost. „cudzoziemskiej”. Zob. Prz 2:16.
6:26 *Lub „duszę”. 6:30 *Lub „napę-
lić swoją duszę”.

32 Każdemu, kto cudzołoży*,
brakuje zdrowego
rozsądku[#].

Ten, kto tak robi, sprowa-
dza na siebie^Δ nieszcze-
ście^a.

33 Doigra się ran i wstydu^b,
a jego hańba nie zostanie
zmaszana^c.

34 Bo zazdrość doprowadza
męża do furii.

Nie okaże on współczucia,
gdy będzie się mścił^d.

35 Nie przyjmie żadnego
zadośćuczynienia*,
nie da się ułagodzić bez
względu na to, jak duży
dawałbyś mu dar.

7 Mój synu, trzymaj się moich
wypowiedzi

i ceń* moje przykazania^e.

2 Przestrzegaj moich przyka-
zań i żyj^f,
strzeż moich wskazówek*
jak żrenicy oka.

3 Zawiąż je sobie wokół
palców.

Napisz je na tablicy swojego
serca^g.

4 Powiedz do mądrości:
„Jesteś moją siostrą”,
a zrozumienie nazwij swoim
krewnym,

5 żeby cię strzegły przed
zdeprawowaną* kobietą^h,
przed kobietą prowadzącą
się niemoralnie[#] i jej
gładkimi^Δ słówkamiⁱ.

6 Z okna swojego domu
patrzyłem przez ażurową
kratę

6:32 *Dosl. „cudzołoży z kobietą”.
#Dosl. „brakuje serca”. ΔLub „swoją
duszę”. **6:35** *Lub „okupu”. **7:1** *Lub
„zachowuj”. **7:2** *Lub „prawa”. **7:5**
*Dosl. „obcą”. Zob. Prz 2:16. #Dosl.
„cudzoziemską”. Zob. Prz 2:16. ΔLub
„uwodzicielski”.

ROZDZ. 6

a Prz 2:18, 19
Prz 5:20, 23
Mal 3:5
1Ko 6:9, 10
Heb 13:4

b Prz 5:8, 9

c 1Kl 15:5
1Kn 5:1
Mt 1:6

d Rdz 39:19, 20

ROZDZ. 7

e Prz 10:14

f Kpl 18:5
Pwt 5:16
Iz 55:3
Jn 12:50

g Prz 2:10, 11

h Prz 23:27, 28

i Prz 2:11, 16
Prz 5:3
Prz 6:23, 24

szpalta 2

a Prz 6:32
Prz 9:16, 17

b Hi 24:15

c Jer 4:30

d Prz 9:13-18

e Prz 23:27, 28

f Kpl 19:5

g Eze 27:7

h PnP 3:6
PnP 4:14

7 i obserwując naiwnych*,
dostrzegłem wśród młodych
ludzi jednego, któremu
brakowało zdrowego
rozsądku^{#a}.

8 Przechodził blisko ulicy
takiej kobiety
i skręcił w kierunku jej domu

9 o zmroku, wieczorem^b,
gdy zapadała noc i ciem-
ność.

10 Wtedy zobaczyłem, że wy-
chodzi mu na spotkanie
kobieta

ubrana jak prostytutka^{*c}
i mająca przebiegłe serce.

11 Jest hałaśliwa
i wyzywająca^d.

Nigdy nie przebywa*
w domu.

12 Raz jest na dworze,
raz na placach,
czyha na każdym rogu^e.

13 Teraz chwytą go i całuje.
Z beczelną miną mówi
do niego:

14 „Musiałam złożyć ofiary
współuczestnictwa^{*f}.

Dzisiaj spełniłam to,
co ślubowałam.

15 Dlatego wyszłam, żeby się
z tobą spotkać.

Wyszłam, żeby cię szukać,
no i znalazłam!

16 Rozścieliłam na łóżku
delikatne nakrycia,
barwny len z Egiptu^g.

17 Skropiłam łóżko mirrą,
aloesem^h i cynamonem^h.

7:7 *Lub „niedoświadczonych”. #Dosl.
„brakowało serca”. **7:10** *Lub „w sza-
cie prostytutki”. **7:11** *Dosl. „jej
stopy nigdy nie przebywają”. **7:14**
*Zob. Słowniczek pojęć. **7:17** *Chodzi
o aromatyczną substancję pozyskiwaną
z drzewa o tej samej nazwie, wykorzysta-
nywaną w czasach biblijnych jako per-
fumy.

- 18** Chodź, upajajmy się miłością aż do rana,
oddawajmy się namiętym rozkoszom.
- 19** Bo mojego męża nie ma w domu,
udał się w daleką podróż.
- 20** Wziął ze sobą sakiewkę z pieniędzmi.
Nie wróci przed pełnią księżyca^a.
- 21** Tak go mami, mówi bardzo przekonująco^a.
Uwodzi go gładkimi słówkami.
- 22** Nagle on idzie za nią jak byk na rzeź,
jak głupiec, który za karę ma być zakuty w dyby^b.
- 23** W końcu strzała przesyje mu wątrobę.
Jak ptak śpieszący do pułapki nie wie on, że będzie go to kosztować życie^c.
- 24** Teraz więc, mój synu, posłuchaj mnie.
Zwróć uwagę na moje słowa.
- 25** Nie pozwól swojemu sercu zboczyć na jej drogi.
Nie zabłąkać się na jej ścieżki^d.
- 26** Bo sprawiła, że wielu padło martwych^e,
tych, których pozabijała, jest całe mnóstwo^f.
- 27** Jej dom prowadzi do grobu*,
zstępuje do wewnętrznych komnat śmierci.
- 8** Czy mądrość nie woła?
Czy rozeznanie nie podnosi swojego głosu?^g
- 2** Mądrość zajmuje miejsce na wzniesieniach^h przy drodze,
na skrzyżowaniu szlaków.

7:22 *Lub „kajdany”. 7:23 *Lub „duzę”. 7:27 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 7

a Prz 5:3

b 1Ko 6:18

c Prz 5:8-11

d Prz 5:8

e Kzn 7:26

f 1Ko 10:8

ROZDZ. 8

g Prz 1:20, 21

h Mt 10:27

szpalta 2

a Dz 20:20

b Ps 19:7

c Ps 19:9, 10
Ps 119:72, 127
Prz 3:13-15d Prz 2:11
Prz 5:1, 2e Ps 97:10
Ps 101:3
Prz 16:6
Rz 12:9f Ps 101:5
1Pt 5:5

g Prz 4:24

- 3** Obok bram prowadzących do miasta,
przy wejściach,
głośno nawołuje^a:

4 „Do was, ludzie, wołam,
kieruję swój głos do każdego*.”

5 Wy, nieodświadczeni, nauczcie się roztropności^b,
wy, głupi, nabierzcie zrozumienia*.

6 Posłuchajcie, bo to, co mówię, jest ważne,
mówię to, co jest słuszne.

7 Bo moje usta łagodnie wypowiadają prawdę,
a moje wargi brzydzą się tym, co niegodziwe.

8 Wszystkie moje wypowiedzi są prawe.
Żadna nie jest spaczona ani przewrotna.

9 Dla tych, którzy mają rozeznanie, wszystkie one są proste,
dla tych, którzy znaleźli wiedzę, są one słuszne.

10 Przyjmujcie moje pouczenia* zamiast srebra i wiedzę zamiast najczystszego złota^c,

11 bo mądrość jest lepsza od koralu*,
nie dorównują jej żadne inne pożądane rzeczy.

12 Ja, mądrość, mieszkam z roztropnością.
Posiadłam wiedzę i umiejętność myślenia^d.

13 Bojaźń przed Jehową oznacza nienawidzenie zła^e.
Nienawidzę wywyższania się, pychy^f, złego postępowania i przewrotnej mowy^g.

8:4 *Dosl. „do synów ludzkich”. 8:5 *Dosl. „zrozumcie serce”. 8:10 *Lub „karcenie”. 8:11 *Zob. *Słowniczek pojęć*.

- 14** Do mnie należy dobra rada i praktyczna mądrość^a.
Moje jest zrozumienie^b i moc^c.
- 15** Dzięki mnie panują królowie, a wysocy urzędnicy wydają sprawiedliwe decyzje^d.
- 16** Dzięki mnie panują książęta, a dostojnicy osądzają, kierując się prawością.
- 17** Kocham tych, którzy mnie kochają, a ci, którzy mnie szukają, znajdują mnie^e.
- 18** U mnie jest bogactwo i chwała, trwały majątek* i prawość.
- 19** Mój owoc jest lepszy niż złoto, nawet oczyszczone złoto, a mój plon jest lepszy niż najczystsze srebro^f.
- 20** Chodzę ścieżką prawości, środkiem szlaków sprawiedliwości.
- 21** Tym, którzy mnie kochają, zapewniam bogate dziedzictwo i napełniam ich spichlerze.
- 22** Jehowa mnie stworzył jako początek swojej drogi^g, najwcześniejsze ze swoich dawnych dzieł^h.
- 23** Jestem ustanowiona od zamierzchłych* czasówⁱ, od początku, od czasu, gdy jeszcze nie istniała ziemia^j.
- 24** Zostałam wydana na świat*, gdy jeszcze nie było głębin^k, gdy nie było źródeł obfitujących w wodę.
- 25** Zostałam wydana na świat, zanim powstały góry, jeszcze przed wzgórzami,

8:18 *Lub „cenne dobra dziedziczne”. 8:23 *Lub „niepamiętnych”. 8:24 *Lub „wydana na świat jakby w bólach porodowych”.

ROZDZ. 8

a Prz 2:7

b Prz 4:7

c Prz 24:5

d Ps 72:1

e Prz 2:4, 5

f Prz 3:13, 14

g Jn 1:1-3, 14

h Kol 1:15-17

i Mi 5:2

j Jn 8:58
Jn 17:5

k Rdz 1:2

szpalta 2

a Ps 33:6
Jer 10:12b Rdz 1:6, 7
Hi 26:10c Hi 38:8-11
Ps 33:7
Ps 104:6-9
Jer 5:22d Rdz 1:26
Jn 1:1, 3
Jn 17:5
Kol 1:15, 16e Iz 42:1
Mt 3:17

f Hi 38:7

g Prz 3:11
Prz 4:13
Heb 12:7, 9

- 26** gdy Bóg jeszcze nie uczynił ziemi ani pól na niej, ani też pierwszych grudek gleby.
- 27** Kiedy przygotowywał niebios^a, już tam byłam. Gdy kreślił horyzont* na powierzchni wód^b,
- 28** gdy osadzał* chmury w górze, gdy zakładał źródła głębin,
- 29** gdy dawał morzu polecenie, żeby jego wody nie przekraczały wyznaczonych granic*^c, gdy kładł^d fundamenty ziemi,
- 30** wtedy ja byłam u Jego boku mistrzowskim wykonawcą^d.
Byłam kimś, z kogo dzień w dzień szczególnie się cieszył^e.
Cały czas się przy Nim radowałam^f.
- 31** Radowałam się Jego ziemią, na której można było mieszkać, a szczególnie cieszyłam się z ludzi*.
- 32** Teraz więc, moi synowie, słuchajcie mnie.
Ci, którzy trzymają się moich dróg, naprawdę są szczęśliwi.
- 33** Słuchajcie karcenia*^g i stańcie się mądrzy, nigdy go nie lekceważcie.
- 34** Szczęśliwy jest człowiek, który mnie słucha, gdy codziennie rano przychodzi* pod moje drzwi i czeka przy wejściu do mojego domu.

8:27 *Dosl. „okrąg”. 8:28 *Dosl. „utwierdzał”. 8:29 *Lub „Jego nakazu”. ^dLub „ustanawiał”. 8:31 *Lub „ludzkości”. 8:33 *Lub „pouczeń”. 8:34 *Lub „codziennie trwa czujnie”.

- 35 Bo ten, kto mnie znajduje,
znajdzie życie^a,
zyskuje też uznanie Jehowy.
- 36 Ale ten, kto mnie ignoruje,
sam sobie* szkodzi,
a ci, którzy mnie nienawidzą,
kochają śmierć^b.
- 9** Prawdziwa mądrość zbudowała swój dom,
wyciosała* siedem jego słupów.
- 2 Przygotowała mięso*,
zaprawiła wino
i zastawiła stół.
- 3 Rozesała służące,
żeby wołały ze wzniesień
ponad miastem^c:
- 4 „Niech przyjdzie tutaj każdy,
kto jest niedoświadczony”.
A do ludzi, którym brakuje
zdrowego rozsądku*,
mówi:
- 5 „Przyjdźcie, jedzcie mój chleb
i pijcie wino, które zaprawi-
łam.
- 6 Porzućcie niedoświadczenie*
i życie^d,
idźcie naprzód, kierując się
rozumieniem^e.
- 7 Kto koryguje szydercę,
sprowadza na siebie
hańbę^f,
a kto upomina niegodziwe-
go, dozna krzywdy.
- 8 Nie upominaj szydercy,
bo cię znienawidzi^g.
Upomnij mądrego,
a cię pokocha^h.
- 9 Podziel się wiedzą z mąd-
rym, a stanie się jeszcze
mądrzejszyⁱ.
Ucz prawego, a nauczy się
jeszcze więcej.

8:36 *Lub „swojej duszy”. 9:1 *Lub „wykula”. 9:2 *Dosl. „ubiła swój ubój”. 9:4, 16 *Dosl. „brakuje serca”. 9:6 *Lub „niedoświadczonych”.

ROZDZ. 8

a Prz 13:14

b Prz 5:23

ROZDZ. 9

c Prz 1:20-22

d Ps 119:130

e Prz 4:5
Prz 13:20

f Prz 15:12

g 1Kl 21:20, 21
1Kl 22:8
2Kn 25:15, 16
Mt 7:6h Ps 141:5
Prz 27:6
Prz 28:23i Prz 1:5
Prz 15:31
Prz 17:10
Prz 25:12

szpalta 2

a Ps 111:10

b 1Kn 28:9
Mt 11:27
Jn 17:3c Pwt 6:1, 2
Prz 8:35
Prz 10:27

d Prz 7:10, 11

e Prz 23:27, 28

f Prz 6:32

g Prz 7:18, 19

h Prz 2:18, 19
Prz 7:23, 26
Prz 23:27, 28

ROZDZ. 10

i Prz 1:1

j Prz 13:1
Prz 27:11

- 10 Bojaźń przed Jehową
jest pierwszym krokiem
do zdobycia* mądrości^a,
a wiedza o Najświętszym^b
zapewnia zrozumienie.

- 11 Bo dzięki mądrości
będziesz żył dłużej^c.

- 12 Jeśli stajesz się mądry,
to sam odniesiesz z tego
korzyść,
jeśli jednak jesteś szydercą,
to sam poniesiesz tego
konsekwencje.

- 13 Głupia kobieta jest
hałaśliwa^d.
Jest ignorantką i zupełnie
nic nie wie.

- 14 Siedząc na swoim miejscu
u wejścia do domu
w górnej części miasta^e,

- 15 woła do przechodniów,
do idących przed siebie
swoją drogą:

- 16 „Niech przyjdzie tutaj każdy,
kto jest niedoświadczony”.
A do ludzi, którym brakuje
zdrowego rozsądku*,
mówi:

- 17 „Kradziona woda jest
słodka,
a żywność jedzona pokątnie
jest smaczna”^g.

- 18 Ale żaden z nich nie wie,
że w jej domu przebywają
umarli*,
że jej goście znajdują się
głęboko w grobie^h.

- 10** Przysłowia Salomonaⁱ.
Mądry syn cieszy ojca^j,
ale głupi syn zasmuca
matkę.

9:10 *Dosl. „jest początkiem”. 9:11

*Lub „twoje dni będą liczne i do two-
jego życia zostaną dodane lata”. 9:18
*Dosl. „bezsilni w śmierci”. *Lub „Sze-
olu”, czyli wspólnym grobie ludzkości.
Zob. Słownikac pojęć.

- 2 Skarby zdobyte w sposób niegodziwy nie przyniosą żadnego pożytku, ale prawość ratuje od śmierci^a.
- 3 Jehowa nie da głodować prawemu^{*b}, ale niegodziwym odmówi tego, czego pragną.
- 4 Leniwy popadnie w ubóstwo^c, ale pracowity się wzbogaci^d.
- 5 Syn, który postępuje mądrze^{*}, latem zbiera plony, ale syn, który postępuje haniebnie, w czasie żniw mocno śpi^e.
- 6 Prawy zjednuje sobie uznanie^{*f}, natomiast usta niegodziwego skrywają przemoc.
- 7 Prawego będzie się dobrze wspominać i błogosławić^g, ale pamięć o niegodziwym^{*} zgnije^h.
- 8 Mądry przyjmie wskazówki^{*i}, ale ten, kto mówi głupio, zostanie podeptany^j.
- 9 Kto chodzi drogą nieskazitelności, będzie bezpieczny^k, ale kto wykrzywia swoje drogi, zostanie zdemaskowany^l.
- 10 Kto chytrze mruga okiem, przysparza smutku^m, a kto mówi głupio, zostanie podeptanyⁿ.
- 11 Usta prawego są źródłem życia^o, ale usta niegodziwego skrywają przemoc^p.
- 12 Nienawiść wywołuje spory, ale miłość zakrywa wszystkie przewinienia^q.

10:3 *Lub „duszy prawego”. 10:5 *Lub „działa z wnikliwością”. 10:6 *Dost. „błogosławieństwa”. 10:7 *Lub „imię niegodziwych”. 10:8 *Dost. „przykazania”.

ROZDZ. 10

- a Prz 11:4
b Ps 33:18, 19
Ps 37:25
Mt 6:33
c Prz 20:4
Kzn 10:18
d Prz 12:24
Prz 13:4
Prz 21:5
e Prz 6:6, 9
f Wj 23:25
Prz 28:20
g Ps 112:6
Kzn 7:1
h Ps 9:5
i Pwt 4:6
Ps 19:7
Ps 119:34
Ps 119:100
j Prz 18:6
k Ps 25:21
l 1Tm 5:24
m Prz 6:12, 13
n Prz 18:21
o Prz 11:30
p Mt 12:35
Jak 3:5
q Prz 17:9
1Kor 13:4, 7
1Pt 4:8

szpalta 2

- a Iz 50:4
b Prz 26:3
c Prz 9:9
d Prz 13:3
Prz 18:7
e Prz 19:7
Prz 30:8, 9
Kzn 7:12
f Mt 7:17
g 1Sm 18:17, 21
h Kzn 5:2
i Ps 39:1
Prz 17:27
Prz 21:23
Jak 1:19
j Prz 12:18
Prz 16:13
k Jer 3:15
l Oz 4:6
m Pwt 8:17, 18
Ps 37:22
1Tm 6:6

- 13 Na ustach tego, kto ma zrozumienie, znajduje się mądrość^a, a na plecach tego, komu brakuje zdrowego rozsądku^{*}, przeznaczona jest różga^b.
- 14 Mądrzy cenią^{*} wiedzę, ale głupi swoimi ustami sprowadzają nieszczęście^d.
- 15 Majątek^{*} bogatego jest jego warownym miastem. Ubóstwo biednego jest jego klęską^e.
- 16 Działania prawego prowadzą do życia, a dorobek niegodziwego prowadzi do grzechu^f.
- 17 Kto przyjmuje karcenie, jest dla innych ścieżką^{*} do życia, ale kto lekceważy upomnienie, prowadzi innych na manowce.
- 18 Kto skrywa nienawiść, kłamie^g, a kto szerzy złośliwe informacje^{*}, jest głupi.
- 19 Gdzie pada wiele słów, nie sposób uniknąć błędu^h, kto jednak panuje nad swoją mową, postępuje roztropnieⁱ.
- 20 Język prawego jest jak najczystsze srebro^j, ale serce niegodziwego warte jest niewiele.
- 21 Prawy swoimi słowami odżywia^{*} wielu^k, głupi umiera z braku rozsądku^l.
- 22 Tym, co wzbogaca, jest błogosławieństwo Jehowy^m,

10:13 *Dost. „brakuje serca”. 10:14 *Lub „gromadzą”. 10:15 *Lub „cena rzecz”. 10:17 *Możliwe też „jest na ścieżce”. 10:18 *Lub „plotki”. 10:21 *Lub „prowadzi”.

- a On nie dokłada do niego żadnego bólu*.
- 23** Głupiego bawi haniebne postępowanie, ale człowiek mający rozeznanie przejawia mądrość^a.
- 24** Na niegodziwego przyjdzie to, czego się boi, a prawy otrzyma to, czego pragnie^b.
- 25** Gdy przejdzie burza, nie będzie już niegodziwego^c, ale prawy zawsze jest jak fundament^d.
- 26** Czym ocet jest dla zębów, a dym dla oczu, tym leniwy jest dla swojego pracodawcy*.
- 27** Bojaźń przed Jehową przedłuży życie^e, ale lata niegodziwych zostaną skrócone^f.
- 28** To, na co czekają prawi*, przysparza radości^g, ale to, czego się spodziewają niegodziwi, nigdy się nie spełni^h.
- 29** Dla nienagannego droga Jehowy jest ochronąⁱ, ale dla dopuszczających się zła oznacza klęskę.
- 30** Prawy nigdy nie zostanie powalony^k, natomiast niegodziwi już więcej nie będą mieszkać na ziemi^l.
- 31** Usta prawego wypowiadają się mądrze*, ale język przewrotny zostanie uciszony*.
- 32** Wargi prawego wiedzą, co jest przyjemne, ale usta niegodziwych są przewrotne.

10:22 *Lub „smutku; trudności”.

10:26 *Lub „tego, kto go posyła”.

10:28 *Lub „nadzieja prawych”.

10:31 *Lub „wydają owoc mądrości”. #Dosl. „odcięty”.

ROZDZ. 10

a Prz 2:10, 11

Prz 14:9

Prz 15:21

b Ps 37:4

1Jn 5:14

c Ps 37:10

d Mt 7:24, 25

e Ps 91:15, 16

f Ps 55:23

g Ps 16:9

Rz 12:12

h Prz 11:7

i Prz 18:10

Iz 40:31

j Rz 2:6-8

k Ps 16:8

l Ps 37:9

szpalta 2

ROZDZ. 11

a Kpl 19:36

b Prz 16:18

Łk 14:8, 9

c Mi 6:8

1Pt 5:5

d Ps 26:1

Prz 13:6

e Prz 28:18

f Eze 7:19

Mt 16:26

g Rdz 7:1

h 2Sm 17:23

Est 7:10

Prz 5:22

i Jer 39:18

j Prz 1:32

k Wj 15:9, 10

Łk 12:18-20

l Est 7:9

Prz 21:18

Dn 6:23, 24

m Prz 2:10-12

n Wj 15:20, 21

Est 9:19, 22

- 11** Nieuczciwa waga* budzi w Jehowie obrzydzenie, ale dokładny odważnik[#] sprawia Mu przyjemność^a.
- 2** Za zuchwalstwem idzie hańba^b, ale skromnych cechuje mądrość^c.
- 3** Prostolinijnych prowadzi ich nieskazitelność^d, ale postępujących zdradziecko zgubi ich przebiegłość^e.
- 4** W dniu wielkiego gniewu majątek* na nic się nie przyda^f, natomiast prawość uratuje od śmierci^g.
- 5** Nienaganny prostuje sobie drogę prawością, ale niegodziwy upadnie przez własną niegodziwość^h.
- 6** Prostolinijnych wyzwoli ich prawośćⁱ, ale postępujących zdradziecko schwytają ich własne pragnienia^l.
- 7** Gdy umiera niegodziwy, ginie jego nadzieja, giną też jego oczekiwania, które opierał na swojej mocy^k.
- 8** Prawy zostaje wyratowany z udręki, a jego miejsce zajmuje niegodziwy^l.
- 9** Odstępuca* swoimi ustami rujnuje bliźniego, ale prawi zostają uratowani dzięki wiedzy^m.
- 10** Dobre uczynki prawych cieszą całe miasto, a gdy giną niegodziwi, rozlegają się radosne okrzykiⁿ.

11:1 *Lub „oszukiwacza waga szalkowa”.

#Lub „pełny odważnik kamienny”.

11:4 *Lub „cenne rzeczy”.

11:9 *Lub „bezbożny”.

- 11** Gdy prostolinijni dostępują błogosławieństw*, miasto kwitnie^a,
ale niegodziwi swoją mową doprowadzają je do ruiny^b.
- 12** Ten, komu brakuje zdrowego rozsądku*, okazuje bliźniemu pogardę,
ale ten, kto naprawdę ma rozeznanie, milczy^c.
- 13** Oszczercza krąży i wyjawia cudze sekrety^d,
ale człowiek godny zaufania* dochowuje tajemnicy*.
- 14** Gdy nie ma umiejętnego* kierownictwa, lud ponosi porażkę,
ale dzięki wielu doradcom osiąga się sukces^e.
- 15** Kto poręcza pożyczkę obcemu, temu na pewno się nie powiedzie^f,
ale kto się nie śpieszy* do podawania ręki*, uniknie kłopotów.
- 16** Ujmująca* kobieta zyskuje chwałę^g,
a ludzie bezwzględni zdobywają bogactwo.
- 17** Człowiek życzliwy* wyświadcza sobie* dobro^h,
ale człowiek okrutny ściąga na siebie problemyⁱ.
- 18** Niegodziwy zdobywa złudny zarobek^j,
ale ten, kto sieje prawość, otrzymuje prawdziwą nagrodę^k.
- 19** Kto mocno trzyma się prawości, zmierza do życia^l,

11:11 *Lub „błogosławią miasto”.
11:12 *Dost. „brakuje serca”. 11:13 *Dost. „ten, kto jest wiernego ducha”. *Dost. „zakrywa sprawę”. 11:14 *Lub „mądrego”. *Lub „wybawienie”.
11:15 *Dost. „kto nienawidzi”. *Choć o gest zobowiązania się do czegoś.
11:16 *Lub „urocza”. 11:17 *Lub „okazujący lojalną miłość”. *Lub „swojej duszy”. *Lub „hańbę”.

ROZDZ. 11

a Prz 14:34

b Jak 3:6

c Prz 17:27
1Pt 2:23d Kpl 19:16
Prz 20:19
Prz 26:22e Prz 15:22
Prz 20:18
Prz 24:6f Prz 6:1, 5
Prz 20:16g 1Sm 25:39
1Pt 3:3, 4

h Łk 6:38

i Jak 5:3, 4

j Hi 27:13, 14

k Gal 6:7, 8

l Dz 10:34, 35
Obj 2:10

szpalta 2

a Ps 18:26
Prz 3:32b Ps 51:6
Prz 15:8c Kzn 8:13
Eze 18:4d Iz 26:9
Mt 5:6e Pwt 15:10
Prz 19:17
Kzn 11:1, 2

f Ag 1:6

g Dz 20:35
2Ko 9:6

h Łk 6:38

i Prz 12:2

j Est 7:10
Ps 10:2k Hi 31:24, 28
Ps 52:5, 7l Ps 1:2, 3
Ps 52:8

ale kto się uganiania za złem,
zmierza do śmierci.

- 20** Ludzie o podstępym sercu budzą w Jehowie obrzydzenie^a,
ale postępujący nienaganie sprawiają Mu przyjemność^b.
- 21** Bądź pewny*, że zły nie uniknie kary^c,
ale dzieci prawych się uratują.
- 22** Piękna kobieta, która odrzuca zdrowy rozsądek,
jest jak złoty kolczyk w ryju świni.
- 23** To, czego pragną prawi, przynosi dobro^d,
ale to, na co liczą niegodziwi, sprowadza wielki gniew.
- 24** Jeden szczodrze daje*, a jednak mu przybywa^e,
drugi nie daje tego, co powinien dać, a jednak popada w ubóstwo^f.
- 25** Szczodry człowiek* będzie miał się dobrze^g,
a kto pokrzepia^h innych, sam też zostanie pokrzepiony^h.
- 26** Kto nie chce sprzedawać ziarna, tego ludzie będą przeklinać,
a kto je sprzedaje, tego będą błogosławić.
- 27** Kto pilnie stara się wyświadczać dobro, ten zabiega o przychyłnośćⁱ,
ale kto dąży do zła, ten z pewnością ściągnie je na siebie^j.
- 28** Kto ufa swojemu bogactwu, ten upadnie^k,
ale prawi rozrośną się jak listowie^l.

11:21 *Dost. „ręka do ręki”. 11:24 *Dost. „jeden rozrzuca”. 11:25 *Lub „dusza”. *Dost. „stanie się tłusty”.
*Dost. „obficie poi”.

- 29** Kto sprowadza kłopoty*
na swój dom, nic nie
odziedziczy^a,
a głupi będzie sługą
mądręgo.
- 30** Owoc prawego jest jak
drzewo życia^b,
a kto pozyskuje dusze*,
jest mądry^c.
- 31** Jeśli prawy na ziemi otrzy-
muje to, na co zasłużył,
to o ileż bardziej niegodziwy
i grzesznik!^d
- 12** Kto kocha karcenie*,
ten kocha wiedzę^e,
ale kto nienawidzi upomnie-
nia, jest nierozsądny^f.
- 2** Dobry człowiek zyskuje
uznanie Jehowy,
ale człowieka, który knuje
zło, Bóg potępia^g.
- 3** Żaden człowiek nie zapewni
sobie bezpieczeństwa
niegodziwością^h,
ale prawi nigdy nie zostaną
wykorzenieni.
- 4** Dzielną żoną jest koroną
mężaⁱ,
ale żona, która postępuje ha-
niebnie, jest jak zgnilizna
w jego kościach^j.
- 5** Myśli prawych są sprawied-
liwe,
a rady niegodziwych—
zwodnicze.
- 6** Słowa niegodziwych
to śmiertelna pułapka^k,
ale usta prostolinijnych
to ratunek^l.
- 7** Gdy niegodziwi zostają
obaleni, znika po nich
wszelki ślad,
ale dom prawych przetrwa^m.

11:29 *Lub „hańbę”. #Dost. „odziedziczy wiatr”. 11:30 *Zob. *Słownikzek pojęć*. 12:1 *Lub „pouczenia”. #Lub „nierozumny”. 12:6 *Dost. „czyhanie na krew”.

ROZDZ. 11

- a Joz 7:15
b Prz 15:4
c 1Koł 9:20-22
Jak 5:19, 20

- d Eze 18:24
2Ts 1:6
1Pt 4:18

ROZDZ. 12

- e Prz 4:13
f Ps 32:9
g Pwt 25:1
1Kł 8:31, 32

- h Ps 37:10, 38

- i Prz 18:22
Prz 19:14

- j 1Kł 21:25

- k 2Sm 17:1, 2

- l Est 7:3, 4
Prz 14:3

- m Prz 24:3
Mt 7:24, 25

szpalta 2

- a Rdz 41:39
1Sm 16:18

- b 1Sm 25:14,
17
Mt 27:3, 4

- c Prz 13:7

- d Rdz 33:12-14
Wj 23:12
Pwt 22:4, 10
Pwt 25:4
Jon 4:11

- e Prz 28:19
Ef 4:28

- f 1Kł 2:23, 24
Ps 5:6
Kzn 5:6

- g Prz 13:2
Prz 18:20

- h Prz 3:7
Prz 26:12

- i Prz 1:5

- j Prz 29:11

- 8** Człowiek mówiący roztrop-
nie będzie chwalony^a,
a człowiek o spaczonym ser-
cu będzie pogardzany^b.
- 9** Lepiej niewiele znaczyć,
a mieć sługę,
niż się wywyższać,
a nie mieć co jeść^c.
- 10** Prawy dba o swoje zwierzęta
domowe^{*d},
ale u niegodziwego nawet
miłosierdzie jest okrutne.
- 11** Kto uprawia ziemię,
ten będzie jadł do syta^e,
a kto zabiega o bezwartos-
ciowe rzeczy, temu brakuje
zdrowego rozsądku^{*}.
- 12** Niegodziwy zazdrości tego,
co zdobyli inni niegodziwi,
ale prawy jest jak dobrze
ukorzenione drzewo, które
wydaje plon.
- 13** Złego człowieka usidla jego
grzeszna mowa^f,
ale prawy ratuje się z udręki.
- 14** Dzięki swoim
wypowiedziom* człowiek
nasyca się dobrymi
rzeczami^g,
a dzięki swoim czynkom
zapewni sobie nagrodę.
- 15** Głupi uważa, że postępuje
słusznie^h,
ale mądry przyjmuje radyⁱ.
- 16** Głupi od razu* pokazuje,
że się zirytował^j,
ale roztropny przymyka
oko[#] na zniewagę.
- 17** Świadek, który jest wierny,
powie prawdę*,
ale świadek fałszywy będzie
mówił podstępnie.

12:9 *Dost. „nie mieć chleba”. 12:10 *Lub „o duszę swojego zwierzęcia domowego”. 12:11 *Dost. „brakuje serca”. 12:14 *Dost. „z owocu ust”. 12:16 *Lub „tego samego dnia”. #Dost. „zakrywa”. 12:17 *Dost. „to, co prawe”.

- 18 Bezmyślne słowa są jak pchnięcia mieczem, ale język mądrych jest lekarstwem^a.
- 19 Prawdomówne usta przetrwają na zawsze^b, ale język kłamliwy pozostanie tylko na chwilę^c.
- 20 Ci, którzy knują intrygi, mają podstępne serce, ale ci, którzy krzewią pokój^{*}, zaznają radości^d.
- 21 Prawego nie spotka żadna krzywda^e, ale niegodziwych czeka mnóstwo nieszczęść^f.
- 22 Kłamliwe usta budzą w Jehowie obrzydzenie^g, ale ci, którzy postępują wiernie, sprawiają Mu przyjemność.
- 23 Roztropny ukrywa to, co wie, ale serce głupiego wyrwa się ze swoją głupotą^h.
- 24 Pilni będą rządzić, a leniwi zostaną obarczeni pracą przymusowąⁱ.
- 25 Troska przytłacza serce człowieka^{*k}, ale dobre słowo je rozwesela^l.
- 26 Prawy dokonuje przeglądu swoich pastwisk, ale droga niegodziwych prowadzi ich na manowce.
- 27 Leniwy nie ściga zwierzyny^m, ale pilność jest dla człowieka cennym skarbem.
- 28 Ścieżka prawości prowadzi do życiaⁿ.
- Nie ma na niej śmierci.

13 Mądry syn przyjmuje skarcenie^{*} od ojca^o, ale sznyderca nie słucha nagany^{*p}.

12:20 *Dost. „doradzający pokój”. 12:25 *Lub „przysięgająca człowiekowi”. 13:1 *Lub „pouczenia”. *Lub „skorygowania”.

ROZDZ. 12

a Prz 16:24
b 1Pt 3:10
c Prz 19:9
Dz 5:3, 5
d Mt 5:9
e Ps 91:9, 10
f Prz 1:30, 31
Iz 48:22
g Ps 5:6
Prz 6:16, 17
Obj 21:8
h Prz 10:19
i Rdz 39:4
IKI 11:28
j Prz 19:15
k Ps 38:6
Prz 13:12
Prz 15:13
l Prz 16:24
Iz 50:4
m Prz 26:13-15
n Ps 37:27
Prz 10:7
Hab 2:4

ROZDZ. 13

o Heb 12:7, 9
p 1Sm 2:22-25
Prz 9:7

szpalta 2

a Prz 12:14
Prz 18:20
b Ps 39:1
Ps 141:3
Prz 21:23
c Prz 10:19
Mt 12:36
d Prz 26:13-15
e Prz 10:4
Prz 12:24
f Ps 119:163
Prz 8:13
Ef 4:25
g Ps 25:21
h Prz 12:9
i Jer 41:8
j Jer 39:10
k Ps 97:11
l Prz 24:20
m Sdz 8:1
n Prz 11:2
Prz 24:6
Dz 15:5, 6
o Prz 28:8
Jer 17:11

PRZYSŁÓW 12:18 do 13:11

- 2 Dzięki swoim wypowiedziom^{*} człowiek będzie jadł dobre rzeczy^a, ale postępujący zdradziecko pragną przemocy[#].
- 3 Kto strzeże ust^{*}, chroni swoje życie^{#b}, ale kto szeroko je otwiera, doprowadzi się do ruiny^c.
- 4 Leniwy pragnie różnych rzeczy, ale nic nie ma^{*d}. Natomiast pilny[#] zostanie nasycony^{Δe}.
- 5 Prawy nienawidzi kłamstw^f, ale postępuwanie niegodziwych sprawdza wstyd i hańbę.
- 6 Prawość strzeże niewinnego^g, ale niegodziwość powala tego, kto grzeszy.
- 7 Jeden udaje bogatego, a w ogóle nic nie ma^h. Drugi udaje biednego, a ma wielki majątek.
- 8 Bogaty płaci swoim majątkiem, żeby ocalić życie^{#i}, ale biednemu nikt nawet nie grozi^{*j}.
- 9 Światło prawych jasno świeci^{*k}, ale lampa niegodziwych zostanie zgaszona^l.
- 10 Zuchwalstwo prowadzi jedynie do sporów^m, ale mądrość cechuje tych, którzy szukają rad^{*n}.
- 11 Majątek szybko zdobyty^{*} zmaleje^o,

13:2 *Dost. „z owocu ust”. #Lub „du-sza postępujących zdradziecko jest za przemocą”. 13:3 *Lub „tego, co mó-wi”. 13:3, 8 #Lub „duszę”. 13:4 *Lub „jego dusza nic nie ma”. #Lub „pil-na dusza”. ΔDost. „stanie się tusty”. 13:8 *Dost. „biedny nie słyszy nagany”. 13:9 *Dost. „cieszy się”. 13:10 *Lub „naradzają się”. 13:11 *Lub „majątek pochodzący z tego, co marne”.

ale majątek, który jest gromadzony stopniowo*, pomnoży się.

12 Przedłużające się oczekiwanie* sprawia sercu ból^a, ale spełnione pragnienie jest drzewem życia^b.

13 Kto gardzi wskazówkami*, zapłaci karę^c, ale kto respektuje przykazania, otrzyma nagrodę^d.

14 Pouczenia* mądrego są źródłem życia^e, zwracają człowieka od sideł śmierci.

15 Głęboka wnikiwość zjednuje przychylność, ale droga postępujących zdradziecko jest wyboista.

16 Roztropny działa z wiedzą^f, a głupi ujawnia swoją głupotę^g.

17 Niegodziwy posłaniec wpada w kłopoty^h, ale wierny wysłannik przynosi uleczenieⁱ.

18 Kto lekceważy karcenie, tego czeka ubóstwo i hańba, ale kto daje się skorygować*, będzie wychwalany^j.

19 Spełnione pragnienie jest dla człowieka* czymś przyjemnym^k, a głupi nie znosi odwracać się od zła^l.

20 Kto chodzi z mądrymi, stanie się mądrym^m, ale kto się zadaje z głupimi, temu źle się powiedzieⁿ.

21 Grzeszników ściga nieszczęście^o, ale prawych nagradza dobrobyt^p.

13:11 *Dosl. „który ktoś gromadzi ręką”. **13:12** *Lub „nadzieja”. **13:13** *Lub „słowem”. **13:14** *Lub „prawo”. **13:18** *Lub „przyjmuje upomnienie”. **13:19** *Lub „duszy”. *Lub „słodkim”.

ROZDZ. 13

a Ps 143:7

b Rdz 21:5-7
Łk 2:29, 30

c 2Kn 36:15, 16

d Ps 19:8, 11
Prz 13:18

e Prz 24:14

f Prz 14:15

g 1Sm 25:25

h 2Sm 4:9, 10

i Prz 25:25

j Ps 141:5
Prz 15:32
Heb 12:11

k 1Kl 1:47, 48

l Am 5:10

m Dz 4:13

n Rdz 34:1, 2

o Pwt 28:20

p Rz 2:9, 10

szpalta 2

a Pwt 6:10, 11

b 1Sm 3:12, 13
1Kl 1:5, 6
Prz 29:15c Pwt 6:6, 7
Prz 19:18
Prz 22:15
Ef 6:4
Heb 12:6d Ps 34:10
Ps 37:25

e Iz 65:13

ROZDZ. 14

f Prz 24:3
Prz 31:26g Prz 6:16, 19
Prz 19:5

h Prz 18:15

22 Dobry pozostawia dziedzictwo swoim wnukom, ale majątek grzesznika zostanie zgromadzony dla prawego^a.

23 Zaorane pole biednego daje dużo żywności, ale niesprawiedliwość może je* zmieść.

24 Kto powstrzymuje różgę*, nienawidzi swojego syna^b, ale kto go kocha, troskliwie^c go karci^c.

25 Prawy je do syta*^d, ale niegodziwy ma pusty żołądek^e.

14 Kobieta, która jest naprawdę mądra, buduje swój dom^f, ale głupia własnoręcznie go burzy.

2 Kto chodzi drogą prostolinijności, ten boi się Jehowy, ale kto chodzi krętymi* drogami, gardzi Bogiem.

3 Wyniosłe słowa głupiego są jak różga, ale usta mądrych będą ich chronić.

4 Gdzie nie ma bydła, złób jest czysty, ale dzięki mocy byka zbiory są obfite.

5 Świadek, który jest wierny, nie będzie kłamał, ale świadek fałszywy kłamie na każdym kroku^g.

6 Szyderca szuka mądrości, ale jej nie znajduje, natomiast łatwo nabywa wiedzy ten, kto ma zrozumienie^h.

7 Trzymaj się z dala od głupiego,

13:23 *Lub „go”. **13:24** *Lub „karcenie; karę”. *Możliwe też „bezzwłocznie”. **13:25** *Lub „do nasycenia duszy”. **14:2** *Lub „wykrzywionymi”.

- bo na jego ustach nie znajdziesz wiedzy^a.
- 8** Dzięki mądrości roztropny rozumie, dokąd idzie, ale głupi dają się zwieść^a własnej głupocie^b.
- 9** Głupi śmieją się z pocucia winy^c, ale prawi są chętni do zgody^d.
- 10** Tylko serce zna swoją gorycz^e, a jego radości nie zdoła z nim dzielić nikt obcy.
- 11** Dom niegodziwych będzie zniszczony^d, ale namiot prawych rozkwitnie.
- 12** Jakaś droga może się wydawać człowiekowi słuszną^e, ale w końcu prowadzi do śmierci^f.
- 13** Nawet w śmiechu może boleć serce, a radość może skończyć się smutkiem.
- 14** Człowiek o krnąbrnym sercu poniesie konsekwencje swojego stylu życia^g, ale dobry człowiek jest nagradzany za to, co robi^h.
- 15** Naiwny^a wierzy każdemu słowu, ale roztropny zastanawia się nad każdym swoim krokiemⁱ.
- 16** Mądry jest ostrożny i odwraca się od zła, natomiast głupi jest lekko-myślny^a i zbyt pewny siebie.
- 17** Kto szybko wpada w gniew, postępuje głupioⁱ,

14:8 *Możliwe też „zwodzą innych”.
14:9 *Lub „z chęci naprawienia sytuacji”. *Lub „mają dobrą wolę”. **14:10** *Lub „gorycz swojej duszy”. **14:15** *Lub „niedoświadczony”. **14:16** *Lub „wściekły”.

ROZDZ. 14

a Prz 13:20

b Prz 14:12

c Prz 10:23
Prz 30:20

d Prz 21:12

e Prz 30:12

f Prz 16:25

g Prz 1:32

h Gal 6:7, 8

i Neh 6:2, 3
Prz 27:12j Prz 12:16
Prz 16:32

szpalta 2

a Prz 4:7-9

b Prz 19:7

c Prz 19:4

d Ps 41:1
Prz 19:17
Iz 58:7, 8e Hi 42:10
Ps 25:10

f Prz 28:19

g Prz 27:22

h Ps 34:9
Rz 8:31i Prz 18:10
Jer 15:11

a człowiek, który wszystko starannie obmyśla^a, budzi nienawiść.

- 18** Dziedzictwem naiwnych^a będzie głupota, a koroną roztropnych jest wiedza^a.
- 19** Żli będą się musieli pokłonić przed dobrymi, a niegodziwi pokłonią się u bram prawego.
- 20** Ubogiego nienawidzą nawet bliskie mu osoby^b, ale bogaty ma wielu przyjaciół^c.
- 21** Kto gardzi bliźnim, ten grzeszy, ale kto okazuje współczucie mało znaczącym, jest szczęśliwy^d.
- 22** Czy ci, którzy knują intrygi, nie będą się błąkać? Natomiast ci, którzy decydują się czynić dobro, zjedną sobie lojalną miłość i wierność^e.
- 23** Każda ciężka praca przynosi korzyść, ale same słowa prowadzą do nędzy^f.
- 24** Koroną mądrych jest ich majątek, ale głupi tylko pogłębiają swoją głupotę^g.
- 25** Prawdomówny świadek ratuje życie^a, ale zwodniczy – kłamie na każdym kroku.
- 26** Człowiek, który boi się Jehowy, ufa Mu we wszystkim^h, a ta bojaźń będzie schronieniem dla jego dzieciⁱ.
- 27** Bojaźń przed Jehową jest źródłem życia, zawraca człowieka od sideł śmierci.

14:17 *Lub „człowiek umiejący myśleć”.

14:18 *Lub „niedoświadczonych”.

14:25 *Lub „dusze”.

- 28 Liczny lud jest chwałą dla króla^a,
ale władca, który nie ma poddanych, upada.
- 29 Kto nie wpada szybko w gniew, ma duże rozeznanie^b,
ale kto jest niecierpliwy, zdradza swoją głupotę^c.
- 30 Spokojne serce zapewnia ciału życie*,
ale od zazdrości gniją kości^d.
- 31 Kto oszukuje mało znaczącego, znieważa jego Twórcę*,
ale wychwała Go ten, kto okazuje współczucie biednemu^f.
- 32 Niegodziwego powali jego własne zło,
ale prawy znajdzie schronienie w swojej nieskazitelności^g.
- 33 U kogoś, kto ma zrozumienie, mądrość cicho spoczywa w sercu^h,
ale głupi koniecznie musi się nią popisywać.
- 34 Prawość wywyższa naródⁱ,
ale grzech jest hańbą dla ludu.
- 35 Król cieszy się ze sługi postępującego wnikliwie^j,
ale wybucha gniewem na tego, który postępuje haniebnie^k.
- 15** Łagodna* odpowiedź uśmierza gniew^l,
ale szorstkie* słowo wywołuje złość^m.
- 2 Język mądrych robi dobry użytek z wiedzyⁿ,
ale usta głupich wyrwywają się z głupotą.
- 3 Oczy Jehowy patrzą wszędzie,
obserwują złych i dobrych^o.

14:30 *Lub „zdrowie”. 15:1 *Lub „delikatna”. *Lub „bolesne”.

ROZDZ. 14

- a 1Kl 4:21
b Prz 17:27
Jak 1:19
c Prz 25:28
Prz 29:11
Kzn 7:9
d Rdz 37:3, 4
1Sm 18:8, 9
e Pwt 24:14, 15
Ps 12:5
f Mt 19:21
g Prz 2:7
Prz 10:9
h Prz 15:28
i Pwt 4:6
j 2Sm 15:32-34
Prz 22:29
k 1Kl 2:44, 46

ROZDZ. 15

- l Sdz 8:2, 3
1Sm 25:32, 33
Prz 25:15
m 1Kl 12:14, 16
n Prz 16:23
Iz 50:4
o 2Kn 16:9
Ps 11:4
Heb 4:13

szpalta 2

- a Prz 12:18
Prz 16:24
Prz 17:27
b 1Sm 2:22-25
c Ps 141:5
Prz 13:1
Heb 12:11
d Jak 5:3, 4
e Ps 37:30
Mt 10:27
f Mt 12:34, 35
g Iz 1:11
h Jak 5:16
1Pt 3:12
1Jn 3:21, 22
i Ps 146:9
j Iz 26:7
k 1Kl 18:17, 18
l Kpl 26:21
Prz 1:32
m Ps 139:8
n Jer 17:10
Heb 4:13
o Prz 9:7
Jn 3:20
Jn 7:7
p 2Kn 18:6, 7
q Prz 12:25
Prz 17:22

- 4 Spokojny* język jest drzewem życia^a,
a przewrotna mowa doprowadza do rozpacz^b.
- 5 Głupi gardzi skarceniem* od ojca^b,
ale roztropny daje się skorygować^c.
- 6 W domu prawego jest wiele skarbów,
ale plon* niegodziwego wpędza go w kłopoty^d.
- 7 Usta mądrych szerzą wiedzę*,
ale serce głupiego tego nie robi^f.
- 8 Ofiara niegodziwych budzi w Jehowie obrzydzenie^g,
ale modlitwa prawych sprawa Mu przyjemność^h.
- 9 Jehowa brzydzi się postępowaniem niegodziwegoⁱ,
ale kocha tego, kto zabiega o prawośćⁱ.
- 10 Karcenie wydaje się złe* temu, kto porzuca właściwą drogę^k,
ale każdy, kto nienawidzi upomnienia, umrze^l.
- 11 Skoro Jehowa widzi tych, którzy trafili do grobu* i miejsca zagłady^m,
to tym bardziej wie, co jest w sercach ludziⁿ.
- 12 Szyderca nie kocha tego, kto go koryguje*^o.
Nie będzie się radził mądrego^o.
- 13 Radosne serce rozwesela twarz,
ale ból w sercu łamie ducha^q.

15:4 *Lub „uzdrawiający”. *Dosl. „złamanie ducha”. 15:5 *Lub „pouczenie”. *Lub „przyjmuje upomnienie”. 15:6 *Lub „dochód”. 15:10 *Lub „surowe”. 15:11 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. Słowniczek pojęć. *Lub „i Abaddonu”. 15:12 *Lub „upomina”.

- 14** Serce odznaczające się
zrozumieniem szuka
wiedzy^a,
ale usta głupich karmią się^a
głupotą^b.
- 15** Wszystkie dni uciśnionego
są złe^c,
ale kto ma radosne^a serce,
cały czas ucztuje^d.
- 16** Lepiej mieć tylko trochę
i bać się Jehowy^e,
niż mieć duży majątek
i przeżywać troski^f.
- 17** Lepsza jest potrawa
z warzyw jedzona tam,
gdzie panuje miłość^g,
niż utuczony^a byk jedzony
tam, gdzie panuje niena-
wiść^h.
- 18** Kto jest porywczy, wywołuje
konfliktyⁱ,
ale kto nie wpada szybko
w gniew, uśmierza kłótnię^j.
- 19** Ścieżka leniwego jest jak
żywołot z cierni^k,
ale szlak prawego jest
jak równa droga^l.
- 20** Mądry syn cieszy ojca^m,
ale ten, kto jest głupi,
gardzi matkąⁿ.
- 21** Człowiek, któremu brakuje
zdrowego rozsądku^a,
cieszy się z głupoty^o,
ale człowiek mający roze-
znanie idzie prosto przed
siebie^p.
- 22** Gdzie nie ma narady^a,
plany upadają,
ale dzięki wielu doradcom
osiąga się cel^q.
- 23** Człowiek cieszy się, gdy od-
powie właściwie^r,

15:14 *Lub „dążyć”. 15:15 *Lub „do-
bre”. 15:16 *Lub „i zamęt”. 15:17
*Dosl. „karmiony ze żłobu”. 15:21
*Dosl. „brakuje serca”. 15:22 *Lub
„poufnej rozmowy”. 15:23 *Dosl.
„z odpowiedzi swoich ust”.

ROZDZ. 15

- a Ps 119:97
Dz 17:11
b Iz 30:9, 10
c Hi 3:11
d Dz 16:23-25
e Ps 37:16
f Prz 15:17
g Ps 133:1
h Prz 17:1
i Prz 10:12
j Rdz 13:8, 9
1Sm 25:23,
24
Prz 25:15
Jak 1:19
k Prz 26:13-15
l Iz 30:21
m Prz 27:11
n Prz 23:22
Prz 30:17
o Prz 26:18, 19
Kzn 7:4
p Prz 10:23
Ef 5:15, 16
Jak 3:13
q Prz 20:18
r Ef 4:29

szpalta 2

- a 1Sm 25:32,
33
Prz 25:11
b Mt 7:13, 14
c Prz 8:35, 36
d Łk 18:14
e Ps 146:9
f Prz 6:16, 18
g Ps 19:14
h Pwt 16:19
1Sm 8:1, 3
Prz 1:19
i Iz 33:15, 16
j Prz 16:23
k Ps 34:15, 16
Ps 138:6
Ps 145:19
Jn 9:31
l Prz 16:24
Prz 25:25
m Prz 9:8
Prz 19:20
n Prz 5:12, 14
Heb 12:25
o Prz 13:18
Mt 7:24, 25
p Ps 111:10
q Prz 18:12
Jak 4:10

- a słowo wypowiedziane
w stosownym momencie
jest naprawdę dobre!^a
- 24** Ścieżka życia prowadzi
wnikliwego człowieka
w górę^b,
żeby go ostrzec przed zej-
ściem w dół, do grobu^c.
- 25** Jehowa zburzy dom wynios-
łych^d,
ale będzie strzegł granic
ziemi wdowy^e.
- 26** Jehowa brzydzi się intryga-
mi niegodziwego^f,
ale przyjemne wypowiedzi
uważa za czyste^g.
- 27** Kto czerpie zyski z nieuczci-
wości, ściąga kłopoty^a
na swój dom^h,
ale kto nienawidzi łapówek,
będzie żyłⁱ.
- 28** Prawy rozmyśla w sercu,
zanim odpowie^j,
ale niegodziwy swoimi usta-
mi wygaduje to, co złe.
- 29** Jehowa jest daleko od niego-
dziwych,
ale słyszy modlitwy
prawych^k.
- 30** Blask oczu^a cieszy serce,
dobra wieść wzmacnia^a
kości^l.
- 31** Kto słucha upomnień ratują-
cych życie,
mieszka między mądrymi^m.
- 32** Kto odrzuca karcenie, ten
gardzi swoim życiemⁿ,
ale kto słucha upomnień,
nabywa zrozumienia^o.
- 33** Bojaźń przed Jehową uczy
mądrości^p,
a chwałę poprzedza pokora^q.

15:24 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego
grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek po-
jęć*. 15:27 *Lub „hańbę”. 15:28 *Lub
„starannie rozważyć, jak odpowiedzieć;
myśli, zanim coś powie”. 15:30 *Lub
„radosne spojrzenie”. #Dosl. „tuczyć”.
15:32 *Lub „duszą”. #Dosl. „serca”.

- 16** Człowiek namyśla się w sercu*, ale odpowiedź, jakiej udziela#, pochodzi od Jehowy^a.
- 2** Człowiekowi się wydaje, że zawsze postępuje słusznie^{*b}, ale Jehowa bada pobudki^{*c}.
- 3** Cokolwiek robisz, zdaj się* na Jehowę^d, a twoje plany się powiodą.
- 4** Jehowa sprawia, że wszystko służy realizacji Jego zamierzenia, nawet niegodziwego zachowuje On na dzień nie-szczęścia^e.
- 5** Każdy, kto ma pychę w sercu, budzi w Jehowie obrzydzenie^f.
Bądź pewny*, że nie uniknie kary.
- 6** Wina zostaje odkupiona dzięki lojalnej miłości i wierności^g, a dzięki bojaźni przed Jehową człowiek odwraca się od zła^h.
- 7** Gdy Jehowa jest zadowolony z postępowania człowieka, sprawia, że nawet jego wrogowie żyją z nim w pokojuⁱ.
- 8** Lepiej mieć tylko trochę i zachowywać prawosć^j, niż mieć duże dochody i nie okazywać sprawiedliwości^k.
- 9** Człowiek może obmyślić w sercu plan działania, ale to Jehowa kieruje jego krokami^l.

16:1 *Dost. „układanie tego, co w sercu, należy do człowieka”. #Lub „właściwa odpowiedź”. Dost. „odpowiedź języka”.

16:2 *Dost. „że wszystkie jego drogi są czyste”. Dost. „duchy”. 16:3 *Dost. „zdaj swoje dzieła”. 16:5 *Dost. „ręka do ręki”.

ROZDZ. 16

- a Jer 1:9
Łk 12:11, 12
- b 1Sm 15:13, 14
Ps 36:1, 2
Prz 21:2
Jer 17:9
- c 1Sm 16:6, 7
Prz 24:12
- d Ps 37:5
Flp 4:6, 7
- e Wj 14:4
Rz 9:21
- f Prz 6:16, 17
Prz 8:13
Prz 21:4
- g Dz 3:19
- h Neh 5:8, 9
2Ko 7:1
- i Rdz 31:24
Wj 34:24
- j 1Tm 6:6
- k Ps 37:16
Jer 17:11
- l Prz 16:1
Jer 10:23

szpalta 2

- a Pwt 17:18, 19
IKl 3:28
- b Ps 72:1, 14
- c Kpl 19:36
Prz 11:1
- d Prz 20:26
- e Prz 29:14
Obj 19:11
- f Ps 101:6
- g 1Sm 22:17, 18
IKl 2:29
- h Kzn 10:4
- i Ps 72:1, 6
- j Kzn 7:12
- k Prz 4:7

l Prz 10:9

m Prz 11:2
Dn 4:30-32

n Iz 57:15

- 10** Z ust króla ma wychodzić natchnione* rozstrzygnięcie^a,
nigdy nie może on się sprzeniewierzyć sprawiedliwości^b.
- 11** Uczciwe wagi i szale pochodzą od Jehowy,
wszystkie odważniki w wor-ku są Jego dziełem^c.
- 12** Niegodziwe praktyki budzą w królach obrzydzenie^d,
bo tron jest utwierdzany prawością^e.
- 13** Królom podobają się prawe wypowiedzi.
Kochają oni tego, kto mówi uczciwie^f.
- 14** Gniew króla jest jak posłaniec śmierci^g,
ale mądry człowiek go uśmierza^{*h}.
- 15** Temu, komu król jest przychylny, będzie się dobrze żyło.
Łaska króla jest jak obłok sprowadzający wiosenny deszczⁱ.
- 16** O ileż lepiej jest nabywać mądrości niż złota!^j
Lepiej wybrać zdobywanie zrozumienia niż srebro^k.
- 17** Droga prawego omija to, co złe.
Kto strzeże swojej drogi, zachowuje życie^{*l}.
- 18** Pycha poprzedza upadek,
a wyniosłość* – potknięcie^m.
- 19** Lepiej być pokornym* wśród potulnychⁿ,
niż mieć udział w tym, co zdobyli wyniosli.
- 20** Kto w jakiejś sprawie okazuje wnikiwość, odniesie sukces*,

16:10 *Lub „Boże”. 16:14 *Lub „uni-ka”. 16:17 *Lub „duszę”. 16:18 *Dost. „wyniosły duch”. 16:19 *Dost. „unio-ny w duchu”. 16:20 *Dost. „znajdzie dobro”.

- a kto ufa Jehowie,
jest szczęśliwy.
- 21** Kto ma mądre serce, będzie
uznawany za mającego
zrozumienie^a,
a kto mówi życzliwie*,
staje się bardziej
przekonujący^b.
- 22** Wnikliwość jest źródłem
życia dla tych, którzy
ją posiadają,
ale głupich karci ich własna
głupota.
- 23** Serce mądrego obdarza jego
usta wnikiwością^c
i sprawia, że jego mowa jest
bardziej przekonująca.
- 24** Przyjemne wypowiedzi są
plastrem miodu,
słodczyńcą dla duszy* i lekar-
stwem dla kości^d.
- 25** Jakaś droga może się wyda-
wać człowiekowi słuszna,
ale w końcu prowadzi
do śmierci^e.
- 26** Apetyt* skłania pracownika
do ciężkiej pracy,
bo ponagla go głód^{ff}.
- 27** Podły człowiek wykopuje
złoto^g,
jego mowa jest jak parzący
ogień^h.
- 28** Intrygant* wywołuje
konfliktyⁱ,
a oszczerca rozdziela
przyjaciół^j.
- 29** Człowiek dopuszczający się
przemocy wabi bliźniego
i sprowadza go na złą drogę.
- 30** Mruga okiem, gdy knuje coś
szkodliwego.
Zaciska usta, gdy realizuje
intrygę.

16:21 *Lub „a ujmująca mowa”. Dosł. „a słodycz warg”. 16:24 *Lub „słodkie w smaku”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 16:26 *Lub „dusza”. #Dosł. „jego usta”. 16:28 *Lub „człowiek przysparza-
jący kłopotów”.

ROZDZ. 16

a Prz 4:7

b Łk 4:22

Kol 4:6

c Prz 22:17, 18

Mt 12:35

d Prz 4:20-22

Prz 12:18

e Prz 14:12

Mt 7:22, 23

f Kzn 6:7

g Prz 6:12, 14

h Jak 3:6

i Jak 3:16

j Rdz 3:1

1Sm 24:9

Rz 16:17

szpalta 2

a Kpi 19:32

Hi 32:7

Prz 20:29

b Ps 92:12-14

c Prz 14:29

Jak 1:19

d Prz 25:28

e Lb 26:55

Prz 18:18

f 1Sm 14:41,

42

Dz 1:24, 26

ROZDZ. 17

g Ps 37:16

h Prz 15:16, 17

Prz 21:9, 19

i Prz 27:21

j Ps 26:2

Prz 21:2

Prz 24:12

k Jer 5:31

l Prz 14:31

m Prz 24:17

Abd 12

n Prz 26:7

31 Siwizna jest piękną*
koroną^a,
gdy zdobi głowę tego, kto
chodzi drogą prawości^b.

32 Kto nie wpada szybko
w gniew^c, jest lepszy
niż mocarz,
a kto nad sobą panuje*,
jest lepszy niż zdobywca
miasta^d.

33 Los wrzuca się między fałdy
szaty^e,
ale każde jego rozstrzygnię-
cie pochodzi od Jehowy^f.

17 Lepszy jest kawałek su-
chego chleba jedzony
tam, gdzie panuje
pokój*^g,
niż wielka uczta w domu^h,
w którym jest klótnia^h.

2 Wnikliwy sługa będzie pa-
nował nad synem swojego
pana postępującym
haniebnie,
otrzyma dziedzictwo jak
jeden z jego braci.

3 W tyglu rafinacyjnym
oczyszcza się srebro,
a w piecu—złotoⁱ,
ale Jehowa bada serca^j.

4 Niegodziwy chętnie słucha
szkodliwych słów,
a podstępny przysłuchuje
się złośliwej mowie^k.

5 Kto drwi z biednego, zniewa-
ża jego Twórcę^l,
a kto się cieszy z cudzego
nieszczęścia, nie uniknie
kary^m.

6 Wnuki są koroną sędziwych,
a dzieci* są dumne ze swo-
ich rodzicówⁿ.

7 Uczciwa* mowa nie pasuje
do głupiegoⁿ,

16:31 *Lub „chwalebna”. 16:32 *Dosł. „panuje nad swoim duchem”. 17:1 *Lub „spokój”. #Dosł. „niż dom pełen ofiar”. 17:6 *Lub „synowie”. #Lub „ojców”. 17:7 *Lub „dobra”.

tym bardziej do władcy* —
mowa kłamliwa^a

- 8** Dar jest dla jego właściciela
jak drogocenny kamień*^b.
Gdziekolwiek taki człowiek
się zwróci, na dzięki nie-
mu powodzenie^c.
- 9** Kto wybacza* przewinienie,
zabiega o miłość^d,
ale kto ciągle mówi o spr-
awie, rozdziela przyjaciół^e.
- 10** Na tego, kto ma zrozumienie,
nagana wywiera większy
wpływ^f
niż na głupiego sto uderzeń^g.
- 11** Zły dąży tylko do buntu,
ale zostanie wysłany do nie-
go okrutny posłaniec,
żeby go ukarać^h.
- 12** Lepiej jest spotkać niedźwie-
dzicę, której odebrano
młode,
niż kogoś głupiego w jego
głupocieⁱ.
- 13** Jeśli ktoś odpłaca złem
za dobro,
zło nie odstąpi od jego
domu^j.
- 14** Początek sprzeczki jest
jak otwieranie tamy*,
zanim więc wybuchnie kłót-
nia, odejdź^k.
- 15** Jehowa brzydzi się
zarówno tym, który unie-
winnia niegodziwego,
jak i tym, który skazuje
prawego^l.
- 16** Co z tego, że głupi ma możli-
wość nabyć mądrości,
skoro nie ciągnie go do tego
serce*^m
- 17** Prawdziwy przyjaciel okazu-
je miłość przez cały czasⁿ

17:7 *Lub „dostojnika”. 17:8 *Lub „ka-
mien zjednoczący przychylności”. 17:9
*Dost. „zakrywa”. 17:14 *Lub „słu-
zy”. Dost. „wypuszczanie wody”. 17:16
*Lub „skoro brakuje mu zdrowego roz-
sądku”.

ROZDZ. 17

- a Prz 16:10
b Rdz 32:20
2Sm 16:1
c 1Sm 25:18,
35
Prz 18:16
Prz 19:6
d Prz 10:12
1Pt 4:8
e Prz 16:28
f Ps 141:5
Prz 9:8
g Prz 27:22
h 2Sm 18:15
2Sm 20:1, 22
1Kl 2:22, 24
i Prz 27:3
j 2Sm 12:8-10
k Rdz 13:8, 9
Prz 25:8
Mt 5:39
Rz 12:18
l Wj 23:7
1Kl 21:13
Iz 5:22, 23
m Prz 1:22
Rz 1:20, 21
n Prz 18:24
Jn 15:13

szpalta 2

- a Rut 1:16, 17
1Sm 19:2
b Prz 11:15
Prz 22:26, 27
c Jak 3:16
d 2Sm 15:2-4
e Ps 18:26
Prz 6:14, 15
f 1Sm 2:22-25
1Sm 8:1-3
2Sm 15:14
g Prz 12:25
Prz 15:13
h Prz 18:14
i Wj 23:8
j Kzn 2:14
k Prz 15:20
l Prz 10:19
Jak 1:19

i jest bratem, na którym
można polegać w chwilach
udręki*^a.

- 18** Człowiek, któremu brakuje
zdrowego rozsądku*,
podaje rękę i zgadza się
poręczyć w obecności
bliźniego^b.
- 19** Kto lubi wdawać się w kon-
flikty, kocha grzech^c.
Kto podwyższa swoje wej-
ście, prosi się o upadek^d.
- 20** Kto ma podstępne serce,
nie odniesie sukcesu*^e,
a kto mówi zwodniczo,
popadnie w ruinę.
- 21** Kto jest ojcem głupiego
dziecka, będzie się smucił,
a ojciec dziecka nierozumne-
go nie ma radości^f.
- 22** Radosne serce to świetne
lekarstwo*^g,
ale zdruzgotany duch pozba-
wia siłę*^h.
- 23** Niegodziwy w tajemnicy
przyjmie łapówkę*,
żeby wypaczyć sprawiedli-
wośćⁱ.
- 24** Kto ma rozeznanie, nigdy
nie traci z oczu mądrości,
ale głupi błędzi oczami
na wszystkie strony*^j.
- 25** Głupi syn zasmuca ojca
i przysparza bólu* tej,
która go urodziła^k.
- 26** Nie jest dobrze karać*
prawego,
nie jest też słuszne chłostać
ludzi godnych szacunku.
- 27** Kto ma wiedzę, powściąga
swoje słowa^l.
- 17:17 *Lub „urodzonym na czas udręki”.
17:18 *Dost. „brakuje serca”. 17:20
*Dost. „nie znajdzie dobra”. 17:22
*Lub „służy zdrowiu”. *Lub „wysusza
kości”. 17:23 *Dost. „bierze łapówkę
z zanadru”. 17:24 *Dost. „na krańce
ziemi”. 17:25 *Dost. „gorczy”. 17:26
*Lub „wymierzać grzywnę”.

kto ma rozeznanie, zachowa spokój^a.

28 Nawet głupi, który milczy, będzie uważany za mądrego,

a kto nie otwiera ust — za mającego rozeznanie.

18 Kto się odosabnia, dąży do swoich samolubnych pragnień,

odrzuca^{*} wszelką praktyczną mądrość.

2 Głupi nie chce nic zrozumieć,

lubi jedynie ujawniać, co ma w sercu^b.

3 Gdy nadchodzi niegodziwy, nadchodzi też pogarda, a hańbie towarzyszy wstyd^c.

4 Sława człowieka są jak głębokie wody^d.

Źródło mądrości przypomina wartki potok.

5 Nie jest dobrze okazywać stronniczość niegodziwemu^e

ani odmawiać sprawiedliwości prawemu^f.

6 Głupi swoją mową doprowadza do kłótni^g, a swoimi ustami prowokuje do bicia^h.

7 Usta głupiego są jego nieszczęściemⁱ,

a jego wargi są dla niego^{*} sidłem.

8 Słowa oszczercy są jak smaczne kąski^{*j}, wpadają prosto do żołądka^k.

9 Człowiek leniwy w swojej pracy jest bratem tego, kto doprowadza do ruiny^l.

10 Imię Jehowy to potężna wieża^m.

17:27 *Dosl. „chłodnego ducha”. 18:1 *Lub „okazuje pogardę”. 18:7 *Lub „jego duszy”. 18:8 *Lub „jak coś, co się chciwie połyka”.

ROZDZ. 17

a Prz 15:4
Kzn 9:17
Jak 3:13

ROZDZ. 18

b Prz 10:19
c Prz 11:2
d Prz 10:11
e Pwt 1:16, 17
Prz 28:21
f 1Kl 21:9, 10
g Prz 13:10
h Prz 19:19
i Prz 13:3
j Kpl 19:16
k Prz 26:22
l Prz 10:4
m 1Sm 17:45, 46
Ps 20:1

szpalta 2

a Ps 18:2
Ps 91:14
b Ps 49:6, 7
Prz 11:4
Jer 9:23
tk 12:19-21
c Prz 11:2
Dn 5:23, 30
Dz 12:21-23
d Prz 22:4
1Pt 5:5
e Prz 25:8
f Hi 1:21
2Ko 4:16
2Ko 12:10
g Prz 17:22
h 1Kl 3:7-9
Prz 9:9
i Rdz 43:11
Prz 17:8
j 2Sm 16:3, 4
k 2Sm 19:25-27
Prz 25:8
l Joz 14:1, 2
Neh 11:1
Prz 16:33
m Rdz 27:41
2Sm 13:22
n 2Sm 14:28
Dz 15:37-39
o Prz 12:14
Prz 13:2

PRZYSŁÓW 17:28 do 18:20

Prawy do niej wbiega i zaznaje ochrony^a.

11 Majątek bogatego jest jego warownym miastem, w jego wyobraźni jest jak mur obronny^b.

12 Przed upadkiem serce człowieka jest wyniosłe^c, a chwałę poprzedza pokora^d.

13 Gdy ktoś odpowiada w jakiejś sprawie, zanim wysłucha faktów, jest to głupie i upokarzające^e.

14 Człowiek mający silnego ducha może przetrwać chorobę^{*f}, ale kto zdoła znieść zdruzgotanego ducha^{*g}

15 Serce mającego zrozumienie nabywa wiedzy^h, a ucho mądrego stara się ją znaleźć.

16 Dar toruje człowiekowi drogęⁱ, zapewnia mu dostęp do ważnych ludzi.

17 Kto pierwszy zabiera głos w swojej sprawie, zdaje się mieć rację, ale przychodzi druga strona i weryfikuje jego słowa^{*k}.

18 Rzucanie losów kładzie kres sporom^l i rozstrzyga sprawę między^{*} silnymi przeciwnikami.

19 Urażony brat jest bardziej nieprzystępny niż warowne miasto^m i są spory, które przypominają zasuwy w twierdzyⁿ.

20 Człowiek tym, co mówi^{*}, napełni swój żołądek^o,

18:10 *Dosl. „i zostaje umieszczony wysoko”, czyli nie ma do niego dostępu, jest bezpieczny. 18:14 *Dosl. „duch człowieka wytrzyma jego chorobę”. *Lub „zupelną rozpacz”. 18:17 *Lub „i bada go na wskroś”. 18:18 *Dosl. „i rozdziela”. 18:20 *Dosl. „z owocu ust”.

nasyci się plonem swoich ust.

- 21 Śmierć i życie są w mocy języka^a.

Ci, którzy uwielbiają robić z niego użytek, będą jeść jego owoc^b.

- 22 Ten, kto znalazł dobrą żonę, znalazł skarb^c i zyskuje sobie przychyłość^{*} Jehowy^d.

- 23 Biedny mówi błagalnie, ale bogaty odpowiada szorstko.

- 24 Bywają znajomi gotowi się nawzajem roztrzaskać^e, ale zdarza się przyjaciel bardziej przywiązany niż brat^f.

- 19 Lepiej być biednym i postępować nieskazitelnie^g,

niż być głupim i mówić kłamstwa^h.

- 2 Człowiek^{*}, który nie ma wiedzy, nie jest dobryⁱ, a kto działa w pośpiechu[†], ten grzeszy.

- 3 Człowiek schodzi na złą drogę przez własną głupotę, a w sercu wybucha gniewem na Jehowę.

- 4 Majątek przyciąga wielu przyjaciół, ale biednego opuści nawet ten, kto się z nim przyjaźni^j.

- 5 Fałszywy świadek nie uniknie kary^k, a kto kłamie na każdym kroku, ten się nie uratuje^l.

- 6 Wielu zabiega o przychyłość dostojnika^{*}

18:22 *Lub „dobrą wolę”. 19:2, 15 *Lub „dusza”. 19:2 †Dosl. „śpieszy swoimi stopami”. 19:6 *Lub „hojnego człowieka”.

ROZDZ. 18

a Mt 15:18

Ef 4:29

Jak 3:6, 9

b Kzn 10:12

c Prz 31:10

d Prz 19:14

Kzn 9:9

e 2Sm 15:31

Mt 26:49

f 1Sm 19:2, 4

Prz 17:17

ROZDZ. 19

g Prz 15:16

Jak 2:5

h Prz 28:6

i Rz 10:2

j Prz 14:20

k Pwt 19:18, 19

l Prz 19:9

szpalta 2

a Prz 14:20

b Kzn 9:14, 15

Jak 2:2, 3

c Prz 15:32

d Prz 2:2, 5

e Prz 19:5

Obj 21:8

f 2Sm 3:24

2Sm 3:38, 39

Prz 30:21, 22

Kzn 10:7

g Prz 14:29

Prz 16:32

Jak 1:19

h Rdz 50:19-21

Mt 18:21, 22

Ef 4:32

i Prz 16:14

Prz 20:2

Dn 2:12

j 2Sm 16:21,

22

k Prz 21:9, 19

Prz 27:15

l Rdz 24:14

Prz 18:22

Prz 31:10

m Prz 23:21

Prz 24:33, 34

2Ts 3:10

i każdy jest przyjacielem człowieka dającego prezenty.

- 7 Wszyscy bracia biednego nienawidzą go^a.

Tym bardziej stronią od niego jego przyjaciele^b.

Usiłuje kierować do nich prośby, ale żaden nie reaguje.

- 8 Kto nabywa zdrowego rozsądku^{*}, ten siebie[†] kocha^c.

Kto ceni[‡] rozeznanie, odniesie sukces^{§d}.

- 9 Fałszywy świadek nie uniknie kary,

a kto kłamie na każdym kroku, ten zginie^e.

- 10 Nie pasuje, żeby głupi żył w luksusie.

Tym bardziej nie pasuje, żeby sługa rządził książętami^f.

- 11 Dzięki wnikliwości człowiek nie wpada szybko w gniew^g i to piękne, gdy nie zwraca uwagi na zniewagę^h.

- 12 Gniew króla jest jak pomruk lwaⁱ, ale jego przychyłość jest jak rosa na roślinach.

- 13 Głupi syn przynosi ojcu nieszczeście^j,

a kłótnia^k z żoną jest jak stale ciekący dach^k.

- 14 Dom i majątek dziedziczny się po ojcu, ale roztropna żona jest darem od Jehowy^l.

- 15 Lenistwo sprowadza głęboki sen, a człowiek^{*} gnuśny nie będzie miał co jeść^m.

19:8 *Dosl. „nabywa serca”. [†]Lub „swoją duszę”. [‡]Lub „zachowuje”. ^{§d}Dosl. „znajdzie dobro”. 19:11 *Dosl. „przechodzi ponad przewinieniem”. 19:12 *Lub „młodego grzywiastego lwa”. 19:13 *Lub „zręczliwa”.

- 16** Kto przestrzega przykazań,
zachowuje życie^a,
a kto nie zważa na swoje
postępowanie, umrze^b.
- 17** Kto okazuje przychyłność
mało znaczącemu, ten
pożywa z Jehowie^c,
a On mu to wynagrodzi^d.
- 18** Karć swojego syna, gdy jesz-
cze jest na to szansa^e,
i nie bądź odpowiedzialny^{*}
za jego śmierć^f.
- 19** Porywczy człowiek zapłaci
grzywnę.
Gdybyś próbował go oszczę-
dzić, będziesz musiał
to robić co chwilę^g.
- 20** Słuchaj rad i przyjmuj
karcenie^h,
żebyś w przyszłości stał się
mądryⁱ.
- 21** W sercu człowieka jest wiele
planów,
ale wola^{*} Jehowy weźmie
górze^j.
- 22** Czymś pożądanym u czło-
wieka jest lojalna miłość^k
i lepiej być biedakiem
niż kłamcą.
- 23** Bojaźń przed Jehową prowa-
dzi do życia^l.
Ten, kto ją przejawia,
będzie spokojnie odpoczy-
wał i nie dozna szkody^m.
- 24** Leniwy zanurza rękę w cza-
szy biesiadnej,
ale nawet nie chce mu się jej
podnieść z powrotem
do ustⁿ.
- 25** Uderz szydercę^o, żeby
niedoświadczony stał się
roztropany^p,
i upomnij mającego zrozu-
mienie, żeby pogłębił
wiedzę^q.

19:16 *Lub „duszę”. **19:17** *Lub „od-
placi”. **19:18** *Lub „nie pragnij”. Dośl.
„nie podnoś swojej duszy”. **19:21** *Lub
„zamiar”.

ROZDZ. 19

- a Prz 16:17
b Prz 15:32
c Pwt 15:7, 8
Ps 37:25, 26
Heb 13:16
d Prz 11:24
Mt 5:7
Heb 6:10
e Prz 13:24
Prz 22:6, 15
f 1Sm 3:12, 13
g 1Sm 24:16-18
1Sm 26:21
h Prz 4:13
i Pwt 8:14, 16
Heb 12:7, 11
j Rdz 50:19, 20
Prz 21:30
Dn 4:35
Dz 5:38, 39
k Mi 6:8
l Prz 14:27
Mal 3:16
m Prz 12:21
n Prz 6:9-11
Prz 15:19
Prz 24:30, 31
Prz 26:14, 15
o Pwt 25:2
p Prz 15:5
q Prz 9:9
Prz 21:11

szpalta 2

- a Wj 20:12
Kpl 20:9
Prz 20:20
Prz 30:17
b 1Ki 21:9, 10
c Prz 4:16, 17
d Prz 9:12
e Prz 10:13
Prz 26:3

ROZDZ. 20

- f Rdz 9:20, 21
Prz 23:29-35
g Iz 28:7
h 1Ko 6:10
Gal 5:21
Ef 5:18
i Prz 19:12
Kzn 10:4
j 1Ki 2:22-24
k Prz 14:29
2Tm 2:23
l Prz 18:6
Kzn 7:9
m Prz 6:10, 11
2Ts 3:10
n Hi 1:1
Łk 1:5, 6

- 26** Kto źle traktuje ojca i wypę-
dza matkę,
jest synem przynoszącym
wstyd i hańbę^a.
- 27** Mój synu, jeśli przestaniesz
słuchać pouczeń^{*},
to zejdziesz z drogi wiedzy^h.
- 28** Bezwartościowy świadek
drwi ze sprawiedliwości^b,
a usta niegodziwych połyka-
ją zło^c.
- 29** Szyderców czeka wyrok^d,
a plecy głupich — baty^e.
- 20** Wino to szyderca^f,
alkohol jest
nieokiełznany^g,
a kto błądzi pod wpływem
trunków, nie jest mądry^h.
- 2** Groza, którą wzbudza król^{*},
jest jak pomruk lwaⁱ.
Kto wywołuje jego gniew,
ryzykuje życie^j.
- 3** Człowiek zyskuje szacunek,
gdy unika sporów^k,
ale każdy głupi się w nie
wpląca^l.
- 4** Leniwy zimą nie orze,
więc nie mając nic, w czasie
żniw będzie żebrał^m.
- 5** Myśli^{*} serca człowieka są
jak głębokie wody,
ale ten, kto ma rozeznanie,
potrafi ich naczepać.
- 6** Wielu ludzi mówi, że okazuje
lojalną miłość,
ale kto znajdzie człowieka,
który naprawdę jest
wierny?
- 7** Prawy postępuje nieska-
zitelnieⁿ.

19:27 *Lub „karcenia”. ^aLub „odej-
dziesz od mądrych słów”. **20:2** *Lub
„strasznosc króla”. ^hLub „młodego
grzywiastego lwa”. **20:4** *Możliwe też
„więc w czasie żniw będzie szukał, ale
nic nie znajdzie”. **20:5** *Lub „pobud-
ki”. Dośl. „rada”.

- Dzieci*, które po sobie pozostawi, będą szczęśliwe^a.
- 8** Gdy król zasiada na tronie, żeby sądzić^b, swoim spojrzeniem odsiewa całe zło^c.
- 9** Kto może powiedzieć: „Oczyściłem swoje serce^d, jestem czysty, wolny od grzechu”?^e
- 10** Zarówno oszukane odważniki, jak i fałszywe miary* budzą w Jehowie obrzydzenie^f.
- 11** Nawet dziecko* swoimi uczynkami pokazuje, czy jego zachowanie jest czyste i właściwe^g.
- 12** Zarówno ucho, które słyszy, jak i oko, które widzi, uczyni^h Jehowa^h.
- 13** Nie kochaj snu, bo popadniesz w ubóstwoⁱ. Otwórz oczy, a najesz się chlebem^j.
- 14** „Kiepskie to, naprawdę kiepskie!” – mówi kupujący. Potem odchodzi i chwali się dokonaną transakcją^k.
- 15** Można mieć złoto, a także dużo koralu*, ale jeszcze cenniejsze są usta, które przekazują wiedzę^l.
- 16** Weź szatę człowieka, jeśli poręczył za obcego^m, bierz od niego zastaw, jeśli poręczył za cudzoziemkęⁿ.
- 17** Człowiekowi smakuje chleb zdobyty oszustwem, ale później jego usta napętnią się żwirem^o.

20:7 *Dost. „synowie”. 20:10 *Lub „dwa różne kamienne odważniki i dwa różne pojemniki do odmierzania”. 20:11 *Lub „chłopiec”. 20:15 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 20:16 *Lub „cudzoziemca”.

ROZDZ. 20

- a Ps 37:25, 26
b 1Kl 7:7
c 1Kl 3:28
Ps 72:1, 4
Prz 16:12
d Hi 14:4
e Ps 51:5
Kzn 7:20
Jak 3:2
f Prz 11:1
Am 8:5
Mi 6:11
g Prz 22:15
h Wj 4:11
i Prz 10:4
j Prz 12:11
k Kpl 19:13
Prz 21:6
l Prz 3:13-15
m Prz 11:15
n Prz 27:13
o Prz 6:30, 31

szpalta 2

- a Prz 15:22
b Prz 11:14
Prz 24:6
Łk 14:31, 32
c Kpl 19:16
Prz 11:13
Prz 25:9, 23
d Wj 20:12
Kpl 20:9
Prz 19:26
e Prz 28:8, 20
1Tm 6:9, 10
f Pwt 32:35
Prz 24:29
Mt 5:38, 39
Rz 12:17, 19
1Ts 5:15
g Ps 37:34
h Ps 34:7
1Pt 4:19
i Ps 37:23
Jer 10:23
j Kpl 27:9
k Lb 30:2
Kzn 5:4, 6
Mt 5:33
l Ps 101:8
m Iz 28:27
n Ps 61:6, 7

- 18** Dzięki narodzie* plany się powiodą^a, dlatego prowadź wojnę pod umiejętnym^a kierownictwem^b.
- 19** Oszczerca krąży i wyjawia cudze sekrety^c. Nie zadawaj się z tym, kto lubi plotkować*.
- 20** Kto przeklina ojca i matkę, tego lampa zostanie zgaszona, gdy nadejdzie ciemność^d.
- 21** Majątek, który z początku zdobyto chciwością, na koniec nie przyniesie błogosławieństwa^e.
- 22** Nie mów: „Odplączę za zło!”^f. Pokładaj nadzieję w Jehowie^g, a On cię wybawi^h.
- 23** Oszukane odważniki* budzą w Jehowie obrzydzenie, a fałszywa waga nie jest dobra.
- 24** Krokami człowieka kieruje Jehowaⁱ. Jak więc on sam może zrozumieć swoją drogę*?
- 25** Człowiek wpada w pułapkę, gdy pochopnie mówi: „Poświęcam to!”^j, a dopiero potem zastanawia się, co ślubował^k.
- 26** Mądry król odsiewa niegodziwych^l, oddziela ich niczym kołem młockarskim^m.
- 27** Tchnienie człowieka to lampa Jehowy, która na wskroś bada jego wnętrze.
- 28** Lojalna miłość i wierność strzegą królaⁿ.

20:18 *Lub „radzie”. ^aLub „zostaną utwierdzone”. ^bLub „mądrym”. 20:19 *Lub „kusi swoimi ustami”. 20:23 *Lub „dwa różne kamienne odważniki”. 20:24 *Lub „zrozumieć, gdzie ma iść”.

Na lojalnej miłości opiera on swój tron^a.

- 29** Chwałą młodych
jest ich siła^b,
a wspaniałością starych
jest ich siwizna^c.

- 30** Sińce i rany usuwają zło^{*d},
a uderzenia oczyszczają
wnętrze człowieka.

- 21** Serce króla jest w rękę
Jehowy jak strumienie
wody^e.

Kieruje On je tam,
gdzie chce^f.

- 2** Człowiekowi się wydaje,
że zawsze postępuje
słusznie^g,

ale Jehowa bada serca^{*h}.

- 3** Słuszne i sprawiedliwe
postępowanie
cieszy Jehowę bardziej
niż ofiaraⁱ.

- 4** Wyniosłe oczy i zuchwałe
serce

to lampa prowadząca
niegodziwych, która
jest grzechem^j.

- 5** Pilny człowiek planuje
i z całą pewnością
zmierza do sukcesu^{*k},
ale wszyscy, którzy działają
w pośpiechu, niewątpliwie
zmierzają do nędzy^l.

- 6** Skarby zdobyte kłamliwym
językiem
są jak znikająca mgła,
to śmiertelne sidło^{*m}.

- 7** Przemoc, której dopuszczają
się niegodziwi, porwie ichⁿ,
bo nie chcą postępować
sprawiedliwie.

- 8** Droga winnego jest kręta,
ale działania czystego
są proste^o.

20:30 *Lub „oczyszczają ze zła”. **21:2** *Lub „pobudki”. **21:5** *Lub „osiąga korzyść”. **21:6** *Możliwe też „jak znikająca mgła dla tych, którzy szukają śmierci”.

ROZDZ. 20

- a Ps 21:7
b Kzn 11:9
c Kpl 19:32
Prz 16:31
d Ps 119:71

ROZDZ. 21

- e Wj 14:4
Ezd 7:27
f Neh 2:7, 8
Iz 44:28
Obj 17:17
g Ps 36:1, 2
Prz 16:2
h 1Sm 16:6, 7
Prz 24:12
Jer 17:10
i 1Sm 15:22, 23
Oz 6:6
Mi 6:7, 8
Mt 12:7
j Ps 10:4
k Prz 13:4
l Prz 14:29
m Prz 1:19
Prz 20:21
n Ps 7:14-16
o Ps 37:37
Prz 16:17
1Pt 1:22

szpalta 2

- a Prz 17:1
Prz 21:19
Prz 25:24
Prz 27:15
b Rdz 6:5
Ps 36:1, 4
c 1Sm 25:10, 11
d Prz 9:9
Prz 19:25
e Rdz 19:29
Ps 37:10, 20
2Pt 2:4
2Pt 3:5, 6
f Pwt 15:9
Prz 28:27
Jak 5:4
g Prz 18:16
h Ps 106:3
i Jak 1:15
2Pt 2:21
j Kzn 7:4
Łk 15:13, 14
k Est 7:10

PRZYSŁÓW 20:29 do 21:19

- 9** Lepiej mieszkać w kącie
na dachu
niż w jednym domu
z kłótliwą^{*} żoną^a.
- 10** Niegodziwy^{*} pożąda tego,
co złe^b,
nie okazuje łaski bliźniemu^c.
- 11** Gdy szydercę spotyka kara,
niedoświadczeni mądrzeją,
a gdy mądry nabywa wnikli-
wości, poszerza wiedzę^{*d}.
- 12** Prawy Bóg obserwuje dom
niegodziwego,
powała niegodziwych,
żeby ich zniszczyć^e.
- 13** Kto zatyka ucho na krzyk
kogoś mało znaczącego,
sam też będzie wołał, a nikt
mu nie odpowie^f.
- 14** Potajemny dar uśmierza
gniew^g,
a ukryta łapówka^{*} —
wściekłość.
- 15** Sprawiedliwe postępowanie
daje prawemu radość^h,
ale dla tych, którzy dopusz-
czają się zła, jest czymś
okropnym.
- 16** Człowiek zbaczający z drogi
wnikliwości
spocznie wśród tych,
którzy pomarli^{*i}.
- 17** Kto lubi się bawić^{*}, popad-
nie w ubóstwo^j,
kto kocha wino i oliwę,
nie stanie się bogaty.
- 18** Niegodziwy jest okupem
za prawego,
a postępujący zdradziecko
zostanie wzięty zamiast
prostolinijnego^k.
- 19** Lepiej mieszkać na pust-
kowiu

21:9 *Lub „zrzędliwą”. **21:10** *Lub „dusza niegodziwego”. **21:11** *Lub „wie, co robić”. **21:14** *Dosł. „łapówka w zanadru”. **21:16** *Dosł. „są bezsilni w śmierci”. **21:17** *Lub „kocha przy-
jemności”.

- niż z kłótniawą*, drażliwą żoną^a.
- 20** W domu mądrego jest cenny skarb i oliwa^b, ale głupi roztrwoni* to, co ma^c.
- 21** Kto zabiega o prawość i lojalną miłość, znajdzie życie, prawość i chwałę^d.
- 22** Mądry może się wdrzeć* do miasta mocarzy i podkopać siłę, której ufają^e.
- 23** Kto strzeże swoich ust i języka, oszczędza sobie* udręk^f.
- 24** Człowieka, który postępuje bezczelnie i zuchwale, można nazwać zuchwałym, aroganckim samochwałą^g.
- 25** To, czego pożąda leniwy, przyprowadzi go o śmierć, bo jego ręce nie chcą pracować^h.
- 26** Przez cały dzień chciwie pożąda, ale prawy szczerze dajeⁱ.
- 27** Ofiara niegodziwego jest obrzydliwa^j – i to tym bardziej, gdy składa ją w złych zamiarach*.
- 28** Kłamliwy świadek zginie^k, ale człowiek, który słucha, będzie zeznawał z powodzeniem*.
- 29** Niegodziwy robi bezczelną minę^l, ale to droga prawego jest pewna^m.
- 30** Żadna mądrość, rozeznanie ani rada nie zdołają przeciwstawić się Jehowieⁿ.

21:19 *Lub „zrzedliwą”. 21:20 *Dost. „połknie”. 21:22 *Lub „zdobyć przewagę”. 21:23 *Lub „swojej duszy”. 21:27 *Lub „składa ją razem z haniebnym postępowaniem”. 21:28 *Dost. „będzie mówił zawsze”. 21:29 *Lub „ale to prawy sprawia, że jego droga jest pewna”.

ROZDZ. 21

- a Prz 17:1
Prz 21:9
Prz 25:24
Prz 27:15
b Prz 15:6
Kzn 5:19
c Łk 15:13, 14
d Prz 15:9
Prz 22:4
Mt 5:6
Rz 2:6, 7
e Kzn 7:19
2Kz 10:4
f Ps 141:3
Prz 10:19
Kzn 10:20
g Lb 14:44
Est 6:4
h Prz 6:6-11
Prz 13:4
Prz 19:24
i Ps 37:25, 26
Ps 112:9
Łk 6:30
j 1Sm 15:22, 23
Prz 15:8
Łz 1:11
k Pwt 19:18, 19
Prz 19:5
l Prz 28:14
Prz 29:1
m Prz 11:5
n Lb 23:7, 8
Prz 19:21
Dz 5:38, 39

szpalta 2

- a Ps 20:7
Ps 33:17
Łz 31:1
b 2Kn 20:15, 17
Ps 68:20
Obj 7:10

ROZDZ. 22

- c Kzn 7:1
d Dz 17:26
e Ps 34:9
Prz 18:12
f Prz 4:14, 15
g Rdz 18:19
Pwt 6:6, 7
Ef 6:4
h 2Tm 3:14, 15
i 2Kl 4:1
Mt 18:25
j Gal 6:7, 8
k Ps 125:3
l Pwt 15:7, 8
Prz 11:25
Heb 6:10

- 31** Na dzień bitwy przygotowuje się konia^a, ale to Jehowa zapewnia wybawienie^b.

22 Lepiej wybrać dobrą opinię* niż wielki majątek^c, lepiej cieszyć się szacunkiem^d, niż mieć srebro i złoto.

- 2** Bogaty i biedny mają ze sobą coś wspólnego*: ich obu stworzył Jehowa^d.
- 3** Roztropny widzi niebezpieczeństwo i się kryje, ale niedoświadczeni idą dalek i ponoszą konsekwencje*.
- 4** Dzięki pokorze i bojaźni przed Jehową zyskuje się bogactwo, chwałę i życie^e.
- 5** Ciernie i pułapki są na ścieżce przewrotnego, kto jednak ceni życie*, trzyma się od nich z dala^f.
- 6** Ucz dziecko*, jaką drogą ma iść^g, a nie zejdzie z niej, nawet gdy się zestarzeje^h.
- 7** Bogaty rządzi biednymi, a kto się zapożycza, jest niewolnikiem tego, kto udziela pożyczkiⁱ.
- 8** Kto sieje nieprawość, będzie zbierał nieszczęście^j, a różga jego furii się skończy^k.
- 9** Szczodry człowiek* będzie błogosławiony, bo dzieli się jedzeniem z biednym^l.
- 10** Wypędź szydercę, a znikną spory, zakończą się kłótnie* i zniewagi.
- 22:1 *Lub „dobre imię”. Dost. „imię”.
^aDost. „łaska”. 22:2 *Dost. „spotykają się”. 22:3 *Lub „karę”. 22:5 *Lub „duszę”. 22:6 *Lub „chłopca; młodzieńca”. 22:9 *Dost. „kto ma dobre oko”. 22:10 *Lub „spory prawne”.

- 11 Kto kocha czyste serce
i mówi ujmująco,
będzie przyjacielem króla^a.
- 12 Oczy Jehowy strzegą
wiedzy,
ale obala On słowa tego, kto
postępuje zdradziecko^b.
- 13 Leniwy mówi: „Na dworze
jest lew!
Zginę na środku placu!”^c.
- 14 Usta zdeprawowanych*
kobiet to głęboki dół^d.
Wpadnie tam człowiek potę-
piony przez Jehowę.
- 15 Głupota tkwi w sercu
dziecka*^e,
ale różga karności oddali ją
od niego^f.
- 16 Kto oszukuje biednego,
żeby się wzbogacić^g,
i kto obdarowuje bogatego,
ten popadnie w ubóstwo.
- 17 Nadstaw ucha i posłuchaj
słów mądrych ludzi^h,
żebyś całym sercem przyjął
to, czego cię uczyćⁱ.
- 18 Będzie to miłe, jeśli zacho-
wasz je w sercu^j,
tak by wszystkie zawsze
były na twoich ustach^k.
- 19 Przekazuję ci dzisiaj wiedzę
po to,
żebyś polegał na Jehowie.
- 20 Napisałem ci już
wiele rad i wskazówek,
21 żeby cię zaznajomić z praw-
dziwymi i wiarygodnymi
słowami,
tak byś mógł wrócić z do-
kładnym sprawozdaniem
do tego, który cię posłał.
- 22 Nie ograbiaj biednego,
bo jest biedny^l,
ani nie miażdż
w bramie miejskiej
mało znaczącego^m,

22:14 *Dost. „obcych”. Zob. Prz 2:16.
22:15 *Lub „chłopca; młodzieńca”.

ROZDZ. 22

a Ps 45:2
Prz 16:13
Mt 5:8

b Dz 13:8-10

c Prz 26:13-15

d Prz 5:3
Kzn 7:26

e Rdz 8:21

f Prz 13:24
Prz 19:18

g Ps 12:5
Prz 14:31

h Prz 13:20

i Prz 15:14

j Prz 2:10
Prz 24:14

k Prz 15:7

l Prz 23:10

m Wj 23:6
Am 5:12

szpalta 2

a 1Sm 24:12
Ps 12:5

b Prz 13:20

c Prz 6:1-3

d Pwt 19:14
Prz 23:10
Oz 5:10

e 1Sm 16:18,
19
1Kl 7:13, 14

ROZDZ. 23

f Prz 28:20
Jn 6:27
1Tm 6:9, 10

- 23 bo sam Jehowa będzie
bronił ich sprawy^a
i odbierze życie* tym,
którzy ich oszukują.
- 24 Nie przebywaj w towarzy-
stwie nikogo porywczego
ani nie zadawaj się z nikim,
kto łatwo wpada w gniew,
- 25 żebyś nie nauczył się postę-
pować tak jak on
i nie zastawił na siebie*
sidła^b.
- 26 Nie bywaj wśród tych, któ-
rzy podają sobie ręce*,
którzy poręczają pożyczki^c.
- 27 Jeśli nie będziesz miał czym
zapłacić,
zostanie zabrane spod ciebie
twoje łóżko!
- 28 Nie przesuwaj znaku
granicznego,
który dawno temu postawili
twoi przodkowie^d.
- 29 Widziałeś człowieka biegle-
go w swojej pracy?
Stanie on przed królami^e,
nie stanie przed zwykłymi
ludźmi.
- 23** Gdy usiądziesz z królem
do posiłku,
zwracaj baczną uwagę na to,
co masz przed sobą.
- 2 Jeśli masz wielki apetyt*,
przyłóż sobie do gardła
nóż^f.
- 3 Nie pragnij jego przysma-
ków,
bo to zwodniczy pokarm.
- 4 Nie trudź się, żeby zdobyć
bogactwo^g.
Zatrzymaj się i wykaż
zrozumienie*.

22:23 *Lub „zagrabi duszę”. 22:25
*Lub „na swoją duszę”. 22:26 *Cho-
dzi o gest zobowiązania się do czegoś.
23:2 *Lub „duszę pełną pragnień”.
*Lub „pohamuj się”. 23:4 *Możliwe też
„przestań się kierować własnym zrozu-
mieniem”.

- 5** Gdy rzucisz okiem na bogactwo, już go nie będzie^a,
bo na pewno wyrosną mu skrzydła jak u orla i uleci ku niebu^b.
- 6** Nie jedz pokarmu u nikogo, kto jest skąpy*,
nie pragnij jego przysmaków,
7 bo jest on jak ktoś, kto prowadzi rachunek*.
Mówi ci: „Jedz i pij”, ale wcale tak nie myśli*.
- 8** Zwymiotujesz to, co zjadłeś,
i na marne pójda twoje komplementy.
- 9** Nie mów do głupiego^c,
bo wzgardzi mądrością twoich słów^d.
- 10** Nie przesuwaj dawnego znaku granicznego^e
ani nie wchodź na pole sierot*.
- 11** Bo ich Obrońca* jest silny,
podejmie się ich obrony w sporze z tobą^f.
- 12** Nakłoń serce do karności,
a ucho do słów wiedzy.
- 13** Nie powstrzymuj się przed karzeniem dziecka*^g.
Jeśli je uderzysz różgą,
nie umrze.
- 14** Uderz je różgą,
żeby je* wybawić z grobu^h.
- 15** Mój synu, gdy twoje serce stanie się mądre,
to moje serce się ucieszyⁱ.
- 16** Gdy twoje usta będą mówić to, co słuszne,
to moje wnętrze* się rozraduje.

23:6 *Lub „kto ma złe oko”. **23:7** *Lub „kto przelicza w duszy”. ^aDost. „ale jego serce nie jest z tobą”. **23:10** *Dost. „chłopców bez ojca”. **23:11** *Dost. „Wykupiciel”. **23:13** *Lub „chłopca; młodzieńca”. **23:14** *Lub „jego duszę”. ^bLub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. **23:16** *Dost. „nerki”.

ROZDZ. 23

a 1Jn 2:16, 17

b Prz 27:24

c Prz 9:7
Prz 26:4

d Mt 7:6

e Pwt 19:14
Prz 22:28f Wj 22:22, 23
Ps 10:14g Prz 13:24
Prz 19:18
Ef 6:4h Prz 27:11
3Jn 4

szpalta 2

a Ps 37:1

b Ps 111:10
2Ko 7:1c Ps 37:37
Prz 24:14d Prz 20:1
Iz 5:11
Rz 13:13
1Pt 4:3e Prz 28:7
1Ko 10:31f Pwt 21:20, 21
Prz 21:17g Wj 20:12
Wj 21:17
Mt 15:5, 6
Ef 6:1

h Flp 3:7, 8

i Prz 4:5
Prz 16:16

j Ps 107:43

k Prz 22:14

l Prz 7:10, 12
Kzn 7:26

- 17** Nie zazdrość w sercu grzesznikom^a,
ale cały czas bój się Jehowy^b.
- 18** Bo dzięki temu zapewnisz sobie przyszłość^c,
a twoja nadzieja nie zostanie pogrzebana.
- 19** Mój synu, słuchaj i stań się mądry,
skieruj swoje serce na właściwą drogę.
- 20** Nie bądź jednym z tych, którzy nadużywają winy^d,
ani jednym z tych, którzy obżerają się mięsem^e.
- 21** bo pijak i żarłok popadną w ubóstwo^f,
a ospałość odzieje człowieka w łachmany.
- 22** Słuchaj ojca, który dał ci życie,
i nie gardź matką z powodu jej podeszłego wieku^g.
- 23** Kupuj* prawdę i nigdy jej nie sprzedawaj^h,
tak samo mądrość, karność i zrozumienieⁱ.
- 24** Ojciec prawego na pewno będzie się radował,
a kto ma mądrego syna, będzie się nim cieszył.
- 25** Twój ojciec i twoja matka będą się cieszyć,
ta, która cię urodziła, będzie się radować.
- 26** Mój synu, zwracaj na mnie baczną uwagę
i obyś z przyjemnością chodził moimi drogami^j.
- 27** Bo prostytutka to głęboki dół,
a kobieta prowadząca się niemoralnie* to wąska studnia^k.
- 28** Czyha jak rabuś^l,
pomnaża liczbę niewiernych mężczyzn.

23:23 *Lub „nabywaj”. **23:27** *Dost. „cudzoziemska”. Zob. Prz 2:16.

- 29** Kto biadoli? Kto odczuwa niepokój?
Kto się kłóci? Kto narzeka?
Kto ma rany bez powodu?
Kto ma zaczerwienione* oczy?
- 30** Ci, którzy przesiadują przy winie^a,
ci, którzy rozglądają się*
za zaprawionym winem.
- 31** Nie patrz na czerwień wina,
gdy skrzy się ono w kielichu
i gładko spływa,
- 32** bo w końcu kasa jak wąż
i wydziela jad niczym żmija.
- 33** Twoje oczy zobaczą dziwne rzeczy,
a twoje serce będzie wygady-
wać brednie^b.
- 34** I będziesz jak ktoś, kto leży
na środku morza,
jak ktoś, kto leży na szczycie
masztu.
- 35** Powiesz: „Bili mnie, ale tego
nie czułem*.”
Tłukli mnie, ale o tym
nie wiedziałem.
Kiedy się obudzę?^c
Muszę się znowu napić[#].”
- 24** Nie zazdrość złym ludziom
ani nie pragnij ich towa-
rzystwa^d,
- 2** bo w sercu rozmyślają
o przemocy,
a swoimi ustami mówią
o wyrządzaniu krzywdy.
- 3** Mądrość buduje dom^{*e},
a rozeznanie zapewnia mu
bezpieczeństwo.
- 4** Dzięki wiedzy jego pokoje
są pełne
wszystkiego, co drogocenne
i przyjemne^f.

23:29 *Lub „mętne”. **23:30** *Lub „zbierają się, żeby próbować”. **23:35** *Lub „nie czułem bólu”. [#]Lub „znowu go poszukam”. **24:3** *Lub „domowników”.

ROZDZ. 23

a Prz 20:1
Ef 5:18

b Oz 4:11

c Rdz 19:33

ROZDZ. 24

d Ps 26:5
Prz 1:10

e Prz 9:1
Prz 14:1

f 1Kl 10:23
Prz 15:6

szpalta 2

a Prz 8:14
Prz 21:22

b Prz 20:18
Łk 14:31, 32

c Prz 11:14
Prz 13:10
Prz 15:22
Dz 15:5, 6

d Prz 14:6
1Kl 2:14

e Prz 6:12-14

f Prz 22:10

g Ps 82:4

h Prz 5:21
Prz 17:3
Prz 21:2

i Ps 62:12
Mt 16:27
Rz 2:5, 6

j Ps 19:9, 10
Ps 119:103

PRZYSŁÓW 23:29 do 24:14

- 5** Mądry człowiek jest potężny^a,
a dzięki wiedzy pomnaża
swoją potęgę.
- 6** Dzięki umiejętnemu* kierow-
nictwu poprowadzisz
wojnę^b,
a dzięki wielu doradcom
odnosi się zwycięstwo^{*c}.
- 7** Dla głupiego prawdziwa mąd-
rość jest nieosiągalna^d,
nie ma on nic do powiedze-
nia w bramie miejskiej.
- 8** Każdy, kto knuje^e zło,
zyska miano intryganta^e.
- 9** Głupie intrygi* prowadzą
do grzechu,
a ludzie brzydzą się
szydercą^f.
- 10** Jeśli w czasie trudności*
się zniechęcisz,
twoje siły będą marne.
- 11** Ratuj prowadzonych
na śmierć
i powstrzymuj tych, którzy
chwinnym krokiem idą
na rzeź^g.
- 12** Jeśli powiesz: „Ale nie wie-
dzieliśmy o tym”,
to czy Ten, który bada ser-
ca*, tego nie rozpozna?^h
Oczywiście. Ten, który cię[#]
obserwuje, będzie o tym
wiedział
i odplaci każdemu człowie-
kowi stosownie do jego
uczynkówⁱ.
- 13** Mój synu, jedz miód,
bo jest dobry,
miód z plastra jest słodki
w smaku.
- 14** Podobnie wiedz, że dobra
jest dla ciebie* mądrość^j.

24:6 *Lub „mądrems”. [#]Lub „sukces; wybawienie”. **24:9** *Lub „intrygi głupiego”. **24:10** *Lub „w dniu udręki”. **24:12** *Lub „pobudki”. [#]Lub „twoją duszę”. **24:14** *Lub „słodka jest dla twojej duszy”.

Jeśli ją znajdziesz, to zapew-
nisz sobie przyszłość,
a twoja nadzieja nie zostanie
pogrzebana^a.

15 Nie czyhaj w niegodziwych
zamiarach pod domem
prawego,
nie niszcz jego miejsca
odpoczynku.

16 Bo prawy może upaść sie-
dem razy i znowu wstanie^b,
ale niegodziwi wskutek
nieszczęścia zostaną
powaleni^c.

17 Nie ciesz się, gdy upada twój
wróg,
a gdy się potyka, nie pozwól
się radować swojemu
sercu^d.

18 W przeciwnym razie Jehowa
to zobaczy i Mu się to
nie spodoba,
i przestanie się gniewać
na twojego wroga^e.

19 Nie denerwuj się* z powodu
złych ludzi.

Nie zazdrość niegodziwym.

20 Bo żaden zły człowiek nie ma
przed sobą przyszłości^f,
lampa niegodziwych zosta-
nie zgaszona^g.

21 Mój synu, bój się Jehowy
i króla^h.

Nie zadawaj się z buntowni-
kamiⁱ,

22 bo nagle spadnie na nich
klęska^j.

Kto wie, jakie nieszczęście
sprowadzą na nich tamci
dwaj*?^k

23 Również to są słowa
mądrych:
Stronnicze osądzanie
nie jest dobre^l.

24 Kto mówi do niegodziwego:
„Jesteś prawy”^m,

24:19 *Lub „nie wpadaj w gniew”.

24:21 *Lub „tymi, którzy są za zmianą”.

24:22 *Czyli Jehowa i król.

ROZDZ. 24

a Prz 23:18

b Ps 34:19
2Ks 1:10

c 1Sm 26:9, 10
Est 7:10

d Hi 31:29
Prz 17:5
Prz 25:21, 22

e Eze 26:2, 3
Za 1:15

f Ps 73:18, 27
Prz 10:7

g Prz 13:9

h 1Sm 24:6, 7
1Pt 2:17

i 2Sm 15:12

j Lb 16:2, 31

k Prz 20:2

l Kpl 19:15
Pwt 1:16, 17
Pwt 16:19
2Kn 19:7
1Tm 5:21

m Prz 17:15

szpalta 2

a Kpl 19:17
1Tm 5:20

b Prz 28:23

c Prz 27:5

d Wj 20:16

e Ef 4:25

f Prz 20:22
Rz 12:17, 19
1Ts 5:15

g Prz 6:10, 11

h Prz 20:4
Prz 22:13
Kzn 10:18

i Prz 10:4
Prz 23:21

tego przeklną ludy i potępią
narody.

25 Ale tym, którzy go upomina-
ją, powiedzie się^a,
zostaną oni pobłogosławieni
dobrymi rzeczami^b.

26 Ludzie będą szanować* tego,
kto odpowiada uczciwie^c.

27 Przyszykuj sobie pracę
na zewnątrz i przygotuj
wszystko na polu,
a potem buduj swój dom*.

28 Nie zeznawaj przeciw bliź-
niemu, nie mając ku temu
podstaw^d.

Nie oszukuj innych swoimi
ustami^e.

29 Nie mów: „Zrobię mu tak,
jak on mnie.
Odpląć mu za to,
co zrobił”^f.

30 Przechodziłem obok pola
kogoś leniwego^g,
obok winnicy kogoś,
komu brakuje zdrowego
rozsądku*.

31 Zobaczyłem, że wszystko
zarosło chwastami,
ziemię pokryły pokrzywy,
a kamienny mur się
rozwalił^h.

32 Zauważyłem to i wziąłem
to sobie do serca,
zobaczyłem to i wyciągną-
łem taką naukę*:

33 Trochę snu, trochę
drzemania,
trochę odpoczywania z zało-
żonymi rękami,

34 a twoje ubóstwo przyjdzie
jak złodziej
i twoja nędza jak ktoś
uzbrojonyⁱ.

24:26 *Dost. „całować wargi”. #Możli-
we też „szczerą odpowiedź jest jak po-
całunek”. **24:27** *Lub „domowników”.
24:29 *Lub „policzyć się z nim”. **24:30**
*Dost. „brakuje serca”. **24:32** *Dost.
„wziąłem skarcenie”.

25 Również to są przysłowia Salomona^a, które przepiśali* ludzie judzkiego króla Ezechiasza^b:

- 2** Chwałą Boga jest trzymanie sprawy w tajemnicy^c, natomiast chwałą królów jest badanie sprawy.
- 3** Jak niezbadana jest wysokość nieba i głębia ziemi, tak niezbadane są serca królów.
- 4** Oddziel żużel od srebra, a będzie ono całkowicie oczyszczone^d.
- 5** Usuń niegodziwego sprzed króla, a jego tron będzie utwierdzony w prawości^e.
- 6** Nie wywyższaj siebie przed królem^f ani nie zajmuj miejsca wśród dostojników^g,
- 7** bo lepiej, żeby król ci powiedział: „Chodź tu wyżej”, niż żeby cię upokorzył w obecności któregoś z nich^h.
- 8** Nie śpiesz się do tego, żeby się procesować, bo co zrobisz później, jeśli twój bliźni cię upokorzy?ⁱ
- 9** Załatw sprawę z bliźnimⁱ, ale nie wyjawiaj cudzych sekretów^{*k},
- 10** żeby ten, kto słucha, nie zawstydził cię, a ty żebyś nie rozpowszechnił złych wiadomości*, których nie dałoby się już cofnąć.
- 11** Słowo wypowiedziane we właściwym czasie jest jak złote jabłka w srebrnych ornamentach*^l.

25:1 *Lub „skopiowali i opracowali”. **25:9** *Lub „tego, co ci powiedziano w tajemnicy”. **25:10** *Lub „złośliwej plotki”. **25:11** *Lub „oprawach”.

ROZDZ. 25

a 1Kl 4:29, 32
Kzn 12:9

b 2Kn 29:1

c Pwt 29:29
Rz 11:33

d Prz 17:3

e 1Kl 2:44, 46
Prz 20:28
Prz 29:14

f Prz 27:2

g Ps 131:1

h Łk 14:8-10
1Pt 5:5

i Prz 18:17
Mt 5:25

j Mt 18:15

k Prz 11:13

l Prz 15:23
Iz 50:4

szpalta 2

a Ps 141:5
Prz 1:8, 9
Prz 9:8

b Prz 13:17

c Mt 5:37

d Rdz 32:4, 5
Prz 15:1

e Prz 25:27

f Wj 20:16

- 12** Mądry człowiek udzielający upomnienia jest dla kogoś, kto chętnie słucha, jak złoty kolczyk i ozdoba z czystego złota^a.
- 13** Czym chłód śniegu w czasie żniw, tym jest wierny wysłannik dla tych, którzy go posłali, bo orzeźwia swojego pana^{*b}.
- 14** Człowiek przechwalający się darem, którego nigdy nie dał*, przypomina chmury i wiatr, które nie przynoszą deszczu^c.
- 15** Dzięki cierpliwości można przekonać zwierchnika, a łagodny* język potrafi złamać kość^d.
- 16** Jeśli znajdziesz miód, jedz tylko tyle, ile potrzebujesz, bo gdy zjesz za dużo, możesz zwiymiotować^e.
- 17** Nie chodź często do domu bliźniego, żeby nie miał cię dosyć i cię nie znienawidził.
- 18** Człowiek, który fałszywie zeznaje przeciw bliźniemu, jest jak maczuga wojenna, miecz i ostra strzała^f.
- 19** Ufanie komuś, na kim w czasie trudności nie można polegać*, jest jak gryzienie złamanym zębem lub utykanie na nogę.
- 20** Kto śpiewa pieśni człowiekowi mającemu przygnębione serce, jest jak ktoś, kto zdejmuje szatę w chłodny dzień,

25:13 *Lub „duszę swojego pana”. **25:14** *Dost. „fałszywym darem”. **25:15** *Lub „delikatny”. **25:19** *Możliwe też „komuś, kto w czasie trudności okazuje się zdracząc”.

i jak ocet winny wylany
na sode^a.

21 Jeśli twój wróg* jest głodny,
daj mu do jedzenia chleba,
jeśli jest spragniony, daj mu
do picia wody^b,

22 bo nagarniesz na jego głowę
żarzących się węgli*^c,
a Jehowa cię nagrodzi.

23 Północny wiatr przynosi
ulewę,
a plotkujący język wywołuje
złość na twarzy^d.

24 Lepiej mieszkać w kacie
na dachu
niż w jednym domu
z kłótniawą* żoną^e.

25 Dobra wieść z dalekiej
krajiny
jest jak zimna woda dla zmę-
czonej duszy^f.

26 Prawy, który ulega* niego-
dziwemu,
jest jak zamulone źródło
i zniszczona studnia.

27 Nie jest dobrze jeść za dużo
miodu^g,
nie przystoi też szukać
własnej chwały^h.

28 Kto nie umie nad sobą
zapanować*,
jest jak miasto, do którego
się wdarto, pozbawione
muruⁱ.

26 Jak śnieg nie pasuje w le-
cie, a deszcz w żniwa,
tak chwała nie przystoi
głupiemu^j.

2 Jak ptak ma powód
do ucieczki, a jaskółka
do lotu,

25:21 *Dost. „ten, kto cię nienawidzi”.
25:22 *Chodzi o to, żeby zmiekczyć da-
ną osobę i niejako roztopić jej nie-
chęć. 25:24 *Lub „zrzędlawą”. 25:25
*Zob. Słowniczek pojęć. 25:26 *Lub
„idzie na kompromis”. Dost. „chwie-
je się”. 25:28 *Lub „nie powściąga
swojego ducha”.

ROZDZ. 25

a Ps 137:3, 4

b Wj 23:5
ZKI 6:21, 22
Prz 24:17
Mt 5:44

c Rz 12:20

d Ps 101:5

e Prz 21:9, 19
Prz 27:15

f Prz 15:30
Iz 52:7

g Prz 25:16

h Prz 27:2
Jn 5:44
Flp 2:3

i 1Sm 20:33
Prz 16:32
Prz 22:24, 25
Prz 29:11

ROZDZ. 26

j Prz 30:21, 22
Kzn 10:7

szpalta 2

a Ps 32:9

b Prz 27:22

c Mt 21:23-25

d Prz 17:7

e Prz 19:10
Prz 26:1

f 2Pt 2:22

g Prz 12:15
1Ko 3:18
1Ko 8:2

h Prz 22:13

tak przekleństwo przychodzi
nie bez przyczyny*.

3 Bat jest na konia,
uzda na osła^a,
a różga na plecy głupich^b.

4 Nie odpowiadaj głupiemu
według jego głupoty,
żeby się nie zniżyć do jego
poziomu*.

5 Odpowiedz głupiemu
według jego głupoty,
żeby nie myślał, że jest
mądry^c.

6 Kto powierza jakieś sprawy
głupiemu,
jest jak ten, kto okalecza
sobie stopy i sam siebie
krzywdzi*.

7 Przysłowie w ustach głupich
ludzi
jest jak bezwładne* nogi
kulawego^d.

8 Oddawanie chwały głupiemu
jest jak przywiązywanie
kamienia do procy*.

9 Przysłowie w ustach głupich
ludzi
jest jak cierń w ręce pijaka.

10 Kto zatrudnia głupiego albo
przechodniów,
jest jak łucznik, który rani
na oślep*.

11 Głupi powtarza swoje
głupstwo
jak pies, który wraca
do swoich wymiocin^f.

12 Widziałeś człowieka, który
uważa się za mądrego?^g
Większe są szanse na to, że
poprawi się głupi niż on.

13 Leniwy mówi: „Młody lew
na drodze,
lew na placu!”^h.

26:2 *Możliwe też „tak przekleństwo,
które jest bezpodstawne, ulatuje nie-
spełnione”. 26:4 *Lub „żeby się z nim
nie zrównać”. 26:6 *Dost. „i pije prze-
moc”. 26:7 *Lub „związające”. 26:10
*Lub „rani wszystkich”.

- 14** Drzwi obracają się na zawiasach*,
a leniwy na łóżku^a.
- 15** Leniwy zanurza rękę w czasy biesiadnej,
ale jest zbyt zmęczony, żeby podnieść ją z powrotem do ust^b.
- 16** Leniwy uważa, że jest mądrzejszy
niż siedmiu ludzi, którzy odpowiadają rozsądnie.
- 17** Przechodzień, który wpada w furję z powodu* cudzej kłótni,
jest jak ktoś, kto łapie psa za uszy^c.
- 18** Jak szaleniec, który miota ogniste pociski i śmiertelne strzały*,
- 19** taki jest człowiek, który wobec bliźniego używa podstępów i mówi:
„Tylko żartowałem!”^d.
- 20** Gdzie nie ma drewna,
ogień gaśnie,
a gdzie nie ma oszczercy,
ustaje kłótnia^e.
- 21** Jak węgiel drzewny podtrzymuje żar, a drewno — ogień,
tak kłótniwy człowiek roznieca kłótnię^f.
- 22** Słowa oszczercy są jak smaczne kaski*,
wpadają prosto do żołądka^g.
- 23** Czułe słowa pochodzące ze złego serca*
są jak srebrna glazura pokrywająca glinianą skorupę^h.
- 24** Kto nienawidzi innych,
maskuje to swoimi ustami,
ale w sercu kryje podstęp.

26:14 *Lub „czopie”. **26:17** *Możliwe też „wtrąca się”. **26:18** *Lub „pociski, strzały i śmierć”. **26:22** *Lub „jak coś, co się chciwie połyka”. **26:23** *Dost. „płomienne wargi i złe serce”.

ROZDZ. 26

a Prz 6:9
Prz 19:15
Prz 24:33, 34

b Prz 19:24

c 1Ts 4:11
1Pt 4:15

d Prz 15:21

e Prz 22:10
Jak 3:6

f Prz 3:30
Prz 16:28
Prz 17:14

g Prz 18:8

h 2Sm 20:9, 10

szpalta 2

a Est 7:10
Ps 9:15
Prz 28:10
Kzn 10:8

b Prz 29:5

ROZDZ. 27

c Łk 12:19, 20
Jak 4:13, 14

d Prz 25:27
Jer 9:23
2Ko 10:18

e 1Sm 25:25

f Rdz 37:9-11
Prz 14:30
Dz 17:5

g Kpl 19:17
Mt 18:15

h 2Sm 12:7, 9
Ps 141:5
Obj 3:19

- 25** Chociaż mówi ujmująco,
nie ufaj mu,
bo jego serce jest do cna obrzydliwe*.
- 26** Wprawdzie swoją nienawiść przykrywa on podstępem,
ale jego zło zostanie ujawnione publicznie.
- 27** Kto kopie dół, sam do niego wpadnie,
a kto odtacza kamień,
na tego ten kamień wróci^a.
- 28** Kłamliwy język nienawidzi tych, których miażdży,
a schlebające usta doprowadzają innych do ruiny^b.
- 27** Nie przechwalaj się jutrem,
bo nie wiesz, co przyniesie* dzień^c.
- 2** Niech cię chwali ktoś inny*,
a nie twoje usta,
niech to robią drudzy*,
a nie twoje wargi^d.
- 3** Kamień jest ciężki i dużo waży piasek,
ale cięższe od nich obu jest rozdrażnienie wywołane przez głupiego^e.
- 4** Gniew jest okrutny, a złość przypomina powódź,
kto jednak może znieść zazdrość^f?
- 5** Jawna nagana jest lepsza niż skrywana miłość^g.
- 6** Wierny przyjaciel może nawet zadać rany^h,
ale wróg obdarza wieloma* pocałunkami.
- 7** Kto jest najedzony*,
odrzuca^a miód z plastra,

26:25 *Dost. „bo w jego sercu jest siedem obrzydliwych rzeczy”. **27:1** *Dost. „urodzi”. **27:2** *Dost. „obcy”. *Dost. „cudzoziemiec”. **27:6** *Możliwe też „nieszczerymi; wymuszonymi”. **27:7** *Lub „dusza, która jest najedzona”. *Dost. „depcze”.

- ale głodnemu* nawet coś gorzkiego smakuje słodko.
- 8** Jak ptak, który oddala się* od swojego gniazda, taki jest człowiek, który oddala się od swojego domu.
- 9** Oliwa i kadzidło rozweselają serce, podobnie słodka przyjaźń, która rodzi się pod wpływem szczerych rad*^a.
- 10** Nie zapominaj o swoim przyjacielu ani o przyjacielu swojego ojca i nie wchodź do domu swojego brata, gdy przeżywasz nieszczęście.
- Lepszy jest sąsiad blisko niż brat daleko^b.
- 11** Mój synu, bądź mądry i raduj moje serce^c, żebym mógł odpowiedzieć temu, który szyderczo mnie oskarża^d.
- 12** Roztropny widzi niebezpieczeństwo i się kryje^e, ale niedoświadczeni idą dalej i ponoszą konsekwencje*.
- 13** Weź szatę człowieka, jeśli poręczył za obcego, bierz od niego zastaw, jeśli poręczył za cudzoziemkę*^f.
- 14** Gdy ktoś z samego rana głośno błogosławi bliźniego, będzie mu to poczytane za przekleństwo.
- 15** Kłótniwa* żona jest jak stale ciekący dach w deszczowy dzień^g.
- 16** Kto potrafi ją powstrzymać, ten potrafi powstrzymać wiatr i w prawej ręce utrzymać oliwę.

27:7 *Lub „głodnej duszy”. 27:8 *Lub „ucieka”. 27:9 *Lub „rad płynących z duszy”. 27:12 *Lub „karę”. 27:13 *Lub „cudzoziemca”. 27:15 *Lub „zręczliwa”.

ROZDZ. 27

a 1Sm 23:16
Prz 15:23
Prz 16:24

b Prz 17:17
Prz 18:24

c Prz 10:1
Prz 23:15
2Jn 4

d Hi 1:8, 9

e Prz 18:10
Iz 26:20
Heb 11:7

f Prz 20:16

g Prz 21:9, 19

szpalta 2

a 1Sm 23:16
Heb 10:24,
25

b Prz 13:4

c Rdz 39:2
Prz 17:2

d Prz 30:15, 16

e Prz 17:3

f Kol 3:23

g Prz 23:4, 5
1Tm 6:17

- 17** Jak żelazo ostrzy się żelazem, tak człowiek zaostrza swojego przyjaciela*^a.
- 18** Kto dba o drzewo figowe, będzie jadł jego owoce^b, a kto dba o swojego pana, będzie szanowany^c.
- 19** Jak twarz odbija się w wodzie, tak serce jednego człowieka odbija się w sercu drugiego.
- 20** Grób i miejsce zagłady* nigdy nie są nasycone^d, podobnie nienasycone są oczy człowieka.
- 21** Tak jak w tyglu rafinacyjnym oczyszcza się srebro, a w piecu—złoto^e, tak człowieka wypróbujecie otrzymana pochwałą*.
- 22** Choćbyś głupiego roztarł tłuczkiem niczym ziarno miazdzone w móżdżerzu, jego głupota go nie opuści.
- 23** Powinieneś dobrze znać wygląd swojej trzody. Pilnie dbaj o swoje owce*^f, bo dobrobyt nie trwa wiecznie^g ani korona*—przez wszystkie pokolenia.
- 25** Zielona trawa znika, a pojawia się nowa i zbiera się górska roślinność.
- 26** Młode barany zapewniają ci ubranie, a kozły stanowią zapłatę za pole.

27:17 *Dosl. „twarz swojego przyjaciela”. 27:20 *Lub „Szeol i Abaddon”. 27:21 *Lub „tak człowiek jest według swojej sławy”. 27:23 *Lub „bądź sercem przy swoich owcach; zwracaj uwagę na swoje owce”. 27:24 *Lub „diadem”.

27 Będziesz miał pod dostatkiem koziego mleka, żeby wyżywić siebie i swoich domowników oraz utrzymać służące.

28 Niegodziwi uciekają, choć nikt ich nie ściga, ale prawi są nieustraszeni jak lew^a.

2 Kiedy mieszkańcy kraju naruszają prawo*, książę będzie się zmieniał jeden po drugim^b, ale z pomocą człowieka mającego rozeznanie i wiedzę książę^c będzie panował długo^c.

3 Ubogi, który oszukuje mało znaczących^d, jest jak deszcz, który zmiata wszystkie plony.

4 Ci, którzy porzucają prawo, wystawiają niegodziwego, ale ci, którzy przestrzegają prawa, są na nich oburzeni^e.

5 Ludzie, którzy czynią zło, nie potrafią zrozumieć sprawiedliwości, ale ci, którzy szukają Jehowy, potrafią zrozumieć wszystko^f.

6 Lepszy jest biedny, który postępuje nieskazitelnie, niż bogaty, którego postępowanie jest spalone^g.

7 Syn mający zrozumienie przestrzega prawa, ale kto się zadaje z żarłokami, hańbi swojego ojca^h.

8 Kto pomnaża swój majątek odsetkamiⁱ i lichwą, gromadzi go dla kogoś, kto okazuje przychyłność biednym^j.

9 Gdy ktoś nie chce słuchać prawa,

28:1 *Lub „młody lew”. **28:2** *Lub „kiedy w kraju jest bunt”. ^aDost. „on”.

ROZDZ. 28

a Dn 3:16, 17

Dz 4:13

b 1Kl 16:8, 15

1Kl 16:22

c Dn 4:27

d Prz 14:31

e Lb 25:6-8

1Sm 15:22,

23

Ef 5:11

f Ps 25:14

Mk 4:11, 12

Jak 1:5

g Prz 16:8

Prz 19:1

h Prz 23:20

1Ko 15:33

i Pwt 23:19

j Prz 13:22

Prz 19:17

szpalta 2

a Ps 66:18

Prz 15:29

Iz 1:15

b Ps 7:14-16

c Pwt 7:12

Ps 37:11, 18

Ps 84:11

d Prz 18:11

e Mk 10:21

f 1Kl 17:1-3

Prz 29:2

g 1Sm 15:13-15

h 2Sm 12:13

2Kn 33:12, 13

Ps 32:3, 5

Ps 51:1

i Wj 7:22

Neh 9:29

Prz 29:1

Jer 16:12, 13

j Sof 3:3

Mt 2:16

k Neh 5:15

Am 4:1

l Iz 33:15, 16

m Rdz 9:6

1Kl 21:19

Mt 27:3-5

n Ps 25:21

PRZYSŁÓW 27:27 do 28:18

to nawet jego modlitwa jest obrzydliwa^a.

10 Kto sprowadza prawego na złą drogę, ten wpadnie w dół, który sam wykopał^b, ale nienagannni otrzymają to, co dobre^c.

11 Bogaty jest mądry we własnych oczach^d, ale ubogi, który ma rozeznanie, potrafi go przejrzeć^e.

12 Gdy prawi tryumfują, jest to czas wielkiej chwały, ale gdy do władzy dochodzą niegodziwi, ludzie się ukrywają^f.

13 Kto zataja swoje przewinienia, temu się nie powie-dzie^g, ale kto je wyznaje i porzuca, temu będzie okazane miłosierdzie^h.

14 Szczęśliwy jest człowiek, który zawsze ma się na baczności*, ale kto znieczula swoje serce, popadnie w nie-szczęścieⁱ.

15 Niegodziwy władca panujący nad bezradnym ludem przypomina pomrukującego lwa i atakującego niedźwie-dzia^j.

16 Przywódca, który nie ma rozeznania, nadużywa swojej władzy^k, ale kto nienawidzi nieuczciwego zysku, przedłuży swoje życie^l.

17 Człowiek obciążony winą krwi za odebranie komuś życia* będzie uciekał, póki nie trafi do grobu^m. Niech mu nikt nie pomaga.

18 Kto postępuje nienagannie, zostanie wybawionyⁿ,

28:14 *Lub „który nigdy nie przestaje bać się Boga”. **28:17** *Lub „obciążony krwią duszy”. ^aDost. „dołu”.

ale kto chodzi krętymi drogami, nagle upadnie^a.

- 19 Kto uprawia swoją ziemię, będzie miał mnóstwo chleba,

ale kto zabiega o to, co nie ma wartości, będzie miał pod dostatkiem biedy^b.

- 20 Wierny człowiek zyska wiele błogosławieństw^c, ale kto chce się szybko wzbogacić, nie pozostanie niewinny^d.

- 21 Nie jest dobrze okazywać stronniczość^e, ale zdarza się, że człowiek robi coś złego za kawałek chleba.

- 22 Zazdrosny* pragnie bogactwa, ale nie wie, że czeka go ubóstwo.

- 23 Kto kogoś upomina^f, zyska potem większą przychylność^g

niż ten, który schlebia swoim językiem.

- 24 Kto ograbia ojca i matkę i mówi: „To nic złego”^h, jest współnikiem człowieka, który doprowadza do ruinyⁱ.

- 25 Chciwy człowiek* wywołuje konflikty, ale kto polega na Jehowie, będzie miał się dobrze^j.

- 26 Kto ufa swojemu sercu, jest głupi^k, ale kto postępuje mądrze, będzie bezpieczny^l.

- 27 Kto daje biednym, temu niczego nie zabraknie^m, ale kto zamyka oczy na ich potrzeby, ściągnie na siebie wiele przekleństw.

28:22 *Lub „chciwy”. 28:25 *Możliwe też „aroganka dusza”. *Dosł. „stanie się tłusty”.

ROZDZ. 28

a Ps 73:12, 18

1Ts 5:3

Obj 3:3

b Prz 23:21

Łk 15:13, 14

c 1Sm 18:5

Neh 7:2

Ps 101:6

d 2Kl 5:20-22

Jer 17:11

1Tm 6:9

e Kpl 19:15

Prz 18:5

Jak 2:1

f 2Sm 12:7, 9

Gal 2:11

g Ps 141:5

Prz 27:6

h Mk 7:10, 11

i Prz 19:26

j 1Kl 3:11-13

k Prz 3:5

Jer 17:9

l Hi 28:28

m Pwt 15:7, 10

Ps 41:1

Prz 19:17

Heb 13:16

szpalta 2

a Est 8:17

ROZDZ. 29

b Wj 11:10

2Kn 36:11-13

c 1Sm 2:22-25

2Kn 36:15, 16

d Est 3:13, 15

e Prz 27:11

f Prz 5:8-10

Prz 6:26

Łk 15:13, 14

g 2Sm 8:15

Ps 89:14

Iz 9:7

h Prz 26:28

Rz 16:18

i Prz 5:22

j Ps 97:11

k Ps 41:1

l Jer 5:28

m Jak 3:6

n Dz 19:29, 35

o Prz 26:4

p Rdz 27:41

1Sm 20:31

1Jn 3:11, 12

- 28 Gdy do władzy dochodzą niegodziwi, człowiek się ukrywa, ale gdy giną, przybywa prawych^a.

- 29 Człowiek, który mimo wielu napomnień dalej jest uparty^{*b}, zostanie nagle zdruzgotany, i to nieodwracalnie^c.

- 2 Gdy jest wielu prawych, lud się cieszy, ale gdy panuje niegodziwy, lud jęczy^d.

- 3 Człowiek, który kocha mądrość, raduje ojca^e, ale kto się zadaje z prostytutkami, trwoni majątek^f.

- 4 Dzięki sprawiedliwości król zapewni krajowi stabilizację^g,

ale kto zabiega o łapówki, doprowadza kraj do ruiny.

- 5 Człowiek, który schlebia bliźniemu,

rozciąga sieć na jego nogi^h.

- 6 Przewinienie złego człowieka usidla goⁱ, ale prawy radośnie wykrzykuje i się cieszy^j.

- 7 Prawy interesuje się prawami ubogich^k,

ale niegodziwy tego nie robi^l.

- 8 Chełpliwi podpalają miasto^m, ale mądrzy uśmierzają gniewⁿ.

- 9 Gdy mądry człowiek wdaje się w spór z głupim, nie przyniesie to żadnych korzyści, a jedynie napuszone słowa i kpiny^o.

- 10 Ludzie żądni krwi nienawidzą każdego niewinnego^{*p} i chcą odebrać życie^q prawemu^a.

29:1 *Lub „ma sztywny kark”. 29:10

*Lub „nienagannego”. *Lub „duszę”.

△Możliwe też „ale prawy stara się chronić swoje życie”.

- 11** Głupi daje upust wszystkim swoim uczuciom^a, ale mądry panuje nad nimi i zachowuje spokój^b.
- 12** Gdy władca słucha kłamstw, wszyscy jego słudzy będą niegodziwi^c.
- 13** Biedak oraz dręczyciel mają ze sobą coś wspólnego*: im obu Jehowa rozświećla oczy^d.
- 14** Kiedy król sądzi biednych sprawiedliwie^e, jego tron zawsze będzie bezpieczny^f.
- 15** Różga* i upomnienie udzielają mądrości^g, ale dziecko zostawione samo sobie przynosi wstydy matce.
- 16** Gdy przybywa niegodziwych, przybywa też przewinień, ale prawi zobaczą ich upadek^h.
- 17** Karć* swojego syna, a przyniesie ci spokój i sprawi ciⁱ wielką przyjemność^j.
- 18** Gdzie nie ma Bożego kierownictwa*, lud się rozzuchwala^k, ale ci, którzy przestrzegają prawa, są szczęśliwi^l.
- 19** Sługa nie da się skorygować słowami, bo chociaż rozumie, nie jest posłuszny^m.
- 20** Widziałeś człowieka, który pochopnie wypowiada słowa?ⁿ
- Większe są szanse na to, że poprawi się głupi niż on^o.

29:11 *Dost. „całemu swojemu duchowi”. **29:13** *Dost. „spotykają się”. #Czyli daje życie. **29:15** *Lub „karcenie; kara”. **29:17** *Lub „pouczaj”. #Lub „twojej duszy”. **29:18** *Lub „proczej wizji; objawienia”. Dost. „wizji”.

ROZDZ. 29

- a Prz 12:16
Prz 25:28
- b Prz 14:29
- c 1Kl 21:8-11
Jer 38:4, 5
- d Ps 72:1, 2
- e Prz 20:28
Prz 25:5
Iz 9:7
- f Prz 22:6
Prz 22:15
Prz 23:13
Ef 6:4
- g Ps 37:34
Obj 18:20
- h Heb 12:11
- i Oz 4:6
- j Prz 19:16
Jn 13:17
Jak 1:25
- k Prz 26:3
- l Kzn 5:2
Jak 1:19
- m Prz 14:29
Prz 21:5

szpalta 2

- a Prz 15:18
- b 1Sm 18:8, 9
Jak 3:16
- c Est 6:6, 10
Jak 4:6
- d Prz 18:12
Mt 18:4
Flp 2:8, 9
- e Kpl 5:1
- f Mt 10:28
Mt 26:75
- g 2Kn 14:11
Prz 18:10
- h Ps 62:12
Łk 18:6, 7
- i Ps 119:115
Ps 139:21
- j Jn 7:7
1Jn 3:13

ROZDZ. 30

- k Hi 42:3

- 21** Jeśli sługa jest rozpieszczany od młodości, to później stanie się niewdzięczny.
- 22** Kto łatwo wpada w złość, wywołuje konflikty^a, a kto jest skłonny do gniewu, dopuszcza się wielu przewinień^b.
- 23** Wyniosłość człowieka upokorzy go^c, ale kto jest pokorny*, zyska chwałę^d.
- 24** Wspólnik złodzieja nienawidzi samego siebie*. Może słyszeć wezwanie do złożenia świadectwa^e, ale o niczym nie informuje^f.
- 25** Strach* przed ludźmi to^g sidło^h, ale kto ufa Jehowie, będzie chronionyⁱ.
- 26** Wielu zabiega o audiencję* u władcy, ale to Jehowa zapewnia człowiekowi sprawiedliwość^j.
- 27** Niesprawiedliwy człowiek budzi obrzydzenie w prawym^k, ale ten, kto postępuje prostolinijnie, budzi obrzydzenie w niegodziwym^l.

30 Słowa Agura, syna Jake – ważne orędzie, które skierował on do Itiela i Uchala:

- 2** Jestem bardziej niedouczony niż ktokolwiek inny^k i brakuje mi zrozumienia, jakie powinien mieć człowiek.
- 3** Nie zdobyłem mądrości ani nie posiadam wiedzy, którą ma Najświętszy.

29:23 *Dost. „uniżony w duchu”. **29:24** *Lub „własnej duszy”. #Lub „przysięgę zawierającą przekleństwo”. **29:25** *Lub „drzenie ze strachu”. #Lub „zastawia”. **29:26** *Możliwe też „zabiega o przychyłość”. Dost. „szuka oblicza”.

- 4** Kto wstąpił do nieba,
a potem z niego zstąpił?^a
Kto zebrał wiatr w obie
dłonie?
Kto owinął wody swoją
szatą?^b
Kto założył* wszystkie
krańce ziemi?^c
Jakie jest jego imię
i imię jego syna?
Powiedz, jeśli wiesz.
- 5** Każda wypowiedź Boga
jest czysta^d.
On jest tarczą dla tych, któ-
rzy się u Niego chronią^e.
- 6** Niczego nie dodawaj
do Jego słów^f,
bo cię zgani
i okażesz się kłamcą.
- 7** Boże, proszę Cię o dwie
rzeczy.
Nie odmawiaj mi ich,
dopóki żyję.
- 8** Oddal ode mnie nieprawdę
i kłamstwa^g.
Nie daj mi ani ubóstwa,
ani bogactwa.
Pozwól mi po prostu jeść
tyle, ile potrzebuję^h,
- 9** żebym sobie nie dogadzał
i nie wyparł się Ciebie,
mówiąc: „Kto to jest
Jehowa?”ⁱ,
ani żebym nie stał się biedny
i nie zaczął kraść, i nie
przyniósł wstydu imieniu*
swojego Boga.
- 10** Nie oczerniaj sługi przed
jego panem,
bo może cię przekląć i bę-
dziesz uznany za winnego^j.
- 11** Są ludzie*, którzy przeklina-
ją swojego ojca
i nie szanują swojej matki^k.

30:4 *Dost. „podniósł”. **30:9** *Lub „nie targnął się na imię”. **30:11** *Dost. „pokolenie”.

ROZDZ. 30

a Jn 3:13

b Iz 40:12

c Hi 38:4

d Ps 12:6

e Rdz 15:1
2Sm 22:31
Ps 84:11f Pwt 4:2
Obj 22:18

g Prz 22:22

h Mt 6:11
1Tm 6:8

i Pwt 6:10-12

j Dn 6:24

k Kpl 20:9
Prz 19:26
Mk 7:10, 11

szpalta 2

a Ps 36:1, 2
Iz 65:5
1Jn 1:8b Ps 101:5
Prz 6:16, 17c Ps 14:4
Prz 22:16
Iz 32:7

d Prz 27:20

e Prz 23:22

f Kpl 20:9
Pwt 21:18, 21
Prz 20:20

- 12** Są ludzie, którzy we włas-
nych oczach są czysty^a,
ale nie zostali umyć
ze swojego brudu*.
- 13** Są ludzie, którzy mają
bardzo wyniosłe oczy
i wyjątkowo beczelny
wzrok^b.
- 14** Są ludzie, których zęby
to miecze,
a szczęki to rzeźnicze noże.
Pożerają tych na ziemi,
którzy mało znaczą,
i tych spośród ludzi,
którzy są biedni^c.
- 15** Pijawki mają dwie córki,
które wołają: „Daj! Daj!”.
Są trzy rzeczy, które nie mo-
gą się nasycić,
cztery, które nigdy nie mó-
wią: „Dosyć!” —
- 16** grób*^d i niepłodne łono,
ziemia pozbawiona wody
i ogień, który nigdy nie mó-
wi: „Dosyć!”.
- 17** Kto wyśmiewa się z ojca
i gardzi posłuszeństwem
wobec matki^e,
temu oko wydziobią kruki
z doliny*
i wyjedzą je młode orły^f.
- 18** Są trzy rzeczy, które
wykraczają poza moje
zrozumienie*,
cztery, których nie pojmuję:
- 19** droga orla na niebie,
droga węża na skale,
droga okrętu na otwartym
morzu
i droga mężczyzny do serca
młodej kobiety.
- 20** Kobieta dopuszczająca się
cudzołóstwa postępuje
tak:

30:12 *Dost. „odchodów”. **30:16** *Lub „Szeol”, czyli wspólny grób ludzko-
ści. Zob. *Słowniczek pojęć*. **30:17** *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **30:18**
*Lub „są dla mnie zbyt zdumiewające”.

Je, wyciera sobie usta,
a potem mówi: „Nie zrobiłam
nic złego”^a.

21 Są trzy sytuacje, które sprawiają, że ziemia drży, cztery, których nie może ona znieść:

22 gdy niewolnik panuje jako król^b,
gdy głupi ma tyle jedzenia, że się obżera,

23 gdy nienawidzona* kobieta zostaje czyjąś żoną
i gdy służąca zajmuje miejsce swojej pani^c.

24 Są cztery stworzenia na ziemi, które chociaż należą do najmniejszych, wykazują instynktowną* mądrość^d:

25 mrówki nie są silne*, a jednak szykują sobie latem pokarm^e;

26 góralki^f nie są potężne*, a jednak zakładają sobie dom w skałach^g;

27 szarańcze^h nie mają króla, a jednak wszystkie przemieszczają się w szyku*;

28 gekonⁱ przywiera łapkami i wchodzi do pałacu króla.

29 Są trzy istoty, które mają imponujący krok, cztery, które robią wrażenie, gdy się poruszają:

30 lew, najpotężniejszy wśród zwierząt, który przed nikim się nie cufa^k,

31 chart, koziół, a także król w otoczeniu swojej armii.

32 Jeśli w swojej głupocie się wywyższałeś^l

30:23 *Lub „nielubiana”. **30:24** *Lub „wyjątkowa”. **30:25** *Dost. „silnym ludem”. **30:26** *Dost. „potężnym ludem”. **30:27** *Lub „podzielone na grupy”.

ROZDZ. 30

a Prz 7:10, 11

b Prz 19:10
Kzn 10:7
Iz 3:4

c Rdz 16:5

d Hi 35:11

e Prz 6:6-8

f Kpi 11:5

g Ps 104:18

h Wj 10:14
Jl 1:4

i Jl 2:7

j Kpi 11:29, 30

k Lb 23:24
Iz 31:4

l Prz 26:12

szpalta 2

a Prz 27:2

b Prz 26:21

ROZDZ. 31

c Prz 1:8
2Tm 1:5

d 1Sm 1:11, 28

e Oz 4:11

f Pwt 17:15, 17
1Ki 11:1-3
Neh 13:26

g Kzn 10:17
Iz 28:7

h Ps 104:15
Mt 27:34

i Jer 16:7

j Ps 82:4

PRZYSŁÓW 30:21 do 31:9

lub miałeś taki zamiar,
to połóż sobie rękę
na ustach^a.

33 Bo jak ubijanie mleka daje masło,
a uderzenie w nos wywołuje krwotok,
tak podsyć gniewu prowadzi do kłótni^b.

31 Słowa króla Lemuela—
ważne orędzie, które przekazała mu matka, żeby go pouczyć^c:

2 Mój synu, co mam ci powiedzieć,
dzieć,

co mam ci powiedzieć,
synu mojego łona,
co mam ci powiedzieć,
synu moich ślubów?^d

3 Nie oddawaj swojej siły
kobietom^e
ani nie obieraj stylu życia,
który gubi królów^f.

4 Nie przystoi królom,
Lemuelu,
nie przystoi królom pić wina
ani władcom mówić:

„Gdzie jest mój napój?”^g,
5 żeby pod jego wpływem
nie zapomnieli, co ustanowiono,
i nie wypaczyli praw ludzi
mało znaczących.

6 Daj alkohol tym, którzy
giną^h,
wino tym, którzy są rozgoryczeni
i udręczeni*ⁱ.

7 Niech tacy piją i zapomną
o swoim ubóstwie,
niech już nie pamiętają
o swoich problemach.

8 Przemów w imieniu
niemych,
broń praw wszystkich,
którzy ginąⁱ.

9 Przemów i sądz w sposób
prawy,

31:6 *Lub „tym o rozgoryczonej duszy”.

broń praw* ludzi mało znaczących i biednych^a.

א [alef]

- 10 Kto znajdzie dzielną* żonę?^b
Jest ona daleko cenniejsza
niż korale[#].

ב [bet]

- 11 Jej mąż całym sercem jej ufa
i nie brakuje mu niczego
wartościowego.

ג [gimel]

- 12 Przez wszystkie dni swojego
życia
odpłaca mu ona dobrem,
a nie złem.

ד [dalet]

- 13 Zdobywa wełnę i len,
bardzo lubi wykonywać
pracę swoimi rękami^c.

ה [he]

- 14 Jest jak statki kupieckie^d —
z daleka sprowadza żywność.

ו [waw]

- 15 Wstaje, gdy jeszcze jest noc,
przygotowuje jedzenie
domownikom
oraz przydziały tym,
które jej usługują^e.

ז [zajin]

- 16 Po starannym namyśle
kupuje pole.
Za to, co zdobyła swoją
pracą*, sadi winnicę.

ח [chet]

- 17 Szykuje się do ciężkiej
pracy^{ef}
i wzmacnia swoje ramiona.

ט [tet]

- 18 Widzi, że jej interesy przynoszą zyski,
w nocy nie gasi swojej
lampy.

31:9 *Lub „broń sprawy”. 31:10 *Lub „wspaniałą”. [#]Zob. *Słowniczek pojęć*. 31:16 *Lub „ze swoich zarobków”. Dośl. „z owocu swoich rąk”. 31:17 *Dośl. „przepasuje biodra siłą”.

ROZDZ. 31

a Pwt 1:16, 17
2Sm 8:15
Ps 72:1, 2
Iz 11:4

b Rut 3:10, 11
Prz 12:4
Prz 19:14

c 1Sm 2:18, 19
Tyt 2:3-5

d 2Kn 9:21

e 1Tm 5:9, 10

f Rdz 24:15, 20

szpalta 2

a Wj 35:25

b 1Sm 25:18
Prz 19:17
1Tm 2:10
Heb 13:16

c Rut 4:1
Hi 29:7, 8

d Sdz 13:22, 23
1Sm 25:30,
31
Est 5:8
Tyt 2:3

e Prz 14:1
1Tm 5:9, 10
Tyt 2:3-5

י [jod]

- 19 Chwyta rękami przęślicę,
trzyma w nich wrzeciono^{*a}.

כ [kaf]

- 20 Wyciąga pomocną dłoń
do mało znaczącego
i otwiera ręce przed biednym^b.

ל [lamed]

- 21 Gdy jest śnieg, nie martwi
się o swoich domowników,
bo wszyscy mają ciepłe*
ubrania.

מ [mem]

- 22 Sama robi narzuty na łóżka.
Nosi ubrania z lnu i purpurowej wełny.

נ [nun]

- 23 Jej mąż jest dobrze znany
w bramach miasta^c,
gdzie zasiada wśród
starszyny kraju.

ס [samech]

- 24 Ona sama wytwarza i sprzedaje lnianą odzież*,
zaopatruje kupców w pasy.

ע [ajin]

- 25 Przyodziewa się w siłę
i wspaniałość
i ufnie patrzy w przyszłość*.

פ [pe]

- 26 Gdy otwiera usta, mówi
mądrze^d,
a jej mowy strzeże prawo
życzliwości*.

צ [cade]

- 27 Czuwa nad tym, co się dzieje
w domu,
i nie je chleba lenistwa^e.

ק [kof]

- 28 Jej dzieci powstają
i nazywają ją szczęśliwą,

31:19 *Przęślica i wrzeciono to drążki używane w procesie przędzenia, czyli wytwarzania przędzy i nici. 31:21 *Dośl. „podwójne”. 31:24 *Lub „bieliznę”. 31:25 *Lub „i śmieje się z przyszłego dnia”. 31:26 *Lub „a gdy pocucha, robi to życzliwie”. Dośl. „a na jej języku jest prawo lojalnej miłości”.

powstaje jej mąż
i ją wychwala:

𐤒 [resz]

29 „Jest wiele dzielnych* kobiet,
ale ty przewyższasz je
wszystkie”.

𐤕 [szin]

30 Wdzięk bywa fałszywy,
a piękno — ulotne*^a,

31:29 *Lub „wspaniałych”. **31:30** *Lub
„puste”.

ROZDZ. 31

a 2Kl 9:30
Est 1:10-12
Prz 6:25, 26

szpalta 2

a Rdz 24:60
Sdz 5:7
1Pt 3:3, 4

b Rut 3:10, 11

c Rz 16:1, 2

ale kobieta, która boi się
Jehowy, będzie wychwa-
lana^a.

𐤒 [taw]

31 Dajcie jej nagrodę za to,
co robi*^b,
i niech efekty jej pracy
sławią ją w bramach
miasta^c.

31:31 *Dosl. „dajcie jej z owocu jej
rąk”.

KSIĘGA

KAZNODZIEI

ZARYS TREŚCI

- 1 Wszystko jest marnością (1-11)
Ziemia pozostanie na zawsze (4)
Powtarzalność cyklów
w przyrodzie (5-7)
Nic nowego pod słońcem (9)
Mądrość ludzka jest ograniczona (12-18)
Gonitwa za wiatrem (14)
- 2 Salomon ocenia to, czego się
podejmował (1-11)
Mądrość ludzka ma tylko względną
wartość (12-16)
Marność ciężkiej pracy (17-23)
Jedz, pij i czerp zadowolenie
z pracy (24-26)
- 3 Wszystko ma swój czas (1-8)
Cieszenie się życiem jest darem
Bożym (9-15)
Wieczność włożona w serce
człowieka (11)
Bóg sądzi wszystkich
sprawiedliwie (16, 17)
Zarówno ludzie, jak i zwierzęta
w końcu umierają (18-22)
Wszyscy wracają do prochu (20)
- 4 Gnębieni są w gorszej sytuacji
niż martwi (1-3)
Zrównoważony pogląd na pracę (4-6)

- Wartość przyjaźni (7-12)
Lepiej dwom niż jednemu (9)
Życie władcy może się okazać
marnością (13-16)
- 5 Przystępuj do Boga ze stosowną
bojaźnią (1-7)
Niższym przyglądają się wyżsi (8, 9)
Marność bogactwa (10-20)
Kto kocha pieniądze, nigdy się nimi
nie nasyci (10)
Słodki jest sen pracownika (12)
 - 6 Brak radości z posiadanych dóbr (1-6)
Ciesz się tym, co masz teraz (7-12)
 - 7 Dobra opinia i dzień śmierci (1-4)
Nagana od człowieka mądrego (5-7)
Koniec jest lepszy niż początek (8-10)
Korzyść z mądrości (11, 12)
Dobre i złe dni (13-15)
Wystrzegaj się skrajności (16-22)
Spostrzeżenia zgromadzającego (23-29)
 - 8 Pod rządami niedoskonałych ludzi (1-17)
Stosuj się do nakazów króla (2-4)
Panowanie człowieka przynosi
szkodę (9)
Gdy wyroku nie wykonuje się
szybko (11)
Jedz, pij i się ciesz (15)

- 9 Wszystkich czeka ten sam los (1-3)
Ciesz się życiem, chociaż wiesz,
że umrzesz (4-12)
Umarli nic nie wiedzą (5)
W grobie nie ma żadnych działań (10)
Czas i przypadek (11)
Mądrość nie zawsze jest
doceniana (13-18)
- 10 Odrobina głupoty bierze górę
nad mądrością (1)
Do czego prowadzi brak
kompetencji (2-11)
Przykre położenie głupich (12-15)

- Głupota wśród władców (16-20)
Ptak może powtórzyć twoje
słowa (20)
- 11 Wykorzystuj możliwości (1-8)
Rzuć swój chleb na wodę (1)
Siej od rana do wieczora (6)
Ciesz się młodością, ale bądź
odpowiedzialny (9, 10)
- 12 Pamiętaj o Stwórcy, zanim się
zestarzejesz (1-8)
Końcowe wnioski zgromadzającego (9-14)
Mądre słowa są jak ościenie (11)
Bój się prawdziwego Boga (13)

1 Słowa zgromadzającego^{*a} —
syna Dawida, króla w Jero-
zolimie^b.

2 „Największa marność^{*!}” —
mówi zgromadzający.

„Największa marność!
Wszystko jest marnością!”^c

3 Co człowiek ma z całej swo-
jej ciężkiej pracy,
którą z trudem wykonuje
pod słońcem?^d

4 Pokolenie odchodzi
i pokolenie przychodzi,
ale ziemia pozostanie^{*}
na zawsze^e.

5 Słońce wschodzi*,
słońce zachodzi,
a potem śpieszy^f do miejsca,
gdzie znowu wschodzi^f.

6 Wiatr wieje na południe
i zawraca ku północy.
Nieustannie krąży i krąży,
wciąż zatacza kręgi.

7 Wszystkie strumienie* wpły-
wają do morza, a jednak
morze się nie przepełnia^g.

1:1 *Lub „zbierającego; zwołującego”.
1:2 *Lub „daremnosc”. 1:4 *Dosl.
„stoi”. 1:5 *Lub „świeci”. #Lub „dy-
sząc, wraca”. 1:7 *Lub „strumienie zi-
mowe; strumienie okresowe”.

ROZDZ. 1

a 1Kl 8:1, 22

b 1Kl 2:12
2Kn 9:30c Ps 39:5
Rz 8:20d Kzn 2:11
Mt 16:26
Jn 6:27e Ps 78:69
Ps 104:5
Ps 119:90f Rdz 8:22
Ps 19:6

g Hi 38:8, 10

szpalta 2

a Hi 36:27, 28
Iz 55:10
Am 5:8b Rdz 8:22
Kzn 1:4c Kzn 2:16
Kzn 9:5
Iz 40:6

Skąd wypływają, tam po-
wracają, żeby znowu
wypłynąć^a.

8 Wszystkie rzeczy nużą,
nikt nie umie ich nawet
opisać.

Oko nie nasycy się
od patrzenia
ani ucho nie napełnia się
od słuchania.

9 Co dotąd istniało, to dalej
będzie istnieć,
a co dotąd robiono, to dalej
będzie się robić.
Nie ma nic nowego
pod słońcem^b.

10 Czy jest coś, o czym można
powiedzieć: „Patrz!
To coś nowego”?

To coś istnieje już od dawna,
istniało jeszcze przed nami.

11 Nikt nie pamięta o ludziach
z przeszłości.

Nikt też nie będzie pamiętał
o ludziach, którzy pojawiają
się później.

Nie będą o nich pamiętać ci,
którzy pojawiają się jeszcze
później^c.

12 Ja, zgromadzający, zosta-
łem królem nad Izraelem w Jero-

zoliem^a. **13** Postanowiłem, że kierując się mądrością^b, postaram się zbadać i zgłębić wszystko, czego się dokonuje na ziemi^c—każde frustrujące zajęcie, które Bóg dał ludziom i które ich absorbuje.

14 Widziałem wszystko, czego się dokonuje pod słońcem, i rozumiałem, że wszystko jest marnością, gonitwą za wiatrem^d.

15 Tego, co wykrzywione, nie da się wyprostować, a tego, czego brak, nie da się policzyć.

16 Wtedy pomyślałem sobie: „Zdobyłem wielką mądrość, większą niż ktokolwiek przede mną w Jerozolimie^e. Moje serce posiadało ogromną mądrość i wiedzę^f”. **17** Bez reszty poświęciłem się poznawaniu mądrości, szaleństwa* i głupoty^g. Takie zajęcie też jest gonitwą za wiatrem.

18 Bo wielka mądrość przynosi wielką frustrację, tak iż ten, kto pogłębia wiedzę, pogłębia ból^h.

2 Wtedy pomyślałem sobie: „Teraz spróbuję przyjemności* życia i zobaczę, co dobrego z tego wyniknie”. Ale i to okazało się marnością.

2 O śmiechu powiedziałem:

„To szaleństwo!”,

a o przyjemnościach*:

„Jaka z nich korzyść?”.

3 Sprawdziałem, co wyniknie, gdy będę sobie dogadzał winemⁱ, przy czym cały czas zachowywałem mądrość. Pozwoliłem sobie nawet na głupotę, żeby się dowiedzieć, co najlepszego ludzie

1:17 *Lub „skrajnej głupoty”. 2:1, 10 *Lub „radości”. 2:2 *Lub „radościach”.

ROZDZ. 1

a 1KI 11:42
Kzn 1:1

b 1KI 4:29, 30

c Kzn 8:16

d Ps 39:5, 6
Kzn 2:11, 18
Kzn 2:26
Łk 12:15

e Kzn 2:9

f 1KI 3:28
1KI 4:29-31
2Kn 1:10-12

g Kzn 2:2, 3
Kzn 2:12
Kzn 7:25

h Kzn 2:15
Kzn 12:12

ROZDZ. 2

i Ps 104:15
Kzn 10:19

szpalta 2

a 1KI 9:17-19
2Kn 9:15, 16

b 1KI 7:1, 8

c 1KI 4:25
PnP 8:11

d 1Sm 8:10, 13
1KI 9:22

e 1KI 4:22, 23

f 1KI 9:14, 28
1KI 10:10
2Kn 1:15

g 1KI 10:14, 15
2Kn 9:13, 14

h 1KI 3:13
1KI 10:23

i Kzn 11:9

j Kzn 3:22
Kzn 5:18
Kzn 9:9

k 1KI 7:1

l Ps 49:10
Kzn 1:14
Kzn 2:16
1Tm 6:7

m Kzn 1:3
Kzn 2:17

mogliby robić w trakcie swojego krótkiego życia* na ziemi.

4 Podjąłem się wielkich przedsięwzięć^a. Pobudowałem sobie domy^b, nasadziłem sobie winnic^c.

5 Założyłem sobie ogrody i parki oraz zasadziłem w nich wszelkie drzewa owocowe. **6** Zbudowałem sobie sadzawki, żeby nawadniały zagajniki*. **7** Nabyłem służących i służące^d. Miałem też sług, którzy urodzili się w moim domu*. Nabyłem również liczny żywy inwentarz—większe i mniejsze zwierzęta^e. Miałem ich więcej niż którykolwiek z moich poprzedników w Jerozolimie.

8 Nagromadziłem sobie srebra i złota^f, skarbowy królów i prowincji*^g. Postarałem się dla siebie o śpiewaków i śpiewaczki, a także o to, co sprawia ludziom wielką przyjemność—o kobietę, tak, o wiele kobiet^h. **9** Stałem się więc wielki i przewyższyłem każdego, kto był przede mną w Jerozolimie^h. Przy tym pozostałem mądry.

10 Nie odmawiałem sobie niczego, czego zapragnąłemⁱ. Nie odmawiałem sercu żadnej przyjemności*. Cieszyłem się całą swoją ciężką pracą i to było moją nagrodą^a za cały mój trud^l. **11** Ale gdy się zastanowiłem nad wszystkim, czego dokonałem swoimi rękami i nad czym się trudziłem^k, wtedy dostrzegłem, że wszystko to było marnością, gonitwą za wiatrem^l. Nie było pod słońcem nic naprawdę wartościowego*^m.

2:3 *Lub „niewielu dni swojego życia”. 2:6 *Lub „las rosnących drzew”. 2:7 *Dost. „synów domu”. 2:8 *Lub „mienia właściwego różnym królom i prowincjom”. *Lub „o damę, tak, o damy”. 2:10 *Dost. „o co prosiły moje oczy”. ^aLub „to przypadło mi w udziale”. 2:11 *Lub „pożytecznego”.

12 Wtedy skierowałem uwagę na mądrość, szaleństwo i głupotę^a. (Bo czym może się zająć człowiek, który przychodzi po królu? Tylko tym, czym już wcześniej się zajmowano). **13** I zobaczyłem, że mądrość ma przewagę nad głupotą^b, tak jak światło ma przewagę nad ciemnością.

14 Mądry ma otwarte oczy^c, ale głupi błąka się w ciemności^d. Uświadomiłem sobie też, że ich obu spotyka ten sam los^e. **15** Wtedy pomyślałem sobie: „To, co przytrafia się głupiemu, przytrafi się i mnie”^f. Co więc mi z tego, że stałem się taki mądry? Dlatego pomyślałem sobie: „To też jest marność”. **16** Bo ani o mądrym, ani o głupim nie pamięta się w nieskończoność^g. Z czasem zapomina się o każdym. A jak umrze mądry? Tak jak głupi^h.

17 Znienawidziłem więc życieⁱ, bo wszystko, co się robi pod słońcem, wydało mi się takie przegnębiające, dlatego że było marność^j, gonitwą za wiatrem^k. **18** Znienawidziłem też wszystko, na co tak ciężko pracowałem pod słońcem^l, bo muszę to zostawić swojemu następcy^m. **19** Kto wie, czy będzie on mądry, czy głupi?ⁿ A jednak przejmie wszystko, co z wielkim wysiłkiem i mądrością zgromadziłem pod słońcem. To też jest marność. **20** Dlatego zacząłem rozpaczać w sercu nad całą ciężką pracą pod słońcem, którą z takim trudem wykonałem. **21** Bo człowiek może ciężko pracować, kierując się mądrością, wiedzą i doświadczeniem, a i tak musi oddać swój zysk^o komuś, kto na

2:14 *Dost. „ma oczy w głowie”. #Lub „traf; koniec”. 2:21 *Lub „wszystko”.

ROZDZ. 2

- a Kzn 1:17
Kzn 7:25
b Prz 4:7
Kzn 7:11, 12
c Prz 4:25
d Prz 14:8
Prz 17:24
Jn 3:19
1Jn 2:11
e Kzn 3:19, 20
Kzn 9:2, 3
Kzn 9:11
f Ps 49:10
g Wj 1:8
Kzn 1:11
h Kzn 6:8
Rz 5:12
i 1Kl 19:2, 4
Jer 20:17, 18
j Hi 7:6
Kzn 2:21
Rz 8:20
k Kzn 1:14
Kzn 5:16
l Kzn 2:4-8
m Ps 39:6
Łk 12:20
n 1Kl 12:6, 8
2Kn 12:1, 9

szpalta 2

- a Kzn 2:18
Kzn 5:15, 16
b Kzn 1:3
Kzn 3:9
c Hi 14:1, 2
Łk 12:29
d Rdz 31:40, 41
e Pwt 12:18
Kzn 3:22
Kzn 8:15
Dz 14:17
f Kzn 3:12, 13
Kzn 5:18, 19
g 1Kl 4:7
1Kl 4:22, 23
1Kl 10:4, 5
1Kl 10:21
h 1Sm 18:14
Prz 3:32, 33
Iz 3:10
i Pwt 6:10, 11
Prz 13:22
Prz 28:8

to nie pracował^a. To także jest marność, to wielka tragedia^a.

22 Co w gruncie rzeczy człowiek zyskuje na tym, że ciężko pracuje pod słońcem i że ma ambicje^a, które go do tego skłaniają?^b **23** Przecież przez wszystkie jego dni to, czym się zajmuje, przynosi mu ból i frustrację^c. I nawet w nocy jego serce nie odpoczywa^d. To również jest marność.

24 Dla człowieka nie ma nic lepszego, niż jeść i pić, i czerpać zadowolenie^e ze swojej ciężkiej pracy^e. Zrozumiałem, że i to pochodzi z ręki prawdziwego Boga^f, **25** bo kto je i pije lepiej niż ja?^g

26 Człowiekowi, który się podoba Bogu, daje On mądrość, wiedzę i radość^h. Ale grzesznikowi prawdziwy Bóg daje zajęcie polegające na gromadzeniu, zwyczajnym zbieraniu dóbr, żeby potem dostały się one temu, który Mu się podobaⁱ. To także jest marność, gonitwa za wiatrem.

3 Wszystko ma swój czas, jest pora na każde zajęcie na ziemi.

2 Jest czas narodzin i czas śmierci, czas sadzenia i czas wykorzenia,

3 czas zabijania i czas leczenia, czas burzenia i czas budowania,

4 czas płaczu i czas śmiechu, czas lamentowania i czas tańczenia^a,

5 czas rozrzucania kamieni i czas zbierania kamieni,

2:21 *Lub „nieszczęście”. 2:22 *Dost. „dążenie serca”. 2:24 *Lub „dać swojej duszy ujrzeć dobro”. 3:4 *Dost. „podskakiwania; płasania”.

czas obejmowania się i czas powstrzymywania się od objęć,

6 czas szukania i czas uznawania czegoś za stracone, czas przechowywania i czas wyrzucania,

7 czas rozdzierania^a, i czas zszywania, czas milczenia^b i czas mówienia^c,

8 czas miłości i czas nienawiści^d, czas wojny i czas pokoju.

9 Jaki pożytek pracujący ma z tego, że się wysila?^e **10** Przyrzekałem się zajęciom, które Bóg dał ludziom, żeby się w nie angażowali. **11** Prawdziwy Bóg pięknie uczynił* każdą rzecz w odpowiednim czasie^f. Nawet włożył wieczność w serca ludzi, chociaż i tak nigdy w pełni nie zgłębią Jego dzieł.

12 Doszedłem do wniosku, że dla ludzi nie ma nic lepszego, niż cieszyć się i dobrze postępować w życiu^g, **13** a także jeść i pić, i czerpać zadowolenie z całej swojej ciężkiej pracy. Jest to dar Boży^h.

14 Uświadomiłem sobie, że wszystko, czego dokonuje prawdziwy Bóg, będzie trwać wiecznie. Nic nie można do tego dodać i nic nie można z tego ująć. Prawdziwy Bóg działa w taki sposób, żeby się Go banoⁱ.

15 Cokolwiek dzieje się teraz, działa się już wcześniej, a co ma nadejść, to już kiedyś było^j. Ale prawdziwy Bóg szuka tego, do czego się dąży*.

16 Widziałem też pod słońcem coś takiego: Niegodziwość

3:11 *Lub „odpowiednio przygotował; uczynił we właściwy sposób”. **3:15**

*Lub „co jest ścigane”. Możliwe też „co minęło”.

ROZDZ. 3

a 2Sm 3:31

b Ps 39:1

c 1Sm 19:4
1Sm 25:23,
24
Est 4:13, 14
Ps 145:11
Prz 9:8

d Ps 139:21
Rz 12:9

e Kzn 1:3
Kzn 5:15, 16

f Rdz 1:31
Rz 1:20

g Ps 37:3
1Ts 5:15

h Kzn 5:18, 19
Iz 65:21, 22

i Jer 10:7
Obj 15:4

j Kzn 1:9

szpalta 2

a Ps 82:2
Ps 94:16, 21

b Kzn 12:14
Dz 17:31
Rz 2:5, 6

c Hi 14:10
Ps 39:5
Ps 89:48

d Rdz 7:22
Ps 104:29
Kzn 12:7

e Kzn 9:10

f Rdz 2:7, 19

g Rdz 3:19
Hi 10:9

h Ps 146:3, 4
Kzn 3:19
Kzn 9:10

i Pwt 12:7
Kzn 5:18

j Hi 14:21
Kzn 6:12

ROZDZ. 4

k Ps 69:20
Ps 142:4

l Hi 3:17
Kzn 2:17

m Jer 20:18

była tam, gdzie powinna być sprawiedliwość, i tam, gdzie powinna być prawda^a. **17** Pomyślałem więc sobie: „Prawdziwy Bóg osądzi zarówno prawego, jak i niegodziwego^b, bo na każdą sprawę i na każde działanie jest odpowiedni czas”.

18 Pomyślałem też sobie, że prawdziwy Bóg podda ludzi próbie i pokaże im, że są jak zwierzęta. **19** Bo los ludzi jest jak los zwierząt—wszystkich czeka ten sam koniec^c. Jak umiera zwierzę, tak umiera człowiek. We wszystkich jest ten sam duch^d. Tak więc człowiek nie ma żadnej przewagi nad zwierzętami, bo wszystko jest marnościami. **20** Wszyscy zmierzają do tego samego miejsca^e. Wszyscy powstają z prochu^f i wszyscy do prochu wracają^g. **21** Kto tak naprawdę wie, czy duch ludzi wstępuje ku górze, a duch zwierząt zstępuje w dół, ku ziemi?^h **22** I dostrzegłem, że dla człowieka nie ma nic lepszego, niż czerpać zadowolenie ze swojej pracyⁱ, ponieważ to jest jego nagroda^j. Bo kto może sprawić, że człowiek zobaczy, co się będzie działo, gdy już go nie będzie?^j

4 Jeszcze raz przyjrzałem się wszystkim sytuacjom pod słońcem, kiedy ktoś kogoś gnębi. Widziałem łyzy gnębionych i nie było nikogo, kto by ich pocieszył^k. Ich gnębiciele mieli władzę. Naprawdę nie było nikogo, kto by ich pocieszył. **2** Dlatego ludzi, którzy już poumierali, uznałem za szczęśliwszych od tych, którzy dalej żyją^l. **3** A w lepszej sytuacji od jednych i drugich jest ten, kto się jeszcze nie urodził^m, kto nie widział

3:19 *Lub „wszystkim przytrafia się to samo”. **3:22** *Lub „bo to przypada mu w udziale”.

przygnębiających rzeczy, które dzieją się pod słońcem^a.

4 Widziałem też, że ludzie wyteżają się w pracy i nabierają w niej biegłości, bo rywalizują między sobą^b. To także jest marność, gonitwa za wiatrem.

5 Głupi siedzi z założonymi rękami, a jego ciało marnieje^c.

6 Lepsza jest garść odpoczynku niż dwie garście ciężkiej pracy i gonitwy za wiatrem^d.

7 Zwróciłem uwagę na kolejną rzecz pod słońcem, która jest marnością: **8** Zdarza się, że ktoś jest zupełnie sam, nie ma nikogo. Nie ma syna ani brata i bez końca ciężko pracuje. Jego oczy nigdy nie nasycają się bogactwem^e. Ale czy zadaje on sobie pytanie: „Dla kogo ja tak ciężko pracuję i rezygnuję* z dobrych rzeczy?”^f To także jest marność, jest to żałosne zajęcie^g.

9 Lepiej jest dwóm niż jednemu^h, gdyż ze swojej ciężkiej pracy mają więcej korzyści*.

10 Bo jeśli jeden upadnie, drugi może mu pomóc. Ale co będzie z kimś, kto upadnie, i nie ma nikogo, kto by mu pomógł wstać?

11 Ponadto jeśli dwie osoby położą się razem, to będzie im ciepło. Ale jak ktoś ma się ogrzać w pojedynkę? **12** Jeden może zostać pokonany, ale we dwójkę łatwiej się komuś przeciwstawić. A potrójnego sznura nie da się szybko* rozzerwać.

13 Lepszy jest chłopiec ubogi, ale mądry niż król stary, ale głupiⁱ, który nie ma już na tyle rozsądku, żeby usłuchać ostrzeżenia^j. **14** Bo był taki*, który wyszedł z więzienia, żeby zo-

4:5 *Dosl. „i zjada własne ciało”. 4:8 *Lub „i pozbawiam swoją duszę”. 4:9 *Lub „dobrą zapłatę”. 4:12 *Lub „łatwo”. 4:14 *Może chodzić o mądrego chłopca.

ROZDZ. 4

- a Kzn 1:14
- b Gal 5:26
- c Prz 6:10, 11
Prz 20:4
- d Ps 37:16
Prz 15:16
Prz 16:8
Prz 17:1
- e Prz 27:20
Kzn 5:10
- f Ps 39:6
Łk 12:18-20
- g Kzn 2:22, 23
- h Rdz 2:18
Prz 27:17
- i Prz 19:1
Prz 28:6, 16
- j 1Kl 22:8
2Kn 25:15, 16

szpalta 2

- a Rdz 41:14, 40
- b 2Sm 7:8
Hi 5:11
- c 2Sm 20:1

ROZDZ. 5

- d Ps 15:1, 2
- e Pwt 31:12
Dz 17:11
- f 1Sm 13:12, 13
1Sm 15:22
Prz 21:27
Iz 1:13
Oz 6:6
- g Lb 30:2
1Sm 14:24
- h Prz 10:19
- i Mt 6:25, 34
Łk 12:18-20
- j Prz 10:19
Prz 15:2
- k Pwt 23:21
Ps 76:11
Mt 5:33
- l Kzn 10:12
- m Lb 30:2
Ps 66:13
- n Pwt 23:22
Prz 20:25
- o Sdz 11:35
- p Kpl 5:4
- q Ps 127:1
Ag 1:11
- r Kzn 5:3
- s Kzn 12:13

stać królem^a, chociaż urodził się w królestwie tego drugiego jako ubogi^b. **15** Zwracałem uwagę na wszystkich żyjących, którzy chodzą pod słońcem, i na to, jak się wiedzie młodemu następcy, który zajmuje miejsce poprzednika. **16** Chociaż tak wielu go popiera, to ci, którzy pojawiają się później, nie będą z niego zadowoleni^c. To też jest marność, gonitwa za wiatrem.

5 Uważaj, jak się zachowujesz, kiedy jesteś w domu prawdziwego Boga^d. Lepiej jest podejść bliżej, żeby słuchać^e, niż złożyć ofiarę, jak to robią głupi^f, bo tacy nie są świadomi, że postępują źle.

2 Nie śpiesz się do mówienia, niech twoje serce nie wypowiada się pochopnie przed prawdziwym Bogiem^g, bo On jest w niebie, a ty na ziemi. Dlatego nie mów zbyt dużo^h. **3** Bo jak sny* biorą się z nadmiaru zajęć^{ai}, tak głupia gadanina bierze się z nadmiaru słówⁱ. **4** Ilekroć złożysz Bogu ślub, nie ociągaj się ze spełnieniem go^k, ponieważ Bogu nie podobają się głupi^l. Co ślubujesz, spełnij^m. **5** Lepiej, żebyś nie ślubował, niż ślubował, a nie spełniłⁿ. **6** Nie pozwól, żeby twoje usta doprowadziły cię* do grzechu^o, ani nie mów przed aniołem^p, że to była pomyłka^p. Po co miałbyś swoimi słowami rozgniewać prawdziwego Boga, tak iż musiałby zniszczyć dzieło twoich rąk^q? **7** Bo jak efektem wielu zajęć są sny*, tak też efektem wielu słów jest marność. Ty natomiast bój się prawdziwego Boga^s.

8 Jeśli widzisz, że w twoim kraju jakiś wysoki urzędnik

5:3, 7 *Lub „marzenia”. 5:3 #Lub „trosk”. 5:6 *Dosl. „twoje ciało”. #Lub „posłańcem”.

gnębi biednych i łamie zasady sprawiedliwości i prawości, nie bądź tym zaskoczony^a. Bo przygląda mu się ktoś wyższy od niego, a nad nimi dwoma są jeszcze wyżsi.

9 Ponadto płody ziemi dzieli się między nich wszystkich. Służą one zaspokajaniu nawet potrzeb króla^b.

10 Kto kocha srebro, nigdy nie nasyci się srebrem, a kto kocha bogactwo, nigdy nie nasyci się dochodem^c. To także jest marność^d.

11 Kiedy przybywa dóbr, przybywa też tych, którzy z nich korzystają^e. I jaką korzyść ma z tego ich właściciel—poza tym, że na nie patrzy?^f

12 Słodki jest sen sługi, niezależnie od tego, czy zje on mało, czy dużo. Ale bogatemu jego majątek nie pozwala spać.

13 Widziałem pod słońcem pewną wielką tragedię*: Ktoś mozołnie gromadził bogactwa ku własnej szkodzie. **14** Te bogactwa przepadły wskutek nieudanego przedsięwzięcia*. Gdy taki człowiek zostaje ojcem, nie ma już co zostawić swojemu synowi^g.

15 Jak człowiek wyszedł nagi z łona matki, tak nagi odejdzie^h. I nic nie może ze sobą zabrać za cały swój trudⁱ.

16 To też jest wielka tragedia*: Jak człowiek przyszedł, tak właśnie odejdzie. I co ma z tego, że ciężko pracuje, skoro to wszystko jest na próżno?^j **17** Ponadto wszystkie jego dni są naznaczone ciemnością*, wielką frustracją, chorobami i gniewem^k.

5:13, 16; 6:1 *Lub „nieszczęście”. **5:14** *Lub „zajęcia”. **5:17** *Dośl. „każdego dnia je w ciemności”.

ROZDZ. 5

a Kzn 3:16

b 1Sm 8:11, 12
1Kl 4:7
2Kn 26:9, 10
PnP 8:11

c Kzn 4:8

d Mt 6:24
Łk 12:15
1Tm 6:10

e 1Kl 4:22, 23

f Prz 23:4, 5
1Jn 2:16g Prz 23:4, 5
Mt 6:19

h Hi 1:21

i Ps 49:17
Łk 12:20
1Tm 6:7j Mt 16:26
Jn 6:27

k 1Tm 6:10

szpalta 2

a 1Kl 4:20

b Kzn 2:24
Kzn 3:22
Iz 65:21, 22c 1Kl 3:12, 13
Hi 42:12d Pwt 8:10
Kzn 3:12, 13
1Tm 6:17
Jak 1:17e Pwt 28:8
Ps 4:7

ROZDZ. 6

f Kzn 4:2, 3

18 Zobaczyłem, że jest to dobre i słuszne, gdy człowiek je i pije, i czerpie zadowolenie z całej ciężkiej pracy^a, którą się trudzi pod słońcem w trakcie swojego krótkiego życia, danego mu przez prawdziwego Boga. To przecież jest jego nagroda^{*b}. **19** Ponadto gdy prawdziwy Bóg daje człowiekowi bogactwo i dobra materialne^c oraz możliwość cieszenia się nimi, człowiek powinien przyjąć swoją nagrodę* i cieszyć się swoją ciężką pracą. Jest to dar Boży^d. **20** Taki człowiek raczej nie zwróci uwagi na to*, że mijają kolejne dni jego życia, ponieważ prawdziwy Bóg daje mu zajęcie, które raduje jego serce^e.

6 Widziałem pod słońcem jeszcze inną tragedię*, która często przytrafia się ludziom: **2** Prawdziwy Bóg daje człowiekowi bogactwo, dobra materialne i chwałę, tak iż ma on wszystko, czego pragnie*. A jednak prawdziwy Bóg nie daje mu się tym cieszyć, chociaż może się tym cieszyć ktoś obcy. Jest to marność, to bardzo przykre. **3** Gdyby mężczyzna sto razy został ojcem i żył wiele lat, i dożył późnej starości, ale przed śmiercią* nie nacieszył się^f dobrymi rzeczami, to muszę powiedzieć, że w lepszej sytuacji od niego byłby martwy noworodek^f. **4** Bo takie dziecko urodziło się na próżno i odeszło w ciemność, a ta okrywa jego imię. **5** Chociaż nigdy nie widziało słońca ani nic nie

5:18 *Lub „przypada mu w udziale”. **5:19** *Lub „to, co przypadło mu w udziale”. **5:20** *Lub „nie będzie pamiętał”. **6:2** *Lub „jego duszy nie brakuje niczego”. **6:3** *Lub „zanim trafiłby do grobu”. *Lub „jego dusza nie nacieszyła się”.

poznało, jest w lepszej sytuacji* niż tamten mężczyzna^a. **6** Jak sens przeżyć choćby dwa razy po tysiąc lat, a nie doświadczyć radości? Czy wszyscy nie idą w to samo miejsce?^b

7 Człowiek po to ciężko pracuje, żeby mieć co jeść^c. A jednak jego apetyt* nigdy nie jest zaspokojony. **8** Jaką przewagę ma mądry nad głupim^d albo co biednemu po tym, że wie, jak przetrwać*? **9** Lepiej cieszyć się tym, co widzą oczy, niż błądzić za swoimi pragnieniami*. To także jest marność, gonitwa za wiatrem.

10 Cokolwiek powstało, to już nazwano. Wiadomo też, czym jest człowiek. Nie jest on w stanie spierać się* z potężniejszym od siebie. **11** Im więcej słów*, tym większa marność. I co one dają człowiekowi? **12** Kto wie, co człowiek może robić najlepszego w ciągu swojego krótkiego marnego życia, które przemija jak cień?^e Bo kto może powiedzieć człowiekowi, co się będzie działo pod słońcem, gdy tego człowieka już nie będzie?

7 Dobra opinia* jest lepsza niż wyborny olejek^f, a dzień śmierci jest lepszy niż dzień narodzin. **2** Lepiej iść do domu, w którym panuje żałoba, niż do domu, w którym się ucztuje^g, bo każdego czeka śmierć, a żyjący powinni wziąć to sobie do serca. **3** Lepsza jest rozpacz niż śmiech^h, bo smutek na twarzy sprawia, że serce staje się lepszeⁱ. **4** Serce mądrych jest w domu, w którym panu-

6:5 *Dost. „ma więcej odpoczynku”. 6:7 *Lub „dusza”. 6:8 *Dost. „chodząc wśród żyjących”. 6:9 *Lub „błąkać się duszą”. 6:10 *Lub „bronić sprawy, którą ma”. 6:11 *Możliwe też „rzeczy”. 7:1 *Lub „dobre imię”. Dost. „imię”.

ROZDZ. 6

- a Hi 3:11, 13
Hi 14:1
- b Hi 30:23
Kzn 3:20
Rz 5:12
- c Rdz 3:19
Prz 16:26
- d Ps 49:10
Kzn 2:15, 16
- e 1Kn 29:15
Hi 8:9
Hi 14:1, 2
Ps 102:11

ROZDZ. 7

- f Prz 10:7
Prz 22:1
Iz 56:5
Łk 10:20
- g Iz 5:11, 12
- h Ps 119:71
Łk 6:21
- i 2Ko 7:10
Heb 12:11

szpalta 2

- a 1Sm 25:36
Prz 21:17
- b Ps 141:5
Prz 15:31
- c Kzn 2:2
- d Wj 23:8
Pwt 16:19
1Sm 8:1-3
Prz 17:23
- e Prz 13:10
Jak 5:10
1Pt 5:5
- f Prz 16:32
Jak 1:19
- g Rdz 4:5
Est 5:9
Prz 14:17, 29
Prz 29:11
- h Łk 9:62
- i Prz 4:5, 6
- j Prz 10:15
- k Prz 3:13, 18
Prz 8:35
Prz 9:11
- l Hi 9:12
Iz 14:27
- m Jak 5:13
- n Hi 2:10
Iz 45:7
- o Prz 27:1
Kzn 9:11
Jak 4:13, 14
- p Ps 39:5

je żałoba, ale serce głupich jest w domu, w którym panuje wesołość*^a.

5 Lepiej słuchać nagany człowieka mądrego^b niż pochlebstw* ludzi głupich. **6** Bo śmiech głupiego jest jak trzask cierni palących się pod kotłem^c. To też jest marność. **7** Udręka może doprowadzić mądrego człowieka do szaleństwa, a łapówka demoralizuje serce^d.

8 Koniec sprawy jest lepszy niż jej początek. Lepiej być cierpliwym niż wyniosłym^e. **9** Nie obrażaj się szybko*^f, bo obrażanie się leży w naturze głupich^g.

10 Nie pytaj: „Czemu dawniej było lepiej niż dziś?”, bo nie pytasz o to z mądrości^h.

11 Mądrość idąca w parze z dziedzictwem jest dobra. Odnoszą z niej korzyść ci, którzy żyją*. **12** Bo mądrość jest ochronąⁱ, tak jak ochroną są pieniądze^j. Ale wiedza ma pewną przewagę—gdy towarzyszy jej mądrość, zachowuje przy życiu tego, kto ją posiada^k.

13 Zastanawiaj się nad dziełem prawdziwego Boga, bo kto może wyprostować to, co On skrzywił? **14** W dobrym dniu sam też okazuj dobroć^m, ale w dniu nieszczęścia* myśl o tym, że zarówno ten dzień, jak i tamten istnieje za sprawą Bogaⁿ, by ludzie nie byli pewni^o niczego, co ich spotka w przyszłości^o.

15 W czasie swojego ulotnego^p życia^p widziałem wszystko—od prawego, który trzyma się

7:4 *Lub „rozbawienie”. 7:5 *Dost. „pieśni”. 7:9 *Dost. „śpiesznie w duchu”. *Możliwe też „jest znakiem rozpoznawczym głupiego”. 7:11 *Dost. „widzą słońce”. 7:14 *Lub „przeciwności”. *Lub „nie byli w stanie odkryć”. 7:15 *Lub „marnego”.

prawości, ale ginie^a, do niego-dziwego, który postępuje niego-dziwie, ale żyje długo^b.

16 Nie bądź zbyt prawy^c ani przesadnie mądry^d. Po co miałbyś ściągnąć na siebie nieszcze-ście?^e **17** Nie brnij w zło ani nie bądź głupi^f. Czemu miałbyś umrzeć przedwcześnie?^g **18** Najlepiej jest trzymać się pierwsze-go z tych ostrzeżeń i jednocześnie nie zapominać o drugim^h, bo ten, kto boi się Boga, usłucha ich obu.

19 Mądrość czyni mądrego silniejszym od dziesięciu siłaczy strzegących miastaⁱ. **20** Nie ma na ziemi prawego człowieka, który zawsze postępuje dobrze i nigdy nie grzeszy^j.

21 Nie bierz sobie do serca wszystkiego, co mówią ludzie^k — w przeciwnym razie mógłbyś usłyszeć, jak twój sługa źle ci życzy^l. **22** Bo w głębi serca dobrze wiesz, że sam też wiele razy źle życzyłeś innym^m.

23 Wszystko to zbadałem mądrością i powiedziałem: „Stane się mądry”. Ale było to dla mnie nieosiągalne. **24** To, co powstało, jest niepojęte i niezgłębione. Kto potrafi to zrozumieć?ⁿ **25** Całym sercem postanowiłem poznawać, badać i szukać, czym jest mądrość oraz jakie są przyczyny różnych spraw, jak również zrozumieć niegodziwość głupoty i bezmyślność szaleństwa^o. **26** Wtedy odkryłem, że bardziej gorzka niż śmierć jest kobieta, która przypomina sieć łowiecką i której serce jest jak sieć rybacka, a ręce jak więzienne łańcuchy. Ten, kto się podoba prawdziwemu Bogu, ucieknie od niej^p, ale ten, kto grzeszy, zostanie przez nią schwytyany^q.

7:21 *Dost. „przeklina cię”.

ROZDZ. 7

a Rdz 4:8
1Sm 22:18

b Hi 21:7
Ps 73:12

c Iz 65:5
Mt 6:1
Rz 10:3
Rz 14:10

d Prz 3:7
Rz 12:3

e Prz 16:18

f Ps 14:1
Prz 14:9

g Ps 55:23
Prz 10:27

h Flp 4:5

i Prz 21:22
Prz 24:5

j 2Kn 6:36
Ps 51:5
Rz 3:23
1Jn 1:8

k 1Sm 24:9

l Jak 3:2, 8, 9

m Ps 36:6
Ps 139:6
Iz 55:9
Rz 11:33

n Kzn 1:17
Kzn 2:12

o Rdz 39:7-9

p Prz 5:3, 14
Prz 7:22, 23
Prz 22:14

szpalta 2

a Kzn 1:1

b Rdz 1:26, 31

c Rdz 3:6
Rdz 6:12
Pwt 32:5

ROZDZ. 8

d Prz 24:21, 22
Rz 13:1

Tyt 3:1
1Pt 2:13

e 2Sm 5:3

f Kzn 10:4

g 1Kl 1:5, 7
Prz 20:2

h 1Kl 2:24, 25

i Rz 13:5
1Pt 3:13

j 1Sm 24:12, 13
1Sm 26:8-10

Ps 37:7

k Kzn 3:17

l Ps 89:48

27 „Takie są moje spostrzeżenia” — mówi zgromadzający^a. „Badałem jedną rzecz po drugiej, żeby dojść do jakiegoś wniosku, **28** ale nie znalazłem tego, czego wiać szukałem^b. Wśród tysiąca ludzi znalazłem jednego prawego mężczyznę, ale nie znalazłem wśród nich ani jednej prawej kobiety. **29** Jedyny wniosek, do jakiego doszedłem, jest taki, że prawdziwy Bóg uczynił ludzi prawnymi^c, ale oni zaczęli postępować po swojemu^d”.

8 Kto jest jak mędrzec? Kto zna rozwiązanie problemu^e? Mądrość człowieka rozjaśnia mu twarz i łagodzi surowość jego wyglądu.

2 Stosuj się do nakazów króla^f ze względu na przysięgę złożoną Bogu^g. **3** Nie śpiesz się, żeby odejść sprzed króla^h. Nie opowiadaj się za niczym złymⁱ, bo on może zrobić, co mu się podoba. **4** Przecież słowo króla jest niepodważalne^j. Kto mu powie: „Co robisz?”

5 Ten, kto przestrzega naka-
zu, nie dozna szkody^k, a ten, kto ma mądre serce, będzie wiedział, kiedy i jak działać^l.

6 Ponieważ ludzie mają mnóstwo problemów, każdą sprawą należy się zająć we właściwym czasie i w odpowiedni sposób^m.

7 Skoro nikt nie wie, co się stanie, kto może powiedzieć, jak to się stanie?

8 Żaden człowiek nie ma władzy nad duchemⁿ ani nie potrafi go utrzymać i podobnie nikt nie ma władzy nad dniem śmierci^o. Nikt nie jest zwalniany w czasie wojny i podobnie nikt, kto

7:28 *Lub „szukała moja dusza”. 8:1

*Lub „umie wyłożyć sprawę”. 8:5 *Lub „będzie znał właściwy czas i sąd”. 8:6

*Lub „na każdą sprawę jest czas i sąd”.

8:8 *Lub „tchnieniem; wiatrem”.

dopuszcza się niegodziwości, nie ucieknie przed jej konsekwencjami*.

9 Wszystko to widziałem i rozmyślałem w sercu o wszystkim, co się robi pod słońcem. Przez cały czas człowiek panuje nad człowiekiem ku jego szkodzie*^a.

10 Widziałem, jak grzebano niegodziwych, którzy dawniej wchodzili do świętego miejsca* i z niego wychodzili. Szybko jednak o nich zapomniano w mieście, w którym dopuszczali się niegodziwości^b. To także jest marność.

11 Ponieważ wyrok za zły czyn nie jest wykonywany szybko^c, ludzie nabierają w sercach śmiałości do popełniania zła^d.

12 Nawet gdyby grzesznik sto razy postąpił źle i nadal długo żył, to wiem, że dobrze się powiedzie tym, którzy boją się prawdziwego Boga—właśnie dlatego, że się Go boją^e. **13** Ale niegodziwemu się nie powiedzie ani nie przedłuży on sobie życia, które jest jak cień^g, bo taki człowiek nie boi się Boga.

14 Na ziemi dzieje się coś, co jest marnością*: Są prawi, których traktuje się tak, jakby dopuszczali się niegodziwości^h, i są niegodziwi, których traktuje się tak, jakby postępowali w sposób prawyⁱ. Moim zdaniem to także jest marność.

15 Dlatego radzę, żeby człowiek się cieszył^j, bo nie ma dla niego nic lepszego pod słońcem, niż jeść i pić, i się cieszyć. Powinno to mu towarzyszyć, gdy ciężko pracuje w ciągu swojego życia*^k, które prawdziwy Bóg daje mu pod słońcem.

8:8 *Możliwe też „niegodziwych nie uratuje ich niegodziwość”. **8:9** *Lub „krzywdzie”. **8:10** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **8:14** *Lub „coś frustrującego”. **8:15** *Lub „dni swojego życia”.

ROZDZ. 8

a Wj 1:13, 14
Mi 7:3

b Prz 10:7

c Ps 10:4, 6

d 1Sm 2:22, 23

e Ps 34:9
Ps 103:13
Ps 112:1
Iz 3:10
2Pt 2:9

f Ps 37:10
Iz 57:21

g Hi 24:24

h Kzn 7:15

i Ps 37:7
Ps 73:12

j Ps 100:2

k Kzn 2:24
Kzn 3:12, 13

szpalta 2

a Kzn 1:13
Kzn 7:25

b Kzn 3:11
Rz 11:33

c Hi 28:12
Kzn 7:24
Kzn 11:5

ROZDZ. 9

d Pwt 33:3
1Sm 2:9
Ps 37:5

e Kzn 5:15

f Kzn 8:10

g Hi 3:17-19
Kzn 2:15

h Iz 38:19

i Rdz 3:19
Rz 5:12

j Ps 88:10
Ps 115:17
Ps 146:4
Iz 38:18
Jn 11:11

16 Postanowiłem całym sercem zdobywać mądrość i obserwować wszystko, co się dzieje* na ziemi^a, i to nawet nie śpiąc ani w dzień, ani w nocy^b.

17 Wtedy zastanowiłem się nad całym dziełem prawdziwego Boga i uświadomiłem sobie, że ludzie nie potrafią pojąć tego, co się dzieje pod słońcem^b. Nie potrafią tego zrozumieć bez względu na to, jak bardzo się starają. Nawet gdyby twierdzili, że są na tyle mądrzy, by to poznać, w rzeczywistości nie są w stanie tego pojąć^c.

9 Wszystko to wziąłem więc sobie do serca i doszedłem do wniosku, że prawi i mądrzy oraz ich uczynki są w rękach prawdziwego Boga^d. Ludzie nie są świadomi miłości ani nienawiści, które okazywano przed nimi. **2** Wszystkich czeka ten sam los*^e—prawych i niegodziwych^f, dobrych, czystych i nieczystych, składających ofiary i tych, którzy ich nie składają. Dobry jest taki sam jak grzesznik; składający przysięgę jest taki sam jak ten, kto jest w tym powściągliwy. **3** Pod słońcem dzieje się coś przygnębiającego: Ponieważ ludzi czeka ten sam los*^g, ich serce jest pełne zła. Dopóki żyją, mają w sercu szaleństwo, a potem umierają*!

4 Dla każdego, kto żyje, jest nadzieja, bo żywy pies jest w lepszej sytuacji niż martwy lew^h.

5 Żyjący wiedzą*, że umrąⁱ, ale umarli nic nie wiedzą^j ani nie mają już żadnej nagrody^k, bo cała pamięć o nich idzie w zapo-

8:16 *Lub „wszelkie zajęcie”. *Możliwe też „wskutek czego ludzie nie śpią ani w dzień, ani w nocy”. **9:2, 3** *Lub „traf; koniec”. **9:3** *Dosl. „a potem—do zmarłych”. **9:5** *Lub „są świadomi”. *Lub „zapłaty”.

mnienie^a. **6** Przeminięła też ich miłość, nienawiść i zazdrość. Nie mają już żadnego udziału w tym, co się dzieje pod słońcem^b.

7 Idź, jedz swój pokarm z radością i pij swoje wino z radosnym sercem^c, bo prawdziwemu Bogu spodobały się twoje uczynki^d. **8** Zawsze noś białe ubrania* i nacieraj głowę oliwą^e. **9** Ciesz się życiem ze swoją ukochaną żoną^f przez wszystkie dni swojego ulotnego* życia, które Bóg ci dał pod słońcem, przez wszystkie swoje marne dni, bo to masz^g od życia, to jest twoja nagroda za ciężką pracę, którą się trudzisz pod słońcem^g. **10** Cokolwiek możesz zrobić, rób to z całą mocą, bo w grobie*—w miejscu, do którego idziesz—nie wykonuje się pracy ani nie układa się planów, nie ma tam wiedzy ani mądrości^h.

11 Coś jeszcze zobaczyłem pod słońcem: Nie zawsze szybcy zwyciężają w wyścigu, a mocarze—w bitwieⁱ. Nie zawsze mądrzy mają co jeść, nie zawsze inteligentni zdobywają bogactwo^j i nie zawsze posiadający wiedzę odnoszą sukces^k. Bo ich wszystkich dosięga czas i przypadek*. **12** Człowiek przecież nie zna swojego czasu^l. Jak ryby schwytane w zagnętną sieć i ptaki schwytane w pułapkę, tak ludzie są w potrzasku, gdy nagle dopada ich czas nieszczęścia*.

13 Zaobserwowałem pod słońcem jeszcze jedno w związku z mądrością—coś, co wywar-

9:8 *Chodzi o jasne ubrania, które odzwierciedlają radosny nastrój, w przeciwieństwie do strojów żałobnych. **9:9** *Lub „marnego”. *Lub „to ci przypada w udziale”. **9:10** *Lub „Szeolu”, czyli wspólnym grobie ludzkości. Zob. Słowniczek pojęć. **9:11** *Lub „nieoczekiwane zdarzenia”. **9:12** *Lub „katastrofy”.

ROZDZ. 9

a Hi 7:9, 10
Kzn 2:16

b Kzn 9:10

c Pwt 12:7
Ps 104:15
Kzn 2:24

d Pwt 16:15
Dz 14:17

e Dn 10:2, 3

f Prz 5:18

g Kzn 5:18

h Ps 115:17
Ps 146:3, 4
Iz 38:18

i 1Sm 17:50
Ps 33:16

j Kzn 2:15

k 2Sm 17:23

l Kzn 8:8
Jak 4:13, 14

szpalta 2

a Kzn 9:11

b Prz 21:22
Prz 24:5
Kzn 7:12, 19
Kzn 9:18

c Mk 6:3
1Ko 2:8

d Joz 22:20
1Ko 5:6
Heb 12:15

ROZDZ. 10

e Lb 20:10, 12
2Sm 12:9-11

f Prz 14:8
Prz 17:16

g Prz 10:23

h Prz 13:16
Prz 18:7

i Kzn 8:2, 3

j 1Sm 25:23, 24
Prz 25:15

ło na mnie wrażenie: **14** Było małe miasto mające niewielu mieszkańców. Wyruszył przeciwko niemu potężny król i je obległ. Zbudował przeciwko niemu wielkie fortyfikacje oblężnicze. **15** Tymczasem znalazł się w tym mieście człowiek ubogi, ale mądry i ocalił je swoją mądrością. Nikt jednak nie pamiętał o tym ubogim człowieku^a. **16** Powiedziałem więc sobie: „Mądrość jest lepsza niż potęga^b. Ale mądrością ubogiego się pogardza, a na jego słowa nie zwraca się uwagi”^c.

17 Lepiej słuchać spokojnych słów mądrego niż krzyków kogoś, kto sprawuje władzę nad głupimi.

18 Mądrość jest lepsza niż sprzęt wojenny, ale nawet jeden grzesznik potrafi zniszczyć wiele dobrego^d.

10 Jak martwe muchy sprawiają, że pachnący olejek psuje się i cuchnie*, tak odrobina głupoty bierze górę nad mądrością i chwałą^e.

2 Serce mądrego prowadzi go ku temu, co właściwe*, ale serce głupiego prowadzi go ku temu, co niewłaściwe^f. **3** Gdziekolwiek zmierza głupi, brakuje mu zdrowego rozsądku*^g i on sam daje wszystkim poznać, że jest głupi^h.

4 Gdyby władca wybuchił na ciebie gniewem*, nie opuszczaj swojego miejscaⁱ, bo spokój uśmierza wielkie grzechy^j.

5 Widziałem pod słońcem coś przynębiającego—pewien błąd,

10:1 *Lub „że olejek wytwórca perfum cuchnie i się burzy”. **10:2** *Dosl. „jest po jego prawej stronie”. *Dosl. „jest po jego lewej stronie”. **10:3** *Dosl. „jego serce ma braki”. **10:4** *Dosl. „duchem; tchnieniem”.

który popełniają osoby u władzy^a: **6** Głupich wynosi się na wiele wysokich stanowisk, ale kompetentni* pozostają na niskich stanowiskach.

7 Widziałem sług jeżdżących na koniach, a kogoś chodzących pieszo jak słudzy^b.

8 Kto kopie dół, może do niego wpaść^c, a kto przebija się przez kamienny mur, może zostać ukąszony przez węży.

9 Kto wydobywa kamienie, może się nimi skaleczyć, a kto rozłupuje kłody drewna, naraża się na niebezpieczeństwo*.

10 Jeżeli żelazne narzędzie jest tępe i ktoś go nie naostrzy, to będzie się musiał bardzo wysilać. Ale mądrość pomaga osiągnąć sukces.

11 Jeśli wąż ukąsi, zanim zostanie zaklęty przez zaklinacza*, to taki zaklinacz nie ma żadnego pożytku ze swoich umiejętności.

12 Słowa z ust mądrego zapewniają przychyłność^d, ale wargi głupiego sprowadzają na niego nieszczęście^e. **13** Gdy się odzywa, jego pierwsze słowa to głupota^f, a końcowe to katastrofalne szaleństwo. **14** Mimo to głupi wciąż mówi^g.

Człowiek nie wie, co się wydarzy. Kto może mu powiedzieć, co się stanie, gdy już go nie będzie?^h

15 Głupiego męczy ciężka praca, bo on nawet nie wie, jak znaleźć drogę do miasta.

16 Jakie to okropne dla kraju, kiedy królem jest chłopiecⁱ, a książęta zaczynają ucztować już od rana! **17** Jak to dobrze dla kraju, kiedy królem jest ktoś

ROZDZ. 10

a 1Sm 26:21
1Kl 12:13,14

b Prz 30:21-23

c Prz 26:27

d 1Kl 10:6, 8
Ps 37:30
Łk 4:22
Ef 4:29

e Ps 64:2, 8
Prz 10:14, 21
Prz 14:3

f 1Sm 25:10, 11

g Prz 10:19
Prz 15:2

h Prz 27:1
Kzn 6:12
Jak 4:13, 14

i 2Kn 13:7
2Kn 36:9

szpalta 2

a Prz 31:4, 5

b Prz 21:25
Prz 24:33, 34

c Ps 104:15
Kzn 9:7

d Kzn 7:12

e Wj 22:28

ROZDZ. 11

f Prz 22:9

g Pwt 15:10, 11
Prz 19:17
Łk 14:13, 14
Heb 6:10

h Ps 37:21
Łk 6:38
2Ks 9:7
1Tm 6:18

i Prz 20:4

j Ps 139:15

k Hi 26:14
Ps 40:5
Kzn 8:17
Rz 11:33

szlachetnie urodzony, a książęta jedzą i piją w odpowiednim czasie dla nabrania sił, a nie żeby się upić!^a

18 Wskutek skrajnego lenistwa zapadają się belki dachu, a z powodu beczynnych rąk przecieka dom^b.

19 Jedzenie przygotowuje się po to, żeby zapanował dobry nastrój*. Z kolei wino sprawia, że życie jest przyjemne^c. Tymczasem pieniądze zaspokajają każdą potrzebę^d.

20 Nawet w myślach* nie przeklinaj króla^e ani w swojej sypialni nie przeklinaj bogatego, bo ptak^f może przekazać ten głos^g, a skrzydlate stworzenie może powtórzyć to, co powiedziano.

11 Rzuć* swój chleb na wodę^f, bo po wielu dniach znów go znajdziesz^g. **2** Podzieli się z siedmioma, a nawet ośmioma^h, bo nie wiesz, jaka klęska* dotknie ziemię.

3 Gdy chmury są pełne wody, to spadnie z nich na ziemię deszcz. A gdy drzewo upadnie na południe lub na północ, to będzie leżeć w miejscu, gdzie upadło.

4 Kto zwraca uwagę na wiatr, nie będzie siał, a kto patrzy na chmury, nie będzie żąłⁱ.

5 Nie wiesz, jak duch działa w ciele dziecka*, które jest w łonie matkiⁱ, i tak samo nie znasz dzieła prawdziwego Boga, który czyni wszystko^k.

6 Siej nasiona już od rana i nie daj odpocząć swojej ręce aż

10:19 *Lub „chleb przygotowuje się dla śmiechu”. **10:20** *Możliwe też „na swoim łóżku”. ^aLub „nie życzył królowi źle”. ^bDosł. „latające stworzenie niebios”. ^cLub „wiadomość”. **11:1** *Lub „rozrzucić”. **11:2** *Lub „nieszczęście”. **11:5** *Dosł. „w kościach”.

10:6 *Dosł. „bogaci”. **10:9** *Możliwe też „musi na nie uważać”. **10:11** *Dosł. „pana języka”.

do wieczora^a, bo nie wiesz, z którego coś wyrośnie—z tego czy z tamtego, czy też z obu naraz.

7 Światło jest miłe, a słonce cieszy oczy. **8** Jeśli człowiek żyje wiele lat, niech się nimi wszystkimi cieszy^b. Powinien jednak pamiętać, że i smutnych dni może być wiele. Wszystko, co ma nadejść, jest marnością^c.

9 Młody człowieku, ciesz się, dopóki jesteś młody, i niech twoje serce raduje się w dniach twojej młodości. Podążaj za swoim sercem i chodź tam, dokąd prowadzą cię oczy. Ale wiedz, że za to wszystko prawdziwy Bóg pociągnie cię do odpowiedzialności^d. **10** Dlatego usuń z serca to, co mogłoby ci przysporzyć kłopotów, i strzeż ciała przed tym, co szkodliwe, bo młodość i wiosna życia są ulotne^e.

12 Pamiętaj więc o swoim Wspaniałym Stwórcy w okresie młodości^f, zanim nadejdą przygnębiające^g dni^g oraz lata, o których powiesz: „Nie podobają mi się”, **2** zanim ściemnieją słońce, światło, księżyc i gwiazdy^h, a po ulewieⁱ powrócą chmury, **3** zanim nadejdzie dzień, gdy strażnicy^j domu zaczną się trząść^k i ugną się silni mężczyźni, zanim kobiety przestaną mleć, bo ich ubył, a te, które wyglądają przez okna, stwierdzą, że jest ciemno^l, **4** zanim zamkną się drzwi na ulicę i ucichnie odgłos młodego młyna, a człowiek będzie wstawał na odgłos ptaka i osłabnie głos wszystkich córek pieśni, **5** zanim będziesz

11:9 *Lub „postawi cię przed sądem”. 11:10 *Lub „są marnością”. 12:1 *Lub „nieszczesne”. 12:2 *Możliwe też „z ulewą”. 12:3 *Lub „stróż”. *Lub „drzeć”.

ROZDZ. 11

a Kzn 9:10
2Kz 9:6
Kol 3:23

b Kzn 5:18
Kzn 8:15

c Kzn 12:1

d Kzn 3:17
Kzn 12:14
Rz 2:6

e Ps 25:7
2Tm 2:22

ROZDZ. 12

f Ps 71:17
Ps 148:7,12
Łk 2:48,49
2Tm 3:15

g Ps 90:10

h 1Sm 4:15

i Rdz 48:10

j 2Sm 19:34,
35

szpalta 2

a Prz 16:31

b Hi 30:23
Kzn 9:10

c Rdz 50:7,10

d Rdz 3:19
Ps 146:4

e Rdz 2:7
Hi 27:3
Hi 34:14,15
Ps 104:29
Iz 42:5

f 1Kl 8:1

g Kzn 1:2,14

h 1Kl 10:1,3
1Kl 10:6,8

i 1Kl 4:29,32
Prz 1:1

j Prz 16:24
Prz 25:11

k Dz 2:37
Heb 4:12

l Kzn 1:18

m Hi 28:28
Ps 111:10
Prz 1:7

n 1Jn 5:3

o Pwt 6:1,2
Pwt 10:12

p Ps 62:12
Kzn 11:9
Mt 12:36,37
Dz 17:31
2Kz 5:10
1Tm 5:24

się bał wysokości, a nawet chodzenia po ulicy, zanim drzewo migdałowe okryje się kwieciami^a i zacznie się wlec konik polny, i popękają kapary, bo człowiek będzie szedł do swojego domu, w którym pozostanie na długo^b, a po ulicy będą chodzić żałobnicy^c, **6** zanim przerwie się srebrny sznur i rozbije się złota czasza, i stłucze się dzban przy źródle, i roztrzaska się koło do czerpania wody z cysterny. **7** Wtedy to proch wraca do ziemi^d, w której wcześniej był, a duch^e wraca do prawdziwego Boga, który go dał^e.

8 „Największa marność!”—mówi zgromadzający^f. „Wszystko jest marnością”^g.

9 Zgromadzający nie tylko stał się mądry, ale też cały czas uczył lud tego, co wiedział^h, a także rozmyślał i starannie wszystko badał, żeby zestawićⁱ wiele przysłówⁱ. **10** Staraj się znaleźć miłe słowa^j i utrwalić to, co jest właściwe i prawdziwe.

11 Słowa mądrych są jak ościenie^k, a zbiory ich wypowiedzi są jak solidnie wbite gwoździe. Dał je jeden pasterz. **12** A jeśli chodzi o jakiegokolwiek inne wskazówki, mój synu, to przestrzegam cię: Bez końca tworzy się wiele ksiąg, a nadmierne oddawanie się im wyczerpuje^l.

13 Ze wszystkiego, co powiedziano, wypływa następujący wniosek: Bój się prawdziwego Boga^m i przestrzegaj Jego przykazańⁿ, ponieważ właśnie to jest obowiązkiem człowieka^o. **14** Bo prawdziwy Bóg osądzi każdy czyn, w tym także ukryty—czy był dobry, czy zły^p.

12:7 *Lub „siła życiowa”. 12:8 *Lub „daremność”. 12:9 *Lub „poukładać”. 12:12 *Dośl. „męczy ciało”.

PIEŚŃ NAD PIEŚNIAMI

ZARYS TREŚCI

SZULAMITKA W OBOZIE KRÓLA SALOMONA (1:1 DO 3:5)

- 1 Pieśń nad pieśniami (1)
Szulamitka (2-7)
Córki Jerozolimy (8)
Król (9-11)
„Zrobimy ci ozdoby ze złota” (11)
Szulamitka (12-14)
„Mój ukochany jest jak pachnący
woreczek mirry” (13)
Pasterz (15)
„Jesteś taka piękna, moja ukochana”
Szulamitka (16, 17)
„Jesteś taki piękny,
mój ukochany” (16)

- 2 Szulamitka (1)
„Jestem tylko polnym kwiatkiem”
Pasterz (2)
„Moja ukochana jest jak lilia”
Szulamitka (3-14)
„Nie rozbudzajcie miłości,
skoro sama nie jest do tego
skłonna” (7)
Szulamitka cytuje pasterza (10b-14)
„Moja piękna, chodź
ze mną” (10b, 13)
Bracia Szulamitki (15)
„Połapcie nam lisy”
Szulamitka (16, 17)
„Mój ukochany jest mój,
a ja jestem jego” (16)

- 3 Szulamitka (1-5)
„Nocą szukałam tego,
którego kochałam” (1)

SZULAMITKA W JEROZOLIMIE (3:6 DO 8:4)

- 3 Córki Syjonu (6-11)
Opis orszaku Salomona
- 4 Pasterz (1-5)
„Jesteś taka piękna, moja
ukochana” (1)
Szulamitka (6)
Pasterz (7-16a)
„Zdobyłaś moje serce, moja
najdroższa” (9)
Szulamitka (16b)

- 5 Pasterz (1a)
Mieszkanki Jerozolimy (1b)
„Niech was odurzy miłość!”
Szulamitka (2-8)
Opowiada swój sen
Córki Jerozolimy (9)
„Czym twój ukochany przewyższa
wszystkich innych?”
Szulamitka (10-16)
„Wyróżnia się spośród dziesięciu
tysięcy” (10)
- 6 Córki Jerozolimy (1)
Szulamitka (2, 3)
„Mój ukochany jest mój,
a ja jestem jego” (3)
Król (4-10)
„Jesteś piękna jak Tircza” (4)
Król cytuje kobiety (10)
Szulamitka (11, 12)
Król (i inni) (13a)
Szulamitka (13b)
Król (i inni) (13c)
- 7 Król (1-9a)
„Ukochana, jakaś ty piękna i pełna
wdzięku” (6)
Szulamitka (9b-13)
„Ja należę do swojego ukochanego,
a on pragnie mnie” (10)
- 8 Szulamitka (1-4)
„Gdybyś tylko był jak mój brat” (1)

POWRÓT SZULAMITKI, JEJ LOJALNOŚĆ DOWIEDZIONA (8:5-14)

- 8 Bracia Szulamitki (5a)
„Kim jest ta, która wspiera się
na swoim ukochanym?”
Szulamitka (5b-7)
„Miłość jest potężna jak śmierć” (6)
Bracia Szulamitki (8, 9)
„Jeśli okaże się murem...,
jeśli okaże się drzwiami...” (9)
Szulamitka (10-12)
„Ja jestem murem” (10)
Pasterz (13)
„Daj mi usłyszeć swój głos”
Szulamitka (14)
„Bądź szybki jak gazela”

1 Pieśń nad pieśniami*, ułożona przez Salomona^a.

2 „Całuj mnie, całuj mnie swoimi ustami, bo przejawy twojej miłości są lepsze niż wino^b.”

3 Jak przyjemny jest zapach twoich olejków^c.

Niczmy wylany pachnący olejek^d – takie jest twoje imię.

To dlatego kochają cię dziewczęta.

4 Zabierz mnie ze sobą*.

Ucieknijmy, bo król sprowadził mnie do swoich komnat! Radujmy się, cieszymy się tobą.

Przejawy twojej miłości wychwalajmy^e bardziej niż wino.

Nic dziwnego, że dziewczęta cię kochają.

5 Córką Jerozolimy, jestem śniada*, ale pełna wdzięku –

jak namioty Kedaru^e, jak okrycia namiotowe^f Salomona.

6 Nie patrzcie na to, że jestem śniada, że opaliło mnie słońce. Rozgniewali się na mnie moi bracia.

Kazali mi pilnować winnic, ale swojej własnej winnicy nie upilnowałam.

7 Powiedz mi, ty, którego tak kocham*, gdzie pasiesz swoją trzodę^g, gdzie dajesz jej leżeć w południe.

1:1 *Lub „najznakomitsza pieśń”. 1:4 *Dosl. „pociągnij mnie za sobą”. *Lub „wspominajmy”. 1:5 *Dosl. „czarna”. 1:7 *Lub „kocha moja dusza”.

ROZDZ. 1

a 1Kl 4:29, 32

b PnP 4:10

c Prz 27:9
Kzn 9:8
PnP 5:5

d Kzn 7:1

e Ps 120:5
Eze 27:21

f Wj 36:14

g PnP 6:3

szpalta 2

a 1Kl 10:28
2Kn 1:16, 17
PnP 6:4

b PnP 4:13, 14

c Wj 30:23, 25
Est 2:12
Ps 45:8
PnP 4:6
PnP 5:13

d PnP 4:13

e Joz 15:20, 62
1Sm 23:29
2Kn 20:2

f PnP 4:1
PnP 5:2

g PnP 5:10

Czemu miałabym być jak kobieta, która skryta za woalem*

bląka się pośród trzód twoich towarzyszy?”

8 „Jeśli nie wiesz, najpiękniejsza z kobiet, to idź śladami trzody i paś swoje koźleta przy namiotach pasterzy”.

9 „Moja ukochana, jesteś dla mnie niczym klacz* w rydwanach faraona^a.”

10 Jak śliczne są twoje policzki przystrojone ozdobami*, a twoja szyja – sznurami koralików.

11 Zrobimy ci ozdoby* ze złota wysadzane srebrem”.

12 „Podczas gdy król siedzi przy swoim okrągłym stole, moje perfumy*^b wydają swój zapach.

13 Mój ukochany jest dla mnie jak pachnący woreczek mirry^c

spoczywający w nocy między moimi piersiami.

14 Mój ukochany jest dla mnie jak kiść henny^d pośród winnic En-Gedi^e.”

15 „Jesteś taka piękna, moja ukochana! Jesteś taka piękna! Twoje oczy są jak oczy gołębi^f”.

16 „Jesteś taki piękny*, mój ukochany, wzbudzasz zachwyt!^g Nasze łoże jest wśród listowia.

1:7 *Lub „woalem żalobnym”. 1:9 *Lub „moja klacz”. 1:10 *Możliwe też „wśród warkoczy”. 1:11 *Lub „kółka”. 1:12 *Dosl. „mój szpikanard”. 1:16 *Lub „przystojny”.

- 17 Belkami naszego domu*
są cedry,
naszymi krokwiemi—
drzewa jałowcowe.
- 2** „Jestem tylko polnym
kwiatkiem* z nadbrzeżnej
równiny,
lilią z dolin”^a.
- 2** „Jak lilia wśród ciernistych
krzewów,
taka jest moja ukochana
pośród dziewcząt*”.
- 3** „Jak jabłoń wśród drzew
leśnych,
taki jest mój ukochany
pośród młodzieńców*.
Jakże pragnę usiąść w jego
cieniu,
jego owoce mają dla mnie
słodki smak.
- 4** Zabrał mnie tam, gdzie
się ucztuje*,
niczym sztandar rozciągnął
nade mną swoją miłość.
- 5** Dajcie mi placków rodzyńko-
wych^b i jabłek.
Niech mnie pokrzepią
i wzmocnią,
bo jestem chora z miłości.
- 6** Jego lewa ręka jest
pod moją głową,
a prawa mnie obejmuje^c.
- 7** Zaprzysięgam was,
córki Jerozolimy,
na gazele^d i łanie polne:
Nie próbujcie rozbudzać
we mnie miłości,
gdy sama nie jest
do tego skłonna^e.
- 8** Słyszę, że nadchodzi
mój ukochany.
Wspina się po górach,
skacze po wzgórzach.

1:17 *Lub „wspaniałego domu”. 2:1
*Lub „krokusem”. Dost. „szafranem”.
2:2 *Dost. „córek”. 2:3 *Dost. „sy-
nów”. 2:4 *Dost. „do domu wina”.

ROZDZ. 2

a PnP 2:16

b 1Sm 30:11, 12

c PnP 8:3

d 2Sm 2:18

e PnP 3:5
PnP 8:4

szpalta 2

a PnP 2:17
PnP 8:14

b PnP 6:11

c Iz 18:5
Jn 15:2

d Jer 8:7

e Iz 28:4
Nah 3:12f PnP 5:2
Jer 48:28

g PnP 8:13

h PnP 1:5
PnP 6:10

i PnP 7:10

j PnP 1:7

k PnP 2:1
PnP 6:3

- 9** Mój ukochany jest jak
gazela, jak młody jeleń^a.
Stoi za naszym murem,
zagląda do okien,
patrzy przez ażurowe
kratki.
- 10** Mój ukochany mówi
do mnie:
„Wstań, moja ukochana,
moja piękna, i chodź
ze mną.
- 11** Patrz! Zima* minęła,
deszcze już ustały.
- 12** Ziemia pokryła się
kwiatami^b,
nadeszła pora przycinania
pędów^c
i w naszej krainie słyszać
śpiew turkawki^d.
- 13** Na drzewie figowym dojrzały
już wczesne figi^e.
Winorośle kwitną i roztacza-
ją swój zapach.
Wstań, moja ukochana,
i chodź.
Chodź ze mną, moja piękna.
- 14** Gołębico moja, wyjdź
ze skalnych rozpadlin^f,
z zakamarków klifu,
żebym mógł cię zobaczyć
i usłyszeć twój głos^g,
bo jest on przyjemny,
a ty sama—przepiękna”^h.
- 15** „Połapcie nam lisy,
młode liski, bo wyrządzają
szkody w winnicach,
a nasze winnice kwitną”.
- 16** „Mój ukochany jest mój,
a ja jestem jegoⁱ.
Pasie on stada^j
wśród lilii^k.
- 17** Zanim powieje bryza*
i znikną cienie,
wróć szybko, mój ukochany—

2:11 *Lub „pora deszczowa”. 2:17
*Dost. „nadejdzie powiew dnia”.

jak gazela^a lub jak młody
jeleń^b na górach rozłąki*.

3 „Nocami na swoim łóżku
szukałam tego, którego
kocham*^c.

Szukałam go,
ale nie znalazłam^d.

2 Wstanę i obejdę miasto.
Na ulicach i placach
będę szukać tego, którego
kocham*.

Szukałam go,
ale nie znalazłam.

3 Spotkali mnie strażnicy
obchodzący miasto^e.
„Czy widzieliście tego,
którego kocham*?”

4 Gdy tylko od nich
odeszłam,
znalazłam tego, którego
kocham*.
Chwyciłam go i nie puszcze,
dopóki go nie zaprowadzę
do domu swej matki^f,
do mieszkania^g tej,
która mnie poczęła.

5 Zaprzysięgam was,
córki Jerozolimy,
na gązle i łanie polne:
Nie próbujcie rozbudzać
we mnie miłości,
gdy sama nie jest
do tego skłonna^hg.

6 „Cóż to się zbliża od strony
pustkowia jak słupy dymu
i pachnie mirrą i kadzid-
łem*,
wszelkiego rodzaju wonno-
ściami od kupca?”^h

7 „Spójrzcie! To lektyka
Salomona.

2:17 *Możliwe też „górach poprze-
cinanych rozpadlinami”. Lub „górach
Beter”. 3:1-4 *Lub „kocha moja du-
sza”. 3:4 *Lub „wewnętrznej izby”.
3:6 *Chodzi o olibanum, gumowywice
z kadzidłowca.

ROZDZ. 2
a 2Sm 2:18

b PnP 2:9
PnP 8:14

ROZDZ. 3
c PnP 1:7

d PnP 5:6

e PnP 5:7

f PnP 8:2

g PnP 2:7
PnP 8:4

h Wj 30:23, 24
Wj 30:34

szpalta 2
a 1Kl 9:22

b 1Kl 5:8, 9

c 2Sm 12:24
Prz 4:3

ROZDZ. 4
d Lb 32:1
Pwt 3:12
PnP 6:5-7

Wokół niej 60 wojowników —
wojowników izraelskich^a.

8 Każdy z nich jest uzbrojony
w miecz,
każdy wyszkolony w walce,
każdy z mieczem u boku,
by chronić przed zagrożenia-
mi czającymi się
w nocy”.

9 „To lektyka króla Salomona.
Zrobił ją dla siebie z drzew
Libanu^b.

10 Jej słupki zrobił ze srebra,
jej oparcia ze złota,
a siedzenie z purpurowej
wełny.
Jej wnętrze przyozdobiły
z miłością
córki Jerozolimy”.

11 „Wyjdźcie, córki Syjonu,
patrzcie na króla Salomona.
Ma na sobie koronę*, którą
zrobiła dla niego matka^c
w dniu jego zaślubin,
w dniu radości jego serca”.

4 „Jesteś taka piękna,
moja ukochana!
Jesteś taka piękna!
Twoje oczy skryte za
woalem są jak oczy gołębi.
Włosy twoje są jak
stado kóz
zbiegających z gór Gileadu^d.

2 Twoje zęby są jak stado
owiec,
które dopiero co ostrzyżono
i wykapano.
Wszystkie mają bliźnięta,
żadna nie straciła swojego
młodego.

3 Twoje usta są jak
szkarłatna nić,
mowa twoja pełna wdzięku.
Jak połówki owocu granatu,

3:11 *Lub „ślubny wieniec”.

takie są twoje policzki*
skryte za woalem.

- 4** Twoja szyja^a jest jak wieża Dawida^b,
zbudowana z warstw kamieni.
Wisi na niej tysiąc tarcz,
okrągłych tarcz wojowników^c.
- 5** Twoje piersi są jak dwie młode gazy,
jak bliźnięta gazeli^d
pasące się między liliami”.
- 6** „Zanim powieje bryza*
i znikną cienie,
pójdę na górę mirry
i na wzgórze kadzidła[#]”^e.
- 7** „Cała jesteś piękna,
moja ukochana^f,
nie ma w tobie żadnej skazy.
- 8** Chodź ze mną z Libanu,
najdroższa*,
chodź ze mną z Libanu^g.
Zejdź ze szczytu Amany[#],
ze szczytu Seniru, ze szczytu
Hermonu^h,
z legowisk lwów,
z gór lampartów.
- 9** Zdobyłaś moje serceⁱ, moja miła[#],
moja najdroższa*.
Zdobyłaś moje serce
jednym spojrzeniem
swoich oczu,
jednym koralikiem
swego naszyjnika.
- 10** Jak wspaniałe są przejawy
twojej miłości^j, moja miła[#],
moja najdroższa*!
Przejawy twojej miłości są
o wiele lepsze niż wino^k,
a zapach twoich perfum—
niż wszelkie wonności^l!

4:3 *Lub „skronie”. **4:6** *Dost. „nadejdzie powiew dnia”. #Chodzi o oliwanum, gumożywicę z kadzidłowca. **4:8-11** *Dost. „oblubienico”. **4:8** *Lub „Antylibanu”. **4:9, 10** *Dost. „siostró”.

ROZDZ. 4

a PnP 1:10

b Neh 3:25
PnP 7:4c 2Sm 8:7
2Kl 11:10

d PnP 7:3

e Kzn 2:5

f PnP 4:1

g Pwt 3:25

h Pwt 3:8, 9
Ps 133:3

i Prz 5:18, 19

j PnP 7:12

k PnP 1:2, 4

l Est 2:12
PnP 1:12

szpalta 2

a Prz 16:24

b PnP 5:1

c Jn 12:3

d Iz 43:24

e Prz 7:17

f Ps 45:8

g Wj 30:23, 24
Wj 30:34
Eze 27:2, 22

h Jer 18:14

- 11** Moja najdroższa*,
usta twoje ociekają
miodem z plastra^a.
Miód i mleko są pod twoim
językiem^b,
a zapach twoich szat jest
jak zapach Libanu.
- 12** Jak zamknięty ogród,
taka jest moja miła*,
moja najdroższa[#],
jak zamknięty ogród,
zapieczętowane źródło.
- 13** Pędy twojego ogrodu*
to raj[#], w którym rosną
najwyborniejsze owoce
granatów,
krzewy hennowe
i szpikanard,
14 szpikanard^c i szafran,
tatarak^{#d} i cynamon^e,
a także wszelkie drzewa ka-
dzidłowe, mirra i aloes^{#f},
i wszelkie najznakomitsze
wonności^g.
- 15** Jesteś jak źródło
w ogrodzie, studnia
ze świeżą wodą,
jak strumyki płynące
z Libanu^h.
- 16** Obudź się, wietrze
północny,
przyjdź, wietrze
południowy.
Powiej łagodnie
na mój ogród.
Niech roznieście się
jego zapach”.
- „Niech mój ukochany przyjdzie do swego ogrodu
i niech kosztuje najwybor-
niejszych owoców”.

4:12 *Dost. „siostra”. #Dost. „oblubienica”. **4:13** *Możliwe też „twoja skóra”. #Lub „ogród”. **4:14** *Rodzaj aromatycznej trzciny. #Chodzi o aromatyczną substancję pozyskiwaną z drzewa o tej samej nazwie, wykorzystywaną w czasach biblijnych jako perfumy.

- 5** „Wszedłem do swojego ogrodu^a,
moja miła*,
moja najdroższa^z.
Nazbierałem mirry
i wonnych korzeni^b.
Zjadłem miód z plastra,
wypiłem wino i mleko^c.
„Jedźcie, zakochani^d!
Pijcie, niech was odurzają
przejawy miłości!”^d
- 2** „Ja śpię, ale moje serce
czuwa^e.
Słyszę, jak puka mój
ukochany!
„Otwórz mi, moja miła*,
moja ukochana,
moja gołębico, ty, która
nie masz żadnej skazy!
Bo moja głowa jest mokra
od rosy,
moje włosy – od wilgoci
nocy”^f.
- 3** Zdjęłam szatę.
Czy mam ją znowu włożyć?
Umyłam stopy.
Czy mam je znowu
pobrudzić?
- 4** Mój ukochany zabrał rękę
z otworu w drzwiach,
a moje uczucia do niego
wezbrały.
- 5** Wstałam, żeby otworzyć
swojemu ukochanemu.
Na uchwyt zasuw
spływała mirra z moich rąk,
płynna mirra z moich
palców.
- 6** Otworzyłam swojemu
ukochanemu,
ale mój ukochany
już zawrócił, odszedł.
Kiedy się oddalił,
wpadłam w rozpacz*.

5:1, 2 *Dost. „siostrze”. 5:1 #Dost. „ob-
lubienico”. ^aLub „kochani przyjaciele”.
5:6 *Lub „moja dusza uszła”. Możliwe
też „kiedy mówił, moja dusza uszła”.

ROZDZ. 5

a PnP 4:16

b PnP 4:13, 14

c PnP 4:11

d PnP 1:2

e PnP 3:1

f Łk 2:8

szpalta 2

a PnP 3:1, 3

b PnP 6:2

c PnP 1:13

Szukałam go,
ale nie znalazłam^a.
Wołałam go,
ale mi nie odpowiedział.

- 7** Spotkali mnie strażnicy
obchodzący miasto.
Pobili mnie, poranili.
Strzegący murów ściągnęli
ze mnie chustę*.
- 8** Zaprzysięgam was,
córkę Jerozolimy:
Jeśli spotkacie mojego
ukochanego,
powiedzcie mu, że jestem
chora z miłości”.
- 9** „Czym twój ukochany
przewyższa wszystkich
innych,
o najpiękniejsza z kobiet?
Czym twój ukochany
przewyższa wszystkich
innych,
że nas tak zaprzysięgasz?”
- 10** „Mój ukochany jest ośnie-
wający i rumiany.
Wyróżnia się spośród
dziesięciu tysięcy.
- 11** Jego głowa to złoto,
najczystsze złoto.
Jego loki są jak liście palmy
na wietrze*,
czarne jak kruk.
- 12** Jego oczy są jak gołębice
nad strumieniami wód,
kapiące się w mleku,
siedzące nad sadzawką
wypełnioną po brzegi*.
- 13** Jego policzki są jak grządka
pachnących roślin^b,
jak kępki aromatycznych
zioł.
Usta jego to lilie ociekające
płynną mirrą^c.
- 14** Jego ręce to złote walce
wysadzane chryzolitami.

5:7 *Lub „woał”. 5:11 *Możliwe też
„jak grona daktyli”. 5:12 *Możliwe też
„nad brzegami źródła”.

Brzuch jego to polerowana
kość słoniowa pokryta
szafirami.

- 15** Jego nogi to marmurowe
kolumny osadzone
na podstawach
z najczystszej złota.
Podobny jest do Libanu,
niezrównany jak cedry^a.

- 16** Jego usta* to sama słodycz.
Wszystko w nim jest zachwy-
cające^b.

Taki jest mój ukochany,
taki jest mój najdroższy,
córki Jerozolimy”.

- 6** „Dokąd poszedł twój
ukochany,
najpiękniejsza z kobiet?
W którą stronę się udał?
Poszukamy go razem z tobą”.

- 2** „Mój ukochany poszedł
do swojego ogrodu,
między grządki wonnych
roślin,
by wśród ogrodów paść
trzodę
i zrywać lilie^c.

- 3** Mój ukochany jest mój,
a ja jestem jego^d.
Pasie on stada wśród lilii”^e.

- 4** „Jesteś piękna jak Tirca^{*f},
moja ukochana^g,
zachwycająca jak
Jerozolima^h,
zapierająca dech w piersiach
niczym wojska wokół
sztandarówⁱ.

- 5** Odwróć ode mnie swoje
oczy^j,
bo twój wzrok mnie
obezwładnia.
Twoje włosy są jak
stado kóz
zbiegających ze stoków
Gileadu^k.

5:16 *Dost. „podniebienie”. 6:4 *Lub
„Miasto Przyjemne”.

ROZDZ. 5
a Ps 92:12

b PnP 2:3

ROZDZ. 6
c PnP 1:7
PnP 2:16

d PnP 7:10

e PnP 2:16

f 1KI 14:17
1KI 15:33

g PnP 1:9

h Ps 48:2

i PnP 6:10

j PnP 1:15
PnP 4:9
PnP 7:4

k PnP 4:1-3

szpalta 2
a 1KI 11:1

b PnP 2:14

c PnP 6:4

d Kzn 2:5

- 6** Twoje zęby są jak stado
owiec,
które dopiero co wykąpano.
Wszystkie mają bliźnięta,
żadna nie straciła swojego
młodego.

- 7** Jak połówki owocu granatu,
takie są twoje policzki*
skryte za woalem.

- 8** Niech sobie będzie
60 królowych,
80 nałożnic*
i dziewcząt bez liku^a,

- 9** ale moja gołębica^b jest
tylko jedna, ta, która
nie ma żadnej skazy,
wyjątkowa dla swojej matki,
ulubienica* tej, która ją
urodziła.

Dziewczęta^c ją widzą
i nazywają szczęśliwą,
królowe i nałożnice
ją wysławiają:

- 10** „Kim jest ta, która lśni*
jak jutrzienka,
piękna jak pełnia księżyca,
czysta jak promienie
słońca,
zapierająca dech w piersiach
niczym wojska wokół
sztandarów?”^c.

- 11** „Zesłałem do sadu orzecho-
wego^d,
by zobaczyć, co nowego
wyrośli w dolinie*,
by zobaczyć, czy winorośl
wypuściła pędy^e,
czy zakwitły granatowce.

- 12** Moje pragnienie* sprawiło,
że niepostrzeżenie znalaz-
łam się

6:7 *Lub „skronie”. 6:8 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 6:9 *Dost. „czysta”.
^cDost. „córki”. 6:10 *Dost. „spogląda
w dół”. 6:11 *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^eLub „paki”. 6:12 *Lub
„moja dusza”.

przy królewskich rydwana-
nach*”.

- 13** „Wróć, wróć, Szulamitko!
Wróć, wróć,
byśmy mogli na ciebie
patrzeć!”
„Czemu przyglądacie się
Szulamitce?”^a
„Jest ona jak taniec dwóch
tańczących grup*!”

7 „Jak piękne są w sandałach
twoje stopy,
szlachetna córko!
Łuki twoich bioder
są jak kolie,
dzieło rąk artysty.

- 2** Twój pępek to okrągła
czasza.
Niech nigdy nie zabraknie
w niej korzennego wina.
Brzuch twój to kopiec
pszenicznego ziarna
okolony liliami.

- 3** Twoje piersi są jak
dwie młode gazele,
jak bliźnięta gazeli^b.

- 4** Twoja szyja^c jest jak wieża
z kości słoniowej^d.
Oczy twoje^e są jak sadzawki
w Cheszbonie^f,
koło bramy Bat-Rabbim.
Twój nos jest niczym
wieża Libanu
spoglądająca w stronę
Damaszku.

- 5** Twoja głowa wieńcząca twą
postać jest jak Karmel^g,
a pukle twoich włosów^{*h}
jak purpurowa wełnaⁱ.
Te falujące loki urzekły[#]
króla.

- 6** Ukochana, jakaś ty piękna
i pełna wdzięku,

6:12 *Lub „rydwanach swojego ochoczego ludu”. 6:13 *Lub „taniec Machanaim”. 7:5 *Dosl. „twojej głowy”.
#Dosl. „schwytały”.

ROZDZ. 6

a PnP 1:6

ROZDZ. 7

b PnP 4:5

c PnP 1:10

d PnP 4:4

e PnP 4:1

f Lb 21:25
Joz 21:8, 39

g Iz 35:2

h PnP 6:5

i Est 8:15

szpalta 2

a PnP 7:3
PnP 8:10b PnP 2:16
PnP 6:3

c PnP 1:14

d PnP 2:13

e PnP 6:11

f PnP 1:2
PnP 4:10

g Rdz 30:14

h PnP 4:16

przewyższasz wszelkie
rozkosze!

- 7** Twoja sylwetka przypomina
palmę,
a twoje piersi—grona daktyli^a.
8 Powiedziałem sobie:
„Wspnę się na palmę,
by sięgnąć po jej grona”.
Oby twe piersi były jak
kiście winogron,
twój oddech jak zapach
jabłek,
9 a usta* jak najlepsze wino”.
„Niech płynie ono gładko
dla mojego ukochanego,
niech spływa delikatnie
po ustach tych,
którzy śnią.”
10 Ja należę do swojego
ukochanego^b,
a on pragnie mnie.
11 Chodź, mój ukochany,
wyjdźmy na pola,
zanocujmy wśród krzewów
hennowych^c.
12 Wstańmy wcześniej
i chodźmy do winnic,
by zobaczyć, czy winorośl
wypuściła pędy*,
czy rozwinęło się kwiecie^d,
czy zakwitły granatowce^e.
Tam okażę ci swoje uczucia^f.
13 Mandragory^g wydają swój
zapach.
Przy naszych drzwiach są
wszelkie wyborne owoce^h.
I te świeżo zebrane,
i te zebrane wcześniej
zachowałam dla ciebie,
mój ukochany.
8 „Gdybyś tylko był jak
mój brat,
którego karmiły piersi
mojej matki!

7:9 *Dosl. „podniebienie”. 7:12 *Lub „paki”.

- Wtedy gdybym cię spotkała
na dworze, pocałowała-
bym cię^a
i nikt by mną nie wzgardził.
- 2** Poprowadziłabym cię,
zabrałabym do domu swej
matki^b,
tej, która mnie uczyła.
Dałabym ci się napić korzen-
nego wina,
świeżego soku z granatów.
- 3** Lewą rękę trzymałby pod
moją głową,
a prawą by mnie obejmo-
wał^c.
- 4** Zaprzysięgam was,
córki Jerozolimy:
Nie próbujcie rozbudzać
we mnie miłości,
gdy sama nie jest
do tego skłonna^d.
- 5** „Kim jest ta, która zbliża się
od strony pustkowia,
wsparta na swoim ukocha-
nym?”
„Obudziłam cię
pod jabłonią.
Tam twoja matka dała ci
życie,
tam cię urodziła.
- 6** Położ mnie niczym pieczęć
na swoim sercu,
niczym pieczęć na swym
ramieniu,
bo miłość jest potężna
jak śmierć^e,
wyłączne oddanie –
nieubłagane jak grób^{*}.
Jej żar to żar ognia,
płomień Jah^{ff}.
- 7** Miłości nie zgasa nawet
wezbrane wody,
nie zmyją jej rzeki^h.

8:6 *Lub „Szeol”, czyli wspólny grób
ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.
^{ff}Skrócona forma imienia Jehowa.

ROZDZ. 8

a PnP 1:2

b PnP 3:4

c PnP 2:6

d PnP 2:7
PnP 3:5e Jn 15:13
Ef 5:25
Obj 12:11f Pwt 4:24
1Jn 4:8

g 1Ko 13:8, 13

h Rz 8:38, 39

szpalta 2

a PnP 1:6

b Kzn 2:4

c PnP 1:6
PnP 6:11

d PnP 2:14

e PnP 2:9, 17

Choćby ktoś oferował
za miłość całe bogactwo
swego domu,
zupełnie by nim^{*}
wzgardzono”.

- 8** „Mamy małą siostrzyczkę^a,
która jeszcze nie ma piersi.
Jak postąpimy ze swoją
siostrą,
kiedy zaczną się o nią
ubiegać?”
- 9** „Jeśli okaże się murem,
zbudujemy na nim blanki
ze srebra,
ale jeśli okaże się drzwiami,
zabijemy je cedrowymi
deskami”.
- 10** „Ja jestem murem,
a moje piersi są jak wieże.
Dlatego w jego oczach
stałam się jak ta,
która zaznaje spokoju.
- 11** Salomon miał winnicę^b
w Baal-Hamon.
Powierzył tę winnicę
opiekunom.
Każyda płacił mu za jej owoce
1000 srebrników.
- 12** Ja mam własną winnicę,
do swojej dyspozycji.
Do ciebie, Salomonie,
należy 1000 srebrników^{*},
a 200 do tych, którzy doglą-
dają winogron”.
- 13** „Ty, która mieszkasz
w ogrodach^c,
inni^{*} nasłuchują twojego
głosu.
Daj usłyszeć go mnie”^d.
- 14** „Pośpiesz się, mój ukochany,
bądź szybki jak gazela^e
lub jak młody jeleń
na górach obfitujących
w wonne korzenie”.

8:7 *Może chodzić o bogactwo albo
o tego człowieka. 8:12 *Dost. „tysiąc”.
8:13 *Dost. „towarzysze”.

KSIEGA IZAJASZA

ZARYS TREŚCI

- 1 Ojciec i jego buntowniczy synowie (1-9)
Jehowa nienawidzi formalistycznego oddawania Mu czci (10-17)
„Uporządkujmy sprawy między sobą” (18-20)
Syjon znowu będzie wiernym miastem (21-31)
- 2 Wywyższenie góry Jehowy (1-5)
Miecze przekute na lemiesz (4)
Wyniosli poniżeni w dniu Jehowy (6-22)
- 3 Przywódcy Judy sprowadzają lud na niewłaściwą drogę (1-15)
Córki Syjonu osądzone (16-26)
- 4 „Siedem kobiet uchwyci się jednego mężczyzny” (1)
To, co wyrośnie za sprawą Jehowy, będzie piękne (2-6)
- 5 Pieśń o winnicy Jehowy (1-7)
Biada winnicy Jehowy (8-24)
Jehowa płonie gniewem na swój lud (25-30)
- 6 Wizja — Jehowa w swojej świątyni (1-4)
„Święty, święty, święty jest Jehowa” (3)
Dotknięcie węgielkiem ust Izajasza (5-7)
Izajasz otrzymuje zadanie (8-10)
„Jestem gotowy! Poślij mnie!” (8)
„Jak długo, Jehowo?” (11-13)
- 7 Wiadomość dla Achaza (1-9)
Szezar-Jazub (3)
Immanuel znakiem (10-17)
Konsekwencje niewierności (18-25)
- 8 Zbliżająca się inwazja Asyryjczyków (1-8)
Maher-Szalal-Chas-Baz (1-4)
Nie bójcie się — „z nami jest Bóg!” (9-17)
Izajasz i jego dzieci stanowią znaki (18)
Szukajcie rady w prawie, a nie u demonów (19-22)
- 9 Wielkie światło dla Galilei (1-7)
Narodziny Księcia Pokoju (6, 7)
Ręka Boga wyciągnięta przeciwko Izraelowi (8-21)
- 10 Ręka Boga wyciągnięta przeciwko Izraelowi (1-4)
Asyria — różga gniewu Bożego (5-11)
Zapowiedź kary dla Asyrii (12-19)
Ostatek Jakuba powróci (20-27)
Bóg osądzi Asyrię (28-34)
- 11 Sprawiedliwe panowanie 'gałązki z pnia Jessego' (1-10)
„Wilki będzie przebywał z barankiem” (6)
„Wiedza o Jehowie napełni ziemię” (9)
Powrót ostatka (11-16)
- 12 Pieśń dziękczynna (1-6)
„Jah Jehowa jest moją siłą” (2)
- 13 Wyrok przeciwko Babilonowi (1-22)
Dzień Jehowy jest bliski! (6)
Medowie mają pokonać Babilon (17)
Babilon nigdy nie będzie zamieszany (20)
- 14 Izrael będzie mieszkał w swojej ziemi (1, 2)
Szydercza przypowieść o królu Babilonu (3-23)
Jaśniejący runie z nieba (12)
Jehowa zmiażdży Asyryjczyka (24-27)
Wyrok przeciwko Filistei (28-32)
- 15 Wyrok przeciwko Moabowi (1-9)
- 16 Wyrok przeciwko Moabowi (ciąg dalszy) (1-14)
- 17 Wyrok przeciwko Damaszkowi (1-11)
Jehowa zgromi narody (12-14)
- 18 Wyrok przeciwko Etiopii (1-7)
- 19 Wyrok przeciwko Egipcjom (1-15)
Egipcjanie poznają Jehowę (16-25)
Ołtarz dla Jehowy w Egipcie (19)
- 20 Znak dla Egiptu i Etiopii (1-6)
- 21 Wyrok przeciwko morskemu pustkowiu (1-10)
Strażnik czuwa na strażnicy (8)
„Upadł Babilon!” (9)
Wyrok przeciwko Dumie i pustynnej równinie (11-17)

- „Strażniku, ile jeszcze będzie trwała noc?” (11)
- 22 Wyrok przeciwko Dolinie Wizji (1-14)
Zarządca Szebna zastąpiony przez Eliakima (15-25)
Symboliczny kołek (23-25)
- 23 Wyrok przeciwko Tyrowi (1-18)
- 24 Jehowa pustoszy kraj (1-23)
Jehowa Królem na Syjonie (23)
- 25 Obfite błogosławieństwa dla ludu Bożego (1-12)
Jehowa urządza ucztę z wyśmienitego wina (6)
Nie będzie śmierci (8)
- 26 Pieśń o zaufaniu i wybawieniu (1-21)
Jah Jehowa wieczną Skalą (4)
Mieszkańcy ziemi uczą się prawości (9)
„Twoi umarli ożyją” (19)
„Wejdź do swoich wewnętrznych pokoi” (20)
- 27 Jehowa zabije Lewiatana (1)
Pieśń o Izraelu przyrównanym do winnicy (2-13)
- 28 Biada pijakom Efraima! (1-6)
Prorocy i kapłani Judy schodzą na manowce (7-13)
„Przymierze ze śmiercią” (14-22)
Drogocenny kamień narożny na Syjonie (16)
Niezwykłe dzieło Jehowy (21)
Jehowa karci w mądry sposób (23-29)
- 29 Biada Arielowi! (1-16)
‘Okazują szacunek ustami, ale sercem są daleko’ (13)
Głusi będą słyszeć, ślepi zaczną widzieć (17-24)
- 30 Pomoc Egiptu nic niewarta (1-7)
Lud odrzuca prorocze orędzie (8-14)
„Zaufanie — to będzie waszą siłą” (15-17)
Jehowa okazuje swojemu ludowi łaskę (18-26)
Jehowa — Wspaniały Nauczyciel (20)
„To jest ta droga” (21)
Jehowa wykonuje wyrok na Asyrii (27-33)
- 31 Prawdziwej pomocy udziela Bóg, a nie ludzie (1-9)
‘Konie Egipcjan są ciałem’ (3)
- 32 Król i książęta będą panować na rzecz sprawiedliwości (1-8)
Ostrzeżenie dla zbyt pewnych siebie kobiet (9-14)
Błogosławieństwa po wylaniu ducha (15-20)
- 33 Wyrok; nadzieja dla prawych (1-24)
Jehowa jest Sędzią, Prawodawcą i Królem (22)
Nikt nie powie: „Jestem chory” (24)
- 34 Zemsta Jehowy na narodach (1-4)
Edom będzie spustoszony (5-17)
- 35 Przywrócenie raju (1-7)
Niewidomi będą widzieć, niesłyszący będą słyszeć (5)
Droga Świętości tylko dla wykupionych (8-10)
- 36 Najazd Sancheryba na Judę (1-3)
Rabszak szydzi z Jehowy (4-22)
- 37 Ezechiasz szuka pomocy Boga przez Izajasza (1-7)
Pogróżki Sancheryba przeciwko Jerozolimie (8-13)
Modlitwa Ezechiasza (14-20)
Izajasz przekazuje odpowiedź Boga (21-35)
Anioł zabija 185 000 Asyryjczyków (36-38)
- 38 Choroba Ezechiasza i powrót do zdrowia (1-22)
Pieśń wdzięczności (10-20)
- 39 Posłańcy z Babilonu (1-8)
- 40 Pocieszenie dla ludu Bożego (1-11)
Głos na pustkowiu (3-5)
Potęga Boga (12-31)
Narody jak kropla wody z wiadra (15)
Bóg „mieszka nad okręgiem ziemi” (22)
Bóg woła gwiazdy po imieniu (26)
Bóg nigdy się nie męczy (28)
Pokładający nadzieję w Jehowie odzyskają siły (29-31)
- 41 Zdobywca ze wschodu (1-7)
Bóg wybiera Izraela na swojego sługę (8-20)
„Abraham, mój przyjaciel” (8)
Wyzwanie rzucone bożkom (21-29)

- 42 Sługa Boży i jego zadanie (1-9)
Jehowa — „to jest moje imię” (8)
Nowa pieśń ku chwale Jehowy (10-17)
Izrael ślepy i głuchy (18-25)
- 43 Jehowa na nowo zbiera swój lud (1-7)
Bożki na rozprawie sądowej (8-13)
„Wy jesteście moimi świadkami” (10, 12)
Uwolnienie z Babilonu (14-21)
„Stańmy do rozprawy przeciwko sobie” (22-28)
- 44 Błogosławieństwa dla ludu Bożego (1-5)
Nie ma Boga oprócz Jehowy (6-8)
Kult bożków niedorzecznością (9-20)
Jehowa Wykupicielem Izraela (21-23)
Odbudowa Judy za sprawą Cyrusa (24-28)
- 45 Cyrus wyznaczony do zdobycia Babilonu (1-8)
Gлина nie może się spierać z Garncarzem (9-13)
Inne narody uznają Izraela (14-17)
Bóg jest Stwórcą, Jego zapowiedzi są wiarygodne (18-25)
Ziemia stworzona po to, żeby była zamieszкана (18)
- 46 Bożki Babilonu a Bóg Izraela (1-13)
Jehowa zapowiada, co się wydarzy (10)
Drapieżny ptak ze wschodu (11)
- 47 Upadek Babilonu (1-15)
Astrologi zdemaskowani (13-15)
- 48 Izrael zganiony i oczyszczony (1-11)
Jehowa wystąpi przeciwko Babilonowi (12-16a)
Bóg uczy tego, co pożyteczne (16b-19)
„Wychodźcie z Babilonu!” (20-22)
- 49 Jehowa powołuje swojego sługę (1-12)
Światło dla narodów (6)
Pociecha dla Izraela (13-26)
- 50 Izrael cierpi przez swoje grzechy (1-3)
Posłuszny sługa Jehowy (4-11)
„Jehowa wyszkolił mój język” (4)
- 51 Syjon stanie się jak Eden (1-8)
Potężny Twórca Syjonu pociesza lud (9-16)
Kielich gniewu Jehowy (17-23)
- 52 ‘Zbudź się, Syjonie!’ (1-12)
Piękny widok niosącego dobrą nowinę (7)
Strażnicy Syjonu wykrzykują z radości (8)
Noszący sprzęty Jehowy muszą być czysti (11)
Sługa Jehowy zostanie wywyższony (13-15)
Oszepecony wygląd (14)
- 53 Cierpienie i śmierć sługi Jehowy (1-12)
Pogardzani i unikani (3)
Dźwigał nasze choroby i ból (4)
„Prowadzono go jak owcę na rzeź” (7)
„Poniósł grzech wielu ludzi” (12)
- 54 Niepłodny Syjon będzie miał wielu synów (1-17)
Jehowa mężem Syjonu (5)
Synowie Syjonu będą wyuczeni przez Jehowę (13)
Żadna broń przeciwko Syjonowi nie będzie skuteczna (17)
- 55 Zaproszenie do jedzenia i picia za darmo (1-5)
Szukajcie Jehowy i ufajcie Jego słowu (6-13)
Boże drogi górują nad ludzkimi (8, 9)
Słowo Jehowy zawsze się spełnia (10, 11)
- 56 Błogosławieństwa dla cudzoziemców i eunuchów (1-8)
Dom modlitwy dla wszystkich (7)
Ślepi strażnicy przyrównani do niemych psów (9-12)
- 57 Prawi i lojalni giną (1, 2)
Duchowa prostytutka Izraela zdemaskowana (3-13)
Pociecha dla uniżonych (14-21)
Niegodziwi jak wzburzone morze (20)
„Nie ma pokoju dla niegodziwych” (21)
- 58 Post szczerzy i na pokaz (1-12)
„Szabat rozkoszą” (13, 14)
- 59 Grzechy Izraela oddzielają go od Boga (1-8)
Wyznanie grzechów (9-15a)
Jehowa występuje w obronie skruszonych (15b-21)

<p>60 Chwała Jehowy oświeca Syjon (1-22)
„Jak gołębie do swoich gołębników” (8)
Miedź zastąpiona złotem (17)
„Malutki stanie się tysiącem” (22)</p> <p>61 Namaszczony, żeby głosić
dobrą nowinę (1-11)
„Rok dobrej woli Jehowy” (2)
„Wielkie drzewa prawości” (3)
Pomoc cudzoziemców (5)
Kapłani Jehowy (6)</p> <p>62 Nowe imię Syjonu (1-12)</p> <p>63 Zemsta Jehowy na narodach (1-6)
Lojalna miłość Jehowy
w przeszłości (7-14)
Modlitwa wyrażająca skruchę (15-19)</p> | <p>64 Modlitwa wyrażająca skruchę
(ciąg dalszy) (1-12)
Jehowa „naszym Garnkarzem” (8)</p> <p>65 Wyrok Jehowy przeciwko
bałwochwalcom (1-16)
Bóstwo szczęścia i przeznaczenia (11)
„Moi słudzy będą jeść” (13)
Nowe niebo i nowa ziemia (17-25)
„Pobudują domy i zasadzą
winnice” (21)
„Nie będą się trudzić na darmo” (23)</p> <p>66 Prawdziwe i fałszywe wielbienie (1-6)
Syjon i jego synowie (7-17)
Bóg gromadzi ludzi, by oddawali Mu
cześć w Jerozolimie (18-24)</p> |
|--|---|

1 Wizja dotycząca Judy i Jerozolimy, którą Izajasz^a, syn Amoca, otrzymał za dni Uzziasza^b, Jotama^c, Achaza^d i Ezechiasza^e, królów Judy^f.

2 Posłuchajcie, niebiosie,
i zwróć uwagę, ziemio^g,
bo Jehowa mówi:
„Wykarmiłem i wychowałem
synów^h,

lecz oni zbuntowali się
przeciwko mnieⁱ.

3 Byk dobrze zna swojego
gospodarza,
a osioł — żłób swojego
właściciela.

Ale Izrael mnie^{*} nie zna^j,
mój własny lud postępuje
bez zrozumienia^k”.

4 Biada grzesznemu
narodowi^k,
ludowi obciążonemu winą!
Biada niegodziwemu potom-
stwu, zdeprawowanym
dzieciom!

Porzuciliście Jehowę^l,

1:1 *Imię to znaczy „wybawienie przez
Jehowę”. 1:3 *Lub „swojego pana”.

ROZDZ. 1

a 2Kn 32:32

b 2Kn 26:22
Iz 6:1

c 2Kn 27:1, 2

d 2Kn 28:1

e 2Kn 29:1, 2
2Kn 32:20

f Mt 1:9

g Ps 50:4

h Pwt 1:31

i Pwt 4:25, 26
Eze 20:8

j Oz 4:6

k Dn 9:11

l Pwt 31:16
Jer 2:5

szpalta 2

a Jer 5:3

b Neh 9:34, 35
Dn 9:8

c Łk 10:34

d Pwt 28:33, 63

e 2Kl 18:11

wzgardziliście Świętym
Izraela,

odwróciście się od Niego.

5 Coraz bardziej się buntuje-
cie, gdzie więc was jeszcze
uderzyć?^a

Cała wasza głowa jest chora
i chore jest całe wasze
serce^b.

6 Od stóp do głów nie ma
zdrowego miejsca.

Skaleczenia, sińce i otwarte
rany

nie zostały opatrzone^{*}, prze-
wiązane ani posmarowane
oliwą^c.

7 Wasz kraj spustoszo-
no, miasta spalono ogniem.

Na waszych oczach cudzo-
ziemcy pożerają waszą
ziemię^d.

Wszystko jest zniszczone jak
po inwazji wrogów^e.

8 Córka syjońska została
porzucona jak szałas
w winnicy,
jak szopa na polu ogórków,

1:6 *Dost. „wyciśnięte”.

jak miasto podczas oblężenia^a.

9 Gdyby Jehowa, Bóg Zastępów, nie pozostawił nam choć trochę ocalałych, stalibyśmy się jak Sodoma, przypominalibyśmy Gomorę^b.

10 Posłuchajcie słowa Jehowy, dyktatorscy władcy Sodomy!^c

Zwróćcie uwagę na prawo^{*} naszego Boga, mieszkańcy Gomory!^d

11 „Co mi po mnóstwie waszych ofiar?”^e — mówi Jehowa.

„Dosyć mam waszych całopaleń z baranów^f i tłuszczy tuczonych zwierząt^g.

Nie sprawia mi przyjemności krew^h młodych bykówⁱ, baranków i kozłów^j.

12 Przychodzicie, żeby stanąć przede mną^k.

Ale czy ktoś od was żądał, żebyście wydeptywali moje dziedziny?^l

13 Nie przynosicie więcej nic niewartych ofiar zbożowych^{*}.

Wasze kadzidło jest dla mnie odrażające^m.

Obchodzicie dni nowiuⁿ i szabaty^o oraz zwołujecie zgromadzenia^p, ale nie mogą znieść, że urządzacie uroczyste zgromadzenie i jednocześnie zajmujecie się magią^q.

14 Znienawidziłem^{*} wasze dni nowiu i święta, stały się dla mnie ciężarem. Nie mam już siły ich znosić.

15 Gdy wyciągacie ręce, żeby się modlić, odwracam od was oczy^r.

ROZDZ. 1

^a 2Kl 18:13, 14

^lz 8:7, 8

^b Rdz 19:24, 25

^pwt 29:22, 23

^rz 9:29

^c Rdz 13:13

^lz 3:8, 9

^d Pwt 32:32

^judy 7

^e 1Sm 15:22

^prz 15:8

^oz 6:6

^mi 6:7

^f Wj 29:38

^g Kpl 3:14-16

^h Kpl 17:11

ⁱ Kpl 4:18, 21

^j Kpl 16:5

^k Pwt 16:16

^l Kzn 5:1

^mal 1:8

^m Prz 21:27

ⁿ Eze 8:11, 12

ⁿ Lb 28:11

^o Wj 31:13

^p Kpl 23:2

^q Kpl 19:26

^r Prz 15:29

szpalta 2

^a Mt 6:7

^b Prz 28:9

^lz 59:2

^lam 3:44

^c Mi 3:2-4

^d Jer 4:14

^e Iz 55:7

^f Mi 6:8

^g Pwt 10:18

^jer 22:3

^h Mi 6:2

^jak 4:8

ⁱ Ps 51:7

^lz 44:22

^mi 7:19

^j Pwt 28:1, 2

^jl 2:19

^k Kpl 26:33

^prz 29:1

^l Ps 48:2

^m Jer 2:20

ⁿ 2Sm 8:15

^lKl 3:28

^o 2Kn 19:9, 10

^p Mi 3:1-3

^lk 13:34

^q Eze 22:18

Chociaż mnożycie modlitwy^a, ja was nie wysłuchuję^b.

Wasze ręce są splamione krwią^c.

16 Umyjcie się i oczyśćcie!^d Przestańcie dopuszczać się na moich oczach podłych czynów.

Nie wyrządzajcie już zła^e.

17 Uczcie się wyświadczać dobro, postępujcie sprawiedliwie^f, przywołujcie do porządku tych, którzy gnębią innych, brońcie praw sierot^{*} i stawajcie w obronie wdów^g.

18 „Przyjdźcie i uporządkujmy sprawy między sobą” — mówi Jehowa^h.

„Choćby wasze grzechy były jak szkarłat, staną się białe jak śniegⁱ. Choćby były czerwone jak tkanina karmazynowa, staną się białe jak wełna.

19 Jeżeli chętnie okażecie posłuszeństwo, będziecie jeść to, co dobre w tej ziemi^j.

20 Ale jeśli nie okażecie posłuszeństwa i będziecie się buntować, pochłonie was miecz^k, bo tak powiedział^{*} Jehowaⁿ.

21 Jak do tego doszło, że wierne miasto^l stało się prostytutką?^m

Było pełne sprawiedliwościⁿ, mieszkała w nim prawdość^o, a teraz żyją tam mordercy^p.

22 Twoje srebro stało się żużlem^q. Twoje piwo^{*} jest rozcieńczone wodą.

1:10 *Lub „pouczenia”. 1:13 *Zob. Słowniczek pojęć. 1:14 *Lub „moja dusza znienawidziła”.

1:17 *Dost. „chłopca bez ojca”. 1:20 *Dost. „powiedziały usta”. 1:22 *Lub „piwo pszeniczne”.

- 23** Twoi książęta są uparci,
to współnicy złodziei^a.
Każdy z nich jest pazerny
na łapówki i łasy na pre-
zenty^b.
Nie oddają sprawiedliwości
sierocie,
a sprawy sądowej wdowy
nawet nie rozpatrują^c.
- 24** Dlatego prawdziwy Pan,
Jehowa, Bóg Zastępów,
Mocarz Izraela, oświadcza:
„Dosyć tego! Pozbędę się
swoich przeciwników
i wywrę zemstę na swych
wrogach^d.”
- 25** Zwrócę swoją rękę przeciw-
ko tobie,
poddam cię wytapianiu
i dokładnie* oczyszczę cię
z żużlu,
usunę wszelkie twoje zanie-
czyszczenia^e.
- 26** Ustanowię ci sędziów, tak
jak to było wcześniej,
i dam ci doradców —
jak na początku^f.
Wtedy będziesz nazywane
Miastem Prawości, Mias-
tem Wiernym^g.
- 27** Syjon będzie wykupiony
sprawiedliwością^h,
a ci, którzy do niego powra-
cają — prawością.
- 28** Buntownicy zostaną zgła-
dzeni razem z grzeszni-
kamiⁱ.
Ci, którzy opuszczają
Jehowę, zginą^j.
- 29** Będziecie się wstydić z po-
wodu potężnych drzew,
które sobie upodobaliście^k.
Okryjecie się hańbą z powo-
du ogrodów*, które sobie
wybraliście^l.

1:25 *Dost. „jakby ługiem”. 1:29 *Naj-
wyraźniej chodzi o drzewa i ogrody
związane z bałwochwalczym kultem.

ROZDZ. 1

a Iz 3:14
Mi 3:9-11

b Wj 23:8

c Wj 22:22
Jer 5:28

d Eze 5:13

e Jer 6:29, 30
Jer 9:7
Mal 3:3

f Lb 12:3
ISm 12:1, 3
Iz 32:1
Eze 34:23

g Iz 62:1

h Jer 31:11

i Eze 20:38

j 1Kl 9:6, 7

k Eze 6:13

l Iz 65:3
Iz 66:17

szpalta 2

a Jer 17:5, 6

ROZDZ. 2

b Iz 1:1

c Za 8:3

d Ps 72:1, 8
Ps 86:9
Mi 4:1-3
Ag 2:7
Dz 10:34, 35

e Za 8:23

f Iz 54:13

g Iz 51:4

h Ps 46:9

i Ps 72:7
Iz 60:18
Mt 26:52

- 30** Staniecie się podobni
do wielkiego drzewa
ze zwiędłymi liśćmi^a,
do ogrodu pozbawionego
wody.

- 31** Siłacz stanie się
wiązką paku^{*},
a jego dzieło — iskrą.
Razem staną w płomieniach
i nie będzie nikogo, kto by je
ugasił^b.

2 Wizja dotycząca Judy i Je-
rozolimy, którą otrzymał Iza-
jasz, syn Amoca^b.

- 2** Pod koniec dni*
góra domu Jehowy
zostanie mocno osadzona
ponad szczytami gór^c,
wyniesiona ponad wzgórza.
I będę do niej zmierzać
wszystkie narody^d.

- 3** Ludzie z wielu narodów
pójdą i powiedzą:
„Chodźcie, wejdźmy na górę
Jehowy,
do domu Boga Jakuba^e.
On będzie nas pouczał
o swoich drogach
i będziemy chodzić Jego
ścieżkami”^f.

Bo z Syjonu wyjdzie prawo*,
a z Jerozolimy — słowo
Jehowy^g.

- 4** Będzie sądził narody
i rozstrzygał sprawy*
dotyczące wielu ludów.
Przekują swoje miecze
na lemiesz,
a włócznie na noże
ogrodnicze^h.
Naród nie podniesie miecza
przeciwko narodowi
ani nie będą się już uczyć
sztuki wojennejⁱ.

1:31 *Chodzi o łatwopalne włókna roś-
linne. 2:2 *Lub „w dniach ostatnich”.
2:3 *Lub „wyjdą pouczenia”. 2:4 *Lub
„rozwiązywał problemy”.

- 5** Przyjdźcie, potomkowie Jakuba,
chodźmy w świetle Jehowy^a.
- 6** Boże, porzuciłeś swój lud,
potomków Jakuba^b,
bo przejęli mnóstwo zwyczajów ze Wschodu.
Zajmują się magią^c
jak Filistyni
i roi się u nich od dzieci
cudzoziemców.
- 7** Ich ziemia jest pełna srebra
i złota
i nie da się policzyć
ich skarbów.
Ich ziemia jest pełna koni
i nie da się policzyć
ich rydwanów^d.
- 8** Ich ziemia jest pełna bezwartościowych bożków^e
i kłaniają się dziełu
swoich rąk,
temu, co wykonały
ich własne palce.
- 9** Ludzie nisko upadli,
upodlili się
i nie możesz im przebaczyć.
- 10** Wejdźcie między skały
i ukryjcie się w prochu
ze strachu przed gniewem
Jehowy
i potęgą Jego majestatu^f.
- 11** Wyniosłe oczy zostaną
poniżone,
a ludzka pycha zostanie
złamana*.
Tego dnia tylko Jehowa
będzie wywyższony.
- 12** Bo ten dzień należy do
Jehowy, Boga Zastępów^g.
Ten dzień przychodzi na każdego, kto jest wyniosły
i zarożumiał,
na wszystkich – i tych wysoko postawionych, i tych,
co znaczą niewiele^h,

2:11, 17 *Lub „upokorzona”.

ROZDZ. 2

a Iz 60:19, 20

b Pwt 31:16, 17

c Pwt 18:10

d Pwt 17:15, 16

e 2Kn 28:1, 2
2Kn 33:1, 7

f Wj 20:18

g Sof 1:4, 7

h Iz 66:16

szpalta 2

a 1Kl 10:22
Eze 27:25

b Iz 27:9

c Iz 2:10
2Ts 1:9

d Obj 6:15

e Iz 30:22
Iz 31:7

- 13** na wszystkie wysokie
i wyniosłe cedry Libanu
i wszystkie dęby Baszanu,
- 14** na wszystkie wysokie góry
i wszystkie wyniosłe
wzgórza,
- 15** na każdą wysoką wieżę
i każdy warowny mur,
- 16** na wszystkie okręty
Tarsisz^a
i wszystkie wspaniałe statki.
- 17** Ludzka wyniosłość zostanie
poniżona,
a pycha – złamana*.
Tego dnia tylko Jehowa
będzie wywyższony.
- 18** Bezwartościowe bożki
całkowicie znikną^b.
- 19** Kiedy Jehowa powstanie,
żeby wstrząsnąć ziemią,
to ze strachu przed Jego
gniewem
i potęgą Jego majestatu^c
ludzie schowają się w skal-
nych jaskiniach
i w dołach w ziemi^d.
- 20** Tego dnia wezmą swoje
bezwartościowe bożki
ze srebra i złota,
które sobie zrobili, żeby się
im kłaniać,
i rzucą je ryjówkom* i nieto-
perzom^e.
- 21** Kiedy Jehowa powstanie,
żeby wstrząsnąć ziemią,
to ze strachu przed Jego
gniewem
i potęgą Jego majestatu
ludzie schowają się w skal-
nych jamach
i rozpadlinach.
- 22** Dla własnego dobra prze-
stańcie ufać człowiekowi,
który jest tylko tchnieniem*.
Czy warto na niego liczyć?

2:20 *Żarłocze małe ssaki. 2:22 *Lub
„którego dech jest w jego nozdrzach”.

- 3** Prawdziwy Pan, Jehowa,
Bóg Zastępów,
usuwa z Jerozolimy
i Judy wszelkiego rodzaju
wsparcie:
wszystkie zapasy chleba
i wody^a,
- 2** mocarza i wojownika,
sędziego i proroka^b, wróżbitę
i starszego,
- 3** dowódcę pięćdziesiątki^c,
dygnitarza oraz doradcę,
znawcę sztuki magicznej
i wprawnego zaklinacza^d.
- 4** Ich książętami ustanowię
chłopców
i nieobliczalni* będą nad
nimi panować.
- 5** Ludzie będą gnębić jedni
drugich,
każdy swojego bliźniego^e.
Chłopiec zaatakuję starca,
a mało znaczący nie będzie
się liczył z poważanym^f.
- 6** Każdy chwyci brata w domu
swojego ojca i powie:
„Ty masz płaszcz, więc bądź
naszym przywódcą.
Panuj nad tym rumowis-
kiem”.
- 7** Ale ten zaprotestuje:
„Nie będę opatrywać
waszych ran*,
nie mam w domu ani jedze-
nia, ani ubrania.
Nie ustanawiajcie mnie
przywódcą tego ludu”.
- 8** Jerozolima się potknęła,
a Juda upadła,
bo słowami i czynami wystę-
pują przeciwko Jehowie.
Wobec Jego majestatu*
zachowują się beczelnie^g.
- 9** Już sam wyraz ich twarzy
świadczy przeciwko nim.

3:4 *Lub „kapryśni”. 3:7 *Lub „nie bę-
dę waszym uzdrowicielem”. 3:8 *Dosl.
„w oczach Jego chwały”.

ROZDZ. 3

a Kpl 26:26
Pwt 28:49, 51
Jer 37:21
Eze 4:16

b Eze 13:9

c Wj 18:21

d Pwt 18:10, 12
Iz 8:19

e Jer 9:4, 5
Mi 3:2, 3

f Kpl 19:32

g 2Kn 33:1, 6
Eze 9:9

szpalta 2

a Rdz 18:20
Iz 1:10
Judy 7

b Kzn 8:12
Sof 2:3

c Jer 5:31
Hab 1:4

d Iz 1:23
Jer 5:26-28
Mi 2:1, 2
Mi 6:10

e Mi 3:2, 3

Otwarcie mówią o swoim
grzechu, tak jak mieszkań-
cy Sodomy^a,
nawet nie próbują go ukryć.
Biada im*, bo sami ściągają
na siebie nieszczęście!

- 10** Powiedzcie prawym, że bę-
dzie się im dobrze wiodło.
Otrzymają nagrodę za swoje
postępowanie^{*b}.
- 11** Biada niegodziwym!
Spadnie na nich
nieszczęście,
zaznają tego, co sami robili
innym!
- 12** Przełożeni mojego ludu ob-
chodzą się z nim surowo
i panują nad nim kobiety.
Ludu mój, twoi przywódcy
sprawiają, że się błąkasz,
że nie możesz rozpoznać
właściwej drogi^c.
- 13** Jehowa jest gotowy do roz-
prawy,
powstaje, żeby wydać wyrok
na narody.
- 14** Jehowa osądzi starszych
i książąt swojego ludu.
„Doszczętnie spaliliście
winnicę,
a to, co ukradliście biednym,
jest w waszych domach^d.”
- 15** Jakim prawem uciskacie
mój lud
i miążdżycie biednych?^{*e} —
oświadcza Wszechwładny
Pan, Jehowa, Bóg
Zastępów.
- 16** Jehowa mówi: „Ponieważ
córci Syjonu są wyniosłe —
chodzą z wysoko podniesio-
nymi głowami*,
rzucają zalotne spojrzenia,
idąc, kołyszają biodrami

3:9 *Lub „ich duszy”. 3:10 *Dosl. „bę-
dą spożywać owoc swych uczynków”.
3:16 *Dosl. „z wyciągniętą szyją”.

- i pobrząkują łańcuszkami na nogach—
- 17** Jehowa sprawi, że głowy córek Syjonu pokryją się strupami.
Jehowa sprawi, że wyłysieją^a.
- 18** W tym dniu Jehowa odbierze im wszystkie ozdoby: bransoletki na nogi, opaski na głowę, ozdoby w kształcie księżycy^b,
- 19** kolczyki*, bransolety, woale,
- 20** nakrycia głowy, łańcuszki na nogi, przepaski na piersi*, flakoniki z perfumami[#], amulety^Δ,
- 21** pierścionki, kolczyki do nosa,
- 22** uroczyste szaty, narzutki, płaszcze, sakiewki,
- 23** lusterka^c, lńiane szaty*, turbany i chusty.
- 24** Zamiast zapachu olejku balsamowego^d będzie smród, zamiast pasa—powróż, zamiast pięknej fryzury—łyšina^e, zamiast bogatej szaty—wór^{*f}, a zamiast urody—piętno.
- 25** Twoi ludzie padną od miecza, twoi dzielni wojownicy zgina w bitwie^g.
- 26** Bramy Syjonu pogrążą się w żalu i smutku^h.
Syjon będzie jak siedząca na ziemi kobieta w żałobieⁱ.
- 4** Tego dnia siedem kobiet uchwyci się jednego mężczyzny^j, mówiąc:
„Będziemy jadły własny chleb

3:19 *Lub „wisiorki”. 3:20 *Lub „szarfy”. #Dost. „domy dusz”. ΔLub „ozdobne brzęczące muszelki”. 3:23 *Lub „szaty spodnie”. 3:24 *Zob. Słownikzek pojęć.

ROZDZ. 3

a Iz 3:24

b Sdz 8:26

c Wj 38:8

d Est 2:12

e Mi 1:16

f Lam 2:10

g Lam 2:21

h Lam 1:4

i Lam 2:10

ROZDZ. 4

j Iz 3:25

szpalta 2

a Rdz 30:22, 23
Łk 1:24, 25b Iz 30:23
Jl 3:18
Za 9:17

c Wj 32:32, 33

d Eze 22:20-22

e Eze 36:25

f Wj 13:21
Łb 9:15
Za 2:4, 5

g Ps 121:5

h Iz 25:4

ROZDZ. 5

i Ps 80:8
Iz 5:7
Jer 2:21
Łk 20:9j Mt 21:33
Mk 12:1

k Oz 10:1

i nosiły własne ubranie, tylko pozwól, żeby nazywano nas twoim imieniem. Niech zostanie z nas zdjęta hańba^{**a}.

2 Tego dnia to, co wyrosnie* za sprawą Jehowy, będzie okazałe i piękne, a plony ziemi staną się powodem do dumy i radości dla ocalałych z Izraela^b.
3 Każdy, kto przetrwa na Syjonie, kto pozostanie w Jerozolimie—każdy w Jerozolimie, kto został zapisany, żeby żyć—będzie nazywany świętym^c.

4 Gdy Jehowa duchem sądu i ognia^{*d} zmyje brud[#] z córek Syjonu^e, a z Jerozolimy spłucze krew, która została w niej przełana, **5** wtedy nad całą górą Syjon i nad jej miejscem zgromadzeń Jehowa stworzy obłok i dym za dnia, a w nocy jasny ogień^f. Cała ta wspaniała ziemia znajdzie się pod osłoną.
6 Powstanie tam szałas, który będzie dawał cień w czasie upalnego dnia^g oraz służył za schronienie przed burzą i deszczem^h.

5 Zaśpiewam mojemu ukochanemu pieśń o nim i jego winnicyⁱ.
Mój ukochany miał winnicę na żyznym zboczach.

2 Spulchnił jej ziemię, oczyścił ją z kamieni, obsadził szlachetną czerwoną winoroślą, pośrodku niej zbudował wieżę i wykuł tłocznię^j.

Miał nadzieję, że będzie rodzić dobre winogrona, ale ona wydała tylko nic niewarte owoce^k.

4:1 *Chodzi o hańbę związaną z brakiem męża i dzieci. **4:2** *Lub „wyrosnie jako latorośl”. **4:4** *Lub „oczyszczenia”. #Dost. „odchody”.

- 3** „Mieszkańcy Jerozolimy i Judy, rozsądźcie, proszę, między mną a moją winnicą^a.
- 4** Co więcej mógłbym zrobić dla swojej winnicy? Czego jeszcze dla niej nie zrobiłem?^b Dlaczego gdy spodziewałem się, że wyda dobre winogrona, ona wydała owoce nic niewarte?
- 5** Teraz wam powiem, co zrobię ze swoją winnicą: Usunę jej żywopłot, zostanie doszczętnie spalona^c. Zburzę jej kamienny mur i będzie deptana.
- 6** Sprawię, że stanie się nieużytkiem^d. Nie będzie przycinana ani pielona, zarośnie cierniami i chwastami^e. Chmurom nakazę, żeby nie spuszczały na nią deszczu^f.
- 7** Winnicą Jehowy, Boga Zastępów, jest lud Izraela^g. Mieszkańcy Judy są uprawą, którą pokochał. Spodziewał się sprawiedliwości^h, lecz zapanowała niesprawiedliwość. Spodziewał się prawości, lecz słyszał krzyk rozpaczⁱ.
- 8** Biada tym, którzy przyłączają dom do domu^j i dodają pole do pola^k, tak że nie ma już miejsca dla innych! I sami mieszkają w tej ziemi.
- 9** Na własne uszy słyszałem, jak Jehowa, Bóg Zastępów, przysiągł,

ROZDZ. 5

a Mi 6:2

b 2Kn 36:15
Eze 24:13

c Kpl 26:31, 33
Neh 2:3
Ps 79:1

d Pwt 29:22, 23
Jer 25:11
Jer 45:4

e Iz 32:13

f Pwt 11:16, 17

g Ps 80:8
Jer 12:10

h Mi 6:8

i Pwt 15:9

j Mi 2:1, 2

k 1Kl 21:15, 16

szpalta 2

a 2Kn 36:20, 21
Iz 27:10

b Pwt 28:15, 17
Jl 1:17

c Łk 21:34
Rz 13:13

d Iz 27:11
Jer 8:7
Oz 4:6

e Lam 4:9

f Pwt 28:63

że wiele domów, choć wielkich i pięknych, zacznie budzić grozę. Nikt nie będzie w nich mieszkał^a.

10 Dziesięć mórg^{*} winnicy da zaledwie jeden bat[#] wina, a z chomera[#] wysianego ziarna zbierze się zaledwie efe^{#b}.

11 Biada tym, którzy od wczesnego rana szukają alkoholu^c i przesiadują do nocy, aż wino ich rozпали!

12 Na ich ucztach leje się wino, gra lira^{*}, harfa[#], tamburyn oraz flet.

Ale nie zwracają uwagi na działania Jehowy, nie dostrzegają tego, co On robi.

13 Mój lud pójdzie więc na wygnanie za to, że brak mu wiedzy^d. Jego dostojnicy będą chodzić głodni^e, a zwykli ludzie będą usychać z pragnienia.

14 Grób^{*} się poszerzył[#], szeroko rozwarł swoją pasczczę^f.

Na pewno trafi do niego świetność[^] Jerozolimy, jej hałaśliwe tłumy i ci, którzy spędzają czas na hucznych zabawach.

15 Ludzie się upodlą, zostaną upokorzeni,

5:10 *Dosl. „dziesięć zaprzęgów”. Chodzi o obszar ziemi, jaki w ciągu dnia mogą zaorać byki w 10 zaprzęgach. [#]Zob. *Dodatek B14*. **5:12** *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. [#]Hebr. *néwel*. Instrument strunowy przypominający harfę lub lirę. **5:14** *Lub „Szeol”, czyli wspólny grób ludzkości. Zob. *Słownik pojęć*. [#]Lub „poszerzył swoją duszę”. [^]Lub „dostojnicy”.

- oczy wyniosłych będą
poniżone.
- 16** Jehowa, Bóg Zastępów,
wywyższy się, gdy wykona
swoją wyrok*.
- Prawdziwy Bóg, Święty^a,
uświęci się przez prawość^b.
- 17** Baranki będą się tam paść
jak na swoim pastwisku.
Cudzoziemcy będą się żywić
na spustoszonych miejscach,
gdzie kiedyś przebywały
dobrze odżywione zwierzęta.
- 18** Biada tym, którzy ciągną
swoją winę sznurami
oszustwa
i wprzęgają się w grzech
jak do wozu;
- 19** tym, którzy mówią: „Niech
Święty Izraela pośpieszy
się ze swoim dziełem,
niech szybko je wykona –
chcemy to zobaczyć!
Niech spełni swoje
zamierzenie* –
chcemy je poznać!”^c.
- 20** Biada tym, którzy mówią,
że dobre jest złe, a złe jest
dobre^d,
którzy ciemność przedsta-
wiają jako światło, a światło
jako ciemność,
którzy gorycz zamieniają
w słodycz, a słodycz
w gorycz!
- 21** Biada tym, którzy są mądrzy
we własnych oczach
i sami siebie uważają za roz-
tropnych!^e
- 22** Biada mocnym w picu wina,
tym, którzy są mistrzami
w mieszaniu napojów alko-
holowych^f;
- 23** tym, którzy za łapówkę unie-
winniają niegodziwca^g,

5:16 *Lub „wywyższy się przez sprawiedliwość”. 5:19 *Lub „postanowienie; zamysł”.

ROZDZ. 5

a Iz 6:3
Obj 4:8

b Pwt 32:4

c Jer 5:12
Jer 17:15
Eze 12:22

d Prz 17:15
Mal 2:17

e Prz 3:7
Rz 12:16

f Prz 23:20
Prz 31:4, 5

g Pwt 16:19
Iz 1:23
Mi 3:11

szpalta 2

a 1Kl 21:13
Prz 17:15

b Pwt 31:20
2Kl 17:13, 14
Neh 9:26
Iz 1:4

c Pwt 31:16, 17
2Kn 36:15, 16
Lam 2:2

d Jer 16:4

e Jer 52:4

f Pwt 28:49,
50
Jer 5:15

g Jer 4:13

- a prawemu odmawiają sprawiedliwości!^a
- 24** Będą zniszczeni jak ściernisko,
które zostaje pochłonięte przez ogień,
jak sucha trawa, która znika
w płomieniach.
Ich korzenie zgniją,
a ich kwiaty rozwieją się
jak pył,
bo odrzucili prawo* Jehowy,
Boga Zastępów,
wzgardzili słowem Świętego
Izraela^b.
- 25** Dlatego Jehowa zapłonął
gniewem na swój lud,
wyciągnie przeciw niemu
swoją rękę i go uderzy^c.
Wtedy zadrżą góry,
trupy będą leżeć na ulicach
jak śmieci^d.
Ze względu na to wszystko
Jego gniew się nie odwrócił,
Jego ręka cały czas jest
wyciągnięta, gotowa
do uderzenia.
- 26** Dał znak* dalekiemu
narodowi^e,
zagwizdał, żeby wezwać go
z krańca ziemi^f.
I oto przybywa on bardzo
szybko^g.
- 27** Nie ma w nim nikogo,
kto jest zmęczony, nikogo,
kto się potyka.
Nikt nie jest senny i nikt
nie śpi.
Pasy na ich biodrach nie
są poluzowane,
rzemyki sandałów nie są
zerwane.
- 28** Wszystkie ich strzały są
ostre,
wszystkie łuki napięte.

5:24 *Lub „pouczenia”. 5:26 *Lub „postawił słup sygnałowy”.

Kopyta ich koni są jak krzemień,
a koła rydwanów jak wicher^a.

29 Ich głos przypomina ryk lwa,
ryczą jak młode lwy^{*b}.
Będą wydawać groźne pomruki
i pochwyć zdobycz,
odejdą z nią i nikt jej nie uratuje.

30 Tego dnia nad nią zaryczą,
ich głos będzie jak huk morza^c.

Każdy, kto spojrzy na tę ziemię,
zobaczy przeraźliwą ciemność.

Światło spowiją ciemne chmury^d.

6 W roku, w którym umarł król Uzziasz^e, ujrzałem Jehowę siedzącego na wyniosłym tronie^f,
a końce Jego szaty wypełniały świątynię. **2** Unosili się nad Nim serafowie. Każdy z nich miał sześć skrzydeł—dwoma zakrywał swoją twarz, dwoma zakrywał nogi, a dwa służyły mu do latania.

3 I wołał jeden do drugiego:
„Święty, święty, święty jest Jehowa,
Bóg Zastępów!^g
Cała ziemia pełna jest Jego chwały!”.

4 Od tych okrzyków^{*} zatrzęsły się odrzwia i dom napełnił się dymem^h.

5 Wtedy powiedziałem:
„Biada mi!
Teraz na pewno umrę^{*},
bo jestem człowiekiem o nieczystych wargach
i mieszkam wśród ludzi o nieczystych wargachⁱ,
a moje oczy ujrzają Króla, samego Jehowę, Boga Zastępów”.

5:29 *Lub „młode grzywiaste lwy”.
6:4 *Dosl. „na głos wołającego”. 6:5
*Dosl. „jestem zmuszony do milczenia”.

ROZDZ. 5

a Hab 1:8

b Jer 50:17

c Jer 6:23

d Jer 4:23

ROZDZ. 6

e 2Kn 26:23

f 1Kl 22:19
Dn 7:9

g Wj 15:11
Obj 4:8

h Obj 5:8

i Iz 29:13

szpalta 2

a Eze 10:2

b Obj 8:5

c Rdz 1:26
Jn 1:1, 2
Jn 12:41

d Ps 110:3
Mt 4:19, 20

e Jer 5:21
Mt 13:14
Łk 8:9, 10
Dz 28:25, 26

f Eze 3:7

g Jer 6:10
Jn 3:20

h Mt 13:15
Dz 28:27

i 2Kn 36:20, 21
Iz 3:26
Iz 24:1

j 2Kl 25:11

6 Wówczas przyleciał do mnie jeden z serafów. Trzymał w ręku żarzący się węgielek^a, który wziął szczypcami z ołtarza^b.
7 Dotknął nim moich ust i powiedział:

„Dotknąłem węgielkiem twoich ust,
jesteś wolny od winy,
twój grzech został przebaczony”.

8 I usłyszałem głos Jehowy: „Kogo mam posłać? Kto będzie nas reprezentował?”^c. Odpowiedziałem: „Jestem gotowy! Poślij mnie!”^d.

9 On rzekł: „Idź i przemów do tego ludu:
„Będziecie ciągle słyszeć,
ale niczego nie zrozumiecie.
Będziecie ciągle patrzeć,
ale niczego nie pojmiecie”^e.

10 Znieczul serce tego ludu^f,
znieczul ich uszy^g,
posklejaj im oczy,
żeby nie widzieli swoimi oczami
ani nie słyszeli swoimi uszami,
żeby ich serce nie rozumiało
i żeby nie zawrócili i nie zostali uzdrowieni”^h.

11 Wtedy zapytałem: „Jak długo, Jehowo?”. On odrzekł:

„Aż miasta obrócą się w ruiny i zostaną bez mieszkańców,
domy opustoszeją,
a zrujnowana ziemia zamieni się w pustkowie”ⁱ.

12 Aż Jehowa wypędzi ludzi daleko^j
i w tej ziemi zapanuje straszliwa pustka.

13 „Ale pozostanie tam jeszcze dziesiąta część, która znowu ulegnie spaleni. Będzie jak

wielkie drzewo, jak dąb, po ścięciu którego pozostaje pień. Tym pniem będzie święte potomstwo”.

7 Za dni Achaza^a, syna Jotama, syna Uzzjasza, króla Judy, syryjski król Recin razem z Pekachem^b, synem Remaliasza, królem Izraela, wyruszył na wojnę przeciwko Jerozolimie, ale nie był^{*} w stanie jej zdobyć^c. **2** Powiadomiono dom Dawida: „Syria połączyła siły z Efraimem”.

Serce Achaza i serce jego ludu zaczęło drżeć ze strachu, jak drżą na wietrze drzewa w lesie.

3 Wtedy Jehowa przemówił do Izajasz: „Wydź, proszę, ze swoim synem Szear-Jasubem^{*d} na spotkanie Achazowi do wylotu kanału górnej sadzawki^e, który jest przy drodze prowadzącej do pola praca. **4** Powiedz mu: „Zachowaj spokój. Nie bój się i nie trać odwagi z powodu tych dwóch ledwo tłących się kawałków drewna, z powodu zacieklego gniewu Recina, króla Syrii, oraz syna Remaliasza^f. **5** Syria z Efraimem i synem Remaliasza uknuli przeciwko tobie spisek. Powiedzieli: **6** „Wyruszmy przeciwko Judzie, rozszarpmy^{*} ją, podbijmy^g i ustanówmy w niej królem syna Tabeela^g”.

7 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„To się nie uda,
nie dojdzie do tego.

8 Głową Syrii jest Damaszek,
a głową Damaszkum jest
Recin.

7:1 *Możliwe też „nie byli”. 7:3 *Imię to znaczy „tylko ostatek powróci”. 7:6 *Możliwe też „zastraszymy”. *Lub „zrobimy wyłom w jej murach”. Dost. „rozerwijmy”.

ROZDZ. 7

a 2Kl 16:1, 2

b 2Kl 15:37
2Kn 28:6

c 2Kl 16:5

d Iz 8:18

e 2Kl 18:17

f 2Kl 15:30
Iz 8:6, 7

g 2Kl 16:5

szpalta 2

a 2Kl 17:6
Oz 1:6

b 1Kl 16:23, 24

c 2Kl 15:27

d Sdz 6:36, 37
Iz 37:30
Iz 38:7, 8

e 2Kn 36:15, 16

f Iz 9:6
Jn 1:14
1Tm 3:16

g Mt 1:23
Łk 1:30-35

h 2Kl 15:29
2Kl 16:8, 9
Iz 8:3, 4
Iz 17:1

i 2Kl 18:13, 14
2Kn 28:19, 20
Iz 36:1

j 1Kl 12:20

Zanim minie 65 lat,
Efraim zostanie całkowicie
roztrząskany i przestanie
być narodem^a.

9 Głową Efraima jest Samaria^b,
a głową Samarii jest syn
Remaliasza^c.

Jeżeli nie będziecie mieli
silnej wiary,
to nie będziecie bez-
pieczni^{***}”.

10 Jehowa powiedział jesz-
cze do Achaza: **11** „Poproś Je-
howę, swojego Boga, o znak^d—
czy to głęboki jak grób^{*}, czy wy-
soki jak niebo”. **12** Ale Achaz
odrzekł: „Nie poproszę, nie będę
wystawiał Jehowy na próbę”.

13 Wtedy Izajasz przemówił:
„Posłuchaj, proszę, domu Dawi-
da. Mało wam, że nadużywacie
cierpliwości ludzi? Musicie jesz-
cze nadużywać cierpliwości Bo-
ga^e. **14** Dlatego Jehowa sam
da wam znak: Młoda kobie-
ta^{*} zajdzie w ciążę i urodzi sy-
na^f, i nada mu imię Immanuel^g.”

15 Zanim nauczy się on odrzu-
cać zło i wybierać dobro, będzie
jadł masło i miód. **16** Chłó-
piec nie zdąży jeszcze nauczyć
się odrzucać zło i wybierać do-
bro, kiedy ziemia dwóch królów,
których tak bardzo się boisz,
zostanie całkowicie opuszczo-
na^h. **17** Przeciwko tobie, twoje-
mu ludowi i domowi twojego o-
ca Jehowa pošle króla Asyriiⁱ.
I nastaną takie czasy, jakich nie
było, odkąd Efraim odłączył się
od Judy^j.

18 „Tego dnia Jehowa za-
gwiżdże na muchy, które są przy
dalekich kanałach Nilu w Egip-
cie, i na pszczoły w ziemi

7:11 *Lub „Szeol”, czyli wspólny grób
ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. 7:14
*Lub „panna”. *Imię to znaczy „z nami
jest Bóg”.

asyryjskiej **19** i one przylecą, i obsiadą urwiste doliny*, rozpadliny skalne, wszystkie cierniste zarośla i wszystkie wodopoje.

20 „Tego dnia Jehowa za pomocą brzytwy najętej w regionie Eufratu*—za pomocą króla Asyrii^a—ogoli twoją głowę i nogi, a nawet obetnie ci brodę.

21 „Tego dnia każdy człowiek będzie miał jedną jałówkę oraz dwie owce. **22** Będzie dużo mleka, dlatego będzie można jeść masło. Każdy, kto pozostanie w kraju, będzie jadł masło i miód.

23 „Tego dnia wszędzie, gdzie rosnę 1000 winorośli wartych 1000 srebrników, zostaną tylko ciernie i chwasty. **24** Ludzie będą tam chodzić z łukiem i strzałą, bo ciernie i chwasty porosną całą tę ziemię. **25** Z obawy przed cierniami i chwastami nie zbliżysz się więcej do gór, które kiedyś oczyszczano motyką. Będą się na nich paść byki, podępczą je owce”.

8 Jehowa polecił mi: „Weź wielką tablicę^b i zwykłym rylcem* napisz na niej: „Maher-Szalal-Chasz-Baz”. **2** I niech potwierdzą to na piśmie* wierni świadkowie—kapłan Uriasz^c oraz Zachariasz, syn Jeberechiasza”.

3 Potem współżyłem z prorokiną^d i ona zaszła w ciążę. Kiedy urodziła syna^d, Jehowa powiedział do mnie: „Daj mu na imię Maher-Szalal-Chasz-Baz, **4** bo zanim chłopiec nauczy się

7:19 *Lub „wadi”. Zob. *Słownikzek pojęć*. 7:20; 8:7 *Dosl. „rzeki”. 8:1 *Dosl. „rylcem śmiertelnika”. ^aImię to może znaczyć „śpiesząc się do łupu, idąc szybko, żeby grabić”. 8:2 *Lub „poświadczają to”. 8:3 *Dosl. „zbliżyłem się do prorokini”. Chodzi o żonę Izajasza.

ROZDZ. 7
a 2Kl 16:7

ROZDZ. 8
b Iz 30:8

c 2Kl 16:10

d Iz 8:18

szpalta 2

a 2Kl 15:29
2Kl 16:8, 9
2Kl 17:6
Iz 7:16
Iz 17:1

b 2Kl 17:16
Jer 17:13

c Iz 7:1

d 2Kl 17:5
2Kl 18:9

e 2Kl 28:19, 20
Iz 7:17, 20
Iz 10:28-32

f Iz 7:14
Mt 1:23

g 2Kl 32:21

h Pwt 20:1
Ps 44:3

mówić „tata” i „mama”, bogactwa Damaszk i łupy Samarii zostaną wywiezione do króla Asyrii^a.

5 Jehowa znowu do mnie przemówił:

6 „Ponieważ ten lud odrzucił łagodnie płynące wody Sziloachu^{*b}

i cieszy się z powodu Recina oraz syna Remaliasza^c,

7 Jehowa sprowadzi na niego potężne i nieprzebrane wody Eufratu*—

króla Asyrii^d wraz z całą jego chwałą.

Wyleje się on ze wszystkich swoich koryt, wystąpi ze wszystkich swoich brzegów

8 i przetoczy się przez Judę. Przejdzie przez nią jak powódź, sięgnie aż po szyję^e. Będzie miał rozpostarte skrzydła, którymi zakryje całą twoją ziemię, Immanuelu^{*f}.”

9 Wyrządzajcie im krzywdę, narody, ale i tak zostaniecie roztrzaskane!

Słuchajcie, wy wszyscy w odległych miejscach na ziemi!

Przygotujcie się do walki*, ale zostaniecie roztrzaskani!^g

Przygotujcie się do walki, ale zostaniecie roztrzaskani!

10 Obmyślcie plan, lecz on i tak zostanie udaremniiony! Mówcie, co chcecie, lecz to się nie uda, bo z nami jest Bóg^{*h}!

8:6 *Nazwa kanału wodnego. 8:8 *Zob. Iz 7:14. 8:9 *Lub „przepaszcie się”. 8:10 *Zwrot „z nami jest Bóg” to po hebr. *Immanuel*. Zob. Iz 7:14 i 8:8.

11 Jehowa ostrzegł mnie, że-
bym nie postępował jak ten
lud—zaczęła na mnie silnie od-
działywać Jego moc* i powie-
dział mi:

12 „Nie nazywajcie spiskiem
tego, co ten lud nazywa
spiskiem!

Nie bójcie się tego, czego on
się boi,
nie drżycie przed tym.

13 To Jehowę, Boga Zastępów,
macie uważać za
świętego^a,

to Jego macie się bać
i przed Nim macie drżeć”^b.

14 On będzie jak sanktuarium,
ale dla obu domów Izraela
stanie się
kamieniem, o który się
uderzą^c,
i skałą, przez którą upadną.
Dla mieszkańców Jerozolimy
stanie się pułapką i sidłem.

15 Wielu z nich się potknie,
przewróci i rozbije.
Wpadną w sidła i zostaną
schwytani.

16 Zwiń spisane świadectwo*,
opieczętuć prawo[#] wśród
moich uczniów!

17 Będę wyczekiwał* Jeho-
wy^d, który zakrywa swoją twarz
przed potomkami Jakuba^e, i w
Nim będę pokładał nadzieję.

18 Ja i dzieci, które mi dał
Jehowa^f, stanowimy w Izraelu
znaki^g i cuda od Jehowy, Bo-
ga Zastępów, który przebywa na
górze Syjon.

19 Mogą wam powiedzieć:
„Poradźcie się mediów spirytys-
tycznych albo wróżbitów, którzy

8:11 *Lub „spoczęła na mnie Jego sil-
na ręka”. **8:16** *Lub „zwiń poświadcze-
nie”. [#]Lub „pouczenia”. **8:17** *Lub
„czekał z utęsknieniem”.

ROZDZ. 8

a Kpl 10:3
Kpl 22:32

b Kzn 12:13
Mt 10:28

c Mt 21:42, 44
Łk 20:17, 18
Rz 9:31-33
1Ko 1:23
1Pt 2:7, 8

d Ps 33:20

e Pwt 31:16, 17
Mi 3:4

f Heb 2:13

g Iz 7:14, 16
Iz 8:3, 4

szpalta 2

a Kpl 20:6
Pwt 18:10, 11
Ps 146:4
Kzn 9:5, 10

b Prz 4:19

c Pwt 28:15,
48

ROZDZ. 9

d 2Kl 15:29

e Mt 4:13-16
Łk 1:78, 79
Łk 2:30-32
Jn 1:9
Jn 8:12

szepczą i mamroczać”. Ale czy
każdy lud nie powinien radzić
się swojego Boga? Czy należy
radzić się umarłych w sprawie
żywych?^a **20** Przeciwnie, nale-
ży szukać rady w prawie i spisa-
nym świadectwie*!

Jeżeli nie mówią zgodnie ze
słowem Boga, nie mają światła^b.
21 Każdy, kto będzie chodził
po tej ziemi, będzie nieszczęs-
liwy i głodny^c. Z głodu i ze złości
będzie przeklinał swojego króla
i swojego Boga, kiedy popatrzy
w górę. **22** A potem popatrzy
na ziemię i zobaczy tylko udrękę
i ciemność, pomrok i cierpienie,
nieprzenikniony mrok.

9 Jednak mrok ten nie będzie
taki jak dawniej, gdy kraj do-
znawał ucisku, gdy ze wzgardą
traktowano ziemię Zebulona i zie-
mię Naftalego^d. Bóg sprawi, że
w późniejszym czasie ziemia
ta będzie otaczana szacunkiem—
droga nadmorska w regionie nad-
jordańskim, Galilea narodów.

2 Lud, który chodził w ciem-
ności,
zobaczył wielkie światło.
Światło zajaśniało
nad mieszkającymi w krainie
głębokiego cienia^e.

3 Sprawileś, że ten naród stał
się liczny,
i dałeś mu wielką radość.
Cieszą się przed Tobą,
jak cieszą się ludzie w porze
żniw,
jak ci, którzy dzielą łupy.

4 Bo roztrzaskałeś ich ciężkie
jarmy,
złamałeś różgę, którą bito
ich po plecach, kij gnębi-
ciela—

8:20 *Lub „i poświadczeniu”. [#]Dost.
„jutrzeński”.

- podobnie jak w dniu klęski Midianu^a.
- 5** Każdy but, który maszeruje, aż drży ziemia, i każde ubranie zbroczone krwią zostaną wydane na pastwę ognia.
- 6** Bo narodziło się nam dziecko^b, syn został nam dany i na jego barkach spocznie władza^{*c}. Będą go nazywać Cudownym Doradcą^d, Potężnym Bogiem^e, Wiecznym Ojcem, Księciem Pokoju.
- 7** Jego władza^{*} sięgnie wszędzie i pokojowi nie będzie końca^f, gdy zasiądzie na tronie Dawida^g w swoim królestwie. Utwierdzi to królestwo^h i oprze na sprawiedliwościⁱ i prawości^j— aż po wieczność. W swojej gorliwości dokona tego Jehowa, Bóg Zastępów.
- 8** Jehowa skierował słowo przeciw Jakubowi i dosięgło ono Izraela^k.
- 9** Dowiedzą się o nim wszyscy— Efraim i mieszkancy Samarii— którzy wyniosłe, z pychą w sercu mówią:
- 10** „Budynki z cegły się zawaliły, ale pobojujemy sobie nowe z ciosanych kamieni. Poćcinano sykomory, ale zastąpimy je cedrami”.
- 11** Jehowa pośle przeciwko niemu wrogów Recina, podburzy jego nieprzyjaciół do ataku:

9:6, 7 *Lub „władza książęca”.

ROZDZ. 9

a Sdz 8:12, 28
Iz 10:26, 27

b Łk 1:35
Łk 2:11

c Rdz 49:10
Ps 2:6
Za 6:13
Łk 22:29
Obj 19:16

d Iz 11:2
Mt 7:28, 29
Mt 12:42

e Ps 45:3
Jn 1:18

f Ps 72:1, 7
Dn 2:44

g Łk 1:32, 33

h 2Sm 7:16, 17
Obj 11:15

i Iz 42:1
Mt 12:18

j Ps 45:6
Iz 32:1
Jer 23:5
Heb 1:8

k 2Kl 17:6

l Am 5:11

szpalta 2

a 2Kn 28:18

b Pwt 31:17

c Iz 5:25
Iz 10:4

d 2Kl 17:13, 14
Oz 7:10
Am 4:6
Am 5:6

e 2Kl 17:6
Oz 10:15

f Pwt 13:1-3

g Pwt 4:25, 26

h Iz 5:25

- 12** Syria nadciągnie ze wschodu, a Filistyni z zachodu^{*a}. Szeroko otworzą swoją paszczę i pochłoną Izraela^b. Ze względu na to wszystko Jego gniew się nie odwrócił, Jego ręka cały czas jest wyciągnięta, gotowa do uderzenia^c.
- 13** Bo ten lud nie wraca do Tego, który ich smaga, i nie szuka Jehowy, Boga Zastępów^d.
- 14** W jednym dniu Jehowa odetnie Izraelowi głowę i ogon, pęd i sitowie^{*e}.
- 15** Głową jest starszy i wysoce szanowany, a ogonem— prorok udzielający fałszywych pouczeń^f.
- 16** Przywódcy tego ludu sprawiają, że wszyscy błądzą. Ci, których prowadzą, są zdezorientowani.
- 17** Dlatego Jehowa nie będzie zadowolony z ich młodzieńców i nie okaże miłosierdzia sierotom^{*} i wdowom, gdyż każdy jest odstępcą i dopuszcza się zła^g, każdy mówi bez sensu. Ze względu na to wszystko Jego gniew się nie odwrócił, Jego ręka cały czas jest wyciągnięta, gotowa do uderzenia^h.
- 18** Bo niegodziwość płonie jak ogień, trawi ciernie i chwasty. Spali leśne gestwiny, z których uniosą się kłęby dymu.

9:12 *Dosl. „z tytu”. 9:14 *Możliwe też „gałązkę palmową i trzcinę”. 9:17 *Dosl. „chłopców bez ojca”.

19 Od strasznego gniewu
Jehowy, Boga Zastępów,
zapalił się kraj,
ludzie zostaną wydani
na pastwę ognia.
Nikt nie oszczędzi nawet
swojego brata.

20 Ktoś będzie odcinał ciało
z prawej strony,
a i tak będzie głodny.
Inny będzie jadł z lewej
strony,
ale się nie nasyści.
Každy będzie pożerał ciało
z własnego ramienia—

21 Manasses pożre Efraima,
a Efraim Manassesa.
Razem wystąpią przeciwko
Judzie^a.

Ze względu na to wszystko
Jego gniew się nie
odwrócił,
Jego ręka cały czas jest
wyciągnięta, gotowa
do uderzenia^b.

10 Biada tym, którzy usta-
nawiają szkodliwe
przepisy^c,

tym, którzy wciąż przygo-
towują krzywdzące
dekrety!

2 Pozbawiają praw biednych
i odmawiają sprawiedliwości
niewiele znaczącym spo-
śród mojego ludu^d.

Wyzyskują wdowy
i ograbiają sieroty^{*e}!

3 Co zrobicie w dniu rozra-
chunku^f,
gdy z daleka nadsięgnie
zagłada?^g

Do kogo uciekniecie, żeby
szukać pomocy^h,
i gdzie zostawicie swoje
bogactwa[#]?

10:2 *Dosl. „chłopców bez ojca”. 10:3

*Lub „kary”. #Lub „chwałę”.

ROZDZ. 9

a 2Kn 28:6

b Iz 5:25

ROZDZ. 10

c Kpl 19:15
Pwt 1:16, 17

d Am 2:7, 8

e Pwt 27:19
Jak 1:27

f Oz 9:7

g Pwt 28:49,
50

h Oz 5:13

szpalta 2

a Iz 5:25
Iz 9:12

b Rdz 10:9, 11

c 2Kl 17:3
Iz 8:3, 4
Iz 10:24

d 2Kl 17:6

e Pwt 28:45,
63
2Kl 17:22, 23

f 2Kl 18:19, 24

g Am 6:2

h 2Kn 35:20

i 2Kl 17:24

j 2Kl 19:11, 13

k 2Kl 17:5
2Kl 18:9, 10

l 2Kl 16:8, 9

m 2Kl 19:17, 18

n 2Kl 18:33, 34
2Kn 32:16, 19

4 Nie pozostanie wam nic,
jak tylko skulić się
między więźniami
albo paść wśród zabitych.
Ze względu na to wszystko
Jego gniew się nie
odwrócił,

Jego ręka cały czas jest
wyciągnięta, gotowa
do uderzenia^a.

5 „Oto Asyryjczyk^b —
różga mojego gniewu!^c
Trzyma w ręku łaskę, której
użyję, żeby dać wyraz swo-
jemu potępieniu!

6 Poślę go przeciwko odstę-
pczemu narodowi^d,
przeciwko ludziom, którzy
wywołali mój wielki gniew.
Rozkażę mu wziąć ogromny
łup, zagarnąć wielką
zdobycz

i podeptać ich jak błoto
na ulicach^e.

7 Ale on nie będzie do tego
skłonny
i będzie knuł coś innego,
bo jego serce pragnie
unicestwić,
wytracić nie kilka,
lecz wiele narodów.

8 Mówi on:
„Czyż wszyscy moi książęta
nie są królami?^f

9 Czy Kalno^g nie jest jak
Karkemis?^h

Czy Chamatⁱ nie jest jak
Arpadⁱ,

a Samaria^k jak Damaszek?^l

10 Moja ręka zdobyła królestwa
bezwartościowych bogów,
których posągów było wię-
cej niż w Jerozolimie
i w Samarii^m.

11 Czy nie postąpię z Jerozoli-
mą i jej bożkami
tak samo jak z Samarią i jej
nic niewartymi bogami?ⁿ

12 „Kiedy Jehowa doprowa-
dzi do końca wszystko, co chce
zrobić na górze Syjon i w Je-
rozolimie, ukarze* króla Asyrii
za jego zuchwałe serce i dumne,
aroganiczne spojrzenie^a. **13** Bo
mówi on:

„Dokonał tego mocą swojej
ręki

i swoją mądrością, bo prze-
cież jestem mądry.

Usunę granice narodów^b,

zagrabię ich skarby^c

i podporządkuję sobie ich
mieszkańców jak mocarz^d.

14 Sięgnę po bogactwa narodów,
jak sięga się do gniazda.

I jak się zbiera porzucone
jajka,

tak zagarnę całą ziemię.

Nikt nawet nie zatrzepocze
skrzydłami, nie otworzy
dzioba ani nie piśnie’”.

15 Czy siekiera będzie się
wynosić nad tego, kto nią
rąbie?

Czy piła będzie się wywyż-
szać nad tego, kto nią
piłuje?

Czy laska^e może poruszać
tym, kto ją podnosi?

Albo czy różga może pod-
nieść tego, kto ją trzyma?

16 Dlatego prawdziwy Pan,
Jehowa, Bóg Zastępów,
ześle wycieńczenie na jego*
siłaczy^f,
a pod jego chwałą rozpali
ogień^g.

17 Światło Izraela^h stanie się
ogniemⁱ,
Święty Izraela – płomieniem,
który buchnie i w jeden
dzień strawi jego chwasty
i ciernie.

10:12 *Dosl. „ukarze”. **10:16** *Czyli
Asyryjczyka.

ROZDZ. 10

a 2Kl 18:19
2Kl 18:28, 35

b 2Kl 15:29
2Kl 17:6
2Kl 18:11
1Kn 5:26

c 2Kl 16:8
2Kl 18:16

d 2Kl 18:19, 25

e Iz 10:5

f 2Kn 32:21

g Iz 30:30, 31

h Ps 84:11

i Iz 9:5
Iz 30:27
Iz 31:8, 9
Nah 1:6

szpalta 2

a Iz 37:36

b 2Kn 28:20, 21
Oz 5:13
Oz 14:3

c Iz 65:9
Oz 1:10, 11

d Iz 1:9

e Iz 28:22

f Rz 9:27, 28

g Pwt 28:45,
63

h 2Kl 18:13
Iz 10:5

i Wj 14:3, 9

j 2Kl 19:35

k 2Kn 32:21
Iz 30:32
Nah 3:7

18 Doszczętnie* zniszczy wspa-
niałość jego lasu i sadu.

I będzie tak jak z chorym,
który gaśnie^a.

19 W jego lesie pozostanie tak
mało drzew,
że nawet chłopiec będzie
mógł je policzyć.

20 W tym dniu pozostali
z Izraela,
potomkowie Jakuba,
którzy ocaleli,
nie będą już szukać wsparcia
u tego, który ich uderzył^b.
Będą polegać na Jehowie,
okażą się wierni wobec
Świętego Izraela.

21 Tylko ostatek,
ostatek Jakuba,
powróci do Potężnego
Boga^c.

22 Bo chociaż twój lud, Izraelu,
jest tak liczny jak ziarnka
piasku morskiego,
to powróci tylko ostatek^d.
Zapadła decyzja o zagładzie
twojego ludu^e,
osiągnię go
sprawiedliwość^{*f}.

23 Tak! Zagłada, o której
zadecydował Wszech-
władny Pan, Jehowa,
Bóg Zastępów,
obejmie całą tę ziemię^g.

24 Dlatego Wszechwładny
Pan, Jehowa, Bóg Zastępów, mó-
wi: „Mój ludu mieszkający na Sy-
jonie, nie bój się Asyryjczyka,
który bił cię różgą^h i podno-
sił na ciebie laskę tak jak Egiptⁱ.
25 Bo jeszcze chwilka, a potępie-
nie przeminie. Swój gniew skieru-
ję na niego i doprowadzę go do
zguby^j. **26** Jehowa, Bóg Zastę-
pów, będzie wywijał przeciwko
niemu biczem^k, tak jak wtedy, gdy

10:18 *Lub „od duszy po ciało”. **10:22**
*Lub „kara”.

pokonał Midian przy skale Oreb^a,
Podnieś swoją łaskę nad morze,
tak jak podniósł ją, gdy walczył
z Egiptem^b.

27 W tym dniu ciężar Asyryj-
czyka spadnie z twoich
barków^c,
a jego jarzmo z twojej szyi^d.
Jarzmo to zostanie złamane^e
za sprawą oliwy^f.

28 Dociera on do Ajjatu^f,
przechodzi przez Migron,
w Michmaszu^g pozostawia
swoje sprzęty.

29 Przeprowadza się przez bród
i nocuje w Gebie^h.
Drży Rama, uciekają
mieszkańcy Gibełⁱ —
miasta Saula^j.

30 Wołaj na cały głos, córko
Gallim!

Czuwaj, Laiszo!
Krzycz, nieszczęsne Anatot!^k

31 Madmena ucieka,
a mieszkańcy Gebim szukają
schronienia.

32 Jeszcze dziś zatrzyma się
w Nob^l.
Pogrozi pięścią górze córki
syjońskiej,
wzgórzu Jerozolimy.

33 Oto prawdziwy Pan,
Jehowa, Bóg Zastępów,
ze strasliwym trzaskiem
odrąbuje konary^m.

Ścina najwyższe drzewa,
a wyniosłe powala,

34 wycina leśne gęstwiny
żelaznym narzędziem^{*}.
Za sprawą mocarza upadną
drzewa Libanu.

11 Z pnia Jessegoⁿ wyrośnie
gałązka^o,
a latorośl^p z jego korzeni
wyda owoce.

2 Spocznie na nim duch
Jehowy^q,

10:34 *Lub „siekierą”.

ROZDZ. 10

a Sdz 7:25
Sdz 8:21
Ps 83:11

b Wj 14:21, 27

c Iz 9:4
Nah 1:13

d Iz 14:25

e 2Kl 19:35
Iz 37:35, 36

f Joz 7:2

g 1Sm 13:2
1Sm 14:31

h Joz 21:8, 17
2Kn 16:6

i Sdz 20:13

j Oz 5:8

k Joz 21:8, 18
Jer 1:1

l 1Sm 22:18,
19

m 2Kn 32:21
Iz 37:36

ROZDZ. 11

n Rut 4:17
1Sm 17:58
Mt 1:1, 6
Łk 3:23, 32
Dz 13:22, 23
Rz 15:12

o Ps 132:11
Iz 53:2
Obj 5:5
Obj 22:16

p Jer 23:5
Jer 33:15
Za 3:8
Za 6:12

q Iz 42:1
Jn 1:32
Dz 10:38

szpalta 2

a Łk 2:52

b Iz 9:6

c Heb 5:7

d Jn 7:24
Jn 8:16

e Ps 2:9
Ps 110:2
Obj 19:11, 15

f 2Ts 2:8

g Obj 3:14

h Iz 65:25

i Eze 34:25

j Oz 2:18

duch mądrości^a
i zrozumienia,
duch rady i potęgi^b,
duch wiedzy i bojaźni
przed Jehową.

3 Bojaźń przed Jehową^c bę-
dzie sprawiać mu radość.
Nie będzie osądzał tylko
na podstawie tego,
co widzi,

ani upominał tylko na pod-
stawie tego, co słyszy^d.

4 Uczciwie^e osądzi tych,
którzy niewiele znaczą,
i kierując się sprawiedliwoś-
cią, udzieli upomnienia
dla dobra potulnych.

Uderzy ziemię różgą
swoich ust^e,

a podmuchem^f warg
uśmierci niegodziwych^g.

5 Przepasze się prawością
i wierność będzie pasem
na jego biodrach^h.

6 Wtedy wilk będzie przeby-
wał z barankiem^h,
lampart będzie leżał
z koziołkiem,
ciele, lewⁱ i byk^j —
wszystkie będą razem^k.

I poprowadzi je mały
chłopiec.

7 Niedźwiedzica będzie się
paść z krową,
a ich młode będą leżeć
razem.

Lew będzie jadł słomę tak
jak byk^l.

8 Niemowlę będzie się bawić
nad jamą kobry,
małe^m dziecko położy rączkę
na kryjówce jadowitego
węża.

11:4 *Lub „w prawości”. [#]Lub „du-
chem”. **11:6** *Lub „młody grzywias-
ty lew”. [#]Dost. „utuczone zwierzę”.
[^]Możliwe też „ciele i lew będą się paść
razem”. **11:8** *Lub „odstawione od
piersi”.

9 Nie będą wyrządzać szkody^a ani zła na całej mojej świętej górze^b, bo wiedza o Jehowie napelni ziemię, tak jak wody wypełniają morze^c.

10 Tego dnia korzeń Jessego^d stanie jako znak^e dla ludów^e.

Narody będą szukały jego przewodnictwa^f, a miejsce jego przebywania będzie pełne chwały.

11 W tym dniu Jehowa znowu, po raz drugi, wyciągnie rękę, żeby ostatek swojego ludu odzyskać z Asyrii^g, Egiptu^h, Patrosⁱ, Etiopii^j, Elamu^k, Szinearu^l, Chamatu i wysp morskich^l.
12 Da znak^m narodom i zgromadzi rozproszonych z Izraela^m, i z czterech krańcówⁿ ziemi zbierze rozproszonych z Judyⁿ.

13 Zazdrość Efraima ustanie^o i ci, którzy okazują wrogość Judzie, zostaną wytraceni. Efraim nie będzie zazdrościł Judzie, a Juda nie będzie się odnosić wrogo do Efraima^o.

14 Zaatakują filistyńskie zbocza^p na zachodzie, razem ograbią mieszkańców Wschodu.

Zawładną^q Edomem^q i Moabem^r,

Ammonici zostaną ich poddanyymi^s.

15 Jehowa rozdzieli^t zatokę^t egipskiego morza^t

11:10 *Lub „słup sygnałowy”. *Lub „będą go szukały”. **11:11** *Lub „Kusz”. *Chodzi o Babilonię. **11:12** *Lub „postawi słup sygnałowy”. *Dost. „narodził”. **11:14** *Dost. „ramię”. *Lub „wyciągną rękę przeciwko”. **11:15** *Możliwe też „wysuszy”. *Dost. „język”.

ROZDZ. 11

a Iz 2:4
Iz 35:9
Iz 60:18
Mi 4:4
b Iz 51:3
Iz 56:7
Iz 65:25
c Ps 22:27
Hab 2:14
d Rz 15:12
Obj 22:16
e Rdz 49:10
Iz 49:22
Iz 62:10
f Dz 11:18
Dz 28:28
g Iz 11:16
h Iz 27:13
Jer 44:28
Mi 7:12
i Jer 44:15
j Sof 3:10
k Dn 8:2
l Iz 66:19
m Ezd 1:2, 3
Iz 49:22
Iz 62:10
n Ps 147:2
Iz 66:20
o 2Kn 30:1, 10
Jer 31:6
p Jer 3:18
Eze 37:16, 19
Oz 1:11
q Am 9:11, 12
Abd 18
r Iz 25:10
s Jer 49:2
t Wj 14:22

szpalta 2

a Rdz 15:18
b Iz 19:23
Iz 27:13
Iz 35:8
Iz 40:3
Iz 57:14
Jer 31:21
c Ezd 1:2, 3

ROZDZ. 12

d Pwt 30:3
Ps 30:5
Ps 85:1
Ps 126:1
Iz 40:2
Iz 66:13
e Iz 45:17
f Iz 26:4
g Ps 118:14
Oz 1:7
h Iz 49:10
i 1Kn 16:8
Ps 105:1, 2
j Wj 15:2
k Ps 149:3
l Ps 98:1

i pogrozi ręką Eufratowi^a.
Żarem swojego oddechu^a uderzy w jego siedem potoków^a,

tak że ludzie przejdą przez niego w sandałach.

16 I powstanie droga^b z Asyrii dla ostatek Jego ludu^c, tak jak powstała dla Izraela w dniu, gdy wyszedł on z ziemi egipskiej.

12 Tego dnia z pewnością powiesz:

„Dziękuję Ci, Jehowo, bo chociaż się na mnie rozgniewałeś, Twój gniew w końcu ustał i pocieszyłeś mnie^d.”

2 Bóg jest moim wybawieniem^e.

Zaufam Mu i nie będę się bał^f, bo Jah^g Jehowa jest moją siłą i moją potęgą i stał się moim wybawieniem^g.

3 Z radością będziecie czerpać wodę ze źródeł wybawienia^h.

4 Tego dnia powiecie:

„Dziękujcie Jehowie, wzywajcie Jego imienia, rozgłaszajcie wśród ludów Jego czyny!ⁱ

Mówcie, że Jego imię jest wywyższone^j.”

5 Wysławiajcie Jehowę pieśnią^k, bo dokonuje wspaniałych rzeczy^l.
Niech dowie się o tym cała ziemia!

6 Wołajcie, krzyczcie z radości, mieszkańcy^m Syjonu, bo wielki jest pośród was Święty Izraelaⁿ.”

11:15 *Dost. „rzece”. *Lub „ducha”.
*Możliwe też „rozdzieli go na siedem potoków”. **12:2** *Skrócona forma imienia Jehowa. **12:5** *Lub „grajcie Jehowie”. **12:6** *Dost. „mieszkanko”.

13 Wyrok przeciwko Babilonowi^a—to, co Izajasz^b, syn Amoca, ujrzał w wizji:

- 2** „Na nagiej skalistej górze postawcie znak^{*c}.
Krzyczcie do nich,
machajcie ręką,
żeby weszli w bramy
dla dostojników.
- 3** Wydałem rozkaz tym,
których wyznaczyłem^{*d}.
Aby wyrazić gniew, wezwa-
łem swoich wojowników,
a oni zuchwale się cieszą.
- 4** Słuchajcie! Wrzawa
w górach,
coś jakby odgłos wielkiego
tłumu!
Słuchajcie! Zgiełk królestw,
zgiełk zebranych narodów!^e
Jehowa, Bóg Zastępów, zwo-
łuje armię na wojnę^f.
- 5** Z odległej krainy^g,
z najdalszego miejsca
pod niebem
nadchodzi Jehowa z orężem
swojego gniewu,
żeby zniszczyć całą ziemię^h.
- 6** Rozpaczajcie, bo dzień Jeho-
wy jest bliski!
Będzie to dzień, w którym
Wszchemocny dokona
zniszczeniaⁱ.
- 7** Dlatego wszystkie ręce
opadną
i każde serce będzie drżeć
ze strachu^{*j}.
- 8** Ludzi ogarnia panika^k.
Chwytają ich skurcze i bóle
jak kobietę w czasie porodu.
Przerażeni patrzą jeden
na drugiego,
a ich twarze płoną z powodu
udręki.

13:2 *Lub „słup sygnałowy”. **13:3**
*Dosl. „moim uświęconym”. **13:7**
*Dosl. „stopnieje”.

ROZDZ. 13

a Jer 25:12
Jer 50:1-3
Obj 18:2

b Iz 1:1

c Jer 51:12
Jer 51:27, 28

d Iz 45:1

e Dn 5:28

f Jer 50:15

g Jer 50:9
Jer 51:28

h Jer 51:11

i Iz 13:18
Jer 50:13

j Jer 50:43

k Dn 5:6

szpalta 2

a Jer 50:23, 29

b Hi 9:9
Hi 38:31
Am 5:8

c Ps 137:8
Jer 51:37
Obj 18:2

d Jer 50:29
Dn 5:22, 23

e Jer 50:30
Jer 51:3, 4

f 1Kl 10:11

g Jer 51:29

h Jer 50:16

i Jer 51:3, 4

j Ps 137:8, 9

- 9** Nadchodzi dzień Jehowy—
okrutny, pełen oburzenia
i płonącego gniewu.
Ziemia ta stanie się przera-
żającym widowiskiem^a
i wszyscy grzesznicy zostaną
z niej usunięci.
- 10** Gwiazdy nieba oraz ich
gwiazdozbiory^{*b}
nie będą jaśnieć swym
światłem.
Wschodzące słońce
ściemnieje
i księżyc przestanie świecić.
- 11** Pociągnę świat^{*} do odpo-
wiedzialności za jego zło^c,
ukarzę niegodziwych
za ich winy.
Sprawię, że zniknie pycha
zuchwałych,
poniżę wyniosłość tyranów^d.
- 12** Sprawię, że człowieka trud-
niej będzie znaleźć niż
oczyszczone złoto^e,
ludzi będzie mniej niż złota
z Ofiru^f.
- 13** Ja, Jehowa, Bóg Zastępów,
potrząsnę niebem,
zakołyszę ziemią i wytrącę ją
z jej miejsca^g,
gdy wyleję złość w dniu swo-
jego płonącego gniewu.
- 14** Każdy wróci do swojego
ludu,
ucieknie do swojego kraju,
jak ucieka spłoszona gazela,
jak rozbiega się trzoda
bez pasterza^h.
- 15** Każdy, kogo znajdą, zostanie
przeбитy,
każdy, kogo schwytają,
zginie od mieczaⁱ.
- 16** Ich dzieci zostaną roztrzas-
kane na ich oczach^j.

13:10 *Dosl. „ich Kesile”. Może cho-
dzić o gwiazdozbiór Oriona i sąsiednie
gwiazdozbiory. **13:11** *Lub „zamiesz-
kaną ziemię”.

- Ich domy zostaną splądrowane,
a ich żony—zgwalczone.
- 17** Posyłam przeciwko nim Medów^a,
którzy srebro uważają za nic
i nie pożądamy złota.
- 18** Swoimi łukami będą zabijać
młodzieńców^b.
Nie zlitują się nad owocem
łona,
nie okażą miłosierdzia
dzieciom.
- 19** Babilon, najwspanialsze
z królestw^{*c},
piękno i duma Chaldej-
czyków^d,
stanie się jak Sodoma i Go-
mora, które Bóg zniszczył^e.
- 20** Na zawsze pozostanie
bezludny,
nikt w nim nie zamieszka
przez wszystkie
pokolenia^f.
Arab nie rozbija tam namiotu,
a pasterz nie pozwoli odpo-
czywać swoim stodom.
- 21** Będą tam leżeć zwierzęta
pustynne.
W domach zagnieżdżą się
puchacze.
Zamieszkają tam strusie^g
i będą hasać dzikie kozły^{*}.
- 22** W wieżach będą wyć zwie-
rzęta.
Szakale będą wyć w luksus-
owych pałacach.
Czas Babilonu się przybliżył,
jego dni nie zostaną prze-
dłużone^h.

14 Jehowa okaże miłosier-
dzie Jakubowiⁱ, znowu wy-
bierze Izraela^j i osiedli go^{*} w jego
ziemi^k. Przyłączą się do niego cu-
dzoziemcy, zwiążą się z potomka-

13:19 *Lub „ozdoba królestw”. **13:21**
*Mozliwe też „kozłoksztaltne demony”.
14:1 *Lub „zapewni mu spokój”.

ROZDZ. 13

a Iz 21:2
Jer 50:9
Jer 51:11
Dn 5:30, 31

b Jer 50:14

c Iz 47:5
Dn 4:30

d Iz 47:1

e Rdz 19:24, 25
Jer 50:40

f Jer 50:3, 13
Jer 51:29, 37
Obj 18:21

g Obj 18:2

h Jer 51:33

ROZDZ. 14

i Kpl 26:42

j Za 1:17

k Pwt 30:1-3
Iz 66:20
Jer 24:6
Eze 36:24

szpalta 2

a Iz 56:6, 7
Iz 60:3
Za 8:22, 23

b Iz 61:5
Za 2:8, 9

c Ezd 3:1
Ezd 9:8
Jer 30:10

d Jer 50:23

e Ps 125:3

f 2Kn 36:17
Jer 50:17

g Hab 1:6
Za 1:15

h Ps 126:2
Iz 49:13
Jer 51:48
Obj 18:20

mi Jakuba^a. **2** Ludzie z innych
narodów zaprowadzą lud Izraela
z powrotem do jego ziemi. Izrael-
liti zrobią z nich służących i słu-
żące^b w ziemi Jehowy. Zniewołą
tych, którzy ich trzymali w nie-
woli, i podporządkują sobie tych,
którzy zmuszali ich do pracy.

3 W dniu, gdy Jehowa da ci
wytchnienie od bólu, niepokoju
i ciężkiej niewoli, w której się
znalazłeś^c, **4** wygłosisz prze-
ciwko królów Babilonu następu-
jącą szyderczą przypowieść:

„Nie ma już tego, który poga-
niał innych do pracy!

Skończyło się gnębienie!^d

5 Jehowa połamął różgę
niegodziwców,
laskę rządzących^e.

6 Zniszczył tego, kto z furją
ciągle zadawał narodom
ciosy^f,
tego, kto w gniewie je
podbił i bezlitośnie
prześladował^g.

7 Cała ziemia odetchnęła,
jest wolna od niepokoju.
Ludzie wykrzykują
z radości^h.

8 Nawet drzewa jałowcowe
i cedry Libanu
cieszą się z tego, co cię
spotkało.

Mówią: „Odkąd upadłeś,
żaden drwal się nie zbliża,
żeby nas ścinać”.

9 Również grób^{*} jest poru-
szony,
pragnie się z tobą spotkać,
gdy przybędziesz.
Z twojego powodu budzi
bezsilnych w śmierci,
wszystkich despotycznych
przywódców^{*} ziemi.

14:9 *Lub „Szeol”, czyli wspólny grób
ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.
*Dośl. „kozłów”.

Sprawia, że wszyscy królowie narodów wstają ze swoich tronów.

10 Wszyscy oni mówią do ciebie: „Czy i ty osłabłeś i stałeś się taki jak my?”

11 Twoją pychę i dźwięk twoich harf*

strącono do grobu^a.
Larwy stały się twoim łóżkiem,
a robaki przykryciem’.

12 Runąłeś aż z nieba, jaśniejący, synu jutrzeński! Ty, który podbijałeś narody^b, zostałeś powalony na ziemię!

13 Powiedziałeś sobie w sercu: „Wstąpię do nieba^c.
Wyniosę swój tron ponad gwiazdy Boże^d
i zasiadę na górze spotkania,
na samych krańcach północy^e.”

14 Wzniosłeś się ponad szczyty chmur
i stanę się taki jak Najwyższy’.

15 Zostaniesz jednak strącony do grobu^f,
do dołu, aż na samo jego dno.

16 Ci, którzy cię zobaczą, będą się w ciebie wpatrywać,
uwzględnie ci się przyglądać i mówić:
„Czy to ten, który potrzasał ziemią,
sprawiał, że królestwa drżały?”^f

17 Czy to ten, który zamieszka-
ną ziemię obracał w pust-
kowie,
burzył miasta^g

14:11 *Hebr. *néwel*. Instrument stru-
nowy przypominający harfę lub lirę.
14:11, 15 ^aLub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek po-
jęć*.

ROZDZ. 14

a Obj 18:22

b 2Kn 36:17
Jer 51:7
Eze 29:19
Dn 5:18, 19

c Iz 47:7
Dn 4:30

d Dn 5:22, 23

e Ps 48:1, 2

f Jer 51:25

g 2Kl 25:21
Iz 64:10

szpalta 2

a 2Kl 24:12, 14
2Kl 25:11

b Iz 43:14
Jer 50:25
Jer 51:56

c Jer 51:62

d Iz 13:1, 21
Jer 50:35, 39
Obj 18:2

i nie pozwalał więźniom wrócić do domu?^a.

18 Wszyscy królowie narodów,
wszyscy oni spoczywają
w chwale,
każdy we własnym
grobowcu*.

19 Ale ty nie masz grobu,
wyrzucono cię jak budzącą
wstręt gałąź*.
Jesteś pokryty zabitymi, któ-
rych przeszyto mieczem
i wrzucono do dołu pełnego
kamieni.
Jesteś jak stratowany trup.

20 Nie znajdziesz się z nimi
w grobie,
bo niszczyłeś swój własny
kraj,
zabijałeś swój własny lud.
Nigdy już nie będzie
się wspominać potomków
złoczyńców.

21 Zgotujcie rzeź jego synom
za winy ich przodków,
żeby nie zapanowali
nad ziemią
i nie napełnili jej miastami”.

22 „Wystąpię przeciw nim”^b—
oświadcza Jehowa, Bóg Zastę-
pów.

„Usunę imię Babilonu, jego
ostatki, potomków, przyszłe po-
kolenia”^c—oświadcza Jehowa.

23 „Zamienię go w siedlisko
jeżozwierzy i w mokradła i wy-
miotę go miotłą unieczyszczenia”^d.
Takie jest oświadczenie Jehowy,
Boga Zastępów.

24 Jehowa, Bóg Zastępów,
przysiągł:

„Jak zamierzylem,
tak się stanie,
i co postanowiłem,
to się spełni.

14:18 *Dosl. „domu”. **14:19** *Lub „la-
toroś”.

- 25** Zmiażdżę Asyryjczyka
w mojej ziemi,
podepczę go na moich
górach^a.
Jego jarzmo zostanie zdjęte
z mojego narodu,
ciężar spadnie z karku mojego
ludu^b.
- 26** Taką decyzję podjęto prze-
ciwko całej ziemi.
Oto ręka wyciągnięta* prze-
ciwko wszystkim narodom.
- 27** Skoro Jehowa, Bóg Zastę-
pów, podjął decyzję,
kto może Mu przeszkodzić?^c
Skoro Jego ręka jest
wyciągnięta,
kto może ją cofnąć?^d
- 28** W roku, w którym umarł król
Achaz^e, ogłoszono:
- 29** „Filisteo, niech żaden twój
mieszkaniec się nie cieszy,
że łaska tego, kto cię bił,
została złamana.
Bo z rodu tego weźmą^f wyjdzie
wąż jadowity^g,
jego potomstwem będzie
latający wąż ognisty*.
- 30** Gdy pierworodni tych,
którzy niewiele znaczą,
będą jeść do syta,
a biedni będą leżeć
bezpiecznie,
sprawię, że twój lud
umrze z głodu,
a ci, którzy ocaleją,
zostaną zabici^h.
- 31** Wyj, bramo! Krzycz, miasto!
Wszyscy twoi mieszkańcy
stracą odwagę, Filisteo!
Bo z północy nadciąga
wojsko niczym kłęby dymu
i nikt się nie odłącza od jego
szeregów”.

14:26 *Lub „gotowa do uderzenia”.
14:29 *Lub „błyskawicznie poruszający
się jadowity wąż”.

ROZDZ. 14

a 2Kń 32:21, 22
Iz 30:31
Iz 31:8
Iz 37:36, 37

b Iz 10:24

c Ps 33:11
Prz 19:21
Prz 21:30
Iz 46:11

d 2Kń 20:5, 6
Iz 43:13

e 2Kl 16:20
2Kń 28:27

f 2Kń 26:3, 6

g 2Kl 18:1, 8

h Jer 47:1
Eze 25:16
Jl 3:4
Am 1:6-8
Sof 2:4
Za 9:5

szpalta 2

a Ps 48:1-3
Ps 87:1, 2
Ps 132:13, 14

ROZDZ. 15

b Jer 9:25, 26
Eze 25:11

c Lb 21:28
Pwt 2:9

d 2Kl 3:24, 25
Jer 48:31

e Jer 48:18

f Jer 48:1

g Lb 21:30
Joz 13:15-17

h Pwt 14:1

i Jer 48:36, 37

j Jer 48:38

k Lb 32:37
Iz 16:9

l Sdz 11:20

m Rdz 13:10

n Jer 48:34

o Jer 48:3, 5

- 32** Co mają odpowiedzieć
posłańcom narodów?

To, że Jehowa położył
fundament Syjonu^a
i że schronią się tam niewie-
le znaczący z Jehu ludu.

15 Wyrok przeciwko Moa- bowi^b:

Ar^c moabskie zostało
zmuszone do milczenia,
ponieważ w nocy je
spustoszo.

Kir^d moabskie zostało
zmuszone do milczenia,
ponieważ w nocy je
spustoszo.

- 2** Ludzie poszli płakać
do świątyni* i do Dibonu^e,
na święte wzniesienia.
Moab rozpacza nad Nebo^f
i Medeba^g.

Ogolona jest każda głowa^h
i brodaⁱ.

- 3** Na ulicach chodzą w worach*.
Na dachach i na placach
wszyscy lamentują,
zanoszą się od płaczu^j.

- 4** Cheszbón i Eleale^k napełniły
się krzykiem.
Słysząc go aż w Jahacu^l.
Żołnierze Moabu wydają
okrzyki.

Moab* drży.

- 5** Moje serce rozpacza
nad Moabem.

Jego uciekinierzy dotarli
aż do Coaru^m i Eglat-
-Szeliszijjiⁿ.

Na zbocze Luchitu wchodzą
z płaczem,
na drodze do Choronaim
głośno użalają się z powo-
du kłęski^o.

15:2 *Lub „domu”. **15:3** *Zob. *Słowni-
czek pojęć*. **15:4** *Lub „jego dusza”.

- 6** Bo wody Nimrim wyschły.
Wyschła też zielona trawa,
znikła, nie ma żadnej zieleni.
- 7** Dlatego wynoszą to,
co pozostało z ich zasobów i bogactwa.
Przechodzą przez dolinę*
topoli.
- 8** Krzyk obiega terytorium
Moabu^a.
Lament dociera do Eglaim,
zawodzenie słyhać w Beer-
Elim.
- 9** Bo wody Dimonu napełniły
się krwią.
Sprowadzę na Dimon coś
jeszcze—
poślę lwa na tych, którzy
uciekają z Moabu,
i na tych, którzy w nim
pozostają^b.
- 16** Poślijcie barana
do władcy tej ziemi.
Poślijcie go z Seli
przez pustkowie
na górę córki syjońskiej.
- 2** Jak ptaki wypłoszone
z gniazda^c,
takie będą córki Moabu
przy brodach Arnonu^d.
- 3** „Udziel rady, wykonaj
postanowienie.
Niech w południe twój cień
będzie jak noc.
Ukryj rozproszonych
i nie wydawaj zbiegów.
- 4** Niech rozproszeni mieszkają
u ciebie, Moabie!
Stań się dla nich kryjówką
przed niszczycielem^e.
Na gnębiciela przyjdzie
koniec,
ustanie zniszczenie,
a ci, którzy depczą innych,
znikną z ziemi.

15:7 *Lub „wadi”. Zob. Słowniczek po-
jęć.

ROZDZ. 15

a Jer 48:20

b 2Kl 17:25, 26

ROZDZ. 16

c Jer 48:19

d Lb 21:13

e Jer 48:8, 42

szpalta 2

a 2Sm 7:16, 17

b Ps 45:6
Ps 72:1, 2
Iz 9:6, 7
Iz 32:1
Jer 23:5c Jer 48:26, 29
Sof 2:9, 10

d Am 2:1

e Iz 15:2
Jer 48:20

f 2Kl 3:24, 25

g Joz 13:15, 17

h Lb 32:37, 38
Joz 13:15, 19i Joz 13:24, 25
Jer 48:32j Iz 15:4
Jer 48:34

k Jer 48:33

- 5** Wtedy tron zostanie utwier-
dzony lojalną miłością,
a ten, który na nim zasiądzie
w namiocie Dawida, okaże
się wierny^a.
Będzie sądził sprawiedliwie
i bezzwłocznie czynił to,
co prawe^b.
- 6** Słyszeliśmy o pysze Moabu—
że jest bardzo pyszny^c—
o jego wyniosłości, zaro-
zumiaństwie oraz wielkiej
złości^d.
Ale jego puste przechwałki
nic mu nie dadzą.
- 7** Moab będzie jęczeć nad swo-
im nieszczęściem,
wszyscy jego mieszkańcy
będą lamentować^e.
Przygnębieni będą wzdychać
za placakami rodzynekowy-
mi z Kir-Chareset^f.
- 8** Bo wyschły winnice
Cheszbonu^g,
wyschła też winorośl Sibmy^h.
Jej jaskrawoczerwone
gałęzie* stratowali władcy
narodów.
Sięgała ona aż do Jazeruⁱ,
wchodziła na pustkowie.
Jej rozrośnięte pędy dosię-
gały morza.
- 9** Dlatego będę płakać nad wi-
noroślą Sibmy, jak płacę
z powodu Jazeru.
Zaleję was łzami, Cheszbo-
nie i Eleale^j,
bo ustały okrzyki* przy
zbiorach letnich owoców
i winobranii.
- 10** Nie ma już radości i wesela
w sadach,
a w winnicach nie
słyhać radosnego śpiewu
i wołania^k.

16:8 *Lub „gałęzie z czerwonymi wino-
gronami”. 16:9 *Możliwe też „bo roz-
legł się okrzyk wojenny”.

Nie depcze się już winogron w tłocznii.

Sprawiłem, że radosne okrzyki ustały^a.

11 Cały drzę z przejścia z powodu Moabu^b, jak struny liry*, ściska mnie w środku z powodu Kir-Chareset^c.

12 Choćby Moab trudził się na świętym wzniesieniu i chodził modlić się do swojego sanktuarium, nic mu to nie pomoże^d.

13 Tak Jehowa powiedział kiedyś o Moabie. **14** Teraz Jehowa mówi: „W ciągu trzech lat, liczonych według lat pracownika najemnego*, chwała Moabu zamieni się w hańbę i zapanuje w nim wielkie zamieszanie, a ci, którzy pozostaną, będą nieliczni i słabi”^e.

17 Wyrok przeciwko Damaszkowi^f:

„Damaszek przestanie być miastem

i zamieni się w rumowisko^g.

2 Opustoszeją miasta Aroeru^h. Będą tam odpoczywać stada i nikt ich nie przepłoszy.

3 W Efraimie nie będzie już warownych miastⁱ, a w Damaszk—królestwa^j. Chwała Syryjczyków, którzy ocaleją, zniknie jak chwała Izraelitów*”—oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów.

4 „Tego dnia chwała Jakuba przygaśnie

16:11 *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. **16:14** *Lub „policzonych tak skrupulatnie, jak robi to pracownik najemny”, czyli dokładnie w trzy lata. **17:3** *Dostł. „synów Izraela”.

ROZDZ. 16

a Sof 2:9

b Iz 15:5
Jer 48:36

c Iz 15:1

d Jer 48:7, 35

e Iz 25:10
Jer 48:46, 47
Sof 2:9

ROZDZ. 17

f Jer 49:23
Za 9:1

g 2Kl 16:8, 9
Iz 8:4
Am 1:5

h Lb 32:34
Joz 13:15, 16
2Kl 10:32, 33

i 2Kl 17:6
Iz 7:8
Iz 28:1, 2
Oz 5:14

j 2Kl 16:8, 9

szpalta 2

a Joz 15:8, 12
Joz 18:11, 16

b Pwt 4:27
Pwt 24:20

c 2Kn 31:1

d Oz 8:6, 11

e Oz 10:14
Am 3:11

f Ps 50:22
Oz 8:14

g Pwt 32:4
2Sm 22:32

i jego zdrowe ciało* wychudnie.

5 Będzie on jak pole, na którym żniwiarz chwytą rosnące zboże i ścina ręką kłosa, jak dolina* Refaim^a, w której zbiera się pokłosie^b.

6 Pozostanie jedynie pokłosie, tak jak po otrząśnięciu drzewa oliwnego:

tylko dwie lub trzy dojrzałe oliwki zostają na najwyższej gałęzi,

tylko cztery lub pięć na jego owocujących konarach^b—oświadcza Jehowa, Bóg Izraela.

7 W tym dniu człowiek zwróci się ku swojemu Twórcy, będzie spoglądał na Świętego Izraela. **8** Nie spojrzysz na ołtarze^c, dzieło swoich rąk^d, i nie będzie się wpatrywał w to, co uczyniły jego palce—ani w święte pale^e, ani w kadzielne ołtarze.

9 W tym dniu jego warowne miasta staną się jak opuszczone osady w lesie^e, jak gałąź, którą porzucono przed Izraelitami.

I będzie tam pustkowie.

10 Bo zapomniałaś* o Bogu^f swojego wybawienia i nie pamiętałaś o Skale^g, o swojej Twierdzy. Dlatego zakładasz piękne^h plantacje i obsadzasz je sadzonkami od obcego^a.

11 Za dnia starannie stawiasz ogrodzenie na swojej plantacji,

17:4 *Dostł. „tłuszcz jego ciała”. **17:5** *Lub „nizina”. **17:5, 8** *Zob. Słowniczek pojęć. **17:10** *Chodzi o Jerozolimę. ^aLub „rozkoszne”. ^bLub „od cudziemińskiego boga”.

od rana starasz się, żeby nasienie kiełkowało, ale plony i tak przepadną w dniu choroby i nieuleczalnego bólu^a.

- 12** Słuchaj! Nastąpiło poruszenie wśród wielu ludów, które są wzburzone jak morze!

Słuchać wrzawę narodów, która przypomina szum potężnych wód!

- 13** Narody będą wydawać odgłos podobny do szumu wielu wód.

On je zgromi i uciekną daleko,

będą jak plewy na wzgórzach, unoszone przez wiatr, jak wirujący kłęb ostów, gnany wichrem.

- 14** Wieczorem zapanuje strach. Zanim nadejdzie ranek, już ich nie będzie.

Taki los czeka tych, którzy nas plądrują, tych, którzy nas ograbiają.

- 18** Biada krajowi brzęczących owadów skrzydlatych,

który leży w rejonie rzek Etiopii!^b

- 2** Posyła on wysłanników morzem, posyła ich po wodach na papirusowych statkach i mówi:

„Wyruszajcie, szybcy posłańcy,

do narodu rośłego

i o gładkiej skórze,

do ludu wzbudzającego

wszędzie strach^c,

do silnego, zwycięskiego* narodu,

którego ziemię zmywają rzeki”.

18:2 *Lub „do odpornego, traktującego”.

ROZDZ. 17

a Pwt 28:30
Oz 8:7

ROZDZ. 18

b Iz 20:3, 4
Eze 30:4

- 3** Wszyscy mieszkańcy ziemi, wszyscy, którzy na niej żyjecie,

zobaczycie coś przypominającego znak* postawiony na górach

i usłyszycie dźwięk przypominający dęcie w róg.

- 4** Bo Jehowa powiedział do mnie:

„Będę spokojnie patrzył na swoje miejsce”.

Moja obecność będzie jak ciepło, jak światło słoneczne,

jak obłok rosy w skwarze żniw.

- 5** Ale jeszcze przed zbiorami — gdy przekwitną kwiaty i zaczną dojrzewać winogrona —

pędy zostaną odcięte nożami ogrodniczymi,

a wąsy czepne obcięte i usunięte.

- 6** Wszystkie będą pozostawione dla drapieżnych górskich ptaków

i dla dzikich zwierząt.

Ptaki drapieżne będą się żywić nimi podczas lata

i wszystkie dzikie zwierzęta będą na nich żerować w porze żniw.

- 7** W tym czasie dla Jehowy, Boga Zastępów, zostanie przyniesiony dar

od narodu rośłego

i o gładkiej skórze,

od ludu wzbudzającego

wszędzie strach,

od silnego, zwycięskiego* narodu,

którego ziemię zmywają rzeki,

18:3 *Lub „słup sygnałowy”. 18:4

*Możliwe też „ze swojego miejsca”.

18:7 *Lub „od odpornego, traktującego”.

c 2Krn 12:2, 3
2Krn 14:9
2Krn 16:8

na miejsce noszące imię
Jehowy, Boga Zastępów—
na górę Syjon”^a.

19 Wyrok przeciwko Egip- towi^b:

Jehowa dosiada szybkiego
obłoku i przybywa
do Egiptu.

Bezwartościowe bożki Egip-
tu będą przed Nim drzeć^c,
a serca Egipcjan będą się
trząść ze strachu*.

- 2 „Podburzę Egipcjan prze-
ciwko Egipcjanom
i będą wzajemnie ze sobą
walczyć,
każdy przeciwko swojemu
bratu, przeciwko swojemu
bliźniemu,
miasto przeciw miastu, kró-
lestwo przeciw królestwu.
- 3 Egipcjanie* wpadną
w popłoch
i udaremnię ich plany^d.
Zwróć się do bezwartościow-
ych bożków,
zaklinaczy, mediów spirytys-
tycznych i wróżbitów^e.
- 4 Wydam Egipt w ręce surowe-
go pana
i będzie nad nim panował
bezwzględny król”^f—
oświadcza prawdziwy Pan,
Jehowa, Bóg Zastępów.
- 5 Znikną wody morza,
rzeka wyschnie i stanie się
pustym korytem^g.
- 6 Rzeki będą cuchnąć.
Kanały Nilu w Egipcie staną
się płytkie i wyschną.
Trzcina i sitowie zgniją^h.
- 7 Uschnie roślinność nad
Nilem, przy jego ujściu.
Wyschną wszystkie obsiane
wzdłuż niegoⁱ pola^j,

19:1 *Dost. „stopnieją”. 19:3 *Dost.
„duch Egiptu”.

ROZDZ. 18

a Iz 8:18
Iz 24:23

ROZDZ. 19

b Jer 25:17, 19
Eze 29:2
Jl 3:19

c Wj 12:12
Jer 43:12
Jer 46:25
Eze 30:13

d Iz 19:11, 13

e Iz 8:19
Dz 16:16
Obj 18:23

f Iz 20:3, 4
Jer 46:25, 26
Eze 29:19

g Eze 30:12
Za 10:11

h Wj 2:3

i Pwt 11:10

j Eze 29:10

szpalta 2

a Wj 9:25, 31
Prz 7:16

b Ps 78:12
Eze 30:14

c Iz 44:25

d Rdz 41:8
1Kl 4:30
Dz 7:22

e Jer 46:14
Eze 30:13

f Hi 12:20, 24
Iz 19:3

a to, co tam rośło, uniesie
wiatr i nic nie pozostanie.

- 8 Rybacy wpadną w rozpacz.
Ci, którzy łowią na haczyk
w Nilu, będą lamentować,
ci, którzy zarzucają
do wody sieci rybackie,
opadną z sił.
- 9 Zawstydzą się ci, którzy
wykonują wyroby z cze-
sanego lnu^a,
ci, którzy tkają na krośnie
białe płótno.
- 10 Egipscy tkacze będą zdruz-
gotani.
Wszyscy najemni pracow-
nicy się zasmucą*.
- 11 Książęta Coanu^b są
głupcami.
Najmądrzejsi doradcy fara-
ona dają niedorzeczne
rady^c.
Jak możecie mówić
do faraona:
„Jesteśmy potomkami
mędrców,
potomkami dawnych
królów”?
- 12 Gdzie są ci twoi mędrzy?^d
Jeśli wiedzą, to niech ci
wyjawią, co Jehowa, Bóg
Zastępów, postanowił
w sprawie Egiptu.
- 13 Książęta Coanu postąpili
głupio,
książęta Nof^e zostali
zwiedzeni,
przywódcy egipskich
plemion sprowadzili
naród na manowce.
- 14 Jehowa wylał na Egipt
ducha zamętu^f.
Zwierchnicy Egiptu spro-
wadzają go na manowce
w każdej sprawie
i zatacza się on jak pijany
w swoich wymiocinach.

19:10 *Lub „zasmucą się w duszy”.
19:13 *Lub „Memfis”.

15 Egipt niczego już nie dokona,

ani głowa, ani ogon,
ani pęd, ani sitowie*.

16 Tego dnia Egipt stanie się podobny do kobiety i będzie się trząsł przerażony, bo Jehowa, Bóg Zastępów, pogrozi mu ręką, którą przeciwko niemu podniesie^a. **17** Ziemia judzka stanie się postrachem dla Egipcjan. Nawet wzmianka o niej będzie wywoływać w nich przerażenie z powodu decyzji, którą Jehowa, Bóg Zastępów, podjął przeciwko nim^b.

18 Tego dnia w pięciu egipskich miastach będzie się mówić językiem Kanaanu^c i przysięgać lojalność Jehowie, Bogu Zastępów. Jedno z tych miast będzie zwane Miastem Zburzenia.

19 W tym dniu pośrodku ziemi egipskiej będzie stał ołtarz dla Jehowy, a przy jej granicy—słup ku czci Jehowy. **20** Będzie to w ziemi egipskiej znakiem oraz świadectwem o Jehowie, Bogu Zastępów. Będą wołać do Jehowy z powodu ciemieńców i On pośle im wspaniałego wybawcę, który ich wyzwoli. **21** Jehowa stanie się znany Egipcjanom. W tym dniu poznają oni Jehowę, przyniosą Mu ofiary i dary, złożą też Jehowie ślub i go spełnią. **22** Jehowa zada Egipcjanom cios^d, uderzy ich, a potem uzdrowi. Powrócą oni do Jehowy, a On odpowie na ich błagania i uzdrowi ich.

23 W tym dniu powstanie droga^e z Egiptu do Asyrii. Asyria przybędzie do Egiptu, a Egipt do Asyrii. I razem będą służyć Bogu. **24** Tego dnia Izrael jako

19:15 *Możliwe też „ani gałązka palmowa, ani trzcina”.

ROZDZ. 19

a Iz 11:15

b Iz 20:3, 4
Jer 25:17, 19
Jer 43:10, 11
Eze 29:6

c Jer 43:4, 7
Jer 44:1

d Iz 19:1
Jer 46:13

e Iz 11:16
Iz 35:8
Iz 40:3

szpalta 2

a Za 2:11

b Pwt 32:9
Ps 115:12
Iz 61:9

ROZDZ. 20

c Joz 13:2, 3

d Am 1:8

e Iz 1:1

f Iz 8:18

g Iz 19:1

h Iz 18:1

i Iz 19:4

ROZDZ. 21

j Iz 13:1, 20

k Iz 13:4, 18

trzeci dołączy do Egiptu i Asyrii^a, będzie błogosławieństwem dla ziemi. **25** Jehowa, Bóg Zastępów, pobłogosławi ich, mówiąc: „Błogosławiony niech będzie mój lud, Egipt, i dzieło moich rąk, Asyria, i moje dziedzictwo, Izrael”^b.

20 W roku, w którym Sargon, król Asyrii, wysłał do Aszdodu^c tartana^{*}, ten walczył z Aszdodem i go zdobył^d. **2** W tym czasie Jehowa powiedział do Izajasza^e, syna Amoca: „Idź, zdejmij wór^{*} i ściągnij z nóg sandały”. On tak zrobił i chodził nago^f i boso.

3 Potem Jehowa oświadczył: „Jak mój sługa Izajasz przez trzy lata chodził nago i boso, stanowiąc znak^f i proroczą zapowiedź przeciwko Egipcjowi^g i Etiopii^h, **4** tak król Asyrii poprowadzi jeńców egipskichⁱ oraz wygnańców etiopskich, chłopców i starców, nagich i bosych, z gołymi pośladkami—i odsłoni nagość^{*} Egiptu. **5** A ci, którzy pokładali nadzieję w Etiopii i szczylicili się^{*} Egipsem, przerażą się i zawstydzą. **6** Mieszkańcy tego wybrzeża powiedzą w tym dniu: „Zobaczcie, co się stało z tymi, w których pokładaliśmy nadzieję, u których szukaliśmy pomocy i ratunku przed królem Asyrii! Jak się teraz uratujemy?”

21 Wyrok przeciwko morskiemu pustkowiu^{*}:

Nadciąga jak wichry wiejące na południu,
przybywa z pustkowia, z ziemi budzącej grozę^k.

20:1 *Lub „głównodowodzącego”.
20:2 *Zob. *Słowniczek pojęć*. *Lub „częściowo rozebrany; skąpo ubrany”.
20:4 *Lub „upokorzy”. **20:5** *Lub „podziwiali piękno”. **21:1** *Najwyraźniej chodzi o region w starożytnym Babilonii.

- 2** Przekazano mi złowieszczą wizję:
Zdracza postępuje zdradziecko,
a niszczyciel niszczy.
Wyrusz, Elamie! Przystąp do oblężenia, Medio!^a
Położę kres wszelkim cierpieniom, które zadał*^b.
- 3** Z powodu tej wizji przeszywa mnie ból*^c.
Chwyciły mnie skurcze jak kobietę, która rodzi.
Jestem zbyt przynębiony, żeby słyszeć,
zbyt wstrząśnięty, żeby widzieć.
- 4** Moje serce dygocze, drzę ze strachu.
Zmrok, którego wyczekiwałem, sprawia, że cały się trzęsę.
- 5** Nakryjcie stół i przygotujcie miejsca do siedzenia!
Jedzcie i pijcie!^d
Wstańcie, książęta, posmarujcie oliwą* tarcze!
- 6** Bo tak powiedział do mnie Jehowa:
„Idź, postaw strażnika i niech informuje, co widzi”.
- 7** I zobaczył rydwan wojenny zaprzężony w konie,
rydwan wojenny ciągnięty przez osły
i rydwan wojenny ciągnięty przez wielbłądy.
Patrzył z uwagą, z wielką uwagą.
- 8** I zawołał jak lew:
„Jehowo, stoję na straźnicy przez cały dzień
i trwam na swoim posterunku każdej nocy”.

21:2 *Najwyraźniej chodzi o Babilon.
21:3 *Dost. „moje biodra są pełne bólu”.
21:5 *Dost. „namaścić”.

ROZDZ. 21

a Jer 51:11, 28
Dn 5:28, 30

b Ps 137:1
Iz 14:4, 7
Iz 35:10

c Hab 3:16

d Dn 5:1

e Eze 3:17
Hab 2:1

szpalta 2

a Jer 50:3, 9
Jer 51:27, 28

b Iz 13:19
Iz 14:4
Iz 45:1
Jer 51:8
Dn 5:28, 30
Obj 14:8
Obj 18:2

c Jer 50:2
Jer 51:44, 52

d 1Kl 8:46

e Rdz 32:3
Pwt 2:8
Ps 137:7

f Jer 25:17, 23

g Hi 6:19
Jer 25:17, 23

h Rdz 25:13
Ps 120:5
PnP 1:5
Iz 42:11
Jer 49:28
Eze 27:21

- 9** Oto nadciągają żołnierze w rydwanie wojennym zaprzężonym w konie!^a.
Potem zawołał:

„Upadł, upadł Babilon!^b
Wszystkie posągi jego bogów zostały roztraskane o ziemię!”^c.

- 10** O mój ludu, wymłócony jak zboże,
ziarno* mojego klepiska^d,
przekazałem ci, co usłyszałem od Jehowy, Boga Zastępów, Boga Izraela.

- 11** Wyrok przeciwko Dumie*:

Ktoś woła do mnie z Seiru:
„Strażniku, ile jeszcze będzie trwała noc?
Strażniku, ile jeszcze będzie trwała noc?”.

- 12** Strażnik odpowiedział:

„Nadchodzi ranek,
nadchodzi noc.
Jeśli chcecie pytać, pytajcie.
Przyjdźcie znowu!”.

- 13** Wyrok przeciwko pustynnej równinie:

Karawany Dedanitów^f,
spędzicie noc w lesie na pustynnej równinie.

- 14** Mieszkańcy krainy Tema^g,
przynieście wody spragnionym

i dajcie chleba uciekinierom.

- 15** Bo uciekli przed mieczem, wyciągniętym mieczem,
przed napiętym łukiem, przed okrucieństwem wojny.

- 16** Tak rzekł do mnie Jehowa: „W ciągu roku, liczonego według lat pracownika najemnego*, przeminie cała chwała Kedaru^h.”

21:10 *Dost. „synu”. **21:11** *Nazwa ta znaczy „cisza; milczenie” i odnosi się do Edomu. **21:16** *Lub „policzonego tak skrupulatnie, jak robi to pracownik najemny”, czyli dokładnie in rok.

17 Niewielu łuczników pozostało nie spośród wojowników Kedaru, ponieważ tak powiedział Jehowa, Bóg Izraela^a.

22 Wyrok przeciwko Dolinie Wizji^a:

Co ci się stało? Czemu wszyscy twoi mieszkańcy wyszli na dachy?

2 Miasto gwarne i radosne, zapanował w tobie zgłęb.

Twoi zabici nie padli od miecza

ani nie polegali w bitwie^b.

3 Wszyscy twoi dyktatorscy przywódcy uciekli razem^c.

Zostali wzięci do niewoli bez użycia łuku.

Chociaż uciekli daleko, to ich znaleziono i wzięto do niewoli^d.

4 Dlatego powiedziałem: „Odwróćcie ode mnie oczy.

Nie próbujcie mnie pocieszać.

Będę gorzko płakać^e z powodu zagłady córki^f mojego ludu^g.

5 Bo w Dolinie Wizji nastął dzień zamieszania, klęski i paniki^g.

Sprowadził go Wszechwładny Pan, Jehowa, Bóg Zastępów.

Mury się wała^h, krzyk dociera aż do góry.

6 Elamⁱ bierze kołczan, rydwany wojenne i konie^j, a Kir^j odsłania^k tarczę.

7 Twoje najwspanialsze doliny^k

22:1 *Najwyraźniej chodzi o Jerozolimę. 22:4 *Poetycka personifikacja, być może wyrażająca litość lub współczucie. 22:6 *Lub „jeźdźców”. ^aLub „przygotowuje”. 22:7 *Lub „niziny”.

ROZDZ. 22

a Jer 6:6

b Iz 3:1
Jer 38:2
Lam 4:9

c 2Kl 25:4, 5

d 2Kl 25:11

e Jer 4:19
Jer 8:18, 19
Jer 9:1

f Mi 1:8, 9

g Mi 7:4

h 2Kl 25:10
Neh 1:3

i Rdz 10:22

j 2Kl 16:9

szpalta 2

a 1Kl 7:1, 2

b 2Kl 25:9, 10
Jer 52:7

c Neh 3:15

d Jl 2:17

e Iz 5:12
Iz 56:12
Am 6:1, 4
Łk 17:27
Jak 5:5

f 1Ko 15:32

g Kpl 26:31
Iz 1:11
Jer 15:1
Eze 24:13

h 2Kl 18:37
2Kl 19:2

IZAJASZA 21:17 do 22:16

zapełnią się rydwanami wojennymi, a konie^{*} zajmą pozycje w bramie.

8 I zostanie usunięta osłona Judy.

„Tego dnia będziecie patrzeć w stronę zbrojowni Domu Lasu^a

9 i zobaczycie liczne wylomy w murach Miasta Dawida^b. Będziecie gromadzić wodę w dolnej sadzawce^c. 10 Dokonacie oględzin domów Jerozolimy i będziecie je burzyć, żeby wzmocnić mury. 11 Między dwoma murami zrobicie zbiornik na wodę ze starej sadzawki. Ale nie będziecie zwracać uwagi na Wspaniałego Twórcę, nie będziecie widzieć Tego, który już dawno temu to uczynił.

12 W tym dniu Wszechwładny Pan, Jehowa, Bóg Zastępów, nakaze ludziom płakać, lamentować^d, ogolić głowy i włożyć wory^{*}.

13 Tymczasem oni będą świętować i się cieszyć, zabijać bydło i zarzynać owce, jeść mięso, pić wino^e i mówić: „Jedźmy i pijmy, bo jutro umrzemy”^f.

14 Jehowa, Bóg Zastępów, wyjawiał mi: „Za tę winę nie będzie dla was prześlągnięcia, dopóki nie umrzecie”^g – tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa, Bóg Zastępów^h.

15 Wszechwładny Pan, Jehowa, Bóg Zastępów, rzekł: „Idź do tego zarządcy, do Szebny^h, który odpowiada za dom^{*}, i powiedz: 16 „Czy coś tutaj należy do ciebie i czy masz tu kogoś, że wykułeś dla siebie

22:7 *Lub „jeźdźcy”. 22:12 *Zob. Słowniczek pojęć. 22:15 *Lub „pałac”.

grobowiec?'. Wykuwa on sobie grobowiec na wzniesieniu, wydrąży miejsce spoczynku* w skale. **17** „Człowieku, Jehowa gwałtownie cię zrzuci. Mocno cię chwyci, **18** zwinie w kłębek i jak piłkę rzuci do przestronnej ziemi. Tam umrzesz i tam znajdą się twoje wspaniałe rydwany— hańba dla domu twojego pana. **19** Pozbawię cię twojej pozycji i usunę z twojego stanowiska.

20 „W tym dniu wezwę swojego sługę, Eliakima^a, syna Chilkiasza, **21** ubiorę go w twoją szatę i mocno obwiążę twoją szarfą^b. Oddam twoją władzę w jego ręce i stanie się on ojcem dla mieszkańców Jerozolimy i Judejczyków. **22** Położę na jego barkach klucz domu Dawida^c. Gdy on otworzy, nikt nie zamknie, a gdy on zamknie, nikt nie otworzy. **23** Wbiję go jak kołek w trwałe miejsce i stanie się tronem chwały dla domu swojego ojca. **24** Zostanie na nim zawieszona cała chwała* domu jego ojca, potomkowie i dzieci^d, wszelkie małe naczynia, naczynia w kształcie czasz, jak też wszystkie wielkie dzbany.

25 „W tym dniu, oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów, „kołek wbity w trwałe miejsce zostanie usunięty^d. Będzie odcięty i spadnie, a wszystko, co na nim wisiało, roztrzaska się, bo tak powiedział Jehowa”’.

23 Wyrok przeciwko Tyrowi:
Podnieście lament, okręty Tarszisiz!^f

Bo port został zniszczony
i nie można do niego
wpłynąć.

22:16 *Dost. „siedzibę”. **22:24** *Dost. „ciągar”. ^aLub „odrośle”.

ROZDZ. 22

a 2Kl 18:26, 37

b Rdz 41:41, 42
Est 8:15

c Obj 3:7

d Iz 22:15, 17

ROZDZ. 23

e Jer 25:17, 22
Jer 47:4
Eze 26:3
Eze 27:2
Jl 3:4
Am 1:9, 10
Za 9:3, 4

f 2Kn 9:21
Eze 27:25

szpalta 2

a Rdz 10:2, 4
Jer 2:10
Eze 27:6

b Rdz 10:15
Eze 27:8

c Jer 2:18

d Eze 27:32, 33
Eze 28:4

e Jer 47:4

f Eze 27:35
Eze 28:19

g Iz 19:1, 16

h Eze 28:2

Wiadomość o tym nadeszła z ziemi Kittim^a.

2 Zamilknijcie, mieszkańcy wybrzeża!

Wzbogacili was kupcy z Sydonu^b, którzy przepływają się przez morze.

3 Przez wiele wód transportowano ziarno znad Szi-choru^{*c}

i zbiory znad Nilu— było to dochodem Tyru

i przynosiło zysk narodom^d.

4 Wstydź się, Sydonie, twierdzo nad morzem, bo morska toń mówi: „Nie miałam bólów porodowych i nie rodziłam, nie wychowałam chłopców ani dziewcząt^{*e}.”

5 Na wiadomość o Tyrze ludzie będą ubolewać^f tak jak wtedy, gdy usłyszeli wiadomość o Egipcie^g.

6 Uciekajcie do Tarszisiz! Podnieście lament, mieszkańcy wybrzeża!

7 Czy to jest wasze miasto, które od dawnych dni, od czasu gdy je założono, było pełne radości?

Nogi jego mieszkańców nosiły ich do dalekich krajów, żeby się tam osiedlali.

8 Kto powziął takie postanowienie przeciwko Tyrowi, który rozdawał korony, którego kupcy byli książętami, którego handlarzy poważano na całej ziemi?^h

9 Sam Jehowa, Bóg Zastępów, postanowił, że poniży pychę, która rozpieka Tyr z powodu całego jego piękna,

23:3 *Chodzi o odnogę Nilu. **23:4** *Dost. „dziewic”.

- i upokorzy osobistości
poważane na całej ziemi^a.
- 10** Córkó Tarszisz, przepraw się
przez swoją ziemię jak Nil.
Nie ma już żadnej stoczni^{*b}.
- 11** Bóg wyciągnął rękę
nad morze,
potrząsnął królestwami.
Jehowa rozkazał unicestwić
twierdze Fenicji^c.
- 12** Mówi: „Nie będziesz się już
więcej cieszyć^d,
udręczona dziewico, córko
Sydonu.
Ruszaj, uciekaj do Kittim^e.
Ale nawet tam nie zaznasz
spokoju”.
- 13** Oto ziemia Chaldejczyków!^f
Właśnie oni – a nie Asyria^g –
zamienili go w siedlisko pus-
tynnnych zwierząt.
Wzniesli swoje wieże
obłężnicze,
a jego obronne wieże
zrównali z ziemią^h.
Obrócili go w ruinę.
- 14** Podnieście lament, okręty
Tarszisz,
bo wasza twierdza została
zniszczonaⁱ.
- 15** W tym dniu Tyr pójdzie
w zapomnienie na 70 lat^j – tyle,
ile trwa życie^{*} jednego króla. Po
upływie 70 lat Tyr będzie jak
 prostytutka, o której mowa w tej
piosence:
- 16** „Weź lirę^{*}, obejdź miasto,
zapomniana prostytutko!
Graj jak najlepiej,
śpiewaj wiele piosenek,
żeby sobie o tobie przypo-
mniano”.
- 17** Po upływie 70 lat Jeho-
wa skieruje swoją uwagę na Tyr

23:10 *Możliwe też „portu”. **23:15**
*Dosl. „dni”. **23:16** *Hebr. *kinnôr*. In-
strument strunowy przypominający lirę
lub harfę.

ROZDZ. 23

- a Dn 4:37
Jak 4:6
- b Iz 23:1
Eze 26:14, 17
- c Eze 26:5, 15
- d Eze 26:13
- e Eze 27:6
- f Iz 13:19
Hab 1:6
- g Iz 10:12
Nah 3:18
Sof 2:13
- h Eze 26:8, 9
- i Iz 23:1
- j Jer 25:8, 11
Jer 27:3, 6

szpalta 2

- a Iz 60:5

ROZDZ. 24

- b Iz 5:5
Jer 4:6
Eze 6:6
- c 2Kl 21:13
- d Pwt 28:63,
64
Neh 1:8
Jer 9:16
- e Eze 7:12, 13
- f Kpl 26:31
Pwt 29:28
- g Jer 4:28
Lam 1:4
- h Kpl 18:24
Lb 35:33, 34
2Kn 33:9
Jer 3:1
Jer 23:10, 11
Lam 4:13
- i 2Kl 22:13
Dn 9:5
- j Mi 3:11
- k Wj 19:3, 5
Wj 24:7
Jer 31:32
Jer 34:18-20
- l Kpl 26:15, 16
- m Pwt 4:27
Pwt 28:15, 62

i ten wróci do swojego zarob-
ku – będzie uprawiał prostytutkę
ze wszystkimi królestwami świa-
ta na powierzchni całej ziemi.
18 A jego zysk i zarobek staną
się czymś świętym dla Jehowy.
Nie będzie się tego gromadzić
ani odkładać, gdyż jego zapłata
przypadnie tym, którzy miesz-
kają przed obliczem Jehowy, że-
by mogli jeść do syta i wytwor-
nie się ubierać^a.

24 Jehowa pustoszy kraj^{*} i go niszczy^b.

Rujnuje go^c i rozprasza
jego mieszkańców^d.

- 2** Każdego spotka to samo:
lud i kapłana,
sługę i jego pana,
służącą i jej panią,
kupującego i sprzedającego,
pożyczającego i biorącego
pożyczkę,
wierzyciela i dłużnika^e.
- 3** Kraj będzie doszczętnie
spustoszony,
całkowicie splądrowany^f,
bo tak powiedział Jehowa.
- 4** Kraj jest okryty żałobą^{*g},
niszczeje.
Żyzna kraina usycha,
wiednie.
Ważne osobistości kraju
słabną.
- 5** Został on skalany przez
swoich mieszkańców^h,
którzy obchodzili prawaⁱ,
przeinaczali przepisy^j
i złamali trwałe^{*} przymierze^k.
- 6** Dlatego przekleństwo
pożera kraj^l.
Jego mieszkańcy zostali
uznani za winnych.
Jest ich coraz mniej,
niewiele już pozostało^m.

24:1 *Lub „ziemię”. [#]Lub „zniesztal-
ca jego powierzchnię”. **24:4** *Możliwe
też „wysycha”. **24:5** *Lub „dawne”.

- 7** Młode wino pograżyło się w smutku*, winorośl uschła^a.
Wszyscy, którzy byli w radosnym nastroju, zaczynają wzdychać^b.
- 8** Ustaje radosny odgłos tamburynów, cichnie wrzawa tych, którzy wesoło się bawią, milknie radosny dźwięk liry*^c.
- 9** Piją wino, ale nie śpiewają, alkohol ma dla nich gorzki smak.
- 10** Opustoszałe miasto jest zniszczone^d.
Wszystkie domy są zamknięte i nikt nie może do nich wejść.
- 11** Na ulicach rozlega się krzyk, bo nie ma wina.
Cała radość zniknęła, nikt w kraju się nie cieszy^e.
- 12** Z miasta pozostały ruiny.
Zniszczono doszczętnie jego bramę^f.
- 13** Na ziemi, wśród narodów, będzie tak jak po otrząśnięciu drzewa oliwnego^g
i jak przy zbieraniu tego, co pozostało po winobranii^h.
- 14** Będą wołać, radośnie wykrzykiwać.
Będą rozgłaszać majestat Jehowy od strony morza*ⁱ.
- 15** W krainie światła* będą wychwalać Jehowę^j,
na wyspach morskich będą sławić imię Jehowy, Boga Izraela^k.
- 16** Z krańców ziemi dochodzą pieśni:
„Chwała* Prawemu!”^l.

24:7 *Możliwe też „wysycha”. **24:8** *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. **24:14** *Lub „od zachodu”. **24:15** *Lub „na wschodzie”. **24:16** *Lub „ozdoba”.

ROZDZ. 24

- a Jer 8:13
Jl 1:10
- b Iz 32:12
- c Jer 7:34
- d 2Kl 25:8-10
- e Lam 5:15
- f Iz 32:14
Jer 9:11
Lam 1:4
Lam 2:8, 9
- g Pwt 24:20
- h Jer 6:9
Eze 6:8
- i Iz 40:9
Jer 31:12
Jer 33:10, 11
- j Iz 43:5
- k Iz 11:11
Iz 60:9
- l Wj 15:11
Ezd 9:15
Ps 145:7
Obj 15:3

szpalta 2

- a Jer 9:2, 3
- b Jer 8:3
Eze 14:21
- c Jer 48:44
- d Jer 4:24
- e 2Kl 21:16
2Kn 36:15, 16
Jer 14:20
- f Obj 21:23
- g Ps 97:1
Obj 11:17
- h Ps 132:13
Iz 12:6
Jl 3:17
Mi 4:7
Za 2:10
- i 1Kl 8:11

- Ale ja mówię: „Nie mam już siły, nie mam siły!
Biada mi! Zdrajcy działają zdradziecko,
podstępnie dopuszczają się zdrady”^a.
- 17** Mieszkańcu tego kraju, czeka cię strach, doły i sidła!^b
- 18** Każdy, kto ucieknie przed dźwiękiem budzącym strach, wypadnie do dołu, a kto wydobędzie się z dołu, wypadnie w sidła^c.
Bo otworzą się upusty nieba i zadrżą fundamenty kraju.
- 19** Kraj się rozpada, cały drży, gwałtownie się trzęsie^d.
- 20** Chwieje się jak pijany i kołysze jak szopa na wietrze.
Cięży na nim wina^e, upadnie i już się nie podniesie.
- 21** Tego dnia Jehowa osądzi wojsko w górze oraz ziemskich królów na ziemi.
- 22** I będą zebrani razem jak więźniowie w dole, i zostaną zamknięci w lochu.
A po wielu dniach spotka ich kara*.
- 23** Speszy się księżyc w pełni, zawstydzi się jaskrawe słońce^f,
bo Jehowa, Bóg Zastępów, został Królem^g na górze Syjon^h i w Jerozolimie i okrył się chwałą przed starszymi swojego ludu*ⁱ.
- 25** Jehowo, Ty jesteś moim Bogiem.
Wywyższam Cię, wysławiam Twoje imię,

24:22 *Lub „zostanie na nich zwrócona uwaga”. **24:23** *Dosł. „przed swoimi starszymi”.

bo dokonujesz wspaniałych rzeczy^a,
spełniasz to, co zamierzyłeś
w dawnych czasach^b,
jesteś wierny^c i godny zaufa-
nia.

- 2 Warowne miasto obróciłeś
w stertę kamieni,
w rozpadającą się ruinę.
Cudzoziemska twierdza
przestała być miastem,
nigdy nie zostanie odbudo-
wana.
- 3 Dlatego będzie Cię wychwa-
lać silny lud.
Miasto tyrańskich narodów
będzie się Ciebie bać^d.

- 4 Bo stałeś się twierdzą dla te-
go, który niewiele znaczy,
twierdzą dla biednego pod-
czas udręki^e,
schronieniem przed deszczo-
wą nawałnicą,
cieniem w czasie skwaru^f.
Kiedy podmuch gniewu ty-
ranów jest jak nawałnica
uderzająca w mur

- 5 albo jak skwar w spieczonej
ziemi,
Ty tłumisz wrzawę obcych.
Jak cień chmury łagodzi
upał,
tak zostaje uciszona pieśń
tyranów.

- 6 Na tej górze^g Jehowa, Bóg
Zastępów, wyprawi dla
wszystkich ludów
uczpę z najlepszych potraw^h,
uczpę z wyśmienitego wina^{*},
z najlepszych potraw
pełnych szpiku,
z wyśmienitego, przecedzo-
nego wina.

- 7 Na tej górze usunie^{*} On
zasłone rozpstartą
nad wszystkimi ludami

25:6 *Lub „z wina trzymanego na osa-
dach”. 25:7, 8 *Lub „pochłonie”.

ROZDZ. 25

a Ps 40:5
Ps 98:1
Ps 107:8
Ps 145:1, 4

b Ps 33:11

c Pwt 32:4
Neh 9:33

d Ps 46:10
Ps 66:3
Eze 38:23

e Ps 46:1
Nah 1:7
Sof 3:12

f Ps 91:1
Ps 121:5-7
Iz 49:10

g Iz 11:9
Iz 65:25

h Ps 72:16
Ps 85:11, 12
Jer 31:12

szpalta 2

a Oz 13:14
1Koł 15:54
2Tm 1:10
Obj 20:14

b Iz 35:10
Obj 7:17
Obj 21:4

c Iz 25:1

d Ps 37:34
Ps 146:5

e Mi 7:7

f Ps 20:5
Sof 3:14, 15

g Ps 132:13, 14
Iz 12:6

h Iz 15:1
Sof 2:9

i Jer 48:29
Jak 4:6

ROZDZ. 26

j Wj 15:1
2Sm 22:1
Iz 12:5
Jer 33:10, 11

k Ps 48:2, 12

l Iz 60:18
Za 2:4, 5

m Iz 60:11

i tkaninę^{*} okrywającą
wszystkie narody.

- 8 Wszzechwładny Pan, Jehowa,
usunie^{*} śmierć na zawsze^a
i otrze łzy z każdej twarzy^b.
Zdejmie hańbę ze swojego
ludu na całej ziemi,
bo sam Jehowa tak powie-
dział.

- 9 W tym dniu będą mówić:
„To jest nasz Bóg!”^c
W Nim pokładaliśmy
nadzieję^d
i On nas wybawił^e.
To jest Jehowa!

W Nim pokładaliśmy
nadzieję.

Radujmy się, cieszymy się
z wybawienia, które nam
zapewnił^f.

- 10 Bo ręka Jehowy spocznie
na tej górze^g,
a Moab zostanie rozdeptany
na swoim miejscu^h,
jak się rozdeptuje słomę
na stercie gnoju.

- 11 Jak pływak, który wyciąga
ręce i uderza nimi w wodę,
tak Bóg wyciągnie ręce
i uderzy Moab.

Wprawnymi ruchami rąk
poniży jego wyniosłośćⁱ.

- 12 Zburzy warowne miasto
razem z jego wysokimi
murami obronnymi,
rzuci je na ziemię, w proch.

26 Tego dnia w ziemi judz-
kiej będzie się śpiewać ta-
ką pieśń:

„Mamy potężne miasto^k.
Jego murem i wałem obron-
nym jest wybawienie, któ-
re daje Bóg”^l.

- 2 Otwórzcie bramy^m, żeby
mógł wejść prawy naród—
naród, który trwa w wier-
nym postępowaniu.

25:7 *Lub „woal”. 26:1 *Dost. „On”.

- 3** Będziesz strzegł tych,
którzy całkowicie
na Tobie polegają*.
Cały czas będziesz zapew-
niał im pokój^a,
bo właśnie Tobie ufają^b.
- 4** Zawsze ufajcie Jehowie^c,
bo Jah* Jehowa jest wieczną
Skałą^d.
- 5** Poniżej mieszkających
na wysokości, w mieście
wyniosłym.
Powala to miasto,
powala na ziemię.
Rzuca je w proch.
- 6** Podepczą je nogi uciśnio-
nych,
będą po nim stąpać niewiele
znaczący^e.
- 7** Ścieżka prawego jest prosta*.
Wyrównasz jego drogę,
ponieważ jesteś prostoli-
nijny.
- 8** Gdy idziemy ścieżką Twoich
postanowień,
w Tobie pokładamy nadzieję,
Jehowo.
Tęsknimy* za Twoim imie-
niem i pragniemy,
żeby o Tobie pamiętano.
- 9** Całym sobą* tęsknię za Tobą
w nocy,
moje serce^f wciąż Cię
szuka^e.
Kiedy sądzisz ziemię,
jej mieszkańcy uczą się,
czym jest prawość^f.
- 10** Ale niegodziwy nie nauczy
się prawości,
choćby okazano mu łaskę^g.
Nawet w ziemi prawości*
będzie postępował
niegodziwie^h.

26:3 *Możliwe też „którzy przejawia-
ją nieugiętą postawę”. **26:4** *Skróco-
na forma imienia Jehowa. **26:7** *Lub
„równa”. **26:8** *Lub „nasza dusza tęsk-
ni”. **26:9** *Lub „swoją duszą”. ^fDośl.
„duch”. **26:10** *Lub „rzetelności”.

ROZDZ. 26

a Ps 119:165
Iz 54:13
Flp 4:6, 7

b Ps 9:10
Jer 17:7

c 2Kń 20:20
Ps 62:8
Prz 3:5

d Pwt 32:4, 31

e Ps 63:6
Ps 119:62
Łk 6:12

f Ps 9:8
Ps 58:10, 11
Ps 85:11, 13
Ps 96:13
Ps 97:2
Iz 61:11

g Ps 106:43

h Jer 2:7
Oz 11:7

szpalta 2

a Ps 28:5
Iz 5:12

b Iz 6:9

c Iz 57:19
Jer 33:6, 7

d 2Kń 12:7, 8

e 2Tm 2:19

f Jer 51:39

g Iz 60:21

h 1Kl 4:21

i Ps 78:34, 35
Oz 5:15

i nie zobaczy majestatu
Jehowy^a.

- 11** Jehowo, podniosłeś swoją
rękę, lecz oni tego nie do-
strzegają^b.
Zobaczą żarliwą miłość, jaką
darzysz swój lud*, i okryją
się wstydem.
Pochłonie ich ogień przezna-
czony dla Twoich wrogów.
- 12** Jehowo, Ty zapewnisz
nam pokój^c,
bo wszystkie nasze
osiągnięcia
są Twoją zasługą.
- 13** Boże nasz, Jehowo, oprócz
Ciebie rządili nami inni
panowie^d,
ale my wspominamy tylko
Twoje imię^e.
- 14** Oni są martwi, nie będą żyć.
Są bezsilni w śmierci,
nie powstaną^f.
Skierowałeś na nich swoją
uwagę –
zglądziłeś ich i zatarłeś
wszelką pamięć o nich.
- 15** Pomnożyłeś naród, Jehowo,
pomnożyłeś naród.
Otoczyłeś się chwałą^g.
Bardzo poszerzyłeś granice
kraju^h.
- 16** Jehowo, w czasie udręki
zwracali się do Ciebie.
Gdy ich karciłeś, szepsem
wylewali swe serca
w modlitwieⁱ.
- 17** Jehowo, z Twojego powodu
byliśmy jak kobieta w ciąży,
która w czasie porodu cierpi
i krzyczy z bólu.
- 18** Byliśmy w ciąży, mieliśmy
bóle porodowe,
ale urodziłyśmy wiatr.
Nie zapewniliśmy tej ziemi
wybawienia

26:11 *Lub „zobaczą Twoją gorliwość
o Twój lud”.

i nie rodzimy dla niej miesz-
kańców.

19 „Twoi umarli ożyją.

Ciała moich zmarłych*
powstaną^a.

Przebudźcie się i radośnie
wykrzykujcie,
mieszkańcy prochu!^b

Bo Twoja rosa jest
jak rosa o poranku[#]

i ziemia uwolni bezsilnych
w śmierci – powrócą oni
do życia[^].

20 Idź, mój ludu, wejdź do swoich wewnętrznych pokojów

i zamknij za sobą drzwi^c.
Schowaj się na chwilę,
aż przeminie gniew*^d.

21 Bo Jehowa wyrusza ze swojego miejsca, żeby mieszkańców ziemi pociągnąć do odpowie- dzialności za ich winę. Ziemia odsłoni przelaną na niej krew i już nie będzie skrywać zabitych^e.

27 Tego dnia Jehowa weźmie swoją ostrą miecz, wielki i mocny^e,

i skieruje uwagę na Lewiata-
na*, zwinnego węża,
na Lewiatana, wijącego się
węża,
i zabije tego morskiego
olbrzyma.

2 W tym dniu zaśpiewajcie jej*: „Winnico pieniącego się wina!”^f

3 Ja, Jehowa, jej strzegę^g. Co chwila ją podlewam^h.

26:19 *Dosl. „moje martwe ciało”.
#Możliwe też „rosa na ziołach; rosa na
malwach”. ^Lub „ziemia urodzi bezsil-
nych w śmierci”. **26:20** *Lub „potępie-
nie”. **27:1, 9** *Zob. *Słowniczek pojęć*.
27:2 *Najwyraźniej chodzi o Izraela,
przyporównanego tutaj do winnicy.

ROZDZ. 26

a Iz 25:8
Oz 13:14
Mk 12:26
Jn 5:28, 29
Jn 11:24, 25
Dz 24:15
1Ko 15:21
1Ts 4:14
Obj 20:12, 13

b Rdz 3:19

c Rdz 7:15, 16
Wj 12:22, 23
Prz 18:10

d Ps 27:5
Ps 91:4

ROZDZ. 27

e Pwt 32:41
Jer 47:6

f Ps 80:8
Iz 5:1
Jer 2:21

g Pwt 33:29

h Iz 35:6
Iz 41:18
Iz 58:11

szpalta 2

a Ps 121:4
Iz 46:3, 4

b Ps 85:2, 3
Iz 12:1

c Eze 39:25
Oz 14:5

d Iz 60:21, 22
Jer 30:18, 19

e Jer 4:11
Eze 13:13

f Iz 4:4
Iz 48:10

g Mi 5:13, 14

h Iz 6:11, 12
Jer 26:18
Lam 2:5
Eze 36:4

i Iz 32:14

Pilnuję jej dniem i nocą,
żeby nikt nie wyrządził jej
szkody^a.

4 Mój gniew minął^b.

Jeśli ktoś wystawi do bitwy
ze mną ciernie i chwasty,
ja je podepczę i wszystkie
naraz spale.

5 Niech lepiej szuka schronie- nia w mojej twierdzy.

Niech zawrze ze mną pokój,
niech zawrze ze mną pokój^c.

6 W nadchodzących dniach Jakub zapanuje korzenie, Izrael zakwitnie i puści pędy^c,

napełni plonem całą ziemię^d.

7 Czy trzeba mu zadać tak dotkliwy cios?

Czy trzeba go zabić jak pod-
czas rzezi?

8 Z krzykiem budzącym prze- rażenie rozprawisz się z nim i go odeślesz.

Wypędzisz go silnym
podmuchem w dniu, gdy
powieje wiatr wschodni^e.

9 W ten sposób zostanie dokonane przebłaganie za winę Jakuba^f

i taki będzie owoc usunięcia
jego grzechu:

wszystkie kamienie ołtarza
zostaną starte w pył jak
kreda,

znikną wszystkie święte
pale* i kadzielne ołtarze^g.

10 Warowne miasto opusto- szeje.

Pastwiska będą jak pustko-
wie, porzucone i opusz-
czone^h.

Tam cię będzie się pało,
będzie odpoczywało
i obgryzało gałęzieⁱ.

11 Gdy gałązki uschną, przyjdą kobiety, odłamią je i będą ich używać do rozpa- lania ognia.

Ten lud nie wykazuje zrozumienia^a, dlatego jego Twórca nie zlituje się nad nim; Ten, który go ukształtował, nie okaże mu łaski^b.

12 Tak jak ktoś otrząsa owoce z drzewa i zbiera je jeden po drugim, tak w tym dniu Jehowa pozbiera was, ludu Izraela— od strumienia Eufratu* do Doliny Potoku Egipskiego^c. **13** Tego dnia zabrzmi wielki róg^d. Wtedy ci, którzy marnieją w ziemi asyryjskiej^e, i ci rozproszeni po ziemi egipskiej^f przyjdą i pokłonią się Jehowie na świętej górze w Jerozolimie^g.

28 Biada okazałej* koronie^h pijaków Efraima!^h

Ta piękna ozdoba to tylko wędnący kwiat na szczycie żyznej doliny, gdzie mieszkają zamroczeni winem!

2 Jehowa ma kogoś silnego i potężnego.

On z całej siły zrzuci tę koronę na ziemię— jak nawałnica z gradem, jak niszczycielski huragan, jak burza z piorunami sro- wadzająca wielką powódź.

3 Okazałe* korony pijaków Efraima zostaną podeptaneⁱ.

4 Ich piękna ozdoba, wędnący kwiat na szczycie żyznej doliny, będzie jak wczesna figa przed nadejściem lata— gdy ktoś ją zobaczy, zrywa i natychmiast zjada.

27:12 *Dost. „rzeki”. #Lub „Wadi Egip- tu”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wa- di”. 28:1 *Lub „wyniosłej; dumnej”. #Najwyraźniej chodzi o stolicę Izrae- la, czyli Samarię. 28:3 *Lub „wyniosłej; dumnej”.

ROZDZ. 27

a Pwt 32:28
Iz 1:3
Jer 4:22
Oz 4:6

b 2Kn 36:15, 16
Eze 9:9, 10

c Lb 34:2, 5
Pwt 30:3
Neh 1:9
Iz 11:11, 12
Am 9:14

d Iz 49:22

e 2Kl 17:6
Iz 11:16
Oz 9:3

f Jer 43:4, 7
Za 10:10

g Iz 2:3
Iz 25:6
Iz 52:1
Jer 3:17

ROZDZ. 28

h Iz 7:2

i 2Kl 17:6
Iz 17:3

szpalta 2

a Iz 11:16

b Ps 18:34
Ps 68:35

c 2Kl 16:10, 11
Jer 5:31

d 2Kl 21:13
Iz 28:17
Lam 2:8

e Pwt 28:49, 50
Jer 5:15
1Ko 14:21

5 Tego dnia Jehowa, Bóg Za- stępów, stanie się wspaniałą ko- roną i pięknym wieńcem dla oca- lałych ze swojego ludu^a. **6** Da ducha sprawiedliwości temu, któ- ry zasiada w sądzie, i będzie źród- łem siły dla tych, którzy odpie- rają natarcie wrogów pod bramą miasta^b.

7 A tamci też schodzą na ma- nowce z powodu wina, zataczają się pod wpływem napojów alkoholowych— z powodu alkoholu schodzą na manowce kapłan i prorok.

Wino sprawia, że tracą orientację.

Zataczają się od alkoholu. Schodzą na manowce z powodu swoich wizji i potykają się, gdy podej- mują decyzje^c.

8 Na ich stołach jest pełno obrzydliwych wymiocin, nie ma czystego miejsca.

9 „Kogo on będzie pouczał, komu będzie wyjaśniał to orędzie?

Czy jesteśmy dziećmi, które dopiero co przestały być karmione mlekiem,

które dopiero co odstawiono od piersi?

10 Ciągłe powtarza: „Nakaz za nakazem, nakaz za nakazem, przepis za przepisem, przepis za przepisem^d, trochę tu, trochę tam”.

11 Dlatego za pośrednictwem tych, którzy bełkoczą i mówią obcym językiem, przemówi do tego ludu^e— **12** do tych, którym

28:10 *Lub „sznur mierniczy za sznu- rem mierniczym, sznur mierniczy za sznurem mierniczym”.

kiedyś powiedział: „To jest miejsce odpoczynku. Pozwólcie odpocząć zmęczonemu. To jest miejsce wytchnienia”. Lecz oni nie chcieli słuchać^a. **13** Na nich więc spełnią się słowa Jehowy:

„Nakaz za nakazem,
nakaz za nakazem,
przepis za przepisem,
przepis za przepisem^{*b},
trochę tu, trochę tam”.
I kiedy będą iść,
potkną się, upadną
na plecy i się potłuką,
wpadną w sidła i zostaną
pojmاني^c.

14 Dlatego słuchajcie słowa Jehowy, wy, którzy się chępicie,
wy, którzy sprawujecie
władzę nad tym ludem
w Jerozolimie.

15 Mówicie:
„Zawarliśmy przymierze
ze śmiercią^d,
z grobem^{*} zawarliśmy
porozumienie^e.
Kiedy będzie szaleć
gwałtowna powódź,
do nas nie dojdzie,
bo naszym schronieniem
uczyniliśmy kłamstwo
i ukryliśmy się w fałszu^e”.

16 Dlatego Wszechwładny Pan,
Jehowa, mówi:
„Jako fundament kładę
na Syjonie kamień —
kamień wypróbowany^f i dro-
gocenny, kamień narożny^g
solidnego fundamentu^h.
Nikogo, kto przejawia wiarę,
nie ogarnie przerażenieⁱ”.

28:13 ^aLub „sznur mierniczy za sznurem mierniczym, sznur mierniczy za sznurem mierniczym”. **28:15, 18** ^{*}Lub „Szeolem”, czyli wspólnym grobem ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. **28:15** ^hMożliwe też „urzęczywistniliśmy wizję”.

ROZDZ. 28

a Ps 81:10, 11

b Iz 28:17

c 2Kń 36:15, 16
Iz 8:14, 15

d Iz 28:18

e Iz 30:9, 10

f Ps 118:22

g Mt 21:42
Mk 12:10
Łk 20:17
Dz 4:11

h Ef 2:19, 20

i Rz 9:33
Rz 10:11
1Pt 2:4, 6

szpalta 2

a 2Kl 21:13

b Jer 11:20

c Iz 28:15

d Iz 24:1

e Joz 10:8-14
2Sm 5:20
1Kń 14:10-16f Lam 2:15
Hab 1:5-7g 2Kń 36:15, 16
Jer 20:7h Iz 10:23
Iz 24:1

17 I uczynię sprawiedliwość
sznurem mierniczym^a,
a prawość — poziomicą^{*b}.
Grad zniszczy wasze
schronienie z kłamstwa,
a wody zaleją waszą
kryjówkę.

18 Wasze przymierze ze śmier-
cią zostanie zerwane,
wasze porozumienie
z grobem^{*} nie przetrwa^c.
Kiedy będzie szaleć
gwałtowna powódź,
zmiecie was wszystkich.

19 Porwie was za każdym
razem,
gdy nadejdzie^d.
A będzie przechodzić
co rano,
w czasie dnia i w czasie nocy.
Zrozumieją to orędzie, gdy
zmusi ich do tego strach^{**}.

20 Łóżko jest za krótkie, żeby
się na nim wyciągnąć,
a przykrycie za wąskie, żeby
się nim otulić.

21 Bo Jehowa powstanie
jak przy górze Peracim,
przystąpi do działania jak
w dolinie^{*} koło Gibeonu^e
i dokona swojego czynu —
zadziwiającego czynu,
wykona swoje dzieło —
niezwykłe dzieło^f.

22 Teraz więc się nie naśmie-
wajcie^g,
żeby wasze pęta nie zacisnę-
ły się jeszcze bardziej,
bo usłyszałem od Wszech-
władnego Pana, Jehowy,
Boga Zastępów,
że zapadła decyzja o zagła-
dzie całego kraju^h.

23 Nadstawcie ucha i słuchajcie
mojego głosu,

28:17 ^{*}Lub „pionem”. **28:19** ^{*}Możliwe też „kiedy zrozumieją, ogarnie ich śmiertelny strach”. **28:21** ^{*}Lub „na nizinie”. **28:22** ^{*}Lub „całej ziemi”.

uważnie przysłuchujcie się temu, co mówię.

24 Czy w porze wysiewu oracz przez cały czas tylko orze?

Czy ciągle tylko spulchnia i bronuje glebę?^a

25 Czy kiedy ją wyrówna, nie rozrzuca czarnuszki i kminu?

Czy nie sieje pszenicy, prosa i jęczmienia w wyznaczonych miejscach, a orkiszu^b na skraju pola?

26 Podobnie Bóg poucza* człowieka w odpowiedni sposób.

Jego Bóg udziela mu wskazówek^c.

27 Bo czarnuszki nie miażdży się saniami młockarskimi^d, a po kminie nie przetacza się koła wozu.

Czarnuszkę młóci się kijem, a kmin – łaską.

28 Czy zboże chlebowe roznia-ta się na miazgę?

Nie, nikt go nie wymłóca bez końca^e.

Kiedy przetacza się po nim wał wozu młockarskiego ciągniętego przez konie, nie zostaje ono zmiażdżone^f.

29 To również pochodzi od Jehowy, Boga Zastępów.

Jego rada* jest cudowna i wszystko, co On robi, przynosi wspaniałe rezultaty^g.

29 „Biada Arielowi*, Arielowi – miastu, w którym obozował Dawid!^h

Niech miją rok za rokiem, niech święta odbywają się zgodnie ze swoim cyklemⁱ.

28:26 *Lub „karci; karze”. **28:29** *Lub „zamierzenie”. ^aLub „Jego praktyczna mądrość jest wielka”. **29:1** *Słowo to może znaczyć „palenisko ołtarza Bożego” i najwyraźniej odnosi się do Jerozolimy.

ROZDZ. 28

a Ps 30:5
Ps 103:9
Mi 7:18

b Wj 9:31, 32
Eze 4:9

c Ps 119:71

d Iz 41:15
Am 1:3

e Ps 103:9
Iz 21:10
Mi 7:18

f Kpl 26:44
Jer 10:24

g Ps 40:5
Jer 32:19
Rz 11:33

ROZDZ. 29

h 2Sm 5:7, 9

i Pwt 16:16

szpalta 2

a Pwt 28:53-55

b Iz 51:19
Lam 1:4

c Jer 15:14
Sof 1:7

d 2Kl 24:11
2Kl 25:1

e Iz 51:23

f Iz 13:19
Iz 14:22
Iz 21:9

g Iz 13:11
Iz 17:13

h Iz 47:9
Iz 48:3

i 1Sm 2:10
Jer 50:25
Nah 1:3

j Jer 25:12, 14

2 Ale ja sprowadzę na Ariela udrękę^a, zapanuje w nim żałoba i lament^b.

Będzie on dla mnie jak pale-nisko ołtarza Bożego^c.

3 Rozłożę obóz wokół ciebie, będę cię oblegał, otoczę cię palisadą i wzniosę przeciwko tobie umocnienia oblężnicze^d.

4 Zostaniesz poniżony. Odezdziesz się z ziemi i proch przytłumi twoje słowa.

Twój głos będzie dochodził z ziemi^e

niczym głos medium spiry-tystycznego.

Będziesz szeptał z prochu.

5 Twoi liczni wrogowie* zamienią się w drobny pył^f, a tłum tyranów będzie jak plewy, które unosi wiatr^g. Stanie się to nagle, w jednej chwili^h.

6 Jehowa, Bóg Zastępów, zwróci na ciebie uwagę i obroni cię gromem, trzęsieniem ziemi i potężnym hukiem, wichrem, nawałnicą i płomieniami niszczycielskiego ogniaⁱ.

7 Wtedy wszystkie narody, które walczą z Arielem/ – wszyscy, którzy toczą wojnę przeciwko niemu, stawiają wieże oblężnicze i sprowadzają na niego udrękę – będą jak sen, nocna wizja.

8 Będą jak ktoś głodny, kto śni, że je, ale budzi się i chce mu się jeść*,

29:5 *Dostł. „obcy”. **29:8** *Lub „jego dusza jest pusta”.

jak ktoś spragniony, kto śni,
że pije,
ale budzi się zmęczony
i chce mu się pić*.

Stanie się tak ze wszystkimi
narodami,
które walczą przeciwko
górze Syjon^a.

9 Wpadnijcie w osłupienie
i bądźcie zdumieni^b.

Oślepcie się i bądźcie ślepi^c.
Upili się, ale nie winem.
Zataczają się, choć nie są
pod wpływem alkoholu.

10 Bo Jehowa wylał na was
ducha głębokiego snu^d.

Zamknął wasze oczy—
waszych proroków^e,
zakrył wasze głowy—
waszych wizjonerów^f.

11 Każda wizja będzie dla
was jak słowa zapieczętowanej
księgi^g. Kiedy dadzą ją komuś,
kto umie czytać, i poproszą:
„Przeczytaj ją na głos”, on od-
powie: „Nie mogę, bo jest zapie-
czętowana”. **12** A gdy dadzą tę
księgę komuś, kto nie umie czy-
tać, i poproszą: „Przeczytaj ją”,
on odpowie: „Przecież ja nie
umiem czytać”.

13 Jehowa mówi: „Ci ludzie
przybliżają się do mnie
tylko w słowach.

Okazują mi szacunek
ustami^h,

ale sercem są ode mnie
bardzo daleko.

Ich bojaźń wobec mnie opie-
ra się na nakazach ludz-
kich, których ich uczonoⁱ.

14 Dlatego znowu postąpię
z tym ludem w sposób
budzący zdumienie^j,
w sposób niezwykły.
Zginie mądrość jego
mędrców

ROZDZ. 29

a Iz 10:12
Jer 51:24

b Hab 1:5

c Iz 6:9

d Iz 6:10
Rz 11:8

e Jer 14:14
Jer 27:15

f Mi 3:7

g Iz 8:16

h Iz 48:1
Jer 5:2

i Mt 15:7-9
Mk 7:6-8

j Iz 28:21
Hab 1:5

szpalta 2

a Jer 8:9
1Ko 1:19

b Iz 30:1

c Eze 8:12

d Iz 64:8

e Jer 18:6

f Rz 9:20, 21

g Iz 35:1
Iz 41:19

h Iz 32:14, 15

i Iz 35:5
Iz 42:16

j Iz 41:16

k Mi 2:1

l Am 5:10

i zniknie rozsądek rozsąd-
nych”^a.

15 Biada tym, którzy zadają
sobie wiele trudu, żeby
zataić swoje plany
przed Jehową^b.

Dopuszczają się swoich
czynów w ciemności
i mówią: „Kto nas widzi?
Kto o nas wie?”^c.

16 Jak wy wszystko przekre-
cacie!^{*}

Czy glina może się równać
z garncarzem?^d

Czy coś, co zostało wykona-
ne, powie o swoim twórcy:

„On mnie nie wykonał”?^e

Czy rzecz, która została
ukształtowana, powie
o tym, kto nadał jej kształt:
„On nic nie potrafi”?^f

17 Jeszcze trochę i Liban
zamieni się w sad^g,
a sad będzie uważany
za las^h.

18 Tego dnia głusi usłyszają
słowa księgi,
a oczy ślepych zaczną
widzieć, uwolnią się
od mroku i ciemnościⁱ.

19 Potulni będą się bardzo
radować Jehową,
biedni będą się radować
Świątym Izraela^j.

20 Bo nie będzie już tyrana,
przyjdzie kres na tego,
który się chęłpi,
i zostaną zgładzeni wszyscy,
którzy tylko czekają,
żeby wyrządzać krzywdę^k,

21 ci, którzy kłamstwem
ściągają na innych winę,
którzy zastawiają pułapki
na obrońcę^{*} w bramie
miasta^l

29:16 *Lub „ale wy jesteście przewrot-
ni!”. **29:21** *Dost. „upominającego”.

29:8 *Lub „jego dusza jest wyschnięta”.

i którzy odmawiają prawemu sprawiedliwości, zasłaniając się pustymi argumentami^a.

22 Dlatego Jehowa, który wykupił Abrahama^b, mówi do potomków Jakuba:

„Jakub już nie będzie się wstydział,
jego twarz już nie
zblednie^{*c}.”

23 Zobaczy wokół siebie
swoje dzieci,
dzieło moich rąk^d,
i uświęcą moje imię.

Uświęcą Świętego Boga
Jakuba,

będą okazywać podziw
i respekt Bogu Izraela^e.

24 Ci, którzy mają błędny sposób myślenia^{*}, zdobędą zrozumienie,

ci, którzy narzekają, przyjmą pouczenia^f.”

30 „Biada upartym synom^g,
oświadcza Jehowa,
„którzy realizują plany,
ale nie moje^g,
i zawierają sojusze^{*},
ale wbrew mojej woli^h.
W ten sposób mnożą swoje grzechy.

2 Nie pytają mnie o radę^{*h},
a idą do Egiptu!ⁱ
Szukają schronienia
u faraona^h,
chcą się skryć w cieniu
Egiptu.

3 Ale będziecie się wstydzili,
że schroniliście się
u faraona.

29:22 *Z powodu wstydu i rozczarowania. 29:24 *Lub „błądzą w duchu”. 30:1 *Dost. „wylewają napój ofiarny”, najwyraźniej w celu zawarcia porozumienia. *Dost. „mojemu duchowi”. 30:2 *Lub „nie pytają się moich ust”. *Dost. „w twierdzy faraona”.

ROZDZ. 29

a Eze 13:19

b Neh 9:7
Mi 7:20

c Jl 2:27

d Iz 45:11

e Iz 8:13
Oz 3:5

ROZDZ. 30

f Iz 1:2
Iz 63:10
Iz 65:2

g Iz 29:15

h Lb 27:21
1Kl 22:7

i Iz 31:1
Eze 29:6

szpalta 2

a Jer 17:5

b Iz 19:11
Eze 30:14

c Iz 31:3
Jer 2:36

d Iz 31:1
Jer 37:7, 8

e Ps 87:4
Ps 89:10

f Iz 8:1
Jer 36:2

g Rz 15:4

h Pwt 31:27
Iz 1:4
Jer 44:3

i Iz 59:3
Jer 9:3

j 2Kn 33:10
2Kn 36:15, 16
Neh 9:29
Jer 7:13

Zostaniecie upokorzeni
za to, że skryliście się
w cieniu Egiptu^a.

4 Bo książęta są w Coanie^b,
a wysłannicy dotarli
do Chanes.

5 Wszyscy będą się wstydzili
z powodu narodu, który nie
może zapewnić im nic
dobrego,
który nie udziela pomocy
i z którego nie ma żadnego
pożytku.
Przynosi on jedynie wstyd
i hańbę^{*c}.

6 Wyrok przeciwko zwierzętom południa:

Przez kraj udręki i ucisku,
przez kraj lwa, ryczącego
lwa,
kraj żmii i latającego węża
ognistego^{*}

wiozą swoje bogactwa
na grzbietach osłów,
swoje zapasy—na garbach
wielbłądów.

Jednak nic to nie da temu
ludowi.

7 Bo pomoc Egiptu jest nic
niewarta^d.

Nazwałem go więc bezczynnym
Rahabem^e.

8 „Idź, napisz to przy nich
na tablicy
i zapisz w księdze^f,
żeby zachowało się to
na przyszłość
i służyło jako trwałe
świadcstwo^g.”

9 Bo to lud buntowniczy^h,
oszuściⁱ,
synowie, którzy nie chcą
słuchać prawa^{*} Jehowyⁱ.

10 Mówią do wizjonerów:
„Prześcąncie mieć wizję”,

30:6 *Lub „błyskawicznie poruszającego się jadowego węża”. **30:9** *Lub „pouczeń”.

a do proroków: „Nie prorokujcie nam prawdy^a.

Mówcie to, co nam schlebia*. Wypowiadajcie złudne przepowiednie^b.

- 11** Zejdźcie z drogi, zboczcicie ze ścieżki.

Nie wspominajcie nam już więcej o Świętym Izraela^c.

- 12** Dlatego Święty Izraela mówi: „Ponieważ odrzucacie moje słowo^d,

a pokładacie ufność w oszustwie i fałszu

i na tym się opieracie^e,

- 13** wasza wina będzie dla was jak pęknięty mur, wysoki mur, który się przechyla i zaraz runie.

Zawali się nagle, w jednej chwili.

- 14** Zostanie rozbity jak wielki dzban garncarza, roztrzaskany tak doszczętnie, że wśród jego odłamków nie znajdzie się ani jeden kawałek,

którym dałoby się zgarnąć żar z paleniska

albo zacerpnąć wody z kałuży^g.

- 15** Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa, Święty Izraela:

„Jeśli powrócicie do mnie i pozostaniecie spokojni, będziecie wybawieni.

Zachowujcie spokój i okazujcie zaufanie — to będzie waszą siłą^f.

Ale wy tego nie chcieliście^g.

- 16** Powiedzieliście: „Nie, uciekniemy na koniach!”.

Będziecie więc uciekać.

„Pojedziemy na szybkich koniach!”^h.

30:10 *Lub „to, co miłe”. 30:14 *Możliwe też „cysterny”.

ROZDZ. 30

a 2Kn 16:10

2Kn 18:7

Jer 11:21

Jer 26:11

b Jer 23:16, 17

Eze 13:7

Mi 2:11

c Am 7:13, 16

d Am 2:4, 5

e Jer 13:25

Mi 3:11

f 1Kn 5:20

2Kn 16:8

Iz 26:3

g Mt 23:37

Dz 7:51

h Iz 31:1, 3

szpalta 2

a Pwt 28:49, 50

Jer 4:13

Lam 4:19

Hab 1:6, 8

b Kpl 26:36

Pwt 32:30

c Eze 12:16

d Wj 34:6

Eze 36:9, 10

e Ps 102:13

Rz 9:15

f Ps 99:4

Jer 10:24

g Jer 17:7

h Neh 11:1

Iz 44:28

Iz 62:1

Jer 31:6

Za 1:17

i Neh 12:27

Iz 61:3

j Jer 29:11, 12

k Kpl 26:26

Ps 80:5

l Hi 36:22

Ps 32:8

Ps 71:17

Ps 119:102

m Pwt 5:32

Joz 1:7, 8

Prz 4:27

n Ps 25:8, 9

o Wj 32:4

Pwt 7:5, 25

Sdz 17:3, 4

p Oz 14:8

Za 13:2

q Ps 65:9

Za 10:1

Dlatego ścigający was będą szybcy^a.

- 17** Z powodu gróźb jednego zadrży tysiąc^b.

Z powodu gróźb pięciu rzucicie się do ucieczki i zostanie was tak mało, że będziecie jak maszt na szczycie góry, jak słup sygnałowy na wzgórzu^c.

- 18** Lecz Jehowa cierpliwie czeka*, żeby okazać wam łaskę^d,

i powstanie, żeby okazać wam miłosierdzie^e.

Bo Jehowa jest Bogiem sprawiedliwości^f.

Szczęśliwi są wszyscy, którzy Go wyczekują^g.

19 Kiedy lud będzie mieszkał na Syjonie, w Jerozolimie^h, w żadnym razie nie będziesz płakałⁱ. Na głos twojego krzyku o pomoc On na pewno okaże ci łaskę — odpowie, gdy tylko cię usłyszy^j. **20** Chociaż Jehowa będzie was karmił chlebem udręki i poił wodą ucisku^k, wasz Wspaniały Nauczyciel już nie będzie się ukrywał i na własne oczy zobaczycie swojego Wspaniałego Nauczyciela^l. **21** A gdybyście zboczyli na prawo lub na lewo^m, usłyszycie za sobą słowa: „To jest ta drogaⁿ. Nیا idźcie”.

22 I zbzechceście wasze rzeźbione wizerunki pokryte srebrem i wasze metalowe posągi pokryte złotem^o. Wyrzucicie je jak bieliznę poplamioną męstruacyjną krwią i powiecie do nich: „Precz!”^p. **23** A On ześle deszcz na ziarno, którym obsiewacie ziemię^q, i ziemia zapewni

30:18 *Lub „Jehowa wyczekuje”. ^aLub „czekają na Niego z utęsknieniem”. **30:22** *Możliwe też „i nazwiecie je brudem”.

wam obfitość pożywnego* chleba^a. W tym dniu wasze stada będą się paść na rozległych pastwiskach^b. **24** Bydło i osły obrabiające rolę będą jeść paszę z dodatkiem szczawiu, odwaną szufłą i widłami. **25** I w dniu strasznej rzezi, gdy runą wieże, na każdej wyniosłej górze i na każdym wysokim wzniesieniu popłyną potoki i strumienie^c. **26** Tego dnia, kiedy Jehowa opatrzy skaleczenie* swojego ludu^d i uleczy jego ciężką ranę od ciosu, który mu zadał^e, księżyc w pełni będzie świecił jak słońce, a światło słońca będzie siedem razy jaśniejsze^f—niczym światło siedmiu dni.

27 Oto Jehowa* przybywa z daleka z ciężkimi chmurami i płonie gniewem.

Jego usta są pełne oburzenia,

a Jego język jest jak niszczycielski ogień^g.

28 Jego duch* jest jak potok, który wylewa i sięga aż po szyję.

Przesieje narody przez sito zagłady^h,

w szczęki ludów włoży wędzidło uzdyⁱ, które sprowadzi je na manowce.

29 A wy zaśpiewacie pieśń, którą śpiewacie w nocy, gdy się przygotowujecie* na święto^j.

Wasze serca będą się cieszyć jak serce tego, kto idzie z fletem^k

na górę Jehowy, do Skały Izraela^l.

30:23 *Dosl. „tłustego i dobrze nasączonego oliwą”. **30:26** *Lub „złamanie”. **30:27** *Dosl. „imię Jehowy”. **30:28** *Lub „oddech”. *Dosl. „sito bezużyteczności”. **30:29** *Lub „uświeccie”. *Lub „przy dźwiękach fletu”.

ROZDZ. 30

a Oz 2:21, 22

b Iz 65:10

c Iz 41:18

Iz 44:3

d Lam 2:13

e Jer 33:6

Am 9:11

f Iz 60:20

Obj 21:23

Obj 22:5

g Iz 10:17

Nah 1:6

Sof 3:8

h 2Kl 19:28

Ps 32:9

i Pwt 16:14

Ps 42:4

Jer 33:10, 11

j Pwt 32:4

Iz 26:4

szpalta 2

a Ps 29:3, 4

b Wj 15:16

Ps 98:1

Nah 1:2

c Ps 18:13

d Sdz 5:4

e Joz 10:11

f Iz 37:36

g Iz 10:12

h Wj 15:20

Sdz 11:34

i Iz 10:24, 26

j 2Kl 23:10

Jer 7:32

k Iz 37:37, 38

Eze 32:22

ROZDZ. 31

l Iz 30:2

m Pwt 17:15, 16

30 Jehowa sprawi, by usłyszano Jego dostojny głos^a, i odsłoni swoje ramię, którym uderzy w wielkim gniewie^b, wśród płomieni niszczycielskiego ognia^c, wśród ulew^d, burzy i gradu^e.

31 Bo z powodu głosu Jehowy Asyrię ogarnie przerażenie^f.

On uderzy ją różgą^g.

32 Za każdym razem, gdy Jehowa uderzy Asyrię swoją różgą do wymierzania kary, zagrają tamburyny i liry^h. I będzie z nią walczył, zadając ciosy swoim ramieniemⁱ.

33 Bo jest już dla niej przygotowane Tofet^j.

Jest przygotowane też dla króla^k.

W miejscu głębokim i szerokim ułożono stos.

Ognia nie zabraknie, drewna jest mnóstwo.

Niczym potok siarki podpali je oddech Jehowy.

31 Biada tym, którzy udają się po pomoc do Egiptu^l, którzy polegają na koniach^m, pokładają ufność w mnóstwie rydwanów wojennych i w sile koni bojowych*. Ale nie zwracają uwagi na Świętego Izraela, nie szukają Jehowy.

2 On jednak jest mądry i sprowadzi nieszczęście, nie cofnie swoich słów. Wystąpi przeciwko zgromadzi złoczyńców

30:32 *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę. **30:33** *Tofet odnosi się tutaj do symbolicznego miejsca spalania i oznacza zagładę. **31:1** *Lub „jeźdźców”.

i przeciwko tym, którzy pomagają niegodziwym^a.

3 Przecież Egipcjanie są tylko ludźmi, a nie Bogiem.

Ich konie są ciałem, a nie duchem^b.

Jehowa wyciągnie swoją rękę i każdy, kto udziela pomocy, potknie się,

a każdy, któremu jest ona udzielana, upadnie.

Wszyscy oni zginą w tym samym czasie.

4 Bo Jehowa powiedział do mnie:

„Jak lew, silny młody lew*, wydaje groźne pomruki nad swoją zdobyczą,

gdy zwołano całą gromadę pasterzy, żeby go przepędzić,

a on się nie boi ich okrzyków i nie zraża się wrzawą wokół siebie—

tak Jehowa, Bóg Zastępów, zstąpi, żeby walczyć o górę Syjon i jej szczyt.

5 Jak pikujący ptak, tak Jehowa, Bóg Zastępów, będzie bronił Jerozolimy^c.

Stanie w jej obronie i ją wyzwoli.

Oszczędzi ją i ocali^d.

6 „Powróć, ludu Izraela, do Tego, przeciwko któremu tak bezczelnie się zbuntowałeś^d. **7** W tym dniu każdy z was porzuci swoje bezwartościowe bożki ze srebra i złota, które uczyniliście swoimi własnymi rękami, popelniając tym grzech.

8 Asyryjczyk padnie od miecza, ale nie od ludzkiego miecza.

Pochłonie go miecz, ale nie miecz należący do człowieka^e.

31:4 *Lub „młody grzywiasty lew”.

ROZDZ. 31

a Eze 29:6, 7

b Ps 33:17
Prz 21:31

c Pwt 32:11, 12
Ps 91:4

d Iz 55:7
Jl 2:12

e 2Kl 19:35
2Kn 32:21
Iz 37:36

szpalta 2

ROZDZ. 32

a Rdz 49:10
Ps 2:6
Łk 1:32, 33
Jn 1:49

b Ps 45:6
Ps 72:1
Iz 9:7
Iz 11:4, 5
Jer 23:5
Za 9:9
Heb 1:9
Obj 19:11

c Iz 35:6

d Iz 35:6

e Mi 2:1

Będzie uciekał przed mieczem,

a jego młodzieńcy będą wykonywać pracę przymusową.

9 Jego skała zniknie z przerażenia,

a jego książęta wystraszą się z powodu słupa sygnałowego^a— oświadczają Jehowa,

k którego światło* świeci na Syjonie i którego piec płonie w Jerozolimie.

32 Oto król^a będzie panował na rzecz prawości^b,

a książęta będą sprawować władzę na rzecz sprawiedliwości.

2 Każdy z nich będzie jak schronienie przed wiatrem i kryjówka przed deszczową nawałnicą,

jak strumienie wody w bezwodnej krainie^c,
jak cień masywnej skały w spieczonym ziemi.

3 Wtedy oczy tych, którzy widzą, już więcej nie będą skleione,

a uszy tych, którzy słyszą, będą uważnie słuchać.

4 Serce impulsywnych zacznie brać pod uwagę wiedzę,

a język jakających się będzie mówił płynnie i wyraźnie^d.

5 Nierozumnego nie będzie się już nazywać wspaniałomyślnym*,

a człowieka wyzutego z zasad nie będzie się nazywać szlachetnym.

6 Bo nierozumny będzie mówił bez sensu

i w sercu planował to, co szkodliwe^e,

31:9 *Lub „ogień”. 32:5 *Lub „szczodrym”.

żeby szerzyć odstępstwo*
i wypowiadać przewrotne
kłamstwa o Jehowie,
żeby odesłać głodnego*
bez jedzenia,
a spragnionego pozbawić
wody.

7 Człowiek wyzuty z zasad
używa niegodziwych
metod^a.

Nakłania do haniebnego
postępowania,
żeby kłamstwami zrujnować
uciśnionego^b,
nawet gdy biedny mówi
prawdę.

8 Natomiast szlachetny ma
szlachetne zamiary
i nie przestaje dążyć do tego,
co szlachetne*.

9 „Kobiety zbyt pewne siebie,
wstańcie i posłuchajcie
mojego głosu!
Beztroskie córki^c, zwróćcie
uwagę na to, co mówię!

10 Minie trochę ponad rok, a wy,
beztroskie, zadrżycie,
bo skończy się pora winobra-
nia, lecz nie zbierze się
żadnego owocu^d.

11 Drżycie, kobiety zbyt
pewne siebie!
Drżycie, beztroskie!
Rozbierzcie się do naga
i przepaszcie się worem*^e.

12 Bijcie się w piersi z żalu
za pięknymi polami,
za urodzajną winoroślą.

13 Bo ziemię mojego ludu
porosną ciernie i osty.
Pokryją wszystkie domy,
w których kiedyś panowała
radość,

32:6 *Lub „działać zuchwale”. #Lub
„duszę głodnego”. **32:8** *Lub „i trwa
w szczodrości”. **32:11** *Zob. Słowni-
czek pojęć.

ROZDZ. 32

a Jer 5:26
Mi 7:3

b 1Kl 21:9,10

c Iz 3:16

d Lam 2:12
Sof 1:13

e Iz 3:24

szpalta 2

a Iz 22:2
Lam 2:15

b 2Kl 25:9,10

c 2Kn 27:1,3
Neh 3:26

d Iz 27:10

e Iz 44:3

f Iz 29:17
Iz 35:1,2

g Iz 42:1,4
Iz 60:21

h Ps 119:165
Iz 55:12

i Eze 37:26
Mi 4:3,4

j Iz 60:18
Iz 65:22
Jer 23:6
Eze 34:25
Oz 2:18

k Iz 30:23,24

ROZDZ. 33

l 2Kl 18:13
Iz 10:5

całe miasto, które wcześniej
się weseliło^a.

14 Wieża obronna została
opuszczona,
miasto pełne wrzawy
opustoszało^b.
Ofel^c i strażnica na zawsze
zamieniły się w pustkowie,
stały się rozkoszą
dla dzikich osłów,
pastwiskiem dla stad^d.

15 Będzie tak, aż zostanie
na nas wylany duch
z wysokości^e;
i pustkowie stanie się
sadem,

a sad będzie uważany za las^f.

16 Wtedy na pustkowiu będzie
przebywać sprawiedliwość,
a w sadzie zamieszka
prawość.

17 Rzeczywista prawość
przyniesie pokój^h.
Jej owocem będzie
spokój i bezpieczeństwo
na zawszeⁱ.

18 Mój lud zamieszka tam,
gdzie będzie panował
pokój,
w miejscach bezpiecznych,
gdzie można spokojnie
odpocząć^j.

19 Ale las zostanie powalony
od gradu,
miasto będzie zrównane
z ziemią.

20 Szczęśliwi jesteście wy,
którzy siejecie nad wszyst-
kimi wodami
i puszczacie wolno* byka
i osła^k.

33 Biada ci, niszczycielu,
który jeszcze nie
zostałeś zniszczony^l,
zdrajco, który jeszcze nie
zostałeś zdradzony!

32:20 *Lub „wysyłacie”.

Gdy przestaniesz niszczyć,
sam zostaniesz zniszczony^a.

Gdy przestaniesz zdradzać,
sam zostaniesz zdradzony.

2 Jehowo, okaż nam łaskę^b.

Cała nasza nadzieja jest
w Tobie.

Wspieraj nas swoim ramie-
niem^c każdego ranka,
bądź naszym wybawieniem
w czasie udręki^d.

3 Na dźwięk Twojego potężne-
go głosu uciekają ludy.

Gdy powstajesz, rozpier-
chają się narody^e.

4 Ludzie niczym żarłoczna
szarańcza zbiorą wasz łup,
rzucą się na niego jak chma-
ra szarańczy.

5 Jehowa będzie wywyższony,
On przebywa na wysokości.
Napełni Syjon sprawiedli-
wością i prawością.

6 On zapewnia stabilność
w twoich czasach.

Wybawienie w obfitości^f,
mądrość, wiedza i bojaźń
wobec Jehowy^g —
to jest skarb.

7 Ich* bohaterzy krzyczą
na ulicach,
posłańcy pokoju gorzko
płaczą.

8 Drogi opustoszały,
nikt już nie chodzi ścież-
kami.

Wróg złamał przymierze,
z pogardą potraktował
miasta.

Człowiek nic dla niego nie
znaczy^h.

9 Kraj pogrążył się w żałobie*,
wiednie.

Liban okrył się wstydemⁱ,
niszczyje.

33:7 *Najwyraźniej chodzi o Judejczy-
ków. **33:9** *Możliwe też „wysycha”.

ROZDZ. 33

a Iz 10:12
Nah 3:7

b Ps 123:2

c Ps 44:3
Iz 52:10

d Ps 46:1
Nah 1:7

e Ps 46:6
Ps 68:1
Iz 17:13

f Ps 27:1

g Prz 19:23

h 2Kl 18:19, 20

i Iz 37:24

szpalta 2

a Nah 1:4

b Ps 46:10

c Iz 5:24

d Iz 9:18

e Pwt 28:66,
67

f Pwt 32:22
Nah 1:6
Heb 12:29

g Eze 18:17

h 1Kn 29:17

i Wj 23:8
Pwt 16:19

j 1Kl 19:5, 6
Ps 34:9, 10
Iz 65:13

Szaron stał się jak pustynia,
a Baszan i Karmel zrzucają
liście^a.

10 „Teraz powstanę”, mówi
Jehowa,

„teraz okryję się chwałą,
teraz się wywyższę^b”.

11 Poczuliście suchą trawę
i rodzicie słomę.

Wasz własny duch strawi
was jak ogień^c.

12 Narody staną się jak palone
wapno.

Sploną w ogniu jak wycięte
ciernie^d.

13 Wy, którzy jesteście daleko,
posłuchajcie, co zrobię!
I wy, którzy jesteście blisko,
uznajcie moją potęgę!

14 Grzeszników na Syjonie
ogarnął strach^e.

Odstępcy drżą i mówią:
„Kto z nas może mieszkać
przy niszczycielskim
ogniu?”^f

Kto z nas może przebywać
przy nieugaszonych
płomieniach?”.

15 Człowiek, który zawsze po-
stępuje w sposób prawy^g
i mówi prawdę^h,
który odrzuca nieuczciwy,
nielegalny zysk

i powstrzymuje swoje ręce
od brania łapówkiⁱ,
który zatyka uszy, żeby nie
słuchać o przelewie krwi,
i zamyka oczy, żeby nie
patrzeć na zło —

16 ten będzie przebywał
wysoko,
a jego bezpiecznym schro-
nieniem* będą skalne
twierdze.

Będzie otrzymywał chleb
i jego zapas wody nigdy się
nie wyczerpie^j”.

33:16 *Lub „wzniesieniem”.

- 17** Twoje oczy ujrzą króla
w jego chwale,
zobaczą daleką ziemię.
- 18** Twoje serce przypomni sobie* ten przerażający czas:
„Gdzie jest sekretarz?
Gdzie ten, kto ważył
daninę?^a
Gdzie ten, kto liczył wieże?”.
- 19** Nie zobaczysz więcej zuch-
wałego ludu,
którego mowa jest zbyt
niewyraźna*, żeby można
było ją pojąć,
którego język jest bełkotliwy
i nie można go zrozumieć^b.
- 20** Popatrz na Syjon, miasto
naszych święt!^c
Twoje oczy zobaczą
Jerozolimę – miejsce,
w którym można
spokojnie mieszkać,
namiot, którego nie będzie
się przenosić^d.
Jego paliki nigdy
nie zostaną wyciągnięte
i żadna z jego linek
nie zostanie zerwana.
- 21** Tam Jehowa, Majestatyczny
Bóg,
będzie dla nas jak region
rzek i szerokich kanałów,
po których nie popłynie
flota wrogich galer
ani żaden olbrzymi statek.
- 22** Bo Jehowa jest naszym
Sędzią^e,
Jehowa naszym Prawo-
dawcą^f,
Jehowa naszym Królem^g.
To On nas wybawi^h.
- 23** Liny będą zwisać luźno,
nie utrzymają masztu ani
nie napną żagla.
W tym czasie zostanie
rozdzielony obfity łup.

33:18 *Lub „będzie rozmyślać”. **33:19**
*Dosl. „głęboka”.

ROZDZ. 33

a 2Kl 15:19

b Pwt 28:49,
50
Iz 28:11
Jer 5:15

c Pwt 12:5, 6

d Ps 125:1

e Rdz 18:25
Ps 50:6
Ps 98:9

f Kpl 26:3
Jak 4:12

g Ps 44:4
Ps 97:1
Obj 11:15, 17

h Iz 12:2
Sof 3:17

szpalta 2

a Iz 33:4

b Pwt 7:15
Obj 21:4
Obj 22:1, 2

c Jer 50:20
Mi 7:18, 19

ROZDZ. 34

d Jer 25:15
Jl 3:12
Sof 3:8
Za 14:3

e Iz 30:27
Nah 1:2

f Obj 19:11, 15

g Jer 25:33

h Eze 39:4

i Pwt 32:41

j Ps 137:7
Jer 49:7, 22

Nawet kulawi zagarną
wielką zdobycz^a.

- 24** I żaden mieszkani-
tej ziemi nie powie:
„Jestem chory”^b.

Ludowi, który tam mieszka,
zostanie przebaczona
wina^c.

- 34** Narody, zbliżcie się,
żeby słuchać,
ludy, wytyście uwagę!
Niech słucha ziemia i to,
co ją napełnia,
ziemia i wszystko,
co na niej żyje.

- 2** Bo Jehowa oburzył się
na wszystkie narody^d
i rozłożył na całe ich
wojsko^e.

Zgładzi* je,
wyda na rzeź^f.

- 3** Ich zabici będą leżeć
porzuceni
i smród będzie się unosił
z ich trupów^g.
Góry rozpuszczą się
od ich krwi*^h.

- 4** Zgnije całe wojsko nieba.
Niebo zostanie zwinięte
jak zwój,
a całe jego wojsko spadnie,
tak jak zwiędły liść spada
z winorośli
i zeschnięta figa z drzewa
figowego.

- 5** „Mój miecz upoi się krwią
niebaⁱ.
Spadnie na Edom, żeby
wykonać wyrok,
spadnie na naród, który
postanowiłem zgładzić*.
6 Jehowa ma miecz, który
będzie spływać krwią.

34:2 *Lub „przeznaczy na zagładę”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **34:3** *Lub „spłyną ich krwią”. **34:5** *Lub „przeznaczyłem na zagładę”.

Będzie na nim tłuszc^a,
krew baranków i kozłów,
tłuszcz nerek baranów,
gdyż Jehowa przygotowuje
ofiary w Bocrze,
wielką rzeź w ziemi edom-
skiej^b.

- 7** Razem z nimi padną dzikie
byki,
młode byki padną razem
z silnymi.

Ich ziemia będzie zalana
krwią
i przesiąknięta tłuszczem^c.

- 8** Bo Jehowa wyznaczył dzień
zemsty^c,
rok odpłaty w związku ze
sprawą sądową o Syjon^d.

- 9** Jej* potoki zamienią się
w smołę,
a piach w siarkę.

Jej ziemia stanie się
jak płonąca smoła.

- 10** Nie zgaśnie ona ani w dzień,
ani w nocy.
Już zawsze będzie się unosił
z niej dym.

Przez wszystkie pokolenia
pozostanie zniszczona.

Nikt nie będzie przez nią
przechodził po wieczne
czasy^e.

- 11** Zasiedli ją pelikan oraz
jeżozwierz
i będą w niej przebywać
sowy uszate i kruki.
Bóg rozciągnie nad nią
sznur mierniczy pustki
i opuści pion* opustoszenia.

- 12** Żaden z jej dostojników
nie zostanie powołany
na króla
i wszyscy jej książęta będą
niczym.

- 13** Na jej obronnych wieżach
wyrosną ciernie,

34:9 *Najwyraźniej chodzi o Bocrę, sto-
licę Edomu. **34:11** *Dosl. „kamienie”.

ROZDZ. 34

a Kpl 3:16

b Iz 63:1-3
Abd 8, 9c Pwt 32:41
Ps 94:1

d Iz 35:4

e Mal 1:4

szpalta 2

a Mal 1:3

ROZDZ. 35

b Iz 29:17
Iz 32:14, 15c Iz 4:2
Iz 27:6
Iz 35:6
Iz 51:3
Eze 36:35

d Oz 14:5, 6

w jej warowniach — pokrzy-
wy i kłujące chwasty.
Stanie się legowiskiem
szakali^a,
siedliskiem strusi.

- 14** Wyjące zwierzęta spotkają
się z pustynnymi zwierzę-
tami

i dzikie kozły* będą się
wzajemnie nawoływać.
Tam osiedli się lelek
i znajdzie miejsce
na odpoczynek.

- 15** Szybki jak strzała wąż zrobi
tam sobie gniazdo i złoży
w nim jaja,
będzie je wysiadywał, zbier-
ze je w swoim cieniu.
I zlecą się tam kanie, każda
ze swoim samcem.

- 16** Poszukajcie tego w księdze
Jehowy i przeczytajcie
o tym na głos.

Żadnego z nich nie będzie
brakować,

każde będzie mieć swoją
parę,

bo tak rozkazał* Jehowa
i Jego duch je zebrał.

- 17** To On rzucił dla nich los
i Jego ręka odmierzyła
dla nich miejsce*.

Zamieszkają tam na zawsze,
będą tam przebywać przez
wszystkie pokolenia.

- 35** Pustkowie i spieczona zie-
mia będą się radować^b,
pustynna równina będzie się
weselić i rozkwitnie jak
krokus*^c.

- 2** Na pewno rozkwitnie^d,
będzie się cieszyć i wykrzy-
kiwać ze szczęścia.

34:14 *Możliwe też „kozłokształtne de-
mony”. **34:16** *Dosl. „rozkazały us-
ta”. **34:17** *Dosl. „podzieliła to dla
nich sznurem mierniczym”. **35:1** *Lub
„szafran”.

Zostanie obdarzona chwałą Libanu^a, wspaniałością Karmelu^b i Szaronu^c.

Ludzie zobaczą chwałę Jehowy, wspaniałość naszego Boga.

3 Umocnijcie osłabłe ręce i wzmocnijcie trzęsące się kolana^d.

4 Powiedzcie do tych, którzy mają zatroskane serce: „Bądźcie silni, nie bójcie się! Wasz Bóg przybędzie, żeby dokonać zemsty.

Bóg przyjdzie z odpłatą^e. Przyjdzie i was wybawi”^f.

5 W tym czasie otworzą się oczy niewidomych^g, a uszy niesłyszających zaczną słyszeć^h.

6 Wtedy kulawy będzie skakał jak jeleniⁱ, a język niemego będzie krzyczał z radości^j. Wody wytrysną na pustkowiu i potoki popłyną na pustynnej równinie.

7 Spieczona od skwaru ziemia zamieni się w trzcinaste rozlewisko, w spragnionej ziemi wytrysną źródła wód^k. Miejsca, w których wylegiwały się szakale^l, porośnie zielona trawa, trzcina i papirus.

8 I będzie tam droga^m nazywana Drogą Świętości. Nie będzie nią chodził nieczystyⁿ.

Jest przeznaczona dla tych, którzy się jej trzymają.

Nie wejdzie na nią żaden głupiec.

9 Nie będzie tam lwa ani nie będą po niej chodzić groźne dzikie zwierzęta.

ROZDZ. 35

a Iz 60:13
b Jer 50:19
c Iz 65:10
d Heb 12:12
e Jer 51:56
f Iz 25:9
Sof 3:16, 17
g Ps 146:8
Iz 42:16
Mt 9:28-30
h Iz 29:18
Jer 6:10
Mk 7:32-35
Łk 7:22
i Mt 11:5
Dz 8:7
Dz 14:8-10
j Mt 15:30
k Iz 44:3
l Jer 9:11
m Ezd 1:3
Iz 11:16
Iz 49:11
Iz 62:10
Jer 31:21
n Iz 52:1

szpalta 2

a Iz 11:6, 7
Iz 65:25
Eze 34:25
Oz 2:18
b Ps 107:2, 3
Iz 62:12
c Pwt 30:4
d Iz 51:11
Jer 31:11, 12
e Jer 33:10, 11
f Iz 30:19
Iz 65:19

ROZDZ. 36

g Iz 10:5
h 2Kl 18:13
2Kn 32:1
Iz 8:7, 8
Iz 10:28-32
Iz 33:8
i 2Kl 19:8
2Kn 32:9
j Iz 7:3
k 2Kl 18:17, 18
l Iz 22:20, 21
m 2Kl 19:2
n 2Kl 18:19-25
2Kl 19:10
o 2Kl 18:1, 7
p 2Kl 17:4
Iz 30:2, 7
Jer 37:7

Żadne z nich tam się nie znajdzie^a.

Będą nią chodzić tylko wykupieni^b.

10 Ci, których wykupił Jehowa, powrócą^c i przybędą na Syjon z radosnymi okrzykami^d.

Niekończąca się radość będzie koroną na ich głowach^e.

Ogarnie ich szczęście i będą się cieszyć, a smutek i wdychanie przeminą^f.

36 W 14 roku panowania króla Ezechiasza asyryjski król^g Sancheryb wyruszył przeciwko wszystkim warownym miastom Judy i je zdobył^h. **2** Potem król Asyrii wysłał z Lachisz do króla Ezechiasza do Jerozolimy rabszakaⁱ wraz z potężną armią. Zajął on pozycję koło kanału górnej sadzawki^j, przy drodze prowadzącej do pola pracza^k. **3** Wtedy wyszedł do niego zarządca domu^l Eliakim^l, syn Chilkiasza, oraz sekretarz Szebna^m i kronikarz Joach, syn Asafa.

4 Rabszak odezwał się do nich: „Powiedzcie, proszę, Ezechiaszowi: „Tak mówi wielki król, władca Asyrii: „Na co ty liczysz?”

5 Twierdzisz: „Mam opracowaną strategię i jestem na tyle silny, żeby prowadzić wojnę”, ale to tylko puste słowa. Komu zaufałeś, że odważyłeś się zbuntować przeciwko mnie?”^o **6** Pewnie myślisz, że wesprze cię Egipt, ta nadłamana trzcina, która każdemu, kto się na niej oprze, przebiją dłoń. Taki właśnie jest faraon, król Egiptu, dla wszystkich, którzy mu ufają^p. **7** Może po-

36:2 *Lub „wielkiego podczaszego”.

36:3 *Lub „pałacu”.

wiecie: „Ufamy Jehowie, naszemu Bogu”. Ale czy to nie Jego święte wzniesienia i ołtarze pousuwał Ezechiasz^a, mówiąc do Judy i Jeruzolimy: „Macie się kłaniać tylko przed tym ołtarzem?”^b **8** Założ się więc teraz z moim panem, królem Asyrii^c: Dostaniesz 2000 koni, jeśli uda ci się znaleźć dla nich jeźdźców. **9** Nawet jeśli liczysz na rydwany i jeźdźców Egiptu, to czy zdołasz odeprzeć atak choćby jednego, najmniej znaczącego namiestnika spośród sług mojego pana? **10** Czy to nie z upoważnienia Jehowy wyruszyłem przeciwko tej ziemi, żeby ją zniszczyć? To Jehowa powiedział do mnie: „Wyrusz przeciwko tej ziemi i zniszcz ją”.

11 Na to Eliakim oraz Szebn^d i Joach odezwali się do rabszaka^e: „Prosimy, rozmawiaj ze swoimi sługami po aramejsku^f, bo my rozumiemy ten język. Nie mów do nas w języku Żydów, gdy słyszą cię ludzie na murze”^g. **12** Ale rabszak odrzekł: „Czy mój pan posłał mnie z tymi słowami tylko do twojego pana i do ciebie? Czy nie posłał mnie również do ludzi siedzących na murze, do tych, którzy razem z wami będą jeść swój kał i pić swój moc?”.

13 Rabszak więc stał i głośno wołał w języku Żydów^h: „Słuchajcie słów wielkiego króla, władcy Asyrii”. **14** Król mówi: „Nie pozwólcie się zwodzić Ezechiaszowi. On nie zdoła was ocalić”. **15** Nie dajcie się przekonać Ezechiaszowi do ufania Jehowie^k, kiedy mówi: „Jehowa na pewno nas ocali i to miasto nie zostanie wydane w ręce króla Asyrii”. **16** Nie słuchajcie Ezechiasza, bo król Asyrii mówi: „Zawrzyjcie ze

36:11 *Lub „syryjsku”.

ROZDZ. 36

a 2Kl 18:1, 4
2Kn 31:1

b Pwt 12:11
2Kn 7:12
2Kn 32:12

c 2Kl 18:13

d Iz 22:15

e 2Kl 18:17

f Ezd 4:7
Dn 2:4

g 2Kl 18:26, 27

h 2Kn 32:18

i 2Kl 18:28-35

j 2Kn 32:11, 15
Dn 3:15

k 2Kl 19:22

szpalta 2

a 2Kl 17:6
2Kl 17:22, 23

b 2Kl 19:11, 12
2Kn 32:14
Iz 37:11, 12

c Jer 49:23

d 2Kl 17:24

e 2Kl 17:6
2Kl 17:22, 23
Iz 10:11

f 2Kl 19:17, 18
2Kn 32:15
Iz 37:23

g 2Kl 18:36, 37
Prz 9:7

h Iz 22:15

ROZDZ. 37

i 2Kl 19:1-4

j 2Kn 26:22
Iz 1:1

k Iz 26:17, 18

mną pokój i się poddajcie*. Wtedy każdy będzie jadł owoce ze swojej winorośli i ze swojego drzewa figowego oraz będzie pił wodę z własnej cysterny, **17** aż przyjdę i zabiorę was do takiej ziemi jak wasza^a—do ziemi zboża i młodego wina, ziemi chleba i winnic. **18** Nie dajcie się zwieść, gdy Ezechiasz zapewnia: „Jehowa nas ocali”. Czy jacyś bogowie narodów ocalili swoją ziemię przed królem Asyrii?^b **19** Gdzie są bogowie Charnatu i Arpadu?^c Gdzie są bogowie Sefarwaim?^d Czy uratowali Samarię przed moją potęgą?^e **20** Który ze wszystkich bogów tych ziem ocalił przede mną swoją ziemię? Czy w takim razie Jehowa ocali Jeruzolimę?”^f.

21 Ale oni milczeli i nie odpowiedzieli mu ani słowem, ponieważ król wydał rozkaz: „Nie odpowiadajcie mu”^g. **22** A zarządca domu* Eliakim, syn Chilkiasza, oraz sekretarz Szebn^h i kronikarz Joach, syn Asafa, przyszli do Ezechiasza w rozdanych szatach i przekazali mu słowa rabszaka.

37 Gdy tylko król Ezechiasz to usłyszał, rozdarł swoje szaty, włożył wór* i wszedł do domu Jehowyⁱ. **2** Potem wysłał Eliakima, zarządcę domu*, oraz sekretarza Szebnę i starszyznę kapłanów, ubranych w wory, do proroka Izajasza^j, syna Amoca. **3** Powiedzieli do niego: „Tak mówi Ezechiasz: „Ten dzień to dzień udręki, nagany* i hańby, bo nadszedł czas porodu^k, ale brakuje sił, żeby urodzić^k.”

36:16 *Dost. „uczynicie ze mną błogosławieństwo i wyjdźcie do mnie”. **36:22; 37:2** *Lub „pałacu”. **37:1** *Zob. *Słownikzek pojęć*. **37:3** *Lub „zniewagi”. *Dost. „synowie doszli do wyjścia z łona”.

4 Może Jehowa, twój Bóg, usłyszysz słowa rabszaka, którego król Asyrii, jego pan, posłał, żeby szydził z żywego Boga^a. I może Jehowa, twój Bóg, pociągnie go do odpowiedzialności za te słowa. Pomódl się^b więc za tych, którzy jeszcze tu pozostali^c.”

5 Kiedy słudzy króla Ezechiasza przekazali to Izajaszowi^d, 6 on im odrzekł: „Powiedzcie swojemu panu: „Tak mówi Jehowa: „Nie bój się^e słów, które usłyszysz, a którymi znieważali mnie słudzy króla Asyrii^f. 7 Podsunę mu taką myśl^{*}, że gdy usłyszysz pewną wiadomość, wróci do swojego kraju^g. I sprawię, że we własnym kraju zginie od miecza^h””^h.

8 Rabszak dowiedział się, że król Asyrii wycofał się spod Lachisz, i wrócił do niego, gdy ten właśnie walczył z Libnąⁱ. 9 A kiedy król Asyrii usłyszał, że etiopski król Tirhaka wyruszył, żeby z nim walczyć, ponownie wyprawił posłańców do Ezechiasza^j z taką wiadomością: 10 „Przekażcie Ezechiaszowi, królowi Judy: „Niech twój Bóg, któremu ufasz, nie zwodzi cię, mówiąc: „Jerozolima nie zostanie wydana w ręce króla Asyrii^k”. 11 Słyszałeś przecież, że królowie Asyrii spustoszyli^{*} wszystkie te ziemie^l. Cemu akurat ty miałbyś ocalać? 12 Czy bogowie tych narodów ocalili je przed moimi przodkami?^m Czy ocalał Gozan, Charanⁿ, Refec i ludność Edenu, która mieszkała w Telassarze? 13 Gdzie jest król Charnu, król Arpadu i król miasta Sefarwaim?^o Gdzie jest król Heny czy Iwwy?^o”.

37:7 *Dosl. „włożę w niego ducha”. 37:11 *Lub „przeznaczyli na zagładę”. Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 37

- a 1Sm 17:45
2Kl 18:28, 35
- b 2Kn 32:20
Ps 50:15
Jl 2:17
- c 2Kl 17:18
- d 2Kl 19:8-7
- e Pwt 20:1
- f 2Kl 18:17
- g Prz 21:1
- h 2Kn 32:21
Iz 37:37, 38
- i Joz 10:29, 30
2Kl 8:22
2Kl 19:8-13
- j 2Kl 18:17
- k 2Kn 32:15
- l 2Kl 17:5, 6
2Kn 32:13
Iz 10:11
- m Iz 36:19
- n Rdz 11:31
- o 2Kl 17:24
Iz 36:19

szpalta 2

- a 2Kl 19:14-19
- b 1Kl 8:30
2Kn 6:20
2Kn 20:9
Dn 9:3
- c Ps 46:7
Iz 8:13
- d 2Kn 6:40
Ps 65:2
- e 2Kn 16:9
1Pt 3:12
- f Iz 37:4
- g 2Kl 15:29
2Kl 16:8, 9
1Kn 5:26
- h Iz 10:11
- i Iz 40:19
Iz 41:7
Jer 10:3
Oz 8:6
Dz 17:29
- j Pwt 32:31, 39
Ps 83:18
Ps 96:5
- k 2Kl 19:20, 21
- l 2Kl 19:4, 16
- m 2Kl 18:30, 35
Iz 10:12, 13
- n Wj 15:11
2Kl 19:22-24
Iz 10:20
Eze 39:7

14 Ezechiasz wziął listy z rąk posłańców, przeczytał je, a następnie poszedł do domu Jehowy i rozłożył je^{*} przed Jehową^a. 15 I zaczął się modlić do Jehowy^b: 16 „Jehowo, Boże Zastępów^c, Boże Izraela, Ty, który zasiadasz na tronie nad^{*} cherubami! Tylko Ty jesteś prawdziwym Bogiem wszystkich królestw ziemi. Ty stworzyłeś niebo i ziemię. 17 Nadstaw ucha, Jehowo, i usłysz^d! Otwórz oczy, Jehowo, i zobacz^e! Usłysz wszystkie słowa, które przysłał Sancheryb, żeby szydzić z żywego Boga^f. 18 To prawda, Jehowo, że królowie Asyrii spustoszyli wszystkie te ziemie^g, a także własny kraj. 19 Ich bogów powrzucał do ognia^h. Zniszczyli ich, bo to nie byli bogowie, lecz wytwór ludzkich rąkⁱ, drewno i kamień. 20 Ale teraz, Jehowo, nasz Boże, wybaw nas z jego ręki, żeby wszystkie królestwa ziemi przekonały się, że tylko Ty jesteś Bogiem, Jehowo^j”.

21 Wtedy Izajasz, syn Amoca, wysłał do Ezechiasza wiadomość: „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Ponieważ modliłeś się w sprawie Sancheryba, króla Asyrii^k, 22 Jehowa powiedział o nim:

„Gardzi tobą, drwi z ciebie dziewczica, córka syjońska. Córka jerozolimska potrząsa nad tobą głową.

23 Z kogo szydziłeś^l i kogo znieważałeś? Przeciw komu podniosłeś głos?^m I na kogo patrzyłeś wyniośle? Na Świętego Izraela!ⁿ

37:14 *Dosl. „go”. 37:16 *Mozliwe też „między”.

- 24** Przez swoich sług szydziłeś z Jehowy^a. Mówiłeś:
„Z mnóstwem moich rydw-
nów wojennych
dostanę się na szczyty gór^b,
do najbardziej odległych
zakątków Libanu.
Zetnę jego wyniosłe cedry,
jego najdorodniejsze drze-
wa jałowcowe
i dotrę do jego najdalszych
szczytów, do jego najbuj-
niejszych lasów.
- 25** Będę kopać studnie i pić
wodę,
a swoimi stopami wysuszę
strumienie* Egiptu’.
- 26** Czy nie słyszałeś? Zostało
to postanowione* dawno
temu.
Przygotowałem^c to już
w dniach minionych^c.
Teraz wprowadzę to
w czyn^d.
A ty zamienisz warowne
miasta w stosy gruzów^e.
- 27** Ich mieszkańcy będą bez-
radni,
przerażą się i zawstydzą.
Staną się jak rośliny na polu,
jak zielona trawa
i jak trawa na dachach
spieczona wiatrem
wschodnim.
- 28** Dobrze wiem, kiedy siedzisz,
kiedy wychodzisz i kiedy
wracasz^f.
Wiem też, kiedy wybuchasz
na mnie gniewem^g,
- 29** bo twój gniew^h i twój ryk
doszedł do moich uszuⁱ.
Dlatego włożę swój hak
w twoje nozdrza i wędzidło^j
między twoje wargi
i poprowadzę cię z powro-
tem drogą, którą przy-
szedłeś^k”.

37:25 *Lub „kanały Nilu”. 37:26 *Dośl.
„zrobione”. *Lub „uksztaltowałem”.

ROZDZ. 37

- a 2Kn 32:17
b Iz 10:10, 11
c Ps 33:11
Iz 46:10
d Iz 55:10, 11
e 2Kl 19:25, 26
f Prz 5:21
Prz 15:3
Heb 4:13
g 2Kl 19:27, 28
h Ps 46:6
Iz 10:15
Iz 37:23
i Iz 36:4, 20
j Ps 32:9

szpalta 2

- a 2Kl 19:29-31
b Iz 1:9
Iz 10:20, 21
c 2Kl 19:4
d Iz 59:17
Jl 2:18
Za 1:14, 15
e Iz 10:24
f 2Kn 32:22
Iz 10:32
g 2Kl 19:32-34
h Iz 31:5
i Pwt 32:27
1Sm 12:22
2Kl 20:6
Eze 36:22
j 1Kl 15:4
k 2Kl 19:35-37
2Kn 32:21
l Rdz 10:8, 11
Jon 1:2
m 2Kl 19:7, 28
n 2Kn 32:21
o Rdz 8:4
p Ezd 4:1, 2

30 „A to będzie dla ciebie*
znakiem: W tym roku będziecie
jeść zboże, które samo wyros-
ło^a, i również na drugi rok bę-
dziecie jeść to, co wyrosnie
samo, ale na trzeci rok będzie-
cie siać i żąć, będziecie sadzić
winnice i jeść z nich owo-
ce^a. **31** Judejczycy, którzy oca-
leją, ci, którzy pozostaną^b, za-
puszczą korzenie i wydadzą
plon. **32** Z Jerozolimy wyjdzie
ostatek i z góry Syjon—ci, któ-
rzy ocaleją^c. W swojej gorliwości
dokona tego Jehowa, Bóg Zastę-
pów^d.”

33 „Dlatego tak Jehowa mó-
wi o królu Asyrii^e:

„Nie wejdzie do tego miasta^f
ani nie wypuści tam strzały,
ani nie stanie naprzeciw nie-
go z tarczą,
ani nie usypie przeciw niemu
wału oblężniczego^g”.

34 „Wróci drogą, którą przy-
szedł.

Nie wejdzie do tego miasta’—
oświadcza Jehowa.

35 „Będę bronić tego miasta^h
i ocalę je ze względu
na samego siebieⁱ
i ze względu na swojego
sługę Dawida^j”.

36 I wyszedł anioł Jehowy,
i zabił w obozie Asyryjczyków
185 000 żołnierzy. Kiedy ludzie
wstali wcześniej rano, zobaczyli
wszystkie te zwłoki^k. **37** Wtedy
Sancheryb, król Asyrii, wycofał
się, wrócił do Niniwy^l i tam po-
został^m. **38** A gdy oddawał po-
kłony w świątyni* Nisrocha,
swojego boga, jego synowie Ad-
rammelech i Sarecer zabili go
mieczemⁿ i uciekli do ziemi Ara-
rat^o. Władzę po nim objął jego
syn Asarhaddon^p.

37:30 *Czyli dla Ezechiasza. *Lub „to,
co wyrosło z rozspanych ziaren”.
37:38 *Dośl. „domu”.

38 W tamtym czasie Ezechiasz zachorował i był bliski śmierci^a. Przyszedł do niego prorok Izajasz^b, syn Amoca, i powiedział: „Tak mówi Jehowa: „Wydam polecenia swoim domownikom, bo umrzesz, nie wyzdrowiejesz”^c. **2** Wtedy Ezechiasz odwrócił się twarzą do ściany i zaczął się modlić do Jehowy: **3** „Jehowo, błagam Cię, pamiętaj^d, jak wiernie Ci służyłem*. Moje serce było Ci w pełni oddane^e i robiłem to, co dobre w Twoich oczach”. I Ezechiasz wybuchnął płaczem.

4 Wtedy Jehowa rzekł do Izajasza: **5** „Wróć i powiedz Ezechiaszowi: „Tak mówi Jehowa, Bóg twojego przodka Dawida: „Usłyszałem twoją modlitwę^g i zobaczyłem twoje łzy^h. Dłatego przedłużyłem twoje życie* o 15 lat! **6** i uratuję ciebie i to miasto przed królem Asyrii. Będę bronił tego miastaⁱ. **7** Taki znak otrzymasz od Jehowy, że Jehowa spełni swoją obietnicę^k: **8** Sprawie, że cień przesuwający się po schodach* Achaza cofnie się o 10 schodków”^l. I cień na schodach cofnął się o 10 schodków.

9 Oto co napisał Ezechiasz*, król Judy, gdy zachorował i odzyskał siły po chorobie:

10 „Powiedziałem: „W połowie moich dni muszę przekroczyć bramy grobu*.

Zostanę pozbawiony reszty moich lat’.

38:3 *Dosl. „chodziłem przed Tobą”. #Lub „było niepodzielne”. **38:5** *Dosl. „dni”. **38:8** *Możliwe, że schody te służyły do odmierzania czasu i były czymś w rodzaju zegara słonecznego. **38:9** *Lub „utwór Ezechiasza”. **38:10** *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 38

a 2Kn 32:24

b 2Kl 19:20
Iz 1:1

c 2Kl 20:1-3

d Neh 13:22
Ps 20:1-3
Heb 6:10

e 2Kn 31:20, 21

f 2Kl 20:4-6

g Prz 15:29
1Jn 5:14

h Ps 39:12
Ps 56:8

i Pwt 32:39
1Sm 2:6

j 2Kn 32:22

k 2Kl 20:8-11

l Joz 10:12, 13

szpalta 2

a Ps 6:5
Kzn 9:5

b Ps 146:4
Kzn 8:8

c Hi 17:1

d Ps 39:10

e Ps 102:7

f Iz 59:11

g Ps 39:7

h Ps 39:12
Ps 119:82,
123

i 1Sm 2:6
Hi 33:28
Ps 71:20

11 Powiedziałem: „Nie ujrzę Jah*, nie ujrzę Jah w krainie żyjących^a.

Nie zobaczę już ludzi, gdy znajdę się wśród mieszkających tam, gdzie wszystko ustaje.

12 Moje mieszkanie wyrwano mi i zabrano^b

jak namiot pasterski. Zwijam swoje życie, jak tkacz zwija tkaninę. On odcina mnie jak nici osnowy.

Od świtu do nocy sprawiasz, że zbliżam się do kresu^c.

13 Szukam ulgi aż do rana.

On niczym lew miażdży wszystkie moje kości.

Od świtu do nocy sprawiasz, że zbliżam się do kresu^d.

14 Kwilę jak jerzyk, jak drozd^e. Grucham żałością jak gołąb^f.

Moje oczy zmęczyły się patrzeniem ku górze^g: „Jehowo, tak bardzo cierpię. Wesprzyj mnie!”^h.

15 Co mogę powiedzieć?

On przemówił do mnie i zadziałał.

Będę postępował pokornie* przez wszystkie lata swojego życia, bo doświadczyłem strasznych cierpieńⁱ.

16 „Jehowo, dzięki temu* żyją wszyscy ludzie.

Dzięki temu żyje również mój duch.

Ty mnie uzdrowisz i zostawisz przy życiu^j.

17 Zamiast spokoju zaznałem wielkiej goryczy.

38:11 *Skrócona forma imienia Jehowa. **38:14** *Możliwe też „żuraw”. #Dosl. „bądź moim poręczeniem”. **38:15** *Lub „z powagą”. #Dosl. „goryczy swojej duszy”. **38:16** *Czyli dzięki słowom i działaniom Boga.

Ale Ty mnie* pokochałeś
i uchroniłeś przed dołem
śmierci^a.

Wszystkie moje grzechy
rzuciłeś za siebie^b.

18 Bo grób* nie może Cię
wychwalać^c,
śmierć nie może Cię sławić^d.
Ci, którzy idą do dołu,
nie mogą liczyć na Twoją
wierność^e.

19 Żywy, tylko żywy może
Cię wysławiać,
tak jak ja dzisiaj.
Ojciec może uczyć swoich
synów o Twojej wierności^f.

20 Jehowo, uratuj mnie,
a będziemy w domu Jehowy^g
grać na strunach moje
pieśni^h
przez wszystkie dni swojego
życiaⁱ”.

21 Izajasza polecił: „Przynieś-
cie placek ze sprasowanych su-
szonych fig i przyłóżcie go na
wrzód, a Ezechiasz wyzdrowie-
je”ⁱ. **22** Wcześniej Ezechiasz za-
pytał: „Co będzie znakiem tego,
że wejdę do domu Jehowy?”^j.

39 W tym czasie babiloński
król Merodach-Baladan,
syn Baladana, usłyszał, że Eze-
chiasz chorował i że wrócił już
do zdrowia^k. Wysłał więc do nie-
go listy oraz dar^l. **2** Ezechiasz
serdecznie przywitał posłań-
ców* i pokazał im swój skar-
biec^m, srebro, złoto, olejek bal-
samowy i inne cenne olejki, całą
swoją zbrojownię, wszystko, co
się znajdowało w jego skarbcach.
Nie było w jego domuⁿ ani
w całym jego królestwie rzeczy,
której by im nie pokazał.

38:17 *Lub „moją duszę”. ^aLub „usu-
nąłeś sprzed swoich oczu”. **38:18** *Lub
„Szeol”, czyli wspólny grób ludzkości.
Zob. *Słowniczek pojęć*. **39:2** *Dosl.
„ucieszył się z nich”. **39:2, 4, 6** *Lub
„pałacu”.

ROZDZ. 38

a Ps 30:3
Ps 86:13
Jon 2:6

b Iz 43:25
Mi 7:18

c Ps 30:9

d Ps 6:5
Ps 115:17

e Kzn 9:5, 10

f Rdz 18:19
Pwt 4:9
Joz 4:21-24

g 2Kl 20:5
Ps 84:2

h Ps 30:11, 12

i 2Kl 20:7

j 2Kl 20:8

ROZDZ. 39

k 2Kl 20:5
2Kl 20:12, 13

l 2Kn 32:23

m 2Kn 32:27

szpalta 2

a 2Kl 20:14, 15

b 2Kl 24:11, 13
2Kl 25:13
2Kn 36:18
Dn 1:1, 2

c 2Kl 20:16-18

d 2Kl 24:12
Dn 2:49
Dn 5:29

e 2Kl 20:19

ROZDZ. 40

f Iz 49:13
Iz 51:3
2Ko 1:3, 4

g Ps 79:8, 9
Jer 31:34
Jer 33:8

h Jer 16:18
Dn 9:11, 12

3 Potem prorok Izajasza przy-
szedł do króla Ezechiasza i zapy-
tał go: „Co mówili ci ludzie i skąd
przybyli?”. Ezechiasz odpowie-
dział: „Z dalekiego kraju, z Babi-
lonu”^a. **4** „Co widzieli w twoim
domu?” — spytał Izajasza. Na to
Ezechiasz powiedział: „Widzieli
wszystko, co jest w moim domu”^b.
Pokazałem im każdą rzecz w mo-
ich skarbcach”.

5 Wtedy Izajasza rzekł do Eze-
chiasza: „Posłuchaj, co mówi Je-
howa, Bóg Zastępów: **6** „Nad-
chodzi czas, gdy wszystko, co
jest w twoim domu”^c, i wszyst-
ko, co dotąd nagromadzili twoi
przodkowie, będzie zabrane do
Babilonu. Nic nie pozostanie”^b —
mówi Jehowa^c. **7** „Niektórzy
twoi potomkowie zostaną wię-
ci do niewoli i będą dworzanami
w pałacu króla Babilonu”^d.

8 Na to Ezechiasz powiedział
do Izajasza: „Słowa Jehowy, któ-
re mi przekazałeś, są słuszne”.
I dodał: „Bo za mojego życia* bę-
dzie spokojnie i bezpiecznie”^e.

40 „Pocieszajcie, pocieszaj-
cie mój lud” — mówi
wasz Bóg^f.

2 „Przemawiajcie Jerozolimie
do serca*
i ogłaszajcie, że jej przymu-
sowa służba dobiegła
końca,
że jej wina została
spłacona”^g.

Otrzymała z ręki Jehowy
pełną* odpłatę za wszyst-
kie swoje grzechy”^h.

3 Oto głos tego, który woła
na pustkowiu:

39:8 *Dosl. „dni”. ^aLub „i będzie
prawda”. **40:2** *Lub „mówcie do Jero-
zolimy pocieszająco”. ^bLub „podwój-
ną”.

„Oczyśćcie* drogę Jehowie!^a
Zbudujcie dla naszego Boga
prostą drogę^b wiodącą
przez pustynię^c.

- 4** Niech każda dolina się
podniesie,
a każda góra i wzgórze
się obniży.

Niech wyboisty teren
się wygładzi,
a nierówny— stanie się
równiną*^d.

- 5** Objawi się chwała Jehowy^e
i wszyscy* ją zobaczą^f,
bo tak powiedział^g Jehowa^h.

- 6** Słuchaj! Ktoś mówi:
„Ogłaszaj!”.

Inny pyta: „Co mam
ogłaszać?”.

„Wszyscy ludzie* są jak
zielona trawa.

Cała ich lojalna miłość jest
jak polny kwiat^e.

- 7** Zielona trawa usycha,
kwiat wędnie^b
od powiewu oddechu*
Jehowyⁱ.

Rzeczywiście, ludzie
są tylko zieloną trawą.

- 8** Zielona trawa usycha,
kwiat wędnie,
ale słowo naszego Boga
trwa wiecznie^j.

- 9** Wejdz na wysoką górę,
kobietę niosącą dobrą
nowinę dla Syjonu^k.
Wołaj na cały głos,
kobietę niosącą dobrą
nowinę dla Jerozolimy.

Wołaj, nie bój się.
Ogłaszaj miastom Judy:
„Oto wasz Bóg!”^l.

- 10** Wszechwładny Pan,
Jehowa, przyjdzie z mocą,

40:3 *Lub „przygotujcie”. **40:4** *Lub „doliną równiną”. **40:5, 6** *Dost. „wszelkie ciało”. **40:5** #Dost. „powiedziały usta”. **40:7** *Lub „ducha”.

ROZDZ. 40

a Iz 35:8
Iz 57:14
Mal 3:1

b Iz 11:16

c Mt 3:1, 3
Mk 1:2-4
Łk 3:3-6
Jn 1:23

d Iz 42:16

e Iz 24:15

f Iz 49:6
Iz 52:10

g Hi 14:1, 2
Ps 90:5, 6

h Jak 1:11

i Ps 103:15, 16

j Iz 46:10
1Pt 1:24, 25

k Iz 52:7

l Iz 12:2
Iz 25:9

szpalta 2

a Iz 53:1
Jn 12:37, 38

b Iz 62:11
Obj 22:12

c Iz 49:10
Eze 34:15, 16
1Pt 2:25

d Rdz 33:13
1Pt 5:2, 3

e Prz 30:4

f Hi 38:4, 5

g Hi 36:22, 23
Rz 11:34
1Ko 2:16

h Ps 147:5

i Ps 62:9

j Dn 4:35

będzie rządził swoim ramie-
niem^a.

Przybywa z nagrodą,
ma ze sobą zapłatę^b.

- 11** Będzie się troszczył o swoją
trzędę* niczym pasterz^c.
Ramieniem zbierze jagnięta
i będzie je nosił na swojej
piersi.

Delikatnie poprowadzi te,
które karmią młode^d.

- 12** Kto w garści zmieścił wody
mórz^e
i piędziesią* wymierzył
niebiosa?

Kto zebrał w miarce
cały piasek ziemi^f
albo zważył góry na wadze
i wzgórze na szalach?

- 13** Kto zmierzył* ducha
Jehowy?

Czy ktoś może Go pouczać
i być Jego doradcą?^g

- 14** Kogo się radził, żeby nabyć
zrozumienia?

Kto Go poucza o ścieżce
sprawiedliwości?

Kto przekazuje Mu wiedzę
albo wskazuje drogę
do prawdziwego zrozu-
mienia?^h

- 15** Narody są jak kropla wody
z wiadra

i znaczą tyle, co warstewka
pyłu na szalach wagiⁱ.

Wyspy podnosi On jak
ziarnka piasku.

- 16** Nawet drzew Libanu nie
starczy do podtrzymania
ognia,

a jego dzikich zwierząt nie
wystarczy na całopalenie.

- 17** Wszystkie narody są dla Nie-
go jak coś, co nie istnieje^j.

40:11 *Lub „paś swoją trzędę”. **40:12** *Odległość od końca kciuka do końca małego palca rozpostartej dłoni. Zob. Dodatek B14. **40:13** *Możliwe też „zgfębił”.

- Są dla Niego niczym, nie mają żadnego znaczenia^a.
- 18** Do kogo możecie przyrównać Boga?^b
Czy jest coś, co Go przypomina?^c
- 19** Rzemieślnik odlewa bożka*, a złotnik pokrywa go złotem^d i wykuwa srebrne łańcuszki.
- 20** Wybiera na dar jakieś drzewo^e,
które nie spróchnieje.
Wyszukuje zdolnego rzemieślnika,
żeby wyrzeźbił figurę,
która się nie przewróci^f.
- 21** Czy nie wiecie?
Czy nie słyszeliście?
Czy nie mówiono wam o tym od samego początku?
Czy nie zrozumieliście tego, co było oczywiste, odkąd zostały położone fundamenty ziemi?^g
- 22** Jest Ktoś, kto mieszka nad okręgiem* ziemi^h,
której mieszkańcy są jak koniki polne.
On rozpozna niebiosy
niczym delikatną tkaninę,
rozpina je jak namiot, w którym się mieszkaⁱ.
- 23** Sprawia, że wysocy urzędnicy przestają cokolwiek znaczyć,
a ziemscy sędziowie* stają się nic niewarci.
- 24** Ledwie ich zasadzono,
ledwie zasiano,
ledwie ich pędy puściły korzenie,
powiało na nich i uschli.
Wiatr unosi ich jak słomę^j.
- 25** „Do kogo możecie mnie przyrównać? Kto mi dorównuje?” – mówi Święty.

40:19 *Lub „posąg z metalu”. **40:22** *Lub „kulę”. **40:23** *Lub „władcy”.

ROZDZ. 40

a Iz 41:11, 12

b Wj 8:10
Ps 86:8
Jer 10:6, 7c Pwt 4:15, 16
Dz 17:29

d Ps 115:4-8

e Iz 44:14, 15

f Iz 41:7
Iz 46:6, 7
Jer 10:3, 4g Ps 19:1
Rz 1:20

h Iz 66:1

i Iz 44:24
Jer 10:12
Za 12:1j 1Kl 21:20, 21
2Kl 10:10, 11
Jer 22:24, 30

szpalta 2

a Ps 102:25

b Ps 147:4

c Ps 89:13

d Iz 49:14
Eze 37:11e Rdz 21:33
Ps 90:2
Jer 10:10
1Tm 1:17f Ps 121:4
Iz 27:3g Ps 139:4, 6
Ps 147:5
Iz 55:9
Rz 11:33
1Ko 2:16h Ps 29:11
Iz 40:26
Flp 4:13
Heb 11:33, 34

i Ps 103:5

j 1Kl 18:46
Ps 84:7

ROZDZ. 41

k Iz 41:21

- 26** „Podnieście oczy i popatrzcie na niebo.
Kto stworzył to wszystko?^a
Ten, który policzył gwiazdy i prowadzi je jak wojsko, każdą z nich woła po imieniu^b.
Dzięki Jego niewyczerpanej energii i mocy budzącej lęk i podziw^c
ani jednej z nich nie brak.
- 27** Dlaczego mówisz, Jakubie, i twierdzisz, Izraelu:
„Jehowa nie widzi mojej drogi,
ignoruje to, że niesprawiedliwie cierpię”?^d
- 28** Czy nie wiesz?
Czy nie słyszałeś?
Jehowa, Stwórca całej ziemi, jest Bogiem wiecznym^e.
On nigdy się nie męczy ani nie nuży^f.
Jego mądrość* jest niezgłębiona^g.
- 29** Zmęczonemu dodaje energii, temu, kto opadł z sił*,
w obfitości udziela mocy^h.
- 30** Chłopcy się zmęczą i znużą, młodzieńcy potkną się i upadną,
- 31** ale ci, którzy pokładają nadzieję w Jehowie,
odzyskają siły.
Wzbiją się na skrzydłach jak orłyⁱ.
Będą biec i się nie zmęczą, będą chodzić i się nie znużą^j.
- 41** „Słuchajcie mnie w milczeniu*, wyspy!
Niech narody odzyskają siłę.
Niech się zbliżą i przemówią^k.

40:28 *Lub „zrozumienie”. **40:29**

*Lub „nie ma dynamicznej energii”.

41:1 *Lub „milczcie przede mną”.

Stańmy razem do rozprawy sądowej.

- 2** Kto powołał kogoś ze wschodu*?^a

Kto wezwał go do swoich stóp[#], żeby wymierzyć sprawiedliwość, wydać w jego ręce narody i podporządkować mu królów?^b

Kto jego mieczem rozbija ich w proch i jego łukiem rozrzuca ich jak gnany wiatrem słomę?

- 3** Ściga ich, bez przeszkód idzie po ścieżkach, którymi wcześniej nie chodził.

- 4** Kto działał i tego dokonał? Kto od początku wzywał pokolenia?

Ja, Jehowa, jestem Pierwszy^c i dla ostatnich pokoleń będę ten sam^d.

- 5** Wyspy to ujrzały i się przestraszyły. Krańce ziemi zadrżały. Ludy zbierają się i ruszają.

- 6** Jeden drugiemu śpieszy z pomocą i mówi do swojego brata: „Bądź silny”.

- 7** Rzemieślnik wspiera złotnika^e. Ten, kto wygładza młotem metal, wspiera tego, kto kuje na kowadle. Mówi o spojeniu: „Dobra robota”.

Potem przymocowują bożka gwoździemi, żeby się nie przewracał.

- 8** „Ale ty, Izraelu, jesteś moim sługą^f,

41:2 *Lub „wschodu słońca”. [#] Czyli po to, żeby Mu służył.

ROZDZ. 41

a Iz 44:28
Iz 46:11
Obj 16:12

b Iz 45:1

c Iz 43:10
Iz 44:6
Iz 48:12
Obj 1:8

d Iz 46:4
Mal 3:6
Jak 1:17

e Iz 44:12
Iz 46:6

f Wj 19:5, 6
Kpl 25:42

szpalta 2

a Pwt 7:6
Ps 33:12

b 2Kń 20:7
Jak 2:23

c Ps 107:2, 3

d Iz 43:10

e 1Sm 12:22
Jer 33:25, 26

f Pwt 20:1
Ps 46:1
Rz 8:31

g Iz 60:19, 20

h Pwt 33:27
Ps 115:9

i Iz 45:24

j Iz 40:17
Iz 60:12

k Iz 54:17

l Pwt 33:29

m Pwt 7:7

n Iz 43:14
Iz 47:4

o Mi 4:13

ty, Jakubie, którego wybrałem^a, potomku Abrahama, mojego przyjaciela^b.

- 9** Przywiodłem cię z krańców ziemi^c, wezwałem z najdalszych stron. Powiedziałem do ciebie: „Jesteś moim sługą^d”. Wybrałem cię i nie odrzuciłem^e.

- 10** Nie bój się, bo ja jestem z tobą^f.

Nie martw się, bo jestem twoim Bogiem^g.

Wzmocnię cię, naprawdę ci pomogę^h.

Naprawdę będę cię mocno trzymał swoją silną ręką^{*}, ręką, która niesie sprawiedliwośćⁱ.

- 11** Wszyscy, którzy palają do ciebie gniewem, zostaną zawstydzeni i upokorzeniⁱ. Ci, którzy z tobą walczą, staną się niczym i poginą^j.

- 12** Będziesz szukał swoich przeciwników, lecz ich nie znajdziesz.

Ci, którzy prowadzą z tobą wojnę, staną się niczym, jakby nie istnieli^k.

- 13** Bo ja, Jehowa, twój Bóg, trzymam cię za prawą rękę i mówię do ciebie: „Nie bój się. Ja ci pomogę^l”.

- 14** Nie lękaj się, robaczku^m Jakubie^m, ludu Izraela, ja ci pomogęⁿ — oświadcza Jehowa, twój Wykupicielⁿ, Święty Izraela.

- 15** „Uczyniłem z ciebie sanie młockarskie^o, nowe zębate urządzenie do młócenia.

41:10 *Dost. „swoją prawicą”. **41:14**

*Chodzi o kogoś bezbronnego, mało znaczącego.

- Podępczesz i zmiądzysz
góry,
a wzgórze zamienisz
w plewy.
- 16** Odwiejesz je
i wiatr je uniesie,
a wichura rozwieje.
Jehowa będzie twoją
radością^a,
będziesz się szczycić
Świątym Izraela^b.
- 17** „Potrzebujący i biedni szu-
kają wody, ale jej nie ma.
Z pragnienia wysechł im
język^c.
Ja, Jehowa, im odpowiem^d.
Ja, Bóg Izraela, nie opuszczę
ich^e.
- 18** Sprawię, że na nagich
wzgórzach popłyną rzeki^f,
a na równinach* wytrysną
źródła^g.
Pustkowie zamienię w rozle-
wisko porośnięte trzciną,
a bezwodną ziemię w źródła
wód^h.
- 19** Na pustyni zasadzę cedr,
akację, mirt i sosnęⁱ.
Na pustynnej równinie zasa-
dzą drzewo jałowcowe
razem z jesionem
i cyprysem^j.
- 20** Wtedy wszyscy ludzie
zobaczą i się dowiedzą,
zwrócą uwagę i zrozumieją,
że dokonała tego ręka
Jehowy,
że spowodował to Świąty
Izraela^k.
- 21** „Przedstawcie swoją
sprawę” — mówi Jehowa.
„Podajcie swoje
argumenty” — mówi Król
Jakuba.
- 22** „Przedstawcie dowody
i powiedzcie nam,
co się stanie.

41:18 *Lub „dolinnych równinach”.

ROZDZ. 41

a Iz 25:9

b Iz 12:6

c Pwt 28:48

Am 8:11

d Iz 30:19

Iz 55:1

e Ps 94:14

Iz 42:16

Heb 13:5

f Iz 30:25

g Jl 3:18

h Ps 107:35

i Iz 32:14, 15

Iz 60:21

j Iz 51:3

Iz 55:13

k Eze 39:28

szpalta 2

a Iz 42:9

Iz 46:9, 10

Iz 48:5

b Iz 44:6, 7

c Jer 10:5

d Iz 44:10

Jer 10:14, 15

e Pwt 7:26

Pwt 27:15

Ps 115:4, 8

f Iz 44:28

Iz 45:1

Jer 51:28, 29

g Iz 46:11

Obj 16:12

h Mi 7:10

i Iz 43:9

Iz 44:7

Iz 45:21

j Hab 2:18, 19

k Iz 43:10

l Ekd 1:1, 2

Iz 40:9

Opowiedzcie o dawnych
wydarzeniach*,
żebyśmy mogli o nich roz-
myślać^a i dowiedzieć się,
co z nich wynikło.

Albo oznajmijcie nam rze-
czy, które mają nadejść^a.

- 23** Powiedzcie, co się stanie
w przyszłości,
a przekonamy się,
czy jesteście bogami^b.
No zróbcie coś —
coś dobrego albo złego.
Jak to zobaczymy, będziemy
się zachwycać^c.

- 24** Ale wy jesteście nicością,
niczego nie zdziałaliście^d.
Każdy, kto was wybiera,
jest odrażający^e.

- 25** Powołałem kogoś z północy
i on przybędzie^f,
kogoś ze wschodu*^g,
kto będzie wzywać
mojego imienia.

Niczym glinę podepcze
on władców^h,

jak garncarz, który udeptuje
wilgotną glinę.

- 26** Kto mówił o tym od począt-
ku, żebyśmy mogli się
dowiedzieć,
od minionych czasów,
żebyśmy mogli stwierdzić:
„Ma rację?”ⁱ

Nikt niczego nie ogłosił!

Nikt niczego nie oznajmił!

Nikt od was niczego
nie usłyszał!”^j.

- 27** Ja pierwszy powiedziałem
Syjonowi: „Zobacz,
co się wydarzy!”^k.

Do Jerozolimy posłę zwiastu-
na dobrej nowiny^l.

- 28** Rozglądałem się, ale nie
było nikogo.

41:22 *Lub „o pierwszych rzeczach”.
^aLub „przyłożyć do nich serce”. **41:25**
*Lub „wschodu słońca”. ^bLub „zarząd-
ców”.

Nikt z nich nie udzielał rad.
Chociaż pytałem, nikt nie
odpowiadał.

- 29 Wszyscy oni są iluzją*.
Ich dzieła są niczym.
Ich posągi z metalu to wiatr
i nicość^a.

42 To jest mój sługa,
którego wspieram!^b
Wybrałem go^c i darzę*
uznaniem!^d
Dałem mu swojego ducha^e
i on przyniesie narodom
sprawiedliwość^f.

- 2 Nie będzie wołał, nie będzie
wykrzykiwał,
nie usłyszysz się jego głosu
na ulicach^g.

- 3 Nie złamie nadłamaney
trzciny
ani nie zgasi tłącego się
knota^h.
Okaże się wierny i przynie-
sie sprawiedliwośćⁱ.

- 4 Nie przygaśnie ani się nie
złamie, dopóki nie zapro-
wadzi sprawiedliwości
na ziemi^j.

Wyspy wyczekują jego
prawa*.

- 5 Tak mówi prawdziwy Bóg,
Jehowa,
Stwórca nieba— Ten,
który je rozpostarł^k,
Ten, który uformował*
ziemię i uczynił wszystko,
co na niej jest^l,
Ten, który daje dech jej
mieszkańcom^m
i ducha tym, którzy po niej
chodząⁿ:

- 6 „Ja, Jehowa, powołałem cię,
kierując się prawością.
Wzięłem cię za rękę.

41:29 *Lub „czymś, co nie istnieje”.
42:1 *Lub „moja dusza darzy”. 42:4
*Lub „pouczę”. 42:5 *Dost. „rozpo-
starł”.

ROZDZ. 41

a Ps 115:4-8
lz 44:9
1Ko 8:4

ROZDZ. 42

b lz 52:13
c lz 49:7
Łk 9:35
d Mt 3:17
Jn 6:27
2Pt 1:17
e lz 61:1
Mt 3:16
f Mt 12:15-18
g Za 9:9
Mt 12:16, 19
h Mt 11:28, 29
Heb 2:17
i lz 11:3, 4
Mt 12:20
Jn 5:30
Obj 19:11
j lz 9:7
lz 49:8
k lz 40:22, 26
l Jer 10:12
m Rdz 2:7
Dz 17:24, 25
n Hi 12:10

szpalta 2

a lz 49:8
b lz 49:6
Łk 2:29-32
Jn 8:12
c lz 35:5
d lz 61:1
1Pt 2:9
e Wj 34:14
f lz 41:23
lz 43:19
2Pt 1:21
g Ps 96:1
Ps 98:1
Obj 14:3
h lz 44:23
i lz 51:5
j lz 35:1
k Rdz 25:13
lz 60:7

l Ps 22:27
lz 24:15
lz 66:19
m lz 59:17

Będę cię strzegł i uczynię
przymierzem dla ludzi^a
i światłem dla narodów^b,

- 7 żebyś otworzył ślepym oczy,
wyprowadził więźniów
z lochu

i wyzwolił tych, którzy
siedzą w ciemności^d.

- 8 Ja jestem Jehowa.
To jest moje imię.
Swojej chwały nie oddam
nikomu*

ani należnej mi czci
wizerunkom^e.

- 9 Zobaczcie! To, co kiedyś
zapowiedziałem,
spełniło się.

Teraz oznajmiam coś
nowego.

Zanim to się wydarzy, powia-
damiam was o tym^f.

- 10 Śpiewajcie Jehowie nową
pieśń^g,
na całej ziemi śpiewajcie
o Jego chwale^h,

wy, którzy pływacie po mo-
rzu i pośród wszystkiego,
co w nim jest,
oraz wy, wyspy, i wasi
mieszkańcyⁱ.

- 11 Niech zawoła pustkowie
i jego miasta^j,
osady zamieszkwane
przez Kedar^k!

Niech wykrzykują z radości
mieszkańcy skalistych
terenów,

niech głośno wołają
ze szczytów gór!

- 12 Niech przypisują chwałę
Jehowie
i oznajmiają Jego sławę
na wyspach^l!

- 13 Jehowa wyruszy jak
mocarz^m.

42:8 *Lub „z nikim nie dzielę swojej
chwały”.

- Rozbudzi w sobie zapal jak wojownik^a.
 Krzyknie, wzniesie okrzyk wojenny.
 Pokaże, że jest silniejszy od swoich wrogów^b.
- 14** „Przez długi czas nic nie mówiłem, milczałem, powstrzymywałem się.
 Teraz jak kobieta, która rodzi, będę jęczeć, dyszeć i sapać.
- 15** Spustoszę góry i wzgórza, sprawię, że cała ich roślinność uschnie.
 Rzeki zamienię w wyspy*, a rozlewiska porośnięte trzciną osuszę^c.
- 16** Poprowadzę ślepych drogą, którą nie chodzili^d, ścieżkami, których nie znają^e.
 Ciemność przed nimi zamienię w światło^f, a nierówny teren — w równinę^g.
 Zrobię to dla nich i ich nie opuszczę”.
- 17** Wycofają się, okryją się wielkim wstydem, ci, którzy pokładają ufność w rzeźbionych wizerunkach i mówią do posągów z metalu: „Jesteście naszymi bogami”^h.
- 18** Posłuchajcie, głusi, i popatrzcie, ślepi!ⁱ
- 19** Kto jest ślepy, jeśli nie mój sługa,
 i tak głuchy jak posłaniec, którego wysyłam?
 Kto jest ślepy jak ten, który otrzymał zapłatę,
 tak ślepy jak sługa Jehowy?^j

42:15 *Lub „wybrzeża”.

ROZDZ. 42

a Wj 15:3

b 1Sm 2:10

c Ps 107:33
Iz 44:27
Iz 50:2d Iz 29:18
Iz 35:5
Jer 31:8

e Iz 30:21

f Iz 60:1, 20

g Iz 40:4

h Iz 44:10, 11
Iz 45:16i Iz 6:9, 10
Iz 43:8j Iz 56:10
Jer 4:22
Eze 12:2

szpalta 2

a Eze 33:31

b Pwt 28:15, 33
Jer 50:17

c Ps 102:19, 20

d Pwt 28:29, 52

e Sdz 2:12, 14
2Kn 15:3, 6
Ps 106:41f Pwt 32:22
Nah 1:6g Iz 9:13
Jer 5:3
Oz 7:9

h Iz 57:11

ROZDZ. 43

i Ps 100:3
Iz 43:15
Iz 44:2, 21

- 20** Widzisz wiele, ale nie zwracasz na to uwagi.
 Otwierasz uszy,
 ale nie słuchasz^a.

- 21** Jehowa ze względu na swoją prawość z radością wykazuje, że prawo* jest wielkie i wspaniałe.

- 22** Ale ten lud został ograbiony i spłodrowany^b.

Wszystkich ich schwytano w doły i ukryto w więzieniach^c.

Ograbiają ich i nikt nie przychodzi im z pomocą^d, plądrują ich i nikt nie mówi: „Oddaj!”.

- 23** Kto z was to usłyszy?
 Kto zwróci na to uwagę i będzie tego słuchał z myślą o przyszłości?

- 24** Kto wydał Jakuba na spłodrowanie?
 Kto oddał Izraela w ręce grabieżców?

Czy nie Jehowa — Ten, przeciwko któremu zgrzeszyli?

Nie chcieli chodzić Jego drogami,
 nie przestrzegali Jego prawa^e.

- 25** Dlatego On wylewał na nich swoją złość i swój gniew i dał im odczuć okrucieństwo wojny^f.

Płomienie pochłaniały wszystko wokół nich,
 ale oni nie zwracali na to uwagi^g.

Trawił ich ogień, lecz oni nie brali sobie tego do serca^h.

- 43** Tak mówi Jehowa, twój Stwórca, Jakubie, Ten, który cię ukształtował, Izraelu:

42:21 *Lub „pouczenia”. 42:24 *Lub „pouczeń”.

„Nie bój się, bo cię wykupi-
łem^a.

Wezwałem cię po imieniu.
Należysz do mnie.

- 2** Gdy będziesz przemierzał
wody, będę z tobą^b.

Gdy będziesz przeprawiał się
przez rzeki, one cię
nie zatopią^c.

Gdy będziesz przechodził
przez ogień, on cię
nie przypali,
płomień nawet cię
nie osmali.

- 3** Bo ja jestem Jehowa,
twój Bóg,
Święty Izraela,
twój Wybawca.

Dałem Egipt na okup
za ciebie,
w zamian za ciebie oddałem
Etiopię i Sebę.

- 4** Stałeś się dla mnie cenny^d,
szanuję cię i kocham^e.
Dlatego dam ludzi w zamian
za ciebie,
za twoje życie* oddam
narody.

- 5** Nie bój się, bo ja jestem
z tobą^f.

Ze wschodu przyprowadzę
twoje potomstwo
i zbiorę cię z zachodu^g.

- 6** Powiem północy: „Wydał
ich!”^h,
a południu: „Nie zatrzymuj
ich!”

Sprowadź moich synów
z daleka i moje córki
z krańców ziemiⁱ,

- 7** każdego, kto jest nazywany
od mojego imienia^j,
kogo stworzyłem na swoją
chwałę,
kogo ukształtowałem
i uczyniłem^k.

43:4 *Lub „duszę”.

ROZDZ. 43

a Iz 44:23
Jer 50:34

b Wj 14:29

c Joz 3:15, 16
2Kl 2:8

d Wj 19:5, 6

e Pwt 7:8
Jer 31:3

f Iz 41:10
Iz 44:2
Jer 30:10

g Pwt 30:1-3
Ps 106:47
Iz 66:20
Eze 36:24
Mi 2:12
Za 8:7

h Jer 3:18

i Jer 31:8

j Jer 33:16

k Ps 100:3
Iz 29:23

szpalta 2

a Iz 6:9, 10
Iz 42:18, 19

b Iz 41:1

c Iz 41:21, 22
Iz 44:7

d 1Kl 18:24, 25

e Dz 1:8
Obj 1:5

f Pwt 4:37

g Iz 41:4

h Iz 44:8

i Pwt 6:4

j Iz 12:2
Oz 13:4
1Tm 2:3
Judy 25

k Pwt 32:12

l Iz 46:9, 10

m Iz 41:4
Obj 1:8

n Pwt 32:39

- 8** Wyprowadź lud, który jest
ślepy, chociaż ma oczy,
i głuchy, chociaż ma uszy^a.

- 9** Niech wszystkie narody
zgromadzą się w jednym
miejscu
i niech się zbiorą razem
ludy^b.

Kto z nich* może to powie-
dzieć?

Albo czy mogą sprawić,
żebyśmy usłyszeli o pierw-
szych wydarzeniach^c?

Niech przedstawia swoich
świadców i dowiodą,
że mają rację.

Niech ci usłyszają i powiedzą:
„To prawda!”^d.

- 10** „Wy jesteście moimi świad-
kami”^e, mówi Jehowa,

„moim sługą, którego
wybrałem^f,

żebyście mnie poznali,
wierzyli we mnie*
i rozumieli, że ja zawsze
jestem ten sam^g.

Przedemną nie istniał
żaden Bóg

ani po mnie żaden się
nie pojawił^h.

- 11** Ja, właśnie ja, jestem
Jehowaⁱ i oprócz mnie
nie ma wybawcy^j.

- 12** „Ja jestem Tym, który oznaj-
mił, wybrał i sprawił,
że o tym usłyszano —
nie było wtedy wśród was
cudzoziemskiego boga^k.

Dlatego wy jesteście moimi
świadkami”, mówi Jehowa,
„a ja jestem Bogiem^l.

- 13** Zawsze jestem ten sam^m.
Nikt nie wyrwie niczego
z mojej rękiⁿ.

43:9 *Najwyraźniej chodzi o fałszywe
bóstwa. ^aMoże chodzić o wydarzenia
mające nastąpić w najbliższej przyszło-
ści. **43:10** *Lub „ufali mi”.

- Kiedy działam, kto może mi w tym przeszkodzić?^a.
- 14** Tak mówi Jehowa, wasz Wypuciciel^b, Święty Izraela^c: „Ze względu na was posłę ich do Babilonu i zerwę wszystkie zasuwy bram^d, a Chaldejczycy na statkach będą krzyczeć w udręce^e.
- 15** Ja jestem Jehowa, wasz Święty^f, Stwórca Izraela^g, wasz Król^h”.
- 16** Tak mówi Jehowa, który toruje drogę przez morze i wyznacza ścieżkę przez wzburzone wodyⁱ,
- 17** Ten, który wyprowadza rydwany wojenne i konie^j, wojsko razem z dzielnymi wojownikami: „Padną i już nie wstaną^k. Zostaną zgazzeni jak palący się knot”.
- 18** „Nie powracajcie do tego, co wydarzyło się kiedyś, nie życie przeszłością.
- 19** Oto czynię coś nowego^l. Już teraz to powstaje. Czy tego nie dostrzegacie? Wytyczę drogę przez pustkowia^m, sprawię, że na pustyni popłyną rzekiⁿ.
- 20** Będą mi oddawać chwałę dzikie zwierzęta, szakale i strusie, bo zapewniam wodę na pustkowi, sprawiam, że na pustyni płyną rzeki^o, żeby mój lud, który wybrałem^p, miał co pić,
- 21** żeby lud, który utworzyłem dla siebie, rozgłaszał moją chwałę^q.
- 22** Ale ty, Jakubie, nie wzywałeś mnie^r,

ROZDZ. 43

- a Iz 14:27
Dn 4:35
b Iz 44:6
Iz 63:16
c Iz 54:5
d Iz 45:1, 2
e Jer 50:10
f Ps 89:18
g Iz 43:1
h Pwt 33:5
Ps 74:12
Iz 33:22
Obj 11:17
i Wj 14:16
Joz 3:13
j Wj 15:4
k Jer 51:39
l Iz 42:9
m Iz 11:16
Iz 40:3
n Iz 41:18
o Iz 41:17
Jer 31:9
p Ps 33:12
Iz 41:8
1Pt 2:9
q Iz 60:21
r Iz 64:7

szpalta 2

- a Jer 2:5
Oz 7:10
Mi 6:3
b Iz 66:3
c Kpl 3:14-16
d Iz 1:14, 15
e Ps 25:7
Ps 79:8, 9
Iz 1:18
Jer 50:20
Eze 20:9
f Jer 31:34
g Iz 28:7
Jer 5:31
h Ps 79:4
Ps 137:3

ROZDZ. 44

- i Rdz 17:1, 7
Rdz 35:10, 11
Iz 41:8
j Iz 43:1
Iz 44:21

- bo się mną znużyłeś, Izraelu^a.
- 23** Nie przyprowadzałeś mi owiec na całopalenia, nie wychwalałeś mnie swoimi ofiarami. Nie zmuszałem cię, żebyś przynosił mi dary, i nie męczyłem cię, żądając spalania kadzidła^b.
- 24** Nie kupowałeś mi za swoje pieniądze słodkiej trzciny^{*}, nie zadowoliłeś mnie też tłuszcem swoich ofiar^c. Zamiast tego obciążyłeś mnie swoimi grzechami i zmęczyłeś przewinieniami^d.
- 25** Ja, właśnie ja, ze względu na samego siebie zmazuję twoje występki^e i nie będę pamiętał twoich grzechów^f.
- 26** Stańmy do rozprawy przeciwko sobie. Przypomnij mi, przedstaw argumenty na swoją obronę.
- 27** Twój pierwszy praojciec zgrzeszył, a twój rzecznicy^{*} zbuntowali się przeciwko mnie^g.
- 28** Dlatego zhańbię książąt świętego miejsca^{*} i wydam Jakuba na zagładę, wystawię Izraela na zniewagi^h.
- 44** „Posłuchaj, Jakubie, mój sługo, Izraelu, którego wybrałemⁱ.
- 2** Tak mówi Jehowa, twój Twórca, Ten, który cię ukształtował^j,

43:23 *Chodzi o olibanum, gumowicę z kadzidłowca. **43:24** *Rodzaj aromatycznej trzciny. **43:25** *Lub „buntownicze czyny”. **43:27** *Może chodzić o nauczycieli Prawa. **43:28** *Zob. Słowniczek pojęć.

Ten, który ci pomaga
od łona matki*:

„Nie bój się, mój sługo
Jakubie^a,

Jeszurunie^{a,b}, którego
wybrałem.

- 3** Bo dam wody spragnionemu^c,
sprawię, że w suchej ziemi
popłyną strumienie.

Wyleję swojego ducha
na twoje potomstwo^d,
swoje błogosławieństwo —
na twoich potomków.

- 4** Wyrosną jak zielona trawa^e,
jak topole nad strumieniami.

- 5** Jeden powie: „Należę
do Jehowy”^f.

Drugi nazwie się imieniem
Jakuba.

A inny napisze na swojej
ręce: „Jestem własnością
Jehowy”

i przybierze imię Izraela’.

- 6** Tak mówi Jehowa,
Król Izraela^g i jego Wykupi-
ciel^h, Jehowa, Bóg Zastę-
pów:

„Ja jestem pierwszy
i ja jestem ostatni’.

Oprócz mnie nie ma Boga’.

- 7** Kto jest taki jak ja?^k
Niech się odezwie, niech
przemówi i przedstawi mi
dowody!’

Niech powie o tym, co się
stanie wkrótce,
i o tym, co się wydarzy
później,

tak jak ja to robię, odkąd
powołałem lud dawny.

- 8** Niech nie ogarnia was lęk,
niech strach was nie
paraliżuje^m.

44:2 *Lub „od urodzenia”. *Nazwa ta
znaczy „prostolinijny”. Jest to zaszczyt-
ny tytuł odnoszony do Izraela. **44:3**
*Lub „wyleję wodę na spragnioną zie-
mię”.

ROZDZ. 44

a Iz 41:10
Jer 30:10

b Pwt 32:15
Pwt 33:5, 26

c Iz 41:17

d Iz 32:14, 15

e Iz 61:11

f Za 13:9

g Pwt 33:5
Iz 33:22

h Wj 6:6
Jer 50:34

i Iz 41:4
Iz 48:12
Obj 22:13

j Pwt 4:35, 39
Iz 43:10

k Iz 46:9

l Iz 43:9
Iz 45:21

m Iz 41:10

szpalta 2

a Iz 43:10

b Pwt 32:4
2Sm 22:32

c Sdz 10:14
1Kl 18:26
1Ko 8:4

d Ps 115:4, 5

e Jer 51:17

f Jer 10:5
Dz 19:26

g 1Sm 5:3, 7

h Iz 40:19
Iz 41:7
Iz 46:6

Czy wam wszystkim już
o tym wcześniej nie mówi-
łem, czy nie ogłaszałem
wam tego?

Wy jesteście moimi
świadkami^a.

Czy jest jakiś Bóg oprócz
mnie?

Nie, nie ma żadnej innej
Skały^b. Żadnej nie znam’.”.

- 9** Wszyscy, którzy rzeźbią
figurki, są niczym,
a ich ukochane bożki okażą
się bezużyteczne^c.

Nie mogą one* być ich
świadkami, bo nic nie wi-
dzą i niczego nie wiedzą^d.

Dlatego ich wytwórcy okryją
się wstydem^e.

- 10** Po co ktoś miałby wykony-
wać bożka albo odlewać
z metalu posąg,
który nie może przynieść
żadnego pożytku?^f

- 11** Wszyscy, którzy mają z nim
coś wspólnego, będą się
wstydzić!^g

Rzemieślnicy są tylko
ludźmi.

Niech wszyscy się zbiorą
i staną.

Przerażą się i razem zostaną
zawstydzeni.

- 12** Kowal swoim narzędziem*
kuje żelazo nad rozżarzo-
nym węglem.

Formuje je młotami,
obrabia je swoją silną ręką^h.
Potem głodnieje i brakuje
mu sił.

Nie pije wody, więc się
męczy.

- 13** Rzeźbiarz rozciąga sznur
mierniczy nad drewnem
i czerwoną kredą rysuje
kontury.

44:9 *Czyli figurki bożków. **44:12**
*Lub „dłutem”.

Obrabia drewno dłutem
i kreśli na nim znaki
cyrklem.

Nadaje mu kształt człowieka^a
o pięknym wyglądzie,
żeby postawić to w domu^{*b}.

- 14** Ktoś, kto zajmuje się
ścianiem cedrów,
wybiera sobie drzewo
pewnego gatunku, dąb,
i pozwala, by rosło wśród
drzew lasu i stało się
silne^c.

Zasadza drzewo laurowe,
a deszcz zapewnia mu
wzrost.

- 15** Potem służy ono człowie-
kowi na opał.
Część z niego bierze,
żeby się ogrzać.
Rozpala ogień, piecze
na nim chleb.
Z tego drzewa robi też boga
i oddaje mu cześć.
Rzeźbi sobie bożka i bije
przed nim pokłony^d.
- 16** Połowę drzewa spala
w ogniu
i piecze na nim mięso,
którym najada się do syta.
Ogrzewa się też i mówi:
„Ach, jak miło tak się grzać
i patrzeć na ogień”.
- 17** A z reszty rzeźbi sobie
bożka.
Kłania mu się i oddaje mu
cześć.
Modli się do niego, mówiąc:
„Ratuj mnie, bo jesteś moim
bogiem!”^e.

- 18** Tacy ludzie nic nie wiedzą,
niczego nie rozumieją^f,
bo ich oczy są zaślepione
i nie widzą,
a ich sercom brakuje
wnikliwości.

- 19** Nikt z nich nie zastanawia
się w swoim sercu,

44:13 *Lub „świętyńce”.

ROZDZ. 44

a Wj 20:4
Pwt 4:15, 16
Dz 17:29

b Pwt 27:15

c Iz 40:20
Jer 10:3

d Wj 20:4, 5
Kpl 26:1
Hab 2:18, 19

e Iz 37:37, 38
Iz 45:20
Iz 46:7

f Jer 10:8, 14
Rz 1:21-23

szpalta 2

a Pwt 27:15

b Iz 43:1
Iz 44:1

c Iz 49:15

d Ps 51:1
Ps 103:12
Iz 1:18
Iz 43:25
Jer 33:8
Dz 3:19

e Iz 1:27
Iz 48:20
Iz 59:20

f Iz 49:13
Iz 55:12

g Iz 60:21

h Iz 44:6

nikt nie ma wiedzy ani zrozu-
mienia, żeby powiedzieć:

„Połowę drzewa spaliłem
w ogniu,
a na jego węglach upiekłem
chleb i mięso, żeby się
najeść.

Czy powinienem więc z-
szy zrobić obrzydliwą
rzecz?^a

Czy powinienem czcić jakiś
suchy kawałek* drewna?^b.”

- 20** Taki karmi się popiołem.
Jego zwiedzione serce go
omamało.

Nie może się* uratować ani
nie powie:

„Czy to, co trzymam
w prawej ręce, nie jest
fałszem?”.

- 21** „Pamiętaj o tym, Jakubie,
pamiętaj, Izraelu,
bo jesteś moim sługą.
Ja cię ukształtowałem,
a ty jesteś moim sługą^b.
Izraelu, nie zapomnę
o tobie^c.

- 22** Zmażę twoje przewinienia,
niejako zasłonię je
obłokiem^d,
twoje grzechy zakryję
gęstymi chmurami.
Wróć do mnie, ja cię
wykupię^e.

- 23** Wołajcie radośnie, niebiosy,
bo Jehowa przystąpił
do działania!
Wznoscie tryumfalne
okrzyki, głębiny ziemi!
Krzyczcie z radości, góry^f
i wszystkie drzewa lasu!
Bo Jehowa wykupił Jakuba
i na Izraelu ukazuje swoją
wspaniałość^g.”

- 24** Tak mówi Jehowa,
twój Wykupiciel^h,

44:19 *Lub „jakiś kloc”. **44:20** *Lub
„swojej duszy”.

który cię ukształtował
już w łonie matki:

„Ja, Jehowa, uczyniłem
wszystko.

Sam rozpostarłem niebo^a
i uformowałem* ziemię^b.

Kto był wtedy ze mną?

- 25** Ja jestem Tym, który sprawa,
że znaki próżnych
gadulów* się nie spełniają,
że wróżbici zachowują się
jak głupcy^c.

Zawstydzam mędrców,
a ich wiedzę obracam
w głupstwo^d.

- 26** Sprawiam, że spełnia się
słowo mojego sługi,
w pełni urzeczywistniam
zapowiedzi swoich
posłańców^e.

Mówię o Jerozolimie:

„Będzie zamieszкана^f,

a o miastach Judy:

„Zostaną odbudowane^g.

Podniosę Jerozolimę
z ruin^h.

- 27** Mówię do wodnej głęбини:
„Wyparuj.

Wysuszę wszystkie
twoje rzekiⁱ.

- 28** Mówię o Cyrusie^j:
„On jest moim pasterzem
i w pełni wykona
moją wolę^k.

Mówię o Jerozolimie:

„Zostanie odbudowana^l,

a o świątyni: „Twój funda-
ment zostanie położony^m”.

- 45** Oto co Jehowa mówi
do swojego pomazańca,
Cyrusaⁿ,

którego wziął za prawą rękę^o,
żeby podporządkować mu
narody^p,
odebrać broń* królom
i otworzyć przed nim wrota,

ROZDZ. 44

a Hi 26:7

lz 40:22

b lz 42:5

lz 48:13

c Oz 9:7

d 2Sm 15:31

lz 29:14

e Joz 23:14

lz 55:10, 11

Za 1:6

f Ps 147:2

g lz 60:10

h lz 61:4

i lz 42:15

Jer 50:38

Obj 16:12

j Ezd 1:1, 2

lz 41:25

lz 45:1

lz 46:11

Dn 10:1

k lz 48:14

l 2Kn 36:22, 23

Ezd 6:3

lz 45:13

m Ezd 1:1, 2

lz 44:28

n lz 45:4

o lz 13:17

lz 41:25

ROZDZ. 45

m Ezd 1:1, 2

lz 44:28

n lz 45:4

o lz 13:17

lz 41:25

p Ezd 1:1, 2

lz 44:28

q Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

r 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

s Ps 83:18

t Rdz 1:3

Jer 31:35

u Wj 10:21

Ps 104:20

v Ezd 1:1, 2

lz 44:28

w Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

x 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

y Ps 83:18

z Rdz 1:3

Jer 31:35

aa Wj 10:21

Ps 104:20

ab Ezd 1:1, 2

lz 44:28

ac Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

ad 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

ae Ps 83:18

af Rdz 1:3

Jer 31:35

ag Wj 10:21

Ps 104:20

ah Ezd 1:1, 2

lz 44:28

ai Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

aj 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

ak Ps 83:18

al Rdz 1:3

Jer 31:35

am Wj 10:21

Ps 104:20

an Ezd 1:1, 2

lz 44:28

ao Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

ap 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

aq Ps 83:18

ar Rdz 1:3

Jer 31:35

as Wj 10:21

Ps 104:20

at Ezd 1:1, 2

lz 44:28

au Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

av 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

aw Ps 83:18

ax Rdz 1:3

Jer 31:35

ay Wj 10:21

Ps 104:20

az Ezd 1:1, 2

lz 44:28

ba Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

bb 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

bc Ps 83:18

bd Rdz 1:3

Jer 31:35

be Wj 10:21

Ps 104:20

bf Ezd 1:1, 2

lz 44:28

bg Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

bh 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

bi Ps 83:18

bj Rdz 1:3

Jer 31:35

bk Wj 10:21

Ps 104:20

bl Ezd 1:1, 2

lz 44:28

bm Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

bn 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

bo Ps 83:18

bp Rdz 1:3

Jer 31:35

bq Wj 10:21

Ps 104:20

br Ezd 1:1, 2

lz 44:28

bs Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

bt 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

bu Ps 83:18

bv Rdz 1:3

Jer 31:35

bw Wj 10:21

Ps 104:20

bx Ezd 1:1, 2

lz 44:28

by Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

bz 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

ca Ps 83:18

cb Rdz 1:3

Jer 31:35

cc Wj 10:21

Ps 104:20

cd Ezd 1:1, 2

lz 44:28

ce Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

cd 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

ce Ps 83:18

cf Rdz 1:3

Jer 31:35

cg Wj 10:21

Ps 104:20

ch Ezd 1:1, 2

lz 44:28

ci Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

ch 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

ci Ps 83:18

cj Rdz 1:3

Jer 31:35

ck Wj 10:21

Ps 104:20

cl Ezd 1:1, 2

lz 44:28

cm Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

cl 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

cm Ps 83:18

cn Rdz 1:3

Jer 31:35

co Wj 10:21

Ps 104:20

cp Ezd 1:1, 2

lz 44:28

cq Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

cp 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

cq Ps 83:18

cr Rdz 1:3

Jer 31:35

cs Wj 10:21

Ps 104:20

ct Ezd 1:1, 2

lz 44:28

cu Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

ct 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

cu Ps 83:18

cv Rdz 1:3

Jer 31:35

cw Wj 10:21

Ps 104:20

cx Ezd 1:1, 2

lz 44:28

cy Pwt 4:35, 39

Pwt 32:39

cx 1Sm 17:46

Ps 102:15, 16

lz 37:20

niech razem z nim rośnie
prawość^a.

Ja, Jehowa, to stworzyłem^a.

- 9** Biada temu, kto spiera się
ze swoim Twórcą*!

Przecież jest tylko glinianą
skorupą
pomiędzy innymi skorupami
leżącymi na ziemi.

Czy glina może powiedzieć do
Garncarza^a: „Co robisz?”^b

Albo czy Jego dzieło może
powiedzieć: „On nie ma
rąk”^a?

- 10** Biada temu, kto mówi do
ojca: „Co ty spłodziłeś?”,
a do kobiety: „Co ty
rodzisz?”^a.

- 11** Tak mówi Jehowa, Święty
Izraela^c, Ten, który go
ukształtował:

„Czy chcesz mnie pytać o to,
co się stanie,
i rozkazywać mi co do moich
synów^d i dzieł moich rąk?

- 12** Ja uczyniłem ziemię^e
i stworzyłem na niej
człowieka^f.

Własnymi rękami rozpostar-
łem niebo^g
i ja wydaję rozkazy całemu
jego wojsku^h”.

- 13** Jehowa, Bóg Zastępów,
oznajmia: „Ponieważ kie-
ruję się prawością, powo-
łałem tego człowiekaⁱ
i wyprostuję wszystkie jego
drogi.

To on zbuduje moje miasto^j
i uwolni moich wygnańców^k
bez zapłaty, bez łapówki”^l.

45:9 *Lub „z Tym, który go ukształto-
wał”. ^aLub „Tego, który ją ukształto-
wał”. ^aMożliwe też „albo czy glina
może powiedzieć: „Twój wyrób nie ma
uchwytów?”. **45:10** *Lub „co rodzisz
w bólach?”. **45:12** *Chodzi o ciała nie-
bieskie.

ROZDZ. 45

a Iz 61:11

b Iz 29:16

Jer 18:6

Rz 9:20

c Iz 43:3

d Oz 1:10

e Rdz 1:1

Iz 40:28

f Rdz 1:27

g Iz 44:24

Jer 32:17

Za 12:1

h Neh 9:6

i Iz 42:6

j 2Kn 36:23

Ezd 1:2, 3

Iz 44:28

k Iz 14:16, 17

Iz 43:14

Iz 49:25

l Iz 13:17

szpalta 2

a Est 8:17

Iz 14:1, 2

Iz 49:23

Iz 60:14

Iz 61:5

b Za 8:23

c Iz 43:11

Iz 60:16

Tyt 1:3

d Ps 97:7

Iz 44:9

e Iz 26:4

Iz 51:6

f Iz 29:22

Iz 54:4

Jl 2:26

Sof 3:11

g Iz 42:5

Jer 10:12

h Ps 78:69

Ps 104:5

Ps 119:90

Prz 3:19

i Rdz 1:28

Rdz 9:1

Rdz 37:29

Ps 115:16

j Iz 48:16

- 14** Jehowa mówi:

„Zysk* Egiptu, towary^a
z Etiopii oraz Sabejczycy,
ludzie wysokiego wzrostu,
napłyną do ciebie i staną się
twoją własnością.
Będą za tobą szli skuci
łańcuchami.
Przyjdą i ci się pokłonią^a.
Będą mówić do ciebie błaga-
nie: „Bóg rzeczywiście jest
z tobą”^b
i nie ma innego, nie ma
innego Boga”^c.

- 15** Jesteś Bogiem, który się
kryje,
Bogiem Izraela, Wybawcą^c.

- 16** Wszyscy oni zostaną zawsty-
dzeni^d i upokorzeni.

Wytwórcy bożków odejdą
skompromitowani.

- 17** Lecz Izrael będzie wybawio-
ny przez Jehowę, wyba-
wiony na zawsze^e.

Nie okryjecie się wstydem
ani nie zostaniecie
upokorzeni przez całą
wieczność^f.

- 18** Bo tak mówi Jehowa,
Stwórca nieba^g, prawdziwy
Bóg,

Ten, który ukształtował
ziemię, jej Twórca,
który ją utwierdził^h,
który nie stworzył jej
bez żadnego celu*,
ale ukształtował ją po to,
żeby była zamieszканаⁱ:

„Ja jestem Jehowa
i nie ma innego.

- 19** Nie mówiłem w ukryciu/
w krainie ciemności.

Nie powiedziałem potom-
kom Jakuba:

„Szukajcie mnie na próżno”.

45:14 *Możliwe też „robotnicy”. ^aMoż-
liwe też „kupcy”. **45:18** *Możliwe też
„żeby była pusta”.

- Ja jestem Jehowa – mówię to, co prawe, oznajmiam to, co jest prawdziwe^a.
- 20** Zbierzcie się i przyjdźcie. Podejdźcie razem, uciekinie- rzy z narodów^b. Niczego nie wiedzą ci, co noszą rzeźbione bożki i modlą się do boga, który nie jest w stanie ich wybawić^c.
- 21** Przemówcie, przedstawcie swoje argumenty. Możecie wspólnie się naradzić. Kto zapowiedział to już dawno temu? Kto to oznajmił w minionych czasach? Czy nie ja, Jehowa? Oprócz mnie nie ma innego Boga. Ja jestem Bogiem prawym i Wybawcą^d, nie ma innego oprócz mnie^e.
- 22** Nawróć się do mnie i bądź wybawiona^f, cała ziemio, bo ja jestem Bogiem i nie ma innego^g.
- 23** Przysięgłem na samego siebie. Słowo, które wyszło z moich ust, jest prawdziwe i go nie cofnę^h: Przede mną ugnie się każde kolano, każdy język przysięgnie mi lojalnośćⁱ.
- 24** i powie: „Jehowa zawsze robi to, co prawe, i działa z mocą. Wszyscy, którzy wybuchają na Niego gniewem, przyjdą do Niego okryci wstydem.
- 25** Dzięki Jehowie zostanie udowodnione, że racja leży po stronie całego potom- stwa Izraela^j,

ROZDZ. 45

a Ps 111:7, 8
Ps 119:137

b Iz 66:20
Jer 50:28

c Iz 42:17
Jer 50:2

d Iz 43:3

e Pwt 4:39
Iz 44:8
Mk 12:32

f Mi 7:7

g Pwt 4:35

h Iz 55:10, 11

i Pwt 6:13
Rz 14:11

j Iz 61:9

szpalta 2
ROZDZ. 46

a Jer 50:2
Jer 51:44

b Iz 45:20

c Iz 1:9

d Wj 19:4
Pwt 1:31
Iz 44:2

e Iz 41:4

f Iz 43:13

g Wj 15:11

h Dz 17:29

i Iz 40:19
Jer 10:8, 9

j Iz 44:16, 17
Dn 3:1, 5

k Jer 10:5

l 1Sm 5:3

które będzie się Nim chlubić^l”.

46 Bel się ugina^a, Nebo się pochyla.

Ich posągi włożono na zwie- rzęta juczne^b jak ładunek, który obciąża zmęczone zwierzę.

2 Razem się pochylają i uginają.

Nie są w stanie uratować tego ładunku^{*}

i same[#] idą do niewoli.

3 „Posłuchajcie mnie, potomkowie Jakuba, wszyscy, którzy pozostaliście z Izraela^c, wy, których wspieram, odkąd się urodziliście, których noszę, odkąd przysłiście na świat^d.

4 Nawet gdy się zestarzejecie, będę ten sam^e, nawet gdy wasze włosy posi- wieją, będę was wspierał. Tak jak wcześniej, będę was nosił, wspierał i ratował^f.

5 Do kogo mnie przyrównacie? Z kim postawicie mnie na równi?^g

Z kim mnie zestawicie, jak gdybyśmy byli do siebie podobni?^h

6 Niektórzy śpią złotem z sakiewki,

odważają srebro na wadze i najmuja złotnika, a on wykonuje z tego bogaⁱ, przed którym potem padają na twarz i oddają mu cześć^j.

7 Biorą go na ramiona^k, niosą i stawiają na jego miejscu, a on tam po prostu stoi i się nie rusza^l.

46:2 * Czyli posągów, którymi są ob- ładowane zwierzęta. [#] Lub „ich dusze”.

46:6 * Dost. „kłaniają mu się”.

Wołają do niego, lecz on
nie odpowiada.

Nie jest w stanie nikogo
uratować od nieszczęścia^a.

- 8** Pamiętajcie o tym i nabierzcie
odwagi.

Weźcie to sobie do serca,
wy, którzy łamiecie prawo.

- 9** Przypomnijcie sobie
przeszość, dawne wyda-
rzenia*,

przypomnijcie sobie,
że ja jestem Bogiem[#]
i nie ma innego.

Jestem Bogiem i nie ma
takiego jak ja^b.

- 10** Od początku zapowiadam,
jakie będzie zakończenie,
i od dawna – to, czego
jeszcze nie uczyniono^c.
Mówię: „Moja decyzja*
pozostanie w mocy^d
i zrobię wszystko,
co zechcę^e”.

- 11** Wzywam ze wschodu[#]
drapieżnego ptaka^f,
z dalekiej ziemi – człowieka,
który wykona moją
decyzję*^g.

Ja to powiedziałem
i ja to urzeczywistnię.

Ja to zamierzyłem
i ja to zrealizuję^h.

- 12** Posłuchajcie mnie, wy,
którzy macie uparte serca*
i jesteście daleko od prawo-
ści.

- 13** Przybliżyłem swoją prawość.
Nie jest daleko,
a wybawienie, które zapew-
niam, nie opóźni sięⁱ.
Dam wybawienie na Syjonie,
obdaruję Izraela swoją
wspaniałością^j.

46:9 *Lub „pierwsze rzeczy”. [#]Lub „Boski”. **46:10, 11** *Lub „zamierze-
nie”. **46:11** *Lub „ze wschodu słońca”.
46:12 *Lub „jesteście mocni w sercu”.

ROZDZ. 46

a 1KI 18:26
Iz 37:37, 38
Jon 1:5

b Pwt 33:26

c Iz 42:9
Iz 45:21

d Ps 33:11

e Ps 135:6
Iz 55:10, 11

f Iz 41:2
Iz 45:1

g Ezd 1:1, 2
Iz 44:28
Iz 48:14

h Lb 23:19
Hi 23:13

i Iz 12:2
Iz 51:5
Iz 62:11

j Iz 44:23
Iz 60:21

szpalta 2

ROZDZ. 47

a Ps 137:8
Jer 50:41, 42

b Dn 5:30

c Pwt 32:35, 41
Ps 94:1

d Iz 41:14
Iz 43:3
Iz 44:6

e Iz 47:1

f Iz 13:19
Iz 14:4
Obj 17:5

g 2Kn 36:15, 16
Iz 42:24, 25
Za 1:15

h Pwt 28:63
Eze 24:21

i Jer 52:14

j 2KI 25:18-21
Ps 137:8

k Pwt 28:49,
50

l Dn 4:30
Obj 18:7

- 47** Zejdź i usiądź w prochu,
dziewico, córko
babilońska^a.

Usiądź na ziemi,
gdzie nie ma tronu^b,
córko Chaldejczyków,
bo już nigdy ludzie
nie nazwą cię delikatną
i rozpieszczoną.

- 2** Weź żarna i namiel maki.
Zdejmij swoją zastłonę.
Podciągnij suknię,
odsłoń nogi.

Przepraw się przez rzeki.

- 3** Twoja nagość zostanie
odsłonięta.

Obnażona będzie twoja
hańba.

Dokonał zemsty^c i żaden
człowiek mi w tym
nie przeszkodzi*.

- 4** „Ten, który nas wykupuje,
to Święty Izraela –
ma na imię Jehowa,
Bóg Zastępów”^d.

- 5** Siedź tam cicho i pograż się
w ciemności,

córko Chaldejczyków^e.
Już nigdy więcej nie będą
cię nazywać Panią*
Królestw^f.

- 6** Oburzyłem się na swój lud^g,
zbecześciłem swoje
dziedzictwo^h.

Wydałem ich w twoją rękęⁱ,
ale ty nie miałaś nad nimi
litości^j.

Nawet na starca nałożyłaś
ciężkie jarzmo^k.

- 7** Mówiłaś: „Będę Panią*
już zawsze, na wieki”^l.
Nie brałaś sobie tego
wszystkiego do serca,
nie zastanawiałaś się,
jak to się skończy.

47:3 *Możliwe też „i nikogo nie potrak-
tuję zyczliwie”. **47:5, 7** *Lub „Królo-
wą”.

- 8** A teraz posłuchaj, ty, która uwielbiasz oddawać się przyjemnościom^a.
Siedzisz sobie bezpiecznie i mówisz w sercu:
„Jestem wspaniała, nie ma nikogo takiego jak ja^b.
Nie zostanę wdową,
nigdy nie stracę dzieci”^c.
- 9** Lecz nagle, w jednym dniu^d, spadną na ciebie te dwie rzeczy:
utrata dzieci i wdowieństwo.
Doświadczysz ich w całej pełni^e
z powodu* swych licznych czarów i wszystkich swoich potężnych zaklęć^f.
- 10** Pokładałaś ufność w swojej niegodziwości.
Mówiłaś: „Nikt mnie nie widzi”.
Zwiodła cię twoja mądrość i wiedza
i powtarzasz sobie w sercu:
„Jestem wspaniała, nie ma nikogo takiego jak ja”.
- 11** Ale dosięgnie cię nieszczęście
i nie powstrzyma tego żadne twoje zaklęcie*.
Spadnie na ciebie klęska i nie zdołasz temu zapobiec.
Znienacka zostaniesz spustoszona, tak jak nigdy przedtem^g.
- 12** Trwaj więc przy swoich zaklęciach i mnóstwie swoich czarów^h,
którymi się zajmowałaś od młodości.
Może odniesiesz z tego jakąś korzyść,
może wzbudzisz w ludziach strach.

47:9 *Możliwe też „pomimo”. **47:11** *Lub „i nie będziesz znała przeciwko temu żadnego zaklęcia”.

ROZDZ. 47

a Obj 18:3

b Dn 5:22, 23

c Obj 18:7

d Obj 18:10

e Jer 51:29

f Eze 21:21
Dn 5:7
Obj 18:23

g Obj 18:10

h Dn 2:2

szpalta 2

a Dn 5:7

b Jer 51:6

ROZDZ. 48

c Rdz 32:28

d Pwt 6:13

e Kpl 19:12
Sof 1:4, 5

f Iz 52:1

g Jer 21:1, 2

- 13** Zmęczyłaś się tłumem swoich doradców.
Niech teraz wystąpią i cię wybawią
ci, którzy oddają cześć niebu*, wpatrują się w gwiazdy^a,
ci, którzy podczas dni nowiu dzielą się wiedzą o tym, co cię czeka.
- 14** Są jak ścierni,
spali ich ogień.
Nie potrafią się* uchronić od mocy płomienia.
Nie są to węgle, przy których można się ogrzać,
nie jest to ogień, przy którym można by usiąść.
- 15** Twoi zaklinacze staną się dla ciebie jak ci,
z którymi współpracowałaś od swojej młodości.
Pójdą każdy w swoją stronę.
Nie będzie nikogo, kto by cię wybawił^b.

- 48** Posłuchajcie tego, potomkowie Jakuba, wy, którzy się nazywacie imieniem Izraela^c
i którzy pochodzicie od Judy*.
Posłuchajcie, wy, którzy przysięgacie na imię Jehowy^d
i wzywacie Boga Izraela, ale nie robicie tego w prawdzie i prawości^e.
- 2** Mówicie o sobie, że jesteście ze świętego miasta^f,
i szukacie wsparcia Boga Izraela^g,
który ma na imię Jehowa, Bóg Zastępów.

47:13 *Możliwe też „ci, którzy dzielą niebo; astrologi”. **47:14** *Lub „swojej duszy”. **48:1** *Dośl. „wyszliście z wód Judy”.

- 3** „Dużo wcześniej zapowiadałem wam dawne wydarzenia*.

Wychodziło to z moich ust i sprawiałem, że o tym słyszano^a.

Przystępowałem do działania nagle i wszystko to się spełniało^b.

- 4** Ponieważ wiedziałem, jaki jesteś uparty— że twój kark jest z żelaza*, a twoje czoło z miedzi^c—

- 5** zapowiadałem ci to dużo wcześniej.
Zanim to następowało, powiadamiałem cię o tym, żebyś nie mógł powiedzieć: „Zrobił to mój bożek, tak nakazał mój rzeźbiony wizerunek i posąg z metalu”.

- 6** Słyszałeś i widziałeś to wszystko.
Czy nie będziesz o tym opowiadać?^d

Od tej pory ogłaszam ci coś nowego^e, strzeżone tajemnice, których nie znałeś.

- 7** Powołuję to do istnienia dopiero teraz, a nie dawno temu— to, o czym do dziś nie słyszałeś— żebyś nie mógł powiedzieć: „Przecież ja już o tym wiem”.

- 8** Nie, nie słyszałeś^f i nie wiesz. W przeszłości twoje uszy też nie były otwarte.
Bo wiem, że postępujesz bardzo zdradziecko^g i od urodzenia nazywają cię przestępcą^h.

- 9** Jednak ze względu na swoje imię pohamuję gniewⁱ

ROZDZ. 48

a Iz 42:9

b Joz 21:45
Iz 55:10, 11

c Wj 32:9
2Kl 17:13, 14
2Kn 36:15, 16
Ps 78:8
Eze 3:7

d Iz 43:10

e Iz 42:9
Iz 65:17

f Iz 29:10

g Jer 5:11
Jer 9:2

h Pwt 9:7
Ps 95:10

i 1Sm 12:22
Ps 25:11
Ps 79:9
Jer 14:7

szpalta 2

a Neh 9:30, 31
Ps 78:38

b Prz 17:3

c Iz 1:25
Jer 9:7

d Iz 48:9

e Eze 20:9

f Iz 43:13
Iz 46:4

g Iz 44:6
Obj 1:8
Obj 22:13

h Hi 38:4

i Iz 40:22
Iz 42:5

j Iz 45:1

k Iz 44:28

l Iz 13:19
Jer 50:13

m Iz 41:2

n Iz 45:5

o Iz 45:19

i dla swej chwały będę wobec ciebie powściągliwy, nie zgładzę cię^a.

- 10** Oczyszcziłem cię, ale nie jak srebro^b.

Wypробowałem* cię w piecu hutniczym uciśnienia^c.

- 11** Ze względu na siebie, ze względu na samego siebie będę działał^d.

Bo jak mogę pozwolić, żeby znieważano moje imię?^e

Swojej chwały nie oddam nikomu*.

- 12** Posłuchaj mnie, Jakubie, posłuchaj, Izraelu, którego wezwałem.

Ja jestem ten sam^f.

Ja jestem pierwszy.

Ja również jestem ostatni^g.

- 13** Moja ręka położyła fundament ziemi^h, moja silna ręka* rozpostarła nieboⁱ.

Kiedy je wołam, w jednej chwili stają przede mną.

- 14** Zbierzcie się wszyscy i słuchajcie.
Kto z nich* to ogłosił?
Ja, Jehowa, go pokochałem^j.
On zrobi z Babilonem to, co mi się podoba^k, i jego ramię skieruje się przeciwko Chaldecykom^l.

- 15** Ja sam to powiedziałem i ja go wezwałem^m.
Przyprowadziłem go i on odniesie sukcesⁿ.

- 16** Zbliźcie się do mnie i posłuchajcie!
Od samego początku nie mówiłem potajemnie^o.
Kiedy to się stało, ja tam byłem^p.

48:10 *Lub „sprawdziłem”. Możliwe też „wybrałem”. **48:11** *Lub „z nikim nie dzielię swojej chwały”. **48:13** *Dosl. „moja prawica”. **48:14** *Najwyraźniej chodzi o fałszywe bóstwa.

48:3 *Lub „pierwsze rzeczy”. **48:4** *Dosl. „ściągnę z żelaza”.

A teraz Wszechwładny Pan,
Jehowa, posłał mnie
i swojego ducha*.

- 17** Tak mówi Jehowa, twój
Wykupiciel, Święty Izraela^a:
„Ja, Jehowa, jestem twoim
Bogiem.

Uczę cię tego, co jest
dla ciebie najlepsze*^b.
Prowadzę cię drogą,
którą powinienes iść^c.

- 18** Gdybyś tylko zwracał uwagę
na moje przykazania!^d
Wtedy twój pokój stałby się
jak rzeka^e,
a twoja prawość — jak fale
morskie^f.

- 19** Twoje potomstwo byłoby tak
liczne jak piasek,
twoi potomkowie — jak jego
ziarnka^g.
Ich imię nigdy nie zostałyby
wymazane ani usunięte
sprzed moich oczu^h.

- 20** Wychodźcie z Babilonu!ⁱ
Uciekajcie od Chaldejczy-
ków!

Opowiadajcie o tym, roz-
głaszajcie to z radosnymi
okrzykami!^j

Niech usłyszą o tym

na krańcach ziemi!^k

Mówcie: „Jehowa wykupił
swojego sługę Jakuba^l.”

- 21** Nie odczuwali pragnienia,
gdy prowadził ich przez
pustynne tereny^m.

Sprawił, że woda wypłynęła
dla nich ze skały.

Rozdzielił skałę i wytrysnęła
z niej wodaⁿ.

- 22** Jehowa mówi: „Nie ma
pokoju dla niegodziwych^o.”

- 49** Posłuchajcie mnie, wyspy,
słuchajcie uważnie,
odległe narody!^p

48:16 *Lub „ze swoim duchem”. **48:17**
*Lub „uczę cię, żebyś odniósł pożytek”.

ROZDZ. 48

a Iz 43:14

Iz 44:6

Iz 54:5

b 1Kl 8:36

Ps 25:8

Iz 54:13

Mi 4:2

c Ps 32:8

Iz 30:20, 21

Iz 49:10

d Pwt 5:29

Ps 81:13, 14

e Ps 119:165

Iz 32:18

Iz 66:12

f Am 5:23, 24

g Rdz 22:15, 17

Jer 33:22

Oz 1:10

h Jer 50:8

Obj 18:4

i Iz 49:13

j Jer 50:2

k Jer 31:10, 11

l Wj 15:24, 25

Pwt 8:14, 15

Iz 43:19

m Wj 17:5, 6

Lb 20:11

n Iz 57:20, 21

ROZDZ. 49

o Iz 55:4

szpalta 2

a Iz 44:2

Iz 46:3

b Iz 51:16

c Iz 43:10

d Iz 44:23

e Iz 40:10

f Iz 56:8

g Iz 42:6

Mt 12:18

Lk 2:30, 32

h Ps 98:2

Iz 11:10

Iz 52:10

Dz 13:47

Jehowa powołał mnie,
zanim się urodziłem*^a.

Kiedy jeszcze byłem w łonie
matki, nazwał mnie
po imieniu.

- 2** Sprawił, że moje usta stały
się jak ostry miecz.

Ukrył mnie w cieniu swojej
ręki^b.

Uczynił ze mnie wypolero-
waną strzałę

i schował w swoim kołcza-
nie.

- 3** Powiedział do mnie: „Jesteś
moim sługą, Izraelu^c,
za twoim pośrednictwem
ukazę swoją
wspaniałość”^d.

- 4** Lecz ja powiedziałem:
„Na darmo się trudziłem.

Zmarnowałem siły
na coś bezwartościowego.

Ale to Jehowa mnie osądzi^e,
mój Bóg mnie nagrodzi”^f.

- 5** A teraz Jehowa, który już
w łonie matki ukształtował
mnie na swojego sługę,
poleciał mi z powrotem
przyprowadzić do Niego
Jakuba,

zgrupować przy Nim
Izraela^g.

Zyskam chwałę w oczach
Jehowy

i mój Bóg będzie moją siłą.

- 6** Powiedział: „Jesteś nie tylko
moim sługą,
który ma podźwignąć
plemiona Jakuba
i przyprowadzić z powrotem
ocalałych z Izraela.

Uczyniłem cię też światłem
dla narodów^h,

żeby wybawienie, które
zapewniam, sięgnęło
aż po krańce ziemi”ⁱ.

49:1 *Dosl. „powołał mnie z łona”.

49:4 *Lub „odda mi sprawiedliwość”.

^hLub „da mi zapłatę”.

7 Oto co Jehowa, Wykupiciel Izraela, jego Święty^a, mówi do tego, który jest pogardzany^{*b}, znienawidzony przez naród, do służi władców:

„Królowie zobaczą
i powstaną,
a książęta oddadzą pokłon—
ze względu na Jehowę,
który jest wierny^c,
na Świętego Izraela,
który cię wybrał”^d.

8 Jehowa mówi:

„Odpowiedziałem ci,
gdy nadszedł czas mojej
przychylności^{*e},
pomogłem ci w dniu wyba-
wienia^f.

Strzegłem cię, żeby cię uczy-
nić przymierzem dla ludzi^g,
żeby przywrócić tę ziemię
do poprzedniego stanu
i ponownie zasiedlić opusto-
szone dziedzictwa^h,

9 żeby powiedzieć więzniom:

„Wyjdźcie!”ⁱ,
a tym, którzy są w ciemności:
„Pokażcie się!”.

Będą się paść przy drogach,
ich pastwiska będą przy
wszystkich ścieżkach^{*}.

10 Nie będą głodować ani
pragnąć^k,
nie ucierpią z powodu
spiekoty i słońca,
bo Ten, który okazuje im
miłosierdzie, poprowa-
dzi ich^m
i przywiedzie nad źródła
wódⁿ.

11 Ze wszystkich swoich gór
uczynię drogę,
moje szlaki zostaną podnie-
sione^o.

ROZDZ. 49

a Iz 43:14

b Iz 53:3

c Pwt 7:9

d Iz 42:1

e Ps 69:13

f Łk 1:69

Łk 22:43

2Kor 6:2

Heb 5:7

g Iz 42:6, 7

h Iz 54:3

i Ps 102:19, 20

j Ps 112:4

Iz 9:2

Łk 1:68, 79

k Iz 55:1

Iz 65:13

l Iz 32:2

m Eze 34:23

n Ps 23:1, 2

Jer 31:9

Obj 7:16, 17

o Ps 107:6, 7

Iz 11:16

Iz 40:3, 4

szpalta 2

a Pwt 30:4

b Iz 43:5, 6

c Iz 42:10

d Iz 55:12

e Iz 12:1

Iz 40:1

Iz 66:13

f Iz 44:23

Iz 61:3

Jer 31:13

g Iz 54:7

h Lam 5:20

i Iz 44:21

Jer 31:20

j Iz 43:5, 6

Iz 60:4

k Iz 51:3

l Jer 30:18, 19

m Jer 51:34

n Jer 30:16

12 Oto przybywają z daleka^a,
z północy i z zachodu,
i z ziemi Sinim”^b.

13 Wołajcie z radości, niebiosy,
i ciesz się, ziemiol^c
Niech góry się rozweselą
i radośnie krzyczą!^d
Bo Jehowa pociesza swój lud^e
i okazuje miłosierdzie udre-
czonym^f.

14 Syjon jednak powtarzał:
„Jehowa mnie opuścił^g,
Jehowa o mnie
zapomniał”^h.

15 Czy kobieta może zapomnieć
o swoim małenstwie
i nie zlitować się nad synem,
którego nosiła we włas-
nym łonie?

Ale nawet gdyby ona
zapomniała, ja o tobie
nigdy nie zapomnęⁱ.

16 Wyrulem cię na swoich
dłoniach.
Twoje mury stale są
przede mną.

17 Twoi synowie wracają
w pośpiechu.

Ci, którzy cię zburzyli
i spustoszyli, zostawią cię
w spokoju.

18 Podnieś oczy i rozejrzyj się
dookoła.

Wszyscy oni się gromadzą^j,
przychodzą do ciebie.

„Przysięgam na swoje
życie”^k, oświadcza
Jehowa,

„że przystroisz się nimi
wszystkimi jak ozdobami
i nałożysz ich na siebie
jak panna młoda.

19 Chociaż zostałaś zniszczo-
na, spustoszona i twoja
ziemia leżała w gruzach^k,
to teraz stanie się za ciasna
dla swoich mieszkańców^l,
a ci, którzy cię pochłonęli^m,
będą dalekoⁿ.

49:7 *Lub „pogardzany w duszy”.

49:8 *Lub „czas dobrej woli”. 49:9

*Możliwe też „nagich wzgórzach”.

49:18 *Dosl. „jako żyję”.

20 Synowie, którzy ci się urodzili po tym, jak pozbawiono cię dzieci, powiedzą do ciebie:

„Jest nam tutaj za ciasno.
Zrób nam miejsce, żebyśmy mogli tu mieszkać”^a.

21 Wtedy pomyślisz sobie:

„Kto jest ich ojcem?
Przecież jestem kobietą,
która straciła dzieci
i jest nieplodna,
którą wygnano i uwięziono.
Kto ich wychował?^b
Przecież zostawiono mnie
całkiem samą^c,
więc skąd się oni wzięli?”^d.

22 Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Podniosę swoją rękę
ku narodom
i dam znak* ludom^e.
Przyniosą twoich synów
na rękach^f,
będą nieść twoje córki
na ramionach^f.”

23 Królowie staną się twoimi opiekunami^g,

a książniczki – twoimi mamkami.

Będą ci się kłaniać
do samej ziemi^h
i zlizywać pył z twoich stópⁱ.

Wtedy przekonasz się,
że ja jestem Jehowa.

Ci, którzy pokładają we mnie nadzieję, nie będą się wstydzić^j.

24 Czy można odebrać mocarzowi tych, których on schwycił?

Czy można uratować jeńców tyrana?

25 Jehowa mówi jednak:

„Nawet mocarzowi zostaną odebrani jeńcy^k.”

49:22 *Lub „podniosę słup sygnałowy”.
^aDosł. „na piersi”.

ROZDZ. 49

a Iz 54:1, 2

b Iz 43:5
Jer 31:17

c Lam 1:1

d Iz 62:4

e Ezd 1:3
Iz 11:10, 12
Iz 62:10

f Iz 60:4
Iz 66:20

g Iz 60:10, 16

h Iz 60:14

i Mi 7:16, 17

j Iz 25:9

k Jer 29:14
Jer 46:27
Oz 6:11
Jl 3:1

szpalta 2

a Iz 52:2
Jer 29:10
Jer 50:34
Za 9:11

b Iz 54:17

c Eze 39:28

d 1Tm 1:1

e Iz 41:14
Iz 48:20

f Iz 60:16

ROZDZ. 50

g Pwt 24:1

h 2Kl 17:16, 17

i Iz 59:2
Jer 3:1

j Jer 35:15

k Iz 40:28
Iz 59:1

l Wj 14:21, 29
Ps 106:9
Iz 51:10

m Ps 107:33
Ps 114:1, 3
Iz 42:15
Nah 1:4

n Wj 10:21

o Wj 4:11

Jer 1:9

Schwytani przez tyrana
zostaną uratowani^a.

Wystąpię przeciwko tym,
którzy występują przeciwko tobie^b,

i wybawię twoich synów.

26 Zmuszę twoich gnębicieli,
żeby jedli własne ciało.

Upiją się swoją krwią jak
młodym winem.

I wszyscy ludzie* przekonają
się, że ja jestem Jehowa^c,
twój Wybawca^d i Wykupiciel^e,
Mocarz Jakuba”^f.

50 Tak mówi Jehowa:

„Czy kiedy odprowadzałem
waszą matkę, dałem jej
dokument rozwodowy?”^g

Albo czy sprzedałem was
któremuś ze swoich
wierzyteli?

Zostaliście sprzedani
za swoje własne winy^h,

wasza matka została
odprawiona z powodu
waszych występkówⁱ.

2 Dlaczego więc nie było tu
nikogo, gdy przyszedłem?
Dlaczego nikt nie odpowia-
dał, gdy wołałem?”^j

Czy moja ręka jest za krótka,
żeby was wykupić?

Czy nie mam siły,
żeby was ocalić?”^k

Ganię morze i ono wysycha^l.
Sprawiam, że rzeki zamie-
niają się w pustynię^m.

Ryby zdychają z pragnienia,
gnią, bo nie ma wody.

3 Przyodziewam niebios
ciemnościąⁿ

i okrywam je czarną
tkaninąⁿ.

4 Wszechwładny Pan, Jehowa,
wyszkolił mój język*^o,

49:26 *Dosł. „wszelkie ciało”. **50:4**
*Lub „dał mi język ludzi wyuczonych”.

żebym zmęczonemu umiał
odpowiedzieć* właściwy-
mi słowami^a.

On budzi mnie każdego
ranka,

budzi moje ucho,
żebym słuchał jak ktoś,
kto się uczy^b.

5 Wszechwładny Pan, Jehowa,
otworzył moje ucho,
a ja się nie buntowałem^c.
Nie odwróciłem się w drugą
stronę^d.

6 Nadstawiłem plecy tym,
którzy mnie bili,
a policzki tym, którzy
wrywali mi brodę.
Nie chowałem twarzy przed
zniewagami i opluciem^e.

7 Ale Wszechwładny Pan,
Jehowa, mi pomoże^f.
Dlatego nie będę się czuł
upokorzony.

Dlatego uczyniłem swoją
twarz twardą jak krzemień^g
i wiem, że nie zostanę
zawstydzony.

8 Ten, który uznaje mnie
za prawego, jest blisko.
Kto może mnie oskarżać*^h?
Stańmy twarzą w twarzⁱ.
Kto chce wytoczyć sprawę
przeciwko mnie?

Niech do mnie podejdzie.

9 Wszechwładny Pan, Jehowa,
mi pomoże.

Kto uzna mnie za winnego?
Wszyscy oni zniszczają
jak ubranie
zżarte przez mole.

10 Kto z was boi się Jehowy
i słucha głosu Jego sługi?ⁱ
Kto chodzi w gęstej ciemno-
ści, bez odrobiny światła?

50:4 *Możliwe też „dodać sił”. ^aLub
„odpowiedzieć słowem”. **50:8** *Lub
„toczyć ze mną spór”. ^bLub „razem”.

ROZDZ. 50

a Jn 7:15, 46

b Mt 13:54

c Ps 40:6-8

d Mt 26:39
Flp 2:8

e Mt 26:67
Mk 14:65
Łk 22:63
Jn 18:22

f Iz 49:8

g Eze 3:8, 9

h Rz 8:33

i Iz 42:1
Iz 53:11

szpalta 2

ROZDZ. 51

a Rdz 21:2

b Rdz 12:1
Rdz 15:2

c 1Kl 4:20

d Ps 102:13
Iz 66:13
Jer 31:12

e Iz 44:26
Iz 61:4

f Rdz 2:8

g Iz 35:1
Iz 41:18

h Jer 33:10, 11

i Wj 19:6
Pwt 7:6

Niech zaufa imieniu Jehowy
i niech szuka wsparcia
u swojego Boga*.

11 „Ale wy wszyscy,
którzy rozpalacie ogień,
krzesząc iskry,
choďte w świetle
swojego ognia,
wśród iskieł, które wznie-
cacie.

Oto co was spotka
z mojej ręki:
Padniecie w strasznych
boleściach.

51 „Słuchajcie mnie,
wy, którzy dążycie
do prawości,
którzy szukacie Jehowy.
Spójrzcie na skałę, z której
zostaliście wykuci,
i na kamieniołom, z którego
zostaliście wydobyć.

2 Spójrzcie na Abrahama,
waszego ojca,
i na Sarę^a, która was
urodziła*.

Bo on był jeden, gdy go
wezwałem^b,
i błogosławiłem mu,
i go rozmnożyłem^c.

3 Jehowa pocieszy Syjon^d.
Pocieszy wszystkie jego
ruiny^e

i sprawi, że jego pustkowie
stanie się jak Eden^f,
jego pustynna równina
jak ogród Jehowy^g.
Zapanuje na nim radość
i szczęście,
będzie rozbrzmiewać dziek-
czynienie i melodyjny
śpiew^h.

4 Słuchaj mnie uważnie,
mój ludu,
nadstaw ucha, mój narodzieⁱ.

50:10 *Lub „polega na swoim Bogu”.
51:2 *Lub „wydała na świat w bólach po-
rodowych”.

Bo ode mnie wyjdzie prawo^a,
a swoją sprawiedliwość usta-
nowię światłem dla ludów^b.

- 5** Moja prawość jest coraz
bliżej^c.

Zapewnię ci wybawienie^d
i moje ramiona będą sędzić
ludy^e.

Wyspy będą we mnie
pokładać nadzieję^f,
będą czekać, aż użyję
swojego ramienia^g.

- 6** Podnieście oczy ku niebu,
popatrzcie też na ziemię.
Niebo rozwieje się jak dym,
ziemia zniszczy się jak szata,
a jej mieszkańcy zginą
jak komary.
Lecz wybawienie, które za-
pewniam, będzie wieczne^g,
moja prawość nigdy nie
zawiedzie^h.

- 7** Posłuchajcie mnie, wy, któ-
rzy wiecie, co to prawość,
ludu, w którego sercu jest
moje prawoⁱ.

Nie bójcie się drwin śmier-
telnych ludzi,
nie dajcie się zastraszyć,
gdy was znieważają.

- 8** Bo mól zje ich jak ubranie,
larwa mola^{*} pożre ich
jak wełnę^j.

Lecz moja prawość będzie
trwać wiecznie,
a wybawienie, które zapew-
niam — przez wszystkie
pokolenia^k.

- 9** Przebudź się, przebudź!
O ramię Jehowy, przyoblecz
się w siłę^l

Przebudź się jak za dawnych
dni, jak za minionych
pokoleń.

51:5 *Lub „mocy”. **51:6** *Lub „nie zo-
stanie zniweczona”. **51:7** *Lub „są mo-
je pouczenia”. **51:8** *Możliwe też „ro-
bak”.

ROZDZ. 51

a Iz 2:3
Mi 4:2

b Prz 6:23

c Iz 46:13

d Iz 12:2
Iz 56:1

e 1Sm 2:10
Iz 2:4

f Iz 60:9

g Iz 45:17

h Ps 102:25-27
Mt 24:35

i Jer 31:33

j Iz 50:9

k Iz 45:17
Łk 1:50

l Łk 1:51

szpalta 2

a Ps 87:4
Ps 89:10
Iz 30:7

b Wj 15:4
Neh 9:10, 11
Ps 106:22
Eze 29:3

c Wj 14:21, 22

d Ps 106:9

e Jer 31:11
Za 10:10

f Iz 35:10

g Iz 61:7

h Iz 25:8
Iz 65:18, 19

i Iz 49:13
Iz 66:13

j Ps 118:6
Dn 3:16, 17
Mt 10:28

k Iz 44:2

l Iz 40:22

m Ezd 1:2, 3
Iz 48:20
Iz 52:2

Czy to nie za twoją sprawą zo-
stał roztraskany Rahab^{*a}?

Czy nie przez ciebie został
przebity morski olbrzym?^b

- 10** Czy nie przez ciebie zostało
wysuszone morze, bezden-
na toń?^c

Czy nie za twoją sprawą głę-
biny morza stały się drogą,
żeby mogli nią przejść
wykupieni?^d

- 11** Wykupieni przez Jehowę
powrócą^e
i przybędą na Syjon
z radosnymi okrzykami^f.

Niekończąca się radość
będzie ich koroną^g.
Ogarnie ich szczęście
i będą się cieszyć,
a smutek i wzdychanie
przemina^h.

- 12** „Ja jestem Tym, który cię
pocieszaⁱ.

Dlaczego miałbyś się bać
zwykłego człowieka,
który umrze^j,
człowieka, który uschnie
jak zielona trawa?

- 13** Dlaczego zapominasz o Je-
howie, swoim Twórcy^k —
Tym, który rozpostarł niebo^l
i położył fundament ziemi?

Cały dzień bezustannie
drżałeś przed gniewem
gnębiciela^{*},
jak gdyby był w stanie cię
zniszczyć.

I gdzie jest teraz gniew tego
gnębiciela?

- 14** Ten, kto się ugina w łańcu-
chach, wkrótce odzyska
wolność^m.

Nie umrze, nie pójdzie
do dołu
ani nie zabraknie mu chleba.

51:9 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **51:11**
*Dost. „będzie na ich głowie”. **51:13**
*Lub „tego, który cię osacza”.

15 Ja jestem Jehowa, twój Bóg, który wzburza morze i sprawa, że huczą jego fale^a, który ma na imię Jehowa, Bóg Zastępów^b.

16 Włóż swoje słowa w twoje usta i cieniem swojej ręki cię okryję^c, żeby utworzyć niebo i położyć fundament ziemi^d, żeby powiedzieć do Syjonu: „Ty jesteś moim ludem”^e.

17 Obudź się, obudź! Wstań, Jerozolimol^f! Wypiłaś z ręki Jehowy kielich Jego gniewu, wypilaś do dna ten puchar – kielich, od którego się zataczasz^g.

18 Nie ma żadnego z twoich synów, żeby cię poprowadził. Żaden z synów, których wychowałaś, nie wziął cię za rękę.

19 Spadną na ciebie dwie rzeczy. Kto ci będzie współczuł? Dosięgnie cię zagłada i zniszczenie, głód i miecz!^h

Kto cię pocieszy?ⁱ

20 Twoi synowie pomdleli, leżą na rogu każdej ulicy, jak dzikie owce w sieci. W całej pełni odczuli na sobie gniew Jehowy, naganę twojego Boga”.

21 Dlatego, proszę, posłuchaj, kobieto udręczona i upita, ale nie winem.

22 Tak mówi twój Pan, Jehowa, twój Bóg, który broni swojego ludu:

„Zabiorę z twojej ręki kielich, od którego się zataczasz^k, swój puchar, kielich mojego gniewu.

ROZDZ. 51

a Jer 31:35, 36
Jon 1:4

b Iz 47:4

c Pwt 33:27
Ps 91:1

d Iz 65:17
Iz 66:8, 22

e Iz 60:14
Jer 31:33
Za 8:8

f Iz 52:1
Iz 60:1

g Jer 25:15

h Eze 14:21

i Lam 1:17

j Lam 2:11

k Iz 51:17

szpalta 2

a Iz 54:9
Iz 62:8

b Iz 49:25

ROZDZ. 52

c Ag 2:4

d Iz 51:17

e Iz 61:3

f Iz 35:8
Iz 60:21
Obj 2:17

g Iz 51:14
Iz 61:1

h Iz 50:1

i Iz 45:13

j Rdz 46:5-7

k Ps 137:3
Jer 50:17

l Ps 74:10
Rz 2:24

Już nigdy więcej nie będziesz z niego piła^a.

23 Włóż go w rękę twoich dręczycieli^b, którzy powiedzieli do ciebie*: „Pochyl się, żebyśmy mogli po tobie przejść!”. Zrobiłaś więc ze swoich pleców jakby ziemię, jakby ulicę, po której oni chodzili”.

52 Zbudź się, zbudź! Przywładź swoją siłę^c, Syjonie!^d

Ubierz się w swoje piękne szaty^e, Jerozolimol, święte miasto!

Bo już nigdy nie wejdzie do ciebie nieobrzezany ani nieczysty^f.

2 Otrząśnij się z prochu, wstań i usiądź, Jerozolimol.

Zerwij więzy z szyi, uprowadzona do niewoli córko syjońska^g.

3 Bo tak mówi Jehowa: „Za darmo was sprzedano^h i bez pieniędzy zostaniecie wykupieni”ⁱ.

4 Wszechwładny Pan, Jehowa, powiedział:

„Najpierw mój lud udał się do Egiptu, żeby tam mieszkać jako cudzoziemiec^j. Potem bez powodu uciskała go Asyria”.

5 „Jak więc mam teraz postąpić?” – mówi Jehowa. „Bo mój lud wzięto za darmo. Ci, którzy sprawują nad nim władzę, tryumfują”^k – oświadcza Jehowa. „I każdego dnia, bez przerwy, znieważane jest moje imię”.

51:23 *Lub „twojej duszy”.

- 6** Dlatego mój lud pozna moje imię^a.
Przekona się tego dnia,
że to ja mówię,
właśnie ja”.
- 7** Jak piękny jest na górach
widok* tego, kto niesie
dobrą nowinę^b,
tego, kto ogłasza pokój^c,
kto niesie dobrą nowinę
o czymś lepszym,
kto ogłasza wybawienie
i mówi do Syjonu: „Twój Bóg
został królem!”^d.
- 8** Posłuchaj! Twoi strażnicy
podnoszą głos,
razem wykrzykują z radości,
bo wyraźnie* widzą,
jak Jehowa z powrotem
zbiera lud na Syjonie.
- 9** Cieszcie się, ruiny Jerozo-
limy, razem wykrzykujcie
z radości^e,
bo Jehowa pocieszył swój
lud^f, wykupił Jerozolimę^g.
- 10** Jehowa odsłonił swoje
święte ramię na oczach
wszystkich narodów^h.
Wszystkie krańce ziemi
zobaczą wybawienie*,
które zapewni nasz Bógⁱ.
- 11** Odwróćcie się, odwróćcie,
wyjdźcie stamtąd^j,
nie dotykajcie niczego
nieczystego!^k
Wyjdźcie z niego^l,
bądźcie czyści,
wy, którzy nosicie
sprzęty Jehowy^m.
- 12** Nie będziecie wychodzić
w panice,
nie będziecie musieli uciekać,
bo Jehowa pójdzie
przed wamiⁿ
i Bóg Izraela będzie waszą
tylną strażą^o.

52:7 *Lub „jak piękne są na górach topy”. 52:8 *Dosl. „oko w oko”. 52:10 *Lub „zwycięstwo”.

ROZDZ. 52

- a Eze 20:44
b Iz 40:9
Nah 1:15
Dz 8:4
Rz 10:15
Ef 6:14, 15
c Łk 2:14
Dz 10:36
Ef 2:17
d Ps 93:1
Iz 33:22
Mi 4:7
Mt 24:14
Obj 11:15, 17
e Iz 61:4
f Iz 66:13
g Iz 44:23
h Iz 51:9
i Ps 22:27
Iz 49:6
j Iz 48:20
Jer 50:8
Jer 51:6
Za 2:6
k Kpł 5:2
Eze 44:23
l Zko 6:17
Obj 18:4
m Kpł 10:3
Lb 3:6, 8
Ezd 1:7
Ezd 8:30
n Wj 13:21
1Kn 14:15
o Iz 58:8

szpalta 2

- a Iz 42:1
Iz 61:1
Flp 2:5-7
b Ps 2:6
Ps 110:1
Iz 9:6
Mt 28:18
c Ps 2:2
d Ps 2:10
Ps 72:11
e Rz 15:20, 21

ROZDZ. 53

- f Rz 10:16
g Iz 40:5
Iz 51:9
Jn 12:37, 38
h Iz 11:1
Za 6:12
i Iz 52:14
Jn 1:10
Flp 2:7
j Ps 22:7
Mt 26:67, 68
Jn 6:66
1Pt 2:4

- 13** Mój sługa^a będzie działał
z wnikliwością.
Zajmie wysokie stanowisko,
zostanie wyniesiony i bardzo
wywyższony^b.
- 14** Tak jak wielu patrzyło
na niego ze zdziwieniem –
bo jego wygląd oszepecono
bardziej niż jakiegokol-
wiek innego człowieka,
a jego okazała postać
bardziej niż innych ludzi –
- 15** tak on zadziwi wiele
narodów^c.
Królowie zamkną przed nim
usta^d,
gdyż ujrzą coś, o czym
im nie powiedziano,
i zwrócą uwagę na coś,
o czym nie słyszeli^e.

53 Kto uwierzył w to,
co od nas usłyszał*?^f

I komu Jehowa objawił
swoją moc*?^g

- 2** Wyrośnie przed nim*
jak gałązka^h, będzie jak
korzeń w spieczonej ziemi.
Nie będzie mieć okazałej
postaci, nie będzie odzna-
czać się wspaniałościąⁱ.
Gdy go zobaczymy, jego
wygląd nie przyciągnie nas
do niego^j.
- 3** Był kims, kim ludzie gardzili
i kogo unikali^j,
człowiekiem, który miał za-
znać bólu* i który poznał,
co to choroba.
Był jak ktoś, od kogo ludzie
odwracali twarz^k.

52:15 *Lub „oniemiają przed nim”.
53:1 *Możliwe też „w to, co usłyszeliśmy”. *Dosl. „ramię”. 53:2 *Mo-
że chodzić o jakiegoś obserwatora albo
o Boga. *Lub „nie będzie miał wyjątko-
wego wyglądu, żebyśmy go pożąдали”.
53:3 *Lub „rozumiał ból”. *Lub „było
tak, jak gdyby jego twarz była przed na-
mi zakryta”.

Pogardzano nim i mieliśmy go za nic^a.

- 4** Tak naprawdę on dźwigał nasze choroby^b

i wziął na siebie nasz ból^c,
a my myśleliśmy, że jest udręczony, że to Bóg go ugodził i uciska.

- 5** Ale on został przebity^d
za nasze przewinienia^e,
zadano mu cierpienia^f
za nasze winy^f.

Kara, którą wziął na siebie,
przyniosła nam pokój^g
i dzięki jego ranom zostali-
śmy uzdrowieni^h.

- 6** Wszyscy błakaliśmy się
jak owceⁱ,
każdy szedł swoją własną
drogą.

A Jehowa sprawił, że wina
nas wszystkich spadła
na niego^j.

- 7** Był gnębiony^k i pozwalał się
dreczyć^l,
ale nie otwierał swoich ust.
Prowadzono go jak owcę
na rzeź^m.

Był jak owca, która milczy,
gdy się ją strzyże,
i nie otwierał swoich ustⁿ.

- 8** Z powodu niesprawiedliwe-
go wyroku^{*} odebrano mu
życie^o.

Kogo będą obchodzić szcze-
góły jego pochodzenia^a?
Wyrwano go z krainy żyją-
cych^o,
zadano mu cios^o za przewi-
nienia mojego ludu^p.

- 9** Chociaż nie dopuścił się
niczego złego^{*}
i nie powiedział nic zwodni-
czego^q,

53:5 *Lub „został zmiażdżony”. **53:8**
*Dost. „ucisku i sądu”. *Dost. „zo-
stał zabrany”. ^aLub „sposobu życia”.
^oLub „uśmiercono go”. **53:9** *Lub
„żadnej przemocy”.

ROZDZ. 53

a Za 11:13
Jn 18:39, 40
Dz 3:13, 14
Dz 4:11
b Mt 8:14-17
c Kpł 16:21, 22
1Pt 2:24
1Jn 2:1, 2
d Za 12:10
Jn 19:34
e Dn 9:24
Rz 4:25
f Mt 20:28
Rz 5:6, 19
g Kol 1:19, 20
h 1Pt 2:24
i 1Pt 2:25
j 1Pt 3:18
k Ps 22:12
Ps 69:4
l 1Pt 2:23
m Jn 1:29
1Ko 5:7
n Mt 27:12-14
Dz 8:32, 33
o Dn 9:26
Mt 27:50
p Za 13:7
Jn 11:49, 50
Rz 5:6
Heb 9:26
q 1Pt 2:22

szpalta 2

a Mt 27:38
b Mt 27:57-60
Mk 15:46
Jn 19:41
c Kpł 16:11
2Ko 5:21
Heb 7:27
d Iz 9:7
1Tm 6:16
e Kol 1:19, 20
f Iz 42:1
g Rz 5:18, 19
h 1Pt 2:24
i Ps 22:14
Mt 26:27, 28
Heb 2:14
j Mk 15:27
Łk 22:37
Łk 23:32, 33
k Mt 20:28
1Tm 2:5, 6
Tyt 2:13, 14
Heb 9:28
l Rz 8:34
Heb 7:25
Heb 9:26
1Jn 2:1, 2

ROZDZ. 54

m Iz 62:4
n Iz 44:23
Iz 49:13
o Iz 66:7, 8

otrzymał^{*} grób wśród niego-
dziwych^a
i gdy umarł, został pochowa-
ny z bogaczami^b.

- 10** Lecz wolą Jehowy było^{*}
zmiażdżyć go cierpieniem.

Boże, jeżeli dasz jego
życie[#] jako ofiarę
za przewinienie^c,
to ujrzy on swoje potomstwo,
przedłuży swoje dni^d.

I za jego pośrednictwem
spełni się pragnienie
Jehowy^{Δe}.

- 11** Po udrękach, których do-
świadczył^{*}, będzie miał
satisfakcję z tego,
co zobaczy.

Dzięki swojej wiedzy
ten mój prawy sługa^f
udostępni wielu ludziom
stan prawości^g
i poniesie ich winy^h.

- 12** Dam mu dział razem
z wieloma
i z mocarzami będzie
dzielił łup,

ponieważ oddał swoje życie^{*i}
i został zaliczony do prze-
stępcówⁱ.

Poniósł grzech wielu ludzi^k
i ujął się za tymi, którzy
łamią prawo^l.

- 54** „Wykrzykuj z radości,
niepłodna kobieto,
która nie rodziłaś!^m

Ciesz się i radośnie wołajⁿ,
ty, która nigdy nie miałaś
bólów porodowych^o,
bo synów^{*} opuszczonej
kobiety jest więcej

53:9 *Lub „ktoś da mu”. *Dost. „bo-
gatym człowiekiem”. **53:10** *Lub „Je-
howie spodobało się”. *Lub „duszę”.
^ΔLub „wola Jehowy; to, co się podo-
ba Jehowie”. **53:11** *Lub „za strapienie
swej duszy”. **53:12** *Dost. „wylał swo-
ją duszę na śmierć”. **54:1** *Lub „dzie-
ci”.

niż tej, która ma męża^{**a} —
mówi Jehowa.

- 2** „Powiększ swój namiot^b.
Rozciągnij płótna namioto-
we swojego wspaniałego
mieszkania.
Nie powstrzymuj się,
wydłuż linki namiotu
i umocnij jego paliki^c.”
- 3** Bo rozprzestrzenisz się
na prawo i na lewo,
a twoje potomstwo
zapanuje nad narodami
i zasiedli spustoszone
miasta^d.
- 4** Nie bój się^e, bo nie zosta-
niesz zawstydzona^f.
Nie czuj się upokorzona,
bo już się nie rozczarujesz.
Zapomnisz o wstydzie
z czasu swojej młodości
i nie będziesz pamiętać
hańby swojego wdowień-
stwa”.
- 5** „Bo twój Wspaniały Twórca^g
jest dla ciebie jak mąż^{**h},
ma na imię Jehowa,
Bóg Zastępów.
Święty Izraela jest twoim
Wypukiцелемⁱ.
Będzie nazywany Bogiem
całej ziemiⁱ.”
- 6** Jehowa cię wezwał jak żonę
porzuconą i załamaną^{**k},
jak żonę, która została
poślubiona w młodości,
a potem odrzucona” —
mówi twój Bóg.
- 7** „Porzuciłem cię na krótką
chwilę,
ale okażę ci wielkie miłosier-
dzie i przyprowadzę cię
z powrotem^l.”
- 8** W powodzi oburzenia
na chwilę zakryłem
przed tobą swoją twarz^m,

ROZDZ. 54

a Gal 4:26, 27

b Iz 49:20

c Iz 33:20

d Iz 49:8
Eze 36:35

e Iz 41:10

f Iz 61:7

g Iz 44:2

h Eze 16:8
Oz 2:16

i Iz 44:6

j Za 14:9
Rz 3:29

k Iz 49:14
Iz 62:4

l Pwt 30:1, 3
Ps 30:5
Ps 106:47
Iz 27:12
Jer 29:10

m Iz 47:6
Eze 39:23

szpalta 2

a Iz 55:3

b Iz 48:17
Iz 49:26

c Rdz 7:23

d Rdz 8:21

e Jer 31:35, 36
Eze 39:29

f Iz 51:6

g Iz 55:3

h Iz 14:1

i Iz 52:2

j Lam 1:2, 17

k Obj 21:19

l Jer 31:34
Jn 6:45

m Ps 119:165
Iz 66:12
Jer 33:6

n Iz 1:26
Iz 60:21

o Iz 52:1

ale okażę ci lojalną miłość,
która jest wieczna, i ulituję
się nad tobą^a — mówi twój
Wypuciciel^b, Jehowa.

- 9** „Dla mnie jest tak jak
za dni Noego^c.
Jak przysięgałem, że wody
Noego już więcej
nie pokryją ziemi^d,
tak przysięgam, że już
więcej się na ciebie nie
oburzę ani cię nie ukarzę^e.”
- 10** Bo góry mogą zniknąć,
a wzgórza mogą się
zachwiać,
lecz moja lojalna miłość
do ciebie nie zniknie^f
ani moje przymierze pokoju
się nie zachwieje^g — mówi
Jehowa, Ten, który okazu-
je ci miłosierdzie^h.
- 11** „Kobięto udręczonaⁱ,
miotana wichrem
i niepokieszonaⁱ,
twoje kamienie osadzę
w twardej zaprawie,
twój fundament ułożę
z szafirów^k.”
- 12** Blanki twoich murów
wykonam z rubinów,
twoje bramy z błyszczących^{*}
kamieni,
a wszystkie twoje granice
z drogocennych kamieni.
- 13** Wszyscy twoi synowie^{*}
będą wyuczeni przez
Jehowę^l
i pokój twoich synów^{*}
będzie obfity^m.”
- 14** Zostaniesz mocno ugrunto-
wana w prawośćⁿ.
Ucisk będzie od ciebie
daleko^o.
Niczego się nie przerazisz,
nie będziesz mieć powodu
do strachu,

54:1 *Lub „pana”. 54:5 *Lub „pan”.
54:6 *Lub „zbołąłą na duchu”.

54:12 *Lub „ognistych”. 54:13 *Lub
„dzieci”.

bo on się do ciebie nie zbliży^a.

- 15 Jeśli ktoś cię zaatakuje, nie stanie się to na mój rozkaz.

Ktokolwiek przypuści na ciebie atak, z twojego powodu poniesie porażkę^b.

- 16 „Ja stworzyłem rzemieślnika, który dmucha na płonące węgle i wyrabia broń. Ja też stworzyłem niszczyciela, żeby niszczył^c.

- 17 Żadna broń wykonana przeciwko tobie nie będzie skuteczna^d.

Potępisz każdy język, który oskarża cię w sądzie.

Takie jest dziedzictwo sług Jehowy,

a ich prawość pochodzi ode mnie^e — oświadczają Jehowa^e.

- 55 Wszyscy spragnieni^f, przyjdźcie do wody!^g

Wy, którzy nie macie pieniędzy, przyjdźcie, kupujcie i jedzcie!

Przyjdźcie, kupujcie wino i mleko^h bez pieniędzy, bez płaceniaⁱ.

- 2 Czemu wydajecie pieniądze na to, co nie jest chlebem, i czemu tracicie swoje zarobki^{*} na to, co nie daje zadowolenia?

Słuchajcie mnie uważnie i jedzcie to, co dobre^j, a będziecie^{*} się rozkoszować tym, co jest naprawdę pożywne^{Δk}.

- 3 Nadstawcie ucha i przyjdźcie do mnie^l.

55:2 *Lub „ciężko zarobione pieniądze”.

^{*}Lub „wasza dusza będzie”. ^ΔDośl. „tłustością”.

ROZDZ. 54

a Jer 23:4
Sof 3:13

b Eze 38:16, 22
Za 2:8
Za 12:3

c Iz 10:5

d Ps 2:2, 4
Iz 41:12

e Jer 23:6

ROZDZ. 55

f Ps 42:2
Ps 63:1
Am 8:11
Mt 5:6

g Iz 41:17

h Jl 3:18

i Obj 21:6
Obj 22:17

j Iz 25:6

k Ps 36:7, 8
Ps 63:5

l Jak 4:8

szpalta 2

a Iz 61:8

b 2Sm 7:8, 16
2Sm 23:5
Ps 89:28, 29
Jer 33:25, 26
Dz 13:34

c Obj 1:5
Obj 3:14

d Dn 9:25
Mt 23:10

e Rdz 49:10

f Za 8:23

g Iz 49:3
Iz 60:9

h 1Kn 28:9

i Ps 145:18
Jak 4:8

j Eze 18:21
Dz 3:19

k Wj 34:6
2Kn 33:12, 13

l Lb 14:18
Ps 103:12, 13
Iz 43:25

m Ps 40:5

n Ps 103:11

Słuchajcie, a pozostaniecie^{*} przy życiu.

Chcę zawrzeć z wami wieczne przymierze^a

zgodnie z niezawodną^{*} obietnicą dotyczącą lojalnej miłości wobec Dawida^b.

- 4 Uczyniłem go świadkiem^c dla narodów, ich wodzem^d i rozkazodawcą^e.

- 5 Wezwiesz naród, którego nie znasz,

i ludzie z narodu, który cię nie zna, przybiegną do ciebie

ze względu na Jehowę, twój Boga^f, Świętego Izraela,

gdyż On otoczy cię chwałą^g.

- 6 Szukajcie Jehowy, dopóki można Go znaleźć^h.

Wzywajcie Go, dopóki jest bliskoⁱ.

- 7 Niech niegodziwy porzuci swoją drogę^j, a człowiek nieprawy — swoje myśli.

Niech się nawróci do Jehowy, który się nad nim zmiłuje^k,

do naszego Boga, który hojnie^{*} przebacza^l.

- 8 „Bo wasze myśli nie są moimi myślami^m, a wasze drogi nie są moimi drogamiⁿ” — oświadczają Jehowa.

- 9 „Jak niebo góruje nad ziemią, tak moje drogi górują nad waszymi drogami, a moje myśli — nad waszymi myślamiⁿ.

55:3 *Lub „wasza dusza pozostanie”.

^{*}Lub „wierną; wiarygodną”. 55:7 *Lub „chętnie”.

- 10** Jak deszcz czy śnieg spada z nieba
i nie wraca tam, dopóki nie nawodni ziemi i nie sprawi, że pokryje się ona roślinnością, przyniesie plon i da siewcy nasienie, a jedzącemu chleb,
- 11** tak samo słowo, które wychodzi z moich ust^a, nie wróci do mnie, jeśli nie osiągnie swojego celu^b, ale na pewno wykona wszystko, czego pragnę^{*c}, i spełni to, z czym je posłałem.
- 12** Z radością wyjdziecie^d i bezpiecznie powrócicie^e. Góry i wzgórza ucieszą się na wasz widok i będą krzyczeć z radości^f, a wszystkie drzewa będą klaskać w dłonie^g.
- 13** Zamiast cierni wyrośnie drzewo jałowcowe^h, zamiast pokrzywy— drzewo mirtowe. I przyniesie to Jehowie chwałę^{*i}, będzie wiecznym znakiem, który nigdy nie zostanie usunięty^j.
- 56** Tak mówi Jehowa:
„Działajcie na rzecz sprawiedliwości^k i czyńcie to, co prawe, bo wkrótce zapewnię wybawienie i objawię swoją prawość^l.
2 Szczęśliwy jest człowiek, który tak postępuje, ten, kto się tego mocno trzyma, kto przestrzega szabatu i go nie lekceważy^m!

55:11 *Lub „wykona moją wolę”. **55:13**

*Lub „rozślawi to imię Jehowy”.

ROZDZ. 55

a Lb 23:19
Iz 46:11

b Joz 23:14
Iz 45:23

c Ps 135:6
Iz 46:10

d Iz 35:10

e Iz 66:12

f Iz 42:11

g Iz 44:23

h Iz 41:19
Iz 60:13

i Jer 33:9

ROZDZ. 56

j Mi 6:8

k Iz 46:13
Iz 51:5

l Iz 58:13, 14

szpalta 2

a Iz 60:10
Za 8:23

b Mal 1:11

c Iz 2:3
Mi 4:2
Za 8:3

d 1Kl 8:29, 43
Mt 21:13
Mk 11:17
Łk 19:46

e Pwt 30:3
Iz 27:12
Oz 1:11

oraz powstrzymuje swoją rękę od wszelkiego zła.

- 3** Cudzoziemiec, który się przyłącza do Jehowy^a, niech nie mówi:
„Jehowa na pewno oddzieli mnie od swojego ludu”.
A eunuch niech nie mówi:
„Jestem uschłym drzewem”^b.

4 Bo Jehowa powiedział: „Eunuchom, którzy przestrzegają moich szabatów i wybierają to, co sprawia mi radość, oraz mocno trzymają się mojego przymierza,

- 5** dam w moim domu i w obrębie moich murów pomnik oraz imię, coś lepszego od synów i córek.
Dam im wieczne imię, które nie zostanie usunięte.

- 6** Jeśli chodzi o cudzoziemców, którzy przyłączają się do Jehowy, żeby oddawać Mu cześć, okazywać miłość imieniu Jehowy^b

i być Jego sługami— wszystkich, którzy przestrzegają szabatu i go nie lekceważą oraz mocno trzymają się mojego przymierza—

- 7** przyprowadzę ich na swoją świętą górę^c i sprawię, że będą się radować w moim domu modlitwy.

Przyjmę całopalenia i ofiary, które będą składać na moim ołtarzu.

Bo mój dom będzie nazwany domem modlitwy dla wszystkich ludów^d.

- 8** Tak oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa, który zbiera rozproszonych z Izraela^e:

„Do tych, którzy już zostali zebrani, dołączę jeszcze innych”^a.

- 9 Chodźcie się najeść, wszystkie dzikie zwierzęta z pól i wszystkie dzikie zwierzęta z lasów^b.

- 10 Jego strażnicy są ślepi^c, żaden z nich niczego nie zauważył^d.

Wszyscy oni są niemymi psami, nie potrafią szczekać^e.

Dyszają, leżą, lubią drzeć.

- 11 To psy żarłoczne*, nigdy nie są syte.

To pasterze pozbawieni zrozumienia^f.

Wszyscy chodzą swoją własną drogą, każdy z nich goni za nieuczciwym zyskiem i mówi:

- 12 „Chodźcie! Przyniosę winą i pijmy do upadłego^g.
Jutro będzie tak samo jak dzisiaj, a nawet o wiele lepiej!”.

- 57** Prawy umiera, ale nikogo to nie obchodzi. Lojalni giną^h, ale nikt nie dostrzega, że prawy umiera wskutek* nieszczęścia.

- 2 Odnajduje pokój.

Każdy, kto postępuje w sposób prawy, odpoczywa w swoim łóżku*.

- 3 „Ale wy, synowie czarownicy, dzieci cudzołożnika i prostytutki, zbliżcie się tutaj!

- 4 Z kogo się naśmiewacie? Przeciwno komu pogardliwie rozdziawiacie usta i komu pokazujecie język?

56:11 *Lub „z silną duszą”. 57:1 *Możliwe też „i dzięki temu unika”. 57:2 *Czyli w grobie.

ROZDZ. 56

a Iz 49:22
Iz 60:4

b Jer 12:9

c Iz 6:10
Iz 29:10

d Jer 6:13, 14
Eze 13:16

e Eze 33:6

f Mi 3:6

g Iz 5:22
Iz 28:7
Oz 4:11

ROZDZ. 57

h Mi 7:2

szpalta 2

a Iz 1:4
Iz 30:9

b Iz 1:29

c Pwt 12:2
1Kl 14:22, 23

d 2Kl 16:1, 3
Jer 7:31

e Jer 3:9

f Jer 7:18

g Jer 2:20
Eze 16:16
Eze 23:17

h Eze 20:28

i Eze 16:25, 33
Eze 23:18

Czy nie jesteście dziećmi przestępstwa, dziećmi oszustwa?^a

- 5 Czy nie płoniecie namiętnością wśród wielkich drzew^b, pod każdym bujnym drzewem^c,

i czy nie zabijacie dzieci w dolinach*^d, wśród urwistych skał?

- 6 Na swój dział wybrałaś* gładkie kamienie z doliny potoku*^e, one są twoją częścią.

To dla nich wylewasz ofiary płynne i składasz im dary^f. I ja mam się tym zadowolić^g?

- 7 Na wysokiej i wyniosłej górze ustawiłaś swoje łóżko*^g

i chodziłaś tam, żeby składać ofiary^h.

- 8 Za drzwiami i odrzwiami postawiłaś swój pomnik. Opuściłaś mnie i się obnażałaś.

Wchodziłaś na swoje łóżko i czyniłaś je szerokim. Zawarłaś przymierze ze swoimi kochankami. Uwielbiałaś z nimi sypiaćⁱ i wpatrywałaś się w narząd męski*.

- 9 Chodziłaś do Melecha* z oliwą

i z mnóstwem wonności. Wysyłałaś daleko swoich posłańców, tak że zniżyłaś się aż do grobu^h.

57:5, 6 *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 57:6 *Chodzi o Jerozolimę. ^hLub „pocieszyc”. 57:7 *Może chodzić o ołtarz lub inne miejsce bałwochwalczego kultu. 57:8 *Może chodzić o bałwochwalczy kult. 57:9 *Możliwe też „króla”. *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

- 10** Utrudziłaś się, chodząc wieloma swoimi drogami, ale nie powiedziałaś: „To nie ma sensu!”. Odzyskałaś siły, dlatego się nie poddajesz*.
- 11** Kogo się przestrzasyłaś i kogo się boisz, że zaczęłaś kłamać?^a Nie pamiętałaś o mnie^b i niczego nie brałaś sobie do serca^c. A ja milczałem i nie reagowałem^d, dlatego się mnie nie bałaś.
- 12** Ujawnię twoją udawaną prawość^e i twoje uczynki^f. Nie przyniosą ci one pożytku^g.
- 13** Kiedy będziesz wzywać pomocy, nie uratują cię bożki, które nagromadziłaś^h. Wszystkie zostaną porwane przez wiatr, rozwiane jednym podmuchem. Ale ten, kto szuka schronienia u mnie, odziedziczy tę ziemię i posiędzie moją świętą góręⁱ.
- 14** Będą wołać: „Budujcie drogę, budujcie drogę! Przygotujcie ją!^j Usuniecie każdą przeszkodę z drogi mojego ludu”.
- 15** Tak mówi Wysoki i Wzniosły, który żyje* wiecznie^k i którego imię jest święte^l: „Mieszkam na wysokości, w świętym miejscu^m, ale także z tymi, którzy są zdruzgotani i przygnębieniⁿ,”

57:10 *Dost. „nie męczysz się”. **57:11** *Lub „i ukrywałem tę sprawę”. **57:15** *Lub „mieszka”. ^aDost. „uniżeni w duchu”.

ROZDZ. 57

a Iz 30:9, 10
Iz 59:3

b Iz 1:3
Jer 2:32
Jer 9:3

c Iz 42:24, 25

d Ps 50:21

e Iz 58:2

f Iz 66:3

g Jer 7:4
Mi 3:4

h Sdz 10:14
Iz 42:17

i Iz 56:6, 7
Iz 66:20
Eze 20:40
Jl 3:17

j Iz 35:8
Iz 40:3
Iz 62:10

k Rdz 21:33
Ps 90:2
Iz 40:28
1Tm 1:17

l Wj 15:11
Łk 1:46, 49

m 1Kl 8:27

szpalta 2

a Ps 34:18
Ps 147:3
Iz 61:1
Iz 66:2

b Ps 103:9
Mi 7:18

c Hi 34:14, 15

d Jer 6:13
Jer 8:10

e Jer 3:14

f Jer 33:6
Oz 14:4

g Iz 49:10

h Iz 12:1

i Iz 61:2
Lam 1:4

j Iz 48:18
Ef 2:17

k Prz 13:9
Iz 3:11

żeby zachęcić przygnębionych,
żeby wlać otuchę w serca zdruzgotanych^a.

- 16** Nie będę się im przeciwstawiał bez końca ani nie będę na nich cały czas oburzony^b, bo z mojego powodu duch człowieka by osłabł^c, opadłoby z sił każde moje stworzenie, które oddycha.
- 17** Oburzył mnie ich grzech – pogoń za nieuczciwym zyskiem^d, więc uderzyłem ich i w oburzeniu zakryłem przed nimi swoją twarz. Oni jednak pozostali buntownikami^e i postępowali tak, jak kierowało nimi ich własne serce.
- 18** Widziałem ich postępowanie, ale ich uzdrowię^f i będę prowadzić^g. Znowu pocieszę* ich^h, a także tych, którzy razem z nimi się smucąⁱ.
- 19** „Ja stwarzam owoc warg. Trwały pokój otrzyma ten, który jest daleko, i ten, który jest blisko”^j, mówi Jehowa, „i ja ich uzdrowię”.
- 20** „Ale niegodziwi są jak wzburzone morze, które nie daje się uspokoić i którego wody wciąż wyrzucają wodorosty i błoto.
- 21** Nie ma pokoju dla niegodziwych” – mówi mój Bóg^k.
- 58** „Wołaj na całe gardło, nie powstrzymuj się! Podnieś swój głos niczym róg.

57:18 *Lub „wynagrodzę pocieszeniem”.

Opowiedz mojemu ludowi
o jego buncie^a,
potomkom Jakuba —
o ich grzechach.

- 2** Szukają mnie każdego dnia
i twierdzą, że pragną poznać
moje drogi,
jak gdyby byli narodem,
który postępuje w sposób
prawy,
jak gdyby nie odstąpili od
przykazań swojego Boga^b.
Proszą mnie o sprawiedliwe
wyroki,
jakby pragnęli przybliżyć się
do Boga^c.

- 3** Mówią: „Dlaczego nie widzisz,
jak pościmy?”^d

Dlaczego nie zauważasz,
gdy się* umartwiamy?’^e.
To dlatego, że w dniu postu
załatwiamy swoje własne
interesy^f
i gnębicie swoich pracowni-
ków^f.

- 4** Wasze posty kończą się
kłótniami i walką
i z nienawiścią uderzacie
pięściami.

Nie możecie pościć tak
jak teraz i liczyć, że wasz
głos zostanie wysłuchany
w niebie.

- 5** Czy post sprawiający mi
przyjemność
ma być dniem, w którym
ktoś się* umartwia,
zwiesza głowę jak sitowie,
śpi na worze^g i w popiele?
Czy to nazywacie postem,
dniem, który ma przynosić
Jehowie radość?

- 6** Post, który sprawia mi
przyjemność, ma być taki:

58:3, 5 *Lub „swoją duszę”. **58:3** #Lub
„zabiegacie o własne przyjemności”.
58:5 #Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 58

a Iz 1:2
Iz 31:6
Iz 59:13

b Iz 29:13
Eze 33:32

c Iz 1:14, 15

d Mal 3:14

e Kpł 16:29

f Jer 34:15, 16
Mi 3:2-4

szpalta 2

a Jer 34:8, 9

b Prz 28:27

c Ps 41:1
Ps 112:9
Prz 19:17
Prz 22:9

d Eze 18:7, 8
Jak 2:15, 16
1Jn 3:17

e Prz 4:18

f Wj 14:19
Iz 52:12

g Iz 32:6
Iz 59:3

h Pwt 15:7, 8

i Ps 37:5, 6

j Iz 49:10

Zrzućcie kajdany bezprawia,
rozerwijcie rzemienie
jarzma^a,
wpuśćcie na wolność
gnębionych^b
i złamcie każde jarzmo.

- 7** Z głodnym podzielcie się
chlebem^c,
biednego i bezdomnego
przyjmijcie pod swój dach.
Gdy zobaczycie, że ktoś jest
nagi, ubierzcie go^d
i nie odwracajcie się
od swojego brata.

- 8** Wtedy twoje światło rozbłyś-
nie jak jutrzeńka^e
i szybko zostaniesz uzdro-
wiony.

Twoja prawość będzie szła
przed tobą,
a chwała Jehowy będzie
twoją tylną strażą^f.

- 9** Wtedy zawołasz do Jehowy,
a On cię wysłucha,
będziesz wzywać pomocy,
a On odpowie: „Jestem!”.
Jeżeli usuniesz spośród
siebie jarzmo,
przestaniesz wytykać innych
palcami i mówić o drugih
złośliwie^g,

- 10** jeżeli dasz głodnemu to,
czego sam pragniesz^{*h},
i zaspokoisz potrzeby
udręczonych^g,
to twoje światło będzie
świecić nawet w ciemności,
a mrok, w którym tkwisz,
rozjaśni się światłem
południaⁱ.

- 11** Jehowa zawsze będzie cię
prowadził
i nasyci cię* nawet
w spieczonej krainie^j.

58:10 *Lub „czego pragnie twoja du-
sza”. #Lub „udręczonych dusz”.
58:11 *Lub „twoją duszę”.

Wzmocni twoje kości
i staniesz się jak dobrze
nawodniony ogród^a,
jak źródło, którego wody
nigdy nie wysychają.

12 Z twojego powodu dawne ru-
iny zostaną odbudowane^b.

Odnowisz fundamenty,
które leżą w gruzach
od wielu pokoleń^c.

Będą cię nazywać tym,
który naprawił zniszczone
mury^{*d}

i odbudował drogi, żeby
można było przy nich
mieszkac.

13 Jeżeli ze względu na szabat,
mój święty dzień, powstrzy-
masz się^{*} od załatwiania
własnych interesów^{*e}

i nazwiesz szabat rozkoszą,
świętym dniem Jehowy,
dniem, który należy czcić^f,
i jeżeli będziesz go czcił,
a nie załatwiał swoje włas-
ne interesy i wypowiadał
puste słowa,

14 to znajdziesz rozkosz
w Jehowie,
a ja wyniosę cię na wyżyny
ziemi^g.

Będę cię karmić^{*} dziedzic-
twem twojego praojca
Jakuba^h,
bo tak powiedział[#] Jehowa^h.

59 Ręka Jehowy nie jest za-
krótka, żeby wybawićⁱ,
a Jego ucho nie jest głuche^{*},
żeby nie mogło usłyszećⁱ.

2 To wasze własne winy
oddzieliły was
od waszego Boga^k.

58:12 ^{*}Dosł. „wyłom”. **58:13** ^{*}Dosł.
„cofniesz swoją nogę”. [#]Lub „zabie-
gania o własne przyjemności”. **58:14**
^{*}Lub „sprawię, że będziesz się cieszył”.
^{*}Dosł. „powiedziały usta”. **59:1** ^{*}Dosł.
„ocięzałe”.

ROZDZ. 58

a Iz 61:11
Jer 31:12

b Neh 2:5
Jer 31:38

c Iz 61:4

d Neh 6:1
Am 9:11, 14

e Neh 13:15
Iz 56:2
Jer 17:21

f Pwt 5:12-14

g Pwt 32:13

h Ps 105:10, 11
Jer 3:18

ROZDZ. 59

i Lb 11:23
Iz 50:2

j Ps 116:1

k Jer 5:25

szpalta 2

a Pwt 31:16, 17
Pwt 32:20
Iz 57:17
Eze 39:23
Mi 3:4

b Iz 1:15
Jer 2:34
Eze 7:23

c Jer 7:9, 10
Eze 13:8

d Jer 5:1
Eze 22:30
Mi 7:2

e Iz 30:12, 13

f Mi 2:1

g Hi 8:13, 14

h Iz 57:12

i Jer 6:7
Mi 6:12

j Jer 22:17
Eze 9:9
Mt 23:35

k Rz 3:15-17

l Iz 5:7
Iz 59:15
Jer 5:1
Am 6:12
Hab 1:4

m Jer 8:15

Wasze grzechy sprawiły,
że zakrył przed wami
swoją twarz

i nie chce was słyszeć^a.

3 Bo wasze dłonie są
splamione krwią^b,
wasze palce – winą.
Z waszych ust wychodzą
kłamstwa^c, a język szepcze
nieprawę rzeczy.

4 Nikt nie woła w obronie
prawości^d
i nikt, kto przychodzi
do sądu, nie mówi prawdy.
Ufają temu, co nie ma żadnej
wartości^{*e}, i wypowiadają
puste słowa.

Płodzą problemy i rodzą
krzywdę^f.

5 Wysiadują jaja jadowitego
węża

i snują pajęczą sieć^g.

Jeśli ktoś zje jaja tego węża,
umrze,

a ze stłuczonego jaja
wylęgnie się żmija.

6 Ich pajęczyna nie posłuży
im za ubranie
ani nie okryją się swoimi
czynami^h.
Ich uczynki są szkodliwe,
ich ręce dopuszczają się
przemocyⁱ.

7 Ich nogi biegają za tym,
co złe,
śpieszą, żeby przelać
niewinną krewⁱ.
Ich myśli to myśli szkodliwe.
Swoje drogi znaczą zniszcze-
niem i nieszczęściem^k.

8 Droga pokoju jest im obca
i nie ma sprawiedliwości
na ich ścieżkach^l.

Wykrzywiają swoje drogi.

Nikt, kto nimi chodzi,
nie zazna pokoju^m.

59:4 ^{*}Lub „nicościom”.

- 9** Dlatego sprawiedliwość
jest od nas daleko
i prawość do nas
nie dociera.
Spodziewamy się światła,
ale otacza nas ciemność.
Spodziewamy się jasności,
ale chodzimy w ciągłym
mroku^a.
- 10** Niczym ślepi szukamy
ściany po omacku,
idziemy niepewnie,
jakbyśmy nie mieli oczu^b.
W samo południe potykamy
się jak w ciemny wieczór.
Wśród silnych jesteśmy
niczym umarli.
- 11** Pomrukuje wszyscy
jak niedźwiedzie
i gruchamy żałośnie
jak gołębie.
Oczekujemy sprawiedliwości,
ale jej nie ma,
oczekujemy wybawienia,
ale ono jest od nas daleko.
- 12** Bo buntowaliśmy się prze-
ciwko Tobie wiele razy^c.
Każdy nasz grzech
świadczy przeciw nam^d.
Jesteśmy świadomi,
że się buntowaliśmy,
dobrze znamy swoje winy^e.
- 13** Łamaliśmy prawo,
zapieraliśmy się Jehowy,
odwracaliśmy się
od naszego Boga,
mówiliśmy o ucisku i buncie^f,
szeptaliśmy kłamstwa
uknute w sercu^g.
- 14** Sprawiedliwość została
odrzucona^h,
a prawość stoi w oddaliⁱ.
Prawda* potknęła się
na placu,
a to, co słuszne,
nie może tam wejść.

59:14, 15 *Lub „uczciwość”.

ROZDZ. 59

a Iz 5:30

b Pwt 28:15, 29

c Iz 1:5

Eze 5:5, 6

d Jer 14:7

Oz 5:5

e Ezd 9:13

Neh 9:33

Dn 9:5

f Iz 31:6

Iz 32:6

Jer 17:13

g Jer 5:23

h Ps 82:2

Hab 1:4

i Iz 5:22, 23

szpalta 2

a Iz 48:1

b Mi 3:2

c Ef 6:17

1Ts 5:8

d Pwt 32:35

Ps 94:1

e Hi 34:11

Ps 62:12

Jer 17:10

f Iz 1:24

Lam 4:11

Eze 5:13

g Iz 48:17

Iz 62:11

h Pwt 30:1-3

Rz 11:26

i Rz 11:27

- 15** Prawda* zniknęła^a
i każdy, kto się odwraca
od zła, jest ograbiany.
Jehowa to dostrzegł i nie był
z tego zadowolony*,
bo brakowało sprawiedliwo-
ści^b.
- 16** Zobaczył, że nie ma nikogo,
kto by pomógł,
zdziwił się, że nikt nie inter-
weniuje.
Zapewnił więc wybawienie*
swoim ramieniem
i wspierała Go Jego prawość.
- 17** Wtedy włożył na siebie
prawość jak pancerz,
a na głowę hełm
wybawienia^c.
Nałożył też szaty zemsty^d
i okrył się gorliwością
jak płaszczem^e.
- 18** Odpłaci im za to, co robili^e:
swoim przeciwnikom—
gniewem, swoim wrogom—
karą^f.
Odpowiednio odpłaci nawet
wyspom.
- 19** Tam, gdzie słońce
zachodzi, będą się bać
imienia Jehowy,
a tam, gdzie wschodzi—
Jego chwały,
bo przybędzie On
niczym rwąca rzeka,
gnana duchem Jehowy.
- 20** „Do Syjonu przyjdzie
Wykupiciel^g,
przyjdzie do tych potomków
Jakuba, którzy przestają
łamać prawo”^h—
oświadcza Jehowa.
- 21** „Zawieram z nimi przymie-
rze”ⁱ—mówi Jehowa. „Mój duch,
59:15 *Dość. „i było to złe w Jego
oczach”. 59:16 *Lub „zapewnił więc
sobie zwycięstwo”. 59:17 *Lub „zwy-
cięstwa”. #Lub „płaszczem bez ręką-
wów”.

który na ciebie oddziałuje, i moje słowa, które włożyłem w twoje usta, nie zostaną usunięte z twoich ust ani z ust twoich dzieci* i wnuków#, odtąd aż po wieczność—oznajmia Jehowa.

60 „Powstań, Jerozolimie*, zajaśnij, bo nadeszło twoje światło.

Oświeć cię chwała Jehowy^b.

2 Ciemność okryje ziemię, a gęsty mrok—narody. Ale ciebie oświećli Jehowa i na tobie uwidoczni się Jego chwała.

3 Narody pójdą do twojego światła^c, a królowie^d—do blasku twej świetności*^e.

4 Podnieś oczy i rozejrzyj się dookoła!
Wszyscy oni zostali zebrani i idą do ciebie.
Z daleka nadchodzą twoi synowie^f,
twoje córki są niesione na rękach^g.

5 Na ten widok się rozpromienisz^h,
a twoje serce zacznie mocno bić i napełni się radością,
bo napłyną do ciebie bogactwa morza
i przyjdą do ciebie zasoby narodówⁱ.

6 Do twojej ziemi* przybędzie mnóstwo wielbłądów,
młodych wielbłądów z Midianu i Efy^j.
Przyjdą wszyscy z Szeby,
przyniosą złoto i kadzidło^k.

59:21 *Lub „potomstwa”. #Lub „potomków twojego potomstwa”. **60:1** *Lub „kobietę”. **60:3** *Lub „twojej jutrzenki”. **60:6** *Dośl. „ciebie”. #Chodzi o oliwanum, gumożywicę z kadzidłowca.

ROZDZ. 60

a Iz 51:17
Iz 52:1

b Iz 60:19, 20

c Iz 11:10

d Iz 49:23

e Obj 21:23, 24

f Iz 49:17, 18
Iz 54:1

g Iz 49:21, 22

h Jer 33:9

i Iz 61:6
Ag 2:7, 8

j 1Kn 1:32, 33

szpalta 2

a Mal 1:11

b Iz 42:11

c Rdz 25:13

d Wj 29:39, 42
Iz 56:6, 7

e Ag 2:9

f Iz 51:5

g Iz 60:4
Iz 66:20

h Ps 149:4
Iz 52:1
Iz 55:5

i Ezd 7:27
Neh 2:7, 8
Iz 49:23

j Pwt 30:3
Ps 30:5
Iz 54:7
Iz 57:17, 18

k Obj 21:25, 26

l Iz 60:3, 5

m Iz 41:11

Będą publicznie wysławiać Jehowę^a.

7 Zostaną zebrane u ciebie wszystkie stada Kedara^b,
będą ci służywać barany Nebajota^c.

Przyjdą na mój ołtarz i przyjmę je z uznaniem^d.
Uświetnię swój wspaniały dom*^e.

8 Kim są ci, którzy nadciągają jak chmury,
leczą jak gołębie do swoich gołębników?

9 We mnie będą pokładać nadzieję wyspy^f.
Okręty Tarszisz płyną na czele*,
żeby z daleka sprowadzić twoich synów^g,
a razem z nimi srebro i złoto—

dla imienia Jehowy, twojego Boga, Świętego Izraela,
bo On otoczy cię chwałą*^h.

10 Cudzoziemcy zbudują twoje mury,
a ich królowie będą ci służywaćⁱ.

Chociaż w oburzeniu cię uderzyłem,
to w swojej łasce* okażę ci miłosierdzie^j.

11 Twoje bramy będą stale otwarte^k.
Nie będzie się ich zamykać ani w dzień, ani w noc,
żeby zostały sprowadzone do ciebie zasoby narodów,
a ich królowie będą w tym przewodzić^l.

12 Każdy naród i każde królestwo, które nie będzie ci służyć, zginie.
Narody te zostaną doszczętnie zniszczone^m.

60:7 *Lub „swoją dom piękna”. **60:9** *Lub „tak jak kiedyś”. #Lub „ozdobę cię”. **60:10** *Lub „dobrej woli”.

- 13** Do ciebie przyjdzie chwała Libanu^a—
drzewo jałowcowe, jesion i cyprys^b—
żeby ozdobić moje sanktuarium.
Przysporzę chwały miejscu dla swoich stóp^c.
- 14** Przyjdą do ciebie synowie tych, którzy cię uciskali, i pokłonią się przed tobą. Wszyscy, którzy odnosili się do ciebie z pogardą, padną ci do nóg i nazwą cię miastem Jehowy, Syjonem Świętego Izraela^d.
- 15** Byłaś porzucona i znienawidzona i wszyscy cię omijali^e,
ale ja sprawię, że staniesz się powodem do dumy na zawsze
i źródłem radości przez wszystkie pokolenia^f.
- 16** Będziesz pić mleko narodów^g,
będziesz ssać piersi królów^h.
Przekonasz się, że ja, Jehowa, jestem twoim Wybawcą,
że Mocarz Jakuba jest twoim Wykupicielemⁱ.
- 17** Miedź zastąpię złotem,
żelazo zastąpię srebrem,
drewno—miedzią,
a kamień—żelazem.
Twoim nadzorcą ustanowię pokój,
a zwierzchnikiem—prawości^j.
- 18** W twojej ziemi nie usłyszysz już więcej o przemocy,
w twoich granicach—o niszczeniu i rujnowaniu^k.
Nazwiesz swoje mury Wybawieniem^l,
a bramy Chwałą.
- 19** Światła w ciągu dnia nie będzie ci już dawać słońce

ROZDZ. 60

- a Iz 35:1, 2
b Iz 41:19
Iz 55:13
c Ps 132:7
d Iz 62:12
e 2Kń 36:20, 21
Iz 49:14
Jer 30:17
Lam 1:4
f Iz 35:10
Iz 61:7
Jer 33:10, 11
g Iz 61:6
h Iz 49:23
i Iz 49:26
j Iz 1:26
Iz 32:1
k Iz 2:4
Iz 11:9
Iz 54:14
Za 9:8
l Iz 26:1

szpalta 2

- a Ps 36:9
Iz 60:1
Obj 21:23
Obj 22:5
b Za 2:4, 5
c Ps 27:1
Ps 84:11
d Iz 25:8
Iz 30:19
Iz 35:10
e Iz 43:6, 7
f Iz 44:23

ROZDZ. 61

- g Iz 42:1
Mt 3:16
h Mt 11:4, 5
Dz 10:37, 38
i Łk 4:17-21
Łk 7:22
Dz 26:17, 18
j Iz 34:8
k Iz 25:8
Mt 5:4
Łk 6:21

- i nie będzie cię oświeślał księżyc,
bo twoim wiecznym światłem stanie się Jehowa^a,
twój Bóg będzie twoim pięknem^b.
- 20** Twoje słońce już nigdy nie zajdzie
i nie będzie ubywać twojego księżyca,
bo Jehowa stanie się dla ciebie wiecznym światłem^c
i skończą się dni twojej żałoby^d.
- 21** Cały twój lud będzie prawy,
posiadzie tę ziemię na zawsze.
Jest on latoroślą,
którą zasadziłem,
dziełem moich rąk^e,
moją ozdobą^f.
- 22** Malutki stanie się tysiącem,
a niewielki—potężnym narodem.
Ja, Jehowa, przyspieszę to w odpowiednim czasie^g.

- 61** Wszechwładny Pan,
Jehowa, dał mi swojego ducha^g,
bo Jehowa namaścił,
żebym głosił dobrą nowinę potulnym^h.
Posłał mnie, żeby opatrywał mających złamane serce,
żebym oznajmiał jeńcom wyzwolenie,
a więźniom—że ich oczy zostaną szeroko otwarteⁱ,
2 żeby ogłaszał rok dobrej woli* Jehowy
i dzień zemsty naszego Boga^j,
żeby pocieszał wszystkich pogrążonych w smutku^k,
3 żeby obdarował tych, którzy oplakują Syjon,
- 61:2** *Lub „rok przychyłności”.

i dał im piękne nakrycie
głowy zamiast popiołu,
olejek radości zamiast
rozpaczy,
szaty chwały zamiast
przygnębionego ducha.
I będą nazywani wielkimi
drzewami prawości,
które Jehowa zasadził,
by przynosiły Mu chwałę^{*a}.

4 Odbudują oni dawne ruiny,
miejsca, które w przeszłości
zostały spustoszone^b,
i odnowią zniszczone
miasta^c,
miejsca, które leżały
w gruzach przez całe
pokolenia^d.

5 „Przyjdą obcy ludzie
i będą paść wasze stada,
cudzoziemcy^e będą uprawiać
wasze pola i hodować
winorośle^f.”

6 A wy będziecie nazywani
kapłanami Jehowy^g.
Będą was nazywać sługami
naszego Boga.
Będziecie korzystać
z zasobów narodów^h
i szczyścić się ich chwałą^{*}.

7 Zamiast hańby mój lud
otrzyma podwójną część.
Zamiast zaznawać upoko-
rzenia, będzie radośnie
wykrzykiwać z powodu
swojego działu.
Posiędzie podwójną część
w swoim krajuⁱ.
Będzie się cieszyć
bez końca^j.

8 Bo ja, Jehowa, kocham
sprawiedliwość^k,
a nienawidzę rozboju
i nieprawości^l.
Postąpię uczciwie
i dam im zapłatę,

61:3 *Lub „były Jego ozdobą”. **61:6**
*Lub „bogactwami”.

ROZDZ. 61

a Iz 60:21

b Iz 49:8
Iz 51:3

c Iz 44:26
Iz 58:12

d Eze 36:33, 34

e Iz 60:10

f Iz 14:1, 2

g Wj 19:6

h Iz 23:17, 18
Iz 60:5, 7

i Za 9:12

j Iz 35:10

k Pwt 32:4
Ps 33:5
Ps 37:28

l Prz 6:16-19

szpalta 2

a Iz 55:3
Jer 32:40

b Za 8:13

c Iz 65:23

d Iz 65:13

e Iz 52:1
Obj 21:2

f Wj 28:39, 41

g Iz 45:8
Iz 62:1

h Iz 58:11
Iz 60:18
Iz 62:7

ROZDZ. 62

i Ps 102:13
Za 2:12

j Iz 1:26

k Iz 51:5

l Iz 54:1
Iz 60:1

zawrę z nimi wieczne
przymierze^a.

9 Ich potomstwo będzie
znane wśród narodów^b,
ich potomkowie—
wśród ludów.

Wszyscy, którzy ich zobaczą,
uznają,

że są oni potomstwem
pobłogosławionym
przez Jehowę^{*c}.

10 Moją radością będzie
Jehowa.

Całym sobą będę^{*} się
cieszyć ze względu
na mojego Boga^d.

On ubrał mnie w szaty
wybawienia^e,
okrył mnie płaszczem
prawości

jak pana młodego, który
wkłada na głowę zawój,
podobny do zawoju
kapłana^f,

i jak pannę młodą, która
przystraja się ozdobami.

11 Tak jak ziemia sprawia,
że wyrastają pędy,
a ogród— że wschodzi to,
co w nim posiano,
tak Wszechwładny Pan,
Jehowa,

sprawi, że na oczach wszyst-
kich narodów wyrośnie
prawość^g i chwała^h.

62 Ze względu na Syjon
nie będę milczałⁱ,
ze względu na Jerozolimę
nie będę stał beczynnym,
dopóki jej prawość nie roz-
błyśnie jak jasne światło^j
i jej wybawienie nie zapłonie
jak pochodnia^k.

2 „Narody zobaczą twoją
prawość, Jerozolimie^{*l},

61:10 *Lub „moja dusza będzie”. **62:2**
*Lub „kobietę”.

a wszyscy królowie—
twoją chwałę^a.

I zostaniesz nazwana nowym
imieniem^b,

które ci nada* sam Jehowa.

3 Staniesz się w rękę Jehowy
piękną koroną,
będziesz królewskim turba-
nem w dłoni swego Boga.

4 Już nie będą mówić, że je-
steś kobietą porzuconą^c,
a o twojej ziemi—
że jest spustoszona^d.

Będą o tobie mówić:

„Ona jest moją radością^e,
a o twojej ziemi:

„Poślubiona’,

bo będziesz radością
Jehowy,

a twoja ziemia będzie
niczym kobieta,
która wyszła za męż.

5 Jak młody mężczyzna
poślubia dziewicę,
tak twoi synowie poślubią
ciebie.

I jak pan młody raduje się
panną młodą,

tak twój Bóg będzie się
radował tobą^f.

6 Na twoich murach,
Jerozolimo, postawiłem
strażników.

Niech nigdy nie milczą—
ani w dzień, ani w nocy.

Wy, którzy wysławiacie
Jehowę,

nie milknijcie

7 i módlcie się do Niego
nieustannie, aż umocni
Jerozolimę,
aż uczyni z niej chwałę
ziemi^g.

8 Jehowa złożył przysięgę,
podnosząc prawą rękę,
swoje silne ramię:

ROZDZ. 62

a Iz 49:23
Iz 60:11

b Jer 33:16

c Iz 49:14
Iz 54:6

d Iz 32:14

e Ps 149:4
Sof 3:17

f Iz 65:18, 19
Jer 32:41

g Iz 61:11
Jer 33:9
Sof 3:19, 20

szpalta 2

a Pwt 28:49-51
Jer 5:17

b Pwt 14:23
Iz 65:21, 22

c Iz 40:3
Iz 48:20

d Iz 57:14

e Ezd 1:1, 3
Iz 11:12
Iz 49:22

f Za 9:9
Mt 21:5
Jn 12:15

g Iz 40:9, 10
Obj 22:12

h Ps 107:2, 3

i Iz 54:7

ROZDZ. 63

j Ps 137:7
Iz 34:5, 6

k Am 1:12

„Nie będę już dawał twojego
zboża tym nieprzyjacio-
łom,

a twojego młodego wina,
przy którym się trudziłaś,
nie będą pić cudzoziemcy^a.

9 Ci, którzy zbierają zboże,
będą je spożywać
i wysławiać Jehowę.

Ci, którzy zbierają wino-
grona, będą pić wino
na moich świętych
dziedzińcach^b.

10 Przechodźcie przez bramy,
przechodźcie!
Oczyśćcie drogę dla ludu^c.
Budujcie, budujcie trakt,
oczyszćcie go z kamieni^d.
Postawcie znak*,
żeby wskazać ludom drogę^e.

11 Jehowa ogłasza aż po krań-
ce ziemi:

„Powiedzcie córce syjoń-
skiej:

„Nadchodzi twoje wyba-
wienie^f.

Bóg przybywa z nagrodą,
ma ze sobą zapłatę^g”.

12 Będą ich nazywać ludem
świętym, wykupionymi
przez Jehowę^h,

a ty będziesz zwana poszu-
kiwaną, miastem nieporzu-
conymⁱ.

63 Kim jest ten, który
przybywa z Edomu^j,
nadchodzi z Bocyry^k
w jaskrawych* szatach,
we wspaniałym stroju,
i kroczy z wielką mocą?
„To ja—Ten, który mówi to,
co prawe,
Ten, który dysponuje wielką
mocą, żeby wybawiać”.

2 Dlaczego Twój strój jest
czerwony,

62:10 *Lub „słup sygnałowy”. **63:1**

*Możliwe też „jaskrawoczerwonych”.

Twoje szaty— jak szaty tego,
który depta winogrona
w tłoczn^a?

- 3 „Sam deptałem winogrona
w tłoczn^a,
nie było ze mną nikogo
spośród ludów.
Deptałem je w swoim
gniewie
i trawowałem w złości^b.
Ich krew opryskała moje
szaty
i poplamiałem cały swój strój.

- 4 Bo wyznaczyłem dzień
zemsty^c
i nadszedł rok wykupienia
mojego ludu.

- 5 Patrzyłem, ale nie było
nikogo, kto by mi pomógł,
i oburzyłem się, że nikt
nie zaoferował wsparcia.
Dlatego zapewniłem wyba-
wienie* swoim ramieniem^d
i wspierała mnie moja złość.

- 6 Zdeptałem ludy w swoim
gniewie,
upiłem je swoją złością^e
i wylałem ich krew
na ziemię^f.

- 7 Będę słał przejawy
lojalnej miłości Jehowy,
chwalebne czyny Jehowy
ze względu na wszystko,
co Jehowa dla nas zrobił^g,
ze względu na wiele dobrych
rzeczy, które uczynił
dla narodu izraelskiego
miłosierdzia i swojej
wielkiej lojalnej miłości.

- 8 Powiedział: „Z całą pewno-
ścią są oni moim ludem,
synami, którzy będą
wobec mnie lojalni^h”.

Stał się więc ich Wybawcąⁱ.

63:3 *Lub „korycie winiarskim”. 63:5
*Lub „zwycięstwo”. 63:8 *Lub „nie
zdradzą mnie”.

ROZDZ. 63

a JI 3:13
Obj 14:19, 20
Obj 19:15

b Iz 34:2

c Iz 34:8
Iz 35:4
Iz 61:1, 2

d Iz 51:9
Iz 52:10
Iz 59:16

e Jer 25:15, 16

f Ps 78:12
Ps 105:5

g Wj 24:7

h Wj 14:30

szpalta 2

a Wj 3:7

b Wj 14:19
Wj 23:20

c Pwt 7:8

d Wj 19:4
Pwt 1:31

e Pwt 9:7

f Dz 7:51
Ef 4:30

g Kpl 26:14, 17
Pwt 28:63

h Jer 21:5

i Wj 14:30
Iz 51:10

j Ps 77:20

k Lb 11:16, 17

l Wj 6:1, 6
Wj 14:21, 22
Wj 15:16

m Wj 9:15, 16
Wj 14:17
Rz 9:17

n Joz 22:4

- 9 Podczas całej ich udręki
odczuwał udrękę^a.

I wybawił ich Jego
osobisty posłaniec^{*b}.

Kierując się miłością
i współczuciem,
wykupił ich^c,
podniósł i nosił przez
wszystkie dawne dni^d.

- 10 Lecz oni się zbuntowali^e
i zasmucili Jego świętego
ducha^f.

Stał się więc ich nieprzyja-
cielem^g
i walczył z nimi^h.

- 11 Wtedy zaczęli wspominać
dawne dni,
czasy Mojżesza, Jego sługi:
„Gdzie jest Ten, który
wyprowadził ich z morzaⁱ
razem z pasterzami swojej
trzody?^j

Gdzie jest Ten, który włożył
w niego swojego świętego
ducha^k

- 12 i prowadził Mojżesza* swoim
wspaniałym ramieniem,
Ten, który rozdzielił wody
przed nimi^l,
żeby rozślawić swoje imię
na zawsze^m,

- 13 Ten, który przeprowadził
ich przez wzburzone
wody^{*}

jak konia po równinieⁿ,
tak że się nie potknęli?

- 14 Jak zwierzęta sprowadza
się do doliny*, żeby odpoc-
zęły,
tak duch Jehowy zapewniał
im odpoczynekⁿ.
W ten sposób prowadziłeś
sвій lud,

63:9 *Lub „anioł Jego obecności”.
63:12 *Dost. „prawą rękę Mojżesza”.
63:13 *Lub „przez głębiny”. *Lub
„pustkowiu”. 63:14 *Lub „na dolinną
równinę”.

by zapewnić sobie majestaticzne* imię^a.

- 15 Spójrz z nieba, popatrz ze swojego wzniesłego miejsca pobytu, świętego i pełnego chwały*. Gdzie jest Twoja gorliwość i potęga, gdzie Twoje głębokie współczucie^{a,b} i miłosierdzie?^c Przestałeś nam je okazywać.

- 16 Jesteś naszym Ojcem^d. Choćby Abraham nas nie znał, a Izrael nas nie uznawał, Ty, Jehowo, jesteś naszym Ojcem. Jesteś naszym Wykupicielem – takie jest Twoje imię od dawna^e.

- 17 Dlaczego, Jehowo, pozwalasz*, żebyśmy zbaczali z Twoich dróg?

Dlaczego dopuszczasz*, żeby nasze serca stawały się zatwardziałe, tak że się Ciebie nie boimy?^f Wróć ze względu na swoich sług,

na plemiona, które są Twoim dziedzictwem^g.

- 18 Twój święty lud miał posiadłość przez krótką chwilę. Nasi wrogowie podeptali Twoje sanktuarium^h.

- 19 Zbyt długo jesteśmy jak ci, nad którymi nigdy nie sprawowałeś władzy, jak ci, których nigdy nie nazywano od Twojego imienia.

- 64** O gdybyś rozdarł niebios, gdybyś zstąpił, żeby z Twojego powodu zatrzęśły się góry!

63:14 *Lub „piękne”. 63:15 *Lub „piękne”. ^aDosł. „poruszenie Twoich wnętrzości”. 63:17 *Dosł. „sprawiasz”.

ROZDZ. 63

a 2Sm 7:23
Neh 9:10

b Jer 31:20

c Pwt 4:31
Neh 9:17

d Wj 4:22

e Iz 41:14

f Iz 6:10

g Ps 74:2
Ps 80:14, 15

h 2Kn 36:19
Iz 64:11
Lam 1:10

szpalta 2

ROZDZ. 64

a Wj 34:10

b Hab 3:6

c Ps 130:6-8
Iz 25:9
Mi 7:7
1Ko 2:9

d Sof 2:3
Dz 10:34, 35

e Iz 1:21
Iz 63:10

f Kpl 12:2
Kpl 15:20

g Pwt 31:17
Iz 57:17

- 2 Jak ogień rozpala chrust i sprawia, że wrze woda, tak sprawiłbyś wtedy, że wrogowie poznaliby Twoje imię

i zadrżałyby przed Tobą narody.

- 3 Kiedy dokonywałeś rzeczy wzbudzających lęk i podziw, których nawet się nie spodziewaliśmy^a, zstępowałeś i trzęsły się przed Tobą góry^b.

- 4 Od najdawniejszych czasów żadne ucho nie słyszało, nikt nie zwrócił uwagi ani żadne oko nie widziało, żeby jakiś Bóg poza Tobą działał na rzecz tych, którzy Go wyczekują^c.

- 5 Wyszedłeś naprzeciw tym, którzy z radością postępują właściwie^d, tym, którzy o Tobie pamiętają i chodzą Twoimi drogami.

Oburzyłeś się na nas, gdy grzeszyliśmy^e.

Postępowaliśmy tak przez długi czas, czy teraz więc mielibyśmy zostać wybawieni?

- 6 Wszyscy staliśmy się podobni do kogoś nieczystego, wszystkie nasze prawe uczynki są jak bielizna używana podczas miesiączki^f.

Zwiedniemy jak liście, nasze winy uniosą nas niczym wiatr.

- 7 Nikt nie wzywa Twojego imienia, nikt nie pragnie się Ciebie uchwycić, bo zakryłeś przed nami swoją twarz^g.

64:4 *Lub „cierpliwie na Niego czekają”.

i sprawiasz, że opadamy z sił*
z powodu^a naszej winy.

8 Ale Ty, Jehowo, jesteś
naszym Ojcem^a.

My jesteśmy gliną, a Ty
naszym Garncarzem^{*b}.

Wszyscy jesteśmy dziełem
Twoich rąk.

9 Nie oburzaj się tak bardzo,
Jehowo^c,

i nie pamiętaj na zawsze
naszej winy.

Prosimy, spójrz na nas
wszystkich, bo jesteśmy
Twoim ludem.

10 Twoje święte miasta stały
się pustkowiem.

Syjon opustoszał,
Jerozolima się wyludniła^d.

11 Nasz święty i pełen chwały*
dom^e,

w którym wysławiali Cię
nasi przodkowie,

został spalony^e

i wszystko, co było nam
drogie, leży w gruzach.

12 Czy wobec tego,
Jehowo, w dalszym ciągu
będziesz się powstrzymy-
wał od działania?

Czy dalej będziesz milczał
i pozwalał, żebyśmy tak
bardzo cierpieli?^f

65 „Pozwoliłem się szukać
tym, którzy o mnie
nie pytali.

Dałem się znaleźć tym, któ-
ry mnie nie poszukiwali^g.

Do narodu, który nie zwywał
mojego imienia, powiedział-
łem: „Jestem tutaj! Jestem
tutaj!”^h.

2 Przez cały dzień wyciągałem
ręce do upartego luduⁱ,

64:7 *Dost. „topniejemy”. *Dost. „re-
ką”. **64:8** *Lub „Tym, który nas ukształ-
tował”. **64:11** *Lub „piękny”. *Lub
„świątynia”.

ROZDZ. 64

a Iz 63:16

b Iz 29:16
Iz 45:9
Jer 18:6

c Ps 74:1
Ps 79:5

d Ps 79:1
Lam 1:4
Lam 5:18
Mi 3:12

e 2Kn 36:17, 19
Jer 52:12, 13

f Ps 74:10, 11
Za 1:12

ROZDZ. 65

g Iz 55:6, 7

h Rz 10:20, 21

i Pwt 31:27
Neh 9:29
Za 7:11

szpalta 2

a Iz 59:7, 8
Jer 35:15

b Jer 5:23

c 2Kl 17:16, 17
Jer 32:29

d Iz 1:29
Iz 66:17

e Lb 19:16

f Kpl 11:7, 8
Iz 66:17

g Pwt 14:3

h Ps 50:3, 21
Jer 16:18
Eze 11:21

i Wj 20:4, 5
Kpl 26:39

j 1Kl 22:41, 43
2Kl 12:3

do tych, którzy idą niewłaś-
ciwą drogą^a,
podążając za swoimi
myślami^b,

3 do ludzi, którzy ciągle obra-
żają mnie prosto w twarz^c,
składając ofiary
w ogrodach^d, spalając
ofiary* na ceglach.

4 Przesiadują wśród grobów^e,
spędzają nocę w ukrytych
miejscach*,
jedzą mięso świń^f

i w swych naczyniach
mają wywar z czegoś
obrzydlivego^g.

5 Mówią: „Trzymaj się z dala.
Nie zbliżaj się do mnie,
bo jestem świętszy niż ty”^{*}.
Są dymem w moich noz-
drach, ogniem płonącym
przez cały dzień.

6 Mam to zapisane przed sobą.
Nie będę stał beczynnym,
lecz im odpłacę^h.

Odpłacę im w pełni*

7 za ich winy, a także winy
ich przodków”ⁱ —
oznajmia Jehowa.
„Ponieważ składali ofiary”^{*}
na górach
i znieważali mnie na wzgó-
rzach/
to najpierw dam im pełną*
zapłatę”.

8 Jehowa mówi:
„Tak jak ktoś, kto znajdzie
w kiści winogron sok
na młode wino,
powie: „Nie niszc ich, bo
jest w nich coś dobrego”^{*},

65:3 *Lub „sprawiając, że wznosi się
dym ofiarny”. **65:4** *Możliwe też „bud-
kach strażniczych”. *Lub „nieczyste-
go”. **65:5** *Możliwe też „bo przenio-
sę na ciebie swoją świętość”. **65:6, 7**
*Dost. „w zanadrze”. **65:7** *Lub „spra-
wiali, że wznosił się dym ofiarny”. **65:8**
*Dost. „błogosławieństwo”.

tak ja uczynię ze względu
na swoich sług—
nie zniszczę ich wszystkich^a.

- 9** Wywiode^a z Jakuba potom-
stwo,
wywiode^a z Judy tego, który
odziedziczy moje góry^b.
Ziemia ta stanie się własno-
ścią moich wybranych
i będą tam mieszkać moi
słudzy^c.
- 10** Szaron^d stanie się pastwi-
skiem dla owiec,
a dolina^e Achor^e miejscem
odpoczynku dla bydła.
Stanie się tak dla dobra moje-
go ludu, który mnie szuka.
- 11** Ale wy jesteście wśród tych,
którzy porzucają Jehowę^f,
tych, którzy zapominają
o mojej świętej górze^g,
zastawiają stół bóstwu
szczęścia
i napełniają kielichy zapra-
wionym winem dla bóstwa
przeznaczenia.
- 12** W takim razie przeznaczę
was pod miecz^h
i wszyscy pochylicie się,
żeby was pozabijanoⁱ,
bo wołałem, ale nie odpo-
wiadaliście,
mówiłem, ale nie słuchali-
ścieⁱ.
Robiliście to, co złe w moich
oczach,
i wybraliście to, co wywołało
moje niezadowolenie^k.
- 13** Dlatego tak mówi Wszech-
władny Pan, Jehowa:
„Moi słudzy będą jeść,
a wy będziecie głodować^l.
Moi słudzy będą pić^m,
a wy będziecie spragnieni.
Moi słudzy będą pełni
radościⁿ, a wy będziecie
się wstydzić^o.”

65:10 ^aLub „nizina”.

ROZDZ. 65

a Jer 30:11
Am 9:8

b Iz 60:21
Eze 37:21
Abd 17

c Iz 61:7
Sof 3:20

d Iz 33:9

e Joz 7:24
Oz 2:15

f Iz 1:4

g 2Kn 28:24
2Kn 34:25

h Kpl 26:25
Eze 6:13

i Eze 9:6

j 2Kn 36:15, 16

k Iz 66:3

l Ps 37:19, 25
Am 8:11

m Iz 49:10

n Iz 66:14

o Iz 66:5

szpalta 2

a Iz 62:2
Jer 33:16

b Pwt 6:13

c Iz 12:1
Jer 31:12
Sof 3:14, 15

d Ezd 5:2
Iz 51:16
Iz 66:22
2Pt 3:13

e Obj 21:1, 4

f Iz 51:11

- 14** Moi słudzy będą radośnie
wołać w dobrym nastroju
serca,
ale wy będziecie krzyczeć,
bo wasze serca przepełni
ból,
i będziecie lamentować
załamani na duchu.
- 15** Pozostawicie po sobie imię,
które w ustach moich
wybranych stanie się
przekleństwem.
Wszechwładny Pan, Jehowa,
uśmierci każdego z was,
ale swoim sługom nada inne
imię^a.
- 16** I każdy, kto szuka dla
siebie błogosławieństwa
na ziemi,
zostanie pobłogosławiony
przez Boga prawdy^a,
a każdy, kto składa przysięgę
na ziemi,
będzie przysięgał na Boga
prawdy^{a,b}.
Dawne udręki^c pójdą
w niepamięć
i zostaną usunięte sprzed
moich oczu^c.
- 17** Oto stwarzam nowe niebo
i nową ziemię^d.
Minione wydarzenia
nie będą już przychodziły
na myśl^e.
ani nie będzie się ich
wspominać w sercu^e.
- 18** Dlatego weselcie się,
już zawsze cieszyć się
z tego, co stwarzam,
bo stwarzam Jerozolimę,
żeby była źródłem
radości,
a jej mieszkańców,
żeby stali się powodem
do radosnego uniesienia^f.

65:16 ^aLub „wierności”. Dosl. „Amen”.

^bLub „trudności”. 65:17 ^aLub „nie bę-
dą pamiętane”.

- 19** Będę się cieszył z Jerolimy i bardzo radował z mojego ludu^a.
Nie będzie już w niej słyhać płaczu ani krzyku rozpacz^y^b.
- 20** „Nie będzie tam już niemowlęcia, które by żyło tylko kilka dni,
ani starca, który by nie osiągnął pełni swoich lat,
bo kto umrze w wieku stu lat, będzie uważany za chłopca,
a grzesznik, choćby stuletni, zostanie przeklęty*.
21 Pobudują domy i będą w nich mieszkać^c,
zasadzą winnice i będą jeść ich owoce^d.
22 Nie będą budować po to, żeby ktoś inny tam zamieszkał,
ani sadzić po to, żeby ktoś inny jadł.
Dni mojego ludu będą jak dni drzewa^e
i moi wybrani będą w pełni korzystać z tego, co zrobią swoimi rękami.
23 Nie będą się trudzić* na darmo^f
ani rodzić dzieci, które by cierpiały,
bo oni i ich potomkowie są ludem^g błogosławionych przez Jehowę^g.
24 Zanim zawołają, ja im odpowiem.
Kiedy jeszcze będą mówić, ja ich wysłucham.
25 Wilk i baranek będą się paść razem,
lew będzie jadł słomę tak jak byk^h,

65:20 *Możliwe też „a ten, kto nie dożyje stu lat, będzie uważany za grzesznika”. **65:23** *Lub „ciężko pracować”.
*Lub „potomstwem”.

ROZDZ. 65

a Iz 62:4
Jer 32:41

b Iz 25:8
Jer 31:12

c Jer 31:4

d Iz 62:8
Am 9:14

e Ps 92:12-14

f Kpl 26:3-5
Pwt 28:4

g Iz 61:9
Iz 66:22

h Iz 35:9
Oz 2:18

szpalta 2

a Iz 2:3, 4
Iz 11:6-9
Mi 4:2

ROZDZ. 66

b Mt 5:34, 35

c 2Kn 6:18
Dz 17:24

d 1Kn 28:2
Dz 7:48-50

e Iz 40:26

f 2Kl 22:18, 19
Łk 18:14

g Iz 1:11

h Kpl 11:27

i Pwt 14:8

j Kpl 2:1, 2

k Iz 1:13

l Pwt 28:15

m Jer 7:13

a wąż będzie się żywił prochem.

Nie będą wyrządzać szkody ani zła na całej mojej świętej górze^a — mówi Jehowa.

66 Tak mówi Jehowa:

„Niebo jest moim tronem,
a ziemia moim podnóżkiem^b.

Jaki więc dom moglibyście mi zbudować^c

i gdzie jest miejsce, w którym mógłbym zamieszkać?^d.

2 „Wszystko to uczyniła moja ręka,

w taki sposób wszystko to powstało — oświadcza Jehowa^e.

„Będę patrzył na człowieka pokornego i załamanego na duchu, który z drżeniem odnosi się* do mojego słowa^f.

3 Kto zarzyna byka, jest jak ten, kto zabija mężczyznę^g.
Kto składa w ofierze owcę, jest jak ten, kto łamie kark psu^h.

Kto ofiarowuje dar — jak ten, kto ofiarowuje krew świni!ⁱ

Kto ofiarowuje kadzidło^j, jest jak ten, kto błogosławi magicznymi zaklęciami^k.

Wybrali sobie własne drogi i znajdują^l przyjemność w tym, co obrzydliwe.

4 Tak więc ja wybiorę dla nich kary^l
i sprowadzę na nich to, co ich przeraża,
bo kiedy wołałem, nikt nie odpowiadał,
kiedy mówiłem, nikt nie słuchał^m.

66:2 *Lub „który przywiązuje wagę”.

66:3 *Chodzi o olibanum, gumożywiec z kadzidłowca. *Możliwe też „wysławia bożka”. ^aLub „ich dusza znajduje”.

Robili to, co złe w moich oczach.

Wybrali postępowanie, które wywołało moje niezadowolenie”^a.

- 5** Słuchajcie, co mówi Jehowa, wy, którzy odnosicie się do Jego słowa z drżeniem*:

„Wasi bracia, którzy was nienawidzą i odrzucają z powodu mojego imienia, powiedzieli obłudnie: „Niech Jehowa będzie wychwalany!”^b.

Ale On się pojawi i zapewni wam radość, a oni zostaną okryci wstydem”^c.

- 6** Z miasta dochodzi zgłęb, ze świątyni dobiegają odgłosy!

To Jehowa oddaje swoim wrogom to, na co sobie zasłużyli.

- 7** Zanim poczuła ból porodowe, urodziła^d.
Zanim chwyciły ją skurcze, wydała na świat dziecko płci męskiej.

- 8** Kto słyszał o czymś takim? Kto widział coś podobnego? Czy kraj narodzi się w ciągu jednego dnia?

Albo czy naród może się urodzić w jednej chwili? A jednak Syjon, gdy tylko poczuł ból porodowe, urodził swoich synów.

- 9** „Czy doprowadzę do porodu, a potem go zatrzymam?” — mówi Jehowa.

„Albo czy zamknę łono kobiety, która zaczęła rodzić?” — mówi twój Bóg.

- 10** Cieszcie się z Jerozolimą, radujcie się z nią^e wszyscy, którzy ją kochacie!^f

ROZDZ. 66

a 2Kl 21:9
Iz 65:3

b Iz 5:18, 19
Iz 29:13

c Iz 65:13, 14
Jer 17:13, 18

d Iz 54:1

e Iz 44:23

f Ps 137:6

szpalta 2

a Iz 9:7

b Iz 60:3
Ag 2:7

c Iz 51:3

d Iz 44:28
Iz 65:18, 19

e Iz 59:18

f Pwt 4:24

g Ps 50:3
Jer 25:32, 33

h 2Ts 1:7, 8

Weselcie się z nią, wy wszyscy, którzy ją oplakujecie.

- 11** Będziecie ssać jej pierś pocieszenia, aż się nasycicie.

Napijecie się i znajdziecie rozkosz w obfitości jej chwały.

- 12** Bo tak mówi Jehowa: „Sprawię, że pokój popłynie ku niej jak rzeka^a i chwała narodów — jak wezbrany potok^b. Będziecie karmieni piersią, noszeni na rękach, kołysani na kolanach.

- 13** Tak jak matka pociesza syna, tak ja będę pocieszał was^c. I zostaniecie pocieszeni z powodu Jerozolimy^d.

- 14** Zobaczycie to i wasze serca napełnią się radością. Wasze kości odżyją, będą jak młoda trawa. Słudzy Jehowy poznają Jego moc^e, ale Jego wrogowie zostaną przez Niego potępieni”^e.

- 15** „Bo Jehowa nadejdzie jak ogień^f, a Jego rydwany są jak huragan^g. Nadejdzie, żeby odpłacić wielkim gniewem, żeby udzielić nagany płomieniami ognia”^h.

- 16** Jehowa ogniem wykona wyrok, użyje miecza przeciwko wszystkim ludziomⁱ. I będzie wielu zabitych przez Jehowę.

- 17** „Zginą wszyscy, którzy się uświęcają i oczyszczają, żeby

66:5 *Lub „którzy przywiązujecie wagę do Jego słowa”.

66:14 *Dosl. „rękę”. 66:16 *Dosl. „wszelkiemu ciału”.

wchodzić do świętych ogrodów^a, ci, którzy jedzą mięso swiń^b, wstrętne rzeczy i myszy^c — oświadczają Jehowa. **18** „Ponieważ znam ich czyny i myśli, nadchodzę, by zebrać ludzi ze wszystkich narodów i języków. Przyjdą i zobaczą moją chwałę”.

19 „Ustanowię pośród nich znak i część ocalałych wysłę do narodów, które nie słyszały o mnie ani nie widziały mojej chwały — do doskonałych łuczników, tych w Tarszisz^d, Pul i Lud^e, a także do Tubalu, Jawanu^f i na dalekie wyspy. I opowiedzą oni o mojej chwale między narodami^g. **20** Przyprowadzą wszystkich waszych braci ze wszystkich narodów^h jako dar dla Jehowy — na koniach, rydwanach, krytych wozach, mułach i szybkich wielbłądach. Przyprowadzą ich na moją świętą górę, Jerozolimę”, mówi Jehowa, „podobnie jak Izraelici przynoszą w czys-

66:17 *Dost. „do ogrodów za tym, który jest w środku”. Chodzi o ogrody wykorzystywane w bałwochwalczym kultcie.

ROZDZ. 66

- a Iz 1:29
Iz 65:3
b Kpl 11:7, 8
Iz 65:4
c Kpl 11:29
d Rdz 10:4
e Rdz 10:6, 13
f Rdz 10:2
Eze 27:12, 13
g Iz 60:3
Mal 1:11
h Pwt 30:1-3
Iz 11:16
Iz 43:6
Iz 60:4, 9

szpalta 2

- a Iz 65:17, 18
2Pt 3:13
Obj 21:1
b Iz 65:23
Jer 31:35, 36
c Ps 86:9
Za 14:16
Mal 1:11
d Iz 34:10
Mt 25:41
Mk 9:47, 48
2Ts 1:9

tym naczyniu dar do domu Jehowy”.

21 „Niektórych z nich uczynię kapłanami i Lewitami” — mówi Jehowa.

22 „Jak będą trwałe przede mną nowe niebo i nowa ziemia^a, które ustanawiam”, oświadczają Jehowa, „tak będzie trwało wasze potomstwo i wasze imię”^b.

23 „Od nowiu do nowiu, od szabatu do szabatu wszyscy ludzie^{*} będą przychodzić i kłaniać się przede mną”^c — mówi Jehowa.

24 „Wyruszą i będą patrzeć na zwłoki ludzi, którzy zbuntowali się przeciwko mnie. Bo robactwo na nich nie zginie, a ich ogień nie zgaśnie^d, i staną się czymś odrażającym dla wszystkich ludzi”^e.

66:23 *Dost. „wszelkie ciało”. ^aLub „i oddawać mi cześć”. **66:24** *Dost. „wszelkiego ciała”.

KSIĘGA

JEREMIASZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Jeremiasz wyznaczony na proroka (1-10)
Wizja migdałowca (11, 12)
Wizja kotła (13-16)
Bóg umacnia Jeremiasza w związku z przydzielonym zadaniem (17-19)</p> <p>2 Izrael porzuca Jehowę dla innych bogów (1-37)
Izrael przyrównany do dzikiej winorośli (21)
Izrael splamiał się krwią (34)</p> | <p>3 Skala odstępstwa Izraela (1-5)
Izrael i Juda winne cudzołóstwa (6-11)
Wezwanie do skruchy (12-25)</p> <p>4 Skrucha przynosi błogosławieństwa (1-4)
Nieszczęście nadejdzie z północy (5-18)
Jeremiasz ubolewa nad nadchodzącym nieszczęściem (19-31)</p> <p>5 Naród nie chce przyjąć skarcenia od Jehowy (1-13)</p> |
|--|--|

- Zniszczenie, ale nie całkowita zagłada (14-19)
 Jehowa pociąga naród do odpowiedzialności (20-31)
- 6 Zbliża się oblężenie Jerozolimy (1-9)
 Jehowa płonie gniewem na Jerozolimę (10-21)
 Mówi się „Pokój!”, chociaż nie ma pokoju (14)
 Okrutni najeźdźcy z północy (22-26)
 Jeremiasz ma przebadać lud, jak się bada metal (27-30)
- 7 Złudne poleganie na świątyni Jehowy (1-11)
 Świątynia ma podzielić los Szilo (12-15)
 Potępienie fałszywego wielbienia Boga (16-34)
 Kult Królowej Nieba (18)
 Ofiary z dzieci w Dolinie Syna Hinnoma (31)
- 8 Ludzie idą za większością (1-7)
 Czy istnieje mądrość bez słowa Jehowy? (8-17)
 Jeremiasz ubolewa nad klęską Judy (18-22)
 „Czy nie ma balsamu w Gileadzie?” (22)
- 9 Głęboki smutek Jeremiasza (1-3a)
 Jehowa pociąga Judę do odpowiedzialności (3b-16)
 Lamentowanie nad Judą (17-22)
 Wiedza o Jehowie powodem do dumy (23-26)
- 10 Bożki narodów a żywy Bóg (1-16)
 Nadchodzi zagłada i wygnanie (17, 18)
 Jeremiasz rozpacza (19-22)
 Modlitwa proroka (23-25)
 Człowiek nie może kierować własnym krokiem (23)
- 11 Juda łamie przymierze z Bogiem (1-17)
 Tyłu bogów, ile miast (13)
 Jeremiasz przyrównany do baranka prowadzonego na rzeź (18-20)
 Sprzeciw ze strony mieszkańców rodzinnego miasta Jeremiasza (21-23)
- 12 Skarga Jeremiasza (1-4)
 Odpowiedź Jehowy (5-17)
- 13 Zniszczony Iniany pas (1-11)
 Dzbany z winem zostaną roztrzaskane (12-14)
- Juda, która nie chce się zmienić, będzie wygnana (15-27)
 „Czy Etiopczyk może zmienić swoją skórę?” (23)
- 14 Susza, głód i miecz (1-12)
 Potępienie fałszywych proroków (13-18)
 Jeremiasz uznaje grzechy ludu (19-22)
- 15 Jehowa nie zmieni swojego osądu (1-9)
 Skarga Jeremiasza (10)
 Odpowiedź Jehowy (11-14)
 Modlitwa Jeremiasza (15-18)
 Radość z brania sobie do serca słów Boga (16)
 Jehowa umacnia Jeremiasza (19-21)
- 16 Jeremiasz nie ma się żenić, nikogo oplakiwać ani ucztować (1-9)
 Kara, a później odrodzenie (10-21)
- 17 Zakorzeniony grzech Judy (1-4)
 Błogosławieństwa wynikające z zaufania do Jehowy (5-8)
 Zdradliwe serce (9-11)
 Jehowa, nadzieja Izraela (12, 13)
 Modlitwa Jeremiasza (14-18)
 Uznawanie szabatu za święty (19-27)
- 18 Glina w rękach garncarza (1-12)
 Jehowa obraca się plecami do Izraela (13-17)
 Spisek przeciw Jeremiaszowi i jego błaganie (18-23)
- 19 Jeremiasz ma potłuc glinianą butlę (1-15)
 Ofiary z dzieci dla Baala (5)
- 20 Paszchur uderza Jeremiasza (1-6)
 Jeremiasz nie może przestać głościć (7-13)
 Boże orędzie jak płonący ogień (9)
 Jehowa jak groźny wojownik (11)
 Skarga Jeremiasza (14-18)
- 21 Jehowa odmawia spełnienia prośby Sedekiasza (1-7)
 Ludzie mają do wyboru życie lub śmierć (8-14)
- 22 Wyroki na złych królów (1-30)
 Orędzie przeciwko Szallumowi (10-12)
 Orędzie przeciwko Jehojakimowi (13-23)
 Orędzie przeciwko Koniaszowi (24-30)

- 23 Dobrzy i źli pasterze (1-4)
Bezpieczeństwo pod panowaniem „dziedzica odznaczającego się prawością” (5-8)
Fałszywi prorocy potępieni (9-32)
„Ciężkie orędzie” od Jehowy (33-40)
- 24 Dobre i złe figi (1-10)
- 25 Spór Jehowy z narodami (1-38)
Narody mają służyć Babilonowi przez 70 lat (11)
Kielich wina Bożego gniewu (15)
Nieszczęście od narodu do narodu (32)
Zabici przez Jehowę (33)
- 26 Jeremiaszowi grozi śmierć (1-15)
Jeremiasz oszczędzony (16-19)
Cytat z proroctwa Micheasza (18)
Prorok Uriasz (20-24)
- 27 Jarzmo Babilonu (1-11)
Sedekiasz powinien podporządkować się Babilonowi (12-22)
- 28 Jeremiasz i fałszywy prorok Chananiaś (1-17)
- 29 List Jeremiasza do wygnańców w Babilonie (1-23)
Izrael ma powrócić po 70 latach (10)
Wiadomość dla Szemajasza (24-32)
- 30 Obietnice powrotu i uzdrowienia (1-24)
- 31 Pozostali z Izraela ponownie osiedlą się w swojej ziemi (1-30)
Rachela oplakuje swoje dzieci (15)
Nowe przymierze (31-40)
- 32 Jeremiasz kupuje pole (1-15)
Modlitwa Jeremiasza (16-25)
Odpowiedź Jehowy (26-44)
- 33 Obietnica odrodzenia (1-13)
Bezpieczeństwo pod panowaniem „dziedzica odznaczającego się prawością” (14-16)
Przymierze z Dawidem i kapłanami (17-26)
Przymierze dotyczące dnia i nocy (20)
- 34 Orędzie dotyczące Sedekiasza (1-7)
Złamanie przymierza co do uwolnienia niewolników (8-22)
- 35 Rechabici okazują przykładne posłuszeństwo (1-19)
- 36 Jeremiasz dyktuje treść zwoju (1-7)
Baruch czyta na głos ze zwoju (8-19)
Jehojakim pali zwoj (20-26)
Orędzie spisane ponownie w nowym zwoju (27-32)
- 37 Chaldejczycy wycofują się tylko na jakiś czas (1-10)
Jeremiasz uwięziony (11-16)
Sedekiasz spotyka się z Jeremiaszem (17-21)
Jeremiasz zaopatrywany w chleb (21)
- 38 Jeremiasz wrzucony do cysterny (1-6)
Ebed-Melech ratuje Jeremiasza (7-13)
Jeremiasz zachęca Sedekiasza do poddania się (14-28)
- 39 Upadek Jerozolimy (1-10)
Sedekiasz ucieka, ale zostaje schwytany (4-7)
Jeremiasz ma być chroniony (11-14)
Ebed-Melech pozostanie przy życiu (15-18)
- 40 Nebuzaradan uwalnia Jeremiasza (1-6)
Gedaliasz ustanowiony nad ziemią judzką (7-12)
Spisek przeciwko Gedaliaszowi (13-16)
- 41 Ismael morduje Gedaliasza (1-10)
Ismael zmuszony do ucieczki przez Jochanana (11-18)
- 42 Lud prosi Jeremiasza, żeby się modlił o kierownictwo (1-6)
Jehowa odpowiada: „Nie idźcie do Egiptu” (7-22)
- 43 Lud jest nieposłuszny i idzie do Egiptu (1-7)
Jehowa przemawia do Jeremiasza w Egipcie (8-13)
- 44 Zapowiedź nieszczęścia, które spadnie na Żydów w Egipcie (1-14)
Lud odrzuca Boże ostrzeżenie (15-30)
Kult Królowej Nieba (17-19)
- 45 Orędzie Jehowy dla Barucha (1-5)
- 46 Proroctwo przeciw Egipcjom (1-26)
Egipt ma zostać podbity przez Nabuchodonozora (13, 26)
Obietnice dane Izraelowi (27, 28)
- 47 Proroctwo przeciw Filistynom (1-7)
- 48 Proroctwo przeciw Moabowi (1-47)
- 49 Proroctwo przeciw Ammonowi (1-6)

- Prorocstwo przeciw Edomowi (7-22)
Edom nie będzie już istniał
jako naród (17, 18)
- Prorocstwo przeciw Damaszkowi (23-27)
Prorocstwo przeciw Kedarowi
i Chacorowi (28-33)
- Prorocstwo przeciw Elamowi (34-39)
- 50 Prorocstwo przeciw Babilonowi (1-46)
„Uciekajcie z Babilonu” (8)
Izrael ma być przyprowadzony
z powrotem (17-19)
Wody Babilonu zostaną wysuszone (38)
Babilon będzie niezamieszany (39, 40)
- 51 Prorocstwo przeciw Babilonowi (1-64)
Babilon nagle upadnie z powodu
Medów (8-12)
Wrzucenie księgi do Eufratu (59-64)
- 52 Sedekiasz buntuje się przeciw
Babilonowi (1-3)
Nabuchodonozor oblega
Jerozolimę (4-11)
Zniszczenie miasta i świątyni (12-23)
Ludzie zabrani na wygnanie
do Babilonu (24-30)
Jehojachin wypuszczony
z więzienia (31-34)

1 To są słowa Jeremiasza*, syna Chilkiasza, jednego z kapłanów w Anatot^a w ziemi Beniamina. **2** Jehowa przemówił do Jeremiasza w 13 roku panowania judzkiego króla Jozjasza^b, syna Amona^c. **3** I przemawiał jeszcze za dni judzkiego króla Jehojakima^d, syna Jozjasza, aż do końca 11 roku panowania judzkiego króla Sedekiasza^e, syna Jozjasza, dopóki w miesiącu piątym mieszkańcy Jerozolimy nie poszli na wygnanie^f.

4 Jehowa przemówił do mnie:

5 „Zanim cię ukształtowałem w łonie matki, już cię znałem^{*g},

a zanim się urodziłeś^h,
już cię uświęciłem^{Δh}.

Uczyniłem cię prorokiem dla narodów”.

6 Ale ja powiedziałem:

„Ach, Wszechwładny
Panie, Jehowo!

Nie umiem mówićⁱ, bo jestem
jeszcze chłopcem^{*j}.”

1:1 *Imię to może znaczyć „Jehowa wywyższa”. 1:5 *Lub „wybrałem”.
^hDosł. „zanim wyszedłeś z łona”. ^ΔLub „oddzieliłem”. 1:6 *Lub „młodzieńcem”.

ROZDZ. 1

a Joz 21:8, 18

b 2Kl 22:1, 2

c 2Kl 21:19, 20

d 2Kl 24:1
2Kn 36:4

e 2Kl 24:18, 19

f 2Kl 25:8, 11
Jer 52:12, 15

g Sdz 13:5
Ps 139:15, 16

h Łk 1:13, 15

i Wj 4:10

j 1Kl 3:5, 7

szpalta 2

a Wj 7:1, 2

b Eze 2:6

c Wj 3:11, 12
Jer 15:20
Dz 18:9, 10

d Iz 6:7

e Wj 4:12, 15
Eze 33:7

f Jer 18:7-10
Jer 24:5, 6

7 Wtedy Jehowa odezwał się do mnie:

„Nie mów: „Jestem jeszcze
chłopcem”.

Bo pójdziesz do wszystkich,
do których cię poślę,
i będziesz mówić wszystko,
co ci nakazę^a.”

8 Nie bój się ich^{*b},

bo Jehowa mówi: „Ja jestem
z tobą, żeby cię wybawić”^c.

9 Potem Jehowa wyciągnął rękę i dotknął moich ust^d. Następnie Jehowa powiedział do mnie: „Włożyłem swoje słowa w twoje usta”. **10** Patrz, ustanowiłem cię dzisiaj nad narodami i królestwami, żebyś wykorzeniał i rozwał, żebyś niszczył i burzył, żebyś budował i sadził^f.”

11 Jehowa znów powiedział do mnie: „Co widzisz, Jeremiaszu?”. Odrzekłem więc: „Widzę gałąź migdałowca^{*g}”.

12 Jehowa powiedział mi: „Zgadza się, bo ja czuвам, żeby spełnić swoje słowo”.

13 I Jehowa odezwał się do mnie po raz drugi: „Co widzisz?”. Odpowiedziałem: „Widzę

1:8 *Lub „ich wyglądu”. 1:11 *Dost. „budzącego się; czuwającego”.

kocioł*, w którym coś wrze[#], a jego otwór jest nachylony od północy w stronę południa”.

14 Wtedy Jehowa powiedział mi:

„Z północy nadejdzie nieszczęście na wszystkich mieszkańców tej ziemi^a.”

15 Bo Jehowa mówi: „Wzywam wszystkie plemiona królestw północy^b.”

I one przybędą, a ich królowie postawią swoje trony u bram Jerozolimy^c i wystąpią przeciwko jej murom dookoła oraz przeciwko wszystkim miastom Judy^d.

16 I oznajmię wyroki, które wydałem na ich mieszkańców z powodu całej ich niegodziwości, bo mnie porzucili^e, składają ofiary* innym bogom^f i kłaniają się dziełom swoich rąk^g.

17 Ale ty przygotuj się do działania*, wstań i powiedz im wszystko, co ci nakazuję. Nie wpadaj w przerażenie z ich powodu^h, żebym w ich obecności nie napełnił cię strachem.

18 Bo dzisiaj uczyniłem cię warownym miastem, żelazną kolumną i miedzianymi murami, żebyś mógł się przeciwstawić całej tej ziemiⁱ — królom Judy, jej książętom, kapłanom i temu ludowi^j.

1:13 *Lub „garnek z szerokim otworem”.
[#]Dosł. „na który się dmucha”. Chodzi o podsycanie ognia rozpalonego pod kotłem. **1:16** *Lub „sprawiają, że wznosi się dym ofiarny”. **1:17** *Dosł. „przepasz swoje biodra”.

ROZDZ. 1

a Jer 6:1
Jer 10:22

b Jer 5:15
Jer 6:22
Jer 25:9

c Jer 39:3

d Pwt 28:52
Jer 34:22
Jer 44:6

e Joz 24:20
2Kl 22:17
2Kn 7:19, 20

f Eze 8:10, 11
Oz 11:2

g Iz 2:8

h Eze 2:6

i Jer 15:20
Jer 20:11
Eze 3:8
Mi 3:8

j Jer 26:12

szpalta 2

a Rdz 28:15
Wj 3:12
Joz 1:5

ROZDZ. 2

b Oz 2:15

c Wj 24:3

d Pwt 2:7

e Wj 19:6
Pwt 7:6

f Wj 17:8, 13

g Iz 5:4
Mi 6:3

h Pwt 32:21

i Ps 115:4, 8

j Wj 14:30

k Pwt 1:1
Pwt 32:9, 10

l Pwt 8:14, 15

19 Będą z tobą walczyć, ale cię nie pokonają, bo „ja jestem z tobą^a”, mówi Jehowa, „żeby cię wybawić”.

2 Jehowa przemówił do mnie: **2** „Idź i obwieszczaj Jerozolimie: „Tak mówi Jehowa:

„Dobrze pamiętam, jaka byłaś oddana* w młodości^b, jak okazywałaś miłość w okresie narzeczeństwa^c, jak chodziłaś za mną na pustkowiu, w ziemi, której nie obsiewano^d.”

3 Izrael był dla Jehowy święty^e, był Jego pierwszym zebrany plonem^f. „Każdy, kto by próbował go pożreć, stałby się winny. Na takiego spadłoby nieszczęście^g — oznajmia Jehowa^h”.

4 Słuchajcie słowa Jehowy, potomkowie Jakuba i wy, wszystkie rodziny Izraela.

5 Tak mówi Jehowa: „Jaką winę znaleźli we mnie wasi przodkowie^g, że odeszli ode mnie tak daleko i chodzili za bezwartościowymi bożkami^h, przez co sami stali się bezwartościowiⁱ?”

6 Nie zapytali: „Gdzie jest Jehowa, Ten, który nas wyprowadził z Egiptu^j, Ten, który nas prowadził przez pustkowie, przez ziemię pustyń^k i dołów, przez ziemię suszy^l i głębokiego cienia,

2:2 *Lub „jak okazywałaś lojalną miłość”.

przez ziemię, którą nikt
nie podróżuje
i gdzie nikt nie mieszka?.

- 7** W końcu przyprowadziłem
was do ziemi sadów,
żebyście jedli jej owoce
i jej dobre rzeczy^a.
Ale wy weszliście i skalali-
ście moją ziemię,
uczyniliście moją własność
czymś odrażającym^b.

- 8** Kapłani nie pytali: „Gdzie
jest Jehowa?”^c.
Ci, którzy zajmowali się
Prawem, mnie nie znali.
Pasterze zbuntowali się
przeciwko mnie^d.
A prorocy prorokowali
w imieniu Baala^e
i chodzili za bożkami,
z których nie ma żadnego
pożytku.

- 9** „Dlatego dalej będę toczył
z wami spór”^f, mówi
Jehowa,
i będę toczył spór z synami
waszych synów’.

- 10** „Przeprawcie się na wybrze-
ża* Kittim^g i zobaczcie.
Poślijcie wiadomość
do Kedaru^h i dobrze się
zastanówcie.
Sprawdźcie, czy kiedykol-
wiek wydarzyło się coś
podobnego.

- 11** Czy jakiś naród kiedykol-
wiek zamienił swoich
bogów na tych, którzy
nie są bogami?
Ale mój własny lud zamienił
moją chwałę na coś
bezużytecznegoⁱ.

- 12** Niebiosa, patrzcie na to
ze zdumieniem
i zdrzyjcie ogarnięte grozą’,
mówi Jehowa,

2:10 *Lub „wyspy”.

ROZDZ. 2

a Lb 13:26, 27
Pwt 6:10, 11
Pwt 8:7-9

b Kpl 18:24
Lb 35:33
Ps 78:58
Ps 106:38
Jer 16:18

c 1Sm 2:12
Lam 4:13

d Eze 34:7, 8

e 1Kl 18:19
Jer 23:13

f Eze 20:35
Mi 6:2

g Rdz 10:2, 4

h Rdz 25:13
Ps 120:5
Jer 49:28

i Ps 106:20

szpalta 2

a Ps 36:9
Jer 17:13
Obj 22:1

b Iz 5:29
Jer 4:7

c Jer 46:19

d Jer 43:4, 7
Jer 46:14
Eze 30:18

e 1Kn 28:9
2Kn 7:19, 20

f Iz 30:2
Iz 31:1
Lam 5:6
Eze 16:26
Eze 17:15

g 2Kl 16:7
Oz 5:13

h Jer 4:18

- 13** „bo mój lud zrobił dwie złe
rzeczy:
porzucił mnie, źródło żywej
wody^a,
i wykopał* sobie cysterny—
popękane cysterny, które nie
mogą zatrzymać wody’.
- 14** „Czy Izrael jest sługą albo
niewolnikiem urodzonym
w domu?
Dlaczego więc stał się łupem
grabieżców?
- 15** Ryczą na niego młode lwy^{*b},
podniosły swój głos.
Z jego ziemi uczyniły coś,
co budzi grozę.
Jego miasta zostały
podpalone i już nikt
w nich nie mieszka.
- 16** Ludy z Nof^{*c} i Tachpanes^d
ograbiają cię”.
- 17** Córkę izraelską! Czy nie
sprowadziłaś tego
na siebie
przez to, że porzuciłaś
swojego Boga, Jehowę^e,
podczas gdy On prowadził
cię drogą?
- 18** Dlaczego chcesz iść
do Egiptu^f
i pić wody Szichoru*?
Dlaczego chcesz iść
do Asyrii^g
i pić wody Eufratu^h?
- 19** Twoja niegodziwość
powinna cię skorygować,
a twoja niewierność
powinna cię zganić.
Wiedz i zrozum,
jak złe i gorzkie jest to^h,
że porzuciłaś Jehowę,
swojego Boga.

2:13 *Lub „wykuł”, prawdopodobnie
w skale. 2:15 *Lub „młode grzywias-
te lwy”. 2:16 *Lub „Memfis”. ^aDost.
„pasą się na czubku twojej głowy”.
2:18 *Chodzi o odnogę Nilu. ^bDost.
„rzeki”.

Nie okazałaś przede mną
bojaźni^a — mówi Wszech-
władny Pan, Jehowa,
Bóg Zastępów.

20 „Dawno temu roztrzaskałem
twoje jarzmo^b

i zerwałem twoje kajdany.

Ale ty powiedziałaś:

„Nie będę Ci służyła”

i na każdym wysokim
wzgórzu oraz pod każdym
bujnym drzewem^c

kładłaś się i uprawiałaś
prostytucję^d.

21 Zasadziłem cię jako
szlachetną czerwoną
winorośl^e, pochodzącą
z najlepszego nasienia.

Jak więc doszło do tego,
że stałaś się winoroślą
zwyrodniałą i dziką?^f

22 „Choćbyś umyła się sodą
i użyła dużo ługu^{*},
w moich oczach dalej
będziesz splamiona swoją
winą^g — mówi Wszech-
władny Pan, Jehowa.

23 Jak możesz twierdzić:
„Nie skalałam się.
Nie chodziłam za Baalami”?
Spójrz na swoją drogę
w dolinie.

Zastanów się nad tym,
co robiłaś.

Jesteś jak szybka, młoda
wielbłądzica,
która biega bez celu swoimi
drogami,

24 jesteś jak dzika oślica przy-
zwyczajona do pustkowia,
która w swoim pożądaniu^{*}
chwytą wiatr w nozdrza.
Kto może ją powstrzymać
w czasie jej rui?

Żaden z tych, którzy jej
szukają, nie będzie
musiał się męczyć.

2:22 *Lub „mydła”. 2:24 *Lub „w prag-
nieniu swojej duszy”.

ROZDZ. 2

a Jer 5:22

b Kpl 26:13

c 1Kl 14:22, 23
Eze 6:13

d Wj 34:15
Eze 16:15, 16

e Wj 15:17
Ps 80:8
Iz 5:1

f Iz 5:4

g Jer 16:17

szpalta 2

a Jer 18:12

b Iz 2:6
Jer 3:13

c Jer 44:17

d Ezd 9:7

e Iz 44:13

f 2Kn 29:6
Jer 32:33

g Sdz 10:13-15
Ps 78:34
Ps 106:47
Iz 26:16
Oz 5:15

h Pwt 32:37, 38

i Jer 11:13

j Jer 5:1
Jer 9:2
Dn 9:11

k 2Kn 28:20-22
Iz 9:13

l Iz 1:5
Jer 5:3
Sof 3:2

m 2Kn 36:15, 16
Neh 9:26
Dz 7:52

Znajdą ją w jej okresie
godowym^{*}.

25 Uważaj, żeby twoje stopy
nie stały się bose,
a twoje gardło nie wyschło
z pragnienia.

Ale ty powiedziałaś:

„Nie! Nic z tego!”^a

Zakochołam się w obcych^{*b}
i będę za nimi chodziła^c.

26 Jak wstyd ogarnia złodzieja,
gdy zostanie złapany,
tak został zawstydzony lud
Izraela —
on sam, jego królowie,
księżęta,
kapłani i prorocy^d.

27 Mówią do drzewa: „Jesteś
moim ojcem^e,
a do kamienia: „Ty mnie
urodziłeś”.

Ale do mnie obracają się
plecami, nie twarzą^f.

Jednak w czasie swojego
nieszczęścia powiedzą:
„Powstań i nas wybaw!”^g.

28 Gdzie są twoi bogowie,
których sobie narobiłaś?^h
Niech powstaną, jeśli potra-
fią cię wybawić w czasie
twojego nieszczęścia.
Bo masz, Judo, tylu bogów,
ile miastⁱ.

29 „Dlaczego ciągle się ze mną
spieracie?

Dlaczego wszyscy zbunto-
waliście się przeciwko
mnie?”^j — pyta Jehowa.

30 Na próżno biłem waszych
synów^k.
Nie przyjmowali skarcenia^l.
Wasz miecz pożarł waszych
proroków^m
jak grasujący lew.

31 Wy, którzy należycie do tego
pokolenia, zastanówcie się
nad słowem Jehowy.

2:24 *Dost. „w jej miesiącu”. 2:25
*Lub „cudzoziemskich bogach”.

Czy stałem się dla Izraela
jak pustkowienie
lub jak kraina przejmującej
ciemności?

Dlaczego mój lud mówi:
„Chodźmy sobie,
gdzie chcemy.”

Już nie przyjdziemy
do Ciebie?^a

- 32** Czy dziewczica może zapo-
mnąć o swoich ozdobach,
panna młoda o swojej
ślubnej szarfi?^a

A jednak mój lud już dawno
o mnie zapomniał^b.

- 33** Kobieto, jak sprytnie robisz
wszystko, żeby zdobyć
miłość!
Wyszkoliłaś się w popełnia-
niu zła^c.

- 34** Nawet twoje ubranie jest
poplamione krwią ludzi*
niewinnych i ubogich^d,
choć nie widziałem, żeby
gdziekolwiek się włamywali.
Ich krew jest na całym
twoim ubraniu^e.

- 35** Ty jednak twierdzisz:
„Jestem niewinna.
Bóg na pewno już się
na mnie nie gniewa”.
Ponieważ mówisz:
„Nie zgrzeszyłam”,
wydaje na ciebie wyrok.

- 36** Czemu tak lekko traktujesz
swoje nieobliczalne
postępowanie?

Zawstydziła cię Asyria^f
i tak samo zawstydzi cię
Egipt^g.

- 37** Również z tego powodu
pójdziesz zawstydzona^{*h},
bo Jehowa odrzucił tych,
na których polegasz.
Nie zapewnici ci powodze-
nia”.

2:32 *Lub „o swoich przepaskach na
piersi”. 2:34 *Lub „dusz”. 2:37
*Dosl. „z rękami na głowie”.

ROZDZ. 2
a Pwt 32:15

b Ps 106:21
Iz 17:10
Jer 18:15
Oz 8:14

c 2Kn 33:9

d 2Kl 21:16
Ps 106:38
Iz 10:1, 2
Mt 23:35

e Wj 22:2

f 2Kn 28:20, 21

g Iz 30:3
Jer 37:7

h 2Sm 13:19

szpalta 2

ROZDZ. 3
a Iz 24:5
Jer 2:7

b Jer 2:20
Eze 16:28, 29

c Eze 16:16
Eze 20:28

d Kpl 26:19
Jer 14:4
Am 4:7

e Jer 6:15

f Jer 2:2

g Mi 2:1
Mi 7:3

h 2Kl 22:1

- 3** Ludzie mówią: „Jeśli mąż-
czyzna odprawi żonę i ona
go opuści, i wyjdzie za innego
mężczyznę, to czy ten pierwszy
do niej wróci?”

Czy ta ziemia nie została
całkowicie skalana?^a

„Uprawiałaś prostytutkę
z wieloma^b
i teraz miałabyś do mnie
wrócić?” — oznajmia
Jehowa.

- 2** „Podnieś oczy na nagie
wzgórza i zobacz.

Czy jest jakieś miejsce,
w którym nie zostałaś
wykorzystana?

Siadywałaś przy drogach jak
koczownik* na pustkowiu
i czekałaś na swoich
kochanków.

Wciąż kalasz tę ziemię
swoją prostytutką
i niegodziwością^c.

- 3** Dlatego ulewę zostały
wstrzymane^d
i również wiosną nie ma
deszczu.

Wyglądasz wyzywająco
jak żona*, która uprawia
prostitutkę.

Jesteś bezwstydną^e.

- 4** Ale teraz wołasz do mnie:
„Mój Ojczy, jesteś przyja-
cielem od czasów mojej
młodości!”

- 5** Czy należy wiecznie się
gniewać
lub już zawsze chować
urazę?^f

Właśnie tak mówisz,
ale wciąż popełniasz całe zło,
do którego jesteś zdolna^g.

- 6** Za dni króla Jozjasza^h Je-
howa powiedział do mnie: „Czy
widziałeś, co zrobiła ta niewier-
na kobieta—Izrael? Chodziła na

3:2 *Dosl. „Arab”. 3:3 *Dosl. „masz
czoło żony”.

każdą wysoką górę i pod każde bujne drzewo, żeby uprawiać prostytucję^a. **7** Nawet po tym wszystkim wciąż ją zachęcałem do powrotu^b, ale do mnie nie wróciła. A Juda patrzyła na swoją siostrę postępującą zdradziecko^c. **8** Kiedy to zobaczyłem, odprawiłem tę niewierną kobietę, Izraela, z powodu jej cudzołóstwa^d i dałem jej dokument rozwodowy^e. Ale jej zdradziecko postępująca siostra, Juda, nie przestraszyła się i sama też zajęła się prostytucją^f. **9** Nic sobie nie robiła* ze swojej prostytucji, kalała tę ziemię i cudzołożyła z kamieniami i drzewami^g. **10** Mimo tego wszystkiego jej zdradziecko postępująca siostra, Juda, nie wróciła do mnie całym sercem, a tylko pozornie^h—mówi Jehowaⁱ.

11 Wtedy Jehowa powiedział do mnie: „Niewierna kobieta Izrael pokazała, że jest* bardziej prawa niż zdradziecko postępująca Juda^h. **12** Idź i ogłoś północy te słowaⁱ:

„„Powróć, Izraelu, niewierna kobieto”—oznajmia Jehowa^j. „Nie będę na ciebie spoglądał gniewnie^k, bo jestem lojalny”—mówi Jehowa^j. „Nie będę wiecznie chował urazy. **13** Tylko uznaj swoją winę, bo zbuntowałaś się przeciw Jehowie, swemu Bogu. Pod każdym bujnym drzewem obdarowywałaś obcych swoimi wdziękami*, ale mnie nie słuchałaś”—oznajmia Jehowa^j.

14 „Powróćcie, buntowniczy synowie”—mówi Jehowa. „Bo ja stałem się waszym prawowitym

3:9 *Może chodzić o Izraela. **3:11** *Lub „jej dusza jest”. **3:12** *Dośl. „nie opuszczę na ciebie oblicza”. **3:13** *Lub „mnożyłaś swoje drogi do obcych bogów pod każde bujne drzewo”.

ROZDZ. 3

- a Eze 20:28
Oz 4:13
b 2Kl 17:13
2Kn 30:6
Oz 14:1
c Eze 16:46
Eze 23:2, 4
d Eze 23:4, 5, 9
Oz 2:2
Oz 9:15
e Pwt 24:1
f 2Kl 17:19
Eze 23:4, 11
g Iz 57:5, 6
Jer 2:27
h Eze 16:51
Eze 23:4, 11
i 2Kl 17:6
Jer 23:8
j Jer 4:1
Eze 33:11
Oz 14:1
k Oz 11:8, 9

szpalta 2

- a Jer 23:3
b Jer 23:4
Eze 34:23
c Oz 1:10
d Ps 87:3
Eze 43:7
e Iz 2:2, 3
Iz 56:6, 7
Iz 60:3
Mi 4:1, 2
Za 2:11
Za 8:22, 23
f Jer 50:4
Eze 37:19
Oz 1:11
g 2Kn 36:23
Ezd 1:3
Am 9:15
h Eze 20:6
i Iz 48:8
Oz 3:1
Oz 5:7
j Iz 17:10
Oz 8:14
Oz 13:6

panem*. Wezmę was—jednego stąd, a dwóch stamtąd[#]—i przyprowadzę na Syjon^a. **15** I dam wam pasterzy postępujących zgodnie z moją wolą^{*b}. Będą was karmić wiedzą i wnikiwością. **16** W tych dniach staniecie się liczni i będzie was w tej ziemi przybywać”—oznajmia Jehowa^c. „Już nie będziecie mówić: „Arka Przymierza Jehowy!’. Nie będziecie o niej myśleć ani pamiętać, ani za nią tęsknić. Nie zrobicie też sobie innej. **17** Wtedy nazwicie Jerozolimę tronem Jehowy^d i zostaną w niej zebrane wszystkie narody, żeby wychwalać imię Jehowy^e. Już nie będą uparcie słuchać głosu swojego niegodziwego serca”.

18 „W tych dniach lud Judy z ludem Izraela będą szły razem^f i razem przyjdą z kraju na północy do ziemi, którą dałem waszym przodkom jako dziedzictwo^g. **19** I pomyślałem: „Z jaką radością postawiłem cię na równi z synami* i dałem ci piękną ziemię, najwspanialsze dziedzictwo pośród narodów^h!’. Myślałem też, że będziecie do mnie mówić: „Mój Ojczy! i nie przestaniecie za mną chodzić. **20** „Ale wy, potomkowie Izraela, zdradziliście mnie jak żona, która zdradza i porzuca męża^{*i}—mówi Jehowa^j.

21 Na nagich wzgórzach słysząc płacz i błagania ludu Izraela. Bo wykrzywili swoją drogę, zapomnieli o Jehowie, swoim Bogu^j.

3:14 *Możliwe też „waszym mężem”. [#]Dośl. „po jednym z miasta i po dwóch z rodziny”. **3:15** *Dośl. „pasterzy według mojego serca”. **3:19** *Chodzi o to, żeby córka izraelska mogła otrzymać dziedzictwo zwyczajowo zarezerwowane dla synów. [#]Dośl. „dziedzictwo wojsk narodów”. **3:20** *Dośl. „towa-rzysza”.

- 22** „Wróćcie, buntowniczy synowie.
Wyleczę was z buntowniczej postawy”^a.
„Jesteśmy! Przyszliśmy do Ciebie,
bo Ty, Jehowo, jesteś naszym Bogiem”^b.
- 23** Rzeczywiście, wzgórza i zgiełk na górach są czymś złudnym^c.
Tak naprawdę tylko nasz Bóg, Jehowa, może wyba-
wić Izraela^d.
- 24** Ale już od naszej młodości rzecz haniebna* pochłaniała ciężką pracę naszych przodków^e,
ich owce i bydło,
ich synów i córki.
- 25** Będziemy leżeć w swojej hańbie
i niech nas okryje nasze upokorzenie,
bo od młodości aż po dziś dzień my i nasi przodkowie grzeszyliśmy przeciwko Jehowie, swojemu Bogu^f,
i swojemu Bogu, Jehowie,
nie byliśmy posłuszni”.
- 4** „Jeśli wrócisz, Izraelu”, mówi Jehowa,
„jeśli do mnie wrócisz i usuniesz sprzed mnie swoje odrażające bożki,
to nie będziesz uciekinierem^g.
- 2** I jeśli przysięgniesz w prawdzie, sprawiedliwości i prawości:
„Przysięgam na Jehowę, żywego Boga!”^h,
to narody otrzymająⁱ od Niego błogosławieństwo i będą się Nim chlubić”^h.

3:24 *Lub „haniebny bóg”. 4:2 *Dost. „jako żyje Jehowa!”. #Lub „zdobędą”.

ROZDZ. 3

a Oz 14:1, 4

b Jer 31:18
Oz 3:5

c Iz 65:7

d Iz 12:2

e Oz 9:10

f Ezd 9:7
Ps 106:7
Jer 2:19

ROZDZ. 4

g Jer 3:22
Jl 2:12, 13

h Iz 65:16

szpalta 2

a Oz 10:12

b Jer 9:25, 26

c Lam 4:11

d Jer 6:1

e Jer 35:11

f Jer 1:14
Jer 21:7
Jer 25:9

g Eze 26:7

h 2Kl 24:1
2Kl 25:1
Jer 5:6
Jer 50:17i Iz 5:9
Iz 6:11
Jer 2:15
Jer 9:11

j Jer 6:26

3 Bo tak Jehowa mówi do mieszkańców Judy i Jerozolimy:

„Zaorcie sobie nieuprawianą wcześniej ziemię
i nie siejcie między cierniami”^a.

4 Obrzeżajcie się dla Jehowy, obrzeżajcie swoje serca^{*b}, mieszkańcy Judy i Jerozolimy,

żeby z powodu waszych złych czynów

mój gniew nie wybuchł jak ogień,

który by płonął i nikt nie mógłby go ugasić”^c.

5 Oznajmijcie to w Judzie i ogłoście to w Jerozolimie.

Krzyczcie i dmijcie w róg po całym kraju^d.

Wołajcie głośno:

„Zbierzcie się i ucieknijmy do warownych miast”^e.

6 Postawcie znak* wskazujący drogę na Syjon.

Szukajcie schronienia i nie stójcie”,

bo z północy sprowadzam nieszczęście^f, wielką klęskę.

7 Ten, który niszczy narody, wyruszył^g

jak lew wyłaniający się z zarośli^h.

Wyszedł ze swojego miejsca, żeby z twojej ziemi uczynić coś, co budzi grozę.

Twoje miasta legną w gruzach, będą niezamieszkaneⁱ.

8 Dlatego włóżcie na siebie wory^{*j},

rozpaczajcie[#] i lamentujcie,

4:4 *Dost. „usuńcie napletki swoich serc”. 4:6 *Lub „słup sygnałowy”. 4:8 *Zob. Słowniczek pojęć. #Lub „bijcie się w piersi”.

bo Jehowa nie przestał
płonać na nas gniewem.

- 9** „W tym dniu”, mówi Jehowa,
„króla opuści odwaga”^a
i to samo spotka książąt.
Kapłani będą przerażeni,
a prorocy zdumieni”^b.

10 Wtedy powiedziałem: „Ach,
Wszzechwładny Panie, Jehowo!
Całkowicie zwiódłeś ten lud^c
i Jerozolimę, mówiąc: „Będzie-
cie mieć pokój”^d, a tymczasem
śmierć zagląda nam w oczy”^e.

11 W tym czasie ten lud i Je-
rozolima usłyszą:

„Na córkę* mojego ludu
powieje
palący wiatr znad nagich
wzgórz pustyni,
który nie przychodzi odwie-
wać ani oczyszczać.

- 12** Silny wiatr nadchodzi stam-
tąd na moje polecenie.
Teraz ogłoszę na nich wyroki.

- 13** Wróg nadciągnie jak chmury
deszczowe,
a jego rydwany są jak
wicher”^e.

Jego konie są szybsze
od orłów^f.

„Biada nam, bo jesteśmy
zgubieni!”

- 14** Jerozolimę, obmyj swoje
serce z niegodziwości,
żebyś była wybawiona^g.
Jak długo będziesz miała
niegodziwe myśli?

- 15** Bo głos mówi, co się stało
w Dan^h,
i ogłasza nieszczęście, które
się wydarzyło w górach
Efraima.

4:9 *Dosl. „serce”. **4:10** *Lub „miecz
dosięgnął naszej duszy”. **4:11** *Poe-
tycka personifikacja, być może wyraża-
jąca litość lub współczucie.

ROZDZ. 4

a 2Kl 25:5

b Iz 29:9, 10

c Eze 14:9

d Jer 6:13, 14
Jer 14:13
Jer 23:16, 17

e Iz 5:26, 28

f Pwt 28:49,
50
Lam 4:19
Hab 1:8g Iz 1:16
Eze 18:31

h Jer 8:16

szpalta 2

a 2Kl 25:1, 2

b Iz 63:10
Eze 2:3

c Ps 107:17

d Sof 1:15, 16

e Jer 10:20

f Jer 6:1

g Pwt 32:6
Jer 5:21

- 16** Zawiadomcie o tym narody.
Ogłaszajcie to Jerozolimie”.
„Z dalekiej ziemi przychodzą
wartownicy”^a

i wzniosą okrzyk wojenny
przeciwko miastom Judy.

- 17** Otaczają Jerozolimę
ze wszystkich stron
jak stróże na polu^a,
bo zbuntowała się przeciwko
mnie”^b — mówi Jehowa.

- 18** „Twoje drogi i postępowanie
spadną na ciebie samą^c.
Jakże gorzka jest twoja
klęska,

bo ugodzi cię w samo serce!”

- 19** Co za męka!* Co za męka!
Czuję w sercu^e ogromny ból.
Serce bije mi jak oszalałe.
Nie mogę milczeć,
bo usłyszałem^d dźwięk rogu,
wojenny sygnał alarmowy^{8d}.

- 20** Doniesiono o jednej klęsce
za drugą,
bo zniszczony został
cały kraj.

Nagle zniszczono moje
namioty,

w jednej chwili —
moje płótna namiotowe^e.

- 21** Jak długo będę widział
znak*,
słyszał dźwięk rogu?^f

- 22** „Bo mój lud jest głupi^g.
Nie zwraca na mnie uwagi.
To głupi synowie, którym
brakuje zrozumienia.
Są wystarczająco bystrzy*,
żeby wyrządzać zło,
ale nie umieją wyświadczać
dobra”.

4:16 *Dosl. „obserwatorzy”, czyli zwi-
adowcy, którzy obserwują miasto, że-
by ustalić, kiedy je zaatakować. **4:19**
*Dosl. „o moje jelita!”. ^eDosl. „w ścia-
nach swojego serca”. ^dLub „moja du-
sza usłyszała”. ⁸Możliwe też „głos
okrzyku bojowego”. **4:21** *Lub „słup
sygnałowy”. **4:22** *Lub „mądry”.

- 23** Spojrzałem na ich ziemię i zobaczyłem, że była pusta i wymarła^a. Spojrzałem na niebo i nie było na nim światła^b.
- 24** Spojrzałem na góry i zobaczyłem, że się trzęsły, a wzgórza się chwiały^c.
- 25** Spojrzałem i zobaczyłem, że nie było żadnego człowieka, a wszystkie ptaki* odleciały^d.
- 26** Spojrzałem i zobaczyłem, że sad stał się pustkowiem i wszystkie miasta były zburzone^e. Spowodował to Jehowa w swoim płonącym gniewie.
- 27** Bo tak mówi Jehowa: „Chociaż nie dokonam całkowitej zagłady, to cała ta ziemia opustoszeje^f.”
- 28** Dlatego pograży się ona w żalobie^g, a niebo ściemnieje^h. Stanie się to, bo tak powiedziałem, zdecydowałem i nie zmienię zdania* ani od tego nie odstąpięⁱ.
- 29** Na odgłos jeźdźców i łuczników całe miasto ucieka^j. Ludzie chowają się w zaroślach i wspinają na skały^k. Wszystkie miasta są porzucone i nikt w nich nie mieszka”.
- 30** Co zrobisz, skoro jesteś spustoszona? Dawniej ubierałaś się w szkarłat, przystrajałaś się złotymi ozdobami

4:25 *Dost. „ptaki nieba”. 4:28 *Lub „nie będę żałował”.

ROZDZ. 4

- a Jer 9:10
b Iz 5:30
Jl 2:31
c Iz 5:25
d Sof 1:3
e Pwt 29:22, 23
f Kpl 26:32
2Kn 36:20, 21
Jer 10:22
Eze 33:28
g Iz 24:4
Jl 1:10
h Iz 5:30
Jl 2:30, 31
i 2Kl 23:26
Eze 24:14
j 2Kl 25:4
k Iz 2:19

szpalta 2

- a Eze 23:22, 26
b Lam 1:2
c Lam 1:17

ROZDZ. 5

- d Eze 22:29
Mi 7:2
e Iz 48:1
f 2Kn 16:9
g 2Kn 28:20-22
Jer 2:30
h Za 7:11

- i Ps 50:17
Iz 42:24, 25
Eze 3:7
Sof 3:2

i powiększałaś oczy czarnym tuszem*.

Ale na darmo się upiększałaś^a,

bo ci, którzy cię pożądali, odrzucili cię,

a teraz chcą ci odebrać życie^b.

- 31** Bo usłyszałem głos jakby kobiety, która cierpi, udrękę jakby kobiety rodzącej pierwsze dziecko, głos córki syjońskiej, która z trudem łapie oddech. Wyciąga ręce i mówi: „Biada mi, bo jestem* wyczerpana z powodu zabójców!”.

5 Przejdźcie po ulicach Jerozolimy.

Rozejrzyjcie się i zwróćcie uwagę.

Przeszukajcie jej place, żeby się przekonać, czy zdołacie znaleźć człowieka, który postępuje sprawiedliwie^d,

takiego, który stara się być wierny,

a przebacze jej.

2 Nawet gdyby mówili:

„Przysięgamy na Jehowę, żywego Boga!”,

to i tak przysięgaliby fałszywie^e.

3 Jehowo, czy Twoje oczy nie pragną zobaczyć wierności?^f

Uderzałeś ich, ale to na nich nie podziało*.

Wytracałeś ich, ale nie chcieli przyjąć skarcenia^g.

Swoje twarze uczynili twardszymi od skały^h

i nie chcieli zawrócićⁱ.

4:30 *Lub „cieniem do powiek”. *Lub „nastają na twoją duszę”. 4:31 *Lub „moja dusza jest”. 5:2 *Dost. „jako żyje Jehowa!”. 5:3 *Dost. „nie stali się słabi”.

- 4** Ale ja powiedziałem sobie:
„To na pewno są ludzie
prości.
Postępują głupio, bo nie
znają drogi Jehowy,
prawa swojego Boga.
5 Pójdę do dostojników
i porozmawiam z nimi,
bo przecież musieli zwrócić
uwagę na drogę Jehowy,
na prawo swojego Boga^a.
Ale oni wszyscy połamali
jarzmo
i porozrywali więzy^{**}.
6 Dlatego atakuje ich lew
z lasu,
pustoszy ich wilk z pustyn-
nych równin,
lampart czyha w pobliżu ich
miast.
Každy, kto stamtąd wycho-
dzi, zostaje rozszarpany.
Bo liczne są ich przewinie-
nia,
dopuszcili się wielu zrad^b.
7 Jak mogę ci to przebaczyć?
Twoi synowie mnie porzucili
i przysięgają na to,
co nie jest Bogiem^c.
Zaspokajałem ich potrzeby,
ale oni dalej cudzożyli,
tłumnie chodzili do domu
prostitutki.
8 Są jak jurne konie ogarnięte
żądzą—
každy rzy do żony innego
mężczyzny^d.
9 „Czy z powodu tych rzeczy
nie mam ich pociągnąć
do odpowiedzialności?” —
mówi Jehowa.
„Czy nie mam^{*} się zemścić
na takim narodzie?”^e
10 „Wyruszcicie przeciwko
jej tarasom winorośli
i niszczenie,

5:5 *Lub „odrzuć ograniczenia”. 5:9
*Lub „moja dusza nie ma”.

ROZDZ. 5

a Mi 3:1

b Ezd 9:6
Iz 59:12
Eze 23:19c Joz 23:6, 7
Jer 2:11
Jer 12:16
Sof 1:4, 5

d Eze 22:11

e Kpl 26:25
Jer 9:9
Jer 44:22
Nah 1:2

szpalta 2

a Kpl 26:44
Jer 46:28b Iz 48:8
Jer 3:20
Oz 5:7
Oz 6:7c 2Kn 36:15, 16
Iz 28:15

d Jer 23:17

e Jer 1:9

f Jer 23:29

g Jer 1:15
Jer 4:16
Jer 25:9
Eze 7:24
Hab 1:6h Pwt 28:49,
50

i Kpl 26:16

ale nie doprowadzajcie
do całkowitej zagłady^a.
Usuniecie jej rozrastające się
pędy,
bo nie należą do Jehowy.

- 11** Bo potomkowie Izraela
i Judy
całkowicie mnie zdradzili^b —
oznajmia Jehowa^b.
12 „Wyparli się Jehowy
i mówią:
„On nic nie zrobi^c.
Nie spadnie na nas żadne
nieszczenie,
nie zobaczymy miecza
ani klęski głodu^d.
13 Prorocy wypowiadają puste
słowa^{*}
i nie ma w nich słowa
Bożego.
Niech także przepadną^{!”}
14 Dlatego tak oświadczają
Jehowa, Bóg Zastępów:
„Ponieważ ci ludzie mówią
takie rzeczy,
to ja sprawiam, że moje
słowa są w twoich ustach
ogniem^e,
a ten lud jest drewnem,
które on pochłonie^f.
15 „Ludu Izraela, sprowadzam
na ciebie naród
z daleka”^g — mówi Jehowa.
„Jest to naród, który istnieje
od dawna,
naród pradawny,
naród, którego języka
nie znasz
i którego mowy nie potrafisz
zrozumieć^h.
16 Ich kołczan jest jak otwarty
grób,
wszyscy oni są wojowni-
kami.
17 Pochłoną twoje zbiory
i twój chlebⁱ.

5:12 *Możliwe też „On nie istnieje”.

5:13 *Lub „są pełni wiatru”. *Czyli
niech przepadną jak ich puste słowa.

Pochłoną twoich synów
i twoje córki.
Pochłoną twoje owce i bydło.
Pochłoną twoje winorośle
i figowce.
Zniszczą mieczem twoje wa-
rowne miasta, na których
polegasz”.

18 „Ale nawet w tych dniach”,
mówi Jehowa, „nie zgładzę was
wszystkich^a. **19** A kiedy zapy-
tają: „Dlaczego nasz Bóg, Jeho-
wa, zrobił nam to wszystko?”,
odpowiesz im: „Skoro mnie po-
rzuciliście, żeby służyć cudzo-
ziemskiemu bogu w swoim kraju,
to będziecie służyć cudzoziem-
com w obcym kraju”^b.

20 Oznajmijcie to w domu
Jakuba

i ogłoście to w Judzie:

21 „Posłuchaj tego, głupi
i nierozumny narodzie^{*c}:
Macie oczy, ale nie widzicie^d,
macie uszy, ale nie
słyszycie^e.”

22 „Czy się mnie nie boicie?” –
mówi Jehowa.

„Czy nie powinniście przede
mną drzeć?

To ja wytyczyłem piaskiem
granicę morza,
ustanowiłem niezmienny
przepis, którego morze
nie naruszy.

Chociaż jego fale się piętrzą,
nie mogą się przebić.

Chociaż są wzburzone,
to i tak nie mogą jej
przekroczyć^f.

23 Ale ten naród ma uparte
i buntownicze serce.
Odwrocili się ode mnie
i poszli swoją drogą^g.

24 I nie mówią sobie:

„Bójmy się teraz Jehowy,
naszego Boga,
Tego, który we właściwym
czasie daje deszcz,

ROZDZ. 5

a Jer 4:27

b Pwt 4:27
Pwt 28:48
Pwt 29:24, 25
2Kn 7:21, 22

c Jer 4:22

d Iz 59:10

e Iz 6:9
Eze 12:2
Mt 13:13

f Hi 38:8, 11
Ps 33:7
Prz 8:29

g Ps 95:10
Jer 11:8

szpalta 2

a Pwt 11:14

b Pwt 28:23, 24
Jer 3:3

c Am 8:5
Mi 6:11, 12

d Iz 1:23

e Ps 82:2

f Jer 14:14
Lam 2:14
Eze 13:6

g Iz 30:10
Jn 3:19

zarówno jesienny,
jak i wiosenny,
Tego, który strzeże nam
tygodni przeznaczonych
na żniwa”^a.

25 To przez swoje przewinienia
nie otrzymujecie
tych rzeczy,
to wasze grzechy pozbawiły
was tego, co dobre^b.

26 Bo w moim narodzie są
ludzie niegodziwi.
Wypatrują ofiary jak
przyczajeni łowcy ptaków.
Zastawiają śmiertelną
pułapkę
i łąpią w nią ludzi.

27 Jak klatka jest pełna
ptaków,
tak ich domy są pełne
podstępuc^c.

Dlatego stali się potężni
i bogaci.

28 Roztyli się, a ich skóra się
wygładziła.

Są przepełnieni złem.

Nie bronią w sądzie sierot^{*d}
i odmawiają sprawiedliwości
biednym^e,
żeby im samym dobrze się
powodziło”^f.

29 „Czy z powodu tych rzeczy
nie mam ich pociągnąć
do odpowiedzialności?” –
mówi Jehowa.

„Czy nie mam^{*} się zemścić
na takim narodzie?

30 W tym kraju dzieje się coś
szokującego i okropnego:

31 Prorocy prorokują
kłamliwie^g,
kapłani nadużywają władzy,
a memu ludowi to się
podoba^g.
Ale co zrobicie,
gdy przyjdzie koniec?”

5:28 *Dost. „chłopca bez ojca”. **5:29**

*Lub „moja dusza nie ma”.

5:21 *Dost. „głupi ludu bez serca”.

- 6** Synowie Beniamina,
schrońcie się z dala
od Jerozolimy.
Zadmijcie w róg^a w Tekoi^b.
Zapalcie sygnał ogniowy
nad Bet-Hakkerem!
Bo z północy nadciąga nie-
szczęście, wielka klęska^c.
- 2** Córka syjońska przypomina
piękną i delikatną kobietę^d.
- 3** Ale przyjdą pasterze ze swoi-
mi stadami
i wszędzie wokół niej rozbiją
namioty^e.
Każdy będzie wypasał swoje
owce^f.
- 4** „Przygotujcie się na wojnę*
przeciwko niej!
Wstańcie i zaatakujmy ją
w południe!”
„Biada nam, bo dzień się już
kończy,
bo wydłużają się wieczorne
cienie!”
- 5** „Wstańcie, zaatakujmy nocą
i zniszczmy jej warowne
wieże”^g.
- 6** Bo tak mówi Jehowa,
Bóg Zastępów:
„Zetnijcie drzewa i wznieście
przeciw Jerozolimie wał
obłężniczy^h.
To miasto musi zostać
pociągnięte do odpowie-
dzialności.
Jest w nim tylko uciskⁱ.
- 7** Jak woda w cysternie
pozostaje świeża*,
tak świeża* jest niegodzi-
wość w Jerozolimie.
Słysząc w niej odgłosy
przemocy i zniszczenia^j,
choroba i plaga są przede
mną przez cały czas.

6:4 *Dost. „uświęćcie wojnę”. **6:7**
*Lub „chłodna”.

ROZDZ. 6

a Jer 4:5

b 2Kn 11:5, 6
Am 1:1c Jer 1:14
Jer 10:22

d Iz 3:16

e 2Kl 25:1

f Jer 4:16, 17

g 2Kn 36:17, 19
Am 2:5

h Eze 21:21, 22

i 2Kl 21:16
Eze 7:23j Eze 7:11
Mi 2:2

szpalta 2

a Eze 23:18

b Kpl 26:34
Jer 9:11c Iz 6:10
Dz 7:51d 2Kn 36:15, 16
Jer 20:8

e Jer 20:9

f Jer 18:21

g Eze 9:6

h Pwt 28:30
Jer 8:10
Lam 5:11
Sof 1:13

i Eze 22:12

- 8** Jerozolimie, usłuchaj ostrze-
żenia, bo inaczej odwróce
się* od ciebie z odrazą^a,
sprawię, że będziesz spusto-
szona, staniesz się bezlud-
ną ziemią^b.

- 9** Tak mówi Jehowa,
Bóg Zastępów:
„Pozostałych z Izraela
wyzbijają jak ostatnie
winogrona z winorośli.
Jeszcze raz wyciągnij rękę
jak ten, kto zbiera z wino-
rośli winogrona”.

- 10** „Do kogo mam mówić
i kogo ostrzegać?
Kto posłucha?
Mają zakryte uszy*, tak iż
nie potrafią uważnie
słuchać^c.
Zaczęli gardzić słowem
Jehowy^d,
nie sprawia im ono
przyjemności.

- 11** Dlatego płonie we mnie
gniew Jehowy,
powstrzymywanie go mnie
zmęczyło^e.
„Wylej go na dziecko
na ulicy^f,
na gromady młodych ludzi.
Wszyscy zostaną
schwytni – mężczyzna
razem ze swoją żoną,
starcy razem z bardzo
sędziwymi”^g.

- 12** Ich domy przypadną innym,
również ich pola i żony^h.
Bo wyciągnę rękę przeciwko
mieszkańcom tej ziemi” –
mówi Jehowa.

- 13** „Od najmniej do najbardziej
znaczącego każdy czerpie
nieuczciwe zyskiⁱ,

6:8 *Lub „moja dusza odwróci się”.

6:10 *Dost. „ich ucho jest nieobrzeza-
ne”. **6:11** *Dost. „z tymi, którzy są peł-
ni dni”.

- od proroka do kapłana každy dopuszcza się oszustw^a.
- 14** I usiłują powierzchownie* leczyć ranę[#] mojego ludu, mówiąc:
- „Jest pokój! Jest pokój!”, chociaż nie ma pokoju^b.
- 15** Czy wstydzą się, że popełniali odrażające rzeczy? Wcale się nie wstydzą! Nawet nie wiedzą, co to wstyd!^c
- Dlatego upadną wśród tych, którzy upadli.
- Potkną się, gdy sprowadzę na nich karę[#] — oznajmia Jehowa.
- 16** Tak mówi Jehowa:
- „Stańcie na rozdrożach i się rozejrzyjcie.
- Pytajcie o dawne szlaki, o to, gdzie jest dobra droga, i nią idźcie^d, i znajdźcie dla siebie* odpoczynek”.
- Ale oni mówią:
- „Nie będziemy nią iść”^e.
- 17** „I wyznaczyłem strażników^f, którzy nawoływali:
- „Zwracajcie uwagę na dźwięk rogu!”^g.
- Ale oni odpowiadali: „Nie będziemy zwracać uwagi”^h.
- 18** „Dlatego słuchajcie, narody! I dowiedzcie się, ludzie, co ich spotka.
- 19** Słuchaj, ziemio! Sprowadzam na ten lud nieszczęścieⁱ będące wynikiem tego, co sami knuli, bo nie zwracali uwagi na moje słowa i odrzucili moje prawo^{**}”.

6:14 *Lub „niedbale”. [#]Lub „złamanie”. 6:16 *Lub „dla swoich dusz”. 6:19 *Lub „pouczenia”.

ROZDZ. 6

a Jer 2:8
Jer 8:10-12
Jer 23:11
Mi 3:5, 11
Sof 3:4

b Jer 14:13
Jer 23:16, 17
Eze 13:10
1Ts 5:3

c Jer 3:3

d Iz 30:21

e Jer 18:15

f Jer 25:4
Eze 3:17
Hab 2:1

g Iz 58:1

h Za 7:11

i Pwt 4:25, 26
Dn 9:12

szpalta 2

a Iz 1:11
Iz 66:3
Jer 7:21
Am 5:21

b 2Kn 36:17
Lam 2:21

c Jer 1:14
Jer 25:9

d Hab 1:8

e Eze 21:7

f Jer 4:31

g Jer 4:8

20 „Co mnie obchodzi to, że przynosicie kadzidło* z Szeby

i słodką trzcinę[#] z dalekiej krainy?

Wasze całopalenia są nie do przyjęcia,

wasze ofiary nie sprawiają mi przyjemności”^a.

21 Dlatego tak mówi Jehowa:

„Kładę przed tym ludem przeszkody

i wszyscy się o nie potkną — ojcowie razem z synami, sąsiad i jego towarzysz. Wszyscy oni zginą”^b.

22 Tak mówi Jehowa:

„Spójrzcie! Z kraju na północy przychodzi lud, z najodleglejszych miejsc na ziemi wyruszy wielki naród^c.

23 Chwycą za łuk i oszczep.

Są okrutni i nie okażą miłosierdzia.

Ich głos będzie jak huk morza. Przybywają na koniach^d, jak wojownik stają w szyku bojowym przeciwko tobie, córko syjońska”.

24 Usłyszeliśmy o tym.

Opadły nam ręce^e.

Dopadła nas udręka, cierpienie* jak u kobiety, która rodzi^f.

25 Nie wychodź w pole

i nie chodź drogą, bo wróg ma miecz.

Wszędzie dookoła panuje przerażenie.

26 Córko mojego ludu,

włóż na siebie wór^{*g}

i tarzaj się w popiele.

6:20 *Chodzi o olibanum, gumożywicę z kadzidłowca. [#]Rodzaj aromatycznej trzciny. 6:24 *Dośl. „bóle porodowe”. 6:26 *Zob. Słowniczek pojęć.

Obchodź żałobę jak po jednaku, gorzko lamentując^a, bo nagle przyjdzie na nas ten, który niszczy^b.

- 27 „Wyznaczyłem cię^{*}, żebyś przebadał mój lud, jak się bada metal^a, żebyś dokładnie go sprawdził.

Masz być uważny i przyjrzeć się jego postępowaniu.

- 28 Wszyscy oni są na wskroś uparci^c, chodzą i rzucają oszczerstwa^d.

Są jak miedź i żelazo. Wszyscy są skażeni.

- 29 Miechy się poprzypalały. W ogniu wytapia się tylko otłów. Rafiner wysila się na darmo^e, bo żli i tak nie zostali oddzieleni^f.

- 30 Nazwą ich odrzuconym srebrem, bo Jehowa ich odrzucił^g.

7 Jehowa tak powiedział do Jeremiasza: 2 „Stań w bramie domu Jehowy i tam ogłaszaj następujące orędzie: „Słuchajcie słowa Jehowy, wszyscy mieszkańcy Judy, którzy wchodzić przez te bramy, żeby się kłaniać Jehowie. 3 Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Zmieńcie swoje drogi i czyny na lepsze, a pozwolę wam dalej mieszkać w tym kraju^h. 4 Nie polegajcie na zwodniczych słowach i nie mówcie: „To^{*} świątynia Jehowy, świątynia Jehowy, świątynia Jehowy!“. 5 Bo jeśli rzeczywiście zmienicie swoje drogi i czyny na lepsze, jeśli

6:27 *Chodzi o Jeremiasza. ^aLub „uczyniłem cię probercą wśród mojego ludu“. 7:4 *Dosl. „[one] są“. Chodzi o wszystkie budynki należące do kompleksu świątynnego.

ROZDZ. 6

a Lam 1:2, 16

b Jer 15:8

c Iz 30:1

Iz 48:4

Jer 5:23

d Jer 9:4

e Jer 9:7

Eze 22:20

f Eze 24:13

g Jer 14:19

Lam 5:22

ROZDZ. 7

h Jer 26:13

i Mi 3:11

szpalta 2

a Jer 21:12

Jer 22:3

b Pwt 24:17

Ps 82:3

Za 7:9, 10

Jak 1:27

c Pwt 8:19

d Iz 30:10

Jer 5:31

Jer 14:14

e Iz 3:14

Mi 2:2

f Jer 5:2

g Jer 11:13

h Mt 21:13

Mk 11:17

Lk 19:45, 46

i Joz 18:1

j Pwt 12:5, 11

k 1Sm 4:11

Ps 78:60

Jer 26:6, 9

l 2Kn 36:15, 16

Jer 25:3, 4

m Iz 65:12

n 2Kl 25:8, 9

o Jer 7:4

naprawdę będziecie sprawiedliwie rozsądzać między mężczyzną a jego bliźnim^a, 6 jeśli nie będziecie gnębić cudzoziemców, którzy wśród was mieszka^a, sierot^{*} ani wdów^b, jeśli nie będziecie w tym kraju przelewać niewinnej krwi i jeśli nie będziecie na swoje nieszczęście chodzić za innymi bogami^c, 7 to ja pozwolę wam dalej mieszkać w tym kraju, w ziemi, którą dałem waszym przodkom na zawsze^d”.

8 „Ale wy polegacie na zwodniczych słowach^d—nie przyniesie to żadnego pożytku. 9 Czy możecie kraść^e, mordować, cudzołożyć, fałszywie przysięgać^f, składać ofiary^g Baalowi^g i chodzić za bogami, których nie znaliście, 10 a potem przychodzić, stawać przede mną w tym domu, który nosi moje imię, i mówić: „Zostaniemy wybawieni“, mimo że popełniacie wszystkie te obrzydliwe rzeczy? 11 Czy ten dom, który nosi moje imię, stał się w waszych oczach jaskinią przestępców?^h Ja widzę to wszystko”—mówi Jehowa.

12 „Idźcie teraz do mojego miejsca w Sziloⁱ, które początkowo wybrałem, żeby tam przebywało moje imię^j, i zobaczcie, co z nim zrobiłem z powodu zła popełnianego przez mój lud, Izraela^k. 13 Ponieważ jednak wy dalej robiliście wszystkie te rzeczy^j, mówi Jehowa, „i nie słuchaliście, chociaż przemawiałem do was wielokrotnie^l, ani nie odpowiadaście, chociaż wciąż do was wołałem^m, 14 to z tym domem, który nosi moje imięⁿ i na którym polegacie^o, oraz

7:6 *Dosl. „chłopca bez ojca“. 7:7 *Lub „od wieczności po wieczność“. 7:9 *Lub „sprawiać, że wznosi się dym ofiarny“. 7:13 *Dosl. „wstając wcześniej i mówiąc“.

z tym miejscem, które dałem wam i waszym przodkom, postąpię tak jak z Szilo^a. **15** Odrzućę was, jak odrzuciłem wszystkich waszych braci, wszystkich potomków Efraima^b.

16 „A ty nie módl się za ten lud. Nie błagaj za nimi, nie zańś modlitw ani nie proś mnie w związku z nimi^c, bo cię nie wysłucham^d. **17** Czy nie widzisz, co oni robią w miastach Judy i na ulicach Jerozolimy? **18** Synowie zbierają drewno, ojcowie rozpalają ogień, a żony zagniatają ciasto, żeby robić placki ofiarne dla Królowej Nieba^e, i wylewają ofiary płynne innym bogom, żeby mnie obrażać^f. **19** „Ale czy to mnie krzywdzą?” – pyta Jehowa. „Czy nie samych siebie, przynosząc sobie wstyd?”^g **20** Dlatego tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Na ten kraj, na człowieka i zwierzę, na drzewa polne i płody ziemi wyleję swoją złość i swój wielki gniew^h. Będzie on płonął i nie zostanie ugaszonyⁱ”.

21 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Śmiało, dołóżcie swoje całopalenia do innych swoich ofiar i sami jedzcie ich mięso^j. **22** Bo w dniu, gdy wyprowadziłem waszych przodków z Egiptu, nie powiedziałem ani nie nakazałem im niczego w sprawie całopaleń czy innych ofiar^k. **23** Ale dałem im taki nakaz: „Bądźcie mi posłuszni, a ja będę waszym Bogiem, wy natomiast będziecie moim ludem^l. We wszystkim postępujcie tak, jak wam nakazuję, a wtedy będzie się wam dobrze wiodło”^m. **24** Oni jednak nie słuchali ani nawet nie nadstawili uchaⁿ. Postępowali po

7:18 * Tytuł bogini – być może bogini płodności – czczonej przez odstępczych Izraelitów. 7:19 * Lub „obrażają; prowokują”.

ROZDZ. 7

a 1Sm 4:10, 11
Ps 78:60
Jer 26:4, 6
Lam 2:7

b 2Kl 17:22, 23

c Wj 32:9, 10
Jer 11:14

d Jer 15:1

e Jer 44:17

f Iz 57:6
Jer 19:13
Eze 20:28

g Dn 9:7

h Lam 2:3

i 2Kl 22:17
Jer 17:27

j Iz 1:11
Jer 6:20
Oz 8:13
Am 5:21

k 1Sm 15:22
Oz 6:6

l Wj 19:5
Kpl 26:3, 12

m Pwt 5:29

n Wj 32:8

szpalta 2

a Oz 4:16
Za 7:12

b Pwt 9:7
1Sm 8:8

c 2Kl 17:13
2Kn 36:15
Neh 9:17, 30
Jer 25:4

d 2Kn 33:10
Jer 25:3

e Jer 26:2
Eze 2:7

f Jer 5:1
Mi 7:2

g 2Kl 21:1, 4
2Kn 33:1, 4
Jer 23:11
Jer 32:34

h Joz 15:8, 12

i Pwt 12:29-31
2Kl 17:17
2Kn 28:1, 3
2Kn 33:1, 6
Eze 20:31

j Kpl 18:21
Kpl 20:3
Jer 19:5, 6
Jer 32:35

swojemu^{*}, uparcie idąc za głosem swego złego serca^a, i zamiast iść do przodu, cofali się. **25** Dzieje się tak od dnia, gdy wasi przodkowie wyszli z Egiptu, aż po dziś dzień^b. Dlatego do was posyłałem wszystkich proroków, którzy mi służyli. Posyłałem ich dzień w dzień, wielokrotnie^c. **26** Ale ten lud mnie nie słuchał ani nawet nie nadstawił ucha^d. Był uparty^{*} i postępował gorzej niż jego przodkowie!

27 „Będziesz mówił do nich wszystkie te słowa^e, ale oni cię nie posłuchają. Będziesz do nich wołał, ale ci nie odpowiedzą. **28** I powiesz im: „To jest naród, który nie był posłuszny swemu Bogu, Jehowie, i nie chciał przyjąć skarcenia. Wierność zginęła i nawet się o niej nie wspomina”^f.

29 „Ostrzyż swoje nieobcięte^{*} włosy i je wyrzuć, a na nagich wzgórzach wzniesie żałobną pieśń, bo Jehowa odrzucił i opuści to pokolenie, które wywołało Jego wielki gniew. **30** „Bo mieszkańcy Judy robili to, co złe w moich oczach” – mówi Jehowa. „W domu, który nosi moje imię, ustawili swoje odrażające bożki, żeby go kalać^g. **31** Pobudowali święte wzniesienia Tofet w Dolinie Syna Hinnoma^h, żeby palić w ogniu swoich synów i swoje córkiⁱ, czego nie nakazałem i co nigdy nawet nie przeszło mi przez myśl”^j.

32 „Dlatego nadchodzą dni, oznajmia Jehowa, gdy to miejsce

7:24 * Lub „zgodnie ze swoimi radami”. 7:25 * Dosł. „codziennie wstając wcześniej i posyłając”. 7:26 * Dosł. „swój kark czynili twardym”. 7:28 * Dosł. „jest odcięta od ich ust”. 7:29 * Lub „poświęcone”. 7:31 * Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Gehenna”. ^{*}Lub „nie zrodziło się w moim sercu”.

nie będzie się już nazywać Tofet ani Dolina Syna Hinnoma*, ale Dolina Rzezi. Będą tam grzebać zmarłych, aż nie będzie już miejsca^a. **33** I zwłoki tego ludu staną się żerem dla ptaków latających po niebie i zwierząt ziemi, których nikt nie przepłoszy^b. **34** Sprawię, że z miast Judy i z ulic Jerozolimy znikną odgłosy radości i weselenia się, głos pana młodego i panny młodej^c, bo ten kraj legnie w gruzach^d.

8 „W tym czasie”, oznajmia Jehowa, „kości królów Judy i jej książąt oraz kości kapłanów, proroków i mieszkańców Jerozolimy zostaną zabrane z ich grobów **2** i rozłożone przed słońcem, księżycem i całym wojskiem nieba^e, które kochali, którym służyli, za którymi chodzili, których szukali i którym się kłaniali^f. Te kości nie zostaną zebrane ani pochowane. Będą jak gnój na powierzchni ziemi^g”.

3 „I ci, którzy pozostaną z tego złego rodu, będą woleli umrzeć, niż żyć. Będzie tak we wszystkich miejscach, do których ich rozproszą” – mówi Jehowa, Bóg Zastępów.

4 „I powiedz im: ,Tak mówi Jehowa:

„Czy upadną i już nie wstaną? Gdyby jeden zawrócił, czy nie zawróci i drugi?

5 Dlaczego ten lud, lud Jerozolimy, wciąż mnie zdradza? Trzyma się tego, co zwodnicze, i nie chce zawrócić^g.

6 Zwracałem uwagę i słuchałem, ale oni nie mówili zgodnie z prawdą.

7:32 *Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Gehenna”. 8:2 *Chodzi o ciała niebieskie.

ROZDZ. 7

a Jer 19:11
Eze 6:4, 5

b Pwt 28:26
Ps 79:2
Jer 16:4

c Iz 24:8
Jer 25:10

d Kpl 26:33
Iz 1:7
Iz 6:11

ROZDZ. 8

e Pwt 4:19
2Kl 17:16
2Kl 21:1, 3
Jer 19:13
Eze 8:16
Sof 1:4, 5

f Jer 16:4

g Jer 5:3

szpalta 2

a Jer 5:1

b Iz 1:3

c Iz 8:1

d Iz 29:14

e Pwt 28:30
Sof 1:13

f Iz 56:11
Eze 33:31
Mi 3:11

g Jer 5:31
Jer 6:12-15
Jer 27:9
Lam 2:14
Eze 22:28

h Jer 23:16, 17
Eze 13:10

Nikt nie okazał skruchy za swoją niegodziwość ani się nie zastanowił: „Co ja zrobiłem?”^a.

Jak koń pędzi do bitwy, tak każdy ciągle wraca na drogę, którą idzie większość.

7 Nawet bocian na niebie zna swoje pory*, a turkawka, jerzyk i drozd^g trzymają się czasu swojego powrotu^a.

Ale mój własny lud nie rozpoznaje czasu, kiedy Jehowa go osądzi^b.

8 „Jak możecie mówić: „Jesteśmy mądrzy i mamy prawo* Jehowy?”

Przecież tak naprawdę kłamliwe^c pióro^a uczonych w piśmie^g służy tylko do krzewienia fałszu.

9 Mądrzy zostali zawstydzeni^d. Przerazili się i zostaną złapani.

Odrzucili słowo Jehowy, jaką więc mają mądrość?

10 Dlatego ich żony dam innym mężczyznom, a ich pola innym właścicielom^e.

Bo od najmniej do najbardziej znaczącego każdy czerpie nieuczciwe zyski^f, od proroka do kapłana każdy dopuszcza się oszustw^g.

11 I usiłują powierzchownie* leczyć ranę^c córki mojego ludu, mówiąc:

„Jest pokój! Jest pokój!”^h, chociaż nie ma pokoju^h.

12 Czy wstydydą się, że popełniali odrażające rzeczy? Wcale się nie wstydydą!

8:7 *Lub „wyznaczone czasy”. ^aMożliwe też „żuraw”. ^bLub „migracji”.

8:8 *Lub „pouczenia”. ^aLub „fałszywe”. ^bLub „rylec”. ^cLub „sekreтары”. Zob. Słowniczek pojęć. 8:11 *Lub „nie-dbałe”. ^aLub „złamanie”.

- Nawet nie wiedzą,
co to wstyd!^a
Dlatego upadną wśród tych,
którzy upadli.
Potkną się, gdy sprowadzę
na nich karę^b —
oznajmia Jehowa.
- 13** „Zbiorę ich, a potem zniszczę” — zapowiada Jehowa.
„Nie będzie już winogron
na winorośli ani fig na
figowcu, a liście zwiędną.
Ci ludzie stracą to, co im
dałem”.
- 14** „Czemu tu siedzimy?
Zbierzmy się, wejdźmy
do warownych miast^c
i tam zgińmy.
Bo nasz Bóg, Jehowa,
nas zgładzi.
Jehowa daje nam do picia
zatrutą wodę^d,
ponieważ zgrzeszyliśmy
przeciwko Niemu.
- 15** Spodziewano się pokoju, ale
nie przyszło nic dobrego,
spodziewano się czasu
uzdrowienia, a panuje
przerażenie!^e
- 16** Od Dan słysząc parskanie
koni wrogów.
Od rżenia ich ogierów
trzęsie się cała ziemia.
Wchodzą i pożerają kraj oraz
wszystko, co w nim jest,
miasto i jego mieszkańców”.
- 17** „Bo posyłam między was
węże,
jadowite węże, których
nie da się zaklinać,
i będą was kąsać” —
oznajmia Jehowa.
- 18** Mój smutek jest nieuleczalny,
moje serce jest chore.
- 19** Z dalekiej ziemi córka
mojego ludu
woła o pomoc:
„Czy na górze Syjon
nie ma Jehowy?
- ROZDZ. 8**
a Jer 3:3
b Jer 23:12
c Jer 4:5
d Jer 9:15
Jer 23:15
Lam 3:19
e Jer 4:10
Jer 14:19
szpalta 2
a Jer 4:19, 20
Jer 14:17
b Rdz 37:25
c Jer 30:12, 13
d Jer 30:17
Jer 33:4, 6
ROZDZ. 9
e Iz 22:4
Jer 13:17
f Jer 5:7
Jer 23:10
g Iz 59:3
h Jer 4:22

- Albo czy nie ma tam
jej króla?”.
„Dlaczego mnie obrażali
swoimi posagami,
swoimi bezwartościowymi,
cudzoziemskimi bożkami?”
- 20** „Żniwa minęły, lato się
skończyło,
my jednak nie zostaliśmy
wybawieni!”
- 21** Jestem załamany,
wręcz przybity
z powodu rany córki
mojego ludu^a.
Ogarnęło mnie przerażenie.
- 22** Czy nie ma balsamu*
w Gileadzie?^b
Albo czy nie ma tam nikogo,
kto uzdrawia?^c
Dlaczego córka mojego ludu
nie została uleczona?^d
- 9** O, jak bym chciał, żeby moja
głowa była studnią pełną
wody,
a moje oczy nieustannie
napływały łzami!^e
Wtedy dniem i nocą
opłakiwałbym
zabitych spośród swojego
ludu.
- 2** O, jak bym chciał znać
na pustkowiu takie
miejsce, w którym
nocują wędrowcy!
Wtedy opuściłbym swoich
rodaków, odszedłbym
od nich,
bo oni wszyscy są
cudzołożnikami^f,
bandą zdrajców.
- 3** Napinają swój język jak łuk.
W kraju zamiast wierności
panuje fałsz^g.
„Dopuszczają się jednego zła
za drugim,
a na mnie nie zwracają
uwagi”^h — mówi Jehowa.
- 8:22** *Lub „kojącej maści”. ^aLub „leka-
rza”.

- 4** „Niech każdy ma się na baczności przed swoim bliźnim i nie ufa nawet swojemu bratu.
Bo każdy brat jest zdrajcą^a, a każdy bliźni — oszczercą^b.
5 Każdy oszukuje swojego bliźniego
i nikt nie mówi prawdy.
Nauczyli swój język mówić fałsz^c.
Trudzą się popełnianiem zła.
6 Żyjesz pośród podstępu.
W swoim podstępie nie chcieli mnie znać” — oświadcza Jehowa.
7 Dlatego tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów:
„Przetopię ich i wypróbuję^d, bo co innego mogę zrobić z córką swojego ludu?
8 Ich język jest zabójczą strzałą, mówi podstępnie. Ktoś swoimi ustami rozmawia z bliźnim pokojowo, ale w sercu urzęda zasadzkę”.
9 „Czy z powodu tych rzeczy nie mam ich pociągnąć do odpowiedzialności?” — mówi Jehowa.
„Czy nie mam* się zemścić na takim narodzie?^e
10 Będę płakał i ubolewał nad górami,
zaśpiewam żałobną pieśń nad pastwiskami na pustkowiu,
bo zostały wypalone, tak iż nikt tamteży nie przechodzi,
i nie słysząc odgłosów stad. Ptaki* i inne zwierzęta puciekwały, już ich nie ma^f.
11 Obróć Jerozolimę w stertę kamieni^g, w legowisko szakali^h.

9:9 *Lub „moja dusza nie ma”. **9:10** *Dosl. „ptaki nieba”.

ROZDZ. 9

a Jer 12:6
Mi 7:2, 5

b Jer 6:28
Eze 22:9

c Ps 50:19
Mi 6:12

d Iz 1:25
Iz 48:10

e Jer 5:9, 29

f Jer 4:25
Sof 1:3

g Ps 79:1
Jer 26:18

h Jer 10:22

szpalta 2

a Jer 4:27
Jer 25:11
Jer 32:43

b Jer 7:24

c Sdz 3:7
1Sm 12:10
Oz 11:2

d Jer 8:14
Jer 23:15
Lam 3:15, 19

e Kpl 26:33
Pwt 28:64
Ps 106:27
Za 7:14

f Jer 29:17
Eze 5:2

g 2Kn 35:25

h Jer 6:26
Jer 14:17

i Jer 4:31
Eze 7:16
Mi 1:8, 9

j Lam 4:15
Mi 2:10

Sprawię, że miasta Judy będą spustoszone, niezamieszkane^a.

12 Kto jest tak mądry, żeby to zrozumieć?

Do kogo przemówił Jehowa, żeby ktoś taki to opowiedział?

Dlaczego ten kraj zginął?

Dlaczego jest wypalony

jak pustkowie,

tak iż nikt przez niego

nie przechodzi?”

13 Jehowa odpowiedział: „Ponieważ odrzucili prawo*, które im dałem, i go nie przestrzegali ani nie byli mi posłuszni. **14** Natomiast uparcie szli za głosem swojego serca^b i za podobiznami Baala, czego ich nauczili ich ojcowie^c. **15** Dlatego tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Zmuszę ten lud, żeby jadł piołun i pił zatrutą wodę^d. **16** Rozproszę ich między narodami, których nie znali oni ani ich ojcowie^e, i będę posyłał za nimi miecz, dopóki ich nie wytracę^f”.

17 Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów:

„Wykażcie zrozumienie.

Zwołajcie kobiety śpiewające pieśni żałobne^g

i poślijcie po umiejętne płaczki, żeby przyszły,

18 żeby się pośpieszyły i zaczęły nam lamentować,
tak by nasze oczy zalały się łzami,

a spod naszych powiek sączyła się woda^h.

19 Bo z Syjonu słysząc lamentⁱ:

„Jakże zostaliśmy zniszczeni!

Jak wielki jest nasz wstyd!

Bo opuściliśmy kraj, a oni zburzyli nasze domy”^j.

9:13 *Lub „pouczenia”.

- 20** Kobiety, słuchajcie słowa Jehowy.
Niech wasze ucho przyjmie słowo Jego ust.
Nauczcie swoje córki tej lamentacji i siebie nawzajem — tej pieśni żałobnej^a.
- 21** Bo śmierć weszła przez nasze okna.
Weszła do naszych warownych wież,
żeby dzieci zabrać z ulic i młodzież — z placów^b.
- 22** Powiedz: „Tak oświadcza Jehowa:
„Trupy ludzi będą padać jak gnój na pole,
jak pokos świeżo żętego zboża za żniwiarzem i nie będzie nikogo, kto by je zbierał””^c.
- 23** Tak mówi Jehowa:
„Niech mądry nie szczyli się swoją mądrością^d,
niech potężny nie szczyli się swoją potęgą
i niech bogaty nie szczyli się swoim bogactwem”^e.
- 24** „Ale ten, kto się szczyli, niech się szczyli tym,
że jest wnikliwy i ma wiedzę o mnie^f,
wiedzę o tym, że ja jestem Jehowa, Ten, który okazuje lojalną miłość, sprawiedliwość i prawość na ziemi^g,
bo w nich znajduję przyjemność”^h — mówi Jehowa.
- 25** „Nadchodzą dni”, oświadcza Jehowa, „gdy pociągnę do odpowiedzialności każdego obrzezanego, który jednak jest nieobrzezanyⁱ — **26** Egipcjan^j, Judejczyków^k, Edomitów^l, Amomitów^m, Moabitówⁿ i wszystkich, którzy mają przyszyte

ROZDZ. 9

- a Iz 29:2
Jer 7:29
b 2Kn 36:17
Jer 6:11
c Iz 5:25
Jer 16:3, 4
d Iz 5:21
e Pwt 8:12-14
Pwt 8:17, 18
f 1Ko 1:31
2Ko 10:17
g Wj 34:6
Ps 89:14
h Ps 99:4
Oz 6:6
Mi 6:8
Mi 7:18
i Am 3:1, 2
j Iz 19:1
Eze 29:2
k Iz 1:1
l Jer 27:2, 3
Eze 32:29
Abd 1
m Jer 49:1
Eze 25:2
n Iz 15:1
Jer 48:1

szpalta 2

- a Jer 25:17, 23
Jer 49:32
b Kpl 26:41
Jer 4:4

ROZDZ. 10

- c Kpl 18:3, 30
Kpl 20:23
Pwt 12:30
d Iz 47:13
e Iz 40:20
Iz 44:14, 15
Iz 45:20
Hab 2:18
f Ps 115:4
Iz 40:19
g Iz 41:7
h Hab 2:19
i Iz 46:7
j Iz 41:23
Iz 44:9
1Ko 8:4
k Wj 15:11
2Sm 7:22
Ps 86:8
l Ps 22:28
m Ps 89:6
Dn 4:35

JEREMIASZA 9:20 do 10:7

włosy na skroniach i mieszka ją na pustkowiu^a. Bo wszystkie te narody i wszyscy potomkowie Izraela mają nieobrzezane serca”^b.

10 Potomkowie Izraela, słuchajcie słowa, które Jehowa wypowiedział przeciwko wam. **2** Tak mówi Jehowa:

„Nie uczcie się zwyczajów narodów^c
ani nie bójcie się znaków na niebie,
bo to narody się ich boją^d.

3 Zwyczaje ludów są czymś daremnym.

Ktoś po prostu ścina w lesie drzewo,
a rzemieślnik własnoręcznie obrabia je narzędziem^e.

4 Ludzie ozdabiają je srebrem i złotem^f

i przymocowują za pomocą młotka i gwoździ, żeby się nie przewróciło^g.

5 Takie bożki są jak strach na wróble w polu ogórkowym i nie potrafią mówić^h.

Trzeba je nosić, bo nie potrafią chodzićⁱ.

Nie bójcie się ich,
bo nie mogą wyrządzić żadnej krzywdy

ani zrobić nic dobrego”^j.

6 Jehowo, nie ma nikogo takiego jak Ty^k.

Jesteś wielki, Twoje imię jest wielkie i potężne.

7 Królu narodów^l, kto by się Ciebie nie bał? Przecież jesteś tego godny.

Bo wśród wszystkich mędrców narodów i we wszystkich ich królestwach nie ma absolutnie nikogo takiego jak Ty!^m

10:3 *Lub „sierpakiem”.

- 8** Wszyscy oni są bezrozumni i głupi^a.
Pouczenia od drzewa to całkowita daremność^b.
- 9** Z Tarszisz sprowadza się srebrne płytki^c, a z Ufazu złoto,
wytwór rzemieślnika, dzieło rąk złotnika.
Bożki te mają ubrania z niebieskiej nici i purpurowej wełny
i wszystkie są wykonane przez zdolnych rzemieślników.
- 10** Ale to Jehowa naprawdę jest Bogiem.
Jest żywym Bogiem^d i wiecznym Królem^e.
Z powodu Jego oburzenia zatrzęsie się ziemia^f,
a Jego potępienia nie przetrwa żaden naród.
- 11** * Tak macie im powiedzieć: „Bogowie, którzy nie utworzyli nieba i ziemi, znikną z ziemi i spod tego nieba”^g.
- 12** To On utworzył ziemię swoją mocą,
On utwierdził żyzną krainę swą mądrością^h
i rozpostarł niebo swoim zrozumieniemⁱ.
- 13** Gdy daje słyszeć swój głos, wody w niebie się burzą^j.
Sprawia też, że z krańców ziemi wznoszą się chmury^{*k}.
Wywołuje błyskawice w trakcie deszczu[”]
i wyprowadza wiatr ze swoich składnic^l.
- 14** Każdy człowiek postępuje nierozumnie i bez wiedzy.

10:11 *Werset 11 został pierwotnie spisany w języku aramejskim. 10:13 *Lub „obłoki pary”. *Możliwe też „robi upusty dla deszczu”.

ROZDZ. 10

- a Jer 51:17
Hab 2:18
- b Iz 44:19
- c 1Kl 10:22
- d Joz 3:10
Dn 6:26
- e Dn 4:3
Hab 1:12
Obj 15:3
- f Nah 1:5
- g Iz 2:18
Jer 51:17, 18
Sof 2:11
- h Prz 3:19
Iz 45:18
- i Ps 136:3, 5
Iz 40:22
Jer 51:15, 16
- j Hi 37:2
Hi 38:34
- k Hi 36:27
Ps 135:7
- l Rdz 8:1
Wj 14:21
Lb 11:31
Jon 1:4

szpalta 2

- a Iz 42:17
Iz 44:11
- b Jer 51:17
Hab 2:18, 19
- c Iz 41:29
- d Pwt 32:9
Ps 135:4
- e Iz 47:4
- f Pwt 28:63
Jer 16:13
- g Jer 8:21
- h Jer 4:20
- i Jer 31:15

j Jer 5:31

k Jer 2:8
Jer 8:9

Każdy złotnik zostanie zawstydzony z powodu rzeźbionego bożka^a.

Bo wykonany przez niego metalowy posąg jest fałszem

i w tych rzeczach nie ma ducha^{*b}.

15 Są czymś daremnym, dziełem wartym śmiechu^c.
Zginą, gdy nadejdzie dzień ich rozrachunku.

16 Nie taki jest Bóg* Jakuba, bo On jest Twórcą wszystkiego.

Izrael jest Jego łaską, Jego własnością^d,
a On sam ma na imię Jehowa, Bóg Zastępów^e.

17 Kobieto mieszkająca w obleżeniu,
pobieraj z ziemi swoje toboły.

18 Bo tak mówi Jehowa: „Właśnie wyrzucam* z tej ziemi jej mieszkańców^f
i sprawię, że doświadczą udręki”.

19 Biada mi z powodu mojej rany^{*1g}

Jest ona nieuleczalna.
Powiedziałem: „Na pewno jest to moja choroba i muszę ją znośić.”

20 Mój namiot został zniszczony, a wszystkie jego linki – rozerwane^h.

Opuścili mnie synowie i już ich nie maⁱ.

Nie ma kto rozłożyć mojego namiotu ani podnieść jego płócien.

21 Bo pasterze zachowywali się nierozsądnie^j
i nie pytali Jehowy^k.

10:14 *Lub „tchnienia”. 10:16 *Dosl. „Dział”. 10:18 *Lub „wyrzucam jak z procy”. 10:19 *Lub „złamania”.

Dlatego nie działali z wnikliwością,
a wszystkie ich stada zostały rozproszone^a.

22 Słuchaj! Oto wiadomość!
Nadchodzi!

Z kraju na północy nadciąga wielki zgiełk^b,
żeby spustoszyć miasta
Judy, zrobić z nich
legowisko szakali^c.

23 Jehowo, dobrze wiem, że
do człowieka nie należy*
wyznaczanie sobie drogi.

Do człowieka, który idzie,
nie należy nawet kierowa-
nie swoim krokiem^d.

24 Jehowo, koryguj mnie tak,
jak uznasz za słuszne,
ale nie w złości^e, żebyś mnie
nie unicestwił^f.

25 Swój gniew wylej na narody,
które Cię lekceważą^g,
i na rodziny, które nie wzy-
wają Twojego imienia.

Bo pożarły Jakuba^h—
tak, pożarły go
doszczętnieⁱ—
i spustoszyły jego kraj.

11 Jehowa tak przemówił do
Jeremiasza: **2** „Słuchaj-
cie słów tego przymierza!

„Przekaż* je mieszkańcom
Judy i Jerozolimy **3** i powiedz
im: „Tak mówi Jehowa, Bóg Iz-
raela: „Przeklęty jest człowiek
nieprzymierzający się słów tego
przymierza^k, **4** które zawarłem
z waszymi przodkami w dniu,
gdy wyprowadziłem ich z Egiptu^l,
z rozżarzonego pieca^m, i powie-
działem: „Bądźcie mi posłuszni

10:23 *Czyli człowiek nie ma takiego
prawa ani umiejętności. **11:2** *Polece-
nie najwyraźniej kierowane do Jeremia-
sza. **11:4** *Lub „z pieca do wytopu że-
laza”.

ROZDZ. 10

a Jer 23:1
Eze 34:5, 6

b Jer 1:15
Jer 4:6
Jer 6:22
Hab 1:6

c Jer 9:11

d Ps 17:5
Ps 37:23
Prz 16:3
Prz 20:24

e Ps 6:1
Ps 38:1

f Jer 30:11

g Iz 34:2

h Jer 51:34

i Iz 10:22

j Ps 79:6, 7
Jer 8:16
Lam 2:22

ROZDZ. 11

k Pwt 27:26
Pwt 28:15

l Wj 24:3

m Wj 13:3
Pwt 4:20

szpalta 2

a Kpl 26:3, 12

b Rdz 15:18
Wj 3:8
Kpl 20:24
Pwt 6:3

c Jer 7:13
Jer 25:4
Jer 35:15

d Iz 65:2
Jer 7:24, 26
Eze 20:8
Za 7:11, 12

e Sdz 2:11, 17
1Sm 8:8
2Kl 22:17

f 2Kn 28:22, 23

g Pwt 31:16
2Kl 17:6, 7
Oz 6:7

h 2Kl 22:16
Jer 6:19
Eze 7:5

i Iz 1:15
Jer 14:12
Eze 8:18
Mi 3:4

i róbcie wszystko, co wam naka-
żuję. Wtedy staniecie się moim lu-
dem, a ja będę waszym Bogiem^a,
5 tak iż będę mógł spełnić to, co
przysięgłem waszym przodkom—
że dam im ziemię mlekiem i mio-
dem płynącą^b. Żyjecie w niej po
dziś dzień!”^c.

A ja odpowiedziałem: „Amen^e,
Jehowo”.

6 Wtedy Jehowa mi powie-
dział: „W miastach Judy i na uli-
cach Jerozolimy ogłaszaj wszyst-
kie te słowa: „Słuchajcie słów
tego przymierza i się do nich sto-
sujcie. **7** Bo od dnia, gdy wy-
prowadziłem waszych przodków
z Egiptu, usilnie i wielokrotnie*
ich napominałem: „Bądźcie mi
posłuszni”. I robię to aż do dzi-
sia^c. **8** Ale oni nie słuchali ani
nawet nie nadstawili ucha. Każdy
uparcie szedł za głosem swojego
złego serca^d. Ukaralem ich więc
zgodnie ze słowami tego przy-
mierza, którego kazałem im prze-
strzegać, a którego oni przestrze-
gać nie chcieli”^e.

9 Potem Jehowa powiedział
do mnie: „Mieszkańcy Judy i Je-
rozolimy zmówili się przeciw-
ko mnie. **10** Wrócili do błędów
swoich dawnych przodków, któ-
rzy nie chcieli być posłuszni mo-
im słowom^e, i—tak jak tamci—
poszli za innymi bogami i im
służyli^f. Izrael i Juda złamały
moje przymierze, które zawar-
łem z ich przodkami^g. **11** Dla-
tego tak mówi Jehowa: „Spro-
wadzam na nich nieszczęście^h,
którego nie zdołają uniknąć.
Gdy będą wołać do mnie o po-
moc, nie wysłucham ichⁱ.
12 Wtedy miasta Judy i mieszk-
kańcy Jerozolimy pójda wołać

11:5 *Lub „niech się tak stanie”. **11:7**
*Dost. „wstając wcześniej i napomina-
jąc”.

o pomoc do bogów, którym składają ofiary^a, ale ci na pewno nie uratują ich w czasie nieszczęścia. **13** Bo masz, Judo, tylu bogów, ile miast, a ile jest ulic w Jerozolimie, tyle postawiłaś ołtarzy dla rzeczy haniebnej^a — ołtarzy do składania ofiar Baalowi^b.

14 „A ty^a nie módl się za ten lud. Nie błagaj za nimi ani nie zanoś modlitw w związku z nimi^c, bo nie będę słuchał, gdy będą do mnie wołać z powodu swojego nieszczęścia.

15 Moja ukochana, jakie masz prawo być w moim domu, skoro tak wielu twoich synów postępuje niegodziwie?

Czy świętym mięsem^a odwrócą oni nieszczęście, gdy na ciebie przyjdzie?

Czy będziesz się wtedy radować?

16 Jehowa nazwał cię kiedyś bujnym drzewem oliwnym, pięknym drzewem o wybornych owocach. Ale z wielkim łoskotem cię podpalił, a oni połamali twoje gałęzie.

17 „Jehowa, Bóg Zastępów, Ten, który cię zasadził^d, oświadczył, że spadnie na ciebie nieszczęście z powodu zła, którego dopuszczali się Izrael i Juda, obrażając Go^a przez składanie ofiar Baalowi^e”.

18 Jehowa mnie powiadomił, żebym wiedział.

Boże, daleś mi wtedy zobaczyć, co oni robią.

11:12 ^aLub „dla których wznoszą dym ofiary”. **11:13** ^aLub „haniebnemu bogu”. **11:14** ^aChodzi o Jeremiasza. **11:15** ^aChodzi o ofiary składane w świątyni. **11:17** ^aDosł. „mnie”.

ROZDZ. 11

^a Pwt 32:37, 38
Jer 2:28

^b Jer 7:9, 10

^c Jer 7:16
Jer 14:11

^d Iz 5:2
Jer 2:21

^e Jer 19:5, 15

szpalta 2

^a Jer 18:18

^b 1Kn 28:9
Jer 17:10
Jer 20:12

^c Jer 1:1

^d Iz 30:10
Am 2:12
Am 7:16

^e 2Kn 36:17
Lam 2:21

^f Jer 18:21

^g Joz 21:8, 18

ROZDZ. 12

^h Rdz 18:25

ⁱ Hi 12:6
Hi 21:7
Ps 73:3
Jer 5:28

19 Byłem jak uległy baranek prowadzony na rzeź. Nie wiedziałem, że knują przeciwko mnie^a:

„Zniszczmy to drzewo razem z jego owocami i zgładźmy go z krainy żyjących, żeby już nie pamiętano jego imienia”.

20 Ale Jehowa, Bóg Zastępów, sędzi w sposób prawy. Bada najskrytsze myśli^a i serce^b.

Boże, daj mi zobaczyć, jak się na nich zemścisz, bo Tobie powierzyłem swoją sprawę sądową.

21 Dlatego Jehowa tak wypowiada się przeciwko mieszkańcom Anató^c, którzy chcą mi odebrać życie^a i mówią: „Nie wolno ci prorokować w imieniu Jehowy^d, bo inaczej zginiesz z naszych rąk” — **22** tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Zamierzam pociągnąć ich do odpowiedzialności. Młodzi mężczyźni zginą od miecza^e, a ich synowie i córki umrą od kłeski głodu^f. **23** Z mieszkańców Anató^g nie pozostanie nawet garstka, bo w roku, w którym pociągnę ich do odpowiedzialności, sprostą wadę na nich nieszczęście”.

12 Jehowo, jesteś prawy^h, gdy Ci przedkładam swoją skargę, gdy rozmawiam z Tobą o tym, co się wiąże ze sprawiedliwością. Czemu jednak dobrze się wiedzie niegodziwymⁱ, a postępujący zdradziecko niczym się nie martwią?

11:20 ^aLub „najgłębsze uczucia”. Dosł. „nerki”. **11:21** ^aLub „nastają na twoją duszę”.

- 2** Zasadziłeś ich i zapuścili korzenie.
Wyrosli i wydali owoce.
Jesteś na ich ustach, ale
z dała od ich najskrzytszych
myśli^{*a}.
- 3** Ale mnie, Jehowo, dobrze
znasz^b, widzisz mnie,
z badałeś moje serce i zoba-
czyłeś, że jest z Tobą^c.
Oddziel ich jak owce na rzeź
i przeznacz ich na dzień
zabijania.
- 4** Jak długo jeszcze ma
ta ziemia marnieć,
a roślinność na każdym polu
wysychać?^d
Z powodu zła jej miesz-
kańców
ptaki i inne zwierzęta
zostały zmiecione.
Bo powiedzieli: „On nie wi-
dzi, co się z nami stanie”.
- 5** Jeśli się męczysz, biegnąc
z pieszymi,
to jak zdołasz ścigać się
z końmi?^e
Nawet jeśli czujesz się
pewnie w spokojnej ziemi,
to jak sobie poradzisz
wśród gęstych zarośli
nad Jordanem?
- 6** Bo zdradzają cię nawet
twoi bracia,
domownicy twojego
własnego ojca^f.
Zaczęli głośno wołać
przeciwko tobie.
Nie wierz im,
nawet jeśli ci mówią coś
dobrego.
- 7** „Opuszciliśmy swój dom^g, po-
rzuciłem swoją własność^h.
Swoją ukochaną^{*} wydałem
w ręce jej wrogówⁱ”.

12:2 *Lub „najgłębszych uczuć”. Dośl. „nerek”. 12:7 *Lub „ukochaną mojej duszy”.

ROZDZ. 12

a Iz 29:13

b Ps 139:1, 2

c 2Kl 20:3
Ps 17:3
Jer 11:20d Jer 14:6
Jer 23:10

e Jer 4:13

f Jer 9:4

g Łk 13:35

h Wj 19:5
Iz 47:6

i Lam 2:1

szpalta 2

a 2Kl 24:2
Eze 16:37b Iz 56:9
Jer 7:33c Ps 80:8
Iz 5:1, 7
Jer 6:3d Iz 63:18
Jer 3:19e Jer 9:11
Jer 10:22

f Iz 42:24, 25

g Kpl 26:33
Jer 15:2h Kpl 26:16
Mi 6:15

- 8** Moja własność stała się
dla mnie jak lew w lesie.
Zaczęła na mnie ryczeć.
Dlatego ją znienawidziłem.
- 9** Moja własność jest dla mnie
jak wielobarwny^{*} ptak
drapieżny.
Inne ptaki drapieżne
otaczają go i atakują^a.
Chodźcie, zbierzcie się,
wszystkie polne zwierzęta,
przyjdźcie jeść^b.
- 10** Wielu pasterzy zniszczyło
moją winnicę^c,
podeptali należącą do mnie
ziemię^d.
Moją piękną ziemię zamienili
w bezładne pustkowię.
- 11** Stała się nieużytkiem,
zmarniała^{*},
leży przede mną spusto-
szona^e.
Cały kraj został spustoszony,
ale żaden człowiek nie bierze
sobie tego do serca^f.
- 12** Ci, którzy niszczą,
przyszli przez pustkowię
wszystkimi wydeptanymi
ścieżkami,
bo miecz Jehowy pożera
od jednego końca kraju
do drugiego^g.
- Nie ma pokoju dla nikogo^{*}.
- 13** Posiali pszenicę, ale zżęli
ciernie^h.
Umęczeni się, ale nie dało to
żadnego pożytku.
Będą się wstydzić swoich
plonów
z powodu płonącego gniewu
Jehowyⁱ.
- 14** Tak mówi Jehowa: „Wszyst-
kich moich niegodziwych sąsia-
dów dotykających dziedzictwa,
które dałem swojemu ludowi,

12:9 *Lub „nakrapiany”. 12:11 *Możli-
we też „jest w żalobie”. 12:12 *Dośl.
„dla żadnego ciała”.

Izraelowi^a, wykorzeniam z ich ziemi^b. A mieszkańców Judy wykorzenie spośród nich. **15** Ale gdy już ich wykorzenie, znowu okaże im miłosierdzie i każdego z nich przyprowadzę z powrotem do jego dziedzictwa i do jego ziemi^c.

16 „A jeśli te narody nauczą się postępować jak mój lud i będą przysięgać na moje imię, mówiąc: „Przysięgamy na Jehowę, żywego Boga!” – tak jak nauczyły mój lud przysięgać na Baała – to otrzymają miejsce pośród mojego ludu. **17** Ale jeśli jakiś naród nie zechce być posłuszny, to całkowicie go wykorzenie i zniszczę” – oświadcza Jehowa^c.

13 Tak powiedział mi Jehowa: „Idź, kup sobie lniany pas i przepasz się nim. Ale nie wkładaj go do wody”. **2** Zgodnie ze słowem Jehowy kupiłem więc pas i się nim przepasałem. **3** A Jehowa przemówił do mnie po raz drugi: **4** „Weź pas, który kupiłeś i który nosisz, i wstań, pójdz nad Eufrat, po czym ukryj go tam w skalnej rozpadlinie”. **5** Poszedłem więc i ukryłem go nad Eufratem, tak jak mi kazał Jehowa.

6 Ale po wielu dniach Jehowa powiedział mi: „Wstań, idź nad Eufrat i weź stamtąd pas, który kazałem ci tam ukryć”. **7** Poszedłem więc nad Eufrat, wykopałem ten pas i wziąłem go z miejsca, gdzie go wcześniej ukryłem. Zobaczyłem, że był zniszczony, do niczego się nie nadawał.

8 Potem Jehowa przemówił do mnie: **9** „Tak mówi Jehowa: „Tak samo zniszczę pychę Judy i ogromną pychę Jerozolimy^d. **10** Ten zły lud nie chce być posłuszny moim słowom^e, uparcie idzie za głosem swojego serca^f

ROZDZ. 12

a Ps 79:4
Jer 48:26
Eze 25:3
Za 1:15
Za 2:8

b Jer 48:2
Jer 49:2

c Iz 60:12

ROZDZ. 13

d Kpl 26:19
Sof 3:11

e 2Kn 36:15, 16

f Jer 6:28

szpalta 2

a Wj 19:5
Pwt 26:18
Ps 135:4

b Jer 33:9

c Jer 6:17

d Iz 29:9
Iz 51:17
Jer 25:27

e Jer 6:21
Eze 5:10

f Eze 7:4
Eze 24:14

g Iz 59:9

i chodzi za innymi bogami, służąc im i się im kłaniając. Stanie się taki jak ten pas, który się do niczego nie nadaje”. **11** „Bo jak pas przylega do ciała* człowieka, tak sprawiłem, żeby wszyscy z Izraela i Judy przylgnęli do mnie^c, oświadcza Jehowa, „żeby stali się dla mnie ludem^a, imieniem, chwałą i czymś pięknym^b. Ale oni nie byli posłuszni^c.”

12 „Przekaż im też następującą wiadomość: „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Każdy wielki dzban napełnia się winem”^c. A oni ci odpowiedzą: „Czyżbyśmy nie wiedzieli, że każdy wielki dzban napełnia się winem?”.

13 Wtedy im powiedz: „Tak mówi Jehowa: „Wszystkich mieszkańców tej ziemi, królów zasiadających na tronie Dawida, kapłanów, proroków i wszystkich mieszkańców Jerozolimy napełniam winem, aż się upiją^d. **14** Roztrzaskam ich jednego o drugiego, zarówno ojców, jak i synów”. Takie jest oświadczenie Jehowy^e. „Nie okażę współczucia, nie odczuję żalu ani się nie zlituję nad nimi. Wytracę ich i nic mnie przed tym nie powstrzyma”^f.

15 Słuchajcie i zwracajcie uwagę.

Nie bądźcie wyniośli,
bo przemówił Jehowa.

16 Oddajcie chwałę swojemu Bogu, Jehowie,
zanim sprowadzi ciemność
i zanim wasze nogi będą się
potykać o zmroku
na górach.

Bądźciecie mieć nadzieję
na światło,
ale On sprowadzi głęboki
cień,
zamieni je w gęsty mrok^g.

12:16 *Dosl. „jako żyje Jehowa!”.

13:11 *Dosl. „bioder”.

- 17** Jeśli jednak nie zechcecie słuchać,
to z powodu waszej pychy
będę* po kryjomu płakać.
Będę ronił wiele łez, moje
oczy wręcz zaleją się
łzami^a,
bo trzoda Jehowy^b została
uprowadzona do niewoli.
- 18** Powiedz królowi i królowej
matce^c: „Usiądźcie niżej,
bo wasza piękna korona
spadnie wam z głowy’.
- 19** Miasta południa są zamknię-
te* i nie ma nikogo, kto by
je otworzył.
Całą Judę poprowadzono na
wygnanie, uprowadzono
wszystkich co do jednego^d.
- 20** Podnieś oczy i zobacz tych,
którzy nadchodzą
z północy^e.
Gdzie jest trzoda, którą ci
dano? Gdzie są twoje
piękne owce?^f
- 21** Co powiesz, gdy cię ukarzą
ci, z którymi od początku się
przyjaźniłaś?^g
Czy nie chwycą cię bóle
porodowe, podobnie jak
kobietę, która rodzi?^h
- 22** A gdy pomyślisz sobie:
„Czemu mnie to spotkało?”ⁱ,
wiedz, że to z powodu twoje-
go wielkiego przewinienia
zerwano poły twoich szat^j
i okrutnie potraktowano
twoje pięty.
- 23** Czy Etiopczyk* może
zmienić swoją skórę albo
lampart swoje cętki?^k
Jeśli tak było, to i wy
moglibyście postępować
dobrze,
wy, którzy jesteście naucze-
ni wyrządzać zło.

13:17 *Lub „moja dusza będzie”. 13:18
*Lub „i pani”. 13:19 *Lub „obciążone”.
13:23 *Lub „Kuszyta”.

ROZDZ. 13

- a Jer 9:1
b Ps 100:3
c 2Kl 24:12
Jer 22:24, 26
d Pwt 28:64
e Jer 6:22
f Eze 34:8
g Iz 39:1, 2
h Jer 6:24
Mi 4:9
i Jer 5:19
Jer 16:10, 11
j Eze 16:37
k Prz 27:22

szpalta 2

- a Kpl 26:33
Pwt 28:64
b Jer 2:32
c Pwt 32:37, 38
Iz 28:15
Jer 10:14
d Lam 1:8
Eze 16:37
Eze 23:29
e Jer 2:20
Eze 16:15
f Iz 65:7
Eze 6:13
g Eze 24:13

ROZDZ. 14

- h Pwt 28:24
i Jł 1:10

- j Kpl 26:20
Pwt 28:23

- 24** Rozproszę więc was jak sło-
mę, którą unosi pustylny
wiatr^a.
- 25** To jest twój los – to, co ci od-
mierzyłem”, mówi Jehowa,
„bo o mnie zapomniałaś^b
i ufasz kłamstwom^c.
- 26** Dlatego podniosę poły two-
ich szat aż na twoją twarz
i będzie widać twoją hańbę^d,
- 27** twoje cudzołóstwa^e i twoje
pożądliwe rzenie,
twoją ohydą* prostytutkę.
Na wzgórzach, w polu
widziałem twoje odrażające
zachowanie^f.
Biada ci, Jerozolimol!
Jak długo jeszcze będziesz
nieczysta?”^g.

14 Jehowa tak przemówił
do Jeremiasza w sprawie
klęsk suszy^h:

- 2** Juda jest pogrążona w żało-
bieⁱ, a jej bramy popadły
w ruinę.
Osuwają się przynębione
na ziemię,
a z Jerozolimy wznosi się
lament.
- 3** Panowie posyłają sług*
po wodę.
Ci idą do zbiorników^j,
ale jej nie znajdują.
Wracają z pustymi naczyn-
niami.
Są zawstydzeni i rozczu-
rowani,
zakrywają głowy.
- 4** Gleba jest popękana,
bo w kraju nie ma deszczu^k,
dlatego rolnicy są przeraże-
ni i zakrywają głowy.
- 5** Nawet łania porzuca na polu
nowo narodzone młode,
bo nie ma trawy.

13:27 *Lub „bezwstydną”. 14:3 *Lub
„małych”. ^aLub „rowów; cystern”.

- 6** Dzikie osły stoją na nagich wzgórzach.
Dyszą jak szakale.
Ich oczy słabną, bo nie ma roślinności^a.
- 7** Jehowo, chociaż nasze przewinienia świadczą przeciwko nam, działaj ze względu na swoje imię^b.
Bo wiele razy byliśmy niewierni^c
i grzeszyliśmy przeciwko Tobie.
- 8** Nadziejo Izraela, jego Wy-bawco^d w czasach udręki, czemu jesteś jak obcy w tym kraju,
jak podróżny, który zatrzymuje się tylko na noc?
- 9** Czemu jesteś jak ktoś osłupiały,
jak mocarz, który nie może wybawić?
Przecież jesteś pośród nas, Jehowo^e,
i nosimy Twoje imię^f.
Nie opuszczaj nas.

10 Tak Jehowa mówi o tym ludzie: „Bardzo lubią się tulać^g, nie powstrzymali swoich nóg^h. Dlatego nie podobają się Jehowieⁱ. Teraz On będzie pamiętał ich przewinienie i pociągnie ich do odpowiedzialności za ich grzechy”^j.

11 Potem Jehowa powiedział do mnie: „Nie módl się o dobro dla tego ludu^k. **12** Gdy poszczą, nie słucham ich błagań^l, a gdy składają całopalenia i ofiary zbożowe^m, te nie sprawiają mi przyjemności^m. Wytracę ich mieczem, głodem i zarazą”ⁿ.

13 Na to powiedziałem: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo!

14:12 *Zob. Słowniczek pojęć. [#]Lub „chorobą”.

ROZDZ. 14

a Jer 12:4
Jl 1:18
b Joz 7:9
Ps 25:11
Ps 115:1, 2

c Ezd 9:6
Neh 9:33
Dn 9:5, 8

d Ps 106:8
Ps 106:21
Iz 45:15

e Wj 29:45
Pwt 23:14

f Dn 9:19

g Jer 2:23

h Jer 2:25

i Jer 6:20

j Oz 8:13

k Jer 7:16
Jer 11:14

l Iz 1:15
Iz 58:3
Jer 11:11
Eze 8:18

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

m Iz 1:11

n Jer 9:16
Eze 5:12

Prorocy im mówią: „Nie zobaczycie miecza ani nie dotknie was klęska głodu, ale zapewnię wam w tym miejscu prawdziwy pokój”^a.

14 Wtedy Jehowa mi powiedział: „Prorocy prorokują w moim imieniu kłamstwa^b. Nie posłałem ich, niczego im nie nakazałem ani do nich nie mówiłem^c. Jako proroctwo przedstawiają wam fałszywą wizję, nic niewartą wróżbę i swoje sprytnie wymysły”^d. **15** Dlatego tak mówi Jehowa: „Prorocy, którzy prorokują w moim imieniu, choć ich nie posłałem, i którzy mówią, że na ten kraj nie spadnie miecz ani klęska głodu, poginą właśnie od miecza i klęski głodu”^e. **16** A ci, którym prorokują, zostaną z powodu klęski głodu i miecza wyrzuceni na ulice Jerozolimy. Nie będzie komu ich grzebać^f—ich samych, ich żon oraz ich synów i córek—bo wy-leje na nich nieszczęście, na które zasługują”^g.

17 „Powiedz im te słowa:

„Niech moje oczy nocą
i dniem zalewają się łzami
i niech nie przestają^h,
bo dziewica, córka mojego
ludu, została całkowicie
zmiażdżona i rozbitaⁱ,
zadano jej bardzo
dotkliwą ranę.

18 Gdy wychodzę na pole
i patrzę,
widzę zabitych mieczem!
A gdy wchodzę do miasta,
widzę cierpiących z powodu
klęski głodu!^k
Bo zarówno prorok,
jak i kapłan błąkają się
po kraju, którego
nie znają”^l.

14:14 *Dosl. „oszustwo swojego własnego serca”.

- 19** Czy całkowicie odrzuciłeś
Judę albo czy poczułeś*
wstręt do Syjonu?^a
Dlaczego nas uderzyłeś,
tak iż nie ma dla nas
uleczenia?^b
Spodziewano się pokoju,
ale nie przyszło nic
dobrego,
spodziewano się czasu
uzdrowienia, a panuje
przerażenie!^c
- 20** Jehowo, uznajemy swoją
niegodziwość
i przewinienie swoich
przodków,
bo zgrzeszyliśmy przeciwko
Tobie^d.
- 21** Ze względu na swoje imię
nie odrzucaj nas*,
nie gardź swoim wspaniałym
tronem.
Pamiętaj o przymierzu,
które zawarłeś z nami,
i go nie zrywaj^f.
- 22** Czy którykolwiek z bezwar-
tościowych bożków naro-
dów może dawać deszcz
albo czy niebiosa same z sie-
bie mogą zsyłać ulewy?
Czy nie jedynie Ty, Jehowo,
nasz Boże, to potrafisz?^g
W Tobie pokładamy nadzieję,
bo Ty sam robisz to wszystko.
- 15** Potem Jehowa powiedział
mi: „Nawet gdyby stali
przede mną Mojżesz i Samu-
el^h, nie okazałbym łaski te-
mu ludowi*. Odpraw sprzedę
mnie ten lud. Niech sobie pój-
dą.
2 A gdyby cię zapytali: „Dokąd
mamy iść?”, powiedz im: „Tak
mówi Jehowa:
„Kto na śmiertelną plagę,
ten na śmiertelną plagę!

14:19 *Lub „Twoja dusza poczuła”.
15:1 *Lub „moja dusza nie zwróciła by
się ku temu ludowi”.

ROZDZ. 14

a Jer 12:8
Lam 5:22

b 2Kń 36:15, 16

c Jer 8:15

d Ezd 9:7
Dn 9:5, 8

e Eze 36:22
Dn 9:15

f Wj 32:13
Kpl 26:41, 42
Ps 106:43-45

g Pwt 28:12
Iz 30:23
Jl 2:23

ROZDZ. 15

h Wj 32:11
1Sm 7:9
Ps 99:6
Ps 106:23

szpalta 2

a Eze 5:2

b Eze 12:11

c Eze 14:21

d Pwt 28:26
Jer 7:33

e Pwt 28:15, 25
Jer 24:9
Eze 23:46

f 2Kl 21:11
2Kl 23:26
2Kl 24:3, 4

g Jer 2:13

h Iz 1:4

i Sof 1:4

j Pwt 28:15, 18
Jer 9:21
Eze 24:21

k Jer 5:3

Kto pod miecz,
ten pod miecz!^a
Kto na klęskę głodu,
ten na klęskę głodu!
A kto do niewoli,
ten do niewoli!”^b.

3 „Ustanowię nad nimi czte-
ry nieszczęścia**^c, oznajmia Je-
howa, „miecz, który będzie ich
zabijał, psy, które będą ich wy-
wlekać, ptaki latające po nie-
bie i zwierzęta na ziemi, które
będą ich pożerać i niszczyć^d.
4 I uczynię z nich coś, co bu-
dzi grozę wśród wszystkich kró-
lestw ziemi^e. Zrobię tak z powo-
du judzkiego króla Manassesa,
syna Ezechiasza, za to, czego się
dopuszczał w Jerozolimie^f.

5 Kto ci okaże współczucie,
Jerozolino,
kto się wczuje w twoje
położenie
i kto się zatrzyma, żeby
zapytać o twoją pomyśl-
ność?”.

6 „Opuściłaś mnie”, mówi
Jehowa^g,
„wciąż się ode mnie
odwracasz”^h.
Dlatego wyciągnę rękę prze-
ciwko tobie i cię zniszczęⁱ.
Jestem zmęczony litowa-
niem się nad tobą^j.

7 W miastach* tej ziemi
odwieję widłami tych,
którzy są moim ludem.
Pozbawię ich dzieci^k.
Zgładzę ich,
bo nie chcieli zmienić
swojego postępowania^k.

8 Ich wdów będzie więcej niż
ziarnek piasku morskiego.

15:3 *Możliwe też „cztery rodzaje osą-
du”. Dost. „cztery rodziny”. **15:6** *Moż-
liwe też „wciąż chodzisz do tyłu”. *Lub
„odczuwaniem żalu”. **15:7** *Dost. „bra-
mach”.

W południe sprowadzę
na nich – na matki i na mło-
dych – tego, który niszczy.
Nagle sprowadzę na nich
niepokój i przerażenie.

- 9** Kobieta, która urodziła
siedmioro dzieci, osłabła,
z trudem łapie* oddech.
Jej słońce zaszło jeszcze
za dnia,
co przyniosło wstyd
i upokorzenie^a.
„A tych niewielu, którzy
z nich pozostali,
wydam na pastwę miecza
na oczach ich wrogów^a –
oświadczają Jehowa^a.”
- 10** Biada mi, moja matko,
bo urodziłaś mnie^b –
człowieka uwikłanego
w kłótnie i spory
z całym krajem.
Nie udzielałem pożyczki
ani jej nie brałem,
a oni wszyscy mnie
przeklinają.
- 11** Jehowa powiedział:
„Na pewno będę ci
pomagał*.”
W czasie nieszczęścia,
w czasie udręki
na pewno stanę po twojej
stronie przeciwko
wrogowi.
- 12** Czy można roztrzaskać
żelazo –
żelazo z północy –
a także miedź?
- 13** Twoje zasoby i twoje skarby
wydam na grabież^c,
nie dla zapłaty, ale z powodu
wszystkich twoich
grzechów popełnianych
na całym twoim
terytorium.

15:9 *Lub „jej dusza z trudem łapie”. ^aMożliwe też „zawstydziło się ono i zmieszało”. **15:11** *Lub „usługiwał ku dobremu”.

ROZDZ. 15

a Jer 44:27
Eze 5:12

b Jer 20:14

c Jer 20:5

szpalta 2

a Kpl 26:38
Jer 16:13

b Pwt 32:22
Iz 42:24, 25
Jer 17:4

c Jer 11:20
Jer 12:3
Jer 17:18
Jer 37:15

d Ps 69:7

e Eze 3:1-3
Obj 10:9, 10

f Ps 1:1

g Jer 20:8

- 14** Dam je twoim wrogom,
żeby zanieśli je do ziemi,
której nie znasz^a.
Bo wskutek mojego gniewu
rozpalili się ogień,
który płonie przeciwko
wam^b.
- 15** Jehowo, Ty znasz moją
sytuację.
Przypomnij sobie o mnie
i zwróć na mnie uwagę.
Zemścij się za mnie na mo-
ich prześladowcach^c.
Nie daj mi zginąć* przez to,
że jesteś nieskłonny
do gniewu^d.
Wiedz, że znoszę tę zniewagę
ze względu na Ciebie^d.
- 16** Gdy doszły do mnie Twoje
słowa, wziętem je sobie
do serca^e.
Twoje słowo bardzo mnie
ucieszyło i rozweseliło
moje serce,
bo noszę Twoje imię,
Jehowo, Boże Zastępów.
- 17** Nie siedzę w towarzystwie
tych, którzy lubią się zaba-
wić, i się nie cieszę^f.
Siedzę sam, bo jest na mnie
Twoja ręka
i napełniłeś mnie
oburzeniem^g.
- 18** Czemu mój ból jest
przewlekły, a moja rana
nieuleczalna?
Nie daję się wyleczyć.
Czy staniesz się dla mnie
jak źródło wody, które
jest zwodnicze,
na które nie można liczyć?
- 19** Dlatego tak mówi Jehowa:
„Jeśli wrócisz, to odzyskasz
moje uznanie

15:15 *Dost. „nie zabieraj mnie”. ^aLub „cierpliwy”. **15:16** *Dost. „znaleziono Twoje słowa i je zjadłem”. **15:17** *Lub „orędnem potępienia”.

i nadal będziesz mi służył*.
Jeśli oddzielisz to, co cenne,
od tego, co bezwartościowe,
staniesz się moim rzecz-
nikiem*.

Oni będą musieli pójść
w twoją stronę,
ale ty nie pójdziesz w ich
stronę*.

- 20** „Sprawiam, że dla tego ludu
będziesz miedzianym
murem warownym^a.
Będą z tobą walczyć,
ale cię nie pokonają^b,
bo ja jestem z tobą, żeby
cię wybawiać i ratować” —
mówi Jehowa.

- 21** „I uratuję cię z rąk niegodzi-
wych,
wykupię cię z dłoni
bezwzględnych”.

16 Jehowa znów do mnie
przemówił: **2** „Nie wolno
ci wziąć sobie żony ani mieć
w tym miejscu synów ani córek.
3 Bo Jehowa tak mówi o sy-
nach i córkach, którzy się rodzą
w tej ziemi, oraz o ich matkach
i ojcach, którzy dają im życie:
4 Umrą z powodu śmiertelnych
chorób^c i nikt nie będzie ich
opłakiwał ani grzebał. Staną się
jak gnój na powierzchni ziemi^d.
Zginą od miecza i kłeski głodu^e,
a ich zwłoki będą żerem dla pta-
ków latających po niebie i dla
zwierząt ziemi”.

- 5** Bo tak mówi Jehowa:

„Nie wstępuj do domu, gdzie
jedzą posiłek żałobnicy,
i nie idź opłakiwać
ani współczuć”^f.

„Bo odebrałem swój pokój
temu ludowi”, oświadcza
Jehowa,

15:19 *Dost. „stał przede mną”. *Dost.
„jakby moimi ustami”.

ROZDZ. 15

a Jer 1:18
Eze 3:9

b Jer 20:11

ROZDZ. 16

c Jer 15:2

d Ps 79:2, 3
Iz 5:25
Jer 7:33
Jer 9:22
Jer 36:30

e Eze 5:12

f Eze 24:16, 17

szpalta 2

a Pwt 31:17
Iz 27:11
Iz 63:10

b Iz 24:7, 8
Jer 7:34
Obj 18:23

c Jer 5:19

d Sdz 2:12

e Jer 8:1, 2

f Dn 9:11
Am 2:4

g Jer 7:26

JEREMIASZA 15:20 do 16:12

„a także swoją lojalną miłość
i miłosierdzie^a.”

- 6** W tej ziemi poumierają
zarówno wielcy, jak i mali.
Nikt ich nie pochowa,
nie będzie opłakiwał
ani nie będzie z ich powo-
du robił sobie nacięć
czy łysiny*.

- 7** Nikt nie da jedzenia
pograżonym w żałobie,
żeby ich pocieszyć po ich
zmarłych.
Nikt też nie da im kielicha
pocieszenia,
żeby go wypili po stracie
ojca lub matki.

- 8** Nie wchodź też do domu,
gdzie ludzie uczują,
i nie siadaj, żeby z nimi
jeść i pić’.

9 „Bo tak mówi Jehowa, Bóg
Zastępów, Bóg Izraela: „Sprawię,
że w tym miejscu za waszych
dni i na waszych oczach znikną
odgłosy radości i weselenia się,
głos pana młodego i panny mło-
dej”^b.

10 „Gdy przekazesz temu lu-
dowi wszystkie te słowa, oni cię
zapytają: „Dlaczego Jehowa za-
powiedział nam całe to wielkie
nieszczęście? Jakie przewinienie
i jaki grzech popełniliśmy prze-
ciwko naszemu Bogu, Jeho-
wie?”^c. **11** Wtedy im odpowiesz:
„To dlatego, że wasi przodkowie
mnie opuścili”^d, oświadcza Jeho-
wa, „i chodzili za innymi boga-
mi, służyli im i się im kłaniali”.
Opuścili mnie i nie przestrzegali
mojego prawa^e. **12** A wy po-
stępujecie o wiele gorzej niż wa-
si przodkowie^f. Każdy z was
idzie za głosem swojego uparte-
go i niegodziwego serca i mnie

16:6 *Chodzi o pogańskie zwyczaje ża-
łobne najwyraźniej praktykowane przez
odstępnych Izraelitów.

nie słucha^a. **13** Dlatego wyrzucę was z tej ziemi do ziemi nieznanej wam ani waszym przodkom^b. Będziecie tam musieli dniem i nocą służyć innym bogom^c, ponieważ nie okażę wam łaski^d.

14 „Nadchodzą jednak dni”, oznajmia Jehowa, „gdy już nie będzie się mówić: „Przysięgamy na Jehowę, żywego Boga”, który wyprowadził Izraelitów z ziemi egipskiej!”^d. **15** Będzie się natomiast mówić: „Przysięgamy na Jehowę, żywego Boga”, który przyprowadził Izraelitów z kraju na północy i ze wszystkich krajin, do których ich rozproszył!”. Sprowadzę ich z powrotem do ich ziemi, którą dałem ich przodkom^e.

16 „Oto wzywam wielu rybaków”, mówi Jehowa, „i ci będą ich łowić. Potem wezwę wielu myśliwych i ci będą na nich polować na każdej górze, wzgórzu i w rozpadlinach skalnych.

17 Bo mam oczy skierowane na wszystko, co robią*. Nie są ukryci przede mną ani ich przewinienie nie jest ukryte przed moimi oczami.

18 W pełni odpłacę im za ich przewinienie i grzechy, bo zbezczeszili moją ziemię martwymi posągami* swoich odrażających bożków i napełnili moją własność swoimi obrzydliwymi rzeczami”^g.

19 Jehowo, moja siła i twierdzo,

16:14, 15 *Dosl. „jako żyje Jehowa”.

16:17 *Dosl. „na wszystkie ich drogi”.

16:18 *Dosl. „trupami”.

ROZDZ. 16

a Neh 9:29
Jer 6:28

b 2Kń 7:20
Jer 15:14
Jer 17:4

c Pwt 4:27, 28
Pwt 28:36

d Wj 20:2
Jer 23:7, 8

e Pwt 30:1-3
Jer 3:18
Jer 24:6
Jer 30:3
Jer 32:37
Am 9:14

f Iz 40:2

g Kpl 26:30
Ps 106:38

szpalta 2

a Jer 17:17

b Jer 10:5, 14

c Ps 115:4
Jer 2:11
1Ko 8:4

ROZDZ. 17

d Sdz 3:7
2Kń 24:18
2Kń 33:1, 3

e Iz 1:29
Eze 6:13

f 2Kl 24:11, 13
Jer 15:13

g Kpl 26:30
Eze 6:3

h Lam 5:2

i Pwt 28:48
Jer 16:13

j Iz 5:25
Jer 15:14

moje miejsce ucieczki w dniu udręki^a, do Ciebie przyjdą narody z krańców ziemi

i powiedzą: „Nasi przodkowie otrzymali w spadku jawny fałsz,

marność i rzeczy, z których nie ma żadnego pożytku”^b.

20 Czy człowiek może sobie zrobić bogów, skoro tak naprawdę nie są oni bogami?^c

21 „Dlatego dam im poznać, dam im wtedy poznać swoją moc i potęgę.

I przekonają się, że mam na imię Jehowa”.

17 „Grzech mieszkańców Judy jest zapisany żelaznym rylcem.

Jest wryty diamentowym ostrzem na tablicy ich serca

i na rogach ich ołtarzy.

2 Ich synowie wspominają święte ołtarze oraz święte pale*^d

przy bujnym drzewie, na wysokich wzgórzach^e,

3 na górach wśród pól.

Judo, twoje zasoby i wszystkie twoje skarby wydam na grabież^f —

tak, twoje święte wzniesienia wydam z powodu grzechu popełnianego na twoim terytorium^g.

4 Z własnej woli stracisz dziedzictwo, które ci dałem^h.

Sprawię też, że będziesz służyć wrogom w ziemi, której nie znaszⁱ,

bo rozpaliliście mój gniew jak ogień*^j.

Będzie on płonął cały czas”.

17:2 *Zob. Słowniczek pojęć. 17:4

*Możliwe też „bo w moim gniewie zostaliście zapaleni jak ogień”.

- 5** Tak mówi Jehowa:
„Przeklęty jest człowiek*,
który pokłada ufność
w ludziach^a,
który polega na ludzkiej
sile^{#b}
i którego serce odwraca się
od Jehowy.
- 6** Stanie się jak samotne
drzewo na pustyni.
Nie zobaczy, kiedy przyjdzie
dobro,
ale będzie przebywał
w spieczonych miejscach
na pustkowiu,
w słonej krainie, gdzie
nie da się mieszkać.
- 7** Błogosławiony jest
człowiek*, który pokłada
ufność w Jehowie,
który Jehowę obdarzył
zaufaniem^c.
- 8** Stanie się jak drzewo
zasadzone nad wodami,
które zapuszcza korzenie
w kierunku strumienia.
Nie zauważy, kiedy przyjdzie
upał,
ale zawsze będzie miał bujne
liście^d.
A w roku suszy nie będzie
się zamartwiał
ani nie przestanie wydawać
owoców.
- 9** Serce jest zdradliwsze*
niż wszystko inne
i nieobliczalne^{#e}.
Kto może je poznać?
- 10** Ja, Jehowa, badam serce^f,
wnikam w najskrytsze
myśli*,
żeby każdemu oddać według
jego dróg,

17:5, 7 *Lub „silny człowiek”. 17:5
#Dost. „czyni ciało swoim ramieniem”.
17:9 *Lub „bardziej zwodnicze”. #Moż-
liwe też „nieuleczalne”. 17:10 *Lub
„najgłębsze uczucia”. Dost. „nerki”.

ROZDZ. 17

a Iz 30:1, 2

b 2Kl 16:7

c Ps 34:8
Ps 146:5
Iz 26:3d Ps 1:3
Ps 92:12, 13e Rdz 6:5
Rdz 8:21
Prz 28:26f 1Sm 16:7
1Kn 28:9
Prz 17:3
Prz 21:2

szpalta 2

a Rz 2:6
Gal 6:7
Obj 2:23
Obj 22:12b Prz 28:20
Iz 1:23
Jak 5:4c 2Kn 2:5
Iz 6:1d Ps 73:27
Iz 1:28e Jer 2:13
Obj 22:1

f Jer 15:20

g Iz 5:19
2Pt 3:4h Jer 15:15
Jer 20:11

stosownie do rezultatów
jego postępowania^a.

- 11** Człowiek, który zdobywa
bogactwo nieuczciwie*,
jest jak kuropatwa, która
gromadzi to, czego nie
zniosła^b.
W połowie życia straci on
swoje bogactwo
i w końcu wyjdzie
na głupca^c.
- 12** Wspaniały tron, wywyższony
już od początku,
jest miejscem naszego
sanktuarium^c.
- 13** Jehowo, nadziejo Izraela,
wszyscy, którzy Cię porzuca-
ją, zostaną zawstydzeni.
Odstępujący od Ciebie*
będą zapisani na piasku^d,
bo porzucili Jehowę, źródło
żywej wody^e.
- 14** Uzdrów mnie, Jehowo,
a będę uzdrowiony.
Wybaw mnie, a będę
wybawiony^f,
bo to Ciebie wysławiam.
- 15** Mówią do mnie:
„Gdzie jest słowo Jehowy?^g
Niech się spełni!”.
- 16** Ale ja nie przestałem podą-
żać za Tobą jako pasterz
ani nie pragnąłem dnia
kłęski.
Ty dobrze znasz wszystko,
co powiedziały moje usta,
działo się to na Twoich
oczach.
- 17** Nie wprawiaj mnie
w przerażenie.
Ty jesteś moim schronie-
niem w dniu nieszczęścia.
- 18** Niech moi prześladowcy
zostaną zawstydzeni^h,
- 17:11 *Lub „ale nie ze sprawiedliwości-
cią”. 17:13 *Dost. „ode mnie”. Najwy-
raźniej chodzi o Jehowę.

ale ja niech nie będę zawstydzony.

Niech oni wpadną w przerażenie,

ale ja niech nie wpadnę w przerażenie.

Sprowadź na nich dzień nieszczęścia^a,

roztrząskaj ich i całkowicie ich zniszcz*.

19 Tak powiedział mi Jehowa: „Idź i stań w bramie synów ludu, którą wchodzi i wychodzą królowie Judy, oraz we wszystkich innych bramach Jerozolimy^b. **20** Powiedz im: „Słuchajcie słowa Jehowy, królowie Judy, wszyscy mieszkańcy Judy i wszyscy mieszkańcy Jerozolimy, którzy wchodzić przez te bramy. **21** Tak mówi Jehowa: „Pilnujcie się* i nie noście w szabat żadnych ciężarów ani nie wnoście ich przez bramy Jerozolimy^c. **22** W szabat nie wolno wam wynosić żadnych ciężarów ze swoich domów ani wykonywać żadnej pracy^d. Uważajcie dzień szabatu za święty, tak jak to nakazałem waszym przodkom^e. **23** Ale oni nie słuchali ani nawet nie nadstawili ucha, uparcie odmawiali posłuszeństwa* i nie przyjmowali skarcenia”^f.

24 „„Jeśli jednak będziecie mi całkowicie posłuszni”, mówi Jehowa, „i w szabat nie będziecie wnosić przez bramy tego miasta żadnych ciężarów oraz będziecie uważać szabat za święty, nie wykonując w tym dniu żadnej pracy^g, **25** to przez bramy tego miasta będą wjeżdżać na rydwanach

17:18 *Lub „i zniszcz ich dwukrotnie”.

17:21 *Lub „swoich dusz”. **17:23**

*Dosl. „swoją kark czynili twardym, żeby nie słuchać”.

ROZDZ. 17

a Jer 18:23

b Jer 7:2

c Neh 13:19

d Wj 20:9, 10
Kpl 23:3

e Wj 31:13

f Iz 48:4
Eze 20:13

g Pwt 5:12-14

szpalta 2

a Ps 132:11

b Jer 22:4

c Jer 32:44

d Jer 33:13

e Kpl 1:3

f Ezd 3:3

g Kpl 2:1, 2

h Ps 107:22
Ps 116:17
Jer 33:10, 11

i 2Kl 25:9, 10
Jer 39:8

j 2Kl 22:16, 17
Lam 4:11

ROZDZ. 18

k Jer 19:1

l Rz 9:20, 21

m Jer 1:10
Jer 12:14
Jer 25:9
Jer 45:4

i koniach królowie i książęta zasiadający na tronie Dawida^a. Przez te bramy będą wchodzić oni i ich książęta oraz mieszkańcy Judy i Jerozolimy^b. I to miasto zawsze będzie zamieszkane. **26** Będą przychodzić ludzie z miast Judy, z okolic Jerozolimy, z ziemi Beniamina^c, z niziny^d, z regionu górzystego i z Negebu^e. Będą przynosić do domu Jehowy całopalenia^f, ofiary^f, w tym ofiary zbożowe^g i dziękczynne, oraz kadzidło^h.

27 „„Ale jeśli nie będziecie mi posłuszni w tym, żeby uważać szabat za święty i żeby w ten dzień nie nosić ciężarów ani nie wnosić ich przez bramy Jerozolimy, to podpalę jej bramy i ogień pochłonie jej warowne wieżeⁱ, i nikt go nie ugasi”^j”.

18 Jehowa tak powiedział Jeremiaszowi: **2** „Wstań i idź do domu garncarza^k. Tam do ciebie przemówię”.

3 Poszedłem więc do domu garncarza, a on akurat pracował przy kołach garncarskich. **4** Ale naczynie, które toczył z gliny, popsuło się w jego ręce. Garncarz więc przerobił je na inne naczynie, tak jak mu się podobowało^{*}.

5 Wtedy Jehowa powiedział do mnie: **6** „Czy nie mogę zrobić z wami, ludu Izraela, tego samego co ten garncarz?”—mówi Jehowa. „Ludu Izraela, jesteście w moich rękach jak glina w rękach garncarza^l. **7** Kiedy powiem, że wykorzystanie, zburzenie i zniszczenie jakiś naród albo królestwo^m, **8** a ten naród przestanie się dopuszczać zła, za które

17:26 *Lub „z południa”. *Zob. *Słowniczek pojęć*. ^aChodzi o oliibanum, gumowywiec z kadzidłowca. **18:4** *Dosl. „jak było słuszne w oczach garncarza, żeby to zrobić”.

go osądziłem, wtedy i ja zmienię zdanie* co do nieszczęścia, które zamierzałem na niego sprowadzić^a. **9** Ale gdy powiem, że zbuduję i zasadzę jakiś naród albo królestwo, **10** a ten naród będzie robić to, co złe w moich oczach, i nie będzie mi posłuszny, wtedy zmienię zdanie* co do dobra, które zamierzałem mu wyświadczyć^c.

11 „Teraz powiedz, proszę, mieszkańcom Judy i Jerozolimy: „Tak mówi Jehowa: „Przygotuję nieszczęście i obmyślam plan przeciwko wam. Zwróćcie, proszę, ze swoich złych dróg. Zmienie swoje drogi i uczynki na lepsze””^b.

12 Ale oni powiedzieli: „Nic z tego!^c Będziemy kierować się własnymi myślami i każdy z nas będzie postępował tak, jak mu dyktuje jego uparte i niegodziwe serce”^d.

13 Dlatego tak mówi Jehowa: „Zapytajcie, proszę, wśród narodów.

Kto słyszał coś podobnego? Dziewica izraelska dopuściła się naprawdę okropnej rzeczy^e.

14 Czy śnieg Libanu znika ze skał na jego zboczach? Albo czy wyschną jego zimne wody płynące z daleka?

15 Ale mój lud zapomniał o mnie^f. Bo składa ofiary* czemuś, co nic niewarte^g, i sprawia, że ludzie potykają się na swoich drogach, na dawnych ścieżkach^h, tak iż chodzą bocznymi drogami, które nie są równe ani gładkieⁱ.

18:8, 10 *Lub „pożaluję”. **18:15** *Lub „sprawia, że wznosi się dym ofiarny”. [#]Lub „które nie są usypane”.

ROZDZ. 18

a 1Kl 8:33, 34
Ps 106:45
Jer 7:3
Jer 26:3
Eze 18:21
Jl 2:13
Jon 3:5, 10

b Iz 1:16
Eze 18:23

c Jer 2:25

d Pwt 29:19, 20
Jer 7:24

e Jer 2:13

f Jer 2:19
Jer 3:21

g Jer 10:14, 15

h Jer 6:16

szpalta 2

a Kpl 26:33
Eze 6:14

b 1Kl 9:8
Jer 19:8
Lam 2:15
Mi 6:16

c Pwt 28:37

d Pwt 31:17

e Jer 11:19

f Ps 35:7

g Jer 12:3

h Lam 5:3

i 2Kn 36:17

16 Dlatego ziemia tego ludu na zawsze stanie się czymś, co budzi grozę^a i nad czym się gwiżdże^b. Każdy, kto będzie przez nią przechodził, popatrzy przerażony i potrząśnie głową^c.

17 Niczym wschodni wiatr rozproszę ich przed wrogiem. W dniu ich nieszczęścia obrócę się do nich plecami, a nie twarzą^d.

18 A oni powiedzieli: „Chodźcie, uknujmy spisek przeciw Jeremiaszowi^e, bo prawo* zawsze będzie u naszych kapłanów, rada u mędrców, a słowo u proroków. Chodźcie, powiedzmy coś przeciwko niemu^f i nie zwracajmy uwagi na to, co mówi”.

19 Jehowo, zechciej zwrócić na mnie uwagę i posłuchaj tego, co mówią moi przeciwnicy.

20 Czy za dobro odpłaca się złem?

Przecież oni wykopali na mnie* dół^f.

Przypomnij sobie, jak stawałem przed Tobą, żeby mówić o nich dobrze i odwrócić od nich Twój gniew.

21 Dlatego wydaj ich synów na pastwę głodu i wydaj ich mocy miecza^g. Niech ich żony zostaną pozbawione dzieci i owdowieją^h.

Niech ich mężczyźni umrą od śmiertelnej plagi, a ich młodzi zginą w bitwie od mieczaⁱ.

22 Niech z ich domów będzie słychać krzyk,

18:18 *Lub „pouczenia”. [#]Dosł. „uderzmy go językiem”. **18:20** *Lub „moją duszę; moje życie”.

gdy nagle sprowadzisz
na nich grabieżców.
Bo wykopali dół, żeby mnie
złapać,
i zastawili pułapki na moje
nogi^a.

23 Przecież Ty, Jehowo,
dobrze wiesz o wszystkim,
co uknułi, żeby mnie
zabić^b.

Nie przebacza^c ich przewi-
nienia,
a sprzed swoich oczu
nie wymazuj ich grzechu.
Niech upadną na Twoich
oczach^c,
gdy w swoim gniewie
zacznesz działać
przeciwko nim^d.

19 Tak powiedział Jehowa:
„Idź i kup od garncarza
glinianą butlę^e. Weź niektórych
starszych ludu i niektórych star-
szych spośród kapłanów **2** i
pójdź do Doliny Syna Hinnoma^f,
która jest przy Bramie Skorup.
Tam ogłoś słowa, które ci prze-
kazuję. **3** Powiesz tak: „Słuchaj-
cie słowa Jehowy, królowie Judy
i mieszkańcy Jerozolimy. Tak mó-
wi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Iz-
raela:

„...Zamierzam sprowadzić na
to miejsce nieszczęście, a każ-
dy, kto o tym usłyszy, bę-
dzie wstrząśnięty^g. **4** Stanie
się tak, bo mnie opuścili^g i zmie-
nili to miejsce nie do poznania^h.
Składają tu ofiary innym bo-
gom, których nie znali ani oni
sami, ani ich przodkowie, ani
królowie Judy. Napełnili to mie-
jsce krwią niewinnychⁱ. **5** Pobu-
dowali święte wzniesienia dla
Baala, żeby jako całopalenia dla
Baala palić w ogniu swoich sy-

18:23 *Dosl. „nie zakrywaj”. **19:3** *Lub
„każdemu, kto o tym usłyszy, zadzwoni
w uszach”.

ROZDZ. 18

a Ps 38:12

b Jer 11:19, 20

c Ps 35:4

d Jer 15:15

ROZDZ. 19

e Jer 18:2

f Joz 15:8, 12
2Kn 28:1, 3
Jer 7:31g 2Kl 22:16, 17
Iz 65:11

h 2Kn 33:1, 4

i 2Kl 21:16
Iz 59:7
Jer 2:34
Lam 4:13
Mt 23:34, 35

szpalta 2

a 2Kn 28:1, 3
2Kn 33:1, 6
Iz 57:5b Kpl 18:21
Jer 7:31
Jer 32:35

c Jer 7:32

d Pwt 28:25, 26
Ps 79:2
Jer 7:33
Jer 16:4e 1Kl 9:8
Jer 18:16
Lam 2:15f Kpl 26:29
Pwt 28:53
Lam 2:20
Lam 4:10
Eze 5:10

g Jer 7:32

h Ps 79:1

nów^a, czego im nie nakazałem
ani o czym nie mówiłem i co ni-
gdy nawet nie przeszło mi przez
myśl^{*b}.

6 „...Dlatego nadchodzą dni”,
oznajmia Jehowa, „gdy to miej-
sce nie będzie się już nazywać
Tofet ani Dolina Syna Hinnoma,
ale Dolina Rzezi^c. **7** Udaremnię
w tym miejscu plany Judy i Je-
rozolimy. Sprawię, że padną od
miecza swoich wrogów, którzy
chcą im odebrać życie^d. A ich
zwłoki wydam na żer ptakom la-
tającym po niebie i zwierzętom
ziemi^d. **8** I uczynię z tego mias-
ta coś, co budzi grozę i nad
czym się gwiżdże. Każdy, kto
będzie przechodził obok niego,
popatrzy przerażony i zagwiź-
dże nad wszystkimi jego plaga-
mi^e. **9** Sprawię, że ludzie będą
jeść ciała swoich synów i córek,
i każdy będzie jeść ciało swoje-
go bliźniego—bo nastanie oblę-
żenie, a ich ogarnie desperacja,
gdy zostaną osaczeni przez wro-
gów, którzy chcą im odebrać ży-
cie^{*f}.”

10 „Potem na oczach męż-
czyzn, którzy z tobą pójdą,
stłucz butlę **11** i im powiedz:
„Tak mówi Jehowa, Bóg Zastę-
pów: „Właśnie tak potłukę ten
lud i to miasto—jak ktoś, kto
tłucze naczynie garncarza, tak
iż nie da się już go naprawić.
A w Tofet będą grzebać zmar-
łych, aż nie będzie już miejs-
ca”^g.”

12 „W ten sposób postąpię
z tym miejscem i z jego miesz-
kańcami”, mówi Jehowa, „żeby
to miasto upodobnić do Tofet.
13 Domy Jerozolimy i domy
królów Judy staną się nieczys-
te jak Tofet^h—tak, wszystkie do-

19:5 *Lub „nie zrodziło się w moim ser-
cu”. **19:7, 9** *Lub „nastają na ich du-
szę”.

my, na których dachach składa-
no ofiary całemu wojsku nieba*^a
i wylewano ofiary płynne innym
bogom*^b.

14 Kiedy Jeremiasz wrócił z
Tofet, dokąd Jehowa posłał go,
żeby prorokował, wtedy sta-
nął na dziedzińcu domu Jeho-
wy i przemówił do całego lu-
du: **15** „Tak mówi Jehowa, Bóg
Zastępów, Bóg Izraela: „Sprowa-
dzam na to miasto i na wszyst-
kie przyległe miejscowości całe
nieszczęście, które mu zapo-
wiedziałem, bo ci ludzie upar-
cie odmawiali słuchania* moich
słów*^c.”

20 Gdy Jeremiasz proroko-
wał te rzeczy, przysłuchi-
wał mu się kapłan Paszchur, syn
Immera, który był też głównym
nadzorcą domu Jehowy. **2** Po-
tem uderzył proroka Jeremiasza
i wsadził go w dyby^d znajdujące
się przy Górnej Bramie Beniami-
na, która była w domu Jehowy.
3 Gdy następnego dnia Pasz-
chur uwolnił Jeremiasza z dy-
bów, ten rzekł do niego:

„Jehowa nie nazywa cię imie-
niem Paszchur*, ale Przerażenie
Dookoła^e. **4** Bo tak mówi Jeho-
wa: „Sprawię, że z twojego po-
wodu ciebie samego oraz twoich
przyjaciół ogarnie przerażenie.
Na twoich oczach zginą oni od
miecza swoich wrogów^f. Całą
Judę wydam w ręce babilońskie-
go króla. Jednych uprowadzi on
na wygnanie do Babilonu, a in-
nych pozabija mieczem^g. **5** Ca-
łe bogactwo tego miasta, wszel-
kie jego zasoby i kosztowności,
i wszystkie skarby królów Ju-
dy wydam w ręce ich wrogów^h.
Ci ich ograbią, schwytają i za-

19:13 *Chodzi o ciała niebieskie. **19:15**
*Dosl. „swój kark czynili twardym, żeby
nie słuchać”. **20:3** *Imię to może zna-
czyć „to, co pozostało dookoła”.

ROZDZ. 19

a Jer 8:1, 2
Sof 1:4, 5

b Jer 7:18
Jer 32:29

c Neh 9:17, 29
Za 7:12

ROZDZ. 20

d 2Kn 16:10

e Jer 6:25

f Pwt 28:32

g Jer 25:9
Jer 39:9

h 2Kl 20:17
2Kl 24:11, 13
2Kl 25:13-15
Lam 1:10

szpalta 2

a 2Kn 36:10
Jer 15:13

b Jer 14:14
Jer 28:15
Jer 29:21

c Eze 3:14
Mi 3:8

d Ps 22:7
Jer 15:10, 15

e 2Kn 36:16
Jer 6:10

f 1Kl 19:2, 4
Jon 1:3

g Jer 6:11
Am 3:8
Dz 4:19, 20

h Ps 31:13

i Ps 38:16

j Jer 1:8
Rz 8:31

JEREMIASZA 19:14 do 20:11

prowadzą do Babilonu^a. **6** A ty,
Paszchurze, i wszyscy twoi do-
mownicy pójście do niewoli.
Udasz się do Babilonu i tam
umrzesz. Tam zostaniesz pocho-
wany razem ze wszystkimi swo-
imi przyjaciółmi, bo prorokowa-
łeś im kłamstwa*^b.

7 Jehowo, przechytrzyłeś
mnie, przechytrzyłeś.

Użyłeś wobec mnie swej siły
i mnie pokonałeś^c.

Przez cały dzień jestem
pośmiewiskiem,
każdy ze mnie drwi^d.

8 Bo zawsze, gdy mówię,
muszę wołać i ogłaszać:
„Przemoc i zagłada!”.

Z powodu słowa Jehowy
przez cały dzień znoszę
zniewagi i szyderstwa^e.

9 Powiedziałem więc:
„Nie będę o Nim wspominał
ani już więcej nie będę
mówił w Jego imieniu”^f.

Ale Jego słowo stało się
w moim sercu jak płonący
ogień zamknięty w moich
kościach.

Byłem zmęczony zatrzymy-
waniem go w sobie
i nie mogłem już tego
znieść^g.

10 Bo słyszałem wiele
niegodziwych pogłosek.
Wszystko dookoła mnie
przerażało^h.

„Donieście na niego!
Donieśmy na niego!”

Każdy człowiek, który życzył
mi pokoju, tylko czekał
na mój upadekⁱ:

„Może zrobi jakiś głupi błąd,
a wtedy go pokonamy
i się na nim zemścimy”.

11 Ale Jehowa był ze mną
jak groźny wojownik^j.

Dlatego moi prześladowcy
potkną się i mnie nie
pokonają^a.

Zostaną bardzo zawstydzeni,
bo się im nie powiedzie.

Ich wieczne upokorzenie
nie będzie zapomniane^b.

- 12** Ale Ty, Jehowo, Bóże Zastępów, badasz prawego, widzisz najskrytsze myśli^c i serce.

Daj mi zobaczyć, jak się
na nich zemścisz^d,
bo Tobie powierzyłem
swoją sprawę sędową^e.

- 13** Śpiewajcie Jehowie!
Wysławiajcie Jehowę!
Bo On uratował biednego^f
z rąk złoczyńców.

- 14** Przeklęty niech będzie
dzień, w którym się
urodziłem!

Niech nie będzie błogosławiony dzień, w którym urodziła mnie matka!^g

- 15** Przeklęty niech będzie
człowiek, który przyniósł
mojemu ojcu dobrą
wiadomość:

„Urodził ci się syn,
chłopiec!”,
czym bardzo go ucieszył.

- 16** Niech ten człowiek stanie się
podobny do miast, które
Jehowa zbурzył bez żalu.

Niech rano słyszy krzyk,
a w południe sygnał
alarmowy.

- 17** Dlaczego nie zostałem
uśmiercony w łonie matki?
Wtedy moja matka stałaby
się dla mnie grobem,
a jej łono nigdy by mnie
nie wydało^h.

- 18** Dlaczego musiałem wyjść
z łona

20:12 *Lub „najgłębsze uczucia”. Dosł. „nerki”. **20:13** *Lub „duszę biednego”.

ROZDZ. 20

a Ps 27:2
Jer 15:15, 20
Jer 17:18

b Ps 6:10

c Jer 17:10

d Ps 59:10
Jer 17:18

e Jer 11:20
1Pt 2:23

f Hi 3:3
Jer 15:10

g Hi 10:18

szpalta 2

a Hi 3:20

ROZDZ. 21

b 2Kl 24:18
1Kn 3:15
2Kn 36:9, 10

c Jer 38:1

d Jer 29:25
Jer 37:3
Jer 52:24, 27

e 2Kl 25:1
Jer 32:28
Jer 39:1

f 1Sm 7:10
2Kn 14:11
Iz 37:36, 37

g Jer 32:5

h Iz 63:10
Lam 2:5

i Iz 5:25

j Pwt 28:21, 22
Eze 7:15

k 2Kl 25:6, 7
Jer 37:17
Jer 39:5-7
Jer 52:9-11
Eze 17:20

i oglądać udrękę i smutek
oraz zakończyć swoje dni
w hańbie?^a

21 Jehowa przekazał Jeremiaszowi słowa, gdy król Sedekiasz^b posłał do niego Paszchurę^c, syna Malkijasza, i kapłana Sofoniasza^d, syna Maasejasza, z prośbą: **2** „Zapytaj, proszę, Jehowę w naszej sprawie, bo babiloński król Nabuchodonozor^e toczy przeciwko nam wojnę^f. Może Jehowa dokona dla nas jakiegoś cudu, tak iż ten król odejdzie od nas”^g.

3 Jeremiasz odezwał się do nich: „Tak powiecie Sedekiaszowi: **4** „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Zwracam” przeciwko wam broń, którą macie w rękach i którą walczyście z królem Babilonu^g i z Chaldejczykami stacjonującymi poza murem i oblegającymi was. Zbiore ją” pośrodku tego miasta. **5** I sam będę walczył przeciwko wam^h potężnąⁱ ręką i silnym ramieniem, z gniewem, ze złością i z wielkim oburzeniemⁱ. **6** Wszystkich, którzy mieszkają w tym mieście—ludzi i zwierzęta—porażę wielką zarazą^j, od której wymrą”^j”.

7 „„A potem”, oświadcza Jehowa, „wydam judzkiego króla Sedekiasza i jego sług oraz mieszkańców tego miasta—tych, którzy przeżyją zarazę, miecz i głód—w ręce babilońskiego króla Nabuchodonozora^k, w ręce ich wrogów, którzy chcą im odebrać życie”^k. On pobije ich mieczem. Nie odczuje żalu

21:2 *Lub „Nebukadneccar”. Dosł. „Nebukadreccar” (inny wariant tego imienia). **21:4** *Lub „odwracam”. *Możliwe też „ich”. **21:5** *Dosł. „wyciągniętą”. **21:6** *Lub „chorobą”. **21:7** *Lub „Nebukadneccara”. Dosł. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia). *Lub „nastają na ich duszę”.

z ich powodu, nie okaże współczucia ani się nie zlituje”^a.

8 „A do tego ludu powiesz: „Tak mówi Jehowa: „Kładę przed wami drogę życia i drogę śmierci. **9** Ci, którzy zostaną w tym mieście, umrą od miecza, głodu i zarazy. Ale każdy, kto wyjdzie i podda się Chaldejczykom, którzy was oblegają, będzie żył—jego życie* przypadnie mu jako łup”^{a,b}.

10 „„Bo zwróciłem się przeciw temu miastu, tak iż doświadczy ono nieszczęścia, a nie dobra”^c—oznajmia Jehowa. „Zostanie wydane w ręce króla Babilonu^d, a on je spali”^e.

11 „Domownicy króla Judy, słuchajcie słowa Jehowy. **12** Domu Dawida, tak mówi Jehowa:

„Codziennie działajcie na rzecz sprawiedliwości i ratujcie obrabowanego z rąk oszusta^f, żeby z powodu waszych złych czynów^g mój gniew nie wybuchł jak ogień^h, który by płonął, i nikt nie mógłby go ugasić”ⁱ.

13 „Wystąpię przeciwko tobie, mieszkanko doliny*, skało równiny*—oświadcza Jehowa. „A jeśli chodzi o was, którzy mówicie: „Kto wyruszy przeciwko nam? I kto najedzie miejsca, w których mieszkamy?”, **14** to ja pociągnę was do odpowiedzialności stosownie do waszych uczynków”ⁱ—oznajmia Jehowa.

21:9 *Lub „dusza”. ^aLub „ujdzie z życiem”. **21:13** *Lub „niziny”.

ROZDZ. 21

a Pwt 28:49, 50
2Kn 36:17

b Jer 27:12, 13
Jer 38:2, 17

c Jer 44:11

d Jer 38:3

e 2Kn 36:17, 19
Jer 17:27
Jer 34:2
Jer 37:10
Jer 39:8

f Iz 1:17
Jer 22:3
Eze 22:29
Mi 2:2

g Jer 7:5-7

h Pwt 32:22
Iz 1:31
Jer 7:20

i Jer 5:9
Jer 9:9

szpalta 2

a 2Kn 36:17, 19
Jer 52:12, 13

ROZDZ. 22

b Kpł 19:15
Iz 1:17
Eze 22:7
Mi 2:2

c 2Kl 24:3, 4
Jer 7:6, 7

d 1Kl 2:12

e Jer 17:24, 25

f Jer 39:8
Mi 3:12

g Iz 6:11
Jer 7:34

h Eze 9:1

i Jer 21:14

„Podpalę jej las i ogień strawi wszystko dookoła niej”^a.

22 Tak mówi Jehowa: „Pójdź do domu* króla Judy i przekaż to orędzie. **2** Powiedz: „Królu Judy, który zasiadasz na tronie Dawida, posłuchaj słowa Jehowy—ty, twoi słudzy i twój lud, ci, którzy wchodzą przez te bramy. **3** Tak mówi Jehowa: „Działajcie na rzecz sprawiedliwości i prawości. Ratujcie obrabowanego z rąk oszusta. Nie gnębcie cudzoziemców, którzy osiedlili się wśród was, nie krzywdźcie też sierot* ani wdów^b. I nie przelewajcie w tym miejscu niewinnej krwi^c. **4** Bo jeśli będziecie starannie przestrzegać tego słowa, to przez bramy tego domu będą wjeżdżać na rydwach i koniach królowie zasiadający na tronie Dawida^d. Przez te bramy będą wchodzić oni, ich słudzy oraz ich lud”^e.

5 „Jeśli jednak nie będziecie posłuszni tym słowom, to przysięgam na samego siebie*, oświadczając Jehowa, że ten dom obróć w ruinę”^f.

6 „Bo Jehowa tak mówi o domu króla Judy:

„Jesteś dla mnie jak Gilead, jak szczyt Libanu. Ale zrobię z ciebie pustkowie, żadne z twoich miast nie będzie zamieszkane^g.

7 I wyznaczę* tych, którzy cię zniszczą.

Każdy będzie miał swoją broń^h.

Pościnają twoje najwspanialsze cedry i powrzucają je w ogieńⁱ.

22:1 *Lub „pałacu”. **22:3** *Dost. „chtópca bez ojca”. **22:7** *Dost. „uświęcę”.

8 „Ludzie z wielu narodów będą przechodzić obok tego miasta i pytać jedni drugich: „Dlaczego Jehowa tak postąpił z tym wielkim miastem?”^a.

9 A ci odpowiedzą: „Dlatego, że zerwali przymierze swojego Boga, Jehowy, i kłaniali się innym bogom oraz im służyli”^b.

10 Nie oplakujcie zmarłego ani mu nie współczujcie. Za to rzewnie oplakujcie tego, kto odchodzi na wygnanie, bo już nie wróci i nie zobaczy ziemi, w której się urodził.

11 „Bo Jehowa tak mówi o judzkim królu Szallumie^c, synu Jozjasza, który został królem w miejsce swojego ojca, Jozjasza^d, i który odszedł z tego miejsca: „Już tu nie wróci. 12 Bo umrze w miejscu, do którego został zabrany na wygnanie, a tej ziemi już nie zobaczy”^e.

13 Biada temu, kto buduje swój dom nieprawością i swoje górne komnaty niesprawiedliwością, kto zmusza bliźniego, żeby służył u niego za darmo, i nie chce mu zapłacić^f.

14 Biada temu, kto mówi: „Zbuduję sobie przestronny dom z dużymi górnymi pokojami. Zrobię w nim okna, wyłożę go cedrem i pomaluję na czerwono”^g.

15 Czy dalej będziesz panował dlatego, że używaś więcej cedru niż inni? Twój ojciec też jadł i pił, ale działał na rzecz sprawiedliwości i prawości^g i dobrze mu się wiodło.

22:11 *Nazywanym też Jehoachazem.

22:14 *Lub „cynobrem”.

ROZDZ. 22

a Pwt 29:24-26
1Kl 9:8, 9
Lam 2:15

b 2Kl 22:16, 17

c 1Kl 3:15
2Kl 36:1

d 2Kl 23:29, 30

e 2Kl 23:34
2Kl 36:4

f Kpl 19:13
Mi 3:9, 10

g 2Kl 22:1, 2
2Kl 23:23, 25

szpalta 2

a 2Kl 23:34
2Kl 36:4

b Jer 36:30

c 2Kl 36:5, 6

d Pwt 32:49

e 2Kl 24:7

f Jer 2:31
Jer 6:16

g Pwt 9:7
Sdz 2:11

h Jer 23:1
Eze 34:2

16 Bronił roszczeń uciśnionego i biednego, tak iż wszystko się układało. „Czy nie tak postępuje ktoś, kto mnie zna?” — oświadcza Jehowa.

17 „Ale twoje oczy i serce są nastawione tylko na nieuczciwy zysk, na przelewanie niewinnej krwi i na oszukiwanie oraz wymuszanie”.

18 „Dlatego tak Jehowa mówi o judzkim królu Jehoakimie^a, synu Jozjasza:

„Nie będą go oplakiwać:

„Ach, mój bracie!

Ach, moja siostró!”.

Nie będą go oplakiwać:

„Ach, panie!

Ach, Jego Wysokość!”.

19 Będzie pochowany jak osioł^b, zostanie wywleczony i wyrzucony poza bramy Jerozolimy^c.

20 Wejść na Liban i zawołać, wzniesć głos w Baszanie i wołać z Abarim^d, bo wszyscy twoi namiętni kochankowie zostali roztrzaskani^e.

21 Mówiłem do ciebie, gdy czułaś się bezpieczna. Ale ty powiedziałaś: „Nie będę posłuszna”^f. Tak postępowałaś od młodości — nie byłaś mi posłuszna^g.

22 Wszystkich twoich pasterzy będzie pasł wiatr^h, a twoi namiętni kochankowie pójdą do niewoli.

Wtedy zostaniesz zawstydzona i upokorzona z powodu całego swojego nieszczęścia.

23 O ty, która mieszkasz na Libanie^a,

gnieźdząc się wśród cedrów!^b

Jakże będziesz jęczeć, gdy zaczniesz cierpieć bóle, męki* jak kobieta, która rodzi!^c.

24 „Przysięgam na swoje życie*, judzki królu Koniaszu^d, synu Jehojakima^e, oznajmia Jehowa, że nawet gdybyś był sygnetem na mojej prawej ręce, ściągnąłbym cię! **25** Wydam cię w ręce tych, którzy chcą ci odebrać życie*, i w ręce tych, których się boisz, w ręce babilońskiego króla Nabuchodonozora^f i w ręce Chaldejczyków^f. **26** Ciebie i twoją matkę, która cię urodziła, wyrzucę do innej krainy, w której się nie urodziliście. Tam umrzecie. **27** Do ziemi, za którą tęsknią*, już nigdy nie wrócą^g.

28 Czy ten człowiek, Koniasz, jest tylko pogardzanym, rozbitym dzbanem, naczyniem, którego nikt nie chce?

Dlaczego on i jego potomkowie zostali strąceni i wyrzuceni do krainy, której nie znają?^h.

29 Ziemi*, ziemio, ziemio, słuchaj słowa Jehowy.

30 Tak mówi Jehowa: „Zapiszcie tego mężczyznę jako bezdzietnego, jako człowieka, który nic w życiu* nie osiągnie.

22:23 *Dostł. „bóle porodowe”. **22:24**

*Dostł. „jako żyje”. #Nazywany też Jehojachinem i Jechoniaszem. **22:25**

*Lub „nastają na twoją duszę”. #Lub „Nebukadneccara”. Dostł. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia).

22:27 *Lub „ku której wznoszą swoją duszę”. **22:29** *Lub „kraino”. **22:30**

*Dostł. „w swoich dniach”.

ROZDZ. 22

a Jer 22:6

b Iz 2:12, 13

c Jer 4:31

Jer 6:24

d 2Kl 24:6

Jer 22:28

Jer 37:1

Mt 1:11

e 2Kl 23:34

f 2Kl 24:12, 15

2Kl 36:9, 10

Jer 24:1

Jer 29:1, 2

g Jer 52:31-34

h 1Kn 3:17, 18

szpalta 2

a 2Kn 36:9, 10

Jer 36:30

Mt 1:12

ROZDZ. 23

b Jer 10:21

Jer 50:6

Eze 34:2

c Eze 34:5

d Iz 11:11

Iz 35:10

Jer 29:14

Jer 31:8

e Jer 50:19

Eze 34:14

Mi 2:12

f Pwt 30:3, 5

Am 9:14

Za 10:8

g Jer 3:15

Jn 21:15

Dz 20:28

h Iz 11:1

Iz 53:2

Jer 33:15, 16

Za 3:8

Mt 2:23

i Łk 1:32, 33

j Iz 9:7

Iz 11:3, 4

Iz 32:1

k Za 10:6

l Pwt 33:28

Jer 32:37

Za 14:11

m Iz 54:17

n Jer 16:14, 15

JEREMIASZA 22:23 do 23:8

Bo żaden z jego potomków nie zdoła

zasiąść na tronie Dawida i znowu panować w Judzie^a.

23 „Biada pasterzom niszczącym i rozpraszącym owce, które pasę!” — oświadcza Jehowa^b.

2 Dlatego Jehowa, Bóg Izraela, tak mówi przeciw pasterzom, którzy pasą Jego lud: „Rozpraszajcie moje owce, rozganialiście je i nie zwracaliście na nie uwagi^c.”

„Ja więc zwrócę uwagę na was z powodu waszych złych uczynków” — oświadcza Jehowa.

3 „Potem pozostałe z moich owiec zbiorę ze wszystkich krajin, do których je rozproszyłem^d, i przyprowadzę je z powrotem na ich pastwisko^e. Będą płodne i staną się liczne^f. **4** Ustanowią nad nimi pasterzy, którzy naprawdę będą je paść^g. Już nie będą się bały, nie będą przerażone i ani jednej z nich nie zabraknie” — oświadcza Jehowa.

5 „Nadchodzą dni”, oświadcza Jehowa, „gdy wzbudzę Dawidowi dziedzica* odznaczającego się prawością^h. Będzie on panował jako królⁱ i będzie działał z wnikliwością na rzecz sprawiedliwości i prawości w tej ziemi^j. **6** Za jego dni Juda zostanie wybawiona^k, także Izrael będzie mieszkał bezpiecznie^l. A król będzie nazywany imieniem: „Jehowa jest naszą prawością”^m.

7 „Tymczasem nadchodzą dni”, oznajmia Jehowa, „gdy już nie będzie się mówić: „Przysięgamy na Jehowę, żywego Boga”, który wyprowadził Izraelitów z ziemi egipskiej!”ⁿ. **8** Będzie się

23:5 *Dostł. „latorośl”. **23:7** *Dostł. „jako żyje Jehowa”.

natomiast mówić: „Przysięgamy na Jehowę, żywego Boga^a, który wyprowadził i przyprowadził potomków Izraela z kraju na północy i ze wszystkich krain, do których ich rozproszył^a. I będą oni mieszkać w swojej ziemi”^a.

9 A jeśli chodzi o proroków, to moje serce jest we mnie złamane.

Wszystkie moje kości się trzęsą.

Jestem jak pijany, jak człowiek, którego zmogło wino,

a to z powodu Jehowy i Jego świętych słów.

10 Bo ten kraj jest pełny cudzołożników^b, z powodu przekleństwa pograżył się w żalobie^c, a pastwiska na pustkowiu wyschły^d.

Ludzie postępują źle i nadużywają władzy.

11 „Zarówno prorok, jak i kapłan są skalani”^e. Widzę, że dopuszczają się zła nawet w moim domu”^f — oświadcza Jehowa.

12 „Ich ścieżka będzie więc śliska i ciemna^g, zostaną popchnięci i upadną. Bo sprowadzę na nich nieszczęście w roku rozrachunku” — oświadcza Jehowa.

13 „U proroków Samarii^h widziałem coś odrażającego. Prorokują inspirowani przez Baala i sprowadzają mój lud, Izraela, na manowce.

14 Również u proroków Jerozolimy widziałem straszne rzeczy.

ROZDZ. 23

a Iz 43:5
Eze 34:13
Sof 3:20

b Jer 3:8, 9
Jer 5:7
Jer 13:27
Eze 22:11

c Iz 24:4
Jl 1:10

d Jer 12:4

e Iz 28:7
Jer 5:31
Jer 6:13
Eze 22:25
Sof 3:4

f 2Kn 33:1, 5
2Kn 36:14
Jer 7:11
Eze 8:10, 11
Eze 23:39

g Jer 13:16

h Eze 16:46

szpalta 2

a Jer 29:21, 23

b Jer 23:26

c Iz 3:9

d Rdz 18:20
Pwt 32:32
Iz 1:10
Judy 7

e Jer 8:14
Jer 9:15

f Jer 27:9
Jer 29:8

g Lam 2:14

h Jer 14:14
Eze 13:3
Eze 22:28

i Jer 4:10
Jer 6:13, 14
Jer 8:11
Eze 13:10

j Mi 3:11

Cudzołoża^a i postępują kłamliwie^b.

Popierają^a złoczyńców i nikt nie odwraca się od zła. Dla mnie oni wszyscy są jak Sodoma^c, a mieszkańcy Jerozolimy jak Gomora”^d.

15 Dlatego Jehowa, Bóg Zastępów, tak mówi przeciwko prorokom:

„Zmuszę ich, żeby jedli piołun, i dam im do picia zatrutą wodę”^e.

Bo od proroków Jerozolimy odstępstwo rozprzestrzeniło się na cały kraj”.

16 Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów:

„Nie słuchajcie słów proroków, którzy wam prorokują”^f.

Zwodzą was”^g.

Opowiadają wizję, którą sami wymyślili”^g, a nie to, co pochodzi z ust Jehowy”^h.

17 Do tych, którzy mnie nie szanują, wciąż mówią:

„Jehowa powiedział: „Będziecie się cieszyć pokojem””ⁱ.

A wszystkim, którzy idą za głosem swojego upartego serca, mówią: „Nie spadnie na was żadne nieszczęście”^j.

18 Bo kto należy do tych, którzy są blisko Jehowy, żeby mógł widzieć i słyszeć Jego słowo?

Kto zwrócił uwagę na Jego słowo, żeby mógł je słyszeć?

23:14 *Dosl. „wzmocniają ręce”. **23:16**

*Lub „napęniają was złudnymi nadziejami”. *Dosl. „wizję swojego serca”.

23:8 *Dosl. „jako żyje Jehowa”. **23:11**

*Lub „są odstępcami”.

- 19** W furii zerwie się wicher Jehowy,
jak wirująca nawałnica
runie on na głowy
niegodziwych^a.
- 20** Jehowa nie przestanie
płonać gniewem,
dopóki nie wykona
i nie zrealizuje zamiarów
swojego serca.
Pod koniec dni dokładnie
to zrozumiecie.
- 21** Nie posłałem tych proroków,
a jednak pobiegli.
Nie mówiłem do nich,
a jednak prorokowali^b.
- 22** Ale gdyby należeli do tych,
którzy są blisko mnie,
to skłoniliby mój lud
do słuchania moich słów
i sprawiliby, że zawróciłby
ze złej drogi i zaprzestał
złych czynków^c.
- 23** „Czy jestem Bogiem tylko
wtedy, gdy jestem blisko”,
pyta Jehowa, „a nie także
wtedy, gdy jestem
daleko?”.
- 24** „Czy ktoś może się ukryć
w kryjówce, w której go
nie zobaczą?”^d —
pyta Jehowa.
„Czy ja nie wypełniam
niebios i ziemi?”^e —
pyta Jehowa.
- 25** „Usłyszałem, jak prorocy,
którzy w moim imieniu proro-
kują kłamstwa, mówią: „Miałem
sen! Miałem sen!”^f. **26** Jak dłu-
go serca proroków będą skła-
niać ich do prorokowania
kłamstw? Prorokują oni swoje
sprytne wymysły^g. **27** Przez
sny, które sobie wzajemnie opo-
wiadają, chcą nakłonić mój lud,
żeby zapomniał moje imię, tak
- 23:26** *Dosl. „oszustwo swojego włas-
nego serca”.

ROZDZ. 23

a Jer 25:32
Jer 30:23, 24

b Jer 14:14
Jer 27:15
Jer 29:8, 9

c Jer 25:4, 5

d Rdz 16:7, 13
Prz 15:3
Am 9:2
Heb 4:13

e Ps 139:7

f Pwt 18:20
Jer 27:9
Jer 29:21, 23

g Jer 14:14

szpalta 2

a Sdz 3:7
2Kl 21:1, 3

b Jer 5:14

c Heb 4:12

d Pwt 18:20
Jer 14:15
Eze 13:2, 3

e Eze 13:7

f Sof 3:4

g Jer 7:8
Lam 2:14

h Jer 12:7

jak ich ojcowie zapomnieli je
przez Baala^a. **28** Niech prorok,
który ma sen, opowiada sen,
ale ten, kto ma moje słowo, po-
winien przekazywać je zgodnie
z prawdą”.

„Co wspólnego ma słoma ze
zbożem?” — mówi Jehowa.

29 „Czy moje słowo nie jest
jak ogień”^b, mówi Jehowa, „i jak
młot kowalski, który rozbija ska-
łę?”^c.

30 „Dlatego wystąpię prze-
ciwko prorokom”, oznajmia Je-
howa, „którzy sobie nawzajem
wykradają moje słowa”^d.

31 „Wystąpię przeciwko pro-
rokom”, oznajmia Jehowa, „tym,
którzy używają języka, żeby mó-
wić: „On tak oświadczał!”^e.

32 „Wystąpię przeciwko pro-
rokom kłamliwych snów”, oznaj-
mia Jehowa, „którzy je opo-
wiadają i swoimi kłamstwami
i przechwałkami prowadzą mój
lud na manowce”^f.

„Nie posłałem ich ani niczego
im nie nakazałem. Dlatego nie
przyniosą temu ludowi żadnego
pożytku”^g — oznajmia Jehowa.

33 „A gdy ten lud albo pro-
rok, albo kapłan zapyta cię: „Ja-
kie jest ciężkie orędzie* od Je-
howy?”, odpowiesz im: „To wy
jesteście czymś ciężkim! I was
zrzucę”^h — oświadcza Jehowa”.

34 Jeśli chodzi o proroka lub
kapłana albo lud, który mówi:
„To jest ciężkie orędzie od Je-
howy!”, to zwróć uwagę na tego
człowieka i jego domowników.

35 Każdy pyta swojego bliźnie-
go i swojego brata: „Jaką odpo-
wiedź dał Jehowa? I co Jeho-
wa powiedział?”. **36** Ale już nie

23:33 *Lub „ciężar; brzemię”. Hebr. sło-
wo ma dwa znaczenia: „dobitne oświad-
czenie Boże” albo „coś ciężkiego”. Tak
samo w kolejnych wystąpieniach w roz-
dziale.

wspominajcie o ciężkim orędzii od Jehowy, bo dla każdego ciężkim orędzim jest jego własne słowo, a wy zmieniliście słowa naszego żywego Boga, Jehowy, Boga Zastępów.

37 „Tak powiesz prorokowi: „Jaką odpowiedź dał ci Jehowa? I co Jehowa powiedział? **38** Jeśli dalej będziecie mówić: „Ciężkie orędzie od Jehowy!”, to Jehowa wam zapowiada: „Ponieważ mówicie: „Te słowa to ciężkie orędzie od Jehowy”, chociaż kazałem wam nie mówić: „Ciężkie orędzie od Jehowy!”, **39** więc was podniosę i odrzucę – zarówno was, jak i miasto, które dałem wam i waszym przodkom. **40** Sprowadzę na was wieczną hańbę i wieczne upokorzenie, które nie zostanie zapomniane””^a.

24 Kiedy babiloński król Nabuchodonozor* poprowadził z Jerozolimy na wygnanie do Babilonu judzkiego króla Jeconiasza[#], syna Jehojakima^c, oraz książąt judzkich, rzemieślników i kowali^{ad}, Jehowa pokazał mi dwa kosze fig, które stały przed świątynią Jehowy. **2** W jednym koszu były bardzo dobre figi, jak wczesne figi, ale w drugim były bardzo złe figi, tak złe, że nie nadawały się do jedzenia.

3 Wtedy Jehowa mnie zapytał: „Co widzisz, Jeremiaszu?”. Odpowiedziałem: „Widzę figi, jedne są bardzo dobre, a drugie bardzo złe, tak złe, że nie nadają się do jedzenia”^e.

4 Następnie Jehowa przemówił do mnie: **5** „Tak mówi Je-

24:1 *Lub „Nebukadneccar”. Dosł. „Nebukadreccar” (inny wariant tego imienia). [#]Nazywanego też Jehojachinem i Koniaszem. ^aMożliwe też „budowniczych wałów obronnych”.

ROZDZ. 23

a Jer 24:9
Jer 42:18
Lam 5:20
Dn 9:16

ROZDZ. 24

b Jer 22:24
c 2Kl 24:6
1Kn 3:16
d 2Kl 24:15, 16
Jer 29:1, 2
e Jer 24:8

szpalta 2

a Ezd 1:3
Jer 12:15
Jer 25:11
Jer 29:10
Eze 36:24
b Jer 1:10
Jer 30:18
Jer 32:41
c Pwt 30:6
Jer 31:33
Eze 11:19
d Jer 30:22
Jer 32:38
Za 8:8
e Jer 29:13
f Jer 29:17
g 2Kl 25:6, 7
Eze 12:12, 13
h Jer 44:1
Jer 46:13
i Jer 15:4
Jer 34:17
j Jer 26:4, 6
Jer 29:22
k Pwt 28:64
Jer 29:18
l Kpl 6:33
Jer 9:16
m Pwt 28:59
Jer 15:2
Eze 7:15

ROZDZ. 25

n 2Kl 24:1
Jer 36:1
Jer 46:2
Dn 1:1

howa, Bóg Izraela: „Podobnie jak na te dobre figi, spojrzę przychylnie na wygnańców judzkich, których odesłałem z tego miejsca do ziemi Chaldejczyków. **6** Będę czuwał nad nimi dla ich dobra i sprawię, że wrócą do tej ziemi^a. Odbuduję ich, a nie zburzę, zasadzę ich, a nie wykożnię^b. **7** I dam im serce, które będzie wiedziało, że ja jestem Jehow^c. Będą moim ludem, a ja będę ich Bogiem^d, bo wrócą do mnie całym sercem^e.

8 „Ale jeśli chodzi o złe figi, które są tak złe, że nie nadają się do jedzenia^f, to Jehowa mówi: „Tak samo spojrzę na judzkiego króla Sedekiasza^g, na jego książąt, na mieszkańców Jerozolimy, którzy pozostali w tej ziemi, i na tych, którzy mieszkają w Egipcie^h. **9** Sprowadzę na nich takie nieszczęście, że wszystkie królestwa ziemi będą przerażone tym, co ich spotkaⁱ. Będą oni przedmiotem zniewag, tematem przysłów, szyderstw i przekleństw^j we wszystkich miejscach, do których ich rozproszę^k. **10** I będę zysłał na nich miecz^l, głód i zarazę^m, dopóki nie wyginą z ziemi, którą dałem im oraz ich przodkom””ⁿ.

25 W czwartym roku panowania judzkiego króla Jehojakima, syna Jozjasza, czyli w pierwszym roku panowania babilońskiego króla Nabuchodonozora*, doszło do Jeremiasza słowo dotyczące całego ludu Judyⁿ. **2** Prorok Jeremiasz tak się wypowiedział w sprawie* całego ludu Judy i wszystkich mieszkańców Jerozolimy:

24:10 *Lub „chorobę”. **25:1** *Lub „Nebukadneccara”. Dosł. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia). **25:2** *Lub „do”.

3 „Od 13 roku panowania judzkiego króla Jozjasza^a, syna Amona, po dziś dzień, przez te 23 lata, Jehowa przemawiał do mnie, a ja wielokrotnie* mówiłem do was, ale wy nie słuchaliście^b. **4** Jehowa posyłał do was—i to wielokrotnie*—wszystkich proroków, którzy Mu służyli, ale wy nie słuchaliście ani nawet nie nadstawiliście ucha, żeby słuchać. **5** Mówili oni: „Proszę, niech każdy z was zawróci ze swoich złych dróg i zaprzestanie złych uczynków^d. Wtedy na długo pozostaniecie w ziemi, którą Jehowa dawno temu dał wam i waszym przodkom. **6** Nie chodźcie za innymi bogami, nie służcie im ani się im nie kłaniajcie. Nie obrażajcie mnie dziełami swoich rąk. W przeciwnym razie sprowadzę na was nieszczęście^e.”

7 „Ale wy mnie nie słuchaliście”—mówi Jehowa. „Zamiast tego obrażaliście mnie dziełami swoich rąk—na swoje nieszczęście^e.”

8 „Dlatego tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Ponieważ nie byliście posłuszni moim słowom, **9** więc ja posyłam po wszystkie ludy północy^f, oświadcza Jehowa, „posyłam po babilońskiego króla Nabuchodonozora*, swoje go sługę^g, i sprowadzę ich na tę ziemię^h, na jej mieszkańców i na wszystkie te okoliczne narodyⁱ. Przeznaczę ich na zagładę^j oraz uczynię z nich coś, co budzi grozę i nad czym się gwiżdże. Bezpowrotnie ich spustoszę. **10** Sprawię, że wśród nich znik-

25:3 *Dost. „wstając wcześniej i mówiąc”. 25:4 *Dost. „wstając wcześniej i posyłając”. 25:9 *Lub „Nebukadnecara”. Dost. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia). *Zob. Słownikzek pojęć.

ROZDZ. 25

a Jer 1:2

b Jer 7:13

Jer 13:10

c Jer 29:19

d 2Kl 17:13

Iz 55:7

Jer 18:11

Jer 35:15

Eze 18:30

Eze 33:11

e Pwt 32:21

Neh 9:26

f Kpl 26:25

Iz 5:26

Jer 1:15

g Jer 27:6

Jer 43:10

h Pwt 28:49,

50

Jer 5:15

Eze 7:24

i Eze 26:7

Eze 29:19

Hab 1:6

szpalta 2

a Iz 24:7

Eze 16:13

b Jer 7:34

c 2Kl 36:20, 21

Dn 9:2

Za 1:12

Za 7:5

d Pwt 30:3

Ezd 1:1, 2

Jer 29:10

e Iz 47:1

Jer 51:1

Dn 5:26, 30

f Iz 13:1, 19

Iz 14:4, 23

g Jer 50:9

Jer 51:27

h Iz 14:2

Hab 2:8

i Ps 137:8

Jer 50:29

Jer 51:6, 24

Obj 18:6

j Jer 51:7

Lam 4:21

Eze 23:32-34

Nah 3:7, 11

k Jer 1:10

l Iz 51:17

m Jer 24:9

n Jer 46:2

na odgłosy radości i weselenia się^a, głos pana młodego i panny młodej^b, odgłos żaren i światło lampy. **11** Cała ta ziemia zostanie zrujnowana i będzie budzić grozę, a te narody będą musiały służyć królowi Babilonu przez 70 lat^c”.

12 „Ale gdy upłynie 70 lat^d, pociągnę do odpowiedzialności* króla Babilonu i tamten naród za ich przewinienie^e, oświadcza Jehowa, i na zawsze uczynię z ziemi Chaldejczyków bezludne pustkowia^f. **13** Sprowadzę na tamtą ziemię wszystkie słowa, które wypowiedziałem przeciwko niej—wszystko, co jest zapisane w tej księdze, a co Jeremiasz prorokował przeciwko wszystkim narodom. **14** Bo liczne narody i wielcy królowie^g zrobią z nich niewolników^h. I odpłacę im stosownie do ich uczynków i do dzieł ich rąkⁱ”.

15 Tak powiedział do mnie Jehowa, Bóg Izraela: „Weź z mojej ręki ten kielich z winem gniewu i daj z niego pić wszystkim narodom, do których cię posyłam. **16** Będą pić i się zataczać, i postępować jak szaleńcy z powodu miecza, który na nie zysłam^j”.

17 Wziąłem więc z ręki Jehowy kielich i dałem do picia wszystkim narodom, do których Jehowa mnie posłał^k: **18** Najpierw dałem go do picia Jeruzolimie i miastom Judy^l, jej królom i książętom, żeby doprowadzić ich do upadku, uczynić z nich coś, co budzi grozę i nad czym się gwiżdże, coś przekłętogo^m, jak to jest dzisiaj. **19** Potem dałem go do picia faraonowi, królowi Egiptu, i jego sługom, jego książętom i całemu jego ludowiⁿ, **20** a także wszystkim mieszkającym wśród nich cudzoziemcom;

25:12 *Lub „ukarzę”.

wszystkim królom ziemi Uc; wszystkim królom ziemi Filistynów^a, Aszkelonowi^b, Gazie, Ekronowi i tym, którzy pozostali z Aszdodu; **21** Edomowi^c, Moabowi^d i Ammonitom^e; **22** wszystkim królom Tyru, wszystkim królom Sydonu^f i królom wyspy na morzu; **23** Dedanowi^g, Temie, Buz i wszystkim z włosami przystrzyżonymi na skroniach^h; **24** wszystkim królom Arabówⁱ i wszystkim królom różnych społeczności, które mieszkają na pustkowiu; **25** wszystkim królom Zimri, wszystkim królom Elamu^j i wszystkim królom Medów^k; **26** wszystkim królom północy, blisko i daleko, jednemu za drugim, i wszystkim innym królestwom ziemi. A król Szeszaku^{*l} wypije po nich.

27 „I powiedz tym narodom: „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Pijcie i się upijcie, i zwymiotujcie, i upadnijcie, żebyście nie mogły wstać^m z powodu miecza, który na was zsyłam”. **28** A jeśli nie będą chciały wziąć z twojej ręki kielicha, żeby pić, powiesz im: „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Macie pić! **29** Bo jeśli sprowadzam nieszczęście najpierw na miasto, które nosi moje imięⁿ, to czy wy miałybyście uniknąć kary?”^oo.

„Nie unikniecie kary, bo sprowadzam miecz na wszystkich mieszkańców ziemi” — oznajmia Jehowa, Bóg Zastępów.

30 „A ty masz im prorokować wszystkie te słowa i powiedzieć: „Jehowa zaryczy z wysokości i odezwie się ze swojego świętego mieszkania.

Głośno zaryczy przeciw miejscu, gdzie przebywa.

25:26 *Najwyraźniej jest to kryptonim nazwy Babel (Babilon).

ROZDZ. 25

a Jer 47:1

b Jer 47:5

c Jer 49:17
Lam 4:21

d Jer 48:1

e Jer 49:1

f Jer 27:2, 3
Jer 47:4

g Jer 49:8

h Jer 9:25, 26
Jer 49:32

i Jer 49:31, 32

j Jer 49:34

k Jer 51:11

l Jer 51:41

m Iz 63:6
Hab 2:16n 1Kl 9:7
Jer 7:12, 14
Dn 9:18
Oz 12:2
Mi 6:2o Jer 49:12
Abd 16

szpalta 2

a Jl 3:2

b Iz 34:2, 3
Jer 25:17

c Sof 3:8

Wznosząc okrzyki jak ci, którzy udeptują winogrona w tłoczni, będzie tryumfalnie śpiewał przeciwko wszystkim mieszkańcom ziemi’.

31 „Wrzawa dotrze aż do krańców ziemi, bo Jehowa prowadzi spór z narodami.

Osobiście wyda wyrok na wszystkich ludzi^{*a}.

A niegodziwych pozabija mieczem’ — oświadcza Jehowa.

32 Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów:

„Oto nieszczęście rozprzestrzenia się od narodu do narodu^b

i z najodleglejszych miejsc na ziemi zostanie wypuszczona wielka nawałnica^c.

33 „Tego dnia zabitych przez Jehowę będzie od jednego krańca ziemi aż po drugi. Nie będą optakiwani, zbierani ani grzebani. Staną się jak gnój na powierzchni ziemi’.

34 Wyjcie, pasterze, i wołajcie!

Tarzajcie się, znamienici spośród trzody,

bo nadszedł czas waszej rzezi i waszego rozproszenia.

Upadniecie jak cenne naczynie!

35 Pasterze nie mają dokąd zbiec,

dla znamienitych spośród trzody nie ma ucieczki.

36 Słuchajcie! Krzyk pasterzy i wycie znamienitych spośród trzody,

bo Jehowa pustoszy ich pastwisko.

25:31 *Dosl. „wszelkie ciało”.

37 A miejsca, w których spokojnie się mieszkało, pozostały bez życia
z powodu płonącego gniewu Jehowy.

38 Opuścił On swoje legowisko jak młody lew^a,
bo ich ziemia stała się
czymś, co budzi grozę,
z powodu okrutnego miecza
i z powodu Jego płonącego gniewu^b.

26 Na początku panowania judzkiego króla Jehojakima^b, syna Jozjasza, Jehowa wypowiedział następujące słowa: **2** „Tak mówi Jehowa: „Stań na dziedzińcu domu Jehowy i mów w sprawie^{*} wszystkich mieszkańców miast judzkich, którzy przychodzą do domu Jehowy oddawać cześć[#]. Powiedz im wszystko, co ci każę. Nie ujmij ani jednego słowa. **3** Może posłuchają i każdy z nich zawróci ze swojej złej drogi, a ja zmienię zdanie^{*} co do nieszczęścia, które zamierzam na nich sprowadzić z powodu ich złych uczynków^c. **4** Powiedz im: „Tak mówi Jehowa: „Jeśli nie będziecie mnie słuchać w tym, żeby przestrzegać mojego prawa^{*}, które wam dałem, **5** ani nie będziecie słuchać słów moich proroków, których posyłałem do was wielokrotnie^{*}, a których nie słuchaliście^d, **6** to sprawię, że ten dom będzie jak Szilo^e, a to miasto będzie wspominane w przekleństwach przez wszystkie narody ziemi”^f”.

7 A kapłani, prorocy i cały lud usłyszeli, jak Jeremiasz mówi te słowa w domu Jehowy^g.

25:38 ^aLub „młody grzywiasty lew”.
26:2 ^bLub „do”. [#]Lub „kłaniać się”.
26:3 ^{*}Lub „pożaluje”. 26:4 ^{*}Lub „pocuzen”. 26:5 ^{*}Dosł. „wstając wcześniej i posyłając”.

ROZDZ. 25
a Oz 5:14

ROZDZ. 26
b 2Kl 23:34
2Kn 36:4
Jer 25:1
Jer 35:1
Jer 36:1

c Iz 55:7
Jer 18:7, 8
Jer 36:3
Eze 18:27

d 2Kl 17:13, 14
Jer 7:12-14
Jer 25:3

e Ps 78:60

f Jer 24:9

g Jer 26:2

szpalta 2
a Jer 36:10

b Jer 18:19, 20

c Jer 38:4

d Jer 1:17

e Jer 7:3
Jer 36:3
Eze 18:32
Jon 3:9

8 Kiedy więc Jeremiasz skończył mówić wszystko, co Jehowa polecił mu przekazać całemu ludowi, wtedy kapłani, prorocy i cały lud chwycili go i powiedzieli: „Na pewno umrzesz. **9** Dlaczego prorokowałeś w imieniu Jehowy, że ten dom stanie się jak Szilo, a to miasto będzie zniszczone i wyludnione?”. I cały lud zebrał się wokół Jeremiasza w domu Jehowy.

10 Kiedy te słowa usłyszeli książęta judzcy, przyszli z domu^{*} króla do domu Jehowy i usiedli przy nowej bramie Jehowy^a. **11** A kapłani i prorocy powiedzieli do książąt i całego ludu: „Ten człowiek zasługuje na karę śmierci^b, bo prorokował przeciwko temu miastu, tak jak to słyszeliście na własne uszy”^c.

12 Wtedy Jeremiasz odezwał się do wszystkich książąt i całego ludu: „To Jehowa mnie posłał, żebym prorokował przeciwko temu domowi i temu miastu wszystkie słowa, które słyszeliście^d. **13** Dlatego teraz zmieńcie swoje drogi i postępowanie na lepsze i bądźcie posłuszni swojemu Bogu, Jehowie, a Jehowa zmieni zdanie^{*} co do nieszczęścia, które wam zapowiedział^e. **14** Ale jeśli chodzi o mnie, to jestem w waszych rękach. Zróbcie ze mną to, co wydaje się wam dobre i słuszne. **15** Tylko musicie wiedzieć, że jeśli mnie zabijecie, ściągniecie na siebie, na to miasto i na jego mieszkańców niewinną krew, bo Jehowa naprawdę posłał mnie do was, żebym wam przekazał wszystkie te słowa”.

16 Wtedy książęta i cały lud powiedzieli kapłanom i prorokom: „Ten człowiek nie zasługuje

26:10 ^{*}Lub „pałacu”. 26:13 ^{*}Lub „pożaluje”.

na karę śmierci, bo mówił do nas w imieniu naszego Boga, Jehowy”.

17 Ponadto niektórzy ze starszych tego kraju wstali i przemówili do całego zgromadzonego ludu: **18** „Za dni judzkiego króla Ezechiasza^a prorokował Micheasz^b z Moreszetu i powiedział całemu ludowi Judy: „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów:

„Syjon zostanie zorany jak pole,
Jerozolima zamieni się w rumowisko^c,
a góra świątyni* porośnie lasem”^d.

19 „Czy wtedy judzki król Ezechiasz razem z całą Judą zabił tego proroka? Czy nie bał się Jehowy i nie błagał Jehowy o łaskę*, tak iż Jehowa zmienił zdanie^e co do nieszczęścia, które im zapowiedział?^e Jesteśmy więc o krok od ściągnięcia na siebie^a wielkiego nieszczęścia.

20 „Był też inny człowiek, który prorokował w imieniu Jehowy, Urijasz, syn Szemajasza z Kiriath-jearim^f. Prorokował przeciwko temu miastu i przeciwko tej ziemi, mówiąc takie rzeczy jak Jeremiasz. **21** Kiedy słowa Urijasza usłyszał król Jehojakim^g oraz wszyscy jego dzielni wojownicy i wszyscy książęta, wtedy król starał się go zabić^h. Gdy tylko Urijasz o tym usłyszał, przestraszył się i uciekł do Egiptu. **22** Wówczas król Jehojakim posłał do Egiptu Elnatanaⁱ, syna Achbora, i innych mężczyzn. **23** Zabrali oni Urijasza z Egiptu i przyprowadzili go do króla Jehojakima.

26:18 *Dosl. „domu”. **26:19** *Lub „nie próbował ułagodzić oblicza Jehowy”.
^aLub „pożałował”. ^bLub „na swoje dusze”.

ROZDZ. 26

a 2Kń 29:1

b Mi 1:1

c Ps 79:1
Jer 9:11

d Mi 3:12

e 2Kń 32:26

f Joz 15:20, 60
Joz 18:11, 14
1Sm 7:2g 2Kl 23:34
2Kń 36:5

h 2Kń 16:10

i Jer 36:11, 12

szpalta 2

a Jer 2:30

b 2Kl 22:12, 13
Jer 39:13, 14
Jer 40:5

c 2Kl 22:10

d 1Kl 18:4

ROZDZ. 27

e Eze 25:12, 13
Abd 1f Jer 48:1
Eze 25:8, 9g Jer 49:1, 2
Eze 25:2h Iz 23:1
Jer 47:4
Eze 26:3i Iz 23:4
Eze 28:21
Jl 3:4

j Dn 4:17

k Jer 25:9
Jer 28:14
Jer 43:10
Dn 2:37, 38l Ps 137:8
Jer 50:14, 27
Dn 5:26, 30m Jer 25:12, 14
Jer 51:11

Ten zabił go mieczem^a, a jego zwłoki rzucił na cmentarz zwykłych ludzi”.

24 Ale Achikam^b, syn Szafana^c, chronił Jeremiasza, dzięki czemu ten nie został wydany ludowi na śmierć^d.

27 Na początku panowania judzkiego króla Jehojakima^a, syna Jozjasza, Jehowa tak przemówił do Jeremiasza: **2** „Jehowa mi powiedział: „Zrób sobie rzemienie i drążki jarzma i załóż je sobie na szyję. **3** Później poślį je do króla Edomu^e, króla Moabu^f, króla Ammonitów^g, króla Tyru^h i króla Sydonuⁱ poprzez posłańców, którzy przysłżli do Jerozolimy, do judzkiego króla Sedekiasza. **4** Przekaż im następujące polecenie dla ich panów:

„„„Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela—to macie powiedzieć swoim panom: **5** „To ja swoją wielką mocą, swoim potężnym* ramieniem, stworzyłem ziemię, ludzi i zwierzęta, które są na niej. Wszystko to daję temu, komu chcę^{fi}. **6** A teraz wszystkie te krainy dałem swojemu słudze Nabuchodonozorowi^g, królowi Babilonu. Podporządkowałem mu nawet dzikie zwierzęta. **7** Wszystkie narody będą służyć jemu, jego synowi i jego wnukowi, aż nadejdzie czas również na jego krainę^g, gdy wiele narodów oraz wielcy królowie zrobią z niego swojego niewolnika”^m.

8 „„„Jeżeli jakiś naród lub królestwo nie zechce służyć babilońskiemu królowi Nabucho-

27:1 *Lub „Sedekiasza” według niektórych starożytnych manuskryptów.
27:5 *Dosl. „wyciągnięty”. ^aDosl. „komu w moich oczach jest słuszne”.
27:6 *Lub „Nebukadneczarowi”.

donozorowi i nie zechce mu się podporządkować*, to taki naród będę karał mieczem^a, głodem i zarazą^a, oświadcza Jehowa, „aż go zniszczę ręką babilońskiego króla”.

9 „„Dlatego nie słuchajcie swoich proroków, wróżbitów, wizjonerów* ani zajmujących się sztuką magiczną czy uprawiających czary, którzy wam mówią: „Nie będziecie służyć królowi Babilonu”. **10** Bo prorokują wam kłamstwa—jeśli ich posłuchacie, zostaniecie zabrani daleko od swojego kraju. Rozprzysiężę was i zginiecie.

11 „„Ale narodowi, który podporządkuje się* królowi Babilonu i będzie mu służył, pozwolę pozostać^a w jego ziemi, żeby ją uprawiał i w niej mieszkał”—oświadcza Jehowa””.

12 To samo powiedziałem również judzkiemu królowi Sedekiaszowi^b: „Podporządkujcie się* królowi Babilonu i słuźcie jemu oraz jego ludowi, a będziecie żyć^c. **13** Czemu ty i twój lud mielibyście umrzeć od miecza^d, głodu^e i zarazy^f, tak jak to Jehowa powiedział o narodzie, który nie będzie służył królowi Babilonu? **14** Nie słuchajcie słów proroków, którzy wam mówią: „Nie będziecie służyć królowi Babilonu”^g, bo prorokują wam kłamstwa^h.

15 „„Ja ich nie posłałem”, oświadcza Jehowa, „ale oni prorokują w moim imieniu kłamstwa i jeśli ich posłuchacie, to was rozprzysiężę i zginiecie—wy

27:8 *Dosl. „nie podda swojego karku pod [jego] jarzmo”. #Lub „chorobą”. 27:9 *Lub „mających sny”. 27:11 *Dosl. „poddaj swój kark pod jarzmo”. #Dosl. „odpoczywać”. 27:12 *Dosl. „poddajcie swoje karki pod jarzmo”.

ROZDZ. 27

a Eze 26:7, 8

b 2Kl 24:17

1Kn 3:15

Jer 37:1

c Jer 38:2, 20

d 2Kl 25:7

e 2Kl 25:3

f Jer 21:9

Eze 14:21

g Jer 28:1, 2

Jer 28:11

Jer 37:19

h Jer 14:14

Jer 23:21

Jer 28:15

Jer 29:8, 9

Eze 13:6

szpalta 2

a Jer 20:6

Jer 29:21

Eze 13:3

b 2Kl 24:11, 13

2Kn 36:7

Jer 28:1-3

Dn 1:1, 2

c Jer 14:13

d Jer 27:11

Jer 38:17

e 1Kl 7:15

2Kl 25:17

2Kn 4:11, 12

Jer 52:21

f 1Kl 7:23

g 1Kl 7:27

2Kl 25:16

2Kn 4:11, 14

h 2Kl 24:14, 15

2Kn 36:10

Jer 24:1

Dn 1:2, 3

i 2Kl 25:13, 14

2Kn 36:18

Jer 52:17, 18

Dn 5:3

j Ezd 1:7

Ezd 5:14

ROZDZ. 28

k 2Kl 24:17

2Kn 36:10

i prorocy, którzy wam prorokują”^a.

16 A do kapłanów i do całego tego ludu powiedziałem: „Tak mówi Jehowa: „Nie słuchajcie słów swoich proroków, którzy wam prorokują: „Sprzęty zabrane z domu Jehowy zostaną już wkrótce z powrotem sprowadzone z Babilonu!”^b, bo prorokują wam kłamstwa”. **17** Nie słuchajcie ich. Służcie królowi Babilonu, a będziecie żyć^d. Cemu to miasto miałoby się stać ruiną? **18** Ale jeśli są prorokami i jeśli naprawdę przekazują słowo Jehowy, to proszę, niech błagają Jehowę, Boga Zastępów, żeby sprzętów, które pozostały w domu Jehowy, w domu* króla Judy i w Jerozolimie, nie zabrano do Babilonu”.

19 „Bo Jehowa, Bóg Zastępów, tak mówi o kolumnach^e, o morzu^f, o wózkach^g i o reszcie sprzętów, które pozostały w tym mieście, **20** a których nie wziął babiloński król Nabuchodonozor, gdy na wygnanie do Babilonu zabrał z Jerozolimy judzkiego króla Jechoniasza, syna Jehojakima, wraz ze wszystkimi dostojnikami Judy i Jerozolimy”^h; **21** właśnie tak Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela, mówi o sprzętach, które pozostały w domu Jehowy, w domu* króla Judy i w Jerozolimie: **22** „Będą zabrane do Babilonuⁱ i tam pozostaną aż do dnia, gdy zwrócę na nie uwagę”—oświadcza Jehowa. „Potem sprowadzę je z powrotem i przywrócę je temu miejscu”^j”.

28 W tym samym roku, na początku panowania judzkiego króla Sedekiasza^k, w czwartym roku, w miesiącu piątym,

27:18, 21 *Lub „pałacu”. 27:19 *Chodzi o wielki miedziany zbiornik używany w świątyni.

prorok Chananiaś z Gibeonu^a, syn Azzura, powiedział do mnie w domu Jehowy w obecności kapłanów i całego ludu: **2** „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Złamię jarzmo króla Babilonu^b. **3** W ciągu dwóch lat* sprowadzę z powrotem na to miejsce wszystkie sprzęty z domu Jehowy, które babiloński król Nabuchodonozor^c zabrał stąd do Babilonu^c. **4** „Sprowadzę też tutaj judzkiego króla Jechoniasza^d, syna Jehojakima^e, i wszystkich judzkich wygnańców, którzy poszli do Babilonu^f, mówi Jehowa, „bo złamię jarzmo babilońskiego króla”.

5 Wtedy prorok Jeremiasz odezwał się do proroka Chananiaśa w obecności kapłanów i całego ludu, który stał w domu Jehowy. **6** Powiedział: „Amen!” Oby Jehowa tak zrobił! Oby Jehowa spełnił słowa twojego proroctwa i sprowadził tutaj z Babilonu sprzęty zabrane z domu Jehowy, a także wszystkich wygnańców! **7** Posłuchaj jednak, proszę, tego, co mam do przekazania tobie i całemu ludowi. **8** Dawno temu prorocy, którzy byli przede mną i przed tobą i którzy mówili o wielu krainach i wielkich królestwach, prorokowali o wojnie, nieszczęściu i zarazie*. **9** Jeśli więc jakiś prorok prorokuje o pokoju, to tylko wtedy będzie wiadomo, że naprawdę posłał go Jehowa, gdy słowa tego proroka się spełnią”.

10 Na to prorok Chananiaś wziął z szyi proroka Jeremiasza drążek jarzma i go złamał^g. **11** Potem powiedział w obecności całego ludu: „Tak mówi Jehowa: „Właśnie tak w ciągu dwóch

28:3 *Dosl. „lat dni”. 28:3; 29:1 *Lub „Nebukadneccar”. 28:6 *Lub „niech się tak stanie!”. 28:8 *Lub „chorobie”.

ROZDZ. 28

a Joz 11:19
2Sm 21:2

b Jer 27:4, 8

c 2Kl 24:11, 13
Jer 27:16
Dn 1:2

d 2Kl 24:8
2Kl 25:27
Jer 37:1

e 2Kl 23:36
2Kl 24:6

f 2Kl 24:12, 14
Jer 24:1

g Jer 27:2

szpalta 2

a Jer 28:4

b Jer 27:2

c Pwt 28:48
Jer 5:19

d Jer 27:6
Dn 2:37, 38

e Jer 28:1

f Jer 14:14
Jer 23:21
Jer 27:15
Eze 13:3

g Pwt 13:5
Pwt 18:20
Jer 29:32

ROZDZ. 29

h 2Kl 24:8
Jer 22:24

i Jer 22:26

j 2Kl 24:15, 16
Jer 24:1

lat złamię jarzmo babilońskiego króla Nabuchodonozora, które zrzucę z karku wszystkich narodów”^a. A prorok Jeremiasz poszedł swoją drogą.

12 Po tym, jak prorok Chananiaś połamał drążek jarzma zdjęty z szyi proroka Jeremiasza, Jehowa przekazał Jeremiaszowi następujące słowa: **13** „Idź i powiedz Chananiaśowi: „Tak mówi Jehowa: „Połamałeś jarzmo z drewna^b, ale w jego miejsce zrobisz jarzmo z żelaza”. **14** Bo tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Na kark wszystkich tych narodów założę żelazne jarzmo, żeby służyły babilońskiemu królowi Nabuchodonozorowi, i będą mu służyć. Dam mu nawet dzikie zwierzęta”^c”.

15 Potem prorok Jeremiasz tak powiedział do proroka Chananiaśa^e: „Posłuchaj, proszę, Chananiaśu! Jehowa cię nie posłał, a ty sprawiłeś, że ten lud zaufał kłamstwu^f. **16** Dlatego tak mówi Jehowa: „Usuwać cię z powierzchni ziemi. W tym roku umrzesz, bo namawiałeś do buntu przeciw Jehowie”^g.

17 I prorok Chananiaś umarł w tym samym roku, w miesiącu siódmym.

29 Oto słowa listu, który prorok Jeremiasz wysłał z Jerozolimy do pozostałych starszych, przebywających wśród wygnańców, do kapłanów, do proroków i do całego ludu—tych, których Nabuchodonozor^h zabrał z Jerozolimy na wygnanie do Babilonu. **2** Było to po tym, gdy król Jechoniasz^h, królowa matkaⁱ, dworzanie, książęta Judy i Jerozolimy, rzemieślnicy i ko- wale^j opuścili już Jerozolimęⁱ.

29:2 *Lub „pani”. *Możliwe też „budowniczo wie wałów obronnych”.

3 Jeremiasz przekazał ten list przez Elasę, syna Szafana^a, i Gemariasza, syna Chilkiasza, których judzki król Sedekiasz^b posłał do Babilonu, do babilońskiego króla Nabuchodonozora. W liście było napisane:

4 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela, do wszystkich wygnańców, którzy za Jego sprawą poszli na wygnanie z Jerozolimy do Babilonu: 5 „Budujcie domy i w nich mieszkać. Zakładajcie ogrody i jedzcie ich owoce. 6 Bierzcie sobie żony i miejcie synów oraz córki. Bierzcie żony dla swoich synów i wydawajcie za mąż swoje córki, żeby one także miały synów i córki. Stańcie się tam liczni i niech was nie ubędzie. 7 Zabiegajcie też o pokój dla miasta, do którego was wygnałem, i módlcie się za nie do Jehowy, bo jeśli będzie w nim panował pokój, to i wy będziecie zaznawać pokoju^c. 8 Bo tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Nie dajcie się zwieść prorokom ani wróżbitom, którzy są wśród was^d, ani nie słuchajcie snów, które oni śnią. 9 Bo „w moim imieniu prorokują wam kłamstwa. Nie posłałem ich^e—oświadcza Jehowa””.

10 „Tak mówi Jehowa: „Gdy upłynie w Babilonie 70 lat, zwrócić na was uwagę^f i spełnić swoją obietnicę—sprowadzę was z powrotem na to miejsce^g.”

11 „Bo dobrze wiem, co zamierzam dla was zrobić—oświadcza Jehowa. „Zamierzam zapewnić wam pokój, a nie nieszczęście^h. Chcę wam dać przyszłość i nadziejęⁱ. 12 Będziecie do mnie wołać, przyjdziecie i będziecie się do mnie modlić, a ja was wysłucham^j.”

13 „Będziecie mnie szukać i znajdziecie^k, bo będziecie mnie

ROZDZ. 29

a 2Kl 22:8
Jer 26:24
Jer 39:13, 14
Eze 8:11

b 2Kl 24:18

c 1Tm 2:1, 2

d Jer 14:14
Jer 27:14

e Jer 23:21
Jer 28:15

f 2Kn 36:20, 21
Ezd 1:1-3
Dn 9:2
Za 1:12

g Pwt 30:3
Ezd 2:1
Jer 24:6

h Sof 3:15

i Jer 31:17

j Dn 9:3

k Kpl 26:40

szpalta 2

a Pwt 4:29
Pwt 30:1-4
1Kl 8:47, 48
Jer 24:7

b Iz 55:6

c Iz 49:25
Jer 30:3
Eze 39:28

d Ps 126:1
Oz 6:11
Am 9:14
Sof 3:20

e Jer 28:1

f Jer 24:10

g Jer 24:2, 8

h Kpl 26:33

i Pwt 28:25
Jer 34:17

j 1Kl 9:8
2Kn 29:8
Jer 25:9
Lam 2:15

k Jer 24:9

l Jer 7:13

m Jer 6:19

szukać całym sercem^a. 14 I dam się wam znaleźć^b—oświadcza Jehowa. „Zgromadzę waszych jeńców i zbiorę was ze wszystkich narodów i miejsc, do których was rozproszyłem^c—oznajmia Jehowa. „I sprowadzę was z powrotem na miejsce, z którego za moją sprawą poszliście na wygnanie^d.”

15 „Ale wy mówicie: „Jehowa powołał nam proroków w Babilonie’.

16 „Bo tak Jehowa mówi do króla zasiadającego na tronie Dawida^e i do całego ludu mieszkającego w tym mieście, do waszych braci, którzy nie poszli z wami na wygnanie: 17 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Ześlę na nich miecz, głód i zarazę^f i upodobnię ich do zgniłych^g fig, które są tak złe, że nie nadają się do jedzenia””^g.

18 „Będę ich ścigał mieczem^h, głodem i zarazą. Uczynię z nich coś, co budzi grozę wśród wszystkich królestw ziemiⁱ. Będą oni przedmiotem przekleństw, czymś, co budzi zdziwienie i nad czym się gwiżdże^j, oraz przedmiotem zniewag wśród wszystkich narodów, do których ich rozproszę^k. 19 bo nie słuchali moich słów^l, oświadcza Jehowa, „słów, z którymi wielokrotnie^m posyłałem do nich swoich prorokówⁿ.”

„Ale i wy nie słuchaliście^m—oznajmia Jehowa.

20 „Dlatego słuchajcie słowa Jehowy, wy wszyscy, których wygnałem z Jerozolimy do Babilonu. 21 Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela, o Achabie, synu Kolajasza, i o Sedekiaszu, synu Maasejasza,

29:17 *Lub „chorobę”. ^aMożliwe też „popękanych”. 29:19 *Dośl. „wstając wcześniej i posyłając”.

Czemu wszystkie twarze
zbladły?

7 Ach! Co za przerażający*
dzień^a.

Nie ma podobnego.

To dla Jakuba czas udręki,
ale zostanie on z niej
wybawiony^b.

8 „W tym dniu”, oznajmia Je-
howa, Bóg Zastępów, „złamię
jarzmo, które zrzucę z ich kar-
ku, i rozerwę ich rzemienie^c.
Obcy[#] już nie zrobią z nich
niewolników. **9** Mój lud będzie
służył swojemu Bogu, Jehowie,
i swojemu królowi Dawidowi,
którego nad nim ustanowię”^b.

10 „Nie bój się, mój sługo
Jakubie”, mówi Jehowa,
„nie przerażaj się, Izraelu^c.
Bo wybawię cię z dalekiej
ziemi,
a twoich potomków—
z kraju ich niewoli^d.
Jakub powróci i będzie
się cieszył niezłomnym
spokojem,
nikt nie będzie wzbudzał
w nich strachu”^e.

11 „Bo ja jestem z tobą, żeby cię
wybawić”—mówi Jehowa.
„Zgładzę wszystkie narody,
wśród których cię
rozproszyłem^f,
ale ciebie nie zgładzę^g.
Za to skarczę* cię
w odpowiedniej mierze,
nie pozostawię cię
bez kary”^h.

12 Bo tak mówi Jehowa:
„Nie ma leku na twoją ranęⁱ.
Jest ona nieuleczalna.

13 Nie ma komu bronić twojej
sprawy,

30:7 *Dost. „wielki”. **30:8** *Dost.
„więzy”. #Lub „cudzoziemcy”. **30:11**
*Lub „skoryguje”.

ROZDZ. 30

a JI 2:11
Sof 1:14

b Eze 34:23
Eze 37:24
Oz 3:5

c Iz 41:13

d Iz 49:25
Jer 3:18

e Jer 33:16
Eze 34:25
Oz 2:18
Mi 4:4

f Jer 50:29
Jer 51:24

g Kpl 26:44
Neh 9:31
Lam 3:22
Am 9:8

h Wj 34:6, 7
Jer 46:27, 28

i 2Kn 36:15, 16
Iz 6:10
Jer 8:21, 22

szpalta 2

a Lam 1:2, 19

b Lam 2:5

c Jer 5:6

d 2Kn 36:14

e Iz 41:11
Jer 25:12

f Jer 51:29, 56
Mi 5:9

g Za 2:8, 9

h Ps 102:13
Jer 33:6, 7

i Lam 2:15

j Ps 85:1
Jer 24:6
Jer 29:10

k Mi 4:8

l Ezd 3:12
Neh 8:17
Iz 35:10

nie ma jak wyleczyć twojego
wrzodu.

Nie ma dla ciebie leku.

14 Zapomnieli o tobie wszyscy
twoi namiętni kochanko-
wie^a.

Już cię nie szukają.

Bo uderzyłem cię jak wróg^b,
ukarałem jak ktoś okrutny—
a to ze względu na twoją
wielką winę i twoje liczne
grzechy^c.

15 Dlaczego wołasz z powodu
swojej rany?

Twój ból jest nieuleczalny!
Postąpiłem tak z tobą
ze względu na twoją wielką
winę i twoje liczne
grzechy^d.

16 Dlatego wszyscy, którzy
cię pożerają, zostaną
pożarci^e,

a wszyscy twoi wrogowie
również pójdą
do niewoli^f.

Ci, którzy cię plądrują,
zostaną splądrowani,
a wszystkich, którzy cię
łupią, wydam na łup”^g.

17 „Ale ciebie uzdrowię
i ulecę twoje rany”^h,
oświadcza Jehowa,
„choć nazywali cię wypę-
dzoną i mówili o tobie:
„Syjon, którego nikt
nie szuka””ⁱ.

18 Tak mówi Jehowa:

„Zbieram jeńców
z namiotów Jakuba^j
i zlituję się nad jego
siedzibami.

To miasto zostanie odbudo-
wane na swoim wzgórzu^k,
a warowna wieża stanie
na właściwym miejscu.

19 Rozlegną się wśród nich
podziękowania i śmiech^l.

Pomnożę ich i nie będzie ich mało^a.
Sprawię, że będą liczni*,
i nie staną się mało
znaczący^b.

20 Potomkom Jakuba będzie się wiodło jak dawniej
i jego zgromadzenie zostanie
przede mną ugruntowane^c.
Rozprawię się ze wszystkimi
jego gnębielcami^d.

21 Z niego będzie się wywodził
jego znamienity
i spośród niego powstanie
jego władca.

Zaproszę go, żeby się zbliżył,
i on do mnie podejdzie^e.

„Bo w przeciwnym razie kto
by się ośmielił* do mnie
podejść?” – mówi Jehowa.

22 „Będziecie moim ludem^e, a ja
będę waszym Bogiem”^f.

23 W furii zerwie się wicher
Jehowy^g,
niszczycielska nawałnica,
która runie na głowy
niegodziwych.

24 Jehowa nie przestanie
płonać wielkim gniewem,
dopóki nie wykona
i nie zrealizuje zamiarów
swojego serca^h.

Pod koniec dni
to zrozumiecieⁱ.

31 „W tym czasie”, mówi Je-
howa, „stanę się Bogiem
dla wszystkich rodzin Izraela,
a one będą moim ludem”ⁱ.

2 Tak mówi Jehowa:

„Ludzie, którzy ocaleli
od miecza, zyskali przy-
chyłność na pustkowiu,
gdy Izrael szedł do miejsca
wytchnienia”.

30:19 *Możliwe też „szanowani”.
30:21 *Dost. „dał w zastaw swoje ser-
ce”.

ROZDZ. 30

a Pwt 30:5
Iz 27:6
Za 10:8

b Iz 60:22
Mi 4:7

c Iz 1:26

d Iz 49:26
Jer 50:18

e Oz 2:23

f Jer 31:1
Eze 11:20
Eze 36:28

g Jer 25:32

h Jer 4:28

i Jer 23:20

ROZDZ. 31

j Kpl 26:12
Jer 30:22
Jer 31:33

szpalta 2

a Pwt 7:8

b Jer 33:7
Am 9:11

c Jer 30:18, 19

d Am 9:14
Mi 4:4

e Pwt 30:9
Iz 65:21, 22

f Iz 2:3
Jer 50:4, 5

g Pwt 32:43
Iz 44:23

h Iz 1:9
Jer 23:3
Jl 2:32

i Iz 43:6
Jer 3:12

j Pwt 30:4
Eze 20:34
Eze 34:12

k Iz 35:6
Iz 42:16

l Ezd 2:1, 64

3 Jehowa ukazał mi się
z daleka i powiedział:
„Pokochałem cię wieczną
miłością.

Dlatego przyciągnąłem cię
do siebie lojalną
miłością”^a.

4 Znowu cię odbuduję
i będziesz odbudowana^b.

Dziewico izraelska,
znowu wezmiesz swoje
tamburyny

i pójdziesz radośnie
tańczyć”^c.

5 Znowu będziesz sadzić win-
nice na górach Samarii^d.

Zakładający winnice zasa-
dzą je i będą się cieszyć
ich owocami^e.

6 Bo nadejdzie dzień,
gdy strażnicy w górach
Efraima zawołają:

„Wstańcie, chodźmy
na Syjon, do naszego
Boga, Jehowy”^f.

7 Bo tak mówi Jehowa:
„Radośnie wykrzykujcie
do Jakuba.

Krzyczcie z radości,
bo jesteście pierwsi
wśród narodów^g.

Rozgłaszajcie to. Zanoście
wyrazy wysławiania
i mówcie:

„Jehowo, wybaw swój lud,
pozostałych z Izraela”^h.

8 Sprowadzę ich z kraju
na północyⁱ.

Zbiorę ich z najodleglej-
szych miejsc na ziemi.

Wśród nich będzie niewi-
domy i kulawy^k,

kobieta w ciąży i ta, która
rodzi – wszyscy razem.

Powrócą tu jako wielki zbór^l.

31:3 *Lub „wciąż ci okazuję lojalną mi-
łość”. **31:4** *Lub „pójdziesz tańczyć
tak jak ci, którzy się śmieją”.

- 9** Przyjdą z płaczem^a.
Będą błagać o łaskę,
a ja ich poprowadzę.
Pokieruję ich do strumieni^{a,b}
wyrównaną ścieżką,
na której się nie potkną.
Bo jestem Ojcem dla Izraela,
a Efraim to mój pierwo-
rodny^c.
- 10** Narody, słuchajcie słowa
Jehowy
i głoscie je dalekim wyspom^d:
„Ten, który rozproszył
Izraela, zbierze go.
Będzie go strzegł jak pasterz
swojego stada^e.”
- 11** Bo Jehowa wykupi Jakuba^f
i wyratuje go z rąk silniejsze-
go niż on^g.
- 12** Przyjdą i będą radośnie wy-
krzykiwać na wzniesieniu
Syjonu^h,
rozpromienią się z powodu
dobrociⁱ Jehowy,
z powodu zboża, młodego
winaⁱ i oliwy,
a także z powodu młodych
owiec i bydła^l.
Staną się^m jak dobrze
nawodniony ogród^k
i już nigdy więcej nie będą
omdlewaćⁿ.”
- 13** „W tym czasie będzie radoś-
nie tańczyć dziewczyna^o,
a także młodzieńcy i starcy^m.
Ich żalobę zamienię
w ogromne szczęścieⁿ.
Pocieszę ich i zamiast
smutku dam im radość^o.”
- 14** Nasyćę kapłanów^p
dostatkiem^q,
a mój lud zostanie nasycony
moją dobrocią^p —
oświadcza Jehowa.

31:9 *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek po-
jęć*. **31:12** *Lub „dobrych rzeczy”.
^aLub „ich dusza stanie się”. **31:13**
*Dosl. „dziewica”. **31:14** *Lub „duszę
kapłanów”. ^mDosl. „tłustością”.

ROZDZ. 31

- a Jer 50:4
b Iz 35:7
Iz 49:10
c Rdz 48:14
Wj 4:22
d Iz 11:11
Iz 42:10
e Iz 40:11
Eze 34:11-13
Mi 2:12
f Iz 44:23
Iz 48:20
g Iz 49:25
h Ezd 3:13
Ps 126:1
Iz 51:11
i Jl 3:18
j Iz 65:10
k Iz 58:11
l Iz 35:10
m Za 8:4
n Ezd 3:12
o Iz 51:3
Iz 65:19
p Pwt 30:9
Iz 63:7

szpalta 2

- a Joz 18:21, 25
Jer 40:1
b Lam 1:16
c Mt 2:16-18
d Ezd 1:5
Jer 23:3
Eze 11:17
Oz 1:11
e Jer 29:11
f Jer 46:27
g Pwt 30:1-3
h Ezd 9:6
i Jer 31:9
Oz 14:4
j Oz 11:8
k Pwt 32:36
Mi 7:18

- 15** „Tak mówi Jehowa:
„W Ramie^a słyhać głos,
lament i gorzki płacz.
Rachela oplakuje swoich
synów^{a,b}.
Nie daje się pocieszyć,
bo już ich nie ma^c.”
- 16** Tak mówi Jehowa:
„Przestań płakać,
powstrzymaj łzy,
bo czeka cię nagroda
za twoje działania’ —
oświadcza Jehowa.
„Powrócą oni z ziemi
wroga^d.”
- 17** „Jest dla ciebie nadzieja^e —
oznajmia Jehowa.
„Twoi synowie powrócą
na swoje terytorium^f.”
- 18** „Słyszałem, jak Efraim
ubolewał:
„Skorygowałeś mnie jak
nieposkramianego byczka
i zostałem skorygowany.
Poprowadź mnie z powro-
tem, a chętnie zawrócę,
bo Ty, Jehowo, jesteś moim
Bogiem.”
- 19** Bo gdy zawróciłem, poczu-
łem wyrzuty sumienia^g.
Gdy zrozumiałem, że smutku
uderzyłem się w udo.
Poczułem wstyd
i upokorzenie^h
z powodu grzechówⁱ
swojej młodościⁱ.”
- 20** „Czy Efraim nie jest
dla mnie cennym synem,
ukochanym dzieckiem?ⁱ
Bo ilekroć go ganię,
to i tak o nim pamiętam.
Właśnie dlatego z jego
powodu jestem do głębi
przejęty^j
i na pewno się nad nim
zlituję^k — mówi Jehowa^k.”

31:15 *Lub „dzieci”. **31:19** *Dosl.
„hańby”. **31:20** *Dosl. „burzą się moje
jelita”.

21 „Postaw sobie drogowaskazy, ustaw sobie znaki^a.

Zwróć uwagę na drogę, którą musisz pójść^b.

Wróć, dziewico izraelska, wróć do swoich miast.

22 Niewierna córko, jak długo będziesz się wahać?

Bo Jehowa stworzył na ziemi coś nowego:

Kobieta będzie usilnie zabiegać o mężczyznę^c.

23 Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Gdy z powrotem zbiorę ich jeńców, to w ziemi judzkiej i w jej miastach znowu będzie się mówić: „Oby Jehowa cię pobłogosławił, siedzibo prawości^c, święta góra^d.

24 W tej ziemi zamieszkają razem Juda i wszystkie jej miasta, rolnicy i pasterze^e. **25** Bo pokrzepię zmęczonego^{*} i nasycę każdego omdlewającego^{mf}.

26 Wtedy zbudziłem się i otworzyłem oczy, a mój sen był przyjemny.

27 „Nadchodzą dni”, mówi Jehowa, „gdy w Izraelu i Judzie pomnożę ludzi i zwierzęta^{mg}.

28 „I jak zwracałem na nich uwagę, żeby wykorzeniać, burzyć, rozwalać, niszczyć i wyrządzać szkodę^h, tak będę zwracał na nich uwagę, żeby budować i sadzić^{hi}—mówi Jehowa.

29 „W tych dniach już nie będzie się mówić: „Ojcowie jedli kwaśne winogrona, a synom ścierpły^{*} zęby^j. **30** Ale każdy umrze za swoje własne przewinienie. Temu, kto je kwaśne winogrona, ścierpną jego własne zęby^j”.

31 „Nadchodzą dni”, mówi Jehowa, „gdy z ludem Izraela

31:25 *Lub „zmęczoną duszę”. #Lub „omdlewającą duszę”. **31:27** *Dost. „zasiej nasienie ludzi i nasienie zwierząt”. **31:29** *Dost. „stępiły się”.

ROZDZ. 31

a Iz 62:10

b Iz 35:8

c Iz 1:26

d Za 8:3

e Jer 33:12
Eze 36:10, 11

f Ps 107:9

g Pwt 30:9
Eze 36:9
Oz 2:23

h Jer 44:27
Jer 45:4

i Ps 102:16
Ps 147:2
Jer 24:6

j Eze 18:2-4

szpalta 2

a Mt 26:27, 28
Łk 22:20
1Kl 11:25
Heb 8:8-12

b Wj 19:5

c Eze 16:59

d Eze 11:19

e Heb 10:16

f Jer 24:7
Jer 30:22

g Iz 54:13
Jn 17:3

h Iz 11:9
Hab 2:14

i Jer 33:8
Jer 50:20
Mt 26:27, 28
Heb 8:10-12
Heb 9:15
Heb 10:17

j Iz 51:15

k Iz 54:10
Jer 33:20, 21

l Jer 30:11

i Judy zawrę nowe przymierze^a.

32 Nie będzie to takie przymierze, jakie zawarłem z ich przodkami w dniu, gdy wziąłem ich za rękę, żeby ich wyprowadzić z Egiptu^b. „Tamto moje przymierze złamał^c, chociaż byłem ich prawowitym panem^{*}—mówi Jehowa”.

33 „Po tym czasie”, mówi Jehowa, „zawrę z ludem Izraela następujące przymierze: Włożę w nich swoje prawo^d i zapiszę je w ich sercu^e. I będę ich Bogiem, a oni będą moim ludem^f”.

34 „Już nikt nie będzie uczył swojego bliźniego ani swojego brata, mówiąc: „Poznajcie Jehowę^g, bo oni wszyscy, od najmniej do najbardziej znaczącego, będą mnie znali^h—oświadcza Jehowa. „Przebaczę ich przewinienie i już nie będę pamiętał ich grzechuⁱ”.

35 Tak mówi Jehowa, który dał słońce, żeby świeciło w dzień, i prawa^{*} dla księżycy i gwiazd, żeby świeciły nocą, który wzburza morze i sprawa, że huczą jego fale, który ma na imię Jehowa, Bóg Zastępówⁱ:

36 „„Skoro te prawa nigdy nie zawiodą^{*}, mówi Jehowa, „to i potomkowie Izraela nigdy nie przestaną być dla mnie narodem^{mk}”.

37 Tak mówi Jehowa: „„Jak nie da się zmierzyć nieba w górze ani zbadać fundamentów ziemi w dole, tak i ja nie mogę odrzucić wszystkich potomków Izraela za wszystko, co zrobili’—oświadcza Jehowa^l”.

31:32 *Możliwe też „ich mężem”. **31:35**

*Lub „ustawy”.

38 „Nadchodzą dni”, mówi Jehowa, „gdy do miasto zostanie dla Jehowy odbudowane^a od Wieży Chananela^b do Bramy Naróżnej^c. **39** Sznur mierniczy^d będzie biegł prosto do wzgórza Gareb i skręci ku Goi. **40** A cała dolina* zwłok i popiołu^e oraz wszystkie tarasy aż do Doliny Kidronu^e i aż do narożnika Bramy Końskiej^f w kierunku wschodnim będą czymś świętym dla Jehowy^g. Już nigdy nie będzie to wykorzenione ani zburzone”.

32 W 10 roku panowania judzkiego króla Sedekiasza, czyli w 18 roku panowania Nabuchodonozora*, Jehowa przemówił do Jeremiasza^h. **2** W tym czasie wojska króla Babilonu oblegały Jerozolimę, a prorok Jeremiasz był więziony na Dziedzińcu Strażyⁱ w domu* króla Judy. **3** Bo judzki król Sedekiasz uwięził Jeremiasza^j, mówiąc: „Czemu tak prorokujesz? Ogłaszasz: ‘Tak mówi Jehowa: „To miasto wydám w ręce króla Babilonu i on je zdobędzie^k. **4** A judzki król Sedekiasz nie ucieknie Chaldejczykom, bo na pewno zostanie wydany w ręce króla Babilonu i będzie z nim rozmawiał twarzą w twarz, i zobaczy się z nim oko w oko^l. **5** „Nabuchodonozor zabierze Sedekiasza do Babilonu i tam on pozostanie, aż zwrócę na niego uwagę”—mówi Jehowa. „Chociaż walczyście z Chaldejczykami, to ich nie pokonacie^m”.

6 Jeremiasz powiedział: „Jehowa tak do mnie przemówił:

31:40 *Lub „nizina”. [#]Lub „tłustego popiołu”, czyli popiołu nasiąkniętego tłuszczem ofiar. **32:1** *Lub „Nebukadneccara”. Dosł. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia). **32:2** *Lub „pałacu”.

ROZDZ. 31

a Neh 12:27
Iz 44:28
Jer 30:18

b Neh 3:1
Za 14:10

c 2Kn 26:9

d Za 1:16

e 2Sm 15:23
2Kl 23:6
Jn 18:1

f Neh 3:28

g Jl 3:17

ROZDZ. 32

h Jer 25:1

i Neh 3:25
Jer 33:1
Jer 38:28

j Jer 37:18, 21

k Jer 34:2, 3
Jer 37:8, 17

l 2Kl 25:6, 7
Jer 38:17, 18
Jer 39:5
Eze 12:13

m Jer 21:4
Eze 17:15

szpalta 2

a Joz 21:8, 18
Jer 1:1

b Kpl 25:23, 24

c Rdz 23:16

d Jer 32:44

e Rut 4:9

f Jer 36:4
Jer 36:26

g Jer 51:59

h Jer 33:1

i Am 9:14
Za 3:10

7 „Przyjdzie do ciebie Chanamel, syn twojego stryja, Szaluma, i powie: „Kup moje pole, które jest w Anatot^a, bo ty pierwszy masz prawo je wykupić^b”.

8 Tak jak zapowiedział Jehowa, Chanamel, syn mojego stryja, przyszedł do mnie na Dziedziniec Straży i zaproponował: „Proszę, kup moje pole, które jest w Anatot w ziemi Beniamina, bo ty masz prawo wejść w jego posiadanie i je wykupić. Kup je dla siebie”. Wtedy zrozumiałem, że stało się to za sprawą słowa Jehowy.

9 Kupiłem więc pole, które było w Anatot, od Chanamela, syna mojego stryja. Odważyłem mu pieniądze^c: 7 syklów* i 10 srebrników. **10** Potem zapisałem to w akcie^d, opieczętowałem go, zawałem świadków^e i zważyłem pieniądze na wadze. **11** Wziąłem akt kupna, ten opieczętowany zgodnie z przykazaniem i wyrokami prawnymi, i drugi, który nie był opieczętowany, **12** i dałem akt kupna Baruchowi^f, synowi Neriasza^g, syna Machsejasza, w obecności Chanamela, syna mojego stryja, i świadków, którzy podpisali akt kupna, i wszystkich Żydów siedzących na Dziedzińcu Straży^h.

13 Potem w ich obecności nakazałem Baruchowi: **14** „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Weź te akty—ten opieczętowany akt kupna i ten drugi, nieopieczętowany—i włóż je do glinianego naczynia, żeby się zachowały przez długi czasⁱ. **15** Bo tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „W tej ziemi znowu będzie się kupować domy, pola i winnice^j”.

32:9 *Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. *Do-datek B14*.

16 Gdy akt kupna dałem Baruchowi, synowi Neriasza, pomodliłem się do Jehowy: **17** „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo! Ty swoją wielką mocą, swoimi potężnym ramieniem, stworzyłeś niebiosy i ziemię^a. Nic nie jest zbyt cudowne dla Ciebie, **18** Tego, który okazuje lojalną miłość tysiącom, ale odpłaca synom^a za przewinienie ojców^b, dla prawdziwego Boga, wielkiego i potężnego, który ma na imię Jehowa, Bóg Zastępów. **19** Jesteś wielki w radzie^a i potężny w czynie^c. Obserwujesz wszystkie drogi ludzi^d, żeby każdemu oddać według jego dróg i stosownie do tego, co robi^e. **20** Dokonałeś znaków i cudów w Egipcie, które są znane po dziś dzień, i tym samym rozsławiłeś swoje imię w Izraelu oraz wśród wszystkich ludzi^f, jak to jest dzisiaj. **21** I swój lud, Izraela, wyprowadziłeś z Egiptu silną ręką i potężnym ramieniem, za pomocą znaków, cudów i budzących grozę czynów^g.

22 „Po jakimś czasie dałeś im tę ziemię, którą przyrzekłeś dać ich przodkom^h, ziemię mlekiem i miodem płynącąⁱ. **23** I weszli do niej, i wzięli ją na własność, ale Cię nie słuchali ani nie przestrzegali Twojego prawa. Nie robili niczego, co im nakazałeś, dlatego sprowadziłeś na nich całe to nieszczęście. **24** Przyszli ludzie i usypali wały oblężnicze, żeby zdobyć to miasto^k. Przez miecz^l, głód i zarazę^m wpadnie ono w ręce Chaldejczyków, którzy walczą przeciwko niemu. Jak sam widzisz, spełniło się wszystko, co powiedziałeś. **25** Ale chociaż to miasto zostanie wydane w ręce Chal-

ROZDZ. 32

- a Iz 40:26
Obj 4:11
b Wj 34:6, 7
Lb 14:18
c Iz 28:29
d Prz 15:3
Heb 4:13
e Kzn 12:14
Jer 17:10
Rz 2:6
f Wj 7:3, 5
Wj 9:15, 16
Pwt 4:34
2Sm 7:23
Iz 63:12
g Wj 6:1, 6
Wj 15:16
Pwt 26:8
h Rdz 13:14, 15
Rdz 26:3
i Wj 3:8
j Pwt 28:15
Joz 23:16
k Pwt 28:52
2Kl 25:1
Jer 33:4
Eze 4:1, 2
l Kpl 26:31, 33
m Jer 14:12
Jer 15:2

szpalta 2

- a 2Kl 25:4
Jer 20:5
b 2Kl 25:9, 10
2Kn 36:17, 19
Lam 4:11
c Jer 7:18
Jer 19:13
Jer 44:25
d Pwt 9:7
2Kl 17:9
e 1Kl 11:7
2Kl 21:1, 4
f 2Kl 23:27
2Kl 24:3, 4
g 1Kl 11:9, 10
2Kl 23:26
1Kn 10:13
h Eze 22:6
i Mi 3:5, 11
j 2Kn 29:6
Jer 2:27
k Jer 25:3
Jer 35:15
l 2Kl 21:1, 4
Jer 23:11
Eze 8:5, 6
m Joz 15:8, 12

dejczyków, to Ty, Wszechwładny Panie, Jehowo, powiedziałeś mi: „Kup sobie pole i zawołaj świadków”^a.

26 Wtedy Jehowa przemówił do Jeremiasza: **27** „Ja jestem Jehowa, Bóg wszystkich ludzi^a. Czy cokolwiek jest dla mnie zbyt cudowne? **28** Dlatego tak mówi Jehowa: „Wydaję to miasto Chaldejczykom i w ręce babilońskiego króla Nabuchodonozora^a i on je zdobędzie^a. **29** A Chaldejczycy, którzy walczą przeciwko temu miastu, wejdą, podpalą je i spalą^b razem z domami, na których dachach ludzie składali ofiary Baalowi i wylewali ofiary płynne innym bogom, żeby mnie obrażać^c”.

30 „Bo Izraelici i Judejczycy od samej młodości robili jedynie to, co złe w moich oczach^d. Izraelici wciąż mnie obrażają swoimi uczynkami^e — oświadczają Jehowa. **31** To miasto od dnia, gdy je zbudowano, aż po dziś dzień budzi we mnie złość i wielki gniew^e, dlatego je usunę^f. **32** Zrobię to z powodu całego zła, które popełniali Izraelici i Judejczycy, żeby mnie obrażać. Postępowali tak oni wszyscy — ich królowie^g, książęta^h, kapłani, prorocyⁱ oraz mieszkańcy Judy i Jerozolimy. **33** Obracali się do mnie plecami, a nie twarzą^j. Chociaż wielokrotnie^k starałem się ich uczyć, żaden z nich nie słuchał i w rezultacie nie przyjmował skarcenia^k. **34** W domu, który nosi moje imię, umieścili swoje odrażające bożki, żeby go kalać^l. **35** Ponadto w Dolinie Syna Hinнома^m po-

32:27 *Dosl. „wszelkiego ciała”. **32:28** *Lub „Nebukadnecara”. Dosl. „Nebukadnecara” (inny wariant tego imienia). **32:33** *Dosl. „wstając wcześniej i naucejąc”. **32:35** *Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Gehenna”.

32:18 *Dosl. „w zanadrze synów”.

32:19 *Lub „w swoich zamiarach”.

32:24 *Lub „chorobę”.

budowali święte wzniesienia dla Baala, żeby palić w ogniu* swoich synów i swoje córki w ofierze dla Molocha*. Niczego takiego im nie nakazałem^b ani nawet nigdy nie przeszło mi przez myśl[#] coś tak obrzydliwego, co doprowadziło Judę do grzechu'.

36 „Mimo to Jehowa, Bóg Izraela, tak mówi o tym mieście, o którym mówicie, że przez miecz, głód i zarazę zostanie wydane w ręce króla Babilonu: **37** „Zbiorę jego mieszkańców ze wszystkich krain, do których ich rozproszyłem w swoim gniewie, w swojej złości i w wielkim oburzeniu^c. Przeprowadzę ich z powrotem na to miejsce i dam im mieszkać bezpiecznie^d. **38** Będą moim ludem, a ja będę ich Bogiem^e. **39** Dam im jedno serce^f i pokażę im jedną drogę, żeby zawsze się mnie bali i żeby dzięki temu dobrze wiodło się im oraz ich dzieciom^g. **40** I zawrę z nimi wieczne przymierze^h, że nie przestanę wyświadczać im dobraⁱ. Włożę w ich serca bojaźń przede mną, tak iż się ode mnie nie odwrócą^j. **41** Będę z radością wyświadczać im dobro^k. Z całego serca i z całej duszy* ugruntuję ich w tej ziemi””^l.

42 „Bo tak mówi Jehowa: „Jak sprowadziłem na ten lud całe to wielkie nieszczęście, tak sprowadzę na nich wszystkie dobre rzeczy*, które im obiecuję^m. **43** I znowu będzie się kupować pola w tej ziemiⁿ, chociaż mówicie o niej: „To nieużytek, nie ma tam człowieka ani zwierzęcia. Została wydana w ręce Chaldejczyków””.

32:35 *Dost. „przeprowadzać przez ogień”. [#]Lub „nie zrodziło się w moim sercu”. **32:41** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **32:42** *Lub „całą dobroć”.

ROZDZ. 32

a 2Kń 28:1, 3
2Kń 33:1, 6
Jer 7:31

b Kpł 18:21
Pwt 18:10, 12

c Pwt 30:3
Jer 29:14
Eze 37:21

d Jer 23:3, 6
Jer 33:16
Eze 34:25

e Jer 31:33
Mi 4:5

f Eze 11:19

g Pwt 5:29

h Iz 55:3
Iz 61:8

i Eze 39:29

j Eze 36:26
k Iz 65:19
Sof 3:17

l Iz 58:11
Jer 24:6
Am 9:15

m Jer 31:28
Za 8:14, 15

n Eze 37:14

szpalta 2

a Jer 32:10, 25

b Jer 31:23

c Jer 17:26
Jer 33:13

d Ps 126:1

ROZDZ. 33

e Neh 3:25
Jer 32:2
Jer 37:21
Jer 38:28

f Iz 48:6

g Pwt 28:52
Jer 32:24

h Iz 30:26
Jer 30:17

i Iz 54:13

j Pwt 30:3
Jer 30:3

k Jer 24:6

l Iz 40:2
Za 13:1

m Ps 85:2
Iz 43:25
Jer 31:34
Mi 7:18

44 „Będzie się kupować pola, będzie się spisywać i pieczętować akty kupna oraz zwoływać świadków w ziemi Beniamina*, w okolicach Jerozolimy, w miastach Judy^b, w miastach regionu górzystego, w miastach niziny^c i w miastach południa, bo sprowadzę ich z niewoli^d — oświadcza Jehowa”.

33 Gdy Jeremiasz był jeszcze więziony na Dziedzińcu Straży^e, Jehowa przemówił do niego po raz drugi: **2** „Tak mówi Jehowa, Twórca ziemi, Jehowa, który ją ukształtował i utwierdził, Jehowa to Jego imię: **3** „Wołaj do mnie, a ja ci odpowiem i chętnie oznajmię wielkie i niepojęte rzeczy, których nie znasz””^f.

4 „Bo Jehowa, Bóg Izraela, tak mówi o domach tego miasta i o domach judzkich królów, które są burzone ze względu na wały oblężnicze i miecz wroga^g, **5** a także o ludziach, którzy przychodzą walczyć z Chaldejczykami i napełnić te miejsca swoimi zwłokami, o tych, których zabijam w złości i wielkim gniewie, a których zło sprawiło, że zakryłem twarz przed tym miastem: **6** „Uleczę to miasto i przywrócę mu zdrowie^h. Uleczę ich oraz zapewnię im obfity pokój i bezpieczeństwo*ⁱ. **7** I przyprowadzę z powrotem jeńców judzkich i jeńców izraelskich^j, i będę im błogosławił*, tak jak na początku^k. **8** Oczyszczę ich z całej winy grzechów, których dopuścili się przeciwko mnie^l, oraz przebaczę całą winę grzechów i przewinień, które przeciwko mnie popełnili^m. **9** To miasto będzie mi przysparzać radości

33:6 *Lub „prawdę”. **33:7** *Dost. „odbuduję ich”.

oraz przydawać sławy i piękna wśród wszystkich narodów ziemi, które usłyszą o całej dobroci, jaką okażę jego mieszkańcom^a. Będą się one bały i drżały^b z powodu całej dobroci i pokoju, które zapewnię temu miastu^c.

10 „Tak mówi Jehowa: „W tym miejscu, o którym będziecie mówić, że jest to nieużytek i nie ma tam człowieka ani zwierzęcia, w miastach Judy i na ulicach Jerozolimy, które są opustoszałe i nie ma tam żadnego człowieka ani zwierzęcia, znowu będzie słyhać **11** odgłos radości i weselenia się^d, głos pana młodego i panny młodej, głos tych, którzy mówią: „Dziękujcie Jehowie, Bogu Zastępów, bo Jehowa jest dobry^e. Jego lojalna miłość trwa wiecznie!”^f.

„Do domu Jehowy będą przynosić ofiary dziękczynne^g, bo przyprowadzę z powrotem jeńców tej ziemi. I wszystko będzie jak na początku^h — mówi Jehowa”.

12 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Na tym pustkowiu, gdzie nie ma człowieka ani zwierzęcia, oraz we wszystkich jego miastach znowu będą pastwiska, na których pasterze dadzą odpoczywać swoim trzodom^h”.

13 „W miastach regionu górzystego, w miastach niziny, w miastach południa, w ziemi Beniamina, w okolicach Jerozolimyⁱ i w miastach Judy^j trzody znowu będą przechodzić pod rękami tego, który je liczy^k — mówi Jehowa”.

14 „Nadchodzą dni^l, oświadcza Jehowa, „gdy spełnię dobrą obietnicę, którą złożyłem w związku z ludem Izraela i Judy^k. **15** W tych dniach i w tym

ROZDZ. 33

a Iz 62:3, 7

b Mi 7:17

c Neh 6:15, 16

d Jer 31:12

e Za 9:17

f 2Kn 5:13

Ezd 3:11

Ps 106:1

Iz 12:4

Mi 7:18

g Kpl 7:12

Ps 107:22

h Iz 65:10

Jer 32:43

i Jer 17:26

j Jer 32:44

k Jer 29:10

szpalta 2

a Iz 53:2

Za 6:12

Obj 22:16

b Iz 11:1, 4

Jer 23:5

Heb 1:9

c Iz 45:17

d Eze 28:26

e Jer 23:6

f 2Sm 7:16, 17

1Kl 2:4

Ps 89:20, 29

Iz 9:7

Łk 1:32, 33

g Rdz 1:16

Iz 54:10

Jer 31:35-37

h 2Sm 7:16, 17

2Sm 23:5

Ps 89:34, 35

Ps 132:11

Iz 55:3

i Iz 9:6

Łk 1:32, 33

j Pwt 21:5

czasie wzbudzę^{*} Dawidowi dzie-dzica^a odznaczającego się prawością i będzie on w tej ziemi działał na rzecz sprawiedliwości i prawość^b. **16** W tych dniach Juda zostanie wybawiona^c i Jerozolima będzie mieszkać bezpiecznie^d. I to miasto będzie nazywane: „Jehowa jest naszą prawością”^e.

17 „Bo tak mówi Jehowa: „Na tronie Izraela zawsze będzie zasiadał ktoś z potomków Dawida^f **18** i zawsze ktoś z kapłanów lewickich będzie stawał przede mną, żeby ofiarować całopalenia, spalać ofiary zbożowe^{*} i składać inne ofiary”.

19 I Jehowa znowu odezwał się do Jeremiasza: **20** „Tak mówi Jehowa: „Jak nie możecie unieważnić mego przymierza dotyczącego dnia ani mego przymierza dotyczącego nocy i przeszkodzić w tym, żeby dzień i noc następowały w swoim czasie^g, **21** tak samo nie da się unieważnić mego przymierza z moim sługą Dawidem^h, tak iż nie miałby syna, który panowałby na jego tronie jako królⁱ, ani też unieważnić mego przymierza z kapłanami lewickimi, moimi sługami^j. **22** Jak nie da się policzyć wojska nieba^{*} ani zmierzyć piasku morskiego, tak pomnożę potomstwo swojego sługi Dawida oraz Lewitów, którzy mi usługują”.

23 I Jehowa znowu przemówił do Jeremiasza: **24** „Czy nie zauważyłeś, co mówią ci ludzie: „Jehowa odrzuci dwie rodziny, które wybrał”? Znieważają mój lud i przestali traktować go jako naród.

33:15 *Lub „sprawię, że wyrośnie”.
33:18 *Zob. Słownikęk pójacze. **33:22** *Chodzi o ciała niebieskie.

25 „Tak mówi Jehowa: „Jak niezawodnie ustanowiłem swoje przymierze dotyczące dnia i nocy^a, jak ustaliłem prawa^a nieba i ziemi^b, 26 tak nigdy nie odrzucę potomstwa Jakuba i potomstwa swojego sługi Dawida i nie przestanę brać z jego potomstwa władców nad potomkami Abrahama, Izaaka i Jakuba. Bo sprowadzę ich z niewoli^c i się nad nimi zlituję^d”.

34 Kiedy babiloński król Nabuchodonozor^a razem z całym swoim wojskiem i wszystkimi królestwami ziemi, nad którymi panował, oraz wszystkimi ludami walczył przeciwko Jerozolimie i wszystkim okolicznym miastom, Jehowa tak przemówił do Jeremiasza^e:

2 „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Idź, porozmawiaj z judzkim królem Sedekiaszem^f i powiedz mu: „Tak mówi Jehowa: „Wyjdą do miasto w ręce króla Babilonu i on je spali^g. 3 A ty nie umkniesz z jego rąk, ale na pewno zostaniesz schwytany i wydany w jego ręce^h. Zobaczysz się z nim oko w oko i on będzie rozmawiał z tobą twarzą w twarz. I pójdziesz do Babilonuⁱ. 4 Jednak posłuchaj słowa Jehowy, judzki królu Sedekiaszu: „Tak Jehowa mówi o tobie: „Nie zginiesz od miecza. 5 Umrzesz w spokoju i ludzie zapalą dla ciebie kadzidło, jak to robili dla twoich ojców, królów, którzy byli przed tobą. Będą też cię opłakiwać: „Ach, panie!”, bo „ja wypowiedziałem to słowo” — oświadcza Jehowa””””.

6 Potem prorok Jeremiasz przekazał wszystkie te słowa

33:25 *Lub „ustawy”. 34:1 *Lub „Nebukadneccar”. Dosł. „Nebukadreccar” (inny wariant tego imienia).

ROZDZ. 33

a Rdz 1:16

b Ps 104:19
Jer 31:35, 36

c Ezd 2:1, 70

d Iz 14:1
Jer 31:20

ROZDZ. 34

e 2Kl 25:1
Jer 32:2
Jer 39:1
Jer 52:4f 2Kn 36:11
Jer 37:1g Jer 21:10
Jer 32:28, 29
Jer 39:8h Jer 37:17
Jer 39:5i 2Kl 25:6, 7
Eze 12:13

j Eze 17:16

szpalta 2

a Jer 4:5

b Mi 1:13

c Joz 15:20, 35

d Wj 21:2

e Wj 13:3

f Wj 24:7

g Wj 21:2
Kpl 25:10
Kpl 25:39-42
Pwt 15:12

judzkiemu królowi Sedekiaszowi w Jerozolimie, 7 gdy wojska króla Babilonu walczyły przeciw Jerozolimie i miastom Judy, które pozostały^a—przeciw Lachisz^b i przeciw Azece^c. Były to jedyne warowne miasta, których jeszcze nie zdobyto.

8 Jehowa tak przemówił do Jeremiasza po tym, gdy król Sedekiasz zawarł z całym ludem w Jerozolimie przymierze co do ogłoszenia uwolnienia^d. 9 Każdy miał uwolnić swoich hebrajskich niewolników, mężczyzn i kobiety, tak by nikt nie miał u siebie jako niewolnika swojego rodaka, Żyda. 10 A wszyscy książęta i cały lud usłuchali—zawarli przymierze, że każdy uwolni swoich niewolników i niewolnice i ci już nie będą u nich niewolnikami. Wszyscy usłuchali i pozwolili im odejść. 11 Ale później z powrotem sprowadzili niewolników i niewolnice, których wcześniej uwolnili, i znowu zmusili ich do niewolniczej służby. 12 Dlatego Jehowa przekazał Jeremiaszowi swoje słowo. Jehowa powiedział:

13 „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „W dniu, gdy wyprowadziłem waszych przodków z Egiptu, z domu niewoli^e, zawarłem z nimi takie przymierze^f: 14 „Po upływie siedmiu lat każdy z was powinien uwolnić swojego brata, Hebrajczyka, który został wam sprzedany i który wam służył sześć lat. Macie go uwolnić”^g. Ale wasi przodkowie mnie nie słuchali ani nawet nie nadstawili ku mnie ucha. 15 Z kolei wy ostatnio^a zawróciliście i zrobiliście to, co słuszne w moich oczach, gdy ogłosiliście swoim rodakom uwolnienie i w domu, który nosi

34:15 *Dosł. „dzisiaj”.

moje imię, zawarłicie przede mną przymierze. **16** Ale zaraz potem zmieniliście zdanie i zbezczesziliście moje imię^a, bo z powrotem sprowadziliście swoich niewolników i niewolnice, których wcześniej uwolniliście zgodnie z ich pragnieniem*, i znowu zmusiliście ich do niewolniczej służby’.

17 „Dlatego tak mówi Jehowa: „Nie posłuchaliście mnie, jeśli chodzi o ogłoszenie uwolnienia każdy swojemu bratu i rodakowi^b. Teraz więc ja ogłoszę wam uwolnienie”, oświadczając Jehowa, „puszczę was wolno na śmierć od miecza, zarazy* i głodu^c. Uczynię z was coś, co budzi grozę wśród wszystkich królestw ziemi^d. **18** A oto co się stanie z ludźmi, którzy złamali moje przymierze przez to, że nie wprowadzili w czyn słów przymierza, które przede mną zawarli, gdy rozcięli na dwoje cielę i przeszli między jego połowami^e— **19** mianowicie z książętami Judy, książętami Jerozolimy, dworzanami, kapłanami i wszystkimi innymi ludźmi tej ziemi, którzy przeszli między połowami cielęcia: **20** Wydam ich w ręce ich wrogów, którzy chcą im odebrać życie*, a ich zwłoki staną się żerem dla ptaków latających po niebie i zwierząt żyjących na ziemi^f. **21** Również judzkiego króla Sedekiasza i jego książąt wydam w ręce ich wrogów, którzy chcą im odebrać życie*, na pastwę wojsk króla Babilonu^g, które się od was wycofuja”^h.

22 „Wydam rozkaz”, oświadczając Jehowa, „i przyprowadzę je z powrotem do tego miasta. Bę-

34:16 *Lub „duszą”. **34:17** *Lub „choryby”. **34:20, 21** *Lub „nastają na ich dusze”.

ROZDZ. 34

a Kpl 19:12

b Wj 21:2
Kpl 25:10c 2Kl 25:3
Jer 21:7d Jer 15:2, 4
Jer 29:18

e Rdz 15:10, 17

f Pwt 28:26
Ps 79:2
Jer 16:4g 2Kl 25:6, 7
Lam 4:20

h Jer 37:5

szpalta 2

a 2Kl 25:9, 10
Jer 32:29
Jer 39:8b Kpl 26:33
Jer 44:2

ROZDZ. 35

c 2Kl 23:34
2Kn 36:5
Dn 1:1d 2Kl 10:15
1Kn 2:55

e 2Kl 10:15

dą przeciw niemu walczyć, zdołają je i spalać^a. Sprawię też, że miasta Judy staną się pustkowiem, będą niezamieszkałe”^b.

35 Za dni judzkiego króla Jehojakima^c, syna Jozjasza, Jehowa tak przemówił do Jeremiasza: **2** „Idź do Rechabitów^d, porozmawiaj z nimi i przyprowadź ich do domu Jehowy, do jednej z jadalni^e, a potem zaproponuj im do picia wino”.

3 Wziąłem więc Jaazaniasza, syna Jeremiasza, syna Chabaciniusza, oraz jego braci, wszystkich jego synów i pozostałych Rechabitów **4** do domu Jehowy. Przyprowadziłem ich do jadalni synów Chanana, syna Jigdaliasza, sługi Bożego, która była obok jadalni książąt znajdujących się nad jadalnią Maasejasza, syna odźwiernego Szalluma. **5** Potem postawiłem przed Rechabitami kielichy i puchary napełnione winem i powiedziałem im: „Napijcie się wina”.

6 Ale oni powiedzieli: „Nie będziemy pić wina, bo nasz przodek Jehonadab^g, syn Rechaba, polecił nam: „Ani wam, ani waszym synom nie wolno pić wina. **7** I nie wolno wam budować sobie domów, siał ziarna ani sadzić czy nabywać winnic. Ale zawsze macie mieszkać w namiotach, żebyście długo żyli w ziemi, w której przebywacie jako cudzoziemcy”. **8** Dlatego cały czas jesteśmy posłuszni wszystkiemu, co nam nakazał Jehonadab, syn naszego przodka Rechaba, i nigdy nie pijemy wina—ani my, ani nasze żony, nasi synowie czy nasze córki. **9** Ponadto nie budujemy sobie domów, nie ma-

35:2 *Lub „sal”. **35:6** *Dośl. „Jonadab”, skrócona forma imienia Jehonadab.

my winnic ani pól, niczego też nie obsiewamy. **10** Mieszkamy w namiotach i jesteśmy posłuszni wszystkiemu, co nam nakazał nasz przodek Jehonadab*. **11** Ale gdy przeciwko tej ziemi wyruszył babiloński król Nabuchodonozor^a, powiedzieliśmy: „Chodźcie, schrońmy się w Jerozolimie przed wojskiem Chaldejczyków i Syryjczyków”. I teraz mieszkamy w Jerozolimie”.

12 Potem Jehowa przemówił do Jeremiasza: **13** „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Idź i powiedz mieszkańcom Judy i Jerozolimy: „Czy nie zachęcałem was stale, żebyście byli posłuszni moim słowom?”^b — oświadcza Jehowa. **14** „Jehonadab, syn Rechaba, nakazał swoim potomkom nie pić wina i oni stosują się do jego słów aż po dziś dzień — nie piją wina, bo są posłuszni nakazowi swojego przodka^c. Natomiast wy mnie nie słuchacie, chociaż mówiłem do was wielokrotnie^d. **15** I wielokrotnie^e do was posyłałem wszystkich proroków, którzy mi służyli^e, i mówiłem: „Proszę, niech każdy z was zawróci ze swoich złych dróg^f i robi to, co słuszne! Nie chodźcie za innymi bogami i im nie służcie. Wtedy dalej będziecie mieszkać w ziemi, którą dałem wam i waszym przodkom^g”. Ale wy nie nadstawiliście ucha ani mnie nie słuchaliście. **16** Potomkowie Jehonadaba, syna Rechaba, stosują się do nakazu swojego przodka^h, ale ten lud mnie nie słuchaⁱ””.

35:10 *Dosl. „Jonadab”, skrócona forma imienia Jehonadab. **35:11** *Lub „Nebukadnecar”, Dosl. „Nebukadrecar” (inny wariant tego imienia). **35:14** *Dosl. „wstając wcześniej i mówiąc”. **35:15** *Dosl. „wstając wcześniej i posyłając”.

ROZDZ. 35

a 2Kń 36:5, 6
Dn 1:1

b Jer 32:33

c Jer 35:8

d 2Kń 36:15, 16
Neh 9:26, 30
Jer 25:3

e Jer 7:24, 25

f Iz 1:16
Jer 25:5
Eze 18:30
Oz 14:1

g Jer 7:5-7

h Jer 35:8

szpalta 2

a Pwt 28:15
Pwt 29:26, 27
Joz 23:15, 16
2Kl 23:27

b Iz 65:12
Iz 66:4
Jer 7:13, 14

ROZDZ. 36

c 2Kl 23:36
Jer 25:1

d Jer 4:16
Jer 32:30

e Jer 1:5
Jer 25:9

f Jer 1:1, 2
Jer 25:3

g Iz 55:7
Eze 33:11
Mi 7:18

h Jer 32:12
Jer 45:2-5

i Jer 45:1

17 „Dlatego tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Sprowadzam na Judę i na wszystkich mieszkańców Jerozolimy całe to nieszczęście, przed którym ich ostrzegłem”, ponieważ mówiłem do nich, ale nie słuchali, i wołałem do nich, ale nie odpowiadali”^b.

18 A Rechabito Jeremiasz powiedział: „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Ponieważ byliście posłuszni nakazowi swojego przodka Jehonadaba i nadal przestrzegacie wszystkich jego nakazów, robiąc dokładnie to, co wam nakazał, **19** więc tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Nigdy nie zabraknie potomka Jehonadaba^c, syna Rechaba, który by mi służył””.

36 W czwartym roku panowania judzkiego króla Jehojakima^c, syna Jozjasza, Jehowa tak przemówił do Jeremiasza: **2** „Weź zwój^e i zapisz w nim wszystkie słowa, które wypowiedziałem do ciebie przeciw Izraelowi i Judzie^d oraz wszystkim narodom^e — odkąd po raz pierwszy przemówiłem do ciebie za dni Jozjasza aż po dziś dzień^f. **3** Może mieszkańcy Judy, gdy usłyszą o całym tym nieszczęściu, które zamierzam na nich sprowadzić, zawrócą ze swoich złych dróg, tak iż będę mógł przebaczyć ich przewinienie i grzech”^g.

4 Wtedy Jeremiasz zawołał Barucha^h, syna Neriasza, i poddyktował mu wszystkie słowa, które usłyszał od Jehowy, a Baruch zapisał je w zwojuⁱ. **5** Potem Jeremiasz nakazał Baruchowi: „Ponieważ zabroniono

35:19 *Dosl. „Jonadaba”, skrócona forma imienia Jehonadab. **36:2** *Dosl. „zwój księgi”. **36:4** *Dosl. „zwoju księgi”.

mi wchodzić do domu Jehowy, **6** więc ty tam wejdź i ze zwoju na głos odczytaj słowa Jehowy, które ci podyktowałem. Odczytaj je ludowi w domu Jehowy w dzień postu. W ten sposób przeczytasz je wszystkim mieszkańcom Judy, którzy przychodzą ze swoich miast. **7** Może ich prośba o łaskę dotrze do Jehowy i każdy z nich zawróci ze swoich złych dróg, bo Jehowa zapowiedział, że wyleje na ten lud wielki gniew i złość”.

8 I Baruch, syn Neriasza, zrobił wszystko, co mu nakazał prorok Jeremiasz. W domu Jehowy odczytał na głos ze zwoju* słowa Jehowy^a.

9 W piątym roku panowania judzkiego króla Jehojakima^b, syna Jozjasza, w miesiącu dziewiątym, wszyscy mieszkańcy Jerozolimy i wszyscy ludzie, którzy przybyli do niej z judzkich miast, ogłosili post przed Jehową^c. **10** Wtedy Baruch przeczytał na głos ze zwoju* całemu ludowi słowa Jeremiasza w domu Jehowy, w sali^d Gemariasza^e, syna przepisywacza^f Szafana^e, na górnym dziedzińcu, przy nowej bramie domu Jehowy^f.

11 Kiedy Michajasz, syn Gemariasza, syna Szafana, usłyszał wszystkie słowa Jehowy zapisane w tym zwoju*, **12** poszedł do domu* króla, do komnaty sekretarza. Siedzieli tam wszyscy książęta^g: sekretarz Eliszama^g, Delajasz, syn Szemajasza, Elnatan^h, syn Achboraⁱ, Gemariasz, syn Szafana, Sede-kiasz, syn Chananasza, oraz wszyscy inni książęta. **13** Mi-

36:8, 10, 13 *Lub „z księgi”. **36:10** ^aLub „jadalni”. ^bLub „uczonego w piśmie”. Zob. *Słownikzek pojęć*. **36:11, 18** *Lub „księdze”. **36:12** *Lub „pałacu”. ^cLub „dworzenie”.

ROZDZ. 36

a Jer 7:1, 2

b 2Kl 23:36

c 2Kn 20:2, 3
Est 4:15, 16

d Jer 36:25

e 2Kl 22:8
2Kn 34:20, 21
Jer 26:24
Jer 39:13, 14
Eze 8:11

f Jer 26:10

g Jer 36:20

h Jer 36:25

i 2Kl 22:14
Jer 26:22

szpalta 2

a Jer 36:26

b Jer 36:14

chajasz przekazał im wszystkie słowa, które usłyszał, gdy Baruch czytał ludowi na głos ze zwoju*.

14 Wtedy wszyscy książęta posłali Jehudiego, syna Netaniasza, syna Szelemiasza, syna Kuszego, do Barucha z taką wiadomością: „Przyjdź i przynieś zwój, z którego czytałeś ludowi”. Baruch, syn Neriasza, wziął więc zwój i przyszedł do nich. **15** A oni powiedzieli do niego: „Zechciej usiąść i przeczytaj nam go na głos”. Baruch więc im go przeczytał.

16 Gdy tylko usłyszeli wszystkie te słowa, spojrzeli przestraszni jeden na drugiego i rzekli do Barucha: „Wszystkie te słowa musimy przekazać królowi”. **17** I zapytali Barucha: „Powiedz nam, prosimy, jak napisałeś wszystkie te słowa. Czy to Jeremiasz ci je podyktował?”. **18** Baruch im odpowiedział: „Tak, on mi podyktował wszystkie te słowa, a ja zapisałem je atramentem w tym zwoju*”. **19** Wtedy książęta powiedzieli do Barucha: „Idźcie, ukrycie się – ty i Jeremiasz – i nikomu nie mówcie, gdzie jesteście”^a.

20 Potem zostawili zwój na przechowanie w komnacie sekretarza Eliszamy i weszli do króla, który był na dziedzińcu, i przekazali mu wszystko, co usłyszeli.

21 Król posłał więc Jehudiego^b, żeby zabrał ten zwój, i on wziął go z komnaty sekretarza Eliszamy. Jehudi zaczął czytać ten zwój w obecności króla i wszystkich książąt stojących przy królu. **22** Było to w miesiącu dziewiątym*. Król siedział w domu zimowym, przy ko-

36:22 *Druga połowa listopada i pierwsza połowa grudnia. Zob. *Dodatek B15*.

szu, w którym płonęły rozżarzone węgle. **23** Gdy tylko Jehudi przeczytał trzy lub cztery kolumny zwoju, król odcinał je nożem sekretarskim i wrzucał w ogień płonący w koszu, dopóki nie spalił całego zwoju. **24** Ani król, ani żaden z jego sług, którzy słyszeli wszystkie te słowa, nie odczuli strachu. Nie rozdarli też swoich szat. **25** I chociaż Elnatan^a, Delajasz^b i Gemariasz^c błagali króla, żeby nie palił zwoju, on ich nie posłuchał. **26** Ponadto król nakazał Jerachmeelowi, synowi królewskiemu, Serajaszowi, synowi Azriela, i Szelemiaszowi, synowi Abdeela, schwytać sekretarza Barucha i proroka Jeremiasza, ale Jehowa ich ukrywał^d.

27 A gdy król spalił zwój ze słowami, które Jeremiasz podyktował Baruchowi, Jehowa znowu przemówił do Jeremiasza: **28** „Weź inny zwój i napisz w nim wszystkie słowa, które były w pierwszym zwoju, spalonym przez judzkiego króla Jehojakima^f. **29** A judzkiemu królowi Jehojakimowi powiedz: „Tak mówi Jehowa: „Spaliłeś ten zwój i powiedziałeś: „Dlaczego napisałeś w nim, że król Babilonu na pewno przyjdzie i zniszczy ten kraj, i usunie z niego ludzi i zwierzęta?”^g. **30** Dlatego tak mówi Jehowa przeciw judzkiemu królowi Jehojakimowi: „Nie będzie miał nikogo, kto by zasiadł na tronie Dawida^h, a jego zwłoki będą leżeć w upale za dnia i na mrozie nocąⁱ. **31** Pociągnę do odpowiedzialności jego oraz jego potomków i sług za ich przewinienia i sprowadzę na nich, a także na mieszkańców Jerozolimy i Judy całe to nieszczęście, które im zapowiedziałam^j. Oni jednak nie słuchali”^k.

ROZDZ. 36

a 2Kl 24:8

b Jer 36:12

c Jer 36:10

d Jer 1:19

e Jer 36:2

f Jer 36:23

g Jer 25:8, 9

h 2Kl 24:6, 8
2Kl 24:15
2Kn 36:9, 10
Jer 22:24, 30

i Jer 22:18, 19

j Pwt 28:15
Jer 19:15

k 2Kn 36:15, 16

szpalta 2

a Jer 36:2, 4

b Jer 36:23

ROZDZ. 37

c 2Kl 24:12
Jer 22:24d 2Kl 24:17-19
1Kn 3:15

e 2Kn 36:10-12

f Jer 38:1, 4

g 2Kl 25:18, 21
Jer 21:1, 2
Jer 29:25

h Jer 37:15

i Eze 17:15

j Jer 34:21

k Jer 17:5
Lam 4:17
Eze 17:17l Jer 32:29
Jer 34:22
Jer 39:8

32 Jeremiasz wziął więc drugi zwój i dał go sekretarzowi Baruchowi, synowi Neriasza^a, a on spisał w nim wszystkie słowa podyktowane przez Jeremiasza, które były w zwoju^{*} spalonym przez judzkiego króla Jehojakima^b. I dodano dużo więcej słów podobnych do tamtych.

37 A w miejsce Koniasza^{*c}, syna Jehojakima, zaczął panować Sedekiasz^d, syn Jozjasza, ustanowiony królem w ziemi judzkiej przez babilońskiego króla Nabuchodonozora^{¶e}. **2** Jednak on, jego słudzy oraz lud tej ziemi nie słuchali słów, które Jehowa przekazywał przez proroka Jeremiasza.

3 Król Sedekiasz posłał Jehuchala^f, syna Szelemiasza, i Sofoniasza^g, syna kapłana Masejasza, żeby powiedzieli prorokowi Jeremiaszowi: „Módl się, proszę, za nas do naszego Boga, Jehowy”. **4** W tym czasie Jeremiasz poruszał się swobodnie wśród ludu, bo nie został jeszcze uwięziony^h. **5** A z Egiptu wyruszyło wojsko faraonaⁱ. Kiedy usłyszeli o tym Chaldejczycy oblegający Jerozolimę, odstąpili od niej^j. **6** Wtedy Jehowa tak przemówił do proroka Jeremiasza: **7** „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela: „Królowi Judy, który posłał was do mnie, żeby mnie pytać, macie powiedzieć: „Wojsko faraona, które przybywa wam na pomoc, będzie musiało wrócić do swojego kraju, do Egiptu^k. **8** A Chaldejczycy powrócą, będą walczyć przeciw temu miastu, zdobędą je i spalą^{¶l}. **9** Tak mówi Jehowa: „Nie

36:32 *Lub „księdze”. **37:1** *Nazywanego też Jehojachinem i Jechoniaszem. [¶]Lub „Nebukadnecara”. Dośl. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia).

zwódcie siebie* i nie mówcie: „Chaldejczycy odejdą od nas na dobre”, bo nie odejdą. **10** Nawet gdybyście mieli pobić całe wojsko Chaldejczyków walczących z wami, a zostaliby wśród nich jedynie ranni, to i tak powstaliby oni ze swoich namiotów i spalili to miasto”^a.

11 Gdy z powodu wojska faraona wojsko chaldejskie odstąpiło od Jerozolimy^b, **12** Jeremiasz wyruszył, żeby udać się z Jerozolimy do ziemi Beniamina^c i tam otrzymać swój dział pośród ludu. **13** Ale gdy dotarł do Bramy Beniamina, dowódca straży o imieniu Jiriasz, syn Szelemiasza, syna Chananiasza, zatrzymał proroka Jeremiasza i powiedział: „Przechodzisz na stronę Chaldejczyków!”. **14** Jeremiasz odparł: „Nieprawda! Nie przechodzę na stronę Chaldejczyków”. Jiriasz go jednak nie słuchał. Aresztował Jeremiasza i przyprowadził go do książąt. **15** A książęta bardzo się rozgniewali na Jeremiasza^d, pobili go i uwięzili^e w domu sekretarza Jehonata, który wcześniej zamieniono w więzienie. **16** Jeremiasz został wtrącony do lochu*, do sklepionych pomieszczeń, i przebywał tam wiele dni.

17 Potem król Sedekiasz posłał po Jeremiasza i potajemnie wypytał go w swoim domu^f: „Czy jest jakieś słowo od Jehowy?”. Jeremiasz odpowiedział: „Jest!” i dodał: „Zostaniesz wydany w ręce króla Babilonu!”^g.

18 Jeremiasz powiedział jeszcze królowi Sedekiaszowi: „Jaki grzech popełniłem przeciwko tobie, twoim sługom i temu ludowi,

ROZDZ. 37

a Jer 21:4

b Jer 34:21

c Jer 1:1

d Jer 26:11
Jer 38:4e Jer 20:2
Heb 11:32, 36

f Jer 38:14

g Jer 21:7
Jer 24:8
Jer 34:21
Eze 12:12, 13

szpalta 2

a Jer 14:13
Jer 23:16, 17
Jer 27:14
Jer 28:1, 2
Lam 2:14

b Jer 37:15

c Jer 26:15
Jer 38:8, 9d Neh 3:25
Jer 32:2
Jer 33:1
Jer 38:13, 28

e 1Kl 17:6

f 2Kl 25:3
Jer 38:9

ROZDZ. 38

g Jer 37:3

h Jer 21:1, 2

i Jer 27:13
Jer 29:18
Eze 7:15

j Jer 21:8-10

k 2Kl 25:1, 2
2Kn 36:17

l Jer 26:11

że mnie uwięziliście? **19** Gdzie są teraz wasi prorocy, którzy wam prorokowali: „Król Babilonu nie nadciągnie przeciwko wam i przeciwko tej ziemi”?^a **20** Posłuchaj więc, proszę, mój panie, królu. Zechciej spełnić moją prośbę o łaskę. Nie odsyłaj mnie do domu sekretarza Jehonata^b, bo inaczej tam umrę”^c. **21** Wtedy król Sedekiasz nakazał osadzić Jeremiasza na Dziedzińcu Straży^d. Codziennie dawano mu okrągły bochenek chleba z ulicy piekarzy^e, dopóki w mieście nie skończył się chleb^f. I Jeremiasz pozostawał na Dziedzińcu Straży.

38 Szefatiasz, syn Mattana, Gedaliasz, syn Paszchura, Juchal^g, syn Szelemiasza, i Paszchur^h, syn Malkijasza, usłyszeli, jak Jeremiasz oznajmia całemu ludowi: **2** „Tak mówi Jehowa: „Kto zostanie w tym mieście, umrze od miecza, głodu i zarazy”ⁱ. Ale kto podda się” Chaldejczykom, będzie żył—jego życie^Δ przypadnie mu jako łup”^j. **3** Tak mówi Jehowa: „To miasto na pewno zostanie wydane na pastwę wojska króla Babilonu i on je zdobędzie”^k.

4 I książęta powiedzieli do króla Sedekiasza: „Zechciej skazać tego człowieka na śmierć^l, bo takimi słowami osłabia morale” żołnierzy, którzy zostali w mieście, oraz morale całego ludu. Ten człowiek nie zabiega o pokój dla tego ludu, ale o nieszczęście”. **5** Król odpowiedział: „Jest on w waszych rękach, bo król w żaden sposób nie jest w stanie was powstrzymać”.

38:2 *Lub „choroby”. ^aDost. „wyjdzie”.

^ΔLub „dusza”. ^ΔLub „ujdzie z życiem”.

38:4 *Dost. „ręce”.

37:9 *Lub „swoich dusz”. **37:15** *Dost. „wtrącili go do domu kajdan”. **37:16** *Dost. „domu cysterny”. **37:17** *Lub „pałacu”.

6 Wzięli więc Jeremiasza i wrzucili go do cysterny Malkijasza, syna królewskiego, która była na Dziedzińcu Straży^a. Spuścili Jeremiasza w dół na linach. A w cysternie nie było wody, tylko błoto. Jeremiasz zaczął się w nim zapadać.

7 O tym, że Jeremiasza wrzuciono do cysterny, usłyszał Etiopczyk Ebed-Melech^b, który był eunuchem^{*} w domu[#] królewskim. Król siedział w Bramie Beniamina^c, 8 więc Ebed-Melech wyszedł z domu[#] królewskiego i odezwał się do króla: 9 „Mój panie, królu, to, co ci ludzie zrobili prorokowi Jeremiaszowi, jest złe! Wrzucili go do cysterny i on umrze tam z głodu, bo w mieście nie ma już chleba”^d.

10 Wtedy król nakazał Etiopczykowi Ebed-Melechowi: „Weź stąd 30 mężczyzn i wyciągnij proroka Jeremiasza z cysterny, zanim umrze”. 11 Ebed-Melech wziął więc ze sobą mężczyzn i udał się do domu[#] królewskiego, do miejsca pod skarbcem^e. Stamtąd wzięli podarte łańchmany i znoszone ubrania i spuścili je na linach Jeremiaszowi do cysterny. 12 Potem Etiopczyk Ebed-Melech powiedział do Jeremiasza: „Włóż, proszę, te łańchmany i ubrania między swoje pachy a liny”. Jeremiasz tak zrobił, 13 a oni wyciągnęli go na linach i wydostali z cysterny. I Jeremiasz pozostawał na Dziedzińcu Straży^f.

14 Król Sedekiasz posłał po proroka Jeremiasza, żeby ten przyszedł do niego do trzeciego wejścia, które jest w domu Jehowy. Król powiedział do Jeremiasza: „Chcę cię o coś zapytać.

38:7 *Lub „dworzaninem”. 38:7, 8, 11, 22 [#]Lub „pałacu”.

ROZDZ. 38

a Jer 33:1
Jer 37:21
Jer 38:28

b Jer 39:16

c Jer 37:13

d Jer 52:6

e 2Kl 20:13

f Jer 37:21

szpalta 2

a Jer 21:9
Jer 27:12

b 2Kl 25:8, 9

c 2Kl 25:6
Jer 39:5

d Jer 39:3

Niczego przede mną nie ukrywaj”. 15 Jeremiasz odrzekł Sedekiaszowi: „Jeśli ci powiem, to na pewno mnie zabijesz. A jeśli udzielę ci rady, to mnie nie posłuchasz”. 16 Wtedy król Sedekiasz potajemnie przysiągł Jeremiaszowi: „Przysięgam na Jehowę, żywego Boga^{*}, który dał nam to życie[#], że cię nie zabiję ani nie wydam w ręce ludzi, którzy chcą ci odebrać życie”^a.

17 Jeremiasz więc powiedział do Sedekiasza: „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Jeśli się poddasz^{*} książętom króla Babilonu, uratujesz swoje życie[#], a to miasto nie zostanie spalone. Ty i twoi domownicy się uratujecie”^a. 18 Ale jeśli się nie poddasz^{*} książętom króla Babilonu, miasto zostanie wydane w ręce Chaldejczyków i oni je spalą^b, a ty nie umkniesz z ich rąk”^c.

19 Wtedy król Sedekiasz powiedział do Jeremiasza: „Bogę się Żydów, którzy przeszli na stronę Chaldejczyków, bo jeśli zostaną wydani w ich ręce, mogą mnie potraktować okrutnie”. 20 Ale Jeremiasz odrzekł: „Nie zostaniesz wydany w ich ręce. Posłuchaj, proszę, tego, co Jehowa mówi przeze mnie, a do brze ci się powiedzie i będziesz^{*} nadal żył. 21 Ale jeśli nie będziesz chciał się poddać^{*}, to stanie się to, co ukazał mi Jehowa: 22 Oto wszystkie kobiety pozostające w domu[#] króla Judy są wyprowadzane do książąt króla Babilonu^d i mówią:

38:16 ^{*}Dosl. „jako żyje Jehowa”. [#]Lub „uczynił nam tę duszę”. [^]Lub „nastają na twoją duszę”. 38:17 ^{*}Dosl. „wyjdiesz”. [#]Lub „twoja dusza będzie żyć”. 38:18 ^{*}Dosl. „nie wyjdiesz”. 38:20 ^{*}Lub „twoja dusza będzie”. 38:21 ^{*}Dosl. „wyjść”.

„Ludzie, którym ufałeś*,
zwiedli cię i pokonali^a.”

Sprawili, że twoja noga
ugrzęzła w mule.

A teraz się wycofali’.

23 „Wszystkie twoje żony i twoich synów wyprowadzają do Chaldejczyków, a ty nie umkniesz z ich rąk. Zostaniesz schwytany przez króla Babilonu^b i z twojego powodu to miasto zostanie spalone”^c.

24 Wtedy Sedekiasz powiedział do Jeremiasza: „Nikomu o tym nie mów, żebyś nie umarł.

25 A gdyby książęta usłyszeli, że z tobą rozmawiałem, i przyszli do ciebie, i powiedzieli: „Zechciej nam wyjawić, co powiedziałeś królowi. Niczego przed nami nie ukrywaj, to cię nie zabijemy”^d. Co król ci powiedział?”,

26 wtedy im odpowiesz: „Prosiłem króla, żeby mnie nie odsyłał do domu Jehonatana, bo tam bym umarł”^e.

27 Po jakimś czasie wszyscy książęta przyszli do Jeremiasza i go wypytywali. On powiedział im wszystko, co mu nakazał król. Ci więc nic już do niego nie mówili, bo nikt nie słyszał tamtej rozmowy. **28** Aż do dnia, w którym zdobyto Jerozolimę, Jeremiasz pozostawał na dziedzińcu Straży^f. Był tam również wtedy, gdy ją zdobyto^g.

39 W dziewiątym roku panowania judzkiego króla Sedekiasza, w miesiącu dziesiątym, babiloński król Nabuchodonozor* i cała jego armia nadszła pod Jerozolimę i zaczęli ją oblegać^h.

2 W 11 roku panowania Sedekiasza, dziesiątego dnia miesiąca czwartego, zrobiono wyłom

38:22 *Dosl. „ludzie twojego pokoju”. **39:1** *Lub „Nebukadneccar”. Dosl. „Nebukadreccar” (inny wariant tego imienia).

ROZDZ. 38

a Lam 1:2

b 2Kl 25:7

c Jer 52:8, 13

d Jer 38:4

e Jer 37:15

f Jer 15:20
Jer 32:2
Jer 33:1
Jer 37:21
Jer 39:13, 14g 2Kl 25:8, 9
2Kn 36:17

ROZDZ. 39

h 2Kl 25:1, 2
Jer 52:4, 5
Eze 24:1, 2

szpalta 2

a 2Kl 25:3, 4
Jer 52:6, 7
Eze 33:21

b Jer 1:15

c Pwt 28:25

d 2Kl 25:4-7
Jer 52:7-11e Jer 32:4
Jer 38:18

f 2Kl 23:31, 33

g 2Kl 17:24

h Jer 21:7
Jer 34:18-20

i Eze 12:13

j Iz 5:9
Jer 38:18k 2Kl 25:9-11
2Kn 36:17, 19
Neh 1:3
Jer 52:13-15l 2Kl 25:20
Jer 40:1
Jer 52:12m 2Kl 25:12
Jer 52:16

w murze miasta^a. **3** Wszyscy książęta króla Babilonu weszli i usiedli w Bramie Środkowej^b. Byli to samgar Nergal-Szarecer, rabsaris* Nebu-Sarsechim^c, rabsaris^a Nergal-Szarecer i pozostali książęta króla Babilonu.

4 Na ich widok judzki król Sedekiasz i wszyscy żołnierze uciekli^c. Wyszli nocą z miasta drogą przez ogród królewski, przez bramę między dwoma murami i dalej Drogą Arabów^d.

5 Ale wojsko chaldejskie ruszyło za nimi w pościg i dogoniło Sedekiasza na pustynnych równinach Jerycha^e. Pojmali go i zaprowadzili do babilońskiego króla Nabuchodonozora* do Ribli^f w krainie Chatat^g. Tam król wydał na niego wyrok. **6** W Ribli babiloński król kazał zabić na oczach Sedekiasza jego synów, a także wszystkich dostojników Judy^h. **7** Samego Sedekiasza oślepił, a następnie zakął w miedziane kajdany, żeby go zaprowadzić do Babilonuⁱ.

8 Potem Chaldejczycy spalili dom* króla i domy luduⁱ, a mury Jerozolimy zburzyli^k. **9** Dowódca straży Nebuzaradan^l uprowadził na wygnanie do Babilonu tych, którzy pozostali w mieście, i tych, którzy przeszli na stronę Chaldejczyków, a także resztę ludu.

10 Ale część najbiedniejszych ludzi, tych, którzy nic nie mieli, pozostawił w ziemi judzkiej. Tamtego dnia przydzielił im również winnice i pola, na których mieli pracować^m.

39:3 *Lub „naczelnny dworzanin”. ^aLub „Nergal-Szarecer, Samgar-Nebu, sarsechim, rabsaris” według innego podziału słów w tekście hebr. ^bLub „naczelnny mag; naczelnny astrolog”. **39:5** *Lub „Nebukadneccara”. Dosl. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia). **39:8** *Lub „pałac”. **39:10** *Możliwe też „i prace przymusowe”.

11 Ponadto babiloński król Nabuchodonozor* dał dowódcy straży Nebuzaradanowi takie nakazy dotyczące Jeremiasza: **12** „Weź go i czuвай nad nim. Nie wyrządzaj mu krzywdy, ale zrób, o cokolwiek cię poprosi”^a.

13 Dlatego dowódca straży Nebuzaradan, rabsaris* Nebuszazban, rabmag[#] Nergal-Szarecer oraz wszyscy dostojnicy króla Babilonu posłali ludzi, **14** żeby zabrali Jeremiasza z Dziedzińca Straży^b i przekazali go Gedaliaszowi^c, synowi Achikama^d, syna Szafana^e, i żeby Gedaliasz zaprowadził go do swojego domu. Tak więc Jeremiasz mieszkał pośród ludu.

15 Gdy Jeremiasz był jeszcze uwięziony na Dziedzińcu Straży^f, Jehowa tak do niego przemówił: **16** „Idź i powiedz Etiopczykowi Ebed-Melechowi^g: „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Spełniam to, co powiedziałem o tym mieście, i sprowadzam na nie nieszczęście, a nie dobro. W tym dniu zobaczysz, jak do tego dojdzie”^h.

17 „Ale ciebie w tym dniu uratuję”, oświadcza Jehowa, „i nie zostaniesz wydany w ręce tych, którzy się boisz”.

18 „Bo na pewno cię ocalę i nie zginiesz od miecza. Twoje życie* przypadnie ci jako łup^h, ponieważ mi zaufałeś”ⁱ — oświadcza Jehowa”.

40 Jehowa przemówił do Jeremiasza, gdy dowódca straży Nebuzaradan^j puścił go wolno z Ramy^k. Wcześniej Nebuzaradan zabrał tam Jeremiasza

39:11 *Lub „Nebukadneczar”. Dosł. „Nebukadreccar” (inny wariant tego imienia). **39:13** *Lub „naczelný dworzanin”. [#] Lub „naczelný mag; naczelný astrolog”. **39:18** *Lub „dusza”. ^h Lub „ujdziesz z życiem”.

ROZDZ. 39

a Jer 40:2, 4

b Jer 38:28

c 2Kl 25:22
Jer 40:5
Jer 41:2

d 2Kn 34:20, 21
Jer 26:24

e 2Kl 22:8

f Jer 32:2
Jer 37:21

g Jer 38:7

h Jer 45:2, 5

i Ps 37:39, 40
Jer 17:7

ROZDZ. 40

j Jer 39:9
Jer 52:12, 13

k Joz 18:21, 25

szpalta 2

a Jer 50:7

b Jer 39:11, 12

c 2Kl 25:22
Jer 39:13, 14
Jer 41:2

d 2Kl 22:12, 13
Jer 26:24

e 2Kl 22:8

f Sdz 20:1
1Kl 15:22

g 2Kl 25:22
Jer 39:10

h 2Kl 25:23

i 2Kl 25:25

j Jer 41:11, 16
Jer 43:2

zakutego w kajdany i ten znajdował się wśród wszystkich wygnańców z Jerozolimy i z Judy, których prowadzono na wygnanie do Babilonu. **2** Następnie dowódca straży wziął Jeremiasza i powiedział do niego: „Twój Bóg, Jehowa, zapowiedział, że na to miejsce spadnie to nieszczęście, **3** i zgodnie ze swoją zapowiedzią Jehowa je sprowadził, bo zgryzeszyliście przeciw Jehowie i Go nie słuchaliście. Właśnie dlatego was to spotkało^a. **4** Teraz jednak uwalniam cię z kajdan, które miałeś na rękach. Jeśli uznasz za dobre iść ze mną do Babilonu, to chodź, a będę nad tobą czuwał. Ale jeśli nie chcesz iść ze mną do Babilonu, to nie idź. Zobacz! Cała ta ziemia stoi przed tobą otworem. Idź, gdzie chcesz”^b.

5 Gdy Jeremiasz wciąż jeszcze nie odchodził, Nebuzaradan powiedział: „Wróć do Gedaliasza^c — syna Achikama^d, syna Szafana^e — którego król Babilonu ustanowił nad miastami Judy, i pozostań u niego pośród ludu. Albo idź, gdzie chcesz”.

Potem dowódca straży dał mu prowiant i podarunek i pozwolił mu odejść. **6** Jeremiasz poszedł więc do Micpy^f, do Gedaliasza, syna Achikama, i przebywał u niego pośród ludu, który pozostawiono w tej ziemi.

7 Po jakimś czasie wszyscy dowódcy wojska, którzy byli rozproszeni po kraju, i ich ludzie usłyszeli, że król Babilonu ustanowił nad tą ziemią Gedaliasza, syna Achikama. Ustanowił go nad mężczyznami, kobietami i dziećmi — nad ubogimi ludźmi tej ziemi, których nie uprowadzono do Babilonu^g. **8** Przybyli więc do Gedaliasza do Micpy^h. Byli to: Ismaelⁱ, syn Netaniasza, Jochanan^j i Jonatan, synowie

Kareacha, Serajasz, syn Tanchumeta, synowie Efaja z Netofy i Jezaniasz^a, syn Maakatyty, oraz ich ludzie. **9** A Gedaliasz, syn Achikama, syna Szafana, złożył przysięgę tym dowódcom oraz ich ludziom, mówiąc: „Nie bójcie się służyć Chaldeczykom. Mieszkajcie w tej ziemi i służcie królowi Babilonu, a będzie się wam dobrze wiodło^b. **10** Ja pozostanę w Micpie, żeby reprezentować was* przed Chaldeczykami, którzy będą do nas przychodzić. A wy gromadźcie wino, letnie owoce i oliwę. Napełniajcie nimi swoje zbiorniki i osiedlajcie się w miastach, które zajęliście”^c.

11 O tym, że król Babilonu pozwolił pozostać w Judzie resztkę mieszkańców i że ustanowił nad nimi Gedaliasza, syna Achikama, syna Szafana, usłyszeli również wszyscy Żydzi, którzy byli w Moabie, Ammonie, Edomie i we wszystkich innych krainach. **12** Dlatego wszyscy Żydzi zaczęli wracać ze wszystkich miejsc, do których zostali rozproszeni, i przybywali do ziemi judzkiej, do Gedaliasza do Micpy. I zbierali bardzo dużo letnich owoców, i robili mnóstwo wina.

13 A do Gedaliasza do Micpy przyszedł Jochanan, syn Kareacha, i wszyscy dowódcy wojska, którzy byli rozproszeni po kraju. **14** Powiedzieli mu: „Czy nie wiesz, że ammonicki^d król Baalis wysłał Ismaela, syna Netaniasza, żeby cię zabił*?”^e. Ale Gedaliasz, syn Achikama, im nie wierzył.

15 Wtedy Jochanan, syn Kareacha, potajemnie powiedział Gedaliaszowi w Micpie: „Chcę pójść i zabić Ismaela, syna Ne-

40:10 *Dosl. „stać”. **40:14** *Lub „zadął cios twojej duszy”.

ROZDZ. 40

a Jer 42:1, 2

b 2Kl 25:24
Jer 27:11

c Jer 39:10

d Jer 41:10

e Jer 41:2

szpalta 2

a 2Kl 25:22

ROZDZ. 41

b 2Kl 25:23
Jer 40:14

c 2Kl 25:25

d 1Kl 12:1

e Joz 18:1

f 1Kl 16:23, 24

g Kpl 19:27, 28
Pwt 14:1

h Kpl 2:1

taniasza. Nikt się o tym nie dowiedział. Dlaczego miałby cię zabić* i dlaczego cały lud Judy, który się przy tobie zebrał, miałby się rozproszyć, a ostatek Judy zginąć?”. **16** Ale Gedaliasz^a, syn Achikama, odpowiedział Jochananowi, synowi Kareacha: „Nie rób tego, bo to, co mówisz o Ismaelu, jest kłamstwem”.

41 W miesiącu siódmym Ismael^b, syn Netaniasza, syna Eliszamy, pochodzący z rodu królewskiego* i jeden z dostojników króla, przyszedł z 10 innymi ludźmi do Gedaliasza, syna Achikama, do Micpy^c. Gdy tam w Micpie jedli wspólnie posiłek, **2** Ismael, syn Netaniasza, razem z 10 ludźmi, którzy z nim byli, wstał i zabił mieczem Gedaliasza, syna Achikama, syna Szafana. Tak uśmiercił tego, którego król Babilonu ustanowił nad tą ziemią. **3** Ismael pozabijał też w Micpie wszystkich Żydów z otoczenia Gedaliasza oraz chaldejskich żołnierzy, którzy się tam znajdowali.

4 Na drugi dzień po zabójstwie Gedaliasza, gdy jeszcze nikt o tym nie wiedział, **5** z Szechem^d, Szilo^e i Samarii^f przyszło 80 mężczyzn. Mieli zgoloną brodę, rozdarte szaty i nacięcia na ciele, które sobie zrobili^g. Nieśli do domu Jehowy ofiary zbożowe* i kadzidło^h. **6** Wtedy Ismael, syn Netaniasza, wyszedł im z Micpy na spotkanie, a idąc, płakał. Gdy ich spotkał, odezwał się do nich: „Chodźcie do Gedaliasza, syna Achikama”. **7** Ale gdy weszli do miasta, Ismael, syn Netaniasza, razem ze swoimi ludźmi

40:15 *Lub „zadąć cios twojej duszy”. **41:1** *Dosl. „z potomstwa królestwa”. **41:5** *Zob. Słowniczek pojęć. ^a Chodzi o olibanum, gumożywicę z kadzidłowca.

zaczął ich zabijać i wrzucać do cysterny.

8 Ale 10 mężczyzn spośród nich powiedziało do Ismaela: „Nie zabijaj nas, bo mamy ukryte w polu zapasy pszenicy, jęczmienia, oliwy i miodu”. Powstrzymał się więc i nie zabił ich w przeciwieństwie do ich braci. **9** Potem Ismael wrzucił zwłoki wszystkich zabitych mężczyzn do wielkiej cysterny, którą wykonał król Asa, gdy zagrażał mu izraelski król Baasza^a. Właśnie tę cysternę Ismael, syn Netaniasza, nappełnił zabitymi.

10 Następnie Ismael uprowadził całą resztę ludu, który był w Micpie^b, w tym córki królewskie oraz wszystkich, których Nebuzaradan, dowódca straży, pozostawił pod opieką Gedaliasza^c, syna Achikama. Ismael, syn Netaniasza, uprowadził ich i odszedł, żeby się przedostać do Ammonitów^d.

11 Kiedy Jochanan^e, syn Kareacha, i wszyscy dowódcy wojska, którzy z nim byli, usłyszeli o całym złu wyrządzonym przez Ismaela, syna Netaniasza, **12** wzięli wszystkich mężczyzn i wyruszyli do walki przeciw niemu. Ismaela, syna Netaniasza, spotkali przy wielkich wodach* w Gibeonie.

13 Na widok Jochanana, syna Kareacha, i wszystkich dowódców wojska, którzy z nim byli, cały lud uprowadzony przez Ismaela się ucieszył. **14** Następnie cały ten lud uprowadzony z Micpy^f przez Ismaela odwrócił się i odszedł z Jochananem, synem Kareacha. **15** Ale Ismael, syn Netaniasza, razem z ośmioma swoimi ludźmi uciekł przed Jochananem i udał się do Ammonitów.

41:12 *Możliwe też „wielkim zbiorniku”.

ROZDZ. 41

a 1Kl 15:22
2Kn 16:6

b Jer 40:12

c Jer 40:7

d Jer 40:14

e Jer 40:13
Jer 43:2

f Jer 40:6

szpalta 2

a Jer 41:2

b Rdz 35:19

c 2Kl 25:26
Jer 42:14
Jer 43:7

d Jer 41:2

ROZDZ. 42

e Jer 40:13, 14

f Pwt 28:62

16 Jochanan, syn Kareacha, i wszyscy towarzyszący mu dowódcy wojska zebrali resztę ludu z Micpy, którą uratowali z rąk Ismaela, syna Netaniasza, po tym, jak zabił on Gedaliasza^a, syna Achikama. Wzięli z Gibeonu mężczyzn, żołnierzy, kobiety, dzieci i dworzan, **17** ruszyli w drogę i zatrzymali się w miejscu noclegowym Kimhama koło Betlejem^b. Zamierzali iść dalej aż do Egiptu^c, **18** ponieważ bali się Chaldejczyków. Bali się, bo Ismael, syn Netaniasza, zabił Gedaliasza, syna Achikama, którego król Babilonu ustanowił nad tą ziemią^d.

42 Wtedy wszyscy dowódcy wojska, w tym Jochanan^e, syn Kareacha, i Jezaniasz, syn Hoszajasza, a także cały lud – od najmniej do najbardziej znaczącego – podeszli **2** i powiedzieli do proroka Jeremiasza: „Zechciej wysłuchać naszej prośby o łaskę i módl się za nas do Jehowy, swojego Boga, módl się za cały ten ostatek, bo jak sam widzisz, z wielu pozostała nas garstka^f. **3** Oby Jehowa, twój Bóg, powiedział nam, którą drogą mamy iść i co mamy robić”.

4 Na to prorok Jeremiasz im odpowiedział: „Dobrze, będę się modlił do Jehowy, waszego Boga, zgodnie z waszą prośbą. Przekażę wam każde słowo, którym Jehowa wam odpowie. Niczego przed wami nie zataję”.

5 Oni odparli Jeremiaszowi: „Oby Jehowa był prawdziwym i wiernym świadkiem przeciwko nam, jeśli nie zastosujemy się dokładnie do wskazówek, które Jehowa, twój Bóg, nam przez ciebie przekaze. **6** Czy się nam one spodobaą, czy nie, będziemy posłuszni Jehowie, swojemu Bogu, do którego cię posyłamy.

Wtedy będzie się nam dobrze wiodło, bo usłuchamy Jehowy, swojego Boga”.

7 Po 10 dniach Jehowa przemówił do Jeremiasza. **8** Jeremiasz wezwał więc Jochanana, syna Kareacha, i wszystkich dowódców wojska, którzy z nim byli, a także cały lud—od najmniej do najbardziej znaczącego^a. **9** Powiedział im: „Tak mówi Jehowa, Bóg Izraela, do którego mnie posłaliście, żebym Mu przedstawił waszą prośbę o łaskę: **10** „Jeśli pozostaniecie w tej ziemi, to odbuduję was, a nie zburzę, zasadzę was, a nie wykorzenię, bo będę wam współczuł z powodu* nieszczęścia, które na was sprowadziłem^b. **11** Nie bójcie się króla Babilonu, którego się boicie”^c.

„Nie bójcie się go, mówi Jehowa, „bo ja jestem z wami, żeby was wybawić i wyratować z jego rąk. **12** Okażę wam miłosierdzie^d i on okaże wam miłosierdzie, i pozwoli wam wrócić do waszej ziemi.

13 „Ale jeśli oświadczycie: „Nie, nie pozostaniemy w tej ziemi!” i nie usłuchacie Jehowy, swojego Boga, **14** bo powiecie: „Przeciwnie, pójdziemy do Egiptu^e, gdzie nie będziemy oglądać wojny ani słyszeć dźwięku rogu i gdzie nie będzie nam brakować chleba. Właśnie tam zamieszkamy”, **15** to wy, którzy pozostaliście z Judy, słuchajcie słowa Jehowy. Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Jeśli jesteście całkowicie zdecydowani iść do Egiptu i pójdziecie, żeby tam zamieszkać*, **16** to miecz, którego się boicie, dosięgnie was w tamtym kraju i głód, którego się boicie, podąży za wami do Egiptu, i tam

ROZDZ. 42

a Jer 41:16

b Pwt 32:36
Jer 18:7, 8
Mi 7:18

c Jer 41:17, 18

d Wj 34:6

e Jer 43:4, 7

szpalta 2

a Pwt 28:45
Jer 44:12-14
Jer 44:27, 28b 2Kl 25:8-10
2Kn 34:24, 25
2Kn 36:16, 17
Lam 2:4

c Jer 29:18

d Jer 42:1, 2

e 2Kn 24:19
Neh 9:26
Za 7:11

f Jer 43:10, 11

ROZDZ. 43

g Jer 41:16
Jer 42:1-3

umrzecie^a. **17** A wszyscy, którzy są zdecydowani iść do Egiptu i tam zamieszkać, zginą od miecza, głodu i zarazy*. Nikt z nich nie przeżyje ani nie uniknie nieszczęścia, które na nich sprowadzę”.

18 „Bo tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Jak moja złość i mój gniew zostały wylane na mieszkańców Jeruzolimy^b, tak mój gniew zostanie wylany na was, jeśli pójdziecie do Egiptu. Staniecie się czymś przeklętym i budzącym grozę, czymś, czemu się złorzeczy i co się znieważa^c. Już nigdy nie zobaczycie tego miejsca’.

19 „Jehowa wypowiedział się przeciwko wam, wy, którzy pozostaliście z Judy. Nie idźcie do Egiptu. Bądźcie świadomi tego, że was dzisiaj ostrzegłem—**20** wasz błąd będzie was kosztował życie*. Bo posłaliście mnie do Jehowy, swojego Boga, prosząc: „Módl się za nas do Jehowy, naszego Boga, i przekaz nam wszystko, co mówi Jehowa, nasz Bóg, a to zrobimy”^d. **21** Dzisiaj wam to powiedziałem, ale wy nie usłuchacie Jehowy, swojego Boga, i nie zrobicie niczego, co polecił mi wam przekazać^e. **22** Dlatego wiedzcie, że w miejscu, do którego chcecie pójść i w którym chcecie zamieszkać, na pewno umrzecie od miecza, głodu i zarazy”^f.

43 Kiedy Jeremiasz skończył mówić do całego ludu wszystkie słowa Jehowy, ich Boga—każde słowo, które Jehowa, ich Bóg, polecił mu im przekazać—**2** Azariasz, syn Hoszajasz, Jochanan^g, syn Kareacha, i wszyscy zuchwali mężczyźni odezwali się do Jeremiasza: „Kłamiesz! Jehowa, nasz Bóg,

42:17 *Lub „choroby”. **42:20** *Lub „dusze”.

42:10 *Lub „pożatuje”. **42:15** *Lub „chwilowo przebywać”.

nie posłał cię, żebyś powiedział: „Nie idźcie do Egiptu, żeby tam zamieszkać”. **3** To Baruch^a, syn Neriasza, podburza cię przeciwko nam, żeby nas wydano w ręce Chaldejczyków, którzy nas zabijają albo uprowadzą na wygnanie do Babilonu^b.

4 W rezultacie Jochanan, syn Kareacha, wszyscy dowódcy wojska i cały lud nie usłuchali Jehowy i nie pozostali w ziemi judzkiej. **5** Jochanan, syn Kareacha, i wszyscy dowódcy wojska wzięli ze sobą pozostałych z Judy, którzy powrócili, żeby w niej mieszkać, a wcześniej byli rozproszeni wśród narodów^c. **6** Wzięli mężczyzn, kobiety, dzieci, córki królewskie oraz każdego*, kogo dowódca straży Nebuzaradan^d pozostawił z Gedaliaszem^e, synem Achikama^f, syna Szafana^g, wzięli też proroka Jeremiasza i Barucha, syna Neriasza, **7** i poszli do Egiptu, bo nie usłuchali Jehowy. I dotarli aż do Tachpanches^h.

8 Potem w Tachpanches Jehowa przemówił do Jeremiasza: **9** „Weź w ręce duże kamienie i na oczach żydowskich mężczyzn ukryj je na ceglany tarasie znajdującym się przy wejściu do pałacu faraona w Tachpanches, a następnie przykryj je zaprawą. **10** Potem powiedz tym ludziom: „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Posyłam po babilońskiego króla Nabuchodonozora*, swojego sługęⁱ, i postawię jego tron dokładnie nad tymi kamieniami, które ukryłem, a on rozciągnie nad nimi swój królewski namiot^j. **11** Nabuchodonozor przyjdzie i zaata-

ROZDZ. 43

a Jer 36:4
Jer 45:1

b Jer 38:4, 6

c Jer 40:11, 12

d Jer 39:10

e 2Kl 25:22

f 2Kn 34:20, 21
Jer 26:24

g 2Kl 22:8

h Jer 2:14, 16
Jer 44:1
Eze 30:4, 18

i Jer 25:9
Jer 27:6
Eze 29:19, 20

j Dn 2:21
Dn 5:18

szpalta 2

a Jer 25:17, 19
Jer 46:13
Eze 29:19
Eze 30:4, 18

b Jer 44:13
Eze 5:12

c Jer 46:25

ROZDZ. 44

d Jer 43:4, 7

e Eze 29:10
Eze 30:6

f Eze 30:18

g Jer 46:14
Eze 30:16

h Eze 29:14
Eze 30:14

i 2Kl 25:9, 10
Jer 39:8

j Lam 1:1

k Jer 11:17

l Pwt 13:6-9
Pwt 32:17
Jer 19:4

m 2Kn 36:15, 16
Iz 65:2
Jer 7:24-26
Jer 35:15

n Jer 19:13

o Iz 6:11
Jer 39:8

kuje Egipt^a. Kogo ma osiągnąć śmiertelna plaga, tego osiągnie śmiertelna plaga, kogo niewola, tego niewola, a kogo miecz, tego miecz^b. **12** Podłożę ogień pod domy* bogów Egiptu^c, a Nabuchodonozor je spali i uprowadzi ich do niewoli. Jak pasterz owija się w swoją szatę, tak on owinie się w ziemię egipską i odejdzie w pokoju^d. **13** I porozbija kolumny^e Bet-Szemesz^f w ziemi egipskiej, a domy* bogów Egiptu spali ogniem^g”.

44 Orędzie, które otrzymał Jeremiasz, żeby je przekazać wszystkim Żydom mieszkającym w Egipcie^d—w Migdolu^e, Tachpanches^f, Nof^g i w ziemi Patros^h: **2** „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Wdzieliście całe nieszczęście, które sprowadziłem na Jerozolimęⁱ i na wszystkie miasta Judy. Dzisiaj są one zrujnowane i niezamieszkałe. **3** Jest tak, bo dopuszczaliście się zła, żeby mnie obrazić—chodziliście składać ofiary^k i służyliście innym bogom, których nie znaliście ani wy, ani wasi przodkowie. **4** Wielokrotnie* do was posyłałem wszystkich proroków, którzy mi służyli, i mówiłem: „Proszę, nie dopuszczajcie się tej obrzydliwości, której nienawidzę^m. **5** Ale wy nie słuchaliście ani nawet nie nadstawiliście ucha, żeby się odwrócić od swojego zła i już nie składać ofiar innym bogomⁿ. **6** Dlatego wylałem swoją złość i swój wielki gniew i płonęły one w miastach Judy oraz na ulicach Jerozolimy. Miejsca te stały się ruiną i pustkowiem, jak to jest dzisiaj^o”.

43:12, 13 *Lub „świątynie”. **43:12** *Lub „bez szkody”. **43:13** *Lub „obeliski”. ^aLub „Domu Słońca; Świątyni Słońca”, czyli Heliopolis. **44:1** *Lub „Memfis”. **44:4** *Dost. „wstając wcześniej i posyłając”.

43:6 *Lub „każdą duszę”. **43:10** *Lub „Nebukadnecara”. Dost. „Nebukadrecara” (inny wariant tego imienia).

7 „Teraz więc Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela, mówi: „Czemu ściągacie na siebie* wielkie nieszczęście, tak iż zginie każdy z Judy—mężczyzna i kobieta, dziecko i niemowlę—i już nikt po was nie pozostanie? 8 Dlaczego mnie obrażacie swoimi uczynkami—tym, że w Egipcie, do którego posłżcie zamieszkać, składacie ofiary innym bogom? Zginiecie i staniecie się przedmiotem przekleństw i zniewag dla wszystkich narodów ziemi^a. 9 Czy zapomnieliście o tym, jak w Judzie i na ulicach Jerozolimy niegodziwie postępowali wasi przodkowie oraz królowie Judy^b i ich żony^c, a także wy i wasze żony?^d 10 Po dziś dzień nie okazaliście pokory* ani bojaźni^e. Nie trzymacie się mojego prawa i moich ustaw, które dałem wam i waszym przodkom^f”.

11 „Dlatego tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Jestem zdecydowany sprowadzić na was nieszczęście, żeby zgładzić całą Judę. 12 Sprawię, że wszyscy, którzy pozostali z Judy, a którzy postanowili pójść do Egiptu, żeby tam zamieszkać, zginą w Egipcie^g. Zginą od miecza i głodu. Od miecza i głodu umrze każdy, od najmniej do najbardziej znaczącego. Staną się czymś przeklętym i budzącym grozę, czymś, czemu się złorzeczy i co się znieważa^h. 13 Ukarzę tych, którzy mieszkają w Egipcie, tak jak ukarałem Jerozolimę—mieczeniem, głodem i zaraząⁱ. 14 Ci, którzy pozostali z Judy, a którzy poszli zamieszkać w Egipcie, nie umkną ani nie ocalają, żeby wrócić do ziemi judzkiej. Bę-

44:7 *Lub „swoje dusze”. 44:10 *Lub „nie poczułście się zdruzgotani”. 44:13 *Lub „choroba”.

ROZDZ. 44

a 1Kl 9:7
Jer 24:9
Jer 42:18

b 2Kl 21:19, 20
2Kl 24:8, 9

c 1Kl 11:1-3

d Jer 44:19

e Jer 36:22-24

f Pwt 6:1, 2

g Eze 30:13

h Jer 42:17, 18

i Jer 21:9
Jer 42:22
Jer 43:11

szpalta 2

a Jer 43:4, 7

b Jer 44:1

c Jer 7:18

d Jer 11:13
Eze 16:24, 25

dą chcieli* tam wrócić i mieszkać, ale nie wrócą, z wyjątkiem garstki ocalałych”.

15 A wszyscy mężczyźni, którzy wiedzieli, że ich żony składają ofiary innym bogom, i wszystkie żony, które tam stały—wielka grupa—i cały lud mieszkający w Egipcie^a, w Patros^b, tak odparli Jeremiaszowi: 16 „Nie posłuchamy tego, co nam powiedziałeś w imieniu Jehowy. 17 Za to na pewno będziemy robić wszystko, co sami powiedzieliśmy—będziemy składać ofiary Królowej Nieba* i wylewać dla niej ofiary płynne^c, tak jak robiliśmy to my, nasi przodkowie, nasi królowie i nasi książęta w miastach Judy i na ulicach Jerozolimy. Mielśmy wtedy pod dostatkiem chleba, dobrze się nam powodziło i nie oglądaliśmy żadnego nieszczęścia. 18 Odkąd przestaliśmy składać ofiary Królowej Nieba* i wylewać dla niej ofiary płynne, wszystkiego nam brakuje i ginimy od miecza i głodu”.

19 A kobiety dodały: „Czy to nie za zgodą swoich mężów składaliśmy ofiary Królowej Nieba* i wylewałyśmy dla niej ofiary płynne, a także piekaliśmy przypominające ją kształtem placki ofiarne?”.

20 Wtedy Jeremiasz przemówił do całego ludu—do tamtych mężczyzn i ich żon oraz do wszystkich innych, którzy z nim rozmawiali: 21 „Jehowa przypomniał sobie ofiary, które składaliście wy, wasi przodkowie, wasi królowie i wasi książęta oraz lud tej ziemi w miastach Judy i na ulicach Jerozolimy^d, i zwrócił na nie uwagę!

44:14 *Lub „wnosili swoją duszę”.

44:17-19 *Tytuł bogini—być może bogini płodności—czczona przez odstępnych Izraelitów.

22 W końcu Jehowa nie mógł już dłużej znosić waszych niegodziwych praktyk i odrażających rzeczy, na które sobie pozwalaliście, i wasza ziemia stała się ruiną, czymś budzącym grozę, przeklętym i opustoszałym, jak to jest dzisiaj^a. **23** Niestety, które stało się teraz faktem, spadło na was właśnie dlatego, że składaliście te ofiary i grzeszyliście przeciw Jehowie, nie słuchając Jehowy i nie przestrzegając Jego prawa, ustaw ani przypomnień^b.

24 Jeremiasz dalej mówił do całego ludu i do wszystkich kobiet: „Słuchajcie słowa Jehowy, wszyscy Judejczycy, którzy mieszkacie w Egipcie. **25** Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Wy i wasze żony zrobiliście tak, jak mówiliście. Bo powiedzieliście: „Na pewno dotrzymamy swoich ślubów, że będziemy składać ofiary Królowej Nieba* i wylewać dla niej ofiary płynne”^c. Wy, kobiety, na pewno dotrzymacie swoich ślubów i je spełnicie”.

26 „Dlatego słuchajcie słowa Jehowy, wszyscy Judejczycy, którzy mieszkacie w Egipcie: „Przysięgam na swoje wielkie imię”, mówi Jehowa, „że żaden Judejczyk w całym Egipcie nie będzie już przysięgał na moje imię^d słowami: „Przysięgam na Wszechwładnego Pana, Jehowę!”^e. **27** Teraz zwracam na nich uwagę, żeby sprowadzić na nich nieszczęście, a nie dobro^f. Wszyscy Judejczycy w Egipcie będą ginąć od miecza i głodu, aż przestaną istnieć^g. **28** Tylko garstka ocaleje od miecza i powróci z Egiptu do ziemi judz-

44:25 *Tytuł bogini—być może bogini płodności—czczonej przez odstępnych Izraelitów. **44:26** *Dost. „jako żyje Wszechwładny Pan, Jehowa!”.

ROZDZ. 44

a 1Kl 9:8, 9
Lam 2:15
Eze 33:29

b 2Kn 36:15, 16
Dn 9:11

c Jer 7:18
Jer 44:15, 17

d Eze 20:39

e Iz 48:1, 2
Jer 5:2

f Jer 1:10

g Jer 44:12

szpalta 2

a Kpl 26:44
Iz 27:13
Jer 44:14

b 2Kl 25:7
Jer 34:21
Jer 39:5

ROZDZ. 45

c Jer 25:1
Jer 36:1

d Jer 32:12
Jer 43:3

e Jer 36:4, 32

f Iz 5:5
Jer 1:1, 10

g Iz 66:16
Jer 25:17, 26
Sof 3:8

h Jer 21:9
Jer 39:18
Jer 43:6

kiej^a. Wtedy wszyscy, którzy zostali z Judy, a przybyli do Egiptu, żeby tam zamieszkać, zobaczą, czyje słowo się sprawdziło—moje czy ich!”.

29 „A to jest dla was znak, że ukarzę was w tym miejscu”, oświadcza Jehowa, „byście się przekonali, że nieszczęście, które wam zapowiadam, na pewno na was spadnie. **30** Tak mówi Jehowa: „Wydamę faraona Chofrę, króla Egiptu, w ręce jego wrogów, którzy chcą mu odebrać życie”, tak jak wydałem Sedekiasza, króla Judy, w ręce jego wroga, który chciał mu odebrać życie”—babilońskiego króla Nabuchodonozora^a”^b.

45 Gdy w czwartym roku panowania judzkiego króla Jehojakima^c, syna Jozjasza, Baruch^d, syn Neriasza, spisywał w księdze to, co mu dyktował prorok Jeremiasz^e, ten przekazał mu następujące słowa:

2 „Tak Jehowa, Bóg Izraela, mówi o tobie, Baruchu: **3** „Powiedziałeś: „Biada mi, bo Jehowa dodał smutek do mojego bólu! Zmęczyłem się jęczeniem i nie znalazłem żadnego miejsca, gdzie mógłbym odetchnąć”.

4 „Powiedz mu: „Tak mówi Jehowa: „To, co zbudowałem, burzę, to, co zasadziłem, wykorzenię—całą tę ziemię^f. **5** A ty szukasz^g dla siebie wielkich rzeczy. Przestań ich szukać”.

„Bo wkrótce sprowadzę nieszczęście na wszystkich ludzi”^h, oświadcza Jehowa, „ale tobie—dokądkolwiek pójdziesz—dam twoje życie^a jako łup”^h.

44:30 *Lub „nastają na jego duszę”.
#Lub „nastawał na jego duszę”.
^Lub „Nebukadneccara”. Dost. „Nebukadrecara” (inny wariant tego imienia). **45:5** *Lub „oczekujesz; spodziewasz się”.
#Dost. „wszelkie ciało”.
^Lub „duszę”.
^Lub „pozwolę ujść z życiem”.

46 Oto co Jehowa powiedział prorokowi Jeremiaszowi o narodach^a. **2** Tak brzmi orędzie dotyczące Egiptu^b, dotyczące wojska faraona Necho^c, króla egipskiego, który był nad rzeką Eufrat i został pokonany pod Karkemisz przez babilońskiego króla Nabuchodonozora* w czwartym roku panowania judzkiego króla Jehojakima^d, syna Jozjasza:

- 3** „Przygotujcie puklerze* i wielkie tarcze i ruszcie do bitwy.
4 Jeźdźcy, zaprzęgajcie konie i wsiadajcie. Zajmijcie pozycje i załóżcie hełmy. Wypolerujcie dzidy i włóżcie pancerze.
5 „Dlaczego widzę ich przerażonych? Zawracają, ich wojownicy zostali pokonani. Uciekają w panice, ich wojownicy nie oglądają się za siebie. Wszędzie dookoła panuje przerażenie* — oświadcza Jehowa.
6 „Szybki nie może zbiec, wojownicy nie mogą uciec. Na północy, nad brzegiem Eufratu potykają się i upadają^e.
7 Któż to wzbiera jak Nil, jak rzeki o spiętrzonych wodach?
8 To Egipt wzbiera jak Nil^f, jak rzeki o spiętrzonych wodach i mówi: „Podniosę się i zaleję ziemię.

46:2, 13 *Lub „Nebukadneccara”. Dosl. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia). **46:3** *Chodzi o małe tarcze, często noszone przez tuczników.

ROZDZ. 46

a Jer 1:10

b Jer 25:15, 19
Eze 29:2
Eze 32:2

c 2Kn 35:20

d 2Kl 23:36
Jer 25:1
Jer 36:1

e 2Kl 24:7

f Eze 29:3
Eze 32:2

szpalta 2

a Eze 27:2, 10

b Rdz 10:6, 13
Eze 30:4, 5

c Iz 66:19

d 2Kl 24:7

e Rdz 37:25
Jer 8:22

f Eze 30:21

g Eze 32:9

h Jer 43:10
Eze 29:19
Eze 30:10i Jer 44:1
Eze 29:10
Eze 30:6j Jer 43:4, 7
Eze 30:18

Zniszczę miasto i jego mieszkańców’.

- 9** Ruszajcie, konie! Jeźdźcie szaleńczo, rydwany! Niech wyruszą wojownicy, wojownicy z Etiopii* i Put, którzy posługują się tarczą^a, oraz Ludyjczycy^b, którzy posługują się łukiem i go napinają^c.

10 „Ten dzień należy do Wszechwładnego Pana, Jehowy, Boga Zastępów. Jest to dzień zemsty na Jego wrogach. Miecz pożre i się nasyci, i napije się do woli ich krwi, bo Wszechwładny Pan, Jehowa, Bóg Zastępów, przygotowuje ofiarę* w kraju na północy, nad rzeką Eufrat^d.

- 11** Wyrusz do Gileadu, żeby nabyć balsamu^e, dziewico, córko egipska. Na próżno namnożyłaś sobie leków, bo dla ciebie nie ma żadnego leku^f.
12 Narody usłyszały o twojej hańbie^g, a twój krzyk nappełnił kraj. Bo jeden wojownik potyka się o drugiego i obaj razem upadają”.

13 Tak Jehowa przemówił do proroka Jeremiasza w sprawie najazdu babilońskiego króla Nabuchodonozora* na ziemię egipską^h:

- 14** „Oznajmijcie to w Egipcie, ogłoście to w Migdoluⁱ. Ogłoście to również w Nof* i w Tachpanches^j. Mówcie: „Zajmijcie pozycje i przygotujcie się,

46:9 *Lub „Kusz”. ^aDosl. „przydeptują”. **46:10** *Lub „rzeż”. **46:14** *Lub „Memfis”.

- bo miecz będzie pożerał
wszystko dookoła was.
- 15** Dlaczego twoi mocarze
zostali zmieceni?
Nie utrzymali się
na swoich pozycjach,
bo Jehowa ich zepchnął.
- 16** Bardzo wielu z nich się
potyka i upada.
Mówią jeden do drugiego:
„Wstań! Uciekajmy przed
okrutnym mieczem
do swojego ludu i swojego
kraju”.
- 17** Tam ogłosili:
„Faraon, król Egiptu, to tylko
nic nieznaczący hałas.
Przepuścił okazję^{**a}.”
- 18** „Przysięgam na swoje
życie^{*}, oświadcza Król,
który ma na imię Jehowa,
Bóg Zastępów,
„że nadejdzie on[#] i będzie
jak Tabor^b między górami
i jak Karmel^c nad morzem.
- 19** Zbierz rzeczy, które
weźmiesz na wygnanie,
córkę mieszkającą w Egipcie.
Bo Nof^{*} stanie się czymś,
co budzi grozę,
zostanie podpalone[#]
i opustoszeje^d.
- 20** Egipt jest jak piękna jałówka,
ale z północy nadlecą gzy,
żeby ją kasać.
- 21** Najemni żołnierze Egiptu
są jak utuczone cielęta,
ale i oni zawrócili
i wszyscy razem uciekli.
Nie zdołali utrzymać się
na swoich pozycjach^e,
bo nastał dla nich
dzień klęski,
czas rozrachunku’.

46:17 *Dost. „wyznaczony czas”.

46:18 *Dost. „jako żyje”. #Czyli zdo-
bywca Egiptu. **46:19** *Lub „Memfis”.
#Możliwe też „stanie się nieuzytkiem”.

ROZDZ. 46

a Eze 29:3

b Joz 19:17, 22
Sdz 4:6
Ps 89:12

c 1Kl 18:42

d Eze 32:15

e Jer 46:5, 15

szpalta 2

a Eze 30:10

b Nah 3:8

c Eze 30:14

d Wj 12:12
Iz 19:1
Jer 43:12, 13e Jer 17:5
Jer 42:14f Jer 43:10, 11
Eze 32:11

g Eze 29:13, 14

h Iz 41:13
Iz 43:1, 2
Iz 44:2i Iz 11:11
Jer 50:19
Eze 39:27
Am 9:14
Sof 3:20j Jer 23:3, 6
Jer 30:10, 11

- 22** „Egipt wydaje odgłos
jak pełznący wąż,
bo ścigają go silni wrogowie
z siekierami,
są jak ludzie ścinający
drzewa”.
- 23** Zetną jego las[’], oświadcza
Jehowa, „choćby wydawał
się nie do przebycia.
Bo jest ich więcej niż szarań-
czy, nie da się ich zliczyć.
- 24** Córką egipską zostanie
zawstydzona.
Będzie wydana w ręce ludu
z północy^a.”

25 „Jehowa, Bóg Zastępów,
Bóg Izraela, mówi: „Teraz zwracam uwagę na Amona^b z No^{*c},
na faraona, Egipt, jego bogów^d
i jego królów—tak, na faraona
i wszystkich, którzy mu ufają^e.”

26 „I wydam ich w ręce tych,
którzy chcą im odebrać życie^{*},
w ręce babilońskiego króla Na-
buchodonozora^{#f} i jego sług. Ale
potem Egipt będzie zamieszka-
ny jak w przeszłości[’]—oświad-
cza Jehowa^g.”

- 27** „A ty nie bój się, mój sługo
Jakubie,
nie przerażaj się, Izraelu^h.
Bo wybawię cię
z dalekiej ziemi,
a twoich potomków—
z kraju ich niewoliⁱ.
Jakub powróci i będzie
się cieszył niezmaconym
spokojem,
nikt nie będzie wzbujał
w nich strachu^j.
- 28** Dlatego nie bój się, mój słu-
go Jakubie[’], mówi Jehowa,
„bo ja jestem z tobą.

46:22 *Lub „zbierający drewno”.

46:25 *Czyli z Teb. **46:26** *Lub „nasta-
ją na ich duszę”. #Lub „Nebukadnec-
cara”. Dost. „Nebukadrecara” (inny wa-
riant tego imienia).

Zgładzę wszystkie narody,
wśród których cię
rozproszyłem^a,
ale ciebie nie zgładzę^b.
Za to skarcę* cię
w odpowiedniej mierze^c,
nie pozostawię cię
bez kary”.

47 Oto orędzie, które Jehowa przekazał prorokowi Jeremiaszowi w sprawie Filistynów^d, zanim faraon zdobył Gazę. **2** Tak mówi Jehowa:

„Z północy nadciągają wody.
Staną się wzbitym
potokiem.

Zaleją kraj oraz wszystko,
co w nim jest,
miasto i jego mieszkańców.
Ludzie będą krzyczeć,
wszyscy mieszkańcy kraju
będą lamentować.

3 Gdy się rozlegnie tętent
ogarów wroga,
turkot jego rydwanów
wojennych

i dudnienie jego kół,
ojcowie nawet nie obejrzą
się na swoich synów,
bo opadną im ręce

4 z powodu nadchodzącego
dnia zagłady wszystkich
Filistynów^e.

Zginą wtedy wszyscy
pozostali sojusznicy
Tyru^f i Sydonu^g.

Bo Jehowa zgładzi
Filistynów,

tych, którzy pozostali
z wyspy Kaftor^{*h}.

5 Gaza wyłysieje*.

Aszkelon uciszonoⁱ.

Wy, którzy pozostaliście
z ich niziny*,

46:28 *Lub „skoryguję”. **47:4** *Chodzi o Kretę. **47:5** *Czyli mieszkańcy zgolią głowy na znak żałoby i hańby. *Lub „dolinnej równiny”.

ROZDZ. 46

a Jer 25:9

b Jer 5:10
Am 9:8

c Jer 10:24

ROZDZ. 47

d Jer 25:17, 20
Eze 25:15, 16
Am 1:6
Sof 2:4
Za 9:5, 6

e Jer 25:17, 20
Am 1:8
Sof 2:5

f Eze 26:2
Am 1:9, 10

g Iz 23:1, 4
Jer 25:17, 22
Jer 27:2, 3
Eze 28:21
Jl 3:4

h Rdz 10:13, 14
Pwt 2:23

i Sof 2:4

szpalta 2

a Pwt 14:1
Jer 16:6

b Pwt 32:41

c Eze 25:16

ROZDZ. 48

d Rdz 19:36, 37
Iz 15:1

e Lb 32:37, 38

f Joz 13:15, 19
Eze 25:9

g Iz 15:2

h Lb 32:37
Iz 16:8

i Iz 15:5
Jer 48:34

j Iz 15:5

jak długo będziecie robić
sobie nacięcia?^a

6 Ach, mieczu Jehowy!^b
Jak długo jeszcze się
nie uspokoisz?

Wróć do pochwy.

Odpocznij i milcz.

7 Jak ma być spokojny,
skoro Jehowa wydał
mu nakaz?

Posłał go

na Aszkelon

i morskie wybrzeże”^c.

48 Tak mówi Jehowa, Bóg
Zastępów, Bóg Izraela, w
sprawie Moaba^d:

„Biała Nebo^e, bo zostało
zniszczone!

Kiriataim^f zostało
zawstydzone i zdobyte.

Bezpieczne schronienie*
zostało zawstydzone
i zrujnowane^g.

2 Nikt już nie sławi Moabu.
W Cheszbonie^h wrogowie
obmyślili jego upadek:
„Chodźmy, wytępmy ten
naród”.

Ty też, Madmenie,
masz milczeć,
bo idzie za tobą miecz.

3 Z Choronaimⁱ dobiega krzyk,
odgłos zniszczenia
i wielkiego upadku.

4 Moab został zrujnowany.
Jego maleństwa krzyczą.

5 Po zboczu Luchitu ludzie
wchodzą z płaczem.

A na drodze schodzącej
z Choronaim słysząc
krzyki rozpacz
z powodu klęski^j.

6 Uciekajcie, ratujcie
swoje życie*!

Stańcie się jak jałowiec
na pustkowiu!

48:1 *Lub „wzniesienie”. **48:6** *Lub „dusze”.

- 7** Moabie, polegasz na swoich dokonaniach i skarbach, dlatego zostaniesz zdobyty. A Kemosz^a pójdzie na wygnanie razem ze swoimi kapłanami i księżętami.
- 8** Ten, który niszczy, wejdzie do każdego miasta i żadne nie ocaleje^b. Dolina* zginie, a równina[#] zostanie zniszczona – tak jak powiedział Jehowa.
- 9** Postawcie drogowaskaz dla Moabu, bo gdy obróci się w ruinę, jego mieszkańcy będą uciekać, a jego miasta zaczną budzić grozę. Nikt nie będzie w nich mieszkał^c.
- 10** Przeklęty jest ten, kto zadanie od Jehowy wykonuje niedbale! Przeklęty jest ten, kto powstrzymuje swój miecz od przelewania krwi!
- 11** Moabici od młodości zaznają spokoju jak wino, które ustało się na osadach. Nie zostali złani z jednego naczynia do drugiego, nigdy nie poszli na wygnanie. Dlatego ich smak pozostaje taki sam i nie zmienia się ich zapach.
- 12** „Nadchodzą więc dni”, oświadcza Jehowa, „gdy pošlę ludzi, żeby ich wyrócili. Wywróćą ich, opróżnią ich naczynia i porozbijają ich wielkie dzbany.
- 13** Moabici będą się wstydić Ke-
- 48:8** *Lub „nizina”. **48:8, 21** [#]Lub „płaskowyż”.

ROZDZ. 48

a Lb 21:29
1Kl 11:7

b Eze 25:9

c Sof 2:9

szpalta 2

a 1Kl 12:28, 29
Oz 10:15
Am 5:5

b Iz 16:6

c Jer 48:8

d Iz 34:2

e Ps 24:8

f Eze 25:11

g Lb 21:30
Joz 13:15, 17
Iz 15:2

h Jer 48:8

i Lb 32:34
Pwt 2:36j Lb 21:13
Joz 13:8, 9

k Sof 2:9

l Lb 21:23
Iz 15:4

m Joz 13:15, 18

n Lb 32:34

o Lb 32:3, 4

p Lb 32:37
Jer 48:1q Lb 32:37, 38
Joz 13:15, 17
Eze 25:9

r Am 2:2

mosza, tak jak Izraelici wstydzą się Betel, na którym polegali^a.

14 Jak śmiecie mówić: „Jesteśmy dzielnymi wojownikami, gotowymi do bitwy”^{?b}.

15 „Moab został zniszczony, jego miasta – zdobyte^c, a jego najlepszych młodzieńców zabito”^d – oświadcza Król, który ma na imię Jehowa, Bóg Zastępów^e.

16 Klęska Moabitów już się zbliża, a ich upadek nadchodzi szybko^f.

17 Wszyscy wokół nich na pewno będą im współczuć – wszyscy, którzy znają ich imię.

Powiedzcie im: „Ach, jak zostało złamane potężne berło, piękna laska!”.

18 Pożegnaj się ze swoją chwałą i siadź spragniona*, córko mieszkająca w Dibonie^g, bo wyruszył przeciwko tobie niszczyciel Moabu i obróci twoje warownie w ruinę^h.

19 Stań przy drodze i obserwuj, mieszkańcu Aroeruⁱ. Zapytaj uciekiniera i uciekinierkę: „Co się stało?”.

20 Moab został zawstydzony i ogarnęło go przerażenie. Wyjcie i krzyczcie. Ogłoście nad Arnonem^j, że Moab został zniszczony.

21 „Osądzono równinę”^{rk} – Cholon, Jahac^l, Mefaat^m, **22** Dibonⁿ, Nebo^o, Bet-Diblataim, **23** Kiriataim^p, Bet-Gamul, Bet-Meon^q, **24** Keriot^r, Bocre^s i wszystkie miasta ziemi moabskiej, te daleko i blisko.

48:18 *Możliwe też „na suchej ziemi”.

- 25 „Moab pozbawiono siły*,
złamano jego ramię’ —
oświadcza Jehowa.
- 26 „Upijcie go^a, bo wynosił się
nad Jehowę^b.
Moab tarza się
w swoich wymiocinach
i jest wyszydiany.
- 27 Ale czy ty sam nie szydziłeś
z Izraela?^c
Czy przyłapano go wśród
złodziei,
że kręciłeś głową i mówiłeś
o nim źle?
- 28 Opuście miasta
i mieszkajcie na skale,
mieszkańcy Moabu,
stańcie się jak gołąb,
który zakłada gniazda
na zboczach wąwozu”.
- 29 „Słyszeliśmy o pysze
Moabu — jest on bardzo
wyniosły —
o jego arogancji, pysze,
wyniosłości i zarozumiał-
stwie jego serca”^d.
- 30 „Znam jego furie’,
oświadcza Jehowa,
„ale jego pusta gadanina
nic nie da.
Moabici nic nie zrobią.
- 31 Dlatego będę lamentował
nad Moabem,
będę wołał z powodu całego
Moabu
i jęczał z powodu
mieszkańców Kir-Cheres^e.
- 32 Ciebie, winorośli Sibmy^f,
będę opłakiwał bardziej,
niż opłakuje się Jazer^g.
Twoje bujne pędy sięgnęły
morza, przekroczyły je.
Sięgnęły do Jazeru.
Na twoje letnie owoce i na
twoje zebrane winogrona
napadł ten, który niszczy^h.

48:25 *Dost. „róg Moabu został odcię-
ty”.

ROZDZ. 48

a Jer 25:15, 16

b Jer 48:42

c Lam 2:15
Sof 2:8d Iz 16:6
Iz 25:10, 11
Sof 2:9, 10e 2Kl 3:24, 25
Iz 16:7f Lb 32:37, 38
Joz 13:15, 19g Lb 21:32
Lb 32:34, 35
Joz 21:8, 39h Iz 16:8, 9
Jer 48:8

szpalta 2

a Jer 25:10

b Iz 16:10

c Lb 21:25
Joz 13:15, 17d Lb 32:37
Iz 16:9

e Lb 21:23

f Jer 48:2, 3

g Iz 15:4-6

h Iz 16:11

i Jer 16:6

j Kpl 19:28

k Rdz 37:34
Iz 15:2, 3

- 33 Nie ma już radości
i wesela w sadach
ani w ziemi moabskiej^a.
Sprawiłem, że z tłoczni
już nie płynie wino.
Nikt nie będzie deptał
winogron, radośnie
wykrzykując.
Będą się rozlegać inne
okrzyki”^b.

- 34 „Krzyk z Cheszonu^c
słychać aż w Eleale^d,
to wołanie słychać nawet
w Jahacu^e.

Krzyk z Coaru słychać
w Choronaim^f i aż
w Eglat-Szeliszijji.
Nawet wody Nimrim
wyschną^g.

- 35 Sprawię, że zniknie z Moabu
ten, kto przynosi dar ofiarny
na święte wzniesienie,
i ten, kto składa ofiary
swojemu bogu’ —
oświadcza Jehowa.

- 36 „Dlatego moje serce będzie
zawodzić* nad Moabem
jak flet^h,
będzie zawodzić* jak flet^h
z powodu mieszkańców
Kir-Cheres.

Bo bogactwo, którego się
dorobił, zniknie.

- 37 Każda głowa jest ogolonaⁱ
i tak samo cała broda.
Na każdej ręce są nacięcia^j,
a na biodrach — wory*!^k

- 38 „Na wszystkich
dachach Moabu
i na wszystkich jego placach
jest tylko lament.
Bo rozbiłem Moab
jak niepotrzebne naczynie’ —
oświadcza Jehowa.

48:36 *Lub „drzeć z przejęcia”. [#]Cho-
dzi o flet, na którym grano żałobne me-
lodie pogrzebowe. 48:37 *Zob. Słow-
niczek pojęć.

- 39** „Jaki jest przerażony!
Rozpaczajcie!
Jakże Moab uciekł*
zawstydzony!
Stał się obiektem szyderstw,
czymś przerażającym dla
wszystkich wokół niego’”.
- 40** „Bo tak mówi Jehowa:
„Wróg rozłoży skrzydła
nad Moabem
jak orzeł, który pikuje^a.
41 Miasta zostaną zdobyte,
a jego twierdze – zajęte.
W tym dniu serca
wojowników Moabu
staną się jak serce kobiety,
która rodzi’”.
- 42** „Moab zostanie zgładzony,
tak iż nie będzie już
narodem^b,
bo to nad Jehowę się
wynosił^c.
43 Strach, dół i sidła czekają
na ciebie,
mieszkańcu Moabu’ –
oświadcza Jehowa.
44 „Każdy, kto ucieknie przed
strachem,
wpadnie do dołu,
a kto wydostanie się z dołu,
wpadnie w sidła’.
„Bo sprowadzę na Moab
rok wymierzenia kary’ –
mówi Jehowa.
45 „Bezsilni uciekinierzy stoją
w cieniu Cheszbonu.
Z Cheszbonu wyjdzie ogień,
z miasta Sychona płomień^d.
Strawi czoło Moabu,
czaszkę wzniciających
wrzawę^e.
46 „Biada ci, Moabie!
Lud Kemosza^f zginął.
Bo twoich synów wzięto
do niewoli,

48:39 *Lub „pokazał plecy”.

ROZDZ. 48

a Jer 49:22
Lam 4:19
Hab 1:8

b Jer 30:11

c Jer 48:29

d Lb 21:26, 28

e Lb 24:17
Am 2:2

f Lb 21:29
1Kl 11:7

szpalta 2

a Jer 48:7

b Eze 25:11

ROZDZ. 49

c Rdz 19:36, 38
Pwt 2:19
2Kn 20:1

d 1Kl 11:5
Am 1:13
Sof 1:4, 5

e Pwt 3:11
Joz 13:24, 25
Eze 21:19, 20
Eze 25:5
Am 1:14

f Iz 14:2
Jer 50:19
Sof 2:9

g Am 1:13, 15

JEREMIASZA 48:39 do 49:4

- a twoje córki poszły
na wygnanie^a.
47 Ale pod koniec dni zbiorę
moabskich jeńców’ –
oświadcza Jehowa.
„Na tym kończy się orędzie
dotyczące sądu
nad Moabem’”^b.
49 Tak mówi Jehowa w spra-
wie Ammonitów^c:
„Czy Izrael nie ma synów?
Czy nie ma dziedzica?
Dlaczego terytorium Gada
przejął Malkam?^d
I czemu jego lud mieszka
w miastach Izraela?’”.
2 „„Dlatego nadchodzą dni’,
oświadcza Jehowa,
kiedy sprawię, że będzie
słysać wojenny sygnał
alarmowy* przeciw
ammonickiej Rabbie^e.
Stanie się ona opustoszałym
rumowiskiem,
a okoliczne^f miejscowości
zostaną podpalone’.
„Izrael przejmie ziemię
tych, którzy przejęli jego
ziemię’^f – mówi Jehowa.
3 „Wyj, Cheszbonie, bo Aj
zostało zniszczone!
Krzyczcie, miejscowości
wokół Rabby.
Włóżcie wór*.
Wyjcie i błąkajcie się po
kamiennych zagrodach^g,
bo Malkam pójdzie
na wygnanie
razem ze swoimi kapłanami
i księżętami^g.
4 Niewierna córko, która
ufasz swoim skarbowi
i mówisz: „Kto wystąpi
przeciwko mnie?’”,
49:2 *Możliwe też „głos okrzyku bojo-
wego”. ^aLub „zależne od niej”. **49:3**
^bZob. Słowniczek pojęć. ^cLub „zagro-
dach dla owiec”.

dłaczego przechwalasz się
dolinami*,

swoją żyzną^a równiną?^a”

- 5** „Wszechwładny Pan, Jehowa,
Bóg Zastępów, oznajmia:
„Sprowadzam na ciebie
coś przerażającego
ze strony wszystkich,
którzy cię otaczają.
Zostaniecie rozproszeni
na wszystkie strony
i nikt nie będzie zbierał
uciekierów””.

- 6** „Potem jednak pozbieram
ammonickich jeńców’ –
oświadcza Jehowa”.

7 Tak mówi Jehowa, Bóg Za-
stępów, w sprawie Edomu:

„Czy nie ma już mądrości
w Temanie?^a

Czy wśród mających zrozu-
mienie nie znajdzie się
już dobra rada?

Czy ich mądrość
się popsuła?

- 8** Uciekajcie, wycofajcie się!
Idźcie się schronić
w głębokich miejscach,
mieszkańcy Dedanu!^b
Bo sprowadzę nieszczęście
na Ezawa,
gdy przyjdzie czas, żebym
zwrócił na niego uwagę.

- 9** Gdyby przyszli do ciebie
zbieracze winogron,
czy nie zostawiliby
jakichś resztek?
Gdyby nocą przyszli
złodzieje,
to wyrządziliby tylko tyle
szkody, ile by chcieli^c.

- 10** Ale ja ogołocę Ezawa.
Odślonię jego kryjówek,
tak iż nie zdoła się ukryć.

49:4 *Lub „nizinami”. ^aDosł. „opływa-
jącą”.

ROZDZ. 49

a Rdz 36:10, 11
Eze 25:13
Am 1:12
Abd 8

b Iz 21:13
Jer 25:17, 23

c Abd 5

szpalta 2
a Abd 6, 9

b Mal 1:3, 4

c Jer 25:27, 28
Lam 4:21
Abd 16

d Iz 34:6
Iz 63:1
Jer 49:22
Am 1:12

e Abd 18
Mal 1:3

f Abd 1

g Abd 2-4

h Jer 49:13

Jego dzieci, bracia oraz
sąsiedzi zostaną zgłodzeni^a
i już go nie będzie^b.

- 11** Zostaw swoje sieroty*,
a ja zachowam je przy życiu.
Twoje wdowy będą mi ufać”.

12 Bo tak mówi Jehowa: „Sko-
ro ci, którzy nie zostali skaza-
ni na wypicie tego kielicha, mu-
szą z niego pić, to czy ty miałbyś
uniknąć jakiegokolwiek kary? Nie
unikniesz jej, musisz ten kielich
wypić”^c.

13 „Bo przysięgłem na siebie”,
oświadcza Jehowa, „że Bocra
stanie się czymś, co budzi grozę^d
i co się znieważa, czymś spusto-
szonym i przeklętym. Wszyste-
kie jej miasta będą bezpowrotnie
zrujnowane”^e.

14 Usłyszałem wieść od Jehowy
i do narodów został posłany
wysłannik,
który nawołuje:
„Zbierzcie się i wyruszcie
przeciwko Edomowi.
Przygotujcie się do bitwy”^f.

15 „Bo sprawiłem, że nic nie
znacysz wśród narodów,
ludzie tobą pogardzają^g.”

16 Ty, który mieszkasz
w skalnych rozpadlinach,
który zajmujesz
najwyższe wzgórze,
budziłeś postrach
i to cię zwiodło,
zwiodło cię zuchwalstwo
twojego serca.
Chociaż zakładasz gniazdo
wysoko jak orzeł,
strąca cię stamtąd” –
oświadcza Jehowa.

17 „Edom stanie się czymś,
co budzi grozę^h. Każdy, kto bę-
dzie tamtędy przechodził, po-
patrzy przerażony i zagwiżdże
z powodu wszystkich jego plag.

49:11 *Dosł. „chłopców bez ojca”.

18 Jak się stało z Sodomą i Gomorą oraz sąsiednimi miejscowościami, gdy zostały zniszczone^a, mówi Jehowa, „tak i w tym kraju nikt nie będzie mieszkał ani nikt się w nim nie osiedli^b.”

19 „Oto ktoś wyjdzie jak lew^c z gęstych zarośli nad Jordanem i zaatakuje bezpieczne pastwiska. W jednej chwili zmuszę ich^{*} do ucieczki z ich ziemi. Ustanowią nad nią wybrańca. Bo kto jest jak ja i kto rzuci mi wyzwanie? Który pasterz może stawić mi czoła?^d **20** Dlatego posłuchajcie, jaką decyzję^{*} Jehowa podjął w sprawie Edomu i jakie ma zamiary wobec mieszkańców Temanu^e:

Z całą pewnością
młode z trzody
zostaną wywleczone.

Z powodu tamtych
ich miejsce zamieszkania
będzie spustoszone^f.

21 Na odgłos ich upadku
zatrzęsła się ziemia.
Rozlega się krzyk!
Odgłos ten słyszano aż
nad Morzem Czerwonym^g.

22 Wróg wzniesie się
jak orzeł i zapikuje^h,
i rozłoży skrzydła
nad Bocrąⁱ.

W tym dniu serca
wojowników Edomu
staną się jak serce kobiety,
która rodzi^j.”

23 Orędzie dotyczące
Damaszku:

„Chamat^k i Arpad
zostały zawstydzone,
bo usłyszały złe wieści.
Topnieją ze strachu.

Na morzu panuje niepokój,
nie da się go uspokoić.

49:19 *Prawdopodobnie chodzi o mieszkańców Edomu. **49:20** *Lub „radę”.

ROZDZ. 49

a Rdz 19:24, 25

b Iz 34:6, 10

c Jer 4:7

d Ps 76:7
Jer 50:44-46
Nah 1:6

e Abd 9

f Mal 1:4

g 1Kl 9:26

h Jer 4:13

i Jer 48:40
Jer 49:13j Iz 17:1
Am 1:3k Lb 13:21
2Kl 17:24
Za 9:1, 2

szpalta 2

a Am 1:4

b Rdz 25:13
Iz 42:11
Iz 60:7
Eze 27:21

24 Damaszek stracił odwagę.
Rzucił się do ucieczki,
ale ogarnęła go panika.
Chwyciły go udreka i ból
jak kobietę, która rodzi.

25 Dlaczego miasto chwały,
miasto radości nie zostało
opuszczone?

26 Jego młodzieńcy padną
na placach,
a wszyscy żołnierze w tym
dniu zginą^{*} — oświadcza
Jehowa, Bóg Zastępów.

27 „Podpalę mury Damaszku
i ogień strawi warowne
wieże Ben-Hadada^a.”

28 Tak mówi Jehowa w sprawie Kedaru^b i królestw Chacoru, które pobił babiloński król Nabuchodonozor^{*}:

„Powstańcie,
wyruszcie do Kedaru
i zniszczcie synów Wschodu.

29 Zabrane zostaną
ich namioty i trzody,
ich płótna namiotowe
i cały ich dobytek.
Ich wielbłądy
zostaną porwane.
I będzie się wołać
do tych ludzi:
„Dookoła przerażenie!”.

30 „Uciekajcie,
udajcie się daleko!
Idźcie się schronić
w głębokich miejscach,
mieszkańcy Chacoru” —
oświadcza Jehowa.
„Bo babiloński król Nabu-
chodonozor^{*} opracował
przeciwko wam strategię,
obmyślił przeciwko wam
plan”.

31 „Powstańcie, wyruszcie
przeciw narodowi,
który żyje w pokoju

49:28, 30 *Lub „Nebukadneccar”. Dosł. „Nebukaddeccar” (inny wariant tego imienia).

i mieszka bezpiecznie!" —
oświadcza Jehowa.
„Nie ma on wrót ani zasuw.
Ludzie ci mieszkają
w odosobnieniu.

- 32** Ich wielbłądy
zostały zrabowane,
a ich liczny inwentarz
zostanie zagrabiony.
Rozproszę na wszystkie
wiatry*
tych, którzy strzygą sobie
włosy na skroniach*,
i z każdej strony sprowadzę
na nich nieszczęście" —
mówi Jehowa.
- 33** „Chacor stanie się
legowiskiem szakali,
wiecznym pustkowiem.
Nikt nie będzie tam mieszkał
ani nikt się tam nie osiedli”.

34 Na początku panowania
judzkiego króla Sedekiasza^b Je-
howa tak przemówił do proro-
ka Jeremiasza w sprawie Elamu^c:
35 „Tak mówi Jehowa, Bóg Za-
stępów: „Oto łamię łuk Elamu^d,
źródło* ich potęgi. **36** Sprowa-
dzą na Elam cztery wiatry z czte-
rech krańców nieba i rozproszę
ich na wszystkie te wiatry. Nie
będzie narodu, do którego nie
pójdą rozproszeni z Elamu”.

37 „Wzbudzę w Elamitach
strach przed ich wrogami, którzy
chcą im odebrać życie*. Sprowa-
dzą na nich nieszczęście, swój
płonący gniew” — oświadcza Je-
howa. „Będę posyłał za nimi
miecz, dopóki ich nie wytępię”.

38 „Postawię w Elamie^e swój
tron, a tamtejszego króla i ksią-
żąt zgładzę” — oznajmia Jehowa.

39 „Ale pod koniec dni zbiorę
elamickich jeńców” — oświad-
cza Jehowa.

49:32 *Lub „we wszystkich kierunkach”.
49:35 *Dosł. „początek”. **49:37** *Lub
„nastają na ich duszę”.

ROZDZ. 49

a Jer 9:25, 26
Jer 25:17, 23

b 2Kl 24:18

c Rdz 10:22
Iz 21:2
Jer 25:17, 25
Eze 32:24
Dn 8:2
Dz 2:8, 9

d Iz 22:6

e Jer 25:17, 25

szpalta 2

ROZDZ. 50

a Iz 13:1

b Jer 51:8
Obj 14:8

c Iz 46:1
Jer 51:44

d Iz 13:17
Jer 51:11, 48

e Iz 11:12
Jer 3:18
Oz 1:11

f Jer 31:8, 9

g Oz 3:5

h Iz 35:10

i Jer 31:31

j Iz 53:6

k Jer 10:21
Jer 23:2
Eze 34:2, 6

l Ps 79:6, 7

50 Jehowa tak się wypowie-
dział przez proroka Je-
remiasza w sprawie Babilonu^a,
w sprawie ziemi Chaldeczyków:

- 2** „Opowiedzcie to wśród
narodów i ogłoście.
Postawcie znak* i to ogłoście.
Niczego nie ukrywajcie!
Mówcie: „Babilon zdobyty^b.
Bel okryty wstydem^c.
Merodach się przeraził.
Wizerunki Babilonu zostały
zawstyżone.
Jego odrażające bożki[#]
się przeraziły”.
- 3** Bo nadciągnął przeciw
niemu naród z północy^d.
Z jego ziemi robi coś,
co budzi grozę.
Nikt tam nie mieszka.
Ludzie i zwierzęta uciekli.
Już ich nie ma”.

4 „W tych dniach i w tym cza-
sie”, mówi Jehowa, „przyjdą ra-
zem lud Izraela i lud Judy^e. Bę-
dą iść z płaczem^f i razem będą
szukać swojego Boga, Jehowy^g.
5 Będą pytać o drogę na Sy-
jon, z twarzami zwróconymi
w tę stronę^h, i mówić: „Chodź-
my i przyłączmy się do Jeho-
wy w wiecznym przymierzu,
które nie zostanie zapomnianeⁱ.
6 Mój lud stał się trzodą
zaginionych owiec^j. Ich paste-
rze sprawili, że się one błakają^k.
Wyprowadzili je w góry i prze-
ganiali po górach i wzgórzach,
a one zapomniały o swoim miej-
scu odpoczynku. **7** Wszyscy ci,
którzy je napotykali, pożerali
je^l, a ich wrogowie mówili: „Nie
jesteśmy winni, bo oni zgrze-

50:2 *Lub „słup sygnałowy”. [#]Hebr.
termin przetłumaczony tu na „odrażają-
ce bożki” może być spokrewniony ze słowem
oznaczającym „gnój”. Używa się go
w celu wyrażenia pogardy.

szyli przeciw Jehowie—źródłu prawości, przeciw Jehowie—nadlei ich przodków”.

- 8** „Uciekajcie z Babilonu, wyjdźcie z ziemi Chaldejczyków^a i stańcie się podobni do zwierząt idących na czele trzody.
- 9** Bo wzbudzam i sprowadzam na Babilon grupę* wielkich narodów z ziemi na północy^b. Nadejdą one przeciw niemu w szyku bojowym. Stamtąd zostanie zdobyty. Ich strzały są jak strzały wojownika, które odbierają rodzicom dzieci^c. Nie wracają, dopóki nie osiągną celu.
- 10** Chaldea stanie się łupem^d. Wszyscy, którzy ją złupią, nasyca się”^e—mówi Jehowa.
- 11** „Bo się cieszyliście^f, radowaliście się, plądrując moją własność^g. Bo podsakowaliście jak jałowka na trawie i rzeliście jak ogiery.
- 12** Wasza matka została zawstydzona^h. Rozczarowała się ta, która was urodziła. Jest ona najmniejszym z narodów, bezwodnym pustkowiem i pustyniąⁱ.
- 13** Wskutek oburzenia Jehowy nie będzie zamieszkania^j, całkowicie opustoszeje^k. Każdy, kto będzie przechodził obok Babilonu, popatrzy przerażony i zagwizdże z powodu wszystkich jego plag^l.

50:9 *Dost. „zgromadzenie”.

ROZDZ. 50

- a Iz 48:20
Jer 51:6, 45
Za 2:7
2Ko 6:17
Obj 18:2, 4
- b Iz 21:2
Jer 51:11, 27, 28, 48
Dn 5:28, 30
- c Iz 13:17, 18
- d Jer 25:12
Jer 27:6, 7
- e Obj 17:16
- f Lam 1:21
- g Iz 14:4-6
Iz 47:6
Jer 30:16
- h Iz 47:8
- i Iz 13:20, 21
- j Za 1:15
- k Jer 25:12
- l Jer 51:37

szpalta 2

- a Iz 13:18
Jer 51:11
- b Jer 51:35, 36
- c Jer 51:58
- d Jer 51:6, 11
- e Ps 137:8
Obj 18:6
- f Jer 51:23
- g Iz 13:14
Jer 51:9
- h Jer 23:1
Jer 50:6
Eze 34:5
- i Jer 2:15
- j 2Kl 17:6
Iz 8:7
- k 2Kl 25:1
2Kn 36:17
Jer 4:7
- l 2Kl 19:35
Iz 14:25
Sof 2:13
- m Iz 11:16
Iz 65:10
Jer 23:3
Jer 33:7
Eze 34:14
Mi 2:12
- n Mi 7:14
- o Jer 31:6
- p Abd 19

- 14** Wyruszcie przeciwko Babilonowi w szyku bojowym i go otoczcie, wy wszyscy, którzy napinacie* łuk. Strzelajcie w to miasto, nie oszczędzajcie strzał^a, bo zgrzeszyło przeciw Jehowie^b.
- 15** Ze wszystkich stron wydajcie przeciw niemu okrzyk wojenny. Poddało się*. Jego kolumny upadły, jego mury zostały zburzone^c, bo jest to zemsta Jehowy^d. Zemście się na tym mieście. Postąpcie z nim tak, jak ono postępowało^e.

- 16** Wytepcie z Babilonu tego, kto sieje, i tego, kto w żniwa zapuszcza sierp^f. Z powodu okrutnego miecza każdy wróci do swojego ludu, każdy ucieknie do swojej ziemi^g.

17 „Lud Izraela to rozproszone owce^h. Rozproszyły je lwyⁱ. Najpierw pożarł je król Asyrii^j. Później król Babilonu Nabuchodonozor* obgryzł ich kości^k.
18 Dlatego tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela: „Z królem Babilonu i jego ziemią postąpię tak, jak postąpiłem z królem Asyrii^l.
19 A Izraela przyprowadzę z powrotem na jego pastwisko^m. Będzie się pasł w Karmelu i Baszanieⁿ i nasyci się* w górach Efraima^o i Gileadu”^p.

50:14 *Dost. „przydeptujecie”. 50:15 *Dost. „dało swoją rękę”. 50:17 *Lub „Nebukadneczar”. Dost. „Nebukadreczar” (inny wariant tego imienia). 50:19 *Lub „jego dusza nasyci się”.

- 20** „W tych dniach i w tym czasie”, oświadcza Jehowa, „będzie się szukać winy Izraela, ale jej nie będzie, i nie znajdzie się grzechów Judy, bo przebaczę tym, których pozostawię”^a.
- 21** „Wyrusz przeciw ziemi Merataim i przeciw mieszkańcom Pekodu”^b. Niech zostaną wybici, doszczętnie zgładzeni** — mówi Jehowa. „Zrób wszystko, co ci nakazałem.
- 22** W kraju słyhać odgłosy wojny, doszło do wielkiej klęski.
- 23** Jakże to młot kowalski całej ziemi został ścięty i złamany!^c Jakże to Babilon stał się czymś, co budzi wśród narodów grozę!^d
- 24** Zastawiłem na ciebie sidło, Babilonie, i zostałeś złapany, choć o tym nie wiedziałeś. Znalaziono cię i schwytano^e, bo przeciwstawiłeś się Jehowie.
- 25** Jehowa otworzył swoją składnicę i wyciąga oręż swojego oburzenia^f. Bo Wszechwładny Pan, Jehowa, Bóg Zastępów, ma coś do zrobienia w kraju Chaldejczyków.
- 26** Przybądźcie przeciwko niemu z dalekich miejsc^g. Otwórzcie jego spichlerze^h. Usypcie z niego stos jak stopy ziarna.

50:21 *Lub „przeznaczeni na zagładę”.
Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 50

a Iz 44:22
Jer 31:34
Mi 7:19

b Eze 23:22, 23

c Iz 14:5, 6
Jer 51:20

d Jer 51:41
Obj 18:15, 16

e Jer 51:31
Dn 5:30
Obj 18:8

f Iz 13:5
Jer 51:11

g Jer 51:27

h Jer 50:10

szpalta 2

a Iz 14:22, 23

b Iz 34:6, 7
Eze 39:18

c Ps 94:1
Jer 51:11

d Jer 50:14

e Ps 137:8
Jer 51:56

f Lam 3:64
Obj 18:6

g Iz 14:13

h Iz 13:17, 18

i Jer 51:25

j Iz 14:13
Dn 4:30

k Jer 51:26

Całkowicie go zniszczcie*^a.

Niech nikt w nim nie pozostanie.

27 Wyrzńicie wszystkie jego młode byki^b.

Niech idą na rzeź.

Biada im, bo nadszedł ich dzień, czas ich rozrachunku!

28 Słyszać odgłosy tych, którzy uciekają, którzy uciekają z ziemi babilońskiej, żeby opowiedzieć na Syjonie o zemście naszego Boga, Jehowy, o zemście za Jego świątynię^c.

29 Wezwijcie przeciw Babilonowi łuczników, wszystkich, którzy napinają* łuk^d. Stańcie obozem dookoła niego. Niech nikt nie ujdzie. Odpłaćcie mu stosownie do tego, co robił^e.

Postąpcie z nim tak, jak on postępował^f.

Bo zuchwale wystąpił przeciw Jehowie, przeciw Świętemu Izraela^g.

30 Dlatego jego młodzieńcy padną na placach^h, a wszyscy jego żołnierze w tym dniu zginą* — oświadcza Jehowa.

31 „Jestem przeciw tobieⁱ, zuchwalcze”^j, mówi Wszechwładny Pan, Jehowa, Bóg Zastępów, „bo nadejdzie twój dzień, czas, kiedy pociągnę cię do odpowiedzialności.

32 Zuchwalcze, potkniesz się i upadniesz, a nikt cię nie podniesie^k.

50:26 *Lub „przeznaczcie go na zagładę”. **50:29** *Dosł. „przydeptują”. **50:30** *Dosł. „zostaną uciszeni”.

- I podpalę twoje miasta,
a ogień strawi wszystko
dookoła ciebie”.
- 33** Tak mówi Jehowa,
Bóg Zastępów:
„Izraelici i Judejczycy
są gnębieni,
a wszyscy, którzy wzięli ich
do niewoli, trzymają ich”.
- Nie pozwalają im odejść^b.
- 34** Ale ich Wykupiciel
jest silny^c.
Ma na imię Jehowa,
Bóg Zastępów^d.
Na pewno wystąpi
w ich obronie^e,
żeby dać odpocząć ich ziemi^f
i sprowadzić niepokój na
mieszkańców Babilonu”^g.
- 35** „Miecz spadnie
na Chaldejczyków”,
oświadczają Jehowa,
„na mieszkańców Babilonu,
na jego książąt
i mędrców”^h.
- 36** Miecz spadnie
na próżnych gadułów*
i będą postępować głupio.
Miecz spadnie na jego wo-
jowników i się przerażąⁱ.
- 37** Miecz spadnie na ich konie
i rydwany wojenne,
a także na ludzi wszelkiej na-
rodowości w tym mieście.
Wszyscy zniewieścieją^j.
Miecz spadnie na jego skarby
i te zostaną zagrabione^k.
- 38** Biada jego wodom, zostaną
wysuszone^l.
Bo jest to kraj bożków^m,
a z powodu swoich
przerażających wizji ludzie
postępują jak szaleni.
- 39** Dlatego będą w nim
mieszkać pustynne
zwierzęta razem
z wyjącymi zwierzętami,
- 50:36** *Lub „fałszywych proroków”.

ROZDZ. 50

- a Iz 47:6
b Iz 14:17
c Iz 41:14
Obj 18:8
d Iz 47:4
e Lam 3:59
f Iz 14:3, 4
g Jer 51:24
h Iz 47:13
Jer 51:57
Dn 5:7
i Jer 51:30
j Iz 13:8
k Iz 45:3
l Iz 44:27
Jer 51:36, 37
Obj 16:12
m Iz 46:1
Jer 51:44, 52
Dn 5:1, 4
- szpalta 2**
a Iz 13:20, 21
Jer 51:37
Obj 18:2
b Jer 25:12
Jer 51:43, 64
c Iz 13:19
d Rdz 19:24, 25
Judy 7
e Jer 51:26
f Iz 13:5, 17
g Iz 45:1
Jer 51:11
Jer 51:27, 28
h Jer 50:9
i Ps 137:8
Iz 13:17, 18
j Jer 51:42
k Jer 51:27
l Jer 51:31
m Dn 5:6
n Iz 41:25
o Jer 49:19-21
p Jer 51:11

będą go zamieszkiwać
strusie^a.

Na zawsze pozostanie
bezludny,
nikt w nim nie zamieszka
przez wszystkie
pokolenia”^b.

40 „Jak się stało z Sodomą
i Gomorą^c oraz sąsiednimi miej-
scowościami, gdy Bóg je znisz-
czył”^d, mówi Jehowa, „tak i w tym
kraju nikt nie będzie mieszkał ani
nikt się w nim nie osiedli^e.”

41 Spójrzcie! Z północy
przychodzi lud,
z najodleglejszych miejsc
na ziemi^f
powstanie wielki naród
oraz wielcy królowie^g.

42 Władają łukiem i oszczepem^h.
Są okrutni i nie okażą
miłosierdziaⁱ.

Gdy jadą na koniach,
rozlega się odgłos przypomi-
nający wzburzone morze^j.
Jak jeden mąż ustawiają się
w szyku bojowym przeciw
tobie, córko babilońska^k.

43 Król Babilonu usłyszał
o nich wieść^l
i opadły mu ręce^m.
Dopada go przerażenie,
chwytą go ból jak
ból kobiety, która rodzi.

44 „Oto ktoś wyjdzie jak lew
z gęstych zarośli nad Jordanem
i zaatakuje bezpieczne pastwi-
ska. W jednej chwili zmuszę ich
do ucieczki z ich ziemi. Ustano-
wię nad nią wybrańcaⁿ. Bo kto
jest jak ja i kto rzuci mi wyzwanie?
Który pasterz może stawić
mi czoła?”^o **45** Dlatego posłu-
chajcie, jaką decyzję* Jehowa
podjął w sprawie Babilonu^p i ja-
kie ma zamiary wobec ziemi
Chaldejczyków:

50:45 *Lub „radę”.

Z całą pewnością
młode z trzody
zostaną wywleczone.

Z powodu tamtych
ich miejsce zamieszkania
będzie spustoszone^a.

46 Na odgłos zdobycia Babilonu
zatrząśnie się ziemia,
a wśród narodów będzie
słychać krzyk^b.

51 Tak mówi Jehowa:
„Wzbudzam przeciw Babi-
lonowi^c i mieszkańcom
Leb-Kamaj*
niszczycielski wiatr.

2 Poślę do Babilonu tych,
którzy odwiewają.
Ci go odwieją i ogołocą
jego ziemię.

W dniu nieszczęścia
nadciągną przeciw niemu
ze wszystkich stron^d.

3 Niech łucznik nie napnie*
swojego łuku
i niech nikt nie wstanie
w swoim pancerzu.
Nie okazujcie współczucia
jego młodzieńcom^e.
Zglądźcie^f całe jego wojsko.

4 Padną zabici
w kraju Chaldejczyków,
poprzebijani
na jego ulicach^f.

5 Bo Izrael i Juda nie owdo-
wili po swoim Bogu, po
Jehowie, Bogu Zastępów^g.
Ale ziemia tamtych* jest
w oczach Świętego Izraela
pełna winy.

6 Uciekajcie z Babilonu
i ratujcie swoje życie^h.
Nie zgińcie z powodu
jego przewinienia.

51:1 *Najwyraźniej jest to kryptonym
nazwy Chaldea. **51:3** *Dost. „nie przy-
depcze”. *Lub „przeznaczcie na za-
glądę”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **51:5**
*Czyli Chaldejczyków. **51:6** *Lub „du-
szę”.

ROZDZ. 50

a Iz 13:1, 20
Jer 51:43

b Obj 18:9

ROZDZ. 51

c Jer 50:9

d Jer 50:14, 29

e Iz 13:17, 18
Jer 50:30

f Iz 13:15

g Ps 94:14
Iz 44:21
Jer 46:28
Za 2:12

h Jer 50:8
Za 2:7
Obj 18:4

szpalta 2

a Jer 25:12, 14
Jer 50:15

b Obj 17:1, 2
Obj 18:3

c Jer 25:15, 16

d Iz 21:9
Iz 47:9
Obj 14:8

e Obj 18:2, 9

f Iz 13:14

g Obj 18:4, 5

h Mi 7:9

i Jer 50:28

j Jer 50:14

k Iz 13:17
Iz 45:1

l Iz 13:2

m Obj 17:17

n Obj 17:1, 15

o Iz 45:3
Jer 50:37

Bo to czas zemsty Jehowy.
On odplaca Babilonowi
za jego postępowanie^a.

7 Babilon był w ręku Jehowy
złotym kielichem.

Upijał całą ziemię.

Z jego winy piły narody^b
i dlatego oszalały^c.

8 Babilon nagle upadł
i jest rozbity^d.

Lamentujcie nad nim!^e

Weźcie balsam, żeby
ukoić jego ból. Może
zostanie uzdrowiony^f.

9 „Próbowaliśmy uzdrowić Ba-
bilon, ale to się nie udało.

Zostawcie go i chodźmy
każdy do swojej ziemi^f.

Bo jego sąd sięgnął nieba,
jest tak wysoko jak chmury^g.

10 Jehowa zapewnił nam
sprawiedliwość^h.

Chodźcie, opowiadajmy
na Syjonie o dziele
naszego Boga, Jehowyⁱ.

11 „Wypolerujcie strzały^j,
weźcie okragłe tarcze*.

Jehowa pobudził ducha
medyjskich królów^k,
bo zamierza
zniszczyć Babilon.

Jest to zemsta Jehowy,
zemsta za Jego świątynię.

12 Wznieście znak*^l przeciw
murom Babilonu.

Wzmocnijcie straż,
postawcie strażników.

Przygotujcie ludzi, którzy
będą czyhać w zasadzce.

Bo Jehowa
opracował strategię
i zrealizuje to,
co zapowiedział
mieszkańcom Babilonu^m.

13 „Kobieto mieszkająca
nad wieloma wodamiⁿ,
opływająca w skarby^o,

51:11 *Możliwe też „napelnijcie kołcza-
ny”. **51:12** *Lub „słup sygnałowy”.

- nadszedł twój koniec, kres*
twojego wzbogacania się^a.
- 14** Jehowa, Bóg Zastępów,
przysiągł
na samego siebie*:
„Napełnię cię ludźmi,
będą liczni jak szarańcze
i tryumfalnie nad tobą
wykrzykną”^b.
- 15** To On utworzył ziemię
swoją mocą,
On utwierdził żyzną krainę
swą mądrością^c
i rozpostarł niebo
swoim zrozumieniem^d.
- 16** Gdy daje słyszeć swój głos,
wody w niebie się burzą.
Sprawia też, że z krańców
ziemi wznoszą się
chmury*.
Wywołuje błyskawice
w trakcie deszczu^e
i wyprowadza wiatr
ze swoich składnic^e.
- 17** Każdy człowiek postępuje
nierozumnie i bez wiedzy.
Każdy złotnik zostanie
zawstydzony z powodu
rzeźbionego bożka^f.
Bo wykonany przez niego
metalowy posąg
jest fałszem
i w tych rzeczach
nie ma ducha^g.
- 18** Są czymś daremnym^h,
dziełem wartym śmiechu.
Zginą, gdy nadejdzie dzień
ich rozrachunku.
- 19** Nie taki jest Bóg* Jakuba,
bo On jest Twórcą
wszystkiego,
nawet laską
swojej własnościⁱ.

51:13 *Dost. „miarą”. **51:14** *Lub „swoją duszę”. **51:16** *Lub „obłoki pary”. *Możliwe też „robi upusty dla deszczu”. **51:17** *Lub „tchnienia”. **51:19** *Dost. „Dział”. *Możliwe też „nawet swojej łaski, swojej własności”.

ROZDZ. 51

a Hab 2:9
Obj 18:11, 12
Obj 18:19

b Jer 50:15

c Ps 93:1
Ps 104:24

d Ps 136:5
Prz 3:19
Iz 40:22
Jer 10:12-16

e Ps 135:7

f Iz 44:11

g Hab 2:19

h Iz 41:29
Jer 14:22

i Pwt 32:9

szpalta 2

a Iz 47:4

b Ps 137:8

c Jer 25:9

d Jer 50:31

e Jer 50:13, 40
Obj 18:21

f Iz 13:2
Jer 51:12

Ma na imię Jehowa,
Bóg Zastępów”^a.

- 20** „Ty jesteś dla mnie maczugą
wojenną, orężem do walki,
bo tobą roztrzaskam narody,
tobą zniszczę królestwa.
- 21** Tobą roztrzaskam konia
i jego jeźdźcę.
Tobą roztrzaskam rydwan
wojenny i jego woźnicę.
- 22** Tobą roztrzaskam
mężczyznę i kobietę.
Tobą roztrzaskam
starca i chłopca.
Tobą roztrzaskam
młodzieńca i dziewczynę.
- 23** Tobą roztrzaskam pasterza
i jego trzodę.
Tobą roztrzaskam rolnika
i jego zaprzęg.
Tobą roztrzaskam namiest-
ników i zarządców.
- 24** I odpłacę Babilonowi
oraz wszystkim
mieszkańcom Chaldei
za całe zło, którego
na waszych oczach
dopuszcili się na Syjonie”^b —
oświadcza Jehowa.
- 25** „Niszczycielska góro, ty, któ-
ra niszczysz całą ziemię^c,
jestem przeciw tobie”^d —
oznajmia Jehowa.
„Wyciągnę rękę przeciw
tobie i strącę cię ze skał,
i zrobię z ciebie
wypaloną górę”.
- 26** „Nie będzie się z ciebie brać
kamienia na narożnik
ani na fundament,
bo zostaniesz bezpowrotnie
zrujnowana”^e —
mówi Jehowa.
- 27** „Wzniescie znak* w kraju^f.
Zadmićcie w róg
pośród narodów.
- 51:27** *Lub „słup sygnałowy”.

- Wyznaczcie* narody do walki przeciw Babilonowi. Wezwijcie przeciw niemu królestwa Araratu^a, Minni i Aszkenazu^b. Powołajcie przeciw niemu tego, kto werbuje do wojska. Sprawcie, żeby konie ruszyły jak młode szarańcze.
- 28** Wyznaczcie* do walki przeciw niemu narody, królów Medii^c, jej namiestników i wszystkich jej zarządców oraz wszystkie kraje, nad którymi panują.
- 29** Ziemia się zatrząse i zadrży, bo Jehowa zrealizuje swój zamiar wobec Babilonu, żeby zrobić z niego coś, co budzi grozę, miejsce, gdzie nikt nie mieszka^d.
- 30** Wojownicy Babilonu przestali walczyć. Siedzą w swoich twierdzach. Opadli z sił^e, zniewieścili^f. Jego domy zostały podpalone, jego zasuwy – połamane^g.
- 31** Jeden goniec biegnie na spotkanie drugiemu gońcowi i jeden posłaniec biegnie na spotkanie drugiemu posłańcowi, żeby powiadomić króla Babilonu, że jego miasto zostało zdobyte ze wszystkich stron^h,
- 32** że brody zostały zajęteⁱ, papirusowe łodzie – spalone, a żołnierze są przerażeni^j.
- 33** Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela:
„Córka babilońska jest jak klepisko.

51:27, 28 *Dosl. „uświećcie”.

ROZDZ. 51

a Rdz 8:4

b Rdz 10:2, 3
Jer 50:41

c Iz 13:17
Dn 5:30, 31

d Iz 13:13, 19
Jer 50:13
Jer 50:39, 40

e Iz 13:7

f Jer 50:37

g Ps 107:16
Iz 45:2

h Iz 47:11
Jer 50:24, 43

i Iz 44:27
Jer 50:38
Obj 16:12

szpalta 2

a 2Kn 36:17, 18
Jer 50:17

b Jer 51:44

c Ps 137:8
Jer 50:29

d Jer 50:34

e Pwt 32:35

f Iz 44:27
Jer 50:38

g Jer 25:12
Jer 50:15

h Iz 13:19, 22

i Jer 50:13, 39

j Dn 5:1, 4

k Jer 25:17, 27
Jer 51:57

Nastał czas, żeby ją udeptać. Już wkrótce nadejdzie dla niej czas żniw”.

- 34** „Babiloński król Nabuchodonozor* pożarł mnie^a, wywołał we mnie niepokój. Odstawił mnie jak puste naczynie. Połknął mnie jak wielki wąż^b, napełnił swój żołądek moimi smakołykami. Pozbył się mnie^c.”

- 35** „Niech na Babilon spadnie przemoc, której dopuścił się wobec mnie i mojego ciała! – mówi mieszkaniec Syjonu^c. „I niech moja krew spadnie na mieszkańców Chaldei! – mówi Jerozolima”.

- 36** Dlatego tak mówi Jehowa: „Wystąpię w twojej obronie^d i zemszczę się za ciebie^e.

Wysuszę jego morze i jego studnie^f.

- 37** Babilon stanie się rumowiskiem^g, legowiskiem szakali^h, czymś, co budzi grozę i nad czym się gwiżdże, nikt nie będzie tam mieszkałⁱ.

- 38** Wszyscy razem będą ryczeć jak młode lwy*. Będą pomrukiwać jak lwiątką”.

- 39** „Gdy wzbiorą w nich pragnienia, przygotuję im ucztę i ich upiję, żeby się radowali^j. Potem zasną wiecznym snem, z którego się nie zbudzą”^k – oświadcza Jehowa.

51:34 *Lub „Nebukadneccar”. Dosl. „Nebukadreccar” (inny wariant tego imienia). ^aLub „splotał mnie”. **51:38** *Lub „młode grzywiaste lwy”.

- 40** „Poprowadzę ich jak jagnięta na rzeź, jak barany i kozy”.
- 41** „Jakże Szeszak* został zdobyty^a, jakże Chwała całej ziemi została pojmana!^b Jakże Babilon stał się wśród narodów czymś, co budzi grozę!
- 42** Morze runęło na Babilon. Zakryło go mnóstwem fal.
- 43** Jego miasta stały się czymś, co budzi grozę, bezwodną ziemią i pustynią — ziemią, w której nikt nie będzie mieszkał ani przez którą nikt nie będzie przechodził^c.
- 44** Zwrócę uwagę na Bela^d w Babilonie i wyciągnę mu z paszczy to, co połknął^e. Narody już nie będą do niego napływać, a mury Babilonu upadną^f.
- 45** Wyjdźcie z niego, mój ludu!^g Ratujcie swoje życie^{*h} przed płonącym gniewem Jehowy!ⁱ
- 46** Nie upadajcie na duchu ani się nie bójcie z powodu wiadomości, która rozedzie się w tej ziemi. W jednym roku usłyszycie tę wiadomość, a w następnym roku kolejną — o przemocy w kraju i o tym, że władca wystąpi przeciwko władcy.
- 47** Dlatego nadchodzą dni, gdy zwrócę uwagę na bożki Babilonu. Cała jego ziemia zostanie zawstydzona,

51:41 *Najwyraźniej jest to kryptonim nazwy Babel (Babilon). **51:45** *Lub „dusze”.

ROZDZ. 51

a Jer 25:17, 26

b Iz 13:19
Jer 49:25
Dn 4:30c Iz 13:1, 20
Jer 50:39d Iz 46:1
Jer 50:2e 2Kń 36:7
Ezd 1:7
Jer 51:34
Dn 1:1, 2

f Jer 51:58

g Iz 48:20
Obj 18:4h Jer 51:6
Za 2:7

i Iz 13:13

szpalta 2

a Iz 13:15
Dn 5:30b Iz 44:23
Iz 48:20
Iz 49:13
Obj 18:20c Jer 50:3
Jer 50:41d Jer 50:17
Jer 51:24e Jer 50:8
Obj 18:4f Ezd 1:3
Ps 137:5g Ps 79:1
Lam 1:10

h Iz 13:15

i Iz 14:13
Dn 4:30

j Jer 50:10

k Iz 13:6

l Jer 50:22, 23

pośród niego będą padać wszyscy jego zabici^a.

48 Niebo i ziemia oraz wszystko, co w nich jest, będą radośnie wykrzykiwać nad Babilonem^b, bo z północy nadciągną na niego niszczyciele^c — oświadczają Jehowa.

49 „Za sprawą Babilonu pogi-nęli nie tylko Izraelici^d, w Babilonie poginęli też ludzie z całej ziemi.

50 Wy, którzy ocaleliście od miecza, idźcie i się nie zatrzymujcie!^e Wy, którzy jesteście daleko, pamiętajcie o Jehowie i wspominajcie w sercu Jerozolimę^f”.

51 „Zostaliśmy zawstydzeni, bo słyszeliśmy drwiny. Nasze twarze okryło upokorzenie, bo cudzoziemcy* zaatakowali święte miejsca^g domu Jehowy”^g.

52 „Dlatego nadchodzą dni”, mówi Jehowa, „gdy zwrócę uwagę na bożki Babilonu, a w całej jego ziemi będą jęczeć ranni”^h.

53 „Nawet gdyby Babilon wstąpił do niebaⁱ, nawet gdyby umocnił swoje strzeliste twierdze, ode mnie nadciągną ci, którzy go zniszczą”^j — oświadczają Jehowa.

54 „Słuchajcie! Oto krzyk z Babilonu^k, odgłos wielkiej klęski z ziemi Chaldejczyków^l,
55 bo Jehowa niszczy Babilon, uciszy jego potężny głos.

51:51 *Lub „obcy”. ^gZob. Słowniczek pojęć.

Ich fale będą huczeć
jak wiele wód.

Będzie słyszeć ich głos.

56 Bo na Babilon nadciągnie
niszczyciel^a.

Wojownicy Babilonu
zostaną schwytani^b,
a ich łuki roztrząskane,
bo Jehowa jest
Bogiem odpłaty^c.
Na pewno odpłaci^d.

57 Upiję jego książąt i mędrców^e,
jego namiestników,
zarządców i wojowników
i zasną wiecznym snem,
z którego się nie zbudzą^f —
oświadcza Król, który
ma na imię Jehowa,
Bóg Zastępów.

58 Tak mówi Jehowa,
Bóg Zastępów:
„Mur Babilonu, choć szeroki,
zostanie całkowicie
zburzony^g,
a jego bramy, choć wysokie,
zostaną podpalone.
Ludy będą trudzić się
na darmo,
narody umęczać się tylko po
to, żeby podsyć ogień^h”.

59 Prorok Jeremiasz dał polecenie Serajaszowi, synowi Neria-szaⁱ, syna Machsejasza, gdy ten udawał się z judzkim królem Sedekiaszem do Babilonu w czwartym roku jego panowania. Serajasz był kwartmistrzem. **60** Jeremiasz opisał w jednej księdze całe nieszczęście, które miało przyjść na Babilon, wszystkie te słowa napisane przeciw Babilonowi, **61** a następnie powiedział Serajaszowi: „Gdy dotrzesz do Babilonu i go zobaczysz, przeczytaj na głos wszystkie te słowa. **62** Potem powiedz: „Jehowo, zapowiedziałeś, że to miejsce zostanie zniszczone i opustoszeje, że nie będzie tam człowieka ani zwie-

ROZDZ. 51

a Iz 21:2

b Jer 50:36

c Pwt 32:35

Ps 94:1

Iz 34:8

Jer 50:29

Obj 18:5

d Ps 137:8

e Jer 25:27

f Jer 51:39

g Jer 50:15

Jer 51:44

h Hab 2:13

i Jer 32:12

Jer 36:4

Jer 45:1

szpalta 2

a Iz 13:1, 20

Iz 14:23

Jer 50:3, 39

Jer 51:29, 37

b Obj 18:21

c Jer 51:58

ROZDZ. 52

d 2Kl 24:17-20

2Kn 36:11, 12

e 2Kl 23:31

f 2Kl 24:1

2Kn 36:5

g Kpl 26:33

Pwt 31:16, 17

h 2Kn 36:11, 13

Eze 17:15

i Pwt 28:52

2Kl 25:1, 2

Iz 29:3

Jer 39:1

Eze 4:1, 2

Eze 21:21, 22

j Jer 39:2

k Pwt 28:53-57

2Kl 25:3-7

Iz 3:1

Eze 4:16

l Jer 39:4-7

m Jer 24:8

Jer 34:21

Jer 37:17

Jer 38:18

rzęcia i że to miasto zostanie bezpowrotnie zrujnowane^a. **63** Gdy skończysz czytać tę księgę, przywiąż do niej kamień i rzuć ją w środek Eufratu. **64** Potem powiedz: „Właśnie tak utonie Babilon i nigdy więcej się nie podniesie^b z powodu nieszczęścia, które na niego sprowadzam; a jego mieszkańcy się utrudzą^c”.

Tu kończą się słowa Jeremiasza.

52 Sedekiasz^d miał 21 lat, gdy został królem, i panował w Jerozolimie 11 lat. Jego matką była Chamutal^e, córka Jeremiasza z Libny. **2** Robił to, co złe w oczach Jehowy. Postępował dokładnie tak jak Jehojakim^f. **3** Jehowa rozgniewał się z powodu tego, co działo się w Jerozolimie i Judzie, aż w końcu odrzucił ich mieszkańców^g. A Sedekiasz zbuntował się przeciwko królowi Babilonu^h. **4** W dziewiątym roku panowania Sedekiasza, 10 dnia miesiąca dziesiątego, babiloński król Nabuchodonozorⁱ i cała jego armia nadciągnęli pod Jerozolimę. Rozłożyli się obozem i zbudowali wokół niej mur oblężniczy^j. **5** Oblężenie trwało do 11 roku panowania króla Sedekiasza.

6 Dziewiątego dnia miesiąca czwartego^k, kiedy w mieście panował dotkliwy głód i ludzie nie mieli co jeść^k, **7** w końcu zrobiono wyłom w murze miasta. Chociaż Chaldejczycy otaczali miasto, wszyscy żołnierze uciekli nocą przez bramę między dwoma murami, obok ogrodu królewskiego, i dalej Drogą Arabów^l. **8** Wojsko chaldejskie ruszyło w pościg za królem Sedekiaszem^m i dogoniło go na pustynnych równinach Jerycha,

52:4 *Lub „Nebukadneczar”. Dosł. „Nebukadeczar” (inny wariant tego imienia).

a wszyscy jego żołnierze zostawili go i puciekali. **9** Król Sedekiasz został schwytany i zaprowadzony do babilońskiego króla do Ribli w ziemi Chamat, gdzie ten wydał na niego wyrok. **10** W Ribli król Babilonu zamordował na oczach Sedekiasza jego synów, a także wszystkich judzkich książąt. **11** Potem go oślepił^a, zakuł w miedziane kajdany, zabrał do Babilonu i więził aż do dnia jego śmierci.

12 W 19 roku panowania babilońskiego króla Nabuchodonozora*, 10 dnia miesiąca piątego, dowódca straży Nebuzaradan, który mu usługiwał, wkroczył do Jerozolimy^b. **13** Spalił dom Jehowy^c, dom* króla i wszystkie domy w Jeruzolimie. Spalił każdy wielki dom. **14** Całe wojsko chaldejskie, które było z dowódcą straży, zburzyło mury otaczające Jeruzolimę^d.

15 Dowódca straży Nebuzaradan uprowadził na wygnanie niektórych mało znaczących i innych, którzy pozostali w mieście. Zabrał też tych, którzy przeszli na stronę króla Babilonu, a także resztę wprawnych rzemieślników^e. **16** Pozostawił jednak część najbiedniejszych ludzi, żeby pracowali w winnicach oraz na roli jako przymusowi robotnicy^f.

17 Chaldecyzy porozbijali miedziane kolumny^g, które były w domu Jehowy, jak również wózki^h i miedziany zbiornik zwany morzemⁱ, znajdujące się w domu Jehowy, i wywieźli całą miedź do Babilonu^j. **18** Zabrali też kubły, szufelki, szczypce, misy^k, kielichy^l i wszystkie inne przybory z miedzi używane podczas służby w świątyni. **19** Do-

52:12 *Lub „Nebukadneccara”. Dosł. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia). 52:13 *Lub „pałac”.

ROZDZ. 52

a Eze 12:13

b 2Kl 25:8-10

c 1Kl 9:8
2Kn 36:17, 19
Ps 74:8
Ps 79:1
Jer 26:18
Lam 2:7
Eze 24:21

d Jer 39:8

e 2Kl 25:11, 12
Jer 39:9, 10

f 2Kl 25:22

g 1Kl 7:15, 21

h 1Kl 7:27

i 1Kl 7:23
2Kn 4:11-15j 2Kl 25:13-16
Jer 27:19, 22

k 1Kl 7:45

l 2Kn 4:19, 22

szpalta 2

a 1Kl 7:50

b 1Kl 7:48, 49

c 2Kn 24:14
2Kn 36:18

d 1Kl 7:23, 25

e 1Kl 7:15-20

f 2Kn 3:15

g 2Kn 3:16
2Kn 4:13h 1Kn 6:14
Ezd 7:1i Jer 21:1, 2
Jer 29:25

j 2Kl 25:18-21

k 2Kl 25:6
Jer 52:10

wódca straży zabrał przybory ze szczerzego złota i srebra: misy^a, pojemniki na rozżarzone węgle, czasze, kubły, świeczniki^b, kielichy i czasze używane podczas składania ofiar^c. **20** Jeśli chodzi o dwie kolumny, zbiornik*, 12 miedzianych byków^d, które były pod tym zbiornikiem, i wózki, które król Salomon wykonał do domu Jehowy, to nawet nie dało się określić, ile ważyła pochodząca z nich miedź.

21 Każda kolumna miała 18 łokci* wysokości, 12 łokci w obwodzie^e i 4 palce^f grubości, a w środku była pusta. **22** Kolumnę wieńczyła wysoka na 5 łokci głowica z miedzi^f. Głowicę zdobiła dookoła siatka i owoce granatu—wszystko również wykonane z miedzi. Druga kolumna i jej owoce granatu wyglądały dokładnie tak samo. **23** Dookoła* było 96 owoców granatu. W sumie na całej siatce było ich 100^g.

24 Ponadto dowódca straży uprowadził naczelnego kapłana Serajasza^h oraz drugiego kapłana, Sofoniaszaⁱ, i trzech ożwiernychⁱ. **25** Uprowadził też z miasta dworzani^a, którzy dowodził żołnierzami, siedmiu bliskich współpracowników króla, których znaleziono w mieście, sekretarza dowódcy armii, który zajmował się poborem do wojska, a także 60 mężczyzn spośród zwykłych ludzi, którzy jeszcze byli w mieście. **26** Dowódca straży Nebuzaradan zabrał ich i zaprowadził do króla Babilonu do Ribli. **27** A w Ribli^k w ziemi Chamat król Babilonu ich

52:20 *Dosł. „morze”. 52:21 *Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. Dodatek B14. ^fLub „opasały ją sznur mierniczy o długości 12 łokci”. ^gGrubość palca odpowiadała 1,85 cm. Zob. Dodatek B14. 52:23 *Lub „widocznych”.

uśmiercił. I mieszkańcy Judy zostali uprowadzeni ze swojego kraju na wygnanie^a.

28 Nabuchodonozor* uprowadził na wygnanie następujące grupy ludzi: W siódmym roku swojego panowania uprowadził 3023 Żydów^b.

29 W 18 roku panowania Nabuchodonozora*^c zabrano z Jerozolimy 832 ludzi[#].

30 W 23 roku panowania Nabuchodonozora* dowódca straży Nebuzardan również poprowadził Żydów na wygnanie – 745 ludzi^{#d}.

52:28 *Lub „Nebukadneccar”. Dosł. „Nebukadreccar” (inny wariant tego imienia). **52:29, 30** *Lub „Nebukadneccara”. Dosł. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia). **52:29** #Lub „duże”. **52:30** #Lub „dusz”.

ROZDZ. 52

a Kpl 18:25
Kpl 26:33
Pwt 28:36
Iz 24:3
Jer 25:9

b 2Kl 24:12, 14

c Jer 32:1

d Jer 6:9

szpalta 2

a 2Kl 24:8
Jer 24:1
Jer 37:1
Mt 1:11

b 2Kl 25:27-30

W sumie zabrano na wygnanie 4600 ludzi[#].

31 Potem, w 37 roku wygnania judzkiego króla Jehojachina^a, 25 dnia miesiąca dwunastego, babiloński król Ewil-Merodach ułaskawił* Jehojachina i wypuścił go z więzienia. Był to rok, w którym Ewil-Merodach objął władzę^b.

32 Ewil-Merodach traktował Jehojachina życzliwie i wyniósł go ponad* innych królów, którzy też znaleźli się w Babilonie. **33** Jehojachin zdjął więc ubiór więzienny i przez resztę życia jadał przy stole króla. **34** Otrzymywał od króla Babilonu stałą przydział żywności – dzień po dniu, przez całe życie, aż do śmierci.

52:31 *Dosł. „podniósł głowę”. **52:32** *Lub „postawił jego tron wyżej niż trony”.

LAMENTACJE

ZARYS TREŚCI

- 1 Jerozolima uosobiona jako wdowa
Siedzi samotna i opuszczona (1)
Wielkie grzechy Syjonu (8, 9)
Syjon odrzucony przez Boga (12-15)
Nie ma nikogo, kto mógłby pocieszyć Syjon (17)
- 2 Jehowa gniewa się na Jerozolimę
Nie okazał współczucia (2)
Jehowa jak wróg dla Jerozolimy (5)
Łzy wylwane nad Syjonem (11-13)
Przechodnie szydzą z miasta, które dawniej było piękne (15)
Wrogowie cieszą się z upadku Syjonu (17)
- 3 Jeremiasz mówi o swoich uczuciach i nadziei
„Będę cierpliwie czekał” (21)
Przejawy Bożego miłosierdzia są nowe każdego rana (22, 23)

- Bóg jest dobry dla tych, którzy pokładają w Nim nadzieję (25)
Dobrze jest, gdy młodzi noszą jarzmo (27)
Bóg chmurą zagroził do siebie dostę (43, 44)
- 4 Straszne skutki oblężenia Jerozolimy
Brak żywności (4, 5, 9)
Kobiety gotują własne dzieci (10)
Jehowa wylał swój gniew (11)
- 5 Modlitwa ludu o odrodzenie
„Pamiętaj o tym, co nas spotkało” (1)
„Biada nam, bo zgrzeszyliśmy” (16)
„Jehowo, poprowadź nas z powrotem” (21)
„Niech wszystko będzie jak za dawnych czasów” (21)

N [alef]*

1 Ach, jak samotnie siedzi
teraz ta, która była
miastem pełnym ludzi!^a
Choć była ludna wśród
narodów, upodobniła się
do wdowy!^b
Choć była księżniczką wśród
prowincji, narzucono jej
pracę przymusową!^c

B [bet]

2 Rzewnie płacze w nocy^d, po
jej policzkach spływają łzy.
Żaden z jej kochanków
jej nie pociesza.^e
Wszyscy przyjaciele ją zdrad-
zili^f, stali się jej wrogami.

G [gimel]

3 Juda poszła na wygnanie^g
zgnębiona i okrutnie
zniewolona^h.

Musi mieszkać wśród
narodówⁱ, nie ma gdzie
odpocząć.

Wszyscy jej prześladowcy
dopadli ją w jej udreć.

D [dalef]

4 Drogi na Syjon są pograżone
w żałobie, bo nikt nie
przychodzi na święto^j.

Wszystkie bramy Jerozolimy
są zniszczone^k,
a jej kapłani wzdychają.

Jej dziewczęta* rozpaczają,
a ją samą przepełnia
gorzka udreć.

H [he]

5 Jej przeciwnicy są teraz dla
niej panem*, jej wrogowie
niczym się nie przejmują^l.

Bo z powodu jej licznych
grzechów Jehowa sprawił
ją w rozpacz^m.

Wróg zabrał jej dzieci
do niewoliⁿ.

1:1 *Rozdziały 1-4 to pieśni żałobne
mające w języku hebr. formę akrostychu
alfabetycznego. 1:4 *Dosl. „dziewice”.
1:5 *Dosl. „głową”.

ROZDZ. 1

a Ps 122:3, 4

b 1Kl 4:20

c Pwt 28:15,
48
2Kl 25:11, 12

d Lam 1:16

e Jer 4:30
Eze 16:37

f Jer 30:14

g Kpl 26:33
2Kl 24:14, 15
2Kl 25:21
Jer 39:9
Jer 52:27

h Jer 17:4

i Pwt 28:64

j Am 8:10

k Iz 3:26

l Za 1:15

m 2Kn 36:15, 16
Neh 9:33
Dn 9:7, 16n Jer 39:9
Jer 52:30

szpalta 2

a Eze 24:21

b 1Kl 10:27

c Jer 52:4

d Ps 137:7
Lam 2:16e Iz 1:4
Iz 59:2
Eze 22:4f Jer 13:22
Eze 23:29

g Jer 4:31

h Jer 8:7

i Jer 50:29

j Jer 52:17, 19
Dn 1:1, 2k 2Kn 36:17, 18
Ps 74:7
Jer 52:13

W [waw]

6 Córka syjońska straciła
całą wspaniałość^a.
Jej książęta są jak jelenie,
które nie znalazły
pastwiska,
wyczerpane uciekają
przed ścigającym.

Z [zajin]

7 W dniach swojej udreć
i bezdomności Jerozolima
wspomina

wszystkie cenne rzeczy,
które dawno temu
do niej należały^b.

Kiedy jej lud wpadł w ręce
wroga i nikt nie przyszedł
jej z pomocą^c,
wrogowie to widzieli
i śmiali się* z jej upadku^d.

C [chet]

8 Jerozolima bardzo
grzeszyła^e.

Dlatego stała się czymś
odrażającym.

Wszyscy, którzy ją szanowali,
traktują ją teraz jak
coś godnego pogardy,
bo widzieli jej nagość^f.

A ona sama jęczy^g i odwraca
się zawstydzona.

T [tet]

9 Jej nieczystość jest
na jej ubraniu.

Jerozolima nie myślała
o swojej przyszłości^h.

Jej upadek był zdumiewający.
Nie ma nikogo, kto by ją
pocieszył.

Jehowo, zobacz moją udreć,
bo wróg się wywyższaⁱ.

J [jod]

10 Wróg położył rękę na
wszystkich jej skarbach^j.
Widziała, jak inne narody
weszyły do jej sanktuarium^k,

1:7 *Lub „cieszyli się”.

ludzie, którym zabroniłeś
wchodzić do Twojego
zboru.

כ [kaf]

11 Cały jej lud wzdycha,
wszyscy szukają chleba^a.

Dali swoje kosztowności
za coś do jedzenia,
byleby przeżyć*.

Spójrz, Jehowo, i zobacz,
że stałam się jak kobieta[#]
nic niewarta.

ל [lamed]

12 Czy to nic nie znaczy dla was
wszystkich, którzy prze-
chodzicie drogą?

Spójrzcie i zobaczcie!

Czy istnieje ból podobny
do bólu, który mi zadano,
którego przysporzył mi
Jehowa w dniu swojego
płonącego gniewu?^b

מ [mem]

13 Z wysoka zesłał ogień w mo-
je kości^c i każda przemaga.
Zastawił sieć na moje stopy,
zmusił mnie, żebym zawró-
ciła.

Spustoszył mnie.

Cały dzień jestem chora.

נ [nun]

14 Moje grzechy przywiązano
mi jak jarzmo, On splótł je
swoją ręką.

Założono mi je na kark
i opadłam z sił.

Jehowa wydał mnie w ręce
tych, którym nie potrafię
się przeciwstawić^d.

ס [samech]

15 Jehowa usunął spośród
mnie wszystkich mocarzy^e.

Zwołał przeciwko mnie tłum,
żeby zmiażdżyć moich
młodzieńców^f.

ROZDZ. 1

a Jer 38:9
Jer 52:6
Lam 2:12
Lam 4:4

b Jer 21:7

c Ps 102:3

d Kpl 26:37
Eze 11:9

e 2Kl 24:14, 15

f 2Kn 36:17

szpalta 2

a Obj 14:19
Obj 19:15

b Jer 31:15

c Jer 4:31

d Pwt 28:49
2Kl 24:1, 2
2Kl 25:1

e Lam 1:8

f Neh 9:33
Dn 9:7

g 1Sm 12:14,
15

h Pwt 28:32

i Jer 30:14

j 2Kl 25:3
Jer 38:9

k Ps 107:11
Iz 1:2
Iz 63:10

l Pwt 32:25
Jer 15:2

W winnej tłoczni Jehowa
podeptał dziewicę,
córkę judzką^a.

י [ajin]

16 Właśnie dlatego płaczę^b,
moje oczy spływają łzami.
Bo każdy, kto mógł mnie
pocieszyć albo pokrzepić*,
jest daleko ode mnie.
Moi synowie zostali zdruzgo-
tani, bo wróg nas pokonał.

פ [pe]

17 Syjon wyciąga ręce^c.
Nie ma nikogo, kto mógłby
go pocieszyć.

Jehowa rozkazał wszystkim
wrogom otaczającym
Jakuba działać przeciw
niemu^d.

Jerozolima stała się dla nich
czymś odrażającym^e.

צ [cade]

18 Jehowa jest prawy^f,
bo zbuntowałam się
przeciw Jego nakazom^g.
Posłuchajcie, wszystkie ludy,
i dostrzeżcie mój ból.
Moje dziewczęta[#] i moi mło-
dzieńcy poszli do niewoli^h.

ק [kof]

19 Wołałam swoich kochanków,
ale oni mnie zdradziliⁱ.
W mieście zginęli moi
kapłani i starsi ludu,
gdy szukali czegoś do jedze-
nia, żeby przeżyć^{*j}.

ר [resz]

20 Spójrz, Jehowo, bo przeży-
wam wielką udrękę.
Jestem cała roztrzęsiona*.
Moje serce cierpi, bo zupeł-
nie się zbuntowałam^k.
Na zewnątrz miecz zabiera
dzieci^l, również w domu
panuje śmierć.

1:16 *Lub „pokrzepić moją duszę”.

1:18 *Dost. „ustom”. #Dost. „dziewi-
ce”. **1:20** *Dost. „burzą się moje jelita”.

1:11, 19 *Lub „przywrócić duszę”. **1:11**

#Personifikacja Jerozolimy.

𐤔 [szin]

21 Słysząc, jak wzdycham.
Nie ma nikogo, kto mógłby
mnie pocieszyć.

Wszyscy moi wrogowie usły-
szeli o moim nieszczęściu.

Ciesz się, że je sprowa-
dziłeś^a.

Ale przyjdzie dzień,
w którym sprowadzisz
to, co zapowiedziałeś^b —
i wtedy podziela mój los^c.

𐤓 [tau]

22 Niech całe ich zło stanie się
przed Tobą jawne i obejdź
się z nimi surowo^d,
tak jak surowo obszedłeś się
ze mną za wszystkie moje
grzechy.
Bo raz po raz wzdycham,
a moje serce jest chore.

𐤍 [alef]

2 Ach, jak Jehowa zakrył
córkę syjońską chmurą
swojego gniewu!

Piękno Izraela zrzucił
z nieba na ziemię^e.

W dniu swojego gniewu
nie pamiętał o swoim
podnóżku^f.

𐤁 [bet]

2 Jehowa pochłoniął wszystkie
miejsca, gdzie mieszkał
Jakub, i nie okazał
współczucia.

W swoim wielkim gniewie
zburzył warownie córki
judzkiej^g.

Rzucił na ziemię i zbezczę-
ścił królestwo^h oraz jej
książątⁱ.

𐤒 [gimel]

3 Pałając gniewem, pozbawił
Izraela całej siły*.

Cofnął swoją silną rękę*,
gdy zbliżył się wróg^j,

2:3 *Dosl. „odciął każdy róg Izraela”.
#Dosl. „swoją prawicę”.

ROZDZ. 1

a Eze 25:6, 7
Abd 12

b Iz 13:19
Jer 25:12-14
Jl 3:19

c Ps 137:8, 9
Iz 51:22, 23

d Jer 51:35

ROZDZ. 2

e Lam 2:15

f 1Kn 28:2
Ps 132:7
Iz 60:13

g Pwt 28:52
Mi 5:11

h Eze 21:26, 27

i Iz 39:7
Iz 43:28

j Ps 74:10, 11

szpalta 2

a Pwt 32:22
Iz 42:25
Jer 7:20

b Pwt 28:63
Iz 63:10
Jer 21:5

c 2Kl 25:21

d Jer 10:20

e Jer 4:4

f Jer 30:14

g 2Kl 25:8, 9
2Kn 36:19
Iz 63:18
Iz 64:11

h Lam 1:4

i Jer 52:24, 27

j Kpl 26:31
Jer 26:6
Jer 52:12, 13
Eze 24:21
Mi 3:12

k 2Kn 36:19

l Ps 74:4

m 2Kl 25:10
Jer 39:8

LAMENTACJE 1:21 do 2:8

i dalej płonął gniewem
na Jakuba jak ogień, który
trawi wszystko dookoła^a.

𐤕 [dalef]

4 Napiął* swój łuk jak nie-
przyjaciel, wyciągnął
silną rękę[#] jak wróg^b.

Zabijał wszystkich miłych
dla oczu^c.

Do namiotu córki syjońskiej^d
wlał swój gniew jak ogień^e.

𐤕 [he]

5 Jehowa stał się jak wróg^f,
pochłoniął Izraela.

Pochłoniął wszystkie wieże
Syjonu,

zniszczył wszystkie jego
warownie.

U córki judzkiej pomnaża
żałobę i lament.

𐤕 [waw]

6 Surowo obchodzi się
ze swoim szalasem^g —
jak z szopą w ogrodzie.

Położył kres* swojemu
świątu^h.

Jehowa sprawił, że na Syjo-
nie zapomniano o święcie
i o szabacie,

a w swoim gwałtownym
oburzeniu nie ma względu
na króla ani kapłanaⁱ.

𐤕 [zajin]

7 Jehowa odrzucił swój ołtarz,
wzgardził swoim sanktua-
rium^j.

Mury warownych wież córki
syjońskiej wydał w ręce
wrogów^k.

Ci wzniesli w domu Jehowy
okrzyki^l jak w dniu
świętecznym.

𐤕 [chet]

8 Jehowa postanowił zniszczyć
mur córki syjońskiej^m.

2:4 *Dosl. „przydeptał”. #Dosl. „[wy-
ciągnął] prawicę”. **2:6** *Lub „znisz-
czył”.

Rozciągnął sznur mierniczy^a.
Nie powstrzymał swojej ręki
od sprowadzenia zniszczenia^a.

Sprawia, że wał obronny
i mur pogrążają się
w żalobie.

Razem osłabły.

𐤁 [tet]

- 9 Jej bramy zapadły się
w ziemię^b.

Bóg zniszczył i połamał
jej zasuwy.

Jej król i książęta znaleźli
się pomiędzy narodami^c.

Nie ma już prawa^a, nawet
jej prorocy nie otrzymują
od Jehowy żadnej wizji^d.

𐤁 [jod]

- 10 Starsi córki syjońskiej
siedzą na ziemi
w milczeniu^e.

Sypią sobie proch na głowy
i są ubrani w wory^f.

Dziewczęta^g Jerozolimy
pochyliły głowy do ziemi.

𐤁 [kaf]

- 11 Moje oczy zmęczyły się
wylewaniem łez^g.

Jestem cały roztrzęsiony^a.

Moja wątroba wylała się
na ziemię z powodu upadku
córkⁱ mojego ludu^h,

z powodu dzieci i niemowląt
mdlejących na placach
miejskichⁱ.

𐤁 [lamed]

- 12 Dopytują one swoje matki
o jedzenie i picie^a,
bo mdleją na placach
miejskich jak ktoś ranny,

2:8 *Dosl. „od połknięcia”. 2:9 *Lub „pouczenie”. 2:10 *Zob. Słowniczek pojęć. *Dosl. „dziewice”. 2:11 *Dosl. „burzą się moje jelita”. *Poetycka personifikacja, być może wyrażająca litość lub współczucie. 2:12 *Dosl. „mówią do swoich matek: „Gdzie zboże i wino?”

ROZDZ. 2

a 2Kl 21:13
Iz 28:17

b Neh 1:3
Jer 14:2

c Pwt 28:15, 36
2Kl 24:15
2Kl 25:7
Lam 4:20
Eze 12:13
Dn 1:3, 6

d Ps 74:9
Jer 23:16
Eze 7:26

e Iz 3:26

f Jer 6:26
Eze 7:18

g Lam 3:48

h Jer 14:17

i Jer 11:22
Lam 2:19
Lam 4:4

j Pwt 28:49, 51
2Kl 25:3
Iz 3:1
Jer 18:21

szpalta 2

a Jer 14:17
Dn 9:12

b Jer 30:12

c Jer 2:8
Jer 27:14
Eze 13:2, 3

d Jer 23:14

e Jer 23:32
Jer 27:9
Mi 3:5
Sof 3:4

f Eze 25:2, 6

g 1Kl 9:8
Jer 25:9

h Ps 48:2
Eze 16:14

i Jer 51:34

j Mi 4:11

k Abd 13

l Jer 18:11
Mi 2:3

m 2Kl 23:27

n Kpl 26:14, 17
Pwt 28:15

gasną^a w objęciach swoich
matek.

𐤁 [mem]

- 13 Co może mi posłużyć
za przykład^a
albo do czego mogę cię
przyrównać,
córko jerozolimska?
Z czym mogę cię porównać,
żeby cię pocieszyć,
dziewico, córko syjońska?
Przecież twoja rana jest
rozległa jak morze^a.
Kto zdoła cię uleczyć?^b

𐤁 [nun]

- 14 Wizje, które oglądali
dla ciebie twoi prorocy,
były fałszywe i puste^c.
Nie obnażyli oni twoich
błędów, przez co nie
zapobiegli twojej niewoli^d,
ale wciąż opowiadali ci fał-
szywe i zwodnicze wizje^e.

𐤁 [samech]

- 15 Wszyscy przechodzący drogą
pogardliwie klaszczą
nad tobą w ręce^f.
Gwiżdżą zdumieni^g i kręcą
głowami nad córką
jerozolimską, mówiąc:
„Czy to jest miasto, o którym
mówiło się: „To skończona
piękność, radość całej
ziemi?”^h.

𐤁 [pe]

- 16 Wszyscy twoi wrogowie
otworzyli przeciwko
tobie usta.
Gwiżdżą, zgrzytają zębami
i mówią: „Połknęliśmy jąⁱ.
To jest dzień, na który cze-
kaliśmy^j. Właśnie nastał
i go zobaczyliśmy!”^k.

𐤁 [ajin]

- 17 Jehowa wykonał to,
co zamierzał^l,
zrobił to, co powiedział^m,
to, co nakazał dawno temuⁿ.

- 2:12 *Lub „ich dusza z nich uchodzi”.
2:13 *Lub „świadka”.

Zburzył, nie okazując
współczucia^a.
Pozwolił wrogowi cieszyć się
z twojego powodu.
Pomnożył siłę* twoich
przeciwników.

𐤆 [cade]

- 18** Słuchaj, murze córki
syjońskiej – ich serce
woła do Jehowy.

Niech łzy płyną jak potok
dnem i nocą.

Nie pozwól sobie na wy-
tchnienie, nie daj odpo-
cząć swoim oczom*.

𐤏 [kof]

- 19** Wstań! Wołaj w nocy,
kiedy zaczynają się straża.
Wylej przed Jehową swoje
serce jak wodę.
Wznies ku Niemu ręce,
modląc się o życie*
swoich dzieci,
które na rogu każdej ulicy
mdleją z głodu^b.

𐤒 [resz]

- 20** Spójrz, Jehowo, i popatrz
na swój lud, z którym
obszedłeś się tak surowo.
Czy kobiety mają zjadać
swoje potomstwo*,
własne zdrowe^c dzieci,
albo czy w sanktuarium
Jehowy mają być zabijani
kapłani i prorocy?^d

𐤗 [szin]

- 21** Na ulicach chłopiec i starzec
leżą martwi na ziemi^e.
Moje dziewczęta* i moi mło-
dzieńcy padli od miecza^f.
Zabijałeś w dniu swojego
gniewu, dokonałeś rzezi,
nie okazując współczucia^g.

2:17 *Dosl. „wywyższył róg”. 2:18
*Dosl. „córce swojego oka”. 2:19 *Lub
„dusze”. 2:20 *Lub „owoc”. #Lub
„w pełni ukształtowane”. 2:21 *Dosl.
„dziewice”.

ROZDZ. 2

a Eze 5:11

b Iz 51:20

Lam 4:9

Eze 5:16

c Kpl 26:29

Pwt 28:53

Jer 19:9

Lam 4:10

Eze 5:10

d Eze 9:6, 7

e Pwt 28:49,

50

2Kn 36:17

f Jer 9:21

Jer 18:21

g Jer 13:14

Jer 21:7

Lam 3:43

Eze 5:11

Eze 9:6

szpalta 2

a Pwt 16:16

b Sof 1:18

c Pwt 28:18

ROZDZ. 3

d Pwt 28:15, 29

Jer 13:16

e Iz 63:10

f Jer 8:14

Jer 9:15

Lam 3:19

g Jer 39:7

h Ps 80:4

Ps 102:2

Iz 1:15

Mi 3:4

i Iz 63:17

j Hi 38:39, 40

Oz 5:14

Am 5:18, 19

𐤒 [tau]

- 22** Ze wszystkich stron
zwołujesz trwogi –
jak na święto^a.
W dniu wielkiego gniewu
Jehowy nikt nie umknął
ani nie przeżył^b.
Mój wróg wytracił tych,
których urodziłam*
i wychowałam^c.

𐤒 [alef]

- 3** Jestem człowiekiem,
który zobaczył udrękę
zadaną różgą Jego
wielkiego gniewu.
2 On mnie wypędził i każe mi
chodzić w ciemności,
a nie w świetle^d.
3 Przez cały dzień raz po raz
wyciąga przeciwko mnie
rękę^e.

𐤁 [bet]

- 4** Zniszczył moje ciało i skórę.
Połamał moje kości.
5 Oblęł mnie, otoczył mnie
gorzką trucizną^f i udręką.
6 Zmusił mnie, żebym siedział
w ciemnych miejscach –
jak ludzie, którzy zmarli
dawno temu.

𐤃 [gimel]

- 7** Otoczył mnie murem,
tak iż nie mogę uciec.
Zakuł mnie w ciężkie
miedziane kajdany^g.
8 A gdy rozpaczliwie wołam
o pomoc, odrzuca* moją
modlitwę^h.
9 Zabłokował moje ścieżki
ciosanymi kamieniami.
Powykrzywił moje drogiⁱ.

𐤄 [dalet]

- 10** Czyha, żeby złapać mnie
w zasadzkę jak niedź-
wiedź, jak przyczajony
lew^j.

2:22 *Lub „wydałam zdrowych na
świat”. 3:8 *Lub „blokuje; nie dopusz-
cza”.

- 11 Zepchnął mnie ze ścieżek
i rozerwał na strzępy*,
spustoszył mnie^a.
- 12 Napiął* swój łuk i celuje
we mnie strzałą.
‡ [he]
- 13 Przebił mi nerki strzałami*
ze swojego kołczana.
- 14 Stałem się pośmiewiskiem
dla wszystkich ludów,
śpiewają o mnie cały dzień.
- 15 Nakarmił mnie gorzkimi rze-
czami i napoił piołunem^b.
‡ [waw]
- 16 Łamie mi zęby żwirem.
Wdeptuje mnie w popiół^c.
- 17 Odbierasz mi* pokój.
Zapomniałem już o tym,
co jest dobre.
- 18 Dlatego mówię: „Przepadła
moja wspaniałość,
jak również nadzieja na to,
że Jehowa coś zrobi”.
- ‡ [zajin]
- 19 Pamiętaj o mojej udręce
i bezdomności^d, o piołunie
i gorzkiej truciznie^e.
- 20 Na pewno będziesz*
pamiętał i nisko się
nade mną pochyliš^f.
- 21 Wspominam to w sercu.
Właśnie dlatego będę
cierpliwie czekał*^g.
‡ [chet]
- 22 Nasz kres nie nadszedł
dzięki lojalnej miłości
Jehowy^h,
bo przejawy Jego miłosier-
dzia nigdy się nie kończąⁱ.
- 23 Są nowe każdego rana^j. Wiel-
ka jest Twoja wierność^k.

3:11 *Możliwe też „sprawia, że leżę odłogiem”. 3:12 *Dost. „przydeptał”. 3:13 *Dost. „synami”. 3:17 *Lub „mojej duszy”. 3:20 *Lub „Twoja dusza będzie”. 3:21 *Lub „przyjmę postawę wy-
czekiwania”.

ROZDZ. 3

- a Jer 6:8
Jer 32:43
b Jer 9:15
Jer 23:15
c Ps 102:9
Jer 6:26
d Neh 9:32
Ps 137:1
e Jer 9:15
Lam 3:5
f Ps 113:5-7
g Ps 130:6-8
Mi 7:7
h Ezd 9:8
i Neh 9:31
Jer 30:11
Mi 7:18
j Ps 30:5
k Pwt 32:4
Ps 36:5

szpalta 2

- a Ps 16:5
Ps 73:26
Ps 142:5
b Ps 130:6-8
c Ps 25:3
Ps 130:5
Iz 25:9
Iz 30:18
Mi 7:7
d 1Kn 28:9
Iz 26:9
Sof 2:3
e Ps 37:7
f Ps 116:6
g Ps 119:71
h Ps 39:8, 9
Lam 3:39
i Eze 16:63
j Jl 2:12-14
k Jer 3:12
Jer 31:37
Jer 32:40
Mi 7:18
l Ps 30:5
Ps 103:9, 11
Iz 54:7
Jer 31:20

- m Iz 55:7
Eze 33:11
2Pt 3:9
n Ps 102:19, 20
o Ps 12:5
Prz 17:15

- 24 Powiedziałem*: „Jehowa
jest moim dziedzictwem”^a,
właśnie dlatego będę na
Niego cierpliwie czekał^b.
‡ [tet]
- 25 Dobry jest Jehowa dla tego,
kto pokłada w Nim nadzie-
ję^c, dla człowieka*, który
Go szuka^d.
- 26 Dobrze jest czekać w mil-
czeniu*^e na wybawienie,
które zapewnia Jehowa^f.
- 27 Dobrze jest, gdy człowiek
nosi jarzmo w młodości^g.
* [jod]
- 28 Niech siedzi sam i milczy,
gdy Bóg je na niego
nakłada^h.
- 29 Niech ustami przywrze
do ziemi*ⁱ. Może jest
jeszcze jakaś nadzieja^j.
- 30 Niech nadstawi policzek
temu, który go bije. Niech
się nasyci zniewagami.
‡ [kaf]
- 31 Bo Jehowa nie odrzuci nas
bezwrotnie^k.
- 32 Chociaż wprowił w rozpacz,
to pod wpływem swej
wielkiej lojalnej miłości
okaże też miłosierdzie^l.
- 33 Bo nie pragnie w sercu gnębić
ani zasmucać ludzi^m.
‡ [lamed]
- 34 Kiedy się miażdży
pod stopami wszystkich
więźniów na ziemiⁿ,
- 35 kiedy przed Najwyższym
odmawia się człowiekowi
sprawiedliwości^o,
- 36 kiedy się oszukuje kogoś
w jego sprawie sądowej—
Jehowa tego nie toleruje.

3:24 *Lub „moja dusza mówi”. ^aDost. „działem”. ^bLub „przyjmę wobec Niego postawę wyczekiwania”. 3:25 *Lub „duszy”. 3:26 *Lub „cierpliwie”. 3:29 *Chodzi o całkowite podporządkowa-
nie.

𐤇 [mem]

37 Kto więc może coś powiedzieć i sprawić, żeby się to stało, jeśli Jehowa tego nie nakaże?

38 Z ust Najwyższego nie wychodzą razem rzeczy złe i dobre.

39 Dlaczego ktoś* miałby narzekać na skutki swojego grzechu?^a

𐤇 [nun]

40 Zbadajmy i przeanalizujmy swoje postępowanie^b, i wróćmy do Jehowy^c.

41 Wzniesmy swoje serca i ręce do Boga w niebie^d:

42 „Zgrzeszyliśmy i się zbuntowaliśmy^e, a Ty nie przebaczyłeś^f.”

𐤇 [samech]

43 Gniewem zagroziłeś nam dostęp do siebie^g.

Ścigałeś nas i zabijałeś,

nie okazując współczucia^h.

44 Chmurą zagroziłeś dostęp do siebie, żeby nie przedarła się nasza modlitwaⁱ.

45 Czynisz z nas odpadki i śmieci pośród ludów^j.

𐤇 [pe]

46 Wszyscy nasi wrogowie otwierają przeciwko nam usta^k.

47 Naszym udziałem stały się groza i pałapki^l, spustoszenie i ruina^m.

48 Z moich oczu płyną strumienie wód, bo córka mojego ludu jest zrujnowanaⁿ.

𐤇 [ajin]

49 Moje oczy nieustannie, bez przerwy, zalewają się łzami^o.

50 Będzie tak, dopóki Jehowa nie spojrzy z nieba i tego wszystkiego nie zobaczy^p.

3:39 *Dośl. „żyjący człowiek”.

ROZDZ. 3

a Ps 103:10
Mi 7:9

b Ag 1:5

c Pwt 4:30
Iz 55:7
Jl 2:13

d Pwt 4:29
2Kn 7:14
2Kn 34:27

e Neh 9:26

f 2Kl 24:3, 4
Dn 9:5, 12

g Prz 15:8

h Pwt 4:26
Lam 2:2
Eze 9:10

i Ps 80:4
Prz 15:29
Prz 28:9
Iz 1:15
Mi 3:4
Za 7:13

j Lam 2:16

k Pwt 28:66,
67

l Iz 51:19
Jer 4:6

m Jer 9:1

n Jer 14:17
Lam 1:16

o Ps 80:14
Ps 102:19-21
Iz 63:15

szpalta 2

a Jer 11:22

b Ps 130:1
Jon 2:1, 2

c Jer 50:34

d Jer 51:36, 37

e Ps 74:18

51 Moje oczy wprawiły mnie* w rozpacz z powodu wszystkich córek mojego miasta^a.

𐤇 [cade]

52 Moi wrogowie bez przyczyny polowali na mnie jak na ptaka.

53 Próbowali mnie uśmiercić*, rzucali we mnie kamieniami.

54 Wody przelały mi się nad głową i powiedziałem: „Już po mnie!”

𐤇 [kof]

55 Z głębi dołu wzywałem Twojego imienia, Jehowo^b.

56 Usłysz mój głos. Nie zakrywaj uszu, gdy wołam o pomoc, o ulgę.

57 Przybliżyłeś się w dniu, gdy Cię wołałem. Powiedziałeś: „Nie bój się”.

𐤇 [resz]

58 Jehowo, stanąłeś w mojej obronie*, wykupiłeś moje życie^c.

59 Jehowo, widziałeś wyrządzoną mi krzywdę. Zechciej zapewnić mi sprawiedliwość^d.

60 Widziałeś całą ich zemstę, wszystko, co knuli przeciwko mnie.

𐤇 [sin albo szin]

61 Jehowo, słyszałeś ich zniewagi, wszystko, co knuli przeciwko mnie^e,

62 słyszałeś słowa moich przeciwników i to, co szeptali przeciwko mnie przez cały dzień.

63 Popatrz na nich. Czy siedzą, czy stoją, szydzą ze mnie w swoich piosenkach!

3:51 *Lub „moją duszę”. 3:53 *Lub „uciszyć w dole moje życie”. 3:58 *Lub „bronisz spraw sądowych mojej duszy”.

𐤒 [tauw]

- 64 Jehowo, odpłacisz im stosownie do tego, co robią.
65 Sprowadzisz na nich klątwę – znieczulisz ich serca.
66 W gniewie będziesz ich ścigał, Jehowo, i wytracisz ich z powierzchni ziemi*.

𐤍 [alef]

- 4 Ach, jak zmatowiało błyszczące złoto, czyste złoto^a, a święte kamienie^b leżą porozrzucone na rogu każdej ulicy!^c

𐤁 [bet]

- 2 Drogocenni synowie Syjonu, którzy byli na wagę oczyszczonego złota, zostali uznani za warty tylko, co gliniane dzbanki, dzieło rąk garncarza!

𐤇 [gimel]

- 3 Nawet szakale podsuwają sutki swoim młodym, żeby je karmić, ale córka mojego ludu stała się okrutna^d – jak strusia na pustkowiu^e.

𐤒 [dalef]

- 4 Język przylgnał niemowlętom do podniebienia, bo są spragnione. Dzieci błagają o chleb^f, ale nikt im go nie daje^g.

𐤒 [he]

- 5 Ci, którzy jadalі smakołyki, leżą wygłodniałi^h na ulicach^h.

Ci, którzy od dzieciństwa nosili szkarłatⁱ, tuł się do stosów popiołu.

𐤒 [waw]

- 6 Kara* córki mojego ludu przerasta karę za grzech Sodomyⁱ,

ROZDZ. 4

- a 1Kl 6:22
b 1Kl 5:17
1Kl 7:9-12
c Jer 52:12, 13
d Kpl 26:29
Pwt 28:53-57
Jer 19:9
Lam 4:10

- e Hi 39:14-16
f Lam 1:11
Lam 2:11, 12

- g Jer 52:6

- h Am 6:4, 7

- i Jer 6:2, 26

- j Eze 16:48

szpalta 2

- a Rdz 19:24, 25
Dn 9:12

- b Lb 6:2

- c Ps 102:5

- d Jer 29:17
Jer 38:2

- e Kpl 26:29
Lam 2:20
Lam 4:3

- f Pwt 28:54-57

- g Jer 6:11
Jer 7:20
Eze 22:31

- h Pwt 32:22
2Kl 25:9, 10

- i Pwt 29:24
1Kl 9:8

która została zniszczona w jednej chwili i której nikt nie przyszedł z pomocą^a.

𐤒 [zajin]

- 7 Nazirejczycy^b Syjonu byli czystszy niż śnieg, bielsi od mleka.

Byli bardziej rumiani niż korale. Przypominali polerowane szafiry.

𐤒 [chet]

- 8 Szczernieli jednak bardziej niż sadza*.

Nie poznaje się ich na ulicach.

Skóra pomarszczyła się im na kościach^c, wyschła na wiór.

𐤒 [tet]

- 9 Lepiej jest tym, którzy giną od miecza, niż tym, którzy giną z głodu^d, którzy marnieją, przeszywani brakiem żywności z pola.

* [jod]

- 10 Czułe kobiety własnymi rękami gotowały swoje dzieci^e.

Dzieci te stały się dla nich pokarmem żałoby w czasie klęski córki mojego ludu^f.

𐤁 [kaf]

- 11 Jehowa okazał swój wielki gniew.

Wylał swój płonący gniew^g. I wznieca na Syjonie ogień, który trawi jego fundamenty^h.

𐤒 [lamed]

- 12 Ziemszy królowie i wszyscy mieszkańcy żyznej krainy nie wierzyli, że wróg i nieprzyjaciel wejdzie w bramy Jerozolimyⁱ.

3:66 *Dosl. „spod nieba”. 4:5 *Dosl. „spustoszeni”. 4:6 *Dosl. „przewinie-nie”.

4:8 *Dosl. „czern”.

[mem]

- 13 Stało się tak z powodu grzechów jej proroków i przewinień jej kapłanów^a, którzy pośród niej przelewali krew prawych^b.

[nun]

- 14 Błakali się na oślepc^c po ulicach.
Są skalani krwią^d,
tak iż nikt nie może dotknąć ich ubrań.

[samech]

- 15 „Z drogi! Nieczystyl!” — wołają do nich ludzie.
„Z drogi! Z drogi!
Nie dotykajcie nas!”
Bo prorocy i kapłani stali się bezdomni i się błakają.
Wśród innych narodów mówi się: „Nie mogą tu z nami zostać”^e.

[pe]

- 16 Sam Jehowa ich rozproszył^f.
Już nie spojrz na nich przychylnie.
Ludzie nie będą szanować kapłanów^g ani okazywać względów starszym ludu”^h.

[ajin]

- 17 Nawet teraz nasze oczy są zmęczone, bo na próżno szukały pomocyⁱ.
Wciąż wypatrywaliśmy pomocy ze strony narodu, który nie mógł nas wybawić^j.

[cade]

- 18 Nasi wrogowie na każdym kroku na nas polowali^k,
tak iż nie mogliśmy chodzić po swoich placach.
Nasz kres się przybliżył,
nasze dni już upłynęły,
bo nadszedł nasz koniec.

4:15 *Lub „mieszkać tu jako cudzoziemcy”.

ROZDZ. 4

- a Jer 5:31
Jer 14:14
Mi 3:11
Sof 3:4
b Jer 26:8
Mt 23:31
Dz 7:52
c Pwt 28:28
Sof 1:17
d Iz 1:15
Jer 2:34
e Pwt 28:25, 65
f Kpl 26:33
Pwt 28:64
Jer 24:9
g 2Kl 25:18, 21
h Lam 5:12
Eze 9:6
i Lam 1:19
j Jer 37:7
Eze 29:6
k 2Kl 25:5
Lam 3:52

szpalta 2

- a Pwt 28:49,
50
Iz 5:26
Jer 4:13
Hab 1:8
b 2Kl 25:5, 6
Jer 37:1
Jer 39:5
c Ps 137:7
Abd 12
d Jer 25:17, 20
Abd 16
e Jer 49:10, 12
f Kpl 26:44
Iz 52:1
Iz 60:18
g Iz 34:5
Eze 25:13
Eze 35:15
Am 1:11
Abd 13

ROZDZ. 5

- h Ps 79:4
Lam 2:15
i Pwt 28:30
Ps 79:1
Jer 6:12
Sof 1:13
j Wj 22:24
Jer 18:21
k Pwt 28:15,
48
Iz 3:1
Eze 4:11, 16
l Pwt 28:65
m Iz 30:2
Jer 44:12
Eze 17:17, 18
n 2Kn 28:16
Jer 2:18, 36

[kof]

- 19 Ci, którzy nas gonili, byli szybsi niż orły na niebie^a.
Ścigali nas po górach,
złapali nas w zasadzkę
na pustkowiu.

[resz]

- 20 W ich wielkim dole został pojmany pomazaniec Jehowy^b, nasze tchnienie, ten, o którym powiedzieliśmy: „W jego cieniu będziemy żyć wśród narodów”.

[sin]

- 21 Córko edomska, która mieszkasz w krainie Uc, ciesz się i raduj^c,
ale tobie też zostanie podany ten kielich^d. Wtedy upijesz się i obnażysz^e.

[taw]

- 22 Córko syjońska, kara za twoje przewinienie się skończyła.
On już więcej nie zabierze cię na wygnanie^f.
Ale zwróć uwagę na twoje przewinienie, córko edomska.
Odłoni twoje grzechy^g.

- 5 Jehowo, pamiętaj o tym, co nas spotkało.

Spójrz i zobacz naszą hańbę^h.

- 2 Nasze dziedzictwo przypadło obcym, nasze domy — cudzoziemcomⁱ.

- 3 Staliśmy się sierotami niemającymi ojca. Nasze matki są jak wdowy^j.

- 4 Musimy płacić, żeby pić własną wodę^k, musimy kupować własne drewno.

- 5 Ci, którzy nas ścigają, są tuż za nami.

Jesteśmy zmęczeni, ale nie jest dane nam odpocząć^l.

- 6 Wyciągnęliśmy ręce do Egiptu^m i Asyriiⁿ,
żeby się najeść chleba.

- 7** Naszych przodków, którzy zgrzeszyli, już nie ma, ale my musimy dźwigać ich winy.
- 8** Teraz panują nad nami słudzy. Nie ma nikogo, kto by nas wyrwał z ich rąk.
- 9** Zdobywamy swój chleb z narażeniem życia^a, bo na pustkowiu grozi nam miecz.
- 10** Z powodu wielkiego głodu nasza skóra stała się gorąca jak piec^b.
- 11** Na Syjonie upokarzano^{*} żony, w miastach judzkich — dziewice^c.
- 12** Książąt wieszano za rękę^d, a starszych ludu nie szanowano^e.
- 13** Młodzi mężczyźni noszą żarna, a chłopcy potykają się pod ciężarem drewna.
- 14** W bramach nie ma starszych ludu^f, a młodzi nie grają swojej muzyki^g.

5:9 ^{*}Lub „duszy”. 5:11 ^{*}Lub „gwałcono”.

ROZDZ. 5

a Eze 4:10

b 2Kl 25:3

Lam 4:8

c Pwt 28:30

d Jer 39:6

e Iz 47:6

Jer 6:11

Lam 4:16

f Joz 20:4

g Jer 25:10

szpalta 2

a Am 8:10

b Lam 1:22

c Pwt 28:65

d Jer 26:18

e Ps 102:12

Ps 145:13

Ps 146:10

f Ps 79:5

Jer 14:19

g Pwt 4:30

Ps 80:3

Ps 85:4

Jer 31:18

h Jer 33:13

i Pwt 28:15

- 15** Z naszych serc znikła radość, nasz taniec zmienił się w żałobę^a.
- 16** Korona spadła z naszej głowy. Biada nam, bo zgrzeszyliśmy!
- 17** Z tego powodu nasze serce jest chore^b, z powodu tych rzeczy nasze oczy przygasły^c,
- 18** z powodu góry Syjon, która jest spustoszona^d. Teraz błakają się po niej lisy.
- 19** Ale Ty, Jehowo, zawsze zasiadasz na tronie. Twój tron trwa przez pokolenie za pokoleniem^e.
- 20** Czemu zapominasz o nas bezpowrotnie i opuszczasz nas na tak długo?^f
- 21** Poprowadź nas z powrotem do siebie, Jehowo, a chętnie do Ciebie wrócimy^g. Niech wszystko będzie jak za dawnych czasów^h.
- 22** Ty jednak całkowicie nas odrzuciłeś. Wciąż bardzo się na nas gniewaszⁱ.

KSIEGA

EZECHIELA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Ezechił ogląda w Babilonie wizję od Boga (1-3)
Wizja niebiańskiego rydwanu Jehowy (4-28)
Huraganowy wiatr, chmura i ogień (4)
Cztery żywe stworzenia (5-14)
Cztery koła (15-21)
Platforma skrząca się jak kryształ (22-24)
Tron Jehowy (25-28)</p> | <p>2 Ezechił powołany na proroka (1-10)
„Czy będą słuchać, czy nie” (5)
Zwój z pieśniami żałobnymi (9, 10)</p> <p>3 Ezechił ma zjeść zwój od Boga (1-15)
Ezechił wyznaczony na strażnika (16-27)
Zaniedbanie obciąża winą krwi (18-21)</p> <p>4 Zilustrowanie oblężenia Jerozolimy (1-17)</p> |
|--|--|

- Noszenie winy Izraela przez 390 dni i winy Judy przez 40 dni (4-7)
- 5 Zilustrowanie zniszczenia Jerozolimy (1-17)
 - Prorok goli głowę i brodę i dzieli włosy na trzy części (1-4)
 - Mieszkańcy Jerozolimy gorsi niż inne narody (7-9)
 - Rozprawienie się z buntownikami na trzy sposoby (12)
 - 6 Proroctwo przeciw góróm Izraela (1-14)
 - Odrażające bożki zostaną upokorzone (4-6)
 - „Przekonacie się, że ja jestem Jehowa” (7)
 - 7 Nadchodzi koniec (1-27)
 - Niesłyszane nieszczęście (5)
 - Pieniądze wyrzucone na ulice (19)
 - Świątynia będzie sprofanowana (22)
 - 8 Ezechiel przeniesiony w wizji do Jerozolimy (1-4)
 - Obrzydliwe rzeczy w świątyni (5-18)
 - Kobiety oplakujące Tammuza (14)
 - Mężczyźni oddający cześć słońcu (16)
 - 9 Sześciu egzekutorów i człowiek z kałamarzem sekretarskim (1-11)
 - Sąd rozpocznie się od sanktuarium (6)
 - 10 Ogień zabrany spomiędzy kół (1-8)
 - Opis cherubów i kół (9-17)
 - Chwała Boża opuszcza świątynię (18-22)
 - 11 Potępienie złych książąt (1-13)
 - Miasto przyrównane do kotła (3-12)
 - Obietnica odrodzenia (14-21)
 - „Włożę w nich nowego ducha” (19)
 - Chwała Boża oddała się od Jerozolimy (22, 23)
 - Ezechiel wraca w wizji do Chaldei (24, 25)
 - 12 Zilustrowanie zapowiedzi wygnania (1-20)
 - Ezechiel ma spakować rzeczy jak na wygnanie (1-7)
 - Naczelnik wyjdzie w ciemnościach (8-16)
 - Jedzenie chleba z niepokojem, picie wody z przerażeniem (17-20)
 - Zwodnicze, fałszywe wypowiedzi (21-28)
 - „Żadne z moich słów się nie odwlecze” (28)
 - 13 Proroctwo przeciw fałszywym prorokom (1-16)
 - Ściana otynkowana wapnem runie (10-12)
 - Proroctwo przeciw fałszywym prorokiniom (17-23)
 - 14 Potępienie bałwochalców (1-11)
 - Wyrok na Jerozolimę nieunikniony (12-23)
 - Prawy Noe, Daniel i Hiob (14, 20)
 - 15 Jerozolima beзуżyteczną winoroślą (1-8)
 - 16 Miłość Boga do Jerozolimy (1-63)
 - Znaleziona jak porzucone dziecko (1-7)
 - Bóg ją przysstraja i zawiera z nią małżeńskie przymierze (8-14)
 - Jerozolima staje się niewierna (15-34)
 - Ukaranie cudzołożnicy (35-43)
 - Porównanie z Samarią i Sodomą (44-58)
 - Bóg pamięta o swoim przymierzu (59-63)
 - 17 Zagadka o dwóch orłach i winorośli (1-21)
 - Delikatna gałązka stanie się majestatycznym cedrem (22-24)
 - 18 Każdy odpowiada za swoje własne grzechy (1-32)
 - Dusza, która grzeszy, ta umrze (4)
 - Syn nie poniesie winy za grzech ojca (19, 20)
 - Śmierć grzesznika nie sprawia Bogu przyjemności (23)
 - Skrucha zapewnia życie (27, 28)
 - 19 Pieśń żałobna o naczelnikach Izraela (1-14)
 - 20 Historia buntu Izraelitów (1-32)
 - Obietnica odrodzenia Izraela (33-44)
 - Proroctwo przeciw południu (45-49)
 - 21 Miecz mający wykonać wyrok Boży już wyciągnięty (1-17)
 - Król babiloński zaatakuje Jerozolimę (18-24)
 - Niegodziwy naczelnik Izraela zostanie usunięty (25-27)
 - „Zdejmij koronę” (26)
 - „Aż przyjdzie ten, który ma prawo do sprawowania władzy” (27)
 - Miecz przeciw Ammonitom (28-32)

- 22 Jerozolima miastem winnym krwi (1-16)
Izrael jak bezwartościowy żużel (17-22)
Potępienie przywódców i ludu
Izraela (23-31)
- 23 Dwie niewierne siostry (1-49)
Ohola cudzołoży z Asyrią (5-10)
Oholiba cudzołoży z Babilonem
i Egiptem (11-35)
Ukaranie dwóch sióstr (36-49)
- 24 Jerozolima jak zardzewiały kocioł (1-14)
Śmierć żony Ezechiela znakiem (15-27)
- 25 Prorocstwo przeciw Ammonowi (1-7)
Prorocstwo przeciw Moabowi (8-11)
Prorocstwo przeciw Edomowi (12-14)
Prorocstwo przeciw Filistei (15-17)
- 26 Prorocstwo przeciw Tyrowi (1-21)
Miejsce do suszenia sieci (5, 14)
Kamienie i ziemia wrzucone
do morza (12)
- 27 Pieśń żałobna o Tyrze przyrównanym
do tonącego statku (1-36)
- 28 Prorocstwo przeciw królowi Tyru (1-10)
„Jestem bogiem” (2, 9)
Pieśń żałobna o królu Tyru (11-19)
„Przebywałeś w Edenie” (13)
Cherub wyznaczony na opiekuna (14)
„Odkryto w tobie nieprawość” (15)
Prorocstwo przeciw Sydonowi (20-24)
Zapowiedź odrodzenia Izraela (25, 26)
- 29 Prorocstwo przeciw faraonowi (1-16)
Egipt będzie nagrodą dla Babilonu (17-21)
- 30 Prorocstwo przeciw Egipcjowi (1-19)
Zapowiedź ataku
Nabuchodonozora (10)
Złamanie potęgi faraona (20-26)
- 31 Upadek Egiptu, wyniosłego cedru (1-18)
- 32 Pieśń żałobna o faraonie i Egipcjach (1-16)
Egipt pogrzebany z nieobrzezаныmi (17-32)
- 33 Obowiązki strażnika (1-20)
Wiadomość o zburzeniu
Jerozolimy (21, 22)
Oreddie do mieszkańców ruin (23-29)
Ludzie nie postępują zgodnie
ze słowami proroka (30-33)
Ezechiel jak ktoś, kto śpiewa pieśń
o miłości (32)
„Przekonają się, że wśród nich
był prorok” (33)
- 34 Prorocstwo przeciw pasterzom
Izraela (1-10)
Jehowa troszczy się o swoje owce (11-31)
„Mój sługa Dawid będzie je pasł” (23)
„Zawrę z nimi przymierze pokoju” (25)
- 35 Prorocstwo przeciw górzystemu
regionowi Seir (1-15)
- 36 Prorocstwo o górach Izraela (1-15)
Odrodzenie Izraela (16-38)
„Uświęcę swoje wielkie imię” (23)
„Spustoszona ziemia stała się
jak ogród Eden” (35)
- 37 Wizja doliny suchych kości (1-14)
Dwie laski staną się jedną laską (15-28)
Jeden naród pod panowaniem
jednego króla (22)
Wieczne przymierze pokoju (26)
- 38 Atak Goga na Izraela (1-16)
Gniew Jehowy na Goga (17-23)
„Narody się przekonają, że ja jestem
Jehowa” (23)
- 39 Klęska Goga i jego oddziałów (1-10)
Pogrzebani w dolinie Hamon-Gog (11-20)
Odrodzenie Izraela (21-29)
Wylanie ducha Bożego na Izraela (29)
- 40 Ezechiel przeniesiony w wizji do ziemi
Izraela (1, 2)
Ezechiel ogląda wizję świątyni (3, 4)
Dzielnice i bramy (5-47)
Zewnętrzna brama wschodnia (6-16)
Dzielnice zewnętrzne i pozostałe
bramy (17-26)
Dzielnice wewnętrzne i bramy (27-37)
Jadalnie (38-46)
Ołtarz (47)
Portyk świątyni (48, 49)
- 41 Sanktuarium świątyni (1-4)
Ściana świątyni i boczne
pomieszczenia (5-11)
Budynek po stronie zachodniej (12)
Pomiary budynków (13-15a)
Wnętrze sanktuarium (15b-26)
- 42 Kompleksy jadalni (1-14)
Świątynia zmierzona z czterech
stron (15-20)
- 43 Chwała Jehowy napęłnia świątynię (1-12)
Ołtarz (13-27)
- 44 Brama wschodnia pozostanie
zamknięta (1-3)

Przepisy dotyczące cudzoziemców (4-9) Przepisy dotyczące kapłanów i Lewitów (10-31) 45 Świąty dar i miasto (1-6) Przydział naczelnika (7, 8) Naczelnicy mają być uczciwi (9-12) Dary ofiarne ludu i naczelnika (13-25) 46 Ofiary składane przy różnych okazjach (1-15) Dziedziczna własność naczelnika (16-18) Miejsca do gotowania ofiar (19-24)	47 Woda wypływająca ze świątyni (1-12) Woda staje się coraz głębsza (2-5) Wody Morza Martwego staną się słodkie (8-10) Mokradła i bagna nie staną się słodkie (11) Drzewa zapewniające pokarm i uzdrawiające (12) Granice kraju (13-23) 48 Podział ziemi (1-29) 12 bram miasta (30-35) Miasto „Jest tam Jehowa” (35)

1 W roku 30*, piątego dnia miesiaca czwartego, gdy przebywałem wśród wygnańców^a nad rzeką Kebar^b, otworzyły się niebiosy i zobaczyłem wizję od Boga. **2** Piątego dnia tego miesiaca—w piątym roku wygnania króla Jehojachina^c— **3** Jehowa przemówił do mnie, Ezechiela*, syna kapłana Buziego, nad rzeką Kebar w kraju Chaldejczyków^d. I zaczęła tam na mnie oddziaływać moc^e Jehowy^e.

4 Zobaczyłem, że od północy nadciągą huraganowy wiatr^f i wielka chmura wraz z błyskającym ogniem^g. Dookoła chmury jaśniało światło, a pośród ognia lśniło coś, co wyglądało jak elektrum^h. **5** W ogniu widać było coś na kształt czterech żywych stworzeńⁱ. Każde z wyglądu przypominało człowieka. **6** Każde miało cztery twarze i cztery skrzydła^j. **7** Ich nogi były proste, a stopy przypominały kopyta cielęcia i lśniły jak polerowana miedź^k. **8** Pod każdym z ich czterech skrzy-

1:1 *Najwyraźniej chodzi o wiek Ezechiela. 1:3 *Imię to znaczy „Bóg wzmacnia”. ^aDost. „spoczęła na mnie ręka”. 1:4 *Lub „błyskawica”. ^bBłyszczący stop złota i srebra.

ROZDZ. 1

a 2Kl 24:12, 14

b Eze 3:15

c 2Kn 36:9, 10

d Jer 22:25

e Eze 3:14

f 1Kl 19:11

g Wj 19:18
Ps 97:2, 3

h Eze 8:2

i Eze 10:9, 15
Obj 4:6

j Iz 6:2
Eze 10:20, 21
Obj 4:8

k Dn 10:5, 6

szpalta 2

a Eze 10:11, 15

b 2Sm 17:10
Prz 28:1

c Prz 14:4

d Hi 39:27, 29
Eze 10:14, 15
Obj 4:7

e Iz 6:2

f Ps 103:20
Heb 1:7, 14

g Dn 7:9, 10

deł znajdowała się ręka taka jak ludzka. Wszystkie cztery stworzenia miały twarze i skrzydła. **9** Ich skrzydła stykały się ze sobą. Gdy te stworzenia się poruszały, nie odwracały się. Każde przemieszczało się prosto przed siebie^a.

10 Ich twarze wyglądały tak: Każde z tych czterech stworzeń miało twarz człowieka. Z prawej strony miało twarz lwa^b, a z lewej twarz byka^c. Każde miało też twarz orła^d. **11** Takie były ich twarze. A ich skrzydła były rozpostarte ku górze. Każde z tych stworzeń miało dwa skrzydła, które stykały się ze sobą, i dwa, które zakrywały ich ciała^e.

12 I każde z nich przemieszczało się prosto przed siebie. Szły wszędzie tam, dokąd skierował je duch^f, a idąc, nie odwracały się. **13** Te żywe stworzenia wyglądały jak żarzące się węgle. Między nimi tam i z powrotem poruszało się coś podobnego do pochodni świecących jasnym płomieniem, z którego wylatywały błyskawice^g. **14** Gdy żywe stworzenia przemieszczały się tam i z powrotem, też przypominały błyskawice.

15 Kiedy obserwowałem te żywe stworzenia – mające po cztery twarze – na ziemi obok każdego z nich zobaczyłem po jednym kole^a. **16** Koła błyszczały jak chryzolit. Wszystkie cztery wyglądały tak samo. Były tak zbudowane, jak gdyby koło znajdowało się w kole*. **17** Mogły się poruszać w którąkolwiek z czterech stron bez wykonywania skrętu. **18** Ich obrycze były tak wysokie, że budziły podziw. Wszystkie cztery były dookoła pełne oczu^b. **19** Gdy żywe stworzenia się przemieszczały, razem z nimi przemieszczały się koła, a gdy żywe stworzenia unosiły się z ziemi, unosiły się też koła^c. **20** Przemieszczały się tam, dokąd skierował je duch. Koła unosiły się razem z nimi, bo duch, który oddziaływał na żywe stworzenia*, był również w kołach. **21** Gdy żywe stworzenia się przemieszczały, przemieszczały się też koła, gdy one stawały, stawały też koła, a gdy one unosiły się z ziemi, razem z nimi unosiły się koła, bo duch, który oddziaływał na żywe stworzenia, był również w kołach.

22 Nad głowami żywych stworzeń rozpościerało się coś podobnego do platformy, która skrzyła się jak olśniewający kryształ^{*d}. **23** Pod platformą były ich wyprostowane* skrzydła, jedno obok drugiego. Każde stworzenie miało dwa skrzydła z jednej strony i dwa z drugiej strony i mogło się nimi zakrywać. **24** Odgłos ich skrzydeł przypominał odgłos wzburzonych wód, głos Wszechmocne-

1:16 *Możliwe, że miały taką samą średnicę i były ustawione względem siebie pod kątem prostym. **1:20** *Dosl. „duch żywego stworzenia”. **1:22** *Dosl. „lód”. **1:23** *Możliwe też „rozpostarte”.

ROZDZ. 1

a Eze 10:9-13
Obj 4:7

b Prz 15:3
Za 4:10

c Eze 10:15-17

d Eze 10:1

szpalta 2

a Ps 29:3
Eze 43:2
Obj 14:2

b Wj 24:10
Ps 96:6
Eze 10:1

c 1Kl 22:19
Ps 99:1
Iz 6:1
Obj 4:2

d Dn 7:9

e Eze 8:2

f Pwt 4:24
Ps 104:1, 2

g Obj 4:3

h Wj 24:16, 17
Eze 8:4

ROZDZ. 2

i Dn 10:11

j Eze 3:24

k 2Kn 36:15
Eze 33:7

l Iz 1:4
Jer 16:12

m Pwt 9:24
Ps 78:8
Jer 3:25
Dz 7:51

n Eze 3:7

go^a. Kiedy się przemieszczały, słysząc było jakby szum woj-ska. Kiedy stawały, opuszczały skrzydła.

25 Znad platformy rozpościerającej się nad ich głowami rozległ się głos. (Kiedy stawały, opuszczały skrzydła). **26** Nad platformą rozpościerającą się nad ich głowami znajdowało się coś, co wyglądało jak kamień szafirowy^b, a kształtem przypominało tron^c. Na tronie siedział ktoś podobny do człowieka^d. **27** Powyżej czegoś przypominającego jego biodra lśniło coś jakby elektrum^e, jak błyskający ogień. Poniżej czegoś przypominającego jego biodra było coś podobnego do ognia^f. Dookoła niego roztaczał się blask **28** podobny do tęczy^g na chmurach w deszczowy dzień. Tak właśnie wyglądało to jasne światło roztaczające blask dookoła. Tak wyglądała chwała Jehowy^h. Kiedy to zobaczyłem, padłem na twarz i usłyszałem, że ktoś zaczyna mówić.

2 Powiedział do mnie: „Synu człowieczy*, wstań. Będę do ciebie mówił”ⁱ. **2** Gdy się do mnie odezwał, wstałem we mnie duch i sprawił, że wstałemⁱ, żeby słuchać Tego, który do mnie mówi.

3 I rzekł do mnie: „Synu człowieczy, posyłam cię do ludu Izraela^k, do buntowniczych narodów*, które wystąpiły przeciwko mnie^l. Oni i ich przodkowie łamali moje prawa i robią to po dziś dzień^m. **4** Posyłam cię do synów zuchwałych* i upartychⁿ, żebyś im powiedział: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa”. **5** A oni, czy będą słuchać, czy

2:1 *Pierwsze z 93 wystąpień tego wyrażenia w Księdze Ezechiela. **2:3** *Najwyraźniej chodzi o Izrael i Judę. **2:4** *Lub „o butnym obliczu”.

nie—bo to dom buntowniczy^a—będą wiedzieć, że był wśród nich prorok^b.

6 „Synu człowieczy, otaczają cię ciernie^c, mieszkasz wśród skorpionów, ale nie bój się ich^d ani nie bój się tego, co mówią. Nie bój się ich słów^e i niech cię nie przerażają ich twarze^f, bo to dom buntowniczy. **7** Masz im przekazywać moje słowa, czy będą słuchać, czy nie—bo to ludzie buntowniczy^g.”

8 „Ale ty, synu człowieczy, słuchaj tego, co do ciebie mówię. Nie stań się buntowniczy jak ten buntowniczy dom. Otwórz usta i zjedz, co ci dają^h”.

9 I zobaczyłem rękę wyciągniętą w swoim kierunkuⁱ, a w niej zapisany zwój^j. **10** Gdy go przede mną rozwinął, zobaczyłem, że jest zapisany po obu stronach^k. Zawierał pieśni żałobne, żalosne skargi i lamentacje^l.

3 Następnie powiedział do mnie: „Synu człowieczy, zjedz to, co przed sobą widzisz^m”. Zjedz ten zwój, a potem idź i mów do domu Izraelaⁿ”.

2 Otworzyłem więc usta, a On dał mi do jedzenia ten zwój, **3** mówiąc: „Synu człowieczy, jedz, napełnij tym zwojem swój żołądek”. Zacząłem więc go jeść i był w moich ustach słodki jak miód^o.

4 Przemówił do mnie: „Synu człowieczy, idź do domu Izraela i przekaz mu moje słowa. **5** Nie posyłam cię do ludu, który mówi niezrozumiałym, nieznanym językiem, ale do domu Izraela. **6** Nie posyłam cię do wielu ludów posługujących się niezrozumiałym, nieznanym językiem,

2:6 *Możliwe też „ci ludzie są uparci i kłują cię niczym ciernie”. 2:9 *Lub „zwój księgi”. 3:1 *Dost. „zjedz, co zjadujesz”.

ROZDZ. 2

a Eze 12:2

b Eze 3:11
Eze 33:4, 15
Eze 33:33
Jn 15:22
Dz 20:26

c Mi 7:4

d 2Kl 1:15
Łk 12:4

e Iz 51:7

f Jer 1:8
Eze 3:9

g Jer 1:17

h Jer 15:16
Obj 10:9, 10

i Jer 1:9

j Eze 3:1

k Obj 5:1

l Eze 19:1

ROZDZ. 3

m Obj 10:9, 10

n Ps 119:103
Jer 15:16
Obj 10:9, 10

szpalta 2

a Jon 3:4, 5
Mt 11:21

b Łk 10:16

c Wj 34:9
Jer 3:3
Jer 5:3

d Jer 1:18, 19
Jer 15:20
Mi 3:8

e Iz 50:7

f Jer 17:18

g 2Kl 24:12, 14

h Eze 2:5

i Eze 8:3

j Eze 1:24

k Eze 10:16

l Eze 1:3

m Jer 23:9

n Iz 21:8
Iz 62:6
Jer 6:17

których słów nie jesteś w stanie pojąć. Gdybym posłał cię do nich, słuchałyby cię^a. **7** Ale dom Izraela nie zechce cię słuchać, bo nie chce słuchać mnie^b. Wszyscy z domu Izraela mają twarde czoło i zatwardziałe serce^c. **8** Uczyniłem twoją twarz tak zaciętą^d jak ich twarze, twoje czoło tak twardym jak ich czoła^d. **9** Uczyniłem twoje czoło jak diament—twardszym niż krzemień^e. Nie bój się ich, niech cię nie przerażają ich twarze^f. Bo to dom buntowniczy”.

10 Powiedział mi jeszcze: „Synu człowieczy, wysłuchaj wszystkich moich słów i weź je sobie do serca. **11** Idź do wygnańców spośród swojego ludu^g i przekaz im: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa’—bez względu na to, czy będą słuchać, czy nie^h”.

12 Potem uniósł mnie jakiś duchⁱ i usłyszałem za sobą potężny grzmiący głos: „Niech wysławiają chwałę Jehowy w miejscu, gdzie On przebywa”. **13** Usłyszałem odgłos ocierających się o siebie skrzydeł żywych stworzeń^j i odgłos kół w ich pobliżu^k, potężny łoskot. **14** A ten duch uniósł mnie i zabrał. Byłem pełen goryczy i rozgniewany w duchu, ale zaczęła na mnie silnie oddziaływać moc^l Jehowy. **15** Poszedłem więc do wygnańców w Tel-Abib, którzy mieszkali nad rzeką Kebar^l, i tam pozostałem. Oszołomiony^m, przebywałem wśród nich siedem dni.

16 Po siedmiu dniach Jehowa tak do mnie przemówił: **17** „Synu człowieczy, wyznaczyłem cię na strażnika dla domu Izraelaⁿ. Słuchaj więc tego, co do

3:8 *Dost. „twardą”. 3:11 *Dost. „wygnańców z synów swojego ludu”. 3:14 *Dost. „mocno spoczęła na mnie ręka”.

ciebie mówię, i przekazuj im moje ostrzeżenia^a. **18** Gdy powiem grzesznikowi*: „Na pewno umrzesz”, a ty go nie ostrzeżesz, niczego mu nie powiesz, żeby go odwieść od złego postępowania i uratować mu życie^b, to on umrze za swój grzech, bo jest grzesznikiem^c, ale jego krwi będę się domagał od ciebie^d. **19** Jeśli jednak ostrzeżesz grzesznika, a on nie odwróci się od zła, nie porzuci złego postępowania, to umrze za swój grzech, ale ty z całą pewnością uratujesz swoje życie^e. **20** Z kolei gdy prawy porzuci prawe postępowanie i zacznie czynić zło^f, położę przed nim przeszkodę, o którą się potknie. I poniesie śmierć^g. Jeżeli go nie ostrzegłeś, umrze za swój grzech i jego prawe czyny pójdą w niepamięć, ale jego krwi będę się domagał od ciebie^h. **21** Jeśli jednak ostrzegłeś prawego, żeby nie grzeszył, i on nie będzie grzeszył, to na pewno zachowa życie, bo przyjął ostrzeżenieⁱ. Ty też uratujesz swoje życie^j”.

22 Zaczęła tam na mnie oddziaływać moc* Jehowy, a On sam powiedział do mnie: „Wstań, wyjdź na równinę”. Będę tam do ciebie mówić”. **23** Wstałem więc i wyszedłem na równinę. Zobaczyłem tam chwałę Jehowy^k, podobną do chwały, którą widziałem nad rzeką Kebar^l, i padłem na twarz. **24** Wtedy wstał we mnie duch i sprawił, że wstałem^k, a Bóg tak do mnie przemówił: „Idź, zamknij się w swoim domu. **25** Synu człowieczy, zwiąż cię powrozami i nie będziesz mógł do

3:18 *Lub „niegodziwcowi”. 3:18, 20 *Lub „odpowiedzialnością za jego krew obciążyć ciebie”. 3:19, 21 *Lub „duszę”. 3:20 *Lub „dopuszczać się niesprawiedliwości”. 3:22 *Dost. „spoczęła na mojej ręce”. *Lub „doliną równinę”.

ROZDZ. 3

- a Iz 58:1
Eze 33:7
b Dz 2:40
1Tm 4:16
c Eze 33:4
d Eze 33:8
e Eze 33:9
Dz 18:6
Dz 20:26
f Eze 18:24, 26
Eze 33:12, 18
g Kpl 19:17
Eze 33:6
Heb 13:17
h Prz 17:10
Eze 33:14, 15
Jak 5:19, 20
i Eze 1:27, 28
j Eze 1:1
k Eze 2:2
Dn 10:19

szpalta 2

- a Eze 24:27
Eze 33:22
b Mt 11:15
c Iz 30:9

ROZDZ. 4

- d 2Kl 24:11
Jer 39:1
e 2Kl 25:1
f Jer 6:6
Jer 32:24
g Eze 21:22
h Eze 12:6
Eze 24:24
i 2Kl 17:21
j Lb 14:34
1Kl 12:19, 20
k 2Kl 23:27
l Jer 52:4

nich wyjść. **26** Sprawię, że język przylgnie ci do podniebienia i zaniemówisz. Nie będziesz mógł ich upominać. Bo to dom buntowniczy. **27** Ale gdy do ciebie przemówię, otworzę twoje usta i powiesz im*: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa”. I kto zechce słuchać, niech słucha^b, a kto nie zechce, niech nie słucha. Bo to dom buntowniczy^c.

4 „Synu człowieczy, weź cegłę, połóż ją przed sobą i wyryj na niej miasto—Jerozolimę. **2** A potem przedstaw oblężenie miasta^d: zbuduj mur oblężniczy^e, usyp wał^f, rozbij obozy wojskowe i ustaw dookoła niego tarany^g. **3** Weź sobie żelazną płytę, postaw ją niczym żelazną ścianę między sobą a miastem i zwróć twarz w jego stronę. Tak oto miasto będzie oblegane—ty będziesz je oblegał. Jest to znak dla domu Izraela^h”.

4 „Połóż się na lewym boku i weź na siebie* winę domu Izraelaⁱ. Będziesz nosił ich winę tyle dni, ile będziesz leżał na tym boku. **5** Wyznaczę ci 390 dni, które odpowiadają liczbie lat ich grzesznego postępowania przeciwko mnie^j. Będziesz nosił winę domu Izraela, **6** dopóki te dni się nie skończą.

„Za drugim razem położysz się na prawym boku i przez 40 dni będziesz nosił winę Judy^k. Wyznaczyłem ci dzień za rok, dzień za rok. **7** Obnażysz swoje ramię, odwrócisz się twarzą w stronę oblężonej Jerozolimy^l i będziesz prorokował przeciwko niej.

8 „Zwiążę cię powrozami, żebyś się nie mógł obrócić na drugi bok, dopóki nie miną dni oblężenia.

4:4 *Dost. „na niego”, czyli na lewy bok Ezechiela.

9 „Weź sobie pszenicy, jęczmienia, bobu, soczewicy, prosa i orkisz, włóż to do jednego naczynia i rób sobie z tego chleb. Będiesz go jadł, dopóki będziesz leżał na boku—390 dni^a. **10** Odważysz sobie po 20 syków* chleba na każdy dzień. Będiesz go jadł o wyznaczonych porach.

11 „Wodę też odmierzysz: szóstą część hinu* na każdy dzień. Będiesz ją pił o wyznaczonych porach.

12 „Będiesz jadł ten chleb tak, jakby to był okrągły chleb jęczmienny. Będiesz go piekł na oczach ludzi na wysuszonych ludzkich odchodach”. **13** Jehowa rzekł jeszcze: „Właśnie tak Izraelici będą jeść nieczysty chleb wśród narodów, między którymi ich rozpraszę”^b.

14 Wtedy powiedziałem: „Wszechwładny Panie, Jehowo! Od młodości aż dotąd niczym się nie skalałem*, nie jadłem padliny ani mięsa zwierzęcia rozszarpanego^c. Nie miałem w ustach żadnego nieczystego^d mięsa”^d.

15 On więc rzekł do mnie: „Dobrze. Możesz piec chleb na gnoju bydłowym, a nie na ludzkich odchodach”. **16** Po czym dodał: „Synu człowieczy, pozbawię Jerozolimę zapasów* chleba”^e. Ludzie będą w wielkim niepokoju jeść odważone porcje chleba^f i w strachu pić odmierzone porcje wody^g. **17** Kiedy zabraknie im chleba i wody, wstrząśnięci będą patrzeć jeden na drugiego i będą słabnąć z powodu swojego grzechu.

4:10 *Czyli 228 g. Zob. Dodatek B14.

4:11 *Czyli 0,6 l. Zob. Dodatek B14.

4:14 *Lub „moja dusza się nie skalała”. *Lub „ohydnego”. 4:16 *Dośl. „połamie drążki”. Może chodzić o drążki, na których wieszano chleb. *Lub „jedzenia”.

ROZDZ. 4

a Eze 4:5

b Oz 9:3

c Wj 22:31
Kpl 7:24
Kpl 11:40d Pwt 14:3
Iz 65:4
Iz 66:17e Kpl 26:26
Iz 3:1
Eze 5:16f 2Kl 25:3
Jer 37:21
Lam 1:11
Lam 4:9
Lam 5:9,10

g Eze 12:18

szpalta 2

ROZDZ. 5

a Jer 9:21
Eze 4:8

b Jer 15:2

c Kpl 26:33
Eze 5:12

d Jer 4:4

e Eze 16:46, 47

f 2Kl 21:9,11
Jer 2:11g Jer 21:5
Eze 15:7h Pwt 29:22, 24
1Kl 9:8
Lam 2:15i Lam 4:6
Dn 9:12

5 „Synu człowieczy, weź ostry miecz i użyj go jako brzytwy. Ogól nim sobie głowę oraz brodę. Następnie weź wagę, żeby zważyć włosy i podzielić je na części. **2** Gdy minie czas obłężenia, trzecią część włosów spalisz w ogniu w obrębie miasta^a. Potem weźmiesz kolejną trzecią część i potniesz ją mieczem wokół miasta”^b, a ostatnią trzecią część włosów rozsypiesz na wietrze. Ja dobędę miecza, żeby je ściągał^c.

3 „Z tej ostatniej części zostaw trochę włosów i zawiń je sobie w ubranie”. **4** A jeszcze trochę wrzuc do ognia, żeby się spaliły. Ten ogień rozprzestrzeni się na cały dom Izraela^d.

5 „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wyobraża to Jerozolimę. Umieściłem ją pośrodku narodów, w otoczeniu innych krajów. **6** Ale ona buntowała się przeciwko moim rozporządzeniom i ustawom, postępując bardziej niegodziwie niż inne narody i okoliczne kraje^e. Jej mieszkańcy odrzucili moje rozporządzenia i nie przestrzegali moich ustaw”.

7 „Dlatego tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ponieważ zachowywaliście się gorzej niż okoliczne narody, nie przestrzegaliście moich ustaw ani rozporządzeń, lecz postępowaliście zgodnie z rozporządzeniami tych narodów”^f, **8** Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi: „Wystąpię przeciwko tobie, Jerozolimę^g, i sam osądzę cię na oczach narodów”^h. **9** Za wszystkie twoje obrzydliwe praktyki zrobię z tobą to, czego nigdy wcześniej nie robiłem i czego już więcej nie zrobię”ⁱ.

5:2 *Dośl. „niej”. 5:3 *Lub „w poję swojej szaty”.

10 „„Ojcowie pośród ciebie będą jedli swoich synów^a, a synowie będą jedli swoich ojców. Osądzę cię, a pozostałych spośród ciebie rozproszę we wszystkich kierunkach^{*b}”.

11 „Przysięgam na swoje życie^{**}, oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa, że ponieważ skalałaś moje sanktuarium wszystkimi swymi odrażającymi bożkami i wszystkimi obrzydliwymi praktykami^c, ja też cię odrzucę[#]. Nie użalę się[^] nad tobą, nie okażę ci współczucia^d. **12** Jedną trzecią twoich mieszkańców umrę pośród ciebie od zarazy[#] lub zginie z głodu. Jedną trzecią padnie od miecza wokół ciebie^e. A jedną trzecią rozproszę we wszystkich kierunkach^{*}. Dobędę miecza, żeby ich ścigał^f. **13** Potem mój gniew przeminie, moja złość na nich ustanie i się uspokoję^g. Gdy skończę wylewać na nich swój gniew, przekonają się, że ja, Jehowa, powiedziałem to, domagając się wyłącznego oddania^h”.

14 „Obrócę cię w ruinę i sprawię, że okoliczne narody, a także każdy przechodzień będą cię znieważaćⁱ. **15** Gdy w gniewie, w złości wykonam na tobie wyrok, gdy surowo cię ukarzę, staniesz się dla okolicznych narodów przedmiotem zniewagi i pogardy^j, ostrzegawczym przykładem. Na twój widok ogarnie się trwoga. Ja, Jehowa, to powiedziałem”.

16 „Wyślę przeciw twoim mieszkańcom śmiertelność strzały głodu. Wyślę je, żeby ich zniszczyć, żeby sprowadzić na nich zgubę^k. Wzmogę klęskę

5:10, 12 *Dośl. „na każdy wiatr”. 5:11

^aDośl. „jako żyję”. ^bLub „pomniejsze”.

[^]Dośl. „moje oko się nie użali”. 5:12 [#]Lub „choroby”.

ROZDZ. 5

a Kpl 26:29
Jer 19:9
Lam 4:10

b Kpl 26:33
Pwt 28:64

c Kpl 20:3
2Kl 21:1, 7
2Kn 36:14
Jer 32:34

d Lam 2:21
Eze 7:4

e Jer 14:12
Jer 15:2
Jer 21:9

f Kpl 26:33
Jer 9:16
Jer 42:16

g Eze 16:42

h Wj 20:3, 5
Wj 34:14
Pwt 6:15

i Pwt 28:37
1Kl 9:7
Neh 2:17

j Ps 79:4
Jer 24:9
Lam 2:15
Lam 3:61, 62

k Pwt 32:23

szpalta 2

a Kpl 26:26
Eze 4:16

b Kpl 26:22
Pwt 32:24
Eze 14:21
Eze 33:27

c Eze 21:3

ROZDZ. 6

d Iz 27:9

e Kpl 26:30

f Jer 8:1, 2

g Jer 2:15
Jer 32:29
Mi 3:12

h Eze 16:39

i Jer 14:18

j Eze 7:4

k Jer 30:10
Jer 44:28
Eze 14:22

głodu i pozbawię ich zapasów^{*} chleba^{#a}. **17** Ześlę na nich głód i drapieżne zwierzęta^b, które pozbawią ich dzieci. Będą cierpieć z powodu zarazy, przelewu krwi i miecza, który na nich sprowadzę^c. Ja, Jehowa, to powiedziałem^{**}”.

6 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, zwróć swoją twarz w stronę gór Izraela i prorokuj przeciwko nim. **3** Powiedz: „Góry Izraela, posłuchajcie słowa Wszechwładnego Pana, Jehowy: Oto co Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi do gór, wzgórz, strumieni i dolin: „Sprowadzę przeciw wam miecz i zniszczę wasze święte wzniesienia. **4** Wasze ołtarze zostaną zburzone, kadzielne ołtarze połamane^d. Przed wasze odrażające bożki^{*} rzucę ciała zabitych^e, **5** wasze trupy, ludu Izraela, przed wasze odrażające bożki. Wasze kości porozrzucam dookoła waszych ołtarzy^f. **6** Wszystkie miasta, w których mieszkacie, zostaną zrujnowane^g, a święte wzniesienia zniszczone^h, zdewastowane. Wasze ołtarze zostaną zniszczone, roztrzaskane, wasze odrażające bożki przestaną istnieć, wasze kadzielne ołtarze zostaną wycięte, to, co zrobiliście, przepadnie. **7** A pośród was będą padać zabiciⁱ. I przekonacie się, że ja jestem Jehowa^j”.

8 „„Ale ostatek pozostawię—gdy zostanieie rozproszeni po krajach, gdy będziecie wśród innych narodów, niektórzy z was ocaleją od miecza^k. **9** A ci, któ-

5:16 *Dośl. „połamię drążki”. Może chodzić o drążki, na których wieszano chleb. [#]Lub „jedzenia”. 6:4 *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy.

rzy ocaleją, przypomną sobie o mnie wśród narodów, do których zostaną uprowadzeni^a. Zrozumieją, że byłem zdruzgotany z powodu ich niewiernego^a serca, które się ode mnie odwróciło^b, i z powodu oczu, które pożądlawie patrzyły na odrażające bożki^c. Zawstydzą się i poczują wstręt do całego zła, do wszystkich obrzydliwych rzeczy, których się dopuszczali^d. **10** Przekonają się, że ja jestem Jehowa i że nie na próżno ich ostrzegałem przed nieszczęściem, które zamierzam na nich sprowadzić^e.

11 „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Kłasnij w dłoń, tupnij nogą i lamentuj z powodu całego zła, z powodu wszystkich obrzydliwych rzeczy, których dopuszczał się dom Izraela. Bo padną od miecza, głodu i zarazy^f. **12** Kto jest daleko, umrze od zarazy, kto jest blisko, padnie od miecza, a kto tego uniknie i pozostanie przy życiu, umrze z głodu. Wyleję na nich cały swój gniew^g. **13** Gdy ciała zabitych będą leżeć wśród ich odrażających bożków, wokół ich ołtarzy^h, na każdym wysokim wzgórzu, na wszystkich szczytach gór, pod każdym bujnym drzewem, pod gałęziami wielkich drzew—gdzie składali wonne ofiaryⁱ wszystkim swoim odrażającym bożkomⁱ—wtedy się przekonacie, że ja jestem Jehowaⁱ. **14** Wyciągnę przeciw nim rękę i spustoszę ten kraj, a wszystkie miejsca, w których mieszkali, staną się bardziej opustoszałe niż pustynia w pobliżu Dibli. I przekonają się, że ja jestem Jehowa^j”.

6:9 *Lub „niemoralnego; rozwiązłego”.
^aLub „niemoralnie podążały za odrażającymi bożkami”.
6:13 *Lub „ofiariowali przyjemne wonie”.

ROZDZ. 6

a Pwt 30:1, 2
Ps 137:1

b Ps 78:40, 41
Iz 63:10

c Lb 15:39

d Eze 20:43
Eze 36:31

e Eze 33:29
Dn 9:12
Za 1:6

f Jer 15:2
Jer 16:4
Eze 5:12

g Eze 5:13

h Jer 8:2

i Eze 20:28

j Eze 12:15

szpalta 2

ROZDZ. 7

a Eze 5:11

b Jer 16:18
Eze 16:43

c Eze 6:13

d 2Kl 21:12
Dn 9:12

e Sof 1:14

f 2Kn 34:21

g Jer 7:20
Eze 5:13

h Jer 13:14

i Iz 66:6
Eze 33:29

j Sof 1:14

7 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, oto co Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi do ziemi Izraela: „Nadchodzi koniec—koniec na cały ten kraj! **3** Zbliża się wasz kres. Wyleję na was swój gniew. Osądzę wasze postępowanie i pociągnę was do odpowiedzialności za wszystkie obrzydliwe czyny. **4** Nie użale się^a nad wami, nie okażę wam współczucia^a. Sprawię, że odczujecie skutki swojego postępowania, poniesiecie konsekwencje swoich obrzydliwych czynów^b. I przekonacie się, że ja jestem Jehowa^c.”

5 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Nadciąga nieszczęście, niesłuchane nieszczęście!^d **6** Zbliża się koniec. Jest nieunikniony. Przyjdzie^e na was nagle. Już nadchodzi! **7** Mieszkańcy tego kraju, przyszła na was pora^f. Ten czas się przybliży, ten dzień jest tuż, tuż^e. Szerzy się zamęt, na górach nie słysząc okrzyków radości.

8 „Już wkrótce dam upust swojej złości na was^f, wyleję na was cały swój gniew^g. Osądzę wasze postępowanie i pociągnę was do odpowiedzialności za wszystkie obrzydliwe czyny. **9** Nie użale się^a nad wami, nie okażę wam współczucia^h. Sprawię, że odczujecie skutki swojego postępowania, poniesiecie konsekwencje swoich obrzydliwych czynów. I przekonacie się, że to ja, Jehowa, wymierzam wam karęⁱ.”

10 „Oto ten dzień! Nadchodzi! Przyszła na was pora^f. Zakwitła różga, rozrosło się zuchwałstwo. **11** Przemoc wyrosła

7:4, 9 *Dost. „moje oko się nie użali”.

7:6 *Dost. „przebudzi się”. **7:7, 10** *Możliwe też „przypadł wam wieniec”.

jak różga, żeby wymierzyć karę niegodziwości^a. Nic z nich nie pozostanie: ani oni sami, ani ich lud, ani ich bogactwa, ani ich wspaniałość. **12** Ten czas nadejdzie, ten dzień nastanie. Kupujący niech się nie cieszy, a sprzedający niech się nie smuci, bo mój gniew zapłonął na cały ten lud^b. **13** Sprzedający nie wróci do tego, co sprzedał, choćby pozostał żywy, bo ta wizja dotyczy wszystkich tych ludzi. Nikt nie powróci. Z powodu swojego grzechu nikt nie pozostanie przy życiu^c.

14 „Zadęto w trąbę^c i wszyscy są gotowi, ale nikt nie rusza do bitwy, bo płonę gniewem na cały ten lud^d. **15** Na zewnątrz jest miecz^e, a wewnątrz zaraza i głód. Kto jest na polu, umrze od miecza, a wszystkich, którzy są w mieście, pochłonie głód i zaraza^f. **16** Ocalali, którzy uciekną w góry, będą tam jak gołębie z dolin. Z powodu swojego grzechu wszyscy będą wydawać żalosne jęki^g. **17** Wszystkim opadną ręce, a po kolanach pocieknie im woda^h. **18** Włożą wórⁱ, będą drzeć. Wszyscy zostaną zawstyżeni, na każdej głowie pojawi się łysina^j.”

19 „Swoje srebro rzuca na ulice, a ich złoto stanie się dla nich czymś wstrętnym. Ani srebro, ani złoto nie zdoła ich wyratować w dniu wielkiego gniewu Jehowy^k. Nie nasycą się^l, nie napełnią swoich żołądków. Stało się ono przeszko-

7:12 *Chodzi o to, że ani kupujący, ani sprzedający nie odniesie żadnych korzyści, ponieważ zagłada dosięgnie wszystkich. **7:13** *Możliwe też „nikt nie ocali swojego życia, używając niegodziwych metod”. **7:17** *Czyli moc, wydalaną ze strachu. **7:18** *Zob. *Słowniczek pojęć*. ^aChodzi o to, że ich głowy zostaną ogolone na znak żałoby. **7:19** *Lub „ich dusze nie nasycą się”.

ROZDZ. 7

a Iz 59:6
Jer 6:7
Mi 6:12

b Sof 1:18

c Jer 4:5

d Jer 7:20
Jer 12:12

e Kpl 26:25

f Jer 14:18
Eze 5:12

g Iz 59:11

h Eze 21:7

i Iz 3:24

j Iz 22:12

k Prz 11:4
Sof 1:18

szpalta 2

a 2Kl 21:1, 7
Jer 7:30

b Jer 18:17

c 2Kn 36:19
Lam 1:10

d Jer 39:6, 7
Lam 3:7

e 2Kl 21:16
2Kl 24:3, 4
Jer 2:34
Eze 9:9

f Iz 59:6
Mi 2:2

g Pwt 28:48-51
Eze 21:31
Hab 1:6

h Jer 6:12
Lam 5:2

i Eze 21:2

j Iz 57:21
Jer 8:15

k Jer 21:1, 2
Jer 37:17

l Ps 74:9
Lam 2:9
Eze 20:3

m Jer 52:10

n Eze 6:13

o którą się potknęli, przez którą zgrzeszyli. **20** Pyszniili się swoimi pięknymi ozdobami, robili z nich obrzydliwe wizerunki, odrażające bożki^a. Dlatego sprawię, że złoto i srebro stanie się dla nich czymś wstrętnym. **21** Wydam je cudzoziemcom na łup, niegodziwcy na ziemi zagrabiają je i zbezczeszcza.

22 „Odwrócę się^a od nich^b i drogie mi miejsce^c zostanie sprofanowane. Wejdą do niego grabieżcy i je sprofanują^c.”

23 „Zrób łańcuchy^d, bo w tym kraju w majestacie prawa przelewa się mnóstwo krwi, miasto jest pełne przemocy^e.”

24 Sprowadzę najgorsze narody, a one przejmą na własność ich domy^f. I położę kres pysze silnych, a ich sanktuarium zostaną sprofanowane^g. **25** Kiedy spadnie na nich udręka, będą szukać pokoju, ale go nie znajdą.

26 Nadciągnie nieszczęście za nieszczęściem, wieść za wieścią. Od proroka ludzie będą domagać się wizji^k. Kapłanowi zabraknie pouczeń^l, a starszym ludu rad^l. **27** Król pograży się w żal^m, naczelnika ogarnie rozpacz, ręce ludu tej ziemi będą się trząść ze strachu. Potraktuję ich stosownie do ich postępowania, osądzę tak, jak oni osądzali innych. I przekonają się, że ja jestem Jehowaⁿ.”

8 W roku szóstym^a, piątego dnia miesiąca szóstego, kiedy siedziałem w swoim domu, a starsi Judy siedzieli przede mną, zaczęła na mnie oddziały-

7:22 *Dost. „odwróć swoje oblicze”. ^aLub „moje ukryte miejsce”. Najwyraźniej chodzi o najskrytszą część sanktuarium Jehowy. **7:23** *Czyli kajdany, w których pójdą do niewoli. **7:26** *Lub „prawa”. **8:1** *Chodzi o szósty rok po bytu króla Jehojachina, Ezechiela i innych Żydów na wygnaniu (zob. Eze 1:2).

wać moc* Wszechwładnego Pana, Jehowy. **2** Zobaczyłem kogoś, kto wyglądał jak ogień. Poniżej czegoś przypominającego jego biodra był ogień^a. Powyżej czegoś przypominającego jego biodra była jasność, coś jak blask elektrum^b. **3** Potem wyciągnął coś podobnego do ręki i chwycił mnie za włosy na głowie. A jakiś duch za sprawą wizji od Boga uniósł mnie między ziemię i niebo i zabrał do Jerozolimy, przed wejście do bramy wewnętrznej^c zwróconej na północ, gdzie stoi bałwochwalczy symbol* pobudzający Boga do zazdrości^d. **4** Była tam chwala Boga Izraela^e, która wyglądała jak to, co widziałem na równinie^f.

5 Wtedy powiedział do mnie: „Synu człowieczy, spójrz, proszę, na północ”. Popatrzyłem więc w kierunku północnym i zobaczyłem, że przy wejściu do bramy usytuowanej na północ od ołtarza stoi ten symbol* pobudzający Boga do zazdrości. **6** I rzekł do mnie: „Synu człowieczy, czy widzisz, jakich strasznych, obrzydliwych rzeczy dopuszcza się tu dom Izraela?^g Przez te rzeczy oddaliłem się od swojego sanktuarium^h. Ale zobaczysz jeszcze straszniejsze obrzydliwości”.

7 Potem przyprowadził mnie do wejścia na dziedziniec i zobaczyłem otwór w murze. **8** Rzekł do mnie: „Synu człowieczy, proszę, przebij ten mur”. Przebiłem więc mur i zobaczyłem jakieś wejście. **9** Powiedział do mnie: „Wejdz i zobacz, jakich okropnych, obrzydliwych rzeczy się tu dopuszcza-

8:1 *Dosl. „spoczęła na mnie ręka”.
8:2 *Błyszczący stop złota i srebra.
8:3 *Lub „bożek zazdrości”. 8:4 *Lub „dolinnej równinie”. 8:5 *Lub „bożek”.

ROZDZ. 8

a Dn 7:9

b Eze 1:4, 27

c Jer 20:2
Eze 9:2

d Pwt 32:16

e Wj 40:34

f Eze 1:27, 28

g 2Kn 36:14

h Jer 26:4, 6

szpalta 2

a Kpł 11:10

b Wj 20:4, 5

c 2Kl 22:3, 4
2Kl 25:22
Jer 26:24

d Eze 16:17, 18

e Iz 29:15
Eze 9:9

f 2Kn 36:14

g 2Kn 4:9

h Pwt 4:19
2Kl 17:16
Jer 8:1, 2

ją”. **10** Kiedy tam wszedłem, zobaczyłem wyrze na ścianach dookoła wszelkiego rodzaju wizerunki stworzeń pełzających i budzących wstręt zwierząt^a, wszystkie odrażające bożki* domu Izraela^b. **11** A stało przed nimi 70 spośród starszych domu Izraela, w tym Jaazaniaś, syn Szafana^c. Każdy miał w ręku kadzielnicę, z której unosił się wonny dym^d. **12** Powiedział do mnie: „Synu człowieczy, czy widzisz, co starsi domu Izraela robią w ciemnościach, w wewnętrznych pomieszczeniach, w których wszyscy mają* swoje bożki? Mówią: „Jehowa nas nie widzi. Jehowa opuścił kraj”^e.

13 I rzekł do mnie: „A zobaczysz jeszcze straszniejsze obrzydliwości, których się dopuszczają”. **14** Przyprowadził mnie przed wejście do północnej bramy domu Jehowy i zobaczyłem tam kobiety, które siedziały i opłakiwały boga Tammuza.

15 Następnie mnie zapytał: „Synu człowieczy, czy to widzisz? A zobaczysz jeszcze straszniejsze obrzydliwości”^f. **16** I wprowadził mnie na wewnętrzny dziedziniec domu Jehowy^g. Tam przy wejściu do świątyni Jehowy, między portykiem a ołtarzem, było około 25 mężczyzn obróconych plecami do świątyni Jehowy. Z twarzami skierowanymi na wschód kłaniali się słońcu^h.

17 Wtedy powiedział do mnie: „Synu człowieczy, czy to widzisz? Czy Judejczykom* to nie wystarczy, że dopuszczają się tych obrzydliwych rzeczy, że

8:10 *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy. 8:12 *Lub „wystawiają na pokaz”. 8:17 *Dosl. „domowi Judy”.

napełniają kraj przemocą^a i ciągle mnie obrażają? A jeszcze pod nos podsuwają mi gałązkę*. **18** Dlatego będę działał w gniewie. Nie użalę się* nad nimi, nie okażę im współczucia^b. Będą do mnie głośno wołać, ale ich nie wysłucham”^c.

9 Potem usłyszałem Jego donośny głos: „Zwołajcie tych, którzy mają ukarać miasto. Każdy ma mieć w ręku śmiercionośną broń!”.

2 I zobaczyłem, jak od strony bramy górnej^d, zwróconej na północ, idzie sześciu mężczyzn z niszczycielską bronią w ręku. Był też z nimi człowiek w lnianej szacie, z kałamarzem sekretarskim u boku. Wszyscy oni przyszlizli i stanęli przy miedzianym ołtarzu^e.

3 Wtedy chwała Boga Izraela^f uniosła się znad cherubów, gdzie się znajdowała, i przeniosła się do progu świątyni^g, a Bóg zawołał do człowieka w lnianej szacie, mającego u boku kałamarz sekretarski. **4** Jehowa rzekł do niego: „Przejdź przez miasto, przez Jerozolimę, i zrób znak na czołach ludzi, którzy wzdychają i jęczą^h z powodu wszystkich obrzydliwych rzeczy, jakie się tam popełnia”ⁱ.

5 Potem usłyszałem, jak mówi do pozostałych mężczyzn: „Idźcie za nim przez miasto i uśmiercajcie. Nie możecie się użalić*, nie możecie okazać współczucia^j. **6** Zabijcie mężczyzn, starzy i młodych, dzieci, małe dzieci i kobiety—

8:17 *Najwyraźniej chodzi o gałązkę wykorzystywaną w bałwochwalczym kultcie. 8:18; 9:10 *Dosl. „moje oko się nie użali”. 9:3; 10:3 *Dosl. „domu”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale. 9:5 *Dosl. „wasze oko się nie użali”.

ROZDZ. 8

a 2Kl 21:16
Jer 19:4
Eze 9:9

b Eze 5:11
Eze 7:9

c Iz 1:15
Mi 3:4

ROZDZ. 9

d Jer 20:2
Eze 8:3

e 2Kn 4:1

f Eze 3:23
Eze 8:3, 4
Eze 11:22

g Eze 10:4

h Ps 119:53
2Pt 2:7, 8

i Eze 5:11

j Wj 32:26, 27
Eze 7:4

szpalta 2

a 2Kn 36:17

b Wj 12:23
Joz 2:17-19
Obj 9:4

c 2Kl 25:18, 21
Jer 25:29

d Eze 8:11

e Lam 2:21

f Rdz 18:23
Eze 11:13

g 2Kn 36:14
Iz 1:4

h 2Kl 21:16
Jer 2:34
Mt 23:30

i Eze 22:29

j Iz 29:15
Eze 8:12

k Eze 5:11
Eze 7:4

ROZDZ. 10

l Iz 6:1
Eze 1:22, 26
Obj 4:2, 3

m Eze 9:2

n Eze 1:16

o Eze 1:13

p 2Kl 25:8, 9

wszystkich, co do jednego^a. Nie zbliżajcie się tylko do nikogo, kto ma na sobie znak^b. Zaczynajcie od mojego sanktuarium”^c. I rozpoczęli od starszych ludzi, którzy byli przed świątynią^d. **7** Potem im polecił: „Skalajcie świątynię, napełnijcie dziedzińce zabitymi^e. Ruszajcie!”. Ruszyli więc, a potem zaczęli zabijać ludzi w mieście.

8 Gdy ich zabijali, ja sam ocalałem. Padłem na twarz i wykrzyknąłem: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo! Czy masz zamiar zgładzić wszystkich pozostałych z Izraela, wylewając swój gniew na Jerozolimę?”^f.

9 Wtedy mi powiedział: „Grzech domu Izraela i Judy jest bardzo, bardzo wielki^g. W kraju przelewa się mnóstwo krwi^h, a to miasto jest pełne zepsuciaⁱ. Bo mówią: „Jehowa opuścił kraj, Jehowa nas nie widzi”^j. **10** Nie użalę się* nad nimi, nie okażę im współczucia^k. Sprawię, że poniosą konsekwencje swojego postępowania”.

11 Potem zobaczyłem człowieka w lnianej szacie, z kałamarzem sekretarskim u boku. Wrócił i powiedział: „Zrobiłem tak, jak mi kazałeś”.

10 Nad platformą rozpościerającą się nad głowami cherubów zobaczyłem coś, co wyglądało jak kamień szafirowy, a kształtem przypominało tron^l. **2** Wtedy Bóg odezwał się do człowieka w lnianej szacie^m: „Wejź pomiędzy kołaⁿ, pod cherubów, nabierz w obie garście rozżarzonych węgla^o znajdujących się między cherubami i rozrzuć je po mieście”^p. I zobaczyłem, że wszedł.

3 Gdy wchodził, cherubowie stali na prawo od świątyni^q,

a dziedziniec wewnętrzny był wypełniony obłokiem. **4** Kiedy chwała Jehowy^a przeniosła się znad cherubów w stronę progu świątyni, stopniowo świątynia też wypełniła się obłokiem^b. A dziedziniec był pełen blasku chwały Jehowy. **5** Odgłos skrzydeł cherubów było słyszeć aż na dziedzińcu zewnętrznym. Przypominał on głos Wszechmocnego Boga, gdy przemawia^c.

6 Kiedy Bóg nakazał człowiekowi w Inianej szacie: „Weź ogień spomiędzy kół, spomiedzy cherubów”, on wszedł i stanął obok jednego z kół. **7** Wtedy jeden z cherubów wyciągnął rękę po ogień znajdujący się między cherubami^d i włożył go w obie garście człowieka w Inianej szacie^e, a on go wziął i wyszedł. **8** Pod skrzydłami cherubów było coś, co przypominało ludzkie ręce^f.

9 Obok cherubów zobaczyłem cztery koła, po jednym obok każdego cheruba. Błyszczały one jak chryzolit^g. **10** Wszystkie cztery wyglądały tak samo – jak gdyby koło znajdowało się w kole. **11** Mogły się poruszać w którąkolwiek z czterech stron bez obracania się. Zmierzały tam, gdzie kierowała się głowa, a przemieszczając się, nie musiały wykonywać skrętu. **12** Ciała czterech cherubów – ich plecy, ręce i skrzydła – jak również ich koła ze wszystkich stron były pełne oczu^h. **13** I usłyszałem, jak rozległ się głos: „Ruszajcie, koła!”.

14 Każdy z cherubów miał cztery twarze. Pierwsza była twarzą cheruba, druga – twarzą człowieka, trzecia – twarzą lwa, a czwarta – twarzą orłaⁱ.

15 Gdy cherubowie się unosili – a były to te same żywe

ROZDZ. 10

a Eze 1:27, 28
Eze 9:3

b Wj 40:35
2Kn 5:13
Eze 43:5

c Ps 29:3, 4
Eze 1:24
Jn 12:28, 29

d Eze 1:13

e Eze 9:2

f Eze 1:8

g Eze 1:15-18

h Obj 4:6, 8

i Eze 1:6, 10
Obj 4:7

szpalta 2

a Eze 1:3

b Eze 1:19-21

c Eze 1:27, 28

d Eze 9:3
Eze 10:4

e Eze 11:22

f Eze 1:1, 22

g Eze 1:8

h Eze 1:10

i Eze 1:12
Eze 10:11

ROZDZ. 11

j Eze 10:19

k Iz 1:23
Eze 22:27

stworzenia*, które widziałem nad rzeką Kebar^a – **16** gdy ruszali, razem z nimi ruszały koła, a gdy podnosili skrzydła, żeby być wysoko nad ziemią, koła nie skręcały ani nie oddalały się od nich^b. **17** Gdy oni stawali, stawały też koła, a gdy oni się unosili, razem z nimi unosiły się koła, bo duch, który oddziaływał na żywe stworzenia*, był również w kołach.

18 Potem chwała Jehowy^c oddaliła się znad progu świątyni i zatrzymała się nad cherubami^d. **19** Kiedy patrzyłem, cherubowie podnieśli skrzydła i unieśli się z ziemi. Gdy się oddalili, razem z nimi oddaliły się koła. Zatrzymali się przy wschodniej bramie domu Jehowy, a nad nimi unosiła się chwała Boga Izraela^e.

20 Były to te same żywe stworzenia*, które widziałem pod tronem Boga Izraela nad rzeką Kebar^f, dlatego poznałem, że to cherubowie. **21** Wszystkie cztery miały po cztery twarze, po cztery skrzydła, a pod skrzydłami coś, co przypominało ludzkie ręce^g. **22** Ich twarze wyglądały jak te, które widziałem nad rzeką Kebar^h. Każde z tych stworzeń przemieszczało się prosto przed siebieⁱ.

11 Jakiś duch przeniósł mnie do wschodniej bramy domu Jehowy, bramy zwróconej na wschód^j. Zobaczyłem przy niej 25 mężczyzn, a wśród nich Jaazaniaś, syna Azzura, oraz Pelatiasza, syna Benajasz, książąt ludu^k. **2** Potem Bóg rzekł do mnie: „Synu człowieczy, ci ludzie knują zło i udzielają złych rad w więziku z tym miastem. **3** Mówią: „Czy to nie czas na budowanie

10:15, 20 *Dosl. „żywe stworzenie”.
10:17 *Dosl. „duch żywego stworzenia”.

domów?^a To miasto* jest kotłem^{#b}, a my jesteśmy mięsem^c.

4 „Prorokuj więc przeciwko nim. Prorokuj, synu człowieczy”^c.

5 Wtedy zaczął na mnie oddziaływać duch Jehowy^d i On mi polecił: „Powiedz: „Oto co mówi Jehowa: „Macie rację, domu Izraela. Wiem, o czym myślicie. 6 Sprawiliście, że wielu w tym mieście umarło, napełniliście ulice zwłokami”^e. 7 „Dlatego Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi: „Miasto jest kotłem, ale mięsem są zwłoki, które po nim rozrzuciliście”. Wy zostaniecie z niego zabrani””.

8 „Boicie się miecza^g, a ja sprowadzę przeciwko wam miecz’ — oświadczą Wszechwładny Pan, Jehowa. 9 „Wyprowadzę was z miasta, wydám was w ręce cudzoziemców i wykonam na was wyrok^h. 10 Padniecie od mieczaⁱ. Osądzę was na granicy Izraela^j. I przekonacie się, że ja jestem Jehowa^k. 11 Dla was miasto nie będzie kotłem, wy nie będziecie mięsem w jego wnętrzu. Na granicy Izraela was osądzę. 12 I przekonacie się, że ja jestem Jehowa. Bo nie stosowaliście się do moich przepisów i nie wypełnialiście moich rozporządzeń^l, lecz postępowaliście jak otaczające was narody”^m.

13 Gdy tylko skończyłem prorokować, umarł Pelatiasz, syn Benajasza. Wtedy padłem na twarz i wykrzyknąłem: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo! Czy masz zamiar zgładzić pozostałych z Izraela?”ⁿ.

14 I Jehowa znów do mnie przemówił: 15 „Synu człowie-

11:3 *Dost. „ona”, czyli Jerozolima. Żydzii myśleli, że to miasto zapewni im ochronę. [#]Lub „garnkiem z szerokim otworem”. 11:12 *Lub „według rozporządzeń otaczających was narodów”.

ROZDZ. 11

a Eze 12:27

b Eze 24:3

c Eze 3:17
Eze 20:46
Eze 21:2

d 2Pt 1:21

e Eze 7:23
Eze 22:3, 4

f Eze 24:6

g Jer 38:19

h Jer 39:6, 7
Jer 52:24-27i 2Kl 25:18-21
2Kn 36:17j 2Kl 14:25
Jer 52:27

k Eze 6:13

l Eze 9:7
Neh 9:34m Pwt 12:29-31
2Kn 28:1, 3
Ps 106:34-36

n Eze 9:8

szpalta 2

a 2Kl 24:14, 15
Jer 24:5

b Kpl 26:44

c Iz 11:11, 12
Jer 30:10, 11
Eze 34:13, 14
Am 9:14, 15

d Eze 37:23

e Jer 24:7
Jer 31:33
Jer 32:39f Ps 51:10
Eze 36:31

g Za 7:12

h Eze 36:26

i Eze 1:19

j Eze 10:18, 19

k Eze 9:3
Eze 10:4

l Za 14:4

czy, twoim braciom—tym z prawem wykupu—i całemu domowi Izraela mieszkańcy Jerozolimy powiedzieli: „Trzymajcie się z dala od Jehowy. Ta ziemia jest nasza, otrzymaliśmy ją na własność”. 16 Dlatego powiedz: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Chociaż wygnałem ich daleko do innych narodów, rozproszyłem do innych krajów^a, to na krótką chwilę stanę się tam dla nich sanktuarium”^b.

17 „Powiedz: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Zbiorę ich z ludów, pozbięram z krajów, do których zostali rozproszeni, i dam im ziemię izraelską^c. 18 Gdy tam powrócą, usuną z niej wszystkie rzeczy budzące wstręt i wszystkie obrzydliwe praktyki^d. 19 I dam im jedno^e serce^e, i włożę w nich nowego ducha^f. Usunę z ich ciał serce kamienne^g, a dam im serce miękkie^h. 20 żeby postępowali według moich ustaw i trzymali się moich rozporządzeń, żeby byli im posłuszni. Wtedy będą moim ludem, a ja będę ich Bogiem””.

21 „„Ale jeśli chodzi o tych, których serca przylgnęły do rzeczy budzących wstręt i do obrzydliwych praktyk, to ja sprawię, że poniosą konsekwencje swojego postępowania” — oświadczą Wszechwładny Pan, Jehowa””.

22 Wtedy cherubowie podnieśli skrzydła. Tuż przy nich były kołaⁱ, a nad nimi znajdowała się chwała Boga Izraela^j. 23 Następnie chwała Jehowy^k oddaliła się od miasta i zatrzymała się nad górą na wschód od niego^l. 24 A jakiś duch przejął mnie—w wizji otrzymanej

11:19 *Lub „zjednoczone”. [#]Dost. „cielenne”. Chodzi o serce wrażliwe na Boże wskazówki.

dzięki duchowi Bożemu—do wygnańców w Chaldei. Wtedy wizja, którą oglądałem, się skończyła. **25** A ja zacząłem opowiadać wygnańcom o wszystkim, co mi Jehowa pokazał.

12 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, mieszkasz wśród ludu buntowniczego—wśród tych, którzy mają oczy, żeby widzieć, ale nie widzą, i którzy mają uszy, żeby słyszeć, ale nie słyszą^a, bo są ludem buntowniczym^b. **3** Ty więc, synu człowieczy, spakuj swoje rzeczy, jak gdybyś szedł na wygnanie. Następnie—za dnia, tak żeby cię widzieli—wyjdź, jakbyś miał iść na wygnanie, jakbyś przenosił się ze swojego domu w inne miejsce. Może zastanowią się nad tym, chociaż są ludem buntowniczym. **4** Za dnia, gdy będą patrzeć, wyjdź ze spakowanymi rzeczami, jakbyś miał iść na wygnanie, a wieczorem wyrusz na ich oczach jak ktoś prowadzony na wygnanie^c.

5 „Na ich oczach wybij w murze dziurę i przenieś przez nią swoje rzeczy^d. **6** Na ich oczach włóż je sobie na plecy i wyjdź z nimi w ciemnościach. Zakryj sobie twarz, żeby nie widzieć ziemi. Bo uczyniłem cię znakiem dla domu Izraela”^e.

7 Postąpiłem więc dokładnie według tego nakazu. Za dnia wyniosłem spakowane rzeczy, jak gdybym miał iść na wygnanie, a wieczorem wybiłem w murze dziurę. Kiedy się ściemniło, wziąłem swoje rzeczy i na oczach ludu wyniosłem je na plecach.

8 Rano Jehowa znów do mnie przemówił: **9** „Synu człowieczy, czy Izraelici, ten buntowniczy lud, nie pytali cię: „Co robisz?”. **10** Powiedz im: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

ROZDZ. 12

a Iz 6:9, 10
Jer 5:21
Rz 11:8

b Eze 2:3, 5

c 2Kń 36:20
Jer 52:10, 11

d 2Kl 25:4

e Iz 8:18
Eze 4:3
Eze 24:24

szpalta 2

a Jer 21:7
Eze 21:25

b Eze 24:24

c Jer 52:15

d 2Kl 25:4
Jer 39:4

e Jer 52:9
Eze 17:20, 21

f 2Kl 25:6, 7
Jer 34:3
Jer 52:11
Eze 17:16

g 2Kl 25:5

h Kpl 26:33
Jer 42:15, 16

i Kpl 26:26

j Iz 6:11
Za 7:14

k Ps 107:33, 34
Jer 6:7

l Iz 64:10
Jer 25:9

„Oto wypowiedź dotycząca naczelnika^a Jeruzolimy i Izraelitów^a, którzy w niej mieszkają”^a.

11 „Powiedz: „Jestem dla was znakiem^b. Jak ja uczyniłem, tak stanie się im: pójda na wygnanie, do niewoli^c. **12** Ich naczelnik weźmie swoje rzeczy na plecy i wyjdzie w ciemnościach. Wybi je w murze dziurę i przeniesie przez nią swoje rzeczy^d. Zakryje sobie twarz, żeby nie widzieć ziemi”. **13** I zarzuce na niego swoją sieć łowiecką, a on się w nią złapie^e. Potem zaprowadzę go do Babilonu, do kraju Chaldejczyków, ale on go nie zobaczy. I tam umrze^f. **14** A wszystkich z jego otoczenia—jego pomocników i jego wojska—rozprósze we wszystkich kierunkach^g. I dobędę miecza, żeby ich ścigał^h. **15** Gdy ich rozrzucę między narodem, rozprósze po krajach, przekonają się, że ja jestem Jehowa. **16** Nielicznych spośród nich ocalę od miecza, klęski głodu i zarazy, żeby wśród narodów, do których przybędą, mogli opowiedzieć o wszystkich swoich obrzydliwych praktykach. I przekonają się, że ja jestem Jehowa”.

17 Jehowa znów do mnie przemówił: **18** „Synu człowieczy, masz z drzeniem jeść chleb i z lękiem i niepokojem pić wodęⁱ. **19** I powiedz ludowi tej ziemi: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa, do mieszkańców Jeruzolimy w ziemi Izraela: „Z niepokojem będą jeść chleb i z przerażeniem pić wodę, bo ich ziemia zostanie całkowicie spustoszona^j z powodu przemocy wszystkich, którzy w niej mieszkają^k. **20** Zamieszkane miasta zostaną zniszczone i kraj stanie się pustkowiem^l.

12:10 *Dost. „całego domu Izraela”.

12:14 *Dost. „na każdy wiatr”.

I przekonacie się, że ja jestem Jehowa”””^a.

21 Potem Jehowa znów do mnie przemówił: **22** „Synu człowieczy, co to za przysłowie macie w Izraelu: „Dni mijają, a żadna wizja się nie spełnia”? **23** Powiedz im: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Sprawie, że tych słów nie będzie się już wypowiadać, że nie będzie się ich używać w Izraelu jako przysłowia”. Powiedz im: „Nadchodzą dni^c, gdy każda wizja się spełni”. **24** W domu Izraela nie będzie już żadnej fałszywej wizji ani pochlebczej* wróżby^d. **25** „Ja, Jehowa, wyrzeknę słowo i cokolwiek powiem, to się stanie. Już więcej nie będę zwlekał^e. Za wszystkich dni^f, buntowniczy ludu, wyrzeknę słowo i je spełnię”. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy””.

26 Jehowa znów do mnie przemówił: **27** „Synu człowieczy, Izraelici* mówią: „On ogląda wizję dotyczącą późniejszych czasów, prorokuje o dalekiej przyszłości”^g. **28** Powiedz im więc: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Żadne z moich słów się nie odwlecze. Cokolwiek powiem, to się stanie”. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy””.

13 I Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, prorokuj przeciwko prorokom Izraela^h, powiedz tym, którzy wypowiadają swoje własne proroctwaⁱ: „Posłuchajcie słowa Jehowy. **3** Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Biada głupim prorokom, którzy głoszą to,

12:24 *Lub „zwodniczej”. 12:27 *Dosl. „dom Izraela”. 13:2 *Lub „prorokują z własnego serca”.

ROZDZ. 12

a Eze 6:13

b Iz 5:19
Am 6:3
2Pt 3:3, 4c Jl 2:1
Sof 1:14d Jer 14:14
Lam 2:14
Eze 13:23e Lam 2:17
Za 1:6f Jer 16:9
Hab 1:5g Iz 5:19
Iz 28:15
2Pt 3:3, 4

ROZDZ. 13

h Mi 3:5
Sof 3:4i Jer 14:14
Jer 23:16

szpalta 2

a Jer 23:32

b Eze 22:30

c Iz 2:12
Jl 1:15

d Jer 29:31, 32

e Eze 22:28

f Jer 14:14
Jer 28:15, 16
Jer 29:8, 9g Eze 6:13
Eze 11:10

h Jer 6:13, 14

i Iz 30:10
Eze 22:28

j Iz 27:8

co im dyktuje serce^{*}, chociaż nic nie widzieli! **4** Twoi prorocy, Izraelu, stali się podobni do lisów wśród ruin. **5** Nie pójdą do wyłomów w kamiennych murach, żeby je naprawić dla domu Izraela^b i żeby Izrael mógł się ostać w bitwie w dniu Jehowy”^c. **6** „Oglądają fałszywe wizje i zapowiadają kłamstwo. Głoszą: „Tak mówi Jehowa” i czekają, że ich słowa się spełnią, chociaż Jehowa wcale ich nie posłał^d. **7** Czy wizja, którą widzicie, nie jest fałszywa i czy nie zapowiadacie kłamstwa, gdy głosicie: „Tak mówi Jehowa”, chociaż ja nic nie mówiłem?””.

8 „Dlatego Wszechwładny Pan, Jehowa, rzekł: „Ponieważ to, co głosicie jest kłamstwem, ponieważ wasze wizje są fałszywe, więc ja występuję przeciwko wam”. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy”^e. **9** Moja ręka zwróciła się przeciw prorokom, którzy mają fałszywe wizje i głoszą kłamstwo^f. Nie znajdują się wśród ludzi, którym ufam, nie zostaną ujęci w spisach domu Izraela i nie wrócą do jego ziemi. I przekonają się, że ja jestem Wszechwładny Pan, Jehowa^g. **10** A wszystko to dlatego, że sprowadzili mój lud na manowce, mówiąc: „Jest pokój!”, chociaż nie ma pokoju^h. Buduje się prowizoryczną ścianę, a oni tynkują ją wapnem^{*i}.

11 „Powiedz tym, którzy ją tynkują, że ona runie. Nadciągnie gwałtowna ulewa, spadną bryły gradu^{*}, rozszałe się wichura i ściana się rozpadnieⁱ. **12** A kiedy runie, zapytają ich:

13:3 *Dosl. „chodzą za swoim duchem”.

13:10 * Czyli cienką wewnętrzną ścianę pokrywają tynkiem, żeby sprawiała wrażenie solidnej. 13:11 *Dosl. „a wy, bryły gradu, spadniecie”.

„Gdzie się podział tynk, który położyliście?”^a.

13 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „To ja w swej wielkiej złości sprowadzę potężną wichurę, w swoim oburzeniu—gwałtowną ulewę i bryły gradu. I spowoduję wielkie zniszczenie, bo jestem bardzo rozgniewany.

14 Zburzę ścianę, którą otynkowaliście wapnem, sprawię, że runie na ziemię i zostanie odsłonięty jej fundament. Kiedy miaso upadnie, zginiecie w nim. I przekonacie się, że ja jestem Jehowa’.

15 „Gdy wywrę cały swój gniew na tej ścianie i na tych, którzy ją tynkują wapnem, powiem do was: „Nie ma już ściany ani tych, którzy ją tynkują”^b.

16 Nie ma proroków Izraela, tych, którzy prorokują Jerozolimie i przekazują jej wizję pokoju, chociaż nie ma pokoju”^c. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy.

17 „Synu człowieczy, zwróć się przeciwko córkom swego ludu, które wypowiadają swoje własne proroctwa, prorokuj przeciwko nim. **18** Powiedz im: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Biada kobietom, które zszywają opaski na każdą rękę* i zasłony na każdą głowę, żeby zastawiać sidła na ludzi”^d! Czy zastawiacie sidła na mój lud^e, a próbujecie zachować własne życie?” **19** Czy będziecie mnie znieważać przed moim ludem dla paru garści jęczmienia i paru kawałków chleba^f, okłamując mój lud, który słucha waszych kłamstw, i uśmiercając tych^g, którzy nie powin-

13:18 *Chodzi o opaski, którym przypisywano moc magiczną, zawiązywane na łokciach lub nadgarstkach. **13:18-20** ^aLub „dusze”. **13:18** ^aLub „dusze mojego ludu”.

ROZDZ. 13

a Jer 37:19

b Iz 30:12, 13

c Jer 6:13, 14
Jer 28:1-4

d Mi 3:11

szpalta 2

a Jer 23:14

b Eze 6:13

c Jer 27:14

d Jer 23:14

e Jer 23:16, 17

f Pwt 18:10, 14
Jer 27:9
Mi 3:6

ROZDZ. 14

g Eze 33:30, 31

h 2Kl 3:13
Iz 1:15
Jer 11:11

ni umrzeć, a zachowując przy życiu tych^h, którzy nie powinni żyć?”^a.

20 „Dlatego tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Posłuchajcie, kobiety! Rozprawię się z waszymi opaskami, których używacie do zastawiania sidła na ludziⁱ, jak gdyby to były ptaki. Zerwę je z waszych rąk i uwolnię tych, na których zastawiacie sidła jak na ptaki. **21** Zerwę wasze zasłony i wyzwolę swój lud z waszych rąk, tak iż nie będzie go już można złapać w sidła. I przekonacie się, że ja jestem Jehowa”^b. **22** Bo przez swoje kłamstwa przygnębiałyście prawego^c, chociaż ja nie zadawałem mu bólu, i wzmacniałyście rękę niegodziwca^d, żeby nie zawrócił ze złej drogi i nie pozostał przy życiu^e. **23** Dlatego nie będziecie już oglądać fałszywych wizji i zajmować się wróżbiarstwem^f. Uwolnię swój lud z waszych rąk i przekonacie się, że ja jestem Jehowa”^g.

14 Przyszli do mnie niektórzy starsi Izraela i usiedli przede mną^g. **2** Wtedy Jehowa znów do mnie przemówił: **3** „Synu człowieczy, ci ludzie pragną służyć swoim odrażającym bożkom*, kładą przed ludem przeszkodę, o którą on się potyka, powód do grzechu. Czego miałbym odpowiadać na ich pytania?”^h **4** Powiedz im: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Jeśli jakiś Izraelita pragnie służyć swoim odrażającym bożkom i kładzie przed ludem przeszkodę, o którą lud się potyka—powód do grzechu—a potem przychodzi do proroka i go

14:3 *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy.

wypytuje, to ja, Jehowa, udzielę mu odpowiedzi stosownie do liczby jego odrażających bożków. **5** Sprawię, że serca Izraelitów* ogarnie przerażenie, bo wszyscy się ode mnie odwrócili i zaczęli służyć swoim odrażającym bożkom”^a.

6 „Powiedz więc domowi Izraela: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Zawróćcie, zostawcie swoje odrażające bożki, porzućcie wszystkie swoje obrzydliwe praktyki^b. **7** Bo jeśli jakiś Izraelita lub cudzoziemiec osiadły w Izraelu odwraca się ode mnie, a pragnie służyć swoim odrażającym bożkom i kładzie przed ludem przeszkodę, o którą lud się potyka—powód do grzechu—a potem przychodzi do mojego proroka i go wypytuje^c, to ja, Jehowa, osobiście mu odpowiem. **8** Wystąpię* przeciw temu człowiekowi, sprawię, że stanie się ostrzegawczym przykładem i tematem przysłów, i zgładzę go spośród swojego ludu^d. I przekonacie się, że ja jestem Jehowa”.

9 „Ale jeśli prorok da się zwieść i udzieli pytającemu odpowiedzi, to ja, Jehowa, który sam go zwiodłem^e, wyciągnę przeciw niemu rękę i zgładzę go spośród swojego ludu, Izraela. **10** I poniosą odpowiedzialność za swoją winę. Wina proroka będzie taka sama jak wina pytającego, **11** żeby Izraelici* już więcej się ode mnie nie oddalali i nie kalali się żadnym ze swoich występków. Wtedy będą moim ludem, a ja będę ich Bogiem”^f. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy”.

12 I Jehowa znów do mnie przemówił: **13** „Synu człowie-

14:5 *Dost. „domu Izraela”. **14:8** *Dost. „zwróć oblicze”. **14:11** *Dost. „dom Izraela”.

ROZDZ. 14

a Jer 2:5

b Iz 55:7

c Jer 21:1, 2
Eze 33:31

d Kpl 20:2, 3

e 1Kl 22:21, 22
Jer 4:10
Zts 2:10, 11f Jer 24:7
Eze 11:19, 20

szpalta 2

a Kpl 26:26

b Iz 3:1
Jer 15:2

c Jer 7:20

d Rdz 6:8, 9
Heb 11:7

e Dn 10:11

f Hi 1:8
Hi 42:8g Prz 11:4
Jer 15:1
2Pt 2:9h Kpl 26:22
Jer 15:3i Kpl 26:25
Jer 25:9
Eze 21:3

j Sof 1:3

k Pwt 28:21, 22

czy, jeśli jakiś kraj zgrzeszy przez niewierne postępowanie wobec mnie, to wyciągnę rękę przeciwko niemu i pozbawię go zapasów* chleba^a, i zesłę na niego klęskę głodu^b, i wytracę z niego ludzi i zwierzęta^c. **14** „Nawet gdyby w nim byli ci trzej mężczyźni: Noe^d, Daniel^e i Hiob^f, to tylko oni by się uratowali* dzięki swojej prawości”^g—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa”.

15 „Podobnie gdybym sprowadził na ten kraj drapieżne zwierzęta, które by go wyludniły*, zamieniłyby go w pustkowie, przez które z powodu tych zwierząt nikt by nie przechodził^h, **16** to przysięgam na swoje życie*, oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa, że nawet gdyby w nim byli ci trzej mężczyźni, to nie uratowaliby ani swoich synów, ani córek—uratowaliby tylko siebie. A kraj stałby się pustkowie”.

17 „Podobnie gdybym sprowadził na ten kraj mieczⁱ i powiedział: „Niech miecz przejdzie przez kraj” i gdybym wytracił z niego ludzi i zwierzęta^j, **18** to przysięgam na swoje życie*, oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa, że nawet gdyby w nim byli ci trzej mężczyźni, nie uratowaliby ani swoich synów, ani córek—uratowaliby tylko siebie”.

19 „Podobnie gdybym zesłał na ten kraj zarazę^k i wylał na niego swój gniew, gdybym zadał mu dotkliwą klęskę* i wytracił z niego ludzi i zwierzęta, **20** to przysięgam na swoje życie*, oświad-

14:13 *Dost. „połamię drążki”. Może chodzić o drążki, na których wieszano chleb. ^aLub „jedzenia”. **14:14** *Lub „uratowaliby swoje dusze”. **14:15** *Lub „pozbawiłyby go dzieci”. **14:16, 18, 20** *Dost. „jako żyję”. **14:19** *Dost. „wylał swój gniew przez krew”.

cza Wszechwładny Pan, Jehowa, „że nawet gdyby w nim byli Noe^a, Daniel^b i Hiob^c, nie uratowaliby ani swoich synów, ani córek—uratowaliby tylko siebie”^d.

21 „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Tak właśnie będzie, gdy sprowadzę na Jerozolimę cztery rodzaje kar^e—miecz, klęskę głodu, drapieżne zwierzęta i zarazę^f—żeby wytrącić z niej ludzi i zwierzęta^g. **22** Ale niektórzy w niej ocaleją i zostaną z niej wyprowadzeni^h—zarówno synowie, jak i córki! Gdy do was przyjdą i poznać ich drogi, ich postęпки, znajdziecie pocieszenie w nieszczęściu, które sprowadzę na Jerozolimę—we wszystkim, co na nią sprowadzę”.

23 „Pocieszą was, bo poznać ich drogi, ich postęпки, i zrozumiecie, że nie bez powodu sprowadziłem na wszystko na to miastoⁱ. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy”.

15 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, czy to drewno winorośli można porównać z drewnem lub gałęzią jakichkolwiek innych drzew rosnących w lesie? **3** Czy można zrobić z niego palik i wykonać nim jakąś pracę? Albo czy robi się z niego kołek, żeby coś na nim zawiesić? **4** Wrzuca się je do ognia, żeby służyło jako opał. A gdy ogień pochłonie jego końce i nadpali środek, to czy jeszcze się do czegoś nadaje? **5** Nawet wcześniej, gdy było nieknięte, nie można go było do niczego użyć. O ileż bardziej bezużyteczne się staje, gdy je nadpali lub pochłonie ogień!”.

14:20 *Lub „swoje dusze”. **14:21** *Lub „cztery sądy wyrządzające szkodę”.

ROZDZ. 14

a Rdz 7:1

b Dn 10:11

c Hi 1:8

Hi 42:8

d Eze 18:20

Sof 2:3

e Jer 15:2

f Eze 5:17

Eze 33:27

g Jer 32:43

h Pwt 4:31

2Kn 36:20

Eze 6:8

Mi 5:7

i Neh 9:33

Jer 22:8, 9

Eze 9:9

Dn 9:7

szpalta 2

ROZDZ. 15

a Ps 80:14-16

Iz 5:24

Jer 7:20

Eze 20:47

b Eze 6:7

Eze 7:4

c 2Kn 36:14

d Iz 6:11

Jer 25:11

Eze 6:14

ROZDZ. 16

e Eze 8:10

Eze 20:4

f Joz 10:5

1Kl 21:25, 26

2Kl 21:11

g 1Kn 1:13, 14

6 „Dlatego tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Podobnie jak drewno winorośli rosnącej wśród drzew leśnych wydałem na pastwę ognia, tak postąpię z mieszkańcami Jerozolimy^a. **7** Wystąpię^{*} przeciwko nim. Uratowali się z ognia, lecz ogień ich pochłonie. A gdy wystąpię^{*} przeciwko nim, przekonacie się, że ja jestem Jehowa”^b.

8 „Z powodu ich niewierności^c zamienię ten kraj w pustkowię^d. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy”.

16 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, uświadom Jerozolimie jej obrzydliwe praktyki^e. **3** Powiedz: „Oto co mówi do Jerozolimy Wszechwładny Pan, Jehowa: „Pochodzisz z kraju Kananejczyków. Tam się urodziłaś. Twoim ojcem był Amoryta^f, a matką—Hetytka^g. **4** Kiedy się urodziłaś, nie przecięto ci pępowniny, nie umyto cię, nie natarto solą ani nie owinięto w pieluszki. **5** Nikt nie zlitował się nad tobą na tyle, żeby zrobić dla ciebie choćby jedną z tych rzeczy. Nikt nie miał dla ciebie współczucia. Przeciwnie, w dniu twoich narodzin porzucono cię na otwartym polu, bo cię^{*} znienawidzono.

6 „Gdy przechodziłem obok i zobaczyłem cię leżącą we krwi i bezradnie machającą nóżkami, powiedziałem do ciebie: „Żyjl’! Tak, rzekłem do ciebie, leżącej we krwi: „Żyjl’! **7** Sprawilem, że stałaś się płodna jak roślina na polu. Wyrosłaś i się rozwinęłaś, i miałaś na sobie najwspanialsze ozdoby. Twoje piersi stały się jędrne, twoje włosy urosły. Ale dalej byłaś naga, nieubrana”.

15:7 *Dost. „zwróć oblicze”. **16:5** *Lub „twoją duszę”.

8 „Kiedy przechodziłem obok i cię zobaczyłem, zwróciłem uwagę, że jesteś już w wieku odpowiednim na miłość. Rozciągnąłem więc nad tobą swą szatę^a i zakryłem twoją nagość. Złożyłem ci przysięgę, wszedłem z tobą w przymierze, oświadczając Wszechwładny Pan, Jehowa, „i stałaś się moja. 9 Umyłem cię. Zmyłem z ciebie krew i natłuściłem cię oliwą^b. 10 Potem włożyłem ci haftowaną szatę i sandały z miękkiej skóry^c, okryłem ci głowę delikatnym lnem, ubrałem cię w kosztowny strój. 11 I przystroiłem cię ozdobami. Na ręce włożyłem ci bransoletki, a na szyi zawiesiłem naszyjnik. 12 Założyłem ci kolczyk do nosa i kolczyki na uszy, a na głowę piękną koronę. 13 Ozdabiałaś się złotem i srebrem, nosiłaś stroje z delikatnego lnu i innych drogich tkanin, wyszywane haftem. Jadałaś najlepszą mąkę, miód i oliwę i stałaś się wyjątkowo piękna^c, godna pozycji królowej”.

14 „Twoje piękno sprawiło, że zyskałaś sławę^e wśród narodów^d, bo dzięki mojej własnej wspaniałości, którą cię obdarzyłem, było ono doskonałe^e—oświadczając Wszechwładny Pan, Jehowa”.

15 „Ale ty zaczęłaś polegać na swoim pięknie^f i wykorzystywałaś swą sławę, żeby się stać prostytutką^g. Bez umiaru oddawałaś się każdemu przechodniowi^h, tak iż twoim pięknem cieszyli się inni. 16 Wzięłaś swoje barwne ubrania, porozkładałaś je na wzniesieniach i uprawiałaś prostytutkęⁱ—choć tak być nie powinno, coś takiego nigdy nie

ROZDZ. 16

a Rut 3:9

b Ps 23:5

c Ps 48:2

d 1Kl 4:21

e 1Kl 10:1
Ps 50:2
Lam 2:15f Jer 7:4
Mi 3:11g 1Kl 11:5, 7
Ps 106:35, 36
Iz 57:7, 8
Jer 2:20
Jak 4:4

h Jer 3:13

i 1Kl 14:22, 23
2Kn 21:5, 11

szpalta 2

a Iz 57:7, 8

b Eze 8:10, 11

c 2Kl 22:16, 17

d Wj 13:2

e Ps 106:37, 38

f Kpl 18:21
Kpl 20:2
2Kl 16:1, 3
2Kn 33:1, 6
Jer 7:31
Eze 20:26g Jer 13:27
Sof 3:1

h Jer 2:23, 24

i Jer 3:2

j Iz 30:2, 3
Jer 2:36

powinno się zdarzyć. 17 Wzięłaś też swoje piękne klejnoty^{*}—ze złota i srebra, które ci dałem—zrobiłaś sobie wyobrażenia mężczyzny i uprawiałaś z nimi prostytutkę^a. 18 Nakrywałaś je swoimi haftowanymi szatami i ofiarowywałaś im moją oliwę i moje kadzidło^b. 19 Również chleb, który ci dałem—pieczony z najlepszej mąki, oliwy i miodu, które dałem ci do jedzenia—składałaś im jako przyjemną^{*} woń^c. Tak właśnie się działo^{*}—oświadczając Wszechwładny Pan, Jehowa”.

20 „A córki i synów, których mi urodziłaś^d, dawałaś tym bożkom na pożarcie^e. Czy jeszcze mało ci było tej prostytucji? 21 Mordowałaś moich synów, składałaś ich w ofierze, paląc ich w ogniu^f. 22 Zajęta wszystkimi swoimi obrzydliwymi praktykami i uprawianiem prostytucji, zapomniiałaś o swojej młodości, gdy byłaś naga, nieubrana, gdy bezradnie leżałaś we własnej krwi. 23 Biada ci, biada z powodu całego twojego zła^g—oświadczając Wszechwładny Pan, Jehowa. 24 „Na każdym placu budowałaś sobie ołtarze i święte wzniesienia. 25 Swoje święte wzniesienie miałaś na każdej ulicy, w najbardziej widocznym miejscu. I oddawałaś się^{*} każdemu, kto przechodził^h. Pławiąc się w rozwiązłości, zmieniałaś swoje piękno w coś obrzydliwego. 26 Uprawiałaś prostytutkę z synami Egiptuⁱ, swoimi lubieżnymi sąsiadami^{*}, i obrażałaś mnie ogromem swojej rozwiązłości.

16:17 *Lub „ozdoby”. 16:19 *Dosl. „kojącą”. 16:21 *Dosl. „przeprowadzając ich przez ogień”. 16:25 *Dosl. „rozkladałaś nogi”. 16:26 *Dosl. „sąsiadami mającymi wielkie ciało”.

16:8 *lub „poję szaty”. 16:10 *Lub „ze skór foczych”. 16:14 *Dosl. „imię”.

27 Wyciągnę więc przeciw tobie rękę i zmniejszę twój przydział żywności^a, i sprawię, że będziesz zdana na łaskę kobiet*, które cię nienawidzą^b, córek Filistynów, oburzonych twoim bezwstydным postępowaniem^c.

28 „Ponieważ jeszcze było ci mało, zaczęłaś uprawiać prostytucję z synami Asyrii^d. Oddawałaś się im, ale i tak nie czułaś się zaspokojona. 29 Rozciągnęłaś więc swoje niemoralne praktyki na ziemię kupców*, na ziemię Chaldejczyków^e, ale nawet wtedy nie miałaś dość. 30 Jakże chorowało* twoje serce^f, oświadczają Wszechwładny Pan, Jehowa, „gdy robiłaś to wszystko, gdy zachowywałaś się jak wyuzdana prostytutka! 31 Z drugiej strony nie byłaś jak prostytutka, bo odmawiałaś zapłaty—choć zbudowałaś sobie ołtarz na każdej ulicy, w najbardziej widocznym miejscu, i święte wzniesienie na każdym placu. 32 Jesteś niewierną żoną, która woli obcych od własnego męża! 33 Każdej prostytutce dajesz prezenty^h, ale ty sama obdarowujesz wszystkich, którzy cię pożądająⁱ. Dajesz im łapówkę, żeby przychodzili do ciebie ze wszystkich stron i uprawiali z tobą prostytucję^j. 34 Różnisz się od innych prostytutek. Żadna z nich nie robi tak jak ty! Sama płacisz innym, a oni tobie nie. Działasz zupełnie inaczej^k”.

35 „Dlatego, prostytutko^k, posłuchaj słowa Jehowy. 36 Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ponieważ dawałaś upust swoim żądom i odsłaniałaś swoją nagość, uprawiając pro-

ROZDZ. 16

a Pwt 28:48

b Ps 106:41

c Jer 2:11, 12

d 2Kl 16:7

e Eze 23:14, 16

f Jer 3:3

g Jer 3:1, 20

h Rdz 38:16

i Iz 57:9

j 2Kn 16:2, 3

k Iz 1:21

Jer 3:6

szpalta 2

a 2Kl 21:11

b Ps 106:37, 38

c Jer 13:22

Lam 1:8

d Rdz 38:24

Kpl 20:10

Pwt 22:22

e Rdz 9:6

Wj 21:12

f Ps 79:2, 3

Eze 23:25

g Iz 27:9

Eze 16:24

h Jer 4:30

i Iz 3:18-23

Eze 23:26

j Eze 23:46, 47

Hab 1:6

k Pwt 22:20, 21

l 2Kn 36:17

Jer 25:9

m 2Kl 25:8, 9

n Eze 23:27

o Eze 5:13

p Iz 40:2

q Jer 2:32

stytucję ze swoimi kochankami i ze wszystkimi obrzydliwymi, odrażającymi bożkami^{*a}, którym składałaś w ofierze nawet krew swoich synów^b, 37 więc ja zbieram razem wszystkich twoich kochanków, którym sprawiałaś przyjemność, wszystkich, których kochałaś, i wszystkich, których nienawidziłaś. Zbiorę ich przeciwko tobie ze wszystkich stron i obnażę cię na ich oczach, tak iż zobaczą cię kompletnie naga^c.

38 „I ukarzę cię tak, jak się karze cudzołożnice^d i kobiety przelewające krew^e, a twoja krew zostanie przelana w gniewie i zadości^f. 39 Wydam cię w ręce twoich kochanków, tak iż zburzą twoje ołtarze i święte wzniesienia^g, zdejmą z ciebie ubranie^h, zabrają twoje piękne klejnoty^{*i} i zostawią cię naga, nieubraną. 40 Przyprowadzą przeciw tobie tłumⁱ, ukamienują cię^k i zabiją swoimi mieczami^l. 41 Spalą twoje domy^m i wykonają na tobie wyrok na oczach wielu kobiet. Sprawię, że przestaniesz uprawiać prostytucjęⁿ i nie będziesz już dawać zapłaty. 42 I uśmierzę swoją złość^o, moje oburzenie na ciebie ustanie^p. Uspokoję się i już nie będę obrażony^q”.

43 „Ponieważ zapomniałaś o swojej młodości^q i wzbudzałaś mój gniew, robiąc wszystkie te rzeczy, więc teraz ja sprawię, że poniesiesz konsekwencje swojego postępowania^q, oświadczają Wszechwładny Pan, Jehowa, „i porzucisz swoje bezwstydne postęпки, wszystkie swoje obrzydliwe praktyki.

16:27 *Lub „na to, czego pragną dusze kobiet”. 16:29 *Dośl. „ziemię Kanaan”. 16:30 *Lub „było słabe”. *Możliwe też „jako pełny jestem złości na ciebie”.

44 „Každy, kto posługuje się przysłowiami, powie o tobie: „Jaka matka, taka córka!”^a. **45** Jesteś córką swojej matki, która gardziła swoim mężem i swoimi dziećmi. Jesteś siostrą swoich siostr, które gardziły swoimi mężami i swoimi dziećmi. Twoją matką była Hetytka, a ojcem—Amoryta”^b.

46 „Twoją starszą siostrą, która razem z córkami^{*c} mieszka na północ od ciebie[#], jest Samaria^d, a twoją młodszą siostrą, która razem z córkami mieszka na południe od ciebie[^], jest Sodoma^e. **47** Ty nie tylko postępowałaś tak jak one, nie tylko naśladowałaś ich obrzydliwe praktyki—ty bardzo szybko we wszystkim, co robiłaś, stałaś się bardziej zepsuta niż one^f. **48** Przysięgam na swoje życie^g, oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa, że twoja siostra Sodoma i jej córki nie robiły tego, co robiłaś ty i twoje córki. **49** Grzech twojej siostry Sodomy polegał na tym: Ona i jej córki^g popadły w pychę^h. Miały pod dostatkiem żywnościⁱ i cieszyły się beztroskim, spokojnym życiem^j, ale nie wspierały uciśnionych ani biednych^k. **50** Cały czas były wyniosłe^l i na moich oczach dopuszczały się obrzydliwych praktyk^m, dlatego uznałem za konieczne je odrzucićⁿ.

51 „Również Samaria^o nie popełniła nawet połowy z twoich grzechów. Ty dopuszczałaś się obrzydliwych praktyk w większym stopniu niż one, tak iż na tle tych wszystkich obrzydliwych rzeczy twoje siostry wydają się prawe^p. **52** Musisz teraz znieść upokorzenie, bo

16:46 *Prawdopodobnie chodzi o zależne miejscowości. [#]Dosł. „na lewo od ciebie”. [^]Dosł. „na prawo od ciebie”. **16:48** Dosł. „jako żyję”.

ROZDZ. 16

a 1Kl 21:25, 26
2Kl 21:2, 9
Ps 106:35, 36

b Pwt 20:17
Joz 10:5
2Kl 21:11
Eze 16:3

c Jer 3:8

d Eze 23:33

e Rdz 18:20
Rdz 19:24, 25
Iz 3:9
Jer 23:14

f 2Kl 21:2, 9
Eze 5:5, 6

g Judy 7

h Prz 16:5

i Rdz 13:10

j Prz 1:32

k Prz 21:13

l Prz 16:18

m Rdz 13:13
Rdz 18:20
Rdz 19:4, 5

n Rdz 19:24, 25
Lam 4:6
2Pt 2:6

o 2Kl 21:13
Jer 23:13
Eze 23:33

p Jer 3:11

szpalta 2

a Ps 126:1

b Eze 36:11

c Eze 21:24

d 2Kn 28:18

e Iz 3:11
Gal 6:7

f Pwt 29:12
Jer 22:8, 9

g Jer 32:40
Jer 50:4, 5

h Eze 20:43

usprawiedliwiłaś zachowanie* swoich siostr. Swoim grzesznym postępowaniem, obrzydliwszym od ich postępowania, sprawiłaś, że one są bardziej prawe niż ty. Wstydź się więc i znoś upokorzenie, bo w porównaniu z tobą twoje siostry wydają się prawe^p.

53 „Zbiorę ich jeńców, jeńców Sodomy i jej córek oraz jeńców Samarii i jej córek, a razem z nimi zbiorę twoich jeńców^a, **54** żebyś zносиła upokorzenie. Poczujesz się zawstydzona z powodu wszystkiego, co robiłaś, pocieszając je tym. **55** Twoje własne siostry, Sodoma i jej córki oraz Samaria i jej córki, znów staną się takie jak kiedyś, a razem z nimi także ty i twoje córki^b. **56** Gdy popadłaś w pychę, nie uważałaś swojej siostry Sodomy za godną tego, żeby nawet o niej wspominać, **57** dopóki nie została obnażona twoja niegodziwość^c. A teraz córki Syrii i jej sąsiadki znieważają ciebie, córki Filistynów^d, wszystkie dookoła, traktując cię z pogardą. **58** Poniesiesz konsekwencje swojego bezwstydного postępowania, swoich obrzydliwych praktyk’—oświadczam Jehowa”.

59 „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Postąpię z tobą tak, jak ty sama postępowałaś^e, bo wzgardziłaś przysięgą, złamałaś przymierze ze mną^f. **60** Ale nie zapomnę o tym przymierzu—które zawarłem z tobą w czasie twojej młodości—i zawrę z tobą trwałe przymierze^g. **61** Przypomnisz sobie wtedy swoje postępowanie i się zawstydzisz^h, przyjmując swoje siostry—zarówno te starsze, jak i młodsze od ciebie. Dam ci je za

16:52 *Lub „wytaczałaś argumenty na korzyść”.

córki, ale nie ze względu na przymierze z tobą¹.

62 „Zawrę z tobą przymierze i przekonasz się, że ja jestem Jehowa. **63** Wtedy przypomnisz sobie swoje postępowanie i będziesz zbyt zażenowana, żeby otworzyć usta—z powodu wstydu, jakiego zaznasz^a, gdy mimo wszystkiego, co zrobiłaś, dokonam za ciebie prześlągnięcia^b. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowa”.

17 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, zadaj zagadkę, opowiedz przypowieść o domu Izraela^c. **3** Powiedz: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wielki orzeł^d z wielkimi skrzydłami, długimi łotkami, o barwnym upierzeniu przyleciał nad Liban^e i zerwał wierzchołek cedru^f. **4** Zerwał najbardziej wystającą gałązkę, zabrał ją do ziemi kupców^g i posadził w mieście handlarzy^g. **5** Następnie wziął z kraju nasienie^h i zasiał je na urodzajnym polu. Wziął je nad obfite wody i zasadził jak wierzbe. **6** Tam się przyjęło i zamieniło w niskopienną, bujną winoroślⁱ z gałązkami i liśćmi skierowanymi do środka i korzeniami rosnącymi pod nią. Właśnie tak stało się winorośl, która wypuściła pędy i się rozgałęziłaⁱ.

7 „I nadleciał inny wielki orzeł^k z wielkimi skrzydłami i dużymi łotkami^l. Wtedy ta winorośl łapczywie wyciągnęła do niego korzenie z grządek, na których wyrosła, również gałązki i liście skierowała w jego stronę, żeby ją nawadniał^m. **8** A przecież posadzono ją na urodzajnym polu, w okolicy obfitującej w wodę, żeby się rozgałęziła i rodziła owo-

17:4 *Dost. „ziemi Kanaan”.

ROZDZ. 16

a Ezd 9:6

Eze 36:31

b Ps 103:12

Mi 7:18, 19

ROZDZ. 17

c Oz 12:10

d Pwt 28:49,

50

Jer 4:13

Lam 4:19

e Jer 22:23

f 2Kl 24:12

2Kn 36:9, 10

Jer 24:1

g 2Kl 24:15

h 2Kl 24:17

Jer 37:1

i Eze 17:13, 14

j 2Kn 36:11

k Eze 17:15

l Jer 37:5, 7

m 2Kl 24:20

2Kn 36:11, 13

szpalta 2

a Jer 37:1

b Jer 21:7

c 2Kl 25:7

d 2Kl 24:12, 14

Iz 39:7

Jer 22:24, 25

Jer 52:31, 32

e 2Kl 24:17

Jer 37:1

f 2Kn 36:11, 13

g 2Kl 24:15

Jer 24:1

h Jer 27:12

Jer 38:17

i 2Kl 24:20

2Kn 36:11, 13

j Pwt 17:16

k Jer 37:5

l Jer 32:3, 4

m Jer 34:2, 3

Jer 52:11

ce, żeby się stała majestatyczną winoroślą”^a.

9 „Powiedz: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Czy będzie dobrze rosnąć? Czy ktoś nie wyrwie jej korzeni^b i nie sprawi, że jej owoce zginią, a młode pędy zwędną?^c Tak uschnie, że nie będzie potrzeba ani silnej ręki, ani wielu ludzi, żeby wyciągnąć ją z korzeniami. **10** Choć jest przesadzona, czy będzie dobrze rosnąć? Czy całkiem nie uschnie, gdy powieje na nią wschodni wiatr? Uschnie na grzędce, na której wyrosła”^d.

11 I Jehowa znów do mnie przemówił: **12** „Powiedz, proszę, temu buntownicemu domowi: „Czy nie wiecie, co to znaczy?”. Powiedz: „Król babiloński przybył do Jerozolimy, zabrał jej króla i jej książąt i zaprowadził ich do Babilonu^d. **13** A z jednym z królewskich potomków^e zawarł przymierze i związał go przysięgą^f. Zabrał też z kraju ważne osobistości^g, **14** żeby królestwo straciło na znaczeniu i nie mogło się podnieść, żeby mogło dalek istnieć tylko dzięki dotrzymaniu zawartego z nim przymierza^h. **15** Ale król w końcu zbuntował się przeciw niemuⁱ—wyprawił posłańców do Egiptu, by sprowadzili stamtąd konie i liczne wojsko^k. Czy mu się powiedzie? Czy ten, kto tak robi, uniknie kary? Czy może złamać przymierze i ujść cało?”^l.

16 „Przysięgam na swoje życie”^m, oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa, „że umrze w Babilonie—tam, gdzie mieszka królⁿ, który sam ustanowił go^a królem, a którego przysięgą on wzgardził i którego przymierze złamałⁿ. **17** Gdy usypią wały

17:13 *Dost. „z królewskiego nasienia”.

17:16 *Dost. „jako żyję”. ^aCzyli Nabuchodonozor. ^bCzyli Sedekiasza.

obleźnicze i zbudują obleźnicze mury, żeby zginęło wiele ludzi*, wielkie wojska faraona, jego liczne oddziały, nie pomogą mu na wojnie^a. **18** Bo wzgardził przysięgą i złamał przymierze. Zrobił to wszystko, choć złożył obietnicę*. Dlatego nie ujdzie cało**.

19 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Przysięgam na swoje życie*, że poniesie konsekwencje wzgardzenia moją przysięgą^b i złamania mego przymierza. **20** Zarzucę na niego swoją sieć łowiecką i on się w nią złapie. I zaprowadzę go do Babilonu, i będę się tam z nim sądził z powodu niewierności, której się wobec mnie dopuścił^d. **21** Wszyscy uciekinierzy z jego oddziałów padną od miecza, a pozostali zostaną rozproszeni we wszystkich kierunkach*^e. I przekonacie się, że ja, Jehowa, to powiedziałem”^f.

22 „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wezmę gałązkę z wierzchołka wyniosłego cedru^g i ją zasadzę. Zerwę z niego delikatną gałązkę^h i zasadzę ją na wysokiej, wyniosłej górzeⁱ. **23** Na wysokiej górze Izraela. Tam się rozgałęzi i będzie rodzić owoce, stanie się majestatycznym cedrem. Będą żyć na nim wszelkie gatunki ptaków, będą mieszkac w jego cieniu. **24** I wszystkie drzewa się przekonają, że ja, Jehowa, poniżyłem drzewo wysokie, a wywyższyłem niskie^j. Sprawilem, że drzewo zielone uschło, a uschłe zakwitło^k. Ja, Jehowa, to powiedziałem i tak zrobiłem***.

18 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Co znaczy to przysłowie, które macie w ziemi Izraela: „Ojcowie je-

ROZDZ. 17

a Jer 37:7, 8
Lam 4:17
Eze 29:6

b Pwt 5:11

c Eze 12:13

d Eze 20:36

e Eze 12:14

f Eze 6:13

g Iz 11:1

Jer 23:5

h Iz 53:2

i Ps 2:6

j Iz 9:6

Eze 21:26, 27

Dn 4:17

Am 9:11

k 1Sm 2:7, 8

Lk 1:52

szpalta 2

ROZDZ. 18

a Jer 31:29, 30

b Pwt 12:2

Jer 3:6

c Kpl 10:10

d Kpl 18:19

Kpl 20:18

e Prz 14:21

f Pwt 24:12, 13

g Kpl 6:2, 4

h Pwt 15:11

i Iz 58:6, 7

Jak 2:15, 16

j Wj 22:25

Ps 15:5

Lk 6:34, 35

k Kpl 19:35

l Kpl 19:15

Kpl 25:14

Pwt 1:16

m Kpl 18:5

n Kpl 19:13

o Rdz 9:6

Wj 21:12

dą kwaśne winogrona, a synom cierpną zęby?*

3 „Przysięgam na swoje życie*, oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa, że już nie będziecie używać w Izraelu tego przysłówia. **4** Wszystkie dusze* należą do mnie. Zarówno dusza ojca, jak i dusza syna należy do mnie. Dusza*, która grzeszy, ta umrze.

5 „Założmy, że jakiś człowiek jest prawy, że czyni to, co słuszne i sprawiedliwe. **6** Nie jada na górach bałwochwalczych ofiar^b, nie szuka pomocy u odrażających bożków* Izraela*, nie cudzołoży^c z żoną swojego bliźniego^c ani nie współżyje z kobietą, która ma miesiączkę^d. **7** Nikogo nie gnębi^e. Zwraca dłużnikowi zastaw^f. Nikogo nie ograbia^g. Sam daje głodnemu jedzenie^h, a nagiemu ubranieⁱ. **8** Nie bierze odsetek ani nie uprawia lichwy^j. Wystrzega się niesprawiedliwości^k. Sprawiedliwie rozsądza spory między ludźmi^l. **9** Trzyma się moich ustaw i przestrzega moich rozporządzeń, żeby okazać się wiernym. Taki prawy człowiek na pewno będzie żył^m — oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa.

10 „Ale założmy, że taki człowiek ma syna, który jest rabusiemⁿ lub mordercą*^o albo dopuszcza się którejś ze wspomnianych wcześniej rzeczy **11** (choć jego ojciec niczego takiego nie robił): jada na górach

18:4 *Lub „każde życie”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Dusza”. *Lub „osoba”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Dusza”. **18:6** *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy. *Dost. „domu Izraela”. ^ΔDost. „nie kała”. **18:10** *Dost. „przelewającym krew”.

17:17 *Lub „dusz”. 17:18 *Dost. „dał swoją rękę”. 17:19; 18:3 *Dost. „jako żyje”. 17:21 *Dost. „na każdy wiatr”.

bałwochwalcze ofiary, cudzołoży* z żoną swojego bliźniego, **12** gnębi potrzebującego i biednego^a, ograbia innych, nie zwraca zastawu, szuka pomocy u odrażających bożków^b, dopuszcza się obrzydliwych praktyk^c, **13** uprawia lichwę i bierze odsetki^d. Taki syn nie pozostanie przy życiu. Ponieważ dopuszczał się wszystkich tych obrzydliwych rzeczy, bezwzględnie poniesie śmierć. Jego krew spadnie na niego.

14 „Z drugiej strony założmy, że jakiś syn widzi wszystkie grzechy, których dopuszcza się jego ojciec. Widzi je, ale sam ich nie popełnia. **15** Nie jada na górach bałwochwalczych ofiar, nie szuka pomocy u odrażających bożków Izraela*, nie cudzołoży* z żoną swojego bliźniego, **16** nikogo nie gnębi, nie przywłaszcza sobie żadnego zastawu, nikogo nie ograbia, sam daje głodnemu jedzenie, a nagiemu ubranie, **17** wystrzega się uciskania biednego, nie uprawia lichwy ani nie bierze odsetek, a wprowadza w czyn moje rozporządzenia i przestrzega moich ustaw. Taki człowiek nie umrze za grzech swojego ojca. Z całą pewnością zachowa życie. **18** To jego ojciec, który dopuszczał się oszustw, ograbiał swoich braci, robił złe rzeczy wśród swojego ludu, umrze za swój grzech.

19 „Zapytacie: „Czemu syn nie poniesie winy za grzech swojego ojca?”. Bo robi to, co sprawiedliwe i prawe, trzyma się moich ustaw. Z całą pewnością zachowa życie^e. **20** Dusza*, która grzeszy, ta umrze^f. Syn nie będzie ponosił winy za grzech oj-

18:11 *Dost. „kala”. **18:15** *Dost. „domu Izraela”. *Dost. „nie kala”. **18:20** *Lub „osoba”.

ROZDZ. 18

a Pwt 15:7, 8

b Kpl 26:30

c 2Kl 21:11

d Eze 22:12

e Pwt 16:20
Rz 10:5f Pwt 24:16
Jer 31:30
Eze 18:4

szpalta 2

a Iz 3:10, 11
Gal 6:7b Iz 55:7
Eze 3:21
Eze 33:12, 19
Dz 3:19c 2Kn 33:12, 13
Ps 25:7
Iz 43:25

d Eze 33:16

e Lam 3:33
Eze 33:11
1Tm 2:3, 4
2Pt 3:9

f Mi 7:18

g Eze 33:12, 18
Heb 10:38
2Jn 8h Prz 21:16
Eze 3:20i Hi 35:2
Prz 19:3
Eze 33:17, 20

j Pwt 32:4

k Iz 55:9
Jer 2:17l Iz 55:7
1Tm 4:16

ca, a ojciec za grzech syna. Prawość pójdzie tylko na rachunek prawego, a zło tylko na rachunek złego^a.

21 „Ale jeśli grzesznik* porzuci wszystkie swoje grzechy i będzie się trzymać moich ustaw i robić to, co sprawiedliwe i prawe, to z całą pewnością zostanie przy życiu. Nie umrze^b. **22** Żadnych występków, których się dopuścił, nie będzie się wykorzystywać* przeciwko niemu^c. Zachowa życie, bo teraz robi to, co prawe^d.

23 „Czy śmierć grzesznika sprawia mi przyjemność?”^e – pyta Wszechwładny Pan, Jehowa. „Czy nie wolabym, żeby porzucił swoje postępowanie i żył?”^f.

24 „A co wtedy, gdy prawy porzuci prawe postępowanie i zacznie czynić zło* – wszelkie obrzydliwe rzeczy, których dopuszczają się niegodziwcy? Czy pozostanie przy życiu? Wszystkie jego prawe czyny pójdą w niepamięć^g. Za swoją niewierność i grzech poniesie śmierć^h.

25 „Ale wy powiecie: „Jehowa postępuje niesprawiedliwie”ⁱ. Posłuchajcie, proszę, domu Izraela! Czy to ja postępuję niesprawiedliwie^j, czy to raczej wasze postępowanie jest niesprawiedliwe?”^k

26 „Gdy prawy porzuci prawe postępowanie i zacznie czynić zło, to poniesie śmierć. Umrze za zło, którego się dopuszcza.

27 „A gdy grzesznik porzuci złe postępowanie i zacznie robić to, co sprawiedliwe i prawe, urатуje swoje życie^l. **28** Uświędomił sobie wszystkie swoje

18:21 *Lub „niegodziwiec”. **18:22**

*Dost. „nie będą pamiętane”. **18:24** *Lub „niesprawiedliwość”. **18:27** *Lub „duszę”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Dusza”.

występki i z nimi zerwał, więc z całą pewnością pozostanie przy życiu. Nie umrze.

29 „Ale dom Izraela powie: „Jehowa postępuje niesprawiedliwie”. Czy to naprawdę ja postępuję niesprawiedliwie, domu Izraela^a, czy to raczej wasze postępowanie jest niesprawiedliwe?”.

30 „Dlatego każdego z was osądzę stosownie do jego postępowania^b, domu Izraela—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa. Porzućcie, całkowicie porzućcie wszystkie swoje występki, żeby nie przyczyniły się do waszego upadku, żeby nie ściągnęły na was winy. **31** Zerwijcie ze wszystkimi występkami, które popełniacie^c, i postarajcie się* o nowe serce i nowego ducha^d. Bo czemu mielibyście umrzeć^e, domu Izraela?”.

32 „Mnie nie sprawia przyjemności śmierć żadnego człowieka^f—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa. Zawróćcie więc i pozostanie przy życiu”^g.

19 „Wzniesie pieśń żałobną o naczelnikach Izraela.

2 Zaśpiewaj:

„Kim była wasza matka?
Lwicą żyjącą wśród lwów.
Wylegiwała się między silnymi młodymi lwami*. Troszczyła się o swoje lwiątko.

3 Z jednego lwiątko, które odchowała, wyrósł silny młody lew^h.

Nauczył się rozszarpać zdobycz,
pożerał nawet ludzi.

4 Usłyszały o nim narody,
sprawiły, że wpadł do jamy,
poprowadziły go hakami do Egiptuⁱ.

ROZDZ. 18

a Rdz 18:25
Ps 145:17
Iz 40:14

b Hi 34:11
Rz 2:6

c Ps 34:14
Iz 1:16

d Ps 51:10
Jer 32:39
Eze 11:19
Ef 4:23, 24

e Pwt 30:15
Prz 8:36
Dz 13:46

f Jer 29:11
Lam 3:33
Eze 33:11
Łk 15:10
2Pt 3:9

g Pwt 30:16

ROZDZ. 19

h 2Kn 36:1

i 2Kl 23:31-34
2Kn 36:4
Jer 22:11, 12

szpalta 2

a Jer 22:17

b Prz 28:15

c Ps 80:8
Iz 5:7

d Iz 5:5
Eze 15:6

e 2Kl 23:34
2Kl 24:6
2Kl 25:5-7

f Pwt 32:22
Eze 15:4

5 Lwica czekała, aż w końcu zrozumiała, że nie ma już nadziei na jego powrót.

Wzięła więc inne ze swoich lwiątek i zadbała, by wyrósł z niego silny młody lew.

6 On również przechadzał się wśród lwów. Był silnym młodym lwem.

Nauczył się rozszarpać zdobycz, pożerał nawet ludzi^a.

7 Krążył wśród ich twierdz, niszczył ich miasta, tak iż spustoszony kraj napełnił się jego rykiem^b.

8 Narody z okolicznych prowincji wyruszyły przeciwko niemu, żeby zarzucić na niego swoją sieć.

I wpadł do ich jamy.

9 Za pomocą haków wsadzili go do klatki, zaprowadziły do króla Babilonu.

Uwięziły go, żeby na górach Izraela nie słyszano już jego głosu.

10 Wasza matka była jak winorośl^{*c} zasadzona nad wodami.

Dzięki obfitości wody owocowała i była bujnie rozgałęziona.

11 Jej mocne gałęzie nadawały się na berła władców. Wyrosła ponad inne drzewa, jej wysokość i bujne listowie sprawiły, że zaczęła się wyróżniać.

12 Ale w wielkim gniewie wyrwano ją z korzeniami^d i rzucono na ziemię. Wschodni wiatr wysuszył jej owoce. Jej mocne gałęzie zostały odłamane i uschły^e. Pochłonął je ogień^f.

18:31 *Dost. „uczynicie sobie”. **19:2** *Lub „młodymi grzywiastymi lwami”.

19:10 *Dost. „jak winorośl w twojej krwi”.

13 Teraz jest zasadzona na pustkowiu, w ziemi bezwodnej i spragnionej^a.

14 Ogień z jej gałęzi się rozprzestrzenił. Pochłonął jej młode pędy i owoce.

I nie penetrowała żadna mocna gałąź, żadne berło do rządzenia^b.

Jest to pieśń żałobna i taka pozostanie^c.

20 W roku siódmym*, 10 dnia miesiąca piątego, przyszli do mnie niektórzy starsi Izraela i usiedli przede mną, żeby wypytować Jehowę. **2** Jehowa przemówił wtedy do mnie: **3** „Synu człowieczy, przekaz starszym Izraela: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Przychodzicie mnie wypytować? Przysięgam na swoje życie*, że nie będę odpowiadał na wasze pytania”^c. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy’.

4 „Czy jesteś gotowy ich osądzić*? Czy jesteś gotowy ich osądzić, synu człowieczy? Opowiedz im o obrzydliwych rzeczach, jakich się dopuszczali ich przodkowie^d. **5** Przekaż im: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „W dniu, w którym wybrałem Izraela^e, złożyłem przysięgę* potomkom Jakuba” i dałem im się poznać w ziemi egipskiej^f. Tak, złożyłem im przysięgę i powiedziałem: „Ja jestem Jehowa, wasz Bóg”. **6** W tym dniu przysięgałem im, że ich wyprowa-

20:1 *Chodzi o siódmy rok pobytu króla Jehojachina, Ezechiela i innych Żydów na wygnaniu (zob. Eze 1:2). **20:3** *Dosl. „jako żyje”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale. **20:4** *Lub „ogłosić im wyrok”. **20:5** *Dosl. „podniosłem rękę”. *Dosl. „[potomkom] domu Jakuba”.

ROZDZ. 19

a Pwt 28:48
Jer 17:5, 6
Jer 52:27

b Eze 17:16, 18

ROZDZ. 20

c Iz 1:12, 15
Eze 14:3

d Eze 16:51
Eze 22:2
Łk 11:47

e Pwt 7:6

f Wj 4:31
Wj 6:7, 8

szpalta 2

a Wj 3:8

b Kpl 18:3
Pwt 29:16, 17
Joz 24:14

c Kpl 20:7

d Wj 32:4

e Lb 14:13-16
Pwt 9:27, 28
1Sm 12:22

f Wj 32:11, 12
Joz 2:9, 10
Joz 9:3, 9
1Sm 4:7, 8

g Wj 13:17, 18
Wj 15:22

h Pwt 4:8

i Pwt 8:3
Pwt 30:16

j Wj 20:8-10
Kpl 23:3, 24
Kpl 25:4, 11

k Wj 31:13
Wj 35:2

l Wj 32:8
Lb 14:22, 23

dę z Egiptu i zaprowadzę do ziemi, którą dla nich upatrzyłem, do ziemi mlekem i miodem płynącej^a. Była ona najpiękniejszą* ze wszystkich krain. **7** Następnie rzekłem do nich: „Niech każdy z was odrzuci obrzydliwe rzeczy, w stronę których kierują się wasze oczy. Nie kalajcie się odrażającymi bożkami* egipskimi^b. Ja jestem Jehowa, wasz Bóg”^c.

8 „„Ale oni zbuntowali się przeciw mnie i nie chcieli mnie słuchać. Nie odrzucili obrzydliwych rzeczy, w stronę których kierowały się ich oczy, nie porzucili odrażających bożków egipskich^d. Zapowiedziałem więc, że dam upust swojej złości na nich, że wyleję na nich cały swój gniew w ziemi egipskiej. **9** Ale zacząłem działać ze względu na swoje imię, żeby nie było bezczeszczonych na oczach narodów, wśród których żyli^e—dałem im się poznać na oczach tych narodów, kiedy wyprowadziłem ich z Egiptu^f. **10** Wyprowadziłem ich z Egiptu i zaprowadziłem na pustkowie^g.

11 „„Dałem im wtedy swoje ustawy, sprawiłem, że poznali moje rozporządzenia^h, żeby człowiek, który ich przestrzega, mógł żyćⁱ. **12** Dałem im też swoje szabaty jako znak między mną a nimi^k, żeby zrozumieli, że to ja, Jehowa, ich uświęcam.

13 „„Ale oni, dom Izraela, zbuntowali się na pustkowiu przeciwko mnie^l. Nie postępowali zgodnie z moimi ustawami, odrzucili moje rozporządzenia, których przestrzeganie zapewnia życie. I haniebnie bezczeszčili

20:6 *Lub „była ona ozdoba”. **20:7** *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy.

moje szabaty. Zapowiedziałem więc, że dam upust swojemu wielkiemu gniewowi na nich, żeby ich wytracić na pustkowiu^a. **14** Zaczęłem jednak działać ze względu na swoje imię, żeby nie było beczeszczone na oczach narodów, które widziały, jak ich wyprowadziłem^b. **15** I przysięgłem im na pustkowiu, że nie wprowadzę ich do ziemi, którą im dałem^c—do ziemi mlekiem i miodem płynącej^d, najpiękniejszej* ze wszystkich krain— **16** ponieważ odrzucili moje rozporządzenia i nie postępowali zgodnie z moimi ustawami, a moje szabaty beczeszčili. A wszystko to dlatego, że ich serce Ignęło do odrażających bożków^e.

17 „„Ale użaliłem się* nad nimi i ich nie zniszczyłem, nie wytraciłem ich na pustkowiu. **18** I powiedziałem tam ich synom^f: „Nie postępujcie jak wasi przodkowie*^g, nie przestrzegajcie ich rozporządzeń, nie kalajcie się ich odrażającymi bożkami. **19** Ja jestem Jehowa, wasz Bóg. Postępujcie zgodnie z moimi ustawami i przestrzegajcie moich rozporządzeń, wprowadzajcie je w czyn^h. **20** A moje szabaty uważajcie za święteⁱ—mają służyć za znak między mną a wami, żebyście wiedzieli, że ja, Jehowa, jestem waszym Bogiem^j”.

21 „„Ale ich synowie zbuntowali się przeciw mnie^k. Nie postępowali zgodnie z moimi ustawami, nie wprowadzali w czyn moich rozporządzeń, których przestrzeganie zapewnia życie, i beczeszčili moje szabaty. Zapo-

20:15 *Lub „ozdoby”. **20:17** *Dosl. „moje oko się użaliło”. **20:18** *Lub „zgodnie z przepisami waszych przodków”.

ROZDZ. 20

a Lb 14:11, 12

b Joz 7:9
Eze 36:22c Lb 14:30
Ps 95:11
Ps 106:26, 27

d Lb 13:26, 27

e Wj 32:1, 4
Lb 25:1, 2
Dz 7:42

f Lb 14:33

g Ps 78:8

h Pwt 4:1

i Jer 17:22

j Wj 31:13

k Lb 25:1
Pwt 9:23

szpalta 2

a Iz 63:10

b Ps 78:38

c Ps 25:11
Ps 79:9
Jer 14:7
Dn 9:19d Kpl 26:33
Ps 106:26, 27

e Kpl 26:15, 16

f Jer 2:7

g Ps 81:12

h Kpl 18:21
Jer 7:31

i Joz 23:5

j Pwt 12:2

k Eze 16:24, 25

wiedziałem więc, że dam upust swojej złości na nich, że na pustkowiu wyleję na nich cały swój gniew^a. **22** Ale się powstrzymałem^b. Zaczęłem działać ze względu na swoje imię^c, żeby nie było beczeszczone na oczach narodów, które widziały, jak ich wyprowadziłem. **23** Ponadto przysięgłem im na pustkowiu, że ich rozproszę między narodami, że ich rozrzuć po krajach^d, **24** ponieważ nie wprowadzali w czyn moich rozporządzeń, odrzucali moje ustawy^e i beczeszčili moje szabaty, a ich oczy kierowały się ku odrażającym bożkom ich przodków^f. **25** Dopuszczałem też, żeby trzymali się złych przepisów i rozporządzeń, które nie mogły im zapewnić życia^g. **26** I pozwoliłem, żeby kalali się swoimi ofiarami—paląc w ogniu* każde pierworodne dziecko^h. Zrobiłem to, żeby ich zniszczyć i żeby się przekonali, że ja jestem Jehowa”.

27 „Dlatego, synu człowieczy, tak przemów do domu Izraela: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Również pod tym względem wasi przodkowie mnie znieważali, że postępowali wobec mnie niewiernie. **28** Wprowadziłem ich do ziemi, którą przysięgłem im daćⁱ. A oni na każdym wysokim wzgórzu i pod każdym bujnym drzewem^j, które zobaczyli, zaczęli składać ofiary, dary ofiarne, które mnie obrażały. Przyносили tam ofiary o przyjemnej* woni i wylewali ofiary płynne. **29** Zapytałem więc ich: „Co to za święte wzniesienie, na które chodzicie?”” (Po dziś dzień jest ono nazywane Świętym Wzniesieniem)^k”.

20:26 *Dosl. „przeprowadzając przez ogień”. **20:28** *Dosl. „kojając”.

30 „Powiedz więc domowi Izraela: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Czy nie kalacie się tak samo jak wasi przodkowie, uprawiając duchowo prostytucję ze swoimi odrażającymi bożkami?^a **31** Czy nie kalacie się aż po dziś dzień, składając ofiary wszystkim swoim odrażającym bożkom, paląc w ogniu* swoich synów?^b A ja miałbym jeszcze odpowiadać na wasze pytania, domu Izraela?”^c.

„Przysięgam na swoje życie, oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa, że nie będę odpowiadał na wasze pytania^d. **32** A to, o czym myślicie*, mówiąc: „Bądźmy jak inne narody, jak plemiona innych krajów, które oddają cześć^e drewnu i kamieniowi^e, nigdy się nie zdarzy”.

33 „Przysięgam na swoje życie, oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa, że będę panował nad wami jako król silną ręką i potężnym* ramieniem, dając upust swojej złości na was^f.

34 Silną ręką i potężnym ramieniem, dając upust swojej złości, wyprowadzę was spośród ludów, pozbię z krajów, do których zostaliście rozproszeni^g. **35** Zaprorowadzę was na pustkowia tych ludów i tam będę sądził się z wami twarzą w twarz^h.

36 „Jak na pustkowiu ziemi egipskiej sądziłem się z waszymi przodkami, tak będę się sądził z wami — oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa. **37** Każę wam przejść pod laską pasterkąⁱ i zwiążę się z wami przymierzem. **38** Ale buntowników spośród was, tych, którzy przeciw mnie występują, usunę^j. Wy-

20:31 *Dosl. „przeprowadzając przez ogień”. **20:32** *Dosl. „co wstępuje do waszego ducha”. #Lub „usługują; służą”. **20:33** *Dosl. „wyciągnięty”.

ROZDZ. 20

a Sdz 2:19
2Kn 21:13
Jer 13:26, 27

b Pwt 18:10, 12
Ps 106:36-38
Jer 7:31

c Iz 1:15

d Za 7:13

e Jer 44:17

f Jer 21:5
Eze 8:18

g Iz 27:13
Eze 34:16

h Jer 2:9

i Kpl 27:32
Eze 34:17

j Eze 34:20, 21

szpalta 2

a Eze 13:9

b Sdz 10:14
Ps 81:12

c Iz 1:13
Eze 23:39

d Iz 2:2, 3
Iz 66:20

e Iz 56:7
Za 8:22

f Mal 3:4

g Iz 11:11
Jer 23:3

h Iz 5:16
Eze 38:23

i Eze 11:17

j Eze 36:23

k Kpl 26:40
Eze 6:9
Eze 16:61

l Jer 31:18

m Ps 79:9
Eze 36:22, 23

prowadzę ich z kraju, w którym byli cudzoziemcami, ale do ziemi Izraela nie wejdą^a. I przekonacie się, że ja jestem Jehowa^a.

39 „Domu Izraela, tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Idźcie więc, niech każdy z was służy swoim odrażającym bożkom^b. A jeśli potem nie będziecie mnie słuchać, to już więcej nie zbiedzicie mojego świętego imienia swoimi ofiarami i swoimi odrażającymi bożkami^c.

40 „Bo na mojej świętej górze, na wysokiej górze Izraela^d, oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa, będę mi służył cały dom Izraela, wszyscy w kraju^e. Tam odniosę się do was przychylnie i będę domagał się waszych darów ofiarnych, najlepszych ofiar, wszystkich waszych świętych rzeczy^f. **41** Gdy wyprowadzę was spośród ludów, pozbię z krajów, do których zostaliście rozproszeni^g, odniosę się do was przychylnie ze względu na przyjemną* woń waszych ofiar. I zostanę uświęcony wśród was na oczach narodów^h.

42 „Gdy was przyprowadzę do ziemi Izraelaⁱ, ziemi, którą przysięgłem dać waszym praojcom, przekonacie się, że ja jestem Jehowa^j. **43** Przypomnieć tam sobie swoje postępowanie, wszystkie swoje postęпки, którymi się skalaliście^k, i będziecie się sobą* brzydzić z powodu wszystkich złych rzeczy, których się dopuszczaliście^l. **44** Gdy ze względu na swoje imię nie potraktuję was stosownie do waszego złego postępowania, waszych haniebnych postępków, domu Izraela, przekonacie się, że ja jestem Jehowa^m. Takie jest

20:41 *Dosl. „kojąca”. **20:43** *Dosl. „swoimi twarzami”.

oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy”.

45 Jehowa znów do mnie przemówił: **46** „Synu człowieczy, zwróć swoją twarz w stronę południową i skieruj swoje słowa na południe, prorokuj lasowi na południu. **47** Powiedz mu: „Posłuchaj słowa Jehowy. Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wzniciam przeciw tobie ogień^a, który pochłonie w tobie każde drzewo zielone i każde drzewo suche. Jego płomień nie zostanie zgazono^b i przypiecze się od niego każda twarz, od południa po północ. **48** I wszyscy ludzie* zobaczą, że to ja, Jehowa, zapaliłem ten ogień, który nie zostanie ugazono^c”.”.

49 A ja powiedziałem: „Ach, Wszechwładny Panie, Jehowo! Mówią o mnie: „Czy on zawsze musi mówić zagadkami*?””.

21 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, zwróć swoją twarz w stronę Jeruzolimy i skieruj swoje słowa przeciw świętym miejscom*, prorokuj przeciw ziemi Izraela. **3** Powiedz jej: „Tak mówi Jehowa: „Wystąpię przeciwko tobie. Wyciągnę z pochwy miecz^d i wytracę z ciebie zarówno prawych, jak i niegodziwych. **4** Wytracę prawych i niegodziwych, gdy mój miecz skieruje się przeciwko wszystkim ludziom*, od południa po północ. **5** I wszyscy się przekonają, że to ja, Jehowa, wyciągnąłem z pochwy swój miecz i że już do niej nie wróci^e”.”.

6 „Synu człowieczy, wzdychaj, drżąc ze strachu*, wzdychaj gorzko na ich oczach^f. **7** A gdy cię

20:48 *Dosl. „wszelkie ciało”. **20:49** *Lub „w przypowieściach”. **21:2** *Zob. Słowniczek pojęć. **21:4** *Dosl. „wszelkiemu ciało”. **21:6** *Lub „z drżącymi biodrami”.

ROZDZ. 20

a Pwt 32:22
Jer 21:14

b Iz 66:24

c 2Kn 7:20
Lam 2:17

ROZDZ. 21

d Kpl 26:33

e Jer 23:20

f Iz 22:4
Jer 4:19
Eze 9:8

szpalta 2

a Eze 7:15-17

b Iz 66:16
Jer 12:12
Am 9:4

c Rdz 49:10
2Sm 7:12, 14

d Jer 25:9
Jer 51:20

e Eze 9:8
Mi 1:8

f Eze 19:1

g Jer 6:27

h 2Kl 25:7
Eze 19:14
Eze 21:26

i 2Kl 25:1, 2

spytają: „Dlaczego wzdychasz?”, powiedz: „Z powodu pewnej wieści^f. Gdy ona nadejdzie, każde serce struchleje ze strachu*, każda ręka opadnie i osłabnie każdy duch, a po każdym kolanie pocieknie woda^g. „Ta wieść z całą pewnością nadejdzie i wszystko to się stanie^h. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy”.

8 Jehowa znów do mnie przemówił: **9** „Synu człowieczy, prorokuj: „Oto co mówi Jehowa: „Powiedz: „Miecz! Miecz^b jest już naostrzony i wypolerowany. **10** Jest naostrzony, gotowy do urzędzenia wielkiej rzezi. Jest wypolerowany, świeci się niczym błyskawica^c”.”.

„Czy nie powinniśmy się cieszyć?”—pytają.

„Ale czy wzgardzi on* berłem mojego syna^c, tak jak każdym innym drzewem?

11 „Dano go do wypolerowania, żeby można było nim władać. Jest naostrzony i wypolerowany, gotowy do umieszczenia w ręce egzekutora^d”.

12 „Krzyż i jęcz^e, synu człowieczy, bo ten miecz zawisł nad moim ludem, nad wszystkimi naczelnikami Izraela^f. Padną od niego i oni, i mój lud. Dlatego z żalu uderz się w udo. **13** Dokonywany jest przegląd^g. I co się stanie, gdy miecz wzgardzi berłem? Przystanie ono istnieć^h—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa.

14 „Synu człowieczy, prorokuj. Kłanij w dłonie i trzy razy powtórz: „Miecz!”. To miecz, który zabija, który dokonuje wielkiej rzezi, który osacza swoje ofiaryⁱ. **15** Ich serca struchleją

21:7 *Dosl. „stopnieje”. ^aCzyli mocz, wydalany ze strachu. **21:10** *Czyli miecz Jehowy.

ze strachu^a i wielu padnie przy bramach miasta. Użyj miecza i urzędę rzeź. Lśni on jak błyskawica, jest wypolerowany, gotowy do dokonania rzezi. **16** Pokaż, jaki jesteś ostry. Tnij na prawo! Tnij na lewo! Kieruj się wszędzie, gdzie kieruje się twoje ostrze! **17** Ja też klasnę w dłonie. Wyleję swoją złość i ją uśmierzę^b. Ja, Jehowa, to powiedziałem”.

18 Jehowa znów do mnie przemówił: **19** „Synu człowieczy, wyznacz dwie drogi, którymi nadejdzie miecz króla Babilonu. Obie będą prowadzić z tego samego kraju. Na rozdrożu ma stać znak^{*} wskazujący drogę do dwóch miast. **20** Jedną drogą, którą wyznaczysz, miecz nadejdzie przeciwko ammonickiej Rabbie^c, a drugą przeciwko obwarowanej Jerozolimie^d w Judzie. **21** Bo król Babilonu przystaje na rozdrożu, na rozstaju tych dwóch dróg, żeby odwołać się do wróżby. Potrząsa strzałami. Radzi się swoich bożków^{*}. Przygląda się wotrobie. **22** Wróżba w jego prawej ręce wskazuje na Jerozolimę— żeby ustawiono tarany i dano rozkaz do urzędzenia rzezi, sygnął do bitwy, żeby ustawiono tarany naprzeciw bram i usypiano wał oblężniczy, zbudowano oblężniczy mur^e. **23** Tym^{*}, którzy są z nimi^{*} związani przysięgą, ta wróżba wyda się fałszywą^f. Ale on pamięta ich winę i uprowadzi ich jako jeńców^g.

24 „Dlatego tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Sprawiliście, że przypominano sobie o waszej winie—obnażono wa-

21:15 *Dost. „stopnieją”. **21:19** *Dost. „ręką”. **21:21** *Dost. „terafim”. **21:23** *Czyli mieszkającym Jerozolimy. *Najwyraźniej chodzi o Babilończyków.

ROZDZ. 21

a Eze 21:7

b Iz 1:24
Eze 5:13
Eze 16:42c Jer 49:2
Eze 25:5
Am 1:14d 2Sm 5:9
2Kn 26:9
2Kn 32:2, 5
2Kn 33:1, 14e Jer 32:24
Jer 52:4f 2Kn 36:11, 13
Eze 17:13

g 2Kl 25:6, 7

szpalta 2

a 2Kn 36:11, 13
Jer 24:8
Jer 52:1, 2
Eze 17:19b 2Kl 25:5-7
Jer 52:8, 11
Eze 12:12, 13

c Eze 21:13

d Ps 75:7
Dn 4:17e Dn 4:37
Łk 21:24f Rdz 49:10
Ps 89:3, 4
Ps 110:1
Iz 9:6
Iz 11:10
Łk 1:32, 33
Obj 5:5g Ps 2:6, 8
Dn 7:13, 14
Łk 22:29

h Eze 25:5

i Jer 49:2, 3

sze wykroczenia, wasze grzechy, wszystkie wasze postęпки stały się znane. Ponieważ przypominano sobie o was, zostaniecie zabrani siłą^{**}.

25 „Nadszedł twój dzień, śmiertelnie ranny, niegodziwy naczelniku Izraela^a, czas wymierzenia ci ostatecznej kary. **26** Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ściągnij zawój, zdejmij koronę^b. Nic nie będzie już takie samo^c. Poniżony zostanie wywyższony^d, a wyniosły poniżony^e. **27** W ruinę, w ruinę, w ruinę ją zamienię. Nie będzie ona należeć do nikogo, aż przyjdzie ten, który ma prawo do sprawowania władzy^f, i jemu ją dam^g.

28 „Synu człowieczy, prorokuj: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa, o Ammonitach oraz ich zniewagach^h. Powiedz: „Miecz! Miecz jest już wyciągnięty, gotowy do urzędzenia rzezi. Jest wypolerowany i świeci się niczym błyskawica, gotowy do pochłonięcia swoich ofiar. **29** Mimo fałszywych wizji, kłamliwych przepowiedni, które ci^{*} przedstawiają, będziesz leżeć razem z pozabijanymi^h, z niegodziwcami, których przyszedł czas ostatecznej kary. **30** Włóż swój miecz z powrotem do pochwy. Osądzę cię tam, skąd jesteś, w kraju, z którego pochodzisz. **31** Dam upust swojemu oburzeniu na ciebie. Sprawię, że buchnie na ciebie ogień mojego wielkiego gniewu. Wydam cię w ręce ludzi okrutnych, wprawionych w sianiu zagłady^h. **32** Staniesz się opalem dla ogniaⁱ. Kraj spłynie twoją

21:24 *Dost. „ręką”. **21:29** *Najwyraźniej chodzi o ammonicką Rabbę. *Dost. „na szyjach pozabijanych”.

krwią. I już nie będzie się o tobie pamiętać. Ja, Jehowa, to powiedziałem”.

22 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, czy jesteś gotowy ogłosić wyrok* miastu winnemu krwi^a, uświadomić mu wszystkie obrzydliwe rzeczy, których się dopuszcza?^b **3** Powiedz mu: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „W twoich murach przelewa się krew^c. Twój czas nadchodzi^d. Robisz odrażające bożki*, żeby się nimi kalać^e. **4** Przelew krwi, którego się dopuszczasz, ściągnął na ciebie winę^f, a twoje odrażające bożki uczyniły cię nieczystym^g. Sprowadzasz na siebie szybki koniec, twój kres już nadchodzi. Sprawię, że staniesz się dla narodów przedmiotem zniewag, obiektem drwin dla wszystkich krajów^h. **5** Jesteś miastem mającym złą sławę, pełnym zamełtu. Będą z ciebie drwin kraje bliskie i dalekieⁱ. **6** Każdy z naczelników Izraela znajdujący się w twoich murach używa swojej władzy do przelewania krwi^j. **7** Ojca i matkę traktuje się w tobie z pogardą^k, cudzoziemców się oszukuje, a sieroty* i wdowy gnębi”^l.”

8 „Moimi świętymi miejscami* gardzisz, a moje szabyty bezceścisz^m. **9** W twoich murach są oszczercy nastawieni na przelewanie krwiⁿ, ludzie, którzy jadają ofiary na górach i którzy postępują bezwstydnie^o. **10** W twoich murach hańbi się łożo ojca^p i gwałci się kobie-

22:2 *Dost. „czy będziesz sędzić, czy będziesz sądzić”. **22:3** *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy. **22:7** *Dost. „chłopca bez ojca”. **22:8** *Zob. Słowniczek pojęć. **22:10** *Dost. „odslania się nagość ojca”.

ROZDZ. 22

a 2Kl 21:16
Jer 2:34
Mt 23:37

b Eze 16:51

c Eze 24:6

d Eze 12:25

e 2Kl 21:11

f Rdz 9:6

g Kpl 26:30
Eze 23:37

h Pwt 28:37
1Kl 9:7
Ps 80:6

Eze 23:32
Dn 9:16

i Ps 79:4

j Iz 1:23
Mi 3:1-3
Sof 3:3

k Pwt 27:16

l Wj 22:21, 22
Ps 82:3
Iz 1:17

m Kpl 19:30

n Wj 23:1
Kpl 19:16

o Jer 13:27

p Kpl 18:7
Kpl 20:11

szpalta 2

a Kpl 18:19
Kpl 20:18

b Kpl 18:20
Kpl 20:10
Jer 5:8

c Kpl 18:15

d Kpl 20:17

e Wj 23:8
Pwt 27:25
Iz 1:23

f Pwt 23:19

g Wj 22:25
Kpl 6:4, 5

h Eze 21:7

i Pwt 4:27
Pwt 28:25

j Iz 1:25
Eze 23:27

k Eze 6:13

l Prz 17:3
Jer 6:28-30

m Ps 119:119
Prz 25:4

tę nieczystą z powodu miesiączki^a. **11** Mężczyzna dopuszcza się obrzydliwych rzeczy z żoną swojego bliźniego^b, inny kala swoją synową, dopuszczając się z nią bezwstydnych czynów^c, a jeszcze inny gwałci swoją siostrę, córkę swego ojca^d. **12** W tobie za łapówkę przelewa się krew^e, pożyczasz się na procent^f, uprawiasz się lichwę i wyludzasz pieniądze^g. W ogóle się o mnie nie pamięta—oświadczają Wszechwładny Pan, Jehowa.

13 „Widząc twój nieuczciwy zysk i krew, jaką się w tobie przelewa, z odrazą klasnąłem w dłonie. **14** Czy nie zabraknie ci odwagi i siły*, gdy podejmę przeciw tobie działania?^h Ja, Jehowa, to powiedziałem i ja podejmę działania. **15** Rozprzeczę cię między narodami, rozrzucę cię po krajachⁱ i położę kres twojej nieczystości^j. **16** Okryjesz się hańbą na oczach narodów i przekonasz się, że ja jestem Jehowa”^k.

17 Jehowa znów do mnie przemówił: **18** „Synu człowieczy, dom Izraela stał się dla mnie jak bezwartościowy żużel. Wszyscy są jak miedź, cyna, żelazo i ołów, które wrzuca się do pieca, żeby pozyskać srebro. Stali się jak żużel powstały po wytopie srebra^l.”

19 „Dlatego tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ponieważ staliście się wszyscy jak bezwartościowy żużel^m, więc ja zbieram was razem w Jerozolimie. **20** Jak srebro, miedź, żelazo, ołów i cynę zbiera się razem, wrzuca do pieca i rozdmuchuje się ogień, żeby je roztopić, tak samo ja zbiorę was razem w swoim gniewie, w swojej wielkiej złości

22:14 *Lub „czy wytrzyma twoje serce i czy twoje ręce udziela ci siły”.

i was roztopię^a. **21** Zbioreś was razem i sprawię, że buchnie na was ogień mojego wielkiego gniewu^b, i roztopię was w waszym mieście^c. **22** Roztopicie się tak, jak w piecu topi się srebro. I przekonacie się, że to ja, Jehowa, dałem upust wielkiej złości na was^d”.

23 Jehowa znów do mnie przemówił: **24** „Synu człowieczy, powiedz temu miastu: „Jesteś ziemią, która nie będzie oczyszczona, na którą w dniu oburzenia nie spadnie deszcz. **25** Twoi prorocy spiskują^d—są jak ryczący lew, który rozszarpuje zdobycz^e. Pożerają ludzi^f. Grabią bogactwa i kosztowności. Sprawili, że w twoich murach jest wiele wdów. **26** Twoi kapłani łamą moje prawa^f i profanują moje święte miejsca^g. Nie odróżniają tego, co święte, od tego, co pospolite^h, nie wyjaśniają różnic między tym, co nieczyste, a tym, co czysteⁱ. I nie chcą przestrzegać moich szabatów. Znieważają mnie. **27** Twoi książęta są jak wilki, które rozszarpują zdobycz. Przelewają krew, zabijają ludzi^j dla nieuczciwego zysku^k. **28** A twoi prorocy wybielają ich uczynki, jakby tynkowali ścianę wapnem. Oglądają fałszywe wizje i przedstawiają kłamliwe przepowiednie^k, zapewniając przy tym: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa”, chociaż Jehowa wcale do nich nie mówił. **29** Lud tej ziemi oszukuje i rabuje^l, gnębi potrzebującego i ubogiego oraz oszukuje cudzoziemca, traktując go niesprawiedliwie^m”.

30 „Szukałem pośród nich człowieka, który by naprawił kamienny mur lub stanął w jego wyłomie w obronie tej ziemi przede

ROZDZ. 22

a Eze 21:31

b Pwt 4:24

Ps 21:9

Jer 21:12

c Ps 68:2

d Jer 5:31

Jer 6:13, 14

e Mi 3:5

f Jer 2:8

Lam 4:13

Mi 3:11

g Kpl 20:3

Kpl 22:2

h Kpl 10:10

i Kpl 11:46, 47

j Mi 3:1-3

Sof 3:3

k Iz 30:10

Jer 23:25

Lam 2:14

Eze 13:9, 10

l Iz 1:23

Iz 3:14

Jer 21:12

Mi 2:2

szpalta 2

a Wj 32:11

Ps 106:23

ROZDZ. 23

b Jer 3:6, 7

c Kpl 17:7

Pwt 29:16, 17

Joz 24:14

Eze 20:8

d 1Kl 16:23, 24

e 1Kl 14:16

1Kl 21:25, 26

f Oz 2:5

g 2Kl 15:19

2Kl 17:3

Oz 5:13

Oz 7:11

h Oz 5:3

i Wj 32:1, 4

1Kl 12:28, 29

2Kl 10:29

mną, żeby nie została zniszczona^a, ale nikogo takiego nie znalazłem. **31** Dlatego dam upust swojemu oburzeniu na nich i wytracę ich w ogniu swego wielkiego gniewu. Sprawię, że poniosą konsekwencje swojego postępowania^c—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa”.

23 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, były dwie kobiety, córki tej samej matki^b. **3** W Egipcie stały się prostytutkami^c. Uprawiały prostytucję już od młodości. Tam obściskiwano ich biusty, pieszczono ich dziewicze piersi. **4** Starsza miała na imię Ohola^a, a młodsza Oholiba^a. Zostały moimi i urodziły mi synów i córki. Ohola to Samaria^d, a Oholiba to Jerozolima.

5 „Ohola zaczęła uprawiać prostytucję^e, chociaż należała do mnie. Pożądała swych namiętnych kochanków^f—swoich sąsiadów Asyryjczyków^g: **6** namiestników noszących błękitne szaty i zarządców, samych atrakcyjnych młodych mężczyzn dosiadających koni. **7** Oddawała się wszystkim najznamienitszym synom Asyrii i kalała się^h odrażającymi bożkamiⁱ tych, których namiętnie pragnęła. **8** Nie przestała uprawiać prostytucji, którą uprawiała już w młodości—kiedy to współżyli z nią Egipcjanie, kiedy pieścili jej dziewicze piersi i dawali upust swojemu pożądaniu do niejⁱ. **9** Dlatego wydałem ją

23:4 *Imię to znaczy „jej namiot”.
^aImię to znaczy „mój namiot jest w niej”.

23:7 *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy.

w ręce jej namiętnych kochanków, synów Asyrii^a, których pożądała. **10** Oni ją obnażyli^b i zabrali jej synów i córki^c, a ją samą zabili mieczem. Zyskała wśród kobiet złą sławę i wykonano na niej wyrok.

11 „Jej siostra Oholiba to wiedziała, ale zaczęła jeszcze bardziej bezwstydnie zaspokajać swoją żądzę i w uprawianiu prostytucji prześcignęła swoją siostrę^d. **12** Pożądała synów Asyrii^e, swoich sąsiadów: namiestników i zarządców, wytwornie ubranych, dosiadających koni—samych atrakcyjnych młodych mężczyzn. **13** Kiedy się skalala, zobaczyłem, że obie obrały tę samą drogę^f. **14** Ale ona w uprawianiu prostytucji posunęła się jeszcze dalej. Gdy ujrzała wyryte na ścianie wizerunki mężczyzn, pomalowane na czerwono* wizerunki Chaldejczyków— **15** z pasami wokół bioder, z wielkimi zawojami na głowach, wyglądających jak wojownicy, samych Babilończyków, urodzonych w chaldejskim kraju— **16** od pierwszego wejrzenia zaczęła ich pożądać i wyprawiała do nich posłańców do Chaldej^g. **17** Synowie Babilonu przychodzili więc, żeby dzielić z nią łożę, i kalali ją, zaspokajając swoje żądze. Gdy została przez nich skalana, odwróciła się* od nich z odrazą.

18 „Kiedy stała się wyuzdaną prostytutką i odsłaniała swoją nagość^h, odwróciłem się od niej z odrazą, tak jak wcześniej z odrazą odwróciłem się* od jej siostryⁱ. **19** Oddawała się prostytucji bez umiaru^j, wspominając swoją młodość, gdy uprawiała

23:14 *Lub „cynobrem”. **23:17** *Lub „jej dusza się odwróciła”. **23:18** *Lub „moja dusza się odwróciła”.

ROZDZ. 23

a 2Kl 15:29
1Kn 5:26

b Oz 2:10

c 2Kl 17:6
2Kl 18:11

d Jer 3:6-8
Eze 16:46, 47

e 2Kl 16:7

f 2Kl 17:19

g Eze 16:29

h Jer 3:2
Eze 16:36, 37

i Ps 106:39, 40
Jer 6:8
Jer 12:8

j Eze 16:25

szpalta 2

a Eze 20:7

b Joz 24:14

c Eze 23:3

d Eze 16:37
Hab 1:6

e Jer 6:22
Jer 12:9

f Eze 21:19

g 2Kl 24:2

h Jer 50:21

i Jer 39:5

j Eze 15:7
Eze 20:47

k Jer 13:22
Obj 17:16

l Iz 3:18-23
Jer 4:30
Eze 16:39

m Iz 27:9
Eze 16:41
Eze 22:15

prostytucję w ziemi egipskiej^a. **20** Pożądała swoich kochanków, jak nałożnice pożądała mężczyzn, których członki są jak członki osłów, jak narządy płciowe ogierów. **21** Zateśniła za bezwstydnym postępowaniem z czasów młodości, gdy w Egipcie^b pieszczono jej piersi, jej młody biust^c.

22 „Dlatego, Oholibo, tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Podburzam przeciwko tobie twoich kochanków^d, tych, od których z odrazą się odwróciłaś*. Przyprowadzę ich przeciw tobie ze wszystkich stron”. **23** synów Babilonu^e, wszystkich Chaldejczyków^g, mężczyzn z Pekodu^h, Szoi i Koi, razem ze wszystkimi synami Asyrii—samych atrakcyjnych młodych mężczyzn, namiestników i zarządców, wojowników, starannie wybranych*, dosiadających koni. **24** Wyruszą przeciwko tobie z mnóstwem rydwanów wojennych, z licznym wojskiem, z wielkimi tarczami, puklerzami* i hełmami i okrażą cię ze wszystkich stron. Upoważnię ich do wykonywania na tobie wyroku i zrobią to według swojego uznaniaⁱ. **25** Dam wyraz swojemu oburzeniu na ciebie i potraktuję cię surowo. Odetną ci nos i uszy, a ci spośród ciebie, którzy przeżyją, padną od miecza. Zabiorą twoich synów i córki, a tych spośród ciebie, którzy przeżyją, pochłonie ogień^j. **26** Zdejmą z ciebie ubranie^k i zabiorą twoje piękne klejnoty^l. **27** Położę kres twojemu bezwstydному postępowaniu, twojej prostytucji^m,

23:22 *Lub „odwróciła się twoja dusza”. **23:23** *Dost. „wezwanym”. **23:24** *Chodzi o małe tarcze, często noszone przez łuczniczków. **23:26** *Lub „ozdoby”.

którą zaczęłaś uprawiać w Egipcie^a. Przestaniesz wodzić za nimi oczami i już więcej nie będziesz wspominać Egiptu^a.

28 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wydam cię w ręce tych, których znienawidziłaś, tych, od których z odrazą się odwróciłaś^{*b}. **29** Potraktuję cię z wrogością. Zabiorą wszystko, co z trudem zdobyłaś^c, i zostawią cię nagą, nieubraną. Tak oto staną się jawne twoje hańbiące niemoralne czyny, twoje bezwstydne postępowanie, twoja prostytutka^d. **30** Spotka cię to dlatego, że jak prostytutka uganiałaś się za narodami^e, że się kalałaś ich odrażającymi bożkami^f. **31** Obrąłeś tę samą drogę co twoja siostra^g, jej kielich włożę więc w twoją rękę^h.”

32 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Pić będziesz z głębokiego i szerokiego kielicha swojej siostryⁱ.

Staniesz się pośmiewiskiem i obiektem kpin. Będziesz pić z kielicha, który jest bardzo pojemny^j.

33 Będziesz pić, aż się upijesz i aż ogarnie cię smutek.

Będziesz pić z kielicha trwogi i spustoszenia, z kielicha swojej siostry Samarii.

34 Będziesz musiała wypić go do dna, wychylić do ostatniej kropli^k i pogryźć jego gliniane części.

A potem z żalu wyrwiesz sobie piersi.

„Ja to powiedziałem”. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy^l.

23:28 *Lub „odwróciła się twoja dusza”.

ROZDZ. 23

a Eze 23:3

b Jer 21:7

c Pwt 28:49, 51

d Eze 16:36, 37
Eze 16:39

e Jer 2:18

f Ps 106:35, 36
Eze 6:9
Eze 23:7

g Jer 3:8
Eze 16:46, 47

h 2Kl 21:13
Jer 25:15
Dn 9:12

i Iz 51:17

j Pwt 28:37
1Kl 9:7
Lam 2:15

k Ps 75:8

szpalta 2

a 1Kl 14:9
Neh 9:26
Iz 17:10
Jer 2:32
Jer 13:25

b Eze 23:4

c Oz 1:2
Jak 4:4

d Kpl 18:21
2Kl 17:17, 18
Eze 16:36

e Jer 7:31

f Kpl 20:3

g Iz 57:9

h Jer 4:30

i Iz 57:7

j Iz 65:11

k Eze 8:10, 11

l Eze 16:17, 18

35 „Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi: „Ponieważ o mnie zapomniałaś i zupełnie mną wzgardziłaś^{*a}, poniesiesz konsekwencje swojego bezwstydного postępowania, swojej prostytucjiⁱ”.

36 Następnie Jehowa rzekł do mnie: „Synu człowieczy, czy ogłosisz wyrok Oholi i Oholibie^b, uświadomisz im ich obrzydliwe praktyki? **37** Dopuszczają się cudzołóstwa^{*c}, a swoje ręce splamiły krwią. Nie tylko cudzołóstwo ze swoimi odrażającymi bożkami, ale też paliły w ogniu[#] swoich synów, których mi urodziły, ofiarując ich jako pokarm dla tych bożków^d. **38** Co więcej, posuwały się do tego, że w tym samym dniu kalały moje sanktuarium. I beczczęściły moje szabat. **39** Zarzywały swoich synów w ofierze dla swoich odrażających bożków^e i w tym samym dniu przychodziły do mojego sanktuarium, żeby je profanować^f. Właśnie tak postępowały w moim własnym domu. **40** Wysyłały nawet posłańców, żeby z daleka ściągali mężczyzn^g. Gdy oni przybywali, kąpałaś się^{*}, malowałaś sobie oczy i przystrajałaś się ozdobami^h. **41** Siadałaś na wspianym łożuⁱ, a na zastawionym naprzeciw stole^j kładłaś moje kadzidło^k i moją oliwę^l. **42** I dochodziły stamtąd odgłosy rozbawionego tłumu mężczyzn—w tym pijaków sprowadzonych z pustkowi—którzy wkładali bransoletki na ręce kobiet i piękne korony na ich głowy.

23:35 *Dosl. „rzuciłaś mnie za swoje plecy”. **23:37** *Chodzi o cudzołóstwo duchowe. [#]Dosl. „przeprowadzały przez ogień”. **23:40** *W języku hebr. użyto tu zaimka w drugiej osobie liczby pojedynczej, który zdaje się odnosić do Oholiby.

43 „Wtedy, choć była wyczerpana cudzołożeniem, powiedziałem o niej: „Ona dalej będzie uprawiać prostytucję”. **44** Przychodzili więc do niej, jak się przychodzi do prostytutki. Właśnie tak przychodzili do Oholi i Oholiby, kobiet postępujących bezwstydnie. **45** Lecz ludzie prawi wykonają na niej zasłużony wyrok za cudzołóstwo^a i przelew krwi^b. Obie przecież są cudzołożnicami i mają na rękach krew^c.

46 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Sprowadzą przeciwko nim wojsko, tak iż będą budzić grozę, a ich mienie zostanie rozgrabione^d. **47** To wojsko obrzuci je kamieniami^e i wysieka mieczem. Zabije ich synów i córki^f, a ich domy spali^g. **48** I położę kres bezwstydному postępowaniu w kraju, co będzie lekcją dla wszystkich kobiet, żeby nie naśladowały ich hańbiących czynów^h. **49** To wojsko sprawi, że poniosą konsekwencje swojego bezwstydного postępowania, grzechów, których dopuszczały się ze swoimi odrażającymi bożkami. I przekonają się, że ja jestem Wszechwładny Pan, Jehowa”ⁱ.

24 W roku dziewiątym*, 10 dnia miesiąca dziesiątego, Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, zapisz sobie tę datę*, ten dzień, bo właśnie dzisiaj król Babilonu zaatakował Jerozolimę^j. **3** I opowiedz przypowieść* o tym buntowniczym domu:

„Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

24:1 *Chodzi o dziewiąty rok pobytu króla Jehojachina, Ezechiela i innych Żydów na wygnaniu (zob. Eze 1:2). **24:2** *Dosł. „nazwę tego dnia”. **24:3** *Lub „alegorię”.

ROZDZ. 23

a Kpl 20:10

b Rdz 9:6
Eze 16:38c 2Kl 24:3, 4
Ps 106:38
Eze 23:37d Jer 15:4
Jer 25:9
Eze 16:40

e Kpl 20:2

f 2Kn 36:17

g 2Kl 25:9, 10
Jer 39:8

h 2Pt 2:6

i Eze 6:13

ROZDZ. 24

j 2Kl 25:1
Jer 39:1
Jer 52:4

szpalta 2

a Eze 11:3

b Eze 11:7

c Jer 39:6

d 2Kl 21:16
Mi 7:2
Mt 23:35

e Eze 11:7, 9

f Jer 2:34

g Kpl 17:13
Pwt 12:16

h 2Kl 24:3, 4

i Mt 23:37

„Postaw na ogniu kocioł*, postaw go i nalej do niego wody^a.

4 Włóż do niego kawałki mięsa^b, same wyborne części—

udziec i łopatkę. Napełnij go najlepszymi kośćmi.

5 Weź najdorodniejszą owcę^c i ułóż pod kotłem drewno. Ugotuj w nim mięso i ugotuj kości”^d.

6 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Biada miastu przelewającemu krew^d, zardzewiałemu kotłowi, z którego rdzy nie sposób usunąć!

Wyciągaj z kotła mięso kawałek po kawałku^e. Nie wybieraj ich”^f.

7 Bo w jego wnętrzu jest krew^f. To miasto rozlało ją na nagiej skale.

Nie wylało jej na ziemię i nie przykryło jej ziemią^g.

8 Ja też rozlałem jego krew na nagiej skale, żeby nie została przykryta, żeby wzbudziła we mnie złość i bym mógł mu odpłacić”^h.

9 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Biada miastu przelewającemu krew”ⁱ!

Ułóż pod nim wielki stos.

10 Ułóż dużo drewna i rozpal ogień.

Mięso dobrze ugotuj, wywar wylej, a kości niech się zwęgla.

11 Pusty kocioł postaw na rozżarzonych węglach, żeby się rozgrzał,

24:3 *Lub „garnek z szerokim otworem”.

24:6 *Lub „nie rzucaj o nie losów”.

żeby miedź rozpałała się do czerwoności,
żeby nieczystość w nim się stopiła^a, żeby ogień pochłoniął jego rdzę.

12 Daremny trud! Tyle wysiłku, a gruba warstwa rdzy i tak niezejdzie^b.

Wrzucić kocioł do ognia razem z jego rdzą!'

13 „Nieczystym uczyniło cię twoje bezwstydne postępowanie^c. Próbowałem cię oczyścić, ale napotkałem z twojej strony opór. Nie stajesz się czyste, dopóki nie przeminie moja złość na ciebie^d. **14** Ja, Jehowa, to powiedziałem i na pewno tak się stanie. Niezwłocznie przystąpię do działania—nie użalę się, niczego nie będę żałował^e. Osądzę cię stosownie do twoich czynów, do twoich postępów'. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy”.

15 Jehowa znów do mnie przemówił: **16** „Synu człowieczy, jednym ciosem* odbiorę ci ukochaną^f. Nie możesz się smuć^g, płakać, nie możesz ronić łez. **17** Jęcz w milczeniu. Nie obchodź żałoby^g. Zawiąż sobie na głowie zawój^h i włóż na nogi sandałyⁱ. Nie zasłaniaj sobie ust*^j ani nie jedz chleba, który przyniosą ci inni*^k”.

18 Rano przemawiałem do ludu, a wieczorem zmarła moja żona. Następnego dnia rano zrobiłem więc tak, jak mi nakazano. **19** I lud zaczął mnie pytać: „Po co to wszystko? Czy ma to jakiś związek z nami?”. **20** Rzekłem im więc: „Jehowa mi polecił: **21** „Powiedz domowi Izraela: „Tak mówi Wszechwładny

24:16 *Lub „nagle”. ^aLub „bić się w piersi”. **24:17, 22** *Lub „własów”. **24:17** *Dosl. „chleba ludzi”.

ROZDZ. 24

a Jer 21:10
Jer 32:29
Eze 22:15

b Jer 5:3
Jer 6:29

c 2Kn 36:14
Eze 22:9

d Eze 5:12, 13
Eze 8:18

e Jer 13:14
Eze 5:11

f Eze 24:18, 21

g Jer 16:5

h Kpl 10:6

i 2Sm 15:30

j Mi 3:7

k Jer 16:7

szpalta 2

a Ps 74:7
Ps 79:1
Jer 7:14
Lam 1:10
Lam 2:7
Eze 9:7

b 2Kn 36:17
Jer 6:11

c Eze 24:17

d Kpl 26:39
Eze 33:10

e Iz 8:18
Iz 20:3
Eze 4:3

f Pwt 28:32
Jer 11:22

g Eze 33:21

h Eze 3:26
Eze 33:22

ROZDZ. 25

i Rdz 19:36, 38

j Jer 49:1
Am 1:13
Sof 2:9

Pan, Jehowa: „Sprofanuję swoje sanktuarium^a, z którego jesteście tacy dumni, które kochacie, które jest drogie waszemu sercu^a. Wasze córki i wasi synowie, którzy nie przyszli tu z wami, padną od miecza^b. **22** Ale wy będziecie musieli zrobić to, co Ezechiel. Nie zasłonicie sobie ust^a, nie będziecie jeść chleba, który przyniosą wam inni^c. **23** Na głowach będziecie mieć zawoje, a na nogach sandały. Nie będziecie się smucić ani płakać. Będziecie marnieć z powodu swoich przewinień^d i jęczeć jeden do drugiego. **24** Ezechiel stał się dla was znakiem^e. Postąpicie dokładnie tak jak on. Gdy to wszystko się stanie, przekonacie się, że ja jestem Wszechwładny Pan, Jehowa”^f”.

25 „Synu człowieczy, w dniu, w którym im odbiorę ich piękną twierdzę, ich powód do radości, to, co kochają, co jest drogie ich sercu^a, a także ich synów i córk^f, **26** dowiesz się o tym od jednego z uciekinierów^g. **27** W tym dniu otworzysz swoje usta, będziesz rozmawiał z tym uciekinierem, nie będziesz już milczał^h. Stajesz się dla nich znakiem. I przekonają się, że ja jestem Jehowa”.

25 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, zwróć się przeciwko Ammonitomⁱ, prorokuj przeciwko nimⁱ. **3** Powiedz: „Posłuchajcie słów Wszechwładnego Pana, Jehowy. Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi: „Ponieważ z pogardą powiedzieliście: „Ha!”, gdy sprofanowano moje sanktuarium, gdy spustoszone ziemie Izraela i gdy dom Judy poszedł na wygnanie, **4** więc ja daję was na własność

24:21 *Lub „któremu współczuje wasza dusza”. **24:25** *Lub „duszy”.

ludowi Wschodu. Rozłożą oni u was swoje obozowiska* i rozbią namioty. Będą jeść wasze płony i pić wasze mleko. **5** Uczynię z Rabby^a pastwisko dla wielbłądów, z kraju Ammonitów miejsce odpoczynku dla trzody. I przekonacie się, że ja jestem Jehowa””.

6 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ponieważ z nieskrywaną pogardą klaskaliście w dłonie^b i tupaliście nogami, ponieważ cieszyliście się* z tego, co spotkało ziemię Izraela^c, **7** więc ja wyciągnę przeciw wam rękę i wydam was narodom na łup. Wytracę was spośród narodów, spośród krajów^d. Unicestwię was. I przekonacie się, że ja jestem Jehowa’.

8 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ponieważ Moabit^e i mieszkańcy Seiru^f powiedzieli: „Dom Judy jest jak wszystkie inne narody”, **9** więc ja wystawię na atak zbocze Moabu, jego graniczne miasta, ozdobę* kraju: Bet-Jeszimot, Baal-Meon i Kiriataim^g. **10** Dam je na własność ludowi Wschodu^h, podobnie jak Ammonitów, o których wśród narodów nie będzie się pamiętaćⁱ. **11** W ten sposób wykonam na Moabitach wyrok^j. I przekonają się, że ja jestem Jehowa’.

12 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Edom brał odwet na domu Judy, mścił się na nim, przez co obciążył się wielką winą^k. **13** Dlatego Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi: „Ja też wyciągnę przeciw Edomowi rękę i wytracę z niego zarówno ludzi, jak i zwierzęta, i go spustoszę^l. Od Teman aż do Dedanu jego mieszkańcy padną od miecza^m. **14** „Rozprawię się z Edo-

25:4 *Lub „obozy otoczone murem”.

25:6 *Lub „wasze dusze się cieszyły”.

25:9 *Lub „piękno”.

ROZDZ. 25

a 2Sm 12:26

Eze 21:20

b Lam 2:15

c Sof 2:8

d Jer 49:2

Am 1:14

e Iz 15:1

Jer 48:1

Am 2:1

f Pwt 2:4

g Lb 32:37, 38

Joz 13:15, 19

h Eze 25:4

i Eze 21:28, 32

j Jer 48:1

k 2Kn 28:17

Ps 137:7

Lam 4:22

Am 1:11

Abd 10

l Mal 1:4

m Jer 49:7, 8

szpalta 2

a Iz 11:14

Iz 63:1

b Nah 1:2

c 2Kn 28:18

Iz 9:11, 12

Iz 14:29

Jer 47:1

Jl 3:4-6

Am 1:6

d Jer 25:17, 20

Sof 2:4

e Sof 2:5

f Jer 47:4

ROZDZ. 26

g Jl 3:4-6

Am 1:9

h Lam 1:1

i Iz 23:11

Am 1:10

Za 9:4

j Eze 27:32

mem, wydając go w ręce swojego ludu, Izraela^a. On wyleje na Edomitów mój gniew, moją wielką złość. Odczują na sobie moją odpłatę^b. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy””.

15 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Filistyni z zacieklą wrogością, złośliwie* szukali zemsty i siali zniszczenie^c. **16** Dlatego Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi: „Wyciągnę przeciw Filistynom^d rękę, wytracę Keretytów^e i zniszczę resztę mieszkańców wybrzeża^f. **17** Surowo się z nimi rozprawię, sprowadzę na nich straszne kary. Gdy wezmę na nich odwet, przekonają się, że ja jestem Jehowa””.

26 W roku 11*, w pierwszym dniu miesiąca, Jehowa tak do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, Tyr powiedział o Jerozolimie^g: „Ha! Brama ludów została rozbita!^h Wszystko przypadnie mnie. Została zniszczona i teraz stanę się bogaty”. **3** Dlatego tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wystąpię przeciwko tobie, Tyrze, sprawię, że nadciągnie przeciw tobie wiele narodów, tak jak nadciągają morskie fale, **4** i obróci w ruinę twoje mury, zburzy twoje wieżeⁱ. I zeszkrobię z ciebie ziemię, uczynię z ciebie nagą skalę. **5** Zamienisz się w miejsce do suszenia sieci pośrodku morza^j”.

„Ja to powiedziałem’ – oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa. „Staniesz się dla narodów łupem. **6** A mieszkańcy okolicznych osad* padną od

25:15 *Lub „z pogardą w duszy”.

26:1 *Chodzi o 11 rok pobytu króla Jehojachina, Ezechiela i innych Żydów na wygnaniu (zob. Eze 1:2). 26:6 *Dost. „córek”.

miecza. I ludzie się przekonają, że ja jestem Jehowa’.

7 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Z północy sprowadzam przeciw Tyrowi babilońskiego króla Nabuchodonozora^a, króla królów^b. Naddciągnie on z końmi^c, rydwanami wojennymi^d i jeźdźcami, z licznym wojskiem. **8** Mieszkańców okolicznych osad pozabija mieczem, a przeciw tobie zbuduje mur obłężniczy, usypie obłężniczy wał. I podniesie przeciw tobie wielką tarczę. **9** Taranami* rozwali twoje mury, twoje wieże zburzy toporami^e. **10** Jego koni będzie tak dużo, że z ich powodu pokryjesz się kurzem. Odgłosy jeźdźców i rydwanów sprawią, że twoje mury się zatrzęsą. I wejdzie w twoje bramy, jak się szturmuje miasto ze zwalonymi murami. **11** Kopytami końskimi strąci wszystkie twoje ulice^e, a twój lud wybije mieczem. I spowoduje, że twoje potężne filary runą na ziemię. **12** Wrogowie złupią twoje bogactwa, rozgrabią towary^f, zburzą mury, zniszczą piękne domy. A kamienie, drewno i ziemię wrzucą w sam środek morza’.

13 „Sprawię, że ustaną odgłosy twoich pieśni i że nie będzie już słychać dźwięków twoich lir^g. **14** I uczynię z ciebie nagą skałę. Staniesz się miejscem suszenia sieci^h i już nigdy nie będziesz odbudowany, bo ja, Jehowa, to powiedziałem’. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy.

15 „Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi do Tyru: „Czy na od-

26:7 *Lub „Nebukadneccara”. Dosł. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia). **26:9** *Lub „machinami szturmowymi”. ^aLub „mieczami”. **26:13** *Hebr. *kinnôr*. Instrument strunowy przypominający lirę lub harfę.

ROZDZ. 26

a Jer 25:9
Eze 29:18

b Dn 2:37

c Hab 1:8

d Jer 4:13

e Iz 5:28
Hab 1:8

f Eze 27:32, 33
Eze 28:5, 18
Za 9:3

g Iz 23:16

h Eze 26:4, 5

szpalta 2

a Eze 27:28

b Eze 27:35
Eze 32:10

c Eze 27:32

d Am 1:9, 10

e Eze 28:2

f Iz 23:5

g Eze 27:34

h Eze 28:8

i Eze 27:36

głos twojego upadku nie zatrzęsą się wyspy—gdy rozpocznie się rzeź i będą jęczeć śmiertelnie ranni*? ^a**16** Wszyscy książęta* mórz zejda z tronów, zdejmą swoje szaty^a, swoje haftowane stroje i zaczną drzeć^a. Usiądą na ziemi i dygocząc, będą patrzeć na ciebie zdumieni^b. **17** I zanuć o tobie pieśń żałobną^c, zaśpiewają:

„„Jak wielka klęska cię dosięgła^d, ciebie, sławione miasto, zamieszkane przez ludzi morza!

Ty i twoi* mieszkańcy byliście morską potęgą^e, sialiście postrach wśród wszystkich mieszkańców ziemi!

18 W dniu twojego upadku zatrzęsą się wyspy, zatrwoga się, kiedy nadejdzie twój kres”^f.

19 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Gdy cię spustoszą, gdy staniesz się jak miasta niezamieszkane, gdy cię zaleją wezbranymi wodami, gdy potężne wody cię zakryją^g, **20** strącę cię, jak wszystkich innych, do dołu^h, tam, gdzie są ci, którzy dawno temu umarli, sprawię, że zamieszkasz w najniższej krainie^h, tam, gdzie znajdują się miejsca od dawna spustoszone—tak żeby już nikt w tobie nie mieszkał. Wtedy będę sławiłⁱ krainę żyjących.

21 „Sprowadzę na ciebie nagłą trwogę i już cię nie będzie! Będą cię szukać, ale już nigdy cię nie znajdą’. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy”.

26:15 *Dosł. „zabici”. **26:16** *Lub „naczelnicy”. ^aLub „płaszcz bez rękawów”. ^bLub „przyobleką się w drzewo”. **26:17** *Dosł. „ona i jej”. **26:20** *Lub „grobu”. ^cLub „ozdobę”.

27 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, zanuć o Tyrze pieśń żalobną^a, **3** zaśpiewaj mu:

„Ty, który mieszkasz u wrót morza,
który handlujesz z ludami wielu wysp,
tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Tyrze, powiedziałaś:
„Jestem doskonale piękny”^b.

4 Masz terytoria w sercu morza.

Swoje doskonale piękno
zawdzięczasz swym
budowniczym.

5 Wszystkie twoje deski wykonalni z drewna jałowcowego z Seniru^c.

Wziął cedr z Libanu, żeby
zrobić dla ciebie maszt.

6 Z dębów Baszanu zrobili
twe wiosła,
a twój dziób z drewna cyprowsowego z wysp Kittim^d,
włożonego kością słoniową.

7 Różnobarwny len z Egiptu
służył ci za żagiel.

Nad twoim pokładem rozciągało się okrycie wykonane z niebieskiej nici i purpurowej wełny z wysp Elisza^e.

8 Twoimi wioślarzami byli mieszkańcy Sydonu i Arwadu^f,

twymi żeglarzami, Tyrze,
najlepsi z twoich ludzi^g.

9 Doświadczeni rzemieślnicy*, mistrzowie z Gebalu^h
uszczelniali twoje spoinyⁱ.

Przypływały do ciebie
wszystkie statki morskie,
a na nich marynarze, żeby
handlować towarami.

10 W twojej armii byli wojownicy z Persji, z Lud i Put^j.

27:9 *Dosl. „starczy”.

ROZDZ. 27

a Eze 26:17

b Iz 23:9
Eze 28:2, 12

c Pwt 3:8, 9
1Kn 5:23

d Rdz 10:2, 4

e Rdz 10:2, 4

f Rdz 10:15, 18

g 1KI 9:27

h Joz 13:2, 5

i Eze 27:27

j Rdz 10:6
Jer 46:9

szpalta 2

a Rdz 10:2, 4
Jon 1:3

b 2Kn 9:21

c Jer 10:9

d Iz 66:19

e Rdz 10:2

f Jl 3:6

g Rdz 10:2, 3
Eze 38:6

h Rdz 10:7

i 1KI 10:22

j 1KI 5:9
Ezd 3:7
Dz 12:20

k Sdz 11:12, 33

l Rdz 43:11

m Jer 8:22

n Iz 7:8

o Rdz 25:3

Zawieszali w tobie swoje
tarcze i hełmy
i przydawali ci świetności.

11 Na twoich murach dookoła
stali wojownicy z Arwadu,
ludzie waleczni strzegli
twoich wież.

Dookoła zawieszali na murach swe okrągłe tarcze
i wydoskonalali twoje piękno.

12 „„Ponieważ byłeś bardzo bogaty, Tarszisz^a robiło z tobą interesy^b. Na twoje dobra wymieniało srebro, żelazo, cynę i ołów^c. **13** Handlowały z tobą Jawan, Tubal^d i Meszech^e, wymieniając na twoje towary niewolników^f i wyroby miedziane.

14 Dom Togarmy^g w zamian za twoje dobra oddawał konie pociągowe, wierzchowce i muły.

15 Handel z tobą prowadzili ludzie z Dedanu^h. Zatrudniałeś kupców na wielu wyspach, którzy jako daninę dostarczali ci stamtąd kość słoniowąⁱ i heban.

16 Ze względu na mnóstwo twoich towarów również Edom robił z tobą interesy. Na twoje dobra wymieniał turkus, purpurową wełnę, różnobarwne haftowane materiały, delikatne tkaniny, korale i rubiny.

17 „„Handlowały z tobą Juda i ziemia izraelska, oddając w zamian za twoje towary^j pszenicę z Minnit^k, wyszukane smakołyki, miód^l, oliwę i balsam^m.

18 „„Również Damaszekⁿ prowadził z tobą handel ze względu na obfitość swoich produktów i całe twoje bogactwo. Sprzedawał ci wino z Chelbonu i wełnę z Cacharu*. **19** Wedan i Jawan z okolic Uzału dawały w zamian za two towary kute żelazo, kasję* i tatarak^o. **20** Dedan^o

27:18 *Lub „czerwonawoszarą”.

27:19 *Gatunek cynamonowca. *Rodzaj aromatycznej trzciny.

sprzedawał ci derki* na wierzchołce. **21** Zatrudniałeś Arabów i wszystkich naczelników Kedaru^a, którzy handlowali jagniętami, baranami i kozami^b. **22** Kupcy z Szeby i Ramy^c w zamian za twoje dobra oddawali najlepsze perfumy, cenne kamienie i złoto^d. **23** Charan^e, Kanne, Eden^f, kupcy z Szeby^g, Aszszuru^h i Kilmađu prowadzili z tobą handel, **24** sprzedając na twoim targu piękne szaty, okrycia z niebieskiej tkaniny, barwne haftowane materiały i różnokolorowe kobierce — wszystkie powiązane i zabezpieczone powrozami.

25 Za karawany dla twoich towarów służyły ci okręty Tarsziszⁱ.

I napełniłeś się, i stałeś się ciężki* w sercu morza.

26 Na wzburzone wody wyprowadzili cię twoi wioślarze, w sercu morza rozbiłeś się przez wschodni wiatr.

27 W dniu twego upadku utonął w sercu morza

twoje bogactwa, twoje dobra, twoje towary, twoi marynarze, twoi żeglarze, ci, którzy uszczelniają twoje spoiny, ci, którzy wymieniają twoje towary, i wszyscy twoi wojownicy^k — całe mnóstwo ludzi* znajdujących się w środku^l.

28 Od krzyku twoich żeglarzy zatrzęsą się nadmorskie krainy.

29 Wszyscy wioślarze, marynarze, wszyscy ludzie morza, zejść ze swoich statków i staną na lądzie.

30 Podniosą swe głosy i będą nad tobą gorzko płakać^m.

27:20 *Lub „tkane okrycia”. 27:25

*Możliwe też „pełen chwały”. 27:27 *Dosl. „cały zbór”.

ROZDZ. 27

a Rdz 25:13

b 2Kn 17:11
Iz 60:7

c Rdz 10:7

d 1Kl 10:1, 2
Iz 60:6

e Rdz 11:31

f 2Kl 19:12
Am 1:5

g Rdz 25:3
Hi 6:19

h Rdz 10:22

i 1Kl 10:22
Iz 23:14

j Eze 27:8, 9

k Eze 27:10, 11

l Eze 26:14

m Iz 23:1
Eze 26:17

szpalta 2

a Eze 26:5

b Eze 27:14, 16

c Za 9:3

d Eze 26:19

e Eze 27:27

f Eze 26:15

g Eze 28:17

h Ps 37:10

ROZDZ. 28

i Eze 28:5

EZECHIELA 27:21 do 28:2

Posypią sobie głowy prochem i będą się tarzać w popiele.

31 Ogoła się na łysy, włożą na siebie wory* i będą się nad tobą gorzko[#] użalać, głośno zawodzić.

32 Lamentując nad tobą, zanucą pieśń żałobną, zaśpiewają:

„Któż jest jak Tyr, który zamilkł w środku morza?”^a

33 Gdy z otwartego morza sprowadzano twoje dobra, syciłeś wiele ludów^b.

Swoim wielkim bogactwem, swoimi towarami wzbogaciłeś królów ziemi^c.

34 A teraz rozbiłeś się na otwartym morzu, utonąłeś w głębinach wód^d.

I wszystkie twoje towary, i twoi ludzie utonęli razem z tobą^e.

35 Wszyscy mieszkańcy wysp będą patrzeć na ciebie zdumieni^f,

a ich królowie zadrżą ze strachu, na ich twarzach pojawi się trwoga^g.

36 Kupcy spośród narodów zagwiżdżą z powodu tego, co cię spotkało.

Twój kres będzie nagły i przerażający.

Przestaniesz istnieć na zawsze”^h.

28 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, powiedz przywódcy Tyru: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Twoje serce stało się wyniosłeⁱ i mawiasz: „Jestem bogiem.

27:31 *Zob. Słownikzek pojęć. [#]Lub „z goryczą w duszy”.

- Zasiadam na tronie boga
w sercu morza^a.
Ale jesteś tylko człowiekiem,
a nie bogiem,
choć w swoim sercu uważasz
się za boga.
- 3** Jesteś mądrzejszy niż
Daniel^b.
Nie ma tajemnic, które były-
by przed tobą ukryte.
- 4** Swoją mądrością i rozezna-
niem zdobyłeś bogactwo,
w swych skarbcach przecho-
wujesz złoto i srebro^c.
- 5** Dzięki umiejętnościom
w prowadzeniu handlu
bardzo się wzbogaciłeś^d
i przez to twoje serce stało
się wyniosłe^e”.
- 6** „Dlatego tak mówi Wszech-
władny Pan, Jehowa:
„Ponieważ w sercu uważasz
się za boga,
7 więc ja sprowadzam przeciw
tobie cudzoziemców, ludzi
z najokrutniejszych naro-
dów^e.
Wyciągną swoje miecze
i zniszczą całe piękno,
które zdobyłeś dzięki
swej mądrości,
zbezczeszczą twoją olśnie-
wającą wspaniałość^f.
- 8** Strącą cię do dołu*,
umrzesz gwałtowną śmiercią
w sercu morza^g.
- 9** Gdy będą cię zabijać,
czy dalej będziesz mówił:
„Jestem bogiem”?
W rękach tych, którzy
cię zbezczeszczą, będziesz
tylko człowiekiem, a nie
bogiem”.
- 10** „Zginiesz z ręki cudzoziem-
ców, umrzesz śmiercią
nieobrzezanych,

28:8 *Lub „grobu”.

ROZDZ. 28

a Eze 27:4

b Dn 2:48

c Za 9:3

d Iz 23:1, 3
Eze 27:12

e Eze 30:10, 11

f Iz 23:9

g Eze 27:26

szpalta 2

a Eze 28:3

b Eze 27:3

c Eze 27:16

d Iz 14:13

e JI 3:4
Am 1:9f 1Kl 10:11
2Kn 9:21
Eze 27:12

g JI 3:6

h Iz 23:9
Jer 25:17, 22
Jer 47:4
JI 3:8

bo ja to powiedziałem’. Takie
jest oświadczenie Wszech-
władnego Pana, Jehowy”.

11 Jehowa znów do mnie
przemówił: **12** „Synu człowie-
czy, zanuć pieśń żałobną o kró-
lu Tyru, zaśpiewaj mu: ‘Tak mó-
wi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Byłeś wzorem doskonałości*,
byłeś pełen mądrości^a
i doskonale piękny^b.

13 Przebywałeś w Edenie,
ogrodzie Bożym.

Przystrajały cię wszelkie
drogocenne kamienie:

rubin, topaz, jaspis, chry-
zolit, onyks, jadeit, szafir,
turkus^c i szmaragd.

Były one w oprawach wyko-
nanych ze złota.

Zrobiono je w dniu, w któ-
rym zostałeś stworzony.

14 Byłeś namaszczoneym cheru-
bem, wyznaczonym przeze
mnie na opiekuna.

Przebywałeś na świętej
górze Bożej^d. Przechadza-
łeś się wśród ognistych
kamieni.

15 Od dnia, gdy zostałeś stwo-
rzony, byłeś nienaganny
w całym swoim postępo-
waniu,
aż odkryto w tobie niepra-
wość^e.

16 Prowadząc ożywiony
handel^f,
stałeś się bezwzględny*
i zacząłeś grzeszyć^g.

Jesteś skalany, zrzuć cię
więc z góry Bożej i cię
zniszczę^h,

cherubie wyznaczony na
opiekuna, usunę cię spo-
śród ognistych kamieni.

28:12 *Dosl. „pieczętowałeś wzór”.

28:16 *Lub „zacząłeś zawzięcie dopusz-
czać się przemocy”.

17 Z powodu twojego piękna twoje serce stało się wyniosłe^a.

Z powodu swej olśniewającej wspaniałości zmarnowałeś swoją mądrość^b.

Zrzucę cię na ziemię^c.

Uczynię cię widowiskiem dla królów.

18 Przez swoją wielką winę, przez nieuczciwy handel sprofanowałeś swoje sanktuarium.

Sprowadzę na ciebie ogień, który cię pochłonie^d.

Na oczach wszystkich gapiów obrócę cię w popiół na ziemi.

19 I wszyscy ludzie z różnych narodów, którzy cię znali, będą patrzeć na ciebie zdumieni^e.

Twój kres będzie nagły i przerażający.

Przestaniesz istnieć na zawsze^f.

20 Jehowa znów do mnie przemówił: **21** „Synu człowieczy, zwróć swoją twarz w stronę Sydonu^g i prorokuj przeciwko niemu. **22** Powiedz: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Wystąpię przeciwko tobie, Sydonie, i w związku z tobą okryję się chwałą.

Gdy wykonam na tobie wyrok i w związku z tobą zostanę uświęcony, ludzie się przekonają, że ja jestem Jehowa.

23 Ześlę na ciebie zarazę, a twoimi ulicami popłynie krew.

Zabici padną od miecza wyciągniętego przeciw tobie ze wszystkich stron.

I ludzie się przekonają, że ja jestem Jehowa^h.

ROZDZ. 28

a Eze 27:3

b Iz 14:14

c Iz 14:15

d Am 1:9, 10

e Eze 27:35

f Eze 27:36

g Iz 23:4
Jer 25:17, 22
Eze 32:30

h Eze 26:6

szpalta 2

a Lb 33:55
Joz 23:12, 13

b Pwt 30:3
Iz 11:12
Jer 30:18
Oz 1:11

c Iz 5:16

d Jer 23:8

e Rdz 28:13

f Iz 32:18
Jer 23:6
Oz 2:18

g Iz 65:21, 22
Jer 31:5
Am 9:14

h Jer 30:16

ROZDZ. 29

i Jer 25:17, 19
Jer 43:10, 11
Eze 31:2

j Jer 46:25
Eze 31:18

k Eze 32:2

l Eze 29:9

24 „Wtedy dom Izraela nie będzie już otoczony przez kłujące ciernie, raniące kolce^a—przez tych, którzy traktują go z pogardą. I ludzie się przekonają, że ja jestem Wszechwładny Pan, Jehowa”.

25 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Gdy zbiorę Izraelitów* spośród ludów, między którymi zostali rozproszeni^b, wtedy na oczach narodów zostaną w związku z nimi uświęcony^c. I zamieszkają na swojej ziemi^d, którą dałem swojemu słudze Jakubowi^e. **26** I będę w niej bezpieczni^f. Będą budować domy i sadzić winnice^g. Będą mieszkać bezpiecznie, bo ja wykonam wyrok na wszystkich wokół nich, którzy traktowali ich z pogardą^h. I przekonają się, że ja jestem Jehowa, ich Bóg”.

29 W roku 10*, w 12 dniu miesiąca dziesiątego, Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, zwróć się przeciw faraonowi, królowi Egiptu, prorokuj przeciw niemu i przeciw całemu Egiptowiⁱ. **3** Powiedz: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Wystąpię przeciwko tobie, faraonie, królu Egiptu^j, morski olbrzymie leżący wśród kanałów Nilu^k, ty, który powiedziałeś: „Nil należy do mnie, ja go sobie stworzyłem”^l.

4 Włożę haki w twoje szczęki i sprawię, że ryby z twojego Nilu przywrą do twoich łusek.

I wyciągnę cię z Nilu razem ze wszystkimi rybami przywartymi do twoich łusek.

28:25 *Dost. „dom Izraela”. **29:1** *Choć o 10 rok pobytu króla Jehojachina, Ezechiela i innych Żydów na wygnaniu (zob. Eze 1:2).

5 I razem ze wszystkimi rybami z twojego Nilu porzucę cię na pustyni.

Padniesz na otwartym polu. Nikt cię stamtąd nie zabierze i nie pochowa^a.

Wydam cię na żer dzikim zwierzętom ziemi i ptakom latającym po niebie^b.

6 Wtedy wszyscy mieszkańcy Egiptu się przekonają, że ja jestem Jehowa, bo nie byli dla domu Izraela lepszą podporą niż słomka^c.

7 Gdy Izraelici chwycili cię za rękę, złamałeś się i rozerwałeś im ramię. Gdy się na tobie wsparli, złamałeś się i przez ciebie ich nogi^d się zachwiały^d.

8 „Dlatego tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Sprowadzę na ciebie miecz^e i zgładzę z ciebie zarówno człowieka, jak i zwierzę. **9** Ziemia egipska stanie się bezludnym, spustoszoneym miejscem^f. I przekonają się, że ja jestem Jehowa, bo powiedziałeś: „Nil należy do mnie, to ja go stworzyłem^g. **10** Wystąpię przeciw tobie i przeciw twojemu Nilowi i zamienię ziemię egipską w bezludne, wyschnięte miejsce, w pustkowię^h—od Migdoluⁱ po Syene^j, aż po granice Etiopii. **11** Żaden człowiek ani zwierzę nie postawi na niej swojej stopy^k. Nie będzie zamieszkała przez 40 lat. **12** Sprawię, że będzie najbardziej spustoszona ze wszystkich ziem, a jej miasta przez 40 lat będą najbardziej spustoszone ze wszystkich miast^l. I rozprósze Egipcjan między narodami, rozrzuce ich po krajach^m”.

13 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Po upływie

29:6 *Dost. „trzcina”. **29:7** *Dost. „biodra”.

ROZDZ. 29

a Jer 25:33

b Eze 32:4

c Iz 36:6
Jer 37:5-7
Eze 17:17

d Jer 17:5

e Jer 46:14
Eze 30:4
Eze 32:12

f Jer 43:11-13

g Eze 29:3

h Eze 30:12

i Jer 44:1

j Eze 30:6, 7

k Eze 31:12
Eze 32:13

l Jer 46:19

m Eze 30:23

szpalta 2

a Jer 46:25, 26

b Rdz 10:13, 14
Eze 30:14

c Eze 30:13

d Eze 32:2

e Iz 30:2
Iz 36:4, 6
Jer 2:18
Jer 37:5-7

f Jer 25:9
Jer 27:3, 6

g Eze 26:7

h Jer 43:10, 12

40 lat zbiorę Egipcjan spośród ludów, między którymi zostali rozproszeni^a, **14** i z powrotem przyprowadzę egipskich jeńców do ziemi Patros^b, do kraju, z którego pochodzą. Ale ich królestwo nie będzie już miało znaczenia. **15** Będzie znaczyć mniej niż inne królestwa i nie będzie już dominować nad innymi narodami^c. Uczynię go tak małym, że nie będzie w stanie podporządkować sobie innych narodów^d. **16** I już nigdy Izraelici^e nie będą pokładać w nim ufności^e. Będzie im tylko przypominało o błędzie, jaki popełnili, zwracając się do niego o pomoc. I przekonają się, że ja jestem Wszechwładny Pan, Jehowa^f”.

17 W roku 27*, pierwszego dnia miesiąca pierwszego, Jehowa znów do mnie przemówił: **18** „Synu człowieczy, babiloński król Nabuchodonozor^g zlecił swojemu wojsku trudną operację przeciwko Tyrowi^h. Każda głowa wyłysiała, a skóra na każdym ramieniu się zdarła. Ale ani on, ani jego wojsko nie otrzymali za swój wysiłek żadnej zapłaty.

19 „Dlatego tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Dam Nabuchodonozorowi*, królowi Babilonu, ziemię egipskąⁱ. On zabierze ze sobą jej bogactwa, weźmie z niej wielki łup, rozgrabi ją. Będzie to zapłata dla jego wojska”.

20 „Dam mu ziemię egipską jako wynagrodzenie za operację, którą przeprowadził prze-

29:16 *Dost. „dom Izraela”. **29:17** *Chodzi o 27 rok pobytu króla Jehoja-china, Ezechiela i innych Żydów na wygnaniu (zob. Eze 1:2). **29:18** *Lub „Nebukadneccar”. Dost. „Nebukadrec-car” (inny wariant tego imienia). **29:19** *Lub „Nebukadneccarowi”. Dost. „Nebukadrecarowi” (inny wariant tego imienia).

ciw Tyrowi—bo działał dla mnie^a. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy.

21 „W tym dniu obdarzę Izraelitów siłą^{a,b}. A tobie pozwolę do nich mówić. I przekonają się, że ja jestem Jehowa”.

30 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, prorokuj: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Lamentujcie: „Biada nam!
Ten dzień już nadchodził!”.

3 Bo ten dzień jest bliski, bliski jest dzień Jehowy^c. Będzie to dzień chmur^d, wyznaczony czas sądu nad narodami^e.

4 Na Egipt spadnie miecz. Gdy padną w nim zabici, Etiopię ogarnie panika. Jego bogactwa zostaną zabrane, a jego fundamenty zburzone^f.

5 Etiopia^g, Put^h, Lud, ludzie z różnych narodów, również Kub i synowie kraju związane go przymierzem*—wszyscy padną od miecza”.

6 Jehowa mówi: „Ci, którzy wspierają Egipt, też zgina.

I zniknie jego pycha i siłaⁱ.

„Będą w nim padać od miecza od Migdolu^j po Syene^k. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy. **7** „Zostanie spustoszony najbardziej ze wszystkich krajów, a jego miasta najbardziej ze wszystkich miast^l. **8** Sprowadzę na niego ogień, również wszyscy jego sprzymierzeńcy zostaną zniszczeni.

29:21 *Lub „sprawię, że dla domu Izraela wyrośnie róg”. **30:5** *Może chodzić o Izraelitów, którzy weszli w przymierze z Egipcem.

ROZDZ. 29
a Eze 30:9, 10

b 1Sm 2:10
Łk 1:69

ROZDZ. 30
c Abd 15

d Eze 32:7

e Ps 110:6

f Eze 32:11, 12

g Sof 2:12

h Nah 3:8, 9

i Eze 30:18

j Jer 44:1

k Eze 29:10

l Jer 46:19
Eze 29:12
Eze 32:18

szpalta 2

a Eze 29:19
Eze 32:11

b Hab 1:6

c Eze 29:5

d Eze 29:3

e Eze 31:12

f Jer 43:12
Jer 46:14

g Jer 46:5

h Rdz 10:13, 14
Jer 44:1

i Jer 46:25

I przekonają się, że ja jestem Jehowa. **9** W tym dniu wyślę statkami posłańców, żeby pewna siebie Etiopia zaczęła drzeć ze strachu. W dniu, w którym spotka to Egipt — a spotka go na pewno — ogarnie ją panika”.

10 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wytracę hordy egipskie, wydając je w ręce Nabuchodonozora^a, króla Babilonu^a. **11** On i jego wojska, ludzie z najokrutniejszych narodów^b, przybędą, żeby zniszczyć Egipt. Wyciągną przeciw niemu miecz i sprawią, że kraj napełni się zabitymi^c. **12** A kanały Nilu^d wysuszę. Wydam ten kraj w ręce niegodziwców, rękami cudzoziemców zniszczę jego i wszystko, co w nim jest^e. Ja, Jehowa, to powiedziałem”.

13 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Zniszczę też odrażające bożki^a, usunę bezwartościowe bożki z Nof^{a,f}. I nie będzie już żadnego księcia^g z ziemi egipskiej. Wywołam w Egipcie strach^g. **14** Spustoszę Patros^h, sprowadzę ogień na Coan i wykonam wyrok na No^{a,i}. **15** Dam upust wielkiej złości na Sin, twierdzę egipską, i wytracę mieszkańców No. **16** Sprowadzę na Egipt ogień i Sin wpadnie w przerażenie, No zostanie zdobyte przez wyłomy w murze, a Nof^g wrogowie zaatakują w biały dzień. **17** Młodzi mężczyźni z On^a oraz Pibese-tu padną od miecza i mieszkańcy tych miast pójdą do niewoli.

30:10 *Lub „Nebukadneccara”. Dosł. „Nebukadreccara” (inny wariant tego imienia). **30:13** *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy. **30:13, 16** *Lub „Memfis”. **30:13** ^aLub „naczelnika”. **30:14** *Czyli Teby. **30:17** *Czyli Heliopolis.

18 A w Techafneches—gdy połamie tam drążki egipskiego jarzma—za dnia będzie ciemno^a. I zniknie pycha i siła Egiptu^b. Zakryją go chmury. A jego mieszkańcy pójdą do niewoli^c. **19** Wykonam na Egipcie wyrok. I przekonają się, że ja jestem Jehowa’”.

20 W roku 11*, siódmego dnia miesiąca pierwszego, Jehowa znów do mnie przemówił: **21** „Synu człowieczy, złamałem ramię faraona, króla Egiptu. I nikt go nie przewiąże, żeby zostało wyleczone, ani nikt nie owinie go bandażem, żeby je wzmocnić i żeby mogło chwycić za miecz”.

22 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wystąpię przeciw faraonowi, królowi Egiptu^d, i połamie mu ramiona—to silne i to złamane^e—i sprawię, że miecz wypadnie mu z ręki^f. **23** I rozproszę Egipcjan między narodami, rozrzucę ich po krajach^g. **24** Umocnię ramiona* króla Babilonu^h i dam mu do ręki swój mieczⁱ, a ramiona faraona połamie, tak iż będzie on przed nim głośno jęczał, jak jęczy umierający. **25** Ramiona faraona staną się bezwładne, a ramiona króla Babilonu umocnię. Gdy włożę w jego rękę swój miecz i on go wyciągnie przeciw ziemi egipskiej, przekonają się, że ja jestem Jehowa^j. **26** Rozproszę Egipcjan między narodami, rozrzucę ich po krajach^k. I przekonają się, że ja jestem Jehowa’”.

31 W roku 11, pierwszego dnia miesiąca trzeciego, Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, po-

30:20 *Chodzi o 11 rok pobytu króla Jehojachina, Ezechiela i innych Żydów na wygnaniu (zob. Eze 1:2). **30:24** *Lub „zwiększę siłę”.

ROZDZ. 30

a Eze 30:8

b Jer 46:20

Eze 31:18

c Jer 46:19

d Jer 46:25

Eze 29:3

e 2Kl 24:7

Jer 46:2

f Jer 46:21

g Eze 29:12

h Jer 27:6

i Eze 32:11, 12

j Eze 29:19, 20

k Eze 29:12

szpalta 2

ROZDZ. 31

a Jer 46:2

Eze 29:2

b Rdz 2:8

Eze 28:12, 13

wiedz faraonowi, królowi Egiptu, oraz jego hordom^a:

„Do kogo jesteś podobny pod względem wielkości?

3 Do Asyryjczyka, do cedru na Libanie, z dorodnymi konarami i gęstwiną dającą cień, tak wyniosłego, że jego wierchołek sięga chmur.

4 Wyrósł tak dzięki wodzie, dzięki głębokim źródłom urosł wysoki.

Strumienie ze wszystkich stron opływały miejsce, gdzie był posadzony, ich kanały nawadniały wszelkie drzewa polne.

5 Przewyższył wielkością wszystkie inne drzewa.

Miał mnóstwo konarów i długie gałęzie, bo w opływających go strumieniach było dużo wody.

6 W jego konarach zakładały gniazda wszelkie ptaki latające po niebie, pod jego gałęziami rodziły potomstwo wszelkie dzikie zwierzęta,

w jego cieniu mieszkali wszystkie ludne narody.

7 Stał się drzewem majestatycznym—pięknym, z wybujałymi gałęziami, bo jego korzenie rozpościerały się nad obfitymi wodami.

8 Żaden inny cedr w ogrodzie Bożym^b nie mógł się z nim porównać.

Żadne z drzew jałowcowych nie miało takich konarów, żaden z platanów nie miał takich gałęzi.

Z jego urodą nie mogło konkurować żadne inne drzewo w ogrodzie Bożym.

9 Uczyniłem go pięknym i bujnym.

Zazdrościły mu wszystkie inne drzewa w Edenie, ogrodzie prawdziwego Boga’.

10 „Dlatego tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ponieważ stał się tak wysoki, że jego wierzchołek sięga chmur, i jego serce stało się przez to wyniosłe, **11** wydam go w ręce potężnego władcy narodów^a, który na pewno podejmie przeciw niemu działania. Odrzucę go za jego niegodziwość. **12** Cudzoziemcy, ludzie z najokrutniejszych narodów, zetną go i porzucą na górach. Jego bujne gałęzie upadną na wszystkie doliny, będą leżeć połamane we wszystkich strumieniach kraju^b. I wszystkie ludy ziemi wyjdą spod jego cienia i go opuszczą. **13** Na jego powalonym pniu będą przebywać wszelkie ptaki latające po niebie, na jego gałęziach wszelkie dzikie zwierzęta^c. **14** Stanie się tak, żeby żadne drzewo posadzone nad wodą nie wyrosło tak wysoko, by jego wierzchołek sięgał chmur—żeby żadne dobrze nawodnione drzewo nie zrównało się z chmurami. Bo wszystkie te drzewa zostaną wydane na śmierć, trafią do podziemnej krainy—do dołu^d, do którego idą ludzie’.

15 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „W dniu, w którym on trafi do grobu^e, sprawię, że nastanie żałoba. Zakryję głębiny wodną, zatrzymam strumienie, tak żeby wielkie wody przestały płynąć. Z jego powodu ześlę na Liban ciemność i wszystkie drzewa uschną. **16** Gdy strącę go do grobu^e, do wszystkich,

31:14, 16 ^a„Lub „grobu”. **31:15-17** ^a„Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 31

a Eze 30:10, 11
Hab 1:6

b Eze 32:5, 6

c Eze 29:5
Eze 32:4

szpalta 2

a Eze 31:9

b Eze 32:18, 20

c Eze 30:6
Eze 32:31

d Eze 31:9
Eze 32:19

ROZDZ. 32

e Iz 51:9, 10
Eze 29:3

k którzy idą do dołu^f, sprawię, że na odgłos jego upadku zadrżą narody. I wszystkie drzewa Edenu^a, najdorodniejsze i najlepsze z Libanu, wszystkie dobrze nawodnione, zaznają pocieszenia w podziemnej krainie. **17** Bo tak jak one trafił do grobu^e, do zabitych mieczem^b—razem z tymi, którzy go wspierali, którzy mieszkali w jego cieniu pośród narodów^c.

18 „Czy któreś z drzew Edenu dorównywało ci chwałą i wielkością?^d Zostaniesz jednak strącony z drzewami Edenu do podziemnej krainy. Będziesz leżał wśród nieobrzezanych, razem z zabitymi mieczem. Właśnie to spotka faraona i wszystkie jego hordy’—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa”.

32 W roku 12^a, pierwszego dnia miesiąca dwunastego, Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, zanuć pieśń żałobną o faraonie, królu Egiptu, zaśpiewaj mu:

„Byłeś wśród narodów
jak silny młody lew^a,
ale zostałeś zmuszony
do milczenia.

Byłeś jak morski olbrzym^e
rzucający się w swoich
rzekach.

Nogami mąciłeś wody,
zanieczyszczałeś rzeki^f”.

3 Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Posłużę się wieloma narodami^g i zarzucę na ciebie
swoją sieć.

Wyciągną cię w niej z wody.

32:1 ^aChodzi o 12 rok pobytu króla Jehojachina, Ezechiela i innych Żydów na wygnaniu (zob. Eze 1:2). **32:2** ^aLub „młody grzywiasty lew”. ^bDosł. „ich rzeki”. **32:3** ^aDosł. „zgromadzeniem wielu narodów”.

- 4** Porzucę cię na lądzie,
na otwarte pole cię cisnę.
I sprawię, że obsiądą cię
wszelkie ptaki latające
po niebie,
nasyć toba dzikie zwierzęta
całej ziemi^a.
- 5** Rozrzucę twoje ciało
na górach,
twymi szczątkami wypełnię
doliny^b.
- 6** A krwią, która z ciebie
wypłynie, napoję ziemię
aż do gór
i napełnią się nią strumie-
nie^{*}.
- 7** ,Gdy zgaśniesz, zakryję nie-
bo i sprawię, że gwiazdy
się zaćmią.
Słońce zasłonię chmurami,
sprawię, że księżyc nie da
swego światła^c.
- 8** Z twojego powodu przygaszę
wszystkie źródła światła
na niebie
i pograżę twój kraj w mro-
ku' — oświadcza Wszech-
władny Pan, Jehowa.
- 9** ,I zatrwożę serca wielu
ludów, gdy zaprowadzę
twoich jeńców do innych
narodów,
do krajów, których nie
znasz^d.
- 10** Wprawię w osłupienie liczne
ludy,
a ich królowie będą przez
ciebie drżeć ze strachu,
gdy zaczną przed nimi
wymachiwać mieczem.
W dniu twojego upadku
każdy w obawie o swoje
życie cały czas będzie
się trząść^e.
- 11** Tak mówi Wszechwładny
Pan, Jehowa:

32:6 *Lub „napełnią się toba łożyska
strumieni”.

ROZDZ. 32

a Eze 29:5

b Eze 31:12

c Iz 13:1, 10

d Eze 29:12
Eze 30:26

szpalta 2

a Jer 43:10, 11
Jer 46:25, 26
Eze 30:24b Eze 30:10, 11
Hab 1:6

c Eze 29:19

d Eze 30:12

e Eze 29:8, 11

f Ps 107:33, 34
Eze 29:12

g Eze 30:26

,Dosięgnie cię miecz króla
Babilonu^a.

- 12** Sprawię, że twoje hordy
padną od mieczy
potężnych wojowników,
z których wszyscy pochodzą
z najokrutniejszych
narodów^b.

I zniszczą pychę Egiptu,
wszystkie jego hordy
zostaną wytracone^c.

- 13** Wytepię wszystkie jego zwie-
rzęta przebywające nad
wieloma wodami^d.
Już nie zmąci ich stopa czło-
wieka ani kopyto zwierzę-
cia^e.

- 14** ,W tym czasie sprawię,
że wody się oczyszczą
i rzeki popłyną jak oliwa' —
oświadcza Wszechwładny
Pan, Jehowa.

- 15** ,Gdy zamienię Egipt w pust-
kowie, gdy kraj zostanie
ogołocony ze wszystkiego,
co w nim jest^f,
gdy wytracę w nim wszyst-
kich mieszkańców,
przekonają się, że ja jestem
Jehowa^g.

- 16** Jest to pieśń żałobna, którą
będzie się śpiewać.
Będą ją nucić córki narodów.
Będą śpiewać o Egipcie
i wszystkich jego hor-
dach' — oświadcza Wszech-
władny Pan, Jehowa”.

17 W roku 12, w 15 dniu mie-
siąca^{*}, Jehowa znów do mnie
przemówił: **18** „Synu człowie-
czy, lamentuj nad hordami Egip-
tu, powiedz mu, że zostanie
strącony do podziemnej krai-
ny — on i inne potężne narody^{*} —
do tych, którzy idą do dołu[#]”.

32:17 *Prawdopodobnie chodzi o mie-
siąc dwunasty. Por. werset 1. **32:18**
*Dost. „i córki potężnych narodów”.
#Lub „grobu”.

19 „Czy myślisz, że jesteś piękniejszy od innych? Zejdź nisko, żeby leżeć z nieobrzezany-mi!”

20 „Padną* między zabitych mieczem^a, bo został wydany[#] pod miecz. Wywleczcie go razem ze wszystkimi jego hordami.

21 „Z głębi grobu* do nie-go i do tych, którzy go wspie-rali, przemówią najpotężniejsi wojownicy. Zejdą oni nisko i bę-dą leżeć jak nieobrzezani, zabici mieczem. **22** Jest tam Asyria i wszystkie jej hordy*. Ich gro-by są wokół ich króla[#]. Wszyscy oni padli od miecza^b. **23** Grób* Asyrii jest w głębi ziemi, a wo-kół jej grobu leżą jej hordy. Wszyscy oni zostali zabici mie-czem, bo siali postrach w krainie żyjących.

24 „Jest tam Elam^c, a wokół jego grobu wszystkie jego hor-dy. Wszyscy oni padli od miecza. Nieobrzezani zstąpili do podziemnej krainy, ci, którzy siali postrach w krainie żyjących. I będą znosić upokorzenie ra-zem z tymi, którzy idą do dołu[#]. **25** Zrobiono mu łoże wśród za-bitych, wokół jego grobu* leżą wszystkie jego hordy. Wszyscy oni są nieobrzezani. Zostali za-bici mieczem, bo siali postrach w krainie żyjących. I będą zno-sić upokorzenie razem z tymi, którzy idą do dołu[#]. Złożono go wśród zabitych.

26 „Jest tam Meszech i Tu-bal^d oraz wszystkie ich* hordy. Ich* groby są wokół grobu ich króla. Wszyscy oni są nieobrze-

32:20 *Chodzi o Egipcjan. [#]Chodzi o Egipt. 32:21, 27 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. Słowniczek pojęć. 32:22 *Dosl. „całe jej zgromadzenie”. [#]Dosl. „wokół niego”. 32:23, 25 *Dosl. „groby”. 32:24, 25, 29, 30 *Lub „grobu”. 32:26 *Dosl. „jej”.

ROZDZ. 32

a Eze 29:8

b Iz 37:36

Za 10:11

c Rdz 10:22

Jer 49:34, 35

d Rdz 10:2

Eze 38:2

szpalta 2

a Rdz 25:30

Iz 34:5

Eze 25:12, 13

Am 1:11

Abd 1

Mal 1:4

b Jer 9:25, 26

c Rdz 10:15

Eze 28:21

d Eze 31:16

ROZDZ. 33

e Eze 3:11

zani. Zostali przebici mieczem, bo siali postrach w krainie żyją-cych. **27** Czy nie będą leżeć z potężnymi nieobrzezanymi wo-jownikami, którzy polegli i zstą-pili do grobu* ze swoim orężem wojennym? Ci potężni wojowni-cy zostaną pochowani z miecza-mi pod głową[#], ale na ich ko-sci spadnie kara za ich grzechy, bo siali postrach w krainie żyją-cych. **28** Ty* też będziesz leżeć zmiążdżony wśród nieobrzeza-nych, razem z zabitymi mieczem.

29 „Jest tam Edom^a, jego królowie i wszyscy jego naczelnicy, którzy mimo swojej potę-gi zostali złożeni wśród zabitych mieczem. Oni też będą tam le-żeć z nieobrzezanymi^b i z tymi, którzy idą do dołu[#].

30 „Są tam wszyscy książę-ta* północy razem ze wszystki-mi Sydończykami^c, którzy—choć swoją potęgą siali postrach—okryci hańbą zeszl nisko, do za-bitych. Będą leżeć nieobrzezani z zabitymi mieczem, będą zno-sić upokorzenie razem z tymi, którzy idą do dołu[#].

31 „Faraon zobaczy ich wszystkich i zazna pocieszenia po tym, co spotkało jego hor-dy^d. On i całe jego wojsko zo-staną zabici mieczem’—oświad-cza Wszechwładny Pan, Jehowa.

32 „Ponieważ siał postrach w krainie żyjących, zarówno on, jak i wszystkie jego hor-dy zostaną złożeni wśród nie-obrzezanych, wśród zabitych mieczem’—oświadczają Wszech-władny Pan, Jehowa”.

33 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu czło-wieczny, przemów do członków swojego ludu^e, powiedz im:

32:27 *Może chodzić o wojowników po-chowanych z honorami. 32:28 *Mo-że chodzić o faraona lub Egipt. 32:30 *Lub „przywódcy”.

„Założmy, że na jakiś kraj postanowię sprowadzić miecz^a i cały lud tego kraju wybierze jakiegoś człowieka i ustanowi go swoim strażnikiem, **3** a on zabaczy, że nadciąga miecz i zadmie w róg, żeby ostrzec ludzi^b. **4** Jeśli ktoś usłyszy dźwięk rogu, ale zignoruje to ostrzeżenie^c i zginie od miecza*, to jego krew spadnie na jego własną głowę^d. **5** Słyszal dźwięk rogu, ale zignorował ostrzeżenie, więc jego krew spadnie na niego samego. Gdyby usłuchał ostrzeżenia, uratowałby swoje życie*.

6 „Jeżeli jednak strażnik zobaczy, że nadciąga miecz, a nie zadmie w róg^e, żeby ostrzec ludzi, i ktoś straci życie* od miecza, to ktoś taki umrze za swój grzech, ale jego krwi będę się domagał od strażnika^f”.

7 „Synu człowieczy, wyznałem cię na strażnika dla domu Izraela. Słuchaj więc tego, co do ciebie mówię, i przekazuj im moje ostrzeżenia^g. **8** Gdy powiem grzesznikowi*: „Grzeszniku, na pewno umrzesz^h, a ty go nie ostrzeżesz, żeby zmienił swoje postępowanie, to on umrze za swój grzechⁱ, ale jego krwi będę się domagał od ciebie^j. **9** Jeśli jednak ostrzeżesz grzesznika, żeby zawrócił ze złej drogi, a on nie zechce zmienić swojego postępowania, to umrze za swój grzechⁱ, ale ty z całą pewnością uratujesz swoje życie*^k”.

10 „Synu człowieczy, powiedz domowi Izraela: „Mówicie: „Ciąża na nas takie bunty i grzechy, że z ich powodu marniejemy^l. Jak

33:4 *Lub „i miecz go zabierze”. 33:5, 6, 9 *Lub „duszę”. 33:6 *Lub „odpowiedzialnością za jego krew obciąże strażnika”. 33:8 *Lub „niegodziwcowi”. *Lub „odpowiedzialnością za jego krew obciąże ciebie”.

ROZDZ. 33

a Kpl 26:25

Eze 6:3

Eze 21:9

b Jer 4:5

Oz 8:1

c Jer 6:17

Za 1:4

d Eze 3:19

Dz 18:6

e Iz 56:10

f Eze 3:18

g Iz 21:8

Jer 1:17

Eze 3:17

h Iz 3:11

Eze 18:4

i Prz 11:21

j Prz 15:10

k Eze 3:19

Dz 18:6

l Kpl 26:39

Iz 64:6

Eze 24:23

szpalta 2

a Eze 37:11

b Eze 18:23

1Tm 2:3, 4

c Iz 31:6

Łk 15:10

d Ps 130:7, 8

e Iz 55:7

Jer 3:22

Jer 25:5

Dz 3:19

f Eze 18:31

2Pt 3:9

g Eze 3:20

Eze 18:24

h 1Kl 8:48, 50

Eze 18:21

i Eze 18:26

j 2Pt 2:20

k Eze 18:4

l Iz 55:7

Eze 18:21

Mi 6:8

m Wj 22:26

n Kpl 6:2, 4

Eze 22:29

o Kpl 18:5

Eze 18:27

p Iz 1:18

q Eze 20:11

więc możemy pozostać przy życiu?”^a. **11** Powiedz im: „Przy sięgam na swoje życie”, oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa, „że śmierć grzesznika nie sprawi mi przyjemności^b. Chciałbym raczej, żeby grzesznik zawrócił ze złej drogi^c i żył^d. Zawróćcie, zawróćcie ze złej drogi^e, bo czemu mielibyście umrzeć, domu Izraela?”^f.

12 „Synu człowieczy, powiedz członkom swojego ludu: „Gdy prawy się zbuntuje, to jego wcześniejsze prawe uczynki go nie ocalą^g, a gdy grzesznik przestanie grzeszyć, to jego dawne grzechy nie sprawią, że umrze^h. Żaden prawy, gdy zacznie grzeszyć, nie zdoła pozostać przy życiu dzięki swoim wcześniejszym prawym uczynomⁱ. **13** Gdy powiem prawemu: „Na pewno będziesz żył”, a on—przekonany o swej prawości—zacznie czynić zło^j, to wszystkie jego prawe uczynki pójdą w niepamięć i umrze za zło, którego się dopuszczał^k”.

14 „A gdy powiem grzesznikowi: „Na pewno umrzesz”, ale on przestanie grzeszyć i zacznie czynić to, co sprawiedliwe i prawe^l, **15** gdy zwróci to, co wzięt w zastaw^m, i spłaci to, co zrabowałⁿ, gdy przestanie czynić zło, a zacznie przestrzegać nakazów, dzięki którym można zyskać życie, to na pewno będzie żył^o. Nie umrze. **16** Żaden grzech, który popełnił, nie będzie już nad nim ciążył^p. Czyni to, co sprawiedliwe i prawe, więc na pewno pozostanie przy życiu^q”.

17 „Ale członkowie twojego ludu mówią: „Jehowa postępu-

33:11 *Dosl. „jako żyję”. 33:12 *Lub „nie doprowadzą go do upadku”. 33:13 *Lub „niesprawiedliwość”. 33:16 *Dosl. „nie będzie mu pamiętany”.

je niesprawiedliwie', choć w rzeczywistości to ich postępowanie jest niesprawiedliwe.

18 „Gdy prawy porzuci prawe postępowanie i zacznie czynić zło, to poniesie śmierć^a.

19 A gdy grzesznik przestanie grzeszyć i zacznie czynić to, co sprawiedliwe i prawe, pozostanie przy życiu^b.

20 „Mówicie: „Jehowa postępuje niesprawiedliwie”^c, ale ja, domu Izraela, każdego z was osądzę stosownie do jego postępowania”.

21 W końcu, w 12 roku naszego wygnania, piątego dnia miesiąca dziesiątego, przybył do mnie uciekinier z Jerozolimy^d i powiedział: „Miasto zostało zdobyte!”^e.

22 Poprzedniego wieczora przed przybyciem tego uciekiniera zaczęła na mnie oddziaływać moc* Jehowy i On otworzył moje usta, tak iż rano, jeszcze zanim ten człowiek przybył, już nie byłem niemy^f.

23 Wtedy Jehowa przemówił do mnie: **24** „Synu człowieczy, mieszkańcy tych ruin^g mówią o ziemi izraelskiej: „Abraham był tylko jeden, a jednak objął ten kraj na własność^h. A nas jest wielu, więc ten kraj z całą pewnością należy do nas”.

25 „Dlatego powiedz im: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Jadacie z krwiąⁱ, wznosicie oczy ku swoim odrażającym bożkom* i przelewacie krew^j. Czemu więc ten kraj miałby należeć do was? **26** Polegacie na swoim mieczu^k. Dopuszczacie

33:22 *Dost. „spoczęła na mnie ręka”.

33:25 *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy.

ROZDZ. 33

a Heb 10:38
2Pt 2:20

b Eze 18:27

c Eze 18:25, 29

d Eze 24:25-27

e 2Kl 25:4
2Kn 36:17
Jer 39:2

f Eze 3:26

g Jer 39:10
Eze 36:4

h Rdz 12:7

i Rdz 9:4
Kpl 17:12

j Eze 22:6

k Sof 3:3

szpalta 2

a Jer 5:8

b Pwt 4:26
Joz 23:15

c Jer 42:22
Eze 5:12

d 2Kn 36:20, 21
Iz 6:11
Jer 44:2

e Eze 6:3

f Jer 9:11
Jer 25:11

g 2Kl 17:9
2Kn 36:14

h Jer 18:18

i Iz 29:13
Jer 44:16, 17

j Eze 2:5

się obrzydliwych praktyk. Każdy z was kala żonę swojego bliźniego^a. Czemu więc ten kraj miałby należeć do was?”^b.

27 „Powiedz im tak: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Przysięgam na swoje życie^c, że ci, którzy mieszkają w tych ruinach, padną od miecza, tych, którzy będą na otwartym polu, wydam na żer dzikim zwierzętom, a ci, którzy ukryją się w twierdzach i jaskiniach, umrą od zarazy^c. **28** I zamienię ten kraj w pustkowie, w miejsce bezładne^d. I zniknie jego pycha i siła. Góry Izraela opustoszeją^e. Nikt nie będzie tamtędy przechodził. **29** A gdy zamienię ten kraj w pustkowie, miejsce bezładne^f—z powodu wszystkich obrzydliwych rzeczy, które popełnili^g—przekonają się, że ja jestem Jehowa”.

30 „Synu człowieczy, członkowie twojego ludu rozmawiają ze sobą o tobie przy murach i w drzwiach swoich domów^h. Mówią jeden do drugiego, każdy do swojego brata: „Chodźcie, posłuchajmy, co mówi Jehowa”. **31** Tłumnie przyjdą i usiądą przed tobą tak jak mój lud. Będą słyszeć twoje słowa, ale nie będą zgodnie z nimi postępowaćⁱ. Bo ustami ci schlebiają^j, ale ich serca pożądają nieuczciwego zysku. **32** Jesteś dla nich jak ktoś, kto śpiewa pieśń o miłości, jak śpiewak o pięknym głosie, dobrze grający na instrumencie strunowym. Będą słyszeć twoje słowa, ale nikt nie będzie zgodnie z nimi postępować. **33** A gdy to wszystko się spełni—a spełni się na pewno—wtedy się przekonają, że wśród nich był prorok”^j.

33:27 *Dost. „jako żyję”. **33:31** *Lub „mówią rzeczy pożądane”.

34 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, prorokuj przeciw pasterzom Izraela. Prorokuj, powiedz im: ‚Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: ‚Biała pasterom Izraela^a, którzy pasą samych siebie! Czy pasterze nie powinni paść trzody?‘^b **3** Jadacie tłuszcz, nosicie ubrania z wełny i zarzynacie najtłustsze sztuki^c, a trzody nie pasiecie^d. **4** Słabych nie wzmacnialiście, chorych nie leczyliscie, zranionych nie opatrywaliście, blakających się nie przyprowadzaliście z powrotem, zagubionych nie szukaliście^e. Przeciwnie, panoszyliście się nad nimi, traktując je surowo i okrutnie^f. **5** Ponieważ nie miały pasterza, rozproszyły się^g i stały się żerem dla wszelkich dzikich zwierząt. **6** Moje owce blakały się po wszystkich górach, po każdym wysokim wzgórzu. Rozproszyły się po całej ziemi, a nikt ich nie szukał, nikt nie starał się ich odnaleźć.

7 „„Dlatego, pasterze, posłuchajcie słowa Jehowy: **8** „Przyśięgam na swoje życie“^h, oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa, „że zacznę działać, bo moje owce nie miały pasterza i stały się łupem, żerem dla wszelkich dzikich zwierząt. Moi pasterze ich nie szukali, przeciwnie, zamiast paść moje owce, paśli samych siebie“ⁱ. **9** Posłuchajcie więc, pasterze, słowa Jehowy. **10** Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi: ‚Wystąpię przeciwko pasterzom i zażadam swoich owiec z ich ręki*. Sprawię, że przestaną je paść^h i już dłużej nie będą paść samych siebie. Wyratuję swoje owce z ich ust i już nie będą ich pokarmem“^j.

34:8 *Dost. „jako żyję“. **34:10** *Lub „zażadam od nich rozliczenia się z łowich owiec“. ^aLub „opiekować się nimi“.

ROZDZ. 34

a Jer 23:1
Mi 3:1, 11
Sof 3:3
Za 11:17
Mt 23:13

b Iz 40:11
Jn 21:15

c 2Kl 21:16
Jer 22:17
Mi 3:3
Za 11:4, 5

d Iz 56:11

e Łk 15:4

f Jer 22:13

g Jer 23:2
Jer 50:6
Mt 9:36

h Jer 52:24-27

szpalta 2

a 1Sm 17:34,
35
Ps 80:1
Iz 56:8

b Iz 40:11

c Jl 2:1, 2
Sof 1:14, 15

d Jer 23:3
Eze 11:17
Am 9:14
Mi 7:14

e Iz 25:6
Iz 30:23
Jer 31:12

f Jer 33:12

g Jer 3:15

h Sof 3:13

i Mi 4:6
Mt 15:24
Łk 15:4

j Za 10:3

11 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ja sam będę szukał swoich owiec i będę się o nie troszczył^a. **12** Będę o nie dbał, będę je paść jak pasterz, który odnalazł swoje rozproszone owce^b. Uratuję je i sprowadzę ze wszystkich miejsc, do których się rozproszyły w dniu chmurnym i mrocznym^c. **13** Wyprowadzę je spośród ludów, pozbieram z krajów i przyprowadzę je na ich ziemię. Będę je paść na górach Izraela^d, nad strumieniami i we wszystkich zamieszkałych miejscach kraju. **14** Będę je paść na bujnych pastwiskach, na wysokich górach Izraela^e. Będą leżeć na łąkach obfitujących w trawę^f, będą się paść na najwyborniejszych pastwiskach w górach Izraela“.

15 „„Ja sam będę paść swoje owce^g i ja sam zapewnię im odpoczynek“^h—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa. **16** „Zagubionej będę szukał, blakającą się przyprowadzę z powrotem, zranioną opatrę, słabą wzmacnię. A tłustą i silną zgładzę. Będę ją paść sądem“.

17 „„Moja trzodo, Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi: „Osądzę każdą owcę z osobna, osądzę barany i kozłyⁱ. **18** Czy mało wam* tego, że pasiecie się na najlepszych pastwiskach? Czy resztę pastwisk musicie trawować? Pijecie najczystsza wodę. Czy musicie ją potem mącić swoimi nogami? **19** Czy moje owce mają się paść na strątanym przez was pastwisku i pić wodę zmaconą waszymi nogami?“.

20 „Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi: „Ja sam osądzę każdą owcę z osobna—tłustą i chudą — **21** bo wszystkie chore

34:18 *Chodzi o osoby wyobrażone przez barany, kozły i tłuste owce.

popychaliście swoimi bokami i barkami, odpędzaliście swoimi rogami, aż je rozgoniliście. **22** Wyratuję swoje owce i już więcej nie staną się łupem^a. Osądzę każdą owcę z osobna. **23** I ustanowię nad nimi jednego pasterza^b, swojego sługę Dawida^c, i on będzie je paść. On sam będzie je paść, zostanie ich pasterzem^d. **24** Ja, Jehowa, będę ich Bogiem^e, a mój sługa Dawid — ich przewodnikiem^f. Ja, Jehowa, to powiedziałem.

25 „Zawrę z nimi przymierze pokoju^g i usunę z kraju groźne dzikie zwierzęta^h, tak iż będą bezpiecznie mieszkać na pustkowiu i spać w lasachⁱ. **26** I ich samych oraz okolice swojego wzgórza uczynię błogosławieństwem^j. Sprawię, że w odpowiednim czasie będzie padać deszcz. I jak deszcz spłyną błogosławieństwa^k. **27** Drzewa polne urodzą owoce, a ziemia wyda plon^l. I będą mieszkać w kraju bezpiecznie. Gdy połamie drążki ich jarzma i wyratuję ich z rąk tych, którzy ich trzymają w niewoli, przekonają się, że ja jestem Jehowa^m. **28** I już nie będą dla narodów łupem, żerem dla dzikich zwierząt. Będą mieszkać bezpiecznie. Nikt nie będzie wzbudzał w nich strachuⁿ.”

29 „Założę dla nich plantację, która stanie się sławną^o, i już nie będą umierać z powodu głodu w kraju^p, i już nie będą upokarzani przez narody^q. **30** Wtedy się przekonają, że ja, Jehowa, ich Bóg, jestem z nimi, że oni, dom Izraela, są moim ludem^q. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy^r”.

34:24 *Lub „księciem”. **34:29** *Dost. „plantację dla imienia”.

ROZDZ. 34

- a Iz 40:11
Jer 23:3
b Jn 10:11
Heb 13:20
1Pt 5:4
Obj 7:17
c Iz 11:1
Jer 30:9
d Eze 37:24
Oz 3:5
e Wj 29:45
Jer 31:1
f Ps 2:6
Iz 9:6
Jer 23:5
Mi 5:2
Łk 1:32
Dz 5:31
g Eze 37:26
h Kpl 26:6
Iz 11:6-9
Iz 35:9
Iz 65:25
Oz 2:18
i Jer 23:6
Jer 33:16
j Iz 56:7
Eze 20:40
Mi 4:1
k Rdz 12:2, 3
Pwt 28:12
Za 8:13
l Kpl 26:4
Ps 85:12
Iz 35:2
Eze 36:30
m Kpl 26:13
n Jer 30:10
Jer 46:27
o Eze 36:29
p Eze 36:15
q Eze 37:27

szpalta 2

- a Ps 78:52
Ps 100:3
Iz 40:11

ROZDZ. 35

- b Rdz 32:3
Pwt 2:5
c Jer 49:8
Lam 4:22
Eze 25:8, 9
Abd 1
d Eze 25:12, 13
e Jl 3:19
Mal 1:3
f Rdz 27:41
Am 1:11
g Ps 137:7
Abd 10
h Abd 15
i Eze 25:14
j Eze 25:13
k Jer 49:17, 18
Eze 25:13
Mal 1:4
l Eze 36:5
Abd 13

31 „Wy jesteście moimi owcami^a, owcami, o które się troszczę. Jesteście zwykłymi ludźmi, a ja jestem waszym Bogiem^a — oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa”.

35 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, zwróć swoją twarz w stronę górzystego regionu Seir^b i prorokuj przeciwko niemu^c. **3** Powiedz: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wystąpię przeciw tobie, górzysty regionie Seir, wyciągnę przeciw tobie rękę i zamienię cię w pustkowie^d. **4** Twoje miasta obrócę w ruinę. Staniesz się pustkowie^e i się przekonasz, że ja jestem Jehowa. **5** Bo okazywałeś Izraelitom zacieklą wrogość^f i w czasie ich klęski, gdy wymierzano im ostateczną karę, wydawałeś ich pod miecz^g”.

6 „Dlatego przysięgam na swoje życie^h, oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa, że wydam cię na przelew krwi i śmierciⁱ będzie cię ścigać^h. Ponieważ przelewałś znenawidzoną krew, twoja krew też zostanie przelana^h. **7** I zamienię cię, górzysty regionie Seir, w pustkowieⁱ, i zgładzę każdego, kto będzie przez ciebie przechodził. **8** Twoje góry zapelnę zabitymi. Zabici mieczem będą padać na twoich wzgórzach, w twoich dolinach i we wszystkich twoich strumieniach. **9** Zamienię cię w pustkowie na zawsze. Twoje miasta nie będą zamieszkane^k. I przekonasz się, że ja jestem Jehowa”.

10 „Ponieważ mówiłeś: „Te dwa narody i te dwa kraje staną się moje, oba weźmiemy na własność^l — chociaż wśród tych

35:6 *Dost. „jako żyję”. *Lub „przelew krwi”. ^aLub „przelew krwi będzie cię ścigać”.

narodów był sam Jehowa— **11** „to przysięgam na swoje życie^a”, oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa, „że odpłacę ci takim samym gniewem i zazdrością, jakie ty sam okazywałeś z nienawiści do nich^a. A gdy będę cię sądził, dam im się poznać. **12** Wtedy się przekonasz, że ja, Jehowa, usłyszałem wszystkie twoje beczelne słowa, które wypowiadałeś o górach Izraela. Mówiłeś: „Zostały spustoszone. Zostały nam dane na pożarcie^a”. **13** Wypowiadałeś przeciwko mnie aroganckie słowa, mnóstwo słów^b. Ja wszystkie je słyszałem’.

14 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Kiedy zamienię cię w pustkowie, cała ziemia będzie się cieszyć. **15** Jak ty się cieszyłeś, gdy zostało spustoszone dziedzictwo Izraela^a, tak ja postąpię z tobą^c. Staniesz się pustkowiem, górzysty regionie Seir, cały Edomie^d. I ludzie się przekonają, że ja jestem Jehowa’”.

36 „Synu człowieczy, prorokuj o górach Izraela, powiedz: „Góry Izraela, posłuchajcie słowa Jehowy. **2** Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wrogowie powiedzieli o was: „Ha! Te pradawne wzgórza stały się naszą własnością!”^e”.

3 „Prorokuj więc, powiedz: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Spustoszyli was, zaatakowali ze wszystkich stron, tak iż stałyście się własnością ocalałych* spośród narodów i wzięto was na języki, rzuca się na was oszczerstwa^f. **4** Dlatego, góry Izraela, posłuchajcie słowa Wszechwładnego Pana,

35:11 *Dost. „jako żyję”. 35:12 *Dost. „pokarm”. 35:15 *Dost. „domu Izraela”. 36:3 *Dost. „ostatka; pozostałych”.

ROZDZ. 35

a Am 1:11

b Abd 3

c Lam 4:21
Abd 12, 15d Iz 34:5
Eze 25:12, 13
Eze 36:5

ROZDZ. 36

e Jer 49:1
Eze 35:10f Pwt 28:37
IKl 9:7
Lam 2:15
Dn 9:16

szpalta 2

a Jer 25:9

b Ps 79:4
Eze 34:28

c Sof 3:8

d Abd 12

e Eze 25:12, 13
Eze 35:10, 11
Am 1:11f Ps 74:10
Ps 123:4g Jer 25:9
Jer 49:17h Iz 44:23
Iz 51:3
Eze 36:30

i Za 8:4

j Iz 51:3
Jer 30:18, 19
Am 9:14

k Jer 31:27

l Iz 54:7
Jer 30:18

m Ag 2:9

n Oz 2:20
Jl 3:17o Jer 32:44
Abd 17

Jehowy! Wszechwładny Pan, Jehowa, zwraca się do gór, wzgórz, strumieni, dolin i opuszczonych ruin^a, opustoszałych miast, które zostały splądrowane przez ocalałych spośród okolicznych narodów i stały się dla nich pośmiewiskiem^b. **5** Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi do nich: „Płonąc gorliwością^c, przemówię przeciw ocalałym spośród narodów i całemu Edomowi, przeciw tym, którzy z wielką radością i nieskrywaną pogardą^d przywłaszczyli sobie mój kraj, żeby przejąć jego pastwiska i go splądrować^e”.

6 „Prorokuj więc o ziemi izraelskiej, powiedz do gór, wzgórz, strumieni i dolin: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Przemówię w gorliwości i wielkiej złości, bo znosiliście upokorzenie od narodów^f”.

7 „Wszechwładny Pan, Jehowa, mówi więc: „Podnoszę rękę w przysiędze, że okoliczne narody też zostaną upokorzone^g. **8** A wy, góry Izraela, zazielenicie się i wydacie plony dla mojego ludu, dla Izraela^h, bo wkrótce powróci. **9** Ja jestem z wami. Spojrzę na was przychylnie i będę się was uprawiać i obsiewać ziarnem. **10** Sprawię, że będziecie mieszkaniem dla mnóstwa ludzi—dla całego domu Izraela. Miasta się zaludniąⁱ, ruiny zostaną odbudowane^j. **11** Pomnożę liczbę ludzi i zwierząt^k. Będą się rozmnażać, będą mieć liczne potomstwo. I sprawię, że będziecie zamieszkane jak dawniej^l, i będę dla was robił jeszcze więcej dobrego niż w przeszłości^m. Wtedy się przekonacie, że ja jestem Jehowaⁿ. **12** Sprawię, że będą po was chodzić ludzie—mój lud, Izrael. Staniecie się ich własnością^o, ich dziedzic-

36:5 *Lub „z pogardą w duszy”.

twem i już nigdy nie pozbawicie ich dzieci”^a.

13 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ponieważ niektórzy mówią: „Jesteście ziemią, która pożera ludzi i pozbawia swe narody dzieci”^a, **14** dlatego już więcej nie będziecie pożerać ludzi ani pozbawiać swych narodów dzieci. Takie jest oświadczenie Wszechwładnego Pana, Jehowy. **15** „Sprawię, że już nie będziecie znosić zniewag ze strony narodów, szyderstw ze strony ludów^b, i już więcej nie doprowadzicie swych narodów do upadku” – oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa”.

16 Jehowa znów do mnie przemówił: **17** „Synu człowieczy, kiedy Izraelici* mieszkali w swoim kraju, kalali go swymi czynami, swymi postępkami^c. To, co robili, było dla mnie tak nieczyste jak nieczystość związana z miesiączką^d. **18** Przelewali krew i kalali kraj swoimi odrażającymi bożkami^e. Dałem więc upust wielkiej złości na nich^f. **19** Rozproszyłem ich wśród narodów, rozrzuciłem po krajach^g. Osądziłem ich stosownie do ich czynów, do ich postępów. **20** Ale kiedy przybyli do tych narodów, ludzie zaczęli beczceścić moje święte imię^h, mówiąc o nich: „Są ludem Jehowy, a musieli opuścić Jego kraj”. **21** Okażę więc troskę o swoje święte imię, bo dom Izraela zbeczczył je wśród narodów, do których przybył”ⁱ.

22 „Dlatego powiedz domowi Izraela: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Nie będę dzia-

36:17 *Dosl. „dom Izraela”. **36:18**

*Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy.

ROZDZ. 36

a Iz 65:23

b Iz 54:4

Iz 60:14

Mi 7:8

Sof 2:8

Sof 3:19

c Ps 106:38

Iz 24:5

Jer 2:7

Jer 16:18

d Kpl 12:2

Iz 64:6

e Eze 23:37

f Iz 42:24, 25

g Kpl 26:38

Eze 22:15

h Iz 52:5

Rz 2:24

i Ps 74:18

Iz 48:9

Eze 20:9

szpalta 2

a Ps 106:7, 8

b Iz 5:16

Eze 20:41

c Ps 102:13-15

d Pwt 30:3

Iz 43:5

Jer 23:3

Eze 34:13

Oz 1:11

e Lb 19:13

Ps 51:7

f Iz 4:4

Jer 33:8

g Eze 6:4

h Jer 32:39

i Ps 51:10

Eze 11:19, 20

j Za 7:12

k Jer 31:33

l Jer 30:22

Eze 37:25, 27

m Eze 34:29

n Eze 34:27

o Ezd 9:6

Neh 9:26

Jer 31:18

Eze 6:9

łał ze względu na was, domu Izraela, ale ze względu na swoje święte imię, bo zbeczczyliście je wśród narodów, do których przybyliście”^a. **23** „Z całą pewnością uświęcę swoje wielkie imię^b zbeczczeszczone wśród narodów, imię, które wy zbeczczyliście wśród nich. A gdy na ich oczach uświęcę się pośród was^c, oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa, „przekonają się, że ja jestem Jehowa^c. **24** Zabiorę was spośród narodów, pozbieram ze wszystkich krajów i przyprowadzę na waszą ziemię^d. **25** Pokropię was czystą wodą i staniecie się czysti^e. Oczywiście was ze wszystkiego, czym się skalaliście^f, i od wszystkich waszych odrażających bożków^g. **26** I dam wam nowe serce^h, i włożę w was nowego duchaⁱ. Usunę z waszych ciał serce kamienne^j, a dam wam serce miękkie^k. **27** Włożę w was swojego ducha i sprawię, że będziecie postępować zgodnie z moimi przepisami^k, przestrzegać moich rozporządzeń. **28** I zamieszkacie w kraju, który dałem waszym przodkom, i będziecie moim ludem, a ja będę waszym Bogiem”^l.

29 „Gdy uwolnię was od wszystkiego, czym się skalaliście, nakażę zbożu, żeby wydało obfity plon, i nie sprowadzę na was klęski głodu”^m. **30** Sprawię, że drzewa obficie wydadzą owoce, a ziemia plony, żebyście już nigdy z powodu głodu nie musieli znosić hańby wśród narodówⁿ. **31** Wtedy przypomnieć sobie swoje złe postęпки, złe czyny i poczućcie do siebie wstręt z powodu swoich win, z powodu swoich obrzydliwych praktyk^o. **32** Ale

36:26 *Dosl. „cielesne”. Chodzi o serce wrażliwe na Boże wskazówki.

wiedzieć, że nie zrobię tego ze względu na was^a—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa. „Zawstydzicie się i znoście upokorzenie z powodu swoich postępów, domu Izraela”.

33 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „W dniu, w którym was oczyszczę ze wszystkich waszych przewinień, sprawię, że miasta się zaludnią^b, ruiny zostaną odbudowane^c. **34** Spustoszona ziemia, która wcześniej leżała odłogiem—i każdy przechodzień to widział—teraz będzie uprawiana. **35** Ludzie powiedzą wtedy: „Ta spustoszona ziemia stała się jak ogród Eden^d, a zrujnowane miasta, zniszczone i opustoszałe, są teraz obwarowane i zamieszkane”^e. **36** I narody, które pozostaną wokół was, przekonają się, że to ja, Jehowa, odbudowałem to, co było zburzone, i obsadziłem to, co było spustoszone. Ja, Jehowa, to powiedziałem i tak zrobiłem”^f.

37 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Pozwolę też Izraelitom^g prosić mnie o to, żebym pomnożył ich lud jak trzode. **38** I miasta, które były w ruinie, staną się pełne ludzi, jak w czasie świąt^h. Jerozolima jest pełna owiec, pełna świętychⁱ. Wtedy się przekonają, że ja jestem Jehowa”.

37 Zaczęła na mnie oddziaływać moc^{*} Jehowy i Jehowa za pośrednictwem swojego ducha zabrał mnie do doliny^{#i} pełnej kości. **2** Kazał mi obejść te kości dookoła i zobaczyłem, że leży ich tam bardzo dużo i że są bardzo suche^j. **3** Zapytał mnie: „Synu człowie-

36:37 *Dost. „domowi Izraela”. **37:1**

*Dost. „spoczęła na mnie ręka”. [#]Lub „na dolinną równinę”.

ROZDZ. 36

a Pwt 9:5
Dn 9:19

b Za 8:8

c Iz 58:12
Jer 33:10, 11
Am 9:14

d Rdz 2:8

e Iz 51:3

f Eze 28:26
Eze 37:14

g Wj 23:17

h Jer 30:18, 19

ROZDZ. 37

i Obj 21:10

j Eze 37:11

szpalta 2

a Pwt 32:39
1Sm 2:6

b Rdz 2:7
Eze 37:14

c Obj 11:11

d Eze 36:10

e Iz 49:14

czy, czy te kości mogą ożyć?”. Odpowiedziałem: „Wszechwładny Panie, Jehowo, Ty wiesz to najlepiej”^a. **4** Wtedy On rzekł: „Prorokuj nad tymi kośćmi, powiedz im: „Suche kości, posłuchajcie słowa Jehowy:

5 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Sprawię, że zaczniecie oddychać i żyć”^b. **6** Dam wam ścięgna i ciało, pokryję was skórą i sprawię, że zaczniecie oddychać i żyć. Wtedy się przekonacie, że ja jestem Jehowa”^c.

7 Prorokowałem więc zgodnie z tym poleceniem. Gdy tylko skończyłem, usłyszałem jakiś odgłos, grzechotanie, i kości zaczęły przybliżać się jedna do drugiej. **8** Zobaczyłem, jak zaczynają pojawiać się na nich ścięgna i ciało i jak z wierzchu pokrywają się skórą. Ale dalej nie było w nich tchu.

9 Wtedy On rzekł do mnie: „Prorokuj wiatrowi. Prorokuj, synu człowieczy, powiedz mu: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wietrze”, przybądź z czterech stron świata” i powiej na tych zabitych ludzi, żeby ożyli”^d.

10 Prorokowałem więc tak, jak mi nakazał, a oni zaczęli oddychać^{*} i ożyli, i stanęli na nogach^c—bardzo, bardzo wielkie wojsko.

11 Wtedy powiedział do mnie: „Synu człowieczy, te kości to wszyscy Izraelici^{*d}. Mówią oni: „Nasze kości wyschły, nasza nadzieja umarła^e. Zostaliśmy zupełnie sami”. **12** Dlatego prorokuj, powiedz im: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

37:9 *Lub „tchnienie; ducha”. [#]Dost. „od czterech wiatrów”. **37:10** *Lub „a w nich wstał duch”. **37:11** *Dost. „cały dom Izraela”.

„Otworzę wasze groby^a, mój ludu, i sprawię, że z nich wstaniecie, i przyprowadzę was do ziemi Izraela^b. **13** A gdy otworzę wasze groby, mój ludu, i sprawię, że z nich wstaniecie, przekonacie się, że ja jestem Jehowa”^c. **14** „Dam wam swojego ducha i ożyjęcie^d. Osiedlę was w waszym kraju i przekonacie się, że ja, Jehowa, to powiedziałem i tak zrobiłem — oświadczają Jehowa”.

15 Jehowa znów do mnie przemówił: **16** „Synu człowieczy, weź laskę i napisz na niej: „Dla Judy i dla ludu Izraela, który jest z nim”^e. Następnie weź inną laskę i napisz na niej: „Dla Józefa — laski Efraima — i dla całego domu Izraela, który jest z nim”^f. **17** Potem przybliż jedną laskę do drugiej, a wtedy staną się w twojej ręce jedną laską^g. **18** Kiedy członkowie twojego ludu zwrócą się do ciebie: „Czy wyjaśnisz nam, co to wszystko znaczy?”, **19** powiedz im: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wezmę laskę Józefa — która jest w ręce Efraima — reprezentującą też plemiona Izraela, które są z nim, i połączę ją z laską Judy, tak iż staną się one w mojej ręce jedną laską”^h. **20** Laski, na których będziecie pisać, masz trzymać w ręce tak, żeby je widzieli.

21 „I powiedz im: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Zabiorę Izraelitów spośród narodów, do których poszli, pozbiieram ze wszystkich stron i przyprowadzę ich do ich kraju”. **22** I uczynię z nich tam, na górach Izraela, jeden naród i ustanowię nad nimi wszystkimi jednego króla^k. Nie będą już dwoma narodami, nie będą już podzieleni na dwa królestwa”. **23** I już nie będą się kłaść swoi-

ROZDZ. 37

- a Iz 66:14
- b Eze 11:17
- Am 9:14
- c Ps 126:2
- d Iz 32:14, 15
- Eze 36:27
- e 2Ks 15:9
- 2Ks 30:11
- f 1Kl 11:31
- 1Kl 12:20
- g Iz 11:13
- Jer 3:18
- h Jer 50:4
- Za 10:6
- i Pwt 30:3
- Iz 11:12
- Jer 16:14, 15
- Am 9:14
- j Jer 3:18
- Oz 1:11
- k Rdz 49:10
- Ps 2:6
- Iz 9:6
- Jer 23:5
- Łk 1:32
- l Eze 37:19
- Za 10:6

szpalta 2

- a Iz 2:18
- Eze 11:18
- Oz 14:8
- Za 13:2
- b Jer 31:33
- Eze 36:28
- c Jer 3:5
- Jer 30:9
- Oz 3:5
- Łk 1:32
- d Jn 10:16
- 1Pt 5:4
- e Pwt 30:8-10
- Jer 32:39
- Eze 36:27
- f Jer 30:3
- g Jl 3:20
- h Iz 60:21
- Am 9:15
- i Eze 34:24
- Łk 1:32
- j Eze 34:25
- k Jer 30:19
- Za 8:5
- l Kpl 26:12
- Eze 11:19, 20
- Eze 43:7
- Oz 2:23
- Obj 21:3
- m Eze 36:23

ROZDZ. 38

- n Eze 38:15
- o Iz 66:19
- Eze 27:13
- Eze 32:26
- p Eze 39:1

mi odrażającymi bożkami*, swoimi obrzydliwymi praktykami, wszystkimi swoimi występkami^a. Uchronię ich przed niewiernym, grzesznym postępowaniem i ich oczyszczę. I będą moim ludem, a ja będę ich Bogiem^b.

24 „„Ich królem będzie mój sługa Dawid^c. Wszyscy będą mieć jednego pasterza^d i będą postępować zgodnie z moimi rozporządzeniami, będą starannie przestrzegać moich ustaw^e. **25** Zamieszkają w kraju, który dałem swojemu słudze Jakubowi i w którym mieszkali ich przodkowie^f. Zamieszkają w nim na zawsze^g razem ze swoimi dziećmi* i dziećmi ich dzieci^h. A mój sługa Dawid na zawsze będzie ich przewodnikiemⁱ.

26 „„I zawrę z nimi przymierze pokoju^j. Będzie to przymierze wieczne. Osiedlę ich tam, sprawię, że będą liczni^k, i na zawsze umieszczę wśród nich swoje sanktuarium. **27** Będzie wśród nich* mój namiot” i ja będę ich Bogiem, a oni będą moim ludem”. **28** I narody się przekonają, że ja, Jehowa, uświęcam Izraela, bo moje sanktuarium będzie pośród niego na zawsze”^m.

38 Jehowa znów do mnie przemówił: **2** „Synu człowieczy, zwróć się przeciwko Gogowi z krainy Magogⁿ, głównemu naczelnikowi* Meszechu i Tubalu^o, prorokuj przeciwko niemu^p. **3** Powiedz: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wystąpię

37:23 *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy. **37:25** *Dost. „synami”. *Lub „księciem”. **37:27** *Lub „nad nimi”. *Lub „miejsce zamieszkania; dom”. **38:2** *Lub „naczelnemu księciu”.

przeciw tobie, Gogu, główny naczelniku* Meszechu i Tubalu. **4** Zawrócę cię, w twoje szczęki włożę haki^a i poprowadzę cię z całym twoim wojskiem^b, końmi i jeźdźcami, wszystkich wytwornie ubranych, liczną armię z wielkimi tarczami i puklerzami*, wszystkich władających mieczem. **5** Będzie im towarzyszyć Persja, Etiopia i Put^c – wszyscy z puklerzami i w hełmach – **6** Gomer i wszystkie jego oddziały, dom Togarmy^d z najdalszych krańców północy i wszystkie jego oddziały. Będzie z tobą wiele ludów^e.

7 „„Bądź gotowy, przygotuj się razem ze wszystkimi wojskami, które są z tobą. Będziesz nimi dowodził*.”

8 „„Zostaniesz wezwany* po wielu dniach. Przy końcu lat zaatakujesz kraj, którego lud – wcześniej wyniszczony mieczem – został odrodzony, zebrany z wielu ludów na górach Izraela, które przez długi czas były spustoszone. Mieszkańcy tego kraju zostali sprowadzeni z innych narodów i wszyscy mieszkają bezpiecznie^f. **9** Nadciągniesz przeciw nim jak burza i pokryjesz kraj niczym chmury – razem ze wszystkimi swoimi oddziałami i wieloma ludami, które będą z tobą*”.

10 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „W tym dniu w twoim sercu zrodzi się myśl i ukartujesz nikczemny plan. **11** Powiesz: „Zaatakuję kraj niechronionych osad”^g. Wyruszę przeciw tym, którzy żyją bezpiecznie i spokojnie. Wszyscy

38:3 *Lub „naczelną księżę”. **38:4**

*Chodzi o małe tarcze, często noszone przez łuczników. **38:7** *Dośl. „będziesz dla nich strażą”. **38:8** *Lub „zostanie na ciebie zwrócona uwaga”. **38:11** *Lub „otwartych okolic wiejskich”.

ROZDZ. 38

a 2Kl 19:20, 28
Eze 29:3, 4
Eze 39:2

b Eze 38:15

c 1Kn 1:8

d Rdz 10:2, 3
Eze 27:14

e Eze 39:2

f Jer 23:5, 6
Eze 28:25, 26
Eze 34:25

g Wj 15:9

szpalta 2

a Jer 33:12

b Za 10:8

c Iz 60:5
Iz 61:6

d Eze 27:22

e Eze 27:15

f Eze 27:25

g Eze 38:8

h Eze 39:2

i Sof 3:8

j Jl 3:2

k Wj 14:4
2Kl 19:17-19
Ps 83:17, 18
Eze 39:21

mieszkają w osadach, których nie chronią mury, zasuw ani bramy”. **12** Twoim celem będzie zdobycie wielkiego łupu, dokonanie grabieży, napaść na miejsca, które były spustoszone, a teraz są zamieszkane^a, na lud zebrany z innych narodów^b, który gromadzi mienie, bogactwo^c i który mieszka w centralnym punkcie ziemi.

13 „Szeba^d, Dedan^e, kupcy z Tarszis^f i wszyscy jego wojownicy* powiedzą do ciebie: „Czy wyruszasz, żeby zdobyć wielki łup, dokonać grabieży? Czy zgromadziłeś swoje wojska, żeby zabrać srebro i złoto, zagabić mienie, bogactwo, zagarnąć bardzo wielki łup?”.

14 „Prorokuj więc, synu człowieczy, powiedz do Goga: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Czy w czasie*, gdy mój lud izraelski będzie mieszkał bezpiecznie, nie będziesz o tym wiedział?” **15** Przybędziesz z miejsca, w którym przebywasz, z najdalszych krańców północy^h, a razem z tobą wiele ludów, sami jeźdźcy, wielki tłum, liczne wojskoⁱ. **16** Nadciągniesz przeciw mojemu ludowi, Izraelowi, i pokryjesz kraj niczym chmury. Stanie się to pod koniec dni. Przeprowadzę cię przeciw mojemu krajowi^j, żeby narody mogły się przekonać, kim jestem, gdy na ich oczach uświęcę się w związku z tobą, Gogu”^k.

17 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Czy to nie o tobie mówiłem w dawniejszych czasach przez swoich sług, przez izraelskich proroków? Czy nie prorokowali przez wiele lat, że przeprowadzę cię przeciw niemu?”.

38:13 *Lub „młode grzywiaste lwy”.

38:14 *Dośl. „w dniu”.

18 „W tym dniu, w dniu, w którym Gog zaatakuje kraj Izraela, oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa, „zapłonę wielką złością”. 19 Przemówię w swoim oburzeniu, palając wielkim gniewem, i w tym dniu nastąpi w kraju Izraela wielkie trzęsienie ziemi. 20 Z mojego powodu zadrżą ryby morskie, ptaki latające po niebie, dzikie zwierzęta, wszelkie gady pełzające po ziemi i wszyscy ludzie na ziemi. Góry się zapadną^b, urwiska osuną, każdy mur się zawali’.

21 „Na wszystkich swoich górach wezwę przeciw niemu miecz’—oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa. „Każdy podniesie miecz na swojego brata”. 22 I wykonam na nim wyrok*. Sprowadzę zarazę^d i przelew krwi, spuszczę ulewny deszcz, bryły gradu^e, ogień^f i siarkę^g—na niego, jego oddziały i na liczne ludy, które z nim będą^h. 23 I z całą pewnością się wywyższę, i uświęcę na oczach wielu narodów, i sprawię, że przekonają się, kim jestem. Przekonają się, że ja jestem Jehowa’.

39 „Synu człowieczy, prorokuj przeciwko Gogowi, powiedz mu: „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Wystąpię przeciw tobie, Gogu, główny naczelniku* Meszechu i Tubalu. 2 Zawrócę cię i poprowadzę. Sprawię, że wyruszysz z najdalejszych krańców północy^k, i sprowadzę cię na góry Izraela. 3 Z lewej ręki wytrącę ci łuk, a z prawej strzały. 4 I padniesz na górach Izraela’ razem ze wszystkimi swoimi oddziałami i ludami, które będą z tobą. Wydam cię na żer wszelkim

38:22 *Lub „będę się z nim sądził”.
39:1 *Lub „naczelnym księżem”.

ROZDZ. 38

a JI 3:16
Nah 1:2
Za 2:8

b Nah 1:5

c 2Kń 20:23
Ag 2:22
Za 14:13

d Za 14:12

e Wj 9:22
Joz 10:11

f Iz 30:30

g Rdz 19:24

h Jer 25:31

ROZDZ. 39

i Eze 38:2

j Eze 27:13
Eze 32:26

k Eze 38:4, 15

l Eze 38:21

szpalta 2

a Obj 19:17, 18

b Jer 25:33

c Eze 38:22

d Eze 38:16

e Iz 6:3

f Ps 46:9

g Eze 38:2

h Eze 39:15

i Pwt 21:22, 23

j Eze 38:16

drapieżnym ptakom oraz dzikim zwierzętom”^a.

5 „„Padniesz na otwartym polu^b, bo ja to powiedziałem’ — oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa.

6 „Na Magog i na tych, którzy bezpiecznie mieszkają na wyspach, ześlę ogień^c. Wtedy się przekonają, że ja jestem Jehowa. 7 Sprawię, że moje święte imię będzie znane pośród mojego ludu, Izraela, i już dłużej nie pozwolę go bezcześcić. I narody się przekonają, że ja jestem Jehowa^d, Święty w Izraelu^e.

8 „Wszystko to nadejdzie i się spełni’—oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa. „To jest dzień, o którym mówiłem. 9 I mieszkańcy miast izraelskich będą rozpalac ogień za pomocą broni—puklerzy*, tarcz, łuków, strzał, pałek^g oraz dzid^f. Będą to robić przez siedem lat. 10 Nie będą musieli przynosić z pola chrustu, nie będą zbierać w lasach drewna, bo do rozpalania ognia będą używać broni’.

„I złupią tych, którzy ich łupili, oraz ograbią tych, którzy ich ograbiali’ — oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa.

11 „W tym dniu dam Gogowi^g grobowiec w Izraelu, w dolinie na wschód od morza, którą przechodzą ludzie. I już nie będzie można przez nią przechodzić. Pogrzebią w niej Goga i wszystkie jego hordy i nazwą ją doliną Hamon-Gog^h. 12 Dom Izraela będzie ich grzebać przez siedem miesięcy, żeby oczyścić krajⁱ. 13 Będą ich grzebać wszyscy mieszkańcy kraju i w tym dniu, w którym otoczę się chwałą^j,

39:9 *Chodzi o małe tarcze, często noszone przez łuczników. ^gMożliwe też „włócznie”. 39:11 *Lub „Doliną Hord Goga”.

przyniesie im to chlubę'—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa.

14 „Wyznaczone osoby będą stale przemierzać kraj i grzebać ciała pozostające jeszcze na ziemi, żeby ją oczyścić. Będą kontynuować poszukiwania przez siedem miesięcy. **15** Gdy przechodzący przez kraj zobaczą gdzieś ludzką kość, oznaczają ją jako to miejsce, a wtedy wyznaczeni do grzebania pogrzebą ją w dolinie Hamon-Gog^a. **16** Będzie tam również miasto o nazwie Hamona*. Tak oto oczyszczą kraj”^b.

17 „Synu człowieczy, tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Powiedz do wszystkich ptaków i wszystkich dzikich zwierząt: „Zbierzcie się razem i przybądźcie. Zgromadźcie się wokół ofiary, którą dla was przygotowuję, wielkiej ofiary na górach Izraela^c. Będziecie jeść ciała i pić krew”^d. **18** Będziecie jeść ciała potężnych władców i pić krew naczelników ziemi: baranów, baranków, kozłów i byków—wszelkich tucznych zwierząt Baszanu. **19** Objecie się tłuszczem i upijecie krwią ofiary, którą dla was przygotowuję”.

20 „Przy moim stole nasycie się końmi i powożącymi rydwanami, potężnymi władcami i wszelkiego rodzaju wojownikami”^e—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa.

21 „Ukażę narodom swoją chwałę i wszystkie narody zobaczą mój sąd i moją siłę”^f. **22** Tego dnia i później dom Izraela się przekona, że ja jestem Jehowa. **23** A narody się przekonają, że Izraelici* poszli na wygnanie z powodu swojego

ROZDZ. 39

a Eze 39:11

b Eze 39:12

c Iz 34:6-8
Jer 46:10
Sof 1:7

d Obj 19:17, 18

e Eze 38:4-6
Ag 2:22
Obj 19:17, 18f Wj 7:4
Wj 14:4
Iz 37:20
Eze 38:16
Mal 1:11

szpalta 2

a 2Kn 7:21, 22

b Pwt 31:18
Iz 59:2c Kpl 26:24, 25
Pwt 32:30
Ps 106:40, 41d Jer 30:3
Eze 34:13e Oz 1:11
Za 1:16

f Eze 36:21

g Dn 9:16

h Kpl 26:5, 6

i Jer 30:10
Am 9:14
Sof 3:20j Iz 5:16
Eze 36:23

k Pwt 30:4

l Iz 45:17
Iz 54:8
Jer 29:14m Iz 32:14, 15
Jl 2:28

ROZDZ. 40

n 2Kl 24:15, 16

o 2Kl 25:8-10
Eze 33:21

p Eze 8:3

q Iz 2:2

grzechu, z powodu niewierności wobec mnie^a. Zakryłem przed nimi swoją twarz^b i wydałem ich wrogom^c, tak iż wszyscy padli od miecza. **24** Postąpiłem z nimi stosownie do ich nieczystych czynów, do ich występków—zakryłem przed nimi swoją twarz’.

25 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Sprowadzę Jakub^a z niewoli^d, okażę miłosierdzie całemu domowi Izraela^e. Będę gorliwie bronił swojego świętego imienia”^f. **26** I zawstydzą się z powodu całej niewierności wobec mnie^g, i będą mieszkac w swej ziemi bezpiecznie. Nikt nie będzie wzbudzał w nich strachu^h. **27** Kiedy sprowadzę ich z powrotem spośród ludów, kiedy ich pozbieram z krajów ich wrogówⁱ, uświęcę się wśród nich na oczach wielu narodów”^j.

28 „Gdy z powrotem zbiorę ich na ich ziemi, gdy niko go z nich nie zostawię wśród narodów, do których zesłałem ich na wygnanie^k, przekonają się, że ja jestem Jehowa, ich Bóg. **29** I już nigdy więcej nie zakryję przed nimi swojej twarzy^l, bo wyleję na dom Izraela swego ducha”^m—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa”.

40 W 25 roku naszego wygnaniaⁿ, na początku roku, 10 dnia miesiąca pierwszego, w 14 roku po tym, jak miasto zostało zdobyte^o, właśnie tego dnia zaczęła na mnie oddziaływać moc* Jehowy i zabrał mnie On do miasta^p. **2** W wizji od Boga zostałem przeniesiony do ziemi Izraela i postawiony na bardzo wysokiej górze^q, na której po stronie południowej było coś na kształt miasta.

39:25 *Lub „okażę wyłączone oddanie dla swojego świętego imienia”. **40:1** *Dost. „spoczęła na mnie ręka”.

39:16 *Nazwa ta znaczy „hordy”. **39:21** *Dost. „rękę”. **39:23** *Dost. „dom Izraela”.

3 Kiedy się tam znalazłem, zobaczyłem jakiegoś człowieka. Lśnił on niczym miedź^a, a w ręce miał lniany sznur i trzcinę mierniczą^b. Stał w bramie. 4 Odezwął się do mnie: „Synu człowieczy, dobrze się przyjrzyj, uważnie posłuchaj, zwróć uwagę^c na wszystko, co ci pokażę, bo po to zostałeś tu sprowadzony. Powiedz domowi Izraela o wszystkim, co zobaczyłeś”^c.

5 Dookoła świątyni* zobaczyłem mur. Trzcina miernicza w ręce tego człowieka miała 6 łokci długości (przy czym każdy łokieć był powiększony o szerokość dłoni)^a. I zaczął mierzyć mur. Był on szeroki na trzcinę i wysoki na trzcinę.

6 Potem przyszedł do bramy zwróconej na wschód^d, wspiął się po schodach i zmierzył próg bramy. Był on szeroki na trzcinę. Również drugi próg był szeroki na trzcinę. 7 Każda wartownia miała trzcinę długości i trzcinę szerokości, a odległość między wartowniami wynosiła 5 łokci^e. Próg przy portyku bramy—umiejscowionym od strony wnętrza—wynosił trzcinę.

8 Zmierzył portyk bramy od strony wnętrza i wynosił on trzcinę. 9 Następnie zmierzył portyk bramy i miał on 8 łokci, a jego pilastry—2 łokcie. Portyk bramy był umiejscowiony od strony wnętrza.

10 Z obu stron bramy zwróconej na wschód były po trzy wartownie. Wszystkie trzy mia-

ROZDZ. 40

a Eze 1:5, 7
Dn 10:5, 6

b Eze 47:3
Za 2:1, 2
Obj 11:1
Obj 21:15

c Eze 43:10

d Eze 40:10
Eze 43:1, 4
Eze 46:1, 2

e 1Kn 9:26, 27

szpalta 2

a Eze 40:20, 21

b 1Kl 6:4
Eze 41:26

c 1Kl 6:35

d 1Kn 28:12

ły takie same wymiary. Również pilastry po obu stronach miały takie same wymiary.

11 Potem zmierzył szerokość wejścia do bramy. Wynosiła ona 10 łokci. A szerokość od strony zewnętrznej wynosiła 13 łokci.

12 Ogrodzona przestrzeń przed wartowniami po obu stronach wynosiła łokieć. Wartownie po obu stronach miały po 6 łokci.

13 Następnie zmierzył szerokość bramy od dachu jednej wartowni do dachu drugiej* i wynosiła ona 25 łokci. Wejście do jednej wartowni było naprzeciw wejścia do drugiej^a. 14 Potem zmierzył pilastry i miały one 60 łokci wysokości, podobnie jak pilastry we wszystkich bramach dookoła dziedzińca. 15 Od frontu bramy do frontu portyku—umiejscowionego od strony wnętrza—było 50 łokci.

16 W wartowniach i ich pilastrach po obu stronach bramy były okna ze zwężającymi się wnękami okiennymi^b. Również w portyku z każdej strony były okna. Na pilastrach były wizerunki palm^c.

17 Następnie wprowadził mnie na dziedziniec zewnętrzny. Na posadzce dookoła dziedzińca zobaczyłem jadalnię^d. Było ich 30. 18 Szerokość tej posadzki—wyłożonej po bokach bram—odpowiadała długości bram. Była to posadzka dolna.

19 Potem zmierzył odległość* od bramy dolnej do bramy prowadzącej na dziedziniec wewnętrzny i wyniosła ona 100 łokci. Odległość od bramy wschodniej

40:13 *Może chodzić o górną część ścian wartowni. 40:16 *Lub „ukośne okna; okna mające gify”. 40:17 *Lub „sale”. 40:19 *Dost. „szerokość”.

40:3 *Zob. Dodatek B14. 40:4 *Dost. „serce”. 40:5 *Dost. „domu”. W rozdziałach 40-48 słowo „dom”, oddawane jako „świątynia”, odnosi się do całego kompleksu świątynnego lub tylko do budynku świątyni. ^aDost. „trzcina miernicza sześciu łokci, łokieć i szerokość dłoni”. Chodzi o długie łokcie. Zob. Dodatek B14.

była taka sama jak od bramy północnej.

20 Jeśli chodzi o bramę na dziedzińcu zewnętrznym zwróconą na północ, zmierzyl jej długość i szerokość. **21** Z obu jej stron były trzy wartownie. Jej pilastry i jej portyk miały takie same wymiary jak w pierwszej bramie. Była ona długa na 50 łokci i szeroka na 25 łokci. **22** Jej okna, portyk i wizerunki palm^a miały takie same wymiary jak w bramie wschodniej. Można było do niej wejść po siedmiu stopniach, naprzeciw których był jej portyk.

23 Naprzeciw bramy północnej była brama na dziedzińcu wewnętrznym, podobnie naprzeciw bramy wschodniej. I zmierzyl odległość od bramy do bramy, i wyniosła ona 100 łokci.

24 Następnie poprowadził mnie w kierunku południowym. Zobaczyłem tam bramę zwróconą na południe^b. Zmierzyl jej pilastry i portyk i miały one takie same wymiary jak w innych bramach. **25** Po obu jej stronach i w jej portyku były okna takie jak w innych bramach. Była ona długa na 50 łokci i szeroka na 25 łokci. **26** Można było do niej wejść po siedmiu stopniach^c, naprzeciw których był jej portyk. Na pilastrach—z jednej i z drugiej strony—były wizerunki palm.

27 Na dziedzińcu wewnętrznym też była brama zwrócona na południe. I zmierzyl odległość od bramy do bramy po stronie południowej, i wyniosła ona 100 łokci. **28** Następnie wprowadził mnie przez bramę południową na dziedziniec wewnętrzny. Gdy zmierzyl bramę południową, okazało się, że ma ona takie same wymiary jak

ROZDZ. 40

a Eze 41:20, 26

b Eze 46:9

c Eze 40:20, 22

szpalta 2

a Eze 40:20, 21

b Eze 40:16

c Eze 40:32, 34

Eze 40:35, 37

d Eze 44:4

e Kpl 8:21

inne bramy. **29** Jej wartownie, pilastry i portyk miały takie same wymiary jak w innych bramach. Po obu jej stronach i w jej portyku były okna takie jak w innych bramach. Była ona długa na 50 łokci i szeroka na 25 łokci^a. **30** Portyki były we wszystkich bramach. Ich długość wynosiła 25 łokci, a szerokość 5 łokci. **31** Portyk tej bramy wychodził na dziedziniec zewnętrzny. Na pilastrach były wizerunki palm^b. Wchodziło się do niej po ośmiu stopniach^c.

32 Kiedy wprowadził mnie na dziedziniec wewnętrzny od strony wschodniej i zmierzyl bramę, okazało się, że ma ona takie same wymiary jak inne bramy. **33** Jej wartownie, pilastry i portyk miały takie same wymiary jak w innych bramach. Po obu jej stronach i w jej portyku były okna. Była ona długa na 50 łokci i szeroka na 25 łokci. **34** Jej portyk wychodził na dziedziniec zewnętrzny. Na pilastrach po obu stronach portyku były wizerunki palm. Wchodziło się do niej po ośmiu stopniach.

35 Następnie zaprowadził mnie do bramy północnej^d i ją zmierzyl. Miała takie same wymiary jak inne bramy. **36** Jej wartownie, pilastry i portyk miały takie same wymiary jak w innych bramach. Po obu jej stronach były okna. Była ona długa na 50 łokci i szeroka na 25 łokci. **37** Pilastry jej portyku były zwrócone na dziedziniec zewnętrzny, a na nich po obu stronach były wizerunki palm. Wchodziło się do niej po ośmiu stopniach.

38 Przy pilastrach bramy, gdzie myto zwierzęta przeznaczone na ofiary całopalne^e, była jadalnia z osobnym wejściem.

39 W portyku bramy z jednej i z drugiej strony były po dwa stoły, na których zarzynano zwierzęta przeznaczone na ofiary całopalne^a, na ofiary za grzech^b i ofiary za przewinienie^c.

40 Na zewnątrz, przy wejściu do bramy północnej, były dwa stoły. Również z drugiej strony portyku bramy były dwa stoły.

41 Z obu stron bramy były po cztery stoły, na których zarzynano zwierzęta. W sumie było więc osiem stołów. **42** Cztery stoły na całopalenia były z kamienia ciosanego. Miały one półtora łokcia długości, półtora łokcia szerokości i łokieć wysokości. Trzymano na nich narzędzia, którymi zarzynano zwierzęta przeznaczone na całopalenia i inne ofiary. **43** Wokół wewnętrznych ścian były przytwierdzone półki o szerokości dłoni*. Na stołach kładziono mięso darów ofiarnych.

44 Na dziedzińcu wewnętrznym, przed bramą wewnętrzną, bramą północną, były jadalnie dla śpiewaków^d z wejściami zwróconymi na południe. Przy bramie wschodniej była inna jadalnia, której wejście było zwrócone na północ.

45 Człowiek ten rzekł do mnie: „Jadalnia z wejściem zwróconym na południe jest dla kapłanów odpowiedzialnych za służbę w świątyni^e. **46** Jadalnia z wejściem zwróconym na północ jest dla kapłanów odpowiedzialnych za służbę przy ołtarzu^f. Są to synowie Cadoka^g—ci z Lewitów, których wyznaczono do usługiwania przed Jehową^h”.

47 Następnie zmierzył dziedziniec wewnętrzny. Był on długi na 100 łokci i szeroki na 100 łokci—miał kształt kwadratu. Przed świątynią stał ołtarz.

40:43 *Szerokość dłoni odpowiadała 7,4 cm. Zob. Dodatek B14.

ROZDZ. 40

a Kpl 1:3, 6
Kpl 8:20
Eze 43:18

b Kpl 4:3, 4

c Kpl 5:6
Kpl 7:1
Eze 42:13
Eze 44:29

d 1Kn 6:31, 32

e Lb 3:6-8
1Kn 9:22, 23
Ps 134:1

f Kpl 6:12, 13
Lb 18:5
2Kn 13:10, 11

g 1Kl 2:35
Eze 43:19

h Lb 16:39, 40
Eze 44:15, 16

szpalta 2

a 1Kl 6:3
2Kn 3:4

b 1Kl 7:21

ROZDZ. 41

c 1Kl 6:20
2Kn 3:8

d Wj 26:33

e 1Kl 6:5

48 Potem wprowadził mnie do portyku świątyni^a i zmierzył pilastry portyku. Każdy z nich miał 5 łokci szerokości. Boczne ściany wejścia były szerokie na 3 łokcie.

49 Portyk miał 20 łokci długości i 11* łokci szerokości. Wchodziło się do niego po schodach. Przy pilastrach stały kolumny—jedna z jednej strony i jedna z drugiej^b.

41 Następnie wprowadził mnie do zewnętrznego pomieszczenia sanktuarium* i zmierzył pilastry. Miały one po 6 łokci* szerokości. **2** Wejście miało 10 łokci szerokości, a boczne ściany* wejścia miały po 5 łokci. Długość tego pomieszczenia wynosiła 40 łokci, a szerokość 20 łokci.

3 Potem wszedł do środka* i zmierzył pilaster wejścia. Miał on 2 łokcie szerokości. Wejście miało 6 łokci szerokości, a boczne ściany wejścia miały po 7 łokci. **4** Następnie zmierzył to pomieszczenie—przylegające do zewnętrznego pomieszczenia sanktuarium—i było ono długie na 20 łokci i szerokie na 20 łokci. I rzekł do mnie: „Jest to Miejsce Najświętsze^d”.

5 Następnie zmierzył ścianę świątyni i miała ona 6 łokci grubości. Wokół świątyni znajdowały się boczne pomieszczenia, które miały po 4 łokcie szerokości^e. **6** Były one na

40:49 *Możliwe też „12”. **41:1** *Dosl. „do świątyni”. W rozdziałach 41 i 42 słowo to odnosi się do zewnętrznego pomieszczenia sanktuarium (Miejsca Świętego) lub do całego sanktuarium (świątyni obejmującej Miejsce Święte i Miejsce Najświętsze). *Chodzi o długie łokcie. Zob. Dodatek B14. **41:2** *Dosl. „boki”. **41:3** *Chodzi o wewnętrzne pomieszczenie sanktuarium, czyli Miejsce Najświętsze.

trzech kondygnacjach, rozmieszczone jedno nad drugim—na każdej kondygnacji 30 pomieszczeń. Ich belki stropowe opierały się na wystęпах wokół ściany świątyni, ale nie wchodziły w ścianę świątyni^a. **7** Z obu stron świątyni były kręte schody, które w miarę jak pięły się do wyższych pomieszczeń, były coraz szersze^b. Gdy się szło z dołu do góry przez kondygnację środkową, szerokość zwiększała się z każdą kondygnacją.

8 Zobaczyłem, że świątynia stała na wysokim podwyższeniu, które wystawało ze wszystkich stron. Była to też podstawa, na której stały boczne pomieszczenia. Jej wysokość wynosiła 6 łokci—całą trzcinę. **9** Grubość zewnętrznej ściany bocznych pomieszczeń wynosiła 5 łokci. Pomieszczenia te—będące częścią świątyni—były tak zbudowane, że między ich zewnętrzną ścianą a skrajem podwyższenia pozostawała wolna przestrzeń*.

10 Między świątynią a jadalniami^c po obu stronach był teren o szerokości 20 łokci.

11 Między bocznymi pomieszczeniami a wolną przestrzenią—której szerokość dookoła wynosiła 5 łokci—było jedno wejście od strony północnej i jedno wejście od strony południowej.

12 Na zachód od otwartego terenu znajdował się budynek, który miał 70 łokci szerokości i 90 łokci długości. Jego zewnętrzne ściany miały 5 łokci grubości.

13 Gdy zmierzył świątynię, okazało się, że ma 100 łokci dłu-

41:9 *Najwyraźniej wąski chodnik na podwyższeniu wokół świątyni. **41:10** *Lub „salami”. Chodzi o jadalnię na dziedzińcu wewnętrznym, szczegółowo opisane w rozdziale 42.

ROZDZ. 41

a 1Kl 6:6, 10

b 1Kl 6:8

c 1Kn 28:12

szpalta 2

a 2Kn 3:8

Eze 41:4

b 1Kl 6:4

c 1Kl 6:15

2Kn 3:5

d 1Kl 6:29

1Kl 7:36

2Kn 3:7

e Eze 40:16

f Eze 1:5, 10

Obj 4:7

g 1Kl 6:33

h Wj 30:1

1Kl 7:48

Obj 8:3

gości. Otwarty teren razem z budynkiem* i jego zewnętrznymi ścianami również miał 100 łokci długości. **14** Od wschodu, od frontowej strony świątyni, jej szerokość razem z otwartym terenem wynosiła 100 łokci.

15 Gdy zmierzył długość budynku—z galeriami po obu stronach—zwróconego na tylną część otwartego terenu, okazało się, że wynosi ona 100 łokci.

Zmierzył zewnętrzne i wewnętrzne pomieszczenie sanktuarium^a oraz portyk wychodzący na dziedziniec, **16** a także progi, okna ze zwężającymi się wnękami okiennymi^b i galerie w tych trzech miejscach. Przekraczając każdy próg, można było zobaczyć drewnianą okładzinę^c—od podłogi do okien. Okna też były drewniane. **17** Zmierzona została część nad wejściem, wewnętrzna i zewnętrzna część świątyni, wszystkie ściany dookoła. **18** Były tam wyrzeźbione cheruby^d i palmy^e—po jednej palmie między dwoma cherubami. Każdy cherub miał dwie twarze. **19** Twarz człowieka była zwrócona w kierunku palmy z jednej strony, a twarz lwa* w kierunku palmy z drugiej strony^f. Tak to wyglądało w całej świątyni. **20** Wyrzeźbione cheruby i palmy były na ścianach sanktuarium od podłogi aż do powierzchni powyżej wejścia.

21 Odrzwia zewnętrznego pomieszczenia sanktuarium były czworokątne^g. Przed wewnętrznym pomieszczeniem sanktuarium było coś, co przypominało **22** drewniany ołtarz^h—na 3 łokcie wysoki i na 2 łokcie długości. Miał on rogi. Jego podstawa*

41:13 *Chodzi o budynek na zachód od sanktuarium. **41:19** *Lub „młodego grzywiastego lwa”. **41:22** *Dost. „długosc”.

i boki były z drewna. Człowiek ten powiedział do mnie: „To jest stół, który stoi przed Jehową”^a.

23 Zewnętrzne pomieszczenie sanktuarium i wewnętrzne pomieszczenie sanktuarium miały po dwoje drzwi^b. **24** Każde drzwi miały po dwa ruchome skrzydła. **25** Były na nich wyrzeźbione cheruby i palmy, takie jak te na ścianach sanktuarium^c. Na zewnątrz od frontu portyku był drewniany gzyms^d. **26** Po obu stronach portyku i na ścianach bocznych pomieszczeń świątyni były okna ze zwężającymi się wnękami okiennymi^e, również przy samych gzymsach. Były tam też wizerunki palm.

42 Potem poprowadził mnie w kierunku północnym na dziedziniec zewnętrzny^e. Zabrał mnie do kompleksu jadalni, który był po stronie północnej zaraz za otwartym terenem^f i przylegał do budynku^g. **2** Jego długość od północnego wejścia wynosiła 100 łokci^h, a szerokość 50 łokci. **3** Był położony między otwartym terenem na dziedzińcu wewnętrznym o szerokości 20 łokci^h a posadzką na dziedzińcu zewnętrznym. Na ten kompleks składały się dwa trzykondygnacyjne budynki z galeriami, z których jedna była naprzeciw drugiej. **4** Między dwoma budynkami jadalniⁱ był chodnikⁱ szeroki na 10 łokci i długi na 100 łokci^h. Wejścia do jadalni były zwrócone na północ. **5** Górne jadalnie były wyższe niż te na dolnych i środkowych kondygnacjach, bo ich galerie zajmowały

więcej miejsca. **6** Jadalnie były na trzech kondygnacjach, ale nie miały filarów, jakie były na dziedzińcach. Dlatego te na górnych kondygnacjach miały mniejszą powierzchnię niż te na dolnych i środkowych.

7 Przy jadalniach usytuowanych od strony dziedzińca zewnętrznego i wychodzących na pozostałe jadalnie był zewnętrzny kamienny mur, który miał 50 łokci długości. **8** Bo długość jadalni usytuowanych od strony dziedzińca zewnętrznego wynosiła 50 łokci, a tych od strony sanktuarium 100 łokci. **9** Do kompleksu jadalni można też było wejść z dziedzińca zewnętrznego przez wejście od strony wschodniej.

10 Z południowej strony—w środku* za kamiennym murem stojącym na dziedzińcu od wschodu—też był kompleks jadalni zaraz przy otwartym terenie i budynku^a. **11** Był tam taki sam chodnik jak przy jadalniach po stronie północnej^b. Miały one taką samą długość i szerokość, takie same wyjścia i taki sam rozkład. Wejścia do jadalni **12** po stronie południowej były takie same jak do jadalni po stronie północnej. Można też było do nich wejść przez wejście w kamiennym murze po stronie wschodniej, gdzie zaczynał się chodnik^c.

13 Potem człowiek ten powiedział do mnie: „Jadalnie północne i jadalnie południowe, znajdujące się zaraz za otwartym terenem^d, to jadalnie święte. Kapłani zbliżający się do Jehowy jedzą w nich najświętsze ofiary^e. To tam przynoszą najświętsze

42:10 *Dosl. „na szerokości”. #Chodzi o budynek wspomniany w wersecie 1.

ROZDZ. 41

a Eze 44:16
Mal 1:7

b 1KI 6:31-35

c Eze 41:17, 18

d Eze 40:16

ROZDZ. 42

e Eze 40:2

f Eze 42:13

g Eze 41:12, 15

h Eze 41:10

i Eze 42:10, 11

szpalta 2

a Eze 41:12
Eze 42:1

b Eze 42:4

c Eze 42:9

d Eze 42:1

e Kpl 6:14, 16
Kpl 7:1, 6
Kpl 10:12, 13
Kpl 24:8, 9
Lb 18:10
Eze 40:46

41:25 *Lub „daszek”. **42:1** *Chodzi o budynek stojący na zachód od świątyni. **42:2** *Chodzi o długie łokcie. Zob. Dodatek B14. **42:4** *Lub „sal”. #„Długi na 100 łokci” za grecką *Septuagintą*. W tekście hebr. „droga na jeden łokieć”. Zob. Dodatek B14.

ofiary—ofiary zbożowe*, ofiary za grzech i ofiary za przewinienie—bo to miejsce jest święte^a.

14 Gdy kapłani wejdą do świętego miejsca*, nie mogą wyjść na dziedziniec zewnętrzny, dopóki nie zdejmą szat, w których usługują^b, bo są one święte. Żeby móc wejść tam, gdzie może wchodzić lud, muszą włożyć inne ubranie^c.

15 Kiedy skończył mierzyć wewnętrzny teren świątyni*, wyprowadził mnie przez bramę zwróconą na wschód^d. Tam też zmierzył cały teren.

16 Zmierzył trzciną mierniczą* stronę wschodnią i miała ona 500 trzcin długości od jednego końca do drugiego.

17 Zmierzył trzciną mierniczą stronę północną i miała ona 500 trzcin długości.

18 Zmierzył trzciną mierniczą stronę południową i miała ona 500 trzcin długości.

19 Przeszedł na stronę zachodnią, zmierzył trzciną mierniczą jej długość i wyniosła ona 500 trzcin.

20 Zrobił pomiary z czterech stron. Mur^d, który miał 500 trzcin długości i 500 trzcin szerokości^e, oddzielał to, co święte, od tego, co przeznaczone do powszechnego użytku^f.

43 Potem poprowadził mnie do bramy zwróconej na wschód^g. **2** Zobaczyłem tam, że od wschodu nadciąga chwała Boga Izraela^h. Jego głos przypominał odgłos wzburzonych wódⁱ. I ziemia zajaśniała od Jego chwały^j. **3** To, co ujrzałem, było podobne do wizji, którą widziałem, gdy przybyłem* obrócić miasto w ruinę, oraz do tego,

42:13, 14 *Zob. Słowniczek pojęć. **42:15** *Dosl. „wewnętrzny dom”. **42:16** *Zob. Dodatek B14. **43:3** *Możliwe też „gdy przybył”.

ROZDZ. 42

a Kpl 2:3
Lb 18:9
Neh 13:5

b Wj 28:40
Wj 29:8, 9
Kpl 8:13
Eze 44:19

c Eze 40:6

d Eze 40:5

e Eze 45:1, 2

f Kpl 10:10
Eze 44:23
2Ko 6:17

ROZDZ. 43

g Eze 40:6
Eze 42:15
Eze 44:1

h Eze 9:3
Eze 11:23

i Eze 1:24
Jn 12:28, 29

j Iz 6:3
Eze 10:4

szpalta 2

a Eze 1:3, 4
Eze 3:23

b Eze 10:19
Eze 44:1, 2

c Wj 40:34
1Kl 8:10
Eze 44:4

d Eze 40:3

e Iz 6:1
Jer 3:17
Eze 1:26

f 1Kn 28:2

g Wj 29:45
Ps 68:16
Ps 132:14
Jl 3:17

h Eze 39:7
Za 13:2

i Eze 8:3

j Dn 9:12

k Eze 37:23
Eze 37:26
2Ko 6:16

l Eze 40:4

m Eze 16:63

n Eze 44:5

co widziałem nad rzeką Kebar^a. I padłem twarzą do ziemi.

4 Następnie chwała Jehowy weszła do świątyni* przez bramę zwróconą na wschód^b.

5 Wtedy jakiś duch uniósł mnie i zabrał na dziedziniec wewnętrzny. Zobaczyłem, że chwała Jehowy napełniła świątynię^c.

6 I usłyszałem, że ze świątyni ktoś do mnie mówi. Człowiek ten podszedł i stanął obok^d.

7 I rzekł* do mnie:

„Synu człowieczy, to jest miejsce dla mojego tronu^e i moich stóp^f. Będę tu mieszkał pośród ludu Izraela na zawsze^g. Izraelici^h—oni i ich królowie—nie będą już kalać mojego świętego imienia^h duchową prostytutką ani zwłokami swoich królówⁱ.

8 Stawiali swoje progi przy moim progu, swoje odrzwia przy moich odrzwiach, tak iż dzielił nas tylko mur^j. I skalali moje święte imię obrzydliwymi rzeczami, których się dopuszczali. Zniszczyłem ich więc w swoim gniewie^k. **9** Niech teraz porzucą duchową prostytutkę i zabiorą sprzed moich oczu zwłoki swych królów, a wtedy zamieszkać wśród nich na zawsze^k.

10 „Synu człowieczy, opisz Izraelitom* tę świątynię^l, żeby się zawstydzili z powodu swoich grzechów^m. I niech przestudiują jej planⁿ. **11** Gdy poczują się zawstydzeni z powodu wszystkiego, co robili, zapoznaj ich z projektem świątyni—jej rozkładem, wyjściami i wejściamiⁿ. Pokaż im wszystkie projekty, zarządzenia i prawa. Pokaż im wszystko na piśmie, żeby

43:4 *Dosl. „domu”. **43:7** *Najwyraźniej przekazując orędzie od Boga. ^aDosl. „dom Izraela”. ^bMoże chodzić o bożki, które uczynili swoimi królami. **43:10** *Dosl. „domowi Izraela”. ^cDosl. „mierzą wzór”.

przyjrzeni się całemu projektowi i stosowali się do wszystkich za-
rządzeń^a. **12** Takie jest prawo
dotyczące świątyni: Cały obszar
wokół szczytu góry, na którym
ją postawiono, jest szczególnie
święty^b. Takie jest prawo doty-
czące świątyni.

13 „Wymiary ołtarza w łok-
ciach^c (każdy łokieć powiększo-
ny o szerokość dłoni)* są na-
stępujące: Jego podstawa jest
wysoka na łokieć i wystaje na
łokieć w stosunku do kolejnego
elementu ołtarza. Obramowanie
dookoła jej krawędzi jest sze-
rokie na pięć^d. Tak wygląda pod-
stawa ołtarza. **14** Na podsta-
wie znajduje się dolny element
ołtarza, wysoki na 2 łokcie. Wy-
staje on na łokieć w stosunku do
kolejnego elementu. Na dolnym,
mniejszym elemencie ołtarza
znajduje się większy element,
wysoki na 4 łokcie. Wystaje on
na łokieć w stosunku do kolejne-
go, górnego elementu. **15** Gór-
ny element—palenisko ołtarza—
ma 4 łokcie wysokości. Wysta-
ją z niego cztery rogi^d. **16** Pa-
lenisko to jest kwadratowe—ma
12 łokci długości i 12 łokci sze-
rokości^e. **17** Element pod pa-
leniskiem jest długi na 14 łokci
i szeroki na 14 łokci. Wystaje on
ze wszystkich stron na łokieć.
Obramowanie dookoła jego kra-
wędzi ma pół łokcia.

„Schody ołtarza są zwrócone
na wschód”.

18 Następnie powiedział do
mnie: „Synu człowieczy, tak mó-
wi Wszechwładny Pan, Jehowa:
„Oto wskazówki, które należy
zastosować, gdy ołtarz zosta-
nie wykonany—żeby można by-
ło składać na nim całopalenia
i kropić go krwią”^f.

43:13 *Chodzi o długie łokcie. Zob.
Dodatek B14. ^fPięć odpowiadała
22,2 cm. Zob. Dodatek B14.

ROZDZ. 43

a Eze 11:19, 20
Eze 36:27

b Ps 93:5
Eze 40:2
Eze 42:20

c Wj 27:1
2Kn 4:1

d Wj 27:2
Obj 9:13

e Wj 38:1
2Kn 4:1

f Wj 40:29
Kpl 1:5
Kpl 8:18-21
Eze 45:19

szpalta 2

a Eze 40:46
Eze 44:15
Eze 48:11

b Wj 29:10
Kpl 8:14

c Wj 29:36, 37
Kpl 8:15
Heb 9:23

d Wj 29:14
Kpl 8:17
Heb 13:11

e Kpl 2:13

f Wj 29:35

g Kpl 9:1

h Eze 20:40

ROZDZ. 44

i Eze 43:1

19 „Kapłanom lewickim bę-
dącym potomkami Cadoka^a,
tym, którzy się do mnie zbliża-
ją, żeby mi usługiwać, daj
młodego byka ze stada ja-
ko ofiarę za grzech^b—oświad-
cza Wszechwładny Pan, Jeho-
wa. **20** Weź trochę jego krwi
i posmaruj nią cztery rogi ołta-
rza, cztery narożniki dużego
elementu ołtarza i obramowa-
nie dookoła niego, żeby oczyś-
cić ołtarz z grzechu i dokonać
za niego prześlągania^c. **21** Na-
stępnie weź tego młodego by-
ka, ofiarę za grzech, żeby spa-
lić go w wyznaczonym miejscu
świątyni, na zewnątrz sanktua-
rium^d. **22** Na drugi dzień złoż
jako ofiarę za grzech zdrowego
kozła. I niech oczyszczą ołtarz
z grzechu, tak jak go oczyścili
z grzechu młodym bykiem’.

23 „Gdy skończysz oczysz-
czać ołtarz z grzechu, złożysz
zdrowego młodego byka ze sta-
da i zdrowego barana z trzody.
24 Przyprowadzisz je przed Je-
howę, a kapłani posypią je solą^e
i złożą jako całopalenie dla Je-
howy. **25** Codziennie przez sie-
dem dni będziesz składał kozła
jako ofiarę za grzech^f, a także
młodego byka ze stada i barana
z trzody—zwierzęta bez skazy^g.
26 Niech przez siedem dni do-
konują prześlągania za ołtarz,
niech go oczyszczą, żeby był
gotowy do użytku. **27** Po upły-
wie tych dni, ósmego dnia^g
i później, kapłani będą skła-
dać na ołtarzu wasze^h całopa-
lenia i ofiary współuczestnictwa^h,
a ja będę was darzył uzna-
niem^h—oświadczając Wszechwład-
ny Pan, Jehowa”.

44 I poprowadził mnie z po-
wrotem do zewnętrz-
nej bramy sanktuarium zwróco-
nej na wschódⁱ, ale była ona

43:25 *Lub „doskonałe”. **43:27**
*Czyli ludu. ^hZob. Słowniczek pojęć.

zamknięta^a. **2** Wtedy Jehowa powiedział do mnie: „Ta brama pozostanie zamknięta. Nie będzie się jej otwierać i nie wejdziesz przez nią żaden człowiek, bo wszedł przez nią Jehowa, Bóg Izraela^b, i musi pozostać zamknięta. **3** Ale naczelnik—ponieważ jest naczelnikiem—będzie w niej siedział i jadł chleb przed Jehową^c. Będzie wchodził przez portyk bramy i przez niego będzie wychodził”^d.

4 Potem przyprowadził mnie przez bramę północną przed wejście do świątyni. Gdy zobaczyłem, że świątynię Jehowy napełniła chwała Jehowy^e, padłem twarzą do ziemi^f. **5** Wtedy Jehowa rzekł do mnie: „Synu człowieczy, zwróć uwagę^g, dobrze się przyjrzyj i uważnie posłuchaj wszystkiego, co ci powiem, o zarządzeniach i prawach dotyczących świątyni Jehowy. Dobrze się przypatrz wejściu do świątyni i wszystkim wyjściom z sanktuarium^h. **6** I przemów do buntowniczego domu Izraela: „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Dostyc już waszych obrzydliwych praktyk, domu Izraela. **7** Wprowadzacie do mojego sanktuarium cudzoziemców o nieobrzezanim sercu i ciele i profanują moją świątynię. Składacie mi ofiary, mój pokarm^{*}—tłuszcz i krew—a w tym samym czasie łamiecie moje przymierze wszystkimi swoimi obrzydliwymi praktykami. **8** Nie troszczycie się o moje święte rzeczy^h, lecz wyznaczycie innych do wypełniania obowiązków w moim sanktuarium”.

9 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Żaden cudzo-

44:5 *Dost. „serce”. 44:7 *Dost. „chleb”.

ROZDZ. 44

a Eze 46:1

b Eze 43:2

c Pwt 12:5, 7

d Eze 46:2

e Iz 6:1-3
Eze 10:4f Eze 1:27, 28
Eze 3:23

g Eze 40:4

h Kpl 22:2
Lb 18:2, 3

szpalta 2

a 2Kl 23:8, 9
2Kn 29:1, 5
Neh 9:34
Jer 23:11
Eze 8:5

b 1Kn 26:1

c Iz 9:16
Mal 2:8

d Lb 18:2, 4

e 1Kl 2:35
Eze 40:46

f Eze 48:9, 11

g Kpl 3:14-16

h Kpl 17:6

ziemiec o nieobrzezanim sercu i ciele—żyjący w Izraelu—nie może wejść do mojego sanktuarium”.

10 „Lewici, którzy daleko ode mnie odeszli^a, kiedy Izrael oddalił się ode mnie, żeby służyć swoim odrażającym bożkom^{*}, poniosą konsekwencje swojego grzechu. **11** A potem będą usługiwać w moim sanktuarium, będą sprawować pieczę nad bramami świątyni^b i pełnić służbę przy świątyni. Będą w imieniu ludu zarzynać zwierzęta na całopalenia i inne ofiary. Będą stać przed ludem, żeby mu usługiwać. **12** Ponieważ usługiwali przed odrażającymi bożkami domu Izraela i przyczynili się do jego upadku, do jego grzechu^c, podnoszę rękę w przysiędze^d, oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa, że poniosą konsekwencje swojego grzechu. **13** Nie będą się do mnie zbliżać, żeby mi służyć jako kapłani, nie będą się zbliżać do żadnej z moich świętych ani szczególnie świętych rzeczy. I będą znosić wstyd z powodu obrzydliwych praktyk, których się dopuszczali. **14** Ale potem powierzę im obowiązki w świątyni, żeby troszczyli się o związaną z nią służbę, o wszystko, co należy w niej robić”^d.

15 „A kapłani lewiccy, synowie Cadoka^e, którzy dbali o moje sanktuarium, gdy Izraelici ode mnie odeszli^f, będą się do mnie zbliżać, żeby mi usługiwać, będą stać przede mną i składać mi tłuszcz^g oraz krew”^h—oświadczam Wszechwładny Pan, Jehowa. **16** „To oni będą wchodzić do mo-

44:10 *Hebr. termin przetłumaczony tu na „odrażające bożki” może być spokrewniony ze słowem oznaczającym „gnój”. Używa się go w celu wyrażenia pogardy.

jego sanktuarium i zbliżyć się do mojego stołu, żeby mi usługiwać^a, będą wypełniać swoje obowiązki wobec mnie^b.

17 „Wchodząc do bram na dziedzińcu wewnętrznym, powinni być ubrani w lniane szaty^c. Gdy usługują w bramach na dziedzińcu wewnętrznym i na całym jego terenie, nie mogą mieć na sobie nic wełnianego. **18** Na głowie powinni mieć lniane zawój, a na biodrach lnianą bieleżną, żeby zakrywała ich ciało^d. Niech nie noszą niczego, co wywołuje pot. **19** A zanim wyjdą na dziedziniec zewnętrzny—tam, gdzie przebywa lud—mają zdjąć szaty, w których usługiwali^e, i zostawić je w świętych jadalniach^f. Mają włożyć inne ubranie, żeby swoimi szatami nie przenosić świętości^g na lud. **20** Nie mogą golić sobie głowy^g, ale też nie mogą zapuszczać włosów. Koniecznie mają je sobie przystrzygać. **21** Gdy udają się na dziedziniec wewnętrzny, nie mogą pić wina^h. **22** I nie mogą wziąć sobie za żonę wdowy ani rozwódki. Mogą się ożenić z dziewczicą izraelską albo z wdową po kapłanieⁱ.”

23 „Mają uczyć mój lud odróżniać to, co święte, od tego, co pospolite, pokazywać różnicę między tym, co nieczyste, a tym, co czyste^k. **24** Mają występować jako sędziowie, prowadzić sprawy sądowe^l i rozsądzać je zgodnie z moimi rozporządzeniami^m. Mają trzymać się moich praw i moich ustaw związanych ze wszystkimi moimi świętamiⁿ oraz uświęcać moje szabyty. **25** Nie mogą się zbliżyć do zmarłej osoby, bo staliby się nieczyszciami. Jednak z powodu ojca, matki, syna, córki, brata lub

44:19 *Lub „salach”. *Dosl. „nie uświęcać”.

ROZDZ. 44

a Eze 41:21, 22

b Lb 18:7

c Wj 28:39, 42

Wj 39:27, 28

Kpl 16:4

d Wj 28:40, 42

e Kpl 6:10

Eze 42:14

f Eze 42:13

g Kpl 21:1, 5

Pwt 14:1

h Kpl 10:9

i Kpl 21:7

j Kpl 21:10, 14

k Mal 2:7

l Pwt 17:9

m 1Kn 23:3, 4

2Kn 19:8

n Kpl 23:2

szpalta 2

a Kpl 21:1-3

b Kpl 4:3

c Lb 18:20

Pwt 18:1

Joz 13:14

Eze 45:4

d Kpl 2:3

e Kpl 6:17, 18

Kpl 7:1, 6

1Ko 9:13

f Kpl 27:21

Lb 18:14

g Wj 23:19

Lb 18:8, 12

Lb 18:26, 27

Pwt 18:4

h Lb 15:20

Neh 10:35-37

i Prz 3:9, 10

Mal 3:10

j Wj 22:31

Kpl 22:3, 8

ROZDZ. 45

k Joz 14:1, 2

Eze 47:21, 22

l Eze 48:20

m Eze 48:8, 9

n Eze 42:20

o Joz 21:1, 2

niezamężnej siostry mogą się stać nieczyszciami^a. **26** Gdy kapłan zostanie oczyszczony, należy odliczyć jeszcze siedem dni, **27** a w dniu, w którym wejdzie on do świętego miejsca^a, na dziedziniec wewnętrzny, żeby usługiwać w świętym miejscu, powinien złożyć swoją ofiarę za grzech^b—oświadczając Wszechwładny Pan, Jehowa.

28 „Jeśli chodzi o ich dziedzictwo, to ja jestem ich dziedzictwem^c. Nie mogą otrzymać w Izraelu żadnej posiadłości, bo ja jestem ich posiadłością. **29** To oni będą jeść ofiary zbożowe^d, ofiary za grzech i ofiary za przewinienie^e. I to im przypadnie każda rzecz poświęcona Bogu przez Izraelitów^f. **30** Będą do nich należeć najlepsze ze wszystkich pierwszych dojrziałych plonów i najlepsze z każdego rodzaju waszych darów ofiarnych^g. Macie im też dawać mąkę razową ze swoich pierwszych zbiorów^h. Dzięki temu wasze rodziny zaznają błogosławieństwaⁱ. **31** Kapłani nie mogą jeść żadnego padłego czy rozszarpanego ptaka ani zwierzęcia^j.”

45 „Gdy będziecie rozdzielać ziemię jako dziedzictwo^k, macie złożyć jako dar dla Jehowy świętą część^l—obszar długi na 25 000 łokci^m i szeroki na 10 000 łokci^m. Cały ten teren będzie stanowić świętą część. **2** W jego obrębie na święte miejsceⁿ zostanie wydzielony kwadrat o wymiarach 500 łokci na 500ⁿ, wokół którego z każdej strony będzie pastwisko o szerokości 50 łokci^o. **3** Odmierzycie więc teren długi na 25 000 i szeroki na 10 000, w którego

44:27, 29; 45:2 *Zob. Słowniczek pojęć.

45:1 *Chodzi o długie łokcie. Zob. *Do-datek B14*. **45:2** *Dosl. „500 na 500”.

obróbie będzie sanktuarium, coś szczególnie świętego. **4** Będzie to święta część dla kapłanów^a, pełniących służbę w sanktuarium—dla tych, którzy zbliżają się do Jehowy, żeby Mu usługiwać^b. Będzie to miejsce na ich domy i święte miejsce na sanktuarium.

5 „Lewitom, pełniącym służbę w świątyni, przypadnie teren długi na 25 000 łokci i szeroki na 10 000 łokci^c. Otrzymają też na własność 20 jadalni^d.”

6 „Na własność miasta przeznaczycie teren długi na 25 000 łokci (tak samo jak święty dar) i szeroki na 5000 łokci^e. Przypadnie to całemu domowi Izraela.

7 „A naczelnikowi przypadnie ziemia po obu stronach świętego daru oraz terenu przydzielonego miastu, zaraz za świętym darem i własnością miasta—po stronie zachodniej i po stronie wschodniej. Jej długość od granicy zachodniej do granicy wschodniej będzie taka sama jak długość terytoriów sąsiadujących z nią plemion^f. **8** Ziemia ta stanie się w Izraelu jego własnością. I moi naczelnicy nie będą już gnębić mojego ludu^g. Dadzą Izraelitom^h ziemię z uwzględnieniem ich plemion^h.”

9 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Dostyc tego, naczelnicy Izraela!”

„Zaprzestańcie przemocy i ucisku i róbcie to, co sprawiedliwe i praweⁱ. Przestańcie zagrabiać własność mojego ludu^j—oświadczaj Wszechwładny Pan, Jehowa. **10** „Macie używać dokładnej wagi, dokładnej efy^k i dokładnego bata^k. **11** Dla efy i dla bata należy ustalić jednakową objętość. Wzorcem do ustalenia tej miary ma być cho-

ROZDZ. 45

a Eze 48:10, 11

b Eze 40:46

c Eze 48:13

d Eze 40:17

e Eze 48:15

f Eze 48:21

g Iz 32:1

Iz 60:17

Jer 22:17

Jer 23:5

Eze 22:27

Eze 46:18

Mi 3:1-3

h Joz 11:23

i Jer 22:3

Mi 6:8

Za 8:16

j Mi 2:2

k Kpl 19:36

Prz 11:1

Am 8:5

Mi 6:10, 11

szpalta 2

a Wj 30:13

b Kpl 2:1

c Kpl 1:10

d Kpl 3:1

e Kpl 1:4

Kpl 6:30

Heb 9:22

f Wj 30:14

g 1Kn 16:2

2Kn 30:24

h 1Kl 8:64

i 2Kn 35:7

j Iz 66:23

k Pwt 16:16

2Kn 8:12, 13

2Kn 31:3

l Kpl 16:16

mer. Zarówno bat, jak i efa ma odpowiadać dziesiątej części chomera^{*}. **12** Sykl^{*a} ma odpowiadać 20 gerom^{*}. A 20 syklów plus 25 syklów plus 15 syklów ma być miarą mane^{**}.”

13 „Macie składać takie dary: szóstą część efy z każdego chomera pszenicy oraz szóstą część efy z każdego chomera jęczmienia. **14** Jeśli chodzi o oliwę, należy ją odmierzać w batach. Bat to dziesiąta część kora^{*}, a 10 batów to chomer, bo 10 batów jest równe chomero- wi. **15** Spośród żywego inwentarza Izraela należy składać jedną owcę z każdych 200 sztuk. Wszystko to ma być przeznaczane na ofiary zbożowe^{*b}, na całopalenia^c i na ofiary współuczestnictwa^{*d}, żeby można było dokonać za lud przebłagania^{*e}—oświadczaj Wszechwładny Pan, Jehowa.

16 „Cały lud tej ziemi będzie przynosić te dary^f naczelnikowi Izraela. **17** Ale naczelnik będzie odpowiedzialny za całopalenia^g, ofiary zbożowe^h i ofiary płynne składane podczas świątⁱ—w każdy ów i szabatⁱ—i podczas wszystkich okresów świątecznych domu Izraela^k. To on będzie zapewniał ofiary za grzech, ofiary zbożowe, całopalenia i ofiary współuczestnictwa, żeby można było dokonać przebłagania za dom Izraela^l.”

18 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „W pierwszym dniu miesiąca pierwszego masz wziąć zdrowego młodego byka ze stada i oczyścić z grzechu sanktuarium^l. **19** Kapłan weźmie nieco krwi ofiary za grzech i posmaruje nią węgar świąty-

45:12 ^{*}Lub „miną”. Zob. Dodatek B14.

45:14 ^{*}Kor odpowiadał 220 l. Zob. Dodatek B14.

45:15 ^{*}Zob. Słowniczek pojęć.

45:5 ^{*}Lub „sal”. **45:8** ^{*}Dost. „domowi Izraela”. **45:10-12** ^{*}Zob. Dodatek B14.

ni^a, cztery narożniki dużego elementu ołtarza i węgar bramy na dziedzińcu wewnętrznym. **20** To samo zrobisz siódmego dnia miesiąca za każdego, kto zgrzeszył przez pomyłkę lub z niewiedzy^b. I dokonacie prześlągnięcia za świątynię^c.

21 „W 14 dniu miesiąca pierwszego będziecie obchodzić święto Paschy^d. Przez siedem dni macie jeść prażony chleb^e. **22** Tego dnia naczelnik dostarczy za samego siebie i za cały lud tej ziemi młodego byka na ofiarę za grzech^f. **23** A codziennie przez siedem dni święta będzie dostarczał na całopalenie dla Jehowy siedem zdrowych młodych byków i siedem zdrowych baranów^g, a na ofiarę za grzech—kozła. **24** Na ofiarę zbożową ma dostarczyć po efie mąki na każdego młodego byka i po efie mąki na każdego barana, a na każdą efę mąki hin^h oliwy.

25 „W 15 dniu miesiąca siódmego ma dostarczyć taką samą ofiarę za grzech, ofiarę całopaleną, ofiarę zbożową i oliwę. Ma to robić przez siedem dni świętaⁱ”^h.

46 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Brama na dziedzińcu wewnętrznym zwrócona na wschód^j przez sześć dni roboczych^k ma pozostawać zamknięta^k, a w dniu szabatu ma być otwarta. Ma też być otwarta w dniu nowiu. **2** Naczelnik wejdzie wtedy z zewnątrz przez portyk bramy^l i stanie przy jej węgarze. Kapłani złożą jego całopalenia i jego ofiary współuczestnictwa^m, a on pokłoni się przy progu bramy i wyjdzie. Ale bramy nie należy zamykać aż do wieczora. **3** Przy wejściu do

ROZDZ. 45

a Eze 41:21

b Kpl 4:27, 28

c Kpl 16:20

d Kpl 23:5

e Wj 12:18

f Kpl 4:13, 14

g Kpl 23:8

h Kpl 23:34

Pwt 16:13

2Kn 7:8

Za 14:16

ROZDZ. 46

i Eze 40:32

j Wj 20:9

k Eze 44:1, 2

l Eze 44:3

szpalta 2

a Ps 81:3
Iz 66:23b Lb 28:9, 10
Eze 45:17

c Eze 46:11

d Lb 28:11-15

e Eze 46:2

f Wj 23:14
Pwt 16:16

g Eze 40:20

h Eze 40:24

i Eze 45:21, 24
Eze 46:6, 7

j Kpl 1:3

tej bramy również lud tej ziemi ma kłaniać się przed Jehową podczas szabatów i dni nowiu^a.

4 „Na całopalenie, które naczelnikłoży Jehowie w dzień szabatu, ma się składać sześć zdrowych baranków i zdrowy baran^b. **5** Na ofiarę zbożową^c złoży on po efie^d mąki na barana, na baranki tyle, ile może dać, a na każdą efę mąki hin^e oliwy^c. **6** W dzień nowiu złoży zdrowego młodego byka ze stada, sześć baranków i jednego barana. Wszystkie one mają być zdrowe^d. **7** Na ofiarę zbożową ma złożyć efę mąki na młodego byka, efę mąki na barana, na baranki tyle, na ile go stać, a na każdą efę mąki hin oliwy.

8 „Gdy naczelnik będzie wchodził, ma wejść przez portyk bramy. Tą samą drogą ma wyjść^e. **9** A gdy podczas świąt^f będzie przychodził przed Jehową lud tej ziemi, żeby Mu oddać cześć, wtedy ten, kto wejdzie przez bramę północną^g, ma wyjść przez bramę południową^h, a ten, kto wejdzie przez bramę południową, ma wyjść przez bramę północną. Nikt nie może wracać przez bramę, którą wszedł, lecz ma wyjść przez bramę po przeciwnej stronie. **10** Kiedy będą wchodzić, ma z nimi wejść naczelnik, który wśród nich jest, a gdy będą wychodzić, wtedy on też ma wyjść. **11** Podczas świąt i okresów świątecznych na ofiarę zbożową ma on złożyć efę mąki na młodego byka, efę mąki na barana, na baranki tyle, ile może dać, a na każdą efę mąki hin oliwyⁱ.

12 „Kiedy naczelnik dostarczy całopalenie^j albo ofiary współuczestnictwa jako dobrowolną ofiarę dla Jehowy, należy mu otworzyć bramę zwróconą na wschód. I złoży swoje całopalenie i swoje ofiary współuczestnictwa, tak jak to robi w dzień

szabatu^a. Po jego wyjściu brame należy zamknąć^b.

13 „Codziennie na całopalenie dla Jehowy należy dostarczać zdrowego rocznego baranka^c. Należy to robić każdego rana. **14** Razem z nim każdego rana należy składać jako ofiarę zbożową—stałą ofiarę zbożową dla Jehowy—szóstą część efy najlepszej maki i trzecią część hinu oliwy do pokropienia maki. Będzie to trwałe postanowienie. **15** Każdego rana należy dostarczać baranka, ofiarę zbożową i oliwę na stałą ofiarę całopalną’.

16 „Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Jeśli naczelnik da każdemu ze swoich synów jakiś dar jako dziedzictwo, będzie to należeć do jego synów. Będzie to ich dziedziczna własność. **17** Ale jeśli da jakiś dar ze swojego dziedzictwa jednemu ze swych sług, będzie to do niego należeć do roku wyzwolenia^d. Potem powróci do naczelnika. Tylko dziedzictwo jego synów będzie na stałe należeć do nich. **18** Naczelnik nie może nic wziąć z dziedzictwa ludu, nikomu nie może odebrać jego własności. To ze swojej własności ma dać dziedzictwo swym synom, żeby nikt spośród mojego ludu nie został wypędzony ze swej własności”.

19 Potem poprowadził mnie przez wejście^e przy bramie prowadzącej do świętych jadalni* należących do kapłanów—jadalni zwróconych na północ^f. Za nimi, po stronie zachodniej, zobaczyłem jakieś miejsce. **20** I powiedział do mnie: „W tym miejscu kapłani będą gotować ofiary za przewinienie i ofiary za grzech oraz piec ofiary zbożowe^g, żeby nic nie wynosić

46:19 *Lub „sal”.

ROZDZ. 46

a Eze 45:17

b Eze 46:1, 2

c Wj 29:38

Lb 28:3, 5

d Kpl 25:10

e Eze 42:9

f Eze 42:1

g Kpl 2:4, 5

szpalta 2

a Eze 44:19

b 2Kn 35:13

ROZDZ. 47

c Eze 41:2

d Za 13:1

Za 14:8

Obj 22:1

e Eze 40:20

f Eze 40:6

Eze 44:1, 2

g Eze 40:3

Obj 21:15

na dziedziniec zewnętrzny i nie przenosić świętości* na lud”^a.

21 Wyprowadził mnie na dziedziniec zewnętrzny i poprowadził do czterech jego narożników. Przy każdym z tych narożników zobaczyłem dziedziniec.

22 Przy czterech narożnikach dziedzińca były małe dziedzińce, długie na 40 łokci* i szerokie na 30 łokci. Wszystkie miały takie same wymiary^g. **23** Dookoła nich wszystkich były murki, poniżej których znajdowały się paleniska służące do gotowania ofiar. **24** Wtedy rzekł do mnie: „W tych miejscach usługujący w świątyni mają gotować ofiary ludu”^b.

47 Następnie zaprowadził mnie z powrotem przed wejście do świątyni^c. Zobaczyłem tam, że spod progu świątyni—której przednia strona była zwrócona na wschód—w kierunku wschodnim wypływa woda^d. Wypływała ona z prawej strony świątyni, na południe od ołtarza.

2 Potem wyprowadził mnie przez bramę północną^e na zewnątrz i poprowadził dookoła do bramy zewnętrznej zwróconej na wschód^f. Zobaczyłem tam, że z prawej strony sączy się woda.

3 Poszedł w kierunku wschodnim ze sznurem mierniczym w ręce^g, odmierzył 1000 łokci* i kazał mi przejść przez wodę. Sięgała ona po kostki.

4 Następnie znów odmierzył 1000 i kazał mi przejść przez wodę. Sięgała ona po kolana.

Po raz kolejny odmierzył 1000 i kazał mi przejść przez wodę. Sięgała ona po biodra.

46:20 *Dost. „nie uświęcać”. 46:22; 47:3 *Chodzi o długie łokcie. Zob. Dodatek B14. 46:22 *Lub „wszystkie cztery razem z narożnymi konstrukcjami miały taki sam wymiar”.

5 Potem jeszcze raz odmierzył 1000 i była to już rzeka, której nie mogłem przejść. Woda była tak głęboka, że trzeba by ją przepłynąć. Była to rzeka, przez którą nie dało się przejść.

6 Wtedy powiedział do mnie: „Synu człowieczy, czy to widziasz?”.

Następnie kazał mi wrócić na brzeg. 7 Kiedy wróciłem, zobaczyłem po obu stronach rzeki bardzo dużo drzew^a. 8 I rzekł do mnie: „Ta woda kieruje się na wschód kraju i płynie przez Arabę^{*b}, by w końcu wpaść do morza^c. A kiedy wpadnie do morza^c, woda w nim stanie się słodka^d. 9 I wszędzie, gdzie dotrą wezbrane wody tej rzeki^e, zaroi się od żywych stworzeń^f. Tam, gdzie popłyną, będzie mnóstwo ryb. Woda morska stanie się słodka i gdziekolwiek dotrze ta rzeka, wszystko tam będzie żyło.

10 „Ryby będą stać nad morzem od En-Gedi^d aż do En-Eglaim i będą suszyć sieci^e. Będzie w nim mnóstwo wszelkiego rodzaju ryb—jak w Morzu Wielkim^g.”.

11 „Ale jego mokrada i bagna nie staną się słodkie. Zostaną wydane na pastwę soli^f.”.

12 „Nad brzegami tej rzeki, po jednej i po drugiej stronie, będą rosnąć wszelkiego rodzaju drzewa zapewniające pokarm. Ich liście nie uschną, a ich owoce nigdy nie zabraknie. Każdego miesiąca będą rodzić nowe owoce, bo będzie je nawadniać woda z sanktuarium^g. Ich owoce będą służyć za pokarm, a liście do uzdrawiania^h.”.

47:8 *Lub „pustynną równinę”. 47:8, 18 ^cChodzi o Morze Słone (Marte). 47:8 ^aLub „zostanie uzdrowiona”. 47:9 *Dost. „[gdzie dotrą] dwa potoki”. *Lub „dusz”. 47:10 *Lub „niewody”. *Czyli Morzu Śródziemnym.

ROZDZ. 47

a Obj 22:1, 2

b Pwt 4:47, 49

c Za 14:8

d Joz 15:20, 62
2Kn 20:2

e Lb 34:2, 6

f Pwt 29:22, 23
Ps 107:33, 34
Jer 17:6

g Eze 47:1

h Obj 22:1, 2

szpalta 2

a Rdz 48:5
1Kn 5:1
Eze 48:5

b Rdz 26:3
Rdz 28:13

c Eze 48:1

d Lb 34:2, 8

e Lb 13:21

f 2Sm 8:8

g Eze 47:18

h Lb 34:2, 9

i Eze 48:1

j Lb 32:1

k Pwt 32:51

l Eze 48:28

m Lb 34:2, 8

13 Tak mówi Wszechwładny Pan, Jehowa: „Ziemie tę dacie jako dziedzictwo 12 plemionom Izraela. Potomkowie Józefa dostaną dwie części^a. 14 Odziedziczycie ją i każdy otrzyma po równo^b. Przysiągłem, że dam ją waszym praojcom^b, i teraz to wam przypadnie ona jako dziedzictwo.

15 „Oto północna granica tej ziemi: Będzie się ona ciągnąć od Morza Wielkiego po drogę prowadzącą do Chetlonu^c, będzie bieć w kierunku Cedadu^d, 16 Chamatu^e, Beroty^f, Sibraim (między terytorium Damaszku a terytorium Chamatu) i do Chacer-Hattichon (przy granicy z Chauranem)^g. 17 Granica ta będzie więc bieć od morza do Chacar-Enon^h, wzdłuż terytorium Damaszku—na północ od niego—i wzdłuż terytorium Chamatuⁱ. Taka będzie granica północna.

18 „Granica wschodnia będzie bieć między Chauranem a Damazkiem i wzdłuż Jordanu między Gileadem^j a ziemią Izraela. Macie mierzyć od granicy^k do wschodniego morza^k. Taka będzie granica wschodnia.

19 „Granica południowa^k będzie bieć od Tamaru do wód Meribat-Kadesz^k, następnie do wadi^k i do Morza Wielkiego^l. Taka będzie granica południowa^k.”.

20 „Granica zachodnia będzie Morze Wielkie—od granicy^k aż do punktu naprzeciw Lebo-Chamat^m. Taka będzie granica zachodnia^k.”.

47:14 *Dost. „jak jego brat”. 47:18 *Chodzi o granicę północną. 47:19 *Dost. „strona południowa na południu”. ^cChodzi o Dolinę Potoku Egipskiego, czyli „Wadi Egiptu”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Wadi”. 47:20 *Chodzi o granicę południową. *Lub „wejścia do Chamatu”.

21 „Macie rozdzielić tę ziemię między siebie, między 12 plemion Izraela. **22** Macie rozdzielić ją jako dziedzictwo między siebie i osiadłych wśród was cudzoziemców, którym wśród was urodziły się dzieci. Będą oni dla was jak rodowici Izraelici. Otrzymają dziedzictwo razem z wami, wśród plemion Izraela. **23** Osiadłemu cudzoziemcowi macie przydzielić dziedzictwo na terytorium tego plemienia, wśród którego zamieszkał” — oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa.

48 „Oto terytoria plemion — wymienionych według nazw — począwszy od północnego krańca: Przydział Dana^a rozciąga się wzdłuż drogi prowadzącej do Chetlonu, do Lebo-Chamat^{*b} i Chacar-Enan, wzdłuż terytorium Damaszku, na północ od niego, w pobliżu Chamatu^c. Rozciąga się od wschodniej do zachodniej granicy. **2** Z terytorium Dana graniczy przydział Aszera^d. Rozciąga się on od wschodniej do zachodniej granicy. **3** Z terytorium Aszera graniczy przydział Naftalego^e. Rozciąga się on od wschodniej do zachodniej granicy. **4** Z terytorium Naftalego graniczy przydział Manasses^f. Rozciąga się on od wschodniej do zachodniej granicy. **5** Z terytorium Manasses graniczy przydział Efraima^g. Rozciąga się on od wschodniej do zachodniej granicy. **6** Z terytorium Efraima graniczy przydział Rubena^h. Rozciąga się on od wschodniej do zachodniej granicy. **7** Z terytorium Rubena graniczy przydział Judyⁱ. Rozciąga się on od wschodniej do zachodniej granicy. **8** Z terytorium Judy — od

48:1 *Lub „wejścia do Chamatu”.

ROZDZ. 48

a Joz 19:40

b Lb 34:2, 8

c Eze 47:15-17

d Joz 19:24

e Joz 19:32

f Joz 13:29

g Joz 17:17, 18

h Joz 18:7

i Joz 15:1
Joz 19:9

szpalta 2

a Eze 45:1

b Lb 35:2
Eze 45:3, 4c Eze 40:46
Eze 44:15d Jer 23:11
Eze 22:26

e Eze 45:6

wschodu do zachodu — ma graniczyć ziemia, którą wydzielicie jako dar. Ma być szeroka na 25 000 łokci^{*a} i długa jak terytoria sąsiadujących z nią plemion, rozciągające się od wschodniej do zachodniej granicy. Pośrodku tej ziemi będzie sanktuarium.

9 „Obszar, który przeznaczycie jako dar dla Jehowy, będzie długi na 25 000 łokci i szeroki na 10 000 łokci. **10** Będzie to święty dar dla kapłanów^b. Od północy będzie mieć 25 000 łokci, od zachodu 10 000, od wschodu 10 000 i 25 000 od południa. A pośrodku niego będzie sanktuarium Jehowy. **11** Przypadnie on uświęconym kapłanom spośród synów Cadoka^c, tym, którzy wypełniali obowiązki wobec mnie i którzy ode mnie nie odeszli, gdy to zrobili Izraelici i Lewici^d. **12** Otrzymają go — jako coś szczególnie świętego — spośród ziemi wydzielonej jako dar. Obszar ten będzie graniczyć z przydziałem Lewitów.

13 „Przydział Lewitów — tuż obok terenu przydzielonego kapłanom — będzie długi na 25 000 łokci i szeroki na 10 000 łokci (całkowita długość będzie wynosić 25 000, a szerokość 10 000). **14** Nic z tej najwyborniejszej części ziemi nie mogą sprzedać, zamienić ani oddać komuś innemu, bo jest ona dla Jehowy czymś świętym.

15 „Pozostały teren, szeroki na 5000 łokci i rozciągający się wzdłuż granicy na 25 000 łokci, będzie przeznaczony do powszechnego użytku, przypadnie miastu^e i będzie służyć za teren mieszkalny i pastwiska.

48:8 *Chodzi o długie łokcie. Zob. *Do-datek B14*.

Miasto będzie pośrodku niego^a. **16** Wymiary miasta będą następujące: Północna granica będzie mieć 4500 łokci, południowa 4500, wschodnia 4500 i zachodnia 4500. **17** Pastwiska należące do miasta będą mieć 250 łokci na północy, 250 na południu, 250 na wschodzie i 250 na zachodzie.

18 „Długość tego pozostałego terenu będzie odpowiadać długości świętego daru^b, będzie taka sama jak granica świętego daru: 10 000 łokci na wschód i 10 000 na zachód. Z płodów tej ziemi będą korzystać osoby świadczące usługi dla miasta. **19** Uprawiać ją będą świadczący usługi dla miasta ze wszystkich plemion Izraela^c.

20 „Cały dar, który wydzielić, będzie mieć 25 000 łokci na 25 000 łokci. W jego skład będzie wchodził święty dar razem z własnością miasta.

21 „Ziemia po obu stronach świętego daru i własności miasta będzie należeć do naczelnika^d. Wzdłuż wschodniej i zachodniej granicy świętego daru będzie się rozciągać na 25 000 łokci, a jej długość będzie taka jak długość terytoriów sąsiadujących z nią plemion. Ziemia ta przypadnie naczelnikowi. Święty dar i sanktuarium świątyni będzie pośrodku niej.

22 „Między ziemią należącą do naczelnika będzie też własność Lewitów oraz własność miasta. Ziemia naczelnika będzie graniczyć z terytorium Judy^e i terytorium Beniamina.

23 „Jeśli chodzi o pozostałe plemiona, przydział Beniamina rozciąga się od wschodniej do zachodniej granicy^f. **24** Z terytorium Beniamina graniczy przydział Symeona^g. Rozciąga się on od wschodniej do zachodniej

ROZDZ. 48

a Eze 48:35

b Eze 45:1

c Eze 45:6

d Eze 45:7

e Eze 48:8

f Joz 18:11

g Joz 19:1

szpalta 2

a Joz 19:17

b Joz 19:10

c Rdz 49:13

d Joz 18:7

e Eze 47:19

f Lb 20:13

g Rdz 15:18

h Lb 34:2

i Eze 47:13

j Eze 48:16

k Jer 3:17

Jl 3:21

Za 2:10

granicy. **25** Z terytorium Symeona graniczy przydział Issachara^a. Rozciąga się on od wschodniej do zachodniej granicy. **26** Z terytorium Issachara graniczy przydział Zebulona^b. Rozciąga się on od wschodniej do zachodniej granicy^c. **27** Z terytorium Zebulona graniczy przydział Gada^d. Rozciąga się on od wschodniej do zachodniej granicy. **28** Południowa granica będzie biec wzdłuż terytorium Gada—od Tamaru^e do wód Meribat-Kadesz^f, do wadi^g i do Morza Wielkiego^h.

29 „Taka jest ziemia, którą przydzielicie jako dziedzictwo plemionom Izraela^h. Takie będą ich terytoriaⁱ—oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa.

30 „A oto miasto i jego wyjścia: Północna granica będzie mieć 4500 łokci^j.

31 „Bramy miasta będą nazywane od plemion Izraela. Po stronie północnej będą trzy bramy: brama Rubena, brama Judy i brama Lewiego.

32 „Wschodnia granica będzie mieć 4500 łokci. Będą tam trzy bramy: brama Józefa, brama Beniamina i brama Dana.

33 „Południowa granica będzie mieć 4500 łokci. Będą tam trzy bramy: brama Symeona, brama Issachara i brama Zebulona.

34 „Zachodnia granica będzie mieć 4500 łokci. Będą tam trzy bramy: brama Gada, brama Aszera i brama Naftalego.

35 „Obwód miasta będzie wynosić 18 000 łokci. A jego nazwa od tego dnia będzie brzmieć: „Jest tam Jehowa”^k.

48:28 *Chodzi o Dolinę Potoku Egipskiego, czyli „Wadi Egiptu”. Zob. Słownik pojęć, hasło „Wadi”. *Czyli Morza Śródziemnego.

KSIEGA DANIELA

ZARYS TREŚCI

- 1 Babilończycy oblegają Jerozolimę (1, 2)
Specjalne szkolenie dla młodych jeńców z rodu królewskiego (3-5)
Wierność czterech Hebrajczyków poddana próbie (6-21)
- 2 Niepokojący sen Nabuchodonozora (1-4)
Żaden mędrzec nie potrafi opowiedzieć snu (5-13)
Daniel zwraca się do Boga o pomoc (14-18)
Daniel wysławia Boga za wyjawienie tajemnicy (19-23)
Daniel mówi, co się przyśniło królowi (24-35)
Wyjaśnienie znaczenia snu (36-45)
 Królestwo wyobrażone przez kamień zmiążdży posąg (44, 45)
Daniel uhonorowany przez króla (46-49)
- 3 Złoty posąg króla Nabuchodonozora (1-7)
Rozkaz oddania czci posągowi (4-6)
Trzej Hebrajczycy oskarżeni o sprzeciwienie się rozkazowi (8-18)
 „Nie będziemy służyć twoim bogom” (18)
Trzej Hebrajczycy wrzuceni do rozpalonego pieca (19-23)
Cudowne ocalenie (24-27)
Król chwali Boga Hebrajczyków (28-30)
- 4 Król Nabuchodonozor uznaje władzę Boga (1-3)
Sen króla o drzewie (4-18)
 Drzewo ścięte na siedem czasów (16)
 Bóg jest Władcą nad królestwami ludzkimi (17)
Daniel wyjaśnia sen (19-27)
Pierwsze spełnienie snu (28-36)
 Król traci zmysły na siedem czasów (32, 33)
Król wysławia Boga niebios (37)
- 5 Uczta króla Baltazara (1-4)
Napis na ścianie (5-12)
Daniel wezwany, żeby wyjaśnić znaczenie napisu (13-25)
Znaczenie napisu: Babilon upadnie (26-31)
- 6 Urzędnicy perscy spiskują przeciwko Danielowi (1-9)
Daniel nie przestaje się modlić (10-15)
- Daniel wrzucony do lwiej jamy (16-24)
Król Dariusz wysławia Boga Daniela (25-28)
- 7 Wizja czterech bestii (1-8)
 Wyrasta zuchwały mały róg (8)
Istniejący od Dni Pradawnych zwołuje Sąd (9-14)
 Syn człowieczy zostaje królem (13, 14)
Daniel poznaje wyjaśnienie (15-28)
 Cztery bestie to czterech królów (17)
 Święci otrzymają królestwo (18)
 Powstanie 10 rogów, czyli 10 królów (24)
- 8 Wizja barana i kozła (1-14)
 Mały róg bardzo się wywyższa (9-12)
 „Aż minie 2300 wieczorów i poranków” (14)
Gabriel wyjaśnia wizję (15-27)
 Kim jest baran i kozioł (20, 21)
 Król o groźnym wyglądzie (23-25)
- 9 Daniel wyznaje grzechy w modlitwie (1-19)
 Spustoszenie ma trwać 70 lat (2)
Przybywa Gabriel (20-23)
Prorocтво o 70 tygodniach (24-27)
 Mesjasz pojawi się po upływie 69 tygodni (25)
 Mesjasz zostanie zgładzony (26)
 Miasto i święte miejsce zostaną zniszczone (26)
- 10 Do Daniela przybywa posłaniec od Boga (1-21)
 Michał pomaga aniołowi (13)
- 11 Królowie Persji i Grecji (1-4)
 Król południa i król północy (5-45)
 Pojawienie się poborca (20)
 Zgładzenie Wodza przymierza (22)
 Oddawanie chwały bogu twierdzy (38)
Przepychanka między królem południa a królem północy (40)
Niepokojące wieści ze wschodu i północy (44)
- 12 Czas końca i dalsza przyszłość (1-13)
 Powstanie Michał (1)
 Wnikliwi będą jaśnieć (3)
 Nastanie obfitość prawdziwej wiedzy (4)
Daniel powstanie, by otrzymać swój dział (13)

1 W trzecim roku panowania Jehojakima^a, króla Judy, Nabuchodonozor*, król Babilonu, przybył pod Jerozolimę i zaczął ją oblegać^b. **2** Po pewnym czasie Jehowa wydał w jego rękę Jehojakima, króla Judy^c, oraz część sprzętów z domu* prawdziwego Boga. Nabuchodonozor zabrał je do ziemi Szinear^d, do domu^e swojego boga, i umieścił je w skarbcu swojego boga^e.

3 Potem król rozkazał Aszpenazowi, przełożonemu dworzan, żeby przyprowadził niektórych Izraelitów*, a wśród nich potomków królewskich i dzieci dostojników^f. **4** Miał wybrać młodych ludzi* bez żadnej wady, którzy dobrze się prezentowali, odznaczeni się mądrością, wiedzą i rozeznaniem^g i nadawali się do pełnienia służby w pałacu królewskim. Miał ich nauczyć pisma^h i języka Chaldejczyków. **5** Poza tym król polecił dostarczać im codziennie porcję przysmaków ze swojego stołu oraz wino, które pijał. Mieli być szkoleni* przez trzy lata, żeby później rozpocząć służbę u króla.

6 Wśród nich było kilku młodzieńców z plemienia* Judy: Daniel^h, Chananiaszⁱ, Miszael^j i Azariasz^k. **7** Przełożony dworzan nadał im imiona*: Danielowi dał imię Belteszaccar^l, Chananiaszowi—Szadrach, Miszaelowi—

ROZDZ. 1

a 2Kń 36:4
Jer 22:18, 19
Jer 36:30

b Pwt 28:49, 50
2Kl 24:1
2Kń 36:5, 6

c Iz 42:24

d Rdz 10:9, 10

e 2Kń 36:7
Ezd 1:7

f 2Kl 20:16, 18

g Dn 1:17, 20
Dn 5:11, 12

h Dn 2:48
Dn 5:13, 29

i Dn 2:17, 18

j Dn 4:8
Dn 5:12

szpalta 2

a Dn 2:49
Dn 3:12, 28

b 1Kl 8:49, 50
Ps 106:44, 46

Meszach, Azariaszowi—Abed-Nego^a.

8 Ale Daniel postanowił w sercu, że nie skala się przysmakami ze stołu króla ani winem, które on pijał. Poprosił więc przełożonego dworzan, żeby nie musiał się w ten sposób kalać. **9** A prawdziwy Bóg sprawił, że przełożony dworzan okazywał Danielowi przychylność* i miłosierdzie^b. **10** Dworzanin ten powiedział jednak do Daniela: „Boję się swojego pana, króla, który postanowił, co macie pić i jeść. A jeśli zobaczy, że wygłądacie gorzej niż inni młodzi ludzie* w waszym wieku? Przez was król uzna mnie* za winnego”. **11** Wtedy Daniel zwrócił się do opiekuna, którego przełożony dworzan ustanowił nad Danielem, Chananiaszem, Miszaelem i Azariaszem: **12** „Proszę cię, wypróbuj swoich sług przez 10 dni—niech nam dadzą do jedzenia warzywa, a do picia wodę. **13** Potem zobaczysz, jak wyglądamy w porównaniu z młodymi ludźmi*, którzy jedzą przysmarki ze stołu królewskiego. I wtedy zdecydujesz, co z nami zrobić”.

14 Opiekun zgodził się na ich propozycję i poddał ich dziesięciodniowej próbie. **15** A po 10 dniach wyglądali lepiej i zdrowiej* niż wszyscy młodzi ludzie*, którzy karmili się ze stołu królewskiego. **16** Dlatego opiekun dalej dawał im warzywa zamiast przeznaczonych dla nich przysmaków i wina. **17** I tych czterech młodzieńców* prawdziwy Bóg obdarzył wiedzą, mądrością oraz umiejętnością wnikaną we wszelkie pisma. Daniel otrzymał

1:9 *Lub „życzliwość”. **1:10** *Dost. „moją głowę”. **1:13** *Dost. „dziećmi”. **1:15** *Dost. „tłusto na ciele”.

1:1 *Lub „Nebukadneczar”. 1:2 *Lub „ze świątyni”. *Czyli do Babilonii. ^aLub „świątyni”. 1:3 *Dost. „synów Izraela”. 1:4, 10, 15, 17 *Dost. „dzieci”. 1:4 *Lub „zapoznać z pismami”. 1:5 *Możliwe też „żywieni”. 1:6 *Dost. „z synów”. *Imię to znaczy „moim sędzią jest Bóg”. ^aImię to znaczy „Jehowa okazał przychylność”. ^bImię to może znaczyć „któż jest jak Bóg?”. ^cImię to znaczy „Jehowa pomaga”. 1:7 *Chodzi o imiona babilońskie.

też umiejętność wyjaśniania wszelkiego rodzaju wizji i snów^a.

18 Kiedy nadszedł czas wyznaczony przez króla Nabuchodonozora^b, przełożony dworzan przyprowadził do niego wszystkich młodych ludzi. **19** Król porozmawiał z nimi i w całej grupie nie znalazł się nikt taki jak Daniel, Chananiasz, Miszael oraz Azariasz^c. Zaczeli więc usługiwać królowi. **20** I król stwierdził, że w każdej sprawie wymagającej mądrości i zrozumienia, o którą ich pytał, dziesięciokrotnie przewyższają wszystkich kapłanów zajmujących się magią i zaklinaczy^d w całym jego królestwie. **21** Daniel pozostał tam aż do pierwszego roku króla Cyrusa^e.

2 W drugim roku swojego panowania król Nabuchodonozor^{*} miał sny, które go[#] tak zaniepokoiły, że nie mógł spać. **2** Dlatego rozkazał wezwać kapłanów zajmujących się magią, zaklinaczy, uprawiających czary i Chaldejczyków^{*}, żeby opowiedzieli mu jego sny. Przybyli więc i stanęli przed nim^g. **3** Wtedy król rzekł do nich: „Jestem^{*} zaniepokojony, bo przyśnił mi się jakiś sen. I chcę wiedzieć, co mi się śniło”. **4** Chaldejczycy odpowiedzieli mu po aramejsku^h: „Królu, żyj na wieki! Opowiedz swoim sługom ten sen, a my go wyjaśnimy”.

5 Król odezwał się do Chaldejczyków: „To moja nieodwołalna decyzja: Jeżeli mi nie powiecie, co mi się śniło, i nie podacie wyjaśnienia, zostaniecie rozsie-

2:1 *Lub „Nebukadneccar”. [#]Dośł. „jego ducha”. 2:2 *Chodzi o znawców wróżbiarstwa i astrologii. 2:3 *Dośł. „mój duch jest”. 2:4 *Fragment Dn 2:4b do 7:28 został pierwotnie spisany w języku aramejskim.

ROZDZ. 1

a Dn 1:20
Dn 4:9
Dn 5:11, 12

b Dn 1:5

c Dn 1:3, 6

d Dn 2:2
Dn 4:7
Dn 5:8

e Dn 6:28
Dn 10:1

ROZDZ. 2

f Dn 4:4, 5

g Dn 4:6, 7
Dn 5:7, 8

h 2Kl 18:26
Ezd 4:7
Iz 36:11

szpalta 2

a Dn 2:48
Dn 5:16, 29

b Dn 2:24

kani na kawałki, a wasze domy zamienią się w publiczne latryny^{*}. **6** Ale jeśli opowiecie sen i go wyjaśnicie, to was wynagrodzę—otrzymacie ode mnie dary i wielkie zaszczyty^a. Opowiedzcie mi więc ten sen i podajcie jego wyjaśnienie”.

7 Odpowiedzieli po raz drugi: „Niech król opowie swoim sługom sen, a my go wyjaśnimy”.

8 Król odrzekł: „Widzę, że próbowacie zyskać na czasie, bo dobrze wiecie, co oznacza moja nieodwołalna decyzja. **9** Jeśli nie opowiecie mi tego snu, żaden z was nie uniknie kary. Ale wy umówiliście się, że będziecie mnie okłamywać i zwodzić, dopóki sytuacja się nie zmieni. Dlatego opowiedzcie mi ten sen, a będę wiedział, że potraficie go wyjaśnić”.

10 Chaldejczycy odpowiedzieli królowi: „Nie ma na ziemi człowieka, który by potrafił zrobić to, czego król żąda, bo żaden wielki król ani namiestnik o nic takiego nie pytał żadnego kapłana zajmującego się magią ani zaklinacza, ani Chaldejczyka. **11** Żądanie króla jest trudne i nie ma nikogo, kto mógłby je spełnić, oprócz bogów, którzy przecież nie mieszkają wśród śmiertelników^{**}”.

12 Wtedy króla ogarnęła tak gwałtowna wściekłość, że rozkazał zgładzić wszystkich mędrców babilońskich^b. **13** Gdy wydano rozkaz i mędrcy mieli być zabici, szukano też Daniela i jego towarzyszy, żeby ich uśmiercić.

14 Wówczas Daniel, rozważnie dobierając słowa, porozmawiał dyskretnie z Ariochem, dowódcą królewskiej straży przy-

2:5 *Możliwe też „śmietniki; gnojowiska”. 2:11 *Dośł. „z ciałem”.

bocznej, który wyszedł, by pozabijać mędrców babilońskich.

15 Daniel zapytał Ariocha: „Dlaczego król wydał tak surowy rozkaz?”. Wtedy ten urzędnik królewski odpowiedział mu o całej sprawie^a. **16** Daniel poszedł więc i poprosił króla, żeby dał mu czas na wyjaśnienie snu.

17 Potem Daniel wrócił do domu i powiadomił o wszystkim swoich towarzyszy: Chananiasa, Miszaela i Azariasza. **18** Poprosił ich, żeby modlili się do Boga niebios o miłosierdzie w związku z tą tajemnicą, bo inaczej razem z nim zostaną zgładzeni, tak jak reszta mędrców babilońskich.

19 W nocy Daniel otrzymał wizję, w której wyjawiono mu tę tajemnicę^b. Wychwalał więc Boga niebios, **20** mówiąc:

„Niech imię Boga będzie wystawiane przez całą wieczność^c*,

bo tylko u Niego jest mądrość i potęga^c.

21 On zmienia czasy i pory^d, usuwa i ustanawia królów^e, daje mądrość mędrcom, a wiedzę tym, którzy wykazują rozeznanie^f.

22 On wyjawia sprawy głębokie i rzeczy ukryte^g.

Wie, co jest w ciemności^h, i u Niego mieszka światłoⁱ.

23 Tobie, Boże moich praocjów, składam dziękczynienia i Ciebie wysławiam, ponieważ udzieliłeś mi mądrości i siły.

A teraz oznajmiłeś mi to, o co Cię prosiiliśmy, wyjawileś nam, co martwiło króla^j”.

2:20 *Lub „od wieczności po wieczność”.

ROZDZ. 2

a Dn 2:9

b Dn 2:28

c 1Kn 29:11
Hi 12:13
Ps 147:5
Jer 32:17-19

d Dz 1:7

e 1Sm 2:7, 8
Ps 75:7
Jer 27:5
Dn 4:17

f Prz 2:6
Kzn 2:26
Jak 1:5

g Jer 33:3
1Ko 2:10

h Ps 139:12
Heb 4:13

i Ps 36:9
Ps 112:4

j Dn 1:17
Dn 2:28

szpalta 2

a Dn 2:12, 14

b Dn 1:3, 6

c Dn 1:7

d Rdz 41:15

e Dn 2:10, 11

f Rdz 40:8
Dn 1:17

g Dn 2:47

h Dn 2:37, 38
Dn 7:4

i Dn 5:28
Dn 7:5
Dn 8:3, 20

j Dn 2:39
Dn 7:6
Dn 8:5, 21

k Dn 7:7, 19

24 Potem Daniel poszedł do Ariocha, którego król wyznaczył do zgładzenia mędrców babilońskich^a, i powiedział: „Nie zabijaj mędrców. Wprowadź mnie przed króla, a ja wyjaśnię mu jego sen”.

25 Arioch szybko zaprowadził Daniela do króla i tak się do niego zwrócił: „Znalazłem wśród wygnańców judzkich^b człowieka, który potrafi podać królowi wyjaśnienie snu”. **26** Król zapytał więc Daniela, nazywanego też Belteszaccarem^c: „Czy rzeczywiście możesz mi opowiedzieć mój sen i go wyjaśnić?”^d. **27** Daniel odrzekł: „Żaden mędrzec ani zaklinacz, ani kapłan zajmujący się magią, ani astrolog nie zdoła królowi odsłonić tajemnicy, o którą król pyta^e. **28** Ale jest Bóg w niebiosach—Ten, który wyjawia tajemnice^f—i On oznajmił królowi Nabuchodonozorowi, co się ma wydarzyć pod koniec dni. Oto twój sen i wizje, które w nim^g oglądałeś:

29 „Królu, kiedy leżałeś na swoim łożu, naszły cię myśli dotyczące przyszłości, a Ten, który wyjawia tajemnice, oznajmił ci, co ma się wydarzyć. **30** Wyjawiono mi tę tajemnicę nie dlatego, że jestem mądrzejszy od innych ludzi, ale raczej dlatego, żebyś poznał, królu, wyjaśnienie snu i zrozumiał jego znaczenie^g.

31 „Zobaczyłeś, królu, ogromny posąg. Ten posąg, olbrzymi i lśniący nadzwyczajnym blaskiem, stał przed tobą, a jego wygląd budził przerażenie. **32** Głowa posągu była z czystego złota^h, jego pierś i ramiona były ze srebraⁱ, brzuch i uda z miedzi^j, **33** golenie z żelaza^k,

2:28 *Dost. „na swoim łożu”.

a stopy po części z żelaza, po części z gliny*^a. **34** Potem ujrzałeś, jak bez udziału rąk ludzkich został odcięty kamień i uderzył posąg w stopy z żelaza oraz gliny, i je zmiażdżył^b. **35** Wówczas żelazo, glina, miedź, srebro i złoto—wszystko razem zostało zmiażdżone i było jak plewy na klepisku w lecie. Poniósł je wiatr, tak że nie został po nich żaden ślad. A kamień, który uderzył w posąg, stał się wielką górą i wypełnił całą ziemię.

36 „Taki sen ci się przyśnił, królu, a teraz ci go wyjaśnimy. **37** Ty, o królu—królu królów, któremu Bóg niebios dał królestwo^c, potęgę, siłę oraz chwałę **38** i w którego rękę dał ludzi, gdziekolwiek mieszkają, jak też dzikie zwierzęta i ptaki* oraz którego uczynił władcą nad nimi wszystkimi^d—ty jesteś głową ze złota^e.

39 „Ale po tobie nastanie inne królestwo^f, mniej znaczące od twojego, a potem jeszcze inne, trzecie, z miedzi, które będzie sprawować władzę nad całą ziemią^g.

40 „Czwarte królestwo będzie mocne niczym żelazo^h. Bo jak żelazo miażdży i kruszy wszystko inne, tak samo to królestwo zmiażdży i zdruzgotuje wszystkie poprzednie królestwaⁱ.

41 „I widziałeś, że stopy oraz palce były po części z gliny garncarskiej i po części z żelaza, co oznacza, że królestwo to będzie podzielone, lecz będzie miało coś z twardości żelaza. Bo widziałeś żelazo zmieszane z miękką gliną. **42** A że palce u stóp były częściowo z żelaza,

2:33 *Lub „wypalanej gliny; uformowanej gliny”. 2:38 *Lub „skrzydlate stworzenia niebios”.

ROZDZ. 2

a Dn 2:40-42

b Dn 2:44, 45

c Jer 28:14
Dn 5:18

d Jer 27:5-7

e Dn 2:32
Dn 4:20-22f Iz 45:1
Jer 51:28, 29
Dn 5:28g Dn 7:6
Dn 8:5, 21
Dn 11:3h Dn 2:33
Dn 7:19, 23

i Dn 7:7

szpalta 2

a Rdz 49:10
Ps 2:6Mt 6:10
Łk 22:29
Jn 18:36
Obj 11:15
Obj 20:6b 2Sm 7:13
Iz 9:7
Dn 7:13, 14c Dn 4:17
Dn 7:27d Ps 2:7-9
Ps 110:5, 6
Obj 19:15e Dn 4:34
Łk 1:31-33

f Dn 2:34, 35

g Rdz 41:28
Dn 2:28h Rdz 41:39
Dn 1:17
Dn 2:28
Dn 4:9i Dn 2:6
Dn 5:16, 29

j Dn 1:7

a częściowo z gliny, królestwo to będzie po części mocne, a po części kruche. **43** To, że widziałeś żelazo zmieszane z miękką gliną, oznacza, że zmieszają się one z ludźmi*. Ale nie będą się trzymać razem, jedno z drugim, tak jak glina nie trzyma się żelaza.

44 „Za dni tych królów Bóg niebios ustanowi królestwo^a, które nigdy nie zostanie zniszczone^b. Królestwo to nie przejdzie w ręce żadnego innego ludu^c. Zmiażdży wszystkie te królestwa i położy im kres^d, lecz samo będzie trwać wiecznie^e. **45** Tak jak to widziałeś, bez udziału rąk ludzkich został od góry odcięty kamień, który zmiażdżył żelazo, miedź, glinę, srebro i złoto^f. Wielki Bóg oznajmił królowi, co się wydarzy w przyszłości^g. Sen jest prawdziwy, a jego wyjaśnienie wiarygodne^h”.

46 Wówczas król Nabuchodonozor padł na twarz przed Daniłem i złożył mu hołd. Wydał też rozkaz, żeby przyniesiono mu dar i spalono na jego cześć kadzidło. **47** I odezwał się do Daniela: „Wasz Bóg naprawdę jest Bogiem przewyższającym wszystkich bogów, Panem królów, Tym, który wyjawia tajemnice, bo zdołałeś wyjawić tę tajemnicę^h. **48** Potem król wyniósł Daniela na wyższe stanowisko, obśpiał go wspaniałymi darami i ustanowił go władcą nad całą prowincją babilońskąⁱ oraz zwierzchnikiem wszystkich mędrców babilońskich. **49** Na prośbę Daniela do zarządzania prowincją babilońską król wyznaczył Szadracha, Meszacha i Abed-Nega^j. A Daniel służył na dworze królewskim.

2:43 *Lub „potomstwem ludzkim”, czyli zwykłymi ludźmi.

3 Król Nabuchodonozor* wykonał złoty posąg, wysoki na 60 łokci[#], a szeroki na 6 łokci[^], i postawił go na równinie Dura w prowincji babilońskiej. **2** Potem rozkazał zwołać satrapów*, zarządców, namiestników, doradców, skarbników, sędziów, urzędników sądowych i wszystkich wysokich urzędników prowincji. Mieli oni przybyć na uroczystość poświęcenia posągu, który postawił król Nabuchodonozor.

3 Tak więc satrapowie, zarządcy, namiestnicy, doradcy, skarbnicy, sędziowie, urzędnicy sądowi i wszyscy wysocy urzędnicy prowincji przybyli na uroczystość poświęcenia posągu, który wznosił król Nabuchodonozor. I stanęli przed tym posągiem. **4** A herold głośno obwieścił: „Rozkazuje się wam, ludy, narody i grupy językowe: **5** Gdy tylko usłyszycie dźwięk rogu, piszczałki, cytry, harfy łukowej, instrumentu strunowego, dud i innych instrumentów muzycznych, macie paść na twarz i oddać cześć złotemu posagowi, który postawił król Nabuchodonozor. **6** Kto nie padnie przed nim na twarz i nie odda mu czci, zostanie natychmiast wrzucony do rozpalonego pieca”^a. **7** Kiedy więc wszystkie ludy, narody oraz grupy językowe usłyszały dźwięk rogu, piszczałki, cytry, harfy łukowej, instrumentu strunowego i innych instrumentów muzycznych, padły na twarz i oddały cześć złotemu posagowi postawionemu przez króla Nabuchodonozora.

8 Wtedy podeszli do króla pewni Chaldejczycy i oskarżyli*

3:1 *Lub „Nebukadneccar”. [#]Czyli 26,7 m. Zob. Dodatek B14. [^]Czyli 2,67 m. Zob. Dodatek B14. 3:2 *Zob. Słowniczek pojęć. 3:8 *Lub „zniesławili”.

ROZDZ. 3

a Jer 29:22

szpalta 2

a Dn 3:4-6

b Dn 1:7

Dn 2:49

c Iz 46:1

Jer 50:2

Dn 2:47

d Wj 5:2

2Krn 32:15

Iz 36:4, 20

Żydów. **9** Powiedzieli do Nabuchodonozora: „Królu, żyj na wieki! **10** Ty, królu, wydałeś rozkaz, żeby każdy, kto usłyszy dźwięk rogu, piszczałki, cytry, harfy łukowej, instrumentu strunowego, dud i innych instrumentów muzycznych, padł na twarz przed złotym posągiem i oddał mu cześć, **11** a ten, kto nie padnie przed nim na twarz i nie odda mu czci, ma zostać wrzucony do rozpalonego pieca”^a. **12** Ale pewni Żydzi, których wyznaczyłeś do zarządzania prowincją babilońską—Szadrach, Mészach i Abed-Nego^b—nie liczą się z tobą, królu. Nie służą twoim bogom, a złotemu posagowi, który postawiłeś, nie chcą oddać czci”.

13 Wówczas Nabuchodonozor w przypływie wściekłości rozkazał przyprowadzić Szadracha, Mészacha i Abed-Nega. Przyprowadzono ich więc do króla. **14** Nabuchodonozor odezwał się do nich: „Czy to prawda, Szadrachu, Mészachu i Abed-Nego, że nie służycie moim bogom^c, a złotemu posagowi, który postawiłem, nie chcecie oddać czci? **15** Jeśli teraz na dźwięk rogu, piszczałki, cytry, harfy łukowej, instrumentu strunowego i dud oraz innych instrumentów muzycznych będziecie gotowi paść na twarz i oddać cześć posagowi, który wykonałem, to dobrze. Jeśli jednak tego nie zrobicie, zostaniecie natychmiast wrzuceni do rozpalonego pieca. A który bóg zdoła was wyratować z moich rąk?”^d.

16 Szadrach, Mészach i Abed-Nego odrzekli królowi: „Nabuchodonozorze, nie musimy ci w tej sprawie odpowiadać. **17** Jeżeli tak ma być, to nasz Bóg, któremu służymy, potrafi nas wyratować z rozpalonego pieca i wyzwolić z twojej ręki,

królu^a. **18** Ale nawet jeśli tego nie zrobi, to wiedz, królu, że nie będziemy służyć twoim bogom i nie oddamy czci złotemu posągowi, który postawiłeś”^b.

19 Wówczas Nabuchodonozor tak się rozłościł na Szadracha, Mészacha i Abed-Nega, że zmienił się na twarzy* i kazał rozpalić piec siedem razy bardziej niż zwykle. **20** Rozkazał kilku silnym żołnierzom związać Szadracha, Mészacha i Abed-Nega i wrzucić ich do rozpalonego pieca.

21 Związano więc tych mężczyzn tak, jak stali—w szatach spodnich, wierzchnich i czapkach—i wrzucono do rozpalonego pieca. **22** Ponieważ rozkaz królewski był surowy i piec został wyjątkowo mocno rozpalony, płomienie ognia zabiły żołnierzy, którzy wrzucali Szadracha, Mészacha i Abed-Nega. **23** A ci trzej mężczyźni, Szadrach, Mészach i Abed-Nego, wpadli związani do rozpalonego pieca.

24 Nagle król Nabuchodonozor przestraszył się, szybko wstał i zapytał swoich wysokich urzędników: „Czy nie wrzuciliśmy do ognia trzech związanych mężczyzn?”. Ci odpowiedzieli: „Tak, królu”. **25** Na to on odrzekł: „Ale ja widzę czterech mężczyzn, którzy chodzą swobodnie w środku ognia i nie doznają żadnej szkody, a czwarty wygląda jak syn bogów”.

26 Nabuchodonozor zbliżył się do drzwi rozpalonego pieca i zawołał: „Szadrachu, Mészachu i Abed-Nego, słudzy Boga Najwyższego^c, wyjdźcie i podejdźcie tutaj!”. Wtedy oni wyszli z ognia. **27** A zgromadzeni satrapowie, zarządcy, namiestnicy oraz

3:19 *Lub „całkowicie zmienił swój stosunek do nich”.

ROZDZ. 3

a 1Sm 17:37
Ps 27:1
Iz 12:2
Dn 6:27

b Wj 20:5
Dz 5:29

c Dn 2:47

szpalta 2

a Dn 3:2

b Heb 11:33, 34

c Dn 2:47
Dn 4:34

d Dn 3:15

e Dn 4:35
Dn 6:26, 27

f Dn 2:49

ROZDZ. 4

g Ps 10:16
Ps 90:2
Jer 10:10

wysocy urzędnicy królewscy^a zobaczyli, że ogień nie wyrządził im żadnej szkody”^b. Żaden włos na ich głowie się nie nadpalił, również ich ubrania pozostały nieknięte, nie przeszły nawet zapałem spalenizny.

28 Wtedy Nabuchodonozor oświadczył: „Chwała niech będzie Bogu Szadracha, Mészacha i Abed-Nega^c, bo posłał anioła i wyratował swoich sług. Zaufali Mu i sprzeciwili się rozkazowi króla—byli gotowi raczej umrzeć, niż służyć lub oddawać cześć jakimkolwiek innemu bogu oprócz swojego Boga^d. **29** Dlatego też wydaję rozkaz: Jeśli jakiś człowiek z jakiegokolwiek ludu, narodu lub grupy językowej powie coś przeciwko Bogu Szadracha, Mészacha i Abed-Nega, ma zostać rozsiekany na kawałki, a jego dom ma się zamienić w publiczną latrynę*. Nie istnieje przecież żaden inny bóg, który potrafi ocalić tak jak On”^e.

30 Potem król wyniósł Szadracha, Mészacha i Abed-Nega na wysokie stanowiska* w prowincji babilońskiej^f.

4 „Król Nabuchodonozor* do wszystkich ludów, narodów i grup językowych, które mieszkają na całej ziemi: Niech wasz pokój będzie obfity! **2** Uznaję za stosowne opowiedzieć wam o znakach i cudach, których dokonał wobec mnie Bóg Najwyższy. **3** Jakże wspaniałe są Jego znaki i jak potężne są Jego cuda! Jego królestwo jest królestwem wiecznym, a Jego panowanie trwa pokolenie za pokoleniem^g.

3:27 *Lub „nie miał mocy nad ich ciałami”. **3:29** *Możliwe też „śmietnik; gnojowisko”. **3:30** *Dosl. „zapewnił [im] powodzenie”. **4:1** *Lub „Nebukadnecar”.

4 „Ja, Nabuchodonozor, żyłem spokojnie w swoim pałacu i cieszyłem się dobrobytem. 5 Ale miałem sen, który mnie przestraszył. Kiedy spałem*, zobaczyłem przerażające obrazy i wizje^a. 6 Dlatego kazałem przyprowadzić wszystkich mędrców babilońskich, żeby mi wyjaśnili, co ten sen oznacza^b.

7 „Wtedy przybyli kapłani zajmujący się magią, zaklinacze, Chaldejczycy* i astrologdyc. Opowiedziałem im swój sen, ale nie potrafili go wyjaśnić^d. 8 W końcu stanął się przede mną Daniel, którego nazwano Belteszaccarem^e od imienia mojego boga^f i w którym jest duch świętych bogów^g. I opowiedziałem mu, co mi się śniło:

9 „Belteszaccarze, przełożony kapłanów zajmujących się magią^h, dobrze wiem, że jest w tobie duch świętych bogówⁱ i że nie ma takiej tajemnicy, której nie potrafili byś rozwikłać^j. Dlatego wyjaśnij mi, co oznacza ją wizje z mojego snu.

10 „Oto wizje, które oglądałem we śnie: Zobaczyłem bardzo wysokie drzewo^k pośrodku ziemi^l. 11 Drzewo to urosło i stało się potężne, a jego wierzchołek sięgnął nieba i było je widać po krańce ziemi. 12 Miało bujne listowie i rodziło tak dużo owoców, że był na nim pokarm dla wszystkich. Szukały pod nim cienia dzikie zwierzęta, w jego gałęziach mieszkaly ptaki*, a jego owocami żywiły się wszystkie stworzenia^m.

13 „Potem w wizjach, które oglądałem we śnie, zobaczyłem, jak z nieba zstępował czuwający, świętyⁿ. 14 Zawołał głoś-

4:5 *Dosl. „na swoim łożu”. 4:7 *Chodzi o znawców wróżbiarstwa i astrologii. 4:12 *Dosl. „ptaki nieba”. #Dosl. „wszelkie ciało”.

ROZDZ. 4

a Dn 2:1

b Dn 2:2

c Iz 47:13

d Dn 2:10, 11

e Dn 1:7

f Iz 46:1
Jer 50:2g Dn 4:18
Dn 5:11, 12h Dn 1:20
Dn 2:48i Rdz 41:38
Dn 6:3

j Dn 1:17, 20

k Dn 2:46

l Dn 4:20-22

m Dn 4:23-26

szpalta 2

a Dn 4:31
Dn 5:18, 20

b Dn 4:32, 33

c Dn 4:32
Łk 21:24

d Dn 4:13

e Dn 4:34

f Iz 47:13
Dn 2:27
Dn 5:8, 15

g Dn 1:7

no: „Zrąbcie to drzewo!^a Ode-tnijcie jego gałęzie, otrząśnijcie liście i rozrzućcie jego owoce! Niech uciekną spod niego dzikie zwierzęta i niech ptaki odleć z jego gałęzi. 15 Ale pień z korzeniami zostawcie w ziemi pośród trawy polnej, w obręczy żelaznej i miedzianej. Niech go zwilża rosa z nieba i niech tak jak dzikie zwierzęta żyje wśród roślinności ziemi^b. 16 Jego serce zmieni się z ludzkiego w zwierzęce i przeminie siedem czasów^c. 17 Zostało to postanowione przez czuwających^d i ogłoszone przez świętych, aby wszyscy żyjący na ziemi wiedzieli, że to Najwyższy panuje nad królestwami ludzkiemi^e. Daje je, komu chce, i ustanawia nad nimi nawet najmniej znaczącego* z ludzi”.

18 „Ja, król Nabuchodonozor, miałem właśnie taki sen. A teraz ty, Belteszaccarze, wyjaśnij mi, co on oznacza, bo żaden inny mędrzec w moim królestwie nie jest w stanie tego zrobić^f. Ale ty potrafisz mi go wyjaśnić, ponieważ jest w tobie duch świętych bogów^g”.

19 „Wówczas Daniel, zwany też Belteszaccarem^g, zaniemówił na chwilę, bo naszyły go przerażające myśli.

„Król odezwał się do niego: „Belteszaccarze, niech ten sen i jego wyjaśnienie cię nie przerażają”.

„Belteszaccar odpowiedział: „Panie mój, oby ten sen odnosił się do tych, którzy cię nienawidzą, a jego wyjaśnienie do twoich wrogów.

20 „„Drzewem, które widziałeś—które urosło i stało się potężne, wierzchołkiem sięgało nieba i było widoczne po krańce

4:17 *Lub „najpokorniejszego”.

ziemi^a, **21** które miało bujne listowie i tak dużo owoców, że był na nim pokarm dla wszystkich, pod którym mieszkaly dzikie zwierzęta i w którego gałęziach gnieździły się ptaki^{*b} — **22** tym drzewem jesteś ty, królu. Urosłeś i stałeś się potężny, twoja wspaniałość sięgnęła nieba^c, a twoje panowanie rozciągnęło się po krańce ziemi^d.

23 „Król widział też, jak z nieba zstępował czuwający, święty^e, który mówił: „Zrąbcie to drzewo i zniszczcie je. Jednak pień z korzeniami zostawcie w ziemi pośród trawy polnej, w obrotce żelaznej i miedzianej. Niech go zwilża rosa z nieba i niech żyje tak jak dzikie zwierzęta, aż przeminie siedem czasów^f”. **24** Takie jest wyjaśnienie, królu, a to, co ma spotkać mojego pana, króla, jest postanowieniem Najwyższego. **25** Wypędzą cię spośród ludzi i zamieszkaś z dzikimi zwierzętami. Tak jak byki będziesz się żywił roślinnością i będzie cię zwilżać rosa z nieba^g. I przeminie siedem czasów^h, aż zrozumiesz, że to Najwyższy panuje nad królestwami ludzkimi i że władzę nad nimi daje, komu chceⁱ.

26 „A ponieważ polecono zostawić pień z korzeniami^j, oznacza to, że gdy zrozumiesz, iż władzę sprawują niebiosy, odzyskasz królestwo. **27** Dlatego, królu, zechciej przyjąć moją radę: Porzuć swoje grzechy i czyn dobro, odwróć się od nieprawości i okazuj miłosierdzie biednym. Może dalej będziesz znaną spokoją i dobrobytu^{”k}”.

28 Wszystko to spotkało króla Nabuchodonozora.

29 Gdy minęło 12 miesięcy, król przechadzał się po da-

ROZDZ. 4

a Dn 4:10, 11

b Dn 4:12

c Iz 14:13, 14

d Dn 2:37, 38

e Dn 4:13
Dn 8:13f Dn 4:13-16
Łk 21:24

g Dn 4:31-33

h Dn 4:16
Łk 21:24
Obj 12:6, 14i 1Sm 2:7, 8
Hi 34:24
Jer 27:5
Eze 21:26, 27
Dn 2:21
Dn 7:13, 14
Łk 1:32, 33

j Dn 4:15

k 1Kl 21:29
Jl 2:14
Jon 3:8-10

szpalta 2

a Dn 4:25
Dz 12:22, 23

b Dn 4:17

c Dn 4:25

d Dn 4:16

e Ps 10:16
Dn 4:3f Hi 34:24
Iz 43:13

g Iz 45:9

h Dn 4:26

chu swojego pałacu w Babilonie **30** i mówił: „Czyż nie jest to ten wielki Babilon, który ja sam zbudowałem dzięki własnej sile i potęgę, żeby był domem królewskim i żeby słał mój majestat?”.

31 Kiedy król jeszcze mówił, z nieba rozległ się głos: „Królu Nabuchodonozorze, oto skierowane do ciebie oświadczenie: „Królestwo zostało ci odebrane^a

32 i wypędza się ciebie spośród ludzi. Będziesz mieszkał z dzikimi zwierzętami i tak jak byki będziesz żywił się roślinnością. I przeminie siedem czasów, aż zrozumiesz, że to Najwyższy panuje nad królestwami ludzkimi i że władzę nad nimi daje, komu chce^{”b}”.

33 Słowa te natychmiast spełniły się na Nabuchodonozorze. Wypędzono go spośród ludzi i zaczął jeść roślinność tak jak byki. Jego ciało zwilżała rosa z nieba, włosy urosły mu jak orle pióra, a paznokcie jak ptasie pazury^c.

34 „Kiedy minął ten czas^d, ja, Nabuchodonozor, podniosłem oczy ku niebu i wróciła mi zdolność rozumienia. I wysławiałem Najwyższego, oddawałem cześć i chwałę Temu, który żyje wiecznie, bo Jego panowanie jest panowaniem wiecznym, a Jego królestwo trwa przez pokolenie za pokoleniem^e. **35** W porównaniu z Nim wszyscy mieszkańcy ziemi są niczym. Postępuje On według własnej woli zarówno z wojskami niebios, jak i z mieszkańcami ziemi. I nie ma nikogo, kto mógłby Mu przeszkodzić^{*f} albo powiedzieć: „Co robisz?”^g.

36 „Wtedy wróciła mi zdolność rozumienia, a z nią chwała mego królestwa, mój majestat i świetność^h. Moi wysocy urzęd-

4:35 *Lub „powstrzymać Jego rękę”.

4:21 *Dost. „ptaki nieba”.

nicy i dostojnicy zaczęli zabiegać o moje względy. Przywrócono mi królestwo, a moja wielkość jeszcze bardziej wzrosła.

37 „Teraz ja, Nabuchodonozor, wysławiam, wywyższam i wychwalam Króla niebios^a, ponieważ wszystkie Jego dzieła są prawdziwe, a Jego drogi sprawiedliwe^b i ponieważ potrafi On upokorzyć pysznych^c.”

5 Król Baltazar^{*d} wyprawili wielką ucztę dla tysiąca swoich dostojników i w ich obecności pił wino^e. **2** Będąc pod wpływem wina, Baltazar kazał wnieść złote i srebrne naczynia—które Nabuchodonozor^{*}, jego ojciec, zabrał ze świątyni w Jerozolimie^f—żeby pić z nich razem ze swoimi dostojnikami, żonami i nałożnicami. **3** Wówczas wniesiono złote naczynia zabrane z sanktuarium domu Bożego w Jerozolimie i pili z nich król oraz jego dostojnicy, jego żony i nałożnice. **4** Pijąc wino, wysławiali bogów ze złota i srebra, z miedzi, żelaza, drewna i kamienia.

5 Nagle ukazały się palce ludzkiej ręki i zaczęły pisać na tynku ściany pałacu królewskiego naprzeciw świecznika. Kiedy król zobaczył piszącą dłoń, **6** zbladł^{*} i naszyły go przerażające myśli. Nogi się pod nim ugęty^g i zaczęły mu się trząść kolana.

7 Król głośno zawołał, żeby przyprowadzono mędrców babilońskich—zaklinaczy, Chaldejczyków^{*} i astrologów^h—i rzekł do nich: „Kto odczyta ten napis i powie, co on znaczy, tego ubiorę w purpurę, założą mu

5:1 *Lub „Belszaccar”. 5:2 *Lub „Nebukadneczar”. 5:6 *Lub „Wygląd króla się zmienił”. 5:7, 11 *Chodzi o znawców wróżbiarstwa i astrologii.

ROZDZ. 4
a Dn 4:2, 3

b Pwt 32:4
Ps 33:5

c Wj 18:10, 11
Jak 4:6

ROZDZ. 5
d Dn 7:1
Dn 8:1

e Iz 21:5
Jer 51:39

f 2Kl 25:15
2Kn 36:18
Ezd 1:7
Jer 52:19
Dn 1:1, 2

g Iz 21:2, 3

h Dn 2:2
Dn 4:6

szpalta 2

a Rdz 41:39, 42
Est 8:15

b Dn 2:6, 48

c Dn 2:27
Dn 4:7

d Iz 13:1, 7

e Dn 4:8, 9

f Dn 2:47, 48

g Dn 1:7
Dn 4:8

h Dn 1:17, 20
Dn 6:3

i Dn 1:3, 6
Dn 2:25

j 2Kl 24:11, 14

k Dn 4:9

l Dn 1:17, 20

na szyję złoty łańcuch^a i będzie sprawował władzę jako trzeci w królestwie^b.

8 Wtedy weszli wszyscy mędrcy królewscy, ale nie potrafili odczytać napisu ani go wyjaśnić^c. **9** Król Baltazar przeraził się jeszcze bardziej i zbladł, a jego dostojnicy wpadli w osłupienie^d.

10 Gdy o słowach króla i jego dostojników dowiedziała się królowa, weszła do sali biesiadnej i rzekła: „Królu, żyj na wieki! Czemu tak zbladłeś? Nie ma się czego bać. **11** Jest w twoim królestwie człowiek^e, który ma ducha świętych bogów. Za dni twojego ojca stwierdzono, że to człowiek światły, który odznacza się wnikiwością i mądrością podobną do mądrości bogów^e. Król Nabuchodonozor, twój ojciec, ustanowił go przełożonym kapłanów zajmujących się magią, zaklinaczy, Chaldejczyków^{*} i astrologów^f. Twój ojciec, królu, to zrobił. **12** Człowiek ten ma na imię Daniel, a król nazwał go Belteszaccarem^g. Posiada on nadzwyczajnego ducha, wiedzę i wnikiwość, dzięki którym potrafi tłumaczyć sny i zagadki i rozwiązywać zawiłe problemy^{*h}. Dlatego wezwij Daniela, a poda ci wyjaśnienie”.

13 Kiedy wprowadzono Daniela, król zapytał: „Czy ty jesteś tym Danielem, wygnańcemⁱ, którego mój ojciec sprawdził z Judy?/ **14** Słyszałem, że masz w sobie ducha bogów^k, że jesteś człowiekiem światłym, który odznacza się wnikiwością i nadzwyczajną mądrością^l. **15** Przyprowadzono do mnie mędrców i zaklinaczy, żeby odczytali ten napis i podali mi jego

5:11 *Lub „zdolny mąż”. 5:12 *Dost. „rozwiązywać węzły”.

wyjaśnienie, ale nie są w stanie tego zrobić^a. **16** A ja słyszałem, że ty potrafisz wyjaśniać tajemnice^b i rozwiązywać zawiłe problemy*. Jeżeli więc zdołasz odczytać ten napis i powiesz, co on znaczy, to ubiorą cię w purpurę, założą ci na szyję złoty łańcuch i będziesz sprawował władzę jako trzeci w królestwie^c.

17 Wówczas Daniel odpowiedział królowi: „Zatrzymaj swoje dary, a prezenty rozdaj innym. Ale odczytam królowi ten napis i wyjaśnię, co znaczy. **18** Królu, Bóg Najwyższy dał twojemu ojcu Nabuchodonozorowi królestwo, wielkość, zaszczyty i majestat^d. **19** A z powodu wielkości, którą go obdarzył, drżały przed nim wszystkie ludy, narody i grupy językowe^e. Kogo chciał, zabijał lub pozostawiał przy życiu. Kogo chciał, wywyższał albo upokarzał^f. **20** Ale gdy jego serce stało się wyniosłe, a duch hardy, zaczął postępować zuchwale^g. Dlatego został strącony z tronu królewskiego i odebrano mu dostojęństwo. **21** Wypędzono go spośród ludzi, jego serce stało się podobne do zwierzęcego i mieszkał z dzikimi osłami. Żywił się roślinnością jak byki, a rosa z nieba zwilżała jego ciało, aż zrozumiał, że Bóg Najwyższy panuje nad królestwami ludzkimi i że ustanawia nad nimi, kogo chce^h.

22 „Ale ty, Baltazarze, jego synu, choć o tym wszystkim wiedziałeś, nie spokorniałeś w swoim sercu. **23** Przeciwnie, wywyższałeś się ponad Pana niebiosⁱ i kazałeś przynieść naczynia z Jego domu^j. Po tem ty sam oraz twoi dostojnicy, twoje żony i nałożnice pili-

ROZDZ. 5

a Iz 47:12, 13
Dn 2:10, 11
Dn 5:8

b Dn 2:28

c Dn 2:6
Dn 5:7

d Dn 2:37, 38

e Jer 25:9
Dn 3:4, 5
Dn 4:22

f Dn 2:12
Dn 3:6, 29

g Iz 14:13, 14
Dn 4:30

h Dn 4:31-35

i Jer 50:29

j Dn 5:2, 3

szpalta 2

a Ps 115:4-7
Iz 46:6, 7

b Ps 104:29

c Dn 5:5

d Iz 13:11
Jer 25:12
Jer 27:6, 7
Jer 50:1, 2
Jer 51:11

e Ezd 1:1, 2
Iz 21:2
Iz 45:1
Jer 50:9
Dn 6:28
Dn 9:1

f Dn 5:7, 16

g Iz 21:9
Jer 51:8, 31
Jer 51:39, 57

h Dn 6:1
Dn 9:1

ROZDZ. 6

i Est 1:1
Dn 9:1

j Dn 2:48
Dn 5:29

k Ezd 8:36
Est 8:9
Dn 3:2

l Dn 1:17, 20
Dn 5:12

ście z nich wino, wystawiając bogów ze srebra i złota, z miedzi, żelaza, drewna i kamienia—bogów, którzy nie widzą, nie słyszą i nic nie wiedzą^a. Ale Bogu, od którego zależy twoje życie^b i wszystkie twoje poczynania, nie oddałeś chwały. **24** Dlatego Bóg sprawił, że ukazała się ręka, która sporządziła ten napis^c. **25** A oto co zostało napisane: MENE, MENE, TEKEL i PARSIN.

26 „Wyjaśnienie tych słów jest takie: MENE—Bóg policzył dni twojego królestwa i położył mu kres^d.

27 „TEKEL—zważono cię na wadze i okazałeś się zbyt lekki*.

28 „PERES—twoje królestwo podzielono i dano Medom i Persom^e.

29 Wtedy na rozkaz Baltazara ubrano Daniela w purpurę, założono mu na szyję złoty łańcuch i ogłoszono, że ma zostać trzecim władcą w królestwie^f.

30 Tej samej nocy Baltazar, król chaldejski, został zabity^g. **31** A królestwo otrzymał Dariusz^h Med, który miał jakieś 62 lata.

6 Dariusz postanowił wyznaczyć nad całym królestwem 120 satrapówⁱ. **2** Podlegali oni trzem wysokim urzędnikom, z których jednym był Daniel^j. Satrapowie^k mieli im ze wszystkiego zdawać sprawę, żeby król nie ponosił strat. **3** Daniel wyróżniał się spośród wysokich urzędników i satrapów, ponieważ miał nadzwyczajnego ducha^l. Dlatego król zamierzał powierzyć mu władzę nad całym królestwem.

4 Wysocy urzędnicy i satrapowie starali się więc znaleźć jakiś powód, żeby oskarżyć Daniela o zaniedbania w zarzą-

5:27 *Lub „i stwierdzono u ciebie brak”.

6:1 *Zob. Słowniczek pojęć.

dzaniu sprawami królestwa. Ale nie zdołali znaleźć żadnego powodu do oskarżeń ani żadnego niedopatrzienia, bo był on człowiekiem godnym zaufania, który nie dopuścił się żadnego zaniedbania ani nadużycia. **5** Wtedy ludzie ci powiedzieli: „Nie znajdziemy niczego, o co można by oskarżyć Daniela, chyba że poszukamy przeciwko niemu czegoś, co ma związek z prawem jego Boga”^a.

6 Wysocy urzędnicy i satrapowie weszli więc gromadą do króla i zwrócili się do niego: „Królu Dariuszu, żyj na wieki! **7** Wszyscy urzędnicy królestwa, zarządcy, satrapowie, doradcy królewscy i namiestnicy ustalili wspólnie, że należy wydać dekret królewski i wprowadzić następujący zakaz*: Przez 30 dni nikomu nie wolno zanosić prośby do jakiegokolwiek boga lub człowieka oprócz ciebie, królu, a kto to robi, zostanie wrzucony do lwiej jamy”^b. **8** Zechciej, królu, wydać ten dekret i go podpisać^c, żeby nie można go było już zmienić, ponieważ prawo Medów i Persów nie podlega unieważnieniu”^d.

9 Król Dariusz podpisał więc dekret i zakaz.

10 A gdy tylko Daniel się dowiedział, że został podpisany taki dekret, poszedł do swojego domu. Okna jego pokoju na poddaszu otwierały się w stronę Jerozolimy*. I trzy razy w ciągu dnia Daniel padał na kolana, modlił się i wysławiał swojego Boga, jak to regularnie robił poprzednio. **11** Kiedy ludzie ci wtargnęli do domu Daniela, zobaczyli, jak zanoszą do swojego Boga gorące prośby i błaga Go o przychyłność.

6:7 *Lub „następujące zarządzenie”.

ROZDZ. 6

a Est 3:8

b Dn 3:6

c Est 3:12
Est 8:10

d Est 1:19
Est 8:8

e 1Kl 8:44, 45

szpalta 2

a Est 8:8
Dn 6:7, 8

b Dn 1:3, 6
Dn 2:25
Dn 5:13

c Est 3:8
Dn 6:10

d Est 8:8
Dn 6:8

e Dn 6:7
Heb 11:32, 33

12 Wtedy poszli do króla i przypomnieli mu o wydanym przez niego zakazie: „Czy nie podpisałeś zakazu, że przez 30 dni nikomu nie wolno o nic prosić jakiegokolwiek boga lub człowieka oprócz ciebie, królu, bo kto to robi, zostanie wrzucony do lwiej jamy?”. Król odpowiedział: „Sprawa jest postanowiona zgodnie z prawem Medów i Persów, które nie podlega unieważnieniu”^a. **13** Natychmiast powiedzieli królowi: „Daniel, wygnaniec judzki^b, nie liczy się z tobą, królu, ani z zakazem, który podpisałeś, ale trzy razy dziennie modli się do swojego Boga”^c. **14** Gdy tylko król o tym usłyszał, bardzo się zmartwił i próbował wymyślić, jak uratować Daniela. I aż do zachodu słońca na wszelkie sposoby starał się go ocalić. **15** W końcu ci ludzie weszli gromadą do króla i oświadczyli: „Dobrze wiesz, królu, że u Medów i Persów obowiązuje prawo, zgodnie z którym żadnych zakazów ani dekrétów wydanych przez króla nie można zmienić”^d.

16 Król rozkazał więc przeprowadzić Daniela i wrzucić do lwiej jamy^e. Król rzekł do niego: „Twój Bóg, któremu nieustannie służysz—On cię wyratuje”. **17** Następnie przyniesiono kamień i przykryto nim otwór jamy, a król opieczętował go swoim sygnetem oraz sygnetami swoich dostojników, żeby niczego nie można było zmienić w związku z Danielem.

18 Potem król wrócił do pałacu. Całą noc pościł i nie chciał, żeby go zabawiano*. Nie mógł też spać. **19** W końcu, gdy tylko zaświtało, król wstał i pośpieszył do lwiej jamy. **20** Kiedy

6:18 *Możliwe też „żeby przyprowadzano muzyków”.

zbliżył się do otworu jamy, zawołał smutnym głosem: „Danielu, słuگو Boga żywego, czy twój Bóg, któremu nieustannie służysz, zdołał cię uratować od lwów?“. **21** Daniel natychmiast się odezwał: „Królu, żyj na wieki! **22** Mój Bóg posłał swojego anioła i zamknął lwom paszcze^a, tak że nie zrobiły mi krzywdy^b, bo jestem wobec Niego niewinny. Również wobec ciebie, królu, w niczym nie zawiniłem“.

23 Król bardzo się ucieszył i kazał wydobyć Daniela z jamy. Kiedy go wyciągnięto, okazało się, że nie ma nawet zadraśnięcia, ponieważ zaufał swojemu Bogu^c.

24 Wtedy król rozkazał przyprowadzić ludzi, którzy oskarżyli* Daniela, i wrzucić ich do lwiej jamy razem z synami i żonami. Zanim jeszcze spadli na dno jamy, lwy rzuciły się na nich i zgruchotały im wszystkie kości^d.

25 Potem król Dariusz napisał do wszystkich ludów, narodów i grup językowych, które mieszkają na całej ziemi^e: „Niech wasz pokój będzie obfity! **26** Wydaję rozkaz, żeby mieszkańcy każdego terytorium należącego do mojego królestwa drżeli przed Bogiem Daniela^f, bo jest On Bogiem żywym, który trwa wiecznie. Jego królestwo nigdy nie zostanie zniszczone, a Jego panowanie* nie będzie mieć końca^g. **27** On ratuje^h i wyzwała swoich sług, a także dokonuje znaków i cudów w niebie i na ziemiⁱ. To On uratował Daniela z paszczy* lwów“.

28 A Danielowi dobrze się wiodło w królestwie Dariusza i w królestwie Cyrusa Persa^k.

6:24 *Lub „zniesławili“. 6:26 *Lub „władza zwierzchnia“. 6:27 *Dośl. „z ręki“.

ROZDZ. 6

a 1Sm 17:37
Heb 11:32, 33

b Ps 34:7
Ps 118:5
Dn 3:28

c Ps 37:40
Prz 18:10
Dn 3:26, 27

d Est 7:10

e Est 8:9
Dn 4:1

f Dn 3:29

g Dn 4:34

h Dn 3:28

i Jer 32:20
Dn 4:3

j Dn 5:31
Dn 6:1, 2

k 2Kn 36:22, 23
Ezd 1:1, 2
Iz 44:28

szpalta 2

ROZDZ. 7

a Dn 5:1, 30

b Dn 2:19
Dn 8:1

c Iz 30:8
Hab 2:2
Obj 1:11

d Iz 57:20
Obj 17:15

e Dn 7:17

f Dn 2:37, 38

g Pwt 28:49,
50

Jer 48:40
Lam 4:19
Hab 1:8

h Dn 2:39
Dn 5:28
Dn 8:3, 20

i Iz 13:17, 18
Dn 11:2

j Dn 2:39
Dn 8:5
Dn 11:3

k Dn 8:8
Dn 11:4

l Dn 2:40
Dn 7:19

m Dn 7:24

n Dn 7:20
Obj 13:5

7 W pierwszym roku panowania Baltazara^a, króla Babilonu, Daniel miał we śnie^b wizję^c. Opisał ten sen^c, utrwalając wszystkie szczegóły. **2** Oto relacja Daniela:

„Widziałem nocą w swoich wizjach, jak cztery wiatry niebios wzburzały ogromne morze^d. **3** I z morza wyszły cztery olbrzymie bestie^e, a każda różniła się od pozostałych.

4 „Pierwsza była podobna do lwa^f i miała orle skrzydła^g. Ujrzałem, jak wyrwano jej skrzydła, podniesiono ją z ziemi i postawiono na dwóch nogach jak człowieka, i dano jej serce ludzkie.

5 „A druga bestia była podobna do niedźwiedzia^h. Miała uniesioną jedną stronę i trzymała w zębach trzy żebra. Powiedziano jej: „Wstań, pożeraj dużo mięsaⁱ“.

6 „Potem zobaczyłem kolejną bestię, podobną do lamparta^j, ale na grzbiecie miała cztery skrzydła jak skrzydła ptaka. Miała też cztery głowy^k. I powierzono jej władzę.

7 „Następnie zobaczyłem w wizjach nocnych czwartą bestię – budzącą przerażenie, straszną i niezwykle silną. Miała wielkie żelazne zęby. Pożerała i miażdżyła wszystko dookoła, a to, co zostało, tratowała^l. Różniła się od wszystkich poprzednich bestii i miała 10 rogów. **8** Kiedy przyglądałem się rogom, nagle wyrósł między nimi jeszcze jeden róg, mały^m, a trzy spośród pierwszych rogów zostały wyrwane. Na tym rogu były oczy podobne do oczu ludzkich, a także usta, które wypowiadały się zuchwaleⁿ“.

7:1 *Lub „Belsaccara“. #Dośl. „na swoim łożu“. 7:8 *Lub „chełpliwie“.

9 „A gdy patrzyłem, ustawiono trony i Istniejący od Dni Pradawnych^a zasiadł na tronie^b. Jego szaty były białe jak śnieg^c, a włosy na głowie—jak czysta wełna. Jego tron przypominał płomienie ognia, koła tronu—płonący ogień^d. 10 Strumień ognia wypływał sprzed Niego^e. Tysiąc tysięcy Mu usługiwało, a dziesięć tysięcy dziesiątek tysięcy stało przed Nim^f. Zebrali się Sąd^g i otwarto księgi.

11 „Ponieważ róg wypowiedział zuchwałe^a słowa^b, patrzyłem dalej i zobaczyłem, że bestię zabito, a jej ciało wrzucono do ognia i zniszczono. 12 Pozostałym bestiomⁱ odebrano władzę, ale przedłużono im życie na czas i na porę.

13 „Potem w wizjach nocnych ujrzałem, jak z obłokami niebios nadchodzi ktoś podobny do syna człowieczego^a. Pozwolono mu zbliżyć się do Istniejącego od Dni Pradawnych^k i przyprowadzono go tuż przed Niego. 14 I dano mu władzęⁱ, chwałę^m oraz królestwo, aby służyły mu wszystkie ludy, narody i grupy językoweⁿ. Jego panowanie będzie trwać wiecznie, nigdy nie przeminie, a jego królestwo nie zostanie zniszczone^o.

15 „Ja, Daniel, byłem^a uderzony, bo przeraziły mnie wizje, które zobaczyłem^b. 16 Podszedłem do jednego z tych, którzy tam stali, i poprosiłem, żeby mi wyjawiał, co to wszystko znaczy. A on w odpowiedzi udzielił mi wyjaśnienia:

17 „Te cztery olbrzymie bestie^q to czterech królów, którzy pojawiają się na ziemi^r. 18 Ale królestwo otrzymają święci Naj-

7:11 *Lub „chętni”. 7:15 *Dost. „mój duch był”.

ROZDZ. 7

- a Ps 90:2
Dn 7:13, 22
Hab 1:12
b Iz 61:2, 3
Obj 4:2, 3
c Ps 104:1, 2
d Pwt 9:3
Heb 12:29
e Ps 50:3
Ps 97:3
f Pwt 33:2
1Kl 22:19
Ps 68:17
Heb 12:22
Judy 14
Obj 5:11
g 1Sm 2:10
Ps 50:6
h Dn 7:8, 25
i Dn 7:3
j Mt 24:30
Łk 21:27
Jn 3:13
Dz 7:56
Obj 14:14
k Ps 90:2
Dn 7:9, 22
Hab 1:12
l Ps 2:6
Ps 110:1, 2
Mt 28:18
1Kl 15:25
Ef 1:22
Obj 3:21
m Flp 2:9-11
n Rdz 49:10
o Ps 45:6
Iz 9:6, 7
Dn 2:44
Łk 1:32, 33
Obj 11:15
p Dn 8:27
q Dn 7:3
r Dn 2:39, 40

szpalta 2

- a Dn 7:25, 27
Mt 19:28
2Tm 2:12
Obj 3:21
Obj 5:9, 10
b Dn 7:21, 22
Łk 22:29
c Dn 2:40
Dn 7:7
d Dn 7:24
e Dn 7:8
f Dn 8:23, 24
Dn 12:7
Obj 13:7
g Ps 90:2
Dn 7:9, 13
Hab 1:12
h Dn 7:18, 27
i Mt 19:28
Łk 22:29
Obj 1:6
Obj 3:21
Obj 5:9, 10
Obj 20:4
j Dn 2:40
Dn 7:7
k Dn 7:20
l Dn 7:8
m Dn 12:7
Obj 13:5-7

wyższego^a i będą sprawować w nim władzę^b po wieczne czasy, już na zawsze^c.

19 „Wtedy zapragnąłem dowiedzieć się więcej o czwartej bestii, która różniła się od wszystkich pozostałych. Budziła wielkie przerażenie, miała zęby z żelaza, pazury z miedzi i pożerała oraz miażdżyła wszystko dookoła, a to, co zostało, tratowała^c. 20 Chciałem też dowiedzieć się więcej o 10 rogach^d na jej głowie oraz o jeszcze jednym rogu, który wyrósł i sprawił, że trzy inne wypadły^e—o tym rogu, który miał oczy, jak również usta wypowiadające się zuchwałe^a i wydawał się większy od pozostałych.

21 „Widziałem, jak ten róg toczył wojnę ze świętymi i zdobywał nad nimi przewagę^f, 22 aż przybył Istniejący od Dni Pradawnych^g i wydano wyrok na korzyść świętych Najwyższego^h, i nadszedł wyznaczony czas, żeby święci otrzymali królestwoⁱ.

23 „Ten, który udzielał mi wyjaśnienia, powiedział: „Czwarta bestia to czwarte królestwo, które nastanie na ziemi. Będzie się różnić od wszystkich innych królestw i pożre całą ziemię, strąci ją i zmiażdżyⁱ.

24 A 10 rogów to 10 królów, którzy powstaną z tego królestwa. Po nich pojawi się jeszcze jeden, który będzie się różnił od tych pierwszych i upokorzy trzech królów^k. 25 Będzie mówił przeciwko Najwyższemu^l i nieustannie nękał Jego świętych. Będzie chciał zmienić czasy oraz prawo, a święci zostaną wydani w jego rękę na czas, czasy i pół czasu^m. 26 Ale zbierze się Sąd i pozbawi tego króla władzy,

7:20 *Lub „chętni”. 7:25 *Czyli na trzy i pół czasu.

żeby go unicestwić, doszczętnie zniszczyć^a.

27 „A królestwo, władzę i wspaniałość królestw pod całym niebem otrzyma lud świętych Najwyższego^b. Ich królestwo będzie królestwem wiecznym^c, a wszelkie władze będą im służyć i okazywać posłuszeństwo^d”.

28 „To jest wszystko, co ja, Daniel, widziałem i słyszałem. Naszły mnie tak przerażające myśli, że aż zbłądłem^e. Jednak zachowałem to w sercu^f”.

8 W trzecim roku panowania króla Baltazara^{*d} ja, Daniel, miałem wizję. Otrzymałem ją po tej, którą widziałem wcześniej^e. **2** Byłem na zamku^{*} w Suzief^f, która znajduje się w prowincji Elam^g. Oglądałem tę wizję nad rzeką^h Ulaj. **3** Kiedy podniosłem oczy, zobaczyłem, że nad rzeką stał baran^h mający dwa rogiⁱ. Oba rogi były duże, ale jeden był większy od drugiego. Ten większy wyrósł później^j. **4** Widziałem, jak baran bódł na zachód, na północ i na południe i żadne dzikie zwierzę nie mogło mu się przeciwstawić. Nikt nie mógł ich przed nim uratować^k. Robił, co mu się podobało, i bardzo się wywyższał.

5 Zobaczyłem, że z zachodu nadciąga kozioł^l i przemierza całą ziemię, nie dotykając jej powierzchni. I miał okazały róg między oczami^m. **6** Zbliżał się do dwurożnego barana, którego widziałem stojącego nad rzeką. Pędził ku niemu w wielkiej złości.

7 Ujrzałem, jak ogarnięty wściekłością dopadł barana. Po-

7:28 *Lub „ze zmienił się mój wygląd”. 8:1 *Lub „Belszaccara”. 8:2 *Lub „w pałacu; w twierdzy”. *Lub „kanałem”.

ROZDZ. 7

a Dn 7:10, 11

b Dn 7:22
Mt 19:28
Łk 22:29
Obj 20:4

c Obj 11:15

ROZDZ. 8

d Dn 5:1, 30

e Dn 7:1, 15

f Neh 1:1
Est 2:8g Rdz 10:22
Łz 11:11
Łz 21:2h Łz 13:17
Jer 51:11
Dn 7:5
Dn 8:20

i Est 1:1, 3

j Łz 44:28

k Łz 45:1
Jer 51:12
Dn 5:30, 31l Dn 2:39
Dn 7:6
Dn 8:21

m Dn 11:3

szpalta 2

a Dn 8:22
Dn 11:4b Ps 48:2
Dn 11:16, 45c Dn 11:31
Dn 12:11

d Dn 12:11

walił go i złamał mu oba rogi, a baran nie miał siły mu się przeciwstawić. Kozioł rzucił go więc na ziemię i stratował. I nie było nikogo, kto mógłby uratować przed nim barana.

8 Potem kozioł wywyższał się ponad wszelką miarę, ale gdy tylko stał się potężny, wielki róg został złamany. Na jego miejsce wyrosły cztery okazałe rogi, zwrócone ku czterem wiatrom niebios^a.

9 A z jednego z nich wyrósł inny róg, mały, i rozrastał się coraz bardziej na południe, na wschód i w kierunku Pięknnej Ziemi^{*b}. **10** Urósł tak bardzo, że aż sięgnął wojska niebios. Sprawił, że część wojska i część gwiazd spadła na ziemię, i je stratował. **11** Wywyższał się nawet ponad Księcia wojska. I odebrano Księciu codzienną^{*} ofiarę, i powalono ustanowione przez Niego sanktuarium^c. **12** A wojsko i codzienną ofiarę wydano rogowi. Stało się to z powodu występku. Róg rzucał prawdę na ziemię i działał skutecznie.

13 I usłyszałem, jak pewien święty mówił, a inny święty zapytał go: „Jak długo potrwa to, co pokazano w wizji dotyczącej codziennej ofiary i występku powodującego spustoszenie^d? Jak długo będzie tratowane święte miejsce oraz wojsko?”. **14** Rzekł więc do mnie: „Aż minie 2300 wieczorów i poranków, a święte miejsce zostanie doprowadzone do właściwego stanu”.

15 Gdy ja, Daniel, oglądałem tę wizję i starałem się ją zrozumieć, nagle zobaczyłem, że

8:9 *Lub „w kierunku Ozdoby”. 8:11 *Lub „ustawiczną”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale.

stoi przede mną ktoś o wyglądzie człowieka. **16** Potem usłyszałem donośny głos ludzki rozlegający się pośrodku Ulaju^a: „Gabrielu^b, daj mu zrozumieć, co widział”^c. **17** Wtedy on podszedł tam, gdzie stałem, ale gdy się zbliżył, tak się przeraziłem, że padłem na twarz. I przemówił do mnie: „Wiedz, synu człowieczy, że ta wizja dotyczy czasu końca”^d. **18** Kiedy ze mną rozmawiał, mocno zasnąłem i leżałem twarzą do ziemi. Dotknął mnie więc i postawił tam, gdzie stałem przedtem^e. **19** Następnie powiedział: „Oznajmiam ci, co się wydarzy pod koniec okresu gniewu, ponieważ wizja dotyczy wyznaczonego czasu końca”^f.

20 „Dwurożny baran, którego ujrzałeś, wyobraża królów Medii i Persji^g. **21** Włochaty kozioł wyobraża króla Grecji^h, a wielki róg, który był między jego oczami—pierwszego królaⁱ. **22** To, że róg został złamany i na jego miejscu wyrosły cztery, oznacza, iż z jego narodu powstaną cztery królestwa, ale nie tak potężne jak on^j.

23 „A pod koniec ich panowania, gdy dopełni się miara ich występków, nastanie król o groźnym wyglądzie, który będzie rozumiał niejednoznaczne wypowiedzi^k. **24** Jego potęga wzrośnie, lecz nie dzięki jego własnej mocy. Dokona przerażających zniszczeń i jego działania okażą się bardzo skuteczne. Będzie niszczył potężnych oraz lud świętych^k. **25** Dzięki swojej przebiegłości uda mu się wielu zwieść. Jego serce stanie się wyniosłe i w okresie spokoju^m wielu zostanie przez niego znisz-

ROZDZ. 8

- a Dn 8:2
b Łk 1:19, 26
c Dn 9:21, 22
d Dn 10:14
Dn 12:4, 9
e Dn 10:9, 10
f Dn 11:27
g Dn 7:5
Dn 8:3
Dn 11:2
h Dn 7:6
i Dn 8:5
Dn 11:3
j Dn 8:8
Dn 11:4
k Dn 7:25
Dn 8:10

szpalta 2

- a Dn 10:14
b Dn 7:28
Dn 10:16
c Dn 2:48, 49
d Dn 8:17

ROZDZ. 9

- e Dn 6:28
Dn 11:1
f Dn 5:30, 31
g Ezd 1:1, 2
Ps 79:1
Łz 64:10
Łam 1:1
h 2Kn 36:20, 21
Jer 25:11
Jer 29:10
Za 1:12
Za 7:5
i Ezd 8:21
j Wj 34:6
k Pwt 5:9, 10
Neh 1:5
l Ezd 9:6, 7
Neh 9:26, 33
Ps 106:6
Łam 3:42
m 2Kn 36:15, 16
Jer 7:13

czonych. Powstanie nawet przeciwko Księciu książąt, ale bez udziału ludzkiej ręki zostanie złamany.

26 „To, co powiedziano w wizji o wieczeniach i porankach, jest prawdziwe. Musisz jednak zachować tę wizję w tajemnicy, bo dotyczy ona dalekiej przyszłości”^a.

27 Ja, Daniel, poczułem się wyczerpany i przez wiele dni chorowałem^b. Potem wstałem i zajmowałem się sprawami króla^c. Ale byłem oszołomiony z powodu wszystkiego, co widziałem, a nikt nie mógł tego zrozumieć^d.

9 W pierwszym roku panowania Dariusza^e, potomka Medów, który był synem Aswerusa i został ustanowiony królem nad królestwem Chaldeczyków^f, **2** w pierwszym roku jego panowania ja, Daniel, zrozumiałem na podstawie ksiąg^g, że zgodnie ze słowem Jehowy skierowanym do proroka Jeremiasza Jeruzolima będzie spustoszona^g przez 70 lat^h. **3** Zacząłem więc w modlitwie prosić Jehowę, prawdziwego Boga, o pomoc, poszcząⁱć w worzeⁱ i popiele. **4** A modląc się do swojego Boga, Jehowy, wyznawałem grzechy:

„O Jehowo, prawdziwy Boże! Jesteś wielki, budzisz lęk i szacunek. Dotrzymujesz przymierza i okazujesz lojalną miłość^j tym, którzy Cię kochają i przestrzegają Twoich przykazań^k. **5** Zgrzeszyliśmy i dopuściliśmy się zła, postąpiliśmy niegodziwie i buntowniczo^l. Odstąpiliśmy od Twoich przykazań i praw. **6** Nie słuchaliśmy proroków^m, Twoich sług, którzy przemawiali w Twoim imieniu do naszych królów,

8:23 *Lub „będzie przebiegłym intrygantem”. 8:25 *Możliwe też „i bez ostrzeżenia”.

9:2 *Czyli świętych ksiąg. 9:3 *Zob. Słowniczek pojęć.

książąt, praojców i całego ludu. **7** Ty, Jehowo, jesteś prawy, my natomiast okryliśmy się wstydem*, tak jak to widać dzisiaj. Wstydem okryli się mieszkańcy Judy, mieszkańcy Jerozolimy i cały Izrael: ci, którzy mieszkają blisko, i ci, którzy mieszkają daleko, we wszystkich krainach, do których ich rozproszyłeś za niewierność wobec Ciebie^a.

8 „Jehowo, okryliśmy się wstydem*—my, nasi królowie, książęta i praojcowie—bo przeciwko Tobie zgrzeszyliśmy. **9** Jehowo, nasz Boże, Ty jesteś miłosierny i chętnie wybaczasz^b, ale my zbuntowaliśmy się przeciw Tobie^c. **10** Nie słuchaliśmy Twego głosu, Jehowo, nasz Boże, i nie przestrzegaliśmy Twoich praw, które nam przekazałeś przez proroków, swoich sług^d. **11** Wszyscy Izraelici przekroczyli Twoje Prawo, odwrócili się od Ciebie i przestali słuchać Twojego głosu. Ponieważ zgrzeszyliśmy przeciwko Tobie, wylałeś na nas przekleństwo zgodnie z tym, co poprzysiągłeś, a co zostało zapisane w Prawie Mojżesza, sługi prawdziwego Boga^e. **12** Spełniłeś swoje słowa wypowiedziane przeciw nam^f i naszym władcom, którzy nad nami panowali*, i sprowadziłeś na nas wielkie nieszczęście. Nie zdarzyło się jeszcze pod niebem coś takiego, co spotkało Jerozolimę^g. **13** Tak jak napisano w Prawie Mojżesza, spadło na nas całe to nieszczęście^h, a mimo to nie błagaliśmy Cię o łaskę*, Jehowo, nasz Boże—nie odwróciliśmy się od naszego przewinieniaⁱ i nie wnikałismo w Twoją prawdę^j.”

9:7, 8 *Dosl. „wstydem oblicza”. 9:12 *Dosl. „naszym sędziom, którzy nas sądzili”. 9:13 *Lub „nie ułagodziliśmy Twojego oblicza”. *Lub „nie zwracaliśmy uwagi na Twoją wierność”.

ROZDZ. 9

a Kpl 26:33
Pwt 28:41
2Kl 17:6
Iz 11:11

b Wj 34:6, 7
Neh 9:17
Ps 86:5

c Neh 9:26

d 2Kl 17:13, 14

e Pwt 28:15
Pwt 31:17

f Lam 2:17

g Jer 39:8

h Kpl 26:16, 17
Pwt 28:15
Lam 1:1

i Iz 9:13
Jer 5:3

szpalta 2

a Neh 9:33

b Wj 6:1

c Wj 9:16
Neh 9:10
Ps 106:7, 8

d Ps 89:14
Iz 26:9

e Kpl 26:38, 39
1Kl 9:7-9
Ps 79:1, 4
Jer 24:9

f Lb 6:23, 25
Iz 64:10, 11
Lam 5:18

g Ps 102:13
Iz 54:7, 8
Jer 14:7

h 1Kl 8:30

i Ps 79:8, 9
Iz 63:18, 19
Jer 14:9

j Ps 87:1, 2
Za 8:3

k Dn 8:16
Łk 1:19

14 „Ty, Jehowo, wszystko uważnie obserwowałeś i sprowadziłeś na nas nieszczęście, bo Ty, Jehowo, nasz Boże, jesteś prawy we wszystkich swoich działaniach. My jednak nie usłuchaliśmy Twojego głosu^a.”

15 „Jehowo, nasz Boże, silną ręką wyprowadziłeś swój lud z ziemi egipskiej^b i rozślawiłeś swoje imię, które jest znane po dziś dzień^c, a my zgrzeszyliśmy i postąpiliśmy niegodziwie.

16 Jehowo, Ty, który zawsze kierujesz się prawością^d, niech ustanie Twój wielki gniew na Twoje miasto, Jerozolimę, na Twoją świętą górę. Bo przez nasze grzechy oraz przewinienia naszych przodków Jerozolima i Twój lud są dla wszystkich wokół nas przedmiotem zniewag^e.

17 Teraz więc, Boże nasz, wysłuchaj modlitwy swojego sługi i jego błagań, spójrz przychylnie na swoje spustoszone sanktuarium^f—przez wzgląd na samego siebie, Jehowo. **18** Nastaw swego ucha, Boże mój, i usłysz nas! Zechciej otworzyć oczy i spojrzeć na nasz nieszczęsny stan i na to miasto nazwane Twoim imieniem. Błagamy Cię o to nie dlatego, że postępujemy w sposób prawy, ale dlatego, że przejawiasz wielkie miłosierdzie^g. **19** O Jehowo, usłysz nas! O Jehowo, przebacz nam!^h Zwróć na nas uwagę, Jehowo, i działaj! Przez wzgląd na samego siebie nie zwlekaj, Boże mój, bo to miasto i ten lud nazwano od Twojego imieniaⁱ.”

20 Tak właśnie mówiłem i modliłem się oraz wyznawałem grzech swój i grzech swojego ludu, Izraela, i prosiłem Jehowę, swojego Boga, o przychylność w sprawie Jego świętej góry^j. **21** Gdy jeszcze się modliłem, przybył do mnie Gabriel^k—

ten, którego wcześniej widziałem w wizji^a. A stało się to w porze składania wieczornego daru ofiarnego, kiedy byłem już bardzo zmęczony. **22** I udzielił mi zrozumienia, mówiąc:

„Danielu, przybyłem, żeby obdarzyć cię wnikliwością i zrozumieniem. **23** Gdy zacząłeś swoją błagalną modlitwę, otrzymałem wiadomość. I przybyłem, żeby ci ją przekazać, bo jesteś dla Boga bardzo cenny^{*b}. Dlatego prześlę ci, co ci powiem, i postaraj się zrozumieć tę wizję.

24 „Dla twojego ludu i twojego świętego miasta^c ustalono 70 tygodni^{*}, żeby położyć kres występki, zgładzić grzech^d, dokonać prześlęganania za przewinienie^e, na zawsze zaprowadzić prawość^f, opatrzyć pieczęcią wizję oraz prorocstwo^g i namaścić Święte Świętych^h. **25** Powinieneś wiedzieć i rozumieć, że od wydania nakazu o odrodzeniu i odbudowie Jerozolimyⁱ do pojawienia się Mesjasza^{*i} Wodza^j będzie siedem tygodni, a także 62 tygodnie^k. Odrodzi się ona i zostanie odbudowana, z płacem i fosą, lecz w trudnych czasach.

26 „A po 62 tygodniach Mesjasz będzie zgładzony^{*i} i nic mu nie pozostanie^m.

„Lud wodza, który nadciąga, zniszczy miasto i święte miejsceⁿ. Koniec nastąpi w powodzi. I aż do końca będzie trwać wojna. Podjęto decyzję o spustoszeniach^o.

27 „I przez jeden tydzień utrzyma w mocy przymierze dla

9:23 *Lub „jesteś mężem umiłowanym; jesteś godny wielkiego szacunku”. **9:24** *„Tygodnie” oznaczają tu okresy siedmioletnie. ^aDosł. „pro-roka”. ^bLub „Miejsce Najświętsze”. **9:25** *Lub „Pomazańca”. **9:26** *Dosł. „odciętą”. ^cZob. *Słownik pojęć*.

ROZDZ. 9

- a Dn 8:1
b Dn 10:11, 19
c Neh 11:1
Iz 52:1
d Łk 1:76, 77
Heb 9:26
e Rz 3:25
1Jn 2:1, 2
1Jn 4:10
f Iz 53:11
Rz 1:16, 17
g 2Kor 1:19, 20
h Neh 2:5, 11
Neh 6:15
i Ps 2:2
Jn 1:41
j Iz 55:4
Mt 23:10
Jn 1:45, 49
k Łk 3:1, 2
l Iz 53:8, 12
Mt 26:2
Łk 24:26
1Kor 15:3
m Mk 9:12
n Mt 24:15
Łk 19:43, 44
Łk 21:20
o Łk 21:22, 24

szpalta 2

- a Heb 9:11, 12
Heb 10:8-10
b Mk 13:14
Łk 21:20

ROZDZ. 10

- c Ezd 1:1, 2
Iz 45:1
Dn 1:21
Dn 6:28
d Dn 1:7
Dn 4:8
e Dn 9:3
f Rdz 2:14
g Obj 19:14
h Eze 1:16
i Eze 1:5, 7
j 2Kl 6:17
Dz 9:7
k Dn 7:28
Dn 8:27

wielu, a w połowie tygodnia sprawi, że ustanie ofiara i dar ofiarny^a.

„A ten, który sprowadza spustoszenie, przybędzie na skrzydło rzeczy obrzydliwych^b. To, o czym zdecydowano, aż do zagłady będzie się wylewać na to, co spustoszone”.

10 W trzecim roku panowania Cyrusa^c, króla Persji, Daniel, którego nazywano Belteszacarem^d, otrzymał objawienie. Było ono prawdziwe, a dotyczyło wielkiego konfliktu. Daniel je zrozumiał — wyjaśniono mu to, co widział.

2 W tym czasie ja, Daniel, byłem pogrążony w żalu^e przez całe trzy tygodnie. **3** I przez całe te trzy tygodnie nie jadłem smakowitych potraw, nie brałem do ust mięsa ani wina, nie nacierałem też ciała oliwą. **4** A 24 dnia miesiąca pierwszego, gdy znajdowałem się nad brzegiem wielkiej rzeki Tygrys^{*f}, **5** podniosłem oczy i ujrzałem człowieka ubranego w białą szatę^g, przepasanego pasem ze złota z Ufazu. **6** Jego ciało było jak chryzolit^h, twarz jaśniała niczym błyskawica, oczy płonęły jak ogniste pochodnie, ramiona i stopy wyglądały jak polerowana miedźⁱ, a dźwięk jego słów przypominał odgłos głosu. **7** Tylko ja, Daniel, zobaczyłem tę wizję. Ludzie, którzy byli ze mną, nie widzieli jej. Jednak zaczęli się trząść ze strachu, uciekli i się ukryli.

8 Zostałem sam i kiedy zobaczyłem tę wielką wizję, osłabłem. Mój wygląd zmienił się nie do poznania i całkiem opadłem z sił^k. **9** Potem usłyszałem jego głos. Gdy słuchałem, jak mówił, mocno zasnąłem i leżałem

10:4 *Dosł. „Chiddekel”.

twarzą do ziemi^a. **10** Ale wtedy ktoś dotknął mnie ręką^b i obudził, i podniosłem się na kolana, podpierając się dłońmi. **11** A on zwrócił się do mnie:

„Danielu, jesteś dla Boga bardzo cenny^c. Słuchaj uważnie tego, co ci za chwilę powiem. Wstań, bo posłano mnie do ciebie”.

Kiedy to powiedział, ja, drżąc, wstałem.

12 Wtedy przemówił do mnie: „Nie bój się^d, Danielu, bo od pierwszego dnia, gdy całym sercem zapragnąłeś zrozumieć tę wizję i unieść się przed swoim Bogiem, On słyszał twoje słowa. Dlatego do ciebie przybyłem^e. **13** Ale książę^f królestwa perskiego przeciwstawiał mi się przez 21 dni. Przyszedł mi jednak z pomocą Michał^{*g}, jeden z najznakomitszych książąt^h. I przez pewien czas pozostawałem tam przy królach Persji. **14** Przybyłem, żeby ci pomóc zrozumieć, co spotka twój lud pod koniec dni^h, ponieważ wizja ta dotyczy przyszłościⁱ”.

15 A gdy wypowiadał do mnie te słowa, pochyliłem twarz ku ziemi i zaniemówiłem. **16** Wtedy ktoś podobny do człowieka dotknął moich warg^j, a ja otworzyłem usta i odezwałem się do tego, który stał przede mną: „Panie mój, z powodu tej wizji cały drzę i opadłem z sił^k. **17** Jakże więc ja, twój sługa, mogę z tobą rozmawiać, panie?^l Przecież nie mam siły i brak mi tchu^m”.

18 Ktoś podobny do człowieka znowu mnie dotknął i dodał mi siłⁿ. **19** Potem rzekł:

10:11, 19 *Lub „jesteś mężem umiłowanym; jesteś godny wielkiego szacunku”. **10:13** *Imię to znaczy „któż jest jak Bóg?”. *Lub „książę najwyższy rangą”.

ROZDZ. 10

a Dn 8:18

b Jer 1:9
Obj 1:17c Dn 9:23
Dn 10:19

d Obj 1:17

e Dn 9:23

f Ef 6:12

g Dn 10:21
Dn 12:1
Judy 9
Obj 12:7, 8

h Dn 2:28

i Dn 8:17, 26
Dn 12:4j Iz 6:7
Jer 1:9

k Dn 10:8

l Sdz 6:22

m Iz 6:5

n Dn 10:10

szpalta 2

a Obj 1:17

b Dn 9:22, 23
Dn 10:11

c Sdz 6:23

d Dn 10:13

e Dn 10:13
Judy 9
Obj 12:7, 8

f Dn 12:1

ROZDZ. 11

g Dn 5:30, 31
Dn 9:1

h Dn 8:21

i Dn 8:5, 21

j Dn 7:6
Dn 8:8, 22

„Nie bój się^a, bo jesteś dla Boga bardzo cenny^b. Żyj w pokoju^c. Bądź silny, bądź mężny!“. Słuchając go, poczułem się wzmocniony i powiedziałem: „Mów, panie mój, bo dodałeś mi sił”.

20 Wtedy się odezwał: „Czy wiesz, dlaczego do ciebie przyszedłem? Teraz wrócę, żeby walczyć z księciem Persji^d. Kiedy pójdę, przybędzie książę Grecji. **21** Opowiem ci jednak rzeczy zapisane w pismach prawdy. Nie ma nikogo, kto by mnie w tych sprawach wspierał, oprócz Michała^e, waszego księcia^f”.

11 „A ja dodałem mu sił i go pokrzepiłem^g. Było to w pierwszym roku panowania Dariusza^g Meda. **2** Teraz powiem ci prawdę:

„W Persji nastanie jeszcze trzech królów, a czwarty nagromadzi więcej bogactw niż wszyscy inni. I gdy tylko dzięki swym bogactwom urosnie w siłę, pchnie wszystko przeciw królestwu Grecji^h”.

3 „Potem nastanie potężny król, który będzie miał rozległą władzęⁱ i będzie robił, co mu się podoba. **4** A gdy urosnie w potęgę^j, jego królestwo się rozpadnie i zostanie podzielone na cztery wiatry niebios^j, lecz nie między jego potomków. I nie będzie już takie jak to, którym rządził, ponieważ zostanie wykorzystane i przejdzie w ręce innych”.

5 „I jeden z jego książąt, czyli król południa, urosnie w siłę, ale inny zyska nad nim przewagę i będzie miał rozległą władzę, większą niż władza tamtego”.

6 „Po pewnym czasie sprzymierzą się ze sobą i córka kró-

11:1 *Lub „i byłem dla niego twierdzą”.

11:4 *Lub „powstanie”.

la południa przybędzie do króla północy, żeby zawrzeć porozumienie. Lecz nie zachowa ona mocy swojego ramienia, nie ostoi się też on i jego ramię. I zostanie wydana—ona sama oraz ci, którzy ją przyprowadzili, i jej ojciec, i ten, kto w tamtych czasach ją umacniał. **7** Jego* miejsce zajmie odrośl jej korzeni i wyruszy przeciwko wojsku i przeciwko twierdzy króla północy. Wystąpi przeciw nim i zyska przewagę. **8** I przybędzie do Egiptu z ich bogami, posągami z metalu, z cennymi przedmiotami ze srebra i złota, a także z jeńcami. Na pewien czas odstąpi od króla północy. **9** Ten wyruszy przeciwko królestwu króla południa, ale wróci do swojej ziemi.

10 „Jego synowie przygotują się na wojnę i zbiorą liczne, potężne wojsko. Jeden z nich* będzie nacierać i przetoczy się jak powódź. Zawróci jednak i będzie prowadził wojnę przez całą drogę do swojej twierdzy.

11 „A król południa rozżłości się i wyruszy, by walczyć z nim, to jest z królem północy. Ten zbierze mnóstwo ludzi, ale staną oni wydani w rękę tamtego. **12** I będą uprowadzeni. Jego serce stanie się wyniosłe i pokona on dziesiątki tysięcy. Nie wykorzysta jednak swojej silnej pozycji.

13 „A król północy wróci i zbierze więcej ludzi niż za pierwszym razem. Później, po jakimś czasie, nadciągnie z wielkim, dobrze wyposażonym wojskiem. **14** W tych czasach wielu powstanie przeciw królowi południa.

„Wśród twojego ludu pojawią się używający przemocy*, któ-

11:7 *Najwyraźniej chodzi o króla południa. 11:10 *Dosl. „on”. 11:14 *Lub „synowie grabieżców”.

szpalta 2

ROZDZ. 11

a Ps 48:2

Dn 8:9

Dn 11:41, 45

rzy będą próbowali urzeczywistnić pewną wizję, ale się potkną.

15 „I nadciągnie król północy, usypie wał oblężniczy i zdobędzie warowne miasto. A wojska* południa się nie ostoją, nawet jego doborowi żołnierze nie będą mieli sił, aby stawić opór. **16** Ten, który przeciwko niemu nadciągnie, będzie robił, co mu się podoba, i nikt nie zdoła mu się przeciwstawić. Stanie w Pięknej Ziemi*^a, a jego ręka będzie miała moc niszczenia. **17** Będzie zdecydowany przybyć* z całą siłą swojego królestwa i zostanie z nim zawarty układ. I będzie działał skutecznie. Dane mu będzie doprowadzić do zguby córkę kobiet. I ona nie wytrwa, i nie pozostanie jego. **18** Skieruje on swoją uwagę na nadmorskie krainy i wiele z nich zajmie. A pewien dowódca położy kres zniewadze, której od niego doznawał. Zniewaga spadnie na tego, który znieważał. **19** Wtedy znów zwróci uwagę na twierdze własnego kraju i potknie się, upadnie i nikt go nie znajdzie.

20 „W jego miejsce nastanie ktoś, kto każe poborcy* przejść przez wspaniałe królestwo, a po niewielu dniach zostanie złamany, lecz nie wskutek gniewu ani wojny.

21 „W jego miejsce nastanie ktoś, kto będzie pogardzany*, i nie obdarzą go królewskim majestatem. Nadejdzie w okresie spokoju# i uzyska królestwo

11:15 *Dosl. „ramiona”. 11:16 *Lub „w krainie Ozdoby”. 11:17 *Lub „skieruje swoje oblicze, żeby przybyć”. 11:20 *Słowo to może odnosić się do poborcy podatkowego, urzędnika przeprowadzającego pobór do wojska lub surowego nadzorca. 11:21 *Lub „ktoś podły”. #Możliwe też „bez ostrzeżenia”.

przez pochlebstwa*. **22** Pokona wojska, które będą jak powódź*. Zostaną rozgromione, a Wódz^a przymierza^b zostanie zgładzony. **23** Ponieważ zawarą z nim sojusz, będzie działał podstępnie. I urośnie w potęgę dzięki małemu narodowi. **24** W okresie spokoju* wejdzie do najbogatszych części^c prowincji i robi to, czego nie robili jego ojcowie ani praojcowie. Porozdziela zagrabione dobra, łup i mienie. Będzie też knuł intrygi przeciwko warowniom, ale tylko przez pewien czas.

25 „Nabierze sił oraz odwagi, żeby z wielkim wojskiem wystąpić przeciw królowi południa. A król południa przygotowuje się do wojny, zbierając niezwykle liczne, potężne wojsko. On jednak się nie ostoja, bo będą przeciw niemu knuć intrygi. **26** Do upadku doprowadzą go jadający jego przysmaki.

„Jego wojsko zostanie zmiecione* i będzie wielu zabitych.

27 „A ci dwaj królowie będą w swych sercach skłonni do wyrażania zła i siedząc przy jednym stole, będą się wzajemnie okłamywać. Ale nic im się nie uda, bo koniec nastąpi dopiero w wyznaczonym czasie^c.

28 „I wróci do swojej krainy z wielkim mieniem, a jego serce będzie przeciwne świętemu przymierz. Będzie działał skutecznie i powróci do swojej krainy.

29 „W wyznaczonym czasie znów wyruszy na południe. Tym razem jednak nie będzie tak jak poprzednio, **30** ponieważ nad-

11:21 *Lub „intrygi”. 11:22 *Lub „ramiona powodzi będą przed nim zmiecione”. 11:24 *Możliwe też „bez ostrzeżenia”. ^aDosł. „[do] tłuściości”. 11:26 *Lub „zatapione”.

ROZDZ. 11

a Dn 9:25
Jn 1:45, 49

b Rdz 15:18
Dz 3:25

c Dn 12:9

szpalta 2

a Rdz 10:4
Lb 24:24
Iz 23:1
Jer 2:10
Eze 27:6

b Dn 11:28

c Dn 8:11

d Dn 8:12

e Dn 12:11
Mt 24:15
Mk 13:14
Łk 21:20

f Dn 12:10

g Dn 12:10

h Pwt 10:17
Ps 136:1, 2

ciągną przeciw niemu okręty z Kittim^a i zostanie upokorzony.

„Zawróci i skieruje swój gniew przeciwko świętemu przymierz^{*b}, i będzie działał skutecznie. Wróci i skupi uwagę na tych, którzy porzucają święte przymierze. **31** Jego wojska* powstaną i sprofanują sanktuarium^c, czyli twierdzę, i usuną codzienną^d ofiarę^d.

„I zostanie ustawiona obrzydliwość sprowadzająca spustoszenie^e.

32 „A tych, którzy niegodziwie działają przeciwko przymierz, pochlebstwami* przywiedzie on do odstępstwa. Natomiast lud znający swojego Boga odniesie zwycięstwo i będzie działał skutecznie. **33** Ludzie wnikliwi^f będą wielu udzielać zrozumienia. A przez pewien czas będą doprowadzani do potknięcia mieczem i płomieniem, niewolą i grabieżą. **34** Ale gdy będą się potykać, otrzymają niewielką pomoc. Wielu się do nich przyłączy, uciekając się do podstępu*. **35** Niektórzy z wnikliwych zostaną doprowadzeni do potknięcia, aby ze względu na nich aż do czasu końca następowało uszlachetnianie oraz oczyszczanie i wybielenie^g. Stanie się to dopiero w wyznaczonym czasie.

36 „A król będzie robił, co mu się podoba. Będzie się wynosił i wywyższał nad każdego boga, i mówił zdumiewające rzeczy przeciwko Bogu bogów^h. Będzie mu się wiodło, dopóki nie zakończy się potępienie, ponieważ to, co postanowiono, musi się spełnić. **37** Nie będzie zwa-

11:30 *Lub „i będzie potępiał święte przymierze”. 11:31 *Dosł. „ramiona”. ^aLub „ustawiczną”. 11:32 *Lub „nieszczerymi słowami; podstępem”. 11:34 *Lub „pochlebstw; nieszczyrych słów”.

żał na Boga swoich ojców ani na to, czego pragną kobiety, ani też na żadnego boga—będzie się wywyższał nad wszystkich. **38** Będzie natomiast oddawał chwałę bogu twierdz. Bogu, którego nie znali jego ojcowie, będzie oddawał chwałę złotem, srebrem, drogocennymi kamieniami i innymi kosztownościami. **39** Wraz z cudzoziemskim bogiem* będzie skutecznie działał przeciw najsilniej obwarowanym twierdzom. Wielką chwałą okryje tych, którzy go uznają^a, da im też władzę nad wieloma i będzie przydzielał ziemię za określoną cenę.

40 „W czasie końca król południa będzie się z nim ścierał*^a, a król północy jak burza uderzy na niego z rydwanami, jeźdźcami oraz licznymi okrętami. Wtargnie do krajów i przetoczy się przez nie niczym powódź. **41** Wtargnie również do Pięknej Ziemi*^a, a wiele krajów zostanie doprowadzonych do upadku. Ale z jego ręki ujdą cało Edom i Moab oraz najważniejsza część Ammonitów. **42** I będzie wyciągał rękę po kraje; nawet ziemia egipska nie ujdzie cało. **43** Zawładnie ukrytymi skarbami, złotem i srebrem, oraz wszystkimi kosztownościami Egiptu. A Libijczycy i Etiopczycy będą szli jego śladami*.

44 „Zaniepokoją go jednak wieści ze wschodu i z północy i wyruszy w wielkiej złości, by wielu zgładzić*, unicestwić. **45** Postawi swoje królewskie* namioty między wielkim mo-

11:39 *Lub „z pomocą cudzoziemskiego boga”. ^aMożliwe też „których on uzna”. **11:40** *Lub „wda się z nim we wzajemne przepychanie”. **11:41** *Lub „do krainy Ozdoby”. **11:43** *Lub „będą jego stronnikami”. **11:44** *Lub „przeznaczyć na zagładę”. Zob. *Słownikzek pojęć*. **11:45** *Lub „pałacowe”.

ROZDZ. 11

a Ps 48:2
Dn 8:9
Dn 11:16, 45

szpalta 2

a Ps 48:2
Dn 8:9
Dn 11:16, 41

ROZDZ. 12

b Dn 10:13
Judy 9
Obj 12:7, 8

c Dn 10:21

d Iz 26:20
Jl 2:31, 32
Mt 24:21, 22
Obj 7:13, 14

e Mal 3:16
Łk 10:20
Obj 3:5

f Dn 8:17, 26
Dn 12:9

g Iz 11:9

h Dn 10:4

i Dn 10:5, 6

j Dn 4:34
Obj 4:9
Obj 10:6

rzem a świętą górą Pięknej Ziemi*^a. I dojdzie do swojego kresu, i nikt nie przyjdzie mu z pomocą.

12 „W tym czasie powstanie* Michał*^b, wielki książę, który stoi dla dobra twojego ludu^a. I nadejdzie czas takiej udręki, jakiej nie było od chwili, gdy powstał naród. Wtedy twój lud ujdzie cało^d—każdy, kto jest zapisany w księdze^e. **2** Wielu z tych, którzy śpią w prochu ziemi, zbudzi się: jedni do życia wiecznego, a drudzy na poharbienie i wieczną pogardę.

3 „Wnikliwi będą świecić tak jasno jak nieboskłon, a ci, którzy prowadzą wielu do prawości, będą jaśnieć jak gwiazdy—po wieczne czasy, już na zawsze.

4 „Ale ty, Danielu, zachowaj te słowa w tajemnicy i zapieczętuj tę księgę aż do czasu końca^f. Wielu będzie ją badać* i nastanie obfitość prawdziwej wiedzy”^g.

5 Wtedy ja, Daniel, zobaczyłem, że stoją tam dwie inne postacie—jedna na tym brzegu strumienia, a druga na przeciwnym brzegu. **6** Jedna z nich powiedziała do człowieka ubranego w lnianą szatęⁱ, który był ponad wodami strumienia: „Ile jeszcze czasu minie do końca tych zdumiewających rzeczy?”. **7** I usłyszałem człowieka ubranego w lnianą szatę, który był ponad wodami strumienia. Podniósł on prawą i lewą rękę ku niebu i przysiągł na Tego, który żyje wiecznie^j: „Minie wyznaczony czas, wyznaczone czasy i połowa czasu*. A gdy tylko skończy się kruszenie mocy ludu

11:45 *Lub „górą Ozdoby”. **12:1** *Użyte tu hebr. słowo może się odnosić do sprawowania władzy królewskiej. ^aImię to znaczy „któż jest jak Bóg?”. ^bDosł. „synów twojego ludu”. **12:4** *Dosł. „biegać tu i tam”. **12:7** *Czyli trzy i pół czasu.

świętego, wszystkie te rzeczy dobiegną kresu^a.

8 Ja wprowadzić słyszałem, ale nie rozumiałem^b. Spytałem więc: „Panie mój, jak to wszystko się zakończy?”.

9 Wtedy powiedział: „Idź, Danielu, bo słowa te mają być odkryte tajemnicą i zapieczętowane aż do czasu końca^c. **10** Wielu się oczyści, wybieli i zostanie uszlachetnionych^d. A niegodziwi będą postępować niegodziwie i żaden z nich nie zrozumie tych słów, lecz wnikliwi zrozumieją^e.

ROZDZ. 12

a Dn 8:24
b Łk 18:34
Dz 1:7
1Pt 1:10, 11
c Dn 8:17, 26
Dn 10:14
Dn 12:4
d Dn 11:35
e Ps 111:10
Dn 11:33
Dn 12:3

szpalta 2

a Dn 8:11
b Dn 11:31
Mk 13:14
c Jn 11:24
Dz 17:31
Dz 24:15
Obj 20:12

11 „Od czasu usunięcia codziennej* ofiary^a oraz ustawienia obrzydliwości, która spowoduje spustoszenie^b, upłynie 1290 dni.

12 „Szczęśliwy ten, kto cierpliwie czeka* i dotrwa do końca 1335 dni!

13 „A ty nie ustawaj aż do końca. Spoczniesz, ale gdy skończą się te dni, powstaniesz, by otrzymać swój dział*”^c.

12:11 *Lub „ustawicznej”. **12:12** *Lub „czeka z utęsknieniem”. **12:13** *Lub „powstaniesz w przydzielonym ci miejscu; powstaniesz do swojego losu”.

KSIĘGA

OZEASZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Żona Ozeasza i jej dzieci (1-9)
Jizreel (4), Lo-Ruchama (6), Lo-Ammi (9)
Nadzieja na odrodzenie i zjednoczenie narodu (10, 11)</p> <p>2 Naród izraelski zostaje ukarany (1-13)
Izrael wraca do Jehowy, swojego męża (14-23)
„Będzie mówić do mnie: „Mój mężu!” (16)</p> <p>3 Ozeasz wykupuje cudzołożną żonę (1-3)
Izrael powróci do Jehowy (4, 5)</p> <p>4 Sprawa sądowa Jehowy przeciwko Izraelowi (1-8)
W kraju brakuje wiedzy o Bogu (1)
Bałwochwalstwo i rozwiązłość w Izraelu (9-19)
Duch niemoralności sprowadza naród na manowce (12)</p> <p>5 Sąd nad Efraimem i Judą (1-15)</p> <p>6 Wezwanie do powrotu do Jehowy (1-3)
Ulotność lojalnej miłości ludu (4-6)
Lojalna miłość lepsza niż ofiary (6)
Haniebne postępowanie ludu (7-11)</p> <p>7 Opis niegodziwości Efraima (1-16)
Niegodziwcy schwytani w sieć (12)</p> | <p>8 Izraelici poniosą konsekwencje bałwochwalstwa (1-14)
Sieją wiatr, zbiorą burzę (7)
Zapomnieli o swoim Twórcy (14)</p> <p>9 Bóg odrzuca Efraima z powodu jego grzechów (1-17)
Efraim oddaje się haniebnemu bogu (10)</p> <p>10 Izrael, zwyrodniała winorośl, zostanie zniszczony (1-15)
Sianie i zbieranie (12, 13)</p> <p>11 Miłość Boga do Izraela (1-12)
„Z Egiptu wezwałem swojego syna” (1)</p> <p>12 Efraim powinien wrócić do Jehowy (1-14)
Jakub walczył z Bogiem (3)
Jakub z płaczem błagał Boga o przychyłność (4)</p> <p>13 Efraim, pogrążony w bałwochwalstwie, zapomniał o Jehowie (1-16)
„Gdzie są, o śmierci, twoje żądła?” (14)</p> <p>14 Wezwanie do powrotu do Jehowy (1-3)
Ofiara wysławiania (2)
Izrael zostanie uleczonej z niewierności (4-9)</p> |
|---|--|

1 Słowa Jehowy skierowane do Ozeasza*, syna Beeriego, za dni królów judzkich: Uzziasza^a, Jotama^b, Achaza^c i Ezechiasza^d oraz króla izraelskiego Jeroboama^e, syna Joasza^f. **2** Kiedy Jehowa zaczął przekazywać swoje słowo za pośrednictwem Ozeasza, Jehowa tak do niego przemówił: „Idź, weź sobie za żonę kobietę, która będzie się zachowywać jak prostytutka*, i miej dzieci będące owocem jej prostytucji^g, ponieważ lud tej ziemi zachowuje się jak prostytutka, całkowicie odwracając się od Jehowy”^g.

3 Ozeasz poszedł więc i ożenił się z Gomer, córką Diblaima, a ona zaszła w ciążę i urodziła mu syna.

4 Wtedy Jehowa powiedział do niego: „Daj mu na imię Jizreel*, bo niedługo ukarzę dom Jehu^h za przelewanie krwi w Jizreelu i położę kres władzy królewskiej Izraelaⁱ. **5** Tego dnia poamięć łuk Izraela w dolinie* Jizreel”.

6 Gomer znowu zaszła w ciążę i urodziła córkę. A Bóg rzekł do Ozeasza: „Nazwij ją Lo-Ruchama*, bo już dłużej nie będę okazywał miłosierdziaⁱ mieszkańcom Izraela i na pewno ich wypędzę^k. **7** Ale mieszkańcom Judy okażę miłosierdzie^l. I ja, Jehowa, ich Bóg, wybawię ich swoją mocą^m, a nie za pomocą łuku, miecza, wojny, koni czy jeźdźców”ⁿ.

8 Gomer odstawiła od pierśi Lo-Ruchamę, a potem znowu

1:1 *Skrócona forma imienia Hosziasz, które znaczy „wybawiony przez Jah; Jah wybawił”. 1:2 *Lub „kobietę niemoralną; kobietę rozwiązłą”. 1:2; 2:4 *Lub „niemoralności; rozwiązłości”. 1:4 *Imię to znaczy „Bóg zasieje nasienie”. 1:5 *Lub „na nizinie”. 1:6 *Imię to znaczy „nie okazano jej miłosierdzia”.

ROZDZ. 1

a 2Kn 26:1, 3, 4

b 2Kl 15:32-34

c 2Kl 16:1-3

d 2Kl 18:1-3

Iz 1:1

Mi 1:1

e 2Kl 14:23, 24

Am 1:1

f 2Kl 13:10, 11

g Pwt 31:16

Oz 3:1

h 2Kl 10:29-31

i 2Kl 15:8, 10

j Oz 2:23

k 2Kl 17:6

2Kl 17:22, 23

l Oz 11:12

m 2Kl 19:34, 35

n Iz 37:36

szpalta 2

a Rdz 13:16

Rdz 22:17

b 1Pt 2:10

c Rz 9:25, 26

2Ko 6:18

d Ezd 3:1

Iz 11:12

Jer 3:18

Eze 37:19

Mi 2:12

e Oz 2:22

ROZDZ. 2

f Jer 31:33

Eze 36:28

Za 13:9

g Oz 2:23

h Jer 3:8

i Eze 23:4, 5

Oz 3:1

zaszła w ciążę i urodziła syna. **9** Wówczas Bóg powiedział: „Daj mu na imię Lo-Ammi*, bo nie jesteście moim ludem, a ja nie będę waszym Bogiem.

10 „A naród* izraelski będzie tak liczny jak ziarenka psianki morskiego, których nie można policzyć ani zmierzyć^a. Tam, gdzie im mówiono: „Nie jesteście moim ludem”^b, powie się im: „Synowie żywego Boga”^c. **11** Judejczycy oraz Izraelici zostaną zebrani w jedną całość^d. Wybiorą sobie jednego wodza i wyjdą z tej ziemi, bo będzie to wielki dzień dla Jizreela^e.

2 „Mówcie do swoich braci: „Mój ludu!”^f,

a do swych sióstr:
„Te, którym okazano miłosierdzie!”^g.

2 Oskarżajcie swoją matkę, oskarżajcie ją,

bo ona nie jest moją żoną^h,
a ja nie jestem jej mężem.

Niech zerwie z prostytucją*,
niech przestanie cudzołożyćⁱ.

3 W przeciwnym razie rozbiórę ją do naga i pokażę ją taką, jaka była w dniu narodzin.

Uczynię ją podobną
do pustyni,
do bezwodnej ziemi,
i sprawię, że umrze
z pragnienia.

4 Jej dzieciom nie okażę miłosierdzia,

bo są owocem prostytucji^g.

5 Ich matka uprawiała prostytucję*.

1:9 *Imię to znaczy „nie mój lud”. 1:10 *Dost. „synowie”. 2:1 *Zob. przypis do Oz 1:9. #Zob. przypis do Oz 1:6. 2:2 *Lub „niemoralności; rozwiązłości”. #Lub „niech usunie cudzołóstwo spośród swych piersi”. 2:5 *Lub „dopuszczała się niemoralności; dopuszczała się rozwiązłości”.

- Ta, która była z nimi w ciąży,
postępowała haniebnie^a,
bo mówiła:
„Pójdę za swoimi kochan-
kami^b,
którzy mi dają chleb i wodę,
wełnę i len, oliwę i napój’.
6 Dlatego zagrodzę jej drogę
cierniami,
wzniosę przed nią kamienny
mur,
żeby nie mogła znaleźć swo-
ich ścieżek.
7 Pobiegnie za swoimi kochan-
kami, ale ich nie dogoni^c.
Będzie ich szukać, ale ich
nie odnajdzie.
I powie: „Wrócę do swojego
pierwszego męża^d,
bo wtedy powodziło mi się
lepiej niż teraz^e.
8 Nie dostrzegała, że to ja da-
wałem jej zboże^f i młode
wino, i oliwę
i że to ja obsypywałem ją
srebrem i złotem,
których używała dla Baala^g.
9 Dlatego postąpię z nią ina-
czej: pozbawię ją swojego
zboża w czasie żniw
oraz młodego wina w jego
porze^h
i odbiorę swoją wełnę i swój
len, które zakrywały jej
nagość.
10 Obnażę ją na oczach jej
kochanków
i nikt jej nie uwolni z mojej
rękiⁱ.
11 Położę kres całej jej radości,
jej świętom^j, nowiom, szaba-
tom i wszystkim uroczys-
tościom.
12 Zniszczę jej krzewy winne
oraz jej drzewa figowe,
o których powiedziała:
„To zapłata, którą mi dali
moi kochankowie’.

ROZDZ. 2

a Ezd 9:6
Dn 9:7
Oz 9:10

b Eze 23:7, 8
Oz 8:9

c Iz 31:1
Oz 5:13

d Jer 31:18
Eze 23:4
Oz 5:15

e Pwt 32:12-14
Neh 9:25

f Pwt 32:28
Iz 1:3

g Oz 8:4

h Iz 17:11

i Ps 50:22
Oz 5:14

j Am 5:21
Am 8:10

szpalta 2

a Sdz 3:7
1KI 16:30-32
2KI 10:28
Oz 11:2

b Iz 17:10

c Pwt 30:5
Iz 65:21
Jer 32:15
Eze 28:25, 26
Am 9:14

d Joz 7:24-26
Iz 65:10

e Wj 15:1

f Wj 23:13
Joz 23:6, 7

g Za 13:2

h Eze 34:25

i Iz 11:6-8

j Iz 2:4
Eze 39:9
Za 9:10

k Kpl 26:5, 6
Jer 23:6
Mi 4:3, 4

Zamienię je w leśną
gęstwinę,
pożrą je dzikie zwierzęta.

- 13** Wymierzę jej karę za wszyst-
kie te dni, w których skła-
dała ofiary wizerunkom
Baala^a

i stroiła się w pierścienie
oraz inne ozdoby, i ugania-
ła się za swoimi kochan-
kami,

a o mnie zapomni^ała”^b —
mówi Jehowa.

- 14** „Będę więc ją przekonywać,
wyprowadzę ją na pustkowie
i przemówię jej do serca.

- 15** Wówczas zwrócę jej
winnice^c,
dolinę^{*} Achor^d uczynię dla
niej bramą nadziei.

A ona odpowie jak w cza-
sach swojej młodości,
jak wtedy, gdy wyszła
z ziemi egipskiej^e.

- 16** Tego dnia”, oświadcza
Jehowa,

„będzie mówić do mnie:
„Mój mężu’ i już nie powie:
„Mój panie’^{*}.

- 17** Sprawię, że przestanie wy-
mawiać imiona Baalów^f
i pójdą one w zapomnienie^g.

- 18** Tego dnia ze względu na
swój lud zawrę przymierze
z dzikimi zwierzętami^h,
z ptakami latającymi pod
niebem i stworzeniami
pełzającymi po ziemiⁱ.
Usunę z kraju łuk, miecz
i wojnę^j

i sprawię, że mój lud będzie
mieszkał bezpiecznie^k.

- 19** Zaręcę się z tobą i będziesz
moja na zawsze.

Zaręcę się z tobą w prawo-
ści i sprawiedliwości,

2:15 *Lub „nizinę”. **2:16** *Lub „mój Ba-
alu”.

w lojalnej miłości
i miłosierdziu^a.

20 Zaręczę się z tobą
w wierności
i naprawdę poznasz Jehowę^b.

21 Tego dnia odpowiem^c,
mówi Jehowa,
„odpowiem niebiosom,
a one odpowiedzą ziemi^c.”

22 Ziemia odpowie zbożu
i młodemu winu, i oliwie,
a one odpowiedzą
Jizreelowi^d.

23 I zasieję ją sobie niczym
ziarno w ziemi^e,
i okażę miłosierdzie tej,
której nie okazano
miłosierdzia^f.
Do tych, którzy nie są
moim ludem^g, powiem:
„Jesteście moim ludem^f,
a oni powiedzą: „Ty jesteś
naszym Bogiem”^g.”

3 Potem Jehowa rzekł do mnie:
„Pokochaj jeszcze raz kobietę,
którą kocha inny i która cu-
dzołoży^b. Tak samo Jehowa ko-
cha Izraelitówⁱ, chociaż zwracają
się do innych bogówⁱ i uwielbia-
ją placki rodzynkowe^h”.

2 Kupiłem ją więc za 15 srebr-
ników oraz za półtora chomera^{*}
jęczmienia. **3** Następnie powie-
działem do niej: „Zostaniesz ze
mną przez wiele dni. Nie wol-
no ci uprawiać prostytucji^{*}, nie
wolno ci współżyć z innym męż-
czyzną, a ja nie będę współżył
z tobą^h”.

4 Bo przez długi czas^{*} Izra-
elici będą mieszkać bez króla^k,

2:22 *Imię to znaczy „Bóg zasieje na-
sienie”. 2:23 *Zob. przypis do Oz 1:6.
*Zob. przypis do Oz 1:9. 3:1 *Chodzi
o placki wykorzystywane w fałszywym
kulcie. 3:2 *Chomer odpowiadał 220 l.
Zob. Dodatek B14. 3:3 *Lub „dopusz-
czać się niemoralności; dopuszczając się
rozwiązłości”. 3:4 *Dosl. „wiele dni”.

ROZDZ. 2

a Mi 7:18

b Iz 54:13
Jer 24:7
Jer 31:34

c Pwt 28:12
Za 8:12

d Oz 1:11

e Jer 31:27

f Oz 2:1
Rz 9:25, 26
1Pt 2:10

g Oz 1:10

ROZDZ. 3

h Oz 1:2, 3

i Pwt 7:6-8
2Kl 13:23
Ps 106:44,
45

j Sdz 10:13
Jer 3:20

k 2Kl 17:6
2Kl 18:9, 10

szpalta 2

a Sdz 8:27

b Sdz 17:5
1Sm 19:15, 16

c Jer 50:4

d Jer 30:9
Eze 34:23, 24
Eze 37:24, 25
Am 9:11
Łk 1:31-33

e Pwt 4:30

ROZDZ. 4

f Mi 6:2

g Mi 7:2

h Oz 11:12

i 1Kl 21:18, 19

j Eze 23:37

k Oz 1:4
Oz 6:8, 9

l Am 8:7, 8

m Am 5:10, 13

n Pwt 17:12

o Jer 2:8

bez księcia, bez ofiary, bez świę-
tego słupa^{*} oraz bez efodu^a
i terafim^b. **5** Potem powrócą
i będą szukać Jehowy, swoje-
go Boga^c, oraz Dawida, swojego
króla^d, a pod koniec dni z drze-
niem przyjdą do Jehowy^e, żeby
doświadczyć Jego dobroci.

4 Słuchaj słowa Jehowy,
Izraelu!

Jehowa wytoczył sprawę
sądową mieszkańcom
tej ziemi^f,

bo nie ma w niej prawdy
ani lojalnej miłości,
ani wiedzy o Bogu^g.

2 Wszędzie dookoła krzywo-
przysięstwa, kłamstwa^h,
morderstwaⁱ, kradzieże
i cudzołóstwa^j
i raz po raz dochodzi
do przelewu krwi^k.

3 Z tego powodu kraj pogrzy-
ży się w żalobie^l
i wyginą wszyscy
jego mieszkańcy,

a razem z nimi dzikie
zwierzęta, ptaki latające
pod niebem,
nawet ryby morskie.

4 „Niech jednak nikt się z tobą
nie spiera ani nie udziela ci
nagany^m,

bo jesteś uparty jak ci,
którzy spierają się
z kapłanemⁿ.”

5 I potkniesz się w biały dzień,
jakby to była noc,
a prorok potknie się z tobą.
I zgładzę^{*} twoją matkę.

6 Mój lud zostanie zgładzony^{*},
bo mnie nie zna.
Ponieważ nie chcesz mnie
poznać^o,

3:4 *Zob. Słowniczek pojęć. ^aLub
„bożków domowych”. 4:5 *Dosl. „zmu-
szę do milczenia”. 4:6 *Dosl. „zmuszo-
ny do milczenia”.

- ja nie będę chciał, żebyś mi służył jako kapłan.
Ponieważ zapominasz o prawie* swojego Boga^a,
ja zapomnę o twoich synach.
- 7** Im liczniejsi stawali się kapłani, tym bardziej grzeszyli przeciwko mnie^b.
Ich chwałę zamienię w hańbę*.
- 8** Żywią się grzechem mojego ludu
i chciwie pragną*, żeby dopuszczał się przewinień.
- 9** Lud spotka to samo co kapłana.
Pociągnę ich do odpowiedzialności za ich postępowanie
i sprawię, że poniosą konsekwencje swoich czynów^c.
- 10** Będą jeść, ale się nie nasycą^d.
Będą współżyć z wieloma kobietami*, ale się nie rozmnożą^e,
bo w ogóle nie liczą się z Jehową.
- 11** Prostytucja*, młode i stare wino
odbierają chęć do czynienia tego, co dobre^f.
- 12** Mój lud pyta o radę swoje drewniane bożki,
robi to, co każe mu różdżka*.
Duch prostytucji* zwodzi ich na manowce.

4:6 *Lub „pouczeniach”. 4:7 *Możliwe też „moją chwałę zamienili w hańbę”. 4:8 *Lub „wznosząc swoją duszę”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Dusza”. 4:10 *Lub „dopuszczając się rażącej niemoralności; uprawiać prostytucję”. 4:11 *Lub „niemoralność; rozwiązłość”. ^aLub „odbierają rozum”. Dośł. „odbierają serce”. 4:12 *Lub „łaska wróżbiarska”. ^bLub „niemoralności; rozwiązłości”.

ROZDZ. 4

a 2Kl 17:15, 16

b Ezd 9:6, 7

c Am 3:1, 2

d Kpl 26:26
Mi 6:14

e Oz 9:11, 12

f Prz 20:1
Prz 23:31, 33
Iz 28:7

szpalta 2

a Jer 3:6

b 2Kl 17:10-12
Jer 2:20
Eze 20:28

c Jer 4:22

d Eze 23:4, 5

e 2Kl 17:18

f Oz 9:15
Oz 12:11
Am 4:4g Oz 5:8
Oz 10:5h Iz 48:1
Jer 5:2
Eze 20:39i Ps 78:8
Ps 81:11, 12
Za 7:11, 12j Oz 11:2
Oz 13:1, 2

- Uprawiając prostytucję*,
opuszczają swojego Boga.
- 13** Składają ofiary na szczytach gór^a,
spalają ofiary na wzgórzach,
pod dębami i styrakowcami,
pod każdym wielkim drzewem^b,
bo ich cień jest przyjemny.
Wasze córki uprawiają więc prostytucję*,
wasze synowe cudzołożą.
- 14** Nie ukarzę waszych córek
za to, że uprawiają prostytucję*,
waszych synowych za to,
że cudzołożą.
A to dlatego, że mężczyźni
biorą prostytutki
na stronę,
razem z prostytutkami świątynnymi składają ofiary.
Lud, któremu brakuje zrozumienia^c, upadnie.
- 15** Chociaż ty, Izraelu, uprawiasz prostytucję*^d,
niech Juda nie obciąża się taką winą^e.
Nie chodźcie do Gilgal^f ani do Bet-Awen^g
i nie przysięgajcie słowami:
„Przysięgam na Jehowę,
żywego Boga!”^h.
- 16** Izrael stał się uparty jak uparta krowaⁱ.
Czy więc Jehowa będzie go pasł niczym baranka na pastwisku*?
- 17** Efraim przyłgął do bożkówⁱ.
Niech robi, co chce!
- 4:12 *Lub „dopuszczając się niemoralności; dopuszczając się rozwiązłości”. 4:13, 14 *Lub „dopuszczając się niemoralności; dopuszczając się rozwiązłości”. 4:15 *Lub „dopuszczasz się niemoralności; dopuszczasz się rozwiązłości”. ^aDośł. „jako żyje Jehowa!”. 4:16 *Dośł. „w przestronnym miejscu”.

18 Kiedy kończy im się piwo*,
wdają się w niemoralność[#].
Władcy[^] mojego ludu kocha-
ją hańbę^a.

19 Wiatr porwie go na swoich
skrzydłach*.
I lud będzie się wstydzić
swoich ofiar”.

5 „Posłuchajcie tego, kapłani^b,
wytěż uwagę, ludu Izraela,
nastaw ucha, domu króla!
Bo to nad wami odbywa się
sąd,
jesteście pułapką dla Micpy
i siecią rozciągniętą nad Ta-
borem^c.

2 Odstępcy* są coraz bardziej
pochłonięci zabijaniem.
Ostrzegam[#] ich wszystkich.

3 Znam Efraima,
Izrael nie ukryje się
przede mną.
Ty, Efraimie, dopuszczasz
się rozwiązłości*,
Izrael się kala^d.

4 Ich postęпки nie pozwalają
im wrócić do ich Boga,
ponieważ panuje wśród nich
duch prostytucji*^e.
I nie uznają Jehowy.

5 Pycha Izraela świadczy prze-
ciwko niemu*^f.
Izrael i Efraim upadają z po-
wodu swego przewinienia,
a z nimi upada też Juda^g.

6 Ze swoimi stadami poszli
szukać Jehowy,
ale nie mogli Go znaleźć.
Odsunął się od nich^h.

4:18 *Lub „piwo pszeniczne”. [#]Lub
„uprawiają prostytucję; współżyją
z wieloma kobietami”. [^]Dosł. „tarcze”.

4:19 *Lub „zmiecie go swoimi skrzyd-
łami”. 5:2 *Lub „buntownicy”. [#]Lub
„ukarzę”. 5:3 *Lub „dopuszczasz się
niemoralności; uprawiasz prostytucję”.
5:4 *Lub „niemoralności; rozwiązłości”.
5:5 *Dosl. „jego obliczu”.

ROZDZ. 4
a Mi 7:3

ROZDZ. 5
b Oz 4:9

c Sdz 4:6
Jer 46:18

d Eze 23:4, 5
Oz 4:17, 18

e Oz 4:12
Am 2:7

f Iz 9:9, 10
Oz 7:10

g 2Kl 17:19, 20
Eze 23:30, 31
Am 2:4, 5

h Iz 1:15
Mi 3:4

szpalta 2

a Iz 48:8
Jer 3:20

b Oz 8:1

c Iz 10:29

d Oz 4:15
Oz 10:5

e Iz 28:1-3
Oz 9:13

f Pwt 19:14

g 1Kl 20:1

h Oz 8:9
Oz 12:1

i Ps 50:22

j Am 2:14

7 Zdradzili Jehowę^a,
bo mieli synów z nieprawych
związków.

W miesiąc zostaną pochło-
nięci* razem ze swoim
dziedzictwem[#].

8 Zadmięcie w róg^b w Gibeł,
zatrąbcie w Ramie^c.

Wydadźcie okrzyk wojenny
w Bet-Awen!^d Za tobą,
Beniaminie!

9 Efraimie, w dniu, w którym
poniesiesz karę, twój wi-
dok będzie budził grozę^e.
Ogłaszam plemionom Izraela
to, co się na pewno stanie.

10 Księżęta Judy są jak ci, któ-
rzy przesuwają granicę^f.
Wyleję na nich swój wielki
gniew niczym wodę.

11 Efraim jest uciskany, został
zmiażdżony zgodnie
z wyrokiem,
bo postanowił podążać
za swoim wrogiem^g.

12 Ja więc byłem dla Efraima
jak mól,
a dla domu Judy jak zgni-
lizna.

13 Kiedy Efraim zobaczył swoją
chorobę, a Juda swój
wrzód,

Efraim udał się do Asyrii^h,
wysłał posłańców do wiel-
kiego króla.

On jednak nie mógł was
uzdrowić,
nie mógł wyleczyć waszego
wrzodu.

14 Dla Efraima będę jak młody
lew,
dla domu Judy będę jak silny
lew*.

Rozszarpie ich i odejdęⁱ,
uprowadzę i nikt ich nie
uratuje^j.

5:7 *Możliwe też „miesiąc ich pochło-
nie”. [#]Lub „ze swoimi polami”. 5:14
*Lub „młody gryzwiasy lew”.

15 Wrócę na swoje miejsce i tam pozostanę, dopóki nie poniosą konsekwencji swego przewinienia.

Wtedy zaczną zabiegać o moją przychyłość^{*a}, w czasie udręki będą mnie szukać^b.

6 „Chodźcie, wróćmy do Jehowy!

On nas rozszarpał^c, ale nas uzdrowi.

Uderzył nas, ale opatrzył nam rany.

2 Ożywi nas po dwóch dniach. Trzeciego dnia nas podniesie i będziemy żyć przed Jego obliczem.

3 Będziemy znać Jehowę, z całych sił będziemy starali się Go poznawać. Jego przybycie jest tak pewne jak to, że nastanie świt.

I przyjdzie do nas jak ulewa, jak wiosenny deszcz, który nasycza ziemię”.

4 „Co mam z tobą zrobić, Efraimie?

Co mam z tobą zrobić, Judo? Wasza lojalna miłość jest jak poranne obłoki i jak rosa, która szybko znika.

5 Dlatego powalę was słowami proroków^d, zabiję was wypowiedziami swoich ust^e.

Wyroki przeciwko wam będą jak jaskrawe światło^f.

6 Bo radość sprawia mi lojalna miłość^{*}, a nie ofiary, i poznanie Boga, a nie całopalenia^g.

5:15 *Lub „będą szukać mojego oblicza”. 6:6 *Lub „miłosierdzie”.

ROZDZ. 5

a Kpl 26:38, 40

b Pwt 4:29, 30
Pwt 30:10

ROZDZ. 6

c Oz 5:14

d Iz 58:1
Jer 1:9, 10
Eze 3:8, 9

e Jer 23:29

f Sof 3:5

g 1Sm 15:22
Prz 21:3
Iz 1:11
Mi 6:6-8
Mt 9:13
Mt 12:7

szpalta 2

a 2Kl 17:15
Iz 24:5
Oz 8:1

b Oz 12:11

c Mi 7:2

d 1Kl 12:25

e 2Kl 17:6, 7
Jer 3:6

f Eze 23:4, 5

g Pwt 30:3
Jer 29:14
Am 9:14

ROZDZ. 7

h Iz 28:1

i Am 8:14
Mi 1:5

j Mi 7:3

k Oz 6:9

l Pwt 32:29
Iz 1:3
Am 8:7

7 Lecz wy jak grzesznicy naruszyliście przymierze^a. Zdradziście mnie w swojej ziemi.

8 Gilead to miasto złoczyńców^b, pełne śladów przelanej krwi^c.

9 Kapłani są jak banda grabieżców czyhających w zasadzce na przechodnia.

Mordują na drodze w Szechem^d.

Postępują haniebnie.

10 W domu Izraela ujrzalem coś strasznego. Efraim uprawia tam prostytucję^{*e}, Izrael się kala^f.

11 A tobie, Judo, wyznaczono czas żniw, kiedy to sprawię, że pojmani z mojego ludu powrócą^g”.

7 „Za każdym razem, gdy chcę uzdrowić Izraela, wychodzi na jaw przewinienie Efraima^h i niegodziwość Samariiⁱ. Działają podstępnie^j.

Złodzieje włamują się do domów, a na drogach grasują bandy grabieżców^k.

2 Ale nawet przez myśl im nie przejdzie, że będę pamiętał o całej ich niegodziwości^l.

Wszędzie widać ich postęпки, żaden się przede mną nie ukryje.

3 Swoją niegodziwością rozweselają króla, a oszustwami książąt.

4 Wszyscy oni to cudzołożnicy. Płoną niczym piec rozżarzony ogniem,

6:10 *Lub „dopuszcza się niemoralności; dopuszcza się rozwiązłości”.

którego piekarz nie musi podsycać, gdy zagniata ciasto i czeka, aż ono urośnie.

- 5** W dniu święta swego króla książęta się rozchorowali, wpadli we wściekłość pod wpływem wina^a.

Król wyciągnął rękę do szyderców.

- 6** Ich serca płoną jak piec*. Piekarz śpi całą noc, a rano piec dalej bucha ogniem.

- 7** Wszyscy oni są rozpaleni jak piec i pochłaniają swoich władców*.

Wszyscy ich królowie upadli^b, żaden z nich do mnie nie woła^c.

- 8** Efraim miesza się z narodami^d.

Przypomina placek, którego podczas pieczenia nie przewrócono na drugą stronę.

- 9** Obcy pozbawili go siły^e, ale on o tym nie wie. Siwizna okryła jego głowę, lecz on tego nie widzi.

- 10** Pycha Izraelitów świadczyła przeciwko nim^f, ale mimo wszystko nie wrócili do Jehowy, swojego Boga^g, nie szukali Go.

- 11** Efraim jest jak naiwny gołąb, pozbawiony rozsądku^h. Wzywali Egiptⁱ, udali się do Asyrii^j.

- 12** Dokądkolwiek pójdą, zarzucą na nich swoją sieć.

7:6 *Możliwe też „bo gdy podchodzą ze swoimi intrygami, ich serca są jak piec”. 7:7 *Dosl. „sędziów”. 7:11 *Dosl. „bez serca”.

ROZDZ. 7

a Iz 5:11
Iz 28:1

b 2Kl 15:8, 10
2Kl 15:14

c Iz 9:13

d Ps 106:34-36
Eze 23:4, 5

e 2Kl 13:3
2Kl 15:19

f Oz 5:5

g Neh 9:35
Iz 9:13
Am 4:6
Za 1:4

h Iz 1:3

i 2Kl 17:4
Iz 31:1

j 2Kl 15:19
Eze 23:4, 5

szpalta 2

a Pwt 28:15
2Kl 17:13

b Iz 59:13

c Ps 78:37
Iz 29:13

d Ps 78:57

e Eze 36:19, 20
Oz 9:3

ROZDZ. 8

f Oz 5:8

g Pwt 28:49,
50

h Oz 6:7

i 2Kl 17:15

j Iz 48:1
Mi 3:11

k Ps 50:17

Ściągnę ich na dół niczym ptaki nieba.

Skarcę ich — tak jak ostrzegalem ich zgromadzenie^a.

- 13** Biada im, bo uciekli ode mnie!

Niech dosięgnie ich spustoszenie, bo złamali moje prawo!

Byłem gotowy ich wykupić, lecz oni mówili o mnie kłamstwa^b.

- 14** Chociaż lamentowali na swoich łóżach, nie wołali do mnie o pomoc z głębi swych serc^c.

Z powodu zboża i młodego wina robili sobie nacięcia.

Zwracają się przeciwko mnie.

- 15** Chociaż ich karciłem i wzmacniałem ich ramiona, oni występują przeciwko mnie, knując zło.

- 16** Obrali inną drogę, ale nie zmierzają ku czemuś wyższemu*.

Stali się jak nienapięty łuk — nie można na nich polegać^d.

Ich książęta zginą od miecza z powodu swojego zuchwałego języka.

I będą pośmiewiskiem w ziemi egipskiej^e.

- 8** „Zadmijcie w róg!” Nieprzyjaciół przybywa jak orzeł przeciwko domowi Jehowy^g.

Bo złamali moje przymierze^h i naruszyli moje prawoⁱ.

- 2** Wołają do mnie: „Boże nasz, my, Izrael, znamy Ciebie!”^j.

- 3** Izrael odrzucił dobro^k.

Niech ściga go nieprzyjaciół.

7:16 *„Coś wyższego” oznacza tu wzniosłą formę wielbienia Boga.

- 4** Ustanowili sobie królów,
lecz nie za moją sprawą.
Ustanowili książąt, ale bez
mojej zgody.
Ze swojego srebra i złota
uczynili sobie bożki^a –
na własną zgubę^b.
- 5** Odrzuciłem twojego cielca,
Samarico.
Mój gniew rozpala się prze-
ciwko tobie^d.
Kiedy wreszcie oczyścisz się
z winy?
- 6** Bo ten cielec jest z Izraela,
wykonał go rzemieślnik
i nie jest to Bóg.
Z cielca Samarii zostaną
tylko drzazgi.
- 7** Ponieważ sięją wiatr,
będą zbierać burzę^e.
W kłosach nie dojrzewa
ziarno^f.
A jeśli dojrzeje, to nie daje
mąki.
A gdyby nawet dało, pochło-
ną ją cudzoziemcy^{*g}.
- 8** Izrael zostanie pochłonięty^h.
Będzie między narodami
jak nikomu niepotrzebne
naczynieⁱ.
- 9** Udać się do Asyrii, jest ni-
czym samotny dziki osioł.
Efraimici płacą kochankom^k.
- 10** I chociaż najmują je spośród
narodów,
ja ich zbiorę.
Zaczną cierpieć^l z powodu
brzemienia nałożonego
przez króla i książąt.
- 11** Efraim wzniosł mnóstwo
ołtarzy i grzeszył^m.
Służyły mu one do uprawia-
nia grzechuⁿ.
- 12** Napisałem dla niego wiele
praw^{*},
lecz on je lekceważy^o.

8:7 *Lub „obcy”. 8:12 *Lub „pouczyć”.

ROZDZ. 8

- a 1Kl 12:26, 28
Oz 13:2
b 1Kl 13:34
c Oz 10:5, 6
d Pwt 32:21, 22
2Kl 17:18
e Prz 22:8
f Iz 17:11
g Pwt 28:15, 33
h 2Kl 15:29
2Kl 18:11
Jer 50:17
i Kpl 26:33
j 2Kl 15:19
Eze 23:4, 5
Oz 5:13
Oz 12:1
k Eze 23:9
l 2Kl 14:26
1Kn 5:26
m Iz 10:10, 11
n Oz 12:11
o 2Kl 17:15
Neh 9:26

szpalta 2

- a Iz 1:11
Am 5:22
b Oz 9:9
Am 8:7
c Oz 7:16
Oz 9:3
d Pwt 32:18
e 1Kl 12:25, 31
f 2Kn 26:9, 10
g 2Kl 18:13
2Kn 36:17, 19
Jer 17:27
Jer 34:7

ROZDZ. 9

- h Oz 10:5
i Eze 23:4, 5
Oz 4:12
j Oz 2:12
Mi 1:7
k Oz 2:8, 9
Am 5:11
l Kpl 20:22
Pwt 28:63,
64
Joz 23:15, 16
1Kl 9:6, 7
m 2Kl 17:6
n Lb 15:5
Lb 28:14
Jl 1:13
o Iz 1:11

- 13** Składają mi dary ofiarne
i jedzą mięso,
ale ja, Jehowa, nie znajduję
w tym przyjemności^a.
Będę pamiętał ich prze-
winienie i ukarzę ich
za grzechy^b.
Wrócili^{*} do Egiptu^c.
- 14** Izrael zapomniał o swoim
Twórcy^d i buduje świą-
tynie^e,
a Juda wznosi wiele warow-
nych miast^f.
Ale ja ześlę ogień na te
miasta
i pochłonie on każdą wieżę^{*g}.
- 9** „Nie ciesz się, Izraelu^h.
Nie raduj się jak inne
narody.
Bo uprawiając prostytutkę^{*},
odszedłeś od swojego
Bogaⁱ.
Pokochałeś zapłatę za pro-
stytucję, którą uprawiałeś
na każdym klepisku^j.
2 Ale klepsko i tłocznia winna
nie dadzą ci pokarmu,
zabraknie też młodego winu^k.
3 Nie będziesz już mieszkać
w ziemi Jehowy^l.
Efraimie, wrócisz do Egiptu,
w Asyrii będziesz jeść to,
co nieczyste^m.
4 Nie będziesz już wylewać
wina na ofiarę
dla Jehowyⁿ.
Twoje ofiary nie będą Mu
sprawiać przyjemności^o,
są jak chleb żałoby.
Wszyscy, którzy go zjedzą,
skalają się.
Swoją chleb mają tylko
dla siebie^{*},
nie wniosą go do domu
Jehowy.

8:13 *Możliwe też „wrócić”. 9:1 *Lub „dopuszczając się niemoralności; dopuszczając się rozwiązłości”. 9:4 *Lub „dla własnej duszy”.

- 5** Co zrobicie, gdy nadejdzie dzień zgromadzenia*, gdy nadejdzie dzień święta dla Jehowy?
- 6** Bo zostaniecie zmuszeni do ucieczki z powodu zniszczenia^a.
Egipt was zbierze^b, Memfis — pogrzebie^c.
Wasze srebrne kosztowności zarosną pokrzywami,
a w waszych namiotach rozplenią się cierniste krzewy.
- 7** Nadejdą dni kary^d, nadejdą dni odpłaty.
Niech Izrael się o tym dowie!
Prorok okaże się głupcem, człowiek mówiący pod natchnieniem oszaleje,
bo wiele jest twoich przewinień i ogromna jest wrogość wobec ciebie”.
- 8** Strażnik^e Efraima był z moim Bogiem^f.
Ale teraz wszystkie drogi proroków^g są jak pułapka zastawiona przez łowcę ptaków.
W domu ich Boga panuje wrogość.
- 9** Izraelici pograżają się w zepsuciu — jak za dni Gibeja^h.
Bóg będzie pamiętał ich przewinienie i ukarze ich za grzechyⁱ.
- 10** „Kiedy znalazłem Izraela, był jak winogrona na pustkowiu^j.
Kiedy ujrzałem waszych pra-ojców, byli jak pierwsze wczesne figi na drzewie figowym.
Ale oni poszli do Baala z Peoru^k, oddali się rzeczy haniebnej^{*l}

9:5 *Lub „dzień waszej uczy”. 9:10
*Lub „haniebnemu bogu”.

ROZDZ. 9

- a Oz 7:13
b Oz 7:16
Oz 8:13
c Jer 2:14, 16
d Iz 10:3
e Iz 21:6, 8
Jer 6:17
Eze 33:7
f 1Kl 17:1
2Kl 2:14
g 1Kl 18:19
h Sdz 19:22
Sdz 20:4-6
Oz 10:9
i Oz 8:13
j Jer 2:2
k Lb 25:1-3
Pwt 4:3
Ps 106:28
l 1Kl 16:31
Jer 11:13

szpalta 2

- a Pwt 28:15, 18
b Pwt 28:32
Pwt 32:25
c Pwt 31:17
2Kl 17:18
d Eze 28:12
e Oz 4:15
Oz 12:11
Am 5:5
f Kpl 26:27, 33
2Kl 17:18
Am 5:27
g Pwt 29:19, 20
h Iz 7:8
i 2Kl 17:14, 15
Za 1:4
j Pwt 28:64
Am 9:9

ROZDZ. 10

- k Iz 5:3, 4
l Oz 8:11
Oz 12:11

- i stali się obrzydliwi jak to, co ukochali.
- 11** Chwała Efraima odlatuje niczym ptak.
Nie ma porodu, nie ma ciąży ani poczęcia^a.
- 12** Nawet jeśli wychowają dzieci, będą im je odbierał, aż nikt nie pozostanie^b.
Biada im, gdy się od nich odwróci^c.
- 13** Efraim, który rósł na bujnym pastwisku i wyglądał w moich oczach jak Tyr^d, ten sam Efraim teraz musi zaprowadzić swoich synów na rzeź”.
- 14** Daj im, Jehowo, to, co im się należy:
łono, które roni, i piersi, które nie dają mleka*.
- 15** „W Gilgal dopuszczali się wszelkiej niegodziwości^e i tam ich znienawidziłem.
Z powodu ich podłych czynów wypędzę ich ze swojego domu^f.
Nie będę już darzył ich miłością^g.
Wszyscy ich książęta są uparci.
- 16** Efraim zostanie powalony^h.
Ich korzeń uschnie i nie wydadzą żadnego owocu.
Nawet jeśli urodzą dzieci, ja uśmiercę ich ukochane potomstwo”.
- 17** Mój Bóg ich odrzuci, bo Go nie słuchająⁱ, i staną się uciekinierami wśród narodów^j.
- 10** „Izrael to zwyrodniała* winorośl wydająca owoce^k.
Im więcej ma owoców, tym więcej wznosi ołtarzy^l.

9:14 *Lub „wyschnięte piersi”. 10:1
*Możliwe też „rozłożysta”.

Im lepiej rodzi jego ziemia,
tym okazalsze są jego
święte słupy^a.

2 Mają oni obłudne^{*} serca;
zostaną uznani za winnych.
Jest ktoś, kto zburzy ich oł-
tarze i zniszczy ich słupy.

3 I powiedzą: „Nie mamy
króla^b, bo nie baliśmy się
Jehowy.

A cóż król mógłby dla nas
zrobić?”.

4 Wypowiadają puste słowa,
składają fałszywe przysię-
gi^c i zawierają przymierza.

Dlatego wydawane przez
nich wyroki są niczym tru-
jące chwasty, które plenią
się na polu uprawnym^d.

5 Mieszkańcy Samarii będą
się bać o swojego bożka,
o cielca z Bet-Awen^e.

Będą go oplakiwać,
a z nimi jego kapłani, którzy
się nim radowali i szczycili
się jego chwałą,
bo zostanie im zabrany
na wygnanie.

6 Zaniosą go do Asyrii jako
dar dla wielkiego króla^f.
Efraim okryje się hańbą,
Izrael będzie czuł wstyd
z powodu rad, których
słuchał^g.

7 Samaria i jej król z całą pew-
nością znikną^{*h},
będą jak odłamana gałązka
na powierzchni wód.

8 Wzniesienia Bet-Awenⁱ —
grzech Izraela^j — zostaną
unicestwione^k.

Na ich ołtarzach wyrosną
ciernie i osty^l.

Ludzie będą mówić do gór:
„Zakryjcie nas!”.

10:1 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **10:2**

*Lub „śliskie; gładkie”. **10:7** *Dostł.
„zostaną zmuszeni do milczenia”.

ROZDZ. 10

a Oz 8:4

b Oz 3:4
Oz 13:11

c 2KI 17:4

d Am 5:7
Am 6:12

e 1KI 12:28, 29
Oz 4:15
Oz 8:5
Am 3:14

f 2KI 17:3
Oz 5:13

g Mi 6:16

h 2KI 17:4

i Oz 4:15

j 1KI 12:28-30
Mi 1:5

k Am 7:9

l 2KI 23:15

szpalta 2

a Łk 23:30
Obj 6:16

b Sdz 20:4-6
Oz 9:9

c 2KI 17:6

d Jer 4:3, 4

e Iz 55:6
Am 5:4

f Pwt 32:2
Iz 45:8

g Prz 22:8
Oz 8:7
Gal 6:7

h 2KI 18:9, 10

a do wzgórz: „Padnijcie
na nas!”^a.

9 Izraelu, grzeszyłeś
już za dni Gibeja^b.

I taki pozostajesz.

Wojna nie pochłonięła
w Gibej wszystkich
nieprawych ludzi.

10 Skarcę ich, kiedy zechcę.
I zbiorą się przeciwko nim
narody,

gdy będą dźwigać jarzmo^{*}
swoich dwóch przewinień.

11 Efraim był wycwiczoną ja-
łówką, która bardzo lubiła
młócić,

dlatego oszczędziłem
jej piękny kark.

Ale teraz sprawię, że ktoś
zaprzęgnie^{*} Efraima^c.

Juda będzie orać, Jakub
będzie bronować^d.

12 Siejcie ziarno w prawości
i zbierajcie lojalną miłość.
Orzcie ziemię nadającą się
pod uprawę^d,

bo teraz jest czas, żeby
szukać Jehowy^e.

A On przyjdzie i nauczy was
prawości^f.

13 Ale wy oraliście niegodzi-
wość,

zbieraliście nieprawość^g

i jedliście owoc podstępów,
bo polegaliście na samych
sobie

i na wielkiej liczbie swoich
wojowników.

14 Podniesie się przeciwko
wam wrzawa

i wszystkie wasze warowne
miasta zostaną spusto-
szone^h,

tak jak dom Arbela, który
Szalman spustoszył w dniu
bitwy,

10:10 *Dźwiganie jarzma odnosi się tu
do poniesienia kary. **10:11** *Lub „do-
siądzie”.

gdy bezlitośnie mordowano matki razem z ich dziećmi.

- 15** To samo spadnie na was, mieszkańcy Betel^a, za waszą rażącą niegodziwość. O świecie król Izraela z całą pewnością zostanie usunięty^{*b}.

11 „Pokochałem Izraela, gdy był jeszcze chłopcem,

i z Egiptu wezwałem swojego syna^d.

- 2** Im bardziej oni* wzywali Izraela, tym bardziej on się oddalał^e. Wciąż składał ofiary Baalom^f i rzeźbionym wizerunkom^g.

- 3** A przecież to ja uczyłem Efraima chodzić^h, brałem ich na ręceⁱ.

Oni jednak nie zważali na to, że ich uzdrowiłem.

- 4** Przyciągałem ich do siebie powrozami ludzkiej życzliwości*, sznurami miłościⁱ. Byłem dla nich jak ten, który zdejmował jarzmo z ich karków^h,

i każdemu delikatnie podawałem pokarm.

- 5** Nie wrócą do ziemi egipskiej, lecz ich królem będzie Asyria^k, bo nie chcieli powrócić do mnieⁱ.

- 6** Miecz zwróci się przeciwko ich miastom^m, zniszczy zasuwy i pochłonie ich z powodu tego, co uknuliⁿ.

10:15 *Dost. „zmuszony do milczenia”.

11:2 *Chodzi o proroków i inne osoby posyłane w celu pouczenia Izraelitów. **11:4** *Dost. „powrozami człowieka”. Prawdopodobnie jest to nawiązanie do sznurków, za pomocą których rodzice uczyli dziecko chodzić. *Dost. „jak ściągający jarzmo z ich szcęk”.

ROZDZ. 10

a Am 7:9

b 2Kl 18:9, 10

ROZDZ. 11

c Pwt 7:8

d Wj 4:22
Mt 2:14, 15

e Iz 30:9-11

f Sdz 2:13
Sdz 3:7
1Kl 16:30-32
1Kl 18:19
2Kl 17:13, 16
Oz 2:13

g 1Kl 12:32, 33
Oz 13:1, 2

h Pwt 8:2

i Pwt 1:31
Pwt 33:27
Iz 46:3

j Iz 63:9

k 2Kl 17:3

l 2Kl 17:13, 14
Am 4:6

m Kpl 26:31

n Iz 31:1

szpalta 2

a Ps 78:57, 58
Jer 3:6

b Oz 6:4

c Rdz 10:19
Pwt 29:22, 23

d Pwt 32:36
Jer 31:20

e Jer 30:11

f Jl 3:16

g Za 8:7

h Iz 11:11, 12
Iz 60:8, 9
Za 10:10

i Jer 23:6
Eze 28:25, 26
Eze 37:21
Am 9:14

j Mi 6:12

k 2Kl 18:1, 6
2Kn 29:1, 2
Oz 4:15

- 7** Mój lud uparcie skłania się ku niewierności wobec mnie^a.

Chociaż go wzywano do czegoś wyższego*, nikt nie powstaje.

- 8** Jakże mogę cię porzucić, Efraimie?^b

Jakże mogę cię wydać, Izraelu?

Czy mogę postąpić z tobą jak z Admą?

Czy mogę cię zrównać z Ceboim?^c

Moje serce się odmieniło, wezbrało* we mnie współczucie^d.

- 9** Nie wyleję na ciebie swego płonącego gniewu.

Nie zniszczę ponownie Efraima^e,

bo jestem Bogiem, a nie człowiekiem,

Świętym pośród ciebie.

I nie wystąpię przeciwko tobie w wielkim gniewie.

- 10** Pójdą za Jehową i On wyda ryk jak lew^f.

A kiedy wyda ryk, Jego synowie przyjdą z zachodu z drżeniem^g.

- 11** Jak drzące ptaki przylecą z Egiptu, jak gołębie przybędą z ziemi asyryjskiej^h i pozwolę im osiedlić się w ich domach” — oświadcza Jehowaⁱ.

- 12** „Efraim ciągle mnie okłamuje.

Gdziekolwiek spojrzę, widzę oszustwa Izraela^j.

Ale Juda jeszcze chodzi z Bogiem,

dochowuje wierności Najświętszemu^k.”

11:7 *„Coś wyższego” oznacza tu wzniosłą formę wielbienia Boga. **11:8** *Dost. „rozpalito się”.

- 12** „Efraim karmi się wiatrem.
Cały dzień goni za wiatrem wschodnim.
Szerzy kłamstwo i przemoc.
Z Asyrią zawiera przymierze^a, a do Egiptu nosi oliwę^b.
2 Jehowa wytoczył sprawę sądową Judzie^c.
Pociągnie Jakuba do odpowiedzialności za jego postępowanie,
odpłaci mu stosownie do jego uczynków^d.
3 W łonie matki chwycił swojego brata za piętę^e.
Wyteżając wszystkie siły, walczył z Bogiem^f.
4 Walczył z aniołem i zwyciężył.
Płakał i błagał o przychylność^g.
Bóg znalazł go w Betel i tam do nas przemówił^h.
5 Jehowa to Bóg Zastępówⁱ.
Jehowa to Jego imię, które będzie zawsze pamiętane^j.
6 „Wróć więc do swojego Boga^k,
stałe przejawiaj lojalną miłość, strzeż sprawiedliwości^l
i zawsze pokładaj nadzieję w swoim Bogu.
7 Tymczasem handlarz ma w ręku fałszywą wagę,
lubuje się w oszustwie^m.
8 Efraim powtarza: „Stałem się naprawdę bogatyⁿ,
zdobyłem majątek^o.
I w całym moim trudzie nie znajdą niczego złego,
niczego, co byłoby grzechem^p.
9 Ale ja, Jehowa, jestem twoim Bogiem od czasu, gdy byłeś jeszcze w ziemi egipskiej^q.

ROZDZ. 12

- a 2Kl 15:19
Oz 8:9
b 2Kl 17:4
c 2Kl 17:19
Jer 2:35
Oz 4:1
Mi 6:2
d Iz 3:11
e Rdz 25:26
f Rdz 32:28
g Rdz 32:24-26
h Rdz 28:13, 19
i Rdz 28:16
Rdz 32:30
j Wj 3:15
k Iz 31:6
Oz 14:1
Jl 2:12, 13
l Pwt 16:20
Mi 6:8
m Am 8:5, 6
Mi 2:1, 2
n Obj 3:17
o Pwt 8:17-19
p Wj 20:2
Oz 13:4

szpalta 2

- a 1Kl 17:1
2Kl 17:13
Am 7:14, 15
b Oz 6:8
c Oz 9:15
Am 4:4
d 2Kl 17:9, 10
Oz 8:11
Oz 10:1
e Rdz 28:5
Pwt 26:5
f Rdz 32:28
g Rdz 29:18
h Rdz 31:38
i Wj 12:50, 51
Ps 77:20
j Joz 24:17
1Sm 12:8
k 2Kl 17:9-11
Eze 23:4, 5
l Pwt 28:37

ROZDZ. 13

- m Joz 17:17
n 2Kl 17:16
Oz 11:2
o Oz 2:8

Sprawię, że znowu będziesz mieszkał w namiotach — jak w wyznaczonych dniach^a.

- 10** Przemawiałem do proroków^a,
dawałem im wiele wizji
i przekazywałem przez nich przypowieści.
11 W Gileadzie szerzy się podstęp^{a,b} i fałsz.
W Gilgal składają w ofierze byki^c,
a ich ołtarze są jak sterty kamieni w bruzdach na polu^d.
12 Jakub uciekł do ziemi^e
aramejskiej^{f,g}.
Izrael^h służył tam w zamian za żonę^g
i w zamian za nią strzegł owiec^h.
13 Jehowa wyprowadził Izraela z Egiptu za pośrednictwem prorokaⁱ
i za pośrednictwem proroka go strzegł^j.
14 Efraim boleśnie obraził Boga^k.
Obciążył się winą za przelewanie krwi.
Jego Pan odpłaci mu za zniewagę^l.
13 „Gdy Efraim mówił,
wzbudzał drżenie;
wiele znaczył w Izraelu^m.
Ale ponieważ czcił Baala,
ściągnął na siebie winęⁿ
i umarł.
2 Teraz jeszcze bardziej grzeszą
i odlewają sobie posągi ze srebra^o.
Z wprawą wytwarzają bożki — wszystko to dzieło rzemieślników.

12:9 *Możliwe też „w czasie święta”.
12:11 *Lub „dzieje się coś tajemniczego; uprawia się magię”. **12:12** *Dośl. „na pole”. *Lub „syrjskiej”.

Mówią: „Niech ludzie,
którzy składają ofiary,
całują cielec^a”.

- 3** Dlatego staną się jak obłoki
poranne
i jak rosa, która wcześniej
znika,
jak plewy unoszone wichrem
z klepiska
i jak dym wychodzący przez
otwór w dachu.

- 4** Ale ja, Jehowa, jestem
twoim Bogiem od czasu,
gdy byłeś jeszcze w ziemi
egipskiej^b.

Nie znałeś innego Boga
oprócz mnie.

Oprócz mnie nie ma
wybawcy^c.

- 5** Troszczyłem się o ciebie
na pustkowiu^d,
w spieczonej ziemi.

- 6** Nasycili się na swoich
pastwiskach^e.

Nasycili się i ich sercem
zawładnęła pycha.

I zapomnieli o mnie^f.

- 7** Będę dla nich jak młody
lew^g,
jak lampart czający się
przy drodze.

- 8** Napadnę na nich jak niedź-
wiedzica, która straciła
młode,

i rozedrę serce w ich piersi*.
Pożrę ich jak lew.

Dzikie zwierzę ich
rozszarpie.

- 9** Zostaniesz zniszczony,
Izraelu,
ponieważ zwróciłeś się prze-
ciwko mnie – Temu, który
przychodzi ci z pomocą.

- 10** Gdzie więc jest twój król,
który mógłby cię wybawić
we wszystkich twoich
miastach^h,

13:8 *Dost. „osłone ich serca”.

ROZDZ. 13

a 1Kl 12:26, 28
1Kl 19:18

b Wj 20:2
Oz 12:9

c Iz 43:11
Iz 45:21, 22

d Pwt 2:7
Pwt 32:9, 10

e Neh 9:25

f Pwt 6:10-12
Pwt 8:12-14
Pwt 32:15, 18
Iz 17:10

g Oz 5:14

h 1Sm 8:19, 20

szpalta 2

a 1Sm 8:4, 5

b 1Sm 8:7
1Sm 12:13

c 1Sm 12:25
2Kl 17:4
Jer 52:11

d Iz 25:8
Iz 26:19

e 1Ko 15:55

f Obj 20:13, 14

g 2Kl 17:20

h 2Kl 17:18
Am 3:9, 10

i Eze 20:21

j Iz 7:8

ROZDZ. 14

k 2Kn 30:6
Iz 55:6, 7
Oz 12:6
Jl 2:12, 13

i gdzie twoi władcy*, o któ-
rych prosiłeś słowami:
„Daj mi króla i książąt”?^a

- 11** Dałem ci króla w swoim
gniewie^b

i w wielkim gniewie
go zabiorę^c.

- 12** Przewinienie Efraima zosta-
ło zapieczętowane*,
jego grzech jest starannie
strzeżony.

- 13** Efraim będzie cierpieć bóle
porodowe.

Jest niemądrym dzieckiem,
nie wychodzi z łona matki,
kiedy jest na to czas.

- 14** Wykupię swój lud z grobu*,
wyratuję ze śmierci^d.

Gdzie są, o śmierci,
twoje żądła?^e

Gdzie jest, grobie, twoja
niszczycielska moc?^f

Ale jeszcze nie okażę
współczucia.

- 15** Nawet gdyby rozkwitł wśród
trzciny,

nadejdzie wiatr wschodni,
wiatr od Jehowy.

Nadciągnie z pustyni, żeby
opóżnić jego studnię
i wysuszyć jego źródło.

Ograbi skarbiec ze wszyst-
kich kosztowności^g.

- 16** Samaria zostanie uznana za
winną^h, bo zbuntowała się
przeciwko swojemu Boguⁱ.
Jej mieszkańcy padną
od miecza^j.

Ich dzieci zostaną
roztraskane,
a kobiety w ciąży – rozprute”.

- 14** Wróć, Izraelu, do Jehowy,
swojego Boga^k,
bo potknąłeś się wskutek
swego przewinienia.

13:10 *Dost. „sędziowie”. 13:12 *Lub
„zawinięte”. 13:14 *Lub „Szeolu”, czyli
wspólnego grobu ludzkości. Zob. Słow-
niczek pojęć.

- 2** Wróćcie do Jehowy ze słowami skruchy.
Powiedzcie Mu: „Przebacz nasze przewinienie^a i przyjmij od nas to, co dobre, a my swoimi ustami złożymy Ci ofiarę wysławiania^b niczym ofiarę z młodych byków*.”
- 3** Asyria nas nie wybawi^c.
Nie będziemy dosiadać koni^d.
I już więcej nie powiemy do dzieła naszych rąk:
„Boże nasz!”,
bo to Ty okazujesz miłosierdzie sierocie^{**e}.
- 4** „Ulecę ich z niewierności^f.
Pokocham ich całym sercem^{*g},
bo przestałem się na nich gniewać^h.”
- 5** Stanę się dla Izraela jak rosa.
Zakwitnie on niczym lilia
i zapuści korzenie jak drzewa Libanu.
- 14:2** *Dosl. „ofiarujemy w zamian młode byki naszych warg”. **14:3** *Dosl. „chłopcu bez ojca”. **14:4** *Lub „ze swojej wolnej woli”.
- ROZDZ. 14**
a Mi 7:18
b Heb 13:15
c Oz 5:13
d Iz 31:1
e Pwt 10:17, 18
f Ps 103:3
Iz 57:18
g Sof 3:17
h Iz 12:1
-
- szpalta 2**
a Za 8:12
b Oz 14:3
c Jer 31:18
d Pwt 32:4
- 6** Jego gałązki się rozrosną,
będzie tak wspaniały jak drzewo oliwne,
a jego zapach będzie przypominał zapach Libanu.
- 7** Mój lud znowu zamieszka w moim cieniu.
Będzie uprawiał zboże i wypuści pąki niczym winorośl^a.
Moja sława* będzie niczym wino Libanu.
- 8** Efraim zapyta: „Czy mam jeszcze coś wspólnego z bożkami?”^b.
Odpowiem i będę nad nim czuwał^c.
Będę jak bujny jałowiec.
To ja dam mu owoc”.
- 9** Kto jest mądry, niech zrozumie te rzeczy.
Kto jest roztropany, niech je pozna.
Bo drogi Jehowy są sprawiedliwe^d
i prawi będą nimi chodzić,
lecz ci, którzy łamią prawo,
będą się na nich potykać.
- 14:7** *Dosl. „pamiątka”.

KSIĘGA

JOELA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Straszna plaga owadów (1-14)
Dzień Jehowy jest bliski (15-20)
Prorok woła do Jehowy (19, 20)</p> <p>2 Dzień Jehowy i Jego wielkie wojsko (1-11)
Wezwanie do powrotu do Jehowy (12-17)
„Rozdzierajcie swoje serca” (13)
Odpowiedź Jehowy skierowana do Jego ludu (18-32)
„Wyleję swojego ducha” (28)</p> | <p>Cuda na niebie i na ziemi (30)
Kto zzywa imienia Jehowy,
będzie wybawiony (32)</p> <p>3 Jehowa osądza wszystkie narody (1-17)
Dolina Jehoszafata (2, 12)
Dolina sądu (14)
Jehowa twierdzą dla Izraela (16)
Jehowa błogosławi swojemu ludowi (18-21)</p> |
|--|---|

1 Słowa Jehowy przekazane za pośrednictwem Joela*, syna Petuela:

- 2** „Posłuchajcie, starsi ludu, zwróćcie uwagę, wszyscy mieszkańcy kraju*. Czy za waszych czasów albo za czasów waszych przodków zdarzyło się coś takiego jak to?^a
- 3** Opowiedzcie o tym swoim synom, wasi synowie niech opowiedzą swoim synom, a ich synowie następnemu pokoleniu.
- 4** Co zostało po pierwszej inwazji szarańczy*, pożarła kolejna chmara^b, co zostało po niej, pochłonięły larwy szarańczy[#], a co zostało po nich, pożarła szarańcza, która pochłania wszystko, co spotka na swojej drodze^c.
- 5** Ocknijcie się, pijacy^d, i płaczcie! Lamentujcie, wszyscy upijający się młodym winem, bo odjęto je wam od ust^e.
- 6** Do mojego kraju wtargnął pewien naród—potężny, niezliczony^f. Jego zęby i szczęki są jak zęby i szczęki lwa^g.
- 7** Moją winorośl zniszczył, moje drzewo figowe zamienił w pniak. Zupełnie je ogołocił, tak że na ich gałęziach nie została nawet kora. A potem je porzucił.

1:1 *Imię to znaczy „Jehowa jest Bogiem”. 1:2 *Lub „ziemi”. 1:4 *W tekście hebr. użyto w tym wersecie czterech różnych słów odnoszących się do szarańczy. ^aLub „szarańcza bezskrzydła”.

ROZDZ. 1
a JI 2:2

b Wj 10:14, 15

c JI 2:25

d Iz 28:1
Am 6:6

e Pwt 28:39

f JI 2:2

g Obj 9:7, 8

szpalta 2
a Kpl 2:1

b Wj 29:40

c Kpl 26:20

d Pwt 28:39,
40

e Kpl 26:20

f Wj 30:19, 20

g Kpl 2:1

h Wj 29:40

i JI 2:15

j 2Kn 20:3, 13

- 8** Płaczcie żałośnie—jak dziewica* ubrana w wór[#] płacze za narzeczoną[^], którego straciła w młodości.
- 9** W domu Jehowy nie składa się już ofiar zbożowych^{#a} ani ofiar płynnych^b. Kapłani, słudzy Jehowy, są pogrążeni w żalu.
- 10** Pola zostały spustoszone, ziemia okryła się żałobą^c, bo ziarno zmarniało, skończyło się* młode wino, oliwa się wyczerpała^d.
- 11** Rolnicy są załamani, hodowcy winorośli lamentują, bo nie ma pszenicy ani jęczmienia, plony pól przepadły.
- 12** Winorośl uschła, zwiedły drzewa figowe. Pousychały granatowce, palmy i jabłonie—wszystkie drzewa^e. Radość ludu zamieniła się we wstyd.
- 13** Włóźcie na siebie wór* i płaczcie[#], kapłani, lamentujcie, usługujący przy ołtarzu^f. Przyjdźcie i spędźcie noc w worze, słudzy mojego Boga. Bo w domu waszego Boga nie składa się już ofiar zbożowych^g ani ofiar płynnych^h.
- 14** Ogłoszcie* post. Zwołajcie uroczyste zgromadzenieⁱ. Zbierzcie w domu Jehowy, swojego Boga, starszych ludu i wszystkich mieszkańców kraju/

1:8 *Lub „młoda kobieta”. 1:8, 9 [#]Zob. Słowniczek pojęć. 1:8 [^]Lub „mężem”. 1:10 *Lub „wyscho”. 1:13 *Dośl. „przepaszcie się”. ^aLub „bijcie się w piersi”. 1:14 *Dośl. „uświęćcie”.

i wołacie do Jehowy
o pomoc.

15 Ach, ten dzień już nadchodzi!
Dzień Jehowy jest bliski^a.
Przyjdzie i sprowadzi zagładę
od Wszechmocnego!

16 Czy na naszych oczach
nie pozbawiono nas
jedzenia?
Czy z domu naszego Boga
nie zniknęła radość?

17 Ziarno* skurczyło się
pod szuflami.
Spichlerze opustoszały.
Stodoły zostały zburzone,
bo zboże wyschło.

18 Nawet zwierzęta jęczą!
Stada bydła beładnie się
błakają, bo nie ma dla nich
paszy.

Cierpią stada owiec”.

19 Do Ciebie, Jehowo,
będę wołał^b,
bo ogień pochłoniął pastwi-
ska na pustkowiu,
płomień strawił wszystkie
drzewa.

20 Nawet dzikie zwierzęta tęsk-
nie na Ciebie czekają,
bo wyschły strumienie,
a pastwiska na pustkowiu
pochłoniął ogień.

2 „Zadmijcie w róg na Syjonie!^c
Wydajcie okrzyk wojenny
na mojej świętej górze.
Niech zadrżą wszyscy miesz-
kańcy kraju*.

Bo nadchodzi dzień
Jehowy!^d Bo jest już bliski!

2 To dzień ciemności i mroku^e,
dzień ciemnych, gęstych
chmur^f.

Jest jak szare światło
o brzasku rozlewające się
na górach.

1:17 *Możliwe też „suszone figi”. 2:1
*Lub „ziemi”.

ROZDZ. 1

a JI 2:1
Sof 1:7,14
Sof 2:2
2Pt 3:10
Obj 6:16,17

b Mi 7:7
Hab 3:18

ROZDZ. 2

c Eze 33:2,3
Am 3:6

d Sof 1:14,16
Mal 4:1

e Am 5:18,20

f Sof 1:15

szpalta 2

a JI 1:6

b JI 1:19

c Rdz 2:8

d Obj 9:7

e Obj 9:9

f Prz 30:27

Istnieje pewien lud, liczny
i potężny^a.

Nigdy wcześniej takiego
nie było

i już nigdy takiego nie
będzie—

przez wszystkie pokolenia.

3 Wszystko, co przed nim,
pochłania ogień,
wszystko, co za nim,
trawia płomienie^b.

Ziemia, która wcześniej
była jak ogród Eden^c,
staje się bezludnym pustko-
wiem.

Nic się przed nim nie
uchroni.

4 Wszyscy oni z wyglądu przy-
pominają konie,
biegną jak rumaki^d.

5 Gdy podskakują na wierz-
chołkach gór, wydają od-
głos podobny do odgłosu
rydwanów^e,
do płomieni trzaskającego
ognia, który pochłania
ściernisko.

Są niczym potężna armia
ustawiona w szyku bojo-
wym^f.

6 Z ich powodu ludy będą
znosić udręki.
Każda twarz obleje się
rumieńcem.

7 Ruszają do ataku
jak wojownicy.
Wspinają się na mur
jak żołnierze.
Każdy trzyma się obranego
kursu.

Ze swoich ścieżek
nie zbaczają.

8 Nie popychają jeden
drugiego.
Każdy idzie swoim szlakiem.
Gdy któryś padnie
od strzały*,

2:8 *Lub „pocisków”.

inni dalej posuwają się
w szyku.

- 9** Wpadają do miasta,
biegną po murze.

Wspinają się na domy,
wchodzą przez okna
jak złodziej.

- 10** Sprawiają, że trzęsie się zie-
mia, kołysz się niebo.
Słońce i księżyc ciemnieją^a,
gwiazdy tracą swój blask.

- 11** Jehowa głośno przemówi do
swego wojska^b. Jego obóz
jest bardzo liczny^c.
Ten, który wprowadza
w czyn swoje słowo^{*},
jest potężny.

Dzień Jehowy jest wielki
i budzi wielki lęk^d.

Któż zdoła go przetrwać?^e

- 12** „Teraz więc”, oświadcza
Jehowa, „wróćcie do mnie
całym swoim sercem^f,
poszcząca^g, płacząc i lamen-
tując”.

- 13** „Rozdzierajcie swoje serca^h,
a nie szatyⁱ,
i wróćcie do Jehowy,
swojego Boga,
bo jest współczujący^{*}
i miłosierny, nieskłonny
do gniewu^j i pełen
lojalnej miłości^k—
a zmieni decyzję^Δ i nie spro-
wadzi nieszczęścia.

- 14** Kto wie, może odstąpi
od swojego zamiaru,
zmieni decyzję^Δ
i wam pobłogosławi?^l
A wtedy będziecie mogli
składać Jehowie, swojemu
Bogu, ofiary zbożowe^{*}
i ofiary płynne.

2:11 *Możliwe też „ten, który wprowa-
dza w czyn Jego słowo”. 2:13 *Lub
„łaskawy”. „Lub „cierpliwy”. 2:13, 14
ΔLub „pożałuje”. 2:14 *Zob. Słowni-
czek pojęć.

ROZDZ. 2

a Jl 2:31
Mt 24:29
Łk 21:25
Obj 9:2

b Jl 2:25

c Jl 2:2

d Jer 30:7
Am 5:18
Sof 1:15

e Obj 6:16, 17

f Jer 4:1
Oz 12:6
Oz 14:1, 2

g 1Sm 7:6
2Kn 20:3

h 2Kl 22:18, 19
Ps 51:17
Iz 57:15

i 2Sm 1:11, 12

j Iz 48:9

k Wj 34:6
Lb 14:18
Neh 9:17
Ps 106:44,
45
Mi 7:18, 19

l 2Kn 30:8, 9
Jer 18:7, 8
Sof 2:2, 3

szpalta 2

a Jl 1:14

b Wj 19:10

c Pwt 31:12
2Kn 20:3, 13

d 2Kn 8:12

e Pwt 32:26, 27
Ps 79:9, 10
Mi 7:10

f Pwt 32:36
Iz 60:10
Lam 3:22
Oz 11:8

g Iz 62:8, 9
Am 9:13
Mal 3:10

h Eze 34:29
Eze 36:15

- 15** Zadmijcie w róg na Syjonie!
Ogłoście^{*} post. Zwołajcie
uroczyste zgromadzenie^a.

- 16** Zbierzcie lud. Uświęćcie
zbór^b.

Zgromadźcie ludzi
starszych^{*}. Zbierzcie dzie-
ci i niemowlęta karmione
piersią^c.

Niech nowożeńcy wyjdą
ze swojej komnaty.

- 17** Niech kapłani, słudzy
Jehowy, płaczą i mówią
między portykiem a ołta-
rzem^d:

„Zlituj się, Jehowo, nad swo-
im ludem.

Nie pozwól, żeby Twoja
własność stała się przed-
miotem pogardy.

Niech inne narody nad nim
nie panują.

Dlaczego miałyby mówić:
„Gdzie jest ich Bóg?”^e.

- 18** A wtedy Jehowa da wyraz
gorliwości o swój kraj
i okaże współczucie swoje-
mu ludowi^f.

- 19** Jehowa mu odpowie:
„Daję wam zboże, młode
wino i oliwę.

Będziecie jeść i pić do syta^g.
Już nie pozwolę, żebyście
byli wśród narodów przed-
miotem zniewagi^h.”

- 20** Odpędzę od was najeźdźcę
z północy,
rozproszę go po suchym,
bezludnym pustkowiu—
jego straż przednią^{*}
ku morzu wschodniemu^{*},
a straż tylną ku morzu
zachodniemu^Δ.

I będzie się nad nim unosił
ohydny smród,

2:15 *Dost. „uświęćcie”. 2:16 *Lub
„starszych ludu”. 2:20 *Dost. „twarz”.
#Chodzi o Morze Słone (Martwe).
ΔChodzi o Morze Wielkie (Śródziemne).

- będzie rozchodził się odór^a.
Bo dokonam wielkich rzeczy’.
- 21** Nie bój się, ziemio.
Raduj się, ciesz, bo Jehowa
dokona wielkich rzeczy.
- 22** Nie bójcie się,
polne zwierzęta,
bo pastwiska na pustkowiu
się zazielenią^b.
Drzewa wydadzą owoce^c,
figowce i winorośl przyniosą
obfity plon^d.
- 23** Synowie Syjonu, radujcie
się, cieszcie się Jehową,
swoim Bogiem^e,
bo da wam deszcz jesienny—
tyle, ile trzeba—
ześle ulewę,
deszcz jesienny i wiosenny,
jak wcześniej^f.
- 24** Klepiska będą pełne
oczyszczonego ziarna,
tłocznie będą ociekać
młodym winem i oliwą^g.
- 25** „Wynagrodzę wam lata,
w których żerowała jedna
i druga chmara szarań-
czy*, jej larwy i szarańcza,
która pochłania wszystko,
co spotka na swojej
drodze—
moje wielkie wojsko, które
wysłałem przeciwko
wam^h.
- 26** I na pewno będziecie jeść
do sytaⁱ,
i wysławiać imię Jehowy,
swojego Boga^j,
który dokonał dla was
cudownych rzeczy.
Mój lud już nigdy nie zazna
wstydu^k.
- 27** Przekonacie się, że jestem
pośród Izraela^l

2:25 *W tekście hebr. użyto w tym wersecie czterech różnych słów odnoszących się do szarańczy.

ROZDZ. 2

a Iz 34:2, 3

b Iz 30:23
Iz 51:3

c Eze 34:27

d Am 9:14
Za 8:12e Iz 12:6
Za 10:7f Kpl 26:4
Pwt 11:14g Kpl 26:10
Am 9:13
Mal 3:10

h Jl 1:4

i Kpl 26:5

j Pwt 26:10, 11

k Sof 3:11

l Ps 46:5

szpalta 2

a Kpl 26:11, 12
Eze 37:26, 27b Iz 32:15
Iz 44:3
Eze 39:29

c Dz 2:16-18

d Dz 2:19, 20

e Mt 24:29
Mk 13:24, 25
Łk 21:25
Obj 6:12f Sof 1:14, 15
Mal 4:5g Dz 2:21
Rz 10:13

h Abd 17

ROZDZ. 3

i Pwt 30:3
Jer 30:3
Eze 39:28
Am 9:14
Sof 3:20

i że to ja jestem Jehowa,
wasz Bóg^a—że innego
nie ma!

Mój lud już nigdy nie zazna
wstydu.

- 28** A potem wyleję swojego
ducha^b na najróżniejszych
ludzi*.

I wasi synowie oraz wasze
córkę będą prorokować,
ludzie starsi wśród was będą
mieć sny,
młodzi będą oglądać wizje^c.

- 29** Nawet na swoich niewolni-
ków i niewolnice
wyleję w tych dniach swego
ducha.

- 30** I uczynię cuda* na niebie
i na ziemi—
sprawię, że pojawi się krew,
ogień i słupy dymu^d.

- 31** Słońce zamieni się w ciem-
ność, a księżyc w krew^e,
zanim nadejdzie wielki,
budzący lęk dzień
Jehowy^f.

- 32** Ale każdy, kto wzywa
imienia Jehowy,
będzie wybawiony^g.

Ci, którzy ocaleją, znajdą się
na górze Syjon i w Jerozo-
limie^h—jak Jehowa
powiedział.

Będą to ci, których wezwie
Jehowaⁱ.

- 3** „W tych właśnie dniach,
w tym czasie,
gdy z powrotem sprowadzę
jeńców pojmanych z Judy
i Jerozolimy^j,

- 2** zbiorę również wszystkie
narody
i sprowadzę je do Doliny
Jehoszafata*.

2:28 *Dosł. „wszelkie ciało”. 2:30
*Lub „dam prorocze znaki”. 3:2 *Lub
„na Nizinę Jehoszafata”. Imię Jehosza-
fat znaczą „Jehowa jest sędzią”.

I będę się tam z nimi sędził^a —
ze względu na moją włas-
ność, ze względu na mój
lud, Izraela.

Bo rozproszyli go między
narodami,
a mój kraj podzielili między
siebie^b.

- 3** O lud mój rzucali losy^c.
Chłopca wymieniali
na prostytutkę,
dziewczynkę sprzedawali
za wino.
- 4** Co macie przeciwko mnie,
Tyrze, Sydonie i wszystkie
regiony Filistei?
Czy za coś mi odpłacacie?
Jeśli wy tak odpłacacie
mnie,
to ja szybko, w jednej chwili
obrócę waszą odpłatę prze-
ciwko wam^d.

- 5** Ponieważ zabraliście moje
srebro i złoto^e,
moje najwspanialsze skarby
wnieśliście do swoich
świątyni,

- 6** ponieważ mieszkańcy Judy
i Jerozolimy sprzedawali-
ście Grekom^f
i odprawialiście daleko z ich
terytorium,

- 7** więc ja sprowadzę ich z po-
wrotem stamtąd, dokąd
ich sprzedaliście^g,
i obrócę waszą odpłatę prze-
ciwko wam^h.

- 8** Wydamⁱ waszych synów
i córki w ręce mieszkań-
ców Judy^h,
a oni sprzedadzą ich Sabej-
czykom, narodowi dale-
kiemu.

Bo ja, Jehowa, to powie-
działem.

3:4, 7 *Dosl. „zwróć [waszą odpłatę]
na waszą głowę”. 3:8 *Dosl. „sprze-
dam”.

ROZDZ. 3

a Eze 38:22
Jl 3:12
Sof 3:8
Za 14:3
Obj 16:14, 16

b Eze 35:10, 11
Sof 2:8, 9

c Abd 11

d Iz 23:12
Jer 47:4
Eze 25:15-17
Am 1:9, 10
Za 9:1, 2

e 2Kn 21:16, 17

f Pwt 28:32
Eze 27:8, 13

g Iz 11:11, 12
Iz 43:5, 6
Iz 49:12
Jer 23:7, 8
Eze 34:12

h Abd 19, 20

szpalta 2

a Iz 34:1, 2

b Eze 38:7

c Eze 38:9
Sof 3:8
Obj 16:14

d Ps 76:8, 9
Jl 3:2

e Iz 63:3
Obj 14:18-20

f Iz 34:2
Sof 1:14

- 9** Ogłoście to wśród narodów^a:
„Przygotujcie się do wojny!”
Wezwijcie do czynu dziel-
nych wojowników!

Niech przyjdą wszyscy żoł-
nierze. I niech wyruszą!^b

- 10** Przekujcie swoje lemiesz na
miecz, a noże ogrodnicze
na włócznie^c.

Słaby niech powie:
„Jestem silny”.

- 11** Zbierzcie się razem, wszyst-
kie okoliczne narody,
i przybądźcie na pomoc
sobie nawzajem!”^c.

A Ty, Jehowo, sprowadź na
to miejsce swoich wojow-
ników^d.

- 12** „Niech okoliczne narody, we-
zwane do czynu, przybędą
do Doliny Jehoszafata^e,
bo ja tam zasiądę, żeby je
wszystkie sędzić^d.”

- 13** Chwycie za sierp, bo zboże
już dojrzało.

Przyjdźcie i deptcie wino-
grona, bo łocznia jest już
pełna^e,

kadzie się przelewają.
Zło tych narodów jest
ogromne.

- 14** W dolinie^f sądu^g stoją tłumy,
liczne tłumy.

Bliski jest dzień, w którym
Jehowa osądzi ludzi w tej
dolinie^h.

- 15** Słońce i księżyc ściemnieją,
gwiazdy stracą swój blask.

- 16** Jehowa zarzyczy z Syjonu
jak lew,
donośnym głosem zawoła
z Jerozolimy
i niebo i ziemia się
zakolęszą.

3:9 *Dosl. „uświęćcie wojnę”. 3:10
*Lub „dzidy”. 3:11 *Lub „mocarzy”.
3:12 *Lub „na Nizinę Jehoszafata”.
3:14 *Lub „na nizinie”. #Lub „roz-
strzygnięcia”. ^hLub „na tej nizinie”.

Ale dla swojego ludu Jehowa
będzie schronieniem^a,
twierdzą dla ludu Izraela.

- 17** I przekonacie się, że ja jestem
Jehowa, wasz Bóg, przeby-
wający na Syjonie, mojej
świętej górze^b.

Jerozolima stanie się świę-
tym miejscem^c,
cudzoziemcy^e już nie będą
przez nią przechodzić^d.

- 18** W tym dniu góry będą ocie-
kać młodym winem^e,
wzgórza mlekiem,
wszystkie strumienie
w Judzie będą pełne wody.
Z domu Jehowy wytrysnie
źródło^f

3:17 *Zob. *Słowniczek pojęć*. *Lub
„obcy”.

ROZDZ. 3

- a Ps 50:15
b Za 8:3
c Iz 4:3
d Iz 60:18
Nah 1:15
Za 14:21
e Am 9:13
Za 9:17
f Eze 47:1
Obj 22:1

szpalta 2

- a Iz 19:1
b Jer 49:17
c Eze 25:12, 13
d Am 1:11
Abd 10
e Ps 48:8
Iz 33:20
Iz 60:15
Am 9:15
f Iz 4:4
Eze 36:25
Mi 7:18, 19
g Iz 24:23
Mi 4:7

i nawodni Dolinę*
Akacją^g.

- 19** Natomiast Egipt opustoszeje^a,
Edom stanie się bezludnym
pustkowiem^b —

z powodu przemocy wobec
ludu Judy^c,
w którego ziemi przelewali
niewinną krew^d.

- 20** Lecz Juda będzie na zawsze
zamieszкана,
Jerozolima — przez pokole-
nie za pokoleniem^e.

- 21** Tych, których wcześniej
uważałem za winnych krwi,
uznam za niewinnych^f.

I ja, Jehowa, będę przebywał
na Syjonie^g.

3:18 *Lub „wadi”. Zob. *Słowniczek
pojęć*. *Lub „dolinę Szittim”. Nazwa
„Szittim” znaczą „akacje”.

KSIĘGA

AMOSA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Jehowa przekazuje Amosowi swoje
słowa (1, 2)
Wyroki za liczne bunty (3-15)
 Syria (3-5), Filistei (6-8), Tyr (9, 10),
 Edom (11, 12), Ammon (13-15)</p> <p>2 Wyroki za liczne bunty (1-16)
 Moab (1-3), Juda (4, 5), Izrael (6-16)</p> <p>3 Ogłoszenie wyroku Bożego (1-8)
 Bóg wyjawia swoje zamiary (7)
 Orędzie przeciw Samarii (9-15)</p> <p>4 Orędzie przeciw krowom Baszanu (1-3)
 Jehowa szczydzi z fałszywego kultu
 Izraela (4, 5)
 Izrael nie przyjmuje skarcenia (6-13)
 „Przygotuj się na spotkanie ze swoim
 Bogiem” (12)
 Bóg wyjawia człowiekowi swoje
 myśli (13)</p> | <p>5 Izrael jak upadła dziewica (1-3)
 „Wróćcie do Boga, a będziecie żyć” (4-17)
 „Miejcie nienawiść do zła, a kochajcie
 dobro” (15)
 Dzień Jehowy dniem ciemności (18-27)
 Bóg nie przyjmuje ofiar Izraela (22)</p> <p>6 Biada zadowolonym z siebie! (1-4)
 Łoża z kości słoniowej, czasy
 z winem (4, 6)</p> <p>7 Wizje ukazujące bliski koniec Izraela (1-9)
 Szarańcza (1-3), ogień (4-6), pion (7-9)
 Amos słyszy, że ma przestać
 prorokować (10-17)</p> <p>8 Wizja kosza owoców letnich (1-3)
 Ci, którzy ciemiężą innych, potępieni (4-14)
 Głód duchowy (11)</p> <p>9 Wyrok Boży nieunikniony (1-10)
 Dom Dawidowy powstanie na nowo (11-15)</p> |
|--|--|

1 Słowa Amosa*, jednego z hodojców owiec z Tekoi^a, przekazane mu w wizji dotyczącej Izraela za panowania judzkiego króla Uzzjasza^b i izraelskiego króla Jeroboama^c, syna Joasza^d, dwa lata przed trzęsieniem ziemi^e. **2** Przemówił on:

„Jehowa zaryczy z Syjonu jak lew,
donośnym głosem zawoła z Jerozolimy
i pastwiska okryją się żałobą,
szczyt Karmelu wyschnie”^f.

3 „Oto co mówi Jehowa:

„Ponieważ Damaszek raz po raz się buntował*, ponieważ jego mieszkańcy młócili Gilead żelaznymi saniami młockarskimi, nie odstąpię od tego, co postanowiłem^g.

4 Na dom Chazaela^h ześlę ogień

i pochłonie on twierdze Ben-Hadadaⁱ.

5 Połamię zasuwy w bramach Damaszku^j.

Zniszczę mieszkańców Bikat-Awen

i władcę* Bet-Eden.

Lud Syrii będzie musiał iść na wygnanie do Kir”^k.
Tak powiedział Jehowa’.

6 Oto co mówi Jehowa:

„Ponieważ Gaza raz po raz się buntowała^l, ponieważ jej mieszkańcy wydali Edomowi wszystkich swoich jeńców^m, nie odstąpię od tego, co postanowiłem.

1:1 *Imię to znaczy „będący ciężarem” lub „niosący ciężar”. 1:3 *Dosl. „z powodu trzech zbrodni Damaszku i z powodu czterech”. Tak samo w odniesieniu do innych miejsc lub narodów w Am 1:6, 9, 11, 13. 1:5, 8 *Dosl. „trzymającego berło”.

ROZDZ. 1

a 2Kn 11:5, 6

b 2Kn 26:1, 3, 4
Iz 1:1

c 2Kl 14:23, 24
Oz 1:1
Am 7:10

d 2Kl 13:10, 11

e Za 14:5

f Iz 33:9
Nah 1:4

g 2Kl 8:12
2Kl 10:32, 33
2Kl 13:7

h 1Kl 19:15

i Jer 49:27

j Iz 7:8
Iz 8:4
Iz 17:1

k 2Kl 16:9

l Eze 25:15

m 2Kn 21:16, 17
2Kn 28:18
Jl 3:4, 6

szpalta 2

a Jer 25:17, 20
Jer 47:1
Za 9:5

b Iz 20:1

c Jer 47:5

d Sof 2:4

e Iz 14:29
Jer 47:4
Eze 25:16, 17
Sof 2:5
Za 9:6

f Eze 26:2

g Jl 3:4, 6

h Eze 26:12

i Jl 3:19

j Eze 25:12

k 2Kn 28:17
Abd 10

l Rdz 36:10, 11
Abd 9

m Iz 34:5, 6
Jer 49:13

n Eze 25:3
Sof 2:8

o Sdz 11:12, 13
Jer 49:1

p Jer 49:2
Eze 25:5

7 Na mur Gazy ześlę ogień^a i pochłonie on jej twierdze.

8 Zniszczę mieszkańców Aszdodu^b

i władcę* Aszkelonu^c.

Wystąpię przeciw Ekronowi^d i reszta Filistynów zginie”^e.

Tak powiedział Wszehwładny Pan, Jehowa’.

9 Oto co mówi Jehowa:

„Ponieważ Tyr raz po raz się buntował^f,

ponieważ jego mieszkańcy wydali Edomowi wszystkich swoich jeńców,

ponieważ nie pamiętali o przymierzu braci^g, nie odstąpię od tego, co postanowiłem.

10 Na mur Tyru ześlę ogień i pochłonie on jego twierdze”^h.

11 Oto co mówi Jehowa:

„Ponieważ Edom raz po raz się buntowałⁱ,

ponieważ ścigał swojego brata mieczem^j

i nie chciał okazać mu miłosierdzia,

ponieważ w niepomowanym gniewie rozszarpuje swoje ofiary

i jego furii nie ma końca^k, nie odstąpię od tego, co postanowiłem.

12 Ześlę na Teman ogień^l i pochłonie on twierdze Bocy”^m.

13 Oto co mówi Jehowa:

„Ponieważ Ammonici raz po raz się buntowaliⁿ, ponieważ w Gileadzie rozpruwali brzuchy ciężarnych, żeby poszerzyć swoje terytorium^o, nie odstąpię od tego, co postanowiłem.

14 Pod mur Rabby podłożę ogień^p

i pochłonie on jej twierdze.

W dniu bitwy rozlegnie się okrzyk wojenny, w dniu nawałnicy będzie szalał wicher.

- 15** A król razem z książętami pójdzie na wygnanie^a. Tak powiedział Jehowa^a.

2 „Oto co mówi Jehowa: „Ponieważ Moab raz po raz się buntował^{a,b}, ponieważ spalił kości króla Edomu na wapno, nie odstąpię od tego, co postanowiłem.

- 2** Ześlę na Moab ogień i pochłonie on twierdze Ke-riot^c.

Wybuchnie wrzawa, rozlegnie się okrzyk wojenny, zabrzmie dźwięk rogu i Moab zginie^d.

- 3** Zniszczę jego władzę^e, a razem z nim pozabijam wszystkich książąt^e. Tak powiedział Jehowa^e.

4 Oto co mówi Jehowa: „Ponieważ Juda raz po raz się buntowała^f, ponieważ jej mieszkańcy odrzucili prawo^g Jehowy, nie przestrzegali moich przepisów^g, ponieważ sprowadziły ich na manowce te same kłamstwa, za którymi opowiedzieli się ich przodkowie^h, nie odstąpię od tego, co postanowiłem.

- 5** Ześlę na Judę ogień i pochłonie on twierdze Jerozolimyⁱ.

6 Oto co mówi Jehowa: „Ponieważ Izrael raz po raz się buntował^j,

2:1 *Dośł. „z powodu trzech zbrodni Moabu i z powodu czterech”. Tak samo w odniesieniu do innych miejsc lub narodów w Am 2:4, 6. 2:3 *Dośł. „sędzięgo”. 2:4 *Lub „pouczenia”.

ROZDZ. 1

a Jer 27:2, 3
Jer 49:3

ROZDZ. 2

b Jer 48:29, 30
Eze 25:8, 9
Sof 2:8

c Jer 48:21, 24

d Iz 15:1

e Iz 16:14
Jer 48:7

f 2Kl 17:19
Jer 2:13

g Kpl 26:14-16
2Kn 36:14

h Jer 9:14

i 1Sm 12:15
1Kn 28:9
2Kn 36:17, 19
Jer 17:27
Jer 37:8
Jer 52:12-14
Oz 8:14

j Pwt 28:45
2Kl 17:6, 7
Eze 23:4, 5
Oz 4:1, 2

szpalta 2

a Am 5:11
Am 8:4-6

b Am 4:1

c Iz 10:1, 2
Am 5:12

d Oz 8:11
Oz 10:1

e Wj 22:26
Pwt 24:12

f Lb 21:23-25
Joz 24:8
Ps 135:10, 11

g Pwt 2:31-33

h Wj 12:51

i Lb 14:34
Pwt 2:7

j 1Sm 3:20
1Kl 17:1
1Kl 19:19

k Lb 6:2
Sdz 13:5

l Lb 6:3, 4

m Iz 30:10, 11
Am 7:12, 13

ponieważ jego mieszkańcy sprzedawali prawego za srebro,

a uboższego za parę sandałów^a, nie odstąpię od tego, co postanowiłem.

- 7** Wdeptują w ziemię mało znaczących^b, na ścieżce potulnych stawiają przeszkody^c.

Ojciec i syn współżyją z tą samą dziewczyną i beczeszczą moje święte imię.

- 8** Wylegają się przy każdym ołtarzu^d na szacie wziętej w zastawę^e, w domu^f swoich bogów piją wino wymuszone grzywną^f.

- 9** „A ja ze względu na was unicestwiłem Amorytów^f, wysokich jak cedry i silnych jak dęby.

Od góry zniszczyłem ich owoce, a od dołu korzenie^g.”

- 10** Wyprowadziłem was z ziemi egipskiej^h

i przez 40 lat prowadziłem po pustkowiuⁱ, żebyście mogli wziąć na własność ziemię amorycką.

- 11** Niektórych spośród waszych synów powołałem na proroków^j,

niektórych młodych mężczyzn spośród was na nazirejczyków^k.

Czy tak nie było, ludu Izraela? — pyta Jehowa.

- 12** „Ale wy nazirejczykom dawaliście do picia wino^l, a prorokom rozkazywaliście: „Nie wolno wam prorokować”^m.

- 13** Dlatego zmiażdżę was na waszej ziemi —

2:8 *Lub „świątyni”.

jak wóz obładowany skoszo-
nym zbożem miazdży to,
co napotka na drodze.

14 Szybki nie będzie miał dokąd
uciec^a,
silny straci swą siłę,
żaden wojownik nie uratuje
życia^a.

15 Łucznik nie utrzyma się
na swojej pozycji,
prędko w nogach nie zdoła
zbiec,
jeździec na koniu nie ujdzie
cało^a.

16 Nawet najodważniejszy*
z wojowników
będzie w tym dniu uciekał
nago^b — oświadczając
Jehowa^a.

3 „Posłuchajcie, Izraelici, co
Jehowa o was powiedział —
o całym narodzie, który wypro-
wadził z ziemi egipskiej:

2 „Tylko was spośród wszyst-
kich ludów ziemi poznałem
osobiście.

Dlatego rozliczę się z wami za
wszystkie wasze grzechy^d.

3 Czy dwóch pójdzie razem,
jeśli się nie umówili
i nie spotkali?

4 Czy lew wyda w lesie ryk,
gdy jeszcze nie schwytał
zdobyczy?

Czy młody lew* zaryczy
w swym legowisku, jeśli
nic nie upolował?

5 Czy ptak wpadnie na ziemi
w pułapkę, jeśli jej nie
zastawiono*?

Czy pułapka poderwie się
z ziemi, gdy nic się w nią
nie złapie?

2:14 *Lub „duszy”. 2:15 *Lub „nie
ocali swej duszy”. 2:16 *Lub „odzna-
czający się silnym sercem”. 3:4 *Lub
„młody grzywiasty lew”. 3:5 *Możliwe
też „jeśli nie umieszczono w niej przy-
jęty”.

ROZDZ. 2

a Am 9:1

b Pwt 28:25

ROZDZ. 3

c Wj 19:5
Pwt 7:6
Ps 147:19, 20

d Dn 9:11, 12
Oz 12:2
Am 4:12

szpalta 2

a Rdz 6:13
Rdz 18:17
Ps 25:14
Iz 42:9
Dn 9:22
Obj 1:1

b Am 1:2

c Jer 20:9
Am 7:14, 15
Dz 4:19, 20

d 2Kl 17:22, 23

e Oz 7:1
Am 4:1

f 2Kl 17:6

g Oz 11:6
Am 6:8

h Iz 8:4
Am 6:4

6 Gdy w mieście rozlega się
dźwięk rogu, czy ludzie
nie drżą?

Gdy Jehowa przystąpi do
działania, czy na miasto
nie spadnie nieszczęście?

7 W rzeczywistości Wszech-
władny Pan, Jehowa,
nic nie uczyni,
dopóki nie wyjawy swego
zamiaru* swoim sługom
prorokom^a.

8 Zaryczał lew!^b Kto się
nie będzie bał?
Przemówił Wszechwładny
Pan, Jehowa! Kto nie
będzie prorokował?^c

9 „Ogłosicie to z twierdz
Aszdodu,
z twierdz w ziemi egipskiej.
Powiedzcie: „Zbierzcie się
razem na górach Samarii^d.
Zobaczcie, jaki szerzy się
w niej zamęt,
jakej popełnia się w niej
oszustwa^e.

10 Bo nie potrafią robić tego,
co słuszne”, oświadczając
Jehowa,
„sieją w swych twierdzach
przemoc i zniszczenie”^f.

11 Dlatego tak mówi Wszech-
władny Pan, Jehowa:
„Wróg otoczy kraj^f,
pozbawi cię siły,
twoje twierdze zostaną
splądrowane^g.

12 Oto co mówi Jehowa:
„Jak pasterz wyrwa z pasz-
czy lwa zaledwie dwie nogi
owcy lub kawałek ucha,
tak lud Izraela zostanie
wyrwany z rąk wroga —
ci, którzy teraz siedzą w Sa-
marii na okazałych łożach,
na wytwornych* kana-
pach^h.

3:7 *Lub „poufnej sprawy; tajemnicy”.
3:12 *Lub „damasceńskich”.

13 „Posłuchajcie tego i ostrzeżcie* dom Jakuba’ — oświadczają Wszechwładny Pan, Jehowa, Bóg Zastępów.

14 „Bo w dniu, w którym rozliczę się z Izraelem za wszystkie jego bunty*^a, rozprawię się też z ołtarzami w Betel^b.

Odetnę ich rogi, tak iż upadną one na ziemię^c.

15 Zburzę dom letni razem z domem zimowym’.

„Runą domy z kości słoniowej^d, wielkie domy* przestaną istnieć^e — oświadczają Jehowa”.

4 „Posłuchajcie tego, krowy Baszanu, pasące się na górze Samarii^f —

kobiety, które oszukujecie mało znaczących^g i gnębicie ubogich, które mówicie do swoich mężów*: „Przynies nam coś do picia!”.

2 Wszechwładny Pan, Jehowa, przysięga na swoją świętość:

„Nadchodzą dni, gdy wywloką was hakami rzeźniczymi, a resztę spośród was haczykami rybackimi.

3 Wyjdziecie przez wyłomy w murze, każda wprost przed siebie, i wypędzą was do Harmonu”. Tak oświadczają Jehowa’.

4 „Chodźcie więc sobie do Betel i dopuszczajcie się grzechu*^h,

3:13 *Lub „dajcie świadectwo przeciw”.

3:14 *Lub „zbrodnie”. 3:15 *Możliwe też „wiele domów”. 4:1 *Lub „panów”.

4:4 *Lub „buntujcie się; dopuszczajcie się zbrodni”.

ROZDZ. 3

a Oz 4:9

b 1Kl 12:32, 33
Oz 13:2

c 2Kl 23:15, 16
2Kn 31:1
2Kn 34:1, 7
Oz 10:2
Mi 1:6

d 1Kl 22:39

e Am 6:11

ROZDZ. 4

f Am 6:1

g Oz 4:1, 2
Mi 2:2

h 1Kl 12:28, 29
Oz 4:13
Am 3:14

szpalta 2

a Oz 4:15
Oz 9:15
Am 5:5

b Oz 8:11, 13

c Pwt 14:28

d Kpl 7:12

e Kpl 26:26
Pwt 28:38
Pwt 32:24
1Kl 18:2
2Kl 4:38

f Jer 3:6, 7

g Pwt 28:23, 24

h 1Kl 18:5

i Oz 7:10

j Pwt 28:22

k Pwt 28:40,
42

l Iz 42:24

chodźcie do Gilgal i grzeszcie jeszcze bardziej^a.

Przynoście rano swoje ofiary^b,

na trzeci dzień dziesięciny^c.

5 Spalajcie ofiary dziękczynne z chleba na zakwasie^d.

I roglaszajcie, że składacie dobrowolne ofiary!

Bo wy kochacie to robić, ludu Izraela’ — oświadczają Wszechwładny Pan, Jehowa.

6 „Sprowadziłem na was głód* we wszystkich waszych miastach.

Sprawiłem, że we wszystkich waszych domach brakowało chleba^e.

Mimo to nie wróciliście do mnie^f — oświadczają Jehowa.

7 „Sprawiłem też, że trzy miesiące przed żniwami przestały padać obfite deszcze^g.

Spuściłem deszcz na jedno miasto, ale na inne już nie. Jedno pole deszcz zrosił, lecz inne, którego nie zrosił, wysychało.

8 Ludzie z dwóch, trzech miast, słaniając się, szli do jednego, żeby napić się wody^h,

ale nie ugasili swojego pragnienia.

Mimo to nie wróciliście do mnieⁱ — oświadczają Jehowa.

9 „Wasze uprawy poraziłem spiekotą i rdzą^j.

Mieliście wiele sadów i winnic,

ale wasze drzewa figowe i drzewa oliwne pożarła szarańcza^k.

Mimo to nie wróciliście do mnie^l — oświadczają Jehowa.

4:6 *Dosl. „dałem wam czystość zębów”.

10 „Dotknąłem was zarazą podobną do znanej wam z Egiptu^a.

Młodych mężczyzn spośród was pozabijałem mieczem^b, a wasze konie wydałem na łup^c.

Sprawiłem, że powietrze w waszych obozach wypełnił smród zwłok^d.

Mimo to nie wróciliście do mnie^e — oświadcza Jehowa.

11 „Spustoszyłem wasz kraj, jak spustoszyłem Sodomę i Gomorę^e.

I staliście się jak kawałek drewna wyrwany z ognia. Mimo to nie wróciliście do mnie^f — oświadcza Jehowa.

12 „Dlatego znowu cię ukarzę, Izraelu.

Przygotuj się na spotkanie ze swoim Bogiem, bo właśnie tak z tobą postąpię^g.

13 To On ukształtował góry^g i stworzył wiatr^h.

To On wyjawia człowiekowi swoje myśli.

On świt zamienia w ciemnośćⁱ.

Kroczy po wzniesieniach ziemi^j.

Jego imię — Jehowa, Bóg Zastępów^k”.

5 „Posłuchajcie, co o was powiem, domu Izraela, posłuchajcie tej żałobnej pieśni:

2 „Dziewica, Izrael, upadła.

Nie może się podnieść.

Leży opuszczona na swojej ziemi

i nie ma nikogo, kto by ją podniósł^l”.

3 „Oto co mówi Wszechwładny Pan, Jehowa:

„Do miasta, z którego wyruszy na wojnę tysiąc, powróci stu,

ROZDZ. 4

a Wj 9:3
Pwt 28:27, 60

b Kpl 26:23, 25
2Kl 8:12

c 2Kl 13:7

d Pwt 28:26

e Rdz 19:24, 25

f Oz 7:10

g Iz 40:12

h Jer 10:13

i Wj 10:22
Iz 5:30
Am 8:9

j Mi 1:3

szpalta 2

ROZDZ. 5

a Pwt 4:27
Pwt 28:62

b 2Kn 15:2
Iz 55:3, 6

c 1Kl 12:28, 29
Am 3:14

d Oz 4:15
Am 4:4

e Am 8:14

f 2Kl 17:6
Oz 9:15

g Eze 33:11

h Am 6:12

i Hi 9:9
Hi 38:31-33

j Wj 10:21, 22

k Hi 36:27, 28
Kzn 1:7

a do tego, z którego wyruszy stu, powróci dziesięciu — właśnie coś takiego spotka dom Izraela^a.

4 „Oto co Jehowa mówi do domu Izraela:

„Wróćcie do mnie^a, a będziecie żyć^b”.

5 Nie chodźcie do Betel^c, nie chodźcie do Gilgal^d, nie podróżujcie do Beer-Szeby^e.

Bo Gilgal z całą pewnością pójdzie na wygnanie^f, Betel obróci się w ruinę^g”.

6 Wróćcie^h do Jehowy, a będziecie żyć^g. W przeciwnym razie On strawi dom Józefa jak ogień. Pochłonie Betel i nie będzie nikogo, kto by ten ogień ugasił.

7 Sprawiedliwość zamieniacie w piołun^h, prawość wdeptujecie w ziemię^h”.

8 Ten, który utworzył gwiazdozbiór Kimaⁱ i gwiazdozbiór Kesil^j, który gęsty mrok zamienia w światło poranka, który sprawia, że dzień staje się ciemny jak nocⁱ, który przywołuje wody morza, żeby je wylał na powierzchnię ziemi^k, ma na imię Jehowa.

9 On na siłacza sprowadzi nagłą zgubę, zniszczenie na warownie.

5:4 *Dost. „szukajcie mnie”. **5:5** *Możliwe też „stanie się miejscem tajemnym”. **5:6** *Dost. „szukajcie”. **5:7** *Lub „gorycz”. *Dost. „rzucacie na ziemię”. **5:8** *Może chodzić o Plejady, czyli gromadę gwiazd w gwiazdozbiórze Byka. *Może chodzić o gwiazdozbiór Oriona.

10 Nienawidzicie tych, którzy
w bramie miasta udzielają
upomnień,
brzydzicie się tymi, którzy
mówią prawdę^a.

11 Żądacie od ubogiego zapłaty
za dzierżawę ziemi*,
domagacie się od niego dani-
ny ze zboża^b.

Chociaż więc pobudowali-
ście sobie domy z ciosane-
go kamienia, nie będziecie
w nich mieszkać^c,

choć zasadziliście najlepsze
winnice, nie będziecie pić
z nich wina^d.

12 Bo znam wasze liczne
występki*,
wiem, jak ciężkie są wasze
grzechy—
dręczycie prawego,
bierzecie łapówki*,
w bramie miasta odmawiacie
biednym sprawiedliwego
wyroku^e.

13 Roztropni będą w tym czasie
milczeć,
bo będzie to czas nieszczęs-
cia^f.

14 Szukajcie tego, co dobre,
nie tego, co złe^g,
a będziecie żyć^h.
Jehowa, Bóg Zastępów,
będzie wtedy z wami,
tak jak twierdzicie, że teraz
jest z wamiⁱ.

15 Miejcie nienawiść do zła,
a kochajcie dobro^j.
Niech w bramach miasta za-
kwitnie sprawiedliwość^k.
Może wtedy Jehowa,
Bóg Zastępów,
okaże łaskę pozostałym
z domu Józefa^l.

16 „Oto co mówi Jehowa,
Bóg Zastępów, Jehowa:

5:11 *Lub „podatku gruntowego”. 5:12
*Lub „bunt; zbrodnie”. #Lub „zapłatę
za milczenie”.

ROZDZ. 5

a 1Kl 18:17
1Kl 22:8

b Mi 2:2

c Iz 9:9, 10

d Pwt 28:30

e Iz 10:1, 2
Am 2:6, 7

f Mi 2:3

g Iz 1:16, 17
Mi 6:8

h Kpl 18:5
Pwt 30:19, 20

i 2Kn 15:2
Mi 3:11

j Ps 34:14
Ps 97:10
Rz 12:9

k 2Kn 19:6
Am 5:24

l Jer 31:7
Za 10:6

szpalta 2

a Oz 9:2

b Iz 5:18, 19

c Am 4:12

d Sof 1:14, 15

e Prz 15:8

f Ps 50:8
Iz 66:3
Oz 6:6

g Iz 1:11

„Na wszystkich placach
podniesie się lament,
na wszystkich ulicach bę-
dzie się wołać: „Ach! Ach!”.
Rolnicy zostaną wezwani,
żeby zawodzili,
zawodowe płaczki—
żeby lamentowały^a”.

17 „Lament rozlegnie się
w każdej winnicy^a,
bo przejdę pośród was,
by was ukarać^c—
mówi Jehowa.

18 „Biada tym, którzy bardzo
pragną dnia Jehowy!^b

Czy wiecie, co dzień
Jehowy będzie dla was
oznaczał?^c

Będzie on ciemnością,
a nie światłem^d.

19 Będzie wtedy tak, jakby
ktoś uciekał przed lwem,
a wyszedł mu naprzeciw
niedźwiedź,

i jakby wszedł do domu
i oparł się ręką o ścianę,
a ukąsił go wąż.

20 Dzień Jehowy będzie ciem-
nością, a nie światłem,
będzie w nim mrok,
a nie jasność.

21 Nienawidzę waszych świąt,
gardzę nimi^e.

Woń, jaka się rozciąga pod-
czas waszych uroczystych
zgromadzeń, nie jest dla
mnie miła.

22 Możecie mi składać całopa-
lenia, dary ofiarne,
ale i tak nie sprawią mi one
przyjemności^f.

Na wasze ofiary współuczest-
nictwa* z tucznych zwie-
rzząt nie będę patrzył
z uznaniem^g.

23 Oszczędźcie mi słuchania
swoich głośnych pieśni,

5:22 *Zob. Słownikzek pojęć.

nie chcę już słyszeć dźwięku
waszych harf^a.

- 24 Niech sprawiedliwość
popłynie jak rzeka^b,
prawość jak potok, który
nigdy nie wysycha.

- 25 Domu Izraela, czy przez
40 lat na pustkowiu
to mnie składaliście ofiary,
dary ofiarne?^c

- 26 Teraz więc weźmiecie ze so-
bą swojego króla Sakkuta
oraz Kewana*,
wizerunki gwieздnego
bóstwa, które sobie
zrobiliście,

- 27 a ja zesłę was na wygnanie
poza Damaszek^d — mówi
Ten, którego imię brzmi
Jehowa, Bóg Zastępów^e.

- 6 „Biada zadowolonym
z siebie* mieszkańcom
Syjonu
i czującym się bezpiecznie
na górze Samarii!^f
Biada dostojnikom najzna-
mienitszego z narodów,
tym, do których przychodzi
dom Izraela!

- 2 Wyruszcie do Kalne
i zobaczcie,
idźcie do Wielkiego
Chamatu^g
i filistyńskiego Gat.
Czy są one lepsze
niż te królestwa*
albo czy ich terytoria są
większe od waszych?

- 3 Nie myślcie o dniu
nieszczęścia^h.
Pozwalacie panować
przemocyⁱ.

5:23; 6:5 *Hebr. *néwel*. Instrument stru-
nowy przypominający harfę lub lirę.
5:26 *Oba te bóstwa mogą oznaczać
planetę Saturn, którą czczono jako bo-
ga. 6:1 *Lub „pewnym siebie”. 6:2
*Najwyraźniej chodzi o królestwo Judy
i królestwo Izraela.

ROZDZ. 5

a Am 6:5
Am 8:10

b Mi 6:8

c Dz 7:42, 43

d 2Kl 15:29
2Kl 17:6

e Am 4:13

ROZDZ. 6

f Am 3:13, 15

g Lb 34:2, 8
2Kl 14:28

h Iz 56:12

i Am 5:12

szpalta 2

a 1Kl 22:39

b Am 3:12

c Iz 22:13

d Iz 5:12

e 2Kn 7:6
2Kn 29:25, 26

f Iz 5:11

g 2Kl 15:29
2Kl 17:6

h Pwt 28:41
Am 5:5

i Am 4:2

j Eze 33:28
Oz 5:5

k Lam 2:5

l Mi 1:6

m Iz 10:5, 6

n Am 3:15

- 4 Rozkładacie się na łożach
z kości słoniowej^a, wylegu-
jecie się na kanapach^b,
jecie najlepsze barany
z trzody i tuczne cielęta^c.

- 5 Układacie pieśni
do śpiewania
przy dźwiękach harfy^d,
jak Dawid wymyślacie nowe
instrumenty^e.

- 6 Pijecie wino z wielkich czasz^f,
natłuszczacie się najwybor-
niejszymi olejkami.
A klęską domu Józefa się nie
przejmujecie^g.

- 7 Dlatego pójdziecie na wy-
gnanie przed wszystkimi
innymi wygnańcami^h.

I dla wylegających się
na łożach skończy się
czas zabawy.

- 8 Oto co mówi Jehowa, Bóg
Zastępów: „Wszechwładny
Pan, Jehowa, przysięga
na samego siebieⁱ”:

„Brzydzę się pychą Jakuba^j,
nienawidzę jego twierdz^k.

Miasto i wszystko,
co w nim jest, wydam
w ręce wrogów^l.

- 9 „„Jeśli w jakimś domu po-
zostanie dziesięciu mężczyzn, to
i oni poniosą śmierć. 10 Ich
krewny* przyjdzie, żeby ich wy-
nieść i spalić jednego po dru-
gim. Usunie z domu ich zwłoki^m,
a potem zapyta kogoś w głębi
domu: „Czy jest jeszcze ktoś z to-
bą?”. A ten odrzeknie: „Nie ma ni-
kogo!”. Wtedy on powie: „Milcz!
Nie czas teraz wzywać imienia
Jehowy”.

- 11 Bo to Jehowa wyda rozkazⁿ
i sprawi, że wielki dom
zamieni się w gruzy,
mały w kupę kamieniⁿ.

6:4 *Lub „młode byki”. 6:8 *Lub „na
swoją duszę”. 6:10 *Dost. „brat ojca”.
ⁿ Dost. „kości”.

12 Czy po skale biegają konie albo czy ktoś będzie tam orał bykiem?

A wy zamieniliście sprawiedliwość w trującą roślinę, owoc prawości w piołun*^a.

13 Cieszyście się z czegoś, co nie ma żadnej wartości, i mówicie: „Czy to nie własnej sile zawdzięczamy swoją potęgę*?”^b.

14 Dlatego, domu Izraela, sprawdzam przeciw wam naród*^c, oświadczają Jehowa, Bóg Zastępów, i będzie was on nękał od Lebo-Chamat*^d aż po Dolinę Arabów*^e.

7 Oto co Wszechwładny Pan, Jehowa, pokazał mi w wizji: Gdy zaczął wschodzić późny plon*—po pokosie przeznaczonym dla króla—sprowadził On chmarę szarańczy. **2** Kiedy szarańcza skończyła pożerać roślinność kraju, powiedziałem: „Wszechwładny Panie, Jehowo, wybaczone, proszę, swojemu ludowi!e Jak Jakub to przetrwa? Jest przecież taki słaby!”^f.

3 Jehowa zmienił więc decyzję*^g. „Nie dojdzie do tego”—rzekł Jehowa.

4 Oto co jeszcze Wszechwładny Pan, Jehowa, pokazał mi w wizji: Wszechwładny Pan, Jehowa, przywołał ogień jako narzędzie kary. Ogień ten wysuszył głębiny wodne, pochłoniął też pewien obszar ziemi. **5** Wtedy powiedziałem: „Wszechwładny Panie, Jehowo, proszę, powstrzymaj to^h. Jak Jakub to

6:12 *Lub „gorycz”. 6:13 *Dost. „rogi”. 6:14 *Lub „wejścia do Chamaru”. *Lub „Wadi Arabów”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Wadi”. 7:1 *Zasiany w styczniu i lutym. 7:2, 5 *Dost. „jak Jakub powstanie?”. 7:3, 6 *Lub „pożarował”.

ROZDZ. 6

a 1KI 21:13
Iz 59:13
Oz 10:4
Am 5:7

b Pwt 8:17, 18
Ps 75:5

c Pwt 28:49, 50
2KI 15:29
2KI 17:6
Iz 7:20
Iz 8:4
Iz 10:5, 6
Oz 10:6

d Lb 34:2, 8

ROZDZ. 7

e Jer 14:7
Dn 9:19

f Iz 37:4

g Pwt 32:36
Ps 106:44, 45
Oz 11:8

h Wj 32:11

szpalta 2

a Iz 1:9
Am 7:2

b Wj 32:14

c Am 8:2

d 1KI 12:25, 31
1KI 13:33

e Oz 10:8
Am 5:5
Am 8:14

f 2KI 15:8, 10
Oz 13:16

g 1KI 12:32

h 2KI 14:23

i Jer 26:8, 9
Am 1:1

j Jer 18:18

k Am 5:5
Am 6:7

l Iz 30:10

m Am 2:12

n 1KI 12:29, 32
1KI 13:1

o Am 1:1

przetrwa? Jest przecież taki słaby!”^a.

6 Jehowa zmienił więc decyzję*^b. „Do tego również nie dojdzie”—rzekł Wszechwładny Pan, Jehowa.

7 Oto co jeszcze Jehowa pokazał mi w wizji: Stał On na murze zbudowanym przy użyciu pionu* i trzymał pion w ręce. **8** Jehowa przemówił wtedy do mnie: „Co widzisz, Amosie?”. Odpowiedziałem: „Pion”. Następnie Jehowa rzekł: „Przykładam pion do mojego ludu, Izraela. Już dłużej nie będę mu wybacał”. **9** Wzniesienia Izraela^d zostaną spustoszone, sanktuaria Izraela zburzone^e. Wystąpię z mieczem przeciwko domowi Jeroboama*^f.

10 A Amacjasz, kapłan z Betel^g, wysłał do izraelskiego króla Jeroboama^h następującą wiadomość: „Amos knuje przeciw tobie pispek w samym sercu Izraelaⁱ. Lud tej ziemi nie może już ścierpieć jego słów”. **11** Bo Amos mówi: „Jeroboam zginie od miecza, a Izrael na pewno zostanie uprowadzony ze swojego kraju na wygnanie”^k.

12 Potem Amacjasz zwrócił się do Amosa: „Wizjonerze, idź stąd! Uciekaj do ziemi judzkiej! Tam zarabiaj sobie na chleb* i tam sobie prorokuj”. **13** Ale w Betel nie wolno ci już prorokować^m, bo tu jest sanktuarium królaⁿ i dom królestwa”.

14 Amos odpowiedział na to Amacjaszowi: „Nie byłem prorokiem ani synem proroka. Byłem pasterzem^o i doglądałem fig*^p”.

7:7 *Przyrząd w postaci sznurka z umocowanym ciężarkiem wyznaczający kierunek pionowy przy budowie ścian lub innych konstrukcji. 7:9 *Chodzi o Jeroboama II, syna Joasza (Jehoasza). Zob. Am 1:1. 7:12 *Dost. „jedz chleb”. 7:14 *Lub „nacinalem figi”.

na sykomorach. **15** Ale Jehowa wezwał mnie, gdy pasłem trzodę, i Jehowa powiedział do mnie: „Idź, prorokuj mojemu ludowi, Izraelowi”^a. **16** Teraz więc posłuchaj, co mówi Jehowa: „Wciąż powtarzasz: „Nie prorokuj przeciw Izraelowi”^b, nie mów ani słowa”^c przeciwko domowi Izaaka”. **17** Dlatego Jehowa oświadcza: „Twoja żona zostanie w mieście prostytutką, twoi synowie i twoje córki zginą od miecza. Twoja ziemia zostanie podzielona sznurem mierniczym, ty sam umrzesz na nieczystej ziemi, a Izrael na pewno pójdzie ze swojego kraju na wygnanie”^d.

8 Wszechwładny Pan, Jehowa, pokazał mi w wizji kosz owoców letnich. **2** I zapytał: „Co widzisz, Amosie?”. Odpowiedziałem: „Kosz owoców letnich”. Wtedy Jehowa rzekł do mnie: „Nadchodzi kres mojego ludu, Izraela. Już dłużej nie będę mu wybacał”^e. **3** „W tym dniu pieśni świątynne zamienią się w lament”^f — oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa. „Wszędzie będą porozrzucane trupy — mnóstwo trupów”^g. Cisza!”.

4 Słuchajcie tego, wy, którzy depczecie ubogich, którzy potulnych w tym kraju doprowadzacie do zguby”^h.

5 i pytacie: „Kiedy minie nów”ⁱ, żebyśmy mogli handlować zbożem?

Kiedy minie szabat,^j
żebyśmy mogli wystawić
zboże na sprzedaż?
Zmniejszymy miarę*
podniesiemy cenę*^k,

8:5 *Dosl. „efę”. Efa odpowiadała 22 l. Zob. Dodatek B14. *Dosl. „sykl”. Sykl odpowiadał 11,4 g. Zob. Dodatek B14.

ROZDZ. 7

a Jer 1:7
Eze 2:3
2Pt 1:21

b Jer 11:21
Am 7:13

c Mi 2:6

d Kpl 26:33
2Kl 17:6

ROZDZ. 8

e Am 4:12
Am 7:8

f Oz 10:5
Am 5:23

g Am 6:9, 10

h Am 2:6, 7

i Lb 10:10

j Wj 20:8

szpalta 2

a Kpl 19:35, 36
Oz 12:7
Mi 6:10, 11

b Kpl 25:39
Am 2:6

c Pwt 33:26
Ps 68:34

d Oz 8:13

e Oz 4:3

f Am 9:5

g Mi 3:6

h Oz 2:11

i Ps 74:9
Eze 7:26
Mt 4:4

sfalszujemy wagę, żeby oszukiwać ludzi”^a.

6 Będziemy kupować biednych za srebro, ubogich za parę sandałów”^b, będziemy sprzedawać wybrukowane zboże”^c.

7 Jehowa, Duma Jakuba, przysięga na samego siebie:

„Nigdy nie zapomnę żadnego z ich uczynków”^d.

8 Kraj* zadrży z tego powodu, a każdy jego mieszkaniec pograży się w żałobie”^e. Czy nie wzburzy się cały jak Nil?

Czy nie wzbierze i nie opadnie jak Nil w Egipcie?”^f.

9 „W tym dniu”, oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa, „sprawię, że w południe zajdzie słońce, w biały dzień kraj pograży się w ciemnościach”^g.

10 Wasze święta zamienię w żałobę”^h, a wszystkie wasze radosne pieśni w pieśni żałobne.

Wszystkie biodra okryję worem* i sprawię, że na każdej głowie pojawi się łysina.

Będziecie wtedy lamentować, jak byście opłakiwali śmierć jednaka.

Jakże bolesny* będzie to koniec!”ⁱ.

11 „Nadchodzi czas”, oświadcza Wszechwładny Pan, Jehowa, „gdy zesłę na tę ziemię głód — nie głód spowodowany brakiem chleba czy wody, ale głód słuchania słów Jehowy”^j.

8:8 *Lub „ziemia”. 8:10 *Zob. Słowniczek pojęć. *Lub „gorzki”.

- 12** Ślaniając się, będą chodzić od morza do morza i z północy na wschód*. Będą się błąkać, szukając słowa Jehowy, lecz go nie znajdą.
- 13** W tym dniu z pragnienia mdleć będą piękne dziewczęta*, jak również młodzi mężczyźni.
- 14** To ci, którzy przysięgają na fałszywych bogów* Samarii^a, którzy mówią: „Dan, przysięgam na życie twojego boga!”^b oraz „Przysięgam na drogę do Beer-Szeby!”^c. Tacy upadną i już się nie podniosą!”^d.
- 9** Nad ołtarzem zobaczyłem Jehowę^e. Przemówił On do mnie: „Uderz w głowice kolumn, tak żeby zatrzęsł się cały budynek, rozbij je. Tych, którzy ocalają, pozabijam mieczem. Żaden z uciekających nie zdoła zbiec, nikomu nie uda się umknąć”^f.
- 2** Choćby zakopali się w grobie*, moja ręka ich stamtąd wyciągnie. Choćby wzniesli się do nieba, sprowadzę ich stamtąd.
- 3** Choćby ukryli się na szczycie Karmelu, znajdę ich i stamtąd ściagnę^g. Choćby ukryli się przed moimi oczami na dnie morza, rozkażę węzowi, żeby ich tam ukąsił.
- 4** I choćby wrogowie zabrali ich do niewoli, nakażę mieczowi, żeby ich pozabijał”^h.

8:12 *Lub „ku wschodowi słońca”. 8:13 *Dost. „dziewice”. 8:14 *Dost. „na winę”. 9:2 *Lub „Szeolu”, czyli wspólnym grobie ludzkości. Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 8

a Oz 8:5
Oz 10:5

b 1Kl 12:28-30

c Am 5:5

d 2Kl 18:11
Oz 13:16

ROZDZ. 9

e Iz 6:1
Eze 1:27, 28

f Am 2:14

g Jer 23:24

h Kpl 26:33

szpalta 2

a Pwt 28:63, 65

b Mi 1:4

c Oz 4:3

d Am 8:8

e Hi 36:27, 28
Ps 135:7

f Wj 3:15
Am 4:13
Am 5:8

g Wj 12:51

h Jer 47:4

i 2Kl 16:9

j 1Kl 13:34
2Kl 18:11

k Jer 30:11

l Kpl 26:33
Pwt 28:64

Dopilnuję, żeby spotkało ich zło, a nie dobro^a.

5 Wszechwładny Pan, Jehowa, Bóg Zastępów, dotyka ziemi*

i ona topnieje^b, a wszyscy jej mieszkańcy pogrążają się w żałobie^c.

Burzy się cała jak Nil i opada jak Nil w Egipcie^d.

6 Ten, który buduje w niebie schody, który rozciąga nad ziemią sklepienie, Ten, który przywołuje wody morza, żeby je wylać na powierzchnię ziemi^e, ma na imię Jehowa^f.

7 „Ludu Izraela, czy nie jesteście dla mnie jak Etiopczycy?” – pyta Jehowa.

„Czy nie wyprowadziłem Izraela z ziemi egipskiej^g, Filistynów z Krety^h, a Syryjczyków z Kir?”ⁱ.

8 „Ja, Wszechwładny Pan, Jehowa, przyglądam się temu grzesznemu królestwu i zglądze je z powierzchni ziemi^j.

Ale nie wytracę domu Jakuba całkowicie^k – oświadcza Jehowa.

9 „Wydam rozkaz i rozproszę dom Izraela między wszystkimi narodami^l, przesieję go jak przez sito, żeby ani jeden kamyk nie spadł na ziemię.

10 Wszyscy grzesznicy spośród mojego ludu zginą od miecza,

ci, którzy mówią: „Nie spotka nas żadne nieszczęście, nie dosięgnie nas”^m.

9:5 *Lub „kraj”. 9:7 *Lub „Kuszyci”.

- 11** ,W tym dniu na nowo postawię dom* Dawidowy^a, który upadł.

Naprawię jego wyłomy,
podniosę go z ruin.

Odbuduję go, żeby był taki
jak dawniej^b.

- 12** I zawładną tym, co pozosta-
nie z Edomu^c,

oraz wszystkimi narodami
nazwanymi od mojego
imienia' — oświadcza Jeho-
wa, który dokona tego,
co postanowił.

- 13** ,Nadchodzą dni', oświadcza
Jehowa,
,gdy oracz doścignie
żniwiarza,

9:11 *Lub „szalas; namiot”.

ROZDZ. 9

- a Iz 9:6, 7
Iz 16:5
Jer 23:5
Eze 37:24, 25
Za 12:8
Łk 1:31-33
b 2Sm 7:11
Dz 15:16-18
c Lb 24:18
Iz 11:14
Abd 18, 19

szpalta 2

- a Kpl 26:5
Oz 2:22
b Jl 3:18
c Iz 35:1
Iz 55:12
d Ezd 3:1
Jer 30:3
Eze 39:25
e Iz 61:4
Eze 36:33
f Iz 65:21, 22
Eze 28:25, 26
g Iz 62:8, 9
Mi 4:4
h Iz 60:21
Eze 34:27, 28
Eze 37:25

AMOSA 9:11 do ABDIASZA 3

a depczący winogrona
siewcę^a.

Góry będą ociekać młodym
winem^b,

będą nim opływać* wszyst-
kie wzgórza^c.

- 14** Sprowadzę Izraela, mój lud,
z niewoli^d.

I odbudują spustoszone
miasta, i je zaludnią^e.

Zasadzą winnice i będą pić
z nich wino^f,

pozakładają sady i będą jeść
z nich owoce^g.

- 15** ,Zasadzę ich na ich ziemi
i już nikt nie wykorzeni ich
z ziemi, którą im daję^h —
mówi Jehowa, wasz Bóg”.

9:13 *Dosl. „będą topnieć”.

KSIEGA

ABDIASZA

ZARYS TREŚCI

Wyniosły Edom zostanie poniżony (1-9)
Przemoc Edomu wobec Jakuba (10-14)
Dzień Jehowy i wyrok
na narodach (15, 16)

Odrodzenie domu Jakuba (17-21)
Edom zostanie pochłonięty
przez Jakuba (18)
Władza będzie należeć do Jehowy (21)

1 Wizja Abdiasza*.

Oto co mówi on w związku
z orędziem Wszechwład-
nego Pana, Jehowy,
o Edomie^a:

„Usłyszeliśmy wieść
od Jehowy

i do narodów został posłany
wysłannik:

1 *Imię to znaczy „sługa Jehowy”.

- a Iz 21:11
Eze 25:12-14
Jl 3:19
Am 1:11, 12

szpalta 2

- a Jer 49:14-16

- b Jer 49:8

- c Mal 1:4

,Wstańcie, przygotujmy się
do bitwy przeciw
niemu”^a.

- 2** „Spójrz! Sprawilem, że nic
nie znaczysz wśród naro-
dów.

Bardzo się tobą pogardza^b.

- 3** Zwiodło cię zuchwalstwo
twojego serca^c,
ciebie, który przebywasz
w skalnych rozpadlinach,

który mieszkasz wysoko
i myślisz sobie:

„Kto mnie straci na ziemię?”.

4 Choćbyś zamieszkał* wyso-
ko jak orzeł,

choćbyś założył gniazdo
wśród gwiazd,

i stamtąd bym cię stracił” —
oświadcza Jehowa.

5 „Gdyby przyszli do ciebie
złodzieje, gdyby nocą
weszli grabieżcy,
czy nie ukradliby tylko tego,
co by chcieli?

(Jakże doszczętnie zosta-
niesz zniszczony!)*.

Albo gdyby przyszli do cie-
bie zbieracze winogron,
czy nie zostawiliby jakichś
resztek?^a

6 Jakże dokładnie przeszuka-
no Ezawa!
Splądrowano jego ukryte
skarby!

7 Przepędzili cię aż do granicy.
Wszyscy twoi sojusznicy* cię
oszukali.

Ci, którzy żyli z tobą w poko-
ju, zatryumfowali nad tobą.

Ci, którzy jedzą z tobą chleb,
zastawią na ciebie sieć,
ale ty tego nie dostrzeżesz.

8 Czy w tym dniu”, mówi
Jehowa,
„nie wytracę mędrców
z Edomu^b,

mających rozeznanie z gó-
rzystego regionu Ezawa?

9 Przerażą się twoi wojowni-
cy^c, Temanie^d,

bo każdy w górzystym regio-
nie Ezawa zostanie zgła-
dzony podczas rzezi^e.

10 Z powodu przemocy wobec
swojego brata, Jakuba,^f

a Pwt 24:21
Jer 49:9, 10

b Jer 49:7

c Jer 49:22

d Rdz 36:10, 11
Eze 25:13
Am 1:12

e Iz 34:5, 6

f Rdz 27:41, 42
Lb 20:20, 21
Ps 83:4-6
Ps 137:7
Jl 3:19
Am 1:11

szpalta 2

a Jer 49:13

b Mal 1:3, 4

c 2Kl 24:10, 16
Jer 52:28

d Jl 3:3

e Mi 4:11

f Lam 4:21

g Za 1:15

h Ps 137:7
Eze 25:12

i Am 1:11

j Jer 30:7

k Jer 9:25, 26
Jer 25:32
Jl 3:12, 14
Mi 5:15

l Eze 35:15

zostaniesz okryty hańbą^a
i znikniesz na zawsze^b.

11 Stałeś na uboczu w dniu,
gdy obcy wzięli do niewoli
jego wojsko^c,
gdy cudzoziemcy wkroczyli
do jego miasta* i o Jerozo-
limę rzucali losy^d.
Zachowywałeś się jak jeden
z nich.

12 Nie powinienes się cieszyć
z niedoli swojego brata^e,
nie powinienes się radować
w dniu zguby Judejczyków^f
i nie powinienes tak aro-
gancko wypowiadać się
w dniu ich udręki.

13 Nie powinienes wkraczać
do miasta* mojego ludu
w dniu jego klęski^g,
nie powinienes się cieszyć
z jego nieszczęścia
i nie powinienes wyciągać
ręki po jego bogactwo
w dniu jego klęski^h.

14 Nie powinienes stać na roz-
staju dróg i zabijać jego
uciekierówⁱ
i nie powinienes wydawać
jego ocalałych w dniu
udręki.

15 Bo bliski jest dzień Jehowy,
gdy zwróci się On przeciw
wszystkim narodom^k.

Jak ty postępowałeś,
tak postąpi się z tobą^l.
Twoje czyny obróć się
przeciwko tobie*.

16 Bo jak pilisście na mojej
świętej górze,
tak wszystkie narody będą
bezustannie pić z kielicha
mojego gniewu^m.
Będą pić wielkimi łykami.
I będzie z nimi tak, jak gdyby
nigdy nie istnieli.

11 *Dosl. „w jego bramę”. **13** *Dosl.
„w bramę”. **15** *Dosl. „twój czyn wróci
na twoją głowę”.

4 *Możliwe też „poszybowal”. **5** *Moż-
liwe też „ile by zniszczyli?”. **7** *Lub
„związani z tobą przymierzem”.

m Jer 25:17
Jer 49:12

- 17** Ale na górze Syjon
znajdą się ci, którzy
ujdą cało^a,
i będzie ona święta^b.
I dom Jakuba odzyska
swoją własność^c.
- 18** Dom Jakuba stanie się
ogniem,
dom Józefa płomieniem,
a dom Ezawa będzie
jak ściernisko.
Podpalą ich i pochłoną,
i z domu Ezawa nikt
nie ocaleje^d,
bo tak powiedział sam
Jehowa.
- 19** Wezmą na własność Negeb
i górzysty region Ezawa^e,
Szefelę i kraj Filistynów^f.

a Jl 2:32
b Iz 4:3
Za 8:3
c Iz 14:2
Am 9:11, 12
d Jer 49:17, 18
Eze 35:15
e Am 9:11, 12
f Iz 11:14
Am 1:8

szpalta 2

a 2Kl 17:24
Jer 31:5, 6
b Ps 122:6, 7
c 1Kl 17:9
d Jer 13:19
Jer 33:13
e Ps 149:6, 7
Eze 35:11
f Ps 22:28
Za 14:9

ABDIASZA 17 do JONASZA 1:3

- Wezmą na własność ziemię
Efraima i ziemię Samarii^a,
a Benjamin posiędzie Gilead.
- 20** Do wygnańców izraelskich,
którzy mieszkali za tym
wałem obronnym^b,
będzie należeć ziemia Kana-
nejczyków aż po Sareptę^c.
A wygnańcy z Jerozolimy,
którzy byli w Sefaradzie,
zajmą miasta Negebu^d.
- 21** I wybawcy wejdą na górę
Syjon,
by osądzić górzysty region
Ezawa^e,
a władza królewska będzie
należeć do Jehowy^f.

20 *Lub „za tą fortyfikacją”. *Lub
„Carefat”.

KSIĘGA

JONASZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Jonasz próbuje uciec przed Jehową (1-3)
Jehowa wywołuje gwałtowny
sztorm (4-6)
Wina Jonasz wychodzi na jaw (7-13)
Jonasz wrzucony do wzburzonego
morza (14-16)
Jonasza połyka ogromna ryba (17)</p> <p>2 Jonasz modli się we wnętrzu ryby (1-9)
Ryba wypłuka proroka na ląd (10)</p> | <p>3 Jonasz na polecenie Boga idzie
do Niniwy (1-4)
Niniwczycy okazują skruchę (5-9)
Bóg postanawia oszczędzić Niniwę (10)</p> <p>4 Rozgniewany Jonasz chce umrzeć (1-3)
Jehowa uczy Jonasz miłosierdzia (4-11)
„Czy uważasz, że masz powód tak się
gniewać?” (4)
Tykwa — lekcja pogładowa (6-10)</p> |
|---|---|

1 Jehowa przemówił do Jonasz^a, syna Amittaja:
2 „Wstań, idź do Niniwy^b, wielkiego miasta, i ogłaszaj wyrok jej mieszkańcom, bo zwróciłem uwagę na ich niegodziwość”.

1:1 *Imię to znaczy „gołąb”.

ROZDZ. 1

a 2Kl 14:25
Łk 11:29, 30

b Mt 12:41

3 Ale Jonasz wstał i zaczął uciekać przed Jehową do Tarszis. Dotarł do Joppy, gdzie znalazł statek, który miał tam płynąć. Zapłacił za podróż i wszedł na pokład, żeby udać się do Tarszis, jak najdalej od Jehowy.

4 Wówczas Jehowa zesłał na morze silny wiatr. Rozpętał się gwałtowny sztorm i statkowi groziło rozbicie. **5** Marynarze byli tak przerażeni, że każdy z nich zaczął wołać o pomoc do swojego boga. I wyrzucali do morza różne przedmioty, żeby odciążyć statek^a. Ale Jonasz zszedł pod pokład, położył się i mocno zasnął. **6** Podeszedł do niego kapitan i powiedział: „Jak możesz spać? Wstawaj, wołaj do swojego boga! Może prawdziwy Bóg zatroszczy się o nas i nie zginiemy”^b.

7 Wtedy zaczęli mówić między sobą: „Chodźcie, rzućmy losy^c, żeby się dowiedzieć, przez kogo spotkało nas to nieszczęście”. Rzucili więc losy i los padł na Jonasza^d. **8** Odezwali się do niego: „Powiedz nam, przez kogo spotkało nas to nieszczęście. Czym się zajmujesz i skąd pochodzisz? Z jakiego jesteś kraju i z jakiego ludu?”.

9 Odpowiedział im: „Jestem Hebrajczykiem i boję się* Jehowy, Boga niebios, który stworzył morze i ląd”.

10 Słyszając to, ludzie ci jeszcze bardziej się przestraszyli i zapytali go: „Coś ty zrobił?”. (Wiedzieli, że ucieka przed Jehową, bo im to powiedział). **11** Sztorm przybierał na sile, więc w końcu spytali Jonasza: „Co mamy z tobą zrobić, żeby morze się uspokoiło?”. **12** Odpowiedział im: „Wrzucić mnie do morza, to się uspokoi. Bo wiem, że ten gwałtowny sztorm rozpętał się przeze mnie”. **13** Ale oni wiosłowali z całych sił, żeby doprowadzić statek z powrotem do brzegu—jednak bezskutecznie, ponieważ morze było coraz bardziej wzburzone.

1:9 *Lub „oddaje cześć”.

ROZDZ. 1

a Dz 27:18, 38

b Jon 3:9

c Prz 16:33
Prz 18:18

d Joz 7:14, 18
1Sm 14:42, 43

szpalta 2

a Dn 6:26, 27

b Mt 12:39, 40
Mt 16:4
Łk 11:29, 30

ROZDZ. 2

c Ps 91:14, 15
Mt 12:40

d Ps 120:1

e Ps 130:1, 2

f Ps 69:1

g Ps 42:7

h Ps 69:1

14 Wtedy zaczęli wołać do Jehowy: „O Jehowo, prosimy, nie pozwól nam zginąć z powodu tego człowieka*! Nie obciążaj nas odpowiedzialnością za śmierć[#] niewinnej osoby, bo to wszystko dzieje się z Twojej woli, Jehowo!”. **15** Potem wzięli Jonasza i wrzucili go do morza, i morze się uspokoiło. **16** Wtedy ludzie ci zaczęli się bardzo bać Jehowy^a. Złożyli więc Jehowie ofiarę i ślubowali Mu służyć.

17 A Jehowa sprawił, że Jonasz połknęła ogromna ryba. I Jonasz przebywał w jej brzuchu trzy dni i trzy noce^b.

2 Gdy Jonasz był w brzuchu ryby, modlił się do Jehowy, swojego Boga^c. **2** Mówił:

„W udręce wołałem do Ciebie, Jehowo, a Ty mi odpowiedziałeś^d.

Z głębi* grobu[#] wzywałem pomocy^e,

a Ty usłyszałeś mój głos.

3 Kiedy rzuciłeś mnie w głębinę, w serce otwartego morza, wciągnęła mnie kipiela^f.

Wszystkie Twe ogromne fale przewaliły się nade mną^g.

4 I powiedziałem: „Wypędziłeś mnie sprzed swoich oczu! Czy jeszcze kiedyś zobaczę Twoją świętą świątynię?”.

5 Pograżałem się w wodach i o mało nie straciłem życia^{*h}.

Pochłaniała mnie wodna głęбина, moją głowę oplatały wodorosty.

1:14 *Lub „duszy tego człowieka”.
#Dost. „krew”. 2:2 *Dost. „brzucha”.
#Lub „Szeolu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. Słowniczek pojęć. 2:5
*Lub „wody otoczyły mnie aż do duszy”.

- 6** Tonąc, zstąpiłem aż do fundamentów gór,
wrota ziemi zamknęły się
nade mną na zawsze.
Ale Ty, Jehowo, Boże mój,
wydobyłeś mnie żywego
z grobu^a.
- 7** Gdy uchodziło ze mnie
życie^{*}, moje myśli zwróci-
ły się ku Tobie, Jehowo^b.
Wtedy moja modlitwa doszła
do Ciebie, do Twojej świę-
tej świątyni^c.
- 8** Czczyciele bezwartościowych
bożków odtrącają Tego, któ-
ry okazuje lojalną miłość^{*}.
- 9** Ale ja z dziękczynieniem
złożę Ci ofiarę.
Spełnię, co ślubowałem^d.
Wybawienie pochodzi
od Jehowy^e.

10 Po pewnym czasie Jeho-
wa sprawił, że ryba wypłuła Jo-
nasza na ląd.

3 Potem Jehowa po raz dru-
gi przemówił do Jonasa^f:
2 „Wstań, idź do Niniwy^g, wiel-
kiego miasta, i ogłaszaj to, co ci
przekazuję”.

3 Jonasz posłuchał Jehowy
i poszedł do Niniwy^h. Niniwa by-
ła wielkim miastem^{*}. Potrzeba
było trzech dni, żeby ją obejść^{*}.

4 Jonasz wszedł do miasta i idąc
cały dzień, ogłaszał^{*}: „Jeszcze
tylko 40 dni i Niniwa zostanie
zburzona”.

5 Wtedy mieszkańcy Niniwy
uwierzyli Boguⁱ. Ogłosili post
i od najmniej do najbardziej zna-
czącego włożyli na siebie wory^{*}.
6 Kiedy usłyszał o tym król Ni-
niwy, wstał z tronu, zjął kró-

2:6 *Dost. „dotu”. **2:7** *Lub „dusza we
mnie omdlewała”. **2:8** *Możliwe też
„odstępują od swojej lojalności”. **3:3**
*Dost. „miastem wielkim dla Bo-
ga”. *Lub „przejsz”. **3:4** *Możliwe też
„i siedł cały dzień, a potem ogłaszał”.
3:5 *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 2

a Ps 16:10
Ps 30:3
Iz 38:17
Dz 2:31

b Ps 142:2, 3
Ps 143:4, 5

c Ps 18:6

d Ps 50:14

e Ps 3:8
Iz 12:2

ROZDZ. 3

f Jon 1:1, 2

g Rdz 10:8, 11
Nah 1:1
Sof 2:13

h Rdz 10:8, 11
Jon 2:9

i Wj 9:20
Mt 12:41
Łk 11:32

szpalta 2

a Łk 11:32

b Jer 18:7, 8
Eze 18:21-23
Jon 4:2

ROZDZ. 4

c Jon 1:3

d Wj 34:6
Ps 78:38
Ps 86:5
Ps 145:8

e Lb 11:11, 15
1Kl 19:2, 4
Hi 6:8, 9

lewskie szaty, ubrał się w wór
i usiadł w popiele. **7** Ponadto
kazał obwieścić w całej Niniwie:

„Oto postanowienie króla i je-
go dostojników: Żaden czło-
wiek ani żadne zwierzę—czy to
z owiec, czy z bydła—nie mo-
że niczego jeść. Nie wolno im
niczego jeść ani nawet pić wo-
dy. **8** Niech ludzie włożą wory
na siebie i na zwierzęta. Niech
wszyscy żarliwie wołają do Bo-
ga i zawrócą ze złej drogi, i prze-
staną dopuszczać się przemocy.
9 Kto wie, może prawdziwy Bóg
zmieni decyzję^{*} i nie zrobi tego,
co zamierza? Może powstrzyma
swoją płonący gniew i nie zginie-
my?”.

10 Gdy prawdziwy Bóg zo-
baczył, co zrobili—że zawrócili
ze złej drogi^a—zmienił decyzję^{*}
i nie sprowadził na nich nie-
szczęścia, które zapowiadał^b.

4 Ale Jonaszowi bardzo się to
nie podobało i ogarnął go
gniew. **2** Modlił się więc do Je-
howy: „Ach, Jehowo, czy nie te-
go się obawiałem, gdy jeszcze
byłem w swojej ziemi? Właś-
nie dlatego za pierwszym ra-
zem próbowałem uciec do Tar-
szisz^c. Wiedziałem, że jesteś
Bogiem współczującym^{*} i miło-
siernym, nieskłonny do gnie-
wu^d i pełnym lojalnej miłości^d,
Bogiem, który jest gotowy zmie-
nić decyzję i nie sprowadzić nie-
szczęścia^e. **3** Teraz więc, Je-
howo, proszę, odbierz mi życie^{*},
bo wolę już umrzeć, niż żyć^e”.

4 Jehowa zapytał: „Czy uwa-
żasz, że masz powód tak się
gniewać?”.

5 Wtedy Jonasz wyszedł z
miasta i usiadł na wschód od
niego. Zrobił tam sobie szałas

3:9 *Lub „pożałuje”. **3:10** *Lub „po-
żałował”. **4:2** *Lub „łaskawym”. *Lub
„cierpliwym”. ^aLub „który żałuje nie-
szczęścia”. **4:3** *Lub „duszę”.

i siedział w jego cieniu, żeby zobaczyć, co się stanie z miastem^a.

6 A Jehowa Bóg sprawił, że nad Jonaszem wyrosła tykwa*, która rzucała cień na jego głowę i przynosiła mu ulgę. I Jonasz bardzo się cieszył z tej tykwy.

7 Ale następnego dnia o świecie prawdziwy Bóg sprawił, że tykwę podgryził robak, tak iż uschła. **8** Kiedy zaświeciło słońce, Bóg posłał gorący wiatr wschodni, a słońce tak paliło Jonaszę w głowę, że był bliski omdlenia. I prosił o śmierć*, powtarzając: „Wolę już umrzeć, niż żyć”^b.

4:6 *Mozliwe też „krzew rycynusa”.

4:8 *Lub „prosił, żeby jego dusza umarła”.

ROZDZ. 4

a Jon 3:4

b Jon 4:3

szpalta 2

a Jon 4:4

b Jon 3:3

c Ps 36:6

Ps 145:9

9 Bóg zapytał Jonasz: „Czy uważasz, że masz powód tak się gniewać o to, co się stało z tykwą?”^a.

Na to Jonasz odparł: „Tak. Mam prawo się gniewać, i to tak bardzo, że nie chce mi się żyć”.

10 Ale Jehowa powiedział: „Żal ci tykwy, przy której nie pracowałeś i która nie urosła dzięki tobie. W ciągu jednej nocy wyrosła i w ciągu jednej nocy uschła. **11** Czy więc ja nie miałbym żałować Niniwy, wielkiego miasta^b, gdzie żyje ponad 120 000 ludzi, którzy nawet nie umieją odróżnić dobra od zła*, a także wiele zwierząt?”^c.

4:11 *Lub „odróżnić swojej prawicy od lewicy”.

KSIĘGA

MICHEASZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Sąd nad Samarią i Judą (1-16)
Bunt i grzechy przyczyną problemów (5)</p> <p>2 Biada krzywdzicielom! (1-11)
Zjednoczenie Izraela (12, 13)
Kraj napełni się gwarem (12)</p> <p>3 Przywódcy i prorocy
zdemaskowani (1-12)
Micheasz napełniony mocą
dzięki duchowi Jehowy (8)
Kapłani pouczają za zapłatę (11)
Jerozolima zamieni się
w rumowisko (12)</p> <p>4 Wywyższenie góry Jehowy (1-5)
Miecze przekute na lemiesz (3)
„Będziemy chodzić w imieniu
Jehowy” (5)
Odrodzenie Syjonu (6-13)</p> | <p>5 Władca nad całą ziemią (1-6)
Będzie pochodził z Betlejem (2)
Ocalały ostatek będzie jak rosa
i jak lew (7-9)
Oczyszczenie kraju (10-15)</p> <p>6 Bóg wytoczył Izraelowi sprawę
sądową (1-5)
Czego wymaga Jehowa (6-8)
Sprawiedliwość, lojalność,
skromność (8)
Wina Izraela i zapowiedź kary (9-16)</p> <p>7 Upadek moralny Izraela (1-6)
Domownicy nieprzyjaciółmi (6)
„Będę cierpliwie czekał” (7)
Lud Boży odzyska uznanie Jehowy (8-13)
Micheasz wystawia Boga
w modlitwie (14-20)
Odpowiedź Jehowy (15-17)
‘Czy jest Bóg taki jak Jehowa?’ (18)</p> |
|--|---|

1 Słowa Jehowy skierowane do Micheasza^a z Moreszetu za dni Jotama^b, Achaza^c i Ezechiasza^d, królów Judy^e, przekazane mu w wizji dotyczącej Samarii i Jerozolimy:

- 2** „Słuchajcie, wszystkie narody!
Słuchaj uważnie, ziemio i to, co cię napęłnia!
Niech Wszechwładny Pan, Jehowa, świadczy przeciwko wam^f—
Jehowa, który przebywa w swej świętej świątyni.
- 3** Bo Jehowa wyrusza ze swojego miejsca, zstąpi i będzie kroczył po wzniesieniach ziemi.
- 4** Góry pod Nim stopnieją^g, a doliny^{*} się rozdziela—
jak wosk pod wpływem ognia,
jak wody spływające ze stromego zbocza.
- 5** Wszystko to stanie się z powodu buntu Jakuba, z powodu grzechów domu Izraela^h.
Kto jest winny buntu Jakuba?
Czyż nie Samaria?ⁱ
A kto pobudował w Judzie święte wzniesienia?^j
Czyż nie Jerozolima?
- 6** Obróć Samarię w rumowisko na polu, zamienię ją w miejsce, gdzie się zakłada winnice.
Zrzucę^{*} w dolinę jej kamienie i odsłonię jej fundamenty.
- 7** Wszystkie jej rzeźbione wizerunki zostaną roztrzaskane^k,

1:1 *Inna forma imienia Michael (które znaczy „któż jest jak Bóg?”) lub Michajasz (które znaczy „któż jest jak Jehowa?”). 1:4 *Lub „niziny”. 1:6 *Dosl. „wyleję”.

ROZDZ. 1

a Jer 26:18

b 2Kl 15:32-34
2Kn 27:1, 2

c 2Kl 16:1, 2

d 2Kl 18:1-3
2Kn 29:1, 2e Iz 1:1
Oz 1:1

f Ps 50:7

g Sdz 5:5
Ps 97:5

h 2Kl 17:7, 8

i Oz 7:1

j 2Kl 16:2, 4

k Kpl 26:30
Oz 8:6

szpalta 2

a Oz 2:5
Oz 9:1

b Jer 4:19

c Iz 20:2

d Iz 1:5, 6
Jer 15:18e 2Kl 18:13
Iz 8:7, 8f 2Kn 32:2
Mi 1:12g Joz 15:20, 39
2Kl 18:14h 1Kl 14:16
2Kl 16:2, 3
Jer 3:8

a wszystkie dary, które otrzymała za swoje usługi^{*}, spłoną w ogniu^a.
Zniszczę wszystkie jej bożki—

zebrała je za pieniądze z prostytucji i znowu staną się zapłatą za prostytucję^b.”

8 Dlatego będę zawodził i wył^b.

Będę chodził boso i nago^c.
Będę wył niczym szakale i wydawał żałosne jęki jak strusie.

9 Bo jej rana jest nieuleczalna^d, rozszerzyła się aż do Judy^e, sięgnęła bram Jerozolimy^f—
miasta mojego ludu.

10 „Nie rozgłaszajcie tego w Gat.

Nie urońcie ani łyzy.
W Bet-Afrze^{*} tarzajcie się w prochu.

11 Mieszkańcy^{*} Szafiru, idźcie w haniebnej nagości.

Mieszkańcy^{*} Caananu nie wychodzą z miasta.
Nie znajdziecie już schronienia w Bet-Ecel,
bo będzie tam słychać tylko lament.

12 Mieszkańcy^{*} Marot oczekiwali dobra,
ale pod bramy Jerozolimy przyszło od Jehowy zło.

13 Zaprzęgnijcie rumaki do rydwanu, mieszkańcy^{*} Lachisz^g.

To wy wciągnęliście córkę syjońską do grzechu.
U ciebie^h buntują się Izraelici^h.

1:7 *Lub „jako zapłatę za prostytucję”.
1:10 *Lub „w domu Afry”. 1:11, 13 *Dosl. „mieszkanko”. 1:11, 12 *Dosl. „mieszkanka”. 1:13 *Może chodzić o córkę syjońską.

- 14** Dlatego dasz pożegnalne dary dla Moreszet-Gat. Domy Achzibu^a zawiodły królów Izraela.
- 15** Mieszkańcy* Mareszy^b, przyprowadzę do was zdobywcę^c. Chwała Izraela dojdzie aż do Adullamu^d.
- 16** Ostrzyżcie włosy i ogolcie głowę z żalu za swymi ukochanymi dziećmi. Zabrano wam je na wygnanie, dlatego zróbcie sobie łysinę jak u sępa^e.

- 2** „Biada tym, którzy knują coś szkodliwego, tym, którzy na swoich łóżkach obmyślają zło! Kiedy wstaje świt, realizują swoje plany, bo leży to w ich mocy^f.
2 Pożądamy pół i je zagarniają^g, pożądamy domów i je zabierają. Posługując się podstępem, przywłaszczają sobie cudzy dom^h, ograbiają człowieka z jego dziedzictwa.
3 Dlatego tak mówi Jehowa: „Obmyślam przeciw wam nieszczęścieⁱ, przed którym nie uciekniecie^j. Nie będziecie już nosić głowy wysoko^k, bo nadchodzi czas nieszczęścia^l.
4 W tym dniu ludzie będą powtarzać o was przysłowie i gorzko nad wami lamentować^m.

1:15 *Dośl. „mieszkanko”. ^aLub „tego, który wywłaszcza”. 1:16 *Użyte tu hebr. słowo może się też odnosić do orła. 2:3 *Dośl. „nie uchylicie swoich karków”.

ROZDZ. 1

a Joz 15:20, 44

b 2Kn 11:5, 8

c Iz 7:17

d Neh 11:25, 30

e Pwt 28:41
2Kl 17:6
Iz 39:7

ROZDZ. 2

f 1Kl 21:7

g Wj 20:17
1Kl 21:2
Iz 5:8h Jer 22:17
Eze 22:12, 29

i Jer 18:11

j Am 2:14

k Iz 2:11

l Am 5:13

m Jer 9:10
Lam 1:1

szpalta 2

a Iz 6:11
Jer 25:9
Sof 1:2

b 2Kl 17:23

c Ps 106:38, 39

d Jer 9:19
Jer 10:18

Będą mówić: „Jesteśmy całkowicie zrujnowani!^a Sprawił, że dział naszego ludu przechodzi w inne ręce – zabrał go nam!^b Nasze pola oddaje niewiernemu”.

- 5** Nie będzie więc u was nikogo, kto by rozciągał sznur mierniczy, żeby przydzielić ziemię w zborze Jehowy.
- 6** Mówią: „Przestańcie głosić! Nie należy o tym głosić. Nie spotka nas upokorzenie!”.
- 7** Domu Jakuba, przecież słyszysz, jak się mówi: „Czy duch Jehowy się znicierpliwił? Czy On działa w taki sposób?”. Czyż moje słowa nie wychodzą na dobre tym, którzy postępują w sposób prawy?
- 8** Ale ostatnio mój lud zachowuje się jak nieprzyjaciel. Z przechodniów, którzy czują się bezpiecznie jak żołnierze powracający z wojny, otwarcie zdzieracie wspaniałe ozdoby razem z szatami*.
- 9** Kobiety mojego ludu wypędzacie z ich przytulnych domów, a ich dzieci na zawsze pozbawiacie wspaniałych rzeczy, którymi ich pobłogosławiłem.
- 10** Wstańcie i idźcie, bo w tej ziemi nie zaznacie już spokoju. Z powodu nieczystości^c zostanie ona zniszczona, a zniszczenie to będzie dotkliwe^d.

2:8 *Możliwe też „ozdoby z szat”.

- 11** Gdyby ktoś gonił za wiatrem i fałszem i twierdził kłamliwie:
„Będę wam głosił o winie, o napojach alkoholowych”, byłby to prorok w sam raz dla tego ludu^a.
- 12** Z całą pewnością zgromadzę wszystkich spośród ciebie, Jakubie,
pozbięram pozostałych z Izraela^b.
Zjednoczę ich i będą jak owce w zagrodzie,
jak stado na pastwisku^c.
I zapanuje tam gwar^d.
- 13** A przede nimi pójdzie ten, kto toruje drogę.
Przedrą się, przejdą przez bramę i wyjdą^e.
Ich król pójdzie przed nimi, a Jehowa będzie na czele^f.
- 3** I powiedziałem: „Słuchajcie, proszę, zwierchnicy Jakuba,
wy, przywódcy domu Izraela!^g
Czy nie powinniście wiedzieć, co jest sprawiedliwe?
2 Ale wy nienawidzicie dobra^h, a kochacie złoⁱ.
Zdzieracie skórę z mojego ludu i ciało z jego kości^j.
3 Pożeracie ciało mojego ludu^k,
obdzieracie go ze skóry, kruszycie jego kości,
dzielicie na kawałki^l
jak coś przeznaczonego do garnka^m, jak mięso wrzucane do kotła.
4 Gdy będziecie wołać o pomoc do Jehowy,
On wam nie odpowie.
Odrzuci się od wasⁿ,

3:3 *Lub „garnka z szerokim otworem”.

ROZDZ. 2

a 1KI 22:6, 8
Iz 9:15, 16
Jer 6:13, 14
Eze 13:2, 3

b Iz 11:11
Jer 23:3
Jer 31:7, 8
Mi 4:6

c Eze 34:11

d Eze 36:38
Za 8:22

e Iz 62:10

f Iz 49:10
Iz 52:12

ROZDZ. 3

g Mi 3:9

h 1KI 22:8
Am 5:10

i 2Kn 19:2

j Eze 22:27
Am 8:4
Sof 3:3

k Eze 34:2, 3

l Iz 3:15

m Lam 3:44

szpalta 2

a Pwt 31:17, 18
Iz 1:15
Iz 3:11

b Iz 9:15, 16
Iz 56:10

c Jer 23:16, 17
Eze 13:10

d Eze 13:19
Eze 34:2

e Jer 13:16

f Ps 74:9
Eze 13:23

g Iz 59:9, 10
Am 8:9

h Iz 29:10

i Mi 3:1

j Pwt 27:19
Jer 5:28

k Jer 22:13

ponieważ dopuszczacie się zła^a.

- 5** Oto co Jehowa mówi przeciwko prorokom, którzy zwodzą mój lud^b, którzy ogłaszają pokój^c, gdy mają co gryźć^d * zębami^d,
a wypowiadają^e wojnę temu, kto nie włoży im niczego do ust:
- 6** „Nastanie dla was noc^e, nie będzie żadnej wizji^f.
Spowiej was mrok, nie będzie wróżbiarstwa.
Nad prorokami zajdzie słońce,
dzień stanie się dla nich ciemnością^g.”
- 7** Wizjonerzy zostaną zawstydzeni^h,
a wróżbici się rozczarują.
Wszyscy oni będą musieli ze wstydu zasłonić twarzⁱ,
bo nie ma odpowiedzi od Boga^j.”
- 8** Ale ja dzięki duchowi Jehowy zostałem napełniony mocą,
sprawiedliwością i odwagą,
żeby powiedzieć Jakubowi o jego buncie, Izraelowi o jego grzechu.
- 9** Słuchajcie tego, proszę, zwierchnicy domu Jakuba,
wy, przywódcy domu Izraela^k,
wy, którzy się brzydzicie sprawiedliwością i wykrzywiacie wszystko, co proste^l,
- 10** którzy Syjon budujecie na krwi, a Jerozolimę — na nieprawości^k.
- 3:5 *Możliwe też „a jednocześnie gryzą”. ^aDosł. „uświęcają”. 3:7 *Lub „wąsy”. Chodzi o dolną część twarzy.

- 11** Jej zwierzchnicy* sądzą
za łapówkę^a,
kapłani pouczają
za zapłatę^b,
prorocy uprawiają wróż-
biarstwo za pieniądze^c.
Przy tym opierają się
na Jehowie^a i mówią:
„Czyż Jehowa nie jest
z nami?^d
Nie spadnie na nas żadne
nieszczęście^e.”
- 12** Dlatego z waszego powodu
Syjon zostanie zorany jak
pole,
Jerozolima zamieni się
w rumowisko^f,
a góra świątyni* porośnie
lasem^g.
- 4** Pod koniec dni*
góra domu Jehowy^h
zostanie mocno osadzona
ponad szczytami gór,
wyniesiona ponad wzgórza.
I będą do niej zmierzać
narodyⁱ.
- 2** Ludzie z wielu narodów
pójdą i powiedzą:
„Chodźcie, wejdźmy na górę
Jehowy
i do domu Boga Jakuba^j.
On będzie nas pouczał
o swoich drogach
i będziemy chodzić Jego
ścieżkami”.
Bo z Syjonu wyjdzie prawo*,
a z Jerozolimy— słowo
Jehowy.
- 3** Będzie sędził wiele ludów^k
i rozstrzygał sprawy* doty-
czące potężnych narodów,
nawet bardzo odległych.

3:11 *Dost. „głowy”. #Lub „srebro”.

^aLub „twierdzą, że opierają się na Jeho-
wie”. 3:12 *Dost. „domu”. 4:1 *Lub
„w dniach ostatnich”. 4:2 *Lub „wyj-
dą pouczenia”. 4:3 *Lub „rozwiązywał
problemy”.

ROZDZ. 3

a Iz 1:23
Iz 5:20, 23
Eze 22:12

b Jer 6:13

c Iz 56:10, 11

d Iz 48:1, 2
Jer 7:4

e Am 9:10

f Ps 79:1

g Jer 26:18

ROZDZ. 4

h Iz 11:9
Za 8:3

i Ps 86:9
Iz 2:2-4
Iz 60:3
Obj 15:4

j Jer 31:6
Za 8:20, 21

k 1Sm 2:10
Ps 96:13
Iz 51:4, 5

szpalta 2

a Oz 2:18
Za 9:10

b Ps 72:7
Iz 9:7
Iz 60:18

c Za 3:10

d Iz 54:14
Eze 34:25
Eze 39:25, 26

e Za 10:12

f Ps 147:2
Iz 56:8
Eze 34:12, 16
Eze 37:21
Sof 3:19

g Iz 10:21
Mi 2:12
Mi 7:18

h Iz 60:22

i 2Sm 5:7

j Abd 21

k Za 9:9

Przekują swoje miecze
na lemiesz,
a włócznie na noże
ogrodnicze^a.

Naród nie podniesie miecza
przeciwko narodowi
ani nie będą się już uczyć
sztuki wojennej^b.

- 4** Każdy będzie siedział* pod
swoją winoroślą i pod swo-
im drzewem figowym^c
i nikt nie będzie wzbudzał
w nich strachu^d,
bo tak powiedział Jehowa,
Bóg Zastępów^e.

- 5** Każdy lud będzie chodzić
w imieniu swojego boga,
my natomiast będziemy
chodzić w imieniu
Jehowy, naszego Boga^a,
po wieczne czasy,
już na zawsze.

- 6** „W tym dniu”, mówi Jehowa,
„zgromadzę lud*, który
kulał,

zbiorę rozproszonych^f
razem z tymi, których
potraktowałem surowo.

- 7** Ocalę ostatek kulejącego
ludu*^g,

a wygnańców uczynię
potężnym narodem^h.

I Jehowa będzie nad nimi
królował z góry Syjon
aż po wieczność.

- 8** A ty, wieżo doglądająca
trzody*,
góro córki syjońskiejⁱ,
na pewno otrzymasz z po-
wrotem władzę, którą
miałaś na początku^j—
królestwo córki jerozolim-
skiej^k.

4:4 *Lub „mieszkał”. #Dost. „powie-
działy usta Jehowy Zastępów”. 4:6
*Dost. „ją”. 4:7 *Lub „tę, która kulała,
uczynię ostatkiem”. 4:8 *Dost. „wieżo
stada”. #Lub „poprzednio”.

- 9** Czemu tak głośno krzyczysz?
Czy nie masz króla?
Albo czy zginął twój doradca,
że chwyciły cię bóle jak kobietę w czasie porodu?^a
- 10** Zwijaj się z bólu i jęcz,
córkó syjońska,
jak kobieta w czasie porodu,
bo wyjdiesz z miasta
i zamieszkas w polu.
Pójdiesz aż do Babilonu^b.
Tam zostaniesz wyzwolona^c,
tam Jehowa wykupi cię
z rąk twoich nieprzyjaciół^d.
- 11** Zgromadzi się przeciw tobie
wiele narodów.
Będą mówić: „Niech Syjon
zostanie sprofanowany,
zobaczmy to na własne oczy”.
- 12** Ale one nie znają myśli
Jehowy,
nie rozumieją Jego zamierzenia.
Zbierze je, jak się zbiera
świeżo skoszone zboże
na kłepisko.
- 13** Wstań i młóć, córkó
syjońska!^e
Bo twoje rogi zamienię
w żelazo,
a twoje kopyta – w miedź.
I zetrzesz w proch wiele
narodów^f.
Ich nieuczciwy zysk oddasz
Jehowie,
ich bogactwa – prawdziwemu
Panu całej ziemi^g.
- 5** „Mieszkańcy oblężonego
miasta,
robiecie sobie nacięcia.
Osaczył nas wróg^h.
Sędzię Izraela biją różgą
w policzekⁱ.

ROZDZ. 4

a Jer 30:6

b 2Kl 20:18
2Kn 36:17, 20c Iz 45:13
Za 2:7d Ps 107:2, 3
Iz 48:20
Jer 15:21

e Iz 41:15

f Za 9:13

g Joz 6:18, 19
Iz 23:17, 18

ROZDZ. 5

h Pwt 28:52

i Mt 26:67
Jn 18:22
Jn 19:3

szpalta 2

a Rdz 35:19
Łk 2:4b Rdz 49:10
1Kn 5:2
Iz 9:6
Mt 2:4-6
Łk 1:32, 33
Łk 2:11
Jn 7:42c Eze 34:23
Eze 37:24

d Jer 23:5, 6

e Za 9:9, 10

f Iz 9:6

g Iz 8:7

h Iz 33:1

i Rdz 10:9-11

j Iz 14:25

- 2** A ty, Betlejem Efrata^a,
choć jesteś zbyt małe, by się
znaleźć między miastami^{*}
Judy,
to z ciebie wyjdzie władca,
który w moim imieniu
będzie panował w Izraelu^b,
ten, którego początek sięga
zamierzchłych czasów,
dni pradawnych.
- 3** Dlatego zostaną porzuceni
aż do czasu,
gdy ta, która ma urodzić,
rzeczywiście urodzi.
A reszta jego braci powróci
do ludu Izraela.
- 4** Powstanie i będzie ich paść
dzięki sile Jehowy^c,
w chwale imienia Jehowy,
swojego Boga.
I będą mieszkać bezpiecznie^d,
bo jego wielkość sięgnie
krańców ziemi^e.
- 5** I przyniesie on pokój^f.
A gdy Asyryjczyk wtargnie
do naszego kraju i będzie
deptał nasze wieże
obronne^g,
wystawimy przeciw niemu
siedmiu pasterzy, ośmiu
książąt^{*} spośród ludzi.
- 6** Będą paść mieczem ziemię
asyryjską^h
i ziemię Nimrodaⁱ u jej wrót.
A on oswobodzi nas
od Asyryjczyka^j,
gdy ten wtargnie do naszego
kraju i będzie deptał nasze
terytorium.
- 7** Ci, którzy pozostaną
z Jakuba, będą wśród
wielu narodów
jak rosa od Jehowy,
jak rześiste deszcze, które
spadają na roślinność

5:2 *Dosl. „tysiącami”. 5:5 *Lub „przywódców”.

i które nie muszą polegać
na człowieku
ani niczego nie oczekują
od ludzi.

- 8** Ci, którzy pozostaną z Jakuba, będą wśród narodów—wśród wielu ludów—jak lew między zwierzętami leśnymi, jak młody lew*, który wchodzi między stada owiec, powala je i rozszarpuje. I nie ma nikogo, kto by je uratował.
- 9** Wasza ręka zatryumfuje nad wrogami i wszyscy wasi nieprzyjaciele zostaną zgładzeni”.
- 10** „W tym dniu”, mówi Jehowa, „wytracę wasze konie i zniszczę wasze rydwany.
- 11** Zburzę miasta w waszej ziemi i obrócę w gruzy wszystkie wasze warownie.
- 12** Położę kres czarom, które uprawiacie*, i już nie będzie u was nikogo, kto by zajmował się magią”.
- 13** Usunę wasze rzeźbione wizerunki i święte słupy* i już nie będziecie się kłaniać dziełu swoich rąk^b.
- 14** Powyrywam wasze święte pale^c i unicestwię wasze miasta.
- 15** W wielkim gniewie wymierzę karę narodom, które nie okazywały posłuszeństwa”.
- 6** Słuchajcie, proszę, co mówi Jehowa!
Wstańcie, przedstawcie sprawę sądową wobec gór

ROZDZ. 5

a Iz 2:6
Iz 8:19

b Iz 2:8
Eze 36:25
Oz 14:3
Za 13:2

c Iz 27:9

szpalta 2

ROZDZ. 6

a Iz 5:3

b Ps 50:1, 4
Iz 1:2

c Iz 43:26
Jer 2:35
Oz 4:1

d Jer 2:5

e Wj 12:51
Pwt 4:20

f Pwt 7:8

g Wj 15:20

h Lb 22:5, 6

i Lb 23:7, 8
Lb 24:10
Obj 2:14

j Lb 25:1
Lb 33:48, 49

k Joz 4:19

l 1Sm 15:22
Ps 51:16, 17
Iz 1:11

m Ps 50:8-15

n 2Kl 3:26, 27
Eze 16:20

i niech wzgórza usłyszą wasz głos^a.

- 2** Góry, słuchajcie sprawy sądowej Jehowy, nadstawcie ucha, trwałe fundamenty ziemi^b, bo Jehowa wytoczył sprawę sądową swojemu ludowi, będzie prowadził spór z Izraelem^c:
- 3** „Ludu mój, co takiego ci zrobiłem?
Czym cię umęczyłem?^d
Złóż świadectwo przeciwko mnie.
- 4** Przecież wyprowadziłem cię z ziemi egipskiej^e, wykupiłem cię z domu niewoli^f.
Posłałem przed tobą Mojżesza, Aarona i Miriam^g.
- 5** Ludu mój, przypomnij sobie, proszę, co zaproponował Balak, król Moabu^h, i co mu odpowiedział Balaam, syn Beoraⁱ.
Przypomnij sobie, co się działo od Szittim/ do Gilgal^k, a zrozumiesz prawe dzieła Jehowy”.
- 6** Z czym stanę przed Jehową?
Z czym się pokłonię Bogu, który mieszka wysoko?
Czy stanę przed Nim z całopaleniami, z rocznymi cielętami?^l
- 7** Czy Jehowa ucieszy się z tysięcy baranów, z dziesiątków tysięcy strumieni oliwy?^m
Czy mam oddać pierworodnego za swój bunt, własne dziecko— za swój grzech?ⁿ
- 8** On ci powiedział, człowieku, co jest dobre.

6:7 *Lub „za grzech swojej duszy”.

5:8 *Lub „młody grzywiasty lew”. 5:12

*Dosl. „czarom z twojej ręki”. 5:13, 14

*Zob. Słowniczek pojęć.

A czego Jehowa od ciebie wymaga?

Jedynie tego, żebyś postępował sprawiedliwie^{*a}, wysoko cenil lojalność^{*b}

i był skromny^c, chodząc ze swoim Bogiem^d.

9 Jehowa woła do miasta.

Ci, którzy odznaczają się praktyczną mądrością, będą się bać Jego^{*} imienia.

Zwracajcie uwagę na różgę i słuchajcie Tego, który wyznaczył karę^e.

10 Czy w domu niegodziwca znajdują się jeszcze skarby zdobyte niegodziwie?

Czy jest tam jeszcze ta ohydna rzecz – fałszywa^{*} efa[#]?

11 Czy mogę być moralnie czysty^{*}, mając sfalszowaną wagę

i worek z oszukanymi odważnikami^f?

12 Bogacze z tego miasta zawzięcie dopuszczają się przemocy, jego mieszkańcy mówią kłamstwa^g.

Język w ich ustach jest zwodniczy^h.

13 „Dlatego zadam ci cios i cię zranieⁱ, zrujnuję cię z powodu twoich grzechów.

14 Będziesz jadł, lecz się nie nasycisz, będziesz chodził z pustym żołądkiemⁱ.

Będziesz chciał schować swoje rzeczy w bezpiecznym miejscu, ale ich nie wyniesiesz,

6:8 *Lub „uczciwie”. #Lub „był życzliwy i lojalny w miłości”. Dosł. „kochał lojalną miłość”. 6:9 *Dosł. „Twojego”. 6:10 *Lub „niepełna”. #Zob. Doda-tek B14. 6:11 *Lub „być niewinny”.

ROZDZ. 6

a Prz 21:3
Iz 1:17
Jer 22:3
Eze 45:9
Oz 12:6

b Prz 3:3
Oz 6:6
Za 7:9

c Prz 8:13

d Pwt 10:12, 13

e Iz 9:13

f Pwt 25:13
Prz 11:1
Oz 12:7

g Iz 59:3
Mi 7:2

h Jer 9:3

i Iz 1:5

j Kpl 26:26
Eze 4:16
Oz 4:10

szpalta 2

a Pwt 28:38
Jer 12:13
Jl 1:10
Am 5:11

b 1Kl 16:25, 30
2Kl 16:2, 3
2Kl 21:1, 3

c Jer 19:8

d Ps 44:13
Jer 51:51
Lam 5:1
Dn 9:16

ROZDZ. 7

e Iz 57:1

f Iz 59:7

g Jer 3:5
Jer 4:22
Eze 22:6

h Iz 1:23
Mi 3:11

i 1Kl 21:5, 6

a co wyniesiesz, wydam twoim wrogom.

15 Będziesz siał, ale nie będziesz zbierał.

Będziesz deptał oliwki, ale nie będziesz korzystał z oliwy.

Będziesz wyciskał winogrona, ale nie będziesz pił wina^a.

16 Bo trzymasz się ustaw Omriego i postępujesz we wszystkim tak jak dom Achaba^b, i słuchasz ich rad.

Dlatego sprawię, że twój widok będzie odstraszać ludzi.

Mieszkańców miasta uczynię pośmiewiskiem^{*c}, narody będą z was szydzić^{*d}.

7 Co za nieszczęście! Jestem jak ktoś, kto po zbiorze letnich owoców

i po winobraniu nie znajduje żadnej kiści winogron do jedzenia ani żadnej wczesnej figi, której tak pragnę^{*}.

2 Zniknął z ziemi lojalny, nie ma wśród ludzi nikogo uczciwego^e.

Wszyscy czyhają, żeby przelewać krew^f.

Każdy zastawia się na swojego brata.

3 Ich ręce nabrały wprawy w czynieniu zła^g.

Ksiązę stawia żądania, sędzia domaga się zapłaty^h, a dostojnik nie kryje się ze swoimi pragnieniami^{*i}.

6:16 *Lub „powodem do gwizdania”.

7:1 *Lub „pragnie moja dusza”. 7:3 *Lub „z gorącym pragnieniem swej duszy”.

I w ten sposób razem
spiskują*.

- 4** Najlepszy z nich jest
jak kolczasty krzew,
a najuczciwszy jest gorszy
niż ciernisty żywopłot.
Ale nadejdzie dzień zapowa-
dany przez ich* strażni-
ków, dzień odpłaty^a.

Wtedy ogarnie ich panika^b.

- 5** Nie wierzcie znajomemu,
nie ufajcie bliskiemu
przyjacielowi^c.
Uważaj, co mówisz do tej,
którą trzymasz w swoich
ramionach.

- 6** Bo syn gardzi ojcem,
córka występuje przeciwko
matce^d,
a synowa przeciwko
teściowej^e.
Nieprzyjaciółmi człowieka
są jego domownicy^f.

- 7** Ale ja będę wypatrywał
Jehowy^g.

Będę cierpliwie czekał
na Boga* mojego
wybawienia^h.

Mój Bóg mnie usłyszyszⁱ.

- 8** Nie ciesz się, moja nieprzyja-
ciółko.

Chociaż upadłem, to się
podniosę,
choć mieszkam w ciemności,
Jehowa będzie moim
światłem.

- 9** Ponieważ zgrzeszyłem
przeciw Jehowie,
będę znosił Jego gniew^j,
aż wystąpi w mojej obronie
i zaprowadzi sprawied-
liwość.

On przywiedzie mnie
do światła
i będę patrzył na Jego
prawość.

7:3 *Dosl. „tkają”. 7:4 *Dosl. „wa-
szych”. 7:7 *Lub „przyjmę postawę
wyczekiwania wobec Boga”.

ROZDZ. 7

a Iz 10:3
Eze 12:23
Oz 9:7

b Iz 22:5

c Jer 9:4

d Eze 22:7

e Łk 12:53

f Jer 12:6
Mt 10:35, 36

g Ps 123:2
Iz 8:17

h Ps 25:5
Ps 62:1
Lam 3:26

i Ps 40:1
Iz 12:2
Iz 25:9

j Lam 1:18

szpalta 2

a Ps 79:10
Ps 115:2
Jl 2:17

b Iz 11:16
Iz 27:13
Oz 11:11

c Iz 40:11

d Jer 50:19
Eze 34:23

e Ps 78:12
Iz 63:11
Jer 23:7, 8

f Ps 126:2
Iz 26:11
Iz 66:18

g Iz 49:23

- 10** Zobaczysz to również moja
nieprzyjaciółka

i wstydem okryje się ta,
która do mnie mówiła:

„Gdzie jest Jehowa,
twój Bóg?”^a.

Moje oczy będą na nią
spoglądać,
gdy będzie deptana jak błoto
na ulicach.

- 11** Będzie to dzień budowy
twoich kamiennych
murów,
dzień, w którym poszerzą się
twoje granice.

- 12** W tym dniu przyjdą
do ciebie ludzie
ze wszystkich stron:
z Asyrii i miast egipskich,
z krain między Egiptem
a Eufratem*
i tych rozciągających się
od morza do morza
i od gór po góry^b.

- 13** I ziemia ta opustoszeje
z powodu jej mieszkańców,
z powodu ich postępo-
wania*.

- 14** Paś laską swój lud, swoją
własność, trzodę^c,
która przebywała samotnie
w lesie, pośrodku sadu.
Niech się pasie w Baszanie
i Gileadzie^d jak za daw-
nych dni.

- 15** „Pokażę wam zdumiewające
rzeczy,
tak jak wtedy, gdy wychodzi-
liście z ziemi egipskiej^e.”

- 16** Narody to zobaczą i zawsty-
dzą się pomimo całej swej
potęgi^f.

Zakryją ręką usta,
ich uszy przestaną słyszeć.

- 17** Będą lizać proch jak
węże^g.

7:12 *Dosl. „rzeką”. 7:13 *Dosl. „owo-
cu ich postępków”.

Z drżeniem wyjdą ze swoich
twierdz, niczym gady.

Przyjdą z lękiem do Jehowy
Boga

i będą się Go* bać^a.

- 18** Czy jest Bóg taki jak Ty,
który przebacza przewinie-
nie i przechodzi do po-
rządku nad występkiem^b
ostatka swojego
dziedzictwa?^c

Nie będziesz na zawsze
trwał w gniewie,

7:17 *Dosl. „Ciebie”.

ROZDZ. 7

a Jer 33:9
b Wj 34:6, 7
Iz 1:18
Iz 44:22
Dn 9:9
c Jl 2:32

szpalta 2

a Ps 103:9
Iz 57:16
Lam 3:22
b Pwt 30:3
Ps 103:8, 13
Oz 2:19
c Ps 103:12
Iz 55:7
Jer 31:34
d Rdz 22:17
Ps 105:8-11
Łk 1:72, 73
Dz 3:25, 26

bo radość sprawia Ci przeja-
wianie lojalnej miłości^a.

- 19** Jeszcze raz okażesz nam
miłosierdzie^b, usuniesz*
nasze przewinienia.

Wszystkie nasze grzechy
wrzucisz w morskie
głębiny^c.

- 20** Okażesz wierność Jakubowi,
lojalną miłość Abrahamowi,
tak jak to za dawnych dni
przysięgłeś naszym
praojcom^d.

7:19 *Lub „podepczesz; ujarzmisz”.

KSIEGA

NAHUMA

ZARYS TREŚCI

- 1** Bóg wywiera zemstę na wrogach (1-7)
Bóg wymaga wyłącznego
oddania (2)
Jehowa pamięta o tych, którzy
szukają u Niego schronienia (7)
Niniwę czeka zagłada (8-14)
Udręka nie nastanie po raz drugi (9)
Dobra nowina dla Judy (15)

- 2** Niniwa będzie zniszczona (1-13)
Bramy rzek zostają otwarte (6)
3 „Biada miastu przelewającemu
krew!” (1-19)
Powody wydania wyroku
na Niniwę (1-7)
Niniwa upadnie jak No-Amon (8-12)
Upadek Niniwy nieunikniony (13-19)

- 1** Wypowiedź przeciwko Nini-
wie^a. Księga wizji Nahuma*
z Elkosz:

- 2** Jehowa to Bóg wymagający
wyłącznego oddania^b
i wywierający zemstę.
Jehowa dokonuje upust.
Jest gotowy dać upust
swojemu gniewowi^c.
Jehowa bierze odwet
na swoich wrogach.

1:1 *Imię to znaczy „pocieszyciel”.

ROZDZ. 1

a Iz 10:12
Nah 3:7
Sof 2:13
b Wj 20:5
c Pwt 32:35, 41
Iz 59:18

szpalta 2

a Lb 14:18
b Hi 9:4
c Wj 34:6, 7

Trwa w gniewie na swych
nieprzyjaciół.

- 3** Jehowa jest nieskłonny
do gniewu^a, choć ma
wielką moc^b.

Ale Jehowa w żadnym
razie nie powstrzyma się
od wymierzenia zasłużonej
kary^c.

Przybędzie w niszczyciel-
skim wicherze i w burzy,

1:3 *Lub „cierpliwy”.

- a pył pod Jego stopami
będzie się unosił niczym
chmury^a.
- 4** On gromi morze^b
i je wysusza,
sprawia, że wysychają
wszystkie rzeki^c,
schnie Baszan i Karmel^d,
wiednie kwiecie Libanu.
- 5** Z Jego powodu trzęsą się
góry,
topnieją wzgórza^e.
Z Jego powodu* ziemia
dozna wstrząsu,
ziemia i wszyscy jej miesz-
kańcy^f.
- 6** Kto się ostoi, gdy da On wy-
raz swojemu oburzeniu?^g
Kto zniesie żar Jego
gniewu?^h
Jego złość zapłonie jak
ogień,
z Jego powodu rozpadną się
skały.
- 7** Jehowa jest dobryⁱ, jest
twierdzą w dniu udręki^j.
Pamięta* o tych, którzy szu-
kają u Niego schronienia^k.
- 8** Sprowadzi niszczycielską
powódź i doszczętnie
zniszczy Niniwę*.
Jego nieprzyjaciół będzie
ścigać ciemność.
- 9** Jaki spisek uknujecie
przeciw Jehowie?
On dokona całkowitej
zagłady.
Udręka nie nastanie
po raz drugi^l.
- 10** Mieszkańcy Niniwy są sple-
ceni razem niczym gąszcz
cierni,
przypominają tych, którzy
odurzyli się piwem*,

1:5 *Lub „z powodu Jego oblicza”. 1:7
*Lub „troszczy się”. Dosł. „zna”. 1:8
*Dosł. „jej miejsce”. 1:10 *Lub „piwem
pszenicznym”.

ROZDZ. 1

a Hi 38:1

b Hi 38:11
Ps 104:6, 7
Ps 107:29

c Joz 3:16

d Iz 33:9
Am 1:2

e 2Sm 22:8
Ps 68:7, 8

f Ps 97:4, 5
Iz 24:1

g Jer 10:10

h Pwt 32:22

i Ps 136:1
Mt 19:17

j Ps 46:1
Ps 91:2
Prz 18:10
Iz 25:4

k Ps 1:6

l Iz 10:24, 25

szpalta 2

a Iz 14:25

b Iz 52:7
Rz 10:15

c Pwt 16:16

ROZDZ. 2

d Jer 25:9

ale zostaną strawieni jak
słoma.

- 11** Z ciebie* będzie pochodził
ten, kto knuje zło przeciw
Jehowie,
kto udziela nikczemnych
rad.
- 12** Oto co mówi Jehowa:
„Chociaż Asyryjczycy*
są silni i liczni,
to i tak zostaną zniszczeni,
zginą^a.
Ukarałem cię^a, ale już więcej
nie będę cię karał.
- 13** Złamię jarzmo, które na cie-
bie włożyli^a,
twoje więzy rozerwę.
- 14** A co się tyczy ciebie*,
ja, Jehowa, postanawiam:
„Twoje imię odejdzie
w niepamięć.
Z domu^a twoich bogów
usunę rzeźbione wizerunki
i posągi z metalu.
Przygotuję dla ciebie
grób, bo zasługujesz
na pogardę^a.”
- 15** Spójrzcie! Na górach widać
tego, kto niesie* dobrą
nowinę,
tego, kto ogłasza pokój^b.
Judo, obchodź swoje
święta^c, spełniaj swe śluby.
Bo już nigdy więcej nie przejdzie
przez ciebie żaden
nikczemnik.
Zostanie doszczętnie
zniszczony^a.”
- 2** Nadciąga przeciwko tobie*
ten, który cię rozproszy^d.
Strzeż fortyfikacji.
Uważnie obserwuj drogę.
- 1:11; 2:1 *Chodzi o Niniwę. 1:12 *Dosł.
„oni”. *Możliwe też „zostaną zniszcze-
ni, kiedy On przejdzie”. ^aChodzi o Ju-
dę. 1:14 *Chodzi o Asyrię. *Lub „ze
świętyni”. 1:15 *Lub „stopy niosące-
go”.

Przygotuj się*, zbierz
wszystkie swoje siły.

2 Jehowa przywróci Jakubowi
wspaniałość,

Izraelowi świetność.

Bo grabieżcy go spłądrowali^a,
zniszczyli jego latorośle.

3 Tarcze potężnych wojowni-
ków mają kolor czerwony,
żołnierze są ubrani
w szkarłat.

W dniu przygotowania
do bitwy

żelazne okucia rydwanów
wojennych błyszczą
jak ogień,

wojownicy wymachują
włóczniami z drzewa
jałowcowego.

4 Rydwany wojenne szaleńczo
mkną po ulicach,

pędzą tu i tam po placach.
Świecą jak płonące pochod-
nie, lśnią jak błyskawice.

5 Król wzywa swoich doboro-
wych wojowników.

Biegnąc, potykają się.
Śpieszą do muru miasta,
ustawiają barykady.

6 Bramy rzek zostają otwarte
i pałac się wali.

7 Została obnażona i jest pro-
wadzona na wygnanie —
tak jak postanowiono.

Jej niewolnice jęczą,
kwilą jak gołębie
i ze smutku biją się w piersi*.

8 Przez całe swe dzieje
Niniwa^b była jak sadzawka
wypełniona po brzegi.

A teraz jej wody odpływają.
„Stójcie! Stójcie!”

Ale nikt się nie odwraca^c.

9 Rabujcie srebro, rabujcie
złoto!

ROZDZ. 2

a 2Kl 17:6

b Rdz 10:8, 11

c Sof 2:13

szpalta 2

a Sof 2:15

b Jer 2:14, 15
Jer 50:17

c Iz 10:12

d Ps 46:9
Iz 37:24

Bo skarby są nieprzebrane,
bez liku tu wszelkiego
rodzaju kosztowności.

10 Miasto opustoszało, jest
wyludnione, zrujnowane!^a
Serca truchleją ze strachu*,
kolana się uginają, nogi się
trzęsą,
wszystkie twarze płoną.

11 Gdzie jest to lwie legowisko^b,
żerowisko młodych lwów*?
Gdzie jest to miejsce,
do którego lew prowadził
swoje młode
i w którym nikt ich nie
płoszył?

12 Już dość ofiar rozszarpał on
dla swych lwiatek,
zadusił dla swoich lwic.
Napełniał zdobyczą swe
legowiska,
swoje kryjówki rozszarpany-
mi zwierzętami.

13 „Wystąpię przeciwko tobie” —
oświadcza Jehowa,
Bóg Zastępów^c.
„Z dymem puszcę twoje
rydwany wojenne^d.
Twoje młode lwy* pochłonie
miecz.

I położę kres twojemu
płądrowaniu na ziemi.

Nie będzie już słyhać głosu
tych posłańców^e.”

3 Biada miastu przelewające-
mu krew!

Pełno w nim oszustwa
i grabieży.

Nigdy nie przestaje uganiać
się za zdobyczą!

2 Słyhać trzask biczów
i turkot kół.

Cwałują konie, podskakują
rydwany.

2:10 *Dost. „topnieją”. **2:11** *Lub
„młodych grzywiastych lwów”. **2:13**
*Lub „młode grzywiaste lwy”.

2:1 *Dost. „wzmocnij biodra”. **2:7**

*Dost. „w serce”.

e 2Kl 18:17

- 3** Mkną jeźdźcy, lśnią miecze,
połyskują włócznie.
Wszędzie leży mnóstwo
zabitych, stosy trupów.
Zwłokom nie ma końca,
tak iż potykają się o martwe
ciała.
- 4** A wszystko to dlatego, że ta
 prostytutka bez umiaru
oddaje się prostytutce.
Powabna, urodziwa, mistrzyni
w uprawianiu czarów
usidla narody swoją
rozwiązłością, ludy
swoimi czarami.
- 5** „Wystąpię przeciwko
tobie*” — oświadcza
Jehowa, Bóg Zastępów^a.
„Uniosę w górę twoją szatę
i zarzucę ci ją na twarz.
I sprawię, że narody zobaczą
cię nagą,
królestwa ujrzą twoją hańbę.
- 6** Obrzucę cię brudami
i uczynię cię godną pogardy.
Zrobię z ciebie widowisko^b.
- 7** I każdy, kto cię zobaczy,
ucieknie przed tobą^c
i powie:
„Niniwa została zniszczona!
Czy ktoś będzie jej żałował?”.
Gdzie znajdę dla ciebie
pocieszycieli?
- 8** Czy jesteś lepsza niż
No-Amon^{*d}, które roz-
siadło się nad kanałami
Nilu?^e
Wody otaczały je ze wszyst-
kich stron.
Morzu zawdzięczało swe
bogactwo i morze było
jego murem.
- 9** Źródłem jego wielkiej siły
była Etiopia i Egipt.
Put^f i Libijczycy śpieszyli mu
z pomocą^g.

ROZDZ. 3

a Nah 2:13

b Sof 2:15

c Nah 2:8

d Jer 46:25
Eze 30:14

e Iz 19:6

f Rdz 10:6

g 2Kn 16:8
Jer 46:8, 9

szpalta 2

a Iz 20:4

b Ps 75:8
Jer 25:15

c 2Kn 32:3, 4

d Sof 2:13

e Wj 10:14, 15

- 10** Ale ono też poszło
na wygnanie,
trafiło do niewoli^a.
Jego dzieci roztrząskiwano
na rogach* wszystkich
ulic.
O jego szanowanych miesz-
kańców rzucano losy,
wszystkie ważne osobistości
zakuto w kajdany.
- 11** Ty również będziesz
zataczać się jak pijana^b.
Będziesz się ukrywać.
Będziesz szukać schronienia
przed wrogiem.
- 12** Wszystkie twoje fortyfikacje
są jak drzewa figowe
z pierwszymi dojrzalymi
owocami.
Wystarczy potrząsnąć drze-
wem, a owoce wpadną do
ust tego, kto chce je zjeść.
- 13** Twoi wojownicy są jak
kobiety.
Twoje bramy szeroko się
otworzą przed nieprzyja-
ciółmi,
ich zasuwy stawi ogień.
14 Naczerp sobie wody na czas
obłężenia^c.
Umocnij swoje fortyfikacje.
Wejdź w błoto i udeptuj
glinę,
weź sobie formę do wyrabia-
nia cegieł.
- 15** Ale i tak stawi cię ogień.
Wytnie cię miecz^d.
Pochłonie cię tak, jak mło-
da szarańcza pochłania
rośliny^e —
nawet gdyby twoi mieszkań-
cy byli liczni jak ona,
tak, nawet gdyby byli liczni
jak szarańcza,
- 16** i gdyby twoich kupców
było więcej niż gwiazd
na niebie.

3:10 *Lub „u wylotu”.

3:5 *Chodzi o Niniwę. **3:8** *Czyli Teby.

- Młoda szarańcza linieje
i odlatuje.
- 17** Twoi strażnicy są jak taka
szarańcza,
jak chmara szarańczy twoi
doborowi wojownicy.
W zimny dzień chowają się
one w szczelinach kamien-
nych murów.
Ale wystarczy, że zaświeci
słońce, a odlatują,
i nikt nie wie, gdzie się
podziały.
- 18** Królu Asyrii, twoi pasterze
przysypiają,

szpalta 2

ROZDZ. 3

a Nah 2:8

b Sof 2:15

c Iz 10:5, 6
Iz 37:18

dygnitarze nie opuszczają
swoich domów.

Twój lud jest rozproszony
po górach
i nie ma nikogo, kto by go
zebrał^a.

- 19** Nic nie ukoj twojego
nieszczęścia, Niniwo.
Twoja rana się nie zagoi.
Wszyscy, którzy o tobie
usłyszą, zaklaszczą
w dłonie^b.
Bo kto nie cierpiął z powodu
twojego niepomamowane-
go okrucieństwa?^c

KSIĘGA

HABAKUKA

ZARYS TREŚCI

- 1** Prorok woła o pomoc (1-4)
„Jak długo, Jehowo?” (2)
„Czemu tolerujesz wyrządanie
krzywdy?” (3)
Chaldejczycy Bożym narzędziem
do wykonania wyroku (5-11)
Prorok zanoszą błaganie do Jehowy (12-17)
‘Boże mój, Ty nie umierasz’ (12)
„Zbyt czyste masz oczy, żeby patrzeć
na zło” (13)
- 2** „Będę czekał, żeby zobaczyć, co On
chce przeze mnie przekazać” (1)

- Jehowa odpowiada prorokowi (2-20)
‘Wciąż wyczekuj tej wizji’ (3)
Prawi będą żyć dzięki wierności (4)
Pięć „biada” dla Chaldejczyków (6-20)
Wiedza o Jehowie napelni
ziemię (14)
- 3** Prorok modli się do Jehowy,
żeby zaczął działać (1-19)
Bóg wybawi swój lud,
swego pomazańca (13)
Radością proroka jest Jehowa —
mimo udręki (17, 18)

1 Wypowiedź proroka Habaku-
ka* związana z wizją, którą
otrzymał:

- 2** Jak długo, Jehowo,
mam wzywać pomocy?
Kiedy mnie usłyszysz?^a

1:1 *Imię to może znaczyć „serdeczny
uścisk”.

ROZDZ. 1

a Ps 13:1

szpalta 2

a Ps 22:1
Ps 74:10
Obj 6:10

Jak długo mam prosić o ra-
tunek? Kiedy zareagujesz*
i usuniesz przemoc?^a

- 3** Czemu każesz mi patrzeć
na zło?
Czemu tolerujesz wyrządza-
nie krzywdy?

1:2 *Lub „wybawisz”.

Dlaczego na moich oczach
dochodzi do grabieży
i przemocy?

Dlaczego jest tyle zatargów,
tyle konfliktów?

- 4** Prawo okazuje się bezsilne,
sprawiedliwość zawsze
przegrywa.

Źli osaczają prawych,
dlatego sprawiedliwość jest
wypaczana^a.

- 5** „Spójrzcie na narody
i zwróćcie uwagę na to,
co się stanie!

Patrzcie zdumieni, osłupiali.
Bo za waszych czasów
wydarzy się coś takiego,
w co nie uwierzycie, nawet
gdy się wam o tym opowie^b.

- 6** Ja pobudzę Chaldejczyków^c —
naród bezwzględny
i porywczy.

Przeczesaują oni rozległe
obszary ziemi
i zagrabiają cudze posiad-
łości^d.

- 7** Budzą przerażenie, przejmują
grozą.

Ustanawiają własną spra-
wiedliwość i umacniają
swoją władzę^e.

- 8** Ich konie są szybsze
od lampartów,

groźniejsze niż wilki
grasujące w nocy^f.

Galopują,
przybywają z daleka.
Rzucają się na zdobycz
jak orzeł^g.

- 9** Wszyscy pragną tylko
jednego: dopuszczać się
przemocy^h.

Zebrani razem, pędzą prosto
przed siebie jak wschodni
wiatrⁱ.

Gromadzą jeńców jak
piasek.

1:7 *Lub „dostojeństwo”.

ROZDZ. 1

a Hi 12:6
Ps 12:8
Kzn 8:11
Iz 1:21
Dz 7:52, 53

b Iz 28:21
Iz 29:14
Lam 4:11, 12
Dz 13:40, 41

c Jer 22:7
Jer 46:2

d Pwt 28:49-51
Jer 5:15-17
Jer 6:22, 23
Eze 23:22, 23

e Jer 39:5-7
Dn 5:18, 19

f Jer 5:6

g Jer 4:13
Lam 4:19
Eze 17:3

h Jer 25:9

i Iz 27:8
Eze 17:10

szpalta 2

a 2Kl 24:12

b Jer 32:24
Jer 52:7

c Iz 47:5, 6
Jer 51:24
Za 1:15

d Dn 5:1, 4

e Ps 90:2
Ps 93:2
Obj 1:8

f 1Tm 1:17
Obj 15:3

g Pwt 32:4

h Jer 30:11

i Ps 5:4, 5

j Jer 12:1

k Ps 35:21, 22

l Jer 50:11

- 10** Kpią sobie z królów,
wyśmiewają się z wysokich
urzędników^a.
Śmieją się z każdej warowni^b,
usypują wał oblężniczy
i ją zdobywają.

- 11** Potem jak wichur ruszają
dalej i przetaczają się
przez kraj.

Ale ściagną na siebie winę^c,
bo swą moc przypisują
swojemu bogu^{*d}.

- 12** Jehowo, czy nie istniejesz
od zawsze?^e

Boże mój, Święty mój,
Ty nie umierasza^{*f}.

Wyzaczyłeś ich, Jehowo,
żeby wykonali wyrok,
moja Skala^g, wybrałeś ich,
żeby nam wymierzili
karę^h.

- 13** Zbyt czyste masz oczy,
żeby patrzeć na zło.
Nie możesz znieść niegodzi-
wościⁱ.

Czemu więc tolerujesz ludzi
zdradzieckich?^j

Dlaczego milczysz, gdy nie-
godziwy połyka bardziej
prawego od siebie?^k

- 14** Dlaczego pozwalasz,
żeby ludzi traktowano
jak ryby w morzu,
jak stworzenia, nad którymi
nikt nie sprawuje władzy?

- 15** On^{*} wszystkich ich łapie
na haczyk,
łowi niewodem,
zagarnia w sieć.
I bardzo się z tego cieszy^l.

- 16** Składa ofiary swojemu
niewodowi,
pali kadzidło dla swojej
sieni.

1:11 *Możliwe też „ich moc jest ich bogiem”. 1:12 *Możliwe też „my nie umrzemy”. *Lub „nas upomnieli”. 1:15 *Chodzi o chaldejskiego najeźdźcę.

Bo dzięki nim jego posiłki są obfite*, jego jedzenie wyborne.

17 Czy dalej będzie zarzucał swój niewód*?

Czy dalej będzie bezlitośnie wyrzynał narody?^a

2 Będę stał na straży^b, zajmę miejsce na wale obronnym.

Będę czekał, żeby zobaczyć, co On chce przeze mnie przekazać,

i żeby wiedzieć, jaką dać odpowiedź, gdy mnie upomni.

2 Potem Jehowa przemówił do mnie:

„Zapisz tę wizję, wyraźnie wyryj ją na tabliczkach^c, żeby można to było łatwo* odczytać^d.”

3 Wizja ta spełni się w wyznaczonym czasie.

Szybko zmierza do swojego końca*. Nie okaże się kłamstwem.

Nawet jeśli wydaje się odwrócić^e, wciąż jej wyczekuj^a!

Bo sprawdzi się niezawodnie.

Nie opóźni się!

4 Spójrz na tego, który nadął się pychą*, który jest nieprawy w sercu. Lecz prawy będzie żył dzięki swej wierności^f.

5 Ponieważ wino działa zdradliwie,

ten zarozumialec nie osiągnie swojego celu.

1:16 *Dośl. „tłuste”. **1:17** *Możliwe też „wyciągał swój miecz”. **2:2** *Lub „płynnie”. **2:3** *Lub „ziści się niezwłocznie”. ^aLub „nawet gdyby się odwróciła”. ^bLub „czekaj z niecierpliwością”. **2:4** *Lub „którego dusza się nadęła”. ^cMożliwe też „wierze”.

ROZDZ. 1

a 2Kń 36:17
Nah 3:7

ROZDZ. 2

b Iz 21:8
Mi 7:7

c Wj 17:14

d Pwt 31:9, 11

e Mi 7:7

f Jn 3:36
Rz 1:17
Gal 3:11
Heb 10:38

szpalta 2

a Iz 14:16, 17

b Iz 14:4

c Jer 51:11

d 2Kń 36:17
Ps 137:8
Iz 13:19
Jer 27:6, 7
Za 2:7-9

e Iz 14:20

Jest nienasycony* jak grób[#].

Niczym śmierć nie potrafi zaspokoić swej żądz.

Zagarnia dla siebie wszystkie narody, zbiera wszystkie ludy^a.

6 Czy nie będą one układać o nim przysłów i zagadek, robić na jego temat aluzji?^b

Będą mówić:

„Biada temu, który gromadzi dla siebie cudzą własność i powiększa swój dług!

Jak długo to będzie trwać?

7 Czy nagle nie przyjdą wierzyciele?

Obudzą cię, gwałtownie tobą potrząsając.

I staniesz się ich łupem^c.

8 Skoro ty łupiłeś wiele narodów, skoro przelewałś krew, wyrządzałeś krzywdę ziemi, występowałeś przeciw miastom i ich mieszkańcom — pozostałe ludy złupią ciebie^d.

9 Biada temu, który czerpie nieuczciwe zyski dla swojego domu, który chce wysoko uwić swe gniazdo, żeby uciec przed nieszczęściem!

10 Uknuleś coś, czym ściągasz na swój dom hańbę. Sprawiając, że ginie wiele ludów, grzeszysz przeciw samemu sobie^e.

11 Bo nawet kamień ze ściany zapłaczę, a z dachu zawtóruje mu krokiew.

12 Biada temu, który buduje miasto, przelewając krew,

2:5 *Lub „jego dusza jest nienasycona”. [#]Lub „Szeol”, czyli wspólny grób ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. **2:10** *Lub „swojej duszy”.

który umacnia je nieprawościami!

- 13** Czy to nie Jehowa, Bóg Zastępów, postanowił, że to, przy czym ludy ciężko pracują, skończy w ogniu, że narody będą się męczyć na próżno?^a

- 14** Bo wiedza o chwale Jehowy napelni ziemię, jak wody wypełniają morze^b.

- 15** Biada temu, który daje bliżniemu do picia napój z domieszką złości i gniewu, żeby ich upić i patrzeć na ich nagość!

- 16** Zostaniesz nasycony niesławą zamiast chwałą.

Ty też będziesz zmuszony do picia i pokażesz, że jesteś nieobrzezany*.

Kielich, który Jehowa trzyma w swej prawej ręce, dojdzie również do ciebie^c.

I twoja chwała zamieni się w hańbę.

- 17** Zaznasz takiego samego zła, jakiego dopuściłeś się wobec Libanu, spotka cię zagłada, jaką sam sprowadziłeś na przerażone zwierzęta.

Bo przelewałś krew i wyrządzałeś krzywdę ziemi, występowałeś przeciw miasutom i ich mieszkańcom^d.

- 18** Jaki jest pożytek z rzeźbionego wizerunku wykonanego przez człowieka?

Jaka korzyść z metalowego posągu i z nauczyciela kłamstwa – nawet jeśli twórca tych bezwartościowych niemych bożków pokłada w nich ufność?^e

ROZDZ. 2

a Jer 51:58

b Ps 72:19
Iz 11:9
Za 14:9

c Ps 75:8
Iz 51:22, 23
Jer 25:28
Jer 51:57

d Ps 137:8
Jer 50:28
Jer 51:24

e Iz 42:17
Iz 44:19, 20
Iz 45:20

szpalta 2

a Iz 40:19
Iz 46:6

b Jer 51:17

c Iz 6:1

d Ps 76:8
Ps 115:3
Za 2:13

ROZDZ. 3

e Lam 3:32

f Pwt 33:2
Sdz 5:4
Ps 68:7, 8

g Wj 19:16

h Wj 13:21

i Lb 14:11, 12
Lb 16:46
Lb 25:1, 9

j Iz 13:13
Ag 2:21

k Wj 14:25
Wj 23:27

- 19** Biada temu, który mówi do kawałka drewna: „Obudź się!”, a do niemego kamienia: „Ocknij się! Udziel nam pouczenia”!

Pokryte są one złotem i srebrem^a, ale nie mają w sobie tchu życia^b.

- 20** A Jehowa jest w swojej świętej świątyni^c. Niech zamilknie przed Nim cała ziemia!”^d.

- 3** Modlitwa proroka Habakuka w formie pieśni żałobnych:

- 2** Jehowo, usłyszałem o Tobie wieść.

Twoje czyny, Jehowo, wzbudzają we mnie podziw i lęk.

Spraw, żeby w stosownym czasie* odżyły, żeby w stosownym czasie* stały się znane!

Podczas tego wzburzenia zechciej pamiętać o okazaniu miłosierdzia^e.

- 3** Bóg przybył z Temanu, Święty – z góry Paran^f. (Sela*).

Jego majestat okrył niebo^g, Jego chwała napelniła ziemię.

- 4** Bił od Niego blask jasny jak światło dnia^h. Z Jego ręki błyskały dwa promienie – kryła się w niej Jego siła.

- 5** Przed Nim szła zarazaⁱ, a w ślad za Nim wyniszczająca gorączka.

- 6** Zatrzymał się i wstrząsnął ziemią^j. Spojrzał i narody zadrżały^k. Odwieczne góry się rozpadły,

2:16 *Możliwe też „i będziesz się zataczał”.

3:2 *Możliwe też „w naszych czasach”.

3:3 *Zob. Słowniczek pojęć.

ugięły się prastare wzgórza^a.
Oto czego dokonał w daw-
nych czasach.

7 Widziałem niedolę w namio-
tach Kuszanu.

Zatrzęsły się płótna namio-
towe krainy Midian^b.

8 Czy to na rzeki, Jehowo,
zapłonąłś gniewem,
czy na rzeki?

Czy swą wielką złość
skierowałeś ku morzu?^c

Mknąłś na swoich koniach^d,
Twoje rydwany odniosły
zwycięstwo^e.

9 Wyciągnąłś swój łuk.
Wyznaczyłeś drzewcom*
zadanie zgodnie z przy-
sięgą^f. (*Sela*).

Rzekami porozdzielałeś
ziemię.

10 Na Twój widok góry zwinęły
się z bólu^f.

Przetoczyły się nawałnice.
Głębokie wody wydały ryk^g.
Wystrzeliły w górę.

11 Słońce i księżyc stanęły
wysoko na niebie^h.

Błyskały Twoje pędzące
strzałyⁱ.

Jak błyskawica lśniła
Twoja włócznia.

12 Przemierzałeś ziemię
w swoim oburzeniu.

W gniewie tratowałeś*
narody.

13 Wyruszyłeś, żeby wybawić
swój lud, żeby wybawić
swego pomazańca.

Zmiażdżyłeś przywódcę*
domu niegodziwca.

Fundament domu odstąpiłeś
aż do nagiej skały^f. (*Sela*).

3:8 *Lub „były wybawieniem”. **3:9**
*Możliwe też „strzałem”. *Możliwe też
„wypowiedziane zostały przysięgi ple-
mion”. **3:12** *Dost. „młóciłeś”. **3:13**
*Dost. „głowę”. *Dost. „do karku”.

ROZDZ. 3

a Ps 114:1, 4
Nah 1:5

b Wj 15:14, 15
Lb 22:3, 4

c Ps 114:1, 3
Iz 50:2
Nah 1:4

d Pwt 33:26

e Ps 68:17

f Wj 19:18
Ps 114:1, 4

g Ps 77:16

h Joz 10:12

i Ps 77:17, 18

szpalta 2

a Ps 119:120
Jer 23:9
Dn 8:27

b Ps 42:5
Iz 26:20
Lam 3:26

c Wj 15:2
1Sm 2:1
Ps 18:2
Ps 27:1
Iz 61:10

d Iz 12:2
Flp 4:13

e 2Sm 22:34

14 Głowy jego wojowników
przebiłś jego własną
bronią*,
gdy ruszyli na nas^f jak
nawałnica.

Bardzo się cieszyli, że zacza-
ją się na uciśnionego i go
pożrą.

15 Ty ze swoimi końmi
przemierzałeś morze,
wzburzone, nieprzebrane
wody.

16 Usłyszałem o tym i zacząłem
się trząść*.

Na tę wieść zadrżały moje
wargi.

Zaczęły gnić moje kości^a.
Zatrzęsły się moje nogi.
Ale będę spokojnie czekał
na dzień udręki^b,
aż nadejdzie na lud, który
nas atakuje.

17 Choćby drzewo figowe
nie zakwitło
i nie było owoców
na winoroślach,
choćby nie obrodziły oliwki
i pola* nie wydały plonu^f,
choćby w zagrodach
nie było owiec,
a w oborach bydła,

18 moją radością będzie
Jehowa,

będę się cieszył Bogiem
mojego wybawienia^c.

19 Wszechwładny Pan, Jehowa,
jest moją siłą^d.
On sprawi, że moje nogi
będą szybkie jak
nogi jelenia
i że będę stąpał
po wzniesieniach^e.

Dla dyrygenta.
Wykonywać przy akompaniamencie
moich instrumentów strunowych.

3:14 *Lub „drzewcami”. *Dost. „na
mnie”. **3:16** *Dost. „zadrżał mój
brzuch”. **3:17** *Lub „tarasy”. *Lub
„nie zapewniły żywności”.

SOFONIASZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Dzień sądu Jehowy jest bliski (1-18)
Dzień Jehowy ogromnie się śpieszy (14)
Srebro i złoto nie zapewnią ratunku (18)</p> <p>2 Trzeba szukać Jehowy, zanim nadejdzie dzień Jego gniewu (1-3)
„Szukajcie prawości, szukajcie potulności” (3)
„Zapewne znajdziecie schronienie” (3)
Wyrok na okoliczne narody (4-15)</p> | <p>3 Jerozolima buntowniczym i zepsutym miastem (1-7)
Wyrok i odrodzenie (8-20)
Zmiana języka na czystą mowę (9)
Lud pokorny i skromny będzie wybawiony (12)
Jehowa będzie się radował Syjonem (17)</p> |
|--|---|

1 Słowa Jehowy skierowane do Sofoniasza*, syna Kusiego, syna Gedaliasza, syna Amariasza, syna Ezechiasza, za dni judzkiego króla Jozjasza^a, syna Amona^b:

- 2** „Zmiotę wszystko z powierzchni ziemi” — oświadczają Jehowa^c.
- 3** „Zmiotę z niej ludzi i zwierzęta, zmiotę ptaki latające po niebie i ryby morskie^d, a także niegodziwców razem z tym, co przyczyniło się do ich upadku^e.
- Usunę ludzi z powierzchni ziemi” — oświadczają Jehowa.
- 4** „Wyciągnę rękę przeciw Judzie, przeciw wszystkim mieszkańcom Jerozolimy i wymażę z tego miejsca wszelki ślad po Baalu^f, imię kapłanów tego cudzoziemskiego boga wraz z innymi kapłanami^g,

1:1 *Imię to znaczy „Jehowa ukrył; Jehowa zachował”. 1:3 *Najwyraźniej chodzi o przedmioty lub działania mające związek z bałwochwalstwem.

ROZDZ. 1

a 2Kl 22:1, 2
Jer 1:2

b 2Kl 21:18-20

c 2Kl 22:16
Iz 6:11
Jer 6:8

d Jer 4:25

e Eze 14:3

f Lb 25:3
Sdz 2:11, 13
2Kn 28:1, 2
Jer 11:17

g 2Kl 23:5

szpalta 2

a 2Kn 33:1, 3
Jer 19:13

b Iz 48:1

c Joz 23:6, 7
1Kl 11:33
Jer 49:1

d Iz 1:4
Jer 2:13

e Iz 43:22

f Jl 2:1
2Pt 3:10

g 2Kl 25:7
Jer 39:6

- 5** tych, którzy kłaniają się na dachach wojsku nieba^a, tych, którzy kłaniają się Jehowie i przysięgają Mu lojalność^b, a jednocześnie przysięgają lojalność Malkamowi^c,
- 6** tych, którzy odwracają się od Jehowy^d, którzy już nie szukają Jehowy, nie pytają Go o wskazówki^e.
- 7** Milczcie przed Wszechwładnym Panem, Jehową, bo dzień Jehowy jest bliski^f.

Jehowa przygotował ofiarę, uświęcił tych, których zaprosił.

- 8** „W dniu, w którym ja, Jehowa, złożę ofiarę, rozliczę się z książętami, z synami królewskimi^g i ze wszystkimi, którzy ubierają się po cudzoziemsku.
- 9** W tym dniu rozliczę się z każdym, kto pnie się na podwyższenie*,

1:5 *Chodzi o ciała niebieskie. 1:9

*Może chodzić o podwyższenie, na którym stoi tron królewski.

- z tymi, którzy napełniają
dom swego pana przemocą
i oszustwem”.
- 10** „W tym dniu”, oświadcza
Jehowa,
„od Bramy Rybnej^a będzie
słychać odgłos krzyku,
lament z nowej części miasta^b
i wielki huk od strony wzgórz.
- 11** Jęczcie, mieszkańcy
Machteszu*,
bo wszyscy kupcy[#] zostali
zniszczeni^Δ,
zglądano wszystkich
odwajających srebro.
- 12** W tym czasie starannie
przeszukam Jerozolimę
przy świetle lamp
i rozliczę się z tymi, którzy
popadli w samozadowole-
nie* i myślą sobie:
„Jehowa nie robi nic dobre-
go ani nic złego”^c.
- 13** Ich bogactwo zostanie
rozgrabione. Ich domy
będą zniszczone^d.
Zbudują domy, ale nie będą
w nich mieszkać,
zasadzą winnice, ale nie
będą pić z nich wina^e.
- 14** Bliski jest wielki dzień
Jehowy!^f
Jest bliski, nadchodzi
bardzo szybko*!^g
W dniu Jehowy rozlegnie się
gorzki płacz^h.
Wtedy nawet wojownik
będzie krzyczałⁱ.
- 15** Będzie to dzień wielkiego
gniewu^j,
dzień burzy i spustoszenia,

1:11 *Najwyraźniej chodzi o część Jerozolimy w pobliżu Bramy Rybnej. [#]Lub „handlarze”. ^ΔDosł. „zmuszeni do milczenia”. 1:12 *Dosł. „zastygli na swych osadach”. Jest to nawiązanie do osadów w kadzi z winem. 1:14 *Lub „ogromnie się śpieszy”.

ROZDZ. 1

- a 2Kń 33:1, 14
Neh 3:3
Neh 12:38, 39
b 2Kń 34:22
c Ps 10:13
Ps 14:1
d Iz 6:11
e Pwt 28:30
Jer 5:17
f Jl 2:1
g Hab 2:3
h Iz 66:6
i Iz 33:7
Jl 1:15
j Obj 6:17
k Jer 30:7

szpalta 2

- a Am 5:18, 20
Dz 2:20
b Jl 2:2
c Jer 4:19
d Iz 2:12, 15
e Pwt 28:28, 29
Iz 59:9, 10
f Iz 24:5
Dn 9:5, 8
g Ps 79:2, 3
Jer 9:22
Jer 16:4
h Prz 11:4
Iz 2:20
Eze 7:19
i Pwt 32:22
Jer 7:20
j Jer 4:27

ROZDZ. 2

- k Jl 1:14
Jl 2:15, 16
l Iz 1:4
Jer 6:15
m 2Kl 23:26
2Kń 36:16, 17
Jer 23:20
Lam 4:11
n Iz 55:6
Am 5:6
o Rdz 7:13, 16
Iz 26:20
Jl 2:12, 14
Am 5:15

dzień ciemności i mroku^a,
dzień ciemnych, gęstych
chmur^b,

- 16** dzień, w którym zabrzmie
dźwięk rogu i rozlegnie się
okrzyk wojenny^c—
do ataku na warowne
miasta i wysokie baszty
narożne^d.
- 17** Sprowadzę na ludzi udrękę
i będą chodzili jak ślepi^e.
Bo zgrzeszyli przeciw
Jehowie^f.
Ich rozbryzgana krew będzie
jak pył pod nogami,
a ich ciała* jak gnój^g.
- 18** W dniu wielkiego gniewu
Jehowy nie zdoła ich
uratować ani ich srebro,
ani ich złoto^h.
Bo płomień mojej gorliwości
pochłonie całą ziemięⁱ.
Sprowadzę zagładę, napraw-
dę strasliwą zagładę,
na wszystkich mieszkań-
ców ziemi^j.
- 2** Zbierz się, tak, zbierz się^k,
bezwstydy narodzie^l.
- 2** Zanim to postanowienie
się spełni,
zanim ten dzień uleci
jak plewy na wietrze,
zanim dosięgnie was
płonący gniew Jehowy^m,
zanim dosięgnie was
dzień gniewu Jehowy—
- 3** szukajcie Jehowyⁿ, wszyscy
potulni* na ziemi,
którzy przestrzegacie Jego
prawych rozporządzeń[#].
Szukajcie prawości, szukaj-
cie potulności^Δ.
Zapewne[®] znajdziecie schro-
nienie w dniu gniewu
Jehowy^o.

1:17 *Dosł. „jelita”. 2:3 *Lub „pokor-
ni”. [#]Dosł. „Jego sądu”. ^ΔLub „poko-
ry”. [®]Lub „możliwe, że”.

- 4** Gaza zostanie wyludniona, Aszkelon stanie się pustkowiem^a.
Ludność Aszdodu będzie wypędzona w biały dzień*.
Ekron zostanie wyrwany z korzeniami^b.
- 5** „Biada Keretytom, narodowi żyjącemu na wybrzeżu!^c
Skierowane jest przeciw wam słowo Jehowy.
„Kanaanie, ziemio Filistynów, zniszczę cię,
tak iż nie pozostanie w tobie żaden mieszkaniec’.
- 6** Wybrzeże zamieni się w pastwiska—
ze studniami dla pasterzy i kamiennymi zagrodami dla owiec.
- 7** Przypadnie ono pozostałym z domu Judy^d.
Będą się tam paść.
A wieczorem będą odpoczywać w domach Aszkelonu.
Bo ja, Jehowa, ich Bóg, zwrócę na nich uwagę*
i sprowadzę ich z niewoli”^e.
- 8** „Usłyszałem zniewagi Moabitów^f i obelgi Ammonitów^g,
którzy szydzili z mojego ludu i zuchwale się odgrażali,
że odbiorą mu ziemię^h.
- 9** Dlatego przysięgam na swoje życie*, oświadczają Jehowa, Bóg Zastępów, Bóg Izraela,
„że Moab stanie się po prostu jak Sodomaⁱ,
a ziemia Ammonitów jak Gomora^j.
Zamienią się w miejsca zarośnięte pokrzywami,
pokryte solą i już zawsze będą pustkowiem^k.
Pozostali z mojego ludu je splądrują,

2:4 *Lub „w samo południe”. 2:7 *Lub „zatroszczę się o nich”. 2:9 *Dost. „jako żyje”.

ROZDZ. 2

a Jer 47:5

b Jer 25:17, 20

Am 1:6-8

Za 9:5, 6

c Eze 25:16, 17

d Iz 11:11

Jer 31:7

Ag 1:12

e Ps 126:1

Jer 23:3

Eze 39:25

Am 9:14

Mi 2:12

Mi 4:10

Sof 3:20

f Jer 48:26, 27

Eze 25:8, 9

g Jer 49:1

Eze 25:3

h Ps 83:2, 4

i Eze 25:11

Am 2:1, 2

j Rdz 19:24, 25

k Am 1:13-15

Judy 7

szpalta 2

a Iz 16:6

Jer 48:29

b Ps 22:27

Mal 1:11

c Iz 43:3

Eze 30:4, 5

d Nah 3:7

e Nah 3:1, 19

ostatku mojego narodu
weźmie je na własność.

- 10** Spotka ich to za ich pychę^a,
bo szydzili z ludu Jehowy,
Boga Zastępów, i traktowali go wyniośle.
- 11** Ja, Jehowa, wzbudzę w nich
lęk i respekt,
bo sprawię, że wszyscy
bogowie narodów obrócić
się w nicość*.
I wszystkie narody żyjące
na wyspach będą mi się
kłaniać^{#b}—
każdy na swoim miejscu.
- 12** Wy, Etiopczycy, też zginiecie
od mojego miecza”^c.
- 13** Bóg wyciągnie rękę w stronę
północy i zniszczy Asyrię.
Niniwę zamieni
w pustkowie^d wysuszone
jak pustynia.
- 14** Będą się w niej wylegiwać
stada, wszelkie dzikie
zwierzęta*.
Wśród jej powalonych
kolumn nocować będzie
pelikan i jeżozwierz.
W oknach będzie słyszał
odgłosy poswistywania.
Już na progu będzie
rumowisko.
On odsłoni cedrową
okładzinę.
- 15** Tak oto będzie z tym dum-
nym miastem, które roz-
siało się bezpiecznie.
Myślało o sobie:
„Ja i żadne inne”.
A teraz budzi grozę,
jest legowiskiem dzikich
zwierząt!
Każdy, kto będzie tamtędy
przechodził, zagwiżdże
i potrząśnie pięścią^e.

2:11 *Lub „zmarnieją”. #Lub „oddawać mi cześć”. 2:14 *Dost. „każde dzikie zwierzę narodu”.

- 14** Córko syjońska, wołaj radośnie!
Wznos tryumfalne okrzyki, Izraelu!^a
Ciesz się, raduj z całego serca, córko jerozolimska!^b
- 15** Jehowa uchylił ciążę na tobie wyroki^c.
Zmusił do odwrotu twojego nieprzyjaciela^d.
Król Izraela, Jehowa, jest z tobą^e.
Już nie będziesz się bać nieszczęścia^f.
- 16** W tym dniu Jerozolima usłyszysz takie słowa:
„Nie bój się, Syjonie^g.
Nie opuszczaj rąk.
- 17** Jest z tobą Jehowa, twój Bóg^h.
Ten potężny Wojownik cię wybawi.
Będzie się z ciebie cieszył, będzie odczuwał wielką radośćⁱ.
Gdy okaże ci miłość, zazna spokoju*.

3:17 *Lub „zadowolenia”. Dost. „zamilknie”.

ROZDZ. 3

- a Ezd 3:11
Iz 12:5, 6
Za 2:10
b Mi 4:8
c Iz 40:2
Za 8:13
d Mi 7:10
Za 2:8, 9
e Eze 48:35
f Am 9:15
Za 14:11
g Jer 46:28
h Iz 12:6
i Pwt 30:9
Ps 147:11
Iz 62:3
Iz 65:19
Jer 32:41

szpalta 2

- a Lam 1:4
Lam 2:6
b Lam 5:1
c Iz 60:14
Za 14:3
d Mi 4:6, 7
e Iz 11:11, 12
Iz 27:12
Eze 28:25
Eze 34:15, 16
Am 9:14
f Iz 60:15
g Iz 61:7
Jer 30:10
Jer 33:7, 9
Eze 39:25, 27

Będzie się tobą bardzo radował, będzie wydawał radosne okrzyki.

- 18** Tęskniących za twoimi świętami zgromadzę razem^a.
Byli daleko od ciebie, bo ze względu na ciebie znosili zniewagę na wygnaniu^b.
- 19** W tym czasie wystąpię przeciwko wszystkim, którzy cię uciskają^c.
I wybawię utykających^d, zgromadzę rozproszonych^e.
W kraju, w którym zaznawali hańby,
okryję ich chwałą i sławą*.
- 20** W tym czasie sprowadzę was z powrotem,
w tym czasie zgromadzę was razem.
Gdy sprawię, że wróciacie z niewoli,
okryję was sławą*
i chwałą^f wśród wszystkich ludów ziemi.
Zobaczycie to na własne oczy” — mówi Jehowa^g.

3:19 *Dost. „i [dam im] imię”. **3:20** *Dost. „[dam wam] imię”.

KSIĘGA

AGGEUSZA

ZARYS TREŚCI

- Nagana za przerwanie odbudowy świątyni (1-11)
‘Czy czas na to, żebyście mieszkali w domach wyłożonych drewnianą okładziną?’ (4)
„Rozważcie w sercu swoje drogi” (5)
Sieje się dużo, zbiera się niewiele (6)
Lud stosuje się do polecenia Jehowy (12-15)
- Druga świątynia będzie napełniona chwałą Jehowy (1-9)

Potrząśnięcie wszystkimi narodami (7)
Kosztowność z narodów (7)
Błogosławieństwo dzięki przystąpieniu do odbudowy świątyni (10-19)
Kontakt z czymś świętym nie uświęca (10-14)
Wiadomość dla Zerubbabela (20-23)
„Będziesz dla mnie niczym sygnet” (23)

1 W drugim roku panowania króla Dariusza, pierwszego dnia miesiąca szóstego, Jehowa przemówił za pośrednictwem proroka Aggeusza^a do judzkiego namiestnika Zerubbabela^b, syna Szealtiel, i do arcykapłana Jozuego, syna Jehocadaka:

2 „Oto co mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Ten lud powtarza: „Jeszcze nie nadszedł czas na budowę domu^c Jehowy”””^c.

3 Jehowa znów przemówił za pośrednictwem proroka Aggeusza^d: **4** „Czy czas na to, żebyście wy mieszkali w domach wyłożonych drewnianą okładziną, gdy ten dom leży w gruzach?^e **5** Oto co mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Rozważcie w sercu^f swoje drogi. **6** Siejecie dużo ziarna, ale zbieracie niewiele^f. Jecie, ale nie do syta. Pijecie, ale nie możecie ugasić pragnienia. Ubieracie się, ale nie jest wam ciepło. A gdy ktoś najmuje się do pracy, to skutek jest taki, jakby odkładał zarobki do dziurawego worka””.

7 „Oto co mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Rozważcie w sercu^f swoje drogi”.

8 „Idźcie w góry, sprowadźcie stamtąd drewno^g i zbudujcie mi dom^h, który będzie mnie cieszył i przysporzy mi chwałyⁱ” — mówi Jehowa”.

9 „Spodziewacie się dużo, a otrzymujecie niewiele. Gdy przyniosicie to do domu, sprawiam, że to ulatuje jak za podmuchem wiatru^j. Dlaczego tak się dzieje?” — pyta Jehowa, Bóg Zastępów. „Bo mój dom leży w gruzach, a wy wszyscy krzacie się

1:1 *Imię to znaczy „urodzony w święto”. 1:2 *Lub „odbudowę”. *Lub „świętyni”. 1:5, 7 *Lub „starannie prześledzić”.

ROZDZ. 1

- a Ezd 5:1
b Ezd 3:2
Ezd 5:2
c Ezd 4:4, 23
d Ezd 6:14
e Jer 52:12, 13
f Pwt 28:22
g Ezd 3:7
h Ezd 5:2
Ezd 6:15
Za 1:16
i Iz 60:13
j Mal 2:2

szpalta 2

- a Ag 1:4
b Mt 1:12
c 1Kn 3:17-19
lk 3:23, 27
d 1Kn 6:15
e 2Kn 15:2
Iz 8:10
Rz 8:31
f Ezd 1:1, 5
g Ezd 1:8
Ezd 5:14
h Za 3:1
Za 6:11-13
i Ezd 5:2
Za 6:15
j Ezd 4:24
Ag 1:1
Za 1:1

ROZDZ. 2

- k Ezd 5:1
Ezd 6:14
l 1Kn 3:17-19
Ezd 1:8
Za 4:9
m Za 3:8
Za 6:11
n 1Kn 6:15
o 1Kl 6:1
Ezd 3:12
p Za 4:10

wokół swoich domów^a. **10** Dlatego niebo nad wami wstrzymało rosę i ziemia przestała wydawać plon. **11** Sprowadziłem suszę na wasze pola i góry, tak iż brakuje zboża, młodego wina, oliwy i wszystkiego, co może rodzić ziemia. Cierpią zarówno ludzie, jak i zwierzęta i wszelki trud waszych rąk idzie na marne””.

12 Zerubbabel^b, syn Szealtiel^c, i arcykapłan Jozue, syn Jehocadaka^d, oraz cała reszta ludu usłuchali Jehowy, swojego Boga, i słów proroka Aggeusza, którego posłał Jehowa, ich Bóg. I lud zaczął pokazywać, że boi się Jehowy.

13 Wtedy Aggeusz, posłaniec Jehowy, na polecenie Jehowy przekazał ludowi taką wiadomość: „Ja jestem z wami^e. Tak oświadcza Jehowa”.

14 Jehowa pobudził^f więc judzkiego namiestnika Zerubbabela^g, syna Szealtiel, oraz arcykapłana Jozuego^h, syna Jehocadaka, i resztę ludu, tak iż przyszli i rozpoczęli prace przy odbudowie domu swojego Boga, Jehowy, Boga Zastępówⁱ. **15** Było to w drugim roku panowania króla Dariusza, 24 dnia miesiąca szóstego^j.

2 W 21 dniu miesiąca siódmego Jehowa tak przemówił za pośrednictwem proroka Aggeusza^k: **2** „Zapytaj, proszę, judzkiego namiestnika Zerubbabela^l, syna Szealtiel, i arcykapłana Jozuego^m, syna Jehocadakaⁿ, oraz resztę ludu: **3** „Czy ktoś z was widział ten dom^o w dawnej chwale?^o A jak wygląda on teraz? Czy nie uważacie, że w porównaniu z tamtym nic nie znaczy?”^p.

1:14 *Dost. „pobudził ducha”. 2:3 *Lub „świętynię”.

4 „Ale nabierz odwagi, Zerubbabelu” — mówi Jehowa. „Nabierz odwagi i ty, arcykapłanie Jozue, synu Jehocadaka’.

„Nabierzcie odwagi, wszyscy mieszkający tej ziemi”^a — mówi Jehowa. „I pracujcie’.

„Bo ja jestem z wami”^b — oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów. 5 „Pamiętajcie, co wam obiecałem, gdy wyszliście z Egiptu^c. Mój duch jest pośród was”^d. Nie bójcie się”^e.

6 „Oto co mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Jeszcze raz — za krótką chwilę — potrząsnę niebem i ziemią, morzem i suchym lądem”^f.

7 „Potrząsnę wszystkimi narodami i kosztowności ze wszystkich narodów wejdą do tego domu^g, a ja napełnię go chwałą”^h — mówi Jehowa, Bóg Zastępów.

8 „Srebro i złoto jest moje’ — oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów.

9 „Przyszła chwała tego domu będzie większa niż dawna”ⁱ — mówi Jehowa, Bóg Zastępów.

„I sprawię, że w tym miejscu zapanuje pokój”^j — oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów”.

10 W drugim roku panowania Dariusza, 24 dnia miesiąca dziwiątego, Jehowa tak przemówił do proroka Aggeusza^k: 11 „Oto co mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Zapytaj, proszę, kapłanów, co na to Prawo: 12 „Jeżeli człowiek niesie w fałdzie szaty święte mięso i ta szata dotknie chleba, gotowanej potrawy, wina, oliwy lub jakiegokolwiek innego pokarmu, czy stanie się to święte?””.

Kapłani odpowiedzieli: „Nie!”.

13 Następnie Aggeusz zapytał: „A jeżeli któreś z tych rze-

2:5 *Możliwe też „gdy wyszliście z Egiptu i gdy mój duch był pośród was”.

ROZDZ. 2

a Za 8:9

b Wj 3:12
Iz 43:2
Rz 8:31c Wj 29:45
Wj 34:10

d Za 4:6

e Iz 41:10
Za 8:13

f Heb 12:26, 27

g Iz 2:2
Iz 60:5, 11h Wj 40:35
1Kl 8:11
Iz 66:12

i Iz 60:13

j Ps 85:8
Iz 2:4
Iz 60:17, 18
Za 8:12

k Ag 1:1

l Mal 2:7

szpalta 2

a Kpl 7:21
Lb 5:2, 3
Lb 9:6
Lb 19:11
Lb 31:19b Ezd 3:10
Za 4:9c Ag 1:6
Za 8:10

d Pwt 28:22

e Ezd 5:2
Za 8:9

f Ag 1:6

g Prz 3:9, 10
Za 8:12

h Ag 2:10

i Ag 2:6
Heb 12:26, 27j Iz 60:12
Dn 2:44
Sof 3:8

czy dotknie ktoś nieczysty z powodu kontaktu ze zwłokami*, czy stanie się ona nieczysta?”^a.

Kapłani odpowiedzieli: „Tak, stanie się nieczysta”.

14 Wtedy Aggeusz powiedział: „Taki jest w moich oczach ten lud, taki jest ten naród” — oświadcza Jehowa. „I takie jest wszystko, co robią. Cokolwiek składają w ofierze, jest nieczyste’.

15 „Ale teraz, proszę, pomyślcie o tym”, co się dzieło do tego dnia. Zanim w świątyni Jehowy położono kamień na kamieniu^b — 16 jak się wam wiodło? Ktoś przyszedł do kopca i oczekiwał 20 miar ziarna, a było tylko 10. Ktoś przyszedł do tłoczni, żeby nacerpać 50 miar wina, a było tylko 20^c. 17 Wszystkie plony waszej pracy porażem wyniszczającą spiekotą, rdzą^d i gradem, ale nikt z was do mnie nie wrócił” — oświadcza Jehowa.

18 „Proszę, pomyślcie o tym”, co będzie się działo od tego dnia — od 24 dnia miesiąca dziwiątego, od dnia, gdy położono fundament świątyni Jehowy^e. Pomyślcie o tym. 19 W spichlerzu* nie ma już ziarna^f. Winorośl, drzewo figowe, granatowiec i oliwka nie wydały jeszcze owoców. Ale od tego dnia będę wam błogosławił”^g.

20 W 24 dniu tego miesiąca Jehowa przemówił do Aggeusza po raz drugi^h: 21 „Powiedz judzkiemu namiestnikowi Zerubbabelowi: „Potrząsnę niebem i ziemiąⁱ. 22 Obalę trony królów, zniszczę potęgę królestw narodów^j. Powywracam rydwa-

2:13 *Lub „zmarłą duszą”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Dusza”. 2:15, 18 *Lub „rozważcie w sercu; starannie prześledźcie”. 2:19 *Lub „w dole na zboże”.

ny i tych, którzy na nich jeżdżą. Konie i jeźdźcy padną. I każdy zginie od miecza swojego brata”^a.

23 „W tym dniu, oświadczaj Jehowa, Bóg Zastępów, wezmę

ROZDZ. 2

a Sdz 7:22

szpalta 2

a Ezd 3:8

b Mt 1:12

cię, mój sługo Zerubbabelu^a, synu Szealtielu^b, oświadczaj Jehowa, i będziesz dla mnie niczym sygnet, ponieważ cię wybrałem—oświadczaj Jehowa, Bóg Zastępów”.

KSIĘGA

ZACHARIASZA

ZARYS TREŚCI

- 1 Wezwanie do powrotu do Jehowy (1-6)
„Wróćcie do mnie, a ja wróćę do was” (3)
Wizja 1: Jeźdźcy wśród mirtowych drzew (7-17)
„Ja, Jehowa, znów pocieszę Syjon” (17)
Wizja 2: Cztery rogi i czterech rzemieślników (18-21)
- 2 Wizja 3: Człowiek ze sznurem mierniczym (1-13)
Jerozolima zostanie zmierzona (2)
Jehowa ognistym murem dla Jerozolimy (5)
Dotknięcie żrenicy Bożego oka (8)
Po stronie Jehowy opowie się wiele narodów (11)
- 3 Wizja 4: Arcykapłan dostaje nowe szaty (1-10)
Szatan przeciwstawia się arcykapłanowi Jozuemu (1)
„Poślę swojego sługę—Latoroś!” (8)
- 4 Wizja 5: Świecznik i dwa drzewa oliwne (1-14)
„Nie dzięki ludzkiej sile, lecz dzięki mojemu duchowi” (6)
„Niech nikt nie gardzi dniem małych początków” (10)
- 5 Wizja 6: Lecący zwój (1-4)
Wizja 7: Naczynie odmierzające efę (5-11)
Wewnątrz naczynia kobieta o imieniu Niegodziwość (8)
Naczynie zostaje zabrane do ziemi Szinear (9-11)
- 6 Wizja 8: Cztery rydwany (1-8)
Latoroś będzie królem i kapłanem (9-15)
- 7 Jehowa gani nieszczerzy post (1-14)
„Czy naprawdę pościliście dla mnie?” (5)
‘Sądźcie sprawiedliwie, okazujcie sobie nawzajem lojalną miłość i miłosierdzie’ (9)
- 8 Jehowa pobłogosławi Syjonowi pokojem i prawdą (1-23)
Jerozolima „miastem prawdy” (3)
„Bądźcie prawdomówni wobec siebie nawzajem” (16)
Post zamieni się w świętowanie (18, 19)
‘Szukajmy Jehowy’ (21)
Dziesięciu ludzi uchwyci się szaty Żyda (23)
- 9 Wyrok Boży na okoliczne narody (1-8)
Na Syjon przybywa król (9, 10)
Pokorny król jedzie na ośle (9)
Lud Jehowy zostanie uwolniony (11-17)
- 10 Proście o deszcz Jehowę, nie fałszywe bożki (1, 2)
Jehowa jednocy swój lud (3-12)
Wódz z domu Judy (3, 4)
- 11 Skutki odrzucenia prawdziwego pasterza, posłanego przez Boga (1-17)
„Paś owce przeznaczone na rzeź” (4)
Dwie laski: „Przychyłość” i „Zjednoczenie”
Zapłata dla pasterza:
30 srebrników (12)
Pieniądze wrzucone do skarbca (13)

- 12 Jehowa obroni Judę i Jerozolimę (1-9)
Jerozolima ciężkim kamieniem (3)
Opłakiwanie tego, którego przebito (10-14)
- 13 Usunięcie bożków i fałszywych proroków (1-6)
Fałszywi prorocy się zawstydzą (4-6)
„Uderz pasterza” (7-9)
Jedna trzecia ludzi będzie oczyszczona (9)

- 14 Tryumf prawdziwego wielbienia Boga (1-21)
Góra Oliwna rozstąpi się w połowie (4)
Jehowa będzie jedynym Bogiem i Jego imię będzie jedno (9)
Plaga, jaka dotknie wrogów Jerozolimy (12-15)
Obchody Święta Szalasów (16-19)
Każdy kocioł stanie się święty i będzie należeć do Jehowy (20, 21)

1 W drugim roku panowania Dariusza^a, w miesiącu ósmym, Jehowa tak przemówił do proroka Zachariasza^{*b}, syna Berechiasza, syna Idda: **2** „Ja, Jehowa, bardzo się oburzyłem na waszych ojców^c.”

3 „Powiedz ludowi: „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Wróćcie do mnie”, oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów, „a ja wrócę do was”^d. Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów””.

4 „Nie stawajcie się tacy jak wasi ojcowie, których dawniejsi prorocy nawoływali: „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Zawróćcie, proszę, ze złej drogi, porzućcie swoje złe postęпки””^e.

„Ale oni nie słuchali, nie liczili się ze mną”^f—oświadcza Jehowa.

5 „Gdzie są teraz wasi ojcowie? A prorocy? Oni też nie żyją wiecznie. **6** Czy jednak moje słowa i postanowienia, które przekazałem swoim sługom prorokom, nie dosięgły waszych ojców?”^g Wtedy do mnie wrócili. Przyznali: „Jehowa, Bóg Zastępów, postąpił z nami tak, jak postanowił—stosownie do naszych czynów, naszych postępków”^h.

1:1 *Imię to znaczy „Jehowa pamięta”.

ROZDZ. 1

a Ezd 4:24
Ag 1:1
Ag 2:10

b Ezd 5:1

c 2Kl 22:16, 17
Jer 44:5, 6

d Eze 33:11
Mi 7:18, 19
Mal 3:7

e Ezd 9:6, 7
Iz 1:16
Iz 55:7
Oz 14:1

f 2Kn 36:15, 16
Jer 11:7, 8

g 2Kn 36:17
Dn 9:11, 12

h Pwt 28:20, 45
Jer 23:20

szpalta 2

a Ezd 4:24

b Za 1:15

c Ps 74:10
Ps 102:13

d 2Kn 36:20, 21
Jer 25:11, 12
Dn 9:2
Za 7:5

7 W drugim roku panowania Dariusza^a, 24 dnia miesiąca jedenastego, to znaczy miesiąca szebat^{*}, do mnie, proroka Zachariasza, syna Berechiasza, syna Idda, znów przemówił Jehowa. **8** Tej nocy miałem wizję. Zobaczyłem człowieka jadącego na czerwonym koniu. Zatrzymał się on w wawozie wśród mirtowych drzew, a za nim były inne konie—czerwone, gniade i białe.

9 Zapytałem więc: „Kim są ci jeźdźcy, mój panie?”.

Anioł, który ze mną rozmawiał, odrzekł: „Pokażę ci, kim oni są”.

10 Wtedy odezwał się człowiek, który stał wśród mirtowych drzew: „To ci, których Jehowa posłał, żeby przemierzili ziemię”. **11** A oni powiedzieli do anioła Jehowy stojącego wśród mirtowych drzew: „Przemierzaliśmy ziemię i zobaczyliśmy, że wszędzie jest cicho i spokojnie”^b.

12 Anioł Jehowy rzekł wtedy: „Jehowo, Boże Zastępów, jak długo jeszcze będziesz odmawiał miłosierdzia Jerozolimie i miastom judzkim^c, na które byłś oburzony przez 70 lat?”^d.

1:7 *Zob. Dodatek B15.

13 Jehowa odpowiedział aniołowi, który ze mną rozmawiał, życzliwymi, pocieszającymi słowami. **14** Wówczas anioł powiedział do mnie: „Ogłoś: ‚Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: ‚Z gorliwością, wielką gorliwością, stanę w obronie Jerozolimy, w obronie Syjonu^a. **15** Jestem bardzo oburzony na narody zaznające spokoju^b. Bo byłem zazniewany na swój lud tylko trochę^c, a one potraktowały go bardzo surowo”^d.

16 „Dlatego tak mówi Jehowa: „Wróć do Jerozolimy i okaz jej miłosierdzie”^e. „Zostanie w niej odbudowany mój dom”^f, oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów, „nad Jerozolimą zostanie rozciągnięty sznur mierniczy”^g.

17 „Ogłoś jeszcze: ‚Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Moje miasta znów będą opływać w to, co dobre. Ja, Jehowa, znów pocieszę Syjon^h, znów wybiorę Jerozolimę”^h”ⁱ.

18 Wtedy spojrzałem w górę i zobaczyłem cztery rogi. **19** Zapytałem więc anioła, który ze mną rozmawiał: „Co to takie?” On odpowiedział: „To rogi, które rozproszyły Judę^k, Izraela^l i Jerozolimę”^m.

20 Potem Jehowa pokazał mi czterech rzemieślników. **21** Zapytałem: „Po co oni tu przyszli?”

On rzekł: „Te rogi rozproszyły Judę do tego stopnia, że nikt nie był w stanie podnieść głowy. A oni przyszli wzbudzić w nich strach. Przyszli postrącać rogi narodów, które podniosły się przeciw ziemi judzkiej i rozproszyły jej mieszkańców”.

2 Kiedy spojrzałem w górę, zobaczyłem człowieka ze sznurem mierniczymⁿ w ręce. **2** Zapytałem więc: „Dokąd idziesz?”

ROZDZ. 1

- a Jl 2:18
- z 8:2
- b Jer 48:11
- z 1:11
- c Iz 54:8
- d Ps 137:7
- z 47:6
- Jer 51:35
- e Iz 12:1
- Jer 33:14
- z 8:3
- f Ezd 6:14, 15
- z 44:28
- Ag 1:14
- g Jer 31:38, 39
- Eze 40:2, 3
- z 2:1, 2
- h Iz 51:3
- i Ps 132:13
- z 2:12
- z 3:2
- j z 1:21
- k 2Kl 24:12, 14
- l 2Kl 15:29
- 2Kl 17:6
- 2Kl 18:11
- Jer 50:17
- m 2Kl 25:11
- 2Kn 36:17, 19

ROZDZ. 2

- n z 1:16

szpalta 2

- a Jer 31:38, 39
- b Iz 44:26
- Jer 30:18
- Eze 36:10
- c Iz 33:20
- Jer 31:24
- Jer 33:10, 11
- z 8:4, 5
- d Ps 125:2
- z 26:1
- e Iz 12:6
- z 60:19, 20
- Ag 2:9
- f Iz 11:12, 16
- g Pwt 28:64
- Eze 5:12
- h Iz 48:20
- z 52:2
- Jer 50:8
- Mi 4:10
- i 2Kl 24:2
- Mi 4:11
- j Pwt 32:9, 10
- Ps 105:14, 15
- 2Ts 1:6
- k Iz 14:2
- l Iz 35:10
- m Iz 40:9, 10
- n Kpl 26:11, 12
- z 12:6
- o Ps 22:27
- z 2:2, 3
- z 8:22, 23

A on odpowiedział: „Idę zmierzyć Jerozolimę, żeby się dowiedzieć, jaka jest jej szerokość i długość”^a.

3 Gdy anioł, który ze mną rozmawiał, odszedł ode mnie, wyszedł mu na spotkanie inny anioł. **4** Rzekł do niego: „Biegnij tam i powiedz temu młodemu człowiekowi: „W Jerozolimie zamieszka^b tyle ludzi i zwierząt, że będzie ona niczym otwarta wiejska okolica”^c. **5** Ja sam”, oświadcza Jehowa, „stanę się dla niej ognistym murem wszędzie dookoła^d i napełnię ją swoją chwałą”^e.

6 „Przybywajcie! Przybywajcie! Uciekajcie z kraju na północy”^f—mówi Jehowa.

„Uciekajcie, wy, których rozproszylem na cztery strony świata”^g—mówi Jehowa.

7 „Przybywaj, Syjonie! Uciekajcie, wy, którzy mieszkacie u córki babilońskiej^h. **8** Bo tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów, który po tym, jak został okrzyty chwałąⁱ, posłał mnie do narodów, które was łupili: „Kto dotyka was, dotyka żrenicy mojego oka^j. **9** Podniosę na nie rękę i same staną się łupem swoich niewolników”^k. A wy się przekonacie, że posłał mnie Jehowa, Bóg Zastępów.

10 „Córko syjońska, wznosz radosne okrzyki^l, bo przyjdę^m i będę pośród ciebie przebywał”ⁿ—oświadcza Jehowa. **11** W tym dniu wiele narodów opowie się po mojej stronie^o. I staną się moim ludem, a ja, Jehowa, będę pośród ciebie przebywał. Wtedy się przekonasz, że posłał mnie do ciebie Jehowa, Bóg Zastępów. **12** Juda stanie się własnością Jehowy, Jego działem

2:4 *Czyli nie będzie otoczona murami.

2:6 *Dost. „cztery wiatry niebios”. **2:8** *Dost. „po chwale”.

na świętej ziemi. I znów wybierze On Jerozolimę^a. **13** Milczcie przed Jehową, wszyscy ludzie*, bo On już wyrusza ze swojego świętego mieszkania”.

3 Potem pokazał mi arcykapłana Jozuego^b—który stał przed aniołem Jehowy—oraz Szatana^c, który stał po jego prawej stronie, żeby mu się przeciwstawiać. **2** Wtedy anioł Jehowy rzekł do Szatana: „Niech cię zgani Jehowa, Szatanie!^d Tak, niech cię zgani Jehowa—Ten, który wybrał Jerozolimę^e. Czy Jozue nie jest kawałkiem drewna wyrwanym z ognia?”.

3 A Jozue, który stał przed aniołem, miał na sobie brudne ubranie. **4** Anioł powiedział do stojących przed nim*: „Zdejmijcie z niego brudne ubranie”. Następnie rzekł do niego: „Patrz, usuwam z ciebie grzech^f. Zostaniesz ubrany w piękne szaty^g”.

5 Wtedy powiedziałem: „Włóżcie mu na głowę czysty zawój”^g. Włożyli mu więc na głowę czysty zawój i ubrali go w szaty. A anioł Jehowy stał w pobliżu. **6** Następnie anioł Jehowy zwrócił się do Jozuego: **7** „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Jeśli będziesz chodził moimi drogami, wywiozący cię z obowiązków wobec mnie, to będziesz usługiwał w moim domu jako sędzia^h i będziesz się troszczył* o moje dziedzicze. Dam ci swobodny dostęp do siebie, jak daje tym, którzy tu stoją’.

8 „Posłuchaj, proszę, arcykapłanie Jozue, i niech posłuchają kapłani*, którzy przed to-

2:13 *Dost. „wszelkie ciało”. **3:4** *Najwyraźniej chodzi o innych aniołów. ^aLub „winę”. ^bLub „w długie uroczyste szaty”. **3:7** *Lub „będziesz odpowiadał; będziesz strzegł”. **3:8** *Lub „twoi towarzysze”.

ROZDZ. 2

a 2Kń 6:6
Za 1:17

ROZDZ. 3

b Ezd 5:2
Ag 1:14
Za 6:11

c Hi 1:6

d Judy 9

e 2Kń 6:6
Za 2:12

f Wj 28:2

g Wj 29:6

h Mal 2:7

szpalta 2

a Iz 42:1
Iz 52:13

b Iz 11:1
Iz 53:2, 11
Jer 23:5
Jer 33:15
Za 6:12

c Jer 50:20

d 1Kl 4:25
Oz 2:18
Mi 4:4

ROZDZ. 4

e Wj 25:31
1Kl 7:48, 49

f Wj 25:37

g Za 4:11, 14
Obj 11:3, 4

h 1Sm 17:45
Oz 1:7

i Sdz 6:34
Sdz 15:14

j Ezd 3:2
Ag 1:1

k Iz 40:4

l Ezd 3:8, 10
Ezd 5:14, 16

m Ezd 6:14
Za 6:12

bą siedzą, bo służycie za znak. Ja pošlę swojego sługę^a—Lato-roś^b. **9** Spójrzcie na kamień, który kładę przed Jozuem! Na tym kamieniu jest siedmioro oczu. Ja wyrwę na nim napis^c, oświadczając Jehowa, Bóg Zastępów, i w jeden dzień usunę z tej ziemi winę^c”.

10 „W tym dniu, oświadczając Jehowa, Bóg Zastępów, každy z was będzie zapraszać swego bliźniego pod swoją winorośl i swoje drzewo figowe^d”.

4 Anioł, który wcześniej ze mną rozmawiał, wrócił i obudził mnie, jak budzi się ktoś ze snu. **2** Zapytał: „Co widzisz?”.

Odrzekłem: „Widzę świecznik, cały ze złota^e, a na jego szczytce czaszę. Jest na nim siedem lamp^f, tak, siedem. Lampy te mają siedem rurek. **3** Tuż obok niego są dwa drzewa oliwne^g, jedno z prawej strony czaszy i jedno z lewej”.

4 Wtedy zapytałem tego anioła: „Co to wszystko oznacza, mój panie?”. **5** A on mi odpowiedział: „Nie wiesz, co to oznacza?”.

Odparłem: „Nie, mój panie”.

6 Następnie powiedział do mnie: „Oto słowa Jehowy do Zerubbabela: „Nie dzięki woj-sku, nie dzięki ludzkiej sile^h, lecz dzięki mojemu duchowi to wszystko się stanie”ⁱ. Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów. **7** Czym ty jesteś, wielka góra stojąca przed Zerubbabelem? Staniesz się równiną^k. On położy kamień szczytowy świątyni i ludzie będą wykrzykiwać: „Jaki wspaniały! Jaki wspaniały!”^l”.

8 Jehowa znów do mnie przemówił: **9** „Zerubbabel swoimi rękami położył fundament tego domu^j i swoimi rękami ukończy jego budowę”^m. Wtedy się prze-

konacie, że to Jehowa, Bóg Zastępów, posłał mnie do was. **10** „Dlatego niech nikt nie gardzi dniem małych początków^a. Bo nadejdzie czas, gdy ludzie zobaczą pion[#] w ręce Zerubbabela i się rozradują. Zobaczą to również tych siedmioro oczu—oczu Jehowy, które przebiegają całą ziemię^b”.

11 Potem go zapytałem: „Co oznaczają te dwa drzewa oliwne z prawej i lewej strony świecznika?”^c. **12** Zapytałem go po raz drugi: „Co oznaczają gałązki^{*} tych dwóch drzew oliwnych, z których dwiema złotymi rurkami płynie do czaszy złoty płyn?”.

13 Wtedy on spytał mnie: „Nie wiesz, co one oznaczają?”.

Odrzekłem: „Nie, mój panie”.

14 Powiedział: „To dwaj pomazańcy^{*}, którzy stoją przy Panu całej ziemi^d”.

5 Potem znowu spojrzałem w górę i zobaczyłem lecący zwój. **2** On mnie zapytał: „Co widzisz?”.

Odpowiedziałem: „Widzę lecący zwój, długi na 20 łokci^{*} i szeroki na 10 łokci”.

3 Wtedy rzekł do mnie: „Jest to przekleństwo, które spada na całą ziemię. Bo nikt, kto kradnie^e, nie został ukarany—choć z jednej strony zwoju napisano, że ktoś taki jest przeklęty. I nikt, kto fałszywie przysięga^f, nie został ukarany—choć z drugiej strony zwoju napisano, że ktoś taki jest przeklęty. **4** „Posyłam to przekleństwo”, oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów, „by weszło do domu złodzieja i do

4:10 ^a „Lub „małych rzeczy”. [#]Dośl. „kamień, cyne”. **4:12** ^{*}Chodzi o gałązki obsypane owocami. **4:14** ^{*}Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Namaszczenie”. **5:2** ^{*}Łokieć odpowiadał 44,5 cm. Zob. Dodatek B14.

ROZDZ. 4

a Ezd 3:12
Ag 2:3

b 2Kń 16:9
Prz 15:3
Jer 16:17
Obj 5:6

c Za 4:2, 3

d Ag 2:4
Obj 11:3, 4

ROZDZ. 5

e Wj 20:15

f Wj 20:7
Kpł 19:12

szpalta 2

a Rdz 10:8, 10
Rdz 11:1, 2
Dn 1:2

ROZDZ. 6

b Za 6:6

c Za 6:7

domu tego, kto fałszywie przysięga, powołując się na moje imię. I pozostanie ono w tym domu, i zniszczy go wraz z belkami i kamieniami^g”.

5 Potem anioł, który ze mną rozmawiał, podszedł do mnie i powiedział: „Spójrz, proszę, w górę i zobacz, co takiego się zbliża”.

6 Zapytałem: „Co to jest?”.

Odpowiedział: „To naczynie odmierzające efę^h”. I dodał: „Przedstawia niegodziwych ludzi na całej ziemi”. **7** Gdy podniosła się okrągła ołowiana pokrywa, we wnętrzu naczynia zobaczyłem siedzącą kobietę. **8** Wtedy rzekł: „To jest Niegodziwość”. Następnie wepchnął ją z powrotem do wnętrza naczynia i zakrył otwór ciężką ołowianą pokrywą.

9 Potem spojrzałem w górę i zobaczyłem, że zbliżają się dwie kobiety niesione przez wiatr, ze skrzydłami jak skrzydła bociana. I uniósł naczynie odmierzające efę między ziemię a niebo.

10 Zapytałem więc anioła, który ze mną rozmawiał: „Dokąd one zabierają to naczynie?”.

11 Odpowiedział: „Do ziemi Szinear^a, żeby tam zbudowano dla tej kobiety dom. Kiedy już będzie gotowy, zostanie w nim umieszczona. Właśnie tam jest dla niej odpowiednie miejsce”.

6 Gdy potem znowu podniosłem wzrok, zobaczyłem cztery rydwany wyjeżdżające pomiędzy dwóch gór. Były to góry miedziane. **2** Konie przy pierwszym rydwanie były czerwone, przy drugim czarne^b, **3** przy trzecim białe, a przy czwartym nakrapiane, cętkowane^c.

5:6 ^{*}Dośl. „efa”. Efa odpowiadała 22 l. Zob. Dodatek B14. **5:11** ^{*}Chodzi o Babilonię.

4 Zapytałem anioła, który ze mną rozmawiał: „Co to oznacza, mój panie?”.

5 Anioł odpowiedział: „To cztery niebiańskie duchy^a, które przedtem stawily się przed Panem całej ziemi^b. 6 Rydwan, przy którym są konie czarne, rusza do kraju na północy^c. Białe konie ruszają za morze, a nakrapiane do kraju na południu. 7 Konie cętkowane są już gotowe przemierzyć ziemię”. Potem rzekł: „Jedźcie, przemierzajcie ziemię”. I zaczęły przemierzać ziemię.

8 Następnie zawołał do mnie: „Zobacz, te, które ruszyły do kraju na północy, sprawiły, że duch* Jehowy się tam uspokoił”.

9 Potem Jehowa znów do mnie przemówił: 10 „Weź od Cheldaja, Tobijasza i Jedajasza część darów, które przynieśli od wygnańców. W tym samym dniu idź do domu Jozjasza, syna Sofoniasza, gdzie przybyli oni z Babilonu. 11 Weź srebro i złoto, zrób koronę* i włoż ją na głowę arcykapłana Jozuego^d, syna Jehocadaka. 12 I powiedz mu:

„Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Oto ten, który ma na imię Latorośl^e. Wyrośnie on na swoim miejscu i zbuduje świątynię Jehowy^f. 13 Zbuduje świątynię Jehowy i zostanie otoczony chwałą. Zasiądzie na tronie i będzie królem i kapłanem^g. Oba te urzędy będą pozostawać ze sobą w zgodzie. 14 A korona* pozostanie w świątyni Jehowy dla upamiętnienia^h Chelema^a, Tobijasza, Jedajasza^h i Chena^g, syna Sofoniasza. 15 I przyjdą

6:8 *Lub „gniew”. 6:11 *Lub „okazałą koronę”. 6:14 *Lub „okazała korona”. ^aLub „jako przypomnienie”. ^bCheldaj z wersetu 10. ^cPrawdopodobnie Jozasz z wersetu 10.

ROZDZ. 6

a Ps 104:4

b 2Kn 18:18

Hi 1:6

Dn 7:10

Łk 1:19

Heb 1:7, 14

c Za 2:6, 7

d Ag 1:1

Za 3:3, 5

e Iz 11:1

Za 3:8

f Za 8:9

g Heb 3:1

Heb 4:14

Heb 8:1

h Za 6:10

szpalta 2

ROZDZ. 7

a Ezd 6:14

Za 1:1

b 2Kl 25:8-10

Jer 52:12-14

c Jer 25:11

Za 1:12

d Jer 41:1, 2

e 2Kn 36:15

f Prz 21:3

Jer 21:12

g Prz 16:6

Oz 10:12

Mi 6:8

h Wj 22:22

Pwt 24:17

Iz 1:17

i Wj 23:9

Mal 3:5

ci, którzy są daleko, i wezmą udział w budowie świątyni Jehowy”. Stanie się tak, jeśli tylko nie przestaniecie słuchać głosu Jehowy, swojego Boga. Wtedy się przekonacie, że to Jehowa, Bóg Zastępów, posłał mnie do was”.

7 W czwartym roku panowania króla Dariusza Jehowa przemówił do mnie, Zachariasza^a, w czwartym dniu miesiąca dziwiątego, czyli kislew*. 2 Mieszkańcy Betel posłali Sarecera oraz Regem-Melecha i jego ludzi, żeby błagali Jehowę o łaskę*, 3 żeby zapytali kapłanów w domu* Jehowy, Boga Zastępów, a także proroków: „Czy dalej mamy płakać i pościć w miesiącu piątym^b, jak to robimy od tylu lat?”.

4 Jehowa, Bóg Zastępów, znów do mnie przemówił: 5 „Powiedz całemu ludowi tej ziemi, a także kapłanom: „Kiedy przez 70 lat^c pościliście i lamentowaliście w miesiącu piątym i w miesiącu siódmym^d, czy naprawdę pościliście dla mnie? 6 Czy nie robiliście tego dla samych siebie—jak wtedy, gdy jedliście i piliście? 7 Czy nie mieliście słuchać słów Jehowy przekazywanych przez proroków^e, gdy Jerozolima i okoliczne miasta były jeszcze zamieszkane i zażywały spokoju i gdy Negeb oraz Szefela były zamieszkane?”.

8 Jehowa znów przemówił do mnie, Zachariasza: 9 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Sądźcie sprawiedliwie, zgodnie z prawdą^f. Okazujcie sobie nawzajem lojalną miłość^g i miłosierdzie. 10 Nie oszukujcie wdowy, sieroty^h, cudzoziemcaⁱ ani biedne-

7:1 *Zob. Dodatek B15. 7:2 *Lub „ułagodzili oblicze Jehowy”. 7:3 *Lub „świątyni”. 7:10 *Dośl. „chłopca bez ojca”.

go^a. I nie knujcie w sercach nic złego jedni przeciw drugim^b. **11** Ale oni nie zwracali na to uwagi^c. Uparcie obracali się plecami^d i zatykali uszy, żeby nie słyszeć^e. **12** Swoje serce czynili twardym jak diament^f i nie słuchali prawa^g ani słów, które Jehowa, Bóg Zastępów, przekazywał im wcześniej przez proroków, posługując się swoim duchem^g. Dlatego Jehowa, Bóg Zastępów, bardzo się oburzył^h.

13 „Ponieważ nie słuchali, gdy ja* do nich wołałemⁱ, tak samo ja nie słuchałem, gdy oni wołali do mnie^j—mówi Jehowa, Bóg Zastępów. **14** „I niczym nawałnica rozproszyłem ich między wszystkimi narodami, których nie znali^k. Pozostał po nich spustoszony kraj, przez który nikt nie przechodził^l. Sprawili, że ta piękna ziemia budziła grozę^m”.

8 Jehowa, Bóg Zastępów, znów do mnie przemówił: **2** „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Z gorliwością, z wielką gorliwością stanę w obronie Syjonu^m. W swej gorliwości o niego zapłonę wielkim gniewemⁿ”.

3 „Tak mówi Jehowa: „Powrócę na Syjon^o i będę przebywał w Jerozolimie^o. I Jerozolimę będzie się nazywać miastem prawdy^p, a górę Jehowy, Boga Zastępów—górą świętą^q”.

4 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Na placach Jerozolimy znów będą siedzieć starsi mężczyźni i starsze kobiety, wszyscy z laskami w rękach z powodu podeszłego wieku^r. **5** Będzie

7:11 *Dostł. „nadstawiali oporne ramię”.

7:12 *Możliwe też „jak twardy kamień”, taki jak szmergiel. *Lub „pouczenie”.

7:13 *Dostł. „On”. 8:3 *Lub „wierności”.

8:4 *Dostł. „z powodu mnogości dni”.

ROZDZ. 7

- a Prz 22:22
- b Za 8:17
- c 2Kn 33:10
- Jer 6:10
- d Neh 9:29
- e 2Kl 17:13, 14
- Iz 6:10
- Jer 25:7
- f Eze 3:7
- g Neh 9:30
- Dz 7:51
- h 2Kn 36:15, 16
- Jer 21:5
- i Iz 50:2
- j Iz 1:15
- Lam 3:44
- k Pwt 28:64
- Jer 5:15
- l Kpl 26:22, 33
- 2Kn 36:20, 21

ROZDZ. 8

- m Jl 2:18
- Za 1:14
- n Za 1:16
- o Iz 12:6
- Jl 3:17
- Za 2:11
- Za 8:8
- p Iz 1:26
- Iz 60:14
- Jer 33:16
- q Iz 2:2
- Iz 11:9
- Iz 66:20
- Jer 31:23
- r Iz 65:20
- Jer 30:10

szpalta 2

- a Jer 30:19
- Jer 31:4, 27
- Za 2:4
- b Ps 107:2, 3
- c Jer 3:17
- Jl 3:20
- Am 9:14
- d Kpl 26:12
- Jer 30:22
- Eze 11:20
- e Iz 35:4
- Ag 2:4
- f Ezd 5:1
- g Ag 1:6
- h Ag 2:19
- i Kpl 26:4
- Pwt 28:4
- Iz 30:23
- j Iz 35:10
- Iz 61:7

tam również pełno bawiących się chłopców i dziewcząt^a”.

6 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Choćby w tych dniach pozostałym z tego ludu wydawało się to niemożliwe, czy miałyby być niemożliwe dla mnie?”. Oto co oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów”.

7 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Wyzwolę członków swojego ludu z krajów na wschodzie i na zachodzie^b. **8** Sprowadzę ich do Jerozolimy i będą tam mieszkać^c. I będę moim ludem, a ja będę ich Bogiem^d—Bogiem, który postępuje w zgodzie z prawdą^e i prawością^f”.

9 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Wzmocnijcie swe ręce^g do pracy^h—wy, którzy teraz słyszycie te słowa z ust prorokówⁱ! Słyszeliście je też w dniu, w którym położono fundament pod budowę świątyni, domu Jehowy, Boga Zastępów. **10** Do tego czasu ludzie i zwierzęta nie otrzymywali za pracę żadnej zapłaty^j. Z powodu wrogów nikt nie czuł się bezpiecznie, cokolwiek robił^k, bo ja podburzałem wszystkich przeciwko sobie nawzajem^l”.

11 „Ale teraz z pozostałymi z tego ludu nie będę postępował tak jak wcześniej^m—oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów. **12** „Wysiane zostanie nasienie pokoju. Winorośl będzie rodzić owoce, ziemia będzie wydawać plonyⁿ, a z nieba będzie spadać rosa. Sprawię, że pozostali z tego ludu odziedziczą to wszystko^o. **13** I jak kiedyś, domu Judy i domu Izraela, byliście wśród

8:7 *Lub „z kraju wschodu słońca i z kraju zachodu słońca”. 8:8 *Lub „wiernością”. 8:9 *Lub „nabierzcie odwagi”. 8:10 *Dostł. „nie było pokoju dla przychodzącego i wychodzącego”.

narodów przekleństwem^a, tak teraz was wybawię i staniecie się błogosławieństwem^b. Nie bójcie się!^c Wzmocnijcie swe ręce^d do pracy^d.

14 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Wcześniej byłem zdecydowany sprowadzić na was nieszczęście, ponieważ wasi przodkowie doprowadzili mnie do wielkiego gniewu. I nie odczuwałem żalu^e. Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów. **15** „A teraz tak samo będę zdecydowany działać dla dobra Jerozolimy i domu Judy^f. Nie bójcie się!”^g.

16 „Oto co powinniście robić: Bądźcie prawdomówni wobec siebie nawzajem^h. Wydawajcie w bramach wyroki zgodne z prawdą i służące pokojowiⁱ. **17** Nie knujcie w sercach nic złego jedni przeciw drugim^j ani nie składajcie^k fałszywej przysięgi^k. Bo wszystkich tych rzeczy nienawidzę^l— oświadcza Jehowa”.

18 Jehowa, Bóg Zastępów, znów do mnie przemówił: **19** „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Post w miesiącu czwartym^m, post w miesiącu piątymⁿ, post w miesiącu siódmym^o i post w miesiącu dziesiątym^p staną się dla domu Judy radosnymi świętami, okazją do wyrażania zadowolenia i szczęścia^q. Kochajcie więc prawdę i pokój^r”.

20 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „Jeszcze będzie tak, że przybędą tu ludy i mieszkańcy wielu miast. **21** Mieszkańcy jednego miasta pójda do mieszkańców drugiego i powiedzą: „Chodźcie! Chodźcie błagać Jehowę o łaskę^s, szukać Jehowy,

8:13 *Lub „nabierzcie odwagi”. **8:17**

*Dosl. „nie kochajcie”. **8:21, 22** *Lub „ułagodzić oblicze Jehowy”.

ROZDZ. 8

a Pwt 28:37

Jer 42:18

b Rdz 22:18

Iz 19:24, 25

c Iz 41:10

d Iz 35:4

e Jer 4:28

Eze 24:14

f Jer 31:28

Jer 32:42

g Iz 43:1

Sof 3:16

h Kpl 19:11

Prz 12:19

Ef 4:25

i Za 7:9

j Za 7:10

k Za 5:4

l Prz 6:16-19

m Jer 52:6, 7

n Jer 52:12-14

o 2Kl 25:25

Za 7:5

p Jer 52:4

q Iz 35:10

Jer 31:12

szpalta 2

a Jer 50:4, 5

b Ps 22:27

Iz 2:2, 3

Iz 11:10

Iz 55:5

Iz 60:3

Oz 1:10

Mi 4:2

Ag 2:7

c Za 2:11

Obj 7:9

Obj 14:6

d Wj 12:37, 38

e Iz 45:14

ROZDZ. 9

f Jer 49:27

Am 1:3

g Heb 4:13

1Pt 3:12

h Jer 49:23

i Iz 23:1

Am 1:9, 10

j Eze 28:21

Jl 3:4

k Eze 28:2, 3

l Eze 27:32, 33

m Eze 26:17

Eze 27:26

n Eze 28:18

Boga Zastępów. My też pójdziemy”^a. **22** I wiele ludów oraz potężnych narodów przyjdzie szukać w Jerozolimie Jehowy^b, Boga Zastępów, i błagać Jehowę o łaskę^{*f}.

23 „Tak mówi Jehowa, Bóg Zastępów: „W tym czasie dzieściu ludzi ze wszystkich narodów mówiących różnymi językami^{*c} mocno uchwyci się szaty^{*g} Żyda i powie: „Chcemy iść z wami^d, bo szyszelśmy, że z wami jest Bóg”^{”e}.

9 Obwieszczenie:

„Jehowa kieruje swoje słowo przeciw ziemi Chadrach, przeciw Damaszkowi^{*f}— bo Jehowa przygląda się ludziom^g, tak jak wszystkim plemionom Izraela—

2 przeciw pobliskiej krainie Chamatu^h

i przeciw Tyrowiⁱ i Sydonowiⁱ, mimo że są takie mądre^k.

3 Tyr zbudował sobie wał obronny^{*}

i nagromadził tyle srebra, że jest go pełno jak kurzu, i tyle złota, że jest go jak błota na ulicach^l.

4 Ale Jehowa przejmie jego własność.

Jego wojsko powali w morze^{*m}.

I sprawi, że pochłonie go ogieńⁿ.

5 Zobaczy to Aszkelon i się przestraszy,

Gaza będzie odczuwać dotkliwy ból,

8:23 *Dosl. „ze wszystkich języków narodów”. ^aLub „skraju szaty”. **9:1** *Dosl. „w Damaszkę odpoczynek jego”. **9:3** *Lub „fortecę”. **9:4** *Możliwe też „pokona na morzu”.

podobnie Ekron – bo to,
w czym pokładał nadzieję,
okryje się wstydem.
I w Gazie nie będzie już króla,
Aszkelon nie będzie już
zamieszkanym^a.
6 W Aszdodzie osiada niepraw
synowie.
„I zniszczę pychę Filistynów^b.
7 Usunę z ich ust krew,
obrzydlive rzeczy
spomiędzy ich zębów’.
Kto z nich ocaleje, będzie
należeć do naszego Boga.
Stanie się niczym szejk^{*}
w Judzie^c,
a mieszkańcy Ekronu niczym
Jebusyci^d.
8 „Rozbiję obóz przed swoim
domem i będę go strzegł^{*e},
żeby już nikt do niego nie
wszedł ani nikt nie wrócił,
żeby nie wkroczył już
do niego żaden tyran^f.
Bo na własne oczy widzę,
jak jest traktowany
mój lud.
9 Bardzo się ciesz,
córkó syjońska,
wznos tryumfalne okrzyki,
córkó jerozolimska.
Przybywa do ciebie twój
król^g.
Jest on prawy. Zapewni
wybawienie^{*}.
Jest pokorny^h, jedzie
na osle,
na żrebięciu, potomku
oślicyⁱ.
10 Usunę z terytorium Efraima
rydwany wojenne,
konie z Jerozolimy,
usunę łuki bojowe.
On ogłosi narodom pokój^j.

9:7 *Szejkami nazywano naczelników
plemion. **9:8** *Lub „będę dla niego
jak placówka strażnicza”. *Lub „poga-
niający do pracy”. **9:9** *Lub „odniesie
zwycięstwo”.

ROZDZ. 9

a Sof 2:4

b Am 1:8

c Iz 60:14

d 2Sm 5:6, 7

1Kl 9:20, 21

e Ps 125:2

f Iz 54:14

g Ps 2:6

Iz 32:1

Jer 23:5

Łk 19:37, 38

Jn 1:49

h Mt 11:29

i 1Kl 1:33, 34

Mt 21:5, 7

Jn 12:14, 15

j Iz 9:7

szpalta 2

a Wj 23:31

Ps 2:8

Ps 72:8

b Iz 49:9

c Iz 61:1

Jer 31:17

d Iz 61:7

e Joz 6:5

f Mi 5:9

Za 10:5

Za 12:6

g Wj 27:2

Kpł 4:7

A jego panowanie będzie
sięgać od morza do
morza,
od Eufratu^{*} aż po krańce
ziemi^a.

11 Syjonie, na mocy krwi
przymierza, które z tobą
zawarłem,

wypuszczę twoich więźniów
z dołu pozbawionego
wody^b.

12 Wróćcie do twierdzy, więź-
niowie, którzy czekacie
z nadzieją^c.

Dzisiaj, Syjonie, mówię
do ciebie:

„Odpłacę ci podwójnie^d.

13 Napnę^{*} swój łuk, Judę,
założę na niego strzałę,
Efraima,

i pobudzę twoich synów,
Syjonie,

by wystąpili przeciw synom
Grecji,

uczynię z ciebie miecz
wojownika^e”.

14 I będzie widać, że Jehowa
jest ze swym ludem.

Jego strzała pomknie
jak błyskawica.

Wszzechwładny Pan, Jehowa,
zadmie w róg^e

i nadciągnie przeciw
wrogom jak południowe
wichry.

15 Jehowa, Bóg Zastępów,
będzie bronił członków
swojego ludu.

I poskromią ciskających
w nich kamieniami
z procy^f.

Będą pić i staną się weseli,
jak gdyby pili wino.

I będą nasyceni, pełni
jak ofiarna czasza,
jak narożniki ołtarza^g.

9:10 *Dost. „rzeki”. **9:13** *Dost. „na-
depnę”.

16 W tym dniu Jehowa, ich Bóg, wybawi ich —
bo są Jego trzodą,
Jego ludem^a.

I będą błyszczeć na Jego
ziemi jak kamienie
w koronie^b.

17 Jak wielka jest Jego dobroć
i jak wielkie Jego piękno!
Dzięki zbożu rozkwitną
chłopcy,
dzięki młodemu winu
dziewczeta^d.

10 „Proście mnie, Jehowę,
o deszcz w porze deszczu
wiosennego,
bo to ja, Jehowa, tworzę
chmury burzowe,
bo to ja zsyłam obfite
deszcze^e
i każdemu zapewniam
płody ziemi.

2 Terafim^{*} przekazują
kłamstwa[#],
wroźbici mają fałszywe
wizje.
Opowiadają nic niewarte
sny,
próbują pocieszać,
ale na próżno.
Dlatego ludzie błakają się
jak owce.
Cierpią, bo nie mają
pasterza.

3 Zapłonę gniewem
na pasterzy,
rozliczę się z despotycznymi
przywódcami^{*}.
Bo ja, Jehowa, Bóg Zastępów,
zwróciłem uwagę
na swoją trzodę^f, na dom
Judy,
i uczyniłem go jakby swoim
majestatycznym rumakiem
bojowym.

9:16 *Lub „diademie”. **10:2** *Lub „bożki domowe”. [#]Lub „to, co tajemnicze; to, co związane z magią”. **10:3** *Dosl. „kozlami”.

ROZDZ. 9

a Eze 34:22

b Iz 62:3
Sof 3:20c Ps 25:8
Ps 31:19
Iz 63:7d Iz 62:8
Jl 3:18
Am 9:13

ROZDZ. 10

e Pwt 11:14
Jer 14:22
Jer 51:16
Eze 34:26
Jl 2:23

f Eze 34:16, 17

szpalta 2

a Pwt 20:1

b Ag 2:22

c Jer 3:18
Eze 37:16, 19
Oz 1:10, 11

d Jer 31:9, 20

e Jer 30:18

f Za 9:15

g Iz 66:14
Sof 3:14h Iz 44:22
Iz 51:11

i Iz 11:11

4 Z niego pochodzi wódz^{*},
ten, który sprawuje władzę
i udziela wsparcia[#],
łuk wojowników,
z niego wywodzi się każdy
nadzorca^Δ. Z niego pocho-
dzą oni wszyscy.

5 Będą jak wojownicy,
którzy podczas bitwy depczą
błoto na ulicach.
Będą toczyć wojnę, bo ja,
Jehowa, jestem z nimi^a.
I wrogowie na koniach
okryją się wstydem^b.

6 Wywyższę dom Judy,
wybawię potomków Józefa^c.
Odrodzą ich w ich ziemi,
okażę im miłosierdzie^d.
I będzie tak, jakbym ich
nigdy nie odrzucił^e.
Bo ja jestem Jehowa, ich
Bóg, i ja ich wysłucham.

7 Efraimici staną się podobni
do potężnego wojownika
i ich serce będzie radosne
jak po wypiciu wina^f.
Zobaczą to ich synowie
i też będą się cieszyć.
Radością ich serca będę ja,
Jehowa^g.

8 Zagwiżdżę i zbiorę ich
razem.
Wykupię ich^h i staną się
liczni.

I będą liczni już zawsze.

9 Choć rozrzuciłem ich mię-
dzy ludami niczym ziarno,
to w tych odległych miejs-
cach będą o mnie pamię-
tać.

Oni i ich synowie odzyskają
siły i powrócą.

10 Przyprowadzę ich
z powrotem z Egiptu,
pobieram ich z Asyriiⁱ.

10:4 *Dosl. „baszta narożna”. [#]Dosl. „kołek namiotowy”. ^ΔLub „wyznaczają-
cy zadania”.

Przyprowadzę ich do ziemi
Gilead^a i do Libanu,
a i tak będzie brakować
dla nich miejsca^b.

- 11** Przejdę przez morze
i zadam mu klęskę,
uderzę morskie fale^c.
Wszystkie głębiny Nilu
wyschną,
dumna Asyria zostanie
upokorzona,
berło Egiptu zostanie
usunięte^d.
- 12** Ja, Jehowa, ich wywyższę^e.
I będę chodzić w moim imie-
niu^f — oświadczają Jehowa^g.

- 11** „Otwórz, Libanie,
swoje bramy,
żeby ogień pochłoniął
twe cedry.
2 Jęcz, jałowcu,
bo cedry padły,
majestatyczne drzewa
zostały zniszczone!
Jęczcie, dęby Baszanu,
bo gęsty las
został powalony!
3 Słuchajcie!
Lamentują pasterze,
bo ich chwała przeminęła.
Słuchajcie!
Ryczą młode lwy*,
bo nad Jordanem nie ma już
bujnych gęstw.

4 „Tak mówi Jehowa, mój
Bóg: „Paś owce przeznaczone na
rzeż^g. **5** Ci, którzy je kupują,
zarzynają je^h i nie ponoszą za
to winy. A ci, którzy je sprzeda-
jąⁱ, mówią: „Chwała Jehowie, bo
stanę się bogaty”. Ich pasterze
nie mają dla nich współczucia^j.

6 „Już dłużej nie będę oka-
zywał współczucia mieszkań-
com tej ziemi — oświadczają Jeho-
wa. „Sprawię, że każdy wpadnie
w ręce swojego bliźniego i w rę-

11:3 *Lub „młode grzywiaste lwy”.

ROZDZ. 10

a Jer 50:19
Mi 7:14

b Iz 49:19, 20
Iz 54:1, 2

c Iz 11:15

d Iz 19:1
Eze 30:13

e Iz 41:10
Iz 45:24

f Mi 4:5

ROZDZ. 11

g Eze 34:8

h Eze 22:25

i Neh 5:8

j Eze 34:2, 4

szpalta 2

a Za 11:4

b Za 11:10, 14

c Za 11:7

d Mt 26:14, 15
Mt 27:9
Mk 14:10, 11

e Wj 21:32

f Mt 27:5, 6
Dz 1:18

g Za 11:7

h 1Kl 12:19, 20
Eze 37:16

i Eze 34:2, 4

j Jer 23:2
Eze 34:6
Mt 9:36

ce króla. I zniszczą oni ten kraj,
a ja nikogo nie wyratuję z ich
rąk^h”.

7 Zaczęłam więc paść owce
przeznaczone na rzeż^a — dla wa-
szego dobra, uciśnieni z trzody.
Wziąłem sobie dwie laski. Jedną
nazwałem „Przychyłość”, a dru-
gą „Zjednoczenie”^b i zacząłem
paść trzodę. **8** W jednym mie-
siącu usunąłem trzech paste-
rzy, bo straciłem* do nich cierp-
liwość, a oni^c też nie mogli
mnie znieść. **9** Potem powie-
działem: „Już nie będę was pał.
Ta, która umiera, niech umrze,
ta, która marnieje, niech zmar-
nieje. A pozostałe niech poże-
rają siebie nawzajem”. **10** Wzią-
łem więc laskę „Przychyłość”^c
i ją porąbałem, łamiąc przymie-
rze, które zawarłem z ludem.
11 W tym właśnie dniu zostało
ono zerwane, a uciśnieni z trzo-
dy, którzy mnie obserwowali,
zrozumieli, że stało się to na sło-
wo Jehowy.

12 Potem powiedziałem: „Jeś-
li uważacie to za słuszne, daj-
cie mi zapłatę, a jeśli nie, to
nie dawajcie”. I dali* mi zapłatę:
30 srebrników^d.

13 Wtedy Jehowa rzekł do
mnie: „Wrzuć ją do skarbca —
tę wielką kwotę, na jaką mnie
wycenili!”^e. Wziąłem więc te
30 srebrników i wrzuciłem do
skarbcza w domu Jehowy^f.

14 Potem porąbałem swo-
ją drugą laskę, „Zjednoczenie”^g,
zrywając braterską więź między
Judą a Izraelem^h.

15 A Jehowa powiedział do
mnie: „Weź sobie rzeczy należą-
ce do nieużytecznego pasterzaⁱ.
16 Bo pozwalam, żeby pojawił
się w tej ziemi pasterz, który
nie będzie się troszczył o ginące
owce^j, który młodych nie będzie

11:8 *Lub „moja dusza straciła”. ^aLub
„ich dusza”. **11:12** *Dosl. „odważyli”.

szukał, zranionych nie uleczy^a, a stojącym na własnych nogach nie zapewni pokarmu. Zamiast tego sam będzie jadł mięso tłustych^b i będzie zdierał owcom kopyta^c.

17 Biada mojemu nieużytecznemu pasterzowi^d, który porzuca trzode!^e Miecz ugodzi go w ramię i w prawe oko. Jego ramię stanie się bezwładne^f, a prawe oko zupełnie przestanie widzieć^g.

12 Obwieszczenie:
„Oto słowo Jehowy dotyczące Izraela^h — oświadczają Jehowa, Ten, który rozpostarł nieboⁱ, założył fundament ziemi^j, który dał człowiekowi ducha^k życia.

2 „Uczynię Jerozolimę kielichem^k, po wypiciu którego wszystkie okoliczne ludy będą się zataczać. Juda i Jerozolima zostanie obleżona^l. **3** W tym dniu uczynię Jerozolimę ciężkim kamieniem^m dla wszystkich ludów. Każdy, kto będzie próbował go podnieść, mocno się zraniⁿ. I zbiorą się przeciw niej wszystkie narody ziemi^o. **4** W tym dniu^p, oświadczają Jehowa, „sprawię, że wszystkie konie wpadną w popłoch, a jeźdźcy na nich w obłęd. Skieruję swój wzrok na dom Judy, a każdego konia tych ludów porażę ślepotą. **5** Szejkwowie^q Judy pomyślą sobie: „Naszą siłą są mieszkańcy Jerozolimy, ponieważ ich Bogiem jest Jehowa, Bóg Zastępów^r”. **6** W tym dniu sprawię,

że szejkwowie Judy będą jak rozżarzony garnek na drewnie i jak ognista pochodnia w pasie ściętego zboża^s. I pochłoną wszystkie okoliczne ludy z prawej i z lewej strony^t. A ludność Jerozolimy znów w niej zamieszka, osiedli się na swoim miejscu^u”.

11:17 *Dost. „uschnię”. *Dost. „zaciśnię”. **12:1** *Lub „dech”. **12:2** *Lub „czaszą”. **12:3** *Lub „kamieniem stanowiącym brzemię”. **12:5** *Szejkami nazywano naczelników plemion.

ROZDZ. 11

a Eze 34:21

b Rdz 31:38

c Eze 34:3, 10

d Jer 23:1

Mt 23:13

e Jn 10:12

ROZDZ. 12

f Hi 26:7

Iz 42:5

g Ps 102:25

Iz 45:18

h Za 14:14

i Sof 3:19

j Za 14:2, 3

k Iz 41:10

Jl 3:16

Za 12:8

szpalta 2

a Iz 41:15

b Mi 4:13

Za 9:15

c Za 2:4

d Jer 23:6

Jl 3:16

Za 2:5

Za 9:15

e Wj 14:19

Wj 23:20

f Iz 54:17

Ag 2:22

g Jn 19:34, 37

Jn 20:27

Obj 1:7

h 2Kl 23:29

2Kn 35:22

i 2Sm 5:13, 14

Łk 3:23, 31

j Wj 6:16

k Wj 6:17

1Kn 23:10

że szejkwowie Judy będą jak rozżarzony garnek na drewnie i jak ognista pochodnia w pasie ściętego zboża^s. I pochłoną wszystkie okoliczne ludy z prawej i z lewej strony^t. A ludność Jerozolimy znów w niej zamieszka, osiedli się na swoim miejscu^u”.

7 „Jehowa wybawi najpierw namioty Judy, tak by chwala^v domu Dawida i chwala^w mieszkańców Jerozolimy nie przewyższyła chwały innych mieszkańców Judy. **8** W tym dniu Jehowa będzie ochraniał mieszkańców Jerozolimy ze wszystkich stron^x. Najślabszy^y wśród nich będzie wtedy silny jak Dawid, a dom Dawida będzie potężny jak Bóg, jak anioł Jehowy, który ich prowadzi^z. **9** W tym dniu z całą pewnością zniszczę wszystkie narody, które wyruszą przeciwko Jerozolimie^{aa}”.

10 „Wyleję na dom Dawida i na mieszkańców Jerozolimy swego ducha i obdarzę ich uznaniem. I będą zanosić do mnie błagania^{ab}. Będą patrzeć na tego, którego przebili^{ac}, i będą go opłakiwać, jak opłakuje się jednaka. Będą gorzko płakać jak po stracie pierworodnego syna^{ad}. **11** W tym dniu w Jerozolimie podniesie się głośny lament, jak lament w Hadad-Rimmon na równinie Megiddo^{ae}. **12** Będzie lamentował cały kraj, wszystkie rodziny z osobna: rodziny z rodu Dawida, mężczyźni i kobiety osobno; rodziny z rodu Natana^{af}, mężczyźni i kobiety osobno; **13** rodziny z rodu Lewiego^{ag}, mężczyźni i kobiety osobno; rodziny Szimeitów^{ah}, mężczyźni i kobiety osobno;

12:6 *Lub „w należnym jej miejscu”. **12:7** *Lub „piękno”. **12:8** *Lub „ten, kto się potyka”. **12:10** *Dost. „[wyleję na dom Dawida i na mieszkańców Jerozolimy] ducha łaski i błagania”.

14 i wszystkie pozostałe rodziny, każda rodzina z osobną, osobno mężczyźni i kobiety”.

13 „W tym dniu dla domu Dawida i mieszkańców Jerozolimy zostanie wydrążona studnia, żeby mogli zostać oczyszczeni z grzechu i nieczystości^a.

2 „W tym dniu, oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów, „wymażę z tej ziemi imiona bożków^b i nie będzie się już o nich pamiętać. Usunę z niej proroków^c oraz ducha nieczystości. **3** A jeśli jakiś człowiek znów będzie prorokował, jego ojciec i matka, którzy dali mu życie, powiedzą do niego: „Umrzesz, bo wypowiadasz kłamstwa w imieniu Jehowy”. I zadadzą mu cios^{*} za to, że prorokował^d.

4 „W tym dniu każdy prorok zawstydy się swoich proroczych wizji. Nie będzie już nosił urzędowej szaty z sierści^e i wprowadzał w błąd. **5** Powie: „Nie jestem prorokiem, tylko rolnikiem. Gdy byłem młody, jeden człowiek kupił mnie jako niewolnika”. **6** A jeśli ktoś go zapyta: „Co to za rany masz na ciele^g?”, odpowie: „Te rany zadano mi w domu tych, którzy mnie kochają^h”.

7 „Mieczu, podnieś się na mojego pasterzaⁱ, na tego, który jest mi bliski^j – mówi Jehowa, Bóg Zastępów. „Uderz pasterza^j i niech trzoda^k się rozproszy^h. Skieruję swą rękę przeciw mało znaczącym^l”.

8 „I w całej tej ziemi, oświadcza Jehowa,

13:3 *Lub „przebiją go”. **13:6** *Dost. „między rękami”, czyli na piersiach albo na plecach. [#]Lub „w domu moich przyjaciół”. **13:7** *Lub „owce”.

ROZDZ. 13

a Eze 36:25, 29

b Wj 23:13

c Pwt 13:5

d Pwt 13:6-9
Pwt 18:20

e 2Kl 1:8
Mt 3:4

f Eze 34:23
Mi 5:4
Jn 10:11
Heb 13:20

g Iz 53:8
Dn 9:26
Dz 3:18

h Mt 26:31
Mt 26:55, 56
Mk 14:27, 50
Jn 16:32

szpalta 2

a Mal 3:2, 3

b Jer 30:22

ROZDZ. 14

c Eze 38:23
Jl 3:2, 14
Obj 16:14

d Wj 15:3
2Kn 20:15

e Łk 19:29
Dz 1:12

f Am 1:1

ZACHARIASZA 12:14 do 14:5

„dwie trzecie ludzi zostaną zniszczone, zginą, a jedna trzecia w niej pozostanie.

9 I sprawię, że ta jedna trzecia ludzi przejdzie przez ogień.

Oczyszczę ich, jak oczyszcza się srebro,

poddam ich próbie, jak poddaje się próbie złoto^a.

Będą zzywać mojego imienia,

a ja będę im odpowiadał.

Powiem: „To jest mój lud”^b,

a oni powiedzą: „Jehowa jest naszym Bogiem”^c”.

14 „Nadchodzi dzień, dzień Jehowy, gdy w twoich murach^{*} rozdzielią zdobyty w tobie łup. **2** „Na wojnę przeciw Jerozolimie zbiorę wszystkie narody. I miasto zostanie zdobyte, domy splądrowane, a kobiety zgwałcone. Połowa mieszkańców pójdzie na wygnanie. Ale reszta ludu nie zostanie wypędzona z miasta^d”.

3 „Jehowa wyruszy i będzie toczył wojnę z tymi narodami^e, tak jak zwykle walczy w dniu bitwy^f. **4** W tym dniu Jego stopy staną na Górze Oliwnej^g, leżącej naprzeciw Jerozolimy, od wschodu. I Góra Oliwna rozstąpi się w połowie, tak iż powstanie bardzo wielka dolina biegnąca ze wschodu^{*} na zachód^h. Połowa góry zostanie przesunięta na północ, a połowa na południe. **5** „I będziecie szukać schronienia w dolinie między moimi górami, bo będzie się ona rozciągać aż do Acel. Będziecie zmuszeni uciekać, tak jak uciekaliście z powodu trzęsienia ziemi za panowania judzkiego króla Uzzjaszaⁱ”.

14:1 *Chodzi o miasto z wersetu 2.

14:4 *Lub „od wschodu słońca”. [#]Dost. „ku morzu”.

Jehowa, mój Bóg, przybędzie razem ze wszystkimi świętymi^a.

6 „W tym dniu nie będzie cennego światła^b. Wszystko zastynie^c. **7** Stanie się on znany jako dzień Jehowy^c. Okaże się szczególnym dniem, w którym nie da się odróżnić dnia od nocy. Wieczorem będzie jasno. **8** W tym dniu z Jerozolimy wypłyną żywe wody^d—połowa w stronę morza wschodniego^{*e} i połowa w stronę morza zachodniego^{ff}. I będą płynąć latem i zimą. **9** A Jehowa zostanie Królem nad całą ziemią^g. W tym dniu Jehowa będzie jedynym Bogiem^h i Jego imię będzie jednoⁱ.

10 „Cała ta ziemia, od Geby^j po Rimmon^k leżący na południe od Jerozolimy, stanie się jak Araba^l. Jerzolima się podźwignie i będzie zamieszka^m, jej ludność osiedli się na swoim miejscu—od Bramy Beniaminaⁿ do Bramy Pierwszej i aż do Bramy Naróżnej oraz od Wieży Chananela^o aż po królewskie tłocznie winne^{*}. **11** Będzie zamieszkaⁿ i już nie zostanie skazana na zagładę^p. Będzie się w niej mieszkac bezpiecznie^q.

12 „A wszystkie narody, które wyruszą na wojnę z Jerozolimą, Jehowa dotknie taką plagą^r: Ciała ludzi zaczną gnić, gdy jeszcze będą się trzymać na nogach, będą im gnić oczy w oczodołach i język w ustach.

13 „W tym dniu Jehowa sprawi, że zapanuje wśród nich zamęt. Każdy z nich pochwyci swojego bliźniego i podniesie na niego rękę^{*s}. **14** Również Juda zaangażuje się w woj-

14:6 *Lub „zneruchomieje”, jakby skostniało z zimna. **14:8** *Chodzi o Morze Słone (Martwe). *Chodzi o Morze Wielkie (Śródziemne). **14:10** *Lub „kadzcie tłoczni”. **14:13** *Lub „i zaatakują siebie nawzajem”.

ROZDZ. 14

a Pwt 33:2
Jl 3:11
Judy 14

b Iz 13:9, 10
Am 5:18

c Jl 2:1
1Ts 5:2
2Pt 3:10

d Jer 17:13
Eze 47:1
Jl 3:18
Obj 21:6
Obj 22:1
Obj 22:17

e Pwt 3:17

f Joz 1:4

g Ps 97:1
Obj 19:6

h Pwt 6:4

i Iz 42:8
Iz 44:6

j 1Kl 15:22

k 1Kn 4:24, 32

l Pwt 1:7

m Jer 30:18

n Jer 37:13

o Neh 3:1
Jer 31:38

p Iz 60:18
Jer 31:40

q Jer 23:6
Jer 33:16

r 2Kl 19:34, 35
Jl 3:2

s Sdz 7:22
Eze 38:21

szpalta 2

a 2Kn 14:13
2Kn 20:25
Za 2:8, 9

b Iz 66:23

c Ps 86:9

d Kpl 23:34
Neh 8:14, 15

e Iz 60:12

f Wj 28:36
Wj 39:30

g 1Sm 2:13, 14

h Wj 25:29
Lb 4:7

i Eze 44:9

nę toczoną przeciw Jerozolimie. I zostanie zebrane bogactwo wszystkich okolicznych narodów—złoto, srebro i szaty w niezliczonej ilości^a.

15 „Plaga taka jak tamta spadnie też na konie, muły, wielbłądy i osły—na cały żywy inwentarz w obozach wrogów.

16 „A każdy, kto ocaleje ze wszystkich narodów nadciągających przeciwko Jerozolimie, będzie przybywał tam co roku^b, żeby oddać cześć^{*} Królowi, Jehowie, Bogu Zastępów^c, i obchodzić Święto Szałasów^d.

17 Gdyby ktoś spośród ludów ziemi nie przybył do Jerozolimy, żeby oddać cześć^{*} Królowi, Jehowie, Bogu Zastępów, to dla kogoś takiego nie będzie deszczu^e. **18** Również gdyby nie przybył tam naród egipski, nie spadnie na niego deszcz. Jehowa ześle na niego taką samą plagę jak na inne narody, które nie przyjdą obchodzić Święta Szałasów. **19** Właśnie taka będzie kara za grzech Egiptu i za grzech wszystkich innych narodów, które nie przyjdą obchodzić Święta Szałasów.

20 „W tym dniu na dzwoneczkach koni będą wypisane słowa: „Jehowa jest święty!”^{*f}. A kotły^{gg} w domu Jehowy będą jak czasze^h przed ołtarzem. **21** Każdy kocioł^{*i} w Jerozolimie i w Judzie stanie się święty i będzie należeć do Jehowy, Boga Zastępów. I wszyscy przychodzący składać ofiary będą używać niektórych z tych kotłów do gotowania. W tym dniu w domu Jehowy, Boga Zastępów, nie będzie już Kananejczyka^{””i}.

14:16, 17 *Lub „pokłonić się”. **14:20** *Lub „świętość należy do Jehowy!”. *Lub „garnki z szerokim otworem”. **14:21** *Lub „garnek z szerokim otworem”. *Możliwe też „kupca”.

MALACHIASZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Miłość Jehowy do Jego ludu (1-5)
Kapłani składają ofiary niskiej jakości (6-14)
Imię Boże będzie wielkie wśród narodów (11)</p> <p>2 Kapłani nie dopisują w pouczeniu ludu (1-9)
Kapłani mają stać na straży wiedzy (7)
Lud ponosi winę za bezpodstawne rozwody (10-17)
„Nienawidzę rozwodów” — mówi Jehowa (16)</p> <p>3 Prawdziwy Pan przybywa do swojej świątyni (1-5)
Posłaniec przymierza (1)</p> | <p>Zachęta do powrotu do Jehowy (6-12)
Jehowa się nie zmienia (6)
„Wróćcie do mnie, a ja wrócę do was” (7)
‘Przynieście całą dziesięcinę, a Jehowa zleje na was błogosławieństwa’ (10)
Prawy i niegodziwy (13-18)
Księga pamięci spisywana na polecenie Jehowy (16)
Różnica między człowiekiem prawym a niegodziwym (18)</p> <p>4 Przyjście Eliasza przed dniem Jehowy (1-6)
Zaświeci słońce prawości (2)</p> |
|---|---|

1 Obwieszczenie:
Słowa Jehowy dotyczące Izraela, przekazane za pośrednictwem Malachiasza*:

2 „Okazuję wam miłość”^a — mówi Jehowa.

Ale wy pytacie: „W jaki sposób okazujesz nam miłość?”.

„Czy Ezaw nie był bratem Jakuba?”^b — mówi Jehowa. „Ale ja pokochałem Jakuba, **3** a Ezawa znienawidziłem^c. Sprawilem, że jego góry opustoszały^d, jego dziedzictwo wydałem szakalom na pustkowiu”^e.

4 „Edom mówi: ‚Zostaliśmy rozgromieni, ale wrócimy i odbudujemy ruiny’. Dlatego Jehowa, Bóg Zastępów, oświadcza: ‚Oni będą budować, a ja będę burzył. I zostaną nazwani „krai-
ną niegodziwości” oraz „ludem, który Jehowa na zawsze potę-

1:1 *Imię to znaczy „mój posłaniec”.

ROZDZ. 1

a Pwt 10:15

b Rdz 25:25, 26

c Rz 9:13

d Jer 49:20
Jl 3:19

e Iz 34:10, 13

szpalta 2

a Iz 34:5
Abd 18

b Wj 20:12

c Wj 4:22

d Iz 1:2

e Eze 22:26

pił”^a. **5** Zobaczycie to na własne oczy i powiecie: „Niech Jehowa będzie wywyższany w ziemi Izraela””.

6 „Syn szanuje ojca^b, a sługa swojego pana. Skoro więc ja jestem ojcem^c, to czemu nie darzycie mnie należnym szacunkiem?^d I skoro jestem panem*, czemu się mnie nie boicie?” — Ja, Jehowa, Bóg Zastępów, zwracam się do was, kapłani, którzy gardzicie moim imieniem^e.

„Ale wy pytacie: „W jaki sposób gardzimy Twoim imieniem?””.

7 „Składacie na moim ołtarzu nieczysty pokarm”.

„Pytacie jeszcze: „W jaki sposób Cię znieważamy?””.

1:6 *Lub „wielkim panem”. ^aLub „nie traktujecie mnie z respektem”. 1:7 *Dośl. „chleb”.

„Mówicie: „Stół Jehowy^a zasługuje na pogardę”. **8** I gdy przyniosicie na ofiarę zwierzę ślepe, mówicie: „To nic złego”. Tak samo gdy przyniosicie zwierzę kulawe lub chore, mówicie: „To nic złego””^b.

„Spróbuj, proszę, złożyć taki dar swojemu namiestnikowi. Czy zyskasz jego uznanie? Czy okaże ci względy?” — pyta Jehowa, Bóg Zastępów.

9 „A teraz, proszę, idźcie zabiegać o przychylność^c Boga. Czy okażę wam względy, gdy złożycie mi takie ofiary?” — pyta Jehowa, Bóg Zastępów.

10 „Kto spośród was jest chętny zamykać drzwi?^c Przecież wy nawet ognia na moim ołtarzu nie zapalacie za darmo^d. Nie darzę was uznaniem”, mówi Jehowa, Bóg Zastępów, „i dar ofiarny z waszych rąk nie sprawia mi przyjemności”^e.

11 „Moje imię będzie wielkie wśród narodów — od wschodu aż do zachodu^f. I wszędzie na jego cześć będą spalane ofiary, czyste dary. Bo moje imię będzie wielkie wśród narodów”^g — oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów.

12 „Ale wy je^{*} bezczęście^h. Mówicie: „Stół Jehowy jest skalany, ofiary na nim to pokarm zasługujący na pogardę”ⁱ. **13** W dodatku narzekacie: „Co za mękal’ i pogardliwie prychacie” — mówi Jehowa, Bóg Zastępów. „Przynosisie zwierzęta zrabowane, kulawe i chore i składacie je w darze! Czy miałbym je przyjąć z waszych rąk?”^j — pyta Jehowa.

1:9 *Lub „błagać; ułagodzić oblicze”.

1:10 *Najwyraźniej chodzi o zamykanie drzwi w świątyni w ramach pełnionej w niej służby. **1:11** *Lub „od wschodu słońca aż do jego zachodu”. **1:12**

*Możliwe też „mnie”.

ROZDZ. 1

a Eze 41:21, 22
1Kor 10:21

b Kpl 22:20, 22
Pwt 15:21

c 2Kn 23:4

d Jer 6:13
Mi 3:11

e Iz 1:11
Jer 6:20

f Ps 113:3
Iz 45:6
Iz 59:19

g Ps 22:27
Sof 3:9
Mt 28:19
Obj 15:4

h Eze 22:26

i Mal 1:7

j Kpl 22:20, 22
Pwt 15:21
Pwt 17:1

szpalta 2

a Ps 47:2
Jer 10:10

b Obj 15:4

ROZDZ. 2

c Mal 1:6

d Kpl 26:14-17
Pwt 28:15

e Ag 1:11

f Jl 1:17

g Wj 40:12, 15
Lb 3:6
Lb 18:23
Eze 44:15, 16

h 2Kn 17:8, 9

i Wj 32:26

14 „Przeklęty jest człowiek przebiegły, który ma w swojej trzodzie zdrowego samca, ale gdy składa Jehowie jakiś ślub, ofiaruje Mu zwierzę ze skazą^{*}. Ja jestem wielkim Królem”^a, mówi Jehowa, Bóg Zastępów, „i moje imię będzie budzić wśród narodów lęk i respekt”^b.

2 „A teraz, kapłani, daję wam polecenie^c, **2** żebyście przysparzali chwały mojemu imieniu. Jeżeli nie usłuchacie, nie weźmiecie sobie tego do serca”, mówi Jehowa, Bóg Zastępów, „to ja sprowadzę na was przekleństwo^d, wasze błogosławieństwa zamienię w przekleństwo^e. Właściwie już zamieniłem je w przekleństwa, bo nie bierzecie sobie tego do serca”.

3 „Z waszego powodu zniszczę^{*} zasiane przez was ziarno^f, a na wasze twarze rzucę odchody^g zwierząt, które składacie w ofierze w czasie swoich świąt. I zostaniecie wyrzuceni razem z tymi odchodami. **4** Wtedy się przekonacie, że dałem wam to polecenie, żeby pozostało w mocy moje przymierze z Lewim”^g — mówi Jehowa, Bóg Zastępów.

5 „Moje przymierze z nim oznaczało dla niego życie i pokój, a także bojaźń^{*} przede mną. I bał się mnie. Moje imię budziło w nim lęk i respekt. **6** Na jego ustach było prawo prawdy^h, w jego słowachⁱ nie doszukało się nic nieprawego. Żył^a ze mną w pokoju i prawościⁱ i wielu zawrócił ze złej drogi. **7** Bo kapłan ma stać na straży wiedzy^{*}, lud ma od niego ocze-

1:14 *Lub „mizerne”. **2:3** *Dost. „zgromię”. *Lub „zawartość jelit”. **2:5** *Lub „respekt; szacunek”. **2:6** *Lub „nauczał prawdy”. *Lub „na jego wargach”. *Dost. „chodził”. **2:7** *Lub „wargi kapłana mają strzec wiedzy”.

kiwać pouczeń^a, ponieważ jest on posłańcem Jehowy, Boga Zastępów.

8 „Ale wy zeszlście na manowce. I sprawiliście, że wielu się potyka i nie przestrzega prawa^b. Złamaliście przymierze, które zawarłem z Lewim^c—mówi Jehowa, Bóg Zastępów. **9** „Dlatego ja poniżej was w oczach całego ludu, sprawię, że będziecie w pogardzie. Bo nie trzymaliście się moich dróg, lecz byliście stronniczy w stosowaniu prawa^d.

10 „Czy wszyscy nie mamy jednego ojca?^e Czy nie stworzył nas jeden Bóg? Czemu więc zachowujemy się nielojalnie^f wobec siebie nawzajem^f, bezczeszcząc przymierze zawarte z naszymi przodkami? **11** Nielojalnie postępuje się w Judzie, w Izraelu i w Jeruzolimie czyni się coś obrzydliwego. Bo mieszkańcy Judy bezczeszczą świętość Jehowy^g—którą On tak kocha—i poślubiają czciocielki^h cudzoziemskiego boga^h. **12** Jehowa usunie z namiotów Jakuba każdego, kto tak czyni, bez względu na to, kim on jestⁱ, nawet jeśli składa dary ofiarne Jehowie, Bogu Zastępówⁱ.

13 „Jest jeszcze inna^j rzecz, której się dopuszczacie. Przez nią ołtarz Jehowy jest pokryty łzami, słyhać przy nim płacz i wzdychanie, wskutek czego nie zwraca On już uwagi na wasze dary ofiarne, niczego z waszych rąk nie przyjmuje z uznaniem^j. **14** Ale wy pytacie: „Dlaczego?”.

2:7 ^aLub „na jego ustach lud ma szukać prawa”. 2:8 ^aMożliwe też „potyka się przez wasze pouczenia”. 2:10, 14-16 ^aLub „zdradziecko”. 2:11 ^aDosł. „córke”. 2:12 ^aDosł. „[usunie z namiotów Jakuba] tego, kto czuwa, i tego, kto odpowiada”. 2:13 ^aDosł. „druga”.

ROZDZ. 2

a Pwt 24:8
2Kn 15:3
Neh 8:7, 8
Eze 44:23, 24

b Łk 11:52

c Neh 13:29

d Kpl 19:15
Pwt 1:17
Pwt 16:19

e Mal 1:6
1Ko 8:6

f Neh 5:8

g Kpl 20:26

h Pwt 7:1, 3
Sdz 3:5, 6
1Ki 11:1, 2
Neh 13:23

i 1Sm 15:22

j Prz 21:27

szpalta 2

a Prz 5:18-20
Mt 19:4-6

b Rdz 2:24
Mt 5:32
Mt 19:8, 9
Mk 10:5-9

c Mal 2:10

d Iz 1:14, 15

e Eze 18:29

ROZDZ. 3

f Mt 3:1-3
Mt 11:7, 10
Mk 1:2-4
Łk 1:76
Jn 1:6, 23
Jn 3:28

g Ps 11:4

h Iz 1:25
Jer 2:22

Dlatego, że sam Jehowa był świadkiem między tobą a żoną, którą poślubiłeś w młodości—twoją partnerką, żoną związaną z tobą przymierzem^a—a ty postąpiłeś wobec niej nielojalnie^a. **15** Jednak znaleźli się i tacy, którzy tego nie zrobili, bo mieli resztkę ducha Bożego. Czego pragnęli? Potomstwa wiernego Bogu. Strzeżcie więc swojego ducha^a i niech nikt z was nie postępuje nielojalnie^a wobec żony poślubionej w młodości. **16** Bo ja nienawidzę^a rozwodów^b—mówi Jehowa, Bóg Izraela. „I nienawidzę tego, kto dopuszcza się przemocy^a”—mówi Jehowa, Bóg Zastępów. „Strzeżcie więc swojego ducha i nie postępujcie nielojalnie^a”.

17 „Zmęczycie Jehowę swoimi słowami^d. Ale pytacie: „Czym Go zmęczylimy?”. Tym, że mówicie: „Každy, kto czyni złe, jest w oczach Jehowy dobry i cieszy się Jego uznaniem^e, albo tym, że pytacie: „Gdzie jest sprawiedliwy Bóg?””.

3 „Wysłałem swojego posłańca, żeby oczyścił^a drogę przede mną^f. I nagle do swojej świątyni przybędzie prawdziwy Pan, którego szukacie^g. Przyjdzie też posłaniec przymierza, którego z radością wyczekujecie. Przyjdzie na pewno^h—mówi Jehowa, Bóg Zastępów.

2 „Ale kto przetrwa dzień jego przyjścia, kto się ostoja, gdy on się pojawi? Będzie on jak ogień w piecu hutniczym i jak ług^h używany do prania. **3** Usiądzie

2:14 ^aLub „twoją prawowitą żoną”.

2:15 ^aCzyli swoich skłonności, nastawienia umysłu. 2:16 ^aDosł. „On nienawidzi”. ^aLub „kto pokrywa swą szatę przemocą”. 3:1 ^aLub „przygotował”. 3:2 ^aLub „mydło”.

jak wytapiać metali, jak czyścić srebro^a i będzie oczyszczał synów Lewiego. Będzie ich oczyszczał jak złoto i srebro i staną się dla Jehowy ludem składającym dary ofiarne w prawości.

4 I dary ofiarne składane w Judzie i Jerozolimie rzeczywiście będą sprawiać Jehowie przyjemność*—jak w przeszłości, jak za dawnych lat^b.

5 „Przyjdę was osądzić i szybko wystąpię jako świadek przeciw uprawiającym czary^c i dopuszczającym się cudzołóstwa, przeciw tym, którzy składają fałszywe przysięgi^d, i tym, którzy oszukują wynajętych pracowników^e, wdowy i sieroty^f, jak również przeciw tym, którzy odmawiają pomocy^g cudzoziemcom^g. Tacy się mnie nie boją”—mówi Jehowa, Bóg Zastępów.

6 „Ja jestem Jehowa. Ja się nie zmieniam^h. Wasz kres nie nadszedł jeszcze dlatego, że jesteście potomkami Jakuba.

7 Od czasów swoich przodków odstępujecie od moich przepisów, nie przestrzegacie ichⁱ. Wróćcie do mnie, a ja wrócę do was^j”—mówi Jehowa, Bóg Zastępów.

Ale wy pytacie: „Jak to mamy wrócić?”.

8 „Czy zwykły człowiek może okradać Boga? Ale wy mnie okradacie”.

I pytacie: „Jak to Cię okradamy?”.

„Zaniedbując składanie dzieścin i darów ofiarnych. **9** Okradacie mnie—tak, cały naród to robi—dlatego z całą pewnością ciążą na was przekleństwo*.

3:4 *Lub „zadowolenie”. 3:5 *Dosl. „chłopca bez ojca”. *Lub „praw”. 3:6 *Lub „ja też nie zmieniłem”. 3:9 *Możliwe też „przeklinacie mnie przekleństwem”.

ROZDZ. 3

a Ps 66:10
Prz 25:4
Za 13:9

b 2Kn 7:1

c Pwt 18:10, 12

d Wj 20:7

e Prz 14:31
Jak 5:4

f Pwt 24:17
Iz 1:17
Jak 1:27

g Wj 23:9
Za 7:10

h Iz 43:10
Iz 46:4
Jak 1:17

i Pwt 9:7
Dz 7:51

j Jer 3:12
Za 1:3
Jak 4:8

szpalta 2

a Kpl 27:30
Pwt 14:28

b 2Kn 31:11
Neh 12:44
Neh 13:10

c Pwt 28:12

d Kpl 26:10
2Kn 31:10
Prz 3:9, 10

e Pwt 11:14
Za 8:12

f Iz 61:9

g Mal 1:6

h Hi 21:14, 15
Ps 73:13, 14
Iz 58:3
Sof 1:12

i Jer 12:1

j Iz 26:8

k Ps 56:8
Ps 69:28

10 Przynieście do spichlerza całą dziesięcinę^a, żeby w moim domu była żywność^b, i proszę, poddajcie mnie próbie”, mówi Jehowa, Bóg Zastępów, „żeby się przekonać, czy nie otworzę wam upustów nieba^c i nie zleję na was tylu błogosławieństw, że niczego nie będzie wam brakować^d”.

11 „Ze względu na was nie pozwolę szkodnikom* pożreć pól waszej ziemi, a w waszych winnicach nie zabraknie owoców^e—mówi Jehowa, Bóg Zastępów.

12 „I wszystkie narody uznają was za szczęśliwych^f, bo wasz kraj będzie budził zachwyt”—oświadcza Jehowa, Bóg Zastępów.

13 „Wypowiadacie przeciwko mnie harde słowa”—mówi Jehowa.

Ale pytacie: „Co takiego możemy między sobą przeciwko Tobie?”^g.

14 „Mówicie: „Nie warto służyć Bogu^h. Co nam z tego, że wypełniamy obowiązki wobec Jehowy, Boga Zastępów, i że chodzimy smutni? **15** Według nas to zuchwali są szczęśliwi. Dobrze się wiedzie postępującym niegodziwieⁱ. Ośmielają się wystawiać Boga na próbę i uchodzi im to płazem”.

16 W tym samym czasie również bojący się Jehowy rozmawiali między sobą, każdy ze swoim bliźnim, a Jehowa zwracał na to uwagę i słuchał. I Jehowa polecił, żeby imiona tych, którzy się Go boją i rozmyślają o Jego imieniu^j, zostały zapisane w księdze pamięci^k.

17 „W dniu, w którym przystąpię do działania, uczynię ich

3:11 *Dosl. „pożerającemu”. 3:16 *Możliwe też „ceniającego Jego imię”.

swoją szczególną* własnością^a, mówi Jehowa, Bóg Zastępów, „staną się moimi^b. Okażę im współczucie, jak ojciec okazuje współczucie swojemu posłusznemu synowi^c. **18** I znów zobaczycie różnicę między człowiekiem prawym a niegodziwym^d, między tym, który służy Bogu, a tym, który Mu nie służy”.

4 „Nadchodzi dzień palący jak piec^e i wszyscy zuchwali, wszyscy postępujący niegodziwie staną się jak słoma. Ten dzień ich pochłonie”, mówi Jehowa, Bóg Zastępów, „nie pozostanie po nich ani korzeń, ani gałązka. **2** Ale dla was, którzy darzycie szacunkiem moje imię*, zaświeci słońce prawości i jego promienie^f was uzdrowią. Bę-

3:17 *Lub „drogocenną”. **4:2** *Lub „boicie się mojego imienia”. ^fDosł. „skrzydła”.

ROZDZ. 3

a Iz 62:3
1Pt 2:9

b Jer 31:33

c Ps 103:13

d Ps 58:10, 11

ROZDZ. 4

e Sof 2:2
2Pt 3:7

szpalta 2

a Pwt 4:5

b Jl 2:31
Dz 2:20
2Pt 3:10

c Mt 11:13, 14
Mk 9:11, 12

d Łk 1:17

dziecie wtedy skakać jak tuczne cielęta”.

3 „I podepczecie niegodziwych, bo w dniu, w którym przystąpię do działania, staną się oni jak pył pod waszymi stopami” – mówi Jehowa, Bóg Zastępów.

4 „Pamiętajcie o Prawie mojego sługi Mojżesza, o przepisach i rozporządzeniach, które przekazałem mu na Horebie dla całego Izraela^a.

5 „Zanim nadejdzie wielki, budzący lęk dzień Jehowy^b, posłę do was proroka Eliasza^c. **6** On sprawi, że serca ojców staną się jak serca synów^d, a serca synów jak serca ojców* – żebym nie przyszedł zniszczyć ziemi, żebym nie przeznaczył jej na zagładę”.

4:6 *Lub „zawróci serca ojców ku synom, a serca synów ku ojcom”.

(Koniec przekładu Pism Hebrajsko-Aramejskich.
Dalej przekład Chrześcijańskich Pism Greckich)

EWANGELIA WEDŁUG

MATEUSZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Rodowód Jezusa Chrystusa (1-17)
Narodziny Jezusa (18-25)</p> <p>2 Wizyta astrologów (1-12)
Ucieczka do Egiptu (13-15)
Herod zabija małych chłopców (16-18)
Powrót i osiedlenie się w Nazarecie (19-23)</p> <p>3 Działalność Jana Chrzciciela (1-12)
Chrzest Jezusa (13-17)</p> <p>4 Diabeł kusi Jezusa (1-11)
Jezus zaczyna głosić w Galilei (12-17)
Powołanie pierwszych uczniów (18-22)
Jezus głosi, naucza i uzdrowia ludzi (23-25)</p> <p>5 KAZANIE NA GÓRZE (1-48)
Jezus zaczyna nauczać na górze (1, 2)
Dziewięć zapowiedzi szczęścia (3-12)
Sól i światło (13-16)
Jezus ma spełnić Prawo (17-20)
Pouczenia na temat gniewu (21-26), cudzołóstwa (27-30), rozvodu (31, 32), przysięgania (33-37), brania odwetu (38-42), miłości do nieprzyjaciół (43-48)</p> <p>6 KAZANIE NA GÓRZE (1-34)
Nie afiszujcie się prawością (1-4)
Jak się modlić (5-15)
Modlitwa wzorcowa (9-13)
Postczenie (16-18)
Skarby na ziemi i w niebie (19-24)
„Prześcieście się zamartwiać” (25-34)
„Stale szukajcie najpierw Królestwa” (33)</p> <p>7 KAZANIE NA GÓRZE (1-27)
„Prześcieście osądzać” (1-6)
Stale proście, szukajcie i pukajcie (7-11)
Złota Reguła (12)
Ciasna brama (13, 14)
Rozpoznani po owocach (15-23)
Dom na skale, dom na piasku (24-27)
Tłumy ogromnie zdumione nauczaniem Jezusa (28, 29)</p> <p>8 Uzdrawienie trędowatego (1-4)
Wiara setnika (5-13)</p> | <p>Jezus uzdrowia wielu w Kafarnaum (14-17)
Co to znaczy chodzić za Jezusem (18-22)
Jezus ucisza burzę (23-27)
Jezus posyła demony w świnie (28-34)</p> <p>9 Jezus uzdrowia sparaliżowanego (1-8)
Jezus powołuje Mateusza (9-13)
Pytanie o post (14-17)
Córka Jaira; kobieta dotyka szaty Jezusa (18-26)
Jezus uzdrowia niewidomych i niemego (27-34)
„Żniwa są wielkie, ale pracowników mało” (35-38)</p> <p>10 12 apostołów (1-4)
Wskazówki co do służby (5-15)
Uczniów czekają prześladowania (16-25)
Bójcie się Boga, nie człowieka (26-31)
Nie pokój, tylko miecz (32-39)
Przyjmowanie uczniów Jezusa (40-42)</p> <p>11 Jezus chwali Jana Chrzciciela (1-15)
Potępienie niewrażliwego pokolenia (16-24)
Jezus wysławia Ojca za okazanie względów pokornym (25-27)
Jarzmo Jezusa zapewnia pokrzepienie (28-30)</p> <p>12 Jezus Panem szabatu (1-8)
Uzdrowienie człowieka z bezwładną ręką (9-14)
Ukochany sługa Boży (15-21)
Wypędzanie demonów duchem świętym (22-30)
Grzech niewybaczalny (31, 32)
„Drzewo poznaje się po owocach” (33-37)
Znak Jonasza (38-42)
Kiedy nieczysty duch powraca (43-45)
Matka i bracia Jezusa (46-50)</p> <p>13 PRZYKŁADY DOTYCZĄCE KRÓLESTWA (1-52)
Siewca (1-9)
Dlaczego Jezus używał przykładów (10-17)
Wyjaśnienie przypowieści o siewcy (18-23)</p> |
|---|---|

- Pszenica i chwasty (24-30)
 Ziarno gorczycy i zakwas (31-33)
 Używanie przykładów spełnieniem
 proroctwa (34, 35)
 Wyjaśnienie przypowieści o pszenicy
 i chwastach (36-43)
 Ukryty skarb i cenna perła (44-46)
 Sieć (47-50)
 Skarby nowe i stare (51, 52)
 Jezus odrzucony w rodzinnych
 stronach (53-58)
- 14 Ścięcie Jana Chrzciciela (1-12)
 Jezus karmi 5000 (13-21)
 Jezus chodzi po wodzie (22-33)
 Uzdrawianie w Genenezarecie (34-36)
- 15 Jezus gani ludzkie tradycje (1-9)
 To, co nieczyste, pochodzi
 z serca (10-20)
 Wielka wiara Fenicjanki (21-28)
 Jezus uzdrawia ludzi z różnych
 chorób (29-31)
 Jezus karmi 4000 (32-39)
- 16 Prośba o znak (1-4)
 Zakwas faryzeuszów i saduceuszów (5-12)
 Klucze Królestwa (13-20)
 Zbór zbudowany na skale (18)
 Jezus zapowiada swoją śmierć (21-23)
 Co to znaczy być uczniem Jezusa (24-28)
- 17 Przemienienie Jezusa (1-13)
 Wiara jak ziarno gorczycy (14-21)
 Jezus znowu zapowiada swoją
 śmierć (22, 23)
 Podatek zapłacony monetą z pyszczką
 ryby (24-27)
- 18 Największy w Królestwie (1-6)
 Co prowadzi do upadku (7-11)
 Przykład o zabłąkanej owcy (12-14)
 Jak pozyskać brata (15-20)
 Przypowieść o bezlitosnym
 niewolniku (21-35)
- 19 Małżeństwo i rozwód (1-9)
 Dar stanu wolnego (10-12)
 Jezus błogosławi dzieci (13-15)
 Pytanie młodego bogacza (16-24)
 Ofiary na rzecz Królestwa (25-30)
- 20 Pracownicy w winnicy i jednakowe
 wynagrodzenie (1-16)
 Jezus znowu zapowiada swoją
 śmierć (17-19)
- Prośba o zaszczytne miejsca
 w Królestwie (20-28)
 Jezus okupem za wielu (28)
 Uzdrawienie dwóch niewidomych (29-34)
- 21 Tryumfalny wjazd Jezusa
 do Jerozolimy (1-11)
 Jezus oczyszcza świątynię (12-17)
 Jezus przeklina drzewo figowe (18-22)
 Kto dał Jezusowi władzę (23-27)
 Przypowieść o dwóch synach (28-32)
 Przypowieść o niegodziwych
 hodowcach (33-46)
 Wieńczący kamień narożny
 odrzucony (42)
- 22 Przypowieść o uczcie weselnej (1-14)
 Bóg a Cezar (15-22)
 Pytanie dotyczące
 zmartwychwstania (23-33)
 Dwa najważniejsze przykazania (34-40)
 Czy Chrystus jest synem
 Dawida? (41-46)
- 23 Nie postępujcie jak uczeni w piśmie
 i faryzeusze (1-12)
 Biada uczonym w piśmie
 i faryzeuszom (13-36)
 Jezus ubolewa nad Jerozolimą (37-39)
- 24 ZNAK OBECNOŚCI CHRYSTUSA (1-51)
 Wojny, głód, trzęsienia ziemi (7)
 Głoszenie dobrej nowiny (14)
 Wielki ucisk (21, 22)
 Znak Syna Człowieczego (30)
 Drzewo figowe (32-34)
 Jak za dni Noego (37-39)
 „Stale czuwajcie” (42-44)
 Wierny niewolnik
 i zły niewolnik (45-51)
- 25 ZNAK OBECNOŚCI CHRYSTUSA (1-46)
 Przypowieść o 10 dziewicach (1-13)
 Przypowieść o talentach (14-30)
 Owce i kozy (31-46)
- 26 Kapłani spiskują, żeby zabić Jezusa (1-5)
 Pachnący olejek wylany na głowę
 Jezusa (6-13)
 Ostatnia Pascha i zapowiedź
 zdrady (14-25)
 Ustanowienie Wieczerzy Pańskiej (26-30)
 Zapowiedź zaparcia się Piotra (31-35)
 Jezus modli się w Getsemani (36-46)
 Aresztowanie Jezusa (47-56)
 Proces przed Sanhedrynem (57-68)
 Piotr zapiera się Jezusa (69-75)

- 27 Jezus odprowadzony do Piłata (1, 2)
 Judasz się wiesza (3-10)
 Jezus przed Piłatem (11-26)
 Publicznie wyśmiany (27-31)
 Przybity do pała na Golgocie (32-44)
 Śmierć Jezusa (45-56)

Pochowanie Jezusa (57-61)
 Zabezpieczenie grobu (62-66)

- 28 Wskrzeszenie Jezusa (1-10)
 Żołnierze przekupieni, żeby
 kłamali (11-15)
 Zadanie pozyskiwania uczniów (16-20)

1 Rodowód* Jezusa Chrystusa^a, syna Dawida^a, syna Abrahama^b:

- 2** Abraham został ojcem
 Izaaka^c;
 Izaak został ojcem Jakuba^d;
 Jakub został ojcem
 Judy^e i jego braci;

- 3** Juda został ojcem
 Pereca i Zeracha^f,
 urodzonych przez Tamar;
 Perc został ojcem
 Checrona^g;

Checron został ojcem
 Rama^h;

- 4** Ram został ojcem
 Amminadaba;
 Amminadab został ojcem
 Nachszonaⁱ;

Nachszon został ojcem
 Salmona^j;

- 5** Salmon został ojcem Boaza,
 urodzonego przez Rachab^k;
 Boaz został ojcem Obeda,
 urodzonego przez Rut^k;
 Obed został ojcem Jessego^l;

- 6** Jesse został ojcem
 Dawida^m, króla.
 Dawid został ojcem
 Salomonaⁿ, urodzonego
 przez żonę Uriasza;

- 7** Salomon został ojcem
 Rechoboama^o;
 Rechoboam został ojcem
 Abijasza;
 Abijasza został ojcem Asy^p;

1:1 *Lub „księga dziejów”. ^aLub „Mesjasza; Pomazańca”.

ROZDZ. 1

- a 1Kn 17:11
 Mt 9:27
 Łk 1:32, 33
 b Rdz 22:18
 c Rdz 21:3
 d Rdz 25:26
 1Kn 1:34
 e Rdz 29:35
 f Rdz 38:29, 30
 g Rut 4:18-22
 h 1Kn 2:9
 i 1Kn 2:10, 11
 j Joz 2:1
 k Rut 4:13
 l 1Kn 2:12
 m 1Kn 2:13, 15
 n 2Sm 12:24
 1Kn 3:5
 o 1Kl 11:43
 p 1Kn 3:10-19
 2Kn 14:1

szpalta 2

- a 1Kl 15:24
 b 2Kn 21:1
 c 2Kl 15:32
 d 2Kl 15:38
 e 2Kl 18:1
 f 2Kl 20:21
 g 2Kn 33:20
 h 2Kl 21:24
 i 2Kl 23:34
 j 1Kn 3:15, 16
 k 2Kl 24:12, 15
 2Kn 36:9, 10
 l Ezd 3:2
 Neh 12:1

- 8** Asa został ojcem
 Jehoszafata^a;
 Jehoszafat został ojcem
 Jehorama^b;
 Jehoram został ojcem
 Uzzjasza;

- 9** Uzzjasz został ojcem
 Jotama^c;
 Jotam został ojcem
 Achaza^d;
 Achaz został ojcem
 Ezechiasza^e;

- 10** Ezechiasz został ojcem
 Manasses^f;
 Manasses został ojcem
 Amona^g;
 Amon został ojcem
 Jozjasza^h;

- 11** Jozjaszⁱ został ojcem
 Jechoniaszaⁱ i jego braci
 w okresie* uprowadzenia
 do Babilonu^k.

- 12** Po uprowadzeniu do Babilonu Jechoniasz został
 ojcem Szealtielⁱ;
 Szealtiel został ojcem
 Zerubbabela^j;

- 13** Zerubbabel został ojcem
 Abiuda;
 Abiud został ojcem
 Eliakima;

- Eliakim został ojcem Azora;
14 Azor został ojcem Cadoka;
 Cadok został ojcem Achima;
 Achim został ojcem Eliuda;

1:11 *Najwyraźniej chodzi tu o okres obejmujący czas przed niewolą babilońską.

15 Eliud został ojcem Eleazara;
Eleazar został ojcem
Mattana;

Mattan został ojcem Jakuba;
16 Jakub został ojcem Józefa,
męża Marii, która urodziła
Jezusa^a nazywanego
Chrystusem^b.

17 Tak więc od Abrahama aż
do Dawida było w sumie 14 po-
koleń, od Dawida aż do uprowa-
dzenia do Babilonu—14 pokoleń,
od uprowadzenia do Babilonu aż
do Chrystusa—14 pokoleń.

18 A z narodzinami Jezusa
Chrystusa było tak: Jego matka,
Maria, była zaręczona z Józefem.
Jednak zanim się pobrali, okaza-
ło się, że jest w ciąży za sprawą
ducha świętego^c. **19** A ponie-
waż Józef, jej narzeczony*, był
prawy i nie chciał z niej zrobić
publicznego widowiska, zamie-
rzał potajemnie zerwać zaręczy-
ny^d. **20** Gdy już to przemyślał,
ukazał mu się we śnie anioł Je-
howy* i powiedział: „Józefie, sy-
nu Dawida, nie bój się ożenić
z Marią, swoją narzeczoną^e, bo
zaszła w ciążę za sprawą du-
cha świętego^e. **21** I urodzi sy-
na, a ty masz mu nadać imię
Jezus^f, bo on wybawi swój lud
od grzechów^g. **22** A to wszyst-
ko stało się po to, żeby się speł-

1:18 *Lub „czynnej siły Bożej”. **1:19**
*Dosl. „mąż”. Zgodnie z żydowskim
zwyczajem mężem nazywano też narze-
czonego. *Dosl. „rozwieść się z nią”.
Zgodnie z żydowskim zwyczajem do ze-
rwania zaręczyn potrzebny był roz-
wód. **1:20** *To pierwsze z 237 miejsc
w tym przekładzie, w których imię Bo-
że, Jehowa, występuje w tekście głów-
nym Chrześcijańskich Pism Greckich.
Zob. *Dodatek A5*. *Dosl. „nie bój się
wziąć Marii, swojej żony, do domu”.
Zgodnie z żydowskim zwyczajem żoną
nazywano też narzeczoną. **1:21** *Od-
powiednik hebr. imienia Jeszua, inaczej
Jehoszua, które znaczy „Jehowa jest wy-
bawieniem”.

ROZDZ. 1

a Mt 13:55
Mk 6:3

b Łk 3:23-38

c Łk 1:35

d Pwt 24:1

e Łk 1:35

f Mt 1:25
Łk 1:31

g Łk 2:30
Jn 1:29
Dz 4:12
Dz 5:31
Ef 1:7
Heb 7:25
1Pt 2:24

szpalta 2

a Iz 7:14

b Iz 8:8, 10

c Łk 2:7

d Łk 2:21

ROZDZ. 2

e Mi 5:2
Łk 2:4

f Łk 1:5

g Mt 27:37

h Jn 7:42

i 2Sm 5:2
Mi 5:2

niły słowa, które Jehowa* wypo-
wiedział przez swojego proroka:
23 „Dziewica zajdzie w ciążę i
urodzi syna, i nadadzą mu imię
Immanuel^a, co znaczy „z nami
jest Bóg^b”.

24 Wtedy Józef się obudził
i zrobił tak, jak mu polecił anioł
Jehowy*, i ożenił się z Marią^c.
25 Ale z nią nie współżył, dopó-
ki nie urodziła syna^c. I nadał mu
imię Jezus^d.

2 Jezus urodził się w Betle-
jem^e Judejskim za dni kró-
la Heroda^f. Po jego narodzi-
nach do Jerozolimy przybyli
astrologdzy^g ze Wschodu **2** i py-
tali: „Gdzie jest ten król Żydów,
który się urodził?^g Zobaczyli-
śmy na Wschodzie jego gwiazdę
i przyszliśmy złożyć mu hołd^h”.

3 Gdy król Herod to usłyszał,
przestraszył się, a z nim ca-
ła Jerozolima. **4** Zebrał więc
wszystkich naczelnych kapła-
nów oraz uczonych w piśmie*
spośród ludu i zaczął ich wy-
pytywać, gdzie miał się urodzić
Chrystus^h. **5** Odpowiedzieli mu:
„W Betlejem^h Judejskim, bo pro-
rok napisał: **6** „A ty, Betlejem
w ziemi Judy, wcale nie je-
steś najmniej znaczącym miast-
em wśród władających* Judą,
bo z ciebie będzie pochodził
władca, który zostanie paster-
zem mojego ludu, Izraelaⁱ”.

7 Wtedy Herod potajemnie
wezwał astrologów i dokładnie
ich wypytał o czas ukazania się
tej gwiazdy. **8** Następnie skie-
rował ich do Betlejem, mówiąc:
„Idźcie i dobrze poszukajcie

1:22, 24 *Zob. *Dodatek A5*. **1:24**
*Dosl. „wziął swoją żonę do do-
mu”. **2:1** *Chodzi o Heroda Wielkie-
go. Zob. *Słowniczek pojęć*. *Lub
„magowie”. **2:2** *Lub „pokłon”. **2:4**
*Zob. *Słowniczek pojęć*. *Lub „Me-
sjasz; Pomazaniec”. **2:6** *Lub „wśród
władców”.

tego dziecka, a gdy je znajdziecie, powiadomcie mnie o tym, żebym i ja mógł pójść i złożyć mu hołd". **9** Oni więc po wysłuchaniu króla ruszyli w drogę. A gwiazda, którą wcześniej widzieli na Wschodzie^a, przesuwała się przed nimi, aż się zatrzymała nad miejscem, gdzie było dziecko. **10** Kiedy zauważyli, że się zatrzymała*, bardzo się ucieszyli. **11** A gdy weszli do domu, zobaczyli dziecko z jego matką, Marią. Wtedy upadli i złożyli mu hołd*. Otworzyli też skrzynki ze skarbami i dali mu w prezencie dary: złoto, kadzidło[#] i mirrę. **12** Ponieważ jednak otrzymali we śnie Boskie ostrzeżenie^b, żeby nie wracali do Heroda, udali się do swojego kraju inną drogą.

13 Gdy już odeszli, Józefowi ukazał się we śnie anioł Jehowy*^c i powiedział: „Wstań, weź dziecko oraz jego matkę i uciekaj do Egiptu. Pozostań tam, aż ci dam znać, bo Herod zaraz zacznie szukać dziecka, żeby je zabić”. **14** Józef więc wstał, wziął w nocy dziecko oraz jego matkę i ruszył do Egiptu. **15** Pozostał tam aż do śmierci Heroda. Tak spełniły się słowa, które Jehowa* wypowiedział przez swego proroka: „Z Egiptu wezwałem swojego syna”^d.

16 Wtedy Herod, widząc, że astrolodzy go przechytrzyli, wpadł we wściekłość i kazał pozabijać w Betlejem oraz w całej jego okolicy wszystkich chłopców w wieku dwóch lat i poniżej—stosownie do ram czasowych, które starannie ustalił, wypytując astrolodgów^e. **17** Spełniły się wte-

2:10 *Dosł. „na widok gwiazdy”. 2:11 *Lub „pokłon”. [#]Chodzi o oliwanum, gumożywiec z kadzidłowca. 2:13, 15, 19; 3:3 *Zob. Dodatek A5.

ROZDZ. 2

a Mt 2:2

b Mt 2:22

c Mt 1:20
Mt 2:19

d Oz 11:1

e Mt 2:7

szpalta 2

a Rdz 35:19

b Jer 31:15

c Mt 1:20

d Mt 2:12

e Mk 1:9
Łk 2:39

f Jn 1:45

g Iz 11:1
Iz 53:2
Jer 23:5
Za 3:8

ROZDZ. 3

h Jn 1:6

i Mk 1:3, 4
Łk 3:3-6

j Mt 4:17

k Mk 1:2
Jn 1:23

l Iz 40:3

m 2Kl 1:8

n Mk 1:6

o Mk 1:5

p Mk 1:9

dy słowa przekazane przez proroka Jeremiasza: **18** „W Ramie usłyszano głos, płacz i wielki lament. To Rachela^a opłakuje swoje dzieci i nie daje się pocieszyć, bo już ich nie ma”^b.

19 Kiedy Herod umarł, Józefowi przebywającemu w Egipcie ukazał się we śnie anioł Jehowy*^c **20** i powiedział: „Wstań, weź dziecko oraz jego matkę i wyrusz do ziemi Izraela, bo ci, którzy czyhali na życie* dziecka, już umarli”. **21** Józef więc wstał, wziął dziecko oraz jego matkę i wrócił do ziemi Izraela. **22** Ale bał się iść do Judei, bo usłyszał, że tron po swoim ojcu, Herodzie, objął tam Archelaus. Ponadto otrzymał we śnie Boskie ostrzeżenie^d, dlatego udał się na terytorium Galilei^e. **23** I zamieszkał w mieście Nazaret^f, żeby się spełniły słowa przekazane przez proroków: „Będzie* zwany Nazarejczykiem”^g.

3 W tamtych dniach na Pustkowie Judejskie przyszedł Jan^h Chrzciciel i głosił: **2** „Okażcie skruchę, bo przybliżyło się Królestwo Niebios”ⁱ. **3** To właśnie Jana dotyczyły słowa przekazane przez proroka Izajasza^k: „Oto głos tego, który woła na pustkowiu: „Przygotujcie drogę Jehowie*! Prostujcie dla Niego szlaki”^l. **4** Jan nosił ubranie z wielbłądziej sierści i przepasywał się skórzanym pasem^m. Żywił się szarańczą oraz dzikim miodemⁿ. **5** I przychodzili do niego ludzie z Jerozolimy i całej Judei oraz całej krainy nad Jordanem^o. **6** Otwarcie wyznawali swoje grzechy, a on chrzczył* ich w Jordanie^p.

2:20 *Lub „duszę”. 2:23 *Chodzi o Chrystusa. [#]Prawdopodobnie od hebr. słowa oznaczającego „latorośl”. 3:6 *Lub „zanurzał”.

7 Gdy zobaczył wielu faryzeuszów i saduceuszów^a przychodzących do chrztu, odezwał się do nich: „Pomoiście żmijowcy^b, kto was ostrzegł, żebyście uciekali przed nadchodzącym gniewem?^c 8 Wydawajcie owoce świadczące o skrzesze. 9 Niech się wam nie zdaje, że możecie sobie mówić: „Naszym ojcem jest Abraham^d. Bo zapewniam was, że Bóg potrafi wzbudzić Abrahami^e dzieci z tych kamieni. 10 Siekiera już jest przyłożona do korzeni drzew, dlatego każde drzewo, które nie wydaje wybornych owoców, ma zostać ścięte i wrzucone w ogień^f. 11 Ja chrzczę was wodą ze względu na waszą skrucę^g, ale ten, który idzie za mną, jest silniejszy niż ja—nie jestem godny zdjąć mu sandałów^h. On będzie was chrzczył duchem świętymⁱ i ogniem^j. 12 Ma w ręce szufelę do odwiewania i całkowicie oczyści swoje klepisko, i zbierze swoją pszenicę do spichlerza, ale plewy spali w ogniu^k nie do ugaszenia^l”.

13 Wtedy nad Jordan przyszedł z Galilei Jezus, żeby Jan go ochrzcił^k. 14 Ale Jan próbował powstrzymać Jezusa: „To ja potrzebuję być ochrzczony przez ciebie, a ty przychodzisz do mnie?”. 15 Jezus mu odpowiedział: „Niech tym razem tak będzie, bo godzi się, żebyśmy w ten sposób wykonali wszystko, co prawe”. Jan przestał więc go powstrzymywać. 16 Kiedy Jezus został ochrzczony, od razu wyszedł z wody. Wtedy otworzyły się niebiosaⁱ i on^j zobaczył ducha Bożego zstępującego na Jezusa^k niczym gołąb^m. 17 Ponadto z nieba rozległ się głosⁿ:

3:16 *Może chodzić o Jana. [#]Dosł. „niego”.

ROZDZ. 3

- a Mk 12:18
Łk 7:30
- b Mt 12:34
- c Mt 23:33
Łk 3:7-9
Łk 21:23
- d Jn 8:33, 39
- e Mt 7:19
Łk 13:6-9
- f Dz 19:4
- g Jn 1:15, 27
- h Mk 1:7, 8
Jn 1:33
Dz 2:1, 4
1Ko 12:13
- i Łk 3:16, 17
- j Mal 4:1
- k Mk 1:9
- l Łk 3:21
- m Iz 11:2
Mk 1:10, 11
Łk 4:18
Jn 1:32
- n Jn 12:28

szpalta 2

- a Ps 2:7
Łk 9:35
- b Iz 42:1
Mt 17:5
Łk 3:22

ROZDZ. 4

- c Heb 4:15
- d Mk 1:12, 13
Łk 4:1-4
- e 1Ts 3:5
- f Pwt 8:3
Łk 4:4
Jn 4:34
- g Neh 11:1
Iz 52:1
- h Łk 4:9-12
- i Ps 91:11, 12
- j Pwt 6:16
Łk 4:12
1Ko 10:9
- k Łk 4:5-8
- l Obj 22:9
- m Pwt 6:13
Pwt 10:20
Łk 4:8
- n Łk 4:13
Jak 4:7
- o Łk 22:43
Heb 1:7, 14
- p Mk 6:17, 18
Łk 3:19, 20
- q Mk 1:14
Łk 4:14

„To jest mój ukochany Syn^a, którego darzę uznaniem”^b.

4 Potem duch^{*} zaprowadził Jezusa na pustkowie. Tam kuśił go^c Diabeł^d. 2 Gdy Jezus przepościł 40 dni i 40 nocy, poczuł głód. 3 Wtedy przyszedł Kusiciel^e i odezwał się do niego: „Jeżeli jesteś synem Bożym^{*}, powiedz tym kamieniom, żeby zamieniły się w chleby”. 4 On jednak odparł: „Jest napisane: „Człowiek ma żyć nie samym chlebem, ale każdym słowem wychodzącym z ust Jehowy”^{*f}”.

5 Następnie Diabeł wziął go do świętego miasta^g, postawił na szczycie muru^{*} świątyni^h 6 i powiedział do niego: „Jeżeli jesteś synem Bożym^{*}, to rzuć się w dół, bo jest napisane: „Swoim aniołom wyda co do ciebie nakaz” oraz „Będą cię nosili na rękach, żebyś nie uderzył stopą o kamień”^{*i}. 7 Jezus mu odparł: „Jest również napisane: „Jehowy^{*}, swojego Boga, nie wolno ci wystawiać na próbę”^{*j}”.

8 Diabeł wziął go jeszcze na niezwykłe wysoką górę^k i pokazał mu wszystkie królestwa świata oraz ich chwałę^k, 9 i powiedział: „Dam ci to wszystko, jeśli upadniesz i oddasz mi cześć”. 10 Na to Jezus rzekł do niego: „Precz, Szatanie! Bo jest napisane: „To Jehowę^{*}, swojego Boga, masz czcić” i tylko dla Niego masz pełnić świętą służbę”^{*m}. 11 Wtedy Diabeł go zostawiłⁿ, a przyszli aniołowie i zaczęli mu usługiwać^o.

12 Kiedy Jezus usłyszał, że Jan został uwięziony^p, odszedł do Galilei^q. 13 Potem opuścił Nazaret i obrał sobie siedzibę

4:1 *Chodzi o ducha Bożego. 4:3, 6 *Lub „jednym z synów Bożych”. 4:4, 7, 10 *Zob. Dodatek A5. 4:5 *Lub „na blanku; na zwieńczeniu muru”.

w Kafarnaum^a, nad jeziorem, w okęgach Zebulona i Naftalego, **14** żeby się spełniły słowa przekazane przez proroka Izajasa: **15** „Ziemio Zebulona i ziemio Naftalego, wzdłuż drogi nadmorskiej^{*}, po drugiej[†] stronie Jordanu, Galileo narodów! **16** Lud przebywający w ciemności zobaczył wielkie światło. Światło^b wszedło nad przebywającymi w krainie śmiertelnego cienia^c. **17** Od tego czasu Jezus zaczął głosić: „Okażcie skruczę, bo przybliżyło się Królestwo Niebios”^d.

18 Gdy szedł brzegiem Jeziora Galilejskiego, zobaczył dwóch braci: Szymona, zwanego Piotrem^e, i jego brata, Andrzeja, którzy akurat zapuszczali sieć, bo byli rybakami^f. **19** I powiedział do nich: „Chodźcie za mną, a uczynię was rybakami ludzi”^g. **20** Oni od razu zostawili sieci i poszli za nim^h. **21** A Jezus, odchodząc stamtąd, zobaczył dwóch innych braci: Jakuba, syna Zebedeusza, i jego brata, Janaⁱ, którzy byli w łodzi razem ze swoim ojcem, Zebedeuszem, i naprawiali sieci. I zawołał ich^j. **22** Oni od razu zostawili łódź oraz ojca i poszli za nim.

23 Potem Jezus obchodził całą Galileę^k i nauczał w synagogach^l oraz głosił dobrą nowinę o Królestwie. Uzdrawiał też ludzi z wszelkich chorób i wszelkich niedomagań^m. **24** Wieść o nim rozeszła się po całej Syrii. I przyprowadzano do niego wszystkich trapienych rozmaitymi dolegliwościami i cierpiącychⁿ, opętanych przez demony^o, epileptyków^p i sparaliżowanych, a on ich

4:15 *Prawdopodobnie chodzi o Morze Śródziemne. Jednak według niektórych źródeł może chodzić o Jezioro Galilejskie. [†]Czyli zachodniej.

ROZDZ. 4

a Łk 4:31
b Jn 1:9
c Iz 9:1, 2
d Mt 10:7
Mk 1:14, 15
e Jn 1:42
f Mk 1:16-18
g Łk 5:10, 11
h Mk 10:28
Łk 18:28
i Mt 10:2
Mt 27:55, 56
Mk 3:17
Mk 10:35
Jn 21:2
j Mk 1:19, 20
k Mt 9:35
Mk 1:39
Mk 6:6
l Łk 4:16
Dz 13:13, 14
m Łk 9:11
Dz 10:37, 38
n Mk 6:55
o Mk 1:32
Dz 5:16
p Mt 17:15

szpalta 2

ROZDZ. 5

a Łk 6:20
b Iz 61:2, 3
Mt 11:28
c 1Tm 6:11
Tyt 3:2
d Ps 37:11
e Iz 55:1
Łk 6:21
f Jn 6:35
g Mt 6:14
Mt 18:33
Jak 2:13
h Ps 24:3, 4
Ps 73:1
i Rz 12:18
Heb 12:14
Jak 3:18
j Mk 10:29, 30
1Pt 3:14
k Mt 10:22
l Jn 15:20
m Łk 6:22, 23
Jak 1:2
1Pt 4:14
n Dz 5:41
Rz 5:3
o Heb 11:6

uzdrawiał. **25** Szły więc za nim wielkie tłumy z Galilei, Dekapolu^{*}, Jerozolimy, Judei i zza Jordanu.

5 Kiedy Jezus zobaczył tłumy, wszedł na górę. A gdy usiadł, podeszli do niego jego uczniowie. **2** Wtedy zaczął nauczać:

3 „Szczęśliwi ci, którzy są świadomi swoich potrzeb duchowych^a, bo do nich należy Królestwo Niebios.

4 „Szczęśliwi ci, którzy są pogrążeni w smutku, bo oni będą pocieszeni^b.

5 „Szczęśliwi ci, którzy są łagodni^c, bo oni odziedziczą ziemię^d.

6 „Szczęśliwi ci, którzy są głodni i spragnieni^e prawości, bo oni będą nasyceni^f.

7 „Szczęśliwi ci, którzy są miłośni^g, bo im też będzie okazane miłosierdzie.

8 „Szczęśliwi ci, którzy mają czyste serce^h, bo oni będą widzieć Boga.

9 „Szczęśliwi ci, którzy krzewią pokójⁱ, bo oni będą nazwani synami Bożymi.

10 „Szczęśliwi ci, którzy są prześladowani ze względu na prawość^j, bo do nich należy Królestwo Niebios.

11 „Szczęśliwi jesteście, gdy z mojego powodu znieważają was^k i prześladowają^l, i kłamliwie opowiadają o was wszelkie złe rzeczy^m. **12** Cieszcie się i tryskajcie radościąⁿ, bo wielka jest wasza nagroda^o w niebie. Przed

4:25 *Zob. Słownikzek pojęć. **5:3** *Lub „zebrzący o ducha”. **5:5** *Lub „potulni”. **5:6** *Lub „bo ta ich potrzeba zostanie zaspokojona”. **5:9** *Lub „ci, którzy są usposobieni pokojowo”. Dost. „czyniący pokój”.

wami tak samo prześladowali proroków^a.

13 „Wy jesteście solą^b ziemi. Ale jeśli sól straci swój słony smak, to czy da się go przywrócić? Taka sól na nic się już nie przyda. Można ją tylko wyrzucić na zewnątrz^c, gdzie ludzie będą po niej deptać.

14 „Wy jesteście światłem świata^d. Miasta położonego na górze nie da się ukryć. **15** Kiedy zapala się lampę, to nie stawia się jej pod koszem^e, ale na świeczniku, i świeci ona wszystkim, którzy są w domu^e. **16** Podobnie niech wasze światło tak świeci^f, żeby ludzie widzieli wasze szlachetne uczynki^g i wychwalali waszego Ojca, który jest w niebie^h.

17 „Nie myślcie, że przyszedłem unieważnić Prawo lub pisma proroków. Nie przyszedłem unieważnić, ale spełnićⁱ.

18 Zapewniam was, że prędzej zniknie niebo i ziemia, niż zniknie najmniejsza litera w Prawie lub choćby jej fragment, zanim się wszystko nie spełni^j.

19 Kto więc łamie jedno z najmniejszych przykazań Prawa i uczy tego innych, nie będzie się nadawał do Królestwa Niebios^k. Natomiast każdy, kto te przykazania spełnia i ich uczy, będzie się nadawał do Królestwa Niebios^k. **20** Bo mówię wam, że jeśli nie okażecie się bardziej prawi niż uczeni w piśmie^k i faryzeusze^k, to na pewno nie wejście do Królestwa Niebios^l.

21 „Słyszeliście, że naszym przodkom powiedziano: „Nie wolno ci morderać^m”; a kto popełni morderstwo, będzie od-

5:15 *Lub „korcem”. 5:19 *Dost. „będzie nazwany najmniejszym w Królestwie Niebios”. ^aDost. „będzie nazwany wielkim w Królestwie Niebios”. 5:20 *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 5

a 2Kń 36:16
Dz 7:52
Heb 11:32, 37

b Mk 9:50

c Łk 14:34, 35

d Jn 8:12
Jn 12:36
Flp 2:15

e Mk 4:21
Łk 11:33

f Ef 5:8
Flp 2:15

g Ef 5:9

h Jn 15:8
1Pt 2:9, 12

i Łk 4:21

j Iz 40:8
Łk 16:17

k Mt 15:7-9
Mt 23:23
Łk 11:42

l Mt 18:3
Jn 3:5

m Rdz 9:6
Wj 20:13
Pwt 5:17

szpalta 2

a Kpł 24:17
Pwt 17:8, 9

b Kol 3:8
Jak 1:19

c Mt 10:28
Łk 12:5
1Jn 3:15

d Pwt 16:16

e 1Jn 4:20

f Łk 12:58, 59

g Wj 20:14
Pwt 5:18
Łk 18:20
Rz 13:9

h 2Sm 11:2
Hi 31:1

i Mk 7:20-22

j Łk 11:34

powiadał przed sądem^a. **22** Ja jednak wam mówię, że już każdy, kto trwa w srogim gniewie^b na swojego brata, będzie odpowiadał przed sądem. A kto powie bratu: „Ty głupcze!”^c, będzie odpowiadał przed Sądem Najwyższym^d. Z kolei każdy, kto powie: „Bezbożny głupcze!”^e, będzie zasługiwał na ognistą Gehennę^f.

23 „Gdybyś więc przyniósł dar do ołtarza^d, a tam sobie przypomniał, że twój brat ma coś przeciwko tobie, **24** zostaw swój dar przed ołtarzem i odejść. Najpierw pogódź się z bratem, a dopiero potem wróć i złóż dar^e.

25 „Szybko ureguluj sprawę z tym, kto chce się z tobą sądzić. Zrób to, zanim jeszcze dojdziecie do sądu, żeby czasem twój przeciwnik nie przekazał cię sędziemu, a sędzia strażnikowi sądowemu i żebyś nie został wtrącony do więzienia^f. **26** Bo zapewniam cię, że nie wyjdiesz stamtąd, dopóki nie spłacisz całego długu^g.

27 „Słyszeliście, że powiedziano: „Nie wolno ci cudzołóżyć^h”. **28** Ale ja wam mówię, że każdy, kto się wpatruje w kobietę^h, tak by rozbudzić w sobie pożądanie do niej, już popełnił z nią cudzołóstwo w swoim sercuⁱ. **29** Jeśli więc twoje prawe oko prowadzi cię do upadku, wyłup je i odrzućⁱ. Bo lepiej, żebyś stracił jedną z części ciała, niż żeby całe twoje ciało wrzucono

5:22 *Dost. „powie swojemu bratu: „Raká””. Słowo wskazujące na tępotę umysłową. ^aLub „Sanhedrynem”. ^bDost. „powie: „Moré!””. Słowo oznaczające kogoś pozbawionego zasad moralnych i buntującego się przeciw Bogu. ^cMiejsce palenia odpadów za murami Jerozolimy. Zob. Słowniczek pojęć. 5:26 *Dost. „nie oddasz ostatniego kwadranta”. Zob. Dodatek B14.

do Gehenny^{*a}. **30** Również jeśli twoja prawa ręka prowadzi cię do upadku, odetnij ją i odrzuć^b. Bo lepiej, żebyś stracił jedną z części ciała, niż żeby całe twoje ciało trafiło do Gehenny^{*c}.

31 „Ponadto powiedziano: „Kto się rozwodzi z żoną, niech jej da dokument rozwodowy”^d.

32 Ja jednak wam mówię, że każdy, kto się rozwodzi z żoną — jeśli podstawą do tego nie są pozamałżeńskie kontakty seksualne^e — naraża ją na cudzołóstwo, a ktokolwiek żeni się z taką rozwiedzioną kobietą, popełnia cudzołóstwo^e.

33 „Słyszeliście jeszcze, że naszym przodkom powiedziano: „Nie wolno ci złożyć przysięgi, a potem jej nie dotrzymać”, lecz masz spełnić to, co ślubowałeś Jehowie^{*g}. **34** Ja jednak wam mówię: W ogóle nie przysięgajcie^h — ani na niebo, bo jest tronem Boga, **35** ani na ziemię, bo jest Jego podnóżkiemⁱ, ani na Jerozolimę, bo jest miastem wielkiego Królaⁱ. **36** Nie przysięgaj też na swoją głowę, bo nawet jednego włosa nie możesz uczynić białym lub czarnym. **37** Niech wasze słowo „tak” znaczy „tak”, a wasze „nie” — „nie”^k, bo wszystko, co się powie ponad to, jest od Niegodziwcaⁱ.

38 „Słyszeliście, że powiedziano: „Oko za oko i ząb za ząb”^m. **39** Ja jednak wam mówię: Nie stawiajcie oporu złemu człowiekowi. Ale jeśli ktoś cię uderzy w prawy policzek, nadstaw mu też drugiⁿ. **40** Jeśli ktoś chce cię podać do sądu i przejąć twoją szatę spodnią, daj mu też swo-

5:29, 30 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 5:32 *Dosł. „rozpusta”. Gr. *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. 5:33 *Zob. *Dodatek A5*.

ROZDZ. 5

a Mt 18:9
Mk 9:47

b Kol 3:5

c Mt 18:8

d Pwt 24:1
Mt 19:3, 8
Mk 10:2, 4

e Mt 19:9
Mk 10:11, 12
Łk 16:18
Rz 7:3

f Kpl 19:12

g Lb 30:2
Pwt 23:21
Kzn 5:4

h Jak 5:12

i Iz 66:1

j Ps 48:2

k Jak 5:12

l Jn 8:44

m Wj 21:24, 25
Kpl 24:20
Pwt 19:21

n Prz 24:29
Iz 50:6
Łk 6:29
Rz 12:17
1Pt 2:23

szpalta 2

a 1Ko 6:7

b Kpl 25:36
Pwt 23:19

c Kpl 19:18
Mk 12:31

d Prz 25:21
Rz 12:20

e Łk 6:27, 28
Dz 7:60
Rz 12:14

f Ef 5:1

g Łk 6:35
Dz 14:17

h Łk 6:32, 33

i Kpl 19:2
Pwt 18:13
Łk 6:36
1Pt 1:16

ROZDZ. 6

j Mt 23:5

ją szatę wierzchnią^a. **41** A jeśli ktoś, kto ma władzę, zmusza cię^a do przejścia 1 mili^a, idź z nim 2 mile. **42** Daj temu, kto cię o coś prosi, i nie odwracaj się od tego, kto chce, byś mu udzielił pożyczki^{*b}.

43 „Słyszeliście, że powiedziano: „Masz kochać swojego bliźniego^c i nienawidzić swojego nieprzyjaciela”^d. **44** Ja jednak wam mówię: Kochajcie swoich nieprzyjaciół^d i módlcie się za tych, którzy was prześladowają^e. **45** Żebyście się okazali synami swojego Ojca, który jest w niebie^f, ponieważ On sprawia, że słońce wschodzi i nad złymi, i nad dobrymi, On też sprawia, że deszcz pada i na prawych, i na nieprawych^g. **46** Bo jeśli kochacie tylko tych, którzy was kochają, to na jaką nagrodę zasługujecie?^h Czy nie robią tak również poborcy podatkowi? **47** A jeśli pozdrawiacie tylko swoich braci, to co w tym nadzwyczajnego? Czy nie robią tak również ludzie z innych narodów? **48** Macie więc być doskonali^{*i}, tak jak wasz niebiański Ojciec jest doskonałyⁱ.

6 „Uważajcie, żeby nie afiszować się swoją prawością przed ludźmiⁱ. W przeciwnym razie nie otrzymacie nagrody od swojego Ojca, który jest w niebie. **2** Kiedy więc dajesz dary miłosierdzia^{*i}, nie trąb o tym, bo tak robią obłudnicy w synagogach i na ulicach, żeby ludzie mówili o nich z zachwytem. Zapewniam was, że tacy w pełni odbierają swoją nagrodę. **3** Ale

5:41 *Chodzi o pracę przymusową zlecaną przez władzę. *Zob. *Dodatek B14*. 5:42 *Chodzi o pożyczkę bez odsetek. 5:48 *Lub „zupełni” — w tym wypadku zupełni w miłości. 6:2 *Lub „wspierasz biednych”. Zob. *Słowniczek pojęć*.

gdy ty dasz dary miłosierdzia, niech twoja lewa ręka nie wie, co robi prawa, **4** żeby twoje dary pozostały w ukryciu. Wtedy cię wynagrodzi twój Ojciec, który z ukrycia widzi wszystko^a.

5 „Również gdy się modlicie, nie zachowujcie się jak obłudnicy^b, bo oni lubią się modlić, stojąc w synagogach i na rogach głównych ulic—żeby ich ludzie widzieli^c. Zapewniam was, że tacy w pełni odbierają swoją nagrodę. **6** Ty jednak, gdy chcesz się pomodlić, wejdź do swojego pokoju, zamknij drzwi i dopiero potem módl się do swojego Ojca, który jest w ukryciu^d. Wtedy twój Ojciec, który z ukrycia widzi wszystko, wynagrodzi cię. **7** A modląc się, nie powtarzajcie wciąż tego samego jak ludzie z innych narodów, bo oni sądzą, że zostaną wysłuchani dzięki wypowiedaniu wielu słów. **8** Nie bądźcie tacy jak oni, bo wasz Ojciec wie, czego potrzebujecie^e, jeszcze zanim Go poprosicie.

9 „Macie więc modlić się w ten sposób^f:

„Nasz Ojczy w niebie, niech będzie uświęcone^g Twoje imię^g. **10** Niech przyjdzie Twoje Królestwo^h. Niech się dzieje Twoja wolaⁱ, jak w niebie, tak i na ziemiⁱ. **11** Daj nam chleba, którego potrzebujemy na ten dzień^k. **12** Przebac nam nasze winy^k, jak i my przebaczyliśmy winnym wobec nas^l. **13** I nie dopuść, żebyśmy ulegli pokusie^m, ale nas wyzwólⁿ od Niegodziwcaⁿ”.

14 „Bo jeśli przebaczycie ludziom ich przewinienia, to wasz

6:9 *Lub „uznawane za święte; traktowane jako święte”. **6:12** *Dost. „długi”. *Dost. „swoim dłużnikom”. **6:13** *Dost. „nie wystawiaj nas na pokusę”. *Lub „wyratuj”.

ROZDZ. 6

a Prz 19:17

Mt 10:42

b Łk 18:11

c Mt 6:16

Mt 23:5

d Łk 6:12

e Łk 12:30

f Łk 11:2-4

g Wj 6:3

Ps 83:18

Eze 36:23

h Dn 2:44

Mt 6:33

Obj 11:15

i Mt 26:42

1Tm 2:4

Obj 4:11

j Ps 37:10

Łk 23:43

Dz 24:15

k Ps 37:25

Prz 30:8

Mt 6:34

1Tm 6:8

l Mt 18:21

Mk 11:25

m Mt 26:41

1Ko 10:13

Obj 3:10

n Jn 17:15

1Jn 5:19

szpalta 2

a Ef 4:32

Kol 3:13

b Mt 18:35

Jak 2:13

c Dz 13:2, 3

Dz 14:23

d Łk 58:5

Łk 18:11, 12

e Mt 13:22

Łk 12:20

Jak 5:3

f Mt 19:21

Mk 10:21

Łk 12:33, 34

Łk 18:22

g 1Pt 1:3, 4

h Prz 4:25

Łk 11:34

Ef 1:18

i Mt 20:15

j Jak 4:4

k Mt 13:22

Łk 16:13

niebiański Ojciec przebaczy i wasze^a, **15** ale jeśli nie przebaczycie ludziom ich przewinień, to również wasz Ojciec nie przebaczy waszych^b.

16 „Kiedy pościcie^c, przestańcie przybierać posępną minę jak obłudnicy, bo oni szpecą swoje twarze^d, by ludzie zobaczyli, że poszczą^d. Zapewniam was, że w pełni odbierają swoją nagrodę. **17** Ale ty, gdy pościsz, natłuszc głowę olejkami i umyj twarz, **18** by to, że pościsz, pokazać nie ludziom, a jedynie swojemu Ojcu, który jest w ukryciu. Wtedy twój Ojciec, który z ukrycia widzi wszystko, wynagrodzi cię.

19 „Przestańcie gromadzić sobie skarby na ziemi^e, gdzie mole i rdza niszczą i gdzie złodzieje włamują się i kradną. **20** Raczej gromadźcie sobie skarby w niebie^f, gdzie ani mole, ani rdza nie niszczą^g i gdzie złodzieje nie włamują się i nie kradną. **21** Bo gdzie jest twój skarb, tam będzie też twoje serce.

22 „Lampą ciała jest oko^h. Jeśli więc twoje oko skupia się na jednej rzeczyⁱ, całe twoje ciało będzie jasne^j, **23** ale jeśli twoje oko zawisnie się rozglądaⁱ, całe twoje ciało będzie ciemne. Jeżeli światło, które masz w sobie, w rzeczywistości jest ciemnością, jakże wielka to ciemność!

24 „Nikt nie może być niewolnikiem dwóch panów, bo albo jednego będzie nienawidzić, a drugiego kochać, albo do jednego przylgnie, a drugim wzgardzi. Nie możecie być niewolnikami Boga i Pieniądza^k.

6:16 *Lub „zaniedbują swój wygląd”. **6:22** *Lub „widzi wyraźnie”. Dost. „jest proste”. *Lub „pełne światła”. **6:23** *Dost. „jest złe; jest niegodziwe”.

25 „Dlatego wam mówię: Przestańcie się zamartwiać^a o swoje życie*—co będziecie jeść lub co będziecie pić, albo o swoje ciało—w co się będziecie ubierać^b. Czy życie^c nie znaczy więcej niż pokarm, a ciało więcej niż odzież?^c **26** Przypatrzcie się uważnie ptakom na niebie^d: nie sieją, nie żną, nie zbierają do spichlerzy, a jednak wasz niebiański Ojciec je żywi. Czy nie jesteście warci więcej niż one? **27** Kto z was przez zamartwianie się może choćby o chwilę^e przedłużyć swoje życie?^e **28** Poza tym czemu zamartwiacie się o ubranie? Wyciągnijcie naukę z tego, jak rosną lilie polne: nie trudzą się ani nie przędą, **29** ale mówię wam, że nawet Salomon^f w całej swojej chwale nie był tak pięknie ubrany jak jedna z nich. **30** Skoro Bóg tak ubiera roślinność polną, która dzisiaj jest, a jutro zostaje wrzucona do pieca, to czy tym bardziej nie ubierze was, ludzie małej wiary? **31** Nigdy się więc nie zamartwiajcie^g i nie mówcie: „Co będziemy jeść?” albo „Co będziemy pić?”, albo „Co na siebie włożymy?”^h. **32** Bo za tym wszystkim uganiają się ludzie z innych narodów. A przecież wasz niebiański Ojciec wie, że te wszystkie rzeczy są wam potrzebne.

33 „Dlatego stale szukajcie najpierw Królestwa oraz Bożej prawości, a wszystkie te inne rzeczy będą wam dodaneⁱ. **34** Nigdy więc nie zamartwiajcie się o następny dzień^j, bo następny dzień będzie miał własne zmartwienia. Każdy dzień ma dosyć własnych problemów.

6:25 *Lub „dusze”. *Lub „dusza”.
6:27 *Dosl. „o 1 łokieć”. Zob. Doda-tek B14.

ROZDZ. 6

a Ps 55:22
Flp 4:6
1Pt 5:6, 7

b 1Tm 6:8
Heb 13:5

c Łk 12:22-28

d Hi 38:41
Ps 147:9
Mt 10:29

e Ps 39:5

f 1Kl 10:4, 5

g Łk 10:41

h Łk 12:29-31

i Ps 37:25

j Wj 16:4, 19

szpalta 2

ROZDZ. 7

a Łk 6:37
Rz 2:1
Rz 14:13

b Mt 18:33, 34
Jak 2:13

c Mk 4:24
Łk 6:38
Gal 6:7

d Łk 6:41, 42

e Prz 9:7
Mt 10:14

f Mk 11:24
Jak 1:5
1Jn 5:14

g Łk 11:9-13

h Jn 14:13
1Jn 3:22

i Jak 1:17

j Łk 11:13

k Łk 6:31

l Rz 13:10
Gal 5:14

m Łk 13:24

7 „Przestańcie osądzać^a, żebyście sami nie byli osądzeni. **2** Bo jak osądzacie innych, tak i wy będziecie osądzeni^b, i jaką miarą odmierzacie innym, taką i wam odmierzą^c. **3** Czemu patrzysz na źdźbło w oku brata, a nie dostrzegasz belki we własnym oku?^d **4** Albo jak możesz powiedzieć bratu: „Pozwól, że wyjmę ci z oka źdźbło”, skoro w twoim własnym oku jest belka? **5** Obłudniku! Najpierw wyjmij belkę z własnego oka, a wtedy będziesz wyraźnie widział, jak wyjąć źdźbło z oka swojego brata.

6 „Nie dawajcie psom tego, co święte, ani nie rzucajcie swych pereł przed świnię^e, żeby ich czasem nie podeptały, a potem się nie obróciły i was nie poszarpały.

7 „Stale proście, a otrzymacie^f; ciągle szukajcie, a znajdziecie; wciąż pukajcie, a będzie wam otworzone^g. **8** Bo każdy, kto prosi, otrzymuje^h; każdy, kto szuka, znajduje; a każdemu, kto puka, będzie otworzone. **9** Kto z was, gdy go syn poprosi o chleb, poda mu kamień? **10** Albo gdy go poprosi o rybę, czy poda mu węza? **11** Skoro więc wy, chociaż jesteście grzeszni, umiecie dawać swoim dzieciom dobre dary, o ileż bardziej wasz Ojciec, który jest w niebie, da dobre rzeczyⁱ tym, którzy Go proszą^j!

12 „Dlatego wszystko, co chcecie, żeby ludzie wam czynili, sami też im czyńcie^k. Taki w rzeczywistości jest sens Prawa i pism proroków^l.

13 „Wchodźcie przez ciasną bramę^m, bo szeroka jest brama i przestronna droga prowadząca do zagłady i wielu wchodzi właśnie tą bramą. **14** Natomiast

ciasna jest brama i wąska droga prowadząca do życia i niewielu ją znajduje^a.

15 „Miejcie się na baczności przed fałszywymi prorokami^b. Tacy przychodzą do was w owczej skórce^c, ale wewnątrz są drapieżnymi wilkami^d. **16** Rozpoznacie ich po owocach. Czy z cierni zbiera się winogrona albo z ostu figi?^e **17** Podobnie każde dobre drzewo wydaje dobre owoce, a każde złe drzewo wydaje złe owoce^f. **18** Dobre drzewo nie może rodzić złych owoców, a złe – dobrych^g. **19** Każde drzewo, które nie wydaje dobrych owoców, ścina się i wrzuca w ogień^h. **20** Rzeczywiście więc rozpoznacie tych ludzi po ich owocachⁱ.

21 „Nie każdy, kto do mnie mówi: „Panie, Panie”, wejdzie do Królestwa Niebios, lecz tylko ten, kto spełnia wolę mojego Ojca, który jest w niebie^l. **22** Nadejdzie dzień, gdy wielu mi powie: „Panie, Panie^k, czy w twoim imieniu nie prorokowaliśmy? Czy w twoim imieniu nie wypędzaliśmy demonów? I czy w twoim imieniu nie dokonywaliśmy wielu potężnych dzieł?^m”. **23** Ale ja im wtedy oświadczę: „Nigdy was nie znałem! Odejdźcie ode mnie, wy, którzy postępujecie niegodziwie!ⁿ”.

24 „Dlatego każdy, kto słyszy te moje słowa i wprowadza je w czyn, przypomina człowieka roztropnego, który zbudował dom na skale^o. **25** I lunął deszcz, i wylały rzeki, i zerwały się wiatry, i smały ten dom, ale się nie zawalił, bo jego fundament był na skale. **26** Natomiast każdy, kto słyszy te mo-

7:22 *Lub „wielu cudów”. 7:23 *Dosl. „dopuszczający się bezprawia”.

ROZDZ. 7

- a Dz 14:22
1Pt 4:18
b Mt 24:11
2Pt 2:1
1Jn 4:1
c Łk 6:26
d Dz 20:29, 30
e Łk 6:44
f Mt 12:33
g Łk 6:43
h Mt 3:10
Łk 13:6, 9
i Mt 12:33
j Rz 2:13
Jak 1:22
1Jn 2:17
1Jn 5:3
k Łk 6:46
l Jer 14:14
Jer 27:15
m Łk 13:25-27
n Łk 6:47-49
Jak 1:25

szpalta 2

- a Jak 1:23, 24
b 1Ko 3:13
c Mk 1:22
Łk 4:32
d Jn 7:46

ROZDZ. 8

- e Mk 1:40-44
Łk 5:12-14
f Mk 1:41
Łk 5:13
g Łz 53:4
h Mt 9:30
Mt 12:15, 16
Mk 7:35, 36
i Kpł 14:2
Łk 17:14
j Kpł 14:3, 4
Kpł 14:19, 20
k Łk 7:1-9

je słowa, ale nie wprowadza ich w czyn, przypomina człowieka głupiego, który zbudował dom na piasku^a. **27** I lunął deszcz, i wylały rzeki, i zerwały się wiatry, i uderzyły w ten dom^b, i się zawalił, rozpadł się całkowicie”.

28 Gdy Jezus skończył mówić te rzeczy, tłumy były ogromnie zdumione jego sposobem nauczania^c. **29** bo nauczał ich jak ktoś, kto ma władzę^d, a nie jak ich uczeni w piśmie^e.

8 Kiedy Jezus zszedł z góry, ruszyły za nim wielkie tłumy. **2** I podszedł do niego pewien trędowaty, złożył mu hołd^f i powiedział: „Panie, jeśli tylko zechcesz, możesz mnie uzdrowić^g”. **3** A on wyciągnął rękę, dotknął go i rzekł: „Chcę! Odzyskaj zdrowie^h”. I chory natychmiast został uzdrowiony z trąduⁱ. **4** Wtedy Jezus powiedział do niego: „Tylko nikomu o tym nie mów^j. Idź za to pokazać się kapłanowi^k i na dowód^l, że wyzdrowiałeś, złoż dar wyznaczony przez Mojżesza^m”.

5 Gdy Jezus przybył do Kafarnaum, podszedł do niego pewien setnikⁿ i błagalnie się do niego zwrócił^o. **6** „Panie, mój sługa leży w domu sparaliżowany i straszliwie cierpi”. **7** Jezus odparł: „Kiedy tam przyjdę, uzdrowię go”. **8** Setnik odpowiedział: „Panie, nie jestem godny, żebyś wszedł pod mój dach. Wystarczy, że powiesz słowo, a mój sługa zostanie uzdrowiony. **9** Bo i ja, choć sam podlegam

7:29 *Zob. Słowniczek pojęć. 8:2 *Lub „pokłon”. *Lub „oczyścić”. 8:3 *Dosl. „bądź oczyszczony”. 8:4 *Dosl. „na świadectwo dla nich”. Prawdopodobnie chodzi o kapłanów. 8:5 *Lub „centurion”, oficer dowodzący oddziałem 100 żołnierzy.

władzy, mam pod sobą żołnierzy i jednemu mówię: „Idź!”—i idzie, a innemu: „Przyjdź!”—i przychodzi, a swojemu niewolnikowi: „Zrób to!”—i to robi”. **10** Jezus, zdumiony tym, co usłyszał, rzekł do idących za nim: „Zapewniam was, że u nikogo w Izraelu nie znalazłem tak wielkiej wiary”. **11** Ale mówię wam, że wielu przyjdzie ze wschodu i z zachodu i zajmie miejsce przy stole z Abrahamem, Izaakiem i Jakubem w Królestwie Niebios^b. **12** Natomiast synowie Królestwa zostaną wyrzuceni na zewnątrz, w ciemność. Tam będą płakać i zgrzytać zębami”^c. **13** Następnie Jezus zwrócił się do setnika: „Idź. Niech stanie się to, w co uwierzyłeś”^d. I w tym momencie sługa został uzdrowiony^e.

14 A Jezus przyszedł do domu Piotra i zobaczył, że jego teściowa^f leży w łóżku, bo ma gorączkę^g. **15** Dotknął więc jej ręki^h i gorączka ustąpiła. Wtedy ona wstała i zaczęła mu usługiwać. **16** A wieczorem ludzie przyprowadzili do niego wielu opętanych przez demony. I wypędził duchy prostym poleceniem, i uleczył wszystkich chorych— **17** żeby się spełniły słowa przekazane przez proroka Izajasza: „On wziął na siebie nasze choroby i poniósł nasze dolegliwości”ⁱ.

18 Kiedy Jezus zobaczył wokół siebie tłum, postanowił popłynąć z uczniami na drugi brzeg^j. **19** A pewien uczony w piśmie* podszedł do niego i powiedział: „Nauczycielu, pójdę za tobą, dokąd tylko się udasz”^k. **20** Jezus odparł: „Lisy mają nory, a ptaki*—gniazda, ale Syn Człowieczy nie ma własnego do-

ROZDZ. 8

a Mt 15:28
Łk 7:9

b Łk 13:29

c Łk 13:28

d Mt 9:29
Mt 15:28
Mk 9:23

e Łk 7:10

f 1Ko 9:5

g Mk 1:29-34
Łk 4:38-41

h Mk 5:41
Dz 3:7

i Iz 53:4

j Mk 4:35
Łk 8:22

k Łk 9:57

szpalta 2

a Łk 9:58
2Ko 8:9

b Łk 9:59

c Łk 9:60

d Mk 4:36

e Mk 4:37-41
Łk 8:23-25

f Mt 14:31
Mk 4:40

g Ps 89:9
Ps 107:29
Łk 8:25

h Mk 5:1-3
Łk 8:26, 27

i Łk 4:34, 41

j Mk 1:24
Jak 2:19

k Mk 5:7-10
Łk 8:28

l Mk 5:11-17

m Pwt 14:8
Łk 8:31-34

mu”^a. **21** Wtedy inny z jego uczniów rzekł: „Panie, pozwól mi najpierw pójść i pochować ojca”^b. **22** Jezus mu odpowiedział: „Chowanie umarłych zostaw umarłym, a sam stale chodź za mną”^c.

23 I wsiadł do łodzi, a za nim jego uczniowie^d. **24** Nagle na jeziorze zerwała się tak gwałtowna burza, że fale zalewały łódź. Ale Jezus spał^e. **25** Wtedy uczniowie zaczęli go budzić, wołając: „Panie, ratuj nas! Ginimy!”^f. **26** Ale on im powiedział: „Ludzie małej wiary, czemu się tak boicie?”^g. Potem wstał, zgromił wicher i jezioro i nastąpiła wielka cisza^h. **27** Oni więc mówili zdumieni: „Kim on jest, że nawet wiatr i jezioro są mu posłuszne?”.

28 Gdy dotarł na drugi brzeg, w okolicy zamieszkane przez Gadareńczyków, z cmentarza* wyszło mu naprzeciw dwóch mężczyzn opętanych przez demonyⁱ. Byli wyjątkowo niebezpieczni, dlatego nikt nie miał odwagi tamtędy przechodzić. **29** I zaczęli krzyczeć: „Czego od nas chcesz, Synu Boży?! Czy przyszedłeś tu męczyć nas/ przed wyznaczonym czasem?”^k. **30** A w oddali pasło się duże stado świni^l. **31** Demony więc zaczęły go prosić: „Jeśli nas wypędzasz, poślij nas w to stado świni”^m. **32** Na to im rzekł: „Idźcie!”ⁿ. I wyszły z tych dwóch mężczyzn, i weszły w świnię. Wtedy całe stado popędziło w stronę urwiska, wpadło do jeziora i utonęło. **33** A ci, którzy je pasli, uciekli do miasta i o wszystkim opowiedzieli, również o opętanych przez demony. **34** Wtedy mieszkańcy miasta wyszli Jezu-

8:19 *Zob. Słowniczek pojęć. 8:20 *Dosl. „ptaki nieba”.

8:20 *Dosl. „nie ma gdzie złożyć głowy”. 8:28 *Lub „spomiędzy grobowców pamięci”.

sowi na spotkanie. A gdy go zobaczyli, zaczęli go prosić, żeby odszedł z ich okolic^a.

9 Wsiadł więc do łodzi, przeprawił się na drugi brzeg i poszedł do swojego miasta^b. **2** A pewni ludzie przynieśli do niego sparaliżowanego, leżącogo na noszach. Widząc ich wiarę, Jezus zwrócił się do chorego: „Nie bój się, synu! Twoje grzechy są przebaczone”^c. **3** Wtedy niektórzy uczeni w piśmie* pomyśleli sobie: „Ten człowiek bluźni”. **4** Jezus, wiedząc, o czym pomyśleli, zapytał: „Czemu takie niegodziwe myśli kryją się w waszych sercach?”^d **5** Co jest łatwiej powiedzieć: „Twoje grzechy są przebaczone” czy „Wstań i chodź”?^e **6** Ale chcę, byście wiedzieli, że Syn Człowieczy ma na ziemi władzę przebaczać grzechy”. W tym momencie odezwał się do sparaliżowanego: „Wstań, weź swoje nosze i idź do domu”^f. **7** On więc wstał i poszedł do swojego domu. **8** Na ten widok tłupy zaczęły odczuwać lęk i wychwały Boga, który dał człowiekowi taką władzę.

9 Potem Jezus, idąc dalej, zobaczył mężczyznę o imieniu Mateusz, siedzącego w kantorze podatkowym*, i powiedział do niego: „Bądź moim naśladowcą”. Ten więc wstał i poszedł za nim^g. **10** Gdy później Jezus z uczniami jechał w jego domu posiłek*, przyszło wielu poborców podatkowych oraz grzeszników i zaczęło jeść^h razem z nimiⁱ. **11** Faryzeusze, widząc to, odezwali się do

9:3 *Zob. *Słownikzek pojęć*. **9:9** *Mały budynek lub punkt, w którym pobierano podatki od towarów eksportowanych, importowanych bądź przewożonych przez dany kraj przez kupców. **9:10** *Lub „póleżał w jego domu przy stole”. „Lub „ułożyło się przy stole”.

ROZDZ. 8
a Łk 8:35-37

ROZDZ. 9
b Mt 4:13
Mk 2:1

c Mk 2:3-12
Łk 5:18-26

d Jn 2:24, 25

e Mk 2:9

f Mk 2:10, 11
Łk 5:24
Jn 5:8

g Mk 2:14
Łk 5:27, 28

h Mk 2:15-17
Łk 5:29-32

szpalta 2

a Łk 7:39
Łk 15:2
Łk 19:7

b Łk 5:31

c Prz 21:3
Oz 6:6
Mt 12:7

d Mk 2:18-20
Łk 5:33-35

e Mt 22:2

f Mt 26:2

g Mk 2:21, 22
Łk 5:36-39

h Mk 5:22-24
Łk 8:41, 42
Jn 11:25

i Kpl 15:25

j Mk 5:25-34
Mk 6:56
Łk 8:43-48

jego uczniów: „Czemu wasz nauczyciel je z poborcami podatkowymi i grzesznikami?”^a. **12** A Jezus ich usłyszał i rzekł: „Zdrowi nie potrzebują lekarza, tylko chorzy”^b. **13** Idźcie więc i dowiedzcie się, co znaczą słowa: „Miłosierdzia chcę, a nie ofiary”^c. Bo nie przyszedłem wezwać prawych, tylko grzeszników”.

14 Wtedy przyszli do niego uczniowie Jana i zapytali: „Dlaczego my i faryzeusze pościmy, a twoi uczniowie nie poszczą?”^d. **15** Na to Jezus im odpowiedział: „Czy goście* pana młodogo^e mają powód się smucić, dopóki on z nimi przebywa? Ale nadejdzie czas, gdy zostanie od nich zabrany^f, i wtedy będą pościć. **16** Nikt na stare ubranie nie naszywa łąty z nowej tkaniny, bo gdy taka łąta się zbiegnie, spowoduje jeszcze większe rozdarcie^g. **17** Nikt też do starych bukłaków nie wlewa młodego wina, bo jeśli tak zrobi, bukłaki pękną. Wtedy wino się wyleje, a bukłaki staną się bezużyteczne. Młode wino wlewa się raczej do nowych bukłaków, dzięki czemu da się uchronić i jedno, i drugie”.

18 Gdy jeszcze to do nich mówił, podszedł pewien dostojnik, złożył mu hołd* i powiedział: „Moja córka pewnie już umarła, ale gdybyś tylko przyszedł i włożył na nią swą rękę, to znów będzie żyła”^h.

19 Wtedy Jezus wstał i poszedł za nim razem z uczniami. **20** Nagle od tyłu podeszła do niego kobieta, która od 12 lat cierpiała z powodu krwotokówⁱ. I dotknęła skraju* jego szaty^j, **21** bo mówiła sobie: „Jeśli tylko dotknę jego szaty, wyzdrowieję”.

9:15 *Lub „przyjaciele”. **9:18** *Lub „poklon”. **9:20** *Lub „frędzla”.

22 Gdy Jezus się odwrócił i ją zauważył, powiedział: „Nie bój się, córko! Twoja wiara cię uzdrowiła”^a. I od tej chwili ta kobieta była zdrowa^b.

23 A Jezus przyszedł do domu tamtego dostojnika i zobaczył flecistów oraz lamentujących tłum^c. **24** Odezwał się więc: „Opuszcie to miejsce, bo dziewczynka nie umarła, tylko śpi”^d. Wtedy zaczęli z niego szydzić. **25** Kiedy odprawiono tłum, Jezus wszedł, wziął dziewczynkę za rękę^e i ona wstała^f. **26** Oczywiście wiadomość o tym rozniosła się po całej tamtej okolicy.

27 Gdy ruszył w dalszą drogę, poszli za nim dwaj niewidomi^g, którzy głośno wołali: „Synu Dawida, zlituj się nad nami!”. **28** Kiedy wszedł do pewnego domu, podeszli do niego, a on ich zapytał: „Czy wierzycie, że mogę to zrobić?”^h. Odpowiedzieli mu: „Tak, Panie”. **29** Wtedy dotknął ich oczuⁱ i rzekł: „Niech stanie się to, w co wierzycie”. **30** I odzyskali wzrok. A Jezus stanowczo ich przestrzegł: „Tyłko niech nikt się o tym nie dowie”^j. **31** Ale oni wyszli i rozpowiadali o Jezusie po całej tamtej okolicy.

32 Kiedy odchodzili, ludzie przyprowadzili do niego człowieka niemego, który był opętany przez demona^k. **33** Gdy Jezus wypędził demona, niemy przemówił^l. A tłumy się zdumiewały: „Czegoś takiego nigdy w Izraelu nie widziano”^m. **34** Ale faryzeusze mówili: „On wypędza demony mocą ich władcy”ⁿ.

35 A Jezus obchodził wszystkie miasta i wsie i nauczał w synagogach oraz głosił dobrą nowinę o Królestwie. Leczył też wszelkie choroby i wszelkie niedomagania^o. **36** Widząc tłumy, litował się nad nimi^p, bo byli

ROZDZ. 9

- a Mk 10:52
- tk 7:50
- tk 17:19
- tk 18:42
- b Jn 4:53
- c Mk 5:38-43
- tk 8:52-56
- d Jn 11:11
- e Mk 9:27
- f tk 8:55
- g Mt 20:30
- h Dz 14:9, 10
- i Mt 20:34
- j Iz 42:2
- tk 12:15, 16
- Mk 1:44, 45
- Mk 7:35, 36
- k Mt 12:22
- tk 11:14
- l Mt 15:31
- m Mk 2:12
- n Mt 12:24
- Mk 3:22
- tk 11:15
- o Mt 4:23
- p Mt 14:14
- Heb 4:15

szpalta 2

- a Lb 27:16, 17
- 1Kl 22:17
- Eze 34:5
- Mk 3:4
- b tk 10:2
- Jn 4:35
- c Rz 10:14

ROZDZ. 10

- d Mk 3:14, 15
- Mk 6:7
- tk 9:1, 2
- e Mk 3:16-19
- tk 6:13-16
- Dz 1:13
- f Jn 1:42
- Dz 15:14
- g Mk 1:16
- Jn 1:40
- h Mt 4:21
- i Jn 1:45
- j Jn 11:16
- Jn 20:27
- k Mk 2:14
- tk 5:27
- l Mt 26:47
- Jn 13:18
- m Mk 6:7
- tk 9:1, 2
- n 2Kl 17:24
- o Iz 53:6
- Eze 34:6
- Dz 13:45, 46
- p Mt 4:17
- tk 10:9
- q tk 9:2
- r Mk 6:8, 9
- s tk 9:3
- t tk 10:7
- 1Ko 9:7, 14

złupione i porzucone niczym owce bez pasterza^a. **37** Potem powiedział do swoich uczniów: „Żniwa są wielkie, ale pracowników mało^b. **38** Proście więc Pana żniw, żeby wysłał pracowników na swoje żniwa”^c.

10 I wezwał swoich 12 uczniów, i dał im władzę nad nieczystymi duchami^d, żeby je wypędzali i żeby leczyli wszelkie choroby oraz wszelkie niedomagania.

2 A imiona 12 apostołów są następujące^e: Szymon*, zwany Piotrem^f, i jego brat, Andrzej^g; Jakub, syn Zebedeusza, i jego brat, Jan^h; **3** Filip i Bartłomiejⁱ; Tomasz^j i Mateusz^k, poborca podatkowy; Jakub, syn Alfeusza, i Tadeusz; **4** Szymon Kananejczyk* i Judasz Iskariot, który później zdradził Jezusa^l.

5 Jezus wysłał tych 12 uczniów, dając im takie wskazówki^m: „Nie idźcie do innych narodów i nie wchodźcie do miast samarytańskichⁿ. **6** Idźcie raczej do zaginionych owiec z narodu izraelskiego^o. **7** A idąc, głóście: „Przybliżyło się Królestwo Niebios”^p. **8** Uzdrawiajcie chorych^q, wskrzeszajcie umarłych, oczyszczajcie trędowatych, wypędzajcie demony. Otrzymaliście za darmo, za darmo dawajcie. **9** Nie gromadźcie do swoich trzosiw ani złotych, ani srebrnych, ani miedzianych pieniędzy^r. **10** Nie starajcie się też o torbę na drogę, szatę na zmianę*, sandały czy laskę^s, bo pracownik zasługuje na wynagrodzenie”^t.

11 „Gdy przyjdziecie do jakiegos miasta lub wsi, wyszukajcie tam osobę, której warto

10:2 *Dost. „pierwszy Szymon”. **10:4** *Lub „Gorliwy”. **10:10** *Dost. „dwie szaty”. *Dost. „wyżywienie”.

poświęcić uwagę, i zatrzymajcie się u niej, dopóki nie pójdziecie dalej^a. **12** Wchodząc do domu, pozdrówcie domowników. **13** Jeśli ten dom na to zasługuje, niech zagości w nim pokój, którego mu życzyście^b, a jeśli nie zasługuje, niech wasz pokój wróci do was. **14** Jeżeli gdzieś was nie przyjmą ani nie będą słuchać, to wychodząc z takiego domu lub miasta, strząśnijcie pył ze swoich nóg^c. **15** Zapewniam was, że w Dniu Sądu lżej będzie Sodomie i Gomorze^d niż temu miastu.

16 „Posyłam was jak owce między wilki, okażcie się więc ostrożni jak węże, a zarazem niewinni* jak gołębie^e. **17** Miejcie się na baczności, bo ludzie będą was wydawać lokalnym sądom^f i biczować^g w synagogach^h. **18** I z mojego powodu będziecie ciągani przed namiestników i królów—na świadectwo im i narodomⁱ. **19** Jednak gdy was wydadzą, nie zamartwiajcie się, jak lub co powiecie, bo w danej chwili otrzymacie pomoc^k—**20** w gruncie rzeczy to nie wy będziecie mówić, ale będzie przez was mówić duch waszego Ojca^l. **21** I brat wyda na śmierć brata, a ojciec własne dziecko, z kolei dzieci wystąpią przeciw rodzicom i też wydadzą ich na śmierć^m. **22** Z powodu mojego imienia wszyscy będą was nienawidzićⁿ. Ale ten, kto wytrwa do końca, zostanie wybawiony^o. **23** Gdyby was prześladowali w jednym mieście, uciekajcie do drugiego^p, bo zapewniam was, że nie zdążycie obejść miast Izraela, zanim przybędzie Syn Człowieczy.

24 „Uczeń nie przewyższa swojego nauczyciela ani niewol-

ROZDZ. 10

- a Mk 6:10
Łk 9:4
b Łk 10:5
c Mk 6:11
Łk 9:5
Łk 10:6, 11
Dz 13:50, 51
d Rdz 19:4, 5
2Pt 2:6
Judy 7
e Flp 2:14, 15
f Mt 24:9
g Dz 5:40
2Kor 11:24
h Mt 23:34
Mk 13:9
Łk 21:12, 13
i Dz 4:8
Dz 24:10
Dz 25:23
Dz 26:25
Dz 27:23, 24
j Mt 24:14
k Mk 13:11
Łk 12:11, 12
Łk 21:14, 15
l Jn 14:26
m Mt 7:6
Mt 10:36
n Mt 24:9
Łk 21:17
Jn 15:21
o Mt 24:13
Łk 21:19
Obj 2:10
p Mt 23:34
Dz 8:1

szpalta 2

- a Jn 15:20
b 1Pt 2:21
c Mt 12:24
Mk 3:22
Łk 11:15
Jn 8:48
d Mk 4:22
Łk 8:17
e Łk 12:3
f Prz 29:25
Obj 2:10
g Łk 12:4, 5
Heb 10:31
h Łk 12:6, 7
i Mt 6:26
j Rz 10:9
k Łk 12:8, 9
Obj 3:5
l Mk 8:38
Łk 9:26
2Tm 2:12
m Łk 12:51-53
n Mt 7:6

nik swojego pana^a. **25** Wystarczy, żeby uczeń stał się jak jego nauczyciel, a niewolnik jak jego pan^b. Jeśli ludzie nazywają Belzebubem* pana domu^c, to czy tym bardziej nie nazwą tak jego domowników? **26** Dlatego nie bójcie się ich, bo nie ma nic zakrytego, co nie zostanie odkryte, ani nic sekretnego, co nie stanie się znane^d. **27** Co wam mówię w ciemności, powiedzcie w świetle, a co wam mówię szeptem, rozgłoszcie z dachów^e. **28** I nie bójcie się tych, którzy zabijają ciało, ale nie mogą zabić duszy^f. Bójcie się raczej Tego, który i duszę, i ciało może zgładzić w Gehennie^g. **29** Czy nie sprzedaje się dwóch wróbli za jedną drobną monetę*? A przecież ani jeden z nich nie spadnie na ziemię bez wiedzy waszego Ojca^h. **30** Nawet wszystkie wasze włosy na głowie są policzone. **31** Dlatego nie bójcie się—jesteście warci więcej niż wiele wróbliⁱ.

32 „Kto się przyzna do mnie przed ludźmi^j, do tego ja przyznam się przed swoim Ojcem, który jest w niebie^k. **33** Ale kto się mnie wyprze przed ludźmi, tego ja wypnę się przed swoim Ojcem, który jest w niebie^l. **34** Nie myślcie, że przyszedłem przynieść na ziemię pokój. Nie przyszedłem przynieść pokoju, tylko miecz^m. **35** Bo przyszedłem poróżnić syna z ojcem, córkę z matką i synową z teściowąⁿ. **36** Tak więc nieprzyjaciółmi człowieka staną się ci, którzy mieszkają z nim pod jednym

10:25 *Określenie odnoszące się do Szatana—księcia, czyli władcy, demonów. **10:28** *Lub „odebrać życia”, czyli pozbawić szans na życie w przyszłości. **10:29** *Dost. „za assariona”. Zob. *Dodatek B14*.

10:16 *Lub „uczciwi; czystego serca”.

dachem. **37** Kto bardziej kocha ojca lub matkę niż mnie, nie jest mnie godny. I kto bardziej kocha syna lub córkę niż mnie, nie jest mnie godny^a. **38** I kto nie chce wziąć na siebie swojego pała męki* i iść za mną, nie jest mnie godny^b. **39** Kto by uratował swoje życie*, ten je straci, a kto by z mojego powodu stracił swoje życie*, ten je uratuje^c.

40 „Kto przyjmuje was, przyjmuje także mnie, a kto przyjmuje mnie, przyjmuje także Tego, który mnie posłał^d. **41** Kto przyjmuje proroka, ponieważ jest on prorokiem, ten otrzyma taką nagrodę jak prorok^e, a kto przyjmuje prawego, ponieważ jest on prawy, ten otrzyma taką nagrodę jak prawy. **42** I kto da do picia jednemu z tych małych choćby tylko kubek zimnej wody, dlatego że jest on moim uczniem, tego na pewno nie minie nagroda^f”.

11 Kiedy Jezus skończył dawać wskazówki 12 uczniom, wyruszył stamtąd, żeby nauczać i głosić w innych miastach^g.

2 A gdy Jan usłyszał w więzieniu^h o czynach Chrystusa, wysłał do niego swoich uczniówⁱ, **3** żeby go zapytali: „Czy to ty jesteś tym, który miał przyjść, czy mamy oczekiwać kogoś innego?”^j. **4** Jezus odrzekł: „Idźcie i opowiedzcie Janowi, co słyszycie i widzicie^k: **5** ślepi widzą^l, kulawi chodzą, trędowaci^m stają się czyści, głusi słyszą, umarli są wskrzeszani, a biednym jest głoszona dobra nowinaⁿ. **6** Szczęśliwy jest ten, kto nie znajduje powodu, by we mnie wątpić^o”.

10:38 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **10:39** *Lub „duszę”. **11:6** *Lub „kto nie znajduje we mnie powodu do zgorszenia”.

ROZDZ. 10

- a Mt 19:29
Łk 14:26
- b Mt 16:24, 25
Mk 8:34, 35
Łk 9:23
Łk 14:27
- c Łk 17:33
Jn 12:25
- d Mt 25:40
Łk 10:16
Jn 12:44
Jn 13:20
- e 1Kl 17:9, 10
1Kl 17:20-23
2Kl 4:8
2Kl 4:13-17
- f Mt 25:40
Mk 9:41
Heb 6:10

ROZDZ. 11

- g Mt 4:23
Mt 19:1
Łk 9:6
- h Mt 14:3
Mk 6:17
- i Łk 7:18-23
- j Mt 3:11
Jn 1:15
- k Łk 7:22
- l Iz 35:5, 6
Iz 61:1
- m Mt 8:3
- n Mt 4:23
- o Mk 6:3
Łk 7:23
1Kl 1:23
1Pt 2:7, 8

szpalta 2

- a Mt 3:1, 5
- b Łk 7:24-28
- c Łk 1:67, 76
- d Mal 3:1
Mt 3:3
Mk 1:2
Łk 1:17
Jn 3:28
- e Łk 7:28
Jn 3:3
- f Łk 13:24
- g Łk 16:16
- h Mal 4:5
Mt 17:10-13
- i Łk 7:31-35
- j Mt 9:10
Mk 2:15
Jn 2:2

7 Gdy oni ruszyli w drogę, Jezus zaczął mówić do tłumów o Janie: „Co wysłicie zobaczyć na pustkowiu?^a Trzcinę kołysaną przez wiatr?^b **8** Co więc wysłicie zobaczyć? Człowieka ubranego w wytworne^c szaty? Przecież wytworne szaty nosi się w pałacach królewskich. **9** No więc po co wysłicie? Żeby zobaczyć proroka? Tak! I to kogoś znacznie większego niż prorok^c. **10** To właśnie on nim jest napisane: „Wysłałem przed tobą* swojego posłańca, który przygotuje ci drogę!”^d. **11** Zapewniam was, że spośród ludzi* nie został powołany nikt większy niż Jan Chrzciciel, ale najmniejszy w Królestwie Niebios jest większy niż on^e. **12** Od dni Jana Chrzciciela Królestwo Niebios jest celem, do którego ludzie wytrwale dążą, a ci, którzy się nie poddają, otrzymują je^f. **13** Bo wszędzie, w pismach proroków i w Prawie, prorokowano aż do Jana^g. **14** I czy chcecie to uznać, czy nie, to on jest Eliaszem, który miał przyjść^h. **15** Kto ma uszy, niech słucha.

16 „Do kogo mam przyrównać to pokolenie?ⁱ Podobne jest do małych dzieci, które bawią się na rynkach i mówią jedno do drugich: **17** „Graliśmy wam na flecie, ale nie tańczyliście. Zawodziliśmy, ale się nie smuciliście”. **18** Podobnie przyszedł Jan, nie jadł ani nie pił, a jednak ludzie mówią: „On ma demona”. **19** Przyszedł Syn Człowieczy, je i pije^j, a mimo to ludzie mówią:

11:8 *Dosl. „miękkie”. **11:10** *Dosl. „przed twoim obliczem”. **11:11** *Dosl. „wśród narodzonych z kobiet”. **11:12** *Dosl. „pochwytyują je”. **11:17** *Lub „nie uderzaliście się ze smutku”.

„To żarłok i pijak*, przyjaciel porboców podatkowych i grzeszników^a. Ale o mądrości świadczą jej dzieła^{a,b}.”

20 Wtedy Jezus zaczął ganić miasta, w których dokonał większości potężnych dzieł, że nie okazały skruchy: **21** „Biada ci, Chorazynie! Biada ci, Betsaido! Bo gdyby takie potężne dzieła jak w waszych murach dokonywały się w Tyrze i Sydonie, te już dawno okazałyby skruchę w worze* i popiele^c. **22** Dlatego w Dniu Sądu lżej będzie Tyrowi i Sydonowi niż wam^d. **23** A ty, Kafarnaum^e, czy może będziesz wywyższone do nieba? Zejdiesz do grobu^f. Bo gdyby tak potężne dzieła jak w twoich murach dokonywały się w Sodomie, ta istniałaby aż po dziś dzień. **24** Dlatego w Dniu Sądu lżej będzie Sodomie niż tobie^g.”

25 W tamtym czasie Jezus powiedział: „Publicznie wysławiam Cię, Ojczy, Panie nieba i ziemi, bo ukryłeś te rzeczy przed mędrcami i intelektualistami, a wyjawiałeś je małym dzieciom^h. **26** Tak, Ojczy, bo uznałeś to za dobre. **27** Wszystko zostało mi przekazane przez Ojcaⁱ i nikt nie zna w pełni Syna, tylko Ojciec^j, ani nikt nie zna w pełni Ojca, tylko Syn oraz każdy, komu Syn da Go poznać^k. **28** Przyjdźcie do mnie, wszyscy utrudzeni i obciążeni, a ja was pokrzepię. **29** Weźcie na siebie moje jarzmo i uczcie się ode mnie, bo jestem łagodny i pokorny^l. Wtedy zaznacie po-

11:19 *Dosl. „oddający się picu wina”.

^aLub „mądrość zostaje usprawiedliwiona przez swoje dzieła”, czyli rezultaty mądrego postępowania. **11:21**

*Zob. *Słowniczek pojęć*. **11:23** *Lub „Hadesu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. **11:29** *Dosl. „uniżony w sercu”.

ROZDZ. 11

a Łk 5:30
Łk 15:2
Łk 19:7

b Łk 7:34, 35

c Jon 3:5, 6
Łk 10:13

d Łk 10:14

e Łk 4:31

f Łk 10:15

g Mt 10:15
Łk 10:12

h Iz 29:14
Mt 13:15
Łk 10:21
1Kor 1:27

i Jn 3:35

j Jn 1:18

k Łk 10:22
Jn 10:15
1Jn 5:20

l Za 9:9

szpalta 2

ROZDZ. 12

a Wj 12:16
Pwt 23:25
Mk 2:23-28
Łk 6:1-5

b Wj 20:10
Wj 31:15
Pwt 5:14

c 1Sm 21:1-6

d Wj 25:30
Wj 40:22, 23

e Kpl 24:5-9

f Lb 28:9
Jn 7:22

g Łk 11:31, 32

h Mt 23:23

i Oz 6:6
Mi 6:6, 8
Mt 9:13

j Mk 2:27, 28
Łk 6:5

k Mk 3:1-6
Łk 6:6-11

l Łk 14:3
Jn 9:16

m Wj 23:4
Pwt 22:4
Łk 14:5

krzepienia*. **30** Bo moje jarzmo jest miłe*, a moje brzemie lekkie”.

12 W tamtym czasie Jezus z uczniami szedł w szabat wśród łanów zbóż. Uczniowie zgłodnieli, więc zaczęli zrywać kłosa i jeść^a. **2** Gdy zobaczyli to faryzeusze, powiedzieli do niego: „Patrz, twoi uczniowie robią coś, czego w szabat nie wolno^b”. **3** On im odparł: „Czy nie czytaliście, co zrobił Dawid, gdy on i jego ludzie byli głodni?^c **4** Jak wszedł do domu Bożego i jak zjedli chleby pokładne^d, których nie wolno było jeść ani jemu, ani tym, którzy z nim byli, tylko kapłanom?^e **5** Albo czy nie czytaliście w Prawie, że w dniach szabatu kapłani w świątyni naruszają szabat, a pozostają niewinni?^f **6** A mówię wam, że tu jest ktoś większy niż świątynia^g. **7** Gdybyście jednak rozumieli, co znaczą słowa: „Miłosierdzia^h chcę, a nie ofiaryⁱ”, nie potępiłbyście niewinnych. **8** Bo Syn Człowieczy jest Panem szabatu^j”.

9 Stamtąd Jezus poszedł do synagogi. **10** Był tam człowiek z bezwładną* ręką^k. A faryzeusze, chcąc znaleźć pretekst do oskarżenia Jezusa, zapytali go: „Czy w szabat wolno leczyć?”^l. **11** On im odpowiedział: „Gdybyście mieli jedną owcę i ta wpadłaby w szabat do dołu, to czy jest wśród was ktoś, kto by jej nie wyciągnął?^m **12** A o ileż cenniejszy jest człowiek niż owca! Tak więc wolno w szabat zrobić coś dobrego”. **13** Potem powiedział do

11:29 *Lub „znajdziecie pokrzepienie dla swoich dusz”. **11:30** *Lub „łatwe do niesienia”. **12:4** *Dosl. „chleby przedkładania”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **12:10** *Dosl. „uschłą”.

tamtego człowieka: „Wyciągnij rękę”. Ten ją wyciągnął i wtedy stała się sprawna jak druga ręka. **14** Ale faryzeusze wyszli i zaczęli się naradzać, żeby zabić Jezusa. **15** Gdy on się o tym dowiedział, odszedł stamtąd. I poszło za nim wiele ludzi^a. A on wszystkich uzdrawiał, **16** ale stanowczo im przykazywał, by nie ujawniali, kim jest^b— **17** żeby się spełniły słowa przekazane przez proroka Izajasza:

18 „To jest mój sługa^c, którego wybrałem, którego kocham i darzę^{*} uznaniem!^d Dam mu swojego ducha^e i wyjaśni narodom, czym jest sprawiedliwość. **19** Nie będzie się wyklócał^f ani głośno krzyczał, nikt też nie usłyszy jego głosu na głównych ulicach. **20** Nie zmiażdży zgnięcionej trzciny ani nie zgasi tłącego się snopka^g, aż sprawi, że sprawiedliwość zatryumfuje. **21** I w jego imieniu narody będą pokładać nadzieję”^h.

22 Potem przyprowadzili do niego opętanego przez demona. Człowiek ten był niewiedomy i niemy. Jezus go uleczył i w rezultacie zaczął on mówić i widzieć. **23** A tłumy, bardzo zdumione, pytały: „Czy nie jest to Syn Dawida?”. **24** Faryzeusze, słysząc to, powiedzieli: „Ten człowiek nie wypędza demonów inaczej, jak tylko mocą Belzebuba^{*}, ich władcy”ⁱ. **25** A Jezus, znając ich myśli, rzekł do nich: „Każde królestwo, które jest wewnętrznie podzielone, popadnie w ruinę. Również każde miasto i każdy dom, które są wewnętrznie podzielone, upadną. **26** Tak samo jeśli Szatan wypędza Szatana, to jest wewnętrznie podzielony. Jak więc

ROZDZ. 12

a Mk 3:7

b Mt 8:3, 4
Mk 3:11, 12
Mk 7:35, 36

c Dz 3:13

d Mt 3:17
Mt 17:5e Iz 61:1
Mk 1:10

f 2Tm 2:24

g Mt 11:28

h Iz 11:10
Iz 42:1-4
Dz 4:12i Mk 3:22-27
Łk 11:15-23

szpalta 2

a Łk 11:20

b Mk 9:40
Łk 9:50
Łk 11:23c Mk 3:28, 29
Dz 7:51
Heb 6:4, 6

d 1Tm 1:13

e Łk 12:10
Heb 10:26f Mt 7:17
Łk 6:43g Mt 3:7
Mt 23:33

h Mt 15:11

i Łk 6:45
Jak 3:6j Kzn 12:14
Rz 14:12

jego królestwo uchroni się przed upadkiem? **27** Ponadto jeśli ja wypędzam demony mocą Belzebuba, to czyją mocą wypędzają je wasi uczniowie^{*}? Dlatego oni będą waszymi sędziami. **28** Jeśli jednak wypędzam demony duchem Bożym, to Królestwo Boże istotnie was zaskoczyło^a. **29** Albo jak ktoś może wtargnąć do domu kogoś silnego i zabrać jego mienie, jeśli go najpierw nie zwiąże? Dopiero wtedy zdoła okraść jego dom. **30** Kto nie jest po mojej stronie, ten jest przeciwko mnie, a kto ze mną nie gromadzi, ten rozprasza^b.

31 „Dlatego mówię wam, że wszelkiego rodzaju grzech i bluźnierstwo będą ludziom przebaczone, ale bluźnierstwo przeciwko duchowi nie będzie przebaczone”. **32** Na przykład kto by powiedział coś przeciw Synowi Człowieczemu, będzie mu przebaczone^c, ale kto by powiedział coś przeciw duchowi świętemu, temu nigdy nie będzie przebaczone—ani w tym systemie rzeczy^{*}, ani w przyszłym^e.

33 „Albo niech wasze drzewo będzie dobre i wydaje dobre owoce, albo niech będzie złe i wydaje złe owoce—bo drzewo poznaje się po owocach^f. **34** Pomoiście żmijowy^g, jak możecie mówić rzeczy dobre, skoro jesteście źli? Przecież usta mówią to, czym jest przepiękne serce^h. **35** Dobry człowiek ze swego skarbca z dobrymi rzeczami wydobywa rzeczy dobre, natomiast zły człowiek ze swego skarbca ze złymi rzeczami wydobywa rzeczy złeⁱ. **36** Mówię wam, że w Dniu Sądu ludzie zdadzą sprawę^j z każdej bezwartości

12:18 ^{*}Lub „moja dusza darzy”. 12:24^{*}Określenie odnoszące się do Szatana.12:27 ^{*}Dost. „synowie”. 12:32 ^{*}Lub „epoce”. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ciowej wypowiedzi. **37** Bo na podstawie swoich słów zostaniesz uznany za prawego i na podstawie swoich słów zostaniesz potępiony”.

38 Wtedy niektórzy uczeni w piśmie* i faryzeusze powiedzieli mu: „Nauczycielu, chcemy zobaczyć jakiś znak od ciebie”^a.

39 A on im odpowiedział: „Pokolenie niegodziwe i niewierne* stale domaga się znaku, ale żaden znak nie będzie mu dany oprócz znaku proroka Jonasza^b.

40 Bo jak Jonasz był trzy dni i trzy noce w brzuchu ogromnej ryby^c, tak Syn Człowieczy będzie trzy dni i trzy noce w grobie”^d. **41** Mieszkańcy Ninowy powstaną z tym pokoleniem na sąd i je potępią, bo okazali skrucę ze względu na to, co głosił Jonasz^e. A przecież tu jest ktoś większy niż Jonasz!”

42 Królowa z południa powstanie z tym pokoleniem na sąd i je potępi, bo przyszła z krańca świata, żeby usłyszeć mądrość Salomona^g. A przecież tu jest ktoś większy niż Salomon!”

43 „Kiedy nieczysty duch wyjdzie z człowieka, przemierza bezwodne okolice w poszukiwaniu miejsca odpoczynku i żadnego nie znajduje”. **44** Wtedy mówi: „Wróć do domu, z którego wyszedłem”. A gdy wraca, zastaje dom niezajęty, wymieciony i przyozdobiony. **45** Wtedy idzie i sprowadza siedem innych duchów, bardziej niegodziwych niż on sam, i wchodzi do środka, i tam mieszkają. W rezultacie końcowe położenie tego człowieka staje się gorsze niż początkoweⁱ. Tak też będzie z tym niegodziwym pokoleniem”.

12:38 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **12:39** *Dosł. „cudzołożne”. **12:40** *Dosł. „w sercu ziemi”.

ROZDZ. 12

a Mt 16:1

b Mt 16:4
Łk 11:29-32

c Jon 1:17

d Mt 16:21
Mt 17:23
Mt 27:63
Łk 24:46

e Jon 3:5

f Łk 11:30

g 1Kl 10:1
2Kn 9:1h Mt 12:6
Łk 11:31

i Łk 11:24-26

j Heb 6:4, 6
2Pt 2:20

szpalta 2

a Mt 13:55
Jn 2:12
Dz 1:14
1Kl 9:5
Gal 1:19

b Mk 3:31-35

c Jn 20:17
Heb 2:11d Mk 3:35
Łk 8:21

ROZDZ. 13

e Mk 4:1

f Mt 13:34

g Mk 4:3-9
Łk 8:4-8

h Mt 13:19

i Mt 13:20, 21

j Mt 13:22
Mk 4:18, 19
Łk 8:14k Mt 13:23
Mk 4:8
Łk 8:8

l Mt 11:15

m Mk 4:10, 11
Łk 8:9, 10n 1Kl 2:9, 10
Ef 1:9-12
Kol 1:26, 27

46 Gdy Jezus jeszcze przemawiał do tłumów, jego matka i bracia^a stanęli na zewnątrz, chcąc z nim porozmawiać^b. **47** Ktoś więc mu powiedział: „Na zewnątrz stoi twoja matka i twoi bracia i chcą z tobą rozmawiać”. **48** Wtedy Jezus rzekł: „Kto jest moją matką i kto moimi braćmi?”. **49** Następnie wyciągnął rękę w kierunku swoich uczniów i powiedział: „To moja matka i moi bracia!”^c **50** Bo moim bratem i siostrą, i matką jest każdy, kto spełnia wolę mojego Ojca, który jest w niebie”^d.

13 Tego dnia Jezus wyszedł z domu i siedział nad jeziorem. **2** Zebrały się przy nim tak wielkie tłumy, że wszedł do łodzi. Usiadł w niej, a wszyscy stali na brzegu^e. **3** Wtedy opowiedział im wiele rzeczy za pomocą przykładów^f: „Siewca wyszedł siał^g. **4** Kiedy siał, niektóre ziarna upadły przy drodze. Przyleciały ptaki i je zjadły^h. **5** Inne upadły na grunt skalisty, gdzie nie było dużo gleby. Od razu powschodziły, bo nie była ona głębokaⁱ. **6** Ale gdy słońce zaczęło grzać, przypiekły się, a ponieważ nie miały korzenia, uschły. **7** Jeszcze inne upadły między ciernie, a ciernie wyrosły i je zagłuszyły^j. **8** Ale były też takie, które upadły na urodzajną glebę i zaczęły wydawać plon—jedno 100-krotne, inne 60-krotne, jeszcze inne 30-krotne^k. **9** Kto ma uszy, niech słucho”^l.

10 A uczniowie Jezusa podszli do niego i zapytali: „Dlaczego przemawiasz do nich za pomocą przykładów?”^m. **11** On im odpowiedział: „Wam dano zrozumieć święte tajemnice”ⁿ Królestwa Niebios, ale im nie. **12** Bo kto ma,

temu będzie dane jeszcze więcej i będzie miał obfitość, ale temu, kto nie ma, zostanie odebrane nawet to, co ma^a. **13** Właśnie dlatego mówię do nich za pomocą przykładów. Bo gdy patrzą—patrzą na próżno. Gdy słuchają—słuchają na próżno. I nie pojmują sensu^b. **14** Spełnia się na nich proroctwo Izajasza: „Będziecie słuchać, ale na pewno nie pojmiecie sensu, i będziecie patrzeć, ale na pewno nie zobaczycie^c. **15** Bo nieczułe stało się serce tego ludu i zakryli swoje uszy^{*}, i zamknęli swoje oczy, żeby czasem nie widzieć swoimi oczami ani nie słyszeć swoimi uszami, ani nie pojąć sensu swoimi sercami, żeby nie zawrócić i żebym ich nie uzdrowił^d”.

16 „Ale wy jesteście szczęśliwi, bo wasze oczy widzą i wasze uszy słyszą^e. **17** Zapewniam was, że wielu proroków i prawych ludzi pragnęło zobaczyć to, co wy widzicie, ale nie zobaczyli^f, i słyszeć to, co wy słyszyście, ale nie usłyszali^g”.

18 „Posłuchajcie teraz wyjaśnienia przypowieści o siewcy^h. **19** Gdy ktoś słyszy słowo o Królestwie, ale nie pojmuje jego sensu, przychodzi Niegodziwiecⁱ i wyrwa to, co zostało zasiane w sercu tego człowieka—tak jest w wypadku ziarna zasianego przy drodze^j. **20** A w wypadku ziarna zasianego na gruncie skalistym jest tak: Ktoś słyszy słowo i od razu z radością je przyjmuje^k. **21** Ponieważ jednak nie ma w sobie korzenia, trwa tylko przez jakiś czas. Gdy z powodu słowa pojawia się ucisk lub prześladowanie, od razu upada. **22** A w wypadku ziarna zasianego między cier-

13:15 *Lub „uszami swymi słyszeli, ale nie reagowali”.

ROZDZ. 13

a Mt 25:29
Mk 4:25
Łk 8:18

b Łk 6:10
Mk 4:12

c Jn 12:40
Rz 11:8
2Kor 3:14

d Łk 6:9,10
Mk 4:12
Dz 28:26,27

e Łk 10:23,24

f Jn 8:56
Ef 3:5
1Pt 1:10

g Mk 4:14
Łk 8:11

h 1Pt 5:8

i Mk 4:15
Łk 8:12

j Mk 4:16,17
Łk 8:13

szpalta 2

a Łk 12:22

b Mt 6:21
Mk 4:18,19
Mk 10:23
Łk 8:14
1Tm 6:9
2Tm 4:10

c Mk 4:20
Łk 8:15

d Mt 13:38,39

e Obj 14:15

f Mk 4:30-32
Łk 13:18,19

nie jest tak: Ktoś słyszy słowo, ale troski życia w tym świecie^{*a} i zwodnicza moc bogactwa zagłuszają je i nie wydaje ono żadnego plonu^b. **23** A w wypadku ziarna zasianego na urodzajnej glebie jest tak: Ktoś słyszy słowo i pojmuje jego sens, i rzeczywiście przynosi owoc—jeden 100-krotny, inny 60-krotny, jeszcze inny 30-krotny^c”.

24 Jezus opowiedział im też inną przypowieść: „Z Królestwem Niebios jest jak z człowiekiem, który zasiał na swoim polu wyborne ziarno. **25** Kiedy ludzie spali, przyszedł jego nieprzyjaciół i między pszenicę nasiał chwastów, i odszedł. **26** Gdy zboże wykiełkowało i pojawiły się kłosa, ukazały się też chwasty. **27** Wtedy niewolnicy gospodarza podeszli do niego i zapytali: „Panie, czy nie zasiałeś na swoim polu wyborного ziarna? Skąd się więc wzięły chwasty?”. **28** On im odpowiedział: „Zasiał je nieprzyjaciół^d. Rzekli do niego: „Czy więc chcesz, żebyśmy poszli i je powyrywali?”. **29** On odparkł: „Nie, bo z chwastami moglibyście też powyrywać pszenicę. **30** Pozwólcie obu rosnąć razem aż do żniw, a w czasie żniw powiem żniwiarzom: „Najpierw zbierzcie chwasty i powiążcie je w wiązki na spalanie, a potem idźcie i zbierzcie do mojego spichlerza pszenicę”^e”.

31 Jezus posłużył się też pewnym porównaniem: „Z Królestwem Niebios jest jak z ziarnkiem gorczycy, które człowiek zasiał na swoim polu^f. **32** Choć jest to najmniejsze ze

13:22 *Lub „systemie rzeczy; epoche”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”.

wszystkich nasion, to wyrasta z niego największa z roślin zielnych, wręcz drzewo, tak iż ptaki* przylatują i gnieźdzą się wśród jej gałęzi”.

33 Użył jeszcze innego porównania: „Z Królestwem Niebios jest jak z zakwasem, który kobieta wymieszała z trzema dużymi miarami* mąki, tak iż cała ta masa się zakwasiła”^a.

34 O tym wszystkim Jezus nauczał tłumy za pomocą przykładów. Bez użycia przykładu niczego do nich nie mówił^b, **35** żeby się spełniły słowa przekazane przez proroka: „Będę mówił, używając przykładów. Oznajmie rzeczy ukryte od samego początku”^c.

36 Potem Jezus odesłał tłumy i wszedł do pewnego domu. A jego uczniowie podeszli do niego i poprosili: „Wyjaśnij nam przypowieść o chwastach na polu”. **37** On im odrzekł: „Siewcą wyborowego ziarna jest Syn Człowieczy, **38** polem jest świat^d, wyborzym ziarnem są synowie Królestwa, chwastami są synowie Niegodziwca^e, **39** a nieprzyjacielem, który je zasiał, jest Diabeł. Żniwa to zakończenie systemu rzeczy*, a żniwiarzami są aniołowie. **40** Dlatego jak zbiera się chwasty i pali w ogniu, tak będzie podczas zakończenia systemu rzeczy*^f — **41** Syn Człowieczy pošle swoich aniołów i zbiorą z jego Królestwa wszystkich, którzy doprowadzają innych do upadku*, oraz tych, którzy postę-

13:32 *Dosl. „ptaki nieba”. **13:33** *Dosl. „z 3 seami”, czyli z 22 l. Zob. *Dodatek B14*. **13:35** *Możliwe też „od założenia świata”. **13:39** *Lub „zakończenie epoki”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **13:40**, **49** *Lub „zakończenia epoki”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **13:41** *Dosl. „wszystko, co powoduje zgorzsenie”.

ROZDZ. 13

a Łk 13:21

b Mk 4:33, 34

c Ps 78:2

d Mt 24:14
Rz 10:18
Kol 1:6

e Jn 8:44

f Mt 13:30

szpalta 2
a Mt 13:30

b Sdz 5:31

c Flp 3:7

d Flp 3:8

e Kpl 11:9

f Kpl 11:12

pują niegodziwie*, **42** i wrzucą ich do ognistego pieca^a. Tam będą oni płakać i zgrzytać zębami. **43** Wtedy prawi będą świecić jasno jak słońce^b w Królestwie swojego Ojca. Kto ma uszy, niech słucha.

44 „Z Królestwem Niebios jest jak ze skarbem ukrytym w polu, który ktoś znalazł i ponownie ukrył. Potem uradowany poszedł i sprzedał wszystko, co miał, i kupił to pole^c”.

45 „Ponadto z Królestwem Niebios jest jak z wędrownym kupcem poszukującym szlachetnych pereł. **46** Gdy znalazł jedną niezwykle cenną perłę, poszedł i natychmiast sprzedał wszystko, co miał, i ją kupił^d”.

47 „Z Królestwem Niebios jest też jak z siecią*, którą zapuszczono na morze i która zaczęła zagarniać ryby wszelkiego rodzaju. **48** Gdy się napełniła, rybacy wyciągnęli ją na brzeg. Potem usiedli i dobre ryby zebrali^e do naczyń, a niedobre^f wyrzucili. **49** Tak właśnie będzie podczas zakończenia systemu rzeczy* — aniołowie wyruszą i oddzielią niegodziwych od prawych, **50** i wrzucą niegodziwych do ognistego pieca. Tam będą oni płakać i zgrzytać zębami.

51 „Czy pojęliście sens tego wszystkiego?”. Uczniowie odpowiedzieli mu: „Tak”. **52** Wtedy rzekł do nich: „Wobec tego wiedzcie, że każdy nauczyciel, który został pouczony o Królestwie Niebios, jest podobny do pana domu, który wynosi ze swojego skarbca rzeczy nowe i stare”.

53 Gdy Jezus skończył podawać te przykłady, wyruszył

13:41 *Dosl. „dopuszczających się bezprawia”. **13:47** *Lub „niewodem”.

w drogę. **54** Kiedy przyszedł w rodzinne strony^a, zaczął nauczać w miejscowej synagodze. A ludzie byli bardzo zdumieni i mówili: „Skąd u niego ta mądrość i skąd te potężne dzieła?”^b **55** Czy to nie jest syn cieśli?^c Czy jego matka nie nazywa się Maria, a jego bracia: Jakub, Józef, Szymon i Judas*?^d **56** I czy nie mieszkają wśród nas wszystkie jego siostry? Skąd więc u niego to wszystko?”^e **57** I nie chcieli w niego uwierzyć*^f. Wtedy Jezus im powiedział: „Prorok wszędzie cieszy się szacunkiem, tylko nie w swoich rodzinnych stronach i nie w swoim domu”^g. **58** I z powodu ich braku wiary nie dokonał tam zbyt wielu potężnych dzieł.

14 W tamtym czasie Herod*, władca okręgu^h, usłyszał wieści o Jezusie^h **2** i powiedział do swoich sług: „To Jan Chrzciciel. Został wzbudzony z martwych i dlatego dokonuje tych potężnych dzieł”ⁱ. **3** Herod wcześniej pojmał Jana, związał go i uwięził ze względu na Herodiadę, żonę swego brata Filipa^j. **4** Bo Jan mówił do Heroda: „Nie wolno ci jej mieć za żonę”^k. **5** Herod chciał go zabić, ale bał się ludu, bo lud uważał Jana za proroka^l. **6** Gdy jednak na urodzinach^m Heroda zatańczyła córka Herodiady, tak bardzo mu się spodobałaⁿ, **7** że przysiągł jej dać wszystko, o cokolwiek poprosi. **8** Wtedy za namową matki powiedziała: „Daj mi na półmisku głowę Jana Chrzciciela”^o. **9** Król co praw-

13:55 *Inaczej „Juda”, najwyraźniej późniejszy pisarz Listu Judy. 13:57 *Lub „zaczęli się gorszyć z jego powodu”. 14:1 *Chodzi o Heroda Antypasa. Zob. Słowniczek pojęć. *Doś. „tetra-cha”. 14:2 *Lub „tych cudów”.

ROZDZ. 13

a Mt 2:23

b Mk 6:1-6

c Łk 4:22
Jn 6:42

d Mt 12:46

Jn 2:12
Dz 1:14
1Kor 9:5
Gal 1:19

e Jn 7:15

f 1Pt 2:7, 8

g Mk 6:4
Łk 4:24
Jn 4:44

ROZDZ. 14

h Mk 6:14
Łk 9:7-9
Dz 4:27i Mt 16:13, 14
Mk 6:16j Mk 6:17, 18
Łk 3:19, 20k Kpł 18:16
Kpł 20:21l Mk 6:20
Łk 1:67, 76

m Rdz 40:20-22

n Mk 6:21-29

o Mk 6:25

szpalta 2

a Mk 6:31-33
Łk 9:10b Mt 9:36
Mt 15:32
Mk 1:41
Mk 6:34
Łk 7:13
Heb 2:17
Heb 5:2

c Łk 9:11

d Mk 6:35-44
Łk 9:12-17
Jn 6:5-13e Mt 15:36
Mk 6:41
Łk 9:16f 2Kl 4:42-44
Mk 6:42, 43
Mk 8:8
Łk 9:17
Jn 6:12, 13g Mk 6:44
Łk 9:14
Jn 6:10

da się zasmucił, ale ze względu na swoją przysięgę i na tych, którzy z nim ucztowali*, kazał spełnić tę prośbę. **10** Posłał więc ludzi, żeby ścięto Jana w więzieniu. **11** I przyniesiono na półmisku jego głowę, i dano dziewczynie, a ona zaniósła ją matce. **12** Później przyszedli uczniowie Jana, zabrali jego ciało i je pochowali. Następnie poszli opowiedzieć o wszystkim Jezusowi. **13** Gdy Jezus to usłyszał, udał się łodzią na odludne miejsce, żeby побыć na osobności. Ale ludzie się o tym dowiedzieli i tłumnie poszli za nim ze swoich miast^a.

14 Kiedy wyszedł na brzeg, zobaczył mnóstwo ludzi. Ulitował się nad nimi^b i uleczył chorych^c. **15** Gdy zapadł wieczór, podeszli do niego uczniowie i rzekli: „To miejsce jest odludne, a zrobiło się już późno. Odesłaj więc wszystkich, żeby mogli pójść do wiosek i kupić sobie coś do jedzenia”^d. **16** Ale Jezus odparł: „Nie muszę odchodzić. Wy im dajcie coś do jedzenia”. **17** Powiedzieli mu: „Nie mamy tu nic oprócz pięciu chlebów i dwóch ryb”. **18** Na to on polecił: „Przynieście mi je tutaj”. **19** Potem kazał tłumom ułożyć się na trawie. Następnie wziął te pięć chlebów oraz dwie ryby i patrząc w niebo, pomodlił się^e, po czym połamał chleby i rozdawał je uczniom, a uczniowie tłumom. **20** Wszyscy najedli się do syta i zebrano pozostałe kawałki—w sumie 12 pełnych koszy^f. **21** Tych, którzy jedli, było jakieś 5000 mężczyzn, a także kobiety i dzieci^g. **22** Zaraz potem Jezus polecił uczniom, żeby wsiedli do łodzi

14:9 *Lub „pótleżeli przy stole”. 14:19 *Lub „wypowiedział błogosławieństwo”.

i udali się przed nim na drugi brzeg, podczas gdy sam odesłał tłumy^a.

23 Następnie wszedł na górę, żeby na osobności się modlić^b. I zrobiła się późna noc, a on był tam sam. **24** Tymczasem łódź oddaliła się już od lądu o wiele-set metrów* i miały ją fale, bo wiatr był przeciwny. **25** Ale o czwartej straży nocnej* Jezus przyszedł do uczniów po wodzie. **26** Kiedy ci zobaczyli, że idzie po jeziorze, zaniepokojili się i mówili: „To jakaś zjawia!”. I ze strachu zaczęli krzyczeć. **27** Ale Jezus od razu odezwał się do nich: „To ja. Nie bójcie się!”^c. **28** Piotr mu odpowiedział: „Panie, jeśli to ty, każ mi przyjść do siebie po wodzie”. **29** Jezus rzekł: „Przyjdź!”. Piotr więc wyszedł z łodzi i zaczął iść po wodzie w jego stronę. **30** Ale gdy popatrzył na wicher, przestraszył się, a gdy zaczął tonąć, zawołał: „Panie, ratuj mnie!”. **31** Jezus natychmiast wyciągnął rękę, chwycił go i powiedział: „Człowieku małej wiary! Czemu zwątpiłeś?”^d. **32** Kiedy weszli do łodzi, wicher ustał. **33** Wtedy uczniowie, którzy byli w łodzi, złożyli mu hołd* i przyznali: „Rzeczywiście jesteś Synem Bożym”. **34** Potem wszyscy razem popłynęli na drugi brzeg i zeszli na ląd w Genezarecie^e.

35 Kiedy tamtejsi mieszkańcy rozpoznali Jezusa, rozpowiadali o nim po całej okolicy i ludzie przyprowadzali do niego wszystkich chorych. **36** A ci błagali go, żeby im pozwolił cho-

14:24 *Dost. „wiele stadiów”. Stadium odpowiadało 185 m. Zob. *Dodatek B14*. **14:25** *Okres od ok. 3 w nocy do wschodu słońca (ok. 6 rano). **14:33** *Lub „pokłon”.

ROZDZ. 14

a Mk 6:45-52
Jn 6:16-21

b Mk 6:46
Łk 6:12
Łk 9:18

c Mk 6:50
Jn 6:20

d Mt 6:30
Mt 8:26
Mt 28:16, 17
Jak 1:6

e Mk 6:53-56

szpalta 2

a Mt 9:20, 21
Mk 3:10
Łk 6:19

ROZDZ. 15

b Mk 7:1, 2

c Łk 11:38
Jn 2:6

d Mt 15:9
Mk 7:8-13
Kol 2:8

e Wj 20:12
Pwt 5:16
Ef 6:2

f Wj 21:17
Kpl 20:9

g Mk 7:11, 12

h Mk 7:13

i Mk 7:6

j Łk 29:13
Mk 7:7

k Mk 7:14

l Mk 7:15
Ef 4:29
Jak 3:6

m Mk 7:17

n Mt 23:15, 16
Łk 6:39

ciąż dotknąć skraju* jego szaty^a. Wszyscy, którzy to zrobili, zostali całkowicie uzdrowieni.

15 Potem z Jerozolimy przyszli do Jezusa faryzeusze oraz uczeni w piśmie^b i powiedzieli: **2** „Czemu twoi uczniowie naruszają tradycję przodków? Na przykład nie myją rąk* przed posiłkiem”^c.

3 On odpowiedział: „A czemu wy ze względu na swoją tradycję naruszacie przykazania Boże?”^d **4** Na przykład Bóg polecił: „Szczuj ojca i matkę”^e oraz „Kto znieważa* ojca lub matkę, niech poniesie śmierć”^f. **5** Ale wy mówicie: „Kto powie ojcu lub matce: „Wszystko, czym mógłbym cię wspierać, poświęcę Bogu”^g, **6** ten wcale nie musi ich szanować”. W ten sposób przez swoją tradycję unieważniłście słowo Boga^h. **7** Obłudnicy, Izajasz trafnie o was prorokował: **8** „Ci ludzie okazują mi szacunek ustami, ale sercem są ode mnie bardzo daleko. **9** Oddają mi cześć na próżno, bo głoszą nauki, które są nakazami ludzkimi”ⁱ. **10** Następnie Jezus przywołał tłum i rzekł: „Posłuchajcie i uchwycie sens”^k. **11** Nieczystym czyni człowieka nie to, co do ust wchodzi, ale to, co z ust wychodzi”^l.

12 Wtedy podeszli do niego uczniowie i zapytali: „Czy wiesz, że faryzeusze zgorszyli się twoimi słowami?”^m. **13** Na to on odpisał: „Każda roślina, której nie zasadził mój niebiański Ojciec, będzie wykorzeniona. **14** Zostawcie ich. To ślepi przewodnicy. A gdy ślepy prowadzi ślepego, obaj wpadną do dołu”ⁿ.

14:36 *Lub „frędzla”. **15:1** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **15:2** *Chodzi o ceremonialne obmywanie rąk. **15:4** *Lub „obrzucza obelgami”.

15 Wtedy Piotr poprosił: „Wyjaśnij nam podany wcześniej przykład”. **16** Jezus odrzekł: „Czy i wam wciąż brakuje zrozumienia?^a **17** Czy nie wiecie, że wszystko, co wchodzi do ust, trafia do żołądka, po czym zostaje wydalone do ścieku? **18** Ale wszystko, co wychodzi z ust, pochodzi z serca—i to czyni człowieka nieczystym^b. **19** Na przykład z serca pochodzą niegodziwe rozmyślenia^c, które prowadzą do morderstw, wszelkich niemoralnych kontaktów seksualnych*, kradzieży, fałszywych świadectw, bluźnierstw. **20** Właśnie te rzeczy czynią człowieka nieczystym, a nie jedzenie nieumytymi rękami**”.

21 Potem Jezus odszedł stamtąd i udał się w okolice Tyru i Sydonu^d. **22** I przyszła pewna Fenicjanka* mieszkająca w tych okolicach, i zaczęła wołać: „Zlituj się nade mną, Panie, Synu Dawida! Moja córka jest opętana przez demona i okropnie cierpi”^e. **23** Ale Jezus nie odpowiedział jej ani słowem. Uczniowie podeszli więc do niego i zaczęli nalegać: „Odpraw ją, bo wciąż woła za nami”. **24** Wtedy on się odezwał: „Zostałem posłany tylko do zaginionych owiec z narodu izraelskiego”^f. **25** Ale ta kobieta podeszła, złożyła mu hołd* i poprosiła: „Panie, pomóż mi!”. **26** On odparkł: „Nie godzi się zabrać chleb dzieciom i rzucić szczeniętom”. **27** A ona na to: „Tak, Panie, ale szczenięta jedzą przecież okruchy spadające ze stołu ich

15:19 *Dosl. „cudzołóstw, rozpust”. Słowo „rozpusta” jest tłumaczeniem gr. *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. **15:20** *Chodzi o ceremonialne obmywanie rąk. **15:22** *Lub „Kananejka”. Mieszkańcy Fenicji byli potomkami Kanaana. **15:25** *Lub „pokłon”.

ROZDZ. 15

a Mk 7:18-23

b Mk 7:20

c Rdz 8:21
Jer 17:9

d Mk 7:24

e Mk 7:25-30

f Iz 53:6
Mt 10:5, 6
Dz 3:26
Rz 13:46
Rz 15:8

szpalta 2

a Mk 7:28

b Mk 7:31

c Iz 35:5
Mt 19:2
Mk 3:10

d Mt 9:33

e Mt 14:14
Mk 6:34

f Mk 8:1-9

g 2Kl 4:42-44

h Mt 14:19

i Mk 8:8, 9

j Mk 8:10

panów”^a. **28** Jezus jej odpowiedział: „Twoja wiara jest naprawdę wielka. Niech się stanie, jak sobie życzysz”. I w tym momencie jej córka została uzdrowiona.

29 A Jezus odszedł stamtąd i przybył w okolice Jeziora Galilejskiego^b. Tam wszedł na górę i usiadł. **30** Wtedy przyszedli do niego wielkie tłumy i przyprowadziły ze sobą kulawych, kalekich, niewidomych, niemych i wielu innych. I kładziono ich u jego stóp, a on ich uzdrawiał^c. **31** Tłumy więc były zdumione, że nimi mówią, kalecy wracają do zdrowia, kulawi chodzą, a niewidomi widzą. I wychwalały Boga Izraela^d.

32 A Jezus zawołał uczniów i rzekł: „Żal mi tych ludzi^e, bo są ze mną już trzy dni i nie mają nic do jedzenia. Nie chcę ich odesłać głodnych*, bo mogliby w drodze zasłabnąć”^f. **33** Ale uczniowie powiedzieli do niego: „Gdzie na tym odludziu dostaniemy tyle chleba, żeby nakarmić tak liczny tłum?”^g. **34** Wtedy Jezus zapytał: „Ile macie chlebów?”. Odpowiedzieli: „Siedem. I kilka małych ryb”. **35** Poleciał więc tłumom ułożyć się na ziemi, **36** wziął te siedem chlebów oraz ryby, podziękował Bogu, po czym je połamał i zaczął rozdawać uczniom, a uczniowie tłumom^h. **37** I wszyscy najedli się do syta, a kawałkami, które pozostały, zapełniono siedem wielkich koszyⁱ. **38** Tych, którzy jedli, było 4000 mężczyzn, jak również kobiety i dzieci. **39** W końcu Jezus odesłał tłumy, wszedł do łodzi i udał się w okolice Magadanu^j.

15:32 *Lub „wyposzczonych”. **15:37** *Lub „koszy na żywność”.

16 Tam podeszli do niego faryzeusze i saduceusze i chcąc go wystawić na próbę, poprosili, żeby pokazał im jakiś znak z nieba^a. **2** A on odpowiedział: „Gdy zapada wieczór, mawiacie: „Będzie ładna pogoda, bo niebo jest ognistoczerwone”. **3** Z kolei rano mawiacie: „Dzisiaj będzie zimowa, deszczowa pogoda, bo niebo jest ognistoczerwone, ale pochmurne”. Umiecie rozpoznać pogodę po wyglądzie nieba, ale znaków tych czasów nie umiecie rozpoznać. **4** Pokolenie niegodziwe i niewierne* stale domaga się znaku, ale żaden znak nie będzie mu dany^b oprócz znaku Jonasza”^c. Wtedy pozostawił ich tam i odszedł.

5 Uczniowie przeprawili się na drugi brzeg jeziora, jednak zapomnieli wziąć ze sobą chleb^d. **6** Jezus im powiedział: „Mieście oczy otwarte i strzeżcie się zakwasu faryzeuszy i saduceuszy”^e. **7** Oni więc zaczęli mówić jeden do drugiego: „Nie wzięliśmy ze sobą chleba”. **8** Gdy Jezus zorientował się, o czym mówią, zapytał: „Ludzie małej wiary, czemu rozmawiacie między sobą o tym, że nie macie chleba? **9** Czy dalej nie rozumiecie, co chcę wam powiedzieć? Czy nie pamiętacie, jak pięćmioma chlebami najadło się 5000 i ile zebraliście jeszcze do koszy?”^f **10** Albo jak siedmioma chlebami najadło się 4000 i ile zebraliście jeszcze do wielkich koszy?”^g **11** Czemu więc nie pojmujecie, że nie mówiłem wam o chlebie? Macie się strzec zakwasu faryzeuszy i saduceuszy”^h. **12** Wtedy zrozumieli, że nie kazał im się strzec zakwasu chlebowego, lecz nauk faryzeuszy i saduceuszy.

16:4 *Dost. „cudzołożne”. **16:10** *Lub „koszy na żywność”.

ROZDZ. 16

a Mt 12:38
Mk 8:11
Łk 11:16

b Mk 8:12

c Jon 1:17
Mt 12:39
Łk 11:29

d Mk 8:13-21

e Mk 8:15
Łk 12:1

f Mt 14:17

g Mt 15:34

h Łk 12:1

szpalta 2

a Mk 8:27-29
Łk 9:18-20

b Mt 14:1, 2

c Jn 1:25, 26

d Mk 8:29
Łk 9:20
Jn 1:40, 41
Jn 4:25
Jn 11:27

e Ps 2:7
Mt 14:33
Dz 9:20, 22
Heb 1:2
1Jn 4:15

f Mt 11:27

g Jn 1:42

h Rz 9:33
1Ko 3:11
1Ko 10:4
Ef 2:20
1Pt 2:6-8

i Mk 8:29, 30
Łk 9:20, 21

j Ps 16:10
Iz 53:12
Mt 17:22, 23
Mt 20:18, 19
Mk 8:31
Łk 9:22
Łk 24:46
1Ko 15:3, 4

k Mk 8:32

l Mk 8:33

13 Po przybyciu w okolice Cezarei Filipowej Jezus zapytał uczniów: „Co ludzie mówią? Kim jest Syn Człowieczy?”^a. **14** Oni odpowiedzieli: „Niektórzy mówią, że Janem Chrzcicielem^b, inni – że Eliaszem^c, a jeszcze inni – że Jeremiaszem lub jednym z proroków”. **15** Wtedy ich zapytał: „A wy jak uważacie? Kim jestem?” **16** Szymon Piotr odrzekł: „Ty jesteś Chrystus^d, Syn Boga żywego”^e. **17** Jezus mu odpowiedział: „Szczęśliwy jesteś, Szymonie, synu Jonasza, bo nie wyjawiał ci tego żaden człowiek*, ale mój Ojciec, który jest w niebie^f. **18** Ja też ci mówię: Ty jesteś Piotr^g, a na tej skale^h zbuduję swój zbor i śmierć* nie odniesie nad nim zwycięstwa. **19** Dam ci klucze Królestwa Niebios. Wszystko, co zwiążesz na ziemi, będzie już związane w niebie, a wszystko, co rozwiążesz na ziemi, będzie już rozwiązane w niebie”. **20** Potem stanowczo przykazał uczniom, by nikomu nie mówili, że jest Chrystusemⁱ.

21 Od tamtej pory Jezus zaczął tłumaczyć uczniom, że musi iść do Jerozolimy i wiele wycierpieć od starszych ludu oraz naczelnych kapłanów i uczonych w piśmie* i że musi zostać zabity, a trzeciego dnia wskrzeszony^j. **22** Ale Piotr wziął go na bok i zaczął go strofować: „Zlituj się nad sobą, Panie. Wcale cię to nie spotka”^k. **23** A Jezus odwrócił się i powiedział do niego: „Zejdź mi z oczu, szatanie! Jesteś przeszkodą na mojej drodze*, bo nie myślisz po Bożemu, tylko po ludzku”^l.

16:17 *Dost. „ciało i krew”. **16:18** *Dost. „bramy Hadesu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słownikzek pojęć*. **16:21** *Zob. *Słownikzek pojęć*. **16:23** *Lub „jesteś dla mnie zgorszeniem”.

24 Potem Jezus zwrócił się do uczniów: „Jeśli ktoś chce pójść za mną, niech się wyrzeknie samego siebie, weźmie swój pal męki* i stale mnie naśladować^a. **25** Bo kto by chciał uratować swoje życie*, ten je straci, ale kto by z mojego powodu stracił swoje życie*, ten je uratuje^b. **26** Jaki pożytek odniesie człowiek, jeśli pozyska cały świat, ale straci swoje życie*?^c Albo co człowiek da w zamian za swoje życie*?^d **27** Bo Syn Człowieczy przyjdzie w chwale swego Ojca ze swoimi aniołami, a wtedy odpłaci każdemu według jego postępowania^e. **28** Zapewniam was, że niektórzy ze stojących tutaj nie umrą*, dopóki nie zobaczą Syna Człowieczego przychodzącego w swoim Królestwie”^f.

17 Sześć dni później Jezus zabrał Piotra, Jakuba i jego brata, Jana, i zaprowadził ich na wysoką górę. Byli tam sami^g. **2** Wtedy został na ich oczach przemieniony: jego twarz zaczęła jaśnieć jak słońce, a jego szaty stały się olśniewająco białe^h. **3** Nagle uczniom ukazali się Mojżesz i Elias, którzy rozmawiali z Jezusem. **4** Piotr odezwał się wtedy do Jezusa: „Panie, to wspaniale, że tutaj jesteśmy. Jeśli chcesz, postawię tu trzy namioty: jeden dla ciebie, jeden dla Mojżesza i jeden dla Eliasza”. **5** Gdy jeszcze mówił, osłonił ich jasny obłok, z którego rozległ się głos: „To jest mój ukochany Syn, którego darzę uznaniemⁱ. Słuchajcie go”^j. **6** Na te słowa uczniowie padli twarzą do ziemi, przejęci strachem. **7** Ale Jezus

16:24; 17:10 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 16:25, 26 *Lub „duszę”. 16:28 *Dosl. „nie zakosztują śmierci”. 17:2 *Dosl. „białe jak światło”.

ROZDZ. 16

a Mt 10:38
Mk 8:34
Łk 9:23
Łk 14:27

b Mk 8:35
Łk 9:24
Łk 17:33
Jn 12:25
Obj 12:11

c Mk 8:36
Łk 9:25

d Ps 49:8

e Ps 62:12
Prz 24:12
Łk 9:26
Rz 2:6
1Pt 1:17

f Mt 17:2
Mk 9:1
Łk 9:27

ROZDZ. 17

g Mk 9:2-8
Łk 9:28-36

h Obj 1:13, 16

i Ps 2:7
Iz 42:1
Mt 3:17
2Pt 1:17, 18

j Pwt 18:15
Mk 9:7
Łk 9:35
Dz 3:22, 23
Heb 2:3

szpalta 2

a Mt 16:20
Mk 9:9

b Mk 9:11

c Iz 40:3
Mal 4:5, 6
Mt 11:13, 14
Mk 9:12
Łk 1:17

d Mk 9:13

e Mt 16:21
Łk 23:24, 25

f Łk 9:37

g Mk 9:17-29
Łk 9:38-42

h Pwt 32:5, 20

i Mt 8:13
Mt 9:22
Mt 15:28
Jn 4:51, 52

podszedł, dotknął ich i powiedział: „Wstańcie. Nie bójcie się”. **8** Podnieśli więc oczy, lecz nie zobaczyli już nikogo oprócz Jezusa. **9** A gdy schodzili z góry, on im polecił: „Nikomui nie opowiadajcie tej wizji, dopóki Syn Człowieczy nie zostanie wzbudzony z martwych”^a.

10 Uczniowie jednak zadali mu pytanie: „A dlaczego uczeni w piśmie* mówią, że najpierw musi przyjść Elias?”^b. **11** On odpowiedział: „Eliasz rzeczywiście przyjdzie i wszystko przywróci^c. **12** Ale mówię wam, że Elias już przyszedł, a oni go nie rozpoznali, lecz zrobili z nim, co chcieli^d. Tak samo Syn Człowieczy ma zaznać cierpień z ich rąk”^e. **13** Wtedy uczniowie uświadomili sobie, że miał na myśli Jana Chrzciciela.

14 Kiedy zbliżyli się do tłumu^f, podszedł do niego pewien człowiek, uklęknął przed nim i powiedział: **15** „Panie, zlituj się nad moim synem, bo ma padaczkę i jest w bardzo złym stanie. Często wpada w ogień albo w wodę^g. **16** Przyprowadziłem go do twoich uczniów, ale nie mogli go uleczyć”. **17** Na to Jezus powiedział: „O pokolenie bez wiary, pokolenie spaczono!”^h Jak długo jeszcze mam z wami pozostawać? Jak długo jeszcze mam was znosić? Przyprowadźcie go tu do mnie”. **18** Wtedy Jezus zgromił demona i ten wyszedł z chłopca. W tym momencie chłopiec wyzdrowiałⁱ. **19** Potem uczniowie podszedli do Jezusa na osobności i zapytali: „Czemu my nie mogliśmy go wypędzić?”^j. **20** On odrzekł: „Z powodu swojej małej wiary. Bo zapewniam was, że jeśli będziecie mieć wiarę wielkości ziarnka gorczycy, to powiecie tej górze:

„Przenieś się stąd tam’ i ona się przeniesie. I nie będzie dla was nic niemożliwego”^a. **21** —*

22 Gdy zebrali się razem w Galilei, Jezus powiedział im: „Syn Człowieczy będzie wydany w ręce ludzi^b. **23** i zabity, a trzeciego dnia zostanie wskrzeszony”^c. Wtedy uczniowie bardzo się zasmucili.

24 Kiedy przybyli do Kafarnum, do Piotra podeszli ludzie pobierający podatek dwudrachmowy* i zapytali: „Wasz nauczyciel nie płaci podatku dwudrachmowego?”^d. **25** On odpowiedział: „Płaci”. Gdy jednak wszedł do domu, Jezus od razu go zapytał: „Jak myślisz, Szymonie? Od kogo ziemscy królowie ściągają różne podatki* — od synów czy od obcych?”. **26** Gdy Piotr odrzekł: „Od obcych”, Jezus powiedział: „W takim razie synowie są zwolnieni od podatków. **27** Ale żebyśmy im nie dali powodu do zgorszenia^e, idź nad jezioro, zarzuć haczyk i weź pierwszą rybę, która się na niego złapie, a gdy otworzysz jej pyszczyk, znajdziesz srebrną monetę*. Weź ją i daj im za mnie i za siebie”.

18 Wtedy podeszli do Jezusa uczniowie i zapytali: „Kto właściwie będzie największy w Królestwie Niebios?”^f. **2** A on zawałał małe dziecko, postawił je wśród nich **3** i powiedział: „Zapewniam was, że jeśli się nie zmienicie* i nie staniecie jak dzieci^g, to w ogóle nie wejście do Królestwa Niebios^h. **4** A kto stanie się pokor-

17:21; 18:11 *Zob. Dodatek A3. 17:24 *Dosl. „pobierający didrachmy”. Zob. Dodatek B14. 17:25 *Dosl. „opłaty lub podatek pogłówny”. 17:27 *Dosl. „statera”, utożsamianego z tetradrachmą. Zob. Dodatek B14. 18:3 *Dosl. „nie zawróćcie”.

ROZDZ. 17

a Mt 21:21
Mk 11:23
Łk 17:6

b Mt 20:18
Łk 9:44, 45

c Mt 16:21
Mk 9:31

d Wj 30:13, 14

e 1Koł 10:32
2Koł 6:3

ROZDZ. 18

f Mk 9:33-37
Łk 9:46-48
Łk 22:24

g Mt 19:14
1Pt 2:2

h Łk 18:17

szpalta 2

a Prz 15:33
Mt 20:26
Mt 23:12
Łk 9:48
Łk 14:11
Łk 22:26
Jak 4:10
1Pt 5:5

b Mk 9:42
Łk 17:1, 2

c Kol 3:5

d Mt 25:41
Mk 9:43-48

e Mt 5:22
Mt 5:29
Mk 9:47
Rz 8:13

f Łk 1:19
Heb 1:7, 14

g 1Pt 2:25

h Łk 15:3-7

ny jak to dziecko, ten będzie największy w Królestwie Niebios^a. **5** Kto by przyjął jedno z takich dzieci ze względu na moje imię, ten przyjmuje także mnie. **6** Ale kto by doprowadził do upadku jednego z tych małych, którzy we mnie wierzą, lepiej byłoby dla niego, żeby mu zawieszono na szyi wielki kamień młyński* i utopiono go w morskiej głębinie^b.

7 „Biada światu, który doprowadza ludzi do upadku! Oczywiście powody, wskutek których można upaść, na pewno się pojawiają, ale biada człowiekowi, przez którego to się stanie! **8** Jeśli więc do upadku prowadzi cię twoja ręka lub twoja noga, odetnij ją i odrzuć^c. Lepiej, żebyś zyskał życie, będąc kalekim lub kulawym, niż żebyś z dwiema rękami lub dwiema nogami został wrzucony w ogień wieczny^d. **9** Podobnie jeśli do upadku prowadzi cię twoje oko, wyłup je i odrzuć. Lepiej, żebyś zyskał życie, mając jedno oko, niż żebyś z dwójgiem oczu został wrzucony do ognistej Gehenny*^e. **10** Uważajcie, żeby nie gardzić ani jednym z tych małych, bo mówię wam, że ich aniołowie w niebie zawsze mają dostęp* do mojego niebiańskiego Ojca^f. **11** —*

12 „Jak myślicie? Jeśli ktoś ma 100 owiec i jedna z nich się zabłąka^g, to czy nie pozostawi w górach 99 i nie pójdzie szukać tej jednej?”^h **13** A gdy ją znajdzie, to mówię wam, że cieszy się z niej bardziej niż z 99, które się nie zabłąkały. **14** Tak samo mój* Ojciec w niebie nie chce,

18:6 *Lub „kamień młyński, jaki jest obracany przez osła”. **18:9** *Zob. Słowniczek pojęć. **18:10** *Dosl. „oglądając oblicze”. **18:14** *Możliwe też „wasz”.

żeby zginął choćby jeden z tych małych^a.

15 „Jeżeli twój brat popełni przeciw tobie grzech, idź i powiedz mu* na osobności, co złego zrobił^b. Jeśli cię posłucha, pozyskałeś swojego brata^c.

16 Ale jeśli cię nie posłucha, weź ze sobą jeszcze jedną lub dwie osoby, tak żeby każda sprawa mogła być potwierdzona zeznaniami* dwóch lub trzech świadków^d. **17** Jeżeli ich też nie posłucha, przedstaw sprawę zborowi. Jeżeli nie posłucha nawet zboru, niech będzie dla ciebie po prostu jak człowiek z innych narodów^e i jak poborca podatkowy^f.

18 „Zapewniam was, że cokolwiek zwiążecie na ziemi, będą to rzeczy już związane w niebie, i cokolwiek rozwiążecie na ziemi, będą to rzeczy już rozwiązane w niebie. **19** Zapewniam was też, że jeśli dwóch z was na ziemi wspólnie ustali, że poprosi o coś ważnego mojego Ojca w niebie, to On spełni ich prośbę^g. **20** Bo gdzie jest dwóch lub trzech zebranych w moje imię^{*h}, tam jestem pośród nich”.

21 Wtedy do Jezusa podszedł Piotr i powiedział: „Panie, ile razy mam przebaczać bratu, jeśli grzeszy przeciwko mnie? Aż siedem razy?”. **22** Jezus mu odpowiedział: „Mówię ci, że nie siedem razy, ale aż 77 razy”.

23 „Z Królestwem Niebios jest bowiem jak z królem, który chciał się rozliczyć ze swoimi niewolnikami. **24** Gdy zaczął to robić, przyprowadzono do niego niewolnika, który był

ROZDZ. 18

a 2Pt 3:9

b Kpl 19:17
Prz 25:8, 9
Łk 17:3

c Jak 5:20

d Pwt 19:15
2Kto 13:1
1Tm 5:19e Jn 18:28
Dz 10:28
Dz 11:2, 3f Rz 16:17
1Ko 5:11g Mk 11:24
Jn 14:13
Jn 16:23, 24
1Jn 3:22
1Jn 5:14

h 1Ko 5:4, 5

i Mt 6:12
Mk 11:25
Łk 17:4
Ef 4:32
Kol 3:13

szpalta 2

a Wj 21:7
Kpl 25:39
2Kl 4:1
Neh 5:8

b 1Jn 1:9

c Iz 55:7
Mt 6:12
Mt 7:12
Jak 2:13

d Rz 2:6

e Mt 6:14
Mk 11:25
Łk 17:3
Ef 4:32

mu winien 10 000 talentów*. **25** A ponieważ nie miał mu z czego oddać, pan rozkazał sprzedać go razem z żoną, dziećmi i całym jego mieniem, żeby w ten sposób odzyskać dług^a. **26** Wtedy niewolnik upadł, złożył mu hołd* i powiedział: „Bądź wobec mnie cierpliwy, a na pewno wszystko ci spłacę”. **27** Pan więc zlitował się nad nim i go wypuścił, darując mu dług^b. **28** Ale gdy ten niewolnik wyszedł, spotkał jednego ze współniewolników, który był mu winien 100 denarów*. Chwycił go, zaczął dusić i zażądał: „Oddawaj dług!”. **29** Wtedy współniewolnik upadł przed nim i błagał: „Bądź wobec mnie cierpliwy, a na pewno ci oddam”. **30** On jednak nie chciał się na to zgodzić. Odszedł i kazał go wtrącić do więzienia, aż spłaci, co był winien. **31** Ale całe zająście zobaczyli inni niewolnicy i bardzo się tym przejęli. Poszli więc opowiedzieć o wszystkim swemu panu. **32** Wtedy pan wezwał tamtego niewolnika i powiedział: „Zły sługo, darowałem ci cały dług, kiedy mnie błagałeś. **33** Czy nie powinienś zlitować się nad współniewolnikiem, tak jak ja zlitowałem się nad tobą?”^c. **34** I rozgniewany wydał go strażnikowi więziennym, aż spłaci wszystko, co był winien. **35** Tak samo mój niebiański Ojciec potraktuje każdego z was^d, kto z serca nie przebaczy swojemu bratu”^e.

19 Kiedy Jezus skończył to mówić, odszedł z Galilei i wędrując po drugiej stronie

18:15 *Dosl. „upomnij go”. **18:16** *Dosl. „ustami”. **18:20** *Może też chodzić o działanie w charakterze przedstawicieli Jezusa, z jego upoważnienia.

18:24 *10 000 talentów srebra odpowiadało 60 000 000 denarów. Zob. *Dodatek B14*. **18:26** *Lub „pokłon”. **18:28** *Zob. *Dodatek B14*.

Jordanu, dotarł do granic Judei^a. **2** Podążało za nim mnóstwo ludzi, a on uleczył tych, którzy byli chorzy.

3 I podeszli do niego faryzeusze, i chcąc go wystawić na próbę, zapytali: „Czy mężczyzna ma prawo rozwieść się z żoną z dowolnego powodu?”^b. **4** Odparł im: „Czy nie czytaliście, że Stwórca już na początku stworzył ludzi jako mężczyznę i kobietę^c. **5** I że powiedział: „Z tego względu mężczyzna opuści ojca i matkę, a przyłączy się do swojej żony i oboje będą jednym ciałem”^d. **6** Tak więc nie są już dwójgim – są jednym ciałem. Co zatem Bóg połączył*, tego niech człowiek nie rozdziela”^e. **7** Wtedy go zapytali: „W takim razie dlaczego Mojżesz pozwolił wręczyć żonie dokument rozwodowy i się z nią rozwieść?”^f. **8** Jezus im odpowiedział: „Mojżesz zrobił dla was ustępstwo w sprawie rozwodów z powodu zatwardziałości waszych serc^g, ale od początku tak nie było”^h. **9** Mówię wam, że kto się rozwodzi z żoną – jeśli podstawą do tego nie są pozamażeńskie kontakty seksualne* – i poślubia inną kobietę, popełnia cudzołóstwo”ⁱ.

10 Wtedy do Jezusa odezwali się uczniowie: „Jeśli tak wygląda sytuacja żonatego mężczyzny, to nie warto się żenić”. **11** Rzekł do nich: „Nie wszyscy mogą uczynić temu miejsce w swoim życiu, ale tylko ci, którzy mają dar”^j. **12** Bo są eunuchowie, którzy się takimi urodzili, i są eunuchowie, których takimi uczynili ludzie, i są eunuchowie, którzy sami się takimi

19:6 *Lub „wprzagli we wspólne jarzmo”.
19:9 *Dosl. „rozpusta”. Gr. *porneia*. Zob. Słownikzek pojęć.

ROZDZ. 19

- a Mk 10:1
- b Pwt 24:1
Mk 10:2-12
- c Rdz 1:27
Rdz 5:2
- d Rdz 2:24
Ef 5:31
- e Mk 10:9
1Ko 7:11
- f Pwt 24:1
Mt 5:31
- g Mk 10:5
- h Rdz 2:24
- i Mal 2:14
Mt 5:32
Mk 10:11, 12
Łk 16:18
Rz 7:3
1Ko 7:10
Heb 13:4
- j 1Ko 7:7

szpalta 2

- a 1Ko 7:32, 38
1Ko 9:5
- b Mk 10:13-16
Łk 18:15-17
- c Mt 18:3
Mk 10:14
Łk 18:16
- d Mk 10:17-22
Łk 18:18-23
- e Mk 10:18
- f Kpł 18:5
Łk 10:25-28
- g Wj 20:13
Pwt 5:17
- h Wj 20:14
Pwt 5:18
- i Wj 20:15
Pwt 5:19
- j Wj 20:16
Pwt 5:20
- k Wj 20:12
Pwt 5:16
- l Kpł 19:18
Mt 22:39
Mk 12:31
Łk 10:27
Rz 13:9
- m Mt 6:20
- n Łk 12:33
Łk 18:22
Flp 3:7
- o Łk 18:23
- p Mk 10:23
Łk 18:24
1Tm 6:10

mi uczynili ze względu na Królestwo Niebios. Kto może uczynić temu miejsce, niech to zrobi”^a.

13 Potem ludzie przyprowadzili do niego małe dzieci, żeby włożył na nie ręce i się za nie pomodlił, ale uczniowie ich strofowali^b. **14** Jezus jednak powiedział: „Zostawcie te dzieci w spokoju i nie zabraniajcie im do mnie przychodzić, bo do takich jak one należy Królestwo Niebios”^c. **15** I włożył na nie ręce, a potem stamtąd odszedł.

16 Nagle ktoś podszedł do niego i zapytał: „Nauczycielu, co dobrego mam robić, żeby uzyskać życie wieczne?”^d. **17** Jezus odrzekł: „Czemu to mnie pytasz, co jest dobre? Jeden tylko jest dobry”^e. Jeśli jednak chcesz uzyskać życie, to stale przestrzegaj przykazań”^f. **18** Wtedy on zapytał: „Których?”. Jezus odpowiedział: „Nie wolno ci morderować^g; nie wolno ci cudzołóżyć^h; nie wolno ci kraśćⁱ; nie wolno ci składać fałszywego świadectwa^j; **19** szanuj ojca i matkę^k; masz kochać swojego bliźniego jak samego siebie”^l. **20** Ten młody człowiek rzekł wtedy do niego: „Tego wszystkiego przestrzegam. Czego mi jeszcze brakuje?”. **21** Jezus odp.: „Jeśli chcesz być doskonały*, idź, sprzedaj swoje mienie i rozdaj pieniądze biednym, a będziesz miał skarb w niebie”^m. Potem przyjdź i bądź moim naśladowcą”ⁿ. **22** Gdy ten to usłyszał, odszedł zasmucony, bo miał wiele dóbr^o. **23** A Jezus powiedział uczniom: „Zapewniam was, że bogatemu trudno będzie wejść do Królestwa Niebios”^p. **24** Mówię wam,

19:21 * Czyli zupełny w oczach Boga.

że łatwiej wielbłądowi przesiąść się przez ucho igielne, niż bogatemu wejść do Królestwa Bożego^a.

25 Na te słowa uczniowie bardzo się zdumieli i zapytali: „Czy w takim razie w ogóle ktoś może zostać wybawiony?”^b. **26** Jezus popatrzył na nich uważnie i powiedział: „U ludzi jest to niemożliwe, ale u Boga wszystko jest możliwe”^c.

27 Wtedy Piotr się odezwał: „My zostawiliśmy wszystko i poszliśmy w twoje ślady. Co więc nam z tego przyjdzie?”^d. **28** Jezus im rzekł: „Zapewniam was, że przy odtworzeniu, gdy Syn Człowieczy zasiądzie na swoim wspaniałym tronie, wy, którzy poszliście w moje ślady, będziecie zasiadać na 12 tronach i sądzić 12 plemion Izraela^e. **29** I każdy, kto ze względu na moje imię zostawił dom, braci, siostry, ojca, matkę, dzieci czy pola, otrzyma sto razy więcej i odziedziczy życie wieczne^f.

30 „Ale wielu pierwszych będzie ostatnimi, a ostatnich pierwszymi^g.

20 „Bo z Królestwem Niebios jest jak z gospodarzem, który wyszedł wcześniej rano nająć pracowników do swojej winnicy^h. **2** Ustalił z nimi stawkę – po denarze* za dzień – a następnie ich tam wysłał. **3** Potem wyszedł około godziny 3* i zobaczył innych ludzi stojących beczynnie na rynku. **4** Odezwał się więc do nich: „Wy też idźcie do winnicy, a odpowiednio was wynagrodzę”. **5** Wtedy oni poszli. A on wyszedł jeszcze około godziny 6* oraz 9* i uczy-

20:2, 9, 10, 13 *Zob. Dodatek B14. **20:3** *Czyli ok. 9 rano. **20:5** *Czyli ok. 12 w południe. ^aCzyli ok. 3 po południu.

ROZDZ. 19

a Mk 10:25
Łk 18:25

b Mk 10:26, 27
Łk 18:26, 27

c Hl 42:2

d Mk 10:28
Łk 5:11
Łk 18:28
Flp 3:8

e Dn 7:14
Mt 20:21
Łk 22:28-30
1Kor 6:2
Obj 20:4

f Mk 10:29, 30
Łk 18:29, 30
Heb 10:34

g Mt 20:16
Mk 10:31
Łk 13:30

ROZDZ. 20

h Mt 21:33

szpalta 2

a Kpl 19:13
Pwt 24:14, 15

b Mt 20:2

c Mt 6:23

d Mt 19:30
Mk 10:31
Łk 13:30

e Mk 10:32
Łk 18:31

f Mt 16:21
Mk 10:33, 34
Łk 9:22
Łk 18:32, 33

nił tak jak wcześniej. **6** W końcu wyszedł około godziny 11* i znalazł kolejnych, którzy tam stali, i zapytał ich: „Dlaczego stocie tu cały dzień beczynnie?”. **7** Odrzekli: „Bo nielt nas nie najął”. Wtedy im powiedział: „Wy też idźcie do winnicy”.

8 „Kiedy nastał wieczór, właściciel winnicy polecił swojemu zarządcy: „Wezwij pracowników i im zapłać^a – zacznij od ostatnich, a skończ na pierwszych”. **9** Gdy przyszli ci z godziny 11, dostali po denarze*. **10** Gdy więc przyszli ci najęci jako pierwsi, pomyśleli sobie, że otrzymają więcej, ale też dostali po denarze*. **11** Wtedy zaczęli skarżyć się na gospodarza **12** i mu wypominać: „Ci ostatni przepracowali tylko godzinę, a równałeś ich z nami, chociaż ciężko pracowaliśmy w upale cały dzień!”. **13** Ale on odpowiedział jednemu z nich: „Człowieku, nie wyrządam ci krzywdy. Czy nie umówiliśmy się na denara*?”^b **14** Bierz, co twoje, i idź. Chcę dać ostatniemu tyle samo, co tobie. **15** Czy z własnymi pieniędzmi nie mogę robić tego, co mi się podoba? A może moja dobroć* wzbudza w tobie zawiść?”^c. **16** Tak oto ostatni będą pierwszymi, a pierwsi ostatnimi^d.

17 W drodze do Jerozolimy Jezus wziął 12 uczniów na bok i powiedział do nich*: **18** „Idziemy do Jerozolimy, gdzie Syn Człowieczy zostanie wydany w ręce naczelnych kapłanów i uczonych w piśmie*. A oni skazą go na śmierć^e. **19** i wydadzą ludziom z innych narodów, żeby

20:6 *Czyli ok. 5 po południu. **20:15** *Lub „hojność”. ^aLub „czy twoje oko jest niegodziwe dlatego, że ja jestem dobry?”. **20:18** *Zob. Słowniczek pojęć.

ci go wyśmiali, ubiczowali i stracili na palu^a. Ale trzeciego dnia zostanie wskrzeszony”^b.

20 Wtedy matka synów Zebe-deusza^c podeszła razem z nimi do Jezusa i złożyła mu hołd^d, zamierzając go o coś poprosić^e.

21 Zapytał ją: „Co byś chciała?”. A ona odparła: „Spraw, żeby ci dwaj moi synowie zasiedli w twoim Królestwie obok ciebie—jeden po prawej stronie, a drugi po lewej”^e.

22 Jezus rzekł: „Nie wiecie, o co prosicie. Czy możecie pić kielich, który ja mam wypić?”^f. Odpowiedzieli: „Możemy”. **23** A on im na to: „Mój kielich rzeczywiście będziecie pić^g. Ale przydzielanie miejsc po mojej prawej czy lewej stronie nie leży w mojej gestii. Zajmą je ci, dla których przygotowałem ja mój Ojciec”^h.

24 Kiedy usłyszało o tym pozostałych 10 uczniów, oburzyło się na tych dwóch braciⁱ.

25 Ale Jezus zawałał ich do siebie i rzekł: „Wiedziecie, że władcy narodów panoszą się wśród ludzi, a ich przywódcy nad nimi dominują^j. **26** Między wami nie może tak być^k. Kto chce się stać pośród was wielki, ma być waszym sługą^l, **27** a kto chce być pośród was pierwszy, ma być waszym niewolnikiem^m. **28** Podobnie Syn Człowieczy nie przyszedł, żeby mu służyli, ale żeby służyćⁿ i dać swoje życie^o jako okup w zamian za wielu”^o.

29 Gdy wychodzili z Jerycha, szedł za nim wielki tłum. **30** A przy drodze siedzieli dwaj niewidomi. Kiedy usłyszeli, że przechodzi Jezus, zawołali: „Panie, Synu Dawida, zlituj się nad nami!”^p. **31** Ale ludzie zaczęli

20:20 *Lub „pokłon”. 20:28 *Lub „duzę”.

ROZDZ. 20

- a Mt 27:31
Jn 19:1
- b Mt 17:22, 23
Mt 28:6
Dz 10:40
1Kor 15:4
- c Mt 4:21
Mt 27:55, 56
- d Mk 10:35-40
e Mt 19:28
- f Mt 26:39
Mk 10:38
Mk 14:36
Jn 18:11
- g Dz 12:2
Rz 8:17
2Kor 1:7
Obj 1:9
- h Mk 10:39, 40
- i Mk 10:41-45
Łk 22:24
- j Mk 10:42
- k 2Kor 1:24
1Pt 5:3
- l Mt 18:4
Mt 23:11
Mk 10:43, 44
Łk 22:26
- m Mk 9:35
- n Łk 22:27
Jn 13:14
Flp 2:7
- o Łk 53:11
Mk 10:45
1Tm 2:5, 6
Tyt 2:13, 14
Heb 9:28
- p Mt 9:27
Mk 10:46-52
Łk 18:35-43

szpalta 2

- a Mt 9:29

ROZDZ. 21

- b Mk 11:1-3
Łk 19:28-31
- c Łk 62:11
Jn 12:15
- d Mt 11:29
- e Za 9:9
- f Mk 11:4-6
Łk 19:32-35
- g 1Kor 1:38, 40
Mk 11:7-11
Jn 12:14, 15
- h Łk 19:36-38
- i Mt 9:27
Mt 21:15

ich ganić i uciszać. Oni jednak jeszcze głośniejsze wołali: „Panie, Synu Dawida, zlituj się nad nami!”. **32** Jezus więc się zatrzymał, zawałał ich i spytał: „Chciecie, żebym dla was zrobił?”.

33 A oni powiedzieli: „Panie, niech nasze oczy się otworzą”.

34 Jezus, przepełniony litością, dotknął ich oczu^a, a wtedy natychmiast odzyskali wzrok i poszli za nim.

21 Kiedy Jezus z uczniami zbliżał się do Jerozolimy i dotarł do Betfage na Górze Oliwnej, wysłał dwóch z nich^b z takim poleceniem: „Idźcie do wioski, którą widzicie. Gdy tylko tam dojdziecie, znajdziecie uwiązaną oślicę razem z osiołkiem. Odwiążcie je i przyprowadźcie do mnie. **3** A gdyby ktoś wam coś powiedział, macie wyjaśnić: „Pan ich potrzebuje”. Wtedy od razu pozwoli je zabrać”.

4 A stało się tak, żeby się spełniły słowa przekazane przez proroka: **5** „Powiedziecie córce syjońskiej: „Przybywa do ciebie twój król”. Jest łagodny^d. Siedzi na osie, na źrebięciu zwierzęcia noszącego ciężary”^e.

6 Uczniowie więc poszli i zrobili tak, jak im Jezus polecił^f. **7** Przyprowadzili oślicę oraz osiołka i włożyli na nie swoje wierzchnie szaty, a on na nich^g usiadł^g. **8** Większość ludzi z tłumu rozkładała na drodze swoje wierzchnie szaty^h, a inni rozkładali gałęzie, które ścinali z drzew. **9** Ponadto tłumy, idące przed nim i za nim, wołały: „Zechciej wybaczyćⁱ Syna Dawidowego! Błogosławiony,

21:7 *Najwyraźniej chodzi o szaty. 21:9 *Gr. *hosanná*. Prośba do Boga o wybawienie. Słowa tego używano też jako radosnego okrzyku.

który przychodzi w imieniu Jehowy*^{1a} Zechciej go wybawić na wysokościach!^b

10 A gdy wjechał do Jerozolimy, w całym mieście zapanało poruszenie. „Kto to jest?” — pytano. **11** Tłumy mówiły: „To jest Jezus, prorok^c z Nazaretu w Galilei!”.

12 Jezus wszedł do świątyni i powyrzucał stamtąd wszystkich sprzedających i kupujących, i poprzewracał stoły wymieniających pieniądze, a także ławy sprzedawców gołębi^d. **13** I powiedział do nich: „Jest napisane: „Mój dom będzie nazwany domem modlitwy”^e. A wy robicie z niego jaskinię przestępców”^f. **14** Podeszli tam również do niego niewidomi i kulawi, a on ich uleczył.

15 Gdy naczelni kapłani i uczeni w piśmie* zobaczyli cuda, których dokonał, oraz chłopców, którzy wołali w świątyni: „Zechciej wybawić Syna Dawidowego!”^g, oburzyli się^h. **16** I powiedzieli do niego: „Czy słyszysz, co oni mówią?”. Jezus odpowiedział: „Tak. Czy nigdy nie czytaliście: „Słowa z ust dzieci i niemowląt przysporzyłeś sobie chwały?”ⁱ. **17** Potem ich tam pozostawił, opuścił miasto i udał się do Betanii, gdzie spędził noc^j.

18 Wracając wcześniej rano do miasta, poczuł głód^k. **19** Kiedy zobaczył przy drodze drzewo figowe, podeszedł do niego, ale nie znalazł na nim nic oprócz liści^l. Powiedział więc: „Niech już nigdy nie będzie na tobie owoców”^m. I drzewo natychmiast uschło. **20** A gdy uczniowie to zobaczyli, zdumieni zapytali: „Jak to się stało, że drzewo figowe natychmiast uschło?”ⁿ. **21** Jezus odrzekł: „Zapewni-

ROZDZ. 21

a Ps 118:25, 26
Jn 12:13

b Mk 11:9, 10

c Mt 21:46
Łk 7:16
Łk 24:19

d Mk 11:15, 16
Łk 19:45
Jn 2:15

e Iz 56:7

f Jer 7:11
Mk 11:17
Łk 19:46
Jn 2:16

g Mt 21:9

h Mk 11:18
Łk 19:39, 40

i Ps 8:2

j Mk 11:11
Łk 21:37
Jn 11:1

k Mk 11:12

l Łk 13:6

m Mt 3:10
Mk 11:13, 14

n Mk 11:20, 21

szpalta 2

a Mt 17:20
Mk 11:22, 23
Łk 17:6

b Mk 11:24
Łk 11:9
Jn 14:13
Jak 1:5
1Jn 3:22

c Mk 11:27-33
Łk 20:1-8

d Mt 21:32
Mk 11:30, 31
Łk 7:29, 30

was, że jeśli będziecie mieć wiarę i nie będziecie wątpić, to nie tylko zrobicie to, co ja z drzewem figowym. Ale nawet gdy powiecie tej górze: „Podnieś się i rzuc w morze”, to tak się stanie^a. **22** I otrzymacie wszystko, o co z wiarą będziecie się pomodlili”^b.

23 Kiedy przybył do świątyni i nauczał, podeszli do niego naczelni kapłani i starsi ludu i zapytali: „Jakim prawem robisz te rzeczy? Kto ci dał taką władzę?”^c. **24** Jezus odpowiedział: „Ja też was o coś spytam. Jeśli mi odpowiecie, to i ja wam powiem, jakim prawem to robię: **25** Kto upoważnił Jana do udzielania chrztu? Niebo czy ludzie?”. Wtedy oni zaczęli się między sobą zastanawiać: „Jeśli powiemy: „Niebo”, to on nas zapyta: „Czemu więc nie uwierzyliście Janowi?”^d. **26** A jeśli powiemy: „Ludzie”, to narazimy się tłumowi, bo wszyscy uważają Jana za proroka”. **27** Rzekli więc Jezusowi: „Nie wiemy”. A wtedy on odrzekł: „Ja też wam nie powiem, jakim prawem robię te rzeczy.

28 „Jak myślicie? Pewien człowiek miał dwóch synów. Podeszedł do pierwszego i powiedział: „Synu, idź dzisiaj pracować w winnicy”. **29** A on na to: „Nie pójdę”, ale potem pożałował tego i poszedł. **30** Gdy o to samo ojciec poprosił drugiego, on odrzekł: „Chętnie, ojcze”, ale nie poszedł. **31** Który z tych dwóch spełnił wolę ojca?”. Odpowiedzieli: „Ten pierwszy”. Wtedy Jezus rzekł: „Zapewniam was, że poborcy podatkowi i prostytutki prędzej niż wy znajdą się w Królestwie Bożym. **32** Bo przyszedł do was Jan i pokazał wam drogę prawości,

21:9 *Zob. Dodatek A5. 21:15

*Zob. Słowniczek pojęć.

ale mu nie uwierzyliście. A poborcy podatkowi i prostytutki mu uwierzyli^a. I nawet gdy to widzieliście, nie odczuliście żalu i nie uwierzyliście mu.

33 „Posłuchajcie innej powieści: Był pewien właściciel ziemski, który zasadził winnicę^b, ogroził ją, wykuł w niej tłocznię, zbudował wieżę^c, a potem wydzierżawił tę winnicę hodowcom i wyjechał za granicę^d.

34 W porze zbiorów wysłał do hodowców swoich niewolników, żeby odebrać należną mu część owoców. **35** Jednak hodowcy chwycili ich i jednego pobili, drugiego zamordowali, a jeszcze innego ukamienowali^e. **36** Wysłał więc kolejnych niewolników, więcej niż za pierwszym razem, ale tamci potraktowali ich tak samo^f. **37** W końcu wysłał do nich syna, myśląc sobie: „Do mojego syna odniosą się z szacunkiem”. **38** Ale hodowcy na widok syna powiedzieli jeden do drugiego: „To dziedzic^g. Zabijmy go, a wtedy przejmie jego dziedzictwo!”. **39** Chwycili go więc, wywlekli poza winnicę i zabili^h. **40** Gdy przyjdzie właściciel winnicy, jak postąpi z tymi hodowcami?” **41** Odpowiedzieli mu: „Ponieważ są źli, sprowadzi na nich straszną śmierćⁱ, a winnicę wydzierżawi innym hodowcom, od których w porze zbiorów otrzyma owoce”.

42 Jezus im powiedział: „Czy nigdy nie czytaliście w Pismach tych słów: „Kamień odrzucony przez budowniczych stał się wieńczącym kamieniem narożnym”^j. Pojawił się za sprawą Jehowy^k i jest cudowny w naszych oczach”^l? **43** Właśnie dlatego

ROZDZ. 21

a Łk 3:12
Łk 7:29, 30

b Łz 5:7

c Łz 5:2

d Mk 12:1-9
Łk 20:9-16

e Neh 9:26

f 2Kn 36:15
Dz 7:52
Heb 11:32, 37

g Heb 1:2

h Dz 2:23
Dz 3:15

i Łz 28:16
Łk 20:17
Dz 4:11
Rz 9:33
Ef 2:20
1Pt 2:7

j Ps 118:22, 23
Mk 12:10, 11

szpalta 2

a Łz 8:14
1Pt 2:7, 8

b Łk 20:18

c Mk 12:12
Łk 20:19

d Mt 21:11
Jn 7:40

ROZDZ. 22

e Łk 14:16
Obj 19:9

f Łk 14:17, 18

g Łk 14:18, 19

h Dn 9:26

i Dz 13:45, 46

j Mt 21:43
Łk 14:23

wam mówię: Królestwo Boże będzie wam zabrane, a dane narodowi, który wydaje jego owoce. **44** I kto upadnie na ten kamień, roztrzaska się^a. A każdy, na kogo on upadnie, zostanie zmiażdżony”^b.

45 Kiedy naczelnicy kapłani i faryzeusze usłyszeli jego przykłady, zorientowali się, że mówił o nich^c. **46** I chcieli go schwycić^d, ale bali się tłumów, bo te uważały go za proroka^d.

22 Jezus jeszcze raz przemówił do nich za pomocą przykładów: **2** „Z Królestwem Niebios jest jak z królem, który wyprowadził synowi wesela^e. **3** Posłał swoich niewolników, żeby zwołali zaproszonych gości, ale ci nie chcieli przyjść^f. **4** Posłał więc innych niewolników, żeby powiedzieli zaproszonym: „Przygotowałem ucztę. Byki i tuczne zwierzęta są pozarzynane i wszystko jest gotowe. Chodźcie na wesele”. **5** Ale tamci nie byli tym zainteresowani. Jeden poszedł na swoje pole, drugi do swoich interesów^g, **6** a pozostali schwytali niewolników króla, znieważyli ich i zabili.

7 „Wtedy król wpadł w straszny gniew. Wysłał wojska i pozbijał tych morderców, a ich miasto spalił^h. **8** Potem powiedział niewolnikom: „Uczta weselna jest gotowa, ale zaproszeni nie zasługiwali na nią”ⁱ. **9** Dlatego idźcie na drogi wychodzące z miasta i zaproszcie, kogo tylko spotkacie”^j. **10** Niewolnicy wyszli więc na drogi i zebrali wszystkich napotkanych, zarówno złych, jak i dobrych. I sala weselna napełniła się uczującymi^k.”

21:46 ^aLub „aresztować”. **22:10** ^kLub „półleżącymi przy stole”.

21:41 ^aLub „okropną zagładę”. **21:42** ^jDosł. „głowicą węgla”. ^kZob. Doda-tek A5.

11 „Gdy król wszedł, żeby przyjąć się gościom, zobaczył człowieka, który nie miał na sobie weselnego stroju. **12** Zapytał go więc: „Człowieku, jak się tu dostałeś bez weselnego stroju?”. Ale ten nie wiedział, co powiedzieć. **13** Wtedy król rzekł do swoich sług: „Zwiążcie mu ręce i nogi i wyrzucie go na zewnątrz, w ciemność. Tam będzie płakał i zgrzytał zębami”.

14 „Bo wielu jest zaproszonych, ale mało wybranych”.

15 Wtedy faryzeusze odeszli i zaczęli spiskować, jak by tu złapać Jezusa za słowo^a.

16 Wysłali więc do niego swoich uczniów razem z członkami stronnictwa Heroda^b, żeby powiedzieli: „Nauczycielu, wiemy, że jesteś prawdomówny i zgodnie z prawdą nauczasz drogi Bożej i że nikomu nie próbujesz się przypodobać, bo nie patrzysz na to, co rzuca się w oczy^{*}. **17** Powiedz nam więc: Jak myślisz? Czy wolno^{*} płacić podatek pogałówny Cezarowi, czy nie?”. **18** Ale Jezus, znając ich niegodziwość, odparł: „Obłudnicy, czemu wystawiacie mnie na próbę? **19** Pokażcie mi monetę, którą się płaci podatek”. Przytnieł ją mu denara^{*}. **20** A on ich zapytał: „Czyja to podobizna i czyje imię?”. **21** Odrzekli: „Cezara”. Wtedy im powiedział: „W takim razie to, co Cezara, spłacajcie Cezarowi, a to, co Boże—Bogu”^c. **22** Gdy to usłyszeli, zdumieni się, po czym pozostawili go i odeszli.

23 Tego dnia przyszli do niego saduceusze, twierdzący, że nie ma zmartwychwstania^d, i zapytali^e: **24** „Nauczycielu, Moj-

żesz polecił: „Jeśli jakiś mężczyzna umrze bezdzietnie, to jego brat ma się ożenić z jego żoną, żeby przedłużyć jego ród”^{*a}. **25** Było u nas siedmiu braci. Pierwszy się ożenił, po czym zmarł bezdzietnie, a z jego żoną ożenił się jego brat. **26** Tak samo było z drugim i trzecim—aż do siódmego. **27** Po nich wszystkich umarła ta kobieta. **28** Czyją więc będzie żoną, gdy nastąpi zmartwychwstanie? Przecież poślubiła każdego z tych siedmiu”.

29 Jezus odpowiedział: „Jesteście w błędzie, bo nie znacie ani Pism, ani mocy Bożej^b. **30** Gdy nastąpi zmartwychwstanie, ani mężczyźni nie będą się żenić, ani kobiety nie będą wychodzić za mąż, ale będą jak aniołowie w niebie^c. **31** A co do tego, czy umarli zmartwychwstaną, to czy nie czytaliście, że Bóg powiedział: **32** „Ja jestem Bogiem Abrahama, Bogiem Izaaka i Bogiem Jakuba”?^d Przecież On nie jest Bogiem umarłych, lecz żywych”^e. **33** Kiedy tłumy to usłyszały, były ogromnie zdumione jego nauką^f.

34 Gdy faryzeusze się dowiedzieli, że Jezus zamknął saduceuszom usta, przyszli do niego całą grupą. **35** Jeden z nich, znawca Prawa, wystawił go na próbę pytaniem: **36** „Nauczycielu, które przykazanie w Prawie jest najważniejsze”?^g. **37** Jezus odparł: „Masz kochać Jehowę^{*}, swojego Boga, całym sercem, całą duszą^h i całym umysłem”^h. **38** To jest pierwsze i najważniejsze przykazanie. **39** Drugie, podobne do niego, brzmi: „Masz kochać swoje-

ROZDZ. 22

a Mk 12:13-17
Łk 20:20-26

b Mk 3:6

c Dn 3:17, 18
Mal 3:8
Mk 12:17
Łk 20:25
Łk 23:2
Rz 13:7

d Dz 4:1, 2
Dz 23:8

e Mk 12:18-23
Łk 20:27-33

szpalta 2

a Rdz 38:7, 8
Pwt 25:5, 6
Rut 1:11
Rut 3:13

b Mk 12:24-27

c Łk 20:35, 36

d Wj 3:6

e Łk 20:37, 38
Rz 4:17

f Mt 7:28
Mk 11:18

g Mk 12:28

h Pwt 6:5
Pwt 10:12
Joz 22:5
Mk 12:30
Łk 10:27

żesz polecił: „Jeśli jakiś mężczyzna umrze bezdzietnie, to jego brat ma się ożenić z jego żoną, żeby przedłużyć jego ród”^{*a}. **25** Było u nas siedmiu braci. Pierwszy się ożenił, po czym zmarł bezdzietnie, a z jego żoną ożenił się jego brat. **26** Tak samo było z drugim i trzecim—aż do siódmego. **27** Po nich wszystkich umarła ta kobieta. **28** Czyją więc będzie żoną, gdy nastąpi zmartwychwstanie? Przecież poślubiła każdego z tych siedmiu”.

29 Jezus odpowiedział: „Jesteście w błędzie, bo nie znacie ani Pism, ani mocy Bożej^b.

30 Gdy nastąpi zmartwychwstanie, ani mężczyźni nie będą się żenić, ani kobiety nie będą wychodzić za mąż, ale będą jak aniołowie w niebie^c. **31** A co do tego, czy umarli zmartwychwstaną, to czy nie czytaliście, że Bóg powiedział: **32** „Ja jestem Bogiem Abrahama, Bogiem Izaaka i Bogiem Jakuba”?^d Przecież On nie jest Bogiem umarłych, lecz żywych”^e. **33** Kiedy tłumy to usłyszały, były ogromnie zdumione jego nauką^f.

34 Gdy faryzeusze się dowiedzieli, że Jezus zamknął saduceuszom usta, przyszli do niego całą grupą. **35** Jeden z nich, znawca Prawa, wystawił go na próbę pytaniem: **36** „Nauczycielu, które przykazanie w Prawie jest najważniejsze”?^g. **37** Jezus odparł: „Masz kochać Jehowę^{*}, swojego Boga, całym sercem, całą duszą^h i całym umysłem”^h. **38** To jest pierwsze i najważniejsze przykazanie. **39** Drugie, podobne do niego, brzmi: „Masz kochać swoje-

22:24 *Lub „wzbudzić mu potomstwo”.
22:37 *Zob. Dodatek A5. *Zob. Słowniczek pojęć.

go bliźniego jak samego siebie^a. **40** Na tych dwóch przykazaniach opiera się całe Prawo i pisma proroków^b.

41 Kiedy faryzeusze dalej byli tam zebrani, Jezus ich zapytał^c: **42** „Co myślicie o Chrystusie? Czym jest synem?”. Odpowiedzieli: „Dawida”^d. **43** Wtedy rzekł do nich: „Dlaczego więc Dawid pod natchnieniem^e nazywa go Panem, gdy mówi: **44** „Jehowa” powiedział mojemu Panu: „Zasiadaj po mojej prawej stronie, aż położę ci twoich wrogów pod nogi””^f? **45** Jeśli Dawid nazywa go Panem, to jak może on być jego synem?”^g. **46** I nikt nie potrafił odpowiedzieć mu na to nawet jednym słowem. Od tego dnia nikt też nie ośmielił się dalej zadawać mu pytań.

23 Wtedy Jezus przemówił do tłumów i do swoich uczniów: **2** „Na miejscu Mojżesza usadowili się uczeni w piśmie^{*} i faryzeusze. **3** Dlatego czyńcie wszystko, co wam mówią, ale nie naśladujcie tego, co robią, bo mówią, ale sami tak nie postępują^h. **4** Wiążą wielkie ciężary i wkładają je ludziom na barkiⁱ, a sami nie chcą ich nawet ruszyć palcem^j. **5** Wszystko, co robią, robią po to, żeby ich ludzie widzieli^k. Poszerzają pudełeczka z fragmentami Pism, noszone dla ochrony^l, i wydłużają frędzle na swoich szatach^m. **6** Lubią najzaszczytniejsze miejsca na ucztachⁿ, pierwsze^o siedzenia w synagogachⁿ. **7** i po zdrowienia na rynkach. Lubią

22:43 *Czyli pod wpływem ducha świętego. 22:44 *Zob. Dodatek A5. 23:2, 15 *Zob. Słowniczek pojęć. 23:5 *Dosl. „poszerzają swoje filakterie”. 23:6 *Dosl. „wieczczach”. *Lub „najlepsze”.

ROZDZ. 22

a Kpł 19:18
Mk 12:31
Łk 10:27
Kol 3:14
Jak 2:8
1Pt 1:22

b Rz 13:10
Gal 5:14

c Mk 12:35-37
Łk 20:41-44

d Jn 7:42

e 2Sm 23:2

f Ps 110:1
Dz 2:34, 35
1Kor 15:25
Heb 1:13
Heb 10:12, 13

g Mk 12:37

ROZDZ. 23

h Mal 2:7, 8

i Mt 11:28

j Łk 11:46

k Mt 6:1, 2

l Pwt 6:6, 8

m Lb 15:38, 39

n Mk 12:38, 39
Łk 11:43
Łk 14:7, 10
Łk 20:46

szpalta 2

a Jn 13:13

b Mt 6:9

c Mt 20:26
Mk 9:35
Łk 22:26

d Prz 16:18

e Prz 29:23
Mt 18:4
Łk 14:11
Rz 12:3
1Pt 5:5

f Łk 11:52

g Mt 6:2
Łk 12:56

h Mt 15:14

i Mt 5:34, 35

też, gdy ludzie tytułują ich Rabbim^{*}. **8** Ale wy nie pozwalajcie nazywać się Rabbi, bo macie jednego Nauczyciela^a, a wy wszyscy jesteście braćmi. **9** I niko go na ziemi nie tytułujcie ojcem, bo macie jednego Ojca^b—tego w niebie. **10** Ani nie pozwalajcie nazywać się mistrzami, bo macie jednego Mistrza—Chrystusa. **11** Największy wśród was ma być waszym sługą^c. **12** Kto się wywyższa, będzie poniżony^d, a kto się uniąży, będzie wywyższony^e.

13 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy! Bo zamykacie przed ludźmi Królestwo Niebios. Sami do niego nie wchodzić ani nie pozwalacie wejść tym, którzy do niego zmierzają^f. **14** —”

15 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy! Bo przemierzacie morze i ląd, żeby pozyskać jednego prozelitę^{*}, a gdy się nim stanie, sprawiacie, że zasługuje na Gehennę^{*} dwa razy bardziej niż wy sami.

16 „Biada wam, ślepi przewodnicy! Bo mówicie: „Jeśli ktoś przysięga na świątynię, nie ma to żadnego znaczenia, ale jeśli ktoś przysięga na złoto świątyni, to musi dotrzymać zobowiązania”ⁱ. **17** Głupi i ślepi! Co w rzeczywistości jest ważniejsze—złoto czy świątynia, która to złoto uświęca? **18** Mówicie też: „Jeśli ktoś przysięga na ołtarz, nie ma to żadnego znaczenia, ale jeśli ktoś przysięga na dar na ołtarzu, to musi dotrzymać zobowiązania”^j. **19** Ślepi! Co w rzeczywistości jest ważniejsze—dar czy ołtarz, który ten dar uświęca? **20** Kto więc przysięga na ołtarz,

23:7 *Lub „Nauczycielu”. 23:14 *Zob. Dodatek A3.

ten przysięga i na niego, i na wszystko, co się na nim znajduje. **21** Kto przysięga na świątynię, ten przysięga i na nią, i na Tego, który ją zamieszkuje^a. **22** A kto przysięga na niebo, ten przysięga i na tron Boży, i na Tego, który na nim zasiada.

23 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy! Bo dajecie dziesięcinę z mięty, kopru i kminu^b, ale lekceważycie to, co w Prawie ważniejsze—sprawiedliwość^c, miłosierdzie^d i wierność. Tamte rzeczy należało czynić, ale i tych nie lekceważyć^e. **24** Ślepi przewodnicy^f, odcezdacie komara^g, a połykacie wielbłąda!^h

25 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy! Bo oczyszczacie z zewnątrz kielich i misęⁱ, ale wewnątrz są one pełne chciwości^{*j} i pożądliwości^k. **26** Ślepy faryzeuszu, oczyść najpierw wnetrze kielicha i misy, żeby i z zewnątrz mogły stać się czyste.

27 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy! Bo przypominacie pobielane groby^m, które z zewnątrz wydają się piękne, ale wewnątrz są pełne kości zmarłych i wszelkich nieczystych rzeczy. **28** Tak i wy z zewnątrz wydajecie się ludziom prawi, ale wewnątrz jesteście pełni obłudy i bezprawiaⁿ.

29 „Biada wam, uczeni w piśmie i faryzeusze, obłudnicy!^o Bo budujecie groby prorokom i ozdabiacie grobowce^{*p} prawych^p, **30** i mówicie: „Gdybyśmy żyli w czasach swoich przodków, nie przelewalibyśmy razem z nimi krwi proroków”. **31** W ten spo-

23:25 *Lub „grabieży”. **23:29** *Lub „grobowce pamięci”.

ROZDZ. 23

a 1Kl 8:13

b Kpl 27:30

c Mi 6:8

Jn 7:24

d Mt 9:13

Mt 12:7

e Łk 11:42

f Mt 15:14

g Kpl 11:23

h Kpl 11:4

i Mk 7:3, 4

j Mk 12:38, 40

k Łk 11:39

l Łk 12:56

m Łk 11:44

Dz 23:3

n Łk 16:15

o Mt 6:2

p Łk 11:47

szpalta 2

a Łk 11:48

Dz 7:52

Heb 11:32, 37

b Mt 3:7

Mt 12:34

Łk 3:7

c Mt 10:28

Łk 12:5

d Łk 11:49-51

e Mt 13:52

f Jn 16:2

Dz 7:59

g Dz 5:40

2Kl 11:24

h Łk 21:12

i Rdz 4:8, 10

Heb 11:4

j 2Kn 24:20-22

k Jn 8:59

Heb 11:32, 37

l Łk 13:34

Łk 19:41, 42

m 1Kl 9:7, 8

Jer 12:7

Jer 22:5

Mt 21:43

Łk 21:20

n Ps 118:26

sób sami się przyznajecie, że jesteście synami tych, którzy mordowali proroków^a. **32** Dołączcie więc dzieła, które rozpoczęli wasi przodkowie^{*b}.

33 „Wężu, pomocię żmijow^b, czy zdołacie uniknąć skazania na Gehennę^{*c}? **34** Dlatego posyłam do was proroków^d, mądrych ludzi i nauczycieli^e. Niektórych z nich zabijecie^f i straciecie na palu, niektórych będziecie biczować^g w swoich synagogach i prześladować^h od miasta do miasta, **35** żeby na was spadła wina za wszelką krew prawych przelaną na ziemi, od krwi prawego Abłaⁱ do krwi Zachariasza—syna Barachiasza—którego zamordowaliście między sanktuarium a ołtarzemⁱ. **36** Zapewniam was, że wszystko to spadnie na to pokolenie.

37 „Jerozolimo, Jerozolimo, ty, która zabijasz proroków i kamienujesz tych, co zostali do ciebie posłani^k! Ileż to razy chciałem zebrać twoje dzieci, jak kokoszka zbiera pod skrzydła swoje kurczęta! Ale wy tego nie chcieliścieⁱ. **38** Dlatego wasz dom^{*} zostawia się wam^{*m}. **39** Bo mówię wam, że odtąd na pewno nie będziecie mnie widzieć, aż powiecie: „Błogosławiony, który przychodzi w imieniu Jehowy^{*!n}”.

24 Kiedy Jezus wychodził ze świątyni, podeszli do niego uczniowie, żeby mu pokazać budowę świątyni. **2** Wtedy rzekł do nich: „Czy widzicie to wszystko? Zapewniam was, że nie pozostanie tu kamień

23:32 *Dosl. „dopełnijcie miary swoich praocjów”. **23:33** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **23:38** *Chodzi o świątynię. ^{*}Możliwe też „zostawia się wam opuszczony”. **23:39** *Zob. *Dodatek A5*.

na kamieniu—wszystko obróci się w ruinę”^a.

3 A gdy siedział na Górze Oliwnej, uczniowie podeszli do niego na osobności i poprosili: „Powiedz nam: Kiedy to nastąpi i co będzie znakiem twojej obecności”^b oraz zakończenia systemu rzeczy”^c.

4 Jezus im odpowiedział: „Uważajcie, żeby was nikt nie wprowadził w błąd”^d, **5** bo pojawi się wielu takich, którzy będą się powoływać na moje imię i mówić: „Ja jestem Chrystusem”. I wielu wprowadzą w błąd”^e. **6** Będziecie słyszeć odgłosy wojen toczących się w pobliżu, a także doniesienia o wojnach toczących się daleko. Uważajcie, żeby się nie przestraszyć, bo te rzeczy muszą nastąpić. Ale nie oznacza to jeszcze końca”^f.

7 „Bo naród powstanie przeciw narodowi i królestwo przeciw królestwu”^g. W jednym miejscu po drugim będzie też głód”^h i trzęsienia ziemi”ⁱ. **8** A wszystkie te rzeczy to dopiero początek dotkliwych cierpień”^j.

9 „Ludzie będą was prześladować”^k i zabijać”^l, i z powodu mojego imienia wszystkie narody będą pałać do was nienawiścią”^m. **10** Wtedy też wielu odpadnie od wiary i jedni innych będą zdradzać oraz nienawidzić. **11** Pojawi się wielu fałszywych proroków i wielu wprowadzą w błąd”ⁿ. **12** A z powodu wzrostu bezprawia miłość większości osłabnie. **13** Ale ten, kto wytrwa do końca, zostanie wybawiony”^o. **14** I ta dobra nowina o Królestwie bę-

24:3, 15 *Zob. *Słownik pojęć*. **24:3**

*Lub „zakończenia epoki”. Zob. *Słownik pojęć*. **24:8** *Dosl. „bólów porodowych”. **24:9** *Dosl. „wydawać was na ucisk”.

ROZDZ. 24

a Mk 13:1, 2

Łk 19:44

Łk 21:5, 6

b Mt 24:27

Mt 24:37-39

c Mt 13:39

Mt 28:20

Mk 13:3, 4

Łk 21:7

d Mk 13:5, 6

Łk 21:8

e Mt 24:24

f Mk 13:7

Łk 21:9

g Obj 6:4

h Dz 11:28

Obj 6:6

i Mk 13:8

Łk 21:10, 11

j Jn 15:20

Dz 11:19

Obj 2:10

k Jn 16:2

Dz 7:59

Dz 12:1, 2

Obj 6:11

l Mt 10:17, 22

Mk 13:9, 13

Łk 21:12, 13

Łk 21:17

Jn 15:21

2Tm 3:12

m Mt 7:15

1Tm 4:1

2Pt 2:1

n Mt 10:22

Mk 13:13

Łk 21:19

Heb 10:36

szpalta 2

a Mt 9:35

Mt 28:19, 20

Mk 13:10

Obj 14:6

b Dn 9:27

Dn 11:31

Dn 12:11

Mk 13:14-18

Łk 21:20

c Łk 21:21-23

d Łk 21:23

Obj 7:14

e Dn 12:1

Mk 13:19

f Mk 13:20

g Mt 24:5

h Mk 13:21-23

i Mt 7:15

2Pt 2:1

j Mt 7:22, 23

2Ts 2:9

k Łk 17:23

dzie głoszona na całym świecie”^a na świadectwo wszystkim narodom”^a. A potem nadejdzie koniec.

15 „Kiedy więc zobaczycie, że w świętym mieście”^a stoi obrzydliwość sprowadzająca spustoszenie”^b, o której mówił prorok Daniel (czytelnik musi się tu wykażać rozeznaniem), **16** niech ci w Judei zacząć uciekać w góry”^c. **17** Kto będzie na dachu, niech nie wchodzi do domu, żeby zabrać swój dobytek, **18** a kto będzie w polu, niech nie wraca po swoją wierzchnią szatę. **19** Jakże trudno będzie w te dni kobietom ciężarnym i karmiącym piersią! **20** Módlcie się, żeby wasza ucieczka nie przypadła w porze zimowej ani w szabat, **21** bo nastanie wtedy wielki ucisk”^d, jakiego jeszcze nie było od początku świata i jakiego już nigdy więcej nie będzie”^e. **22** Gdyby te dni nie zostały skrócone, nikt”^a by nie ocalał. Ale ze względu na wybranych te dni zostaną skrócone”^f.

23 „A jeśli ktoś wam powie: „Patrzcie, Chrystus jest tutaj!”^g albo „Jest tam!”, nie wierzcie w to”^h. **24** Bo powstaną fałszywi chrystusowie oraz fałszywi prorocy”ⁱ i będą czynić wielkie znaki i cuda, żeby—jeśli to możliwe—wprowadzić w błąd”^j nawet wybranych. **25** Pamiętajcie, że was przestrzegłem. **26** Jeśli więc wam powiedzą: „Jest na pustkowiach”, nie idźcie tam, a jeśli powiedzą: „Jest w głębi domu”ⁱ!, nie wierzcie w to”^k. **27** Bo jak błyskawica ukazuje się na wschodzie i rozświetla niebo aż po zachód, tak też będzie

24:14 *Lub „po całej zamieszkaney ziemi”. **24:22** *Dosl. „żadne ciało”. **24:26** *Dosl. „w wewnętrznych pokojach”.

z obecnością* Syna Człowieczego^a. **28** Gdziekolwiek jest trup, tam zleca się orły^b.

29 „Natychmiast po tych dniach ucisku słońce ściemnieje^c, księżyc przestanie świecić, gwiazdy będą spadać z nieba, a moce nieba zostaną wstrząśnięte^d. **30** Wtedy na niebie ukaże się znak Syna Człowieczego, a wszystkie narody* z rozpaczy będą bić się w piersi* i zobaczą Syna Człowieczego^e przychodzącego na obłokach nieba z mocą oraz w wielkiej chwale^f. **31** I pośle on swoich aniołów z potężnym dźwiękiem trąby, i zbiorą jego wybranych z czterech stron świata*, od jednego krańca nieba do drugiego^g.

32 „Wyciągnijcie naukę z przykładu drzewa figowego: Gdy tylko jego gałązki stają się miękkie i wypuszczają liście, poznajecie, że blisko jest latoⁱ. **33** Podobnie gdy zobaczycie wszystkie te rzeczy, wiedźcie, że Syn Człowieczy jest blisko, u drzwi^j. **34** Zapewniam was, że to pokolenie nie przemienie, dopóki to wszystko nie nastąpi. **35** Niebo i ziemia przemina, ale moje słowa na pewno nie przemina^k.

36 „O tym dniu i godzinie nie wie nikt!—ani aniołowie w niebie, ani Syn, tylko sam Ojciec^m. **37** Bo z obecnością* Syna Człowieczego będzie tak, jak było za dni Noegoⁿ. **38** W tamtych czasach przed potopem ludzie jedli i pili, mężczyźni się żenili, a kobiety wydawano za mąż—aż do dnia, gdy Noe wszedł do arki^o. **39** I nie zwrócili na nic uwagi, aż przyszedł potop i zmiotł ich wszystkich^p. Podobnie będzie

ROZDZ. 24

a Łk 17:24

b Łk 17:37

c Jł 2:31

d Mk 13:24, 25
Łk 21:25, 26

e Obj 1:7

f Dn 7:13

g Mt 26:64
Mk 13:26
Łk 21:27

h Mk 13:27

i Mk 13:28-31
Łk 21:29-33

j Jak 5:8, 9

k Łk 21:33

l 1Ts 5:1, 2

m Mk 13:32
Dz 1:7n Rdz 6:11-13
Łk 17:26, 27o Rdz 7:7
Heb 11:7
1Pt 3:19, 20
2Pt 2:5p Rdz 7:23
2Pt 3:6

szpalta 2

a Łk 17:35

b Mt 25:13
Mk 13:33
Łk 21:36c 1Ts 5:2
2Pt 3:10

d Łk 12:39, 40

e Mk 13:35

f Łk 12:42-44

g Obj 16:15

h Łk 12:45, 46

i Mt 25:13

j Mt 13:42

ROZDZ. 25

k Łk 12:35
Flp 2:15l Jn 3:28, 29
Obj 19:7

dzie z obecnością Syna Człowieczego. **40** Wtedy dwóch mężczyzn będzie w polu i jeden będzie wzięty, a drugi pozostawiony. **41** Dwie kobiety będą mleć w żarnach i jedna będzie wzięta, a druga pozostawiona^a. **42** Dlatego stale czuwajcie, bo nie wiecie, którego dnia wasz Pan przyjdzie^b.

43 „Ale wiedźcie jedno: Gdyby gospodarz zdawał sobie sprawę, o której porze w nocy* przyjdzie złodziej^c, czuwałby i nie pozwoliłby włamać się do swojego domu^d. **44** Dlatego i wy okażcie się gotowi^e, bo Syn Człowieczy przyjdzie o godzinie, której się nie domyślacie.

45 „Kto rzeczywiście jest niewolnikiem wiernym i roztropnym, którego pan ustanowił nad sługami w swoim domu*, żeby im dawał pokarm we właściwym czasie?^f **46** Szczęśliwy ten niewolnik, jeśli jego pan, gdy przyjdzie, zastanie go przy tej pracy!^g **47** Zapewniam was, że ustanowi go nad całym swoim mieniem.

48 „Ale gdyby ten niewolnik okazał się zły i pomyślał sobie: „Mój pan zwleka^h“ **49** i gdyby zaczął bić swoich współniewolników oraz jeść i pić z notorycznymi pijakami, **50** to jego pan przyjdzie w nieoczekiwanym dla niego dniu i o nieznanym mu godzinieⁱ **51** i ukarze go z największą surowością, i wyznaczy mu miejsce za obłudnikami. Tam będzie on płakał i zgrzytał zębami^j.

25 „Z Królestwem Niebios jest jak z 10 dziewicami, które wzięły swoje lampy^k i wyszły na spotkanie panu młodemu^l. **2** Pięć z nich było głu-

24:27, 37 *Zob. *Słowniczek pojęć*.
24:30 *Dosl. „plemiona ziemi”. 24:31
*Dosl. „czterech wiatrów”.

24:43 *Lub „o której straży nocnej”.

24:45 *Lub „nad swoją czeladzią”.
25:1 *Lub „oblubieńcowi”.

pich, a pięć mądrych^a. **3** Głupie wzięły ze sobą lampy, ale nie wzięły oliwy, **4** natomiast mądre wzięły i lampy, i naczynia z oliwą. **5** Gdy pan młody się spóźnił, wszystkie poczuły się śpiące i zasnęły. **6** Nagle w środku nocy rozległ się okrzyk: „Patrzcie, pan młody! Wyjdźcie mu na spotkanie”. **7** Na to wszystkie dziewice wstały i doprowadziły swoje lampy do porządku^b. **8** Wtedy głupie zwróciły się do mądrych: „Dajcie nam trochę oliwy, bo nasze lampy gasną”. **9** Mądre odpowiedziały: „Mogłoby nie wystarczyć i dla was, i dla nas. Lepiej idźcie do handlarzy i sobie kupcie”. **10** Gdy one poszły, przyszedł pan młody. Dziewice, które były gotowe, weszły z nim na ucztę weselną^c, po czym zamknęto drzwi. **11** Później przyszły pozostałe dziewice i zawołały: „Panie, panie, otwórz nam!”^d. **12** A on im odpowiedział: „Oświadczam wam, że was nie znam”.

13 „Dlatego stale czuwajcie^e, bo nie znacie ani dnia, ani godziny^f”.

14 „Z Królestwem Niebios jest też jak z człowiekiem, który wybierał się za granicę i wezwał swych niewolników, żeby powierzyć im swoje mienie^g. **15** Jednemu dał 5 talentów^h, drugiemu—2, a trzeciemu—1. Każdemu dał według jego zdolności. Potem wyjechał za granicę. **16** Ten, który otrzymał 5 talentów, natychmiast poszedł, zaczął nimi obracać i zarobił kolejne 5. **17** Podobnie ten, który otrzymał 2 talenty, zarobił kolejne 2. **18** Ale ten, który otrzymał tylko 1 talent, od-

ROZDZ. 25
a Mt 7:24, 26

b Łk 12:35

c Obj 19:9

d Łk 13:25, 27

e 1Ts 5:6
1Pt 5:8

f Mt 24:42, 50
Mk 13:33

g Łk 19:12, 13

szpalta 2
a Łk 19:15

b Łk 19:16, 17

c Łk 16:10

d Heb 12:2

e Łk 19:18, 19

f Łk 19:20-23

g Łk 19:24-26

szedł, wykopał w ziemi dół i ukrył pieniądze^h swojego pana.

19 „Po długim czasie pan tych niewolników przyszedł i zaczął się z nimi rozliczać”. **20** Ten, który otrzymał 5 talentów, przyniósł jeszcze 5 i powiedział: „Panie, powierzyłeś mi 5 talentów. Zobacz, zarobiłem kolejne 5”^b. **21** Wtedy pan rzekł do niego: „Świetnie, niewolniku dobry i wierny! Byłeś wierny w niewielu rzeczach, ustanowię cię nad wieloma^c. Chodź, miej udział w radości swojego pana”^d. **22** Potem poszedł ten, który otrzymał 2 talenty, i powiedział: „Panie, powierzyłeś mi 2 talenty. Zobacz, zarobiłem kolejne 2”^e. **23** Wtedy pan rzekł do niego: „Świetnie, niewolniku dobry i wierny! Byłeś wierny w niewielu rzeczach, ustanowię cię nad wieloma. Chodź, miej udział w radości swojego pana”.

24 „W końcu poszedł niewolnik, który otrzymał 1 talent, i zaczął się tłumaczyć: „Panie, wiedziałem, że jesteś człowiekiem wymagającym—żniesz tam, gdzie nie siałeś, i zbierasz tam, gdzie nie odwiedałeś^f. **25** Przestraszyłem się więc i poszedłem ukryć twój talent w ziemi. Oto i on”. **26** Na to pan rzekł: „Niewolniku zły i leniwy, przecież wiedziałeś, że żnę tam, gdzie nie siałem, i zbieram tam, gdzie nie odwiedałem. **27** Trzeba było powierzyć moje pieniądze^g bankierom, a ja po powrocie^h odebrałbym je z odsetkami.

28 „Dlatego zabierzcie mu ten talent i dajcie temu, który ma 10 talentów^g. **29** Bo każdemu, kto ma, będzie dane jeszcze

25:18, 27 *Dosl. „srebro”. 25:27 *Dosl. „przyszedszy”.

25:2 *Lub „roztropanych”. 25:15 *Gr. talent odpowiadał 20,4 kg. Zob. Doda-tek B14.

więcej i będzie miał obfitość. Ale temu, kto nie ma, będzie zabrane nawet to, co ma^a. **30** A nieużytecznego niewolnika wyrzucicie na zewnątrz, w ciemność. Tam będzie płakał i zgrzytał zębamiⁱ.

31 „Kiedy Syn Człowieczy^b przyjdzie w swojej chwale wraz ze wszystkimi aniołami^c, wtedy zasiądzie na swoim wspaniałym tronie. **32** Będą przed nim zebrane wszystkie narody i będzie oddzielał jednych ludzi od drugich, jak pasterz oddziela owce od kóz. **33** Owce postawi^d po swojej prawej stronie, a kozy po lewej^e.

34 „Wtedy Król powie do tych po swojej prawej stronie: „Chodźcie, pobłogosławieni przez mojego Ojca, odziedziczcie Królestwo przygotowane dla was od założenia świata. **35** Bo byłem głodny, a daliście mi jeść. Byłem spragniony, a daliście mi pić. Byłem obcy, a przyjęliście mnie gościnnie^f. **36** Byłem nagi^g, a ubraliście mnie^g. Byłem chory, a zaopiekowaliście się mną. Byłem w więzieniu, a odwiedziliście mnie^h. **37** Wtedy prawi go zapytają: „Panie, kiedy widzieliśmy, że jesteś głodny, i cię nakarmiliśmy, albo że jesteś spragniony, i daliśmy ci pić?ⁱ **38** Kiedy widzieliśmy, że jesteś obcy, i przyjęliśmy cię gościnnie, albo że jesteś nagi, i cię ubraliśmy? **39** Kiedy widzieliśmy, że jesteś chory lub w więzieniu, i cię odwiedziliśmy?“. **40** A Król im odpowie: „Wiedźcie, że wszystko, co zrobiliście dla jednego z najmniejszych moich braci, to zrobiliście dla mnie^j“.

41 „Następnie powie do tych po swojej lewej stronie: „Przekle-

25:36 *Lub „potrzebowałem ubrania“.

ROZDZ. 25

a Mt 13:12
Mk 4:25
Łk 8:18
Jn 15:2

b Dn 7:13

c Mt 16:27

d Jn 10:14

e Mt 25:41

f Heb 13:2
3Jn 5

g Jak 2:15, 16

h 2Tm 1:16

i Mt 10:42

j Prz 19:17
Mt 10:40
Mk 9:41
Heb 6:10

szpalta 2

a Mt 7:23

b Mt 18:8, 9

c Obj 12:9
Obj 20:10

d Za 2:8
Dz 9:4, 5

e 2Pt 2:9

f Rz 2:6, 7

ROZDZ. 26

g Wj 12:14
Mk 14:1, 2
Łk 22:1, 2
Jn 13:1

h Mt 16:21
Mt 20:18, 19
Mt 27:26
Mk 15:15
Jn 19:16

i Mt 26:57
Łk 3:2
Jn 11:49
Jn 18:13, 24

j Ps 2:2

k Mk 14:3-9
Jn 12:1-8

ci, odejdźcie ode mnie^a w ogień wieczny^b, przygotowany dla Diabła i jego aniołów^c. **42** Bo byłem głodny, ale nie daliście mi jeść, i byłem spragniony, ale nie daliście mi pić. **43** Byłem obcy, ale nie przyjęliście mnie gościnnie; byłem nagi, ale mnie nie ubraliście; byłem chory i w więzieniu, ale się mną nie zaopiekowaliście^d. **44** Wtedy również oni go zapytają: „Panie, kiedy widzieliśmy, że jesteś głodny, spragniony, obcy, nagi, chory lub w więzieniu, i nie przyszliśmy ci z pomocą?“. **45** A on im odpowie: „Wiedźcie, że czego nie zrobiliście dla jednego z tych najmniejszych, tego nie zrobiliście dla mnie^e“. **46** I ci zostaną bezpowrotnie zgładzeni^f, a prawi będą żyć wiecznie^g“.

26 Kiedy Jezus skończył mówić wszystkie te rzeczy, powiedział uczniom: **2** „Wiedźcie, że za dwa dni przypada Pascha^g. Syn Człowieczy zostanie wtedy wydany wrogom i stracony na palu^h“.

3 Tymczasem naczelnik kapłani i starsi ludu zebrali się na dziedzińcu domu arcykapłana Kajfaszaⁱ **4** i spiskowali, jak podstępem schwycić* Jezusa i go zabić. **5** Mówili jednak: „Tylko nie podczas święta, żeby nie doszło do rozruchów wśród ludu“.

6 Kiedy Jezus był w Betanii, w domu Szymona Trędowatego^k, **7** i jadł posiłek*, podszedła do niego pewna kobieta, która miała ze sobą alabastrowy flakon z drogim, pachnącym olejkiem, i zaczęła wylewać

25:44 *Dosl. „nie usłużyliśmy ci“.

25:46 *Dosl. „odejdą na wieczne odcięcie“, będą niczym gałęzie odcięte od drzewa. **26:4** *Lub „aresztować“.

26:7 *Lub „półleżał przy stole“.

mu ten olejek na głowę. **8** Na ten widok uczniowie oburzyli się i powiedzieli: „Po co takie marnotrawstwo? **9** Przecież można to było drogo sprzedać, a pieniądze rozdać biednym”. **10** Jezus, wiedząc, co mówią, rzekł do nich: „Czemu chcecie sprawić tej kobiecie przykrość? Spełniła wobec mnie szlachetny uczynek. **11** Biednych zawsze macie u siebie^a, ale mnie nie zawsze będziecie mieli^b. **12** Ona wylała ten pachnący olejek na moje ciało, żeby mnie przygotować na pogrzeb^c. **13** Zapewniam was, że gdziekolwiek na świecie będzie głoszona dobra nowina, tam będzie też opowiadane, co zrobiła ta kobieta—dla upamiętnienia jej gestu”^d.

14 Wtedy jeden z Dwunastu, zwany Judaszem Iskariotem^e, poszedł do naczelných kapłanów^f **15** i zapytał: „Co mi dacie, żebym go wam wydał?”^g. Obiecali mu 30 srebrników^h. **16** Odtąd więc szukał okazji, żeby zdradzić Jezusa.

17 Pierwszego dnia* Święta Przaśnikówⁱ podeszli do Jezusa uczniowie i spyтали: „Gdzie chcesz, żebyśmy ci przygotowali posiłek paschalny?”^j. **18** On odparł: „Idźcie do miasta, do człowieka tego a, i powiedzcie mu, że Nauczyciel mówi: „Wyznaczony mi czas jest bliski. Chcę w twoim domu obchodzić z uczniami Paschę”^k. **19** Zrobili więc tak, jak im polecił, i przygotowali posiłek paschalny.

20 A kiedy nastał wieczór^k, Jezus zajął miejsce* przy sto-

26:17 *Lub „w przeddzień”. ^aW czasach Jezusa Pascha (14 nisan) była tak mocno powiązana ze Świętem Przaśników (15-21 nisan), że nieraz uważano ją za jego część. **26:20** *Lub „półteżał”

ROZDZ. 26

- a Pwt 15:11
- b Mk 14:7
- c Mk 14:8
Jn 12:7
- d Mk 14:9
- e Mt 10:2, 4
Jn 13:2
- f Mk 14:10, 11
Łk 22:3-6
- g Jn 11:57
- h Wj 21:32
Za 11:12
Mt 27:3
- i Wj 12:18
Wj 23:15
Łk 22:1
- j Mk 14:12-16
Łk 22:7-13
- k Pwt 16:6

szpalta 2

- a Mk 14:17-21
Łk 22:14
- b Łk 22:21-23
Jn 6:70
Jn 13:21, 22
- c Ps 41:9
Mk 14:20
Łk 22:21
Jn 13:26
- d Pwt 27:25
- e Łk 22:22
Jn 17:12
- f Mk 14:21
- g 1Ko 10:16
- h Mk 14:22
Łk 22:19
1Ko 11:23-26
- i Mk 14:23
Łk 22:20
- j 1Ko 10:16
- k Wj 24:8
Jer 31:31
Heb 7:22
- l Mt 20:28
Mk 14:24
- m Ef 1:7
Heb 9:20, 22
- n Mk 14:25
Łk 22:18
- o Łk 22:39
Jn 18:1
- p Za 13:7
Mk 14:27, 28
Jn 16:32

le wraz z 12 uczniami^a. **21** Gdy jedli, powiedział: „Wiedźcie, że jeden z was mnie zdradzi”^b. **22** Bardzo tym zasmuceni zaczęli mówić jeden przez drugiego: „Panie, chyba nie ja?”. **23** On odpowiedział: „Ten, który macza ze mną chleb w tej samej misie, właśnie ten mnie zdradzi^c. **24** Wprawdzie Syn Człowieczy odchodzi, tak jak jest o nim napisane, ale biada^d człowiekowi, który go zdradzi^e! Byłoby lepiej dla tego człowieka, gdyby się nie urodził”^f. **25** Wtedy Judasz, który zamierzał go zdradzić, rzekł: „To chyba nie ja, Rabbi?”. A Jezus odparł: „Sam to powiedziałeś”^g.

26 Gdy jeszcze jedli, Jezus wziął chleb i się pomodlił*, po czym połamał go^h i dając uczniom, rzekł: „Bierzcie, jedzcie. Ten chleb oznacza moje ciało”ⁱ. **27** Wziął także kielich, złożył podziękowania, po czym dał im go, mówiąc: „Pijcie z niego wszyscy^j, **28** bo wino w nim oznacza moją krew^k przymierza^k, która ma być wylana za wielu^l, żeby mogli dostąpić przebaczenia grzechów”^m. **29** Ale mówię wam, że odtąd na pewno nie będę pił wina* aż do dnia, gdy będę pił z wami nowe wino w Królestwie swojego Ojca”ⁿ. **30** W końcu, po zaśpiewaniu pieśni pochwalnych*, poszli w kierunku Góry Oliwnej^o.

31 Wtedy Jezus im powiedział: „Tej nocy wszyscy potkniecie się w związku z tym, co mnie spotka, bo jest napisane: „Uderzę pasterza i trzoda się rozproszy”^p. **32** A gdy zostanę

26:25 *Idiom oznaczający odpowiedź twierdzącą. **26:26** *Lub „wypowiedział błogosławieństwo”. **26:29** *Lub „tego produktu z winorośli”. **26:30** *Lub „hymnów; psalmów”.

wskrzeszony, pójdę przed wami do Galilei"^a. **33** Ale Piotr odparł: „Choćby w związku z tobą potknęli się wszyscy inni, ja nigdy się nie potknę!”^b. **34** Jezus rzekł do niego: „Zapewniam cię, że tej nocy, zanim kogut zapieje, trzy razy się mnie zaprzeseś”^c. **35** Piotr mu powiedział: „Nawet gdybym miał z tobą umrzeć, na pewno się ciebie nie zaprę”^d. Tak samo zarzekali się wszyscy inni uczniowie.

36 Potem Jezus przyszedł z nimi na miejsce zwane Getsemani^e i powiedział: „Usiądźcie tutaj, a ja pójdę tam i będę się modlił”^f. **37** Wziął ze sobą Piotra oraz obu synów Zebedeusza i pogrążony w smutku zaczął się bardzo trapić^g. **38** Odezwał się do nich: „Ogarnął mnie* śmiertelny smutek. Pozostańcie tu i czuwajcie ze mną”^h. **39** I odszedł nieco dalej, padł na twarz i się modlił: „Mój Ojcze, jeśli to możliwe, niech ten kielich/ mnie ominie. Ale niech będzie nie tak, jak ja chcę, lecz tak, jak Ty chcesz”^k.

40 Potem wrócił do uczniów i zastał ich śpiących. Powiedział więc do Piotra: „Czy nawet przez godzinę nie mogliście ze mną czuwać?”^l **41** Stałe czuwajcie^m i wciąż się módlcieⁿ, żeby nie ulec pokusie^o. Duch oczywiście jest ochoczy, ale ciało słabe”^p. **42** Znowu, po raz drugi, odszedł i się modlił: „Mój Ojcze, jeśli nie jest możliwe, żeby ten kielich mnie ominął, lecz mam go wypić, to niech się stanie Twoja wola”^q. **43** Kiedy ponownie przyszedł, również zastał ich śpiących, bo oczy same im się zamykały. **44** Zostawił ich więc i znów odszedł, i po raz trzeci modlił

ROZDZ. 26

- a Mt 28:7
- b Mt 28:16
- c Mk 14:29-31
- d Mk 14:30
- e Łk 22:34
- f Jn 13:38
- g Łk 22:33
- e Jn 18:1
- f Mk 14:32-36
- g Łk 22:40
- g Łk 53:3
- h Mk 14:34
- i Heb 5:7
- j Mt 20:22
- k Jn 18:11
- k Mk 14:36
- Łk 22:42
- Jn 5:30
- Jn 6:38
- Heb 10:9
- l Mk 14:37-42
- Łk 22:45
- m Mk 13:33
- 1Pt 5:8
- Obj 16:15
- n Łk 18:1
- Rz 12:12
- Ef 6:18
- 1Pt 4:7
- o Mt 6:13
- Łk 22:46
- p Mk 14:38
- Rz 7:23
- q Mt 6:10
- Jn 12:27

szpalta 2

- a Mk 14:43-47
- Łk 22:47-51
- Jn 18:3
- b Ps 41:9
- c Mk 14:47
- Łk 22:50
- Jn 18:10
- d Jn 18:11
- e Rdz 9:6
- f 2Kl 6:17
- Dn 7:10
- Mt 4:11
- g Łk 19:47
- Jn 18:20
- h Mk 14:48, 49
- Łk 22:52, 53
- i Ps 22:16-18
- Łk 53
- Dn 9:26
- j Za 13:7
- Mk 14:50
- Jn 16:32

się o to samo. **45** Potem wrócił do uczniów i powiedział: „W takiej chwili śpicie i odpoczywacie?! Nastał czas, gdy Syn Człowieczy będzie wydany w ręce grzeszników. **46** Wstańcie, chodźmy. Nadchodzi mój zdrajca”. **47** Kiedy jeszcze mówił, przyszedł Judasz, jeden z Dwunastu, a razem z nim wielki tłum z mieczami i pałkami, wysłany przez naczelnych kapłanów i starszych ludu^a.

48 Zdrajca wcześniej ustalił z nimi taki znak: „To ten, którego pocałuję. Weźcie go pod straż”. **49** Teraz podszedł prosto do Jezusa i powiedział: „Witaj, Rabbi!”, i czule go pocałował. **50** Ale on mu rzekł: „Człowieku, po co tu przyszedłeś?”^b. Wtedy oni podeszli, pochwycili Jezusa i wzięli go pod straż. **51** Nagle jeden z jego towarzyszy wyciągnął miecz i ugodził niewolnika arcykapłana, odcinając mu ucho^c. **52** Wtedy Jezus powiedział do niego: „Schowaj miecz tam, gdzie jego miejsce”^d, bo wszyscy, którzy chwytają za miecz, od miecza zginą^e. **53** Czy myślisz, że nie mogę poprosić Ojca, żeby mi w tym momencie przysłał więcej niż 12 legionów aniołów?”^f **54** Ale jak wtedy spełniłyby się słowa z Pism, że musi się tak stać?”. **55** Następnie Jezus zwrócił się do tłumów: „Czy jestem przestępcą, że wyszliście po mnie z mieczami i pałkami? Dzień w dzień przebywałem w świątyni i nauczałem^g, a jednak mnie nie pojмалиście”^h. **56** Ale to wszystko stało się po to, żeby się spełniły słowa zapisane przez proroków”ⁱ. Wtedy wszyscy uczniowie zostawili go i uciekli.

57 Ci, którzy wzięli Jezusa pod straż, odprowadzili go do arcykapłana Kajfasza^a, gdzie się zebrali uczeni w piśmie* i starsi ludu^b. **58** A Piotr szedł za nim w znacznej odległości aż na dziedziniec domu arcykapłana. Po wejściu do środka usiadł ze służącymi, żeby zobaczyć, jak się potoczą sprawy^c.

59 Tymczasem naczelnik kapłani i cały Sanhedryn próbowali zdobyć fałszywe zeznania, na podstawie których mogliby uśmiercić Jezusa^d, **60** ale żadnego takiego nie zdobyli, chociaż wystąpiło wielu fałszywych świadków^e. W końcu wystąpili dwaj **61** i oświadczyli: „Ten człowiek powiedział: „Mogę zburzyć świątynię Bożą i w trzy dni ją odbudować”^f. **62** Wtedy wstał arcykapłan i odezwał się do Jezusa: „Nic nie odpowiadasz? Czy nie słyszysz, o co cię oskarżają?”^g. **63** Ale on milczał^h. Arcykapłan więc rzekł: „Zaprzyśięgam cię na Boga żywego, żebyś nam powiedział, czy jesteś Chrystusem, Synem Bożym!”ⁱ. **64** Jezus mu odparł: „Sam to powiedziałeś*. Mówię wam jednak, że odtąd będziecie widzieć Syna Człowieczego^j siedzącego po prawej stronie Wszechmocnego^k oraz przychodzącego na obłokach nieba”^l. **65** Wtedy arcykapłan rozdarł swoje wierzchnie szaty i wykrzyknął: „Zbłądził! Czy trzeba nam jeszcze świadków? Właśnie usłyszeliście bluźnierstwo. **66** Co na to powiecie?”. Odrzekli: „Zasługuje na śmierć”^m. **67** Wtedy zaczęli pluć mu w twarzⁿ i bić go pięściami^o. Inni go policzkowali^p **68** i mówili:

26:57 *Zob. Słowniczek pojęć. **26:64** *Idiom oznaczający odpowiedź twierdzącą. „Dostł. „po prawicy mocy”.

ROZDZ. 26

a Jn 18:13

b Mk 14:53, 54
Łk 22:54, 55

c Jn 18:16

d Mk 14:55-59

e Ps 27:12
Ps 35:11f Mt 27:39, 40
Jn 2:19
Dz 6:14

g Mk 14:60-65

h Łk 53:7
Dz 8:32

i Łk 22:67-71

j Dn 7:13
Jn 1:51k Ps 110:1
Łk 22:69l Mk 14:62
Obj 1:7m Kpł 24:16
Jn 19:7

n Łk 50:6

o Łk 22:63, 64

p Łk 53:3

szpalta 2

a Mk 14:66-72
Łk 22:54-62
Jn 18:15-17

b Jn 18:25-27

c Mt 26:34
Mk 14:30
Jn 13:38

ROZDZ. 27

d Mk 15:1
Łk 22:66e Ps 2:2
Mt 20:18, 19
Łk 23:1
Jn 18:28
Dz 3:13f Mt 26:14, 15
Mk 14:10, 11

„Prorokuj nam, Chrystusie. Kto cię uderzył?”.

69 A Piotr siedział na zewnątrz, na dziedzińcu. I podeszła do niego pewna służąca, i zawołała: „Ty też byłeś z Jezusem Galilejczykiem!”^a. **70** Ale on zaprzeczył temu przy wszystkich: „Nie wiem, o czym mówisz”. **71** A gdy skierował się do wyjścia, zauważyła go inna dziewczyna i powiedziała do tych, którzy tam byli: „Ten człowiek był z Jezusem Nazarejczykiem”^b. **72** I ponownie temu zaprzeczył, przysięgając: „Nie znam tego człowieka!”^c. **73** Po krótkiej chwili ludzie stojący wokół podeszli do Piotra i się odezwali: „Ty na pewno też jesteś jednym z nich, bo przecież zdradza cię twój dialekt”^d. **74** Wtedy on zaczął się zarzekać i przysięgać: „Nie znam tego człowieka!”. I natychmiast zapiał kogut. **75** A Piotr przypomniał sobie słowa Jezusa: „Zanim kogut zapieje, trzy razy się mnie zaprziesz”^e. I wyszedł na zewnątrz, i zaczął gorzko płakać.

27 Rano wszyscy naczelnik kapłani i starsi ludu odbyli naradę przeciw Jezusowi, żeby go uśmiercić^d. **2** Potem go związali i odprowadzili do namiestnika Piłata^e.

3 Kiedy Judasz, zdrajca Jezusa, zobaczył, że został on skazany, poczuł wyrzuty sumienia i odniósł naczelnym kapłanom i starszym ludu 30 srebrników^f. **4** Powiedział im: „Zgrzeszyłem, zdradzając niewinnego człowieka”^g. Ci odpowiedzieli: „Co nam do tego? To twój problem!”. **5** Rzucił więc srebrniki

26:73 *Lub „akcent”. **27:4** *Dostł. „niewinną krew”.

do świątyni, po czym odszedł i się powiesił^a. **6** Ale naczelnicy kapłani wzięli srebrniki i rzekli: „Nie wolno ich zanieść do świętego skarbcza, bo są zapłatą za krew”. **7** Po wspólnej naradzie kupili za nie pole garncarza na cmentarz dla obcych. **8** Dlatego pole to po dziś dzień jest nazywane Polem Krwi^b. **9** Wtedy spełniły się słowa przekazane przez proroka Jeremiasza*: „Wzięli 30 srebrników—kwotę za człowieka, którego tak wycenili pewni Izraelici— **10** i zapłacili nimi za pole garncarza, zgodnie z tym, co mi nakazał Jehowa**^c.”

11 Tymczasem Jezus stanął przed namiestnikiem, a ten zadał mu pytanie: „Czy jesteś Królem Żydów?”. Jezus odparł: „Sam to mówisz**^d”. **12** Kiedy jednak oskarżali go naczelnicy kapłani i starsi ludu, nic nie odpowiadał^e. **13** Wtedy Piłat go zapytał: „Czy nie słyszysz, ile ci zarzucają?”. **14** Ale on mu nie odpowiedział—i to ani jednym słowem—tak iż namiestnik bardzo się dziwił.

15 A z okazji święta namiestnik miał zwyczaj zwalniać jakiegoś więźnia, którego zażyczył sobie lud^f. **16** Akurat w tym czasie trzymano w więzieniu osławionego przestępcę nazywanego Barabaszem. **17** Gdy więc zebrał się tłum, Piłat zapytał: „Którego mam wam zwolnić: Barabasa czy Jezusa zwanego Chrystusem?”. **18** Bo zdawał

27:9 *W rzeczywistości chodzi o słowa Zachariasza (Za 11:12, 13). W czasach Mateusza Księga Jeremiasza była umieszczana jako pierwsza w zbiorze ksiąg prorockich zawierającym również Księgę Zachariasza. Imię „Jeremiasz” mogło być ogólnym określeniem tego zbioru. Por. Łk 24:44. **27:10** *Zob. Dodać A5. **27:11** *Idiom oznaczający odpowiedź twierdzącą.

ROZDZ. 27

a Dz 1:16, 18

b Dz 1:19

c Za 11:12, 13

d Mk 15:2-5
Łk 23:3
Jn 18:33, 37

e Iz 53:7
Mt 26:63
Jn 19:9

f Mk 15:6-10
Jn 18:39

szpalta 2

a Łk 23:18
Jn 18:40
Dz 3:14

b Mk 15:11-14

c Łk 23:21

d Łk 23:23
Dz 3:13

e Dz 5:27, 28
1Ts 2:14, 15

f Łk 18:33
Jn 19:1

g Mk 15:15
Łk 23:25

h Mk 15:16-20

i Jn 19:2, 3

sobie sprawę, że go wydali z za-
wiści. **19** Co więcej, gdy zasiadał na fotelu sędziowskim, żona posłała do niego następującą wiadomość: „Zostaw w spokoju tego prawego człowieka, bo z jego powodu dzisiaj we śnie wiele wycierpiałam”. **20** Ale naczelnicy kapłani i starsi ludu przekonali tłumy, by domagały się zwolnienia Barabasa^a, a uśmiercenia Jezusa^b. **21** Gdy namiestnik zapytał ponownie: „Ktorego z tych dwóch mam wam zwolnić?”, tłumy odparły: „Barabasa”. **22** Powiedział więc do nich: „Co w takim razie mam zrobić z Jezusem, którego nazývają Chrystusem?”. Wszyscy zawołali: „Na pal z nim!”^c. **23** On rzekł im na to: „Dlaczego? Co złego zrobił?”. Ale oni tym głośniejsz krzyczeli: „Na pal z nim!”^d.

24 Kiedy Piłat zobaczył, że to nic nie dało, ale że wrzawa jeszcze się wzmaga, wziął wodę i na oczach tłumu umył ręce, oświadczając: „Nie jestem winny krwi tego człowieka. To wasza sprawa”. **25** Na to cały lud odpowiedział: „Niech jego krew spadnie na nas i na nasze dzieci”^e. **26** Wtedy Piłat zwolnił im Barabasa, a Jezusa kazał ubiczować^f i stracić na palu^g.

27 Żołnierze namiestnika wzięli więc Jezusa do rezydencji namiestnikowskiej i zgromadzili wokół niego cały garnizon^h. **28** Rozebrali go, po czym włożyli na niego szkarłatne okrycieⁱ. **29** Następnie upletli koronę z cierni i włożyli mu ją na głowę, a w prawą rękę wetknęli mu trzcinę. I kłękając przed nim, wyśmiewali się z niego: „Witaj, Królu Żydów!”.

27:22, 23 *Lub „stracić go na palu!”.

30 I pluli na niego^a; wzięli też trzcinę i zaczęli go bić po głowie. **31** W końcu, gdy go wyśmiali, zdjęli mu tamto okrycie i włożyli na niego jego wierzchnie szaty, po czym odprowadzili go, żeby go przybić do pala^b.

32 Kiedy wychodzili, napotkali Cyrenejczyka o imieniu Symon i zmusili go*, żeby niósł pal męki[#] Jezusa^c. **33** Po dotarciu na miejsce zwane Golgotą, czyli Miejscem Czaszki^d, **34** dali Jezusowi do picia wino zmieszane z żółcią^{*e}, ale on, gdy tego spróbował, nie chciał pić. **35** Kiedy już go przybili do pala, rozdzielili jego wierzchnie szaty, rzucając o nie losy^f, **36** i usiedli tam, żeby go pilnować. **37** A nad jego głową przytwierdzili napis będący zarzutem przeciw niemu: „To jest Jezus, Król Żydów”^g.

38 Wtedy też umieszczono obok niego na palach dwóch przestępców, jednego po jego prawej stronie i jednego po lewej^h. **39** A przechodnie kręcili głowamiⁱ i znieważali go^j, **40** mówiąc: „Ty, który miałeś zbурzyć świątynię i w trzy dni ją odbudować^k, uratuj samego siebie! Jeśli jesteś synem Bożym*, zejdź z pala męki^l!”^l. **41** Tak samo zaczęli się z niego wyśmiewać naczelnicy kapłani z uczonymi w piśmie^m i starszymi ludu. Mówiliⁿ: **42** „Innych ratował, a siebie nie potrafi uratować! Król Izraela!”ⁿ Niech teraz zejdzie z pala męki[#], a uwierzmy w niego. **43** Skoro zaufał Bogu, to niech teraz Bóg pośpieszy mu na ratunek, jeśli go potrzebuje^o; przecież twierdził,

27:32 *Chodzi o pracę przymusową zlecaną przez władze. **27:32, 40-42** [#]Zob. Słowniczek pojęć. **27:34** *Z jakąś gorzką substancją. **27:40** *Lub „jednym z synów Bożych”.

ROZDZ. 27

a Iz 50:6
Mt 26:67

b Iz 53:7
Mt 20:18, 19

c Mk 15:21
Łk 23:26

d Mk 15:22-24
Łk 23:33
Jn 19:17

e Ps 69:21

f Ps 22:18
Mk 15:24
Łk 23:34
Jn 19:23, 24

g Mk 15:26
Łk 23:38
Jn 19:19

h Iz 53:12
Mk 15:27
Łk 23:33
Jn 19:18

i Ps 22:7
Ps 109:25

j Łk 18:32
Heb 12:3

k Mt 26:60, 61
Jn 2:19

l Mk 15:29-32

m Łk 23:35

n Jn 1:49
Jn 12:13

o Ps 22:8

szpalta 2

a Mk 14:62
Jn 5:18
Jn 10:36

b Łk 23:39

c Mk 15:33
Łk 23:44

d Ps 22:1
Iz 53:10
Mk 15:34

e Mk 15:35, 36

f Ps 69:21
Łk 23:36

g Mk 15:37
Łk 23:46
Jn 19:30

h Wj 26:31-33
Heb 9:3

i Heb 10:19, 20

j Mk 15:38
Łk 23:45

k Mk 15:39

że jest Synem Bożym”^a. **44** Tak samo obrażali go nawet przestępcy, którzy byli obok niego na palach^b.

45 O godzinie 6* całą krainę ogarnęła ciemność i trwała aż do godziny 9^{ac}. **46** Około godziny 9 Jezus donośnie zawołał: „Eli, Eli, lama sabachtani?!”, co znaczy: „Boże mój, Boże mój, czemu mnie opuściłeś?”^d.

47 Słyszając te słowa, niektórzy ze stojących tam zaczęli mówić: „Ten człowiek woła Eliasza”^e.

48 A jeden z nich natychmiast pobiegł, wziął gąbkę, nasączył ją kwaśnym winem, po czym nasadził ją na trzcinę i podał mu, żeby się napił^f. **49** Ale pozostali mówili: „Zostaw go! Zobaczmy, czy Eliasz przyjdzie mu na ratunek”. **50** Jezus jeszcze raz głośno zawołał i umarł^g.

51 Wtedy zasłona sanktuarium^h rozdarła się na dwie częściⁱ z góry na dół^j i zatrzęsała się ziemia, i popękały skały.

52 I pootwierały się grobowce*, i wiele ciał świętych, którzy zasnęli snem śmierci, zostało wyrzuconych na zewnątrz, **53** i widzieli je wielu ludzi. (Po zmartwychwstaniu Jezusa ci, którzy byli na cmentarzu, udali się do świętego miasta*). **54** A kiedy setnik* oraz ci, którzy z nim pilnowali Jezusa, zobaczyli trzęsienie ziemi i to, co się dzieje, bardzo się przestraszyli i powiedzieli: „To na pewno był Syn Boży”^k.

55 A z oddali obserwowali to wiele kobiet, które już od Galilei towarzyszyły Jezusowi,

27:45 *Czyli ok. 12 w południe. [#]Czyli ok. 3 po południu. **27:50** *Dostł. „oddął ducha”. **27:52** *Lub „grobowce pamięci”. **27:53** *Czyli Jerozolimy. Najwyraźniej chcieli opowiedzieć o tym, co zobaczyli. **27:54** *Lub „centurion”, oficer dowodzący oddziałem 100 żołnierzy.

żeby mu usługiwać^a, **56** między innymi Maria Magdalena, a także Maria, która była matką Jakuba i Jozesa, oraz matka synów Zebedeusza^b.

57 Późnym popołudniem przyszedł bogaty człowiek z Arymatei o imieniu Józef, który też był uczniem Jezusa^c. **58** Udał się do Piłata i poprosił o ciało Jezusa^d, a Piłat kazał mu je wydać^e. **59** Józef wziął ciało, zawinął je w czystą, delikatną tkaninę lniąną^f. **60** i złożył w swoim nowym grobowcu^g, który wcześniej wykuł w skale. Potem przed wejście do tego grobowca przytoczył duży kamień i odszedł. **61** Ale Maria Magdalena i druga Maria pozostały tam i siedziały przed grobem^h.

62 Nazajutrz po Przygotowaniu^{*i} naczelnik kapłani i faryzeusze zebrali się przed Piłatem **63** i powiedzieli: „Panie, przypomnieliśmy sobie, że ten oszust jeszcze za życia twierdził: „Po trzech dniach zostanę wskrzeszony”^j. **64** Dlatego każ zabezpieczyć grób aż do trzeciego dnia, żeby jego uczniowie nie przyszli i nie wykradli jego ciała^k, i nie rozpowszechniali ludziom, że został wskrzeszony. A to ostatnie oszustwo będzie gorsze niż pierwsze”. **65** Piłat rzekł do nich: „Możecie wziąć straż. Idźcie zabezpieczyć grób, jak umiecie”. **66** Poszli więc i zabezpieczyli grób—opieczęto wali kamień i postavili straż.

28 Po szabacie, w pierwszym dniu tygodnia, gdy zaczęło się rozwidniać, Maria Magdalena i druga Maria przyszły popatrzeć na grób^l.

2 Tymczasem nastąpiło silne trzęsienie ziemi, bo anioł Jeho-

27:60 *Lub „grobowcu pamięci”.
27:62 *Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 27

a Mk 15:40, 41
Łk 8:2, 3

b Mt 20:20
Jn 19:25

c Mk 15:42, 43
Łk 23:50-53

d Pwt 21:22, 23

e Mk 15:45-47
Jn 19:38

f Jn 19:40, 41

g Iz 53:9

h Łk 23:55

i Mk 15:42
Łk 23:54
Jn 19:14

j Mt 12:40
Jn 2:19

k Mt 28:12, 13

ROZDZ. 28

l Mk 16:1
Łk 24:1
Łk 24:10
Jn 20:1

szpalta 2

a Mk 16:4, 5
Łk 24:2, 4

b Dz 1:10

c Mk 16:6

d Mt 16:21
Mt 17:22, 23
1Kor 15:3, 4

e Mt 26:32
Mt 28:16
Mk 14:28

f Mk 16:7

g Mk 16:8
Łk 24:9

h Mt 27:65

i Mt 27:64

wy^{*} zstąpił z nieba, podszedł i odtoczył kamień, i na nim usiadł^a. **3** Jaśniał jak błyskawica, a jego szaty były białe jak śnieg^b. **4** Strażnicy zadrżeli ze strachu przed nim i zamarli.

5 Potem anioł odezwał się do kobiet: „Nie bójcie się. Wiem, że szukacie Jezusa, którego stracono na palu^c. **6** Nie ma go tutaj, bo został wskrzeszony, tak jak powiedział^d. Chodźcie, zobaczcie miejsce, gdzie leżał. **7** Potem idźcie szybko i powiedzcie jego uczniom, że został wskrzeszony—bo zmierza przed wami do Galilei^e i tam go zobaczycie. Oto co miałem wam przekazać”^f.

8 Szybko więc opuściły grobowiec^{*} i przejęte strachem, ale bardzo szczęśliwe pobiegły opowiedzieć o tym uczniom Jezusa^g. **9** A on wyszedł im na spotkanie i rzekł: „Witajcie!”. Wtedy podeszły, przypadły do jego stóp i złożyły mu hołd^{*}. **10** A Jezus powiedział do nich: „Nie bójcie się! Idźcie opowiedzieć o tym moim braciom, żeby poszli do Galilei. Tam mnie zobaczą”.

11 Gdy one były w drodze, niektórzy ze strażników^h poszli do miasta i donieśli naczelnym kapłanom o wszystkim, co się zdarzyło. **12** A ci zebrali się ze starszymi ludu i po wspólnej naradzie dali żołnierzom znaczną sumę pieniędzy^{*}, **13** i powiedzieli: „Mówcie tak: „Jego uczniowie przyszli w nocy i kiedy spalimy, wykradli jego ciało”ⁱ. **14** A jeśli to dojdzie do uszu namiestnika, my mu to wyjaśnimy^{*} i nie będziecie musieli się o nic martwić”^{*}. **15** Oni więc wzięli

28:2 *Zob. Dodatek A5. 28:8 *Lub „grobowiec pamięci”. 28:9 *Lub „pokłon”. 28:12 *Dośl. „srebrników”. 28:14 *Dośl. „przekonamy go”.

pieniądze* i zrobili tak, jak im kazano. W rezultacie ta wersja wydarzeń rozniosła się wśród Żydów i jest znana aż po dziś dzień.

16 A Jedenastu poszło do Galilei^a, na górę, na której Jezus wyznaczył im spotkanie^b. **17** Na jego widok uczniowie złożyli mu hołd*, choć niektórzy powątpiewali. **18** Jezus podszedł

28:15 *Dost. „srebrniki”. **28:17** *Lub „pokłon”.

ROZDZ. 28

a Mt 26:32

b 1Ko 15:6

szpalta 2

a Ef 1:20, 21

Filp 2:9

b Dz 1:8

Rz 10:18

Rz 11:13

Obj 14:6

c Dz 2:38

Dz 8:12

d Dz 20:20

2Pt 3:1, 2

1Jn 3:23

e Mt 13:39

Mt 13:49

Mt 24:3

do nich i powiedział: „Dano mi wszelką władzę w niebie i na ziemi^a. **19** Idźcie więc i pozyskujcie uczniów wśród ludzi ze wszystkich narodów^b. Chrzcijcie ich^c w imię Ojca, Syna i ducha świętego. **20** Uczcie ich przestrzegać wszystkiego, co wam nakazałem^d. A ja będę z wami przez wszystkie dni aż do zakończenia systemu rzeczy^e”.

28:20 *Lub „zakończenia epoki”.
Zob. *Słowniczek pojęć*.

EWANGELIA WEDŁUG

MARKA

ZARYS TREŚCI

- 1 Działalność Jana Chrzciciela (1-8)
Chrzest Jezusa (9-11)
Szatan kusi Jezusa (12, 13)
Jezus zaczyna głosić w Galilei (14, 15)
Powołanie pierwszych uczniów (16-20)
Wypędzenie nieczystego ducha (21-28)
Jezus uzdrawia wielu
w Kafarnaum (29-34)
Modlitwa w odludnym miejscu (35-39)
Uzdrowienie trędowatego (40-45)
- 2 Jezus uzdrawia sparaliżowanego (1-12)
Jezus powołuje Lewiego (13-17)
Pytanie o post (18-22)
Jezus Panem szabatu (23-28)
- 3 Uzdrawienie człowieka z bezwładną ręką (1-6)
Wielki tłum nad jeziorem (7-12)
12 apostołów (13-19)
Błuznierstwo przeciw duchowi świętemu (20-30)
Matka i bracia Jezusa (31-35)
- 4 PRZYKŁADY DOTYCZĄCE KRÓLESTWA (1-34)
Siewca (1-9)
Dlaczego Jezus używał przykładów (10-12)
Wyjaśnienie przypowieści o siewcy (13-20)

- Lampy nie stawia się
pod koszem (21-23)
Jaką miarą odmierzacie (24, 25)
Siewca, który śpi (26-29)
Ziarno gorczycy (30-32)
Używanie przykładów (33, 34)
Jezus ucisza burzę (35-41)
- 5 Jezus posyła demony w świnie (1-20)
Córka Jaira; kobieta dotyka szaty Jezusa (21-43)
 - 6 Jezus odrzucony w rodzinnym mieście (1-6)
Dwunastu otrzymuje wskazówki co do służby (7-13)
Śmierć Jana Chrzciciela (14-29)
Jezus karmi 5000 (30-44)
Jezus chodzi po wodzie (45-52)
Uzdrowianie w Genezarecie (53-56)
 - 7 Jezus gani ludzkie tradycje (1-13)
To, co nieczyste, pochodzi z serca (14-23)
Wiara Syrofenicjanki (24-30)
Uzdrowienie niesłyszącego (31-37)
 - 8 Jezus karmi 4000 (1-9)
Prośba o znak (10-13)
Zakwas faryzeuszy i Heroda (14-21)

- Uzdrowienie niewidomego w Betsaidzie (22-26)
Piotr utożsamia Jezusa z Chrystusem (27-30)
Jezus zapowiada swoją śmierć (31-33)
Co to znaczy być uczniem Jezusa (34-38)
- 9 Przemienienie Jezusa (1-13)
Uzdrowienie chłopca opętanego przez demona (14-29)
„Dla tego, kto wierzy, wszystko jest możliwe” (23)
Jezus znowu zapowiada swoją śmierć (30-32)
Uczniowie sprzecząją się, kto z nich jest ważniejszy (33-37)
„Kto nie jest przeciwko nam, ten jest po naszej stronie” (38-41)
Co prowadzi do upadku (42-48)
„Miejcie sól w sobie” (49, 50)
- 10 Małżeństwo i rozwód (1-12)
Jezus błogosławi dzieci (13-16)
Pytanie bogacza (17-25)
Ofiary na rzecz Królestwa (26-31)
Jezus znowu zapowiada swoją śmierć (32-34)
Prośba Jakuba i Jana (35-45)
Jezus okupem za wielu (45)
Uzdrowienie niewidomego Bartymeusza (46-52)
- 11 Tryumfalny wjazd Jezusa do Jerozolimy (1-11)
Jezus przeklina drzewo figowe (12-14)
Jezus oczyszcza świątynię (15-18)
Czego uczy zdarzenie z uschniętym drzewem figowym (19-26)
Kto dał Jezusowi władzę (27-33)
- 12 Przypowieść o niegodziwych hodowcach (1-12)
Bóg a Cezar (13-17)
Pytanie dotyczące zmartwychwstania (18-27)
Dwa najważniejsze przykazania (28-34)
Czy Chrystus jest synem Dawida? (35-37a)
Ostrzeżenie przed uczonymi w piśmie (37b-40)
Dwie monety biednej wdowy (41-44)
- 13 ZAKOŃCZENIE SYSTEMU RZECZY (1-37)
Wojny, trzęsienia ziemi, głód (8)
Głoszenie dobrej nowiny (10)
Wielki ucisk (19)
Przyjście Syna Człowieczego (26)
Przykład o drzewie figowym (28-31)
„Stale czuwajcie” (32-37)
- 14 Kapłani spiskują, żeby zabić Jezusa (1, 2)
Pachnący olejek wylany na głowę Jezusa (3-9)
Judasza zamierza zdradzić Jezusa (10, 11)
Ostatnia Pascha (12-21)
Ustanowienie Wieczerzy Pańskiej (22-26)
Zapowiedź zaparcia się Piotra (27-31)
Jezus modli się w Getsemani (32-42)
Aresztowanie Jezusa (43-52)
Proces przed Sanhedrynem (53-65)
Piotr zapiera się Jezusa (66-72)
- 15 Jezus przed Piłatem (1-15)
Publicznie wyśmiany (16-20)
Przybyty do pała na Golgocie (21-32)
Śmierć Jezusa (33-41)
Pochowanie Jezusa (42-47)
- 16 Jezus wskrzeszony (1-8)

1 Początek dobrej nowiny o Jezusie Chrystusie, Synu Bożym. **2** W księdze proroka Izajasza napisano: „(Wysłałam przed tobą* swojego posłańca, który przygotowuje ci drogę)^a. **3** Oto głos tego, który woła na pustkowiu: „Przygotujcie drogę Jeho-

1:2 *Dosl. „przed twoim obliczem”.

ROZDZ. 1

a Mt 3:1, 3
Mt 11:10
Łk 3:2-6
Łk 7:27

szpalta 2

a Łk 40:3
Jn 1:23
b Mt 3:1, 2
Dz 13:24
Dz 19:4

wie*! Prostujcie dla Niego szlaki”^a. **4** Tak jak napisano, Jan Chrzciciel przyszedł na pustkowie i nawiątywał do chrztu na znak skrucy prowadzącej do przebaczenia grzechów^b. **5** Przychodzili do niego ludzie z całej Judei i wszyscy mieszkańcy

1:3 *Zob. Dodatek A5.

Jerozolimy. Otwarcie wyznawali swoje grzechy, a on ich chrzczył* w rzece Jordan^a. **6** Jan nosił ubranie z wielbłądziej sierści i przepasywał się skórzanym pasem^b. Jadał szarańczę oraz dziki miód^c. **7** Głosił: „Za mną idzie ktoś silniejszy niż ja. Nie jestem godny się schylić i rozwiązać mu rzemyków u sandałów^d. **8** Ja ochrzciłem was wodą, ale on będzie was chrzczył duchem świętym^e.”

9 W tamtych dniach z Nazaretu w Galilei przyszedł Jezus i został ochrzczony przez Jana w Jordanie^f. **10** Kiedy wychodził z wody, od razu zobaczył otwierające się niebiosa i ducha zstępującego na niego niczym gołęb^g. **11** A z nieba rozległ się głos: „Ty jesteś moim ukochanym Synem. Darzę cię uznaniem^h.”

12 I natychmiast duch* przymusił Jezusa, żeby poszedł na pustkowia. **13** Jezus pozostawał tam 40 dni, kuszony przez Szatanaⁱ. Przebywał wśród dzikich zwierząt, a aniołowie mu usługiwali^j.

14 Gdy Jan został uwięziony, Jezus udał się do Galilei^k i głosił dobrą nowinę od Boga^l. **15** Mówił: „Nadszedł wyznaczony czas i przybliżyło się Królestwo Boże. Okażcie skrucę^m i wierście w dobrą nowinęⁿ.”

16 Kiedy szedł brzegiem Jeziora Galilejskiego, zobaczył Szymona i jego brata, Andrzeja^o, którzy właśnie zapuszczali sieci^p, bo byli rybakami^q. **17** Wtedy powiedział do nich: „Chodźcie za mną, a uczynię was rybakami ludzi^r”. **18** Od razu więc zostawili sieci i poszli za nim^s. **19** Trochę dalej Jezus

ROZDZ. 1

a Mt 3:5, 6

b 2Kl 1:8

c Mt 3:4

d Łk 3:16
Jn 1:26, 27
Dz 13:25e Jl 2:28
Dz 2:1, 4
Dz 11:16
1Kl 12:13f Mt 3:13
Łk 3:21, 22g Iz 42:1
Mt 3:16
Jn 1:32-34h Ps 2:7
Mt 3:17
Łk 3:22
2Pt 1:17i Mt 4:1-10
Łk 4:1-13

j Mt 4:11

k Mt 4:12

l Łk 4:14, 15
Łk 8:1

m Mt 4:17

n Mt 10:2

o Łk 5:4

p Mt 4:18

q Mt 4:19, 20

r Mt 19:27
Łk 5:11

szpalta 2

a Mt 4:21, 22

b Łk 4:31-37

c Mt 7:28, 29

d Mt 8:28, 29

e Jak 2:19

f Mt 8:14, 15
Łk 4:38, 39

g 1Kl 9:5

zobaczył Jakuba, syna Zebedeusza, i jego brata, Jana, którzy akurat byli w łodzi i naprawiali sieci^a. **20** I natychmiast ich zawołał. Wtedy zostawili w łodzi swojego ojca, Zebedeusza, razem z robotnikami i poszli za Jezusem. **21** I udali się do Kafarnaum.

Gdy tylko nastał szabat, Jezus wszedł do synagogi i zaczął nauczać^b. **22** Ludzie byli ogromnie zdumieni jego sposobem nauczania, bo nauczał ich jak ktoś, kto ma władzę, a nie jak uczeni w piśmie^c. **23** W tym samym czasie w synagodze znajdował się człowiek będący pod wpływem nieczystego ducha. Zaczął krzyczeć: **24** „Czego od nas chcesz, Jezusie Nazarejczyku?!^d Czy przyszedłeś nas zgładzić?! Dobrze wiem, kim jesteś: Świętym Bożym!”^e. **25** Ale Jezus zgromił go, mówiąc: „Milcz i wyjdź z niego!”^f. **26** Wtedy nieczysty duch wprawił tego człowieka w konwulsje i wrzasnął na cały głos, po czym wyszedł z niego. **27** A wszystkich ogarnęło takie zdumienie, że zaczęli mówić między sobą: „Co to jest? Jakaś nowa nauka! Ma władzę rozkazywać nawet nieczystym duchom i są mu posłuszne”. **28** I wieść o nim szybko rozeszła się na wszystkie strony, po całej Galilei.

29 Po wyjściu z synagogi Jezus, Jakub i Jan poszli z Szymonem i Andrzejem do ich domu^f. **30** A teściowa Szymona^g leżała w łóżku, bo miała gorączkę, więc od razu powiedziała o tym Jezusowi. **31** On podeszedł, wziął ją za rękę i podniósł. Wtedy gorączka ustąpiła, a ona zaczęła im usługiwać.

1:5 *Lub „zanurzał”. 1:12 *Chodzi o ducha Bożego.

1:22 *Zob. Słowniczek pojęć.

32 Gdy zaszło słońce i zapadł wieczór, ludzie zaczęli przyprowadzać do niego wszystkich chorych i opętanych przez demony^a. **33** i u drzwi zebrali się całe miasto. **34** Uleczył więc wielu dotkniętych rozmaitymi chorobami^b. Wypędził też wiele demonów, ale nie pozwalał im się odzywać, bo wiedziały, że jest Chrystusem^{*}.

35 Wcześniej rano, gdy jeszcze było ciemno, wstał, wyszedł na zewnątrz i udał się na odludne miejsce. Tam zaczął się modlić^c. **36** Ale Szymon i ci, którzy z nim byli, ruszyli za Jezusem, **37** a gdy go znaleźli, powiedzieli: „Wszyscy cię szukają”. **38** On jednak rzekł: „Chodźmy gdzie indziej, do pobliskich miejscowości, żebym i tam mógł głosić, bo właśnie po to przyszedłem”^d. **39** Szedł więc i głosił w synagogach po całej Galilei, a także wypędzał demony^e.

40 I podszedł do niego pewien trędowaty, padł na kolana i go błagał: „Jeśli tylko zechcesz, możesz mnie uzdrowić”^f. **41** Na to Jezus, przepełniony litością, wyciągnął rękę, dotknął go i powiedział: „Chcę! Odzyskaj zdrowie”^g. **42** I trąd natychmiast z niego zniknął, tak iż człowiek ten stał się czysty. **43** Wtedy Jezus go odprawił, stanowczo mu nakazując: **44** „Tylko nikomu nic o tym nie mów. Idź za to pokazać się kapłanowi i na dowód^{*}, że zostałeś oczyszczony, złoż w ofierze to, co polecił Mojżesz”^h. **45** Ale on, kiedy odszedł, zaczął o tym rozpowia-

1:34 *Możliwe też „bo wiedziały, kim jest”. 1:40 *Lub „oczyścić”. 1:41 *Dosl. „bądź oczyszczony”. 1:44 *Dosl. „na świadectwo dla nich”. Prawdopodobnie chodzi o kapłanów.

ROZDZ. 1

a Mt 8:16
Łk 4:40, 41

b Łz 53:4

c Mt 14:23
Mk 14:32
Łk 4:42
Heb 5:7

d Łz 61:1
Łk 4:43
Jn 17:4

e Mt 4:23

f Mt 8:1, 2
Łk 5:12

g Mt 8:3
Łk 5:13

h Kpl 14:3, 4
Kpl 14:10, 11
Pwt 24:8
Mt 8:4
Łk 5:14

szpalta 2

a Łk 5:15

ROZDZ. 2

b Mt 4:13
Mt 9:1

c Łz 61:1
Ef 2:17
Heb 2:3

d Łk 5:18, 19

e Dz 14:9, 10

f Łz 53:11
Mt 9:2
Łk 5:20
Łk 7:47, 48

g Mt 9:3-8
Łk 5:21-26

h Łz 43:25

i Mt 9:4
Łk 6:8
Obj 2:23

j Dn 7:13

k Łz 53:11

dać wszystkim dookoła, tak iż Jezus nie mógł już jawnie wejść do miasta, lecz przebywał poza nim, w miejscach odludnych. Ludzie jednak wciąż do niego przychodzili ze wszystkich stron^a.

2 A po pewnym czasie znowu przybył do Kafarnaum i rozeszła się wieść, że jest w domu^b. **2** Zebrali się tyle ludzi, że nie było już miejsca nawet przy drzwiach. A on zaczął do nich przemawiać^c. **3** I przyniesiono do niego sparaliżowanego. Dźwigało go czterech mężczyzn^d. **4** Ale z powodu tłumy nie mogli dostać się do samego Jezusa. Rozebrali więc dach nad miejscem, gdzie się znajdował, a następnie przez otwór spuścili nosze, na których leżał sparaliżowany. **5** Jezus, widząc ich wiarę^e, powiedział do niego: „Synu, twoje grzechy są przebaczone”^f. **6** A siedzieli tam pewni uczeni w piśmie^{*}, którzy rozważali w swoich sercach^g: **7** „Czemu on tak mówi? Błuzni! Któż może przebaczać grzechy oprócz samego Boga?”^h. **8** Ale Jezus natychmiast rozpoznał w duchu, nad czym się zastanawiają, i powiedział: „Dlaczego rozważacie to w swoich sercach?”ⁱ **9** Co łatwiej powiedzieć sparaliżowanemu: „Twoje grzechy są przebaczone” czy „Wstań, weź swoje nosze i chodź”? **10** Ale chcę, byście wiedzieli, że Syn Człowieczy^j ma władzę przebaczać grzechy na ziemi”^k. Następnie odezwał się do sparaliżowanego: **11** „Mówię ci: Wstań, weź swoje nosze i idź do domu”. **12** Wtedy on wstał, natychmiast wziął swoje nosze i wyszedł na oczach wszystkich. A oni, bardzo zdumieni, wychwalali Boga i mó-

2:6 *Zob. Słownikzek pojęć.

wili: „Nigdy nie widzieliśmy czegoś podobnego”^a.

13 Potem Jezus znowu udał się nad jezioro. Tam tłumnie przychodzili do niego ludzie, a on ich nauczał. **14** Kiedy poszedł dalej, zobaczył Lewiego, syna Alfeusza, siedzącego w kantorze podatkowym*, i powiedział do niego: „Bądź moim naśladowcą”. Ten więc wstał i poszedł za nim^b. **15** Później Jezus z uczniami jechał w jego domu posiłek* i jadł^c z nimi wielu poborców podatkowych oraz grzeszników, bo wiele takich osób przylączyło się do Jezusa^c. **16** Gdy uczeni w piśmie spośród faryzeuszy zobaczyli, że Jezus je w takim towarzystwie, odezwali się do jego uczniów: „Dlaczego on jada z poborcami podatkowymi i grzesznikami?”. **17** A Jezus to usłyszał i rzekł do nich: „Zdrowi* nie potrzebują lekarza, tylko chorzy. Nie przyszedłem wezwać prawych, tylko grzeszników”^d.

18 A uczniowie Jana i faryzeusze mieli zwyczaj pościć. Przyszli więc do Jezusa i zapytali: „Dlaczego uczniowie Jana i uczniowie faryzeuszy postzczą, a twoi uczniowie nie postzczą?”^e. **19** Odpowiedział im na to: „Czy goście* pana młodego^f mają powód pościć, gdy on z nimi przebywa? Dopóki jest wśród nich, nie mogą pościć. **20** Ale nadejdzie czas, gdy zostanie od nich zabrany^g, i wtedy będą pościć. **21** Nikt na stare ubranie nie naszywa łąty z nowej tkaniny, bo jeśli tak zrobi, łąta się zbiegnie i spowoduje jeszcze większe rozdarcie^h. **22** Nikt też do starych bukłaków nie wlewa mło-

2:14 *Zob. przypis do Mt 9:9. **2:15** *Lub „półleżał w jego domu przy stole”. *Lub „półleżało przy stole”. **2:17** *Dost. „silni”. **2:19** *Lub „przyjaciele”.

ROZDZ. 2

a Mt 9:33
Jn 7:31
Jn 9:32

b Mt 9:9
Łk 5:27, 28

c Mt 9:10, 11
Łk 5:29, 30

d Iz 61:1
Mt 9:12, 13
Łk 5:31, 32
Łk 19:10
1Tm 1:15

e Mt 9:14, 15
Łk 5:33-35

f Mt 22:2
2Kz 11:2
Obj 19:7

g Łk 17:22

h Mt 9:16, 17
Łk 5:36-38

szpalta 2

a Mt 12:1-8
Łk 6:1-5

b 1Sm 21:1-6

c 1Sm 22:20

d Wj 25:30
Kpl 24:5-9

e Wj 20:9, 10

f Mt 12:8
Łk 6:5

ROZDZ. 3

g Mt 12:9-14
Łk 6:6-11

h Łk 14:1-3

i Jn 12:39, 40

dego wina, bo jeśli tak zrobi, wino rozsadzi bukłaki i zarówno wino, jak i bukłaki się zmarnują. Młode wino wlewa się raczej do nowych bukłaków”.

23 W pewien szabat Jezus z uczniami przechodził wśród łąnów zbóż. Po drodze uczniowie zaczęli zrywać kłosa^a. **24** Faryzeusze powiedzieli więc do niego: „Spójrz tylko! Czego oni robią coś, czego w szabat nie wolno?”. **25** Ale on im odpowiedział: „Czy nigdy nie czytaliście, co zrobił Dawid, gdy znalazł się w potrzebie—gdy on i jego ludzie byli głodni?” **26** Jak według relacji o naczelnym kapłanie Abiatarze^c wszedł do domu Bożego i jadł chleby pokładne*, których nie wolno jeść nikomu oprócz kapłanów^d, i dał je również tym, którzy z nim byli?”. **27** Następnie im powiedział: „Szabat powstał ze względu na człowieka^e, a nie człowiek ze względu na szabat. **28** Syn Człowieczy jest także Panem szabat”^f.

3 Znowu wszedł do synagogi, a był tam człowiek z bezwładną^g ręką^g. **2** Faryzeusze, chcąc oskarżyć Jezusa, uważnie go obserwowali, czy uleczy chorego w szabat. **3** A on powiedział do człowieka z bezwładną^g ręką: „Wstań i chodź na środek”. **4** Następnie rzekł do nich: „Co wolno w szabat—zrobić coś dobrego czy coś złego, życie* uratować czy odebrać?”^h. Ale oni milczeli. **5** Jezus rozejrzał się po nich z oburzeniem, przejęty smutkiem z powodu niewrażliwości ich sercⁱ, i powiedział do tego człowieka: „Wyciągnij rękę”. Ten ją wyciągnął i ręka

2:26 *Dost. „chleby przedkładania”. Zob. Słowniczek pojęć. **3:1**, **3** *Dost. „uschlą”. **3:4** *Lub „duszę”.

odzyskała sprawność. **6** Wtedy faryzeusze wyszli i natychmiast zaczęli się naradzać z członkami stronnictwa Heroda^a, żeby zabić Jezusa.

7 Tymczasem Jezus poszedł razem z uczniami w kierunku jeziora, a za nim tłumnie szli ludzie z Galilei i z Judei^b. **8** Nawet z Jerozolimy i z Idumei, i zza Jordanu oraz z okolic Tyru i Sydonu przyszło do niego mnóstwo ludzi, bo usłyszeli, ilu rzeczy dokonywał. **9** A on powiedział uczniom, żeby mieli w pogotowiu łódkę ze względu na tłum, który na niego napierał. **10** Ponieważ wielu uleczył, wszyscy ciężko chorzy tłoczyli się wokół niego, by go dotknąć^c. **11** Nawet nieczyste duchy^d, kiedy tylko go widziały, padały przed nim i wołały: „Ty jesteś Synem Bożym”^e. **12** Ale on wiele razy surowo im nakazywał, żeby nie ujawniały, kim jest^f.

13 Wszedł na pewną górę i przywołał do siebie tych, których sobie upatrzył^g, a oni do niego przyszl^h. **14** I utworzył* grupę 12 uczniów, których nazwał apostołami. Mieli mu towarzyszyć, a on zamierzał ich posyłać, by głosili, **15** i dać im władzę wypędzania demonówⁱ.

16 A w grupie tych 12 uczniów^j byli: Szymon, któremu nadał imię Piotr^k; **17** Jakub, syn Zebedeusza, i Jan, brat Jakuba, którym nadał przydomek Boanerges, co znaczy „synowie gromu”^l; **18** Andrzej; Filip; Bartłomiej; Mateusz; Tomasz; Jakub, syn Alfeusza; Tadeusz; Szymon Kananejczyk* **19** i Judasz Iskariot, który później zdradził Jezusa.

3:14 *Lub „wyznaczył”. 3:18 *Lub „Gorliwy”.

ROZDZ. 3

a Mt 22:16
Mk 12:13

b Mt 12:15

c Mt 9:20, 21
Mk 5:27, 28
Mk 6:56

d Mt 8:31

e Mk 1:23, 24
Mk 5:7
Łk 4:41

f Mt 12:15, 16
Mk 1:25

g Jn 15:16

h Łk 6:12, 13

i Mt 10:1

j Mt 10:2-4
Łk 6:14-16
Dz 1:13

k Jn 1:42

l Łk 9:54

szpalta 2

a Jn 7:5

b Mt 9:34
Mt 10:25
Mt 12:24-29
Łk 11:15
Jn 8:48

c Łk 11:17, 18

d Mt 12:31, 32
Łk 12:10

e Heb 6:4, 6
Heb 10:26

f Jn 7:20
Jn 10:20

g Mt 13:55
Jn 2:12
Dz 1:14

h Mt 12:46-50
Łk 8:19-21

Potem Jezus wszedł do pewnego domu. **20** I znowu zebrał się tłum, tak że nawet nie mogli zjeść posiłku. **21** Kiedy o tym wszystkim usłyszeli jego krewni, poszli, żeby go zabrać, bo mówili: „Stracił rozum”^a. **22** A uczeni w piśmie*, którzy przybyli z Jerozolimy, mówili: „Ma Belzebuba” i wypęda demony mocą ich władcy”^b. **23** On więc przywołał ich do siebie i przemówił do nich, używając przykładów: „Jak Szatan może wypędać Szatana? **24** Jeśli królestwo podzieli się wewnątrz, to takie królestwo nie zdoła się ostać^c. **25** Również jeśli dom podzieli się wewnątrz, to taki dom nie zdoła się ostać. **26** Podobnie jeśli Szatan powstał sam przeciw sobie i podzielił się wewnątrz, to nie zdoła się ostać, ale czeka go koniec. **27** Przecież nikt, kto wejdzie do domu kogoś silnego, nie będzie w stanie ukraść jego rzeczy, jeśli go najpierw nie zwiąże. Dopiero wtedy zdoła okraść jego dom. **28** Zapewniam was, że wszystko zostanie ludziom przebaczone, bez względu na to, jakich grzechów by się dopuścili i jakie bluźnierstwa by wypowiedzieli. **29** Kto by jednak zbłądził przeciw duchowi świętemu, ten nigdy nie uzyska przebaczenia^d, ale na zawsze będzie ciężał na nim grzech”^e. **30** Powiedział tak, bo mówili: „Ma nieczystego ducha”^f.

31 Potem przyszła matka Jezusa oraz jego bracia^g i stojąc na zewnątrz, wysłali kogoś, żeby go zawołał^h. **32** Wokół niego siedział tłum, gdy mu przekazano: „Na zewnątrz jest twoja matka

3:22 *Zob. Słowniczek pojęć. #Określenie odnoszące się do Szatana.

i twoi bracia i pytają o ciebie"^a. **33** Ale on rzekł: „Kto jest moją matką i moimi braćmi?”. **34** Następnie spojrział na siedzących wokół niego i powiedział: „To moja matka i moi bracia!^b **35** Moim bratem i siostrą, i matką jest każdy, kto spełnia wolę Boga”^c.

4 Jezus znowu zaczął nauczać nad jeziorem, a blisko niego zebrał się bardzo wielki tłum. Wszedł więc do łodzi i usiadł w niej w pewnej odległości od brzegu, podczas gdy wszyscy stali nad jeziorem^d. **2** I zaczął ich nauczać wielu rzeczy za pomocą przykładów^e. Powiedział^f: **3** „Posłuchajcie. Siewca wyszedł siał^g. **4** Kiedy siał, niektóre ziarna upadły przy drodze. Przyleciały ptaki i je zjadły. **5** Inne upadły na grunt skalisty, gdzie nie było dużo gleby. Od razu powschodziły, bo nie była ona głęboka^h. **6** Ale gdy słońce zaczęło grzać, przypiekły się, a ponieważ nie miały korzenia, uschły. **7** Jeszcze inne ziarna upadły między ciernie, a ciernie wyrosły i je zagłuszyły, i te nie wydały plonuⁱ. **8** Ale były też takie, które upadły na urodzajną glebę, a gdy wzeszły i wyrosły, zaczęły wydawać plon—30-krotny, 60-krotny i 100-krotny”^j. **9** Następnie Jezus dodał: „Kto ma uszy, żeby słuchać, niech słucha”^k.

10 Potem ci, którzy z nim pozostali, w tym również Dwunastu, zaczęli go pytać na osobności o te przykłady^l. **11** Powiedział więc do nich: „Wam wyjawiono świętą tajemnicę^m Królestwa Bożego, ale inni słyszą tylko przykłady”ⁿ, **12** żeby patrzyli, a jednak nie widzieli, i słyszeli, a jednak nie pojęli sensu, i żeby w ogóle nie za-

ROZDZ. 3

- a Mk 6:3
b Mt 12:49
Heb 2:11
c Mt 12:50
Łk 8:21
Jn 15:14

ROZDZ. 4

- d Mt 13:1, 2
Łk 8:4
e Mt 13:34
f Mt 13:3-9
Łk 8:5-8
g Mk 4:14
h Mk 4:16, 17
i Mk 4:18, 19
j Mk 4:20
k Prz 1:5
Mt 11:15
Łk 8:8
l Mt 13:10
Łk 8:9
m Ef 1:9, 10
Kol 1:26, 27
n Mt 13:11
Łk 8:10

szpalta 2

- a Iz 6:9, 10
Mt 13:13, 14
Jn 12:40
Dz 28:26
b Mt 13:18
Łk 8:11
1Pt 1:25
c 1Pt 5:8
d Mt 13:19
Łk 8:12
e Mt 13:20, 21
Łk 8:13
f Mt 13:22
Łk 8:14
g Mt 6:25
Mt 24:38, 39
h Prz 23:4, 5
Mk 10:23
Łk 18:24
1Tm 6:9
2Tm 4:10
i 1Jn 2:16
j Mt 13:23
Łk 8:15
k Mt 5:15
Łk 8:16, 17
Łk 11:33
l Mt 10:26
Łk 12:2
m Prz 1:5
Mt 11:15
Obj 2:7

wrócili i nie dostąpili przebaczenia”^a. **13** Następnie powiedział do nich: „Jeśli nie pojmujecie tego przykładu, to jak zrozumiecie wszystkie inne?”

14 „Siewca siewie słowo^b. **15** Z ziarnami zasianymi przy drodze jest tak: Do ludzi, którzy usłyszą słowo, zaraz przychodzi Szatan^c i zabiera to, co w nich zasiano^d. **16** A tak jest z ziarnami zasianymi na gruncie skalistym: Kiedy tylko ludzie usłyszą słowo, z radością je przyjmują^e. **17** Ponieważ jednak nie mają w sobie korzenia, trwają tylko przez jakiś czas. Gdy z powodu słowa pojawia się ucisk lub prześladowanie, od razu upadają. **18** Są też ziarna zasiane między ciernie. Z nimi jest tak: Kiedy ludzie usłyszą słowo^f, **19** troski^g życia w tym świecie^h, zwodnicza moc bogactwa^h oraz pożądanieⁱ wszystkiego innego wdzierają się i zagłuszają słowo, i nie wydaje ono żadnego plonu. **20** W końcu z ziarnami zasianymi na urodzajnej glebie jest tak: Ludzie, którzy słuchają słowa, chętnie je przyjmują i przynoszą owoc—30-krotny, 60-krotny i 100-krotny”^j.

21 Powiedział im też: „Czy lampę przynosi się po to, żeby ją postawić pod koszem^k lub pod łóżkiem? Czy nie przynosi się jej po to, żeby ją postawić na świeczniku?”^k **22** Bo nie ma nic ukrytego, co nie zostanie odsłonięte; nie ma nic starannie skrywanego, co nie wyjdzie na jaw^l. **23** Kto ma uszy, żeby słuchać, niech słucha”^m.

24 Następnie powiedział im: „Zwracajcie uwagę na to, co

4:19 *Lub „systemie rzeczy; epoche”. Zob. *Słownikęć pojęć*, hasło „System rzeczy”. **4:21** *Lub „korcem”.

słyszycie^a. Jaką miarą odmierzacie innym, taką i wam odmierzą, a nawet wam dodadzą. **25** Bo temu, kto ma, będzie dane jeszcze więcej^b, ale temu, kto nie ma, zostanie zabrane nawet to, co ma^c.

26 I mówił dalej: „Z Królestwem Bożym jest jak z człowiekiem, który rozrzucił na ziemię ziarna. **27** W nocy idzie spać, za dnia wstaje, a tymczasem ziarna kiełkują i wyrastają wysoko. Ale jak to się dzieje, tego on nie wie. **28** Ziemia sama stopniowo przynosi plon—najpierw żdźbło, potem kłos, w końcu pełne ziarno w kłosie. **29** A gdy tylko zboże dojrzeje, człowiek chwytą za sierp, bo nadeszły żniwa”.

30 I jeszcze powiedział: „Do czego można przyrównać Królestwo Boże albo jakiego przykładu użyć, żeby je opisać? **31** Jest jak ziarno gorczycy. Gdy się je wysiewa, jest najmniejsze ze wszystkich nasion na ziemi^d. **32** Ale potem wschodzi i staje się większe od wszystkich roślin zielnych, i wypuszcza wielkie gałęzie, tak iż w jego cieniu ptaki* mogą zakładać gniazda”.

33 Mówił do nich za pomocą wielu takich przykładów^e—takich, które potrafili zrozumieć. **34** Bez użycia przykładu niczego do nich nie mówił, ale swoim uczniom na osobności wszystko wyjaśniał^f.

35 A tego dnia, gdy już zapadł wieczór, rzekł do uczniów: „Przeprawmy się na drugi brzeg”^g. **36** Oni więc odesłali tłum i od razu odpłynęli z nim łodzią. A byli tam też inne łodzie^h. **37** Nagle zerwał się

ROZDZ. 4

a Łk 8:18
Jak 1:25

b Mt 25:23

c Mt 13:12
Łk 8:18
Łk 19:26

d Mt 13:31, 32
Łk 13:18, 19

e Ps 78:2

f Mt 13:11
Mt 13:34, 35
Mk 4:11

g Mt 8:18

h Mt 8:23
Łk 8:22

szpalta 2

a Mt 8:24-27
Łk 8:23-25

b Ps 89:9

c Jn 6:19

ROZDZ. 5

d Mt 8:28
Łk 8:26, 27

e Łk 8:28-30

f Mt 8:29
Jak 2:19

g Dz 16:17, 18

wielki, gwałtowny wicher i fale wdzierały się do łodzi, tak iż groziło jej zatopienie^a. **38** A on był na rufie i spał na podglówku*. Obudzili go więc i zawołali: „Nauczycielu, nie obchodź cię to, że ginimy?!”. **39** Wtedy wstał, zgromił wiatr i rzekł do jeziora: „Zamilknij! Uciszyć się!”^b. I wiatr ustał, i nastała wielka cisza. **40** A on powiedział do nich: „Czemu się tak boicie? Czy jeszcze nie macie wiary?”. **41** Ale oni, bardzo przestraszeni, mówili jeden do drugiego: „Kim on właściwie jest? Nawet wiatr i jezioro są mu posłuszne”^c.

5 Potem dotarli na drugi brzeg jeziora, w okolice zamieszkałe przez Gerazeńczyków^d. **2** Gdy Jezus wysiadł z łodzi, nagle z cmentarza* wyszedł mu naprzeciw człowiek będący pod wpływem nieczystego ducha. **3** Mieszkał wśród grobowców i aż dotąd absolutnie nikomu nie udało się go skutecznie związać, nawet łańcuchami. **4** Często zakuwano mu nogi w kajdany, a łańcuchami wiązano ręce, ale łańcuchy rozrywał, a kajdany kruszył. Nikt nie miał siły go poskromić. **5** Ciągłe, nocą i dniem, krzyczał w grobowcach i w górach i sam siebie tłukł kamieniami. **6** Gdy z pewnej odległości zobaczył Jezusa, podbiegł i mu się pokłonił. **7** Następnie głośno zawołał: „Czego ode mnie chcesz, Jezusie, Synu Boga Najwyższego?! Zaprzysięgam cię na Boga, żebyś mnie nie męczył!”^f. **8** Bo Jezus mówił do niego: „Nieczysty duchu, wyjdź z tego człowieka”^g. **9** Potem go zapytał: „Jak masz

4:38 *Lub „poduszce”. 5:2 *Lub „spośród grobowców pamięci”.

4:32 *Dosl. „ptaki nieba”.

na imię?”. Ten odparł: „Legion, bo jest nas wielu”. **10** I wciąż prosił Jezusa, żeby nie wypędzał duchów z tej krainy^a.

11 A na zboczach góry akurat pasło się wielkie stado świni^b. **12** Duchy więc go prosiły: „Póślij nas w te świny, pozwól nam w nie wejść”. **13** I pozwolił im. Wtedy nieczyste duchy wyszły z tego człowieka i weszły w świny, a stado – liczące jakieś 2000 sztuk – popędziło w stronę urwiska, wpadło do jeziora i się utopiło. **14** A ci, którzy je paśli, uciekli i opowiedzieli o tym w mieście i po wsiach. Ludzie więc poszli zobaczyć, co się wydarzyło^c. **15** Kiedy przyszli do Jezusa, zobaczyli, że człowiek opętany przez demony – ten, w którym wcześniej był ich legion – siedzi ubrany i przy zdrowych zmysłach. Wtedy się przestraszyli. **16** A ci, którzy widzieli, co zaszło, dokładnie im opisali, co się stało z opętanym oraz ze świniami. **17** Ludzie zaczęli więc usilnie prosić Jezusa, żeby odszedł z ich okolic^d.

18 Kiedy Jezus wsiadał do łodzi, człowiek wcześniej opętany przez demony prosił go, żeby mógł mu towarzyszyć^e. **19** On jednak mu nie pozwolił, ale powiedział do niego: „Idź do domu, do swoich krewnych, i opowiedz im o wszystkim, co Jehowa* dla ciebie zrobił, o miłosierdziu, które ci okazał”. **20** On więc odszedł i zaczął rozpoviadac w Dekapolu*, co Jezus dla niego uczynił, i wszyscy się zdumiewali.

21 Jezus z powrotem przeprawił się łodzią na przeciwleg-

ROZDZ. 5

a Łk 8:31

b Kpł 11:7, 8

Pwt 14:8

Mt 8:30-33

Łk 8:32-34

c Łk 8:35-37

d Mt 8:34

e Łk 8:38, 39

szpalta 2

a Łk 8:40

b Mt 9:18

Łk 8:41, 42

c Łk 4:40

d Kpł 15:25

Mt 9:20-22

Łk 8:43, 44

e Mt 14:36

Mk 6:56

f Mt 9:21

g Łk 5:17

Łk 6:19

h Łk 8:45-48

i Łk 7:50

Łk 8:48

j Mt 9:22

ły brzeg. Gdy jeszcze był nad jeziorem, zebrał się przy nim wielki tłum^a. **22** Przyszedł też jeden z przełożonych synagogi, o imieniu Jair, i gdy go zobaczył, upadł mu do stóp^b. **23** I wiele razy usilnie go prosił: „Moja córeczka jest ciężko chora^c. Przyjdź, proszę, i włóż na nią ręce^c, żeby wyzdrowiała i żyła”. **24** Wtedy Jezus z nim poszedł, a towarzyszył mu wielki tłum, który się wokół niego tłoczył.

25 A była tam kobieta, która od 12 lat zmagała się z krwotokami^d. **26** Dużo wycierpiała* przez wielu lekarzy i wydała wszystkie swoje środki, ale jej stan wcale się nie poprawił, tylko jeszcze pogorszył. **27** Gdy usłyszała wieści o Jezusie, w tłumie podeszła do niego od tyłu i dotknęła jego szaty^e, **28** bo mówiła sobie: „Jeśli dotknę choćby jego szat, wyzdrowieję”^f. **29** I krwawienie natychmiast ustało, a kobieta poczuła, że została uleczone z tej ciężkiej choroby.

30 Jezus od razu poczuł, że wyszła z niego moc^g. Obrócił się więc w tłumie i zapytał: „Kto dotknął moich szat?”^h. **31** Ale uczniowie odrzekli mu: „Widzisz, że tłum na ciebie napiera, a pytasz, kto cię dotknął?”. **32** On jednak się rozglądał, żeby zobaczyć, kto to zrobił. **33** Wtedy ta kobieta, wiedząc, co się z nią stało, podeszła wystraszona i drżąca, upadła przed nim i wyznała mu całą prawdę. **34** A on powiedział do niej: „Córko, uzdrowiła cię twoja wiara. Idź w pokójⁱ i niech ta ciężka choroba już więcej cię nie męczy”^j.

5:23 *Lub „umierająca”. 5:26 *Lub „zaznała wiele bólu”.

5:19 *Zob. Dodatek A5. 5:20 *Zob. Słowniczek pojęć.

35 Kiedy jeszcze mówił, do przełożonego synagogi przyszedli jacyś ludzie z jego domu i powiedzieli: „Twoja córka umarła! Po co jeszcze fatygować Nauczyciela?”^a. 36 Ale Jezus usłyszał ich słowa i rzekł do przełożonego synagogi: „Nie bój się*, tylko wierz”^b. 37 I nie pozwolił iść ze sobą nikomu oprócz Piotra, Jakuba i Jana, brata Jakuba^c.

38 Gdy przyszedł do domu przełożonego synagogi, zobaczył panujący tam zgłęb—ludzie płakali i głośno lamentowali^d. 39 Po wejściu do środka powiedział do nich: „Czemu płaczecie i robicie taki zgłęb? Dziecko nie umarło, tylko śpi”^e. 40 Wtedy zaczęli z niego szydzić. Ale on wyprosił wszystkich na zewnątrz, a potem wziął ojca i matkę dziewczynki oraz uczniów, którzy z nim byli, i wszedł tam, gdzie ona leżała. 41 Następnie wziął ją za rękę i powiedział: „*Talita kumi*”, co znaczy: „Dziewczynko, mówię ci: Wstań!”^f. 42 Dziewczynka natychmiast wstała i zaczęła chodzić. (Miała 12 lat). A jej rodziców od razu ogarnął wielki zachwyt. 43 Ale on wielokrotnie im przykazywał*, żeby się o tym nikt nie dowiedział^g, i polecił dać jej coś do jedzenia.

6 Jezus odszedł stamtąd i przybył w rodzinne strony^h, a za nim podążali jego uczniowie. 2 Gdy w szabat zaczął nauczać w synagodze, większość słuchaczy była bardzo zdumiona i mówiła: „Skąd mu się to bierze?”ⁱ Jak to jest, że dano mu tę mądrość i że dokonuje takich potężnych dzieł? 3 Czy to nie jest cieśla^k, syn Marii^l, a brat Jakuba^m, Józefa, Ju-

5:36 *Lub „przestań się bać”. 5:43 *Lub „on stanowczo im nakazał”.

ROZDZ. 5

a Łk 8:49

b Łk 8:50
Jn 11:39, 40c Mt 17:1
Mt 26:36, 37d Mt 9:23-26
Łk 8:51-56e Łk 8:52
Jn 11:11f Mt 9:25
Łk 7:14
Łk 8:54
Dz 9:40g Mk 1:42-44
Mk 7:35, 36

ROZDZ. 6

h Łk 4:16

i Jn 6:42
Jn 7:15

j Mt 13:54-58

k Iz 53:2

l Jn 6:42

m Gal 1:19

szpalta 2

a Mk 3:31

b Mt 13:57
Łk 4:24
Jn 4:44c Mt 9:35
Łk 13:22

d Łk 10:1

e Mt 10:1
Łk 9:1-6

f Mt 10:9, 10

g Mt 10:11

h Mt 10:14
Łk 10:10, 11
Dz 13:50, 51i Dz 2:38
Dz 3:19

j Łk 10:17

dasa* i Szymona?^a A jego siostry—czy nie są tu wśród nas?”. I nie chcieli w niego uwierzyć^b.

4 Wtedy Jezus im powiedział: „Prorok wszędzie cieszy się szacunkiem, tylko nie w swoich rodzinnych stronach, nie wśród swoich krewnych i nie w swoim domu”^b. 5 I nie mógł tam dokonać żadnego potężnego dzieła oprócz tego, że uleczył kilku chorych, wkładając na nich ręce. 6 Był naprawdę zdumiony brakiem wiary tamtejszych ludzi. Potem obchodził okoliczne wieś i w nich nauczał^c.

7 Następnie wezwał Dwunastu i zaczął ich wysyłać po dwóch^d, i dał im władzę nad nieczystymi duchami^e. 8 Polecił im też, żeby nie brali na drogę nic oprócz laski—ani chleba, ani torby, ani pieniędzy* w trzaskach^f, 9 ani szaty na zmianę*—tylko sandały na nogi. 10 Ponadto im powiedział: „Gdziekolwiek wejdziecie do domu, zatrzymajcie się w nim, dopóki nie opuścicie tej okolicy^g. 11 A jeśli w jakiejś okolicy was nie przyjmą ani nie wysłuchają, to opuszczając ją, strząsajcie pył ze swoich nóg na świadectwo przeciw nim”^h. 12 Wyruszyli więc i głosili, że ludzie powinni okazać skruchęⁱ. 13 Wypędzali też wiele demonów^j oraz nacierali oliwą wielu chorych i uzdrawiali ich.

14 O tym wszystkim dowiedział się król Herod*, bo imię Jezusa stało się dobrze znane i ludzie mówili: „To Jan Chrzciciel został wzbudzony z martwych i dlatego dokonuje tych

6:3 *Inaczej „Judy”, najwyraźniej późniejszego pisarza Listu Judy. ^aLub „zaczęli się gorszyć z jego powodu”. 6:8 *Dosl. „miedzi”. 6:9 *Dosl. „dwóch szat”. 6:14 *Chodzi o Heroda Antypasa. Zob. *Słownikce pojęć*.

potężnych dzieł^a. **15** Inni natomiast mówili: „To Eliazs”, a jeszcze inni: „To prorok jak jeden z dawnych proroków^b”. **16** Ale gdy Herod to usłyszał, powiedział: „To Jan, którego ściąłem, został wskrzeszony”. **17** Bo sam wcześniej kazał pojmać Jana i skutego osadzić w więzieniu ze względu na Herodiadę, którą poślubił, choć była żoną jego brata Filipa^c. **18** Jan bowiem mówił do Heroda: „Nie wolno ci mieć żony swojego brata^d”. **19** Z tego powodu Herodiada żywiła do Jana urazę i chciała go zabić, ale nie mogła, **20** bo Herod się go bał, wiedząc, że to człowiek prawy i święty^e, i go ochraniał. Ilekroć go słuchał, był w wielkiej rozterce, co zrobić, a jednak dalej chętnie mu się przysłuchiwał.

21 W końcu nadarzyła się okazja, gdy Herod wydał przyjęcie urodzinowe^f, na które zaprosił swoich wysokich urzędników, dowódców wojskowych* i najważniejsze osobistości z Galilei^g. **22** Kiedy córka Herodiady weszła i zatańczyła, tak spodobała się Herodowi oraz jego gościom*, że powiedział do niej: „Proś mnie, o co tylko chcesz, a dam ci to”. **23** Wręcz jej przysiągł: „Dam ci wszystko, o co mnie poprosisz, nawet połowę królestwa”. **24** Poszła więc do matki i ją zapytała: „O co mam poprosić?”. A ta odparła: „O głowę Jana Chrzciciela”. **25** Wtedy dziewczyna od razu pośpieszyła do króla i przedstawiła mu swoją prośbę: „Chcę, żebyś mi zaraz dał na półmisku głowę Jana Chrzciciela”^a.

6:14 *Lub „tych cudów”. **6:21** *Chodzi o tysiączników, oficerów dowodzących oddziałem 1000 żołnierzy. **6:22** *Lub „oraz półleżącym z nim przy stole”.

ROZDZ. 6

a Mt 14:1-5
Łk 9:7-9

b Mt 16:14
Mk 8:28

c Łk 3:19, 20

d Kpł 18:16
Kpł 20:21

e Mt 11:11
Mt 21:26

f Rdz 40:20-22

g Mt 14:6-12

szpalta 2

a Mt 14:8

b Łk 9:10

c Mt 11:29
Mt 14:13

d Jn 6:1, 2

e Mt 14:14
Heb 4:15

f 1Kl 22:17
Iz 53:6
Eze 34:5, 8
Mt 9:36

g Iz 61:1
Łk 9:11

h Mt 14:15-21
Łk 9:12-17

i Jn 6:5

ciela^a. **26** Król głęboko się zasmucił, ale ze względu na to, że jej przysięgał, i ze względu na swoich gości* nie chciał zlekceważyć jej życzenia. **27** Natychmiast więc wysłał żołnierza straży przybocznej, żeby mu przyniósł głowę Jana. Ten poszedł, ściął go w więzieniu **28** i przyniósł jego głowę na półmisku, po czym dał ją dziewczynie, a dziewczyna—matce. **29** Kiedy o tym usłyszeli uczniowie Jana, przyszli i zabrali jego ciało, i złożyli je w grobowcu^a.

30 A apostołowie zebrali się wokół Jezusa i opowiedzieli mu o wszystkim, co zrobili i czego nauczali^b. **31** Wtedy on im powiedział: „Chodźcie, udajmy się sami na odludne miejsce, żebyście trochę odpoczęli”^c. Bo wielu przychodziło i odchodziło, tak iż nie mieli nawet kiedy zjeść posiłku. **32** Odplynęli więc łodzią na odludne miejsce, żeby być sami^d. **33** Ale ludzie zauważyli, że się oddalają, i wielu się o tym dowiedziało, i zbiegli się tam ze wszystkich miast, a nawet ich wyprzedzili. **34** Kiedy Jezus wyszedł na brzeg, zobaczył wielki tłum ludzi i zlitował się nad nimi^e, bo byli jak owce bez pasterza^f. I zaczął ich nauczać wielu rzeczy^g.

35 Pod wieczór do Jezusa podeszli uczniowie i powiedzieli: „To miejsce jest odludne, a zrobiło się już późno^h”. **36** Odeślij ich, żeby mogli pójść do okolicznych gospodarstw i wsi i kupić sobie coś do jedzenia”ⁱ. **37** Odparł im: „Wy im dajcie coś do jedzenia”. Wtedy go zapytali: „Czy mamy iść i nakupić chleba za 200 denarów^a, żeby

6:26 *Lub „na półleżących przy stole”.

6:29 *Lub „grobowcu pamięci”.

6:37 *Zob. Dodatek B14.

dać ludziom jeść?"^a. **38** On im odpowiedział: „Ile macie chlebów? Idźcie sprawdzić”. Sprawdzili więc i powiedzieli: „Pięć, a oprócz tego dwie ryby”^b. **39** I polecił wszystkim ułożyć się w grupach na trawie*^c. **40** Wtedy ułożyli się w grupach po 100 i po 50 osób. **41** A on wziął te pięć chlebów oraz dwie ryby, popatrzył w niebo i się pomodlił*^d. Następnie połamał chleby i zaczął dawać je uczniom, żeby je rozdawali ludziom. Rozdzielił też między wszystkich dwie ryby. **42** Każdy najadł się do syta. **43** i zebrano 12 pełnych koszy tego, co pozostało, nie licząc ryb^e. **44** A tych, którzy jedli chleb, było 5000 mężczyzn.

45 Zaraz potem Jezus polecił uczniom, żeby wsiedli do łodzi i udali się przed nim na drugi brzeg, w kierunku Bet-saidy, podczas gdy sam odesłał ludzi^f. **46** Kiedy się z nimi pożegnał, odszedł na górę, żeby się modlić^g. **47** Tymczasem zapadł wieczór. Łódź znajdowała się na środku jeziora, a on był sam na lądzie^h. **48** Gdy zobaczył, że trudno im wiosłować, bo wiatr jest przeciwny, około czwartej straży nocnej* poszedł do nich po jeziorze. Ale zamierzałⁱ przejść obok. **49** Kiedy zauważyli go idącego po jeziorze, pomyśleli, że to jakaś zjawa, i zaczęli krzyczeć. **50** Bo wszyscy go dostrzegli i się przestraszyli. Ale on natychmiast odezwał się do nich: „To ja. Nie bójcie się!”ⁱ. **51** Następnie wszedł do nich do łodzi, a wiatr ustał. Wtedy oni wpadli w zdumienie, **52** bo nie rozumieli znaczenia tego, co Je-

ROZDZ. 6

a 2Kl 4:42-44
Mt 15:33
Jn 6:7

b Jn 6:9

c Jn 6:10-13

d Mk 8:6
Łk 24:30
Dz 27:35

e Mt 14:20
Łk 9:17
Jn 6:13

f Mt 14:22

g Mt 6:6
Mt 14:23
Mk 1:35
Łk 6:12

h Mt 14:24-33
Jn 6:16-21

i Mt 14:27
Jn 6:20

szpalta 2

a Mt 14:34-36

b Mt 9:20
Mk 5:25-28
Łk 8:43, 44
Dz 19:11, 12

ROZDZ. 7

c Mt 15:1

d Mt 23:25
Łk 11:38, 39

e Mt 15:2

f Mt 15:7-9

zus zrobił z chlebami, lecz ich serca dalej miały przytępioną zdolność pojmowania.

53 Potem przepławili się na drugą stronę jeziora, do Genezaretu, gdzie zarzucili kotwicę^a. **54** A gdy tylko wyszli z łodzi, ludzie rozpoznali Jezusa. **55** Obiegli oni z tą informacją całą okolicę i znając miejsce, gdzie się pojawił, zaczęli tam przynosić na noszach chorych. **56** I gdziekolwiek wchodził do miast, wsi lub osad wiejskich, kładziono chorych na rynkach, a ci błagali go, żeby im pozwolił dotknąć chociaż skraju* jego szaty^b. Wszyscy, którzy to zrobili, zostali uzdrowieni.

7 Kiedy zebrali się wokół niego faryzeusze oraz pewni uczeni w piśmie*, którzy przyszli z Jerozolimy^c, **2** zobaczyli, że niektórzy z jego uczniów jedzą posiłek nieczystymi rękami, to znaczy nieumytymi ceremonialnie. **3** (Bo faryzeusze i wszyscy inni Żydzi, hołdując tradycji przodków, nie jedzą, jeśli nie umyją rąk aż do łokci, **4** podobnie po powrocie z rynku nie jedzą, jeśli się nie obmyją. Jest też wiele innych zwyczajów, które przyjęli i którzy się mocno trzymają, na przykład zanurzanie w wodzie* kielichów, dzbanów i naczyń miedzianych)^d. **5** Wtedy ci faryzeusze i uczeni w piśmie zapytali Jezusa: „Czemu twoi uczniowie nie trzymają się tradycji przodków i jedzą posiłek nieczystymi rękami?”^e. **6** On im odparł: „Iżajasz trafnie prorokował o was, obłudnikach: „Ci ludzie okazują mi szacunek ustami, ale sercem są ode mnie bardzo daleko”^f. **7** Oddają mi

6:56 *Lub „frędzla”. **7:1** *Zob. Słowniczek pojęć. **7:4** *Dosl. „chrzty”.

6:39 *Dosl. „zielonej trawie”. **6:41**

*Lub „wypowiedział błogosławieństwo”.

6:48 *Okres od ok. 3 w nocy do wschodu słońca (ok. 6 rano). *Lub „właśnie miał”.

cześć na próżno, bo głoszą nauki, które są nakazami ludzkimi^a. **8** Porzucacie przykazania Boże, a mocno trzymacie się tradycji ludzkiej^b.

9 Ponadto powiedział im: „Sprytnie omijacie przykazania Boże, żeby zachować swoją tradycję^c. **10** Na przykład Mojżesz rzekł: „Sznuj ojca i matkę^d oraz „Kto znieważa^e ojca lub matkę, niech poniesie śmierć^e. **11** Ale wy twierdzicie, że ktoś może powiedzieć ojcu lub matce: „Wszystko, czym mógłbym cię wspierać, uznałem za *korban* (czyli dar poświęcony Bogu)”, **12** i nie pozwalacie mu już nic uczynić dla ojca albo matki^f. **13** W ten sposób przez swoją tradycję, którą przekazujecie, unieważniacie słowo Boga^g. Dopuszczacie się też innych podobnych rzeczy^h. **14** Następnie Jezus znowu przywołał do siebie tłum i przemówił: „Słuchajcie mnie wszyscy i pojmujcie sensⁱ. **15** Nic, co z zewnątrz dostaje się do człowieka, nie może go uczynić nieczystym. Nieczystym czyni go raczej to, co z niego wychodzi^j”. **16** —*

17 A gdy oddalił się od tłumy i wszedł do pewnego domu, uczniowie zaczęli go pytać o ten przykład^k. **18** Powiedział więc do nich: „Czy i wam brakuje zrozumienia? Czy nie pojmujecie, że nic, co z zewnątrz dostaje się do człowieka, nie może go uczynić nieczystym? **19** A to dlatego, że dostaje się nie do jego serca, ale do żołądka, po czym trafia do ścieku^l”. W ten sposób Jezus uznał wszystkie pokarmy za czyste. **20** Dodał też: „Nieczystym czyni człowieka to, co z niego wychodziⁱ. **21** Bo to

7:10 *Lub „obrucza obelgami”. 7:16 *Zob. Dodatek A3.

ROZDZ. 7

a Iz 29:13

b Gal 1:14
Kol 2:8

c Mt 15:3-6

d Wj 20:12
Pwt 5:16
Ef 6:2e Wj 21:17
Kpt 20:9
Prz 20:20

f 1Tm 5:8

g Mt 15:6

h Mk 7:3

i Mt 15:10

j Mt 15:11
Tyt 1:15

k Mt 15:15-20

l Mt 15:18

szpalta 2

a Rdz 6:5
Rdz 8:21
Jer 17:9

b Mt 15:21

c Mt 15:22-28

d Mt 10:5, 6
Mt 15:26
Rz 9:4
Ef 2:12

e Mt 15:28

f Jn 4:49-51

z wnętrza ludzi, z ich serc^a, pochodzą szkodliwe rozmyślenia, które prowadzą do niemoralnych kontaktów seksualnych^{*}, kradzieży, morderstw, **22** niewierności małżeńskiej^{*}, chciwości, niegodziwości, podstępów, rozpasania^h, zawistnego oka, bluźnierstwa, wyniosłości i braku rozsądku. **23** Wszystkie te niegodziwe rzeczy pochodzą z wnętrza i czynią człowieka nieczystym^j”.

24 Stamtąd Jezus wyruszył w okolice Tyru i Sydonu^b. I wszedł do pewnego domu, ale chociaż nie chciał, żeby ktoś się o tym dowiedział, nie zdołał pozostać niezauważony. **25** Kiedy usłyszała o nim kobieta, której córeczka była opętana przez nieczystego ducha, natychmiast przysłała i upadła u jego stóp^c. **26** Była to Syrofenicjanka^{*} pochodzenia greckiego. I wciąż prosiła Jezusa, żeby wypędził demona z jej córki. **27** Ale on odezwał się do niej: „Niech najpierw najedzą się dzieci, bo nie godzi się zabrać chleb dzieciom i rzucić szczeniętom^d”. **28** Na to ona odpowiedziała: „Tak, panie, ale nawet szczenięta jedzą pod stołem okrucy zostawione przez dzieci”. **29** Wtedy rzekł do niej: „Ponieważ to powiedziałaś, możesz wracać do domu—demon wyszedł z twojej córki^e. **30** Ona więc poszła. Gdy wróciła do domu, dziewczynka leżała w łóżku, a demon już ją opuścił^f”.

31 Z okolic Tyru Jezus szedł przez Sydon, a potem przez

7:21 *Dost. „rozpust”. Liczba mnoga gr. *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. 7:22 *Dost. „cudzołóstw”. [#]Lub „bezwstydnego postępowania”. Gr. *asélgeia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. 7:26 *Lub „kobieta urodzona w Syrofenicji”.

Dekapol* w stronę Jeziora Galilejskiego^a. **32** I ludzie przyprowadzili do niego niesłyszącego, który miał wadę mowy^b, i usilnie prosili, żeby włożył na niego rękę. **33** On wziął go na stronę, z dała od tłumy. Potem włożył swoje palce w jego uszy, splunął i dotknął jego języka^c. **34** Następnie popatrzył w niebo, westchnął głęboko i powiedział do tego człowieka: „*Effata*”, co znaczy „Otwórz się”. **35** Wtedy jego uszy się otworzyły^d, a wada mowy została usunięta i zaczął mówić normalnie. **36** Jezus polecił ludziom, żeby nikomu o tym nie rozpowiadali^e. Ale im bardziej im zakazywał, tym bardziej to rozgłaszali^f. **37** Wprost nie mogli się nadziwić^g i mówili: „Wszystko, co robi, jest dobre. Sprawia nawet, że głusi słyszą, a niemi mówią”^h.

8 W tamtym czasie znowu zebrało się mnóstwo ludzi i nie mieli co jeść. Jezus wezwał więc uczniów i powiedział: **2** „Żał mi tych ludzi, bo są ze mną już trzy dni i nie mają nic do jedzeniaⁱ. **3** Jeśli odeślę ich do domu głodnych*, mogą w drodze zasłabnąć. A przecież niektórzy z nich są z daleka”. **4** Ale uczniowie odrzekli: „Skąd na tym odludziu wziąć tyle chleba, żeby nakarmić tych ludzi?”. **5** Wtedy zapytał: „Ile macie chlebów?”. Odpowiedzieli: „Siedem”^k. **6** I polecił tłumowi ułożyć się na ziemi. Następnie wziął te siedem chlebów, podziękował Bogu, po czym je połamał i zaczął rozdawać uczniom, żeby podawali ludziom^l. **7** Mieli też kilka małych ryb. Pomodlił się* więc i powiedział, żeby je rów-

ROZDZ. 7

- a Mt 15:29
- b Mt 9:32, 33
Łk 11:14
- c Mk 8:23
Jn 9:6
- d Łz 35:5
Mt 11:5
Mt 15:30
- e Łz 42:2
Mt 8:3, 4
Mk 5:42, 43
- f Mk 1:43-45
- g Dz 14:11
- h Łz 35:5, 6
Mt 15:31

ROZDZ. 8

- i Mt 14:14
Mk 6:34
- j Mt 15:32-38
- k Mk 6:38
- l Mk 6:41

szpalta 2

- a Mt 15:37
- b Mt 15:39
- c Mt 16:1-3
- d Mt 12:38
Jn 6:30
- e Mt 16:4
- f Mt 16:5-12
- g Mt 16:6
Łk 12:1
- h Mk 6:38

- i Mt 14:20
Mk 6:43
Łk 9:17
Jn 6:13

nież podawali. **8** I ludzie najedli się do syta, a kawałkami, które pozostały, wypełniono siedem wielkich koszy*^a. **9** A było tam jakieś 4000 mężczyzn. Następnie Jezus odesłał tłum.

10 Zaraz potem wsiadł z uczniami do łodzi i udał się w okolice Dalmanuty^b. **11** Tam przyszlizli faryzeusze i zaczęli się z nim spierać, domagając się od niego jakiegoś znaku z nieba, żeby go wystawić na próbę^c. **12** A on westchnął głęboko* i powiedział: „Czemu to pokolenie domaga się znaku?^d Zapewniam was, że żaden znak nie będzie dany temu pokoleniu”^e. **13** Wtedy ich pozostawił, znowu wsiadł do łodzi i udał się na drugi brzeg.

14 Uczniowie jednak zapomnieli wziąć ze sobą chleb. Mieli w łodzi tylko jeden^f. **15** A Jezus wyraźnie ich przestrzegł: „Miejcie oczy otwarte. Strzeżcie się zakwasu faryzeuszy i zakwasu Heroda”^g. **16** Oni więc zaczęli wyrzucać jeden drugiemu, że nie wzięli chleba. **17** Gdy to zauważył, powiedział do nich: „Czemu się spierzacie o to, że nie macie chleba? Czy jeszcze nie dostrzegacie sensu i nie potraficie tego zrozumieć? Czy wasze serca dalej mają przytępioną zdolność pojmowania? **18** „Macie oczy, a nie widzicie, i macie uszy, a nie słyszycie?” Czy nie pamiętacie, **19** jak to było, gdy połamałem pięć chlebów^h dla 5000 mężczyzn—ile zebraliście koszy pełnych tego, co pozostało?”. Odpowiedzieli: „Dwanaście”ⁱ. **20** „A kiedy połamałem siedem chlebów dla 4000 mężczyzn—ile wielkich koszy* jeszcze napełniliście?” Odpo-

8:8, 20 *Lub „koszy na żywność”. **8:12** *Dost. „westchnął głęboko w swym duchu”.

7:31 *Zob. Słowniczek pojęć. 8:3 *Lub „wypuszczonych”. 8:7 *Dost. „pobłogosławił je”.

wiedzieli: „Siedem”^a. **21** Wtedy rzekł do nich: „Czy jeszcze nie rozumiecie?”.

22 Potem przybyli do Bet-saidy. Ludzie przyprowadzili tam do Jezusa niewidomego i usilnie prosili, żeby go dotknął^b. **23** Wziął go więc za rękę i wyprowadził poza wioskę, po czym plunął mu na oczy^c, włożył na niego ręce i zapytał: „Czy coś widzisz?”. **24** A on rozjeźrzał się i odrzekł: „Widzę ludzi, ale wyglądają jak chodzące drzewa”. **25** Wtedy Jezus znowu położył ręce na jego oczy i człowiek ten zaczął widzieć wyraźnie. Odrzekał wzrok i od-tąd widział wszystko dokładnie. **26** Jezus odesłał go więc do domu, mówiąc: „Tylko nie wchodź do wioski”.

27 Potem udał się ze swoimi uczniami do wiosek w okolicach Cezarei Filipowej i w drodze zaczął ich pytać: „Co ludzie mówią? Kim jestem?”^d. **28** Oni mu odpowiedzieli: „Jedni mówią, że Janem Chrzycielem^e, inni— że Eliaszem^f, a jeszcze inni— że jednym z proroków”. **29** Wtedy ich zapytał: „A wy jak uważacie? Kim jestem?”. Piotr odrzekł: „Ty jesteś Chrystus”^g. **30** Wtedy stanowczo im polecił, żeby nikomu o tym nie mówili^h. **31** Zaczął im też wyjaśniać, że Syn Człowieczy musi znieść wiele cierpień i być odrzucony przez starszych ludu oraz naczelnych kapłanów i uczonych w piśmie*, i zostać zabityⁱ, a trzy dni później ma powstać z martwych^j. **32** Mówił o tym całkiem otwarcie. Ale Piotr wziął go na bok i zaczął go strofować^k. **33** Wtedy Jezus odwrócił się i spojrzał na uczniów, po czym zganił Piotra:

ROZDZ. 8

a Mt 15:37

b Mk 6:56

c Mk 7:32, 33
Jn 9:1, 6

d Mt 16:13-15
Łk 9:18, 19

e Mt 14:1, 2
Mk 6:14

f Mk 9:11

g Mt 16:16
Łk 9:20
Jn 1:40, 41
Jn 6:68, 69

h Mt 16:20
Mk 9:9
Łk 9:21, 22

i Mt 26:2

j Mt 16:21
Mt 17:22, 23

k Mt 16:22

szpalta 2

a Mt 16:23

b Mt 10:38
Mt 16:24
Łk 9:23
Łk 14:27

c Mt 10:39
Mt 16:25
Łk 9:24
Jn 12:25
Obj 12:11

d Mt 16:26
Łk 9:25

e Ps 49:8

f Mt 10:33
Łk 9:26
Łk 12:9
2Tm 1:7, 8

g Mt 16:27
Mt 25:31
2Ts 1:7

ROZDZ. 9

h Mt 16:28
Łk 9:27

i Mt 17:1-8
Łk 9:28-36

„Zejdź mi z oczu, szatanie! Bo nie myślisz po Bożemu, tylko po ludzku”^a.

34 Później przywołał do siebie tłum oraz swoich uczniów i rzekł: „Jeśli ktoś chce pójść za mną, niech się wyrzeknie samego siebie, weźmie swój pał męki* i stale mnie naśladuje^b. **35** Bo kto by chciał uratować swoje życie*, ten je straci, ale kto by z mojego powodu i z powodu dobrej nowiny stracił swoje życie*, ten je ratuje^c. **36** Jaki pożytek odniesie człowiek, gdy pozyska cały świat, a straci swoje życie*? **37** I co tak naprawdę człowiek mógłby dać w zamian za swoje życie*? **38** Bo kto by się zawstydził mnie i moich słów przed tym niewiernym* i grzesznym pokoleniem, tego Syn Człowieczy też się zawstydzi^d, gdy przyjdzie w chwale swego Ojca ze świętymi aniołami”^e.

9 Ponadto powiedział: „Zapewniam was, że niektórzy ze stojących tutaj nie umrą*, dopóki nie zobaczą Królestwa Bożego przybyłego z mocą”^h. **2** Sześć dni później Jezus zabrał Piotra, Jakuba i Jana i zaprowadził ich na wysoką górę. Byli tam sami. Wtedy został na ich oczach przemieniony: **3** jego szaty zaczęły lśnić—stały się tak białe, że żaden czyszciciel odzieży na ziemi nie byłby w stanie ich tak wybielić. **4** Poza tym ukazali się im Elias z Mojżeszem, którzy rozmawiali z Jezusem. **5** Piotr odezwał się wtedy do Jezusa: „Rabbi, to wspaniale, że tutaj jesteśmy. Postawmy więc trzy namioty: jeden dla ciebie, jeden

8:35-37 *Lub „duszę”. 8:38 *Dosl. „cudzołoznym”. 9:1 *Dosl. „nie zakosztują śmierci”.

dla Mojżesza i jeden dla Eliasza". **6** W gruncie rzeczy nie wiedział, jak zareagować, bo bardzo się przestraszyli. **7** I utworzył się obłok, który ich osłonił, a z obłoku rozległ się głos: „To jest mój ukochany Syn^b. Słuchajcie go”^c. **8** Od razu się rozejrzeli, ale nie zobaczyli już koło siebie nikogo oprócz Jezusa.

9 A gdy schodzili z góry, Jezus stanowczo im polecił, żeby nikomu nie opowiadali, co widzieli^d, dopóki Syn Człowieczy nie powstanie z martwych^e. **10** I wzięli sobie jego słowa do serca*, ale dyskutowali między sobą, jak rozumieć to powstanie z martwych. **11** I zaczęli go pytać: „Dlaczego uczeni w piśmie* mówią, że najpierw musi przyjść Eliasz?”^f. **12** On powiedział do nich: „Elias istotnie przyjdzie najpierw i wszystko przywróci^g. Ale czemu w takim razie o Synu Człowieczym napisano, że musi znieść wiele cierpień^h i zostać potraktowany z pogardą?”ⁱ **13** Mówię wam jednak, że Eliasz/ w rzeczywistości już przyszedł, a oni zrobili z nim, co chcieli, tak jak jest o nim napisane”^k.

14 Kiedy przyszli do innych uczniów, zauważyli wokół nich wielki tłum oraz uczonych w piśmie, którzy się z nimi spierali^l. **15** Ale cały tłum, gdy tylko go ujrzał, zaskoczony podbiegł do niego, żeby go powitać. **16** Wtedy on zapytał: „O co się spieracie?”. **17** A ktoś z tłumu odpowiedział mu: „Nauczycielu, przyprowadziłem do ciebie swojego syna, bo jest opętany przez ducha, który pozbawił go mocy”^m. **18** I gdziekolwiek go po-

9:10 *Możliwe też „zachowali tę sprawę dla siebie”. **9:11** *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 9

a Łk 3:22
Jn 12:28

b Ps 2:7
Łz 42:1
Mt 3:17
2Pt 1:17

c Pwt 18:15
Mt 17:5
Łk 9:35
Dz 3:22, 23

d Mt 12:15, 16
Mk 8:29, 30

e Mt 17:9
Łk 9:36

f Mal 4:5, 6
Mt 17:10
Mk 8:27, 28

g Mt 17:11

h Dn 9:26

i Ps 22:6, 7
Łz 50:6
Łz 53:3
Łk 23:11

j Mt 11:13, 14
Łk 1:13, 17

k Mt 17:12

l Łk 9:37

m Mt 17:14-17
Łk 9:38-42

szpalta 2

a Pwt 32:20

b Mt 17:17
Łk 9:41

c Mt 17:20
Mk 11:23
Łk 17:6
Jn 11:40
Dz 14:9, 10

d Łk 17:5

e Mt 17:18
Mk 1:23-25
Łk 4:34, 35
Dz 10:38

f Mt 17:19, 20

chwyci, rzuca nim o ziemię, a on z pianą na ustach zgrzyta zębami i opada z sił. Prosiłem twoich uczniów, żeby wypędzili tego ducha, ale nie potrafili”. **19** Na to on rzekł do nich: „O pokolenie bez wiary!^a Jak długo jeszcze mam z wami pozostawać? Jak długo jeszcze mam was znosić? Przyprowadźcie go do mnie”^b. **20** Przyprowadzili go więc do Jezusa. Ale na jego widok duch od razu wprawił chłopca w konwulsję, tak że upadł on na ziemię i się targał, a z jego ust toczyła się piana. **21** Wtedy Jezus zapytał jego ojca: „Od jak dawna mu się to zdarza?”. Ten odparł: „Od dzieciństwa. **22** Duch często wrzuca go to w ogień, to w wodę, żeby go zabić. Ale jeśli możesz coś zrobić, to zlituj się nad nami i pomóż nam”. **23** Jezus rzekł do niego: „Mówisz: „Jeśli możesz”? Dla tego, kto wierzy, wszystko jest możliwe”^c. **24** Ojciec chłopca natychmiast zawołał: „Wierzę! Dopomóż mi w tym, w czym mi brakuje wiary!”^d.

25 Gdy Jezus zauważył, że zbiega się tłum, zgromił nieczystego ducha, mówiąc do niego: „Duchu, który czynisz niemym i głuchym, rozkazuję ci: Wyjdź z niego i już więcej w niego nie wchodź!”^e. **26** Wtedy demon krzyknął i wprawił chłopca w silne konwulsję, po czym z niego wyszedł. A chłopiec wyglądał jak martwy, tak iż większość ludzi mówiła, że umarł. **27** Ale Jezus wziął go za rękę, podniósł go i on wstał. **28** Gdy potem Jezus wszedł do pewnego domu, uczniowie zaczęli go pytać na osobności: „Dlaczego my nie mogliśmy go wypędzić?”^f. **29** A on odpowiedział:

„Tego rodzaju demona można wypędzić tylko za pomocą modlitwy”.

30 Odeszli stamtąd i ruszyli przez Galileę, ale on nie chciał, żeby ktokolwiek się o tym dowiedział. **31** Bo nauczał swoich uczniów i mówił im: „Syn Człowieczy będzie wydany w ręce ludzi i zabity”, ale mimo to trzy dni później powstanie z martwych”^b. **32** Oni jednak nie rozumieli tych słów, lecz bali się go o to pytać.

33 I przyszli do Kafarnaum. A gdy był w domu, zapytał ich: „O co sprzeczaście się w drodze?”^c. **34** Ale oni milczeli, bo sprzeczały się o to, kto z nich jest ważniejszy. **35** Usiadł więc, zawołał Dwunastu i powiedział do nich: „Jeśli ktoś chce być pierwszy, to ma być ostatni ze wszystkich i ma być sługą wszystkich”^d. **36** Wtedy wziął małe dziecko, postawił je wśród nich, objął je ramionami i rzekł do nich: **37** „Kto by przyjął jedno z takich dzieci^e ze względu na moje imię, ten przyjmuje także mnie. A kto by przyjął mnie, ten przyjmuje nie tylko mnie, ale także Tego, który mnie posłał”^f.

38 Jan powiedział do niego: „Nauczycielu, widzieliśmy, jak ktoś wypędzał demony, używając twojego imienia, i próbowaliśmy go powstrzymać, bo nie jest jednym z nas”^g. **39** Ale Jezus rzekł: „Nie próbujcie go powstrzymywać, bo nikt, kto dokona potężnego dzieła, powołując się na moje imię, nie zacznie zaraz źle o mnie mówić. **40** Bo kto nie jest przeciwko nam, ten jest po naszej stronie”^h. **41** A kto by wam dał do picia kubek wody dlatego, że nałóżycie do Chrystusa, ten—zapewniam was—nie straci swojej

ROZDZ. 9

a Mt 26:2

b Mt 16:21
Mt 17:22, 23
Mk 8:31
Łk 9:44, 45c Mt 18:1-5
Łk 9:46-48
Łk 22:24d Mt 20:26-28
Mk 10:43-45
Flp 2:8, 9

e Łk 18:16

f Mt 10:40
Łk 9:48
Jn 13:20

g Łk 9:49

h Łk 9:50

i Mt 25:40

szpalta 2

a Mt 10:42

b Mt 18:6
Łk 17:1, 2c Mt 5:30
Mt 18:8
Kol 3:5d Mt 10:28
Mt 23:33
Łk 12:5

e Gal 5:24

f Mt 5:29
Mt 18:9
Rz 8:13

g Łk 66:24

h Łk 17:29

i Mt 5:13
Łk 14:34, 35

j Kol 4:6

k Rz 12:18
Ef 4:29
1Ts 5:13
Heb 12:14

ROZDZ. 10

l Mt 19:1, 2

m Mt 19:3

nagrody”^a. **42** Ale kto by doprowadził do upadku jednego z tych małych, którzy wierzą, lepiej byłoby dla niego, gdyby mu zawieszono na szyi wielki kamień młyński* i wrzucono go do morza”^b.

43 „Gdyby do upadku prowadziła cię twoja ręka, odetnij ją. Lepiej, żebyś zyskał życie, będąc kalekim, niż żebyś z dwiema rękami trafił do Gehenny”, w ogień nie do ugaszenia”^c.

44 —* **45** I jeśli do upadku prowadzi cię twoja noga, odetnij ją. Lepiej, żebyś zyskał życie, będąc kulawym, niż żebyś z dwiema nogami został wrzucony do Gehenny”^d. **46** —* **47** Tak samo jeśli do upadku prowadzi cię twoje oko, odrzuć je”^e. Lepiej, żebyś wszedł do Królestwa Bożego, mając jedno oko, niż żebyś z dwójgiem oczu został wrzucony do Gehenny”^f, **48** gdzie robak nie ginie, a ogień nie jest gaszony”^g.

49 „Bo każdy* musi być posolony ogniem”^h. **50** Sól jest wyborna, ale gdyby straciła swój słony smak, to jak go przywrócić? Miejcie sól w sobieⁱ i zachowujcie między sobą pokój”^k.

10 Stamtąd Jezus ruszył w drogę i wędrując po drugiej stronie Jordanu, dotarł do granic Judei. I ponownie zeszły się do niego tłumy, a on znowu—jak to miał w zwyczaju—zaczął je nauczać^l. **2** Wtedy podeszli faryzeusze i chcąc go wystawić na próbę, zapytali, czy mężczyzna ma prawo rozwieść się z żoną”^m. **3** A on odezwał się do nich: „Co wam

9:42 *Lub „kamień młyński, jaki jest obracany przez osła”. **9:43, 45, 47** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **9:44, 46** *Zob. *Dodatek A3*. **9:49** *Chodzi o wrzuconych do Gehenny.

nakazał Mojżesz?». **4** Odpowiedzieli: „Mojżesz pozwolił wypisać żonie dokument rozwodowy i się z nią rozwieść”^a. **5** Jezus im rzekł: „Spisał dla was to przykazanie z powodu zatwardiałości waszych serc^b. **6** Jednak już na początku*, Bóg stworzył ludzi jako mężczyznę i kobietę^c. **7** Z tego względu mężczyzna opuści ojca i matkę^d **8** i oboje z żoną będą jednym ciałem^e. Tak więc nie są już dwógiem — są jednym ciałem. **9** Co zatem Bóg połączył*, tego niech człowiek nie rozdziela”^f. **10** Kiedy znowu byli w domu, uczniowie zaczęli go o to pytać. **11** Wtedy powiedział im: „Kto się rozwodzi z żoną i poślubia inną kobietę, popełnia względem tej pierwszej cudzołóstwo^g, **12** również jeśli kobieta rozwodzi się z mężem i wychodzi za innego mężczyznę, popełnia cudzołóstwo”^h.

13 A ludzie zaczęli przyprowadzać do niego małe dzieci, żeby ich dotknął, ale uczniowie ich strofowaliⁱ. **14** Kiedy Jezus to zobaczył, oburzył się i rzekł: „Pozwólcie dzieciom przychodzić do mnie. Nie próbujcie ich powstrzymywać, bo do takich jak one należy Królestwo Boże^j. **15** Zapewniam was, że kto nie przyjmie Królestwa Bożego tak jak małe dziecko, ten do niego nie wejdzie”^k. **16** I brał dzieci w ramiona, i zaczął je błogosławić, układając na nie ręce^l.

17 Gdy Jezus wyruszał w drogę, podbiegł pewien człowiek, padł przed nim na kolana i zapytał: „Dobry Nauczycielu, co mam robić, żeby odziedziczyć życie wieczne?”^m. **18** Jezus odparł: „Dlaczego nazywasz mnie dobrym? Nikt nie jest dobry oprócz

ROZDZ. 10

a Pwt 24:1
Mt 5:31
Mt 19:7

b Pwt 9:6
Mt 19:8
Dz 13:18

c Rdz 1:27
Rdz 5:2
Mt 19:4

d Mt 19:5
e Rdz 2:24
Ef 5:31

f Mt 19:6
g Mt 5:32
Mt 19:9
Łk 16:18

h Rz 7:3
i Mt 19:13
Łk 18:15

j Mt 18:4
Mt 19:14
Łk 18:16
1Pt 2:2

k Mt 18:3
Łk 18:17
l Mk 9:36

m Mt 19:16
Łk 18:18

szpalta 2

a Ps 86:5
Mt 19:17
Łk 18:19

b Wj 20:13
Pwt 5:17
Mt 5:21
1Jn 3:15

c Wj 20:14
Pwt 5:18
d Wj 20:15
Pwt 5:19

e Wj 20:16
Pwt 5:20
f Kpl 19:13

g Wj 20:12
Pwt 5:16
Ef 6:2

h Mt 19:21
i Łk 18:23
j Jer 9:23

l Tm 6:17
k Mt 19:24
Łk 18:25

l Mt 19:25, 26
Łk 18:26, 27
m Hi 42:2

n Mt 19:27
Łk 18:28
o Mt 10:37
Mt 19:29

Łk 18:29, 30
p Mt 5:11
Dz 14:22

jednego, Boga^a. **19** Znasz przykazania: „Nie morduj^b; nie cudzołóż; nie kradnij^c; nie składaj fałszywego świadectwa^e; nie oszukuj^f; szanuj ojca i matkę”^g. **20** Człowiek ten rzekł do niego: „Nauczycielu, tego wszystkiego przestrzegam od młodości”. **21** Jezus popatrzył na niego i go umiłował, po czym powiedział: „Brakuje ci jednego: Idź, sprzedaj, co masz, i rozdaj pieniądze biednym, a będziesz miał skarb w niebie. Potem przyjdź i bądź moim naśladowcą”^h. **22** Ale on na te słowa sposepniał i odszedł zasmucony, bo miał wiele dóbrⁱ.

23 A Jezus rozejrzał się i rzekł do uczniów: „Jakże trudno będzie tym, którzy mają pieniądze, wejść do Królestwa Bożego!”^j. **24** Ale uczniowie byli zaskoczeni jego słowami. Wtedy im powiedział: „Dzieci, jakże trudno jest wejść do Królestwa Bożego! **25** Łatwiej wielbłądowi przejść przez ucho igielne, niż bogatemu wejść do Królestwa Bożego”^k. **26** Oni jeszcze bardziej się zdumieli i zapytali go*: „Czy więc w ogóle ktoś może zostać wybawiony?”^l. **27** Jezus popatrzył na nich i odparł: „U ludzi jest to niemożliwe, ale nie u Boga, bo u Boga wszystko jest możliwe”^m. **28** Wtedy Piotr się odezwał: „My zostawiliśmy wszystko i poszliśmy w twoje ślady”ⁿ. **29** Jezus powiedział: „Zapewniam was, że nie ma nikogo, kto by zostawił dom, braci, siostry, matkę, ojca, dzieci czy pola ze względu na mnie i na dobrą nowinę^o **30** i kto by już teraz — w czasie prześladowań^p — nie otrzymał sto razy więcej domów, braci, siostr, matek, dzieci i pól, a w nadchodzącym

10:6 *Dośl. „od początku stworzenia”.
10:9 *Lub „wprzagli we wspólne jarzmo”.

10:26 *Możliwe też „mówili jeden do drugiego”.

nowym świecie*—życia wiecznego. **31** Ale wielu pierwszych będzie ostatnimi, a ostatnich pierwszymi”^a.

32 Gdy byli w drodze do Jerozolimy, Jezus szedł na przdzie. Uczniowie się zdumiewali, a ci, którzy szli z tyłu, zaczęli się bać. Jeszcze raz wziął Dwunastu na bok i zaczął im wyjaśniać, co ma go spotkać^b: **33** „Idziemy do Jerozolimy, gdzie Syn Człowieczy zostanie wydany w ręce naczelnych kapłanów i uczonych w piśmie*. A oni skazą go na śmierć i wydadzą ludziom z innych narodów, **34** którzy go wyśmieją, oplują, ubiczują i zabiją. Ale on trzy dni później powstanie z martwych”^c.

35 Potem Jakub i Jan, synowie Zebedeusza^d, podeszli do Jezusa i powiedzieli: „Nauczycielu, zrób dla nas to, o co cię poprosimy”^e. **36** Rzekł do nich: „Co chcecie, żebym dla was zrobił?”. **37** Odrzekli: „Daj nam zasiąść w twojej chwale obok ciebie—jednemu po prawej stronie, a drugiemu po lewej”^f. **38** Ale Jezus odparł: „Nie wiecie, o co prosicie. Czy możecie pić kielich, który ja piję, albo być ochrzczeni chrztem, którym ja jestem chrzczony?”^g. **39** Oni na to: „Możemy”. Wtedy Jezus im powiedział: „Kielich, który ja piję, będziecie pić i chrztem, którym ja jestem chrzczony, będziecie ochrzczeni”^h. **40** Ale przydzielanie miejsc po mojej prawej czy lewej stronie nie leży w mojej gestii. Zajmą je ci, dla których zostały przygotowane”.

41 Kiedy usłyszało o tym pozostałych 10 uczniów, oburzyło

10:30 *Lub „nadchodzącym systemie rzeczy; nadchodzącej epoce”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”. **10:33** *Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 10

a Mt 19:30
Mt 20:16
Łk 13:30

b Mt 20:17-19
Mk 8:31
Mk 9:31
Łk 9:22
Łk 18:31-33

c Dz 10:40
1Kor 15:3, 4

d Mt 10:2

e Mt 20:20, 21

f Mt 19:28

g Mt 20:22, 23
Łk 12:50
Jn 18:11
Rz 6:3

h Dz 12:2
Obj 1:9

szpalta 2

a Mt 20:24

b Mt 20:25
Łk 22:25
1Pt 5:2, 3

c Mt 20:26, 27
Mk 9:35
Łk 9:48
Łk 22:26

d Jn 13:14
Flp 2:7

e Iz 53:10
Dn 9:24
Mt 20:28
Gal 3:13
Tyt 2:13, 14

f Mt 20:29-34
Łk 18:35-43

g Jer 23:5
Rz 1:3

h Mt 9:27
Mt 15:22

i Mt 9:20, 22

j Iz 35:5
Iz 42:7
Mk 8:25

ROZDZ. 11

k Jn 11:18

się na Jakuba i Jana^a. **42** Ale Jezus zawołał ich do siebie i rzekł: „Wiecie, że ci, którzy uchodzą za władców narodów, panoszą się wśród ludzi, a ich przywódcy nad nimi dominują”^b. **43** Między wami nie może tak być. Kto chce się stać pośród was wielki, ma być waszym sługą^c, **44** a kto chce być pośród was pierwszym, ma być niewolnikiem wszystkich. **45** Bo nawet Syn Człowieczy nie przyszedł, żeby mu służywano, ale żeby służyć^d i dać swoje życie* jako okup w zamian za wielu”^e.

46 I przyszli do Jerycha. Kiedy później Jezus, jego uczniowie i spory tłum wychodzili z Jerycha, przy drodze siedział niewidomy żebrak Bartymeusz (syn Tymeusza)^f. **47** Gdy usłyszał, że idzie Jezus Nazarejczyk, zaczął wołać: „Synu Dawida^g, Jezusie, zlituj się nade mną!”^h. **48** Wówczas wielu zaczęło go ganić i uciszać, ale on tym bardziej wołał: „Synu Dawida, zlituj się nade mną!”. **49** Jezus więc się zatrzymał i rzekł: „Zawołajcie go do mnie”. Wtedy go zawołali, mówiąc: „Śmiało! Wstań, woła cię”. **50** I on zrzucił swoją wierzchnią szatę, zerwał się na równe nogi i podszedł do Jezusa. **51** Jezus zapytał go: „Co chcesz, żebym dla ciebie zrobił?”. Niewidomy poprosił: „*Rabbuni**, spraw, żebym odzyskał wzrok”. **52** A Jezus powiedział: „Idź, twoja wiara cię uzdrowiła”ⁱ. I on natychmiast odzyskał wzrok, i ruszył za Jezusem.

11 Kiedy Jezus z uczniami był już blisko Jerozolimy, w okolicach Betfage i Betanii^k na Górze Oliwnej, wysłał dwóch

10:45 *Lub „duszę”. **10:51** *Czyli „Nauczycielu”.

z nich^a **2** z takim poleceniem: „Idźcie do wioski, którą widzicie. Gdy tylko do niej wejdziecie, znajdziecie uwiązane osiołka, na którym nikt jeszcze nie siedział. Odwiążcie go i przyprowadźcie tutaj. **3** A gdyby ktoś was zapytał: „Czemu to robicie?”, wyjaśnijcie: „Pan go potrzebuje i zaraz odeśle go z powrotem”. **4** Poszli więc i znaleźli osiołka uwiązane u drzwi, na zewnątrz, w bocznej ulicy, i go odwiązali^b. **5** Ale pewni ludzie, którzy tam stali, odezwali się do nich: „Co robicie? Dlaczego odwiązujecie tego osiołka?”. **6** Uczniowie powiedzieli dokładnie to, co polecił im Jezus, i ludzie ci pozwolili im odejść.

7 Przyprowadzili więc żrebię^c do Jezusa i włożyli na nie swoje wierzchnie szaty, a on na nim usiadł^d. **8** Wielu też rozkładało na drodze swoje wierzchnie szaty, a inni — liściaste gałązki ścięte na polach^e. **9** A ci, którzy szli z przodu i z tyłu, wołali: „Zechciej wybawić!”^f Błogosławiony, który przychodzi w imieniu Jehowy!”^g **10** Błogosławione jest przychodzące Królestwo naszego ojca Dawida!”^h Zechciej wybawić na wysokościach!”. **11** Gdy przybył do Jerozolimy, wszedł do świątyni i wszystko obejrzał, a ponieważ zrobiło się już późno, odszedł z Dwunastoma do Betaniiⁱ.

12 Następnego dnia, kiedy wychodzili z Betanii, poczuł głód^j. **13** Kiedy z daleka zobaczył drzewo figowe pokryte liśćmi, podszedł sprawdzić, czy czegoś na nim nie znajdzie. Ale nie znalazł na nim nic oprócz li-

11:9 *Gr. *hosanná*. Prośba do Boga o wybawienie. Słowa tego używano też jako radosnego okrzyku. *Zob. Doda-tek A5.

ROZDZ. 11

a Mt 21:1-3
Łk 19:29-34

b Mt 21:6

c 1Kl 1:33
Za 9:9

d Mt 21:7, 8
Jn 12:14, 15

e Łk 19:36
Jn 12:13

f Mt 21:15

g Ps 118:25, 26
Mt 21:9
Łk 19:37, 38
Jn 12:13

h Za 9:9
Łk 1:32

i Mt 21:10

j Mt 21:18

szpalta 2

a Mt 21:19
Mk 11:20

b Mt 21:12
Łk 19:45, 46
Jn 2:14-16

c 1Kl 8:43
Iz 56:7

d Jer 7:11
Mt 21:13
Łk 19:46
Jn 2:16

e Mk 14:1
Łk 20:19

f Łk 19:47, 48

g Mt 21:19, 20

h Mk 11:14

i Mt 17:20
Mt 21:21
Łk 17:6

j Mt 7:7
Mt 18:19
Mt 21:22
Łk 11:9
Jn 14:13
Jn 15:7
Jn 16:24

ści, bo nie była to pora na figi. **14** Powiedział więc: „Niech już nigdy nikt nie zje z ciebie owoców”^a. A jego uczniowie słuchali.

15 Potem przyszedli do Jerozolimy. Jezus wszedł do świątyni i zaczął wyrzucać stamtąd sprzedających i kupujących, i przewracał stoły wymieniających pieniądze, a także ławy sprzedawców gołębi^b. **16** I nie pozwalał nikomu nic przenieść przez świątynię. **17** Nauczał: „Czy nie jest napisane: „Mój dom będzie nazwany domem modlitwy dla wszystkich narodów”?^c A wy zrobiliście z niego jaskinię przestępców”^d. **18** Gdy usłyszeli o tym naczelnicy kapłani i uczeni w piśmie^e, zaczęli się zastanawiać, jak go zabić^e, bo się go bali, ponieważ cały tłum był pod ogromnym wrażeniem jego nauki^f.

19 Pod wieczór Jezus i uczniowie wyszli z miasta. **20** A gdy wcześniej rano przechodzili koło drzewa figowego, zobaczyli, że jest już uschnięte od korzeni^g. **21** Piotr, który przypominał sobie, co się wcześniej stało, powiedział: „Rabbi, patrz! Drzewo figowe, które przekląłeś, uschło”^h. **22** Na to Jezus rzekł do nich: „Mieście wiarę w Boga. **23** Zapewniam was, że kto by powiedział tej górze: „Podnieś się i rzuć w morze”, a nie powątpiewał w sercu, lecz wierzył, że jego słowa się spełnią, to tak się stanieⁱ. **24** Dlatego mówię wam, że będziecie mieli wszystko, o co się modlicie i o co prosicie, jeśli tylko wierzyćcie tak, jakbyście to już otrzymali^j. **25** A gdy się modlicie^{*}, przebaczone wszystko, co macie

11:18 *Zob. Słowniczek pojęć. **11:25**

*Dost. „gdy stoicie i się modlicie”.

przeciw komuś, żeby wasz Ojciec, który jest w niebie, również wam przebaczył wasze przewinienia^a. **26** —*

27 I znowu przyszedli do Jerozolimy. A gdy chodził po świątyni, podeszli do niego naczelni kapłani, uczeni w piśmie i starsi ludu **28** i zapytali: „Jakim prawem robisz te rzeczy? Kto ci dał władzę, żebyś to robił?”^b. **29** Jezus odparł: „Zadam wam jedno pytanie. Odpowiedzcie mi, a wtedy i ja wam powiem, jakim prawem to robię. **30** Kto upoważnił Jana do udzielania chrztu^c—niebo czy ludzie? Odpowiedzcie mi”^d. **31** Wtedy oni zaczęli się między sobą zastanawiać: „Jeśli powiemy: ‚Niebo‘, to on spyta: ‚Czemu więc nie uwierzyliście Janowi?‘. **32** Ale czy odważymy się powiedzieć: ‚Ludzie?‘. Bali się tłumu, bo wszyscy uważali, że Jan naprawdę był prorokiem^e. **33** Rzekli więc Jezusowi: „Nie wiemy”. A on odrzekł: „Ja też wam nie powiem, jakim prawem robię te rzeczy”.

12 Następnie Jezus zaczął do nich mówić, używając przykładów: „Pewien człowiek zasadził winnicę^f, ogroził ją, wykuł kądź do tłoczni, zbudował wieżę^g, a potem wydzierżawił tę winnicę hodowcom i wyjechał za granicę^h. **2** W porze zbiorów wysłał do hodowców niewolnika, żeby odebrać od nich część owoców z winnicy. **3** Ale oni chwycili go, pobili i odprawili z niczym. **4** Wysłał więc do nich innego niewolnika, a oni rozbili mu głowę i go znieważyliⁱ. **5** Wtedy wysłał kolejnego, lecz tego zabili. Wysłał też wielu innych, ale niektó-

ROZDZ. 11

a Ps 103:10-12
Mt 6:12, 14
Ef 4:32
Kol 3:13

b Mt 21:23-27
Łk 20:1-8

c Mk 1:4

d Mt 21:25
Łk 20:4

e Mt 3:1, 5
Mt 14:3, 5
Mk 6:20

ROZDZ. 12

f Iz 5:7

g Iz 5:2

h Mt 21:33-41
Łk 20:9-16

i Heb 11:32, 37

szpalta 2

a Ps 2:7
Gal 4:4
1Jn 4:9

b Ps 2:8
Heb 1:2

c Dz 2:23

d Mt 21:41, 43

e Mt 21:42
Łk 20:17
Dz 4:10, 11
Ef 2:20
1Pt 2:7

f Ps 118:22, 23

g Mt 21:45, 46
Łk 20:19

h Mt 22:15-22
Łk 20:20-26

rych pobili, a niektórych zabili. **6** Miał jeszcze ukochanego syna^a. W końcu i jego do nich wysłał, myśląc sobie: ‚Do mojego syna odniosą się z szacunkiem‘. **7** Ale hodowcy powiedzieli jeden do drugiego: ‚To dziedzic^b. Zabijmy go, a wtedy dziedzictwo będzie nasze‘. **8** Chwycili go więc, zabili i wywlekli poza winnicę^c. **9** Co robi właściciel winnicy? Przyjdzie i zabije hodowców, a winnicę da innym^d. **10** Czy nigdy nie czytaliście tego fragmentu Pism: ‚Kamień odrzucony przez budowniczych stał się wieńczącym kamieniem narożnym^e. **11** Pojawił się za sprawą Jehowy* i jest cudowny w naszych oczach?’^f.

12 Kiedy się zorientowali, że ta przypowieść odnosi się do nich, chcieli go schwytać*. Ale ponieważ bali się tłumu, pozostawili go i odeszli^g.

13 Następnie wysłali niektórych faryzeuszy i członków stronnictwa Heroda, żeby złapali Jezusa za słowo^h. **14** Gdy ci przybyli, powiedzieli do niego: „Nauczycielu, wiemy, że jesteś prawdomówny i nikomu nie próbujesz się przypodobać, bo nie patrzysz na to, co rzuca się w oczy*, ale zgodnie z prawdą nauczasz drogi Bożej. Czy wolno* płacić podatek poglówny Cesarzowi, czy nie? **15** Mamy płacić czy nie płacić?”. Jezus przejrzał ich obłudę i odparł: „Czemu wystawiacie mnie na próbę? Pokażcie mi denara*ⁱ. **16** Kiedy mu go przynieśli, zapytał ich: „Czyja to podobizna i czyje imię?”. Odrzekli: „Cezara”.

12:10 *Dost. „głowicą węgla”. **12:11** *Zob. Dodatek A5. **12:12** *Lub „aresztować”. **12:14** *Lub „na status społeczny ludzi”. *Lub „należy”. **12:15** *Zob. Dodatek B14.

17 Wtedy Jezus powiedział: „To, co Cezara, spłacajcie Cezarowi^a, a to, co Boże—Bogu”^b. I wprawili ich to w zdumienie.

18 Potem przyszli do niego saduceusze, twierdzący, że nie ma zmartwychwstania^c, i zapytali^d: **19** „Nauczycielu, Mojżesz nam napisał, że jeśli ktoś umrze bezdzietnie i pozostawi żonę, to jego brat powinien się z nią ożenić, żeby przedłużyć jego ród”^e. **20** Było siedmiu braci. Pierwszy się ożenił, ale później zmarł bezdzietnie. **21** Następnie z tą samą kobietą ożenił się drugi, ale i on zmarł bezdzietnie. Tak samo było z trzecim. **22** I żaden z siedmiu nie pozostawił potomstwa. Po nich wszystkich umarła też ta kobieta. **23** Czyją będzie żoną, gdy nastąpi zmartwychwstanie? Przecież poślubiła siedmiu”. **24** Jezus odpowiedział: „Czy nie dlatego jesteście w błędzie, że nie znacie ani Pism, ani mocy Bożej?” **25** Bo gdy nastąpi zmartwychwstanie, ani mężczyźni nie będą się żenić, ani kobiety nie będą wychodzić za mąż, ale będą jak aniołowie w niebie^g. **26** A jeśli chodzi o to, że umarli będą wskrzeszani, to czy nie czytaliście w księdze Mojżesza—w relacji o ciernistym krzewie—że Bóg mu powiedział: „Ja jestem Bogiem Abrahama, Bogiem Izaaka i Bogiem Jakuba”?^h **27** Przecież On nie jest Bogiem umarłych, lecz żywych. Jesteście w wielkim błędzie”ⁱ.

28 A jeden z uczonych w piśmie^a, który podszedł i usłyszał tę dyskusję, zauważył, że Jezus udzielił im trafnej odpowiedzi. Zapytał go więc: „Któż

12:19 ^aLub „wzbudzić mu potomstwo”.
12:28, 30 ^aZob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 12

- a Rz 13:7
Tyt 3:1
1Pt 2:13
- b Mal 3:8
Mt 22:21
Łk 20:25
- c Dz 23:8
- d Mt 22:23-28
Łk 20:27-33
- e Rdz 38:7, 8
Pwt 25:5, 6
- f Mt 22:29
- g Mt 22:30
Łk 20:34-36
- h Wj 3:2, 6
Mt 22:31
Łk 20:37
- i Mt 22:32
Łk 20:38

szpalta 2

- a Mt 22:34-36
- b Pwt 6:4, 5
Joz 22:5
Mt 22:37
Łk 10:27
- c Kpł 19:18
Mt 22:39, 40
Rz 13:9
Gal 5:14
Jak 2:8
- d Pwt 4:39
Pwt 6:4
Iz 45:21
- e Pwt 6:5
1Sm 15:22
Oz 6:6
- f Mt 22:46
- g Mt 22:42-45
Łk 20:41-44
Jn 7:42
- h 2Sm 23:2
2Tm 3:16
2Pt 1:21
- i Ps 110:1
Dz 2:34, 35
1Ko 15:25
Heb 1:13
- j Rz 1:3
Obj 22:16

re przykazanie jest pierwsze* ze wszystkich?”^a. **29** Jezus odrzekł: „Pierwsze brzmi: „Słuchaj, Izraelu, Jehowa^{*}, nasz Bóg, to jeden Jehowa^{*}, **30** a ty masz kochać Jehowę^{*}, swojego Boga, całym sercem, całą duszą^a, całym umysłem i całą siłą”^b. **31** Drugie brzmi: „Masz kochać swojego bliźniego jak samego siebie”^c. Nie ma żadnego przykazania ważniejszego od tych”. **32** Wtedy uczony w piśmie odpowiedział: „Nauczycielu, powiedziałaś dobrze, zgodnie z prawdą: „On jest jeden i oprócz Niego nie ma innego”^d. **33** A to, żeby kochać Go całym sercem, całym zrozumieniem i całą siłą, oraz to, żeby kochać bliźniego jak samego siebie, ma znacznie większą wartość niż wszystkie całopalenia i ofiary”^e. **34** Jezus dostrzegł, że człowiek ten odpowiedział rozsądnie. Rzekł więc do niego: „Nie jesteś daleko od Królestwa Bożego”. I już nikt nie śmiał zadać mu pytań^f.

35 Jezus jednak, dalej nauczając w świątyni, powiedział: „Dlaczego uczeni w piśmie mówią, że Chrystus jest synem Dawida?”^g **36** Przecież Dawid pod wpływem ducha świętego^h rzekł: „Jehowa^{*} powiedział mojemu Panu: „Zasiadaj po mojej prawej stronie, aż położę ci twoich wrogów pod nogi”ⁱ. **37** Skoro sam Dawid nazywa go Panem, to jak to możliwe, że jest on jego synem?”^j.

Wielki tłum słuchał Jezusa z przyjemnością. **38** A on nauczał dalej: „Strzeżcie się uczonych w piśmie, którzy chcą chodzić w długich szatach i domagają się pozdrowień na

12:28 ^aLub „najważniejsze”. **12:29, 30, 36** ^aZob. *Dodatek A5*.

rynkach^a **39** oraz pierwszych* siedzeń w synagogach i najzaszczytniejszych miejsc na ucztach^{ab}. **40** Łupią* domy^a wdów i na pokaz odmawiają długie modlitwy. Tacy otrzymają surowszy wyrok”.

41 Potem Jezus usiadł na przeciw skarbon^c i zaczął się przyglądać, jak tłum wrzuca do nich pieniądze. Wielu bogatych wrzucało dużo monet^d. **42** Przyszła też pewna biedna wdowa i wrzuciła dwie mone-ty znikomej wartości*^e. **43** Zawałował więc uczniów i powiedział im: „Zapewniam was, że ta biedna wdowa dała więcej niż wszyscy inni, którzy wrzucili pieniądze do skarbon^f. **44** Bo oni wszyscy wrzucili to, co im zbywało, ale ona, choć żyje w nędzy, dała wszystko, co miała—całe swoje utrzymanie”^g.

13 Kiedy Jezus wychodził ze świątyni, jeden z jego uczniów powiedział do niego: „Nauczycielu, zobacz, jakie wspaniałe kamienie i jakie budowle!”^h. **2** Ale Jezus odrzekł: „Widzisz te wielkie budowle? Na pewno nie pozostanie tu kamień na kamieniu—wszystko obróci się w ruinę”ⁱ.

3 A gdy siedział na Górze Oliwnej, naprzeciw świątyni, Piotr, Jakub, Jan i Andrzej poprosili go na osobności: **4** „Powiedz nam: Kiedy to nastąpi i co będzie znakiem, że to wszystko zbliża się ku końcowi?”^j. **5** Jezus zaczął więc im wyjaśniać: „Uważajcie, żeby was nikt nie wprowadził w błąd^k. **6** Pojawia się wielu takich, którzy będą się powoływać na moje imię

12:39 *Lub „najlepszych”. ^aDosł. „wieszczach”. **12:40** *Dosł. „pożerają”. ^bLub „mienię”. **12:42** *Dosł. „2 leptony, czyli kwadrant”. Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 12

a Łk 20:45-47
b Mt 23:6, 7
Łk 11:43
c 2Kl 12:9
d Łk 21:1
e Łk 21:2
f Łk 21:3
2Kl 8:12
g Łk 21:4

ROZDZ. 13

h Mt 24:1
Łk 21:5
i Kpl 26:31
Mt 24:2
Łk 19:44
Łk 21:6
j Mt 24:3
Łk 21:7
k Mt 24:4, 5
Łk 21:8

szpalta 2

a Mt 24:6
Łk 21:9
b Obj 6:4
c Mt 24:7
Łk 21:10, 11
Obj 6:6, 8
d Mt 24:8
e Dz 4:15
f Mt 10:17
Jn 16:2
g Mt 24:9
Łk 21:12, 13
2Tm 3:12
Obj 2:10
h Mt 24:14
Rz 10:18
Obj 14:6
i Wj 4:12
Mt 10:19, 20
Łk 12:11, 12
Łk 21:14, 15
Dz 4:8
Dz 6:9, 10
j Mi 7:6
Mt 10:21
Łk 21:16
2Tm 3:1, 3
k Łk 21:17
l 2Tm 4:7
Heb 3:6
m Mt 10:22
Mt 24:13
Łk 21:19
Obj 2:10
n Dn 9:27
Dn 11:31
o Mt 24:15-20
Łk 21:20-23

i mówić: „To ja nim jestem”. I wielu wprowadzą w błąd. **7** Ponadto gdy usłyszycie odgłosy wojen toczących się w pobliżu, a także doniesienia o wojnach toczących się daleko, nie bądźcie przestraszeni. Te rzeczy muszą nastąpić, ale nie oznacza to jeszcze końca”.

8 „Bo naród powstanie przeciw narodowi i królestwo przeciw królestwu^b. W jednym miejscu po drugim będą trzęsienia ziemi. Będzie też występował głód^c. Ale to dopiero początek dotkliwych cierpień*^d.

9 „A wy mnieście się na baczności. Z mojego powodu ludzie będą was wydawać lokalnym sądom^e i będziecie bici w synagogach^f oraz stawiani przed namiestnikami i królami—na świadectwo dla nich^g. **10** Poza tym najpierw wszystkim narodom musi być głoszona dobra nowina^h. **11** A gdy będą was prowadzić przed władze, nie zamartwiajcie się zawczasu, co powiecie. Mówcie to, co w danej chwili będzie wam dane, bo w gruncie rzeczy to nie wy będziecie mówić, ale duch świętyⁱ. **12** Ponadto brat wyda na śmierć brata, a ojciec—dziecko, z kolei dzieci wystąpią przeciw rodzicom i też wydadzą ich na śmierć^j. **13** Z powodu mojego imienia wszyscy będą was nienawidzić^k. Ale ten, kto wytrwa do końca^l, zostanie wybawiony^m.

14 „Kiedy jednak zobaczycie, że obrzydliwość sprowadzająca spustoszenieⁿ stoi tam, gdzie nie powinna (czytelnik musi się tu wykazać rozeznanie), niech ci w Judei zaczną uciekać w góry^o. **15** Kto będzie na dachu, niech nie wchodzi do domu, żeby coś

13:8 *Dosł. „bólów porodowych”.

z niego zabrać, **16** a kto będzie w polu, niech nie wraca po swoją wierzchnią szatę. **17** Jakże trudno będzie w te dni kobietom ciężarnym i karmiącym piersią!^a **18** Módlcie się, żeby to nie przypadło w porze zimowej, **19** bo będą to dni takiego ucisku^b, jakiego jeszcze nie było od początku świata stworzonego przez Boga i jakiego już nigdy więcej nie będzie^c. **20** Gdyby Jehowa* nie skrócił tych dni, nikt^d by nie ocalał. Ale ze względu na swoich wybranych skróci te dni^d.

21 „A jeśli ktoś wam powie: „Patrzcie, Chrystus jest tutaj!” albo „Patrzcie, jest tam!”, nie wiercie w to^e. **22** Bo powstaną fałszywi chrystusowie oraz fałszywi prorocy^f i będą czynić znaki i cuda, żeby—jeśli to możliwe—sprowadzić wybranych na manowce. **23** Miejcie się więc na baczności^g. O wszystkim was uprzedziłem.

24 „Ale w dniach po tym ucisku słońce ściemnieje, księżyc przestanie świecić^h, **25** gwiazdy będą spadać z nieba, a moce nieba zostaną wstrząśnięte. **26** Wtedy ludzie zobaczą Syna Człowieczegoⁱ przychodzącego w obłokach z wielką mocą oraz w chwale^j. **27** I pośle on aniołów, i zbierze swoich wybranych z czterech stron świata^k, od krańca ziemi do krańca nieba^k.

28 „Wyciągnijcie naukę z przykładu drzewa figowego: Gdy tylko jego gałązki stają się miękkie i wypuszczają liście, poznajecie, że blisko jest lato^l. **29** Podobnie gdy zobaczycie, że te rzeczy się dzieją, wiedzcie, że Syn Człowie-

ROZDZ. 13

- a Łk 21:23
- Łk 23:28
- b Obj 7:14
- c Dn 12:1
- Mt 24:21
- d Mt 24:22
- e Mt 24:23, 24
- Łk 17:23
- Łk 21:8
- 1Jn 4:1
- f Mt 7:15
- g Mt 24:42
- Ef 6:18
- 2Pt 3:17
- h Mt 24:29
- Łk 21:25, 26
- i Dn 7:13
- j Mt 24:30
- Łk 21:27
- Obj 1:7
- k Mt 24:31
- l Mt 24:32
- Łk 21:29-33

szpalta 2

- a Mt 24:33
- b Mt 24:34
- Łk 21:32
- c Iz 51:6
- d Joz 23:14
- Iz 40:8
- Mt 24:35
- e Mt 24:36
- Dz 1:7
- f Rz 13:11
- 1Ts 5:6
- g Mt 25:13
- Łk 21:34
- h Mt 25:14
- i Łk 12:35, 36
- j Mt 24:42
- k Łk 21:36
- l Mt 25:5
- m Hab 2:3

ROZDZ. 14

- n Wj 12:3, 6
- Kpl 23:5
- Jn 13:1
- o Kpl 23:6
- p Mt 26:2-5
- Łk 22:1, 2

czy jest blisko, u drzwi^a. **30** Zapewniam was, że to pokolenie nie przeminie, dopóki to wszystko nie nastąpi^b. **31** Niebo i ziemia przemina^c, ale moje słowa na pewno nie przemina^d.

32 „O tym dniu czy godzinie nie wie nikt—ani aniołowie w niebie, ani Syn, tylko Ojciec^e. **33** Wciąż miejcie oczy otwarte i stale czuwajcie^f, bo nie wiecie, kiedy nadejdzie wyznaczony czas^g. **34** Rzecz ma się tak, jak z człowiekiem, który wybierał się za granicę. Gdy opuszczał swój dom, powierzył nadzór nad nim swoim niewolnikom^h—każdemu wyznaczając zadania—a odźwiernemu kazał stale czuwaćⁱ. **35** Dlatego stale czuwajcie, bo nie wiecie, kiedy pan domu przyjdzie: czy wieczorem^j, czy w środku nocy^k, czy przed świtem^l, czy nad ranem^{mk}—**36** żeby gdy nagle przyjdzie, nie zastał was śpiącychⁿ. **37** Ale co mówię wam, mówię wszystkim: Stale czuwajcie^m.”

14 Za dwa dni była Paschaⁿ oraz Święto Przaśników^o. Naczelnicy kapłani i uczeni w piśmie^p szukali sposobu, jak podstępem schwytać^q Jezusa i go zabić^r, **2** bo mówili: „Tylko nie podczas święta. Mogłoby dojść do rozruchów wśród ludu”.

3 A kiedy Jezus był w Betanii i jadł posiłek^s w domu Szymona Trędowatego, przyszła pewna

13:35 *Chodzi o pierwszą straż nocną—od zachodu słońca (ok. 6 wieczorem) do ok. 9 wieczorem. *Chodzi o drugą straż nocną—od ok. 9 wieczorem do północy. ^aDosł. „z paniem kogutów”. Chodzi o trzecią straż nocną—od północy do ok. 3 w nocy. ^bChodzi o czwartą straż nocną—od ok. 3 w nocy do wschodu słońca (ok. 6 rano). **14:1** *Zob. Słowniczek pojęć. *Lub „aresztować”. **14:3** *Lub „pótleżał przy stole”.

13:20 *Zob. Dodatek A5. ^aDosł. „żadne ciało”. **13:27** *Dosł. „czterech wiatrów”.

kobieta, która miała ze sobą alabastrowy flakon z pachnącym olejkiem, prawdziwym nardem, bardzo kosztownym. Rozbiła szyjkę flakonu i zaczęła wylewać olejek na głowę Jezusa^a.

4 Wtedy niektórzy z oburzeniem mówili jeden do drugiego: „Po co marnować taki olejek? **5** Przecież można go było sprzedać za ponad 300 denarów*, a pieniądze rozdać biednym!”. I byli na nią bardzo źli^a. **6** Ale Jezus powiedział: „Dajcie jej spokój. Czemu chcecie sprawić jej przykrość? Spełniła wobec mnie szlachetny uczynek^b. **7** Biednych zawsze macie u siebie^c i możecie robić dla nich coś dobrego, kiedy tylko chcecie, ale mnie nie zawsze będziecie mieli^d. **8** Ona zrobiła, co mogła: wylała pachnący olejek na moje ciało, przygotowując mnie zawczasu na pogrzeb^e. **9** Zapewniam was, że gdziekolwiek na świecie będzie głoszona dobra nowina^f, tam będzie też opowiadane, co zrobiła ta kobieta—dla upamiętnienia jej gestu”^g.

10 A Judasz Iskariot, jeden z Dwunastu, poszedł do naczelników kapłanów, żeby im wydać Jezusa^h. **11** Gdy to usłyszeli, ucieszyli się i obiecali mu za to srebrnikiⁱ. Zaczął więc szukać okazji, żeby go zdradzić.

12 Pierwszego dnia* Święta Przaśników^j, gdy jak zwykle składano ofiarę paschalną^k, uczniowie zapytali Jezusa: „Gdzie chcesz, żebyśmy poszli ci przygotować posiłek paschalny?”^l.

14:5 *Zob. Dodatek B14. ^aLub „ze złością robili jej wyrzuty; rugali ją”. **14:12** *Lub „w przeddzień”. ^WW czasach Jezusa Pascha (14 nisan) była tak mocno powiązana ze Świętem Przaśników (15-21 nisan), że nieraz uważano ją za jego część.

ROZDZ. 14

a Mt 26:6-9
Jn 12:2-5

b Mt 26:10
Jn 12:7

c Pwt 15:11

d Mt 26:11
Jn 12:8

e Mt 26:12
Jn 12:7

f Mt 24:14

g Mt 26:13

h Mt 26:14-16
Łk 22:3-6

i Za 11:12

j Wj 12:15, 18
Wj 23:15

k Łk 22:1, 7

l Lb 9:2
Mt 26:17-19

szpalta 2

a Łk 22:10-13

b Mt 26:20
Łk 22:14

c Ps 41:9
Mt 26:21, 22
Łk 22:21, 23
Jn 13:21, 22

d Mt 26:23

e Łk 22:22

f Mt 26:24

g Mt 26:26
Łk 22:19
1Ko 11:23, 24

h Mt 26:27
1Ko 10:16
1Ko 11:25

i Wj 24:8
Kpl 17:11
Heb 9:22

j Jer 31:31
Heb 7:22
Heb 9:15

k Iz 53:12
Mt 26:28
Łk 22:20

13 Wtedy posłał dwóch uczniów z poleceniem: „Idźcie do miasta, a wyjdzie wam na spotkanie człowiek niosący dzban na wodę. Idźcie za nim^a **14** i tam, gdzie wejdzie, powiedźcie gospodarzowi, że Nauczyciel pyta: „Gdzie jest pokój gościnny, w którym mógłbym zjeść z uczniami posiłek paschalny?”. **15** A on pokaże wam urządzony duży górny pokój. Tam przygotujcie dla nas posiłek”. **16** Uczniowie poszli więc do miasta i zastali wszystko tak, jak im mówił Jezus, i przygotowali posiłek paschalny.

17 Gdy zapadł wieczór, przyszedł tam z Dwunastoma^b. **18** A gdy jedli posiłek*, Jezus powiedział: „Wiedźcie, że jeden z was mnie zdradzi—ten, który ze mną je”^c. **19** Wtedy zaczęli się smucić i jeden po drugim mówili do niego: „Chyba nie ja?”. **20** Na to Jezus im odrzekł: „To jeden z was, Dwunastu—ten, który macza ze mną chleb w tej samej misie^d. **21** Syn Człowieczy odchodzi, tak jak jest o nim napisane, ale biada człowiekowi, który go zdradzi!^e Byłoby lepiej dla tego człowieka, gdyby się nie urodził”^f.

22 A gdy jeszcze jedli, wziął chleb i się pomodlił*, po czym połamał go i dał im, mówiąc: „Bierzcie. Ten chleb oznacza moje ciało”^g. **23** Wziął także kielich, złożył podziękowania, po czym dał im go i wszyscy z niego pili^h. **24** Powiedział im: „To wino oznacza moją „krew”ⁱ przymierza^j, która ma być wylana za wielu^k. **25** Zapewniam was, że nie będę już pił wina”^l aż

14:18 *Lub „pótleżeli przy stole i jedli”.

14:22 *Lub „wypowiedział błogosławieństwo”. **14:25** *Lub „tego produktu z winorośli”.

do dnia, gdy będę pił nowe wino w Królestwie Bożym". **26** W końcu, po zaśpiewaniu pieśni pochwalnych*, poszli w kierunku Góry Oliwnej^a.

27 I Jezus im powiedział: „Wszyscy się potkniecie, bo jest napisane: „Uderzę pasterza^b i owce się rozproszą”^c. **28** A gdy zostaną wskrzeszeni, pójdę przed wami do Galilei”^d. **29** Ale Piotr odparł: „Nawet gdyby wszyscy inni się potknęli, ja się nie potknę”^e. **30** Wtedy Jezus rzekł do niego: „Zapewniam cię, że dzisiaj, jeszcze tej nocy, zanim kogut dwa razy zapieje, trzy razy się mnie zaprzesz”^f. **31** Ale on dalej się zarzekał: „Choćbym miał z tobą umrzeć, na pewno się ciebie nie zaprę”. Również wszyscy inni zaczęli mówić to samo^g.

32 Przyszli więc na miejsce zwane Getsemani i Jezus powiedział do uczniów: „Usiądźcie tutaj, a ja będę się modlił”^h. **33** Wziął ze sobą Piotra, Jakuba i Janaⁱ i ogromnie przygnębiony* zaczął się bardzo trapić. **34** Powiedział do nich: „Ogar-
nął mnie* śmiertelny smutek^j. Pozostańcie tu i czuwajcie”^k. **35** I odszedł nieco dalej, padł na ziemię i zaczął się modlić, żeby—jeśli to możliwe—ta próba* go ominęła. **36** I mówił: „Abba*^l, Ojczy^m, dla Ciebie wszystko jest możliwe. Zabierz ten kielich ode mnie. Ale niech się stanie nie to, co ja chcę, lecz to, co Ty chcesz”^m. **37** Potem wrócił i zastał ich śpią-

14:26 *Lub „hymnów; psalmów”.
14:33 *Lub „w oszołomieniu”. **14:34** *Lub „moją duszę”. **14:35** *Dosl. „godzina”. **14:36** *Pieszczotliwe, a zarazem pełne szacunku określenie pochodzenia hebr. lub aram., którym dzieci zwracały się do ojca.

ROZDZ. 14

- a Mt 26:30
- tk 22:39
- Jn 18:1
- b Iz 53:5
- Dn 9:26
- c Za 13:7
- Mt 26:31-33
- Mt 26:56
- Mk 14:50
- Jn 16:32
- d Mk 16:7
- e Łk 22:31-33
- Jn 13:37
- f Mt 26:34
- tk 22:34
- Jn 13:38
- g Mt 26:35
- h Mt 26:36, 37
- tk 22:39-41
- Jn 18:1
- i Mk 9:2
- j Jn 12:27
- k Mt 26:38
- l Rz 8:15
- Gal 4:6
- m Mt 26:39
- tk 22:42
- Jn 6:38
- Heb 5:7

szpalta 2

- a Mt 26:40
- tk 22:45
- b Mt 6:13
- tk 11:4
- tk 22:46
- c Mt 26:41
- Rz 7:23
- d Mt 26:42-46
- e Jn 13:1
- f Jn 18:2
- g Mt 26:47-51
- tk 22:47-51
- Jn 18:3
- h Mt 26:51
- tk 22:50
- Jn 18:10
- i Mt 26:55, 56
- tk 22:52, 53
- j Łk 19:47
- Jn 18:20
- k Ps 22:6
- Iz 53:7
- Dn 9:26
- tk 22:37
- l Za 13:7
- Mt 26:31
- Jn 16:32

cych. Odezwał się więc do Piotra: „Szymonie, śpisz? Czy nie miałeś siły czuwać przez jedną godzinę?” **38** Stale czuwajcie i wciąż się módlcie, żeby nie ulec pokusie^b. Duch oczywiście jest ochoczy, ale ciało słabe”^c. **39** I znów odszedł, i modlił się o to samo^d. **40** Kiedy ponownie przyszedł, również zastał ich śpiących, bo oczy same im się zamykały. I nie wiedzieli, co mu powiedzieć. **41** Gdy wrócił po raz trzeci, rzekł do nich: „W takiej chwili śpicie i odpoczywacie?! Wystarczy! Nastał już czas!^e Syn Człowieczy właśnie ma być wydany w ręce grzeszników. **42** Wstańcie, chodźmy. Nadchodzi mój zdrajca”^f.

43 Nagle, gdy on jeszcze mówił, przybył Judasz, jeden z Dwunastu, a razem z nim tłum z mieczami i pałkami, wysłany przez naczelnych kapłanów, uczonych w piśmie i starszych ludu^g. **44** Zdrajca wcześniej ustalił z nimi taki znak: „To ten, którego pocałuję. Weźcie go pod straż i odprowadźcie”. **45** Teraz podszedł prosto do Jezusa i powiedział: „Rabbi”^h, i czule go pocałował. **46** Wtedy oni go pochwycili i wzięli pod straż. **47** Ale jeden ze stojących w pobliżu wyciągnął miecz i ugodził niewolnika arcykapłana, odcinając mu uchoⁱ. **48** A Jezus rzekł do nich: „Czy jestem przestępcą, że wyszliście po mnie z mieczami i pałkami?”^j **49** Dzień w dzień byłem z wami w świątyni i nauczałem^k, a jednak mnie nie pojmaliście. Ale w ten sposób mają się spełnić Pisma”^k.

50 Wtedy wszyscy uczniowie pozostawili go i uciekli^l. **51** A tuż za nim szedł pewien młody człowiek, ubrany tylko w delikatną lnianą szatę. Próbowano

go schwytać, **52** ale on został szatę i umknął nagi*.

53 Następnie przyprowadzono Jezusa do arcykapłana^a. Zebrałi się tam wszyscy naczelni kapłani, starsi ludu i uczeni w piśmie^b. **54** A Piotr szedł z nim w znacznej odległości aż na dziedziniec domu arcykapłana. Tam usiadł razem ze słuchającymi i grzał się przy ogniu^c. **55** Tymczasem naczelni kapłani i cały Sanhedryn próbowali zdobyć zeznania, na podstawie których mogliby uśmiercić Jezusa, ale żadnego takiego nie zdobyli^d. **56** Chociaż wielu składało przeciw niemu fałszywe zeznania^e, to nie były one zgodne. **57** Potem wystąpili jeszcze inni, którzy fałszywie zeznali przeciw niemu: **58** „Słyszeliśmy, jak mówił: „Zburzę tę świątynię zbudowaną rękami ludzkimi i w trzy dni wzniosę inną, która nie będzie zbudowana rękami ludzkimi””^f. **59** Ale nawet w tym ich zeznania nie były zgodne.

60 Wtedy wystąpił arcykapłan i zapytał Jezusa: „Nic nie odpowiadasz? Czy nie słyszysz, o co cię oskarżają?”^g. **61** Ale on milczał, nie dając żadnej odpowiedzi^h. Arcykapłan więc dalej go pytał: „Czy jesteś Chrystusem, Synem Błogosławionego?”ⁱ. **62** Na to Jezus odparł: „Tak, jestem. A wy będziecie widzieć Syna Człowieczego”^j siedzącego po prawej stronie/ Wszechmocnego* oraz przychodzącego z obłokami nieba”^k. **63** Wtedy arcykapłan rozdarł swoje szaty i powiedział: „Czy trzeba nam jeszcze świadków?” **64** Usłyszeliście bluźnierstwo.

14:52 *Lub „skąpo ubrany; w samej bieleźnie”. **14:62** *Dost. „po prawicy mojej”.

ROZDZ. 14

a Jn 18:13

b Mt 26:57
Łk 22:54, 55c Mt 26:58
Jn 18:15

d Mt 26:59, 60

e Ps 35:11

f Mt 26:61
Mk 15:29
Jn 2:19

g Mt 26:62, 63

h Iz 53:7
1Pt 2:23

i Dn 7:13

j Ps 110:1
Ef 1:20
Kol 3:1k Mt 24:30
Mt 26:64
Łk 21:27
Obj 1:7

l Mt 26:65, 66

szpalta 2

a Kpł 24:16
Jn 19:7b Iz 50:6
Iz 53:3
Mt 26:67, 68

c Łk 22:63-65

d Mt 26:69-75
Łk 22:55-62
Jn 18:25, 26

e Jn 18:27

f Mt 26:34
Mk 14:30
Łk 22:34
Jn 13:38

ROZDZ. 15

g Ps 2:2
Mt 27:1, 2
Łk 22:66
Jn 18:28
Dz 3:13
Dz 4:26

h Jn 18:33, 37

i Mt 27:11-14
Łk 23:3

Jaka jest wasza decyzja?*. Wszyscy orzekli, że zasługuje na śmierć^a. **65** I niektórzy zaczęli na niego pluć^b, zakrywać mu twarz, bić go pięściami i mówić: „Prorokuj!”. A strażnicy sądowni spoliczkowali go i zabrali^c.

66 Gdy Piotr był poniżej, na dziedzińcu, przyszła jedna ze służących arcykapłana^d. **67** Kiedy zobaczyła Piotra, jak się grzał, utkwiała w nim wzrok i powiedziała: „Ty też byłeś z Nazarejczykiem, tym Jezusem”. **68** Ale on temu zaprzeczył: „Ani go nie znam, ani nie rozumiem, o czym mówisz”. I wyszedł do przedsiönka^e. **69** Tam na jego widok służąca znów odezwała się do tych, którzy stali w pobliżu: „Ten człowiek jest jednym z nich”. **70** On jeszcze raz temu zaprzeczył. I znowu po krótkiej chwili ludzie stojący w pobliżu odezwali się do Piotra: „Na pewno jesteś jednym z nich, bo przecież jesteś Galilejczykiem”. **71** Ale on zaczął się zarzekać i przysięgać: „Nie znam człowieka, o którym mówicie!”. **72** I natychmiast kogut zapiał po raz drugi^f, a Piotr przypomniał sobie słowa Jezusa: „Zanim kogut dwa razy zapieje, trzy razy się mnie zaprziesz”^g. I załamany, wybuchnął płaczem.

15 Z nastaniem świtu naczelni kapłani, starsi ludu i uczeni w piśmie* — cały Sanhedryn — odbyli naradę, po czym związali Jezusa i odprowadzili go do Piłata^a. **2** Ten zadał mu pytanie: „Czy jesteś Królem Żydów?”^b. Jezus odpowiedział: „Sam to mówisz”^{*i}. **3** A naczelni kapłani oskarżali go o wiele

14:64 *Lub „co myślicie?”. **14:68** *Lub „westybulu”. **15:1** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **15:2** *Idiom oznaczający odpowiedź twierdzącą.

rzeczy. **4** Wtedy Piłat znowu zaczął go pytać: „Nic na to nie powiesz?⁹ Zobacz, ile ci zarzucają”^b. **5** Ale Jezus już nic nie odpowiedział, tak iż Piłat był zdumiony^c.

6 A z okazji święta miał zwyczaj zwalniać jednego więźnia, o którego dopraszał się lud^d. **7** W tamtym czasie w więzieniu przebywał niejaki Barabas i inni rebelianci, którzy podczas rebelii popełnili morderstwo. **8** Gdy zszedł się tłum i zaczął się domagać, żeby Piłat postąpił zgodnie ze swoim zwyczajem, **9** ten zapytał: „Czy mam wam zwolnić Króla Żydów?”^e. **10** Bo zdawał sobie sprawę, że naczelnicy kapłani wydali go z zawiści^f. **11** Ale naczelnicy kapłani podburzyli tłum, żeby żądał zwolnienia Barabasa^g. **12** Piłat ponownie odezwał się do nich: „Co w takim razie mam zrobić z tym, którego nazywacie Królem Żydów?”^h. **13** A oni wciąż krzyczeli: „Na pal z nim!”ⁱ. **14** Piłat zapytał: „Dlaczego? Co złego zrobił?”. Ale oni tym głośniejsz krzyczeli: „Na pal z nim!”^j. **15** Wtedy Piłat, chcąc zadowolić tłum, zwolnił Barabasa, a Jezusa kazał ubiczować^k i stracić na palu^l.

16 Żołnierze odprowadzili go więc na dziedziniec w rezydencji namiestnika i zwołali cały garnizon^m. **17** Ubrali Jezusa w purpurę oraz upletli koronę z cierni i włożyli ją na niego. **18** Następnie zaczęli do niego wołać: „Witaj, Królu Żydów!”ⁿ. **19** Ponadto bili go trzcina po głowie, pluli na niego oraz padali na kolana i kłaniali się mu^o. **20** W końcu, gdy go wyśmiali, zdjęli mu purpurę i włożyli na

15:13, 14 *Lub „stracić go na palu!”.
15:19 *Lub „składali mu hołd”.

ROZDZ. 15

- a Mt 26:62
- b Jn 19:9, 10
- c Iz 53:7
- d Mt 27:15-18
Jn 18:39
- e Łk 23:16
- f Mt 21:38
- g Mt 27:20-23
Dz 3:14
- h Łk 23:20-25
- i Jn 19:6
- j Dz 3:13
Dz 13:28
- k Jn 19:1
- l Mt 27:24, 26
- m Mt 27:27-31
- n Jn 19:3

szpalta 2

- a Jn 19:16
- b Mt 27:32
Łk 23:26
- c Mt 27:33-37
Łk 23:33
Jn 19:17
Heb 13:12
- d Ps 69:21
- e Ps 22:18
Jn 19:23, 24
- f Mt 27:29, 37
Łk 23:38
Jn 19:19
- g Mt 27:38
- h Ps 22:7
Ps 109:25
Iz 53:3
- i Mt 27:39-42
Mk 14:58
- j Łk 23:35
- k Mt 16:4
- l Mt 27:44
1Pt 2:23
- m Mt 27:45
Łk 23:44

niego jego wierzchnie szaty. Potem odprowadzili go, żeby go przybić do pala^a. **21** Zmusili^b też pewnego przechodnia idącego z pola—Szymona z Cyreny, ojca Aleksandra i Rufusa—żeby niósł jego pal męki^c.

22 I przyprowadzili Jezusa na miejsce zwane Golgotą, co znaczy „miejsce czaszki”^d. **23** Tam próbowali mu dać wina zaprawionego odurzającą mirrą^e, ale on nie chciał. **24** I przybili go do pala, i rozdzielili jego wierzchnie szaty, rzucając o nie losy, żeby rozstrzygnąć, co kto ma wziąć^f. **25** Gdy go przybili do pala, była godzina 3^g. **26** A napis będący zarzutem przeciw niemu brzmiał: „Król Żydów”^h. **27** Obok Jezusa umieszcili też na palach dwóch przestępców, jednego po jego prawej stronie i jednego po lewej^g. **28** —* **29** A przechodnie kręcili głowami^h i znieważali go, mówiąc: „Ej, ty, który miałeś zburić świątynię i w trzy dni ją odbudowaćⁱ, **30** uratuj samego siebie, schodząc z pala męki”^j. **31** Tak samo wyśmiewali się z niego naczelnicy kapłani z uczonymi w piśmie. Mówili między sobą: „Innych ratował, a siebie nie potrafi uratować! **32** Niech Chrystus, Król Izraela, zejdzie teraz z pala męki^k, żebyśmy to zobaczyli i uwierzyli”^l. **33** Tak samo wyśmiewali się z niego nawet ci, którzy byli obok niego na palach^l.

33 Gdy nastąpiła godzina 6^a, całą krainę ogarnęła ciemność i trwała aż do godziny 9^{am}. **34** A o godzinie 9 Jezus donośnie za-

15:21 *Chodzi o pracę przymusową zlecaną przez władze. 15:21, 30, 32 *Zob. Słowniczek pojęć. 15:25 *Czyli ok. 9 rano. 15:28 *Zob. Dodatek A3. 15:33 *Czyli ok. 12 w południe. *Czyli ok. 3 po południu.

wołał: „*Eli, Eli, lama sabachtani?*”, co znaczy: „Boże mój, Boże mój, czemu mnie opuściłeś?”^a.

35 Słyszac te słowa, niektórzy ze stojących w pobliżu zaczęli mówić: „Patrzcie! Woła Elia-sza”. **36** Wtedy ktoś pobiegł, nasączył gąbkę kwaśnym winem, po czym nasadził ją na trzcinę i podał mu, żeby się napił^b. I powiedział: „Poczekajcie! Zobaczymy, czy Eliasz przyjdzie go zdjąć”. **37** Ale Jezus wydał głośny okrzyk i umarł^{*c}. **38** Wtedy zasłona sanktuarium^d rozdarła się na dwie części z góry na dół^e. **39** A kiedy setnik^{*}, który stał naprzeciw Jezusa, zobaczył, jakie okoliczności towarzyszyły jego śmierci, powiedział: „Ten człowiek na pewno był Synem Bożym”^f.

40 Z oddali obserwowały to również pewne kobiety. Wśród nich była Maria Magdalena, a także Maria—matka Jakuba Mniejszego i Józesa—oraz Salome^g, **41** które mu towarzyszyły i usługiwały^h, gdy przebywał w Galilei. Było też wiele innych kobiet, które razem z nim przyszyły do Jerozolimy.

42 A ponieważ było to Przygotowanie^{*}, czyli dzień przed szabatem, i zrobiło się już późno popołudnie, **43** do Piłata odważnie poszedł Józef z Arymatei—poważany członek Rady^{*}, który sam też oczekiwał Królestwa Bożego—i poprosił o ciało Jezusaⁱ. **44** Ale Piłat zastanawiał się, czy Jezus mógł już umrzeć, wezwał więc setnika i zapytał, czy on już umarł. **45** Gdy setnik to potwierdził,

15:37 *Lub „wydał ostatnie tchnienie”.

15:39 *Lub „centurion”, oficer dowodzący oddziałem 100 żołnierzy. **15:42**

*Zob. *Słowniczek pojęć*. **15:43** *Lub „Sanhedrynu”.

ROZDZ. 15

a Ps 22:1

Mt 27:46-49

b Ps 69:21

Jn 19:29

c Ps 31:5

Mt 27:50

Łk 23:46

Jn 19:30

d Wj 26:31-33

Heb 6:19

e Mt 27:51

Łk 23:45

Heb 10:19, 20

f Mt 27:54

Łk 23:47

g Mt 27:55, 56

Łk 23:49

h Łk 8:2, 3

i Pwt 21:22, 23

Mt 27:57, 58

Łk 23:50-52

Jn 19:38

szpalta 2

a Łz 53:9

b Mt 27:59, 60

Łk 23:53

Jn 19:40

c Mt 27:61

Łk 23:55

ROZDZ. 16

d Wj 20:8, 9

e Mt 28:1

f Łk 23:55, 56

g Łk 24:1

Jn 20:1

h Łk 24:2, 3

i Łk 24:4

j Mk 8:31

Łk 18:33

Dz 4:10

k Mt 28:5, 6

l Mt 26:32

Mk 14:28

m Mt 28:7

n Mt 28:8

Łk 24:9

Piłat wydał ciało Józefowi.

46 Ten więc kupił delikatną tkaninę lnianą, zdjął ciało i je w nią owinął, po czym złożył je w grobowcu^{*a} wykutym w skale. Następnie przed wejście do tego grobowca przytoczył kamień^b.

47 A Maria Magdalena i Maria, matka Józesa, obserwowały miejsce, gdzie Jezus został pochowany^c.

16 Po szabacie^d Maria Magdalena i Maria^e, matka Jakuba, oraz Salome kupiły wonności, żeby pójść i natrzeć nimi ciało Jezusa^f. **2** I w pierwszym dniu tygodnia przyszyły do grobowca^{*} bardzo wcześnie, gdy tylko wzeszło słońce^g. **3** I mówiły do siebie nawzajem: „Kto nam odtoczy kamień od wejścia do grobowca?”^h. **4** Ale kiedy podniosły wzrok, spostrzegły, że kamień został już odtoczony, chociaż był bardzo dużyⁱ. **5** Gdy weszły do grobowca, zobaczyły, że po prawej stronie siedzi młody mężczyzna, ubrany w białą długą szatę, i wpadły w osłupienie. **6** A on odezwał się do nich: „Nie dziwcie się tak^j. Szukacie Jezusa Nazarejczyka, którego stracono na palu. Został wskrzeszony^k. Nie ma go tutaj. Popatrzcie, to jest miejsce, gdzie go złożyli^k. **7** Idźcie więc i przekażcie jego uczniom i Piotrowi: „Zmierzcie przed wami do Galilei^l. Tam go zobaczycie, tak jak wam powiedział”^m. **8** Wtedy one wyszły z grobowca i uciekły, drżące i pod wpływem silnych emocji. I nikomu nic nie powiedziały, bo się bały^{*n}.

15:46 *Lub „grobowcu pamięci”. **16:2**

*Lub „grobowca pamięci”. **16:8**

*Zgodnie z wiarygodnymi wczesnymi manuskryptami Ewangelia według Marka kończy się słowami wersetu 8. Zob. Dodatek A3.

EWANGELIA WEDŁUG
ŁUKASZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Słowa do Teofila (1-4)
Gabriel zapowiada narodziny Jana Chrzciciela (5-25)
Gabriel zapowiada narodziny Jezusa (26-38)
Maria odwiedza Elżbietę (39-45)
Maria wywyższa Jehowę (46-56)
Narodziny Jana i nadanie mu imienia (57-66)
Prorocze słowa Zachariasza (67-80)</p> <p>2 Narodziny Jezusa (1-7)
Aniołowie ukazują się pasterzom (8-20)
Obrzezanie i oczyszczenie (21-24)
Symeon na własne oczy widzi Chrystusa (25-35)
Anna opowiada o dziecku (36-38)
Powrót do Nazaretu (39, 40)
12-letni Jezus w świątyni (41-52)</p> <p>3 Kiedy Jan rozpoczyna działalność (1, 2)
Jan nawołuje do chrztu (3-20)
Chrzest Jezusa (21, 22)
Rodowód Jezusa Chrystusa (23-38)</p> <p>4 Diabeł kusi Jezusa (1-13)
Jezus zaczyna głosić w Galilei (14, 15)
Jezus odrzucony w Nazarecie (16-30)
W synagodze w Kafarnaum (31-37)
Teściowa Szymona i inni zostają uzdrowieni (38-41)
Tłumy odszukują Jezusa w odludnym miejscu (42-44)</p> <p>5 Obfity połów za sprawą cudu; pierwsi uczniowie (1-11)
Uzdrowienie trędowatego (12-16)
Jezus uzdrawia sparaliżowanego (17-26)
Jezus powołuje Lewiego (27-32)
Pytanie o post (33-39)</p> <p>6 Jezus Panem szabatu (1-5)
Uzdrowienie człowieka z bezwładną ręką (6-11)
12 apostołów (12-16)
Jezus naucza i uzdrawia ludzi (17-19)
Kto jest szczęśliwy, a komu biada (20-26)
Miłość do nieprzyjaciół (27-36)
„Prześciancie osądzać” (37-42)
Rozpoznani po owocach (43-45)</p> | <p>Dom zbudowany właściwie i dom bez solidnego fundamentu (46-49)</p> <p>7 Wiara setnika (1-10)
Jezus wskrzesza syna wdowy z Nain (11-17)
Jezus chwali Jana Chrzciciela (18-30)
Potępienie niewrażliwego pokolenia (31-35)
Grzesznica uzyskuje przebaczenie (36-50)
Przypowieść o dłużnikach (41-43)</p> <p>8 Kobiety towarzyszące Jezusowi (1-3)
Przypowieść o siewcy (4-8)
Dlaczego Jezus używał przykładów (9, 10)
Wyjaśnienie przypowieści o siewcy (11-15)
Lampy się nie zakrywa (16-18)
Matka i bracia Jezusa (19-21)
Jezus ucisza burzę (22-25)
Jezus posyła demony w świnie (26-39)
Córka Jaira; kobieta dotyka szaty Jezusa (40-56)</p> <p>9 Dwunastu otrzymuje wskazówki co do służby (1-6)
Herod w rozterce z powodu Jezusa (7-9)
Jezus karmi 5000 (10-17)
Piotr utożsamia Jezusa z Chrystusem (18-20)
Jezus zapowiada swoją śmierć (21, 22)
Co to znaczy być uczniem Jezusa (23-27)
Przemienienie Jezusa (28-36)
Uzdrowienie chłopca opętanego przez demona (37-43a)
Jezus znowu zapowiada swoją śmierć (43b-45)
Uczniowie sprzecząją się, kto z nich jest ważniejszy (46-48)
„Kto nie jest przeciwko wam, ten jest po waszej stronie” (49, 50)
Mieszkańcy pewnej wsi w Samarii odrzucają Jezusa (51-56)
Co to znaczy chodzić za Jezusem (57-62)</p> <p>10 Jezus wysyła 70 uczniów (1-12)
Biada miastom, które nie okazały skruchy (13-16)</p> |
|---|--|

- Powrót 70 uczniów (17-20)
 Jezus wysławia Ojca za okazanie
 względów pokornym (21-24)
 Przypowieść o miłosiernym
 Samarytaninie (25-37)
 Jezus odwiedza Martę i Marię (38-42)
- 11 Jak się modlić (1-13)
 Modlitwa wzorcowa (2-4)
 Wypędzanie demonów palcem
 Bożym (14-23)
 Kiedy nieczysty duch powraca (24-26)
 Prawdziwe szczęście (27, 28)
 Znak Jonasza (29-32)
 Lampa ciała (33-36)
 Biada religijnym obłudnikom (37-54)
- 12 Zakwas faryzeuszy (1-3)
 Bójcie się Boga, nie człowieka (4-7)
 Przyznanie się do jedności
 z Chrystusem (8-12)
 Przypowieść o nierozsądnym
 bogaczu (13-21)
 „Prześciancie się zamartwiać” (22-34)
 Mała trzódka (32)
 Czuwanie (35-40)
 Wierny zarządca
 i niewierny zarządca (41-48)
 Nie pokój, ale rozdzwiek (49-53)
 Trzeba umieć rozpoznać, w jakim czasie
 się żyje (54-56)
 Łagodzenie sporów (57-59)
- 13 Skrucha albo zagłada (1-5)
 Przypowieść o nieowocuującym
 figowcu (6-9)
 Pochylona kobieta uzdrowiona
 w szabat (10-17)
 Przypowieści o ziarnku gorczycy
 i o zakwasie (18-21)
 Potrzeba wysiłku, żeby wejść
 przez wąskie drzwi (22-30)
 Herod — „ten lis” (31-33)
 Jezus ubolewa nad Jerozolimą (34, 35)
- 14 Chory na puchlinę uzdrowiony
 w szabat (1-6)
 Jak zachować się w gościnie (7-11)
 Zapraszanie tych, którzy nie mogą się
 zrewanżować (12-14)
 Przypowieść o zaproszonych, którzy
 szukali wymówek (15-24)
 Na co trzeba się zdobyć, żeby być
 uczniem Jezusa (25-33)
 Sól, która traci swój smak (34, 35)
- 15 Przypowieść o zagubionej owcy (1-7)
 Przypowieść o zgubionej monecie (8-10)
 Przypowieść o zagubionym synu (11-32)
- 16 Przypowieść o nieprawym
 zarządcy (1-13)
 „Wierny w najmniejszym jest wierny
 w wielkim” (10)
 Prawo a Królestwo Boże (14-18)
 Przypowieść o bogaczu i Łazarzu (19-31)
- 17 Powody do upadku, przebaczenie
 i wiara (1-6)
 Nieużyteczni niewolnicy (7-10)
 Uzdrawienie 10 trędowatych (11-19)
 Przyjście Królestwa Bożego (20-37)
 „Królestwo Boże jest pośród was” (21)
 „Pamiętajcie, co spotkało
 żonę Lota” (32)
- 18 Przypowieść o wytrwałej wdowie (1-8)
 Faryzeusz i poborca podatkowy (9-14)
 Jezus i dzieci (15-17)
 Pytanie bogatego dostojnika (18-30)
 Jezus znowu zapowiada
 swoją śmierć (31-34)
 Niewidomy żebrak odzyskuje
 wzrok (35-43)
- 19 Jezus w gościnie u Zacheusza (1-10)
 Przypowieść o 10 minach (11-27)
 Tryumfalny wjazd Jezusa
 do Jerozolimy (28-40)
 Jezus płacze nad Jerozolimą (41-44)
 Jezus oczyszcza świątynię (45-48)
- 20 Kto dał Jezusowi władzę (1-8)
 Przypowieść o niegodziwych
 hodowcach (9-19)
 Bóg a Cezar (20-26)
 Pytanie dotyczące
 zmartwychwstania (27-40)
 Czy Chrystus jest synem Dawida? (41-44)
 Ostrzeżenie przed uczonymi
 w piśmie (45-47)
- 21 Dwie monety biednej wdowy (1-4)
 ZNAK TEGO, CO MA NADEJŚĆ (5-36)
 Wojny, wielkie trzęsienia ziemi,
 epidemie, głód (10, 11)
 Jerozolima otoczona przez wojska (20)
 Czasy wyznaczone narodom (24)
 Przyjście Syna Człowieczego (27)
 Przykład o drzewie figowym (29-33)
 „Czuwajcie” (34-36)
 Jezus naucza w świątyni (37, 38)

<p>22 Kapłani spiskują, żeby zabić Jezusa (1-6)
Przygotowania do ostatniej Paschy (7-13)
Ustanowienie Wieczery Pańskiej (14-20)
„Przy stole ze mną jest
mój zdrajca” (21-23)
Uczniowie gwałtownie się sprzecają,
kto z nich jest ważniejszy (24-27)
Przymierze Jezusa
co do Królestwa (28-30)
Zapowiedź zaparcia się Piotra (31-34)
Trzeba być przygotowanym;
dwa miecze (35-38)
Modlitwa Jezusa
na Górze Oliwnej (39-46)</p> | <p>Aresztowanie Jezusa (47-53)
Piotr zapiera się Jezusa (54-62)
Jezus wyśmiany (63-65)
Proces przed Sanhedrynem (66-71)</p> <p>23 Jezus przed Piłatem i Herodem (1-25)
Jezus i dwaj przestępcy na palach (26-43)
„Będziesz ze mną w raju” (43)
Śmierć Jezusa (44-49)
Pochowanie Jezusa (50-56)</p> <p>24 Jezus wskrzeszony (1-12)
W drodze do Emaus (13-35)
Jezus ukazuje się uczniom (36-49)
Jezus wstępuje do nieba (50-53)</p> |
|---|---|

1 Wielu podjęło się sporządzenia opisu wydarzeń, które uznajemy za całkowicie wiarygodne^a, **2** zgodnego z relacjami osób będących od początku naocznymi świadkami tych wydarzeń^b i głosicielami^c tej wiedzy^d. **3** Dlatego i ja—ponieważ od samego początku wszystko dokładnie prześledziłem—postanowiłem spisać to dla ciebie, dostojny Teofilu, w logicznym porządku^e, **4** żebyś był w pełni przekonany, że to, o czym cię uczono^f, jest prawdą^g.

5 Za dni Heroda^h, króla Judei, był pewien kapłan z oddziału Abijasza^g. Miał na imię Zachariasz. Jego żona pochodziła z rodu^h Aarona i miała na imię Elżbieta. **6** Oboje byli prawi w oczach Boga. Postępowali nienagannie, zgodnie ze wszystkimi przykazaniami i prawami Jehowy*. **7** Nie mieli jednak dziecka, bo Elżbieta była niepłodna, a oboje byli już w podeszłym wieku.

1:2 *Dost. „sługami”. ^aNajwyraźniej chodzi o dobrą nowinę. **1:4** *Lub „ustnie uczono”. **1:5** *Chodzi o Heroda Wielkiego. Zob. *Słowniczek pojęć*.
^bDost. „spośród córek”. **1:6, 9, 11, 15, 16** *Zob. *Dodatek A5*.

ROZDZ. 1

a Jn 20:30, 31

b Jn 15:27

1Pt 5:1

2Pt 1:16

c Heb 2:3

d Dz 1:1

e Jn 20:30, 31

f Mt 2:1

g 1Kn 24:3, 10

szpalta 2

a 1Kn 24:1, 19

2Kn 8:14

2Kn 31:2

b Wj 30:7, 8

Wj 40:5

c Łk 1:59, 60

d Łk 1:57, 58

e Łk 7:28

f Lb 6:2, 3

Mt 11:18

g Jer 1:5

Rz 9:10-12

h Mal 4:6

8 Kiedy Zachariasz podczas służby swojego oddziału^a wykonywał przed Bogiem obowiązki kapłana, **9** zgodnie z ustalonym wśród kapłanów zwyczajem wybrano go, żeby wszedł do sanktuarium Jehowy* i ofiarował kadzidło^b. **10** W porze ofiarowania kadzidła, gdy mnóstwo ludzi modliło się na zewnątrz, **11** ukazał mu się anioł Jehowy*. Stał po prawej stronie ołtarza kadzielnego. **12** Zachariasz zaniepokoił się na ten widok, wręcz ogarnął go strach. **13** Ale anioł powiedział do niego: „Nie bój się, Zachariaszu, bo twoje błaganie zostało wysłuchane i twoja żona, Elżbieta, urodzi ci syna, a ty masz mu nadać imię Jan^c. **14** Będziesz się cieszył, będziesz bardzo szczęśliwy i wielu innych też ucieszy się z jego narodzin^d, **15** bo on stanie się wielki w oczach Jehowy^e. Nie może jednak pić wina ani innego alkoholu^f. Będzie napełniony duchem świętym, zanim się jeszcze urodzi^g, **16** i zawróci wielu Izraelitów ku Jehowie*, ich Bogu^h. **17** Pójdzie też przed Nim

1:15 ^hLub „już od łona matki”.

z duchem i mocą Eliasza^a, żeby sprawić, że serca ojców staną się jak serca dzieci^{*b}, a nieposłuszni zawrócą ku praktycznej mądrości prawych, i żeby przygotować Jehowie[#] odpowiednio usposobiony lud^c.

18 Zachariasz zapytał anioła: „Skąd mogę być tego pewny? Przecież jestem stary, a i moja żona jest w podeszłym wieku”. **19** Anioł odrzekł: „Jestem Gabriel^d, stoję tuż przed Bogiem^e. Posłano mnie, żebym ci przekazał tę dobrą nowinę. **20** Ale ponieważ nie uwierzyłeś moim słowom, które spełnią się w wyznaczonym czasie, zamilknieś i nie będziesz mógł mówić aż do dnia, gdy się to stanie”. **21** Tymczasem ludzie czekali na Zachariasza i dziwili się, że tak długo przebywa w sanktuarium. **22** Gdy już wyszedł, nie mógł do nich mówić, domyślili się więc, że właśnie zobaczył w sanktuarium coś nadprzyrodzonego^{*}. Dawał im znaki, ale pozostawał niemy. **23** Kiedy dobiegły końca dni jego świętej służby^{*}, udał się do swojego domu.

24 Po pewnym czasie jego żona, Elżbieta, zaszła w ciążę i nie pokazywała się innym przez pięć miesięcy. Mówiła: **25** „Tak Jehowa[#] zadziałał w tych dniach na moją rzecz. Zwrócił na mnie uwagę, żeby zdjąć ze mnie hańbę w oczach ludzi^f”.

26 Kiedy Elżbieta była w szóstym miesiącu ciąży, Bóg posłał anioła Gabriela^g do galilejskiego miasta Nazaret, **27** do dziewicy^h zaręczonej z mężczy-

1:17 *Lub „żeby serca ojców zawrócić ku dzieciom”. 1:17, 25, 28, 32, 38 #Zob. Dodatek A5. 1:22 *Lub „miał widzieć”. 1:23 *Lub „jego publicznej służby”.

ROZDZ. 1

a Mt 11:13, 14
Mt 17:10-12

b Mal 4:5, 6

c Iz 40:3
Mal 3:1

d Dn 8:16
Dn 9:21
Łk 1:26, 27

e Heb 1:7, 14

f Rdz 30:22, 23
1Sm 1:10, 11

g Dn 8:16
Łk 1:19

h Iz 7:14

szpalta 2

a Mt 1:18

b Gal 4:4

c Mt 1:21-23
Łk 2:21

d Flp 2:9-11
1Tm 6:15

e Mt 27:54
Jn 1:49

f 2Sm 7:8, 12
Ps 132:11
Iz 9:7
Iz 11:1, 10
Jer 23:5
Mt 1:1

g Dn 2:44
Dn 7:13, 14
Heb 1:8

h Iz 7:14
Mt 1:24, 25

i Mt 1:18, 20

j Jn 6:68, 69

k Mt 14:33
Jn 1:32, 34
Jn 20:31

l Rdz 18:14
Mt 19:26

ną o imieniu Józef, pochodzącym z rodu Dawida. Dziewica ta miała na imię Maria^a. **28** Gdy anioł do niej przyszedł, powiedział: „Witaj, obdarzona łaską. Jehowa[#] jest z tobą”. **29** A ona, bardzo przejęta jego słowami, próbowała zrozumieć, co miałyby oznaczać to pozdrowienie. **30** Anioł rzekł więc do niej: „Nie bój się, Mario, bo Bóg spojrział na ciebie przychylnie. **31** Zadziesz w ciążę^{*} i urodzisz syna^b. Masz mu nadać imię Jezus^c. **32** Stanie się on wielki^d i będzie nazywany Synem Najwyższego^e, a Bóg Jehowa[#] da mu tron Dawida, jego ojca^f. **33** Będzie królował nad domem Jakuba na zawsze, jego Królestwu nie będzie końca^g”.

34 Wtedy Maria spytała anioła: „Jak to się stanie, skoro nie współżyję z mężczyzną^h”.

35 Anioł odpowiedział: „Zstąpi na ciebie duch świętyⁱ i osłoni cię moc Najwyższego. Dlatego ten, który się urodzi, będzie nazywany świętym^j oraz Synem Bożym^k. **36** Twoja krewna Elżbieta—ta, którą nazywają nieplodną—też będzie miała syna, chociaż posunęła się już w latach. Jest teraz w szóstym miesiącu ciąży. **37** Bo nie ma niczego, co Bóg by oznajmił, a nie mógł spełnić^l. **38** Na to Maria odrzekła: „Jestem niewolnicą Jehowy[#]! Niech mi się stanie tak, jak powiedziałeś”. Wtedy anioł od niej odszedł.

39 Po tym wydarzeniu Maria śpiesznie udała się w górskie okolice, do pewnego miasta judzkiego. **40** Tam weszła do domu Zachariasza i przywitała

1:31 *Lub „poczniesz w łonie”. #Odpowiednik hebr. imienia Jeszua, inaczej Jehoszua, które znaczy „Jehowa jest wybawieniem”.

się z Elżbietą. **41** Kiedy Elżbieta usłyszała powitanie Marii, dziecko w jej łonie podskoczyło, a ona sama została napełniona duchem świętym **42** i wykrzyknęła: „Jesteś najbardziej błogosławiona spośród kobiet! I błogosławione jest dziecko, które urodzisz*! **43** Czemu zawdzięczam ten zaszczyt, że przyszła do mnie matka mojego Pana? **44** Gdy tylko usłyszałam twoje pozdrowienie, małeństwo w moim łonie podskoczyło z radości. **45** Szczęśliwa jesteś i ty, która uwierzyłaś, bo spełni się wszystko, co Jehowa* ci obiecał”.

46 Na to Maria powiedziała: „Moja dusza” wywyższa Jehowę*^a, **47** a mojego ducha przepełnia radość z powodu mojego Wybawcy, Boga^b, **48** bo zwrócił uwagę na swoją niewolnicę mimo jej niskiego stanu^c. Odtąd wszystkie pokolenia będą mnie uznawać za szczęśliwą^d, **49** bo Wszechmocny* uczynił dla mnie wielkie rzeczy. Jego imię jest święte^e. **50** Z pokolenia na pokolenie okazuje On miłosierdzie tym, którzy się Go boją^f. **51** Swoim ramieniem dokonał potężnych dzieł, rozproszył tych, którzy mają wyniosłe serca^g. **52** Zrzucił z tronów możnych^h, a wywyższył mało znaczącychⁱ. **53** Głodnych nasycił dobrymi rzeczami^j, a bogatych odprawił z niczym. **54** Przyszedł z pomocą swojemu słudze, Izraelowi, pamiętając o miłosierdziu^k, **55** które obiecał okazywać na wieki Abrahamowi i jego potomstwu*, tak jak powiedział naszym praojcom^l. **56** Maria pozostała u Elżbiety

1:42 *Dosl. „owoc twojego łona”. 1:45, 46, 58, 66, 68 *Zob. Dodatek A5. 1:46 *Zob. Słowniczek pojęć. 1:49 *Dosl. „Mocarny”. 1:55 *Dosl. „nasieniu”.

ROZDZ. 1

- a 1Sm 2:1
- b 2Sm 22:3
Iz 43:3
Hab 3:18
Tyt 1:3
Judy 25
- c 1Sm 1:10, 11
- d Łk 11:27
- e Ps 71:19
Ps 111:9
- f Ps 103:17
- g 2Sm 22:28
- h Hi 12:19
- i 1Sm 2:7
- j 1Sm 2:5
Ps 34:10
Ps 107:9
- k Ps 98:3
Iz 41:8, 9
- l Rdz 17:19
Mi 7:20
Gal 3:16

szpalta 2

- a Łk 1:14
- b Rdz 17:10, 12
Kpl 12:2, 3
- c Łk 1:13
- d Łk 1:20
- e 1Kl 1:48
Ps 41:13
Ps 72:18
Ps 106:48
- f Ps 111:9
Łk 7:16
- g 1Sm 2:10
Ps 132:17
- h Jer 23:5
Dn 9:24

około trzech miesięcy, po czym wróciła do domu.

57 A dla Elżbiety nadszedł czas porodu i urodziła syna. **58** Gdy jej sąsiedzi i krewni usłyszeli, że Jehowa* okazał jej wielkie miłosierdzie, cieszyli się razem z nią^a. **59** Ósmego dnia przyszli obrzezać dziecko^b i zamierzali nadać mu imię po jego ojcu, Zachariaszu. **60** Ale jego matka powiedziała: „Nie! Będzie się nazywać Jan!”. **61** Na to rzekli do niej: „Nikt z twoich krewnych nie ma takiego imienia”. **62** Wtedy za pomocą znaków zapytali ojca dziecka, jak chciałby je nazwać. **63** On więc poprosił o tabliczkę i napisał: „Ma mieć na imię Jan”^c. Wówczas wszyscy się zdziwili. **64** I natychmiast usta Zachariasza się otworzyły, a język rozwiązał, tak iż odzyskał on mowę^d i zaczął wychwalać Boga. **65** A wszystkich mieszkających w sąsiedztwie ogarnął podziw i o tym, co się stało, zaczęto opowiadać po całej górzystej krainie Judei. **66** Każdy, kto o tym usłyszał, zachowywał to w sercu i pytał: „Kim będzie to dziecko?”. Bo rzeczywiście była z nim ręka Jehowy*.

67 A Zachariasz, jego ojciec, został napełniony duchem świętym i prorokował: **68** „Niech będzie wystawiany Jehowa*, Bóg Izraela^e, bo zwrócił uwagę na swój lud i go wyzwolił^f. **69** I wzbudził nam w domu swojego sługi Dawida róg wybawienia*^g— **70** jak zapowiedział ustami świętych proroków z dawnych czasów^h— **71** żeby nas wybawić od naszych nieprzyjaciół i z rąk wszystkich, którzy nas nienawi-

1:69 *Lub „potężnego wybawcę”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „Róg”.

dzą^a, **72** żeby okazać miłosierdzie przez wzgląd na naszych przodków i pokazać, że pamięta o swoim świętym przymierzu^b— **73** przysiedźcie złożonej naszemu praojcu Abrahamowi^c— **74** i żeby nas, wyratowanych z rąk nieprzyjaciół, obdarzyć zaszczytem nieustraszonego pełnienia dla Niego świętej służby **75** w lojalności i prawości przed Jego obliczem przez wszystkie nasze dni. **76** A ty, dziecko, będziesz nazywane prorokiem Najwyższego, bo pójdziesz przed Jehową^d, żeby przygotować Jego drogi^d, **77** żeby Jego ludowi przekazać orędzie o wybawieniu, które jest możliwe dzięki przebaczeniu grzechów^e, **78** za sprawą głębokiego współczucia naszego Boga. Ze współczuciem tym zawita do nas świt z wysokości, **79** żeby zapewnić światło przebywającym w ciemności i w cieniu śmierci^f i żeby skierować nasze stopy na drogę pokoju”.

80 A chłopiec dorósł i nabrał hartu ducha. I pozostawał na pustkowiu aż do dnia, gdy publicznie dał się poznać Izraelowi.

2 W tamtym czasie Cezar August wydał dekret, by w całym imperium dokonano spisu ludności*. **2** (Był to pierwszy spis, gdy urząd namiestnika Syrii sprawował Kwiryniusz). **3** Wszyscy więc udali się do swoich miast, żeby ich spisać. **4** Również Józef^g wyruszył z Nazaretu w Galilei do Betlejem w Judei, rodzinnego miasta Dawida, bo pochodził z jego rodu^h. **5** Udał się tam, żeby spisano jego i Marię, która została jego żonąⁱ, a która była w zaawansowanej ciąży. **6** Kie-

1:76; 2:9, 15 *Zob. Dodatek A5. 2:1

*Lub „by dokonano spisu całej zamieszkałej ziemi”.

ROZDZ. 1

a Ps 106:10

b Rdz 17:7
Kpl 26:42
Ps 106:45, 46

c Rdz 22:15-18
Ps 105:8, 9
Mi 7:20

d Iz 40:3
Mal 3:1
Mt 3:3

e Mk 1:4

f Ps 107:10
Iz 9:2
Mt 4:16

ROZDZ. 2

g Mt 1:16

h 1Sm 16:1
Mi 5:2
Mt 2:6

i Łk 1:26, 27

j Mt 1:18

szpalta 2

a Mt 1:25

b Iz 53:2

c 1Sm 20:6

d Iz 9:6

e Dz 2:36
Flp 2:11

f Dn 7:10
Obj 5:11

g Łk 2:51

dy tam przebywali, akurat nad-
szedł czas porodu. **7** I urodziła
syna, pierworodnego^a. Owinęła
go pasami płótna i położyła w
żłobie^b, bo nie było dla nich wol-
nej kwatery.

8 W tamtej okolicy przeby-
wali też pasterze, którzy miesz-
kali pod gołym niebem i nocą
strzegli swoich trzód. **9** Na-
głe stanął przy nich anioł Je-
howy* i chwała Jehowy^a ich
opromieniła, a oni bardzo się
przestraszyli. **10** Ale anioł po-
wiedział do nich: „Nie bójcie się,
bo ogłaszam wam dobrą nowi-
nę, która przyniesie wielką ra-
dosc całemu ludowi. **11** Dzisiaj
w mieście Dawida^c urodził się
wam wybawca^d— Chrystus Pan^e.
12 To będzie dla was znakiem:
znajdziecie niemowlę owinięte
pasami płótna i leżące w żłobie”.
13 W tym momencie przy anie-
le pojawiło się mnóstwo innych
aniołów^{*f}, którzy wysławiali Bo-
ga słowami: **14** „Chwała Bogu
na wysokościach, a na ziemi po-
kój ludziom, których On darzy
uznaniem”.

15 Gdy aniołowie odeszli do
nieba, pasterze odezwali się je-
den do drugiego: „Chodźmy
prosto do Betlejem i zobaczmy
to, co Jehowa* nam oznajmił”.
16 Szybko więc poszli i zna-
leźli Marię i Józefa oraz nie-
mowlę leżące w żłobie. **17** Na
ten widok opowiedzieli, co im
przekazano na temat tego dzie-
cka. **18** Wszyscy, którzy usły-
szeli opowieść pasterzy, wpadli
w zdumienie, **19** a Maria za-
częła zachowywać w pamięci
wszystkie te słowa i wycią-
gała wnioski w swoim sercu.
20 Potem pasterze wrócili, wy-
sławiając Boga za wszystko, co

2:13 *Dost. „wojska niebiańskiego”.

2:14 *Lub „ludziom dobrej woli”.

słyszeli i widzieli—że było tak, jak im przekazano.

21 Ósmego dnia nadszedł czas, żeby chłopiec został obrzezany^a. Otrzymał wtedy imię Jezus—imię, którym jeszcze przed jego poczęciem nazwał go anioł^b.

22 A gdy nastał czas ich oczyszczenia zgodnie z Prawem Mojżeszowym^c, Maria i Józef przynieśli chłopca do Jerozolimy, żeby stawić się z nim przed Jehową*, **23** tak jak jest napisane w Prawie Jehowy*: „Każdy pierwotny płci męskiej[#] ma być nazwany świętym dla Jehowy**^d. **24** I złożyli ofiarę zgodnie z tym, co powiedziano w Prawie Jehowy*: „Dwie turkawki lub dwa młode gołębie domowe”^e.

25 Żył wtedy w Jerozolimie prawy i bogobojny człowiek o imieniu Symeon. Wyczekiwał on czasu, gdy Izrael zazna pocieszenia^f. Oddziaływał na niego duch święty. **26** Co więcej, Bóg wyjawiał mu za pośrednictwem tego ducha, że nie umrze, dopóki nie zobaczy Pomazańca^g Jehowy*. **27** Pod wpływem ducha przyszedł więc do świątyni. Gdy rodzice przynieśli tam małego Jezusa, żeby postąpić zgodnie ze zwyczajem nakazanym w Prawie^g, **28** wziął go na ręce i zaczął wychwalać Boga: **29** „Teraz, Wszechwładny Panie, pozwalasz odejść swojemu niewolnikowi w pokoju^h, zgodnie ze swoim słowem, **30** bo na własne oczy zobaczyłem tego, poprzez którego zapewnisz wybawienieⁱ, **31** narzędzie, które przygotowałeś, widoczne dla wszystkich ludówⁱ. **32** Będzie

2:22-24, 26, 39 *Zob. Dodatek A5. 2:23 [#]Dosł. „każdy mężczyzna otwierający łono”. 2:26 [#]Inaczej „Chrystusa” (gr. *Christos*).

ROZDZ. 2

a Rdz 17:10, 12
Kpl 12:2, 3

b Mt 1:20, 21
Łk 1:30, 31

c Kpl 12:2, 4

d Wj 13:2, 12
Wj 22:29
Łb 3:13
Łb 8:17

e Kpl 12:6, 8

f Iz 40:1
Iz 49:13

g Kpl 12:6, 7

h Rdz 46:30

i Iz 52:10
Łk 3:4, 6
Dz 4:12

j Iz 40:5

szpalta 2

a Iz 9:2
Mt 4:16

b Iz 11:10
Iz 42:6
Iz 49:6
Dz 13:47
Dz 26:23

c Iz 8:14

d 1Kor 1:23, 24

e Dz 28:22
1Pt 2:7, 8

f Jn 19:25

g Iz 52:9
Mk 15:43
Łk 2:25

h Kpl 12:6

i Mt 2:23
Łk 1:26

j Łk 2:52

k Wj 23:14, 15
Pwt 16:16

l Wj 34:23

on światłem^a, które usunie zasłonę z narodów^b, i chwałą Twojego ludu, Izraela”. **33** A ojciec i matka Jezusa nie mogli się nadziwić temu, co o nim usłyszeli. **34** Symeon ich pobłogosławił, a do Marii, matki chłopca, rzekł: „To dziecko zostało dane, żeby wielu w Izraelu upadło^c i ponownie powstało^d. Ma też być znakiem, któremu będzie się uragać^e, **35** żeby wyszły na jaw zamysły wielu serc. A ciebie samą* przeszyje długi miecz”^f.

36 Była tam również prorokini Anna, córka Fanuela, z plemienia Aszera—kobieta w podeszłym wieku. Przez siedem lat żyła w związku małżeńskim*, **37** a obecnie była wdową mającą 84 lata. Stale przebywała w świątyni. Dniem i nocą wielbiła Boga, poszcząc i zanosząc błagania. **38** Teraz podeszła i zaczęła dziękować Bogu oraz opowiadać o dziecku wszystkim, którzy oczekiwali wyzwolenia Jerozolimy^g.

39 Gdy Józef i Maria wykonali już wszystko zgodnie z Prawem Jehowy^h, wrócili do swojego miasta, do Nazaretu w Galileiⁱ. **40** A chłopiec rósł i nabierał sił oraz mądrości, i cieszył się Bożym uznaniemⁱ.

41 Jego rodzice mieli zwyczaj chodzić co roku do Jerozolimy na święto Paschy^k. **42** Gdy miał 12 lat, też tam poszli zgodnie z przyjętym zwyczajem^l. **43** Kiedy święto dobiegło końca i wyruszyli w drogę powrotną, nie zauważyli, że młody Jezus pozostał w Jerozolimie. **44** Myśleli, że jest wśród tych, z którymi wspólnie podróżują, i dopiero gdy uszli dzień

2:35 *Lub „twoją duszę”. 2:36 [#]Dosł. „przeżyła z mężem siedem lat od swojego dziewictwa”.

drogi, zaczęli go szukać wśród krewnych i znajomych. **45** Ale ponieważ go nie znaleźli, wrócili do Jerozolimy i tam kontynuowali poszukiwania. **46** Po trzech dniach w końcu odnaleźli go w świątyni, jak siedział wśród nauczycieli i przysłuchiwał się im oraz zadawał pytania. **47** A wszyscy, którzy go słuchali, byli pod wrażeniem jego zrozumienia i odpowiedzi^a. **48** Kiedy rodzice go zobaczyli, bardzo się zdumiali, a jego matka powiedziała: „Synu, czemu nam to zrobiłeś? Razem z ojcem rozpaczliwie cię szukamy”. **49** Ale on odparł: „Dlaczego mnie szukaliście? Czy nie wiedzieliście, że powinienem być w domu swojego Ojca?”^b. **50** Oni jednak nie rozumieli jego słów.

51 Potem Jezus wrócił z nimi do Nazaretu i dalej był im posłuszny^c. Jego matka starannie zachowywała to wszystko w swoim sercu^d. **52** A on nabywał mądrości, rozwijał się fizycznie i zjednywał sobie uznanie Boga i ludzi.

3 W 15 roku panowania Tyberiusza Cezara, gdy Poncjusz Pilał był namiestnikiem Judei, Herod^e—władcą okręgu^f Galilei, jego brat Filip—władcą okręgu Iturei i Trachonu, a Lizaniasz—władcą okręgu Abileny, **2** za dni naczelnego kapłana Annasza i za dni Kajfasza^f zdarzyło się, że do Jana^g, syna Zachariasza, dotarło na pustkowi^h słowo od Boga.

3 Przeszedł więc całą krainę nad Jordanem i nawoływał do chrztu na znak skruchy

2:51 *Lub „pozostawał im podporządkowany”. **3:1** *Chodzi o Heroda Antypasa. Zob. *Słownik pojęć*. *Dost. „tetrarcha”.

ROZDZ. 2

a Ps 119:99
Mt 7:28
Mk 1:22
Jn 7:15

b Jn 2:16

c Wj 20:12
Pwt 5:16
Ef 6:1
Kol 3:20

d Łk 2:19

ROZDZ. 3

e Mt 14:1
Łk 23:6, 7

f Mt 26:57
Jn 18:13
Jn 18:24
Dz 4:5, 6

g Jn 1:6

h Łk 1:80

szpalta 2

a Mt 3:1, 2
Mk 1:4
Łk 1:76, 77

b Mt 3:3
Mk 1:3
Jn 1:23

c Iz 40:3-5
Łk 2:30
Dz 28:28

d Mt 3:7-10
Mt 23:33

e Mt 7:19

f 1Tm 6:18
Jak 2:15, 16
1Jn 3:17

g Mt 21:32
Łk 7:29

h Łk 19:8

prowadzącej do przebaczenia grzechów^a, **4** jak jest napisane w księdze proroka Izajasza: „Oto głos tego, który woła na pustkowi: „Przygotujcie drogę Jehowie*! Prostujcie dla Niego szlaki^b. **5** Każda dolina musi być wypełniona, a każda góra i wzgórze—znielowane. Drogi kręte muszą się stać proste, a drogi wyboiste—gładkie. **6** I wszyscy* zobaczą wybawienie zapewnione przez Boga”^c.

7 Gdy więc do Jana tłumnie przychodzili ludzie, żeby ich chrzcił*, on im mówił: „Pomście żmijowy, kto was ostrzegł, żebyście uciekali przed nadchodzącym gniewem?”^d **8** Wydawajcie owoce świadczące o skrusze. I nie mówcie sobie: „Naszym ojcem jest Abraham”. Bo zapewniam was, że Bóg potrafi wzbudzić Abrahamowi dzieci z tych kamieni. **9** Siekiera już jest przyłożona do korzeni drzew, dlatego każde drzewo, które nie wydaje wybornych owoców, zostanie ścięte i wrzucone w ogień”^e.

10 A tłumy go pytały: „Co więc mamy robić?”. **11** Na to on im odpowiadał: „Kto ma dwie szaty*, niech się podzieli z tym, kto nie ma żadnej. Kto ma coś do jedzenia, niech zrobi podobnie”^f. **12** Przyszli nawet poborcy podatkowi, żeby dać się ochrzcić^g, i go zapytali: „Nauczycielu, co mamy robić?”. **13** Odrzekł im: „Nie żądajcie* więcej, niż wynosi stawka podatkowa”^h. **14** Również pełniący służbę wojskową go pytali: „Co mamy robić?”.

3:4 *Zob. *Dodatek A5*. **3:6** *Dost. „wszelkie ciało”. *Lub „Boże narzędzie wybawienia”. **3:7** *Lub „zanurzał”. **3:11** *Lub „dodatkową szatę”. **3:13** *Lub „nie pobierajcie”.

Odpowiadał im: „Od nikogo nic nie wymuszajcie nękaniami czy fałszywymi oskarżeniami^a, ale poprzestawajcie na swoim żoździe*”.

15 Gdy lud trwał w oczekiwaniu na Chrystusa i wszyscy się zastanawiali, czy czasem nie jest nim Jan^b, **16** on im odpowiedział: „Ja chrzczę was wodą, ale idzie ktoś silniejszy niż ja. Nie jestem godny rozwiązać mu rzemyków u sandałów^c. On będzie was chrzczył duchem świętym i ogniem^d. **17** Ma w ręce szufłę do odwiewania, żeby całkowicie oczyścić swoje klepisko i zebrać pszenicę do swojego spichlerza, ale plewy spali w ogniu nie do ugaszenia”.

18 Jan udzielił też wielu innych zachęt i dalej głosił ludziom dobrą nowinę. **19** Ale Herod, władca okręgu, upominany przez niego z powodu Herodiady, żony swojego brata, i z powodu wszystkich niegodziwych czynów, których się dopuścił, **20** zrobił jeszcze jedną niegodziwą rzecz: zamknął Jana w więzieniu^e.

21 Gdy wszyscy byli chrzczeni, został też ochrzczony Jezus^f. Kiedy się modlił, otworzyło się niebo^g. **22** i pod postacią gołębia zstąpił na niego duch święty, a z nieba rozległ się głos: „Ty jesteś moim ukochanym Synem. Darzę cię uznaniem”^h.

23 Kiedy Jezusⁱ rozpoczął swoją działalność, miał jakieś 30 latⁱ. Był, jak uważano,

synem Józefa^k,
syna Helego,

24 syna Mattata,
syna Lewiego,
syna Melchiego,

ROZDZ. 3

a Wj 23:1, 7
Kpl 19:11

b Jn 1:25

c Jn 1:26, 27

d Mt 3:11, 12
Mk 1:7, 8
Dz 2:1, 4

e Mt 14:3-5
Mk 6:17-20

f Mt 3:13

g Mt 3:16
Mk 1:9, 10

h Ps 2:7
Mt 3:17
Mt 17:5
Mk 1:11
Jn 1:32-34

i Mt 1:1-17

j Lb 4:2, 3

k Mt 1:16
Mt 13:55
Łk 4:22
Jn 6:42

szpalta 2

a Ezd 3:2

b 1Kn 3:17
Mt 1:12

c 2Sm 5:13, 14
1Kn 3:5

d 1Sm 16:13
1Sm 17:58
Mt 1:6

e Iz 11:1

f Rut 4:17

g Rut 4:13

h Rut 4:21

i 1Kn 2:11

syna Jannaja,
syna Józefa,

25 syna Mattatiasza,
syna Amosa,
syna Nahuma,
syna Eslego,
syna Naggaja,

26 syna Maata,
syna Mattatiasza,
syna Semeina,
syna Josecha,
syna Jody,

27 syna Joanana,
syna Rezy,
syna Zerubbabela^a,
syna Szealtiela^b,
syna Neriego,

28 syna Melchiego,
syna Addiego,
syna Kosama,
syna Elmadama,
syna Era,

29 syna Jezusa,
syna Eliezera,
syna Jorima,
syna Mattata,
syna Lewiego,

30 syna Symeona,
syna Judasa,
syna Józefa,
syna Jonama,
syna Eliakima,

31 syna Melei,
syna Menny,
syna Mattaty,
syna Natana^c,
syna Dawida^d,

32 syna Jessego^e,
syna Obeda^f,
syna Boaza^g,
syna Salmona^h,
syna Nachszonaⁱ,

33 syna Amminadaba,
syna Arniego,
syna Checrona,

3:14 *Lub „zapewnianym wam zaopatrzeniu”.

- syna Pereca^a,
syna Judy^b,
34 syna Jakuba^c,
syna Izaaka^d,
syna Abrahama^e,
syna Teracha^f,
syna Nachora^g,
35 syna Seruga^h,
syna Reuⁱ,
syna Pelega^j,
syna Ebera^k,
syna Szelacha^l,
36 syna Kainana,
syna Arpachszada^m,
syna Semaⁿ,
syna Noego^o,
syna Lamecha^p,
37 syna Metuszelacha^{*q},
syna Henocha,
syna Jareda^r,
syna Mahalaleela^s,
syna Kainana^t,
38 syna Enosza^u,
syna Seta^v,
syna Adama^w,
syna Bożego.

4 Jezus, pełen ducha świętego, odszedł znad Jordanu i duch prowadził go po pustkowiu^x **2** przez 40 dni. Tam kusił go Diabeł^y. Przez cały ten czas Jezus nic nie jadł, a potem poczuł głód. **3** Wtedy Diabeł odezwał się do niego: „Jeżeli jesteś synem Bożym^z, powiedz temu kamieniowi, żeby zamienił się w chleb”. **4** Ale Jezus odpowiedział: „Jest napisane: „Człowiek nie ma żyć samym chlebem”^a”.

5 Diabeł zaprowadził go więc na górę i w jednej chwili pokazał mu wszystkie królestwa świata^a. **6** Następnie powiedział: „Dam ci władzę nad nimi wszystkimi oraz ich chwałę, bo została

3:37 *Lub „Matuzalema”. 4:3, 9 *Lub „jednym z synów Bożych”.

ROZDZ. 3

- a Rut 4:12
Rut 4:18, 19
1Kn 2:4, 5
b Rdz 29:35
1Kn 2:1
c Rdz 25:26
d Rdz 21:2, 3
e 1Kn 1:28
f Rdz 11:24
Rdz 11:26, 27
g Rdz 11:22
h Rdz 11:20
i Rdz 11:18
j Rdz 11:16
k Rdz 11:14
1Kn 1:25
l Rdz 11:12
m Rdz 11:10
n Rdz 5:32
o Rdz 5:29
p Rdz 5:25
q Rdz 5:21
r Rdz 5:19
s Rdz 5:12, 16
t Rdz 5:9
1Kn 1:2
u Rdz 4:26
Rdz 5:10
v Rdz 5:7
w Rdz 5:1, 4
1Kn 1:1

ROZDZ. 4

- x Mt 4:1-4
Mk 1:12, 13
y Heb 2:18
z Pwt 8:3
a Mt 4:8-10

szpalta 2

- a Jn 12:31
Jn 14:30
Ef 2:2
b Wj 20:3
Pwt 6:13
Pwt 10:20
c Mt 4:5-7
d Ps 91:11, 12
e Pwt 6:16
1Ko 10:9
f Mt 4:11
Heb 4:15
g Mt 4:12
Jn 4:3
h Mt 2:23
i Dz 17:1, 2
j Mt 12:20

mi przekazana^a i daję ją, komu chcę. **7** Jeśli więc oddasz mi cześć, wszystko to będzie twoje”. **8** Na to Jezus rzekł do niego: „Jest napisane: „To Jehowę^{*}, swojego Boga, masz czcić i tylko dla Niego masz pełnić świętą służbę”^b”.

9 Wtedy przyprowadził go do Jerozolimy, postawił na szczycie muru[#] świątyni i powiedział do niego: „Jeżeli jesteś synem Bożym^{*}, to rzuć się stąd w dół, **10** bo jest napisane: „Swoim aniołom wyda co do ciebie nakaz, żeby cię ochraniał”, **11** oraz „Będą cię nosili na rękach, żebyś nie uderzył stopą o kamień”^d”. **12** Jezus mu odpowiedział: „Powiedzizna: „Jehowy^{*}, swojego Boga, nie wolno ci wystawiać na próbę”^e”. **13** Diabeł więc przestał kusić Jezusa i odstąpił od niego aż do innego dogodnego czasu^f.

14 Jezus wrócił pełen ducha^{*} do Galilei^g. Dobre wieści o nim rozeszły się po całej tej krainie. **15** A on zaczął nauczać w miejscowych synagogach i wszyscy darzyli go szacunkiem.

16 Potem udał się do Nazaretu^h, gdzie się wychowywał. W szabat zgodnie ze swoim zwyczajem wszedł do synagogiⁱ i stanął, żeby czytać. **17** Wtedy podano mu zwój proroka Izajasza, a on go rozwinął i znalazł miejsce, gdzie było napisane: **18** „Jehowa^{*} dał mi swojego ducha, bo mnie namaścił, żebym głosił dobrą nowinę biednym. Posłał mnie, żebym oznajmiał jeńcom wyzwolenie, a niewidomym odzyskanie wzroku, żebym zdruzgotanym niósł wolność^j,

4:8, 12, 18 *Zob. Dodatek A5. 4:9

#Lub „na blanku; na zwieńczeniu muru”.

4:14 *Lub „w mocy ducha”.

19 żebym ogłaszał czas* przychylności Jehowy^a. 20 Potem zwinął zwój, oddał go pomocnikowi i usiadł, a oczy wszystkich w synagodze były w nim utkwione. 21 Wtedy im powiedział: „Dzisiaj spełnił się fragment Pism, który właśnie usłyszeliście”^b.

22 Wszyscy zaczęli wypowiadać się o nim przychylnie. Zdumiewali się jego ujmującymi słowami^c i mówili: „Czy to nie jest syn Józefa?”^d. 23 A on im rzekł: „Pewnie odniesiecie do mnie przysłowie: ‘Lekarzu, ulecz samego siebie’ i powiecie: ‘Słyszeliśmy, czego dokonałeś w Kafarnaum, więc to samo zrób również tutaj, w swoich rodzinnych stronach’”^e. 24 I dodał: „Prawda jest taka, że w swoich rodzinnych stronach żaden prorok nie cieszy się uznaniem^f. 25 Na przykład w czasach Eliasza nie padał deszcz przez trzy lata i sześć miesięcy, tak iż w całym kraju nastąpiła wielka klęska głodu. Zapewniam was, że w Izraelu było wtedy wiele wdów^g, 26 a jednak Eliaz nie został posłany do żadnej z nich, tylko do pewnej wdowy w Sarepcie* w ziemi sydońskiej^h. 27 Podobnie za czasów proroka Elizeusza było w Izraelu wielu trędowatych, a jednak nie został uzdrowiony* żaden z nich, tylko Syryjczyk Naamanⁱ. 28 Wtedy wszyscy w synagodze, którzy to usłyszeli, wpadli w gniew^j. 29 Wstali więc, wypędzili go za miasto i zaprowadzili na występ góry, na której było zbudowane, żeby go z niej zrzucić. 30 Ale Jezus przeszedł pomiędzy nimi i oddalił się stamtąd^k.

4:19 *Dosl. „rok”. ^a Zob. Dodatek A5. 4:26 *Lub „Carefat”. 4:27 *Lub „oczyszczony”.

ROZDZ. 4

a Iz 61:1, 2

b Mt 5:17

c Ps 45:2
Iz 50:4

d Mt 13:54
Mk 6:2
Jn 6:42

e Mt 4:13

f Mt 13:57
Mk 6:4
Jn 4:44

g 1Kl 18:1

h 1Kl 17:9, 10

i 2Kl 5:1, 14

j Łk 2:34

k Jn 8:59
Jn 10:39

szpalta 2

a Mk 1:21, 22

b Mt 7:28
Jn 7:46

c Mk 1:23-28

d Mt 2:23

e Mt 8:29
Łk 4:41
Łk 8:28
Jak 2:19

f Mt 8:14, 15
Mk 1:29-31

g Mt 8:16, 17
Mk 1:32-34

h Mt 8:28, 29
Mk 3:11

i Dz 16:17, 18

j Mk 1:23-25
Mk 3:11, 12
Łk 4:33-35

k Mk 1:35-38

31 Potem przybył do galilejskiego miasta Kafarnaum i nauczał w szabat^a. 32 Ludzie byli ogromnie zdumieni jego sposobem nauczania^b, bo mówił jak ktoś, kto ma władzę. 33 A w synagodze był człowiek, który miał nieczystego ducha, demona, i głośno krzychał: 34 „Czego od nas chcesz, Jezusie Nazarejczyku?”^d Czy przyszedłeś nas zgładzić?! Dobrze wiem, kim jesteś: Świętym Bożym^e. 35 Ale Jezus zgromił go, mówiąc: „Milcz i wyjdź z niego!”. Wtedy demon rzucił tego człowieka na środek, po czym z niego wyszedł, nie wyrządzając mu krzywdy. 36 A wszystkich ogarnęło zdumienie i odezwali się jeden do drugiego: „Ależ on mówi! Ma władzę i moc rozkazywać nieczystym duchom i one wychodzą!”. 37 I wieści o nim rozchodziły się po całej tej krainie.

38 Kiedy Jezus opuścił synagogę, poszedł do domu Szymona. A teściowa Szymona miała wysoką gorączkę, poprosili go więc, żeby jej pomógł^f. 39 Wtedy pochylił się nad nią i sprawił, że gorączka ustąpiła, a ona natychmiast wstała i zaczęła im usługiwać.

40 O zachodzie słońca wszyscy, których domownicy cierpieli z powodu rozmaitych chorób, zaczęli przyprowadzać ich do niego. A on na każdego chorego wkładał ręce i go uzdrowiał^g. 41 Z wielu też wychodziły demony i wołały: „Ty jesteś Synem Bożym!”^h. Ale on je gromił i nie pozwalał im się odzywaćⁱ, bo wiedziały, że jest Chrystusem^j.

42 A o świcie Jezus odszedł stamtąd i udał się na miejsce odludne^k. Ale ludzie tłumnie zaczęli go szukać i przyszli tam za

nim. Próbowali go skłonić, żeby od nich nie odchodził. **43** On jednak im powiedział: „Również innym miastom muszę głosić dobrą nowinę o Królestwie Bożym, bo po to zostałem posłany”^a. **44** Poszedł więc głosić w synagogach Judei.

5 Pewnego razu Jezus stał nad jeziorem Genezaret^{*b} i nauczał słowa Bożego. Tłum, który go słuchał, zaczął na niego napierać. **2** Jezus zobaczył przy brzegu dwie łodzie, a rybacy, którzy z nich wyszli, akurat płu-kali sieci^c. **3** Wszedł więc do jednej z tych łodzi—tej, która należała do Szymona—i poprosił go, żeby trochę odpłynął od brzegu. Następnie usiadł w łodzi i stamtąd zaczął nauczać tłumy. **4** Kiedy skończył przemawiać, odezwał się do Szymona: „Wy-płyn na głębie i zapuśćcie sieci”. **5** Szymon mu odpowiedział: „Mistrzu, trudziliśmy się całą noc i nic nie złowiliśmy^d, ale na twoje słowo zapuszczę sieci”. **6** Gdy to zrobili, zagarnęli mnóstwo ryb. Ich sieci wprost zaczęły się rwać^e. **7** Dali więc znak współnikom w drugiej łodzi, żeby podpłynęli i im pomogli. Tamci podpłynęli i wszyscy razem zapełnili obie łodzie, tak iż prawie tonęły. **8** Na ten widok Szymon Piotr przypadł Jezusowi do kolan i rzekł: „Odejdź ode mnie, Panie, bo jestem człowiekiem grzesznym”. **9** Bo z powodu tego połowu zdumienie ogarnęło jego i tych, którzy z nim byli, **10** a także jego współników—Jakuba i Jana, synów Zebedeusza^f. Ale Jezus powiedział do Szymona: „Przestań się bać. Od tej pory będziesz łowił ludzi”^{*g}. **11** Dopłynęli więc

5:1 *Chodzi o Jezioro Galilejskie. 5:10 *Lub „żywych ludzi”.

ROZDZ. 4

a Mt 4:23
Łk 8:1

ROZDZ. 5

b Mt 4:18
Mk 1:16

c Mt 4:21

d Jn 21:3

e Jn 21:6

f Mt 4:21
Mk 1:19

g Mt 4:19
Mk 1:17

szpalta 2

a Mt 4:20
Mt 6:33
Mt 19:27
Mk 1:20
Łk 18:28
Flp 3:8

b Mt 8:2
Mk 1:40-45

c Mt 8:3
Mk 1:41

d Kpł 14:2-4
Kpł 14:10, 20
Mt 8:4

e Mt 4:24, 25
Mk 3:7, 8
Jn 6:2

f Mk 2:1, 2

g Mt 9:2
Mk 2:3-12

h Mt 9:2-8

łódkami do brzegu, zostawili wszystko i poszli za nim^a.

12 Innym razem, gdy był w jednym z miast, zobaczył go mężczyzna cały pokryty trędem. Padł na twarz i go błagał: „Panie, jeśli tylko zechcesz, możesz mnie uzdrowić”^{*b}. **13** A on wyciągnął rękę, dotknął go i rzekł: „Chcę! Odzyskaj zdrowie”^{*c}. I trąd natychmiast z niego zniknął^c. **14** Następnie Jezus polecił temu człowiekowi, żeby nikomu o tym nie mówił, i dodał: „Idź, pokaż się kapłanowi i na dowód^{*}, że zostałeś oczyszczony, złożź ofiarę, tak jak polecił Mojżesz”^d. **15** Ale wieści o Jezusie wciąż się rozchodziły i tłumnie zbierali się ludzie, bo chcieli go słuchać i zostać uzdrowieni ze swoich chorób^e. **16** On jednak często udawał się w odludne miejsca, żeby się modlić.

17 Pewnego dnia nauczał w obecności faryzeuszy i nauczycieli Prawa, którzy zeszli się z każdej wsi w Galilei i Judei oraz z Jerozolimy. A miał moc od Jehowy^{*}, dzięki której mógł uzdrawiać^f. **18** Tymczasem jacyś ludzie przynieśli na noszach sparaliżowanego i próbowali go wnieść do domu i położyć przed Jezusem^g. **19** A ponieważ z powodu tłumu nie mogli dostać się do środka, weszli na dach, zdjęli dachówki i spuścili go na noszach wprost przed Jezusa. **20** On, widząc ich wiarę, powiedział do tego człowieka: „Twoje grzechy są przebaczone”^h. **21** Wówczas uczeni w piśmie^{*} i faryzeusze zaczęli się zastanawiać: „Kim on

5:12 *Lub „oczyścić”. 5:13 *Dosl. „bądź oczyszczony”. 5:14 *Dosl. „na świadectwo dla nich”. Prawdopodobnie chodzi o kapłanów. 5:17 *Zob. Dodatek A5. 5:21 *Zob. Słowniczek pojęć.

jest, że wypowiada bluźnierstwa? Któż może przebaczać grzechy oprócz samego Boga?^a

22 Ale Jezus zorientował się, o czym myślą, i zapytał: „Co rozważacie w swoich sercach? **23** Co jest łatwiej powiedzieć: „Twoje grzechy są przebaczone” czy „Wstań i chodź”? **24** Ale chce, byście wiedzieli, że Syn Człowieczy ma na ziemi władzę przebaczać grzechy”. Następnie odezwał się do sparaliżowanego: „Mówię ci: Wstań, weź swoje nosze i idź do domu”^b. **25** Wtedy on wstał na ich oczach, wziął nosze i poszedł do domu, wychwalając Boga. **26** A wszystkich ogarnął zachwyt i też zaczęli chwalić Boga. Pełni podziwu mówili: „Widzieliśmy dzisiaj wspaniałe rzeczy!”.

27 Potem wyszedł stamtąd i zobaczył poborcę podatkowego o imieniu Lewi, siedzącego w kantorze podatkowym*, i powiedział do niego: „Bądź moim naśladowcą”^c. **28** On więc wstał, pozostawił wszystko i poszedł za nim. **29** Później wydał dla Jezusa wielkie przyjęcie w swoim domu. Było tam też mnóstwo poborców podatkowych oraz innych ludzi, którzy razem z nimi jedli posiłek^d. **30** Wtedy faryzeusze i należący do nich uczeni w piśmie zaczęli zarzucać jego uczniom: „Czemu jecie i pijecie z poborcami podatkowymi i grzesznikami?”^e. **31** Na to Jezus odezwał się do nich: „Zdrowi nie potrzebują lekarza, tylko chorzy”^f. **32** Nie przyszedłem wezwać do skrucy prawych, tylko grzeszników”^g.

33 Wtedy powiedzieli do niego: „Uczniowie Jana często poszczą i zanoszą błagania. To sa-

5:27 *Zob. przypis do Mt 9:9. 5:29 *Lub „półleżeli przy stole”.

ROZDZ. 5

a Ps 103:2, 3
Ps 130:3, 4
Iz 43:25

b Jn 5:6-9

c Mt 9:9
Mk 2:14

d Mt 9:10-13
Mk 2:15-17

e Łk 15:1, 2

f Iz 53:4
Mt 9:12
Mk 2:17

g Mt 9:13
1Tm 1:15

szpalta 2

a Mt 9:14, 15
Mk 2:18-20
Łk 7:34

b Mt 22:2
2Kz 11:2
Obj 19:7

c Jn 16:19, 20

d Mt 9:16, 17
Mk 2:21, 22

ROZDZ. 6

e Pwt 23:25

f Mt 12:1-8
Mk 2:23-28

g Wj 20:9, 10
Pwt 5:13, 14
Jn 5:9, 10

h 1Sm 21:1-6

i Kpł 24:5-9

j Mt 12:8
Mk 2:27, 28

k Łk 13:14
Jn 9:16

l Mt 12:9-14
Mk 3:1-6

mo robią uczniowie faryzeuszy. A twoi jedzą i piją”^a. **34** Jezus im odparł: „Czy można zmusić gości* pana młodego^b, żeby pościł, gdy on z nimi przebywa? **35** Ale nadejdzie czas, gdy faktycznie zostanie od nich zabrany, i wtedy będą pościć”^c.

36 Podał im też przykład: „Nikt nie wycina łąty z nowego ubrania i nie naszywa jej na stare ubranie, bo jeśli tak zrobi, łąta z nowego ubrania nie pasuje do starego”^d. **37** Nikt też do starych buklaków nie wlewa młodego wina, bo jeśli tak zrobi, młode wino rozsądzi buklaki i się wyleje, a buklaki staną się bezużyteczne. **38** Młode wino należy raczej wlewać do nowych buklaków. **39** Nikt, kto zasmakował starego wina, nie chce pić młodego, bo mówi: „Stare jest wyśmienite”.

6 W pewien szabat Jezus z uczniami przechodził wśród łąnów zbóż. Uczniowie zrywali kłosy^e, rozcierali je rękami i jedli^f. **2** Wtedy niektórzy faryzeusze zapytali: „Czemu robicie coś, czego w szabat nie wolno?”^g. **3** Ale Jezus im odparł: „Czy nigdy nie czytaliście, co zrobił Dawid, gdy on i jego ludzie byli głodni?”^h **4** Jak wszedł do domu Bożego, dostał chleby pokładne* i jadł je sam oraz dał swoim ludziom, choć nie wolno ich jeść nikomu oprócz kapłanów?”ⁱ. **5** Następnie im powiedział: „Syn Człowieczy jest Panem szabat”^j.

6 W inny szabat* wszedł do synagogi i zaczął nauczać. Był tam człowiek, który miał bezwładną* prawą rękę^k. **7** A ucze-

5:34 *Lub „przyjaciół”. 6:4 *Dosl. „chleby przedkładania”. Zob. Słowniczek pojęć. 6:6 *Dosl. „uszlął”.

ni w piśmie* i faryzeusze, chcąc znaleźć jakiś pretekst do oskarżenia Jezusa, uważnie go obserwowali, czy będzie uzdrawiał w szabat. **8** On jednak, wiedząc, o czym myślą^a, powiedział do człowieka z bezwładną* ręką: „Wstań i chodź na środek”. Ten więc wstał i wyszedł na środek. **9** Wtedy Jezus rzekł do nich: „Pytam was: Co wolno w szabat—zrobić coś dobrego czy coś złego, życie* uratować czy odebrać?”^b. **10** Rozejrzał się po nich wszystkich i powiedział do tego człowieka: „Wyciągnij rękę”. Ten ją wyciągnął i ręka odzyskała sprawność. **11** A oni wpadli w bezsensowną wściekłość i zaczęli się naradzać, co zrobić z Jezusem.

12 W tych dniach poszedł on na pewną górę, żeby się modlić, i na modlitwie do Boga spędził całą noc^d. **13** A nazajutrz zawałał swoich uczniów, wybrał spośród nich 12 i nazwał ich apostołami^e: **14** Szymona, którego nazwał też Piotrem; jego brata, Andrzeja; Jakuba; Jana; Filipa^f; Bartłomieja; **15** Mateusza; Tomasza^g; Jakuba, syna Alfausza; Szymona zwanego Gorliwym; **16** Judasa, syna Jakuba, i Judasza Iskariota, który stał się zdrajcą.

17 Później zszedł z nimi niżej i stanął na równym miejscu. Był tam wielki tłum jego uczniów, a także mnóstwo ludzi z całej Judei i Jerozolimy oraz nadmorskich okolic Tyru i Sydonu. Przyszli, żeby go słuchać i żeby uzdrowił ich z chorób. **18** Uzdrowieni zostali nawet ci, których nękały nieczyste duchy. **19** Każdy próbował go dotknąć, bo wychodziła z niego moc^h i uzdrawiała ich wszystkich.

6:7 *Zob. Słowniczek pojęć. 6:8 *Dosl. „uszlą”. 6:9 *Lub „duszę”.

ROZDZ. 6

- a Łk 5:22
Jn 2:24, 25
b Mt 12:11
Mk 3:4
Jn 7:23
c Mt 6:6
Mk 3:13
d Mt 14:23
e Mt 10:2-4
Mk 3:14-19
Dz 1:13
f Jn 14:8
g Jn 11:16
h Mk 5:30

szpalta 2

- a Mt 5:2, 3
Jak 2:5
b Ps 107:9
Iz 55:1
Jer 31:25
Mt 5:6
c Iz 61:3
Obj 21:4
d Mt 5:10, 11
Jn 17:14
1Pt 3:14
e Jn 16:2
f 2Kń 36:16
Mt 5:12
Łk 11:47
Dz 7:52
g Jak 5:1
h Mt 6:2
i Iz 65:13
j Jak 4:4
1Jn 4:5
k Wj 23:4
Prz 25:21
Mt 5:44
Rz 12:20
l Dz 7:59, 60
Rz 12:14
m Mt 5:39, 40
1Kł 6:7
n Pwt 15:7, 8
Prz 3:27
Prz 21:26
Mt 5:42

20 Potem Jezus popatrzył na swoich uczniów i przemówił:

„Szczęśliwi jesteście wy, biedni, bo wasze jest Królestwo Boże^a.”

21 „Szczęśliwi jesteście wy, którzy teraz głodujecie, bo będziecie nasyчени^b.”

„Szczęśliwi jesteście wy, którzy teraz płaczecie, bo będziecie się śmiać^c.”

22 „Szczęśliwi jesteście, gdy z powodu Syna Człowieczego ludzie was nienawidzą^d, usuwają ze swojego grona^e, znieważają i szargają wasze imię*.”

23 Cieszcie się wtedy i skaczcie z radości, bo wielka jest wasza nagroda w niebie. Ich przodkowie tak samo traktowali proroków^f.

24 „Natomiast biada wam, bogaci^g, bo już teraz w pełni znajecie zadowolenia^h.”

25 „Biada wam, którzy teraz jesteście nasyчени, bo będziecie głodować.”

„Biada wam, którzy teraz się śmiejecie, bo pogrążycie się w smutku i będziecie płakaćⁱ.”

26 „Biada wam, gdy wszyscy ludzie mówią o was dobrze^j, bo ich przodkowie tak samo odnosili się do fałszywych proroków.”

27 „Ale mówię wam—wy, którzy mnie słuchacie: Kochajcie swoich nieprzyjaciół, wyświadczaście dobro tym, którzy was nienawidzą^k, **28** błogosławcie tym, którzy was przeklinają, módlcie się za tych, którzy was znieważają^l. **29** Temu, kto cię uderzy w jeden policzek, nadstaw też drugi, a temu, kto zabiera twoją szatę wierzchnią, nie odmawiaj również szaty spodniej^m. **30** Dawaj każdemu, kto cię o coś prosiⁿ, a od tego,

6:22 *Lub „odrzucają wasze imię jako niegodziwe”.

kto zabiera twoją własność, nie domagaj się zwrotu.

31 „Ponadto traktujcie innych tak, jak sami chcecie być przez nich traktowani^a.

32 „Jeśli kochacie tylko tych, którzy was kochają, to na jaką pochwałę zasługujecie? Przecież nawet grzesznicy kochają tych, którzy ich kochają^b.

33 Jeśli czynicie dobrze tym, którzy wam dobrze czynią, to na jaką pochwałę zasługujecie? Robią tak nawet grzesznicy. **34** I jeśli pożyczacie* tym, od których spodziewacie się zwrotu, to na jaką pochwałę zasługujecie?^c Nawet grzesznicy pożyczają grzesznikom, spodziewając się, że tyle samo otrzymają z powrotem. **35** Wy natomiast kochajcie swoich nieprzyjaciół, czyńcie dobrze i pożyczajcie, nie spodziewając się niczego w zamian^d. Wtedy wasza nagroda będzie wielka i będziecie synami Najwyższego, bo On jest życzliwy dla niewdzięcznych i złych^e. **36** Bądźcie miłosierni, tak jak wasz Ojciec jest miłosierny^f.

37 „Ponadto przestańcie osądzać, a na pewno nie będziecie osądzeni^g. Przestańcie potępiać, a na pewno nie będziecie potępieni. Przebaczajcie*, a będzie wam przebaczone^h. **38** Dawajcie, a ludzie wam dadząⁱ. Odmierzają wam* porcję obfitą, ubitą, utręśioną, wręcz przepełnioną. Bo jaką miarą odmierzacie innym, taką i wam odmierzają^j.

39 Podał im też przykłady: „Czy ślepy może poprowadzić ślepego? Czy obaj nie wpadną do dołu?^k **40** Uczeń nie prze-

6:34 *Chodzi o pożyczkę bez odsetek. **6:37** *Lub „uwalniajcie”. *Lub „będziecie uwolnieni”. **6:38** *Lub „wysypią do waszych podółków”.

ROZDZ. 6

a Mt 7:12

b Mt 5:46, 47

c Kpł 25:35, 36
Pwt 15:7, 8
Mt 5:42

d Wj 22:25
Kpł 25:37
Pwt 23:20
Ps 37:25, 26

e Mt 5:45
Dz 14:17

f Mt 5:48
Ef 5:1, 2
Jak 2:13

g Mt 7:1, 2
Rz 14:10

h Mt 6:14
Mk 11:25

i Prz 19:17

j Mt 15:14

szpalta 2

a Mt 7:3-5

b Mt 7:16-18

c Mt 12:33

d Mt 12:34, 35

e Mt 7:21
Łk 13:24
Rz 2:13
Jak 1:22

f Mt 7:24-27

g Ps 125:1

h Jak 1:23, 24

wyższa swojego nauczyciela, ale każdy, kto jest doskonale wyszkolony, będzie jak jego nauczyciel. **41** Czemu patrzysz na źdźbło w oku brata, a nie dostrzegasz belki we własnym oku?^a **42** Jak możesz powiedzieć: „Bracie, pozwól, że wyjmę źdźbło, które jest w twoim oku”, podczas gdy nie dostrzegasz belki we własnym oku? Obłudniku! Najpierw wyjmij belkę z własnego oka, a wtedy będziesz wyraźnie widział, jak wyjmając źdźbło, które jest w oku twojego brata.

43 „Żadne dobre drzewo nie wydaje złych owoców ani żadne złe drzewo nie wydaje dobrych owoców^b. **44** Każde drzewo poznaje się po jego owocach^c. Na przykład nie zbiera się fig z cierni ani nie ścina winogron z kolczastego krzewu. **45** Dobry człowiek z dobrego skarbcza swego serca wydobywa dobro, ale zły człowiek ze swego złego skarbcza wydobywa zło. Bo jego usta mówią to, czym jest przepełnione jego serce^d.

46 „Czemu zwracacie się do mnie: „Panie! Panie!”, a nie robicie tego, co mówię?^e **47** Po wiem wam, do kogo jest podobny każdy, kto do mnie przychodzi, słyszy moje słowa i wprowadza je w czyn^f: **48** Podobny jest do człowieka, który budując dom, zrobił głęboki wykop i położył fundament na skale. Kiedy przyszła powódź, w ten dom uderzyła rzeka, ale nie zdołała go naruszyć, bo został właściwie zbudowany^g. **49** Natomiast kto słyszy, ale nic z tym nie robi^h, jest podobny do człowieka, który zbudował dom bez fundamentu, na samej ziemi. Uderzyła w niego rzeka i natychmiast runął, rozpadł się całkowicieⁱ.

7 Kiedy Jezus skończył przemawiać do ludu, poszedł do Kafarnaum. **2** A pewien setnik* miał niewolnika, którego bardzo cenił, a który teraz poważnie chorował i był już bliski śmierci^a. **3** Gdy setnik usłyszał o Jezusie, wysłał do niego żydowskich starszych z prośbą, żeby przyszedł i uzdrowił jego niewolnika. **4** Oni więc podeszli do Jezusa i zaczęli go o to usilnie prosić, tłumacząc: „Zasługuje, żebyś to dla niego zrobił, **5** bo kocha nasz naród i sam zbudował naszą synagogę”. **6** I Jezus z nimi poszedł. Ale gdy był już niedaleko domu setnika, ten wysłał przyjaciół, żeby mu przekazali: „Panie, nie fatyguj się, bo nie jestem godny, żebyś wszedł pod mój dach^b. **7** Nie uważałem się też za godnego, żeby samemu przyjść do ciebie. Ale powiedz słowo, a mój sługa zostanie uzdrowiony. **8** Bo i ja, choć sam podlegam władzy, mam pod sobą żołnierzy i jednemu mówię: „Idź!” – i idzie, a innemu: „Przyjdź!” – i przychodzi, a swojemu niewolnikowi: „Zrób to!” – i to robi”. **9** Jezus, zdumiony tym, co usłyszał, odwrócił się do idącego za nim tłumu i powiedział: „Zapewniam was, że nawet w Izraelu nie znalazłem tak wielkiej wiary”^c. **10** Kiedy ludzie wysłani przez setnika wrócili do domu, zobaczyli, że niewolnik jest już zdrowy^d.

11 Wkrótce potem Jezus poszedł do miasta zwanego Nain, a z nim jego uczniowie oraz wielu innych ludzi. **12** Gdy zbliżał się do bramy miejskiej, akurat wynoszono umarłego – jedynego* syna pewnej wdo-

7:2 *Lub „centurion”, oficer dowodzący oddziałem 100 żołnierzy. 7:12 *Dostł. „jednorodzonego”.

ROZDZ. 7

a Mt 8:5, 6

b Mt 8:8, 9

c Mt 8:10

d Mt 8:13

szpalta 2

a 1KI 17:17
Łk 8:41, 42

b Heb 4:15

c Łk 8:52
Jn 11:33d 1KI 17:21, 22
Łk 8:52-54
Jn 11:43
Dz 9:40e 1KI 17:23
2KI 4:36f Pwt 18:15
Jn 4:19
Jn 6:14
Jn 7:40

g Łk 1:68

h Mt 11:2-6

i Ps 40:7
Ps 118:26
Za 9:9
Mt 3:11

j Łz 53:4

k Łz 42:7

l Łz 29:18
Łz 35:5, 6m Łz 61:1
Łk 4:18
Jak 2:5n Łz 8:14
Łk 2:34
Jn 6:66

wy^a. Kobiocie tej towarzyszyło sporo mieszkańców miasta. **13** Kiedy Pan ją zobaczył, pełen współczucia^b rzekł do niej: „Nie płacz”^c. **14** Następnie podeszedł, dotknął nosy, na których leżał zmarły, a niosący je zatrzymali się. Wtedy powiedział: „Młody człowieku, mówię ci: Wstań!”^d. **15** Zmarły usiadł i zaczął mówić, a Jezus oddał go jego matce^e. **16** Wówczas wszystkich ogarnął podziw i zaczęli wychwalać Boga słowami: „Wielki prorok pojawił się wśród nas”^f oraz „Bóg zwrócił uwagę na swój lud”^g. **17** I wieści o Jezusie rozeszły się po całej okolicy, a także po całej Judei.

18 O tym wszystkim dowiedział się od swoich uczniów również Jan^h. **19** Wysłał więc do Pana dwóch z nich, żeby zapytali: „Czy to ty jesteś tym, który miał przyjść, czy mamy oczekiwać kogoś innego?”. **20** Gdy przyszli do Jezusa, powiedzieli: „Jan Chrzciciel wysłał nas do ciebie, żebyśmy zapytali: „Czy to ty jesteś tym, który miał przyjść, czy mamy oczekiwać kogoś innego?”. **21** W tamtym czasie uzdrowił on wielu ludzi z różnych, nawet ciężkich chorób, uwolnił ich też od złych duchów, a wielu niewidomym przywrócił wzrok. **22** Odrzekł więc uczniom Jana: „Idźcie i opowiedzcie Janowi, co zobaczyliście i usłyszeliście: ślepi widzą^k, kulawi chodzą, trędowaci stają się czysti, głusi słyszą, umarli są wskrzeszani, a biednym jest głoszona dobra nowina^m. **23** Szczęśliwy jest ten, kto nie znajduje powodu, by we mnie wątpić”ⁿ.

24 Gdy uczniowie wysłani przez Jana odeszli, Jezus zaczął

7:23 *Lub „kto nie znajduje we mnie powodu do zgrzeszenia”.

mówić o nim do tłumów: „Co wyszliście zobaczyć na pustkowiu? Trzcinę kołysaną przez wiatr?^a **25** Co więc wyszliście zobaczyć? Człowieka ubranego w wytworne^{*} szaty?^b Przecież ci, którzy noszą okazałe stroje i żyją w luksusie, mieszkają w pałacach królewskich. **26** No więc kogo wyszliście zobaczyć? Proroka? Tak! I to kogoś znacznie większego niż prorok^c. **27** To właśnie o nim jest napisane: „Wysłałem przed tobą” swego posłańca, który przygotuje ci drogę^d. **28** Mówię wam, że wśród ludzi^{*} nie ma nikogo większego niż Jan, ale najmniejszy w Królestwie Bożym jest większy niż on^e. **29** (A gdy usłyszeli to poborcy podatkowi i inni ludzie ochrzczeni chrztem janowym, oświadczyli, że Bóg jest prawy^f. **30** Ale faryzeusze oraz znawcy Prawa, nie przyjmując chrztu od Jana, zlekceważyli wolę Bożą wobec nich^g).^g

31 „Do kogo więc mam porównać ludzi z tego pokolenia? Do kogo są podobni?^h **32** Są jak małe dzieci, które bawią się na rynku i mówią jedne do drugich: „Graliśmy wam na flecie, ale nie tańczyliście. Zawodziliśmy, ale nie płakaliście”. **33** Podobnie przyszedł Jan Chrzciciel, nie jadł chleba ani nie pił winaⁱ, a jednak mówicie: „On ma demona”. **34** Przyszedł Syn Człowieczy, je i pije, a mimo to mówicie: „To żarłok i pijak”, przyjacieli poborców podatkowych i grzeszników^j. **35** Ale o mądrości świadczą wszystkie jej dzieła^k”.

7:25 *Dost. „miękkie”. 7:27 *Dost. „przed twoim obliczem”. 7:28 *Dost. „wśród narodzonych z kobiet”. 7:30 *Lub „skierowaną do nich radę Bożą”. 7:34 *Dost. „oddający się picciu wina”. 7:35 *Lub „mądrość zostaje usprawiedliwiona przez wszystkie swoje dzieła”, czyli rezultaty mądrego postępowania.

ROZDZ. 7

a Mt 11:7-11

b Mk 1:6

c Mk 1:2
Łk 1:67, 76

d Iz 40:3
Mal 3:1
Łk 1:16, 17
Jn 1:23

e Mt 11:11

f Mt 3:5, 6
Łk 3:12

g Dz 13:46
Rz 10:2, 3

h Mt 11:16-19

i Lb 6:2, 3
Mt 3:4
Łk 1:13, 15

j Mt 11:19
Łk 5:30

k Jn 10:37, 38

szpalta 2

a Mt 26:6, 7
Mk 14:3
Jn 12:3

b Łk 15:2

36 Jeden z faryzeuszów zapraszał go do siebie na obiad. Jezus wszedł więc do jego domu i zajął miejsce^{*} przy stole. **37** A w mieście była pewna kobieta, znana jako grzesznica. Kiedy się dowiedziała, że je on posiłek^{*} w domu faryzeusza, przyniosła alabastrowy flakon z pachnącym olejkiem^a, **38** stanęła za Jezusem i płakała. Jej łzy spływały na jego stopy, wycierała je więc swoimi włosami. Czule też całowała jego stopy i wylewała na nie pachnący olejek. **39** Widząc to, faryzeusz, który go zaprosił, pomyślał sobie: „Gdyby ten człowiek naprawdę był prorokiem, wiedziałby, kim jest kobieta, która go dotyka—że to grzesznica”^b. **40** Wtedy Jezus zwrócił się do niego: „Szymonie, mam ci coś do powiedzenia”. Ten rzekł: „Powiedz, Nauczycielu”.

41 „Dwaj mężczyźni byli zadłużeni u pewnego wierzyciela—jeden na 500 denarów^{*}, a drugi na 50. **42** Gdy nie mieli mu z czego oddać, wspaniałomyślnie darował im te długi. Który z nich będzie go bardziej kochał?” **43** Szymon odpowiedział: „Przypuszczam, że ten, któremu darował więcej”. „Masz rację”—rzekł Jezus. **44** Następnie patrząc na tamtą kobietę, powiedział do Szymona: „Widzisz tę kobietę? Przyszedłem do twojego domu, a ty nie dałeś mi wody do umycia stóp. Natomiast ona zrosiła moje stopy łzami i wytarła je swoimi włosami. **45** Ty nie pocałowałeś mnie na powitanie, a ona, odkąd tylko wszedłem, nie przestaje czule całować moich stóp. **46** Ty nie wylałeś mi olejku na głowę, a ona wylała mi pachną-

7:36 *Lub „ułożył się”. 7:37 *Lub „pótleży on przy stole”. 7:41 *Zob. Dodatek B14.

cy olejek na stopy. **47** Dlatego mówię ci, że jej grzechy, choć liczne*, są przebaczone^a, bo okazała wiele miłości. Ale komu niewiele się przebacza, ten okazuje niewiele miłości". **48** Potem zwrócił się do niej: „Twoje grzechy są przebaczone”^b. **49** Wtedy inni goście, którzy jedli* z nim przy stole, zaczęli mówić między sobą: „Kim jest ten człowiek, że nawet przebacza grzechy?”^c. **50** A on powiedział jeszcze do kobiety: „Twoja wiara cię ocaliła”^d. Idź w pokój”.

8 Wkrótce potem Jezus ruszył w drogę i wędrował od miasta do miasta i od wsi do wsi, głosząc dobrą nowinę o Królestwie Bożym^e. Było z nim Dwunastu. **2** Były też pewne kobiety, uwolnione od złych duchów i uleczone z chorób: Maria zwana Magdaleną, z której wyszło siedem demonów, **3** Joanna^f, żona Chuzy, zarządcy domu Heroda, oraz Zuzanna i wiele innych kobiet, które zapewniały im praktyczną pomoc^g, korzystając ze swoich środków^g.

4 Gdy pewnego razu zebrali się mnóstwo ludzi—w tym również ci, którzy chodzili za Jezusem od miasta do miasta—on opowiedział im przypowieść^h: **5** „Siewca wyszedł siał. Kiedy siał, niektóre ziarna upadły przy drodze i zostały zdeptane, i zjadły je ptaki”ⁱ. **6** Inne upadły na skałę i po wykiełkowaniu uschły, bo nie miały wody^j. **7** Jeszcze inne upadły między ciernie, a ciernie, które rosły razem z nimi, zagłuszyły je^k. **8** Ale były też takie, które upadły na dobrą glebę i po wykiełkowaniu wydały 100-krotny plon”^l.

7:47 *Lub „wielkie”. 7:49 *Lub „półleżeli”. 8:3 *Lub „usługiwały im”. 8:5 *Dosl. „ptaki nieba”.

ROZDZ. 7

- a Ps 32:1
- Ps 51:1
- Ps 103:2, 3
- Łz 1:18
- Łz 43:25
- Łz 44:22
- b Mt 9:2
- Mk 2:5
- c Mk 2:7
- Łk 5:21
- d Mt 9:22
- Łk 8:48

ROZDZ. 8

- e Mt 9:35
- Łk 4:43
- f Łk 24:9, 10
- g Mt 27:55
- Mk 15:40, 41
- h Mt 13:1-3
- Mk 4:1, 2
- i Mt 13:3-9
- Mk 4:3-9
- Łk 8:12
- j Łk 8:13
- k Łk 8:14
- l Łk 8:15

szpalta 2

- a Mt 11:15
- Mt 13:9
- Mk 4:9
- b Mt 13:10
- Mk 4:10
- c Ps 78:2
- Mt 13:34, 35
- Mk 4:34
- d Łz 6:9, 10
- Mt 13:11, 13
- Mk 4:11, 12
- e Mt 13:18-23
- Mk 4:14-20
- f Mt 13:19
- Mk 4:15
- 2Ks 4:3, 4
- g Mt 13:20, 21
- Mk 4:16, 17
- h Mt 19:23
- 1Tm 6:9
- i 2Tm 4:10
- j Mt 13:22
- Mk 4:18, 19
- k Dz 16:14
- l Mt 13:23
- Mk 4:20
- Heb 10:36
- m Mt 5:15
- Mk 4:21
- Łk 11:33
- Flp 2:15
- n Mt 10:26
- Mk 4:22
- Łk 12:2
- o Mt 25:23

Następnie Jezus powiedział dobitnym głosem: „Kto ma uszy, żeby słuchać, niech słucha”^a.

9 A jego uczniowie zapytali go, co oznacza ta przypowieść^b. **10** On im powiedział: „Wam dano zrozumieć święte tajemnice Królestwa Bożego, ale pozostali słyszą tylko przykłady^c, żeby patrzyli, ale nie widzieli, i żeby słyszeli, ale nie pojęli sensu”^d. **11** A wyjaśnienie tej przypowieści jest takie: Ziarno to słowo Boże^e. **12** Z ziarnami przy drodze jest tak: Do ludzi, którzy usłyszeli słowo, przychodzi Diabeł i zabiera je z ich serc, żeby nie uwierzyli i nie zostali wybawieni^f. **13** A z ziarnami na skałę jest tak: Kiedy ludzie słyszą słowo, z radością je przyjmują. Ponieważ jednak nie mają korzenia, wierzą tylko przez jakiś czas, ale w czasie próby odpadają^g. **14** Z kolei z ziarnami, które upadły między ciernie, jest tak: Ludzie słyszą słowo, ale troski, bogactwo^h i przyjemności życiaⁱ tak ich absorbują, że słowo zostaje w nich całkowicie zagłuszone. Tacy nie przynoszą dojrzałego owocu^j. **15** Natomiast z ziarnami na urodzajnej glebie jest tak: Ludzie o szlachetnym i dobrym sercu słuchają słowa^k, zachowują je i z wytrwałością przynoszą owoc^l.

16 „Nikt, kto zapali lampę, nie przykrywa jej ani nie stawia pod łóżkiem. Stawia ją na świeczniku, żeby wchodzący widzieli światło”^m. **17** Bo nie ma nic ukrytego, co nie stanie się jawne, ani nic starannie skrywanego, co nigdy nie stanie się znane i nie wyjdzie na jaw”ⁿ. **18** Dlatego zwracajcie uwagę na to, jak słuchacie. Bo temu, kto ma, będzie dane jeszcze więcej^o, ale temu, kto nie ma, zostanie

zabrane nawet to, co mu się wydaje, że ma"^a.

19 I przyszli do niego jego matka i bracia^b, ale z powodu tłumy nie mogli się do niego dostać^c. **20** Przekazano mu więc: „Na zewnątrz stoi twoja matka i twoi bracia i chcą się z tobą zobaczyć”. **21** Na to on odparł: „Moją matką i moimi braćmi są ci, którzy słuchają słowa Bożego i wprowadzają je w czyn”^d.

22 Pewnego dnia Jezus z uczniami wsiadł do łodzi i powiedział do nich: „Przepławmy się na drugą stronę jeziora”. I odbili od brzegu^e. **23** Gdy płynęli, Jezus zasnął. Nagle na jeziorze zerwał się gwałtowny wicher, tak iż łódź zaczęła nabierać wody i byli w niebezpieczeństwie^f. **24** Zaczęli go więc budzić, wołając: „Mistrzu, Mistrzu, ginieemy!”. Wtedy wstał, zgromił wiatr i wzburzoną wodę i wszystko się uspokoiło, i nastąpiła cisza^g. **25** Następnie rzekł do nich: „Gdzie się podziała wasza wiara?”. Ale oni, przejęci strachem i bardzo zdumieni, mówili jeden do drugiego: „Kim on właściwie jest? Rozkazuje nawet wichrowi i wodzie i są mu posłuszne”^h.

26 Potem przyplłynęli w okolicy zamieszkane przez Gerazeńczykówⁱ, naprzeciw Galilei. **27** Gdy Jezus wysiadł na ląd, spotkał pewnego człowieka z pobliskiego miasta, który był opętany przez demony. Od dłuższego czasu nie nosił ubrania i nie mieszkał w domu, tylko na cmentarzu^j. **28** Na widok Jezusa krzyknął, upadł przed nim i głośno zawołał: „Czego ode mnie chcesz, Jezusie, Synu Boga Najwyższego?! Proszę, nie męcz mnie!”^k. **29** (Bo Jezus

ROZDZ. 8

a Mt 13:12
Mt 25:29
Mk 4:24, 25
Łk 19:26

b Mt 13:55
Jn 7:5
Dz 1:14

c Mt 12:46, 47
Mk 3:31, 32

d Mt 12:48-50
Mk 3:33-35
Jn 15:14

e Mt 8:18, 23
Mk 4:35, 36

f Mt 8:24-27
Mk 4:37-41

g Ps 89:9

h Mt 8:27
Mk 4:41

i Mk 5:1

j Mt 8:28, 29
Mk 5:2-10

k Mk 1:23, 24

szpalta 2

a Mk 9:20, 21

b Obj 20:2, 3

c Kpl 11:7, 8
Pwt 14:8

d Mt 8:30-34
Mk 5:11-17

e Mk 5:18-20

rozkazywał nieczystemu duchowi, żeby wyszedł z tego człowieka, którym już wiele razy zawładnął^{*a}. Mężczyznę tego raz po raz trzymano pod strażą i wiązano mu ręce łańcuchami, a nogi zakuwano w kajdany, ale je rozrywał i pod wpływem demona uciekał w odludne miejsca). **30** Jezus go zapytał: „Jak masz na imię?”. Ten odpowiedział: „Legion”, bo weszło w niego wiele demonów. **31** I wciąż prosiły Jezusa, żeby im nie kazał odejść do otchłani^b. **32** A na górze akurat paśło się liczne stado świń^c. Demony więc poprosiły go, żeby im pozwolił wejść w te świny, i on im pozwolił^d. **33** Wtedy wyszły z tego człowieka i weszły w świny, a stado popędziło w stronę urwiska, wpadło do jeziora i się utopiło. **34** Na ten widok ci, którzy je paśli, uciekli i opowiedzieli o tym w mieście i po wsiach.

35 Wówczas ludzie poszli zobaczyć, co się stało. Gdy przyszli do Jezusa, człowiek, z którego wyszły demony, siedział u jego stóp ubrany i przy zdrowych zmysłach. I przestraszyli się. **36** A ci, którzy widzieli, co zaszło, opowiedzieli im, jak opętany został uzdrowiony. **37** Wtedy wielu z krainy Gerazeńczyków prosiło go, żeby stamtąd odszedł, bo bardzo się bali. Wsiadł więc do łodzi, żeby odpłynąć. **38** Jednak człowiek, z którego wyszły demony, błagał Jezusa, by mógł mu towarzyszyć. Ale on go odesłał, mówiąc^e: **39** „Wróć do domu i opowiadaj, co Bóg dla ciebie zrobił”. Ten więc odszedł i rozpowiadał po całym mieście, co Jezus dla niego uczynił.

8:29 *Możliwe też „nad którym już od dłuższego czasu miał władzę”.

8:27 *Lub „wśród grobowców pamięci”.

40 Kiedy Jezus wrócił, został życzliwie przyjęty przez tłum, bo wszyscy go wyczekiwali^a.

41 W pewnym momencie przyszedł mężczyzna o imieniu Jair. Był to przełożony synagogi. Upadł Jezusowi do stóp i zaczął go prosić, żeby poszedł do jego domu^b. **42** bo jego jedyna córka, która miała jakieś 12 lat, umierała.

Gdy Jezus tam szedł, tłoczyło się wokół niego mnóstwo ludzi. **43** A była wśród nich kobieta, która od 12 lat zmagała się z krwotokami^c i której nikt nie potrafił wyleczyć^d. **44** Podeszła od tyłu i dotknęła skraju^e jego szaty^f, a krwotok natychmiast ustał. **45** Wtedy Jezus zapytał: „Kto mnie dotknął?”. Gdy wszyscy się wypierali, Piotr rzekł: „Mistrzu, przecież otaczają cię tłumy i cisną się na ciebie”^g. **46** Ale Jezus powiedział: „Ktoś mnie dotknął, bo wyszła ze mnie moc”^h. **47** Kiedy ta kobieta zorientowała się, że nie pozostała niezauważona, podeszła drżąc, upadła przed nim i w obecności wszystkich wyjawiała, czemu go dotknęła i jak od razu została uzdrowiona. **48** A on rzekł do niej: „Córko, uzdrowiła cię twoja wiara. Idź w pokój”ⁱ.

49 Kiedy jeszcze mówił, do przełożonego synagogi przyszedł ktoś z jego domu i powiedział: „Twoja córka umarła. Już nie fatyguj Nauczyciela”^j. **50** Słyszając to, Jezus zwrócił się do Jaira: „Nie bój się, tylko wierz, a będzie żyła”^k. **51** Gdy dotarł do jego domu, nie pozwolił wejść ze sobą nikomu z wyjątkiem Piotra, Jana, Jakuba oraz ojca i matki dziewczynki.

8:42 *Dostł. „jednorodzona”. **8:44** *Lub „frędzla”. **8:50** *Dostł. „zostanie wybawiona”.

ROZDZ. 8

- a Mk 5:21
b Mt 9:18, 19
Mk 5:22-24
c Kpl 15:25
d Mt 9:20-22
Mk 5:25-29
e Lb 15:38, 39
f Mk 5:30-34
g Łk 5:17
h Mt 9:22
Łk 7:50
i Mk 5:35-37
j Jn 11:25
Rz 4:17

szpalta 2

- a Łk 7:12, 13
b Mt 9:23-26
Mk 5:38-43
Jn 11:11
Dz 7:60
Dz 13:36
c Mk 5:41
Łk 7:14
Jn 11:43
d Rdz 2:7
Kzn 3:19
Iz 42:5
e Mk 5:42
f Mk 7:35, 36

ROZDZ. 9

- g Mk 6:7
h Mt 10:1
i Mt 10:9, 10
Mk 6:8, 9
Łk 10:4
j Mt 10:11
Mk 6:10
Łk 10:5, 7
k Mt 10:14
Mk 6:11
Łk 10:10, 11
Dz 13:50, 51
l Mt 11:1
Mk 6:12, 13
m Mt 14:1, 2
Mk 6:14-16
n Mk 8:27, 28
Łk 9:18, 19
o Mt 14:3, 10

52 A z jej powodu wszyscy płakali i bili się ze smutku w pierś. Jezus powiedział więc: „Nie płaczcie, bo nie umarła, tylko śpi”^b. **53** Wtedy zaczęli z niego sztydzić, bo wiedzieli, że umarła. **54** Ale on wziął ją za rękę i zawołał: „Dziecko, wstań!”^c. **55** I ożyła^d, i natychmiast wstała^e, a on kazał dać jej coś do jedzenia. **56** Jej rodzice byli zachwyceni. Ale Jezus im polecił, żeby nikomu nie opowiadali, co się zdarzyło^f.

9 Potem Jezus zwołał Dwunastu i dał im władzę oraz moc do wypędzania wszystkich demonów^g i uzdrawiania chorých^h. **2** I wysłał ich, żeby głosili o Królestwie Bożym oraz uzdrawiali. **3** Powiedział przy tym: „Nic nie bierzcie na drogę — ani laski, ani torby, ani chleba, ani pieniędzyⁱ, ani szaty na zmianę”^j. **4** Gdziekolwiek wejście do domu, zatrzymajcie się w nim, dopóki nie opuścicie tej okolicy^k. **5** A jeśli w jakimś mieście was nie przyjmą, to wychodząc z niego, strząśnijcie pył ze swoich nóg na świadectwo przeciw nim”^l. **6** Wtedy oni wyruszyli w drogę i szli od wsi do wsi, wszędzie głosząc dobrą nowinę i uzdrawiając^m.

7 A o wszystkim, co się działo, usłyszał Herodⁿ, władca okręgu^o. I był w wielkiej rozterce, bo niektórzy mówili, że to Jan został wzbudzony z martwych^p, **8** z kolei inni — że ukazał się Eliasza, a jeszcze inni — że zmartwychwstał któryś ze sta-
rożytnych proroków^q. **9** Herod rzekł: „Przecież Jana ściąłem”^r.

8:55 *Lub „duch [czyli siła życiowa] jej wrócił”. **9:3** *Dostł. „srebra”. ^aDostł. „dwóch szat”. **9:7** *Chodzi o Heroda Antypasa. Zob. Słowniczek pojęć. ^bDostł. „tetrarcha”.

Kim więc jest ten, o którym słyszę takie rzeczy?”. Dlatego starał się go zobaczyć^a.

10 Kiedy apostołowie wrócili, opowiedzieli Jezusowi o wszystkim, co zdziałali^b. Wtedy zabrał ich do miasta zwanego Betsaidą, żeby pobyć z nimi na osobności^c. **11** Ale ludzie dowiedzieli się o tym i tłumnie poszli za nim. Jezus przyjął ich życzliwie i zaczął im mówić o Królestwie Bożym, a chorych uzdrawiał^d. **12** Kiedy dzień chylił się ku zachodowi, podeszło do niego Dwunastu i powiedziało: „Odeślij wszystkich, żeby mogli pójść do okolicznych wsi i gospodarstw i postarać się o kwatery oraz o coś do jedzenia, bo jesteśmy na odludziu”^e. **13** Ale on rzekł: „Wy im dajcie coś do jedzenia”^f. Odpowiedzieli: „Nie mamy nic oprócz pięciu chlebów i dwóch ryb. No chyba że sami pójdziemy i nakupimy żywności dla tych wszystkich ludzi”. **14** A było tam jakieś 5000 mężczyzn. Jezus polecił uczniom: „Każcie im usiąść w grupach mniej więcej po 50 osób”. **15** Tak też zrobili i wszyscy usiedli. **16** A on wziął te pięć chlebów oraz dwie ryby, popatrzył w niebo i się pomodlił^g. Następnie je połamał i zaczął dawać uczniom, żeby je rozdawali ludziom. **17** Wszyscy najedli się do syta i zebrano pozostałe kawałki—w sumie 12 koszy^h.

18 Później, gdy modlił się w samotności, przyszedł do niego uczniowie, a on ich zapytał: „Co ludzie mówią? Kim jestem?”ⁱ. **19** Odpowiedzieli: „Jedni mówią, że Janem Chrzcicielem, inni—że Eliaszem, a jeszcze inni—że zmartwychwstał jeden ze sta-

ROZDZ. 9

a Łk 23:8

b Mk 6:30

c Mt 14:13

d Mt 14:14
Mk 6:34
Jn 6:2

e Mt 14:15-21
Mk 6:35-44
Jn 6:5-13

f 2Kl 4:42-44

g Mt 14:20
Mk 6:43
Jn 6:13

h Mt 16:13-16
Mk 8:27-30

szpalta 2

a Łk 9:7, 8

b Mt 16:16
Mk 8:29
Jn 1:41
Jn 6:68, 69

c Mt 16:20

d Łk 53:5, 8
Łk 17:25

e Mt 16:21
Mk 8:31

f Flp 3:7, 8

g Mt 10:38
Mt 16:24
Mk 8:34
Łk 14:27

h Mt 16:25
Mk 8:35
Jn 12:25
Dz 20:24
Obj 2:10

i Mt 16:26
Mk 8:36

j Mt 10:33
Mk 8:38
2Tm 2:12

k Mt 16:28
Mk 9:1

l Mt 17:1-8
Mk 9:2-8

żożytnych proroków”^a. **20** Następnie ich zapytał: „A wy jak uważacie? Kim jestem?”. Piotr odrzekł: „Bożym Pomazańcem”^b. **21** Wtedy stanowczo im polecił, żeby nikomu o tym nie mówili^c, **22** i dodał: „Syn Człowieczy musi znieść wiele cierpień i być odrzucony przez starszych ludu oraz naczelnych kapłanów i uczonych w piśmie^d, i zostać zabity^d, a trzeciego dnia wskrzeszony”^e.

23 Potem przemówił do wszystkich: „Jeśli ktoś chce pójść za mną, niech się wyrzeknie samego siebie^f, weźmie swój pal męki^g i niosąc go dzień po dniu, stale mnie naśladuje^g. **24** Bo kto by chciał uratować swoje życie^g, ten je straci, ale kto by z mojego powodu stracił swoje życie^g, ten je uratuje^h. **25** Jaki pożytek odniesie człowiek, jeśli pozyska cały świat, ale straci lub zrujnuje swoje życie? **26** Bo kto by się zawstydył mnie i moich słów, tego Syn Człowieczy też się zawstydy, gdy przyjdzie w swojej chwale oraz chwale Ojca i świętych aniołówⁱ. **27** Ale zapewniam was, że niektórzy ze stojących tutaj nie umrą^j, dopóki nie zobaczą Królestwa Bożego”^k.

28 I rzeczywiście, jakieś osiem dni po wypowiedzeniu tych słów Jezus wziął Piotra, Jana i Jakuba i wszedł na górę, żeby się modlić^l. **29** Kiedy się modlił, zmienił się wygląd jego twarzy, a jego ubranie stało się olśniewająco białe. **30** Nagle zaczęli z nim rozmawiać dwaj mężczyźni—Mojżesz i Eliasz. **31** Pojawili się w blasku chwały i mówili o jego odejściu, które

9:20 *Inaczej „Chrystusem” (gr. *Christós*). **9:22, 23** *Zob. *Słownikzek pojęć*. **9:24** *Lub „duszę”. **9:27** *Dost. „nie zakosztują śmierci”.

9:16 *Dost. „pobłogosławił je”.

miało nastąpić w Jerozolimie^a. **32** A Piotra, Jana i Jakuba zmo-rzył sen. Gdy się obudzili, zobaczyli Jezusa w chwale^b oraz sto-jących z nim dwóch mężczyzn. **33** Kiedy ci się od niego odda-lali, Piotr odezwał się do Jezu-sa: „Mistrzu, to wspaniale, że tu-taj jesteśmy. Postawmy więc trzy namioty: jeden dla ciebie, jeden dla Mojżesza i jeden dla Eliasza”. Jednak nie zdawał so-bie sprawy z tego, co mówi. **34** Gdy jeszcze mówił, utworzył się obłok i zaczął ich osłaniać. Wtedy się przestraszyli. **35** A z obłoku rozległ się głos^c: „To jest mój Syn, ten, którego wybra-łem^d. Słuchajcie go”^e. **36** Kie-dy ten głos zabrzmiał, Jezus był już sam. A uczniowie zachowali milczenie i w tamtym czasie ni-komu nie opowiedzieli, co zoba-czyli^f.

37 Następnego dnia, gdy ze-szli z góry, wyszedł mu na spotkanie wielki tłum^g. **38** Na-gle jakiś mężczyzna z tłumu zawołał: „Nauczycielu, błagam cię, pomóż mojemu synowi^h”. To mój jedyny syn!ⁱ **39** Kiedy tyl-ko duch go pochwyli, on zaraz zaczyna krzyczeć i z pianą na ustach wije się w konwulsjach. Duch opuszcza go bardzo nie-chętnie, zostawiając go posi-niaczonego. **40** Błagałem two-ich uczniów, żeby go wypędzili, ale nie dali rady”. **41** Na to Jezus powiedział: „O pokolenie bez wiary, pokolenie spaczono-! Jak długo jeszcze mam z wami pozostawać i was znosić? Przy-prowadź syna”^j. **42** Gdy chło-piec już podchodził, demon rzu-cił nim o ziemię i wprawił go w gwałtowne konwulsje. Ale Je-zus zgromił nieczystego du-cha, uzdrowił chłopca i oddał go ojcu. **43** A wszyscy byli pod

ROZDZ. 9

a Łk 9:22
Łk 13:33

b 2Pt 1:16

c Łk 3:22
Jn 12:28d Ps 2:7
Łz 42:1
Mt 3:17
2Pt 1:17e Pwt 18:15
Mt 17:5
Mk 9:7
Dz 3:22, 23f Mt 17:9
Mk 9:9

g Mk 9:14, 15

h Mt 17:14-16
Mk 9:17, 18

i Pwt 32:5

j Mt 17:17, 18
Mk 9:19-27

szpalta 2

a Mt 17:22, 23
Mk 9:31, 32
Łk 18:31-33b Mt 18:1-5
Mk 9:33-37
Łk 22:24c Mk 9:37
Jn 12:44d Prz 18:12
Mt 18:4, 5
Mt 23:11, 12

e Mk 9:38-40

f Dz 1:1, 2
1Tm 3:16

g Jn 4:9

ogromnym wrażeniem majesta-tycznej mocy Bożej.

Gdy zdumiewali się wszyst-kiem, co Jezus robił, on odezwał się do uczniów: **44** „Posłuchaj-cie uważnie i zapamiętajcie te słowa: Syn Człowieczy będzie wydany w ręce ludzi”^a. **45** Ale oni tego nie rozumieli. W grun-cie rzeczy słowa te były przed nimi zakryte, żeby ich nie pojęli. A oni sami bali się go o nie py-tać.

46 Wtedy zaczęli się między sobą sprzeczać, kto z nich jest najważniejszy^b. **47** Jezus, wie-dząc, co mają w sercach, wziął małe dziecko, postawił je obok siebie **48** i rzekł do nich: „Kto by przyjął to dziecko ze względu na moje imię, ten przyjmuje tak-że mnie. A kto by przyjął mnie, ten przyjmuje także Tego, który mnie posłał^c. Bo kto zachowu-je się jak najmniejszy wśród was wszystkich, ten jest wielki”^d.

49 Na to Jan powiedział: „Mistrzu, widzieliśmy, jak ktoś wypędzał demony, używając twojego imienia, i próbowaliśmy go powstrzymać, bo nie jest jed-nym z nas”^e. **50** Ale Jezus od-parł: „Nie próbujcie go po-wstrzymywać, bo kto nie jest przeciwko wam, ten jest po wa-szej stronie”.

51 Kiedy zbliżał się czas^f, by Jezus został zabrany do nie-ba^g, podjął on stanowczą de-cyzję^h, że uda się do Jerozoli-my. **52** Wysłał więc przed sobą niektórych uczniów. Ci poszli do wsi Samarytan, żeby poczy-nić przygotowania na jego przy-bycie. **53** Ale tamtejsi miesz-kańcy go nie przyjęliⁱ, bo był zdecydowany iść^j do Jerozolimy.

9:51 *Dost. „dopełniały się dni”.
*Dost. „skierował swe oblicze”. **9:53**
*Dost. „bo jego oblicze było skierowa-ne”.

9:38 *Dost. „spójrz na mojego syna”.

54 Widząc, co się dzieje, uczniowie Jakub i Jan^a powiedzieli: „Panie, czy mamy ściągnąć ogień z nieba, żeby ich pochłonił?”^b
55 Ale Jezus odwrócił się do nich i ich zganił. **56** Potem poszedł z uczniami do innej wsi.

57 Gdy byli w drodze, ktoś powiedział do Jezusa: „Pójdę za tobą, dokąd tylko się udasz”.
58 On odparkł: „Lisy mają nory, a ptaki*—gniazda, ale Syn Człowieczy nie ma własnego domu”^c.
59 Potem zwrócił się do kogoś innego: „Bądź moim naśladowcą”. Ten odpowiedział: „Panie, pozwól mi najpierw pójść i pochować ojca”^d.
60 Ale on rzekł do niego: „Chowanie umarłych zostaw umarłym^e, a sam idź i głos o Królestwie Bożym”^f.
61 Później ktoś inny odezwał się do Jezusa: „Pójdę za tobą, Panie, ale najpierw pozwól mi pożegnać się z domownikami”.
62 Wtedy on mu odrzekł: „Żaden człowiek, który orze*, a ogląda się wstecz^g, nie nadaje się do Królestwa Bożego”^h.

10 Potem Pan wyznaczył 70 innych uczniów i wysłał ich przed sobą po dwóchⁱ do każdego miasta i wsi, gdzie sam zamierzał przyjść. **2** Powiedział im: „Żniwa są wielkie, ale pracowników mało. Proście więc Pana żniw, żeby wysłał pracowników na swoje żniwa^j. **3** Idźcie, ale bądźcie ostrożni! Posyłam was jak baranki między wilki^k. **4** Nie noście sakiewki ani torby, ani sandałów*, a po drodze nikogo nie pozdrawiajcie^l. **5** Gdzie-

9:58 *Dost. „ptaki nieba”. ^aDost. „nie ma gdzie złożyć głowy”. **9:62** *Dost. „przyłożył rękę do pług”. **10:4** *Najwyraźniej chodzi o dodatkową parę sandałów. ^WW tamtych czasach na zwyczajowe powitanie składała się wymiana pocałunków, branie kogoś w objęcia i długa rozmowa.

ROZDZ. 9

a Mk 3:17

b 2Kl 1:10

c Mt 8:20

d Mt 8:21

e Ef 2:1

f Mt 8:22

g Rdz 19:17

h Mt 10:37

1Kl 9:24

Flp 3:13

ROZDZ. 10

i Mk 6:7

j Mt 9:37, 38

1Kl 3:9

Zts 3:1

k Mt 10:16

l Mt 10:9, 10

Lk 9:3

szpalta 2

a Mt 10:12, 13

b Mt 10:11

Lk 9:4

c Gal 6:6

d Mt 10:9, 10

1Kl 9:11, 14

1Tm 5:18

e Mt 3:1, 2

Lk 9:2

f Mt 10:14

Lk 9:5

Dz 13:50, 51

g Mt 11:24

h Mt 11:21-23

i Mt 10:40

Mk 9:37

Jn 13:20

j Jn 5:23

Jn 12:48

Jn 15:23

kolwiek wejdziecie do domu, powiedzcie najpierw: „Niech w tym domu zagości pokój”^a. **6** Jeśli mieszka tam osoba pragnąca pokoju, to zazna pokoju, którego jej życzyście. W przeciwnym razie wróci on do was. **7** Zatrzymajcie się u tego, kto pragnie pokoju^b, i jedzcie, i pijcie, co wam podadzą^c, bo pracownik zasługuje na zapłatę^d. Nie przenoście się z domu do domu.

8 „Gdy w jakimś mieście was przyjmą, jedzcie, co przed wami postawią. **9** Uzdrawiajcie w nim chorych i mówcie: „Przybliżyło się do was Królestwo Boże”^e. **10** A gdy w jakimś mieście was nie przyjmą, wyjdźcie na jego główne ulice i powiedzcie: **11** „Nawet pył z waszego miasta, który przyłgnął do naszych nóg, strząsamy na świadectwo przeciwko wam”^f. Wiedźcie jednak, że przybliżyło się Królestwo Boże”^g. **12** Mówię wam, że w Dniu Sądu lżej będzie Sodomie niż temu miastu^g.

13 „Biada ci, Chorasynie! Biada ci, Betsaido! Bo gdyby takie potężne dzieła jak w waszych murach dokonały się w Tyrze i Sydonie, te już dawno okazałyby skrucę, siedząc w worze* i popiele^h. **14** Dlatego w czasie sądu lżej będzie Tyrowi i Sydonowi niż wam. **15** A ty, Kafarnaum, czy może będziesz wywyższone do nieba? Zejdiesz do grobu*!

16 „Kto słucha was, ten słucha także mnieⁱ. Kto lekceważy was, ten lekceważy także mnie. A kto lekceważy mnie, ten lekceważy również Tego, który mnie posłał”ⁱ.

17 Potem 70 uczniów z radością wróciło i powiedziało:

10:13 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **10:15** *Lub „Hadesu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*.

„Panie, nawet demony się nam podporządkowują, gdy używamy twojego imienia”^a. **18** Na to Jezus rzekł do nich: „Widzę, że Szatan spadł już^b z nieba niczym błyskawica. **19** Dałem wam władzę, żebyście mogli deptać po węzłach i skorpionach oraz pokonać całą potęgę nieprzyjaciela^c. I nic nie wyrządzi wam szkody. **20** Nie cieszcicie się jednak z tego, że duchy się wam podporządkowują. Cieszcicie się raczej z tego, że wasze imiona zostały zapisane w niebie”^d. **21** W tym momencie Jezus rozradował się pod wpływem ducha świętego i rzekł: „Publicznie wyśławiam Cię, Ojcze, Panie nieba i ziemi, bo starannie ukryłeś te rzeczy przed mędrcami i intelektualistami^e, a wyjawiałeś je małym dzieciom. Tak, Ojcze, bo uznałeś to za dobre”. **22** Wszystko zostało mi przekazane przez Ojca i nikt nie wie, kim jest Syn, tylko Ojciec. Nikt też nie wie, kim jest Ojciec, tylko Syn^g oraz każdy, komu Syn da Go poznać”^h.

23 Potem na osobności zwrócił się do uczniów: „Szczęśliwi są ci, którzy widzą to, co wy widzicie”. **24** Bo mówię wam, że wielu proroków i królów pragnęło zobaczyć to, co wy widzicie, ale nie zobaczyłoⁱ, i słyszeć to, co wy słyszycie, ale nie usłyszało”.

25 A pewien znawca Prawa, chcąc wystawić Jezusa na próbę, wstał i zapytał: „Nauczycielu, co mam robić, żeby odziedziczyć życie wieczne?”^k. **26** On powiedział: „Co jest napisane w Prawie? Co w nim czytasz?”. **27** Ten odrzekł: „Masz kochać Jehowę*, swojego Boga, całym

ROZDZ. 10

a Dz 16:17, 18

b Jn 12:31
Jn 16:11
Heb 2:14
Obj 12:7-9

c Ps 91:13

d Wj 32:32
Dn 12:1
Flp 4:3
Obj 3:5e 1Koł 1:19
1Koł 2:6

f Mt 11:25, 26

g Jn 10:15

h Mt 11:27
Jn 1:18
2Koł 4:6

i Mt 13:16, 17

j 1Pt 1:10, 11

k Mt 19:16
Mk 10:17
Łk 18:18

szpalta 2

a Pwt 6:5
Pwt 10:12
Joz 22:5
Mk 12:30b Kpl 19:18
Mt 19:19
Rz 13:9
Gal 5:14
Jak 2:8c Kpl 18:5
Jn 17:3

d Łk 16:15

e Jn 4:9

f Mt 19:19

g Prz 14:21

h Łk 6:36
Jn 13:17
Ef 4:32

i Jn 12:2

sercem, całą duszą*, całą siłą i całym umysłem”^a oraz „swojego bliźniego jak samego siebie”^b. **28** Jezus mu rzekł: „Odpowiedziałeś poprawnie. Rób to, a uzyskasz życie”^c.

29 Ale ten człowiek, chcąc dowieść, że jest prawy^d, zapytał Jezusa: „Kto właściwie jest moim bliźnim?”. **30** Na to on opowiedział historię: „Pewien człowiek schodził z Jerozolimy do Jerycha i wpadł w ręce bandytów. Ci go obrabowali i pobili, po czym odeszli, zostawiając go bliskiego śmierci. **31** Przypadkiem schodził tą drogą pewien kapłan, ale gdy go zobaczył, przeszedł na drugą stronę i poszedł dalej. **32** Podobnie zrobił Lewita—gdy tamtędy przechodził i go zobaczył, minął go drugą stroną drogi. **33** Ale gdy natknął się na niego pewien Samarytanin^e podróżujący tą drogą, zrobiło mu się go żal. **34** Podszedł więc do niego, przemysł mu rany oliwą i winem i je obwiązał. Potem wsadził go na swoje zwierzę, zawiązał do gospody i się o niego zatroszczył. **35** Następnego dnia dał właścicielowi gospody 2 denary* i powiedział: „Dbaj o niego, a jeśli wydasz więcej, oddam ci w drodze powrotnej”. **36** Jak ci się wydaje, który z tych trzech okazał się bliźnim^f tego, co wpadł w ręce bandytów?”. **37** On rzekł: „Ten, który się nad nim ulitował”^g. Wtedy Jezus mu powiedział: „Idź i rób tak samo”^h.

38 Kiedy ruszyli w drogę, Jezus wstąpił do pewnej wioski. Tam zaprosiła go do swojego domu kobieta o imieniu Martaⁱ.

10:27 *Zob. Słowniczek pojęć. **10:35** *Zob. Dodatek B14. **10:37** *Lub „postąpił wobec niego miłosiernie”.

39 Miała ona siostrę, Marię, która usiadła u stóp Pana i słuchała tego, co mówi. **40** Natomiast Marta miała głowę zaprzątniętą wieloma przygotowaniami. Podeszła więc do Jezusa i rzekła: „Panie, czy nic cię to nie obchodzi, że moja siostra mnie zostawiła i sama muszę wszystko przygotowywać? Powiedz jej, żeby mi pomogła”. **41** Wtedy Pan jej odpowiedział: „Marto, Marto, jesteś taka zabiegana i przejmujesz się tyloma rzeczami. **42** A przecież potrzebujemy niewielu, może nawet jednej. Maria wybrała dobrą* część^a, której nikt jej nie odbierze”.

11 Potem, gdy w pewnym miejscu Jezus skończył się modlić, jeden z jego uczniów zwrócił się do niego: „Panie, naucz nas się modlić, tak jak Jan nauczył swoich uczniów”.

2 Powiedział im więc: „Kiedy się modlicie, mówcie: „Ojcze, niech będzie uświęcone* Twoje imię^b. Niech przyjdzie Twoje Królestwo^c. **3** Codziennie dawaj nam chleb, którego potrzebujemy^d. **4** Przebacź nam nasze grzechy^e, bo my sami też przebaczymy każdemu, kto zawinił wobec nas^f. I nie dopuść, żebyśmy ulegli pokusie^g”.

5 Następnie rzekł do nich: „Założmy, że ktoś z was przyjdzie o północy do swojego przyjaciela i poprosi: „Pożycz mi trzy chleby, **6** bo właśnie zatrzymał się u mnie przyjaciel, który jest w podróży, i nie mam go czym ugościć”. **7** Ale on z wnętrza domu mu odpowie: „Nie zawracaj mi głowy. Drzwi

10:42 *Lub „najlepszą”. **11:2** *Lub „uznawane za święte; traktowane jako święte”. **11:4** *Dosł. „nie wystawiaj nas na pokusę”.

ROZDZ. 10

a Mt 4:4
Mt 6:33

ROZDZ. 11

b Kpl 22:32
Iz 5:16
Eze 36:23

c Dn 2:44
Dn 7:13, 14
Mt 6:9-13

d Ps 37:25

e Ps 79:9
Dn 9:19

f Mk 11:25
Ef 4:32
Kol 3:13

g Łk 22:46
1Kor 10:13
Jak 1:13
Obj 3:10

szpalta 2

a Łk 18:5

b Rz 12:12

c Mt 7:7, 8

d Mk 11:24
Jn 15:7
Jak 1:6
1Jn 3:22
1Jn 5:14

e Mt 7:9, 10

f Mt 7:11
Jak 1:17

g Mt 12:22

h Mt 9:32-34

i Mt 12:24-30
Mk 3:22-27

j Mt 12:38
Mk 8:11

k Jn 2:24, 25

są już zamknięte, a ja z dziećmi jestem już w łóżku. Nie mogę wstać i dać ci tego, o co prosisz”. **8** Mówię wam: Nawet jeśli nie wstanie i nie da ci tego, czegoś datego, że się przyjaźnią, to na pewno wstanie i da ci to, czego potrzebuje, dlatego, że ten śmiało się doprasza^a. **9** Stale więc prosicie^b, a otrzymacie; ciągle szukajcie, a znajdziecie; wciąż pukajcie, a będzie wam otworzone^c. **10** Bo każdy, kto prosi, otrzymuje^d; każdy, kto szuka, znajduje; a każdemu, kto puka, będzie otworzone. **11** Czy jest wśród was ojciec, który da synowi węża, jeśli ten poprosi go o rybę^e? **12** Albo taki, który da mu skorpion, jeśli poprosi on o jajko? **13** Skoro więc wy, chociaż jesteście grzeszni, umiecie dawać swoim dzieciom dobre dary, o ileż bardziej Ojciec w niebie da ducha świętego tym, którzy Go proszą!”^f.

14 Później Jezus wypędził demona z niemego człowieka^g. Gdy demon wyszedł, niemy przemówił, a tłumy były zdumione^h. **15** Ale niektórzy powiedzieli: „Wypędza demony mocą Belzebubaⁱ, ich władcy”^j. **16** A inni, chcąc wystawić Jezusa na próbę, zaczęli domagać się od niego znaku^k z nieba. **17** Wtedy on, wiedząc, o czym myślą^k, rzekł do nich: „Każde królestwo, które jest wewnętrznie podzielone, popadnie w ruinę. Również dom, który jest wewnętrznie podzielony, upadnie. **18** Tak samo Szatan—jeśli jest wewnętrznie podzielony, to jak jego królestwo uchroni się przed upadkiem? Mówicie, że wypędzam demony mocą Belzebuba. **19** Jeśli ja wypędzam demony mocą Belze-

11:15 *Określenie odnoszące się do Szatana.

buba, to czyją mocą wypędzają je wasi uczniowie*? Dlatego oni będą waszymi sędziami. **20** Jeśli jednak wypędzam demony palcem Bożym^a, to Królestwo Bóże istotnie was zaskoczyło^b. **21** Gdy silny, dobrze uzbrojony człowiek strzeże swojego domu, to jego mienie jest bezpieczne. **22** Ale gdy napadnie go ktoś silniejszy i go pokona, zabierze mu całe uzbrojenie, na którym ten polegał, i rozdzieli zdobyte łupy. **23** Kto nie jest po mojej stronie, ten jest przeciwko mnie, a kto ze mną nie gromadzi, ten rozprasza^c.

24 „Kiedy nieczysty duch wyjdzie z człowieka, przemierza bezwodne okolice w poszukiwaniu miejsca odpoczynku. Gdy żadnego nie znajdzie, mówi: „Wróć do domu, z którego wyszedłem”^d. **25** A gdy wraca, zastaje dom wymieciony i przyozdobiony. **26** Wtedy idzie i sprowadza siedem innych duchów, bardziej niegodziwych niż on sam, i wchodzi do środka, i tam mieszkają. W rezultacie końcowe położenie tego człowieka staje się gorsze niż początkowe”.

27 Jezus jeszcze to mówił, kiedy pewna kobieta z tłumu zawołała do niego: „Szczęśliwa ta, która cię urodziła i karmiła piersią!”^e. **28** Ale on powiedział: „Nie. Szczęśliwi są raczej ci, którzy słuchają słowa Bożego i się go trzymają!”^f.

29 Gdy gromadziło się coraz więcej ludzi, przemówił do nich: „To pokolenie jest niegodziwe. Domaga się znaku, ale żaden znak nie będzie mu dany oprócz znaku Jonasza^g. **30** Bo jak Jonasz^h stał się znakiem dla Niniwczków, tak Syn Człowieczy będzie znakiem dla tego pokole-

ROZDZ. 11

a Wj 8:19

b Mt 12:28
Łk 17:21

c Mt 12:30

d Mt 12:43-45

e Łk 1:46-48

f Pwt 29:9
Ps 1:1, 2
Ps 112:1
Ps 119:2
Mt 7:21
Jak 1:25g Mt 12:38-42
Mt 16:4

h Jon 1:17

szpalta 2

a 1Kl 10:1
2Kn 9:1

b Mt 12:42

c Jon 3:5

d Mt 5:15
Mk 4:21
Łk 8:16

e Mt 6:22, 23

f Mt 15:2

g Mt 23:25, 26

nia. **31** Królowa z południa^a powstanie razem z ludźmi z tego pokolenia na sąd i ich potępi, bo przysłała z krańca świata, żeby usłyszeć mądrość Salomona. A przecież tu jest ktoś większy niż Salomon!^b **32** Mieszkańcy Niniwy powstaną z tym pokoleniem na sąd i je potępią, bo okazali skrucę ze względu na to, co głosił Jonasz^c. A przecież tu jest ktoś większy niż Jonasz! **33** Ten, kto zapali lampę, nie stawia jej w ukryciu ani pod koszem^d. Stawia ją na świeczniku^d, żeby wchodzący widzieli światło. **34** Lampą ciała jest twoje oko. Gdy twoje oko skupia się na jednej rzeczy^e, całe twoje ciało jest jasne^e, ale gdy twoje oko zawisnie się rozgląda^e, twoje ciało jest ciemne^e. **35** Upewnij się więc, że światło, które masz w sobie, nie jest ciemnością. **36** Jeśli całe twoje ciało jest jasne, jeśli żadna jego część nie jest ciemna, to całe będzie świecić jak lampa, która cię oświeśla”.

37 Kiedy Jezus skończył mówić, pewien faryzeusz zaprosił go na obiad. On więc poszedł do niego i zajął miejsce^f przy stole. **38** Faryzeusz zdziwił się jednak, że Jezus nie umył rąk^f przed obiadem^f. **39** Wtedy Pan rzekł do niego: „Wy, faryzeusze, oczyszczacie z zewnątrz kielich i misę, ale wasze wnętrze jest pełne chciwości i niegodziwości^g. **40** Nierozsądni! Czy nie wiecie, że Ten, który uczynił to, co na zewnątrz, uczynił też wewnątrz? **41** Dawajcie więc

11:33 *Lub „korcem”. **11:34** *Lub „widi wyraźnie”. Dosł. „jest proste”. ^aLub „pełne światła”. ^eDosł. „jest złe; jest niegodziwe”. **11:37** *Lub „ułożył się”. **11:38** *Chodzi o ceremonialne obmywanie rąk.

dary miłosierdzia* ze swojego wnętrza, a wtedy cali będziecie czysti. **42** Biada wam, faryzeusze, bo dajecie dziesięcinę z mięty, ruty i wszystkich innych roślin zielnych^a, ale lekceważycie sprawiedliwość oraz miłość do Boga! Tamte rzeczy mieliście obowiązek czynić, ale i tych nie lekceważyć^b. **43** Biada wam, faryzeusze, bo uwielbiacie pierwsze* siedzenia w synagogach i pozdrowienia na rynkach!^c **44** Biada wam, bo jesteście jak te groby*, których dobrze nie widać^d, przez co ludzie bezwiednie po nich chodzą!^e

45 A jeden ze znawców Prawa powiedział mu na to: „Nauczycielu, mówiąc takie rzeczy, obrażasz również nas”. **46** Wtedy Jezus rzekł: „Biada i wam, znawcy Prawa, bo wkładacie na ludzi ciężary nie do uniesienia, a sami nie dotykacie ich ani jednym palcem!^f

47 „Biada wam, bo budujecie grobowce* prorokom, a przecież to wasi przodkowie ich pozabijali!^g **48** Z pewnością znacie uczynki swoich przodków. A mimo to je pochwalacie, bo oni zabijali proroków^g, a wy budujecie im grobowce. **49** To dlatego Bóg w swojej mądrości powiedział*: „Poślę do nich proroków oraz apostołów i niektórych z nich zabiją, a niektórych będą prześladować, **50** żeby na to pokolenie spadła krew* wszystkich proroków przelana od założenia świata^h— **51** od krwi Ab-

11:41 *Lub „wspierajcie biednych”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **11:42** *Lub „warzyw”. **11:43** *Lub „najlepsze”. **11:44**, **47** *Lub „grobowce pamięci”. **11:44** *Lub „groby nieoznaczone”. **11:49** *Dosl. „mądrość Boża powiedziała”. **11:50** *Lub „żeby od tego pokolenia zażądano krwi”.

ROZDZ. 11

a Kpl 27:30

b Mt 23:23, 24
Jn 7:24

c Mt 23:6, 7

d Mt 23:27, 28

e Mt 23:2, 4

f Mt 23:29-31

g Dz 7:52
Heb 11:32, 37

h Obj 18:21, 24

szpalta 2

a Rdz 4:8, 10

b 2Kn 24:20-22

c Mt 23:13
1Ts 2:14-16

d Łk 20:20

ROZDZ. 12

e Mt 16:6
Mk 8:15

f Mt 10:26, 27
Mk 4:22
Łk 8:17

g Jn 15:14

h Dz 20:24

i Mt 10:28

j Iz 8:13
Heb 10:31
1Pt 2:17
Obj 14:7

k Mt 10:29

l Mt 10:30
Łk 21:18

la^a do krwi Zachariasza, którego zabito między ołtarzem a domem^{a,b}. Tak, mówię wam: Spadnie ona na to pokolenie^c.”

52 „Biada wam, znawcy Prawa, bo zabraliście klucz otwierający drzwi do wiedzy. Sami przez nie nie weszliście, a tym, którzy wchodzą, przeszkadzacie!”^c.

53 Gdy więc Jezus stamtąd wyszedł, uczeni w piśmie* i faryzeusze stali się bardzo natarczywi i zaczęli się sypysać go gradem pytań, **54** czyhając na okazję, żeby go złapać za słowo^d.

12 Tymczasem zebrało się tyle tysięcy ludzi, że jedni drugim deptali po nogach. Wtedy Jezus najpierw zwrócił się do swoich uczniów: „Strzeżcie się zakwasu faryzeuszy, czyli ich obłudy^e. **2** Bo nie ma nic starannie skrywanego, co nie zostanie wyjawione, ani nic sekretne, co nie stanie się znane^f. **3** Dlatego cokolwiek mówicie w ciemności, będzie słyszane w świetle, a co szepczecie w swoich pokojach, będzie głoszone z dachów. **4** Ponadto mówię wam, moi przyjaciele^g: Nie bójcie się tych, którzy zabijają ciało, a potem już nic więcej nie mogą zrobić^h. **5** Powiem wam, kogo się bać: Bójcie się Tego, który gdy zabije, ma władzę wrzucić do Gehennyⁱ. Tak, właśnie Jego się bójcieⁱ. **6** Czy nie sprzedaje się pięciu wróbla za dwie drobne monety^j? A przecież Bóg nie zapomina^k o żadnym z nich^k. **7** Nawet wszystkie wasze włosy na głowie są policzone^l. Nie bój-

11:51 *Lub „świątynią”. ^aLub „zażąda się jej od tego pokolenia”. **11:53; 12:5** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **12:6** *Dosl. „za 2 assariony”. Zob. *Dodatek B14*. *Lub „nie przeocza”.

cie się—jesteście warci więcej niż wiele wróbli^a.

8 „Mówię wam, że kto się przyzna do mnie przed ludźmi^b, do tego Syn Człowieczy przyzna się przed aniołami Bożymi^c. **9** Ale kto się mnie wyprze przed ludźmi, tego ja wyprę się przed aniołami Bożymi^d. **10** I każdemu, kto by powiedział coś przeciw Synowi Człowieczemu, będzie przebaczone, ale kto by zbluźnił przeciw duchowi świętemu, temu nie będzie przebaczone^e. **11** Gdy będziecie publicznie przesłuchiwani^f, gdy staniecie przed urzędnikami i władzami, nie zamartwiajcie się, jak będziecie się bronić albo co będziecie mówić^g. **12** Bo w danej chwili duch święty was pouczy, co powinniście powiedzieć^h”.

13 Wtedy ktoś z tłumu rzekł do niego: „Nauczycielu, powiedz mojemu bratu, żeby podzielił się ze mną spadkiem”. **14** On mu odparł: „Człowieku, kto mnie ustanowił waszym sędzią albo mediatorem?”. **15** Potem powiedział do nich: „Miejcie oczy otwarte i strzeżcie się wszelkiego rodzaju chciwości^h, bo życie nie zależy od tego, co człowiek posiada, choćby nawet opływał w dostatkiⁱ”. **16** Następnie opowiedział im przypowieść: „Pewien bogacz miał ziemię, która wydała obfite plony. **17** Zaczął się więc zastanawiać: „Co tu zrobić, skoro nie mam gdzie pomieścić plonów?”. **18** W końcu postanowił: „Zburzę swoje spichlerze i zbuduję większe, a potem zgromadzę w nich całe zboże i wszystkie dobra **19** i powiem sobie”:

12:11 *Możliwe też „zaprowadzą was do synagog”. **12:15** *Lub „pożądliwości”. **12:19** *Lub „swojej duszy”.

ROZDZ. 12

a Mt 10:31
Łk 12:24

b Rz 10:9

c Mt 10:32, 33

d Mk 8:38
Łk 9:26
2Tm 2:12
1Jn 2:23

e Mt 12:31, 32
Mk 3:28, 29

f Mt 10:19, 20
Mk 13:11
Łk 21:14, 15

g Wj 4:12
Dz 6:8, 10

h Wj 20:17
Pwt 5:21
Kol 3:5

i 1Tm 6:7

j Jak 4:13-16

szpalta 2

a Ps 49:16-19
Prz 27:1

b Kzn 11:9
Mt 6:20
1Tm 6:17-19
Jak 2:5

c Mt 6:25-30
Flp 4:6

d Hi 38:41
Ps 147:9

e Mt 6:26
Łk 12:7

f Mt 6:34

g 1Kl 10:4-7

h Mt 6:31, 32

„Masz* wiele dóbr zebranych na wiele lat. Odpocznij sobie, jedz, pij i się ciesz”^a. **20** Ale Bóg powiedział do niego: „Nierozsądny, jeszcze tej nocy umrzesz*. I czyż będzie to, co nagromadziłeś?”^a. **21** Tak się dzieje z człowiekiem, który gromadzi skarb dla siebie, ale nie jest bogaty w oczach Boga”^b.

22 Potem Jezus rzekł do uczniów: „Dlatego wam mówię: Przestańcie się zamartwiać o swoje życie*—co będziecie jeść, albo o swoje ciało—w co się będziecie ubierać^c. **23** Bo życie* jest cenniejsze niż pokarm, a ciało niż odzież. **24** Przypatrzcie się krukowi—nie sieją ani nie żną, nie mają stodoły ani spichlerza, a jednak Bóg je żywi^d. Czy nie jesteście warci znacznie więcej niż ptaki?”^e **25** Kto z was przez zamartwianie się może choćby o chwilę* przedłużyć swoje życie? **26** Jeśli więc nie potrafiacie zrobić tak małej rzeczy, to czemu mielibyście zamartwiać się o pozostałe?”^f **27** Przypatrzcie się, jak rosną lilie—nie trują się ani nie przędą, ale mówię wam, że nawet Salomon w całej swojej chwale nie był tak pięknie ubrany jak jedna z nich^g. **28** Skoro Bóg tak ubiera roślinność w polu, która dzisiaj jest, a jutro zostaje wrzucona do pieca, to o ileż bardziej ubierze was, ludzie małej wiary! **29** Przestańcie więc uganiać się za jedzeniem i piciem i przestańcie żyć w napięciu i z troskaniu^h. **30** Bo za tym wszystkim uganiają się ludzie w tym świecie, ale wasz Ojciec wie, że te rzeczy

12:19 *Lub „duszo, masz”. **12:20** *Lub „zażądają od ciebie duszy”. **12:22** *Lub „dusze”. **12:23** *Lub „dusza”. **12:25** *Dost. „o łókieć”. Zob. Dodatek B14.

są wam potrzebne^a. **31** Wy natomiast stale szukajcie Jego Królestwa, a te rzeczy będą wam dane^b.

32 „Nie bój się, mała trzódko^c, bo wasz Ojciec uznał za dobre dać wam Królestwo^d. **33** Sprzedajcie swoje mienie i dawajcie dary miłosierdzia^e. Postarajcie się o sakiewki, które się nie zużywają, o niewyczerpany skarb w niebie^f, gdzie złodzieje się nie zakradają ani mole nie niszczą. **34** Bo gdzie jest wasz skarb, tam będzie też wasze serce.

35 „Bądźcie przygotowani^g, a wasze lampy niech płoną^h. **36** Bądźcie podobni do tych, którzy czekają na swojego pana, aż wróciⁱ z wesela^j, żeby gdy przyjdzie i zapuka, od razu mu otworzyć. **37** Szczęśliwi ci niewolnicy, których pan, kiedy przyjdzie, zastanie na czuwaniu! Zapewniam was, że sam przygotowuje się^k do usługiwania, posadzi ich przy stole i zacznie im usługiwać. **38** Szczęśliwi są, jeśli zastanie ich gotowych, choćby przyszedł o drugiej straż^l, czy nawet o trzeciej^m! **39** Wiedźcie, że gdyby gospodarz zdawał sobie sprawę, o której godzinie przyjdzie złodziej, nie pozwoliłby włamać się do swojego domu^k. **40** Wy też stale bądźcie gotowi, bo Syn Człowieczy przyjdzie o godzinie, której się nie domyślacieⁿ!”

41 Wtedy Piotr zapytał: „Panie, czy kierujesz ten przykład tylko do nas, czy do wszystkich?”. **42** A on powiedział: „Kto rzeczywiście jest zarządcą^o

12:33 *Lub „wspierajcie biednych”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 12:35 *Dośl. „niech wasze łedźwie będą przepasane”. 12:37 *Lub „przepasze się”. 12:38 *Okres od ok. 9 wieczorem do północy. *Okres od północy do ok. 3 w nocy. 12:42 *Lub „szafarzem”.

ROZDZ. 12

a 2Kn 16:9
Flp 4:19

b Ps 34:10
Mt 6:33
1Tm 4:8

c Jn 10:14

d Dn 7:27
Łk 22:28-30
Heb 12:28
Jak 2:5
Obj 1:6

e Mt 19:21
Łk 18:22
Dz 2:45
Dz 4:34, 35

f Mt 6:20, 21
Łk 16:9
1Tm 6:18, 19

g Ef 6:14
1Pt 1:13

h Mt 25:1
Flp 2:15

i Mk 13:35

j Mt 25:5

k Mt 24:43
1Ts 5:2
2Pt 3:10
Obj 16:15

l Mt 24:44
Mt 25:13
Obj 3:3

szpalta 2

a Mt 24:45-47

b Mt 24:48-51

c Jak 1:22
Jak 4:17

d Mt 25:29
Jn 15:2

e Jn 12:27

f Mt 10:34-36
Jn 7:41, 43
Jn 9:16

wiernym i roztroptym, którego pan ustanowi nad swoimi sługami^{*}, żeby im dawał odpowiednie porcje pokarmu we właściwym czasie?^a **43** Szczęśliwy ten niewolnik, jeśli jego pan, gdy przyjdzie, zastanie go przy tej pracy! **44** Zapewniam was, że ustanowi go nad całym swoim mieniem. **45** Ale gdyby ten niewolnik pomyślał sobie: „Mój pan zwleka z przyjściem” i gdyby zaczął bić służących i służące oraz jeść, pić i się upijać^b, **46** to jego pan przyjdzie w nieoczekiwanym dla niego dniu i o nieznanym mu godzinie i ukarze go z największą surowością, i wyznaczy mu miejsce z niewiernymi. **47** Wtedy niewolnik, który zrozumiał wolę swojego pana, ale się nie przygotował i nie wykonywał tego, co mu pan zlecił, otrzyma wiele uderzeń^c. **48** Natomiast ten, który nie zrozumiał i robił rzeczy zasługujące na karę, otrzyma niewiele uderzeń. Istotnie, komu dużo dano, od tego dużo będzie się żądać. A komu dużo powierzono, od tego będzie się żądać więcej niż normalnie^d.

49 „Przyszedłem wzniecić ogień na ziemi i czego więcej mam sobie życzyć, skoro już zapłonął? **50** Ale jest chrzest, którym muszę zostać ochrzczony, i dopóki się on nie zakończy, będę w wielkiej udręce^e **51** Czy myślicie, że przyszedłem zapewnić ziemi pokój? Nie przyszedłem zapewnić pokoju, ale raczej wywołać rozdzwięk^f. **52** Bo odtąd w jednym domu pięć osób będzie poróżnionych—trzy będą przeciwko dwóm i dwie przeciwko trzem. **53** Ojciec poróżni się z synem, a syn z ojcem. Matka poróżni

12:42 *Lub „służbą domową”.

się z córką, a córka z matką. Teściowa poróżni się z synową, a synowa z teściową”^a.

54 Potem Jezus rzekł jeszcze do tłumów: „Kiedy widziecie, że na zachodzie zbierają się chmury, zaraz mówicie: „Nadciąga burza”. I tak się dzieje. **55** A gdy widziecie, że z południa wieje wiatr, mówicie: „Będzie fala upałów”. I tak się staje. **56** Obłudnicy, jak to jest, że umiecie tłumaczyć zjawiska na ziemi i niebie, a nie umiecie rozpoznać, w jakim czasie żyjecie?”^b **57** I czemu nie potraficie rozzebrać, co jest słuszne? **58** Na przykład gdy idziesz do władcy z tym, kto chce się z tobą sądzić, jeszcze w drodze staraj się załagodzić z nim spór, żeby cię czasem nie podał do sądu i żeby sędzia nie przekazał cię strażnikowi sądowemu, a strażnik sądowy nie wtrącił cię do więzienia^c. **59** Bo mówię ci, że na pewno stamtąd nie wyjdiesz, dopóki nie spłacisz całego długu”^d.

13 Wtedy pewni ludzie opowiedzieli Jezusowi o Galilejczykach, których Piłat zabił, gdy przyszli złożyć ofiary”. **2** Na to im rzekł: „Czy sądzicie, że skoro ich to spotkało, to byli większymi grzesznikami niż wszyscy inni Galilejczycy? **3** Wcale nie. Ale jeśli nie okażecie skruchy, to też wszyscy zginiecie”^d. **4** Albo tych 18, na których runęła wieża w Siloam i ich zabiła—czy sądzicie, że ciążyła na nich większa wina niż na wszystkich innych mieszkańcach Jerozolimy? **5** Wcale nie. Ale jeśli nie okażecie skruchy,

12:59 *Dosl. „nie oddasz ostatniego leptonu”. Zob. *Dodatek B14*. **13:1**

*Dosl. „których krew Piłat zmieszał z ich ofiarami”.

ROZDZ. 12

a Mt 7:6

b Mt 16:2, 3
Łk 19:42

c Mt 5:25, 26

ROZDZ. 13

d Dz 3:19

szpalta 2

a Mt 21:19
Mk 11:13

b 2Pt 3:9

c Iz 61:1
Łk 4:18

d Wj 20:9, 10
Wj 35:2
Pwt 5:13, 14

e Mt 12:10
Mk 3:2
Jn 5:15, 16

f Mt 23:27, 28
Łk 12:1

g Łk 14:5

to też wszyscy zginiecie—tak jak oni”.

6 Jezus opowiedział im jeszcze następującą przypowieść: „Pewien człowiek miał w winnicy drzewo figowe. Gdy przyszedł poszukać na nim owoców, żadnego nie znalazł^a. **7** Wtedy rzekł do pracownika winnicy: „Już od trzech lat przychodzę szukać owoców na tym figowcu, ale ani jednego nie znalazłem. Zetnij go! Po co ma na darmo zajmować ziemię?”. **8** On odpowiedział: „Panie, zostaw go jeszcze na rok. Okopię go i obłożę nawozem. **9** Jeśli w przyszłości wyda owoce, to dobrze, a jeśli nie, to go zetniesz”^b.

10 W szabat Jezus nauczał w jednej z synagog. **11** A była tam kobieta od 18 lat zniewolona przez złego ducha*, który powodował, że chodziła pochylona i nie mogła się wyprostować. **12** Kiedy Jezus ją zobaczył, zwrócił się do niej: „Uwalniam cię od twojej ułomności”^c. **13** Włożył na nią rękę i natychmiast się wyprostowała, i zaczęła chwalać Boga. **14** Ale przełożony synagogi, oburzony, że Jezus dokonał tego uleczenia w szabat, odezwał się do tłumu: „Jest sześć dni przeznaczonych na pracę^d. W te dni przychodźcie, żeby dostąpić uleczenia, a nie w szabat”^e. **15** Wtedy Pan powiedział: „Obłudnicy^f, czy nie jest tak, że w szabat każdy z was odwiązuje swojego byka lub osła i go wyprowadza, żeby go napoić?”^g **16** Czy więc nie należało uwolnić w szabat tej córki Abrahama, którą Szatan 18 lat trzymał na uwięzi?”. **17** Na te słowa wszyscy przeciwnicy Jezusa się zawstydziili. A cały tłum

13:11 *Dosl. „mająca ducha słabości”.

zaczął się cieszyć ze wszystkich jego wspaniałych czynów^a.

18 On więc rzekł: „Do czego jest podobne Królestwo Boże i do czego mogę je przyrównać? **19** Jest jak ziarno gorczycy, które człowiek zasiał w swoim ogrodzie, a ono wzeszło i stało się drzewem, tak iż ptaki* założyły sobie gniazda wśród jego gałęzi”^b.

20 Powiedział jeszcze: „Do czego mogę przyrównać Królestwo Boże? **21** Jest jak zakwas, który kobieta wymieszała z trzema dużymi miarami* mąki, tak iż cała ta masa się zakwasiła”^c.

22 Zmierzając do Jerozolimy, Jezus wędrował od miasta do miasta i od wsi do wsi i nauczał. **23** A pewien człowiek zapytał go: „Panie, czy to prawda, że tylko nieliczni będą wybawieni?”. Wtedy on rzekł: **24** „Wyteżajcie siły, żeby wejść przez wąskie drzwi^d, bo mówię wam, że wielu będzie próbowało wejść, ale im się nie uda. **25** Jeśli będziecie na zewnątrz, kiedy gospodarz już wstanie i zamknie drzwi, to choćbyście pukali i mówili: „Panie, otwórz nam”^e, on wam odpowie: „Nie wiem, skąd jesteście”. **26** Wtedy zaczniecie mówić: „Jedliśmy i piliśmy razem z tobą, a ty nauczałeś na naszych głównych ulicach”^f. **27** Ale on wam powie: „Nie wiem, skąd jesteście. Odejdźcie ode mnie, wszyscy, którzy dopuszczacie się nieprawości!”. **28** I będziecie płakać i zgrzytać zębami, gdy zobaczycie, że Abraham, Izaak, Jakub i wszyscy prorocy znaleźli się w Królestwie Bożym, a was samych wyrzucono na zewnątrz”^g.

13:19 *Dosl. „ptaki nieba”. **13:21** *Dosl. „z 3 seami”, czyli z 22 l. Zob. Dodatek B14.

ROZDZ. 13

a Łk 9:43

b Mt 13:31, 32
Mk 4:30-32

c Mt 13:33

d Iz 55:6
Mt 7:13, 14
Flp 3:12-14
1Tm 6:12

e Łk 6:46

f Mt 7:22, 23

g Mt 8:11, 12

szpalta 2

a Mt 19:30
Mk 10:31

b Mt 16:21

c 2Kn 24:20, 21
Neh 9:26

d Mt 23:37

e Kpl 26:31
1Kl 9:7, 8
Jer 12:7
Jer 22:5

f Ps 118:26
Mt 23:38, 39

ROZDZ. 14

g Łk 6:9
Jn 7:23

29 Ponadto przyjdą ludzie ze wschodu i zachodu, z północy i południa i też zajmą miejsca przy stole w Królestwie Bożym. **30** Są więc ostatni, którzy będą pierwszymi, i są pierwsi, którzy będą ostatnimi”^a.

31 Tymczasem do Jezusa podeszli pewni faryzeusze i powiedzieli: „Odejdź stąd, bo Herod* chce cię zabić”. **32** A on im rzekł: „Idźcie powiedzieć temu lisowi: „Jeszcze dzisiaj i jutro będę wypędzał demony i uzdrawiał, a trzeciego dnia skończę”. **33** Jednak cokolwiek by się działo, muszę kontynuować swoją misję dzisiaj, jutro i pojutrze, bo jest nie do pomyślenia*, żeby prorok został zabity poza Jerozolimą^b. **34** Jerozolimo, Jerozolimo, ty, która zabijasz proroków i kamienujesz tych, co zostali do ciebie posłani! Ileż to razy chciałem zebrać twoje dzieci, jak kokoszka zbiera pod skrzydła swoje stado kurcząt! Ale wy tego nie chcieliście^d. **35** Dlatego wasz dom* zostawia się wam^e. Mówię wam, że odtąd na pewno nie będziecie mnie widzieć, aż powiecie: „Błogosławiony, który przychodzi w imieniu Jehowy”^f”^g.

14 W pewien szabat Jezus poszedł na posiłek do domu jednego z przywódców faryzeuszów. Ci, którzy tam byli, uważnie go obserwowali. **2** Nagle stanął przed nim człowiek chory na puchlinę*. **3** Wtedy Jezus zapytał znawców Prawa i faryzeuszów: „Czy w szabat wolno leczyć, czy nie?”^g. **4** Ale oni milczeli. On więc dotknął tego

13:31 *Chodzi o Heroda Antypasa. Zob. Słowniczek pojęć. **13:33** *Lub „jest niemożliwe”. **13:35** *Chodzi o świątynię. *Zob. Dodatek A5. **14:2** *Chodzi o obrządek, gromadzenie się nadmiernej ilości wody w jamach ciała.

człowieka, uzdrowił go i pozwolił mu odejść. **5** Następnie rzekł: „Gdyby w dzień szabatu wpadł wam do studni syn albo byk^a, to czy jest wśród was ktoś, kto by natychmiast go nie wyciągnął?”^b. **6** I nie wiedzieli, co na to odpowiedzieć.

7 Potem, gdy zauważył, jak zaproszeni goście wybierali sobie najzaszczytniejsze miejsca^c, powiedział do nich*: **8** „Kiedy zostaniesz zaproszony na wesele, nie zajmuj najzaszczytniejszego miejsca^d. Może wśród gości będzie ktoś znaczniejszy od ciebie. **9** Wtedy ten, który zaprosił was obu, podejdzie do ciebie i powie: „Ustąp mu miejsca”. I odejdiesz zawstydzony, żeby usiąść na najgorszym miejscu. **10** Kiedy jesteś zaproszony, zajmij raczej najmniej zaszczytne miejsce, żeby ten, który cię zaprosił, podszedł do ciebie i powiedział: „Przyjacielu, przesiądź się na lepsze miejsce”. Wtedy zostaniesz uhonorowany na oczach wszystkich innych gości^e. **11** Bo każdy, kto się wywyższa, będzie poniżony, a kto się uniży, będzie wywyższony”^f.

12 Następnie Jezus zwrócił się do człowieka, który go zaprosił: „Kiedy wydajesz obiad lub kolację, nie spraszaj przyjaciół, braci, krewnych czy bogatych sąsiadów, bo i oni mogliby cię kiedyś zaprosić i w ten sposób twoja gościnność została by nagrodzona. **13** Kiedy wydajesz przyjęcie, zaproś raczej biednych, kalekich, kulawych i niewidomych^g. **14** Wtedy będziesz szczęśliwy, bo nie mają jak ci się zrewanżować. A nagrodę otrzymasz, gdy nastąpi zmartwychwstanie^h prawych”.

14:7 *Dost. „opowiedział im przykład”.

ROZDZ. 14

a Wj 23:5
Pwt 22:4

b Mt 12:11
Łk 13:15

c Mt 23:2, 6
Łk 11:43
Łk 20:46

d Prz 25:6, 7

e Prz 15:33
Jak 4:10
1Pt 5:5

f Prz 29:23
Mt 23:12
Łk 18:14
Jak 4:6

g Hi 31:16, 22
Prz 3:27, 28

h Jn 5:28, 29
Jn 11:24
Dz 24:15

szpalta 2

a Mt 22:2

b Mt 22:3

c Mt 22:5

d Mt 22:9, 10

e Mt 21:43
Mt 22:8

f Obj 12:11

g Mt 10:37
Łk 18:29, 30
Jn 12:25

15 Jeden z gości, który to usłyszał, powiedział do niego: „Szczęśliwy ten, kto będzie ucztował* w Królestwie Bożym”.

16 Jezus mu rzekł: „Pewien człowiek wydawał wspaniałą ucztę^a i zaprosił wiele osób.

17 W porze uczyty wysłał niewolnika, żeby powiedział zaproszonym: „Chodźcie, bo wszystko jest już gotowe”. **18** Ale oni wszyscy zaczęli szukać wymówek^b. Pierwszy powiedział: „Kupiłem pole i muszę pójść je obejrzeć. Proszę, zrozum mnie”.

19 Drugi powiedział: „Kupiłem pięć par* wołów i idę je wypróbować. Proszę, zrozum mnie”^c.

20 A jeszcze inny powiedział: „Właśnie się ożeniłem, więc nie mogę przyjść”.

21 Wtedy niewolnik wrócił do swojego pana i mu to przekazał. Ten się rozgniewał i polecił niewolnikowi: „Wyjdź szybko na główne drogi i na ulice miasta i sprowadź tu biednych, kalekich, niewidomych i kulawych”. **22** Po pewnym czasie niewolnik przyszedł i rzekł: „Panie, twoje polecenie zostało wykonane i są jeszcze wolne miejsca”. **23** Pan powiedział wtedy: „Wyjdź na drogi i ścieżki i skłoń ludzi do wejścia, żeby mój dom się zapelnił”^d. **24** Bo mówię wam, że żaden z tamtych zaproszonych nie będzie jadł na mojej uczcie”^e.

25 Pewnego razu, gdy z Jezusem szły wielkie tłumy, on odwrócił się do nich i rzekł: **26** „Jeśli ktoś przychodzi do mnie, ale bardziej kocha* ojca, matkę, żonę, dzieci, braci i siostry, a nawet swoje życie”^f, ten nie może być moim uczniem”^g.

14:15 *Dost. „będzie jadł chleb”.

14:16 *Dost. „wieczerzę”.

14:19 *Dost. „jarmaz”.

14:26 *Dost. „ale nie ma w niejawiści”.

14:26 *Dost. „Lub „duszę”.

27 Moim uczniem nie może być również ten, kto nie nosi swego pala męki* i nie idzie za mną^a. **28** Przypuśćmy, że ktoś z was chce zbudować wieżę. Czy najpierw nie usiadzie i nie obliczy kosztów, żeby zobaczyć, czy mu wystarczy na jej dokończenie? **29** Gdyby tego nie zrobił, to mógłby położyć fundament, ale nie skończyć budowy. Wtedy wszyscy, którzy by to zobaczyli, zaczęliby z niego drwić: **30** „Zaczął budować, ale nie dał rady dokończyć”. **31** Albo przypuśćmy, że jakiś król wyrusza na wojnę przeciw królowi, który nadciąga z 20 000 żołnierzy. Czy najpierw nie usiadzie i nie zasięgnie rady, czy z 10 000 zdoła mu stawić czoło? **32** Jeśli się okaże, że nie zdoła tego zrobić, to gdy tamten jest jeszcze daleko, wysyła do niego swoich przedstawicieli i prosi o pokój. **33** Bądźcie więc pewni, że nikt z was, kto nie wyrzeknie się* wszystkiego, co ma, nie może być moim uczniem^b.

34 „Sól oczywiście jest wyborna. Ale jeśli straci swój słony smak, to jak można go przywrócić?”^c **35** Taka sól nie nadaje się już ani do rozsypiania na glebę, ani do mieszanina z nawozem. Wyrzuca się ją na zewnątrz. Kto ma uszy, żeby słuchać, niech słucha”^d.

15 Wokół Jezusa gromadzili się wszyscy poborcy podatkowi i grzesznicy, żeby go słuchać^e. **2** A faryzeusze i uczeni w piśmie* mówili z dezaprobatą: „Ten człowiek serdecznie przyjmuje grzeszników i z nimi jada”. **3** Odpowiedział im więc następującą przypowieść: **4** „Jeśli ktoś z was ma

14:27; 15:2 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 14:33 *Dosl. „nie pożegna się”.

ROZDZ. 14

a Mt 16:24
Mk 8:34
Łk 9:23

b Mt 19:27
Łk 9:62
Flp 3:7, 8

c Mt 5:13
Mk 9:50
Kol 4:6

d Mt 13:43
Mk 4:9
Obj 2:9

ROZDZ. 15

e Mt 9:10, 11
Mk 2:15, 16
Łk 5:29, 30
1Tm 1:15

szpalta 2

a Eze 34:11, 16
Mt 18:12, 13
Łk 19:10

b Mt 18:14
Rz 12:15
1Pt 2:25

c Eze 33:11
Łk 5:32

d Mt 9:13
Mk 2:17

e Kpl 11:7, 8

100 owiec i jedna z nich się zagubi, to czy nie zostawia na pustkowiu 99 i nie szuka zagubionej aż do skutku?”^a **5** Kiedy już ją znajdzie, bierze ją na ramiona i się cieszy. **6** A po przyjsciu do domu sprasza przyjaciół i sąsiadów i mówi: „Ciescie się ze mną, bo znalazłem swoją zagubioną owcę”^b. **7** Mówię wam, że tak samo w niebie będzie więcej radości z jednego grzesznika, który okazuje skruchę^c, niż z 99 prawych, którym skrusza nie jest potrzebna.

8 „Albo jeśli jakaś kobieta ma 10 drachm* i jedną z nich zgubi, to czy nie zapala lampy, nie zamyka domu i nie szuka jej starannie aż do skutku? **9** Kiedy już ją znajdzie, sprasza przyjaciółki i sąsiadki i mówi: „Ciescie się ze mną, bo znalazłam swoją zagubioną drachmę”^d. **10** Mówię wam, że tak samo aniołowie Boży radują się z jednego grzesznika, który okazuje skruchę”^d.

11 Następnie Jezus rzekł: „Pewien człowiek miał dwóch synów. **12** Młodszy z nich powiedział mu: „Ojczcie, daj mi część majątku, która mi przypada”. Wtedy ojciec rozdzielił między synów swój majątek. **13** Po niedługim czasie młodszy syn zabrał wszystko, co miał, i wyjechał do odległego kraju. Tam roztrwonił swój majątek, bo prowadził rozwiązłe* życie. **14** Gdy wszystko wydał, w całym tym kraju nastał wielki głód, a on znalazł się bez środków do życia. **15** Poszedł nawet nająć się u jednego z tamtejszych mieszkańców, a ten wysłał go na swoje pola, żeby paść świnie^e. **16** I pragnął zaspokoić głód

15:8, 9 *Zob. *Dodatek B14*. 15:13 *Lub „rozrzutne; lekkomyślne”.

strakami szarańczynu, którymi żywiły się świnię, ale nawet tego nikt nie chciał mu dać.

17 „Kiedy się opamiętał, powiedział sobie: „Tyłu pracowników mojego ojca ma pod dostatkiem chleba, a ja tu umieram z głodu! **18** Wróć do ojca i powiem: „Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przeciw tobie. **19** Nie jestem już godny nazywać się twoim synem. Przyjmij mnie jako jednego ze swoich pracowników””. **20** Poszedł więc do ojca. Gdy był jeszcze daleko, ojciec go zobaczył i przepełniony litością pobiegł, rzucił mu się na szyję i czule go ucałował. **21** Wtedy syn rzekł do niego: „Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przeciw tobie^a. Nie jestem już godny nazywać się twoim synem”. **22** Ale ojciec polecił niewolnikom: „Przyńście szybko długą szatę, tę najlepszą, i go ubierzcie. Włóżcie mu też pierścień na rękę i sandały na nogi. **23** Przyprowadźcie tuczne cielę, zarżnijcie je i jedzmy, i świętujmy, **24** bo ten mój syn był martwy, ale ożył^b, zagubił się, ale się odnalazł”. I zaczęli się cieszyć.

25 „Tymczasem starszy syn był w polu. Kiedy wracał i był już blisko domu, usłyszał muzykę i tańce. **26** Zawałał więc jednego ze sług i zapytał, co się dzieje. **27** Ten mu odpowiedział: „Wrócił twój brat. Gdy twój ojciec zobaczył, że jest cały i zdrowy, zarżnął tuczne cielę”. **28** Na to on się rozgniewał i nie chciał wejść do środka. Wtedy wyszedł jego ojciec i zaczął go prosić, żeby wszedł. **29** On jednak powiedział: „Ty le lat służyłem ci jak niewolnik i ani razu ci się nie sprzeciwiłem, a mimo to nigdy nie dałeś

ROZDZ. 15

a 2Kń 7:14
Ps 32:5
Ps 51:4
Prz 28:13
Łk 18:13
1Jn 1:9

mi choćby koźlęcia, żebym uczładował z przyjaciółmi. **30** Ale gdy tylko przybył ten twój syn, który przepuścił* cały twój majątek z prostytutkami, zarżnąłeś dla niego tuczne cielę”. **31** Wtedy ojciec rzekł: „Synu, ty zawsze byłeś ze mną i wszystko, co moje, jest twoje. **32** A twój brat był martwy, ale ożył, zagubił się, ale się odnalazł. Musieliśmy więc świętować i się cieszyć”.

16 Potem Jezus przemówił także do uczniów: „Pewien bogaty człowiek miał zarządzcę domu*, którego oskarżono o to, że marnotrawi jego mienie. **2** Wezwał go więc i powiedział: „Co ja o tobie słyszę! Rozlicz się ze swojej pracy, bo już nie będziesz zarządzał domem”. **3** Wtedy zarządca zaczął się zastanawiać: „Co tu zrobić, skoro mój pan mnie zwalnia? Kopać nie mam siły, a żebrać się wstydzę. **4** A! Już wiem, co zrobię, żeby ludzie przyjęli mnie do swoich domów, gdy już nie będę zarządca”. **5** Następnie przywołał po kolei wszystkich dłużników swojego pana. Pierwszego zapytał: „Ile jesteś winien mojemu panu?”. **6** Ten odrzekł: „100 miar* oliwy”. Powiedział więc do niego: „Weź swoją umowę, usiądź i szybko napisz: 50”. **7** Potem zapytał innego: „A ty ile jesteś winien?”. On odrzekł: „100 dużych miar* pszenicy”. Powiedział więc do niego: „Weź swoją umowę i napisz: 80”. **8** Pan więc pochwalił zarządcę, bo chociaż był on nieprawy, to wykazał się

15:30 *Dosl. „przejadł”. 16:1 *Lub „szafarza”. 16:6 *Dosl. „100 batów”, czyli 2200 l. Zob. Dodatek B14. 16:7 *Dosl. „100 korów”, czyli 22 000 l. Zob. Dodatek B14.

b Rz 6:13
Ef 2:4, 5

praktyczną mądrością*. Bo w załatwianiu spraw z innymi^Δ ludzic^Δ w tym świecie^Δ okazują się bardziej zaradni^Δ niż synowie światła^Δ.

9 „Dlatego mówię wam: Zjednujcie sobie przyjaciół za pomocą nieprawego bogactwa^{*b}, żeby—gdy go wam zabraknie—przyjęli was do wiecznych miejsc zamieszkania^c. **10** Kto jest wierny w najmniejszym, jest też wierny w wielkim, a kto jest nieprawy w najmniejszym, jest też nieprawy w wielkim. **11** Jeśli więc nie okażecie się wierni w związku z tym, jak korzystacie z nieprawego bogactwa, to kto wam powierzy prawdziwe bogactwo? **12** I jeśli nie okażecie się wierni w związku z tym, jak korzystacie z tego, co cudze, to kto wam da to, co przygotowano dla was?^d **13** Żaden sługa nie może być niewolnikiem dwóch panów, bo albo jednego będzie nienawidzić, a drugiego kochać, albo do jednego przyłgnie, a drugiemu wzgardzi. Nie możecie być niewolnikami Boga i Pieniądza^e.”

14 Tego wszystkiego słuchali faryzeusze—którzy kochali pieniądze—i zaczęli kpić z Jezusa^f. **15** Odezwął się więc do nich: „Przed ludźmi udajecie prawych^g, ale Bóg zna wasze serca^h. Bo to, co ludzie uważają za wielkie, w oczach Bożych jest obrzydliwością.”

16 „Do Jana było Prawo i pisma proroków. A od tamtego czasu głoszona jest dobra nowina

16:8 *Lub „sprytem; roztropnością”. ^ΔDosł. „względem swojego pokolenia”. ^ΔDosł. „synowie”. ^ΔLub „tego systemu rzeczy; tej epoki”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”. ^ΔLub „są pod względem praktycznym mądrzejsi”. **16:9** *Lub „środków, którymi dysponujecie w tym świecie”.

ROZDZ. 16

a Jn 12:36
Ef 5:8
1Ts 5:5

b Mt 19:21
1Tm 6:17

c Mt 25:34
Łk 12:20, 21

d Łk 12:48

e Mt 6:24

f Łk 53:3

g Mt 6:2
Mt 23:27, 28
Łk 18:9

h 1Sm 16:7
1Kn 28:9
2Kn 6:30

i 1Pt 5:5

szpalta 2

a Mt 11:12, 13

b Mt 5:17, 18

c Mt 5:32
Mt 19:9
Mk 10:11, 12

o Królestwie Bożym i wytrwale zabiegają o nie najróżniejsi ludzie^a. **17** Prędzej zniknie niebo i ziemia, niż pozostanie niespełniony choćby fragment litery w Prawie^b.

18 „Każdy, kto się rozwodzi* z żoną i żeni się z inną kobietą, popełnia cudzołóstwo. Ktokolwiek żeni się z rozwiedzioną^c, również popełnia cudzołóstwo^c.”

19 „Pewien bogaty człowiek miał w zwyczaju ubierać się w purpurę i len i prowadził wystawne życie. **20** Przy jego bramie kładziono żebraka o imieniu Łazarz, który był pokryty wrzodami **21** i który chciał zaspokoić głód resztkami ze stołu bogacza. Tymczasem psy przychodziły i lizały jego wrzody. **22** Po pewnym czasie żebrak umarł i aniołowie zanieśli go na miejsce przy Abrahamie*.”

„Także bogacz umarł i został pochowany. **23** Gdy znosił w grobie* męczarnie, podniósł oczy i w oddali zobaczył Abrahama, a obok niego^d Łazarza. **24** Zawołał więc: „Ojcie Abrahamie, zlituj się nade mną i poślij Łazarza, żeby umoczył czubek palca w wodzie i ochłodził mi język, bo bardzo cierpię w tym buchającym ogniu”. **25** Ale Abraham powiedział: „Synu, pamiętaj, że ty za życia w pełni zaznawałeś dobra, a Łazarz znosił zło. Teraz on zazna je tu pocieszenia, a ty cierpisz. **26** Poza tym między nami a wa-

16:18 *Chodzi o mężczyznę, który rozwodzi się z innego powodu niż pozamałżeńskie kontakty seksualne. ^ΔChodzi o kobietę rozwiedzioną z innego powodu niż pozamałżeńskie kontakty seksualne. **16:22** *Dosł. „na łono Abrahama”. **16:23** *Lub „Hadesie”, czyli wspólnym grobie ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^ΔDosł. „na jego łonie”.

mi została utworzona wielka przepaść, tak iż nikt, kto chce przedostać się od nas do was albo od was do nas, nie może tego zrobić'. **27** Wtedy bogacz rzekł: 'W takim razie proszę cię, ojczu, pošlij go do domu mojego ojca. **28** Mam pięciu braci. Niech im wszystko dokładnie przekaże, żeby nie trafili do tego miejsca męczarni'. **29** Ale Abraham powiedział: 'Mają pisma Mojżesza i pisma proroków. Niech ich słuchają'^a. **30** Wtedy bogacz odrzekł: 'Ojczu Abrahamie, nie posłuchają ich. Ale jeśli pójdziesz do nich ktoś z umarłych, to okażą skruchę'. **31** Na to on mu odparł: 'Jeśli nie słuchają pism Mojżesza^b ani pism proroków, to nie dadzą się przekonać, choćby ktoś powstał z martwych''.

17 Potem Jezus powiedział do swoich uczniów: „Jeśli chodzi o powody do upadku, to na pewno się pojawia. Ale biada temu, przez kogo to się stanie! **2** Korzystniej byłoby dla niego, gdyby mu zawieszono na szyi kamień młyński i wrzucono go do morza, niż żeby doprowadził do upadku jednego z tych małych^c. **3** Miejcie się na baczności. Jeśli twój brat popełni grzech, upomnij go^d, a jeśli okaże skruchę, przebacź mu^e. **4** Nawet jeśli zgrzeszy przeciw tobie siedem razy w ciągu dnia i siedem razy wróci do ciebie, i powie skruszony: 'Żałuję tego', to masz mu przebaczyć''^f.

5 Wtedy apostołowie poprosili Pana: „Wzmocnij naszą wiarę”^g. **6** Na to Pan odrzekł: „Gdybyście mieli wiarę wielkości ziarenka gorczycy, to powiedzielibyście do tej morwy*: „Wyrywaj się z korzeniami i zasadź

17:6 *Chodzi o drzewo morwy czarnej.

ROZDZ. 16

a Pwt 18:18
Łk 24:25-27

b Jn 5:46

ROZDZ. 17

c Mt 18:6
Mk 9:42

d Prz 17:10

e Kpl 19:17
Mt 18:15

f Iz 55:7
Mt 6:12
Mt 18:21, 22
Kol 3:13
1Pt 4:8

g Mk 9:23, 24
Heb 12:2

szpalta 2

a Mt 17:20
Mt 21:21
Mk 11:23

b 1Ko 9:16

c Kpl 13:45, 46

d Kpl 14:2-4
Pwt 24:8
Mt 8:3, 4
Łk 5:13, 14

e 2Kl 5:1, 14

f 2Kl 17:24
Jn 4:9

g Mt 9:22
Mk 5:34
Łk 7:50

h Mt 24:3

w morzu!’—i ona by was usłuchała^a.

7 „Jeśli macie niewolnika, który orze lub dogląda trzód, to co zrobicie, gdy wróci z pola? Kto z was mu powie: „Chodź szybko do stołu i coś zjedz”? **8** Powie mu raczej: „Przygotuj mi coś na kolację, włóż fartuch i mi usługuj, dopóki się nie najem i nie napiję. Potem sam możesz jeść i pić”. **9** I czy będzie mu dziękował za wykonanie tego, co mu zlecił? **10** Podobnie wy, gdy wykonacie wszystko, co wam zlecono, mówcie: „Jesteśmy nieużytecznymi niewolnikami. Zrobiliśmy to, co do nas należało”^b.

11 W drodze do Jerozolimy Jezus szedł przez pograniczne Samarię i Galilei. **12** Gdy wchodził do pewnej wsi, wyszło mu naprzeciw 10 trędowatych. Stanęli w pewnej odległości. **13** i głośno zawołali: „Jezusie, Mistrzu, zlituj się nad nami!”. **14** Jezus popatrzył na nich i powiedział: „Idźcie pokazać się kapłanom”^d. Kiedy byli w drodze, zostali uzdrowieni^e. **15** Jeden z nich, gdy zobaczył, że został uzdrowiony, wrócił, głośno wychwalając Boga. **16** Upadł twarzą do ziemi u stóp Jezusa i mu dziękował. A był Samarytaninem^f. **17** Wtedy Jezus rzekł: „Czy nie 10 zostało uzdrowionych*? Gdzie w takim razie pozostałych dziewięciu? **18** Jak to jest, że żaden nie wrócił, żeby oddać chwałę Bogu, tylko ten człowiek z innego narodu?”. **19** I odezwał się do niego: „Wstań i idź. Uzdrowiła cię twoja wiara”^g.

20 A faryzeusze pytali, kiedy przyjdzie Królestwo Boże^h. Odpowiedział im więc: „Królestwo

17:14 *Lub „oczyszczeni”. 17:17 *Lub „oczyszczonych”.

Boże nie przychodzi w sposób rzucający się w oczy. **21** Ludzie nie będą mówić: „Patrzcie, jest tu!” lub „Patrzcie, jest tam!”. W gruncie rzeczy Królestwo Boże jest pośród was^a.

22 Potem rzekł do uczniów: „Przyjdzie czas, gdy będziecie chcieli zobaczyć jeden z dni Syna Człowieczego, ale nie zobaczycie. **23** Ludzie będą do was mówić: „Patrzcie, jest tam!” lub „Patrzcie, jest tu!”. Nie wychodźcie ani nie podążajcie za nimi^b. **24** Bo jak błyskawica rozbłyśka od jednej strony nieba aż do drugiej, tak będzie z Synem Człowieczym^c w jego dniu^d. **25** Najpierw jednak musi on znieść wiele cierpień i być odrzucony przez to pokolenie^e. **26** A za dni Syna Człowieczego będzie tak, jak było za dni Noego^f: **27** ludzie jedli, pili, mężczyźni się żenili, kobiety wydawano za mąż — aż do dnia, gdy Noe wszedł do arki^g i przyszedł potop, i zgładził ich wszystkich^h. **28** Podobnie było za dni Lotaⁱ: ludzie jedli, pili, kupowali, sprzedawali, sadzili, budowali. **29** Ale w dniu, w którym Lot wyszedł z Sodomy, spadł z nieba deszcz ognia i siarki i zgładził ich wszystkich^j. **30** Tak samo będzie w dniu, w którym zostanie objawiony Syn Człowieczy^k.

31 „Kto w tym dniu będzie na dachu, a swoje rzeczy będzie miał w domu, niech nie wchodzi do domu, żeby je zabrać. Podobnie jeśli ktoś będzie w polu, nie wolno mu wracać po to, co zostawił. **32** Pamiętajcie, co spotkało żonę Lota^l. **33** Kto by próbował zachować swoje życie^m, ten je straci, ale kto by je

17:21 ^aLub „między wami”. 17:23 ^aMoże chodzić o fałszywych mesjaszów. 17:33 ^aLub „duszę”.

ROZDZ. 17

a Mt 12:28
Mt 21:5

b Mt 24:23
Mk 13:21
Łk 21:8
1Jn 4:1

c Dn 7:13

d Mt 24:27

e Mk 8:31
Mk 9:31
Łk 9:22

f Rdz 6:5
Mt 24:37-39

g Rdz 7:7

h Rdz 7:17, 21

i Rdz 19:15

j Rdz 19:24, 25

k 1Koł 1:7
2Ts 1:7, 8

l Rdz 19:17, 26

szpalta 2

a Mt 10:39
Mt 16:25
Mk 8:35
Łk 9:24
Jn 12:25

b Mt 24:40, 41

c Mt 24:28

ROZDZ. 18

d Rz 12:12
Ef 6:18
Flp 4:6
Kol 4:2
1Ts 5:17

e Łk 11:7, 8

f Obj 6:9, 10

g 2Pt 3:9

stracił, ten je ocali^a. **34** Mówię wam: W tę noc dwie osoby będą w jednym łóżku i jedna będzie wzięta, a druga pozostawiona^b. **35** Dwie kobiety będą mleć w tym samym młyńnie i jedna będzie wzięta, a druga pozostawiona^c. **36** — **37** Wtedy uczniowie go zapytali: „Gdzie, Panie?”. Powiedział im: „Gdzie jest ciało, tam też zlecą się orły^c”.

18 Potem Jezus opowiedział uczniom przypowieść ukazującą, że zawsze powinni się modlić i nigdy nie upadać na duchu^d: **2** „W pewnym mieście był sędzia, który nie bał się Boga ani nie liczył się z ludźmi. **3** Żył tam też wdowa, która wciąż do niego przychodziła i mówiła: „Zajmij się sporem z moim przeciwnikiem i oddaj mi sprawiedliwość”. **4** Sędzia przez jakiś czas nie chciał jej pomóc, ale potem powiedział sobie: „Co prawda nie boję się Boga ani nie liczę się z ludźmi, **5** ale ta wdowa stale mi się naprzykrza. Oddam więc jej sprawiedliwość, żeby nie przychodziła i mnie nie nękała^e”. **6** Następnie Pan rzekł: „Zwróćcie uwagę, co powiedział ten sędzia, chociaż był nieprawy! **7** Czy tym bardziej Bóg nie dopilnuje, żeby została oddana sprawiedliwość Jego wybranym, którzy wołają do Niego dniem i nocą^f w czasie, gdy On okazuje im cierpliwość^g? **8** Mówię wam: Dopilnuje, żeby szybko została im oddana sprawiedliwość. Kiedy jednak przybędzie Syn Człowieczy, czy znajdzie na ziemi taką wiarę?”.

9 Jezus opowiedział też przypowieść tym, którzy byli przekonani o swojej prawości, a innych mieli za nic: **10** „Do świątyni

17:36 ^aZob. Dodatek A3. 18:5 ^aLub „nie dobijała”.

weszło dwóch ludzi, żeby się modlić. Jeden był faryzeuszem, a drugi poborcą podatkowym.

11 Faryzeusz stanął i zaczął modlić się w duchu: „Boże, dziękuję Ci, że nie jestem jak wszyscy inni—zdziercy, nieprawci, cudzołźnicy lub choćby jak ten poborca podatkowy. **12** Poszczę dwa razy w tygodniu i daję dziesięcinę z całego swojego dochodu^a. **13** Natomiast poborca podatkowy stał w pewnej odległości i nie chciał nawet podnieść oczu ku niebu, ale bił się w piersi i prosił: „Boże, bądź łaskawy* dla mnie, grzesznika^b. **14** Mówię wam, że ten człowiek wrócił do domu bardziej prawy niż tamten faryzeusz^c. Bo każdy, kto się wywyższa, będzie poniżony, ale kto się uniży, będzie wywyższony^d.”

15 Ludzie przyprowadzali też do Jezusa małe dzieci, żeby ich dotknął. Kiedy zobaczyli to jego uczniowie, zaczęli ich strofować^e. **16** Jezus jednak przywołał dzieci do siebie i powiedział uczniom: „Pozwólcie dzieciom przychodzić do mnie. Nie próbujcie ich powstrzymywać, bo do takich jak one należy Królestwo Boże^f. **17** Zapewniam was, że kto nie przyjmie Królestwa Bożego tak jak małe dziecko, ten do niego nie wejdzie^g.”

18 A pewien dostojnik zapytał Jezusa: „Dobry Nauczycielu, co mam robić, żeby odziedziczyć życie wieczne?”^h. **19** Jezus odpowiedział: „Dlaczego nazywasz mnie dobrym? Nikt nie jest dobry oprócz jednego, Bogaⁱ. **20** Znasz przykazania: „Nie cudzołóż^j; nie morduj^k; nie kradnij^l; nie składaj fałszywego świadectwa^m; szanuj ojca i matkęⁿ”. **21** Wtedy on rzekł: „Tego wszystkiego prze-

ROZDZ. 18

- a Mt 23:23
- b Ps 51:1-3
- c Iz 66:2
- d Mt 21:28-31
- e Iz 2:11
- f Mt 23:12
- g Jak 4:6
- h 1Pt 5:5
- i Mt 19:13-15
- j Mk 10:13-16
- k 1Pt 2:2
- l Mt 18:3
- m Mk 10:15
- n Mt 19:16-22
- o Mk 10:17-22
- p Łk 10:25-28
- q i Mt 19:17
- r Mk 10:18
- s j Wj 20:14
- t Pwt 5:18
- u k Wj 20:13
- v Pwt 5:17
- w l Wj 20:15
- x Pwt 5:19
- y m Wj 20:16
- z Pwt 5:20
- aa n Wj 20:12
- ab Pwt 5:16
- ac Rz 13:9
- ad Ef 6:2

szpalta 2

- ae a Mt 6:20
- af Mt 19:21
- ag Mk 10:21
- ah Łk 12:33
- ai 1Tm 6:18, 19
- aj b Mt 19:22
- ak Mk 10:22
- al c Prz 11:28
- am Mt 19:23
- an Mk 10:23, 24
- ao 1Tm 6:9
- ap d Mt 19:24
- aq Mk 10:25
- ar e Mt 19:25
- as f Mt 19:26
- at Mk 10:27
- au g Mt 19:27
- av h Mt 19:28, 29
- aw Mk 10:29, 30
- ax i Obj 2:10
- ay j Mt 16:21
- az Mt 20:17-19
- ba Mk 10:32-34
- bb k Mt 27:2
- bc Dz 3:13
- bd l Ps 22:7
- be m Iz 50:6
- bf n Iz 53:5, 7
- bg o Mk 10:33, 34
- bh Łk 9:22

strzegam od młodości”. **22** Na to Jezus mu powiedział: „Brakuje ci jeszcze jednego: Sprzedaj wszystko, co masz, i rozdaj pieniądze biednym, a będziesz miał skarb w niebie. Potem przyjdź i bądź moim naśladowcą^a. **23** Gdy on to usłyszał, głęboko się zasmucił, bo był bardzo bogaty^b.”

24 Jezus spojrzał na niego i rzekł: „Jakże trudno będzie wejść do Królestwa Bożego tym, którzy mają pieniądze!^c **25** Łatwiej wielbłądowi przecisnąć się przez ucho igielne, niż bogatemu wejść do Królestwa Bożego^d. **26** A ci, którzy to usłyszeli, zapytali: „Czy więc w ogóle ktoś może zostać wybawiony?”^e. **27** Jezus odpowiedział: „To, co u ludzi jest niemożliwe, u Boga jest możliwe^f. **28** Wtedy Piotr się odezwał: „My zostawiliśmy to, co mieliśmy, i poszliśmy w twoje ślady^g. **29** Na to on im powiedział: „Zapewniam was, że nie ma nikogo, kto by zostawił dom, żonę, braci, rodziców czy dzieci ze względu na Królestwo Boże^h. **30** i kto by już teraz nie otrzymał wielokrotnie więcej, a w nadchodzącym nowym świecieⁱ—życia wiecznego^j.”

31 Potem wziął Dwunastu na bok i rzekł do nich: „Idziemy do Jerozolimy, gdzie spełni się wszystko, co prorocy napisali o Synu Człowieczym^k. **32** Na przykład będzie on wydany ludzkości z innych narodów^l, wyśmiany^m, znieważony i oplutyⁿ. **33** A po ubiczowaniu zostanie zabity^o, ale trzeciego dnia powstanie z martwych^p. **34** Apostołowie jednak nic z tego nie

18:30 *Lub „nadchodzącym systemie rzeczy; nadchodzącej epoce”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”.

18:13 *Lub „miłosierny”.

zrozumieli. Słowa te były przed nimi zakryte, tak iż nie wiedzieli, o co chodzi.

35 Kiedy Jezus zbliżał się do Jerycha, pewien niewidomy akurat siedział przy drodze i żebrał^a. **36** Gdy usłyszał odgłosy idącego tłumu, zaczął się dopytywać, co się dzieje. **37** Powiedziano mu, że właśnie przechodzi Jezus Nazarejczyk. **38** Wtedy zawołał: „Jezusie, Synu Dawida, zlituj się nade mną!”. **39** A ci, którzy szli z przodu, zaczęli go ganić i uciszać, ale on tym bardziej wołał: „Synu Dawida, zlituj się nade mną!”. **40** Jezus się zatrzymał i polecił przyprowadzić tego człowieka. Gdy ten się zbliżył, Jezus go spytał: **41** „Co chcesz, żebym dla ciebie zrobił?”. A on poprosił: „Panie, spraw, żebym odzyskał wzrok”. **42** Jezus więc rzekł: „Odzyskaj wzrok. Twoja wiara cię uzdrowiła”. **43** I on natychmiast odzyskał wzrok, i ruszył za Jezusem^c, wychwalając Boga. Również cały lud, kiedy to zobaczył, wystawiał Boga^d.

19 Potem Jezus przybył do Jerycha i przechodził przez nie. **2** Był tam pewien bogaty człowiek o imieniu Zachaeusz, naczelný poborca podatkowy. **3** Próbował on zobaczyć, kto to jest ten Jezus, ale z powodu tłumu nie mógł, bo był niskiego wzrostu. **4** Pobiegł więc do przodu i wdrapał się na sykomorę^{*}, żeby go zobaczyć, bo Jezus właśnie miał tamtędy przechodzić. **5** Gdy Jezus już tam dotarł, spojrzał w górę i odezwał się do niego: „Zachaeuszu, zejdź szybko, bo dzisiaj zatrzymam się w twoim domu”. **6** Wtedy on szybko zszedł i z radością go u siebie przyjął. **7** Ale wszyscy, któ-

19:4 *Lub „figę morwową”.

ROZDZ. 18

a Mt 20:29-34
Mk 10:46-52

b Łk 7:50
Łk 17:19

c Mt 20:34

d Łk 5:26

szpalta 2

ROZDZ. 19

a Mt 9:11
Łk 5:30
Łk 15:2

b Wj 22:1
Kpl 6:4, 5

c Eze 34:16
Mt 9:13
Mt 15:24
Łk 15:4
Rz 5:8
1Tm 1:15

d Dz 1:6

e Mt 25:14
Mk 13:34
Jn 18:36

f Mt 25:15

g Mt 25:19

h Mt 25:20, 21

i Łk 16:10

rzy to widzieli, zaczęli mówić oburzeni: „Korzysta z gościny u grzesznika”^a. **8** A Zachaeusz wstał i rzekł: „Panie, połowę swojego mienia daję biednym, a cokolwiek od kogoś wymusiłem^{*}, zwracam poczwórnienie”^b. **9** Na to Jezus powiedział: „Dzisiaj wybawienie stało się udziałem tego domu, ponieważ ten człowiek też jest synem Abrahama. **10** Bo Syn Człowieczy przyszedł odszukać i wybawić to, co zaginęło”^c.

11 Tym, którzy tego słuchali, opowiedział jeszcze pewną przypowieść, bo był blisko Jerozolimy, a oni sądzili, że Królestwo Boże ma się objawić natychmiast^d. **12** Rzekł: „Pewien szlachetnie urodzony człowiek udał się do odległego kraju^e, żeby otrzymać władzę królewską, a potem powrócić. **13** Wcześniej jednak przywołał 10 niewolników, dał im 10 min^{*} i polecił: „Obracajcie tymi pieniędzmi, dopóki nie wrócę”^f. **14** Ale jego rodacy nienawidzili go i wystali za nim swoich przedstawicieli, by powiedzieli: „Nie chcemy, żeby ten człowiek został nad nami królem”.

15 „Gdy on już otrzymał władzę królewską^{*} i wrócił, wezwał do siebie niewolników, którym powierzył pieniądze^g, żeby sprawdzić, ile zarobili”^h. **16** Podszedł więc pierwszy i powiedział: „Panie, dałeś mi 1 minę, a zyskałem 10”^h. **17** Wtedy on rzekł: „Świetnie, dobry niewolniku! Ponieważ okazałeś się wierny w tak małej sprawie, powierzam ci władzę nad 10 miastami”ⁱ. **18** Następnie podszedł drugi

19:8 *Lub „wymusiłem fałszywym oskarżeniem”. 19:13 *Gr. mina ważyła 340 g i uznawano ją za równowartość 100 drachm. Zob. Dodatek B14. 19:15 *Lub „królestwo”. ^aDosł. „srebro”.

i powiedział: „Panie, dałeś mi 1 minę, a zyskałem 5^a. **19** Do niego rzekł: „Zarządzaj więc pięcioma miastami”. **20** Natomiast kolejny przyszedł i powiedział: „Panie, to twoja mina. Trzymałem ją schowaną w chustce. **21** Bałem się ciebie, bo jesteś człowiekiem surowym. Odbierasz to, czego nie dałeś w depozyt, i zbierasz to, czego nie posiałeś^b. **22** On mu odpowiedział: „Zły niewolniku, osądzam cię na podstawie twoich własnych słów. Skoro wiedziałeś, że jestem człowiekiem surowym, że odbieram to, czego nie dałem w depozyt, i zbieram to, czego nie posiałem^c, **23** to czemu nie złożyłeś moich pieniędzy* w banku, żebym mógł po przybyciu odebrać je z odsetkami?”

24 „Następnie rzekł do stojących w pobliżu: „Zabierzcie mu tę minę i dajcie temu, który ma 10 min^d. **25** Ale ci powiedzieli: „Panie, on ma już 10 min^e. **26** Wtedy pan im odparł: „Mówię wam, że każdemu, kto ma, będzie dane jeszcze więcej, ale temu, kto nie ma, będzie zabrane nawet to, co ma^e. **27** A jeśli chodzi o moich wrogów, którzy nie chcieli, żebym został nad nimi królem, to przyprowadźcie ich tutaj i pozabijajcie na moich oczach^f”.

28 Następnie Jezus udał się w dalszą drogę w kierunku Jerozolimy. **29** Kiedy zbliżał się do Betfage i Betanii na Górze Oliwnej^f, wysłał dwóch uczniów^g **30** z takim poleceniem: „Idźcie do wioski, którą widzicie. Gdy do niej wejdziecie, znajdziecie uwiązane osiołka, na którym nikt jeszcze nie siedział. Odwiążcie go i przyprowadźcie tutaj. **31** A gdyby ktoś was zapytał: „Czemu go odwiązujecie?”,

19:23 *Dosl. „mojego srebra”.

ROZDZ. 19
a Mt 25:22, 23

b Mt 25:24

c Mt 25:26, 27

d Mt 25:28

e Mt 13:12
Mt 25:29
Mk 4:25
Łk 8:18

f Dz 1:12

g Mt 21:1-3
Mk 11:1-6

szpalta 2

a Mt 21:6, 7

b Za 9:9
Mk 11:7-10
Jn 12:14, 15

c Mt 21:8

d Ps 118:26
Mt 21:9
Mk 11:9

e Mt 21:15
Jn 12:19

f Jn 11:35

g Łk 6:9, 10
Mt 13:14

h Pwt 28:52
Dn 9:26
Łk 21:20

i Łk 23:28, 29

j Mt 24:2
Mk 13:2
Łk 21:6

macie wyjaśnić: „Pan go potrzebuje”. **32** Wysłani uczniowie poszli więc i znaleźli osiołka, tak jak im Jezus powiedział^a. **33** Ale gdy go odwiązywali, jego właściciele odezwali się do nich: „Czemu odwiązujecie tego osiołka?”. **34** Odpowiedzieli: „Pan go potrzebuje”. **35** Przyprowadzili więc żrebię do Jezusa i zarzucili na nie swoje wierzchnie szaty, a on na nim usiadł^b.

36 Kiedy jechał, ludzie rozkładali na drodze swoje wierzchnie szaty^c. **37** Gdy tylko zbliżył się do drogi schodzącej z Góry Oliwnej, całe mnóstwo uczniów zaczęło się cieszyć i głośno wysławiać Boga z powodu wszystkich potężnych dzieł, które zobaczyli. **38** Mówili: „Błogosławiony, który przychodzi jako Król w imieniu Jehowy! Pokój w niebie i chwała na wysokościach!”^d. **39** Ale niektórzy faryzeusze rzekli do niego z tłumu: „Nauczycielu, upomnij swoich uczniów”^e. **40** Jezus im odparł: „Mówię wam, że gdyby oni milczeli, kamienie by wołały”.

41 A gdy zbliżał się do Jerozolimy, popatrzył na nią i nad nią zapłakał^f, **42** mówiąc: „O gdybyś rozpoznała w tym dniu, co prowadzi do pokoju! Ale teraz jest to zakryte przed twoimi oczami^g. **43** Bo nadejdą dni, kiedy twoi wrogowie zbudują wokół ciebie fortyfikację z zaostrzonych pali, okrążą cię i z każdej strony będą cię oblegać^h. **44** I zrównają cię z ziemią, a twoje dzieci zgładząⁱ. I nie pozostawią w tobie kamienia na kamieniu^j, bo nie rozpoznałaś czasu, gdy poddawano cię osądowi^k”.

19:38 *Zob. Dodatek A5. 19:43 *Lub „udręczą cię”. 19:44 *Lub „dokonywano u ciebie przeglądu”.

45 Potem wszedł do świątyni i zaczął wyrzucać stamtąd sprzedających^a, **46** mówiąc do nich: „Jest napisane: ‚Mój dom będzie domem modlitwy’^b. A wy zrobiliście z niego jaskinię przestępców”^c.

47 I Jezus codziennie nauczał w świątyni. Ale naczelnicy kapłani, uczeni w piśmie* i przywódcy ludu zastanawiali się, jak go zabić^d. **48** Nie znaleźli jednak żadnego sposobu, by to zrobić, bo cały lud garnął się do Jezusa, żeby go słuchać^e.

20 Pewnego dnia, gdy nauczał w świątyni i głosił dobrą nowinę, podeszli do niego naczelnicy kapłani, uczeni w piśmie* i starsi ludu **2** i odezwali się: „Powiedz nam: Jakim prawem robisz te rzeczy? Kto ci dał taką władzę?”^f. **3** On odparł: „Ja też zadam wam pytanie. Powiedzcie mi: **4** Kto upoważnił Jana do udzielania chrztu — niebo czy ludzie?”. **5** Wtedy zaczęli między sobą dyskutować: „Jeśli powiemy: ‚Niebo’, to on spyta: ‚Czemu nie uwierzyliście Janowi?’”. **6** A jeśli powiemy: ‚Ludzie’, to cały lud nas ukamieniuje, bo jest przekonany, że Jan był prorokiem”^g. **7** Odpowiedzieli więc, że nie wiedzą. **8** Wtedy Jezus odrzekł: „Ja też wam nie powiem, jakim prawem robię te rzeczy”.

9 Potem zaczął opowiadać ludowi następującą przypowieść: „Pewien człowiek zasadził winnicę^h, wydzierżawił ją hodowcom i na dość długi czas wyjechał za granicęⁱ. **10** W porze zbiorów wysłał do hodowców niewolnika, żeby mu dali część owoców z winnicy. Ci jednak pobili go i odprawili z niczym^j. **11** Wysłał więc do nich

ROZDZ. 19

a Mt 21:12
Mk 11:15, 16

b Iz 56:7

c Jer 7:11
Mt 21:13
Mk 11:17
Jn 2:16

d Mk 11:18

e Mk 12:37
Łk 21:38

ROZDZ. 20

f Mt 21:23-27
Mk 11:27-33

g Łk 7:29

h Iz 5:7

i Mt 21:33-41
Mk 12:1-9

j 2Kl 17:13, 14
2Kn 36:15, 16
Dz 7:52
Heb 11:36, 37

szpalta 2

a Mt 17:5
Jn 3:16

b Dz 3:15

c Ps 118:22
Iz 28:16
Mt 21:42, 44
Mk 12:10, 11
Dz 4:11
1Pt 2:7

d Iz 8:14, 15

e Mt 21:45, 46
Mk 12:12

f Mt 22:15-22
Mk 12:13-17

innego niewolnika. Tego również pobili, a także upokorzyli* i odprawili z niczym. **12** Wysłał jeszcze trzeciego, ale i tego poranili i wyrzucili. **13** Wtedy właściciel winnicy pomyślał sobie: „Co mam zrobić? Wślę swojego ukochanego syna^a. Do niego powinni odnieść się z szacunkiem”. **14** Gdy hodowcy go zobaczyli, zaczęli namawiać się między sobą: „To dziedzic. Zabijmy go, żeby dziedzictwo stało się nasze”. **15** Wywlekli go więc poza winnicę i zabili^b. Co zrobi z nimi właściciel winnicy? **16** Przyjdzie i zabije tych hodowców, a winnicę da innym”.

Na te słowa ludzie zawołali: „Oby nigdy do tego nie doszło!”. **17** Ale Jezus spojrział na nich uważnie i powiedział: „Jak więc rozumieć ten fragment Pism: ‚Kamień odrzucony przez budowniczych stał się wieńczącym kamieniem narożnym’?”^c **18** Każdy, kto upadnie na ten kamień, roztrzaska się^d. A każdy, na kogo on upadnie, zostanie zmiażdżony”.

19 Wtedy uczeni w piśmie i naczelnicy kapłani uświadomili sobie, że ta przypowieść odnosi się do nich, i chcieli go schwycić, ale bali się ludu^e. **20** Uważnie go obserwowali, po czym wysłali wynajętych potajemnie ludzi, którzy mieli udawać prawych i łapać go za słowo^f, żeby go wydać władzom i samemu namiestnikowi. **21** Ci więc powiedzieli do niego: „Nauczycielu, wiemy, że mówisz i nauczasz poprawnie, że nie jesteś stronniczy, ale zgodnie z prawdą nauczasz drogi Bożej. **22** Czy wolno* nam płacić podatki Cesarzowi, czy nie?”. **23** Ale on odkrył ich prze-

20:11 *Lub „znieważyli”. **20:17** *Dost. „głowicą węgła”. **20:22** *Lub „należy”.

biegłość i rzekł: **24** „Pokażcie mi denara*. Czyja to podobizna i czyje imię?”. Odrzekli: „Cezara”. **25** Wtedy im powiedział: „W takim razie to, co Cezara, spłacajcie Cezarowi^a, a to, co Boże – Bogu”^b. **26** I nie zdołał go przylapać na niczym, co mówił publicznie. Zdumieni jego odpowiedzią, zamilkli.

27 Jednak podeszli do niego saduceusze, twierdzący, że nie ma zmartwychwstania^c, i zapytali^d: **28** „Nauczycielu, Mojżesz nam napisał, że jeśli jakiś mężczyzna umrze bezdzietnie i pozostawi żonę, to jego brat powinien się z nią ożenić, żeby przedłużyć jego ród”^e. **29** Było siedmiu braci. Pierwszy się ożenił, ale zmarł bezdzietnie. **30** Wtedy drugi brat wziął wdowę po nim za żonę, ale również umarł. **31** Tak samo było z trzecim aż do siódmego – wszyscy się z nią ożenili i umarli bezdzietnie. **32** W końcu umarła też ta kobieta. **33** Czyją więc zostanie żoną, gdy nastąpi zmartwychwstanie? Przecież posłuubił siedmiu”.

34 Jezus odpowiedział: „Dzieci tego świata* żenią się i wychodzą za mąż, **35** ale uznani za godnych życia w nadchodzącym nowym świecie* i za godnych zmartwychwstania ani nie będą się żenić, ani wychodzić za mąż^f. **36** Właściwie nie będą mogli już umrzeć, bo będą jak aniołowie i – jako ci, którzy dostąpią zmartwychwstania – będą dziećmi Bożymi. **37** A to, że umarli będą

20:24 *Zob. *Dodatek B14*. **20:28** *Lub „wzbudzić mu potomstwo”. **20:34** *Lub „systemu rzeczy; epoki”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”. **20:35** *Lub „nadchodzącym systemie rzeczy; nadchodzącej epoki”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”.

ROZDZ. 20

a Rz 13:7
Tyt 3:1
1Pt 2:13

b Mt 22:21
Mk 12:17

c Dz 23:8

d Mt 22:23-28
Mk 12:18-23

e Rdz 38:7, 8
Pwt 25:5, 6

f Mt 22:29, 30
Mk 12:24, 25

szpalta 2

a Wj 3:2, 6
Mt 22:31-33
Mk 12:26, 27

b Mt 22:32

c Mt 22:41-46
Mk 12:35-37

d Ps 110:1
Dz 2:34, 35

e Mt 23:2, 6, 7
Mk 12:38-40

ROZDZ. 21

f Mk 12:41

g Mk 12:42

h Mk 12:43, 44
2Ko 8:12

wskrzeszani, wyjawiał nawet Mojżesz w relacji o ciernistym krzewie, nazywając Jehowę*, Bogiem Abrahama, Bogiem Izaaka i Bogiem Jakuba^a. **38** Przecież On nie jest Bogiem umarłych, lecz żywych, bo dla Niego* oni wszyscy żyją”^b. **39** Na to niektórzy uczeni w piśmie rzekli: „Nauczycielu, dobrze powiedziałeś”. **40** Bo już nie mieli odwagi zadać mu ani jednego pytania.

41 Z kolei on im rzekł: „Dla czego ludzie mówią, że Chrystus jest synem Dawida?^c **42** Przecież sam Dawid mówi w Księdze Psalmów: „Jehowa* powiedział mojemu Panu: „Zasiadaj po mojej prawej stronie, **43** aż położę twoich wrogów jako podnóżek dla twoich nóg””^d. **44** Skoro Dawid nazywa go Panem, to jak może on być jego synem?”.

45 Potem, gdy cały lud go słuchał, rzekł do swoich uczniów: **46** „Strzeżcie się uczonych w piśmie, którzy lubią chodzić w długich szatach, którzy uwielbiają pozdrowienia na rynkach oraz pierwsze* siedzenia w synagogach i najzaszczytniejsze miejsca na ucztach”^e. **47** i którzy łupią* domy^f wdów i na pokaz odmawiają długie modlitwy. Tacy otrzymają surowszy wyrok”.

21 Gdy Jezus spojrział w stronę skarbon, zobaczył bogaczy wrzucających do nich datki^f. **2** Potem zauważył, jak pewna biedna wdowa wrzuca dwie monety nikomej wartości^g, **3** i rzekł: „Zapewniam was, że ta biedna wdowa dała więcej niż oni wszyscy”^h. **4** Bo

20:37, 42 *Zob. *Dodatek A5*. **20:38** *Lub „z Jego punktu widzenia”. **20:46** *Lub „najlepsze”. ^aDosł. „wieczcach”. **20:47** *Dosł. „pożerają”. ^bLub „mienię”. **21:2** *Dosł. „2 leptony”. Zob. *Dodatek B14*.

oni wszyscy wrzucili to, co im zbywało, ale ona, choć żyje w nędzy, dała wszystko, co miała na utrzymanie”^a.

5 Później, gdy niektórzy rozmawiali o świątyni, że zdobią ją piękne kamienie oraz rzeczy ofiarowane Bogu^b, **6** Jezus powiedział: „Jeśli chodzi o to, co widzicie, nadejdą dni, gdy nie pozostanie tu kamień na kamieniu—wszystko obróci się w ruinę”^c. **7** Wtedy go zapytali: „Nauczycielu, właściwie kiedy to nastąpi i co będzie znakiem, że to się zbliża?”^d. **8** On odrzekł: „Uważajcie, żebyście nie zostali wprowadzeni w błąd^e, bo pojawi się wielu takich, którzy będą się powoływać na moje imię i mówić: „To ja nim jestem” oraz „Ta chwila jest już blisko”. Nie idźcie za nimi^f. **9** Ponadto gdy usłyszycie o wojnach i rozruchach^g, nie bądźcie przerażeni. Bo te rzeczy muszą najpierw nastąpić, ale koniec nie nadejdzie od razu”^g.

10 Potem im powiedział: „Naród powstanie przeciw narodowi^h i królestwo przeciw królestwuⁱ. **11** Będą też wielkie trzęsienia ziemi, a w jednym miejscu po drugim głód i epidemie^j. Ludzie będą oglądać straszne zjawiska i wielkie znaki z nieba.

12 „Ale zanim się to wszystko stanie, ludzie wystąpią przeciwko wam i będą was prześladować^k, wydając was do synagog i więzień. Z powodu mojego imienia będziecie ciągnięci przed królów i namiestników^l. **13** To pozwoli wam dać świadectwo. **14** Dlatego postanówcie sobie w sercu nie ćwiczyć zawczasu, jak się bronić^m, **15** bo podsunę wam takie słowa i dam wam taką mądrość, że wszyscy-

21:9 *Lub „zamieszkach; powstaniach”.

ROZDZ. 21

- a Mt 22:37
- b Mt 24:1, 2
Mk 13:1, 2
- c Łk 19:44
- d Mt 24:3
Mk 13:4
- e 2Tm 3:13
1Jn 4:1
Obj 12:9
- f Mt 24:4, 5
Mk 13:5, 6
- g Mt 24:6
Mk 13:7
- h Obj 6:4
- i Mt 24:7
Mk 13:8
- j Dz 11:28
Obj 6:8
- k Jn 16:2
- l Mt 10:17, 18
Mt 24:9
Mk 13:9
Dz 25:23
Obj 2:10
- m Łk 12:11, 12

szpalta 2

- a Mk 13:11
Dz 6:8, 10
- b Mi 7:6
Mk 13:12, 13
Dz 7:59
- c Mt 10:22
Mt 24:9
- d Mt 10:29, 30
Łk 12:6, 7
- e Mt 24:13
Rz 5:3, 4
Heb 10:36
2Pt 1:5, 6
- f Łk 19:43
- g Dn 9:26
Mt 23:37, 38
Mt 24:15, 16
- h Mk 13:14
- i Mt 24:19
Mk 13:17
Łk 23:28, 29
- j Pwt 28:64
Dn 9:26
- k Dn 4:25
- l Mt 24:29
Mk 13:24, 25
- m Dn 7:13

cy wasi przeciwnicy razem wzięci nie zdołają się temu przeciwstawić ani tego podważyć^a. **16** Ponadto wydawać^b was będą nawet rodzice, bracia, krewni czy przyjaciele i niektórych z was uśmiercą^b. **17** Z powodu mojego imienia wszyscy będą was nienawidzić^c. **18** Ale nawet włos wam z głowy nie spadnie^d. **19** Dzięki wytrwałości zachowacie swoje życie^e.

20 „Kiedy jednak zobaczycie Jerozolimę otoczoną przez obozujące wojska^f, wiedźcie, że przybliżyło się jej spustoszenie^g. **21** Niech ci w Judei zacząć uciekać w góry^h, ci, którzy są w mieście, niech z niego wyjdą, a ci w jego okolicach niech do niego nie wchodzą. **22** Bo są to dni wymierzania sprawiedliwościⁱ, żeby się spełniło wszystko, co napisano. **23** Jakże trudno będzie w te dni kobietom ciężarnym i karmiącym piersią^j! Bo na kraj spadnie wielka udręka, a na ten lud—kara. **24** Jedni zginą od miecza, drudzy zostaną uprowadzeni jako jeńcy do wszystkich krajów^k. A Jerozolima będzie deptana przez narody^l, aż czasy wyznaczone narodom^a dobiegną końca^k.

25 „Będą też znaki na słońcu, księżycu i gwiazdach^l, a na ziemi udręka narodów bezradnych z powodu ryku wzburzonego morza. **26** Ludzie będą mdleć ze strachu w oczekiwaniu tego, co ma przyjść na świat^m, bo moce nieba zostaną wstrząśnięte. **27** Wtedy zobaczą Syna Człowieczego^m przychodzącego w obłoku z mocą oraz w wiel-

21:16 *Lub „zdradzać”. 21:19 *Lub „zyskanie swoją duszę”. 21:22 *Lub „dni zemsty”. 21:24 *Dośl. „narodów”. ^fLub „pogan”. ^gLub „czasy narodów; czasy pogan”. 21:26 *Lub „zamieszkaną ziemię”.

kiej chwale^a. **28** Ale gdy się to zacznie dziać, wyprostujcie się i podnieście głowy, bo zbliża się wasze wyzwolenie^a.

29 Jezus podał im też następujący przykład: „Popatrzcie na drzewo figowe i wszystkie inne drzewa^b. **30** Kiedy widzicie, że wypuszczają pąki, rozpoznajecie, że zbliża się lato. **31** Podobnie gdy zobaczycie, że te rzeczy się dzieją, wiedzcie, że zbliża się Królestwo Boże. **32** Zapewniam was, że to pokolenie nie przeminie, dopóki to wszystko nie nastąpi^c. **33** Niebo i ziemia przemina, ale moje słowa na pewno nie przeminą^d.

34 „Miejcie się na baczności, żeby wasze serca nigdy nie stały się ociężałe z powodu przejadania się, upijania^e i trosk życiowych^f i żeby ten dzień nagle was nie zaskoczył **35** jak sidło^g. Bo przyjdzie na wszystkich mieszkańców ziemi. **36** Czuwajcie^h więc, cały czas zanosząc błaganiaⁱ, żebyście zdołali uniknąć tego wszystkiego, co ma nastąpić, i stanąć przed Synem Człowieczym^j”.

37 Za dnia Jezus nauczał w świątyni, natomiast noce spędzał na Górze Oliwnej. **38** A wcześniej rano cały lud przychodził do niego do świątyni, żeby go słuchać.

22 Zbliżało się Święto Przaśników, nazywane Paschą^{*k}. **2** Naczelní kapłani i uczeni w piśmie^{*} szukali skutecznego sposobu, żeby pozbyć się Jezusa^l, bo bali się ludu^m. **3** Wtedy Szatan wszedł w Judasza zwanego Iskariotem, który należał do

22:1 *W czasach Jezusa Pascha (14 nisan) była tak mocno powiązana ze Świętem Przaśników (15-21 nisan), że nieraz uważano ją za jego część. 22:2 *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 21

a Mt 24:30
Mk 13:26
Obj 1:7

b Mt 24:32, 33
Mk 13:28, 29

c Mt 24:34
Mk 13:30

d Mt 24:35
Mk 13:31

e Iz 5:11, 12
Rz 13:13

f Prz 11:4
Mt 6:25
1Tm 6:8

g 1Ts 5:2, 3
2Pt 3:10

h Mt 25:13
Mk 13:33
1Ko 16:13
1Pt 5:8

i Rz 12:12
Ef 6:18
1Pt 4:7

j Mt 24:42
Mk 13:35
Obj 6:16, 17
Obj 16:15

ROZDZ. 22

k Wj 12:3, 6
Kpl 23:5-8
Łk 22:7
Jn 13:1

l Łk 9:22

m Mt 21:45, 46
Mt 26:3-5
Mk 14:1, 2
Łk 20:19

szpalta 2

a Mt 26:14-16
Mk 14:10, 11
Jn 6:70
Jn 13:2, 27
Dz 1:16, 17

b Jn 13:18

c Za 11:12

d Wj 12:14, 18
Pwt 16:1, 2
Mt 26:17
Mk 14:12

e Wj 12:8

f Mt 26:18, 19
Mk 14:13-16

g Mt 26:20
Mk 14:17

Dwunastu^a. **4** Poszedł on więc porozmawiać z naczelnymi kapłanami i przełożonymi świątyni, jak im wydać Jezusa^b. **5** Ci się z tego ucieszyli i umówili się, że dadzą mu za to srebrniki^c. **6** A on się zgodził i zaczął szukać okazji, żeby zdradzić Jezusa, ale nie na oczach tłumu.

7 Nadeszło Święto^{*} Przaśników, podczas którego należało złożyć ofiarę paschalną^a. **8** Jezus polecił więc Piotrowi i Janowi: „Idźcie przygotować nam posiłek paschalny^e. **9** Oni zapytali: „Gdzie chcesz, żebyśmy go przygotowali?”. **10** Na to on rzekł: „Gdy wejdziecie do miasta, wyjdzie wam na spotkanie człowiek niosący dzban na wodę. Idźcie za nim do domu, do którego wejdzie^f. **11** A właścicielowi domu powiedzcie, że Nauczyciel pyta: „Gdzie jest pokój gościnny, w którym mógłbym zjeść z uczniami posiłek paschalny?”. **12** On pokaże wam urządzone duże górny pokój. Tam przygotujcie posiłek”. **13** Poszli więc i zastali wszystko tak, jak im mówił Jezus, i przygotowali posiłek paschalny.

14 Kiedy nadeszła pora, Jezus zajął miejsce^{*} przy stole razem z apostołami^g. **15** Powiedział do nich: „Bardzo chciałem zjeść z wami ten posiłek paschalny, zanim spotkają mnie cierpienia. **16** Bo mówię wam, że już nie będę go jadł, dopóki w Królestwie Bożym nie spełni się wszystko, co on przedstawia”. **17** Potem wziął kielich, złożył podziękowania i rzekł: „Weźcie go i podawajcie jeden drugiemu. **18** Bo mówię wam, że odtąd nie będę już pił wina^{*}, aż nadejdzie Królestwo Boże”.

22:7 *Dost. „dzień”. 22:14 *Lub „ułożył się”. 22:18 *Lub „tego produktu z winorośli”.

19 Wziął też chleb^a, złożył podziękowania, połamał go i dał im, mówiąc: „Ten chleb oznacza moje ciało^b, które ma być dane za was^c. Czyńcie to na moją pamiątkę^d”. **20** To samo zrobił z kielichem. Po posiłku paschalnym powiedział: „Ten kielich oznacza nowe przymierze^e na mocy mojej krwi^f, która ma być za was wylana^g”.

21 „Przy stole ze mną jest mój zdrajca^h. **22** To prawda, że Syn Człowieczy odchodzi zgodnie z tym, co zostało postanowioneⁱ, ale biada człowiekowi, który go zdradzi^j!”. **23** Oni więc zaczęli zdradzać się nawzajem, kto z nich mógłby coś takiego zrobić^k.”

24 Zaczęli się też między sobą gwałtownie sprzeczać, kto z nich jest najważniejszy^l. **25** Wtedy on im powiedział: „Królowie narodów panoszą się wśród ludzi, a ci, którzy mają nad nimi władzę, są nazywani dobroczyńcami^m. **26** Wy jednak macie być inniⁿ. Kto jest pośród was najważniejszy, niech stanie się jak ktoś najmłodszy^o, a kto przewodzi—jak ten, kto służy. **27** Bo kto jest ważniejszy: ten, kto służy przy stole, czy ten, kto je^{*} przy stole? Czy nie ten, kto je^{*}? Ale ja jestem pośród was jak ten, kto służy^p”.

28 „Wy zawsze byliście przy mnie^q, gdy przechodziłem próby^r. **29** Dlatego i zawieram z wami przymierze co do Królestwa^s—tak jak mój Ojciec zawarł przymierze ze mną— **30** byście mogli jeść i pić przy moim stole w moim Królestwie^t, i zasiadać na tronach^u, żeby sądzić 12 plemion Izraela^v”.

31 „Szymonie, Szymonie, Szatan zażądał, by mógł przesiać

ROZDZ. 22

- a Wj 12:8
- b 1Kor 10:16
- c Heb 10:10
- d 1Pt 2:24
- e Mt 26:27, 28; Mk 14:23, 24; 1Kor 11:23-25
- f Jer 31:31; Heb 7:22; Heb 8:8
- g Wj 24:8
- h Heb 9:13, 14; 1Pt 1:18, 19
- i Ps 41:9
- j Mt 26:21; Mk 14:18; Jn 13:21
- k Iz 53:7, 8; Dn 9:26; Dz 4:27, 28
- l Mt 26:24
- m Mt 26:22; Jn 13:22
- n Mk 9:34; Łk 9:46
- o Mt 20:25-27; Mk 10:42-44
- p 1Pt 5:2, 3; Łk 9:46-48
- q Mt 20:28; Jn 13:3-5; Flp 2:5-7
- r Jn 6:67, 68
- s Heb 4:15
- t Dn 7:27; Łk 12:32; 2Tm 2:12; Heb 12:28
- u Jak 2:5; Obj 1:6
- v Łk 13:29; Jn 17:24
- w 1Kor 6:2; Obj 2:26, 27; Obj 3:21; Obj 20:6
- x Mt 19:28

szpalta 2

- a Mt 26:31; 1Pt 5:8
- b Jn 17:15
- c Heb 12:12
- d Mt 26:33; Mk 14:29; Jn 13:37
- e Mt 26:34; Łk 22:61; Jn 13:38
- f Mt 10:9, 10; Mk 6:7-9; Łk 9:2, 3
- g Iz 53:12
- h Łk 18:31
- i Mt 26:30; Jn 18:1
- j Mt 26:41; Łk 22:46
- k Mt 6:10; Mt 26:39; Jn 5:30; Jn 6:38
- l 1Kor 19:5, 7; Dn 10:18, 19; Mt 4:11
- m Jn 12:27; Heb 5:7

was wszystkich jak pszenicę^a. **32** Ale ja błagałem za tobą, żebyś nie stracił wiary^b. A ty, kiedy wrócisz, umacniaj swoich braci^c. **33** Wtedy on rzekł: „Panie, jestem gotowy iść z tobą i do więzienia, i na śmierć^d”. **34** Ale Jezus powiedział: „Mówię ci, Piotrze, że zanim kogut dzisiaj zapieje, trzy razy wyprzesz się, że mnie znasz^e”.

35 Powiedział im jeszcze: „Kiedy was wysłałem bez sakiewki, torby i sandałów^{*f}, czy czegoś wam brakowało?”. Odparli: „Nie!”. **36** Wtedy rzekł do nich: „Ale teraz kto ma sakiewkę, niech ją zabierze, i tak samo torbę. A kto nie ma miecza, niech sprzeda swoją wierzchnią szatę i go sobie kupi. **37** Bo mówię wam, że musi się na mnie spełnić to, co jest napisane: „Został zaliczony do przestępców^{*g}. I spełnia się to na mnie^h”. **38** Na to oni rzekli: „Panie, zobacz, tutaj są dwa miecze”. Powiedział: „Wystarczy”.

39 Potem poszedł zgodnie ze swoim zwyczajem w kierunku Góry Oliwnej, a za nim jego uczniowieⁱ. **40** Gdy dotarli na miejsce, rzekł do nich: „Modłcie się, żeby nie ulec pokusie^j”. **41** A sam oddalił się od nich na odległość rzutu kamieniem, upadł na kolana i zaczął się modlić: **42** „Ojcze, jeśli chcesz, zabierz ten kielich ode mnie. Ale nie moja wola niech się spełni, lecz Twoja^{*k}”. **43** Wtedy ukazał mu się anioł z nieba i go umocnił^l. **44** On jednak był w takiej udręce, że modlił się jeszcze żarliwiej^m. A jego pot zaczął przypominać krople krwi spadające na ziemię. **45** Gdy wstał

22:35 *Najwyraźniej chodzi o dodatkową parę sandałów. **22:37** *Lub „tych, którzy dopuszczają się bezprawia”.

od modlitwy i poszedł do uczniów, zobaczył, że drzemią wyczerpani ze smutku^a. **46** Powiedział im: „Czemu śpicie? Wstańcie i módlcie się, żeby nie ulec pokusie”^b.

47 Kiedy jeszcze mówił, nadciągnął tłum ludzi na czele z Judaszem, jednym z Dwunastu. Podszedł on do Jezusa, żeby go pocałować^c. **48** Ale Jezus rzekł: „Judaszu, pocałunkiem zdradzasz Syna Człowieczego?”. **49** Gdy ci, którzy byli z Jezusem, zobaczyli, na co się zanoszą, zapytali: „Panie, czy mamy użyć miecza?”. **50** Jeden z nich ugodził nawet niewolnika arcykapłana, odcinając mu prawe ucho^d. **51** Ale Jezus powiedział: „Prześcieńcie”. I dotknął ucha tego człowieka, i go uzdrowił. **52** Następnie zwrócił się do naczelnych kapłanów, przełożonych świątyni i starszych ludu, którzy tam po niego przyszedli: „Czy jestem przestępcą, że wysłaliście po mnie z mieczami i pałkami?”^e **53** Gdy dzień w dzień byłem z wami w świątyni^f, nie podnieśliście na mnie ręki^g. Ale to jest wasz czas, czas panowania ciemności”^h.

54 Wtedy go pojmali i poprowadziliⁱ do domu arcykapłana. Piotr szedł z tyłu w pewnej odległości^j. **55** Gdy na środku dziedzińca ludzie rozpalili ognisko i usiedli razem, on też usiadł wśród nich^k. **56** W świetle ogniska zobaczyła go pewna służąca. Przyjrzała mu się uważnie i powiedziała: „On również był z nim”. **57** Ale Piotr temu zaprzeczył: „Kobieto, nie znam go”. **58** Po krótkim czasie ktoś inny go zobaczył i powiedział: „Ty też jesteś jednym z nich”. Piotr odparł: „Nie jestem”^l. **59** Mniej więcej po upływie godziny jeszcze ktoś in-

ROZDZ. 22

a Mt 26:40
Mk 14:37

b Mt 26:41
Mk 14:38
Łk 22:40

c Mt 26:47-50
Mk 14:43-46
Jn 18:2, 3

d Mt 26:51, 52
Mk 14:47
Jn 18:10, 11

e Mt 26:55, 56
Mk 14:48, 49

f Łk 19:47

g Jn 7:30

h Jn 19:11

i Łk 53:7
Dz 8:32

j Mt 26:57, 58
Mk 14:53, 54
Jn 18:15

k Mt 26:69-75
Mk 14:66-72
Jn 18:18

l Jn 18:25-27

szpalta 2

a Mt 26:75
Mk 14:72

b Ps 22:7

c Łk 50:6
Łk 53:5
Mt 26:67, 68
Mk 14:65

d Ps 2:2
Mt 27:1
Mk 15:1
Dz 4:26

e Mt 26:63
Mk 14:61

f Dn 7:13

g Ps 110:1
Mt 26:64
Mk 14:62
Dz 2:32, 33
Dz 7:55
Rz 8:34
Kol 3:1
Heb 1:3

h Mt 26:65
Mk 14:63

ROZDZ. 23

i Mt 27:2
Mk 15:1
Jn 18:28

j Ps 35:11

ny zaczął stanowczo twierdzić: „On też na pewno był z nim, bo przecież jest Galilejczykiem!”. **60** Ale Piotr rzekł: „Człowieku, nie wiem, o co ci chodzi”. I natychmiast, gdy jeszcze to mówił, zapiał kogut. **61** Wtedy Pan odwrócił się i spojrzał na Piotra, a on przypomniał sobie jego słowa: „Dzisiaj, zanim kogut zapieje, trzy razy się mnie zaprziesz”^a. **62** I wyszedł na zewnątrz, i zaczął gorzko płakać.

63 A ludzie, którzy pilnowali Jezusa, zaczęli się z niego wyśmiewać^b i go bić^c. **64** Zakryli mu twarz i wołali: „Prorokuj! Kto cię uderzył?”. **65** I mówili przeciwko niemu jeszcze wiele innych obraźliwych rzeczy.

66 Gdy nastał dzień, zebrali się starsi ludu—zarówno naczelnicy kapłani, jak i uczeni w piśmie^d. Zaprowadzili Jezusa do sali Sanhedrynu i rzekli: **67** „Jeśli jesteś Chrystusem, to nam to powiedz”^e. On im odparł: „Nawet gdybym wam powiedział, i tak byście w to nie uwierzyli. **68** A gdybym was zapytał, i tak byście nie odpowiedzieli. **69** Odtąd jednak Syn Człowieczy^f będzie zasiadał po prawej stronie wszechmocnego Boga”^g. **70** Na to wszyscy rzekli: „Czy więc jesteś Synem Bożym?”. Powiedział wtedy: „Sami mówicie^h, że jestem”. **71** A oni zawołali: „Czy potrzeba nam więcej dowodów? Przecież sami usłyszeliśmy to z jego własnych ust”^h.

23 Następnie wszyscy zebrani powstali i zaprowadzili Jezusa do Piłataⁱ. **2** I zaczęli go oskarżać: „Stwierdziliśmy, że ten człowiek podburza nasz naród i zabrania płacić podatki

22:69 *Dost. „po prawicy mocy Boga”.

22:70 *Idiom oznaczający odpowiedź twierdzącą.

Cesarowi^a, a o sobie mówi, że jest Chrystusem, królem”^b. **3** Piłat zadał mu pytanie: „Czy jesteś Królem Żydów?”. Jezus odpowiedział: „Sam to mówisz”^c. **4** Wtedy Piłat rzekł do naczelnych kapłanów i do tłumów: „Nie widzę powodu, dla którego miałbym skazać tego człowieka”^d. **5** Ale oni obstawali przy swoim i mówili: „Nauca po całej Judei i podburza lud. Zaczął od Galilei i doszedł aż tutaj”. **6** Kiedy Piłat to usłyszał, zapytał, czy Jezus jest Galilejczykiem. **7** Gdy się dowiedział, że pochodzi z terytorium pod jurysdykcją Heroda^e, odesłał go do niego, bo w tym czasie Herod też był w Jerozolimie.

8 Na widok Jezusa Herod bardzo się ucieszył. Chciał go zobaczyć już od dłuższego czasu, bo wiele o nim słyszał^f i miał nadzieję, że dokona on na jego oczach jakiegoś cudu. **9** Zaczął więc zasypywać go pytaniami, ale on nic mu nie odpowiedział^g. **10** A naczelnicy kapłani i uczeni w piśmie^{*} raz po raz wstawali i zaciekle go oskarżali. **11** Wtedy Herod razem ze swoimi żołnierzami potraktował Jezusa z pogardą^h i zadrwił z niegoⁱ, ubierając go w okazałą szatę, po czym odesłał go do Piłata. **12** W tym dniu Herod i Piłat stali się przyjaciółmi, chociaż przedtem byli do siebie nastawieni wrogo.

13 Potem Piłat zwołał naczelnych kapłanów, przywódców ludu oraz sam lud **14** i powiedział: „Przyprowadziliście do mnie tego człowieka, oskarża-

ROZDZ. 23

a Mk 12:17

b Jn 18:36

c Mt 27:11

d Jn 18:38
Heb 7:26
1Pt 2:21, 22

e Łk 3:1

f Mt 14:1
Mk 6:14
Łk 9:7-9

g Łz 53:7

h Łz 53:3

i Ps 22:7

szpalta 2

a Jn 18:38

b Mt 27:26
Jn 19:1

c Mt 27:20, 21
Mk 15:11
Jn 18:40

d Mt 27:22-26
Mk 15:12-15
Jn 19:12

e Jn 19:6

f Jn 19:15, 16

g Mk 15:21
Jn 19:17

jąc go, że podburza lud do rebelii. Przesłuchałem go w waszej obecności, ale nie stwierdziłem, żeby był winny tego, co mu zarzucacie^a. **15** Właściwie to i Herod nic takiego nie stwierdził, bo odesłał go do nas. Ten człowiek nie zrobił nic, za co zasługiwałby na śmierć. **16** Dlatego wymierzę mu karę^b i go zwolnię”. **17** — **18** Ale cały tłum krzyczał: „Precz z nim! Zwolnij Barabasa!”^c. **19** (Chodziło o człowieka, którego wtrącono do więzienia za rebelię wszczętą w mieście i za morderstwo). **20** Wtedy Piłat znowu do nich przemówił, bo chciał zwolnić Jezusa^d. **21** Na to oni zaczęli wrzeszczeć: „Na pal z nim! Na pal z nim!”^e. **22** On więc po raz trzeci rzekł do nich: „Dlaczego? Co złego zrobił? Nie znalazłem nic, za co zasługiwałby na śmierć. Wymierzę mu karę i go zwolnię”. **23** Wtedy oni stali się natarczywi i wrzeszcząc, żądali, żeby został stracony^{*}. I ich krzyki wzięły górę^f. **24** Piłat postanowił więc spełnić ich żądanie. **25** Zwolnił człowieka, o którego się dopraszali, a który siedział w więzieniu za rebelię i morderstwo. Natomiast Jezusa, zgodnie z ich wolą, wydał na stracenie.

26 Kiedy żołnierze odprowadzali Jezusa, zatrzymali niejakiego Szymona z Cyreny, idącego z pola, i kazali mu iść za Jezusem i nieść jego pal męki^g. **27** A szło za nim mnóstwo ludzi, w tym wiele kobiet, które ze smutku biły się w piersi i go opłakiwały. **28** Jezus odwrócił się więc do tych kobiet i powiedział: „Córki Jerozolimy, przestańcie płakać nade mną. Płac-

23:3 *Idiom oznaczający odpowiedź twierdzącą. 23:7 *Chodzi o Heroda Antypasa. Zob. *Słownikzek pojęć*. 23:10, 26 *Zob. *Słownikzek pojęć*.

23:17 *Zob. *Dodatek A3*. 23:21 *Lub „Stracić go na palu! Stracić go na palu!”. 23:23 *Lub „stracony na palu”.

cie raczej nad sobą i nad swoimi dziećmi^a, **29** bo nadchodzą dni, gdy ludzie powiedzą: „Szczęśliwe kobiety niepełne, te, które nie rodziły, i te, które nie karmiły”^{*1}^b. **30** Wtedy ludzie zaczęli mówić do gór: „Padnijcie na nas!”, a do wzgórz: „Zakryjcie nas!”^c. **31** Bo jeśli tak robią, gdy drzewo ma w sobie wilgoć, to co się stanie, gdy uschnie?”.

32 A z Jezusem prowadzono również dwóch innych mężczyzn, przestępców, żeby ich stracić razem z nim^d. **33** Kiedy dotarli na miejsce zwane Czaszką^e, przybito do pała Jezusa, a obok niego umieszczono tamtych przestępców, jednego po jego prawej stronie i jednego po lewej^f. **34** Tymczasem Jezus mówił: „Ojczy, wybac mi, bo nie wiedzą, co robią”. A żołnierze, chcąc rozdzielić jego szaty, rzucili o nie losy^g. **35** Lud stał i się przyglądał, podczas gdy przywódcy kpili z Jezusa: „Ratował innych, to niech teraz uratuje samego siebie, jeśli jest Bożym Pomazańcem”, tym Wybranym”^h. **36** Nawet żołnierze wyśmiewali się z niego. Podchodzili, podawali mu kwaśne winoⁱ **37** i mówili: „Jeśli jesteś Królem Żydów, uratuj samego siebie”. **38** A nad nim był umieszczony napis: „To jest Król Żydów”^j.

39 Jeden z wiszących tam przestępców również zaczął z niego drwić^k: „Podobno jesteś Chrystusem. Ratuj więc siebie i nas!”. **40** Wtedy drugi przestępca zganiał tamtego: „Czy ty się w ogóle Boga nie boisz? Przecież otrzymałeś taki sam wyrok. **41** My słusznie zostaliśmy ukarani—dostaliśmy to, na

ROZDZ. 23

a Mk 13:17

b Mt 24:19
Łk 21:23

c Oz 10:8

d Łz 53:12
Mt 27:38

e Mt 27:33

f Jn 19:17, 18

g Ps 22:18
Mt 27:35
Mk 15:24
Jn 19:24h Ps 22:7, 8
Mt 27:42, 43
Mk 15:31

i Ps 69:21

j Mt 27:37
Mk 15:26
Jn 19:19k Mt 27:44
Mk 15:32

szpalta 2

a Łk 1:32, 33

b Łz 11:6
Łz 35:1
Łz 65:17
Dz 24:15
Obj 21:1c Mt 27:45
Mk 15:33

d Wj 26:31-33

e Heb 10:19, 20

f Ps 31:5

g Mt 27:50

h Mt 27:54

i Mt 27:55, 56
Mk 15:40, 41
Łk 8:2, 3j Mt 27:57-60
Mk 15:43-46
Jn 19:38

k Pwt 21:22, 23

l Łz 53:9

co zasłużyliśmy. Ale on nie zrobił nic złego”. **42** Następnie powiedział: „Jezusie, pamiętaj o mnie, gdy się znajdziesz w swoim Królestwie”^a. **43** A Jezus rzekł do niego: „Zapewniam cię dzisiaj, że będziesz ze mną w raju”^b.

44 Było około godziny 6*, a jednak całą krainę ogarnęła ciemność i trwała aż do godziny 9^{*c}— **45** bo zanikło światło słoneczne. Wtedy to zasłona sanktuarium^d rozdarła się przez środek^e. **46** A Jezus głośno zawołał: „Ojczy, w Twoje ręce powierzam swojego ducha”^f. Po tych słowach umarł^{*g}. **47** Kiedy setnik* zobaczył, co się wydarzyło, zaczął wychwalać Boga i mówić: „Ten człowiek rzeczywiście był prawy”^h. **48** Z kolei ludzie, którzy tłumnie zebrali się na to widowisko i zobaczyli, co zaszło, wrócili do domów, bijąc się w piersi. **49** A wszyscy, którzy go znali, stali w pewnej odległości. Również kobiety, które towarzyszyły mu od Galilei, obserwowały całą tę sytuacjęⁱ.

50 A był pewien członek Rady* o imieniu Józef, człowiek dobry i prawy^j. **51** (Nie poparł on w głosowaniu niecných planów ani działań Rady). Pochodził z Arymatei, miasta Judejczyków, i oczekiwał Królestwa Bożego. **52** Człowiek ten poszedł do Piłata i poprosił o ciało Jezusa. **53** Zdjął je^k i zawiązał w delikatną tkaninę lnaną, po czym złożył w grobowcu* wykutym w skale^l, w którym jeszcze nikt nie był

23:44 *Czyli ok. 12 w południe. ^{*}Czyli ok. 3 po południu. **23:46** *Lub „wydał ostatnie tchnienie”. **23:47** *Lub „centurion”, oficer dowodzący oddziałem 100 żołnierzy. **23:50** *Lub „Sanhedrynu”. **23:53** *Lub „grobowcu pamięci”.

23:29 *Dosl. „lona, które nie rodziły, i piersi, które nie karmiły”. **23:35** *Inaczej „Chrystusem” (gr. *Christós*).

pochowany. **54** Był to dzień Przygotowania^a i zaraz miał się zacząć szabat^b. **55** A kobiety, które przybyły z Jezusem z Galilei, również poszły na to miejsce i zobaczyły grobowiec^c, i widziały, jak złożono ciało Jezusa^c. **56** Potem wróciły, żeby przygotować wonne korzenie i pachnące olejki. Ale oczywiście w szabat zgodnie z przykazaniem odpoczywały^d.

24 A w pierwszym dniu tygodnia bardzo wcześniej przyszły do grobowca^e z wonnościami, które przygotowały^e. **2** Ale okazało się, że kamień od grobowca^e został odtoczony^f. **3** Kiedy weszły do środka, nie znalazły ciała Pana Jezusa^g. **4** i były tym zdezorientowane. Nagle stanęli przy nich dwaj mężczyźni w lśniących szatach. **5** Przestraszone, pochyliły głowy ku ziemi, a oni odezwali się do nich: „Czemu wśród umarłych szukacie tego, który żyje?”^h **6** Nie ma go tutaj. Został wskrzeszony. Przypomnijcie sobie, co wam powiedział, gdy jeszcze był w Galilei — **7** że Syn Człowieczy musi być wydany grzesznikom i stracony na palu, a trzeciego dnia ma powstać z martwychⁱ. **8** Wtedy one przypomniły sobie jego słowaⁱ. **9** Wróciły więc stamtądⁱ i o wszystkim opowiedziały Jedenaście oraz pozostałym uczniom^k. **10** Były to Maria Magdalena, Joanna i Maria, matka Jakuba. Także inne kobiety, które im towarzyszyły, powiedziały o tym apostołom. **11** Ale im wydawało się to niedorzeczne i nie wierzyli kobietom.

23:54 *Zob. Słowniczek pojęć. **23:55** *Lub „grobowiec pamięci”. **24:1, 2, 12, 22** *Lub „grobowca pamięci”. **24:9** *Dosl. „wróciły od grobowca pamięci”.

ROZDZ. 23

a Mk 15:42
Jn 19:42

b Wj 20:9,10
Pwt 5:13,14

c Mt 27:61
Mk 15:47

d Wj 16:29
Wj 20:9,10
Wj 31:15
Pwt 5:12

ROZDZ. 24

e Mt 28:1
Mk 16:1, 2
Jn 20:1

f Mt 28:2
Mk 16:4

g Mk 16:5

h Mt 28:5-7
Mk 16:5-7

i Jon 1:17
Mt 16:21
Mk 8:31
Łk 9:22

j Jn 2:22

k Mt 28:8

szpalta 2

a Jn 20:14
Jn 21:4

b Mt 2:23
Mt 21:11

c Pwt 18:18
Łk 7:15, 16
Jn 3:2
Jn 6:14
Dz 2:22

d Łk 23:1
Dz 3:13
Dz 13:27, 28

e Dz 1:6

f Mt 28:1, 8
Łk 24:9-11

12 Piotr jednak wstał i pobiegł do grobowca^e. Kiedy się pochylił i zajrzał do środka, zobaczył same lniane płótna. Odszedł więc, zastanawiając się, co się mogło wydarzyć.

13 Tego dnia dwaj uczniowie wędrowali do wsi Emaus, leżącej jakieś 11 kilometrów^e od Jerozolimy, **14** i rozmawiali o wszystkim, co się stało.

15 Gdy tak dyskutowali, podszedł do nich sam Jezus i zaczął z nimi iść. **16** Ale oni, chociaż go widzieli, nie rozpoznali go^a. **17** Zapytał ich: „O czym tak dyskutujecie po drodze?”. Wtedy stanęli zasmuceni. **18** Jeden z nich, Kleopas, powiedział: „Czy jesteś nietutejszy i mieszkasz w Jerozolimie samotnie? Czy nie wiesz, co się tam w ostatnich dniach wydarzyło?”^a. **19** Zapytał więc: „Co takiego?”. Powiedzieli: „Nie słyszałeś o Jezusie Nazarejczyku^b, który przed Bogiem i ludźmi okazał się potężnym prorokiem, zarówno w słowach, jak i czynach?”^c **20** I o tym, jak nasi naczelni kapłani i przywódcy ludu wydali go na śmierć^d i przybili do palu? **21** A my mieliśmy nadzieję, że właśnie ten człowiek wyzwoli Izraela^e. I już trzeci dzień mija, odkąd się to zdarzyło. **22** W dodatku zdziwiło nas to, co usłyszeliśmy od niektórych kobiet z naszego grona. Wcześniej rano poszły do grobowca^f, **23** ale nie znalazły ciała. Wróciły więc i twierdziły, że zobaczyły aniołów, którzy powiedzieli, że on żyje. **24** Potem do gro-

24:13 *Dosl. „60 stadiów”. Stadium odpowiadało 185 m. Zob. Dodatek B14. **24:18** *Możliwe też „czy jesteś w Jerozolimie jedynym przybyszem, który nie wie, co się tam w ostatnich dniach wydarzyło?”.

bowca* poszło kilku z nas^a. I zastali wszystko tak, jak powiedziały kobiety, ale Jezusa nie zobaczyli^b.

25 Wtedy Jezus rzekł do nich: „O nierozumni! Czemu tak trudno wam uwierzyć we wszystko, co mówili prorocy? **26** Czy Chrystus nie musiał tego wycierpieć^b, żeby wejść do swojej chwały?”^c **27** I poczynawszy od słów zapisanych przez Mojżesza i wszystkich proroków^d, tłumaczył im to, co się do niego odnosiło w całym Pismach.

28 W końcu zbliżyli się do wioski, do której wędrowali, a on sprawiał wrażenie, jakby miał iść dalej. **29** Ale oni nalegali na niego: „Zostań z nami, bo już prawie wieczór i zaraz będzie ciemno”. Został więc z nimi. **30** A w trakcie posiłku* wziął chleb, pomodlił się^e, połamał go i zaczął im podawać^e. **31** Wtedy otworzyły im się oczy i go rozpoznali, ale on im zniknął^f. **32** I odezwali się jeden do drugiego: „Czy nasze serca nie płonęły, gdy w drodze do nas mówił i w pełni objaśniał nam Pisma?”. **33** Od razu wstali i wrócili do Jerozolimy. Tam znaleźli Jedenastu i innych, zebranych razem, **34** którzy powiedzieli: „Pan naprawdę został wskrzeszony i ukazał się Szymonowi!”^g. **35** Wtedy sami opowiedzieli, co ich spotkało w drodze i jak rozpoznali Jezusa po łamaniu chleba^h.

36 Kiedy uczniowie o tym rozmawiali, on sam stanął pośród nich i rzekł: „Pokój wam”ⁱ. **37** Ale oni, wystraszeni, wręcz przerażeni, uznali, że widzą ducha. **38** Powiedział więc do

24:24 *Lub „grobowca pamięci”.

24:30 *Lub „gdy ułożył się z nimi przy stole”. “Dost. „pobłogosławił go”.

ROZDZ. 24

a Łk 24:12
Jn 20:3

b Ps 22:16-18
Łz 53:7-9
1Kor 15:3

c Flp 2:9-11
Heb 2:9
1Pt 1:11

d Jn 1:45
Dz 10:43
Dz 26:22

e Mt 14:19
Mt 15:36
Mk 6:41

f Jn 20:19

g 1Kor 15:3, 5

h Łk 24:30, 31

i Jn 20:21

szpalta 2

a Mt 16:21
Łk 9:22

b Łk 24:27

c Jn 12:16

d Łz 53:5
Mk 9:31

e Gal 3:14

f Dz 4:1, 2
Dz 5:27, 28

g Dz 5:31

h Jn 15:26, 27
Dz 1:8

i Jł 2:28
Jn 14:16
Dz 1:4, 5
Dz 2:1, 4

j Dz 1:9

k Jn 16:22
Dz 1:12

l Dz 2:46, 47

nich: „Czemu się boicie i czemu wątpicie w swoich sercach? **39** Popatrzcie na moje ręce i stopy—to jestem ja. Dotknijcie mnie i mi się przyjrzyjcie. Przecież duch nie ma ciała ani kości, a ja mam”. **40** Następnie pokazał im ręce i stopy. **41** Gdy oni, choć bardzo ucieszeni i zdumieni, wciąż jeszcze nie dowierzali, zapytał ich: „Macie tu coś do jedzenia?”. **42** Podali mu więc kawałek pieczonej ryby, **43** a on go wziął i zjadł na ich oczach.

44 Potem rzekł do nich: „Kiedy jeszcze byłem z wami, powiedziałem wam^a, że musi się spełnić wszystko, co o mnie napisano w Prawie Mojżeszowym, w pismach proroków i w Psalmach”^b. **45** Wtedy całkowicie otworzył im umysł, żeby pojęli znaczenie Pism^c, **46** i powiedział im: „Jest napisane, że Chrystus będzie cierpiał i trzeciego dnia powstanie z martwych^d, **47** a ze względu na jego imię będzie głoszone wśród wszystkich narodów^e—poczynawszy od Jerozolimy^f—orędzie nawiązujące do skruchy, która prowadzi do przebaczenia grzechów^g. **48** Wy będziecie dawać o tym świadectwo^h. **49** A ja zsyłam wam to, co obiecał mój Ojciec. Przebywajcie w mieście, dopóki nie otrzymacie mocy z wysokości”ⁱ.

50 Później poprowadził ich aż do Betanii. Następnie uniósł ręce i ich pobłogosławił. **51** Właśnie wtedy, gdy ich błogosławił, został od nich zabrany i uniesiony do nieba^j. **52** A oni złożyli mu hołd^k i z wielką radością wrócili do Jerozolimy^k. **53** I wciąż przebywali w świątyni, wysławiając Boga^l.

24:52 *Lub „pokłon”.

JANA

ZARYS TREŚCI

- 1 Słowo stał się ciałem (1-18)
Świadek Jana Chrzciciela (19-28)
Jezus Barankiem Bożym (29-34)
Pierwsi uczniowie Jezusa (35-42)
Filip i Natanael (43-51)
- 2 Wesele w Kanie; zamiana wody w wino (1-12)
Jezus oczyszcza świątynię (13-22)
Jezus wie, co jest w sercu człowieka (23-25)
- 3 Jezus i Nikodem (1-21)
Ponowne narodzenie (3-8)
Bóg kocha ludzi (16)
Jan po raz ostatni składa świadectwo o Jezusie (22-30)
Ten, który przychodzi z góry (31-36)
- 4 Jezus i Samarytanka (1-38)
Oddawanie czci Bogu
„duchem i prawdą” (23, 24)
Wielu Samarytan zaczyna wierzyć w Jezusa (39-42)
Jezus uzdrawia syna urzędnika królewskiego (43-54)
- 5 Uzdrawienie chorego przy sadzawce Betzaty (1-18)
Jezus ma władzę od Ojca (19-24)
Umarli usłyszą głos Jezusa (25-30)
Świadek o Jezusie (31-47)
- 6 Jezus karmi 5000 (1-15)
Jezus chodzi po wodzie (16-21)
Jezus „chlebem życia” (22-59)
Wielu gorszy się słowami Jezusa (60-71)
- 7 Jezus idzie na Święto Namiotów (1-13)
Jezus naucza podczas święta (14-24)
Różne poglądy na temat Chrystusa (25-52)
- 8 Ojciec świadczy o Jezusie (12-30)
Jezus „światłem świata” (12)
Dzieci Abrahama (31-41)
„Dzięki prawdzie staniecie się wolni” (32)
Dzieci Diabła (42-47)
Jezus a Abraham (48-59)
- 9 Jezus uzdrawia niewidomego od urodzenia (1-12)
- 10 Uzdrawiony mężczyzna wypytany przez faryzeusza (13-34)
Ślepotą faryzeusza (35-41)
- 10 Pasterz i owczarnie (1-21)
Jezus jest wspaniałym pasterzem (11-15)
„Mam też drugie owce” (16)
Żydzi podchodzą do Jezusa podczas Święta Poświęcenia (22-39)
Wielu Żydów nie chce uwierzyć (24-26)
„Moje owce słuchają mojego głosu” (27)
Syn pozostaje w jedności z Ojcem (30, 38)
Wiele ludzi za Jordanem zaczyna wierzyć (40-42)
- 11 Śmierć Łazarza (1-16)
Jezus pociesza Martę i Marię (17-37)
Jezus wskrzesza Łazarza (38-44)
Spisek w celu zabicia Jezusa (45-57)
- 12 Maria wylewa olejek na stopy Jezusa (1-11)
Tryumfalny wjazd Jezusa do Jerozolimy (12-19)
Jezus zapowiada swoją śmierć (20-37)
Brak wiary Żydów spełnieniem proroctwa (38-43)
Jezus przyszedł wybaczyć świat (44-50)
- 13 Jezus myje uczniom nogi (1-20)
Jezus wskazuje, że Judasz jest zdrajcą (21-30)
Nowe przykazanie (31-35)
Miłość znakiem rozpoznawczym (35)
Zapowiedź zaparcia się Piotra (36-38)
- 14 Jezus jedyną drogą prowadzącą do Ojca (1-14)
„Ja jestem drogą, prawdą i życiem” (6)
Jezus obiecuje ducha świętego (15-31)
„Ojciec jest większy niż ja” (28)
- 15 Prawdziwa winorośl (1-10)
Przykazanie co do naśladowania miłości Chrystusa (11-17)
„Nie ma miłości większej niż ta” (13)
Świat nienawidzi uczniów Jezusa (18-27)
- 16 Uczniowie Jezusa mogą stać w obliczu śmierci (1-4a)

- Działanie ducha świętego (4b-16)
 Ból uczniów zamieni się w radość (17-24)
 Jezus zwycięża świat (25-33)
- 17 Ostatnia modlitwa Jezusa z apostołami (1-26)
 Żeby móc żyć wiecznie, trzeba poznać Boga (3)
 Chrzęścianie nie są częścią świata (14-16)
 „Twoje słowo jest prawdą” (17)
 „Dałem im poznać Twoje imię” (26)
- 18 Judasz zdradza Jezusa (1-9)
 Piotr wyciąga miecz (10, 11)
 Jezus zaprowadzony do Annasza (12-14)
 Piotr pierwszy raz zapiera się Jezusa (15-18)
 Jezus przed Annaszem (19-24)
 Piotr drugi i trzeci raz zapiera się Jezusa (25-27)
 Jezus przed Piłatem (28-40)
 „Moje Królestwo nie jest częścią tego świata” (36)
- 19 Jezus ubiczowany i wyśmiany (1-7)
 Piłat ponownie przesłuchuje Jezusa (8-16a)
 Jezus przybity do pała na Golgocie (16b-24)
 Jezus zapewnia opiekę swojej matce (25-27)
 Śmierć Jezusa (28-37)
 Pochowanie Jezusa (38-42)
- 20 Pusty grobowiec (1-10)
 Jezus ukazuje się Marii Magdalenie (11-18)
 Jezus ukazuje się uczniom (19-23)
 Tomasz wątpi, ale potem daje się przekonać (24-29)
 Cel spisania tego zwoju (30, 31)
- 21 Jezus ukazuje się uczniom (1-14)
 Piotr zapewnia Jezusa, że go kocha (15-19)
 „Karm moje owieczki” (17)
 Przyszłość ucznia, którego Jezus szczególnie kochał (20-23)
 Podsumowanie (24, 25)

1 Na początku był Słowo^a. Słowo był u Boga^b i Słowo był bogiem^{*c}. **2** Właśnie on był na początku u Boga. **3** Wszystko zaczęło istnieć poprzez niego^d. Bez jego udziału nic nie zaczęło istnieć.

Tym, co zaczęło istnieć **4** poprzez niego, było życie, a życie było światłem dla ludzi^e. **5** Światło świeci w ciemności^f. Ciemność nie była w stanie go przewyciężyć.

6 Przez Boga został posłany pewien człowiek. Miał na imię Jan^g. **7** Przyszedł jako świadek, żeby świadczyć o świetle^h i żeby poprzez niego uwierzyli najróżniejsi ludzie. **8** To nie on był tym światłemⁱ, ale miał świadczyć o tym świetle.

9 Prawdziwe światło, które oświeca najróżniejszych ludzi,

1:1 *Lub „boski”.

ROZDZ. 1

- a Kol 1:15
 Obj 19:11, 13
 b Prz 8:22, 30
 c Iz 9:6
 Jn 1:18
 Flp 2:5, 6
 d Jn 1:10
 e Jn 8:12
 f Jn 3:19
 g Mt 3:1
 Łk 3:2
 h Mt 3:11
 i Jn 1:19, 20

szpalta 2

- a Mt 4:16, 17
 Jn 3:19
 Jn 12:46
 1Jn 2:8
 b Jn 1:14
 c Rdz 1:26
 1Kor 8:6
 Kol 1:16
 Heb 1:2
 d Rz 8:14, 16
 Ef 1:5
 1Jn 3:1
 e Gal 3:26
 f Jn 3:3
 1Pt 1:23
 1Jn 3:9
 g Flp 2:7
 1Tm 3:16
 Heb 2:14
 h Jn 3:16

miało akurat przyjść na świat^a.

10 Słowo był na świecie^b i świat zaczął poprzez niego istnieć^c, ale go nie poznał. **11** Przyszedł on do własnego ludu, ale ten go nie przyjął. **12** Jednak tym wszystkim, którzy go przyjęli, dał prawo stać się dziećmi Bożymi^d, ponieważ wierzyli w jego imię^e. **13** W rezultacie narodzili się nie z ludzi^{*} ani z ich woli^f, nie z woli jakiegoś mężczyny, ale z Boga^f.

14 A Słowo stał się ciałem^g i przebywał wśród nas. Widzieliśmy jego chwałę—chwałę, jaką jednorodzony syn^h otrzymuje od ojca. Był pełen niezasłużonej życzliwości^{*} Bożej i prawdy. **15** (To o nim świadczył Jan. Zawołał wręcz: „Właśnie o nim mówiłem: Ten, który idzie za mną,

1:13 *Dost. „krwi”. ^aDost. „woli ciała”.

1:14 *Lub „pełen łaski”.

wysunął się przede mną, bo istniał przede mną^a). **16** A ze swojej pełni wszystkich nas obficie obdarzał niezasłużoną życzliwością. **17** Bo Prawo zostało przekazane za pośrednictwem Mojżesza^b, a niezasłużona życzliwość^c i prawda przyszły za pośrednictwem Jezusa Chrystusa^d. **18** Żaden człowiek nigdy nie widział Boga^e. Ale jednorodzony bóg^f, który zajmuje miejsce u boku^g Ojca^g, wyjaśnił, jaki On jest^h.

19 Oto co zaświadczył Jan, gdy Żydzi wysłali do niego kapłanów i Lewitów z Jerozolimy, żeby go spytali: „Kim jesteś?”ⁱ. **20** Nie uchylał się od odpowiedzi, ale otwarcie wyznał: „Nie jestem Chrystusem”. **21** Wtedy go zapytali: „Kim więc jesteś? Eliaszem?”^j. Odrzekł: „Nie”. „A może jesteś oczekiwanym Prorokiem?”^k. Odpark: „Nie!”. **22** Dociekali więc: „No to kim jesteś? Powiedz nam, żebyśmy mogli dać odpowiedź tym, którzy nas wysłali. Ty sam za kogo się uważasz?”. **23** Odrzekł: „Jestem tym, który woła na pustkowiu: „Prostujcie drogę Jehowie”^l—jak powiedział prorok Izajasz”^m. **24** Ludzie ci, wysłani przez faryzeuszy, **25** zapytali go więc: „W takim razie dlaczego chrzcziszⁿ, skoro nie jesteś ani Chrystusem, ani Eliaszem, ani oczekiwanym Prorokiem?”. **26** Jan odpowiedział: „Ja chrzczę wodą. Pośród was jest ktoś, kogo nie znacie, **27** ktoś, kto idzie za mną, ale ja nie jestem godny rozwiązać mu rzemyka u sandała”ⁿ. **28** A działał się to w Betanii za Jordanem, gdzie Jan chrzczył^o.

1:18 *Lub „u piersi”. Chodzi o szczególną, uprzywilejowaną pozycję. 1:23 *Zob. Dodatek A5. 1:25 *Lub „zanurzasz”.

ROZDZ. 1

- a Jn 8:58
- b Wj 31:18
- c Rz 3:23, 24
Ef 1:5, 6
- d Jn 8:31, 32
Jn 14:6
Jn 18:37
- e Wj 33:17, 20
Jn 6:46
- f Jn 1:1
- g Prz 8:22, 30
- h Mt 11:27
- i Łk 3:15
- j Mal 4:5
- k Pwt 18:15
Jn 6:14, 15
Jn 7:37, 40
Dz 3:22
- l Iz 40:3
- m Mt 3:1, 3
Mk 1:3
Łk 1:67, 76
Łk 3:3, 4
Łk 7:27, 28
- n Mt 3:11
- o Mt 3:1, 6

szpalta 2

- a Dz 8:32, 35
1Pt 1:18, 19
Obj 5:6
- b Iz 53:7, 11
1Koł 15:3
Heb 9:13, 14
1Pt 2:24
1Jn 3:5
- c Jn 6:51
1Jn 2:1, 2
1Jn 4:14
- d Jn 1:15
- e Dz 19:4
- f Mt 3:16
Mk 1:10
Łk 3:22
- g Mt 3:16
- h Mt 3:11
Dz 1:5
Dz 2:1, 4
- i Mt 3:17
- j Obj 5:12
- k Mt 4:18
- l Dn 9:25

29 Następnego dnia Jan zobaczył idącego do niego Jezusa i rzekł: „Oto Baranek^a Boży, który usuwa grzech^b świata!”^c **30** To o nim powiedziałem: „Idzie za mną ten, który wysunął się przede mną, bo istniał przede mną”^d. **31** Ja też go nie znałem, ale po to przyszedłem chrzczyć wodą, żeby Izrael mógł się dowiedzieć, kim on jest”^e. **32** Jan zaświadczył również: „Zobaczyłem, jak duch święty zstępował z nieba niczym gołąb i na nim pozostał”^f. **33** Nie znałem go, ale Ten, który mnie posłał, żebym chrzczył wodą, rzekł do mnie: „Gdy nad kimś zobaczysz ducha—jak zstępuje na niego i na nim zostaje”^g—wiedz, że to ten, który chrzci duchem świętym”^h. **34** I ja to widziałem, i zaświadczam, że to jest Syn Boży”ⁱ.

35 Nazajutrz Jan znowu tam był, a z nim dwaj jego uczniowie. **36** Na widok przechodzącego Jezusa zawołał: „Oto Baranek/Boży!”. **37** Kiedy ci dwaj uczniowie usłyszeli te słowa, poszli za Jezusem. **38** Gdy Jezus się odwrócił i zobaczył, że idą z nim, zapytał: „Szukacie czego?”. Oni odrzekli: „Rabbi, gdzie się zatrzymałeś?”. (Rabbi znaczy „nauczyciel”). **39** Powiedział do nich: „Chodźcie zobaczyć”. Poszli więc i zobaczyli, gdzie się zatrzymał, i tego dnia z nim pozostali. A było około godziny 10^{*}. **40** Jednym z tych dwóch uczniów, którzy usłyszeli słowa Jana i poszli za Jezusem, był Andrzej^k, brat Szymona Piotra. **41** Ten najpierw odszukał swojego brata, Szymona, i powiedział do niego: „Znaleźliśmy Mesjasza”^l (to znaczy Chry-

1:39 *Czyli ok. 4 po południu.

tusa), **42** po czym zaprowadził go do Jezusa. Gdy Jezus spojrział na niego, rzekł: „Ty jesteś Szymon^a, syn Jana. Będziesz się nazywał Kefas” (to znaczy Piotr)^b.

43 Następnego dnia Jezus postanowił udać się do Galilei. Kiedy spotkał Filipa^c, powiedział do niego: „Bądź moim naśladowcą”. **44** Filip pochodził z Betsaidy, z miasta Andrzeja i Piotra. **45** Gdy spotkał Natanaela^d, rzekł do niego: „Znaleźliśmy tego, o którym napisał Mojżesz w Prawie oraz prorocy—Jezusa z Nazaretu, syna Józefa”^e. **46** Ale Natanael zapytał: „Czy z Nazaretu może być coś dobrego?”. Filip odparł: „Chodź i zobacz”. **47** Kiedy Jezus zobaczył Natanaela idącego w jego stronę, powiedział o nim: „To naprawdę Izraelita, w którym nie ma fałszu”^f. **48** Natanael go spytał: „Skąd mnie znasz?”. Jezus odrzekł: „Widziałem cię pod drzewem figowym, jeszcze zanim cię zawołał Filip”. **49** Wtedy Natanael oświadczył: „Rabbi, ty jesteś Synem Bożym, Królem Izraela”^g. **50** Na to Jezus rzekł: „Czy wierzysz, bo ci powiedziałem, że widziałem cię pod drzewem figowym? Zobaczysz jeszcze większe rzeczy niż te”. **51** Następnie dodał: „Zapewniam was, że zobaczycie niebo otwarte oraz aniołów Bożych wstępujących w górę i zstępujących do Syna Człowieczego”^h.

2 Trzeciego dnia w Kanie Galilejskiej odbywało się wesele, na którym była matka Jezusa. **2** Jezus i jego uczniowie też zostali na nie zaproszeni.

3 Gdy zabrakło wina, matka Jezusa powiedziała do niego: „Nie mają wina”. **4** Ale Jezus jej odparł: „Czy to moja albo

ROZDZ. 1

a Mt 10:2
Dz 15:14

b Mt 16:18

c Mt 10:2, 3

d Mt 10:2, 3
Łk 6:13, 14

e Mt 1:16
Mt 13:55
Łk 2:4

f Jn 2:24, 25

g Mt 27:11
Łk 1:31, 32
Jn 12:13

h Rdz 28:10, 12
Ps 104:4
Dn 7:13
Mt 4:11
Łk 22:43

szpalta 2

ROZDZ. 2

a Mk 7:3

b Iz 9:1, 2
Jn 1:14

c Mt 13:55
Mk 3:31
Łk 8:19
Dz 1:14

d Mt 4:13

e Wj 12:14
Łb 28:16
Pwt 16:1
Jn 11:55

f Kpł 1:14

twoja sprawa?” Mój czas jeszcze nie nadszedł”. **5** Wtedy ona zwróciła się do usługujących: „Zróbcie wszystko, co wam powiem”. **6** A stało tam sześć kamiennych dzbanów na wodę, jak tego wymagały żydowskie reguły dotyczące obmywań ceremonialnych^a. Każdy z nich mógł pomieścić dwie lub trzy miary płynów^{*}. **7** Jezus powiedział usługującym: „Napełnijcie te dzbany wodą”. Napełnili je więc po brzegi. **8** Wtedy rzekł: „Teraz zaczerpnijcie trochę tego, co w nich jest, i zanieście gospodarzowi wesela”. I tak zrobili. **9** Gospodarz wesela spróbował wody zamienionej w wino i nie wiedząc, skąd się ono wzięło (choć usługujący, którzy zaczerpnęli wody, wiedzieli), zawołał pana młodego **10** i mu powiedział: „Wszyscy inni najpierw podają dobre wino, a gdy goście sobie podpisują—gorsze. Ty zachowałeś dobre wino aż do teraz”. **11** To, czego Jezus dokonał w Kanie Galilejskiej, było jego pierwszym cudem. W ten sposób ujawnił swoją chwałę^b i jego uczniowie uwierzyli w niego.

12 Potem on, jego matka, bracia^c i uczniowie przybyli do Kafarnaum^d, ale nie pozostali tam długo.

13 Właśnie zbliżała się żydowska Pascha^e i Jezus udał się do Jerozolimy. **14** W świątyni zastał sprzedawców bydła, owiec i gołębi^f, a także tych, którzy siedzieli i wymieniali pieniądze.

2:4 *Dosl. „co mnie i tobie, kobieto?”. Był to idiom wyrażający sprzeciw. Użyte słowa „kobieta” nie oznaczało braku szacunku. **2:6** *Wspomnianą miarą objętości płynów prawdopodobnie był bat, który odpowiadał 22 l. Zob. Dodatek B14.

15 Zrobił więc bicz z powrózów, wypędził ich wszystkich ze świątyni razem z owcami i bydłem, rozsypał monety wymieniających pieniądze i poprzewracał ich stoły^a. **16** A do sprzedawców gołębi rzekł: „Zabierzcie to stąd! Przestańcie robić z domu mojego Ojca miejsce handlu*!”^b. **17** Wtedy jego uczniowie przypomnieli sobie, że jest napisane: „Gorliwość o Twój dom mnie pożre”^c.

18 A Żydzi mu powiedzieli: „Jaki znak nam pokażesz na dowód^d, że masz prawo robić takie rzeczy?”. **19** Jezus odparł: „Zburzcie tę świątynię, a ja w trzy dni ją odbuduję”^e. **20** Żydzi odrzekli: „Tę świątynię budowano 46 lat, a ty ją odbudujesz w trzy dni?”. **21** Ale on mówił o świątyni swojego ciała^f. **22** Kiedy jednak został wskrzeszony, jego uczniowie przypomnieli sobie, że tak mawiał^g. I uwierzyli Pismom oraz słowom Jezusa.

23 A gdy był w Jerozolimie na święcie Paschy, wiele ludzi w niego uwierzyło, widząc cuda, których dokonywał. **24** Ale sam Jezus nie do końca im ufał, bo znał naturę ludzką. **25** Nie potrzebował, żeby ktoś wystawił mu opinię o człowieku, bo sam wiedział, co było w sercu każdego^h.

3 Był pewien faryzeusz o imieniu Nikodemⁱ, jeden z przywódców żydowskich. **2** Przyszedł on w nocy^j do Jezusa i powiedział: „Rabbi^k, wiemy, że jesteś nauczycielem wysłanym przez Boga, bo nikt nie mógłby dokonywać cudów^l, których ty dokonujesz, gdyby Bóg nie był z nim”^m. **3** Jezus mu rzekł: „Zapewniam cię, że jeśli ktoś

2:16 *Lub „targowisko”.

ROZDZ. 2

- a Mt 21:12
Mk 11:15, 16
Łk 19:45
b Jer 7:11
Mt 21:13
Mk 11:17
Łk 19:46
c Ps 69:9
d Mt 12:38
Mt 16:1
Jn 4:48
Jn 6:30
e Mt 26:59-61
Mt 27:39, 40
Mk 14:57, 58
f Mt 16:21
g Łk 24:6-8
h Mt 9:3, 4
Mk 2:6-8
Jn 1:47, 48
Jn 6:64
Obj 2:23

ROZDZ. 3

- i Jn 7:50, 51
Jn 19:39
j Jn 12:42
k Jn 1:38
l Jn 2:11
m Jn 14:11
Dz 2:22
Dz 10:38

szpalta 2

- a Jn 1:12, 13
1Pt 1:3, 23
1Jn 3:9
b 1Kor 15:50
c Mt 28:19
Dz 8:36
Dz 10:47
d Mt 3:11
Dz 1:5
Dz 10:45
Dz 19:5, 6
e Rz 8:14, 16
f Dz 2:34
g Jn 6:38
Jn 8:23, 42
h Łk 21:8, 9
i Jn 8:28
Gal 3:13
j Jn 3:36
Jn 20:31
k Rz 5:8
Rz 8:32
1Jn 4:9, 10
1Jn 4:19
l Jn 6:40
Jn 20:31
Rz 6:23
2Tm 3:15
1Jn 5:13

nie narodzi się ponownie^a, nie może zobaczyć Królestwa Bożego”^b. **4** Wtedy Nikodem zapytał: „Jak człowiek może się urodzić, gdy jest stary? Czy może po raz drugi wejść do łona matki i się urodzić?”. **5** Jezus odrzekł: „Zapewniam cię, że jeśli ktoś nie narodzi się z wody^c i ducha^d, nie może wejść do Królestwa Bożego. **6** Co się narodziło z ciała, jest ciałem, a co się narodziło z ducha, jest duchem. **7** Nie dziw się, że ci powiedziałem: Musicie narodzić się ponownie. **8** Wiatr wieje, gdzie chce, i słyszysz jego szum, ale nie wiesz, skąd i dokąd wieje. Tak samo jest z każdym, kto się narodził z ducha”^e.

9 Nikodem rzekł: „Jak to możliwe?”. **10** Jezus mu odpowiedział: „Jesteś nauczycielem Izraela i tego nie wiesz? **11** Zapewniam cię, że mówimy to, co wiemy, i świadczymy o tym, co widzieliśmy, ale nie przyjmujemy naszego świadectwa. **12** Jeśli dalej nie wierzycie w to, co wam mówiłem o sprawach ziemskich, to jak uwierzycie, gdy będę wam mówił o sprawach niebiańskich? **13** Ponadto nikt nie wstąpił do nieba^f oprócz tego, który z nieba zstąpił^g—Syna Człowieczego. **14** I jak Mojżesz uniósł w górę węży na pustkowiach^h, tak musi być uniesiony w górę Syn Człowieczyⁱ, **15** żeby każdy, kto w niego wierzy, mógł żyć wiecznie^j.

16 „Bo Bóg tak bardzo kocha ludzi^k, że dał swojego jednorodzonego Syna^l, żeby nikt, kto w niego wierzy, nie zginął^m, ale mógł żyć wiecznieⁿ. **17** Bóg przecież nie po to posłał swojego Syna na świat, żeby osądzić

3:3 *Możliwe też „nie narodzi się z góry”. 3:16 *Dośł. „świat”. ^aLub „nie został zgładzony”.

dził ludzi*, ale żeby ich wy-
bawił^a. **18** Kto w niego wierzy,
nie będzie osądzony*^b. Kto nie
wierzy, już został osądzony*, bo
nie uwierzył w imię jednorodzo-
nego Syna Bożego^c. **19** A pod-
stawą osądu jest to, że świat-
ło przyszło na świat^d, ale ludzie
bardziej pokochali ciemność niż
światło, bo ich uczynki były nie-
godziwe. **20** Kto dopuszcza się
rzeczy odrażających, ten niena-
widzi światła i się do niego nie
zbliża, żeby jego uczynki nie zo-
stały zdemaskowane*. **21** Kto
czyni to, co prawe*, ten zbliża
się do światła^e, żeby stało się
jawne, że jego uczynki są zgod-
ne z wolą Bożą^f.

22 Potem Jezus z uczniami
udał się w wiejskie okolice Ju-
dei. Spędził tam z nimi jakiś czas
i chrzcił^g. **23** A Jan chrzcił w
Ainonie, w pobliżu Salim, bo by-
ło tam dużo wody^h. Ludzie przy-
chodzili do niego i byli chrzzcze-
niⁱ, **24** ponieważ do tego czasu
nie został jeszcze uwięziony^j.

25 Uczniowie Jana wdali się
z pewnym Żydem w spór co
do ceremonialnego oczyszczania.
26 Udali się więc do Jana
i powiedzieli: „Rabbi, ten, któ-
ry przyszedł do ciebie za Jor-
dan i o którym złożyłeś świadectwo,
teraz chrzci i wszyscy
do niego przychodzą”. **27** Na to
Jan rzekł: „Człowiek może coś
mieć tylko wtedy, gdy zostało mu
to dane z nieba. **28** Wy sami
możecie poświadczyć, że powie-
działem: „Ja nie jestem Chrystu-
sem^k, ale zostałem posłany
przed nim^l. **29** Panem młodym
jest ten, kto się żeni^m. Ale przy-
jaciół pana młodego bardzo się
cieszy, gdy stoi w pobliżu i słyszy

ROZDZ. 3

- a Łk 19:10
Jn 12:47
1Kor 15:22
2Kor 5:18, 19
1Tm 1:15
1Jn 2:1, 2
1Jn 4:14
b Jn 5:24
c Mt 10:33
Heb 10:29
d Jn 1:9
Jn 8:12
Jn 9:5
Jn 12:46
e Jn 12:36, 46
1Jn 1:7
f Jn 4:2
g Mk 1:10
Dz 8:38
h Mt 3:1, 5, 6
i Mt 14:3
Łk 3:19, 20
j Jn 1:33, 34
k Jn 1:19, 20
l Mt 11:7, 10
Łk 1:13, 17
m 2Kor 11:2
Ef 5:25
Obj 21:9

szpalta 2

- a Jn 8:23
b Mt 3:11
c Jn 8:26
Jn 15:15
d Jn 1:11
Jn 3:11
e 1Jn 5:10
f Jn 7:16
g Jn 5:20
Jn 15:9, 10
h Mt 11:27
Łk 10:22
i Jn 3:16
Jn 6:47
Rz 1:17
Heb 5:9
j 2Ts 1:7, 8
1Jn 5:12
k Ef 5:5, 6
Heb 10:26, 27

ROZDZ. 4

- l Jn 3:22
m Rdz 33:18, 19
Joz 24:32
n Jn 4:12

jego głos. Właśnie dlatego moja
radość jest pełna. **30** On musi
wzrastać, a ja muszę maleć”.

31 Ten, który przychodzi z
góry^a, jest ponad wszystkimi.
Ten, który pochodzi z ziemi,
jest z ziemi i mówi o sprawach
ziemskich. Ten, który przycho-
dzi z nieba, jest ponad wszystki-
mi^b. **32** Daje świadectwo o tym,
co widział i słyszał^c, ale nikt
nie przyjmuje jego świadectwa^d.
33 Kto jednak przyjął jego świa-
dectwo, potwierdził*, że Bóg
jest prawdziwy^e. **34** Bo ten,
którego posłał Bóg, mówi słowa
Boga^f, a On hojnie udziela swo-
go ducha*. **35** Ojciec kocha
Syna^g i wszystko przekazał w je-
go ręce^h. **36** Kto wierzy w Sy-
na, będzie żyć wiecznieⁱ. Kto
jest nieposłuszny Synowi, nie
zyska życia^j, ale ściągą na siebie
wieczny gniew Boży^k.

4 Kiedy Pan się dowiedział, że
faryzeusze usłyszeli, iż po-
zyskuje on i chrzczi^l więcej uc-
niów niż Jan— **2** chociaż właś-
ciwie sam Jezus nie chrzczył,
tylko jego uczniowie— **3** opuścił
Judeę i znów poszedł do Ga-
lilei. **4** Musiał jednak iść przez
Samarję. **5** Przyszedł więc do
samarytańskiego miasta Sychar,
niedaleko pola, które Jakub
dał swojemu synowi Józefowi^m.
6 Znajdowała się tam studnia*
Jakubaⁿ. Jezus, zmęczony węd-
rówką, usiadł przy tej studni.
Było około godziny 6°.

7 Pewna Samarytanka przy-
szła akurat nacerpać wody. Je-
zus poprosił ją: „Daj mi pić”.
8 (Jego uczniowie poszli wcześ-
niej do miasta kupić coś do je-
dzenia). **9** Rzekła mu: „Jesteś

3:17 *Dosl. „świat”. 3:18 *Lub „po-
tepiący”. 3:20 *Lub „zganione”. 3:21
*Dosl. „czyni prawdę”.

3:33 *Dosl. „przypieczętował”. 3:34
*Lub „nie daje ducha według miary”.
4:6 *Lub „źródło”. *Czyli ok. 12 w po-
łudnie.

Żydem, a prosisz mnie o coś do picia, chociaż jestem Samarytanką?”. (Bo Żydzi nie utrzymują żadnych kontaktów z Samarytanami)^a. **10** Jezus jej odrzekł: „Gdybyś wiedziała, jaki dar Bóg ma dla ludzi^b, i знаła tego, który do ciebie mówi: „Daj mi pić”, poprosiłabyś go, a dałby ci wody żywej”^c. **11** Wtedy powiedziała: „Panie, nie masz nawet czym nabrać wody, a studnia jest głęboka. Skąd więc wezmiesz tę wodę żywą? **12** Czy jesteś większy niż nasz praojciec Jakub, który dał nam tę studnię i który z niej pił—on sam, jego synowie i jego bydło?”. **13** Jezus rzekł do niej: „Każdy, kto pije tę wodę, znowu będzie odczuwał pragnienie. **14** Ale kto napije się wody, którą ja mu dam, już nigdy nie będzie odczuwał pragnienia^d. Bo woda, którą ja mu dam, stanie się w nim źródłem, które tryska i daje życie wieczne”^e. **15** Wtedy ona poprosiła: „Panie, daj mi tej wody, żebym już nie odczuwała pragnienia i nie musiała tu przychodzić po wodę”.

16 Powiedział do niej: „Idź zawołać swojego męża i przyjdź z nim tutaj”. **17** Kobieta odparła: „Nie mam męża”. Jezus rzekł do niej: „Słusznie powiedziałaś, że nie masz męża. **18** Bo miałaś pięciu mężów, a mężczyzna, z którym jesteś teraz, nie jest twoim mężem. Powiedziałaś więc prawdę”. **19** Na to ona rzekła: „Panie, widzę, że jesteś prorokiem^f. **20** Nasi przodkowie oddawali cześć Bogu na tej górze, natomiast wy mówicie, że to w Jerozolimie należy oddawać Mu cześć”^g. **21** Jezus odpowiedział: „Wierz mi, że nadchodzi czas, gdy ani na tej górze, ani w Jerozolimie nie be-

ROZDZ. 4

a 2Kl 17:24
Dz 10:28

b Ef 2:8

c Jn 7:37

d Jn 6:35

e Jn 7:38
Rz 6:23
1Jn 5:20f Łk 7:16
Jn 9:17g Pwt 12:5, 6
1Kl 9:3
2Kn 7:12
Ps 122

szpalta 2

a 2Kl 17:29, 33

b Iz 2:3
Rz 9:4

c 2Kn 16:9

d 2Ks 3:17
1Tm 1:17
Heb 11:27

e Rz 12:1

f Jn 9:35-37

g Jn 1:38

h Jn 6:38

i Jn 5:30, 36
Jn 17:4
Jn 19:30

dziecie czcić Boga^{*}. **22** Wy czcicie Boga, nie mając wiedzy^a, my natomiast Go czcimy, mając wiedzę, ponieważ wybawienie zaczyna się od Żydów^b. **23** Ale nadchodzi czas, właściwie już teraz jest, gdy prawdziwi czciciele Boga^{*} będą Go czcić duchem i prawdą, bo właśnie takich czcicieli Bóg^c szuka^c. **24** Bóg jest istotą duchową^d, a ci, którzy Go czczą, muszą oddawać Mu cześć duchem i prawdą^e. **25** Kobieta odrzekła: „Wiem, że przyjdzie Mesjasz, nazywany Chrystusem. Kiedy przybędzie, wszystko nam wyjaśni”. **26** Jezus jej powiedział: „To ja nim jestem—ja, który z tobą rozmawiam”^f.

27 Akurat wtedy wrócili uczniowie i byli zaskoczeni, że Jezus rozmawia z kobietą. Oczywiście żaden nie zapytał: „Czego od niej chcesz?” albo „Dlaczego z nią rozmawiasz?”. **28** A kobieta zostawiła dzban na wodę, poszła do miasta i powiedziała ludziom: **29** „Chodźcie zobaczyć człowieka, który powiedział mi o wszystkim, co zrobiłam. Czy to czasem nie jest Chrystus?”. **30** Wyszli więc z miasta i poszli do Jezusa.

31 Tymczasem uczniowie nalegali na niego: „Rabbi^g, jedź”. **32** Ale on im rzekł: „Ja mam pokarm, o którym wy nie wiecie”. **33** Uczniowie zaczęli więc mówić jeden do drugiego: „Czyżby ktoś przyniósł mu coś do jedzenia?”. **34** Jezus powiedział do nich: „Moim pokarmem jest spełnianie woli Tego, który mnie posłał^h, i dokończenie dzieła, które mi zleciłⁱ. **35** Czy nie mówicie, że do żniw są jeszcze cztery miesiące? A ja wam

4:21, 23 *Dost. „Ojca”. 4:23 #Dost. „Ojciec”.

mówię, żebyście podnieśli oczy i popatrzyli na pola, że już są białe, gotowe do zżęcia^a. Już teraz **36** żniwiarz otrzymuje zapłatę i zbiera plon ku życiu wiecznemu, tak by siewca i żniwiarz razem się cieszyli^b. **37** Sprawdza się tu powiedzenie: Jeden siewca, drugi żniwie. **38** Wysłałem was, żebyście żęli to, nad czym się nie trudziliście. Inni się trudzili, a wy odnieśliście pożytek z ich trudu^c.

39 Wielu Samarytan z tamtego miasta uwierzyło w Jezusa dzięki słowom kobiety, która zaświadczyła: „Powiedział mi o wszystkim, co zrobiłam^c”. **40** Kiedy więc przyszli do niego, poprosili, żeby się u nich zatrzymał. I zatrzymał się tam na dwa dni. **41** W rezultacie o wiele więcej z nich uwierzyło, słysząc to, co on sam mówił. **42** I powiedzieli do kobiety: „Wierzymy już nie tylko dzięki twoim słowom. Bo sami mogliśmy go usłyszeć i zrozumieliśmy, że ten człowiek naprawdę jest wybawcą świata^d”.

43 Po dwóch dniach Jezus odszedł stamtąd do Galilei. **44** I chociaż sam oświadczył, że prorok nie cieszy się szacunkiem w swoich rodzinnych stronach^e, **45** to gdy przybył do Galilei, Galilejczycy go przyjęli, bo też byli na święcie w Jerozolimie^f i widzieli wszystko, czego tam dokonał^g.

46 Przyszedł więc znowu do Kany Galilejskiej, gdzie kiedyś zamienił wodę w wino^h. Tymczasem w Kafarnaum chorował syn pewnego urzędnika królewskiego. **47** Gdy ten usłyszał, że Jezus przybył z Judei do Galilei, udał się do niego i prosił, żeby przyszedł uzdrowić jego syna, który już umierał.

ROZDZ. 4

a Mt 9:37

b 1Kor 3:8

c Jn 4:29

d Mt 1:21
Jn 1:29
1Tm 1:15
1Jn 4:14e Mt 13:57
Mk 6:4
Łk 4:24

f Pwt 16:16

g Jn 2:23

h Jn 2:1-11

szpalta 2

a Mt 16:1
1Kor 1:22b Mt 8:13
Mk 7:29, 30

c Mt 8:13

d Jn 2:11

ROZDZ. 5

e Wj 12:14
Pwt 16:1, 16
Jn 2:13
Jn 6:4

f Neh 3:1

g Iz 53:3

48 Ale Jezus mu powiedział: „Jak nie zobaczycie znaków i cudów, to nigdy nie uwierzycie^a”. **49** Na to urzędnik poprosił: „Panie, przyjdź, zanim moje dziecko umrze”. **50** A Jezus odrzekł: „Idź. Twój syn wyzdrowiał^b”. Człowiek ten uwierzył słowom Jezusa i odszedł. **51** Gdy był w drodze, jego niewolnicy wyszli mu na spotkanie z wiadomością, że chłopiec żyje^c. **52** Zapytał ich więc, o której godzinie poczuł się lepiej. Odpowiedzieli: „Gorączka mu spadła wczoraj o godzinie 7^c”. **53** Wtedy ojciec uświadomił sobie, że było to właśnie o tej godzinie, o której Jezus rzekł do niego: „Twój syn wyzdrowiał^c”. I uwierzył zarówno on, jak i wszyscy jego domownicy. **54** Był to już drugi cud^d, którego Jezus dokonał po przyjeździe z Judei do Galilei.

5 Po tych wydarzeniach było święto^e żydowskie i Jezus udał się do Jerozolimy. **2** A w Jerozolimie przy Bramie Owczej^f jest sadzawka znana pod hebrajską nazwą Betzata. Ma ona pięć kolumnad. **3** Leżało w nich mnóstwo chorych, nie-widomych, kulawych oraz mających bezwładne^g kończyny. **4** — **5** Był tam też pewien człowiek chory od 38 lat. **6** Jezus, widząc, że on tam leży, i wiedząc, że już długo choruje, zapytał: „Czy chcesz wyzdrowieć?”^g. **7** Chory odpowiedział: „Panie, nie mam nikogo, kto by mnie zaniósł do sadzawki, gdy woda się poruszy. A zanim ja sam tam dotrę, kto inny zdąży już wejść przede mną”. **8** Wtedy Jezus mu powiedział: „Wstań!

4:50, 53 *Dośl. „żyje”. **4:51** *Lub „zdrowieje”. **4:52** *Czyli ok. 1 po południu. **5:3** *Lub „uszcze”. **5:4** *Zob. Dodatek A3.

Weź swoje nosze* i chodź^a.
9 I człowiek ten natychmiast wyzdrowiał. Potem wziął swoje nosze i zaczął chodzić.

A tego dnia był szabat.
10 Żydzi odezwali się więc do uleczonoego: „Jest szabat i nie wolno ci nosić tych noszy”^b.
11 Ale on im odpowiedział: „Człowiek, który mnie uzdrowił, rzekł do mnie: ‚Weź swoje nosze i chodź’”. **12** Zapytali go: „Kto jest tym człowiekiem, który ci powiedział: ‚Weź je i chodź’?”.
13 Lecz uzdrowiony nie wiedział, kto to był, bo Jezus wmieścił się w tłum.

14 Potem Jezus spotkał go w świątyni i rzekł: „Zobacz, jesteś zdrowy. Nie grzesz już, żeby nie spotkał cię gorszy los”.
15 Człowiek ten odszedł i powiedział Żydom, że to Jezus go uzdrowił. **16** Wtedy oni zaczęli prześladować Jezusa za to, że robił takie rzeczy w szabat. **17** Ale on im rzekł: „Mój Ojciec cały czas działa, więc i ja działam”^c. **18** Od tej chwili Żydzi tym bardziej chcieli go zabić, bo nie tylko naruszał szabat, ale też stawiał siebie na równi z Bogiem^d, nazywając Go swoim Ojcem^e.

19 Dlatego Jezus powiedział do nich: „Zapewniam was, że Syn nie może nic zrobić z własnej inicjatywy, ale tylko to, co widzi, że robi Ojciec^f. Cokolwiek robi Ojciec, podobnie robi i Syn. **20** Ojciec kocha Syna^g i pokazuje mu wszystko, co sam robi. I pokaże mu jeszcze większe dzieła, żebyście byli zdumieni”^h.
21 Bo jak Ojciec wskrzesza umarłych i daje im życieⁱ, tak też Syn daje życie tym, którym chce^j. **22** Ojciec nikogo nie są-

5:8 *Lub „leże”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale.

ROZDZ. 5

a Mt 9:6
 Mk 2:10, 11
 Łk 5:24

b Wj 20:9, 10
 Mt 12:2
 Łk 6:2

c Jn 9:4
 Jn 14:10

d Flp 2:5, 6

e Jn 14:28

f Jn 5:30
 Jn 8:28
 Jn 12:49

g Mt 3:17
 Jn 3:35
 Jn 10:17
 2Pt 1:17

h Łk 8:25
 Jn 6:10, 11
 Jn 6:19

i 2Kl 4:32-34
 Heb 11:35

j Łk 7:12, 14
 Łk 8:52-54
 Jn 11:25

szpalta 2

a Dz 10:42
 Dz 17:31
 2Kl 5:10
 2Tm 4:1

b Łk 10:16

c Jn 3:16
 Jn 6:40
 Jn 8:51

d 1Jn 3:14

e Ps 36:9
 Dz 17:28

f Jn 11:25

g Jn 5:22
 2Tm 4:1

h Dn 7:13

i Hi 14:13
 Iz 25:8
 Iz 26:19

j Obj 20:12, 15

k Iz 11:4

l Mt 26:39
 Jn 4:34
 Jn 6:38

m Pwt 19:15

n Mt 3:17
 Mk 9:7
 Jn 12:28-30
 1Jn 5:9

o Jn 1:15, 32

dzi, ale wszelki sąd powierzył Synowi^a, **23** żeby wszyscy szanowali Syna, tak jak szanują Ojca. Kto nie szanuje Syna, ten nie szanuje Ojca, który go posłał^b.
24 Zapewniam was, że kto słyszy moje słowo i wierzy Temu, który mnie posłał, ten będzie żyć wiecznie^c i nie zostanie potępiony*. Takı był martwy, ale teraz stał się żywy^d.

25 „Bądźcie pewni, że nadchodzi czas, właściwie już teraz jest, gdy umarli usłyszą głos Syna Bożego, a ci, którzy usłuchają, będą żyć. **26** Bo Ojciec ma życie w sobie*^e i sprawił, by tak samo Syn miał życie w sobie^f.
27 Dał mu też władzę sądownią^g, bo jest on Synem Człowieczym^h. **28** Nie dziwcie się temu, bo nadchodzi czas, gdy wszyscy, którzy są w grobach*, usłyszą jego głosⁱ. **29** i wyjdą. Dla postępujących* dobrze okaże się to zmartwychwstaniem do życia, a dla postępujących* niegodziwie – zmartwychwstaniem na sąd^j. **30** Ja nie mogę nic zrobić z własnej inicjatywy. Osądzam zgodnie z tym, co słyszę od Ojca. Sąd mój jest prawy^k, bo nie chcę spełniać własnej woli, tylko wolę Tego, który mnie posłał^l.

31 „Gdybym świadczył sam o sobie, moje świadectwo nie byłoby wiarygodne”^m. **32** Ale jest ktoś inny, kto o mnie świadczy, i wiem, że świadectwo, które o mnie składa, jest wiarygodneⁿ. **33** Wysłaliście ludzi do Jana, a on wam zaświadczył, jaka jest prawda^o. **34** Nie to, żebym potrzebował świadectwa człowieka, ale mówię wam

5:24 *Dosl. „nie pójdzie pod sąd”.

5:26 *Lub „ma moc, żeby dawać życie”.

5:28 *Lub „grobowcach pamięci”. Zob. Słowniczek pojęć. 5:29 *Dosl. „[tych,] którzy uczynili”.

to wszystko, byście zostali wybawieni. **35** Człowiek ten był lampą, która płonie i świeci, a wy przez krótki czas chcieliście się cieszyć jego światłem^a. **36** Ale świadczy o mnie coś więcej niż słowa Jana, bo już same dzieła, które zlecił mi Ojciec — te, których dokonuję — świadczą, że to On mnie posłał^b. **37** Ponadto Ojciec, który mnie posłał, sam złożył o mnie świadectwo^c. Nie słyszeliście Jego głosu ani nie widzieliście Jego postaci^d. **38** i nie zachowujecie w sercu Jego słowa, bo nie wierzyacie temu, którego On posłał.

39 „Badacie Pisma^e, bo myślicie, że dzięki nim będziecie żyć wiecznie, a właśnie one świadczą o mnie^f. **40** A jednak nie chcecie do mnie przyjść^g, żeby uzyskać życie. **41** Ja chwały od ludzi nie przyjmuję, **42** a jeśli chodzi o was, to dobrze wiem, że nie macie w sobie miłości do Boga. **43** Przyszedłem w imieniu swojego Ojca, lecz mnie nie przyjmujecie. Gdyby ktoś przyszedł we własnym imieniu, to byście go przyjęli. **44** Jak możecie wierzyć, skoro zabiegacie o chwałę jeden od drugiego, a nie o chwałę od jedynego Boga?^h **45** Nie myślcie, że będę was oskarżać przed Ojcem. Ktoś inny was oskarża — Mojżeszⁱ, w którym pokładacie nadzieję. **46** Gdybyście rzeczywiście wierzyli Mojżeszowi, wierzylibyście mnie, bo on o mnie pisał^j. **47** Jeśli jednak nie wierzycie jego pismom, to jak uwierzycie moim słowom?”.

6 Potem Jezus udał się na drugą stronę Jeziora Galilejskiego, inaczej Tyberiadzkiego^k. **2** Podążało za nim mnóstwo ludzi^l, bo widzieli cuda, których dokonywał, uzdrawiając chorych^m. **3** Wszedł więc z ucznia-

ROZDZ. 5

a Mt 3:1, 5, 6
Mk 6:20

b Mt 11:5
Jn 3:2
Jn 7:31
Jn 10:25

c Mk 1:11
Jn 8:18

d Pwt 4:11, 12
Jn 1:18
Jn 6:46

e Łk 11:52

f Pwt 18:15

g Iz 53:3
Jn 1:11

h Jn 12:42, 43

i Pwt 31:26, 27
Jn 7:19

j Pwt 18:15
Łk 24:44
Jn 1:45

ROZDZ. 6

k Mt 14:13
Łk 9:10

l Mk 6:33

m Łk 9:11

szpalta 2

a Jn 2:13
Jn 5:1

b Mt 14:14-17
Mk 6:35-38
Łk 9:12, 13

c 2Kl 4:42-44

d Mt 14:19-21
Mk 6:39-44
Łk 9:14-17

e Pwt 18:15, 18

f Jn 17:16
Jn 18:36

g Mt 14:23
Mk 6:45

h Mt 14:22

mi na górę i tam z nimi usiadł. **4** A zbliżało się żydowskie święto Paschy^a. **5** Kiedy Jezus się rozejrzał i zobaczył, że schodzi się do niego wielki tłum, zapytał Filipa: „Gdzie kupimy chleba dla tych ludzi, żeby dać im jeść?”^b. **6** Ale mówiąc to, chciał go poddać próbie, bo wiedział, co za chwilę zrobi. **7** Filip odrzekł: „Nawet gdyby kupił chleba za 200 denarów^c, to nie wystarczy, żeby każdy dostał chociaż trochę”. **8** Wtedy Andrzej, brat Szymona Piotra, jeden z uczniów Jezusa, powiedział do niego: **9** „Jest tu chłopczyk, który ma pięć chlebów jęczmiennych i dwie małe ryby. Ale co to jest na tyle ludzi?”^c.

10 Jezus rzekł: „Każcie ludziom usiąść”. W tym miejscu rośło dużo trawy, więc wszyscy usiedli. Było wśród nich jakieś 5000 mężczyzn^d. **11** Jezus wziął chleby, podziękował Bogu i rozdał je wszystkim, którzy tam siedzieli. Podobnie zrobił z rybami. Każdy dostał tyle, ile chciał. **12** A gdy się najedli, powiedział uczniom: „Zbierzcie pozostałe kawałki, żeby nic się nie zmarnowało”. **13** Zebraли więc kawałki z pięciu chlebów jęczmiennych, pozostawione przez tych, którzy jedli, i napełnili nimi 12 koszy.

14 Kiedy ludzie zobaczyli cud dokonany przez Jezusa, zaczęli mówić: „To naprawdę jest prorok, który miał przyjść na świat”^e. **15** A Jezus, wiedząc, że chcą go pochwytać i obwołać królem, oddalił się stamtąd^f i sam znowu wszedł na górę^g.

16 Wieczorem tego uczniowie zeszli nad jezioro^h, **17** wsiedli do łodzi i popłynęli w kierunku Kafarnaum, po drugiej stronie

6:7 *Zob. Dodatek B14.

jeziora. Tymczasem zrobiło się już ciemno, a Jezus jeszcze do nich nie przyszedł^a. **18** Jezioro było coraz bardziej wzburzone, bo wiał silny wiatr^b. **19** Kiedy jednak, wiosłując, przepłynęli jakieś 5 lub 6 kilometrów*, zobaczyli, jak Jezus idzie po jeziorze i zbliża się do łodzi. Wtedy się przestraszyli. **20** Ale on im powiedział: „To ja. Nie bójcie się!”^c. **21** Ucieszyli się więc i wzięli go do łodzi. Wkrótce potem dotarli do brzegu, do którego płynęli^d.

22 Następnego dnia ludzie, którzy zostali po drugiej stronie jeziora, zobaczyli, że nie ma tam żadnej łodzi. Wcześniej była tam jedna mała łódź, ale Jezus do niej nie wsiadł, bo uczniowie odpłynęli nią sami. **23** Tymczasem w pobliże miejsca, gdzie wszyscy jedli chleb po tym, jak Pan złożył podziękowania, przyплыnęły łodzie z Tyberiady. **24** Gdy ludzie zorientowali się, że nie ma tam ani Jezusa, ani jego uczniów, powiadali do swoich łodzi i popłynęli do Kafarnaum szukać Jezusa.

25 Kiedy już go znaleźli po drugiej stronie jeziora, zapytali: „Rabbi^e, kiedy tu dotarłeś?”. **26** Jezus im powiedział: „Prawda jest taka, że szukacie mnie nie z powodu znaków, które zobaczyliście, ale dlatego, że na jedliście się chleba do syta^f. **27** Pracujcie nie na pokarm, który się psuje, ale na pokarm, który jest trwały i zapewnia życie wieczne^g, a który da wam Syn Człowieczy. Bo Ojciec, sam Bóg, właśnie jego opatrzył swoją pieczęcią uznania”^h.

28 Zapytali go więc: „Co mamy robić, żeby się podobać Bogu?”. **29** Jezus im odpowiedział: „Żeby się podobać Bogu,

6:19 *Dost. „jakieś 25 lub 30 stadiów”.
Zob. *Dodatek B14*.

ROZDZ. 6

a Mk 6:47-51

b Mt 8:24
Mt 14:24-33c Mt 14:27
Mk 6:50

d Mt 14:34

e Jn 1:38

f Jn 6:11

g Jn 4:14
Jn 17:3
Rz 6:23h Mt 3:17
Dz 2:22
2Pt 1:17

szpalta 2

a Dz 16:31
1Jn 3:23b Mt 12:38
Mk 8:12
Jn 2:18
1Kor 1:22c Wj 16:15
Lb 11:7d Ps 78:24
Ps 105:40e Jn 4:14
Jn 7:37
Obj 22:17

f Jn 6:64

g Mt 11:28, 29
Jn 17:6h Jn 3:13
Jn 8:23, 42i Mt 26:39
Jn 5:30j Jn 5:28, 29
Rz 6:5

k Jn 10:27, 28

l Jn 11:24
Dz 17:31
1Ts 4:16
Obj 20:12

m Jn 6:33

n Mk 6:3

musicie wierzyć w tego, którego On posłał”^a. **30** Wtedy rzekli do niego: „Jaki cud nam pokażesz^b, żebyśmy ci uwierzyli? Czego dokonasz? **31** Na przykład nasi przodkowie jedli manę na pustkowiu^c, o czym tak napisano: „Dał im do jedzenia chleb z nieba”^d. **32** Jezus odpowiedział: „Zapewniam was, że Mojżesz nie dał wam chleba z nieba. Prawdziwy chleb z nieba daje wam mój Ojciec. **33** Bo chlebem Bożym jest ten, który zstępuje z nieba i daje życie światu”. **34** Poprosili go więc: „Panie, zawsze dawaj nam tego chleba”.

35 Jezus im odrzekł: „To ja jestem chlebem życia. Kto do mnie przychodzi, w ogóle nie zgłodnieje, a kto we mnie wierzy, nigdy nie odczuje pragnienia”. **36** Ale tak jak wam powiedziałem, widzicie mnie, a mimo to nie wierzycie^e. **37** Wszyscy, których Ojciec mi daje, przyjdą do mnie i nigdy nie odrzucę nikogo, kto do mnie przychodzi^g. **38** bo zstąpiłem z nieba^h nie po to, żeby spełniać swoją wolę, ale wolę Tego, który mnie posłałⁱ. **39** A wolę Tego, który mnie posłał, jest, żeby bym nie utracił nikogo z tych, których mi dał, ale żebym ich wskrzesił^j w dniu ostatnim. **40** Bo wolą mojego Ojca jest, żeby każdy, kto uznaje Syna i w niego wierzy, zyskał życie wieczne^k i żebym go wskrzesił^l w dniu ostatnim”.

41 Wtedy Żydzi oburzyli się na niego, bo powiedział, że jest chlebem, który zstąpił z nieba^m, **42** i zaczęli mówić: „Czy to nie jest Jezus, syn Józefa? Czy nie znamy jego ojca i matki?” Jak więc może twierdzić, że zstąpił z nieba?”. **43** Na to Jezus odezwał się do nich: „Przeście

szemrać między sobą. **44** Nikt nie może przyjść do mnie, jeśli Ojciec, który mnie posłał, go nie pociągnie^a, a ja go wskrzeszę w dniu ostatnim^b. **45** W pismach proroków jest napisane: „Oni wszyscy będą wyuczeni przez Jehowę”^c. Każdy, kto słucha Ojca i się od Niego uczy, przychodzi do mnie. **46** Nie znaczy to, że ktoś widział Ojca^d. Widział Go tylko ten, który od Niego* przyszedł^e. **47** Zapewniam was, że każdy, kto wierzy, zyska życie wieczne^f.

48 „Ja jestem chlebem życia^g. **49** Wasi przodkowie jedli mannę na pustkowiu, a jednak poumierali^h. **50** Ale nikt, kto je chleb, który zstępuje z nieba, nie umrze. **51** Ja jestem chlebem, który daje życie i który zstąpił z nieba. Jeśli ktoś je ten chleb, będzie żyć wiecznie. Właściwie tym chlebem jest moje ciało. Dam je za życie świata”ⁱ.

52 Wtedy Żydzi zaczęli się między sobą spierać: „Jak ten człowiek może nam dać do jedzenia swoje ciało?”. **53** Na to Jezus rzekł do nich: „Zapewniam was, że jeśli nie jecie ciała i nie pijecie krwi Syna Człowieczego, nie uzyskacie życia”^j. **54** Kto je moje ciało i pije moją krew, ten zyska życie wieczne, a ja go wskrzeszę^k w dniu ostatnim. **55** Bo moje ciało jest prawdziwym pokarmem, a moja krew—prawdziwym napojem. **56** Kto je moje ciało i pije moją krew, ten pozostaje w jedności ze mną, a ja w jedności z nim^l. **57** Jak ja żyję dzięki Ojcu, który żyje i który mnie posłał, tak też ten, kto je moje ciało, będzie żył dzięki mnie^m. **58** To jest chleb,

ROZDZ. 6

- a Jn 6:65
b Jn 11:24
c Iz 54:13
d Wj 33:17, 20
e Mt 12:27
Łk 10:22
Jn 1:18
f Jn 3:16
g Jn 6:33
h Jn 6:31
i Heb 10:10
j Jn 6:33
k Jn 6:40
1Ko 15:51, 52
1Ts 4:16
l Jn 15:4
m Jn 5:26
1Ko 15:22

szpalta 2

- a Jn 6:51
b Jn 3:13
Jn 6:38
Jn 8:23
Dz 1:9
c Gal 6:8
d Pwt 8:3
Mt 4:4
e Mt 9:3, 4
Jn 2:24, 25
Jn 13:11
f Jn 6:44
g Łk 9:62
h Mt 16:16
Mk 8:29
i Jn 6:63
Jn 17:3
j Łk 9:20
k Łk 6:13
l Łk 22:3
Jn 13:18
m Mt 26:14, 15
Jn 12:4

który zstąpił z nieba. Z nim jest inaczej niż z chlebem, który jedli wasi przodkowie. Oni poumierali, ale każdy, kto je ten chleb, będzie żyć wiecznie”^a. **59** Jezus powiedział to wszystko, gdy nauczał w synagodze* w Kafarnaum.

60 Na jego słowa wielu uczniów rzekło: „To, co mówi, jest szokujące. Nie da się tego słuchać!”. **61** Ale Jezus, świadomy, że jego uczniowie są oburzeni, odezwał się do nich: „To was gorszy? **62** Co więc będzie wtedy, gdy zobaczycie, jak Syn Człowieczy wstępuje tam, gdzie był przedtem?”^b **63** To duch daje życie^c, z ciała natomiast nie ma żadnego pożytku. Słowa, które wam powiedziałem, są duchem i są życiem^d. **64** Ale wśród was są tacy, którzy nie wierzą”. W gruncie rzeczy Jezus od początku wiedział, którzy z nich nie wierzą i który z nich go zdradzi^e. **65** I dodał: „Właśnie dlatego wam powiedziałem, że nikt nie może przyjść do mnie, jeśli nie pozwoli mu na to Ojciec”^f.

66 W rezultacie wielu jego uczniów wróciło do swoich wcześniejszych zajęć^g i już za nim nie chodziło. **67** Jezus zapytał więc Dwunastu: „Czy i wy chcecie odejść?”. **68** Szymon Piotr odrzekł: „Panie, do kogo odejdziemy?”^h Ty nauczasz o życiu wiecznymⁱ. **69** A my uwierzyliśmy i przekonaaliśmy się, że ty jesteś Świętym Bożym”^j. **70** Jezus im odpowiedział: „Czy to nie ja wybrałem was wszystkich?”^k Ale jeden z was jest oszczercą”^l. **71** Mówił o Judaszu, synu Szymona Iskariota, bo ten miał go zdradzić, chociaż był jednym z Dwunastu^m.

6:45 *Zob. Dodatek A5. 6:46 *Dosl. „Boga”. 6:53 *Dosl. „nie macie życia w sobie”.

6:59 *Możliwe też „na publicznym zgromadzeniu”. 6:70 *Dosl. „dwunastu”. „Lub „diabłem”.

7 Potem Jezus dalej wędrował po Galilei. Nie chciał chodzić po Judei, bo Żydzi szukali okazji, żeby go zabić^a. **2** Zbliżało się jednak żydowskie Święto Namiotów^{*b}. **3** Bracia Jezusa^c powiedzieli więc do niego: „Odejdź stąd i idź do Judei, żeby twoi uczniowie też mogli zobaczyć dzieła, których dokonujesz. **4** Bo jeśli ktoś chce być publicznie znany, niczego nie robi skrycie. Jeśli robisz takie rzeczy, to ujawnij się światu”. **5** W rzeczywistości jego bracia nie wierzyli w niego^d. **6** Jezus więc rzekł: „Na mnie czas jeszcze nie nadszedł^e, ale dla was każdy czas jest dobry. **7** Świat nie ma powodu wam nienawidzić, ale mnie nienawidzi, bo ja obnażam jego niegodziwe uczynki^f. **8** Sami idźcie na święto. Ja na nie jeszcze nie idę, bo czas na mnie jeszcze w pełni nie nadszedł”^g. **9** Powiedział im to i pozostał w Galilei.

10 Kiedy jednak jego bracia poszli na święto, on sam też się na nie udał—ale nie jawnie, tylko skrycie. **11** Podczas święta Żydzi zaczęli go szukać i pytać: „Gdzie jest ten człowiek?”. **12** Wśród tłumów wiele o nim po cichu rozmawiano. Jedni mówili: „To dobry człowiek”, a drudzy: „Wcale nie. Tylko wszystkich zwodzi”^h. **13** Oczywiście ze strachu przed Żydami nikt nie mówił o nim otwarcieⁱ.

14 W połowie święta Jezus wszedł do świątyni i zaczął nauczać. **15** Żydzi mówili zdumieni: „Skąd ten człowiek tak dobrze zna Pisma^j, skoro nie studiował w szkołach?”^k. **16** Na to Jezus im powiedział: „Ja nie głoszę swoich nauk. To, czego nauczam, pochodzi od Tego, któ-

7:2 *Lub „Święto Szafasów”. 7:15 *Chodzi o szkoły rabiniczne.

ROZDZ. 7

a Jn 5:18

b Kpl 23:34

c Mt 12:46

Mk 6:3

Łk 8:19

Jn 2:12

Dz 1:14

Gal 1:19

d Mk 3:21

e Jn 2:4

Jn 7:30

f Jn 3:19

Jn 15:19

g Jn 8:20

h Jn 9:16

i Jn 9:22

Jn 12:42

Jn 19:38

j Łk 4:16, 17

k Mt 13:54

Mk 6:2

Łk 2:46, 47

Dz 4:13

szpalta 2

a Jn 8:28

Jn 12:49

Jn 14:10

b Jn 8:47

c Jn 5:41

Jn 8:50

d Wj 24:3

e Mt 12:14

Mk 3:6

f Kpl 12:2, 3

g Rdz 17:9, 10

h Jn 5:8, 9

i Łk 11:3, 4

Mt 23:23

j Jn 5:18

k Mt 13:55

l Jn 8:42

m Jn 8:54, 55

n Mt 11:27

Jn 1:18

Jn 10:15

ry mnie posłał^a. **17** Jeśli ktoś chce spełniać wolę Boga, będzie wiedział, czy głoszę Jego nauki^b, czy też własne poglądy. **18** Kto głosi własne poglądy, szuka chwały dla siebie. Kto jednak zabiega o chwałę dla osoby, która go posłała^c, ten trzyma się prawdy i nie ma w nim nieprawości. **19** Czy Mojżesz nie dał wam Prawa?^d Ale nikt z was nie jest posłuszny Prawu. Czemu chcecie mnie zabić?”^e. **20** Tłum odpowiedział: „Masz demona. Kto chce cię zabić?”. **21** Jezus im odparł: „Jeden mój czyn sprawia, że wszyscy jesteście zdziwieni. **22** Przecież jeśli chodzi o obrzezanie, które zlecił wam Mojżesz^f—choć właściwie nie Mojżesz, ale praojcowie^g—to dokonujecie go nawet w szabat. **23** Jeśli więc w szabat człowieka poddaje się obrzezaniu, żeby nie naruszyć Prawa Mojżeszowego, to czemu tak się na mnie złościacie, że w szabat przywróciłem człowiekowi zdrowie?”^h. **24** Przestańcie osądzać na podstawie tego, co widzicie, ale osądźcie w sposób prawy”ⁱ.

25 Wtedy niektórzy mieszkańcy Jerozolimy zaczęli komentować: „Czy to nie jest człowiek, którego chcą zabić?” **26** Tak otwarcie przemawia, a nic mu nie mówią. Czyżby nasi przywódcy przekonali się, że to Chrystus? **27** Przecież o tym człowieku wiemy, skąd pochodzi^k. A gdy przyjdzie Chrystus, nikt nie będzie wiedział, skąd jest”. **28** Jezus więc, nauczając w świątyni, zawołał: „Znacie mnie i wiecie, skąd jestem. Nie przyszedłem z własnej inicjatywy^l, ale istnieje Ktoś, kto mnie posłał, a wy Go nie znacie”^m. **29** Ja Go znamⁿ, bo jestem Jego przedstawicielem, i On mnie posłał”. **30** Odtąd więc próbo-

wali go schwytać^a, ale nikt nie podniósł na niego ręki, bo jeszcze nie nadszedł na niego czas^b. **31** Jednak wielu ludzi w niego uwierzyło^c i zaczęło mówić: „Gdy przyjdzie Chrystus, czy dokona więcej znaków niż on?”.

32 Kiedy faryzeusze usłyszeli, co ludzie mówią o Jezusie, razem z naczelnymi kapłanami wysłali strażników, żeby go schwytali*. **33** Tymczasem Jezus powiedział: „Będę z wami jeszcze przez krótką chwilę, a potem odejdę do Tego, który mnie posłał^d. **34** Będziecie mnie szukać, ale mnie nie znajdziecie. Tam, gdzie będę, nie możecie przyjść”^e. **35** Żydzi więc mówili między sobą: „Dokąd on zamierza iść, że go nie znajdziemy? Czyżby chciał iść do Żydów rozproszonych wśród Greków i nauczać Greków? **36** Co znaczą jego słowa, że będziemy go szukać, ale go nie znajdziemy, i że tam, gdzie będzie, nie możemy przyjść?”.

37 W ostatni, wielki dzień święta^f Jezus stanął i zawołał: „Jeśli ktoś odczuwa pragnienie, niech przyjdzie do mnie i pije^g. **38** Kto we mnie wierzy, to jak mówi fragment Pism, „z jego wnętrza popłyną strumienie wody żywej”^h. **39** Mówił to o duchu, którego mieli otrzymać ci, co w niego uwierzyli. Wtedy jeszcze nie otrzymali duchaⁱ, bo Jezus jeszcze nie został otoczony chwałą^j. **40** Na te słowa niektórzy z tłumu zaczęli mówić: „To naprawdę jest Prorok”^k. **41** Inni mówili: „To jest Chrystus”^l. Niektórzy jednak pytali: „Ale czy Chrystus miał pochodzić z Galilei?”^m **42** Czy w Pismach nie powiedziano, że Chrystus ma być potomkiem Dawidaⁿ i pochodzić z Betle-

ROZDZ. 7

- a Mk 11:18
Łk 19:47
b Jn 8:20
c Jn 2:23
Jn 8:30
Jn 10:40, 42
Jn 11:45
d Jn 13:33
Jn 16:16
e Jn 8:21, 22
f Jn 7:2
g Jn 4:14
Jn 6:35
h Wj 17:6
Łb 20:8
Jn 4:14
i Jł 2:28
Jn 16:7
Dz 2:17
j Jn 12:16
Jn 13:31, 32
1Tm 3:16
k Pwt 18:18
Jn 6:14
l Jn 4:40, 42
Jn 6:68, 69
m Jn 1:46
Jn 7:52
n 2Kn 13:5
Ps 89:3, 4
Ps 132:11
Jer 23:5

szpalta 2

- a Mi 5:2
Łk 2:4
b 1Sm 16:1
c Mt 7:28, 29
Łk 4:22
d Jn 12:42
Dz 6:7
e Pwt 1:16, 17

ROZDZ. 8

- f Iz 9:2
Iz 49:6
Mt 4:16
Jn 1:5
Jn 12:35
g Jn 12:46
1Pt 2:9
1Jn 2:8
h Jn 7:28
Jn 13:3
Jn 16:28

jem^a, wioski Dawida?”^b. **43** Tak więc wśród tłumu zdania na temat Jezusa były podzielone. **44** A niektórzy chcieli go schwytać*, ale nikt nie podniósł na niego ręki.

45 Potem strażnicy wrócili do naczelnych kapłanów i faryzeuszy, a ci ich spytali: „Czemu go nie przyprowadziliście?”. **46** Strażnicy odrzekli: „Nigdy żaden człowiek nie mówił tak jak ten”^c. **47** A faryzeusze powiedzieli: „Czy wy też daliście się zwieść? **48** Czy uwierzył w niego choć jeden z władców albo faryzeuszy?”^d **49** A ten tłum, który nie zna Prawa, to ludzie przekłeci”. **50** Wtedy Nikodem, który wcześniej przyszedł do Jezusa, a który był jednym z faryzeuszy, zapytał ich: **51** „Czy nasze Prawo pozwala osądzić człowieka, jeśli się go najpierw nie wysłucha i nie ustali, co on robi?”^e. **52** Odpowiedzieli mu: „Czy i ty jesteś z Galilei? Sprawdź i się przekonaj, że z Galilei nie miał pochodzić żaden prorok”^f.

8 **12** Potem Jezus znowu przemówił do ludu: „Ja jestem światłem świata^g. Kto idzie za mną, ten na pewno nie będzie chodził w ciemności, ale będzie cieszył się światłem^g zapewniającym życie”. **13** Wtedy faryzeusze rzekli: „Ty świadczysz sam o sobie, więc twoje świadectwo nie jest wiarygodne”. **14** Jezus im odpowiedział: „Nawet jeśli świadczę sam o sobie, moje świadectwo jest wiarygodne, bo wiem, skąd przyszedłem i dokąd idę^h. Ale wy nie wiecie, skąd przyszedłem i dokąd idę. **15** Wy osądzacie

7:44 *Lub „aresztować”. **7:52** *Pewna liczba uznanych starożytnych manuskryptów pomija fragment Jn 7:53 do 8:11.

7:32 *Lub „aresztowali”.

według ludzkich kryteriów^a. Ja natomiast nikogo nie osądzam. **16** A jeśli już osądzam, to mój osąd jest właściwy, bo nie jestem sam, ale jest ze mną Ojciec, który mnie posłał^b. **17** Poza tym w waszym własnym Prawie napisano: „Świadectwo dwóch ludzi jest wiarygodne”^c. **18** Ja sam składam o sobie świadectwo, ale składa je również mój Ojciec, który mnie posłał^d. **19** Wtedy go zapytali: „Gdzie jest twój Ojciec?”. Jezus odpowiedział: „Nie znacie ani mnie, ani mojego Ojca^e. Gdybyście mnie znali, znalibyście też mojego Ojca”^f. **20** Wszystko to powiedział w skarbcu^g, gdy nauczał w świątyni. Ale nikt go nie schwytał, bo jeszcze nie nadzedł na niego czas^h.

21 Jezus więc znowu przemówił: „Ja odchodzę i będziecie mnie szukać, ale i tak umrzecie w swoim grzechuⁱ. Tam, dokąd idę, nie możecie przyjść”^j. **22** Wtedy Żydzi zaczęli się zastanawiać: „Czy zamierza się zabić, skoro mówi: „Tam, dokąd idę, nie możecie przyjść”?”. **23** On im rzekł: „Wy jesteście stąd, z dołu, a ja z góry^k. Wy jesteście z tego świata, a ja jestem z tego świata. **24** Dlatego wam powiedziałem, że umrzecie w swoich grzechach. Bo jeśli nie uwierzycie, że to ja jestem tym, który miał przyjść, umrzecie w swoich grzechach”. **25** Zapytali go więc: „Kim jesteś?”. Jezus im odparł: „Po co ja w ogóle do was mówię? **26** Mam wiele rzeczy do powiedzenia o was i wiele do osądzenia. Ale mówię to, co usłyszałem od Tego, który mnie posłał na świat. A On zawsze mówi prawdę”^l. **27** Oni jednak nie zrozumieli, że miał

ROZDZ. 8

a Jn 7:24

b Jn 14:10

c Pwt 17:6
Pwt 19:15d Jn 5:37
2Pt 1:17
1Jn 5:9

e Jn 16:3

f Mt 11:27
Jn 14:7

g Mk 12:41

h Jn 7:30

i Jn 8:24

j Jn 7:34
Jn 13:33k Jn 3:31
Jn 16:28

l Jn 18:19, 20

szpalta 2

a Lb 21:8, 9
Dn 7:13
Mt 26:64
Jn 3:14
Jn 12:32, 33
Gal 3:13

b Mt 27:54

c Jn 5:19, 30

d Jn 4:34
Jn 14:10
Heb 1:9e Jn 17:17
Jn 18:37f Rz 6:14, 22
Jak 1:25g Rz 6:6, 16
Rz 7:14

h Jn 5:19

i Rz 2:28, 29
Rz 9:7, 8
Gal 3:7, 29

j Jn 8:26

na myśli Ojca. **28** Następnie Jezus rzekł: „Kiedy już uniesiecie w górę Syna Człowieczego^a, wtedy zrozumiecie, że to jestem ja^b i że nic nie robię z własnej inicjatywy^c, ale mówię dokładnie to, czego mnie nauczył Ojciec. **29** A Ten, który mnie posłał, jest ze mną. Nie zostawił mnie samego, bo zawsze robię to, co Mu się podoba”^d. **30** Gdy Jezus to wszystko mówił, wielu w niego uwierzyło.

31 Wtedy przemówił do Żydów, którzy mu uwierzyli: „Jeśli trzymacie się moich słów, to rzeczywiście jesteście moimi uczniami **32** i poznacie prawdę^e, a dzięki prawdzie staniecie się wolni”^f. **33** Na to niektórzy ludzie powiedzieli: „Jesteśmy potomkami Abrahama i nigdy nie byliśmy niczymi niewolnikami. Czemu więc mówisz, że stanie my się wolni?”. **34** Jezus im odpowiedział: „Zapewniam was, że każdy, kto grzeszy, jest niewolnikiem grzechu^g. **35** Niewolnik nie pozostaje w domu na zawsze. Syn pozostaje na zawsze. **36** Jeśli więc Syn da wam wolność, to będziecie naprawdę wolni. **37** Wiem, że jesteście potomkami Abrahama. A jednak chcecie mnie zabić, bo moje słowa nie wywierają na was żadnego wpływu. **38** Ja mówię to, co widziałem, gdy byłem u swojego Ojca^h, a wy robicie to, co słyszeliście od swojego ojca”. **39** Na to rzekli do niego: „Naszym ojcem jest Abraham”. Jezus odparł: „Gdybyście byli dziećmi Abrahamaⁱ, to robilibyście to, co robił Abraham. **40** Tymczasem wy chcecie mnie zabić—człowieka, który powiedział wam prawdę usłyszaną od Boga^j. Abraham nigdy by tego nie zrobił. **41** Robicie to, co wasz ojciec”. Wtedy rzekli: „Nie jesteśmy nieślubny-

mi dziećmi*. Mamy jednego Ojca—Boga”.

42 Jezus im powiedział: „Gdyby Bóg był waszym Ojcem, kochalibyście mnie^a, bo ja przyszedłem i jestem tutaj od Boga. Nie przyszedłem z własnej inicjatywy, ale to On mnie posłał^b. **43** Dlaczego nie rozumiecie tego, co mówię? Dlatego, że nie możecie słuchać moich słów.

44 Waszym ojcem jest Diabeł, a wy chcecie spełniać pragnienia swojego ojca^c. On od początku* był zabójcą^d i nie stał mocno w prawdzie, bo prawdy w nim nie ma. Kiedy kłamie, robi to zgodnie z własną naturą, bo jest kłamcą i ojcem kłamstwa^e. **45** Ja natomiast mówię wam prawdę i dlatego mi nie wierzycie. **46** Kto z was udowodni mi grzech? A jeśli mówię prawdę, to czemu mi nie wierzycie? **47** Kto ma Boga za Ojca, ten słucha tego, co mówi Bóg^f. Wy nie słuchacie dlatego, że Bóg nie jest waszym Ojcem”^g.

48 Wtedy Żydzi rzekli do niego: „Czy nie mamy racji, gdy mówimy, że jesteś Samarytanie^h i masz demona?”ⁱ. **49** Jezus odpowiedział: „Nie mam demona. Szanuję swojego Ojca, a wy mnie znieważacie. **50** Ja nie szukam chwały dla siebie^j. Jest Ten, który szuka jej dla mnie, i to On dokonuje osądu. **51** Zapewniam was, że kto jest posłuszny moim słowom, nigdy nie umrze”^k. **52** Żydzi mu powiedzieli: „Teraz już wiemy, że masz demona. Abraham umarł, prorocy również, a ty twierdzisz, że kto jest posłuszny twoim słowom, nigdy nie umrze. **53** Czy jesteś większy niż nasz

8:41 *Dost. „nie urodziliśmy się z rozpusy”. Słowo „rozpusa” jest tłumaczeniem gr. *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. **8:44** *Lub „gdy rozpoczął”.

ROZDZ. 8

a Jn 16:27
1Jn 5:1

b Jn 3:16
Jn 5:19, 30

c Rdz 3:15

d 1Jn 3:8

e Rdz 3:4
2Ks 11:3
Obj 12:9

f Jn 18:37

g Jn 10:26
1Jn 4:6

h Jn 4:9

i Mt 12:24
Jn 7:20
Jn 10:20

j Jn 5:41
Jn 7:18

k Jn 5:24
Jn 11:25, 26
1Ks 15:54
Obj 20:6

szpalta 2

a Jn 5:41
Jn 13:31, 32
Dz 3:13

b Jn 7:28

c Jn 7:29

d Mt 13:17
Heb 11:13

e Prz 8:22
Jn 17:5
Flp 2:6, 7
Kol 1:15-17

ROZDZ. 9

f Jn 1:38

g Jn 11:2-4

h Jn 4:34
Jn 11:9

i Iz 49:6
Iz 61:1
Jn 1:5
Jn 8:12

j Mk 8:23

k 2Ks 5:10, 14

ojciec Abraham? A przecież i on umarł, i prorocy poumierali. Za kogo ty się uważasz?”.

54 Jezus odpark: „Jeśli otaczam chwałą sam siebie, moja chwała nic nie znaczy. Ale to mój Ojciec otacza mnie chwałą—Ten, o którym mówicie, że jest waszym Bogiem. **55** Wy Go nie poznaliście^b, ale ja Go znam^c. Gdybym powiedział, że Go nie znam, byłbym takim kłamcą jak wy. Ale ja naprawdę Go znam i jestem posłuszny Jego słowom. **56** Wasz ojciec Abraham bardzo się cieszył, że będzie mógł zobaczyć mój dzień. I zobaczył go, i się ucieszył”^d. **57** Wtedy Żydzi rzekli do niego: „Jeszcze 50 lat nie masz, a Abrahama widziałeś?”. **58** Jezus im odpark: „Zapewniam was, że zanim Abraham zaczął istnieć, ja już byłem”^e. **59** Chwycili więc kamienie, żeby go nimi obrzucić, ale Jezus się ukrył i wyszedł ze świątyni.

9 Po drodze zobaczył człowieka niewidomego od urodzenia. **2** Uczniowie zapytali: „Rabbi^f, kto zgrzeszył, on czy jego rodzice, że się urodził niewidomy?”. **3** Jezus odpowiedział: „Ani on nie zgrzeszył, ani jego rodzice. Stało się tak, żeby na jego przykładzie ludzie mogli zobaczyć dzieła Boże^g. **4** Dopóki jest dzień, musimy wykonywać to, co zlecił nam Ten, który mnie posłał^h. Nadchodzi noc, kiedy już nikt nie będzie mógł działać. **5** Dopóki jestem na świecie, jestem światłem świata”ⁱ. **6** Gdy to powiedział, splunął na ziemię, zmieszał ją ze śliną, nałożył maź na oczy tego człowieka^j. **7** i rzekł do niego: „Idź umyć się w sadzawce Siloam” (co znaczy „posłany”). Ten więc poszedł i się umył. A kiedy wrócił, już widział^k.

8 Wtedy sąsiedzi oraz ci, którzy przedtem widywali go żebrzącego, zaczęli pytać: „Czy to nie ten, który tu wcześniej siedział i żebrał?”. 9 Jedni mówili, że to on, drudzy – że tylko jest do niego podobny, a on sam zapewniał: „To ja”. 10 Spytałi go więc: „Jak to się stało, że widzisz?”. 11 Wyjaśnił: „Człowiek nazywany Jezusem zmieszał ziemię ze śliną, posmarował tym moje oczy i rzekł do mnie: „Idź do Siloam i się umyj”^a. Poszedłem więc, umyłem się i zacząłem widzieć”. 12 Na to zapytali: „Gdzie jest ten człowiek?”. Odpowiedział: „Nie wiem”.

13 Wtedy tego, który wcześniej był niewidomy, zaprowadzili do faryzeuszy. 14 A w dniu, w którym Jezus zmieszał ziemię ze śliną i przywrócił mu wzrok^b, akurat był szabat^c. 15 Faryzeusze również zaczęli wypytywać tego mężczyznę, jak to się stało, że widzi. Rzekł do nich: „Ten człowiek nałożył mi na oczy ziemię zmieszaną ze śliną, a ja się umyłem i widzę”. 16 Wtedy niektórzy faryzeusze zaczęli mówić: „To nie jest człowiek posłany przez Boga, bo nie przestrzega szabatu”^d. Inni z kolei mówili: „Czy grzesznik mógłby dokonywać takich cudów?”^e. Tak więc zdania były wśród nich podzielone^f. 17 Dlatego znowu zapytali tamtego: „A ty co o nim powiesz, skoro przywrócił ci wzrok?”. On odrzekł: „To prorok”.

18 Żydzi jednak nie wierzyli, że był niewidomy i zaczął widzieć, dopóki nie wezwali jego rodziców. 19 Zapytali ich: „Czy to wasz syn? Mówicie, że urodził się niewidomy? Jak więc to się stało, że teraz widzi?”. 20 Odparli: „Wiemy, że to nasz

ROZDZ. 9

a Jn 9:7

b Jn 9:6

c Łk 13:14
Jn 5:8, 9

d Wj 20:9, 10

e Jn 3:2

f Łk 12:51
Jn 7:12, 43
Jn 10:19

szpalta 2

a Jn 7:13
Jn 19:38b Jn 12:42
Jn 16:2c Ps 66:18
Prz 28:9
Iz 1:15d Ps 34:15
Prz 15:29

e Jn 5:36

syn i że urodził się niewidomy. 21 Ale jak to się stało, że teraz widzi, i kto przywrócił mu wzrok – tego nie wiemy. Jego zapytajcie. Jest pełnoletni. Niech mówi sam za siebie”. 22 Jego rodzice powiedzieli tak dlatego, że bali się Żydów^a. Bo wcześniej Żydzi uzgodnili między sobą, że należy wykluczyć z synagogi każdego, kto przyzna, że Jezus jest Chrystusem^b. 23 Właśnie dlatego jego rodzice rzekli: „Jest pełnoletni. Jego zapytajcie”.

24 Faryzeusze więc po raz drugi zawołali tego, który przedtem był niewidomy, i powiedzieli: „Oddaj chwałę Bogu”. My wiemy, że ten człowiek jest grzesznikiem”. 25 On odpowiedział: „Czy jest grzesznikiem, tego nie wiem. Wiem za to, że chociaż byłem niewidomy, to teraz widzę”. 26 Zapytali więc: „Jak to się stało? Jak przywrócił ci wzrok?”. 27 Odrzekł: „Już wam mówiłem, ale nie słuchaliście. Czemu znowu chcecie to słyszeć? Czy wy też chcecie zostać jego uczniami?”. 28 Wtedy z pogardą powiedzieli: „To ty jesteś jego uczniem. My jesteśmy uczniami Mojżesza. 29 Wiemy, że do Mojżesza przemawiał Bóg, ale kto stoi za tym człowiekiem, tego nie wiemy”. 30 On im odparł: „To naprawdę dziwne, że nie wiecie, kto za nim stoi. Przecież przywrócił mi wzrok. 31 Wiemy, że Bóg nie wysłuchuje grzeszników^c, tylko tych, co są bogobojni i spełniają Jego wolę^d. 32 Nigdy wcześniej nie słyszano, żeby ktoś przywrócił wzrok niewidomemu od urodzenia. 33 Gdyby ten człowiek nie był posłany przez Boga, nic by nie mógł zdziałać”^e.

9:24 * Zwrot, który zobowiązywał do mówienia prawdy.

34 Na to powiedzieli: „Urodziłeś się cały w grzechu, a nas uczasz?”. I go wyrzucili^a.

35 Jezus usłyszał, że go wyrzucili, i kiedy go spotkał, zapytał: „Czy wierzysz w Syna Człowieczego?”. **36** Ten odpowiedział: „Panie, a kto nim jest? Powiedz mi, żebym mógł w niego uwierzyć”. **37** Jezus rzekł: „Widziałeś go. To ten, który z tobą rozmawia”. **38** Wtedy on oświadczył: „Wierzę w niego, Panie”. I złożył mu hołd*. **39** A Jezus rzekł: „Przyszedłem na ten świat na sąd—żeby ci, którzy nie widzą, przejrzeni na oczy^b, a ci, którzy widzą, oślepli”^c. **40** Usłyszeli to faryzeusze, którzy tam byli, i go zapytali: „Chcesz powiedzieć, że my też jesteśmy ślepi?”. **41** Jezus odpowiedział: „Gdybyście byli ślepi, nie byłibyście winni grzechu. Ale skoro twierdzicie: „Widzimy”, wasz grzech dalej was obciąża”^d.

10 „Wiedźcie, że kto nie wchodzi do owczarni bramą, ale dostaje się do niej w jakiś inny sposób, jest złodziejem i rabusem^e. **2** Ale kto wchodzi bramą, jest pasterzem owiec^f. **3** Odźwierny wpuszcza go do środka^g i owce słuchają jego głosu^h. Pasterz przywołuje swoje owce po imieniu i je wyprowadza. **4** Kiedy już wszystkie wyprowadzi, idzie przed nimi, a one idą za nim, bo znają jego głos. **5** Za obcym na pewno nie będą szły. Będą raczej od niego uciekać, bo nie znają głosu obcych”. **6** Jezus opowiedział ten przykład, ale jego słuchacze nie rozumieli, o czym mówi.

7 Znowu więc przemówił: „Wiedźcie, że to ja jestem bramą dla owiecⁱ. **8** Wszyscy, którzy przyszli i podawali się za

ROZDZ. 9

a Jn 9:22
Jn 16:2

b Łk 4:18
Jn 12:46

c Mt 11:25
Mt 13:13
Jn 3:19

d Jn 15:22

ROZDZ. 10

e Mt 7:15

f Mt 26:31
Mk 14:27
Jn 10:11

g Łk 1:17
Jn 3:28

h Jn 10:27

i Jn 14:6

szpalta 2

a Jn 21:17

b Mt 7:15

c Eze 34:23
Mt 9:36

d 1Sm 17:34,
35
Mt 20:28
Heb 13:20

e Jn 10:27

f Mt 11:27

g Mt 20:28
Jn 15:13
1Jn 3:16

h Łk 12:32

i Eze 34:23
Eze 37:24
1Pt 5:4

j Iz 53:12
Flp 2:8
Heb 2:9
Heb 12:2

k Jn 17:23

l Dz 2:23, 24

m Łk 12:51
Jn 7:12
Jn 9:16

mnie, to złodzieje i rabusie. Ale owce ich nie słuchały. **9** Ja jestem bramą, a kto wchodzi przeze mnie, będzie wybawiony. Wejdzie i wyjdzie, i znajdzie pastwisko^a. **10** Złodziej przechodzi tylko po to, żeby kraść, zabijać i niszczyć^b. Ja przyszedłem po to, żeby owce zyskały życie w pełnym znaczeniu tego słowa. **11** Jestem wspaniałym pasterzem^c. Wspaniały pasterz oddaje za owce swoje życie^d. **12** Człowiek najęty do pasienia owiec, który nie jest pasterzem i do którego owce nie należą, na widok zbliżającego się wilka porzuca je i ucieka. Wtedy wilk porzywa owce i stado się rozprasza. **13** Taki człowiek nie troszczy się o owce, bo jest tylko najętym pracownikiem. **14** Ja jestem wspaniałym pasterzem. Znam swoje owce, a one znają mnie^e— **15** tak jak zna mnie Ojciec, a ja znam Ojca^f. I daję za owce swoje życie^g.

16 „Mam też drugie owce, które nie są z tej owczarni^h. Je również muszę przyprowadzić i będą słuchać mojego głosu. I będzie jedna trzoda i jeden pasterzⁱ. **17** Ja daję swoje życie^j, żeby je znowu otrzymać, i dlatego Ojciec mnie kocha^k. **18** Nikt nie zabiera mi życia. Daję je z własnej woli. Mam prawo je dać i mam prawo je znowu otrzymać^l. Przykazanie to otrzymałem od swojego Ojca”.

19 Te słowa Jezusa sprawiły, że opinie wśród Żydów na jego temat znowu były podzielone^m. **20** Wielu mówiło: „Ma demona i stracił rozum. Czemu go słuchacie?”. **21** Inni twierdzili: „Opętany by tak nie mówił. I czy demon mógłby przywrócić wzrok niewidomym?”.

22 W tym czasie obchodzono w Jerozolimie Święto Poświęcenia. Była pora zimowa **23** i Jezus przechadzał się w świątyni w Kolumnadzie Salomona^a. **24** Wtedy Żydzi go otoczyli i odezwali się do niego: „Jak długo będziesz trzymał nas* w niepewności? Jeśli jesteś Chrystusem, wyraźnie nam to powiedz”. **25** Jezus im odrzekł: „Już wam mówiłem, a jednak nie wierzycie. Świadczą o mnie dzieła, których dokonuję w imieniu swego Ojca^b. **26** Ale wy nie wierzycie, bo nie jesteście moimi owcami^c. **27** Moje owce słuchają mojego głosu i ja je znam, a one idą za mną^d. **28** Daję im życie wieczne^e i na pewno nie zginą ani nikt mi ich nie odbierze^f. **29** Ci, których dał mi Ojciec, są cenniejsi niż wszystko inne. Nikt nie może odebrać ich Ojcu^g. **30** Ja i Ojciec stanowimy jedno**^h”.

31 Wtedy Żydzi znów chwycili za kamienie, żeby go ukamienować. **32** Jezus im powiedział: „Na waszych oczach dokonałem w imieniu Ojca tylu dobrych rzeczy. Za którą z nich chcecie mnie ukamienować?”. **33** Żydzi odparli: „Nie chcemy cię ukamienować za coś dobrego, ale za bluźnierstwoⁱ. Bo jesteś człowiekiem, a robisz z siebie boga”. **34** Jezus im odrzekł: „Czy w waszych Pismach* nie napisano: „Powiedziałem: „Jesteście bogami***^j? **35** Bóg więc nazwał „bogami”^k tych, przeciw którym sam się wypowiadał—a przecież Pismo nie można unieważnić. **36** Jak w takim razie mnie—którego Ojciec uświęcił i posłał na świat—

10:24 *Lub „nasze dusze”. 10:30 *Lub „pozostajemy w jedności”. 10:34 *Dosl. „w waszym Prawie”. **Lub „niczym bogowie”.

ROZDZ. 10

a Dz 3:11

b Jn 3:2
Jn 5:36
Jn 10:38
Jn 14:10
Dz 2:22

c Jn 8:47

d Jn 10:3

e Jn 5:24
Jn 17:1, 2f Jn 6:37
Jn 18:9

g 1Pt 1:4, 5

h Jn 10:38
Jn 17:11, 21

i Kpl 24:16

j Ps 82:6
1Ko 8:5

k Ps 82:1

szpalta 2

a Łk 1:35
Jn 5:18

b Jn 5:36

c Jn 14:10
Jn 17:21

d Jn 1:28

e Jn 1:29

ROZDZ. 11

f Łk 10:38

g Mt 26:6, 7
Mk 14:3
Jn 12:3

h Jn 9:1-3

i Jn 1:38

j Jn 8:59
Jn 10:31

możecie posądzać o bluźnierstwo, bo powiedziałem, że jestem Synem Bożym?^a **37** Jeśli nie robicie tego, co jest wolą mojego Ojca, to mi nie wierzcie. **38** Ale jeśli robicie, to nawet gdybyście nie wierzyli mnie, wierzcie tym czynom^b. Wtedy zrozumiecie i będziecie wiedzieć, że Ojciec pozostaje w jedności z mną, a ja w jedności z Ojcem^c. **39** Znowu więc próbowali go schwytać, ale im się wymknął.

40 Po raz kolejny udał się za Jordan—na miejsce, gdzie wcześniej chrzczył Jan^d—i tam się zatrzymał. **41** Przyszło do niego wiele ludzi. I mówili między sobą: „Jan nie dokonał ani jednego cudu, ale wszystko, co powiedział o tym człowieku, okazało się prawdą”^e. **42** I wielu tam w niego uwierzyło.

11 W Betanii chorował pewien człowiek o imieniu Łazarz. W wiosce tej mieszkała też Maria ze swoją siostrą, Martą^f. **2** Była to ta sama Maria, która wylała na Pana pachnący olejek i wytarła jego stopy włosami^g, a Łazarz, który chorował, był jej bratem. **3** Siostry wysłały więc do Jezusa wiadomość: „Panie, twój przyjaciel choruje”. **4** Gdy Jezus to usłyszał, powiedział: „Ta choroba w gruncie rzeczy nie skończy się śmiercią, ale przysporzy chwały Bogu^h i za jej sprawą również Syn Boży będzie otoczony chwałą”.

5 A Jezus kochał Martę, jej siostrę i Łazarza. **6** Mimo to kiedy usłyszał, że Łazarz choruje, pozostał tam, gdzie był, jeszcze dwa dni. **7** Po tym czasie powiedział do uczniów: „Chodźmy znowu do Judei”. **8** Na to oni rzekli: „Rabbiⁱ, Judejczycy dopiero co chcieli cię ukamienować^j, a ty znów tam idziesz?”.

9 Jezus odpowiedział: „Czy w dzień nie jest jasno przez 12 godzin?^a Kto chodzi za dnia, ten o nic się nie potknie, bo widzi światło tego świata. **10** Ale jeśli ktoś chodzi w nocy, potyka się, bo nie ma w nim światła”.

11 Po tych słowach Jezus dodał: „Nasz przyjaciel Łazarz zasnął^b, ale ja idę go obudzić”. **12** Wtedy uczniowie rzekli: „Panie, jeśli zasnął, to wyzdrowieje”. **13** Jezus jednak mówił o śmierci Łazarza, podczas gdy oni myśleli, że mówi o zwyczajnym śnie. **14** Powiedział im więc otwarcie: „Łazarz umarł^c, **15** a ja ze względu na was cięszę się, że mnie tam nie było, bo teraz wasza wiara stanie się mocniejsza. Chodźmy do niego”. **16** Na to Tomasz, nazywany Bliźniakiem, powiedział do pozostałych uczniów: „Tak, chodźmy i my, żeby z nim umrzeć”^d.

17 Kiedy Jezus tam dotarł, Łazarz już od czterech dni leżał w grobowcu*. **18** A Betanina była niedaleko Jerozolimy, w odległości około 3 kilometrów*, **19** i wielu Żydów przyszło do Marty i Marii, żeby je pocieszyć po stracie brata. **20** Gdy Marta usłyszała, że nadchodzi Jezus, wyszła mu na spotkanie. Natomiast Maria^e została w domu. **21** Marta zwróciła się do Jezusa: „Panie, gdybyś tu był, mój brat by nie umarł. **22** Ale wciąż jestem pewna, że o cokolwiek poprosisz Boga, On ci to da”. **23** Jezus powiedział do niej: „Twój brat zmartwychwstanie”. **24** Marta odrzekła: „Wiem, że zmartwychwstanie podczas zmartwychwstania^f w dniu ostatnim”. **25** Wtedy Jezus jej wyjaś-

11:17, 31 *Lub „grobowcu pamięci”. 11:18 *Dost. „około 15 stadiów”. Zob. Dodatek B14.

ROZDZ. 11

a Jn 9:4
Jn 12:35

b Ps 13:3
Mt 9:24
Dz 7:59, 60
1Ko 15:16

c Kzn 9:5

d Jn 11:8

e Łk 10:38, 39

f Iz 26:19
Jn 5:28, 29
Dz 24:15
Heb 11:35
Obj 20:12

szpalta 2

a Jn 14:6

b Jn 8:51

c Mt 23:8
Jn 13:13

d Jn 11:17

e Łk 19:41
Heb 4:15

f Jn 9:6, 7

nił: „Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem^a. Kto we mnie wierzy, to nawet gdyby umarł, ożyje, **26** a każdy, kto żyje i we mnie wierzy, w ogóle nie umrze^b. Czy w to wierzysz?”. **27** Odpowiedziała mu: „Tak, Panie. Ja uwierzyłam, że ty jesteś Chrystusem, Synem Bożym, tym, który miał przyjść na świat”. **28** Po tych słowach poszła zwołać swoją siostrę, Marię. Powiedziała jej na osobności: „Jest tu Nauczyciel^c. Woła cię”. **29** Gdy Maria to usłyszała, szybko wstała i poszła do niego.

30 A Jezus jeszcze nie wszedł do wioski, ale wciąż był tam, gdzie go spotkała Marta. **31** Kiedy Żydzi pocieszający Marię zobaczyli, że szybko wstała i wyszła z domu, poszli za nią, przypuszczając, że idzie się wypłakać przy grobowcu*^d. **32** A gdy Maria przyszła tam, gdzie był Jezus, i go zobaczyła, upadła mu do nóg i powiedziała: „Panie, gdybyś tu był, mój brat by nie umarł”. **33** Jezus, widząc, że ona płacze i że płaczą towarzyszący jej Żydzi, westchnął wzruszony do głębi* i bardzo się zasmucił. **34** Zapytał: „Gdzie go pochowaliście?”. Odpowiedzieli mu: „Panie, chodź zobaczyć”. **35** Wtedy Jezus zapłakał^e. **36** A Żydzi odezwali się: „Patrzcie, jak go kochał!”. **37** Ale niektórzy z nich rzekli: „Czy człowiek, który przywrócił wzrok niewidomemu^f, nie mógł zapobiec tej śmierci?”.

38 Jezus znowu westchnął wzruszony do głębi i przyszedł do grobowca*. Właściwie była to jaskinia, a przed nią leżał kamień. **39** Jezus polecił: „Zabierzcie ten kamień”. Wtedy

11:33 *Dost. „w duchu”. 11:38 *Lub „grobowca pamięci”.

Marta, siostra zmarłego, powiedziała: „Panie, pewnie już cuchnie, bo to czwarty dzień”. **40** Ale Jezus odrzekł: „Czy ci nie powiedziałem, że jeśli będziesz wierzyć, to zobaczysz chwałę Bożą?”^a. **41** Zabrali więc kamień. Wtedy Jezus podniósł oczy ku niebu^b i zaczął mówić: „Ojcze, dziękuję Ci, że mnie wysłuchałeś. **42** Oczywiście wiedziałem, że zawsze mnie wysłuchujesz, ale powiedziałem to ze względu na ludzi, którzy tłumnie stoją dookoła, żeby uwierzyli, że to Ty mnie posłałeś”^c. **43** Następnie głośno zawołał: „Łazarzu, wyjdź!”^d. **44** Wtedy zmarły wyszedł. Ręce i nogi miał obwiązane pasami materiału, a twarz owiniętą chustą. Jezus polecił: „Rozwiążcie go, żeby mógł chodzić”.

45 W rezultacie wielu Żydów, którzy przyszli do Marii i zobaczyli, czego Jezus dokonał, uwierzyło w niego^e. **46** Ale niektórzy z nich poszli do faryzeuszów i opowiedzieli im o tym, co zrobił. **47** Wtedy naczelnicy kapłani i faryzeusze zebrali Sanhedryn i zaczęli się zastanawiać: „Co mamy zrobić? Przecież ten człowiek dokonuje wielu cudów”^f. **48** Jeśli pozwolimy mu dalej działać, wszyscy w niego uwierzą i przyjdą Rzymianie, i zabiorą zarówno naszą świątynię^g, jak i nasz naród”. **49** Ale jeden z nich, Kajfasz^g, który tego roku był arcykapłanem, odezwał się do nich: „Wy w ogóle nic nie rozumiecie! **50** Czy nie widzicie, że jest dla was lepiej, by jeden człowiek umarł za lud, niż żeby został zgłodzony cały naród?”. **51** Tego jednak nie powiedział sam z siebie, ale będąc w tym roku arcykapłanem, prorokował, że Jezus ma umrzeć za naród. **52** Miał on jednak umrzeć

11:48 *Dosl. „nasze miejsce”.

ROZDZ. 11

a Jn 9:1-3

b Mt 14:19
Mk 7:34, 35

c Jn 12:28-30
Jn 17:8

d Łk 7:12, 14

e Jn 2:23
Jn 10:42
Jn 12:10, 11

f Jn 12:37
Dz 4:15, 16

g Mt 26:3
Łk 3:2
Dz 4:5, 6

szpalta 2

a 2Sm 13:23
2Kn 13:19

b Wj 12:14
Pwt 16:1
Jn 2:13
Jn 5:1
Jn 6:4
Jn 12:1

ROZDZ. 12

c Jn 11:1, 43

d Łk 10:40

e Mt 26:6-10
Mk 14:3-6

f Mt 26:47
Mk 14:10
Łk 22:48
Jn 13:29
Dz 1:16

nie tylko za naród, ale również po to, żeby zebrać i zjednoczyć rozproszone dzieci Boże. **53** Od tego dnia zaczęli więc spiskować, żeby go zabić.

54 Dlatego Jezus już nie wędrował wśród Żydów jawnie, ale odszedł stamtąd w okolice pustkowi, do miasta zwanego Efraim^a, i tam się zatrzymał z uczniami. **55** A zbliżała się żydowska Pascha^b i wiele ludzi z terenów wiejskich udawało się przed tym świętem do Jerozolimy, żeby oczyścić się ceremonialnie. **56** Szukali też Jezusa i stojąc w świątyni, rozmawiali między sobą: „Jak myślicie? Czy wcale nie przyjdzie na święto?”. **57** Tymczasem naczelnicy kapłani i faryzeusze wydali polecenie, by każdy, kto się dowie, gdzie jest Jezus, donosił o tym, żeby mogli go schwycić^c.

12 Sześć dni przed Paschą Jezus przybył do Betanii, gdzie mieszkał Łazarz^c, którego wskrzesił. **2** Tam wydano dla niego kolację i Marta podawała do stołu^d, a wśród jedzących z nim positek^e był też Łazarz. **3** Wtedy Maria wzięła funt^f pachnącego olejku, prawdziwego nardu, bardzo drogiego, i wylała go na stopy Jezusa, po czym wytarła je włosami. A dom napełnił się zapachem olejku^g. **4** Ale Judasz Iskariot^f, jeden z uczniów Jezusa, który miał go zdradzić, zapytał: **5** „Czemu nie sprzedano tego pachnącego olejku za 300 denarów^g i nie rozdano ich biednym?”. **6** Powiedział to jednak nie dlatego, że troszczył się o biednych, ale dla-

11:57 *Lub „aresztować”. 12:2 *Lub „póллеżących z nim przy stole”. 12:3 *Chodzi o funt rzymski, czyli 327 g. Zob. Dodatek B14. 12:5 *Zob. Dodatek B14.

tego, że był złodziejem—bo miał pod opieką szkatułkę i kradł pieniądze, które do niej wkładano. **7** Wtedy Jezus mu rzekł: „Daj jej spokój, żeby mogła postąpić zgodnie ze zwyczajem i przygotować mnie na dzień mojego pogrzebu^a. **8** Bo biednych zawsze macie u siebie^b, ale mnie nie zawsze będziecie mieli”^c.

9 Tymczasem Żydzi dowiedzieli się, gdzie jest Jezus, i liczenie tam przyszli—jednak nie tylko z jego powodu, ale również po to, żeby zobaczyć Łazarza, którego wskrzesił^d. **10** A naczelnicy kapłani spiskowali, żeby zabić także Łazarza, **11** bo ze względu na niego wielu Żydów tam przychodziło i zaczynało wierzyć w Jezusa^e.

12 Następnego dnia wielki tłum, który przybył na święto, usłyszał, że Jezus zbliża się do Jerozolimy. **13** Ludzie wzięli więc gałęzie palmowe, wyszli mu na spotkanie i zaczęli wołać: „Zechciej wybawić! Błogosławiony, który przychodzi w imieniu Jehowy”^f, Król Izraela!”^g. **14** Kiedy Jezus znalazł osiołka, wsiadł na niego^h, tak jak jest napisane: **15** „Nie bój się, córko syjońska. Przybywa twój król. Siedzi na osiołku”ⁱ. **16** Początkowo uczniowie Jezusa nie rozumieli tego wszystkiego, ale gdy został otoczony chwałą^j, uświadomili sobie, że przyjęło go dokładnie tak, jak jest o nim napisane^k.

17 A ludzie, którzy byli świadkami tego, jak Jezus polecił Łazarzowi wyjść z grobowca^l i go wskrzesił, ciągle o tym opowiadali^m. **18** To, że tłum

12:13 *Gr. *hosanná*. Prośba do Boga o wybawienie. Słowa tego używano też jako radosnego okrzyku. *Zob. Dodatek A5. **12:17** *Lub „grobowca pamięci”.

ROZDZ. 12

a Mt 26:12
Mk 14:8
Jn 19:40

b Pwt 15:11

c Mt 26:11
Mk 14:7

d Jn 11:43, 44

e Jn 7:31
Jn 11:44, 45

f Ps 118:25, 26

g Mt 21:8, 9
Mk 11:8, 9
Jn 1:49

h Mt 21:7
Mk 11:7
Łk 19:35

i 1Kl 1:33, 34
Iz 62:11
Za 9:9
Mt 21:5

j Jn 7:39

k Łk 24:45
Jn 14:26

l Jn 11:1, 43

m Mt 21:15
Łk 19:37

szpalta 2

a Jn 11:48

b Jn 1:44

c Jn 13:31, 32
Jn 17:1

d Mt 16:21
Rz 14:9
1Kor 15:36

e Obj 12:11

f Mt 16:25
Mk 8:35
Łk 9:24

g Jn 14:3
Jn 17:24
1Ts 4:17

h Mt 26:38
Mk 14:34

i Łk 12:50
Łk 22:41, 42
Heb 5:7

j Mt 3:17
Mt 17:5
Mk 1:11
Mk 9:7
Łk 3:22
Łk 9:35
2Pt 1:17

k Jn 17:1

usłyszał o tym cudzie Jezusa, również było powodem, dla którego wyszedł mu na spotkanie. **19** Dlatego faryzeusze mówili między sobą: „Patrzenie, nic nie udało się zrobić. Cały świat poszedł za nim”^a.

20 Wśród tych, którzy przybyli na święto, żeby oddawać cześć Bogu, byli pewni Grecy. **21** Podeszli oni do Filipa^b z Betsaidy w Galilei i zaczęli go prosić: „Panie, chcielibyśmy zobaczyć Jezusa”. **22** Filip powiedział o tym Andrzejowi, a potem obaj poszli i powiedzieli o tym Jezusowi.

23 Jezus im rzekł: „Nadszedł czas, żeby Syn Człowieczy został otoczony chwałą”. **24** Prawda jest taka, że jeśli ziarno pszenicy nie upadnie na ziemię i nie obumrze, pozostanie tylko jednym ziarnem. Ale jeśli obumrze^c, to przyniesie obfity plon. **25** Kto kocha swoje życie^d, ten je straci^e, ale kto jest gotowy poświęcić^f swoje życie^g w tym świecie, ten je zachowa i zyska życie wieczne^h. **26** Jeśli ktoś chce mi usługiwać, niech idzie za mną. Tam, gdzie ja jestem, będzie też mój sługaⁱ. Tego, kto mi służy, będzie szanował Ojciec. **27** Teraz jestem^j zmartwiony^k. I co mam powiedzieć? Ojcie, wybaw mnie od tego, co ma się wydarzyć^l. A jednak właśnie ze względu na to przyszedłem. **28** Ojcie, otocz chwałą swoje imię”. Wtedy z nieba rozległ się głos: „Już otoczyłem je chwałą i jeszcze je chwałą otoczę”^k.

29 Ci, którzy tam stali, usłyszeli to i zaczęli mówić, że zagrzmiało. Inni twierdzili, że

12:25 *Lub „duszę”. *Dost. „niszczy”. ^aDost. „kto nienawidzi”. **12:27** *Lub „moja dusza jest”. *Dost. „od tej godziny”.

odezwał się do niego anioł. **30** Na to Jezus rzekł: „Ten głos rozległ się nie ze względu na mnie, ale ze względu na was. **31** Teraz odbywa się sąd nad tym światem. Teraz władca tego świata^a zostanie wyrzucony^b. **32** Ja jednak, kiedy zostanę uniesiony z ziemi w górę^c, pociągnę do siebie najróżniejszych ludzi”. **33** Jezus powiedział to, żeby wskazać, jaką śmiercią ma umrzeć^d. **34** Wtedy ludzie z tłumu mu odpowiedzieli: „My słyszeliśmy z Prawa, że Chrystus pozostaje na zawsze^e. Jak więc możesz mówić, że Syn Człowieczy musi być uniesiony w górę?^f Kto jest tym Synem Człowieczym?”. **35** Jezus im odrzekł: „Jeszcze przez krótką chwilę będzie wśród was światło. Chodźcie, póki je macie, żeby nie przemogła was ciemność. Kto chodzi w ciemności, ten nie wie, gdzie idzie^g. **36** Dopóki macie światło, wiercie w nie, żebyście się stali synami światła”^h.

Po tych słowach Jezus odszedł i ukrył się przed nimi. **37** Chociaż dokonał na ich oczach tylu cudów, nie uwierzyli w niego. **38** W ten sposób spełniły się słowa proroka Izajasza: „Jehowo*, kto uwierzył w to, co od nas usłyszał?”ⁱ I komu Jehowa* objawił swoją moc^Δ?^j. **39** A powód, dla którego nie zdołali uwierzyć, Izajasz podał w jeszcze innych słowach: **40** „Zaślepił ich oczy i znieczulił ich serca, żeby nie widzieli swoimi oczami ani nie zrozumieli swoimi sercami, żeby nie zawrócili i żeby nie zostali uzdrowieni”^k. **41** Izajasz tak powiedział, bo zobaczył chwałę Chrystusa

12:38 *Zob. Dodatek A5. [#]Lub „w nasze słowa”. ^ΔDost. „ramię”.

ROZDZ. 12

- a Jn 14:30
- Jn 16:11
- Dz 26:17, 18
- 2Ko 4:3, 4
- Ef 2:1, 2
- 1Jn 5:19
- b Łk 10:18
- Obj 12:9
- c Jn 8:28
- d Dz 5:30
- e Ps 89:35, 36
- Ps 110:4
- Łz 9:7
- f Jn 3:14
- g Jn 11:10
- h Ef 5:8
- i Rz 10:16
- j Łz 53:1
- k Łz 6:10
- Mt 13:14
- Mk 4:11, 12
- Dz 28:27

szpalta 2

- a Łz 6:1, 8
- b Jn 19:38
- c Jn 9:22
- Jn 16:2
- d Jn 5:44
- e Mt 10:40
- Mk 9:37
- f Jn 14:9
- g Jn 3:19
- Jn 8:12
- Jn 9:5
- h Jn 12:35
- i Jn 3:16, 17
- j Jn 8:38
- Jn 14:10
- k Jn 6:40
- l Jn 3:34

ROZDZ. 13

- m Mt 26:2
- Jn 12:23
- Jn 17:1
- n Jn 16:28
- Jn 17:11
- o Jn 15:9
- Ef 5:2
- 1Jn 3:16
- p Łk 22:3, 4
- Jn 13:27
- q Mt 26:14-16
- Mt 26:24
- Mk 14:10, 11

i o nim mówił^a. **42** Było jednak wielu, którzy uwierzyli—nawet spośród przywódców ludu^b. Ale ze względu na faryzeuszy nie przyznawali się do tego, żeby ich nie wykluczono z synagogi^c, **43** bo bardziej cenili sobie uznanie w oczach ludzi niż w oczach Boga^d.

44 Jezus jednak powiedział: „Kto wierzy we mnie, ten wierzy nie tylko we mnie, ale też w Tego, który mnie posłał^e. **45** I kto mnie widzi, widzi również Tego, który mnie posłał^f. **46** Przyszedłem na ten świat jako światło^g, żeby nikt, kto we mnie wierzy, nie pozostawał w ciemności^h. **47** Jeśli ktoś słyszy moje słowa, ale się ich nie trzyma, to ja go nie osądzamⁱ—bo nie przyszedłem osądzić[#] ludzi^Δ, ale ich wybawić^Δ. **48** Kto mnie lekceważy i nie przyjmuje tego, co mówię, ma swojego sędziego. Moje własne słowa osądzą^{*} go w dniu ostatnim, **49** bo nie mówiłem z własnej inicjatywy, ale to Ojciec, który mnie posłał, nakazał mi, co mam mówić i czego nauczaćⁱ. **50** A wiem, że stosowanie się do Jego przykazań zapewnia życie wieczne^k. Dlatego wszystko, co mówię, mówię tak, jak mi powiedział Ojciec”^l.

13 Przed świętem Paschy Jezus już wiedział, że nadeszła pora^m, by opuścić ten świat i udał się do Ojcaⁿ. A ponieważ pokochał swoich uczniów, którzy byli na świecie, to dalej kochał ich aż do końca^o. **2** Akurat trwał posiłek paschalny i Diabeł zdążył już podsunąć myśl Judaszowi Iskariotowi^p, synowi Szymona, żeby zdradził Jezusa^q. **3** A Jezus—wiedząc, że Ojciec wszystko dał w jego ręce,

12:47 *Lub „potępiam”. [#]Lub „potępić”. ^ΔDost. „świata”. 12:48 *Lub „potępia”.

i wiedząc, że przyszedł od Boga i do Boga idzie^a— **4** wstał od posiłku, odłożył wierzchnie szaty, wziął ręcznik, przewiązał się nim w pasie^b, **5** po czym nalał wody do miednicy i zaczął myć uczniom nogi oraz osuszać je ręcznikiem, którym był przewiązany*. **6** Gdy podszedł do Szymona Piotra, ten zapytał: „Panie, ty chcesz mi myć nogi?”. **7** Jezus odpowiedział: „Teraz nie rozumiesz tego, co robię, ale potem zrozumiesz”. **8** Piotr rzekł do niego: „Nigdy się nie zgodzę, żebyś mi mył nogi”. Jezus odparł: „Jeśli ci nie umyję nóg^c, to w niczym nie będziesz miał ze mną udziału”. **9** Wtedy Szymon Piotr powiedział: „Panie, umyj mi nie tylko nogi, ale też ręce i głowę”. **10** Jezus odrzekł: „Kto się wykapał, nie musi myć nic więcej oprócz nóg, bo cały jest czysty. Wy też jesteście czysti, ale nie wszyscy”. **11** Powiedział, że nie wszyscy są czysti, bo wiedział, kto go zdradzi^d.

12 Gdy już umył im nogi i włożył swoje wierzchnie szaty, znowu zajął miejsce* przy stole i rzekł: „Czy rozumiecie, co dla was zrobiłem? **13** Zwracacie się do mnie: „Nauczycielu” oraz „Panie”—i słusznie, bo jestem Panem i Nauczycielem^e. **14** Jeśli więc ja, Pan i Nauczyciel, umyłem wam nogi^f, to wy też powinniście* myć nogi jeden drugiemu^g. **15** Bo dałem wam wzór, żebyście i wy robili to, co ja dla was zrobiłem^h. **16** Zapewniam was, że niewolnik nie jest większy od swojego pana ani posłaniec—od tego, który go posłał. **17** Skoro już to wszystko wiecie, zgodnie

ROZDZ. 13

a Jn 16:28

b Flp 2:5-7

c 1Ko 6:11
Ef 5:25, 26
Tyt 3:5
Heb 10:22

d Jn 6:64

e Mt 23:8

f Łk 22:27

g Mt 20:26, 27
Łk 9:48
Łk 22:26
Rz 12:10
1Pt 5:5h Flp 2:5
1Pt 2:21
1Jn 2:6

szpalta 2

a Mt 7:24, 25
Łk 11:28
Jak 1:25

b Jn 17:12

c Ps 41:9
Mt 26:23d Jn 14:29
Jn 16:4

e Mt 25:40

f Mt 10:40

g Mt 26:21
Mk 14:18
Łk 22:21
Jn 6:70h Mt 26:22
Łk 22:23i Jn 19:26
Jn 20:2

j Jn 21:20

k Mt 26:23

l Łk 22:3, 4

m Jn 12:4-6

z tym postępujcie, a wtedy będziecie szczęśliwi^a. **18** Nie mówię o was wszystkich. Znam przecież tych, których wybrałem. Ale w ten sposób spełnia się następujący fragment Pism^b: „Ten, który jadł ze mną chleb, zwrócił się przeciwko mnie”^c. **19** Mówię wam to już teraz, żebyście gdy się to stanie, uwierzyli, że te słowa odnoszą się do mnie^d. **20** Zapewniam was, że kto przyjmuje tego, którego ja posyłam, przyjmuje także mnie^e. A kto przyjmuje mnie, przyjmuje także Tego, który mnie posłał”^f.

21 Po tych słowach Jezus, bardzo zasmucony*, oświadczył: „Wiedziecie, że jeden z was mnie zdradzi”^g. **22** Uczniowie popatrzyli na siebie nawzajem, nie rozumiejąc, o kim mówi^h. **23** A miejsce obok Jezusa zajmował* uczeń, którego on szczególnie kochałⁱ. **24** Szymon Piotr skinął więc na niego i rzekł: „Powiedz nam, o kim on mówi”. **25** Wtedy ten uczeń nachylił się* do Jezusa i zapytał: „Panie, kto to jest?”^j. **26** Jezus odpowiedział: „Ten, któremu podam umoczony kawałek chleba”^k. Następnie umoczył kawałek chleba i podał Judaszowi, synowi Szymona Iskariota. **27** Gdy tylko Judasz go wziął, wszedł w niego Szatan^l. Jezus rzekł więc do Judasza: „Co zacząłeś robić, zrób szybko”. **28** Ale nikt z obecnych* przy stole nie rozumiał, dlaczego mu to powiedział. **29** Ponieważ Judasz trzymał szkatułkę z pieniędzmi^m, niektórzy myśleli, że Jezus kazał mu kupić rzeczy potrzebne na święto albo dać

13:4 *Lub „przepasał się”. 13:5 *Lub „przepasany”. 13:12 *Lub „ułożył się”. 13:14 *Lub „macie obowiązek”.

13:18 *Dosl. „podniósł na mnie pięte”. 13:21 *Lub „strapiiony w duchu”. 13:23 *Lub „u piersi Jezusa półleżał”. 13:25 *Lub „oparł się na piersi”. 13:28 *Lub „półleżących”.

coś biednym. **30** Judasz więc wziął kawałek chleba i natychmiast wyszedł. A była noc^a.

31 Po jego wyjściu Jezus powiedział: „Teraz Syn Człowieczy jest otoczony chwałą^b, a poprzez niego otoczony chwałą jest Bóg. **32** Sam Bóg otoczy go chwałą^c i zrobi to od razu.

33 Dzieci, pozostanę z wami jeszcze tylko chwilę. Będziecie mnie szukać, ale jak powiedziałem Żydom, tak teraz mówię wam: „Tam, dokąd idę, nie możecie przyjszć^d. **34** Daję wam nowe przykazanie, żebyście się nawzajem kochali. Jak ja kocham was^e, tak wy kochajcie jedni drugich^f. **35** Po miłości widocznej wśród was wszyscy rozpoznają, że jesteście moimi uczniami”^g.

36 Wtedy Szymon Piotr zapytał: „Panie, dokąd idziesz?”. Jezus odpowiedział: „Tam, dokąd idę, teraz nie możesz za mną pójść, ale potem pójdziesz”^h. **37** Piotr rzekł do niego: „Panie, czemu teraz nie mogę za tobą pójść? Oddam za ciebie życie”ⁱ. **38** Jezus mu odrzekł: „Oddasz za mnie życie? Zapewniam cię, że zanim kogut zapieje, trzy razy się mnie zaprzese”^j.

14 „Niech wasze serca nie będą zatroskane^k. Wiercie w Boga^l i wiercie we mnie. **2** W domu mojego Ojca jest wiele mieszkań^m. Gdyby było inaczej, powiedziałbym wam o tym. Tymczasem idę przygotować wam miejsceⁿ. **3** A gdy pójde i przygotuję wam miejsce, to przyjdę znowu i przyjmę was do siebie, żebyście wy też byli tam, gdzie ja^o. **4** Tam, dokąd idę, drogę znacie”.

5 Tomasz^o powiedział do niego: „Panie, nie wiemy, dokąd

13:37, 38 *Lub „duszę”. 14:2 *Lub „pomieszczeń”.

ROZDZ. 13

a Mt 26:20
b Jn 12:23
c Jn 17:1
d Jn 7:34
e Jn 8:21
f Kpl 19:18
g Jn 15:12
h Jn 15:12
i Jn 15:12
j Jn 15:12
k Jn 15:12
l Jn 15:12
m Jn 15:12
n Jn 15:12
o Jn 15:12

ROZDZ. 14

k Jn 14:27
l Mk 11:22
m Jn 14:27
n Jn 14:27
o Jn 14:27

szpalta 2

a Jn 10:9
b Jn 10:9
c Jn 10:9
d Jn 10:9
e Jn 10:9
f Jn 10:9
g Jn 10:9
h Jn 10:9
i Jn 10:9
j Jn 10:9
k Jn 10:9
l Jn 10:9
m Jn 10:9
n Jn 10:9
o Jn 10:9

idziesz. Jak więc możemy znać drogę?”.

6 Jezus mu rzekł: „Ja jestem drogą^a, prawdą^b i życiem^c. Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej, jak tylko przeze mnie^d. **7** Jeśli poznaliście mnie, poznacie też mojego Ojca. Zresztą już Go znacie i widzieliście Go”^e.

8 Filip powiedział: „Panie, pokaż nam Ojca i to nam wystarczy”.

9 Wtedy Jezus zwrócił się do niego: „Filipie, tyle czasu jestem z wami, a nie poznałeś mnie? Kto widział mnie, widział też Ojca^f. Czemu więc chcesz, żebym pokazał wam Ojca? **10** Czy nie wierzysz, że ja pozostaję w jedności z Ojcem, a Ojciec w jedności ze mną?^g Tego, co do was mówię, nie mówię sam z siebie^h. To Ojciec, który pozostaje w jedności ze mną, realizuje swoje dzieła. **11** Wiercie mi, że pozostaję w jedności z Ojcem, a Ojciec w jedności ze mną. A jeśli nie wierzycie moim słowom, to wiercie dziełom, których dokonujęⁱ. **12** Zapewniam was, że kto we mnie wierzy, dokona takich dzieł jak ja, a nawet większych^j, bo ja idę do Ojca^k. **13** O cokolwiek poprosicie w moje imię, ja to spełnię, żeby Ojciec był otoczony chwałą w związku z Synem^l. **14** Gdy poprosicie o coś w moje imię, ja to spełnię.

15 „Jeśli mnie kochacie, będziecie przestrzegać moich przykazań^m. **16** A ja poproszę Ojca i da wam innego współmożycielaⁿ, żeby był z wami na zawsze”^o — **17** ducha praw-

14:16 *Lub „pocieszyciela”. W języku gr. — tak samo jak w pol. — słowo to i odnoszące się do niego zaimki są rodzaju męskiego. Jezus posłużył się tu personifikacją ducha świętego (w języku gr. rodzaj nijaki), będącego bezosobową siłą.

dy^a, którego świat nie może otrzymać, bo ani go nie widzi, ani nie zna^b. Wy go znacie, ponieważ jest w was i z wami pozostaje. **18** Nie zostawię was osieroconych, ale do was wrócę^c. **19** Jeszcze trochę, a świat mnie więcej nie zobaczy, ale wy mnie zobaczycie^d, bo ja żyję i wy też będziecie żyć. **20** Tego dnia zrozumiecie, że ja pozostaję w jedności ze swoim Ojcem, wy w jedności z mną, a ja w jedności z wami^e. **21** Kto uznaje moje przykazania i ich przestrzega, ten mnie kocha. A tego, kto mnie kocha, będzie kochał mój Ojciec. Ja również będę go kochał i wyraźnie mu się pokażę^f.

22 Judas^{*f}, nie Iskariot, powiedział do niego: „Panie, co się stało? Czemu chcesz wyraźnie pokazać się nam, a nie światu?”.

23 Jezus mu odpowiedział: „Jeśli ktoś mnie kocha, to będzie trzymał się moich słów^g i mój Ojciec też będzie go kochał. I przyjdziemy do niego, i z nim zamieszkamy^h. **24** Kto mnie nie kocha, nie trzyma się moich słów. A słowa, które słyszycie, nie są moje, lecz pochodzą od Ojca, który mnie posłałⁱ.

25 „Dopóki jeszcze z wami jestem, mówię wam te rzeczy. **26** Ale wspomóżyciel^{*} — duch święty, którego Ojciec zesłał wam w moje imię^h — nauczy was wszystkiego i przypomni wam wszystko, co wam powiedziałemⁱ. **27** Zostawiam wam pokój, swój pokój^k. Daję go wam w inny sposób, niż daje go świat. Niech wasze serca nie będą zatroskane ani ściśnięte ze strachu. **28** Słyszeliście,

14:22 *W języku gr. imiona Judas i Judasz są zapisywane tak samo. **14:26** *Zob. przypis do Jn 14:16. ^aLub „za moim pośrednictwem”.

ROZDZ. 14

a Mt 10:19, 20
Jn 16:13
1Ko 2:12
1Jn 2:27

b 1Ko 2:14

c Mt 28:20

d Dz 10:40, 41

e Jn 10:38

Jn 17:21

f Łk 6:13, 16
Dz 1:13

g Jn 15:10

h 1Jn 2:24
Obj 3:20

i Jn 5:19

Jn 7:16

Jn 12:49

j Łk 24:49

Jn 15:26

Jn 16:13

1Jn 2:27

k Jn 16:33

Ef 2:14

Flp 4:6, 7

Kol 3:15

2Ts 3:16

szpalta 2

a Jn 20:17

1Ko 11:3

1Ko 15:28

Flp 2:5, 6

b Jn 13:19

Jn 16:4

c Jn 12:31

Jn 16:11

d Jn 16:33

e Jn 10:18

Jn 12:49

Jn 15:10

Flp 2:8

ROZDZ. 15

f 2Pt 1:8

g Jn 13:10

Jn 17:17

h Jn 6:56

1Ko 12:27

Ef 4:16

i Jn 15:16

j Mt 7:7

Jn 16:23

k Mt 5:16

Jn 13:35

Flp 1:9, 11

l Jn 3:35

jak wam mówiłem, że odchodzę i znowu do was przyjdę. Jeśli mnie kochacie, to będziecie się cieszyć, że idę do Ojca, bo Ojciec jest większy niż ja^a. **29** Powiedziałem wam to zawczasu, żebyście gdy się to stanie, uwierzyli^b. **30** Już nie będę miał wielu okazji do rozmów z wami, bo nadchodzi władca świata^c. Nie ma on nade mną żadnej władzy^{*d}. **31** Ale żeby świat poznał, że kocham Ojca, robię właśnie to, co mi Ojciec polecił^e. Wstańcie, chodźmy stąd.

15 „Ja jestem prawdziwą winoroślą, a mój Ojciec jest hodowcą. **2** Każdą moją gałąź, która nie wydaje owoców, odcina, a każdą, która wydaje owoce, oczyszcza, żeby rodziła jeszcze więcej^f. **3** Wy już jesteście czyści dzięki temu, co do was mówiłem^g. **4** Pozostańcie w jedności ze mną, a ja pozostanę w jedności z wami. Jak gałąź nie może wydawać owoców w oderwaniu od winorośli, tak i wy nie możecie, jeśli nie pozostajecie w jedności ze mną^h. **5** Ja jestem winoroślą, a wy gałęziami. Kto pozostaje w jedności ze mną, a ja w jedności z nim, ten wydaje dużo owocówⁱ. A bez mnie nie możecie zrobić niczego. **6** Jeżeli ktoś nie pozostaje w jedności ze mną, będzie jak gałąź, którą się wyrzuca i która usycha. Ludzie zbierają takie gałęzie i wrzucają je w ogień, gdzie zostają spalone. **7** Jeśli pozostajecie w jedności ze mną i trzymacie się moich słów, to możecie prosić, o cokolwiek chcecie, i to otrzymacie^j. **8** Mój Ojciec przez to zostaje otoczony chwałą, że wydajecie dużo owoców i okazujecie się moimi uczniami^k. **9** Jak Ojciec kocha mnie^l, tak ja kocham was.

14:30 *Dosl. „nic we mnie nie ma”.

Tak postępujcie, żebym mógł zawsze was kochać. **10** Jeżeli będziecie przestrzegać moich przykazań, to zawsze będę was kochał – tak jak ja przestrzegam przykazań Ojca i On nie przestaje kochać mnie.

11 „Powiedziałem wam te rzeczy, żebyście odczuwali radość, jaką ja odczuwam, i żebyście odczuwali ją w pełni^a. **12** To jest moje przykazanie: kochajcie siebie nawzajem, tak jak ja kocham was^b. **13** Nie ma miłości większej niż ta, gdy ktoś oddaje życie* za swoich przyjaciół^c. **14** Wy jesteście moimi przyjaciółmi, jeśli robicie to, co wam nakazuję^d. **15** Już nie nazywam niewolnikami, bo niewolnik nie wie, co robi jego pan. Nazwałem was przyjaciółmi, bo przekazałem wam wszystko, co usłyszałem od swojego Ojca. **16** Nie wy mnie wybraliście, ale ja was wybrałem i wyznaczyłem, żebyście szli i wydawali owoce i żeby te owoce były trwałe. Wtedy wszystko, o cokolwiek poprosicie Ojca w moje imię, On wam da^e.

17 „To wam nakazuję, żebyście się nawzajem kochali^f. **18** Jeśli świat was nienawidzi, pamiętajcie, że mnie znienawidził wcześniej niż was^g. **19** Gdybyście byli częścią świata, świat kochałby was jako swoją własność. Ale ponieważ nie jesteście częścią świata^h, bo ja was ze świata wybrałem, świat was nienawidziⁱ. **20** Pamiętajcie, co wam powiedziałem: Niewolnik nie jest większy od swojego pana. Jeśli mnie prześladowali, was też będą prześladować. Jeśli moich słów się trzymali, waszych też będą się trzymać. **21** Będą się wam przeciwstawiać z powodu moje-

15:13 *Lub „duszę”.

ROZDZ. 15

- a Jn 16:24
- Jn 17:13
- b Mk 12:31
- Jn 13:34
- 1Ts 4:9
- 1Pt 4:8
- c Jn 10:11
- Rz 5:7, 8
- Ef 5:1, 2
- 1Jn 3:16
- d Mt 12:50
- Jn 14:23
- e Jn 14:13
- f Jn 13:34
- 1Jn 3:23
- g Mt 10:22
- Jn 17:14
- h Jak 4:4
- i Łk 6:22
- Jn 17:14
- 1Pt 4:4
- j Mt 5:11
- Mt 10:22
- Mt 24:9
- 2Tm 3:12
- 1Pt 2:21

szpalta 2

- a Jn 16:2, 3
- b Jn 9:41
- c Mt 11:21
- d Jn 5:23
- 1Jn 2:23
- e Mt 11:23
- Jn 7:31
- Jn 11:47
- f Ps 35:19
- Ps 69:4
- Łk 23:22
- g Łk 24:49
- Jn 14:26
- h 1Jn 5:6
- i Łk 24:48
- Dz 1:8
- Dz 2:22
- Dz 5:32

ROZDZ. 16

- j Jn 9:22
- k Mt 24:9
- Dz 8:1
- Dz 12:1, 2
- Dz 26:11
- l Jn 8:19
- Jn 15:20, 21
- Rz 10:2
- 1Ko 2:8
- m Jn 13:19
- Jn 14:29
- n Jn 7:33
- Jn 13:3
- o Jn 16:22

go imienia, bo nie znają Tego, który mnie posłał^a. **22** Gdybym nie przyszedł i nic im nie powiedział, nie byłiby winni grzechu^b. Ale teraz nie mają nic na jego usprawiedliwienie^c. **23** Kto nienawidzi mnie, nienawidzi też mojego Ojca^d. **24** Gdybym nie dokonał wśród nich dzieł, których nie dokonał nikt inny, nie byłoby winni grzechu^e. Ale oni mnie* widzieli, a jednak znienawidzili zarówno mnie, jak i mojego Ojca. **25** Stało się tak, żeby się spełniły słowa zapisane w ich Pismach*: „Znienawidzili mnie bez powodu”^f. **26** Kiedy przybędzie wspomóżyciel*, którego wam posłał od Ojca – duch prawdy^g, który pochodzi od Ojca – da o mnie świadectwo^h. **27** Ale wy też macie dawać świadectwoⁱ, bo jesteście ze mną od początku.

16 „Powiedziałem wam to wszystko, żebyście się nie zachwiali w wierze”. **2** Wykluczają z synagogi^j. Co więcej, nadchodzi czas, gdy każdy, kto was zabije^k, będzie myślał, że w ten sposób oddaje chwałę Bogu*. **3** Będą tak robić dlatego, że nie poznali ani Ojca, ani mnie^l. **4** Powiedziałem wam to wszystko, żebyście – gdy ten czas nadejdzie – przypomnieli sobie moje słowa^m.

„Początkowo wam o tym nie mówiłem, bo byłem z wami, **5** ale teraz idę do Tego, który mnie posłałⁿ. Nikt z was jednak mnie nie pyta: „Dokąd idziesz?”. **6** Za to wasze serca ogarnął smutek, bo powiedziałem wam te rzeczy^o. **7** Mówię wam prawdę: Odchodzę dla waszego pożytku. Bo jeśli nie odejdę, wspo-

15:24 *Lub „moje dzieła”. 15:25 *Dosl. „w ich Prawie”. 15:26 *Zob. przypis do Jn 14:16. 16:1 *Dosl. „nie potknęli”. 16:2 *Lub „pełni świętą służbę dla Boga”.

możyciel^{*a} do was nie przyjdzie, ale jeśli odejdę, to pošlę go do was. **8** A gdy przyjdzie, da światu niezbite świadectwo o grzechu, prawości i sądzie: **9** najpierw o grzechu^b, bo nie wierzą we mnie^c; **10** potem o prawości, bo idę do Ojca—i już mnie nie zobaczycie; **11** wreszcie o sądzie, bo władca tego świata został osądzony^d.

12 „Mam wam jeszcze wiele do powiedzenia, ale teraz nie jesteście w stanie tego zrozumieć. **13** Kiedy jednak przyjdzie wspomóżyciel*—duch prawdy^e—pokieruje wami, żebyście w pełni zrozumieli prawdę, bo nie będzie mówił sam z siebie, lecz tylko to, co słyszy. I oznajmi wam to, co ma nadejść^f. **14** Otoczy mnie chwałą^g, bo przekaże wam to, co usłyszysz ode mnie^h. **15** Wszystko, co ma Ojciec, jest mojeⁱ. Właśnie dlatego powiedziałem, że wspomóżyciel* przekaże wam to, co usłyszysz ode mnie. **16** Jeszcze trochę i już mnie nie zobaczycie^j, a potem upłynie trochę czasu i znowu mnie zobaczycie”.

17 Na to niektórzy z jego uczniów zaczęli mówić jeden do drugiego: „Co znaczą jego słowa, że jeszcze trochę i go nie zobaczymy, a potem upłynie trochę czasu i znowu go zobaczymy, oraz to, że idzie do Ojca?”. **18** Zastanawiali się: „Co znaczy to ‚trochę’? Nie wiemy, o czym mówi”. **19** Jezus wiedział, że chcieli go o to zapytać, dlatego im rzekł: „Czy zastanawiacie się nad tym, co powiedziałem, że jeszcze trochę i mnie nie zobaczycie, a potem upłynie trochę czasu i znowu mnie zobaczycie? **20** Prawda jest taka, że będziecie płakać i lamentować, ale świat będzie

ROZDZ. 16

a Jn 14:16, 26
Jn 15:26
Dz 2:32, 33

b Jn 15:22

c Jn 5:37, 38

d Jn 12:31
Jn 14:30

e Jn 16:7

f Dz 11:28
Dz 21:10, 11
1Tm 4:1

g 1Jn 4:2

h Jn 15:26
1Jn 2:27

i Jn 17:10

j Jn 7:33
Jn 14:19

szpalta 2

a Mt 28:8
Łk 24:39-41
Jn 20:19, 20

b Łk 24:51, 52

c Flp 4:6

d Jn 14:13
Jn 15:16
1Jn 5:14

e Jn 14:21

f Jn 17:7, 8

g Jn 13:3
Heb 9:24

h Za 13:7
Mt 26:31
Mk 14:27

i Jn 8:29

się cieszył. Będziecie odczuwać ból, lecz zamieni się on w radość^a. **21** Kobieta, która rodzi, cierpi ból. Ale gdy już urodzi, zapomina o swoim cierpieniu z radości, że na świat przyszło dziecko. **22** Podobnie wy teraz odczuwacie ból, ale ja znów się z wami zobaczę, a wtedy wasze serca ogarnie radość^b, której nikt wam nie odbierze. **23** Tego dnia nie zadacie mi już żadnego pytania. Zapewniam was, że jeśli poprosicie o coś Ojca^c w moje imię, On wam to da^d. **24** Do tej pory nie prosiście o nic w moje imię. Proście, a otrzymacie, żebyście zaznali radości w całej pełni.

25 „Powiedziałem wam to wszystko, używając przykładów. Nadchodzi czas, gdy już nie będę używał przykładów, ale otwarcie powiem wam o Ojcu. **26** Tego dnia będziecie zanosili prośby do Ojca w moje imię. Nie mam jednak na myśli, że to ja będę znosił prośby na waszą rzecz. **27** Przecież Ojciec was kocha, bo wy pokochaliście mnie^e i uwierzyliście, że przyszedłem jako Jego przedstawiciel^f. **28** Przyszedłem na ten świat jako przedstawiciel Ojca. Teraz opuszczam świat i idę do Ojca”^g.

29 Jego uczniowie powiedzieli: „Teraz mówisz otwarcie i nie używasz przykładów. **30** Widzimy, że wszystko wiesz. Nie trzeba ci nawet zadawać pytań, żebyś wiedział, o czym myślimy. Na tej podstawie wiemy, że przyszedłeś od Boga”. **31** Jezus im odpowiedział: „Teraz wierzyście? **32** Nadchodzi czas, właściwie już nadszedł, gdy się rozproszycie, każdy do swojego domu, a mnie zostawicie samego^h. Ale ja nie jestem sam, bo jest ze mną Ojciecⁱ. **33** Powiedziałem wam to

wszystko, żebyście dzięki mnie mieli pokój^a. Na świecie zazna- cie cierpień, ale bądźcie odważ- ni! Ja zwyciężyłem świat^b.

17 Gdy Jezus to wszystko powiedział, popatrzył w niebo i rzekł: „Ojczy, nadszedł już czas. Otocz swojego syna chwałą, żeby syn otoczył chwa- łą Ciebie^c. **2** Otocz go chwa- łą, podobnie jak powierzyłeś mu władzę nad wszystkimi ludź- mi^d, tak by wszystkich, któ- rych mu dałeś^e, obdarzył życiem wiecznym^f. **3** Żeby mogli żyć wiecznie^g, muszą poznać* Cie- bie, jedynego prawdziwego Bo- ga^h, oraz tego, którego po- słałeś, Jezusa Chrystusaⁱ. **4** Ja otoczyłem Cię chwałą na ziemi^j, bo dokończyłem dzieła, które mi zleciłeś^k. **5** Teraz więc Ty, Oj- czy, otocz mnie przy sobie chwa- łą, jaką miałem przy Tobie, za- nim powstał świat^l.

6 „Wyjawiłem* Twoje imię lu- dziom, których mi dałeś ze świa- ta^m. Byli Twoi, a Ty powierzyłeś ich mnie i przestrzegają* Two- jego słowa. **7** Teraz wiedzą, że wszystko, co mi dałeś, jest od Ciebie. **8** Bo to, co Ty mówiłeś mnie, ja przekazałem imⁿ, a oni to przyjęli i naprawdę zrozu- mieli, że przyszedłem jako Twój przedstawiciel^o. Uwierzyli, że to Ty mnie posłałeś^p. **9** Modłę się za nich. Nie modłę się za świat, ale za tych, których mi dałeś, bo są Twoi. **10** Wszystko moje jest Twoje, a Twoje jest moje^q. I zostałem otoczony wśród nich chwałą.

11 „Ja opuszczam świat i idę do Ciebie, ale oni pozostają na

17:2 *Dost. „wszelkim ciałem”. 17:3 *Lub „poznawać; zdobywać wiedzę”. Użyty tu gr. czasownik jest w formie niedokonanej i wskazuje na proces ciągły. 17:6 *Lub „dałem poznać”. *Lub „są posłuszni”.

ROZDZ. 16

a Jn 14:27
Ef 2:14
b Jn 14:30
Dz 14:22
1Jn 4:4
1Jn 5:4
Obj 3:21

ROZDZ. 17

c Jn 12:23
Jn 13:31, 32
d Flp 2:9, 10
e Jn 6:37
f Jn 4:14
Jn 6:27
g Łk 10:25-28
h Jn 5:20
i Ef 4:11, 13
2Pt 3:18
j Jn 13:31
k Jn 4:34
l Jn 1:1
Jn 8:58
Kol 1:15
m Ps 22:22
Dz 15:14
Heb 2:12
n Jn 6:68
Jn 8:28
Jn 12:49
Jn 14:10
o Jn 16:27
p Jn 16:30
q Jn 16:15

szpalta 2

a Jn 13:1
b 1Pt 1:5
Judy 24
c Jn 10:30
Jn 17:21
d Jn 6:39
Jn 10:28
e Jn 18:9
f Mk 14:21
g Ps 41:9
Ps 109:8
Dz 1:20
h Jn 15:11
i Jn 15:19
Jak 4:4
j Mt 6:13
2Ts 3:3
1Jn 5:18
k Kol 1:13
l Jn 18:36
m Ef 5:25, 26
1Ts 5:23
2Ts 2:13
1Pt 1:22
n Ps 12:6
Ps 119:151, 160
o Jn 20:21
p Rz 12:5
1Kor 1:10
Gal 3:28
q Jn 10:38
Jn 14:10
r Jn 14:20
Jn 17:11
1Jn 3:24

świecie^a. Święty Ojczy, czuwaj nad nimi^b ze względu na swoje imię, które mi dałeś—żeby sta- nowili jedno, tak jak my sta- nowimy jedno^{*c}. **12** Gdy byłem z nimi, sam nad nimi czuwałem^d ze względu na Twoje imię, które mi dałeś. Chroniłem ich i żaden z nich nie zginął^e oprócz syna zagłady^f, żeby spełniło się to, co napisano w Pismach^g. **13** A te- raz idę do Ciebie. Ale dopó- ki jestem na świecie, mówię to wszystko, żeby w pełni za- znali radości, jakiej ja zaznałem^h. **14** Przekazałem im Twoje sło- wo, ale świat ich znienawidził, bo nie są częścią świataⁱ, tak jak ja nie jestem częścią świata.

15 „Nie proszę, żebyś ich za- brał ze świata, ale żebyś czuwał nad nimi z powodu Niegodziw- caⁱ. **16** Nie są częścią świata^k, tak jak ja nie jestem częścią świata^l. **17** Uświęć ich* przez prawdę^m. Twoje słowo jest praw- dąⁿ. **18** Jak Ty mnie posłałeś na świat, tak też ja posłałem ich na świat^o. **19** I uświęcam się na ich rzecz, żeby również oni zo- stali uświęceni przez prawdę.

20 „Modłę się nie tylko za nich, ale też za tych, któ- rzy dzięki ich słowom uwierzą we mnie— **21** żeby oni wszys- cy stanowili jedno^p, tak jak Ty, Ojczy, pozostajesz w jedności ze mną, a ja w jedności z Tobą^q. Niech pozostają w jedności z na- mi, żeby świat uwierzył, że to Ty mnie posłałeś. **22** Obdarzy- łem ich chwałą, jaką Ty obda- rzyłeś mnie, żeby stanowili jed- no, tak jak my stanowimy jedno^r. **23** Ja pozostaję w jedności z ni- mi, a Ty w jedności ze mną, że- by i oni osiągnęli doskonałą jed-

17:11 *Lub „żeby pozostawali w jednoś- ci, tak jak my pozostajemy w jedności”. 17:17 *Lub „oddziel ich dla siebie; uczyni ich świętymi”.

ność* i w rezultacie żeby świat poznał, że to Ty mnie posłałeś i że kochasz ich tak samo jak mnie. **24** Ojcze, pragnę, żeby ci, których mi dałeś, byli tam, gdzie ja^a, i zobaczyli chwałę, jaką mnie obdarzyłeś, bo pokochałeś mnie jeszcze przed założeniem świata^b. **25** Prawy Ojcze, świat w rzeczywistości Cię nie poznał^c, ale ja Cię znam^d, a oni zrozumieli, że to Ty mnie posłałeś. **26** Dałem im poznać Twoje imię i dalej będę to robił^e, żeby przejawiali taką miłość, jaką Ty darzysz mnie, i żebym dzięki temu pozostawał z nimi w jedności^f.

18 Po tych słowach Jezus udał się z uczniami do ogrodu^g, który był po drugiej stronie Doliny Kidronu^h. **2** A ponieważ wiele razy spotykał się tam z uczniami, jego zdradca, Judasz, też znał to miejsce. **3** Przyprowadził więc tam oddział żołnierzy, jak również strażników od naczelnych kapłanów i faryzeuszów. Przyszli z pochodniami, lampami i broniąⁱ. **4** Wtedy Jezus, wiedząc o wszystkim, co go czeka, wysunął się naprzód i zapytał: „Kogo szukacie?”. **5** Odpowiedzieli: „Jezusa Nazarejczyka”^j. Rzekł do nich: „To ja”. A z nimi stał też Judasz, jego zdradca^k.

6 Kiedy jednak Jezus powiedział: „To ja”, cofnęli się i upadli na ziemię^l. **7** Znowu więc ich zapytał: „Kogo szukacie?”. Odrzekli: „Jezusa Nazarejczyka”. **8** Na to Jezus powiedział: „Już wam mówiłem, że to ja. Jeśli więc szukacie mnie, to im pozwólcie odejść”. **9** W ten sposób miały się spełnić jego słowa:

17:23 *Lub „byli w pełni zjednoczeni”.

18:1 *Lub „po drugiej stronie potoku zimowego Kidron”.

ROZDZ. 17

a Łk 22:28-30
1Ts 4:17

b Jn 17:5

c Jn 8:55
Jn 15:21

d Mt 11:27

e Mt 6:9
Jn 17:6

f Jn 15:9

ROZDZ. 18

g Mt 26:36
Mk 14:32
Łk 22:39

h 2Sm 15:23

i Mt 26:47
Mk 14:43

j Mt 2:23

k Łk 22:47

l Jn 7:46

szpalta 2

a Jn 6:39
Jn 17:12

b Mt 26:51
Mk 14:47
Łk 22:50

c Mt 26:52
Łk 22:51
Jn 18:36

d Mt 20:22
Mt 26:42

e Łk 3:2
Dz 4:5, 6

f Mt 26:57
Jn 18:24

g Jn 11:49, 50

h Mt 26:58
Mk 14:54
Łk 22:54

i Mt 26:69, 70
Mk 14:66-68
Łk 22:55-57
Jn 18:25

„Z tych, których mi powierzyłeś, nie utraciłem ani jednego”^a.

10 A Szymon Piotr, który miał ze sobą miecz, wyciągnął go i ugodził niewolnika arcykapłana, odcinając mu prawe ucho^b. Niewolnik ten miał na imię Malchus. **11** Ale Jezus odezwał się do Piotra: „Schowaj miecz do pochwy”^c. Czy miałbym nie wypić kielicha, który dał mi Ojciec?”^d.

12 Wtedy żołnierze i dowódca wojskowy* oraz żydowscy strażnicy pochwycili^e Jezusa i go związali. **13** Najpierw zaprowadzili go do Annasza, bo był on teściem Kajfasza^f, który tego roku sprawował urząd arcykapłana^g. **14** To właśnie Kajfasz doradził Żydom, że byłoby dla nich korzystne, by jeden człowiek umarł za lud^h.

15 A Szymon Piotr oraz inny uczeń szli za Jezusemⁱ. Uczeń ten był znany arcykapłanowi i wszedł z Jezusem na dziedziniec domu arcykapłana, **16** tymczasem Piotr stał na zewnątrz, przy drzwiach^j. Wtedy uczeń znany arcykapłanowi poszedł porozmawiać ze służącą, która pilnowała drzwi, i wprowadził Piotra do środka. **17** A służąca zapytała Piotra: „Czy i ty nie jesteś uczniem tego człowieka?”. On odpowiedział: „Nie jestem”^k. **18** A ponieważ było zimno, niewolnicy i strażnicy stali dookoła ogniska, które rozpalili z węgla drzewnego, i się grzali. Także Piotr stał z nimi i się grzał.

19 Kiedy naczelnny kapłan* zapytał Jezusa o jego uczniów i o jego nauki, **20** ten mu odpowiedział: „Mówiłem do świata

18:12 *Chodzi o tysiącznika, oficera dowodzącego oddziałem 1000 żołnierzy.

18:16 *Lub „wejściu”. **18:19** *Chodzi o Annasza.

jawnie. Zawsze nauczałem w synagogach i w świątyni^a, gdzie schodzą się wszyscy Żydzi. Nic nie mówiłem potajemnie. **21** Czemu więc pytasz mnie? Pytaj tych, którzy słyszeli moje słowa. Oni wiedzą, co mówiłem". **22** Na to jeden ze strażników, stojący w pobliżu, spoliczkował Jezusa^b i rzekł: „Tak odpowiadasz naczelnemu kapłanowi?". **23** Jezus mu odparł: „Jeśli powiedziałem coś złego, to wyjaśnij^{*}, co było złe. Ale jeśli powiedziałem prawdę, to dla czego mnie bijesz?". **24** Wtedy Annasz odesłał go związanego do arcykapłana Kajfasza^c.

25 Gdy Szymon Piotr dalej stał przy ogniu i się grzał, ktoś go spytał: „Czy i ty nie jesteś jego uczniem?". On zaprzeczył: „Nie jestem"^d. **26** Również jeden z niewolników arcykapłana, krewny tego, któremu Piotr odciął ucho^e, zapytał: „Czy nie widziałem cię z nim w ogrodzie?". **27** Jednak Piotr znowu zaprzeczył. I natychmiast zapiał kogut^f.

28 Wczesnie rano Żydzi poprowadzili Jezusa z domu Kajfasza do rezydencji namiestnika^g. Sami jednak do niej nie weszli, żeby się nie skalać^h i móc zjeść posiłek paschalny. **29** Piłat więc do nich wyszedł i zapytał: „O co oskarżacie tego człowieka?". **30** Odpowiedzieli mu: „Jest przestępcą!" Gdyby było inaczej, nie wydalibyśmy go tobie". **31** Na to Piłat powiedział do nich: „Weźcie go sobie i osądźcie według swojego prawa"ⁱ. Żydzi odrzekli: „Nam nie wolno nikogo zabić"^j. **32** Tak miały się spełnić słowa Jezusa, w których wskazał, jaką śmiercią umrze^k.

18:23 *Lub „złóż świadectwo; złóż zeznanie". **18:30** *Lub „czyni zło!".

ROZDZ. 18

- a Mt 26:55
Łk 4:15
Łk 19:47
Jn 7:14
b Łz 50:6
c Mt 26:57
d Mt 26:69, 70
Mk 14:69, 70
Łk 22:58
e Jn 18:10
f Mt 26:74
Mk 14:72
Łk 22:60
Jn 13:38
g Mt 27:2
Mk 15:1
Łk 23:1
h Dz 10:28
i Jn 19:6
j Jn 19:10
k Mt 20:18, 19
Jn 3:14
Jn 12:32

szpalta 2

- a Mt 27:11
Jn 12:13
b 1Tm 6:13
c Łz 9:6
Dn 2:44
Dn 7:14
d Mt 26:52, 53
Jn 18:11
e Mt 27:11
f Jn 1:14, 17
Jn 14:6
g Mt 27:24
Łk 23:4
Jn 15:25
h Mt 27:15
Mk 15:6
i Łb 35:31
Łk 23:18, 19
Dz 3:14

ROZDZ. 19

- j Łz 50:6
Mt 20:18, 19
Mt 27:26
Mk 15:15
k Mt 27:27-29
Mk 15:16, 17
Łk 23:11
l Łz 53:3

33 Piłat znowu wszedł do swojej rezydencji, przywołał Jezusa i zapytał: „Czy jesteś Królem Żydów?"^a. **34** Jezus rzekł: „Pytasz sam z siebie czy dlatego, że inni ci o mnie powiedzieli?". **35** Piłat odparł: „Czy ja jestem Żydem? To twój własny naród i naczelnicy kapłani mi cię wydali. Co takiego zrobiłeś?". **36** Jezus odpowiedział^b: „Moje Królestwo nie jest częścią tego świata^c. Gdyby było jego częścią, moi słudzy walczyliby, żebym nie został wydany Żydom^d. Ale moje Królestwo nie jest stąd". **37** Wtedy Piłat zapytał: „No więc czy jesteś królem?". Jezus odpowiedział: „Sam mówisz^e, że jestem królem^e. Ja się po to urodziłem, po to przyszedłem na świat, żeby dać świadectwo prawdzie^f. Każdy, kto opowiada się za prawdą, słucha tego, co mówię". **38** Piłat rzekł: „A co to jest prawda?".

Kiedy to powiedział, znowu wyszedł do Żydów i odezwał się do nich: „Nie znajduję w nim żadnej winy"^g. **39** A że zgodnie z waszym zwyczajem zwalniam wam z okazji Paschy jakiegoś więźnia^h, powiedzcie, czy mam wam zwolnić Króla Żydów". **40** Wtedy znów zawołali: „Nie jego, tylko Barabasz!". A Barabasz był przestępcąⁱ.

19 Piłat wziął więc Jezusa i go ubiczował^j. **2** A żołnierze upletli koronę z cierni, włożyli mu ją na głowę i ubrali go w purpurową szatę^k. **3** Podchodzili do niego i mówili: „Witaj, Królu Żydów!". I policzkowali go^l. **4** Piłat znowu wyszedł do Żydów i powiedział: „Wyprowadzam go do was, że-

18:37 *Idiom oznaczający odpowiedź twierdzącą.

byście wiedzieli, że nie znajduję w nim żadnej winy”^a. **5** Jezus wyszedł więc na zewnątrz w koronie z cierni i w purpurowej szacie, a Piłat rzekł do nich: „Oto człowiek!”. **6** Kiedy jednak zobaczyli go naczelnicy kapłani i strażnicy, zaczęli krzyknąć: „Na pal z nim! Na pal z nim!”^b. Na to Piłat powiedział: „Weźcie go i sami strąćcie”, bo ja nie znajduję w nim żadnej winy”^c. **7** Żydzi odpowiedzieli: „My mamy pewne prawo i zgodnie z nim powinien umrzeć^d, bo podawał się za syna Bożego”^e.

8 Kiedy Piłat to usłyszał, tym bardziej się przestraszył. **9** Znowu więc wszedł do swojej rezydencji i zapytał Jezusa: „Skąd jesteś?”. Ale Jezus nic mu nie odpowiedział^f. **10** Wtedy Piłat rzekł do niego: „Odmawiasz odpowiedzi? Czy nie wiesz, że mam władzę cię zwolnić i mam władzę cię strącić?”^g. **11** Jezus odparł: „Nie miałbyś nade mną żadnej władzy, gdyby ci jej nie dano z góry. Dlatego ten, kto ci mnie wydał, jest winny większego grzechu”.

12 Z tego powodu Piłat dalej próbował znaleźć sposób, żeby go zwolnić, ale Żydzi zawołali: „Jeżeli go zwolnisz, to nie jesteś przyjacielem Cezara! Każdy, kto się podaje za króla, występuje* przeciwko Cezarowi”^g. **13** Kiedy Piłat to usłyszał, wprowadził Jezusa na zewnątrz i zasiadł na fotelu sędziowskim w miejscu nazywanym Kamiennym Brukiem, po hebrajsku Gabbata. **14** Był to dzień Przygotowania^h Paschy*, około go-

19:6 *Lub „Strącić go na palu! Strącić go na palu!”. **19:10** *Lub „strącić na palu”. **19:12** *Lub „mówi”. **19:14** *Może chodzić o przygotowanie do siedmiodniowego Święta Praśników.

ROZDZ. 19

a Łk 23:4
Jn 18:38

b Mt 27:22
Mk 15:13
Łk 23:21

c Jn 18:31

d Kpł 24:16

e Mt 26:63-65
Jn 5:18

f Iz 53:7
Mt 27:12, 14

g Łk 23:2
Dz 17:6, 7

h Jn 19:31

szpalta 2

a Dn 9:26
Mt 27:26, 31
Mk 15:15
Łk 23:24, 25

b Heb 13:12

c Mt 27:32, 33
Mk 15:22

d Jn 3:14
Dz 5:30
Gal 3:13

e Iz 53:9
Łk 23:33

f Mt 27:37
Mk 15:26
Łk 23:38

g Mt 27:35
Mk 15:24
Łk 23:34

dziny 6*. Piłat powiedział do Żydów: „Oto wasz król!”. **15** Ale oni zaczęli krzyknąć: „Precz z nim! Precz z nim! Na pal z nim!”^a. On więc zapytał: „Mam strącić waszego króla?”. Naczelnicy kapłani odparli: „Nie mamy żadnego króla oprócz Cezara”. **16** Wtedy im go wydał, żeby go stracono na palu^a.

Zabrali więc Jezusa. **17** A on niósł dla siebie pal męki*. Gdy doszedł na tak zwane Miejsce Czaszki^b, z hebrajskiego nazywane Golgotą^c, **18** został tam przybity do pala^d. Obok niego umieszczono dwóch innych mężczyzn—jednego po jego jednej stronie, a drugiego po drugiej^e. **19** Piłat wypisał też na tabliczce słowa: „Jezus Nazarejczyk, Król Żydów”, po czym kazał ją przytwierdzić do pala męki^f. **20** Wielu Żydów czytało te słowa, bo miejsce, gdzie Jezusa przybito do pala, znajdowało się blisko miasta. Napis wykonano po hebrajsku, po łacinie i po grecku. **21** Tymczasem naczelnicy kapłani żydowscy zwrócili się do Piłata: „Nie pisz: „Król Żydów”, ale że on sam powiedział: „Jestem Królem Żydów””. **22** Piłat odrzekł: „Co napisałem, to napisałem”.

23 Kiedy żołnierze przybili Jezusa do pala, zabrali jego wierzchnie szaty i podzielili je na cztery części—po jednej dla każdego żołnierza. Wzięli też jego szatę spodnią. A była ona bez szwów, utkana w całości od góry do dołu. **24** Powiedzieli więc jeden do drugiego: „Nie rozdierajmy jej, ale rzućmy o nią losy i w ten sposób ustalmy, komu przypadnie”^g. Stało się tak, żeby się spełniły

19:14 *Czyli ok. 12 w południe. **19:15** *Lub „strącić go na palu!”. **19:17, 19** *Zob. Słowniczek pojęć.

słowa z Pism: „Rozdzielili między siebie moje szaty, o moje ubranie rzucili losy”^a. Żołnierze faktycznie to zrobili.

25 Przy palu męki* Jezusa stała jego matka^b, jej siostra oraz Maria, żona Klopasa, i Maria Magdalena^c. **26** Kiedy Jezus zobaczył, że jego matka i uczeń, którego szczególnie kochał^d, stoją w pobliżu, powiedział do niej: „Matko*, to twój syn!”. **27** Następnie zwrócił się do ucznia: „To twoja matka!”. Potem więc ten uczeń wziął ją do swojego domu.

28 A Jezus wiedział, że już wszystko zostało wykonane. Żeby spełniły się słowa z Pism, rzekł: „Chce mi się pić”^e. **29** Stał tam dzban pełny kwaśnego wina. Ludzie wzięli więc łodygę hizopu*, nasadzili na nią gąbkę nasączoną kwaśnym winem i podali mu ją do ust^f. **30** Gdy Jezus dostał to kwaśne wino, powiedział: „Dokonało się!”^g, po czym skłonił głowę i umarł^h.

31 Ponieważ był to dzień Przygotowaniaⁱ, więc żeby ciała nie pozostały w szabat na palach męki* (a był to wielki szabat^j)^k, Żydzi poprosili Piłata, by skazańcom połamano nogi i by zabrano ciała. **32** Przyszli więc żołnierze i połamali nogi obu mężczyznom, którzy byli obok Jezusa na palach. **33** Gdy jednak podeszli do Jezusa i zobaczyli, że już nie żyje, nie połamali mu nóg. **34** Ale jeden z żołnierzy dźgnął go włócznią w bok^l i natych-

19:25, 29, 31 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 19:26 *Dost. „kobietę”. 19:30 *Dost. „oddad ducha”. 19:31 *Pierwszy dzień Święta Przaśników niezależnie od dnia tygodnia był szabatem. Gdy pokrywał się z cotygodniowym szabatem, nazywano go wielkim szabatem.

ROZDZ. 19

a Ps 22:18

b Łk 2:34, 35

c Mt 27:55, 56

Mt 27:61

Mk 15:40

Łk 23:49

d Jn 13:23

Jn 21:7, 20

e Ps 22:15

f Ps 69:21

Mt 27:48

Mk 15:36

Łk 23:36

g Jn 17:4

h Iz 53:12

Mt 27:50

Mk 15:37

Łk 23:46

i Jn 19:14

j Pwt 21:22, 23

k Kpl 23:5-7

l Iz 53:5

Za 12:10

Jn 20:25

szpalta 2

a Jn 20:31

Jn 21:24

b Wj 12:46

Lb 9:12

Ps 34:20

c Za 12:10

Obj 1:7

d Jn 7:13

Jn 9:22

e Pwt 21:22, 23

Mt 27:57-60

Mk 15:43-46

f Jn 3:1, 2

Jn 7:50-52

g Łk 23:55, 56

h Jn 20:7

i Iz 53:9

j Jn 19:14

ROZDZ. 20

k Mt 28:1

Mk 16:1, 2

l Łk 24:1-3

miast wypłynęła krew i woda. **35** Ten, który to zobaczył, zaświadczył o tym, a jego świadectwo jest prawdziwe. On wie, że mówi prawdę, byście i wy wierzyli^a. **36** A wszystko to się stało, żeby się spełniły słowa z Pism: „Żadna jego kość nie zostanie złamana”^b. **37** oraz inny fragment Pism, który brzmi: „Będą patrzeć na tego, którego przebili”^c.

38 Potem Józef z Arymatei—który był uczniem Jezusa, ale się z tym krył ze strachu przed Żydami^d—poprosił Piłata, żeby mógł zabrać ciało Jezusa, a Piłat mu pozwolił. Przyszedł więc i zabrał ciało^e. **39** Przyszedł też Nikodem^f—człowiek, który wcześniej odwiedził Jezusa nocą—i przyniósł mieszaninę* mirry i aloesu^g o wadze jakichś 100 funtów^h. **40** Ci wzięli ciało Jezusa i owinięli je w lniane płótna wraz z wonnościamiⁱ, zgodnie z żydowskim zwyczajem pogrzebowym. **41** W pobliżu miejsca, gdzie go stracono*, był ogród, a w ogrodzie nowy grobowiec^j, w którym nikogo jeszcze nie pochowano. **42** Ponieważ był to dzień żydowskiego Przygotowania^k, a grobowiec ten znajdował się niedaleko, właśnie w nim pochowano Jezusa.

20 W pierwszym dniu tygodnia, o wczesnej porze, gdy jeszcze było ciemno, do grobowca* przyszła Maria Magdalena^k i zobaczyła, że zabrano sprzed niego kamień^l. **2** Po-

19:36 *Lub „zmiażdżona”. 19:39 *Możliwe też „rulon”. *Chodzi o aromatyczną substancję pozyskiwaną z drzewa o tej samej nazwie, wykorzystywaną w czasach biblijnych jako perfumy. ^aChodzi o funty rzymskie. Zob. *Dodatek B14*. 19:41 *Lub „stracono na palu”. *Lub „grobowiec pamięci”. 20:1 *Lub „grobowca pamięci”.

biegła więc do Szymona Piotra oraz do innego ucznia, którego Jezus szczególnie kochał^a, i powiedziała: „Zabrali Pana z grobowca^b i nie wiemy, gdzie go położyli”.

3 Wtedy Piotr i ten drugi uczeń ruszyli do grobowca. **4** Obaj zaczęli biec, ale ten drugi biegł szybciej niż Piotr i dotarł do grobowca pierwszy. **5** Gdy się pochylił i zajrzał do środka, zobaczył leżące płótno^c, ale tam nie wszedł. **6** Kiedy dotarł tam Szymon Piotr, wszedł do grobowca i też zobaczył płótno. **7** Chusta, którą Jezusowi owinięto głowę, nie leżała z pasami płótna, ale zwinięta leżała gdzieś indziej. **8** Wtedy uczeń, który przybiegł do grobowca pierwszy, również wszedł do środka i na widok tego wszystkiego uwierzył. **9** Bo jeszcze nie rozumieli zapowiedzi z Pism, że on musi powstać z martwych^d. **10** Uczniowie ci wrócili więc do swoich domów.

11 A Maria stała blisko grobowca i płakała. Kiedy tak płakała, pochyliła się, zajrzała do środka **12** i zobaczyła dwóch aniołów^e ubranych na biało, siedzących tam, gdzie wcześniej leżało ciało Jezusa—jednego w miejscu głowy, a drugiego w miejscu nóg. **13** Zapytali ją: „Czemu płaczesz?”. Odpowiedziała: „Zabrali mojego Pana i nie wiem, gdzie go położyli”. **14** Po tych słowach odwróciła się i zobaczyła stojącego tam Jezusa, ale go nie rozpoznała^f. **15** Jezus zapytał: „Czemu płaczesz? Kogo szukasz?”. A ona, myśląc, że to ogrodnik, rzekła: „Panie, jeśli to ty go wyniosłeś, powiedz mi, gdzie go położyłeś, a ja go zabiorę”. **16** Jezus rzekł do niej: „Mariol!”. Wtedy ona się odwróciła i powiedziała do

ROZDZ. 20

a Jn 13:23
Jn 19:26
Jn 21:24

b Jn 19:41, 42

c Jn 19:40

d Ps 16:10
Mt 16:21
Dz 2:27

e Mk 16:5

f Łk 24:15, 16
Łk 24:30, 31
Jn 21:4

szpalta 2

a Mt 28:10

b Jn 14:28
Jn 16:28

c 1Koł 1:13
Ef 1:17
Kol 1:3

d Łk 24:9, 10

e Łk 24:36

f Jn 19:34

g Jn 16:22

h Łk 24:36

i Łk 61:1
Jn 5:36

j Mt 28:19, 20
Jn 17:18

k Dz 2:2, 4

l Jn 11:16

m Jn 19:34

niego po hebrajsku: „*Rabbuni!*” (czyli „Nauczycielu!”). **17** Na to on się odezwał: „Nie trzymaj się mnie tak kurczowo, bo jeszcze nie poszedłem do Ojca. Pójdź raczej do moich braci^a i powiedz im: „Idę do Ojca swojego^b i Ojca waszego, do Boga swojego^c i Boga waszego””. **18** Maria Magdalena poszła więc i zaniósła uczniom nowinę: „Widziałam Pana!”. Przekazała im również to, co jej powiedział^d.

19 Tego dnia—pierwszego dnia tygodnia—gdy było już późno, uczniowie przebywali razem. Ze strachu przed Żydami zamknęli drzwi. Wtedy Jezus zjawił się wśród nich i powiedział: „Pokój wam”^e. **20** Następnie pokazał im ręce i bok^f, a uczniowie ucieszyli się, że zobaczyli Pana^g. **21** Jezus jeszcze raz im powiedział: „Pokój wam”. Jak Ojciec posłał mnieⁱ, tak ja posyłam was^j. **22** Po tych słowach dmuchnął w ich kierunku^k i powiedział: „Przyjmijcie ducha świętego^k”. **23** Jeśli komuś przebaczyć grzechy, oznacza to, że zostały mu przebaczone, a jeśli komuś nie przebaczyć, oznacza to, że nie zostały mu przebaczone^l.

24 Ale Tomasza^l, jednego z Dwunastu, którego nazywano Bliźniakiem, nie było z nimi, gdy się zjawił Jezus. **25** Pozostali uczniowie powiedzieli mu więc: „Widzieliśmy Pana!”. Ale on im rzekł: „Jeśli nie zobaczę na jego rękach śladu gwoździ i nie włożę palca w ślad gwoździ, i nie włożę ręki w jego bok^m, to nigdy nie uwierzę”.

26 Osiem dni później uczniowie znowu przebywali w pewnym pomieszczeniu. Tym razem Tomasz był z nimi. Wtedy, chociaż drzwi były zamknięte,

20:22 *Lub „tchnął na nich”.

Jezus zjawił się wśród nich i powiedział: „Pokój wam”^a. **27** Następnie zwrócił się do Tomasza: „Włóż tu palec i popatrz na moje ręce, i włóż rękę w mój bok. I przestań wątpić*, ale wierz”. **28** Tomasz powiedział mu na to: „Mój Pan i mój Bóg!”. **29** Wtedy Jezus rzekł: „Czy uwierzyłeś dlatego, że mnie zobaczyłeś? Szczęśliwi są ci, którzy uwierzyli, chociaż nie zobaczyli”.

30 Oczywiście Jezus dokonał na oczach uczniów również wielu innych cudów, których nie opisano w tym zwoju^b. **31** A te, które opisano, opisano dlatego, żebyście uwierzyli, że Jezus jest Chrystusem, Synem Bożym, i żebyście dzięki wierze mogli poprzez jego imię uzyskać życie^c.

21 Potem Jezus znowu ukazał się uczniom—tym razem nad Jeziorem Tyberiadzkim. A ukazał im się w taki sposób: **2** Byli tam razem Szymon Piotr, Tomasz (nazywany Bliźniakiem)^d, Natanael^e z Kany Galilejskiej, synowie Zebedeusza^f i dwaj inni uczniowie Jezusa. **3** Szymon Piotr powiedział: „Idę łowić ryby”. A pozostali rzekli: „Idziemy z tobą”. Wyszli więc i wsiedli do łodzi, ale tej nocy nic nie złowili^g.

4 Gdy już się rozwidniało, Jezus stanął na brzegu, jednak uczniowie go nie rozpoznali^h. **5** Wtedy ich zapytał: „Dzieci, czy macie coś* do jedzenia?”. Odpowiedzieli: „Nie!”. **6** Rzekł do nich: „Zapuscście sieć po prawej stronie łodzi, a znajdziecie”. Zapuscili więc, ale z powodu mnóstwa ryb już nie byli w stanie jej wciągnąćⁱ. **7** Wtedy uczeń, którego Jezus szczegól-

20:27 *Dosl. „być bez wiary”. 21:5 *Lub „jakieś ryby”.

ROZDZ. 20

a Jn 20:19

b Jn 21:25

c Jn 3:15
Jn 5:24
1Pt 1:8, 9
1Jn 5:13

ROZDZ. 21

d Jn 11:16

Jn 20:24

e Jn 1:45

f Mt 4:21

g Łk 5:4, 5

h Łk 24:15, 16
Jn 20:11, 14

i Łk 5:4, 6

szpalta 2

a Jn 13:23
Jn 19:26
Jn 20:2

b Jn 20:19, 26

c Łk 22:32
Dz 20:28
1Pt 5:2, 3d Dz 1:15
Heb 13:20
1Pt 2:25

nie kochał^a, powiedział do Piotra: „To Pan!”. Na te słowa Szymon Piotr włożył* wierzchnią szatę, bo był rozebrany^b, i skończył do wody. **8** Pozostali uczniowie przyплыли łodzią, wlokąc sieć pełną ryb. A byli niedaleko od łądu, zaledwie jakieś 90 metrów^c.

9 Kiedy wysiedli na brzeg, zobaczyli ognisko z węgla drzewnego, a na nim ryby i chleb.

10 Jezus powiedział uczniom: „Przynieście trochę ryb, które właśnie złowiliście”. **11** Szymon Piotr wszedł więc do łodzi i wyciągnął na brzeg sieć pełną dużych ryb. Chociaż było ich aż 153, sieć się nie rozrwała. **12** Jezus powiedział do nich: „Chodźcie, zjedzcie śniadanie”. A żaden z uczniów nie miał odwagi go zapytać: „Kto ty jesteś?”, bo wiedzieli, że to Pan. **13** Jezus podszedł, wziął chleb i im go dał, i tak samo ryby. **14** To był już trzeci raz^b, jak Jezus ukazał się uczniom po zmartwychwstaniu.

15 Kiedy zjedli śniadanie, Jezus zapytał Szymona Piotra: „Szymonie, synu Jana, czy kochasz* mnie bardziej od tych?”^c. On odpowiedział: „Tak, Panie, ty wiesz, że cię kocham^a”. Jezus więc rzekł: „Karm moje baranki”^c. **16** I zapytał go po raz drugi: „Szymonie, synu Jana, czy mnie kochasz*?”^c. Odpowiedział mu: „Tak, Panie, ty wiesz, że cię kocham^a”. Jezus więc rzekł: „Paś moje owieczki”^d. **17** I zapytał go po raz trzeci: „Szymonie, synu Jana, czy mnie

21:7 *Lub „przepasał się”. #Lub „skąpo ubrany”. 21:8 *Dosl. „około 200 łokci”. Zob. Dodatek B14. 21:15, 16 *Gr. agapáo. 21:15 #Prawdopodobnie Jezusowi chodziło o rzeczy mające związek z łowieniem ryb. 21:15, 16 ^aGr. fi-léo.

kochasz*?”. Piotr zasmucił się, że po raz trzeci usłyszał od niego: „Czy mnie kochasz*?”, i odpowiedział: „Panie, ty wiesz wszystko. Dobrze wiesz, że cię kocham*”. Jezus więc mu rzekł: „Karm moje owieczki^a. **18** Gdy byłeś młodszy, sam się ubierałeś i chodziłeś, gdzie chciałeś. Ale zapewniam cię, że gdy się zestarzejesz, wyciągniesz ręce i ktoś inny cię ubierze, i poprowadzi, gdzie nie chcesz”. **19** Powiedział to, żeby wskazać, jaką śmiercią Piotr odda chwałę Bogu. Następnie dodał: „Dalej mnie naśladowuj”^b.

20 Kiedy Piotr się odwrócił, zobaczył, że idzie za nimi uczeń, którego Jezus szczególnie kochał^c – ten, który podczas posiłku paschalnego nachylił się* do

21:17 *Gr. *filéo*. **21:20** *Lub „oparł się na piersi”.

ROZDZ. 21
a Jn 10:14, 15

b Mt 19:28
Jn 12:26
Obj 14:4

c Jn 13:23
Jn 20:2

szpalta 2

a Jn 13:23
Jn 19:26
Jn 20:2
Jn 21:7

b Jn 20:30, 31

Jezusa i zapytał: „Panie, kto jest tym, który cię zdradzi?”. **21** Na jego widok Piotr zapytał: „Panie, a co z nim?”. **22** Jezus mu odpowiedział: „Jeśli zechcę, żeby pozostał, aż przyjdę, to co ci do tego? Ty dalej mnie naśladowuj”. **23** Wśród braci rozeszła się więc pogłoska, że ten uczeń nie umrze. Ale Jezus wcale nie powiedział, że on nie umrze, tylko: „Jeśli zechcę, żeby pozostał, aż przyjdę, to co ci do tego?”.

24 Ten właśnie uczeń^a zaświadcza o tych rzeczach i je spisał, a wiemy, że jego świadectwo jest prawdziwe.

25 Jest zresztą wiele innych rzeczy, których Jezus dokonał. Gdyby je opisano ze wszystkimi szczegółami, myślę, że cały świat nie pomieściłby spisanych zwojów^b.

DZIEJE APOSTOLSKIE

ZARYS TREŚCI

- 1 Słowa skierowane do Teofila (1-5)
Świadkowie aż po krańce ziemi (6-8)
Jezus wstępuje do nieba (9-11)
Uczniowie zgromadzeni razem (12-14)
Maciej wybrany na miejsce Judasza (15-26)
- 2 Wylanie ducha świętego w dniu Pięćdziesiątnicy (1-13)
Przemówienie Piotra (14-36)
Reakcja tłumów na słowa Piotra (37-41)
3000 ochrzczonych (41)
Więź braterska między chrześcijanami (42-47)
- 3 Piotr uzdrawia człowieka z niesprawnymi nogami (1-10)
Piotr przemawia w Kolumnadzie Salomona (11-26)

- Przywracanie wszystkiego (21)
Prorok taki jak Mojżesz (22)
- 4 Piotr i Jan aresztowani (1-4)
Liczba wierzących mężczyzn sięga 5000 (4)
Przesłuchanie przed Sanhedrynem (5-22)
„Nie możemy przestać mówić” (20)
Modlitwa o odwagę (23-31)
Uczniowie dzielą się swoim mieniem (32-37)
- 5 Ananiasz i Safira (1-11)
Apostołowie dokonują wielu znaków (12-16)
Uwięzieni i uwolnieni (17-21a)
Znowu przed Sanhedrynem (21b-32)
„Musimy być posłuszni Bogu, a nie ludziom” (29)

- Rada Gamaliela (33-40)
- Głoszenie od domu do domu (41, 42)
- 6 Siedmiu mężczyzn wybranych do usługiwania (1-7)
- Szczepan oskarżony o bluźnierstwo (8-15)
- 7 Szczepan przemawia przed Sanhedrynem (1-53)
- Era patriarchów (2-16)
- Przywódstwo Mojżesza; bałwochwalstwo Izraela (17-43)
- Bóg nie mieszka w świątyniach zbudowanych przez człowieka (44-50)
- Ukamenowanie Szczepana (54-60)
- 8 Prześladowca Saul (1-3)
- Owocna służba Filipa w Samarii (4-13)
- Piotr i Jan wysłani do Samarii (14-17)
- Szymon próbuje kupić dar ducha świętego (18-25)
- Etiopski eunuch (26-40)
- 9 Saul w drodze do Damaszku (1-9)
- Ananiasz wysłany na pomoc Saulowi (10-19a)
- Saul głosi w Damaszku o Jezusie (19b-25)
- Saul odwiedza Jerozolimę (26-31)
- Piotr uzdrowia Eneasa (32-35)
- Wskrzeszenie szczodrej Dorkas (36-43)
- 10 Korneliusz otrzymuje wizję (1-8)
- Piotr ogląda w wizji zwierzęta, które Bóg oczyścił (9-16)
- Piotr odwiedza Korneliusza (17-33)
- Piotr głosi dobrą nowinę ludziom z innych narodów (34-43)
- Bóg nie jest stronniczy (34, 35)
- Ludzie z innych narodów otrzymują ducha świętego i zostają ochrzczeni (44-48)
- 11 Piotr zdaje relację apostołom (1-18)
- Barnabas i Saul w Antiochii Syryjskiej (19-26)
- Uczniowie po raz pierwszy nazwani chrześcijanami (26)
- Agabus zapowiada klęskę głodu (27-30)
- 12 Jakub zabity; Piotr uwięziony (1-5)
- Piotr uwolniony z więzienia za sprawą cudu (6-19)
- Herod porażony przez anioła (20-25)
- 13 Barnabas i Saul wysłani jako misjonarze (1-3)
- Służba na Cyprze (4-12)
- Przemówienie Pawła w Antiochii Pizydyjskiej (13-41)
- Proroczy nakaz głoszenia innym narodom (42-52)
- 14 Wzrost liczby uczniów i sprzeciw w Ikonium (1-7)
- W Listrze Paweł i Barnabas błędnie uznani za bogów (8-18)
- Nieudana próba ukamienowania Pawła (19, 20)
- Umacnianie zborów (21-23)
- Powrót do Antiochii Syryjskiej (24-28)
- 15 Spór w Antiochii dotyczący obżezania (1, 2)
- Delegacja wysłana z pytaniem do Jerozolimy (3-5)
- Zbierają się starsi i apostołowie (6-21)
- List od ciała kierowniczego (22-29)
- Powstrzymywanie się od krwi (28, 29)
- Zbory zachęcone treścią listu (30-35)
- Paweł i Barnabas rozchodzą się w różne strony (36-41)
- 16 Paweł wybiera Tymoteusza (1-5)
- Paweł widzi w wizji Macedończyka (6-10)
- Nawrócenie Lidii w Filipii (11-15)
- Paweł i Syłas uwięzieni (16-24)
- Dozorca więzienny i jego domownicy zostają ochrzczeni (25-34)
- Paweł żąda oficjalnych przeprosin (35-40)
- 17 Paweł i Syłas w Tesalonice (1-9)
- Paweł i Syłas w Berei (10-15)
- Paweł w Atenach (16-22a)
- Przemówienie Pawła na Areopagu (22b-34)
- 18 Służba Pawła w Koryncie (1-17)
- Z powrotem do Antiochii Syryjskiej (18-22)
- Paweł przemierza Galację i Frygię (23)
- Elokwentny Apolos otrzymuje pomoc (24-28)
- 19 Paweł w Efezie; niektórzy ponownie ochrzczeni (1-7)
- Paweł naucza (8-10)
- Wzrost mimo demonizmu (11-20)
- Rozruchy w Efezie (21-41)
- 20 Paweł w Macedonii i Grecji (1-6)
- Wskrzeszenie Eutychusa w Troadzie (7-12)

- Z Troady do Miletu (13-16)
 Paweł spotyka się z efeskiemi starszymi (17-38)
 Nauczanie od domu do domu (20)
 „Więcej szczęścia wynika z dawania” (35)
- 21 W drodze do Jerozolimy (1-14)
 W Jerozolimie (15-19)
 Paweł stosuje się do rady starszych (20-26)
 Rozruchy w świątyni;
 Paweł aresztowany (27-36)
 Paweł otrzymuje zgodę, żeby przemówić do tłumu (37-40)
- 22 Paweł przemawia do tłumu w swojej obronie (1-21)
 Paweł powołuje się na swoje rzymskie obywatelstwo (22-29)
 Zwołanie Sanhedrynu (30)
- 23 Paweł przemawia przed Sanhedrynem (1-10)
 Paweł umocniony przez Pana (11)
 Spisek na życie Pawła (12-22)
 Paweł przewieziony do Cezarei (23-35)
- 24 Oskarżenia przeciwko Pawłowi (1-9)
 Paweł broni się przed Feliksem (10-21)
 Sprawa Pawła przez dwa lata pozostaje nierozstrzygnięta (22-27)
- 25 Paweł staje przed Festusem (1-12)
 „Odwołuję się do Cezara!” (11)
 Festus konsultuje się z królem Agryppą (13-22)
 Paweł przed Agryppą (23-27)
- 26 Paweł broni się przed Agryppą (1-11)
 Paweł opowiada o swoim nawróceniu (12-23)
 Reakcja Festusa i Agryppy (24-32)
- 27 Paweł płynie do Rzymu (1-12)
 Statek w obliczu nawałnicy (13-38)
 Rozbicie statku (39-44)
- 28 Na Malcie (1-6)
 Ojciec Publiusza uzdrowiony (7-10)
 Znowu w drodze do Rzymu (11-16)
 Paweł przemawia do Żydów w Rzymie (17-29)
 Paweł przez dwa lata śmiało głosi (30, 31)

1 W swoim pierwszym sprawozdaniu, Teofilu, opisałem wszystko, czego Jezus dokonał i czego nauczał^a, **2** aż do dnia, gdy pod wpływem ducha świętego udzielił wskazówek wybranym przez siebie apostołom^b i został zabrany do nieba^c. **3** Po tym, co wycierpiał, dawał im wiele przekonujących dowodów, że żyje^d. Ukazywał im się przez 40 dni i mówił o Królestwie Bożym^e. **4** Spotykając się z nimi, nakazywał im: „Nie opuszczajcie Jerozolimy^f, ale czekajcie na to, co obiecał Ojciec^g, a o czym usłyszeliście ode mnie. **5** Bo Jan chrzczył wodą, lecz wy wkrótce zostaniecie ochrzczeni duchem świętym”^h.

6 Kiedy więc zebrał się razem, zapytali Jezusa: „Panie,

ROZDZ. 1

- a Łk 1:3
 Łk 3:23
 b Jn 15:16
 c 1Tm 3:16
 d Mt 28:9
 Jn 20:19
 1Kor 15:4-7
 e Łk 24:27
 f Łk 24:49
 g Jn 14:16, 17
 Dz 2:33
 h Jł 2:28
 Mt 3:11
 Mk 1:8

szpalta 2

- a Łk 19:11
 Łk 24:21
 b Dn 2:20, 21
 Mt 24:36
 c Dz 4:33
 d Łk 43:10
 Łk 24:48
 Jn 15:26, 27
 e Dz 5:27, 28
 f Dz 8:14
 g Kol 1:23
 h Łk 24:51
 Jn 6:62
 i Mt 28:2, 3

czy teraz przywrócisz królestwo Izraelowi?”^a. **7** Powiedział im: „Nie musicie wiedzieć, kiedy coś się wydarzy. Czasy i pory są pod kontrolą* Ojca^b. **8** Gdy zstąpi na was duch święty, otrzymacie moc^c i będziecie moimi świadkami^d w Jerozolimie^e, w całej Judei, Samarii^f i aż do najdalszego miejsca na ziemi”^g. **9** Kiedy to powiedział, zobaczyli, jak unosi się w górę, aż w końcu zakrył go obłok i stracili go z oczu^h. **10** Gdy jeszcze wpatrywali się w niebo, nagle stanęli obok nich dwaj mężczyźni w białych szatachⁱ. **11** i rzekli: „Galilejczycy, czemu stoicie i wpatrujecie się w niebo? Jezus, który był z wami, a został zabrany do nieba,

1:7 *Lub „leżać w kompetencji”. **1:8** *Lub „aż po krańce ziemi”.

powróci* w taki sam sposób, w jaki widzieliście, że odchodzi do nieba”.

12 Potem zeszli z Góry Oliwnej, leżącej w pobliżu Jerozolimy zaledwie w odległości drogi szabatowej*, i wrócili do miasta^a. **13** Kiedy tam przybyli, weszli do górnego pomieszczenia w domu, w którym się zatrzymali. W grupie tej byli: Piotr, Jan, Jakub, Andrzej, Filip, Tomasz, Bartłomiej, Mateusz, Jakub — syn Alfeusza, Szymon zwany Gorliwym i Judas — syn Jakuba^b. **14** Wszyscy oni jednomyślnie spędzali czas na modlitwie. Razem z nimi była też Maria, matka Jezusa, i inne kobiety^c, a także jego bracia^d.

15 W tych dniach Piotr stanął pośród zebranych braci (ogółem było tam około 120 osób) i rzekł: **16** „Bracia, koniecznie musiały się spełnić proroctwa słowa z Pisma, jakie duch święty wypowiedział ustami Dawida. Dotyczyły one Judasza^e, który przyprowadził tych, co aresztowali Jezusa^f. **17** A przecież był jednym z nas^g, została mu powierzona ta sama służba. **18** (Gdy otrzymał zapłatę za nieprawy postępek^h, kupił pole. A potem spadł głową w dół i się roztrzaskał*, tak iż wypłynęły wszystkie jego wnętrzności. **19** Wieść o tym rozeszła się wśród wszystkich mieszkańców Jerozolimy i pole to nazwano w ich języku *Akeldama*, czyli Pole Krwi). **20** W Księdze Psalmów napisano: „Niech jego dom opustoszeje, niech już nikt tam nie mieszkaⁱ oraz „Jego urząd nadzorcy niech przejmie ktoś inny^k. **21** Jest więc

1:11 *Dosl. „przyjdzie”. **1:12** *Chodzi o odległość, jaką Żydom pozwalano pokonać w szabat. Było to ok. 1 km. **1:18** *Lub „pęk na pół”.

ROZDZ. 1

a Łk 24:52

b Mt 10:2-4
Mk 3:16-19

c Łk 23:49

d Mt 13:55
Jn 7:5
Gal 1:19e Ps 41:9
Ps 55:12
Jn 13:18f Łk 22:47
Jn 18:3g Mt 10:2, 4
Łk 6:12-16
Jn 6:70, 71h Za 11:12
Mt 26:14, 15

i Mt 27:5-8

j Ps 69:25

k Ps 109:8

szpalta 2

a Mt 3:13

b Łk 24:51
Dz 1:9c Mt 28:5, 6
Mk 16:6d 1Sm 16:7
1Kn 28:9
Jer 11:20

e Jn 6:70

f Prz 16:33

ROZDZ. 2

g Kpl 23:16
Pwt 16:9-11

h Dz 4:31

i Mk 1:8
Jn 14:26j Dz 10:45, 46
1Ko 12:8, 10

k Wj 23:17

konieczne, żeby wybrać jednego z mężczyzn, którzy nam towarzyszyli przez cały ten czas, gdy wśród nas działał* Pan Jezus — **22** począwszy od chwili, kiedy został ochrzczony przez Jana^a, aż do dnia, gdy został zabrany do nieba^b — by mógł razem z nami dawać świadectwo o jego zmartwychwstaniu^c.

23 Zaproponowali dwóch: Józefa nazywanego Barsabbasem oraz Justusem, a także Macieja. **24** Następnie pomodlili się: „Jehowo*, Ty znasz serca wszystkich^d. Wskaż nam, którego z tych dwóch mężczyzn wybrałeś, **25** żeby zajął miejsce Judasza. Bo on porzucił tę służbę i urząd apostoła i poszedł swoją własną drogą^e. **26** Rzucili więc losy^f i los padł na Macieja. I dołączono go do grona 11 apostołów*.

2 W dniu Pięćdziesiątnicy^g wszyscy przebywali razem w tym samym miejscu. **2** Nagle z nieba rozległ się odgłos przypominający szum gwałtownego, porywistego wiatru i wypełnił cały dom, w którym siedzieli^h. **3** I zobaczyli jakby języki ognia, które się porozdzielały i usiadły osobno na każdym z nich. **4** Wtedy wszyscy zostali napełnieni duchem świętymⁱ i zaczęli mówić różnymi językami — tak jak duch pozwalał im mówić^j.

5 W tym czasie w Jerozolimie przebywali bogobojni Żydzi z każdego narodu na świecie^k. **6** Gdy więc rozległ się ten odgłos, zebrał się wielki tłum. I wszyscy wpadli w osłupienie, bo każdy słyszał, jak mówiono w jego własnym języku. **7** Nie

1:21 *Dosl. „wchodził i wychodził”.

1:24 *Zob. Dodatek A5. **1:26** *Czyli uznano go za takiego samego apostoła jak pozostali 11. **2:5** *Dosl. „pod niebem”.

mogąc wyjść ze zdumienia, mówili: „Czy ci wszyscy ludzie nie są Galilejczykami?”^a **8** Jak więc to się dzieje, że każdy z nas słyszy swój własny język?^b **9** Partowie, Medowie^b, Elamici^c, mieszkańcy Mezopotamii, Judei, Kapadocji, Pontu, Azji^d, **10** Frygii, Pamfilii, Egiptu, terenów Libii leżących blisko Cyreny, przybysze z Rzymu, zarówno Żydzi, jak i prozelici^e, **11** Kreteńczycy i Arabowie—my wszyscy słyszymy, jak ci ludzie mówią w naszych językach o wspaniałych dziełach Bożych”. **12** Rzekliście, wszyscy byli tak zdziwieni i zdezorientowani, że pytali jeden drugiego: „Co to może znaczyć?”. **13** Ale byli i tacy, którzy z nich drwili, mówiąc: „Upili się młodym winem”.

14 Wtedy stanął Piotr razem z Jedenastoma^f i głośno przemówił: „Judejczycy i wszyscy mieszkańcy Jerozolimy, uważnie posłuchajcie tego, co powiem. **15** Ci ludzie wcale nie są pijani, jak sądzicie, bo jest dopiero 3 godzina*. **16** To, co widzicie, zapowiedział prorok Joel: **17** „W dniach ostatnich”, mówi Bóg, „wyleję swego ducha na najróżniejszych ludzi*. I wasi synowie oraz wasze córki będą prorokować, młodzi wśród was będą oglądać wizje, a ludzie starsi będą mieć sny^g. **18** Nawet na swoich niewolników i niewolnice wyleję w tych dniach swego ducha i będą prorokować^h. **19** I uczynię cuda* na niebie i na ziemi—sprawię, że pojawi się krew, ogień i chmury

2:8 *Lub „język, który zna od urodzenia”. 2:9, 10 *Zob. *Słownikzek pojęć*. 2:13 *Lub „słodkim”. 2:15 *Dost. „trzecia godzina dnia”, czyli ok. 9 rano. 2:17 *Dost. „wszelkie ciało”. 2:19 *Lub „prorocze znaki”. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale.

ROZDZ. 2

a Mk 14:70
Dz 1:11

b 2Kl 17:6

c Dn 8:1, 2

d 1Pt 1:1

e Wj 12:48

f Dz 1:13

g Jl 2:28

h 1Ko 12:8, 10

szpalta 2

a Jl 2:28-32
Rz 10:13

b Jn 5:36
Jn 14:10

c Jn 19:10, 11
Dz 4:27, 28
1Pt 1:20

d Łk 23:33
Dz 5:30
Dz 7:52

e Dz 3:15
Rz 4:24
1Ko 6:14
Kol 2:12
Heb 13:20

f Jn 10:17, 18

g Dz 13:35

h Ps 16:8-11

i 1Kl 2:10

dymu. **20** Słońce zamieni się w ciemność, a księżyc w krew, zanim nadejdzie wielki, wspaniały dzień Jehowy*. **21** Ale każdy, kto wzywa imienia Jehowy*, będzie wybawiony”^a.

22 „Izraelici, posłuchajcie: Jezusa Nazarejczyka posłał Bóg. Wyraźnie to pokazał przez potężne dzieła, cuda i znaki, których—jak sami wiecie—dokonywał pośród was za jego pośrednictwem^b. **23** Człowiek ten został wam wydany, żeby spełniło się to, co postanowił i przewidział Bóg^c. I przybiliście go do pala, zgładziliście rękami niegodziwych ludzi^d. **24** Ale Bóg go wskrzesił^e, wyzwolił go z mocy* śmierci, bo było nie do pomyślenia, żeby trzymała go w swoim uścisku^f. **25** Dawid mówi o nim: „Zawsze mam Jehowę* przed oczami. Jest On po mojej prawej stronie, więc nic mną nie wstrząśnie. **26** Dlatego moje serce się ucieszyło, na moich ustach* były radosne słowa. I będę^g żył nadzieją, **27** bo nie pozostawisz mnie* w grobie^h, nie pozwolisz, żeby Twój lojalny sługa ujrzał zepsucie^ag. **28** Pokazałeś mi drogę życia. Kiedy przebywam w Twojej obecności*, przepełnia mnie wielka radość”^h.

29 „Bracia, pozwólcie, że otwarcie wam powiem o Dawidzie—głowie rodu—który umarł i został pochowanyⁱ, a jego grobowiec jest u nas po dziś dzień. **30** Był on prorokiem i wiedział, że Bóg przyrzekł posadzić na jego tronie jednego

2:20, 21, 25 *Zob. *Dodatek A5*. 2:24 *Możliwe też „więzów”. Dost. „boleści”. 2:26 *Dost. „języku”. *Dost. „moje ciało będzie”. 2:27 *Lub „mojej duszy”. *Lub „Hadesie”, czyli wspólnym grobie ludzkości. Zob. *Słownikzek pojęć*. *Lub „zaznał zepsucia”. 2:28 *Dost. „przed Twoim obliczem”.

z jego potomków^{*a}. **31** Dlatego z góry wiedząc, co ma się wydarzyć, mówił o zmartwychwstaniu Chrystusa, że ani nie został opuszczony w grobie^{*}, ani jego ciało nie uległo rozkładowi^{*b}.

32 Bóg wskrzesił Jezusa^{*}, a my wszyscy jesteśmy tego świadkami^c. **33** Ponieważ więc został wywyższony, by zasiąść po prawej stronie Boga^d, i otrzymał od Ojca obiecanego ducha świętego^e, wylał go na nas, jak sami widzicie i słyszycie. **34** Dawid przecież nie poszedł do nieba, za to sam mówi: „Jehowa^{*} powiedział mojemu Panu: „Zasiadaj po mojej prawej stronie, **35** aż położę twoich wrogów jako podnózek dla twoich nóg”^f. **36** Dlatego cały lud^{*} Izraela może być tego pewny: Jezusa, którego wy straciliście na palu^g, Bóg uczynił zarówno Panem^h, jak i Chrystusemⁱ”.

37 Kiedy to usłyszeli, poczuli się tak, jakby zostali ugodzeni w serce, i zwrócili się do Piotra i do reszty apostołów: „Bracia, co mamy robić?”. **38** Piotr im powiedział: „Okazcie skruchę^j i niech każdy z was da się ochrzcić^j w imię Jezusa Chrystusa. A wtedy uzyskacie przebaczenie grzechów^k i otrzymacie dar ducha świętego. **39** Ta obietnica^l jest dla was, dla waszych dzieci i dla wszystkich, którzy są daleko—wszystkich, których wybierze^{*} sam Jehowa^{*}, nasz Bóg”^m. **40** I Piotr powiedział im jeszcze wiele innych rzeczy. Dawał im dokładne

2:30 *Dosl. „[kogoś] z owocu jego bioder”. 2:31 *Lub „Hadesie”, czyli wspólnym grobie ludzkości. Zob. *Słowniczek pojęć*. *Lub „nie ujrzało zepsucia; nie zaznało zepsucia”. 2:32 *Dosl. „tego Jezusa”. 2:34, 39, 47 *Zob. *Dodatek A5*. 2:36 *Dosl. „dom”. 2:39 *Dosl. „wezwie”.

ROZDZ. 2

a 2Sm 7:12, 13
Ps 89:3, 4
Ps 132:11

b Ps 16:10

c Łk 24:46-48
Dz 1:8
Dz 3:15

d Rz 8:34
Flp 2:9-11
1Pt 3:22

e Jn 14:26

f Ps 110:1
Łk 20:42, 43
1Kor 15:25
Heb 10:12, 13

g Jn 19:6

h Mt 28:18
Jn 3:35
Dz 5:31

i Łk 24:46, 47
Dz 17:30
Dz 26:20

j Mt 28:19

k Mt 26:27, 28
Ef 1:7

l Jł 2:28

m Jł 2:32

szpalta 2

a Pwt 32:5
Ps 78:8

b Dz 8:12
Dz 18:8

c Dz 4:4
Dz 5:14

d Dz 2:46

e Dz 1:14

f Dz 5:12

g Mt 19:21

h Dz 4:32, 34

i Dz 5:14
Dz 11:21
1Kor 3:7

świadcstwo i wciąż ich usilnie zachęcał: „Ratujcie się spośród tego zepsutego pokolenia”^a. **41** Ci więc, którzy żywo zareagowali na jego słowa, zostali ochrzczeni^b. Tego dnia przyłączyło się do uczniów około 3000 osób^{*c}. **42** I dalej wnikal w nauki apostołów, razem spędzając czas, wspólnie jedząc posiłki^d i się modląc^e.

43 A apostołowie dokonywali wielu cudów i znaków^f i wszyscy^{*} zaczęli odczuwać lęk. **44** Wszyscy, którzy uwierzyli, przebywali razem i wszystko mieli wspólne. **45** Zaczęli sprzedawać swoje posiadłości i mienie^g, a uzyskane pieniądze rozdzielali między wszystkich stosownie do potrzeb^h. **46** Połączeni wspólnym celem, dzień w dzień stale przebywali w świątyni. W różnych domach spotykali się na posiłkach, z wielką radością i w szczerości serca dzieląc się ze sobą jedzeniem **47** i wysławiając Boga. I cały lud odnosił się do nich przychylnie. A Jehowa^{*} sprawiał, że codziennie przyłączali się do nich inni wchodzący na drogę wybawieniaⁱ.

3 Gdy jednego razu Piotr i Jan szli do świątyni na godzinę 9^{*}, godzinę modlitwy, **2** akurat niesiono człowieka, który od urodzenia miał niesprawne nogi. Codziennie kładziono go przy bramie świątynnej nazywanej Piękną, żeby mógł prosić wchodzących do świątyni o dary miłosierdzia^{*}. **3** Gdy zobaczył Piotra i Jana, którzy właśnie wchodzili do świątyni, też zaczął ich prosić o dary miło-

2:41 *Lub „dusz”. 2:43 *Lub „każda dusza”. 3:1 *Czyli ok. 3 po południu. 3:2 *Lub „wsparcie”. Zob. *Słowniczek pojęć*.

sierdzia. **4** Oni uważnie mu się przyjrzeni, po czym Piotr powiedział: „Popatrz na nas”. **5** Spojrzał więc na nich, spodziewając się, że coś od nich dostanie. **6** Piotr jednak rzekł: „Nie mam złota ani srebra, ale dam ci to, co mam. W imię Jezusa Chrystusa, Nazarejczyka, mówię ci: „Wstań i chodź!”^a. **7** Gdy ujął go za prawą rękę i podniósł^b, jego stopy i kostki natychmiast się wzmocniły^c. **8** A wtedy podskoczył^d i zaczął chodzić. Poszedł z nimi do świątyni i chodził, i skakał, wysławiając Boga. **9** I wszyscy ludzie zobaczyli, jak chodzi i wysławia Boga. **10** Gdy rozpoznali w nim człowieka, który zwykle siedział przy Bramie Pięknej świątyni, prosząc o dary miłosierdzia^e, wpadli w wielkie zdumienie i zachwyt z powodu tego, co go spotkało.

11 Człowiek ten nie odstępował Piotra i Jana, a cały lud, nie mogąc wyjść ze zdziwienia, zbiegł się do nich w tak zwanej Kolumnadzie Salomona^f. **12** Kiedy Piotr to zobaczył, przemówił: „Izraelici! Czemu to was tak dziwi? I czemu patrzycie na nas, jakby to dzięki naszej własnej mocy albo naszemu oddaniu dla Boga ten człowiek zaczął chodzić? **13** Bóg Abrahama, Izaaka i Jakuba^g, Bóg naszych praojców, otoczył chwałą swojego sługę^h, Jezusaⁱ, którego wy wydaliście wrogom^j i którego wyparliście się przed Piłatem, gdy postanowił go zwolnić. **14** Tak, wyparliście się świętego i prawnego, a domagaliście się uwolnienia mordercy^k. **15** I zabiliście Naczelnego Pełnomocnika w sprawie życia^l. Ale Bóg go wskrzesił, czego my jesteśmy świadkami^m. **16** To właśnie dzięki jego imieniu i naszej wierze w jego imię ten człowiek,

ROZDZ. 3

- a Dz 3:16
Dz 4:10
b Mt 8:14, 15
Mt 9:24, 25
c Jn 5:8, 9
Dz 9:34
Dz 14:8-10
d Iz 35:6
e Dz 3:2
f Jn 10:23
Dz 5:12
g Wj 3:6
h Iz 52:13
Iz 53:11
i Flp 2:9-11
j Dz 5:30
k Mt 27:20, 21
Łk 23:14, 18
l Dz 5:31
Heb 2:10
m Łk 24:46-48
Dz 1:8
Dz 2:32

szpalta 2

- a Jn 16:2, 3
1Tm 1:13
b 1Ko 2:8
c Ps 118:22
Iz 50:6
Iz 53:8
Dn 9:26
Łk 22:15
d Dz 2:38
e Eze 33:11
Ef 4:22
f Eze 33:14, 16
1Jn 1:7
g Pwt 34:10
Dz 7:37
h Pwt 18:15, 18
i Pwt 18:19
j Łk 24:27
Dz 10:43
k Rz 9:4
l Rdz 22:18
Gal 3:8
m Dz 13:45, 46
Rz 1:16

kórego widziecie i znacie, odzyskał siłę w nogach. Wiara, którą mamy dzięki Jezusowi, sprawiła, że na waszych oczach zupełnie wyzdrowiał. **17** Teraz wiem, bracia, że działaliście w niewiedzy^a, tak samo jak wasi władcy^b. **18** Ale w ten sposób Bóg spełnił to, co wcześniej zapowiadał przez wszystkich proroków—że Jego Chrystus będzie cierpiął^c.

19 „Dlatego okażcie skrucę^d i nawróćcie się^e, żeby zostały zmażane wasze grzechy^f. A wtedy za sprawą Jehowy nastaną^{*} czasy wytnienia. **20** On pośle Chrystusa, którego dla was ustanowił, Jezusa— **21** który musi czekać w niebie do czasu, gdy rozpocznie się przywracanie wszystkiego, co Bóg zapowiadał dawno temu przez swoich świętych proroków. **22** Mojżesz przecież rzekł: „Jehowa^{*}, wasz Bóg, powoła spośród waszych braci proroka takiego jak ja^g. Macie go słuchać we wszystkim, co wam powie^h. **23** Każdy, kto^{*} nie posłucha tego Proroka, zostanie zgładzonyⁱ. **24** Również wszyscy prorocy, począwszy od Samuela, wyraźnie zapowiadali te dni^j. **25** Wy jesteście synami proroków i dziedzicami przymierza, które Bóg zawarł z waszymi praojcami^k, mówiąc do Abrahama: „Dzięki twojemu potomstwu^{*} otrzymają błogosławieństwo wszystkie rodziny ziemi^l. **26** Gdy Bóg powołał swojego sługę, najpierw posłał go do was^m, żeby pomóc każdemu z was odwrócić się od złego postępowania i zapewnić wam błogosławieństwo”.

3:19 *Dost. „od oblicza Jehowy nadejda”. Zob. Dodatek A5. **3:22** *Zob. Dodatek A5. **3:23** *Lub „każda dusza”. **3:25** *Dost. „nasieniu”.

4 Kiedy Piotr i Jan przemawiali do ludu, podeszli do nich kapłani, przełożony świątyni i saduceusze^a. **2** Rozdrażnieni, że apostołowie nauczają lud i otwarcie mówią o zmartwychwstaniu Jezusa^b, **3** schwytali* ich, ale ponieważ był już wieczór, oddali ich pod straż^c aż do następnego dnia. **4** Jednak wielu z tych, którzy przysłuchiwali się apostołom, uwierzyło i liczba mężczyzn sięgnęła około 5000^d.

5 Nazajutrz w Jerozolimie zebrał się razem żydowski władcy i starsi ludu oraz uczeni w piśmie*, **6** w tym naczelny kapłan Annasz^e, a także Kajfasz^f, Jan, Aleksander i wszyscy inni z rodziny naczelnego kapłana. **7** Kazali Piotrowi i Janowi stanąć na środku i zaczęli ich wypytywać: „Skąd macie taką moc? W czym imieniu to zrobiliście?”. **8** Wtedy Piotr, napełniony duchem świętym^g, powiedział do nich:

„Władcy i starsi ludu, **9** jeżeli jesteście dzisiaj przesłuchiwani z powodu dobrego uczynku na rzecz kalekiego człowieka^h, jeżeli chcecie wiedzieć, kto go uzdrowił, **10** to przyjmijcie do wiadomości, wy wszyscy i cały lud Izraela, że stało się to w imię Jezusa Chrystusa, Nazarejczykaⁱ, którego wy straciliście na palu^j, a którego Bóg wskrzesił^k. Właśnie dzięki niemu ten człowiek stoi przed wami zdrowy. **11** To on jest ,tym kamieniem, który wy, budowniczo, uznaliście za nic, a który stał się wieńczącym kamieniem narożnym“^l. **12** I nie ma nikogo innego, kto mógłby nas wybawić. Bo nikt inny na ziemi* nie otrzy-

4:3 *Lub „aresztowali”. 4:5 *Zob. Słowniczek pojęć. 4:11 *Dost. „głowicą węgla”. 4:12 *Dost. „pod niebem”.

ROZDZ. 4

a Dz 2:38

b Dz 4:33
Dz 17:18

c Łk 21:12

d Dz 2:41
Dz 6:7

e Jn 18:13

f Mt 26:57
Łk 3:2
Jn 11:49-51

g Dz 7:55

h Dz 3:7

i Dz 3:6

j Dz 2:36

k Dz 2:24
Dz 5:30l Ps 118:22
Łz 28:16
Mt 21:42
1Pt 2:7

szpalta 2

a Mt 1:21
Dz 10:43
Flp 2:9, 10b Jn 1:12
Jn 14:6
1Tm 2:5, 6c Mt 11:25
1Kor 1:26, 27

d Jn 7:14, 15

e Dz 3:11

f Łk 21:15

g Jn 11:47

h Dz 3:9, 10

i Dz 5:40

j Dz 5:29

k Łk 22:2
Dz 5:26

mał takiego imienia^a, dzięki któremu moglibyśmy zostać wybawieni”^b.

13 Gdy zobaczyli odwagę* Piotra i Jana i uświadomili sobie, że są to ludzie niewykształceni^c i prości^c, wpadli w zdumienie. Zaczęli zdawać sobie sprawę, że towarzyszyli oni Jezusowi^d. **14** Patrząc na uleczzonego człowieka, który stał z apostołami^e, nie wiedzieli, co odpowiedzieć^f. **15** Nakazali im więc wyjść z sali Sanhedrynu i zaczęli się między sobą naradzać. **16** Mówili: „Co mamy zrobić z tymi ludźmi?”^g Dokonali przecież czegoś nadzwyczajnego. Wiedzą o tym wszyscy mieszkańcy Jerozolimy^h i nie możemy temu zaprzeczyć. **17** Nie pozwólmy więc, żeby ta sprawa nabrała wśród ludu jeszcze większego rozgłosu. Zagroźmy im, żeby już więcej nie przemawiali z powoływaniem się na to imię”ⁱ.

18 Potem ich wezwali i zakazali im mówić i nauczać z powoływaniem się na imię Jezusa. **19** Ale Piotr i Jan odpowiedzieli: „Co jest słuszne w oczach Bożych—słuchać was czy Boga? Oceńcie sami. **20** My jednak nie możemy przestać mówić o tym, co widzieliśmy i słyszeliśmy”^j. **21** Oni więc zagrozili im jeszcze raz i ich uwolnili, bo nie znaleźli żadnej podstawy do wymierzenia im kary. Poza tym bali się ludu^k, bo wszyscy wychwalali Boga z powodu tego, co się wydarzyło. **22** A ten człowiek uzdrowiony za sprawą cudu miał ponad 40 lat.

23 Kiedy apostołowie zostali uwolnieni, poszli do innych ucz-

4:13 *Lub „śmiałość; otwartość”. “Dost. „niepiśmienni”. Nie chodzi o to, że byli analfabetami, tylko że nie uczyli się w szkołach rabinicznych.

niów i przekazali im słowa naczelnym kapłanów i starszych ludu. **24** Po ich relacji wszyscy jednogłośnie zwrócili się do Boga:

„Wszechwładny Panie, Ty stworzyłeś niebo, ziemię, morze i wszystko, co w nich jest^a. **25** I Ty za pośrednictwem ducha świętego powiedziałeś ustami naszego przodka Dawida^b, swojego sługi: „Dlaczego narody są wzburzone, a ludy rozmyślają o czymś daremnym? **26** Ziemscy królowie zajęli pozycje, władcy zgromadzili się razem przeciwko Jehowie* i Jego pomazańcowi”^c. **27** Rzeczywiście, Herod* i Poncjusz Piłat^d razem z ludźmi z innych narodów i z ludami Izraela zebrali się w tym mieście przeciw temu, którego namaściłeś, przeciw Twojemu świętemu słudze, Jezusowi^e— **28** żeby się spełnił Twój zamiar, to, co z góry postanowiłeś swoją mocą^f. **29** Jehowo*, zwróć uwagę na ich groźby i pomóż swoim niewolnikom odważnie głosić Twoje słowo. **30** I dalej używaj swojej mocy*, żeby uzdrawiać. Niech w imię Twojego świętego sługi, Jezusa, dzieją się znaki i cuda”^g.

31 Kiedy skończyli się żarliwie modlić*, zatrzęsło się miejsce, w którym byli zebrani, i wszyscy zostali napełnieni duchem świętym^h, i zaczęli odważnie głosić słowo Bożeⁱ.

32 Wśród całej tej wielkiej liczby wierzących panowała jedność serc i dusz*. I nikt nie mówił, że to, co ma, należy do nie-

4:26, 29 *Zob. Dodatek A5. 4:26 *Lub „Chrystusowi”. 4:27 *Chodzi o Heroda Antypasa. Zob. Słowniczek pojęć. 4:28 *Dost. „ręką”. 4:30 *Dost. „wyciągaj rękę”. *Lub „prorocze znaki”. 4:31 *Lub „zwrócili się z tym błaganiem”. 4:32 *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 4

a Wj 20:11
Neh 9:6
Ps 146:6

b 2Sm 23:1, 2

c Ps 2:1, 2

d Łk 23:12

e Ps 45:7
Dz 10:38

f Iz 53:10
Łk 24:44
Dz 2:23
1Pt 1:20

g Dz 2:43
Dz 3:16
Dz 5:12

h Dz 2:2, 4

i 1Ts 2:2

szpalta 2

a Dz 2:44, 45

b Dz 1:21, 22
Dz 4:2

c Dz 2:44, 45

d Dz 5:1, 2

e Dz 6:1

f Dz 11:22
Dz 12:25

g Łk 12:33

ROZDZ. 5

h Dz 4:34, 35

i Ps 101:7
Ef 4:25
Kol 3:9

j Dz 5:9

go, lecz wszystko mieli wspólne^e. **33** Apostołowie w dalszym ciągu z wielką mocą dawali świadectwo o zmartwychwstaniu Pana Jezusa^b. A Bóg obdarzał wszystkich wielką miarą niezasłużonej życzliwości. **34** W rzeczywistości nikt wśród nich nie był w potrzebie^c, bo wszyscy właściciele pól lub domów sprzedawali je, a pieniądze ze sprzedaży przynosili **35** do apostołów i im je powierzali^d. A potem rozdzielano je każdemu według potrzeby^e. **36** Tak samo zrobił Józef, nazywany też przez apostołów Barnabasem^f (to znaczy Synem Pocieszenia), Lewita pochodzący z Cypru. **37** Sprzedał on swoje pole, a pieniądze powierzył apostołom^g.

5 Był jednak człowiek o imieniu Ananiasz, który wspólnie z żoną, Safirą, też sprzedał pole, **2** ale za wiedzą żony potajemnie zatrzymał część zapłaty, a apostołom przyniósł pozostałą część^h. **3** Wtedy Piotr zapytał: „Ananiaszu, czemu uległeś Szatanowi? Czemu ośmieliłeś się okłamaćⁱ ducha świętego^j i potajemnie zatrzymałeś część zapłaty za pole? **4** Zanim je sprzedałeś, czy nie było twoje? I czy po sprzedaniu go nie mogłeś sam rozporządzać pieniędzmi? Dlaczego obmyśliłeś w sercu coś takiego? Nie okłamałeś ludzi, ale Boga”. **5** Gdy tylko Ananiasz usłyszał te słowa, padł martwy. A wszystkich, którzy się o tym dowiedzieli, ogarnął wielki lęk. **6** Potem podeszli młodszy mężczyźni, owinęli go w płótna, wynieśli i pochowali.

7 Jakieś trzy godziny później przyszła jego żona, nieświadoma tego, co się stało. **8** Piotr ją zapytał: „Powiedz mi, czy za

tyle sprzedaliście pole?”. Odparła: „Tak, za tyle”. **9** Wtedy rzekł: „Dlaczego zmówiliście się, żeby wystawić na próbę ducha Jehowy*? Za drzwiami słysząc już kroki tych, którzy pochowali twojego męża. Ciebie też wyniosą”. **10** I natychmiast padła martwa u jego stóp. Gdy weszli ci młodzi mężczyźni i zobaczyli, że nie żyje, wynieśli ją i pochowali obok jej męża. **11** W rezultacie wielki lęk ogarnął cały zbór oraz wszystkich, którzy o tym słyszeli.

12 A apostołowie dokonywali wśród ludu wielu znaków i cudów^a. Wszyscy zbierali się razem w Kolumnadzie Salomona^b. **13** Wprawdzie nikt jeszcze nie miał odwagi się do nich przyłączyć, ale ogólnie lud wyrażał się o nich z uznaniem. **14** A tych, którzy uwierzyli w Pana, wciąż przybywało—mnóstwo mężczyzn i kobiet^c. **15** I wynoszono chorych nawet na główne ulice. Kładziono ich na noszach i matach, żeby na niektórych mógł chociaż paść cień przechodzącego Piotra^d. **16** Tłumnie schodzili się też ludzie z miast wokół Jerozolimy. Przeprowadzali ze sobą chorych i nękanych przez nieczyste duchy i wszyscy byli uzdrawiani.

17 Ale arcykapłan i wszyscy, którzy mu towarzyszyli—należący do stronnictwa* saduceuszy—pełni zazdrości, powstali **18** przeciw apostołom, schwytali* ich i wtrącili do publicznego więzienia^e. **19** Lecz w nocy anioł Jehowy* otworzył drzwi więzienia^f, wyprowadził ich z niego i powiedział: **20** „Idźcie do świątyni i przekazujcie ludo-

ROZDZ. 5

a Dz 4:29, 30
Dz 6:8
Dz 14:3
Dz 15:12
Rz 15:18, 19
2Kor 12:12

b Jn 10:23
Dz 3:11

c Dz 6:7

d Mt 9:20, 21

e Łk 21:12

f Ps 34:7
Dz 12:7
Dz 16:26
Heb 1:7, 14

szpalta 2

a Łk 20:19

b Dz 4:18

c Mt 27:25
Dz 3:14, 15

d Dn 3:17, 18
Dz 4:19, 20

e Dz 2:23, 24

f Dz 2:32, 33
Flp 2:9

wi wszystko, co wiecie o tym życiu”. **21** Kiedy to usłyszeli, weszli o świcie do świątyni i zaczęli nauczać.

Tymczasem przybył arcykapłan i jego ludzie. Zwołali oni Sanhedryn i starszych ludu Izraela i posłali po apostołów do więzienia. **22** Ale strażnicy świątynni nie znaleźli ich w więzieniu. Wrócili więc i powiedzieli: **23** „Gdy przyszliśmy, więzienie było dobrze zamknięte, a przy drzwiach stali strażnicy. Ale gdy je otworzyliśmy, w środku nie zastaliśmy nikogo”. **24** Kiedy przełożony świątyni i naczelnik kapłani usłyszeli te słowa, zdezorientowani, zaczęli się zastanawiać, co z tego wyniknie. **25** Wtedy przyszedł jakiś człowiek i im doniósł: „Ludzie, których zamknęliście w więzieniu, stoją w świątyni i uczą lud”. **26** Przełożony świątyni i strażnicy poszli więc sprowadzić apostołów—ale bez użycia siły, bo bali się, że lud ich ukamieniuje^a.

27 Gdy ich przyprowadzili i postawili przed Sanhedrynem, arcykapłan zaczął ich przesłuchiwać. **28** Powiedział: „Surowo wam zakazaliśmy nauczać w tym imieniu^b. A wy co robicie? Nauczacie w całej Jerozolimie. I chcecie, żeby spadła na nas krew tego człowieka”^c. **29** Piotr i inni apostołowie odpowiedzieli: „Przed wszystkim musimy być posłuszni Bogu*, a nie ludziom^d. **30** Bóg naszych praojców wskrzesił Jezusa, którego wy zawiesiliście na palu* i zabiliście^e. **31** Wywyższył go, by zasiadał po Jego prawej stronie^f, i uczynił Naczelnym Pełnomocnikiem^g i Wybaw-

5:9, 19 *Zob. Dodatek A5. 5:12 *Lub „prorocznych znaków”. 5:17 *Lub „sekt”. 5:18 *Lub „aresztowali”.

5:29 *Lub „podporządkowani Bogu jako władcy”. 5:30 *Lub „drzewie”.

cą^a, żeby Izrael mógł okazać skrucę i uzyskać przebaczenie grzechów^b. **32** A my jesteśmy tego świadkami^c. Zaświadczają o tym również duch święty^d, którego Bóg daje podporządkowanym Mu jako władcy^e”.

33 Gdy oni to usłyszeli, wpadli we wściekłość* i chcieli zabić apostołów. **34** Ale wstał z miejsca członek Sanhedrynu o imieniu Gamaliel^e, faryzeusz, powszechnie poważany nauczyciel Prawa, i kazał ich na chwilę wyprowadzić. **35** Następnie rzekł: „Izraelici, dobrze się zastanówcie, co chcecie zrobić z tymi ludźmi. **36** Jakiś czas temu pojawił się Teudas, który uważał się za kogoś ważnego, i przyłączyło się do niego około 400 mężczyzn. Ale został zabity, a wtedy wszyscy jego zwolennicy rozproszyli się i ślad po nich zginął. **37** Potem, w czasie spisu, pojawił się Judas Galilejczyk i zebrał wokół siebie ludzi. Ale on też zginął, a wszyscy jego zwolennicy się rozproszyli. **38** Dlatego teraz wam radzę: Zostawcie tych ludzi w spokoju, nie wtrącajcie się w ich sprawy. Bo jeśli ich zamiary i działania są wymysłem ludzkim, to nic z tego nie wyjdzie, **39** ale jeśli to pochodzi od Boga, nie zdołacie sprawić, że upadnie^f. W dodatku może się okazać, że walczyście z Bogiem^g. **40** I usłuchali tej rady. Wezwali apostołów, wychłostali ich^h i zakazali im przemawiać z powoływaniem się na imię Jezusa, a potem pozwolili im odejść.

41 Odeszli więc sprzed Sanhedrynu, ciesząc sięⁱ, że okazali się godni znosić zniewagi ze względu na imię Jezusa.

5:33 *Lub „poculi się dotknięci do zwycięgo”.

ROZDZ. 5

a Mt 1:21
Heb 2:10

b Iz 53:11
Dz 2:38
Dz 10:43

c Łk 24:46-48
Dz 1:8

d Jn 15:26

e Dz 22:3

f Prz 21:30

g Dz 26:14

h Mt 10:17
Mk 13:9

i Mt 5:12
Dz 16:25
Rz 5:3
2Kto 12:10
Flp 1:29
Heb 10:34
1Pt 4:13

szpalta 2

a Dz 20:20

b Dz 4:31

ROZDZ. 6

c Dz 4:34, 35
1Tm 5:3
Jak 1:27

d Wj 18:17, 18

e Dz 16:1, 2
1Tm 3:7

f Dz 6:8, 10

g Pwt 1:13

h Dz 21:8

i Pwt 34:9
Dz 8:14, 17
Dz 13:2, 3
1Tm 4:14
1Tm 5:22
2Tm 1:6

j Dz 12:24
Dz 19:20

k Dz 2:47

l Jn 12:42
Dz 15:5

42 I dalej każdego dnia w świątyni oraz od domu do domu^a stale nauczali i głosili dobrą nowinę o Chrystusie Jezusie^b.

6 W tym właśnie czasie, gdy liczba uczniów się powiększała, Żydzi mówiący po grecku zaczęli narzekać na Żydów mówiących po hebrajsku, bo przy codziennym podziale żywności pomijano ich wdowcy^c. **2** Dwunastu zwołało więc tych wszystkich uczniów i powiedziało: „Nie jest właściwe, żebyśmy przestali nauczać słowa Bożego i rozdzielali żywność na stoły^d. **3** Dlatego, bracia, wybierzcie spośród siebie siedmiu szanowanych mężczyzn^e, pełnych ducha i odznaczających się mądrością^f, żebyśmy mogli im powierzyć to ważne zadanie^g. **4** A my będziemy skupiać się na modlitwie i nauczaniu słowa Bożego^h. **5** Słowa te spodobały się zgromadzonemu uczniom i wybrali Szczepana, człowieka o silnej wierze i pełnego ducha świętego, oraz Filipa^h, Prochora, Nikanora, Tymona, Parmenasa i Nikolausa, prozelitęⁱ z Antiochii. **6** Przyprowadzili ich do apostołów, a oni się pomodlili i włożyli na nich ręceⁱ.

7 W rezultacie słowo Boże dalej się szerzyłoⁱ i liczba uczniów w Jerozolimie wciąż rosła^k. Uwierzyło nawet wielu kapłanów^l.

8 A Szczepan, pełen Bożej łaski i mocy, dokonywał wśród ludu wielkich cudówⁱ i znaków. **9** Niektórzy z tak zwanej Synagogi Wyzwoleńców wraz z ludźmi z Cyreny, Aleksandrii oraz Cylicji i Azjiⁱ zaczęli toczyć

6:3 *Lub „siedmiu mężczyzn cieszących się dobrą opinią”. 6:4 *Dost. „usługiwaniu słowem”. 6:5, 9 *Zob. Słownik pojęć. 6:8 *Lub „proroczych znaków”.

z nim spory. **10** Nie potrafili jednak stawić mu czoła, bo w tym, co mówił, widać było wielką mądrość i kierownictwo ducha świętego^a. **11** Wtedy potajemnie nakłonili pewnych ludzi, żeby powiedzieli: „Słyszeliśmy, jak wypowiadał bluźnierstwa przeciw Mojżeszowi i Bogu”. **12** I podburzyli lud, a także starszych ludu oraz uczonych w piśmie*, i przyszli znienacka, siłą go schwyтали i zabrali przed Sanhedryn. **13** Sprowadzili fałszywych świadków, którzy zeznali: „Ten człowiek ciągle mówi coś przeciw temu świętemu miejscu i przeciw Prawu. **14** Na przykład słyszeliśmy, jak mówił, że ten Jezus Nazarejczyk zburzy to miejsce i zmieni zwyczaje, które przekazał nam Mojżesz”.

15 A wszyscy zasiadający w Sanhedrynie wpatrywali się w Szczepana. I zobaczyli, że jego twarz wygląda jak twarz anioła.

7 Arcykapłan zapytał: „Czy to prawda, co mówią?”. **2** Szczepan odpowiedział: „Bracia i ojcowie, posłuchajcie. Zanim nasz praojciec Abraham osiedlił się w Charanie, Bóg w swojej chwale ukazał mu się w Mezopotamii^b. **3** I rzekł do niego: „Zostaw swój kraj i swoich krewnych i wyrusz do ziemi, którą ci wskażę”^c. **4** Wtedy odszedł z ziemi Chaldejczyków i osiedlił się w Charanie. A kiedy umarł jego ojciec^d, Bóg polecił mu przenieść się do ziemi, w której wy teraz mieszkacie^e. **5** Nie dał mu w niej żadnego dziedzictwa—nawet tyle, by mógł postawić stopę. Obiecał jednak, że kiedyś da ją całą na własność jemu i jego potomkom^f, chociaż jeszcze nie miał

ROZDZ. 6

a Iz 54:17
Łk 21:15
Dz 6:3

ROZDZ. 7

b Rdz 11:31

c Rdz 12:1

d Rdz 11:32

e Rdz 12:4, 5
Heb 11:8

f Rdz 12:7
Rdz 13:14, 15
Rdz 17:1, 8

szpalta 2

a Rdz 15:13
Wj 12:40

b Rdz 15:14

c Wj 3:12

d Rdz 17:9, 10

e Rdz 21:1-3

f Rdz 21:4

g Rdz 37:9-11

h Rdz 37:28
Rdz 45:4

i Rdz 39:2, 3

j Rdz 41:40-46

k Rdz 41:54
Rdz 42:5

l Rdz 42:2, 6

m Rdz 45:1, 16

n Rdz 45:9-11

o Rdz 46:27
Pwt 10:22

p Rdz 46:29
Pwt 26:5

q Rdz 49:33

on dziecka. **6** Powiedział też, że jego potomkowie będą cudzoziemcami w nie swojej ziemi, a jej mieszkańcy uczynią z nich niewolników i będą ich uciskać przez 400 lat^a. **7** „Ale ja osądzę naród, który ich zniewoli”^b, rzekł Bóg, „i potem wyjdą z tej ziemi, i będą pełnić dla mnie świętą służbę na tym miejscu”^c.

8 „Bóg zawarł z nim również przymierze związane z obrzezaniem”^d i gdy Abraham został ojcem Izaaka^e, ósmego dnia go obrzezał^f. Potem Izaak został ojcem Jakuba, a Jakub—ojcem 12 synów, którzy się stali głowami rodów*. **9** Bracia Józefa zaczęli mu zazdrościć^g i sprzedali go do Egiptu^h. Ale Bóg był z nimⁱ. **10** i wyratował go ze wszystkich udręk. Obdarzył go mądrością i pomógł mu zyskać przychylność faraona, egipskiego króla. Faraon ustanowił go zarządcą Egiptu oraz całego swojego domu^j. **11** Tymczasem w całym Egipcie i Kanaanie nastał głód—wielka klęska—i nasi przodkowie w ogóle nie mieli co jeść^k. **12** Kiedy Jakub usłyszał, że w Egipcie są zapasy żywności*, wysłał tam naszych przodków^l. **13** Gdy potem poszli tam po raz drugi, Józef wykrył swoim braciom, kim jest, i również faraon dowiedział się o jego rodzinie^m. **14** Wtedy Józef posłał wiadomość do swojego ojca, Jakuba, i sprowadził go z Kanaanu razem ze wszystkimi krewnymiⁿ—łącznie 75 osób^o. **15** Jakub przybył więc do Egiptu^p i tam też umarł^q, tak samo jak nasi

7:8 *Możliwe też „potem to samo Izaak zrobił z Jakubem, a Jakub z 12 synami, którzy zostali głowami rodów”. **7:9** *Lub „ci, którzy zostali głowami rodów, zaczęli zazdrościć Józefowi”. **7:12** *Lub „jest ziarno”. **7:14** *Lub „dusz”.

przodkowie^a. **16** I przeniesiono ich do Szechem, i pochowano w grobowcu, który Abraham kupił tam od synów Chamora za srebrne pieniądze^b.

17 „W miarę jak zbliżał się czas spełnienia obietnicy, którą Bóg złożył Abrahamowi, nasz lud będący w Egipcie bardzo się rozrastał. **18** Aż w końcu w Egipcie zaczął panować inny król, który nie znał Józefa^c. **19** Postępował on z naszymi przodkami perfidnie. Znęcał się nad nimi, zmuszając ich do porzucania swoich dzieci zaraz po narodzinach, żeby poumieierać^d. **20** W tym czasie urodził się Mojżesz, który był wyjątkowo piękny^e. Przez trzy miesiące opiekowano się nim w domu jego ojca^f. **21** Kiedy rodzice byli zmuszeni go zostawić^g, zabrała go córka faraona i wychowała jak własnego syna^h. **22** Zdobył więc w Egipcie wszechstronne wykształcenieⁱ i w jego słowach i czynach widać było wielką moc^j.”

23 „Gdy miał on 40 lat, postanowił^k odwiedzić swoich braci^l, Izraelitów^m. **24** Zobaczył wtedy, jak jeden z nich został niesprawiedliwie potraktowany przez Egipcjanina. Stał się więc w obronie skrzywdzonego i dokonał zemsty, zabijając Egipcjanina. **25** Myślał, że jego bracia zrozumieją, iż to Bóg poprzez niego przychodzi im na ratunek. Ale oni tego nie zrozumieli. **26** Kiedy pojawił się u nich następnego dnia, zobaczył, jak dwóch z nich się kłóci. Próbując ich pogodzić,

7:20 *Lub „piękny w oczach Boga”. 7:22 *Lub „został wyszkolony we wszelkiej mądrości Egipcjan”. 7:23 *Lub „zapragnął w sercu”. ⁿLub „sprawdzić, jak mają się jego bracia”.

ROZDZ. 7

a Wj 1:6

b Rdz 23:16
Wj 13:19
Joz 24:32

c Wj 1:7, 8

d Wj 1:10, 22

e Wj 2:2
Heb 12:13

f Wj 2:3

g Wj 2:5, 10

h Wj 11:3

i Wj 2:11-15

szpalta 2

a Wj 2:21, 22
Wj 18:2-4

b Wj 3:2-10

c Wj 3:6
Mk 12:26
Łk 20:37

d Wj 2:23, 24

e Wj 2:14
Dz 7:27

f Wj 4:19

g Wj 12:41

h Wj 7:3

i Wj 14:21, 22
Wj 15:4, 5j Wj 16:35
Łb 14:33, 34

powiedział: „Jesteście braćmi. Dlaczego krzywdzicie jeden drugiego?”. **27** Ale ten, który źle potraktował swojego brata, odepchnął Mojżesza, mówiąc: „Kto cię ustanowił władcą i sędzią nad nami? **28** Czy chcesz mnie zabić, jak wczoraj zabiłeś Egipcjanina?”. **29** Gdy Mojżesz to usłyszał, uciekł i zamieszkał jako cudzoziemiec w krainie Midian. Tam urodziło mu się dwóch synów^a.

30 „Po 40 latach—na pustkowiu w pobliżu góry Synaj—w płonącym ciernistym krzewie ukazał mu się anioł^b. **31** Mojżesz zdumiał to, co zobaczył. Gdy podchodził, by się temu przyjrzeć, rozległ się głos Jehowy^c: **32** „Ja jestem Bogiem twoich praojców, Bogiem Abrahama, Izaaka i Jakuba^c. Wtedy Mojżesz zaczął drzeć i już nie miał odwagi dalej się temu przyglądać. **33** Jehowa^d powiedział do niego: Zdejmij z nóg sandały, bo ziemia, na której stoisz, jest święta. **34** Dobrze widziałem udrękę swojego ludu w Egipcie i słyszałem jego jęki^d. Zstąpiłem więc, żeby go wyzwolić. Chodź, poślę cię do Egiptu^e. **35** Tego samego Mojżesza, którego oni się wyrzekli, mówiąc: „Kto cię ustanowił władcą i sędzią?”^e, właśnie jego Bóg posłał^f jako władcę i wyzwoliciela—za pośrednictwem anioła, który ukazał mu się w ciernistym krzewie. **36** I to on wyprowadził ich z Egiptu^g, dokonując cudów^h i znaków—w Egipcie^h, nad Morzem Czerwonymⁱ i przez 40 lat na pustkowiuⁱ.

37 „To ten Mojżesz powiedział Izraelitom: „Bóg powoła spośród waszych braci proroka

7:31, 33 *Zob. Dodatek A5. 7:36 *Lub „proroczych znaków”.

takiego jak ja^a. **38** To on był z ludem, z naszymi przodkami, na pustkowiu—a z nim anioł^b, który przemówił do niego^c na górze Synaj—i to on otrzymał żywe^d, święte słowa, żeby je nam przekazać^d. **39** Nasi przodkowie nie chcieli go słuchać. Odrzucili go^e i w swych sercach zapragnęli wrócić do Egiptu^f. **40** Powiedzieli do Aarona: „Zrób nam bogów. Niech nas poprowadzą. Bo nie wiemy, co się stało z tym Mojżeszem, który nas wyprowadził z Egiptu^g”. **41** W tych dniach zrobili więc sobie cielca. Złożyli temu bżkowi ofiarę i zaczęli się cieszyć z tego, co wykonali własnymi rękami^h. **42** Wtedy Bóg odwrócił się od nich i pozwolił, by oddawali cześć wojsku niebaⁱ, tak jak jest napisane w księdze proroków: „Domu Izraela, czy przez 40 lat na pustkowiu to mnie składaliście ofiary? **43** Przenosiliście namiot Molocha^j i swoje gwiazdne bóstwo Refana, wizerunki, które sobie zrobiliście, żeby oddawać im cześć. Dlatego zesłał was poza Babilon^k”.

44 „Nasi przodkowie mieli na pustkowiu namiot świadectwa. Był on zrobiony tak, jak nakazał Bóg, według wzoru, który zobaczył Mojżesz^l. **45** Otrzymali go na własność i razem z Jozuem zabrali go do ziemi, z której Bóg ze względu na nich wypędził inne narody^m. I pozostał tam aż do czasów Dawida, **46** który cieszył się Bożą przychylnością. Poprosił on, by mógł zbudować dom dla Boga Jakubaⁿ. **47** Jednak to Salomon wybudował dla Niego dom^o. **48** Ale Najwyższy nie mieszka w domach wykonanych rękami^p. Jest tak, jak mówi prorok: **49** „Niebo jest moim

ROZDZ. 7

- a Pwt 18:15
Dz 3:22
b Dz 7:53
Gal 3:19
c Wj 19:3
Pwt 5:27
d Wj 21:1
Pwt 9:10
e Lb 14:3, 4
f Wj 16:3
g Wj 32:1, 23
h Wj 32:4, 6
i 2Kl 17:16
j 1Kl 11:7
k Jer 25:11
Am 5:25-27
l Wj 25:40
m Rdz 17:1, 8
Pwt 3:28
Pwt 31:3
Joz 3:14
Joz 23:9
Joz 24:18
n 2Sm 7:2
1Kn 22:7
Ps 132:1-5
o 1Kl 6:1
p Dz 17:24

szpalta 2

- a Ps 11:4
b Mt 5:34, 35
c Iz 66:1, 2
Heb 3:4
d Iz 63:10
e 2Kn 36:16
f Mt 23:31
g Iz 53:8
Dz 3:13, 14
h Dz 7:38
Gal 3:19
i Ps 110:1
Mt 26:64
j Dn 7:13
k Rz 8:34
l Kpl 24:14, 16
Mt 23:37
Jn 16:2
m Pwt 17:7
n Dz 8:1
Dz 22:20
o Mt 5:44

tronem^a, a ziemia moim podnóżkiem^b. Jaki dom mi zbudujecie?”—pyta Jehowa^{*}. „Gdzie jest miejsce, w którym mógłbym zamieszkać? **50** Czy nie moja ręka uczyniła to wszystko?”^c.

51 „Ludzie uparci, mający niewrażliwe^{*} serca i uszy, wy zawsze się sprzeciwiacie duchowi świętemu. Postępujecie tak samo jak wasi przodkowie^d. **52** Ktrego z proroków nie prześladowali wasi przodkowie?^e Zabili tych, którzy zapowiadali przyjście prawego^f. A teraz wy zdradziliście i zamordowaliście jego samego^g. **53** Otrzymaliście Prawo przekazane przez aniołów^h, ale go nie przestrzegaliście”.

54 Kiedy to wszystko usłyszeli, ich serca ogarnęła wściekłość^{*} i zaczęli zgryzać na niego zębami. **55** A on, pełen ducha świętego, spojrział w niebo i zobaczył chwałę Bożą oraz Jezusa stojącego po prawej stronie Bogaⁱ. **56** I powiedział: „Widzę otwarte niebiosy i Syna Człowieczego^j stojącego po prawej stronie Boga^k. **57** Wtedy krzyknęli na cały głos, zatkali sobie uszy rękami i wszyscy razem rzucili się na niego. **58** Wywlekli go za miasto i zaczęli kamienować^l. Świadkowie^m, którzy go oskarżyli, złożyli swoje ubrania u stóp młodego mężczyzny nazywanego Saulⁿ. **59** I rzucali w Szczepana kamieniami, a on błagał: „Panie Jezusie, przyjmij mego ducha”. **60** Potem padł na kolana i zawołał silnym głosem: „Jehowo^{*}, nie rozliczaj ich z tego grzechu^o”. Po tych słowach zasnął snem śmierci.

7:38 *Czyli trwałe, wywierające wpływ.
7:42 *Chodzi o ciała niebieskie.

7:49, 60 *Zob. Dodatek A5. 7:51 *Dosl. „nieobrzezane”. 7:54 *Lub „poczuł się dotknięci do żywego”.

8 A Saul popierał zamordowanie Szczepana^a.

Tego dnia rozpoczęło się wielkie prześladowanie zboru w Jerozolimie i wszyscy oprócz apostołów rozproszyli się po całej Judei i Samarii^b. **2** Bogobojni mężczyźni pochowali Szczepana i w wielkim smutku go opłakiwano. **3** A Saul zaczął się pastwić nad zbozem. Wdzierał się do jednego domu po drugim, wywlekał zarówno mężczyzn, jak i kobiety i oddawał ich do więzienia^c.

4 Tymczasem rozproszeni uczniowie szli przez kraj i przekazywali słowo Boże, głosząc dobrą nowinę^d. **5** Jeden z nich, Filip, przybył do miasta Samarii^e i zaczął głosić ludziom o Chrystusie. **6** Tłumy, które go słuchały i które widziały, jakich dokonuje znaków, jednomyślnie przyjmowały jego słowa. **7** Bo wielu było pod wpływem nieczystych duchów, a teraz te duchy z krzykiem z nich wychodziły^f. Zostało też uzdrowionych wielu sparaliżowanych i kulawych. **8** W mieście zapanowała więc wielka radość.

9 A był w tym mieście mężczyzna o imieniu Szymon, który zajmował się magią i uprawiał w zdumienie mieszkańców Samarii. Twierdził, że jest kimś wielkim. **10** I wszyscy się z nim liczyli—od najmniej do najbardziej znaczącego. Mówili: „W tym człowieku kryje się wielka moc Boża”. **11** Liczyli się z nim, bo już od dłuższego czasu zadziwiał ich swoimi sztuczkami magicznymi. **12** Ale gdy uwierzył Filipowi, który głosił dobrą nowinę o Królestwie Bożym^g i o imieniu Jezusa Chry-

ROZDZ. 8

a Dz 7:58

b Mt 10:23
Dz 11:19

c Dz 9:1, 2
Dz 22:4
Dz 26:10
Gal 1:13
Flp 3:5, 6

d Dz 11:19

e Jn 4:39-42
Dz 1:8

f Mt 10:1
Mk 6:7

g Łk 8:1

szpalta 2

a Mt 28:19
Dz 18:8

b Dz 6:5

c Dz 11:1

d Mt 16:19

e Dz 10:47, 48
Dz 19:2, 3

f Dz 6:5, 6
Dz 19:6
2Tm 1:6

g Mt 10:8
Dz 10:45

tusa, dawali się ochrzcić—zarówno mężczyźni, jak i kobiety^a. **13** Również sam Szymon uwierzył i odkąd został ochrzczony, stale towarzyszył Filipowi^b. Był zdumiony, widząc, jakich znaków, jak wielkich, potężnych dzieł on dokonuje.

14 Kiedy apostołowie w Jerozolimie usłyszeli, że mieszkańcy Samarii przyjęli słowo Boże^c, wysłali do nich Piotra i Jana. **15** A oni, gdy tam przybyli, pomodlili się, żeby Samarytanie otrzymali ducha świętego^d. **16** Bo jeszcze na nikogo z nich nie zstąpił, zostali tylko ochrzczeni w imię Pana Jezusa^e. **17** Teraz Piotr i Jan zaczęli wkładać na nich ręce^f i ci otrzymywali ducha świętego.

18 Gdy Szymon zobaczył, że ludzie otrzymują ducha dzięki temu, że apostołowie wkładają na nich ręce, zaproponował im pieniądze **19** i powiedział: „Dajcie i mnie taką władzę, żeby każdy, na kogo włożę ręce, otrzymał ducha świętego”. **20** Na to Piotr rzekł do niego: „Niech twoje srebro przepadnie razem z tobą. Czy myślisz, że dar Boży można kupić za pieniądze?!^g **21** To zadanie nie jest dla ciebie, nie możesz mieć w nim udziału. Bóg widzi, że twoje serce nie jest szczere. **22** Okaż więc skruchę za swój grzech i błagaj Jehowę*, a może ci przebaczy złe pobudki serca. **23** Bo widzę, że jesteś gorzką trucizną*, niewolnikiem nieprawości”. **24** Wtedy Szymon poprosił: „Błagajcie za mną Jehowę*, żeby nie spotkało mnie nic z tego, co powiedzieliście”.

25 Kiedy już dali tam dokładne świadectwo i opowiedzieli

8:5 *Możliwe też „do jednego z miast Samarii”.

8:22, 24 *Zob. Dodatek A5. 8:23 *Dost. „zółcią gorzkości”.

słowo Jehowy*, wyruszyli z powrotem do Jerozolimy i po drodze ogłosili dobrą nowinę w wielu wioskach samarytańskich^a.

26 Ale anioł Jehowy*^b rzekł do Filipa: „Idź na południe, w kierunku drogi biegnącej w dół z Jerozolimy do Gazy”. (Jest to droga pustynna). **27** Filip więc poszedł. Akurat przejeżdżał tamtędy etiopski eunuch*—wysoki urzędnik na dworze etiopskiej królowej, kandaki*—zarządzający całym jej skarbem. Był on w Jerozolimie, gdzie oddawał cześć Bogu^c. **28** a teraz wracał do domu. Siedząc na rydwanie, czytał na głos księgę proroka Izajasza. **29** Duch więc powiedział do Filipa: „Podbiegnij do tego rydwanu”. **30** Filip to zrobił i biegnąc obok rydwanu, usłyszał, jak Etiopczyk czyta na głos księgę proroka Izajasza. Zapytał: „Czy rozumiesz, co czytasz?”. **31** On odpowiedział: „Jak mam rozumieć, skoro nikt mi tego nie wyjaśnił?”. I uprosił Filipa, żeby wszedł do rydwanu i usiadł przy nim. **32** A czytał na głos ten fragment Pism: „Prowadzono go jak owcę na rzeź. I jak baranek, który milczy, gdy się go strzyże, tak on nie otwierał swoich ust^d”. **33** Był upokarzany i odmówiono mu sprawiedliwego wyroku^e. Kto dokładnie opowie o jego pochodzeniu? Odebrano mu życie na ziemi^f.

34 Eunuch zwrócił się do Filipa: „Powiedz mi, proszę: O kim tu prorok mówi? O sobie czy o kimś innym?”. **35** Filip więc, poczwąwszy od tego fragmentu Pism, zaczął mu głosić dobrą nowinę o Jezusie. **36** Gdy tak jechali drogą, przybyli nad jakiś

8:25, 26, 39 *Zob. Dodatek A5. 8:27 *Zob. Słowniczek pojęć. *Tytuł królowych Etiopii.

ROZDZ. 8

a Mt 9:35
Dz 1:8

b Heb 1:7, 14
Obj 14:6

c 2Kn 6:32, 33

d 1Pt 2:23

e Mt 26:59

f Iz 53:7, 8
Dn 9:26
Flp 2:8

szpalta 2

a Dz 21:8

ROZDZ. 9

b Dz 8:3
Dz 22:4
Dz 26:10, 11
Gal 1:13
1Tm 1:12, 13

c Dz 11:26
Dz 22:4

d Dz 22:6-11
Dz 26:13-18

e 1Ko 15:8

f Mt 25:45

g Dz 22:9

h Dz 13:11

zbiornik wodny i eunuch powiedział: „Patrz, woda. Co stoi na przeszkodzie, żebym został ochrzczony?”. **37** —* **38** Kazał zatrzymać rydwan i obaj, Filip i eunuch, zeszli do wody. I Filip go ochrzcił. **39** Gdy wyszli z wody, duch Jehowy* szybko zabrał stamtąd Filipa, a eunuch, szczęśliwy, ruszył w dalszą drogę. I już nigdy więcej nie zobaczył Filipa. **40** Sam Filip znalazł się w Aszdodzie. Przemierzając ten teren, głosił dobrą nowinę we wszystkich miastach, aż dotarł do Cezarei^a.

9 A Saul wciąż siał grozę i płonął żądzą mordu wobec uczniów Pana^b. Poszedł do arcykapłana **2** i poprosił o upoważnienia do synagog w Damaszku, żeby każdego zwolennika Drogi^c, którego tam znajdzie—zarówno mężczyzn, jak i kobiety—móc sprowadzić w więzach do Jerozolimy.

3 W czasie podróży do Damaszku, gdy zbliżał się już do miasta, nagle rozbiły się wokół niego światła z nieba^d. **4** Saul upadł na ziemię, a wtedy usłyszał jakiś głos: „Saulu, Saulu, czemu mnie prześladujesz?”. **5** Zapytał: „Kim jesteś, Panie?”. A ten ktoś rzekł: „Ja jestem Jezus^e, którego ty prześladujesz^f. **6** Wstań i idź do miasta. Tam się dowiesz, co masz robić dalej”. **7** Ci, którzy z nim podróżowali, stanęli oniemiałi, bo słyszeli tylko jakieś dźwięki, lecz nikogo nie widzieli^g. **8** Gdy Saul wstał z ziemi, okazało się, że choć ma otwarte oczy, nic nie widzi. Oni więc wzięli go za rękę i zaprowadzili do Damaszku. **9** Nie widział nic przez trzy dni^h. W tym czasie nie jadł ani nie pił.

8:37 *Zob. Dodatek A3. 9:2 *Zob. Słowniczek pojęć.

10 W Damaszku był uczeń o imieniu Ananiasz^a. Pan odezwał się do niego w wizji: „Ananiaszu!”. On odrzekł: „Słucham, Panie”. **11** Pan powiedział do niego: „Wstań, idź na ulicę Proszą, do domu Judasa. Zapytaj tam o człowieka z Tarsu o imieniu Saul^b. Akurat się modli **12** i zobaczył w wizji ciebie, Ananiaszu, jak przyszedłeś i włożyłeś na niego ręce, żeby mógł odzyskać wzrok”^c. **13** Wtedy Ananiasz odpowiedział: „Panie, słyszałem o nim od wielu ludzi, jak dużo krzywd wyrządził twoim świętym w Jeruzolimie. **14** Tutaj też przyszedł z upoważnieniem od naczelników kapłanów, żeby aresztować* wszystkich, którzy wzywają twojego imienia”^d. **15** Lecz Pan mu powiedział: „Idź! Bo ten człowiek jest moim naczyniem wybranym^e. On zanieś moje imię do innych narodów^f, a także do królów^g i do ludu Izraela. **16** Wyraźnie mi pokażę, jak wiele musi wycierpieć ze względu na moje imię”^h.

17 Ananiasz poszedł więc do tego domu, włożył na Saula ręce i powiedział: „Saulu, bracie, Pan Jezus, który ukazał ci się w drodze, posłał mnie, żebyś odzyskał wzrok i został napełniony duchem świętym”ⁱ. **18** Wtedy natychmiast spadły mu z oczu jakby łuski i odzyskał wzrok. Potem został ochrzczony. **19** A gdy coś zjadł, nabrał sił.

Jakiś czas pozostał z uczniami w Damaszku^j. **20** Od razu zaczął głosić w synagogach, że Jezus jest Synem Bożym. **21** Wszyscy, którzy go słyszeli, zdumieni pytali: „Czy to nie jest ten człowiek, który w Jeruzolimie zaciekle prześla-

9:14 *Dosl. „związać; zakuć w kajdany”.

ROZDZ. 9

a Dz 22:12

b Dz 21:39
Dz 22:3

c Dz 9:17

d Dz 9:1, 2

e Dz 13:2
Rz 1:1
1Tm 1:12f Rz 1:5
Gal 2:7
1Tm 2:7g Dz 26:1
Dz 27:24h Dz 20:22, 23
Dz 21:11
2Ko 11:23-28
Kol 1:24
2Tm 1:12

i Dz 22:12, 13

j Dz 26:19, 20

szpalta 2

a Dz 8:3
Gal 1:13, 23

b Dz 9:1, 2

c Dz 17:2, 3

d Dz 20:2, 3
Dz 23:12
2Ko 11:23

e 2Ko 11:32, 33

f Gal 1:18

g Dz 4:36, 37

h Dz 9:3, 4
1Ko 9:1

i Dz 9:19, 20

j 2Ko 11:23, 26

k Dz 11:25
Gal 1:21

l Dz 8:1

dował wzywających tego imienia?^a Czy nie przyszedł tu po to, żeby ich aresztować i zaprowadzić* do naczelników kapłanów?”^b. **22** A Saul działał z coraz większą mocą i wprawiał w zakłopotanie Żydów mieszkających w Damaszku, bo logicznie udowadniał, że Jezus jest Chrystusem^c.

23 Po upływie dłuższego czasu Żydzi uknuli spisek na życie Saula^d. **24** Saul dowiedział się o tym spisku. Oni jednak dniami i nocą uważnie obserwowali bramy miasta, żeby go zabić, **25** dlatego jego uczniowie spuścili go nocą w koszu przez otwór w murze^e.

26 Kiedy przybył do Jeruzolimy^f, próbował nawiązać kontakt z uczniami, ale wszyscy się go bali, bo nie wierzyli, że on też został uczniem Jezusa. **27** Wtedy przyszedł mu z pomocą Barnabas^g. Zaprowadził go do apostołów i szczegółowo im opowiedział, jak w drodze Saul zobaczył Pana^h, jak Pan do niego przemówił i jak potem w Damaszku on sam odważnie przemawiał w imię* Jezusaⁱ. **28** Saul pozostał więc z nimi i swobodnie poruszał się^j po Jeruzolimie, odważnie przemawiając w imię* Pana. **29** Rozmawiał też i prowadził gorące dyskusje z Żydami mówiącymi po grecku. Oni jednak usiłowali go zabić^k. **30** Gdy bracia się o tym dowiedzieli, odprowadzili go do Cezarei i odesłali do Tarsu^l.

31 Wtedy dla zboru w całej Judei, Galilei i Samarii^j nastał okres spokoju i budowania się. Uczniowie żyli* w bojaźni przed

9:21 *Dosl. „żeby poprowadzić ich związanych”. 9:27, 28 *Lub „w imieniu”. 9:28 *Dosl. „wchodził i wychodził”. 9:31 *Dosl. „zbor chodził”.

Jehową* i zaznawali pociechy ducha świętego^a, dzięki czemu ich liczba stale rosła.

32 Kiedy po całym tym terenie podróżował Piotr, odwiedził również świętych w Liddzie^b.

33 Spotkał tam człowieka o imieniu Eneasz, który był sparaliżowany i od ośmiu lat leżał unieruchomiony w łóżku.

34 Piotr powiedział do niego: „Eneasz, Jezus Chrystus cię uzdrowia”. Wstań i zaściel swoje łóżko^d. I on natychmiast wstał.

35 A wszyscy z Liddy i równiny Szaron, którzy go zobaczyli, nawrócili się do Pana.

36 W Joppie mieszkała uczennica o imieniu Tabita, po grecku Dorkas*. Robiła ona wiele dobrego i rozdawała dary miłosierdzia^e. **37** Ale akurat w tych dniach zachorowała i umarła. Umyto ją więc i położono w górnym pokoju. **38** Ponieważ Lid-da była blisko Joppy, uczniowie, którzy usłyszeli, że Piotr jest w tym mieście, wysłali do niego dwóch mężczyzn, żeby go poprosili: „Przyjdź do nas jak najszybciej”. **39** Piotr więc poszedł z nimi. Gdy przybył na miejsce i wprowadzili go do górnego pokoju, podeszły do niego wszystkie wdowy i zapłakane pokazywały mu wiele szat spodnich i szat wierzchnich, które uszyła Dorkas. **40** Potem Piotr wyprosił wszystkich^e, upadł na kolana i się pomodlił. Następnie odwrócił się w stronę ciała i powiedział: „Tabito, wstań!”. Wtedy ona otworzyła oczy i na widok Piotra usiadła^f. **41** On podał jej rękę i pomógł jej wstać, po czym zawołał świętych, w tym wdo-

9:31 *Zob. Dodatek A5. **9:36** *Zarówno gr. imię Dorkas, jak i aram. Tabita znaczy „gazela”. ^aLub „wspierała biednych”. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 9

a Jn 14:16

b Dz 9:38

c Mt 10:8
Dz 4:9, 10

d Dz 3:6

e Łk 8:51

f Mt 9:24, 25
Łk 7:14, 15
Jn 11:43, 44

szpalta 2

a 1Kl 17:23

b Jn 11:44, 45

c Dz 10:6, 32

ROZDZ. 10

d Dz 3:1

e Ps 65:2

wy, i wszyscy zobaczyli ją żywą^a.

42 Wieść o tym rozeszła się po całej Joppie i wielu uwierzyło w Pana^b. **43** A Piotr pozostał w Joppie przez dłuższy czas. Mieszkał w domu garbarza Szymona^c.

10 W Cezarei mieszkał mężczyzna o imieniu Korneliusz, setnik* z tak zwanego oddziału italskiego^e. **2** Był to człowiek pobożny, który wraz ze wszystkimi swoimi domownikami bał się Boga i który rozdawał ludowi wiele darów miłosierdzia^e. Ciągłe też zanosił błagania do Boga. **3** Pewnego razu, gdzieś około godziny 9^{*d}, wyraźnie zobaczył w wizji anioła Bożego, który przyszedł do niego i rzekł: „Korneliuszu!”. **4** Korneliusz spojrział na niego i przestraszony zapytał: „O co chodzi, Panie?”. A on odpowiedział: „Twoje modlitwy i dary miłosierdzia dotarły do Boga i przypomniały Mu o tobie^e. **5** Wyślij więc teraz ludzi do Joppy po człowieka o imieniu Szymon, nazywanego Piotrem. **6** Gości on tam u garbarza Szymona, który ma dom nad morzem”. **7** Gdy anioł odszedł, Korneliusz natychmiast wezwał dwóch swoich sług i pobożnego żołnierza spośród tych, których miał do dyspozycji. **8** Wszystko im opowiedział i wysłał ich do Joppy.

9 Następnego dnia, gdy zbliżali się już do miasta, Piotr akurat wszedł na dach domu, że-

10:1 *Lub „centurion”, oficer dowodzący oddziałem 100 żołnierzy. ^aLub „kohorty italskiej”. Kohorta była oddziałem w rzymskiej armii liczącym 600 żołnierzy. **10:2** *Lub „wspierał biednych”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **10:3** *Dosł. „dziewięć godzin dnia”, czyli ok. 3 po południu.

by się modlić. Było wtedy około godziny 6*. **10** Bardzo jednak zgłodniał i chciał coś zjeść. Kiedy mu przygotowywano posiłek, otrzymał wizję^a. **11** Zobaczył otwarte niebo i coś* w rodzaju wielkiej lnianej płachty spuszczonej na ziemię za cztery końce. **12** Były na niej wszelkiego rodzaju czworonożne zwierzęta, gady* i ptaki^b. **13** Następnie usłyszał jakiś głos: „Wstań, Piotrze, zarzynaj i jedź!”. **14** Rzekł na to: „O nie, Panie! Nigdy nie zjadłem nic skalanego ani nic nieczystego”^b. **15** Wtedy po raz drugi usłyszał głos: „Przestań nazywać skalanym to, co Bóg oczyścił”. **16** Gdy usłyszał go po raz trzeci, wszystko to* natychmiast zostało zabrane do nieba.

17 Piotr, zdezorientowany, zastanawiał się, co może znaczyć ta wizja. Właśnie wtedy ludzie wysłani przez Korneliusza, którzy zdążyli się już dowiedzieć, gdzie jest dom Szymona, stanęli przed bramą^c. **18** Głosno spytali, czy gości tam Szymon nazywany Piotrem. **19** Kiedy Piotr dalej rozmyślał o tej wizji, duch święty^d powiedział do niego: „Szuka cię trzech mężczyzn. **20** Zejdź więc na dół i bez wahania z nimi idź, bo to ja ich wysłałem”. **21** Wtedy Piotr zszedł do tych mężczyzn i rzekł: „To mnie szukacie. Co was tu sprowadza?”. **22** Powiedzieli: „Przyśłał nas setnik Korneliusz^e—człowiek prawy, który boi się Boga i cieszy się dobrą opinią u całego narodu żydowskiego. Święty anioł przekazał mu polecenie od Boga, żeby cię wezwał

10:9 *Czyli ok. 12 w południe. **10:10** *Lub „wpadł w uniesienie”. **10:11** *Dosl. „jakieś naczynie”. **10:12** *Lub „stworzenia pełzające”. ^bDosl. „ptaki nieba”. **10:16** *Dosl. „naczynie”.

ROZDZ. 10
a Dz 11:5-10

b Kpł 11:4
Kpł 11:13-20
Kpł 20:25
Pwt 14:3,19
Eze 4:14

c Dz 11:11

d Dz 13:2
Dz 15:28
Dz 16:6
Dz 20:23

e Dz 10:1

szpalta 2

a Łk 4:8
Dz 14:12-15
Obj 19:10
Obj 22:8,9

b Jn 18:28

c Dz 10:45
Ef 3:5,6

d Dz 9:43

do swojego domu i posłuchał tego, co masz do powiedzenia”. **23** Piotr zaprosił ich więc i ugościł.

Nazajutrz wstał i wyruszył z nimi w towarzystwie kilku braci z Joppy. **24** Następnego dnia dotarł do Cezarei. Korneliusz oczywiście już ich wyczekawał. Zwołał też do siebie swoich krewnych i bliskich przyjaciół. **25** Gdy Piotr wchodził do domu, Korneliusz wyszedł mu naprzeciw, upadł mu do nóg i złożył mu hołd*. **26** Ale Piotr podniósł go, mówiąc: „Wstań. Ja też jestem tylko człowiekiem”^a. **27** Rozmawiając z nim, wszedł do środka i zastał tam wielu zgromadzonych. **28** Powiedział do nich: „Dobrze wiecie, że Żydowi nie wolno podchodzić do człowieka z innego narodu ani utrzymywać z nim bliskich kontaktów^b. Ale Bóg mi pokazał, że żadnego człowieka nie powinienem nazywać skalanym ani nieczystym^c. **29** Dlatego gdy po mnie posłano, bez wahania przyszedłem. Powiedzcie mi więc, dlaczego mnie sprowadziliście”.

30 Wtedy Korneliusz rzekł: „Cztery dni temu, w tym samym czasie, o godzinie 9*, gdy modliłem się w swoim domu, stanął przede mną mężczyzna w jasnej szacie **31** i powiedział: „Korneliuszu, Bóg wysłuchał twojej modlitwy i przypomniał sobie twoje dary miłosierdzia. **32** Wyślij więc ludzi do Joppy po Szymona nazywanego Piotrem. Gości on w domu garbarza Szymona, nad morzem”^d. **33** Dlatego od razu po ciebie posłałem, a ty życzliwie zgodziłeś się tutaj przyjść. Wszyscy

10:25 *Lub „pokłon”. **10:30** *Czyli ok. 3 po południu.

więc jesteście zebrani tu przed Bogiem, żeby wysłuchać wszystkiego, co Jehowa* nakazał ci powiedzieć”.

34 Wtedy Piotr przemówił: „Teraz naprawdę rozumiem, że Bóg nie jest stronnicy”. **35** Jego uznaniem cieszy się każdy, kto się Go boi i czyni to, co właściwe, bez względu na to, z jakiego pochodzi narodu^b. **36** Posłał On do ludu Izraela swoje słowo, dobrą nowinę o pokoju^c możliwym dzięki Jezusowi Chrystusowi—temu, który jest Panem wszystkich^d. **37** Wiecie, o czym mówiono w całej Judei, a co zaczęło się w Galilei^e po chrzcie, o którym głosił Jan. **38** Mówiono o Jezusie z Nazaretu, jak Bóg namaścił go duchem świętym^f i obdarzył mocą, a on chodził po kraju, czynił dobro i uzdrowiał wszystkich będących w mocy Diabła^g. Robił to dlatego, że był z nim Bóg^h. **39** My jesteśmy świadkami wszystkiego, czego dokonał zarówno w Jerozolimie, jak i w całym żydowskim kraju. Zawiesili go jednak na palu* i zgładzili. **40** Ale trzeciego dnia Bóg go wskrzesiłⁱ i pozwolił mu się ujawnić*— **41** nie całemu ludowi, lecz nam, świadkom wyznaczonym wcześniej przez Boga. Po tym, jak zmarł, powstał, jedliśmy z nim i piliśmy^j. **42** Nakazał nam też głosić ludowi i dawać dokładne świadectwo^k, że to on jest ustanowionym przez Boga sędzią żywych i umarłych^l. **43** Wszyscy prorocy poświadczają^m, że każdy, kto w niego wierzy, dzięki jego imieniu dostępuje przebaczenia grzechówⁿ.

44 Kiedy Piotr jeszcze przemawiał, duch święty zstąpił na

10:33 *Zob. Dodatek A5. 10:39 *Lub „drzewie”. 10:40 *Lub „pozwolił, by był widziany”.

ROZDZ. 10

a Pwt 10:17
2Kń 19:7
Rz 2:11

b Rz 2:13
1Kń 12:13
Gal 3:28

c Iz 52:7
Nah 1:15

d Mt 28:18
Rz 14:9
Obj 19:11, 16

e Łk 4:14

f Iz 11:2
Iz 42:1
Iz 61:1
Mt 3:16

g Łk 13:16

h Jn 3:1, 2

i Jon 1:17
Jon 2:10
Dz 2:23, 24

j Łk 24:30, 31
Jn 21:13, 14

k Mt 28:19, 20
Dz 1:8

l Dz 17:31
Rz 14:9
2Kń 5:10
2Tm 4:1
1Pt 4:5

m Łk 24:27
Obj 19:10

n Iz 53:11
Jer 31:34
Dn 9:24

szpalta 2

a Dz 4:31
Dz 8:14, 15

b Dz 2:1, 4
Dz 19:6

c Mt 3:11
Dz 8:36
Dz 11:17

d Mt 16:19
Dz 2:38

ROZDZ. 11

e Dz 10:45
Gal 2:12

f Dz 10:10-16

wszystkich, którzy to słyszeli^a.

45 A bracia* pochodzenia żydowskiego^b, którzy przyszli z Piotrem, wpadli w zdumienie, że dar ducha świętego otrzymali też ludzie z innych narodów.

46 Słyszeli, jak mówią oni obcymi językami* i wywyższają Boga^b. Wtedy Piotr rzekł: **47** „Czy tym, którzy tak jak my otrzymali ducha świętego, ktoś może odmówić chrztu w wodzie?”^c.

48 I kazał ich ochrzcić w imię Jezusa Chrystusa^d. Potem go poprosili, żeby pozostał tam jakiś czas.

11 O tym, że również ludzie z innych narodów przyjęli słowo Boże, usłyszeli apostołowie i bracia w Judei. **2** Kiedy więc Piotr przybył do Jerozolimy, zwolennicy obrzezania^e zaczęli go krytykować*. **3** Mówili: „Poszedłeś do domu ludzi nieobrzezanych i z nimi jadłeś”. **4** Wtedy Piotr zaczął im szczegółowo wyjaśniać tę sprawę:

5 „Kiedy byłem w Joppie i akurat się modliłem, zobaczyłem w wizji* coś^f w rodzaju wielkiej lłnianej płachty spuszczonej z nieba za cztery końce. Zatrzymała się tuż obok mnie^f.

6 Gdy przyjrzałem się bliżej, zobaczyłem na niej wszelkiego rodzaju czworonożne zwierzęta, gady* i ptaki^g. **7** Usłyszałem też jakiś głos: „Wstań, Piotrze, zaryzuj i jedź!”. **8** Rzekłem na to: „O nie, Panie! Nigdy nie wziąłem do ust nic skalanego ani nic nieczystego”. **9** Wtedy po raz drugi usłyszałem głos: „Prze-

10:44 *Lub „którzy słyszeli słowo”.

10:45 *Lub „wierni; wierzący”. *Dost. „obrzezani”. 10:46 *Dost. „mówią językami”. 11:2 *Lub „zaczęli się z nim spierać”. 11:5 *Lub „w uniesieniu zobaczyłem wizję”. *Dost. „jakieś naczynie”. 11:6 *Lub „stworzenia pełzające”. *Dost. „ptaki nieba”.

stań nazywać skalany to, co Bóg oczyścić. **10** Gdy usłyszałem go po raz trzeci, wszystko z powrotem zostało wciągnięte do nieba. **11** Dokładnie w tym momencie przed domem, w którym byliśmy, stało trzech mężczyzn wysłanych do mnie z Cezarei^a. **12** Następnie duch święty mi powiedział, że bym bez wahania z nimi poszedł. Wyruszyło też ze mną tych sześciu braci i przyszedliśmy do domu tego człowieka.

13 „On nam opowiedział, że zobaczył anioła, który pojawił się w jego domu i rzekł: „Wyślij ludzi do Joppy po Szymona nazywanego Piotrem^b, **14** a on ci powie, dzięki czemu ty i cały twój dom możecie zostać wybawieni”. **15** Kiedy mówiłem, zstąpił na nich duch święty, tak jak na początku na nas^c. **16** Wtedy przypomniałem sobie, jak Pan mawiał: „Jan chrzcił wodą^d, lecz wy zostaniecie ochrzczeni duchem świętym^e. **17** Jeżeli więc Bóg dał im taki sam dar jak nam, którzy uwierzyliśmy w Pana Jezusa Chrystusa, to kim ja jestem, że bym miał przeszkodzić Bogu*?”^f.

18 Kiedy bracia to usłyszeli, przestali zgłaszać zastrzeżenia*. Oddali chwałę Bogu, mówiąc: „A więc Bóg również ludziom z innych narodów dał możliwość okazania skruchy prowadzącej do życia”^g.

19 A uczniowie, którzy się rozproszyli^h wskutek prześladowań po śmierci Szczepana, dotarli aż do Fenicji, na Cypr i do Antiochii, ale głosili słowo tylko Żydomiⁱ. **20** Jednak gdy do Antiochii przybyli niektórzy uczniowie z Cypru i Cyreny, zaczęli głosić dobrą nowinę o Pa-

11:17 *Lub „stańć Bogu na drodze”.
11:18 *Dost. „zamiłki”.

ROZDZ. 11

a Dz 10:17-20

b Dz 10:30-33

c Dz 2:1, 4
Dz 10:44, 45d Mt 3:11
Mk 1:8
Łk 3:16
Dz 1:5e Jł 2:28
Jn 1:33
Dz 2:17

f Dz 10:47

g Iz 11:10
Dz 17:30
Rz 10:12
Rz 15:8, 9

h Dz 8:1

i Mt 10:5, 6

szpalta 2

a Dz 2:47
Dz 9:35

b Dz 4:36, 37

c Dz 13:43
Dz 14:21, 22d Dz 2:47
Dz 4:4
Dz 5:14
Dz 9:31

e Dz 21:39

f Dz 9:2

g 1Ko 12:28
Ef 4:11

h Dz 21:10, 11

i Mt 24:7

j Gal 2:10

k 2Ko 8:12

l Dz 12:25

ROZDZ. 12

m Jn 15:20

n Mt 4:21

nu Jezusie ludziom mówiącym po grecku. **21** Była z nimi ręka Jehowy* i mnóstwo ludzi uwierzyło i nawróciło się do Pana^a.

22 Kiedy wiadomość o nich dotarła do zboru w Jerozolimie, do Antiochii posłano Barnabasa^b. **23** A on, gdy tam przybył i zobaczył przejawy niezasłużonej życzliwości Bożej, ucieszył się i zaczął ich wszystkich zachęcać, żeby sobie postanowili całym sercem trwać przy Panu^c. **24** Bo był to człowiek dobry, o silnej wierze i pełen ducha świętego. I uwierzyło w Pana wielu ludzi^d. **25** Potem Barnabas poszedł do Tarsu, żeby odszukać Saula^e. **26** Gdy go znalazł, przyprowadził go do Antiochii. Przez cały rok spotykali się razem z miejscowym zбором i nauczali sporą rzeszę ludzi. I po raz pierwszy to właśnie w Antiochii dzięki kierownictwu Bożemu nazwano uczniów chrześcijanami^f.

27 W tym czasie do Antiochii przybyli z Jerozolimy prorocy. **28** Jeden z nich, o imieniu Agabus^h, pod wpływem ducha zapowiedział, że wkrótce na całym świecie* nastanie wielka klęska głoduⁱ. I rzeczywiście doszło do tego za czasów Klaudiusza. **29** Uczniowie postanowili więc posłać pomoc*^j braciom mieszkającym w Judei—każdy tyle, na ile było go stać^k. **30** Wysłali ją do starszych zboru za pośrednictwem Barnabasa i Saula^l.

12 Mniej więcej w tym czasie król Herod* zaczął prześladować niektórych członków zboru^m. **2** Jakuba, brata Janaⁿ,

11:21 *Zob. Dodatek A5. 11:28 *Lub „całej zamieszkaney ziemi”. 11:29 *Lub „wsparcie w ramach usługiwania”. 12:1 *Chodzi o Heroda Agryppę I. Zob. Słownikczek pojęć.

kazał ściąć mieczem^a. **3** Kiedy zobaczył, że to się podoba Żydom, postanowił też aresztować Piotra. (Było to podczas Święta Przaśników^b). **4** Schwytał go, wtrącił do więzienia^c i oddał pod straż czterem czwórkom żołnierzy. Po Passze zamierzał go wydać ludowi*. **5** Trzymano więc Piotra w więzieniu, a zbór żarliwie modlił się za niego do Boga^d.

6 W nocy—tuż przed tym, jak Herod miał go wydać ludowi—Piotr spał między dwoma żołnierzami, skuty dwoma łańcuchami. Strażnicy stali również przed wejściem. **7** Nagle w celi rozbrzmiało światło i pojawił się anioł Jehowy^e. Trącił Piotra w bok i obudził go, mówiąc: „Szybko! Wstawaj!”. W tym momencie spadły mu z rąk łańcuchy^f. **8** Następnie anioł powiedział do niego: „Ubierz się* i włóż sandały”. I Piotr tak zrobił. Na koniec anioł rzekł: „Włóż wierzchnie okrycie i idź za mną”. **9** On więc wyszedł z celi i szedł za nim, ale nie wiedział, że to, co się dzieje za sprawą anioła, dzieje się naprawdę. Myślał raczej, że ma wizję. **10** Kiedy minęli pierwszą i drugą wartę i dotarli do żelaznej bramy wychodzącej na miasto, ta sama się otworzyła. Wyszli więc na zewnątrz, poszli jedną z ulic i anioł nagle zniknął. **11** Wtedy Piotr uświadomił sobie, co się zdarzyło: „Teraz jestem pewny, że Jehowa* posłał swojego anioła, że to On uwolnił mnie z ręki Heroda i uratował od wszystkiego, na co liczyli Żydzi”^g.

12 Gdy zdał sobie z tego sprawę, poszedł do domu Marii, matki Jana nazywanego Markiem^h,

12:4 *Lub „na sąd”. **12:7, 11, 17, 23** *Zob. Dodatek A5. **12:8** *Lub „prze-pasz się”.

ROZDZ. 12

a Mt 20:20-23
Łk 11:49

b Wj 12:15
Wj 23:15
Kpł 23:6

c Łk 21:12

d 2Kor 1:11

e Ps 34:7
Heb 1:7, 14

f Dz 5:18, 19

g 2Pt 2:9

h Dz 13:5
Dz 15:37, 38
Kol 4:10

szpalta 2

a Mt 13:55
Dz 15:13
Dz 21:18
1Kor 15:7
Gal 1:19
Gal 2:9

b Dz 16:27

gdzie zebrało się i modliło wiele osób. **13** Zapukał do drzwi bramy, a wtedy wyszła służąca o imieniu Rode. **14** Kiedy rozpoznała głos Piotra, tak się ucieszyła, że zamiast otworzyć bramę, wbiegła z powrotem do środka i powiedziała, że przed bramą stoi Piotr. **15** Rzekli na to: „Oszalałaś”. Ale ona upierała się przy swoim. Zaczęli więc mówić: „To jego anioł”. **16** Tymczasem Piotr dalej tam stał i pukał. Gdy otworzyli drzwi i go zobaczyli, wpadli w zdumienie. **17** A on dał im znak ręką, żeby zamilkli, i szczegółowo im opowiedział, jak Jehowa* wyprowadził go z więzienia. Następnie rzekł: „Powiadomcie o tym Jakuba^a i braci”. Potem wyszedł stamtąd i poszedł gdzie indziej.

18 Kiedy nastał dzień, żołnierze, nie wiedząc, co się stało z Piotrem, wpadli w wielki popłoch. **19** Herod wszczął poszukiwania, ale go nie znalazł. Przესłuchał więc strażników i kazał ich ukarać^b. A sam wyruszył z Judei do Cezarei i spędził tam jakiś czas.

20 Herod był wojowniczo* nastawiony do Tyryjczyków i Sydończyków. Oni więc przybyli do niego ze wspólnym celem. Zjednali sobie Blastusa, zarządcę królewskiego domu^c, i poprosili o pokój, bo w kraju króla zaopatrywali się w żywność. **21** W ustalonym dniu Herod ubrał się w królewską szatę, zasiadł na fotelu sędziowskim i do nich przemówił. **22** Wtedy zgromadzeni ludzie zaczęli wykrzykiwać: „To głos boga, a nie człowieka!”. **23** Ponieważ Herod nie oddał chwały Bogu, nagle poraził go anioł Jehowy*.

12:20 *Lub „gniewnie”. ^cDost. „sypialni”.

I umarł, zjedzony przez robactwo.

24 A słowo Jehowy* dalej się szerzyło i wciąż następował rozwój^a.

25 Z kolei Barnabas^b i Saul, gdy tylko wykonali zadanie związane z akcją pomocy dla braci w Jerozolimie^c, wrócili do Antiochii. Zabrali ze sobą Jana^d nazywanego Markiem.

13 W Antiochii byli w miejscowym zborze prorocy i nauczyciele^e: Barnabas, Symeon nazywany Nigrem, Lucjusz z Cyreny, Manaen, który kształcił się z Herodem*, władcą okęgum^f, oraz Saul. **2** Gdy akuraty pełnili służbę^g dla Jehowy* i pościli, duch święty powiedział: „Oddzielcie dla mnie Barnabasa i Saula^f, żeby mogli wykonać zadanie, do którego ich powołałem”^g. **3** Wtedy po poście i modlitwie włożyli na nich ręce i wyprawili ich w drogę.

4 Oni więc, wysłani przez ducha świętego, przybyli do Seleucji, a stamtąd odpłynęli na Cypr. **5** Gdy przybyli do Salaminy, zaczęli głosić słowo Boże w synagogach żydowskich. Do pomocy mieli ze sobą Jana^h.

6 Kiedy przeszli przez całą wyspę i dotarli aż do Pafos, spotkali Żyda o imieniu Bar-Jezus, który był fałszywym prorokiem i uprawiał czary. **7** Przebywał on u prokonsula* Sergiusza Pawła, człowieka znanego z bystrości umysłu, który bardzo chciał posłuchać słowa Bożego i wezwał do siebie Barnabasa i Saula. **8** Ale ten, który uprawiał cza-

12:24; 13:2, 10-12 *Zob. Dodatek A5. 13:1 *Chodzi o Heroda Antypasa. Zob. Słowniczek pojęć. ^aDosł. „tetrarcha”. 13:2 ^bLub „publicznie usługiwali”. 13:5 *Chodzi o Jana Marka. 13:7 *Czyli namiestnika rzymskiej prowincji. Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 12

a Dz 6:7
Dz 19:20
Kol 1:6

b Dz 4:36, 37

c Dz 11:29, 30

d Dz 13:5
Dz 15:37, 38

ROZDZ. 13

e 1Kor 12:28
Ef 4:11, 12

f Dz 9:15

g 1Tm 2:7

h Dz 12:25

szpalta 2

a Jn 8:44

b Dz 12:12

c Dz 15:37, 38

d Dz 17:1, 2
Dz 18:4
Dz 19:8

e Dz 15:21

f Wj 6:1, 6
Pwt 7:6, 8

g Wj 16:35
Lb 14:33, 34

ry, nazywany też Elimasem (imię to znaczy właśnie „uprawiający czary”) zaczął się im sprzeciwiać, próbując odwieść prokonsula od wiary. **9** Wtedy Saul, zwany również Pawłem, napel-niony duchem świętym, uważnie na niego spojrzał **10** i powiedział: „Ty synu Diabła! Ty wrogu wszystkiego, co prawe^a, pełen wszelkiego oszustwa i podłości! Czy nie przestaniesz wypaczać słusznych dróg Jehowy*? **11** Jehowa* wyciąga przeciw tobie rękę i oślepniesz. Przez jakiś czas nie będziesz widział światła słonecznego”. W tym momencie oczy zaszyły mu mgłą i ogarnęły go ciemności. Kręcił się w kółko, próbując znaleźć kogoś, kto by go poprowadził za rękę. **12** A prokonsul, gdy zobaczył, co się stało, uwierzył, zdumiony tym, czego dowiedział się o Jehowie*.

13 Potem Paweł i jego towarzysze odpłynęli z Pafos i przybyli do Perge w Pamfilii. Tam Jan^b ich opuścił i wrócił do Jerozolimy^c. **14** A Paweł i Barnabas poszli z Perge do Antiochii w Pizydii. W dzień szabatu przyszli do synagogi^d i usiedli. **15** Po publicznym czytaniu Prawa^e i pism proroków przełożeni synagogi przekazali im wiadomość: „Bracia, jeśli macie dla ludu jakieś słowa zachęty, to mówcie”. **16** Paweł więc wstał, skinął ręką i powiedział:

„Izraelici i inni, którzy boicie się Boga, posłuchajcie. **17** Bóg tego ludu, Izraela, wybrał naszych przodków i gdy żyli jako cudzoziemcy w Egipcie, wyprowadził ich stamtąd potężnym* ramieniem. Wywyższył ich jako lud^f. **18** I jakieś 40 lat zno-sił ich na pustkowiu^g. **19** Gdy w ziemi Kanaan zgładził siedem

13:17 *Dosł. „podniesionym”.

narodów, to właśnie swojemu ludowi przydzielił tę ziemię jako dziedzictwo^a. **20** Wszystko to zdarzyło się w okresie mniej więcej 450 lat.

„Potem powoływał dla nich sędziów i było tak aż do czasów proroka Samuela^b. **21** Wtedy to zażądali króla^c i Bóg dał im Saula, syna Kisza, człowieka z plemienia Beniamina^d. Panował on nad nimi 40 lat. **22** Gdy Bóg usunął go z tronu, powołał na króla Dawida^e, o którym złożył świadectwo, mówiąc: „Znałam Dawida, syna Jessego^f, człowieka miłego mojemu sercu^g, który zrobi wszystko, czego pragnę”. **23** Spośród jego potomków Bóg zgodnie z obietnicą dał Izraelowi wybawcę, Jezusa^h. **24** Przed jego przyjściem Jan publicznie nawoływał cały lud izraelski do chrztu na znak skruchyⁱ. **25** A gdy już kończył swoją służbę, mówił: „Jak myślicie, kim jestem? Nie jestem tym, za kogo mnie uważacie. On idzie za mną. Ja nie jestem godny rozwiązać mu sandałów na nogach^j”.

26 „Bracia, potomkowie Abrahama i inni, którzy boicie się Boga, to do nas posłano orędzie o tym wybawieniu^k. **27** Mieszkańcy Jerozolimy i ich przywódcy nie przyjęli tego wybawcy. Gdy go sądzili, spełnili słowa z pism proroków^l, odczytywane na głos w każdy szabat. **28** Chociaż nie znaleźli żadnego powodu, dla którego miałby ponieść śmierć^m, zażądali od Piłata, żeby go straconoⁿ. **29** A gdy wypełnili wszystko, co o nim napisano, zdjęli go z pala^{*} i złożyli w grobowcu^o. **30** Ale Bóg go wskrzesił^p **31** i przez wiele dni ukazywał się on swoim uczniom,

13:29 *Lub „drzewa”. ^aLub „grobowcu pamięci”.

ROZDZ. 13

a Pwt 7:1
Joz 14:1, 2

b Sdz 2:16
1Sm 3:20

c 1Sm 8:4, 5

d 1Sm 10:21
1Sm 11:15

e 1Sm 16:12, 13
Ps 89:20

f 1Sm 16:1

g 1Sm 13:13, 14

h 2Sm 7:12
Iz 11:1

Łk 1:31, 32
Łk 1:68, 69

i Mt 3:1, 6

j Mt 3:11
Łk 3:16

k Mt 10:5, 6
Łk 24:47, 48

l Iz 53:7, 8

m Mt 26:59, 60
Łk 23:13-15
Jn 19:4

n Mt 27:22, 23
Jn 19:15

o Mt 27:59, 60
Jn 19:40-42

p Mt 28:5, 6
Dz 2:24

szpalta 2

a Mt 28:16
Dz 1:3
Dz 3:15

1Ko 15:4-7

b Rz 1:4

c Ps 2:7
Heb 1:5
Heb 5:5

d Iz 55:3

e Ps 16:10
Dz 2:31

f Dz 2:29

g Dz 2:27

h Łk 24:46, 47
Dz 5:31
Dz 10:43

i Heb 10:1

j Iz 53:11
Rz 3:28
Rz 5:18

Rz 8:3
Heb 7:19

k Hab 1:5

kterzy wcześniej razem z nim przyszedli z Galilei do Jerozolimy, a teraz dają o nim świadectwo ludowi^a.

32 „Przekazujemy więc wam dobrą nowinę o obietnicy danej naszym przodkom, **33** którą Bóg całkowicie spełnił na rzecz nas, ich dzieci. Stało się to, gdy wskrzesił Jezusa^b, zgodnie z tym, co napisano w drugim psalmie: „Jesteś moim synem. Dzisiaj zostałem twoim ojcem”^c.

34 Wskrzesił go, żeby już nigdy nie wrócił do stanu podlegającego zepsuciu. Wcześniej tak to zapowiedział: „Okażę wam lojalną miłość zgodnie z niezawodną* obietnicą dotyczącą lojalnej miłości wobec Dawida”^d. **35** Dlatego też w innym psalmie powiedziano: „Nie pozwolisz, żeby Twój lojalny sługa ujrzał zepsucie”^e. **36** Dawid, który przez całe swoje życie pełnił służbę dla Boga^f, zasnął snem śmierci, został pochowany ze swoimi przodkami i ujrzał zepsucie^g. **37** Natomiast ten, którego Bóg wskrzesił, nie ujrzał zepsucia^h.

38 „Wiedźcie więc, bracia, że dzięki niemu możliwe jest przebaczenie grzechów—jak to wam głosimyⁱ. **39** Dzięki niemu—w tym wszystkim, w czym nie mogliście zostać uwolnieni od winy na podstawie Prawa Mojżeszowego^j—każdy, kto wierzy, zostaje uwolniony od winy^k. **40** Dlatego uważajcie, żeby nie spełniły się na was słowa z pism proroków: **41** „Patrzcie, okazujący pogardę, dziwcie się i ginście! Bo ja dokonam za waszych czasów czegoś, w co nigdy nie uwierzycie, nawet gdy ktoś wam o tym szczegółowo opowie”^l”^k.

13:34 *Lub „wierną; wiarygodną”. **13:35**, **36** *Lub „zasnął zepsucia”. **13:36** *Lub „służył woli Bożej”. **13:37** *Lub „nie zasnął zepsucia”.

42 Kiedy Paweł i Barnabas już stamtąd wychodzili, ludzie zaczęli ich prosić, żeby opowiedzieli im o tych sprawach również w następny szabat. **43** Po zgromadzeniu w synagodze wielu Żydów i prozelitów* oddających cześć Bogu poszło za Pawłem i Barnabasem, a oni ich zachęcali, żeby pozostali godni niezasłużonej życzliwości Bożej^a.

44 W następny szabat zebrało się prawie całe miasto, żeby posłuchać słowa Jehowy*. **45** Na widok tłumów niektórzy Żydzi, pełni zazdrości, zaczęli rzucać bluźnierstwa i sprzeciwiać się temu, co mówił Paweł^b. **46** Wtedy Paweł i Barnabas odważnie powiedzieli: „Słowo Boże miało być głoszone najpierw u was^c. Ale skoro je odrzucacie, skoro uważacie się za niegodnych życia wiecznego, idziemy głosić innym narodom^d. **47** Bo Jehowa* nakazał to nam takimi słowami: „Ustanowiłem cię światłem dla narodów, żebyś zaniósł wybawienie aż po krańce ziemi”^e.

48 Kiedy usłyszeli to ludzie z innych narodów, zaczęli się cieszyć i wysławiać słowo Jehowy*. I wszyscy, którzy mieli właściwe nastawienie serca, potrzebne do uzyskania życia wiecznego, uwierzyli. **49** A słowo Jehowy* dalej się szerzyło na całym tym terenie. **50** Ale Żydzi podburzyli wpływowego bogobojnego kobiety i wysoko postawionych mężczyzn w tym mieście, a oni wznieclli przeciw Pawłowi i Barnabasowi przesładowanie^f i wyrzucili ich z miasta. **51** Ci strząsnęli pył ze swoich nóg na świadectwo prze-

13:43; 14:1 *Zob. Słowniczek pojęć.
13:44, 47-49; 14:3 *Zob. Dodatek A5.

ROZDZ. 13

a Dz 14:23
Dz 14:21, 22

b Dz 14:1, 2
Dz 17:4, 5

c Mt 10:5, 6
Dz 3:25, 26
Rz 1:16

d Łk 2:29-32
Dz 18:5, 6
Rz 10:19

e Iz 49:6
Dz 1:8

f Mt 23:34
Dz 14:2, 19
Dz 17:5

szpalta 2

a Mt 10:14
Łk 9:5

b Mt 5:12

ROZDZ. 14

c Dz 13:45

d Dz 19:11
Heb 2:3, 4

e Dz 14:19

f Mt 10:23

g Mt 9:28

h Iz 35:6

ciw nim i poszli do Ikonium*. **52** A uczniowie pozostawali pełni ducha świętego i zaznawali wielkiej radości^b.

14 W Ikonium Paweł i Barnabas weszli razem do synagogi żydowskiej i tak przemawiali, że uwierzyła wielka liczba zarówno Żydów, jak i Greków*. **2** Ale Żydzi, którzy nie uwierzyli, podburzyli i nieprzychylnie nastawili przeciw braciom ludzi* z innych narodów^c. **3** Paweł i Barnabas spędzili więc w Ikonium sporo czasu i odważnie przemawiali w imieniu Jehowy*. A On potwierdzał, że aprobeuje głoszenie orędzia o Jego niezasłużonej życzliwości, pozwalając im dokonywać znaków i cudów^d. **4** Ale mieszkańcy miasta byli podzieleni: jedni popierali Żydów, a drudzy apostołów. **5** W końcu ludzie z innych narodów oraz Żydzi i ich władcy postanowili potraktować Pawła i Barnabasa zuchwale i ukamienować^e. **6** Oni więc, gdy się o tym dowiedzieli, uciekli stamtąd i przebywali w miastach Likoonii, Listrze i Derbe, oraz w ich okolicach^f. **7** Tam dalej głosili dobrą nowinę.

8 W Listrze mieszkał pewien człowiek z bezwładnymi nogami. Był kaleki od urodzenia i jeszcze nigdy nie chodził. **9** Gdy Paweł przemawiał, człowiek ten siedział i słuchał. Paweł uważnie na niego spojrzał i widząc, że ma wiarę, dzięki której może zostać uzdrowiony^g, **10** głośno powiedział: „Wstań”. On więc podskoczył i zaczął chodzić^h. **11** Kiedy tłumy zobaczyły, co zrobił Paweł, zawołały po likaonku: „To bogowie

14:2 *Lub „dusze ludzi”. 14:3 *Lub „proroczych znaków”.

w ludzkiej postaci zeszli do nas!^a. **12** I zaczęli nazywać Barnabasa Zeusem, a Pawła Hermezem, bo głównie to on przemawiał. **13** A kapłan Zeusa, którego świątynia była tuż przy wejściu do miasta, przyprowadził do bram byki i przyniósł wieńce, żeby razem z tłumami złożyć im ofiary.

14 Gdy apostołowie Barnabas i Paweł usłyszeli o tym, rozdarli swoje szaty, wpadli w tłum i zawołali: **15** „Dlaczego to robicie?! My też jesteśmy ludźmi, takimi słabymi jak wy^b. Głosimy wam dobrą nowinę, żebyście porzucili te bezwartościowe rzeczy i wielbili żywego Boga, który uczynił niebo, ziemię, morze i wszystko, co w nich jest^c. **16** W minionych czasach pozwalał On wszystkim narodom chodzić własnymi drogami^d, **17** ale nie przestawał dawać o sobie świadectwa^e, czyniąc dobro. Dawał wam deszcze z nieba, zapewniał obfite zbior^y, sprawiał, że mieliście pod dostatkiem jedzenia, i napełniał wasze serca radością^g. **18** Mimo że to mówili, ledwie powstrzymali tłumy od złożenia im ofiary.

19 Tymczasem z Antiochii i Ikonium przybyli Żydzi, którzy podburzyli tłumy^h. Wskutek tego ludzie ukamienowali Pawła i myśląc, że umarł, wywlekli go za miastoⁱ. **20** Ale gdy go otoczyli uczniowie, wstał i poszedł do miasta. A następnego dnia wyruszył z Barnabasem do Derby. **21** Gdy przekazali w tym mieście dobrą nowinę i pozyskali wielu uczniów, wrócili do Listry, Ikonium i Antiochii. **22** Umacniali tam uczniów^k, zachęcając

14:22 *Lub „dusze uczniów”.

ROZDZ. 14

a Dz 28:3-6

b Dz 10:25, 26

c Wj 20:11
Ps 146:6

d Dz 17:30

e Dz 17:26, 27
Rz 1:20

f Ps 147:8
Jer 5:24
Mt 5:45

g Ps 145:16

h Dz 17:13

i 2Kor 11:25

j Dz 16:1

k Dz 11:22, 23

szpalta 2

a Mt 10:38
Jn 15:19
Rz 8:17
1Ts 3:4

b Tyt 1:5

c Dz 13:2, 3

d Dz 13:13

e Dz 13:1, 2

f Dz 11:18

ROZDZ. 15

g Rdz 17:9, 10
Wj 12:48
Kpł 12:2, 3

h Gal 2:1

ich do trwania w wierze i mówiąc: „Zanim wejdziemy do Królestwa Bożego, musimy wiele wycierpieć^a”. **23** Poza tym w każdym zborze ustanowili starszych^b i modląc się i poszcząc^c, powierzyli ich Jehowie^{*}, w którego oni uwierzyli.

24 Następnie przemierzali Pizydję i dotarli do Pamfilii^d. **25** Gdy przekazali słowo Boże w Perge, przybyli do Attalii. **26** Stamtąd odpłynęli do Antiochii, gdzie wcześniej bracia powierzyli ich niezasłużonej życzliwości Bożej, żeby wykonali zadanie, które właśnie ukończyli^e.

27 Kiedy przybyli do Antiochii i zgromadzili zbór, zaczęli opowiadać, jak wielu rzeczy Bóg przez nich dokonał i jak otworzył innym narodom drzwi prowadzące do okazania wiary^f. **28** I spędzili tam z uczniami sporo czasu.

15 Wtedy przybyli tam niektórzy z Judei i zaczęli nauczać braci: „Jeśli nie dacie się obrzezać zgodnie z Prawem Mojżeszowym^g, nie zostaniecie wybawieni”. **2** Gdy między nimi a Pawłem i Barnabasem doszło do niemałych tarć i sporów, ustalono, że Paweł i Barnabas oraz kilku innych uda się w tej sprawie^{*} do apostołów i starszych w Jerozolimie^h.

3 Członkowie zboru odprowadzili ich więc kawałek drogi, a potem szli oni dalej przez Fenicję i Samarię i opowiadali ze szczegółami o nawróceniu ludzi z innych narodów, sprawiając wszystkim braciom wielką

14:22 *Lub „przejsz przez wiele ucisków”. 14:23 *Zob. Dodatek A5. 15:1 *Lub „według zwyczaju Mojżeszowego”. 15:2 *Lub „w związku z tym sporem”.

radość. **4** Kiedy przybyli do Jerozolimy, zostali życzliwie przyjęci przez zbór oraz apostołów i starszych i opowiedzieli o wielu rzeczach, których Bóg przez nich dokonał. **5** Ale niektórzy z wierzących, należący wcześniej do stronnictwa* faryzeuszy, powstałi z miejsc i powiedzieli: „Koniecznie trzeba ich obrzezać i im nakazać, żeby przestrzegali Prawa Mojżeszowego”^a.

6 Apostołowie i starsi zebrali się więc, żeby rozpatrzyć tę sprawę. **7** Po burzliwej dyskusji* wstał Piotr i rzekł do nich: „Bracia, dobrze wiecie, że Bóg już dawno wybrał mnie spośród was, żeby ludzie z innych narodów usłyszeli z moich ust dobrą nowinę i uwierzyli^b. **8** Bóg, który zna serca^c, potwierdził, że darzy ich uznaniem, dając im ducha świętego^d tak samo jak nam. **9** Pokazał, że nie ma dla Niego żadnej różnicy między nami a nimi^e, i ze względu na ich wiarę oczyścił ich serca^f. **10** Dlaczego więc teraz wystawiacie Boga na próbę, nakładając na kark uczniów jarzmo^g, którego ani nasi przodkowie, ani my nie mogliśmy udźwignąć^h? **11** Wierzymy, że zarówno my, jak i oni zostaniemy wybawieni dzięki niezastężonej życzliwości Pana Jezusa”ⁱ.

12 Wtedy wszyscy obecni zamilkli i zaczęli się przysłuchiwać relacji Barnabasa i Pawła o tym, jak wielu znaków i cudów* Bóg przez nich dokonał wśród innych narodów. **13** Gdy oni skończyli mówić, zabrał głos Jakub: „Bracia, posłuchajcie mnie. **14** Symeon^j wyczerpująco opowie-

15:5 *Lub „sekty”. 15:7 *Lub „wielkim sporze”. 15:12 *Lub „proroczych znaków”. 15:14 *Inna forma imienia Symon (Piotr).

ROZDZ. 15

- a Wj 12:48
Dz 11:2, 3
b Dz 10:34, 35
Dz 11:16, 17
c 1Kn 28:9
Jer 11:20
d Dz 10:44, 45
Dz 11:15
e Gal 3:28
f Gal 2:15, 16
1Pt 1:22
g Gal 5:1
h Gal 3:10
i Iz 53:11
Mt 20:28
Jn 1:17
j Mt 10:2
Dz 11:13
2Pt 1:1

szpalta 2

- a 1Pt 2:9, 10
b Am 9:11, 12
c Iz 45:21
d Dz 15:10
e Rdz 35:2
Wj 20:3
1Ko 10:14
f 1Ko 6:9, 10
Kol 3:5
1Ts 4:3
g Rdz 9:4
Kpl 3:17
Kpl 7:26
Kpl 17:10, 13
Kpl 19:26
Pwt 12:23
Pwt 15:23
1Sm 14:32, 33

- h Dz 13:15
2Ko 3:15

- i 1Ts 1:1
1Pt 5:12

- j Dz 11:26

dział, jak Bóg po raz pierwszy zwrócił uwagę na inne narody, żeby wybrać spośród nich lud, który by nosił Jego imię”. **15** I jest to zgodne ze słowami zapisanymi w pismach proroków: **16** „Potem wrócę i na nowo postawię dom* Dawidowy, który upadł. Podniosę go z ruin i odbuduję, **17** żeby pozostali z tego narodu pilnie szukali mnie, Jehowy*, razem z ludźmi ze wszystkich narodów nazwanymi od mojego imienia. Tak mówi Jehowa*, który dokonuje tych rzeczy^b, **18** wiadomych już od dawna”^c. **19** Dlatego moje zdanie* jest takie: Nie należy robić trudności ludziom z innych narodów, którzy się nawracają do Boga^d. **20** Wystarczy im napisać, żeby powstrzymywali się od tego, co ofiarowano bożkom^e, od niemoralnych kontaktów seksualnych^f, od mięsa uduszonych^g zwierząt i od krwi^h. **21** Bo od najdawniejszych czasów w każdym mieście byli ludzie, którzy przekazywali słowa Mojżesza. Jego pisma odczytuje się w synagogach w każdy szabat”^h.

22 Wtedy apostołowie i starsi oraz cały zbór postanowili wybrać spośród siebie Judasa nazywanego Barsabbasem i Sylasa’—którzy przewodzili braciom—i wysłać ich do Antiochii razem z Pawłem i Barnabasem. **23** Napisali i przekazali za ich pośrednictwem taki list:

„Do braci w Antiochii, Syrii i Cylicji pochodzących z innych narodów od apostołów i starszych, waszych braci: Przyjmijcie

15:16 *Lub „szalas; namiot”. 15:17 *Zob. Dodatek A5. 15:19 *Lub „rozstrzygnięcie”. 15:20 *Lub „rzeczy skalanych przez bożki”. „Dosl. „rozpuszty”. Gr. *porneia*. Zob. Słowniczek pojęć. ^aLub „niewykrwawionych”.

nasze pozdrowienia! **24** Usłyszeliśmy, że niektórzy spośród nas przybyli do was bez naszego upoważnienia i zaniepokoił was swoimi słowami^a, zasilali w waszych umysłach* zamęt. **25** Dlatego po wypracowaniu jednomyślnego stanowiska postanowiliśmy posłać do was wybranych mężczyzn razem z naszym drogim Barnabasem i Pawłem — **26** którzy dla imienia naszego Pana, Jezusa Chrystusa, ryzykowali życie^b. **27** Wysyłamy więc Judasa i Sylasa, żeby też ustnie przekazali wam to samo^c. **28** Bo duch święty^d i my sami uznaliśmy za słuszne nie nakładać na was dodatkowego ciężaru, z wyjątkiem następujących rzeczy koniecznych: **29** Macie powstrzymać się od tego, co ofiarowano bożkom^e, od krwi^f, od mięsa uduszonych* zwierząt^g i od niemoralnych kontaktów seksualnych^h. Jeśli będziecie się tego starannie wystrzegać, dobrze się wam powiedzie. Bądźcie zdrowiⁱ!

30 Wysłani mężczyźni przybyli więc do Antiochii, zebrali wszystkich i przekazali im list. **31** A oni, gdy go przeczytali, ucieszyli się z jego zachęcającej treści. **32** Judas i Sylas, którzy byli też prorokami, zachęcali i umacniali braci wieloma przemówieniami. **33** Spędzili tam jakiś czas, po czym bracia wyprowadzili ich z powrotem z życzeniami bezpiecznej drogi*. **34** —* **35** A Paweł i Barnabas pozostali w Antiochii. Nauczali

15:24 *Lub „duszach”. 15:26 *Lub „swoje dusze”. 15:29 *Lub „niewykrwawionych”. ^aDosł. „rozpuszty”. Gr. *porneia*. Zob. Słowniczek pojęć. ^bLub „do widzenia”. 15:33 *Lub „odesłali ich w pokoju”. 15:34 *Zob. Dodatek A3.

ROZDZ. 15

a Dz 15:1

b Dz 13:50
1Ko 15:30, 31
2Ko 11:23-26

c Dz 16:4

d Jn 16:13
Dz 5:32e Rdz 35:2
Wj 20:3
Wj 34:15
1Ko 10:14f Rdz 9:4
Kpl 3:17
Kpl 7:26
Kpl 17:10
Pwt 12:16, 23
1Sm 14:32, 33

g Kpl 17:13

h Rdz 39:7-9
1Ko 6:9, 10
Ef 5:5
Kol 3:5
1Ts 4:3

i Dz 18:23

szpalta 2

a 2Ko 11:28

b Dz 13:4, 5
Kol 4:10
2Tm 4:11

c Dz 13:13

d Dz 4:36, 37

e Dz 14:26

ROZDZ. 16

f Dz 14:5-7
2Tm 3:11g Dz 19:22
Rz 16:21
1Ko 4:17
1Ts 3:2
1Tm 1:2

h 1Ko 9:20

i Dz 15:28, 29

j Dz 18:23

tam i razem z wieloma innymi głosili dobrą nowinę, słowo Jehowy*.

36 Po jakimś czasie Paweł powiedział do Barnabasa: „Wróćmy do każdego z miast, w których głosiliśmy słowo Jehowy*, i odwiedzmy tam braci, żeby zobaczyć, jak się mają”^a. **37** Barnabas był zdecydowany zabrać ze sobą Jana nazywanego Markiem^b. **38** Ale Paweł nie chciał, żeby go zabrali, skoro w Pamfilii ich opuścił i już z nimi nie działał^c. **39** Wtedy wybuchła między nimi gwałtowna kłótnia, tak iż się rozdzielili. Barnabas^d wziął ze sobą Marka i odpłynął na Cypr. **40** A Paweł wybrał Sylasa i powierzony przez braci niezasłużonej życzliwości Jehowy^e, wyruszył w drogę. **41** Przemierzał Syrię i Cylicję i umacniał zbory.

16 Przybył więc do Derbe, a także dotarł do Listry^f. Mieszkał tam pewien uczeń o imieniu Tymoteusz^g, którego matka była Żydówką, też należąca do uczniów Jezusa, a ojciec Grekiem. **2** Cieszył się on dobrą opinią u braci w Listrze oraz Ikonium. **3** Paweł wyraził pragnienie, żeby Tymoteusz mu towarzyszył. Ale ze względu na tamtejszych Żydów najpierw go obrzezał^h, bo wszyscy wiedzieli, że jego ojciec był Grekiem. **4** Kiedy podróżowali przez miasta, przekazywali braciom postanowienia apostołów i starszych w Jerozolimie, żeby zgodnie z nimi postępowali. **5** Dzięki temu zbory umacniały się w wierze i dzień po dniu się powiększały.

6 Potem podróżowali przez Frygię i Galacjęⁱ, ponieważ duch święty zabronił im głosić sło-

15:35, 36, 40 *Zob. Dodatek A5.

wo Boże w Azji*. **7** Dotarli do Mizji i zamierzali skierować się do Bitynii^a, ale duch Jezusa* im nie pozwolił. **8** Przeszli więc Mizję i przybyli do Troady. **9** A w nocy Paweł miał wizję: Stał przed nim jakiś Macedończyk i go poprosił: „Przeprowadź się do Macedonii i pomóż nam”. **10** Zaraz po tej wizji wyruszyliśmy do Macedonii, bo zrozumieliśmy, że to Bóg nas wezwał, żebyśmy głosili tam dobrą nowinę.

11 Wypłynęliśmy więc z Troady i pożeglowaliśmy prosto do Samotraki, a następnego dnia do Neapolis. **12** Stamtąd wyruszyliśmy do Filippi^b – kolonii będącej najważniejszym miastem w tej części Macedonii. Przebywaliśmy w tym mieście przez kilka dni. **13** W dzień szabatu wyszliśmy przez bramę nad rzekę, przypuszczając, że jest tam miejsce modlitwy. Usiedliśmy i zaczęliśmy rozmawiać z zebranymi tam kobietami. **14** Przesłuchiwała się nam pewna bogobojna kobieta, która pochodziła z Tiatiry^c i zajmowała się sprzedażą purpury. Miała na imię Lidia. Jehowa* szeroko otworzył jej serce, żeby zwracała uwagę na to, co mówi Paweł. **15** Kiedy razem ze swoimi domownikami została ochrzczona^d, poprosiła nas: „Skończcie uznać mnie za wierzącą w Jehowę*, to chodźcie do mojego domu i zatrzymajcie się u mnie”. I wręcz przymusiła nas, żebyśmy z nią poszli.

16 Gdy jednego razu szliśmy na miejsce modlitwy, natknęliśmy się na pewną służącą, która miała nieczystego ducha – demona wróżbiarstwa^e. Przepo-

16:6 *Zob. Słowniczek pojęć. **16:7** *Chodzi o ducha świętego, którego Jezus otrzymał od Boga. **16:14, 15** *Zob. Dodatek A5.

ROZDZ. 16

a 1Pt 1:1

b Flp 1:1

c Obj 1:11

d Dz 16:33
Dz 18:8e Kpl 19:31
Kpl 20:6

szpalta 2

a Mk 1:23, 24
Łk 4:41b Mt 17:18
Mk 1:25, 26
Mk 1:34
Łk 9:1
Łk 10:17

c Dz 19:24, 25

d Mt 10:18

e Dz 17:6

f 1Ts 2:2

g Łk 21:12

h Ef 5:19
Kol 3:16i Dz 5:18-20
Dz 12:7

wiadając przyszłość*, przynosiła swoim właścicielom wielkie dochody. **17** Dziewczyna ta chodziła za Pawłem i za nami i wołała: „Ci ludzie są niewolnikami Boga Najwyższego! Głoszą wam o drodze, która prowadzi do wyzwolenia”. **18** Robiła tak przez wiele dni. W końcu Paweł, znużony tym, odwrócił się i powiedział do ducha: „W imię Jezusa Chrystusa rozkazuję ci, żebyś z niej wyszedł”. I w tym momencie z niej wyszedł^f.

19 Kiedy jej właściciele zrozumieli, że ich nadzieja na dalsze zyski przepadła^g, schwytali Pawła i Sylasa i zawlekli ich na rynek przed władzę^d. **20** Przeprowadzili ich do wysokich urzędników i powiedzieli: „Ci ludzie sieją w naszym mieście wielki niepokój^e. Są Żydami **21** i uczą zwyczajów, których nam, Rzymianom, nie wolno przyjmować i praktykować”. **22** Wtedy powstał przeciw nim tłum, a wysocy urzędnicy kazali zderzyć z nich ubrania i wychłostać ich różgami^f. **23** Gdy zadano im wiele razów, wręczono ich do więzienia i nakazano dozorcę więziennemu pilnie ich strzec^g. **24** Na ten rozkaz zamknął ich on w najskrytszej części więzienia i zakął im nogi w dyby.

25 Mniej więcej o północy Paweł i Sylas modlili się i wyśławiali Boga, śpiewając pieśni^h. A więźniowie się im przysłuchiwali. **26** Nagle nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi, tak iż zatrzęsły się fundamenty więzienia. Natychmiast też otworzyły się wszystkie drzwi i wszystkim opadły kajdanyⁱ. **27** Kiedy dozorca więzienny się obudził i zobaczył, że drzwi więzienia są

16:16 *Lub „uprawiając sztukę przepowiadania”.

otwarte, pomyślał, że więźniowie uciekli. Chwycił więc za miecz i już miał się zabić^a, **28** ale Paweł krzyknął: „Nie rób sobie krzywdy, bo wszyscy tu jesteście!”^b. **29** Wtedy on kazał przynieść lampy, wbiegł do celi i drżąc na całym ciele, padł przed Pawłem i Sylasem. **30** Wyprowadził ich na zewnątrz i zapytał: „Panowie, co mam robić, żeby dostąpić wybawienia?”^c. **31** Odpowiedzieli: „Wierz w Pana Jezusa, a zostaniesz wybawiony—ty i twoi domownicy”^b. **32** Następnie jemu i wszystkim w jego domu opowiedzieli słowo Jehowy*. **33** Jeszcze tej nocy przeżył im rany, po czym on i wszyscy jego domownicy zaraz zostali ochrzczeni^c. **34** I przyprowadził ich do swojego domu, zastawił przed nimi stół i ze wszystkimi domownikami bardzo się cieszył, że uwierzył w Boga.

35 Z nastaniem dnia wysocy urzędnicy wysłali funkcjonariuszy*, żeby powiedzieli: „Uwolnij tych ludzi”. **36** Dozorca więzienny przekazał ich słowa Pawłowi: „Wysocy urzędnicy wysłali ludzi i kazali was obu uwolnić. Jesteście więc wolni. Idźcie w pokój”. **37** Ale Paweł rzekł do nich: „Bez osądzenia* publicznie nas wychłostali i zamknęli w więzieniu, chociaż jesteście Rzymianami^d. A teraz potajemnie nas wyrzucają? O, nie! Niech sami przyjdą i nas wyprowadzą”. **38** Funkcjonariusze przekazali te słowa wysokim urzędnikom. A ci, gdy usłyszeli, że mają do czynienia z Rzymianami, przestraszyli się^e. **39** Przyszli więc ich ułagodzić, po czym wyprowadzili ich na zewnątrz i poprosili, że-

16:32 *Zob. Dodatek A5. 16:35 *Lub „liktorów”. 16:37 *Lub „procesu”.

ROZDZ. 16

a Dz 12:18, 19

b Jn 3:16
Jn 6:47

c Dz 8:12

d Dz 22:25
Dz 23:27

e Dz 22:27-29

szpalta 2

a 2Ko 1:3, 4

ROZDZ. 17

b 1Ts 2:1

c Dz 9:19, 20
Dz 13:13, 14
Dz 14:1
Dz 18:4

d Dz 18:19

e Ps 22:7
Ps 34:20
Ps 69:21
Ps 118:22
Iz 50:6
Iz 53:3, 5f Ps 16:10
Łk 24:45, 46

g Dz 15:22, 40

h Dz 13:45

i Dz 16:19-21

j Łk 23:1, 2
Jn 19:12

by odeszli z miasta. **40** Z więzienia poszli oni do domu Lidi, gdzie zobaczyli się z braćmi i udzielili im zachęt^a, a potem wyruszyli w drogę.

17 Podróżowali przez Amfipolis i Apollonię i przybyli do Tesaloniki^b, gdzie była synagoga żydowska. **2** Paweł poszedł więc tam zgodnie ze swoim zwyczajem^c i przez trzy kolejne szabaty prowadził z Żydami rozważania* na podstawie Pism^d. **3** Wyjaśniał i udowadniał cytatami, że Chrystus musiał cierpieć^e i powstać z martwych^f. I mówił: „To Jezus, o którym wam głoszę, jest tym Chrystusem”. **4** W rezultacie niektórzy z nich uwierzyli i przyłączyli się do Pawła i Sylasa^g. Zrobiła tak również wielka liczba Greków oddających cześć Bogu, a także sporo wpływowych kobiet.

5 Ale inni Żydzi, owdzięki ci zazdrości^h, zebrali niegodziwych ludzi wałęsających się po rynku, sformowali motłoch i zaczęli wywoływać w mieście rozruchy. Wtargnęli do domu Jazona w poszukiwaniu Pawła i Sylasa, żeby ich wyprowadzić przed motłoch. **6** Ponieważ ich nie znaleźli, zawlekli Jazona i niektórych braci do władców miasta i zaczęli wykrzykiwać: „Ci ludzie wszędzie wywołują zamęt* i przyszli też tutaj”. **7** A Jazon ich u siebie gości. Wszyscy oni występują przeciw postanowieniom Cezara, bo mówią, że jest inny król—Jezus”ⁱ. **8** Kiedy tłum oraz władcy miasta usłyszeli te słowa, poczuli się zaniepokojeni **9** i dopiero gdy

17:2 *Lub „rozmowy z użyciem przekonujących argumentów”. 17:6 *Lub „wywracają zamieszkaną ziemię do góry nogami”.

Jazon i inni złożyli wystarczające zabezpieczenie*, pozwolili im odejść.

10 Z nastaniem nocy bracia natychmiast wysłali Pawła i Syłasa do Berei. A oni, gdy tam dotarli, poszli do synagogi żydowskiej. **11** Tamtejsi Żydzi byli szlachetniej usposobieni niż ci w Tesalonice, bo przyjęli słowo Boże z nadzwyczaj otwartym umysłem i każdego dnia starannie badali Pisma, żeby się przekonać, czy to, co usłyszeli, jest prawdą. **12** Dzięki temu wielu z nich uwierzyło. Tak samo uwierzyło sporo szanowanych Greczynek i niektórzy Grecy. **13** Ale gdy Żydzi z Tesaloniki się dowiedzieli, że Paweł głosi słowo Boże również w Berei, przyszedli i tam, żeby podjudzać tłumy i wywoływać wśród nich wzburzenie^a. **14** Wtedy bracia natychmiast odesłali Pawła nad morze^b. Ale Syłas i Tymoteusz tam pozostali. **15** Ci, którzy wyruszyli z Pawłem, towarzyszyli mu aż do Aten. A potem odeszli stamtąd z poleceniem dla Syłasa i Tymoteusza^c, żeby jak najprędzej przybyli do Pawła.

16 Gdy Paweł czekał na nich w Atenach, burzył się w duchu na widok miasta pełnego bożków. **17** Dlatego w synagodze prowadził rozważania* z Żydami i innymi ludźmi oddającymi cześć Bogu, a na rynku codziennie z tymi, którzy akurat się tam znaleźli. **18** Ale niektórzy epikurejscy i stoicy filozofowie zaczęli się z nim spierać. I jedni mówili: „Co tak naprawdę chce nam powiedzieć ten gaduła?”, a drudzy: „Zdaje się, że jest głosicielem cudzoziemskich bożów”. Było tak dlate-

ROZDZ. 17

a Dz 14:2, 19

b Mt 10:23

c Dz 16:1, 2
1Ts 3:2

szpalta 2

a Jn 5:28, 29
Jn 11:25
1Ko 15:12

b Dz 17:33, 34

c Dz 17:16

d Ps 146:6

e 1Kl 8:27

f Ps 50:12

g Iz 42:5

h Rdz 5:2

i Rdz 1:28

j Pwt 2:5, 19
Pwt 32:8
Ps 74:17

k Pwt 4:29
Ps 145:18
Rz 1:20

go, że przekazywał dobrą nowinę o Jezusie i zmartwychwstaniu^a.

19 Zabrali go więc na Areopag i powiedzieli: „Czy możemy się dowiedzieć, co to za nowa nauka, którą głosisz? **20** Mówisz o czymś zupełnie nam obcym. Dlatego chcemy wiedzieć, o co właściwie chodzi”. **21** W gruncie rzeczy wszyscy Ateńczycy i przebywający* tam cudzoziemcy cały swój wolny czas spędzali na mówieniu lub słuchaniu nowinek. **22** Paweł więc stanął pośrodku Areopagu^b i przemówił:

„Ateńczycy! Widzę, że pod każdym względem okazujecie większą niż inni bojaźń przed bóstwami^c. **23** Na przykład gdy przechodziłem i uważnie oglądałem wasze przedmioty kultu, znalazłem nawet ołtarz z napisem: „Nieznanemu Bogu”. O tym Bogu, którego nie znacie, a którego czcicie, ja właśnie wam głoszę. **24** Bóg, który uczynił świat i wszystko, co na nim, Pan nieba i ziemi^d, nie mieszka w świątyniach zbudowanych ludzkimi rękami^e. **25** Nie potrzebuje też, żeby ludzkie ręce Go obsługiwały^f, bo sam daje wszystkim ludziom życie, dech^g i wszystko. **26** On z jednego człowieka^h uczynił wszystkie narody, żeby mieszkały na całej ziemiⁱ. On też na pewne rzeczy wyznaczył czas oraz ustalił granice, w obrębie których ludzie mogliby mieszkać^j. **27** A wszystko to po to, żeby mogli poszukiwać Boga, niejako Go namacać i rzeczywiście znaleźć^k, bo właściwie nie jest On daleko od nikogo z nas. **28** Dzięki Niemu mamy życie, poruszamy się, dzięki Niemu istniejemy. Nawet

17:21 *Lub „przyjeżdżający w odwiedziny”. **17:22** *Lub „jesteście bardziej religijni niż inni”.

17:9 *Lub „kację”. **17:17** *Lub „rozmowy z użyciem przekonujących argumentów”.

niektórzy z waszych poetów powiedzieli: „My wszyscy jesteśmy Jego dziećmi”.

29 „Skoro więc jesteśmy dziećmi* Bożymi^a, to nie powinniśmy myśleć, że Istota Boska przypomina wizerunek ze złota, srebra czy kamienia, coś wykonanego dzięki kunsztowi i pomysłowości człowieka^b. **30** Wprawdzie był czas, gdy Bóg nie zważał na taką niewiedzę^c, ale teraz wszędzie wzywa wszystkich ludzi, żeby okazali skruchę. **31** Bo ustalił dzień, w którym zamierza w prawości sądzić^d świat* za pośrednictwem tego, którego sam wyznaczył. A gwarancję, że tak się stanie, dał wszystkim ludziom przez wzbudzenie go z martwych^e.”

32 Kiedy usłyszeli o zmartwychwstaniu umarłych, niektórzy zaczęli drwić^f, a inni powiedzieli: „Opowiesz nam o tym jeszcze innym razem”. **33** Paweł więc stamtąd odszedł, **34** ale niektórzy dołączyli do niego i uwierzyli. Był wśród nich Dionizy, członek sądu na Areopagu, oraz kobieta o imieniu Damaris.

18 Potem Paweł opuścił Ateny i przybył do Koryntu. **2** Spotkał tam Żyda o imieniu Akwilas^g, pochodzącego z Pontu. Niedawno razem z żoną, Pryscyllą, przybył on z Italii, bo Klaudiusz rozkazał wszystkim Żydom opuścić Rzym. Paweł poszedł więc do nich, **3** a ponieważ tak samo jak oni zajmował się wytwarzaniem namiotów, zatrzymał się w ich domu i razem z nimi pracował^h. **4** A w każdy szabatⁱ przemawiał* w sy-

17:28, 29 *Lub „potomstwem”. 17:31 *Lub „zamieszkaną ziemię”. 18:4 *Lub „prowadził rozważania; prowadził rozmowy z użyciem przekonujących argumentów”.

ROZDZ. 17

a Rdz 1:27

b Pwt 5:8
Iz 37:19
Iz 40:18-20
Iz 46:5

c Ef 4:17, 18

d Ps 96:13
Ps 98:9
Jn 5:22
Dz 10:42e Jn 11:25
Dz 2:24
Dz 13:32, 33

f 1Ko 1:23

ROZDZ. 18

g Dz 18:24, 26
1Ko 16:19
2Tm 4:19h Dz 20:34
1Ko 4:11, 12
1Ko 9:15
1Ts 2:9
2Ts 3:8, 10

i Dz 17:2

szpalta 2

a Mt 4:23

b Dz 15:27
Dz 17:14c Dz 16:1, 2
1Ts 3:6d Dz 17:2, 3
Dz 28:23

e Mt 10:14

f Eze 33:4

g Dz 20:26

h Dz 13:46
Dz 28:28
Rz 1:16

i 1Ko 1:14

j Mt 28:20

magodze^a i przekonywał Żydów i Greków.

5 Kiedy Sylas^b i Tymoteusz^c przybyli z Macedonii, Paweł zaczął się zajmować tylko głoszeniem słowa Bożego. Dawał Żydom świadectwo o Jezusie, dowodząc, że jest on Chrystusem^d. **6** Ponieważ jednak ciągle mu się sprzeciwiali, używając obraźliwej mowy, strząsnął pył ze swoich szat^e i powiedział do nich: „Niech wasza krew spadnie na wasze głowy^f. Ja jestem czysty^g. Teraz idę do ludzi z innych narodów”^h. **7** Przeniósł się więc stamtąd* do domu człowieka o imieniu Tycjusz Justus, który oddawał cześć Bogu. Jego dom przylegał do synagogi. **8** Jednak Kryspusⁱ, przełożony synagogi, uwierzył w Pana razem ze wszystkimi swoimi domownikami. Uwierzyło też i dało się ochrzcić wielu przysłuchujących się Koryntian. **9** A w nocy Pan powiedział w wizji do Pawła: „Nie bój się. I nie milcz, ale mów. **10** Bo ja jestem z tobą^j i nikt nie podniesie na ciebie ręki, nikt cię nie skrzywdzi. Mam w tym mieście liczny lud”. **11** Pozostał więc tam rok i sześć miesięcy i nauczał wśród nich słowa Bożego.

12 Kiedy prokonsulem* Achai został Gallio, Żydzi zgodnie wystąpili przeciw Pawłowi i przyprowadzili go przed trybunę sędziowską. **13** Powiedzieli: „Ten człowiek przekonuje ludzi, żeby wielbili Boga w sposób sprzeczny z prawem”. **14** Zanim Paweł zdążył się odezwać, przemówił Gallio: „Żydzi! Gdyby naprawdę chodziło o coś złego, o jakieś poważne przestępstwo, rozsądek by mi kazał cierpliwie was

18:7 *Czyli z synagogi. 18:12 *Czyli namiestnikiem rzymskiej prowincji. Zob. Słowniczek pojęć.

wysłuchać. **15** Ale skoro spór dotyczy słów, imion i waszego prawa^a, to wy sami musicie się tym zająć. Ja nie mam zamiaru być sędzią w tych sprawach". **16** I odpędził ich od trybuny sędziowskiej. **17** Wtedy wszyscy rzucili się na Sostenesa^b, przełożonego synagogi, i zaczęli go bić przed trybuną sędziowską. Ale Gallio wcale nie zamierzał się w to mieszać.

18 Paweł spędził tam jeszcze dość długi czas, po czym pożegnał się z braćmi i odpłynął w kierunku Syrii, a z nim Pryscylla i Akwilas. W Kenchrach^c kazał się krótko ostrzyć, bo złożył ślub. **19** Gdy przybyli do Efezu, zostawił ich, poszedł do synagogi i prowadził z Żydami rozważania^d. **20** Proszono go, żeby został tam dłużej, ale nie zgodził się na to. **21** Pożegnał się i powiedział: „Jeśli Jehowa* zechce, znowu do was wrócę”. I odpłynął z Efezu. **22** Dotarł do Cezarei, po czym ruszył w górę*, pozdrowił zbor i udał się do Antiochii^e.

23 Kiedy już spędził tam jakiś czas, odszedł stamtąd i przemierzał Galację i Frygię^f, umacniając wszystkich uczniów^g.

24 A do Efezu przybył pewien Żyd o imieniu Apollos^h, pochodzący z Aleksandrii. Był to człowiek elokwentny, który dobrze znał Pisma. **25** Został już pouczonyⁱ o drodze Jehowy* i pałając duchem, mówił i nauczał o Jezusie zgodnie z prawdą. Ale wiedział tylko o chrzcie janowym. **26** Gdy zaczął śmiało przemawiać w synagodze i usłyszeli go Pryscylla i Akwilasⁱ,

18:19 *Lub „rozmowy z użyciem przekonujących argumentów”. **18:21, 25** *Zob. Dodatek A5. **18:22** *Najwyraźniej do Jerozolimy. **18:25** *Lub „ustnie pouczony”.

ROZDZ. 18

a Dz 23:29
Dz 25:19

b 1Ko 1:1

c Rz 16:1

d Dz 17:2

e Dz 15:36

f Dz 16:6

g Dz 14:21, 22
Dz 15:32

h Dz 19:1
1Ko 1:12
1Ko 3:5, 6

i Rz 16:3
1Ko 16:19

szpalta 2

a Pwt 18:15
Ps 16:10
Iz 7:14
Mi 5:2

ROZDZ. 19

b Dz 18:24
1Ko 3:5, 6

c 1Ko 16:8, 9

d Dz 2:38

e Dz 18:24, 25

f Mt 3:11
Mk 1:4

g Jn 1:15, 30

h Dz 8:14, 17

i Dz 2:1, 4
Dz 10:45, 46
1Ko 12:8, 10

j Dz 17:2

k Dz 1:3
Dz 28:30, 31

l Dz 9:1, 2
Dz 22:4

m Mt 10:14

wzięli go do siebie i dokładnie objaśnili mu drogę Bożą. **27** A ponieważ chciał udać się do Achai, bracia napisali do tamtejszych uczniów i ich zachęcili, żeby życzliwie go przyjęli. Kiedy tam przybył, bardzo pomógł tym, którzy dzięki niezasłużonej życzliwości Bożej uwierzyli. **28** Bo z wielkim przejęciem publicznie przedstawiał niezbite dowody, że Żydzi się mylą. Wykazywał na podstawie Pism, że Jezus jest Chrystusem^a.

19 Kiedy Apollos^b był w Koryncie, Paweł po przemierzeniu terenów położonych w głębi łądu przybył do Efezu. Spotkał tam jakichś uczniów **2** i ich zapytał: „Czy otrzymaliście ducha świętego, gdy uwierzyliście?”^d. Odpowiedzieli: „Nawet nie słyszeliśmy o duchu świętym”. **3** Wtedy on spytał: „Jakim więc chrztem zostaliście ochrzczeni?”. Odrzekli: „Janowym”^e. **4** Paweł powiedział: „Jan chrzczył chrztem na znak skruchy^f i wzywał ludzi, żeby uwierzyli w tego, który przyjdzie po nim^g, czyli w Jezusa”. **5** Kiedy to usłyszeli, dali się ochrzcić w imię Pana Jezusa. **6** A gdy Pawełłożył na nich ręce, zstąpił na nich duch święty^h i zaczęli mówić obcymi językami oraz prorokowaćⁱ. **7** Było ich w sumie 12.

8 Przez trzy miesiące przychodził on do synagogiⁱ i odważnie nauczał. Przemawiał na temat Królestwa Bożego i rozmawiał z ludźmi, używając przekonujących argumentów^k. **9** Ale gdy niektórzy uparcie trwali przy swoim*, nie chcieli uwierzyć i na oczach tłumów szydzili z Drogi^l, zostawił ich^m, zabrał

19:9 *Lub „popadli w zatwardziałość”.
*Zob. Słownikzek pojęć.

ze sobą uczniów i codziennie wygłaszał przemówienia w audytorium szkoły Tyrannosa. **10** Trwało to dwa lata, tak iż wszyscy mieszkający w Azji*, zarówno Żydzi, jak i Grecy*, usłyszeli słowo Pana.

11 A Bóg sprawiał, że Paweł dokonywał niezwykłych, potężnych czynów^a. **12** Wystarczyło nawet przynieść chorem chusty i fartuchy, które dotknęły jego ciała^b, a odzyskiwali zdrowie i wychodziły z nich złe duchy^c. **13** Ale niektórzy z Żydów wędrujących z miejsca na miejsce i zajmujących się wypędzaniem demonów też próbowali wzywać imienia Pana Jezusa nad tymi, którzy mieli złe duchy. Mówili: „Przez Jezusa, o którym głosi Paweł, nakazuję ci wyjść”^d. **14** Tak właśnie robiło siedmiu synów naczelnego żydowskiego kapłana o imieniu Scewa. **15** Lecz pewnego razu zły duch im odparł: „Znam Jezusa^e i wiem, kim jest Paweł^f. Ale wy kim jesteście?”. **16** Wtedy człowiek, który miał złego ducha, rzucił się na nich i jednego po drugim tak poturbował, że uciekli z tamtego domu nadzy i poranieni. **17** Wieść o tym rozeszła się wśród wszystkich mieszkańców Efezu, zarówno Żydów, jak i Greków*. I na wszystkich padł strach, a imię Pana Jezusa darzono jeszcze większym respektem. **18** Wielu z tych, którzy uwierzyli, przechodziło i publicznie wyjawiało swoje złe czyny, otwarcie o nich opowiadało. **19** A sporo tych, którzy zajmowali się magią, pozносиło swoje księgi i na oczach wszystkich je spaliło^g. Ich wartość oszacowano na 50 000 sztuk

19:10, 17, 22, 23, 26, 27 *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 19

a Dz 14:3

b Mk 6:56
Dz 5:15

c Mt 10:1

d Dz 16:18

e Mt 8:28, 29
Mk 1:23, 24
Łk 4:33, 34

f Dz 16:16, 17

g Pwt 18:10, 11

szpalta 2

a Dz 6:7
Dz 12:24
Kol 1:6

b 1Ko 16:5

c Dz 20:22

d Dz 23:11

e Dz 16:1, 2

f 2Tm 4:20

g 2Ko 1:8

h Dz 9:1, 2
Dz 19:9
Dz 22:4

i Dz 16:16

j Ef 1:1

k Dz 17:29
1Ko 8:4l Dz 20:4
Kol 4:10
Flm 23, 24

srebra. **20** Tak oto słowo Jehowy* coraz bardziej się szerzyło i rosło w siłę^a.

21 Po tym wszystkim Paweł postanowił, że po przejściu przez Macedonię^b i Achają uda się do Jerozolimy^c. I powiedział: „Potem, kiedy już tam pobędę, muszę też zobaczyć Rzym”^d. **22** Pozostał jeszcze jakiś czas w Azji*, a do Macedonii wysłał dwóch swoich pomocników, Tymoteusza^e i Erasta^f.

23 W tym czasie doszło do sporych niepokojów^g w związku z Drogą*^h. **24** Rzemieślnik obrabiający srebro o imieniu Demetriusz, który produkował srebrne świątyniki Artemidy, zapewniał znaczne zyski innym rzemieślnikomⁱ. **25** Zebrał ich oraz innych, którzy przy takich rzeczach pracowali, i powiedział: „Dobrze wiecie, że swój dobrobyt zawdzięczamy temu interesowi. **26** Ale widzicie też i słyszycie, że ten Paweł nie tylko w Efezie^j, ale niemal w całej Azji* przekonał mnóstwo ludzi do zmiany poglądów. Wmówił im, że bogowie, których wykonano ludzkimi rękami, w rzeczywistości nie są bogami^k. **27** A to może zagrozić nie tylko naszemu interesowi—że odkryje się złą sławą, ale też świątyni wielkiej bogini Artemidy—że będzie uznana za nic. I ta, którą się czci w całej Azji* i na całym świecie, zostanie odarta z majestatu”. **28** Kiedy to usłyszeli, wpadli w gniew i zaczęli wołać: „Wielka jest Artemida Efeska!”.

29 W mieście więc zapanował zamęt i wszyscy popędzili do teatru. Zaciągnęli tam również Gajusa i Arystarcha^l—Macedończyków, którzy towarzyszyli Pawłowi w podróży. **30** Pa-

19:20 *Zob. Dodatek A5.

weł był gotowy wyjść do tłumu, ale uczniowie mu nie pozwolili. **31** Nawet niektórzy przyjaźni mu organizatorzy świąt i igrzysk posłali do niego wiadomość, prosząc, żeby nie ryzykował i nie szedł do teatru. **32** Wśród zebranych jedni wykrzykiwali to, a drudzy co innego. Powstał chaos i większość ludzi nie wiedziała nawet, po co się zebrali. **33** Wtedy wyprowadzono z tłumu Aleksandra, którego Żydzi wypchnęli do przodu, a on skinął ręką, chcąc przemówić do ludu w swojej obronie. **34** Ale gdy rozpoznali, że jest Żydem, wszyscy jednogłośnie zaczęli wołać: „Wielka jest Artemida Efeska!”. Wykrzykiwali tak około dwóch godzin.

35 Kiedy administrator* miejski w końcu uciszył tłum, powiedział: „Efezianie, kto z ludzi nie wie, że miasto Efez sprawuje pieczę nad świątynią wielkiej Artemidy i nad jej wizerunkiem, który spadł z nieba? **36** Skoro jest to bezdyskusyjne, powinniście zachować spokój i niczego nie robić pochopnie. **37** Bo ludzie, których tu przyprowadziliście, ani nie okradają świątyń, ani nie znieważają naszej bogini. **38** Jeśli więc Demetriusz^a i rzemieślnicy, którzy są z nim, rzeczywiście mają coś przeciw komuś, to przecież od tego są prokonsulowie* i są dni sądenia. Niech wtedy wniosą oskarżenia jedni przeciw drugim. **39** A jeśli chodzi wam o coś więcej, to należy to rozstrzygnąć na legalnym zgromadzeniu. **40** W przeciwnym razie przez to, co się dzisiaj stało, możemy zostać oskarżeni o wywoła-

19:35 *Lub „pisarz”. 19:38 *Czyli namiestnicy rzymskich prowincji. Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 19
a Dz 19:24

szpalta 2

ROZDZ. 20
a Dz 23:12, 16
2Ko 11:23, 26

b Dz 27:2

c Dz 16:1, 2

d Ef 6:21
Kol 4:7
2Tm 4:12

e Dz 21:29
2Tm 4:20

f Wj 12:15
Wj 23:15

g 1Kl 17:21, 22
2Kl 4:32, 34

h Mt 9:23, 24
Jn 11:39, 40
Dz 9:39, 40

nie rozruchów. Bo nie ma żadnego powodu, którym moglibyśmy usprawiedliwić to zbiegowisko”. **41** Po tych słowach rozwiązał zgromadzenie.

20 Kiedy rozruchy ustały, Paweł posłał po uczniów. Udzielił im zachętę, po czym pożegnał się z nimi i wyruszył w podróż do Macedonii. **2** Gdy przeszedł te okolice i skierował do tamtejszych uczniów wiele słów zachęty, przybył do Grecji. **3** Spędził tam trzy miesiące i zamierzał odpłynąć do Syrii, ale ponieważ Żydzi uknuili przeciw niemu spisek^a, postanowił wracać przez Macedonię. **4** Towarzyszili mu: Sopater – syn Pyrrusa z Berei, Arystarch^b i Sekundus z Tesaloniki, Gajus z Derbe, Tymoteusz^c oraz Tychik^d i Trofim^e z Azji*. **5** Ci wyruszyli przed nami i czekali na nas w Troadzie. **6** A my odpłynęliśmy z Filipi po Święcie Przaśników^f i w ciągu pięciu dni przybyliśmy do nich do Troady. Spędziliśmy tam siedem dni.

7 W pierwszym dniu tygodnia, gdy zebraliśmy się na posiłek, Paweł zaczął przemawiać do obecnych, bo nazajutrz zamierzał ruszyć w drogę. Przeciągnął swoje przemówienie aż do północy. **8** W górnym pokoju, gdzie się zebraliśmy, było sporo lamp. **9** Kiedy Paweł wciąż mówił, chłopiec o imieniu Eutychus, który siedział w oknie, mocno zasnął i spadł z trzeciej kondygnacji. Gdy go podniesiono, okazało się, że jest martwy. **10** Ale Paweł zszedł na dół, pochylił się nad nim, objął go^g i powiedział: „Prześcieńcie rozpaczać, bo on żyje**^h”. **11** Następnie wszedł na

20:4 *Zob. Słowniczek pojęć. 20:10 *Lub „jego dusza jest w nim”.

góre i zaczął jeść posiłek*, a gdy zjadł, jeszcze dość długo, aż do świtu, rozmawiał z zebranymi, po czym ruszył w drogę. **12** A oni zabrali stamtąd chłopca, nie mogąc się nacieszyć, że widzą go żywego.

13 My natomiast na prośbę Pawła wcześniej wsiedliśmy na statek i odpłynęliśmy do Assos, dokąd on sam postanowił dotrzeć pieszo. Dopiero tam mieliśmy go zabrać na pokład. **14** Gdy więc dołączył do nas w Assos, wzięliśmy go na statek i udaliśmy się do Mityleny. **15** Na drugi dzień odpłynęliśmy stamtąd i zatrzymaliśmy się w pobliżu Chios. Nazajutrz zawinęliśmy do Samos, a dzień później przybyliśmy do Miletu. **16** Paweł postanowił ominąć Efez^a, żeby nie tracić czasu w Azji*. Śpieszył się, bo w miarę możliwości chciał dotrzeć do Jerozolimy^b do dnia Pięćdziesiątnicy.

17 Jednak z Miletu posłał wiadomość do starszych zboru w Efezie, żeby do niego przyszli. **18** Kiedy przyszli, rzekł do nich: „Dobrze wiecie, jak postępowałem wśród was od pierwszego dnia, gdy przybyłem do Azji^c. **19** Mimo łez i mimo prób, jakie mnie spotkały z powodu żydowskich intryg, z wielką pokorą^d służyłem Panu jak niewolnik. **20** Nie wymawiałem się od przekazywania wam wszystkiego, co pożyteczne*, ani od nauczania was publicznie^e i od domu do domu^f. **21** Ale zarówno Żydom, jak i Grekom* dawałem dokładne świadectwo i wyjaśniałem, że powinni okazać skru-

ROZDZ. 20

a Dz 18:21

b Dz 24:17

c Dz 19:9,10

d 1Ko 15:9
1Ts 2:6e Mt 28:19,20
2Tm 4:2

f Dz 5:42

szpalta 2

a Mk 1:14,15

b Łk 24:46,47

c Dz 9:15,16
Dz 21:4,11

d 2Tm 4:7

e Eze 33:8

f Mt 28:19,20

g 1Tm 4:16

h 1Tm 3:1-7
Tyt 1:5-9
Heb 13:17i Jn 21:15
Ef 4:11
1Pt 5:2-4j Mt 26:27,28
1Jn 1:7k Mt 7:15
2Ts 2:3
2Pt 2:1l 1Tm 4:1
2Tm 4:3,4
1Jn 2:18,19

m Dz 19:9,10

chę^a, nawrócić się do Boga i wierzyć w naszego Pana, Jezusa^b. **22** A teraz, poddając się kierownictwu ducha świętego*, udaję się do Jerozolimy, chociaż nie wiem, co mnie tam spotka—**23** oprócz tego, że czeka mnie uwięzienie i cierpienia, bo w jednym mieście po drugim duch święty wciąż mi o tym zaświadcza^c. **24** Ja jednak nie przywiązuję wagi do swojego życia*. Najważniejsze jest dla mnie to, żeby ukończyć swój bieg^d i służbę zleconą mi przez Pana Jezusa—żeby dać dokładne świadectwo, przekazać dobrą nowinę o niezasłużonej życzliwości Bożej.

25 „Wiem teraz, że nikt z was, którym głosiłem o Królestwie, już więcej mnie nie zobaczy. **26** Dlatego właśnie dzisiaj was wzywam, żebyście poświadczili, że nie ponoszę winy za krew żadnego człowieka^e. **27** Bo nie wzbraniałem się wam głosić o całym zamierzeniu* Bożym^f. **28** Uważajcie na samych siebie^g i na całą trzodę. Duch święty ustanowił was w niej nadzorcami^h, żebyście paśli zbor Bogaⁱ, kupiony przez Niego krwią Jego własnego Synaⁱ. **29** Wiem, że kiedy odejdę, wejda pomiędzy was bezwzględne wilki^k i nie będą się czule obchodzić z trzodą. **30** A wśród was samych pojawią się ludzie szerzący wypaczoność nauki, żeby pociągnąć za sobą uczniów^l.

31 „Dlatego czuwajcie. I nie zapominajcie, że przez trzy lata^m, dniem i nocą, nie przestawałem ze łzami pouczać

20:22 *Lub „związany w duchu”. **20:24** *Lub „nie cenię drogo swej duszy”. **20:26** *Lub „jestem czysty od krwi wszystkich ludzi”. **20:27** *Lub „zamyśle; woli”.

20:11 *Dosl. „połamał chleb”. **20:16, 18, 21** *Zob. Słowniczek pojęć. **20:19** *Lub „uniżeniem umysłu”. **20:20** *Lub „co wyjdzie wam na dobre”.

każdego z was. **32** A teraz powierzam was Bogu. Niech chroni was słowo o Jego niezasłużonej życzliwości, które może was wzmocnić i zapewnić wam dziedzictwo wśród wszystkich uświęconych^a. **33** Nie pożałałem niczyjego srebra, złota ani ubrania^b. **34** Sami wiecie, że tymi rękami pracowałem na swoje własne potrzeby^c i na potrzeby tych, którzy byli ze mną. **35** We wszystkim wam pokazałem, jak się wysilać^d, żeby pomagać słabym. Pamiętajcie o słowach Pana Jezusa, który sam powiedział: „Więcej szczęścia wynika z dawania^e niż z otrzymywania”.

36 Gdy skończył mówić, ukląkł z nimi wszystkimi i się pomodlił. **37** A wszyscy wybuchnęli wielkim płaczem. Objeżdżali Pawła* i czule go całowali, **38** bo szczególnie ból sprawiły im jego słowa, że już więcej go nie zobaczą^f. Potem odprowadzili go na statek.

21 Kiedy w końcu z bólem ich pożegnaliśmy, odpłynęliśmy stamtąd. Pożegnaliśmy prostym kursem do Kos, następnego dnia do Rodos, a stamtąd do Patary. **2** Tam znaleźliśmy statek zmierzający do Fenicji. Weszliśmy na pokład i odpłynęliśmy. **3** W pewnym momencie zobaczyliśmy wyspę Cypr, ale minęliśmy ją z lewej strony* i kierując się do Syrii, przybyliśmy do Tyru, gdzie statek miał być rozładowany. **4** Odszukaliśmy w tym mieście uczniów i pozostaliśmy z nimi siedem dni. A oni, będąc pod wpływem ducha świętego, wielokrotnie mówili Pawłowi, żeby nie szedł do Jerozolimy^g.

20:37 *Lub „rzucali się Pawłowi na szyję”. **21:3** *Lub „od bakburty”.

ROZDZ. 20

a Ef 1:18
Kol 1:12

b 1Sm 12:1, 3
Mt 10:8
1Ko 9:11, 12
2Ko 7:2
Tyt 1:7

c Dz 18:3
1Ko 4:11, 12
1Ts 2:9

d Ef 4:28
1Ts 4:11, 12
2Ts 3:7, 8

e Prz 19:17
Mt 10:8
Łk 6:38

f Dz 20:25

ROZDZ. 21

g Dz 21:10-12

szpalta 2

a Dz 6:3, 5

b Jł 2:28
Dz 2:17
1Ko 11:5

c Dz 11:27, 28

d Dz 20:22, 23
Dz 21:33

e Dz 9:15, 16

f Dz 20:24
2Ko 4:10, 11
2Tm 4:6

5 Gdy nasz pobyt tam dobiegł końca, ruszyliśmy w dalszą drogę. Wtedy wszyscy, w tym kobiety i dzieci, odprowadzili nas aż za miasto. Uklękliśmy tam nad brzegiem morza i pomodliliśmy się. **6** Potem pożegnaliśmy się z nimi i weszliśmy na statek, a oni wrócili do swoich domów.

7 Z Tyru popłynęliśmy do Ptolemaid. Pozdrowiliśmy tamtejszych braci i spędziliśmy z nimi jeden dzień. **8** Nazajutrz wyruszyliśmy stamtąd i przybyliśmy do Cezarei. Posłaliśmy do domu ewangelizatora* Filipa, który był jednym z siedmiu^a, i zatrzymaliśmy się u niego. **9** Miał on cztery córki w stanie wolnym*, które prorokowały^b. **10** Pozostawiliśmy tam już dość długo, gdy z Judei przybył prorok o imieniu Agabus^c. **11** Przyszedł do nas, wziął pas Pawła, związał sobie nogi i ręce i powiedział: „Oto co mówi duch święty: „Tego, do którego należy ten pas, Żydzii podobnie zwiążą w Jerozolimie^d i wydadzą w ręce ludzi z innych narodów”^e. **12** Gdy to usłyszeliśmy—my i inni, którzy tam byli—zaczęliśmy prosić Pawła, żeby nie szedł do Jerozolimy. **13** Wtedy on rzekł: „Czemu płaczecie? Czemu osłabiacie moje postanowienie*? Bądźcie pewni, że dla imienia Pana Jezusa jestem gotowy nie tylko dać się w Jerozolimie uwięzić, ale też umrzeć”^f. **14** Ponieważ nie pozwolił się od tego odwieść, przestaliśmy na niego nalegać*. Powiedziliśmy: „Niech się stanie wola Jehowy”^g.

21:8 *Lub „misjonarza”. *Chodzi o siedmiu mężczyzn wybranych w Jerozolimie przez apostołów. **21:9** *Dost. „dziewice”. **21:13** *Lub „serce”. **21:14** *Dost. „uciszyszy się”. *Zob. Dodatek A5.

15 Potem przygotowaliśmy się do drogi i ruszyliśmy do Jerozolimy. **16** Poszli też z nami niektórzy uczniowie z Cezarei. Zaprowadzili nas do Mnazona pochodzącego z Cypru, jednego z pierwszych uczniów, w którego domu mieliśmy gościć. **17** Bracia w Jerozolimie z radością nas przyjęli. **18** Następnego dnia Paweł poszedł z nami do Jakuba^a. Byli tam obecni wszyscy starsi zboru. **19** Pozdrowił ich i zaczął im szczegółowo opowiadać o swojej służbie—o tym, czego Bóg dokonał za jego pośrednictwem wśród innych narodów.

20 Kiedy to usłyszeli, zaczęli wychwalać Boga. Ale powiedzieli do niego: „Widzisz, bracie, ile tysięcy Żydów uwierzyło. I wszyscy gorliwie przestrzegają Prawa^b. **21** A doszły ich o tobie słuchy, że nauczasz wszystkich Żydów żyjących wśród innych narodów, żeby porzucili Prawo Mojżeszowe*. Mówisz im, żeby nie obrzezali dzieci i nie trzymali się utrwalonych zwyczajów^c. **22** Co w tej sytuacji zrobić? Na pewno usłyszają, że przybyłeś. **23** Posłuchaj więc naszej rady: Mamy tu czterech mężczyzn, którzy złożyli ślub. **24** Weź ich ze sobą, oczyść się z nimi ceremonialnie i pokryj za nich koszty, żeby można im było ogolić głowy. Wtedy wszyscy będą wiedzieć, że to, co im o tobie opowiadano, jest bezpodstawne—że postępujesz porządnie i też przestrzegasz Prawa^d. **25** A jeśli chodzi o wierzących z innych narodów, to posłaliśmy im na piśmie decyzję, żeby trzymali się z dala od tego, co ofiarowano bożkom^e, od krwi^f, od mięsa uduszonych*

21:21 *Dost. „[nauczasz] odstępstwa od Mojżesza”. **21:25** *Lub „niewykrwawionych”.

ROZDZ. 21

a Dz 12:17
Dz 15:13
Gal 1:19
Gal 2:9
Jak 1:1

b Dz 15:1

c Rz 2:28, 29
1Ko 7:18-20

d 1Ko 9:20

e Rdz 35:2
Wj 34:15

f Rdz 9:4
Kpl 3:17
Kpl 17:10
1Sm 14:32, 33

szpalta 2

a Kpl 17:13
Pwt 12:23, 24

b Dz 15:28, 29
1Ko 6:9
Kol 3:5
1Ts 4:3
1Pt 4:3

c 1Ko 9:20

d Dz 24:5, 6

e Dz 20:4
2Tm 4:20

f Dz 20:22, 23
Dz 21:10, 11

zwierząt^a i od niemoralnych kontaktów seksualnych^{**b}.

26 Następnego dnia Paweł wziął więc ze sobą tych mężczyzn, oczyścił się z nimi ceremonialnie^c i poszedł do świątyni zgłosić, kiedy upłyną dni ceremonialnego oczyszczenia i kiedy za każdego z nich należy złożyć ofiarę.

27 Gdy siedem dni oczyszczenia już dobiegało końca, Żydzi z Azji* zobaczyli go w świątyni i podburzyli cały tłum. Schwytali go **28** i zawołali: „Izraelici, pomóżcie! Ten człowiek wszędzie wszystkich naucza, żeby występowali przeciwko naszemu ludowi, naszemu Prawu i temu miejscu. Mało tego, wprowadził do świątyni Greków i skalał to święte miejsce”^d. **29** Bo wcześniej w mieście widzieli z nim Efezjanina o imieniu Trofim^e i przypuszczali, że zabrał go do świątyni. **30** W całym mieście doszło więc do rozruchów. Ludzie się zbiegli, schwytali Pawła i wywlekli go ze świątyni. A bramy od razu zostały zamknięte. **31** Gdy próbowali go zabić, do dowódcy* garnizonu dotarła wiadomość, że w całej Jerozolimie zapanował zamęt, **32** a on natychmiast wziął żołnierzy i setników* i pobiegł do nich na dół. Na widok dowódcy i żołnierzy przestali bić Pawła.

33 Wtedy dowódca oddał go pod straż i kazał go związać dwoma łańcuchami^f. Następnie zaczął wypytывать, kim on jest i co takiego zrobił. **34** Ale

21:25 *Dost. „rozpusty”. Gr. *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. **21:27** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **21:31** *Chodzi o tyśiącznika, oficera dowodzącego oddziałem 1000 żołnierzy. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale. **21:32** *Lub „centurionów”, oficerów dowodzących oddziałem 100 żołnierzy.

jedni z tłumu wykrzykiwali to, a drudzy co innego. Ponieważ z powodu zgietku nie mógł się dowiedzieć nic pewnego, kazał zaprowadzić Pawła do kozsazar. **35** Ale gdy znalazł się on na schodach, żołnierze musieli go nieść, bo tłum gwałtownie napierał— **36** szedł za nimi i krzyczał: „Zabić go!”.

37 Tuż przed wejściem do kozsazar Paweł zwrócił się do wodźcy: „Czy mogę ci coś powiedzieć?”. Ten rzekł na to: „Umiesz mówić po grecku? **38** Nie jesteś więc Egipcjaninem, który jakiś czas temu wywołał rebelię i wyprowadził na pustkowie 4000 ludzi uzbrojonych w sztylety?”. **39** Wtedy Paweł powiedział: „Jestem Żydem^a z Tarsu^b w Cylicji, obywatelam nie byle jakiego miasta. Pozwól mi więc, proszę, przemówić do ludu”. **40** Kiedy mu zezwolił, Paweł, który stał na schodach, skinął ręką na lud. Gdy zapadła wielka cisza, przemówił w języku hebrajskim^c:

22 „Bracia i ojcowie, posłuchajcie, co wam powiem na swoją obronę”^d. **2** Kiedy usłyszeli, że zwraca się do nich po hebrajsku, jeszcze bardziej się uciszeli, a on rzekł: **3** „Jestem Żydem^e. Urodziłem się w Tarsie w Cylicji^f, ale wykształcenie zdobyłem w tym mieście, u stóp Gamaliela^g. Nauczono mnie rygorystycznego przestrzegania Prawa przodków^h i byłem gorliwy w służbie dla Boga jak wy wszyscyⁱ. **4** Prześladowałem zwolenników tej Drogi^j—zakuwałem w kajdany i wtrącałem do więzień zarówno mężczyzn, jak i kobiety, wydając ich nawet na śmierć. **5** Może to poświadczyć arcykapłan i cała ra-

ROZDZ. 21
a Flp 3:4, 5

b Dz 22:3

c Dz 26:14

ROZDZ. 22
d Flp 1:7

e Rz 11:1

f Dz 21:39

g Dz 5:34

h Dz 26:4, 5

i Gal 1:14
Flp 3:4-6

j Dz 8:3
Dz 9:1, 2
Dz 26:9-11
1Tm 1:12, 13

szpalta 2

a Dz 9:3-8
Dz 26:13-15

b Dz 26:16

c Dz 9:17, 18

d 1Ko 9:1
1Ko 15:8
Gal 1:15, 16

e Dz 23:11
Dz 26:16

f Dz 10:43
1Ko 6:11
1Jn 1:7
Obj 1:5

da starszych. Od nich zdobyłem też upoważnienia do braci w Damaszku i ruszyłem w drogę, żeby również stamtąd sprowadzić tych ludzi w więzach do Jerozolimy i wymierzyć im karę.

6 „W czasie podróży do Damaszku, gdy około południa zbliżałem się już do miasta, nagle rozbłysło wokół mnie wielkie światło z nieba^a. **7** Upadłem na ziemię, a wtedy usłyszałem jakiś głos: „Saulu, Saulu, czemu mnie prześladujesz?”. **8** Zapytałem: „Kim jesteś, Panie?”. A ten ktoś rzekł: „Ja jestem Jezus Nazarejczyk, którego ty prześladujesz”. **9** Ci, którzy ze mną podróżowali, widzieli światło, ale nie słyszeli słów tego, który do mnie mówił. **10** Wtedy powiedziałem: „Co mam robić, Panie?”. A Pan rzekł do mnie: „Wstań i idź do Damaszku. Tam dowiesz się wszystkiego, co masz zrobić”^b. **11** Ponieważ oślepiiony blaskiem tego światła nic nie widziałem, moi towarzysze poprowadzili mnie do Damaszku za rękę.

12 „A był tam pewien bogobojny człowiek o imieniu Ananiasz, który żył zgodnie z wymogami Prawa i cieszył się dobrą opinią u wszystkich tamtejszych Żydów. **13** Przyszedł on do mnie, stanął przede mną i rzekł: „Saulu, bracie, odzyskaj wzrok!”. W tym momencie go zobaczyłem^c. **14** Wtedy powiedział: „Bóg naszych przodków wybrał cię, żebyś poznał Jego wolę, zobaczył prawego^d i usłyszał jego głos. **15** Masz o nim świadczyć wszystkim ludziom, mówiąc o tym, co widziałeś i słyszałeś^e. **16** Czemu więc zwlekasz? Idź, daj się ochrzcić i wzywaj jego imienia, a zostaniesz oczyszczony ze swoich grzechów”^f.

17 „Kiedy wróciłem do Jerozolimy^a i modliłem się w świątyni, otrzymałem wizję*. **18** Zobaczyłem Pana, który rzekł do mnie: „Pośpiesz się! Czym prędzej opuść Jerozolimę, bo tu nie przyjmą twojego świadectwa o mnie”^b. **19** Odparłem: „Panie, przecież oni dobrze wiedzą, że wierzących w ciebie wtrącałem do więzienia i poddawałem chłóście w jednej synagodze po drugiej”. **20** A gdy przelewało krew twojego świadka Szczepana, popierałem to. Stałem w pobliżu i pilnowałem ubrań tych, którzy go mordowali”^d. **21** On jednak powiedział do mnie: „Idź, bo wysyłam cię daleko, do innych narodów”^e.

22 Do tego momentu go słuchali, ale potem zaczęli wołać: „Precz z nim! Ktoś taki nie zasługuje na to, żeby żyć!”. **23** Ponieważ krzyczeli, rzucali z siebie wierzchnie okrycia i cisniali w powietrze pył^f. **24** Dowódca* rozkazał wprowadzić Pawła do koszar i przesłuchać z zastosowaniem biczowania, żeby mógł się dokładnie dowiedzieć, dlaczego tak o nim wykrzykiwali. **25** Ale Paweł, gdy już go rozciągnięto do biczowania, zapytał stojącego tam setnika*: „Czy wolno wam biczować Rzymianina^g, który nie został skazany^h”? **26** Kiedy setnik to usłyszał, poszedł do dowódcy i mu doniósł: „Ten człowiek jest Rzymianinem. Co zamierzasz zrobić?”. **27** Wtedy dowódca podeszedł do Pawła i za-

22:17 *Lub „wpadłem w uniesienie”. 22:24 *Chodzi o tysiącznika, oficera dowodzącego oddziałem 1000 żołnierzy. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale. 22:25 *Lub „centuriona”, oficera dowodzącego oddziałem 100 żołnierzy. ^aLub „obywatela rzymskiego”. ^bLub „bez procesu”.

ROZDZ. 22

a Dz 9:26
Gal 1:18

b Dz 9:28, 29

c Dz 8:3

d Dz 7:58
Dz 8:1
1Tm 1:13, 15

e Dz 9:15
Dz 13:2
Rz 1:5
Rz 11:13
Gal 2:7
1Tm 2:7

f 2Sm 16:13

g Dz 16:37, 38
Dz 23:27

szpalta 2

a Dz 16:37

b Dz 25:16

c Mt 10:17, 18
Łk 21:12

ROZDZ. 23

d Dz 24:15, 16
2Ko 1:12
Heb 13:18
1Pt 3:16

e Wj 22:28

f Dz 26:4, 5
Flp 3:4, 5

pytał: „Powiedz mi: Czy jesteś Rzymianinem?”. On odparkł: „Tak”. **28** Dowódca rzekł na to: „Ja kupiłem to obywatelstwo za wielkie pieniądze”. A Paweł powiedział: „A ja mam je od urodzenia”^a.

29 Wtedy ci, którzy mieli go przesłuchać z zastosowaniem tortur, natychmiast od niego odstąpili. A dowódca, gdy sobie uświadomił, że to Rzymianin, wystraszył się, że kazał go zakuć w kajdany^b.

30 Następnego dnia, chcąc się upewnić, o co właściwie Żydzi go oskarżają, uwolnił go i kazał zwołać naczelnych kapłanów i cały Sanhedryn. Potem sprowadził Pawła i postawił go przed nimi^c.

23 Paweł, uważnie patrząc na Sanhedryn, powiedział: „Bracia, przez cały czas żyłem z zupełnie czystym sumieniem wobec Boga”^d. **2** W tym momencie arcykapłan Ananiasz rozkazał stojącym obok niego, żeby uderzyli go w twarz. **3** Wtedy Paweł mu rzekł: „Ciebie uderzy sam Bóg, ty ściana pobielana*! Zasiadłeś tu, żeby mnie sądzić zgodnie z Prawem, a jednocześnie łamiesz Prawo, każąc mnie bić?”. **4** Na to stojący w pobliżu powiedzieli: „Znieważasz arcykapłana Bożego?!”. **5** Paweł odparkł: „Bracia, nie wiedziałem, że to arcykapłan. Jest przecież napisane: „Nie wolno ci źle mówić o władcy swojego ludu”^e.

6 Paweł, wiedząc, że jedna część Sanhedrynu to saduceusze, a druga – faryzeusze, zawołał: „Bracia, jestem faryzeuszem^f, synem faryzeuszy. Stoję przed sądem, bo wierzę w zmart-

23:3 *Lub „hipokryto”.

wychwstanie”. **7** Gdy to powiedział, między faryzeuszami i saduceuszami powstał spór i zgromadzenie się podzieliło. **8** Bo saduceusze mówią, że nie ma ani zmartwychwstania, ani aniołów, ani duchów, a faryzeusze w to wszystko wierzą^a. **9** Wybuchła więc wielka wrzawa. Niektórzy uczeni w piśmie^a ze stronnictwa faryzeuszy zerwali się z miejsc i zaczęli się ostro wyklócać: „Nie znajdujemy w tym człowieku żadnej winy. A jeśli przemówił do niego jakiś duch lub anioł...”^b. **10** Kiedy zatarg jeszcze się wzmożył, dowódca^a w obawie, żeby nie rozszarpali Pawła, rozkazał żołnierzom iść i wyrwać go spośród nich, a potem zabrać do koszar.

11 A następnej nocy stanął przy nim Pan i powiedział: „Nie bój się! Bo jak dawałeś o mnie dokładne świadectwo w Jerozolimie, tak musisz również dać świadectwo w Rzymie”^d.

12 Z nastaniem dnia Żydzi uknuli spisek i zobowiązali się pod klątwą^a, że nie będą ani jeść, ani pić, dopóki nie zabiją Pawła. **13** Tych, którzy się sprzyśięgli, było ponad 40. **14** Poszli oni do naczelných kapłanów i starszych ludu i rzekli: „Uroczyscie zobowiązaliśmy się pod klątwą^a, że niczego nie weźmiemy do ust, dopóki nie zabijemy Pawła. **15** Teraz więc wy i Sanhedryn powiedzcie dowódcy, żeby go do was sprowadził—pod pretekstem, że chcecie dokładniej zbadać jego sprawę. A jak tylko on się zbliży, my będziemy już przygotowani, żeby go zabić”.

23:8 ^aLub „publicznie wyznają”. **23:9** ^aZob. *Słowniczek pojęć*. **23:10** ^aChodzi o tysiącznika, oficera dowodzącego oddziałem 1000 żołnierzy. Tak samo w kolejnych wystąpieniach w rozdziale. **23:12, 14, 21** ^aLub „przysięgą”.

ROZDZ. 23
a Dz 4:1, 2

b Dz 22:6, 7
Dz 22:17, 18

c Dz 18:9

d Dz 27:23, 24
Dz 28:23
Dz 28:30, 31

szpalta 2
a Dz 23:15

16 Jednak siostrzeniec Pawła usłyszał o planowanej zasadzce. Poszedł więc do koszar i doniósł o tym Pawłowi. **17** Wtedy Paweł zawałał jednego z setników^a i powiedział: „Zabierz tego młodego człowieka do dowódcy, bo ma mu coś do powiedzenia”. **18** Ten więc zabrał go do dowódcy i rzekł: „Więzień Paweł zawałał mnie i poprosił, żebym przyprowadził do ciebie tego młodego człowieka, bo ma ci coś do powiedzenia”. **19** Dowódca wziął go za rękę, odszedł z nim na bok i zapytał: „Co chcesz mi powiedzieć?”. **20** A on rzekł: „Żydzi się zmówili, że cię poproszą, żebyś jutro sprowadził Pawła przed Sanhedryn—pod pretekstem dokładniejszego zapoznania się z jego sprawą”. **21** Nie daj się na to namówić, bo czyha na niego ponad 40 ludzi, którzy zobowiązali się pod klątwą^a, że nie będą ani jeść, ani pić, dopóki go nie zabiją^a. Są już gotowi, czekają tylko na twoją zgodę”. **22** Wtedy dowódca odprawił tego młodego człowieka, przykazując mu na odchodne: „Nie mów nikomu, że mi o tym powiedziałeś”.

23 Potem wezwał dwóch spośród setników i rzekł: „Zbierzcie 200 pieszych, 70 jeźdźców i 200 włóczęników. O godzinie 3 w nocy^a mają być gotowi do wymarszu do Cezarei. **24** Postarajcie się też o konie dla Pawła, żeby go bezpiecznie przewieźć do namiestnika Feliksa”. **25** I napisał taki list:

26 „Klaudiusz Lizjasz do Jego Ekscelencji Namiestnika Feliksa: Pozdrowienia! **27** Żydzi pojmali tego człowieka i zamierzali go zabić. Ale ja w porę

23:17 ^aLub „centurionów”, oficerów dowodzących oddziałem 100 żołnierzy. **23:23** ^aCzyli ok. 9 wieczorem.

b Dz 23:12

przybyłem ze swoimi żołnierzami i go uratowałem^a, bo się dowiedziałem, że to Rzymianin^b. **28** Chcąc poznać powód, dla którego go oskarżają, sprowadziłem go przed ich Sanhedryn^c. **29** Stwierdziłem, że oskarża się go w związku z jakimiś kwestiami spornymi dotyczącymi ich Prawa^d, ale nie obciąża go nic, za co zasługiwałby na śmierć czy uwięzienie. **30** A ponieważ dotarła do mnie wiadomość, że uknuto przeciw niemu spisek^e, od razu posłałem go do ciebie i poleciłem oskarżycielom, żeby przed tobą osobiście postawili mu zarzuty^f.

31 Żołnierze zgodnie z rozkazem zabrali więc Pawła^f i poprowadzili nocą do Antypatris. **32** Następnego dnia jeźdźcy wyruszyli z nim w dalszą drogę, a reszta żołnierzy wróciła do koszar. **33** Kiedy przybyli do Cezarei, przekazali list namiestnikowi i postawili przed nim Pawła. **34** Po przeczytaniu listu namiestnik zapytał Pawła, z której jest prowincji, i dowiedział się, że pochodzi z Cylicji^g. **35** „Dokładnie cię przesłucham”, powiedział, „gdy przybędą twoi oskarżyciele^h”. I nakazał trzymać go pod strażą w pałacu^{*} Heroda.

24 Pięć dni później przybył arcykapłan Ananiaszⁱ z niektórymi starszymi ludu i mówcą publicznym^{*} o imieniu Tertullus, żeby wnieść do namiestnikaⁱ skargę na Pawła. **2** Na dany znak Tertullus zaczął go oskarżać przed Feliksem:

„Dzięki tobie cieszymy się wielkim pokojem. Dzięki twojej przeczności dla dobra tego narodu przeprowadzane są re-

23:35 *Lub „pretorium”. **24:1** *Lub „prawnikiem”.

ROZDZ. 23

a Dz 21:31-33

b Dz 16:37
Dz 22:25

c Dz 22:30

d Dz 25:19

e Dz 23:16

f Dz 23:23, 24

g Dz 21:39
Dz 22:3

h Dz 24:1

ROZDZ. 24

i Dz 23:2

j Dz 23:26

szpalta 2

a Mt 5:11
Dz 16:20, 21
Dz 17:6, 7

b Łk 23:1, 2

c Mt 2:23
Dz 28:22

d Dz 21:27, 28

e Flp 1:7

f Dz 21:17, 26

g Wj 3:15
Dz 3:13
2Tm 1:3h Dz 28:23
Rz 3:21i Iz 26:19
Mt 22:31, 32
Łk 14:13, 14
Jn 5:28, 29
Jn 11:25
Heb 11:35
Obj 20:12

j Łk 23:43

formy. **3** Zawsze i wszędzie przyjmujemy to z największą wdzięcznością, Wasza Ekscelsjco Feliksie. **4** Nie chcę zabierać ci zbyt dużo czasu. Proszę tylko, byś w swej życzliwości zechciał nas przez chwilę posłuchać. **5** Bo stwierdziliśmy, że ten człowiek jest jak zaraza^a. Wznieca rebelie^b wśród wszystkich Żydów na całym świecie[#] i jest przywódcą sekty nazarejczyków^c. **6** Próbował też sprofanować świątynię, dlatego go schwytaliśmy^d. **7** — **8** Kiedy go przesłuchasz, sam się przekonasz, że wszystkie nasze oskarżenia są słuszne^e.

9 Również Żydzi przyłączyli się do tych oskarżeń, zapewniając, że to wszystko prawda. **10** Kiedy namiestnik skinął na Pawła, żeby zabrał głos, on rzekł:

„Dobrze wiem, że już od wielu lat jesteś sędzią tego narodu, dlatego chętnie wystąpię w swojej obronie^e. **11** Sam możesz sprawdzić, że odkąd przybyłem do Jerozolimy, żeby oddać cześć Bogu, minęło nie więcej niż 12 dni^f. **12** I nie przyłapano mnie ani na tym, że spierałem się z kimś w świątyni, ani na tym, że w synagogach czy gdzieś w mieście podburzałem motłoch. **13** Nie mogą udowodnić ci tego, o co mnie teraz oskarżają. **14** Wyznaję przed tobą, że to, co oni nazywają sektą, dla mnie jest świętą służbą, którą pełnię dla Boga swoich przodków^g. Wierzę we wszystko, co zapisano w Prawie i pismach proroków^h. **15** I pokładam w Bogu nadzieję, tak samo zresztą jak oni, że nastąpi zmartwychwstanieⁱ zarówno prawych, jak i nieprawychⁱ.

24:5 *Lub „jest wicherzycielem”. [#]Lub „całej zamieszkaney ziemi”. **24:7** *Zob. Dodatek A3.

16 Z tego względu robię wszystko, co mogę, żeby zachować czyste sumienie przed Bogiem i ludźmi^a. **17** Przybyłem do Jerozolimy po wielu latach z darami miłosierdzia^{*b} dla swojego narodu, a także po to, żeby złożyć ofiary. **18** Zastano mnie na tym w świątyni po oczyszczeniu ceremonialnym^c. Ale ani nie gromadziłem przy sobie tłumu, ani nie wzniecałem niepokojów. Byli tam pewni Żydzi z Azji^{*}. **19** Powinni być tu przed tobą i mnie oskarżać, jeśli naprawdę mają coś przeciwko mnie^d. **20** Albo niech ludzie obecni tutaj sami powiedzą, co złego u mnie stwierdzili, gdy stałem przed Sanhedrynem— **21** oprócz tego, że stojąc wśród nich, zawołałem: „Sądzicie mnie dzisiaj, bo wierzę w zmartwychwstanie!”^e.

22 Feliks, dość dobrze znający fakty dotyczące Drogi^{*f}, odroczył sprawę, mówiąc: „Podejmę decyzję w tej sprawie, gdy tylko przybędzie dowódca[#] Lizjasz”. **23** I rozkazał setnikowi^{*}, żeby trzymał Pawła w areszcie, ale żeby dał mu pewną miarę swobody i pozwolił jego ludziom troszczyć się o jego potrzeby.

24 Kilka dni później Feliks przyszedł razem z Druzyllą, swoją żoną, która była Żydówką, i posłał po Pawła, żeby posłuchać o wierze w Chrystusa Jezusa^g. **25** Ale gdy Paweł mówił o prawości, panowaniu nad sobą i przyszłym sądzie^h, Feliks się przestraszył i rzekł: „Na razie możesz odejść, a przy okazji zno-

24:17 *Lub „ze wsparciem”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **24:18**, **22** *Zob. *Słowniczek pojęć*. **24:22** #Chodzi o tysiącznika, oficera dowodzącego oddziałem 1000 żołnierzy. **24:23** *Lub „centurionowi”, oficerowi dowodzącemu oddziałem 100 żołnierzy.

ROZDZ. 24

a Dz 23:1
1Ko 4:4
Heb 13:18

b 2Ko 8:4

c Dz 21:24, 26

d Dz 25:16

e Dz 23:6

f Dz 9:1, 2
Dz 19:9

g Mt 10:18

h Dz 17:30, 31
2Ko 5:10

szpalta 2

a Dz 25:9

ROZDZ. 25

b Dz 24:27

c Dz 24:1

d Dz 23:20, 21

e Dz 25:16

f Mt 5:11
Łk 23:1, 2
Dz 24:5

g Dz 24:11, 12

h Dz 24:27

wu po ciebie posłę”. **26** Jednocześnie miał nadzieję, że Paweł da mu pieniądze. Dlatego często po niego posyłał i z nim rozmawiał. **27** Po upływie dwóch lat następcą Feliksa został Porcjusz Festus. Feliks, chcąc zyskać przychylność Żydów^a, pozostawił Pawła w areszcie.

25 Festus^b po trzech dniach od przybycia do prowincji i objęcia w niej urzędu udał się z Cezarei do Jerozolimy. **2** Naczelnicy kapłani i wysoko postawieni Żydzi złożyli mu na Pawła skargę^c. Zaczęli go prosić, **3** żeby okazał im przychylność i sprowadził Pawła do Jerozolimy. Planowali na niego zasadzkę, żeby go w drodze zabić^d. **4** Festus jednak odrzekł, że Paweł ma zostać w areszcie w Cezarei i że on sam wkrótce zamierza tam wrócić. **5** „Niech więc ci z was, którzy mają władzę”, powiedział, „pójdą razem ze mną i go oskarżać, jeśli naprawdę zrobił coś złego”^e.

6 Spędził wśród nich nie więcej niż osiem czy 10 dni i udał się do Cezarei. A następnego dnia zasiadł na fotelu sędziowskim i kazał sprowadzić Pawła. **7** Gdy ten przyszedł, Żydzi, którzy przybyli z Jerozolimy, obścąpili go i zaczęli wytaczać przeciw niemu wiele poważnych zarzutów. Nie potrafili ich jednak udowodnić^f.

8 A Paweł rzekł w swojej obronie: „Nie popełniłem żadnego grzechu—ani przeciw żydowskiemu Prawu, ani przeciw świątyni, ani przeciw Cesarowi”^g. **9** Wtedy Festus, chcąc zyskać przychylność Żydów^h, zapytał Pawła: „Czy chcesz iść do Jerozolimy i tam być sądzony w mojej obecności w związku z tymi zarzutami?”. **10** Ale Paweł powiedział: „Stoję przed fotelem

sędziowskim Cezara – i to tu powinienem być sądzony. Nie wyraziłem Żydom żadnej krzywdy, o czym ty również dobrze wiesz. **11** Jeśli rzeczywiście jestem winien, jeśli zrobiłem coś, za co zasługuję na śmierć^a, to nie wzbraniam się umrzeć. Ale jeśli oskarżenia tych ludzi są bezpodstawne, to nikt nie ma prawa im mnie wydać tylko dlatego, żeby im okazać przychylność. Odwołuję się do Cezara!”^b. **12** Festus, po omówieniu tego z doradcami, odrzekł: „Odwołałeś się do Cezara, więc do Cezara pójdiesz”.

13 Po kilku dniach do Cezarei przybył król Agryppa* razem z Berenike, żeby złożyć Festusowi kurtuazyjną wizytę. **14** Gdy spędzili tam już dłuższy czas, Festus przedstawił królowi sprawę Pawła:

„Jest tu jeden człowiek, którego Feliks pozostawił w areszcie. **15** Kiedy byłem w Jerozolimie, naczelnicy kapłani i żydowscy starsi złożyli na niego skargę^c i domagali się, żeby został skazany. **16** Ale ja im odpowiedziałem, że rzymski zwyczaj nie pozwala wydać człowieka na znak przychylności wobec kogoś. Najpierw oskarżony musi się spotkać z oskarżycielami twarzą w twarz i mieć szansę przemówić w swojej obronie^d. **17** Gdy więc tu przybyli, nie zwlekałem, lecz zaraz następnego dnia zasiadłem na fotelu sędziowskim i kazałem przyprowadzić tego człowieka. **18** Kiedy wystąpili oskarżyciele, nie zarzucili mu żadnej ze złych rzeczy, których się spodziewałem^e. **19** Po prostu prowadzili z nim jakieś spory dotyczące ich własnej re-

25:13 *Chodzi o Heroda Agryppę II. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 25

a Dz 23:26, 29

b Dz 28:17-19

c Dz 25:2, 3

d Dz 25:5

e Dz 25:7

szpalta 2

a Dz 18:14, 15
Dz 23:26, 29

b Dz 22:6-8

c Dz 25:9

d Dz 25:11, 12

e Dz 9:15

f Dz 22:22

g Dz 23:26, 29

ligii^{*a} oraz człowieka o imieniu Jezus, który umarł, a który według zapewnienia Pawła żyje^b. **20** Nie wiedząc, jak rozstrzygnąć ten spór, zapytałem Pawła, czy chciałby iść do Jerozolimy i tam być sądzony w związku z tymi zarzutami^c. **21** Ale gdy on odwołał się do Najdostojniejszego^{*d} i chciał pozostać w areszcie, kazałem dalej trzymać go pod strażą, dopóki nie odeślę go do Cezara”.

22 Wtedy Agryppa powiedział do Festusa: „Ja też chciałbym usłyszeć tego człowieka”^e. „Usłyszysz go jutro” – rzekł Festus. **23** Następnego dnia Agryppa i Berenike przybyli z wielką pompą i weszli do sali audiencyjnej w towarzystwie dowódców wojskowych i ważnych osobistości z miasta. Wtedy na rozkaz Festusa przyprowadzono Pawła. **24** A Festus powiedział: „Królu Agryppo i wszyscy, którzy tu z nami jesteście! Spójrzcie na tego człowieka. W jego sprawie zwróciła się do mnie i tu, i w Jerozolimie cała społeczność żydowska. Krzyżując, domagali się jego śmierci^f. **25** Ale ja stwierdziłem, że nie zrobił nic, za co zasługiwałby na śmierć^g. Gdy więc odwołał się do Najdostojniejszego, postanowiłem go do niego odesłać. **26** Nie mogę jednak napisać o nim swojemu Panu nic pewnego. Postawiłem go więc przed tobą, a zwłaszcza przed tobą, królu Agryppo, żeby po przeprowadzonym przesłuchaniu mieć co napisać. **27** Bo wydaje mi

25:19 *Lub „oddawania czci bóstwu”.

25:21 *Lub „Augusta”, co oznacza tu tytuł używany przez rzymskich imperatorów. **25:23** *Chodzi o tysięcy, oficerów dowodzących oddziałem 1000 żołnierzy.

się nierozsądne wysłać więźnia bez podania stawianych mu zarzutów”.

26 Agryppa^a rzekł do Pawła: „Możesz zabrać głos w swojej sprawie”. Wtedy Paweł skinął ręką i rozpoczął swoją obronę:

2 „Uważam się za szczęśliwego, królu Agryppo, że właśnie przed tobą mogę się dziś bronić w związku ze wszystkim, o co mnie oskarżają Żydzi^b, **3** zwłaszcza że dobrze znasz wszystkie żydowskie zwyczaje i kwestie, wokół których toczą się ich spory. Proszę cię więc, żebyś mnie cierpliwie wysłuchał.

4 „O tym, jaki styl życia prowadziłem od młodości wśród swojego ludu* i w Jerozolimie, dobrze wiedzą wszyscy Żydzi^c, **5** którzy mnie wtedy znali. Gdyby tylko chcieli, mogliby zaświadczyć, że żyłem jako faryzeusz^d—zgodnie z zasadami tego najbardziej rygorystycznego stronnictwa* w naszej religii^e. **6** A teraz stoję przed sądem z powodu nadziei związanej z obietnicą, którą Bóg dał naszym przodkom^f. **7** Jej spełnienia oczekuje 12 naszych plemion, dniem i nocą gorliwie pełniąc świętą służbę dla Boga. To właśnie w związku z tą nadzieją, królu, oskarżają mnie Żydzi^g.

8 „Dlaczego uważa się u was za rzecz niewiarygodną, że Bóg wskrzesza umarłych? **9** Ja sam byłem przekonany, że powinienem na różne sposoby występować przeciw Jezusowi Nazarejczykowi*. **10** Tak właśnie postępowałem w Jerozolimie. Otrzymałem pełnomocnictwo

26:4 *Lub „narodu”. **26:5** *Lub „tej najbardziej rygorystycznej sekty”. **26:9** *Dost. „przeciw imieniu Jezusa Nazarejczyka”.

ROZDZ. 26

a Dz 25:13

b Dz 24:5, 9

c Gal 1:13, 14

d Dz 23:6

Flp 3:4, 5

e Dz 22:3

f Dz 24:15

g Dz 24:20, 21

szpalta 2

a Dz 9:1, 2, 14

b Jn 16:2

Dz 8:3

1Kl 15:9

Gal 1:13

1Tm 1:13

c Dz 9:3-5

Dz 22:6-8

d Dz 22:14, 15

Gal 1:11, 12

1Tm 1:12

e Dz 22:21

Rz 11:13

f Iz 61:1

g Kol 1:13

h Jn 8:12

2Kl 4:6

i Ef 2:1, 2

j 1Jn 3:5

od naczelných kapłanów^a i zamknąłem w więzieniach wielu świętych^b. I oddawałem swój głos na to, żeby zostali straceni. **11** Często karałem ich we wszystkich synagogach, próbując ich zmusić do wyrzeczenia się wiary. Byłem na nich tak rozwścieczony, że prześladowałem ich nawet w odległych miastach.

12 „Kiedy w tym celu wyruszyłem do Damaszku z pełnomocnictwem i zleceniem od naczelných kapłanów, **13** w południe podczas drogi zobaczyłem, królu, światło z nieba, jaśniejsze niż blask słońca. Rozbłysło ono wokół mnie i wokół tych, którzy ze mną wędrowali^c. **14** Gdy wszyscy padliśmy na ziemię, usłyszałem czyjś głos—ktoś przemówił do mnie w języku hebrajskim: „Saulu, Saulu, czemu mnie prześladujesz? Sam sobie wyrządzasz krzywdę, wierząc przeciw oświeceniu^d. **15** Zapytałem: „Kim jesteś, Panie?”. A Pan rzekł: „Ja jestem Jezus, którego ty prześladujesz. **16** Wstań jednak, bo po to ci się ukazałem, żeby cię wybrać na sługę i świadka—byś głosił o tym, co widziałeś i co jeszcze dam ci zobaczyć^e. **17** Będę cię ratował przed tym ludem i przed narodami, do których cię posyłam^f, **18** żeby im otworzyć oczy^g—by odwrócili się od ciemności^h i skierowali ku światłuⁱ, by odeszli spod władzy Szatana^j pod władzę Boga. A wtedy dzięki wierze we mnie będą mogli uzyskać przebaczenie grzechów^j i dziedzictwo wśród uświęconych^j’.

19 „Nie mogłem więc, królu Agryppo, sprzeciwić się temu, co

26:14 *Oświecenie to kij o zastrzonym końcu używany do poganiania zwierząt. **26:16** *Lub „zobaczyć w związku ze mną”.

usłyszałem w tej niebiańskiej wizji. **20** I najpierw w Damaszku^a, a potem w Jerozolimie^b i całej Judei, jak również wśród innych narodów nawoływałem ludzi, żeby okazali skruchę i nawrócili się do Boga, spełniając uczynki świadczące o skrusze^c. **21** To dlatego Żydzi schwyтали mnie w świątyni i próbowali zabić^d. **22** Jednak dzięki pomocy od Boga po dziś dzień daję świadectwo zarówno małym, jak i wielkim. Nie mówię nic oprócz tego, co miało nastąpić zgodnie z pismami proroków i pismami Mojżesza^e — **23** że Chrystus musiał cierpieć^f i że jako pierwszy ze zmarłych^g miał ogłaszać światło zarówno temu ludowi, jak i innym narodom^h.

24 Gdy Paweł mówił to w swojej obronie, Festus zawołał: „Oszałałeś, Pawle! Twoja wielka wiedza* doprowadziła cię do szaleństwa!”. **25** Na to Paweł rzekł: „Nie oszałałem, Wasza Ekscelencjo Festusie. Jestem przy zdrowych zmysłach i mówię prawdę. **26** Król, do którego zwracam się tak otwarcie, dobrze o tym wszystkim wie. Jestem przekonany, że żadna z tych rzeczy nie uszła jego uwagi, bo przecież nie działo się to w ukryciuⁱ. **27** Czy ty, królu Agryppo, wierzysz prorokom? Wiem, że wierzysz”. **28** Agryppa rzekł do Pawła: „Jeszcze trochę, a przekonałbyś mnie, żebym został chrześcijaninem”. **29** Na to Paweł powiedział: „Oby Bóg sprawił, żeby wcześniej czy później nie tylko ty, ale i wszyscy, którzy mnie dzisiaj słyszą, stali się tacy jak ja — z wyjątkiem tych kajdan”.

30 Wtedy król wstał. Wstał też namiestnik i Berenike oraz ci, którzy z nimi siedzieli. **31** Odchodząc, zaczęli mówić jeden

ROZDZ. 26

a Dz 9:22

b Dz 9:28

c Mt 3:8

d Dz 21:30, 31

e Łk 24:27, 44
Rz 3:21f Ps 22:7
Ps 35:19
Iz 50:6
Iz 53:5

g Ps 16:10

h Ps 18:49
Iz 11:10
Łk 2:30-32

i Jn 18:20

szpalta 2

a Dz 23:26, 29
Dz 25:24, 25

b Dz 25:11, 12

ROZDZ. 27

c Dz 25:12

d Dz 19:29
Dz 20:4
Kol 4:10e Kpl 16:29, 30
Kpl 23:27

do drugiego: „Ten człowiek nie robi nic, za co zasługiwałby na śmierć czy uwięzienie”^a. **32** A Agryppa powiedział do Festusa: „Gdyby nie to, że odwołał się do Cezara, można by go zwolnić”^b.

27 Gdy już postanowiono, że mamy odpłynąć do Italii^c, Pawła i jakichś innych więźniów przekazano setnikowi* o imieniu Juliusz, z oddziału Augusta. **2** Wsiedliśmy na statek z Adramyttionu, mający zawijać do portów wzdłuż wybrzeża Azji*, i wyruszyliśmy w morze. Był z nami Arystarch^d, Macedończyk z Tesaloniki. **3** Następnego dnia przybyliśmy do Sydonu. Juliusz potraktował Pawła życzliwie* i pozwolił mu iść do przyjaciół, żeby mogli się o niego za troszczyć.

4 Gdy stamtąd odpłynęliśmy, z powodu przeciwnych wiatrów żeglłowaliśmy pod osłoną Cypru. **5** Następnie płynęliśmy po otwartym morzu wzdłuż Cylicji i Pamfilii i zawiniliśmy do portu w Mirze w Licji. **6** Setnik znalazł tam statek z Aleksandrii, który płynął do Italii, i wsadził nas na niego. **7** Potem po wielu dniach powolnej żeglugi ledwie dotarliśmy do Knidos. Ponieważ wiatr nie pozwalał nam posuwać się prosto przed siebie, pożeglłowaliśmy pod osłoną Krety, mijając po drodze Salmone. **8** Z trudem płynęliśmy wzdłuż wybrzeża i przybyliśmy do miejsca o nazwie Piękne Przystanie, w pobliżu miasta Lasea.

9 Po dość długim czasie, gdy żegluga stała się ryzykowna, bo minął już nawet post związany z Dniem Przebłagania^e,

27:1 *Lub „centurionowi”, oficerowi dowodzącemu oddziałem 100 żołnierzy.
27:2 *Zob. Słowniczek pojęć.
27:3 *Lub „po ludzku”.

Paweł zasugerował: **10** „Widzę, że dalsza podróż może nas narazić na szkody i wielkie straty—możemy stracić nie tylko ładunek i statek, ale też życie”.

11 Ale setnik słuchał raczej sternika i właściciela statku niż tego, co mówił Paweł. **12** Ponieważ port nie nadawał się do przezimowania, większość doradzała, żeby stamtąd odpłynąć i spróbować jakoś dotrzeć na zimę do Feniksu, portu na Krecie wychodzącego na północny i południowy wschód.

13 Kiedy łagodnie powiał wiatr południowy, żeglarze pomyśleli, że już osiągnęli swój cel. Podnieśli więc kotwice i zaczęli płynąć wzdłuż Krety, blisko brzegu. **14** Jednak wkrótce potem nadciągnął gwałtowny wiatr nazywany eurakwilo*. **15** Gdy porwał on statek, tak że nie można go było utrzymać dziobem do wiatru, daliśmy za wygraną i zaczęliśmy dryfować. **16** Potem płynęliśmy pod osłoną wysepki o nazwie Kauda, ale mimo to ledwie zdołaliśmy zaplanować nad łódką* holowaną przy rufie. **17** Kiedy żeglarze wciągnęli ją na pokład, zaczęli opasywać statek od spodu. A bojąc się, że ugrzęzną na mieliźnie Syrtys*, spuścili żagiel* i zaczęli dryfować. **18** Ponieważ nawałnica strasznie nami miotała, na jutro zaczęli odciążać statek. **19** Trzeciego dnia własnymi rękami wyrzucili takielunek.

20 Przez wiele dni nie było widać słońca ani gwiazd, a gwał-

27:10 *Lub „swoje dusze”. **27:14**

*Wiatr północno-wschodni. **27:16**

*Chodzi o łódkę, która mogła służyć jako szalupa ratunkowa. **27:17**

*Zob. *Słowniczek pojęć*. „Najwyraźniej chodzi o drzewce i olinowanie podtrzymujące żagiel.

szpalta 2

ROZDZ. 27

a Dz 27:9,10

b Dz 5:18, 19
Heb 1:7, 14

c Dz 23:11
Dz 25:11, 12

d Dz 28:1

towna* nawałnica wciąż na nas napierała. W końcu zaczęła gasnąć wszelka nadzieja na to, że się uratujemy. **21** Ludzie od długiego czasu nic nie jedli. Paweł stanął wśród nich i powiedział: „Gdybyście posłuchali mojej rady i nie odpływali z Krety, nie byłoby takich szkód i strat”. **22** Mimo to proszę was teraz: nabierzcie odwagi, bo nikt z was nie zginie—rozbije się tylko statek. **23** Tej nocy stanął przy mnie anioł^b Boga, do którego należę i dla którego pełnię świętą służbę, **24** i powiedział: „Nie bój się, Pawle. Musisz stanąć przed Cezarem^c, a ze względu na ciebie Bóg uratuje wszystkich, którzy z tobą żeglują”. **25** Nabierzcie więc odwagi, bo wierzę Bogu, że będzie dokładnie tak, jak mi przekazano. **26** Musimy jednak zostać wyrzuceni na brzeg jakiejś wyspy”^d.

27 Zapadła 14 noc. Miotało nami po Morzu Adrii. O północy żeglarze zaczęli przypuszczać, że zbliżają się do jakiegoś lądu. **28** Zmierzyli sondą głębokość i okazało się, że wynosi ona 20 sążni*. Nieco dalej znowu spuścili sondę i tym razem głębokość wynosiła 15 sążni*. **29** W obawie, że możemy wpaść na skały, zrzucili z rufy cztery kotwice. Nie mogli doczekać się świtu. **30** W pewnym momencie, próbując zbiec ze statku, zaczęli spuszczać na morze łódkę pod pretekstem zrzucenia kotwic z dziobu. **31** Wtedy Paweł powiedział do setnika i żołnierzy: „Jeśli ci ludzie nie zostaną na statku, nie będziecie mogli się uratować”^e. **32** Żołnierze

27:20 *Dosl. „niemała”. **27:22** *Lub „żadna dusza”. **27:28** *Czyli 36 m. Zob. *Dodatek B14*. *Czyli 27 m. Zob. *Dodatek B14*.

e Dz 27:22

odciął więc liny łódki i pozwolili jej spaść do morza.

33 Tuż przed świtem Paweł zaczął ich wszystkich zachęcać, żeby coś zjedli: „Już 14 dzień przestraszeni czekacie bez żadnego posiłku. **34** Dlatego proszę was, żebyście coś zjedli. To dla waszego dobra, bo nikomu z was nawet włos z głowy nie spadnie”. **35** Po tych słowach wziął chleb, przy wszystkich podziękował za niego Bogu, połamiał go i zaczął jeść. **36** Wszyscy więc nabrali otuchy i sami też zaczęli jeść. **37** A w sumie było nas na statku 276*. **38** Gdy już najedli się do syta, wyrzucili za burtę pszenicę, żeby odciążyć statek^a.

39 Kiedy nastał dzień, żeglarsze zobaczyli ład^b, ale nie potrafili go rozpoznać. Dostrzegli jednak jakąś zatokę z piaszczystym wybrzeżem i postanowili, że spróbują doprowadzić do niego statek. **40** Odciął więc kotwice, żeby zostały w morzu, a jednocześnie rozluźnili wiązania wiosel sterowych. Potem nastawił przedni żagiel pod wiatr i skierowali się w stronę brzegu. **41** Gdy wpadli na mieliznę omywaną z obu stron przez morze, dziób statku w nią zarył i pozostał nieruchomy, a rufa pod naporem fal zaczęła się gwałtownie rozpadać^c. **42** Wtedy żołnierze postanowili pozabijać więźniów, żeby żaden nie odpłynął i nie uciekł. **43** Ale setnik chciał uratować Pawła i powstrzymał ich od tego zamiaru. Tym, którzy umieli pływać, rozkazał, żeby skoczyli do wody i pierwsi płynęli w stronę ładu. **44** A pozostali mieli się tam dostać na deskach albo na szczątkach statku. Tak oto wszyscy udało dotarłi na ląd^d.

27:37 *Lub „276 dusz”.

ROZDZ. 27

a Jon 1:5

b Dz 28:1

c Dz 27:22
2Ko 11:25

d Dz 27:23, 24

szpalta 2

ROZDZ. 28

a Dz 27:26

b Łk 4:38, 39

c Mt 10:8

28 Po bezpiecznym dotarciu na brzeg dowiedzieliśmy się, że wyspa nazywa się Malta^a. **2** Miejscowi ludzie* potraktowali nas wyjątkowo życzliwie^a. Rozpalili ognisko i serdecznie nas wszystkich przyjęli, bo padał deszcz i było zimno. **3** Ale gdy Paweł zebrał wiązkę chrustu i położył ją na ogień, pod wpływem gorąca wypetziła żmija i uczepliła się jego ręki. **4** Kiedy miejscowi zobaczyli to jadowite stworzenie wiszące u jego ręki, zaczęli mówić jeden do drugiego: „Ten człowiek na pewno jest mordercą. Chociaż uratował się na morzu, sprawiedliwość* nie pozwoliła mu dalej żyć”. **5** Paweł jednak strząsnął żmiję w ogień i nie poniósł żadnej szkody. **6** Tymczasem oni spodziewali się, że spuchnie albo nagle padnie martwy. Kiedy odczekali dłuższą chwilę i zobaczyli, że nic mu się nie stało, zmienili zdanie i zaczęli mówić, że jest bogiem.

7 Ziemię w pobliżu tego miejsca należały do naczelnika wyspy o imieniu Publiusz, który zaprosił nas do siebie i przez trzy dni gościnnie przyjmował. **8** Ojciec Publiusza akurat leżał w gorączce, chory na czerwonkę. Paweł poszedł do niego, pomodlił się, włożył na niego ręce i go uzdrowił^b. **9** Po tym zdarzeniu również inni chorzy na wyspie zaczęli do niego przychodzić i byli uzdrawiani^c. **10** W dowód szacunku ofiarowali nam wiele podarunków, a gdy odpływaliśmy, załadowali nam na statek wszystko, czego potrzebowaliśmy.

28:2 *Lub „obcojezyczni mieszkańcy wyspy”. ^aLub „po ludzku”. 28:4 *Gr. *dike*. Może chodzić o boginię o imieniu Dike, wymierzającą mściwą sprawiedliwość, albo o pojęcie sprawiedliwości w sensie ogólnym.

11 Odpłynęliśmy trzy miesiące później statkiem z Aleksandrii, który zimował na wyspie. Miał on figurę dziobową „Synowie Zeusa”. **12** Zawinęliśmy do portu w Syrakuzach i zatrzymaliśmy się tam na trzy dni. **13** Stamtąd popłynęliśmy wzdłuż wybrzeża i przybyliśmy do Regium. A dzień później powiał wiatr południowy i nazajutrz dotarliśmy do Puteoli. **14** Tam znaleźliśmy braci i na ich prośbę pozostaliśmy z nimi siedem dni, a potem ruszyliśmy w stronę Rzymu. **15** Gdy tamtejsi bracia usłyszeli o nas, wyszli nam na spotkanie aż do Rynku Appiusza i do Trzech Gospód. Paweł na ich widok podziękował Bogu i nabrał odwagi^a. **16** Kiedy w końcu przyszliśmy do Rzymu, Paweł otrzymał zgodę, żeby zamieszkać samemu pod strażą żołnierza.

17 Trzy dni później zwołał wysoko postawionych Żydów, a kiedy się zgromadzili, przemówił do nich: „Bracia, mimo że nie zrobiłem nic złego ani przeciw ludowi, ani wbrew zwyczajom naszych przodków^b, zostałem uwięziony w Jerozolimie i wydany w ręce Rzymian^c. **18** Ci po przesłuchaniu^d chcieli mnie zwolnić, bo nie było powodu, żeby mnie skazano na śmierć^e. **19** Ale Żydzi sprzeciwili się temu i byłem zmuszony odwołać się do Cezara^f—ale nie po to, żeby oskarżyć o coś swój naród. **20** Właśnie dlatego proszę, żeby móc się z wami zobaczyć i do was przemówić. Bo to z powodu nadziei Izraela jestem związany tym łańcuchem”^g. **21** Powiedzieli do niego: „Nie otrzymaliśmy z Judei listów w twojej sprawie. Również żaden z przybyłych stamtąd braci nic na ciebie nie doniósł,

ROZDZ. 28

a 2Ko 1:3, 4

b Dz 24:11, 12
Dz 25:8

c Dz 21:33

d Dz 24:10

e Dz 23:26, 29
Dz 25:24, 25
Dz 26:31, 32

f Dz 25:11, 12

g Dz 23:6
Dz 26:6
Ef 6:19, 20
2Tm 1:16

szpalta 2

a Dz 24:14

b Łk 2:34
Jn 15:19

c Dz 17:2, 3

d Jn 5:46

e Dz 26:22, 23

f Rz 11:8

g Łz 6:9, 10
Mt 13:14, 15h Łk 3:4, 6
Dz 13:45, 46
Dz 22:21
Rz 11:11i Ps 67:2
Ps 98:3
Łz 11:10

j Dz 28:16

k Ef 6:19

nie powiedział o tobie nic złego. **22** Chcemy więc od ciebie usłyszeć, co myślisz, bo jeśli chodzi o tę sektę^a, wiemy, że wszędzie mówi się przeciw niej”^b.

23 Wyznaczyli dzień kolejnego spotkania i jeszcze liczniej przyszli do niego na kwaterę. A on od rana do wieczora wyjaśniał im sprawę, dając dokładne świadectwo o Królestwie Bożym i używając przekonujących argumentów na temat Jezusa^c zarówno z Prawa Mojżeszowego^d, jak i pism proroków^e. **24** Niektórzy uwierzyli w to, co mówił, ale inni nie uwierzyli. **25** Ponieważ nie zgadzali się ze sobą, zaczęli odchodzić. Wtedy Paweł zrobił następującą uwagę:

„Duch święty trafnie powiedział waszym przodkom przez proroka Izajasza. **26** Rzekł: „Idź do tego ludu i powiedz: „Będziecie słuchać, ale na pewno nie zrozumiecie, i będziecie patrzeć, ale na pewno nie zobaczycie”. **27** Bo nieczułe stało się serce tego ludu i zakryli swoje uszy, i zamknęli swoje oczy, żeby czasem nie widzieć swoimi oczami ani nie słyszeć swoimi uszami, ani nie zrozumieć swoim sercem, żeby nie zawrócić i żebym ich nie uzdrowił”^g. **28** Wiedząc więc, że nowina o wybawieniu, jakie zapewnia Bóg, została posłana do innych narodów^h. One na pewno jej posłuchają”ⁱ. **29** —*

30 Pozostawał tam całe dwa lata w wynajętym przez siebie domu^j i życzliwie przyjmował wszystkich, którzy do niego przychodzili. **31** Głosił im o Królestwie Bożym i z całą śmiałością^k, bez żadnych przeszkód, nauczał o Panu Jezusie Chrystusie.

28:29 *Zob. Dodatek A3. **28:31** *Lub „największą swobodą mowy”.

LIST DO RZYMIAN

ZARYS TREŚCI

- 1 Przywitanie (1-7)
Paweł pragnie odwiedzić Rzym (8-15)
Prawy będzie żył dzięki wierze (16, 17)
Bezbożni są bez wymówki (18-32)
Boże przymioty widoczne w dziele stwórczym (20)
- 2 Sąd Boży nad Żydami i Grekami (1-16)
Jak działa sumienie (14, 15)
Żydzi i Prawo (17-24)
Obrzezanie serca (25-29)
- 3 Bóg okaże się prawdomówny (1-8)
Zarówno Żydzi, jak i Grecy pod władzą grzechu (9-20)
Stan prawości dzięki wierze (21-31)
Wszystkim daleko do chwały Bożej (23)
- 4 Abraham uznany za prawego dzięki wierze (1-12)
Abraham ojcem uznanych za prawych dzięki wierze (11)
Obietnica dana dzięki wierze (13-25)
- 5 Pojednanie z Bogiem dzięki Chrystusowi (1-11)
Śmierć przez Adama, życie przez Chrystusa (12-21)
Grzech i śmierć rozprzestrzeniły się na wszystkich (12)
Jeden prawy czyn (18)
- 6 Nowe życie za sprawą chrztu w Chrystusie (1-11)
'Niech grzech nie króluje w waszych ciałach' (12-14)
Uwolnieni od grzechu, żeby stać się niewolnikami Boga (15-23)
Zapłatą za grzech śmierć, darem od Boga życie (23)
- 7 Uwolnienie spod Prawa zilustrowane przykładem (1-6)
Grzech ujawniony przez Prawo (7-12)
Walka z grzechem (13-25)
- 8 Życie i wolność dzięki duchowi (1-11)
Duch usynowienia składa świadectwo (12-17)
- Stworzenie wyczekuje wolności dzieci Bożych (18-25)
'Duch ujmuje się za nami' (26, 27)
Bóg powołuje tych, których z góry wyznaczył (28-30)
Zwycięzamy dzięki miłości Boga (31-39)
- 9 Paweł odczuwa smutek z powodu cielesnego Izraela (1-5)
Prawdziwe potomstwo Abrahama (6-13)
Nie można kwestionować decyzji Boga (14-26)
Naczynia gniewu i naczynia miłosierdzia (22, 23)
Wybawiony zostanie tylko ostatek (27-29)
Izrael się potknął (30-33)
- 10 Jak osiągnąć prawość w oczach Bożych (1-15)
Publiczne wyznawanie wiary (10)
Kto wzywa imienia Jehowy, będzie wybawiony (13)
Piękny widok głosicieli dobrej nowiny (15)
Nie wszyscy przyjęli dobrą nowinę (16-21)
- 11 Bóg nie odrzucił całego Izraela (1-16)
Przykład o drzewie oliwnym (17-32)
Głębia mądrości Bożej (33-36)
- 12 „Oddajcie swoje ciała jako żywą ofiarę” (1, 2)
Różne dary, jedno ciało (3-8)
Rady dla prawdziwych chrześcijan (9-21)
- 13 Podporządkowanie władzom (1-7)
Płacenie podatków (6, 7)
Miłość jest wypełnieniem prawa (8-10)
'Postępujmy jak w biały dzień' (11-14)
- 14 Nie wolno osądzać drugich (1-12)
'Nie dawaj bratu powodu do potknięcia' (13-18)
Zabieganie o pokój i jedność (19-23)
- 15 'Serdecznie przyjmujcie drugich tak jak Chrystus' (1-13)

Paweł służył głoszącym innym
narodom (14-21)
Planowana podróż Pawła (22-33)

- 16 Paweł rekomenduje Febe (1, 2)
Pozdrowienia dla chrześcijan
w Rzymie (3-16)

Ostrzeżenie przed podziałami (17-20)
Pozdrowienia od współpracowników
Pawła (21-24)
Święta tajemnica jawiona (25-27)

1 Pisze do was Paweł, niewolnik Chrystusa Jezusa, powołany na apostoła, wyznaczony* do głoszenia dobrej nowiny od Boga^a, **2** którą On z wyprzedzeniem przekazał w świętych Pismach przez swoich proroków. **3** Ta dobra nowina dotyczy Jego Syna, który pod względem cielesnym* był potomkiem Dawida^b, **4** lecz mocą ducha świętego* powstał z martwych i został uznany za Syna Bożego^c. Jest to Jezus Chrystus, nasz Pan. **5** Dzięki niemu obdarzono mnie* niezasłużoną życzliwością i powołano na apostoła^d, żeby ludzie ze wszystkich narodów^e mogli okazać wiarę i posłuszeństwo i sławić tym jego imię. **6** Spośród tych narodów również wy zostaliście powołani, żeby należeć do Jezusa Chrystusa. **7** Piszę do wszystkich, którzy są w Rzymie, do tych, których Bóg kocha, powołanych, żeby być świętymi:

Niech Bóg, nasz Ojciec, i Pan Jezus Chrystus okazują wam niezasłużoną życzliwość i udzielają pokoju.

8 Na początku chciałbym powiedzieć, że dziękuję za was wszystkich swojemu Bogu w

1:1 *Dosl. „oddzielony”. 1:3 *Dosl. „według ciała”. 1:4 *Dosl. „ducha świętości”. 1:5 *Dosl. „otrzymaliśmy”. Paweł używa tu liczby mnogiej w odniesieniu do samego siebie.

ROZDZ. 1

a Dz 9:11, 15

b 2Sm 7:8, 12
Łk 1:32
2Tm 2:8

c Ps 2:7
Dz 13:33
Heb 1:5

d 1Tm 2:7

e Dz 15:14
Gal 2:7

szpalta 2

a 1Ts 3:10
2Tm 1:3

b 1Ts 5:11
Heb 10:25

c Dz 19:21

d Mk 8:38
2Tm 1:8

e Heb 11:6

f Dz 3:25, 26

g Dz 18:5, 6

imię Jezusa Chrystusa, bo o waszej wierze mówi się na całym świecie. **9** Bóg, dla którego całym sercem* pełnię świętą służbę, głosząc dobrą nowinę o Jego Synu, jest mi świadkiem, że zawsze wspominam o was w swoich modlitwach^a **10** i błagam, żeby—jeśli to możliwe, jeśli taka będzie wola Boża—w końcu udało mi się do was przyjść. **11** Bo gorąco pragnę was zobaczyć, żeby podzielić się z wami jakimś duchowym darem i was umocnić **12** albo raczej żebyśmy mogli zachęcić się nawzajem^b swoją wiarą—ja waszą, a wy moją.

13 Chcę, bracia, byście wiedzieli, że już wiele razy zamierałem do was przyjść, żeby też wśród was zebrać plon jak wśród pozostałych narodów. Ale za każdym razem napotykałem przeszkody. **14** Jestem dłużnikiem Greków i nie-Greków*, wykształconych i niewykształconych. **15** Dlatego jestem gotowy głosić dobrą nowinę również wam, tam w Rzymie^c. **16** Nie wstydę się dobrej nowiny^d. Jest ona przecież przejawem mocy Bożej i może zapewnić wybawienie każdemu, kto wierzy^e—najpierw Żydowi^f, a potem też Grekowi^g. **17** Bo ten, kto ma wiarę, dostrzeżę w dobrej nowinie prawość

1:9 *Dosl. „duchem”. 1:14 *Lub „cudzoziemców”. Dosl. „barbarzyńców”. 1:16 *Zob. Słowniczek pojęć.

Bożą i w rezultacie jego wiara jeszcze wzrasta^a, tak jak jest napisane: „Lecz prawy będzie żył dzięki wierze”^b.

18 Bóg wylewa z nieba swój gniew^{*c} na wszystkich bezbożnych i nieprawych ludzi, którzy w nieprawy sposób zagłuszają prawdę^d. **19** Bo to, co można wiedzieć o Bogu, jest dla nich zupełnie jawne—On przecież sam im to wyjawiał^e. **20** Choć jest niewidzialny, to Jego przymioty—Jego wieczna moc^f i boskość^g—są wyraźnie widoczne już od stworzenia świata. Można je dostrzec dzięki temu, co zostało stworzone^h. Dlatego tacy ludzie są bez wymówki. **21** Bo chociaż wiedzieli o Bogu, nie wychwalali Go jako Boga ani Mu nie dziękowali. Ich umysły stały się puste, a ich nierozumne serca ogarnęła ciemnośćⁱ. **22** Mimo że uważali się za mądrych, stali się głupi **23** i zamienili chwałę niezniszczalnego Boga na podobizny niszczonego człowieka, a także ptaków, zwierząt czworonogich i gadów^{*j}.

24 Dlatego też Bóg, stosownie do pragnień ich serc, zostawił ich na pastwę nieczystości, żeby hańbili swoje ciała. **25** Zamienili oni prawdę Bożą na kłamstwo i wielbili stworzenie—dla niego pełnili służbę zamiast dla Stwórcy, który powinien być wysławiany na wieki. Amen. **26** Właśnie dlatego Bóg zostawił ich na pastwę odrażających żąd seksualnych^k. Kobiety zamieniły stosunki seksualne zgodne z naturą na przeciwnie naturze^l. **27** Podobnie mężczyźni zrezygnowali ze zgodnych z naturą stosunków seksualnych z kobietami

1:18 *Dosl. „[Boży gniew z nieba] się objawia”. 1:23 *Lub „pełzających”.

ROZDZ. 1

a Jn 3:36
Rz 3:21, 22

b Hab 2:4
Gal 3:11
Heb 10:38

c Rz 2:5
Ef 5:6

d Rz 1:25

e Ps 19:1
Dz 14:17

f Jer 10:12

g Ps 103:19
Jer 10:10
Obj 15:3

h Iz 40:26
Obj 4:11

i Rdz 6:5

j Jer 2:11
Dz 17:29

k Gal 5:19
1Ts 4:4, 5

l Judy 7

szpalta 2

a Rdz 19:5
Kpl 18:22

Kpl 20:13
1Ko 6:9, 10

b Gal 6:7

c Gal 5:19-21

d 1Pt 4:3

e Pwt 5:21

f Tyt 3:3

g 1Jn 3:15

h 1Pt 2:1

i Ef 4:31

j 1Pt 2:1

k Pwt 21:18, 21

l Rz 1:21

m Obj 21:8

ROZDZ. 2

n Rz 2:9

o Mt 7:5

p Rz 11:22
Ef 1:7

q Rz 3:25

r Iz 30:18

tą i gwałtownie zapłonęli żądzą jedni do drugich, mężczyźni do mężczyzn^a. Zaczęli dopuszczać się tego, co ohydne, na samych siebie ściągając karę^{*} należną za złe postępowanie^b.

28 Ponieważ nie chcieli poznać Boga^{*}, On zostawił ich na pastwę niewłaściwego sposobu myślenia, żeby robili to, co nie przystoi^c. **29** Są więc pełni wszelkiej nieprawości^d, niegodziwości, chciwości^{*e}, zła, zawiści^f, skłonni do morderstw^g, kłótni, podstępni^h, złośliwiⁱ, rozsiewają pogłoski^h, **30** rzucają oszczerstwaⁱ, nienawidzą Boga, są zuchwali, wyniosli, chępliwi, knują zło^{*}, są nieposłuszni rodzicom^k, **31** nie mają zrozumienia^l, łamią obietnice, są pozbawieni naturalnych uczuć i niemiłosierni. **32** Choć bardzo dobrze wiedzą, że zgodnie z prawym postanowieniem Bożym dopuszczający się czegoś takiego zasługują na śmierć^m, nie tylko dalej to robią, ale też z uznaniem odnoszą się do innych, którzy tak postępują.

2 Dlatego kimkolwiek jesteś, człowiekuⁿ, nie ma dla ciebie wytłumaczenia, jeśli kogoś osądzasz. Gdy osądzasz innych, wydajesz wyrok na samego siebie, bo osądzasz, a robisz te same rzeczy^o. **2** A wiemy, że tych, którzy się ich dopuszczają, czeka zgodny z prawdą sąd Boży.

3 Czy myślisz, człowieku, że unikniesz sądu Bożego, gdy osądzasz innych, a robisz to samo co oni? **4** Albo czy gardzisz bogactwem Bożej życzliwości^p, wyrozumiałości^q i cierpliwości^r, nie

1:27 *Lub „odbierając pełną zapłatę”.

1:28 *Lub „nie zamierzali zważać na Boga”. 1:29 *Lub „zachłanności”. *Lub „plotki”. 1:30 *Lub „obmyślają to, co szkodliwe”.

zdając sobie sprawy, że Bóg w swojej dobroci próbuje ci pomóc okazać skruchę?^a **5** Przez swój upór i serce niesłonne do skruchy ściągasz* na siebie Boży gniew. Spadnie on na ciebie w dniu gniewu Boga, gdy się objawi Jego prawy sąd^b. **6** On odpłaci każdemu stosownie do jego uczynków^c. **7** tym, którzy przez wytrwałość w czynieniu dobra zabiegają o chwałę, szacunek i niezniszczalność^d, da życie wieczne, **8** natomiast na przekornych, nieposłusznych prawdzie, a posłusznych nieprawości, wyleje swój wielki gniew^e. **9** Ucisk i udręka czeka każdego człowieka*, który czyni zło, najpierw Żyda, a potem też Greka^f, **10** natomiast chwała, szacunek i pokój—każdego, kto czyni to, co dobre, najpierw Żyda, a potem też Greka^g. **11** Bo Bóg nie jest stronniczy^h.

12 Wszyscy, którzy zgrzeszyli, nie znając prawaⁱ—nie znając prawa, zginą^j. Ale wszyscy, którzy zgrzeszyli, znając prawo—przez prawo zostaną osądzeni^k. **13** Bo w oczach Boga nie ci są prawi, którzy słuchają prawa, lecz ci, którzy je wypełniają—to oni zostaną uznani za prawych^l. **14** Kiedy ludzie z innych narodów, którzy nie znają prawa^m, z natury czynią to, czego prawo wymaga, to chociaż nie znają prawa, sami dla siebie są prawem. **15** Tacy pokazują, że treść prawa jest zapisana w ich sercach. A sumienie służy im za świadka i we własnych myślach oskarżają się lub uniewinniają. **16** Stanie się to jawne w dniu, gdy Bóg przez Chrystusa Jezusa osądzi wszystko, co ludzie skrywająⁿ—zgodnie z głoszoną przeze mnie dobrą nowiną.

2:5 *Dost. „gromadziysz”. 2:9 *Lub „duszę każdego człowieka”. 2:9, 10, 12 *Zob. Słownikiec pojęć.

ROZDZ. 2

- a 2Pt 3:9
b 2Ts 1:7, 8
Obj 6:16, 17
Obj 11:18
c Ps 62:12
Prz 24:12
Mt 16:27
d 1Ko 15:53
Obj 20:6
e Rz 1:18
Kol 3:6
Heb 10:26, 27
f Jn 4:22
Dz 13:45, 46
g Dz 15:14
h Pwt 10:17
2Kn 19:7
Dz 10:34, 35
i Ef 2:12
j Rz 3:19
k Pwt 30:14
Eze 20:11
Jak 1:22
l Ps 147:19, 20
m Jn 5:22
Dz 10:42
1Pt 4:5

szpalta 2

- a Rz 9:6
b Pwt 4:8
c Mt 23:2, 3
d Wj 20:15
e Pwt 5:18
f Iz 52:5
Eze 36:20
g Rdz 17:10
h 1Ko 7:19
Gal 5:3
i Ef 2:11
j Rz 4:9, 10
k Jn 8:39
Obj 2:9
l 1Ko 7:19
m Rz 9:6
n Jer 4:4
Dz 7:51
Flp 3:3

17 Jeśli więc z nazwy jesteś Żydem^a, jeśli polegasz na Prawie i szcycisz się Bogiem, **18** znasz Jego wolę i potrafisz rozpoznać, co ma największą wartość, bo nauczono* cię Prawa^b, **19** jeśli trwasz w przekonaniu, że jesteś przewodnikiem ślepych i światłem dla będących w ciemności, **20** człowiekiem korygującym nierozsądnych, nauczycielem małych dzieci oraz tym, który znajduje w Prawie podstawy wiedzy i prawdy, **21** to czemu skoro uczysz drugiego, nie uczysz samego siebie?^c Głosisz: „Nie kradnij”^d, a sam kradniesz? **22** Mówisz: „Nie cudzołóż”^e, a sam cudzołożysz? Masz wstręt do bożków, a okradasz świątynie? **23** Szcycisz się Prawem, a łamaniem Prawa znieważasz Boga? **24** Tak jak napisało, „z waszego powodu narody bluźnią imieniu Bożemu”^f.

25 Obrzezanie^g w gruncie rzeczy przynosi pożytek tylko wtedy, gdy przestrzegasz Prawa^h. A jeśli łamiesz Prawo, to choć zostałeś obrzezany, jest tak, jakbyś był nieobrzezany. **26** Jeśli więc nieobrzezanyⁱ przestrzega prawych wymagań Prawa, to choć nie został obrzezany, czy nie będzie uznany za obrzezanego?^j **27** I dzięki wypełnianiu Prawa człowiek nieobrzezany na ciebie osądzi, bo ty—choć masz spisany kodeks i zostałeś obrzezany—łamiesz Prawo. **28** Tak więc prawdziwym Żydem nie jest ten, kto jest nim na zewnątrz^k, ani prawdziwym obrzezaniem nie jest to, które widać na zewnątrz, na ciebie^l. **29** Prawdziwym Żydem jest ten, kto jest nim wewnątrz^m, a prawdziwym obrzezaniem jest obrzezanie sercaⁿ, które dokonuje się za sprawą

2:18 *Lub „ustnie nauczono”.

ducha, a nie na podstawie spisano kodeksu^a. Taki człowiek otrzymuje pochwałę nie od ludzi, ale od Boga^b.

3 Jaka więc jest przewaga Żydów nad innymi albo jaka korzyść z obrzezania? **2** Wielka pod każdym względem. Przede wszystkim dlatego, że to im powierzono święte słowa Boże^c. **3** Co więc powiedzieć o tych, którym zabrakło wiary? Czy ich brak wiary miałby przekreślić wierność Boga? **4** Nic podobnego! Bóg okaże się prawdomówny^d, choćby każdy człowiek okazał się kłamcą^e. Jak zresztą napisano: „Okazujesz się prawy w swoich słowach i wygrasz, gdy będziesz osądzany”^f. **5** Jeśli jednak przez naszą nieprawość jeszcze wyraźniej widać prawość Bożą, to co powiemy? Czy Bóg jest niesprawiedliwy, gdy wylewa swój gniew? (Mówię, jak mowa ludzi). **6** W żadnym wypadku! W przeciwnym razie jak Bóg miałby sądzić świat?^g

7 Ale jeśli przez moje kłamstwo jeszcze wyraźniej widać, że Bóg mówi prawdę, i to przynosi Mu chwałę, to dlaczego jestem sądzony jako grzesznik? **8** I dlaczego nie powiedzieć: „Czyńmy zło, żeby wynikło z tego dobro”? Niektórzy przypisują nam te słowa. Takich ludzi czeka sprawiedliwy wyrok^h.

9 Czy więc jesteśmy w lepszym położeniu niż inni? Wcale nie! Jak wykazaliśmy wcześniej, wszyscy są pod władzą grzechu – zarówno Żydzi, jak i Grecyⁱ. **10** Napisano przecież: „Nie ma człowieka prawego – ani jednego”. **11** Nie ma nikogo wnikliwego, nie ma nikogo, kto by szukał Boga. **12** Wszyscy ludzie

ROZDZ. 2

a Rz 7:6
b Jn 5:44
1Kor 4:5

ROZDZ. 3

c Pwt 4:8
Ps 147:19, 20
Dz 7:38
d Iz 55:10, 11
Jn 8:26
2Tm 2:13
e Lb 23:19
Ps 116:11
f Ps 51:4
g Ps 9:8
Ps 96:13
Ps 98:9
Dz 17:31
h Heb 2:2, 3
i Rz 3:23
Gal 3:22
j Prz 20:9
Kzn 7:20

szpalta 2

a Ps 14:1-3
b Ps 5:9
c Ps 140:3
d Ps 10:7
Jak 3:8, 9
e Prz 1:16
f Iz 59:7, 8
g Ps 36:1
h Rz 2:12
Rz 5:13
Gal 3:10
i Gal 2:16
Gal 3:11
j Rz 7:9, 13
Gal 3:19
k Rz 1:16, 17
l Iz 53:11
Jer 31:34
Dn 9:24
m Gal 3:28
n Kzn 7:20
o Rz 5:17
p Ef 2:8
q Mt 20:28
1Tm 2:5, 6
1Pt 2:24
r Iz 53:11
2Kor 5:19
1Jn 2:1, 2
1Jn 4:10
s Kpl 17:11
Dz 13:39
Ef 1:7

zobczyli z drogi, wszyscy stali się bezwartościowi. Nie ma nikogo, kto by okazywał życzliwość – ani jednego”^a. **13** „Ich gardło to otwarty grób, oszukują swoim językiem”^b. „Mają w ustach jad żmij”^c. **14** „Ich usta są pełne przekleństw i goryczy”^d. **15** „Ich nogi śpieszą do przelewu krwi”^e. **16** „Swoje drogi znaczą zniszczeniem i nieszczęściem, **17** a droga pokoju jest im obca”^f. **18** „Nie boją się Boga”^g.

19 Wiemy, że do tych, którzy podlegają Prawu*, skierowane zostało wszystko, co Prawo mówi, tak żeby żadne usta nie miały wymówki i żeby cały świat podlegał karze od Boga^h. **20** Dlatego nikt* nie zostanie uznany przez Niego za prawego na podstawie uczynków wymaganych przez Prawoⁱ, bo Prawo dokładnie nam uświadamia, czym jest grzech^j.

21 Ale teraz stało się jasne, że prawość w oczach Boga można uzyskać niezależnie od wymagań Prawa^k – co poświadczono w Prawie i pismach proroków^l. **22** Stan prawość przed Bogiem można uzyskać dzięki wierze w Jezusa Chrystusa. I dotyczy to wszystkich mających wiarę, bo między ludźmi nie ma żadnej różnicy^m. **23** Wszyscy grzeszą i daleko im do chwały Bożejⁿ. **24** Jest to więc dar^o, że zostają uznani za prawych. Dzieje się to za sprawą niezаслужonej życzliwości Bożej^p, dzięki wyzwoleniu na podstawie okupu zapłaconego przez Chrystusa Jezusa^q. **25** Bóg ustanowił go ofiarą służącą przebłaganiu grzechów^r, które jest możliwe dzięki wierze w jego krew^s. Zrobił to, by poka-

3:20 *Dosl. „żadne ciało”. **3:25** *Lub „pojednaniu z Bogiem”.

zać, że był prawy, gdy wyrozu-
miało przebaczał grzechy w prze-
szłości, **26** i by pokazać swo-
ją prawość^a teraz, gdy uznaje
za prawego człowieka wierzące-
go w Jezusa^b.

27 Czy więc jest się czym
szczycić? Nie ma czym. Jakie
prawo na to nie pozwala? Pra-
wo uczynków? Nie, prawo wia-
ry. **28** Bo uważamy, że czło-
wiek zostaje uznany za prawego
na podstawie wiary, a nie uczyn-
ków wymaganych przez Pra-
wo^d. **29** Czy Bóg jest tylko Bo-
giem Żydów?^e Czy nie także
ludzi z innych narodów? Tak,
również ludzi z innych naro-
dów^g. **30** Skoro Bóg jest je-
den^h, to zarówno obrzezanych,
jak i nieobrzezanych uzna On
za prawychⁱ na podstawie wiary.
31 Czy więc swoją wiarą znosi-
my prawo? Nic podobnego! Sto-
imy na straży prawaⁱ.

4 Jeśli tak, to co powiemy
o naszym praojcu Abrah-
mie? Co on zyskał? **2** Gdyby na
przykład został uznany za pra-
wego dzięki uczynom, to miał-
by się czym szczycić—ale nie
przed Bogiem. **3** Bo co mówi
Pismo? „Abraham uwierzył Je-
howie* i w rezultacie został
uznany za prawego”^{”k}. **4** Za-
płaty dla pracownika nie uwa-
ża się za przejaw niezасłużonej
życzliwości, tylko za coś, co mu
się należy*. **5** Z drugiej strony
człowiek, który nie polega na
tym, co robi, lecz pokłada wiarę
w Tym, który bezbożnego uzna-
je za prawego, zostaje uznany za
prawego dzięki wierze^l. **6** Da-
wid tak mówi o szczęście czło-

4:3, **8** *Zob. Dodatek A5. **4:3** *Lub
„poczytano mu to za prawość”. Tak sa-
mo w kolejnych wystąpieniach w roz-
dziale. **4:4** *Lub „za dług”.

ROZDZ. 3

a Ps 89:14

b 1Ko 1:30
1Jn 1:9c Dz 13:38, 39
Ef 2:8, 9d Gal 2:15, 16
Jak 2:24

e Dz 17:26, 27

f Dz 10:4

g Iz 54:5
Rz 10:12
Gal 3:14h Pwt 6:4
1Ko 8:6
Ef 4:6i 1Ko 7:18
Gal 3:8j Mt 5:17
Rz 8:3, 4
Rz 13:10

ROZDZ. 4

k Rdz 15:6
Gal 3:6
Jak 2:23

l Gal 2:15, 16

szpalta 2

a Ps 32:1, 2

b Rz 3:30

c Rz 4:3

d Rdz 17:1,
2, 11e Rz 4:16
Gal 3:7

f Gal 3:29

g Rdz 12:1-3
Rdz 17:5, 6
Rdz 22:17, 18

h Heb 11:8

i Rz 3:20
Rz 5:20
2Ko 3:7

wiek, któremu Bóg przypisuje
prawość niezależnie od uczyn-
ków: **7** „Szczęśliwi są ci, któ-
rym przebaczone niegodziwe
uczynki i których grzechy zosta-
ły zakryte”. **8** Szczęśliwy jest
człowiek, którego grzechu Je-
howa* wcale nie weźmie pod
uwagę”^a.

9 Czy więc to szczęście jest
tylko dla obrzezanych, czy rów-
nież dla nieobrzezanych?^b Mó-
wimy przecież: „Abraham dzięki
wierze został uznany za prawe-
go”^{”c}. **10** A w jakich okoliczno-
ściach został uznany dzięki niej
za prawego? Gdy był obrzezany
czy nieobrzezany? Gdy był jesz-
cze nieobrzezany. **11** Obrzeza-
nie otrzymał jako znak^d—jako
pieczęć* prawości na podstawie
wiary, jaką przejawiał, będąc nie-
obrzezanym. W ten sposób stał
się ojcem wszystkich nieobrze-
zanych, którzy zostali uznani za
prawych dzięki wierze^e, **12** oraz
ojcem obrzezanych potomków—
nie tylko tych, którzy obstają
przy obrzezaniu, ale też tych,
którzy starannie naśladują wiarę,
jaką miał on^{”f} wtedy, gdy był nie-
obrzezany.

13 Bo to nie na podstawie Pra-
wa* dano Abrahamowi i jego po-
tomstwu obietnicę, że odziedziczy
świat^g, lecz na podstawie
prawości wynikającej z wiary^h.
14 Gdyby dziedzicami byli ci,
którzy obstają przy Prawie, to
wiara okazałaby się daremną,
a obietnica straciłaby wartość.
15 Prawo w rzeczywistości spro-
wadza Boży gniewⁱ. Natomiast

4:7 *Lub „odpuszczone”. 4:9 *Lub „Ab-
rahamowi wiarę poczytano za prawość”.

4:10 *Lub „wiara została mu poczyta-
na za prawość”. 4:11 *Lub „gwarancję;
potwierdzenie”. 4:12 *Dosl. „nasz oj-
ciec, Abraham”. 4:13 *Zob. Słowniczek
popeć.

tam, gdzie nie ma prawa, nie ma również występku^a.

16 Właśnie dlatego obietnica została dana na podstawie wiary—stosownie do niezasłużonej życzliwości Bożej^b—żeby mogła się spełnić na wszystkich potomkach Abrahama^c, nie tylko na tych, którzy obstają przy Prawie, ale też na tych, którzy mają taką wiarę jak on, ojciec nas wszystkich^d. **17** (Tak jak napisano: „Ustanowiłem cię ojcem wielu narodów”)^e. Obietnica ta została złożona przez Tego, w którego on wierzył: Boga, który ożywia umarłych i który mówi o rzeczach nieistniejących, jak gdyby istniały^f. **18** Chociaż wydawało się, że nie ma już żadnej nadziei, Abraham miał nadzieję i wierzył, że może się stać ojcem wielu narodów—zgodnie z tym, co powiedziano: „Tak liczne będzie twoje potomstwo”^g. **19** Był świadomy, że jego ciało właściwie jest już obumarłe (bo miał około 100 lat)^h i że martwe jest łono Saryⁱ, ale nie osłabł w wierze^j. **20** Ze względu na obietnicę Bożą nie zachwiał się z braku wiary. Dzięki wierze stał się silny i oddał chwałę Bogu, **21** w pełni przekonany, że to, co On obiecał, potrafi też uczynić^k. **22** Właśnie dlatego „został uznany za prawego”^l.

23 Słowa „został uznany za prawego” zapisano jednak nie tylko ze względu na niego^k, **24** ale też ze względu na nas, którzy będziemy za takich uznani, bo wierzymy w Tego, który wskrzesił Jezusa, naszego Pana^l. **25** Został on wydany na śmierć za nasze przewinienia^m

4:17 *Możliwe też „powołuje do istnienia to, co nie istnieje”. **4:19** *Lub „że Sara jest nieplodna”.

ROZDZ. 4

a Rz 5:13

b Rz 3:24

c Rz 9:8

Gal 3:29

d Rz 4:11

e Rdz 17:5

f Rdz 15:5
Heb 11:17, 18

g Rdz 17:17

h Rdz 18:11
Heb 11:11, 12

i Heb 11:19

j Rdz 15:6
Jak 2:23

k Rz 15:4

l Dz 2:24
Dz 13:30
1Pt 1:21

m Mt 20:28

szpalta 2

a Iz 53:11, 12
2Ko 5:21

ROZDZ. 5

b Dz 13:38, 39

c Ef 2:14

d 2Ko 5:18
Ef 3:11, 12
Heb 10:19e Flp 2:17
1Pt 4:12, 13

f Dz 5:41, 42

g Jak 1:12

h Flp 1:18-20

i Joz 21:45

j 2Ko 1:22
Gal 4:6
Ef 1:13, 14

k Ef 2:1, 5

l Iz 53:12
Jn 3:16
Ef 2:4, 5
1Pt 3:18
1Jn 4:10m Dz 13:38, 39
Heb 9:14

n 1Ts 1:10

o 2Ko 5:18

Kol 1:21, 22

p 2Ko 5:19

i wskrzeszony, żebyśmy mogli być uznani za prawych^a.

5 Skoro więc na podstawie wiary zostaliśmy uznani za prawych^b, cieszymy się pokojem^c z Bogiem przez naszego Pana, Jezusa Chrystusa^c. **2** Przez niego też dzięki wierze uzyskaliśmy dostęp do Boga, żeby skorzystać z niezasłużonej życzliwości. I już jej zaznajemy^d. Oprócz tego radujemy się^e nadzieją, że otrzymamy chwałę od Boga. **3** Ale nie tylko tym. Radujemy się^e, gdy znosimy cierpienia^e, wiedząc, że cierpienie rodzi wytrwałość^f, **4** wytrwałość—stan uznania^g, stan uznania—nadzieję^h. **5** Z kolei nadzieja nie prowadzi do rozczarowaniaⁱ, bo za sprawą ducha świętego, którego otrzymaliśmy, nasze serca wypełniła miłość Bożaⁱ.

6 W wyznaczonym czasie Chrystus umarł za ludzi bezbożnych—gdy byliśmy bezsilni^k. **7** Mało kto umarłaby za prawego, choć za dobrego może i ktoś odważyłby się umrzeć. **8** Tymczasem Bóg okazał nam miłość przez to, że Chrystus umarł za nas, gdy byliśmy grzesznikami^l. **9** Skoro więc teraz dzięki jego krwi zostaliśmy uznani za prawych^m, to tym bardziej za jego pośrednictwem będziemy wybawieni od Bożego gniewuⁿ. **10** Bo jeśli będąc nieprzyjaciółmi Boga, zostaliśmy z Nim pojednani przez śmierć Jego Syna^o, to tym bardziej teraz, będąc z Nim pojednani, zostaniemy wybawieni dzięki życiu Jego Syna. **11** Co więcej, dzięki naszemu Panu, Jezusowi Chrystusowi, przez którego dostąpiliśmy tego pojednania, cieszymy się więzią z Bogiem^p.

5:1 *Możliwe też „mamy pokój”. **5:2, 3**

*Możliwe też „radujemy się”.

12 Grzech pojawił się na świecie przez jednego człowieka, a przez grzech—śmierć^a. I w taki sposób śmierć rozprzestrzeniła się na wszystkich ludzi, bo wszyscy stali się grzeszni^{*b}. **13** Grzech był na świecie jeszcze przed nadaniem Prawa^{*}. A gdy nie ma prawa, nikogo nie rozlicza się z grzechu^c. **14** Mimo to śmierć królowała od Adama do Mojżesza nawet nad tymi, którzy nie dopuścili się takiego grzechu jak Adam—człowiek podobny do tego, który miał przyjść^d.

15 Ale z darem nie jest tak, jak było z występkiem. Bo jeśli przez występki jednego człowieka wielu poniosło śmierć, to tym bardziej z niezasłużonej życzliwości Boga i Jego daru—ofiarowanego dzięki niezasłużonej życzliwości jednego człowieka^e, Jezusa Chrystusa—w obfitości^{*} skorzystało wielu^f. **16** Z darem nie jest też tak jak z karą za grzechy jednego człowieka^g. Bo jeden występki skazał ludzi na potępienie^h, a dar ofiarowany mimo wielu występków zapewnił im uznanie za prawychⁱ. **17** Bo jeśli przez występki jednego człowieka królowała śmierć^j, to tym bardziej ci, którzy w obfitości korzystają z niezasłużonej życzliwości i daru prawości^k, będą przez jednego—Jezusa Chrystusa—żyć i królować^l.

18 Tak więc jak przez jeden występki doszło do potępienia najróżniejszych ludzi^m, tak przez jeden prawy czyn najróżniejsi ludzieⁿ mogą być uznani za prawych i otrzymać życie^o. **19** Bo jak przez nieposłuszeństwo jednego człowieka wielu stało się

ROZDZ. 5

- a Rdz 2:17
Rdz 3:6
Rdz 3:19
1Ko 15:21
- b Ps 51:5
Rz 3:23
- c Rz 4:15
- d 1Ko 15:45
- e Heb 2:9
- f Iz 53:11
Mt 20:28
- g Rdz 2:17
Rdz 3:6
- h Rdz 3:17-19
- i Rz 4:25
- j Rz 5:12, 14
- k Rz 3:24
- l 1Pt 3:18
Obj 1:5, 6
Obj 5:9, 10
Obj 20:4
- m 1Ko 15:21
- n Rz 1:16
1Tm 2:3, 4
- o Jn 10:10

szpalta 2

- a Rz 5:12
- b Iz 53:11
Heb 2:10
- c Rz 3:20
Gal 3:19
- d 1Ko 15:56
- e Jn 3:16
1Jn 4:9

ROZDZ. 6

- f 1Pt 2:24
- g Heb 10:26, 27
- h 1Ko 12:13
Gal 3:28
- i Mk 10:38, 39
1Ko 15:29
- j Kol 2:12
- k Kol 3:10
1Jn 3:14
- l 2Ko 4:10
Flp 3:10
- m 1Ko 15:42, 49
- n Gal 5:24
- o Kol 2:11
Kol 3:5
- p 2Ko 7:1
- q Dz 13:34
- r Obj 1:17, 18

grzesznikami^a, tak przez posłuszeństwo jednego wielu stanie się prawymi^b. **20** Prawo zostało wprowadzone, żeby ujawnić występki^c. A gdy grzech się rozplecił, jeszcze obfitsza okazała się niezasłużona życzliwość. **21** Po co to wszystko? Żeby tak jak ze śmiercią królował grzech^d, tak dzięki prawości królowała niezasłużona życzliwość zapewniająca życie wieczne za sprawą Jezusa Chrystusa, naszego Pana^e.

6 Co więc powiemy? Czy mamy trwać w grzechu, żeby w większej mierze zaznać niezasłużonej życzliwości? **2** Nic podobnego! Skoro umarliśmy dla grzechu^f, to czy możemy dalej w nim żyć?^g **3** Czy nie wiecie, że my wszyscy, którzy zostaliśmy ochrzczeni w Chrystusie Jezusie^{*h}, zostaliśmy ochrzczeni w jego śmierciⁱ? **4** Przez chrzest w jego śmierci zostaliśmy więc z nim pogrzebani^j, żebyśmy—tak jak Chrystus dzięki chwale Ojca został wzbudzony z martwych—i my żyli nowym życiem^k. **5** Jeśli jednoczymy się z nim w śmierci podobnej do jego śmierci^l, to na pewno też zjednoczymy się z nim w zmartwychwstaniu podobnym do jego zmartwychwstania^m. **6** Wiemy, że naszą starą osobowość przybito razem z nim do pałaⁿ, żeby nasze grzeszne ciało nie miało nad nami władzy^o i żebyśmy nie byli już niewolnikami grzechu^p. **7** Bo ten, kto umarł, został uwolniony od grzechu^{*}.

8 Ponadto jeśli umarliśmy z Chrystusem, wierzymy, że będziemy też z nim żyli. **9** Wiemy, że Chrystus—wzbudzony z martwych^q—już więcej nie umrze^r.

6:3 *Lub „żeby być w jedności z Chrystusem Jezusem”. **6:7** *Lub „bo grzech tego, kto umarł, został przebaczony”.

5:12 *Dost. „wszyscy zgrzeszyli”. 5:13

*Zob. Słownikzek pojęć. 5:15 *Lub „przeobficie”.

Śmierć nie ma już nad nim władzy. **10** Umarł w związku z grzechem*—raz na zawsze^a. A teraz, gdy żyje, żyje dla Boga. **11** Podobnie też wy uważajcie siebie za umarłych dla grzechu, a żyjących dla Boga dzięki Chrystusowi Jezusowi^b.

12 Niech więc grzech nie króluje już w waszych śmiertelnych ciałach^c, niech was nie pobudza do ulegania cielesnym pragnieniom. **13** Zamiast oddawać swoje ciała* grzechowi i dopuszczać się nieprawości^d, oddajcie się Bogu jako ci, którzy byli martwi, ale ożyli. Oddajcie Mu swoje ciała*, żeby czynić prawość^{ad}. **14** Bo skoro nie podlegacie Prawu*^e, lecz okazano wam niezаслужoną życzliwość^f, grzech nie może nad wami panować.

15 Co w takim razie? Czy mamy grzeszyć, bo nie podlegamy Prawu, lecz okazano nam niezаслужoną życzliwość^g? W żadnym wypadku! **16** Czy nie wiecie, że jeśli oddajecie się komuś, żeby być mu posłuszni jak niewolnicy, to naprawdę stajecie się jego niewolnikami^h: albo grzechu, prowadzącego do śmierci, albo posłuszeństwa prowadzącego do prawości? **17** Ale dzięki niech będą Bogu, że chociaż wcześniej byliście niewolnikami grzechu, staliście się z serca posłusznymi nauce, którą wam przekazano. **18** Uwolnieni od grzechu^k, staliście się niewolnikami prawościⁱ. **19** Ze względu na słabość waszego ciała używam zrozumiałych dla was określeń. Jak oddawaliście swoje ciała* w niewolę nieczystości i niegodziwości^j,

6:10 *To znaczy żeby usunąć grzech. **6:13, 19** *Dosl. „członki”. **6:13** *Lub „jako oręż nieprawości”. ^aLub „jako oręż prawości”. **6:14; 7:1** *Zob. Słowniczek pojęć. **6:19** *Lub „bezprawia”.

ROZDZ. 6

a Heb 9:28
1Pt 3:18

b 1Pt 2:24

c Rdz 4:7

d Rz 12:1

e Rz 7:6
Gal 5:18
Kol 2:13, 14

f Jn 1:17

g Rz 5:21

h 2Pt 2:19

i Jn 8:34

j Rz 6:23

k Jn 8:31, 32

l 1Pt 2:24

szpalta 2

a Rz 12:1

b Rz 8:6
Gal 5:19-21

c Gal 5:22, 23

d 1Ko 9:25

e Rdz 2:17

f Mt 25:46
1Pt 1:3, 4

g 1Tm 1:16
1Jn 2:1, 2
Judy 21

ROZDZ. 7

h 1Ko 7:39

i Mt 5:32
Mt 19:9
Mk 10:11, 12
Łk 16:18

j 1Ko 7:8, 9
1Tm 5:14

k 2Ko 11:2

l Dz 5:30
2Ko 5:15

m Gal 5:22, 23
Kol 1:10

żeby dopuszczać się niegodziwych czynówⁿ, tak teraz oddawajcie swoje ciała* w niewolę prawości, żeby czynić to, co święte^a. **20** Bo gdy byliście niewolnikami grzechu, prawość nie miała nad wami władzy^b.

21 Jakie więc owoce wydawaliście w tym czasie? Uczynki, których się dziś wstydzicie, bo prowadzą do śmierci^b. **22** Jednak teraz, gdy zostaliście uwolnieni od grzechu i staliście się niewolnikami Boga, macie wydawać owoc w postaci świętości^c, która prowadzi do życia wiecznego^d. **23** Bo zapłatą za grzech jest śmierć^e. Ale Bóg daje nam w darze życie wieczne^f przez Chrystusa Jezusa, naszego Pana^g.

7 Bracia (mówię do was, którzy znacie prawo*), czy to możliwe, byście nie wiedzieli, że Prawo panuje nad człowiekiem, dopóki on żyje? **2** Na przykład kobieta zamężna jest związana prawem ze swoim mężem. Jest tak, dopóki on żyje. Jeśli jednak mąż umrze, żona zostaje uwolniona spod jego prawa^h. **3** Gdyby więc za życia męża kobieta związała się z innym mężczyzną*, byłaby uznana za cudzołożnicęⁱ. Jeśli jednak mąż umrze, żona zostaje uwolniona spod jego prawa. I nie jest cudzołożnicą, gdy poślubi innego mężczyznę^j.

4 Podobnie wy, moi bracia, dzięki ofierze* Chrystusa umarliście dla Prawaⁿ, żeby móc należeć do innego^k—do tego, który został wzbudzony z martwych^l—i wydawać owoce dla Boga^m. **5** Bo kiedy żyliśmy w zgodzie

6:20 *Lub „byliście wolni względem prawości”. **7:3** *Lub „należała do innego mężczyzny”. **7:4** *Dosl. „ciała”. *Lub „zostaliście uwolnieni od Prawa”.

z ciałem, w naszych ciałach* rządziły grzeszne namiętności—ujawnione przez Prawo—i wydawałyśmy owoce prowadzące do śmierci^a. **6** Ale teraz zostaliśmy uwolnieni spod Prawa^b—umarliśmy w stosunku do tego, co nas trzymało w więzach—żeby zostać niewolnikami w nowym znaczeniu, poddającymi się pod wpływ ducha^c, a nie w starym, podlegającymi spisaniemu kodeksowi^d.

7 Co więc powiemy? Czy Prawo jest grzechem? Nic podobnego! Gdyby nie Prawo, nie wiedziałbym, czym jest grzech^e. Gdyby na przykład Prawo nie mówiło: „Nie wolno ci pożądać”^f, nie wiedziałbym, czym jest pożądanie. **8** Tymczasem przykazanie dostarczyło grzechowi okazji, żeby rozbudził we mnie wszelkiego rodzaju pożądanie. Bez prawa grzech był martwy^g. **9** Ja w rzeczywistości żyłem kiedyś bez prawa. Gdy pojawiły się przykazania, grzech ożył, a ja umarłem^h. **10** I stwierdziłem, że przykazania, które miały prowadzić do życiaⁱ, prowadzą do śmierci. **11** Bo przykazania dostarczyły grzechowi okazji, żeby mnie zwiódł i na ich podstawie zabił. **12** Prawo więc samo w sobie jest święte, również jego przykazania są święte, prawe i dobre^j.

13 Czy w takim razie to, co dobre, spowodowało na mnie śmierć? Nic podobnego! To grzech spowodował na mnie śmierć, posługując się tym, co dobre, przez co stało się jasne, czym on jest^k. Tak więc dzięki przykazaniom grzech jeszcze bardziej ujawnił swoją grzeszność^l. **14** Wiemy przecież, że Prawo jest duchowe, a ja jestem cielesny, sprzedaw-

7:5 *Dost. „członkach”.

ROZDZ. 7

a Jak 1:14, 15

b Rz 10:4
Ef 2:15
Kol 2:13, 14

c Rz 12:11

d Gal 3:10

e Rz 3:20
Gal 3:19

f Wj 20:17
Pwt 5:21

g Rz 4:15
Rz 5:20

h 2Kor 3:6

i Kpł 18:5
Łk 10:26-28

j Pwt 4:8
Ps 19:8

k 1Kor 15:56

l Rz 5:13

szpalta 2

a Ps 51:5
Jn 8:34
Rz 6:16

b Rdz 8:21

c Mt 26:41

d Jer 17:9

e 2Kor 4:16
Ef 3:16
Ef 4:23, 24

f Gal 5:17
Jak 4:1

g Jn 8:34

h Rz 6:13
Gal 5:17

ROZDZ. 8

i Jn 8:31, 32
Jak 1:25

j Rz 3:20
Heb 7:11

k Heb 7:18

ny w niewolę grzechu^a. **15** Nie rozumiem tego, co robię. Bo nie robię tego, czego chcę, ale to, czego nienawidzę. **16** Jeśli jednak robię coś, czego nie chcę, przyznaję, że Prawo jest dobre. **17** A wtedy to już nie ja to robię, lecz przebywający we mnie grzech^b. **18** Wiem, że we mnie, czyli w moim ciele, nie mieszka nic dobrego. Bo pragnę robić to, co dobre, ale nie potrafię. **19** Nie czynię dobra, którego chcę, lecz dopuszczam się zła, którego nie chcę. **20** Jeśli więc robię coś, czego nie chcę, to już nie ja to robię, ale grzech, który we mnie mieszka.

21 Odkrywam więc w sobie takie prawo: Gdy chcę czynić to, co słuszne, odzywa się we mnie skłonność do zła^d. **22** Mój wewnętrzny człowiek naprawdę rozkoszuje się prawem Bożym^e, **23** ale w swoim ciele* dostrzegam inne prawo, które toczy wojnę z prawem mojego umysłu^f. To prawo grzechu, będące w moim ciele^g, prowadzi mnie jak swojego jeńca^g. **24** Biedny ze mnie człowiek! Kto mnie uwolni od ciała podlegającego śmierci*? **25** Bogu niech będą dzięki, że uczyni to przez Jezusa Chrystusa, naszego Pana! Tak więc ja sam umysłem jestem niewolnikiem prawa Bożego, a ciałem—prawa grzechu^h.

8 Dlatego tych, którzy żyją w jedności z Chrystusem Jezusem, nie czeka wyrok skazujący. **2** Bo prawo ducha, który umożliwia życie w jedności z Chrystusem Jezusem, uwolniło wasⁱ od prawa grzechu i śmierci. **3** Tego, czego nie mogło dokonać Prawo^j—bezsilne^k

7:23 *Dost. „w swoich członkach”.

*Dost. „w moich członkach”. 7:24

*Dost. „tej śmierci”. 8:3 *Zob. Słowniczek pojęć.

z powodu ciała—dokonał Bóg: posłał własnego Syna^a w cie-
le podobnym do grzesznego cia-
ła^b, żeby usunąć grzech. W ten
sposób wydał na grzech w cie-
le wyrok skazujący, **4** żebyśmy
my—którzy nie żyjemy w zgo-
dzie z ciałem, lecz w zgodzie
z duchem^c—mogli spełnić pra-
we wymagania Prawa^d. **5** Bo ci,
którzy żyją w zgodzie z ciałem,
skupiają umysły na sprawach
ciała^e, a ci, którzy żyją w zgodzie
z duchem—na sprawach ducha^f.
6 Skupianie umysłu na spra-
wach ciała prowadzi do śmierci^g,
lecz skupianie umysłu na spra-
wach ducha zapewnia życie i po-
kój^h. **7** Bo kto skupia umysł na
sprawach ciała, staje się wro-
giem Bogaⁱ. Ciało przecież nie
jest podporządkowane prawu
Bożemu i w rzeczywistości nie
może mu się podporządkować.
8 Dlatego ci, którzy żyją w zgo-
dzie z ciałem, nie mogą podobać
się Bogu.

9 Wy jednak—jeśli duch Boży
naprawdę w was mieszka—nie
żyjecie w zgodzie z ciałem, ale
w zgodzie z duchemⁱ. Jeżeli ktoś
nie ma ducha Chrystusa*, ten
do niego nie należy. **10** A jeżeli
Chrystus jest w jedności z wa-
mi^k, to chociaż wasze ciało z po-
wodu grzechu umiera, duch ze
względem na waszą prawość da-
je wam życie. **11** Jeśli mieszka
w was duch Tego, który wskrze-
sił Jezusa, to Ten, który wskrze-
sił Chrystusa Jezusa^l, za pomo-
cą swojego ducha, który w was
mieszka, ożywi też wasze śmiertel-
ne ciało^m.

12 Tak więc, bracia, mamy
obowiązek, ale nie wobec cia-
ła. Nie musimy w zgodzie z nim
żyćⁿ. **13** Jeśli żyjecie w zgodzie
z ciałem, na pewno umrzecie, ale

ROZDZ. 8

- a 1Jn 4:9
b Jn 1:14
c Gal 5:16, 18
d Rz 3:31
e Gal 5:19-21
f Gal 5:22, 23
g Rz 6:21
h Gal 6:7, 8
i Iz 59:2
Kol 1:21
j Gal 5:25
k Jn 15:4
l Dz 2:24
m Ef 2:1, 5
n Gal 5:19-21

szpalta 2

- a 1Ko 9:27
Gal 5:24
Ef 4:22
Kol 3:5
b Gal 6:7, 8
c Jn 1:12
Jn 3:5
d Gal 4:4-6
e 1Ko 2:10, 12
2Ko 1:22
f Jn 1:12
Gal 3:26
1Jn 3:2
g Łk 12:32
Gal 3:29
h Flp 1:29
Kol 1:24
i 1Ko 15:53
Obj 3:21
j 2Ko 4:17
1Pt 4:13
k 1Jn 3:2
l Rdz 3:17-19
m Jn 8:31, 32
1Ko 15:22
n 2Ko 5:1, 2
o Gal 4:4, 5
Ef 1:5
Obj 21:7

jeśli z pomocą ducha uśmierca-
cie uczynki ciała^a, będziecie żyć^b.
14 Wszyscy, którymi kieruje
duch Boży, naprawdę są syna-
mi Bożymi^c. **15** Bo nie otrzyma-
liście ducha niewoli, żeby zno-
wu odczuwać strach, ale ducha
usynowienia, dzięki któremu wo-
łamy: „Abba”, Ojczel!”^d. **16** Sam
duch Boży razem z naszym du-
chem zaświadcza^e, że jesteśmy
dziećmi Bożymi^f. **17** Skoro więc
jesteśmy dziećmi, to i dziedzica-
mi: dziedzicami Boga, a współ-
dziedzicami^g Chrystusa—jeśli tyl-
ko razem z nim cierpimy^h, to
razem też zostaniemy otoczeni
chwałąⁱ.

18 Uważam, że w porównaniu
z chwałą, która ma się w zwią-
zku z nami ujawnić, nasze obec-
ne cierpienia nic nie znaczą^j.
19 Stworzenie z wielką tęskno-
tą wyczekuje objawienia synów
Bożych^k. **20** Bo stworzenie zo-
stało poddane daremności^l nie
z własnej woli, ale z woli Tego,
który to sprawił, dając jednak
podstawę do nadziei, **21** że sa-
mo stworzenie też zostanie
uwolnione^m z niewoli zepsu-
cia i zagna wspaniałej wolności
dzieci Bożych. **22** Wiemy prze-
cież, że aż do tej pory ca-
łe stworzenie wzdycha i zaznaje
bólów. **23** Również my sami, któ-
rzy otrzymaliśmy ducha jako
pierwociny, my sami wzdycha-
my w sercuⁿ, z przejęciem wy-
czekując usynowienia^o, uwolnie-
nia ze swoich ciał na podstawie
okupu. **24** Z taką właśnie na-
dzieją zostaliśmy wybawieni. Na-
dzieja, której spełnienie już wi-
dać, przestaje być nadzieją, bo
czy można mieć nadzieję na coś,
co już się widzi? **25** Ale jeśli

8:15 *Pieszczotliwe, a zarazem pełne
szacunku określenie pochodzenia hebr.
lub aram., którym dzieci zwracały się
do ojca.

8:9 *Lub „umysłu Chrystusowego”.

jeszcze nie widzimy^a spełnienia naszej nadziei^b, to z przejęciem, wytrwale tego wyczekujemy^c.

26 Podobnie duch przychodzi nam z pomocą w naszej słabości^d. Jeśli nie wiemy, o co się pomodlić, gdy tego potrzebujemy, to sam duch ujmuję się za nami w związku z naszymi niewypowiedzianymi* westchnieniami. **27** A Ten, który bada serca^e, zna zamysły ducha, bo przecież ujmuję się on za świętymi zgodnie z wolą Bożą.

28 Wiemy, że za sprawą Boga wszystkie Jego dzieła współdziałają ze sobą dla dobra tych, których Go kochają, powołanych zgodnie z Jego zamierzeniem^f. **29** Tych, na których pierwotnie zwrócił On uwagę, tych z góry wyznaczył, żeby odwzorowywali obraz Jego Syna^g, tak by był on pierworodnym^h wśród wielu braciⁱ. **30** A ci, których z góry wyznaczył^j, to ci, których powołał^k. A ci, których powołał, to ci, których uznał za prawych^l. A ci, których uznał za prawych, to ci, których otoczył chwałą^m.

31 Co więc o tym wszystkim powiemy? Jeśli za nami* jest Bóg, to kto będzie przeciwko nam?ⁿ **32** On nawet własnego Syna nie oszczędził, ale oddał go za nas wszystkich^o. A skoro tak, to czy razem z nim nie da nam życzliwie wszystkiego innego? **33** Kto wniesie oskarżenie przeciwko wybranym Bożym?^p Przecież to Bóg uznaje ich za prawych^q. **34** Kto ich potępi? Przecież ujmuję się za nami Chrystus Jezus^r, który umarł, został wskrzeszony i jest po prawej stronie Boga^s.

35 Co nas oddzieli od miłości Chrystusa?^t Ucisk, udręka, prze-

ROZDZ. 8

- a 2Ks 5:7
- b 1Pt 1:3, 4
- c Rz 5:3-5
- d Jn 14:16, 26
Jn 16:7
- e Jer 11:20
- f Ef 1:9-11
2Tm 1:9
- g Jn 13:15
Rz 6:5
1Ks 15:49
- h Heb 1:6
- i Heb 2:11
- j Ef 1:5
- k Flp 3:14
1Ts 2:12
Heb 3:1
- l Rz 5:18
Tyt 3:7
- m 2Ks 4:6
- n Ps 118:6
1Jn 4:4
- o Jn 3:16
Rz 3:25
1Jn 4:9
- p Iz 50:8
- q Dz 13:38, 39
Heb 10:16, 17
- r Heb 7:25
1Jn 2:1
- s Ps 110:1
- t Jn 15:10

szpalta 2

- a 2Ks 4:8, 9
- b Ps 44:22
- c Jn 16:33
- d Ef 6:12

ROZDZ. 9

- e Wj 4:22
- f Dz 3:25
Dz 7:8
- g Wj 24:12
- h Dz 26:7
Heb 9:1
- i Rz 4:13
- j Pwt 10:15
- k Mt 1:17
- l Rz 2:28
Obj 2:9
- m Jn 8:39
Gal 3:29

śladowanie, głód, nagość, niebezpieczeństwo, miecz?^a **36** Jak napisano: „Ze względu na Ciebie cały czas jesteśmy uśmierceni, zostaliśmy uznani za owce na rzeź”^b. **37** Ale w tym wszystkim całkowicie zwyciężamy^c dzięki Temu, który nas pokochał. **38** Bo jestem przekonany, że ani śmierć, ani życie, ani aniołowie, ani rządy, ani rzeczy teraźniejsze, ani rzeczy przyszłe, ani moce^d, **39** ani wysokość, ani głębokość, ani żadne inne stworzenie nie zdoła nas oddzielić od miłości Boga, która się wyraża za pośrednictwem Chrystusa Jezusa, naszego Pana.

9 Jako naśladowca Chrystusa mówię prawdę. Nie kłamię. Moje własne sumienie pozostające w zgodzie z duchem świętym zaświadcza, **2** że odczuwam w sercu wielki smutek i nieustanny ból. **3** Bo dla dobra swoich braci, swoich rodaków*, byłbym nawet gotowy sam zostać przeklęty i oddzielony od Chrystusa. **4** Są to przecież Izraelici, którzy zostali usynowieni^e przez Boga, którzy otrzymali chwałę, przymierza^f, Prawo^g, świętą służbę^h i obietniceⁱ. **5** Są to potomkowie praojców^j, od których pod względem cielesnym* pochodzi Chrystus^k. Niech Bóg, który jest nad wszystkim, będzie wysławiany na wieki. Amen.

6 Nie znaczy to jednak, że słowo Boga zawiodło. Bo nie wszyscy, którzy pochodzą od Izraela, rzeczywiście są Izraelem^l. **7** I nie wszyscy z racji tego, że stanowią potomstwo Abrahama, naprawdę są jego dziećmi^m. Raczej jak napisano: „Obiecane ci

9:3 *Dost. „krewnych według ciała”.

9:4 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **9:5** *Dost. „według ciała”.

8:26 *Lub „niewyrażonymi słowami”.

8:31 *Lub „po naszej stronie”.

potomstwo przyjdzie przez Izaaka^a. **8** To znaczy, że nie jego dzieci cielesne naprawdę są dziećmi Bożymi^b. Za prawdziwe potomstwo Abrahama uważane są dzieci urodzone zgodnie z obietnicą^c. **9** Słowa obietnicy były następujące: „Przyjdę za rok o tej porze i Sara będzie miała syna”^d. **10** Ale obietnica została złożona również wtedy, gdy zaszła w ciążę Rebeka i miała urodzić naszemu praojcu Izaakowi bliźnięta^e. **11** Gdy jeszcze się nie urodziły i nie zrobiły nic dobrego ani nic złego, wtedy—żeby zgodnie z zamierzeniem Bożym wybór dalej zależał nie od czyichś uczynków, lecz od Tego, który powołuje—**12** powiedziano jej: „Starszy będzie niewolnikiem młodszego”^f. **13** Tak jak napisano: „Pokochałem Jakuba, a Ezawa znienawidziłem”^g.

14 Co więc powiemy? Czy Bóg jest niesprawiedliwy? Nic podobnego!^h **15** Mówi On do Mojżesza: „Okażę miłosierdzie temu, komu zechcę je okazać, i okażę współczucie temu, komu zechcę je okazać”ⁱ. **16** A zatem wybór nie zależy od czyjegoś pragnienia ani od czyichś wysiłków^j, ale od Boga, który okazuje miłosierdzie^k. **17** Do faraona mówi On w Pismach: „Zostawiłem cię przy życiu tylko dlatego, żeby na twoim przykładzie pokazać swoją moc i żeby moje imię było rozgłaszane po całej ziemi”^k. **18** Tak więc komu chce, okazuje On miłosierdzie, a komu chce, pozwala zaciąć się w uporze^l.

19 Zapytasz mnie więc: „Dlaczego Bóg wciąż doszukuje się winy? Czy ktoś może sprzeciwić się Jego woli?”. **20** Człowieku,

9:16 *Dost. „od chcącego ani biegnącego”.

ROZDZ. 9

a Rdz 21:12
Heb 11:18

b Jn 1:12, 13

c Gal 4:28

d Rdz 18:10, 14

e Rdz 25:21, 24

f Rdz 25:23

g Mal 1:2, 3
Heb 12:16

h Pwt 32:4
Hi 34:10

i Wj 33:19

j Tyt 3:4, 5

k Wj 9:16

l Wj 10:1
Wj 14:4

szpalta 2

a Hi 40:2

b Iz 29:16
Iz 45:9

c Iz 64:8
Jer 18:6

d 1Ts 5:9

e Rz 11:13
Ef 3:6

f Ef 2:12

g Oz 2:23
Mt 21:43
1Pt 2:10

h Oz 1:10
Gal 3:26

i Oz 1:10
Rz 11:4, 5

j Iz 10:22, 23

k Iz 1:9

l Rz 10:20

kim ty właściwie jesteś, że śmiesz krytykować Boga?^a Czy rzecz uformowana powie temu, który ją uformował: „Dlaczego mnie taką zrobiłeś?”^b. **21** Czy garncarz nie ma władzy nad gliną^c, żeby z tej samej bryły zrobić jedno naczynie do celów zaszczytnych, a drugie do celów niezaszczytnych? **22** Jeśli więc Bóg—choć chciał okazać swój gniew i ukazać swoją moc—z ogromną cierpliwością tolerował naczynia gniewu zasługujące na zniszczenie, to co z tego? **23** I co z tego, jeśli uczynił tak, żeby ukazać bogactwo swej chwały na naczyniach miłosierdzia^d, które z góry przygotował dla chwały, **24** czyli na nas, których powołał nie tylko spośród Żydów, lecz także spośród innych narodów?^e **25** Tak jak mówi w Księdze Ozeasza: „Tych, którzy nie są moim ludem^f, nazwę „swoim ludem”, a tę, która nie była kochana, nazwę „kochaną”^g. **26** I tam, gdzie im mówiono: „Nie jesteście moim ludem”, nazwie się ich „synami żywego Boga”^h.

27 Ponadto Izajasz ogłasza w związku z Izraelem: „Choćby Izraelitów było tak dużo jak piasek morskiego, wybawiony zostanie tylko ostatekⁱ. **28** Bo Jehowa* dokona na ziemi rozrachunku—całkowicie i bez zwlekania”^j. **29** Izajasz również to zapowiedział: „Gdyby Jehowa*, Bóg Zastępów, nie pozostawił nam potomstwa, stalibyśmy się jak Sodoma, przypominalbysmy Gomorę”^k.

30 Co więc powiemy? To, że ludzie z innych narodów, chociaż nie zabiegali o prawość, osiągnęli prawość^l—prawość wynika-

9:28, 29 *Zob. Dodatek A5. **9:28** ^aLub „do końca i szybko”. Dost. „kończąc i przynajac”.

jąca z wiary^a. **31** Natomiast Izrael, chociaż zabiegał o prawość opartą na Prawie, nie osiągnął jej. **32** Dlaczego? Ponieważ nie zabiegał o nią przez wiarę, lecz przez uczynki—jakby dzięki nim było to możliwe. Potknął się o „kamień, o który ludzie się potykają”^b. **33** Tak jak napisało: „Kładę na Syjonie kamień^c, o który ludzie się potykają, skałę, przez którą upadają^{*}, ale kto oprze na nim swoją wiarę, nie będzie rozczarowany”^d.

10 Bracia, z całego serca pragnę, żeby Izraelici zostali wybawieni, i zanoszę za nich błagania do Boga^e. **2** Mogę zaświadczyć, że są gorliwi w służbie dla Boga^f, ale brakuje im dokładnej wiedzy. **3** Nie znając Bożych norm prawość^g, próbowali ustanowić własne^h. W rezultacie nie podporządkowali się prawości Bożejⁱ. **4** A przecieć Chrystus kładzie kres Prawu^j, żeby prawość mógł osiągnąć każdy, kto wierzy^k.

5 W związku z prawością opartą na wymaganiach Prawa Mojżesz pisze: „Człowiek, który tych rzeczy przestrzega, będzie żył”^l. **6** A w związku z prawością wynikającą z wiary powiedziano: „Nie mów w swoim sercu”^m. „Kto wstąpi do nieba?”ⁿ—to znaczy, żeby sprowadzić stamtąd Chrystusa, **7** albo: „Kto zejdzie do otchłani?”^o—to znaczy, żeby wskrzesić Chrystusa”. **8** Bo co mówią Pisma? „Te słowa są blisko was, w waszych ustach i w waszym sercu”^p—to znaczy słowa, w które uwierzyliśmy^{*} i które głosimy. **9** Tak więc jeśli publicznie wyznamy ustami, że Jezus jest Panem^q,

9:33 ^aLub „kamień potknięcia, skałę obrazy”. **10:4, 12** ^{*}Zob. *Słowniczek pojęć*. **10:8** ^{*}Lub „słowa wiary”.

ROZDZ. 9

- a Rz 4:11
Flp 3:9
b Iz 8:14
Łk 20:17, 18
1Ko 1:23
c Ps 118:22
Mt 21:42
d Iz 28:16
Rz 10:11
1Pt 2:6

ROZDZ. 10

- e Rz 9:3, 4
f Dz 21:20
Gal 1:14
g Rz 1:16, 17
h Łk 16:15
Flp 3:9
i Łk 7:29, 30
j Mt 5:17
Rz 7:6
Ef 2:15
Kol 2:13, 14
k Gal 3:24
l Kpł 18:5
Gal 3:12
m Pwt 9:4
n Pwt 30:12
o Pwt 30:13
p Pwt 30:14
q Dz 16:31

szpalta 2

- a 1Ko 9:16
2Ko 4:13
Heb 13:15
b Iz 28:16
Rz 9:33
c Dz 15:7-9
Gal 3:28
d Jł 2:32
Dz 2:21
e Mt 28:19, 20
f Iz 52:7
Ef 6:14, 15
g Iz 53:1
Jn 12:37, 38
h Jn 4:42
i Ps 19:4
Dz 1:8
j Mt 10:5, 6
Dz 2:14
k Pwt 32:21

i wierzysz w sercu, że Bóg wzbu-
dził go z martwych, to będziesz
wybawiony. **10** Bo wiara w ser-
cu prowadzi do prawości, a pub-
liczne wyznawanie jej ustami^a
prowadzi do wybawienia.

11 Pisma mówią przecieć:
„Nikt, kto oprze na nim swoją
wiarę, nie będzie rozczarowa-
ny”^b. **12** Bo nie ma różnicy mię-
dzy Żydem a Grekiem^{*c}. Nad
wszystkimi jest ten sam Pan^{*},
szczodry^d dla wszystkich, któ-
rzy Go wzywają. **13** „Każdy, kto
wzywa imienia Jehowy^{*}, będzie
wybawiony”^d. **14** Ale jak będą
Go wzywać, jeśli w Niego nie
uwierzyli? A jak w Niego uwierzą,
jeśli o Nim nie słyszeli? A jak usły-
szą bez głoszącego? **15** A jak
będą głosić, jeśli nie zostali po-
slani^e? Tak jak napisano: „Jak
piękny jest widok^{*} tych, którzy
głoszą dobrą nowinę o czymś lep-
szym!”^f.

16 Jednak nie wszyscy dali
posłuch dobrej nowinie. Iza-
jasz mówi przecieć: „Jehowo^{*},
kto uwierzył w to, co od nas
usłyszał?”^g. **17** Tak więc wia-
ra przychodzi w ślad za tym, co
się słyszy^h. A to, co się słyszy,
ma związek ze słowem o Chrys-
tusie. **18** Ale pytam: Czy nie
usłyszeli? W gruncie rzeczy „ich
świadećstwo rozchodzi się po ca-
łej ziemi, ich orędzie docie-
ra na krańce świata”^{*i}. **19** Py-
tam: Czy Izrael się o nim nie
dowiedział?^j Najpierw mówi Moj-
żesz: „Pobudzę was do za-
zdrości z powodu tych, którzy
nie są narodem, przez niemąd-
ry naród pobudzę was do gwał-
townego gniewu”^k. **20** Potem

10:12 ^{*}Gr. *Kýrios*. W tym kontekście mo-
że się odnosić do Boga albo do Jezusa.
^aDosł. „bogaty”. **10:13, 16** ^{*}Zob. *Do-
datek A5*. **10:15** ^{*}Lub „jak piękne są
stopy”. **10:16** ^{*}Lub „w nasze słowa”.
10:18 ^{*}Lub „zamieszkaną ziemi”.

Izajasz odważnie przekazuje Boże słowa: „Znaleźli mnie ci, którzy mnie nie poszukiwali^a. Stałem się znany tym, którzy o mnie nie pytali”^b. **21** A o Izraelu mówi: „Przez cały dzień wyciągałem ręce do nieposłusznego, upartego ludu”^c.

11 Pytam więc: Czy Bóg odrzucił swój lud?^d W żadnym wypadku! Przecież ja też jestem Izraelitą, z potomstwa Abrahama, z plemienia Beniamina. **2** Bóg nie odrzucił swego ludu, który pierwotnie wybrał^e. Czy nie wiecie, co Pisma mówią o Eliaszu, jak uskarżał się Bogu na Izraela? **3** „Jehowo*^f, pozabijali Twoich proroków, zniszczyli Twoje ołtarze. Zostałem tylko ja i teraz chcę zabić mnie”^g. **4** Co jednak Bóg mu oświadczył? „Zachowałem dla siebie 7000 ludzi, którzy nie ugięli kolan przed Baalem”^h. **5** Podobnie i teraz istnieje ostatekⁱ wybrany przez Boga dzięki Jego niezastudzonej życzliwości. **6** A jeśli dzięki niezastudzonej życzliwości^j, to już nie dzięki uczynom^k. W przeciwnym razie niezastudzona życzliwość nie byłaby już niezastudzoną życzliwością.

7 Co więc powiemy? Izrael nie osiągnął tego, o co pilnie zabiegał. Osiągnęli to tylko wybrani^k. Pozostali mieli przytępione zmysły^l, **8** tak jak napisano: „Bóg zesłał na nich ducha głębokiego snu”^m, dał im oczy, które nie widzą, i uszy, które nie słyszą—i jest tak po dziś dzień”ⁿ. **9** Również Dawid mówi: „Niech ich stół stanie się dla nich sidłem, pułapką, przeszkodą, o którą się potkną, i odpłatą. **10** Niech ich oczy po-

11:2 *Lub „uznał”. 11:3 *Zob. Dodatek A5. ^aLub „nastają na moją duszę”.

ROZDZ. 10

a Rz 9:30

b Iz 65:1

c Iz 65:2

ROZDZ. 11

d 1Sm 12:22

Jer 31:37

e Wj 19:5

Ps 94:14

f 1Kl 19:2, 14

g 1Kl 19:18

h Rz 9:27

i Ef 1:7

Ef 2:8

j Gal 2:15, 16

k Jn 1:11, 12

l 2Kor 3:14, 15

m Iz 29:10

n Pwt 29:4

szpalta 2

a Ps 69:22, 23

b Pwt 32:21

Rz 10:19

c Rz 9:23, 24

d Dz 9:15

Gal 1:15, 16

Ef 3:8

e Dz 28:30, 31

Kol 1:23

2Tm 4:5

f Mt 21:43

g 1Kor 10:12

h Dz 15:14

grają się w ciemności, żeby nie widzieli. I spraw, żeby ich plecy zawsze były zgięte”^a.

11 Pytam więc: Czy potknęli się, żeby całkowicie upaść? Nic podobnego! Ale ich fałszywy krok umożliwił wybawienie ludziom z innych narodów, co pobudziło ich do zazdrości^b. **12** A jeśli ich fałszywy krok oznacza bogactwo dla świata, jeśli zmniejszenie ich liczby oznacza bogactwo dla ludzi z innych narodów^c, to o ileż większe bogactwo przyniesie skompletowanie ich liczby!

13 A teraz mówię do was, ludzi z innych narodów. Jako apostoł dla narodów^d szczycę się* swoją służbą^e— **14** w nadziei, że może w jakiś sposób pobudzę do zazdrości członków własnego ludu* i niektórych wybawię. **15** Bo jeśli to, że Bóg ich odrzucił^f, oznacza, że świat może się z Nim pojednać, to gdy znów zostaną przez Niego przyjęci, czy nie będzie to jak powrót zmarłych do życia? **16** Jeśli część ciasta ofiarowana jako pierwociny jest święta, to całe ciasto jest święte. I jeśli święty jest korzeń, to również gałęzie.

17 Jeżeli jednak niektóre gałęzie drzewa oliwnego zostały odłamane, a ty—choć jesteś gałęzią dzikiej oliwki—zostałeś wszczepiony między te, które pozostały, i też zacząłeś czerpać soki z jego korzenia, **18** to nie wynos się* nad inne gałęzie. A jeśli się nad nie wynosisz^g, pamiętaj, że to nie ty podtrzymujesz korzeń, lecz korzeń ciebie. **19** Powiesz na to: „Gałęzie zostały odłamane, żebym ja został wszczepiony”^h. **20** To prawda, zostały odłamane, ale ze względu na brak

11:13 *Lub „stawiam wysoko”. 11:14 *Dost. „moje ciało”. 11:18 *Lub „nie chełp się”. ^aLub „się chełpisz”.

wiary^a. A ty trwasz dzięki wierze^b. Nie bądź więc wyniosły, tylko się strzeż. **21** Bo jeśli Bóg nie oszczędził pierwotnych gałęzi, to nie oszczędzi też ciebie. **22** Pomyśl o życzliwości^c i surowości Boga. Tych, którzy upadli, traktuje On surowo^d, ale tobie okazuje życzliwość, jeśli tylko wciąż na nią zasługujesz. W przeciwnym razie ty również zostaniesz odcięty. **23** Z kolei oni, jeśli zaczną przejawiać wiarę, zostaną wszczepieni^e. Bóg potrafi wszczepić ich ponownie. **24** Bo jeśli ty zostałeś odcięty od drzewa z natury drzewa oliwnego i wbrew naturze zostałeś wszczepiony w ogrodowe drzewo oliwne, to o ileż bardziej znów będzie można w nie wszczepić pierwotne gałęzie!

25 Chcę, bracia, żebyście poznali świętą tajemnicę^f i dzięki temu nie stali się mądrzy we własnych oczach: Części Izraela przytrafiło się przytępienie zmysłów i będzie tak, dopóki nie zostanie skompletowana liczba ludzi z innych narodów. **26** W ten sposób zostanie wybawiony cały Izrael^g. Tak jak napisano: „Wyzwoliciel* przyjdzie z Syjonu^h i sprawi, że potomkowie Jakuba porzucą bezbożne praktyki. **27** A gdy usunę ich grzechyⁱ, zawrę z nimi przymierze^j”. **28** Owszem, jeśli chodzi o dobrą nowinę, są jej wrogami, z korzyścią dla was. Ale z wyboru Boga ze względu na swoich praojców są przez Niego kochani^k. **29** Bo Bóg nie żałuje swoich darów ani tego, że kogoś powołał. **30** Jak kiedyś wy byliście nieposłuszni Bogu^l, a teraz z powodu ich nieposłuszeństwa^m okazano wam miłosierdzieⁿ, **31** tak teraz oni

11:26 *Lub „wybawca”.

ROZDZ. 11

a Mt 21:43

b Ef 2:8

c Rz 2:4

d Mt 23:38

e Dz 2:38

f Ef 3:5, 6

g Rz 2:29

Rz 9:6

Gal 3:29

h Ps 14:7

i Iz 27:9

j Iz 59:20, 21

k Pwt 10:15

l Ef 2:1, 2

m Dz 7:51

n Dz 15:7-9

szpalta 2

a Rz 3:9

b 1Tm 2:3, 4

c Iz 40:13

Dn 4:35

d Hi 41:11

ROZDZ. 12

e Rz 6:13

f 2Kor 7:1

1Pt 1:15

g 2Tm 1:7

h Ef 4:23, 24

i 1Tm 4:15

j Prz 16:18

Gal 6:3

1Pt 5:5

k Ef 2:8

l 1Kor 12:12

są nieposłuszni—a wy zaznacie miłosierdzia—żeby również im samym mogło być okazane miłosierdzie. **32** Bóg wszystkim pozwolił być więźniami nieposłuszeństwa^a, żeby wszystkim okazać miłosierdzie^b.

33 Jak wielka jest głębia Bożej szczodrości*, mądrości i wiedzy! Jak niezbadane są Jego sądy, jak nie do wyśledzenia Jego drogi! **34** Bo „kto poznał umysł Jehowy* lub kto został Jego doradcą?”^c. **35** Albo „kto dał Mu coś pierwszego, żeby musiał otrzymać odpłatę?”^d. **36** Wszystko przecież jest od Niego, przez Niego i dla Niego. Jemu należy się chwała na wieki. Amen.

12 Skoro więc Bóg okazał nam tyle współczucia, to proszę was, bracia: oddajcie swoje ciała^e jako żywą ofiarę, świętą^f, przyjemną dla Boga i pełnijcie dla Niego świętą służbę, korzystając ze swojej zdolności myślenia^g. **2** Nie pozwólcie już, żeby kształtował was ten świat^h, ale się przemieniajcie przez przeobrażanie swojego umysłuⁱ, żebyście sami mogli się przekonać^j, jaka jest wola Boga, co jest dla Niego dobre, miłe i doskonałe.

3 Ze względu na niezasłużoną życzliwość, jaką mnie obdarzono, mówię każdemu wśród was, żeby nie myślał o sobie więcej, niż należy myślećⁱ. Niech raczej myśli o sobie trzeźwo—odpowiednio do tego, jak dużo Bóg mu dał* wiary^k. **4** Bo jak ciało składa się z wielu części^l i nie wszystkie pełnią tę samą funkcję, **5** tak my, choć liczni, tworzymy jedno ciało pozostające w jedności z Chrystusem.

11:33 *Dosl. „bogactwa”. 11:34 *Zob. Dodatek A5. 12:2 *Lub „system rzeczy; epoka”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „System rzeczy”. 12:3 *Lub „przydzielił”.

I każdy z nas z osobna jest zależny od pozostałych^a. **6** Mamy więc różne dary, stosownie do niezastudzonej życzliwości, jaką nas obdarzono^b. Jeśli ktoś ma dar prorokowania, niech prorokuje odpowiednio do swojej wiary. **7** Kto ma dar usługiwania, niech służy. Kto ma dar nauczania, niech naucza^c. **8** Kto ma dar zachęcania^{*}, niech zachęca^d. Kto rozdaje^e, niech to robi szczodrze^e. Kto przewodzi, niech to robi z pełnym zaangażowaniem^f. Kto okazuje miłosierdzie, niech to robi z radością^g.

9 Niech wasza miłość będzie nieobłudna^h. Miejcie wstręt do tego, co złeⁱ. Ignijcie do tego, co dobre. **10** W miłości braterskiej darzcie jedni drugich serdecznymi uczuciami. Wyprzedzajcie się^{*} w okazywaniu sobie nawzajem szacunkuⁱ. **11** Bądźcie pracowici^j, nie leniwi^k. Pałajcie duchemⁱ. Służcie Jehowie^Δ jak niewolnicy^l. **12** Radujcie się nadzieją. Wytrwale znoście uciskⁿ. Stale się módlcie^o. **13** Dzielcie się ze świętymi stosownie do ich potrzeb^p. Prześcigajcie się w okazywaniu gościnności^q. **14** Błogosławcie tym, którzy was prześladowają^r—błogosławcie, a nie przeklinajcie^s. **15** Cieszcie się z tymi, którzy się cieszą. Płaczcie z tymi, którzy płaczą. **16** Patrzcie na innych jak na samych siebie. Nie bądźcie wyniośli, ale pokorni^{*t}. Nie stawajcie się mądrzy we własnych oczach^u.

12:5 *Lub „należy do pozostałych”. **12:8** *Lub „pobudzania do czynu”. *Lub „pobudza do czynu”. ^ΔLub „coś ofiarowuje”. *Lub „gorliwie”. **12:10** *Lub „wykazujcie inicjatywę”. **12:11** *Lub „pilni; gorliwi”. *Lub „nie bądźcie opieszali w działaniu”. **12:11, 19** ^ΔZob. Dodatek A5. **12:16** *Lub „nie myślcie o rzeczach wyniosłości, lecz dajcie się prowadzić temu, co uniżone”.

ROZDZ. 12

- a 1Ko 12:25
- b Ef 3:7
- c 1Tm 5:17
- 1Pt 4:10, 11
- d 2Tm 4:2
- e Pwt 15:11
- 2Ko 8:2
- f 1Ts 5:12
- 1Pt 5:2
- g Ef 4:32
- h 1Tm 1:5
- Jak 3:17
- 1Pt 1:22
- i Ps 97:10
- Prz 8:13
- j Flp 2:3
- k Prz 13:4
- l Dz 18:24, 25
- m Rz 6:22
- n Dz 14:22
- o Flp 4:6
- 1Ts 5:17
- p Prz 3:27
- 1Jn 3:17
- q 1Pt 4:9
- 3Jn 8
- r Mt 5:44
- Łk 6:27, 28
- s Jak 3:9, 10
- t Łk 14:10
- Łk 22:24-26
- Jn 13:14
- Flp 2:3
- u Hi 37:24
- Prz 3:7

szpalta 2

- a 1Ts 5:15
- 1Pt 2:23
- 1Pt 3:9
- b 2Tm 2:24
- Heb 12:14
- Jak 3:18
- c Kpl 19:18
- Mt 5:39
- d Pwt 32:35
- Heb 10:30
- e Prz 25:21, 22
- f Wj 23:4
- Mt 5:44
- Łk 6:27

ROZDZ. 13

- g Tyt 3:1
- 1Pt 2:13, 14
- h Jn 19:10, 11
- i Dz 17:26
- j 1Pt 2:13, 14
- k 1Pt 3:13

17 Nikomu nie oddawajcie złem za złe^a. Starajcie się o to, co dobre w oczach wszystkich ludzi. **18** Jeśli to możliwe, jeśli to od was zależy, ze wszystkimi ludźmi żyjcie w zgodzie^b. **19** Miścijcie się sami, kochani, ale pozostawcie to gniewowi Bożemu^c. Napisano przecież: „Zemsta należy do mnie, ja odpłacę”—mówi Jehowa^{Δd}. **20** „Jeśli twój wróg jest głodny, nakarm go, jeśli jest spragniony, daj mu coś do picia, bo w ten sposób nagarniesz na jego głowę płonących węgli^{***e}. **21** Nie daj się pokonać złu, lecz pokonuj zło dobrem^f.

13 Niech każdy^{*} będzie podporządkowany władzom zwierzchnim^g, bo wszelka władza jest od Boga^h. I to właśnie za Jego zgodą istniejące władze zajmują swoje względne pozycjeⁱ. **2** Dlatego każdy, kto sprzeciwia się władzy, przeciwstawia się porządkowi ustalonemu przez Boga. A ci, którzy przeciwstawiają się temu porządkowi, ściągają na siebie wyrok. **3** Bo sprawujący władzę nie są postrachem dla tych, którzy postępują dobrze, tylko źle^j. Chcesz się nie bać władzy? Postępuj dobrze^k, a otrzymasz od niej pochwałę. **4** Jest ona służąca Bożym dla twojego dobra. Ale jeśli postępujesz źle, to się bój, bo nie na darmo носи miecz. Jest służąca Bożym, mścicielem wymierzającym karę^{*} temu, kto dopuszcza się zła.

5 Istnieje więc ważny powód, żebyście byli podporządkowani władzy—nie tylko ze względu na tę karę^{*}, lecz także ze względu

12:18 *Lub „pokoju”. **12:20** *Chodzi o to, żeby zmiekczyć daną osobę i niejako roztopić jej niechęć. **13:1** *Lub „każda dusza”. **13:4** *Lub „wywierającym gniew”. **13:5** *Lub „ten gniew”.

du na swoje sumienie^a. **6** Z tego samego powodu płacie podatki. Bo sprawujący władzę są publicznymi sługami Bożymi nieprzerwanie pełniącymi swoje obowiązki. **7** Oddawajcie wszystkim, co im się należy: kto żąda podatku, temu podatek^b, kto żąda daniny, temu daninę, kto żąda respektu^c, temu respekt^c, kto żąda szacunku, temu szacunek^d.

8 Nikomu nie bądźcie nic dłużni oprócz wzajemnej miłości^e. Każdy, kto kocha bliźniego, wypełnił prawo^f. **9** Bo kodeks prawny: „Nie wolno ci cudzołożyć”^g, „Nie wolno ci mordować”^h, „Nie wolno ci kraść”ⁱ, „Nie wolno ci pożądać”^j — i każde inne przykazanie — streszcza się w słowach: „Masz kochać swojego bliźniego jak samego siebie”^k. **10** Miłość nie wyrządza bliźniemu zła^l. Właśnie dlatego miłość jest wypełnieniem prawa^m.

11 Róbcie to wszystko, wiedząc, w jakim czasie żyjecie — że już nastała pora, byście się przebudzili ze snuⁿ, bo teraz nasze wybawienie jest bliżej niż wtedy, gdy uwierzyliśmy. **12** Noc już się kończy. Nadchodzi dzień. Porzućmy^{*} więc uczynki typowe dla ciemności^o, a nałożymy na siebie zbroję światła^p. **13** Postępujemy przyzwoicie^q jak w biały dzień, wystrzegając się dzikich zabaw^{*} i pijaństwa, niemoralnych kontaktów seksualnych i rozpasywania^{rr}, sporów i zazdrości^s. **14** Naśladujcie^{*} Pana Jezusa Chrystusa^t i nie planujcie z myślą o zaspokajaniu pragnień ciała^u.

13:7 *Dosl. „strachu”. 13:8 *Zob. Słowniczek pojęć. 13:12 *Lub „odłóżmy”. 13:13 *Lub „hulanek”. #Lub „bezwstydných czynów”. Liczba mnoga gr. *asélgeia*. Zob. Słowniczek pojęć. 13:14 *Dosl. „włóźcie na siebie”.

ROZDZ. 13

- a 1Pt 2:19
- 1Pt 3:16
- b Mt 22:21
- Mk 12:17
- Lk 20:25
- c Prz 24:21
- d 1Pt 2:13, 17
- e Kol 3:14
- 1Tm 1:5
- 1Jn 4:11
- f Gal 5:14
- Jak 2:8
- g Wj 20:14
- Mt 5:27, 28
- 1Ko 6:9, 10
- h Rdz 9:6
- Pwt 5:17
- i Wj 20:15
- j Wj 20:17
- k Kpl 19:18
- Mt 22:39
- l Łk 6:31
- 2Tm 2:24
- m Mt 22:37-40
- n Łk 21:36
- 1Ts 5:6
- o Ef 5:10, 11
- p 2Ko 6:4, 7
- Ef 6:11
- 1Ts 5:8
- q 1Pt 2:12
- r Ef 4:19
- 1Pt 4:3
- s 2Ko 12:20
- t 1Ko 11:1
- Gal 3:27
- Ef 4:24
- u Gal 5:16

szpalta 2

ROZDZ. 14

- a Rz 15:1
- 1Ts 5:14
- b Kol 2:16
- c Mt 7:1
- Jak 4:12
- d 1Ko 4:4
- e Gal 4:10
- f Kol 2:16
- g 1Tm 4:4
- h 1Ko 10:31
- i 1Ko 6:19, 20
- j Ps 146:2
- 1Pt 4:1, 2
- k 1Ts 4:14
- l 1Ts 5:10
- Obj 1:17, 18
- m Łk 6:37
- Rz 14:4
- n Dz 10:42
- 2Ko 5:10
- o Łz 49:18

14 Osobę słabą w wierze serdecznie przyjmujcie w swoim gronie^a. Nie osądzajcie czyichś osobistych opinii^{*}. **2** Jeden wierzy, że może jeść wszystko, a słaby jada tylko warzywa. **3** Niech ten, który je, nie patrzy z góry na tego, który nie je, a ten, który nie je, niech nie osądza jedzącego^b, bo Bóg serdecznie go przyjął. **4** Kim ty jesteś^c, żeby osądzać cudzego służę^c? To sprawa jego pana, czy on stoi, czy upada^d. Nie upadnie, bo Jehowa^{*} może sprawić, żeby stał.

5 Jeden uważa jakiś dzień za ważniejszy niż inny^e, a drugi traktuje wszystkie dni jednakowo^f. Niech każdy trzyma się tego, o czym jest w pełni przekonany. **6** Kto wyróżnia jakiś dzień, wyróżnia go dla Jehowy^{*}. Również kto wszystko jada, jada to dla Jehowy^{*}. Bogu przecież składa podziękowania^g. Podobnie kto nie jada wszystkiego, nie jada tego dla Jehowy^{*}. I też składa Bogu podziękowania^h. **7** W gruncie rzeczy nikt z nas nie żyje tylko dla siebieⁱ i nikt nie umiera tylko dla siebie. **8** Bo jeśli żyjemy, żyjemy dla Jehowy^{*}, a jeśli umieramy, umieramy dla Jehowy^{*}. Tak więc czy żyjemy, czy umieramy, należymy do Jehowy^{*}^k. **9** Chrystus przecież umarł i powrócił do życia w tym celu, żeby być Panem zarówno umarłych, jak i żyjących^l.

10 Dlaczego osądzasz swoje go brata^m? Albo dlaczego patrzysz na brata z góry? Przecież wszyscy staniemy przed tronem sędziowskim Bogaⁿ, **11** jak napisano: „Przysięgam na swoje życie”^o, mówi Jehowa^{*}, że przede

14:1 *Możliwe też „wewnętrznych rozterek”. 14:4, 6, 8, 11 *Zob. Dodatek A5. 14:11 #Dosl. „jako żyję”.

mną ugnie się każde kolano i każdy język otwarcie przyzna, że ja jestem Bogiem^a. **12** Tak więc każdy z nas sam za siebie zda sprawę Bogu^b.

13 Dlatego już nie osądzajmy się wzajemnie^c. Bądźcie raczej zdecydowani nie dawać bratu powodu do potknięcia, nie stawiać przed nim przeszkody^d.

14 Jako naśladowca Pana Jezusa wiem, jestem przekonany, że nic samo w sobie nie jest nieczyste^e. Jedynie wtedy, gdy człowiek uzna coś za nieczyste, jest to dla niego nieczyste. **15** Jeśli to, co jesz, gorszy twojego brata, to już nie postępujesz w zgodzie z miłością^f. Nie sprowadzaj swoim pokarmem zguby* na tego, za którego umarł Chrystus^g. **16** Nie dopuść, żeby o dobrych rzeczach, które robisz, mówiono źle. **17** Bo Królestwo Boże to nie jedzenie i picie^h. To prawda, póki i radość za sprawą ducha świętego. **18** I to dzięki temu każdy niewolnik Chrystusa podoba się Bogu i ma uznanie u ludzi.

19 Dążmy więc do tego, co sprzyja pokojowiⁱ i wzajemnemu zbudowaniu^j. **20** Przestańcie burzyć dzieło Boże ze względu na pokarm^k. Wprawdzie wszystko jest czyste, ale jeśli to, co ktoś jada, powoduje czyjeś potknięcie, staje się to czymś złym^l. **21** Lepiej nie jeść mięsa, nie pić wina ani nie robić niczego, przez co twój brat mógłby się potknąć^m. **22** Twoje przekonanie* to sprawa między tobą a Bogiem. Szczęśliwy jest człowiek, który nie potępia siebie z powodu tego, co decyduje się robić.

14:15 *Lub „nie rujnuj swoim pokarmem”. 14:20 *Lub „szkodliwym”. 14:22 *Lub „tvoja wiara”.

ROZDZ. 14

a Iz 45:23

b Kzn 12:14

Mt 12:36

2Ko 5:10

c Mt 7:1

d Mt 18:6

1Ko 8:9

1Ko 10:32

e Mt 15:11

Dz 10:15

1Tm 4:4

f Ef 5:2

g 1Ko 8:10, 11

h 1Ko 8:8

i Mt 5:9

Rz 12:18

j 1Ko 14:12

Heb 10:24

k Rz 14:3

1Ko 8:11

l 1Ko 8:9

m Rz 14:13

1Ko 8:13

1Ko 10:24

szpalta 2

ROZDZ. 15

a Rz 14:1

1Ts 5:14

b 1Ko 10:24

c 1Ko 9:22

Flp 2:4

d Mk 10:45

Jn 5:30

e Ps 69:9

f 1Ko 10:11

2Tm 3:16, 17

2Pt 1:19

g Rz 5:3, 4

h Ps 119:49, 50

Heb 3:6

1Pt 1:10

i 1Ko 1:10

2Ko 13:11

Flp 2:2

1Pt 3:8

j Flm 10, 17

k Jn 6:37

l Mt 15:24

Jn 1:11

m Rdz 22:16-18

Ps 89:3

n Rz 9:23, 24

o 2Sm 22:50

Ps 18:49

23 Ale gdy ma wątpliwości, a mimo to coś jada, już ściągnął na siebie potępienie, bo nie robi tego z przekonania*. W gruncie rzeczy wszystko, co nie wynika z przekonania*, jest grzechem.

15 Jednak my, silni, powinniśmy znosić słabości tych, którzy nie są silni^a, a nie myśleć o tym, co dobre dla nas samych^b. **2** Niech każdy z nas robi to, co dobre dla bliźniego, co służy jego zbudowaniu^c. **3** Bo Chrystus też nie myślał o tym, co dobre dla niego samego^d. Stało się raczej tak, jak napisano: „Spadły na mnie zniewagi tych, którzy znieważają Ciebie”^e. **4** A przecież wszystko, co wcześniej napisano, napisano dla naszego pouczenia^f, żebyśmy dzięki wytrwałości^g i dzięki pocieszeniu płynącemu z Pism mieli nadzieję^h. **5** Niech więc Bóg, który udziela wytrwałości i zapewnia pocieszenie, obdarzy was takim samym nastawieniem umysłu, jakie miał Chrystus Jezus — **6** tak byście zgodnieⁱ, jednym głosem* wychwalali Boga i Ojca naszego Pana, Jezusa Chrystusa.

7 Dlatego serdecznie przyjmujcie drugich w swoim gronie^j, tak jak Chrystus serdecznie przyjął was^k — dla chwały Bożej. **8** Bo mówię wam, że Chrystus stał się sługą obrzezanych^l, by zaświadczyć, że Bóg jest prawdziwym — by potwierdzić obietnice, które On dał ich praojcom^m, **9** i by narody wychwalały Boga za Jego miłosierdzieⁿ. Tak jak napisano: „Dlatego będę Cię otwarcie wychwalał wśród narodów i będę wysławiał Twoje imię pieśnią”^o. **10** Powie-

14:23 *Lub „wiary”. 15:6 *Dosl. „jednymi ustami”.

dziano też: „Cieszcie się, narody, z Jego ludem”^a. **11** I znowu: „Wysławiajcie Jehowę*, wszystkie narody, niech Go wysławiają wszystkie ludy”^b. **12** Również Izajasz mówi: „Pojawi się korzeń Jessego^c, ten, który powstaje, żeby rządzić narodami^d. W nim narody będą pokładać nadzieję”^e. **13** Niech Bóg, który daje nadzieję, ze względu na wasze zaufanie do Niego napełni was wszelką radością i pokojem – tak bycie mocą ducha świętego wręcz obfitowali w nadzieję^f.

14 Jeśli o mnie chodzi, to jestem przekonany, moi bracia, że jesteście pełni dobroci, że nie brakuje wam wiedzy i że potraficie pouczać* jedni drugich. **15** O pewnych sprawach piszę wam jednak bardziej otwarcie, żeby znowu wam o nich przypomnieć ze względu na niezastępowalną życzliwość, jaką Bóg mnie obdarzył. **16** Bo zrobił to po to, żebym jako publiczny sługa Chrystusa Jezusa głosił innym narodom^g dobrą nowinę od Boga^h, żebym angażował się w to święte dzieło – tak by te narody mogły okazać się dla Niego godną przyjęcia ofiarą, uświęconą duchem świętym.

17 Gdy więc chodzi o służbę dla Boga, jako naśladowca Chrystusa Jezusa mam powód do wielkiej radości. **18** Nie ośmielię się powiedzieć o niczym z wyjątkiem tego, co Chrystus przeze mnie zdziałał, żeby inne narody stały się posłuszne – dzięki moim słowom i czynom, **19** dzięki mocy znaków i cudów* i mocy ducha Bożego. Dokładnie rozgłosiłem dobrą nowinę o Chry-

15:11 *Zob. Dodatek A5. 15:14 *Lub „udzielać rad”. 15:19 *Lub „proroczych znaków”.

ROZDZ. 15

a Pwt 32:43

b Ps 117:1

c Obj 5:5

d Rdz 49:10

e Iz 11:1, 10
Mt 12:21

f Iz 40:31

g Rz 11:13
Gal 2:7, 8

h Dz 20:24

i Dz 15:12
2Ko 12:12

szpalta 2

a Dz 21:18, 19

b Iz 52:15

c Dz 19:21
Dz 20:22d 1Ko 16:1
2Ko 8:1-4
2Ko 9:2, 12e Gal 6:6
Heb 13:16

stusie od Jerozolimy aż do Iliirii^a. **20** Postawiłem sobie za cel, że nie będę głosić dobrej nowiny tam, gdzie imię Chrystusa jest już znane, żeby nie budować na cudzym fundamencie. **21** Napisa- no przecież: „Zobaczą go ci, którym o nim nie opowiadano, ci, którzy nie słyszeli, rozumieją”^b.

22 To również z tego względu wiele razy napotykałem przeszkody w dotarciu do was. **23** Ale teraz nie ma już w tych okolicach nietkniętego terenu, a ja od wielu* lat gorąco pragnę do was przybyć. **24** Dlatego mam nadzieję, że zobaczę się z wami, gdy będę w drodze do Hiszpanii. Nacieszę się trochę waszym towarzystwem, a potem odprowadzicie mnie kawałek. **25** Najpierw jednak wybieram się do Jerozolimy w ramach usługiwania świętym^c. **26** Bo bracia z Macedonii i Achai chętnie podzielili się tym, co mieli, składając dar dla biednych wśród świętych w Jerozolimie^d. **27** Co prawda zrobili to chętnie, ale w rzeczywistości byli ich dłużnikami. Bo jeśli inne narody miały udział w ich dobrach duchowych, to powinny też dzielić się z nimi dobrami materialnymi^e. **28** Gdy więc wykonam to zadanie i bezpiecznie dostarczę im ten dar*, wyruszę do Hiszpanii i po drodze was odwiedzę. **29** I wiem, że gdy już do was przyjdę, przyjdę z pełną miarą błogosławieństwa od Chrystusa.

30 A teraz, bracia, ze względu na waszą wiarę w naszego Pana, Jezusa Chrystusa, i miłość, do jakiej pobudza was duch, usilnie was zachęcam: wytężajcie siły,

15:23 *Możliwe też „kilku”. 15:28 *Dost. „owoc”.

modłać się za mnie do Boga, jak ja sam to robię^a. **31** Módlcie się, żebym uszedł z rąk^b ludzi w Judei, którzy nie wierzą w Jezusa, i żeby moje usługiwanie^{*} na rzecz świętych w Jerozolimie zostało przez nich dobrze przyjęte^c— **32** tak bym za wolą Bożą z radością do was dotarł i razem z wami zaznał pokrzepienia. **33** Niech Bóg, który daje pokój, będzie z wami wszystkimi^d. Amen.

16 Chcę wam zarekomendować^{*} naszą siostrę Febe, która pełni służbę w zborze w Kenchrach^e. **2** Serdecznie przyjmijcie tę uczennicę Pana jak przystoi świętym i udzielcie jej wszelkiej pomocy, jakiej będzie potrzebować^f, bo ona też okazała się wsparciem dla wielu, łącznie ze mną.

3 Przekażcie moje pozdrowienia Prysce i Akwilasowi^g, moim współpracownikom w służbie dla Chrystusa Jezusa, **4** którzy nadstawili za mnie^{*} własnego karku^h i którym nie tylko ja za to dziękuję, ale też wszystkie zbory braci z innych narodów. **5** Pozdrówcie również zbór, który spotyka się w ich domuⁱ. Pozdrówcie mojego kochanego Epeneta, pierwszego ucznia Chrystusa w Azji^{*}. **6** Pozdrówcie Marię, która ciężko pracowała na waszą rzecz. **7** Pozdrówcie Andronika i Juniasa, moich krewnych/ i współwięźniów, którzy są dobrze znani apostołom i którzy żyją w jedności z Chrystusem dłużej niż ja.

8 Przekażcie pozdrowienia mojemu kochanemu Ampliato-

15:31 *Lub „moja pomoc”. 16:1 *Lub „przedstawić”. 16:4 *Lub „moją duszę”. 16:5 *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 15

a 2Koł 1:11
Ef 6:18
Kol 4:3
1Tm 5:25

b 2Tm 3:1, 2

c Rz 15:26

d 1Koł 14:33
Flp 4:9

ROZDZ. 16

e Dz 18:18

f Rz 12:13
1Jn 3:17

g Dz 18:2
Dz 18:24, 26
2Tm 4:19

h 1Jn 3:16

i 1Koł 16:19
Kol 4:15
Flm 2

j Rz 16:11

szpalta 2

a Mt 7:15
Tyt 3:10
2Jn 10

b 1Koł 14:20

wi, uczniowi Pana. **9** Pozdrówcie Urbana, naszego współpracownika w służbie dla Chrystusa, i mojego ukochanego Stachysa. **10** Pozdrówcie Apellesa, lojalnego ucznia Chrystusa. Pozdrówcie domowników Arystobula. **11** Pozdrówcie mojego krewnego Herodiona. Pozdrówcie tych z domu Narcyza, którzy są uczniami Pana. **12** Pozdrówcie Tryfenę i Tryfozę, kobiety, które ciężko pracują w dziele Pana. Pozdrówcie naszą kochaną Persydę, bo ciężko pracowała w dziele Pana. **13** Pozdrówcie Rufusa, wybranego sługę Pana, oraz jego matkę, która i dla mnie jest jak matka. **14** Pozdrówcie Asynkryta, Flegona, Hermesa, Patrobasa, Hermasa i braci, którzy są z nimi. **15** Pozdrówcie Filologa, Julię, Nereusza i jego siostrę, Olimpasa i wszystkich świętych, którzy są z nimi. **16** Pozdrówcie jedni drugich świętym pocałunkiem. Pozdrawiają was wszystkie zbory Chrystusa.

17 Usilnie proszę was, bracia, żebyście mieli na oku tych, którzy tworzą podziały i dają innym powody do potknięcia wbrew nauce, którą poznaliście. Unikajcie ich^a. **18** Bo tacy ludzie nie są niewolnikami naszego Pana, Chrystusa, lecz własnych żądz^{*}. I gładkimi słówkami i pochlebstwami zwodzą serca tych, którzy niczego nie podejrzewają. **19** Wasze posłuszeństwo zostało zauważone przez wszystkich. Dlatego się z was cieszę. Ale chcę, żebyście byli mądrzy i wiedzieli, co jest dobre, a jeśli chodzi o zło, żebyście byli niewinni^b. **20** Bóg, który daje pokój, wkrótce rzuci Szatana

16:18 *Lub „własnego brzucha”.

pod wasze stopy i go zmiżdży^a. Niech nasz Pan, Jezus, okazuje wam niezasłużoną życzliwość.

21 Pozdrawia was mój współpracownik Tymoteusz, a także moi krewni: Lucjusz, Jazon i Sozypater^b.

22 Przesyłam wam chrześcijańskie pozdrowienia ja, Tercjusz, który pisałem ten list.

23 Pozdrawia was Gajus^c, u którego goszczę i który przyjmuje cały zbór. Pozdrawia was skarbnik* miejski Erast, jak również jego brat Kwartus. **24** —*

16:23 *Lub „szafarz”. **16:24** *Zob. Dodatek A3.

ROZDZ. 16

a Rdz 3:15
Heb 2:14

b Rz 16:7

c 1Ko 1:14

szpalta 2

a Ef 1:9-12
Kol 1:26, 27

b Rz 11:33

25 Chwała należy się Temu, który może was umocnić głoszoną przeze mnie dobrą nowiną, orędziem o Jezusie Chrystusie. Ta dobra nowina pozostaje w zgodzie z wyjawioną świętą tajemnicą^a, która przez długi czas była okryta milczeniem, **26** ale teraz zgodnie z nakazem wiecznego Boga została ujawniona i dzięki proroczym pismom stała się znana wśród wszystkich narodów, żeby mogły one okazać wiarę i posłuszeństwo. **27** Bogu, który sam jeden jest mądry^b, należy się chwała przez Jezusa Chrystusa na wieki. Amen.

PIERWSZY LIST

DO KORYNTIAN

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1-3)
Paweł dziękuje Bogu za Koryntian (4-9)
Usilne zachęty do zachowywania jedności (10-17)
Chrystus mocą i mądrością Bożą (18-25)
„Kto się szczyli, niech się szczyli Jehową” (26-31)</p> <p>2 Służba Pawła w Koryncie (1-5)
Wyższość mądrości Bożej (6-10)
Różnica między człowiekiem duchowym a cielesnym (11-16)</p> <p>3 Koryntianie dalej cieleśni (1-4)
Bóg daje wzrost (5-9)
Boży współpracownicy (9)
Budowanie z materiałów ogniotrwałych (10-15)
„Jesteście świątynią Bożą” (16, 17)
Mądrość świecka w oczach Boga głupotą (18-23)</p> <p>4 Zarządcy powinni być wierni (1-5)
Pokora chrześcijańskich sług (6-13)
„Nie wychodźcie poza to, co napisano” (6)</p> | <p>Chrześcijaństwo widowiskiem teatralnym (9)
Paweł wyraża troskę o swoje duchowe dzieci (14-21)</p> <p>5 Człowiek prowadzący się niemoralnie (1-5)
Trochę zakwasu zakwasza całe ciasto (6-8)
Niegodziwego należy usunąć ze zboru (9-13)</p> <p>6 Sprawy sądowe wśród chrześcijańskich braci (1-8)
Jacy ludzie nie odziedziczają Królestwa (9-11)
„Używajcie swoich ciał do wychwalania Boga” (12-20)
„Uciekajcie od niemoralności!” (18)</p> <p>7 Rady dla osób w stanie wolnym i dla będących w związkach małżeńskich (1-16)
Każdy powinien pozostawać w takim stanie, w jakim był powołany (17-24)
Osoby w stanie wolnym i wdowy (25-40)
Przewaga stanu wolnego (32-35)</p> |
|---|---|

- Małżeństwo tylko z tym, kto wierzy w Pana (39)
- 8 O jedzeniu pokarmów ofiarowanych bożkom (1-13)
Dla nas jest tylko jeden Bóg (5, 6)
- 9 Przykład Pawła jako apostoła (1-27)
„Nie nakładaj bykowi kagańca” (9)
„Biada mi, gdybym nie głosił dobrej nowiny!” (16)
„Stałem się wszystkim dla najróżniejszych ludzi” (19-23)
Panowanie nad sobą w wyścigu po życie (24-27)
- 10 Ostrzegawcze przykłady z historii Izraela (1-13)
Ostrzeżenie przed bałwochwalstwem (14-22)
Stół Jehowy, stół demonów (21)
Wolność i wzgląd na innych (23-33)
„Wszystko róbcie na chwałę Bożą” (31)
- 11 „Stańcie się moimi naśladowcami” (1)
Zasada zwierzchnictwa i nakrywanie głowy (2-16)
Obchody Wieczery Pańskiej (17-34)
- 12 Dary ducha (1-11)
Jedno ciało złożone z wielu części (12-31)
- 13 Miłość — wspanialsza droga (1-13)
- 14 Dar prorokowania i dar mówienia różnymi językami (1-25)
Porządek na chrześcijańskich zebraniach (26-40)
Miejsce kobiet w zborze (34, 35)
- 15 Zmartwychwstanie Chrystusa (1-11)
Zmartwychwstanie podstawą wiary (12-19)
Zmartwychwstanie Chrystusa gwarancją dla innych (20-34)
Ciało fizyczne, ciało duchowe (35-49)
Nieśmiertelność i niezniszczalność (50-57)
„Bądźcie zawsze bardzo zajęci dziełem Pańskim” (58)
- 16 Datki dla chrześcijan w Jerozolimie (1-4)
Paweł planuje podróż (5-9)
Planowane wizyty Tymoteusza i Apollosa (10-12)
Usilne zachęty i pozdrowienia (13-24)

1 Paweł, z woli Bożej powołany na apostoła^a Chrystusa Jezusa, i nasz brat Sostenes **2** do zboru Bożego w Koryncie^b, do was, którzy zostaliście uświęceni jako uczniowie Chrystusa Jezusa^c, powołani na świętych, a także do wszystkich, którzy w każdym innym miejscu wzywają imienia Pana Jezusa Chrystusa^d, Pana ich i naszego: **3** Niech Bóg, nasz Ojciec, i Pan Jezus Chrystus okazują wam niezasłużoną życzliwość i udzielają pokoju.

4 Zawsze dziękuję za was Bogu, pamiętając o niezasłużonej życzliwości, jaką was obdarzył przez Chrystusa Jezusa. **5** Bo żyjąc z nim w jedności, staliście się pod każdym względem bogaci — potraficie przekazywać sło-

ROZDZ. 1

- a Dz 9:15
b Dz 18:1
c 1Ko 6:11
Heb 9:13, 14
d Mt 12:18, 21
Dz 4:12

szpalta 2

- a Kol 1:9
b Dz 18:5
c Łk 17:29, 30
2Ts 1:7
1Pt 1:7
d 1Ko 4:5
1Ko 5:5
Obj 1:10
e Pwt 7:9
f Rz 16:17

wo Boże i macie pełną wiedzę^a, **6** a świadectwo o Chrystusie^b mocno się wśród was zakorzeniło — **7** tak iż w czasie, gdy z utęsknieniem oczekujecie objawienia naszego Pana, Jezusa Chrystusa^c, nie brakuje wam żadnego daru. **8** Bóg też będzie do końca was umacniał, żebyście w dniu naszego Pana, Jezusa Chrystusa, okazali się bez zarzutu^d. **9** Bóg, który was powołał do życia w jedności^e ze swoim Synem, Jezusem Chrystusem, naszym Panem, to Bóg wierny^e.

10 Usilnie zachęcam was, bracia, w imię naszego Pana, Jezusa Chrystusa, żebyście wszyscy byli zgodni w tym, co mówicie, żeby nie było wśród was podziałów^f, ale żeby panowała wśród was

1:9 *Dost. „do wspólnoty”.

całkowita jedność myśli i poglądów^a. **11** Bo dowiedziałem się o was, moi bracia, od niektórych z domu Chloe, że dochodzi wśród was do sporów. **12** Mam na myśli to, że jedni z was mówią: „Ja należę do Pawła”, drudzy: „Ja do Apollosa”^b, inni: „Ja do Kefasa”^c, a jeszcze inni: „Ja do Chrystusa”. **13** Czy Chrystus jest podzielony? Czy to Paweł został za was stracony na palu? Albo czy w imię Pawła zostaliście ochrzczeni? **14** Dziękuję Bogu, że oprócz Kryspusa^c i Gajusa^d nie ochrzciłem nikogo z was, **15** i nikt nie może powiedzieć, że zostaliście ochrzczeni w moje imię. **16** Owszem, ochrzciłem też dom Stefana^e. A jeśli chodzi o resztę, to nie pamiętam, czy jeszcze kogoś ochrzciłem. **17** Chrystus przecież nie wysłał mnie po to, żebym chrzcił, lecz żebym głosił dobrą nowinę^f, i to nie przez jakieś mądre wywody^g, bo inaczej pal męki^h Chrystusa stałby się daremny.

18 Dla tych, którzy idą na zagładę, nauka o palu męki^h to coś głupiego^g, ale dla nas, którzy dostępujemy wybawienia, to przejaw mocy Bożej^h. **19** Bo napisano: „Sprawię, że mądrość mędrców zginie, odrzuć^g inteligencję intelektualistów”ⁱ. **20** Gdzie jest mędrzec? Gdzie znawca Prawa^g? Gdzie myśliciel roztrząsający sprawę tego świata^g? Czy Bóg nie obrócił mądrości świata w głupotę? **21** Boża mądrość objawia się

1:12 *Nazywanego też Piotrem. 1:17 *Lub „nie jakimis̄ wyszukanyimi słowami”. 1:17, 18, 22, 24 *Zob. Słowniczek pojęć. 1:19 *Lub „odtrąca”. 1:20 *Lub „uczony w piśmie”. *Lub „systemu rzeczy; epoki”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „System rzeczy”.

ROZDZ. 1

a Rz 15:5, 6
2Ko 13:11
Ef 4:1, 3
Flp 2:2

b Dz 18:24
1Ko 3:4, 5
1Ko 3:21-23

c Dz 18:8

d Rz 16:23

e 1Ko 16:15

f Dz 9:15

g Dz 17:18
1Ko 2:14

h Rz 1:16

i Iz 29:14

szpalta 2

a Kol 2:8

b Łk 10:21

c 1Ko 2:14
1Ko 3:18

d Mt 12:38
Łk 11:29

e Dz 17:32

f Kol 2:3

g 2Ko 13:4

h Dz 4:13

i Jn 7:48
Jak 2:5

j Mt 11:25

k 1Ko 2:6

l Rz 10:4
2Ko 5:21

m Jn 17:19
Heb 10:10

n Rz 3:24
Kol 1:13, 14

o Jer 9:24
2Ko 10:17

tak: skoro świat dzięki własnej mądrości^a nie poznał Boga^b, Bóg uznał za słuszne wybawić wierzących przez głoszenie orędzia uważanego za coś głupiego^c.

22 Żydzi proszą o znaki^d, a Grecy^e szukają mądrości.

23 Tymczasem my głosimy o Chrystusie straconym na palu— dla Żydów będącym powodem do potknięcia, a dla innych narodów czymś głupim^e. **24** Jednak dla powołanych—zarówno Żydów, jak i Greków^f—Chrystus jest mocą Bożą i mądrością Bożą^f. **25** Bo coś od Boga, co ludzie uważają za głupie, jest mądrzejsze niż to, co uważają za mądre, i coś od Boga, co ludzie uważają za słabe, jest silniejsze niż to, co uważają za silne^g.

26 Bracia, widzicie na samych sobie, że Bóg powołał niewielu mądrych według ludzkich kryteriów^h, niewielu wpływowych, niewielu szlachetnie urodzonychⁱ. **27** Bóg wybrał to, co dla świata głupie, żeby zawstydzić mądrych, i to, co dla świata słabe, żeby zawstydzić silnych^j. **28** Bóg wybrał to, co dla świata mało znaczące, i to, na co patrzy się z góry, co ma się za nic^k, żeby niczym okazało się to, co się liczy^k— **29** tak by nikt^l nie chępił się przed Bogiem. **30** To właśnie dzięki Niemu życie w jedności z Chrystusem Jezusem, który wyjawiał nam Bożą mądrość i prawość^l, który umożliwił nam uświęcenie^m i uwolnienie na podstawie okupuⁿ— **31** żeby było tak, jak napisano: „Kto się szczyci, niech się szczyci Jehową”^o.

1:26 *Dosl. „według ciała”. 1:28 *Lub „to, czego nie ma”. *Lub „to, co jest”. 1:29 *Dosl. „żadne ciało”. 1:31 *Zob. Dodatek A5.

2 Bracia, kiedy więc do was przyszedłem przekazać wam świętą tajemnicę^a Bożą, nie zamierzałem robić na was wrażenia swoją mową^b lub mądrością. **2** Postanowiłem skupić się na Jezusie Chrystusie, i to straconym na palu^c. **3** Przyszedłem do was ogarnięty słabością, z lekkiem i wielkim drżeniem. **4** To, co mówiłem i głosiłem, nie sprowadzało się do perswazji i mądrych słów, lecz było przejawem działania ducha i mocy Bożej^d. **5** tak by wasza wiara nie opierała się na mądrości ludzkiej, ale właśnie na mocy Bożej.

6 Przekazujemy mądrość dojrzałym^e, ale nie mądrość tego świata* ani władców tego świata*, których czeka koniec^f. **7** Przekazujemy mądrość Bożą wyrażoną w świętej tajemnicy^g, mądrość ukrytą—to, co przed wiekami* Bóg z góry zamierzył z myślą o naszej chwale. **8** Mądrości tej nie poznał żaden z władców tego świata*^h, bo gdyby ją znali, nie straciliby na palu Pana godnego chwały. **9** Jak napisano: „Okno nie widziało, ucho nie słyszało ani nikomu przez myśl nie przeszło*“, co Bóg przygotował dla tych, którzy Go kochająⁱ. **10** Nam jednak Bóg to wyjawiał przez swojego ducha^k. Duch przecież zgłębia wszystko, nawet głębokie zagadnienia związane z Bogiem*^l.

11 Bo kto z ludzi wie, co się kryje w człowieku, oprócz ducha, który jest w jego wnętrzu? Tak samo spraw związanych z Bogiem nie może zgłębić nikt oprócz ducha Bożego. **12** A my

2:6, 8 *Lub „systemu rzeczy; epoki”. Zob. *Słownik pojęć*, hasło „System rzeczy”. 2:7 *Lub „systemami rzeczy; epokami”. Zob. *Słownik pojęć*, hasło „System rzeczy”. 2:9 *Lub „nie zrodziło się w sercu”. 2:10 *Lub „głębokie sprawy Boże”.

ROZDZ. 2

- a Ef 3:5, 6
Kol 2:2
b 1Ko 1:17
c Gal 6:14
d Rz 15:18, 19
1Ko 4:20
1Ts 1:5
e 1Ko 14:20
Ef 4:13
Heb 5:14
f 1Ko 15:24
g Rz 16:25, 26
Ef 3:8, 9
h Jn 7:48
Dz 13:27, 28
i Iz 64:4
j Mt 16:17
Mk 4:11
Ef 3:5
2Tm 1:9, 10
1Pt 1:12
k Jn 14:26
1Jn 2:27
l Rz 11:33

szpalta 2

- a Jn 15:26
b Kol 2:8
c Jn 16:13
d Rz 8:5
e Iz 40:13
f Rz 15:5

ROZDZ. 3

- g 1Ko 2:15
Kol 1:9
h 1Ko 14:20
i Heb 5:12-14
j Rz 8:7, 8
k Gal 5:19, 20
l Dz 18:24, 25
m 2Ko 3:5, 6
Kol 1:23
1Tm 1:12

nie otrzymaliśmy ducha świata, ale ducha, który pochodzi od Boga^a. Dzięki temu możemy rozumieć wszystko, czym On nas życzliwie obdarzył. **13** I nie mówimy o tych sprawach słowami, które dyktuje mądrość ludzka^b, lecz takimi, których uczy duch^c. Sprawy duchowe wyjaśniamy* duchowymi słowami.

14 Ale człowiek cielesny* nie przyjmuje tego, co pochodzi od ducha Bożego, bo uważa to za głupotę. Nie może tego poznać, bo takie sprawy należy rozstrząsać z duchowego punktu widzenia. **15** Natomiast człowiek duchowy potrafi rozsądzić wszystko^d. Jednak jego samego nikt z ludzi nie potrafi osądzić. **16** Bo „kto poznał umysł Jehowy*, żeby mógł Go pouczać?”^e. Ale my mamy umysł Chrystusowy^f.

3 Tak więc, bracia, nie mogłem się do was zwracać jak do ludzi duchowych^g, lecz jak do ludzi cielesnych, jak do niemowląt^h, które dopiero rozpoczynają życie w jedności z Chrystusem. **2** Karmiłem was mlekiem, a nie pokarmem stałym, bo jeszcze nie byliście dostatecznie silni. W gruncie rzeczy teraz też nie jesteścieⁱ, **3** bo dalej jesteście cielesni^j. Skoro jest wśród was zazdrość i dochodzi do sporów, to czy nie jesteście cielesni^k i czy nie postępujecie tak, jak postępują ludzie? **4** Jeśli jeden mówi: „Ja należę do Pawła”, a drugi: „Ja do Apollosa”^l, to czy nie zachowujecie się zwyczajnie jak ludzie?

5 Kim jest Apollos? I kim jest Paweł? Sługami^m, dzięki którym uwierzyliście i którzy wykonali tylko to, co każdemu z nich zlecił Pan. **6** Ja zasadzi-

2:13 *Lub „łączymy”. 2:14 *Lub „fizyczny”. 2:16 *Zob. *Dodatek A5*.

łem^a, Apollos podlał^b, ale to Bóg dawał wzrost. **7** Dlatego nie liczy się ani ten, kto sadi, ani ten, kto podlewa, tylko Bóg, który daje wzrost^c. **8** Ten, kto sadi, i ten, kto podlewa, mają jeden cel*, ale każdy otrzyma zapłatę stosownie do własnego trudu^d. **9** Bo my jesteśmy Bożymi współpracownikami. A wy jesteście Bożym polem uprawnym, wznoszoną przez Boga budowlą^e.

10 Dzięki niezasłużonej życzliwości, jaką Bóg mnie obdarzył, niczym wprawny budowniczy* położyłem fundament^f, lecz ktoś inny na nim buduje. Ale niech każdy zwraca uwagę, w jaki sposób na nim buduje. **11** Bo nikt nie może położyć żadnego innego fundamentu oprócz tego, który już położono, a którym jest Jezus Chrystus^g. **12** A czy ktoś na tym fundamencie buduje ze złota, srebra, drogocennych kamieni, drewna, siana, czy słomy— **13** to się okaże, gdy przyjdzie dzień próby. Właśnie wtedy stanie się jawne, jakie jest dzieło każdego, bo wyjawia to ogień^h—wypróbuje jakość tego, co każdy zbudował. **14** Jeśli czyjeś dzieło, zbudowane na tym fundamencie, przetrwa, ktoś taki otrzyma zapłatę. **15** Jeśli czyjeś dzieło spłonie, ktoś taki poniesie stratę. Sam się uratuje, ale będzie to tak, jakby został uratowany z ognia.

16 Czy nie wiecie, że wy sami jesteście świątynią Bożąⁱ i że mieszka w was duch Boży^j? **17** Kto niszczy świątynię Bożą, tego zniszczy Bóg. Bo świątynia Boża jest święta i to wy nią jesteście^k.

18 Niech nikt nie oszukuje samego siebie: Jeżeli ktoś wśród

3:8 *Dost. „są jednym”. 3:10 *Lub „mądry kierownik robót”.

ROZDZ. 3

a Dz 18:4

b Dz 18:26-28
Dz 19:1

c Rz 9:16

d Rz 2:6
1Ko 4:5
Obj 22:12e Ef 2:22
1Pt 2:5f Rz 15:20
Heb 6:1g Ps 118:22
Iz 28:16
Mt 21:42
Ef 2:20
1Pt 2:6

h 1Pt 4:12

i 2Ko 6:16
Ef 2:21
1Pt 2:5

j 1Ko 6:19

k 1Pt 2:5

szpalta 2

a Hi 5:13

b Ps 94:11

c 1Ko 1:12

d Jn 17:9
2Ko 10:7

ROZDZ. 4

e Mt 13:11
Rz 16:25, 26f Prz 21:2
Rz 14:10
Heb 4:13

g Mt 7:1

h Prz 10:9
2Ko 10:18
1Tm 5:24, 25

i 1Ko 1:12

was myśli, że w oczach tego świata* jest mądry, niech stanie się głupi, a wtedy naprawdę stanie się mądry. **19** Bo dla Boga mądrość tego świata jest głupotą. Napisano przecież: „Bóg sprawia, że mądrych gubi ich własna przebiegłość”^a. **20** Napisano też: „Jehowa* wie, że rozważania mądrych są jałowe”^b. **21** Niech więc nikt nie szczyci się ludźmi, bo wszystko należy do was: **22** czy to Paweł, czy Apollos, czy Kefas^c, czy świat, czy życie, czy śmierć, czy teraźniejszość, czy przyszłość—wszystko należy do was. **23** Wy z kolei należycie do Chrystusa^d, a Chrystus należy do Boga.

4 Ludzie powinni nas uważać za sług* Chrystusa i zarządców* świętych tajemnic Bożych^e. **2** A od zarządców* oczekuje się, że okażą się wierni. **3** Dla mnie jest to sprawa bardzo małej wagi, czy to wy podacie mnie osądowi, czy jakiś trybunał* ludzi. Ja sam też siebie nie osądzam, **4** bo nie mam sobie nic do zarzucenia. To wcale nie dowodzi, że jestem prawy, ale Tym, który mnie osądza, jest Jehowa^f. **5** Dlatego nikogo nie osądzajcie^g przed wyznaczonym czasem, dopóki nie przyjdzie Pan. On wydobędzie na światłoienne rzeczy ukryte w ciemności i ujawni pobudki serc. A wtedy każdy otrzyma od Boga pochwałę, na jaką zasługuje^h.

6 Bracia, odniosłem to wszystko do siebie i do Apollosaⁱ dla waszego dobra, żebyście na naszym przykładzie nauczyli się

3:18 *Lub „systemu rzeczy; epoki”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”. 3:20; 4:4 *Zob. *Dodatek A5*. 3:22 *Nazywany też Piotrem. 4:1 *Lub „podwładnych”. 4:1, 2 *Lub „szafarzy”. 4:3 *Lub „sąd”.

reguły: „Nie wychodźcie poza to, co napisano”, i nie unosili się pychą^a, wywyższając jednego kosztem drugiego. **7** Bo kto sprawia, że różnisz się od innych? I co masz, czego byś nie otrzymał?^b A skoro otrzymałeś, to czemu się chełpisz, jakbyś nie otrzymał?

8 Czy już macie wszystko, czego pragniecie? Już jesteście bogaci? Zaczęliście królować^c bez nas? Naprawdę chciałbym, żebyście już królowali. Wtedy i my moglibyśmy z wami królować^d. **9** Bo wydaje mi się, że nas, apostołów, Bóg wystawił na pokaz jako ostatnich, jakby skazanych na śmierć^e—że staliśmy się widowiskiem teatralnym dla świata^f, aniołów i ludzi. **10** My ze względu na Chrystusa jesteśmy głupi^g, a wy, idąc za Chrystusem, jesteście roztropni. My jesteśmy słabi, a wy jesteście silni. Wy cieszyście się szczunkiem, a my jesteśmy okryci hańbą. **11** Do tej pory odczuwamy głód^h i pragnienieⁱ, chodzimy biednie ubrani*, jesteśmy bici^{aj}, nie mamy dachu nad głową, **12** a przy tym ciężko pracujemy własnymi rękami^k. Znieważają nas, a my ich błogosławimy^l. Prześladują, a my cierpliwie to znosimy^m. **13** Oczerniają, a my odpowiadamy łagodnieⁿ. Świat aż dotąd uważa nas za śmieci^o, traktuje jak wyrzutek.

14 Nie piszę tego, żeby was zawstydzić, ale żeby udzielić wam rady jak swoim kochanym dzieciom. **15** Bo możecie mieć wśród uczniów Chrystusa dziesięć tysięcy opiekunów*, ale na pewno nie macie wielu

4:6 *Lub „nie nadymali się”. 4:11 *Dosl. „jesteśmy nadzy”. #Lub „traktowani brutalnie”. 4:13 *Dosl. „upraszamy”. #Lub „odpadki”. 4:15 *Lub „wychowawców”.

ROZDZ. 4

a Rz 12:3
2Ko 12:20
3Jn 9

b Jn 3:27

c Obj 20:4, 6

d 2Tm 2:12
Obj 3:21

e Rz 8:36
1Ko 15:32
2Ko 6:4, 9

f Heb 10:33

g 1Ko 3:18

h Flp 4:12

i 2Ko 11:27

j Dz 14:19
Dz 23:2
2Ko 11:24

k Dz 18:3
Dz 20:34
1Ts 2:9

l Rz 12:14
1Pt 3:9

m Mt 5:44

n 1Pt 2:23

szpalta 2

a Gal 4:19
1Ts 2:11

b 1Ko 11:1
Flp 3:17
1Ts 1:6

c 2Tm 1:13

d 2Ko 13:10

ROZDZ. 5

e Ef 5:3

f Kpl 18:8

g 2Ko 7:9

h 1Ko 5:13
2Jn 10

i 1Tm 1:20

ojców. Dzięki głoszeniu dobrej nowiny to ja zostałem waszym ojcem, jeśli chodzi o życie w jedności z Chrystusem Jezusem^a. **16** Usilnie więc was zachęcam: stańcie się moimi naśladowcami^b. **17** Właśnie dlatego posyłam do was Tymoteusza, moje ukochane dziecko, wierne w dziele Pana. On przypomni wam moje metody działania* w służbie dla Chrystusa Jezusa^c—to, czego nauczam w każdym zbiorze.

18 Niektórzy tak nadęli się pychą, jakbym już wcale miał do was nie przyjść. **19** Ale ja, jeśli Jehowa* zechce, wkrótce do was przyjdę. A wtedy nie będę zwracał uwagi na to, co mówią ci nadęci ludzie, lecz przekonam się, jaka jest ich moc. **20** Bo Królestwo Boże to nie sprawa słów, ale mocy. **21** Co wolicie? Żeby przyszedł do was z różgą^d czy z miłością i łagodnością*?

5 Dochodzą mnie słuchy o niemoralności*^e wśród was, i to takiej niemoralności*, jakiej się nie spotyka nawet wśród narodów. Podobno jeden z was żyje z żoną swojego ojca^f. **2** A wy jeszcze się tym szczycicie? Czy nie powinniście raczej pogрузić się w smutek^g i usunąć spośród siebie tego, który to robi?^h **3** Ja sam, choć nieobecny wśród was ciałem, ale obecnym duchem, już osądziłem tego człowieka, jakbym naprawdę z wami był. **4** Gdy zbierzecie się w imię* naszego Pana, Jezusa—wiedząc, że ja, którego nasz Pan, Jezus, obdarzył mocą, jestem z wami duchem— **5** macie wydać tego człowieka Szatanowiⁱ i pozbyć

4:17 *Dosl. „moje drogi”. 4:19 *Zob. Dodatek A5. 4:21 *Dosl. „w duchu łagodności”. 5:1 *Dosl. „rozpuście”. Gr. *porneia*. Zob. Słowniczek pojęć. 5:4 *Lub „w imieniu”.

się cielesnego wpływu*, tak by w dniu Pańskim został uratowany duch zboru^a.

6 Nie macie powodu do dumy. Czy nie wiecie, że trochę zakwasu* zakwasza całe ciasto?^b

7 Usuńcie stary zakwas, żeby się stać nowym ciastem, wolnym od zakwasu. W rzeczywistości przecież tacy jesteście*. Bo Chrystus, nasz baranek^c paschalny, został złożony w ofierze^d.

8 Świętujmy^e więc nie ze starym zakwasem, nie z zakwasem zła i niegodziwości, lecz z prąsłym chlebem szczerości i prawdy.

9 Napisałem wam w liście, żebyście przestali utrzymywać kontakty* z ludźmi dopuszczającymi się niemoralności^f.

10 Nie miałem jednak na myśli dopuszczających się niemoralności* w tym świecie^f albo wszystkich chciwców, zdzierców czy bałwochwalców. W przeciwnym razie musielibyście po prostu opuścić świat^g. **11** Piszę wam więc, żebyście przestali utrzymywać kontakty^h z każdym, kto jest uznawany za brata, a dopuszcza się niemoralnościⁱ albo jest chciwcemⁱ, bałwochwalcą, człowiekiem rzucającym obelgi^j, pijakiem^j czy zdziercą^k—żebyście z takim nawet nie jadal. **12** Bo czy to moja sprawa sądzić tych z zewnątrz? Powinniście sądzić

5:5 *Dost. „wydać takiego Szatanowi ku zagładzie ciała”. 5:6 *Lub „zaczynu”. 5:7 *Dost. „jesteście prąsni”. 5:9, 11 *Lub „przestali się zadawać”. 5:9 *Dost. „rozpustnikami”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. 5:10 *Dost. „rozpustników”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. 5:11 *Dost. „jest rozpustnikiem”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^aLub „znieważającym innych”.

ROZDZ. 5

a 1Ko 1:8

b 1Ko 15:33

Gal 5:9

2Tm 2:16, 17

c Jn 1:29

d 1Pt 1:19, 20

Obj 5:12

e Wj 13:7

f 1Jn 2:17

g Jn 17:15

h Lb 16:25, 26

Rz 16:17

2Jn 10

i Ef 5:5

j Pwt 21:20, 21

1Pt 4:3

k 1Ko 6:9, 10

Gal 5:19-21

szpalta 2

a Kzn 12:14

b Rdz 3:23, 24

Pwt 17:7

Tyt 3:10

2Jn 10

ROZDZ. 6

c Mt 18:15-17

d Obj 2:26, 27

Obj 20:4

e Rz 16:20

f Mt 18:17

g Mt 5:39, 40

h Ef 5:5

Obj 22:15

i Obj 21:8

j Kol 3:5

k Heb 13:4

l Rz 1:27

m 1Tm 1:9, 10

n 1Ko 5:11

o Pwt 21:20, 21

Prz 23:20

1Pt 4:3

tych wewnątrz, **13** a tych z zewnątrz osądzi Bóg^a. „Usuńcie niegodziwego spośród siebie”^b.

6 Gdy ktoś z was ma z kimś spór^c, to dlaczego ośmiela się iść z tym do sądu — przed ludzi nieprawych — zamiast przed świętymi? **2** Czy nie wiecie, że święci będą sądzić świat?^d A jeśli macie sądzić świat, to czy nie jesteście w stanie rozsądzać spraw tak małej wagi? **3** Czy nie wiecie, że będziemy sądzić aniołów?^e Czemu więc nie możemy rozstrzygać zwykłych życiowych spraw? **4** Jeśli więc macie do rozsądzenia takie sprawy^f, to dlaczego wybieracie na sędziów ludzi, którzy w zborze nic nie znaczą? **5** Mówię to, żeby was zawstydzić. Czy nie ma wśród was ani jednego mądrego, który by potrafił rozsądzać sprawy swoich braci? **6** Zamiast tego brat idzie przeciw bratu do sądu — przed niewierzących w Pana!

7 Już samo to jest dla was porażką, że się ze sobą procesujecie. Czemu raczej nie pozwalacie się skrzywdzić?^g Czemu raczej nie pozwalacie się oszukać? **8** Zamiast tego sami krzywdzicie i oszukujecie — i to swoich braci!

9 Czy nie wiecie, że ludzie nieprawi nie odziedziczą Królestwa Bożego?^h Nie dajcie się wprowadzić w błąd*. Ani dopuszczający się niemoralnościⁱ, ani bałwochwalcy, ani cudzołożnicy^k, ani mężczyźni zgadzający się na kontakty homoseksualne^l, ani homoseksualiści^{am}, **10** ani złodzieje, ani chciwcyⁿ, ani pijacy^o,

6:9 *Lub „oszukać”. ^aDost. „rozpustnicy”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^bDost. „mężczyźni kładący się z mężczyznami”.

ani rzucający obelgi*, ani zdziercy nie odziedziczają Królestwa Bożego^a. **11** Niektórzy z was tacy byli. Jednak Bóg za pomocą swego ducha was oczyścił^{*b}, uświęcił^c i uznał za prawych^d w imię naszego Pana, Jezusa Chrystusa.

12 Wszystko mi wolno, ale nie wszystko przynosi pożytek^e. Wszystko mi wolno, ale ja niczemu nie pozwolę przejąć nad sobą kontroli*. **13** Pokarm jest dla żołądka, a żołądek dla pokarmu, ale Bóg potrafi sprawić, że i jedno, i drugie stanie się niczym^f. Ciało nie jest dla niemoralności*, lecz dla Pana^g, a Pan jest dla ciała. **14** Bóg swoją mocą^h wskrzesił Panaⁱ i również nas wskrzesi^j.

15 Czy nie wiecie, że wasze ciała są częściami ciała Chrystusa?^k Czy więc mam wziąć części ciała Chrystusa i połączyć je z ciałem prostytutki? W żadnym wypadku! **16** Czy nie wiecie, że kto się złączył z prostytutką, tworzy z nią jedno ciało? Bo „oboje”, mówi Bóg, „będą jednym ciałem”^l. **17** A kto się złączył z Panem, tworzy z nim jedno w duchu^m. **18** Uciekajcie od niemoralności*!ⁿ Żaden inny grzech, który by człowiek popełnił, nie hańbi ciała tak jak ten^o. Kto dopuszcza się niemoralności^a, grzeszy przeciw własnemu ciału^o. **19** A czy nie wiecie, że wasze ciało to świątynia^p ducha świętego, który jest w was, a którego macie od Boga?^q

6:10 *Lub „znieważający innych”. **6:11** *Dost. „zostaliście umyć”. **6:12** *Lub „nie pozwolę sobą zawiądnąć”. **6:13, 18** *Dost. „rozpusty”. Gr. *porneia*. Zob. *Słownikzek pojęć*. **6:18** *Dost. „[każdy inny grzech] jest poza ciałem”. ^aDost. „dopuszczający się rozpusty”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. *Słownikzek pojęć*.

ROZDZ. 6

- a Heb 12:14
b Dz 22:16
Heb 10:22
c Ef 5:25, 26
2Ts 2:13
d Rz 5:18
e 1Ko 10:23
f Rz 14:17
g 1Ts 4:3
h Rz 8:11
Ef 1:19, 20
i Dz 2:24
j 2Ko 4:14
k Rz 12:4, 5
1Ko 12:18, 27
Ef 4:15
Ef 5:29, 30
l Rdz 2:24
Mt 19:4, 5
m Jn 17:20, 21
n Rdz 39:10-12
1Ts 4:3
o Rz 1:24, 27
p 2Ko 6:16
q 1Ko 3:16

szpalta 2

- a Rz 14:8
b 1Ko 7:23
Heb 9:12
1Pt 1:18, 19
c Mt 5:16
Rz 12:1

ROZDZ. 7

- d Prz 5:18, 19
e Rdz 2:24
Heb 13:4
f Wj 21:10
1Ko 7:5
g Mt 19:10, 11
h 1Ko 7:39, 40
1Ko 9:5
i 1Ts 4:4, 5
1Tm 5:11, 14
j Mt 5:32
Mt 19:6
k Mk 10:11
Łk 16:18

I nie należycie do samych siebie^a, **20** bo zostaliście kupieni za określoną cenę^b. Dlatego używajcie swoich ciał do wychwalania Boga^c.

7 Jeśli chodzi o sprawy, o których napisaliście, dobrze jest, gdy mężczyzna nie dotyka* kobiety. **2** Jednak ze względu na szerzenie się niemoralności* niech każdy mężczyzna ma własną żonę^d, a każda kobieta własnego męża^e. **3** Mąż niech oddaje żonie, co jej się należy, tak samo żona mężowi^f. **4** Żona nie ma władzy nad swoim ciałem, tylko jej mąż. Podobnie mąż nie ma władzy nad swoim ciałem, tylko jego żona. **5** Nie pozbawiajcie się tego wzajemnie, chyba że za obopólną zgodą, na jakiś czas, żeby poświęcić się modlitwie. A potem znów podejmijcie współżycie, żeby nie kusił was Szatan, wykorzystując wasz brak panowania nad sobą. **6** Jednak to, co powiedziałem, potraktujcie jako przyzwolenie, a nie nakaz. **7** Chciałbym, żeby wszyscy ludzie byli tacy jak ja. Ale każdy ma od Boga własny dar^g—jeden taki, a drugi inny.

8 Ci, którzy nie zawarli małżeństwa, oraz wdowy robią lepiej, jeśli pozostaną w takim stanie jak ja^h. **9** Ale jeśli nie panują nad sobą, niech zawrą małżeństwo, bo lepiej jest kogoś poślubić, niż płonąć namiętnościąⁱ.

10 Osobom żyjącym w związku małżeńskim daję polecenia nie ja, lecz Pan: Żona niech nie odchodzi od męża^j. **11** Gdyby jednak odeszła, niech pozostanie niezamężna albo niech się pogodzi z mężem. Z kolei mąż niech nie opuszcza żony^k.

7:1 *Chodzi o kontakty seksualne. **7:2** *Dost. „przez rozpusty”. Liczba mnoga gr. *porneia*. Zob. *Słownikzek pojęć*.

12 Do innych zwracam się ja, nie Pan^a: Jeżeli jakiś brat ma żonę, która nie wierzy w Pana, a ona zgadza się z nim być, niech jej nie opuszcza. **13** Także jeśli jakaś kobieta ma męża, który nie wierzy w Pana, a on zgadza się z nią być, niech go nie opuszcza. **14** Bo mąż, który nie wierzy w Pana, jest uświęcony ze względu na żonę, a żona, która nie wierzy w Pana, jest uświęcona ze względu na wierzącego męża*. W przeciwnym razie wasze dzieci byłyby nieczyste, a tak są święte. **15** Ale jeśli współmałżonek niewierzący w Pana postanowi odejść, niech odejdzie. W takich okolicznościach brat lub siostra nie mają obowiązku go zatrzymywać. Bóg przecież powołał was do życia w pokoju^b. **16** Bo skąd wiesz, żono, czy nie wybawisz męża?^c Albo skąd wiesz, mężu, czy nie wybawisz żony?

17 Jednak niech każdy żyje stosownie do tego, w jakim stanie Jehowa* go powołał^d. Takie zalecenia daję we wszystkich zbiorach. **18** Ktoś został powołany jako obrzezany?^e Niech się nie wypiera swego obrzezania. Ktoś został powołany jako nieobrzezany? Niech nie poddaje się obrzezaniu^f. **19** Obrzezanie nic nie znaczy i nieobrzezanie nic nie znaczy^g. Liczy się przestrzeganie przykazań Bożych^h. **20** Niech każdy pozostaje w takim stanie, w jakim był powołanyⁱ. **21** Zostałeś powołany jako niewolnik? Nie martw się tym!. Ale jeśli możesz odzyskać wolność, to skorzystaj z tej sposobności. **22** Bo każdy uczeń Pana powołany jako niewolnik został wyzwolony i należy do Pana^k. Podobnie każdy powołany jako

ROZDZ. 7

a 1Ko 7:25, 40

b Heb 12:14

c 1Pt 3:1, 2

d 1Ko 7:7

e Dz 21:20

f Dz 10:45
Dz 15:1, 24
Gal 5:2g Gal 6:15
Kol 3:11h Kzn 12:13
Jer 7:23
Rz 2:25
Gal 5:6
1Jn 5:3

i 1Ko 7:17

j Gal 3:28

k Jn 8:36
Flm 15, 16

szpalta 2

a 1Ko 6:19, 20
Heb 9:12
1Pt 1:18, 19b 1Ko 7:12
1Ko 7:40c Mal 2:16
Mt 19:6
Ef 5:33d Rz 13:11
1Pt 4:7

wolny jest niewolnikiem Chrystusa. **23** Zostaliście kupieni za określoną cenę^a. Przestańcie się stawać niewolnikami ludzi. **24** Bracia, niech każdy pozostaje przed Bogiem w takim stanie, w jakim był powołany.

25 A jeśli chodzi o osoby, które nigdy nie żyły w związku małżeńskim*, nie otrzymałem od Pana żadnego nakazu, ale podaję swoją opinię^b jako ten, któremu Pan okazał miłosierdzie i który dzięki temu zasługuje na zaufanie. **26** Ze względu na obecną trudną sytuację uważam, że lepiej będzie, gdy człowiek pozostanie w takim stanie, w jakim jest. **27** Jesteś związany z żoną? Przestań szukać uwolnienia^c. Nie jesteś już związany z żoną? Przestań szukać żony. **28** Ale nawet gdybyś zawarł małżeństwo, nie popełnisz grzechu. Podobnie jeśli ktoś poślubi osobę, która jeszcze nie żyła w związku małżeńskim*, nie popełni grzechu. Jednak tacy zaznają w życiu więcej trosk^d. A ja próbuję wam tego oszczędzić.

29 Ponadto mówię wam, bracia: pozostało niewiele czasu^d. Odtąd ci, którzy mają żony, niech żyją tak, jakby ich nie mieli. **30** Ci, którzy płaczą, niech będą jak ci, co nie płaczą, ci, którzy się cieszą—jak ci, co się nie cieszą, ci, którzy kupują—jak ci, co nic nie mają, **31** a ci, którzy korzystają z tego, co oferuje świat—jak ci, co nie korzystają z niego w pełni. Bo scena tego świata się zmienia. **32** Naprawdę chcę, żebyście byli wolni od zbytniego

7:25 *Dosl. „dziewice”. Gr. słowo odnosi się zarówno do kobiet, jak i mężczyzn w stanie wolnym. 7:28 *Zob. przypis do wersetu 25. ^aLub „będą mieć udługę w ciele”.

7:14 *Dosl. „brata”. 7:17 *Zob. Dodatek A5.

zatoskania. Mężczyzna nieżonaty troszczy się o sprawy Pana, o to, jak podobać się Panu. **33** A żonaty troszczy się o sprawy świata^a, o to, jak podobać się żonie. **34** I jest w rozterce. Podobnie kobieta niezamężna oraz dziewica troszczy się o sprawy Pana^b, o to, żeby jej ciało i umysł^{*} były święte. A mężatka troszczy się o sprawy świata, o to, jak podobać się mężowi. **35** Mówię to dla waszej osobistej korzyści—nie żeby nakładać na was ograniczenia^{*}, lecz żeby was pobudzić do tego, co właściwe, żebyście zawsze z oddaniem służyli Panu bez rozpraszania uwagi.

36 Jeżeli jednak ktoś uważa, że postępuje niewłaściwie, pozostając w stanie wolnym^{*}, a pierwsza młodość[#] już przeminęła, to niech czyni, co chce. Ktoś taki nie grzeszy. Niech zawrze związek małżeński^c. **37** Ale jeśli ktoś jest utwierdzony w sercu i nie odczuwa koniecznej potrzeby, żeby kogoś poślubić, jeśli panuje nad swoją włą i podjął w sercu decyzję, że pozostanie w stanie wolnym^{*}, ktoś taki czyni dobrze^d. **38** Tak więc ten, kto zawiera małżeństwo^{*}, czyni dobrze, ale kto nie zawiera małżeństwa, czyni lepiej^e.

39 Żona jest związana z mężem, dopóki on żyje^f. Ale jeśli mąż zaśnie snem śmierci, wolno jej poślubić, kogo zechce, pod warunkiem że wierzy on w Pana^g. **40** Jednak w mojej opinii będzie szczęśliwsza, jeśli pozostanie w tym stanie.

7:34 *Dosl. „duch”. 7:35 *Dosl. „zarzucić na was pętlę”. 7:36 *Lub „zachowuje się niewłaściwie względem swej dziewiczności”. *Lub „kwiat młodości”. 7:37 *Lub „zachowa swą dziewiczność”. 7:38 *Lub „oddaje swą dziewiczność w stan małżeński”. 7:39 *Lub „tylko w Panu”.

ROZDZ. 7

a 1Tm 5:8

b 1Tm 5:5

c Mt 19:12
1Ko 7:28

d Mt 19:10, 11

e 1Ko 7:32

f Rz 7:2

g Rdz 24:2, 3
Pwt 7:3, 4
Neh 13:25, 26
2Ko 6:14

szpalta 2

ROZDZ. 8

a Dz 15:20, 29

b Rz 14:14
1Ko 8:10c 1Ko 8:13
1Ko 13:4, 5d Pwt 32:21
2Kl 19:17, 18
Jer 16:20e Pwt 6:4
Pwt 32:39f Ps 82:1, 6
Jn 10:34, 35

g 1Tm 2:5

h Mal 2:10
Mt 23:9i Dz 17:28
Rz 11:36j Jn 1:1, 3
Kol 1:15, 16

k Rz 14:14

l 1Ko 10:27, 28

m Rz 14:23

n Rz 14:17

o Heb 13:9

p Rz 14:13, 20

q Rz 14:15

stanie w takim stanie, w jakim jest. A uważam, że ja też mam ducha Bożego.

8 Jeśli chodzi o pokarmy ofiarowane bożkom^a, wszyscy mamy na ten temat wiedzę^b. Ale wiedza wbija w pychę^{*}, a miłość buduje^c. **2** Jeżeli ktoś myśli, że coś wie, to jeszcze nie wie wszystkiego, co powinien. **3** A gdy ktoś kocha Boga, tego Bóg zna.

4 Jeśli chodzi o jedzenie pokarmów ofiarowanych bożkom, wiemy, że bożek jest niczym^d, że jest tylko jeden Bóg^e. **5** Bo chociaż są tak zwani bogowie, czy to w niebie, czy na ziemi^f—a jest wielu takich „bogów” i wielu „panów”— **6** dla nas jest tylko jeden Bóg^g, Ojciec^h, od którego wszystko pochodzi i dla którego żyjemyⁱ. I jeden jest Pan, Jezus Chrystus, przez którego wszystko powstało^j i dzięki któremu żyjemy.

7 Jednak nie wszyscy mają tę wiedzę^k. Niektórzy dawniejsi czciciele bożków, jedząc pokarm ofiarowany bożkowi^l, kalają swoje słabe sumienie^m.

8 Ale przecież pokarm nie zbliża nas do Bogaⁿ. Nie jesteśmy gorsi, jeśli czegoś nie jemy, i nie jesteśmy lepsi, jeśli coś jemy^o.

9 Uważajcie jednak, żeby czasem to wasze prawo wyboru nie stało się dla słabych powodem do potknięcia^p. **10** Bo gdyby ktoś słaby zobaczył ciebie—mającego wiedzę—jak jesz posiłek w świątyni bożka, to czy jego sumienie nie ośmieli się do tego stopnia, że będzie jadł pokarmy ofiarowane bożkom?

11 Tak więc przez swoją wiedzę sprowadzasz na słabego zgubę, a przecież to twój brat, za którego umarł Chrystus^q. **12** Grzesząc tak przeciw swoim braciom

8:1 *Lub „nadyma”.

i raniąc ich słabe sumienie^a, grzeszycie przeciw Chrystusowi. **13** Jeśli więc pokarm sprawia, że mój brat się potyka, to już nigdy więcej nie zjem mięsa, żeby nie dać bratu powodu do potknięcia^b.

9 Czy nie jestem człowiekiem wolnym? Czy nie jestem apostołem? Czy nie widziałem Jezusa, naszego Pana?^c Czy wy nie jesteście owocem mojej pracy dla Pana? **2** Jeżeli nawet nie jestem apostołem dla innych, to dla was z całą pewnością tak! Bo niczym pieczęć potwierdzacie, że naprawdę jestem apostołem Pana.

3 Tym, którzy mnie krytykują, mówię na swoją obronę: **4** Czy nie mamy prawa jeść i pić? **5** Czy nie mamy prawa zabierać ze sobą wierzącej żony^d, jak to czynią pozostali apostołowie, bracia Pana^e i Kefas^f? **6** I czy tylko Barnabas^g i ja mamy zabierać na utrzymanie? **7** Który żołnierz pełni służbę na własny koszt? Kto sadi winnicę, a nie je z niej owoców?^h Albo kto pasie trzodę, a nie pije mleka, która ona daje?

8 Czy przedstawiam tu tylko ludzki punkt widzenia? Czy nie mówi tego również Prawoⁱ? **9** Przecież w Prawie Mojżeszowym napisano: „Nie nakładaj bykowi kagańca, gdy młóci ziarno”^j. Czy to o byki Bóg się martwi? **10** Czy nie mówi tego ze względu na nas? Właśnie ze względu na nas to napisano, bo i oracz, i młócający powinien pracować w nadziei, że otrzyma swoją część.

11 Jeżeli zasialiśmy wśród was dobra duchowe, to czy to zbyt wiele, żebyśmy korzystali^k

9:5 *Lub „żony będącej siostrą”. #Nazywany też Piotrem. 9:8 *Zob. Słowniczek pojęć. 9:11 *Dosl. „żeli”.

ROZDZ. 8

a 1Ko 10:28, 29

b Mt 18:6
Rz 14:15, 21

ROZDZ. 9

c Dz 9:3-5
1Ko 15:7, 8

d Mt 19:11

e Mt 13:55
Gal 1:19

f Jn 1:42

g Dz 13:2

h Pwt 20:6
Prz 27:18i Pwt 25:4
1Tm 5:18

szpalta 2

a Rz 15:26, 27
Gal 6:6
Flp 4:15-17b Dz 18:3
Dz 20:34
2Ts 3:7, 8c 2Ko 6:3
2Ko 11:7d Kpl 6:14, 16
Lb 18:30, 31
Pwt 18:1e Mt 10:9, 10
Łk 10:7, 8f Dz 18:3
Dz 20:34
1Ko 4:11, 12
2Ts 3:8

g 2Ko 11:8-10

h Eze 3:18

i Gal 2:7
Ef 3:1, 2
Kol 1:25j Dz 16:3
Dz 18:18

k Dz 21:24, 26

z waszych dóbr materialnych?^a

12 Jeżeli inni mają prawo domagać się tego od was, to czy tym bardziej nie my? Mimo to nie skorzystaliśmy z tego prawa^b, ale znosimy wszystko, żeby w żaden sposób nie utrudniać głoszenia dobrej nowiny o Chrystusie^c. **13** Czy nie wiecie, że ci, którzy pełnią święte obowiązki w świątyni, otrzymują żywność ze świątyni, a ci, którzy stale usługują przy ołtarzu, otrzymują część z ofiar składanych na ołtarzu?^d **14** Tak samo Pan zarządził, żeby ci, którzy głoszą dobrą nowinę, żyli z dobrej nowiny^e.

15 Ale ja nie skorzystałem z żadnego z tych postanowień^f. Wcale nie napisałem tego, żeby to odniesiono do mnie, bo wolałbym raczej umrzeć, niż... Żaden człowiek nie pozbawi mnie powodu do dumy!^g **16** Jeśli głoszę dobrą nowinę, nie jest to dla mnie powód do dumy, bo to mój obowiązek. Biada mi, gdybym nie głosił dobrej nowiny!^h **17** Jeżeli robię to chętnie, mam nagrodę, a jeśli nawet wbrew własnej woli, to i tak to robię, bo nałożono na mnie odpowiedzialnośćⁱ. **18** Co więc jest moją nagrodą? To, że przekazuję dobrą nowinę bez żadnego wynagrodzenia, nie nadużywając swojego prawa^j związanego z jej głoszeniem.

19 Bo chociaż jestem człowiekiem wolnym, uczyniłem siebie niewolnikiem wszystkich, żeby pozyskać jak największą liczbę osób. **20** Dla Żydów stałem się jak Żyd, żeby pozyskać Żydów^k. Dla przestrzegających Prawa stałem się jak przestrzegający Prawa—choć mu nie podlegam—żeby również ich pozyskać^k. **21** Dla

9:17 *Lub „powierzono mi obowiązki szafarza”. 9:18 *Dosl. „władzy”.

tych, którzy nie mają Prawa, stałem się jak ten, który nie ma Prawa—choć w oczach Boga nie jestem bez prawa, lecz podlegam prawu Chrystusa^a—żeby również ich pozyskać. **22** Dla słabych stałem się słaby, żeby pozyskać słabych^b. Stałem się wszystkim dla najróżniejszych ludzi, żeby w miarę możliwości choć niektórych wybawić. **23** Wszystko to robię ze względu na dobrą nowinę, żeby dzieł się nią z innymi^c.

24 Czy nie wiecie, że w wysiłku biegają wszyscy zawodnicy, ale tylko jeden zdobywa nagrodę? Tak biegnijcie, żeby ją zdobyć^d. **25** Każdy uczestnik zawodów* we wszystkim przejawia panowanie nad sobą. Rzecz jasna oni robią to po to, żeby otrzymać koronę, która może się zniszczyć^e, a my—koronę niezniszczalną^f. **26** Dlatego nie biegnę tak, jakbym nie znał celu^g. Nie zadaję ciosów tak, jakbym uderzał powietrze. **27** Biję pięściami* swoje ciało^h i prowadzę je jak niewolnika, żebym—choć głosiłem innym—sam przypadkiem nie został zdyskwalifikowany*.

10 Chcę, bracia, żebyście wiedzieli, że nasi przodkowie wszyscy znajdowali się pod osłoną obłokuⁱ, wszyscy przeszli przez morze^j, **2** za sprawą obłoku i morza wszyscy, zjednoczeni z Mojżeszem, zostali ochrzczeni*, **3** wszyscy jedli ten sam duchowy pokarm^k **4** i wszyscy pili ten sam duchowy napój^l. Bo pili z towarzyszącej im duchowej skały, która wyobrażała Chrystusa*^m.

9:25 *Lub „każdy atleta”. 9:27 *Lub „karcę; trzymam w ryzach”. #Lub „nie stał się niegodny uznania”. 10:2 *Lub „wszyscy zostali ochrzczeni w Mojżesz”. 10:4 *Lub „którą był Chrystus”.

ROZDZ. 9

a Jn 13:34
Gal 6:2

b Rz 14:1
Rz 15:1
2Kor 11:29

c Dz 19:26
1Ts 2:8

d Mt 10:22
Flp 3:14
2Tm 4:7, 8

e 2Tm 2:5

f Jak 1:12

g Gal 2:2
Flp 2:16
Heb 12:1

h Rz 8:13
Kol 3:5

ROZDZ. 10

i Wj 13:21

j Wj 14:21, 22

k Wj 16:14, 15

l Wj 17:6

m Lb 20:11
Jn 4:10, 25

szpalta 2

a Lb 14:29
Lb 14:35

b Lb 11:4, 34

c Wj 32:4, 6

d Lb 25:1, 9

e Pwt 6:16

f Lb 21:5, 6
Mt 4:7

g Lb 14:2

h Lb 14:36, 37

i Rz 15:4

j Prz 28:14
Łk 22:33, 34
Gal 6:1

k 1Pt 5:8, 9

l Łk 22:31, 32
2Pt 2:9

m Iz 40:29
Flp 4:13

n Pwt 4:25, 26
2Kor 6:17
1Jn 5:21

5 A jednak większość z nich nie podobala się Bogu i straciła życie na pustkowiu^a.

6 Wszystko to stało się dla nas przykładem, żebyśmy nie pragnęli tego, co złe, tak jak oni pragnęli^b. **7** Nie stawajcie się bałwochwalcami jak niektórzy z nich. Tak jak napisano: „Zasiedli do jedzenia i picia. Potem wstali, żeby się bawić”^c. **8** Ani nie dopuszczajmy się niemoralności*, jak niektórzy z nich dopuścili się niemoralności* i jednego dnia zginęło ich 23 000^d. **9** Ani nie wystawiajmy Jehowy* na próbę^e, jak niektórzy z nich wystawili Go na próbę i poginęli od węży^f. **10** Ani nie szemrajcie, jak niektórzy z nich szemrali^g i zginęli z reki niszczyciela^h. **11** Wszystko to spotkało ich dla przykładu i zostało zapisane jako przestroga dla nasⁱ, którzy żyjemy pod koniec czasów*.

12 Tak więc kto myśli, że stoi, niech uważa, żeby nie upaść^j. **13** Nie spotkała was pokusa* większa od tego, co spotyka wszystkich ludzi^k. Bóg jest wierny i nie pozwoli, żebyście byli kuszeni ponad to, co możecie znieść^l. W czasie pokusy wskaże wam wyjście, żebyście mogli ją przetrwać^m.

14 Dlatego, moi kochani, uciekajcie od bałwochwaltwaⁿ. **15** Zwracam się do was jak do ludzi mających rozeznanie. Sami oceńcie, co mówię. **16** Czy kielich błogosławieństwa, za

10:8 *Dost. „nie dopuszczajmy się rozpusty”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. #Dost. „dopuszcili się rozpusty”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. **10:9** *Zob. *Dodatek A5*. **10:11** *Lub „systemów rzeczy; epok”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”. **10:13** *Lub „próbą”.

który dziękujemy*, nie oznacza współudziału we krwi Chrystusa?^a Czy chleb, który łamiemy, nie oznacza współudziału w ciele Chrystusa?^b **17** Skoro chleb jest jeden, więc my, chociaż liczni, jesteśmy jednym ciałem^c, bo wszyscy jemy ten jeden chleb.

18 Przyjrzyjcie się cielesnemu Izraelowi: Czy ci, którzy jedzą ofiary, nie dzielą się nimi z ołtarzem?^d **19** Ale co chcę przez to powiedzieć? Że ofiara składana bożkowi ma jakąś wartość albo że sam bożek ma jakąś wartość? **20** Nie. Mówię raczej, że to, co inne narody składają w ofierze, składają w ofierze demonom, a nie Bogu^e. A nie chcę, żebyście mieli coś wspólnego z demonami^f. **21** Nie możecie pić z kielicha Jehowy* i kielicha demonów. Nie możecie jeść ze „stołu Jehowy”^g i stołu demonów. **22** Czy mamy „pobudzać Jehowę* do zazdrości”?^h Czy jesteśmy silniejsi niż On?

23 Wszystko wolno, ale nie wszystko przynosi pożytek. Wszystko wolno, ale nie wszystko budujeⁱ. **24** Niech nikt nie szuka własnej korzyści, ale korzyści innych^j.

25 Wszystko, co sprzedają na targu mięsny*, jedzcie, o nic nie wpytując ze względu na swoje sumienie. **26** Bo „do Jehowy* należy ziemia i wszystko, co na niej”^k. **27** Jeżeli zaprosi was ktoś, kto nie wierzy w Pana, a wy zechcecie do niego pójść, jedzcie wszystko, co przed wami postawi, i ze względu na swoje sumienie o nic nie pytajcie. **28** Ale gdyby ktoś wam powiedział: „To mięso było złożone w ofierze”, nie jedzcie—ze względu na osobę, która to po-

10:16 *Lub „nad którym wypowiadamy błogosławieństwo”. **10:21, 22, 26** *Zob. Dodatek A5. **10:25** *Lub „w jatkach”.

ROZDZ. 10

a Mt 26:27, 28

b Mt 26:26

Łk 22:19

1Ko 12:18

c Rz 12:5

d Kpl 7:15

e Pwt 32:17

f Judy 6

g Eze 41:22

Mal 1:12

h Wj 34:14

Pwt 32:21

i Rz 14:19

Rz 15:2

j 1Ko 10:32, 33

1Ko 13:4, 5

Flp 2:4

k Ps 24:1

1Tm 4:4

szpalta 2

a 1Ko 8:7, 10

b Rz 14:15, 16

1Ko 8:12

c Rz 14:6

1Tm 4:3

d Mt 5:16

Kol 3:17

e Rz 14:13

1Ko 8:13

2Ko 6:3

f Rz 15:2

Flp 2:4

g 1Ko 9:22

ROZDZ. 11

h Flp 3:17

2Ts 3:9

i Rz 14:9

Ef 4:15

Kol 2:10

j Ef 5:23

1Pt 3:1

k 1Ko 15:27, 28

l Jl 2:28

Dz 21:8, 9

m Rdz 1:27

wiedziała, i ze względu na sumienie^a. **29** Nie mam na myśli waszego własnego sumienia, tylko cudze. Bo nie chcę korzystać z wolności w taki sposób, żeby cudze sumienie mnie potępiło^b. **30** Jeżeli coś jem i dziękuję za to Bogu, to czemu z powodu tego, za co dziękuję, mam być znieważany?^c

31 Dlatego czy jecie, czy pijecie, czy cokolwiek innego robicie, wszystko robcie na chwałę Bożą^d. **32** Uważajcie, żeby nie dawać powodów do potknięcia ani Żydom, ani Grekom*, ani zborowi Bożemu^e— **33** tak jak ja staram się podobać wszystkim we wszystkim, nie szukając własnej korzyści^f, lecz korzyści wielu, żeby mogli być wybawieni^g.

11 Stańcie się moimi naśladowcami, tak jak ja jestem naśladowcą Chrystusa^h.

2 Chcę was pochwalić, bo we wszystkim, co robicie, pamiętacie o mnie i mocno trzymacie się tego*, co wam przekazałem. **3** Chciałbym jednak, żebyście wiedzieli, że głową każdego mężczyzny jest Chrystusⁱ, głową kobiety jest mężczyzna^j, a głową Chrystusa jest Bóg^k. **4** Każdy mężczyzna, który się modli lub prorokuje z nakrytą głową, ściąga hańbę na swoją głowę. **5** A każda kobieta, która się modli lub prorokuje^l z głową odkrytą, ściąga hańbę na swoją głowę, bo to tak samo, jakby miała głowę ogoloną. **6** Kobieta, która nie nakrywa głowy, powinna też na krótko się ostrzyć. A skoro ostrzyżenie na krótko lub ogolenie jest dla kobiety hańbiące, to powinna nakrywać głowę.

7 Mężczyzna nie powinien nakrywać głowy, jest przecież obrazem i chwałą Boga^m. A kobieta

10:32 *Zob. Słowniczek pojęć. **11:2** *Lub „tradycji”.

jest chwałą mężczyzny. **8** Bo mężczyzna nie pochodzi od kobiety, lecz kobieta od mężczyzny^a. **9** Co więcej, mężczyzna nie został stworzony ze względu na kobietę, ale kobieta ze względu na mężczyznę^b. **10** Właśnie dlatego—a także ze względu na aniołów—kobieta powinna mieć na głowie znak władzy^c.

11 Poza tym wśród uczniów Pana ani kobieta nie istnieje niezależnie od mężczyzny, ani mężczyzna niezależnie od kobiety. **12** Bo jak kobieta pochodzi od mężczyzny^d, tak też mężczyzna rodzi się poprzez kobietę. A wszystko pochodzi od Boga^e. **13** Oceńcie sami: Czy kobiecie przystoi modlić się do Boga bez nakrycia głowy? **14** Czy sama natura was nie uczy, że dla mężczyzny długie włosy są hańbą, **15** ale gdy kobieta ma długie włosy, jest to dla niej chwała? Bo włosy zostały jej dane za okrycie. **16** A jeśli ktoś chce się upierać przy jakimś innym zwyczaju, to niech wie, że ani my, ani zbory Boże nie trzymamy się żadnego innego.

17 Dając wam kolejne zalecenia, nie mogę was pochwalić, bo wasze spotkania przynoszą więcej szkody niż pożytku. **18** Przede wszystkim słyszę, że gdy zbieracie się w zborze, dochodzi wśród was do podziałów. I po części w to wierzę. **19** Bo muszą być wśród was podziały^f, żeby stało się jawne, którzy z was cieszą się Bożym uznaniem.

20 Kiedy zbieracie się w jednym miejscu, żeby spożyć Wieczere Pańską^g, tak naprawdę tego nie robicie. **21** Bo gdy przychodzi na nią czas, zabieracie się najpierw za własny posiłek i skutek jest taki, że jeden jest głodny, a drugi pijany.

11:19 *Lub „seky”.

ROZDZ. 11

a Rdz 2:22, 23

b Rdz 2:18

c 1Ko 4:9

d Rdz 2:21, 22

e 1Ko 8:6

f Dz 20:29, 30

1Ko 1:12

1Tm 4:1

2Pt 2:1

g Łk 22:19, 20

szpalta 2

a Mt 26:20

Łk 22:14

b Mt 26:26

Mk 14:22

Rz 7:4

1Ko 10:17

c Łk 22:19

d Mt 26:27

Mk 14:23

1Ko 10:16

e Jer 31:31

Heb 8:8

Heb 9:15

f Łk 22:20

Heb 9:13, 14

1Pt 1:18, 19

g Wj 12:14

h 2Ko 13:5

i 1Ts 5:6

j Heb 12:5

k 2Pt 2:20

2Pt 3:7

22 Czy nie macie domów, żeby jeść i pić? A może gardzicie zbrojem Bożym i chcecie zawstydzić tych, którzy nic nie mają? Co mam wam powiedzieć? Czy mam was pochwalić? Za to nie mogę was pochwalić.

23 Przekazałem wam to, co sam otrzymałem od Pana, że Pan Jezus tej nocy^a, której miał być zdradzony, wziął chleb, **24** złożył podziękowania, połamł go i rzekł: „Ten chleb oznacza moje ciało^b, które ma być dane za was. Czyńcie to na moją pamiątkę”^c. **25** To samo zrobił z kielichem^d. Po posiłku paschalnym powiedział: „Ten kielich oznacza nowe przymierze^e na mocy mojej krwi^f. Ilekroć będziecie z niego pić, czyńcie to na moją pamiątkę”^g. **26** Bo za każdym razem, gdy jecie ten chleb i pijecie z tego kielicha, ogłaszacie śmierć Pana, aż on przyjdzie.

27 Dlatego kto by jadł ten chleb lub pił z kielicha Pańskiego niegodnie, poniesie winę za zlekceważenie ciała i krwi Pana^{*}. **28** Najpierw niech człowiek skrupulatnie siebie przebada i upewni się, czy jest godny^h, a dopiero potem niech je chleb i pije z kielicha. **29** Bo kto je i pije, nie rozumiejąc znaczenia tego ciała, ściąga na siebie wyrok. **30** Właśnie dlatego wielu wśród was jest słabych i chorych, a sporo śpi w śmierciⁱ. **31** Gdybyśmy sami należycie siebie osądzali, nie byłibyśmy sądzeni. **32** Ale sądzeni przez Jehowę^{*}, jesteśmy korygowani^j, żebyśmy nie zostali potępieni ze światem^k. **33** Tak więc, moi bracia, gdy się zbieracie, żeby spożywać Wieczere,

11:27 *Lub „będzie winny względem ciała i krwi Pana”. 11:30 *Najwyraźniej chodzi o śmierć duchową. 11:32 *Zob. Dodatek A5.

czekajcie, aż wszyscy przyjdą. **34** Kto jest głodny, niech zje w domu, żebyście się nie zbierali na sąd^a. A jeśli chodzi o pozostałe sprawy, uporządkuję je, gdy do was przybędę.

12 Co do darów duchowych^b, bracia, nie chcę, żebyście pozostawali w niewiedzy. **2** Wiecie, że zanim uwierzyliście*, byliście pod wpływem niemych bożków^c, i zwodzeni, zśliście tam, gdzie was prowadził. **3** Teraz chciałbym, żebyście wiedzieli, że nikt pod wpływem ducha Bożego nie powie: „Jezus jest przeklęty!” i tak samo nikt bez wpływu ducha świętego nie może powiedzieć: „Jezus jest Panem!”^d.

4 Bo są różne dary, ale duch jest ten sam^e. **5** Są różne rodzaje służby^f, ale Pan jest ten sam. **6** I są różne formy działania, ale Bóg, który uzdalnia wszystkich do tego wszystkiego, jest ten sam^g. **7** Każdy, kto otrzymuje jakiś dar związany z przejawem działania ducha Bożego, otrzymuje go w pożytecznym celu^h. **8** Ktoś otrzymuje za sprawą ducha dar mówienia z mądrością, inny za sprawą tego samego ducha – dar wiedzy*, **9** inny za sprawą tego samego ducha – wiaręⁱ, inny za sprawą tego ducha – dar uzdrawiania^j, **10** inny – dar dokonywania potężnych dzieł^k, inny – dar prorokowania, inny – dar rozpoznawania natchnionych słów^l, inny – dar mówienia różnymi językami^m, inny – dar tłumaczenia językówⁿ. **11** Wszystkiego tego dokonuje ten sam duch, rozdzielając te dary każdemu według swojego uznania.

12:2 *Lub „jako ludzie z innych narodów”. **12:8** *Dost. „słowo poznania”. **12:10** *Lub „cudów”.

ROZDZ. 11
a 1Ko 11:29

ROZDZ. 12
b 1Ko 14:1

c Ps 115:5
Hab 2:18
1Ko 8:4
Gal 4:8
1Ts 1:9

d 1Jn 4:2, 3

e Ef 4:4

f Ef 4:11

g 1Pt 4:11

h 1Ko 14:26

i 1Ko 13:2

j Dz 3:5-8
Dz 28:8, 9

k Heb 2:3, 4

l 1Jn 4:1

m Dz 10:45, 46
1Ko 14:18

n 1Ko 14:26

szpalta 2

a Rz 12:4, 5

b Ef 4:16

c Rdz 3:7, 21

12 Bo ciało jest jedno, ale składa się z wielu części. Jak wszystkie części ciała – choć jest ich wiele – tworzą jedno ciało*, tak też jest z ciałem Chrystusa. **13** My wszyscy zostaliśmy ochrzczeni za sprawą jednego ducha i staliśmy się jednym ciałem. Czy to Żydzi, czy Grecy*, czy to niewolnicy, czy wolni – wszyscy zostaliśmy napojeni jednym duchem.

14 Ciało nie składa się z jednej części, lecz z wielu^b. **15** Gdyby stopa powiedziała: „Ponieważ nie jestem ręką, nie należę do ciała”, nie znaczy to, że przestanie być częścią ciała. **16** I gdyby ucho powiedziało: „Ponieważ nie jestem okiem, nie należę do ciała”, nie znaczy to, że przestanie być częścią ciała. **17** Gdyby całe ciało było okiem, czym byśmy słuchali? Gdyby całe było uchem, czym byśmy wąchali? **18** Bóg tak rozmieścił poszczególne części ciała, jak Mu się podobało.

19 Gdyby jedna część ciała tworzyła całe ciało, to czy można by mówić o ciele? **20** A tak części jest wiele, ale ciało jedno. **21** Oko nie może powiedzieć ręce: „Nie potrzebuję cię”. Z kolei głowa nie może powiedzieć stopom: „Nie potrzebuję was”. **22** Z drugiej strony te części ciała, które wydają się słabsze, są niezbędne, **23** a te części ciała, o których myślimy jako o mniej szacownych, otaczamy większym szacunkiem^c. Nasze części wstydlive traktujemy z większą godnością, **24** natomiast nasze części przyzwoite nie potrzebują takiej troski. Bóg jednak, zestawiając ciało, obdarzył większym szacunkiem te części, którym tego brakowało,

12:13 *Zob. Słowniczek pojęć.

25 tak żeby ciało nie było podzielone, ale żeby jego części jednakowo troszczyły się o siebie nawzajem^a. 26 Jeśli jedna część ciała cierpi, wszystkie inne cierpią razem z nią^b, a jeśli któraś zostaje otoczona chwałą, wszystkie inne się z nią cieszą^c.

27 Wy jesteście ciałem Chrystusa^d, a każdy z was z osobna jedną z części tego ciała^e. 28 Bóg ustanowił w zborze przede wszystkim apostołów^f, potem proroków^g, potem nauczycieli^h, potem tych, którzy dokonują potężnych dziełⁱ, potem tych, którzy mają dar uzdrawiania^j, tych, którzy wyświadczać pomocne usługi, tych, którzy mają zdolność zarządzania^k, tych, którzy mówią różnymi językami^l. 29 Czy wszyscy są apostołami? Czy wszyscy są prorokami? Czy wszyscy są nauczycielami? Czy wszyscy dokonują potężnych dzieł? 30 Czy wszyscy mają dar uzdrawiania? Czy wszyscy mówią różnymi językami?^m Czy wszyscy są tłumaczami?ⁿ 31 Dokładajcie wszelkich starań^{*}, żeby otrzymać większe dary^o. A ja wam pokażę jeszcze wspanialszą drogę^p.

13 Gdybym mówił językami ludzi i aniołów, a miłości bym nie miał, stałbym się hałaśliwym gongiem lub brzęczącym czynielem. 2 Gdybym miał dar prorokowania, gdybym rozumiał wszystkie święte tajemnice, miał wszelką wiedzę^q i taką wiarę, że przenosiłbym góry, a miłości bym nie miał, byłbym niczym^r. 3 Gdybym rozdał wszystko, co mam, żeby nakarmić biednych^s, i gdybym złożył swoje ciało na ofiarę, że-

12:28 *Lub „cudów”. 12:31; 14:1 *Lub „gorliwie zabiegajcie”. 13:2 *Lub „nie byłoby ze mnie żadnego pożytku”.

ROZDZ. 12

a Rz 12:10
Gal 6:2
Ef 4:25
b Heb 13:3
c Rz 12:15
d Ef 1:22, 23
e Rz 12:4, 5
f Ef 2:20
g Dz 13:1
h Ef 4:11
i Gal 3:5
j Dz 5:16
k Heb 13:17
l Dz 2:6, 7
m 1Ko 14:4
n 1Ko 14:5
o 1Ko 14:1
p 1Ko 13:8

ROZDZ. 13

q 1Ko 12:8
r 1Jn 4:20
s Mt 6:2

szpalta 2

a 2Ko 9:7
b 1Jn 4:8
c 1Ts 5:14
d Rz 13:10
Ef 4:32
e Gal 5:26
f 1Pt 5:5
g Rz 13:13
1Ko 14:40
h 1Ko 10:24
Flp 2:4
i Mt 5:39
Jak 1:19
j Ef 4:32
Kol 3:13
k Rz 12:9
l 1Pt 4:8
m Dz 17:11
n Rz 8:25
Rz 12:12
o 1Ts 1:3
p Prz 4:18
q Mt 22:37
Rz 13:10

ROZDZ. 14

r 1Ts 5:20

by mieć powód do dumy, a miłości bym nie miał^a, nic by mi to nie dało.

4 Miłość^b jest cierpliwa^c i życzliwa^d. Nie jest zazdrosna^e, nie przechwala się, nie nadyma się^f, 5 nie zachowuje się nieprzystojnie^g, nie szuka własnych korzyści^h, nie daje się rozdrażnićⁱ. Nie prowadzi rachunku krzywd^j. 6 Nie cieszy się z nieprawości^k, ale raduje się prawdą. 7 Wszystko znosi^l, wszystkiemu wierzy^m, na wszystko ma nadziejęⁿ, wszystko przetrzymuje^o.

8 Miłość nigdy nie zawodzi. Natomiast dary prorokowania znikną, języki^{*} ustaną, wiedza przemienie. 9 Nasza wiedza jest częściowa^p, częściowe też prorokowanie, 10 ale gdy nadejdzie to, co zupełne, wtedy to, co częściowe, przemienie. 11 Kiedy byłem dzieckiem, mówiłem jak dziecko, myślałem jak dziecko, rozmawiałem jak dziecko. Ale gdy stałem się mężczyzną, pozbyłem się cech dziecka. 12 Obecnie widzimy w mglistym zarysie^{*} jak za pomocą metalowego lustra, ale później będziemy widzieć wyraźnie^q. Obecnie moja wiedza jest częściowa, ale później będzie dokładna^r—jak Boża wiedza o mnie. 13 Teraz jednak pozostają te trzy rzeczy: wiara, nadzieja, miłość. A największa z nich jest miłość^q.

14 Zabiegajcie o miłość, ale też wciąż dokładajcie wszelkich starań^{*}, żeby otrzymać dary duchowe, a zwłaszcza żeby prorokować^r. 2 Bo kto mówi innym językiem, nie mówi

13:4 *Lub „wielkodusznie cierpliwa”. 13:5 *Lub „nie robi tego, co nie przystoi”. 13:6 *Lub „nie pamięta złych rzeczy”. 13:8 *Chodzi o mówienie różnymi językami za sprawą cudu. 13:12 *Lub „nie wyraźnie”. 13:13 *Dost. „twarzą w twarz”. 13:14 *Lub „pełna”.

do ludzi, lecz do Boga, ponieważ nikt go nie rozumie^a, choć on pod wpływem ducha wypowiada święte tajemnice^b. **3** Natomiast kto prorokuje, ten buduje, zachęca i pociesza ludzi swoją mową. **4** Kto mówi innym językiem, buduje samego siebie, a kto prorokuje, buduje zbór. **5** Chciałbym, żebyście wszyscy mówili innymi językami^c, ale wolę, żebyście prorokowali^d. W gruncie rzeczy kto prorokuje, przewyższa tego, kto mówi innymi językami, chyba że ktoś taki tłumaczy swoje słowa, tak żeby zbór był zbudowany. **6** Bracia, gdybym przyszedł teraz do was i mówił innymi językami, co dobrego bym dla was zrobił? Chyba że bym mówił, korzystając z daru objawienia^e albo daru wiedzy^f, prorokowania czy nauczania.

7 Tak samo jest z rzeczami nieożywionymi, które wydają dźwięk – na przykład z fletem czy lirą. Jeśli flet albo lira nie wydadzą dźwięków o różnej wysokości, to jak będzie można rozpoznać, co się na nich gra? **8** Jeśli trąba wyda niewyraźny dźwięk, to kto zacznie się przygotowywać do bitwy? **9** Tak i wy, jeśli wypowiecie słowa trudne do zrozumienia, skąd będzie wiadomo, co mówicie? W rzeczywistości będziecie mówić na próżno*. **10** Na świecie jest tyle różnych języków, a jednak żaden nie jest bez znaczenia. **11** Jeśli więc nie rozumiem tego, co ktoś mówi, to ja będę cudzoziemcem dla niego, a on będzie cudzoziemcem dla mnie. **12** Dlatego skoro tak zabiegacie o dary ducha, starajcie się, żeby w obfitości otrzymać te, które będą budować zbór^g.

14:9 *Lub „w powietrze”.

ROZDZ. 14

a 1Ko 14:5

b 1Ko 13:2

c 1Ko 12:30

d Jl 2:28
Dz 2:17
Dz 21:8, 9

e Gal 1:11, 12
Gal 2:2

f 1Ko 12:8

g 1Ko 12:7
1Ko 14:4, 26

szpalta 2

a 1Ko 12:8, 10
1Ko 14:5

b 1Ko 14:4

c Ef 4:14

d Rz 16:19

e Heb 5:13, 14

f Iz 28:11, 12

g Dz 2:4, 13

13 Kto więc mówi innym językiem, niech się modli, żeby mógł też tłumaczyć swoje słowa^a. **14** Bo jeśli modłę się w innym języku, to właściwie modli się darowany mi duch, a mój umysł pozostaje bezczynny. **15** Co więc mam robić? Będę się modlił, korzystając z daru ducha, ale też angażując w to umysł. Będę śpiewał pieśni pochwalne, korzystając z daru ducha, ale też angażując w to umysł. **16** Z drugiej strony jeśli wysławiasz Boga, korzystając tylko z daru ducha, to jak ktoś niezaznajomiony* powie na twoje dziękczynienie „amen”, skoro nie wie, co mówisz? **17** Wprawdzie ty pięknie składasz podziękowania, lecz ktoś inny się nie buduje. **18** Dziękuję Bogu, że mówię większą liczbą języków niż wy wszyscy. **19** Jednak w zborze wołałbym raczej powiedzieć pięć słów zrozumiałych*, żeby innych pouczyć^b, niż dziesięć tysięcy słów w obcym języku^b.

20 Bracia, nie stawajcie się małymi dziećmi pod względem zdolności rozumienia^c. Bądźcie małymi dziećmi co do zła^d. Natomiast pod względem zdolności rozumienia stańcie się dośrośli^e. **21** W Prawie napisano: „Językami cudzoziemców, ustami obcych przemówię do tego ludu, a jednak nawet wtedy nie będą chcieli mnie słuchać” – mówi Jehowa^{**f}. **22** Tak więc dar mówienia różnymi językami nie jest znakiem dla wierzących w Pana, lecz dla niewierzących^g, natomiast prorokowanie – nie dla niewierzących w Pana, lecz dla wierzących. **23** Jeśli cały zbór zbierze się w jednym

14:16 *Lub „zwykły człowiek”. **14:19** *Lub „z udziałem umysłu”. *Lub „ustnie pouczyć”. **14:21** *Zob. Dodatek A5.

miejsu i wszyscy będą mówić innymi językami, a wejdą ludzie niezaznajomieni* lub niewierzący w Pana, czy nie powiedzą, że straciliście rozum? **24** Ale jeśli wszyscy będziecie prorokować, a wejdzie jakiś niewierzący w Pana lub ktoś niezaznajomiony*, to wasze słowa go skorygują i pobudzą do przebadania samego siebie. **25** A wtedy stanie się jawne, co kryje się w jego sercu. I upadnie na twarz, i odda cześć Bogu, mówiąc: „Bóg naprawdę jest wśród was”^a.

26 Co więc należy robić, bracia? Gdy zbieracie się razem, jeden śpiewa psalmy, drugi naucza, inny przekazuje objawienie, inny mówi obcym językiem, inny tłumaczy, co ktoś mówi^b. Niech wszystko to służy zbudowaniu. **27** Jeśli są tacy, którzy mówią innym językiem, niech mówi dwóch lub najwyżej trzech, i to po kolei, a ktoś musi tłumaczyć^c. **28** A gdyby nie było tłumacza, niech takie osoby w zborze milczą, a mówią samym sobie i Bogu. **29** Tak samo niech mówi dwóch lub trzech proroków^d, a inni niech wnikają w znaczenie tego, co powiedziano. **30** Ale kiedy ktoś mówi, a inny z siedzących tam otrzyma objawienie, pierwszy niech zamilknie. **31** Możecie prorokować wszyscy po kolei, żeby wszyscy się uczyli i wszyscy czuli się zachęcani^e. **32** Prorocy mają korzystać z otrzymanych darów ducha w sposób kontrolowany. **33** Bo Bóg nie jest Bogiem nieporządku, lecz pokoju^f.

Jak to jest w każdym zborze świętych, **34** kobiety niech w zborach milczą. Nie pozwala im się mówić^g. Niech raczej be-

14:23 *Lub „zwykli”. **14:24** *Lub „zwykły człowiek”.

ROZDZ. 14

a Iz 45:14
Za 8:23

b 1Ko 12:8,10

c 1Ko 14:5

d Dz 13:1

e Heb 10:24,
25

f 1Ko 14:40
Kol 2:5

g 1Tm 2:11,12

szpalta 2

a 1Ko 11:3
Ef 5:22
Kol 3:18
Tyt 2:5
1Pt 3:1

b 1Ts 5:20

c 1Ko 14:27

d 1Ko 14:33
Kol 2:5

ROZDZ. 15

e Dz 18:1,11

f Ps 22:15
Iz 53:8,12
Dn 9:26
1Pt 2:24

g Iz 53:9
Mt 27:59,60

h Ps 16:10
Jon 1:17
Mt 28:7
Łk 24:46

i Mt 10:2
Łk 24:33,34

j Jn 20:26

k Mt 28:16,17

l Dz 12:17

m Dz 1:3,6

dą podporządkowane^a, tak jak nakazuje Prawo. **35** Jeśli chcą się czegoś nauczyć, niech pytają w domu swoich mężów, bo rzeczka hańbiąca jest dla kobiety mówić w zborze.

36 Czy słowo Boże wyszło od was? Albo czy tylko do was dotarło?

37 Jeżeli ktoś uważa się za proroka albo za obdarzonego duchem, niech uzna to, co do was piszę, za przykazanie Pana. **38** A jeśli ktoś to zlekceważy, sam będzie zlekceważony^{*}. **39** Tak więc, moi bracia, wciąż usilnie zabiegajcie o dar prorokowania^b, nie zabraniajcie jednak nikomu mówić innymi językami^c. **40** Ale niech wszystko odbywa się godnie i w sposób uporządkowany^{*d}.

15 A teraz, bracia, chciałbym wam przypomnieć dobrą nowinę, którą wam przekazałem^e, którą przyjęliście i po stronie której stanęliście. **2** Jeśli mocno trzymacie się tej dobrej nowiny, to dzięki niej dostępnocie wybawienie. W przeciwnym razie uwierzyliście na darmo.

3 Wśród pierwszych rzeczy przekazałem wam to, co ja sam przyjąłem, że Chrystus zgodnie z Pismami umarł za nasze grzechy^f, **4** że został pochowany^g, a trzeciego dnia zgodnie z Pismami wskrzeszony^h **5** i że ukazał się Kefasowiⁱ, a następnie Dwunastu^j. **6** Potem ukazał się jednocześnie ponad 500 braciom^k, z których część zasnęła już snem śmierci, ale większość dalej jest z nami. **7** Później ukazał się Jakubowi^l, następnie wszystkim apostołom^m,

14:38 *Możliwe też „jeśli ktoś tego nie rozumie, to dalej nie będzie rozumiał”.

14:40 *Lub „zorganizowany”.

15:5 *Nazywanemu też Piotrem.

8 a ostatniemu ze wszystkich ukazał się również mnie^a, jak gdyby przedwcześnie urodzonemu.

9 Jestem przecież najmniejszym z apostołów, niegodnym nazywać się apostołem, bo prześladowałem zbór Boży^b. 10 Jednak dzięki niezasłużonej życzliwości Boga jestem, kim jestem. I Jego niezasłużona życzliwość wobec mnie nie okazała się daremna, bo pracowałem ciężiej niż oni wszyscy—a właściwie nie ja, lecz niezasłużona życzliwość Boża, która jest ze mną. 11 Ale czy to ja, czy oni—głosimy to samo, a wy w to uwierziliście.

12 Jeśli więc głosimy o Chrystusie, że został wskrzeszony^c, to czemu niektórzy wśród was mówią, że nie ma zmartwychwstania? 13 Jeżeli rzeczywiście nie ma zmartwychwstania, to i Chrystus nie został wskrzeszony. 14 A jeśli Chrystus nie został wskrzeszony, to nasze głoszenie z całą pewnością jest daremne. I daremna jest nasza wiara. 15 Mało tego, jeśli naprawdę nie ma zmartwychwstania i jeśli Bóg nie wskrzesił Chrystusa, to mówiąc, że go wskrzesił^d, okazujemy się fałszywymi świadkami Boga^e, składamy świadectwo przeciwko Niemu. 16 Jeżeli umarli nie będą wskrzeszeni, to i Chrystus nie został wskrzeszony. 17 A jeżeli Chrystus nie został wskrzeszony, to wasza wiara jest bezcelowa, a wy dalej pozostajecie w swoich grzechach^f. 18 I w takim razie ci, którzy zasnęli snem śmierci, a żyli w jedności z Chrystusem, przestali istnieć na zawsze^g. 19 Jeżeli tylko w tym życiu pokładamy nadzieję w Chrystusie, to jesteście godni politowania bardziej niż wszyscy inni.

ROZDZ. 15

a Dz 9:3-5

b Dz 8:3
Gal 1:13c Dz 4:2
Dz 17:31d Dz 2:24
Dz 4:10
Dz 13:30, 31

e Dz 3:15

f Rz 4:25
Heb 7:25g Dz 7:59
1Ko 15:14
1Pt 1:3

szpalta 2

a Dz 26:23
Kol 1:18

b Rdz 3:17, 19

c Jn 11:25

d Rz 5:12

e Rz 5:17
Rz 6:23

f Obj 1:5

g Mt 24:3
1Ts 4:16

h Dn 2:44

i Ps 110:1, 2

j Obj 20:14

k Ps 8:6
Ef 1:22

l Heb 2:8

m 1Pt 3:22

n Jn 14:28

o 1Ko 3:23

p Rz 6:4

q Rz 8:36
2Ko 11:23-27

20 Chrystus jednak naprawdę został wskrzeszony—jako pierwszy* z tych, którzy zasnęli snem śmierci^a. 21 Bo skoro śmierć przyszła przez człowieka^b, to i zmartwychwstanie przyjdzie dzięki człowiekowi^c. 22 Jak przez Adama wszyscy umierają^d, tak dzięki Chrystusowi wszyscy powrócą do życia^e. 23 Ale każdy po kolei: Chrystus jako pierwszy*^f, potem—podczas jego obecności—ci, którzy do niego należą^g. 24 Na koniec, po usunięciu wszelkiego rządu, władzy i mocy^h, przekaże on Królestwo swojemu Bogu i Ojcu. 25 Bo musi królować, aż Bóg położy wszystkich wrogów pod jego nogiⁱ. 26 Jako ostatni wróg zostanie unicestwiona śmierć^j. 27 Bóg przeciw „wszystko położył pod jego nogi”^k. Ale gdy powiedziano, że wszystko zostało mu podporządkowane^l, jest oczywiste, że z wyjątkiem Tego, który mu wszystko podporządkował^m. 28 A kiedy już wszystko będzie mu podporządkowane, wtedy też sam Syn podporządkuje się Temu, który mu wszystko podporządkowałⁿ, tak żeby Bóg był wszystkim dla każdego^o.

29 W przeciwnym razie jaką korzyść odnieśli by ci, którzy dają się ochrzcić, żeby być umarłymi?^p Jeżeli umarli wcale nie będą wskrzeszeni, to po co ci przyjmują taki chrzest? 30 I czemu również wy przez cały czas* narażamy się na niebezpieczeństwo?^q 31 Śmierć codziennie zagląda mi w oczy. To taka sama prawda jak to, że wy, bracia, uczniowie naszego Pana, Chrystusa Jezusa, jesteście mają dumą. 32 Co z tego mam, że

15:20, 23 *Dosl. „pierwocina”. 15:30

*Lub „każdej godziny”.

tak jak inni ludzie* walczyłem w Efezie z dzikimi zwierzętami? Jeśli umarli nie będą wskrzeszeni, to „jedźmy i pijmy, bo jutro umrzemy”^b. **33** Nie dajcie się wprowadzić w błąd. Złe towarzystwo psuje pożyteczne zwyczaje*^c. **34** Opamiętajcie się i czyńcie to, co prawe, nie trwajcie w grzechu. Bo niektórzy z was nie znają Boga. Mówię to, żeby was zawstydić.

35 Ktoś jednak zapyta: „Jak umarli zostaną wskrzeszeni? W jakim ciele powstaną?”^d. **36** Nierozsądny! To, co siejesz, nie ożyje, jeśli najpierw nie obumrze. **37** Nie siejesz przecież czegoś* już rozwiniętego, lecz gołe ziarno – pszeniczne czy jakieś inne. **38** A Bóg daje mu takie ciało, jakie zechce – każdemu z ziaren własne ciało. **39** Nie wszystkie ciała są takie same. Inne jest ciało ludzkie, inne ciało zwierząt, inne ciało ptaków i inne ryb. **40** Są też ciała niebiańskie*^e i ciała ziemskie^f, ale chwała ciał niebiańskich^g jest inna i ciał ziemskich jest inna. **41** Inna jest chwała słońca, inna chwała księżyca^h i inna chwała gwiazd. Tak naprawdę gwiazda od gwiazdy różni się chwałą.

42 Podobnie jest ze zmartwychwstaniem umarłych. Zasiewa się* ciało podlegające zepsuciu, wskrzeszone zostaje niezniszczalneⁱ. **43** Zasiewa się w hańbie, wskrzeszone zostaje w chwale^j. Zasiewa się w słabości, wskrzeszone zostaje w mocy^k. **44** Zasiewa się ciało fizyczne, wskrzeszone zostaje ciało duchowe. Jeżeli jest cia-

ROZDZ. 15

a 2Ko 1:8

b Iz 22:13

c Prz 13:20
1Ko 5:6

d 1Jn 3:2

e Mt 28:3
Łk 24:4

f Heb 2:6, 7

g Rdz 1:16

h Rz 2:6, 7

i Kol 3:4

j Obj 20:4

szpalta 2

a Rdz 2:7

b Jn 5:26
1Tm 3:16

c Rdz 2:7

d Jn 3:13

e Flp 3:20, 21

f Rdz 5:3

g Rz 8:29

h 1Ts 4:17

i 1Ts 4:16

j Rz 2:6, 7

k 2Ko 5:4

l Iz 25:8
Obj 20:6

m Oz 13:14

n Rz 6:23

o Rz 3:20
Rz 7:12, 13

ło fizyczne, to jest też duchowe.

45 Tak jak napisano: „Pierwszy człowiek, Adam, stał się istotą* żywą”^a. Ostatni Adam stał się duchem życiodajnym^b. **46** Jednak to, co duchowe, nie jest pierwsze. Pierwsze jest to, co fizyczne, a dopiero potem to, co duchowe. **47** Pierwszy człowiek jest z ziemi, uczyniony z prochu^c, drugi człowiek jest z nieba^d. **48** Jaki jest ten uczyniony z prochu, tacy też są inni uczynieni z prochu. I jaki jest ten z nieba, tacy też są inni będący w niebie^e. **49** Jak jesteśmy obrazem tego uczynionego z prochu^f, tak też będziemy obrazem tego, który pochodzi z nieba^g.

50 Mówię wam jednak, bracia, że ciało i krew nie mogą odziedziczyć Królestwa Bożego. To, co podlega zepsuciu, nie dziedziczy tego, co niezniszczalne. **51** Wyjawiam wam świętą tajemnicę: Nie wszyscy zaśniemy snem śmierci, ale wszyscy będziemy przemienieni^h. **52** w jednym momencie, w mgnieniu oka, podczas brzmienia ostatniej trąby. Trąba zabrzmiiⁱ i umarli zostaną wskrzeszeni jako niepodlegający zepsuciu, a my będziemy przemienieni. **53** Bo to, co podlega zepsuciu, musi przyoblec się w niezniszczalność^j, to, co śmiertelne – w nieśmiertelność^k. **54** A gdy to, co podlega zepsuciu, przyoblecze się w niezniszczalność, to, co śmiertelne – w nieśmiertelność, wtedy spełnią się zapisane słowa: „Śmierć została usunięta* na zawsze”^l. **55** „Gdzie jest, o śmierci, twoje zwycięstwo? Gdzie jest, o śmierci, twoje żądło?”^m **56** Żądem powodującym śmierć jest grzechⁿ, a moc grzechu ujawnia Prawo^o. **57** Ale

15:45 *Lub „duszą”. **15:54** *Lub „pochlōnięta”.

15:32 *Możliwe też „jeśli tylko z ludzkich względów”. 15:33 *Lub „narusza dobre obyczaje”. 15:37 *Dost. „ciała”. 15:40 *Lub „niebieskie”. *Lub „niebieskich”. 15:42 *Lub „grzebie się”.

dzięki niech będą Bogu, że przez naszego Pana, Jezusa Chrystusa, pozwala nam odnieść zwycięstwo!^a

58 Tak więc, moi kochani bracia, bądźcie niezłomni^b, nie wzruszeni, zawsze bardzo zajęci^c dziełem Pańskim, wiedząc, że wasz trud dla Pana nie jest daremny^d.

16 Jeśli chodzi o zbórkę darów dla świętych^e, trzymajcie się wskazówek, które przekazałem zbiorom w Galacji. **2** Niech w pierwszym dniu każdego tygodnia każdy z was odkłada coś odpowiednio do tego, na co go stać, tak żeby zbiorek nie urządzano, gdy przybędę. **3** Kiedy przybędę, wyślę wasz życzliwy dar do Jeruzolimy za pośrednictwem tych, których rekomendujecie w listach^f. **4** A jeśli będzie wskazane, że bym i ja tam poszedł, to pójdę razem z nimi.

5 Przybędę do was, gdy przejdę przez Macedonię, bo właśnie przez Macedonię zamierzam przejść^g. **6** Może się u was zatrzymam albo nawet spędzę z wami zimę, a potem odprowadzicie mnie kawałek w dalszą drogę. **7** Nie chcę odwiedzać was tylko przejazdem. Mam nadzieję, że jeśli Jehowa* pozwoli, to jakiś czas z wami pozostanę^h. **8** A w Efezie pozostanęⁱ aż do święta Pięćdziesiątnicy. **9** Bo otworzyły się przede mną wielkie drzwi prowadzące do działalności, chociaż jest wielu przeciwników.

10 Gdy przyjdzie do was Tymoteusz^k, dopilnujcie, żeby przebywał wśród was bez żadnych obaw, bo tak jak ja wykonuje on dzieło Jehowy^{*l}. **11** Dlatego niech nikt nie patrzy na niego z góry. I odesłajcie go w pokój,

16:7, 10 *Zob. Dodatek A5.

ROZDZ. 15

a Jn 3:16
Dz 4:12

b Kol 1:23
Heb 3:14
2Pt 3:17

c Rz 12:11

d 2Kn 15:7
1Ko 3:8
Obj 14:13

ROZDZ. 16

e Dz 24:17
Rz 15:26
2Ko 8:3, 4

f 2Ko 8:19

g Dz 19:21
2Ko 1:15, 16

h Dz 20:2

i Dz 19:1

j Dz 19:10, 11

k Dz 16:1, 2

l Flp 2:19, 20

szpalta 2

a Dz 18:24, 25

b 1Ts 5:6

c 1Ko 15:58
Flp 1:27

d Dz 4:29

e Ef 6:10
Kol 1:11

f 1Ko 13:4
1Pt 4:8

g Flp 2:29, 30
1Ts 5:12
1Tm 5:17

h 1Ko 1:16

i Rz 16:3, 5
Flm 2

żeby dotarł tutaj do mnie, bo czekam na niego razem z braćmi.

12 Jeśli chodzi o naszego brata Apollosa^a, bardzo go prosiłem, żeby przyszedł do was z braćmi, ale teraz nie planował do was przyjść. Przyjdzie jednak, gdy będzie miał możliwość.

13 Czuwajcie^b, stojcie mocno w wierze^c, działajcie po męsku^{*d}, umacniajcie się^e. **14** Wszystko, co robicie, róbcie z miłością^f.

15 Wiecie, że Stefanias i jego domownicy byli pierwszymi uczniami w Achai i że sami postavili się do dyspozycji, żeby usługiwać świętym. Dlatego usilnie zachęcam was, bracia: **16** Bądźcie podporządkowani takim ludziom, a także wszystkim naszym współpracownikom, którzy bardzo się trudzą^g. **17** Cieszę się, że jest ze mną Stefanias^h, Fortunat i Achaik, bo zrekomensowali mi waszą nieobecność. **18** Pokrzepili i mnie, i was^{*}. Dlatego darzcie takich ludzi uznaniem.

19 Przesyłają wam pozdrowienia zbory w Azji^{*}. Serdecznie pozdrawiają was, uczniów Pana, Akwilas i Pryska oraz zbór, który spotyka się w ich domuⁱ. **20** Pozdrawiają was wszyscy bracia. Pozdrowicie jedni drugich świętym pocałunkiem.

21 A tu, ja, Paweł, własnoręcznie dopisuję swoje pozdrowienia.

22 Jeżeli ktoś nie kocha Pana, niech będzie przeklęty. Przyjdź, nasz Panie! **23** Niech Pan Jezus okazuje wam niezastępowaną życzliwość. **24** Przesyłam wyrazy miłości wam wszystkim, którzy żyjecie w jedności z Chrystusem Jezusem.

16:13 *Lub „bądźcie odważni”. 16:18 *Dost. „ducha mojego i waszego”. 16:19 *Zob. Słowniczek pojęć.

DO KORYNTIAN

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1, 2)
Pocieszenie od Boga we wszystkich próbach (3-11)
Paweł zmienia plany w sprawie podróży (12-24)</p> <p>2 Intencją Pawła nieść radość (1-4)
Przebaczenie grzesznikowi i przyjęcie go z powrotem (5-11)
Paweł w Troadzie i Macedonii (12, 13)
Służba, pochód tryumfalny (14-17)
Nie handlujemy słowem Bożym (17)</p> <p>3 Listy polecające (1-3)
Słudzy nowego przymierza (4-6)
Większa chwała nowego przymierza (7-18)</p> <p>4 Światło dobrej nowiny (1-6)
Zaślepienie umysły ludzi bez wiary (4)
Skarb w naczyniach glinianych (7-18)</p> <p>5 Dom w niebiosach (1-10)
Służba pojednania (11-21)
Nowe stworzenie (17)
Ambasadorowie Chrystusa (20)</p> <p>6 Nie można nadużywać Bożej życzliwości (1, 2)
Opis służby Pawła (3-13)
„Nie wiążcie się z tymi, którzy nie mają wiary” (14-18)</p> | <p>7 ‘Oczyśćmy się z tego, co zanieczyszczają’ (1)
Paweł cieszy się z Koryntian (2-4)
Tytus przynosi dobre wieści (5-7)
Smutek miły Bogu i skrucha (8-16)</p> <p>8 Datki dla chrześcijan w Judei (1-15)
Tytus zostaje wysłany do Koryntu (16-24)</p> <p>9 Zachęty do dawania (1-15)
Bóg kocha radosnego dawcę (7)</p> <p>10 Paweł staje w obronie swojej służby (1-18)
Nasza broń nie jest cielesna (4, 5)</p> <p>11 Paweł i prześwietni apostołowie (1-15)
Trudności, jakie znosił Paweł jako apostoł (16-33)</p> <p>12 Wizje, które oglądał Paweł (1-7a)
Cierń w ciebie Pawła (7b-10)
Paweł nie jest gorszy od prześwietnych apostołów (11-13)
Troska Pawła o Koryntian (14-21)</p> <p>13 Końcowe przestrogi i usilne zachęty (1-14)
„Stale sprawdzajcie, czy trwacie w wierze” (5)
‘Poprawiajcie to, co konieczne, bądźcie jednomyślni’ (11)</p> |
|---|---|

1 Paweł, z woli Bożej powołany na apostoła Chrystusa Jezusa, i nasz brat Tymoteusz^a do zboru Bożego w Koryncie, a także do wszystkich świętych w całej Achai^b:

2 Niech Bóg, nasz Ojciec, i Pan Jezus Chrystus okazują wam niezasłużoną życzliwość i udzielają pokoju.

3 Niech będzie wysławiany Bóg i Ojciec naszego Pana, Je-

ROZDZ. 1

^a Dz 16:1, 2
^b Flp 2:19, 20
^c 1Ts 1:8

szpalta 2

^a Jn 20:17
^b Wj 34:6
Ps 86:5
Mi 7:18
^c Iz 51:3
Rz 15:5
^d Ps 23:4
2Ko 7:6
^e Ef 6:21, 22
1Ts 4:18

zusa Chrystusa^a, Ojciec serdecznego współczucia^b i Bóg wszelkiego pocieszenia^c. **4** On nas pociesza^{*} we wszystkich naszych próbach^d, żebyśmy my mogli pocieszać innych^e, bez względu na to, jaką próbę^Δ przechodzimy—żebyśmy nieśli im pocieszenie, które sami otrzymali-

1:4 *Lub „dodaje nam otuchy”. ^ΔLub „w każdym naszym ucisku”. ^ΔLub „jaki ucisk”.

liśmy od Boga^a. **5** Bo jak dla Chrystusa znosimy wiele cierpień^b, tak też dzięki Chrystusowi w obfitości zaznajemy pocieszenia. **6** Tak więc kiedy my przechodzimy próby*, dzieje się to dla waszego pocieszenia i wybawienia, a kiedy my zaznajemy pocieszenia, też dzieje się to dla waszego pocieszenia – żebyście dzięki niemu mogli przetrwać te same cierpienia, jakie i my znosimy. **7** Dlatego nasza nadzieja co do was jest niezachwiana. Wiemy, że skoro tak jak my cierpicie, to tak samo jak my zaznajecie pocieszenia^c.

8 Chcemy wam, bracia, powiedzieć o udreće, jakiej zazналиśmy w Azji*^d. Znaleźliśmy się w skrajnie ciężkim położeniu, przekraczającym nasze siły, i w ogóle nie byliśmy pewni, czy przeżyjemy^e. **9** Prawdę mówiąc, myśleliśmy, że wyrok śmierci jest już przesądzony. Stało się tak, żebyśmy nie polegali na samych sobie, ale na Bogu^f, który wskrzesza umarłych. **10** I On wyratował nas od śmiertelnego niebezpieczeństwa, i jeszcze wyratuje. Pokładamy w Nim nadzieję, że dalej będzie nas ratował^g. **11** Wy też możecie nam pomóc błaganiem za nas^h. A gdy dzięki modlitwom wielu zaznamy łaski, wielu będzie mogło składać za nas podziękowaniaⁱ.

12 Szczycimy się tym, że mamy czyste sumienie, bo wobec ludzi w tym świecie, a zwłaszcza wobec was, zachowujemy świętość i szczerość właściwą Bogu*. I nie polegamy na ludzkiej* mądrości^j, ale na niezaskuszonej życzliwości Bożej. **13** Bo naprawdę

1:6 *Lub „uciski”. 1:8 *Zob. Słownik pojęć. 1:12 *Lub „szczerość, która podoba się Bogu; szczerość, która pochodzi od Boga”. #Dosl. „cielesnej”.

ROZDZ. 1

a Rz 15:4
2Ts 2:16, 17

b 1Ko 4:11-13
Kol 1:24

c Rz 8:18
2Tm 2:11, 12

d Dz 20:18, 19

e 1Ko 15:32

f 2Ko 12:10

g Ps 34:7, 19
2Tm 4:18
2Pt 2:9

h Flp 1:19
Flm 22

i Dz 12:5
Rz 15:30-32

j 1Ko 2:4, 5

szpalta 2

a 1Ko 16:5, 6

b Dz 18:5

c Rz 15:8

d Obj 3:14

e 1Jn 2:20, 27

f Ef 4:30

g Rz 8:23
2Ko 5:5
Ef 1:13, 14

nie piszemy wam niczego oprócz tego, co możecie przeczytać* i zrozumieć, i mam nadzieję, że zrozumiecie to w pełni^h. **14** Do pewnego stopnia już zrozumieliście, że jesteśmy dla was podobni do dumy, tak jak wy będziecie dla nas w dniu naszego Pana, Jezusa.

15 Z tym przekonaniem zamierzałem przyjść do was już wcześniej, żebyście drugi raz mieli okazję do radości*. **16** Chciałem was odwiedzić w drodze do Macedonii i z Macedonii znów do was wrócić. A potem odprawilibyście mnie w drogę do Judei^a. **17** Czy więc robiąc takie plany, podszedłem do sprawy lekko? Czy to, co planuję, planuję tak, jak to robią ludzie*, i mówię „tak, tak”, a potem „nie, nie”? **18** Jak można polegać na Bogu, tak możecie być pewni, że to, co do was mówimy, jest prawdą – że nie mówimy „tak”, a potem „nie”. **19** Bo Syn Boży, Jezus Chrystus, o którym głosiłem wśród was razem z Sylwanem* i Tymoteuszem^b, nie mówił „tak”, a potem „nie”. Jego „tak” zawsze znaczyło „tak”. **20** I dzięki niemu spełniają się* wszystkie Boże obietnice, bez względu na ich liczbę. Dlatego też przez niego na chwałę Boga mówimy: „Amen”^d. **21** A Bóg jest Tym, który gwarantuje, że wy i my należymy do Chrystusa – Tym, który nas namaścił^e. **22** On położył na nas swoją pieczęć^f, dał nam* ducha jako gwarancję^g tego, co ma przyjść^h.

1:13 *Możliwe też „co już dobrze znać”. #Dosl. „do końca”. 1:15 *Możliwe też „żebyście dwa razy odnieśli korzyść”. 1:17 *Dosl. „według ciała”. 1:19 *Nazywanym też Sylasem. 1:20 *Dosl. „[stają się] tak”. 1:22 *Dosl. „w nasze serca”. #Lub „zadatek”.

23 Wzywam więc Boga na świadka przeciwko sobie*, że tylko dlatego nie przyszedłem jeszcze do Koryntu, żeby was oszczędzić. **24** Nie znaczy to, że jesteśmy panami waszej wiary*. Jesteśmy waszymi współpracownikami z myślą o waszej radości, bo przecież trwacie dzięki swojej wierze.

2 Postanowiłem sobie nie przychodzić do was w smutku. **2** Bo jeżeli ja was zasmucam, to kto mnie rozweseli, jeśli nie ci, których zasmuciłem? **3** Napisałem do was dlatego, żebym gdy przyjdę, nie smucił się z powodu tych, z których powinienem się cieszyć. Jestem przekonany, że to, co przynosi radość mnie, przynosi radość wam wszystkim. **4** Pisałem do was w ogromnej udręce i z bólem w sercu, wśród wielu łez—nie po to, żeby was zasmucić^b, ale żebyście wiedzieli, jak głęboka jest moja miłość do was.

5 Jeśli ktoś kogoś zasmucił^c, to nie mnie. Nie chciałbym przesadzić, ale do pewnego stopnia zasmucił was wszystkich. **6** Temu człowiekowi wystarczy skarcenie udzielone przez większość. **7** Teraz powinniście mu życzliwie przebaczyć i go pocieszyć^d, żeby go nie przytłoczył* nadmierny smutek^e. **8** Dlatego usilnie was zachęcam: pokażcie, że go kochacie^f. **9** Bo również w tym celu piszę, żeby się przekonać, czy we wszystkim jesteście posłuszni. **10** Cokolwiek wy komuś przebacacie, to i ja to robię. W rzeczywistości cokolwiek przebaczyłem (jeśli miałem coś do przebaczenia), to Chrystus mi świadkiem, że zrobiłem to ze względu na was— **11** żeby nie

1:23 *Dost. „[przeciwko swojej] duszy”.
2:7 *Lub „nie pochłoniął”.

ROZDZ. 1

a Heb 13:17
1Pt 5:2, 3

ROZDZ. 2

b 2Ko 7:8, 9

c 1Ko 5:1

d Łk 15:23, 24

e Heb 12:12

f Rz 12:10

szpalta 2

a Łk 22:31
2Tm 2:26

b Ef 6:11, 12
1Pt 5:8

c Dz 16:8

d Gal 2:3
Tyt 1:4

e 2Ko 7:5

f Jn 15:19
2Ko 4:3
1Pt 2:7, 8

g 2Ko 4:2

ROZDZ. 3

h 1Ko 9:2

i 1Ko 3:5

przechytrzył* nas Szatan*. Bo przecież dobrze znamy jego zamiary^{#b}.

12 Kiedy przybyłem do Troady^c głosić dobrą nowinę o Chrystusie, otworzyły się przede mną drzwi do służby dla Pana, **13** lecz nie zaznałem spokoju ducha, bo nie spotkałem swojego brata Tytusa^d. Pożegnałem się więc z miejscowymi braćmi i poszedłem do Macedonii^e.

14 Ale Bogu niech będą dzięki, że zawsze prowadzi nas w pochodzie tryumfalnym razem z Chrystusem i że za naszym pośrednictwem wszędzie niczym zapach rozchodzi się wiedza o Nim! **15** Roztaczamy miłą Bogu woń Chrystusową, wyczuwalną dla idących drogą do wybawienia i dla idących drogą do zagłady. **16** Dla tych ostatnich jest to przykra woń śmierci prowadząca do śmierci^f, dla tych pierwszych—zapach życia prowadzący do życia. A kto jest wykwalifikowany do takiej służby? **17** Właśnie my. Bo nie handlujemy słowem Bożym*^g jak wiele ludzi, ale będąc uczniami Chrystusa, głosimy z całą szczerością—jak posłani przez Boga, pod Jego okiem.

3 Czy znowu mamy rekomendować samych siebie? Albo czy potrzebujemy, jak niektórzy ludzie, listów polecających dla was lub od was? **2** To wy jesteście naszym listem polecającym^h—wrytym na naszych sercach, a znanym i czytany przez całą ludzkość. **3** Okazuje się listem Chrystusa napisanym dzięki naszej służbieⁱ, napisanym nie atramentem, ale

2:11 *Lub „chyttrze nie podsześć”.
#Lub „zamysły; intrygi”. 2:17 *Lub „nie zarabiamy na głoszeniu słowa Bożego; nie czerpiemy zysków z głoszenia słowa Bożego”.

duchem żywego Boga, nie na tablicach kamiennych^a, lecz na tablicach ludzkich serc^b.

4 Bóg daje nam to przekonanie za sprawą Chrystusa. **5** Nie twierdzimy, że to sami z siebie jesteśmy wykwalifikowani do tej działalności, jakbyśmy uważali, że cokolwiek pochodzi od nas. Nasze kwalifikacje pochodzą od Boga^c, **6** który rzeczywiście wykwalifikował nas do tego, żebyśmy byli sługami nowego przymierza^d—nie spisanego kodeksu^e, lecz ducha. Bo spisany kodeks skazuje na śmierć^f, ale duch daje życie^g.

7 Jeśli kodeks sprowadzający śmierć, wyryty na kamieniach^h, został przekazany w takiej chwale, że Izraelici nie mogli wpatrywać się w twarz Mojżesza z powodu chwały, jaką promieniowałaⁱ—chwały, która miała przeminąć— **8** to czy udzielanie ducha^{*j} nie miałoby się odbywać w jeszcze większej chwale?^k **9** Jeśli kodeks sprowadzający potępienie^l był przekazany w chwale^m, to o ileż większa chwała powinna otaczać służbę związaną z uznaniem ludzi za prawych!ⁿ **10** W rzeczywistości to, co kiedyś okryto chwałą, zostało pozbawione chwały ze względu na to, co ma większą chwałę^o. **11** Bo jeśli to, co miało zostać usunięte, wprowadzono w chwałę^p, to o ileż większa chwała powinna otaczać to, co pozostaje!^q

12 Mając taką nadzieję^r, mówimy z całą śmiałością. **13** Nie robimy tego, co Mojżesz, który zakładał sobie na twarz zasłonę^s, żeby Izraelici nie wpatrywali się w chwałę tego, co miało przeminąć. **14** Ale ich umysły były przyręzione^t. I aż do dzi-

3:8 *Dost. „służba ducha”.

ROZDZ. 3

- a Wj 31:18
Wj 34:1
- b Prz 3:3
Prz 7:3
- c Wj 4:12, 15
Flp 2:13
- d Heb 8:6
- e Rz 13:9
- f Gal 3:10
- g Jn 6:63
- h Wj 31:18
Wj 32:16
- i Wj 34:29, 30
- j Dz 2:1, 4
- k 1Pt 4:14
- l Pwt 27:26
- m Wj 34:35
- n Rz 3:21, 22
- o Kol 2:16, 17
- p Wj 19:16
Wj 24:17
- q Heb 12:22-24
- r 1Pt 1:3, 4
- s Wj 34:33-35
- t Rz 11:7

szpalta 2

- a Jn 12:40
- b Rz 7:6
Ef 2:15
- c Rz 11:8
- d Dz 15:21
- e Wj 34:34
- f Jn 4:24
- g Iz 61:1
Rz 6:14
Rz 8:15
Gal 5:1, 13
- h 2Ks 4:6
Ef 4:23, 24
Ef 5:1

ROZDZ. 4

- i 2Ks 2:17
Gal 1:9
- j 2Ks 6:3, 4
- k Jn 14:30
Ef 2:2
1Jn 5:19
- l 2Ks 11:14
- m Iz 60:2
Jn 8:12
Kol 1:15
Heb 1:3

siaj, kiedy czytane jest stare przymierze, zakrywa ich ta sama zasłona^a, bo może zostać usunięta tylko dzięki Chrystusowi^b. **15** W gruncie rzeczy zasłona po dziś dzień leży na ich sercach^c, zawsze gdy czytane są pisma Mojżesza^d. **16** Ale gdy ktoś zwraca się ku Jehowie^e, zasłona zostaje usunięta^e. **17** Jehowa^{*} jest istotą duchową^f. I gdzie święty duch Jehowy^{*}, tam wolność^g. **18** My wszyscy, mając twarze odsłonięte, niczym lustra odbijamy chwałę Jehowy^{*} i doznajemy przemiany na Jego obraz. Odwzorowujemy coraz to większą chwałę^h, stając się dokładnie tacy, jakimi nas czyni Jehowa^{*}, Ten, który jest istotą duchową^{ah}.

4 Skoro więc dzięki okazanemu nam miłosierdziu pełniemy tę służbę, nie poddajemy się. **2** Porzuciliśmy hańbiące, skryte uczynki i nie postępujemy przebiegle ani nie fałszujemy słowa Bożegoⁱ, lecz wyjawiamy prawdę i na oczach Boga rekomendujemy siebie wszystkim ludziom, odwołując się do ich sumienia^j. **3** A jeśli dobra nowina, którą głosimy, rzeczywiście jest zasłonięta, to tylko dla tych, którzy idą drogą do zagłady— **4** dla ludzi bez wiary, którym bóg tego świata^{**} zaślepią umysł^l, żeby nie mogło do nich dotrzeć światło wspaniałej dobrej nowiny o Chrystusie, który jest obrazem Boga^m. **5** Bo nie głosimy o samych sobie, ale o Jezusie Chrystusie, że jest Panem. A my ze względu na Jezusa jesteśmy waszymi niewolnikami.

3:16-18 *Zob. Dodatek A5. **3:18** [#]Dost. „[doznajemy przemiany] z chwałą w chwałę”. ^aMożliwe też „stając się dokładnie tacy, jakimi nas czyni duch Jehowy”. **4:4** [#]Lub „systemu rzeczy; epoki”. Zob. Słowniczek pojęć, hasło „System rzeczy”.

6 To przecież Bóg powiedział: „Niech w ciemności zaświeci światło”^a i oświecił nasze serca^b, żeby poprzez* Chrystusa oświecić je wspaniałą wiedzą o sobie.

7 Ale nosimy ten skarb^c w naczyniach glinianych^d, żeby było wyraźnie widać, że nasza niezwykła siła* pochodzi od Boga, a nie z nas samych^e. **8** Z każdej strony znosimy ucisk, ale nie jesteśmy tak ściśnięci, żebyśmy nie mogli się poruszyć. Przeżywamy rozterki, ale wcale nie jesteśmy bez wyjścia^f. **9** Jesteśmy prześladowani, ale nie opuszczeni^g. Jesteśmy powaleni, ale nie pokonani^h. **10** Stale znosimy* złeⁱ traktowanie, które znosił Jezus^j, żeby życie Jezusa ujawniło się też na nas^k. **11** Ze względu na Jezusa my, żyjący, wciąż stawiamy oko w oko ze śmiercią^l, żeby życie Jezusa ujawniło się też na nas*. **12** Przez to, że my narażamy się na śmierć, wy możecie mieć życie.

13 Mamy wiarę*, o jakiej napisano: „Uwierzyłem, dlatego mówiłem”^k. My też wierzymy i dlatego mówimy — **14** wiedząc, że Ten, który wskrzesił Jezusa, tak jak Jezusa wskrzesi również nas i postawi nas przed nim razem z wami^l. **15** Bo wszystko to dzieje się ze względu na was, żeby obfita miara niezaskuszonej życzliwości Bożej okazała się jeszcze obfitsza i żeby coraz więcej ludzi składało Bogu podziękowania ku Jego chwale^m.

16 Dlatego nie poddajemy się. Jeśli nawet nasze ciało niszcze, to nasz wewnętrzny czo-

4:6 *Dosl. „[poprzez] twarz”. **4:7** *Lub „moc wykraczająca poza to, co normalne”. **4:8** *Możliwe też „nie pogrążamy się w rozpacz”. **4:10** *Dosl. „[znosimy] w ciele”. *Lub „śmiercionośne”. ^aDosl. „w naszym ciele”. **4:11** *Dosl. „w naszym śmiertelnym ciele”. **4:13** *Dosl. „ducha wiary”.

ROZDZ. 4

a Rdz 1:3

b 1Pt 2:9

c 2Ko 4:1

d Iz 64:8

Dz 9:15

1Ko 15:47

e 2Ko 12:9, 10

Flp 4:13

f 1Ko 10:13

g Heb 13:5

h Obj 2:10

i Flp 3:10

1Pt 4:13

j Rz 8:36

1Ko 4:9

1Ko 15:31

k Ps 116:10

l 1Ko 6:14

m 2Tm 2:10

szpalta 2

a Mt 5:12

Rz 8:18

b 2Ko 5:7

Heb 11:1

ROZDZ. 5

c 2Pt 1:13, 14

d 1Ko 15:50

Flp 3:20, 21

e Rz 6:5

Rz 8:23

1Ko 15:48, 49

f 1Ko 15:43, 44

Flp 1:21

g 1Pt 1:3, 4

h Ef 2:10

i Rz 8:23

Ef 1:13, 14

j Jn 14:3

k Flp 1:23

wiek dzień po dniu się odnawia.

17 Bo nasz ucisk* jest chwilowy i lekki, a przynosi nam chwałę, która ma nieporównanie większą wartość i jest wieczna^a.

18 Kierujemy więc wzrok nie na to, co widoczne, ale na to, co niewidoczne^b. Bo to, co widoczne, jest tymczasowe, a to, co niewidoczne, jest wieczne.

5 Wiemy przecież, że jeśli nasz ziemski dom*, obecny namiot, się rozpadnie^c, otrzymamy budowlę od Boga — wieczny dom w niebiosach, którego nie zbudowały ludzkie ręce^d. **2** W tym ziemskim domu naprawdę wdychamy, bardzo pragnąc wejść* do tego, który przygotowany dla nas w niebie^e — **3** wejść* do niego, żeby nie być bez mieszkania^f. **4** W tym namiocie przytłoczeni wdychamy, ale nie znaczy to, że chcemy z niego wyjść^g. Chcemy raczej wejść* do tego drugiego^h — żeby życie wchłonęło to, co śmiertelneⁱ. **5** A przygotował nas do tego Bóg^j, który dał nam ducha jako gwarancję* tego, co ma przyjśćⁱ.

6 Zawsze więc jesteśmy pełni ufności. Wiemy, że dopóki żyjemy w tym ciele, jesteśmy daleko od Pana^l. **7** Kierujemy się wiarą, a nie tym, co widzimy. **8** I jesteśmy pełni ufności. Wolelibyśmy nie żyć dłużej w tym ciele, a znaleźć dom u Pana^k. **9** Jednak czy będąc w domu z nim, czy daleko od niego, stawiamy sobie za cel, żeby cieszyć się jego uznaniem. **10** Bo wszyscy musimy stanąć przed tronem sędziowskim Chrystusa, żeby każdy odebrał zapłatę za rzeczy, które robił, będąc w tym

4:17 *Lub „nasza próba”. **5:1** *Czyli ciało. **5:2** *Dosl. „włożyć na siebie [niczym ubranie]”. **5:3**, **4** *Dosl. „włożyć na siebie”. **5:3** *Dosl. „[żeby nie być] nadzy”. **5:4** *Dosl. „z siebie zdjąć”. **5:5** *Lub „zadełek”.

ciele – stosownie do tego, czy były dobre, czy złe^a.

11 Wiedząc więc, co oznacza bojaźń przed Panem, wciąż przekonujemy ludzi, żeby uwierzyli w to, czego uczymy. A Bóg dobrze nas zna. I mam nadzieję, że wy też w swoim sumieniu dobrze nas znacie. **12** Nie rekomendujemy wam znowu samych siebie, lecz chcemy być dla was powodem do dumy, żebyście mieli odpowiedź dla tych, którzy szczytą się tym, co widać na zewnątrz^b, a nie tym, co jest w sercu. **13** Jeśli straciliśmy zmysły^c, to dla Boga. Jeśli jesteśmy przy zdrowych zmysłach, to dla was. **14** Przymusza nas miłość Chrystusa, bo zrozumieliśmy, że jeden człowiek umarł za wszystkich^d. Wszyscy przecież umarli^e. **15** A umarł za wszystkich, żeby ci, co żyją, nie żyli już dla samych siebie^e, ale dla tego, który za nich umarł i został wskrzeszony.

16 Odtąd więc nie patrzymy na nikogo z cielesnego punktu widzenia^f. Nawet jeśli kiedyś patrzyliśmy na Chrystusa z cielesnego punktu widzenia^g, teraz już na pewno tak nie patrzymy^g. **17** Dlatego kto żyje w jedności z Chrystusem, jest nowym stworzeniem^h. Stare przeminęło, a zaczęło istnieć nowe. **18** A wszystko to jest od Boga, który za pośrednictwem Chrystusa pojednał nas ze sobąⁱ i zlecił nam służbę pojednaniaⁱ – **19** mianowicie głoszenie^j, że za pośrednictwem Chrystusa Bóg pojednał ze sobą świat^k, nie rozliczając ludzi z ich grzechów^l.

5:10 *Lub „haniebnie”. 5:14 *Najwyraźniej chodzi o to, że jako grzesznicy byli skazani na śmierć. 5:16 *Dosl. „nie znamy nikogo według ciała”. #Dosl. „poznaliśmy Chrystusa według ciała”. 5:19 *Lub „głoszenie słowa pojednania; głoszenie orędzia pojednania”.

ROZDZ. 5

- a Obj 22:12
- b 2Ko 10:10
- c 2Ko 11:1, 16
- d Iz 53:10
Mt 20:28
1Tm 2:5, 6
- e Rz 14:7, 8
- f Mt 12:50
- g Jn 20:17
- h Gal 6:15
- i Rz 5:10
Ef 2:15, 16
Kol 1:19, 20
- j Dz 20:24
- k Rz 5:6
1Jn 2:1, 2
- l Mt 28:19, 20
Dz 13:38, 39
Rz 4:25
Rz 5:18

szpalta 2

- a Ef 6:19, 20
- b Flp 3:20
- c Heb 4:15
Heb 7:26
- d Rz 1:16, 17

ROZDZ. 6

- e 2Ko 5:20
- f Rz 2:4
- g Iz 49:8
- h 1Ko 9:22
- i 2Ko 4:1, 2
- j 2Ko 11:23
- k Obj 2:10
- l 2Ko 11:25, 27
- m Kol 3:13
1Ts 5:14
- n Ef 4:32
- o Rz 12:9
- p 1Ko 2:4, 5
- q 2Ko 10:4
Ef 6:11

20 Jesteśmy więc ambasadorami^a zastępującymi Chrystusa^b i to przez nas Bóg zwraca się do ludzi. Jako zastępujący Chrystusa prosimy: „Pojednajcie się z Bogiem”. **21** Tego, który był bez grzechu^c, uczynił On dla nas ofiarą za grzech^d, żebyśmy dzięki niemu stali się w oczach Bożych prawi^d.

6 Współpracując z Bogiem^e, u silnie was też prosimy, żebyście nie przyjmowali niezasłużonej życzliwości Bożej, a potem tracili z oczu jej cel^f. **2** Mówi On przecież: „Wysłuchałem cię w czasie swojej przychylności^g, pomogłem ci w dniu wybawienia^g”. Właśnie teraz jest szczególny czas przychylności^g. Teraz jest dzień wybawienia.

3 W niczym nie dajemy żadnego powodu do zgorszenia, żeby w naszej służbie nie doszukano się żadnej skazy^h. **4** Przeciwnie, pod każdym względem rekomendujemy siebie jako sług Bożychⁱ. Okazujemy wielką wytrwałość, znosimy zło, okresy szczególnej potrzeby, trudnościⁱ, 5 bicie, uwięzienie^k, ataki motłochu, ciężką pracę, bezsenne noce, brak jedzenia^l. **6** Zachowujemy czystość, żyjemy zgodnie z wiedzą, przejawiamy cierpliwość^m, życzliwośćⁿ, poddajemy się kierownictwu ducha świętego, okazujemy nieobłudną miłość^o. **7** mówimy prawdę, polegamy na mocy Bożej^p, w prawej^q i lewej^r ręce trzymamy oręż prawości^q. **8** Rekomendujemy siebie, kiedy nas chwala i kiedy znieważają, kiedy mówią o nas źle i kiedy mówią dobrze. Uchodzimy za oszustów, a jesteśmy prawdomówni, **9** za nieznanych, a jesteśmy dobrze znani, za umierających^s,

5:21 *Dosl. „grzechem”. 6:2 *Lub „dobrej woli”. 6:7 *Być może do ofensywy. *Być może do obrony. 6:9 *Lub „zasługujących na śmierć”.

a żyjemy^a. Jesteśmy karani^a, a jednak nie ponosimy śmierci^b, **10** jesteśmy zasmucani, ale zawsze radośni, jesteśmy biedni, a wzbogacamy wielu, nie mamy niczego, a jednak mamy wszystko^c.

11 Koryntianie, otwieramy do was usta^a i szeroko otwieramy swoje serca. **12** Nam nie brakuje dla was uczuć^d, ale wam brakuje serdecznych uczuć dla nas. **13** Mówię więc do was jak do swoich dzieci: odpłaćcie nam tym samym i też szeroko otwórzcie swoje serca^e.

14 Nie wiążcie się z tymi, którzy nie mają wiary^f. Bo co wspólnego ma prawość z nieprawością^g? Albo jaki związek ma światło z ciemnością^h? **15** I co łączy Chrystusa z Belialemⁱ? Albo wierzącego^j z tym, który nie ma wiary^k? **16** I co ma wspólnego świątynia Boża z bożkami^l? Jesteśmy przecież świątynią Boga żywego^l, tak jak Bóg powiedział: „Będę wśród nich przebywał^m, przechadzał się wśród nich. I ja będę ich Bogiem, a oni będą moim ludemⁿ”. **17** „Dlatego wyjdźcie spośród nich i się oddzielcie^o, mówi Jehowa^a, i przestańcie dotykać tego, co nieczyste^p”. „A ja was przyjmę^p”. **18** „I będę dla was ojcem^q, a wy będziecie dla mnie synami i córkami” — mówi Jehowa^a, Wszechmocny^r.

7 Kochani, skoro więc mamy te obietnice^s, oczyśćmy się ze wszystkiego, co zanieczyszcza ciało i ducha^t — pokażmy, że

6:9 *Lub „karceni”. **6:11** *Lub „mówimy do was otwarcie”. **6:13** *Lub „też się rozszerzcie”. **6:14** *Lub „nie wprzęgajcie się nierówno w jarzmo z niewierzącymi”. **6:15** *Słowo pochodzenia hebr., które oznacza „nic niewart”. Odnosi się ono do Szatana. *Lub „wierne-go”. **6:17, 18** *Zob. Dodatek A5.

ROZDZ. 6

a 2Ko 4:10, 11

b Dz 14:19

2Ko 4:8, 9

c Flp 4:13

Obj 2:9

d 2Ko 12:15

e 1Pt 2:17

1Jn 4:20

f Wj 23:32, 33

Pwt 7:3, 4

1Kl 11:4

1Ko 7:39

g Jak 4:4

h Ef 5:7, 8

i Mt 4:10

Obj 12:7, 8

j 1Ko 10:21

k 1Ko 10:14

l 1Ko 3:16

m Wj 29:45

n Kpl 26:11, 12

Eze 37:27

o Iz 52:11

Jer 51:45

Obj 18:4

p Eze 20:41

2Ko 7:1

q 2Sm 7:14

r Iz 43:6

Oz 1:10

Jn 1:12

ROZDZ. 7

s 2Ko 6:16

t Rz 12:1

1Tm 1:5

1Tm 3:9

1Jn 3:3

szpalta 2

a Rz 12:10

2Ko 6:12, 13

b Dz 20:33, 34

2Ko 12:17

c Flp 2:17

Flm 7

d Dz 20:1

e 2Ko 1:3, 4

f 2Ko 2:4

g Ps 32:5

1Jn 1:9

boimy się Boga, i dążmy do pełnej świętości.

2 Zróbcie dla nas miejsce w swoich sercach^a. Nikogo nie skrzywdziliśmy, nikogo nie zdeptaliśmy, nikogo nie wykończaliśmy^b. **3** Nie mówię tego, żeby was potępić. Bo już wcześniej powiedziałem, że jesteście w naszych sercach na śmierć i życie. **4** Mogę do was mówić zupełnie otwarcie. Jestem z was bardzo dumny. Zaznaję wielkiej pociechy i mimo wszystkich naszych udręk przepelnia mnie radość^c.

5 Gdy przybyliśmy do Macedonii^d, nie zaznaliście^e ulgi, lecz dalej na wszelkie sposoby byliśmy dręczeni: na zewnątrz zmagaliśmy się ze sprzeciwem, wewnątrz ze strachem. **6** Ale Bóg, który pociesza przynębionych^e, pocieszył nas obecnością Tytusa. **7** Zresztą nie tylko jego obecnością, ale też tym, że on sam zaznał pocieszenia z waszego powodu. Powiedział nam, że za mną tęsknicie, a także o waszym głębokim smutku i szczerzej trosce^o o mnie. Dzięki temu jeszcze bardziej się ucieszyłem.

8 Nawet jeśli zasmuciłem was swoim listem^f, nie żałuję tego. Jeżeli początkowo żałowałem (widząc, że ten list was zasmucił, choćby tylko na chwilę), **9** teraz się cieszę. Nie dlatego, że byliście smutni, ale że ten smutek pobudził was do skruchy. Zasmuciliście się w sposób miły Bogu, tak iż nie ponieśliście z naszego powodu żadnej szkody. **10** Bo smutek miły Bogu rodzi skrucę prowadzącą do wybawienia i nie należy go żałować^g. Natomiast smutek typowy dla tego świata rodzi śmierć. **11** Patrzcie, jak wielką

7:5 *Dost. „nasze ciało nie zaznało”.

7:7 *Dost. „waszej gorliwości”.

gorliwość wzbudził w was ten smutek, jaką chęć oczyszczenia się, jakie oburzenie na zło, jaki lęk, jakie szczere pragnienie poprawy, jaki zapał, jakie naprawianie zła!^a Pod każdym względem okazaliście się w tej sprawie czysti*. **12** Napisałem do was nie ze względu na tego, który wyrządził zło^b, ani ze względu na pokrzywdzonego, ale żeby Bóg mógł zobaczyć wasze szczere starania związane z naszymi słowami. **13** Właśnie dlatego zaznaliście pocieszenia.

A spotęgowała je jeszcze radość Tytusa, którego wszyscy pokrzepiliście na duchu. **14** Bo jeśli szczyciłem się wami przed nim, nie zaznałem wstydu. Tak jak prawdą było wszystko, co wam mówiliśmy, tak też prawdą okazało się to, czym szczyciliśmy się przed Tytusem. **15** A jego serdeczne uczucia do was są jeszcze większe, gdy sobie przypomina posłuszeństwo was wszystkich^c – to, z jak głębokim respektem* go przyjęliście. **16** Cieszę się, że pod każdym względem mogę wam zaufać*.

8 A teraz chcemy wam powiedzieć, bracia, o niezastudzonej życzliwości Bożej, jakiej zaznały zbory w Macedonii^d. **2** Gdy podczas wielkiego wypróbowania bracia ci przeżywali udręki, zachowali ogromną radość i mimo skrajnego ubóstwa dowiedli, że są bogaci, bo okazali nadzwyczajną szczodrość. **3** Mogę poświadczyc, że zrobili, co mogli^e, a nawet więcej^f, **4** ponieważ z własnej inicjatywy gorąco nas błagali, żeby mogli wziąć udział w szczodrym

7:11 *Lub „nieskalani; niewinni”. 7:15

*Dosl. „jak z lękiem i drżeniem”. 7:16

*Możliwe też „ze względu na was mogę być pełen odwagi”.

ROZDZ. 7

a Mt 3:8

b 1Ko 5:5

c 2Ko 2:9
Heb 13:17

ROZDZ. 8

d Rz 15:26

e Dz 11:29
2Ko 9:7

f Mk 12:43, 44

szpalta 2

a Rz 15:25, 26
1Ko 16:1
2Ko 9:1, 2

b 2Ko 12:18

c 1Tm 6:18

d Mt 8:20
Flp 2:7

e 1Ko 7:25

f Pwt 16:10, 17
Prz 3:27, 28

dawaniu, żeby mogli się włączyć w akcję pomocy* dla świętych^a. **5** I nie zrobili jedynie tego, czego się spodziewaliśmy, ale zgodnie z wolą Bożą przede wszystkim oddali samych siebie – zarówno Panu, jak i nam. **6** Zachęciliśmy więc Tytusa^b, żeby doprowadził do końca zadanie, które wcześniej wśród was rozpoczął – żeby zebrał też wasz ochoczy dar. **7** I jak pod każdym względem jesteście bogaci – jeśli chodzi o wiarę, głoszenie słowa, wiedzę, gorliwość we wszystkim i miłość taką jak nasza do was – okazicie się też bogaci pod względem szczodrego dawania^c.

8 Nie mówię tego, żeby wam coś nakazywać, ale żeby pokazać, na jakie wysiłki zdobywają się inni, i poddać próbie szczerość waszej miłości. **9** Znam przecież niezastudzoną życzliwość naszego Pana, Jezusa Chrystusa – chociaż był bogaty, ze względu na was stał się biedny^d, żebyście to wy dzięki jego ubóstwu stali się bogaci.

10 Moja opinia jest taka^e, że wywiązanie się z tego zadania będzie z korzyścią dla was. Bo już rok temu nie tylko pokazaliście, że pragniecie to zrobić, ale też zaczęliście działać w tej sprawie. **11** Teraz więc z taką samą chęcią, jaką mieliście na początku, doprowadźcie tę sprawę do końca – odpowiednio do tego, na co was stać. **12** Bo jeśli ktoś daje chętnie, to dawanie jest szczególnie cenne – oczywiście dawanie stosownie do tego, co się ma^f, a nie czego się nie ma. **13** Nie chodzi mi o to, żeby innym było łatwo, a wam ciężko, **14** ale żeby wasz dostatek zrekompensował

8:4 *Lub „usługiwanie”.

ich niedostatek, a ich dostatek żeby zrekompensował wasz niedostatek i żeby nastąpiło wyrównanie. **15** Tak jak napisano: „Kto miał dużo, nie miał za dużo, a kto miał mało, nie miał za mało”^a.

16 Dzięki niech będą Bogu, że wlał w serce Tytusa tę samą szczerą troskę o was, jaką my przejawiamy^b. **17** bo rzeczywiście zareagował on na zachętę i bardzo przejęty z własnej woli udaje się do was. **18** Ale posyłałyśmy z nim brata, który stał się znany we wszystkich zbiorach dzięki temu, co robi dla dobrej nowiny. **19** Co więcej, został on wyznaczony przez zbory, żeby towarzyszył nam w podróży związanej z rozdzieleniem tego życzliwego daru – co czynimy na chwałę Pana i na dowód, że jesteśmy gotowi pomagać innym. **20** Dzięki temu nikt nie będzie nam mógł niczego zarzucić w związku z tym hojnym darem, który powierzono nam do rozdzielania^c. **21** Bo ‘staramy się we wszystkim być uczciwi – nie tylko w oczach Jehowy*, ale też w oczach ludzi’^d.

22 Ponadto posyłałyśmy z nami jeszcze jednego brata, którego często, w wielu sprawach poddawaliśmy próbie i przekonaliśmy się o jego sumienności, a który teraz ze względu na wielkie zaufanie do was jest jeszcze bardziej sumienny. **23** Jeśli ktoś zapyta o Tytusa, to powiedzcie, że jest on moim towarzyszem* i współpracownikiem usługującym dla waszej korzyści. A gdyby były pytania o towarzyszących mu braci, to są to wysłannicy^e zbó-

8:21 *Zob. Dodatek A5. 8:23 *Dosl. „wspólnikiem”. ^eDosl. „apostołowie”.

ROZDZ. 8

a Wj 16:18

b 2Ko 12:18

c 1Ko 16:1

d Prz 3:4
1Pt 2:12

szpalta 2

a 1Pt 1:22
1Pt 2:17

ROZDZ. 9

b Rz 15:26
1Ko 16:1
2Ko 9:12c Prz 11:24
Prz 19:17
Prz 22:9
Kzn 11:1
Łk 6:38

d Pwt 15:7,10

e Wj 22:29
Prz 11:25
Dz 20:35
Heb 13:16f Prz 28:27
Mal 3:10
Flp 4:18,19

rów, którzy przynoszą Chrystusowi chwałę. **24** Dajcie więc dowód miłości do nich^a i pokażcie zbiorom, że nie na darmo się wami szczyciliśmy.

9 Jeśli chodzi o usługiwanie na rzecz świętych^b, tak naprawdę nie ma potrzeby, żebym do was pisał, **2** bo znam waszą gotowość, którą się wami szczycę przed Macedończykami. Powiedziałem im, że Achaja jest gotowa do pomocy już od roku, i to właśnie wasza gorliwość pobudziła większość z nich. **3** Ale posyłam do was braci, żeby się nie okazało, że szczyciliśmy się wami na darmo, ale żebyście naprawdę byli gotowi do pomocy, tak jak mówiłem. **4** Bo gdyby przyszli ze mną Macedończycy, a wy nie bylibyście gotowi, to musielibyśmy się wstydić z powodu tego, że wam ufaliśmy, nie mówiąc już o tym, że wam też byłoby wstyd. **5** Uznałem więc za konieczne zachęcić braci, żeby wcześniej do was przyszli i zebrali obiecany przez was szczodry dar – tak by zawczasu był gotowy i naprawdę okazał się szczodrym darem, a nie czymś wymuszonym.

6 W związku z tym wiedźcie, że kto skąpo sieje, ten będzie skąpo zbierać, a kto obficie sieje, ten będzie obficie zbierać^c. **7** Niech każdy czyni tak, jak postanowił w sercu, bez ociągania się* i nie pod przymusem^d, bo Bóg kocha radosnego dawcę^e.

8 Co więcej, Bóg potrafi was w pełni obdarzyć niezасłużoną życzliwością, żeby nigdy niczego wam nie brakowało, ale żebyście mieli wszystkiego pod dostatkiem i byli zdolni do każdego dobrego czynu^f. **9** (Jak napisano:

9:7 *Lub „nie z niechęcią”.

„Hojnie dzieli się z innymi, daje biednym. Jego prawość trwa wiecznie”^a. **10** Ten, który obficie dostarcza siewcy ziarna, a także chleba do jedzenia, wam też w obfitości dostarczy ziarna do siania i pomnoży plony waszej prawości). **11** Pod każdym względem jesteście wzbogacani, żebyście pod każdym względem mogli być szczodrzy. A nasze działania związane z tą szczodrością przyczyniają się do tego, że inni dziękują Bogu. **12** Bo taka pomoc* nie tylko ma zaspokoić potrzeby świętych^b, ale też sprawić, że wielu będzie składać Bogu podziękowania. **13** Będą wychwalać Boga, ponieważ wasza pomoc* wyjawia, że jesteście posłuszni dobrej nowinie o Chrystusie, którą publicznie głosicie, i szczodrzy w dzieleniu się z nimi i ze wszystkimi innymi^c. **14** Będą też zanosić za was błagania i wyrażać miłość do was, widząc, że Bóg okazuje wam nadzwyczajną niezastudzoną życzliwość.

15 Dzięki niech będą Bogu za Jego nieopisany dar.

10 Teraz ja, Paweł – którego uważacie za słabego, kiedy jestem z wami^d, a za śmiałego, gdy jestem nieobecny^e – zwracam się do was z łagodnością i życzliwością właściwą Chrystusowi^f. **2** Postarajcie się, proszę, żebym nie musiał okazać się tak śmiały, jak zamierzam – żebym nie musiał podejmować zdecydowanych działań przeciwko tym, którzy patrzą na nas, jakbyśmy kierowali się cielesnymi względami. **3** Bo chociaż żyjemy w ciele, nie prowadzimy wal-

ROZDZ. 9
a Ps 112:9

b Rz 15:26, 27
2Kor 8:14

c Mt 5:16
Heb 13:16
Jak 1:27
1Jn 3:17

ROZDZ. 10
d 1Kor 2:3

e 2Kor 10:10

f Mt 11:29, 30

szpalta 2
a Mt 26:52
1Tm 1:18, 19

b 2Kor 6:4, 7

c 1Kor 1:19, 20
1Kor 3:19, 20
2Tm 2:24, 25

d 1Tm 1:20

e Heb 13:17

f 2Kor 13:2

g 2Kor 5:12

h Prz 26:12
Gal 6:3

ki na sposób cielesny. **4** Broń, którą walczymy, nie jest cielesna^a. Przeciwnie, ma taką siłę od Boga^b, że potrafi obalić to, co mocno obwarowane. **5** Obalamy nią błędne rozumowania i każdą przeszkodę utrudniającą zdobycie wiedzy o Bogu^c. Poza tym bierzemy w niewolę wszelką myśl, żeby ją skłonić do posłuszeństwa wobec Chrystusa. **6** I gdy tylko pokażecie, że jesteście w pełni posłuszni, będziemy gotowi wymierzyć karę każdemu, kto pod jakimś względem okaże się nieposłuszny^d.

7 Patrzycie na sprawy powierzchowne. Jeżeli ktoś jest przekonany, że należy do Chrystusa, to niech przypomni sobie ten fakt: Jak on należy do Chrystusa, tak również my. **8** Pan dał nam władzę, żebyśmy was budowali, a nie rujnowali. I gdybym nawet trochę za bardzo szczycił się tą władzą^e, nie miałbym powodu do wstydu. **9** Nie chcę sprawiać wrażenia, że straszę was swoimi listami. **10** Niektórzy mówią przecież: „Jego listy mają dużą wagę i moc, ale kiedy zjawia się osobiście, okazuje się słaby^f”, a kiedy zaczyna coś mówić, to nie da się tego słuchać^g”. **11** Niech tacy pamiętają, że to, co mówimy^h za pośrednictwem listów, gdy jesteśmy nieobecni, to samo również zrobimy^h, gdy będziemy obecniⁱ. **12** Nie ośmielamy się zrównywać lub porównywać z tymi, którzy rekomendują samych siebie^g. Bo oni mierzą siebie nawzajem swoją własną miarą i porównują się sami ze sobą, niczego nie rozumiejąc^h.

10:10 *Lub „nijaki”. #Lub „a jego mowa zasługuje na pogardę”. **10:11** *Dost. „jacy jesteśmy w słowie”. #Dost. „tacy będziemy w czynie”.

9:12 *Lub „usługiwanie w ramach tej publicznej służby”. **9:13** *Lub „usługiwanie”.

13 Nie będziemy jednak szczyć się tym, co działo się poza wyznaczonymi nam granicami, lecz tym, co działaliśmy w granicach terenu, który Bóg nam przydzielił*, a który sięga aż do was^a. **14** Przychodząc do was, nie przekroczyliśmy granic przydzielonego nam terenu, jak gdyby was nie obejmował. W rzeczywistości pierwszy dotarliśmy aż do was z dobrą nowiną o Chrystusie^b. **15** Nie, wcale nie szczyć się cudzą pracą—tym, co osiągnięto poza wyznaczonym nam terenem. Ale mamy nadzieję, że to, co działaliśmy w obrębie swojego terenu, w miarę wzrostu waszej wiary się pomnoży. A wtedy będziemy mogli działać jeszcze więcej. **16** Będziemy mogli głosić dobrą nowinę w innych miejscach, tak by nie szczyć się tym, co na swoim terenie zrobili inni. **17** „A kto się szcyczy, niech się szcyczy Jehową**^c. **18** Bo uznaniem Bożym cieszy się nie ten, kto rekomenduje sam siebie^d, ale ten, kogo rekomenduje Jehowa*^e.

11 Chciałbym, żebyście mnie znosili, nawet gdyby się wydawało, że mi brakuje zdrowego rozsądku. Choć właściwie wy mnie znosicie! **2** Jestem o was zazdrosny Bożą zazdrością*, bo osobiście przyrzekłem dać was za żonę jednemu mężowi, Chrystusowi, i chcę mu was przedstawić jako czystą^f dziewicę^f. **3** Boję się jednak, że jak wąż swoją przebiegłością zwiódł Ewę^g, tak wasze umysły mogą w jakiś sposób zostać skażone i utracieście szcze-

10:13 *Lub „dla nas odmierzył”. **10:17, 18** *Zob. *Dodatek A5*. **11:2** *Dost. „gorliwość”. ^aLub „nieskalaną”.

ROZDZ. 10

a Dz 9:15
Gal 2:8

b 1Ko 3:10
1Ko 4:15

c Jer 9:24
1Ko 1:31

d Łk 18:10-14

e 1Ko 4:5
2Tm 2:15

ROZDZ. 11

f Mk 2:19
Ef 5:23
Obj 21:2, 9

g Rdz 3:4, 5
Jn 8:44

szpalta 2

a 1Tm 6:3-5
Heb 13:9
2Pt 3:17

b Gal 1:7, 8

c 2Ko 11:23

d 2Ko 10:10

e Dz 18:3
1Ko 9:18

f Flp 4:10

g Flp 4:15, 16

h 1Ts 2:9

i 1Ko 9:14, 15

j 1Ko 9:11, 12

rość i czystość*, na jaką zasługuje Chrystus^a. **4** Bo okazuje się, że gdy ktoś przychodzi i głosi o innym Jezusie niż ten, o którym my głosiliśmy, albo wnosi innego ducha niż ten, którego otrzymaliście, albo przynosi wam inną dobrą nowinę niż ta, którą przyjęliście^b, tolerujecie go. **5** A uważam, że pod żadnym względem nie okazałem się gorszy od waszych prześwietnych apostołów^c. **6** Nawet jeśli nie jestem wprawnym mówcą^d, to na pewno nie brakuje mi wiedzy. Dowiedliśmy wam tego wszelkimi sposobami i we wszystkim.

7 Czy popełniłem grzech, bo z myślą o waszym wywyższeniu sam okazałem pokorę i chętnie bez żadnego wynagrodzenia przekazywałem wam dobrą nowinę od Boga?^e **8** Żeby wam służyć, obciążyłem* inne zbory, przyjmując od nich wsparcie^f. **9** A gdy byłem wśród was i znalazłem się w potrzebie, nie stałem się dla nikogo ciężarem, bo bracia, którzy przyszli z Macedonii, w pełni zadbali o moje potrzeby. Tak, robiłem wszystko, żeby nie być dla was ciężarem, i nadal będę to robił^h. **10** Nie przestanę się tym szczyć po całej Achai—jest to tak pewne jak prawda o Chrystusie, która jest we mnie. **11** Ale dlaczego tak postępowałem? Czy dlatego, że was nie kocham? Bóg wie, że was kocham.

12 Co robiłem dotąd, to będę robił nadal, żeby pozbawić pretekstu tych, którzy szukają podstaw* do zrównania się z nami i do szcycenia się. **13** Bo tacy są fałszywymi apostołami, podstępni pracownikami, którzy

11:3 *Lub „i przestaniecie być nieskalani”. **11:8** *Dost. „ograbiłem”. ^aLub „zaopatrzenie”. **11:12** *Lub „pretekstu”.

tylko podszywają się pod apostołów Chrystusa^a. **14** I nic dziwnego, bo sam Szatan ciągle podszywa się pod anioła światła^b. **15** Dlatego nic nadzwyczajnego, że również jego słudzy ciągle się podszywają pod sług prawości. Ale czeka ich koniec odpowiedni do ich uczynków^c.

16 Jeszcze raz mówię: Niech nikt nie myśli, że brakuje mi zdrowego rozsądku. A nawet jeśli tak o mnie myślicie, to przyjmijcie mnie jako pozbawionego rozsądku, żebym ja też mógł się trochę poszczycić. **17** W tym, co mówię, nie naśladowuję przykładu Pana. Mówię jak osoba, której brakuje zdrowego rozsądku, z chętną pewnością siebie. **18** Skoro wielu szczyci się tym, co ważne z cielesnego punktu widzenia*, ja też będę się tym szczycił. **19** Ponieważ wy jesteście tacy „rozsądni”, więc chętnie znosicie ludzi, którym brakuje rozsądku. **20** W rzeczywistości znosicie każdego, kto was zniewala, łupi*, rozgrabia to, co macie, kto się wobec was wywyższa, kto was policzkuje.

21 To wstyd dla nas, że to mówię, bo może się wydawać, że jesteście słabi.

Ala jeśli inni śmiało sobie poczynają – mówię jak ten, komu brakuje zdrowego rozsądku – to ja też śmiało sobie poczynam. **22** Są Hebrajczykami? Ja też^d. Są Izraelitami? Ja też. Są potomkami Abrahama? Ja też^e. **23** Są sługami Chrystusa? Odpowiadam jak szaleniec – ja jestem wybitniejszym. Ciężej pracowałem^f, częściej byłem więziony^g, niezliczone razy poddawany chłóście, niejedną raz bliski śmierci^h. **24** Od Żydów

11:18 *Dost. „według ciała”. **11:20**

*Lub „pożera waszą własność”.

ROZDZ. 11

a Rz 16:17, 18
2Pt 2:1

b Gal 1:8
2Ts 2:9

c Mt 16:27
Flp 3:18, 19
2Tm 4:14

d Dz 22:3

e Rz 11:1
Flp 3:4, 5

f Rz 11:13
1Ko 15:10

g Dz 16:23, 24

h Dz 9:15, 16
2Ko 6:4, 5
1Pt 2:20, 21

szpalta 2

a Pwt 25:3

b Dz 16:22

c Dz 14:19

d Dz 27:41

e Dz 20:3
Dz 23:10

f Dz 14:5, 6

g Dz 13:50

h Dz 20:31

i 1Ko 4:11

j 2Ko 6:4, 5

k 2Ko 2:4
Kol 2:1

l Dz 9:24, 25

pięć razy otrzymałem po 40 uderzeń bez jednego^a, **25** trzy razy byłem bity różgami^b, raz kamienowany^c, trzy razy przeżyłem rozbicie się statku^d, noc i dzień spędziłem na otwartym morzu. **26** Odbywałem częste podróże, znajdowałem się w niebezpieczeństwach na rzekach, w niebezpieczeństwach ze strony bandytów, w niebezpieczeństwach ze strony własnego ludu^e, w niebezpieczeństwach ze strony ludzi z innych narodów^f, w niebezpieczeństwach w mieście^g, w niebezpieczeństwach na pustkowiu, w niebezpieczeństwach na morzu, w niebezpieczeństwach wśród fałszywych braci. **27** Ciężko pracowałem, nie oszczędzałem się, w nocy często nie zmrzyłem oka^h, odczuwałem głódⁱ i pragnienie, nierzadko brakowało mi jedzenia^j, znosiłem zimno i nie miałem się w co ubrać^k.

28 Oprócz tych trudności z zewnątrz jest jeszcze coś, co dzień w dzień nie daje mi spokoju* – troska o wszystkie zbroje^k. **29** Gdy ktoś jest słaby, czy ja nie czuję się słaby? A gdy ktoś upada, czy ja nie płonę gniewem?

30 Jeżeli już muszę się szczycić, to będę się szczycił tym, co ujawnia moją słabość. **31** Bóg i Ojciec Pana Jezusa – Ten, któremu należy się chwala na wieki – wie, że nie kłamię. **32** W Damaszku namiestnik króla Are-tasa postawił w mieście strażę, żeby mnie schwytać, **33** ale zostałem spuszczonej w koszu* przez okno w murze^l i uratowałem się z jego rąk.

11:27 *Dost. „[znosiłem] nagość”.

11:28 *Lub „mnie przynęciata”. **11:33**

*Lub „wiklinowym koszu”.

12 Skoro muszę się szczyć, choć nie jest to pożyteczne, to poruszę sprawę nadprzyrodzonych wizji^a i objawień od Pana^b. **2** Znam człowieka żyjącego w jedności z Chrystusem, który 14 lat temu został porwany do trzeciego nieba. Nie wiem, czy to było w ciele, czy poza ciałem—Bóg to wie. **3** Tak, znam takiego człowieka—czy to było w ciele, czy poza ciałem, nie wiem, Bóg to wie. **4** Został on porwany do raju i usłyszał słowa, których nie można wypowiadać, których człowiekowi nie wolno wymawiać. **5** Takim człowiekiem będę się szczył, ale samym sobą—nie, chyba że swoimi słabościami. **6** Gdybym chciał się szczyć, wcale nie świadczyłoby to o braku rozsądku z mojej strony, bo przecież mówiłbym prawdę. Ale powstrzymuję się od tego, żeby nikt nie przypisywał mi więcej niż to, co u mnie widzi czy ode mnie słyszy, **7** tylko dlatego, że otrzymałem takie nadzwyczajne objawienia.

Żebym się zbytnio nie wywyższał, mam w ciele cierni^c, który jest jak anioł Szatana. Policzkuję^{*} mnie, żebym się zbytnio nie wywyższał. **8** Trzy razy błagałem Pana, żeby usunął mi ten cierni, **9** ale On mi powiedział: „Wystarczy ci moja niezasłużona życzliwość. Bo w słabości w pełni ujawnia się moja moc^{***d}”. Najchętniej więc będę się szczył ze swoich słabości, żeby moc Chrystusa pozostawała nade mną niczym namiot. **10** Właśnie dlatego odczuwam zadowolenie, gdy dla Chrystusa znoszę słabości, zniewagi, okresy

12:7 *Lub „bije”. 12:9 *Lub „bo w słabości doskonalą się moja moc”.

ROZDZ. 12

a Dz 2:17

b Dz 22:17,18

c Gal 4:13

d Iz 40:29

szpalta 2

a Flp 4:13

b 2Ko 11:23

c 2Ko 6:4

d Dz 14:3
Dz 15:12
Rz 15:18,19e 1Ko 9:11,12
2Ko 11:9

f Dz 20:33

g 1Ko 4:14

h 2Ko 1:6
Kol 1:24
1Ts 2:8
Heb 13:17

i 2Ko 11:9

j 2Ko 8:6

szczególnej potrzeby, przesładowania i trudności. Bo kiedy jestem słaby, wtedy jestem mocny^a.

11 Stałem się jak ktoś, komu brakuje rozsądku. Wy mnie do tego zmusiliście. A przecież to wy powinniście mnie rekomendować, bo pod żadnym względem nie okazałem się gorszy od waszych prześwietnych apostołów, nawet jeśli wydaje się ni kim^b. **12** Na własne oczy widzieliście dowody na to, że jestem apostołem: moją wielką wytrwałość^c, znaki, cuda^{*} i potężne dzieła^d. **13** Czego zostaliście pozbawieni w porównaniu z pozostałymi zborami? Chyba tylko tego, że nie stałem się dla was ciężarem^e. Życzliwie wybaczcie mi tę krzywdę.

14 Jestem gotowy przyjść do was po raz trzeci i tym razem też nie stanę się dla was ciężarem. Nie zależy mi przecież na tym, co posiadacie^f, ale na was. Bo to nie dzieci^g powinny odkładać dla rodziców, lecz rodzice dla dzieci. **15** Jeżeli o mnie chodzi, z największą chęcią oddam za was^{*} wszystko, nawet samego siebie^h. Skoro tak bardzo was kocham, czy wy macie mnie kochać mniej? **16** Tak czy inaczej, nie obciążylem wasⁱ. Mimo to mówicie, że byłem przebiegły i złapałem was podstępem. **17** Czy wykorzystałem was przez kogoś z tych, których do was wysłałem? **18** Zachęciłem Tytusa, żeby do was poszedł, i wysłałem z nim jeszcze jednego brata. Czy Tytus jakoś was wykorzystał^j? Czy nie działaliśmy^{*} w tym samym duchu? Czy nie chodziliśmy tymi samymi śladami?

12:12 *Lub „prorocze znaki”. 12:15 *Lub „wasze dusze”. 12:18 *Dost. „chodziliśmy”.

19 Może przez cały czas myślicie, że się przed wami usprawiedliwiamy. Ale Bóg wie, że mówimy prawdę, żyjemy przecież w jedności z Chrystusem. Kochani, wszystko, co robimy, robimy dla waszego zbudowania. **20** Boję się, że gdy przybędę, mogę nie zastać was takimi, jakimi bym chciał, a ja mogę nie być taki, jak wy byście chcieli, i że będzie dochodzić do kłótni, zazdrości, wybuchów gniewu, tarć, obmawiania innych, rozśiewania pogłosek*, nadymania się pychą i niepokojów. **21** Obawiam się, że gdy znowu przyjdę, mój Bóg pozwoli mi zaznać wśród was wstydu i będę odczuwał smutek z powodu wielu tych, którzy zgrzeszyli, a nie okazali skruchy za nieczystość, niemoralne kontakty seksualne* i rozpasanie*.

13 Wybieram się do was już trzeci raz. „Każda sprawa ma być potwierdzona zeznaniami* dwóch lub trzech świadków”^a. **2** Chociaż teraz nie ma mnie z wami, ostrzegam tych, którzy wcześniej zgrzeszyli, i wszystkich pozostałych, jakbym był u was po raz drugi: kiedy znowu przyjdę, nikogo nie oszczędzę. **3** Bo szukacie powodu, że naprawdę przemawia przeze mnie Chrystus, a przecież on w postępowaniu z wami nie jest słaby, lecz działa z mocą. **4** Będąc słabym*, został stracony na palu, ale teraz dzięki mocy Bożej żyję^b. Wprawdzie my też jesteśmy słabi jak przedtem on, ale dzięki mocy Bożej, która na

12:20 *Lub „plotek”. **12:21** *Dośl. „rozpustę”. Gr. *porneia*. Zob. *Słownikzek pojęć*. *Lub „bezwstydne postępowanie”. Gr. *asélgeia*. Zob. *Słownikzek pojęć*. **13:1** *Dośl. „ustami”. **13:4** *Czyli będąc człowiekiem.

ROZDZ. 13

a Pwt 19:15
Mt 18:16

b Rz 6:4
1Pt 3:18

szpalta 2

a 1Ko 6:14

b 2Tm 2:11, 12

c 1Ko 11:28
Gal 6:4

d 1Ko 4:21

e 2Ko 1:3, 4

f Flp 2:2

g 1Ts 5:13
Jak 3:17
1Pt 3:11
2Pt 3:14

h 1Ko 14:33

was oddziałuje^a, będziemy razem z nim żyć^b.

5 Stale sprawdzajcie, czy trwacie w wierze, ciągle badajcie*, jacy jesteście^c. Czy nie rozpoznajecie, że Jezus Chrystus jest w jedności z wami? Powinniście. Chyba że straciliście Boże uznanie. **6** Mam szczerą nadzieję, iż zrozumiecie, że my nie straciliśmy uznania.

7 Modlimy się do Boga, żebyście nie czynili nic złego. Nie robimy tego, żeby się cieszyć uznaniem. Chcemy, żebyście postępowali dobrze, nawet gdybyśmy nie cieszyli się uznaniem. **8** Nie możemy nic uczynić przeciwko prawdzie, lecz tylko dla prawdy. **9** Zawsze cieszymy się, kiedy jesteście mocni, nawet gdy my jesteśmy słabi. I modlimy się, żebyście poprawili to, co konieczne*. **10** Właśnie dlatego piszę wam to wszystko, gdy mnie z wami nie ma, żebym gdy do was przybędę, nie musiał być surowy, korzystając z władzy, którą dał mi Pan^d—żebym mógł budować, a nie rujnować.

11 Na koniec zachęcam was, bracia: Wciąż się radujcie, poprawiajcie to, co konieczne*, ceńcie pocieszenie, jakie otrzymujecie od innych^e, bądźcie jednomyślni^f, żyjcie ze sobą w pokoju^g, a Bóg miłości i pokoju^h będzie z wami. **12** Pozdrówcie jedni drugich świętym pocałunkiem. **13** Przesyłają wam pozdrowienia wszyscy święci.

14 Obyście wszyscy zaznali niezasłużonej życzliwości Pana Jezusa Chrystusa i miłości Boga i wspólnie korzystali z wpływu ducha świętego.

13:5 *Lub „poddawajcie siebie próbie”. **13:9** *Lub „poddali się skorygowaniu”. **13:11** *Lub „poddawajcie się korygowaniu”.

LIST DO GALATÓW

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1-5)
Nie ma innej dobrej nowiny (6-9)
Dobra nowina głoszona przez Pawła
pochodzi od Boga (10-12)
Nawrócenie i wczesna działalność
Pawła (13-24)</p> <p>2 Paweł spotyka się w Jerozolimie
z apostołami (1-10)
Paweł koryguje Piotra (Kefasa) (11-14)
Uznanie za prawego tylko dzięki
wierze (15-21)</p> <p>3 Uczynki Prawa a wiara (1-14)
Prawy będzie żył dzięki wierze (11)
Abraham nie otrzymał obietnicy
na podstawie Prawa (15-18)
Chrystus potomstwem Abrahama (16)
Pochodzenie i cel Prawa (19-25)
Uznani za synów Bożych
dzięki wierze (26-29)</p> | <p>Potomstwem Abrahama ci,
którzy należą do Chrystusa (29)</p> <p>4 Nie ma już niewolników, są synowie (1-7)
Troska Pawła o Galatów (8-20)
Hagar i Sara: dwa przymierza (21-31)
Jerozolima górna, nasza matka,
jest wolna (26)</p> <p>5 Chrześcijańska wolność (1-15)
Życie w zgodzie z duchem (16-26)
Uczynki ciała (19-21)
Owoce ducha (22, 23)</p> <p>6 „Noście brzemia jedni drugich” (1-10)
Co ktoś sieje, to będzie żąć (7, 8)
Obrzezanie nie ma żadnej
wartości (11-16)
Nowe stworzenie (15)
Zakończenie (17, 18)</p> |
|---|--|

1 Paweł – apostoł nie z upoważnienia ludzi, powołany nie przez człowieka, lecz przez Jezusa Chrystusa^a i Boga, Ojca^b, który go wzbudził z martwych – **2** wraz ze wszystkimi braćmi, którzy są ze mną, do zborów w Galacji:

3 Niech Bóg, nasz Ojciec, i Pan Jezus Chrystus okazują wam niezastudzoną życzliwość i udzielają pokoju. **4** On oddał samego siebie za nasze grzechy^c, żeby nas wyratować z obecnego niegodziwego świata^d, zgodnie z wolą naszego Boga i Ojca^e, **5** któremu należy się chwała po wieczne czasy, już na zawsze. Amen.

6 Jestem zdumiony, że tak

1:4 *Lub „systemu rzeczy; epoki”.
Zob. *Słownikzek pojęć*, hasło „System rzeczy”.

ROZDZ. 1

a Dz 9:15

Dz 26:15, 16

b Dz 22:14, 15

c 1Jn 2:1, 2

d Jn 15:19

e 1Tm 2:3, 4

szpalta 2

a 2Ko 11:3, 4
Gal 5:7

b Gal 5:10

szybko odwracacie się* od Te-go, który was powołał za sprawą niezastudzonej życzliwości Chrystusa, i słuchacie jakiejś innej dobrej nowiny^a. **7** Nie ma innej dobrej nowiny. Są tylko pewni ludzie, którzy was niepokoją^b i chcą wypaczyć dobrą nowinę o Chrystusie. **8** Ale gdyby nawet ktoś z nas albo anioł z nieba głosił wam inną dobrą nowinę niż ta, którą wam przekazaliśmy, niech będzie przeklęty. **9** Jak już powiedzieliśmy, tak teraz mówię jeszcze raz: Kto by wam głosił inną dobrą nowinę niż ta, którą przyjęliście, niech będzie przeklęty.

10 Kogo więc teraz próbuję sobie zjednać: ludzi czy Boga?

1:6 *Lub „dajecie się odwieść”.

Czy próbuję przypodobać się ludziom? Gdybym nadal próbował przypodobać się ludziom, nie byłbym niewolnikiem Chrystusa. **11** Chcę, żebyście wiedzieli, bracia, że dobra nowina, którą wam przekazałem, nie pochodzi od ludzi^a. **12** Ani nie przejąłem jej od człowieka, ani nie byłem jej uczony. Otrzymałem ją dzięki objawieniu od Jezusa Chrystusa.

13 Słyszeliście przecież o moim dawniejszym postępowaniu w judaizmie^b, że zaciekle* prześladowałem zbor Boży i go zwalczałem^c. **14** Robiłem w judaizmie większe postępy niż wielu moich rówieśników z mojego narodu i z o wiele większą gorliwością przestrzegałem tradycji swoich ojców^d. **15** Ale gdy Bóg—który pozwolił mi przyjść na świat* i powołał mnie dzięki swojej niezasłużonej życzliwości^e—uznał za słuszne **16** objawić za moim pośrednictwem swojego Syna, żebym głosił dobrą nowinę o nim innym narodom^f, nie poszedłem od razu po radę do żadnego człowieka*. **17** Nie poszedłem do Jerozolimy, do tych, którzy byli apostołami wcześniej niż ja, ale udałem się do Arabii, a potem wróciłem do Damaszku^g.

18 Dopiero po trzech latach poszedłem do Jerozolimy^h odwiedzić Kefasⁱ i zatrzymałem się u niego na 15 dni. **19** Ale z innych apostołów nie widziałem nikogo poza Jakubem^j, bratem Pana. **20** Piszac wam o tym, zapewniam was przed Bogiem, że nie kłamię.

21 Potem poszedłem na terytory Syrii i Cylicji^k. **22** Ale uczniowie Chrystusa ze zborów w Judei nie znali mnie oso-

1:13 *Lub „bez umiaru”. 1:15 *Dost. „oddzielił mnie od łona mojej matki”. 1:16 *Dost. „ciała i krwi”. 1:18 *Nazywanego też Piotrem.

ROZDZ. 1

a 1Ts 2:13

b Dz 23:6

c Dz 8:3
Dz 9:1, 2
Dz 22:4
Dz 26:9-11d Dz 22:3
Flp 3:4-6

e 1Ko 15:10

f Dz 9:15
Rz 11:13

g Dz 9:19

h Dz 9:26

i Jn 1:42
1Ko 15:5j Mt 13:55
Dz 12:17

k Dz 9:29, 30

szpalta 2

a Gal 1:13

b Dz 8:3

ROZDZ. 2

c Dz 9:27

d Dz 15:1, 2

e 2Ko 2:13

f Dz 16:3

g Dz 15:1, 24

h 2Ko 3:17
Gal 5:1

i Gal 4:9

j Gal 2:14

k Gal 2:9

l Dz 22:21
Rz 11:13
1Tm 2:7

m Dz 9:15

n Ef 3:8

o Dz 15:13

biście. **23** Słyszeli tylko: „Ten, co nas przedtem prześladował^a i zwalczał naszą wiarę^b, teraz głosi dobrą nowinę”. **24** I z mojego powodu zaczęli wychwalać Boga.

2 Następnie, po 14 latach, znowu udałem się do Jerozolimy—z Barnabasem^c. Zabrałem ze sobą także Tytusa^d. **2** Poszedłem tam w wyniku objawienia i na osobności opowiedziałem szczególnie szanowanym braciom, że głoszę dobrą nowinę wśród innych narodów. Chciałem się upewnić, że nie biegnę lub nie biegłem na darmo. **3** Choć towarzyszący mi Tytus^e był Grekiem, nikt nie zmuszał go do obrzezania^f. **4** Kwestia da wynikała z powodu fałszywych braci, którzy ukradkiem^g wślizgnęli się do nas niczym szpiegdy, czyhajac na naszą wolność^h, której zaznajemy jako uczniowie Chrystusa Jezusa, i chcąc nas całkowicie zniewolićⁱ. **5** Ale ani na chwilę* im nie ulegliśmy^j i nie podporządkowaliśmy się im—żebyście dalej mogli trzymać się prawdy zawartej w dobrej nowinie.

6 A jeśli chodzi o braci, którzy cieszyli się szczególnym szacunkiem^k—choć dla mnie nie ma znaczenia, kim byli, bo Bóg nie ocenia ludzi po tym, co widać na zewnątrz—nie przekazali mi nic nowego. **7** Przeciwnie, gdy zobaczyli, że powierzono mi głoszenie dobrej nowiny nieobrzezanim^l, tak jak Piotrowi obrzezanim **8** (bo Ten, który Piotrowi dał moc, żeby był apostołem wśród obrzezanych, mnie dał moc, żebym był apostołem wśród ludzi z innych narodów)^m, **9** i gdy zrozumieli, że okazano mi niezasłużoną życzliwośćⁿ, wtedy Jakub^o, Kefas*

2:5 *Dost. „godzinę”. 2:9 *Nazywany też Piotrem.

i Jan, uważani za filary, podali mnie i Barnabasowi^a prawą rękę na znak porozumienia*. My mieliśmy iść do innych narodów, a oni do obrzezanych. **10** Poprosili nas tylko, żebyśmy pamiętali o biednych. I to również sumiennie starałem się robić^b.

11 Kiedy jednak Kefas*^c przyszedł do Antiochii^d, otwarcie mu się przeciwstawiłem^e, bo postąpił nagannie^f. **12** Zanim przybyli niektórzy od Jakuba^e, jadł z osobami z innych narodów^f, a potem przestał to robić i zaczął ich unikać ze strachu przed zwolennikami obrzezania^g. **13** Również pozostali Żydzi przyłączyli się do niego w tej hipokryzji* i nawet Barnabas dał się w nią wciągnąć. **14** Ale gdy zobaczyłem, że nie postępują zgodnie z prawdą zawartą w dobrej nowinie^h, w obecności wszystkich powiedziałem do Kefasa*: „Skoro ty, chociaż jesteś Żydem, żyjesz jak ludzie z innych narodów, a nie jak Żydzi, to czemu zmuszasz ludzi z innych narodów, żeby żyli zgodnie z żydowskimi zwyczajami?”ⁱ.

15 My, którzy z racji urodzenia jesteśmy Żydami, a nie grzesznikami z innych narodów, **16** wiemy, że człowiek zostaje uznany za prawego nie na podstawie uczynków wymaganych przez Prawo, lecz tylko dzięki wierze^j w Jezusa Chrystusa^k. Uwierzyliśmy więc w Chrystusa Jezusa, żeby zostać uznani za prawych właśnie dzięki wierze w Chrystusa, a nie na podstawie uczynków wymaganych przez Prawo—bo na ich podstawie nikt* nie zostanie uznany

2:9 *Dost. „wspólnoty”. 2:11 *Nazywany też Piotrem. ^aLub „sprzeciwiałem mu się w twarz”. ^bLub „wyraźnie zawinił”. 2:13 *Lub „w tym udawaniu”. 2:14 *Nazywanego też Piotrem. 2:16 *Dost. „żadne ciało”.

ROZDZ. 2

- a Dz 13:2
Dz 15:25
b Dz 11:29, 30
1Ko 16:1
c Jn 1:42
d Dz 11:25, 26
Dz 15:35
e Dz 12:17
f Dz 10:26, 28
Dz 11:2, 3
g Dz 21:20, 21
h Dz 10:34, 35
i Dz 15:10
Dz 15:28, 29
j Rz 1:17
Jak 2:23
k Dz 13:39
Rz 5:17
1Ko 6:11

szpalta 2

- a Rz 3:20-22
b Rz 7:9
c Rz 6:6
Gal 5:24
d 1Pt 4:1, 2
e 2Ko 5:15
f 1Tm 2:5, 6
g Jn 1:17
h Gal 3:21
Heb 7:11

ROZDZ. 3

- i Gal 5:7
j 1Ko 1:23
k Ef 1:13
l Gal 4:9, 10
m 1Ko 12:8-10

za prawego^a. **17** Jeśli więc zabięć o uznanie za prawych dzięki Chrystusowi, my też okazaliśmy się grzesznikami, czy to oznacza, że Chrystus był sługą grzechu? Nic podobnego! **18** Jeśli na nowo buduję coś, co kiedyś zburzyłem, to pokazuję, że dopuszczam się występku. **19** Przez Prawo umarłem dla Prawa^b, żeby ożyć dla Boga. **20** Razem z Chrystusem zostałem przybity do pala^c. I już nie ja żyję^d, ale żyje we mnie Chrystus. Tak naprawdę żyjąc teraz, żyję dzięki wierze w Syna Bożego^e, który mnie pokochał i oddał za mnie samego siebie^f. **21** Nie odrzucam* niezasłużonej życzliwości Bożej^g. Bo jeśli prawość osiąga się dzięki Prawu, to Chrystus właściwie umarł na darmo^h.

3 O nierozsądni Galatowie! Kto wywarł na was taki zły wpływ?ⁱ Mieliście przecież przed oczami wyraźny obraz Jezusa Chrystusa przybitego do pala^j. **2** Chciałbym was zapytać o jedno: Czy otrzymaliście ducha dzięki uczynkom wymaganym przez Prawo*, czy dzięki wierze w to, co usłyszeliście?^k **3** Czy jesteście tak nierozsądni, że zaczęliście postępować w zgodzie z duchem*, a kończycie w zgodzie z ciałem*?^l **4** Czy na darmo znieśliście tyle cierpień? To nie mogło być na darmo! **5** Czy więc ten, który wam udziela ducha i dokonuje wśród was potężnych dzieł*^m, czyni to dlatego, że spełniacie uczynki wymagane przez Prawo, czy ze względu na waszą wiarę w to, co usłyszeliście? **6** Jest tak jak z Abrahąmem, który „uwierzył Jehowie*

2:21 *Lub „nie odtrącam”. 3:2 *Zob. Słowniczek pojęć. 3:3 *Dost. „zaczęliście w duchu”. ^aDost. „kończycie w cielesie”. 3:5 *Lub „cudów”. 3:6 *Zob. Do-datek A5.

i w rezultacie został uznany za prawego^a.

7 Z pewnością więc wiecie, że synami Abrahama są ci, którzy obstają przy wierze^b. **8** W Pismach już wcześniej przewidziano, że ludzie z innych narodów Bóg uzna za prawych dzięki wierze — zawczasu przekazano Abrahamowi dobrą nowinę: „Dzięki tobie otrzymają błogosławieństwo wszystkie narody”^c. **9** Tak więc ci, którzy obstają przy wierze, zaznają błogosławieństwa jak mający wiarę Abraham^d.

10 Na wszystkich, którzy polegają na uczynkach wymaganych przez Prawo, ciąży przekleństwo, bo napisano: „Przeklęty każdy, kto nie trwa we wszystkich rzeczach zapisanych w zwoju Prawa i ich nie czyni”^e. **11** Ponadto jest oczywiste, że nikt nie zostaje uznany przez Boga za prawego na podstawie Prawa^f, bo „prawy będzie żył dzięki wierze”^g. **12** A Prawo nie jest oparte na wierze. Mówi raczej, że „każdy, kto tych rzeczy przestrzega, będzie żył”^h. **13** Chrystus nas wykupiⁱ, uwolniⁱ od przekleństwa Prawa, sam stając się za nas przeklętym. Bo jest napisane: „Przeklęty każdy, kto zawisł na palu”^k. **14** Celem było to, żeby przez Chrystusa Jezusa błogosławieństwo obiecanie Abrahamowi mogło objąć inne narody^l i żebyśmy my wszyscy dzięki wierze otrzymali obiecane go ducha^m.

15 Bracia, posłużę się przykładem z życia: Gdy uprawomocni się jakaś umowa^{*}, to choć została zawarta tylko przez ludzi, nikt jej nie unieważnia ani nie uzupełnia. **16** Obietnice złożono Abrahamowi i jego potomstwu^{*n}. Pisma nie mówią: „I two-

3:15 *Lub „przymierze”. 3:16 *Lub „potomkowi”. Dosł. „nasieniu”.

ROZDZ. 3

a Rdz 15:6
Rz 4:3
Jak 2:23

b Rz 4:11, 12

c Rdz 12:3
Rdz 18:18

d Rz 4:16, 17

e Pwt 27:26
Dz 15:10
Jak 2:10

f Gal 2:15, 16

g Hab 2:4
Rz 1:17
Heb 10:38

h Kpl 18:5
Pwt 30:16
Rz 10:5

i 1Ko 7:23

j Mt 26:27, 28
Heb 9:15

k Pwt 21:23
Dz 5:30

l Ef 2:15, 16

m Jl 2:28

n Rdz 12:1-3
Rdz 12:7
Rdz 13:14, 15
Rdz 17:7
Rdz 22:17, 18
Rdz 24:7

szpalta 2

a Mt 1:17

b Wj 12:40, 41

c Rdz 22:17

d Rz 3:20

e Jn 1:29
Rz 10:4

f Dz 7:38, 53
Heb 2:2

g Wj 20:19
Pwt 5:5
Jn 1:17

h Rz 10:4

i Mt 5:17

j Dz 13:39
Rz 5:1
Rz 8:33

k Kol 2:17

l Heb 8:6

im potomkom^{**}”, mając na myśli wielu, ale raczej: „I twojemu potomstwu^{**}”, mając na myśli jednego, którym jest Chrystus^a. **17** Powiem wam jeszcze: Prawo, które nastało 430 lat^b po zawarciu przez Boga przymierza, nie unieważnia tego przymierza i nie znosi obietnicy. **18** Bo jeśli dziedzictwo jest oparte na prawie, to już nie na obietnicy. A przecież Bóg życzliwie dał je Abrahamowi na podstawie obietnicy^c.

19 Po co więc Prawo? Nada-no^{*} je, żeby ujawniło występki^d, aż przyjdzie potomstwo^{*e}, którego dotyczyła obietnica. A przekazali je aniołowie^f ręką pośrednika^g. **20** Gdy w grę wchodzi jednostronne zobowiązanie, nie jest potrzebny pośrednik, a przecież tę obietnicę złożył tylko Bóg. **21** Czy więc Prawo jest przeciwne obietnicom Bożym? Nic podobnego! Bo gdyby nadano prawo, które dawałoby życie, to prawość faktycznie można by osiągnąć dzięki prawu. **22** Ale w Pismach podano, że wszyscy zostali oddani pod straż grzechu, żeby obietnica zależna od wiary w Jezusa Chrystusa stała się udziałem właśnie tych, którzy w niego wierzą.

23 Zanim jednak nastąpiła wiara^{*}, strzegło nas Prawo. Byliśmy pod jego strażą i wypatrywaliśmy wiary, która miała być objawiona^h. **24** Tak więc Prawo stało się naszym opiekunem^{*} prowadzącym do Chrystusaⁱ, żebyśmy zostali uznani za prawych dzięki wierzeⁱ. **25** Ale skoro nastąpiła wiara^k, nie podlegamy już opiekunowi^{*l}.

3:16 *Dosł. „nasionom”. 3:19 *Dosł. „dodano”. ^aLub „potomek”. Dosł. „nasienie”. 3:23 *Najwyraźniej chodzi o wiarę chrześcijańską. 3:24 *Lub „wychowawcą”. 3:25 *Lub „wychowawcy”.

26 W rzeczywistości wy wszyscy dzięki wierze w Chrystusa Jezusa jesteście synami Bożymi^a. **27** Bo wy wszyscy, ochrzczeni w Chrystusie*, staliście się jak Chrystus^{#b}. **28** Nie ma Żyda ani Greka^{*c}, nie ma niewolnika ani wolnego^d, nie ma mężczyzny ani kobiety^e. Bo wy wszyscy, żyjący w jedności z Chrystusem Jezusem, stanowicie jedno^f. **29** Co więcej, jeśli należycie do Chrystusa, to naprawdę jesteście potomstwem Abrahama^g, dziedzicami^h zgodnie z obietnicąⁱ.

4 Dopóki dziedzic jest małym dzieckiem, wcale nie różni się od niewolnika. Chociaż jest panem wszystkiego, **2** do dnia wyznaczonego przez ojca podlega opiekunom i zarządcom domu*. **3** Podobnie i my, kiedy byliśmy dziećmi, pozostawaliśmy w niewoli elementarnych zasad rządzących tym światemⁱ. **4** Ale gdy nastał wyznaczony czas*, Bóg posłał swojego Syna—którego urodziła kobieta^k i który podlegał Prawu^l— **5** żeby wykupił i uwolnił spod Prawa tych, którzy mu podlegali^m, i żebyśmy zostali usynowieni przez Bogaⁿ.

6 A ponieważ jesteście synami, Bóg posłał do naszych serc ducha*, którego dał swojemu Synowi*, i ten duch woła: „Abba”, Ojcze!”^p. **7** Tak więc nikt z was nie jest już niewolnikiem, lecz synem, a jeśli synem, to za sprawą Boga również dziedzicem^q.

8 Gdy nie znaliście Boga, byliście niewolnikami tych, którzy

3:27 *Lub „żeby być w jedności z Chrystusem”. #Dosl. „włożyliście na siebie Chrystusa”. 3:28 *Zob. Słowniczek pojęć. 4:2 *Lub „szafarzem”. 4:4 *Dosl. „przyszła pełnia czasu”. 4:6 *Dosl. „ducha swego Syna”. #Pieszczołliwe, a zarazem pełne szacunku określenie pochodzenia hebr. lub aram., którym dzieci zwracały się do ojca.

ROZDZ. 3

- a Jn 1:12
Rz 8:14
b Rz 13:14
Ef 4:24
c Rz 10:12
d 1Ko 12:13
Kol 3:10, 11
e Dz 2:17
1Pt 3:7
f Jn 17:20, 21
g Rz 9:7, 8
h Rz 8:17
i Rdz 22:18

ROZDZ. 4

- j Kol 2:8
Kol 2:20-22
k Jn 1:14
Heb 2:14
l Mt 5:17
m 1Ko 7:23
Gal 3:13
n Jn 1:12
Rz 8:23
o Jn 14:26
Rz 5:5
p Rz 8:15
q Rz 8:17
Gal 3:29
Ef 1:13, 14

szpalta 2

- a Rz 8:3
Heb 7:18, 19
b Kol 2:20-22
c Kol 2:16
d Gal 1:14
e Dz 23:5
Gal 6:11
f 1Ko 4:15
1Ts 2:11
Flm 10

w rzeczywistości nie są bogami. **9** Ale teraz poznaliście Boga albo raczej Bóg poznał was. Cemu więc znowu powracacie do elementarnych zasad rządzących tym światem, słabych^a i nic niewartych? Cemu znowu chcecie być ich niewolnikami?^b **10** Starannie wyróżniacie pewne dni, miesiące^c, pory i lata. **11** Boję się o was, żeby czasem moje wysiłki w związku z wami nie okazały się daremne.

12 Proszę was, bracia: Stańcie się tacy jak ja, bo ja też byłem taki jak wy^d. W niczym mnie nie skrzywdziliście. **13** Wiecie, że po raz pierwszy miałem okazję głosić wam dobrą nowinę, gdy zachorowałem. **14** I chociaż moja choroba była dla was próbą, nie potraktowaliście mnie z pogardą ani z odrazą*, lecz przyjęliście mnie jak anioła Bożego, jak Chrystusa Jezusa. **15** Gdzie podziąło się szczęście, które wtedy odczuwaliście? Przecież jestem pewny, że gdyby to było możliwe, sami wyupilibyście sobie oczy i dali je mnie^e. **16** Czy więc dlatego, że mówię wam prawdę, stałem się waszym wrogiem? **17** Pewni ludzie gorliwie próbują przeciągnąć was na swoją stronę, ale nie mają dobrych zamiarów. Chcą was do mnie zrazić, żebyście chętnie poszli za nimi. **18** To miłe, że ktoś gorliwie o was zabiega, ale jeśli robi to z czystych pobudek i zawsze, a nie tylko wtedy, kiedy ja jestem z wami. **19** Moje kochane dzieci!^f Z waszego powodu znowu odczuwam bóle porodowe i będzie tak, dopóki nie staniecie się odbiciem Chrystusa*. **20** Chciałbym być teraz z wami

4:14 *Lub „ani nie splunęliście na mnie”. 4:19 *Lub „dopóki nie zostanie w was ukształtowany Chrystus”.

i zwracać się do was w innym tonie. W każdym razie z waszego powodu jestem w rozterce.

21 Powiedzcie mi, wy, którzy chcecie podlegać Prawu: Czy nie wiecie, co mówi Prawo? **22** Napisano na przykład, że Abraham miał dwóch synów: jednego urodzonego przez służącą^a i jednego przez kobietę wolną^b. **23** Ale syn służącej urodził się naturalną koleją rzeczy^c, a ten drugi—syn kobiety wolnej—na podstawie obietnicy^d. **24** Wszystko to ma symboliczne znaczenie*: Te kobiety oznaczają dwa przymierza. Jedno, zawarte przy górze Synaj^e, wydaje dzieci na niewolę i przypomina Hagar. **25** Hagar oznacza Synaj^f, górę w Arabii, i odpowiada dzisiejszej Jerozolimie, bo ona jest ze swoimi dziećmi* w niewoli. **26** Natomiast Jerozolima górna jest wolna i to ona jest naszą matką.

27 Napisano przecież: „Radoj się, nieplodna kobieto, która nie rodziłaś. Radośnie wykrzykuj, kobieto, która nie zaznałaś bólów porodowych, bo dzieci opuszczonej kobiety jest więcej niż tej, która ma męża”^g. **28** Wy, bracia, jesteście dziećmi obietnicy, tak samo jak Izaak^h. **29** Ale jak było wtedy, gdy ten urodzony naturalną koleją rzeczy* zaczął prześladować urodzonego za sprawą duchaⁱ, tak samo jest teraz^j. **30** Co jednak mówią Pisma? „Wypędź służącą i jej syna, bo syn służącej na pewno nie będzie dziedzicem razem z synem kobiety wolnej”^k. **31** Tak więc, bracia, nie jesteśmy dziećmi służącej, ale kobiety wolnej.

4:23, 29 *Dost. „według ciała”. 4:24 *Lub „stanowi symboliczny dramat”. 4:25 *Dzieci oznaczają tu mieszkańców miasta.

ROZDZ. 4

- a Rdz 16:15
- b Rdz 21:2, 3
- c Rdz 16:1, 2
- d Rdz 17:15, 16
- e Wj 19:20
Wj 24:12
- f Wj 19:18
- g Iz 54:1
- h Rz 9:8
Gal 3:29
- i Rdz 21:9
- j Gal 5:11
2Tm 3:12
- k Rdz 21:10

szpalta 2

ROZDZ. 5

- a 1Ko 16:13
Flp 4:1
- b Dz 15:10
- c Gal 6:12
- d Rz 2:25
Gal 3:10
- e Rz 3:20
- f 1Ko 7:19
Gal 6:15
Kol 3:10, 11
- g 1Ko 9:24
Gal 3:3
- h 1Ko 5:6
1Ko 15:33
2Tm 2:16-18
- i Jn 17:20, 21
- j Gal 1:7
- k 1Ko 1:23

5 Do takiej wolności wyzwolił nas Chrystus. Dlatego trwajcie niezachwianie^a i nie pozwólcie znów wołyć na siebie jarzma niewoli^b.

2 Ja, Paweł, mówię wam, że jeśli zostaniecie obrzezani, Chrystus na nic się wam nie przyda^c.

3 Jeszcze raz oświadczam każdemu człowiekowi, który daje się obrzezać, że ma obowiązek przestrzegać całego Prawa^d.

4 Wy, którzy próbujecie zostać uznani za prawych na podstawie Prawa^e, odeszliście od Chrystusa i pozbawiliście się jego niezastępowanej życzliwości. **5** Natomiast my za sprawą ducha z przejęciem oczekujemy uznania za prawych dzięki wierze. **6** Bo dla żyjących w jedności z Chrystusem Jezusem ani obrzezanie nie ma żadnej wartości, ani nieobrzezanie^f. Liczy się tylko wiara wyrażająca się w miłości.

7 Biegliście bardzo dobrze^g. Kto wam przeszkodził być posłusznym prawdzie? **8** Takie namowy nie pochodzą od Tego, który was powołuje. **9** Trochę zakwasu zakwasza całe ciasto^h. **10** Jestem przekonany, że wy, którzy żyjecie w jedności z Panemⁱ, myślicie tak samo jak ja. A ten, kto was niepokoi^j, otrzyma zasłużony wyrok, bez względu na to, kim jest. **11** Z kolei jeśli ja, bracia, dalej głoszę o obrzezaniu, to za co jestem prześladowany? Przecież wtedy powód do potknięcia—pal męki^{*k}—zostaje usunięty. **12** Niech ci, którzy próbują was niepokoić, dadzą się nawet wykastrować^{*}.

13 Wy, bracia, zostaliście powołani do wolności. Tylko nie

5:3, 11 *Zob. Słownikzek pojęć. 5:12 *Lub „dadzą się pozbawić męskości; staną się eunuchami”. Gdyby to zrobili, nie byłiby w stanie przestrzegać Prawa, przy którym obstawali.

wykorzystujcie tej wolności jako okazji do ulegania pragnieniom ciała^a, lecz z miłości usługujcie jedni drugim jak niewolnicy^b. **14** Bo całe Prawo znajduje spełnienie* w jednym przykazaniu: „Masz kochać swojego bliźniego jak samego siebie”^c. **15** Jeżeli jednak wciąż się nawzajem kásacie i pożeracie^d, to uważajcie, żebyście się nawzajem nie unicestwili^e.

16 Mówię wam: Stale postępujcie w zgodzie z duchem^f, a nie spełnicie żadnego pragnienia ciała^g. **17** Bo ciało ze względu na swoje pragnienia sprzeciwia się duchowi, a duch sprzeciwia się ciału. Ponieważ pozostają ze sobą w sprzeczności, nie robicie tego, co chcielibyście robić^h. **18** Jeśli jednak prowadzi was duch, to nie podlegacie Prawu.

19 Wyraźnie widoczne są uczynki ciała: niemoralne kontakty seksualneⁱ, nieczystość, rozpasanie^j, **20** bałwochwalstwo, spirytyzm^k, wrogość, kłótnie, zazdrość, napady gniewu, spory, podziały, sekciarstwo, **21** zaś, pijaństwo^l, dzikie zabawy^m i tym podobne rzeczyⁿ. Ostrzegam was w związku z nimi, jak już ostrzegałem, że ci, którzy się czegoś takiego dopuszczają, nie odziedziczą Królestwa Bożego^o.

22 Natomiast owocem ducha jest miłość, radość, pokój, cierpliwość^p, życzliwość, dobroć^q, wiara, **23** łagodność, panowanie nad sobą^r. Przeciwnie takim rzeczom nie występuje żadne pra-

5:14 *Możliwe też „streszcza się”. **5:19** *Dosl. „rozpusta”. Gr. *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. #Lub „bezwstydne postępowanie”. Gr. *asélgeia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. **5:20** *Lub „czary; zażywanie narkotyków”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **5:21** *Lub „hulanki”. **5:22** *Lub „wielkoduszna cierpliwość”.

ROZDZ. 5

- a 1Pt 2:16
- b 1Ko 9:19
- c Kpl 19:18
Mt 7:12
Mt 22:39
Rz 13:8, 9
Jak 2:8
- d Jak 3:14
- e Jak 4:1, 2
- f Rz 8:5, 13
- g Rz 6:12
1Pt 2:11
- h Rz 7:15, 19
Rz 7:23
- i 1Ko 5:9
Ef 5:3
Kol 3:5
Obj 2:20
- j Mk 7:21, 22
Ef 4:19
2Pt 2:2
Judy 4
- k Kpl 19:26, 31
Pwt 18:10, 11
- l Pwt 21:20, 21
Iz 5:11
- m 1Pt 4:3
- n 1Ko 6:9, 10
o Ef 5:9
- p Jak 3:17

szpalta 2

- a Rz 6:6
- b Rz 8:4
- c Flp 2:3
- d Kzn 4:4
1Ko 4:7
Gal 6:4

ROZDZ. 6

- e Prz 15:1
Kol 3:12
1Tm 6:11
Tyt 3:2
- f 1Ko 10:12
- g Jak 3:2
- h 1Ts 5:14
- i Jn 13:34
Jn 15:12
1Jn 4:21
- j Rz 12:3
- k 2Ko 13:5
- l Gal 5:26
- m Rz 14:4
2Ko 5:10
- n Mt 10:9, 10
Łk 10:7
Rz 15:27
1Ko 9:11, 14
- o Rz 2:6-8
- p Rz 8:6, 13

wo. **24** I ci, którzy należą do Chrystusa Jezusa, przybili ciało do pala—razem z cielesnymi namiętnościami i pragnieniami^o.

25 Jeżeli żyjemy w zgodzie z duchem, to w zgodzie z duchem właściwie postępujemy^b. **26** Nie popadajmy w próżność^c, pobudzając się wzajemnie do współzawodnictwa^d, pałając do drugich zawiścią.

6 Bracia, jeśli nawet ktoś zrobi fałszywy krok^e, a nie zdaje sobie z tego sprawy, wy, którzy macie kwalifikacje duchowe, próbujcie go skorygować w duchu łagodności^f. Ale uważajcie na samych siebie^f, żeby przypadkiem też nie ulec pokusie^g. **2** Noście brzemiona jedni drugich^h. W ten sposób wypełnicie prawo Chrystusoweⁱ. **3** Jeśli ktoś myśli, że coś znaczy, choć nic nie znaczy^j, to oszukuje samego siebie. **4** Niech każdy sprawdza swoje własne postępowanie^k, a wtedy będzie miał powód do radości ze względu na samego siebie, a nie w porównaniu z kimś innym^l. **5** Każdy przecież poniesie swój własny ciężar^m.

6 Poza tym niech każdy, kto uczy się* słowa Bożego, dzieli się wszelkimi dobrami z tym, który go uczyⁿ.

7 Nie dajcie się wprowadzić w błąd: Bóg nie da się z siebie naśmiewać*. Co ktoś sieje, to będzie zbierać^o. **8** Kto sieje z myślą o swoim ciebie, ten z powodu ciała zbierze zgubę^p, ale kto sieje z myślą o duchu, ten dzięki duchowi zbierze życie wieczne^q. **9** Tak więc nie przedstawajmy czynić tego, co do-

6:1 *Lub „zacznie zmierzać w niewłaściwym kierunku”. **6:5** *Lub „ciężar odpowiedzialności”. **6:6** *Lub „jest ustnie uczony”. #Lub „ustnie uczy”. **6:7** *Lub „Boga nie sposób oszukać”. **6:8** *Dosl. „zepsucie”.

bre, bo jeśli się nie poddamy*, w stosownym czasie zbierzemy plon^a. **10** Dopóki możemy*, wyświadczajmy dobro wszystkim, a zwłaszcza tym, którzy są z nami spokrewnieni w wierze.

11 Zobaczcie, jak wielkimi listerami napisałem do was swoją własną ręką.

12 Wszyscy, którzy próbują was zmusić do obrzezania, to ludzie, którzy chcą robić dobre wrażenie tym, co widać na zewnątrz*, żeby tylko uniknąć prześladowania z powodu pała męki[#] Chrystusa. **13** Bo ci, którzy poddali się obrzezaniu, sami nie przestrzegają Prawa^b, a was chcą obrzekać, żeby

6:9 *Lub „nie znużymy”. **6:10** *Dosl. „mamy wyznaczony czas”. **6:12** *Lub „na ciełe”. **6:12, 14** *Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 6

a Heb 3:14
Heb 12:3
Obj 2:10

b Jak 2:10

szpalta 2

a 1Ko 2:2

b 1Ko 7:19
Gal 5:6
Kol 3:10, 11

c 2Ko 5:17
Ef 2:10

d Rz 9:6

e 2Ko 4:10
Flp 3:10

móc się szczycić waszym ciałem. **14** Ja nigdy nie chcę się szczycić, chyba że palem męki[#] naszego Pana, Jezusa Chrystusa^a, za sprawą którego świat dla mnie umarł*, a ja dla świata. **15** Bo ani obrzezanie nic nie znaczy, ani nieobrzezanie^b. Liczy się tylko nowe stworzenie^c. **16** Wszyscy, którzy postępują zgodnie z tą zasadą – członkowie Izraela Bożego^d – niech zasnają pokoju i miłosierdzia.

17 Niech odtąd nikt nie wyrządza mi przykrości, bo noszę na ciełe piętna niewolnika Jezusa^e.

18 Bracia, niech nasz Pan, Jezus Chrystus, okazuje wam niezasłużoną życzliwość za ducha, którego przejawiacie. Amen.

6:14 *Lub „został stracony na palu”.

LIST

DO EFEZJAN

ZARYS TREŚCI

- 1 Przywitanie (1, 2)
Duchowe błogosławieństwa (3-7)
Zebranie wszystkiego razem za sprawą Chrystusa (8-14)
System zarządzania z nastaniem wyznaczonych czasów (10)
Opieczętowanie duchem gwarancją dziedzictwa (13, 14)
Paweł dziękuje Bogu za wiarę Efezjan i modli się za nich (15-23)
- 2 Ożywieni z Chrystusem (1-10)
Mur rozdzielający dwie grupy zburzony (11-22)
- 3 Święta tajemnica obejmuje ludzi z innych narodów (1-13)
Ludzie z innych narodów współdziedzicami Chrystusa (6)

- Wiecznotrwale zamierzenie Boże (11)
Modlitwa za Efezjan, żeby posiadli wnikiwość (14-21)
- 4 Jedność w ciełe Chrystusa (1-16)
Dary w postaci ludzi (8)
Stara i nowa osobowość (17-32)
 - 5 Czysta mowa i postępowanie (1-5)
‘Życie jako dzieci światła’ (6-14)
„Napełniajcie się duchem” (15-20)
Trzeba robić jak najlepszy użytek ze swojego czasu (16)
Rady dla mężów i żon (21-33)
 - 6 Rady dla dzieci i rodziców (1-4)
Rady dla niewolników i ich panów (5-9)
Cała zbroja od Boga (10-20)
Końcowe pozdrowienia (21-24)

1 Paweł, z woli Bożej powołany na apostoła Chrystusa Jezusa, do świętych w Efezie^a, wiernych uczniów Chrystusa Jezusa:

2 Niech Bóg, nasz Ojciec, i Pan Jezus Chrystus okazują wam niezasłużoną życzliwość i udzielają pokoju.

3 Niech będzie wysławiany Bóg i Ojciec naszego Pana, Jezusa Chrystusa, bo zapewnił nam, żyjącym w jedności z Chrystusem, wszelkie duchowe błogosławieństwa w niebiosach^b. **4** Wybrał nas już przed założeniem świata, żebyśmy pozostawali z nim* w jedności, przejawiając miłość i będąc święci i nieskalani^c w oczach Bożych. **5** Bo z góry postanowił^d, że poprzez Jezusa Chrystusa usynowi nas^e zgodnie ze swoim pragnieniem i wola^f, **6** tak by wysławiano Jego wspaniałą niezasłużoną życzliwość^g, którą nas życzliwie obdarzył za pośrednictwem swojego ukochanego Syna^h. **7** Dzięki niemu, dzięki jego krwi dostępujemy wyzwolenia na podstawie okupuⁱ, przebaczenia swoich przewinieⁱ, stosownie do bogactwa niezasłużonej życzliwości Boga.

8 On szczerze obdarzył nas tą niezasłużoną życzliwością, gdy udzielił nam wszelkiej mądrości i zrozumienia* **9** i dał nam poznać świętą tajemnicę^k związaną z Jego wolą. Odpowiada ona Jego pragnieniu i powziętemu zamierzeniu **10** co do tego, by z nastaniem wyznaczonych czasów* ustanowić system zarządzania^l i zebrać wszystko razem za sprawą Chrystusa—to, co w niebiosach, i to, co na

1:4 *Czyli z Chrystusem. 1:8 *Lub „zdrowego rozsądku”. 1:10 *Dost. „pełni wyznaczonych czasów”. *Lub „kierowania sprawami”.

ROZDZ. 1

a Obj 2:1, 3

b Ef 2:6

c Ef 5:25-27

d 2Ts 2:13
1Pt 1:2e Rz 8:15, 29
Rz 8:23

f Rz 8:28

g Rz 3:24

h Jn 3:35

i Dz 20:28
Rz 3:25
Obj 5:9j Dz 13:38
Kol 1:14
Kol 2:13

k Rz 16:25, 26

szpalta 2

a Flp 2:9, 10
Kol 1:19, 20b Rz 8:17
Ef 3:5, 6c 2Ko 1:22
Ef 4:30
Obj 7:4d 2Ko 5:5
1Pt 1:3, 4

e 1Pt 2:9

f Rz 8:23
1Tm 2:5, 6g Kol 1:9
1Tm 2:3, 4

h 1Pt 1:3, 4

i 2Ko 13:4

ziemi^a, tak, zebrać wszystko razem za jego sprawą. **11** Żyjemy z nim w jedności i z nim zostaliśmy ustanowieni dziedzicami^b. Bóg, który czyni wszystko tak, jak postanowi, stosownie do swej woli, z góry nas do tego wyznaczył zgodnie ze swoim zamierzeniem, **12** żebyśmy Go wysławiali i przysparzali Mu chwały—my, którzy pierwsi oparliśmy nadzieję na Chrystusie. **13** Ale wy również po usłyszeniu słowa prawdy, dobrej nowiny związanej z waszym wybawieniem, oparliście na nim nadzieję. Kiedy uwierzyliście, za jego sprawą zostaliście opieczetowani^c obiecany duchem świętym, **14** który jest gwarancją* naszego dziedzictwa^d. Stało się tak, żeby ci, którzy są własnością Boga^e, zostali uwolnieni na podstawie okupu^f—ku Jego czci i chwale.

15 Odkąd więc usłyszałem o waszej wierze w Pana Jezusa i o waszej miłości do wszystkich świętych, **16** nigdy nie przestaję za was dziękować. Stale wspominam o was w swoich modlitwach, **17** żeby Bóg naszego Pana, Jezusa Chrystusa—pełen chwały Ojciec—dał wam ducha mądrości i zrozumienia tego, co wam wyjawia, tak byście zdobyli dokładną wiedzę o Nim^g. **18** On oświecił oczy waszego serca, żebyście wiedzieli, do jakiej nadziei was powołał, jak wielkie bogactwo gro madzi jako dziedzictwo dla świętych^h **19** i jak niezrównanie wielka jest Jego moc wobec nas, wierzącychⁱ. Ta wielkość uwidoczniła się wtedy, gdy użył swej potężnej siły* **20** w wypadku Chrystusa—gdy wzbudził go z martwych i posadził po

1:14 *Lub „zadatkiem”. 1:19 *Dost. „potęgi siły”.

swojej prawej stronie^a w niebie, **21** wyniósł ponad wszelki rząd, władzę, moc, panowanie i ponad wszelkie imię^b nie tylko w tym systemie rzeczy*, ale też w przyszłym. **22** On wszystko położył pod jego nogi^c i uczynił go głową nad wszystkim, co ma związek ze zbożem^d, **23** czyli jego ciałem^e—pełnią tego, który wypełnia wszystko na wszelkie sposoby.

2 Bóg was ożywił, chociaż byliście martwi z powodu swoich przewinień i grzechów^f. **2** Kiedyś postępowaliście w sposób typowy dla tego świata*^g i dla władcy, który panuje nad powietrzem^h, czyli nad duchemⁱ oddziałującym teraz na nieposłusznych^j. **3** Zresztą kiedyś my wszyscy postępowaliśmy zgodnie z pragnieniami swojego ciała^k, spełniając zachcianki ciała^l, ulegając własnemu myślowi^m, i z natury zasługiwaliśmy na Boży gniewⁿ—tak jak pozostali. **4** Ale Bóg, który jest bogaty w miłosierdzie^o, ze względu na wielką miłość do nas^p **5** ożywił nas i zjednoczył z Chrystusem, gdy byliśmy martwi z powodu swoich przewinień^q. Dzięki Jego niezasłużonej życzliwości zostaliście wybawieni. **6** Ożywił nas razem z Chrystusem Jezusem i jako będących z nim w jedności posadził nas razem z nim w niebiosach^r. **7** Zrobił to po to, żeby w nadchodzących czasach* przez przychyłność dla nas—żyjących w jedności z Chrystusem

1:21 *Lub „epoce”. Zob. *Słowniczek pojęć*. **2:2** *Lub „systemu rzeczy tego świata”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”. *Dost. „synów nieposłuszeństwa”. **2:3** *Dost. „byliśmy dziećmi gniewu”. **2:7** *Lub „systemach rzeczy; epokach”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”.

ROZDZ. 1

a Ps 110:1
Dz 7:55

b Dz 4:12
Flp 2:9-11

c Ps 8:6
1Ko 15:27
Heb 2:8

d Mt 28:18
Ef 5:23
Kol 1:18

e Rz 12:5
Ef 4:16

ROZDZ. 2

f Kol 2:13

g Rz 12:2
Ef 4:17

h Jn 12:31

i 1Ko 2:12

j 1Ko 6:9-11

k 1Pt 4:3

l Jn 3:36

m Ps 145:9

n Rz 5:8
1Jn 4:9, 19

o Kol 2:12, 13

p Ef 1:3

szpalta 2

a Rz 4:16

b Rz 3:20

c Gal 6:15

d Ef 1:3, 4

e Rz 9:4

f Iz 65:1

g Kol 1:19, 20

h Kol 3:11

i Kpł 20:26
Kol 2:13, 14

j 1Ko 12:12
Gal 3:28

k Heb 12:2

l Dz 10:28

Jezusem — ukazać niezrównane bogactwo swojej niezasłużonej życzliwości.

8 Zostaliście wybawieni własnie za sprawą tej niezasłużonej życzliwości—dzięki wierze^a. Nie jest to wasza zasługa. To Boży dar. **9** Nie, nie jest to rezultat waszych uczynków^b, żeby nikt nie miał podstaw do chępienia się. **10** Jesteśmy dziełem Bożych rąk, stworzeni^c dzięki jedności z Chrystusem Jezusem^d do spełniania dobrych uczynków, które Bóg z góry dla nas ustalił.

11 Dlatego pamiętajcie, że kiedyś pod względem cielesnym* byliście ludźmi z innych narodów i ci, których obrzezali na ciele ludzkie ręce, nazywali was nieobrzezanymi. **12** W tym czasie żyliście bez Chrystusa, oddzieleni od ludu* Izraela i nieobjęci przymierzami^e związanymi z obietnicą^f. Żyliście na świecie bez Boga i nie mieliście nadziei^g. **13** Ale teraz, żyjąc w jedności z Chrystusem Jezusem, wy, którzy kiedyś byliście daleko od Boga, dzięki krwi Chrystusa staliście się Mu bliscy. **14** Bo on przyniósł nam pokój^h. Dwie grupy połączył w jednąⁱ i zburzył mur, który je rozdzielał^j. **15** Składając w ofierze swoje ciało, usunął przyczynę wrogości—Prawo złożone z przykazań i postanowień—żeby z dwóch grup stworzyć jedną*, żyjącą z nim w jedności^k, i zaprowadzić pokój, **16** żeby przez pal męki** dwie grupy w pełni pojednać z Bogiem i uczynić jedną^l. Bo swoją śmiercią położył kres wrogości^l.

2:11 *Lub „co do ciała”. **2:12** *Lub „obywateli”. *Lub „obcy przymierzom”. **2:15** *Dost. „jednego nowego człowieka”. **2:16** *Zob. *Słowniczek pojęć*. *Dost. „jednym ciałem”.

17 Przyszedł i przekazał dobrą nowinę o pokoju zarówno wam, którzy byliście daleko od Boga, jak i tym, którzy byli blisko.

18 Za jego sprawą my, obie grupy, mamy swobodny dostęp do Ojca—dzięki temu samemu duchowi.

19 Tak więc nie jesteście już obcymi ani cudzoziemcami^a, ale macie takie obywatelstwo^b jak inni święci i należycie do Bożej rodziny^c. **20** Jesteście budowlą wznoszoną na fundamencie apostołów i proroków^d, przy czym fundamentowym kamieniem naróżnym jest sam Chrystus Jezus^e. **21** Cała ta zjednoczona z nim budowlą, harmonijnie zespolona^f, rośnie w świętą świątynię dla Jehowy^g. **22** Tak więc będąc z nim w jedności, jesteście budowani razem z innymi, żeby stać się miejscem, w którym Bóg zamieszka przez swojego ducha^h.

3 Dlatego ja, Paweł, więzieńⁱ ze względu na Chrystusa Jezusa i ze względu na was, ludzi z innych narodów...^{*} **2** Słyszeliście o zadaniu związanym z niezasłużoną życzliwością Boga^j, jakie mi powierzono ze względu na was— **3** o tym, że za sprawą objawienia została mi przekazana święta tajemnica, jak już wcześniej krótko wspominałem. **4** Czytając to, możecie się więc przekonać, że rozumiem świętą tajemnicę^k o Chrystusie. **5** Za minionych pokoleń tajemnica ta nie została wyjawiona ludziom tak jak teraz, kiedy Bóg przez swego ducha wyjawiał ją świętym apostołom i prorokom^l. **6** Dotyczy ona tego, że ludzie z innych na-

2:21 *Zob. Dodatek A5. **3:1** *Wydaje się, że kontynuacja tej myśli jest w wersecie 14. **3:2** *Lub „obowiązkach szafarza niezasłużonej życzliwości Bożej”.

ROZDZ. 2

a Ef 2:12

b Flp 3:20

c 1Tm 3:15
Heb 3:6

d 1Ko 12:28

e Iz 28:16

f Kol 2:19

g 1Ko 3:16
1Ko 6:19

h 1Pt 2:5

ROZDZ. 3

i Ef 4:1

j 1Ko 9:16, 17
Kol 1:25, 26k 1Ko 4:1
Ef 6:19l Rz 11:25
Rz 16:25, 26

szpalta 2

a Ef 2:15, 16

b Kol 1:25-27

c 1Ko 15:9

d 1Tm 1:13, 14

e Ef 1:9, 10

f 1Pt 1:10, 12

g 1Pt 2:9

h Ef 1:11

i Jn 14:6
Heb 4:15, 16

j 2Tm 2:10

k 2Ko 4:16

rodów, którzy dzięki dobrej nowinie żyją w jedności z Chrystusem Jezusem, mają być współdziedzicami, mają tworzyć jedno ciało^a i skorzystać z tej samej obietnicy co my. **7** A ja stałem się jej sługą dzięki darowi niezasłużonej życzliwości Boga, który otrzymałem jako przejaw Jego mocy^b.

8 Ja, człowiek mniejszy od najmniejszego ze wszystkich świętych^c, zaznałem tej niezasłużonej życzliwości^d, żeby dobrą nowinę o niezgłębionym bogactwie związanym z Chrystusem przekazać innym narodom **9** i żeby każdy zobaczył, jak Bóg, który stworzył wszystko, zarządza sprawami związanymi ze świętą tajemnicą^e, którą przez wieki ukrywał. **10** Stało się to w tym celu, żeby teraz za pośrednictwem zboru^f rządu i władze w niebiosach mogły poznać mądrość Boga, która wyraża się na wiele sposobów^g— **11** zgodnie z Jego wiecznotrwałym zamierzeniem co do Chrystusa^h Jezusa, naszego Pana. **12** Dzięki niemu, dzięki wierze w niego nie musimy się bać^{*} i możemy z ufnością zbliżać się do Bogaⁱ. **13** Proszę was więc, żebyście nie tracili ducha z powodu moich cierpień na waszą rzecz, bo one oznaczają dla was chwałę^j.

14 Dlatego zginam kolana przed Ojcem, **15** któremu zawdzięcza swoją nazwę każda rodzina^{*} w niebie i na ziemi. **16** Modłę się, żeby stosownie do ogromu swej chwały umocnił On mocą swojego ducha waszego wewnętrznego człowieka^k. **17** Modłę się, żeby dzięki waszej wierze Chrystus zamieszkał w waszych sercach i żeby pano-

3:12 *Lub „mamy śmiałość; mamy swobodę mowy”. **3:15** *Lub „ród”.

wała wśród was miłość^a. I modlę się, żebyście mieli mocne korzenie^b i byli mocno osadzeni na fundamencie^c— **18** tak byście ze wszystkimi świętymi potrafili w pełni zrozumieć szerokość, długość, wysokość i głębokość prawdy, **19** a także poznać miłość Chrystusa^d, która przewyższa wiedzę, i otrzymać pełną miarę^e tego, co daje Bóg.

20 Temu, który swą mocą, oddziałującą na nas^e, może uczynić nieskończenie więcej ponad to wszystko, o co poprosimy lub co sobie pomyślimy^f, **21** należy się chwała za sprawą zboru i za sprawą Chrystusa Jezusa po wszystkie pokolenia, już na zawsze. Amen.

4 Dlatego ja, więzień^g ze względu na Pana, apeluję do was, żebyście postępowali w sposób godny^h swojego powołania. **2** We wszystkim przejawiajcie pokoręⁱ, łagodność, cierpliwość^j, znosząc jedni drugich z miłością^k, **3** ze wszystkich sił starajcie się zachowywać jedność wynikającą z działania ducha^a, zespoleni więzią pokoju^l. **4** Jest jedno ciało^m i jeden duchⁿ, tak samo jak jedna nadzieja^o, do której zostaliście powołani. **5** Jest jeden Pan^o, jedna wiara, jeden chrzest, **6** jeden Bóg i Ojciec wszystkich, który jest ponad wszystkimi i działa przez wszystkich i we wszystkich.

7 Każdego z nas obdarzono niezasłużoną życzliwością proporcjonalnie do daru rozdzielanego przez Chrystusa^q. **8** Bo Pisma mówią: „Kiedy wstąpił na wysokość, uprowadził jeńców, dał dary w postaci ludzi^r”. **9** A co sugeruje słowo „wstąpił”? Czy

3:19 *Dost. „pełnię”. 4:2 *Lub „uniżenie umysłu”. 4:3 *Lub „jedność ducha”. 4:8 *Lub „dary w ludziach”.

ROZDZ. 3

- a Jn 14:23
- b Kol 2:6, 7
- c Kol 1:23
- d Rz 8:35
- e Kol 1:29
- f Mk 11:24

ROZDZ. 4

- g Flm 9
- h Flp 1:27
- i Mt 11:29
Rz 12:3
Flp 2:3
1Pt 5:5
- j 1Ts 5:14
- k 1Ko 13:4
- l 1Ko 1:10
Kol 3:15
- m Rz 12:5
- n 1Ko 12:4
- o 1Pt 1:3, 4
- p 1Ko 8:6
1Ko 12:5, 6
- q 1Ko 12:11
- r Ps 68:18
1Ko 12:28
Ef 4:11

szpalta 2

- a Dz 1:9
1Tm 3:16
- b Heb 9:24
- c Mt 10:2-4
- d 1Ko 12:28
- e Dz 21:8
- f Dz 13:1
Jak 3:1
- g 1Ko 14:26
- h 1Ko 14:20
- i Heb 13:9
- j 1Ko 11:3
Kol 1:18
- k 1Ko 12:27
- l Kol 2:19
- m 1Pt 4:3
- n Rz 1:21

nie to, że najpierw zstąpił niżej— na ziemię? **10** Właśnie ten, który zstąpił, ten również wstąpił^a wysoko ponad całe niebiosy^b, żeby wszystko wypełnić.

11 I ustanowił^c jednych apostołami^c, innych prorokami^d, jeszcze innych ewangelizatorami^e, pasterzami i nauczycielami^f— **12** żeby korygowali^g świętych, usługiwali, budowali^h ciało Chrystusa^g, **13** aż wszyscy dojdziemy do jedności pod względem wiary i dokładnego poznania Syna Bożego, aż staniemy się ludźmi dojrzałymi^h, aż osiągniemy dojrzałość^h właściwą Chrystusowi. **14** Nie powinniśmy już być dziećmi, które wskutek podstępnych mataków są miotane jakby przez fale i unoszone tu i tam byle wiatrem naukiⁱ. **15** Trzymajmy się prawdy^j i pobudzani miłością, pod każdym względem dążmy do dojrzałości właściwej Chrystusowi, który jest głową^j. **16** On sprawia, że wszystkie części ciała^k są ze sobą harmonijnie zespolone i że współdziałają dzięki różnym stawom spełniającym niezbędne funkcje. A kiedy każda część ciała właściwie funkcjonuje, przyczynia się to do wzrostu całego ciała, które buduje się^j dzięki miłości^j.

17 Dlatego wam mówię, apeluję do was w imię Pana, żebyście już nie postępowali jak ludzie ze świata^m, którzy żyją zgodnie ze swoim pustymⁿ sposobem myśleniaⁿ. **18** Z powodu trwania w niewiedzy i z powodu niewrażliwości^o swoich

4:11 *Dost. „dał”. 4:12 *Lub „głosicielami dobrej nowiny”. 4:12 *Lub „szkolili”. 4:13 *Lub „wzmocniali”. 4:13 *Lub „dorostłymi”. 4:13 *Lub „pełnię”. 4:15 *Lub „mówmy prawdę”. 4:16 *Lub „wzmocnia się”. 4:17 *Lub „daremny; jałowym”. 4:18 *Lub „nieczułości; zatwardziałości”.

serc pod względem umysłowym są pogrążeni w ciemności i dalecy od życia właściwego Bogu. **19** Ponieważ zatracili wszelkie poczucie moralności, oddali się rozpasanu^a i chciwie dopuszczają się wszelkiego rodzaju nieczystości.

20 Ale wy nie tego uczyliście się o Chrystusie— **21** jeśli tylko naprawdę go słuchaliście, kiedy byliście przez niego uczeni—bo w Jezusie jest prawda. **22** Uczono was, że macie odrzucić^{*} starą osobowość^b—odpowiadającą waszemu poprzedniemu sposobowi postępowania—która pod wpływem zwodniczych pragnień ulega zepsuciu^c. **23** Macie wciąż odnawiać swój sposób myślenia^{*d} **24** i macie włożyć na siebie nową osobowość^e, stworzoną w zgodzie z wolą Bożą i odzwierciedlającą prawdziwą prawdość i lojalność.

25 Dlatego skoro odrzuciliście fałsz, bądźcie prawdomówni jedni wobec drugich^f, ponieważ jesteśmy częściami jednego ciała, zależnymi od siebie nawzajem^{*g}. **26** Kiedy się rozniewacie, nie grzeszcie^h. Nie pozwólcie, żeby słońce zaszło, gdy wciąż jesteście rozniewaniⁱ. **27** Nie dawajcie przystępu Diabłu^{*j}. **28** Kto kradł, niech już nie kradnie, ale niech raczej ciężko pracuje, niech wykonuje uczciwą pracę^k, żeby mieć czym wspierać będących w potrzebie^l. **29** Niech z waszych ust nie wychodzi żad-

4:19 *Lub „bezwstydny postępowaniu”, Gr. *asélgeia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. **4:22** *Lub „odłożyć”. **4:23** *Lub „dominujące nastawienie umysłu”. Dosł. „ducha waszego umysłu”. **4:25** *Lub „należącymi do siebie nawzajem”. **4:27** *Lub „nie zostawiajcie miejsca Diabłu; nie dawajcie Diabłu sposobności, żeby wywierał na was wpływ”.

ROZDZ. 4

- a Gal 5:19
- b Rz 6:6
Kol 3:9
- c Rz 7:23
- d Ps 51:10
Rz 12:2
- e Kol 3:10
- f Za 8:16
Kol 3:8,9
Obj 21:8
- g Rz 12:5
- h Ps 4:4
- i Kpl 19:17
Kol 3:13
- j Jak 4:7
- k 2Ts 3:10
- l Dz 20:35
1Ts 4:11,12

szpalta 2

- a Mt 15:11
Jak 3:10
- b Kol 4:6
- c Iz 63:10
- d Ef 1:13
- e Rz 8:23
- f Jak 3:14
- g Kol 3:8
- h Tyt 3:2
- i Kol 3:12
1Pt 3:8
- j Mt 6:14
Mt 18:35
Mk 11:25

ROZDZ. 5

- k Mt 5:48
Łk 6:36
- l 1Ko 16:14
- m Jn 13:34
1Jn 3:23
- n Wj 29:18
- o 1Ko 5:11
Kol 3:5
- p 1Ts 4:3
- q Kol 3:8
- r 1Ts 5:18
- s Dz 15:28,29
- t 1Tm 3:8
Tyt 1:7
- u 1Ko 6:9,10
Gal 5:19,21

ne zgnieł słowo^a, lecz tylko słowa dobre, które w razie potrzeby mogą zbudować i przynieść słuchającym korzyść^b. **30** Nie zasmucacie świętego ducha Bożego^c, bo zostaliście nim opieczowani^d na dzień uwolnienia na podstawie okupu^e.

31 Usunąć spośród siebie wszelką złośliwą gorycz^f, złość, gniew, krzyk, obraźliwą mowę^{*g}, wszystko, co wyrządza szkodę^h. **32** Bądźcie jedni dla drugich życzliwi, okazujcie serdeczne współczucieⁱ, wspaniałomyślnie przebaczajcie sobie nawzajem, jak i wam Bóg przez Chrystusa wspaniałomyślnie przebaczyłⁱ.

5 Tak więc bądźcie naśladowcami Boga^k jako Jego kochane dzieci **2** i przejawiajcie miłość^l — tak jak Chrystus, który nas^{*} pokochał^m i złożył za nas^{*} samego siebie w ofierze jako miły Bogu zapachⁿ.

3 Niemoralność^{*} i wszelka nieczystość lub chciwość niech nawet nie będą wśród was wspomniane^o, bo to nie przystoi świętym^p. **4** Niestosowne jest też bezwstydne postępowanie, głupia paplanina i nieprzyzwoite żarty^q. Powinniście raczej składać podziękowania^r. **5** Bo sami wiecie i dobrze rozumiecie, że nikt, kto dopuszcza się niemoralności^{*s}, ani żaden nieczysty, ani chciwiec^t—to znaczy bałwochwalca—nie odziedziczy Królestwa Chrystusa i Boga^u.

6 Niech was nikt nie zwodzi pustymi słowami, bo takie rzeczy ściągają na nieposłusznych^{*}

4:31 *Lub „zniewagi słowne”. **5:2** *Możliwe też „was”. **5:3** *Dosł. „rozpusta”. Gr. *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. **5:5** *Dosł. „żaden rozpustnik”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. **5:6** *Dosł. „synów nieposłuszeństwa”.

gniew Boży. **7** Dlatego nie miejcie z nimi nic wspólnego. **8** Kiedyś byliście w ciemności, ale teraz jesteście w świetle^a, ponieważ pozostajecie w jedności z Panem^b. Żyćcie więc jako dzieci światła, **9** bo na owoc światła składa się wszelka dobroć, prawda^c i prawda^c. **10** Wciąż się upewnijacie, co się podoba^d Panu, **11** i przestańcie brać udział w bezowocnych uczynkach typowych dla ciemności^e. Przeciwnie, ujawniajcie* je. **12** Bo o tym, co ludzie robią po kryjomu, wstyd nawet wspominać. **13** Wszystko, co jest ujawniane*, staje się jawne dzięki światłu, więc wszystko, co staje się jawne, jest światłem. **14** Dlatego powiedziano: „Obudź się, ty, który śpisz, powstań z martwych^f, a Chrystus ześle na ciebie światło”^g.

15 Bardzo więc uważajcie, żeby nie postępować jak niemądrzy. Postępujcie jak mądrzy, **16** robiąc jak najlepszy użytek ze swojego czasu^h, bo nadeszły złe dni. **17** Dlatego przestańcie być nierozsądni, lecz stałe sobie uświadamiajcie, co jest wolą Jehowyⁱ. **18** I nie upijajcie się winem^j, bo to prowadzi do rozwiązłości*, ale wciąż napełniajcie się duchem. **19** Śpiewajcie razem^k psalmy, pieśni pochwalne dla Boga i pieśni duchowe. Śpiewajcie^k Jehowie* przy dźwiękach muzyki^l rozbrzmiewającej w waszych sercach^m. **20** i zawsze za wszystko dziękujcieⁿ naszemu Bogu i Ojcu w imię naszego Pana, Jezusa Chrystusa^o.

5:11 *Lub „piętnujcie”. 5:13 *Lub „piętnowane”. 5:16 *Dost. „wykupując sobie wyznaczony czas”. 5:17, 19 *Zob. Dodatek A5. 5:18 *Lub „zachowania pozbawionego hamulców”. 5:19 *Możliwe też „sobie samym”.

ROZDZ. 5

- a Mt 5:16
Jn 12:36
- b 1Pt 2:9
- c Gal 5:22, 23
- d Rz 12:2
- e Rz 13:12, 13
2Kor 6:14
- f Ef 2:1
Kol 2:13
- g Jn 8:12
- h Kol 4:5
- i Rz 12:2
1Ts 4:3
1Pt 4:2
- j Iz 5:11
- k Jak 5:13
- l Ps 33:2, 3
- m Dz 16:25
Kol 3:16
- n 1Ts 5:18
- o Kol 3:17

szpalt 2

- a Flp 2:3
1Pt 5:5
- b Kol 3:18
Tyt 2:4, 5
1Pt 3:1
- c Rz 7:2
- d 1Kor 11:3
- e 1Pt 3:7
- f Dz 20:28
- g Jn 17:17
- h Tyt 2:13, 14
- i Ef 1:4
Kol 1:21, 22
- j Rz 12:5
Ef 1:22, 23
- k Rdz 2:24
Mt 19:5
- l Ef 1:9, 10
Kol 1:26, 27
- m Ef 3:5, 6
- n Kol 3:19
- o 1Pt 3:5, 6

ROZDZ. 6

- p Prz 1:8
Prz 6:20
Kol 3:20
- q Wj 20:12
Pwt 5:16
Prz 20:20
Prz 23:22
Mt 15:4

21 Bądźcie podporządkowani jeden drugiemu^a z bojaźni przed Chrystusem. **22** Żony niech będą podporządkowane swoim mężom^b jak Panu, **23** bo mąż jest głową żony^c, tak jak Chrystus jest głową zboru^d—ciała, którego jest wybawcą. **24** W gruncie rzeczy żony powinny być podporządkowane swoim mężom we wszystkim, jak zbor jest podporządkowany Chrystusowi. **25** Mężowie, kochajcie swoje żony^e, tak jak Chrystus pokochał zbor i oddał za niego samego siebie^f, **26** żeby go uświęcić, oczyszczając go wodą^g słowa Bożego^g, **27** i żeby go zobaczyć w całej wspaniałości, bez plamy, rysu* czy czegoś podobnego^h— żeby był święty i bez skazyⁱ.

28 Właśnie tak mężowie powinni kochać swoje żony jak własne ciała. Kto kocha swoją żonę, ten kocha samego siebie. **29** Bo nikt nigdy nie miał własnego ciała w nienawiści, lecz każdy je żywi i pielęgnuje, tak jak Chrystus zbor— **30** który robi to dlatego, że stanowimy część jego ciała^j. **31** „Z tego względu mężczyzna opuści ojca i matkę, a przyłgnie do swojej żony* i oboje będą jednym ciałem”^k. **32** Wielka jest ta święta tajemnica^l. Mówię o Chrystusie i zborze^m. **33** Ale również każdy z was ma kochać swoją żonęⁿ jak samego siebie. Z kolei żona powinna mieć głęboki respekt dla swojego męża^o.

6 Dzieci, bądźcie posłuszne swoim rodzicom^p zgodnie z wolą Pana*, bo to jest prawe. **2** „Sznuj ojca i matkę”^q to

5:26 *Lub „kąpielą w wodzie”. 5:27 *Dost. „zmarszczki”. 5:31 *Lub „pozostanie ze swoją żoną”. 6:1 *Lub „w jedności z Panem”.

pierwszy nakaz z obietnicą: **3** „Żeby ci się dobrze wiodło i żebyś mógł długo żyć na ziemi”. **4** Ojcowie, nie rozdrażniajcie swoich dzieci^a, ale wychowujcie je w karność^b i pouczajcie* zgodnie z zasadami Jehowy^c.

5 Niewolnicy, bądźcie posłuszni swoim panom^d, z respektem i bojaźnią, ze szczerego serca, jak Chrystusowi— **6** nie tylko wtedy, gdy jesteście obserwowani*, jakbyście chcieli przypodobać się ludziom^e, lecz jako niewolnicy Chrystusa, którzy z całej duszy* spełniają wolę Bożą^f. **7** Pełnijcie służbę z dobrym nastawieniem, jak dla Jehowy*^g, a nie dla ludzi, **8** bo wiecie, że każdy—czy niewolnik, czy wolny—cokolwiek dobrego by zrobił, otrzyma to od Jehowy* z powrotem^h. **9** A wy, panowie, traktujcie swoich niewolników tak samo. Nie używajcie gróźb. Wiecie przecież, że zarówno wy, jak i oni macie w niebie tego samego Panaⁱ, a On nie jest stronniczy.

10 Na koniec zachęcam was: Wciągnij umacniajcie się za sprawą Pana i Jego potężnej siły^j. **11** Nałóżcie całą zbroję^k od Boga, żeby pozostać niezachwiani wobec przebiegłych działań* Diabła. **12** Bo walczymy*^l nie z krwią i ciałem, ale z rządami, władzami, władcami tego świata ciemności, armią niegodziwych duchów^m w niebiosach. **13** Z tego powodu nałóżcie ca-

6:4 *Lub „napominajcie; ukierunkowujcie”. *Lub „i wkładajcie im do umysłu sposób myślenia Jehowy”. Zob. *Dodatek A5*. **6:6** *Dosl. „nie przez służbę dla oka”. *Zob. *Słowniczek pojęć*. **6:7, 8** *Zob. *Dodatek A5*. **6:11** *Lub „sztuczki; machinacji”. **6:12** *Lub „zmagamy się”. Dosl. „[bierzemy udział w] zapasach”.

ROZDZ. 6

a Kol 3:21

b Prz 13:24

c Pwt 6:6, 7
Prz 3:11
Prz 19:18
Prz 22:6d 1Tm 6:1
1Pt 2:18

e Kol 3:22

f Łk 10:27

g 1Ko 10:31

h Kol 3:23, 24

i 1Ko 7:22

j Ef 3:16

k Rz 13:12

l 2Tm 4:7

m 2Pt 2:4

szpalta 2

a 2Ko 6:4, 7

b Iz 11:5

c Prz 4:23
Iz 59:17d Iz 52:7
Rz 10:15

e 1Jn 5:4

f 1Pt 5:8, 9

g Iz 59:17
1Ts 5:8

h Heb 4:12

i Kol 4:2

j Judy 20

k Kol 4:3

l 2Ko 5:20

m 2Tm 4:12
Tyt 3:12

n Kol 4:7, 8

łą zbroję od Boga^a, żeby w złym czasie móc stawiać opór i—wyposażeni we wszystko—trwać niezachwianie.

14 A zatem trwajcie niezachwianie, przepasani pasem prawdy^b, mając na sobie napierśnik prawości^c. **15** i na nogach buty gotowości do głoszenia dobrej nowiny o pokoju^d. **16** Oprócz tego wszystkiego zawsze miejcie ze sobą wielką tarczę wiary^e, którą zdolacie zagasić wszystkie płonące strzały* Niegodziwca^f. **17** Noście też hełm wybawienia^g i miecz ducha, czyli słowo Boże^h, **18** i przy każdej okazji zwracajcie się do Boga w każdej formie modlitwyⁱ i błagania, poddając się pod wpływ ducha Bożego^j. W związku z tym stale czuwajcie. I nieustannie zanoście błagania za wszystkich świętych. **19** Módlcie się również za mnie, żebym—kiedy otwieram usta—mógł znaleźć właściwe słowa i śmiało głosić świętą tajemnicę związaną z dobrą nowiną^k, **20** dla której występuję jako ambasador^l w łańcuchach—żebym mówił z taką śmiałością, z jaką powinienem mówić.

21 Jeśli chodzi o mnie, o to, co się u mnie dzieje, wszystko opowie wam Tychik^m, Kochany brat i wierny sługa Panaⁿ. **22** Właśnie po to wysyłam go do was, żebyście wiedzieli, jak się mamy, i żeby pocieszył wasze serca.

23 Niech Bóg, Ojciec, i Pan Jezus Chrystus sprawią, żeby wśród braci panował pokój i miłość wraz z wiarą. **24** Niech wszyscy, którzy darzą naszego Pana, Jezusa Chrystusa, prawdziwą miłością, zaznają niezasłużonej życzliwości.

6:16 *Lub „pociski”.

DO FILIPIAN

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1, 2)
Sklądanie podziękowań Bogu;
modlitwy Pawła (3-11)
Dobra nowina szerzy się
mimo trudności (12-20)
Życie to Chrystus, śmierć to zysk (21-26)
„Zachowujcie się w sposób godny
dobrej nowiny” (27-30)</p> <p>2 Chrześcijańska pokora (1-4)
Pokora Chrystusa i wywyższenie go (5-11)
„Wypracowujcie swoje
wybawienie” (12-18)
‘Świećcie jak źródła światła’ (15)</p> | <p>Wysłanie Tymoteusza
i Epafrodyta (19-30)</p> <p>3 Nie można pokładać ufności
w ciele (1-11)
Spisanie wszystkiego na straty
ze względu na Chrystusa (7-9)
Usilne zmierzanie do celu (12-21)
Obywatelstwo w niebiosach (20)</p> <p>4 Jedność, radość, myślenie o tym,
co właściwe (1-9)
„O nic się nie zamartwiajcie” (6, 7)
Wdzięczność za dary Filipian (10-20)
Końcowe pozdrowienia (21-23)</p> |
|---|---|

1 Paweł i Tymoteusz, niewolnicy Chrystusa Jezusa, do wszystkich świętych w Filipi^a, będących w jedności z Chrystusem Jezusem, w tym do nadzorców i sług pomocniczych^b:

2 Niech Bóg, nasz Ojciec, i Pan Jezus Chrystus okazują wam niezaskłużoną życzliwość i udzielają pokoju.

3 Zawsze, gdy was wspominam, dziękuję swojemu Bogu **4** w każdej błagalnej modlitwie. Z radością zanoszę błagania za was wszystkich^c **5** ze względu na wasz wkład na rzecz* dobrej nowiny, jaki wnosicie od pierwszego dnia aż dotąd. **6** Jestem przekonany, że Ten, który rozpoczął wśród was* dobre dzieło, doprowadzi je do końca^d, zanim nadejdzie dzień Chrystusa Jezusa^e. **7** Słusznie myślę tak o was wszystkich, bo jesteście w moim sercu—wy, którzy razem ze mną

1:5 *Lub „udział w szerzeniu”. **1:6** *Dosl. „w was”.

ROZDZ. 1

a Dz 16:12

b 1Tm 3:1, 8

c 1Ts 1:2

d Flp 2:13

e 1Ko 1:8

szpalta 2

a Ef 3:1

Flp 1:13

Kol 4:18

2Tm 1:8

Flm 13

b Dz 24:10, 14
Dz 25:10-12

c 1Ts 3:12

d Jn 17:3

e Heb 5:14

f Rz 12:2

g Rz 14:13, 21

h Jn 15:5

zaznajecie niezaskłużonej życzliwości i wspieracie mnie zarówno w moich więzach^a, jak i w obrobie dobrej nowiny i umacnianiu prawa do jej głoszenia^b.

8 Bóg mi świadkiem, jak tęsknię za wami wszystkimi, bo darzę was serdecznymi uczuciami, takimi jak Chrystus Jezus.

9 I wciąż się modłę, żeby wasza miłość coraz bardziej i bardziej wzrastała^c wraz z dokładną wiedzą^d i pełnym rozeznaniem^e—

10 żebyście umieli ocenić, co naprawdę się liczy^f, tak byście aż po dzień Chrystusa byli bez skazy i nie gorszyli innych^g

11 i byście dzięki Jezusowi Chrystusowi w obfitości wydawali prawe owoce^h na chwałę i cześć Boga.

12 Chcę, bracia, byście wiedzieli, że moja sytuacja w rzeczywistości przyczyniła się do rozkrzewienia dobrej nowiny,

1:10 *Lub „żebyście się upewniali co do rzeczy ważniejszych”.

13 bo moje więzy^a ze względu na Chrystusa stały się publicznie znane^b całej gwardii pretoriańskiej i wszystkim innym. **14** A większość braci pełniących służbę dla Pana okazuje jeszcze większą odwagę i nieustraszenie głosi słowo Boże, bo z powodu mojego uwięzienia nabrali otuchy.

15 Co prawda niektórzy głoszą o Chrystusie, kierując się zawiścią i duchem rywalizacji, ale inni robią to z dobrych pobudek. **16** Ci ostatni głoszą o Chrystusie z miłości, bo wiedzą, że zostałem wyznaczony do obrony dobrej nowiny^c. **17** a ci pierwsi robią to z kłótności, nie z czystych pobudek – żeby przysporzyć mi cierpień w moich więzach. **18** I co z tego wynika? Tylko to, że wszelkimi sposobami – czy ze złych, czy z dobrych pobudek – głosi się o Chrystusie. A ja się z tego cieszę. I dalej będę się cieszył, **19** bo wiem, że to wszystko przyczyni się do mojego wybawienia – dzięki waszym błaganiom^d i dzięki wsparciu ducha, którego udziela Jezus Chrystus^e. **20** Właśnie tego oczekuję i mam nadzieję, że pod żadnym względem nie zostanę zawstydzony, ale że dzięki mojemu śmiałemu głoszeniu* Chrystus za moją sprawą^f zostanie teraz wywyższony – jak był zawsze przedtem – niezależnie od tego, czy będę żył, czy umrę^f.

21 Bo dla mnie życie to Chrystus^g, a śmierć to zysk^h. **22** Jeśli dalej mam żyć w ciele, moja praca może przynosić owoce. Ale co sam wolałbym wybrać, tego nie wyjawię. **23** Jestem rozdarty z powodu tych dwóch rzeczy. Z jednej strony pragnę

1:20 *Lub „głoszeniu z całą swobodą mowy”. ^aDost. „w moim ciele”.

ROZDZ. 1

a Ef 3:1

b Dz 28:30, 31

c Flp 1:7

d 2Ko 1:11

e Jn 15:26

f Rz 14:8
1Pt 4:16

g Gal 2:20

h 1Ts 4:14
2Tm 4:8
Obj 14:13

szpalta 2

a 2Tm 4:6

b 2Ko 5:6, 8

c Ef 4:1, 3
Kol 1:10

d Rz 15:5, 6
1Ko 1:10

e 2Ts 1:6

f Łk 21:19
2Ts 1:4, 5

g Dz 5:41

h Dz 16:22, 23
1Ts 2:2

ROZDZ. 2

i 1Ko 1:10
2Ko 13:11
1Pt 3:8

j Flp 1:15, 17
Jak 3:14, 16

odejść i być z Chrystusem^a, bo to oczywiście jest o wiele lepsze^b. **24** Ale z drugiej strony dla was będzie lepiej, żebym pozostał w ciele. **25** Będąc o tym przekonany, wiem, że pozostanę i dalej będę z wami wszystkimi, żebyście mogli robić postępy i zaznawać radości płynącej z wiary – **26** żeby z mojego powodu was, naśladowców Chrystusa Jezusa, ta radość wręcz przepełniała, kiedy znów do was przybędę.

27 Tylko zachowujcie się* w sposób godny dobrej nowiny o Chrystusie^c, żebym – czy przyjdę i was zobaczę, czy mnie wśród was nie będzie – słyszał, że trwacie niezachwianie, zjednoczeni w myśleniu^d, jednomyślnie^{Ad} walczyć ramię w ramię za wiarę w dobrą nowinę, **28** i że w niczym nie dajecie się zastraszyć swoim przeciwnikom. Wszystko to jest dowodem, że ich czeka zagłada^e, a was wybawienie^f – dowodem ze strony Boga. **29** Bo dostąpiliście zaszczytu, żeby nie tylko uwierzyć w Chrystusa, ale też dla niego cierpieć^g. **30** Toczyście tę samą walkę o ja – którą sami widzieliście^h, a teraz słyszycie, że dalej ją toczę.

2 Jeśli więc dla was, będących w jedności z Chrystusem, znaczy coś jakaś zachęta, jakieś pocieszenie wpływające z miłości, duchowa więź*, serdeczne uczucia i współczucie, **2** sprawcie, żebym zaznał pełni radości, i bądźcie jednomyślni, okazujcie sobie nawzajem taką samą miłość, zachowujcie całkowitą jedność*, bądźcie zjednoczeni w myśleniuⁱ. **3** Niczego nie czynicie z kłótności^j czy

1:27 *Lub „postępujcie jak obywatele”. ^aDost. „w jednym duchu”. ^bLub „jedną duszę”. ^c2:1 *Dost. „wspólnota ducha”. ^d2:2 *Lub „bądźcie zespoleni w duszy”.

z próżności^a, ale z pokorą* uważajcie innych za wyższych od siebie^b. **4** I miejcie na oku nie tylko swoje własne sprawy^c, ale też sprawy drugih^d.

5 Zachowujcie takie samo nastawienie umysłu, jakie miał Chrystus Jezus^e. **6** Chociaż istniał on w postaci Bożej^f, nawet przez myśl mu nie przeszło, żeby próbować zrównać się z Bogiem*^g. **7** Przeciwnie, wyzbył się wszystkiego i przybrał postać niewolnika^h. Stał się człowiekiem*ⁱ. **8** Co więcej, gdy przyszedł jako człowiek, okazał pokorę i pozostał posłuszny aż do śmierci^j, i to śmierci na palu męki*^k. **9** Właśnie dlatego Bóg wyniósł go na wyższe stanowisko^l i życzliwie dał mu imię, które przewyższa wszelkie inne imię^m, **10** żeby w imię Jezusa zgięło się każde kolano—tych w niebie, tych na ziemi i tych pod ziemiąⁿ— **11** i żeby każdy* otwarcie przyznał, że Jezus Chrystus jest Panem^o na chwałę Boga, Ojca.

12 Moi kochani, wy zawsze jesteście posłuszni. Byliście tacy nie tylko wtedy, gdy wśród was przebywałem, ale jeszcze bardziej jesteście tacy teraz, podczas mojej nieobecności. Dlatego z lękiem i drżeniem wypracowujcie swoje wybawienie. **13** Bo to sam Bóg pobudza was do czynu zgodnie ze swoją wolą—daje wam i pragnienie, i siły do działania. **14** Czyńcie wszystko bez szemrania^p i sporów^q, **15** żeby stać się ludźmi nienagannymi i niewinnymi, dziećmi Bożymi^r bez skazy

2:3 *Lub „unizieniem umysłu”. 2:6 *Lub „nie brał pod uwagę zagarnięcia, mianowicie tego, żeby być równym Bogu”. 2:7 *Lub „przybrał postać ludzką”. 2:8 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 2:11 *Dosl. „każdy język”.

ROZDZ. 2

a Gal 5:26

b Mt 23:11

Ef 4:1, 2

Ef 5:21

c 1Ko 13:4, 5

d 1Ko 10:24

1Ko 10:32, 33

e Mt 11:29

Jn 13:14, 15

f Kol 1:15

Heb 1:3

g Jn 14:28

h Iz 53:2, 3

i Jn 1:14

j Jn 10:17

Heb 2:9

Heb 5:8

k Gal 3:13

l Iz 52:13

Dz 2:32, 33

m Dz 4:12

Ef 1:20, 21

n Jn 5:22, 23

o Rz 10:9

p 1Ko 10:10

1Pt 4:9

q 1Tm 2:8

r Ef 5:1

szpalta 2

a Pwt 32:5

b Mt 5:14

Ef 5:8, 9

1Pt 2:9, 12

c Jn 6:68

Heb 4:12

d Heb 13:15

1Pt 2:5

e Lb 28:6, 7

2Ko 12:15

2Tm 4:6

f 1Ko 4:17

1Ko 16:10

g 2Tm 1:2

h Flm 22

i Flp 4:18

wśród zepsutego i zdeprawowanego pokolenia^a. W tym świecie świecicie jak źródła światła^b, **16** mocno trzymając się słowa życia^c. Dzięki temu w dniu Chrystusa będę miał powód do radości, wiedząc, że nie biegłem na darmo, że nie na darmo ciężko pracowałem. **17** Nawet jeśli składam siebie w ofierze*^d niczym ofiarę płynną^e, pełniąc świętą służbę^f, do której i was pobudza wiara, to się cieszę, raduję się z wami wszystkimi. **18** Tak samo cieszc się i wy, radujcie się razem ze mną.

19 Mam nadzieję, że—jeśli taka będzie wola Pana Jezusa—wkrótce poślę do was Tymoteusza^g, żebym mógł się zbudować wieściami o was. **20** Nie mam nikogo innego o takim usposobieniu jak on, kto by się szczerze o was zatroszczył. **21** Bo wszyscy inni dbają o swoje własne sprawy, a nie o sprawy związane z Jezusem Chrystusem. **22** Wiecie, z jakiej strony dał się poznać—że jak dziecko^h z ojcem służył razem ze mną niczym niewolnik, szerząc dobrą nowinę. **23** Dlatego to jego mam nadzieję do was posłać, gdy tylko zobaczę, jak ułożą się moje sprawy. **24** Zresztą jestem pewny, że jeśli taka będzie wola Pana, sam też wkrótce do was przyjdęⁱ.

25 Tymczasem uważam za konieczne odesłać do was Epafrodyta—swojego brata, współpracownika i żołnierza w tej samej walce—którego do mnie przystaliście, żeby służył mi pomocą w potrzebie^j. **26** On bardzo chce zobaczyć was wszystkich, a jest przygnębiony, bo usłyszeliście, że zachorował. **27** Rzeczywiście, tak się rozchorował, że o mało nie umarł. Ale

2:17 *Lub „wylewam siebie na ofiarę”.
*Lub „publiczną służbę”.

Bóg się nad nim zlitował, a właściwie nie tylko nad nim, ale też nade mną, żebym nie zaznał jednego smutku za drugim. **28** Dlatego chcę go wysłać jak najszybciej, żebyście mogli się z nim zobaczyć i znowu zaznać radości, a ja żebym się mniej martwił. **29** Przyjmijcie go serdecznie, z największą radością, jak to jest w zwyczaju wśród uczniów Pana. I zawsze ceńcie takich ludzi^a. **30** Bo ze względu na dzieło Chrystusa* był bliski śmierci, ryzykował życie[#], żeby zrehabilitować mi waszą nieobecność—to, że sami nie możecie mi służyć pomocą w potrzebie^b.

3 Tak więc, moi bracia, cieszyć się, że pozostajecie w jedności z Panem^c. Pisanie do was o tym samym nie jest dla mnie uciążliwe, a służy waszemu bezpieczeństwu.

2 Strzeżcie się psów*. Strzeżcie się wyrządzających krzywdę. Strzeżcie się tych, którzy okaleczają ciało^d. **3** Bo my poddaliśmy się prawdziwemu obrzezaniu^e—my, którzy pełnimy świętą służbę za sprawą ducha Bożego i którzy szcycimy się Chrystusem Jezusem^f. Nie pokładamy ufności w ciele, **4** choć jeśli ktokolwiek ma powody do pokładania ufności w ciele, to ja mam.

Jeżeli ktoś inny myśli, że ma powody do pokładania ufności w ciele, to ja mam więcej: **5** Ósmego dnia obrzezany^g, z narodu Izraela, z plemienia Beniamina, Hebrajczyk, syn Hebrajczyków^h; jeśli chodzi o Prawo—faryzeuszⁱ; **6** jeśli chodzi o gorliwość—prześladownia zboru^j; jeśli chodzi o prawość opartą na Prawie—

2:30 *Możliwe też „dzieło Pana”. [#]Lub „wystawiał na niebezpieczeństwo swą duszę”. **3:2** *Chodzi o tych, którzy stają się nieczyści w oczach Boga przez to, co głoszą.

ROZDZ. 2
a 1Ko 16:18
1Ts 5:12, 13

b Flm 10, 13

ROZDZ. 3
c 2Ko 13:11
Flp 4:4
1Ts 5:16

d Gal 5:2

e Jer 4:4
Rz 2:29
Kol 2:11

f Gal 6:14
Heb 9:13, 14

g Rdz 17:12
Kpl 12:3

h 2Ko 11:22

i Dz 23:6
Dz 26:4, 5

j Dz 8:3
Dz 9:1, 2
Gal 1:13

szpalta 2

a Mt 13:44

b Rz 4:5

c Gal 2:15, 16

d Rz 3:20-22

e 1Ko 15:22
2Ko 13:4

f Rz 8:17
2Ko 4:10
Kol 1:24

g Rz 6:5

h 1Ts 4:16
Obj 20:6

i Łk 13:24

j 1Tm 6:12

k Łk 9:62

l 1Ko 9:24

m 2Tm 4:8
Heb 12:1

n Heb 3:1

o 1Ko 14:20
Heb 5:14

człowiek, który okazał się nienaganny. **7** A jednak to, co było dla mnie zyskiem, ze względu na Chrystusa spisałem na straty^a. **8** Tak naprawdę wszystko spisałem na straty ze względu na nie zrównaną wartość wiedzy o swoim Panu, Chrystusie Jezusie. Na rzecz Chrystusa zniósłem tę stratę i uważam to wszystko za steretę śmieci^{*}, żeby tylko zyskać jego uznanie **9** i być z nim w jedności—nie dzięki własnej prawości, wynikającej z przestrzegania Prawa, ale dzięki prawości wynikającej z wiary^b w Chrystusa^c, prawości od Boga opartej na wierze^d. **10** Moim celem jest to, żeby poznać jego samego i moc jego zmartwychwstania^e, żeby cierpieć jak on^f i jak on umrzeć^g—**11** tak by jeśli to możliwe, dostąpić wcześniejszego zmartwychwstania^h.

12 Nie mówię, że już otrzymałem to, na co czekam, albo że już jestem doskonały, ale że nie ustaję w wysiłkach^{*}, by się przekonać, czy ja też zdołam osiągnąć[#] to, ze względu na co wybrał^a mnie Chrystus Jezus. **13** Bracia, ja jeszcze nie uważam, że to osiągnąłem^{*}. Ale jedno jest pewne: Zapominam o tym, co za mną^k, a sięgam po to, co przede mną, **14** i usilnie zmierzam do celu—po nagrodę^m powołania w góręⁿ, którą daje Bóg za sprawą Chrystusa Jezusa. **15** Dlatego niech ci z nas, którzy są dojrzały^o, mają takie samo nastawienie umysłu. A jeśli pod jakimś względem myślicie inaczej, to Bóg wam wyjawí, jakie nastawienie jest właściwe. **16** Tak czy inaczej, w jakim stopniu zro-

3:7 *Możliwe też „chętnie porzuciłem”. **3:8** *Lub „odpadków”. **3:11** *Dosl. „zmartwychwstania spośród umarłych”. **3:12** *Lub „pędzę”. [#]Lub „pochwycić; złapać”. ^aDosl. „pochwycił”. **3:13** *Lub „pochwycilem; złapałem”.

biliśmy postępy, dalej chodźmy tą samą drogą.

17 Bracia, stańcie się wszyscy moimi naśladowcami^a i przypatrujcie się tym, którzy żyją zgodnie z przykładem, jaki wam daliśmy. **18** Bo jest wielu takich—często o nich wspominałem, a i teraz wspominam o nich z płaczem—którzy postępują jak wrogowie pała męki* Chrystusa. **19** Czekają ich zgłada. Ich bogiem jest brzuch*. Są dumni z tego, czego powinni się wstydzić. I skupiają umysły na rzeczach ziemskich^b. **20** Ale my mamy obywatelstwo^c w niebiosach^d i stamtąd z przejęciem oczekujemy wybawcy, Pana Jezusa Chrystusa^e. **21** który przemieni nasze znikome ciało, żeby było jak jego wspaniałe ciało^f. Uczyni to za sprawą swojej mocy, dzięki której jest w stanie wszystko sobie podporządkować^g.

4 Moi bracia, kocham was i tęsknię za wami. Jesteście moją radością i koroną^h. Trwajcie więc niezachwianieⁱ przy Panu, moi kochani.

2 Wzywam Ewodię i wzywam Syntychę, żeby były jednomyślnie w służbie dla Pana^j. **3** A ciebie, wierny współpracowniku*, proszę, żebyś im pomagał, bo walczyły ze mną ramie w ramie na rzecz dobrej nowiny, razem z Klemensem i resztą moich współpracowników, których imiona są w księdze życia^k.

4 Zawsze radujcie się w służbie dla Pana*. Jeszcze raz mówię: Radujcie się!^l **5** Niech wasz rozsądek^m stanie się znany wszystkim ludziom. Pan jest bli-

3:18 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 3:19 *Lub „cielesne pragnienia”. 4:2 *Dosl. „jednej myśli w Panu”. 4:3 *Lub „prawdziwy towarzyszu we wspólnym jarzmie”. 4:4 *Dosl. „w Panu”. 4:5 *Dosl. „ustępliwość”.

ROZDZ. 3

a 1Ko 4:16

2Ts 3:9

b Rz 8:5

Jak 3:15

c Ef 2:19

d Jn 18:36

Ef 2:6

Kol 3:1

e 1Ko 1:7

1Ts 1:10

Tyt 2:13

Heb 9:28

f 1Ko 15:42, 49

g 1Ko 15:27

Heb 2:8

ROZDZ. 4

h 1Ts 2:19

i Flp 1:27

j Rz 15:5, 6

1Ko 1:10

2Ko 13:11

Flp 2:2

IPT 3:8

k Ps 69:28

Łk 10:20

l Ps 64:10

1Ts 5:16

m Tyt 3:2

Jak 3:17

szpalta 2

a Mt 6:25

Łk 12:22

b Jn 16:23

Rz 12:12

1Pt 5:6, 7

c Jn 16:33

Rz 5:1

d Kol 3:15

e Kol 3:2

f Flp 3:17

g 2Ko 11:8, 9

h 1Tm 6:6, 8

Heb 13:5

i 1Ko 4:11

2Ko 6:4, 10

2Ko 11:27

j Iz 40:29

2Ko 4:7

2Ko 12:9, 10

sko. **6** O nic się nie zamartwiajcie^a, ale wszystkie swoje troski powierzajcie Bogu. Zwracajcie się do Niego z gorącymi prośbami, zanoście modlitwy i błagania wraz z podziękowaniami^b. **7** A pokój^c Boży, którego ludzki umysł nie jest w stanie pojąć, będzie strzegł waszych serc^d i władz umysłowych* przez Chrystusa Jezusa.

8 Ponadto, bracia, stale myślcie* o tym, co jest zgodne z prawdą, co zasługuje na poważne zainteresowanie, co jest prawe, czyste^e, miłe, o czym mówi się dobrze, co jest cnotą i co jest godne pochwały^f. **9** Wprowadzajcie w czyn to, czego się ode mnie nauczyliście i co przyjęliście, a także co słyszeliście i widzieliście, że sam robię^f. A Bóg pokoju będzie z wami.

10 Jako sługa Pana bardzo się cieszę, że odżyła w was troska o mnie^g. Bo choć o mnie myśleliście, nie mieliście możliwości, żeby to okazać. **11** Mówię o tym nie dlatego, że jestem w potrzebie, bo nauczyłem się zadowalać tym, co mam*, niezależnie od okoliczności^h. **12** Umiem żyć w biedzieⁱ, umiem też żyć w dostatku. Poznałem tajemnicę tego, jak być zadowolonym w każdych warunkach—czy jem do syta, czy głoduję, czy mam dużo, czy nie mam nic. **13** Do wszystkiego mam siłę dzięki Temu, który mnie umacnia^j.

14 W każdym razie dobrze zrobiliście, przychodząc mi z pomocą w trudnym czasie. **15** Przecież wy, Filipianie, wiecie też, że gdy po raz pierwszy przekazałem wam dobrą nowinę, a potem odszedłem z Macedonii, żaden

4:7 *Lub „waszych umysłów; waszych myśli”. 4:8 *Lub „rozmyślajcie; rozważajcie”. *Lub „nieskalane”. 4:11 *Lub „odczuwać zadowolenie z tego, co mam”.

zbór nie wymieniał się ze mną w dawaniu i przyjmowaniu, tylko wy sami^a. **16** Kiedy byłem w Te-salonice, przysłaliście mi wspar-cie, i to dwa razy. **17** Nie zna-czy to, że oczekuję prezentów. Chcę raczej, żebyście spełniali dobre uczynki*, które będzie można dopisać do waszego konta. **18** Mam wszystko, czego potrze-buję, a nawet więcej. Nie brakuje mi niczego, bo dostałem od Epaf-rodyta^b wasz dar—miły zapach^c, godną przyjęcia ofiarę, która po-doba się Bogu. **19** A mój Bóg odpowiednio do miary swojego

4:17 *Lub „wydawali owoce”.

ROZDZ. 4
a 2Ko 11:8, 9

b Flp 2:25

c Wj 29:18

szpalta 2
a 2Ko 9:8

b Flp 1:12, 13

wielkiego bogactwa przez Chrys-tusa Jezusa w pełni zaspokoi każ-dą waszą potrzebę^a. **20** Nasze-mu Bogu i Ojcu należy się chwała po wieczne czasy, już na zawsze. Amen.

21 Przekażcie moje pozdro-wienia każdemu świętemu, bę-dącemu w jedności z Chrys-tusem Jezusem. Przesyłają wam pozdrowienia bracia, którzy są ze mną. **22** Przesyłają wam pozdrowienia wszyscy święci, a zwłaszcza ci z domu Cezara^b.

23 Niech Pan Jezus Chrystus okazuje wam niezasłużoną życz-liwość za ducha, którego przeja-wiacie.

LIST

DO KOŁOSAN

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1, 2)
Składanie podziękowań za wiarę
Kolosan (3-8)
Modlitwa o duchowy wzrost (9-12)
Kluczowa rola Chrystusa (13-23)
Ciężka praca Pawła na rzecz
zboru (24-29)</p> <p>2 Święta tajemnica Boża—Chrystus (1-5)
Należy się strzec oszustów (6-15)
Tym, co realne, jest Chrystus (16-23)</p> | <p>3 Stara i nowa osobowość (1-17)
Należy uśmiercić skłonności ciała (5)
Miłość doskonałą wiąże jedności (14)
Rady dla członków rodzin
i dla niewolników (18-25)</p> <p>4 Rady dla panów (1)
„Stale się módlcie” (2-4)
Należy postępować mądrze
wobec ludzi postronnych (5, 6)
Końcowe pozdrowienia (7-18)</p> |
|---|--|

1 Paweł, z woli Bożej powo-łany na apostoła Chrystusa Jezusa, i nasz brat Tymoteusz^a **2** do świętych w Kolosach, do wiernych braci będących w jed-ności z Chrystusem:

Niech Bóg, nasz Ojciec, oka-zuje wam niezasłużoną życzli-wość i udziela pokoju.

ROZDZ. 1
a 1Ko 4:17

szpalta 2
a 2Tm 4:8
1Pt 1:3, 4

3 Zawsze, gdy się za was mod-limy, dziękujemy Bogu, Ojcu na-szego Pana, Jezusa Chrystusa, **4** bo usłyszeliśmy o waszej wie-rze w Chrystusa Jezusa i o mi-łości, jaką okazujecie wszystkim świętym **5** ze względu na na-dzieję zarezerwowaną dla was w niebiosach^a. O tej nadziei usły-

szeliście dzięki głoszeniu prawdy, dzięki dobrej nowinie, **6** która do was dotarła. Ta dobra nowina wydaje owoce i szerzy się na całym świecie^a. I tak samo jest wśród was od dnia, gdy usłyszeliście i dokładnie poznaliście prawdę o niezastużonej życzliwości Bożej. **7** Dowiedzieliście się o niej od naszego kochanego Epafrasa^b, naszego współniewolnika, który jest wiernym sługą Chrystusa i działa w naszym imieniu. **8** To on opowiedział nam o waszej miłości, którą przejawiacie z pomocą ducha*.

9 Właśnie dlatego od dnia, gdy o tym usłyszeliśmy, nie przestajemy modlić się za was^c i prosić, żebyście dokładnie poznali wolę Bożą*^d, zdobyli wszelką mądrość i duchowe zrozumienie^e. **10** i postępowali, jak przystało na sług Jehowy*, tak by Mu się w pełni podobać, dalej wydając owoce w postaci wszelkich dobrych czynów i pogłębiając dokładną wiedzę o Bogu^f. **11** Niech On stosownie do swojej wielkiej potęgi umocni was wszelką mocą^g, żebyście mogli znieść wszystko cierpliwie i z radością. **12** i dziękować Ojcu, że z Jego pomocą staliście się godni otrzymać dziedzictwo, które przypada świętym^h przebywającym w świetle.

13 On nas uwolnił spod władzy ciemnościⁱ i przeniósł do królestwa swojego ukochanego Syna, **14** poprzez którego dostępujemy wyzwolenia na podstawie okupu—przebaczenia naszych grzechów^j. **15** On jest obrazem niewidzialnego Boga^k, pierwszym* spośród całego

1:8 *Dosl. „waszej miłości w duchu”.
1:9 *Lub „zostali napełnieni dokładną wiedzą o woli Bożej”.
1:10 *Zob. Doda-tek A5.
1:15 *Dosl. „pierworodnym”.

ROZDZ. 1

- a Kol 1:23
1Tm 3:16
b Kol 4:12, 13
Flm 23
c Ef 1:15, 16
d Flp 1:9
e 2Tm 2:7
1Jn 5:20
f Ef 1:17
2Pt 1:2
g Ef 3:14, 16
h Rz 8:17
Ef 1:13, 14
i Ef 2:1, 2
j Ef 1:7
k Jn 4:24
Jn 10:30
Jn 14:9
1Tm 1:17

szpalta 2

- a Obj 3:14
b Jn 1:3
c Jn 1:10
Heb 1:2
d Jn 17:5
e Ef 1:22
f 1Koł 15:23
Obj 1:5
g Kol 2:3, 9
h 2Koł 5:19
Ef 1:10
i Kpł 17:11
j 1Koł 1:8
k Obj 2:10
l 1Koł 3:11
m 1Koł 15:58
Heb 3:14
n 1Tm 3:16
o Ef 3:8
p Ef 3:1

- q Dz 9:16
Flp 3:10
r Ef 1:22, 23

stworzenia^a. **16** Wszystko inne w niebie i na ziemi, to, co widzialne i co niewidzialne—czy to trony, zwierzchnictwa, rządy, czy władze—zostało stworzone za jego pośrednictwem^b. Wszystko to zostało stworzone poprzez niego^c i dla niego. **17** On był przed wszystkim innym^d i wszystko inne zaczęło istnieć za jego pośrednictwem. **18** On też jest głową ciała, zboru^e. On jest początkiem, jest pierworodnym z umarłych^f, żeby był pierwszy we wszystkim. **19** Bo Bogu się spodobało, żeby w nim znalazła się* cała pełnia^g. **20** i żeby poprzez niego na nowo połączyć ze sobą wszystko inne^h—czy to na ziemi, czy w niebiosach—ustanawiając pokój przez krewⁱ, którą on przelał na palu męki*.

21 Właśnie was, którzy kiedyś byliście wrogami Boga, oddalonymi od Niego, bo skupialiście umysły na niegodziwych uczynkach, **22** On teraz połączył ze sobą za sprawą tego, który wydał na śmierć swoje ludzkie ciało. Zrobił to, żebyście mogli być w Jego oczach święci, nieskalani, bez zarzutu^j—**23** oczywiście pod warunkiem że zachowujecie wiarę^k, mocno osadzeni na fundamencie^l i niezachwiani^m, i że odkąd usłyszeliście dobrą nowinę, nie dajecie się odwieść od swojej nadziei. Ta dobra nowina była głoszona na całym świecieⁿ i ja, Paweł, stałem się jej sługą^o.

24 Cieszę się teraz ze swoich cierpień ze względu na was^p. Znoszę udręki jak Chrystus i uważam, że moje ciało nie zaznało ich jeszcze w pełnej mierze na rzecz jego ciała^q, czyli zboru^r.

1:19 *Dosl. „zamieszkała”.
1:20 *Zob. Słowniczek pojęć.
1:23 *Lub „wszelkiemu stworzeniu pod niebem”.

25 Stałem się sługą tego zboru, bo dla waszego dobra Bóg powierzył mi zadanie^a, żebym w pełni rozgłosił słowo Boże—26 świętą tajemnicę^b, która od minionych systemów rzeczy^c i od minionych pokoleń była ukryta^c, a teraz została ujawniona Jego świętym sługom^d. 27 Bóg zechciał wyjawić innym narodom, jak wspaniałe bogactwo się z nią wiąże^e. Tą świętą tajemnicą jest Chrystus będący w jedności z wami—co oznacza dla was nadzieję na udział w jego chwale^f. 28 To o nim głosimy, napominając i z wszelką mądrością nauczając każdego człowieka, żeby każdego postawić przed Bogiem jako dojrzałego ucznia Chrystusa^g. 29 Właśnie w tym celu ciężko pracuję, wyteżam się z pomocą Jego siły, która potężnie na mnie oddziałuje^h.

2 Chcę, żebyście wiedzieli, jak ciężką walkę toczę na waszą rzecz i na rzecz tych w Laodyceiⁱ oraz wszystkich innych, którzy nie widzieli mnie osobiście^{*}. 2 Robię to, żeby ich serca zaznały pocieszeniaⁱ i żeby wszystkich zespalała miłość^k, tak by posiadli wszelkie bogactwa wynikające z dobrego zrozumienia prawdy—którego są całkowicie pewni—i zdobyli dokładną wiedzę o świętej tajemnicy Bożej, o Chrystusie^l. 3 To on skrywa w sobie wszelkie skarby mądrości i wiedzy^m. 4 Mówię o tym, żeby was nikt nie zwodził przekonującymi argumentami. 5 Chociaż fizycznie nie ma mnie wśród was, to jednak duchem jestem z wami. Cieszę się,

1:25 *Lub „obowiązki szafarza”. 1:26 *Lub „minionych epok”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 1:28 *Lub „jako zupełnego w jedności z Chrystusem”. 2:1 *Dośl. „nie widzieli mojego oblicza w ciele”.

ROZDZ. 1

- a 1Ko 9:16, 17
b Ef 3:5-7
Ef 5:32
c Łk 8:10
1Ko 2:7
d Rz 16:25, 26
e Ef 3:8, 9
f Rz 8:18
g Ef 4:13
h Flp 4:13

ROZDZ. 2

- i Kol 4:16
j 2Ko 1:6
k Kol 3:14
l 1Ko 2:7
Ef 3:5, 6
m 1Ko 1:30
1Ko 2:16

szpalta 2

- a 1Ko 14:40
b 1Ko 15:58
Heb 3:14
c Ef 2:20
Ef 3:17
d Mt 7:24, 25
e Ef 5:20
1Ts 5:18
f Ef 5:6
Heb 13:9
g Kol 1:19
h Ef 1:20, 21
1Pt 3:22
i Rz 6:6
j Rz 2:29
Flp 3:3
k Rz 6:4
l Ef 2:6
Kol 3:1
m Dz 2:24
Ef 1:19, 20
n Ef 2:1, 5
o Dz 2:38
p Wj 34:27
Pwt 31:24-26
Heb 7:18

q Ef 2:14, 15

- r Rz 7:10
Gal 3:10
s Gal 3:13
Heb 9:15
1Pt 2:24

widząc wśród was należyty porządek^a i niewzruszoną wiarę w Chrystusa^b.

6 Skoro więc przyjęliście Pana Chrystusa Jezusa, dalej pozostawajcie z nim w jedności. 7 Bądźcie w niego wkorzeni, dalej budujcie się na jego fundamencie^c i utwierdzajcie się w wierze^d—tak jak was uczono. I bądźcie przepełnieni wdzięcznością^e.

8 Uważajcie, żeby nikt nie wziął was w niewolę^{*} przez filozofię i zwykłe oszustwo^f oparte na ludzkiej tradycji, na elementarnych zasadach rządzących tym światem, a nie na Chrystusie. 9 Bo to on w całej pełni jest ucieleśnieniem^{*} Bożych przymiotów^g. 10 Tak więc dzięki temu, który jest głową wszelkiego rządu i władzy^h, nie brakuje wam niczego^{*}. 11 Dzięki więzi z nim poddaliście się obrzezaniu bez udziału rąk—przystając ulegać woli ciałaⁱ—obrzezaniu właściwemu Chrystusowi^j. 12 Przyjmując chrzest taki jak on, zostaliście z nim pogrzebani^k i dzięki więzi z nim zostaliście też razem ożywieni^l, bo uwierzyliście w moc Boga, który go wzбудził z martwych^m.

13 Chociaż byliście martwi z powodu swoich przewinień i nieobrzezani na ciele, Bóg was ożywił, żebyście byli z nim w jednościⁿ. Życzliwie przebaczył nam wszystkie nasze przewinienia^o. 14 i unieważnił^{*} spisany ręcznie dokument^p, który składał się z postanowień^q i świadczył przeciwko nam^r. Usunął go z drogi przez przybicie do pała męki^{as}.

2:8 *Lub „uprowadził was jako swój łup”. 2:9 *Dośl. „bo w nim mieszka cielesnie cała pełnia”. 2:10 *Lub „macie pełnię”. 2:14 *Dośl. „wymazał”. ^{*}Zob. *Słowniczek pojęć*.

15 Za sprawą pala męki* obnażył rządy i władze, wystawił je na widok publiczny jako pokonane^a i poprowadził w pochodzie tryumfalnym.

16 Dlatego niech was nikt nie osądza z powodu jedzenia i picia^b czy obchodzenia jakiegoś święta, przestrzegania nowiu^c albo szabatu^d. **17** Te rzeczy są tylko cieniem tego, co ma nadejść^e, a tym, co realne, jest Chrystus^f. **18** Niech was nie pozbawia nagrody żaden człowiek^g, który lubuje się w fałszywej pokorze i kulcie aniołów, szcząc się swoimi wizjami*. Taki człowiek w rzeczywistości chełpi się^h bez uzasadnionego powodu swoim cielesnym sposobem myślenia, **19** a nie trzyma się mocno głowyⁱ—tego, który żywi całe ciało, który je harmonijnie zespala przez stawy i więzadła i sprawia, że ono wciąż rośnie, przy czym wzrost ten daje Bóg^j.

20 Jeżeli umarliście razem z Chrystusem, odrzucając elementarne zasady rządzące tym światem^k, to dlaczego żyjecie tak, jakbyście dalej byli częścią świata? Dlaczego dalej słuchacie nakazów w rodzaju*: **21** „Nie ruszaj, nie próbuj, nie dotykaj”? **22** Przecież dotyczą one tego, co w wyniku spożycia ulega zniszczeniu, i są oparte na nakazach i naukach ludzkich^l. **23** Nakazy te—związane z samowolnie obraną formą kultu, fałszywą pokorą i surowym traktowaniem ciała^m—na pozór są przejawem mądrości, ale

2:15 *Możliwe też „za jego sprawą”, czyli za sprawą Chrystusa. 2:18 *Lub „stawiając stopę” na czymś, co zobaczył”. Słowa „stawiając stopę” pochodzą z obrzędów inicjacyjnych odprawianych podczas pogańskich misterii. ^aLub „nadyma się”.

ROZDZ. 2

- a 1Jn 5:4
Obj 3:21
b Rz 14:3, 17
c Ps 81:3
d Rz 14:6
e Heb 8:5
Heb 10:1
f Jn 14:6
Heb 9:11, 12
g Flp 3:14
h Ef 1:22, 23
i Ef 2:21
Ef 4:16
j Gal 4:3
Kol 2:8
k Ef 2:15
Kol 2:14
l Mt 15:9
m 1Tm 4:3

szpalta 2

ROZDZ. 3

- a Ef 2:6
b Ps 110:1
1Pt 3:22
c Flp 3:20
Flp 4:8
1Pt 1:13
d 1Jn 2:15
e Jn 11:25
f 1Ko 15:42, 43
g Mk 9:43
Gal 5:24
h 1Ko 6:18
Ef 5:3
i 1Ko 6:9-11
Ef 2:3
Tyt 3:3
j 1Pt 2:1
k Ef 4:31
l Ef 5:3, 4
m Ef 4:25
Obj 21:8
n Ef 4:22
o Rz 12:2
Ef 4:24
p Rdz 1:26, 27
1Pt 1:16
q Gal 3:28

w walce z dogadzaniem ciału nie mają żadnej wartości.

3 Jeżeli zostaliście ożywieni z Chrystusem^a, to zabiegajcie* o to, co w górze, gdzie Chrystus zasiada po prawej stronie Boga^b. **2** Wciąż skupiajcie umysły na tym, co w górze^c, a nie na tym, co na ziemi^d. **3** Bo umarliście, a wasze życie jest ukryte w Chrystusie, będącym w jedno-ści z Bogiem. **4** Kiedy Chrystus, nasze życie^e, zostanie ujawniony w chwale, wtedy również wy zostaniecie ujawnieni z nim w chwale^f.

5 Dlatego uśmierćcie skłonności swojego ciała*^g, jeśli chodzi o niemoralne kontakty seksualne^h, nieczystość, niepohamowane żądze seksualneⁱ, złe pragnienia oraz chciwość, która jest bałwochwaltwem. **6** Wszystko to ściąga na ludzi gniew Boży. **7** Wy sami, prowadząc dawny styl życia, też tak postępowaliście^j. **8** Ale teraz musicie odrzucić to wszystko: złość, gniew, zło^k, obraźliwą mowę*^l. **9** Nie okłamujcie się nawzajem^m. Zrzućcie z siebie starą osobowość*ⁿ razem z typowymi dla niej uczynkami **10** i włóżcie na siebie nową osobowość^o, która pod wpływem do-kładnej wiedzy wciąż się odnawia na obraz Tego, który ją stworzył^p. **11** W tym stanie nie ma różnicy między Grekiem i Żydem, obrzezaniem i nieobrzezaniem, cudzoziemcem, Scytą*, niewolnikiem czy wolnym, lecz Chrystus jest wszystkim we wszystkim^q.

3:1 *Dosl. „szukajcie”. 3:5 *Dosl. „członki, które są na ziemi”. *Dosl. „rozpuszte”. Gr. *porneia*. Zob. Słowniczek pojęć. 3:8 *Lub „zniewagi słowne”. 3:9 *Dosl. „starego człowieka”. 3:11 *Określenie to odnoszono do ludzi niecywilizowanych.

12 Tak więc jako wybrani przez Boga^a—święci, których On kocha—ubierzcie się w serdeczne współczucie^b, życzliwość, pokorę^c, łagodność^d i cierpliwość^e. **13** Znaćcie jedni drugich i wspinałomyślnie przebaczajcie sobie nawzajem^f, nawet jeśli ktoś ma powód do narzekania na drugiego^g. Jak Jehowa^{*} wspinałomyślnie wam przebaczył, tak samo róbcie i wy^h. **14** Oprócz tego wszystkiego ubierzcie się w miłośćⁱ, bo jest to doskonała więź jednościsła^j.

15 Niech w waszych sercach panuje pokój Chrystusowy^k, bo właśnie do tego zostaliście powołani—żeby mieć ten pokój i tworzyć jedno ciało. I okazujcie się wdzięczni. **16** Niech słowo Chrystusa wypełnia was bez reszty^l i udziela wam wszelkiej mądrości. Wciąż nauczajcie i zachęcajcie się nawzajem^a psalmamiⁱ, pieśniami pochwalnymi dla Boga i pieśniami duchowymi wyrażającymi wdzięczność^m, śpiewając Jehowie^{*} w swoich sercach^m. **17** I cokolwiek mówicie lub czynicie, wszystko to róbcie w imię Pana Jezusa, dziękując przez niego Bogu, Ojcuⁿ.

18 Żony, bądźcie podporządkowane swoim mężom^o, jak przystało na osoby będące uczniami Pana. **19** Mężowie, kochajcie swoje żony^p i nie bądźcie dla nich szorstcy^q. **20** Dzieci, bądźcie posłuszne swoim rodzicom we wszystkim^r, bo to się podoba Panu. **21** Ojcowie, nie rozdrażniajcie swoich dzieci^s, żeby nie wpadły w przy-

3:12 *Lub „uniżenie umysłu”. 3:13, 16, 22-24 *Zob. Dodatek A5. 3:16 #Dost. „mieszka w was bogato”. ^aLub „udzielajcie rad sobie nawzajem”. ^mLub „wdzięcznymi pieśniami duchowymi”. 3:19 *Lub „nie bądźcie na nie gorzko zagniewani”.

ROZDZ. 3

- a 1Pt 2:9
- b Flp 2:1, 2
- c Rz 12:16
- d Tyt 3:2
- e Ef 4:1, 2
- f 1Ts 5:14
- f Prz 19:11
- g Ef 4:32
- h 1Pt 4:8
- g Mt 18:15
- h Mt 6:14
- i Mk 11:25
- j 1Jn 3:23
- k 1Kor 13:4-7
- k Jn 14:27
- l Flp 4:7
- l 1Kor 14:26
- m Ef 5:19
- n 1Kor 10:31
- o Ef 5:22
- p 1Pt 3:1
- p Ef 5:25
- q 1Pt 3:7
- q Ef 4:31
- r Prz 6:20
- s Łk 2:51
- t Ef 6:1
- s Ef 6:4

szpalta 2

- a Ef 6:5, 6
- b Tyt 2:9
- c 1Pt 2:18
- b Łk 10:27
- d Rz 12:11
- c Ef 6:8
- 1Pt 1:3, 4
- d Rz 2:6
- Gal 6:7
- e Rz 2:11
- 1Pt 1:17

ROZDZ. 4

- f Ef 6:9
- g Łk 18:1
- Rz 12:12
- Ef 6:18
- h Kol 3:15
- 1Ts 5:18
- i Rz 15:30
- j Ef 6:19, 20
- Flp 1:7
- k Ef 5:15, 16
- l Mt 5:13
- Mk 9:50
- m 1Pt 3:15
- n Ef 6:21, 22

gnębienie^{*}. **22** Niewolnicy, we wszystkim bądźcie posłuszni swoim panom^a—nie tylko wtedy, kiedy was obserwują^a, jakbyście chcieli przypodobać się ludziom, lecz ze szczerego serca, z bojaźnią wobec Jehowy^{*}. **23** Cokolwiek robicie, róbcie to z całej duszy^b jak dla Jehowy^{*}, a nie dla ludzi, **24** bo przecież wiecie, że to od Jehowy^{*} otrzymacie w nagrodę dziedzictwo^c. Służcie Panu, Chrystusowi, jak niewolnicy. **25** Kto czyni zło, ten na pewno otrzyma za nie odpłatę^d. Bóg nie jest stronniczy^e.

4 Panowie, traktujcie swoich niewolników sprawiedliwie, tak jak należy, wiedząc, że wy też macie Pana w niebie^f.

2 Stale się módlcie^g, poztawajcie w związku z tym czujni. Składajcie podziękowania^h, **3** a zarazem módlcie się za nasⁱ, żeby Bóg otworzył nam drzwi do głoszenia słowa, do przekazywania świętej tajemnicy o Chrystusie, z powodu której jestem w więzach^j— **4** żebym obwieścił ją tak, jak powinienem.

5 Postępujcie mądrze wobec ludzi postronnych, robiąc jak najlepszy użytek ze swojego czasu^k. **6** Niech wasze słowa zawsze będą ujmujące, przyprawione solą^l, żebyście każdemu umieli dać właściwą odpowiedź^m.

7 O wszystkim, co u mnie nowego, opowie wam Tychikⁿ, mój kochany brat oraz wierny sługa i niewolnik Pana tak samo jak ja. **8** Posyłam go do was właśnie po to, żebyście wiedzieli, co u nas słychać, i żeby pocieszył wasze serca. **9** Przyjdzie on ra-

3:21 *Lub „nie uległy zniechęceniu”. 3:22 #Dost. „panom według ciała”. ^aDost. „nie przez służbę dla oka”. 3:23 *Zob. Słowniczek pojęć. 4:5 *Dost. „wykupując sobie wyznaczony czas”.

zem z Onezymem^a, moim wierzynym, kochanym bratem, który jest z waszego terenu, i obaj opowiedzą wam o wszystkim, co się tutaj dzieje.

10 Przesyła wam pozdrowienia mój współwięzień Arys-tarch^b, a także kuzyn Barnabasa Marek^c (co do którego otrzyma-liście wskazówki, żeby go serdecznie przyjąć^d, gdy do was przyjdzie) **11** i Jezus nazywa-ny Justusem. Spośród obrzeza-nych tylko oni współpracują ze mną na rzecz Królestwa Bożego. Stali się dla mnie źródłem wiel-kiego pocieszenia*. **12** Przesy-ła wam pozdrowienia Epafras^e, który jest spośród was, niewol-nik Chrystusa Jezusa. On za-wsze żarliwie się za was modli*, żebyście na koniec okazali się dojrzały i mocno przekonani, że

4:11 *Lub „krzepiącą pomocą”. **4:12** *Dosl. „walczy za was w modlitwach”.
#Dosl. „zupelni”.

ROZDZ. 4

a Flm 10

b Dz 19:29
Dz 20:4
Dz 27:2c Dz 12:12
Dz 15:37
Flm 23, 24

d Rz 15:7

e Kol 1:7,8

szpalta 2

a Łk 1:3
Dz 1:1

b Flm 23, 24

c Rz 16:5
1Ko 16:19

d 1Ts 5:27

e Flm 1, 2

f 2Ts 3:17

g Flp 1:7
Flm 9

spełni się każdy aspekt woli Bo-żej. **13** Mogę poświadczyć, że dla waszego dobra oraz dla do-bra braci w Laodycei i w Hiera-polis zdobywa się na wielkie wy-siłki.

14 Przesyła wam pozdrowie-nia nasz kochany lekarz Łukasz^a, a także Demas^b. **15** Przekaż-cie moje pozdrowienia braciom w Laodycei, jak również Nim-fie i zborowi, który spotyka się w jej domu^c. **16** A gdy już ten list zostanie wśród was odczy-tany, zadbajcie, żeby odczyta-no^d go też w zborze w Laody-cei. Z kolei wy zapoznajcie się z tym, który wysyłam do La-odycei. **17** I powiedzcie Archi-powi^e: „Przykładaj się do służby, którą powierzył ci Pan”.

18 A tu ja, Paweł, własno-ręcznie dopisuję swoje pozdro-wienia^f. Nie zapominajcie o mo-ich więzach^g. Obyście zaznawali niezasłużoną życzliwość.

PIERWSZY LIST

DO TESALONICZAN

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1)
Składanie podziękowań za wiarę
Tesaloniczan (2-10)</p> <p>2 Służba Pawła w Tesalonice (1-12)
Tesaloniczanie przyjmują
słowo Boże (13-16)
Paweł bardzo pragnie zobaczyć się
z Tesaloniczanami (17-20)</p> <p>3 Paweł zaniepokojony czeka
w Atenach (1-5)
Tymoteusz przynosi pocieszające
nowiny (6-10)
Modlitwa za Tesaloniczan (11-13)</p> | <p>4 Ostrzeżenie przed niemoralnością (1-8)
Zachęta, żeby kochać drugich
w większym stopniu (9-12)
‘Dbajcie o swoje własne
sprawy’ (11)
Zmarli w jedności z Chrystusem
powstaną pierwsi (13-18)</p> <p>5 Przyjście dnia Jehowy (1-5)
„Pokój i bezpieczeństwo!” (3)
„Czuwajmy i miejmy trzeźwy
umysł” (6-11)
Usilne zachęty (12-24)
Końcowe pozdrowienia (25-28)</p> |
|---|---|

1 Paweł, Sylwan^{a*} i Tymoteusz^b do zboru w Tesalonice, do będących w jedności z Bogiem, Ojcem, i Panem Jezusem Chrystusem:

Obyście zaznawali niezastępowanej życzliwości i pokoju.

2 Zawsze dziękujemy Bogu, gdy wspominamy o was wszystkich w swoich modlitwach^c.

3 Stale wspominamy przed naszym Bogiem i Ojcem waszą wierzącą pracę, pełen miłości trud oraz waszą wytrwałość, którą okazujecie dzięki nadziei^d pokładanej w naszym Panu, Jezusie Chrystusie.

4 Wiemy, bracia, że Bóg was pokochał i wybrał, **5** bo dobra nowina, którą wam głosiliśmy, nie ograniczała się tylko do samych słów. Przekazywaliśmy ją z mocą—za sprawą ducha świętego i z głębokim przekonaniem. Zresztą sami wiecie, jak działaliśmy na waszą rzecz. **6** A wy staliście się naśladowcami naszymi^e i Pana^f, bo pomimo ogromnej udręki^g przyjeśliście słowo Boże z radością, której źródłem jest duch święty, **7** i tym samym staliście się wzorem dla wszystkich wierzących w Macedonii i w Achai.

8 W rzeczywistości słowo Jehowy^{*} rozniosło się dzięki wam nie tylko po Macedonii i Achai. Wieści o waszej wierze w Boga rozeszły się wszędzie^h, tak iż nie musimy już nic o tym mówić. **9** Wszyscy sami opowiadają, jak po raz pierwszy do was przybyliśmy i jak porzuciliście swoje bożkiⁱ, a nawróciliście się do żywego, prawdziwego Boga, żeby być Jego niewolnikami, **10** i oczekujecie przybycia z niebios Jego Synaⁱ, którego On wzbudził z martwych—Jezu-

1:1 *Nazywany też Sylasem. 1:8 *Zob. Dodatek A5.

ROZDZ. 1

a Dz 15:22
1Pt 5:12

b Dz 16:1, 2

c 2Ts 1:11, 12

d 1Pt 1:3, 4

e 1Ko 11:1
Flp 3:17
2Ts 3:9

f 1Pt 2:21

g 1Ts 2:14

h 2Ts 1:4

i 1Ko 10:14
1Ko 12:2
Gal 4:8
1Jn 5:21

j Dz 1:10, 11
Tyt 2:13

szpalta 2

a 1Ts 5:2
2Pt 3:12

ROZDZ. 2

b Dz 17:1, 4

c Dz 16:12
Dz 16:22-24

d Dz 17:1, 2

e Prz 17:3
Jer 11:20

f Dz 20:33

g 2Ko 11:9
2Ts 3:8, 10

h Jn 15:13

i Jn 13:35

sa, który nas ratuje od nadchodzącego gniewu Bożego^a.

2 Sami z pewnością wiecie, bracia, że nasza wizyta u was nie okazała się daremna^b. **2** Bo jak wam wiadomo, choć wcześniej w Filipi zaznaliśmy cierpień i zostaliśmy potraktowani zuchwale^c, to dzięki naszemu Bogu zdobyliśmy się na śmiałość^e, żeby mimo wielkiego sprzeciwu^f opowiedzieć wam dobrą nowinę od Boga^d. **3** Udziałając wam usilnych zachęt, nie kierujemy się błędnymi poglądami czy nieczystymi pobudkami, nie uciekamy się też do podstępów. **4** Skoro Bóg uznał nas za godnych powierzenia nam dobrej nowiny, głosimy tak, żeby podobać się nie ludziom, ale właśnie Bogu, który bada nasze serca^e.

5 Wiecie przecież, że nigdy nie posługiwaliśmy się pochlebstwami ani niczego nie udawaliśmy, żeby coś zyskać^f. Bóg świadkiem! **6** Nie zabiegaliśmy też o chwałę u ludzi: ani u was, ani u innych. Jako apostołowie Chrystusa mogliśmy was obciążyć wielkimi kosztami^g. **7** Tymczasem staliśmy się wśród was delikatni jak karmiąca matka, która czule troszczy się o swoje dzieci. **8** Darzyliśmy was tak serdecznymi uczuciami, że byliśmy zdecydowani^{*} nie tylko przekazać wam dobrą nowinę od Boga, ale też oddać wam samych siebie^h. Bardzo was pokochaliśmyⁱ.

9 Z pewnością pamiętacie, bracia, naszą ciężką pracę, nasz wielki trud. Pracowaliśmy dniem i nocą, żeby głosząc wam dobrą nowinę od Boga, dla niko-

2:2 *Lub „odwagę”. #Możliwe też „z wielkim zmaganiem”. 2:7 *Lub „pielegnuje”. 2:8 *Dost. „mieliśmy upodobanie”. #Lub „swoje dusze”.

go z was nie stać się ciężarem^a. **10** I wy, i Bóg jesteście świadkami, jak lojalnie, sprawiedliwie i nienagannie postępowaliśmy wobec was, wierzących. **11** Dobrze wiecie, że obchodziliśmy się z wami jak ojciec^b ze swoimi dziećmi—usilnie was zachęcaliśmy, pocieszaliśmy i stanowczo nawoływaliśmy każdego z was^c. **12** Żebyście dalej postępowali, jak przystało na sług Boga^d, którzy was powołuje do swojego Królestwa^e i chwały^f.

13 Stale też dziękujemy Bogu^g, bo gdy usłyszeliście od nas słowo Boże, przyjęliście je właśnie takim, jakie jest naprawdę—nie jako słowo ludzkie, ale jako słowo Boże, które na was, wierzących, wywiera wpływ. **14** I spotkało was, bracia, to co zbory Boże w Judei, które pozostają w jedności z Chrystusem Jezusem—z rąk własnych rodaków wycierpieliście^h to samo, co one cierpią z rąk Żydów, **15** którzy zabili nawet Pana Jezusaⁱ oraz proroków, a i nas prześladowaliⁱ. Nie podobają się Bogu i tylko wszystkim szkodzą, **16** bo próbują nas powstrzymać od głoszenia ludziom z innych narodów, żeby mogli zostać wybawieni^k. W rezultacie stale powiększają swój grzech. Ale nadciąga już na nich gniew Boży^l.

17 Bracia, kiedy na krótko byliśmy z wami rozdzieleni*—ciałem, nie sercem—bardzo za wami tęskniliśmy i robiliśmy wszystko, żeby zobaczyć was osobiście[#]. **18** Chcieliśmy do was przyjść—ja, Paweł, próbowałem nie tylko raz, ale dwa razy, jednak Szatan przeciął nam drogę. **19** Bo kto jest naszą nadzieją, radością, koroną, którą

2:17 *Lub „osierociliśmy was”. #Dosl. „zobaczyć wasze oblicze”.

ROZDZ. 2

a Dz 18:3
Dz 20:34
2Ko 11:9
2Ts 3:8, 10

b 1Ko 4:15

c Dz 20:31

d Ef 4:1
Kol 1:10
1Pt 1:15

e Łk 22:28-30

f 1Pt 5:10

g 1Ts 1:2, 3

h Dz 17:5

i Dz 2:22, 23
Dz 7:52

j Mt 23:34

k Łk 11:52
Dz 13:49, 50

l Rz 1:18

szpalta 2

a 1Ts 5:23
2Ts 1:4

ROZDZ. 3

b Dz 17:15

c Dz 16:1, 2
Rz 16:21
1Ko 16:10

d Dz 14:22
1Ko 4:9
1Pt 2:21

e 1Ts 2:14

f 1Ts 3:2

g Mt 4:3
2Ko 11:3

h Dz 18:5

i 2Ts 1:4

1 TESALONICZAN 2:10 do 3:10

będziemy się szczyć przed naszym Panem, Jezusem, podczas jego obecności? Czy nie wy?^a **20** To wy jesteście naszą chwałą i radością.

3 Nie mogąc więc już dłużej czekać, postanowiliśmy* pozostać w Atenach sami^b, **2** a Tymoteusza^c, naszego brata i sługę Bożego*, który głosi dobrą nowinę o Chrystusie, wysłaliśmy, żeby was umocnił i pokrzepił z korzyścią dla waszej wiary, **3** tak by te cierpienia nikim nie wstrząsnęły*. Bo sami wiecie, że nie możemy ich uniknąć^{#d}. **4** Gdy u was byliśmy, zapowiadaliśmy wam, że będziemy znosić cierpienia, i jak wiecie, tak właśnie się stało^e. **5** Kiedy więc nie mogłem już dłużej czekać, posłałem Tymoteusza, żeby się dowiedział, czy pozostajecie wierni^f, czy Kusiciel^g w jakiś sposób was nie skusił, bo wtedy nasz trud okazałby się daremnym.

6 A teraz Tymoteusz przyszedł od was^h i przyniósł nam dobre nowiny o waszej wierności i miłości, a także o tym, że zawsze miło nas wspominacie i gorąco pragniecie nas zobaczyć, tak samo jak my was. **7** Tak więc, bracia, dzięki wam i wierności, jaką okazujecie, zaznaliśmy pocieszenia w każdej naszej udręce* i cierpieniuⁱ. **8** Teraz dopiero wstąpiło w nas życie*, bo niezachwianie trwacie przy Panu. **9** Jak możemy podziękować za was Bogu—za wielką radość, jaką odczuwamy przed Nim z waszego powodu? **10** Dniem i nocą zanosimy błagania, tak żarliwie, jak

3:1 *Paweł używa tu liczby mnogiej w odniesieniu do samego siebie. 3:2 *Możliwe też „i Bożego współpracownika”. 3:3 *Lub „tak by wskutek tych cierpień nikt się nie zachwiał”. #Lub „że do tego zostaliśmy wyznaczeni”. 3:7 *Dosl. „potrzebie”. 3:8 *Dosl. „też żyjemy”.

tylko możemy, żeby zobaczyć was osobiście* i uzupełnić to, czego brakuje waszej wierze^a.

11 Oby więc sam nasz Bóg i Ojciec oraz nasz Pan, Jezus, utworzył nam drogę do was. **12** I oby Pan sprawił, żebyście wzrastali w miłości do siebie nawzajem^b oraz do wszystkich innych—żeby ta miłość wręcz was przepełniała, jak nas przepełnia miłość do was. **13** Niech w ten sposób umocni wasze serca, żeby były nienaganne, święte przed naszym Bogiem^c i Ojcem podczas obecności naszego Pana, Jezusa^d, ze wszystkimi jego świętymi.

4 Ponadto, bracia, prosimy was, apelujemy w imię Pana Jezusa: postępujcie tak, żeby podobać się Bogu^e—zgodnie z naszymi pouczeniami. Już tak postępujecie, ale czyńcie to dalej w jeszcze większym stopniu. **2** Wiecie przecież, jakie nakazy* daliśmy wam w imię Pana Jezusa.

3 Wolą Bożą jest to, żebyście byli święci^f i powstrzymywali się od niemoralnych kontaktów seksualnych^g. **4** Każdy z was powinien wiedzieć, jak panować nad swoim ciałem^h, żeby było święteⁱ i godne szacunku, **5** i nie ulegać nienasyconym, niepohamowanym żądom seksualnym^j, jak narody, które nie znają Boga^k. **6** Nikt nie może przekraczać stosownych granic i krzywdzić w tej sprawie swojego brata, ponieważ Jehowa* wymierza za to wszystko karę. Mówiliśmy wam o tym już wcześniej i wyraźnie was ostrzeżliśmy.

3:10 *Dosl. „zobaczyć wasze oblicze”. 4:2 *Lub „pouczenia”. 4:3 *Dosl. „rozpusty”. Gr. *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. 4:4 *Dosl. „naczytniem”. 4:6, 15 *Zob. Dodatek A5.

ROZDZ. 3

a 2Ts 1:3

b 1Ts 4:9

2Ts 1:3

c 1Ko 1:8

d 1Ts 2:19

1Ts 5:23

2Ts 2:1, 2

ROZDZ. 4

e Kol 1:10

1Pt 2:12

f Jn 17:19

Ef 5:25-27

2Ts 2:13

1Pt 1:15, 16

g Ef 5:3

h Kol 3:5

2Tm 2:22

i Rz 6:19

j 1Ko 6:18

Ef 5:5

k Ps 79:6

Ef 4:17, 19

1Pt 4:3

szpalta 2

a Heb 12:14

1Pt 1:15, 16

b 1Ko 6:18, 19

c 1Jn 3:24

d Rz 12:10

e Jn 13:34, 35

1Pt 1:22

1Jn 4:21

f 2Ts 3:11, 12

g 1Pt 4:15

h 1Ko 4:11, 12

Ef 4:28

2Ts 3:10

1Tm 5:8

i Rz 12:17

j Jn 11:11

Dz 7:59, 60

1Ko 15:6

k 1Ko 15:32

l Rz 14:9

1Ko 15:3, 4

m 1Ko 15:22, 23

Flp 3:20, 21

2Ts 2:1

Obj 20:4

n Judy 9

o 1Ko 15:51, 52

7 Bo Bóg nie powołał nas do życia w nieczystości, lecz w świętości^a. **8** Kto więc to lekceważy, lekceważy nie człowieka, ale Boga^b, który wam daje swojego świętego ducha^c.

9 A jeśli chodzi o miłość braterską^d, nie musimy wam o tym pisać, bo to Bóg was uczy kochać siebie nawzajem^e. **10** I w rzeczywistości wy już tak postępujecie wobec wszystkich braci w całej Macedonii. Ale usilnie zachęcamy was, bracia, żebyście czynili to w jeszcze większym stopniu. **11** Postawcie sobie za cel, żeby prowadzić spokojne życie^f oraz dbać o swoje własne sprawy^g i pracować własnymi rękami^h, jak was uczyliśmy—**12** tak by ludzie postronni widzieli, że postępujecie przyzwicieⁱ, i żebyście niczego nie potrzebowali.

13 Ponadto, bracia, nie chcemy, żebyście pozostawali w niewiedzy co do tych, którzy śpią snem śmierci^j, i się smucili jak pozostali, którzy nie mają nadziei^k. **14** Bo jeśli wierzymy, że Jezus umarł i znowu powstał^l, to tak samo wierzymy, że Bóg przywróci do życia tych, którzy zasnęli snem śmierci jako uczniowie Jezusa—żeby mogli być razem z nim^m. **15** I mówimy wam na podstawie słowa Jehowy*, że my, żyjący—którzy pozostaniemy przy życiu aż do obecności Pana—w żaden sposób nie wyprzedzimy tych, którzy zasnęli snem śmierci. **16** Bo sam Pan zstąpi z nieba z trąbą Bożą, wyda głośny nakaz, zawoła archanielskimⁿ głosem, i ci, co umarli, będąc w jedności z Chrystusem, powstaną pierwsi^o. **17** Potem my, którzy będziemy jeszcze żyć, zostaniei my wraz z nimi porwani w ob-

łokach^a, żeby spotkać się z Panem^b w powietrzu. I już zawsze będziemy z Panem^c. **18** Wciąż więc pocieszajcie się nawzajem tymi słowami.

5 Jeśli chodzi o czasy i pory, bracia, nie ma potrzeby wam o tym pisać. **2** Sami przecież bardzo dobrze wiecie, że dzień Jehowy^{*d} przyjdzie jak złodziej w nocy^e. **3** Kiedy tylko będą mówić: „Pokój i bezpieczeństwo!”, wtedy natychmiast spadnie na nich nagle zagłada^f—jak bóle porodowe na kobietę ciążarną. I na pewno nie umkną. **4** Ale wy, bracia, nie jesteście w ciemności, żeby ten dzień miał was zaskoczyć, tak jak dzień zaskakuje złodziei. **5** Wszyscy jesteście synami światła i synami dnia^g. Nie jesteśmy synami nocy ani ciemności^h.

6 Dlatego nie śpijmy już jak pozostaliⁱ, ale czuwajmy^j i miejmy trzeźwy umysł^k. **7** Bo ci, którzy śpią, śpią w nocy, a ci, którzy się upijają, są pijani w nocy^l. **8** Ale my, synowie dnia, miejmy trzeźwy umysł. Nałożmy napierśnik wiary i miłości, a jako hełm—nadzieję wybawienia^m, **9** bo Bóg nie wybrał nas po to, żebyśmy znaleźli Jego gniewu, lecz żebyśmy za sprawą naszego Pana, Jezusa Chrystusa, zostali wybawieniⁿ. **10** On za nas umarł^o, żebyśmy—czy czuwamy, czy śpimy^p—mogli razem z nim żyć^q. **11** Dlatego jedni drugich zachęcajcie^r i jedni drugich budujcie^s, jak to w rzeczywistości czynicie.

12 Prosimy was, bracia, żebyście darzyli szacunkiem tych, którzy wśród was ciężko pracują, którzy przewodzą wam w służbie dla Pana i udzielają wam

5:2 *Zob. Dodatek A5. 5:10 *Lub „śpi-my snem śmierci”. 5:11 *Lub „pocieszajcie”.

ROZDZ. 4

a Dz 1:9
b 2Ts 2:1
c Jn 14:3
Jn 17:24
2Ko 5:8
Flp 1:23
Obj 20:6

ROZDZ. 5

d Sof 1:14
e Mt 24:36
2Pt 3:10
f Ps 37:10
Jer 8:11
g Jn 12:36
Rz 13:12
Ef 5:8
h Jn 8:12
Kol 1:13
1Pt 2:9
i Rz 13:11
j Mt 24:42
k 1Pt 5:8
l Rz 13:13
m Ef 6:14-17
n 2Ts 2:13
o Rz 5:8
p 1Ts 4:16, 17
q Rz 1:11, 12
Rz 15:2

szpalta 2

a Flp 2:29, 30
1Tm 5:17
Heb 13:7
b Mk 9:50
2Ko 13:11
c Kpl 19:17
2Tm 4:2
d 1Ko 13:4
Gal 5:22
Ef 4:1, 2
Kol 3:13
e Mt 5:39
f Rz 12:17, 19
g 2Ko 6:4, 10
Flp 4:4
h Łk 18:1
Rz 12:12
i Ef 5:20
Kol 3:17
j Ef 4:30
k 1Ko 14:1
l 1Jn 4:1
m Hi 2:3
n 1Ko 1:8
o Rz 15:30
p Kol 4:16

1 TESALONICZAN 4:18 do 5:28

rad. **13** Za ich pracę okazujcie im miłość i nadzwyczajne względy^a. Żyćcie ze sobą w zgodzie^{*b}. **14** Ponadto usilnie zachęcamy was, bracia: ostrzegajcie^{*} nieporządnych^c, pocieszajcie przynębionych^d, wspierajcie słabych, wobec wszystkich bądźcie cierpliwi^d. **15** Uważajcie, żeby nikt nie odpłacał nikomu krzywdą za krzywdę^e, ale zawsze wyświadczaćcie dobro—sobie nawzajem, a także wszystkim innym^f.

16 Zawsze się radujcie^g. **17** Nieustannie się módlcie^h. **18** Za wszystko składajcie podziękowaniaⁱ. Taka jest wola Boga wobec was, którzy pozostajecie w jedności z Chrystusem Jezusem. **19** Nie gaście ognia duchaⁱ. **20** Nie gardźcie prociwami^k. **21** Wszystko sprawdzajcieⁱ mocno trzymajcie się tego, co dobre. **22** Wystrzegajcie się wszelkiego rodzaju zła^m.

23 Oby Bóg pokoju sam w pełni was uświęcił. I oby wasz duch, dusza^{*} i ciało, bracia, były pod każdym względem zdrowe—tak by podczas obecności naszego Pana, Jezusa Chrystusa, wciąż pozostawały bez skazyⁿ. **24** Ten, który was powołuje, jest wierny i na pewno tego dokona.

25 Bracia, stale się za nas módlcie^o.

26 Pozdrówcie wszystkich braci świętym pocałunkiem.

27 Uroczyscie zobowiązujecie was w imię Pana, żeby ten list został odczytany wszystkim braciom^p.

28 Niech nasz Pan, Jezus Chrystus, okazuje wam niezasłużoną życzliwość.

5:13 *Lub „pokoju”. 5:14 *Lub „napiętnujcie”. 5:15 *Lub „zniechęconych”. Dośl. „mających małą duszę”. 5:23 *Lub „życie”. Zob. Słownikzek pojęć.

DO TESALONICZAN

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1, 2)
Wiara Tesaloniczan
wzrasta (3-5)
Zemsta na nieposłusznych (6-10)
Modlitwy za zbór (11, 12)</p> <p>2 Człowiek bezprawia (1-12)</p> | <p>Usilna zachęta do niezachwianego trwania (13-17)</p> <p>3 Zachęta do zanoszenia modlitw (1-5)
Ostrzeżenie przed nieporządnym postępowaniem (6-15)
Końcowe pozdrowienia (16-18)</p> |
|---|---|

1 Paweł, Sylwan* i Tymoteusz^a do zboru w Tesalonice, do będących w jedności z Bogiem, naszym Ojcem, oraz Panem Jezusem Chrystusem:

2 Niech Bóg, nasz Ojciec, i Pan Jezus Chrystus okazują wam niezasłużoną życzliwość i udzielają pokoju.

3 Zawsze, bracia, powinniśmy dziękować za was Bogu. Jest to stosowne, bo wasza wiara niezwykle rośnie, u każdego z was wzrasta też miłość do drugich^b. **4** W rezultacie szczeniemy się wami^c wśród zborów Bożych ze względu na waszą wytrwałość i wiarę, jaką okazujecie we wszystkich prześladowaniach i udrękach^{*d}. **5** Dowodzi to, że Boży osąd jest prawy – że możecie zostać uznani za godnych Królestwa Bożego, dla którego cierpicie^e.

6 Bóg uważa za prawe, żeby tym, przez których znosicie udrękę*, odpłacić udręką^{ff}, **7** a wam, znoszącym udrękę*, razem z nami zapewnić ulgę. Nastąpi to w czasie objawienia z nieba Pana Jezusa^g wraz z jego potężnymi

ROZDZ. 1

a 2Kp 1:19

b 1Ts 3:12
1Ts 4:9, 10

c 1Ts 2:19

d 1Ts 1:6
1Ts 2:14
1Pt 2:21

e Dz 14:22
Rz 8:17
2Tm 2:12

f Rz 12:19
Obj 6:9, 10

g Łk 17:29, 30
1Pt 1:7

szpalta 2

a Mk 8:38

b Rz 2:8

c 2Pt 3:7

d Rz 8:30

ROZDZ. 2

e Mt 24:3

f 1Ts 4:17

aniołami^a – **8** w płomieniach ognia. Dokona on wtedy zemsty na tych, którzy nie znają Boga, i na tych, którzy nie są posłuszni dobrej nowinie o naszym Panu, Jezusie^b. **9** Zostaną oni skazani na wieczną zagładę i usunięci sprzed oczu Pana i jego wspańskiej potęgi, **10** gdy przyjdzie, żeby okryć się chwałą w związku ze swoimi świętymi i żeby w tym dniu wszyscy, którzy uwierzyli, odnosili się do niego z podziwem. A wy naprawdę uwierzyliście naszemu świadectwu.

11 Dlatego zawsze się za was modlimy, żeby nasz Bóg uznał was za godnych życia, do którego was powołał^d, żeby swoją mocą doprowadził do końca wszelkie swoje dobre zamiary i zapewnił powodzenie każdemu czynowi wpływającemu z wiary. **12** Wszystko to po to, żeby imię naszego Pana, Jezusa, okryło się w związku z wami chwałą, a wy żebyście okryli się chwałą dzięki jednoci z nim, stosownie do niezasłużonej życzliwości naszego Boga, a także Pana Jezusa Chrystusa.

2 Jeśli chodzi, bracia, o obecność naszego Pana, Jezusa Chrystusa^e, i o czas, gdy będzie my zebrani, by być razem z nim^f,

1:1 *Nazywany też Sylasem. 1:4 *Lub „uciskach”. 1:6, 7 *Lub „ucisk”. 1:6 ^{ff}Lub „uciskiem”.

prosimy was, **2** żebyście nie utracili szybko trzeźwego osądu i nie dali się przestraszyć żadnej natchnionej wypowiedzi^a, żadnym słowem czy listowi napisanemu rzekomo przez nas, że niby już nastał dzień Jehowy^b.

3 Niech was nikt w żaden sposób nie zwiedzie^c, bo ten dzień nie nastanie, dopóki nie nadejdzie odstępstwo^c i nie ujawni się człowiek bezprawia^d, syn zagłady^e. **4** Przeciwstawia się on każdemu, kto jest uważany za boga, lub każdemu obiektowi kultu i się nad niego wynosi. Zasiada też w świątyni Bożej, publicznie podając się za boga. **5** Czy nie pamiętacie, że mówiłem wam o tym, gdy jeszcze z wami byłem?

6 I jak wiecie, jest coś, co go powstrzymuje – tak by ujawnił się dopiero w stosownym czasie. **7** Wprawdzie bezprawie tego człowieka już oddziałuje^f, ale po zostanie tajemnicą, dopóki ten, który teraz go powstrzymuje, nie zejdzie z drogi. **8** Wtedy to człowiek bezprawia się ujawni, a Pan Jezus – ujawniając swoją obecność^g – zgładzi go duchem swoich ust^h, unicestwi go. **9** A obecności tego człowieka bezprawia, działającego za sprawą Szatanaⁱ, będą towarzyszyć wszelkie potężne dzieła, fałszywe znaki i cuda^j, **10** wszelkie nieprawne metody zwodzenia^k tych, którzy idą drogą do zagłady – będącej zapłatą za to, że nie przyjęli i nie pokochali prawdy prowadzącej do wybawienia. **11** Właśnie dlatego Bóg pozwoli, żeby zostali wprowadzeni w błąd i uwierzyli kłamstwu^l, **12** a w rezultacie żeby wszyscy oni zostali

2:2 *Dost. „duchowi”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „Duch”. 2:2, 13; 3:1 *Zob. Dodatek A5. 2:3 *Lub „nie omami”. 2:9 *Lub „prorocze znaki”.

ROZDZ. 2

- a 1Jn 4:1
b Sof 1:14
2Pt 3:10
c 1Tm 4:1
2Tm 2:16-18
2Tm 4:3
2Pt 2:1
1Jn 2:18, 19
d Mt 7:15
Dz 20:29, 30
e 2Pt 2:1, 3
f Dz 20:29, 30
1Ko 11:18, 19
1Jn 2:18
g 1Tm 6:13-15
2Tm 4:1, 8
h Iz 11:4
Obj 19:15
i 2Ko 11:3
j Mt 24:24
k Mt 24:11
l Mt 24:5
1Tm 4:1
2Tm 4:3, 4

szpalta 2

- a Jn 6:44
Rz 8:30
b Jn 17:17
1Ko 6:11
1Ts 4:7
c 1Pt 5:10
d 1Ko 15:58
1Ko 16:13
e 1Ko 11:2
f 1Jn 4:10
g 1Pt 1:3, 4

ROZDZ. 3

- h Rz 15:30
1Ts 5:25
Heb 13:18
i Dz 19:20
1Ts 1:8
j Iz 25:4
k Dz 28:24
Rz 10:16
l 1Jn 5:3
m Łk 21:19
Rz 5:3

osądzeni, ponieważ nie uwierzyli prawdzie, lecz znajdowali przyjemność w nieprawości.

13 Ale za was, bracia, których Jehowa^a pokochał, zawsze powinniśmy dziękować Bogu, ponieważ On już na początku was wybrał^a, żebyście zostali wybawieni. Uświęcił was^b swoim duchem, bo uwierzyliście w prawdę. **14** Właśnie do tego was powołał dzięki dobrej nowinie, którą głosimy – żebyście dostąpili chwały jak nasz Pan, Jezus Chrystus^c. **15** Dlatego, bracia, trwajcie niezachwianie^d i dalej trzymajcie się tego^e, czego was uczono^e – zarówno tego, co przekazano wam ustnie, jak i przez list od nas. **16** A sam nasz Pan, Jezus Chrystus, oraz Bóg, nasz Ojciec, który nas pokochał^f i w swojej niezasłużonej życzliwości zapewnił nam nieprzemijające pocieszenie i niezawodną nadzieję^g, **17** niech pocieszą wasze serca i was umocnią^h, żebyście zawsze robili i mówili to, co dobre.

3 Na koniec zachęcam was, bracia: Módlcie się za nas^h, żeby słowo Jehowy^a szybko się szerzyłoⁱ i było otaczane chwałą, jak to dzieje się u was, **2** i żebyśmy zostali uwolnieni od ludzi wyrządzających szkodę i niegodziwychⁱ, bo nie wszyscy mają wiarę^k. **3** Ale Pan jest wierny. On was umocni i będzie was chronił przed Niegodziwcem. **4** Jako uczniowie Pana ufamy, że postępujacie i nadal będziecie postępować zgodnie z naszymi pouczeniami. **5** Niech Pan w dalszym ciągu kieruje wasze serca w dobrą stronę – tak byście mieli miłość do Bogaⁱ i przejawiali wytrwałość^m ze względu na Chrystusa.

2:15 *Lub „tradycji”. 2:17 *Lub „utwierdzą”.

6 Zalecamy wam, bracia, w imię Pana Jezusa Chrystusa, żebyście stronili od każdego brata, który postępuje nieporządnie^a — wbrew nauce^{*}, którą przyjęliście[#] od nas^b. 7 Sami wiecie, w czym powinniście nas naśladować^c, bo nie zachowywaliśmy się wśród was nieporządnie 8 ani u nikogo nie jedliśmy pokarmu za darmo^d. Przeciwnie, ciężko pracowaliśmy, trudziliśmy się dniem i nocą, żeby nikt z was nie obciążał kosztami^e. 9 Nie znaczy to, że nie mamy do tego prawa^f. Ale chcieliśmy stać się dla was przykładem, żebyście nas naśladowali^g. 10 W rzeczywistości gdy u was byliśmy, nakazywaliśmy wam: „Kto nie chce pracować, niech też nie je”^h. 11 Tymczasem słyszemy, że niektórzy wśród was postępują nieporządnieⁱ — wcale nie pracują i mieszkają się w nie swoje sprawy^j. 12 Takim naka-

3:6 *Lub „tradycji”. #Możliwe też „przyjęli”.

ROZDZ. 3

- a 1Ts 5:14
b 1Ko 11:2
2Ts 2:15
2Ts 3:14
c 1Ko 4:16
1Ts 1:6
d Dz 20:34
e Dz 18:3
1Ko 9:14, 15
2Ko 11:9
1Ts 2:9
f Mt 10:9, 10
1Ko 9:6, 7
g 1Ko 11:1
Flp 3:17
h 1Ts 4:11, 12
1Tm 5:8
i 1Ts 5:14
j 1Tm 5:13
1Pt 4:15

szpalta 2

- a Ef 4:28
b 2Ts 3:6
c 1Ts 5:14
d Jn 14:27
e 1Ko 16:21
Kol 4:18

zujemy i usilnie ich zachęcamy w imię Pana Jezusa Chrystusa, żeby w spokoju pracowali i jedli pokarm, na który sami zarobili^a.

13 Ale wy, bracia, nie poddawajcie się w robieniu tego, co dobre. 14 A jeśli ktoś nie jest posłuszny naszym słowom przekazanym w tym liście, naznaczcie go sobie^{*} i przestańcie się z nim zadawać^b, żeby się zawstydział. 15 Jednak nie uważajcie go za wroga, lecz w dalszym ciągu napominajcie^c jak brata.

16 Niech sam Pan pokoju na wszelkie sposoby wciąż udziela wam pokoju^d. Niech Pan będzie z wami wszystkimi.

17 A tu ja, Paweł, własnoręcznie dopisuję swoje pozdrowienia^e. Ten znak jest w każdym moim liście. Tak właśnie piszę.

18 Niech nasz Pan, Jezus Chrystus, okazuje wam wszystkim niezasłużoną życzliwość.

3:14 *Lub „uważajcie na niego”.

PIERWSZY LIST

DO TYMOTEUSZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1, 2)
Przestroga przed fałszywymi nauczycielami (3-11)
Niezasłużona życzliwość okazana Pawłowi (12-16)
Król Wieczności (17)
‘Tocz szlachetną walkę’ (18-20)</p> <p>2 Modlitwy za najróżniejszych ludzi (1-7)
Jeden Bóg, jeden pośrednik (5)
Odpowiedni okup za wszystkich (6)
Wskazówki dla mężczyzn i kobiet (8-15)
Skromny ubiór (9, 10)</p> | <p>3 Wymagania stawiane nadzorcom (1-7)
Wymagania stawiane sługom pomocniczym (8-13)
Święta tajemnica oddania dla Boga (14-16)</p> <p>4 Przestroga przed naukami demonów (1-5)
Co robić, żeby być dobrym sługą Chrystusa (6-10)
Trening fizyczny a oddanie dla Boga (8)
‘Zwracaj uwagę na swoje nauczanie’ (11-16)</p> |
|--|--|

- 5 Jak traktować osoby młode i starsze (1, 2)
 Wspieranie wdów (3-16)
 Dbanie o członków własnej rodziny (8)
 Szacunek dla ciężko pracujących starszych (17-25)
 'Używaj małych ilości wina ze względu na swój żołądek' (23)

- 6 Niewolnicy mają szanować swoich właścicieli (1, 2)
 Fałszywi nauczyciele i miłość do pieniędzy (3-10)
 Wskazówki dla sługi Bożego (11-16)
 Trzeba być bogatym w szlachetne uczynki (17-19)
 „Strzeż tego, co ci powierzono” (20, 21)

1 Paweł – powołany na apostoła Chrystusa Jezusa z nakazu Boga, naszego Wybawcy, i Chrystusa Jezusa, naszej nadziei^a – **2** do Tymoteusza^{*b}, prawdziwego dziecka^c w wierze: Niech Bóg, nasz Ojciec, i nasz Pan, Chrystus Jezus, okazują ci niezasłużoną życzliwość i miłosierdzie oraz udzielają pokoju.

3 Kiedy wybierałem się do Macedonii, zachęcałem cię do pozostania w Efezie. Do tego samego zachęcam cię teraz, żebyś nakazał pewnym ludziom, by nie szerzyli innych nauk **4** ani nie zwracali uwagi na fałszywe opowieści^d i na rodowody. Takie rzeczy są bezużyteczne^e. Nie mają nic wspólnego z tym, co zapewnia Bóg z myślą o wzmocnieniu wiary, a tylko prowadzą do spekulacji. **5** Moje polecenie^{*} ma zachęcić do wzajemnej miłości^f, wypływającej z czystego serca, czystego^g sumienia i nieobłudnej wiary^g. **6** Niektórzy wyzyli się tych rzeczy i dali się wciągnąć w jałowe dyskusje^h. **7** Chcą być nauczycielamiⁱ prawa^{*}, ale nie rozumieją tego, o czym mówią i przy czym tak mocno się upierają.

8 Wiemy, że Prawo jest bardzo dobre, jeśli tylko ktoś właściwie

1:2 *Imię to znaczy „ten, który szanuje Boga”. 1:5 *Lub „nakaz; pouczenie”. ^aDosł. „dobrego”. 1:7 *Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 1

a 1Pt 1:3, 4

b Dz 16:1, 2
 Flp 2:19, 20

c 1Ko 4:17

d 1Tm 4:7
 2Tm 4:3, 4
 Tyt 1:13, 14

e 1Tm 6:20
 2Tm 2:14

f Rz 13:8

g Gal 5:6

h 1Tm 6:20
 2Tm 2:16-18

i Jak 3:1

szpalta 2

a Gal 3:19

b 2Tm 1:13
 Tyt 1:7, 9

c Gal 2:7, 8

d Dz 9:15
 2Ko 3:5, 6

e Dz 8:3
 Dz 9:1, 2
 Gal 1:13
 Flp 3:5, 6

z niego korzysta – **9** świadomy, że prawo zostało dane nie ze względu na człowieka prawego, lecz ze względu na ludzi dopuszczających się bezprawia^a, buntowniczych, bezbożnych, grzeszników, nielojalnych^{*}, skalanych, zabójców własnego ojca lub matki, innych morderców, **10** ludzi dopuszczających się niemoralności^{*}, homoseksualistów^h, porwaczy, kłamców, ludzi łamiących przysięgi^a, a także ze względu na wszystko, co jest sprzeczne ze zdrową nauką^b. **11** Nauka ta pozostaje w zgodzie ze wspaniałą dobrą nowiną, która pochodzi od szlachetnego Boga, a którą mi powierzono^c.

12 Jestem wdzięczny temu, który mi udzielił mocy, Chrystusowi Jezusowi, naszemu Panu, że uznał mnie za wiernego, wyznaczając mnie do usługiwania^d, **13** choć wcześniej byłem bluźniercą, prześladowcą i człowiekiem zuchwałym^e. Mimo to zaznałem miłosierdzia, bo działałem w niewiedzy, nie mając wiary. **14** Nasz Pan okazał mi obfitą miarę niezasłużonej

1:9 *Lub „tych, którym brakuje lojalnej miłości”. 1:10 *Dosł. „rozpustników”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^aDosł. „męczczyzn kładących się z mężczyznami”. ^bLub „składających fałszywe przysięgi”.

życzliwości. I jako uczeń Chrystusa Jezusa mam wiarę i miłość. **15** Prawdziwe i całkowicie wiarygodne są słowa, że Chrystus Jezus przyszedł na świat wybawić grzeszników^a. A ja jestem największym spośród nich^b. **16** Jednak okazano mi miłosierdzie, żeby na moim przykładzie—największego spośród grzeszników—Chrystus Jezus pokazał całą swoją cierpliwość i żeby to było nauką dla tych, którzy też oprą na nim swoją wiarę, by zyskać życie wieczne^c.

17 Królowi Wieczności^d—nieziszczalnemu^e, niewidzialnemu^f, jednemu Bogu^g—należy się szacunek i chwała po wieczne czasy, już na zawsze. Amen.

18 Tymoteuszu, moje dziecko, przekazuję ci to polecenie* stosownie do wypowiedzianych o tobie proroctw—żebyś zgodnie z nimi dalej toczył szlachetną walkę^h, **19** zachowując wiarę i czyste* sumienieⁱ. Bo niektórzy się go wyzybyli i w rezultacie stali się rozbitkami w wierze^j. **20** Należą do nich Hymeneusz^k i Aleksander, których wydałem Szatanowi^l, żeby przez skarcenie oduczyli się bluźnić*.

2 Przede wszystkim usilnie zachęcam, żeby zanoszono błagania, modlitwy, gorące prośby i podziękowania za najróżniejszych ludzi, **2** w tym za królów i wszystkich zajmujących wysokie stanowiska^m—tak byśmy mogli dalej prowadzić spokojne, ciche życie, całkowicie oddane Bogu i pełne powagiⁿ. **3** Jest to szlachetne i miłe w oczach naszego Wybawcy, Boga^o, **4** któ-

1:18 *Lub „nakaz; pouczenie”. **1:19** *Dostł. „dobre”. *Lub „w rezultacie ich wiara uległa rozbić jak okręt”. **1:20** *Lub „znieważać Boga”.

ROZDZ. 1

- a Łk 5:32
- b 2Ks 5:19
- c 1Jn 2:1, 2
- d Dz 9:1, 2
- e 1Ks 15:9
- f Jn 6:40
- g Jn 20:31
- h Ps 10:16
- i Ps 90:2
- j Dn 6:26
- k Obj 15:3
- e Rz 1:23
- f Kol 1:15
- g Iz 43:10
- h 1Ks 8:4
- i 2Tm 2:3
- j 1Tm 1:5
- k 2Tm 2:16-18
- l 1Ks 5:5, 11

ROZDZ. 2

- l Mt 5:44
- m Jer 29:7
- n Judy 25

szpalta 2

- a Iz 45:22
- b Dz 17:30
- c Rz 5:18
- d 1Tm 4:10
- e Pwt 6:4
- f Rz 3:30
- g Heb 8:6
- h Heb 9:15
- i 1Ks 11:25
- j Dz 4:12
- k Rz 5:15
- l 2Tm 1:9, 10
- m Mt 20:28
- n Mk 10:45
- o Kol 1:13, 14
- p Dz 9:15
- h Gal 2:7, 8
- i Gal 1:15, 16
- j Ps 141:2
- k Jak 1:20
- l Flp 2:14
- m 1Pt 3:3, 4
- n Prz 31:30
- o Ef 5:24
- p 1Ks 14:34
- q Rdz 2:18, 22
- r 1Ks 11:8
- s Rdz 3:6, 13
- t 1Tm 5:14
- u 1Tm 2:9, 10

ry chce*, żeby najróżniejsi ludzie zostali wybawieni^a i dokładnie poznali prawdę. **5** Bóg jest jeden^b i jeden jest pośrednik^c między Bogiem a ludźmi^d, człowiek Chrystus Jezus^e, **6** który dał samego siebie na odpowiedni okup za wszystkich^f. Świadek o tym miało być dawne we właściwym czasie. **7** Ze względu na to świadectwo^g zostałem wyznaczony na głosiciela i apostoła^h—mówię prawdę, nie kłamie—żebym uczył inne narody i wierze i prawdzie.

8 Chcę więc, żeby wszędzie, gdzie się zbieracie, mężczyźni modlili się, wznosząc czyste ręceⁱ, żeby nie było wśród nich gniewu^k i sporów^l. **9** A kobiety niech zdobi przyzwoity* ubiór, świadczący o skromności i trzeźwości umysłu^m—nie wymyślne fryzuryⁿ, złoto, perły czy bardzo drogie stroje^o, **10** ale dobre uczynki, bo właśnie to przystoi kobietom, które twierdzą, że służą Bogu^p.

11 Kobieta niech przyjmuje pouczenia w milczeniu*, z pełną uległością^q. **12** Nie pozwalaj kobiecie nauczać ani dominować nad mężczyzną, powinna raczej milczeć*^r. **13** Bo Adam został stworzony pierwszy, dopiero potem Ewa^s. **14** I to nie Adam został zwiedziony. To kobieta została zwiedziona^t i dopuściła się występku. **15** Ochroną będzie dla niej rodzenie dzieci^u—jeśli tylko będzie* zachowywać wiarę, miłość, świętość oraz trzeźwość umysłu^v.

2:4 *Lub „którego wolą jest”. **2:6** *Lub „najróżniejszych ludzi”. **2:8** *Lub „będąc lojalni wobec Boga”. **2:9** *Lub „wzbudzający szacunek”. *Lub „trzeźwym osądzie; rozsądnie”. ^aLub „różne style splatania włosów”. **2:11** *Lub „spokojnie”. **2:12** *Lub „zachowywać spokój”. **2:15** *Dostł. „będą”. *Lub „trzeźwy osąd; rozsądnie”.

3 Prawdziwe są słowa: Jeżeli mężczyzna ubiega się o to, żeby zostać nadzorcą^a, to pragnie wspaniałej pracy. **2** Nadzorca powinien być bez zarzutu, mieć jedną żonę, zachowywać we wszystkim umiar, mieć trzeźwy umysł^{*b}, być porządnym, gościnnie^c, wykwalifikowany do nauczania^d. **3** Nie może się upijać^e, nie może być agresywny^{*}, ma być rozsądny^{#f}, nie może być kłótniwy^g, nie może kochać pieniędzy^h. **4** Powinien należycie przewodzić własnej rodzinie^{*} i mieć podporządkowane, dobrze wychowane[#] dzieciⁱ. **5** (bo jeśli mężczyzna nie umie przewodzić własnej rodzinie^{*}, to jak będzie się troszczył o zbór Boży?). **6** Nie może to być ktoś nowo ochrzczony^{*j}, żeby czasem nie nadał się pychą i nie ściągnął na siebie wyroku wydanego na Diabła. **7** Ponadto ktoś taki powinien mieć bardzo dobrą opinię^{*} u osób postronnych^k, żeby nie narażać się na zniewagi[#] i nie wpaść w sidło Diabła.

8 Tak samo służy pomocniczy powinni być poważni, nie mogą być dwulicowi^{*}, nie mogą nadużywać wina, nie mogą być żądni nieuczciwego zysku^l, **9** mają trzymać się świętej tajemnicy wiary^{*}, zachowując czyste sumienie^m.

10 Niech tacy zostaną najpierw wypróbowani co do przydatności, a dopiero potem—jeśli

3:2 *Lub „mieć trzeźwy osąd; być rozważny”. 3:3 *Lub „skłonny do bicia”. #Dosl. „ustępliwy”. 3:4 *Lub „dobrze zarządzać własnym domem”. #Lub „pełne powagi; okazujące szacunek”. 3:5 *Lub „zarządzać własnym domem”. 3:6 *Lub „nowo nawrócony”. 3:7 *Lub „bardzo dobre świadectwo”. #Lub „nie okryć się hańbą”. 3:8 *Dosl. „dwois tego języka”. 3:9 *Najwyraźniej chodzi o całokształt chrześcijańskich nauk.

ROZDZ. 3

- a Dz 20:28
Tyt 1:5-9
b Rz 12:3
1Pt 4:7
c Dz 28:7
1Pt 4:9
d 1Tm 5:17
2Tm 2:24
Tyt 1:7, 9
e Rz 13:13
f Flp 4:5
Jak 3:17
g Rz 12:18
Jak 3:18
h Heb 13:5
1Pt 5:2
i Ef 6:4
j 1Tm 5:22
k Dz 22:12
1Ts 4:11, 12
l Dz 6:3
Tyt 1:7
1Pt 5:2
m 1Tm 1:5
1Tm 1:18, 19
2Tm 1:3
1Pt 3:16

szpalta 2

- a 1Pt 2:12
b 1Tm 5:13
c Tyt 2:3-5
d Heb 3:6
e Jn 1:14
Flp 2:7
f 1Pt 3:18
g 1Pt 3:19, 20
h Kol 1:23
i Kol 1:6

ROZDZ. 4

- j 2Ts 2:1, 2
2Tm 4:3, 4
2Pt 2:1
k Dz 20:29, 30
2Tm 2:16
2Pt 2:3
l 1Ko 7:36
1Ko 9:5
m Rz 14:3

są bez zarzutu^a—niech działają jako słudzy.

11 Tak samo kobiety powinny być poważne, nie rzucać oszczerstw^b, zachowywać we wszystkim umiar, we wszystkim być wierne^c.

12 Słudzy pomocniczy powinni mieć jedną żonę i zapewniać dzieciom i własnym rodzinom należyte przewodnictwo. **13** Bo mężczyźni, którzy bardzo dobrze usługują, zyskują sobie wspaniałą opinię i mogą z przekonaniem^{*} mówić o swojej wierze w Chrystusa Jezusa.

14 Mam nadzieję, że wkrótce do ciebie przyjdę, ale piszę ci to **15** na wypadek, gdybym się opóźniał—żebyś wiedział, jak powinienś postępować w Bożej rodzinie^{*d}, w zborze żywego Boga, będącym filarem i podporą prawdy. **16** Nie ulega wątpliwości, że święta tajemnica oddania dla Boga jest wielka: „Ujawniony w ciebie^e, w duchu uznany za prawego^f, ukazał się aniołom^g, głoszone o nim wśród narodów^h, uwierzono w niego na świecieⁱ, zabrany został w chwale”.

4 Jednak natchnione słowo^{*} wyraźnie mówi, że w późniejszych czasach niektórzy odpadną od wiary, zwracając uwagę na zwodnicze natchnione wypowiedzi^{#j} oraz nauki demonów—**2** z powodu obłądki ludzi, którzy mówią kłamstwa^k, których sumienie jest nieczyste, jak gdyby przypieczone rozpalonym żelazem. **3** Tacy zabraniają zawierania związków małżeńskich^l i nakazują powstrzymywać się od pokarmów^m, które przecież Bóg stworzył po to, żeby ludzie mający wiarę i dokładnie znający

3:13 *Lub „wielką swobodą mowy”. 3:15 *Lub „w domu Bożym”. 4:1 *Dosl. „duch”. #Dosl. „zwodnicze duchy”.

prawdę jedli je^a, składając podziękowania. **4** Wszystko, co Bóg stworzył, jest wspaniałe^b i nie należy odrzucać niczego^c, co z wdzięcznością się przyjmuje, **5** bo dzięki słowu Bożemu i modlitwie zostaje to uświęcone.

6 Udzielając braciom tych rad, okażesz się dobrym sługą Chrystusa Jezusa, karmionym słowami wiary i wspaniałej nauki, której się wiernie trzymasz^d. **7** Odrzucaj jednak fałszywe opowieści^e, które kalają to, co święte—podobne do opowieści starych kobiet. Ćwicz się raczej w pielęgnowaniu oddania dla Boga. **8** Bo trening^f fizyczny jest tylko trochę pożyteczny, natomiast oddanie dla Boga jest pożyteczne we wszystkim, ponieważ niesie ze sobą obietnicę błogosławieństw w życiu obecnym oraz tym, które ma nadejść^g. **9** Słowa te są prawdziwe i całkowicie wiarygodne. **10** Właśnie dlatego ciężko pracujemy, dlatego wyteżamy siły^h, że oparliśmy swoją nadzieję na żywym Bogu, który jest Wybawcąⁱ najroźniejszych ludzi, zwłaszcza tych, co są wierni.

11 Wciąż to nakazuj i tego nauczaj. **12** Niech nikt nigdy nie patrzy z góry na twój młody wiek. Stań się jednak dla wiernych wzorem w mowie, w czynach, w miłości, w wierze, w czystym postępowaniu. **13** Dopóki nie przyjdę, dalej pilnie angażuj się w publiczne czytanie^j, usilne zachęcanie, nauczanie. **14** Nie zaniedbuj daru, który otrzymałeś, gdy zgodnie z prośbą groń starszych włożyło na ciebie ręce^k. **15** Zastanawiaj się nad tymi rzeczami, bądź nimi pochłonięty, żeby wszyscy wyraźnie widzieli twój postęp.

4:8 *Lub „ćwiczenie”.

ROZDZ. 4

a Rdz 9:3
Rz 14:17
1Ko 10:25

b Rdz 1:31

c Dz 10:15

d 2Tm 2:15

e 1Tm 6:20
Tyt 1:13, 14

f Jn 17:3

g Łk 13:24

h Judy 25

i 1Tm 2:3, 4

j Kol 4:16
1Ts 5:27

k Dz 6:5, 6
Dz 13:2, 3
Dz 19:6
2Tm 1:6

szpalta 2

a 2Tm 4:2

b 1Ko 9:22

ROZDZ. 5

c Kpl 19:32

d 1Tm 5:16

e 1Tm 5:8

f Mt 15:4
Ef 6:2

g Jak 1:27

h 1Ko 7:34

i Łk 2:36, 37

j Mt 15:4-6

k Dz 9:39

l 1Tm 2:15

m Heb 13:2
1Pt 4:9

n Jn 13:5, 14

16 Stale zwracaj uwagę na siebie i swoje nauczanie^a. Rób to nieustannie, bo dzięki temu wybawisz zarówno siebie, jak i tych, którzy cię słuchają^b.

5 Nie krytykuj surowo starszego mężczyzny^c. Przeciwnie, zwracaj się do niego jak do ojca, do młodszych mężczyzn jak do braci, **2** do starszych kobiet jak do matek, do młodszych kobiet jak do siostr—z wszelką czystością.

3 Miej wzgląd na wdowy^{*}, które naprawdę są wdowami^{ad}. **4** Ale jeśli któraś wdowa ma dzieci lub wnuki, niech najpierw one we własnym domu uczą się pokazywać, że są oddane Bogu^e, i oddawać swoim rodzicom i dziadkom, co im się należy^f, bo to jest miłe w oczach Bożych^g. **5** Kobieta, która naprawdę jest wdową—która została bez środków do życia—pokłada nadzieję w Bogu^h i stale, dniem i nocą, zanoszą błagania i modlitwyⁱ. **6** Natomiast ta, która oddaje się zmysłowym przyjemnościom—choć żyje, jest martwa. **7** Żeby więc nikt nie mógł im nic zarzucić, stale udzielaj tych pouczeń^{*}. **8** Kto nie dba o swoich^{*}, a zwłaszcza o członków najbliższej rodziny^h, ten wyparł się wiary i jest gorszy niż człowiek bez wiaryⁱ.

9 Na listę można wciągnąć wdowę, która ma co najmniej 60 lat, która była żoną jednego męża **10** i jest znana ze szlachetnych czynów^k—z tego, że dobrze wychowała dzieci^l, była gościnną^m, myła nogi świętymⁿ, wspie-

5:3 *Dost. „szanuj wdowy”. ^aLub „wdowy, które naprawdę są w potrzebie”, czyli takie, które znikąd nie mają wsparcia. 5:7 *Lub „dawaj te nakazy”. 5:8 *Lub „o osoby, za które jest odpowiedzialny”. ^bLub „domowników”.

rała cierpiących^a, pilnie spełniała wszelkie dobre uczynki.

11 Natomiast młodszych wdów nie wciągaj na listę, bo takie kobiety, gdy ich pragnienia seksualne stają między nimi a Chrystusem, chcą wyjść za mąż **12** i ściągają na siebie winę za złamanie wcześniejszych obietnic^a. **13** W dodatku uczą się bezczynności, chodząc w kółko od jednego domu do drugiego – zresztą nie tylko bezczynności, ale też plotkowania i mieszania się w cudze sprawy^b, mówienia o tym, o czym nie powinny. **14** Chcę więc, żeby młodsze wdowy wychodziły za mąż^c, rodziły dzieci^d, prowadziły dom, żeby w żaden sposób nie dawały przeciwnikom powodu do krytykowania. **15** W rzeczywistości niektóre już zboczyły z właściwej drogi i poszły za Szatanem. **16** Jeżeli któraś wierząca kobieta^a ma wdowy w swojej rodzinie, niech udziela im wsparcia, żeby zbór nie był obciążony i mógł pomagać tym, które naprawdę są wdowami^e.

17 Starsi zboru, którzy bardzo dobrze przewodzą^f, są godni podwójnego szacunku^g, zwłaszcza ci, którzy ciężko pracują, przemawiając^a i nauczając^h. **18** Pisma mówią przeciw: „Nie nakładaj bykowi kagańca, gdy młóci ziarno”ⁱ, oraz „Pracownik zasługuje na zapłatę”^j. **19** Nie przyjmuj oskarżenia przeciwko starszemu mężczyźnie^a, chyba że na podstawie zeznań dwóch lub trzech świadków^k. **20** Tych, którzy trwają w grzechu, upo-

5:12 ^aLub „za to, że już nie wyrażają wiary tak jak wcześniej”. 5:16 ^aLub „któraś chrześcijanka”. ^bLub „tym, które naprawdę są w potrzebie”, czyli takim, które znikąd nie mają wsparcia. 5:17 ^aLub „głosząc”. 5:19 ^aLub „starszemu zboru”.

ROZDZ. 5

a 1Tm 5:16
Jak 1:27

b 2Ts 3:11

c 1Ko 7:8, 9

d 1Tm 2:15

e Pwt 15:11
1Tm 5:5
Jak 1:27

f 1Pt 5:2, 3

g Dz 28:10
Heb 13:17

h 1Ts 5:12
Heb 13:7

i Pwt 25:4
1Ko 9:7, 9

j Kpl 19:13
Mt 10:9, 10
Łk 10:7
Gal 6:6

k Pwt 19:15
Mt 18:16

szpalta 2

a 1Ko 15:34
Tyt 1:7, 9
Tyt 1:13
1Jn 3:9
Obj 3:19

b Kpl 19:15
Jak 3:17

c Dz 6:5, 6
Dz 14:23
1Tm 3:2, 6
1Tm 4:14

d Joz 7:11
Heb 4:13

e Mt 5:16

f 1Ko 4:5

ROZDZ. 6

g Rz 13:7
Ef 6:5
Kol 3:22

h 1Pt 2:13, 14

i 2Tm 1:13

j Tyt 1:1, 2

k 1Ko 8:2

minaj^a na oczach wszystkich jako ostrzeżenie dla innych^a. **21** Uroczyście zobowiązuję cię przed Bogiem oraz Chrystusem Jezusem i wybranymi aniołami, żebyś wprowadzał te zalecenia w czyn bez żadnych uprzedzeń czy stronniczości^b.

22 Nigdy na nikogo nie wkładaj rąk pochopnie^c. Nie miej udziału w cudzych grzechach. Pozostań nieskalany.

23 Nie pij już wody^a, ale w małych ilościach używaj wina ze względu na swój żołądek i częste dolegliwości.

24 Grzechy niektórych ludzi są wszystkim znane i szybko prowadzą do osądzenia. A grzechy innych wychodzą na jaw później^d. **25** Tak samo i dobre czyny są znane wszystkim^e, a te, które nie są, nie pozostaną w ukryciu^f.

6 Ci, którzy dźwigają jarzmo niewoli, niech traktują swoich właścicieli z należnym szacunkiem^g, żeby o imieniu Boga i Jego nauce nigdy nie mówiono źle^h. **2** A ci, których właściciele wierzą w Pana, niech nie wykorzystują faktu, że to bracia, i niech nie odnoszą się do nich lekceważąco. Niech raczej pełnią służbę jeszcze gorliwiej, bo ci, którzy z niej korzystają, to ich kochani współwyznawcy.

Wciąż tego nauczaj i usilnie do tego zachęcaj. **3** Jeśli ktoś szerzy inne nauki, jeśli nie zgadza się z prawdziwymi^a naukamiⁱ, które pochodzą od naszego Pana, Jezusa Chrystusa, z pouczeniami dotyczącymi oddania dla Boga^j, **4** ten jest nadęty pychą i niczego nie rozumie^k. Ma

5:20 ^aDośl. „żeby pozostali odczuwali strach”. 5:22 ^aChodziło o to, żeby nikogo pochopnie nie mianował. 5:23 ^aLub „nie pij już samej wody”. 6:3 ^aLub „ze zdrowymi”.

obsesję* na punkcie dociekań i sporów o słowa^a. A przecież te rzeczy prowadzą do zawiści, kłótni, rzucania oszczerstw^a, złośliwych podejrzeń, **5** nieustannych sporów o drobiazgi. Posuwają się do nich ludzie, którzy mają skażone umysły^b, którzy przestali rozumieć prawdę i myślą, że za oddania dla Boga można czerpać zyski. **6** W rzeczywistości oddanie dla Boga zapewnia wielkie zyski^d, gdy towarzyszy mu zadowolenie z tego, co się ma*. **7** Bo nic nie przynieśliśmy na świat i nic nie możemy z niego wynieść^e. **8** Mając więc jedzenie i ubranie*, będziemy z tego zadowoleni^f.

9 A ci, którzy postanawiają być bogaci, wpadają w sidło^g, ulegają pokusom i wielu bezsensownym i szkodliwym pragnieniom, które prowadzą do zguby i ruiny^h. **10** Bo miłość do pieniędzy jest korzeniem wszelkiego zła. Ulegając jej, niektórzy odeszli od wiary i ściągali na siebie wiele uderⁱ.*

11 Jednak ty, sługo* Boży, uciekaj od tych rzeczy, a zabiegaj o prawość, o to, by służyć Bogu z oddaniem, o wiarę, miłość, wytrwałość i łagodność^j. **12** Walcz w szlachetnej walce o wiarę. Mocno się uchwyc nadziei na życie wieczne, do którego zostałeś powołany i w związku z którym złożyłeś wspaniałe świadectwo w obecności wielu świadków.

13 Nakazuję ci przed Bogiem, który podtrzymuje wszyst-

6:4 *Lub „zdradza chorobliwą fascynację; zdradza niezdrową skłonność”.
^aLub „rzucania obelg; znieważania innych”.
6:6 *Lub „zadowalanie się tym, co się ma”.
6:8 *Możliwe też „schronienie”. Dost. „okrycie”.
6:10 *Dost. „poprzebijali się wieloma boleściami”.
6:11 *Dost. „człowieku”.

ROZDZ. 6

- a 2Tm 2:14
Tyt 1:10
Tyt 3:9
b 2Ko 11:3
2Tm 3:8
Judy 10
c 1Pt 5:2
d 1Tm 4:8
e Hi 1:21
Ps 49:16, 17
f Prz 30:8, 9
Heb 13:5
g Mt 13:22
h Prz 28:20, 22
Jak 5:1
i Mt 6:24
j Prz 15:1
Mt 5:5
Gal 5:22, 23
Kol 3:12
1Pt 3:15

szpalta 2

- a Mt 27:11
Jn 18:33, 36
Jn 19:10, 11
b 2Ts 2:8
2Tm 4:1, 8
c Obj 17:14
Obj 19:16
d Heb 7:15, 16
e Dz 9:3
Obj 1:13, 16
f Jn 14:19
1Pt 3:18
g Mt 13:22
Mk 10:23
h Kzn 5:19
Mt 6:33
Jak 1:17
i Rz 12:13
2Ko 8:14
Jak 1:27
j Mt 6:20
k Łk 16:9
l 2Tm 1:13, 14
2Tm 3:14
2Tm 4:5
m 1Ko 2:13
1Ko 3:19
Kol 2:8

ko przy życiu, i przed Chrystusem Jezusem, który publicznie dał wspaniałe świadectwo przed Poncjuszem Piłatem^a: **14** Przestrzegaj tego przykazania w taki sposób, żeby nikt nie doszukał się u ciebie żadnej winy, żeby nie mógł ci nic zarzucić aż do ujawnienia naszego Pana, Jezusa Chrystusa^b— **15** szczęśliwego, jedynego Mocarza, który ukaże się w wyznaczonym na to czasie. Jest to Król królujących i Pan panujących^c, **16** jedyny mający nieśmiertelność^d, ten, który mieszka w niedostępnym świetle^e i którego żaden człowiek nie widział ani nie może zobaczyć^f. Jemu należy się szacunek. Jego potęga niech trwa na wieki. Amen.

17 Pouczaj* tych, którzy są bogaci w obecnym świecie^g, żeby nie myśleli o sobie zbyt dużo^a i żeby nie opierali nadziei na niepewnym bogactwie^g, ale na Bogu, który obficie zaopatruje nas we wszystko z myślą o naszej radości^h. **18** Mów im, żeby pracowali nad tym, co dobre, żeby byli bogaci w szlachetne uczynki, szczodrzy, gotowi się dzielićⁱ. **19** W ten sposób będą gromadzić sobie pewny skarb—wspinały fundament na przyszłość^j—i będą się mogli mocno uchwycić nadziei na rzeczywiste życie^k.

20 Tymoteuszu, strzeż tego, co ci powierzono^l. Odwracaj się od pustych mów, które kalają to, co święte, i od sprzecznych teorii opartych na rzekomej wiedzy^m. **21** Niekórzy, popisując się taką wiedzą, odeszli od wiary.

Obyście zaznawali niezasłużonej życzliwości.

6:17 *Lub „nakazuj”.
^aLub „systemie rzeczy; epoce”. Zob. *Słownikzek pojęć*, hasło „System rzeczy”.
^lLub „nie byli zarozumiali; nie byli arogancy”.

DO TYMOTEUSZA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1, 2)
Paweł dziękuje Bogu za wiarę Tymoteusza (3-5)
‘Stale rozpalaj w sobie dar Boży’ (6-11)
„Trzymaj się wzoru zdrowych słów” (12-14)
Wrogowie i przyjaciele Pawła (15-18)</p> <p>2 ‘To, co usłyszałeś, powierz wykwalifikowanym ludziom’ (1-7)
Znoszenie cierpień dla dobrej nowiny (8-13)
Należyte posługiwanie się słowem prawdy (14-19)</p> | <p>„Uciekaj od młodzieńczych pragnień” (20-22)
Jak traktować przeciwników (23-26)</p> <p>3 Krytyczne czasy w dniach ostatnich (1-7)
Branie przykładu z Pawła (8-13)
„Trwaj w tym, czego się nauczyłeś” (14-17)
Całe Pismo jest natchnione przez Boga (16)</p> <p>4 „Dokładnie pełnij swoją służbę” (1-5)
‘Pilnie głoś słowo Boże’ (2)
„Walczyłem w szlachetnej walce” (6-8)
Prywatne prośby (9-18)
Końcowe pozdrowienia (19-22)</p> |
|--|---|

1 Paweł—z woli Bożej powołany na apostoła Chrystusa Jezusa w związku z obietnicą życia, jakie można otrzymać za sprawą Chrystusa Jezusa^a — **2** do Tymoteusza, kochanego dziecka^b:

Niech Bóg, nasz Ojciec, i nasz Pan, Chrystus Jezus, okazują ci niezasłużoną życzliwość i miłosierdzie oraz udzielają pokoju.

3 Jestem wdzięczny Bogu — dla którego pełnię świętą służbę jak moi przodkowie, zachowując czyste sumienie — i nigdy nie zapominam o tobie w swoich błaganiach, które zanoszę dniami i nocą. **4** Pamiętam twoje łzy i bardzo pragnę cię zobaczyć, żeby zaznać radości. **5** Wspominam twoją nieobłądną wiarę^c, jaką najpierw odznaczała się twoja babka Lois i matka Eunike. Jestem przekonany, że dalej się nią odznaczasz.

6 Z tego właśnie powodu przypominam ci, żebyś stale rozpalał w sobie jak ogień dar Boży, który otrzymałeś, kiedy wło-

ROZDZ. 1

- a Jn 3:16
Jn 6:40, 44
1Pt 1:3, 4
b 1Ko 4:17
c 1Tm 4:6

szpalta 2

- a 1Tm 4:14
b Rz 8:15
1Ts 2:2
c Łk 24:49
Dz 1:8
d Rz 1:16
e Kol 1:24
2Tm 2:3
f Flp 4:13
Kol 1:11
g Ef 1:4
Heb 3:1
h Ef 2:5
Ef 2:8
Tyt 3:5
i Jn 1:14
Heb 2:9
j 1Ko 15:54
Heb 2:14
k 1Pt 1:3, 4
l Jn 5:24
1Jn 1:2
m Rz 1:16
n Dz 9:15
1Tm 2:7
o Dz 9:16
Ef 3:1

żyłem na ciebie ręce^a. **7** Bo Bóg nie dał nam ducha tchórzostwa^b, lecz mocy^c, miłości i trzeźwości umysłu. **8** Nie wstydź się więc świadectwa o naszym Panu^d ani mnie — więźnia ze względu na niego — ale bądź gotowy znosić cierpienia^e dla dobrej nowiny, polegając na mocy Boga^f. **9** On nie ze względu na nasze uczynki wybawił nas i powołał, żebyśmy byli święci^g, lecz ze względu na swoje zamierzenie i niezasłużoną życzliwość^h. Obdarzył nas nią w związku z Chrystusem Jezusem już przed wiekami, **10** ale teraz stała się wyraźnie widoczna dzięki ujawnieniu naszego Wybawcy, Chrystusa Jezusaⁱ, który pokonał śmierć^j, natomiast na życie i niezniszczalność^k rzucił światło^l za sprawą dobrej nowiny^m. **11** W związku z tą dobrą nowiną zostałem wyznaczony na głosiciela, apostoła i nauczycielaⁿ.

12 Właśnie dlatego ja też znoszę cierpienia^o. Ale wcale się

nie wstydzić^a, bo znam Tego, któremu uwierzyłem. I ufam, że aż do wyznaczonego dnia będzie w stanie strzec tego, co Mu oddałem w depozyt^b. **13** Trzymaj się wzoru* zdrowych słów^c, które ode mnie usłyszałeś – tak samo jak okazujesz wiarę i miłość, wynikające z jedności z Chrystusem Jezusem. **14** Strzeż tego wspaniałego depozytu z pomocą ducha świętego, który w nas mieszka^d.

15 Wiesz o tym, że w Azji*^e wszyscy się ode mnie odwrócili, w tym również Figelus i Hermogenes. **16** Niech Pan okazuje miłosierdzie domowi Onezyfora^f, który często mnie pokrzepiał i nie wstydził się moich łańcuchów. **17** Przeciwnie, kiedy przybył do Rzymu, pilnie mnie szukał i znalazł. **18** Niech w wyznaczonym dniu Pan, Jehowa*, okaże mu miłosierdzie. Dobrze wiesz o wszystkim, co zrobił dla mnie w Efezie.

2 Dlatego ty, moje dziecko^g, stale umacniaj się za sprawą niezastężonej życzliwości związanej z Chrystusem Jezusem, **2** a to, co usłyszałeś ode mnie i co potwierdziło wielu świadków^h, powierz wiernym ludziom, którzy z kolei będą wykwalifikowani do nauczania drugich. **3** Jako wzorowy żołnierzⁱ Chrystusa Jezusa bądź gotowy znosić cierpienia^j. **4** Żaden żołnierz nie angażuje się* w zarabianie pieniędzy^k, bo chce zyskać uznanie tego, który powołał go na żołnierza. **5** A kto bierze udział w igrzyskach, musi walczyć zgodnie z regułami, bo inaczej nie otrzyma nagrody^k. **6** Rolnik, który

1:13 *Lub „zarysu”. 1:15 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 1:18 *Zob. *Dodatek A5*. 2:4 *Dosl. „nie wplątuje się”. *Możliwe też „w sprawy codziennego życia”. 2:5 *Lub „korony; wieńca”.

ROZDZ. 1

a 2Koł 4:2

b 2Tm 4:8

c 1Tm 6:3, 4
Tyt 1:7, 9

d Rz 8:11

e Dz 19:10

f 2Tm 4:19

ROZDZ. 2

g 1Tm 1:2

h 2Tm 3:14

i 1Tm 1:18

j 2Tm 1:8

k 1Koł 9:25

szpalta 2

a Dz 2:29-32
Dz 13:23
Rz 1:3

b Dz 2:24

c Dz 9:16
Flp 1:7

d Kol 4:3, 4

e 2Koł 1:6
Ef 3:13
Kol 1:24

f Rz 6:5, 8

g Obj 3:21
Obj 20:4, 6h Mt 10:33
Łk 12:9

i 2Tm 4:2

j 1Tm 4:7
1Tm 6:20

k 1Tm 1:20

ciężko pracuje, powinien pierwszy korzystać z plonów. **7** Stale myśl o tym, co mówię. Pan może ci wszystko zrozumieć*.

8 Pamiętaj, że zgodnie z dobrą nowiną, którą głosząc, Jezus Chrystus, potomek Dawida^a, został wskrzeszony^b. **9** Dla tej dobrej nowiny cierpię i jestem uwięziony jak przestępca^c. Ale słowa Bożego nie można uwięzić^d. **10** Właśnie dlatego znoszę wszystko ze względu na wybranych^e, żeby i oni za sprawą Chrystusa Jezusa mogli zostać wybawieni i dostąpić wiecznej chwały. **11** Prawdziwe są słowa: Jeśli razem z nim umarliśmy, to razem z nim będziemy też żyć^f. **12** Jeśli wytrwamy, to razem z nim będziemy też królować^g. Jeśli się go zaprzemy, on też się nas zaprze^h. **13** Nawet gdybyśmy okazali się niewierni, on pozostaje wierny, bo nie może się zaprzeć samego siebie.

14 Wciąż im to przypominaj, pouczaj* ich przed Bogiem, żeby się nie spierali o słowa, bo to nie przynosi żadnego pożytku, a tylko wyrządza szkodęⁱ tym, którzy tego słuchają. **15** Rób wszystko, co możesz, żeby okazać się godnym uznania w oczach Boga – pracownikiem, który nie ma się czego wstydić, należycie posługującym się* słowem prawdy^j. **16** Natomiast stroń od pustych mów, które kalają to, co święte^k, bo z ich powodu będzie dochodzić do coraz większej bezbożności **17** i takie słowa będą się szerzyć jak gangrena. Wśród ludzi, którzy je szerzą, są Hymeneusz i Filetus^k. **18** Odeszli oni od prawdy i mówią,

2:7 *Lub „da ci rozeznanie we wszystkim”. 2:14 *Dosl. „przypominaj, zaświadczać”. *Lub „sprowadza zgubę; doprowadza do upadku”. 2:15 *Lub „władającym”.

że zmartwychwstanie już nastąpiło^a, przez co rujną wiarę niektórych. **19** Mimo to solidny fundament położony przez Boga pozostaje nienaruszony, przypieczętowany takimi słowami: „Jehowa* zna tych, którzy do Niego należą”^b, oraz „Niech każdy, kto wzywa imienia Jehowy”^c, wyrzeknie się nieprawości”.

20 W dużym domu są naczynia* nie tylko złote i srebrne, ale też drewniane i gliniane. Niektóre służą do celów zaszczytnych, a inne do celów niezaszczytnych. **21** Jeśli więc ktoś trzyma się z dala od tych ostatnich, to będzie naczyniem* do celów zaszczytnych, uświęconym, użytecznym dla swojego właściciela, przygotowanym do wszelkiej dobrej pracy. **22** Dlatego uciekaj od młodzieńczych pragnień, a zabiegaj o prawość, wiarę, miłość, pokój—razem z tymi, którzy wzywają Pana czystym sercem.

23 Ponadto odrzucaj głupie, ignoranckie dyskusje^d, wiedząc, że wywołują spory. **24** Niewolnik Pana nie może się spierać, lecz ma być delikatny* dla wszystkich^e, wykwalifikowany do nauczania, ma panować nad sobą w obliczu zła^f, **25** łagodnie pouczać nieprzychylnie nastawionych^g. Być może Bóg pozwoli im zmienić sposób myślenia*, żeby dokładnie poznali prawdę^h, **26** opamiętali się i wyrwali z siideł Diabła—widząc, że on złośliwie ich żywcem, by spełniał jego wolęⁱ.

3 Wiedz, że w dniach ostatnich/ nastaną krytyczne czasy, trudne do zniesienia. **2** Bo ludzie będą kochać samych sie-

2:19 *Zob. Dodatek A5. 2:20 *Lub „narzędzia”. 2:21 *Lub „narzędziem”. 2:24 *Lub „taktowny”. 2:25 *Lub „okazać skrucę”.

ROZDZ. 2

a 1Ko 15:12

b Lb 16:5

c Iz 26:13

d 1Tm 1:3, 4
1Tm 4:7
Tyt 3:9

e 1Ts 2:7

f Mt 5:39

g Prz 15:1
Gal 6:1
Tyt 3:2
1Pt 3:15

h 1Tm 2:3, 4

i Jn 13:27
Dz 5:3
1Tm 1:20

ROZDZ. 3

j Mt 24:3
1Tm 4:1
2Pt 3:3
Judy 17, 18

szpalta 2

a Mt 7:15
Mt 7:22, 23b Wj 7:11, 12
Wj 9:11c 1Ko 4:17
2Tm 1:13

d Dz 13:50

e Dz 14:1, 5, 6

f Dz 14:19

g 2Ko 1:10

bie, kochać pieniądze, będą chęlni, wyniosli, będą rzucać bluźnierstwa*, będą nieposłuszni rodzicom, niewdzięczni, nielojalni, **3** pozbawieni naturalnych uczuć, zawzięci*, będą rzucać oszczerstwa, będą nieopanowani, brutalni, będą nienawidzić tego, co dobre, **4** dopuszczając się zdrady, będą zachwali, nadęci pychą, będą kochać przyjemności, a nie będą kochać Boga, **5** będą zachowywać pozory religijności, ale nie będzie ona oddziaływać na ich życie^a. Od takich się odwróć. **6** Spośród nich wywodzą się ludzie, którzy chytrze wciskają się do domów i zniewalają słabe kobiety, obciążone grzechami, ulegające rozmaitym pragnieniom, **7** takie, które zawsze się uczą, a jednak nigdy nie dochodzą do dokładnego poznania prawdy.

8 Jak Jannes i Jambres sprzeciwiali się Mojżeszowi, tak tacy ludzie wciąż sprzeciwiają się prawdzie. Mają zupełnie spaczony umysł i jeśli chodzi o wiarę, nie zasługują na uznanie. **9** Nie zajdą jednak daleko, bo ich głupota będzie wyraźnie widoczna dla wszystkich, tak samo jak głupota tamtych dwóch mężczyzn^b. **10** Ale ty wiernie poszedłeś za tym, czego cię uczyłem, za moim stylem życia^c, moimi celami, moją wiarą, moją cierpliwością, moją miłością, moją wytrwałością, **11** za prześladowaniami i cierpieniami, takimi jak te, których zaznałem w Antiochii^d, w Ikonium^e, w Listrze^f. Przetrwalem te prześladowania, a Pan z nich wszystkich mnie wyratował^g. **12** W rzeczywistości wszyscy, którzy pragną z oddaniem służyć Bogu i żyć

3:2 *Lub „obelgi”. 3:3 *Lub „nieskłonni do zgody”. 3:5 *Dost. „zapra się jej mocy”.

w jedności z Chrystusem Jezusem, będą prześladowani^a. **13** A ludzie niegodziwi i oszuści będą coraz bardziej brnąć w zło, wprowadzając w błąd innych i sami będąc w błąd wprowadzani^b.

14 Ty jednak trwaj w tym, czego się nauczyłeś i w co po przekonaniu się uwierzyłeś^c. Wiesz przecie, od kogo się tego nauczyłeś, **15** i już od niemowlęctwa^d znasz święte pisma^e, które mogą cię uczynić mądrym. W rezultacie dzięki wierze w Chrystusa Jezusa możesz zostać wybawiony^f. **16** Całe Pismo jest natchnione przez Boga^g i pożyteczne do nauczania^h, do upominania, do prostowania*, do karcenia zgodnie z prawymi normamiⁱ, **17** żeby sługa* Boży był w pełni umiętny, całkowicie wyposażony do wszelkiego dobrego czynu.

4 Uroczyste zobowiązuję cię przed Bogiem i Chrystusem Jezusem, który ma sądzić żywych i umarłych^k, ujawniając się^l w swoim Królestwie^m. **2** Głoś słowo Bożeⁿ. Czyn to pilnie w czasie dogodnym i w czasie trudnym. Upominaj^o, karc, usilnie zachęcaj. Przejawiaj przy tym cierpliwość i posługuj się sztuką nauczania^p. **3** Nastanie czas, gdy ludzie nie zniosą zdrowej nauki^q, lecz zgodnie z własnymi pragnieniami otoczą się nauczycielami, którzy będą im łechtać uszy*. **4** I przestaną słuchać prawdy, a zwrócą uwagę na fałszywe opowieści. **5** Ty jednak we wszystkim zachowuj trzeźwość umysłu, znoś przeciwności^s, wykonuj zadanie ewangelizatora*, dokładnie pełnij swoją służbę^t.

3:16 *Lub „korygowania”. **3:17** *Dosl. „człowiek”. **4:3** *Lub „będą ich uczyć tego, co ci zechcą słyszeć”. **4:5** *Lub „głoś dobrą nowinę”.

ROZDZ. 3

- a Mt 16:24
Jn 15:20
Dz 14:22
- b 2Ts 2:11
1Tm 4:1
- c 2Tm 1:13
- d Prz 22:6
- e Dz 16:1, 2
- f Jn 5:39
- g Jn 14:26
2Pt 1:21
- h Rz 15:4
- i 1Ko 10:11

ROZDZ. 4

- j Jn 5:22
Dz 17:31
2Ko 5:10
- k Jn 5:28, 29
Dz 10:42
- l 1Tm 6:14, 15
1Pt 5:4
- m Obj 11:15
Obj 12:10
- n 2Tm 2:15
- o 1Tm 5:20
Tyt 1:7, 9
Tyt 1:13
Tyt 2:15
- p 2Tm 2:24, 25
- q 1Tm 1:9, 10
- r 1Tm 4:1
- s 2Tm 1:8
2Tm 2:3
- t Rz 15:19
Kol 1:25

szpalta 2

- a Lb 28:6, 7
- b Flp 1:23
- c 1Ko 9:26
1Tm 6:12
- d Flp 3:14
- e 1Ko 9:25
Jak 1:12
- f Jn 5:22
- g 1Pt 5:4
Obj 2:10
- h Kol 4:14
Flm 23, 24
- i Ef 6:21
Kol 4:7
- j Ps 28:4
Ps 62:12
Prz 24:12
- k Dz 9:15
- l Ps 22:21

6 Bo ja już składam siebie w ofierze* niczym ofiarę płynną^a, czas mojego uwolnienia^b jest już bardzo blisko. **7** Walczyłem w szlachetnej walce^c, wyścig ukończyłem^d, wiarę zachowałem. **8** Odtąd czeka na mnie korona prawości^e, którą Pan, prawy sędzia^f, nagrodzi mnie tego dnia^g—zresztą nie tylko mnie, ale też wszystkich, którzy pragną* jego ujawnienia.

9 Zrób wszystko, co możesz, żeby jak najprędzej do mnie przyjść. **10** Bo Demas^h pokochał ten świat* i mnie opuścił—udał się do Tesaloniki. Z kolei Krescens poszedł do Galacji, a Tytus do Dalmacji. **11** Tylko Łukasz jest ze mną. Weź Marka i przyprowadź go ze sobą, bo będzie mi pomocny w służbie. **12** Tychikaⁱ wysłałem do Efezu. **13** Po drodze zabierz mi okrycie, które zostawiłem u Karpusa w Troadzie. Przynieś mi też zwój, zwłaszcza pergamin*.

14 Miedzioznik Aleksander wyrządził mi wielką krzywdę. Jehowa* odpłaci mu stosownie do jego uczynków^j. **15** Ty też miej się przed nim na baczności, bo mocno sprzeciwiał się naszemu orędziu.

16 Podczas mojej pierwszej obrony nikt nie stanął po mojej stronie, ale wszyscy mnie opuścili—niech nie zostaną z tego rozliczeni. **17** Ale Pan stał przy mnie i tchnął we mnie moc, żeby za moją sprawą dzieło głoszenia zostało wykonane do końca, żeby to orędzie usłyszały wszystkie narody^k. I zostałem wyzwolony z paszczy lwa^l. **18** Pan mnie

4:6 *Lub „wylewam siebie na ofiarę”. **4:8** *Dosl. „pokochali”. **4:10** *Lub „obecny system rzeczy; obecną epokę”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”. **4:13** *Czyli skórzane zwój. **4:14** *Zob. Dodatek A5.

wyratuje od wszelkiego zła, wybawi i przyjmie do swojego niebiańskiego Królestwa^a. Jemu należy się chwała po wieczne czasy, już na zawsze. Amen.

19 Przekaż moje pozdrowienia Prysce i Akwilasowi^b oraz domowi Onezyfara^c.

20 Erast^d zatrzymał się w Koryncie, a Trofima^e zostawiłem w Milecie, bo zachorował. **21** Zrób

ROZDZ. 4

a Obj 20:4

b Rz 16:3

c 2Tm 1:16

d Dz 19:22

e Dz 21:29

wszystko, co możesz, żeby przybyć przed zimą.

Przesyła ci pozdrowienia Eubulus, a także Pudens, Linus, Klaudia i wszyscy bracia.

22 Niech Pan będzie z tobą za ducha*, którego przejawiasz. Niech okazuje wam niezасłużoną życzliwość.

4:22 *Dosl. „[będzie] z duchem”.

LIST

DO TYTUSA

ZARYS TREŚCI

1 Przywitanie (1-4)

Tytus wyznaczony do mianowania starszych na Krecie (5-9)

Upominanie buntowniczych jednostek (10-16)

2 Rady dla młodych i starszych

zgodne ze zdrową nauką (1-15)

Należy się wyzbyć bezbożnego postępowania (12)

Gorliwość w szlachetnych uczynkach (14)

3 Właściwe podporządkowanie (1-3)

Spełnianie szlachetnych uczynków (4-8)

Należy wystrzegać się głupich dyskusji i wywoływania podziałów (9-11)

Prywatne prośby i pozdrowienia (12-15)

1 Paweł—niewolnik Boga i apostoł Jezusa Chrystusa, mający wiarę, jaką odznaczają się Boży wybrani, oraz dokładnie znający prawdę związaną z oddaniem dla Boga **2** i opartą na nadziei życia wiecznego^a, obiecanego przed wiekami przez Boga, który nie może kłamać^b, **3** a który w odpowiednim dla siebie czasie wyjawiał swoje słowo dzięki powierzonymu mi głoszeniu^c (stało się to z nakazu naszego Wybawcy, Boga)— **4** do Tytusa, prawdziwego dziecka ze względu na wspólną wiarę:

ROZDZ. 1

a Rz 6:23

b Lb 23:19

c Dz 9:15

Niech Bóg, nasz Ojciec, i Chrystus Jezus, nasz Wybawca, okazują ci niezасłużoną życzliwość i udzielają pokoju.

5 Zostawiłem cię na Krecie, żebyś skorygował to, co wadliwe, i w jednym mieście po drugim mianował starszych—zgodnie ze wskazówkami, które ci dałem. **6** Mężczyzna taki powinien być bez zarzutu, powinien mieć jedną żonę i wierzące dzieci, których nie można posądzić o rozwiązłość* ani

1:6 *Lub „zachowanie pozbawione hańbic”.

nieposłuszeństwo^a. **7** Bo nadzorca, który się troszczy o sprawę Bożę^{*}, musi być bez zarzutu, nie może być samowolny^b, porwoczy^c, nie może się upijać, nie może być agresywny^d ani żądny nieuczciwego zysku, **8** lecz ma być gościnnie^d, ma kochać dobroć, mieć trzeźwy umysł^e, być prawy, lojalny^f, opanowany^g. **9** A jeśli chodzi o sztukę nauczania, ma zdecydowanie trzymać się wiarygodnego^{*} słowa^h, żeby za pomocą zdrowej naukiⁱ umieć zarówno zachęcać, jak i upominać^j tych, którzy się jej sprzeciwiają.

10 Bo jest wielu ludzi buntowniczych, pustych gadułów i oszustów. Należą do nich zwłaszcza ci, którzy obstają przy obrzezaniu^k. **11** Koniecznie trzeba im zamknąć usta, bo dla nieuczciwego zysku burzą całe domy, nuczając rzeczy, których nie powinni. **12** Jeden z nich, ich własny prorok, powiedział: „Kreteńczycy to niepoprawni kłamcy, bestie wyrządzające krzywdę, leniwe^{*} żarłoki”.

13 Opinia^{*} ta jest prawdziwa. Właśnie dlatego wciąż ich^{*} surowo upominaj, żeby byli zdrowi w wierze, **14** żeby nie zwracali uwagi na żydowskie baśnie oraz nakazy ludzi odwracających się od prawdy. **15** Dla ludzi czystych wszystko jest czyste^l, natomiast dla skalanych i tych, którzy nie mają wiary, nic nie jest czyste, bo skalane są zarówno ich umysły, jak i sumienia^m. **16** Publicznie twierdzą, że znają Boga, ale swoimi uczynkami

1:6 *Lub „buntownicze zachowanie”.
1:7 *Lub „jako szafarz Boży”. *Lub „skłonny do bicia”. 1:8 *Lub „mieć trzeźwy osąd; być rozważny”. 1:9 *Dosl. „wiernego”. 1:12 *Lub „bezczyne”. 1:13 *Dosl. „świadcstwo”.
*Najwyraźniej chodzi o krnąbrne jednostki w zborach na Krecie.

ROZDZ. 1

a 1Tm 3:2-7

b 2Pt 2:10

c Jak 1:19

d 1Pt 4:9

e Rz 12:3
1Tm 3:2

f 1Tm 2:8

g 2Tm 2:24
Jak 3:13h 1Tm 4:16
1Tm 6:3, 4i 1Tm 1:9, 10
2Tm 1:13j 1Tm 5:20
2Tm 4:2
Tyt 1:13
Obj 3:19

k Dz 15:1

l Rz 14:14

m Mt 15:11

szpalta 2

a Mt 7:16-18

ROZDZ. 2

b 1Tm 4:16
2Tm 1:13c 1Ko 14:34, 35
1Pt 3:1, 2d Rz 12:3
1Pt 5:5

e 2Tm 2:15

f Kol 3:8

g 1Pt 2:15

h Ef 6:5
1Tm 6:1
1Pt 2:18

i Ef 4:28

j Mt 5:16

się Go zapierają^a, bo są odrażający, nieposłuszni i niezdolni do żadnego dobrego czynu.

2 Ty jednak stale mów to, co jest zgodne ze zdrową nauką^b. **2** Starsi mężczyźni powinni we wszystkim zachowywać umiar, być poważni, mieć trzeźwy umysł, odznaczać się zdrową wiarą, miłością, wytrwałością. **3** Podobnie starsze kobiety powinny postępować w sposób bogobojny, nie mogą rzucać ośzczerstw, nie mogą dać się zniewolić nadmiernemu picciu wina, mają uczyć tego, co dobre—**4** udzielać rad^{*} młodszym kobietom, żeby kochały swoich mężów, kochały swoje dzieci, **5** miały trzeźwy umysł, były czyste^{*}, troszczyły się o dom^{*}, były dobre, podporządkowane swoim mężom^c, tak by słowo Boże nie było znieważane.

6 Również młodszych mężczyzn usilnie zachęcaj, żeby mieli trzeźwy umysł^d, **7** sam we wszystkim dając przykład szlachetnych uczynków. Ucz tego, co jest czyste^{*}, z całą powagą^e, **8** posługując się zdrową mową, której nie można nic zarzucić^f—żeby przeciwnicy okryli się wstydem, nie mogąc powiedzieć o nas nic złego^g. **9** Niewolnicy powinni we wszystkim być podporządkowani swoim właścicielom^h, powinni starać się ich zadowolić, nie mogą odpowiadać arogancko, **10** nie mogą ich okradać, lecz mają być całkowicie godni zaufania, żeby we wszystkim zdobić naukę naszego Wybawcy, Bogaⁱ.

11 Bo Bóg dał wyraz swojej niezaskuszonej życzliwości, która zapewnia wybawienie najróżniej-

2:4 *Lub „przemawiać do rozsądku; szkolic”. 2:5 *Lub „nieskalane”. *Lub „pracowały w domu”. 2:7 *Możliwe też „ucz w sposób czysty”.

szym ludziom^a. **12** Uczy nas ona, żebyśmy wyzbyli się bezbożnego postępowania i światowych pragnień^b, a żyli w tym świetle^c, zachowując trzeźwość umysłu i prawość oraz będąc oddani Bogu^c— **13** w czasie gdy oczekujemy spełnienia cudownej nadziei^d i wspaniałego ujawnienia się wielkiego Boga oraz naszego Wybawcy, Jezusa Chrystusa. **14** Oddał on za nas samego siebie^e, żeby nas wyzwolić^{ef} od wszelkiego bezprawia i oczyścić dla siebie—jako swoją szczególną własność—lud gorliwy w szlachetnych uczynkach^g.

15 Stale to mów, usilnie zachęcaj i upominaj, korzystając z pełni władzy^h. Niech nikt nie patrzy na ciebie z góry.

3 W dalszym ciągu im przypominaj, żeby byli podporządkowani i posłuszni rządowiⁱ, żeby byli gotowi do spełniania wszelkich dobrych uczynków, **2** żeby o nikim nie mówili krzywdząco, nie byli kłótniwi, ale rozsądni^{aj}, zawsze łagodni wobec wszystkich ludzi^k. **3** Bo my też byliśmy kiedyś nierozumni, nieposłuszni, błądziliśmy, byliśmy niewolnikami rozmaitych pragnień i przyjemności, oddawaliśmy się złu, byliśmy pełni zawiści, budziliśmy odrazę, nienawidziliśmy jedni drugich.

4 Jednak Bóg, nasz Wybawca, dał wyraz swojej życzliwościⁱ i miłości do ludzi **5** (nie ze względu na nasze prawe uczynki^m, ale ze względu na swoje miłosierdzie)ⁿ i wybawił nas przez kąpiel, dzięki której ożyliśmy^o, oraz przez odnowienie duchem świętym^p. **6** Tego ducha wy-

2:12 *Lub „obecnym systemie rzeczy; obecnej epoce”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”. 2:14 *Dost. „odkupić; wykupić”. 3:2 *Dost. „ustępliwi”.

ROZDZ. 2

- a Rz 5:18
- b 1Jn 2:16
- c Rz 12:2
- d 1Pt 1:13
- e Mt 20:28
- f 1Tm 2:5, 6
- g Ef 1:7
- h Kol 1:13, 14
- i Ef 2:10
- j Heb 9:14
- k 2Tm 4:2

ROZDZ. 3

- i Mk 12:17
- j Rz 13:1
- k 1Pt 2:13, 14
- l Flp 4:5
- m Jak 3:17
- n Pr 15:1
- o Gal 6:1
- p Ef 4:1, 2
- q 1Tm 6:11
- r 2Tm 2:24, 25
- s 1Pt 3:15
- t Lk 6:35
- u Rz 2:4
- v Ef 4:32
- w Pwt 9:5
- x Rz 3:10
- y Gal 3:21
- z n Rz 5:15, 21
- aa Rz 6:23
- ab o Rz 5:18
- ac p Jn 3:5
- ad Rz 8:23
- ae 2Ko 5:17

szpalta 2

- a Dz 2:33
- b Rz 3:24
- c Gal 2:15, 16
- d Rz 8:17
- e Rz 6:23
- f 1Tm 1:3, 4
- g 1Tm 6:3-5
- h 1Ko 11:19
- i Obj 2:6
- j 2Tm 4:2
- k Rz 16:17
- l 2Jn 10
- m Dz 20:4
- n Ef 6:21
- o 2Tm 4:12
- p 1Ko 9:14
- q Gal 6:6
- r Heb 13:16
- s 1Ko 9:11
- t Kol 1:10

łał na nas obficie^{*} przez Jezusa Chrystusa, naszego Wybawcę^a, **7** żebyśmy—uznani za prawych dzięki Jego niezasłużonej życzliwości^b—odziedziczyli^c życie wieczne, na które mamy nadzieję^d.

8 Te słowa są prawdziwe. Chcę więc, żebyś stale to wszystko podkreślał, tak by ci, którzy uwierzyli Bogu, skupiali się na spełnianiu szlachetnych uczynków. Wszystko to jest dobre i przynosi ludziom pożytek.

9 Stroń natomiast od głupich dyskusji, roztrząsania rodowodów, od sporów i kłótni dotyczących Prawa—bo są one bezużyteczne i jałowe^e. **10** Człowiekowi, który wywołuje podziawę^{ef}, udziel jednego, a potem drugiego upomnienia^g. Jeśli to nie pomoże, przestań utrzymywać z nim kontakty^h, **11** wiesz przecież, że taki człowiek zboczył z właściwej drogi i grzeszy, sam na siebie wydając wyrok.

12 Gdy przyśle do ciebie Artemasa lub Tychikaⁱ, postaraj się przyjść do mnie do Nikopolis, bo właśnie tam postanowiłem spędzić zimę. **13** Zenasa, który jest znawcą Prawa, oraz Apollosa należyście zaopatrzyć na drogę, żeby im niczego nie brakowało^j. **14** Niech nasi bracia również uczą się stale spełniać szlachetne uczynki, żeby pomagać w zaspokajaniu pilnych potrzeb^k. Wtedy ich służba nie będzie bezowocna^l.

15 Wszyscy, którzy są ze mną, przesyłają ci pozdrowienia. Przekaż moje pozdrowienia tym, którzy nas kochają i trwają w wierze.

Obyście wszyscy zaznawali niezasłużonej życzliwości.

3:6 *Lub „szczodrze”. 3:10 *Lub „popiera sektę; krzewi sekciarskie poglądy”. *Lub „ostrzeżenia”. 3:14 *Lub „wtedy nie będą bezużyteczni”.

DO FILEMONA

ZARYS TREŚCI

Przywitanie (1-3)

Miłość i wiara Filemona (4-7)

Prośba Pawła w sprawie Onezyma (8-22)

Końcowe pozdrowienia (23-25)

1 Paweł, więzień^a ze względu na Chrystusa Jezusa, i Tymoteusz^b, nasz brat, do Filemona, naszego ukochanego współpracownika, **2** a także do Apfii, naszej siostry, do Archipa^c, żołnierza w tej samej walce, oraz do zboru, który spotyka się w twoim domu^d:

3 Niech Bóg, nasz Ojciec, i Pan Jezus Chrystus okazują wam niezasłużoną życzliwość i udzielają pokoju.

4 Zawsze dziękuję mojemu Bogu, gdy wspominam o tobie w modlitwach^e, **5** bo wciąż słyszę o twojej wierze i miłości do Pana Jezusa i wszystkich świętych. **6** Modlę się, żeby wiara, którą przejawiasz wspólnie z innymi, pomogła ci docenić każdą dobrą rzecz, jaką otrzymujemy przez Chrystusa. **7** To, co usłyszałem o twojej miłości, bracie, bardzo mnie ucieszyło i podniosło na duchu, bo pokrzepiłeś serca^{*} świętych.

8 Właśnie dlatego — chociaż w związku z Chrystusem mam pełne prawo^{*} nakazać ci uczynić to, co właściwe — **9** wolę cię raczej poprosić w imię miłości. Przecież ja, Paweł, jestem już starszym człowiekiem, a teraz w dodatku więźniem ze względu na

a Ef 4:1

b Dz 16:1, 2
Heb 13:23

c Kol 4:17

d Rz 16:5
1Ko 16:19e Ef 1:15, 16
1Ts 1:2

szpalta 2

a Kol 4:9

b 1Ko 4:15

c Ef 6:19, 20
Flp 1:7

d 2Ko 9:7

e 1Ko 7:22

f 1Tm 6:2

Chrystusa Jezusa. **10** Mam do ciebie prośbę dotyczącą mojego dziecka, Onezyma^a, dla którego tu, w więzieniu^{*}, stałem się ojcem^b. **11** Kiedyś nie miałeś z niego pożytku, ale teraz jest przydatny i tobie, i mnie. **12** Odsyłam go do ciebie, choć jest tak bliski mojemu sercu^{*}.

13 Chciałbym go zatrzymać przy sobie, by zamiast ciebie usługiwał mi, dopóki jestem więziony ze względu na dobrą nowinę^c. **14** Nie chcę jednak nic zrobić bez twojej zgody, żebyś mógł spełnić ten dobry uczynek nie z przymusu, lecz z własnej woli^d. **15** Może właśnie dlatego uciekł na krótką chwilę^{*}, żebyś go odzyskał na zawsze, **16** już nie jako niewolnika^e, ale kogoś więcej — jako ukochanego brata^f, zwłaszcza dla mnie. Tym bardziej ty go pokochasz, bo jest dla ciebie zarówno niewolnikiem, jak i chrześcijańskim bratem. **17** Jeżeli więc uważasz mnie za przyjaciela^{*}, to przyjmij go tak życzliwie, jak przyjąłbyś mnie. **18** Poza tym jeśli wyrządził ci jakąś krzywdę albo jest ci coś winien, obciąż tym mój rachunek. **19** Ja, Paweł, piszę własną ręką: zwrócę ten dług —

10 *Dost. „w więzach”. **12** *Lub „darzę go kłiwymi uczuciami”. **15** *Dost. „na godzinę”. **17** *Dost. „wspólnika”.

7 *Lub „ożywiłeś kłliwe uczucia”.

8 *Lub „wielką swobodę mowy”.

nie wspominając już o tym, że ty jesteś mi winien nawet samego siebie. **20** Tak, bracie, skoro razem wierzymy w Pana, wyświadcź mi tę przysługę. Pokrzep moje serce* ze względu na Chrystusa.

21 Piszę do ciebie, bo jestem pewny, że spełnisz moją prośbę, a nawet zrobisz więcej, niż mówię. **22** Proszę cię też, przygotuj mi kwatery, bo mam nadzie-

20 *Lub „ożyw moje tkliwe uczucia”.

szpalta 2

a Flp 2:24

b Kol 1:7

Kol 4:12,13

c Dz 19:29

Dz 27:2

Kol 4:10

d 2Tm 4:10

e Kol 4:14

ję, że dzięki waszym modlitwom wrócę do was^a.

23 Przesyła ci pozdrowienia Epafras^b, który jest moim współwięźniem z powodu wiary w Chrystusa Jezusa, **24** oraz moi współpracownicy – Marek, Arystarch^c, Demas^d i Łukasz^e.

25 Niech Pan Jezus Chrystus okazuje wam niezаслужoną życzliwość za ducha, którego przejawiacie.

22 *Lub „zostanę dla was uwolniony”.

LIST

DO HEBRAJCZYKÓW

ZARYS TREŚCI

- 1 Bóg przemawia za pośrednictwem Syna (1-4)
Syn przewyższa aniołów (5-14)
- 2 „Musimy zwracać szczególną uwagę” (1-4)
Wszystko podporządkowane Jezusowi (5-9)
Jezus i jego bracia (10-18)
Naczelný Pełnomocnik w sprawie ich wybawienia (10)
Miłosierny arcykapłan (17)
- 3 Jezus przewyższa Mojżesza (1-6)
Bóg zbudował wszystko (4)
Ostrzeżenie przed utratą wiary (7-19)
„Gdybyście tylko słuchali dzisiaj Jego głosu” (7, 15)
- 4 Nieposłusznicy nie będą zaznawać odpoczynku razem z Bogiem (1-10)
Zachęta do zaznawania odpoczynku z Bogiem (11-13)
„Słowo Boże jest żywe” (12)
Jezus wielkim arcykapłanem (14-16)
- 5 Jezus przewyższa arcykapłanów spośród ludzi (1-10)
„Na wzór Melchizedeka” (6, 10)

- „Nauczył się posłuszeństwa z tego, co wycierpiał” (8)
„Odpowiedzialny za wiecznotrwałe wybawienie” (9)
Brak dojrzałości (11-14)
- 6 „Wytrwale zmierzajmy do dojrzałości” (1-3)
Ci, którzy odpadli, znowu przybijają Syna do pała (4-8)
Całkowita pewność nadziei aż do końca (9-12)
Niezawodność obietnicy Bożej (13-20)
Obietnica i przysięga Boga niezienne (17, 18)
- 7 Melchizedek – wyjątkowy król i kapłan (1-10)
Wyższość kapłaństwa Chrystusa (11-28)
Chrystus wybawia w pełni (25)
- 8 Przybytek wyobrażeniem tego, co w niebie (1-6)
Nowe przymierze przeciwstawione staremu (7-13)
- 9 Święta służba w ziemskim sanktuarium (1-10)
Chrystus wchodzi do nieba ze swoją krwią (11-28)
Pośrednik nowego przymierza (15)

<p>10 Ofiary ze zwierząt nie usuwają grzechów (1-4)
 Prawo cieniem przyszłych dóbr (1)
 Chrystus złożył ofiarę raz na zawsze (5-18)
 Nowa i żywa droga (19-25)
 Nie opuszczajmy naszych wspólnych zebrań (24, 25)
 Ostrzeżenie przed świadomym trwaniem w grzechu (26-31)
 Śmiałość i wiara potrzebne, aby wytrwać (32-39)</p> <p>11 Definicja wiary (1, 2)
 Przykłady wiary (3-40)
 „Bez wiary nie można się podobać Bogu” (6)</p> | <p>12 Jezus Udoskonalicielem naszej wiary (1-3)
 Wielki obłok świadków (1)
 „Nie bagatelizuj skarcenia od Jehowy” (4-11)
 „Prostujcie ścieżki, po których chodzicie” (12-17)
 Przystąpienie do Jerozolimy niebiańskiej (18-29)</p> <p>13 Końcowe zachęty i pozdrowienia (1-25)
 „Nie zapominajcie o gościnności” (2)
 Małżeństwo traktowane z szacunkiem (4)
 Posłuszeństwo wobec tych, którzy przewodzą (7, 17)
 „Składajmy Bogu ofiarę wysławiania” (15, 16)</p> |
|---|--|

1 W przeszłości Bóg wielokrotnie i na wiele sposobów przemawiał do naszych przodków za pośrednictwem proroków^a. **2** A teraz, pod koniec tych dni, przemówił do nas za pośrednictwem Syna^b, którego ustanowił dziedzicem wszystkiego^c i przez którego uczynił systemy rzeczy^d. **3** On jest odbiciem chwały Boga^e i dokładnym odzwierciedleniem Jego osobowości^f, on też podtrzymuje wszystko mocą Jego^g słowa. Kiedy oczyścił nas z grzechów^g, zasiadł na wysokości po prawej stronie Majestatu^h. **4** Stał się ważniejszy od aniołówⁱ, bo odziedziczył imię wspanialsze od ich imienia^j.

5 Na przykład do którego z aniołów Bóg kiedykolwiek powiedział: „Jesteś moim synem, dzisiaj zostałem twoim ojcem”^k albo „Stanę się dla niego ojcem, a on stanie się dla mnie synem”^l? **6** A gdy Bóg ponownie

1:2 *Lub „epoki”. Zob. *Słowniczek pojęć*. 1:3 *Lub „samej Jego istoty”. *Lub „swojego”.

ROZDZ. 1

- a Lb 12:8
 Jer 7:25
 b Mt 17:5
 c Ps 2:8
 d 1Kor 8:6
 Kol 1:16
 e Jn 1:14
 Jn 17:5
 f Kol 1:15
 g Heb 9:26
 h Ps 110:1
 Dz 2:32, 33
 Dz 7:55
 i Ef 1:20, 21
 1Pt 3:22
 j Dz 4:12
 Flp 2:9, 10
 k Ps 2:7
 l 2Sm 7:14
 Mk 1:11
 Łk 9:35
 2Pt 1:17

szpalta 2

- a Jn 1:14
 Rz 8:29
 Kol 1:15
 b Ps 91:11
 Łk 22:43
 c Ps 104:4
 d Mt 28:18
 Obj 3:21
 e Iz 61:1
 Łk 3:21, 22
 Łk 4:18
 f Ps 45:6, 7
 g Ps 102:25-27

posyła swojego Pierworodnego^a na świat^{*}, mówi: „Niech wszyscy aniołowie Boży złożą mu hołd”^h.

7 Ponadto o aniołach mówi: „Swoich aniołów czyni duchami, swoich sług”^b— płomieniami ognia”^c. **8** Natomiast o Synu mówi: „Bóg jest twoim tronem”^d po wieczne czasy, już na zawsze, a berło twojego Królestwa jest berłem sprawiedliwości^e. **9** Pokochałeś prawość, a znienawidziłeś to, co nieprawie. Dlatego Bóg, twój Bóg, namaścił cię^e olejkami radości bardziej niż innych królów”^f. **10** oraz „Ty, Panie, na początku położyłeś fundamenty ziemi i niebo jest dziełem Twoich rąk. **11** One zginą, ale Ty pozostaniesz. Jak szata wszystkie zniszczą. **12** Zwiniesz je jak okrycie, jak szatę, i zostaną zmienione. Ale Ty jesteś ten sam, a Twoje lata nigdy się nie skończą”^g.

1:6 *Lub „zamieszkaną ziemię”. *Lub „pokłon”. 1:7 *Lub „sług publicznych”. 1:8 *Lub „prostolinijności”. 1:9 *Dost. „niż twoich towarzyszy”.

13 I o którym z aniołów kiedykolwiek powiedział: „Zasiadaj po mojej prawej stronie, aż położę twoich wrogów jako podnózek dla twoich nóg”?^a **14** Czy oni wszyscy nie są duchami pełnymi świętą* służbą^b, posyłanymi, żeby służyć tym, którzy mają odziedziczyć wybawienie?

2 Dlatego musimy zwracać szczególną uwagę na to, co usłyszeliśmy^c, żebyśmy nigdy nie zostali uniesieni z prądem^d. **2** Bo jeśli słowo wypowiedziane za pośrednictwem aniołów^e okazało się niezawodne, a każdy człowiek dopuszczający się występku i nieposłuszeństwa otrzymał sprawiedliwą karę^f, **3** to czy my jej unikniemy, jeśli zlekceważymy tak wspaniałe wybawienie?^g Pierwszy głosił o nim nasz Pan^h, a potwierdzili nam je ci, którzy go słyszeli. **4** Poświadczył je również Bóg, dokonując znaków, cudów*, różnymi potężnymi dziełamiⁱ i rozdzielając dary ducha świętego według swojego uznania^j.

5 Przecież to nie aniołom podporządkował przyszłą ziemię^k, o której mówimy. **6** Pewien świadek kiedyś powiedział: „Czym jest człowiek, że o nim pamiętasz, czym jest syn człowieczy, że się o niego troszczysz?” **7** Uczyliś go trochę niższym od aniołów, ukoronowałeś go chwałą i szacunkiem oraz ustanowiłeś nad dziełami Twoich rąk. **8** Wszystko położyłeś pod jego nogi^m. A podporządkowując mu wszystkoⁿ, Bóg nie pozostawił niczego, co nie byłoby mu podporządkowane^o. Obecnie jednak jeszcze nie widzimy, że-

1:14 *Lub „publiczną”. 2:4 *Lub „procznych znaków”. 2:5 *Lub „zamieszkaną ziemię”.

ROZDZ. 1

a Ps 110:1
Mt 22:44
b Ps 34:7
Ps 91:11
Dz 5:18, 19

ROZDZ. 2

c Łk 8:15
d Ps 73:2
Heb 3:12
2Pt 3:17
e Gal 3:19
f Pwt 4:3
Judy 5
g Heb 10:28, 29
h Mk 1:14
i Dz 2:22
j 1Kor 12:11
k Dz 17:31
2Pt 3:13
l Ps 144:3
m Ps 8:4-6
n Mt 28:18
1Kor 15:27
Ef 1:22
o 1Pt 3:22

szpalta 2

a Ps 110:1
b Flp 2:7
c Obj 5:9
d Iz 53:5, 8
Rz 5:17
1Tm 2:5, 6
e Rz 8:18, 19
2Kor 6:18
f Dz 5:31
Heb 12:2
g Łk 24:26
Heb 5:8
h Jn 17:19
Heb 10:14
i Jn 20:17
j Mt 12:50
Rz 8:29
k Ps 22:22
l Iz 8:17
m Iz 8:18
n Jn 1:14
o Hi 1:19
p Rdz 3:15
Łk 10:18
Jn 8:44
1Jn 3:8
Obj 12:9
q Iz 25:8
Rz 8:20, 21
1Kor 15:26
r Gal 3:29
s Flp 2:7
t Rz 3:25
1Jn 2:1, 2
1Jn 4:10
u Rz 5:10
v Heb 4:15

by wszystko było mu podporządkowane^a. **9** Widzimy natomiast Jezusa, którego uczyniono trochę niższym od aniołów^b, a teraz ukoronowano chwałą i szacunkiem za to, że cierpiał i umarł^c. Z racji niezasłużonej życzliwości Bożej zakosztował śmierci za każdego człowieka^d.

10 Aby doprowadzić wielu synów do chwały^e. Ten, dla którego i przez którego wszystko istnieje, słusznie postanowił, by Naczelnym Pełnomocnikiem w sprawie ich wybawienia^f został wydoskonalony przez cierpienie^g. **11** Bo wszyscy—zarówno poświęcający, jak i poświęceni^h—pochodzą od jednegoⁱ i z tego powodu Jezus nie wstydzi się nazywać ich „braćmi”^j, **12** gdy mówi: „Będę oznajmiał Twoje imię swoim braciom, będę Cię pieśnią wyśławiał w zborze”^k. **13** Powiedział też: „Będę Mu ufał”^l oraz „Ja i dzieci, które mi dał Jehowa”^m.

14 Skoro więc „dzieci” są krwią i ciałem*, to i on stał się krwią i ciałemⁿ, żeby przez swoją śmierć unicestwić tego, który może powodować śmierć^o, czyli Diabła^p, **15** i żeby uwolnić wszystkich, którzy z powodu strachu przed śmiercią przez całe życie byli w niewoli^q. **16** Bo pomaga on nie aniołom, lecz potomstwu Abrahama^r. **17** W związku z tym musiał pod każdym względem upodobnić się do swoich „braci”^s, żeby stać się miłosiernym i wiernym arcykapłanem w służbie dla Boga i żeby złożyć ofiarę przebłagalną^t za grzechy ludzi^u. **18** Ponieważ sam cierpiał, znosząc próby^v, to

2:13 *Zob. Dodatek A5. 2:14 *Lub „współuczestnikami krwi i ciała”. *Lub „ma środki do powodowania śmierci”. 2:17 *Lub „dokonać przebłagania”.

potrafi przyjąć z pomocą tym, którzy też je znoszą^a.

3 A zatem, święci bracia, którzy otrzymaliście powołanie^a niebiańskie^b, rozmyślajcie o Jezusie, którego uznajemy za apostoła i arcykapłana^c. **2** Był on wierny Bogu, który powołał go na ten urząd^d, tak jak wierny był Mojżesz, gdy pełnił służbę w całym domu Bożym^e. **3** Jednak on^a zasługuje na większą chwałę^f niż Mojżesz, bo ten, który buduje dom, jest ceniony bardziej niż sam dom. **4** Oczywiście każdy dom jest przez kogoś zbudowany, a Tym, który zbudował wszystko, jest Bóg. **5** Mojżesz był wierny jako sługa w całym domu Bożym i jego służba wskazywała^a na to, co miało być ogłaszane później. **6** Ale Chrystus był wierny jako syn^g ustanowiony nad domem Bożym. My jesteśmy tym domem^h, jeśli do końca będziemy przejawiać śmiałość^a i mocno trzymać się naszej nadziei, którą się szczyścimy.

7 W związku z tym duch święty mówi: „Gdybyście tylko słuchali dzisiaj Jego głosu: **8** „Nie znieczulajcie swoich serc jak wtedy, gdy wasi przodkowie doprowadzili mnie do wielkiego gniewu, jak w dniu wypróbowania na pustkowiuⁱ, **9** gdzie wasi przodkowie wystawili mnie na próbę i rzucili mi wyzwanie, mimo że widzieli moje czyny przez 40 lat^k. **10** Dlatego poczułem obrzydzenie do tego pokolenia i powiedziałem: „Zawsze błędą w sercu i nie poznali moich dróg”. **11** Rozgniewany przy-

3:1 *Lub „zaproszenie”. ^aLub „związując się na apostoła i arcykapłana, którego wyznajemy—Jezusa”. 3:3 *Czyli Jezus. 3:5 *Lub „była świadectwem”. 3:6 *Lub „mieć swobodę mowy”.

ROZDZ. 2

a Heb 7:25
Obj 3:10

ROZDZ. 3

b Flp 3:14
1Ts 2:12

c Heb 8:1

d Jn 8:29

e Lb 12:7

f Mt 17:1, 2

g Mt 17:5

h 1Pt 2:5

i 2Sm 23:2
Dz 1:16

j Wj 17:7

k Wj 16:35
Lb 32:13
Ps 95:9

szpalta 2

a Lb 14:22, 23
Ps 95:7-11

b Heb 2:1

c Ps 95:7

d Obj 2:10

e Ps 95:7, 8

f Wj 17:1-3
Lb 14:2, 4

g Lb 14:11
Pwt 32:21

h Lb 14:22, 23
Lb 14:28-30
Judy 5

i Heb 4:6

ROZDZ. 4

j Heb 3:12, 13

k Mt 4:23
Dz 15:7
Kol 1:23

siąłem więc: „Nie będą zaznawać ze mną odpoczynku”^a.”

12 Strzeżcie się, bracia, żeby nikt z was nie oddalił się od żywego Boga, przez co rozwinęłoby się w nim niegodziwe serce, któremu brakuje wiary^b. **13** Ale każdego dnia zachęcajcie się nawzajem, dopóki to „dzisiaj” jeszcze trwa^c, żeby serce kogoś z was nie stało się zatwardziałe wskutek zwodniczej mocy grzechu. **14** Bo otrzymamy dział z Chrystusem^a pod warunkiem, że do końca będziemy przejawiać tak mocne zaufanie, jakie mieliśmy na początku^d — **15** zgodnie ze słowami: „Gdybyście tylko słuchali dzisiaj Jego głosu: „Nie znieczulajcie swoich serc jak wtedy, gdy wasi przodkowie doprowadzili mnie do wielkiego gniewu”^e”.

16 Kim byli ci, którzy słyszeli, a mimo to doprowadzili Boga do wielkiego gniewu? Czy w gruncie rzeczy nie zrobili tego wszyscy, którzy wyszli z Egiptu pod wodzą Mojżesza?^f **17** I do kogo Bóg czuł obrzydzenie przez 40 lat?^g Czy nie do tych, którzy zgrzeszyli i pomarli na pustkowiu?^h **18** I komu przysiągł, że nie będzie zaznawać z Nim odpoczynku? Czy nie tym, którzy byli nieposłuszni? **19** Widzimy więc, że nie mogli zaznać z Nim odpoczynku z powodu braku wiaryⁱ.

4 Skoro więc obietnica, że będziemy zaznawać z Nim odpoczynku, pozostaje aktualna, strzeżmy się^a, żeby ktoś z nas nie okazał się jej niegodnyⁱ. **2** My, podobnie jak tamci, usłyszeliśmy dobrą nowinę^k. Jednak im usłyszane słowo nie przynios-

3:14 *Lub „staniemy się współuczestnikami Chrystusa”. 4:1 *Dośl. „bójmy się”.

ło pożytku, ponieważ nie przejawiali takiej wiary jak ci, którzy byli posłuszni. **3** Natomiast my, którzy przejawiamy wiarę, zaznajemy z Nim odpoczynku. A o tamtych powiedział: „Rozgniewany osiągnęłam więc: „Nie będą zaznawać ze mną odpoczynku”^a, chociaż Jego dzieła były zakończone od założenia świata^b. **4** Bo w którymś miejscu tak powiedział o siódmym dniu: „W siódmym dniu Bóg odpoczął od wszystkich swoich dzieł”^c, **5** a tutaj mówi: „Nie będą zaznawać ze mną odpoczynku”^d.

6 Ci, którzy pierwsi usłyszeli dobrą nowinę, nie zaznali z Nim odpoczynku z powodu nieposłuszeństwa. Ale skoro niektórzy mają jeszcze zaznać z Nim odpoczynku^e, **7** On znowu wyznacza pewien dzień, używając po długim czasie w psalmie Dawida słowa „dzisiaj”, tak jak to już powiedziano: „Gdybyście tylko słuchali dzisiaj Jego głosu: „Nie znieczulajcie swoich serc”^f, **8** Przecież jeśli Jozue^g wprowadziłby ich do miejsca odpoczynku, Bóg nie mówiłby potem o innym dniu. **9** Tak więc dla ludu Bożego pozostaje odpocznerek szabatowy^h. **10** Bo człowiek, który zaznaje odpoczynku z Bogiem, odpoczywa od swoich dzieł, tak jak Bóg od swoichⁱ.

11 Dlatego róbmy, co tylko możemy, żeby zaznać z Nim odpoczynku i żeby nikt nie poszedł tą samą drogą nieposłuszeństwa^j. **12** Bo słowo Boże jest żywe i oddziałuje z mocą^k, jest ostrzejsze niż jakikolwiek obojętny miecz^l i przenika tak głęboko, że oddziela duszę* od ducha*, kości# od szpiku, i jest

4:12 *Zob. Słowniczek pojęć. #Dost. „stawy”.

ROZDZ. 4

a Ps 95:11
Heb 3:11

b Wj 31:17

c Rdz 2:2, 3

d Ps 95:11

e Lb 14:30
Pwt 31:27

f Ps 95:7, 8

g Wj 24:13
Pwt 1:38

h Mk 2:28

i Rdz 2:2, 3

j Ps 95:11

k Jer 23:29
1Ts 2:13

l Ef 6:17

szpalta 2

a Ps 7:9
Ps 90:8
Prz 15:11

b Dz 17:31
Rz 2:16
Rz 14:12

c Mk 1:11

d Heb 10:23

e Iz 53:4
Heb 2:17

f Heb 7:26
1Pt 2:22

g Ef 3:11, 12
Heb 10:19-22

ROZDZ. 5

h Wj 40:13

i Kpl 5:6

j Kpl 9:7
Kpl 16:6

k Wj 28:1

l Jn 8:54

zdolne rozpoznać myśli i zamiary serca. **13** Nie ma stworzenia, które by się ukryło przed Jego wzrokiem^a, ale wszystko jest obnażone i wyraźnie widoczne dla Tego, przed którym będziemy musieli odpowiedzieć za swoje uczynki^b.

14 Skoro mamy wielkiego arcykapłana, który wstąpił do nieba – Jezusa, Syna Bożego^c – nie przestawajmy publicznie wyznawać wiary w niego^d. **15** Bo nie mamy arcykapłana, który by nie mógł się wczuć w nasze słabości^e, lecz takiego, który jak my został wypróbowany pod każdym względem, z tym że on pozostał bez grzechu^f. **16** Z ufnością* przystąpmy więc do tronu niezasłużonej życzliwości^g, żeby Bóg okazał nam miłosierdzie i niezasłużoną życzliwość, gdy będziemy potrzebować pomocy.

5 Każdy człowiek wybrany na arcykapłana zostaje wyznaczony do usługiwania ludziom w sprawach związanych z wielbieniem Boga^h, żeby składać dary i ofiary za ich grzechyⁱ. **2** Potrafi on okazywać współczucie* tym, którzy błędzą^j z braku wiedzy, bo sam też zmaga się^k z własnymi słabościami **3** i ze względu na to musi składać ofiary za swoje grzechy, tak jak je składa za grzechy ludu^l.

4 Człowiek nie obejmuje tego zaszczytnego urzędu z własnej inicjatywy, ale tylko wtedy, gdy zostaje powołany przez Boga, tak jak został powołany Aaron^k. **5** Podobnie Chrystus sam siebie nie otoczył chwałą^l, ustanawiając się arcykapłanem, lecz

4:16 *Lub „ze swobodą mowy”. 5:2 *Lub „łagodność; powściągliwość”. *Lub „są wprowadzani w błąd”. ^aLub „podlega”.

otoczył go chwałą Ten, który mu powiedział: „Jesteś moim synem. Dzisiaj zostałem twoim ojcem”^a. **6** A w innym miejscu mówi: „Ty jesteś kapłanem na zawsze, kapłanem na wzór Melchizedeka”^b.

7 Kiedy Chrystus żył na ziemi*, z głośnymi okrzykami i ze łzami zanosił błagania oraz gorące prośby^c do Tego, który mógł go wybawić od śmierci, i ze względu na swoją bojaźń wobec Boga został wysłuchany. **8** Chociaż był synem, nauczył się posłuszeństwa z tego, co wycierpiał^d. **9** A gdy już został wyczerpany^e, stał się odpowiedzialny za wiecznotrwałe wybawienie wszystkich, którzy są mu posłuszni^f, **10** ponieważ został wyznaczony przez Boga na arcykapłana na wzór Melchizedeka^g.

11 Mamy o nim wiele do powiedzenia, ale trudno to przekazać, bo wasza zdolność pojmowania jest przytępiona*. **12** Chociaż do tej pory* powinniście już być nauczycielami, wy znowu potrzebujecie kogoś, kto by was od początku uczył podstawowych rzeczy^h ze świętych wypowiedzi Bożych. Zamiast stałego pokarmu znowu potrzebujecie mleka. **13** Każdy, kto ciągle karmi się mlekiem, nie zna Bożego słowa prawości, bo jest małym dzieckiemⁱ. **14** Natomiast pokarm stały jest przeznaczony dla ludzi dojrzałych, którzy dzięki korzystaniu ze swojej zdolności myślenia* nabrali wprawy w odróżnianiu tego, co właściwe, od tego, co niewłaściwe.

5:7 *Dosl. „za dni swojego ciała”. 5:11 *Lub „staliście się otepiali w słuchaniu”. 5:12 *Dosl. „ze względu na czas”. 5:14 *Lub „władz poznawczych”.

ROZDZ. 5

a Ps 2:7
Dz 13:33

b Ps 110:4

c Łk 22:44
Jn 12:27

d Mt 26:39
Flp 2:8

e Heb 7:28

f Jn 3:16

g Ps 110:4

h Heb 6:1

i Ef 4:14

szpalta 2

ROZDZ. 6

a Heb 5:12

b 1Koł 14:20
Ef 4:13
Heb 5:14

c Dz 8:17

d Mt 22:31
Jn 5:28, 29
Jn 11:25

e Ef 1:18
Heb 10:26

f 1Jn 2:19

g Heb 10:29

h Heb 10:32, 33

6 Skoro już poznaliśmy podstawowe nauki^a o Chrystusie, wytrwale zmierzajmy do dojrzałości^b i nie kładźmy na nowo fundamentu, którym jest skrucha za martwe uczynki, wiara w Boga, **2** nauka o chrzcie, wkładaniu rąk^c, zmartwychwstaniu^d i sądzie wiecznym. **3** Będziemy więc zmierzać do dojrzałości, jeśli tylko Bóg pozwoli.

4 Co do tych, którzy kiedyś zostali oświeceni^e, zakosztowali daru z nieba i otrzymali ducha świętego **5** oraz zakosztowali wspaniałego słowa Bożego i przejawów mocy nadchodzącego nowego świata*, **6** ale odpadli^f—nie można ich ponownie przywieść do skruchy, bo oni sami znowu przybijają Syna Bożego do pala i wystawiają go na publiczną hańbę^g. **7** Bo gdy ziemia pije często padający na nią deszcz i wydaje plon użyteczny dla tych, którzy ją uprawiają, to otrzymuje błogosławieństwo od Boga. **8** Ale jeżeli rodzi ciernie i ostry, to jest bezużyteczna i bliższa przeklęcia, a w końcu zostanie spalona.

9 Natomiast jeśli chodzi o was, kochani, to chociaż w taki sposób mówimy, jesteście przekonani, że znajdujcie się w lepszym położeniu, prowadzącym do wybawienia. **10** Przecież Bóg nie jest nieprawy i nie zapomni o waszej pracy oraz o miłości, którą okazaliście Jego imieniu^h przez to, że usługiwaliście świętym i w dalszym ciągu tak robicie. **11** Pragniemy, by każdy z was nadal odznaczał się taką samą gorliwością* jak na początku i dzięki temu

6:5 *Lub „nadchodzącego systemu rzeczy; nadchodzącej epoki”. Zob. *Słowniczek pojęć*, hasło „System rzeczy”. 6:11 *Lub „pracowitością”.

miął całkowitą pewność nadziei^a aż do końca^b. **12** Nie chcemy, żebyście stali się leniwi^c, lecz żebyście naśladowali tych, którzy dzięki wierze i cierpliwości dziedczą obietnice.

13 Gdy Bóg dawał obietnicę Abrahamowi, przysiągł na samego siebie, bo nie mógł przysiąc na nikogo większego^d. **14** Powiedział: „Na pewno będę ci błogosławił i na pewno cię rozmnożę”^e. **15** Abraham otrzymał tę obietnicę po tym, jak okazał cierpliwość. **16** Ludzie przysiegają na kogoś większego, a ich przysięga kończy wszelkie spory, bo stanowi dla nich prawną gwarancję^f. **17** Podobnie Bóg, gdy postanowił jeszcze dobitniej pokazać dziedzicom obietnicy^g, że Jego zamierzenie^{*} jest niezmiennie, zagwarantował to^h przysięgą. **18** Zrobił tak, żeby te dwie niezmiennie rzeczy, w których Bóg nie może skłamać^h, stały się dla nas – dla tych, którzy uciekli do miejsca schronienia – silną zachętą do tego, by mocno uchwycić się danej nam nadziei. **19** Nadziejaⁱ, którą mamy, jest kotwicą dla duszy^{*} – jest pewna i niewzruszona. Prowadzi poza zasłonę^j, **20** gdzie dla naszego dobra wstąpił najpierw^{*} Jezus^k, który na zawsze stał się arcykapłanem na wzór Melchizedeka^l.

7 Ten Melchizedek – król Salem, kapłan Boga Najwyższego – spotkał Abrahama, który wracał po rozgromieniu królów, i go pobłogosławił^m, **2** a Abraham dał^{*} mu dziesięcinę ze wszystkiego, co miał. Przede wszystkim jest on „Królem Pra-

6:17 *Lub „postanowienie”. #Dosl. „pośredniczy”. **6:19** *Lub „dla naszego życia”. **6:20** *Lub „wstąpił poprzednik”. **7:2** *Dosl. „wydzielił”.

ROZDZ. 6

a 1Pt 1:3, 4

b Heb 3:14

c Rz 12:11
Obj 2:4

d Rdz 22:16

e Rdz 22:17

f Rdz 31:53

g Gal 3:29

h Lb 23:19
Tyt 1:2

i 1Pt 1:3, 4

j Kpł 16:2, 12
Heb 9:7
Heb 10:19, 20

k Heb 4:14

l Ps 110:4
Heb 5:6

ROZDZ. 7

m Rdz 14:17-20

szpalta 2

a Ps 110:4

b Rdz 14:20

c Wj 40:12, 15

d Lb 18:21, 26
Pwt 14:28e Rdz 12:7
Rdz 14:18-20
Rdz 17:6
Rdz 22:17

f Heb 7:3

g Rdz 14:18

h Rz 3:20
Heb 7:19
Heb 9:9
Heb 10:1

i Ps 110:4

wości” – zgodnie ze znaczeniem swojego imienia – a ponadto jest królem Salem, czyli „Królem Pokoju”. **3** Nikt nie wie, kim jest jego ojciec i matka, nie ma jego rodowodu, nie wiadomo, kiedy się urodził i kiedy umarł. Upodobniony do Syna Bożego, pozostaje kapłanem na zawsze^a.

4 Zobaczcie, jak wielkim człowiekiem był ten, któremu Abraham, głowa rodu^{*}, dał dziesięcinę z najlepszych łupów^b. **5** To prawda, że zgodnie z Prawem synowie Lewiego^c, którzy otrzymują urząd kapłański, mają nakaz pobierać dziesięciny od ludu^d, czyli od swoich braci, mimo że ci są potomkami^{*} Abrahama. **6** Ale ten człowiek nie wywodził się z rodu Lewiego, a przyjął dziesięcinę od Abrahama, któremu dano obietnicę, i go pobłogosławił^e. **7** Nie da się zaprzeczyć, że to większy błogosławi mniejszego. **8** W pierwszym wypadku dziesięcinę otrzymują śmiertelni ludzie, natomiast w drugim – ktoś, o kim złożono świadectwo, że żyje^f. **9** I można powiedzieć, że poprzez Abrahama nawet Lewi, który dziesięcinę otrzymuje, zapłacił dziesięcinę, **10** bo był przyszłym potomkiem Abrahama^{*}, gdy ten spotkał się z Melchizedekiem^g.

11 Gdyby więc doskonałość była osiągalna dzięki kapłaństwu lewickiemu^h (a było ono ważnym elementem Prawa danego ludowi), czy istniałaby jeszcze potrzeba, żeby pojawił się inny kapłan, o którym się mówi, że jest na wzór Melchizedekaⁱ, a nie na wzór Aarona? **12** Skoro zmienia się kapłaństwo, musi

7:4 *Lub „patriarcha”. **7:5** *Dosl. „wyszli z lędźwi”. **7:10** *Dosl. „był jeszcze w lędźwiach swojego praojca”.

się też zmienić Prawo^a. **13** Bo człowiek, o którym się to mówi, należał do innego plemienia, z którego nikt nie pełnił służby przy ołtarzu^b. **14** Przecież wiadomo, że nasz Pan pochodził z plemienia Judy^c, a Mojżesz nie wspominał o kapłanach z tego plemienia.

15 Staje się to jeszcze bardziej oczywiste, gdy pojawia się inny kapłan^d, który jest jak Melchizedek^e — **16** został kapłanem nie na podstawie przepisów prawnych dotyczących cielskiego pochodzenia, ale na podstawie mocy, która zapewnia niezniszczalne życie^f. **17** Bo złożono o nim świadectwo: „Ty jesteś kapłanem na zawsze, kapłanem na wzór Melchizedeka”^g.

18 Dlatego poprzednie przykazania zostają zniesione ze względu na swoją słabość i nieskuteczność^h. **19** Bo Prawo niczego nie uczyniło doskonałymⁱ, natomiast uczyniło to wprowadzenie lepszej nadziei^j, dzięki której przybliżamy się do Boga^k. **20** Nie doszło do tego bez złożenia przysięgi **21** (bo co prawda są ludzie, którzy zostali kapłanami bez przysięgi, ale on został kapłanem na podstawie przysięgi złożonej przez Tego, który powiedział do niego: „Jehowa” przysiągł i nie zmieni zdania^l: „Ty jesteś kapłanem na zawsze”)^l. **22** Jezus stał się więc gwarancją* lepszego przymierza^m. **23** Ponadto musiało być wielu następujących po sobie kapłanówⁿ, ponieważ śmierć nie pozwalała im sprawować tego urzędu nieprzerwanie. **24** Ale skoro on żyje wiecznie^o, to sprawuje urząd kapłański bez na-

ROZDZ. 7

- a Rz 3:27
- 1Kor 9:21
- Gal 6:2
- Kol 2:13, 14
- b Lb 18:6, 7
- c Rdz 49:10
- Mt 1:1, 3
- Lk 3:23, 33
- d Heb 3:1
- Heb 7:26
- e Ps 110:4
- f Rz 6:9
- 1Tm 6:16
- g Ps 110:4
- h Rz 8:3
- Heb 9:9
- Heb 13:9
- i Dz 13:38, 39
- Gal 2:15, 16
- Heb 10:1
- j 1Pt 1:3, 4
- k Jn 14:6
- Heb 4:16
- l Ps 110:4
- m Jer 31:31
- Mt 26:27, 28
- 1Kor 11:25
- Heb 8:6
- Heb 9:15
- Heb 12:22, 24
- n 1Kor 6:4
- o Lk 1:33
- Heb 7:15, 16

szpalta 2

- a Rz 8:34
- 1Tm 2:5
- Heb 9:24
- 1Jn 2:1
- b Iz 53:9
- 1Pt 2:21, 22
- c Ef 1:20, 21
- 1Pt 3:22
- d Lb 28:3
- e Kpl 9:8, 15
- f Rz 6:10
- Heb 9:28
- Heb 10:14
- g Kpl 16:11
- h Ps 2:7
- Ps 110:4
- i Heb 2:10
- Heb 5:9

ROZDZ. 8

- j Heb 3:1
- Heb 7:26
- k Ps 110:1
- Heb 1:3
- l Heb 9:8, 24
- m Ef 5:2
- n Heb 7:14
- o Kol 2:16, 17
- Heb 10:1
- p Heb 9:9, 24
- q Wj 25:9, 40
- Wj 26:30
- Lb 8:4

stępców. **25** Może też w pełni wybawić tych, którzy przez niego przystępują do Boga, bo zawsze żyje, aby się za nimi wsta-
wiał^a.

26 Właśnie taki arcykapłan jest nam potrzebny: lojalny, niewinny, nieskalany^b, oddzielony od grzeszników i wywyższony ponad niebo^c. **27** W przeciwieństwie do tamtych arcykapłanów nie musi codziennie składać ofiar^d, najpierw za własne grzechy, a potem za grzechy ludu^e, bo zrobił to raz na zawsze, gdy złożył w ofierze samego siebie^f. **28** Prawo ustanawia arcykapłanami ludzi mających słabości^g, ale słowo przysięgi^h złożonej po Prawie ustanawia Syna, wydoskonalonegoⁱ na wieki.

8 Taka jest główna myśl tego, o czym mówimy: Mamy takiego arcykapłana^j, który zasiadł w niebie po prawej stronie tronu Majestatu^k. **2** Jest on sługą^l Świętego miejsca^l oraz prawdziwego namiotu, który postawił Jehowa^m, a nie człowiek. **3** Ponieważ każdy arcykapłan jest ustanawiany po to, żeby składał dary i ofiary, on również musiał coś ofiarować^m. **4** Gdyby pozostał na ziemi, nie byłby kapłanemⁿ, bo tutaj już są ludzie, którzy zgodnie z postanowieniami Prawa składają dary. **5** Święta służba, którą pełnią ci ludzie, jest zaledwie wyobrażeniem i cieniem^o tego, co w niebie^o. Podobnie gdy Mojżesz miał postawić namiot, otrzymał od Boga nakaz: „Dopilnuj, żeby wszystko zostało zrobione według wzoru, który pokazano ci na górze”^q. **6** Ale Jezusowi powierzono wspaniałą służbę*, ponieważ jest on też

8:2 *Lub „publicznym sługą”. **8:6** *Lub „służbę publiczną”.

7:21; 8:2 *Zob. Dodatek A5. 7:21 *Lub „nie będzie żałował”. 7:22 *Lub „został dany jako rękojmia”.

pośrednikiem^a lepszego przymierza^b, które zostało prawnie ugruntowane na lepszych obietnicach^c.

7 Gdyby to pierwsze przymierze było bez wady, nie byłoby potrzebne drugie^d. **8** Ale On dostrzega wadę u ludu i mówi: „Nadchodzą dni”, oznajmia Jehowa*, „gdy z ludem Izraela i Judy zawrę nowe przymierze. **9** Nie będzie to takie przymierze, jakie zawarłem z ich przodkami w dniu, gdy wziąłem ich za rękę, żeby ich wyprowadzić z Egiptu^e. Ponieważ porzuciłi moje przymierze, przestałem się o nich troszczyć” – mówi Jehowa*.

10 „Po tym czasie”, mówi Jehowa*, „zawrę z ludem Izraela następujące przymierze: Włożę do ich umysłów swoje prawa i zapiszę je w ich sercach^f. I będę ich Bogiem, a oni będą moim ludem^g.”

11 „Już nikt nie będzie uczył swojego rodaka ani swojego brata, mówiąc: „Poznajcie Jehowę*!”, bo oni wszyscy, od najmniej do najbardziej znaczącego, będą mnie znali. **12** Miłosiernie wybaczę im nieprawę uczynki i już nie będę wrażał pamięcią do ich grzechów^h”.

13 Mówiąc „nowe przymierze”, sprawił, że poprzednie stało się przedawnioneⁱ. A to, co się przedawnia i starzeje, wkrótce przeminie^j.

9 Poprzednie przymierze zawierało przepisy dotyczące świętej służby i świętego miejsca^k na ziemi. **2** Namiot, który został postawiony, składał się z dwóch części. W pierwszej części – nazywanej Miejscem Świętym^l – znajdował się świecznik^m i stół, a na nim chleby pokład-

ROZDZ. 8

- a 1Tm 2:5
- b 1Ko 11:25
Heb 7:22
Heb 9:15
Heb 12:22, 24
- c Ps 110:4
Rz 8:17
- d Heb 7:11, 18
- e Wj 12:51
- f Rz 2:29
- g 2Ko 6:16
- h Jer 31:31-34
- i Rz 10:4
Heb 7:12
- j Kol 2:13, 14

ROZDZ. 9

- k Wj 25:8
- l Wj 26:33
- m Lb 4:9

szpalta 2

- a Wj 40:22-24
- b Wj 36:35
- c Wj 26:31, 33
- d Kpł 16:12
Obj 8:3
- e Wj 40:21
- f Wj 25:10, 11
- g Wj 16:33
- h Lb 17:10
- i Wj 32:15
- j Wj 25:18, 22
Lb 7:89
- k Kpł 24:3, 4
- l Kpł 16:2
- m Wj 30:10
Kpł 16:14
- n Kpł 16:6, 11
- o Kpł 16:15
- p Heb 10:19, 20
- q Kol 2:16, 17
Heb 8:5
Heb 10:1
- r Kpł 23:37, 38
- s Gal 3:21
Heb 7:11, 19
- t Wj 30:17-19
- u Lb 19:13

ne^a. **3** Za drugą zasłoną^b była część namiotu nazywana Miejscem Najświętszym^c. **4** Znajdowała się w nim złota kadzielnica^d i Arka Przymierza^e w całości pokryta złotem^f. W Arce przechowywano złoty dzban z manną^g, laskę Aarona, która wypuściła pąki^h, oraz tabliceⁱ przymierza. **5** Na Arce były wspaniałe cheruby, które osłaniały pokrywę^j przebłagalną*. Nie czas jednak na szczegółowe omawianie tych rzeczy.

6 Odkąd zostało to w ten sposób przygotowane, kapłani regularnie wchodzi do pierwszej części namiotu, żeby wykonywać obowiązki związane ze świętą służbą^k. **7** Ale do drugiej części raz w roku wchodzi tylko arcykapłan^l i musi przynieść ze sobą krew^m, którą ofiarowuje za siebieⁿ i za grzechy ludu^o popełniane nieświadomie. **8** W ten sposób duch święty wyraźnie pokazuje, że dopóki stał pierwszy namiot, droga do świętego miejsca nie była jeszcze ujawniona^p. **9** Namiot ten ma znaczenie symboliczne odnoszące się do obecnego czasu^q i do tej pory ciągle składa się dary i ofiary^r. Nie mogą one jednak zapewnić doskonałego sumienia temu, kto je przynosi^s. **10** Mają związek jedynie z pokarmami, napojami i ceremonialnym obmywaniem^t. Te przepisy dotyczyły ciała^u i miały obowiązywać do czasu wyznaczonego na uprządkowanie spraw.

11 Ale kiedy Chrystus przyszedł jako arcykapłan, aby zapewnić dobra, których już doświadczamy, wszedł do większego i doskonalszego namiotu—

9:2 *Dost. „chleby przedkładania”. Zob. *Słownikzek pojęć*. **9:5** *Lub „miejscie przebłagania”. **9:9** *Lub „kto pełni świętą służbę”. **9:10** *Dost. „rozmaitymi chrztami”.

8:8-11 *Zob. Dodatek A5. **9:1** *Zob. *Słownikzek pojęć*.

takiego, który nie został wykonany rękami ludzkimi, czyli takiego, który nie należy do tego stworzenia. **12** Wszedł on do świętego miejsca raz na zawsze—nie z krwią kozłów i młodych byków, lecz z własną krwią^a—i uzyskał dla nas wiecznotrwałe wyzwolenie^{*b}. **13** Bo jeśli krew kozłów i byków^c oraz popiół z jałówki używany do pokrapiania tych, którzy się skali, uświęcają tak, że ciało staje się czyste^d, **14** to o ileż bardziej krew Chrystusa^e, który dzięki działaniu wiecznego ducha ofiarował Bogu samego siebie bez skazy, oczyści nasze sumienia z martwych uczynków^f, żebyśmy mogli pełnić świętą służbę dla żywego Boga^g.

15 Dlatego jest on pośrednikiem nowego przymierza^h, dzięki czemu powołani mogą otrzymać obietnicę wiecznotrwałego dziedzictwaⁱ. Stało się to możliwe, ponieważ poniósł on śmierć po to, żeby ich odkupić^j i uwolnić od występków popełnionych pod poprzednim przymierzem. **16** Gdzie jest przymierze, tam musi nastąpić śmierć człowieka, który doprowadził do jego zawarcia, **17** bo dopiero śmierć uprawomocnia przymierze. Dopóki żyje człowiek, który doprowadził do zawarcia przymierza, nie jest ono prawomocne. **18** W związku z tym również poprzednie przymierze nie weszło w życie bez przelania krwi. **19** Kiedy Mojżesz ogłosił całemu ludowi wszystkie przykazania Prawa, wziął krew młodych byków i kozłów, wodę, szkarłatną wełnę i hizop i pokropił księgę^k oraz cały lud. **20** Powiedział: „To jest krew przymierza, którego Bóg kazał wam się

9:12 *Dost. „wykupienie”. 9:19 *Lub „zwój”.

ROZDZ. 9

- a Heb 12:24
Heb 13:20
b Dn 9:24
Mt 20:28
1Tm 2:5, 6
c Kpl 16:6, 15
d Lb 19:9, 17, 19
e 1Pt 1:18, 19
f 1Jn 1:7
g Rz 12:1
h Łk 22:20
1Tm 2:5
Heb 12:22, 24
i Rz 8:17
j Mt 20:28

szpalta 2

- a Wj 24:6-8
b Wj 29:12
Kpl 8:15
c Kpl 17:11
d Kpl 9:7-9
e Heb 8:5
Heb 9:9
f Kpl 16:19, 20
g Heb 8:1, 2
h Kol 2:16, 17
i Heb 6:19, 20
Heb 9:12
j Kpl 16:15
Rz 8:34
k Kpl 16:2, 34
l Dn 9:24
Heb 7:27
1Pt 3:18

- m Łz 53:12
Rz 6:10
1Pt 2:24

- n 2Tm 4:8
Tyt 2:13

ROZDZ. 10

- o Heb 8:5
p Kol 2:16, 17

trzymać^{*a}. **21** Podobnie pokropił krwią namiot oraz wszystkie naczynia przeznaczone do świętej służby^{*b}. **22** Tak więc zgodnie z Prawem niemal wszystko zostaje oczyszczone krwią^c i bez przelania krwi nie ma przebaczenia^d.

23 Dlatego to, co wyobraża^e rzeczy niebiańskie, musiało zostać oczyszczone właśnie w ten sposób^f, ale rzeczy niebiańskie wymagają znacznie lepszych ofiar. **24** Bo Chrystus nie wszedł do świętego miejsca wykonanego rękami ludzkimi^g, będącego odbiciem rzeczywistego świętego miejsca^h, lecz wszedł do samego niebaⁱ i teraz stawia się przed^{*} Bogiem dla naszego dobra^j. **25** Nie musiał składać siebie w ofierze wiele razy—w przeciwieństwie do arcykapłana, który rok w rok wchodzi do świętego miejsca^k nie z własną krwią. **26** Inaczej musiałby cierpieć wiele razy, odkąd został założony świat. Ale on ujawnił się raz na zawsze przy zakończeniu systemów rzeczy^{*}, żeby usunąć grzech przez złożenie ofiary z samego siebie^l. **27** I tak jak ludzie umierają jeden raz, a potem mają być sądzeni, **28** tak też Chrystus został ofiarowany raz na zawsze, aby ponieść grzechy wielu^m. A gdy pojawi się po raz drugi, to nie po to, żeby usunąć grzech^{*}. Pojawi się, żeby wybawić tych, którzy go pilnie wypatrująⁿ.

10 Skoro Prawo jest zaledwie cieniem^o mających nadzieję dóbr^p, a nie samą ich istotą, to nie może^{*} doprowadzić do

9:21 *Lub „publicznej służby”. 9:24 *Dost. „przed obliczem”. 9:26 *Lub „zakończeniu epok”. Zob. Słownik pojęć. 9:28 *Lub „nie w związku z grzechem”. 10:1 *Możliwe też „ludzie nie mogą”.

doskonałości tych, którzy przystępują do Boga, ciągle składając rok w rok te same ofiary^a. **2** Czy w przeciwnym razie nie przestano by składać ofiar? Przecież gdyby ci, którzy je przynoszą*, zostali oczyszczeni, to nie byłoby już świadomi swoich grzechów[#]. **3** Ale te ofiary co roku przypominają ludziom o grzechach^b, **4** bo nie jest możliwe, żeby krew byków i kozłów je usunęła.

5 Przychodząc na ten świat, Chrystus mówi: „Nie chciałeś żadnej ofiary, ale przygotowałeś mi ciało. **6** Nie przyjąłeś z uznaniem całopaleń ani ofiar za grzech^c. **7** Wtedy powiedziałem: „Oto przyszedłem (o mnie napisano w zwoju*), żeby spełniać Twoją wolę, Boże”^d. **8** Tak więc najpierw mów: „Nie chciałeś ani nie przyjąłeś z uznaniem żadnej ofiary, całopaleń ani ofiar za grzech”, czyli ofiar składanych zgodnie z Prawem. **9** A potem dodaje: „Oto przyszedłem, żeby spełniać Twoją wolę”^e. Usuwa więc to, co pierwsze, aby ustanowić drugie. **10** Zgodnie z tą „wołą”^f zostaliśmy uświęceni dzięki temu, że Jezus Chrystus raz na zawsze złożył w ofierze swoje ciało^g.

11 Ponadto każdy kapłan dzień w dzień staje na swoim miejscu, by pełnić świętą służbę^h i wielokrotnie składać te same ofiaryⁱ, które w żadnym wypadku nie mogą całkowicie usunąć grzechów^j. **12** Ale ten człowiek raz na zawsze złożył jedną ofiarę za grzechy i zasiadł po prawej stronie Boga^k. **13** Od tamtej pory czeka, aż jego wro-

10:2 *Lub „którzy pełnią świętą służbę”.
^aLub „nie mieliby nieczystego sumienia z powodu swoich grzechów”. **10:7** *Dosl. „w zwoju księgi”. **10:11** *Lub „publiczną służbę”.

ROZDZ. 10

a Heb 7:19
 Heb 9:9

b Kpl 16:34

c Ps 40:6

d Ps 40:8

e Ps 40:6-8

f Gal 1:4

g Heb 13:12

h 1Sm 2:27, 28

i Wj 29:38
 Lb 28:3

j Heb 7:18
 Heb 10:1

k Rz 8:34

szpalta 2

a Ps 110:1
 1Ko 15:25

b Heb 7:19

c Jer 31:33
 Heb 8:10

d Jer 31:34
 Heb 8:12

e Heb 9:8, 24

f Mt 27:51

g Za 6:13
 Heb 3:6

h 1Jn 1:7

i Ef 5:25, 26

j 1Ko 15:58
 Kol 1:23

k Kol 3:23
 1Tm 6:18

l Pwt 31:12
 Dz 2:42

m Iz 35:3
 Rz 1:11, 12

n Rz 13:11
 2Pt 3:11, 12

gowie zostaną położeńi jako podnózek dla jego nóg^a. **14** Bo jedną ofiarą na zawsze doprowadził do doskonałości^b tych, którzy są uświęceni. **15** Poza tym składa nam świadectwo również duch święty, skoro najpierw powiedział: **16** „Po tym czasie”, mówi Jehowa*, „zawrę z nimi następujące przymierze: Włożę w ich serca swoje prawa i zapiszę je w ich umysłach”^c. **17** a potem dodał: „I już nie będę wracał pamięcią do ich grzechów i niegodziwych uczynków”^d. **18** Bo gdy wszystkie grzechy zostają przebaczone, nie zachodzi już potrzeba składania ofiary za grzech.

19 Bracia, skoro więc dzięki krwi Jezusa śmiało* idziemy drogą, która prowadzi do świętego miejsca^e — **20** drogą, którą on nam otworzył, nową i żywą drogą przez zasłonę^f, czyli jego ciało — **21** i skoro mamy wielkiego kapłana ustanowionego nad domem Bożym^g, **22** przystąpmy do Boga ze szczerym sercem i niezachwianą wiarą, ponieważ nasze serca i nieczyste sumienia zostały oczyszczone^h, a ciała umyte czystą wodąⁱ. **23** Wytrwale głosmy publicznie o naszej nadziei, róbmymy to niezachwianie^j, bo Ten, który złożył obietnicę, jest wierny. **24** Troszczmy się o siebie nawzajem*, żeby się zachęcać^k do miłości i dobrych uczynków^k, **25** nie opuszczając* naszych wspólnych zebrań^l, jak to niektórzy mają w zwyczaju, ale dodając sobie otuchy^m. Róbmymy to tym bardziej, że widzimy, jak ten dzień się przybliżaⁿ.

10:16 *Zob. Dodatek A5. **10:19** *Lub „z ufnością”. **10:22** *Lub „oczyszczone przez pokropienie”. **10:24** *Lub „myslimy o sobie nawzajem; zwracamy uwagę jeden na drugiego”. **10:25** *Lub „nie zaniedbując”. Dosl. „nie porzucając”.

26 Bo jeśli po dokładnym poznaniu prawdy świadomie trwamy w grzechu^a, to już nie ma dla nas żadnej ofiary za grzechy^b, **27** lecz pozostaje tylko czekanie w strachu na sąd oraz płonący gniew, który strawi przeciwników^c. **28** Każdy, kto zlekceważył Prawo Mojżeszowe, ponosi śmierć na podstawie zeznań dwóch lub trzech świadków^d i nie ma dla niego współczucia. **29** Pomyślcie więc, na o ile większą karę będzie zasługiwać ten, kto podeptał Syna Bożego, kto uważa, że krew przymierza^e, którą został uświęcony, nie ma żadnej większej wartości i kto pogardził duchem niezasłużonej życzliwości Bożej^f. **30** Znamy przecież Tego, który powiedział: „Zemsta należy do mnie, ja odpłacę”, a także: „Jehowa* osądzi swój lud”^g. **31** Straszna to rzecz wpaść w ręce Boga żywego.

32 Ciągłe miejcie w pamięci dawniejsze dni, gdy po otrzymaniu oświecenia^h przetrwaliście wiele cierpień, tocząc ciężką walkę. **33** Czasami byliście publicznie* wystawiani na obelgi i uderki. A czasami cierpieliście razemⁱ z tymi, którzy coś takiego znosili. **34** Okazywaliście współczucie dla uwięzionych i z radością przyjmowaliście grabież waszego mienia^j, wiedząc, że macie coś lepszego i trwałego^k.

35 Nie przestawajcie okazywać śmiałości*, bo to zapewni wam wielką nagrodę^k. **36** Potrzebna jest wam wytrwałość^l, żebyście po tym, jak wykonacie wolę Bożą, dostąpili spełnienia obietnicy. **37** Bo jeszcze „bardzo krótka chwila”^m i „ten”,

10:30 *Zob. Dodatek A5. **10:33** *Dośl. „jak w teatrze”. ^aLub „staliście ramie w ramie”. **10:35** *Lub „mieć swobodę mowy”. **10:37** *Może chodzić o Boga,

ROZDZ. 10

a 2Pt 2:21

b Mt 12:32
Heb 6:4-6
1Jn 5:16

c Iz 26:11

d Pwt 17:6

e Mt 26:27, 28
Łk 22:20

f Heb 6:4-6

g Pwt 32:35, 36

h 2Kp 4:6
Heb 6:4

i Mt 5:12

j Łk 16:9

k Mt 10:32
1Kp 15:58l Łk 21:19
Jak 5:11

m Iz 26:20

szpalta 2

a Hab 2:3
2Pt 3:9b Jn 3:16
Rz 1:17

c Hab 2:4

d 2Pt 2:20

ROZDZ. 11

e Heb 11:13

f Rdz 4:5

g Rdz 4:4

h Rdz 4:8, 10

i Rdz 5:22
Judy 14

j Rdz 5:24

k Ps 58:11
Sof 2:3
Mt 5:12
Mt 6:33

l Rdz 6:8, 9

m Rdz 6:13, 17

który nadchodzi, przyjdzie i nie będzie zwlekał”^a. **38** „Lecz mój prawy sługa będzie żył dzięki wierze”^b, a „jeśli się wycofuje, nie cieszy się moim* uznaniem”^c. **39** My więc nie jesteśmy z tych, którzy się wycofują i zmiarzają do zagłady^d, ale z tych, którzy wierzą i zachowują życie*.

11 Wiara to całkowita pewność, że to, na co mamy nadzieję, nastąpi^e, przekonujący dowód*, że to, czego nie wiadać, istnieje. **2** Właśnie dzięki niej nasi przodkowie* otrzymali świadectwo Bożego uznania.

3 Dzięki wierze uświadamiamy sobie, że systemy rzeczy* zostały uporządkowane słowem Boga i to, co widoczne, powstało z tego, co niewidoczne.

4 Dzięki wierze Abel złożył Bogu cenniejszą ofiarę niż Kain^f i dzięki tej wierze otrzymał świadectwo, że jest prawy, bo Bóg przyjął jego dary z uznaniem*^g. I chociaż umarł, to przez swoją wiarę nadal przemawia^h.

5 Dzięki wierze Henochⁱ został przeniesiony, żeby nie widzieć śmierci, i nigdzie go nie znaleziono, ponieważ Bóg go przeniósł^j. Ale zanim został przeniesiony, otrzymał świadectwo, że bardzo się podoba Bogu. **6** Bez wiary nie można się podobać Bogu, bo każdy, kto przystępuje do Boga, musi wierzyć, że On istnieje i że nagradza tych, którzy Go z całych sił szukają^k.

7 Dzięki wierze Noe^l, gdy otrzymał od Boga ostrzeżenie przed tym, czego jeszcze nie widziano^m, okazał wobec Niego bo-

10:38 *Lub „mojej duszy”. **10:39** *Lub „swoje dusze”. **11:1** *Lub „oczywisty przejaw”. **11:2** *Lub „ludzie w dawnych czasach”. **11:3** *Lub „epoki”. Zob. Słowniczek pojęć. **11:4** *Lub „dał świadectwo, przyjmując jego dary”.

jażn i zbudował arkę^a, żeby uratować swoich domowników. Przez tę wiarę potępił świat^b i stał się dziedzicem prawości, która wynika z wiary.

8 Dzięki wierze Abraham^c posłuchał wezwania Boga i udał się na miejsce, które miał otrzymać jako dziedzictwo. Wyruszył, choć nie wiedział, dokąd idzie^d.

9 Dzięki wierze mieszkał w ziemi, którą mu obiecano, jak w obcej ziemi^e. Mieszkał tam w namiotach^f razem z Izaakiem i Jakubem, którzy byli dziedzicami tej samej obietnicy co on^g. **10** Oczekiwał miasta mającego rzeczywiste fundamenty, którego projektantem^{*} i budowniczym jest Bóg^h.

11 Dzięki wierze Sara, chociaż przekroczyła wiek, w którym mogła zająć w ciążę, otrzymała zdolność poczęcia potomstwaⁱ, bo Tego, który jej to obiecał, uznała za godnego zaufania^j. **12** Dlatego z jednego mężczyzny, i to jakby martwego^k, urodziło się tyle dzieci^k co gwiazd na niebie, tak wiele jak ziarenek piasku na brzegu morza^l.

13 Wszyscy oni zachowali wiarę aż do śmierci, mimo że nie otrzymali tego, co im obiecano^m. Jednak z daleka to widzieliⁿ i przyjęli z radością. Publicznie przyznawali, że są obcymi i tymczasowymi osiedleńcami w tej ziemi. **14** Ci, którzy tak mówią, dowodzą, że gorliwie szukają miejsca, które stanie się ich mieszkaniem. **15** A przecież gdyby ciągle wspominali miejsce, które opuścili^o, to znaleźliby sposobność, żeby tam wrócić. **16** Ale tacy ludzie zabiegają o lepsze miejsce, mające związek

11:10 *Lub „architektem”. 11:11 *Lub „wienego”.

ROZDZ. 11

a Rdz 6:14

b Rdz 6:22
2Pt 2:5

c Rz 4:9, 11

d Rdz 12:1, 4

e Rdz 23:4

f Rdz 12:8

g Rdz 17:6
Rdz 26:3
Rdz 28:13

h Heb 11:16

i Rdz 17:17
Rdz 21:2

j Rz 4:19

k Rdz 21:5

l Rdz 22:17
1Kl 4:20

m Rdz 47:9

n Jn 8:56

o Rdz 11:31

szpalta 2

a Wj 3:6, 15

b Heb 11:10
Heb 12:22

c Rdz 22:1, 2

d Rdz 22:9, 10
Jn 3:16

e Rdz 21:12

f 1Kl 10:11

g Rdz 27:27-29

h Rdz 27:38-40

i Rdz 47:29

j Rdz 48:15,
16, 20

k Rdz 47:31

l Rdz 50:24,
25
Wj 13:19

m Wj 1:16, 22

n Wj 2:2

o Dz 7:20

p Wj 2:11

q Wj 2:10

r Wj 12:51

z niebem. Dlatego Bóg się ich nie wstydzi, gdy nazywają Go swoim Bogiem^a, bo przygotował dla nich miasto^b.

17 Dzięki wierze Abraham, gdy został poddany próbie^c, nie jako złożył Izaaka w ofierze. Człowiek, który chętnie przyjął obietnice, był gotowy ofiarować swojego jednorodzonego syna^d. **18** mimo że powiedziano mu: „Obiecane ci potomstwo przyjdzie przez Izaaka”^e. **19** Uważał jednak, że Bóg potrafi nawet wskrzesić jego syna, i rzeczywiście odzyskał go jakby z martwych. Było to wyobrażeniem przyszłych wydarzeń^f.

20 Dzięki wierze Izaak pobłogosławił Jakuba^g i Ezawa^h w związku z tym, co miało nastąpić.

21 Dzięki wierze Jakub, gdy był bliski śmierciⁱ, pobłogosławił obydwu synów Józefa^j i wspierając się o koniec swojej łaski, oddał cześć Bogu^k.

22 Dzięki wierze Józef pod koniec życia mówił o wyjściu Izraelitów z Egiptu i wydał polecenie^{*} co do swoich kości^l.

23 Dzięki wierze rodzice Mojżesza nie bali się rozkazu króla^m i ukrywali dziecko przez trzy miesiące po jego urodzeniuⁿ, bo widzieli, że było piękne^o.

24 Dzięki wierze Mojżesz, gdy dorósł^p, nie chciał być nazywany synem córki faraona^q. **25** Wolał raczej razem z ludem Bożym znosić złe traktowanie, niż zaznawać tymczasowej przyjemności z grzechu. **26** Uznał hańbę Chrystusową za większe bogactwo niż skarby Egiptu, bo uważnie wypatrywał nagrody. **27** Dzięki wierze opuścił Egipt^r

11:22 *Lub „wskazówki”. ^rLub „pochówku”.

i nie bał się gniewu króla^a. Pozostawał niezłomny, jak gdyby widział Niewidzialnego^b. **28** Dzięki wierze obchodził Paschę i opryskał krwią odrzwia, żeby niszczyciel nie uśmiercił* pierwotnych Izraela^c.

29 Dzięki wierze Izraelici przeszli przez Morze Czerwone jak po suchym łądziej^d, ale gdy próbowali to zrobić Egipcjanie, morze ich pochłonięło^e.

30 Dzięki wierze lud okrywał mury Jerycha przez siedem dni i mury upadły^f. **31** Dzięki wierze prostytutka Rachab nie zginęła z tymi, którzy byli nieposłuszni, ponieważ życzyli-
wie przyjęła zwiadowców^g.

32 Co jeszcze mogę do tego dodać? Nie wystarczyłoby mi czasu, gdybym zaczął opowiadać o Gedeonie^h, Barakuⁱ, Samsonie^j, Jeftem^k, Dawidzie^l oraz Samuelu^m i innych prorokach.

33 Dzięki wierze pokonali oni królestwaⁿ, umocnili prawość, otrzymali obietnice^o, zamknęli paszczę lwom^p, **34** powstrzymali się ognia^q, uszli przed mieczem^r, w słabości nabrali mocy^s, stali się dzielni na wojnie^t, rozgromili wojska najeźdźców^u.

35 Kobiety dzięki smartwychwstaniu odzyskały swoich bliskich, którzy zmarli^v. Inni nie chcieli skorzystać z możliwości uwolnienia na podstawie jakiegoś okupu i godzili się na tortury, żeby dostąpić lepszego smartwychwstania. **36** Jeszcze inni doświadczali drwin, biczowania, a nawet zakuwano ich w kajdany^w i wtrącano do więzień^x. **37** Byli kamienowani^y, poddawani próbom, przeryzani piłą, zabijani mieczem^z, chodzili w skórach owczych i kozich^a, cierpieli biedę i ucisk^b, znęcano się nad

ROZDZ. 11

- a Wj 10:28
- b 1Tm 1:17
- c Wj 12:21-23
- d Wj 14:22
- e Wj 14:27, 28
- f Joz 6:15, 20
- g Joz 6:17
- h Sdz 6:11
- i Sdz 4:6
- j Sdz 13:24
- k Sdz 11:1
- l 1Sm 16:13
- m 1Sm 3:20
- n Sdz 7:12, 22
- o 2Sm 7:8, 12
- p Sdz 14:5, 6
- q 1Sm 17:34-36
- r Dn 6:21, 22
- s 2Kl 3:23-25
- t 2Kl 6:15, 16
- u Sdz 16:28
- v 1Kl 18:46
- w Sdz 11:32
- x Jer 4:16
- y 1Kl 17:22-24
- z 2Kl 4:32, 34
- a Jer 20:2
- x Jer 37:15
- y 2Kn 24:20, 21
- z 1Kl 19:10
- a 2Kl 1:8
- b 1Kl 19:2

szpalta 2

- a 1Kl 22:24
- Jer 38:6
- b 1Kl 18:4
- 1Kl 19:9
- c Heb 2:3
- Heb 3:1
- Heb 7:22

ROZDZ. 12

- d Heb 3:12
- e 1Kl 9:24, 26
- Flp 3:13, 14
- f Jn 14:6
- Dz 5:31
- Heb 2:10
- g Ps 110:1
- Heb 10:12
- h Mt 27:39
- i Gal 6:9
- j Prz 3:11, 12
- k 2Sm 7:14
- Heb 2:10

nimi^a. **38** Świat nie był ich godny. Tułali się po pustyniach, górach, jaskiniach^b i podziemnych jamach.

39 A jednak ci wszyscy, chociaż dzięki swojej wierze otrzymali świadectwo, że cieszą się uznaniem Bożym, nie dostąpili spełnienia obietnicy, **40** ponieważ Bóg przewidział dla nas coś lepszego^c, aby oni nie mogli bez nas zostać doprowadzeni do doskonałości.

12 Skoro otacza nas tak wielki obłok świadków, my też odrzucmy wszelki ciężar i grzech, który nas łatwo omotuje^d, i wytrwale biegnijmy w wyznaczonym nam wyścigu^e. **2** Uważnie wpatrujmy się przy tym w Jezusa – Naczelnego Pełnomocnika i Udoskonaliciela naszej wiary^f. Dla radości, która go czekała, przetrwał on pal męki*, gardząc hańbą, i zasiadł po prawej stronie tronu Boga^g. **3** Rozmyślajcie więc głęboko o tym, który zniósł wrogie słowa grzeszników^h, jakimi sami sobie szkodzili. Dzięki temu się nie znużył i nie poddacieⁱ.

4 Walcząc z tym grzechem, jeszcze nie stawialiście oporu aż do krwi. **5** I całkowicie zapomnieliście o zachęcie skierowanej do was jako synów: „Mój synu, nie bagatelizuj skarcenia od Jehowy* ani się nie poddawaj, gdy jesteś przez Niego korygowany, **6** bo Jehowa* karci tych, których kocha. Smaga* każdego, kogo uznaje za syna^j”.

7 To, co znosicie, służy karzeniu*. Bóg obchodzi się z wami jak z synami^k. Czy jest ja-

12:2 *Zob. *Słowniczek pojęć*. **12:3** *Lub „i nie ustaniecie w waszych duszach”. **12:5, 6** *Zob. *Dodatek A5*. **12:6** *Lub „karze”. **12:7** *Lub „szkoleniu”.

kiś syn, którego ojciec nie karci?^a **8** Gdybyście wszyscy nie otrzymali tego karcenia, to tak naprawdę nie byłibycie Jego synami, ale nieprawowitymi dziećmi. **9** A skoro odnosiliśmy się z szacunkiem do naszych ziemskich ojców*, którzy nas karcili, to czy tym chętniej nie powinniśmy podporządkować się Ojcu naszego duchowego życia i dzięki temu żyć?^b **10** Oni karcili nas przez krótki czas zgodnie z tym, co wydawało im się dobre, ale On robi to dla naszego pożytku, żebyśmy mogli mieć udział w Jego świętości^c. **11** To prawda, że początkowo żadne karcenie nie wydaje się radosne, ale sprawia ból*. Potem jednak tym, którzy zostali przez nie wyszkoleni, przynosi pokójowy owoc prawości.

12 Dlatego wzmocnijcie omdlałe ręce i osłabłe kolana^d **13** i prostujcie ścieżki, po których chodzicie^e, żeby komuś, kto kuleje, jeszcze się nie pogorszyło*, ale żeby został uzdrowiony. **14** Dążcie do pokoju ze wszystkimi ludźmi^f oraz do uświęcenia^g, bez którego żaden człowiek nie zobaczy Pana. **15** Cały czas czuwajcie, aby nikt nie został pozbawiony niezasłużonej życzliwości Bożej i aby nie wyrósł wśród was żaden trujący korzeń, który by wywołał problemy i zatruił* wielu^h. **16** Czuwajcie, żeby nie było wśród was nikogo, kto się dopuszcza niemoralności*, ani nikogo, kto nie docenia rzeczy świętych, tak jak Ezaw, który oddał swoje pra-

12:9 *Dost. „ojców naszego ciała”. **12:11** *Lub „jest zasmucające”. **12:13** *Lub „żeby to, co kulawe, nie zostało wywinięte”. **12:14** *Lub „świętości”. **12:15** *Lub „skalał”. **12:16** *Dost. „rozpustnika”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneła*. Zob. *Słowniczek pojęć*.

ROZDZ. 12

a Prz 13:24

b Jak 4:10

c 1Pt 1:15, 16

d Iz 35:3

e Prz 4:26

f Ps 34:14

Rz 12:18

Rz 14:19

g Rz 6:19

1Ts 4:3, 4

Heb 10:10

h Pwt 29:18

szpalta 2

a Rdz 25:32, 34

b Rdz 27:34

c Wj 19:12

d Wj 19:18

e Wj 19:16

f Wj 19:19

g Pwt 4:11, 12

h Wj 20:18, 19

i Wj 19:12, 13

j Pwt 9:19

k Obj 14:1

l Obj 21:2

m Dn 7:10

n Rdz 18:25

Ps 94:2

Iz 33:22

o Heb 12:9

p Heb 10:14

q 1Tm 2:5

Heb 9:15

r Mt 26:27, 28

s Rdz 4:8, 10

t Heb 1:2

Heb 2:2-4

wa pierworodnego w zamian za jeden posiłek^a. **17** Wiecie przecie, że potem, gdy chciał odziedziczyć błogosławieństwo, został odrzucony. Chociaż płakał i bardzo zabiegał o zmianę decyzji^b, nic to nie dało^c.

18 Nie przystąpiliście do czegoś, czego można dotknąć^c i co zostało rozpalone ogniem^d, do ciemnego obłoku, do gęstej ciemności, do nawałnicy^e, **19** do grzmiącej trąby^f i głosu wypowiadającego słowa^g. Gdy ludzie usłyszeli ten głos, błagali, żeby już więcej do nich nie przemawiał^h, **20** bo przerazili się nakazu: „Nawet jeśli zwierzę dotknie góry, musi zostać ukamienowane”ⁱ. **21** Widok był tak przerażający, że Mojżesz powiedział: „Trzęsę się ze strachu”ⁱ. **22** Ale wy przystąpiliście do góry Syjon^k i do miasta żywego Boga, Jerozolimy niebiańskiej^j, do miriadów* aniołów zgromadzonych razem^m, **23** do zboru pierworodnych, którzy są zapisani w niebie, do Boga, Sędziego wszystkichⁿ, do duchowego życia^o prawych, którzy zostali doprowadzeni do doskonałości^p, **24** do Jezusa, pośrednika^q nowego przymierza^r, i do krwi, którą nas pokropił i która przemawia dobitniej niż krew Abła^s.

25 Uważajcie, żebyście nie wy-mawiali się od słuchania Tego*, który mówi. Bo jeśli nie uciekli przed karą ci, co nie chcieli słuchać dającego Boże ostrzeżenie na ziemi, to tym bardziej nie uciekniemy przed nią my, jeśli się odwrócimy od mówiącego z nieba^t. **26** W tamtym

12:17 *Chodzi o decyzję jego ojca. ^aDost. „nie znalazł na nią miejsca”. **12:22** *Lub „dziesiątek tysięcy”. **12:25** *Lub „nie usprawiedliwiali się przed Tym; nie lekcewżyli Tego”.

czasie Jego głos wstrząsnął ziemią^a, lecz teraz obiecuje On: „Jeszcze raz potrząsnę – nie tylko ziemią, ale także niebem”^b.
27 Słowa „jeszcze raz” wskazują na usunięcie tego, co chwilowe – co uczynione – aby pozostało to, czym nie da się zachwiać.
28 Skoro wiemy, że mamy otrzymać Królestwo, którym nie można zachwiać, w dalszym ciągu korzystajmy z niezasłużonej życzliwości Bożej. Dzięki niej możemy za bojaźnią i szacunkiem pełnić dla Boga świętą służbę w sposób, który cieszy się Jego uznaniem.
29 Bo nasz Bóg jest jak niszczycielski ogień^c.

13 Nadal okazujcie sobie miłość braterską^d. **2** Nie zapominajcie o gościnności^e, bo dzięki niej niektórzy, nie wiedząc o tym, przyjmowali aniołów^f.
3 Pamiętajcie o tych, którzy są w więzieniu^g, jak gdybyście byli uwięzieni razem z nimi^h, i o tych, którzy są okrutnie traktowani, bo i wy jesteście w cieleⁱ. **4** Niech małżeństwo będzie przez wszystkich traktowane z szacunkiem, niech związek małżeński* nie będzie niczym skalani^j, bo tych, którzy dopuszczają się niemoralności^k i cudzołóstwa, osądzi Bóg^l. **5** Niech wasze życie będzie wolne od miłości do pieniędzy^k i bądźcie zadowoleni z tego, co macie^l. Bóg powiedział przecież: „Nigdy cię nie pozostawię i nigdy cię nie porzucę”^m.
6 Możemy więc z pełnym przek-

13:2 *Lub „życzliwości wobec obcych”.
13:3 *Dost. „o związanych; o tych w kajdanach”. *Możliwe też „jak gdybyście cierpieli razem z nimi”. **13:4** *Lub „łóż małżeńskie”. *Dost. „rozpustników”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 12

a Wj 19:18

b Ag 2:6

c Pwt 4:24

ROZDZ. 13

d 1Ts 4:9

1Pt 1:22

e Rz 12:13

1Tm 3:2

f Rdz 18:2, 3

Rdz 19:1-3

g Kol 4:18

h Rz 12:15

i Prz 5:16, 20

Mt 5:28

j Prz 6:32

1Ko 6:9, 10

1Ko 6:18

Gal 5:19, 21

k 1Tm 6:10

l Prz 30:8, 9

1Tm 6:8

m Pwt 31:6, 8

szpalta 2

a Ps 118:6

Dn 3:17

Łk 12:4

b 1Tm 5:17

Heb 13:17

c 1Ko 11:1

2Ts 3:7

d Rz 14:17

1Ko 8:8

Kol 2:16

e 1Ko 9:13

1Ko 10:18

f Kpl 16:27

g Heb 9:13, 14

h Jn 19:17

i Rz 15:3

2Ko 12:10

1Pt 4:14

j Heb 11:10

Heb 12:22

k Kpl 7:12

Ps 50:14, 23

l Ps 69:30, 31

Oz 14:2

m Rz 10:9

n Rz 12:13

o Flp 4:18

p 1Ts 5:12

naniem* mówić: „Jehowa[#] mnie wspiera⁴. Nie będę się bał. Co może mi zrobić człowiek?”^a.

7 Pamiętajcie o tych, którzy wśród was przewodzą^b i którzy wam poznajmiłi słowo Boże, a rozmyślając nad rezultatami ich postępowania, naśladowajcie ich wiarę^c.

8 Jezus Chrystus jest ten sam – wczoraj, dzisiaj i na zawsze.

9 Nie dajcie się zwieść różnym obcym naukom, ponieważ lepiej jest umacniać serce niezasłużoną życzliwością Bożą niż pokarmem*, który nie przynosi pożytku tym, co przykładają do niego zbyt wielką wagę^d.

10 Mamy ołtarz, z którego pełniący świętą służbę w namiocie nie mają prawa jeść^e.

11 Przecież ciała zwierząt, których krew arcykapłan wnosi do świętego miejsca* jako ofiarę za grzech, są spalane poza obozem^f.

12 Dlatego też Jezus, aby uświęcić lud własną krwią^g, cierpiał za bramą miasta^h.

13 Wyjdźmy więc do niego poza obóz, znośąc zniewagę, którą on znosiłⁱ.

14 ponieważ nie mamy tu miasta, które jest trwałe, lecz pilnie wyczekujemy tego, które ma nadejść^j.

15 Przez Jezusa zawsze składajmy Bogu ofiarę wysławiania^k, czyli owoc naszych warg^l, publicznie mówiąc o Jego imieniu^m. **16** Ponadto nie zapominajcie o wyświadczeniu dobra i dzieleniu się z drugimi tym, co macieⁿ, bo takie ofiary sprawiają Bogu wielką przyjemność^o.

17 Bądźcie posłuszni tym, którzy wśród was przewodzą^p,

13:6 *Lub „pełni odwagi”. [#]Zob. Doda-tek A5. ⁴Lub „przychodzi mi z pomocą”. **13:9** *Chodzi o przepisy dotyczące pokarmów. **13:11** *Zob. Słowniczek pojęć.

i bądźcie im ulegli^a, bo oni nad wami* czuwają i zdadzą z tego sprawę^b. Dzięki temu będą czuwać nad wami z radością, a nie ze wzdychnaniem, co wyszłoby wam na szkodę.

18 Módlcie się za nas. Jesteśmy przekonani, że mamy czyste* sumienie, bo we wszystkim pragniemy postępować uczciwie^c. **19** A szczególnie was proszę – módlcie się, żebym mógł szybciej do was wrócić.

20 Bóg wzbudził z martwych wielkiego pasterza^d owiec, naszego Pana, Jezusa, który przedstawił Mu krew wiecznego przymierza. Niech Bóg pokoju **21** wyposaży was we wszystko,

13:17 *Lub „waszymi duszami”. **13:18** *Lub „uczciwie”. Dośł. „dobre”.

ROZDZ. 13

a Ef 5:21
1Pt 5:5

b Dz 20:28

c 2Koł 1:12

d 1Pt 5:4

szpalta 2
a Dz 27:1

co jest niezbędne do spełniania Jego woli, i niech dokonuje w nas tego, co miłe w Jego oczach, przez Jezusa Chrystusa. Jemu należy się chwała po wieczne czasy, już na zawsze. Amen.

22 Bardzo was proszę, bracia, cierpliwie wysłuchajcie tych słów zachęty, bo napisałem do was krótko. **23** Chcę wam przekazać, że nasz brat Tymoteusz został uwolniony. Jeśli niedługo przybędzie, to odwiedzę was razem z nim.

24 Pozdrówcie ode mnie wszystkich, którzy wśród was przewodzą, oraz wszystkich świętych. Przesyłają wam pozdrowienia ci, którzy są w Italii^a.

25 Obyście wszyscy zaznali niezastężonej życzliwości.

LIST

JAKUBA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1)
Wytrwałość zapewnia szczęście (2-15)
 Wypróbowana wiara (3)
 Proś z wiarą (5-8)
 Pragnienie prowadzi do grzechu i śmierci (14, 15)
Każdy dobry dar pochodzi z góry (16-18)
Słuchanie i wykonywanie słowa (19-25)
 Człowiek przyglądający się sobie w lustrze (23, 24)
Czysta i nieskalana forma wielbienia Boga (26, 27)</p> <p>2 Stronniczość jest grzechem (1-13)
 Królewskie prawo miłości (8)
Wiara bez uczynków jest martwa (14-26)
 Demony wierzą i drżą (19)
 Abraham nazwany przyjacielem Jehowy (23)</p> | <p>3 Panowanie nad językiem (1-12)
 Niech niewielu zostaje nauczycielami (1)
 Mądrość pochodząca z góry (13-18)</p> <p>4 Nie bądźcie przyjaciółmi świata (1-12)
 Przeciwstawcie się Diabłu (7)
 Zbliźcie się do Boga (8)
Przestroga przed pychą (13-17)
 „Jeśli Jehowa zechce” (15)</p> <p>5 Przestroga dla bogatych (1-6)
 Bóg błogosławi cierpliwości i wytrwałości (7-11)
 Niech wasze „tak” znaczy „tak” (12)
Modlitwa zanoszona z wiarą jest skuteczna (13-18)
Pomaganie grzesznikowi, żeby zawrócił (19, 20)</p> |
|---|--|

1 Jakub^a, niewolnik Boga i Pa-
na Jezusa Chrystusa, do 12
plemion, które są rozproszone
po świecie:

Pozdrowienia!

2 Moi bracia, cieszcie się*,
gdy was spotykają różne pró-
by^b, **3** bo przecież wiecie, że
dzięki takim próbom wiary ro-
dzi się wytrwałość^c. **4** A wy-
trwałość niech dopełni swoje-
go dzieła, żebyście byli zupełni
i pod każdym względem zdrowi,
nie mając żadnych braków^d.

5 Jeśli więc komuś z was bru-
kuje mądrości, niech prosi o nią
Boga^e, a ją otrzyma^f, bo On da-
je wszystkim szczerze i bez wy-
pominania^g. **6** Ale niech prosi
z wiarą^h, nic nie wątpiącⁱ. Bo kto
wątpi, jest podobny do fali mor-
skiej, którą wiatr miota tu i tam.
7 Prawdę mówiąc, taki człowiek
nie powinien się spodziewać, że
cokolwiek otrzyma od Jehowy*.
8 Jest niezdecydowany^j, niesta-
ły w całym swoim postępowaniu.

9 Ubogi brat niech się cie-
szy* ze swojego wywyższenia^k,
10 a bogaty ze swojego upoko-
rzenia^l. Bo człowiek bogaty prze-
minie jak polny kwiat. **11** Gdy
słońce wschodzi i przynosi spie-
kotę, taka roślina wysycha, jej
kwiat opada i traci ona swój
piękny wygląd. Podobnie bogaty
zmarnieje, dążąc do swoich ce-
lów^m.

12 Szczęśliwy jest człowiek,
który wytrwale znosi próbyⁿ, bo
gdy zyska Boże uznanie, otrzy-
ma koronę^o życia^p obiecaną
przez Jehowę* tym, którzy Go
kochają^p. **13** Niech nikt w cza-
sie prób nie mówi: „To Bóg zsy-

1:2 *Lub „uważajcie to za powód do ra-
dości”. 1:5 *Lub „doszukiwania się wi-
ny”. 1:7, 12 *Zob. Dodatek A5. 1:9
*Dosl. „chłubi”. 1:12 *Lub „nagrodę”.

ROZDZ. 1

- a Mt 13:55
- b Mt 5:11, 12
- c 1Pt 1:6, 7
- d 1Ko 14:20
- e Ef 4:13
- e 1Kl 3:9
- Mk 11:24
- 1Jn 3:22
- f Prz 2:3-6
- Jn 15:7
- 1Jn 5:14
- g Mt 7:11
- h Mt 7:7
- i Mt 21:22
- Heb 11:6
- j Jak 4:8
- k Jak 2:5
- l 1Tm 6:17
- m Iz 40:6, 7
- Mt 19:24
- n Mt 5:10
- Jak 1:2
- o 2Tm 4:8
- 1Pt 5:4
- Obj 2:10
- p Jak 2:5

szpalta 2

- a Rdz 3:6
- 1Jn 2:16
- b Rz 5:21
- c Mt 7:11
- d Jer 31:35
- 2Ko 4:6
- e Mal 3:6
- f Jn 1:12, 13
- Rz 8:28
- Ef 1:13, 14
- 2Ts 2:13
- 1Pt 1:23
- g Obj 14:4
- h Prz 10:19
- Prz 17:27
- i Kzn 7:9
- Mt 5:22
- j Jak 3:18
- k Kol 3:8
- 1Pt 2:1
- l Kpl 18:5
- 1Sm 15:22
- Mt 7:21
- 1Jn 3:7
- m Łk 6:46
- Jak 2:14

ła na mnie próby”. Bo ani Bóg
nie może być poddawany próbie
przez coś złego, ani też sam ni-
kogo w ten sposób nie poddaje
próbie. **14** Ale próba przycho-
dzi na każdego wtedy, gdy go
pociąga i kusi* jego własne
pragnienie^a. **15** Gdy pragnie-
nie się rozwinie*, rodzi grzech.
A grzech, gdy już zostanie po-
pełniony, sprowadza śmierć^b.

16 Moi kochani bracia, nie
dajcie się zwycięść. **17** Każdy do-
bry dar i każdy doskonały po-
darunek pochodzi z góry^c, zstę-
puje od Ojca światła^d, który
się nie zmienia jak przesuwające
się cienie^e. **18** Z własnej woli
zrodził nas słowem prawdy^f, że-
byśmy się stali swego rodza-
ju pierwszymi wybranymi* spo-
śród Jego stworzeń^g.

19 Moi kochani bracia, wiedz-
cie, że każdy powinien być chętny
do słuchania, nieskłonny do
mówienia^h i nieskłonny do gniewuⁱ,
20 bo człowiek opanowany
gniewem nie robi tego, co prawe
w oczach Bożychⁱ. **21** Dlatego
odrzućcie wszystko, co nieczyste,
oraz każde, nawet najmniejsze
zło^{*k}, a z łagodnością dawajcie
sobie zaszczepiać słowo, które
może was^o wybawić.

22 Jednak bądźcie nie tyl-
ko słuchaczami, ale i wykonaw-
cami słowa^l, i nie oszukajcie
samych siebie fałszywym ro-
zumowaniem. **23** Bo jeśli ktoś
słyszy słowo, ale go nie wykonu-
je^m, to jest podobny do człowie-
ka, który przygląda się swojej

1:14 *Lub „łapie jakby na przynętę”.
1:15 *Lub „stanie się płodne”. Dosl.
„pocznie”. 1:17 *Lub „światła na nie-
bie”. *Lub „u którego nie ma zmien-
ności obracania się cienia”. 1:18 *Lub
„swego rodzaju pierwocinami”. 1:21
*Możliwe też „oraz obfitość zła”. *Lub
„wasze dusze”.

twarzy* w lustrze. **24** Przygląda się sobie, po czym odchodzi i natychmiast zapomina, jakim jest człowiekiem. **25** Ale ten, kto wgląda w doskonałe prawo^a, które daje wolność, i się go trzyma, nie jest kimś, kto słyszy i zapomina. Jest kimś, kto wykonuje dzieło, i będzie szczęśliwy, że to robi^b.

26 Jeśli ktoś myśli, że czci Boga*, ale nie panuje nad językiem^c, to oszukuje samego siebie^a, a jego oddawanie czci jest daremne. **27** Forma oddawania czci*, która jest czysta i nieskalana z punktu widzenia naszego Boga i Ojca, polega na tym, żeby troszczyć się o sieroty^d i wdowy^e, które są w trudnej sytuacji^f, i wystrzegać się splamienia przez świat^g.

2 Moi bracia, czy trzymacie się wiary w naszego wspańałego Pana, Jezusa Chrystusa, skoro okazujecie stronniczość^h? **2** Bo co robicie, gdy na wasze zebranie przychodzi człowiek ze złotymi pierścieniami na palcach i w wytwornym ubraniu oraz biedak w brudnym ubraniu? **3** Czy patrzycie przychylniej na tego, który jest wytwornie ubrany? Czy mówicie do niego: „Ty usiądź tutaj, na zaszczytnym miejscu”, a do biednego: „Ty stój” albo „Usiądź tam, u moich nóg”^g? **4** Jeśli tak, to czy nie wprowadzacie między sobą podziałówⁱ i czy nie okazujecie się sędziami, którzy sądzą niegodziwie?^k

5 Posłuchajcie, moi kochani bracia. Czy Bóg nie wybrał biednych w oczach świata, żeby byli

1:23 *Dosl. „twarzy swojego urodzenia”. 1:26 *Lub „jest religijny”. #Lub „nie trzyma języka na wodzy”. ^aDosl. „swoje serce”. 1:27 *Lub „religia”. 2:3 *Dosl. „u mojego podnóżka”.

ROZDZ. 1

a Ps 19:7

b Mt 7:24

Łk 11:28

Jn 13:17

c Ps 39:1

Prz 12:18

Prz 15:2

1Pt 3:10

d Pwt 14:29

Pwt 27:19

Ps 68:5

e Iz 1:17

1Tm 5:3

f Hi 29:12, 13

Iz 58:7

g 1Ko 5:7

Jak 4:4

Obj 18:4

ROZDZ. 2

h 1Tm 5:21

Jak 3:17

i Kpl 19:15

j Gal 3:28

k Pwt 1:17

szpalta 2

a Obj 2:9

b Łk 22:28-30

c Dz 13:50

d Kpl 19:18

Mt 22:39

Rz 13:10

e Jak 2:1

f Kpl 19:15

g Pwt 27:26

Gal 3:10

h Wj 20:14

Pwt 5:18

i Wj 20:13

Pwt 5:17

j Jak 1:25

k Prz 21:13

Mt 5:7

Mt 6:15

Łk 6:36

l Tyt 3:8

Jak 1:25

m 1Ko 13:2

bogaci w wiarę^a i stali się dziedzicami Królestwa, które obiecał tym, co Go kochają?^b **6** Ale wy znieważacie biednego. Czy to nie bogaci was gnębią^c i ciągną po sądach? **7** Czy to nie oni ubliżają zaszczytnemu imieniu, od którego zostaliście nazwani?

8 Dlatego jeśli przestrzegacie królewskiego prawa* zgodnie ze słowami fragmentu Pism: „Masz kochać swojego bliźniego jak samego siebie”^d, to robicie dobrze. **9** Ale jeśli cały czas okazujecie stronniczość^e, to popełnacie grzech i w świetle tego prawa jesteście przestępcami^f.

10 Bo jeśli ktoś przestrzega całego Prawa, ale nie dopisuje w jednym szczególe, to wykracza przeciw całemu Prawu^g. **11** Przecież Ten, który powiedział: „Nie wolno ci cudzołóżyć”^h, powiedział też: „Nie wolno ci mordować”ⁱ. Jeśli więc nie dopuszczasz się cudzołóstwa, ale mordujesz, to łamiesz Prawo. **12** Mówcie i zachowujcie się jak ludzie, którzy mają być sądzeni na podstawie prawa wolnego ludu^j. **13** Bo ten, kto nie okazuje miłosierdzia, będzie osądzony bez miłosierdzia^k. Miłosierdzie tryumfuje nad sądem.

14 Moi bracia, jaki z tego pożytek, jeśli ktoś mówi, że ma wiarę, ale nie dowodzi jej uczynkami?^l Czy taka wiara może go wybawić?^m **15** Założmy, że brat lub siostra nie mają się w co ubrać* ani nie starczą im jedzenia na dany dzień. **16** Jeśli ktoś z was im powie: „Miejcie się dobrze*, ogrzejcie się i porządnie najedzcie”, a nie da im tego, co

2:8 *Zob. Słowniczek pojęć. 2:9 *Lub „i to prawo gani was jako ludzi występnych”. 2:12 *Dosl. „prawa wolności”. 2:15 *Dosl. „są nady”. 2:16 *Dosl. „idźcie w pokój”.

zaspokoi ich potrzeby fizyczne*, to jaki z tego pożytek?^a **17** Tak też sama wiara—bez uczynków—jest martwa^b.

18 Ktoś jednak powie: „Ty masz wiarę, a ja mam uczynki. Pokaż mi swoją wiarę bez uczynków, a ja ci pokażę swoją wiarę wyrażoną uczynkami”. **19** Wierzysz, że jest jeden Bóg? Robisz bardzo dobrze. Ale nawet demony w to wierzą i drżą przed Nim^c. **20** Pusty człowieku, czy potrzebujesz dowodów na to, że wiara bez uczynków jest beużyteczna? **21** Czy nasz ojciec Abraham nie został uznany za prawego na podstawie uczynków, gdy jako ofiarę położył na ołtarzu swojego syna Izaaka?^d **22** Widzisz, że jego wierze towarzyszyły uczynki i dzięki uczynom została ona wydoskonalona^e. **23** Tym samym spełnił się następujący fragment Pism: „Abraham uwierzył Jehowie* i w rezultacie został uznany za prawego”^f. Został też nazywany przyjacielem Jehowy^g.

24 Jak więc widzicie, człowiek ma być uznany za prawego dzięki uczynom, a nie tylko dzięki wierze. **25** Czy również prostytutka Rachab nie została uznana za prawą dzięki uczynom, gdy gościnnie przyjęła posłańców i wysłała ich inną drogą?^h **26** Doprawdy, jak ciało bez ducha* jest martweⁱ, tak i wiara bez uczynków jest martwa^j.

3 Moi bracia, niech niewielu z was zostaje nauczycielami, bo wiecie, że czeka nas surowszy osąd*^k. **2** Bo wszyscy wielokrotnie grzeszymy*^l. Jeśli ktoś nie

2:16 *Dosl. „tego, co konieczne dla ciała”. 2:23; 3:9 *Zob. Dodatek A5. 2:23 *Lub „poczytano mu to za prawość”. 2:26 *Lub „tchnienia”. 3:1 *Lub „cięższy sąd”. 3:2 *Lub „popelniamy błędy”. Dosl. „potykamy się”.

ROZDZ. 2

a Pwt 15:7, 8
Mt 25:35, 36
Łk 3:11
Rz 12:13
1Tm 5:4
Jak 1:27
1Jn 3:17

b Mt 7:21
Heb 10:24

c Mt 8:28, 29
Łk 4:33, 34

d Rdz 22:9, 12

e Heb 11:17

f Rdz 15:6
Rz 4:3
Gal 3:6

g 2Kn 20:7
Iz 41:8

h Joz 2:1, 15
Joz 6:17
Heb 11:31

i Ps 146:4

j Rz 10:10
Jak 2:17

ROZDZ. 3

k Łk 12:48

l 1Kl 8:46
Prz 20:9
1Jn 1:8

szpalta 2

a Prz 16:27
Mt 12:36, 37

b Ps 39:1
Mt 15:11, 18
Mk 7:23

c Ps 140:3
Prz 12:18
Prz 18:7

d Rdz 1:26, 27

e Ef 4:29

f Mt 7:16

grzeszy w mowie, to jest człowiekiem doskonałym, zdolnym zapanować* nad całym swoim ciałem. **3** Kiedy wkładamy koniom wędzidła w pyski, żeby konie były nam posłuszne, wtedy kierujemy również całym ich ciałem. **4** Podobnie statki—choć są tak duże i popychane przez silne wiatry, to sternik za pomocą bardzo małego steru kieruje je, do kąd chce.

5 Tak samo język jest małą częścią ciała, a jednak bardzo się przechwala. Zobaczcie, że do podpalenia wielkiego lasu wystarczy naprawdę mały ogień! **6** Język też jest ogniem^a. Wśród narządów naszego ciała wyobraża świat nieprawości, bo kała całe ciało^b i sprawia, że całe życie człowieka* staje w ogniu, przy czym sam zapalany jest przez Gehennę^c. **7** Każdy rodzaj dzikich zwierząt, ptaków, gadów* i stworzeń morskich da się ujarzmić i został ujarzmiony przez ludzi. **8** Ale języka żaden człowiek nie potrafi ujarzmić. Język jest nieokiełznany, wyrządza krzywdę, jest pełny śmiercionośnego jadu^c. **9** Wystawiamy nim naszego Ojca, Jehowę*, i nim też przeklinamy ludzi, powołanych do istnienia „na podobieństwo Boga”^d. **10** Z tych samych ust wychodzi błogosławieństwo i przekleństwo.

Moi bracia, nie powinno tak się dziać^e. **11** Czy z tego samego źródła wypływa woda słodka i gorzka? **12** Moi bracia, czy figowiec może wydawać oliwki, a winorośl—figi?^f Podobnie też słonowodne źródło nie może dawać wody słodkiej.

3:2 *Lub „okiełznać”. 3:6 *Dosl. „krąg narodzin; krąg pochodzenia”. *Zob. Słowniczek pojęć. 3:7 *Lub „tego, co pełza”.

13 Kto wśród was jest mądry i ma zrozumienie? Ten niech swoim szlachetnym postępowaniem dowodzi, że to, co robi, jest podyktowane łagodnością wynikającą z mądrości. **14** Ale jeśli macie w sercach gorzką zazdrość^a i kłótniowość^b, to się nie przechwalajcie^c ani nie kłamcie, działając wbrew prawdzie. **15** Taka mądrość nie pochodzi z góry. Jest to mądrość ziemską^d, zwierzęcą, demoniczną. **16** Bo gdzie panuje zazdrość i kłótniowość^e, tam będzie też zamęt i wszelka podłość^e.

17 Ale mądrość pochodząca z góry jest przede wszystkim czysta^f, następnie usposobiona pokojowo^g, rozsądna^h, gotowa okazywać posłuszeństwo, pełna miłosierdzia i dobrych owocówⁱ, bezstronna^j, nieobłudna^k. **18** Ponadto prawość wydaje owoc, gdy jest siana w pokojowych warunkach^l na rzecz^m tych, którzy krzewią pokój^m.

4 Skąd się biorą wojny i konflikty między wami? Czy nie z waszych samolubnychⁿ pragnień, które toczą walkę w was samych^o? **2** Pragniecie, a jednak nie macie. Mordujecie i pożądacie, a jednak nie jesteście w stanie uzyskać. Walczycie i wojujecie^p. Nie macie, bo nie prosicie. **3** Kiedy prosicie, nie otrzymujecie. Bo prosicie w niewłaściwym celu—żeby to wykorzystać do zaspokojenia swoich samolubnych^q pragnień.

4 Niewierni^r, czy nie wiecie, że przyjaźń ze światem jest nieprzyjaźnią z Bogiem? Kto więc chce być przyjacielem świata, robi z siebie nieprzyjaciela

3:14, 16 *Możliwe też „samolubne ambicje”. 3:17 *Dosl. „ustępliwa”. 3:18 *Możliwe też „przez”. 4:1, 3 *Lub „cielesnych”. 4:1 *Dosl. „w waszych złonach”. 4:4 *Dosl. „cudzołożnice”.

ROZDZ. 3

- a Rz 13:13
- b 1Ko 3:3
- c Ef 4:31
- d 1Ko 13:4
- e 1Ko 2:14
- f Flp 3:19
- g Prz 14:30
- h Gal 5:19-21
- i Rz 12:9
- j 1Tm 5:1, 2
- k 2Ko 13:11
- l Ts 5:13
- m 2Pt 3:14
- n 1Tm 3:3
- o Tyt 3:2
- p Gal 5:22, 23
- q Jak 2:9
- r 1Pt 1:22
- s Iz 32:17
- t Heb 12:11
- u Mt 5:9
- v 1Pt 3:11

ROZDZ. 4

- n Rz 7:23
- o Gal 5:17
- p Jak 3:14
- q 1Pt 2:11
- r Mt 5:22
- s Jak 3:16

szpalta 2

- a 2Kn 19:2
- b Jn 15:19
- c Jn 17:14
- d Jn 18:36
- e 1Jn 2:15
- f 1Jn 5:19
- g Rdz 6:5
- h Rdz 8:21
- i Ps 138:6
- j Prz 3:34
- k 1Pt 5:5
- l Heb 12:9
- m 1Pt 2:17
- n 1Pt 5:6
- o Ef 4:27
- p Ef 6:11
- q Mt 4:10, 11
- r Łk 4:13
- s Iz 44:22
- t Iz 55:6, 7
- u Iz 1:16
- v 1Jn 3:3
- w Kl 2:12
- x 2Kn 7:14
- y 2Kn 33:12, 13
- z Prz 29:23
- aa Mt 23:12
- ab Kpl 19:16
- ac Prz 17:9
- ad Iz 33:22
- ae Mt 10:28
- af Łk 6:37
- ag Rz 14:4
- ah Łk 12:18-20
- ai Ps 39:6
- aj Prz 27:1
- ak Kzn 6:12
- al Ti 14:1, 2
- am Ps 102:3
- an 1Pt 1:24
- ao Uz 18:21
- ap Heb 6:3

Boga^a. **5** Albo czy uważacie, że Pisma bez powodu mówią: „Duch zawiści, który w nas zamieszkał, stale pożąda różnych rzeczy”?^b **6** Przewyższa go jednak niezasłużona życzliwość Boga. Dlatego Pisma mówią: „Bóg przeciwstawia się wyniosłym^c, ale pokornym okazuje niezasłużoną życzliwość”^d.

7 Wobec tego podporządkujcie się Bogu^e, natomiast przeciwstawcie się Diabłu^f, a od was ucieknie^g. **8** Zbliźcie się do Boga, a On zbliży się do was^h. Obmyjcie ręce, grzesznicyⁱ, i oczyszćcie serca^j, niezdyscyplinowani. **9** Bądźcie przygnębieni, okazując żal i płaczcie^k. Niech wasz śmiech zamieni się w żal, a wasza radość w rozpacz. **10** Stańcie się pokorni w oczach Jehowy^l, a On was wywyższy^m.

11 Bracia, przestańcie mówić przeciwko sobie nawzajemⁿ. Kto mówi przeciwko bratu lub go osądza, ten mówi przeciwko prawu^o i je osądza. A jeżeli osądzasz prawo, to nie jesteś wykonawcą prawa, ale sędzią. **12** Jest tylko jeden Prawodawca i Sędzia^p—Ten, który może zarówno wybawić, jak i zgładzić^q. Ale ty kim jesteś, żebyś osądzał bliźniego?^r

13 Posłuchajcie teraz wy, którzy mówicie: „Dzisiaj lub jutro udamy się do tego miasta i spędzimy tam rok, będziemy robić interesy i zarabiać pieniądze”^s. **14** Przecież nie wiecie, jak wasze życie będzie wyglądać jutro^t. Bo jesteście mgiełką, która pojawia się na chwilę i zaraz znika^u. **15** Powinniście raczej mówić: „Jeśli Jehowa^v zechce”, będziemy żyć i zrobimy to czy tamto”. **16** Wy natomiast

4:10, 15 *Zob. Dodatek A5. 4:11 *Najwyraźniej chodzi o prawo Boże w sensie ogólnym.

jesteście dumni ze swoich zarozumiałych przechwałek. Wszelkie takie przechwałki są niegodziwe. **17** Jeśli więc ktoś umie robić to, co właściwe, a tego nie robi, popełnia grzech^a.

5 Posłuchajcie teraz wy, bogaci. Płaczcie i jęczcie nad nieszczęściami, które na was przychodzą^b. **2** Wasze bogactwo zgniło, a wasze ubranie zostało zjedzone przez mole^c. **3** Wasze złoto i srebro przerdziało, a ich rdza będzie świadectwem przeciwko wam i zeżre wasze ciała. To, co zgromadziliście, będzie w dniach ostatnich jak ogień^d. **4** Posłuchajcie! Wciąż woła zapłata, której odmówiliście tym, co zebrali plony z waszych pól. Wołania żniwiarzy o pomoc doszły do uszu Jehowy*, Boga Zastępów^e. **5** Żyjecie na ziemi w luksusie i sobie dogadzacie. Tuczycie się* na dzień rzezi^f. **6** Potępicie, mordujecie prawego. Czy on* się wam nie przeciwstawia?

7 Bracia, bądźcie cierpliwi aż do obecności Pana^g. Rolnik cierpliwie czeka na cenny plon ziemi, aż nadchodzi wczesny i późny deszcz^h. **8** Wy też okazujcie cierpliwośćⁱ. Umocnijcie swoje serca, bo obecność Pana się przybliżyła^j.

9 Bracia, nie narzekajcie* jedni na drugich, żebyście nie zostali osądzeni^k. Sędzia stoi już u drzwi. **10** Bracia, w znoszeniu zła^l i okazywaniu cierpliwości^m bierzcie wzór z proroków, którzy przemawiali w imieniu Jehowy*ⁿ. **11** Tych, którzy wytrwali, uznajemy za szczęśliwych^o. Słyszeliście o wytrwałości Hioba^p i wiecie, jaki rezultat

5:4, 10, 11, 14, 15 *Zob. Dodatek A5. 5:5 *Dost. „swoje serca”. 5:6 *Możliwe też „Bóg”. 5:9 *Dost. „nie wzdychajcie”. 5:11 *Lub „pobożogłosławionych”.

ROZDZ. 4

a Łk 12:47
Jn 9:41
Jn 15:22

ROZDZ. 5

b Prz 11:28
Łk 6:24
Łk 18:25
c Mt 6:19
Łk 12:33
d Eze 7:19
e Kpl 19:13
Pwt 24:14, 15
Jer 22:13
Mal 3:5

f Jer 12:3
g Mt 24:3
h Pwt 11:14
Jer 5:24
i Heb 6:12
j 1Ts 3:13
k 1Ko 4:5
l Mt 5:12
m Heb 6:12
n 2Kn 36:16
o Jak 1:2-4
p Hi 1:20, 21

szpalta 2

a Hi 42:10
b Ps 103:8
Łk 6:36
c Mt 5:34-37
d Ps 50:15
e Kol 3:16
f Dz 20:28, 35
1Pt 5:2
g Ps 141:5
Mk 6:13
Łk 10:34
h 2Sm 12:13
Ps 32:5
Prz 28:13
1Jn 1:9

i 1Sm 12:18
1Kl 13:6
j 1Kl 17:1
k 1Kl 18:42, 45
l Gal 6:1
m 1Tm 4:16

zapewnił Jehowa*^a — wiecie, że Jehowa* okazuje głębokie współczucie^a i jest miłosierny^b.

12 Moi bracia, przede wszystkim przestańcie przysięgać — czy to na niebo, czy na ziemię, czy na cokolwiek innego. Ale niech wasze „tak” znaczy „tak”, a wasze „nie” — „nie”^c, żebyście nie narazili się na osąd.

13 Jeśli ktoś z was znosi trudności, niech się modli^d. Jeśli ktoś jest w dobrym nastroju, niech śpiewa pieśni pochwalne^e.

14 Jeśli ktoś z was choruje, niech wezwie starszych^f zboru, a ci niech się za niego modlą, nacierając go oliwą^g w imię Jehowy*. **15** Modlitwa zanoszona z wiarą uzdrowi chorego^h i Jehowa* go podniesie. A jeśli popełnił grzechy, uzyska przebaczenie.

16 Dlatego otwarcie wyznawajcie jedni drugim swoje grzechy^h i módlcie się jedni za drugich, żebyście zostali uzdrowieni. Błaganie prawego ma potężną siłę oddziaływaniaⁱ.

17 Eliasz był człowiekiem takim jak my*, a jednak gdy żarliwie pomodlił się, żeby nie padał deszcz, to deszcz nie padał na ziemię przez trzy lata i sześć miesięcy^j. **18** Potem znowu się pomodlił i z nieba spadł deszcz, a ziemia wydała plon^k.

19 Moi bracia, jeśli ktoś z was zostanie odciągnięty od prawdy, a drugi go zawróci, **20** to wiedźcie, że kto zawróci grzesznika z jego błędnej drogi^l, ten go* wybawi od śmierci i przyczyni się do przebaczenia^m wielu grzechów^m.

5:11 *Lub „jest bardzo tkliwy w uczuciach”. 5:13 *Lub „psalmy”. 5:15 *Możliwe też „zmęczonego”. 5:16 *Dost. „gdy działa, ma wielką siłę”. 5:17 *Lub „żywiącym uczucia podobne do naszych”. 5:20 *Lub „jego duszę”. *Lub „zakryje”.

PIERWSZY LIST PIOTRA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1, 2)
Zrodzeni na nowo do niezachwianej nadziei (3-12)
Bądźcie święci jako posłuszne dzieci (13-25)</p> <p>2 Zapagnijcie słowa Bożego (1-3)
Żywe kamienie, z których powstaje duchowy dom (4-10)
Jak cudzoziemcy w tym świecie (11, 12)
Stosowne podporządkowanie (13-25)
Chrystus — nasz wzór (21)</p> <p>3 Żony i mężowie (1-7)
Okazujcie empatię, zabiegajcie o pokój (8-12)</p> | <p>Znoszenie cierpień za okazywanie prawości (13-22)
Bądźcie gotowi bronić swojej nadziei (15)
Chrzest i czyste sumienie (21)</p> <p>4 Tak jak Chrystus życie dla woli Bożej (1-6)
Przybliżył się koniec wszystkiego (7-11)
Gdy ktoś cierpi jako chrześcijanin (12-19)</p> <p>5 Paście trzodę Bożą (1-4)
Bądźcie pokorni i czujni (5-11)
Przerzućcie wszystkie zmartwienia na Boga (7)
Diabeł jest jak ryczący lew (8)
Zakończenie (12-14)</p> |
|---|--|

1 Piotr, apostoł^a Jezusa Chrystusa, do tymczasowych osiedleńców rozproszonych po Poncie, Galacji, Kapadocji^b, Azji* i Bitynii, do tych, którzy zostali wybrani **2** zgodnie z posiadaną przez Boga, Ojca, wiedzą o przyszłości^c i którzy zostali uświęceni przez ducha^d, żeby byli posłusznymi jako ludzie pokropieni krwią Jezusa Chrystusa^e:

Obyście zaznawali niezastężonej życzliwości i pokoju w jeszcze większej mierze.

3 Niech będzie wysławiany Bóg i Ojciec naszego Pana, Jezusa Chrystusa, bo okazał nam wielkie miłosierdzie: dzięki wskrzeszeniu Jezusa Chrystusa^f zrodził nas na nowo^g, żeby nam dać niezachwianą* nadzieję^h, **4** dziełnictwo niezniszczalne, nieskalane i nieprzemijająceⁱ. Bóg zachowuje je w niebie dla wasⁱ,

1:1 *Zob. *Słowniczek pojęć*. 1:3 *Lub „żywą”. 1:4 *Lub „niewiednące”.

ROZDZ. 1

a Mt 10:2

b Dz 2:5, 9

c Rz 8:29

d 2Ts 2:13

e Heb 12:22, 24

f 1Ko 15:20

g 1Pt 1:23

h Obj 20:6

i 1Ko 15:53
2Tm 1:10
1Pt 5:4

j Jn 14:2
2Tm 4:8

szpalta 2

a 2Ko 4:17
2Tm 3:12

b Jak 1:2, 3

c 2Ts 1:7

d Rz 6:22

5 których strzeże swoją mocą, bo okazujecie wiarę. Strzeże was, żebyście dostąpili wybawienia, które ma być ujawnione w czasie końca. **6** Bardzo się z tego cieszycie, nawet jeśli chwilowo musicie cierpieć z powodu najróżniejszych prób^a. **7** Są one po to, żeby wasza wypróbowana wiara^b — o wiele cenniejsza niż złoto, które ginie, mimo że przechodzi próbę ognia* — przysporzyła wam sławy, chwały i szacunku, gdy zostanie objawiony Jezus Chrystus^c. **8** Chociaż nigdy go nie widzieliście, kochacie go. Chociaż teraz go nie widzicie, to jednak w niego wierzyście i odczuwacie wielką, wręcz nieopisaną radość, **9** osiągając cel swojej wiary — swoje wybawienie^{*d}.

10 To wybawienie było przedmiotem dociekań i poszukiwań

1:7 *Lub „jest oczyszczane w ogniu”. 1:9 *Lub „wybawienie swoich dusz”.

proroków, którzy prorokowali o niezasłużonej życzliwości, jakie mieliście dostąpić^a. **11** Ciągłe badali, na jaki konkretnie czas albo porę w odniesieniu do Chrystusa wskazywał w nich duch^b, gdy przepowiadał cierpienia Chrystusa^c i jego późniejszą chwałę. **12** Bóg im wyjawiał, że usługiwali nie samym sobie, ale wam, gdy prorokowali o tym, co teraz usłyszeliście od osób, które dzięki wsparciu ducha świętego posłanego z nieba głosiły wam dobrą nowinę^d. Właśnie te rzeczy pragną zgłębić aniołowie.

13 Dlatego przygotujcie się* do działania^e, miejcie trzeźwy umysł^f, oprzyjcie swoją nadzieję na niezasłużonej życzliwości, której dostąpicie, gdy zostanie objawiony Jezus Chrystus. **14** Jako posłuszne dzieci, nie dawajcie się już kształtować temu, czego dawniej pragnęliście w swojej niewiedzy, **15** ale wzorem Świętego, który was powołał, stańcie się święci w całym swoim postępowaniu^g. **16** Jest przecież napisane: „Macie być święci, ponieważ ja jestem święty”^h.

17 A skoro zwracacie się do Ojca, który bezstronnie osądza każdego za jego uczynki, to w czasie, gdy pozostajecie w tym świecie tymczasowymi osiedleńcami, kierujcie się w postępowaniu bojaźniąⁱ. **18** Bo wiecie, że od swojego daremnego stylu życia, przekazanego wam przez przodków*, nie zostaliście uwolnieni^j czymś zniszczalnym – srebrem albo złotem^k. **19** Zostaliście uwolnieni drogocenną krwią^l Chrystusa – podobną do krwi baranka, który nie ma skazy ani wady^m. **20** Chociaż już

1:13 *Lub „przystosujcie swój umysł”.
1:18 *Lub „tradycje”. ^aDośl. „odkupieni; wykupieni”.

ROZDZ. 1

- a Mt 13:17
b Dn 9:24-27
c Iz 53:5
d Jn 15:26
Dz 2:4
e Łk 12:35
f Ef 5:17
1Pt 4:7
g Pwt 28:9
Rz 12:1
Heb 12:14
h Kpl 11:44
Kpl 19:2
Kpl 20:7, 26
i Pwt 10:17
j 2Ko 7:1
k 1Ko 6:20
l Iz 53:12
Heb 9:14
m Wj 12:5
Kpl 22:20
Jn 1:29
1Ko 5:7

szpalta 2

- a Jn 17:5
Ef 1:4
b Kol 1:26, 27
c Jn 14:6
d Dz 2:24
e Heb 2:9
f Rz 12:9
1Jn 3:17
g 1Tm 1:5
h Jn 6:63
Jak 1:18
i Jn 3:3
2Ko 5:17
1Pt 1:3
1Jn 3:9
j Jn 3:6
k Iz 40:6-8
l Tyt 1:3

ROZDZ. 2

- m Gal 5:16
Jak 1:21
n Mk 10:15
o 2Tm 3:15
p Iz 53:3
Jn 19:15
q Ps 118:22
Iz 42:1
Mt 21:42
Dz 4:11
r Ef 2:21
s Heb 13:15

przed założeniem świata przewidywano^a, że pojawi się Chrystus, to przy końcu czasów został on ujawniony ze względu na was^b. **21** Dzięki niemu wierzycie w Boga^c, który go wskrzesił^d i obdarzył chwałą^e, żebyście właśnie w Bogu pokładali swoją wiarę i nadzieję.

22 Skoro dzięki posłuszeństwu prawdzie oczyściliście się* i w rezultacie szczerze kochacie jedni drugich jak braci^f, to kochajcie jedni drugich żarliwie, z serca^g. **23** Bo przez słowo żywego i wiecznego Boga^h zostaliście zrodzeni na nowoⁱ – nie ze zniszczalnego, ale z niezniszczalnego nasienia^j. **24** Bo „wszyscy ludzie” są jak trawa, a cała ich chwała jest jak polny kwiat. Trawa usycha, a kwiat opada, **25** ale słowo* Jehowy^k trwa wiecznie^l. A tym „słowem”[^] jest dobra nowina, którą wam oznajmiono^l.

2 Dlatego odrzućcie wszelkie zło^m, podstęp, obłudę, zawiść i wszelkie obmawianie innych. **2** Jak nowo narodzone niemowlętaⁿ zapragnijcie nieskażonego* mleka zawartego w słowie Bożym, żebyście dzięki niemu rośli i zostali wybawieni^o. **3** Jeśli już doświadcziliście* tego, że Pan jest życzliwy.

4 Gdy przychodzicie do niego – do żywego kamienia, który ludzie odrzucili^p, a który Bóg wybrał i ceni^q – **5** wtedy z was samych jako żywych kamieni powstaje duchowy dom^r, żebyście się stali świętym kapłaństwem i składali duchowe ofiary^s godne przyjęcia przez

1:22 *Lub „swoje dusze”. 1:23 *Chodzi o nasienie, które może przynieść plon.
1:24 *Dośl. „wszelkie ciało”. 1:25 *Lub „wypowiedź”. ^aZob. Dodatek A5.
[^]Lub „wypowiedzią”. 2:2 *Lub „czystego”. 2:3 *Lub „zakosztowaliście”.

Boga za pośrednictwem Jezusa Chrystusa^a. **6** Bo w Pismach czytamy: „Kładę na Syjonie wybrany kamień, drogi cenny fundamentowy kamień narożny, i nikt, kto w niego wierzy, nigdy nie będzie rozczarowany”^b.

7 A zatem dla was – ponieważ wierzyć – jest on cenny. Ale jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, to „kamień odrzucony przez budowniczych” stał się wieńczącym kamieniem narożnym”^c. **8** i „kamieniem, o który ludzie się potykają, skałą, przez którą upadają”^d. Tacy się potykają, bo są nieposłuszni słowu. Właśnie taki ich czeka los. **9** Natomiast wy jesteście „wybranym rodem, królewskim kapłaństwem, świętym narodem”, ludem stanowiącym szczególną własność^e – żebyście rozgłosili wspaniałe przymioty”^f. Tego, który was powołał z ciemności do swojego zachwycającego światła^g. **10** Bo kiedyś nie byliście ludem, ale teraz jesteście ludem Bożym^h. Kiedyś nie okazywano wam miłosierdzia, ale teraz go dostąpiliście^k.

11 Kochani, usilnie zachęcam was jako cudzoziemców i tymczasowych osiedleńców^l, żebyście nie ulegali pragnieniom ciała^m, które toczą wojnę przeciwko wam”ⁿ. **12** Dalej szlachetnie postępujcie wśród ludzi ze światła^o, żeby ci – gdy was oskarżają o popełnianie zła – mogli na własne oczy widzieć wasze szlachetne uczynki^p i w rezultacie wychwalać Boga w czasie, gdy będzie dokonywał przeglądu.

13 Ze względu na Pana podporządkujcie się każdemu, kto

ROZDZ. 2

- a Rz 12:1
b Iz 28:16
c Ps 69:8
d Ps 118:22
Mt 21:42
Łk 20:17
Dz 4:11
e Iz 8:14
f Obj 5:10
Obj 20:6
g Wj 19:5, 6
Pwt 7:6
Pwt 10:15
Mal 3:17
h Iz 43:20, 21
i Ef 5:8
Kol 1:13
j Oz 1:10
Dz 15:14
Rz 9:25
k Oz 2:23
l 1Pt 1:17
m Rz 8:5
Gal 5:24
n Gal 5:17
Jak 4:1
o Rz 12:17
1Tm 3:7
p Mt 5:16
Jak 3:13

szpalta 2

- a Rz 13:1
Ef 6:5
Tyt 3:1
b 1Pt 2:17
c Rz 13:3, 4
d Tyt 2:7, 8
e Gal 5:1
f 1Kor 7:22
g Gal 5:13
h Kpl 19:32
Rz 12:10
Rz 13:7
i 1Jn 2:10
1Jn 4:21
j Ps 111:10
Prz 8:13
2Kor 7:1
k Prz 24:21
l Ef 6:5
Kol 3:22
1Tm 6:1
Tyt 2:9
m Rz 13:5
n 1Pt 4:15
o Mt 5:10
Dz 5:41
1Pt 4:14
p 1Pt 3:18
q Mt 16:24
Jn 13:15
r Jn 8:46
Heb 4:15
s Iz 53:9
t Mt 27:39
u Iz 53:7
Rz 12:21
v Heb 5:8
w Jer 11:20
Jn 8:50

sprawuje władzę^a; czy to królowi^b, który przewyższa innych, **14** czy to namiestnikom, którym on ustanowił, żeby karali przestępców, a udzielali pochwały postępującym dobrze. **15** Bo Bóg chce^c, żebyście swoim właściwym postępowaniem zamknęli usta^d ludziom, którzy z powodu swojej niewiedzy mówią o was nierozsądnie^e. **16** Będąc ludźmi wolnymi^f, korzystajcie ze swojej wolności jak Boży niewolnicy^g, a nie usprawiedliwiajcie^h nią popełniania zła^g. **17** Szanujcie najroźniejszych ludzi^h, kochajcie wszystkich braciⁱ, bójcie się Boga^j, szanujcie króla^k.

18 Niech służy będą z należytą bojaźnią podporządkowani swoim panom^l, nie tylko tym dobrym i rozsądnym, ale i tym, których trudno zadowolić. **19** Bo jeśli ktoś znosi trudności^m i niesłuszną cierpi, gdyż stara się zachować czyste sumienie przed Bogiemⁿ, jest to miłe w Jego oczach. **20** Ale jeśli znosicie uderzenia wymierzane wam za to, że grzeszycie, to jaką ma to wartość? Jeśli natomiast znosicie cierpienia, ponieważ postępujecie dobrze, to Bogu się to podoba^o.

21 Właśnie do tego zostaliście powołani, bo sam Chrystus cierpiał za was^p, pozostawiając wam wzór, żebyście dokładnie podążali jego śladami^q. **22** On nie popełnił grzechu^r ani nie powiedział nic zwodniczego^s. **23** Gdy był znieważany^t, nie odważemniał się zniewagami^u. Gdy cierpiał^v, nie groził, ale powierzał siebie Temu, który sądzi^w

2:15 *Lub „wołą Boga jest”. *Dosl. „nałożyli kaganiec”. 2:16 *Lub „nie przykrywajcie”. 2:17 *Dosl. „społeczność braterską”. 2:19 *Lub „smutek, ból”.

2:6 *Dosl. „nie zostanie zawstydzony”. 2:7 *Dosl. „głowicą węgla”. 2:8 *Lub „kamieniem potknięcia, skałą obrazy”. 2:9 *Dosl. „cnoty”, czyli chwalebne cechy i czyny. 2:11 *Lub „duszy”.

w sposób prawy. **24** On sam we własnym ciełe zaniósł nasze grzechy^a na pal^{*b}, żebyśmy umarli dla grzechów[#] i żyli dla prawości. I „dzięki jego ranom zostaliście uzdrowieni”^c. **25** Bo byliście jak błądzące owce^d, ale teraz wróciliście do pasterza^e, który strzeże^{*} waszych dusz[#].

3 Tak samo wy, żony, bądźcie podporządkowane swoim mężom^f, żeby ci z nich, którzy nie są posłuszni słowu Bożemu, mogli bez słów zostać pozyskani dzięki postępowaniu swoich żon^g, **2** gdy będą widzieć wasze właściwe^{*} postępowanie^h połączone z głębokim respektem. **3** Niech was przyozdabia nie to, co widać na zewnątrz—splatanie włosów, noszenie złotych ozdóbⁱ albo wyszukane ubranie— **4** ale to, co jest ukryte w sercu, niezniszczalne piękno cichego i łagodnego ducha^j, który ma wielką wartość w oczach Boga. **5** Właśnie tak ozdabiały się w przeszłości bogobojne^{*} kobiety, które pokładały nadzieję w Bogu i podporządkowywały się swoim mężom. **6** Na przykład Sara była posłuszna Abrahamowi i nazywała go panem^k. A wy ją naśladujecie, gdy wciąż postępujecie dobrze i nie ulegacie strachowi^l.

7 Tak samo wy, mężowie, we wspólnym życiu traktujcie swoje żony ze zrozumieniem^{*}. Darczcie je szacunkiem^m, ponieważ jako kobiety są one słabsze niczym delikatne naczynia, a poza tym razem z wami dziedzicząⁿ niezasłużony dar życia. Jeśli będzie-

2:24 *Lub „drzewo”. #Lub „skończyli z grzechami”. 2:25 *Lub „do pasterza i nadzorcy”. #Lub „życia”. 3:2 *Lub „czyste”. 3:5 *Dost. „święte”. 3:7 *Lub „miejcie wzgląd na swoje żony; rozumiejcie swoje żony”. Dost. „mieszkajcie z nimi według wiedzy”.

ROZDZ. 2

- a Kpl 16:21
- b Flp 2:8
- c Iz 53:5
- d Iz 53:6
- e Ps 23:1
Iz 40:11

ROZDZ. 3

- f Rz 7:2
1Ko 11:3
Ef 5:22
- g 1Ko 7:16
- h 1Pt 2:12
- i Prz 11:22
J Ef 4:24
Kol 3:10, 12
1Tm 2:9, 10
- k Rdz 18:12
Ef 5:33
- l Prz 3:25
Flp 1:28
- m Ef 5:25
- n Gal 3:28

szpalta 2

- a 1Ko 11:10
Flp 2:2
- b Rz 12:10
- c Rz 15:5
Kol 3:12
- d Rz 12:17
1Ts 5:15
- e 1Pt 2:23
- f Rz 12:14
1Ko 4:12
- g Jak 3:8
- h Prz 8:13
i 3Jn 11
- j 1Ts 5:13
Jak 3:17
- k 1Jn 3:22
- l Ps 34:12-16
- m Rz 13:3, 4
- n Mt 5:11, 12
Dz 5:41
1Pt 2:19
- o Mt 10:28
- p Prz 15:1
2Tm 2:24, 25
Tyt 3:1, 2
- q Kol 4:6
- r Dz 23:1
Dz 24:16
1Tm 1:5
1Tm 1:18, 19
1Tm 3:9
- s Tyt 2:8
- t Rz 12:21
1Pt 2:12

cie tak robić, wasze modlitwy nie napotkają przeszkód.

8 W końcu wszyscy bądźcie jednomyślni^a, okazujcie empatię, miłość braterską, głębokie współczucie^b oraz pokorę^c. **9** Nie odpłacajcie krzywdą za krzywdę^d ani zniewagą za zniewagę^e. Przeciwnie, odpłacajcie błogosławieństwem^f, bo właśnie do tego zostaliście powołani. Dzięki temu sami otrzymacie^{*} błogosławieństwo.

10 Bo „kto chce cieszyć się życiem i zobaczyć dobre dni, niech strzeże swój język od zła^g, a swoje usta od zwodzenia.

11 Niech odwróci się od złego^h, a robi to, co dobreⁱ, niech zabiega o pokój i do niego dąży^j. **12** Bo oczy Jehowy^{*} patrzą na prawych, a Jego uszy słuchają ich błagań^k, ale od tych, którzy dopuszczają się zła, Jehowa^{*} odwraca twarz^l.

13 Doprawdy, kto wyrządzi wam szkodę, jeśli staniecie się gorliwi w tym, co dobre?^m

14 Ale nawet gdybyście mieli cierpieć za to, że jesteście prawi, będziecie szczęśliwiⁿ. Nie bójcie się jednak tego, czego oni się boją^{*}, ani nie bądźcie zaniepokojeni^o. **15** Uznawajcie w swoich sercach, że Chrystus jest Panem i że jest święty. Zawsze bądźcie gotowi bronić swojej nadziei przed każdym, kto żąda od was jej uzasadnienia. Tylko okazujcie przy tym łagodność^p i głęboki respekt^q.

16 Zachowujcie czyste^{*} sumienie^r, żeby ludzie, którzy w jakikolwiek sposób mówią o was źle, zostali zawstydzeni^s z powodu tego, że jako naśladowcy Chrystusa postępujecie dobrze^t.

3:9 *Dost. „odziedziczycie”. 3:12 *Zob. Dodatek A5. 3:14 *Możliwe też „nie bójcie się ich grózb”. 3:16 *Dost. „dobre”.

17 Lepiej przecież cierpieć za dobre czyny^a—jeśli taka jest wola Boża—niż za złe^b. 18 Bo Chrystus raz na zawsze umarł za grzechy^c, prawy za nieprawych^d, żeby was przyprowadzić do Boga^e. Został uśmiercony w ciele^f, ale ożywiony w duchu^g. 19 W tym stanie poszedł i głosił^{*} duchom będącym w więzieniu^h, 20 które kiedyś okazały nieposłuszeństwo, gdy za czasów Noego Bóg cierpliwie czekał^{*i}. W tamtym okresie budowano arkę^j, w której niewiele osób, to jest osiem dusz^k, zostało bezpiecznie przeprowadzonych przez wodę^k.

21 Odpowiednikiem tego wydarzenia jest chrzest, który teraz również was wybawia przez zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. Chrzest nie jest usunięciem brudu z ciała, ale prośbą do Boga o czyste^{*} sumienie^l. 22 Jezus poszedł do nieba i jest po prawej stronie Boga^m, który podporządkował mu aniołów, władze i moceⁿ.

4 Skoro Chrystus cierpiał w ciele^o, wy też przyswójcie sobie to samo nastawienie umysłu^{*}. Bo ten, kto cierpi w ciele, porzuca grzechy^p, 2 żeby przez pozostały czas życia w ciele żyć nie żyć dla pragnień ludzkich^q, ale dla woli Bożej^r. 3 Bo wystarczy, że w minionym czasie spełniałście wolę ludzi ze światła^s, gdy się oddawaliście rozpasaaniu^t, nieokiełznanym namietnościom, picciu ponad miarę, dzikim zabawom^u, pijatykom i bezprawnemu bałwochwalstwu^t. 4 Tacy ludzie dziwią się, że już nie bieg-

3:19 *Lub „ogłosił wyrok”. 3:20 *Dosl. „cierpliwość Boża czekała”. *Lub „osób”. 3:21 *Dosl. „dobre”. 4:1 *Lub „postanowienie; zdecydowanie”. 4:3 *Lub „bezwstydny czynom”. Liczba mnoga gr. *asélgeia*. Zob. *Słownikzek pojęć*. *Lub „hulankom”.

ROZDZ. 3

- a 2Koł 1:7
- kol 1:24
- b 1Pt 4:15
- c Heb 9:28
- d Rz 5:6
- e 2Koł 5:18
- f 1Koł 15:50
- g 1Tm 3:16
- h 2Pt 2:4
- Judy 6
- i Rdz 6:2, 3
- j Rdz 6:14
- k Rdz 7:13, 23
- l Heb 9:14
- Heb 10:22
- m Ps 110:1
- Dz 7:55
- Heb 10:12
- n Mt 28:18
- 1Koł 15:25
- Ef 1:20, 21
- Flp 2:9, 10
- Heb 1:6

ROZDZ. 4

- o Flp 2:8
- p Rz 6:11
- kol 3:5
- 1Jn 3:6
- q 2Koł 5:15
- r Gal 2:20
- Ef 5:17
- s Tyt 3:3
- t Rz 13:13
- 1Koł 5:11
- Gal 5:19, 21
- Ef 4:17-19

szpalta 2

- a 1Pt 3:16
- b Dz 10:42
- Dz 17:31
- 2Tm 4:1
- Obj 20:12
- c Ef 2:1
- d Rz 12:3
- 1Tm 3:2
- Tyt 2:6
- e Kol 4:2
- f Kol 3:14
- g Prz 10:12
- Prz 17:9
- 1Koł 13:4, 7
- h 2Koł 9:7
- Heb 13:2
- i Rz 12:6-8
- j Iz 12:2
- Ef 3:20
- k 1Koł 10:31
- l 1Pt 5:9
- m Dz 5:41
- Jak 1:2
- n Rz 8:17
- 2Koł 4:10
- 2Tm 3:12
- o 1Pt 1:7

niecie z nimi tą samą drogą zepsucia i rozwiązłości, i z was drwią^a. 5 Ale zdadzą sprawę temu, który jest gotowy sędzić żywych i umarłych^b. 6 Właśnie dlatego dobrą nowinę oznajmiono również umarłym^c, żeby—choć przez ludzi są osądzeni w sposób cielesny—w oczach Boga mogli żyć zgodnie z działaniem ducha.

7 Przybliżył się jednak koniec wszystkiego. Dlatego miejcie trzeźwy umysł^d i uważajcie^{*}, żeby nie zaniedbywać modlitw^e. 8 Przede wszystkim żarliwie kochajcie jedni drugich^f, bo miłość zakrywa mnóstwo grzechów^g. 9 Bądźcie wobec siebie gościnni, i to bez narzekania^h. 10 W jakiej mierze każdy z was otrzymał dar, w takiej korzystajcie z niego, usługując jedni drugim jako ci, którzy wspaniale rozporządzają^{*} niezasłużoną życzliwością Bożą, przejawiającą się na różne sposobyⁱ. 11 Jeśli ktoś mówi, niech mówi słowa od Boga. Jeśli ktoś usługuje, niech to robi, polegając na sile, której udziela Bóg^j. Dzięki temu we wszystkim Bóg będzie otoczony chwałą^k poprzez Jezusa Chrystusa. Do Niego należy chwała i potęga po wieczne czasy, już na zawsze. Amen.

12 Kochani, kiedy przeżywacie trudności, które wypróbowują was niczym ogień, nie bądźcie tym zaskoczeni^l, jakby spotykało was coś dziwnego. 13 Przeciwnie, wciąż się ciescie^m z tego, w jakim stopniu macie udział w cierpieniach Chrystusaⁿ, żebyście też mogli się cieszyć, wręcz tryskać radością, podczas objawienia jego chwały^o. 14 Jeżeli was znieważają

4:7 *Lub „bądźcie czujni”. 4:10 *Lub „jako wspaniali szafarze”.

ze względu na imię Chrystusa, jesteście szczęśliwi^a, bo to pokazuje, że macie ducha chwały, czyli ducha Bożego.

15 Niech jednak nikt z was nie cierpi jako morderca, złodziej, złoczyńca ani wtrącający się w cudze sprawy^b. **16** Jeśli natomiast ktoś cierpi jako chrześcijanin, niech się tego nie wstydzi^c, ale niech żyje zgodnie z tym mianem i wychwala Boga. **17** Bo teraz jest wyznaczony czas na to, żeby sąd zaczął się od domu Bożego^d. Jeśli więc zaczyna się od nas^e, to co będzie z tymi, którzy nie są posłusznymi dobrej nowinie od Boga?^f **18** „A jeśli prawy człowiek z trudem dostępuje wybawienia, to co się stanie z bezbożnym i grzesznikiem?”^g **19** Niech więc ci, którzy cierpią z powodu spełniania woli Bożej*, dalej postępują dobrze i powierzają siebie^h wiernemu Stwórcy^h.

5 Dlatego jako współstarszy, świadek cierpień Chrystusa, a także współuczestnik chwały, która ma się objawićⁱ, usilnie proszę* starszych wśród was: **2** Paście powierzając wam trzodę Bożą^j, usługując jako nadzorcy* — nie pod przymusem, ale chętnie, jak to się podoba Bogu^k; nie z miłości do nieuczciwego zysku^l, ale ochoczo. **3** Nie panosząc się wśród tych, którzy są Bożą własnością^m, ale bądźcie przykładamiⁿ dla trzody. **4** A gdy zostanie ujawniony naczelnny pasterz^o, otrzymacie niewiednący wieniec chwały^p.

5 Tak samo wy, młodsi mężczyźni, bądźcie podporządkowani starszym mężczyznom^q. A wszyscy odnoście się do sie-

4:19 *Lub „zgodnie z wolą Bożą”. ^aLub „swoje dusze”. **5:1** *Lub „zachęcam”. **5:2** *Lub „starannie czuwając nad nią”. **5:5** *Lub „starszym zboru”.

ROZDZ. 4

- a Jak 1:12
Jak 5:11
- b 1Tm 5:13
1Pt 2:20
- c Kol 1:24
Heb 12:2
- d Heb 3:6
- e 1Ko 11:32
- f 2Ts 1:7, 8
- g Prz 11:31
Mt 7:13, 14
- h 2Tm 1:12

ROZDZ. 5

- i Rz 8:18
- j Iz 40:11
Jn 21:16
Dz 20:28
- k Jn 10:11
- l 1Tm 3:2, 3
- m 2Ko 1:24
- n Flp 3:17
- o Heb 13:20
- p 1Ko 9:25
2Tm 4:8
1Pt 1:3, 4
- q Ef 5:21
Jak 3:17

szpalta 2

- a Prz 3:34
Iz 57:15
Jak 4:6
- b Mt 23:12
Łk 14:11
- c Mt 6:25
- d Ps 55:22
- e 1Ts 5:6
- f Łk 22:31
- g Ef 6:11
Jak 4:7
- h Dz 14:22
2Tm 3:12
- i 2Ko 4:17
1Ts 2:12
- j 2Ts 2:16, 17
- k Ef 6:10
- l Dz 15:27
- m Dz 12:12

bie nawzajem* z pokorą^a, ponieważ Bóg przeciwstawia się wyniosłym, ale pokornym okazuje niezasłużoną życzliwość^a.

6 Dlatego stańcie się pokorni pod silną ręką Boga, żeby w stosownym czasie was wywyższył^b, **7** a zarazem przerzucie na Niego wszystkie swoje zmartwienia^c, bo On się o was troszczy^d. **8** Miejcie trzeźwy umysł, bądźcie czujni!^e Wasz wróg, Diabeł, krąży jak ryczący lew, starając się kogoś pożreć^f. **9** Ale przeciwstawcie się mu^g, mając silną wiarę i wiedząc, że takich samych cierpień zaznają wszyscy wasi bracia* na świecie^h. **10** A gdy już przez krótką chwilę pocierpicie, sam Bóg — który jest pełen niezasłużonej życzliwości i który was powołał, żebyście byli w jedności z Chrystusem i dostąpili wiecznej chwałyⁱ — całkowicie was wyszkoli. On sprawi, że będziecie niezłomni^j, silni^k i niewzruszeni. **11** Do Niego należy potęga na wieki. Amen.

12 Przez Sylwana^{aj}, którego uważam za wiernego brata, napisałem do was kilka słów, żeby was zachęcić i zapewnić, że Bóg rzeczywiście okazał wam niezasłużoną życzliwość. Mocno się jej trzymajcie. **13** Przesyła wam pozdrowienia ta, która jest w Babilonie, wybrana jak wy. Pozdrowia was też Marek^m, który jest dla mnie jak syn. **14** Pozdrówcie się nawzajem pocałunkiem wyrażającym miłość.

Pokój wam wszystkim, którzy jesteście w jedności z Chrystusem.

5:5 *Lub „przepaszcie się”. ^aLub „uniżeniem umysłu”. **5:7** *Lub „troski; obawy”. **5:8** *Lub „szukając kogoś do pożarcia”. **5:9** *Dosl. „wasza społeczność braterska”. **5:12** *Nazywanego też Sylasem.

DRUGI LIST PIOTRA

ZARYS TREŚCI

<p>1 Przywitanie (1)
Starajcie się wytrwać jako powołani (2-15)
Cechy uzupełniające wiarę (5-9)
Słowo prorocze tym bardziej potwierdzone (16-21)</p> <p>2 Pojawiają się fałszywi nauczyciele (1-3)
Wyrok na fałszywych nauczycieli jest pewny (4-10a)
Aniołowie wtrąceni do Tartaru (4)
Potop, Sodoma i Gomora (5-7)</p> | <p>Cechy fałszywych nauczycieli (10b-22)</p> <p>3 Szydercy lekceważą nadchodzącą zagładę (1-7)
Jehowa nie zwleka (8-10)
Zastanówcie się, jakimi powinniście być ludźmi (11-16)
Nowe niebo i nowa ziemia (13)
Mieście się na baczności, żeby nie dać się zwieść (17, 18)</p> |
|--|---|

1 Szymon Piotr, niewolnik i apostoł Jezusa Chrystusa, do tych, którzy dzięki prawości naszego Boga, a także Wybawcy, Jezusa Chrystusa, zdobyli wiarę równie cenną* jak nasza:

2 Obyście zaznawali niezasłużonej życzliwości i pokoju w jeszcze większej mierze dzięki dokładnej wiedzy^a o Bogu i o Jezusie, naszym Panu. **3** Bo dzięki temu, że mamy dokładną wiedzę o Bogu, który nas powołał^b przez własną chwałę i cnotę, Jego moc zapewniła* nam wszystko, co potrzebne, żebyśmy żyli i byli Mu oddani. **4** Ponieważ uciekliśmy od zepsucia w tym świecie, biorącego się ze złych pragnień*, Bóg przez swoją chwałę i cnotę dał^c nam drogocenne, niezrównane obietnice^c, żebyście dzięki nim też posiadli boską naturę^d.

5 Dlatego dokładajcie wszelkich gorliwych starań^e, żeby swoją wiarę uzupełniać cnotą^f,

1:1 *Lub „równie zaszczytną”. 1:3 *Lub „podarowała”. 1:4 *Lub „z ządzy”. *Lub „podarował”.

ROZDZ. 1

- a Kol 1:9
b Jn 17:3
c Łk 22:29, 30
Jn 14:2
Gal 3:29
d 1Ko 15:53
1Pt 1:3, 4
1Jn 3:2
Obj 20:6
e Flp 2:12
2Tm 2:15
Heb 4:11
Judy 3
f Flp 4:8

szpalta 2

- a Jn 17:3
Heb 5:14
b 1Ko 9:25
2Tm 2:24
c 2Pt 2:9
d 1Ts 4:9
e Tyt 3:14
f 1Jn 2:9
Obj 3:17
g Heb 9:14
h Heb 3:1
i 2Tm 4:7, 8

- j Dn 2:44
k Łk 16:9
Jn 3:5

cnotę wiedzą^a, **6** wiedzę panowaniem nad sobą, panowanie nad sobą^b wytrwałością, wytrwałość oddaniem dla Boga^c, **7** oddanie dla Boga miłością braterską, miłość braterską miłością do wszystkich^d. **8** Bo jeśli przejawiacie te cechy, wręcz w nie obfitujecie, to dzięki nim nie staniecie się bezczynni ani bezowocni^e, jeśli chodzi o robienie użytku z dokładnej wiedzy o naszym Panu, Jezusie Chrystusie.

9 Komu brakuje tych cech, ten jest ślepy, zamyka oczy na światło^f i zapomina, że został oczyszczony ze swoich dawnych grzechów^g. **10** Dlatego, bracia, tym pilniej starajcie się wytrwać jako powołani^h i wybrani, bo jeśli będziecie przejawiać te cechy, nigdy nie upadniecieⁱ. **11** W ten sposób otrzymacie szczodry dar*—będziecie mogli wejść do wiecznego Królestwa^j naszego Pana i Wybawcy, Jezusa Chrystusa^k.

1:8 *Lub „bezproduktywni”. 1:9 *Możliwe też „jest ślepy, krótkowzroczny”. 1:11 *Lub „zostaniecie obficie zaopatrzeni”.

12 Z tego powodu zawsze chcę wam przypominać o tych rzeczach, chociaż o nich wiecie i jesteście ugruntowani w prawdzie, którą znacie. **13** Uważam jednak za słuszne pobudzać was przypomnieniami^a, dopóki jestem w tym przybytku^{*b}, **14** bo wiem, że mój przybytek wkrótce zostanie usunięty, jak to też jasno dał mi do zrozumienia nasz Pan, Jezus Chrystus^c. **15** Zawsze będę robił wszystko, co mogę, żebyście po moim odejściu mogli sobie te rzeczy przypominać^{*}.

16 Gdy opowiadaliśmy wam o mocy i obecności naszego Pana, Jezusa Chrystusa, nie opieraliśmy się na zrećźnie wymyślonych fałszywych opowieściach, ale na tym, co sami widzieliśmy jako naoczni świadkowie jego wspaniałości^d. **17** Bo otrzymał on od Boga, Ojca, szacunek i chwałę, gdy źródło wspaniałej chwały przekazało mu takie oto słowa^e: „To jest mój Syn, mój ukochany, którego ja sam darzę uznaniem^e”. **18** Właśnie te słowa dobiegły nas z nieba, gdy byliśmy z nim na świętej górze.

19 Mamy więc słowo prorocze tym bardziej potwierdzone. Wy natomiast robicie dobrze, gdy zwracacie na nie uwagę jak na lampę^f świecącą w ciemnym miejscu, w waszych sercach, dopóki nie zaświta dzień i nie wszędzie jutrzienka^g. **20** Bo przede wszystkim wiecie, że żadne proroctwo zawarte w Pismach nie wypływa z jakiejś osobistej interpretacji. **21** Proroctwo nigdy nie zostało wypowiedziane z woli człowieka^h, ale ludzie mówili to,

1:13 *Lub „namiocie”. Chodzi o ziemskie ciało Piotra. **1:15** *Lub „mogli o tych rzeczach wspominać”. **1:17** *Dost. „taki głos”.

ROZDZ. 1

- a Rz 15:15
Judy 5
b 2Ko 5:1
c Jn 21:18
d Mt 17:2
Mk 9:2
Łk 9:29
e Ps 2:7
Mt 17:1, 5
Mk 9:7
Łk 9:35
f Ps 119:105
Jn 1:9
g Lb 24:17
Obj 22:16
h 2Tm 3:16

szpalta 2

- a 2Sm 23:2
Dz 1:16
Dz 28:25
1Pt 1:11

ROZDZ. 2

- b Mt 24:24
1Tm 4:1
c 1Ko 6:20
d Judy 4
e Iz 52:5
f Judy 4
g 2Pt 3:9
h Rdz 6:4
Ef 6:12
i 1Pt 3:19, 20
j Judy 6
k Rdz 7:23
l 2Pt 3:6
m Rdz 6:9
Heb 11:7
n Rdz 8:18
o Rdz 19:24, 25
p Judy 7
q Rdz 19:15, 16

co pochodziło od Boga, pobudza-
ni^{*} duchem świętym^a.

2 Jednak wśród ludu izraelskiego powstał też fałszywi prorocy. I podobnie wśród was będą fałszywi nauczyciele^b. Ukradkiem wprowadzą zgubne podziały^{*} i nawet wyprą się właściciela, który ich kupił^c, tak iż ściągają na siebie szybką zagładę. **2** Ponadto wielu będzie naśladować ich rozpamiętanie^{*d}, wskutek czego będzie się drwić z drogi prawdy^e. **3** Będą was też chciwie wyzyskiwać zwodniczymi słowami. Ale wyrok, który wydano na nich już dawno temu^f, nie odwleka się, a ich zagłada jest nieuchronna^g.

4 Przecież Bóg nie powstrzymał się od ukarania aniołów, którzy zgrzeszyli^h, ale wtrącił ich do Tartaru^{*i} i zakął w łańcuchy[#] gęstej ciemności, żeby czekali na wykonanie wyrokuⁱ. **5** Nie powstrzymał się też od ukarania starożytnego świata^k i sprowadził potop na świat pełen bezbożnych ludzi^l. Zarazem jednak ocalił Noego, głosi-
ciela prawości^m, i siedem innych osóbⁿ. **6** Ponadto ukarał miasta Sodomę i Gomorę, gdy spalił je na popiół^o. W ten sposób pokazał bezbożnym ludziom, co ma nadejść^p. **7** Zarazem jednak uratował prawego Lota^q, który był bardzo udręczony rozpamiętaniem^{*} niegodziwych ludzi, **8** bo tego prawego człowieka dzień w dzień męczyły^{*} niego-

1:21 *Dost. „niesieni; uniesieni”. **2:1** *Lub „sektę”. **2:2** *Lub „bezwstydną czyn”. Liczba mnoga gr. *asélgeia*. Zob. *Słownikzek pojęć*. **2:4** *Zob. *Słownikzek pojęć*. *Możliwe też „umieścić w dolach”. **2:7** *Lub „bezwstydnym postępowaniem”. Gr. *asélgeia*. Zob. *Słownikzek pojęć*. **2:8** *Lub „ten prawy człowiek dzień w dzień męczył swoją prawą duszę”.

dziwe uczynki, które widział i o których słyszał, gdy mieszkał wśród nich. **9** Tak więc Jehowa* wie, jak ludzi, którzy są Mu oddani, uratować z próby^a, a nieprawych zachować, żeby zostali zgładzeni[#] w dniu wykonania wyroku^b, **10** zwłaszcza tych, którzy usiłują kłaść ciało innych^c i pogardzają sprawującymi władzę*^d.

Ci fałszywi nauczyciele, zuchwali i samowolni, nie boją się znieważać tych, których Bóg obdarzył chwałą, **11** gdy tymczasem aniołowie, choć mają większą siłę i moc, z respektu dla[#] Jehowy* nie oskarżają tych nauczycieli obraźliwymi słowami^e. **12** Ale ci ludzie są jak bezrozumne zwierzęta, które kierują się instynktem i rodzą się*, żeby zostać schwytane i zabite. Wypowiadają się oni obraźliwie o tym, czego nie znają^f, i swoim zgubnym postępowaniem sprowadza na siebie zagładę. **13** Niestety, którego zaznają, będzie zapłatą za popełniane przez nich zło.

Dogadzanie sobie, i to nawet za dnia, uważają za przyjemność^g. Są plamami i skazami. Gdy razem z wami uczują, uwielbiają propagować* swoje zwodnicze nauki^h. **14** Mają oczy pełne cudzołóstwaⁱ i niezdolne do zaniechania grzechu. Zwabiają nieślących*. Mają serce wyćwiczone w chciwości. Są przekleci[#]. **15** Porzucili prostą ścieżkę i dali się zwieść na manowce. Poszli ścieżką Balaama^j—syna Beora—który pokochał zapłatę za popeł-

2:9, 11 *Zob. Dodatek A5. 2:9 #Dosl. „odciąć”. 2:10 *Lub „patrzą z góry na zwierchnictwo”. 2:11 #Dosl. „przed”. 2:12 *Lub „i z natury rodzą się”. 2:13 *Lub „z niepojętym upodobaniem oddają się”. 2:14 *Lub „niestełe dusze”. #Dosl. „dziećmi przekłętymi”.

ROZDZ. 2

a Ps 34:19
1Ko 10:13
2Tm 4:18
Obj 3:10

b Rz 2:5
2Pt 3:7

c Judy 7

d Wj 22:28
Judy 8

e Judy 9

f Judy 10

g Rz 13:13

h Judy 12

i Mt 5:28

j Lb 22:5, 6
Judy 11
Obj 2:14

szpalta 2

a Lb 22:7
Neh 13:2

b Lb 22:31, 34
Lb 31:8

c Lb 22:28

d Judy 12, 13

e Judy 16

f 2Pt 2:14

g 1Pt 2:16

h Rz 6:16

i 2Pt 1:4

j Heb 6:4-6
Heb 10:26

k Łk 12:47
Jn 15:22

l Prz 26:11

ROZDZ. 3

m Rz 15:15
2Pt 1:13

nianie zła^a, **16** ale został upomniany za swoje przewinienie^b. Zwierzę juczne, które nie umiało mówić, przemówiło ludzkim głosem i próbowało przeszkodzić szaleńczemu postępowaniu pro-roka^c.

17 Tacy ludzie są źródłami bez wody oraz oparami pędzonymi przez gwałtowny wicher. Dla nich też zachowano najczarniejszą ciemność^d. **18** Wyglaszają napuszone, ale puste mowy. Odwołując się do pragnień ciała^e i dopuszczając się rozpasan^a, zwabiają tych, którzy ledwie zerwali z ludźmi żyjącymi w błędzie^f. **19** Obiecują im wolność, a tymczasem sami są niewolnikami zepsucia^g. Bo kto został pokonany przez drugiego, ten jest jego niewolnikiem^h. **20** Doprawdy, jeśli dzięki dokładnej wiedzy o Panu i Wybawcy, Jezusie Chrystusie, zerwali z kalającymi rzeczami tego świataⁱ, ale wdają się znowu w to samo i zostają pokonani, to ich końcowy stan okazuje się gorszy niż początkowy^j. **21** Byłoby dla nich lepiej nie poznać dokładnie ścieżki prawości, niż ją poznać, a potem odwrócić się od świętych przykazań, które otrzymali^k. **22** Ich sytuacja potwierdza prawdziwość przysłowia: „Pies wrócił do swoich wymiocin, a umyta świnia do tarzania się w błocie”^l.

3 Kochani, piszę do was już drugi list, w którym—tak jak w pierwszym—chcę pobudzić waszą umiejętność jasnego myślenia, przypominając wam pewne sprawy^m, **2** żebyście

2:18 *Lub „bezwstydných czynów”. Liczba mnoga gr. *asélgeia*. Zob. Słowniczek pojęć. 2:19 *Lub „kto został pokonany przez coś, ten jest niewolnikiem tej rzeczy”.

pamiętali to, co przepowiedzieli* święci prorocy, a także to, co nakazał Pan i Wybawca poprzez apostołów[#]. **3** Przede wszystkim wiedzieć, że w dniach ostatnich przyjdą szyderycy ze swoimi szyderstwami. Będą kierować się swoimi własnymi pragnieniami^a. **4** i mówić: „Gdzie jest ta jego obiecana obecność?^b Przecież odkąd umarli* nasi przodkowie, wszystko wygląda dokładnie tak samo – tak jak od stworzenia świata”^c.

5 Bo rozmyślnie ignorują fakt, że już dawno temu istniały niebo oraz ziemia, która za sprawą Bożego słowa wyłoniła się z wody jako zwarty łód i była otoczona wodą^d, **6** i że przez te rzeczy ówczesny świat uległ zagładzie, gdy został zatopiony wodą^e. **7** Ale za sprawą tego samego słowa obecne niebo i ziemia są zachowane dla ognia oraz trzymane na dzień sądu i zagłady bezbożnych ludzi^f.

8 Kochani, niech jednak nie uchodzi waszej uwagi to, że u Jehowy* jeden dzień jest jak tysiąc lat, a tysiąc lat – jak jeden dzień^g. **9** Jehowa* nie zwleka z realizacją swojej obietnicy^h, jak to niektórzy sądzą, lecz okazuje wam cierpliwość, bo nie chce, żeby ktokolwiek został zgładzony, ale żeby wszyscy zdobyli się na skruchęⁱ. **10** Niemniej dzień Jehowy*^j nadejdzie jak złodziej^k. Wtedy niebo przeminie^l z hukiem^m, elementy rozpuszczą się od wielkiego gorąca, a ziemia i dzieła na niej zostaną ujawnione^m.

11 Skoro to wszystko ma się w ten sposób rozpuścić, to za-

3:2 *Lub „wypowiedzi, które przedtem wyrzekli”. [#]Dosł. „waszych apostołów”. 3:4 *Dosł. „zasnęli”. 3:8-10, 12 *Zob. Dodatek A5. 3:10 *Lub „świs-tem”.

ROZDZ. 3

a Judy 17, 18

b Jer 17:15
Mt 24:48
Łk 12:45

c Eze 12:22, 27

d Rdz 1:6, 9

e Rdz 7:11, 23
Mt 24:38, 39f Pwt 7:10
2Ts 1:7-9

g Ps 90:4

h Hab 2:3

i Rz 2:4

j Jl 2:31
Sof 1:14

k 1Ts 5:2

l Obj 21:1

m Ps 37:10
Iz 13:9
Sof 1:18
Obj 6:14

szpalta 2

a Sof 1:14

b Iz 34:4

c Iz 65:17
Iz 66:22
Obj 21:1

d Iz 11:4, 5

e 2Ko 13:11

f Rz 2:4

g Mt 24:24
Ef 4:14

stanowcie się, jakimi powinniście być ludźmi. Powinniście postępować w sposób święty i robić to, co świadczy o oddaniu dla Boga. **12** Jednocześnie oczekujecie dnia[#] Jehowy* i stale o nim pamiętacie^{aa}. Ten dzień sprawi, że niebo spłonie w ogniu^b, a elementy stopnieją od wielkiego gorąca! **13** Jednak zgodnie z Bożą obietnicą oczekujemy nowego nieba i nowej ziemi^c. Ma w nich panować* prawosć^d.

14 Kochani, ponieważ oczekujecie tych rzeczy, róbcie wszystko, co możecie, by na koniec Bóg zobaczył, że jesteście niesplamieni i nieskalani i że zachowujecie pokój^e. **15** Ponadto cierpliwość naszego Pana uważajcie za wybawienie, jak to też napisał do was nasz kochany brat Paweł zgodnie z daną mu mądrością^f. **16** Wypowiada się o tych rzeczach we wszystkich swoich listach. Są w nich jednak pewne sprawy trudne do zrozumienia, które – podobnie jak resztę Pism – ludzie niemający wiedzy* i niestali przekręcają ku własnej zgubie.

17 Skoro więc, kochani, z góry o tym wiecie, to miejcie się na baczności, żeby ci niegodziwi ludzie nie zwiedli was swoimi oszustwami i żebyście nie stracili swojej niezłomności^g. **18** Przeciwnie, w jeszcze większej mierze zaznawajcie niezaskuszonej życzliwości naszego Pana i Wybawcy, Jezusa Chrystusa, i pogłębiajcie wiedzę o nim. Jemu należy się chwała zarówno teraz, jak i po wieczność. Amen.

3:12 [#]Dosł. „obecności dnia”. ^aLub „żarliwie go pragnijcie”. Dosł. „przyśpieszajcie go”. 3:13 [#]Dosł. „mieszkać”. 3:16 [#]Lub „nieuczeni”. 3:17 [#]Lub „stałości”.

ZARYS TREŚCI

<p>1 Słowo życia (1-4)
Chodzenie w świetle (5-7)
Trzeba wyznawać grzechy (8-10)</p> <p>2 Jezus jest ofiarą przebłagalną (1, 2)
Przestrzeganie jego przykazań (3-11)
Stare i nowe przykazanie (7, 8)
Powody napisania listu (12-14)
Nie kochajcie świata (15-17)
Ostrzeżenie przed antychrystem (18-29)</p> <p>3 Jesteśmy dziećmi Bożymi (1-3)
Dzieci Boga a dzieci Diabła (4-12)
Jezus zniszczy wszystko, czego dokonał Diabeł (8)</p> | <p>Kochajcie jedni drugich (13-18)
Bóg jest większy niż nasze serca (19-24)</p> <p>4 Sprawdzanie natchnionych wypowiedzi (1-6)
Poznanie Boga a miłość do Niego (7-21)
„Bóg jest miłością” (8, 16)
W miłości nie ma strachu (18)</p> <p>5 Wiarą w Jezusa zwyciężamy świat (1-12)
Na czym polega miłość do Boga (3)
Ufność w moc modlitwy (13-17)
Miejcie się na baczności w niegodziwym świecie (18-21)
Cały świat podlega mocy Niegodziwca (19)</p> |
|--|---|

1 Piszemy wam o tym, który był od początku, którego słyszeliśmy, widzieliśmy na własne oczy, obserwowaliśmy i dotykaliśmy swoimi rękami—piszemy wam o słowie życia^a. **2** (Tak, to życie zostało ujawnione, a my je widzieliśmy i o nim świadczymy^b. Opowiadamy wam o życiu wiecznym^c, które było u Ojca i zostało nam ujawnione). **3** O tym, którego widzieliśmy i słyszeliśmy, opowiadamy również wam^d, żebyście i wy byli z nami zjednoczeni*. A my jesteśmy zjednoczeni z Ojcem i z Jego Synem, Jezusem Chrystusem^e. **4** Ponadto piszemy to, żebyśmy wszyscy w pełni się radowali.

5 Chcemy wam przekazać następującą wieść, którą od niego usłyszeliśmy: Bóg jest światłem^f

1:3 *Lub „zeby łączyła was z nami wspólnota”.

ROZDZ. 1

a Jn 1:4
Jn 6:68

b Jn 21:24
Dz 2:32

c Jn 17:3

d Jn 15:26, 27
Dz 4:20

e Jn 17:20, 21

f Jak 1:17

szpalta 2

a 2Kor 6:14
Ef 5:8
Tyt 1:16
1Jn 2:4

b Rz 3:25
Ef 1:7
Heb 9:14
Heb 10:22
Obj 1:5

c 1Kl 8:46
Kzn 7:20

d Ps 32:5
Prz 28:13
Jak 5:16

i nie ma w Nim* żadnej ciemności. **6** Jeżeli twierdzimy, że jesteśmy z Nim zjednoczeni, a jednak dalej chodzimy w ciemności, to kłamiemy i nie żyjemy zgodnie z prawdą^a. **7** Ale jeśli chodzimy w świetle, tak jak On sam jest w świetle, to rzeczywiście jesteśmy ze sobą zjednoczeni, a krew Jezusa, Jego Syna, oczyszcza nas z wszelkich grzechów^b.

8 Jeżeli twierdzimy, że nie mamy grzechu, to oszukujemy samych siebie^c i nie ma w nas prawdy. **9** Jeśli wyznajemy swoje grzechy, to Bóg nam je przebaczy i oczyści nas z wszelkiej nieprawości^d, bo jest wierny i prawy. **10** Jeżeli twierdzimy, że nie zgrzeszyliśmy, to czynimy Go kłamcą i nie ma w nas Jego słowa.

1:5 *Lub „w jedności z Nim”.

2 Moje dzieci, piszę to do was, żebyście nie popełnili grzechu. A gdyby jednak ktoś popełnił grzech, to u Ojca mamy pomocnika* – Jezusa Chrystusa^a, który jest prawy^b. **2** On jest ofiarą przebłagalną*^c za nasze grzechy^d, i to nie tylko za nas, ale także za grzechy całego świata^e. **3** Dzięki temu, że stale przestrzegamy jego* przykazań, uświadamiamy sobie, że go poznaliśmy. **4** Kto mówi, że go poznał, a jednak nie przestrzega jego przykazań, jest kłamcą i nie ma w nim prawdy. **5** Ale kto się trzyma jego słowa, ten naprawdę wydoskonalił swoją miłość do Boga^f. Stąd wiemy, że pozostajemy z nim w jedności^g. **6** Kto mówi, że pozostaje z nim w jedności, ten ma obowiązek żyć tak, jak on żył^h.

7 Kochani, nie piszę wam o nowym przykazaniu, ale o starym, które mieliście od początkuⁱ. Tym starym przykazaniem jest słowo, które usłyszeliście. **8** Zarazem piszę wam o nim jako o nowym przykazaniu, którego on przestrzegał i którego wy przestrzegacie, bo ciemność przemija, a prawdziwe światło już świeci^j.

9 Kto mówi, że jest w świetle, a jednak nienawidzi^k swojego brata, ten cały czas jest w ciemności^l. **10** Kto kocha swojego brata, ten pozostaje w świetle^m i nic nie doprowadzi go do upadku*. **11** Ale kto nienawidzi swojego brata, ten jest w ciemności i chodzi w ciemnościⁿ. Nie wie, gdzie idzie^o, bo ciemność zaślepiła jego oczy.

2:1 *Lub „obronić”. 2:2 *Lub „tym, co ułagadza”. 2:3 *W rozdziałach 2 i 3 nie, które zaimki mogą się odnosić do Jezusa albo do Boga. 2:6 *Dosl. „chodząc tak, jak on chodził”. 2:10 *Możliwe też „i nie doprowadzi nikogo do upadku”.

ROZDZ. 2

a Rz 8:34
b Heb 7:25
c 1Tm 2:5
d 1Kor 5:7
e Iz 53:5
f Rz 3:25
g 1Tm 1:15
h Heb 2:17
i Pt 2:24
j 1Jn 4:10
k Mt 20:28
l Jn 1:29
m 1Jn 4:18
n Jn 14:20
o Jn 17:21
p Jn 13:15
q 1Pt 2:21
r Jn 13:34
s 2Jn 5
t Jn 1:9
u Jn 8:12
v Ef 4:31
w Kol 3:8
x 1Kor 13:2
y 1Jn 3:15
z Ef 5:8
aa 1Jn 4:20
ab Jn 12:35

szpalta 2

a Łk 24:47
b Dz 4:12
c Dz 10:43
d Jak 4:7
e 1Jn 5:19
f Obj 12:10, 11
g Jn 17:25
h Ef 6:10
i 3Jn 3
j Rz 8:37
k Rz 12:2
l 1Kor 7:31
m Tyt 2:11, 12
n Mt 6:24
o Jak 4:4
p Mt 5:28
q Rz 13:14
r Rdz 3:6
s Prz 27:20
t Mt 4:8
u 1Kor 7:31
v 1Pt 1:24
w Ps 37:29
x Mt 7:21
y Jn 6:40
z Mt 2:3
aa 2Pt 2:1
ab 2Ts 2:7
ac 2Jn 7
ad Judy 4
ae Dz 20:30
af 1Kor 11:19
ag 2Kor 1:21
ah 1Jn 2:27
ai Rn 8:31, 32
aj Jn 8:44
ak 1Jn 4:3
al 2Jn 7

12 Dzieci, piszę to do was, bo ze względu na jego imię wasze grzechy zostały przebaczone^a. **13** Piszę to do was, ojcowie, bo poznaliście tego, który jest od początku. Piszę to do was, młodzi, bo zwyciężyliście Niegodziwca^b. Piszę to do was, dzieci, bo poznaliście Ojca^c. **14** Piszę to do was, ojcowie, bo poznaliście tego, który jest od początku. Piszę to do was, młodzi, bo jesteście silni^d, zachowujecie w sercu słowo Boga^e i zwyciężyliście Niegodziwca^f.

15 Nie kochajcie świata ani tego, co jest na świecie^g. Jeśli ktoś kocha świat, to nie kocha Ojca^h. **16** bo wszystko na świecie – pragnienie ciałaⁱ, pragnienie oczu^j i przechwalanie się posiadanymi rzeczami* – nie pochodzi od Ojca, ale od świata. **17** Ponadto świat i jego pragnienia przemijają^k, ale kto spełnia wolę Boga, będzie żył wiecznie^l.

18 Dzieci, to jest ostatnia godzina. Słyszeliście, że ma przyjść antychryst^m, i właśnie teraz pojawiło się wielu antychrystówⁿ. Stąd wiemy, że to ostatnia godzina. **19** Byli wśród nas, ale nas opuścili, bo nie byli tacy jak my^o. Gdyby byli tacy jak my, pozostaliby z nami. Ale nas opuścili, żeby stało się jasne, że nie wszyscy są tacy jak my^p. **20** Tymczasem wy macie namaszczenie od Świętego^q i wszyscy macie wiedzę. **21** Piszę to do was nie dlatego, że nie znacie prawdy^r, ale dlatego, że ją znacie i że żadne kłamstwo nie wywodzi się z prawdy^s.

22 Kto jest kłamcą, jak nie ten, kto zaprzecza, że Jezus jest Chrystusem?^t Właśnie to jest an-

2:16 *Lub „popisywanie się środkami do życia”. 2:19 *Lub „nie należeli do nas”.

tychryst^a—ten, kto się wypiera Ojca i Syna. **23** Każdy, kto się wypiera Syna, nie ma też więzi z Ojcem^b. Ale każdy, kto uznaje Syna^c, ma więź również z Ojcem^d. **24** Jeśli chodzi o was, zachowajcie w sercu to, co słyszeliście od początku^e. Jeśli to zachowacie, pozostaniecie też w jedności z Synem i w jedności z Ojcem. **25** A tym, co on sam nam obiecał, jest życie wieczne^f.

26 Piszę to wam o tych, którzy próbują was zwieść. **27** Ale skoro on was namaścił^g i nadal pozostajecie namaszczeni, to nie potrzebujecie, żeby ktoś was nauczał. Bo o wszystkim on was poucza przez namaszczenie^h, które nie jest kłamstwem, ale jest prawdziwe. Tak jak zostaliście nauczeni, pozostawajcie z nim w jednościⁱ. **28** Teraz więc, dzieci, pozostawajcie z nim w jedności, żebyśmy—gdy on zostanie ujawniony—niczego się nie obawiali^j i nie wycofali się sprzed niego zawstydzeni podczas jego obecności. **29** Skoro wiecie, że on jest prawy, to wiecie też, że każdy, kto postępuje w sposób prawy, narodził się z Boga^k.

3 Patrzenie, jak bardzo kocha nas Ojciec!^l Nazwał nas swoimi dziećmi^m—i naprawdę nimi jesteśmy. Ale świat nas nie znaⁿ, bo nie poznał Boga^o. **2** Kochani, chociaż teraz jesteśmy dziećmi Bożymi^p, to jeszcze nie zostało ujawnione, kim będziemy w przyszłości^q. Wiemy, że gdy on się objawi, będziemy do niego podobni, bo zobaczymy go właśnie takim, jakim jest. **3** A każdy, kto pokłada w nim tę nadzieję, oczyszcza się^r, tak jak i on jest czysty.

2:28 *Lub „mieli swobodę mowy”. **3:1** *Dosl. „dziećmi Boga”.

ROZDZ. 2

- a 1Jn 2:18
- b Jn 5:23
- 2Jn 9
- c Rz 10:9, 10
- d 1Jn 4:15
- e Jn 14:23
- 2Jn 6
- f Jn 17:3
- 1Jn 1:2
- g 2Kto 1:21
- 1Jn 2:20
- h Jn 14:26
- Jn 16:13
- i Jn 17:21
- j 1Jn 4:17
- k 1Pt 1:23
- 1Jn 4:7

ROZDZ. 3

- l Jn 3:16
- m Jn 1:12, 13
- n Jn 15:19
- o Jn 17:25
- p Rz 8:15, 16
- Ef 1:5
- q 1Kto 15:49
- Flp 3:20, 21
- r 2Kto 7:1

szpalta 2

- a Kpt 16:21, 22
- 1z 53:11
- Jn 1:29
- b Rz 6:12
- c Rdz 3:14
- Jn 8:44
- d Jn 16:33
- Heb 2:14
- e 1Jn 5:18
- f 1Pt 1:23
- g 1Jn 4:8
- h Jn 13:34
- 1Jn 2:7
- 2Jn 5
- i Rdz 4:8
- j Rdz 4:5
- k Rdz 4:4
- Heb 11:4
- l Mt 5:11
- Jn 15:18
- 2Tm 3:12
- m Jn 5:24
- Rz 8:2
- n 1Jn 2:10
- o Jn 3:36

4 Każdy, kto trwa w grzechu, łamie prawo, bo grzech jest złamaniem prawa. **5** Wiecie też, że on został ujawniony, by usunąć nasze grzechy^a, a w nim nie ma grzechu. **6** Nikt, kto pozostaje z nim w jedności, nie trwa w grzechu^b. Nikt, kto trwa w grzechu, nie widział go ani go nie poznał. **7** Dzieci, niech was nikt nie zwodzi. Kto czyni to, co prawe, jest prawy, tak jak i on jest prawy. **8** Kto trwa w grzechu, pochodzi od Diabła, bo Diabeł grzeszy od początku^c. Syn Boży został ujawniony po to, żeby zniszczyć^d wszystko, czego dokonał Diabeł^{Ad}.

9 Nikt, kto się narodził z Boga, nie trwa w grzechu^e, bo w kimś takim pozostaje Boże nasienie^f. Nie może on trwać w grzechu, skoro się narodził z Boga^f. **10** Dzieci Boga i dzieci Diabła można rozpoznać w ten sposób: Jeśli ktoś nie czyni tego, co prawe, to nie pochodzi od Boga. Tak samo jest z tym, kto nie kocha swojego brata^g. **11** Bo już od początku słyszeliście przykazanie, że powinniśmy kochać jedni drugich^h. **12** Nie mamy być jak Kain, który pochodził od Niegodziwca i zabił swojego brataⁱ. A dlaczego go zabił? Bo jego własne uczynki były niegodziwe^j, natomiast jego brata—prawe^k.

13 Nie dziwcie się, bracia, że świat was nienawidzi^l. **14** My wiemy, że byliśmy martwi, ale teraz staliśmy się żywi^m, bo kochamy braciⁿ. Kto nie kocha, pozostaje martwy^o. **15** Każdy, kto nienawidzi brata, jest

3:8 *Lub „odkąd zaczął”. ^ALub „zniweczyć”. ^BDosl. „dzieła Diabła”. **3:9** *Chodzi o nasienie, które może przynieść plon.

mordercą^a, a wiecie, że kto morduje, ten nie uzyska życia wiecznego^b. **16** Miłość poznaliśmy dzięki temu, że on oddał za nas życie^c. A my mamy obowiązek oddawać życie^d za braci^d. **17** Tymczasem jeśli ktoś ma środki do życia i widzi brata w potrzebie, a jednak nie chce mu okazać współczucia, to jak może mówić, że kocha Boga?^e **18** Dzieci, powinniśmy kochać nie słowami^f, ale uczynkami^g i prawdą^h.

19 W ten sposób poznamy, że pochodzimy z prawdy, i uspokojimy^{*} przed Bogiem swoje serca **20** w związku ze wszystkim, za co by nas potępiali, bo Bóg jest większy niż nasze serca i wie wszystkoⁱ. **21** Kochani, jeśli serca nas nie potępiają, to nie musimy się niczego obawiać^{*} przed Bogiemⁱ. **22** Ponadto o cokolwiek prosimy, to od Niego otrzymujemy^k, bo przestrzegamy Jego przykazań i robimy to, co się Mu podobają. **23** A przecież nam polecił, żebyśmy wierzyli w imię Jego Syna, Jezusa Chrystusa^l, i zgodnie z jego nakazem kochali jedni drugich^m. **24** Co więcej, kto przestrzega jego przykazań, ten pozostaje w jedności z nim, a on w jedności z takim człowiekiemⁿ. A to, że pozostaje z nami w jedności, wiemy dzięki duchowi, którego nam dał^o.

4 Kochani, nie każdej natchnionej wypowiedzi^{*} wierzyć^p, ale sprawdzajcie, czy takie wypowiedzi^q pochodzą od Boga^q, bo na świecie pojawiło się wielu fałszywych proroków^r.

3:15 *Lub „zabójcą”. 3:16 *Lub „duś”. #Lub „duś”. 3:19 *Lub „przekonamy; upewnimy”. 3:21 *Lub „mamy swobodę mowy”. 4:1 *Dost. „nie każdemu duchowi”. #Dost. „duchy”.

ROZDZ. 3

- a Mt 5:21, 22
Ef 4:31
- b Rdz 9:6
Lb 35:31
Obj 21:8
- c Jn 3:16
Jn 13:1
Jn 15:13
- d Jn 13:15
Rz 16:3, 4
1Ts 2:8
- e Pwt 15:7, 8
Łk 3:11
Rz 12:13
Jak 2:15, 16
- f Rz 12:9
- g Jak 1:22
Jak 2:17
- h 1Pt 1:22
i Heb 4:13
- j Heb 4:16
1Jn 5:14
- k Ps 34:15
Mt 7:8
1Pt 3:12
- l Jn 6:29
- m Jn 13:34
- n 1Jn 2:24
- o Jn 14:23

ROZDZ. 4

- p 2Ts 2:1, 2
1Tm 4:1
- q Obj 22:6
- r 2Pt 2:1

szpalta 2

- a Jn 1:14
1Kl 12:3
Obj 19:10
- b 1Jn 2:22
- c 2Ts 2:7
- d 1Jn 2:18
- e Dz 20:29, 30
- f 1Jn 5:4
- g Ef 2:2
- h 1Jn 5:19
- i Jn 15:19
- j Jn 10:27
- k Jn 8:47
- l 1Jn 4:1
- m 1Pt 1:22
- n 1Jn 4:16
- o Wj 34:6
Mi 7:18
1Jn 4:19
- p Jn 1:14
- q Jn 3:16
Rz 5:8
1Jn 5:11
1Kl 5:7
- s Rz 3:25
Heb 2:17
Heb 9:26
1Jn 2:1, 2
- t Jn 15:12
Rz 13:8
1Jn 3:16
- u Wj 33:20
Jn 1:18
Jn 4:24
Jn 6:46

2 To, że natchniona wypowiedź pochodzi od Boga, wiadomo stąd: Od Boga pochodzi każda natchniona wypowiedź, która uznaje, że Jezus Chrystus przyszedł w ciele^a. **3** Ale każda natchniona wypowiedź, która nie uznaje Jezusa, nie pochodzi od Boga^b, tylko od antychrysta. Słyszeliście, że takie wypowiedzi pojawią się na świecie^c, i teraz faktycznie już są^d.

4 Wy, dzieci, pochodzić od Boga i zwyciężyć fałszywych proroków^e, bo Ten, który jest w jedności z wami^f, jest większy niż ten, który jest w jedności ze światem^g. **5** Oni pochodzą ze świata^h, dlatego mówią to, co mówi świat, i świat ich słuchaⁱ. **6** My pochodzimy od Boga. Kto poznaje Boga, ten nas słuchaⁱ, a kto nie pochodzi od Boga, ten nas nie słucha^k. W ten sposób ustalamy, która natchniona wypowiedź jest prawdziwa, a która błędna^l.

7 Kochani, dalej kochajmy jedni drugich^m, bo miłość jest od Boga, a każdy, kto kocha, narodził się z Boga i Go znaⁿ. **8** Kto nie kocha, nie poznał Boga, bo Bóg jest miłością^o. **9** Bóg okazał nam miłość w ten sposób, że posłał na świat swojego jednorodzonego Syna^p, żebyśmy przez niego uzyskali życie^q. **10** Ta miłość nie polega na tym, że to my pokochaliśmy Boga, ale na tym, że to On nas pokochał i posłał swojego Syna jako ofiarę przebłagalną^{*r} za nasze grzechy^s.

11 Kochani, jeśli Bóg nas tak pokochał, to i my mamy obowiązek kochać jedni drugich^t. **12** Nikt nigdy nie widział Boga^u. Jeżeli dalej kochamy jedni

4:10 *Lub „to, co ułagadza”.

drugich, to Bóg w nas pozostaje, a Jego miłość zostaje w nas wydoskonalona^a. **13** To, że pozostajemy w jedności z Nim, a On w jedności z nami, wiemy stąd, że dał nam swojego ducha. **14** W dodatku sami widzieliśmy i świadczymy, że Ojciec posłał swojego Syna jako wybawcę świata^b. **15** Jeśli ktoś uznaje, że Jezus jest Synem Bożym^c, to Bóg pozostaje w jedności z kimś takim, a on w jedności z Bogiem^d. **16** My poznaliśmy miłość, którą Bóg nam okazuje, i w nią wierzymy^e.

Bóg jest miłością^f. Kto stale okazuje miłość, ten pozostaje w jedności z Bogiem, a Bóg w jedności z nim^g. **17** W ten sposób miłość zostaje w nas wydoskonalona, żebyśmy niczego się nie obawiali^h w dniu sądu, bo z nami na tym świecie jest tak, jak jest z Chrystusem. **18** W miłości nie ma strachuⁱ—doskonała miłość odrzuca^{*} strach, bo on nas krępuje. Ten, kto się boi, tak naprawdę nie wydoskonalili się w miłościⁱ. **19** My kochamy, bo Bóg pierwszy nas pokochał^k.

20 Jeśli ktoś mówi, że kocha Boga, a nienawidzi swojego brata, to jest kłamcą^l. Bo kto nie kocha brata^m, którego widzi, nie może kochać Boga, którego nie widziⁿ. **21** A On dał nam to przykazanie, że kto kocha Boga, musi też kochać swojego brata^o.

5 Wszyscy, którzy wierzą, że Jezus jest Chrystusem, są dziećmi Bożymi^p. I każdy, kto kocha Ojca^q, kocha też Jego dzieci^r. **2** Dzieci Boże^s kochamy

4:17 *Lub „mieli swobodę mowy”.
4:18 *Lub „wyzbywa się”. 5:1 *Dost. „narodzili się z Boga”. #Dost. „Tego, który zrodził”. ^Dost. „zrodzonego z Niego”.

ROZDZ. 4

a 1Jn 2:5
b Mt 1:21
Jn 3:17
Jn 12:47
Dz 5:31
c Rz 10:9
d 1Jn 2:23, 24
e Jn 3:16
f 1Jn 4:8
g Jn 17:21
h Heb 4:16
1Jn 2:28
i Rz 8:15
j 1Jn 2:5
k 1Jn 4:10
l 1Jn 2:4
m 1Jn 3:17
n 1Jn 4:12
o Mt 22:37, 39
Jn 13:34
Jn 15:12

ROZDZ. 5

p Jn 3:3
1Pt 1:3, 23
1Jn 3:9
q Jn 1:12, 13
Rz 8:14

szpalta 2

a Jn 14:23
b Pwt 30:11
Mi 6:8
c Jn 16:33
1Jn 5:18
d Ef 6:16
2Tm 4:7
Obj 12:10, 11
e 1Jn 4:4
f Jn 20:31
g Mt 3:13
h Dz 20:28
Ef 1:7
1Pt 1:19
i Mt 3:16
Jn 1:32, 33
j Łk 3:22
Łk 4:18
k Łk 3:21
l Heb 9:14
m Jn 3:33
n Jn 17:3
o Jn 5:26
p Jn 3:36
q Jn 20:31
1Jn 1:2
r Heb 4:16
1Jn 3:21
s Prz 15:29

wtedy, gdy kochamy Boga i spełniamy Jego przykazania. **3** Bo miłość do Boga polega na tym, że przestrzegamy Jego przykazania^a. A przecież Jego przykazania nie są uciążliwe^b, 4 skoro wszyscy, którzy są dziećmi Bożymi^{*}, zwyciężają świat^c. A tym, czym zwyciężamy świat, jest nasza wiara^d.

5 Kto może zwyciężyć świat^e? Czy nie ten, kto wierzy, że Jezus jest Synem Bożym^f? **6** Jezus Chrystus jest tym, który przyszedł poprzez wodę i krew. Nie przyszedł przez samą wodę^g, ale przez wodę i krew^h. A duch świadczyⁱ o tym, ponieważ duch jest prawdą. **7** Bo jest trzech, którzy świadczą: **8** duchⁱ, woda^k i krew^l. Ci trzej świadkowie są ze sobą zgodni.

9 Jeśli przyjmujemy świadectwo ludzi, to o ileż ważniejsze jest świadectwo Boga. Jest to przecież świadectwo samego Boga o Jego własnym Synu. **10** Kto wierzy w Syna Bożego, przyjął w sercu to świadectwo. Kto nie wierzy Bogu, uczynił Go kłamcą^m, bo nie uwierzył w świadectwo, które Bóg złożył o swoim Synu. **11** A to świadectwo jest takie: Bóg dał nam życie wieczneⁿ i dał je poprzez swojego Syna^o. **12** Kto uznaje Syna, ma życie wieczne. Kto nie uznaje Syna Bożego, nie ma życia wiecznego^p.

13 Piszę to wam, żebyście wy, którzy wierzycie w imię Syna Bożego, wiedzieli, że macie życie wieczne^q. **14** Ponadto ufamy^r, że o cokolwiek prosimy zgodnie z wolą Boga, On nas wysłuchuje^s. **15** A skoro wiemy, że wysłuchuje każdej naszej prośby, to jesteśmy

5:4 *Dost. „wszystko, co jest zrodzone z Boga”. 5:14 *Lub „mamy swobodę mowy”.

pewni, że otrzymamy to, o co Go prosiliśmy^a.

16 Jeśli ktoś zobaczy, że jego brat popełnia grzech, który nie prowadzi do śmierci, to ma się za niego modlić, a Bóg da mu życie^b. Chodzi o tych, którzy nie popełniają grzechu prowadzącego do śmierci. Jest jednak grzech, który do niej prowadzi^c. Ale nie mówię nikomu, żeby modlił się w sprawie takiego grzechu. **17** Wszelka nieprawość jest grzechem^d. A jednak jest grzech, który nie prowadzi do śmierci.

18 Wiemy, że nikt, kto jest dzieckiem Bożym*, nie trwa w

5:18 *Dosl. „zrodzony z Boga”.

ROZDZ. 5

- a Łk 11:13
Jn 14:13
b Jak 5:15
1Jn 1:9
c Mt 12:31
Mk 3:29
Łk 12:10
Heb 6:4-6
Heb 10:26
d 1Jn 3:4

szpalta 2

- a Jn 17:15
b Mt 13:19
Łk 4:6
Jn 12:31
c 1Tm 3:16
d Jn 17:20, 21
e Jn 17:3
f 1Kor 10:14

grzechu, ale Syn Boży* chroni kogoś takiego, a Niegodziwiec nie może go pochwycić^a. **19** Wiemy, że pochodzimy od Boga, ale cały świat podlega mocy Niegodziwca^b. **20** Wiemy jednak, że Syn Boży przyszedł^c i obdarzył nas wnikiwością*, żebyśmy mogli zdobyć wiedzę o prawdziwym Bogu. Jesteśmy z Nim w jednoś^d poprzez Jego Syna, Jezusa Chrystusa. Tak, to jest prawdziwy Bóg i życie wieczne^e. **21** Dzieci, strzeżcie się bożków^f.

5:18 *Dosl. „ten, który zrodził się z Boga”.^a *Lub „nie zaciska na nim swoje go chwyty”. 5:20 *Dosl. „zdolnością umysłu; intelektem”.

DRUGI LIST

JANA

ZARYS TREŚCI

Przywitanie (1-3)

Chodzenie drogą prawdy (4-6)

Uważajcie na zwodzicieli (7-11)

Z kim nie należy się witać (10, 11)

Plany co do wizyty

i pozdrowienia (12, 13)

1 Starszy człowiek* do wybranej pani oraz jej dzieci, które naprawdę kocham, i nie tylko ja, ale też wszyscy, którzy poznali prawdę. **2** Kochamy was ze względu na prawdę, która pozostaje w nas wszystkich na zawsze. **3** Bóg, nasz Ojciec, oraz Jezus Chrystus, Syn Ojca, będą nam okazywać niezаслужoną życzliwość, miłosierdzie i pokój. Będą też nas kochać i uczyć prawdy.

1 *Lub „starszy zboru”.

szpalta 2

- a 2Kor 4:2
3Jn 3
b Jn 13:34
Jn 15:12
1Pt 4:8
1Jn 2:7

- c Jn 14:21
1Jn 2:5

4 Bardzo się cieszę, bo dowiedziałem się, że część twoich dzieci chodzi drogą prawdy^a, co jest zgodne z przykazaniem, które otrzymaliśmy od Ojca. **5** Teraz więc proszę cię, pani, żebyśmy się nawzajem darzyli miłością. (Nie piszę ci o jakimś nowym przykazaniu, ale o tym, które mieliśmy od początku)^b. **6** A miłość polega na tym, że wciąż przestrzegamy Jego przykazań^c. Jak słyszeliście od początku, przykazano wam, żebyście sta-

le ją okazywali. **7** Bo na świecie pojawiło się wielu zwodzicieli^a — tych, którzy nie uznają, że Jezus Chrystus przyszedł w ciele^b. Każdego taki człowiek jest zwodzicielem i antychrystem^c.

8 Uważajcie, żebyście nie stracili tego, co wypracowaliśmy, ale żebyście otrzymali pełną nagrodę^d. **9** Nikt, kto się wysuwa naprzód i nie trzyma się nauki Chrystusa, nie cieszy się Bożym uznaniem^e. Kto natomiast trzyma się tej nauki, ten cieszy się zarówno uznaniem Ojca, jak i Syna^f. **10** Jeżeli ktoś przychodzi

a Mt 7:15
Dz 20:29, 30
2Ts 2:3, 7
2Pt 2:1
Obj 2:2
b 1Jn 4:2
c 1Jn 2:18, 22
1Jn 4:3
Judy 4
d Heb 10:35
e Jn 14:6
Jn 15:6
3Jn 9
f Heb 3:14
1Jn 2:23

szpalta 2

a Pwt 17:2-5
Rz 16:17
1Ko 5:11

do was, ale nie przynosi tej nauki, nie przyjmujcie go do domu^a ani go nie witajcie. **11** Bo kto zwraca się do niego z powitaniem, ten ma udział w jego niegodziwych uczynkach.

12 Chociaż mam wam wiele do przekazania, nie chcę tego robić, używając papieru i atramentu. Mam jednak nadzieję, że do was przyjdę i porozmawiam z wami twarzą w twarz, żebyście mogli cieszyć się w pełni.

13 Dzieci twojej siostry, wybranej, przesyłają ci pozdrowienia.

TRZECI LIST

JANA

ZARYS TREŚCI

Przywitanie i wzmianka o modlitwie (1-4)
Pochwała dla Gajusa (5-8)
Ambitny Diotrefes (9, 10)

Dobra opinia o Demetriuszu (11, 12)
Plany co do wizyty i pozdrowienia (13, 14)

1 Starszy człowiek* do drogiego Gajusa, którego naprawdę kocham.

2 Kochany przyjacielu, modlę się, żeby ci się we wszystkim dobrze wiodło i żebyś był zdrowy, jak do tej pory*. **3** Bo bardzo się ucieszyłem, gdy bracia przyszli i powiedzieli, że trzymasz się prawdy, że dalej chodzisz tą drogą^a. **4** Nic nie cieszy mnie bardziej* niż to, gdy słyszę, że

1 *Lub „starszy zboru”. **2** *Lub „tak jak dobrze się wiesz twojej duszy”. **4** *Możliwe też „nie mam większego powodu do wdzięczności”.

a 2Jn 4

szpalta 2

a 1Ko 4:15
2Tm 1:2
Tyt 1:4
Flm 10

b Heb 13:2

c Tyt 3:13

d 1Ko 9:11, 12

e Mt 10:41
Flm 22
1Pt 4:9

moje dzieci dalej chodzą drogą prawdy^a.

5 Kochany przyjacielu, tym, co robisz dla braci, mimo że ich nie znasz, dowodzisz swojej wierności^b. **6** Oni zaświadczyli przed zbrodnią o twojej miłości. Proszę, wypraw ich w drogę w sposób godny Boga^c. **7** Bo wyruszyli ze względu na Jego imię, niczego nie oczekując^d od ludzi z innych narodów*. **8** Dlatego my mamy obowiązek okazywać takim osobom gościnność^e,

7 *Najwyraźniej chodzi o nie-Żydów, którzy nie wierzyli w Chrystusa.

żeby się stać współpracownikami w szerzeniu prawdy^a.

9 Napisałem coś do zboru, ale Diotrefes, który lubi zajmować w nim pierwsze miejsce^b, niczego od nas nie przyjmuje z szacunkiem^c. **10** Dlatego jeśli przyjdę, zwrócę uwagę na to, co robi – że złośliwie nas obgaduje^{*d}. I nie poprzestaje na tym, ale nie chce przyjmować braci^e z szacunkiem. A tych, którzy chcą ich przyjąć, próbuje powstrzymać i wyrzucić ze zboru.

11 Kochany przyjacielu, nie śladuj tego, co złe, ale to, co dobre^f. Kto postępuje dobrze, po-

10 *Dosl. „obgaduje nas niegodziwymi słowami”.

a Rz 12:13

b Dz 20:29, 30

c Rz 12:10
Flp 2:3
Heb 13:17

d Ps 101:5
Prz 6:16, 19

e Dz 15:25, 27
Ef 6:21
Flp 2:19
Kol 4:7
Tyt 1:5

f Rz 12:9
1Pt 3:11

szpalta 2

a 1Jn 3:9

b 1Jn 3:6, 10

chodzi od Boga^a. Kto postępuje źle, nie poznał^{*} Boga^b. **12** Wszyscy bracia wypowiadają się dobrze o Demetriuszu i potwierdza to sama prawda. Również my mamy o nim dobrą opinię, a wiesz, że nasze słowa są prawdziwe.

13 Miałem ci wiele do przekazania, ale nie chcę dalej pisać do ciebie piórem i atramentem. **14** Mam za to nadzieję, że niedługo cię zobaczę i porozmawiamy twarzą w twarz.

Pokój tobie.

Tutejsi bracia przesyłają ci pozdrowienia. Moje pozdrowienia przekaż każdemu z miejscowych braci.

11 *Dosl. „nie widział”.

LIST

JUDY

ZARYS TREŚCI

Przywitanie (1, 2)

Wyrok na fałszywych nauczycieli jest pewny (3-16)

Spór Michała z Diabłem (9)

Proroctwo Henocha (14, 15)

Róbcie wszystko, żeby Bóg nadal was kochał (17-23)

Chwała należy się Bogu (24, 25)

1 Juda, niewolnik Jezusa Chrystusa, a brat Jakuba^a, do powołanych^b, których kocha Bóg, nasz Ojciec, i którzy są zachowani dla Jezusa Chrystusa^c:

2 Obyście zaznawali miłosierdzia, pokoju i miłości w jeszcze większej mierze.

3 Kochani, bardzo chciałem wam napisać o naszym wspólnym wybawieniu^d. Ale uznałem

a Mt 13:55
Mk 6:3
Gal 2:9
Jak 1:1

b Heb 3:1

c Jn 17:15
1Pt 1:5

d Heb 2:3

szpalta 2

a Ef 6:11
1Tm 1:18, 19
1Tm 6:12

za konieczne, żeby w swoim liście usilnie was zachęcić do podjęcia ciężkiej walki o wiarę^a, którą raz na zawsze przekazałno świętym. **4** Robię to dlatego, że wślizgnęli się między was pewni ludzie, którzy dawno temu zostali przez Pisma wyznaczeni na sąd. Są to ludzie bezbożni, którzy wykorzystują niezasłużoną życzliwość

naszego Boga jako usprawiedliwienie rozpasania^{a*} i sprzeniewierzają się naszemu jednemu właścicielowi i Panu, Jezusowi Chrystusowi^b.

5 Wszystko to dobrze wiecie, ale chcę wam przypomnieć, że chociaż Jehowa^{*} wybawił lud z Egiptu^c, to potem zgładził tych, którzy nie okazali wiary^d. **6** Z kolei aniołów, którzy nie pozostali na swoich pierwotnych stanowiskach, ale opuścili miejsce^e, gdzie powinni mieszkać, związał wiecznymi więzami i trzyma w gęstej ciemności, żeby w wielkim dniu wykonać na nich wyrok^f. **7** Tak samo Sodoma, Gomora i okoliczne miasta bez reszty oddawały się niemożliwym kontaktom seksualnym^{*} i zaspokajały nienaturalne cięlesne pragnienia^g. Stanowią dla nas ostrzegawczy przykład, bo na zawsze zostały ukarane ogniem^h.

8 Mimo to ci ludzie, którzy się wślizgnęli, również oddają się fantazjowaniu, kalają ciało, lekceważą władzę i znieważają tych, których Bóg obdarzył chwałąⁱ. **9** Tymczasem kiedy archanioł Michał^k spierał się z Diabłem o ciało Mojżeszaⁱ, nie śmiał go osądzić ani wyrazić się o nim obraźliwie^m, ale powiedział: „Niech cię zgani Jehowa^{**n}”. **10** Jednak ci ludzie znieważają wszystko, czego w rzeczywistości nie pojmują^o. Wciąż natomiast demoralizują samych siebie, ulegając wszystkiemu, co pojmują instynktownie jak bezrozumne zwierzęta^p.

4 *Lub „bezwstydne postępowania”. Gr. *asélgeia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. **5**, **9**, **14** *Zob. *Dodatek A5*. **7** *Dost. „oddawały się rozpuście”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*.

a Gal 5:19
b Dz 20:29, 30
2Pt 2:1
c Wj 12:41
d Lb 14:35
1Ko 10:1, 5
Heb 3:16, 19
e Rdz 6:1-4
1Pt 3:19, 20
f Łk 8:30, 31
2Pt 2:4
Obj 20:1, 2
g Rdz 19:4, 5
Kpl 18:22
h Rdz 19:24
2Pt 2:6
i Wj 22:28
2Pt 2:10
3Jn 9, 10
j 1Ts 4:16
k Dn 10:21
Dn 12:1
l Pwt 34:5, 6
m 2Pt 2:11
n Za 3:2
o Judy 19
p 2Pt 2:12

szpalta 2

a Rdz 4:5, 8
1Jn 3:12
b Lb 22:32
2Pt 2:15, 16
Obj 2:14
c 1Tm 1:20
d Lb 16:3, 32
e 2Pt 2:13
f Eze 34:8
g 2Pt 2:17
h Iz 57:20
i Heb 6:4-6
Obj 2:18
j Rdz 5:21, 22
k Pwt 33:2
Dn 7:10
Za 14:5
l 2Ts 1:6
m Mt 12:36
n 1Ko 10:10
Flp 2:14
o 2Pt 2:18
p Jak 2:9
q Dz 20:29, 30
1Tm 4:1
2Pt 2:1
2Pt 3:2, 3

11 Biada im, bo poszli ścieżką Kaina^a i dla własnej korzyści pośpiesznie obrali błędną drogę Balaama^b, i skazali się na zagładę, naśladować buntowniczą mowę^c Koracha!^d **12** To skały ukryte pod wodą, gdy biesiadują z wami na waszych ucztach^e miłości; pasterze, którzy bez skrupułów pasą samych siebie^f; obłoki unoszone przez wiatr tu i tam, które nie dają deszczu^g; drzewa, które późną jesienią nie mają owoców, całkowicie^{*} obumarłe i wykorzenione; **13** dzikie fale morskie, które pienia się własnym wstydem^h; gwiazdy bez ustalonego toru, dla których na wieki zachowana jest najczarniejsza ciemnośćⁱ.

14 O nich też prorokował siódmy w linii od Adama, Henochⁱ, gdy powiedział: „Jehowa^{*} przyszedł z miriadami^g swoich świętych aniołów^k, **15** żeby wszystkich osądzić^j i skazać wszystkich bezbożnych za całe ich bezbożne postępowanie i za wszystkie szokujące rzeczy, które ci bezbożni grzesznicy mówili przeciwko Niemu^{***}”.

16 Są to ludzie, którzy szemrają^a, skarżą się na swój los, kierują się swoimi pragnieniami^o, dumnie się przechwalają i dla własnej korzyści schlebają innym^{*p}.

17 A wy, kochani, przypomnijcie sobie wcześniejsze wypowiedzi^{*} apostołów naszego Pana, Jezusa Chrystusa, **18** którzy mawiali do was: „W dniach ostatnich^{*} pojawią się szydercy, którzy będą się kierować swoimi niegodziwymi[#] pragnieniami^q”.

12 *Dost. „dwakroć”. **14** *Lub „dziesiątkami tysięcy”. **16** *Lub „podziwiałą osobistości”. **17** *Lub „zapowiedzi”. **18** *Dost. „w czasie ostatnim”. *Lub „bezbożnymi”.

19 Są to ci, którzy wywołują podziały^a, ludzie zezwierzęcili*, niemający usposobienia duchowego[#]. 20 Ale wy, kochani, budujcie się na swojej najświętszej wierze i módlcie się, poddając się pod wpływ ducha świętego^b. 21 Róbcie to, żeby Bóg nadal was kochał*^c. Zarazem oczekujcie na miłosierdzie naszego Pana, Jezusa Chrystusa, prowadzące do życia wiecznego^d. 22 Wciąż też okazujcie miłosierdzie^e tym, którzy mają wątpliwości^f. 23 Wybawiajcie ich^g, wyrzy-

19 *Lub „fizyczni”. #Dost. „niemający ducha”. 21 *Lub „żebyście trwali w miłości Bożej”.

a Rz 16:17
3Jn 9, 10
b Rz 8:26
Ef 6:18
c Jn 15:10
Rz 8:38, 39
d Tyt 3:7
1Jn 1:2
1Jn 2:25
e Mt 5:7
Mt 9:13
Jak 2:13
f Jak 1:6
g Gal 6:1
Jak 5:19, 20

szpalta 2

a Gal 5:19-21
b Rz 8:33
Ef 1:4
Kol 1:22

wając z ognia. A innym okazujcie miłosierdzie, zachowując przy tym ostrożność* i nienawidząc nawet szaty skalanej przez ciało^a.

24 A Temu, który może was ustrzec od upadku i sprawić, że z wielką radością staniecie nieskalani^b wobec Jego chwały*, 25 jednemu Bogu, naszemu Wybawcy, przez Jezusa Chrystusa, naszego Pana, niech będzie chwała, majestat, potęga i władza od całej minionej wieczności i teraz, i na całą wieczność. Amen.

23 *Dost. „bojaźń”. 24 *Lub „w Jego pełnej chwale obecności”.

OBJAWIENIE

DANE JANOWI

ZARYS TREŚCI

1 Objawienie od Boga przekazane za pośrednictwem Jezusa (1-3)
Wstępne słowa skierowane do siedmiu zborów (4-8)
„Ja jestem Alfa i Omega” (8)
Jan pod wpływem ducha znajduje się w dniu Pańskim (9-11)
Wizja Jezusa otoczonego chwałą (12-20) 2 Orędzie do Efezu (1-7), Smyrny (8-11), Pergamonu (12-17), Tiatyry (18-29) 3 Orędzie do Sardes (1-6), Filadelfii (7-13), Laodycei (14-22) 4 Wizja niebiańskiej obecności Jehowy (1-11)
Jehowa zasiada na tronie (2)
24 starszych na tronach (4)
Cztery żywe istoty (6) 5 Zwój z siedmioma pieczęciami (1-5)
Baranek bierze zwój (6-8)
Baranek jest godny złamać pieczęcie zwoju (9-14) 6 Baranek łamie sześć pieczęci zwoju (1-17)
Zwycięzca na białym koniu (1, 2) | <p>Jeździec na ognistoczerwonym koniu ma zabrać pokój z ziemi (3, 4)
Jeździec na czarnym koniu ma przynieść głód (5, 6)
Jeździec na białym koniu ma na imię Śmierć (7, 8)
Zabici znajdujący się u podstawy ołtarza (9-11)
Wielkie trzęsienie ziemi (12-17)</p> <ol style="list-style-type: none"> 7 Czterech aniołów wstrzymuje niszczycielskie wiatry (1-3)
144 000 opieczetowanych (4-8)
Wielka rzesza ludzi w białych długich szatach (9-17) 8 Złamanie siódmej pieczęci (1-6)
Odgłos pierwszych czterech trąb (7-12)
Zapowiedź trzech nieszczęść (13) 9 Piąta trąba (1-11)
Jedno nieszczęście przeminęło, nadchodzą jeszcze dwa (12)
Szósta trąba (13-21) |
|---|--|

<p>10 Silny anioł z małym zwojem (1-7)
„Czas czekania się skończył” (6)
Święta tajemnica ma się spełnić (7)
Jan zjada mały zwój (8-11)</p> <p>11 Dwaj świadkowie (1-13)
Świadkowie prorokują
przez 1260 dni, ubrani w wory (3)
Zabici i niepochowani (7-10)
Ożywieni po trzech i pół dnia (11, 12)
Drugie nieszczęście przeminęło,
nadchodzi trzecie (14)
Siódma trąba (15-19)
Królestwo naszego Pana
i Jego Chrystusa (15)
Ci, którzy niszczą ziemię,
zostaną zniszczeni (18)</p> <p>12 Kobieta i jej syn oraz smok (1-6)
Michał toczy bitwę ze smokiem (7-12)
Smok zrzucony na ziemię (9)
Diabeł wie, że ma mało czasu (12)
Smok prześladuje kobietę (13-17)</p> <p>13 Siedmiogłowa bestia wychodzi
z morza (1-10)
Dwurożna bestia wychodzi z ziemi (11-13)
Posąg siedmiogłowej bestii (14, 15)
Znamię i liczba bestii (16-18)</p> <p>14 Baranek i 144 000 (1-5)
Orędzie trzech aniołów (6-12)
Anioł leci środkiem nieba i ogłasza
dobrą nowinę (6, 7)
Szczęśliwi ci, którzy umierają w jedności
z Chrystusem (13)
Zbiór dwóch plonów ziemi (14-20)</p> <p>15 Siedmiu aniołów z siedmioma
plagami (1-8)
Pieśń Mojżesza i Baranka (3, 4)</p> <p>16 Siedem czasów gniewu Bożego (1-21)
Wylane kolejno na ziemię (2),
morze (3), rzeki i źródła wód (4-7),
słońce (8, 9), tron bestii (10, 11),
Eufrat (12-16) i powietrze (17-21)</p> | <p>Wojna Boża
w Armagedonie (14, 16)</p> <p>17 Wyrok na „Babilonie Wielkim” (1-18)
Wielka prostytutka siedzi
na szkarłatnej bestii (1-3)
Bestia „była, teraz jej nie ma,
ale wyjdzie z otchłani” (8)
10 rogów ma walczyć
z Barankiem (12-14)
10 rogów znieprawdzi
 prostytutkę (16, 17)</p> <p>18 Upadek „Babilonu Wielkiego” (1-8)
„Mój ludu, wyjdźcie z niej” (4)
Rozpacz z powodu upadku
Babilonu (9-19)
Radość w niebie z powodu upadku
Babilonu (20)
Babilon ma być rzucony w morze
jak kamień (21-24)</p> <p>19 Wysławiajcie Jah za Jego wyroki (1-10)
Zaślubiny Baranka (7-9)
Jeździec na białym koniu (11-16)
Wielka ucztą Boga (17, 18)
Pokonanie bestii (19-21)</p> <p>20 Szatan związany na 1000 lat (1-3)
Ci, którzy przez 1000 lat będą
królować z Chrystusem (4-6)
Szatan uwolniony, a potem
zniszczony (7-10)
Umarli sążeni przed białym
tronem (11-15)</p> <p>21 Nowe niebo i nowa ziemia (1-8)
Nie będzie już śmierci (4)
Bóg uczyni wszystko nowe (5)
Opis Nowej Jerozolimy (9-27)</p> <p>22 Rzeka wody życia (1-5)
Końcowe słowa (6-21)
„Przyjdź! Bierz za darmo
wodę życia” (17)
„Przyjdź, Panie Jezusie” (20)</p> |
|---|--|

1 Objawienie* od Jezusa Chrystusa, które dał mu Bóg^a, żeby pokazać swoim niewolnikom^b, co ma się stać wkrótce. A Jezus posłał swojego anioła

1:1 *Lub „ujawnienie; odsłonięcie”.

ROZDZ. 1

^a Dn 2:28

^b Am 3:7

Obj 7:3, 4

szpalta 2

^a Mt 10:2

Jn 21:20

i przez niego przedstawił je w znakach Bożemu* niewolnikowi Janowi^a, **2** który zaświadczył o wszystkim, co zobaczył — o słowach Boga i o świadectwie

1:1 *Możliwe też „swojemu”.

Jezusa Chrystusa. **3** Szczęśliwy jest ten, kto czyta na głos słowa tego proroctwa, oraz ci, którzy słuchają i trzymają się tego, co w nim napisano^a, bo wyznaczony czas jest bliski.

4 Jan do siedmiu zborów^b, które są w prowincji Azja:

Obyście zaznawali niezasłużonej życzliwości i pokoju od „Tego, który jest, który był i który przychodzi”^c, od siedmiu duchów^d, które są przed Jego tronem, **5** i od Jezusa Chrystusa – „Wiernego Świadka”^e, „pierworodnego z umarłych”^f i „Władcy ziemskich królów”^g.

Temu, który nas kocha^h i który własną krwią uwolnił nas od naszych grzechówⁱ, **6** który uczynił nas królami^j i kapłanami^k, żebyśmy służyli jego Bogu i Ojcu – właśnie jemu należy się chwala i potęga na wieki. Amen.

7 On przychodzi z obłokami^l i zobaczy go każdy^m, nawet ci, którzy go przebili. Z jego powodu wszystkie narodyⁿ będą z rozpaczki bić się w piersi^o. Tak, amen.

8 „Ja jestem Alfa i Omega”^p, mówi Bóg Jehowa^q, „Ten, który jest, który był i który przychodzi, Wszechmocny”^r.

9 Ja, wasz brat Jan, który jako naśladowca Jezusa^s razem z wami wytrwale znosi prześladowania^t i będzie z wami królować^u, byłem na wyspie zwanej Patmos za to, że mówiłem o Bogu i świadczyłem o Jezusie. **10** Pod wpływem ducha znalazłem się w dniu Pańskim i usłyszałem się z sobą silny głos przypominający głos trą-

1:6 *Dost. „królestwem, kapłanami”. 1:7 *Dost. „każde oko”. *Dost. „plemiona ziemi”. 1:8 *Lub „A i Z”. Alfa i omega to pierwsza i ostatnia litera alfabetu greckiego. *Zob. Dodatek A5. 1:9 *Lub „ucisk”.

ROZDZ. 1

a Ps 1:2
tk 11:28
Jn 13:17
Jak 1:22
b Obj 1:11
c Obj 1:8
Obj 4:8
Obj 11:17
d Obj 4:5
e Obj 3:14
f Kol 1:18
g Ps 89:27
1Tm 6:15
Obj 19:16
h Jn 15:9
i Heb 9:14
1Pt 1:18, 19
1Jn 1:7
j Wj 19:6
Łk 22:28-30
k 1Pt 2:5
Obj 5:9, 10
Obj 20:6
l Mt 26:64
Mk 13:26
m Mt 24:30
n Łk 48:12
Obj 21:6
Obj 22:13
o Wj 6:3
p Rz 8:17
q Mt 24:9
r Mt 10:22
Łk 12:32
2Tm 2:12

szpalta 2

a Ef 1:1
Obj 2:1
b Obj 2:8
c Obj 2:12
d Obj 2:18
e Obj 3:1
f Obj 3:7
g Obj 3:14
h Obj 1:20
i Dn 7:13
j Obj 19:12
k Obj 2:18
l Obj 1:20
m Łk 49:2
n Mt 17:1, 2
o Dz 26:23
Kol 1:18
Obj 1:5
p Obj 2:8
q 1Kl 15:45
r 1Pt 3:18
s Rz 6:9
1Tm 6:16
t Mt 16:18
Jn 6:54
Jn 11:25
u Mt 5:16
Flp 2:15

ROZDZ. 2

v Obj 1:20
w Dz 19:1
Ef 1:1

by, **11** który powiedział: „To, co widzisz, zapisz w zwoju i poślij go do siedmiu zborów: w Efezie^a, w Smyrnie^b, w Pergamonie^c, w Tiatyrze^d, w Sardes^e, w Filadelfii^f i w Laodycei”^g.

12 Kiedy się odwróciłem, żeby zobaczyć, kto do mnie mówi, zauważyłem siedem złotych świeczników^h, **13** a wśród nich kogoś podobnego do syna człowiekaⁱ, ubranego w szatę sięgającą stóp i mającego złotą szarfę dookoła piersi. **14** Jego głowa i włosy były białe jak biała wełna, jak śnieg, a jego oczy były jak płomień ognia^j. **15** Jego stopy lśniły jak czysta miedź^k, gdy się żarzy w piecu, a jego głos brzmiał jak odgłos wielu wód. **16** W prawej ręce miał siedem gwiazd^l, z jego ust wychodził ostry, długi dwusieczny miecz^m, a jego twarzⁿ była jak słońce, które świeci pełnią blasku^o. **17** Gdy go zobaczyłem, upadłem u jego stóp jak martwy.

A on położył na mnie prawą rękę i powiedział: „Nie bój się. Ja jestem Pierwszy^p i Ostatni^q, **18** ten, który żyje^r. Umarłem^s, ale teraz żyję i będę żył wiecznie^t. Mam klucze śmierci i grobu^u. **19** Spisz więc to, co zobaczyłeś, i to, co jest, a także to, co się stanie potem. **20** Święta tajemnica siedmiu gwiazd, które widziałeś w mojej prawej ręce, i siedmiu złotych świeczników jest taka: Siedem gwiazd oznacza aniołów siedmiu zborów, a siedem świeczników oznacza siedem zborów^v.”

2 „Do anioła^w zboru w Efezie” napisz: Tak mówi ten, który trzyma w prawej ręce siedem gwiazd i przechadza się wśród

1:16 *Lub „oblicze”. 1:18 *Lub „Hadesu”, czyli wspólnego grobu ludzkości. Zob. Słownikzek pojęć.

siedmiu złotych świeczników^a: **2** „Znam twoje czyny, trud i wytrwałość i wiem, że nie tolerujesz złych ludzi. Wiem, że poddałeś próbie tych, którzy podają się za apostołów^b, ale nimi nie są, i stwierdziłeś, że to kłamcy. **3** Okazujesz też wytrwałość, wiele znosisz ze względu na moje imię^c i się nie znużyłeś^d. **4** Mam jednak przeciw tobie to, że przestałeś okazywać taką miłość jak na początku.

5 „Dlatego pamiętaj, co miałeś, ale straciłeś*. Okaż skruchę^e i rób to, co na początku. A jeśli nie okażesz skruchy, przyjdę do ciebie i usunę twój świecznik^f z jego miejsca^g. **6** Na twoją korzyść przemawia jednak to, że tak jak ja nienawidzisz uczynków sekty Nikolausa^h. **7** Kto ma uszy, niech słucha, co duch mówi do zborówⁱ: Zwyciężającemu^j dam jeść z drzewa życia^k, które jest w raju Bożym^l.

8 „A do anioła zboru w Smyrnie napisz: Tak mówi „Pierwszy i Ostatni”, ten, który umarł, ale ożył^m: **9** „Znam twoje cierpienia* i ubóstwo, choć tak naprawdę jesteś bogatyⁿ. Wiem też, jak bluźnią ci, którzy nazywają siebie Żydami, a w rzeczywistości nimi nie są, są natomiast synagogą Szatana^o. **10** Nie bój się tego, co właśnie masz wycierpieć^p. Diabeł będzie wtrącał niektórych z was do więzienia, żebyście zostali w pełni wypróbowani, i będziecie prześladowani* przez 10 dni. Okaż się wierny aż do śmierci, a dam ci koronę^q życia^r. **11** Kto ma uszy, niech słucha, co duch mówi do zborów: Zwy-

2:5 *Dost. „pamiętaj, skąd spadłeś”.

2:9 *Lub „ucisk”. 2:10 *Lub „doznawać ucisku”. *Lub „nagrodę”.

ROZDZ. 2

- a Obj 1:12, 13
- b Dz 20:29, 30
- c 2Kto 11:13
- d 1Jn 4:1
- e 1Pt 4:14
- f Gal 6:9
- g Obj 3:19
- f Obj 1:20
- g Obj 2:16
- h 1Kto 11:19
- Obj 2:15
- i Mt 11:15
- Obj 2:17, 29
- j 1Jn 5:4
- k Rz 2:6, 7
- Obj 2:10
- l Obj 1:13, 17
- m Rz 14:9
- n 2Kto 6:4, 10
- 1Tm 6:18, 19
- Jak 2:5
- o Obj 3:9
- p Mt 10:28
- q Rz 2:6, 7
- 2Tm 4:7, 8
- Jak 1:12
- Obj 20:4
- r Obj 13:9

szpalta 2

- a 1Jn 5:5
- b Obj 20:6
- Obj 20:14
- Obj 21:8
- c Obj 1:13, 16
- Obj 19:15
- d Mk 13:9
- Obj 2:3
- e Łk 12:8
- 1Jn 2:23
- f Dz 1:8
- g Mt 24:9
- h Lb 31:16
- 2Pt 2:15
- Judy 11
- i Lb 22:4
- j Lb 25:1, 2
- Dz 15:28, 29
- Ef 5:5
- k 2Pt 2:1
- Obj 2:6
- l Obj 1:13, 16
- m Obj 2:7
- n 1Jn 5:5
- Obj 3:12
- o Wj 16:15, 31
- Ps 78:24
- Heb 9:4
- p Dz 16:14
- q Obj 19:12
- r Obj 1:13-15
- s 1Kl 16:31
- 2Kl 9:22

ciążącego^a na pewno nie dosięgnie druga śmierć^b.

12 „Do anioła zboru w Pergamonie napisz: Tak mówi ten, który ma ostry, długi dwusieczny miecz^c: **13** „Wiem, gdzie mieszkasz – tam, gdzie jest tron Szatana. A jednak mocno się trzymasz mojego imienia^d i nie wyparłeś się wiary we mnie^e nawet za dni mojego wiernego świadka Antypasa^f, który został zabity^g w twoim mieście – tam, gdzie mieszka Szatan.

14 „Mam jednak przeciw tobie parę rzeczy: Są u ciebie ludzie trzymający się nauki Balaama^h, który uczył Balakaⁱ, jak skłonić Izraelitów do grzechu – do tego, żeby jedli to, co ofiarowano bożkom, i wdali się w niemoralne kontakty seksualne^j. **15** Poza tym są u ciebie ludzie trzymający się nauki sekty Nikolausa^k. **16** Okaż więc skruchę. A jeśli nie, to przyjdę do ciebie szybko i będę z nimi walczył długim mieczem wychodzącym z moich ust^l.

17 „Kto ma uszy, niech słucha, co duch mówi do zborów^m: Zwyciężającemuⁿ dam trochę ukrytej manny^o i biały kamyk. Na tym kamyku będzie napisane nowe imię, którego nie zna nikt oprócz tego, kto je otrzymuje^p.

18 „Do anioła zboru w Tiatyrze^p napisz: Tak mówi Syn Boży, ten, który ma oczy jak płomień ognia^q i stopy jak czysta miedź^r: **19** „Znam twoje czyny, miłość, wiarę, służbę i wytrwałość i wiem, że twoich ostatnich uczynków jest więcej niż tych na początku.

20 „Mam jednak przeciw tobie to, że tolerujesz Jezebel^s,

2:14 *Dost. „dopuszczali się rozpusty”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. Słowniczek pojęć.

kobietę, która nazywa siebie prorokinią oraz naucza i zwo-
dzi moich niewolników, żeby
dopuszczali się niemoralności*^a
i jedli to, co ofiarowano boż-
kom. **21** Dałem jej czas na
skruchy, ale ona nie chce oka-
zać skruchy za swoją niemoral-
ność*. **22** Zamierzam sprawić,
że będzie ciężko chora*, a na
tych, którzy z nią cudzołożą,
sprowadzę wielkie cierpienia*,
jeśli nie okażą skruchy za to, że
postępują tak jak ona. **23** Jej
dzieci zabiją śmiertelną plagą,
tak iż wszystkie zbory przekona-
ją się, że ja jestem tym, który
bada najskrytsze myśli* i serca,
i odpłacę każdemu z was według
waszych uczynków^b.

24 „Natomiast wam, pozosta-
łym w Tiatyrze—wszystkim, któ-
rzy nie idą za tą nauką, którzy
nie poznali tak zwanych „głębo-
kich rzeczy Szatana”^c—mówię:
Nie nakładam na was żadnego
innego ciężaru. **25** Tylko trzy-
majcie się mocno tego, co macie,
dopóki nie przyjdę^d. **26** A zwy-
ciężającemu, który aż do końca
będzie przetrzągał tego, co
nakazałem, dam władzę nad na-
rodami^e, **27** tak jak i ja otrzy-
małem władzę od swojego Ojca.
Zwycięzający będzie nimi rzą-
dził, używając żelaznego berła*^f,
tak iż zostaną potłuczone na ka-
wałki jak gliniane naczynia.
28 Dam mu też gwiazdę poran-
ną^g. **29** Kto ma uszy, niech słu-
cha, co duch mówi do zborów’.

2:20 *Dosl. „dopuszczali się rozpusty”.
W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnio-
nego ze słowem *porneia*. Zob. *Słowni-
czek pojęć*. 2:21 *Dosl. „rozpustę”. Gr.
porneia. Zob. *Słowniczek pojęć*. 2:22
*Lub „przykuta do łóżka”. *Lub „wiel-
ki ucisk”. 2:23 *Lub „bada najgłębsze
uczucia”. Dosl. „bada nerki”. 2:27
*Dosl. „będzie jej pasł żelazną laską”.

ROZDZ. 2

- a 1Koł 5:11
Gal 5:19
Ef 5:5
b Obj 22:12
c Jn 8:44
d Obj 3:11
e Ps 2:8, 9
Mt 19:28
Łk 22:28-30
Obj 3:21
Obj 20:4
f Obj 12:5
Obj 19:15
g Obj 22:16

szpalta 2

ROZDZ. 3

- a Obj 1:4
Obj 4:5
b Obj 1:13, 16
c Jak 2:26
d Łk 21:34
Ef 5:15
1Ts 5:6
e 2Koł 7:11
f Obj 16:15
g Mt 24:42
Łk 12:37, 39
h Jak 1:27
i Obj 6:11
j 1Jn 5:4
k Obj 4:4
Obj 19:8
l Flp 4:3
m Łk 12:8
n Jn 6:69
Heb 7:26
o Obj 3:14
Obj 19:11
p Iz 22:22
Łk 1:32
q 1Koł 16:9
2Koł 2:12

3 „Do anioła zboru w Sardes
napisz: Tak mówi ten, któ-
ry ma siedem duchów Bożych^a
i siedem gwiazd^b: „Znam twoje
czyny—masz opinię*, że żyjesz,
ale jesteś martwy^c. **2** Stań się
czujny^d i umocnij to, co pozo-
stało, a było bliskie śmierci. Bo
nie widzę, żebyś robił wszyst-
ko, czego oczekuje od ciebie mój
Bóg*. **3** Dlatego zawsze pamię-
taj* o tym, co otrzymałeś i usły-
szałeś. Stale tego strzeż i okaż
skruchę^e. Bądź pewny, że jeśli
się nie zbudzisz, to przyjdę jak
złodziej^f i wcale nie będziesz
wiedział, o której godzinie się to
stanie^g.”

4 „Masz jednak w Sardes
trochę tych*, którzy nie skalali
swoich szat^h. Ci będą chodzić
ze mną w białych szatachⁱ, bo
są tego godni. **5** Tak oto zwy-
ciężający^j będzie nosił białe sza-
ty^k. Jego imienia na pewno nie
wymażę z księgi życia^l, ale przy-
znam się do niego* przed swoim
Ojcem i przed Jego aniołami^m.
6 Kto ma uszy, niech słucho, co
duch mówi do zborów’.

7 „Do anioła zboru w Filadel-
fii napisz: Tak mówi ten, który
jest świętyⁿ i prawdziwy^o i ma
klucz Dawida^p, ten, który otwie-
ra, tak iż nikt nie może zamknąć,
i zamyka, tak iż nikt nie może ot-
worzyć: **8** „Znam twoje czyny—
zobacz, otworzyłem przed tobą
drzwi^q, których nikt nie może za-
mknąć. Wiem też, że masz nie-
wiele sił, ale trzymałeś się moje-
go słowa i nie wyparłeś się
mojego imienia. **9** Sprawię, że
przyjdą i pokłonią się* u two-
-

3:1 *Dosl. „imię”. 3:2 *Lub „żeby two-
je uczynki były w pełni dokonane przed
moim Bogiem”. 3:3 *Lub „bądź świa-
domy”. 3:4 *Dosl. „imion”. 3:5 *Lub
„wyznam jego imię”. 3:9 *Lub „złożą
hold”.

ich stóp ci z synagogi Szatana, którzy podają się za Żydów, ale kłamią, bo nimi nie są^a. Pokażę im, że cię pokochałem. **10** Ponieważ zachowałeś słowo dotyczące mojej wytrwałości^{*b}, więc i ja cię zachowam w godzinie próby^c, która ma przyjść na całą ziemię, żeby wypróbować jej mieszkańców. **11** Przychodzę szybko^d. Trzymaj się mocno tego, co masz, żeby nikt nie wziął twojej korony^e.

12 „Sprawię, że zwyciężający będzie filarem w świątyni mojego Boga i nic już go stamtąd nie usunie. Napiszę na nim imię mojego Boga^f i imię miasta mojego Boga—Nowej Jerozolimy^g, która zstępuje z nieba od mojego Boga—oraz moje nowe imię^h. **13** Kto ma uszy, niech słucha, co duch mówi do zborówⁱ.

14 „Do anioła zboru w Laodycei^j napisz: Tak mówi Amen^k, świadek^k, który jest wierny i prawdziwy^l, początek stworzenia Bożego^m: **15** „Znam twoje czyny—wiem, że nie jesteś ani zimny, ani gorący. Obyś był zimny albo gorący. **16** A skoro jesteś letni—ani gorącyⁿ, ani zimny^o—to zamierzam cię wypłuc. **17** Mówisz: „Jestem bogaty^p i zdobyłem bogactwo, i w ogóle nic nie potrzebuję”, ale nie wiesz, że jesteś nieszczęsny i godny politowania, biedny, ślepy i nagi. **18** Dlatego radzę ci kupić ode mnie złotą oczyszczoną ogniem, żebyś stał się bogaty, i białe szaty, żebyś był ubrany i nie musiał się wstydić, że widziano twoją nagość^q, oraz maść do wcierania w oczy^r, żebyś widział^s.

19 „Wszystkich, których kocham, tych upominam i karzę^t.

3:10 *Możliwe też „naśladujesz moją wytrwałość”.

ROZDZ. 3

- a Rz 2:28
- Obj 2:9
- b Łk 8:15
- Łk 21:19
- 2Tm 2:12
- Heb 10:36
- Heb 12:3
- c 2Ts 3:3
- d Obj 2:16
- e Jak 1:12
- Obj 2:10
- f Obj 22:3, 4
- g Heb 12:22
- Obj 21:2
- h Obj 14:1
- Obj 19:12
- i Kol 4:16
- j 2Ko 1:20
- k Jn 18:37
- 1Tm 6:13
- Obj 1:5
- l Jn 1:14
- Obj 19:11
- m Prz 8:22
- Kol 1:15
- n 2Ko 9:2
- o Prz 25:13
- p Oz 12:8
- q Obj 16:15
- r Ps 19:8
- s 1Tm 6:17-19
- t Prz 3:12

szpalta 2

- a Obj 2:5
- Obj 3:3
- b 1Jn 5:4
- Obj 12:11
- c Mt 19:28
- Łk 22:28-30
- Obj 2:26
- d Heb 10:12

ROZDZ. 4

- e 1Kl 12:19
- Łz 6:1
- Eze 1:26, 27
- Dn 7:9
- Dz 7:55
- f Obj 21:10, 11
- g 1Jn 1:5
- h Obj 4:10
- Obj 5:8
- Obj 11:16
- Obj 19:4
- i Eze 1:13
- j Wj 19:16
- k Obj 1:4
- Obj 5:6
- l Wj 30:18
- 1Kl 7:23
- m Eze 1:5-10
- n Prz 28:1
- Łz 31:4

Bądź więc gorliwy i okaż skruczę^a. **20** Oto stoję u drzwi i pukam. Jeśli ktoś usłyszy mój głos i otworzy drzwi, to wejdę do jego domu i zjem z nim posiłek^{*}, a on ze mną. **21** Zwyciężającemu^b dam zasiąść ze mną na moim tronie^c, tak jak i ja zwyciężyłem i zasiadłem^d ze swoim Ojcem na Jego tronie. **22** Kto ma uszy, niech słucha, co duch mówi do zborów^e”.

4 Następnie spojrzałem i zobaczyłem w niebie otwarte drzwi. Pierwszy głos, który usłyszałem i który brzmiał jak głos trąby, odezwał się do mnie: „Wejdz tu, a pokażę ci, co ma się wydarzyć”. **2** Potem od razu znalazłem się pod wpływem ducha i zobaczyłem w niebie ustawiony tron, na którym ktoś zasiadał^e. **3** Ten, który zasiadał na tronie, był podobny z wyglądu do jaspisu^f i sardu^g, a dookoła tronu była tęcza podobna z wyglądu do szmaragdu^h.

4 Wokół tronu były 24 inne trony i zobaczyłem na nich 24 starszychⁱ, którzy byli ubrani w białe szaty i mieli na głowach złote korony. **5** Od tronu rozchodziły się błyskawice^j oraz rozlegały się głosy i gromy^k. Przed tronem płonęło siedem ognistych lamp. Oznaczają one siedem duchów Bożych^k. **6** Przed tronem było też coś przypominającego skłany zbiornik^l, coś jak kryształ.

Pośrodku tronu[#] i wokół niego znajdowały się cztery żywe istoty^m pełne oczu z przodu i z tyłu. **7** Pierwsza żywa istota była podobna do lwaⁿ,

3:20 *Dosl. „wieczerzę”. **4:3** *Lub „drogocennego kamienia czerwonego”. **4:6** *Dosl. „morze”. #Lub „pośrodku, razem z tronem”.

druga była podobna do młodego byka^a, trzecia^b miała twarz jak twarz człowieka, a czwarta^c była podobna do lecącego orła^d. **8** Każda z tych czterech żywych istot miała sześć skrzydeł. Wołało i od spodu były one pełne oczu^e. Przez cały czas, dniem i nocą, te istoty mówiły: „Święty, święty, święty jest Bóg Jehowa^f, Wszechmocny, który był, który jest i który przychodzi^g”.

9 Za każdym razem, gdy żywe istoty oddały chwałę i szacunek oraz złożyły podziękowania Temu, który zasiada na tronie i żyje wiecznie^h, **10** 24 starszychⁱ padało przed Nim na kolana. Składali oni hołd Temu, który zasiada na tronie i żyje wiecznie, i rzucali przed tron swoje korony, mówiąc: **11** „Nasz Boże, Jehowo^{*}, Tobie należy się chwała^j, szacunek^k i moc^l, bo to Ty stworzyłeś wszystko^m i z Twojej woli wszystko zaistniało i zostało stworzone”.

5 A w prawej ręce Tego, który zasiadał na tronieⁿ, zobaczyłem zwój zapisany z obu stron^o, mocno opieczętowany siedmioma pieczęciami. **2** I zobaczyłem silnego anioła, który mówił donośnym głosem: „Kto jest godny złamać pieczęcie zwoju i go rozwinąć?”. **3** Ale nikt w niebie ani na ziemi, ani pod ziemią nie mógł rozwinąć tego zwoju i do niego zajrzeć. **4** Ponieważ nie znalazł się nikt, kto byłby godny to zrobić, bardzo się rozpłakałem. **5** Ale jeden ze starszych powiedział do mnie: „Nie płacz. Oto zwyciężył^o Lew z plemienia Judy^p, korzeń^q Dawida^r, dzięki czemu może złamać siedem pieczęci zwoju i go rozwinąć”.

4:8, 11 *Zob. Dodatek A5. 5:1 *Dośl. „wewnątrz i na odwrocie”.

ROZDZ. 4

- a Hi 39:9-11
- Obj 6:3
- b Obj 6:5
- c Obj 6:7
- d Hi 39:27, 29
- Eze 1:10
- e Eze 10:9, 12
- f Iz 6:2, 3
- g Obj 1:4
- h Ps 90:2
- Dn 12:7
- i Obj 5:8
- j Mt 5:16
- Obj 14:7
- k Obj 19:10
- l Obj 5:13
- Obj 7:12
- Obj 11:17
- Obj 12:10
- m Obj 10:6

ROZDZ. 5

- n Obj 4:2, 3
- o Jn 16:33
- p Rdz 49:9, 10
- Heb 7:14
- q Iz 11:1, 10
- Rz 15:12
- r 2Sm 7:8, 12
- Obj 22:16

szpalta 2

- a Ef 1:22
- b Iz 53:7
- Jn 1:29
- 1Pt 1:19
- c Jn 19:30
- Obj 5:12
- d Obj 1:4
- e Ps 47:8
- Iz 6:1
- f Obj 5:14
- Obj 19:4
- g Ps 141:2
- Obj 8:4
- h Ps 33:3
- Ps 144:9
- Iz 42:10
- Obj 14:3
- i Mt 26:27, 28
- 1Kp 6:20
- Heb 9:12
- 1Pt 1:18, 19
- j Obj 14:4
- k Lk 12:32
- Lk 22:28-30
- l Wj 19:6
- 1Pt 2:9
- Obj 1:5, 6
- m Mt 19:28
- Obj 20:4, 6
- Obj 22:5
- n Dn 7:9, 10
- o Iz 53:7
- Obj 5:6
- p Mt 28:18
- q Flp 2:9, 10
- r Obj 4:2, 3
- s Jn 1:29
- Obj 7:17
- t Jn 5:23
- 1Tm 6:16
- u 1Pt 4:11

6 Wtedy zobaczyłem, że pośrodku tronu, czterech żywych istot oraz starszych^a stał baranek^b, jak gdyby zabity^c. Miał siedem rogów i siedmioro oczu. Jego oczy oznaczają siedem duchów Bożych^d, które zostały rozesłane po całej ziemi. **7** Baranek od razu podszedł i wziął zwój z prawej ręki Tego, który zasiadał na tronie^e. **8** Gdy wziął ten zwój, cztery żywe istoty i 24 starszych^f upadło przed Barankiem na kolana. Każdy ze starszych miał lirę, a ponadto mieli oni złote czasze pełne kadzidła. (Kadzidło oznacza modlitwy świętych)^g. **9** I śpiewali nową pieśń^h: „Jesteś godny wziąć zwój i złamać jego pieczęcie, bo zostałeś zabity i swoją krwią kupiłeś Bogu ludziⁱ z każdego plemienia, języka, ludu i narodu^j, **10** i uczyniłeś ich królami^k i kapłanami^l, żeby służyli naszemu Bogu^l, i mają królować^m nad ziemią”.

11 I zobaczyłem wielu aniołów, którzy byli wokół tronu, żywych istot i starszych, oraz usłyszałem ich głos. A liczba aniołów wynosiła miriady miriadów^{*} i tysiące tysięcyⁿ. **12** Mówili oni donośnym głosem: „Baranek, który był zabity^o, jest godny przyjąć moc, bogactwo, mądrość, siłę, szacunek, chwałę i błogosławieństwo^p”.

13 I usłyszałem, jak każde stworzenie w niebie, na ziemi, pod ziemią^q i na morzu—wszystko, co w nich jest—mówiło: „Temu, który zasiada na tronie^r, i Barankowi^s należy się błogosławieństwo, szacunek^t, chwała i potęga po wieczne czasy, już na zawsze^u”. **14** A cztery ży-

5:10 *Dośl. „królestwem, kapłanami”.

5:11 *Lub „dziesiątki tysięcy dziesiątek tysięcy”.

we istoty mówiły: „Amen!”. Wtedy starsi upadli na kolana i złożyli hołd.

6 Potem zobaczyłem, że Baranek^a złamał pierwszą z siedmiu pieczęci^b, i usłyszałem, jak jedna z czterech żywych istot^c powiedziała głosem przypominającym grom: „Ruszaj!”. **2** Wtedy spojrzałem i zobaczyłem białego konia^d, a na nim jeźdźca z łukiem. Dano mu koronę^e i wyruszył, żeby zwyciężyć i odnieść ostateczne zwycięstwo^f.

3 Kiedy Baranek złamał drugą pieczęć, usłyszałem, jak druga żywa istota^g powiedziała: „Ruszaj!”. **4** Wtedy zobaczyłem kolejnego konia—ogniosterczonego—a jego jeźdźcowi dano wielki miecz i pozwolono zabrać pokój z ziemi, tak by jej mieszkańcy nawzajem się zabijali^h.

5 Kiedy Baranek złamał trzecią pieczęćⁱ, usłyszałem, jak trzecia żywa istota^j powiedziała: „Ruszaj!”. Wtedy zobaczyłem czarnego konia, a jego jeździec miał w ręku wagę szalkową. **6** Usłyszałem, jak wśród czterech żywych istot rozległo się coś jakby głos: „Kwarta* pszenicy za denara^k i 3 kwarty jęczmienia za denara. Nie wyrządzaj szkody oliwie i winu^l”.

7 Kiedy Baranek złamał czwartą pieczęć, usłyszałem głos czwartej żywej istoty^m: „Ruszaj!”. **8** Wtedy zobaczyłem białego konia, a jego jeździec miał na imię Śmierć. Tuż za nim podążał grób*. Dano im władzę nad jedną czwartą ziemi, żeby zabijali

6:6 *Zob. Dodatek B14. *Srebrna moneta rzymska stanowiąca całodzienne wynagrodzenie. Zob. Dodatek B14. **6:8** *Lub „Hades”, czyli wspólny grób ludzkości. Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 6

a Obj 5:6

b Obj 5:5

c Obj 4:7

d Obj 19:11

e Obj 14:14

f Ps 45:4

Ps 110:1, 2

Obj 12:7

Obj 17:14

g Obj 4:7

h Mt 24:7

Lk 21:10

i Obj 5:5

j Obj 4:7

k Mt 20:2

l Mk 13:8

m Obj 4:7

szpalta 2

a Lk 21:11

b Jer 15:2, 3

Eze 14:21

c Kpl 4:7

Obj 8:3

d Kpl 17:11

e Mt 24:9, 14

Jn 18:37

Obj 17:6

Obj 20:4

f 1Jn 5:20

g Pwt 32:43

Lk 18:7

Obj 19:1, 2

h Obj 3:5

i Mt 24:9

Dz 9:1

2Ks 1:8

j Jl 2:31

Mt 24:29

k Iz 34:4

l Obj 16:20

m Iz 2:10, 19

n Oz 10:8

Lk 23:30

o Obj 4:2, 3

p Obj 5:6

długim mieczem, głodem^a, śmiertelną zarazą i przez dzikie zwierzęta^b.

9 Kiedy Baranek złamał piątą pieczęć, zobaczyłem u podstawy ołtarza^c dusze^{*d} tych, których pozabijano z powodu słowa Bożego i z powodu świadectwa, które składali^e. **10** Zawołali oni donośnym głosem: „Wszechwładny Panie, święty i prawdziwy^f, jak długo będziesz się wstrzymywał z osądzeniem mieszkańców ziemi i pomszczeniem naszej krwi?”^g. **11** I każdemu z nich dano białą długą szatę^h. Powiedziano im też, żeby odpoczęli jeszcze przez krótką chwilę, aż będzie uzupełniona liczba ich współniewolników i braci, którzy tak jak oni mają zostać zabiciⁱ.

12 Potem zobaczyłem, że Baranek złamał szóstą pieczęć, i nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi. Słońce stało się ciemne jak czarny włosiany wór*, cały księżyc stał się jak krew^j, **13** a gwiazdy nieba spadły na ziemię, tak jak drzewo figowe potrząsane silnym wiatrem zrzuca niedojrzałe figi. **14** I niebo zostało zwinięte jak zwój^k, i zniknęło, a każda góra i każda wyspa zostały usunięte ze swojego miejsca^l. **15** Wtedy ziemscy królowie, wysocy urzędnicy, dowódcy wojskowi, bogaci, silni oraz każdy niewolnik i każdy wolny ukryli się w jaskiniach i wśród górskich skał^m. **16** I mówili do gór i skał: „Padnijcie na nasⁿ i ukryjcie nas przed oczami Tego, który zasiada na tronie^o, i przed gniewem Baranka^p, **17** bo nadszedł wielki dzień Ich

6:9 *Najwyraźniej chodzi o ich krew, wyobrażając życie, wylaną przy ołtarzu. Zob. Słowniczek pojęć. **6:12** *Prawdopodobnie z koziej sierści. Zob. Słowniczek pojęć.

gniewu^a, a kto zdoła to prze-trwać?“^b.

7 Potem zobaczyłem czterech aniołów, którzy stali na czterech krańcach* ziemi i trzymali mocno cztery wiatry ziemi, żeby nie wiały na ziemię ani na morze, ani na żadne drzewo. **2** I zobaczyłem innego anioła, który wstępował od wschodu słońca* i miał pieczęć żywego Boga. Zawałował donośnym głosem do czterech aniołów, którym pozwolono wyrządzić szkodę ziemi i morzu: **3** „Nie wyrządzajcie szkody ziemi, morzu ani drzewom, dopóki nie opieczętujemy^c niewolników naszego Boga na ich czołach“^d.

4 I usłyszałem liczbę tych, których opieczętowano: 144 000^e. Pochodzą oni ze wszystkich plemion synów Izraela^f:

5 Z plemienia Judy opieczętowano 12 000,

z plemienia Rubena—12 000,

z plemienia Gada—12 000,

6 z plemienia Aszera—12 000,

z plemienia Naftalego—12 000,

z plemienia Manasses^g—12 000,

7 z plemienia Symeona—12 000,

z plemienia Lewiego—12 000,

z plemienia Issachara—12 000,

8 z plemienia Zebulona—12 000,

z plemienia Józefa—12 000,

z plemienia Beniamina również opieczętowano 12 000.

9 Potem spojrzałem i zobaczyłem wielką rzeszę ludzi, której nikt nie był w stanie policzyć. Pochodzili oni ze wszystkich narodów, plemion, ludów i języków^h. Stali przed tronem i przed Barankiem. Byli ubrani w białe długie szatyⁱ, a w rękach trzymali gałęzie palmowe^j. **10** I wołali donośnym głosem:

7:1 *Dost. „narożnikach”. 7:2 *Lub „od wschodu”.

ROZDZ. 6

a Sof 1:14, 18

Rz 2:5

b Jł 2:11

ROZDZ. 7

c 2Koł 1:22

Ef 1:13

Ef 4:30

d Obj 9:4

e Obj 14:1, 3

f Rz 2:29

Rz 9:6

Gal 6:16

Obj 21:12

g Rdz 41:51

h Iz 2:2

Obj 15:4

i Obj 7:14

j Kpl 23:40

Jn 12:13

szpalta 2

a Obj 4:2, 3

b Dz 4:12

Obj 5:6

c Obj 4:4

Obj 11:16

d Obj 4:11

e Obj 7:9

f Mt 24:21

Mk 13:19

g Jn 1:29

Heb 9:14

1Jn 1:7

Obj 1:5

h Obj 4:2

i Ps 15:1

Obj 21:3

j Ps 121:6

Iz 49:10

k Obj 5:6

l Jn 10:11

m Obj 22:1

n Iz 25:8

Obj 21:4

ROZDZ. 8

o Obj 6:1

p Obj 5:1

q Obj 15:1

r Wj 30:1, 3

s Obj 5:8

t Obj 9:13

„Wzbawienie zawdzięczamy naszemu Bogu, który zasiada na tronie^a, i Barankowi“^b.

11 Wszyscy aniołowie stali wokół tronu, starszych^c i czterech żywych istot i upadli przed tronem na twarz, i oddali cześć Bogu, **12** mówiąc: „Amen! Sława, chwała, mądrość, dziękczynienie, szacunek, moc i siła należą się naszemu Bogu po wieczne czasy, już na zawsze“^d. Amen“.

13 Wtedy jeden ze starszych zapytał mnie: „Kim są ci ludzie ubrani w białe długie szaty^e i skąd przyszli?“. **14** Od razu mu powiedziałem: „Mój panie, ty to wiesz“. A on rzekł do mnie: „To są ci, którzy przeżyli wielki ucisk“^f. Wyprali swoje długie szaty i wybielili je we krwi Baranka^g. **15** Właśnie dlatego są przed tronem Boga i dniem i nocą pełnią dla Niego świętą służbę w Jego świątyni. A Ten, który zasiada na tronie^h, rozpostrze nad nimi swój namiotⁱ. **16** Nie będą już więcej głodni ani spragnieni, nie ucierpią też z powodu słońca ani żadnej spiekoty^j, **17** ponieważ Baranek^k, który jest obok* tronu, będzie ich pasł^l i poprowadzi ich do źródeł wód życia^m. A Bóg otrze z ich oczu wszystkie łzy“ⁿ.

8 Kiedy Baranek^o zламаł siódma pieczęć^p, w niebie na jakieś pół godziny nastała cisza. **2** I zobaczyłem siedmiu aniołów^q, którzy stali przed Bogiem i otrzymali siedem trąb.

3 Przybył inny anioł i stanął przy ołtarzu^r. Trzymał złotą kadzielnicę i dano mu dużo kadzidła^s, żeby razem z modlitwami wszystkich świętych ofiarował je na złotym ołtarzu^t, który był

7:14 *Lub „wychodzą z wielkiego ucisku”. 7:17 *Lub „w środku”.

przed tronem. **4** Dym kadzidła, które spalił anioł, wznosił się z modlitwami^a świętych do Boga. **5** Zaraz potem anioł wziął kadzielnicę, włożył do niej żarzące się węgle* z ołtarza i rzucił je na ziemię. Wtedy rozległy się gromy i głosy, pojawiły się błyskawice^b i nastąpiło trzęsienie ziemi. **6** A siedmiu aniołów, którzy mieli siedem trąb^c, przystąpiło się, żeby w nie zadąć.

7 Zadał w trąbę pierwszy anioł. Wówczas pojawiły się grad i ogień zmieszane z krwią i rzucano to na ziemię^d. W rezultacie spłonęła jedna trzecia ziemi, jedna trzecia drzew i wszelka zielona roślinność^e.

8 Zadał w trąbę drugi anioł. I wrzucono do morza^f coś przypominającego wielką górę płonącą ogniem. Wtedy jedna trzecia morza zamieniła się w krew^g, jedna trzecia żywych stworzeń* w morzu wymarła^h, a jedna trzecia statków uległa rozbiciu.

10 Zadał w trąbę trzeci anioł. I wielka gwiazda, płonąca jak lampa, spadała z nieba na jedną trzecią rzek i na źródła wódⁱ. **11** Imię gwiazdy brzmiało Piołun. I jedna trzecia wód zamieniła się w piołun, i stały się one gorzkie, wskutek czego wielu ludzi od nich umarło^j.

12 Zadał w trąbę czwarty anioł. I jedna trzecia słońca^k, jedna trzecia księżyca i jedna trzecia gwiazd została rażona, żeby jedna trzecia z nich ściemniała^l i żeby przez jedną trzecią dnia i jedną trzecią nocy nie było światła.

13 I zobaczyłem orła lecącego środkiem nieba, i usłyszałem,

8:5 *Dosl. „ogień”. 8:9 *Lub „stworzeń mających dusze”.

ROZDZ. 8

a Ps 141:2
Łk 1:10

b Wj 19:16
Obj 4:5

c Obj 8:7, 8
Obj 8:10, 12
Obj 9:1, 13
Obj 11:15

d Obj 16:2

e Wj 9:23-25
Ps 97:3, 5

f Iz 17:12, 13
Iz 57:20

g Wj 7:20

h Obj 16:1, 3

i Obj 16:1, 4

j Am 5:7

k Obj 16:1, 8

l Wj 10:22

szpalta 2

a Obj 9:12
Obj 11:14

b Obj 8:2

ROZDZ. 9

c Obj 8:2

d Łk 8:30, 31
Obj 9:11
Obj 20:1-3

e Jl 2:2, 10

f Wj 10:12

g Obj 7:2, 3

h Obj 9:10

i Jl 2:4, 5

j Jl 1:6

k Jl 2:4, 5

jak mówił donośnym głosem: „Biada, biada, biada^a mieszkańcom ziemi z powodu tego, co się stanie, gdy pozostali trzej aniołowie zadną w trąby!”^b.

9 Zadał w trąbę piąty anioł. Zobaczyłem gwiazdę, która spadała z nieba na ziemię, i dano gwieździe klucz od wejścia* do otchłani^d. **2** Gwiazda otworzyła wejście^e do otchłani i z tego wejścia* jak z wielkiego pieca wznosił się dym, od którego ściemniało słońce^e i powietrze. **3** A z dymu wyszły na ziemię szarańcze^f i dano im taką moc, jaką mają ziemskie skorpiony. **4** Szarańczom powiedziano, żeby nie wyrządzały szkody trawie na ziemi ani żadnej innej zielonej roślinie, ani żadnemu drzewu, lecz jedynie ludziom, którzy nie mają na czołach pieczęci Boga^g.

5 Szarańczom pozwolono męczyć ich przez pięć miesięcy, ale nie zabijać. Ich męczarnie były podobne do tych, które zadaje skorpion^h, gdy kogoś ukłuje. **6** W tych dniach ludzie będą szukali śmierci, ale na pewno jej nie znajdą, i będą pragnęli umrzeć, ale śmierć od nich ucieknie.

7 A szarańcze wyglądały jak konie przygotowane do bitwyⁱ. Na głowach miały coś, co przypominało złote korony, ich twarze były jak twarze ludzi, **8** włosy — jak u kobiet, a żeby — jak u lwówⁱ. **9** Miały napierśniki podobne do napierśników z żelaza. A ich skrzydła wydawały odgłos przypominający odgłos zaprzężonych w konie rydwanów pędzących do bitwy^k. **10** Szarańcze miały też ogony zakończone kolcem jak

9:1, 2 *Lub „otworu”. 9:2 [#]Lub „otwór”.

u skorpionów, a w tych ogonach była moc szkodenia ludziom przez pięć miesięcy^a. **11** Miały nad sobą króla, anioła otchłani^b. Po hebrajsku jego imię brzmi Abaddon*, a po grecku – Apollion[#].

12 Jedno nieszczęście* przeżyło. Po tych rzeczach nadejdą jeszcze dwa^c.

13 Zadał w trąbę szósty anioł^d. I usłyszałem, jak od rogów złotego ołtarza^e, który był przed Bogiem, rozległ się jeden głos.

14 Poleciał on szóstemu aniołowi mającemu trąbę: „Rozwiąż czterech aniołów związanych nad wielką rzeką Eufrat”^f.

15 I czterech aniołowie, którzy byli przygotowani na godzinę, dzień, miesiąc i rok, zostali rozwiązani, żeby zabić jedną trzecią ludzi.

16 Liczba wojsk konnych wynosiła dwa miriady miriadów* – taką ich liczbę usłyszałem.

17 I zobaczyłem w wizji konie i jeźdźców: mieli oni napierśniki ognistoczerwone, hiacyntowo-niebieskie i siarkowożółte, głowy koni były jak głowy lwów^g, a z ich pysków wydobywały się ogień, dym i siarka. **18** Od tych trzech plag – ognia, dymu i siarki, które się wydobywały z pysków koni – zginęła jedna trzecia ludzi. **19** Moc koni jest w ich pyskach i ogonach, bo ich ogony są podobne do węży i mają głowy. I tymi ogonami konie wyrządzają szkodę.

20 Ale pozostali ludzie – ci, których te plagi nie zabiły – nie okazali skruchy za dzieła swoich rąk. Nie przestali oddawać czci

9:11 *Imię to znaczy „zniszczenie; zagłada”. #Imię to znaczy „niszczyciel”. 9:12 *Dosl. „biada”. 9:16 *Lub „20 000 razy 10 000”, czyli 200 000 000.

ROZDZ. 9

a Obj 9:5

b Obj 9:1
Obj 20:1-3

c Obj 8:13

d Obj 8:6
Obj 11:15

e Obj 8:3

f Obj 16:1, 12
Obj 17:1, 15

g Prz 28:1

szpalta 2

a Ps 115:4-7

ROZDZ. 10

b Mt 17:1, 2

c Obj 5:5

d Wj 19:16
Obj 4:5
Obj 11:19

e Obj 10:8

f Ps 90:2
Obj 4:9g Wj 20:11
Neh 9:6
Ps 146:6

h Obj 8:6

i Obj 11:15

j Mk 4:11

k Am 3:7

l Obj 10:4

m Obj 10:1, 2

demonom ani bżkom ze złota, srebra, miedzi, kamienia i drewna, które nie widzą, nie słyszą ani nie chodzą^a. **21** Nie okazali też skruchy za swoje morderstwa, praktyki spirytystyczne, niemoralne kontakty seksualne* oraz kradzieże.

10 I zobaczyłem innego silnego anioła, który zstępował z nieba. Był przyodziany* w obłok, na jego głowie była tęcza, jego twarz była jak słońce^b, a nogi[#] jak słupy ognia.

2 W rękę trzymał rozwinięty mały zwój. Prawą nogę postawił na morzu, a lewą na ziemi. **3** I zawołał donośnym głosem podobnym do ryku lwa^c. A gdy zawołał, usłyszałem głosy siedmiu gromów^d.

4 Kiedy więc przemówiło siedem gromów, już miałem zapisać ich słowa, ale usłyszałem głos z nieba^e: „Zapieczątuj to, co powiedziało siedem gromów, i tego nie zapisuj”. **5** Anioł, którego widziałem stojącego na morzu i na ziemi, podniósł ku niebu prawą rękę **6** i przysięgł na Tego, który żyje wiecznie^f, który stworzył niebo, ziemię i morze oraz wszystko, co w nich jest^g: „Czas czekania się skończył. **7** Ale w dniach, gdy siódmy anioł^h będzie miał zadać w trąbęⁱ, rzeczywiście spełni się święta tajemnica^j, którą Bóg oznajmił jako dobrą nowinę swoim niewolnikom prorokom”^k.

8 Potem usłyszałem głos z nieba^l, który znowu odezwał się do mnie: „Idź, weź otwarty zwój z ręki anioła stojącego na morzu i na ziemi”^m. **9** Poszedłem do anioła i poprosiłem go o mały zwój. A on mi powiedział: „Weź

9:21 *Dosl. „rozpustę”. Gr. *porneia*. Zob. Słowniczek pojęć. 10:1 *Lub „owinięty”. #Dosl. „stopy”.

go i zjedz^a. W twoim żołądku stanie się gorzki, ale w twoich ustach będzie słodki jak miód”. **10** Wtedy wziąłem z ręki anioła mały zwój i go zjadłem^b. W moich ustach był słodki jak miód^c, ale w moim żołądku stał się gorzki. **11** I usłyszałem słowa: „Musisz dalej prorokować o ludach, narodach, językach i wielu królach”.

11 Potem otrzymałem trzcinę podobną do pręta mierniczego^{*d} i usłyszałem głos: „Wstań i zmierz sanktuarium świątyni Boga oraz ołtarz i tych, którzy oddają tam cześć Bogu. **2** Ale jeśli chodzi o dziedziniec, który jest na zewnątrz sanktuarium świątyni, pomiń go i nie mierz, bo został dany narodom, a one będą deptać święte mias^eto^e przez 42 miesiące^f. **3** Sprawię, że moi dwaj świadkowie będą prorokować 1260 dni, ubrani w wory^g”. **4** Tych świadków symbolizują dwa drzewa oliwne^g i dwa świeczniki^h i stoją oni przed Panem ziemiⁱ.

5 Jeśli ktoś chce wyrządzić im krzywdę, to z ich ust wychodzi ogień i pochłania ich wrogów. W taki sposób musi zostać zabity każdy, kto chciałby wyrządzić im krzywdę. **6** Ci mają moc zamknąć niebo^j, żeby w dniach ich prorokowania nie padał deszcz^k. Mają też moc zamienić wody w krew^l i uderzyć ziemię najróżniejszymi plagami, kiedy tylko zechcą.

7 Gdy zakończą swoje świadczanie, bestia wychodząca z otchłani stoczy z nimi wojnę, zwycięży ich i zabije^m. **8** Ich zwłoki będą leżeć na głównej ulicy wielkiego miasta, które w sen-

11:1 *Lub „kija”. 11:3 *Zob. Słownikzek pojęć.

ROZDZ. 10
a Eze 2:8

b Jer 15:16

c Ps 119:103
Eze 3:1-3

ROZDZ. 11
d Eze 40:3

e Obj 21:2

f Obj 13:5

g Za 4:3, 11

h Za 4:12
Mt 5:14

i Za 4:14

j Łk 4:25

k 1Kl 17:1
Jak 5:17

l Wj 7:19

m Obj 12:17
Obj 13:7

szpalta 2

a Obj 11:11

b Eze 37:5, 10

c Obj 9:12

d Obj 8:6

e 1Kn 29:11
Ps 22:28
Dn 4:17, 34
Obj 12:10

f Ps 2:6
Dn 7:13, 14
Łk 1:32, 33
Łk 22:28, 29
2Pt 1:11

g Ps 145:13
Dn 2:44

h Obj 4:10

i Obj 1:4
Obj 16:5

się symbolicznym jest nazywane Sodomą i Egiptem—tam, gdzie również ich Pan został stracony na palu. **9** A ludzie z różnych ludów, plemion, języków i narodów będą patrzeć na ich zwłoki przez trzy i pół dnia^a i nie pozwolą ich pochować. **10** Mieszkańcy ziemi będą się cieszyć i świętować z powodu śmierci tych dwóch proroków i poślą sobie nawzajem dary, bo byli przez nich męczeni.

11 Po trzech i pół dnia wstąpił w nich duch życia od Boga^b i stanęli oni na nogach. A na tych, którzy ich widzieli, padł wielki strach. **12** I usłyszeli, jak odezwał się do nich donośny głos z nieba: „Wstąpcie tutaj”. I wstąpili do nieba w obłoku, a ich wrogowie ich widzieli^c. **13** W tym momencie^{*} nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi i jedna dziesiąta miasta legła w gruzach. Wskutek tego trzęsienia ziemi zginęło 7000 ludzi, a pozostali przestraszyli się i oddali chwałę Bogu nieba.

14 Drugie nieszczęście^{*c} przeminęło. Szybko nadchodzi trzecie.

15 Zadał w trąbę siódmy anioł^d. I w niebie rozległy się donośne głosy: „Królestwo świata stało się Królestwem naszego Pana^e i Jego Chrystusa^f i będzie On królował po wieczne czasy, już na zawsze^g”.

16 A 24 starszych^h, którzy zasiadali na swoich tronach przed Bogiem, upadło na twarze, oddało Mu cześć **17** i powiedziało: „Dziękujemy Ci, Boże Jehowo^{*}, Wszechmocny, który jesteśⁱ i który byłeś, bo użyłeś swojej

11:12 *Lub „a ich wrogowie patrzyli”.

11:13 *Dosl. „godzinie”. 11:14 *Dosl.

„biada”. 11:17 *Zob. Dodatek A5.

wielkiej mocy i zacząłeś królować^a. **18** Ale narody bardzo się rozgniewały i Ty okazałeś swój wielki gniew. Nadszedł też wyznaczony czas na to, żeby osądzić umarłych i nagrodzić^b Twoich niewolników – proroków^c – i świętych, i bojących się Twojego imienia, małych i wielkich, oraz żeby zniszczyć tych, którzy niszczą^a ziemie^d.

19 Potem sanktuarium świętyni Boga, które jest w niebie, zostało otwarte i było tam widać Arkę Jego przymierza^e. Wtedy pojawiły się błyskawice, rozległy się głosy i gromy, nastąpiło trzęsienie ziemi i zaczął padać wielki grad.

12 Później na niebie pojawił się niezwykle znak: kobieta^f, która była ubrana w słońce, pod stopami miała księżyc, a na głowie koronę z 12 gwiazd. **2** Była w ciąży. I krzyczała w mękach i bólach porodowych.

3 Pojawił się też na niebie inny znak: wielki ognistoczerwony smok^g, który miał siedem głów i 10 rogów, a na głowach siedem diademów^h. **4** Smok swoim ogonem włókł jedną trzecią gwiazd^h nieba i zrzucił je na ziemięⁱ. Stał przed kobietą^j mającą właśnie urodzić, żeby – gdy ona już urodzi – pożreć jej dziecko.

5 I urodziła syna^k, chłopca, który ma rządzić wszystkimi narodami za pomocą żelaznego berła^l. Dziecko zostało zabrane^m do Boga i Jego tronu. **6** A kobieta uciekła na pustkowie, gdzie Bóg przygotował dla niej miejsce i gdzie ma być żywiona przez 1260 dniⁿ.

11:18 *Lub „doprowadzić do ruiny tych, którzy rujnują”. **12:3** *Lub „królewskich przepasek na głowę”. **12:5** *Dosł. „paść wszystkie narody żelazną laską”. *Lub „porwane”.

ROZDZ. 11

- a Ps 99:1
Za 14:9
Obj 19:6
- b Heb 11:6
- c Am 3:7
Heb 1:1
Jak 5:10
- d Rdz 6:11
- e 1Kl 8:1, 6
Heb 9:11

ROZDZ. 12

- f Rdz 3:15
- g Obj 12:9
Obj 20:2
- h Hi 38:7
- i Rdz 6:2
Judy 6
- j Rdz 3:15
- k Obj 11:15
- l Ps 2:9
Ps 110:2
Obj 19:15
- m Obj 12:14

szpalta 2

- a Dn 10:13
Dn 12:1
Judy 9
- b Obj 12:3
Obj 20:2
- c Rdz 3:1
Obj 12:14
- d Mt 4:1
Jn 8:44
Jak 4:7
1Pt 5:8
- e 1Kn 21:1
Hi 1:6
Mt 4:10
Jn 13:27
- f 2Ks 4:4
Ef 2:2
1Jn 5:19
- g Łk 10:18
Obj 12:13
- h Rz 13:11
Heb 9:28
1Pt 1:5
- i Obj 11:15, 17
- j Hi 1:9
Za 3:1
- k 1Jn 2:14
1Pt 1:18, 19
- m Dz 1:8
Obj 1:9
- n Mt 16:25
Łk 14:26
Dz 20:24
- o Łk 57:20
Łz 60:2
Obj 17:15
- p Mt 24:34
Rz 16:20
2Tm 3:1
2Pt 3:3
- q Łk 10:18
- r Rdz 3:15
Obj 12:1
- s Wj 19:4
Łz 40:31
- t Rdz 3:1
2Ks 11:3
- u Obj 12:6

7 I w niebie wybuchła wojna: Michał^a ze swoimi aniołami toczył bitwę ze smokiem. Smok i jego aniołowie walczyli, **8** ale zostali pokonani^a i już nie było dla nich miejsca w niebie. **9** Dlatego wielki smok^b, pradawny wąż^c, zwany Diabłem^d i Szatanem^e, który zwodzi cały świat^f, został zrzucony na ziemię^g razem ze swoimi aniołami. **10** Wtedy usłyszałem, jak w niebie rozległ się donośny głos:

„Teraz nastąpio wybawienie^h, moc i Królestwo naszego Bogaⁱ oraz władza Jego Chrystusa, bo został zrzuczony oskarżyciel naszych braci, który dniem i nocą oskarża ich przed naszym Bogiem! **11** A oni go zwyciężyli^k dzięki krwi Baranka^l i dzięki orędziu, które ogłaszali^m, i nie bali się stracić życiaⁿ. **12** Dlatego cieszcie się, niebiosi i wy, którzy w nich przebywacie! Ale biada ziemi i morzu^o, ponieważ zstąpił do was Diabeł, który pała wielkim gniewem, bo wie, że ma mało czasu^p.”

13 A gdy smok zobaczył, że został zrzucony na ziemię^g, zaczął prześladować kobietę^j, która urodziła syna. **14** Ale kobieta otrzymała dwa skrzydła wielkiego orła^s i poleciała na pustkowie, na przygotowane dla niej miejsce, gdzie z dala od węża^t ma być żywiona przez czas, czasy i połowę czasu^u.

15 A wąż ze swojej paszczy wyrzucił wodę jak rzekę, żeby utopić w niej kobietę. **16** Ale kobiecie przyszła z pomocą zie-

12:7 *Imię to znaczy „któż jest jak Bóg?”. **12:8** *Możliwe też „ale on [czyli smok] został pokonany”. **12:9** *Lub „zamieszkaną ziemię”. **12:11** *Dosł. „słowu swojego świadectwa”. *Lub „nie kochali swoich dusz nawet w obliczu śmierci”. **12:14** *Czyli trzy i pół czasu.

mia. Otworzyła swoją paszczę i pochłonięła rzekę, którą smok wyrzucił ze swojej paszczy. **17** Dlatego smok bardzo się rozgniewał na kobietę i odszedł, żeby toczyć wojnę z pozostałymi z jej potomstwa^a, którzy przestrzegają przykazań Bożych i zajmują się świadczeniem o Jezusie^b.

13 Potem stanął* na piasku morskim.

Następnie zobaczyłem bestię^c, która wychodziła z morza^d i miała 10 rogów i siedem głów. Na rogach miała 10 diademów^e, a na głowach bluźniercze imiona. **2** Bestia, którą zobaczyłem, była podobna do lamparta, ale łapy miała jak u niedźwiedzia, a paszczę – jak u lwa. I smok^e dał bestii moc, tron i wielką władzę^f.

3 Zobaczyłem, że jedna z jej głów wyglądała na śmiertelnie zranioną, ale ta śmiertelna rana została uleczona^g i wszyscy mieszkańcy ziemi z podziwem podążali za bestią.

4 I oddawali cześć smokowi, bo dał bestii władzę. Oddawali też cześć bestii słowami: „Kto jest jak ta bestia i kto może stoczyć z nią bitwę?”. **5** Dano jej paszczę, którą mówiła wyniosłe rzeczy i bluźnierstwa. Otrzymała również władzę, żeby działać przez 42 miesiące^h. **6** I otworzyła swoją paszczę, żeby bluźnić Bogu, Jego imieniu i miejscu, w którym On mieszka, oraz tym, którzy przebywają w niebieⁱ. **7** Pozwolono jej stoczyć wojnę ze świętymi i ich zwyciężyć^k. Otrzymała też władzę nad każdym plemieniem, ludem, językiem i narodem. **8** I będą jej

12:17 *Dost. „nasienia”. **13:1** *Chodzi o smoka. ^aLub „królewskich przepasek na głowę”.

ROZDZ. 12

a Rdz 3:15

b Mt 24:9

Dz 1:8

Obj 1:9

Obj 6:9

ROZDZ. 13

c Obj 11:7

Obj 13:18

d Iz 57:20

Obj 21:1

e Obj 12:9

f Łk 4:6

g Obj 13:14

h Obj 11:2, 3

i Dn 7:25

j Obj 12:12

k Obj 12:17

szpalta 2

a Obj 3:5

Obj 21:27

b Iz 53:7

Mt 27:50

Obj 5:6, 12

c Mt 11:15

d Mt 26:52

e Dn 7:18

1Kor 6:2

Obj 20:6

f Mt 24:13

Heb 10:36

Heb 12:3

g Obj 2:10

h Obj 16:13

Obj 20:2

i Obj 13:1

j Obj 13:3

k Obj 19:20

Obj 20:4

l Obj 13:3

m Obj 14:9, 10

Obj 16:2

Obj 19:20

n Obj 14:11

oddawać cześć wszyscy mieszkańcy ziemi, których imiona od założenia świata nie zostały zapisane w zwoju życia^a należącym do zabitego Baranka^b.

9 Jeśli ktoś ma uszy, niech słucha^c. **10** Jeśli ktoś ma iść do niewoli, to do niej pójdzie. Jeśli ktoś zabije kogoś mieczem^d, to musi być nim zabity^d. Tutaj świętym^e potrzebna jest wytrwałość^f i wiara^g.

11 Potem zobaczyłem inną bestię, która wychodziła z ziemi i miała dwa rogi podobne do rogów baranka, ale zaczęła mówić jak smok^h. **12** W obecności pierwszej bestiiⁱ sprawowała całą jej władzę. Zmuszała ziemie i jej mieszkańców, żeby oddawali cześć pierwszej bestii, której śmiertelna rana została uleczonaⁱ. **13** Na oczach ludzi dokonywała wielkich znaków – nawet sprowadzała ogień z nieba na ziemię.

14 Zwodziła mieszkańców ziemi znakami, których pozwolono jej dokonywać w obecności pierwszej bestii. Ponadto kazała mieszkańcom ziemi wykonać posąg^k pierwszej bestii – tej, która otrzymała cios mieczem, a jednak odżyła^l. **15** I drugiej bestii pozwolono tchnąć życie^m w posąg pierwszej bestii, żeby ten posąg mówił i kazał zabijać wszystkich, którzy nie chcą oddawać mu czci.

16 Przymuszała wszystkich – małych i wielkich, bogatych i biednych, wolnych i niewolników – żeby na prawą rękę albo na czoło przyjęli znamięⁿ, **17** tak iż nikt nie mógłby kupować ani sprzedawać oprócz osób, które mają to znamię – imięⁿ bestii albo liczbę jej

13:10 *Możliwe też „jeśli ktoś ma być zabity mieczem”. **13:15** *Lub „ducha; dech”.

imienia^a. **18** Tutaj potrzebna jest mądrość: Kto jest wnikliwy, niech obliczy liczbę bestii, bo to jest liczba człowieka^a. Jej liczba to 666^b.

14 Potem spojrzałem i zobaczyłem, że na górze Syjon^c stał Baranek^d, a z nim—144 000^e tych, którzy na czołach mieli napisane jego imię i imię jego Ojca^f. **2** Usłyszałem odgłos z nieba, który przypominał odgłos wielu wód i potężnego gromu. Odgłos ten był podobny do głosu śpiewaków, którzy akompaniują sobie na lirach. **3** I śpiewali jak gdyby nową pieśń^g przed tronem, czterema żywymi istotami^h i starszymiⁱ. Tej pieśni nie potrafił się nauczyć nikt oprócz 144 000^j kupionych z ziemi. **4** Są to ci, którzy nie skalali się współzyciem z kobietami—są czysti^k. Stale podążają za Barankiem, dokądkolwiek idzie^l. Zostali kupieni^m spośród ludzi jako pierwocinyⁿ dla Boga i dla Baranka. **5** i niktogo nie zwodzili swoimi słowami. Są bez skazy^o.

6 Później zobaczyłem innego anioła, który leciał środkiem nieba^a i ogłaszał wiecznotrwałą dobrą nowinę mieszkańcom ziemi—każdemu narodowi, plemieniu, językowi i ludowi^b. **7** Mówił donośnym głosem: „Bójcie się Boga i Go wychwalajcie, bo nadeszła godzina Jego sądu nad ludźmi^c. Oddajcie więc cześć Temu, który stworzył niebo, ziemię, morze^d i źródła wód^e”.

8 Za pierwszym aniołem podążał drugi anioł i mówił: „Upadła! Upadła metropolia Babilon Wielki^s—ta, która skłoniła wszystkie narody, żeby piły wi-

13:18 ^aLub „ludzka liczba”. **14:4** ^aDosł. „są dziewicami”. **14:6** ^aLub „w powietrzu; nad głową”.

ROZDZ. 13

a Obj 15:2

b Dn 3:1

ROZDZ. 14

c Ps 2:6

Heb 12:22

1Pt 2:6

d Jn 1:29

Obj 5:6

Obj 22:3

e Obj 7:4

f Obj 3:12

g Ps 33:3

Ps 98:1

Ps 149:1

Obj 5:9

h Obj 4:6

i Obj 4:4

Obj 19:4

j Obj 7:4

k 2Ko 11:2

Jak 1:27

Jak 4:4

l 1Pt 2:21

m 1Ko 6:20

1Ko 7:23

Obj 5:9

n Jak 1:18

o Ef 5:25-27

Judy 24

p Mt 24:14

Mk 13:10

Dz 1:8

q 2Pt 2:9

r Wj 20:11

Ps 146:6

s Iz 21:9

Obj 17:18

Obj 18:21

szpalta 2

a Jer 51:7, 8

Obj 17:1, 2

Obj 18:2, 3

b Obj 13:1

c Obj 13:15, 16

d Ps 75:8

Obj 11:18

Obj 16:19

e Obj 21:8

f Mt 25:46

Zts 1:9

Obj 19:3

g Obj 13:16-18

Obj 16:2

Obj 20:4

h Obj 13:10

i Heb 10:38

j 1Ko 15:51, 52

1Ts 4:16, 17

k Dn 7:13

l Mt 13:30

no jej namiętności^a, wino jej niemoralności^a!”^a.

9 Za nimi podążał trzeci anioł i mówił donośnym głosem: „Jeżeli ktoś oddaje cześć bestii^b i jej posągowi oraz przyjmuje znamie na czoło lub rękę^c, **10** to będzie też pił wino gniewu Boga, wlane bez rozcieńczania do kielicha Jego wielkiego gniewu^d, i będzie męczony ogniem i siarką^e na oczach świętych aniołów i Baranka. **11** A dym tych męczarni^f będzie się wznosił po wieczne czasy^f. Ci, którzy oddają cześć bestii i jej posągowi, oraz wszyscy, którzy przyjmują znamie jej imienia^g, nie zazną spokoju ani w dzień, ani w nocy. **12** Tutaj potrzebna jest wytrwałość świętych^h—tych, którzy przestrzegają przykazań Boga i mocno się trzymają wiaryⁱ w Jezusa”.

13 Następnie usłyszałem głos z nieba: „Napisz: Szczęśliwi są ci, którzy od tego czasu umierają w jedności z Panemⁱ. Tak—mówi duch—niech odpoczną od swoich trudów, bo to, co robili, idzie razem z nimi”.

14 Wtedy spojrzałem i zobaczyłem biały obłok, na którym siedział ktoś podobny do syna człowieczego^k. Na głowie miał złotą koronę, a w rękę ostry sierp.

15 Z sanktuarium świątyni wyłonił się inny anioł i zawołał donośnym głosem do siedzącego na obłoku: „Zapuć sierp i żnij, bo nadeszła godzina żęcia, bo plon ziemi jest w pełni dojrzały”^l. **16** I ten, który siedział na obłoku, rzucił sierp na ziemię, i plon ziemi został zżęty.

17 Wtedy z sanktuarium świątyni, które jest w niebie, wyłonił

14:8 ^aLub „gniewu”. ^aDosł. „rozpuszty”. Gr. *porneia*. Zob. *Słownikzek pojęć*. **14:11** ^aLub „tego uwięzienia”.

się jeszcze inny anioł. On również miał ostry sierp.

18 Kolejny anioł wyłonił się z ołtarza i miał władzę nad ogniem. Zawołał donośnym głosem do tego, który trzymał ostry sierp: „Zapuć ostry sierp i zbierz z winorośli ziemi kście winogron, bo już dojrzały”^a. **19** Anioł rzucił sierp na ziemię i ściął jej winorośl, i wrzucił ją do wielkiej tłoczni gniewu Bożego^b. **20** Winorośl deptano w tłoczni poza miastem. I z tej tłoczni wypłynęła krew, która sięgnęła aż po uzdy koni i rozlała się na przestrzeni 1600 stadiów*.

15 Zobaczyłem na niebie inny znak, wielki i zdumiewający: siedmiu aniołów^c z siedmioma plagami. To ostatnie plagi, bo na nich kończy się gniew Boży^d.

2 I zobaczyłem coś przypominającego szklany zbiornik^e płonący ogniem. Zobaczyłem też tych, którzy odnieśli zwycięstwo nad bestią, jej posągiem^f oraz liczbą jej imienia^g. Stali oni przy szklanym zbiorniku i trzymali liiry Boże. **3** Śpiewali pieśń Mojżeszaⁱ, niewolnika Bożego, i pieśń Baranka^j:

„Wielkie i zdumiewające są Twoje dzieła^k, Boże Jehowo^{*}, Wszechmocny^l. Prawe i godne zaufania są Twoje drogi^m, Królu Wiecznościⁿ. **4** Jehowo^{*}, kto by się Ciebie nie bał i nie wychwalał Twojego imienia? Przecież Ty sam jesteś lojalny!° Wszystkie narody przyjdą i będą Ci oddawać cześć^p, bo dostrzegły, że Twoje postanowienia są prawe”.

14:20 *Czyli 296 km. Stadium opowiadało 185 m. Zob. *Dodatek B14*. **15:2** *Dosl. „morze”. **15:3, 4; 16:7** *Zob. *Dodatek A5*.

ROZDZ. 14

a Jł 3:13
b Obj 19:11, 15

ROZDZ. 15

c Obj 16:1
d Obj 16:17
e 1Kl 7:23
Obj 4:6
f Obj 2:7
g Obj 13:15
h Obj 13:18
i Wj 15:1
Pwt 31:30
j Jn 1:29
k Wj 15:11
Ps 111:2
Ps 139:14
l Wj 6:3
m Pwt 32:4
Ps 145:17
n Jer 10:10
1Tm 1:17
o Jer 10:6, 7
p Ps 86:9
Mal 1:11

szpalta 2

a Dz 7:44
Heb 8:1, 2
Heb 9:11
Obj 11:19
b Obj 15:1
c Ps 75:8
Jer 25:15
Obj 14:9, 10
d Wj 40:34, 35
1Kl 8:10, 11
Iz 6:4
Eze 44:4
e Obj 15:1

ROZDZ. 16

f Obj 16:17
g Ps 69:24
Sof 3:8
h Obj 8:7
i Obj 13:16, 18
j Obj 13:15
Obj 19:20
k Wj 9:10
l Obj 8:8
m Wj 7:20
n Iz 57:20
o Obj 8:10
p Wj 7:20
Ps 78:44
q Obj 1:4
r Ps 145:17
Obj 15:4
s Pwt 32:4
Ps 119:137
t Ps 79:3
u Iz 49:26
v Obj 18:20
w Wj 6:3
x Ps 19:9
Ps 119:137
Obj 19:1, 2

OBJAWIENIE 14:18 do 16:7

5 Potem zobaczyłem, że w niebie otwarto sanktuarium namiotu świadectwa^a. **6** I z sanktuarium wyłoniło się siedmiu aniołów z siedmioma plagami^b. Byli ubrani w czyste, jasne szaty lniane i mieli złote szarfy dookoła piersi. **7** I jedna z czterech żywych istot dała siedmiu aniołom siedem złotych czasz pełnych gniewu Boga^c, który żyje wiecznie. **8** A od chwały Boga i Jego mocy sanktuarium napęliło się dymem^d i nikt nie mógł tam wejść, dopóki siedmiu aniołów nie skończyło wylewać siedmiu plag^e.

16 I usłyszałem, jak donośny głos z sanktuarium^f powiedział do siedmiu aniołów: „Idźcie i wylejcie na ziemię siedem czasz gniewu Bożego”^g.

2 Pierwszy anioł odszedł i wylał swoją czaszę na ziemię^h. Wtedy ludzie, którzy mieli znajomość bestiiⁱ i oddawali cześć jej posągowi^j, zostali dotknięci bolesnymi, złośliwymi wrzodami^k.

3 Drugi anioł wylał swoją czaszę na morze^l. I zamieniło się ono w krew^m podobną do krwi zmarłego, i każde żywe stworzenieⁿ, które było w morzuⁿ, umarło.

4 Trzeci anioł wylał swoją czaszę na rzeki i źródła wód^o i one też zamieniły się w krew^p.

5 Usłyszałem, jak anioł wód powiedział: „Ty, który jesteś i który byłeś^q, lojalny Boże, jesteś prawy, bo wydałeś te wyroki^r.”

6 Ponieważ oni przelali krew świętych i proroków^s, Ty dałeś im do picia krew^t. Zasłużyli na to”^v. **7** Usłyszałem też, jak ołtarz powiedział: „Tak, Boże Jehowo^{*}, Wszechmocny^w, Twoje wyroki^x są prawdziwe i prawe”^x.

16:3 *Lub „dusza”. **16:7** *Lub „rozporządzenia”.

8 Czwarty anioł wylał swoją czaszę na słońce^a i pozwolono słońcu przypiekać ludzi ogniem. 9 I ludzie byli przypiekani wielkim gorącem, ale bluźnili imieniu Boga, który ma władzę nad tymi plagami. Nie okazali skruchy ani nie oddali Mu chwały.

10 Piąty anioł wylał swoją czaszę na tron bestii. Wtedy jej królestwo ogarnęła ciemność^b, a ludzie zaczęli z bólu gryźć swoje języki. 11 Mimo to bluźnili Bogu nieba z powodu bólu oraz wrzodów i nie okazali skruchy za to, co robili.

12 Szósty anioł wylał swoją czaszę na wielką rzekę Eufrat^c i woda w niej wyschła^d, żeby została przygotowana droga dla królów^e ze wschodu słońca*.

13 Potem zobaczyłem, jak z paszczy smoka^f, z paszczy bestii i z paszczy fałszywego proroka wychodzą trzy nieczyste natchnione wypowiedzi* wyglądające jak żaby. 14 W rzeczywistości są to wypowiedzi natchnione przez demony. Te wypowiedzi dokonują znaków^g i wychodzą do królów całej ziemi*, żeby zgromadzić ich na wojnę^h, która ma się rozegrać w wielkim dniu Wszechmocnego Bogaⁱ.

15 „Przychodzę jak złodziej. Szczęśliwy jest ten, kto czuwa^k i ma na sobie ubranie*, żeby nie chodzić nago i żeby nikt nie patrzył na jego hańbę”^l.

16 Te natchnione wypowiedzi zgromadziły królów w miejscu, które po hebrajsku nazywa się Armagedon*^m.

16:12 *Lub „ze wschodu”. 16:13 *Dosl. „nieczyste duchy”. 16:14 *Lub „zamieszkaney ziemi”. 16:15 *Dosl. „strzeze swoich szat”. 16:16 *Gr. *Har Magedon*, pochodzące od hebr. wyrażenia, które znaczy „góra Megiddo”.

ROZDZ. 16

- a Obj 8:12
b Wj 10:21
Iz 8:22
c Obj 9:13, 14
d Jer 50:38
e Iz 44:27, 28
f Obj 12:3
g Obj 13:11, 13
h Obj 19:19
i Iz 13:6
Jer 25:33
Eze 30:3
Jl 1:15
Jl 2:1, 11
Sof 1:15
2Pt 3:11, 12
j 1Ts 5:2
2Pt 3:10
k Łk 21:36
l Obj 3:18
m 2Kn 35:22
Za 12:11
Obj 19:19

szpalta 2

- a Obj 16:1
b Eze 38:19
Dn 12:1
Heb 12:26
c Obj 17:18
d Obj 18:2
e Jer 25:15
Obj 15:7
f Obj 6:14
g Hi 38:22, 23
h Wj 9:24

ROZDZ. 17

- i Obj 16:1
j Jer 51:13
Obj 17:15
Obj 19:2
k Jak 4:4
Obj 18:9
l Jer 51:7
Obj 14:8
Obj 18:3
m Łk 16:19

17 Siódmy anioł wylał swoją czaszę na powietrze. Wtedy z sanktuarium, od tronu, rozległ się donośny głos^a: „Stało się!”. 18 I pojawiły się błyskawice, rozległy się głosy i gromy, i nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi. Tak silnego i wielkiego trzęsienia ziemi nie było, odkąd na ziemi są ludzie^b. 19 Wielkie miasto^c rozdzieliło się na trzy części i miasta narodów zostały zniszczone. Bóg przywołał na pamięć metropolię Babilon Wielki^d, żeby jej dać kielich z winem swojego wielkiego gniewu^e. 20 Ponadto każda wyspa uciekła i góry zniknęły^f. 21 Potem z nieba spadł na ludzi wielki grad^g, którego każda bryła ważyła około talentu*. A ludzie bluźnili Bogu z powodu tej plagi gradu^h, bo była ona nadzwyczaj wielka.

17 Jeden z siedmiu aniołów, którzy mieli siedem czaszi, przyszedł i powiedział mi: „Chodź, pokażę ci, jak zostanie wykonany wyrok na wielkiej prostytutce, która siedzi nad wieloma wodami”. 2 Ziemscy królowie wdawali się z nią w niemoralne kontakty seksualne^{*k}, a mieszkańcy ziemi upili się winem jej niemoralności^{*l}.

3 Anioł przeniósł mnie mocą ducha na pustkowia. Zobaczyłem tam kobietę, która siedziała na szkarłatnej bestii pełnej bluźnierczych imion oraz mającej siedem głów i 10 rogów. 4 Kobieta była ubrana w purpurowe^m i szkarłatne szaty oraz przystrojona w złoto, drogo-

16:21 *Gr. talent odpowiadał 20,4 kg. Zob. Dodatek B14. 17:2 *Dosl. „dopuszczali się z nią rozpusty”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. Słownikzek pojęć. *Dosl. „rozpusty”. Gr. *porneia*. Zob. Słownikzek pojęć.

cenne kamienie i perły^a. W rękę trzymała złoty kielich napełniony rzeczami budzącymi obrzydzenie oraz nieczystościami jej niemoralności*. **5** Na czole miała napisane imię, które jest tajemnicą: „Babilon Wielki, matka prostytutek^b i ziemskich obrzydliwości”^c. **6** I zobaczyłem, że ta kobieta była pijana krwią świętych i krwią świadków Jezusa^d.

Jej widok wprowił mnie w ogromne zdumienie. **7** Anioł odezwał się więc do mnie: „Dlaczego jesteś zdumiony? Wyjawię ci tajemnicę, kim jest ta kobieta^e i bestia, na której ona siedzi i która ma siedem głów i 10 rogów^f: **8** Bestia, którą widziałeś, była, ale teraz jej nie ma. Wkrótce jednak wyjdzie z otchłani^g i zostanie zniszczona. A mieszkańcy ziemi—ci, których imiona od założenia świata nie zostały zapisane w zwoju życia^h—będą zdumieni, gdy zobaczą, że bestia była, ale jej nie ma, a jednak się pojawi.

9 „Tu potrzebny jest umysł* odznaczający się mądrością: Siedem główⁱ oznacza siedem gór, na których siedzi kobieta. **10** Oznacza też siedmiu królów. Pięciu już upadło, jeden jest, a inny jeszcze nie nadszedł. Gdy nadejdzie, ma na krótko pozostać. **11** A bestia, która była, ale jej nie ma^j, jest ósmym królem. Wywodzi się z tych siedmiu i zostanie zniszczona.

12 „Z kolei 10 rogów, które zobaczyłeś, oznacza 10 królów, którzy jeszcze nie otrzymali królestwa. Ale otrzymają władzę, żeby przez jedną godzinę panować razem z bestią. **13** Ci mają

17:4 *Dosl. „rozpusty”. Gr. *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. 17:9 *Lub „inteligencja”.

ROZDZ. 17

a Obj 18:11, 12
Obj 18:19

b Obj 19:2

c Obj 18:5

d Obj 6:9
Obj 18:24
Obj 19:2

e Obj 17:5

f Obj 17:3

g Obj 20:1

h Wj 32:32
Ps 69:28
Flp 4:3

i Obj 17:7

j Obj 17:8

szpalta 2

a Jn 1:29
Obj 5:6

b Obj 19:11, 15

c Mt 28:18
Dz 2:36
1Tm 6:15

d Rz 16:20

e Iz 57:20
Jer 51:13

f Obj 17:12

g Obj 17:8

h Obj 17:7

i Kpl 21:9
Obj 18:8

j Joz 11:19, 20
Prz 21:1

k Obj 17:12

l Obj 17:5

ROZDZ. 18

m Iz 21:9
Jer 51:8
Obj 14:8

n Iz 13:21
Jer 50:39

o Jer 51:7

p Obj 17:1, 2

wspólny cel*, dlatego dają bestii swoją moc i władzę. **14** Będą walczyć z Barankiem^a, ale on ich zwycięży^b, bo jest Panem panów i Królem królów^c. Zwycięzą też powołani, wybrani i wierni, którzy są z nim”^d.

15 Anioł powiedział do mnie: „Wody, które widziałeś i nad którymi siedzi prostytutka, oznaczają ludy, rzesze, narody i języki^e. **16** A 10 rogów^f, które widziałeś, oraz bestia^g znienawidzą prostytutkę^h, ograbią ją, rozbiorą do naga, zjedzą jej ciało i doszczętnie ją spaląⁱ. **17** Bo Bóg podsunął im myśl, żeby wykonali Jego zamiar^j, żeby wykonali swój wspólny zamiar, przekazując władzę królewską bestii^k na pewien czas, dopóki nie spełnią się słowa Boga. **18** Kobieta^l, którą widziałeś, oznacza wielką metropolię panującą nad ziemskimi królami”.

18 Potem zobaczyłem innego anioła, który zstępował z nieba i miał wielką władzę. Swoją chwałą rozświetlił ziemię. **2** I zawałał silnym głosem: „Upadła! Upadła metropolia Babilon Wielki”^m i stała się siedliskiem demonów oraz kryjówką wszystkich nieczystych duchów* i wszystkich nieczystych, wstrętnych ptaków!ⁿ **3** Bo wszystkie narody upiły się winem jej namiętności*, winem jej niemoralności^o, i ziemscy królowie wdawali się z nią w niemoralne kontakty seksualne^p,

17:13 *Lub „wspólny zamiar; jedną myśl”. 18:2 *Możliwe też „oddechów; wyziewów; natchnionych wypowiedzi”. 18:3 *Lub „gniewu”. ^aDosl. „rozpusty”. Gr. *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*. ^bDosl. „dopuszczali się z nią rozpusty”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. *Słowniczek pojęć*.

a ziemscy kupcy* wzbogacili się dzięki jej ogromnemu, bezwstyd-
nemu przepychowi*.

4 Wtedy usłyszałem inny głos z nieba: „Mój ludu, wyjdźcie z niej^a, żebyście nie mieli udziału w jej grzechach i żeby nie spadły na was plagi, które ją spotkają^b. **5** Bo jej grzechy narosły aż do nieba^c i Bóg przywołał na pamięć jej niesprawiedliwe czyny*^d. **6** Potraktujcie ją tak, jak ona traktowała innych^e, odpłaćcie jej podwójnie za to, co robiła^f. W kielichu^g, w którym przygotowywała napój, przygotujcie dla niej podwójną porcję^h. **7** W jakim stopniu otaczała siebie chwałą i żyła w bezwstyd-
nym przepychu, w takim stopniu zadajcie jej męczarnie i sprowadźcie na nią żałobę. Bo myśli sobie: „Siedzę jako królowa, nie jestem wdową i nigdy nie zaznam żałoby”ⁱ. **8** Dlatego też w jeden dzień przyjdą na nią plagi—śmierć, żałoba i klęska głodu—i zostanie doszczętnie spalona^j, bo silny jest Bóg Jehowa*, który ją osadził^k.

9 „A ziemscy królowie, którzy wdawali się z nią w niemo-
ralne kontakty seksualne* i żyli z nią w bezwstydny przepychu, będą nad nią płakać i z rozpacz-
czy bić się w piersi, gdy zobaczą dym z pożaru, który ją trawi. **10** Ze strachu przed jej męczar-
niami będą stać w oddali i mówić: „Jaka szkoda, jaka szkoda, wiel-
ka” i silna metropolio, Babilonie, bo w jednej godzinie został na to-
bie wykonany wyrok!”.

11 „Również ziemscy kupcy
będą nad nią płakać i smucić się

18:3 *Lub „wędrowni kupcy ziemscy”.
18:5 *Lub „jej przestępstwa”. **18:8**
*Zob. Dodatek A5. **18:9** *Dost. „do-
puszczali się z nią rozpusty”. W tekście
gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze
słowem *porneia*. Zob. Słowniczek pojęć.

ROZDZ. 18

a Iz 48:20
Iz 52:11
Jer 50:8

b Jer 51:6, 45
2Ks 6:17

c Jer 51:9

d Obj 16:19

e Jer 50:29
2Ts 1:6

f Ps 137:8
Jer 50:15

g Ps 75:8

h Obj 16:19

i Iz 47:9

j Kpl 21:9

k Jer 50:34

l Dn 4:30

szpalta 2

a Obj 17:4

b Iz 47:11

z jej powodu, bo już nie będzie
nikogo, kto by kupował cały ich
towar: **12** złoto, srebro, drogo-
cenne kamienie, perły, delikatny
len, purpurę, jedwab, szkarłat,
wszelkie wyroby z pachnącego
drewna, z kości słoniowej, z cen-
nego drewna, z miedzi, z żelaza
i z marmuru, **13** a także cyna-
mon, przyprawę indyjską, ka-
dzidło, pachnący olejek, oliba-
num, wino, oliwę, najlepszą
mąkę, pszenicę, bydło, owce, ko-
nie, powozy, niewolników i in-
nych ludzi*. **14** Tak, wyborny
plon, którego pragnęła*, został
ci zabrany, a wszystkie przysma-
ki i wspaniałe rzeczy przepadły
raz na zawsze.

15 „Kupcy, którzy handlowali
tymi towarami i wzbogacili się
dzięki niej, staną w oddali ze
strachu przed jej męczarniami
i będą płakać i się smucić,
16 lamentując: „Jaka szkoda, ja-
ka szkoda, wielka metropolio,
ubrana w delikatny len, purpurę
i szkarłat oraz bogato przystro-
jona w złoto, drogocenne kamie-
nie i perły^a, **17** bo w jednej go-
dzinie zostało spustoszone tak
wielkie bogactwo!”.

„I wszyscy kapitanowie stat-
ków, wszyscy ludzie morza,
żeglarze i wszyscy utrzymują-
cy się z morza stanęli w oddali
18 i patrząc na dym z pożaru,
który ją trawił, wołali: „Ja-
kie miasto może się równać z tą
wielką metropolią?”. **19** Posy-
pywali sobie głowy prochem,
płakali, smucili się i wołali: „Ja-
ka szkoda, jaka szkoda! Wiel-
ka metropolia, w której wszyscy
mający statki na morzu wzboga-
cili się dzięki jej zamożności, zo-
stała w jednej godzinie spusto-
szona!”^b.

18:13 *Lub „dusze ludzkie”. **18:14**
*Lub „pragnęła twoja dusza”.

20 „Cieszcie się, niebo^a oraz wy, święci^b, apostołowie i prorocy, bo z waszego powodu Bóg ogłosił na nią wyrok!”^c.

21 A pewien silny anioł podniósł kamień podobny do wielkiego kamienia młyńskiego, rzucił go w morze i powiedział: „Właśnie z takim rozmachem wielka metropolia Babilon zostanie rzucona i już nigdy się jej nie znajdzie^d. **22** Już nigdy nie będzie słycać w tobie, Babilonie, głosu śpiewaków, którzy akompaniują sobie na lirze, flecistów, trębaczy ani innych muzyków. I już nigdy nie znajdzie się w tobie żaden rzemieślnik wykonujący jakikolwiek zawód ani już nigdy nie będzie w tobie słycać odgłosu kamienia młyńskiego. **23** Już nigdy nie będzie w tobie świecić światło lampy ani już nigdy nie będzie w tobie słycać głosu pana młodego i panny młodej. Bo twoi kupcy byli na ziemi wpływowymi ludźmi, a twoimi praktykami spirytystycznymi^e zostały zwiedzione wszystkie narody. **24** Tak, w tym mieście znaleziono krew proroków, świętych^f i wszystkich zabitych na ziemi”^g.

19 Potem usłyszałem donośny głos podobny do głosu ogromnej rzeszy w niebie, który mówił: „Wysławiajcie Jah!”^h Wybawienie, chwała i moc należą do naszego Boga, **2** ponieważ Jego wyroki są prawdziwe i praweⁱ. Bo wykonał On wyrok na wielkiej prostytutce, która swoją niemoralnością^{*} demoralizowała ziemię, i pomścił krew swoich niewolników, którą miała na rękach”^j. **3** I zaraz ten

19:1, 3, 4, 6 *Lub „Alleluja!”. „Jah” to skrócona forma imienia Jehowa. 19:2 *Dosl. „rozpusztą”. Gr. *porneia*. Zob. Słowniczek pojęć. #Dosl. „z jej ręki”.

ROZDZ. 18

- a Jer 51:48
- b Obj 14:12
- c Pwt 32:43
Rz 12:19
Obj 6:9, 10
Obj 19:1, 2
- d Jer 51:63, 64
- e Iz 47:9
Gal 5:19, 20
- f Obj 6:9, 10
Obj 16:5, 6
- g Rdz 9:6
Jer 51:49

ROZDZ. 19

- h Ps 150:6
- i Pwt 32:4
Ps 19:9
Obj 15:3
- j Pwt 32:43
2Kl 9:7
Ps 79:10
Obj 18:20, 24

szpalta 2

- a Ps 117:1
- b Iz 34:10
- c Obj 4:4
- d Obj 4:6
- e Ps 106:48
- f Ps 134:1
Ps 135:1
- g Ps 115:13
- h Ps 113:1
- i Wj 6:3
- j Ps 97:1
Iz 52:7
Obj 11:15
- k Iz 61:10
Ef 5:25-27
Obj 14:4
- l Mt 22:2
Mt 25:10
- m Dz 10:25, 26
Obj 22:8, 9
- n Mt 28:19, 20
Dz 1:8
- o Mt 4:10
Jn 4:23
- p Łk 24:27
Dz 10:43
1Pt 1:10, 11
- q Obj 6:2
- r Obj 1:5
- s Jn 1:14
Obj 3:14

głos odezwał się po raz drugi: „Wysławiajcie Jah!”^a Dym z niej będzie się unosił po wieczne czasy”^b.

4 Wtedy 24 starszych^c razem z czterema żywymi istotami^d upadło na kolana, oddało cześć Bogu, który zasiada na tronie, i powiedziało: „Amen! Wysławiajcie Jah!”^e.

5 Rozległ się również głos od tronu: „Wysławiajcie naszego Boga, wszyscy Jego niewolnicy^f, którzy się Go boicie, mali i wielcy”^g.

6 I usłyszałem coś, co brzmiało jak głos ogromnej rzeszy oraz jak odgłos wielu wód i potężnych gromów: „Wysławiajcie Jah”^h, bo Jehowaⁱ, nasz Bóg, Wszechmocnyⁱ, zaczął królować! **7** Cieszymy się, wręcz tryskamy radością, i oddajmy Mu chwałę, bo nadszedł czas zaślubin Baranka i jego przyszła żona jest już gotowa. **8** Dano jej się ubrać w jasny, czysty, delikatny len, bo delikatny len oznacza prawe czyny świętych”^k.

9 Anioł powiedział mi: „Napisz: Szczęśliwi ci, którzy są zaproszeni na ucztę^{*} weselną Baranka”^l. Dodał jeszcze: „To są prawdziwe wypowiedzi Boga”. **10** Wtedy upadłem u jego stóp, żeby mu oddać cześć. Ale on mi powiedział: „Uważaj! Nie rób tego”^m Jestem tylko współniewolnikiem twoim i twoich braci, którzy zajmują się świadczeniem o Jezusieⁿ. Oddaj cześć Bogu!”^o Bo danie świadectwa o Jezusie jest celem^{*} prorocत्व”^p.

11 Spojrzałem i zobaczyłem otwarte niebo i białego konia^q. A siedzący na nim jeździec, zwany Wiernym^r i Prawdziwym^s, w prawości sądził i prowadził

19:6 #Zob. Dodatek A5. 19:9 *Dosl. „wieczną”. 19:10 *Lub „natchnieniem”.

wojnę^a. **12** Miał oczy jak płomień ognia^b, a na głowie wiele diademów*. Miał też napisane imię, którego nie znał nikt oprócz niego. **13** Był ubrany w szatę splamioną* krwią, a jego imię brzmiało Słowo^c Boga. **14** Za nim na białych koniach jechały niebiańskie wojska, ubrane w biały, czysty, delikatny len. **15** Z jego ust wychodził ostrzy, długi miecz^d, żeby mógł nim unicestwić narody, i będzie nimi rządził za pomocą żelaznego berła*. Będzie też deptał winogrona w tłoczni wielkiego gniewu Wszechmocnego Boga^f. **16** Na swojej szacie, na wysokości uda, miał napisane imię: Król królów i Pan panów^g.

17 Zobaczyłem również anioła stojącego w słońcu. Zawołał on donośnym głosem do wszystkich ptaków latających środkiem nieba*: „Przylećcie tutaj, zbierzcie się na wielką ucztę^h Boga^h, **18** żeby jeść ciała królów, dowódców wojskowych, siłaczyⁱ, koni i ich jeźdźców^j oraz ciała wszystkich innych—wolnych i niewolników, małych i wielkich”.

19 Wtedy zobaczyłem bestię oraz ziemskich królów i ich wojska, którzy zgromadzili się, żeby stoczyć wojnę z jeźdźcą^k. **20** I pochwycono bestię, a razem z nią fałszywego proroka^l, który w jej obecności dokonywał znaków i zwodził nimi tych, którzy przyjęli znamie bestii^m, oraz tych, którzy oddają cześć jej posagowiⁿ. Oboje—bestia i fałszywy prorok—zostali żywcem wrzuceni do ognistego jeziora, w któ-

19:12 *Lub „królewskich przepasek na głowę”. 19:13 *Możliwe też „spryskaną”. 19:15 *Dost. „będzie je paść żelazną laską”. 19:17 *Lub „w powietrzu; nad głową”. *Dost. „wieczerzę”.

ROZDZ. 19

- a Iz 11:4, 5
Heb 1:8, 9
b Obj 1:13, 14
c Jn 1:1
d 2Ts 2:8
Obj 1:13, 16
e Ps 2:9
Obj 2:26, 27
f Jl 3:13
Obj 14:19, 20
g Mt 28:18
Flp 2:9-11
1Tm 6:15
Obj 17:14
h Eze 39:4, 17
i Eze 39:18
j Eze 39:20
k Obj 16:14, 16
l Obj 16:13
m Obj 13:16, 17
n Obj 13:15

szpalta 2

- a Mt 10:28
2Pt 2:6
Judy 7
Obj 20:14
b Obj 2:16
Obj 6:2
c Eze 39:4

ROZDZ. 20

- d Obj 9:1
e Obj 12:3
f Rdz 3:1
g Jn 8:44
h Za 3:1
Obj 12:9
i Obj 9:11
j Obj 20:7
k Obj 13:15-17
l Mt 19:28
Łk 22:28-30
2Tm 2:12
Obj 1:6
m 1Ko 15:23, 52
Flp 3:10, 11
1Ts 4:16
n Dz 24:15
o Obj 14:13
p 1Ko 15:54
Obj 2:11
Obj 20:14
q 1Pt 2:9
r Obj 1:6
Obj 5:9, 10

rym płonie siarka^a. **21** A pozostałych jeźdźców na koniu zabił długim mieczem, który wychodził z jego ust^b. I wszystkie ptaki najadły się ich ciałami do syta^c.

20 Potem zobaczyłem anioła, który zstępował z nieba i miał w ręce klucz do otchłani^d i wielki łańcuch. **2** Anioł schwytał smoka^e, pradawnego węża^f, którym jest Diabeł^g i Szatan^h, i związał go na 1000 lat. **3** Następnie wrzucił go do otchłaniⁱ, zamknął ją i opieczętował, żeby smok już nie zwodził narodów, dopóki się nie skończy 1000 lat. Potem ma być wypuszczony na krótki czas^j.

4 I zobaczyłem trony. Tym, którzy na nich siedzieli, dano władzę sądzenia. Tak, zobaczyłem dusze* tych, których stracono* za świadczenie o Jezusie i za mówienie o Bogu, tych, którzy nie oddali czci bestii ani jej posagowi i nie przyjęli znamienia na czoło ani na rękę^k. Ożyli oni i królowali z Chrystusem^l przez 1000 lat. **5** To jest pierwsze zmartwychwstanie^m. Pozostali z umarłychⁿ nie ożyli, dopóki się nie skończyło 1000 lat. **6** Szczęśliwi i święci są wszyscy, którzy mają udział w pierwszym zmartwychwstaniu^o. Takich nie dosięgnie druga śmierć^p, ale będą oni kapłanami^q Boga i Chrystusa i będą z nim królować przez 1000 lat^r.

7 A gdy tylko się skończy 1000 lat, Szatan zostanie wypuszczony ze swojego więzienia. **8** I wyjdzie, żeby zwieść narody na czterech krańcach* ziemi—Goga i Magoga—żeby je zgro-

20:4 *Zob. Słowniczek pojęć i przypis do Obj 6:9. *Dost. „ścięto toporem”. 20:6 *Dost. „nad tymi druga śmierć nie ma władzy”. 20:8 *Dost. „narożniakach”.

madzić na wojnę. Będzie ich tak dużo jak piasku morskiego. **9** I przystąpią do ofensywy na całej ziemi, i okrążą obóz świętych i ukochane miasto. Ale z nieba zstąpi ogień i ich pochłonie^a. **10** A Diabeł, który ich zwodził, zostanie wrzucony do jeziora ognia i siarki, gdzie już będzie zarówno bestia^b, jak i fałszywy prorok^c. Będą oni męczenni^d dzień i noc po wieczne czasy.

11 Potem zobaczyłem wielki biały tron i Tego, który na nim zasiadał^d. Sprzed Niego uciekły ziemia i niebo^e i już więcej nie było dla nich miejsca. **12** Zobaczyłem też umarłych, wielkich i małych, którzy stali przed tronem, i otwarto zwoje. Otwarto też inny zwój—zwój życia^f. I na podstawie tego, co było napisane w zwojach, umarli byli sądzeni według swoich uczynków^g. **13** Morze wydało swoich umarłych oraz śmierć i grób^h wydały swoich umarłych. I byli oni sądzeni—każdy według swoich uczynków^h. **14** A śmierć i grób^h wrzucono do jeziora ogniaⁱ, które oznacza drugą śmierćⁱ. **15** Ponadto do jeziora ognia wrzucono każdego, kto nie był zapisany w księdze życia^k.

21 I zobaczyłem nowe niebo i nową ziemię^l. Bo poprzednie niebo i poprzednia ziemia przeminęły^m i morzaⁿ już nie było. **2** Zobaczyłem też święte miasto—Nową Jerozolimę, która zstępowała z nieba od Boga^o i była przygotowana niczym panna młoda przystrojona dla swojego przyszłego męża^p. **3** Wtedy usłyszałem donośny głos dobiegający od tronu: „Popatrz! Przy-

20:10 *Lub „skrępowani; uwięzieni”. Zob. przypis do Obj 14:11. **20:13, 14** *Lub „Hades”, czyli wspólny grób ludzkości. Zob. Słownikzek pojęć.

ROZDZ. 20

a 2Kl 1:10
b Obj 13:1
c Obj 19:20
d Obj 4:2, 3
e 2Pt 3:7
f Wj 32:33
Ps 69:28
Dn 12:1
g Jn 5:28, 29
h Dz 10:42
i Iz 25:8
1Ko 15:26
j Mt 5:22
Mt 18:9
Obj 2:11
Obj 20:6
Obj 21:8
k Prz 10:7
Obj 17:8

ROZDZ. 21

l Iz 65:17
Iz 66:22
2Pt 3:13
m 2Pt 3:10
Obj 20:11
n Iz 57:20
o Obj 3:12
p Obj 19:7

szpalta 2

a Eze 37:27
b Obj 7:17
c Iz 25:8
1Ko 15:26
d Iz 35:10
Iz 65:19
e Obj 4:2, 3
f 2Pt 3:13
g Obj 1:8
Obj 22:13
h Ps 36:9
Iz 55:1
Obj 7:17
Obj 22:1
i 1Jn 5:10
j 1Jn 3:15
k Ef 5:5
l Jn 8:44
m Obj 19:20
n Prz 10:7
Heb 10:26, 27
Obj 2:11
Obj 20:6
o Obj 15:1
p Obj 19:7
q Heb 12:22
Obj 3:12
Obj 21:2
r Iz 60:1, 2
s Wj 24:9, 10

bytek^{*} Boży jest pośród ludzi. I Bóg będzie przebywał z nimi, a oni będą Jego ludem. Będzie z nimi sam Bóg^a. **4** I Bóg otrze z ich oczu wszystkie łzy^b. Nie będzie już śmierci^c, smutku, krzyku ani bólu^d. To, co było kiedyś, przeminęło^e.

5 A Ten, który zasiadał na tronie^e, powiedział: „Popatrz! Czy nie wszystko nowe^f”. Dodał też: „Zapisz to, bo te słowa są wiarygodne^{*} i prawdziwe”. **6** Powiedział jeszcze do mnie: „Spełniły się! Ja jestem Alfa i Omega^{*}, początek i koniec^g. Każdemu, kto jest spragniony, za darmo dam się napić ze źródła wody życia^h. **7** To wszystko otrzyma^{*} każdy zwyciężający. Ja będę jego Bogiem, a on moim synem. **8** Ale tchórze, ludzie bez wiaryⁱ, zachowujący się obrzydliwie, mordercy^j, dopuszczający się niemoralności^k, uprawiający spirytyzm, bałwochwalcy i wszyscy kłamcy^l zostaną wrzuceni do jeziora, w którym płonie ogień i siarka^m. To oznacza drugą śmierćⁿ”.

9 Potem podszedł do mnie jeden z siedmiu aniołów, którzy mieli siedem czasz napełnionych siedmioma ostatnimi plagami^o, i powiedział: „Chodź, pokażę ci pannę młodą, przyszłą żonę Baranka^p”. **10** Przeniósł mnie więc mocą ducha na wielką, wysoką górę i pokazał mi święte miasto—Jerozolimę—które zstępowało z nieba od Boga^q. **11** I jaśniała chwałą Bożą^r. Jego blask był podobny do drogiego kamienia, do krystalicznie lśniącego jaspisu^s. **12** Miało wielki, wysoki mur i 12 bram,

21:3 *Dosl. „namiot”. **21:5** *Dosl. „wierne”. **21:6** *Lub „A i Z”. Alfa i omega to pierwsza i ostatnia litera alfabetu greckiego. **21:7** *Dosl. „odziedziczy”. **21:8** *Dosl. „rozpustnicy”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *porneia*. Zob. Słownikzek pojęć.

a przy każdej był anioł. Na tych bramach były wypisane imiona 12 plemion synów Izraela. **13** Od wschodu były trzy bramy, od północy trzy bramy, od południa trzy bramy i od zachodu trzy bramy^a. **14** Mur miasta miał też 12 kamieni fundamentowych, a na nich było 12 imion 12 apostołów^b Baranka.

15 A ten, który do mnie mówił, trzymał złotą trzcinę mierzniczą, żeby zmierzyć miasto, jego bramy i mur^c. **16** Miasto było zbudowane na planie kwadratu—jego długość była taka sama jak jego szerokość. Anioł zmierzył trzciną miasto: 12 000 stadiów*. Jego długość, szerokość i wysokość były równe. **17** Zmierzył też jego mur: 144 łokcie* według miary ludzkiej, a zarazem anielskiej. **18** Mur był wykonany z jaspisu^d, a miasto z czystego złota podobnego do przezroczystego szkła. **19** Fundamenty muru miasta były ozdobione wszelkimi drogocennymi kamieniami: pierwszy fundament to jaspis, drugi szafir, trzeci chalcodon, czwarty szmaragd, **20** piąty sardonyks, szósty sard, siódmy chryzolit, ósmy beryl, dziewiąty topaz, dziesiąty chryzopraz, jedenasty hiacynt, dwunasty amethyst. **21** Ponadto 12 bram to 12 pereł—każda brama była z jednej perły. A główna ulica miasta była z czystego złota podobnego do przezroczystego szkła.

22 Nie widziałem w tym mieście świątyni, bo jego świątynią jest Bóg Jehowa*, Wszechmocny^e, a także Baranek. **23** I miasto nie potrzebowało światła

21:16 *Czyli 2220 km. Stadium odpowiadało 185 m. Zob. Dodatek B14. 21:17 *Czyli 64,08 m. Zob. Dodatek B14. 21:22; 22:5, 6 *Zob. Dodatek A5.

ROZDZ. 21

a Obj 22:14

b Mt 10:2-4
Łk 6:13-16
Dz 1:13

c Eze 40:3, 5

d Obj 4:3
Obj 21:10, 11

e Wj 6:3

szpalta 2

a Iz 60:19, 20
Obj 22:5b Jn 1:9
Dz 26:13, 15
Heb 1:3

c Iz 60:3

d Iz 60:11, 20

e Iz 60:5

f Ps 5:6
Iz 52:1
1Kor 6:9, 10
Gal 5:19-21
Obj 21:8g Dn 12:1
Flp 4:3
Obj 13:8

ROZDZ. 22

h Eze 47:1

i Jn 1:29

j Eze 47:12

k Obj 3:21

l Mt 5:8

m Obj 14:1

n Obj 21:25

o Iz 60:19, 20
1Jn 1:5p Dn 7:18
Obj 3:21

q Tyt 1:2

r 2Tm 3:16

s Obj 16:15
Obj 22:20

słońca ani księżyca, bo oświecała je chwała Boża^a, a jego lampą był Baranek^b. **24** I narody będą chodzić dzięki światłu tego miasta^c, a królowie ziemi będą wnosić do niego swoją chwałę. **25** Jego bramy nigdy nie będą zamknięte, bo nie będzie tam nocy, tylko dzień^d. **26** I zostanie do niego wniesiona chwała i szacunek narodów^e. **27** Ale w żaden sposób nie wejdzie do niego nic skalanego ani nikt, kto postępuje obrzydliwie oraz oszukuje innych^f. Wejść tam tylko ci, którzy są zapisani w zwoju życia należącym do Baranka^g.

22 Następnie anioł pokazał mi rzekę wody życia^h, czystą jak kryształ. Wypływała z tronu Boga i Barankaⁱ i płynęła środkiem głównej ulicy miasta. Po obu stronach rzeki były drzewa życia, które dawały 12 zbiorów owoców—rodziły owoce każdego miesiąca. A liście tych drzew służyły do leczenia narodów^j.

3 Na to miasto nie spadnie żadne przekleństwo. Ale będzie w nim tron Boga i Baranka^k, a niewolnicy Boga będą dla Niego pełnić świętą służbę. **4** Będą widzieć Jego oblicze^l, a na ich czołach będzie napisane Jego imię^m. **5** Ponadto nie będzie już nocyⁿ ani nie będą potrzebowali światła lampy czy światła słonecznego, bo będzie ich oświecał Bóg Jehowa^o i będą królować po wieczne czasy, już na zawsze^p.

6 Anioł powiedział do mnie: „Te słowa są wiarygodne” i prawdziwe^q. Tak, Jehowa*—Bóg, który natchnął proroków^r—posłał swojego anioła, żeby pokazać swoim niewolnikom, co ma się wkrótce wydarzyć. **7** Przyjdę szybko^s. Szczęśliwy jest każdy,

22:6 ^aDosl. „wierne”.

kto trzyma się słów proroctwa z tego zwoju"^a.

8 To właśnie ja, Jan, słyszałem i widziałem te rzeczy. Kiedy je usłyszałem i zobaczyłem, upadłem u stóp anioła, który mi to pokazywał, bo chciałem mu oddać cześć. **9** Ale on mi powiedział: „Uważaj! Nie rób tego! Jestem tylko współniewolnikiem twoim i twoich braci proroków, i tych, którzy trzymają się słów tego zwoju. Oddaj cześć Bogu”^b.

10 Powiedział mi też: „Nie pieczętuj słów proroctwa z tego zwoju, bo wyznaczony czas jest bliski. **11** Nieprawy niech dalej się dopuszcza nieprawości, a postępujący obrzydliwie niech dalej postępuje obrzydliwie. Ale prawy niech dalej trwa w prawości, a święty niech dalej trwa w świętości.

12 „Przyjdę szybko i będę miał ze sobą zapłatę, żeby każdemu oddać według jego postępowania”^c. **13** Ja jestem Alfa i Omega^{*d}, pierwszy i ostatni, początek i koniec. **14** Szczęśliwi są ci, którzy wyprali swoje długie szaty^e, żeby mieć prawo jeść owoce z drzew życia^f i żeby uzyskać wstęp do miasta przez jego bramy^g. **15** Poza miastem są psy^{*}, uprawiający spirytyzm,

22:13 *Lub „A i Z”. Alfa i omega to pierwsza i ostatnia litera alfabetu greckiego. **22:15** *Chodzi o tych, którzy dopuszczają się rzeczy obrzydliwych w oczach Boga.

ROZDZ. 22

a Jn 13:17
Obj 1:3

b Mt 4:10
Dz 10:25, 26
Obj 19:10

c Ps 62:12
Iz 40:10
Rz 2:6

d Iz 44:6
Iz 48:12
Obj 1:8
Obj 21:6

e 1Jn 1:7

f Obj 2:7

g Obj 21:10, 12

szpalta 2

a Gal 5:19-21
Ef 5:5
Obj 21:8

b Iz 11:1, 10
Iz 53:2
Jer 23:5
Jer 33:15
Obj 5:5

c Lb 24:17
Obj 2:28

d Obj 21:9

e Jn 4:14

f Iz 55:1
Jn 7:37
Obj 7:17
Obj 21:6

g Pwt 4:2
Pwt 12:32
Gal 1:8
1Jn 4:3
2Jn 9

h Obj 15:1

i Obj 2:7

j Obj 21:2

k Obj 3:11

Obj 22:7

dopuszczający się niemoralności^{*}, mordercy, bałwochwalcy oraz wszyscy, którzy kochają kłamać i w tym trwają”^a.

16 „Ja, Jezus, posłałem swojego anioła, żeby o tych rzeczach złożyć wam świadectwo dla pożytku zborów. Ja jestem korzeniem, potomkiem Dawida^b i jasną gwiazdą poranną”^c.

17 A duch i przyszła żona Baranka^d bezustannie mówią: „Przyjdź!”. Każdy, kto słyszy, niech powie: „Przyjdź!”. Każdy, kto jest spragniony^e, niech przyjdzie. Każdy, kto chce, niech za darmo bierze wodę życia^f.

18 „Oświadczam każdemu, kto słyszy słowa proroctwa z tego zwoju: Jeżeli ktoś doda coś do tych rzeczy^g, Bóg doda mu plag zapisanych w tym zwoju”^h, **19** a jeżeli ktoś zabierze jakieś słowa z proroctwa w tym zwoju, Bóg zabierze mu to, co miałby otrzymać z rzeczy opisanych w tym zwoju—nie pozwoli mu jeść owoców z drzew życiaⁱ ani wejść do świętego miast^a.

20 „Ten, który oznajmia te rzeczy, mówi: „Tak, przyjdę szybko”^{*k}.

Amen! Przyjdź, Panie Jezusie.

21 Niech Pan Jezus okazuje świętym niezaskuszoną życzliwość.

22:15 *Dosl. „rozpustnicy”. W tekście gr. użyto tu słowa spokrewnionego ze słowem *pornela*. Zob. Słowniczek pojęć.

Zestawienie ksiąg biblijnych

Księgi Pism Hebrajskich (napisane przed naszą erą)

Nazwa księgi	Pisarz(e)	Miejsce spisania	Spisywanie ukończono (rok p.n.e.)	Obejmuje okres (lata p.n.e.)
Rodzaju	Mojżesz	pustkowię	1513	„Na początku” do 1657
Wyjścia	Mojżesz	pustkowię	1512	1657-1512
Kapłańska	Mojżesz	pustkowię	1512	1 miesiąc (1512)
Liczb	Mojżesz	pustkowię i równiny moabskie	1473	1512-1473
Powtórzonego Prawa	Mojżesz	równiny moabskie	1473	2 miesiące (1473)
Jozuego	Jozue	Kanaan	ok. 1450	1473-ok. 1450
Sędziów	Samuel	Izrael	ok. 1100	ok. 1450-ok. 1120
Rut	Samuel	Izrael	ok. 1090	11 lat panowania sędziów
1 Samuela	Samuel; Gad; Natan	Izrael	ok. 1078	ok. 1180-1078
2 Samuela	Gad; Natan	Izrael	ok. 1040	1077-ok. 1040
1 Królów	Jeremiasz	[Juda	[1 zwój	ok. 1040-580
2 Królów	Jeremiasz	[i Egipt	[580	
1 Kronik	Ezdrasz	Jerozolima (?)	[1 zwój	[po 1 Kronik 9:44:
2 Kronik	Ezdrasz	Jerozolima (?)	[ok. 460	[ok. 1077-537
Ezdrasza	Ezdrasz	Jerozolima	ok. 460	537-ok. 467
Nehemiasza	Nehemiasz	Jerozolima	po 443	456-po 443
Estery	Mardocheusz	Suza, Elam	ok. 475	493-ok. 475
Hioba	Mojżesz	pustkowię	ok. 1473	ponad 140 lat między 1657 a 1473
Psalmy	Dawid i inni		ok. 460	
Przysłów	Salomon; Agur; Lemuel	Jerozolima	ok. 717	
Kaznodziei	Salomon	Jerozolima	przed 1000	
Pieśń nad Pieśniami	Salomon	Jerozolima	ok. 1020	
Izajasza	Izajasz	Jerozolima	po 732	ok. 778-po 732
Jeremiasza	Jeremiasz	Juda; Egipt	580	647-580
Lamentacje	Jeremiasz	okolice Jerozolimy	607	
Ezechiela	Ezechiel	Babilon	ok. 591	613-ok. 591
Daniela	Daniel	Babilon	ok. 536	618-ok. 536
Ozeasza	Ozeasz	Samaria (okręg)	po 745	przed 804-po 745
Joela	Joel	Juda	ok. 820 (?)	
Amosa	Amos	Juda	ok. 804	
Abdiasza	Abdiasz		ok. 607	
Jonasza	Jonasz		ok. 844	
Micheasza	Micheasz	Juda	przed 717	ok. 777-717
Nahuma	Nahum	Juda	przed 632	
Habakuka	Habakuk	Juda	ok. 628 (?)	
Sofoniasza	Sofoniasz	Juda	przed 648	
Aggeusza	Aggeusz	Jerozolima	520	112 dni (520)
Zachariasza	Zachariasz	Jerozolima	518	520-518
Malachiasza	Malachiasz	Jerozolima	po 443	

Zestawienie ksiąg biblijnych

Księgi Pism Greckich (napisane w naszej erze)

Nazwa księgi	Pisarz(e)	Miejsce spisania	Spisywanie ukończono (rok n.e.)	Obejmuje okres
Mateusza	Mateusz	Izrael	ok. 41	2 p.n.e.-33 n.e.
Marka	Marek	Rzym	ok. 60-65	29-33 n.e.
Łukasza	Łukasz	Cezarea	ok. 56-58	3 p.n.e.-33 n.e.
Jana	apostoł Jan	Efez lub okolice	ok. 98	po prologu: 29-33 n.e.
Dzieje	Łukasz	Rzym	ok. 61	33-ok. 61 n.e.
Rzymian	Paweł	Korynt	ok. 56	
1 Koryntian	Paweł	Efez	ok. 55	
2 Koryntian	Paweł	Macedonia	ok. 55	
Galatów	Paweł	Korynt lub Antiochia Syryjska	ok. 50-52	
Efezjan	Paweł	Rzym	ok. 60-61	
Filipian	Paweł	Rzym	ok. 60-61	
Kolosan	Paweł	Rzym	ok. 60-61	
1 Tesaloniczan	Paweł	Korynt	ok. 50	
2 Tesaloniczan	Paweł	Korynt	ok. 51	
1 Tymoteusza	Paweł	Macedonia	ok. 61-64	
2 Tymoteusza	Paweł	Rzym	ok. 65	
Tytusa	Paweł	Macedonia (?)	ok. 61-64	
Filemona	Paweł	Rzym	ok. 60-61	
Hebrajczyków	Paweł	Rzym	ok. 61	
Jakuba	Jakub (brat Jezusa)	Jerozolima	przed 62	
1 Piotra	Piotr	Babilon	ok. 62-64	
2 Piotra	Piotr	Babilon (?)	ok. 64	
1 Jana	apostoł Jan	Efez lub okolice	ok. 98	
2 Jana	apostoł Jan	Efez lub okolice	ok. 98	
3 Jana	apostoł Jan	Efez lub okolice	ok. 98	
Judy	Juda (brat Jezusa)	Izrael (?)	ok. 65	
Objawienie	apostoł Jan	Patmos	ok. 96	

[Imiona pisarzy i miejsca spisania niektórych ksiąg nie są pewne. Wiele dat podano w przybliżeniu]

Używane skróty

aram.	aramejski	m.in.	między innymi	por.	porównaj
cm	centymetr	nagł.	nagłówek	przyp.	przypis
dosł.	dosłownie	n.e.	naszej ery	r.	rok
g	gram	np.	na przykład	tzn.	to znaczy
gr.	grecki	n.p.m.	nad poziomem morza	w.	wiek
hebr.	hebrajski	ok.	około	wsch.	wschód, wschodni
kg	kilogram	pd.	południe, południowy	zach.	zachód, zachodni
km	kilometr	pn.	północ, północny	zob.	zobacz
l	litr	p.n.e.	przed naszą erą		
m	metr	pol.	polski		

Skorowidz słów użytych w Biblii

Symbole nazw ksiąg biblijnych podano na stronie 40.

A

ABBA, Rz 8:15 wołamy: **A.**, Ojcze!
ABEL, Rdz 4:8 Kain zaatakował **A.**
Mt 23:35 od krwi prawego **A.**
ABIGAIL, 1Sm 25:3 **A.** była rozważna i piękna
ABRAHAM, Rdz 21:12 Bóg rzekł do **A.**: Posłuchaj jej
2Kn 20:7 swojego przyjaciela **A.**
Mt 22:32 jestem Bogiem **A.**, Bogiem żywych
Rz 4:3 **A.** uwierzył Jehowie, uznany za prawego
Gal 3:29 jesteście potomstwem **A.**, dziedzicami
ACHAN, Joz 7:1 **A.** wziął sobie nieco
ADAM, Rdz 5:5 **A.** przeżył 930 lat i umarł
1Ko 15:22 Jak przez **A.** wszyscy umierają
1Ko 15:45 Ostatni **A.** stał się duchem życiodajnym
1Tm 2:14 to nie **A.** został zwiedziony. To kobieta
AFISZOWAC SIĘ, Mt 6:1 nie **a.** swoją prawością
AGRESYWNY, Ps 5:6 Jehowo, brzydzisz się ludźmi **a.**
AKT KUPNA, Jer 32:12 dałem **a.** Baruchowi
AKWILAS, Dz 18:2 Spotkał Zydą o imieniu **A.**
ALFA, Obj 1:8 **A.** i Omega
ALKOHOL, Prz 20:1 **a.** jest nieokiełznany
ALLELUJA. Zob. **WYŚLAWIAĆ JAH.**
AMBASADOR, 2Ko 5:20 **a.** zastępującymi Chrystusa
AMEN, Pwt 27:15 cały lud powie: **A.**!
1Ko 14:16 powie na twoje dziękczynienie **a.**
2Ko 1:20 przez niego na chwałę Boga mówimy: **A.**
ANANIASZ, Dz 5:1 **A.** z żoną, Safirą
ANIOL, Rdz 28:12 **a.** zgodzili i schodzili
2Kl 19:35 **a.** zabił 185 000
Hi 4:18 u swoich **a.** doszukuje się winy
Ps 34:7 **A.** Jehowy obozuje wokół
Dn 3:28 posłał **a.** i wyratował swoich sług
Oz 12:4 [Jakub] walczył z **a.**
Mt 13:41 pośle swoich **a.** i zbiorą
Mt 22:30 będą jak **a.** w niebie
Mt 24:31 **a.** zbiorą wybranych
Dz 5:19 **a.** otworzył drzwi więzienia
Dz 12:11 posłał swojego **a.** i uwolnił mnie
1Ko 4:9 widowskiemu teatralnym dla **a.**
1Ko 6:3 nie wiecie, że będziemy sędzią **a.**?
Heb 13:2 nie wiedząc, przyjmowali **a.**
1Pt 1:12 te rzeczy pragną zgłębić **a.**
Judy 6 **a.** nie pozostali na stanowiskach
ANNA, Lk 2:36, 37 prorokini **A.** mająca 84 lata
ANTYCHRYST, 1Jn 2:18 Słyszycie, że ma przyjść **a.**
APOLLOS, Rdz 18:24 **A.**, człowiek elokwentny
APOSTOŁ, Mt 10:2 imiona 12 **a.**
Dz 15:6 **A.** i starsi zebrali się, żeby rozpatrzyć sprawę
1Ko 15:9 Jestem najmniejszym z **a.**
2Ko 11:5 waszych prześwietnych **a.**
ARARAT, Rdz 8:4 arka spoczęła na górach **A.**
ARCHANIELSKI, 1Ts 4:16 zawoła **a.** głosem
ARCHANIOL, Judy 9 **a.** Michał spierał się z Diabłem
ARCYKAPŁAN, Heb 2:17 miłosierny i wierny **a.**
AREOPAG, Dz 17:22 Paweł stanął pośrodku **A.**
ARKA, Rdz 6:14 Zbuduj sobie **a.**
Wj 25:10 Wykonasz **a.** z drewna akacjowego
2Sm 6:6 Uzza podtrzymał **A.**
1Kn 15:2 Nikt oprócz Lewitów nie może nosić **A.**
ARMAGEDON, Obj 16:16 po hebrajsku nazywa się **A.**
ARTEMIDA, Dz 19:34 zaczęli wołać: Wielka jest **A.**!
ASTROLODZY, Mt 2:1 do Jerozolimy przybyli **a.**
AZAZEL, Kpl 16:8 będzie ciągnął losy, który kozioł dla **A.**

B

BAAL, Jer 19:5 dla **B.** palić swoich synów
BABEL, Rdz 11:9 nadano mu nazwę **B.**
BABILON, Jer 51:6 Uciekajcie z **B.**
Jer 51:30 Wojownicy **B.** przestali walczyć
Jer 51:37 **B.** stanie się rumowiskiem
Obj 17:5 **B.** Wielki, matka prostytutek
Obj 18:2 Upadła metropolia **B.** Wielki
BAC SIĘ, Rdz 9:2 Wszelkie zwierzęta będą **b.** was
2Kn 20:15 Nie **b.** tej wielkiej armii
Ps 56:4 w Bogu pokładam ufność. Nie **b.**
Ps 118:6 Jehowa po mojej stronie, nie będę **b.**
Iz 41:10 Nie **b.**, bo ja jestem z tobą
Łk 12:4 Nie **b.** tych, którzy zabijają ciało
Obj 2:10 Nie **b.** tego, co masz wycierpieć
BADAC, Prz 21:2 Jehowa **b.** serca
Dn 12:4 Wielu będzie ja **b.** i nastanie
Dz 17:11 starannie **b.** Pisma
BADANIE, Prz 25:2 chwałą królów jest **b.** sprawy
BALAAM, Lb 22:28 oślica przemówiła do **B.**
BALTAZAR, Dn 5:1 Król **B.** wyprawił wielką ucztę
BAŁWOCHWALCA,
1Ko 6:9 **b.** nie odziedziczą Królestwa Bożego
BAŁWOCHWALSTWO, 1Ko 10:14 uciekajcie od **b.**
BARANEK, Jn 1:29 Oto **B.** Boży, który usuwa grzech
Jn 21:15 czy kochasz mnie? Karm moje **b.**
BARNABAS, Dz 9:27 przyszedł mu z pomocą **B.**
BARUCH, Jer 45:2 Jehowa mówi o tobie, **B.**
BATSZĘBA, 2Sm 11:3 **B.**, żona Uriasza
BAWIC, Prz 10:23 Głupiego **B.** haniebne postępowanie
BECALEL, Wj 31:2 Wybrałem **B.**
BERTO, Rdz 49:10 Od Judy nie oddali się **b.**
Ps 29 Potłuczysz je żelaznym **b.**
Obj 12:5 rządzić za pomocą żelaznego **b.**
BESTIA, Dn 7:3 z morza wyszły cztery **b.**
BETEL, Rdz 28:19 nadał miejscu nazwę **B.**
BETLEJEM, Mi 5:2 **B.** Efrata, z ciebie wyjdzie władca
BEZCZESCIĆ,
Eze 39:7 moje święte imię, nie pozwolę go **b.**
BEZCZYNNY, 2Pt 1:8 nie staniecie się **b.**, bezowocni
BEZDZIETNY,
Pwt 7:14 Nie będzie **b.** męczczyzny i **b.** kobiety
BEZMYŚLNY, Prz 12:18 **B.** słowa jak pchnięcia mieczem
BEZPIECZENSTWO,
Prz 12:3 nie zapewnij **b.** niegodziwości
Iz 32:17 owocem prawości będzie **b.**
Flp 3:1 Pisanie o tym samym służy waszemu **b.**
BEZPIECZNIE, 1Kl 4:25 mieszkańcy Izraela mieszkali **b.**
Prz 2:23 Wtedy będziesz **b.** chodził
Iz 5:21 mój lud będzie mieszkał **b.**
BEZPRAWIE, Mt 24:12 z powodu **b.** miłość oziębnie
2Ts 2:7 **b.** tego człowieka już oddziałuje
BEZRADNY, Ps 40:17 jestem **b.** i biedny
BEZSENNY, 2Ko 6:5 **b.** noce, brak jedzenia
BEZWARTOŚCIOWY, Ps 101:3 Nie będę patrzył na nic **b.**
BEZWSTYDNY, Ef 5:4 **b.** postępowanie, paplanina
BIADA, Iz 5:20 **B.** tym, którzy mówią, że dobre jest zle
1Ko 9:16 **B.** mi, gdybym nie głosił dobrej nowiny!
Obj 12:12 **b.** ziemi i morzu
BICIE, 2Ko 6:5 **b.**, uwięzienie
BIC, 1Ko 9:27 **B.** pięściami swoje ciało
BIEDNY, 1Sm 2:8 z popiołu dwoja **b.**
Ps 9:18 **b.** nie będą zawsze zapomniani
Ps 69:33 Jehowa wysłuchuje **b.**

Prz 30:9 żebym nie stał się b. i nie zaczął kraść
Łk 4:18 żebym głosił dobrą nowinę b.
Jn 12:8 b. zawsze macie u siebie
Rz 7:24 B. ze mnie człowiek!
2Kto 6:10 jesteśmy b., a wzbogacamy wielu
2Kto 8:9 Chrystus ze względu na was stał się b.
Gal 2:10 poprosili tylko, żebyśmy pamiętali o b.
BIEG, Dz 20:24 ukończyć swój b. i służbę
BIEGAC, 1Kto 9:24 Tak b., żeby ją zdobyć
Gal 5:7 B. bardzo dobrze. Kto wam przeszkodził
BIEGŁY, Prz 22:29 Widziałeś człowieka b. w pracy?
BITWA, 1Sm 17:47 b. należy do Jehowy
1Kto 14:8 kto się przygotowuje do b.?
BLISKO, Ps 145:18 jest b. wszystkich, którzy Go wzywają
BLISNI, Łk 10:27 Masz kochać b. jak samego siebie
Łk 10:36 który z tych trzech okazał się b.?
BLAGANIE, 1Tm 2:1 żeby zanoszono b., modlitwy
Heb 5:7 Chrystus zanośli b. oraz gorące prośby
Jak 5:16 B. prawego
BLĄD, Hł 6:24 Pomóżcie mi zrozumieć mój b.
Ps 40:12 moje b. są liczniejsze niż włosy
BLĄKAC SIĘ, Ps 119:176 B. jak zagubiona owca
Iz 53:6 Wszyscy b. jak owce
BŁOGOSŁAWIĆ, Lb 6:24 Oby Jehowa ci b.
Łk 6:28 b. tym, którzy was przeklinają
Rz 12:14 B. tym, którzy was przesładują
BŁOGOSŁAWIENSTWO, Pwt 30:19 do wyboru b.
Prz 10:22 wzbogaca b. Jehowy
Mal 3:10 złeje tyle b., niczego nie będzie brakować
BŁOGOSŁAWIONY, Sdz 5:24 Jael b. wśród kobiet
Jn 12:13 B., który przychodzi w imieniu Jehowy
BLYSKAWICA, Mt 24:27 jak b. ukazuje się
Łk 10:18 Szatan spadł już z nieba niczym b.
BOGACTWO,
Ps 62:10 Jeśli pomnaża się b., nie skupiaj się na tym
Prz 11:28 Kto ufa b., ten upadnie
Prz 30:8 Nie daj mi ani ubóstwa, ani b.
Kzn 5:10 kto kocha b., nie nasyci się dochodem
Mt 13:22 zwodnicza moc b.
Łk 16:9 przyjaźń za pomocą nieprawego b.
BOGATY, Kpł 19:15 Nie wolno ci faworyzować b.
Jer 9:23 niech b. nie szczyści się bogactwem
Łk 14:12 Kiedy wydajecie obiad, nie spraszaj b.
1Tm 6:9 postanawiają być b., wpadają w sidło
1Tm 6:17 są b., żeby nie myśleli o sobie dużo
Obj 3:17 Mówisz: Jestem b.
BOJAŻŃ PRZED JEHOWĄ, Ps 19:9 B. jest czysta
Ps 111:10 B. jest pierwszym krokiem do mądrości
Prz 8:13 B. oznacza nienawidzenie zła
BOŻEK, Ps 115:4 Ich b. to srebro i złoto
1Jn 5:21 strzeżcie się b.
BÓG, Pwt 10:17 Jehowa to B. bogów i Pan panów
Mt 27:46 B. mój, czemu mnie opuściłeś?
Jn 1:18 Żaden człowiek nigdy nie widział B.
Jn 17:3 poznać Ciebie, jedynego prawdziwego B.
Jn 20:17 Idę do B. swojego i B. waszego
1Kto 8:4 jest tylko jeden B.
2Kto 4:4 b. tego świata zaślepia umysł
Ef 4:6 jeden B. i Ojciec wszystkich
1Jn 4:8 B. jest miłością
BÓŁ, Prz 17:25 Głupi syn zasmuca i przysparza b.
Rz 8:22 do tej pory całe stworzenie zaznaje b.
Rz 9:2 w sercu smutek i nieustanny b.
BRAMA, Mt 7:13 Wchodźcie przez cianną b.
BRAT, Prz 17:17 jest b. w chwilach udręki
Prz 18:24 przyjaciel bardziej przywiązany niż b.
Mt 13:55 a jego b.: Jakub, Józef, Szymon i Judas
Mt 28:19 wszyscy jesteście b.
Mt 25:40 co zrobiliście dla moich b., to dla mnie
1Kto 5:11 uznawaj za b., dopuszczając się niemoralności
1Pt 2:17 kochajcie wszystkich b.
1Pt 5:9 wszyscy są b. na świecie
BRONIĆ, 1Pt 3:15 gotowi b. swojej nadziei przed każdym

BRONĆ, Iz 54:17 Żadna b. przeciwko tobie
2Kto 10:4 B., którą walczyliśmy, nie jest cielesna
BRZEMIE, Gal 6:2 Noście b. jedni drugich
BRZUCH, Flp 3:19 Ich bogiem jest b.
BUDOWAĆ (SIĘ), Ps 127:1 Jeżeli Jehowa nie b.
Łk 17:28 sadzili, b.
1Kto 3:10 niech każdy zwraca uwagę, w jaki sposób b.
1Kto 8:1 wiedza wbija w psychę, a miłość b.
1Kto 10:23 Wszystko wolno, ale nie wszystko b.
Judy 20:3 b. na swojej najświętszej wierze
BUNTOWNICZY, Prz 24:21 Nie zadawaj się z b.
BUNTOWNICZOŚĆ, 1Sm 15:23 B. tym co wróżbiarstwo
BUNTOWNIK, Lb 20:10 Słuchajcie, b.!
BURZYĆ, Rz 14:20 Przestańcie b. dzieło Boże
BYK, Wj 21:28 Jeżeli b. pobodzie mężczyznę
Pwt 25:4 Nie nakładaj b. kagańca, gdy młóci
Prz 7:22 Idźcie za nią jak b. na rzeź
Oz 14:2 ofiarę wysławiania niczym z młodych b.
1Kto 9:9 Czy to o b. Bóg się martwi?

C

CAŁOPALENIE, Iz 1:11 Dosyć mam waszych c.
CAŁY, 1Kn 28:9 służ Bogu c. sercem
CEL, Iz 55:11 słowo nie wróci, jeśli nie osiągnie c.
1Kto 9:26 nie biegnę, jakbym nie znał c.
CENA, 1Kto 7:23 Zostaliście kupieni za określoną c.
CENIĆ, Flp 2:29 zawsze c. takich ludzi
CENNY, Ps 72:14 ich życie będzie c. w jego oczach
Dn 9:23 jesteście dla Boga bardzo c.
CEZAR, Mt 22:17 Czy wolno płacić podatek C.?
Mk 12:17 To, co C., spłacajcie C.
Jn 19:12 Jeżeli go zwolnisz, nie jesteś przyjacielem C.
Jn 19:15 Nie mamy króla oprócz C.
Dz 25:11 Odwołuję się do C.!
CHCIEC, 1Kto 5:11 przestali utrzymywać kontakty z c.
1Kto 6:10 c. nie oddziełka Królestwa
CHCIEWOŚĆ, Łk 12:15 strzeżcie się wszelkiego rodzaju c.
Kol 3:5 c., która jest bałwochwalstwem
CHERUB, Rdz 3:24 umieścił c. oraz wirujący miecz
Eze 28:14 namaszczonego c., wyznaczonym
CHĘTNIE, 1Kn 29:17 C. ofiarowałem Ci wszystko
Ps 51:12 spraw, żebym c. okazywał posłuszeństwo
Ps 110:3 lud c. stawi się do dyspozycji
2Kto 8:12 Bo jeśli ktoś daje c.
1Pt 5:2 Paście trzodę Bożą c.
CHLEB, Neh 9:15 Daleś im c. z nieba
Ps 37:25 ani żebym jego dzieci szukały c.
Iz 55:2 Czemu wydajecie na to, co nie jest c.?
Mt 4:4 Człowiek ma żyć nie samym c.
Mt 6:11 Daj nam c. na ten dzień
Mt 26:26 Jezus wziął c., po czym połamał go
Jn 6:35 jestem c. życia
1Kto 10:17 c. jest jeden, wszyscy jego ten jeden c.
CHŁOPIEC, Iz 11:6 poprowadzi jej mały c.
Jer 1:7 Nie mów: Jestem jeszcze c.
CHMURA, Kzn 11:4 kto patrzy na c., nie będzie żał
CHŁOZIC, Mi 6:8 był skromny, c. ze swoimi Bogiem
CHOROBA, Iz 53:4 on dźwigał nasze c.
Mt 9:35 Leczył wszelkie c.
CHOROWAĆ, Jak 5:14 Jeśli ktoś z was c.
CHORY, Iz 33:24 mieszkając nie powie: Jestem c.
CHRONIONY, Ps 91:1 będzie c. przez Wszechmocnego
CHRYSTUS, Mt 16:16 Ty jesteś C., Syn Boga żywego
Łk 24:26 Czy C. nie musiał tego wycierpieć?
Jn 17:3 tego, którego posłałeś, Jezusa C.
Dz 18:28 wykazywał na podstawie Pism, że Jezus jest C.
1Kto 11:3 głową C. jest Bóg
CHRZCIC, Mt 28:19 pozyskujcie uczniów. C. ich
CHRZEST, Łk 3:3 c. na znak skruchy
Rz 6:4 Przez c. w jego śmierci z nim pogrzebani
1Pt 3:21 c. teraz was wybawia
CHRZESCIJANIN, Dz 11:26 nazwano uczniów c.
CHWALIĆ, Prz 27:2 Niech się c. ktoś inny

CHWAŁA, Rz 3:23 daleko im do c. Bożej
 Rz 8:18 w porównaniu z c., która ma się ujawnić
 1Ko 10:31 wszystkim róbcom na c. Bożą
 2Pt 2:10 znieważają tych, których Bóg obdarzył c.
 Obj 4:11 Jehowo, Tobie należy się c.
CHWILA, Ps 30:5 Jego gniew odczuwa się tylko przez c.
CHWILKA, Iz 26:20 Schowaj się na c.
CHWILOWY, 2Ko 4:17 ucisk jest c.
CIAŁO, Rdz 2:24 staną się jednym c.
 Hi 33:25 Niech c. stanie się jedynizse
 Mt 10:28 nie bójcie się tych, którzy zabijają c.
 Mt 26:26 jedzcie. Ten chleb oznacza moje c.
 Rz 6:13 oddajcie Bogu swoje c.
 Rz 8:5 ci, którzy żyją w zgodzie z c.
 Rz 12:1 oddajcie swoje c. jako żywa ofiarę
 1Ko 7:4 mąż nie ma władzy nad swoim c., tylko żona
 1Ko 12:18 Bóg rozmięścił części c.
 1Ko 15:44 Zasięwa się c. fizyczne
 1Ko 15:50 c. i krew nie odziedziczą Królestwa
 Gal 5:19 Wyraźnie widoczne są uczynki c.
 Flp 3:21 przemienią nasze znikome c.
CIĄSNY, Mt 7:13 Wchodźcie przez c. bramę
CIAZA, Wj 21:22 wyrządzą krzywdę kobiecie w c.
CIACHY, 1Pt 3:4 piękno c. i łagodnego ducha
CIELEC, Wj 32:4 wykonał posąg c.
CIELESNY, 1Ko 2:14 człowiek c. nie przyjmuje tego
 1Ko 3:3 bo dalej jesteście c.
 Kol 2:18 chępli się c. sposobem myślenia
CIELE, Iz 11:6 c., lew — będą razem
CIEMNOŚĆ, Iz 60:2 C. okryje ziemię
 Jl 2:31 Słońce zamieni się w c.
 Mt 4:16 Lud w c. zobaczył wielkie światło
 Jn 3:19 ludzie bardziej pokochali c.
 Ef 4:18 pod względem umysłowym w c.
 1Pt 2:9 który was powołał z c.
CIEN, 1Kn 29:15 Nasze dni na ziemi są jak c.
 Kol 2:17 są tylko c. tego, co ma nadejść
 Jak 1:17 nie zmienia się jak przesuwające się c.
CIERNISTY, Dz 7:30 w c. krzewie ukazał mi się anioł
CIERNIA, Mk 15:17 upleli koronę z c. i włożyli
 2Ko 12:7 mam w ciecie c.
CIERPIEĆ, Iz 38:14 Jehowo, tak bardzo c. Wesprzyj
 Rz 8:17 jesteśmy dziećmi, jeśli z nim c.
 1Ko 12:26 jedna część ciała c., wszystkie inne cierpią
 Flp 1:29 dostąpiliśmy zaszczytu, żeby dla niego c.
 1Pt 3:14 c. za to, że jesteście prawi, szczęśliwi
CIERPIENIE, Rz 5:3 Radujmy się, c. rodzi wytrwałość
 Rz 8:18 nasze obecne c. nic nie znaczą
 Heb 2:10 Pełnomocnik wydoskonalony przez c.
 1Pt 5:9 wiedząc, że takich samych c.
CIERPLIWOSĆ,
 Prz 25:15 Dzięki c. można przekonać zwierzchnika
 Rz 9:22 Bóg z ogromną c. tolerował naczynia gniewu
 Jak 5:8 okazujcie c. Umocnijcie swoje serca
 2Pt 3:9 Jehowa okazuje wam c.
 2Pt 3:15 c. Pana uważajcie za wybawienie
CIERPLIWI, Neh 9:30 Ty wiele lat byłeś c.
 1Ko 13:4 Miłość jest c. i zycziwa
 1Ts 5:14 wobec wszystkich bądźcie c.
CIESZYĆ (SIĘ), 1Kn 29:9 Ludzie c. ze składania ofiar
 Prz 8:30 Byłam kimś, z kogo szczególnie c.
 Kzn 8:15 nie ma nic lepszego, niż jeść i pić, i c.
 Dz 5:41 Odeszli sprzed Sanhedrynu, z c.
 Rz 12:15 c. z tymi, którzy c. Płacząc z tymi
 Flp 3:1 c., że pozostajecie w jedności z Panem
 3Jn 4 c. mnie, gdy dzieci chodzą drogą prawdy
CIESLA, Mk 6:3 Czy to nie c., syn Marii?
CIEZAR, Ps 38:4 grzechy są dla mnie jak ogromny c.
 Ps 68:19 Jehowa codziennie nosi nasze c.
 Łk 11:46 wkładacie na ludzi c.
 Dz 15:28 nie nakładaj dodatkowego c.
 Gal 6:5 Każdy poniesie swój własny c.
 Heb 12:1 odrzućmy wszelki c.
 Obj 2:24 Nie nakładam na was żadnego c.

CIEŻARNA, 1Ts 5:3 jak bóle porodowe na kobietę c.
CODZIENNA OFIARA, Dn 11:31 i usuną c.
CÓRKA, Jk 2:28 synowie oraz c. będą prorokować
 Łk 8:49 Twoja c. umarła
 Dz 21:9 cztery c. w stanie wolnym prorokowały
 2Ko 6:18 będziecie dla mnie synami i c.
CUDOWNIE, Ps 139:14 c. mnie uczyniłeś
CUDZOŁOŻNIK, 1Ko 6:9 c. nie odziedziczą Królestwa
CUDZOŁOŻYWCY, Wj 20:14 Nie wolno ci c.
CUDZOŁÓSTWO, Mt 5:28 już popełnił c. w sercu
 Mt 19:9 i poślubia inną kobietę, popełnia c.
CUDZOZMIEMIE, Wj 22:21 Nie wolno źle traktować c.
 Lb 9:14 Ten sam przepis ma obowiązywać c.
 Pwt 10:19 kochajcie c.
CYRUS, Ezd 6:3 C.: Niech dom zostanie odbudowany
 Iz 45:1 pomazańca, C., wziął za prawą rękę
CYSTERNA, Prz 5:15 Pij wodę z własnej c.
CZARY, Dz 13:6 Bar-Jezus, który uprawiał c.
CZAS, Kzn 9:11 wszystkich dosięga c. i przypadek
 Dn 7:25 na c., c. i pół c.
 Łk 21:24 c. wyznaczone narodom
 Jn 7:8 c. na mnie jeszcze nie nadszedł
 1Ko 7:29 pozostało niewiele c.
 Ef 5:16 róbcie jak najlepszy użytek ze swojego c.
CZCIC, Mt 4:10 Jehowe, swojego Boga, masz c.
CZKAĆ, Mi 7:7 Będzie cierpliwie c. na Boga
CZERWONY, Rdz 25:30 daj mi szybko trochę tego c.
CZĘŚCIOWY, 1Ko 13:9 Nasza wiedza jest c.
CZĘŚĆ, 1Ko 12:18 Bóg rozmięścił c. ciała
CZŁOWIEK BEZPRAWIA, 2Ts 2:3 dopóki nie ujawni się c.
CZOŁO, Eze 3:9 twoje c. twarszym niż krzemień
 Eze 9:4 zrób znak na c. ludzi
CZOSNEK, Lb 11:5 mieliśmy cebule i c., za tym tęsknimy
CZUWAC, Mt 26:41 Stale c. i wciąż się modlić
 Łk 21:36 C., zanosząc błagania
 Jn 17:12 sam nad nimi c.
 1Ko 16:13 C., stojcie mocno w wierze
 Obj 16:15 Szczęśliwy ten, kto c.
CZYSTY, Hab 1:13 Zbyt c. masz oczy, żeby patrzeć
 Sof 3:9 zmienia język ludów na c. mowę
 Mt 5:8 Szczęśliwi, którzy mają c. serce
 Jn 15:3 jesteście c. dzięki temu, co do was mówiłem
CZYTAĆ, Pwt 17:19 Ma c. gozper wszystkie dni życia
 Dz 8:30 Czy rozumiesz, co c.?

D

DALEKO, Dz 17:27 nie jest On d. od nikogo z nas
DAR, 2Kn 31:10 ludzie zaczęli przynosić d.
 Ps 127:3 Dzieci są d. od Jehowy
 Rz 6:23 Bóg daje nam w d. życie wieczne
 Rz 12:6 Mam różne d.
 1Ko 7:7 każdy ma od Boga własny d.
 Ef 4:8 dał d. w postaci ludzi
 Jak 1:17 Każdy dobry d. pochodzi z góry
DAREMNY, 1Ko 15:58 wasz trud dla Pana nie jest d.
DARMO, Iz 65:23 Nie będą się trudzić na d.
 Mt 10:8 Otrzymałście za d., za d. dawajcie
 Obj 22:17 niech za d. bierzcie wodę życia
DAWAĆ, Łk 12:48 dużo d., dużo będzie się żądać
DAWANIE, Dz 20:35 Więcej szczęścia z d.
DAWID, 1Sm 16:13 Samuel namaścił D.
 Łk 1:32 tron D., jego ojca
 Dz 2:34 D. nie poszedł do nieba
DAŻYC, Rz 14:19 D. do tego, co sprzyja pokojowi
DBAĆ, 1Tm 5:8 Kto nie d. o swoich
DECH, Rdz 2:7 tchnął w jego nozdrza d. życia
DELIKATNY, 1Ts 2:7 staliśmy się d. jak matka
 2Tm 2:24 ma być d. dla wszystkich
 1Pt 3:7 kobiety słabsze niżym d. naczynia
DEMON, Dz 16:16 nieczystego ducha — d. wróżbiarstwa
 1Ko 10:20 narody składają w ofierze d.
 1Ko 10:21 nie możecie jeść ze stołu d.
 Jak 2:19 d. wierzą i drżą

DENAR, Łk 7:41 zadłużeni—jeden na 500 d.
DESZCZ, Rdz 7:12 Ulewny d. padał 40 dni
 Pwt 11:14 zapewni d. jesienny i wiosenny
 Pwt 32:2 pouczenia będą spływać jak d.
 Iz 55:10 Jak d. czy śnieg spada i nie wraca
 Mt 5:45 d. pada na prawych i nieprawych
DIABEŁ, Mt 25:41 ogień wieczny dla d. i jego aniołów
 Łk 8:12 przychodzi d. i zabiera słowo z ich serc
 Jn 8:44 Waszym ojcem jest D.
 Ef 4:27 Nie dawajcie przystępu D.
 Ef 6:11 niezachwiani wobec działań D.
 Jak 4:7 przeciwstawcie się D., a od was ucieknie
 1Pt 5:8 D. krąży jak ryczący lew
 1Jn 3:8 zniszczyć wszystko, czego dokonał D.
 Obj 12:12 biada, ponieważ zstąpił do was D.
 Obj 20:10 D. wrzuceniu do jeziora ognia
DINA, Rdz 34:1 D. miała zwyczaj spędzać czas
DUŻYNIK, Rz 1:14 d. wykształconych i niewykształconych
DUŻYNY, Rz 13:8 nie bądźcie nic d. oprócz miłości
DNI OSTATNIE, 2Tm 3:1 d. nastąpią krytyczne czasy
DOBRA NOWINA, Iz 52:7 widok tego, kto niesie d.
 Mt 24:14 ta d. o Królestwie będzie głoszona
 Łk 4:43 muszę głosić d., bo po to zostałem posłany
 Rz 1:16 Nie wstydę się d.
 1Ko 9:16 Biada mi, gdybym nie głosił d.
 1Ko 9:23 Wszystko robię ze względu na d.
DOBRO, Rdz 3:5 podobni do Boga, znali d. i zło
 Pwt 10:13 przestrzegał przykazań dla twojego d.
 Rz 7:19 Nie czynię d., którego chcę
 Gał 6:10 wyświadczamy d. wszystkim
DOBRY, Rdz 1:31 wszystko, co uczynił, było bardzo d.
 Pwt 8:16 by w przyszłości wyszło wam to na d.
 Rz 5:7 za d. ktoś odważyłby się umrzeć
 Rz 15:1 nie myślę o tym, co d. dla nas samych
 Rz 15:2 niech każdy robi to, co d. dla bliźniego
 Rz 15:3 Chrystus nie myślał, co d. dla niego
DOCHÓD, Kzn 5:10 nigdy nie nasyci się d.
DODODNY, Łk 4:13 Diabeł odstąpił do innego d. czasu
DOJRZAŁOŚĆ, Heb 6:1 wytrwale zmierzajmy do d.
DOJRZAŁY, Ef 4:13 aż staniemy się ludźmi d.
 Heb 5:14 dla ludzi d., którzy dzięki korzystaniu
DOKŁADNA WIEDZA, Rz 10:2 brakuje im d.
 Kol 3:10 osobowość pod wpływem d. się odnawia
DOKŁADNIE POZNAC, 1Tm 2:4 chce, żeby ludzie d.
DOM, 2Sm 7:13 zbuduje d. dla mojego imienia
 Ps 27:4 chciałbym mieszkać w d. Jehowy
 Ps 101:2 będę postępował w d. w nieskazitelności
 Ps 127:1 Jeżeli Jehowa nie buduje d.
 Iz 56:7 nazwamy d. modlitwy dla wszystkich
 Iz 65:21 Pobudują d. i będą w nich mieszkać
 Łk 2:49 powinienem być w d. swojego Ojca
 Jn 2:16 robić z d. mojego Ojca jest wiele mieszkań
 Jn 14:2 W d. mojego Ojca jest wiele mieszkań
 Dz 5:42 od d. do d. stale nauczali
 Dz 7:48 Najwyższy nie mieszka w d.
 Dz 20:20 nauczania was publicznie i od d. do d.
 2Ko 5:1 otrzymamy wieczny d. w niebiosach
 Heb 3:4 każdy d. jest przez kogoś zbudowany
DOMYŚLAĆ SIĘ, Mt 24:44 o godzinie, której nie d.
DORADCA, Prz 15:22 dzięki wielu d. osiąga się cel
 Iz 9:6 Będą go nazywać Cudownym D.
DORKAS, Dz 9:36 uczennica o imieniu Tabita, D.
DOROSŁY, 1Ko 14:20 pod względem rozumienia d.
DOSKONAŁY, Pwt 32:4 Skala—d. są Jego dzieła
 Ps 19:7 Prawo Jehowy jest d.
 Mt 5:48 d., tak jak wasz Ojciec jest d.
DOSTATEK,
 Łk 12:15 życie nie zależy od tego, choćby opijał w d.
DOŚWIADCZAĆ, 1Pt 2:3 d., że Pan jest zyciwy
DOTYKAĆ, Prz 6:29 kto jej d., nie uniknie kary
 Iz 52:11 nie d. niczego nieczystego!
 Mt 8:3 d. go i rzekł: Chce!
 2Ko 6:17 przestaniecie d. tego, co nieczyste

DÓŁ, Prz 26:27 Kto kopie d., sam do niego wpadnie
 Mt 15:14 ślepy prowadzi ślepego, wpadną do d.
DRACHMA, Łk 15:8 ma 10 d. i jedną z nich zgubi
DRAŻLIWY, Prz 21:19 mieszkać z kłótliwą, d. żoną
DREWNO, Prz 26:20 Gdzie nie ma d., ogień gaśnie
DROGA, Prz 16:25 Jakaś d. wydaje się słuszną
 Iz 30:21 To jest ta d. Nia idźcie
 Mt 7:14 wąska d. prowadząca do życia
 Mt 13:4 niektóre ziarna upadły przy d.
 Jn 14:6 Ja jestem d., prawdą i życiem
 Dz 9:2 zwolennika D., którego tam znajdziesz
DROGOCENNY, 1Pt 1:19 d. krwią Chrystusa
DRUGA ŚMIERĆ, Obj 2:11 nie dosięgnie d.
 Obj 20:6 Takich nie dosięgnie d.
 Obj 20:14 do jeziora ognia, które oznacza d.
DRUGIE OWCE, Jn 10:16 Mam też d., nie z tej owczarni
DRZEWO, Rdz 2:9 d. poznanie dobra i zła
 Rdz 2:9 d. życia w środku ogrodu
 Ps 1:3 jak d. zasadzone nad strumieniami
 Iz 61:3 nazywani wielkimi d. prawości
 Eze 47:12 Nad brzegami rzeki będą rosnać d.
 Dn 4:14 Zrabcie to d.! Odetnijcie gałęzie
 Obj 2:7 Zwyćzającemu dam jeść z d. życia
 Obj 22:14 mieć prawo jeść owoce z d. życia
DRZEWO FIGOWE, 1Kl 4:25 każdy pod winoroślą i d.
 Mi 4:4 Każdy pod winoroślą i d.
 Mt 21:19 d. natychmiast uschło
 Mk 13:28 wyciągnijcie naukę z przykładu d.
DRZEWO OLIWNE, Ps 52:8 jak d. w domu Bożym
DRZWI, Jn 20:19 zamknęły d. Wtedy Jezus zjawił się
 1Ko 16:9 wielkie d. prowadzące do działalności
 Obj 3:20 stoje u d. i pukam
DRZENIE, Flp 2:12 z d. wypracowujecie wybawienie
DUCH, Lb 11:25 wziął część d.
 1Sm 16:13 d. Jehowy wzmacniał Dawida
 2Sm 23:2 Mówił przeze mnie d. Jehowy
 Ps 51:10 daj mi nowego, niezłomnego d.
 Ps 51:17 Ofiarą, która cieszy Boga, skruszony d.
 Ps 104:29 Gdy odbierasz im d., giną
 Ps 146:4 D. uchodzi, a on wraca do ziemi
 Kzn 12:7 d. wraca do Boga, który go dał
 Iz 61:1 Jehowa dał mi swojego d.
 Jl 2:28 wyleje swojego d. na najroźniejszych ludzi
 Za 4:6 nie dzięki ludzkiej sile, dzięki mojemu d.
 Mt 3:16 d. Bożego zstępującego niczym gołąb
 Mt 12:31 bluźnierstwo przeciwko d. nieprzebaczone
 Mt 26:41 D. jest ochoczy, ale ciało słabe
 Łk 23:46 w Twoje ręce powierzam swojego d.
 Jn 16:13 d. prawdy—pokieruj wami
 Rz 8:16 d. Boży z naszym d. zaświadcza
 Rz 8:26 d. ujmuje się w związku z westchnieniami
 Gał 5:16 Stale postępujcie w zgodzie z d.
 Gał 5:22 owocem d. jest miłość
 Gał 6:8 kto sieje z myślą o d.
 Ef 6:12 walczymy z armią niegodziwych d.
 1Pt 3:18 ożywiony w d.
DUCH ŚWIĘTY, Ps 51:11 nie odbieraj mi swojego d.
 Łk 1:35 Zstąpi na ciebie d. i osłoni cię
 Łk 3:22 pod postacią gołębia zstąpił d.
 Łk 11:13 Ojciec da d. tym, którzy Go proszą
 Jn 14:26 d. nauczysz was i przypomniał wam
 Dz 1:8 Gdy zstąpi d., otrzymacie moc
 Dz 2:4 wszyscy zostali napełnieni d.
 Dz 5:32 d. Bóg daje podporządkowanym Mu
 Ef 4:30 Nie zasmucajcie d. Bożego
DUCHOWY, Mt 5:3 świadomi swoich potrzeb d.
 Jn 4:24 Bóg jest istotą d.; oddawać Mu część duchem
 Rz 1:11 podzielić się z wami jakimś d. darem
 1Ko 2:15 człowiek d. potrafi rozsądzić wszystko
 1Ko 15:44 wskrzeszone zostaje ciało d.
 2Ko 3:17 Jehowa jest istotą d.
DUSZA, Lb 31:28 jedną d. spośród ludzi, owiec i kóz
 Eze 18:4 D., która grzeszy, ta umrze
 Mt 22:37 Masz kochać Jehowę całą d.

Ef 6:6 z całej d. spełniają wolę Bożą
Kol 3:23 Cokolwiek robicie, róbcie z całej d.
DZIADKOWIE, 1Tm 5:4 oddawać d., co im się należy
DZIAŁ, Dn 12:13 powstaniesz, by otrzymać d.
DZIAŁAĆ, Jn 5:17 Mój Ojciec cały czas d.
DZIAŁANIE, 1Pt 1:13 przygotujcie się do d.
DZIECKO, Pwt 31:12 Zbierzcie mężczyzn, kobiety, d.
Sdz 13:8 niech nas pouczy, jak postępować z d.
Ps 8:2 Słowa z ust d.
Prz 22:6 d. nie zdejść z niej, nawet gdy się zestarzeje
Mt 11:16 Podobne jest do małych d. na rynkach
Mt 18:3 jeśli się nie staniecie jak d.
Mt 19:14 Zostawcie te d. i nie zabraniając im
Łk 9:47 wziął małe d., postawił je
Łk 10:21 ukryłeś przed mędracami, wyjawiles d.
Rz 8:21 wspaniałe wolności d. Bożych
1Ko 7:14 wasze d. byłyby nieczyste
1Ko 13:11 myślałem jak d., rozumowałem jak d.
1Ko 14:20 Bądźcie małymi d. co do zła
2Ko 12:14 nie d. powinny odkładać dla rodziców
Ef 6:1 D., bądźcie posłuszne rodzicom
1Jn 3:2 teraz jesteśmy d. Bożymi
DZIEDZIC, Jer 23:5 wzbudź Dawidowi d.
Rz 8:17 d. Boga, współdziedzicami Chrystusa
Gal 3:29 potomstwem Abrahama, d. zgodnie z obietnicą
DZIEDZICTWO, Lb 18:20 jestem twoją częścią i twoim d.
Lam 3:24 Jehowa jest moim d.
Ef 1:18 bogactwo jako d. dla świętych
1Pt 1:4 d. nieskalane i nieprzemijające
DZIELIĆ SIĘ, Rz 12:13 d. stosownie do ich potrzeb
DZIELNY, Prz 31:29 wiele d. kobiet, ty przewyższasz je
DZIEŁO, Ps 104:24 Jehowo, jak liczne są Twoje d.!
Jn 14:12 dokona d. nawet większych
DZIEN, Ps 84:10 d. na Twoich dziedzińcach jest lepszy
Eze 4:6 d. za rok, d. za rok
Mt 24:36 O tym d. i godzinie nie wie nikt
2Pt 3:8 jeden d. jest jak tysiąc lat
DZIEN JEHOWY, 1Tm 2:1 nadchodzi d. ! Bo jest już bliski!
Am 5:18 co d. będzie dla was oznaczal?
Sof 1:14 Bliski jest wielki d. ! Jest bliski
1Ts 5:2 d. przyjdzie jak złodziej
2Ts 2:2 że niby już nastał d.
2Pt 3:12 oczekujcie d. i stał o nim pamiętajcie
DZIESIĄTY, Neh 10:38 Lewici, d. część dziesięciny
DZIESIĘCINA, Mal 3:10 Przynieście do spichlerza całą d.
DZIESIĘĆ PRZYKAZAŃ, Wj 34:28 spisał na tablicach D.
DZIEWCZYŃKA, 2Kl 5:2 wzięli do niewoli małą d.
Mk 5:42 D. wstała i zaczęła chodzić
DZIEWICA, Mt 25:1 Z Królestwem jest jak z 10 d.
DZIEKOWAĆ, Ps 92:1 Dobrze jest d. Tobie, Jehowo
Ps 95:2 Przyjdźmy przed Niego, d. Mu
Jn 11:41 Ojcie, d. Ci, że mnie wysłuchałeś
1Ko 1:4 Zawsze d. za was Bogu
Ef 5:20 za wszystko d. naszemu Bogu
DZIWIĆ SIĘ, 1Pt 4:4 d., że już nie biegniecie z nimi

E

EDEN, Rdz 2:8 Bóg zasadził ogród w E.
EFEZ, 1Ko 15:32 walczyłem w E. z dzikimi zwierzętami
EGIPT, Mt 2:15 Z E. wezwałem swojego syna
EKSCELENCJA, Dz 24:3 Wasza E. Feliksie
ELEMENTARNE ZASADY, Gal 4:9 powracacie do e.
ELIASZ, Jak 5:17 E. był człowiekiem takim jak my
ENERGIA, Iz 40:29 Zmęczonemu dodaje e.
EPIDEMIA, Łk 21:11 w jednym miejscu po drugim e.
EPILEPTYK, Mt 4:24 e. i sparaliżowanych uzdrawiał
EUNUCH, Iz 56:4 E. wybierają to, co sprawia mi radość
Mt 19:12 są e., którzy się takimi urodzili
Dz 8:12 przejeżdżał tamteży etiopski e.
EWANGELIZATOR, Dz 21:8 do domu e. Filipa
2Tm 4:5 wykonuj zadanie e.

EWODIA, Flp 4:2 Wzywam E. i wzywam Syntychę
EZAW, Rdz 25:34 E. wzgardził prawem pierworodnego
Heb 12:16 nie docenia rzeczy świętych, tak jak E.
EZDRASZ, Ezd 7:11 E. — kapłanowi, znawcy przykazań
EZECHIASZ, 2Kl 19:14, 15 E. zaczął się modlić do Jehowy

F

FAŁSZ, Ef 4:25 odrzuciliście f., bądźcie prawdomówni
FAŁSZOWAĆ, 2Ko 4:2 ani nie f. słowa Bożego
FAŁSZYWY, Mt 24:24 powstaną f. chrystusowie
Mt 26:59 próbowali zdobyć f. zeznania
Gal 2:4 f. bracia wślizgnęli się niczym szpieczy
FILAR, Gal 2:9 uważani za f.
1Tm 3:15 będącym f. i podporą prawdy
FILIP, Dz 8:26 anioł Jehowy rzekł do F.
Dz 21:8 ewangelizator F. był jednym z siedmiu
FILOZOFIA, Kol 2:8 nie wzięj was w niewolę przez f.
FILOZOFOWIE, Dz 17:18 epikurejscy i stoicy f.
FORTYFIKACJA, Łk 19:43 f. z zaostrożnych pali
FOTEL SEDZIOWSKI, Jn 19:13 Pilat zasiadł na f.
FREDZLE, Lb 15:39 Te f. mają wam przypominać
FUNDAMENT, Łk 6:48 położył f. na skale
Rz 15:20 nie budować na cudzym f.
1Ko 3:11 nikt nie może położyć f. oprócz Chrystusa
FUNKCJA, Rz 12:4 nie wszystkie części pełnią tę samą f.
FUNKCJONOWAĆ, Ef 4:16 każda część ciała właściwie f.

G

GABRIEL, Łk 1:19 Jestem G., stoję tuż przed Bogiem
GAŁAŻ, Jn 15:4 g. nie wydaje owoców w oderwaniu
GAMALIEL, Dz 22:3 wykształcenie zdobyłem u stóp G.
GARDZIC, Iz 53:3 Był kimś, kim ludzie g. i kogo unikali
GARNCARZ, Iz 64:8 My jesteśmy gliną, Ty naszym G.
Rz 9:21 Czy g. nie ma władzy nad gliną
GECHAZI, 2Kl 5:20 G. pomyślał sobie: pobiegnę za nim
GEDEON, Sdz 7:20 Miecze Jehowy i G. !
GEHENNA, Mt 10:28 dusze i ciała może zgładzić w G.
GIBEON, Joz 9:3 mieszkańcy G. usłyszeli
GLEBA, Mt 13:23 w wypadku ziarna na urodzajnej g.
GLINA, Iz 45:9 Czy g. może powiedzieć do Garnarcz
Iz 64:8 My jesteśmy g., a Ty Garnarczem
Dn 2:42 palce częściowo z żelaza, częściowo z g.
GŁADKI, Rdz 16:18 g. słowkami zwodzą
GŁĘBIA, Rz 11:33 g. Bożej szczodrości, mądrości
GŁĘBOKI, 1Ko 2:10 Duch zgłębia g. zagadnienia
Jak 5:11 Jehowa okazuje g. współczucie
GŁĘBOKOŚĆ, Ef 3:18 w pełni zrozumieć g.
GŁODOWAĆ, Iz 65:13 Moi słudzy będą jeść, a wy g.
GŁOŚ, 1Kl 19:12 po ogniu spokojny, cichy g.
Jn 5:28 wszyscy w grobach usłyszą Jego g.
Jn 10:27 Moje owce słuchają mojego g.
GŁOSICIEL, 2Pt 2:5 Noego, g. prawości
GŁOŚCIE, Mt 9:35 Jezus g. dobrą nowinę o Królestwie
Mt 15:9 g. nauki, które są nakazami ludzkimi
Łk 8:1 Jezus wędrował, g.
Jn 7:16 Ja nie g. swoich nauk
Rz 10:14 A jak usłyszysz bez g.?
2Tm 4:2 G. słowo. Czyń to pilnie
Heb 10:23 Wytrwale g. publicznie o naszej nadziei
GŁOSOWANIE, Łk 23:51 Nie poparł on w g. planów
GŁOSZONY, Mt 24:14 dobra nowina o Królestwie
będzie g.
Kol 1:23 dobra nowina była g. na świecie
GŁOWA, Rdz 3:15 Ono zmiażdży ci g.
Dn 2:32 G. posagu była z czystego złota
1Ko 11:3 g. kobiety jest mężczyzna
Ef 5:23 Chrystus jest g. zboru
Ef 5:23 mając jest g. zony
GŁÓD, Ps 37:19 w czasie g. będą mieli obfitość
Am 8:11 nie g. spowodowany brakiem chleba
Mt 24:7 będzie też g.
GLUCHY, Mk 7:37 Sprawia nawet, że g. słyszą
GŁUPI, Ps 141:6 G. myśli: Nie ma Jehowy

GŁUPOTA, Prz 19:3 schodzi na złą drogę przez g.

Prz 22:15 G. tkwi w sercu dziecka

1Ko 3:19 dla Boga mądrość tego świata jest g.

GNEBICIEL, Kzn 4:1 Ich g. mieli władzę

GNIIEW, Ps 103:8 Jehowa jest nieskłonny do g.

Prz 14:17 szybko wpada w g., postępuje głupio

Kol 3:8 musicie odrzucić g., obraźliwą mowę

GNIĘWAĆ SIĘ, Ps 37:8 Przestań g.

GNUŚNIE, Prz 19:15 g. nie będzie miał co jeść

GODNIE, 1Ko 14:40 niech wszystko odbywa się g.

GODNY, Wj 18:21 wybierz kompetentnych, g. zaufania

Ezd 9:6 Nie jestem g. zwrócić się do Ciebie

Ps 19:7 Przypomnienia Jehowy g. zaufania

Mt 10:37 kocha bardziej niż mnie, nie jest mnie g.

Łk 15:19 Nie jestem g. nazywać się twoim synem

Dz 5:41 ciesząc się, że okazali się g. znosić

Ef 4:1 w sposób g. swojego powołania

2Ts 1:5 uznani za g. Królestwa

Tyt 2:10 mają być całkowicie g. zaufania

Heb 11:38 Świat nie był ich g.

GOLZINA, Mt 24:36 O dniu i g. nie wie nikt

GOLGOTA, Jn 19:17 Miejsce Czaszki, z hebrajskiego G.

GOLIAT, 1Sm 17:4 wyszedł pewien żołnierz o imieniu G.

GOLIĆ, Kpl 21:5 nie mogą g. sobie głowy

GOLĄB, Mt 3:16 duch Boży zstępujący niczym g.

Mt 10:16 ostrożni jak węże, niewinni jak g.

GOMORA, Rdz 19:24 spuścił na G. deszcz siarki i ognia

GORCZYCA, Łk 13:19 ziarno g., które człowiek zasiał

GORLIWY, Ps 69:9 G. o Twój dom mnie pożarła

Iz 37:32 W g. dokona tego Jehowa, Bóg Zastępów

Heb 6:11 odznaczał się taką samą g.

GORLIWY, Rz 10:2 są g., ale brakuje im wiedzy

Tyt 2:14 lud g. w szlachetnych uczynkach

GORSZYC, Flp 1:10 byli bez skazy i nie g. innych

GORYCZ, Prz 14:10 Tylko serce zna swoją g.

Ef 4:31 Usunąć złością g., złość, gniew

GORZKO, Mt 26:75 wyszedł i zaczął g. płakać

GOSĆINNOŚĆ, Rz 12:13 Przeciągając się w g.

Heb 13:2 Nie zapominając o g.

3Jn 8 mamy obowiązek okazywać g.

GOSĆINNY, Tyt 1:7, 8 nadzorca ma być g.

1Pt 4:9 Bądźcie g. bez narzekania

GOŚĆ, Ps 15:1 kto może być g. w Twoim namiocie?

GOTOWOŚĆ, Ef 6:15 g. do głoszenia dobrej nowiny

GOTOWY, Wj 19:8 Jesteśmy g. czynić wszystko

Mt 24:44 okazywać się g.

Rz 1:15 g. głosić dobrą nowinę

GÓRA, Rdz 7:19 Woda zakryła wszystkie g.

Ps 24:3 Kto może wejść na g. Jehowy?

Dz 2:3 wejdzmy na g. Jehowy

Iz 11:9 nie będą wyrządzać szkody na świętej g.

Dn 2:35 stał się wielką g. i wypełnił całą ziemię

Dn 11:45 święta g. Pięknej Ziemi

GÓRA OLIWNA, Łk 22:39 poszedł w kierunku G.

Dz 1:12 G., leżące w pobliżu Jerozolimy

GRABIEŻ, Heb 10:34 przyjmowaliście g. waszego mienia

GRANICE, 1Ts 4:6 nie może przekraczać stosownych g.

GROZA, Prz 3:25 Nie bédziesz się bał nagłej g.

GROZIĆ, 1Pt 2:23 Gdy cierpiat, nie g.

GROŹBA, Ef 6:9 traktujcie tak samo, nie używajcie g.

GROB, Hi 14:13 ukryj mnie w g.

Kzn 9:10 w g. nie wykonuje się pracy

Oz 13:14 Wykupię swój lud z g.

Jn 5:28 wszyscy, którzy są w g., usłyszą

Dz 2:31 Chrystus nie został opuszczony w g.

Obj 1:18 Mam klucze śmierci i g.

Obj 20:13 śmierć i g. wydały umarłych

GRZECH, Rdz 4:7 g. czai się u twoich drzwi

Ps 32:1 Szczęśliwy ten, którego g. zakryto

Ps 38:18 udrećmy mnie moją g.

Iz 1:18 Chocby wasze g. były jak szkarłat

Iz 38:17 Wszystkie moje g. rzuciłeś za siebie

Iz 53:12 Poniósł g. wielu ludzi

Jer 31:34 już nie będę pamiętał ich g.

Mt 18:15 brat popelni przeciw tobie g., idź i powiedz

Mk 3:29 na zawsze będzie ciężał na nim g.

Jn 1:29 Baranek Boży usuwa g. świata!

Dz 3:19 okazyć skrucę, żeby zostały zmasane g.

Rz 3:25 przebaczał g. w przeszłości

Rz 5:12 G. pojawił się przez jednego człowieka

Rz 6:14 g. nie może nad wami panować

Rz 6:23 zapłatą za g. jest śmierć

1Tm 5:24 g. innych wychodzą na jaw później

Jak 4:17 umie, a nie robi, popelnia g.

Jak 5:15 jeśli popelniał g., uzyska przebaczenie

1Jn 1:7 krew Jezusa oczyszcza nas z g.

1Jn 2:1 gdyby jednak ktoś popelniał g.

1Jn 5:17 Wszelka nieprawość jest g.

GRZESZNIK, Ps 1:5 g. potępieni wśród prawych

Łk 15:7 więcej radości z g., który okazuje skrucę

Łk 18:13 Boże, bądź łaskawy dla mnie, g.

Jn 9:31 Wiemy, że Bóg nie wysłuchuje g.

Rz 5:8 Chrystus umarł za nas, gdy byliśmy g.

GRZESZYC, 1Kl 8:46 nie ma człowieka, który nie g.

Eze 33:14 powiem grzesznikowi, on przestanie g.

Rz 3:23 Wszyscy g., daleko im do chwały Bożej

Jak 3:2 wszyscy wielokrotnie g.

GWARANCJA, Dz 17:31 g. dał przez wzbudzenie go

2Ko 1:22 dał ducha jako g. tego, co ma przyjść

Ef 1:14 jest g. naszego dziedzictwa

GWIAZDA, Ps 147:4 wszystkie g. woła po imieniu

Mt 24:29 po tych dniach ucisku g. będą spadać

Obj 2:1 trzyma w prawej ręce siedem g.

H

HADES. Zob. GRÓB.

HANDLOWAC, 2Ko 2:17 nie h. słowem

HARMONIJNIE, Ef 4:16 h. zespolone

HELLI, 1Sm 1:3 synowie H. — Chofni i Pinechas

HEŁM, Ef 6:17 Noście h. wybawienia

HENOCH, Rdz 5:24 H. chodził z prawdziwym Bogiem

HIQB, Hi 1:9 Czy H. boi się Boga bezinteresownie?

Jak 5:11 Słyszeliście o wytrwałości H.

HOMOSEKSUALIŚCI,

1Ko 6:9 h. nie odziedziczą Królestwa

I

IMIE, Rdz 11:4 Dzięki temu rozslawimy swoje i.

Wj 3:13 Zażółmy, że zapytała: Jakże jest Jego i.?

Wj 3:15 Jehowa to jest moje i. na zawsze

Wj 9:16 żeby moje i. było rozgłaszane po całej ziemi

Wj 20:7 Nie wolno używać i. w sposób niegodny

1Sm 17:45 ale ja idę z i. Jehowy

1Kn 29:13 wysławiamy Twoje piękne i.

Ps 9:10 znają Twoje i., będą ci ufali

Ps 79:9 ze względu na swoje wspaniałe i.

Prz 18:10 i. Jehowy to potężna wieża

Jer 23:27 nakłonić lud, żeby zapomnieli o i.

Eze 39:25 Będę gorliwie bronił swojego świętego i.

Mal 1:11 Moje i. będzie wielkie wśród narodów

Mal 3:16 którzy rozmyślają o Jego i.

Mt 6:9 niech będzie usłuchane Twoje i.

Jn 12:28 Ojcie, otocz chwałą swoje i.

Jn 14:14 Gdy poprosicie w moje i., ja to spełnię

Jn 17:26 Dalem im poznać Twoje i.

Dz 4:12 nikt inny nie otrzymał takiego i.

Dz 15:14 wybrać lud, który by nosił Jego i.

Rz 10:13 kto wzywa i. Jehowy, będzie wybawiony

Flp 2:9 i., które przewyższa wszelkie inne i.

INTELEKTUALIŚCI, Łk 10:21 ukryłeś te rzeczy przed i.

INTERESY, Mt 22:5 Jeden poszedł na pole, drugi do i.

Jak 4:13 będziemy robić i. i zarabiac

ISTNIEĆ, Ps 104:30 posyłaś ducha, zasnającą i.

Jn 7:28 i. Ktoś, kto mnie posłał

ISTNIEJĄCY OD DNI PRADAWNYCH, Dn 7:9 i. zasiadł

ISĆ, Jn 6:19 zobaczyli, jak Jezus i. po jeziorze
Jn 10:27 Moje owce i. za mną
IZAAK, Rdz 22:9 Związał i. ręce i nogi
IZRAEL, Rdz 35:10 będziesz się nazywał i.
Ps 135:4 I. stał się Jego szczególną własnością
Gal 6:16 członkowie I. Bożego zaznają pokoju

J

JABŁKO, Prz 25:11 złote j. w srebrnych ornamentach
JAGNIE, Iz 40:11 Ramieniem zbierze j.
JAH, Wj 15:2 J. jest moją siłą i potęgą
Iz 12:2 bo J. Jehowa jest moją siłą
JAKUB 1., Rdz 32:24 człowiek, który zaczął walczyć z J.
JAKUB 2., Łk 6:16 Judasa, syna J.
JAKUB 3., Dz 12:2 J., brata Jana, kazał ścigać
JAKUB 4., Mk 15:40 Maria — matka J. Mniejszego
JAKUB 5., Mt 13:55 a jego bracia: J., Józef
Dz 15:13 Gdy skończyli mówić, zabrał głos J.
Łk 15:7 ukazał się J., wszystkim apostołom
Jak 1:1 J., niewolnik Boga i Pana Jezusa
JAMA, Dn 6:7 zostanie wrzucony do lwiej j.
JAN 1., Mt 21:25 Kto upoważnił J. do udzielania chrztu?
Mk 1:9 Jezus ochrzczony przez J. w Jordanie
JAN 2., Jn 1:42 Ty jesteś Szymon, syn J.
JAN 3., Mt 4:21 syna Zebedeusza, i jego brata, J.
JARZMO, 1Kl 12:14 ojciec włożył na was ciężkie j.
Mt 11:30 moje j. miłe, a moje brzemie lekkie
JASKINIA, Mt 21:13 robicie z niego j. przestępców
JASNIENIACY, Iz 14:12 Runąłeś aż z nieba, j.
JEDEN, 1Kl 8:6 j. Bóg, Ojciec, i j. Pan, Jezus
JEDNOMYSŁNY,
Dz 15:25 po wypracowaniu j. stanowiska
JEDNORODZONY, Jn 1:18 j. bóg wyjaśnił, jaki On jest
Jn 3:16 dał swojego j. Syna, żeby nikt nie zginął
JEDNOŚĆ, Ps 133:1 miło, gdy bracia mieszkają w j.!
Ef 4:3 j. wynikająca z działania ducha
Ef 4:13 dojdziemy do j. pod względem wiary
Flp 2:2 zachowujcie całkowitą j.
JEDZENIE, Dz 14:17 Dawał deszcz, pod dostatkiem j.
JEFFTE, Sdz 11:34 J. wrócił, wyszła mu naprzeciw córka
JEHOZAFAT, 2Kn 20:3 J. się przestraszył
JEHOWA, Wj 3:15 J. to jest moje imię na zawsze
Wj 5:2 kto to jest ten J.? Nie znam żadnego J.
Wj 6:3 jeśli chodzi o moje imię, J., nie dałem się poznać
Wj 20:7 Nie używać imienia J. w sposób niegodny
Pwt 6:5 Masz kochać J. całym sercem
Pwt 7:9 J. jest Bogiem prawdziwym, wiernym
Ps 83:18 masz na imię J., sam jesteś Najwyższy
Iz 42:8 Ja jestem J. To jest moje imię
Oz 12:5 J. — to imię będzie zawsze pamiętane
Mal 3:6 Ja jestem J. Ja się nie zmieniam
Mk 12:29 J., nasz Bóg, to jeden J.
JEREMIASZ, Jer 38:6 Wzieli J. i wrzucili go do cysterny
JEROZOLIMA, Joz 18:28 Jebus, czyli J.
Dn 9:25 nakaz o odrodzeniu i odbudowie J.
Mt 23:37 J., która zabijasz proroków
Łk 2:41 mieli zwyczaj chodzić do J. na Paschę
Łk 21:20 zobaczycie J. otoczoną przez wojska
Łk 21:24 J. będzie deptana przez narody
Dz 5:28 Nauczacie w całej J.
Dz 15:2 do apostołów i starszych w J.
Gal 4:26 J. górna jest wolna i jest naszą matką
Heb 12:22 przystąpiłcie do J. niebiańskiej
Obj 3:12 Nowa J., która zstępuje z nieba
Obj 21:2 Nowa J., z nieba, niczym panna młoda
JESSE, 1Sm 17:12 J. miał ośmiu synów
Iz 11:1 Z pnia J. wyrośnie gałązka
JEŚĆ, 1Kl 5:11 żebyście z takim nawet nie j.
2Ts 3:10 nie chce pracować, niech nie j.
JEZEBEL, 1Kl 21:23 Psy pożrą J.
Obj 2:20 tolerujesz J.
JEZIÓRO, Obj 19:20 ognistego j., w którym płonie siarka
JEZUS, Mt 1:21 masz mu nadać imię J.

JĘCZEĆ, Eze 9:4 ludzi, którzy wzdychają j.
JEK, Wj 2:24 Bóg usłyszał ich j.
JEZYK, Rdz 11:7 pomieszały j., którym się posługują
Ps 34:13 strzeżcie swój j. od zła
Prz 18:21 Śmierć i życie są w mocy j.
Iz 35:6 j. nieme go będzie krzyczał z radości
Iz 50:4 Jehowa wyskolił mój j.
Za 8:23 dziesięciu ludzi mówiących różnymi j.
Dz 2:4 zaczęli mówić różnymi j.
1Kl 13:8 j. ustana
1Kl 14:22 mówienie j. znakiem dla niewierzących
Jak 1:26 myśli, że czci Boga, nie panuje nad j.
Jak 3:8 j. żaden człowiek nie potrafi ujarzmić
Obj 7:9 ze wszystkich narodów, plemion i j.
JONASZ, Jon 2:1 J. w brzuchu ryby modlił się
JONATAN,
1Sm 18:3 J. kochał Dawida, zawarł przymierze
1Sm 23:16 J. pomógł Dawidowi umocnić zaufanie
JORDAN, Rdz 3:13 wody J. zostaną zatrzymane
2Kl 5:10 siedem razy umył się w J.
JOZJASZ, 2Kl 22:1 J. panował 31 lat
JOZUE, Wj 33:11 jego pomocnik, J., syn Nuna
JÓZEF, Rdz 39:23 Jehowa był z J.
Łk 4:22 Zdumiewali się: Czy to nie jest syn J.?
JUBILEUSZ, Kpl 25:10 Będzie to dla was J.
JUDA, Rdz 49:10 Od J. nie oddali się berto
JUDASZ,
Mt 27:3 J. poczuł wyrzuty i odniósł 30 srebrników
JUTRO, Prz 27:1 Nie przechwalaj się j.
1Kl 15:32 jedźmy i pijmy, bo j. umrzemy

K

KAGANIEC, Pwt 25:4 Nie nakładaj bykowi k.
KAIN, 1Jn 3:12 Nie być jak K., który zabił brata
KALEB, Lb 13:30 K., próbując uspokoić lud
Lb 14:24 K. odznaczał się innym duchem
KALEKI, Mt 15:31 k. wracają do zdrowia
KAMIEN, Dn 2:34 bez udziału rąk został odcięty k.
Mt 21:42 K. odrzucony przez budowniczych
Łk 19:40 gdyby oni milczeli, k. by wołały
KAMIEN NAROŻNY, Ps 118:22 stał się wieńczącym k.
Ef 2:20 fundamentowy k. jest Jezus
KANA, Jn 2:1 w K. Galilejskiej odbywało się wesele
KAPŁAN, Ps 110:4 k. na wzór Melchizedeka
Oz 4:6 nie będę chciał, żebyś mi służył jako k.
Mi 3:11 k. pouczają za zapłatę
Mal 2:7 k. ma stać na straży wiedzy
Dz 6:7 Uwierzyło nawet wielu k.
Obj 20:6 będą k. Boga i będą królować 1000 lat
KAPŁAŃSTWO, 1Pt 2:9 królewskim k., świętym narodem
KARCENIE,
Prz 23:13 Nie powstrzymuj się przed k. dziecka
Heb 12:11 żadne k. nie wydaje się radosne
KARCIC, Prz 19:18 K. syna, gdy jest na to szansa
Obj 3:19 Wszystkich, których kocham, tych k.
KARMIC, Jn 21:17 Jezus mu rzekł: K. moje owieczki
1Ts 2:7 jak k. matka, która troszczy się o dzieci
KASAC, Gal 5:15 Jeżeli wciąż się nawzajem k.
KEFAS, 1Kl 15:5 ukazał się K., a następnie Dwunastu
Gal 2:11 K. przyszedł do Antiochii, przeciwstawiłem się
KIELICH, Mt 20:22 Czy możecie pić k., którą ja
Łk 22:20 Ten k. oznacza nowe przymierze
Łk 22:42 jeśli chcesz, zabierz ten k. ode mnie
1Kl 11:25 To samo zrobił z k.
KIEROWANIE, Jer 10:23 nie należy k. swoim krokiem
KIEROWNICTWO, Prz 11:14 Gdy nie ma umiejętnego k.
KLUCZ, Mt 16:19 Dam ci k. Królestwa
Łk 11:52 zabraliście k. do wiedzy
Obj 1:18 Mam k. śmierci i grobu
KŁAMAC, Tyt 1:2 obiecanego przez Boga, który nie k.
KŁAMCA, Ps 101:7 W moim domu nie zamieszka k.
Prz 19:22 lepiej być biedakiem niż k.
Jn 8:44 Diabeł jest k. i ojcem kłamstwa

KŁAMSTWO, 2Ts 2:11 żeby uwierzyli k.
KŁÓTNIA, Prz 15:18 nie wpada w gniew, uśmierza k.
 Prz 17:14 zanim więc wybuchnie k., odejdz
 Dz 15:39 wybuchła gwałtowna k.
KNOT, Iz 42:3 nie zgasi tłącego się k.
KOBIETA, Rdz 3:15 nieprzyjaźń między ciebie a k.
 Pwt 31:12 Zbierzcie lud — mężczyzn, k.
 Prz 31:3 Nie oddawaj swojej siły k.
 Kzn 7:26 bardziej gorzka niż śmierć jest k., która
 Obj 12:1 k., która była ubrana w słońce
KOBRA, Iz 11:8 będzie się bawić nad jamą k.
KOCHAC, Kpl 19:18 Masz k. bliźniego jak samego siebie
 Pwt 6:5 Masz k. Jehowę całym sercem
 Mt 10:37 Kto bardziej k. ojca lub matkę
 Mt 22:37 Masz k. Jehowę całym sercem
 Jn 3:16 Bóg tak bardzo k. ludzi
 Jn 12:25 Kto k. swoje życie, ten je straci
 Jn 13:1 k. uczniów aż do końca
 Jn 13:34 żebyście się nawzajem k.
 Jn 14:15 Jeśli mnie k., będziecie przestrzegać
 Jn 21:17 Szymonie, czy mnie k.?
 2Ko 2:8 pokażcie, że go k.
 Kol 3:19 Mężowie, k. swoje żony
 1Pt 4:8 żarliwie k., bo miłość zakrywa
 1Jn 2:15 Nie k. świata ani tego, co na świecie
 1Jn 3:18 k. nie słowami, ale uczynkami
 1Jn 4:20 kto nie k. brata, nie może k. Boga
 Judy 21 żeby Bóg nadal was k.
 Obj 3:19 których k., tych upominam
KOGUT, Mt 26:34 zanim k. zapieje, się mnie zaprzecz
KOKOSZKA, Mt 23:37 jak k. zbiera swoje kurczęta
KOLO, Eze 1:16 jak gdyby k. znajdowało się w k.
KOMPETENTNY, Wj 18:21 wybierz z ludu k. mężczyzn
KONIEC, Iz 2:2 Pod k. dni góra domu Jehowy
 Mt 24:14 potem nadzieję k.
 Jn 13:1 Jezus kochał swoich uczniów aż do k.
KONIK POLNY, Iz 40:22 mieszkańcy są jak k.
KONSEKWENCJE, Prz 27:12 niedoświadczeni ponoszą k.
KONTAKT, 1Ko 5:9 przestali utrzymywać k.
KONTROLA, 1Ko 6:12 nie pozwól prężyć nad sobą k.
KON, Obj 6:2 zobaczyłem białego k., na nim jeździła
 Obj 19:11 zobaczyłem białego k.
KORACH, Lb 26:11 synowie K. nie zgineli
 Judy 11 buntowniczą mowę K.
KORNELIUSZ, Dz 10:24 K. zwołał krewnych i przyjaciół
KORONA, Prz 12:4 Dzielną ona jest k. męża
 Mt 27:29 upleli k. z cieni
 1Ko 9:25 k., która może się zniszczyć
KORYGOWAĆ, Pwt 8:5 Bóg k. was, jak ojciec k. syna
 Ps 94:12 Szczyśliwy jest człowiek, którego k.
 Ef 4:12 żeby k. świętych
KORZEN, Łk 8:13 z radością przyjmują, nie mają k.
KORZYSTAC, 1Ko 7:31 którzy k. z tego, co oferuje świat
KORZYSCA, Prz 14:23 Każda ciężka praca przynosi k.
 1Ko 7:35 to dla waszej osobistej k.
 1Ko 10:24 niech nie szuka własnej k., ale k. innych
 1Ko 13:5 [miłość] nie szuka własnych k.
KOSZ, Mt 14:20 pozostałe kawałki — 12 pełnych k.
KOSZT, Łk 14:28 najpierw obliczyć k.
KOSZTOWNOŚCI, Ag 2:7 k. ze wszystkich narodów
KOŚĆ, Rdz 2:23 To wreszcie k. z moich k.
 2Kl 13:21 ciało dotknęło k. Elizeusza
 Ps 34:20 strzeże jego k., żadna nie złamana
 Prz 25:15 łagodny język potrafi złamać k.
 Jer 20:9 jak płonący ogień w moich k.
 Jn 19:36 Żadna jego k. nie zostanie złamana
KOTWICA, Heb 6:19 Nadzieja jest k. dla duszy
KOZA, Mt 25:32 pastierz oddzieli owce od k.
KRAJ, Iz 66:8 Czy k. narodzi się w ciągu dnia?
KRAŚĆ, Wj 20:15 Nie wolno ci k.
 Prz 30:9 nie zaczął k. i nie przyniósł wstydu imieniu
 Ef 4:28 Kto k., niech już nie k.

KREW, Rdz 9:4 z k. nie wolno wam jeść
 Kpl 7:26 Nie wolno wam jeść żadnej k.
 Kpl 17:11 we k. jest życie
 Kpl 17:13 wyleje k. i przykryje ziemią
 Eze 3:18 jego k. będzie się domagał od ciebie
 Mt 26:28 wino oznacza moją k. przymierza
 Mt 27:25 jego k. spadnie na nas i nasze dzieci
 Dz 15:29 Macie powstrzymać się od k.
 Dz 20:26 nie ponoszę winy za k. żadnego człowieka
 Dz 20:28 kupiony przez Niego k. Jego Syna
 Ef 1:7 dzięki jego k. wyzwolenie na podstawie okupu
 1Pt 1:19 uwolnieni drogocenną k. Chrystusa
 1Jn 1:7 k. Jezusa oczyszcza nas z grzechów
 Obj 18:24 w mieście znaleziono k. świętych
KREWNY, Dz 10:24 Korneliusz zwołał swoich k.
KRNABRNOŚĆ, Prz 1:32 niedoświadczonych zabije ich k.
KROK, Jer 10:23 Do człowieka nie należy kierowanie k.
 Gal 6:1 jeśli nawet ktoś zrobi fałszywy k.
KRÓL, Dz 21:25 W tamtych czasach nie było w Izraelu k.
 1Sm 23:17 zostaniesz k. Izraela, ja będę drugi
 Ps 2:6 To ja ustanowiłem swojego k. na Syjonie
 Prz 21:1 Serce k. jest jak strumienie wody
 Prz 22:29 biegły w swojej pracy stanie przed k.
 Iz 32:1 k. będzie panował na rzecz prawości
 Za 14:9 Jehowa zostanie K. nad całą ziemią
 Mt 21:5 Przybywa twój k. Siedzi na osie
 Mt 27:29 Witaj, K. Żydów!
 Łk 21:12 ciągani przed k. i namiestników
 Jn 19:15 Nie mamy k. oprócz Cezara
 Dz 4:26 Ziemszy k. zajęli pozycję
 Obj 1:6 uczynił nas k. i kapłanami
 Obj 18:3 k. wdawali się w niemoralne kontakty
KRÓL POŁUDNIA, Dn 11:1 k. rozłożył się
 Dn 11:40 k. będzie się z nim ścierał
KRÓL POŁNOCY, Dn 11:7 przeciwko twierdzy k.
 Dn 11:40 k. jak burza uderzy z rydwanami
KRÓLESTWO, Wj 19:6 Staniecie się k. kapłanów
 Dn 2:44 Bóg niebios ustanowi k.
 Dn 7:14 dano mu władzę, chwale i oraz k.
 Dn 7:18 k. otrzymają święci
 Mt 4:8 Diabeł pokazał mi wszystkie k.
 Mt 6:10 Niech przyjdzie Twoje k.
 Mt 6:33 stale szukajcie najpierw K.
 Mt 21:43 K. dane narodowi, który wydaje owce
 Mt 24:14 ta dobra nowina o K. będzie głoszona
 Mt 25:34 odziedziczcie K. przygotowane dla was
 Łk 12:32 Ojciec uznał za dobre dać wam K.
 Łk 22:29 zawieram z wami przymierze co do K.
 Jn 18:36 Moje K. nie jest częścią tego świata
 Dz 1:6 czy teraz przywrócisz k. Izraelowi?
 1Ko 15:24 przekaże K. swojemu Bogu
 Gał 5:21 nie odziedziczka K. Bożego
 Kol 1:13 przeniosł nas do k. swojego Syna
 Obj 11:15 K. świata stało się K. naszego Pana
KRÓLOWA, 1Kl 10:1 k. Szeby wybrała się do Salomona
KRÓLOWAĆ, Rz 6:12 niech grzech nie k. w ciążach
 1Ko 15:25 musi k., aż Bóg położy wrogów
 Obj 5:10 mają k. nad ziemią
 Obj 11:15 będzie On k. po wieczne czasy
KRWOTOK, Mt 9:20 od 12 lat cierpięła z powodu k.
KRYTYCZNE CZASY, 2Tm 3:1 k. trudne do zniesienia
KRYTYKOWAĆ, 1Tm 5:1 Nie k. starszego mężczyzny
KRYK, Ef 4:31 złość, gniew, k.
KSIAŻE, Ps 45:16 ustanowisz ich k. na całej ziemi
 Iz 9:6 Będą go nazywać K. Pokoju
 Iz 32:1 k. na rzecz sprawiedliwości
 Dn 10:13 k. królestwa perskiego
KSIĘGA, Wj 32:33 Ze swojej k. wymażę
 Joz 1:8 Niech k. Prawa będzie na twoich ustach
 Kzn 12:12 Bez końca tworzy się wiele k.
 Mal 3:16 zapisane w k. pamięci
 Dz 19:19 na oczach wszystkich spalił swoje k.
 Obj 20:15 niech już zapisany w k. życia

KSIĘŻYC, Jł 2:31 k. zamieni się w krew
Łk 21:25 znaki na słońcu, k. i gwiazdach
KSZTAŁTOWAC, Rz 12:2 Nie pozwólcie, żeby k. was świat
1Pt 1:14 nie dawajcie się już k.
KULAWY, Iz 35:6 k. będzie skała jak jaleń
Mal 1:8 przynosić zwierzę k. lub chore
KUPIEC,
Mt 13:45 za wędrownym k. poszukującym pereł
Obj 18:3 ziemscy k. wzbogacili się
KUPIONY, 1Ko 7:23 Zostaliście k. za określonej ceny
KUPOWAĆ, Obj 5:9 swoją krwią k. Bogu ludzi
KURS, Jł 2:7 Każdy trzyma się obranego k.
KWALIFIKACJE, 2Ko 3:5 Nasze k. pochodzą od Boga
Gal 6:1 wy, którzy macie k. duchowe

L

LAMPA, Ps 119:105 Twoje słowo l. dla moich nóg
Mt 6:22 l. ciała jest oko
Mt 25:110 dziewczamie, które wzięły l.
LAMPART, Iz 11:6 l. będzie leżał z koziołkiem
Dn 7:6 zobaczyłem bestię, podobną do l.
LATO, Mt 24:32 poznajcie k. że blisko jest l.
LECZENIE, Obj 22:2 liście drzew służyły do l. narodów
LEKARSTWO, Prz 12:18 język mądrych jest l.
Prz 17:22 Radosne serce to świetne l.
LEKARZ, Łk 5:31 Zdrowi nie potrzebują l.
LEKCEWAŻYĆ, 1Ts 4:8 l. nie człowieka, ale Boga
LEKKOMYŚLNY, Prz 14:16 głupi jest l. i zbyt pewny siebie
LENIWY, Prz 10:26 Czym dym dla oczu, tym l. jest dla
Prz 19:24 l. zanurza rękę w czaszy
Prz 20:4 l. zimą nie orze
Mt 25:26 Niewolniku zły i l.
Rz 12:11 Bądźcie pracowici, nie l.
LEN, Prz 6:6 l., idź do mrówki
LETNI, Obj 3:16 skoro jesteś l., zamierzam cię wypłuć
LEW, 1Sm 17:36 zabił i l., i niedźwiedzia
Ps 91:13 Będziesz stąpał po l. i kobre
Iz 11:7 l. będzie iść słomę tak jak byk
Dn 6:27 On uratował Daniela z paszczy l.
1Pt 5:8 Diabeł kraży jak rzyjący l.
Obj 5:5 zwyciężył l. z plemienia Judy
LEWY, Mal 3:3 będzie oczyszczał synów l.
LEWITA, Wj 32:26 zebrał się przy nim wszyscy l.
Lb 3:12 l. będą należąc do mnie
2Kn 35:3 do l., nauczycieli całego Izraela
LEKAĆ SIĘ, Hi 31:34 Czy l. reakcji tłumy
LGNAĆ, Pwt 10:20 do Jehowy macie l.
Joz 23:8 Macie l. do Jehowy
Rz 12:9 l. do tego, co dobre
LICZYĆ (SIĘ), Ps 90:12 Naucz nas, jak mamy l. swoje dni
Flp 1:10 umieli ocenić, co naprawdę l.
LIDIA, Dz 16:14 l. zajmowała się sprzedażą purpury
LILIA, Łk 12:27 Przypatrzcie się, jak rosną l.
LINKA, Iz 54:2 wydłuż l. namiotu
LIS, Mt 8:20 l. mają nory, ale Syn Człowieczy
LIŚC, Eze 47:12 l. do uzdrawiania
Mt 24:32 Gdy gałązki wypuszczają l., poznanie
LITOŚĆ, Mt 20:34 Jezus, przepelziony l., dotknął ich
LITOWAĆ SIĘ, Mt 9:36 Widząc tłumy, l. nad nimi
LOGICZNI, Dz 9:22 l. udowodnił, że Jezus jest
LOGICZNY, Łk 1:3 spisać to dla ciebie w l. porządku
LOJALNA MIŁOŚĆ, Wj 34:6 Jehowa pełen l.
Ps 13:5 Ufam w Twoją l.
Ps 136:1-26 Jego l. trwa wiecznie
Oz 6:6 radość sprawia mi l., a nie ofiary
LOJALNOŚĆ, Mi 6:8 postępuj sprawiedliwie, cenil l.
LOJALNY, 1Sm 2:9 Strzeż kroków tych, którzy są l.
2Sm 22:26 Z l. postępujesz lojalnie
Ps 16:10 Nie pozwolisz, żeby l. sługa ujrzał dół
Ps 37:28 Jehowa nie opuści swoich l. sług
LOS, Ps 22:18 o moje ubranie rzucają l.
LOT, Łk 17:32 Pamiętajcie, co spotkało żonę l.
2Pt 2:7 uratował prawego l.

LUSTRO, 1Ko 13:12 za pomocą metalowego l.
2Ko 3:18 niczym l. odbijamy chwałę Jehowy
Jak 1:23 przygląda się swojej twarzy w l.

Ł

ŁAGODNIE, 1Ko 4:13 Oczerniają, a my odpowiadamy l.
ŁAGODNY, Prz 25:15 l. język potrafi złamać kość
1Pt 3:4 piękno cichego i l. ducha
ŁAPOWKA, Kzn 7:7 l. demoralizuje serce
ŁASKA, Iz 26:10 nie naucz się, choćby okazano mu l.
ŁAZARZ, Łk 16:20 żebraka o imieniu ł.
Jn 11:11 Nasz przyjaciel Ł. zasnął
Jn 11:43 Ł., wyjdź!
ŁECHTAĆ, 2Tm 4:3 będą im ł. uszy
ŁOWCA, Ps 91:3 On cię uratuje z pułapki l. ptaków
ŁOWIC, Łk 5:10 Od tej pory będziesz ł. ludzi
ŁOŻE, Ps 41:3 Będziesz go wspierał na i. boleści
ŁUKASZ, Kol 4:14 kochany lekarz Ł.
ŁUP, Jer 39:18 Twoje życie przypadnie ci jako ł.
ŁUPIĆ, Kpl 19:13 nie wolno ci go l.
ŁYSY, 2Kl 2:23 w górę, l.
ŁZY, 2Kl 20:5 Usłyszałem modlitwę, zobaczyłem l.
Ps 6:6 zalewam swoje łóżko l.
Ps 126:5 sieją ze ł., będą zbierać z radosnymi
Kzn 4:1 l. gniebionych i nikogo, by ich pocieszył
Dz 20:19 Mimo ł. i prób służyłem jak niewolnik
Dz 20:31 ze ł. pouczaj każdego z was
Heb 5:7 Chrystus ze ł. zanosił błagania
Obj 21:4 otrze ze łch oczu wszystkie l.

M

MACEDONIA, Dz 16:9 Przeprowadź do M. i pomóż nam
MAGIA, Pwt 18:10 kto zajmuje się m.
Dz 19:19 zajmowali się m., spalili księgi
MAGOG, Eze 38:2 przeciwko Gogowi z krainy M.
MAJĄTEK, Prz 11:4 W dniu gniewu m. się nie przysza
Prz 18:11 M. bogatego w jego wyobraźni jak mur
MAJESTAT, Ps 94:20 w m. prawa sprowadzają udrękę
MALTA, Dz 28:1 wyspa nazywa się M.
MALUTKI, Iz 60:22 M. stanie się tysiącem
MAŁA TRZÓDKA, Łk 12:32 Nie bój się, m.
MAŁY, Za 4:10 niech nie gardzi dniem m. początków
MAŁŻENSTWO, 1Ko 7:8 Ci, którzy nie zawarli m., wdowy
1Ko 7:38 kto nie zawiera m., czyni lepiej
Heb 13:4 Niech m. będzie traktowane z szacunkiem
MANASSES, 2Kn 33:13 M. przekonał się, że Jehowa
MANNA, Wj 16:31 Izraelici nazwali ten chleb m.
Joz 5:12 m. przestała się pojawiać
MAREK, Kol 4:10 kuzyn Barnabasa M.
MARIA 1, Mk 6:3 cieśla, syn M.
MARIA 2, Łk 10:39 M. usiadła u stóp Pana i słuchała
Łk 10:42 M. wybrała dobrą część
Jn 12:3 M. wzięła funt pachnącego olejku
MARIA 3, Mt 27:56 między innymi M. Magdalena
Łk 8:2 M. Magdalena, wyszło z niej siedem demonów
MARIA 4, Mt 27:56 M., która była matką Jakuba
MARIA 5, Dz 12:12 do domu M., matki Jana Marka
MARNOSĆ, Kzn 1:2 Największa m.
MARTA, Łk 10:41 M., jesteś taka zabiegana
MARTWY SIĘ, Iz 41:10 Nie m., bo jestem twoim Bogiem
MARTWY, Łk 15:24 mój syn był m., ale ożył
Ef 2:1 byliście m. z powodu grzechów
MAŚC, Obj 3:18 m. do wcierania w oczy, żebyś widział
MATKA, Wj 20:12 Szanuj ojca i m.
Ps 27:10 gdyby mnie porzucił ojciec i m.
Prz 23:22 nie gardź m. z powodu podeszłego wieku
Łk 8:21 Moją m. i moimi braćmi są ci
Jn 19:27 zwrócił się do ucznia: To twoja m!
Gal 4:26 Jeruzolima górna jest naszą m.
MĄDROŚĆ, Wj 35:35 Napelnij m., żeby mogli wykonać
Ps 111:10 Bojaźń pierwszemu krokiem do m.
Prz 2:6 Jehowa daje m.
Prz 4:7 M. jest najważniejsza

Prz 8:11 m. jest lepsza od koralii
 Prz 24:3 M. buduje dom
 Kzn 7:12 m. zachowuje przy życiu tego, kto ją posiada
 Kzn 10:10 m. pomaga osiągnąć sukces
 Mt 11:19 o m. świadczą jej dzieła
 Łk 21:15 dam wam taką m., że przeciwnicy nie zdolają
 Rz 13:13 głębia Bożej szczerości, m.
 1Ko 2:5 by wiara nie opierała się na m. ludzkiej
 1Ko 2:6 nie m. władców tego świata
 1Ko 3:19 m. tego świata jest głupota
 Kol 2:3 skrywa w sobie skarby m.
 Jak 1:5 Jeśli komuś brakuje m., niech prosi
 Jak 3:17 m. z góry usposobiona pokojowo
MADRY, Prz 3:7 Nie stawaj się m. we własnych oczach
 Prz 13:20 Kto chodzi z m., stanie się m.
 Prz 27:11 Mój synu, bądź m. i raduj moje serce
 Iz 5:21 Biada m. we własnych oczach
 1Ko 1:26 niewielu m. według ludzkich kryteriów
 Ef 5:15 Postępujcie jak m.
MADRZEJSZY, Ps 119:98 jestem m. od swoich wrogów
 Prz 9:9 Podziel się z mądrym, stanie się m.
MAJ, 1Ko 7:2 niech każda kobieta ma własnego m.
 1Ko 7:14 m., który nie wierzy w Pana, uświęcony
 Ef 5:25 M., kochajcie swoje żony
 Kol 3:18 Żony, bądźcie podporządkowane m.
MEDIUM SPIRYTYSTYCZNE, Pwt 18:11 zasięga rady u m.
MELCHIZEDEK, Rdz 14:18 M., król Salem, był kapłanem
 Ps 110:4 na zawsze kapłanem na wzór M.
MESJASZ, Dn 9:25 do pojawienia się M. Wodza będzie
 Dn 9:26 po 62 tygodniach M. będzie zgładzony
 Jn 1:41 Znaleźliśmy M.
 Jn 4:25 Wiem, że przyjdzie M., Chrystus
METODA, 1Ko 4:17 przypominaj moje m. działania
MĘCZYĆ SIĘ, Iz 40:28 On nigdy nie m. ani nie nuży
MĘDRZEC, Mt 11:25 ukryteś te rzeczy przed m.
MĘKA, Hi 6:2 Gdyby dało się zważyć moją m.
 Mal 1:13 Co za m.!
MESKI, 1Ko 16:13 działajcie po m.
MĘCZYZNA, Kpl 20:13 m. współżyje z innym m.
MGIELKA, Jak 4:14 jesteście m., pojawia się na chwilę
MIARA, Jer 30:11 skarce cię w odpowiedniej m.
 Łk 6:38 jaką m. odmierzacie innym
MIASTO, Łk 4:43 innym m. muszę głosić dobrą nowinę
 Heb 11:10 m. mającego rzeczywiste fundamenty
MIASTO SCHRONIENIA, Łk 35:11 dogodnie położone m.
 Joz 20:2 Wyznaczcie sobie m.
MICHAŁ, Dn 10:13 M., jeden z najznakomitszych książąt
 Dn 12:1 W tym czasie powstanie M.
 Obj 12:7 M. ze swoimi aniołami toczył bitwę ze smokiem
MIECZ, 1Sm 17:47 nie m. ani włócznią wywabia Jehowa
 Iz 2:4 Przekują swoje m. na lemiesz
 Mt 26:52 chwytają za m., od m. zginą
 Ef 6:17 Noście m. ducha, czyli słowo Boże
 Heb 4:12 słowo Boże jest ostrzejsze niż m.
MIEŃ, Heb 10:34 przyjmowaliście grabież m.
MIESIĄCZKA, Kpl 15:19 m., nieczysta przez siedem dni
 Kpl 18:19 Nie wolno współżyć, gdy ma m.
MIESZANIE SIĘ, 1Tm 5:13 m. w cudze sprawy
MIEŚO, Prz 23:20 z tych, którzy obżerają się m.
MILCZEĆ, Ps 4:4 Rozmyślajcie w sercu i m.
 Ps 32:3 Dopóki m., moje kości niszczały
 Iz 53:7 jak owca, która m., gdy się ją strzyże
MILCZENIE, Kzn 3:7 czas m. i czas mówienia
MIŁOSIERDZIE, 1Kn 21:13 Jego m. jest bardzo wielkie
 Neh 9:19 w wielkim m. nie porzuciłeś ich
 Prz 28:13 kto je wyznaje, temu będzie okazane m.
 Mt 9:13 M. chce, a nie ofiary
 Jak 2:13 M. trzymuje nad sądem
MIŁOSIERNY, Pwt 4:31 Jehowa jest Bogiem m.
 Ps 78:38 Ale On był m., przebaczał
 Mt 5:7 Szczęśliwi ci, którzy są m.
 Łk 6:36 Bądźcie m., tak jak wasz Ojciec
 Jak 5:11 Jehowa okazuje współczucie i jest m.

MIŁOŚĆ, PnP 8:6 m. jest potężna jak śmierć
 Mt 24:12 m. większości oziębnie
 Jn 15:13 Nie ma m. większej niż ta
 Rz 8:39 [nic] nie zdoła nas oddzielić od m. Boga
 Rz 13:8 nie bądźcie nic dłużni oprócz m.
 Rz 13:10 m. jest wypelnieniem prawa
 1Ko 8:1 wiedza wbiła w pychę, a m. buduje
 1Ko 13:2 m. bym nie miał, byłbym niczym
 1Ko 13:8 M. nigdy nie zawodzi
 1Ko 13:13 największa z nich jest m.
 1Ko 16:14 Wszystko, co robicie, róbcie z m.
 Kol 3:14 m. to doskonala więź jedności
 1Jn 4:8 Bóg jest m.
 1Jn 5:3 m. do Boga, przestrzegamy przykazań
 Obj 2:4 przestałeś okazywać m. jak na początku
MIŁOŚĆ BRATERSKA, Rz 12:10 W m. darzcie uczuciami
MIŁY, Ps 147:1 Wystawianie Go jest takie m., stosowne
MINA, Łk 19:16 Panie, dałeś mi 1 m., a zyskałem 10
MINIONY,
 Iz 65:17 M. wydarzenia nie będą przychodzili na myśl
MIOTANY, Ef 4:14 Nie być dziećmi, które są m.
MIOD, Wj 3:8 do ziemi mlekiem i m. płynącej
 Prz 25:27 Nie dobrze jeść za dużo m.
MIRIADY, Obj 5:11 liczba aniołów wynosiła m. m.
MIRIAM, Łk 12:1 m. i Aaron zaczęli narzekać na Mojżesza
MISTRZ, Mt 23:10 macie jednego M. – Chrystusa
MLEKO, Wj 3:8 do ziemi m. i miodem płynącej
 Iz 60:16 pić m. narodów
 Heb 5:12 znnowu potrzebujecie m.
 1Pt 2:2 zapagnikiecie nieskończonego m.
MŁODOSĆ, Hi 33:25 ciało jedniemsze niż w m.
 Ps 71:17 uczysz mnie już od mojej m.
 Mk 10:20 wszystkiego przestrzegam od m.
 1Ko 7:36 pierwsza m. już przeminęła
MŁODY, Prz 20:29 Chwałę m. jest ich siła
 1Tm 4:12 niech nikt nie patrzy z góry na twój m. wiek
MŁODZIEŻ, Ps 110:3 Twoja m. jest jak kropie rosy
MNOSTWO, Ps 72:16 będzie m. zboża
MOC, Mk 5:30 poczuł, że wyszła z niego m.
 Jn 12:38 komu Jehowa objawił swoją m.?
 Dz 1:8 Gdy zstąpi duch święty, otrzymacie m.
 2Ko 12:9 w słabości w pełni ujawnia się moja m.
MOCNY, 2Ko 12:10 kiedy jestem słaby, wtedy jestem m.
MODLIĆ SIĘ, 2Ki 19:15 [Ezechiasz] zaczął m. do Jehowy
 Dn 6:13 trzy razy dziennie m.
 Mt 5:44 m. za tych, którzy was prześladowają
 Mt 6:9 Macie więc m. w ten sposób
 Mk 1:35 Wcześniej rano wyszedł m.
 Mk 11:24 będziecie mieli [to], o co m., jeśli wierzycie
 Łk 5:16 udawał się w odludne miejsca, żeby m.
 Dz 12:5 Piotr w więzieniu, zbór żarliwie m.
 Rz 12:12 Stale m.
 1Ts 5:17 Nieustannie m.
 2Ts 3:1 M. za nas, żeby słowo Jehowy się szerzyło
MODLITWA, Ps 65:2 Ty wysłuchujesz m.
 Ps 141:2 m. jak kadzidło przygotowane
 Prz 15:8 m. prawych sprawia M. przyjemność
 Prz 28:9 nawet jego m. jest obrzydliwa
 Jak 5:15 M. z wiarą uzdrowi chorego
 1Pt 3:7 wasze m. nie napotkają przeszkód
 Obj 8:4 Dym kadzidła z m. świętych
MOJŻESZ, Łk 12:3 M. był najpotulniejszy ze wszystkich
 Ps 106:32 przez nich M. spotkało nieszczęście
 Dz 7:20, 22 w słowach i czynach M. widać było moc
 2Ko 3:7 nie mogli wpatrywać się w twarz M.
MORALNOŚĆ, Ef 4:19 zatracili wszelkie poczucie m.
MORDOWAĆ, Wj 20:13 Nie wolno ci m.
MORZE, Wj 14:21 wyciągnął rękę nad m., ukazało się dno
 Iz 57:20 niegodziwi są jak wzburzone m.
MOTŁOCH, Dz 17:5 zebrali niegodziwych, sformowali m.
MOWA,
 Prz 10:19 kto panuje nad m., postępuje roztropnie
 Sof 3:9 zmienia język ludów na czystą m.

MOŻLIWOŚĆ,

Prz 3:27 Nie odmawiaj dobra, jeśli masz m. pomóc
MÓWCA, Wj 4:10 nie mówię dobrym m.
MÓWIC, Prz 17:9 kto m. o sprawie, rozdziela przyjaciół
 2Kto 6:8 kiedy m. o nas źle i kiedy m. dobrze
MROK, Sof 1:15 dzień ciemności i m.
MROWKA, Prz 6:6 Leniu, idź do m.
 Prz 30:25 m. szukają sobie latem pokarm
MŚCIC SIĘ, Rz 12:19 Nie m. sami, kochani
MUR, Joz 6:5 wtedy m. miasta ruinie
 Eze 38:11 mieszkają w osadach, nie chronią m.
 JI 2:7 Wspinają się na m. jak żołnierze
MYĆ, Jn 13:5 zaczął m. uczniom nogi
MYŚL, 1Krn 28:9 Bóg dostrzega każdą m.
 Ps 19:14 Oby m. mego serca były miłe Tobie
 Ps 26:2 Oczyszczyć moje najskrytsze m.
 Ps 139:17 Jakże cenne są Twoje m.!
 Ps 146:4 Tego dnia giną jego m.
 Prz 20:5 M. serca jak głębokie wody
 Iz 55:8 wasze m. nie są moimi m.
 Dz 6:17 wydarzenia nie będą przychodziły na m.
 2Kto 10:5 wszelką m. skłonić do posłuszeństwa
MYŚLEC, Rz 12:3 nie m. o sobie więcej, niż należy m.
 Flp 4:8 m. o tym, co jest zgodne z prawdą, miłe
MYŚLENIE, Ef 4:23 odnawiać swój sposób m.

N

NABUCHODONOZOR, Dn 2:1 N. miał sny
NACIECIA, Kpl 21:5 nie mogą robić sobie n. na ciele
NACZELNY PEŁNOMOCNIK,
 Dz 3:15 zabiłście N. w sprawie życia
NACZYNI, Dz 9:15 ten człowiek moim n. wybranym
 Rz 9:21 jedno n. do celów zaszczytnych, a drugie
NADAŻAĆ, Rdz 33:14 żeby mogły n. i zwierzęta, i dzieci
NADŁAMANY, Iz 42:3 Nie złamie n. trzciny
NADSTAWIAĆ, Rz 16:4 którzy n. za mnie własnego karku
NADUŻYĆ, Dn 6:4 nie dopuścił się zaniedbania ani n.
NADUŻYWAĆ, 1Kto 9:18 nie n. swojego prawa
NADZIEJA, Ps 146:5 Szczęśliwy pokład n. w Jehowie
 Rz 8:24 N., której spełnienie widać, przestaje być n.
 Rz 12:12 Radujcie się n.
 Rz 15:4 żebyśmy dzięki wytrwałości mieli n.
 Ef 1:18 żebyście wiedzieli, do jakiej n. was powołał
 Ef 2:12 Żyliście bez Boga i nie mieliście n.
 Heb 6:19 N. jest kotwicą dla duszy
NADZORCA, Iz 60:17 Twoim n. ustanowię pokój
 Dz 20:28 Duch święty ustanowił was n.
 1Tm 3:1 mężczyzna ubiega się o to, żeby zostać n.
 1Pt 5:2 paście trzodę, usługując jako n. chętnie
NAGANA, Prz 27:5 Jawna n. lepsza niż skrywana miłość
 Kzn 7:5 Lepiej słuchać n. człowieka mądrego
NAGLE, Łk 21:34 żeby ten dzień n. was nie zaskoczył
NAGRAŻAĆ, Rut 2:12 Niech Jehowa n. cię
 Heb 11:6 On n. tych, którzy Go szukają
NAGRODA, 1Kto 9:24 tylko jeden zdobywa n.
 Kol 2:18 Niech was nie pozbawia n. człowiek
 Kol 3:24 od Jehowy otrzymacie w n.
NAIN, Łk 7:11 poszedł do miasta zwanego N.
NAIWNY, Prz 14:15 N. wierzy każdemu słowu
NAJLEPSZY, Iz 48:17 Uczę ci tego, co dla ciebie n.
NAJMNIJSZY, Łk 9:48 zachowuje się jak n.
 Łk 16:10 wierny w n., jest wierny w wielkim
NAJSKRYTSZY, Obj 2:23 bada n. myśli
NAJWYŻSZY, Ps 83:18 Jehowa, sam n.
 Dn 4:17 żeby wiedzieli, że to N. panuje
NAKRYWAĆ, 1Kto 11:6 Kobieta, która nie n. głowy
NALIEŻEĆ (SIĘ), Rz 12:3 nie myślał o sobie więcej, niż n.
 Rz 14:8 żyjemy czy umieramy, n. do Jehowy
 1Kto 6:19 nie n. do samych siebie
 1Kto 7:3 Mąż niech oddaje żonie, co jej n.
 Obj 4:11 Jehowo, Tobie n. chwala
NAŁOŻNICA, 1Kl 11:3 700 żon, a także 300 n.

NAMASZCZAĆ, 1Sm 16:13 Samuel n. Dawida
 Iz 61:1 Jehowa mnie n., żebym głosił dobrą nowinę
NAMIoT, Joz 18:1 w Szilo ustawił n. spotkania
 Ps 15:1 kto może być gościem w Twoim n.?
 Iz 54:2 wydłuż linki n.
 Dz 18:3 zajmował się wytwarzaniem n.
 2Kto 12:9 moc Chrystusa pozostawia naczyn n.
NAPEŁNIAĆ, Rdz 1:28 n. ziemię i opanujcie ją
NAPIERSNIK, Ef 6:14 n. prawości
NAPISAĆ, Rz 15:4 co wcześniej n., n. dla pouczenia
 1Kto 4:6 Nie wychodźcie poza to, co n.
NAPOMNIENIE, Prz 29:1 mimo n. jest uparty
NARADA, Prz 15:22 Gdzie nie ma n., plany upadają
NARÓD, Rdz 22:18 n. otrzymają błogosławieństwo
 Wj 19:6 królestwem kapłanów i świętym n.
 Ps 33:12 Szczęśliwy n., którego Bogiem Jehowa
 Iz 66:8 czy n. może się urodzić w jednej chwili?
 Mt 21:43 Królestwo dane n., który wydaje jego owoce
 Mt 24:7 Bo n. powstanie przeciw n.
 Mt 25:32 Będą przed nim zebrane wszystkie n.
 Łk 21:24 czasy wyznaczone n. dobiegną końca
 Dz 17:26 z jednego człowieka wszystkie n.
 1Pt 2:9 wybranym rodem, świętym n.
NARZEKANIE, Łb 14:27 słyszę wszystkie n. [Izraelitów]
 Kol 3:13 powód do n. na drugiego
NARZĘDZIE, Kzn 10:10 Jezeli żelazne n. jest tepe
NASTAWIENIE, Ef 6:7 z dobrym n., jak dla Jehowy
 Flp 2:5 n. umysłu, jakie miał Chrystus
NAŚLADOWAĆ, Heb 13:7 n. ich wiarę
NAŚLADOWCA, Mt 19:21 bądź moim n.
 1Kto 11:1 moimi n., tak jak ja jestem n. Chrystusa
 Ef 5:1 bądźcie n. Boga jak Jego dzieci
NAŚMIEWAĆ SIĘ, Gal 6:7 Bóg nie da n. z siebie
NATAN, 2Sm 12:7 N. rzekł: Ty jesteś tym człowiekiem!
NATCINIENIE, 1Krn 28:12 otrzymał w n. projekt budowy
NATCINIOWY, 2Tm 3:16 Całe Pismo jest n.
NATURA, Kpl 18:23 Jest to czyn niezgodny z n.
 Rz 1:26 Kobiety zamieniły stosunki zgodne z n.
 Rz 1:27 zrezygnowali ze zgodnych z n. stosunków
NAUCZAĆ, Ps 143:10 n. mnie spełniać Twoją wolę
 Mt 7:29 n., jak ktoś, kto ma władzę
 1Tm 2:12 Nie pozwalam kobietom n.
NAUCZANIE, Mt 7:28 były zdumione jego sposobem n.
NAUCZYCIEL, Ps 119:99 Wnikliwość przewyższam n.
 Ef 4:11 ustanowił jednych pasterzami i n.
NAUCZYĆ SIĘ, Pwt 4:10 Zgromadź lud, żeby n.
 Flp 4:9 Wprowadzajcie w czyn, czego n.
NAWZAJEM, Rz 1:12 zachęcić się n. swoją wiarą
NAZNACZAĆ,
 2Ts 3:14 n. go sobie, przestańcie się zadawać
NEFILIMOWIE, Rdz 6:4 na ziemi żyli n.
NEDZNY, Łb 21:5 to n. jedzenie nam obrzydło
NIC, Gal 6:3 myśli, że coś znaczy, choć n. nie znaczy
NICOŚĆ, Iz 41:29 posągi to wiatr i n.
NIE DO POMYSŁENIA, Rdz 18:25 To n., żebyś uśmiercił
NIEBEZPIECZEŃSTWO, Prz 22:3 Roztropny widzi n.
 2Kto 11:26 w n. w mieście, w n. na
NIEBIOŚA, Ps 19:1 N. oznajmiają chwałę Boga
NIEBO, Ps 8:3 Gdy patrzę na n., księżyc i gwiazdy
 Jn 3:13 nikt nie wstąpił do n.
 2Kto 12:2 został porwany do trzeciego n.
 2Pt 3:13 oczekujemy nowego n. i nowej ziemi
NIECIERPLIWO, Prz 14:29 kto jest n., zdradza głupotę
NIECZUŁY, Mt 13:15 n. stało się serce tego ludu
NIECZYSTOŚĆ, Rz 1:24 Bóg zostawił ich na pastwę n.
 Kol 3:5 jeśli chodzi o niemoralne kontakty, n.
NIECZYSTY, Kpl 13:45 ma wołać: N., n.!
 JI 14:4 Kto może zrodzić czyste z n.?
NIEDBALE, Jer 48:10 kto zadanie od Jehowy wykonuje n.
NIEDORZĘCZNY, Łk 24:11 im wydawało się to n.
NIEODŚWIADCZONY, Ps 19:7 n. czyniął mądrym
 Prz 22:3 n. ponoszą konsekwencje
NIEDŹWIEDZICA, Iz 11:7 N. będzie się paść z krową

NIEDZIEDZ, 1Sm 17:37 mnie wyratował z łap lwa i n.
NIEGODNIE, 1Ko 11:27 pił z kielicha n.
NIEGODNY, Dz 13:46 uważacie się za n. życia wiecznego
NIEGODZIWIĘ,

Mt 7:23 Odejdźcie, wy, którzy postępujecie n.!

NIEGODZIWIĘC, 1Jn 5:19 świat podlega mocy N.
NIEGODZIWIY, Ps 37:10 już nie będzie n.

Prz 15:8 Ofiara n. budzi obrzydzenie
 Prz 15:29 Jehowa jest daleko od n.
 Prz 29:2 gdy panuje n., lud jęczy
 Iz 26:10 n. nie nauczy się, choćby okazano mu łaskę
 Iz 57:21 Nie ma pokoju dla n.

NIELOJALNIE,

Mal 2:15 niech nie postępuje n. wobec żony

NIEMORALNE KONTAKTY SEKSUALNE,

Mt 15:19 z serca pochodzą n.

Dz 15:20 powstrzymywali się od n. i od krwi

Gal 5:19 n., nieczystość, rozpamiętanie

1Ts 4:3 Woła Bożą, żebyście powstrzymywali się od n.

NIEMORALNOŚĆ,

1Ko 5:9 żebyście przestali utrzymywać kontakty z dopuszczającymi się n.

1Ko 6:9 dopuszczający się n. nie odziedziczą

1Ko 6:18 Uciekajcie od n.!

1Ko 10:8 Ani nie dopuszczajmy się n.

Ef 5:3 N. nie będzie wspominała

NIEMOWŁĘTWO, 2Tm 3:15 i już od n. znasz Pisma

NIEMOŻLIWY, Rdz 18:14 Czy jest coś n. dla Jehowy?

Hi 42:2 nic nie jest dla Ciebie n.

Mt 19:26 U ludzi n., ale u Boga możliwe

NIEMY, Iz 35:6 język n. będzie krzyczał z radości

NIENATURALNY, Judy 7 zaspokajały n. pragnienia

NIENAWIDZENIE, Prz 8:13 Bojaźń przed Jehową: n. zła

NIENAWIDZIĆ, Prz 6:16 sześć rzeczy, których Jehowa n.

Lk 6:27 wyświadczać dobro tym, którzy was n.

Jn 7:7 Świat mnie n., bo obnażam jego uczynki

1Jn 3:15 kto n. brata, jest mordercą

NIENAWISĆ, Kpł 19:17 Nie wolno żywić n. do brata

Ps 97:10 kochacie Jehowę, miejcie n. do zła

Am 5:15 Miejcie n. do zła, a kochajcie dobro

Mt 24:9 z powodu mojego imienia będą pałać n.

NIEOBLUDNY, Rz 12:9 Niech was miłość będzie n.

NIEOKIEŁZNANY, Hi 6:3 moje słowa to mowa n.

NIEOPŁODNY, Wj 23:26 Żadna kobieta nie będzie n.

Iz 54:1 Wykrzykuj z radości, n. kobieto

NIEPORZĄDEK, 1Ko 14:33 nie jest Bogiem n., lecz pokój

NIEPORZĄDNE,

2Ts 3:6 żebyście stronili od brata, który postępuje n.

NIEPORZĄDNY, 1Ts 5:14 ostrzegajcie n.

NIEPOŚLUSZNY, Jn 3:36 n. Synowi nie zyska życia

NIEPRAWY, Dz 24:15 zmartwychwstanie n.

1Ko 6:9 n. nie odziedziczą Królestwa

NIEPRZYJACIEL, Mt 5:44 Kochajcie swoich n.

Mt 10:36 n. człowieka staną się

NIEPRZYJAŹN,

Rdz 3:15 wprowadzę n. między ciebie a kobietę

NIEPRZYWOITY, Ef 5:4 głupia paplanina i n. żarty

Kol 3:8 musicie odrzucić n. słowa

NIEROZSĄDNY, Łk 12:20 N. jeszcze tej nocy

NIESKAZITELNOŚĆ, Hi 27:5 nie wyrzeknę się swojej n.!

Ps 25:21 Niech mnie strzeże n.

Ps 101:2 w domu w sposób świadczący o n.

NIESKAZITELNY,

1Kn 29:17 podobą Ci się n. postępowanie

Ps 26:11 będę postępował n.

NIESKŁONNY, Jak 1:19 n. do mówienia i n. do gniewu

NIESKONCZENIE,

Ef 3:20 uczynić n. więcej ponad wszystko

NIESŁUSZNE, 1Pt 2:19 jeśli ktoś n. cierpi, jest to miłe

NIESŁYSZĄCY, Kpł 19:14 Nie wolno ci złorzeczyć n.

Iz 35:5 uszy n. zaczęły słyszeć

NIESPRAWIEDLIWOŚĆ,

Pwt 32:4 Bóg, któremu n. jest obca

NIESPRAWIEDLIWY,

Rz 9:14 Czy Bóg jest n.? Nic podobnego!

NIESMIERTELNOŚĆ,

1Ko 15:53 śmiertelne musi przyoblec się w n.

NIEUCZCIWOŚĆ,

Prz 15:27 czerpie zyski z n., ściągając kłopoty

NIEUSTRANNIE, Dn 6:16 Bóg, któremu n. służy

NIEUSTRASZONY, Prz 28:1 prawi są n. jak lew

NIEUŻYTECZNY, Łk 17:10 Jesteśmy n. niewolnikami

NIEWDZIĘCZNY, Prz 29:21 rozpieszczony stanie się n.

NIEWIDOCZNY, 2Ko 4:18 Kierujemy wzrok na to, co n.

NIEWIDOMY, Kpł 19:14 Nie stawiać przeszkody przed n.

Iz 35:5 otworzą się oczy n.

NIEWIDZIALNY, Rz 1:20 n., Jego przymioty widoczne

Heb 11:27 jak gdyby widział J.

NIEWIEDZA, 1Tm 1:13 działałem w n.

NIEWIELE,

1Sm 2:8 Z prochu podnosi tego, który n. znaczy

Ps 41:1 względ na n. znaczącego

NIEWIERZĄCY, 1Ko 6:6 brat idzie do sądu przed n.

NIEWOLA, 2Ko 10:5 bierzemy w n. wszelką myśl

NIEWOLNIK, Prz 22:7 kto się zapożycza, jest n.

Mt 24:45 Kto jest n. wiernym i roztropnym?

Mt 25:21 Świeć, n. dobry i wierny!

Łk 17:10 Jesteśmy nieużytecznymi n.

Jn 8:34 kto grzeszy, jest n. grzechu

1Ko 7:23 Przystaniecie się stawać n. ludzi

Gal 5:13 z miłości słuście jedni drugim jak n.

NIEWRAŻLIWOŚĆ, Mk 3:5 przejęty z powodu n. serc

NIEWYKSZTAŁCENI, Dz 4:13 są to ludzie n. i prosi

NIEWYRAŻNY, 1Ko 14:8 Jeśli trąba wyda n. dźwięk

NIEWZRUSZONY, 1Pt 5:10 Bóg sprawi, że będziecie n.

NIEZALĄŻONA ŻYCZLIWOŚĆ,

Jn 1:17 n. za pośrednictwem Jezusa

1Ko 15:10 Jego n. nie okazała się daremną

2Ko 6:1 przyjmowali n., a tracili z oczu jej cel

2Ko 12:9 Wystarczy ci moja n.

NIEZDECYDOWANY, 1Kl 18:21 Jak długo będziecie n.?

Jak 1:8 Jest n., niestały

NIEZŁOMNY, 1Ko 15:58 bądźcie n., niewzruszeni

NIEZNISZCZALNY, 1Ko 15:42 wskrzeszone zostaje n.

NIEZONATY, 1Ko 7:32 n. troszczyć się o sprawy Pana

NIENIWA, Jon 4:11 Czy nie miałbym żalować N.?

NISZCZĘĆ,

2Ko 4:16 ciało n., wewnętrzny człowiek się odnawia

NOC, Ps 19:2 n. w n. ukazują one wiedzę

Rz 13:12 n. już się kończy. Nadchodzą dzień

NOE, Rdz 6:9 N. chodził z Bogiem

Mt 24:37 z obecnością Syna będzie jak za dni N.

NOGA, Jn 13:5 zaczął myć uczniom n.

NOWINKI, Dz 17:21 na mówieniu lub słuchaniu n.

NOWY, Iz 42:9 Teraz oznajmiam coś n.

Jn 13:34 Daję wam n. przykazanie

Obj 21:1 zobaczylem n. niebo i n. ziemię

Obj 21:5 Popatrz! Czynię wszystko n.

NUŻYC SIĘ, Iz 40:28 Jehowa nigdy nie n.

O

OBALAĆ, 2Ko 10:4 o. to, co mocno obwarowane

OBACZAĆ, 1Ts 2:6 mogliśmy was o. wielkimi kosztami

OBCY, Jn 10:5 nie znają głosu o.

OBECNOŚĆ, Mt 24:3 co będzie znakiem twojej o.?

Mt 24:37 o. Syna Człowieczego jak dni Noego

2Pt 3:4 Gdzie jest ta jego obiecana o.?

OBIETNICA, 1Kl 8:56 Nie zawiodło ani słowo z Jego o.

Ps 15:4 Nie wycofuje się ze złożonej o.

2Ko 1:20 dzięki niemu spełniają się Boże o.

Heb 10:23 Ten, który złożył o., jest wierny

OBJASNIAC, Neh 8:8 O. Prawo i wykładali jego sens

OBJAWIENIE, Dz 8:19 wyszukuje o. synów Bożych

OBLICZAĆ, Łk 14:28 nie użydasz i nie o. kosztów

OBŁOK, Mt 24:30 Syna przychodzącego na o.

Heb 12:1 tak wielki o. świadków

OBMYĆ, Ps 51:2 Dokładnie mnie o. z uchybienia
OBNAŻAĆ, Jn 7:7 Świat mnie nienawidzi, o. uczynki
OBOPOŹNY, 1Ko 7:5 chyba że za o. zgodą
OBOWIAZEK, Kzn 12:13 właśnie to jest o. człowieka
 1Jn 3:16 mamy o. oddawać życie za braci
OBRAZ, Rdz 1:26 Uczynimy człowieka na nasz o.
OBRAZLIWA MOWA, Eł 4:31 Usunąć gniew, krzyk, o.
OBRONA, Flp 1:7 o. dobrej nowiny i umacnianie prawa
OBZĘSIANIE, Rz 2:29 o. serca za sprawą ducha
 1Ko 7:19 O. nic nie znaczy
OBZYDLIWOŚĆ,
 Mt 24:15 o. sprowadzająca spustoszenie
OBSEKOWAĆ, Kol 3:22 nie tylko, kiedy was o.
OBSEJA, 1Tm 6:4 Ma o. na punkcie dociekań i sporów
OBUDZIĆ, Jn 11:11 idę go o.
OBURZAĆ SIĘ, Ps 37:8 nie o. i nie zacznij czynić zła
OBWAROWANY, 2Ko 10:4 obalić to, co mocno o.
OBYWATELSTWO, Flp 3:20 my mamy o. w niebiosach
OCALEĆ, Mt 24:22 dni nie skrócone, nikt by nie o.
OCENIAC, Flp 1:10 żebyście umieli o., co się liczy
OCZRONA, Kzn 7:12 mądrość jest o. jak pieniądze
OCHRZCIC, Mt 3:13 przyszedł Jezus, żeby Jan go o.
 Dz 2:41 zostali o., przyłączyło się 3000
 Dz 8:36 Co stoi na przeszkodzie, żebyś został o.?
OCIEŻAŁY, Łk 21:34 żeby serca nie stały się o.
OCIEKIWANIE, Prz 13:12 Przedłużające się o., ból
 Łk 3:15 lud trwał w o. i wszyscy się zastanawiali
 Łk 21:26 mdleć ze strachu w o. tego, co ma przyjąć
OCZERNIAĆ, 1Ko 4:13 O., a my odpowiadamy łagodnie
OCZYSZCZĄC (SIĘ), Ps 51:2 o. mnie z mojego grzechu
 Dn 12:10 Wielu o., wybieli
 Za 13:9 O. ich jak srebro
 1Ko 6:11 Bóg was o., uświęcił
 2Ko 7:1 o. ze wszystkiego, co zanieczyszcza
ODCHODY, Pwt 23:13 poza obóz, przykryjcie swoje o.
ODCHODZIĆ, 1Ko 7:10 Żona niech nie o. od męża
 1Ko 7:15 współmałżonek niewierzący postanowi o.
ODDANIE, 2Tm 3:12 z o. służyć Bogu, przesładowani
ODDANIE DLA BOGA, 1Tm 4:7 Ćwicz się w o.
 1Tm 4:8 o. jest pożyteczne we wszystkim
 1Tm 6:6 o. zapewni wielkie zyski
ODDANY, 2Kn 16:9 serce jest Mu w pełni o.
ODDAWAĆ (SIĘ), Jn 4:24 o. Mu cześć duchem i prawdą
 Rz 6:13 o. Bogu
 2Ko 12:15 z chęcią o. za was samego siebie
ODDYCHAĆ, Ps 150:6 co o., niech wysławia Jah
ODDZIELAĆ, Mt 25:32 o. jednych od drugih
 Rz 8:39 nie zdoła nas o. od miłości Boga
ODMAWIAĆ, Ps 84:11 Jehowa nie o. żadnego dobra
 Prz 3:27 Nie o. dobra tym
ODOSABNIAĆ SIĘ, Prz 18:1 Kto o., dąży
ODPIS, Pwt 17:18 ma sobie sporządzić o. Prawa
ODPŁACAĆ, Prz 20:22 Nie mów: O. za zło!
 Rz 12:19 Zemsta należy do mnie, ja o.
 2Ts 1:6 żeby o. udręka
ODPOCZYNEK SZABATOWY, Heb 4:9 dla ludu o.
ODPOCZYNAĆ, Łk 12:19 o. sobie, jedz, pij i się ciesz
ODPOWIADAĆ, Prz 15:23 cieszy się, gdy o. właściwie
 Prz 15:28 Prawy rozmyśla, zanim o.
 Prz 18:13 Gdy ktoś o. w sprawie, zanim wysłucha
 Iz 65:24 Zanim zawołają, ja im o.
ODPOWIEDZIALNY, 1Sm 22:22 Jestem o. za śmierć
ODPOWIEDZ, Prz 15:1 Łagodna o. uśmierza gniew
 Kol 4:6 każdemu umieli dać właściwą o.
ODRĘTWAŁY, Ps 143:4 serce we mnie jest o.
ODRÓŻNIANIE, Heb 5:14 o. tego, co właściwie
ODRZUCAĆ, Jer 8:9 O. słowo Jehowy
ODSTĘPAC, Prz 11:9 o. rujnuje bliźniego
ODSTĘPSTWO, 2Ts 2:3 dopóki nie nadejdzie o.
ODSZKODOWANIE, Wj 21:36 jako o. ma dać
ODWAGA, Dz 28:15 Paweł na ich widok nabrał o.
 Flp 1:14 okazuje jeszcze większą o. i głosi słowo
ODWAŻNIE, Dz 4:31 zaczęli o. głosić słowo

ODWAŻNY, Joz 1:7 bądź o., bardzo silny
ODWDZIĘCZAĆ SIĘ, Ps 116:12 Czym o. Jehowie
ODWIEDZAĆ, Dz 15:36 o. braci, zobaczyć, jak się mają
ODWLEKAĆ SIĘ, Hab 2:3 jeśli wydale o., wyczekuj
ODZIEDZICZYĆ, Mt 5:5 łagodni o. ziemię
 Mt 25:34 o. Królestwo przygotowane dla was
OFIARA, Kpl 7:37 całopalenia, o. zbożowej, o. za grzech
 1Sm 15:22 posłuszeństwo jest lepsze niż o.
 2Sm 24:24 Nie będę składał o., które nie kosztują
 1Kn 29:9 Ludzie cieszyli się ze składania o.
 Ps 40:6 Nie chciałeś żadnej o.
 Ps 51:17 o., która cieszy Boga, skruszony duch
 Prz 15:8 O. niegodziwych budzi obrzydzenie
 Dn 12:11 Od czasu usunięcia codziennej o.
 Oz 6:6 radość sprawia mi lojalna miłość, a nie o.
 Rz 12:1 oddajcie swoje ciała jako żywą o.
 Heb 13:15 składajmy Bogu o. wysławiania
OFIARA PŁYNNA, Flp 2:17 składam siebie niczym o.
OGIEN, Jer 20:9 jak o. zamknij w kościach
 Mt 25:41 o. wieczny, przygotowany dla Diabła
 1Ko 3:13 wyjawli to o. — wypróbuje jakość
 1Ts 5:19 Nie gaście o. ducha
 2Tm 1:6 rozpałał w sobie jak o. dar Boży
 2Pt 3:7 niebo i ziemia są zachowane dla o.
OGŁASZAĆ, 1Ko 11:26 o. śmierć Pana, aż on przyjdzie
OGRAŃCZENIE, Ps 119:96 Twoje przykazanie nie ma o.
 1Ko 7:35 nie nakładać na was o.
OGRÓD, Rdz 2:15 umieścić człowieka w o. Eden
OHDYNY, Rz 1:27 mężczyźni, dopuszczają się tego, co o.
OJCIEC, Rdz 2:24 opuści o. i matkę
 Ps 2:7 Dzisiaj zostałem twoim o.
 Ps 89:26 Ty jesteś moim O., moim Bogiem
 Ps 103:13 Jak o. okazuje miłosierdzie synom
 Iz 9:6 Będą go nazywać Wiecznym O.
 Mt 6:9 Nasz O. w niebie, niech będzie uświęcone
 1Ko 2:9 nikogo na ziemi nie ma tytułu ojca
 Łk 2:49 powinienem być w domu swojego O.
 Łk 15:20 o. pobiegł, rzucił mu się na szyję
 Jn 5:20 o. pokazuje Synowi wszystko, co sam robi
 Jn 10:30 Ja i O. stanowimy jedno
 Jn 14:6 Nikt nie przychodzi do O. inaczej
 Jn 14:9 widział mnie, widział też O.
 Jn 14:28 O. jest większy niż ja
 Jn 14:28 będziecie się cieszyć, że idę do O.
OKAZAĆ SKRUCHE, Łk 15:7 radość z grzesznika, który o.
 Dz 3:19 o. i nawróć się
 Dz 17:30 wzywa ludzi, żeby o.
 Rz 2:4 Bóg próbuje ci pomóc o.
 Obj 16:11 bluźnili Bogu i nie o.
OKAZYWAĆ, Rz 5:8 Bóg o. nam miłość przez to
OKŁAMYWAĆ SIĘ, Kol 3:9 Nie o. nawzajem
OKNO, Dz 20:9 Eutychny, który spał w o.
OKO, Ps 115:5 [bożki] mają o., ale nie widzą
 Prz 15:3 O. Jehowy patrzą wszędzie
 Mt 5:38 O. za o. i ząb za ząb
 Mt 6:22 o. skupia się na jednej rzeczy, ciało jasne
 1Ko 2:9 O. nie widziało, ucho nie słyszało
 1Ko 12:21 O. nie może powiedzieć ręce
 1Ko 15:52 w mgieniu o.
OKRĄG, Iz 40:22 kto mieszka nad o. ziemi
OKRUTNY, Prz 11:17 o. ściaga na siebie problemy
 Prz 12:10 u niegodziwego miłosierdzie jest o.
OKUP, Ps 49:7 nie zdoła dać Bogu o.
 Mt 20:28 Syn przyszedł dać życie jako o.
 Rz 8:23 wyczekując uwolnienia z ciał na podstawie o.
OLEJEK, Mk 14:4 Po co marnować taki o.?
OLIWA, 1Kl 17:16 w dzbanku nie zabrakło o.
 Mt 25:4 mądre wzięły lampy i naczynia z o.
OLIWKA, Rz 11:17 gałąź dzikiej o. wszczepiona
OŁTARZ, Rdz 8:20 Noe zbudował o.
 Wj 27:1 Wykonasz z drewna akacjowego o.
 Mt 5:24 zostaw swój dar przed o.
 Dz 17:23 o. z napisem: Nieznajemu Bogu

OPAMIĘTAĆ SIĘ, 1Kl 8:47 oni o. i wrócą do Ciebie
 Łk 15:17 Kiedy o., powiedział sobie
OPATRYWAĆ, Iz 61:1 żebym o. złamane serce
 Eze 34:16 zraniona o.
OPĘTANY, Mt 8:28 dwóch mężczyzn o. przez demony
OPIECZĘTOWAĆ, Obj 7:3 dopóki nie o. niewolników
OPIECZĘTOWANY, Ef 1:13 uwierzyliście, zostaliście o.
OPINIĄ, Mt 22:1 Lepiej wybrać dobrą o. niż majątek
 Kzn 7:1 Dobra o. jest lepsza niż olej
 Rz 14:1 Nie osądzajcie osobistych o.
OPOŹNIAĆ SIĘ, Iz 46:13 wybawienie nie o.
 Hab 2:3 Nie o!
OPUSZCZAĆ, Ps 37:28 Jehowa nie o. lojalnych sług
 Iz 1:28 Ci, którzy o. Jehowę, zgina
ORAĆ, Łk 9:62 o., a ogląda się wstecz
ORZEŁ, Iz 40:31 Wzbija się na skrzydłach jak o.
OSADZAĆ, Mt 7:2 jak o. innych, tak będziecie o.
 Łk 6:37 prześciancie o., a nie będziecie o.
 Rz 14:4 Kim jesteś, żeby o. cudzego sługę?
 Jak 4:12 kim jesteś, żebyś o. bliźniego?
OSIOŁ, Za 9:9 twój król jedzie na o.
OSKARZAĆ, Prz 27:11 odpowiedzieć temu, który mnie o.
OSKARZENIE, Rz 8:33 kto wniesie o. przeciwko
 1Tm 5:19 Nie przyjmuj o. przeciwko starszemu
OSKARZYCIEL, Obj 12:10 zrzucony o. naszych braci
OSOBOWOŚĆ, Ef 4:24 macie włożyć na siebie nową o.
 Kol 3:9 Zrzućcie z siebie starą o.
OSPALOŚĆ, Prz 23:21 o. odzieje człowieka w łachmany
OSTROŹNY, Prz 14:16 Mądry jest o. i odwraca się od zła
 Mt 10:16 o. jak węże, niewinni jak gołębie
OSTRZEGAĆ, Eze 33:9 Jeśli o. grzesznika, żeby zawrócił
OSTRZEŻENIE, Eze 3:17 przekazyj im moje o.
 Eze 33:4 Jeśli zignoruje to o., to jego krew
OSZCZERCA, Prz 16:28 o. rozdziela przyjaciół
OSZCZERSTWO, Kpł 19:16 Nie wolno ci szerszyć o.
OSZUKIWAĆ,
 1Kl 6:7 Czemu raczej nie pozwalacie się o.?
OSŁICA, Lb 22:28 Jehowa sprawił, że o. przemówiła
OTCHŁAŃ, Obj 11:7 bestia wychodząca z o.
 Obj 17:8 Bestia wyjdzie z o.
 Obj 20:3 wrzucił go do o.
OTUCHA, Heb 10:25 nie opuszczając zebrzań, ale
 dodając sobie o.
OWCA, Ps 100:3 Jesteśmy Jego ludem i o., które pasie
 Iz 53:7 Przewodzone go jak o. na rzeź
 Eze 34:12 Będę dbał o o.
 Mt 25:33 O. postawi po swojej prawej stronie
OWCZARNIA, Jn 10:16 drugie owce, nie z tej o.
OWIECZKA, 2Sm 12:3 nie miał nic oprócz małej o.
 Jn 21:16 Paś moje o.
OWOC, Rdz 3:3 Nie wolno nam jeść jego o.
 Mt 7:20 rozpoznacie tych ludzi po o.
 Mt 12:43 dane narodowi, który wydaje jego o.
 Łk 8:15 z wytrwałością przynoszą o.
 Jn 15:2 gałąź, która wydaje o., oczyszcza
 Jn 15:8 przez to otoczony chwałą, że wydajecie dużo o.
 Gal 5:22 o. ducha jest miłość, radość
OŻYWIONY, 1Pt 3:18 o. w duchu

P

PAL, Mk 15:25 Gdy go przybili do p.
 Łk 23:21 Na p. z nim!
 Gal 3:13 Przeklęty każdy, kto zawisł na p.
PAL MEKI, Mt 10:38 nie chce wziąć na siebie p.
 Łk 9:23 niech weźmie swój p. i dzień po dniu
PALEC, Wj 8:19 To p. Boży!
 Wj 31:18 tablice zapisane p. Bożym
PAŁAC, Rz 12:11 P. duchem
PAMIĄTKA, Łk 22:19 Zczyńcie to na moją p.
PAMIĘĆ, Heb 10:32 Ciągłe miejsce w p. dawniejsze dni
PAMIĘTAĆ, Ps 8:4 Czym jest śmiertelnik, że o nim p.
 Kzn 12:1 P. o swoim Stwórcy w młodości
 Nah 1:7 P. o tych, którzy szukają u Niego schronienia

PAN, Pwt 10:17 Jehowa to P. p.
 Mt 6:24 Nikt nie może być niewolnikiem dwóch p.
 Mt 7:22 P., P., czy nie prorokowaliśmy?
 Mt 9:38 Proście P. żniw, żeby wysłał pracowników
 Mt 22:44 Jehowa powiedział mojemu P.
 Rz 14:4 To sprawa jego p., czy on stoi, czy upada
 1Kl 7:39 wolno jej poślubić, wierzy on w P.
 1Kl 8:5 jest wielu bogów i wielu p.
 Kol 4:1 wy też macie P. w niebie
PANNA MŁODA, Obj 21:9 pokaż ci p., żonę Baranka
PANOWAĆ, Rdz 1:28 P. nad żywymi stworzeniami
 Rdz 3:16 on będzie nad tobą p.
 Prz 10:19 kto p. nad mową, postępuje roztropnie
 Prz 29:2 gdy p. niegodziwy, lud jęczy
 Kzn 8:9 człowiek p. nad człowiekiem ku jego szkodzie
 Dn 4:17 Najwyższy p. nad królestwami
 Rz 6:14 grzech nie może nad wami p.
 1Ts 4:4 wiedzieć, jak p. nad swoim ciałem
PANOWAĆ NAD SOBĄ, Prz 16:32 kto p., jest lepszy
 2Tm 2:24 ma p. w obliczu zła
PANOWANIE, Dn 4:34 Jego p. jest p. wiecznym
PANOWANIE NAD SOBĄ,
 1Kl 7:5 żeby nie kusił, wykorzystując wasz brak p.
 Gal 5:22, 23 owocem ducha jest p.
PARALIZOWAĆ, Iz 44:8 niech strach was nie p.
PASCHA, Wj 12:11 Jest to P. ku czci Jehowy
PASCHALNY, Wj 12:27 ofiara p. dla Jehowy
 1Kl 5:7 Chrystus, baranek p., złożony w ofierze
PASTERZ, Ps 23:1 Jehowa jest moim P.
 Iz 40:11 Będzie się troszczył o trzodę niczym p.
 Eze 34:2 Biada p., którzy pasą siebie!
 Eze 37:24 będą mieć jednego p. — Dawida
 Za 13:7 Uderz p., trzoda się rozproszy
 Mt 9:36 były niczym owce bez p.
 Jn 10:11 Wspaniały p. oddaje za owce życie
 Jn 10:14 jestem wspaniałym p. Znam owce
 Jn 10:16 będzie jedna trzoda i jeden p.
 Ef 4:11 ustanowił p. i nauczycielami
PASTWISKO, Iz 30:23 stada będą na rozległych p.
PASĆ, Dz 20:28 nadzorcami, żebyście p. zbór Boga
 1Pt 5:2 P. powierzoną wam trzodę
PAWEŁ. Zob. też SAUL.
 1Kl 1:12 Ja należę do P.
PERŁA, Mt 7:6 nie rzucacie swych p. przed świnię
 Mt 13:45 jak z kupcem poszukującym p.
PERSWAZJA, 1Kl 2:4 nie sprawdzało się do p.
PEWNI, Prz 3:26 Jehowa sprawi, że poczujesz się p.
PEWNY, Kzn 7:14 nie byli p. niczego, co ich spotka
 Prz 14:16 głupi jest lekkomyślny i zbyt p. siebie
PIASEK, Rdz 22:17 twoje potomstwo jak ziarna p.
 Obj 20:8 Będzie ich jak p. morskiego
PIEC, Dn 3:17 Bóg potrafi nas wyratować z p.
PIECZĘĆ, PnP 8:6 Położ mi nieczym p. na sercu
 2Kl 1:22 położył na nas p., dał gwarancję
PIELEGNOWAĆ, Ef 5:29 każdy je żywi i p.
PIENIADZ, Kzn 7:12 ochroną są p. Ale mądrość
 Kzn 10:19 p. zaspokajają każdą potrzebę
 Mt 6:24 Nie być niewolnikiem Boga i P.
 1Tm 6:10 miłość do p. korzeniem zła
 Heb 13:5 życie wolne od miłości do p.
PIEŃ, Iz 11:1 Z p. Jessego wyrośnie gałąźka
 Dn 4:15 p. z korzeniami zostawcie
PIEŚĆ, Prz 5:19 Niech jej p. sprawiają ci zadowolenie
 Iz 40:11 będzie je nosił na swojej p.
PIERWOCINY, Rz 8:23 otrzymaliśmy ducha jako p.
PIERWOROĐNY, Wj 11:5 umrze każdy p. w tej ziemi
PIERWSZY, Mt 19:30 wielu p. będzie ostatnimi
 Mk 9:35 chce być p., ma być ostatni
 Kol 1:15 p. spośród całego stworzenia
PIES, Prz 26:17 kto łapie p. za uszy
 Kzn 9:4 żywy p. w lepszej sytuacji niż martwy lew
 2Pt 2:22 P. wróci do swoich wyciornic

PIEŚŃ, Neh 12:46 kierujący wysławianiem p.

Ps 98:1 Śpiewajcie Jehowie nową p.

Dz 16:25 Paweł i Syłas wysławiali Boga, śpiewając p.

Kol 3:16 p. duchowymi wyrażającymi wdzięczność

PIEKNO, Prz 6:25 Nie pożądaj w sercu jej p.

Prz 31:30 p. ulotne

Eze 28:17 Z powodu p. serce wyniosłe

PIEKNY, Prz 19:11 p., gdy nie zwraca uwagi na zniewagę

PIJAK, Prz 23:21 p. popadnie w ubóstwo

Łk 5:11 przestali utrzymywać kontakty z p.

1Ko 6:10 p. nie odziedziczą Królestwa

PILNIE, 2Tm 4:2 Czyń to p. w czasie dogodnym

PILNOŚĆ, Prz 12:27 p. jest cennym skarbem

PILNY, Prz 21:5 P. człowiek planuje i zmierza do sukcesu

PIŁAT, Jn 19:6 P. powiedział: nie znajduję w nim winy

PIECINACH, Łb 25:7 Kiedy to zobaczył P., wziął włócznię

PIOTR, Mt 14:29 P. zaczął iść po wodzie

Łk 22:54 P. siedzi z tyłu w pewnej odległości

Jn 18:10 P., który miał miecz, ugodził niewolnika

Dz 12:5 Trzymano P. w więzieniu, a zbór modlił się

PISMO, Mt 22:29 nie znacie ani P., ani mocy Bożej

Łk 24:32 nasze serca płonęły, gdy objaśniał P.

Dz 17:2 prowadził rozważania na podstawie P.

Dz 17:11 każdego dnia starannie badali P.

Rz 15:4 żebyśmy dzięki pocieszeniu z P. mieli nadzieję

2Tm 3:16 Całe P. natchnione przez Boga

PLAGA, Wj 11:1 zesłać na faraona jeszcze jedną p.

Obj 18:4 nie spadły na was p., które ją spotkają

PLAN, Wj 26:30 Postawisz przybytek według p.

Prz 15:22 Gdzie nie ma narady, p. upadają

Prz 19:21 W sercu człowieka jest wiele p.

PLANOWAĆ,

Rz 13:14 nie p. z myślą o zaspokajaniu pragnień

PLEMIE, Rdz 49:28 Od nich pochodzi 12 p. Izraela

PLEWA, Sof 2:2 zanim dzień uleci jak p. na wietrze

PLOTKOWAĆ, Prz 20:19 z tym, kto lubi p.

PLOTKOWANIE, 1Tm 5:13 p. i mieszanina się w cudze

PLUC, Mt 26:67 Wtedy zaczęli p. mu w twarz i bić go

PLACZ, Łz 65:19 Nie będzie w niej słyhać p.

PLAKAĆ, Oz 12:4 P. i błagał o przychylność

Mt 26:75 na zewnątrz zaczął gorzko p.

Łk 6:21 Szczęśliwi, którzy teraz p.

Rz 12:15 P. z tymi, którzy p.

PODÓNY, Rdz 1:28 Bądźcie p. i stańcie się liczni

PO KOLEI, 1Ko 15:23 każdy p.: Chrystus

POBŁOGOSŁAWIĆ, Rdz 1:28 Bóg ich p.

Rdz 32:26 Nie puszcza, dopóki mnie nie p.

POBORCA PODATKOWY, Mt 18:17 niech będzie jak p.

Łk 18:11 dziękuję Ci, że nie jestem jak ten p.

POBUDKI, Prz 16:2 Jehowa bada p.

POBUDOWAĆ, Łz 65:21 P. domy i będą w nich mieszkac

POBUDZAC, Wj 35:5 każdy, kogo p. do tego serce

Wj 36:2 serce p. do wykonania pracy

Flp 2:13 Bóg p. was do czynu – daję pragnienie

POCAŁUNEK, Łk 22:48 p. zdradzasz Syna Człowieczego?

POCHLEBSTWO, Rz 16:18 p. zwodzą serca

POCHŁONIEITY, 1Tm 4:15 Zastanawiaj się, bądź p.

POCHOPNIE,

Prz 29:20 człowiek, który p. wypowiada słowa

POCHWALIĆ, 1Ko 11:2 Chcę was p.

POCHWAŁA, Prz 27:21 człowieka wypróbować p.

POCIAGAC, Jn 6:44 jeśli Ojciec go nie p.

POCIESZAC, Hi 2:11 poszli współczuć Hiobowi i go p.

Ps 94:19 przytoczyły mnie troski, p. mnie

Iz 49:13 Jehowa p. swój lud

Iz 61:2 żebym p. pograżonych w smutku

Jer 31:15 Rachel nie daje się p.

2Ko 1:4 żebyśmy my mogli p. innych

1Ts 2:11 usilnie was zachęcaliśmy, p.

POCIESZENIE, Rz 15:4 dzięki p. płynacemu z Pism

2Ko 1:3 Bóg wszelkiego p.

POCIESZONY, Mt 5:4 pograżeni w smutku będą p.

POCIESZYCIEL, Hi 16:2 jesteście uciążliwymi p.!

POCZĄTEK, Łz 46:10 Od p. zapowiadam zakończenie

Za 4:10 gardzi dniem małych p.

Mt 24:8 te rzeczy to p. dotkliwych cierpień

PODATEK, Mt 17:25 Od kogo królowie ściągają p.

Łk 20:22 Czy wolno płacić p. Cezarowi?

Łk 23:2 zabrania płacić p. Cezarowi

Rz 13:6 Z tego samego powodu płacicie p.

Rz 13:7 kto żąda p., temu p.

PODAŻAC, Obj 14:4 p. za Barankiem

PODDAWAĆ SIĘ, 2Ko 4:1 pełnymi te służbę, nie p.

2Ko 4:16 Dlatego nie p.

Gal 6:9 jeśli nie p., zbierzemy plon

PODEPTAĆ, Heb 10:29 kto p. Syna Bożego

PODLEWAĆ, 1Ko 3:6 Ja zasadziłem, Apollos p.

PODOBAĆ SIĘ, Ps 149:4 Jehowie p. Jego lud

Jn 8:29 zawsze robię to, co Mu p.

1Ko 7:33 jak p. żonie

1Ko 10:33 staram p. wszystkim we wszystkim

1Ko 12:18 rozmieścił części ciała, jak Mu p.

Ef 5:10 upewnijcie się, co p. Panu

Kol 1:10 tak w pełni p. Jehowie

PODPORZĄDKOWANY, Rz 13:1 Niech będzie p. władzom

1Ko 15:27 wszystko zostało mu p.

PODPORZĄDKOWYWAĆ SIĘ,

1Pt 2:13 p. każdemu, kto sprawuje władzę

PODSTAWA, Rz 2:20 znajduję w Prawie p. prawdy

PODZIAŁ, Rz 16:17 mieli na oku tych, którzy tworzą p.

1Ko 1:10 żeby nie było wśród was p.

Tyt 3:10 wywołuje p., udział upomnienia

2Pt 2:1 Układkiem wprowadzą zgubne p.

PODZIEKOWAĆ, Dz 28:15 Paweł na ich widok p. Bogu

POECI, Dz 17:28 niektórzy z waszych p. powiedzieli

POGODZIĆ SIĘ, Mt 5:24 Najpierw p. z bratem

1Ko 7:11 pozostanie niezamężna albo p. z mężem

POJEDNAC, 2Ko 5:19 Bóg p. ze sobą świat

POJEDNANY, Rz 5:10 zostaliśmy z Nim p.

POKARM, Ps 145:15 w odpowiedniej porze dajesz im p.

Mt 24:45 dawaj p. we właściwym czasie

Jn 4:34 Moim p. jest spełnianie woli Tego

Jn 6:27 Pracujcie nie na p., który się psuje

1Ko 8:13 Jeśli p. sprawią, że brat się potyka

POKAZ, 1Ko 4:9 nas, apostołów, Bóg wystawił na p.

POKAZYWAĆ, Jn 5:20 Ojciec p. Synowi, co sam robi

POKŁOSIE, Kpl 19:9 nie zbieraj z niego p.

Rut 2:8 Boga: Nie oddalaj się, by zbierać p.

POKOCHAC, Gal 2:20 Syna Bożego, który mnie p.

1Jn 4:10 nie my p. Boga, ale On nas p.

POKOLENIE, Mt 24:34 to p. nie przemienie

POKONYWAĆ, Jer 1:19 cie nie p., bo ja jestem z tobą

Rz 12:21 p. złu dobrem

POKORA, Pwt 8:2 żeby nauczyć was p. i poddać próbie

Prz 15:33 chwałę poprzeda p.

POKORNY, Za 9:9 Jest p., jedzie na ośle

Mt 18:4 kto stanie się p. jak dziecko

Jak 4:6 p. okazuje niezastuloną życzliwość

Jak 4:10 Stańcie się p. w oczach Jehowy

1Pt 5:6 stańcie się p. pod silną ręką Boga

POKÓJ, Ps 29:11 Jehowa pobłogosławi swój lud p.

Ps 37:11 będą się rozkoszować obfitym p.

Ps 72:7 w pełni będzie panował p., dopóki

Ps 119:165 kochają Twoje prawo, cieszą się p.

Prz 17:1 Lepszy kawałek chleba, gdzie panuje p.

Iz 9:7 sięgnie wszędzie, p. nie będzie końca

Iz 26:20 mój lud, wejdź do wewnętrznych p.

Iz 32:18 zamieszka, gdzie będzie panował p.

Iz 48:18 twój p. stałby się jak rzeka

Iz 54:13 p. twoich synów będzie obfity

Iz 57:21 Nie ma p. dla niegodziwych

Iz 60:17 Twoim nadzorcą ustanowię p.

Jer 6:14 Jest p.!, chociaż nie ma p.

Mt 5:9 Szczęśliwi ci, którzy krzewią p.

Mk 9:50 i zachowujcie między sobą p.

Jn 14:27 Zostawiam wam p., swój p.

Rz 5:1 cieszyć się p. z Bogiem przez Jezusa
 Rz 8:6 Skupianie na sprawach ducha zapewnia p.
 Flp 4:7 p. Boży będzie strzegł waszych serc
 1Ts 5:3 P. i bezpieczeństwo, nagle załącza
 1Pt 3:11 niech zabiega o p. i do niego dąży
 Obj 6:4 pozwolono zabrać p. z ziemi
POKRZEPIAĆ, Mt 11:28 Przyjdźcie do mnie, a ja was p.
POKUSA, Mt 6:13 nie dopuść, żebyśmy ulegli p.
 Mt 26:41 wciąż się modlić, żeby nie ulec p.
 1Ko 10:13 Nie spotkała was p. większa od tego
POLE, Mt 13:38 p. jest świat
 Jn 4:35 popatrzeli na p., że już są białe
 1Ko 3:9 jesteście Bożym p. uprawnym
POLEGAC, Ps 33:4 można p. na wszystkim, co On robi
 Ps 146:3 Nie p. na władcach
 Prz 3:5 nie p. na własnym zrozumieniu
 2Ko 1:9 nie p. na sobie, ale na Bogu
 1Pt 4:11 p. na sile, której udziela Bóg
POLICZEK, Mt 5:39 uderzy w prawy p., nadstaw drugi
POLICZKOWAC, Jn 19:31 i p. go
POLITOWANIE, 1Ko 15:19 godni p. bardziej niż wszyscy
POLAĆ, Mt 19:6 Co zatem Bóg p.
POŁOŻENIE, 2Ko 1:8 w ciężkim p., przekraczającym siły
POMAZANIEC, Ps 2:2 królowie przeciwko p.
 Ps 105:15 Nie tykajcie moich p.
POMOC, Ps 46:1 p., którą łatwo znaleźć
POMODLIĆ SIĘ, Rz 8:26 nie wiemy, o co p.
POPRAWIAĆ, 2Ko 13:11 radujcie się p., co konieczne
POPROSIC, Mt 6:8 wie, czego potrzebujecie, zanim p.
 Jn 14:13 O cokolwiek p. w mojej imię, ja spełnię
 Ef 3:20 ponad to wszystko, o co p.
 Flm 9 wole p. w imię miłości
PORA, Kzn 3:1 jest p. na każde zajęcie
 Dn 2:21 On zmienia czasy i p.
 Dz 1:7 Czasy i p. są pod kontrolą Ojca
 1Ts 5:1 Jeśli chodzi o czasy i p.
PORĘCZAC, Prz 17:18 podaje rękę i zgadza się p.
PORONIC, Wj 23:26 Żadna kobieta nie p.
POROZYŚLAĆ, Rdz 24:63 [Izaak] poszedł, żeby p.
PORÓWNANIE, Gal 6:4 nie w p. z kimś innym
POROŻNIAĆ, Mt 10:35 przyszedłem p. syna z ojcem
PORYWAĆ, Pwt 24:7 p. kogoś, poniesie śmierć
PORYWCZY, Prz 19:19 P. zapłaci grzywnę
PORZĄDNY, 1Tm 3:2 Nadzorca powinien być p.
PORZUCAC, Pwt 31:8 Nie opuści cię ani nie p.
 1Sm 12:22 Jehowa nie p. was
 Ps 27:10 Nawet gdyby mnie p. ojciec i matka
 Heb 13:5 Nigdy cię nie pozostawię i nigdy nie p.
POSAG, Dn 2:31 Zobaczyłeś ogromny p.
 Dn 3:18 nie oddamy czci złotemu p.
POSŁANIEC, Mal 3:1 Wysłałem swojego p.
POSŁUSZYSTWO, 1Sm 15:22 p. jest lepsze niż ofiara
 Ps 51:12 spraw, żebym chętnie okazywał p.
 Rz 5:19 przez p. jednego wielu stanie się prawnymi
 Rz 16:26 żeby mogli okazać wiarę i p.
 Heb 5:8 nauczył się p. z tego, co wycierpiał
POSŁUSZNY, Wj 24:7 gotowi czynić, będziemy p.
 1Kl 3:9 Daj swojemu słudze p. serce
 Łk 2:51 dalej był im p.
 Dz 5:29 musimy być p. Bogu, a nie ludziom
 Rz 6:17 stalicie się z serca p.
 Ef 6:5 Nie wolnicy, bądźcie p. panom
 Flp 2:8 pozostał p. aż do śmierci
 Heb 13:17 Bądźcie p. tym, którzy przewodzą
POST, Iz 58:6 P., który sprawia mi przyjemność
POSTĘP, Flp 3:16 w jakim stopniu zrobiliśmy p.
 1Tm 4:15 żeby wszyscy widzieli twój p.
POSTĘPOWAĆ, Gal 6:16 p. zgodnie z tą zasadą
 1Pt 2:12 Dalej szlachetnie p. wśród ludzi
 1Pt 3:16 zawstydzili z powodu tego, że p. dobrze
POSTĘPOWANIE, 1Pt 3:1 bez słów pozyskani dzięki p.
POSTRONNY, Kol 4:5 Postępujcie mądrze wobec p.
POSYLAĆ, Iz 6:8 Jestem gotowy! P. mnie!

POSZUKIWAĆ, Dz 17:27 żeby mogli p. Boga
POSZUKIWANIE, 1Pt 1:10 przedmiotem dociekań i p.
POŚCIĆ, Łk 18:12 P. dwa razy w tygodniu
POŚLUBIAC, 1Ko 7:9 lepiej p., niż płonąć namietnością
 1Ko 7:39 wolno jej p., wierzony w Pana
POŚMIĘSKO, Jer 20:7 jestem p.
POŚPIECH, Prz 19:2 kto działa w p., ten grzeszy
POŚREDNIK, 1Tm 2:5 jeden p. między Bogiem a ludźmi
POTKNIECIE, Rz 14:13 nie dawać bratu powodu do p.
 1Ko 10:32 Uważajcie, żeby nie dawać powodów do p.
POTOMEK, Iz 65:23 ich p. ludem błogosławionych
POTOMSTWO, Rdz 3:15 nieprzyjaźń między twoje p. a
 Rdz 22:17 na pewno rozmnoży twoje p.
 Gal 3:16 twojemu p., którym jest Chrystus
POTOP, Rdz 9:11 nigdy wody p. nie zniszczy wszystkich
 Mt 24:38 przed p. ludzie jedli i pili
 2Pt 2:5 sprowadził p. na świat
POTRZASAC, Ag 2:7 P. wszystkimi narodami
POTRZEBA, Rz 12:13 Dzielcie się stosownie do ich p.
POTRZEBNY, Mt 6:32 Ojciec wie, że te rzeczy są wam p.
POTULNI, Ps 37:11 p. posiadają ziemię
 Sof 2:3 szukajcie Jehowy, wszyscy p. na ziemi
POTYKAĆ SIĘ,
 1Ko 8:13 Jeśli pokarm sprawia, że mój brat p.
POUCZAĆ, Sdz 13:8 p., jak postępować z dzieckiem
 Ps 32:8 p. cię, którą drogą masz iść
POUCZENIE, Prz 1:7 głupi gardzą mądrością i p.
 Rz 15:4 napisano dla naszego p.
POWIERZAC, Ps 31:5 W Twoje ręce p. swojego ducha
 Łk 16:11 kto wam p. prawdziwe bogactwo?
 1Pt 2:23 p. siebie Temu, który sładzi
 1Pt 4:19 p. siebie Stwórcy
POWIERZCHOWNIE, 2Ko 10:7 Patrzycie na sprawę p.
POWIETRZE, 1Ko 9:26 Nie jakimś uderzał p.
 Ef 2:2 władcy, który panuje nad p.
POWINIEN, 2Pt 3:11 jakim p. być ludźmi
POWODZIC SIĘ, 2Kn 20:20 Uwiercie prorokom, p. wam
 Ps 1:3 P. mu we wszystkim
POWOŁANIE, Ef 4:1 postępowali w sposób godny p.
POWÓD, Rz 13:5 p., żebyście byli podporządkowani
POWSTRZYMYWAĆ, 1Ts 2:16 próbują p. od głoszenia
 2Ts 2:6 jest coś, co go p.
POZBAWIAĆ SIĘ, 1Ko 7:5 Nie p. tego wzajemnie
POZNAWAĆ, Jer 31:34 P. Jehowę! będać mnie znali
 Oz 4:6 Ponieważ nie chcesz mieć p.
 Gal 4:9 Bóg p. was
POZOSTAŁY, Mt 14:20 zebrano p. kawałki, 12 koszy
 Obj 12:17 odszedł toczyć wojnę z p. z jej potomstwa
POZYSKIWAĆ, Mt 16:26 p. cały świat, ale straci życie
POŻADAC, Wj 20:17 Nie wolno ci p. jego żony
POŻYCZAC, Prz 19:17 mało znaczącemu p. Jehowie
 Łk 6:35 p., nie spodziewając się niczego w zamian
POŻYCZKA, Prz 11:15 Kto poręcza p.
POŻYTECZNY, Dz 20:20 przekazywania wam, co p.
 2Tm 3:16 natchnione przez Boga i p.
POŻYTEK, 1Ko 6:12 wszystko wolno, ale nie przynosi p.
POJŚC, Mt 4:20 zostawili sieć i p. za nim
PRACA, Neh 4:6 lud przykładał się do p. całym sercem
 Kzn 2:24 czerpać zadowolenie z ciężkiej p.
PRACOWAĆ, Jn 6:27 P. nie na pokarm, który się psuje
 Ef 4:28 niech nie kradnie, niech ciężko p.
 1Ts 5:9 P. dniem i nocą
 2Ts 3:10 nie chce p., niech nie je
PRACOWNITY, Prz 10:4 p. się wzborgaci
 Rz 12:11 Bądźcie p., nie leniwi
PRACOWNIK, Łk 10:7 p. zasługuje na zapłatę
PRAGNĄC, Ps 37:4 On da ci to, czego p. twoje serce
 Iz 49:10 Nie będą głodować ani p.
 Rz 7:18 p. robić to, co dobre, ale nie potrafię
PRAGNIENIE, Ps 145:16 zaspokajasz p. wszystkiego
 Jn 7:37 Jeśli ktoś odczuwa p., niech przyjdzie
 Gal 5:16 nie spełnicie żadnego p. ciała
 Ef 1:5 zgodnie ze swoim p. i wolą

Ef 2:3 zgodnie z p. swojego ciała
Flp 2:13 daje wam i p., i siły do działania
2Tm 2:22 uciekaj od młodszych p.
Jak 1:14 każdego pociąga i kusi jego własne p.
1Pt 2:11 żebyście nie ulegali p. ciała
1Jn 2:16 p. ciała, p. oczu

PRAKTYCZNA MĄDROŚĆ, Prz 2:7 Prawym udziela p.
Prz 3:21 Strzeż p. i umiejętności myślenia
Łk 16:8 zarządca wykazał się p.

PRAWDA, Ps 15:2 mówi w sercu p.
Ps 119:160 Istotą Twoich słów jest p.
Prz 23:23 Kupuj p., nigdy nie sprzedawaj
Jn 4:24 oddawać Mu cześć duchem i p.
Jn 8:32 poznać p., dzięki p. staniecie się wolni
Jn 14:6 Ja jestem drogą, p. i życiem
Jn 16:13 duch p. pokieruje, żebyście zrozumieli p.
Jn 17:17 Usłuch ich przez p. Twoje słowo jest p.
Jn 18:38 Pilat rzekł: A co to jest p.?
2Ko 13:8 Nie możemy nie uczynić przeciwko p.
2Pt 1:12 jesteście ugruntowani w p.
3Jn 4 moje dzieci dalej chodzą drogą p.

PRAWDOMÓWNY, Ef 4:25 bądźcie p. wobec drugih

PRAWDZIWI, Jn 17:3 poznaj Ciebie, jedynego p. Boga

PRAWO, Ps 19:7 P. Jehowy jest doskonałe
Ps 40:8 Twoje p. zachowuję głęboko w sercu
Ps 94:20 w majestacie p. sprowadzą udrękę
Ps 119:97 O, jak bardzo kocham Twoje p.!
Jer 31:33 Włożę w nich swoje p.
Eze 21:27 przyjdzie ten, który ma p.
Hab 1:4 P. beznamiętne, sprawiedliwość przegrywa
Rz 7:22 rozkoszuje się p. Bozym
Rz 10:4 Chrystus kładzie kres P.
Rz 13:8 kto kocha bliźniego, wypełnił p.
1Ko 9:18 nie nadużywając swojego p.
Gal 3:24 P. opiekunem prowadzącym do Chrystusa
Gal 6:2 wypełnicie p. Chrystusowe
Flp 1:7 w umacnianiu p. do głoszenia
Jak 2:8 przestrzegacie królewskiego p.

PRAWODAWCA, Jak 4:12 Jest tylko jeden P. i Sędzia

PRAWOŚĆ, Ps 45:7 Pokochałeś p., znieprawdziwiłeś zło
Iz 26:9 mieszkańcy ucą się, czym jest p.
Iz 32:1 król będzie panował na rzecz p.
Iz 60:17 a zwierchnikem — p.
Sof 2:3 Szukajcie p., szukajcie potulności
2Pt 3:13 Ma w nich panować p.

PRAWY, Rdz 15:6 On uznał go za p.
Ps 34:19 P. spotyka wiele ciężkich przeżyć
Ps 37:25 nie widziałem, żeby p. był opuszczony
Ps 72:7 Za jego dni rozkwitnie p.
Ps 141:5 Gdyby mnie smagał p., byłby to przejaw
Prz 24:16 p. może upaść siedem razy
1Pt 3:12 oczy Jehowy patrzą na p.

PROCESOWAĆ SIĘ, 1Ko 6:7 porażka, że ze sobą p.

PROCH, Rdz 2:7 ukształtował człowieka z p. ziemi

Rdz 3:19 p. jesteś i do p. wrócisz
Ps 103:14 pamięta, że jesteśmy p.

PROJEKT, 1Kl 6:38 dom wykonano zgodnie z p.

PROROCSTWO, 2Pt 1:20 p. nie z osobistej interpretacji

2Pt 1:21 p. nie z woli człowieka

PROROCZY, 2Pt 1:19 słowo p. potwierdzone

PROROK, Pwt 18:18 Powołam p. takiego jak ty

1Kl 18:4 Abdiasz wziął 100 p., ukrył ich

Eze 2:5 będą wiedzieć, że był wśród nich p.

Am 3:7 dopóki nie wyjawi zamiaru p.

Am 7:14 Nie byłem p. ani synem p.

Dz 10:43 Wszyscy p. poświadczają

PROROK, FAŁSZYWI, Mt 7:15 f. w owczej skórze

Mt 24:11 Pojawi się wielu f. i wprowadzą w błąd

Mk 13:22 f. będą czynić cuda

PROROKOWAĆ, Jl 2:28 synowie oraz córki będą p.

PROSIĆ, Rdz 15:5 Spójrz, p., na niebo

Pwt 10:12 o co cie p. Jehowa?

Ps 2:8 P. mnie, a dam ci narody

Mt 7:7 Stale p., a otrzymacie

Rz 12:1 Skoro Bóg okazał współczucie, to p. was

2Ko 5:20 p.: Pojednajcie się z Bogiem

1Jn 5:14 p. zgodnie z wolą Boga

PROSTY, Dz 4:13 są to ludzie niewykształceni i p.

PROSTYTUTKA, Prz 7:10 kobieta ubrana jak p.

Łk 15:30 przepuścił majątek z p.

1Ko 6:16 z p. tworzy jedno ciało

Obj 17:1 p., która siedzi nad wodami

Obj 17:16 znieawidzą p., ograbią

PROŚBA, Ps 20:5 Niech Jehowa spełni twoje p.

PROWADZIĆ, Ps 48:14 Bóg będzie nas p. bezustannie

PROBA, Pwt 13:3 Jehowa poddaje was p.

Mal 3:10 proszę, poddajcie mnie p.

Łk 8:13 w czasie p. odpadają

Łk 22:28 byliście przy mnie, gdy przechodziłem p.

Dz 5:9 wystawić na p. ducha Jehowy?

1Ko 10:9 Ani nie wystawiajmy Jehowy na p.

Jak 1:2 cieszyć się, gdy was spotykają p.

Jak 1:3 dzięki p. wiary rodzi się wytrwałość

Jak 1:12 Szczęśliwy, który wytrwale znosi p.

PROŻNO, Iz 45:19 Szukajcie mnie na p.

Mt 15:9 Oddajmy mi cześć na p.

1Ko 14:9 będziecie mówić na p.

PROŻNOC, Flp 2:3 Niczego nie czynię z p.

PRYSCYLLA, Dz 18:26 P. i Akwilas wzięli go do siebie

PRZEBACZAC, Neh 9:17 Bogiem, który chętnie p.

Ps 25:11 p. mój grzech, chociaż jest wielki

Iz 55:7 Boga, który hojnie p.

Mt 6:14 jeśli p. ludziom, to wasz Ojciec p.

Mt 18:21 ile razy mam p. bratu?

Kol 3:13 Jak Jehowa wspaniałomyślnie wam p.

PRZEBACZENIE, Mt 26:28 krew wylana, żeby dostąpić p.

PRZEBIJAĆ, Za 12:10 Będą patrzeć na tego, którego p.

PRZEBŁAGALNY, 1Jn 2:2 On jest ofiarą p.

PRZEBŁAGANIE, Kpl 16:34 Raz w roku dokonać p.

Rz 3:25 ofiarą służącą p. grzechów

PRZECHEWANIE SIĘ, 1Jn 2:16 p. rzeczami

PRZECHYTRZYĆ, Jer 20:7 Jehowo, p. mnie

PRZECIWI, Dz 17:7 występują p. postanowieniom Cezara

PRZECIWO, Rz 8:31 za nami Bóg, kto będzie p. nam?

PRZECIWNIK, Łk 21:15 mądrosć p. nie zdołają

1Ko 16:9 chociaż jest wielu p.

Flp 1:28 nie dajecie się zastraszyć p.

PRZEDŁUŻAĆ, Mt 6:27 Kto może o chwilę p. swoje życie?

PRZEDŁUŻAJĄCY SIĘ,

Prz 13:12 P. oczekiwanie sprawia ból

PRZEDSTAWICIEL, Jn 7:29 jestem Jego p.

PRZEKŁĘTY, Jn 7:49 tłum nie zna Prawa, to ludzie p.

PRZEKLIŃAĆ, Łk 23:8 Jak mógłbym p. tych, których

Hi 2:5 na pewno będzie Cie p. prosto w twarz

Hi 2:9 żona powiedziała: P. Boga i umrzyj!

Rz 12:14 błogosławcie, a nie p.

PRZEKONAJĄ SIĘ, ZE JA JESTEM JEHOVA,

Wj 7:5 Egipcjanie p.

Eze 39:7 narody p.

PRZEKONANIE, 1Ts 1:5 za sprawą ducha i z głębokim p.

PRZEKONANY, Rz 4:21 p., że co obiecał, potrafi uczynić

Rz 8:38 jestem p., że ani śmierć, ani życie

Rz 15:14 jestem p., moi bracia

Kol 4:12 mocno p., że spełni się wola Boża

PRZEKONYWAĆ (SIĘ), 2Ko 5:11 wciąż p. ludzi

2Tm 3:14 nauczyłeś i po p. uwierzyłeś

PRZEMIENIAĆ SIĘ, Rz 12:2 p. przez przeobrażanie

PRZEMIENIONY, Mt 17:2 został na ich oczach p.

PRZEMOC, Rdz 6:11 ziemia była napelniona p.

Ps 11:5 Nienawidzi każdego, kto kocha p.

Ps 72:14 Wyratuje ich z ucisku i p.

PRZEMÓWIEŃ, Dz 15:32 zachęcał braci wieloma p.

PRZEPASAĆ SIĘ, Iz 11:5 P. prawością

PRZEPELNIONY, Łk 6:45 usta mówią, czym jest p. serce

PRZEPYCH, Obj 18:7 żyła w bezwstydnym p.

PRZERAŻAĆ, Ps 91:5 Nie będziesz się bał, co p. w nocy
PRZERAŻENIE, Iz 28:16 przejawia wiarę, nie ogarnie p.
PRZESTAWAĆ, Gal 6:9 nie p. czynić tego, co dobre
PRZESTĘPCA, Łk 22:37 Został zaliczony do p.
PRZESTROGA, 1Ko 10:11 zapisane jako p. dla nas
PRZESTRZEGAĆ, Mt 28:20 Uczcie ich p. wszystkich
 Jn 14:15 Jeśli mnie kochacie, będziecie p. przykazań
PRZESŁADZĄC,
 Iz 14:27 Skoro Jehowa podjął decyzję, kto p.?
PRZESŁADOWAĆ, Ps 119:86 p. mnie bez powodu
 Jn 15:20 mnie p., was też będą p.
 Dz 22:4 P. zwolenników Drogi
 Rz 12:14 Błogosławcie tym, którzy p.
 1Ko 4:12 P., a my cierpliwie to zносimy
PRZESŁADOWANIE, Mt 13:21 Gdy pojawia się p., upadają
 Mk 4:17 Gdy pojawia się p., upadają
 Mk 10:30 w czasie p. – dzieci i pól
PRZESŁADOWANY, Mt 5:10 Szczęśliwi p.
 2Ko 4:9 Jesteśmy p., ale nie opuszczeni
PRZEWIENIENIE, Ps 103:9 On przebacza twoje p.
 Ps 130:3 gdybyś zwał na p.
PRZEWODZIC, Rz 12:8 p. z zaangażowaniem
 1Ts 5:12 darzyli szacunkiem tych, którzy p.
 Heb 13:7, 17 tych, którzy wśród was p.
PRZEWROTNY, Prz 3:32 Jehowa brzdysy się p.
PRZYZNACZENIE, Iz 65:11 kielichy dla bóstwa p.
PRZYZYCIA, Ps 34:19 Prawego spotyka wiele ciężkich p.
PRZYBLIŻAĆ SIĘ, Ps 73:28 mnie dobrze jest p. do Boga
PRZYBYTEK, Ps 78:60 porucił p. w Szilo
 Ps 84:1 jak drogi mi jest Twój wspaniały p.
 Obj 21:3 P. Boży jest wśród ludzi
PRZYCHODZIC, Iz 55:1 Wszyscy spragnieni, p. do wody!
 Obj 22:17 kto słyszy, niech powie: P.!
PRZYCHYLNOŚĆ, 2Ko 6:2 teraz jest szczególny czas p.
PRZYCYNA, Kzn 7:25 jakie są p. różnych spraw
PRZYGLĄDĄĆ SIĘ, 2Kn 16:9 Jehowa p. całej ziemi
PRZYGNĘBIENIE, Kol 3:21 żeby nie wpadły w p.
PRZYGNĘBIONY, 1Sm 1:15 jestem bardzo p.
 Iz 57:15 żeby zachęcić p.
 Flp 2:26 [Epafrodyt] jest p., bo usłyszeliście
 1Ts 5:14 pocieszajcie p.
PRZYGOTOWAĆ, Jn 14:2 idę p. wam miejsce
PRZYJACIEL, 2Kn 20:7 swojego p. Abrahama
 Ps 55:13 mój własny p., którego znam
 Prz 14:20 bogaty ma wielu p.
 Prz 16:28 oszczerca rozdziela p.
 Prz 17:17 Prawdziwy p. okazuje miłość cały czas
 Prz 18:24 p. bardziej przywiązany niż brat
 Prz 27:6 Wierny p. może nawet zadać rany
 Łk 16:9 Zjednoczcie sobie p. za pomocą bogactwa
 Jn 15:13 oddaje życie za swoich p.
 Jn 15:14 moimi p., jeśli robicie to, co nakazuje
 Jak 2:23 Abraham został nazwany p. Jehowy
 Jak 4:4 p. świata, nieprzyjacielem Boga
PRZYJAZNIĆ SIĘ, Ps 25:14 Jehowa p. z tymi
 Prz 3:32 Jehowa p. z prawym
PRZYJEMNOŚĆ, Ps 40:8 Spełnienie Twojej woli to p.
 Eze 18:32 mnie nie sprawia p. śmierć żadnego
 Łk 8:14 p. życia tak ich absorbują
PRZYJMOWAĆ, Rz 2:10 p. od Boga tylko dobre?
 Rz 14:1 osobę słabą w wierze serdecznie p.
 Rz 15:7 serdecznie p. drugich, jak Chrystus
PRZYKAZANIE, Mt 22:40 Na dwóch p. opiera się Prawo
 Mk 12:28 Które p. jest pierwsze ze wszystkich?
 Mk 12:31 Nie ma p. ważniejszego od tych
 Jn 13:34 nowe p., żebyście się nawzajem kochali
PRZYKŁAD, Mt 13:34 Jezus nauczał za pomocą p.
 Mk 4:2 zaczął ich nauczać za pomocą p.
 1Ko 10:6 Wszystko to stało się dla nas p.
 1Pt 5:3 bądźcie p. dla trzody
PRZYKROŚĆ, Ps 78:40 na pustyni sprawiali Mu p.
PRZYLGNAĆ, Rdz 2:24 opuści ojca i matkę, a p. do żony

PRZYMIERZE, Rdz 15:18 Jehowa zawarł z Abramem p.
 Jer 31:31 zawrę nowe p.
 Łk 22:20 nowe p. o mojej krwi
 Łk 22:29 zawieram z wami p., tak jak mój Ojciec
PRZYODZABIAC, 1Pt 3:3 p. nie to, co na zewnątrz
PRZYPADEK, Kzn 9:11 wszystkich dosięga czas i p.
PRZYPODOBAĆ SIĘ, Mt 22:16 nikomu nie próbujesz p.
 Gal 1:10 Czy próbuję p. ludziom?
 Ef 6:6 jakbyście chcieli p. ludziom
PRZYPOMINAC, Hi 14:13 wyznac czas, sobie o mnie p.!
 2Pt 1:12 chcę wam p. o tych rzeczach
PRZYPOMNIENIE, Ps 119:24 Kocham Twoje p.
PRZYRÓWNYWAĆ, Iz 46:5 Do kogo mnie p.?
PRZYSIĘGAĆ, Rdz 22:16 P. na samego siebie
 Mt 5:34 W ogóle nie p.
PRZYSMAKI, Dn 1:5 codziennie porcję p. króla
PRZYSTAWAĆ, Kol 1:10 jak p. na służę Jehowy
PRZYSZŁOŚĆ,
 Ps 73:17 dopóki nie poznałem p. niegodziwych
 Prz 24:20 żyj człowiek nie ma przed sobą p.
PRZYSPIESZAĆ, Iz 60:22 Ja, Jehowa, p. to
PRZYPEŁNIĆ, Heb 5:11 zdolność pojmowania jest p.
PRZYŁĄCZAĆ, Ps 40:12 P. mnie tyle moich błędów
PRZYWODCA, Prz 28:16 P. nadużywa swojej władzy
 Jn 12:42 uwierzyli – nawet spośród p.
PRZYWOZIC, Rz 13:13 Postępujmy p. jak w biały dzień
PSZENICA, Mt 13:25 między p. nasiał chwastów
PTAKI, Mt 6:26 Przypatrzcie się uważnie p. na niebie
PUKAĆ, Mt 7:7 wciąż p., a będzie wam otworzone
PULAPKA, Ps 91:3 On cie uratuje z p. łowcy ptaków
PUSTKOWIE, Iz 35:6 Wody wytrysną na p.
 Iz 41:18 P. zamienię w rozlewisko porośnięte trzciną
PUSTY, Ef 4:17 zgodnie ze swoim p. sposobem myślenia
PUSTYNNY, Iz 35:1 p. równina rozkwitnie jak krokus
 Iz 35:6 potoki popłyną na p. równinie
PYCHA, Prz 8:13 Nienawidzę wywyższania się p.
 Prz 16:5 p. w sercu budzi w Jehowie obrzydzenie
 Prz 16:18 p. poprzedza upadek
PYL, Iz 40:15 Narody są jak p. na szalach wagi

R

RACHELA, Rdz 29:18 gotowy służyć siedem lat za R.
 Jer 31:15 R. oplakuje swoich synów
RACHUNEK, 1Ko 13:5 Nie prowadzi r. krzywd
RADOSNY, 1Kn 28:9 służ Mu r. duszą
 2Ko 9:7 Bóg kocha r. dawcę
RADOŚĆ, Neh 8:10 r., którą daje Jehowa, jest waszą siłą
 Ps 100:2 Służcie Jehowie z r.
 Ps 137:6 za swój największy powód do r.
 Iz 65:13 Moi słudzy pełni r., wy będziecie się wstydić
 Łk 8:13 z r. przyjmują słowo
 Łk 15:7 w niebie będzie więcej r. z grzesznika
 Jn 16:22 r., której nikt wam nie odbierze
 Rz 15:13 Niech Bóg napelni was r. i pokojem
 1Ts 1:6 z r., której źródłem jest duch święty
 Heb 12:2 Dla r. przetrwał on pal męki
RADOSNIE, Hi 38:7 wołają r. gwiazdy poranne
 Iz 65:14 Moi słudzy będą r. wołać
RADOWAĆ (SIĘ), Prz 8:30 Cały czas przy Nim r.
 Prz 27:11 synu, bądź mądry i r. moje serce
 Rz 5:3 R., gdy zносите cierpienia
 Rz 12:12 R. nadzieja
 Flp 4:4 Zawsze r. w służbie dla Pana. R.!

RAJ, Łk 23:43 będziesz z mną w r.
 2Ko 12:4 Został porwany do r.
RAMIĘ, Sof 3:9 żeby służyli mi r. przy r.
RANA, Prz 23:29 Kto ma r. bez powodu?
 Prz 27:6 Wierny przyjaciel może nawet zadać r.
 Iz 53:5 dzięki jego r. zostaliśmy uzdrowieni
REAKCJA, Hi 31:34 Czy lękam się r. tłumy?
REBEKA, Rdz 26:7 R. była bardzo piękna
RECHABICI, Jer 35:5 przed R. kielichy napelnione
REGUŁA, 2Tm 2:5 musi walczyć zgodnie z r.

REKOMENDOWAĆ, 2Ks 4:2 r. siebie wszystkim
 2Ks 6:4 pod każdym względem r. siebie
RESPEKT, Ef 5:33 żona powinna mieć r. dla męża
 1Pt 3:2 właściwe postępowanie z głębokim r.
 1Pt 3:15 bronić nadziei, przy tym głęboki r.
REKA, Pwt 16:16 nie staję przed Jehową z pustymi r.
 Ps 145:16 Otwierasz r. i zaspokajasz pragnienie
 Iz 35:3 Umoćnicie osłabłe r.
 Iz 41:10 Będę cię mocno trzymał silną r.
 Za 14:13 Każdy podniesie na bliźniego r.
 Mt 6:3 lewa r. nie wie, co robi prawa
ROBIĆ, Rz 7:15 nie r. tego, czego chcesz
RODAK, 1Ts 2:14 z rąk własnych r. wycierpieliście
RODZICE, Łk 18:29 zostawił r. ze względu na Królestwo
 Łk 21:16 wydawać was będą nawet r.
 2Ks 12:14 r. powinni odkładać dla dzieci
 Ef 6:1 bądźcie posłuszne swoim r.
 Kol 3:20 posłuszne swoim r. we wszystkim
RODZINA, Ef 2:19 należycie do Bożej r.
 Ef 3:15 zawdzięcza swoją nazwę każda r.
ROK, Lb 14:34 40 dni – dzień za r.
ROSA, Pwt 32:2 moje słowa będą opadać jak r.
 Ps 110:3 Twoja młodość jest jak krople r.
ROZBIĆ SIĘ, 2Ks 11:25 trzy razy przeżyłem r. statku
ROZBITKOWIE, 1Tm 1:19 stali się r. w wierze
ROZCZAROWANIE, Rz 5:5 nadzieja nie prowadzi do r.
ROZCZAROWANY, Rz 9:33 oprze wiarę, nie będzie r.
ROZDARTY, Flp 1:23 r. z powodu dwóch rzeczy
ROZDRAŻNIAĆ, 1Ks 13:5 [miłość] nie daje się r.
 Ef 6:4 nie r. swoich dzieci
 Kol 3:21 nie r. swoich dzieci
ROZDZIERAĆ, Jl 2:13 R. swoje serca
ROZESMIĄĆ SIĘ, Rdz 18:13 Dlaczego Sara r.?
ROZEEZNANIE, Prz 17:27 kto ma r., zachowa spokój
 Mt 24:15 czytelnik musi się wykazać r.
ROZGLĄSZANY, Wj 9:16 żeby moje imię było r.
ROZGNIANY,
 Ef 4:26 żeby słońce zaszło, gdy wciąż jesteście r.
ROZKOSZOWAĆ SIĘ, Ps 1:2 r. prawem Jehowy
 Ps 37:4 R. Jehową
 Rz 7:22 wewnętrzny człowiek r. prawem Bożym
ROZKWIAT, Iz 35:1 pustynia równina r., jak krokus
ROZMYŚLAĆ, Ps 77:12 Będę r. o Twoich działaniach
 Prz 15:28 Prawy r., zanim odpowie
ROZPANSANIE, Gal 5:19 niemoralne kontakty, r.
 2Pt 2:7 Lot był udręczony r.
ROZPIESZCZANY, Prz 29:21 r. stanie się niewdzięczny
ROZPRASZANIE, 1Ks 7:35 służył Panu bez r. uwagi
ROZPUSTA.
 Zob. **NIEMORALNE KONTAKTY SEKSUALNE**.
ROZSADEK, Flp 4:5 Niech wasz r. stanie się znany
ROZSTRZEPNY, Prz 12:23 R. ukrywa to, co wie
 Prz 14:15 r. zastanawia się nad każdym krokiem
 Prz 22:3 R. widzi niebezpieczeństwo i się kryje
 Mt 24:45 Kto jest niewolnikiem mego i r.
ROZTRWANIAC, Łk 15:13 r. swój majątek
ROZUM, Jn 10:20 Ma demona i stracił r.
ROZUMIEĆ, Neh 8:8 pomagali ludziom r., co czytano
ROZWAŻANIE, Dz 17:2 prowadził r. na podstawie Pism
ROZWIĄZYWAĆ, Mt 18:18 cokolwiek r. na ziemi
ROZWODZIĆ, Pwt 24:1 sporządził dokument r.
 Mt 19:7 pozwolił wręczyć żonę dokument r.
ROZWODZIĆ SIĘ, Mt 19:9 kto r., jeśli podstawą nie są
 Mk 10:11 Kto r. z żoną i poślubią inną
ROZWÓD, Mal 2:16 nienawidzę r.
RÓG, Dn 7:7 czwarta bestia miała 10 r.
 Dn 8:8 wielki r. został złamany
RÓWNY, Ps 26:12 Stoje na r. gruncie
RÓZGA, Prz 13:24 Kto powstrzymuje r., nienawidzi syna
RÓŻNICA, Kpl 11:47 r. między tym, co czyste
 Mal 3:18 zobaczycie r. między prawym
RUINA, Eze 21:27 W r., w r., w r. ja zamienię
RYBA, Jon 1:17 Jonasa poknęła ogromna r.
 Jn 21:11 sieć pełną dużych r.

RYBACY LUDZI, Mt 4:19 uczynię was r.
RYDWAN, Dz 4:13 900 r. z żelaznymi kosami
 2Kl 6:17 wokół Elizeusa pełno r.
RYNEK, Dz 17:17 prowadził rozważania z ludźmi na r.
RZECZYWISTY, 1Tm 6:19 mocno się uchwycić r. życia
RZĘKA, Obj 12:16 ziemia pochłonięta r.
 Obj 22:1 r. wody życia
RZESZA, Ps 68:11 rozgłasza ogromna r. kobiet
RZEŻ, Ps 44:22 zostaliśmy uznani za owce na r.
 Iz 53:7 Prowadzono go jak owcę na r.

S

SADZIĆ, Iz 65:22 Nie będą s. po to, żeby ktoś inny jadł
SALOMON, 1Kl 4:29 Bóg dał S. nadzwyczajną mądrość
 Mt 6:29 nawet S. nie był tak ubrany
SAM, Jn 8:29 Nie zostawił mnie s., bo zawsze robie
 Jn 16:32 mnie zostawicie s. Ale nie jestem s.
SAMARIA, 2Kl 17:5, 6 Król Asyrii zdobył S.
SAMARYTANIN, Łk 10:33 S. zrobiło się go żal
 Jn 4:7 S. przyszła nacerpać wody
SAMOWOLNY, 2Pt 2:10 zuchwali i s.
SAMOZADWOLENIE, Prz 1:32 głupich zniszczy ich s.
SAMSON, Sdz 13:24 nadała mu imię S.
SAMUEL, 1Sm 1:20 Anna dała mu na imię S.
 1Sm 2:18 S. był chłopcem, pełnił służbę
SANCERYB, 2Kl 19:16 przysłał S., żeby szydzić z Boga
SANHEDRYN, Dz 5:41 Odeszli sprzed S., ciesząc się
SANKTUARIUM, Wj 25:8 Zbudujecie dla mnie s.
 Ps 73:17 dopóki nie wszedłem do wspaniałego s.
SARA, Rdz 17:19 S. urodzi ci syna
 1Pt 3:6 S. była posłuszna Abrahamowi
SAUL, 1Sm 15:11 Załuje, że uczyniłem S. królem
 Dz 7:58 u stóp mężczyzny nazywanego S.
 Dz 8:3 S. zaczął się pastwić nad zbrojem
 Dz 9:1 S. siał groźbę i ponaślą żądzą mordu
 Dz 9:4 S., czemu mnie przesładowiesz?
SAD, Dn 7:10 Zebrał się S.
 Mk 13:9 ludzie będą was wydawać s.
 Jn 5:22 Ojcze wszelki s. powierzył Synowi
 1Ks 6:6 brat idzie przeciw bratu do s.
 1Pt 4:17 żeby s. zaczął się od domu Bożego
SADZIĆ, Iz 26:9 Kiedy s. ziemię, uczą się
 Łk 22:30 na tronach, żeby s. 12 plemion Izraela
 Dz 17:31 ustalili dzień, w którym zamierza s.
 1Ks 6:2 nie wiecie, że święci będą s. świat?
SCENA, 1Ks 7:31 s. tego świata się zmienia
SCHLEBIAC, Prz 29:5 s. bliźniemu, rozciąga sięć
 Judy 16 dla własnej korzyści s. innym
SCHLEBIAJĄCY, Prz 26:28 s. usta doprowadzają
SCHODY, Rdz 28:12 s., które sięgały aż do nieba
SCHRONIENIE, Ps 9:9 Jehowa bezpiecznym s.
 Sof 3:12 Znajdzie s. w imieniu Jehowy
SEDEKIASZ, Jer 52:10, 11 oślepił S., zakut w kajdany
SEKRET, Prz 20:19 Oszczercza krąży i wyjawia cudze s.
 Prz 25:9 nie wyjawiaj cudzych s.
SEKTA, Dz 28:22 wszędzie mówi się przeciw tej s.
SEN, Prz 6:10 Trochę s., trochę drzemiać
 Kzn 5:3 s. biorą się z nadmiaru zajęć
 Rz 13:11 nastąpiła pora, byście się przebudzili ze s.
SERCE, Rdz 6:5 każda skłonność jego s. jest zła
 Pwt 6:6 Słowa mają być w twoim s.
 1Kl 8:38 każdy wie, co sprawia ból jego s.
 2Kn 16:9 których s. jest Mu w pełni oddane
 Ezd 7:10 Ezedrasz przygotował swoje s.
 Ps 34:18 Jehowa blisko, którzy mają złamane s.
 Ps 51:10 stwórz we mnie czyste s.
 Ps 51:17 nie odrzucisz s. skruszonego
 Ps 147:3 Uzdrowia mających złamane s.
 Prz 4:23 strzeż s., od niego zależy twoje życie
 Prz 17:3 Jehowa bada s.
 Prz 17:12 Radosne s. to świetne lekarstwo
 Prz 28:26 Kto ufa swojemu s., jest głupi
 Jer 17:9 S. jest zdradliwsze niż wszystko inne

Jer 17:10 Ja, Jehowa, badam s.
 Jer 31:33 swoje prawo zapiszę w ich s.
 Mt 15:19 z s. pochodzą morderstwa, kradzieże
 Mt 22:37 Masz kochać Jehowę całym s.
 Łk 12:34 gdzie jest wasz skarb, tam będzie s.
 Łk 21:34 s. nigdy nie stały się ociężałe
 Łk 24:32 s. popleć, gdy do nas mówili
 Dz 16:14 otworzył jej s., żeby zwracała uwagę
 Rz 6:17 staliście się z s. posłuszni
 Heb 3:12 rozwinięłyby się w nim niegodziwe s.
 1Jn 3:20 Bóg jest większy niż nasze s.
SEDZIA, Iz 33:22 Jehowa jest naszym S., Królem
 Łk 18:2 s., który nie bał się Boga
SIAC, Ps 126:5 Ci, którzy s. ze łzami
 Kzn 11:6 S. nasiona już od rana
 Gal 6:7 Co ktoś s., to będzie zbierać
SIDŁO, Pr 29:25 Strach przed ludźmi to s.
 Łk 21:34, 35 żeby ten dzień was nie zaskoczył jak s.
SIEC, Mt 13:47 Z Królestwem Niebios jest jak z s.
 Łk 5:4 Wypłyni na głębie i zapuśćcie s.
SIEROTA, Wj 22:22 Nie wolno wam krzywdzić s.
 Ps 68:5 Bóg ojcem dla s. i obrońcą dla wdów
 Jak 1:27 troszczyć się o s. i wdowy
SILNY, Joz 1:7 bądź odważny, bardzo s.
 Iz 35:4 Bądźcie s., nie bójcie się!
 Rz 15:1 znoś słabość tych, którzy nie są s.
SILA, Ps 29:11 Jehowa udzieli s. swojemu ludowi
 Ps 31:10 Z powodu przewinienia tracę s.
 Ps 84:7 Będą iść dalej i nabierać s.
 Pr 17:22 zdruzgotany duch pobawia s.
 Iz 40:31 pokładają nadzieję w Jehowie, odzyskują s.
 Za 4:6 nie dzięki ludzkiej s., dzięki duchowi
 Mk 12:30 masz kochać Jehowę całą s.
 2Kto 4:7 nasza niezwykła s. pochodzi od Boga
 Flp 4:13 Do wszystkiego mam s. dzięki Temu
 Obj 3:8 Wiem też, że masz niewiele s.
SIOSTRA, Pwt 17:22 kto współżyje ze swoją s.
SIWIZNA, Pr 16:31 S. jest piękna koroną
SKAŁA, Pwt 32:4 S. – doskonałe są Jego dzieła
 Mt 7:24 zbudował dom na s.
SKARB, Pr 2:4 poszukiwał jak ukrytych s.
 Pr 10:2 S. zdobyte w sposób niegodziwy
 Mt 6:21 gdzie jest twój s., tam też twoje serce
 Mt 13:44 Z Królestwem jak ze s. w polu
 Łk 12:33 niewyczerpany s. w niebie
 2Kto 4:7 nosimy s. w naczyniach glinianych
SKARBIEC, Łk 6:45 Dobry z dobrego s. swego serca
SKARCENIE, Pr 3:11 nie odrzucaj s. od Jehowy
SKARŻYĆ SIĘ, Judy 16 szemraj, s. na swój los
SKAZA, Kpl 22:21 zwierzę nie może mieć żadnej s.
SKĄPY, Pr 23:6 Nie jedz u nikogo, kto jest s.
SKŁONIC, Wj 35:21 każdy, kogo s. serce
SKŁONNY, Rdz 8:21 serce s. do zła od młodości
SKORYGOWAĆ, Gal 6:1 s. w duchu łagodności
SKRAJ, Kpl 23:22 nie żnij pola do samego s.
SKROMNOŚĆ, 1Tm 2:9 kobiety, ubiór świadczący o s.
SKROMNY, Pr 11:2 s. cechuje mądrość
 Mi 6:8 był s., chodząc ze swoim Bogiem
SKRUCHA, Dz 26:20 spełniając uczynki świadczące o s.
 2Kto 7:10 smutek miły Bogu rodzi s.
SKRUPULATNIE, 1Kto 11:28 niech s. siebie przebada
SKRUSZONY, Ps 51:17 Ofiara, która cieszy Boga, s. duch
SKRZYDŁO, Rut 2:12 pod s. przysłaś się schronić
SKRZYWDZIĆ, 1Kto 6:7 Czemu nie pozwalacie się s.?
SKUPIAĆ, Kol 3:2 s. umysły na tym, co w gorze
SŁABOŚĆ, Rz 15:1 znoś s. tych, którzy nie są silni
 Heb 4:15 mógł się wczuć w nasze s.
SŁABY, Rz 14:1 s. w wierze serdecznie przyjmujcie
 1Kto 1:27 Bóg wybrał to, co dla świata s.
 2Kto 12:10 kiedy jestem s., wtedy jestem mocny
 1Ts 5:14 wspierajcie s., bądźcie cierpliwi
SŁOMA, Iz 65:25 lew będzie jadł s. tak jak byk
 1Kto 3:12 na tym fundamente buduje ze s.

SŁOŃCE, Joz 10:12 S., zatrzymaj się nad Gibeonem
 Mt 24:29 po dniach ucisku s. ściemnieje
 Dz 2:20 S. zamieni się w ciemność
SŁOWO, Pr 14:23 same s. prowadzą do nędzy
 Pr 25:11 S. we właściwym czasie
 Iz 40:8 s. naszego Boga trwa wiecznie
 Iz 55:11 s. spełni to, z czym je posłałem
 Mk 7:13 przez tradycję unieważniać s. Boga
 Łk 8:12 Diabeł zabiera s. z ich serc
 Jn 1:1 Na początku był S.
 Jn 17:17 Twoje s. jest prawdą
 Dz 18:5 Paweł zaczął się zajmować głoszeniem s.
 Flp 2:16 mocno trzymając się s. życia
 2Tm 2:15 należycie posługując się s. prawdy
SŁOWO BOŻE, 1Ts 2:13 przyjeście s. takim, jakie jest
 Heb 4:12 s. jest żywe i oddziałuje z mocą
SŁUCHAĆ, Pr 1:5 Mądry s.
 Eze 2:7 przekazywać słowa, czy będą s., czy nie
 Mt 17:5 To mój ukochany Syn. S. go
 Łk 10:16 Kto s. was, ten s. także mnie
 Dz 4:19 Co jest słuszne – s. was czy Boga?
SŁUCHANIE, Jak 1:19 chętny do s., niesklonny do
SŁUDZY POMOCNICZY, 1Tm 3:8 s. powinni być
SŁUDZY ŚWIATYNNI, Ezd 8:20 s. na służbę Lewitom
SŁUGA, Iz 42:1 To jest mój s., którego wspieram!
 Iz 65:13 Moi s. będą jeść, wy będziecie głodować
 Mk 10:43 chce się stać wielki, ma być waszym s.
 2Kto 3:6 wykwalifikował nas, żebyśmy byli s.
 2Kto 6:4 rekomendujemy siebie jako s. Bożych
SŁUP, Rdz 19:26 żona Lota zamieniła się w s. soli
 Wj 13:22 s. obłoku i s. ognia
SŁUŻBA, 1Sm 2:11 chłopiec zaczął pełnić s. dla Jehowy
 Dz 20:24 ukończyć swój bieg i s.
 Rz 11:13 szczyć się swoją s.
 2Kto 4:1 dzięki miłosierdziu pełnimy tę s.
 2Kto 6:3 żeby w naszej s. nie doszukano się skazy
 2Tm 4:5 dokładnie pełnij swoją s.
SŁUŻYĆ, Joz 24:15 wybierzcie, komu będziecie s.
 1Kn 28:9 s. Mu całym sercem i radosną duszą
 Ps 100:2 S. Jehowie z radością
SMOK, Obj 12:9 s., pradawny wąż zrzucony
SMUCIĆ SIĘ
 1Ts 4:13 nie chcemy, żebyście s. jak pozostali
SMUTEK, Ps 31:10 S. pochłania moje życie
 Ps 90:10 Nasze życie pełne s.
 Kzn 7:3 s. na twarzy, serce staje się lepsze
 Iz 51:11 s. i wdychanie przemiana
 Mt 5:4 Szczęśliwi pogrążeni w s.
 2Kto 2:7 żeby go nie przytłoczył nadmierny s.
SMUTNY, Ps 38:6 cały dzień chodzę s.
SODOMA, Rdz 19:24 spuścił na S. deszcz siarki i ognia
 2Pt 2:6 ukarał S. W ten sposób pokazał
 Judy 7 S., Gomora stanowią ostrzegawczy przykład
SÓL, Rdz 19:26 zamieniła się w słup s.
 Mt 5:13 Wy jesteście s. ziemi
 Kol 4:6 słowa zawsze ujmując, przyprawione s.
SPAC, 1Ts 5:6 nie s. jak pozostali
SPARALIZOWANY, Łk 5:24 do s.: Wstań, weź nosze
SPEKULACJE, 1Tm 1:4 tylko prowadzą do s.
SPEŁNIAĆ, Iz 55:11 słowo s. to, z czym je posłałem
 Mt 5:17 Nie przyszedłem unieważnić Prawa, ale s.
SPIERAĆ SIĘ, 2Tm 2:24 Nie wolnik Pana nie może s.
SPIRYTYZM, Gal 5:20 bałwochwalstwo, s., wrogość
SPLACAĆ, Ps 37:21 Niegodziwy zapożycza się n. s.
 Mt 22:21 co Cezara, s. Cezarowi, a co Boże – Bogu
SPOCYWĄC, Dn 12:13 s. ale powstaniesz
SPOKOJNY, Pr 14:30 serce zapewnia ciało życie
 1Ts 4:11 cel: prowadzić s. życie
SPOKOJ, Dz 9:31 dla zboru nastał okres s.
SPOSOB, Dz 1:11 powróci w taki s., w jaki widzieliście
 Flp 1:27 zachowujcie się w s. godny dobry
SPOWINOWAC, Pwt 7:3 nie wolno wam się z nimi s.
SPÓR, Pr 6:19 wywołuje s. między braćmi
SPRAGNIONY, Iz 55:1 Wszyscy s., przyjdźcie

SPRAWA, Flp 2:4 nie tylko własne s., ale też s. drugih
Flp 2:21 inni dbają o swoje własne s.

SPRAWDZAĆ, 2Ko 13:5 Stale s., czy trwacie w wierze
Gal 6:4 Niech każdy s. własne postępowanie
1Ts 5:21 Wszystko s.; trzymajcie się tego, co dobre
1Jn 4:1 s. natchnione wypowiedzi

SPRAWIEDLIWIE, Mi 6:8 postępował s., cenili lojalność
SPRAWIEDLIWOŚĆ,
Hi 34:12 Wszemchnocny nie wypacza s.
Hi 40:8 Czy zakwestionujesz moją s.?
Ps 37:28 Jehowa kroci s.
Prz 29:4 Dzięki s. król zapewni stabilizację
Kzn 5:8 urzędnik łamie zasady s., nie bądź zaskoczony
Iz 32:1 księżka: władza na rzecz s.
Łk 18:7 Bóg dopilnuje, żeby została oddana s.
Dz 28:4 s. nie pozwoliła mu dalej żyć

SPRÓBOWAĆ, Ps 34:8 S. i przekonacie się, że Jehowa
SPRZECIWI, 1Ts 2:2 śmiało mimo wielkiego s.

SREBRO, Prz 2:4 będziesz szukał jak s.
Eze 7:19 Swoje s. rzucą na ulice
Sof 1:18 nie zdola ich uratować ani s., ani złoto

STAĆ, 1Ko 10:12 kto myśli, że s.
STAĆ MOCNO, 1Ko 16:13 s. w wierze
STALE, Dz 5:42 s. nauczali i głosili
STAŁY, Heb 5:14 pokarm s. jest dla ludzi dojrzałych
STANĘ SIĘ, Wj 3:14 Powiedz: S. posłał mnie do was
STARANIA, 2Pt 1:5 dokładajcie wszelkich gorliwych s.
STAROŚĆ, Ps 71:9 Nie odrzucaj mnie w mojej s.
Ps 92:14 Nawet w s. będą się mieć dobrze

STARSI, Tyt 1:5 żebyś mianował s.

STARZY, Ps 37:25 byłem młody, a teraz jestem s.

STAWAĆ SIĘ, Wj 3:14 S., kim żechcę s.
1Ko 9:22 S. wszystkim dla najróżniejszych ludzi

STO, Mk 10:30 już teraz otrzymał s. razy więcej

STOPA, Rz 16:20 rzuci Szatana pod wasze s. i zmiażdży

STOPIEN, 1Ts 4:1 czynicie to dalej w jeszcze większym s.

STÓŁ, Dn 11:27 przy jednym s. będą się okłamywać
1Ko 10:21 jeść ze s. Jehowy i s. demonów

STRACH, Prz 29:25 S. przed ludźmi to sidło
Iz 44:8 niech s. was nie paraliżuje
Mi 4:4 nikt nie będzie wzburzał w nich s.
Łk 21:26 Ludzie będą mdleć ze s.
1Jn 4:18 W miłości nie ma s.

STRASZNY, Heb 10:31 S. to rzecz wpaść w ręce Boga

STRATA, Flp 3:7 co dla mnie zyskiem, spisałem na s.

STRAŻNICA, Iz 21:8 stoję na s.

STRONNICZO, Pwt 10:17 Bóg nikogo nie traktuje s.

STRONNICZOŚĆ, Jak 2:9 jeśli cały czas okazujecie s.

STRONNICZY, Dz 10:34 rozumiem, że Bóg nie jest s.

STRZAŁA, Ps 127:4 jak s. w ręku mocarza

STRZEC, Prz 4:23 s. serca, od niego zależy twoje życie
1Pt 2:25 do pasterza, który s. waszych dusz

STUDIOWAĆ, Jn 7:15 zna Pisma, nie s. w szkołach

STWARZAĆ, Rdz 1:1 Na początku Bóg s.
Iz 45:18 który nie s. jej bez żadnego celu
Kol 1:16 Wszystko s. za jego pośrednictwem
Obj 4:11 z Twojej woli wszystko zostało s.

STWORZENIE, Rz 1:20 widoczne już od s. świata
Rz 8:20 s. zostało poddane daremności
2Ko 5:17 w jedności z Chrystusem jest nowym s.
Obj 3:14 początek s. Bożego

STWORCA, Kzn 12:1 Pamiataj o S. w okresie młodości

SUKCES, Joz 1:8 Wtedy odniesiesz s.

1Kl 2:3 Wtedy odniesiesz s. we wszystkim

SUMIENIE, Rz 2:15 s. służy im za świadka
Rz 13:5 ze względu na swoje s.
1Ko 8:12 raniąc ich słabe s.
1Tm 4:2 których s. jest nieczyste
1Pt 3:16 Zachowujcie czyste s.
1Pt 3:21 Chrześ jest próbą o czyste s.

SUSZA, Jer 17:8 w roku s. nie będzie się zamartwiał

SYJON, Ps 2:6 ustanowiłem swego króla na S.
Ps 48:2 Góra S. — miasto Wspaniałego Króla
Iz 66:8 S. urodził swoich synów
Obj 14:1 na górze S. Baranek, a z nim — 144 000

SYN, Rdz 6:2 s. Boga brali za żony [córkę ludzką]
Hi 38:7 z uznaniem wykrzykiwali s. Boży
Ps 2:12 Złóćcie hold s., bo Bóg się oburzy
Prz 13:24 Kto powstrzymuje różgę, nienawidzi s.
Prz 15:20 Mądry s. cieszy ojca
Iz 54:13 Wszyscy twoi s. wyuczeni przez Jehowę
Iz 66:8 Syjon urodził swoich s.
Mt 3:17 To jest mój ukochany S.
Łk 15:13 młodszy s. roztrwonił swój majątek
Rz 8:14 którymi kieruje duch, są s. Bożymi

SYN CZŁOWIECZY, Dn 7:13 ktoś podobny do s.
Mt 10:23 zanim przybędzie S.
Łk 21:27 zobaczą S. przychodzącego w obłoku

SYNAJ, Wj 19:20 Jehowa zstąpił na szczyt góry S.

SZABAT, Wj 20:8 Pamiętaj, że dzień s. jest święty
Mt 12:8 Syn Człowieczy jest Panem s.
Mk 2:27 S. powstał ze względu na człowieka
Łk 14:5 kto w s. nie wyciągnął syna albo byka?
Kol 2:16 niech was nikt nie osądza z powodu s.

SZACUNEK, 2Sm 12:14 okazałeś brak s. wobec Jehowy
Prz 3:9 Okazuj Jehowie s., dając
Prz 5:9 żebyś nie stracił u innych s.
Rz 12:10 Wyprzedzajcie się w okazywaniu s.
1Ts 5:12 żebyście darzyli s. tych, którzy przewodzą
1Tm 5:17 godni podwójnego s.

SZANOWAĆ, Wj 20:12 S. ojca i matkę

SZARANCA, Jl 1:4 Co zostało po pierwszej inwazji s.

SZATAN, Hi 1:6 Wśród nich przybył też S.
Za 3:2 Niech się zgani Jehowa, S.!

Mt 4:10 Precz, S. Bo jest napisane
Mt 16:23 Zejdź mi z oczu, s.!

Mk 4:15 przychodzi S. i zabiera, co zasiano

Rz 16:20 Bóg rzuci S. pod wasze stopy i zmiażdży

1Ko 5:5 macie wydać tego człowieka S.

2Ko 2:11 żeby nie przechytrzył nas S.

2Ko 11:14 S. podszywa się pod anioła światła

2Ts 2:9 działającego za sprawą S.
Obj 12:9 wąż, zwany Diablem i S.
Obj 20:2 związał S. na 1000 lat

SZCZĘŚCIE, Iz 65:11 zastawiaj stół bóstwu s.
Dz 20:35 Więcej s. wynika z dawania

SZCZĘŚLIWY, Ps 32:1 S. jest ten, któremu przebaczone
Ps 94:12 S. człowiek, którego korygujesz
Ps 144:15 S. lud, którego Bogiem jest Jehowa!
Mt 5:3 S. świadomi potrzeb duchowych
1Tm 1:11 dobra nowina od s. Boga

SZCZODRY, Prz 11:25 S. będzie miał się dobrze
1Tm 6:18 żeby byli s., gotowi się dzielić

SZCZODRZE, Prz 11:24 s. daje, a jednak mu przybywa
Jak 1:5 niech prosi Boga, bo On daje s.

SZCZYCIĆ SIĘ, 1Ko 1:31 Kto s., niech s. Jehową
2Ts 1:4 s. wami wśród zborów

SZEMRAĆ, 1Ko 10:10 nie s.
Judy 16 Są to ludzie, którzy s.

SZEMRANIE, Flp 2:14 Czynicie wszystko bez s.

SZEOL. Zob. GROB.

SZEROKO, Pwt 15:8 S. otwórzcie przed nim rękę

SZIŁO, Rdz 49:20 aż przyjdzie S.

SZKARŁAT, Iz 1:18 Choćby wasze grzechy były jak s.

SZKODA, Iz 11:9 Nie będą wyrządzać s. ani zła

SZKOŁA, Jn 7:15 zna Pisma, nie studiował w s.

SZŁACHETNIE, Hi 1:8 Hiob postępuje nieskazitelnie i s.
1Ko 1:26 niewielu mądrych, s. urodzonych

SZŁACHETNIEJ, Dz 17:11 byli s. usposobieni niż ci

SZNUR, Kzn 4:12 potrójnego s. nie da się rozzerwać

SZOKUJĄCY, Jn 6:60 To, co mówię, jest s.

SZORSTKI, Prz 15:1 s. słowo wywołuje złość
Kol 3:19 nie bądźcie dla nich s.

SZTUKA NAUCZANIA, 2Tm 4:2 posługuj się s.

SZUKAĆ, 1Kn 28:9 Jeżeli będziesz Go s., da się znaleźć
Ps 119:176 zagubiona owca. S. swojego stługi
Iz 55:6 S. Jehowy, dopóki można Go znaleźć
Eze 34:11 sam będę s. swoich owiec
Sof 2:3 s. Jehowy, wszyscy potulni na ziemi

Łk 15:8 czy nie zamiata domu i nie s. starannie?
 Jn 4:23 właśnie takich czcicieli Bóg s.
SZYDERCA, 2Pt 3:3 w dniach ostatnich przyjdą s.
SZYDZIC, 1Sm 17:26 s. z wojak Boga żywego
SZYMON, Dz 8:18 S. zaproponował im pieniądze

S

ŚCIANA, Dn 5:5 palce zaczęły pisać na tynku s. pałacu
ŚCIEŻKA, Prz 4:18 s. prawych jak jasne poranne światło
ŚLAD, 1Pt 2:21 żebyście dokładnie podążali jego s.
ŚLEPOTA, Rdz 19:11 porazili s. ludzi
ŚLEPY, Mt 15:14 To s. przewodnicy
ŚLISKI, Ps 73:18 stawiasz ich na s. gruncie
ŚLUB, Pwt 23:21 Jeśli złożysz Jehowie jakiś s.
 Sdz 11:30 [Jefte] złożył Jehowie s.

ŚMIAC SIĘ, Ps 2:4 ma tron w niebiosach, będzie s.
ŚMIAŁOŚĆ, Ef 6:20 [Módlcie się], żebyśmy mówili z taką s.
 1Ts 2:2 dzięki Bogu zdobyliśmy się na s.

ŚMIECH, Prz 14:13 Nawet w s. może boleć serce
ŚMIECI, 1Ko 4:13 Świat aż dotąd uważa nas za s.
 Flp 3:8 uważam to wszystko za stertę s.

ŚMIERĆ, Rut 1:17 cokolwiek innego niż s. oddzieli mnie
 Ps 89:48 Czy człowiek może nigdy nie ujrzeć s.?
 25:8 Jehowa usunie s. na zawsze
 Eze 18:32 Mnie nie sprawia przyjemności s. człowieka
 Oz 13:14 Gdzie są, o s., twoje żądła?

Rz 5:12 s. rozprzestrzeniła się na wszystkich ludzi
 Rz 6:23 zapłata za grzech jest s.
 1Ko 15:26 Jako ostatni wrog ucniewstwiają s.

1Ts 4:13 w niewiedzy co do tych, którzy śpią snem s.
 Heb 2:9 Jezus zakosztował s. za każdego
 Heb 2:15 z powodu strachu przed s. byli w niewoli
 Obj 21:4 Nie będzie już s.

ŚMIERTELNIK, Ps 8:4 Czym jest s., że o nim pamiętasz
ŚNIEG, Iz 1:18 grzechy staną się białe jak s.
ŚPIEWAC, Ps 96:1 S. Jehowie nową pieśń

Ef 5:19 s. Jehowie przy dźwiękach
ŚPIEWAK, 1Kn 15:16 Dawid polecił wyznaczyć s.
ŚWIADCZYĆ, Łk 3:8 Wydawajcie owoce s. o skrusze
ŚWIADECTWO, Ps 19:4 ich s. rozchodzą się po ziemi

Mt 24:14 dobra nowina o Królestwie głoszona na s.
 Jn 18:37 żeby dać s. prawdzie
 Dz 10:42 głosić ludowi, dawajć dokładne s.

Dz 28:23 dając dokładne s. o Królestwie
ŚWIADEK, Kpl 5:1 nie zareagował, chociaż był s.
 Pwt 19:15 potwierdzona zeznaniami dwóch s.
 Iz 43:10 jesteście moimi s., mówi Jehowa

Mt 18:16 zeznaniami dwóch lub trzech s.
 Dz 1:8 będziecie moimi s. w Jerozolimie
 Obj 1:5 Jezusa Chrystusa — Wiernego s.

Obj 11:3 dwaj s. będą prorokować 1260 dni
ŚWIADOMIE, Heb 10:26 jeśli s. trwamy w grzechu
ŚWIAT, Łk 9:25 pozyska cały s., ale straci swoje życie

Jn 15:19 nie jesteście częścią s., s. was nienawidzi
 Jn 17:16 Nie są częścią s.
 1Jn 2:15 Nie kochajcie s. ani tego, co na s.

2Jn 2:17 s. i jego pragnienia przemina
ŚWIATŁO, Ps 36:9 dzięki Twojemu s. widzimy s.
 Ps 119:105 Twoje słowo s. na mojej ścieżce
 Prz 4:18 ścieżka prawych jest jak s.

Iz 42:6 uczynię cie s. dla narodów
 Mt 5:14 Wy jesteście s. światła
 Mt 5:16 wasze s. świeci, żeby ludzie widzieli
 Jn 8:12 Ja jestem s. światła

2Ko 4:6 Niech w ciemności zaświeci s.
 Flp 2:15 świećcie jak źródła s.
ŚWIATYŃNIA. Zob. też **DOM**.

Ps 11:4 Jehowa w s.
 Ps 27:4 z zachwytem spoglądać na s.
 Jer 7:4 To s. Jehowy, s. Jehowy

Eze 41:13 zmierzyl s., ma 100 łokci długości
 Mal 3:1 nagle do s. przybędzie Pan
 Mt 21:12 Jezus wszedł do s. i powyrzucał

Jn 2:19 Zburzcie tę s., a ja w trzy dni ją odbuduję
 Dz 17:24 nie mieszka w s. zbudowanych rękami
 1Ko 3:16 wy jesteście s. Boża

ŚWIETNIE, Mt 25:21 S., niewolniku dobry i wierny!
ŚWIĘTA SŁUŻBA, Rz 12:1 s., zdolność myślenia
ŚWIĘTA TAJEMNICA, Rz 16:25 s. okryta milczeniem
 Ef 3:4 rozumiem s. o Chrystusie

ŚWIĘTO, Kpl 23:4 Takie są okresowe s. dla Jehowy
ŚWIĘTY, Wj 26:33 oddzielać Miejsce s. od Najświętszego
 Kpl 19:2 Macie być s., ponieważ ja jestem s.

Dn 7:18 królestwo otrzymają s.
 1Pt 1:15 stańcie się s. w całym postępowaniu
 Obj 4:8 s., s., s. jest Bóg Jehowa

ŚWINIA, Łk 8:33 [demony] weszły w s.
 Łk 15:15 wysłał go na pola, żeby pasł s.
 2Pt 2:22 umyta s. do tarzania się w błocie

T

TABLICA, Wj 31:18 dał mu dwie kamienne t.
TAJEMNICA, Prz 11:13 godny zaufania dochowuje t.
 Flp 4:12 Poznałem t., jak być zadowolonym

TAK, Mt 5:37 Niech wasze t. znaczy t.
TALENT, Mt 25:15 Jednemu dał 5 t., drugiemu — 2
TANCYZC, Sdz 11:34 wysłała mu naprzeciw córkę, t.!

TARCZA, Ps 84:11 Jehowa jest słońcem i t.
 Ef 6:16 miec je z sobą wielką t. wiary
TARSZISZ, Jon 1:3 Jonasz zaczął uciekać do t.

TARTAR, 2Pt 2:4 aniołów wtoczył do t.
TATUAŻE, Kpl 19:28 Nie wolno wam robić sobie t.
TECHÓRZOSTWO, 2Tm 1:7 Bóg nie dał nam ducha t.

TEATRALNY, 1Ko 4:9 staliśmy się widowiskiem t.
TEREN, Iz 15:23 nie ma już niekniętego t.
TECZA, Rdz 9:13 t. na obłoku, żeby służyła za znak

TESKNIĆ, Ps 84:2 Całym sobą t., wręcz omdlewam
 Iz 26:9 Całym sobą t. za Tobą
 Flp 1:8 t. za wami wszystkimi

TESKNOTA, Ps 84:2 z t. za dzielnymi Jehowy
TLUMACZ, 1Ko 12:30 Czy wszyscy są t.?
TOLEROWAĆ, 2Kl 10:16 zobacz, jak nie t. rywalizacji

Rz 9:22 Bóg t. naczynia gniewu
TONAĆ, Ps 6:6 we łzach t. moje posłanie
TOWARZYSTWO, 1Kl 15:33 Zie t. psuje zwyczaję

TRADYCJA, Mt 15:3 ze względu na t. na naruszenie
 Mk 7:13 przez swoją t. unieważniać słowo Boga
 Gal 1:14 z gorliwością przestępiałem t. ojców

TRAD., Lb 12:10 Miriam została dotknięta t.
 Łk 5:12 nieczysta cały pokryty t.
TREDOWAĆ, Kpl 13:45 T. ma wołać: Nieczysty!

TRON, Ps 45:6 Bóg twoim t. po wieczne czasy
 Iz 6:1 ujrzałem Jehowę na wyniosłym t.
 Dn 7:9 ustawiono t.

Mt 25:31 Syn Człowieczy przyjdzie, zasiądzie na t.
 Łk 1:32 Bóg da mu t. Dawida, jego ojca
TRON SEDZIOWSKI, Rz 14:10 staniemy przed t. Boga

TROSKA, Ps 55:22 Zrzuć swoje t. na Jehowę
 Ps 94:19 przytłoczyły t., pocieszałeś
 Prz 12:25 T. przytłacza serce człowieka

Mk 4:19 t. życia w tym świecie, zwodnicza moc
 Łk 8:14 t., bogactwo i przyjemności ich absorbują
 Łk 21:34 serca ocieżałe z powodu t. życiowych

1Kl 7:28 małżeństwo; zaznają więcej t.
 2Kl 11:28 t. o wszystkie zbory
TROSZCZYĆ SIĘ, 1Kl 7:32 nieznany t. o sprawy Pana

1Kl 12:25 t. o siebie nawzajem
 1Pt 5:7 bo On t. o was
TRUD, 1Pt 4:18 jeśli prawy z t. dostępuje wybaczenia

TRWAŁ, 1Jn 3:6 kto z nim w jedności, nie t. w grzechu
TRWAŁY, Heb 10:34 macie coś lepszego i t.
TRYUMFALNY, 2Kl 2:14 prowadzi nas w pochodzie t.

TRZESIEŃ ZIEMI, Łk 21:11 Będą wielkie t.
TRZÓDKA, Łk 12:32 Nie bój się, mała t.
TRZY, Pwt 16:16 T. razy w roku myślnymi mają stać się

TRZYMAĆ SIĘ, Flp 2:16 mocno t. słowa życia

TWIERDZA, Ps 18:2 Jehowa jest moją t.
 Iz 25:4 t. dla tego, który niewiele znaczy
TYDZIEŃ, Dn 9:24 ustalono 70 t.
 1Ko 16:2 w pierwszym dniu t. odkłada coś
TYKWA, Jon 4:10 Zai ci t.
TYMCZASOWY, Heb 11:13 są t. osiedleńcami
 Heb 11:25 t. przyjemności z grzechu
TYMOTEUSZ, Dz 16:1 Mieszkaj tam uczeń o imieniu T.
 1Ko 4:17 posyłam T., moje ukochane dziecko
 1Tm 1:2 do T., prawdziwego dziecka w wierze
TYSIĄC, Ps 91:7 T. padnie obok ciebie
 Iz 60:22 Malutki stanie się t.
 2Pt 3:8 jeden dzień jest jak t. lat

U

UBIERAĆ SIĘ, Jak 2:15 brat lub siostra nie mają w co u.
UBOSTWO, Prz 30:8 Nie daj mi ani u., ani bogactwa
 2Ko 8:2 mimo skrajnego u. okazali szczodrość
UBRANIE, Rdz 3:21 Bóg sporządził długie u.
UBRANY, Prz 7:10 kobieta u. jak prostytutka
UCIAŻLIWY, 1Jn 5:3 Jego przykazania nie są u.
UCIEKAĆ, 1Ko 6:18 U. od niemoralności!
UCISK, Ps 72:14 Wyratuje ich z u. i przemocy
 Mt 24:21 nastanie wtedy wielki u.
 Rz 12:12 Radujcie się nadzieją; znóście u.
 2Ko 4:17 nasz u. jest chwilowy i lekki
 Obj 7:14 ci, którzy przeżyli wielki u.
UCIŚNIENIE, Ps 119:50 To mnie pociesza w moim u.
 Ps 119:71 dobrze, że spotkało mnie u.
UCZCIWIE, Heb 13:18 we wszystkim postępować u.
UCZCIWI, 2Ko 8:21 staramy się we wszystkim być u.
UCZEŃ, Mt 28:19 pozyskujcie u. wśród ludzi
 Jn 8:31 tryumfujcie się moich słów, jesteście moimi u.
 Jn 13:35 Po miłości rozpoznają, że jesteście moimi u.
UCZTA, Iz 25:6 u. z potraw, u. z wina
UCZYĆ (SIĘ),
 Ezd 7:10 Ezdrasz przygotował serce, żeby u.
 Prz 9:9 U. prawego, a nauczysz się więcej
 Prz 22:6 U. dziecko, jaką drogą ma iść
 Iz 48:17 U. cię, co dla ciebie najlepsze
 Jer 31:34 nikt nie będzie u. swojego brata
 Mt 28:20 U. ich przestrzegając wszystkiego
 Rz 2:21 u. drugiego, nie u. siebie?
 2Tm 3:7 u., a nie dochodzą do poznania prawdy
UCZYŃ, Heb 9:14 oczyścić sumienia z martwych u.
UDOWADNIAC, Dz 17:3 Wyjaśniał i u. cytatami
UDREKA, 2Sm 22:7 W u. wyzwałem Jehowę
 Hi 36:15 uciśnionych ratuje w czasie u.
 Ps 46:1 pomocą, którą łatwo znaleźć w czasie u.
 Kzn 7:7 U. może doprowadzić do szaleństwa
 Łk 21:25 u. narodów bezadnych
 2Ts 1:4 wytrwałość i wiara, we wszystkich u.
UFAC, Ps 9:10 Ci, którzy znają Twoje imię, będą Ci u.
 Ps 62:8 Cały czas Mu u.
 Ps 84:12 szczęśliwy jest człowiek, który Ci u.
 Prz 28:26 Kto u. swojemu sercu, jest głupi
 2Ts 3:4 Jako uczniowie Pana u., że postępujacie
UFNOŚĆ, Ps 56:11 w Bogu pokładam u. Nie boję się
 Jer 17:5 Przeklety człowiek, który pokłada u. w ludziach
 2Ko 5:6 jesteśmy pełni u.
UJMOWAĆ SIĘ, Rz 8:34 u. za nami Chrystus Jezus
UKOCHANY, Mt 3:17 mój u. Syn
UKONCZYĆ, Dz 20:24 u. swój bieg i służbę
 2Tm 4:7 wyściąg u.
UKRYĆ, Ps 91:1 Kto mieszka w u. u. Najwyższego
UKRYTY, Łk 8:17 nie ma nic u., co nie stanie się jawne
ULECZONY, 2Kn 36:16 nie było nadziei, że zostaną u.
ULECZYĆ, Łk 4:23 Lekarzu, u. samego siebie
ULEGŁY, Heb 13:17 bądźcie u. tym, którzy przewodzą
ULGA, 2Ts 1:7 znoszącym udrekę, zapewnić u.
UMACNIAĆ (SIĘ), Iz 35:3 U. osłabłe ręce
 Łk 22:32 kiedy wrócisz, u. swoich braci
 Dz 14:22 U. uczniów, zachęcając ich do trwania

1Ko 1:8 Bóg będzie do końca was u.
 1Ko 16:13 stojcie mocno w wierze, u.
UMARŁY, Kzn 9:5 u. nie wie, że żyje
 Łk 20:38 nie jest Bogiem u., lecz żywym
UMIĘJĘTNOŚĆ MYŚLENIA, Prz 1:4 udzielaniu młodym u.
UMIERAĆ, Rdz 3:4 Z całą pewnością nie u.
 Hi 14:14 Czy człowiek, który u., może znowu żyć?
 Jn 8:51 posłuszny moim słowom nigdy nie u.
 Jn 11:25 nawet gdyby u., ożyje
 Jn 11:26 kto we mnie wierzy, w ogóle nie u.
 Rz 14:8 jeśli u., należymy do Jehowy
 2Ko 5:15 żyli dla tego, który za nich u.
 1Ts 4:16 u. w jedności z Chrystusem
 Obj 14:13 Szczęśliwi, którzy u. w jedności z Panem
UMIŁOWAĆ, Mk 10:21 Jezus go u., po czym powiedział
UMYĆ SIĘ, 2Kl 5:10 siedem razy u. w Jordanie
UMYSŁ, Mt 22:37 kochać Jehowę całym u.
 Rz 7:25 u. jestem niewolnikiem prawa Bożego
 Rz 8:6 Skupianie u. na sprawach ciała
 1Ko 2:16 my mamy u. Chrystusowy
 Flp 3:19 skupiają u. na rzeczach ziemskich
 Kol 3:2 skupiacie u. na tym, co w górze
UNIKAĆ, Iz 53:3 Był kimś, kim gardzili i kogo u.
UNOSIĆ, Heb 2:1 żebyśmy nie zostali u. z prądem
UPADAĆ, Prz 24:16 prawy może u. siedem razy
 Kzn 4:10 jeśli jeden u., drugi może mu pomóc
 1Ko 10:12 niech uważa, żeby nie u.
UPADEK, Ps 119:165 nic nie doprowadzi ich do u.
 Mt 5:29 prawe oko prowadzi cię do u., wylup je
 Mt 13:41 zbiorą wszystkich, którzy doprowadzają do u.
 Łk 17:2 doprowadził do u. jednego z tych małych
UPARCIE, Dz 19:9 u. nie chcieli uwierzyć
UPIJAĆ SIĘ, Ef 5:18 nie u. winem
UPOLOWAĆ, Kpl 17:13 Jeżeł u., wyleje jego krew
UPOMINAC, Ps 141:5 gdyby mnie u., byłoby to jak olejek
UPOMNIENIE, Prz 3:11 nie brzydz się Jego u.
UPORZĄDKOWANY, 1Ko 14:40 godnie i w sposób u.
URATOWAĆ, Mt 16:25 kto by chciał u. swoje życie
 2Pt 2:9 Jehowa wie, jak u. z próby
URAZA, Kpl 19:18 Nie wolno ci żyć u.
URIM I TUMMIM, Wj 28:30 Do napierśnika włożysz u.
URODZIĆ (SIĘ), Ps 51:5 u. obciążony winą
 Iz 66:7 Zanim poczuła bólę porodowe, u.
URODZINY, Rdz 40:20 były u. faraona
 2Kl 14:6 na u. Heroda zatańczyła
URODZONY, Hi 14:1 u. przez kobietę żyje krótko
URZĄD, Dz 1:20 Jego u. nadzorcy przejmie ktoś inny
USŁUGIWAĆ, Dn 7:10 Tysiąc tysięcy Mu u.
 Mt 20:28 Syn Człowieczy przyszedł, żeby u.
 1Pt 4:10 korzystajcie z daru, u. jedni drugim
USŁUGIWANIE, 1Tm 1:12 wyznaczając do u.
USŁYSZEC, Rz 10:14 jak u. bez głoszącego
USPOSOBIENIE, Flp 2:20 Nie mam nikogo o takim u.
USPRAWIEDLIWIENIE, Jn 15:22 teraz nie mają nic na u.
 Judy 4 u. rozpasania
USTA, Ps 8:2 Słowami z u. dzieci i niemowląt
 Iz 29:13 Okazują mi szacunek u.
 Oz 14:2 swoimi u. złożymy Ci ofiarę wysławiania
 Iz 10:10 publiczne wyznawanie jej u.
 Jak 3:10 Z tych samych u. błogosławieństwo i
USUWAĆ, 1Ko 5:13 U. niegodziwego spośród siebie
USYNOWIENIE, Rz 8:15 otrzymaliśmy ducha u.
USZLACHETNIANIE, Dn 11:35 aby nastąpiło u.
USMIERCAĆ, Kol 3:5 u. skłonności swojego ciała
USWIECĄĆ, 1Kl 9:3 U. wybudowany dom
 Jer 1:5 zanim się urodziłeś, już cię u.
 Eze 36:23 u. swoje wielkie imię
USWIECENIE, Heb 12:14 Dążcie do u.
USWIECONY, Łk 11:2 Ojcze, niech będzie u. Twoje imię
UTRACIĆ, 2Ts 2:2 nie u. szybko trzeźwego osądu
UTWIERDZAC SIĘ, Kol 2:7 u. w wierze
UWAŻAĆ, Dz 20:28 U. na samych siebie i na trzode
 Ef 5:15 Bardzo u. Postępujcie jak mądrzy

UWAŻNIE, Joz 1:8 u. czytaj księgę Prawa

Ps 1:2 u. czyta prawo Jehowy

UWIERZYSZ, Jn 20:29 Szczęśliwi, którzy u., nie zobaczyli
2Ts 2:12 nie u. prawdziwie

UWODZIĆ, Prz 7:21 U. go glodakimi słówkami

UWOLNIONY, Rz 6:7 kto umarł, został u. od grzechu
Rz 6:18 u. od grzechu

UZDRAWIAC, Ps 147:3 U. mających złamane serce
Łk 9:11 chorych u.

Łk 10:9 U. i mówicie: Przybliżyło się Królestwo

UZDROWIONY, Dz 5:16 wszyscy byli u.

UZNAJANIE, Łk 3:22 jesteście moim Synem. Darzę cię u.

Jn 12:43 bardziej cenili u. w oczach ludzi

1Ko 16:18 darzyć takich ludzi u.

2Tm 2:15 okazać się godnym u. w oczach Boga

UZZJASZ, 2Kn 26:21 Król U. trędotawy do śmierci

W

WAGA, Kpł 19:36 Macie używać dokładnej w.

Prz 11:1 Nieuczciwa w. budzi obrzydzenie

WALCZYĆ, 2Kn 20:17 nie będziecie musieli w.

Dz 5:39 może się okazać, że w. z Bogiem

Ef 6:12 w. nie z krwią i ciałem

1Tm 6:12 W. w szlachetnej walce o wiarę

WALKA, Judy 3 zachęcić do podjęcia ciężkiej w. o wiarę

WARGI, Heb 13:15 ofiara wysławiania, czyli owoc w.

WARTOŚCIOWY, Prz 3:9 dając Jehowie, co masz w.

WARTY, Mt 6:26 Czy nie jesteście w. więcej niż one?

WAŻNIEJSZY, Mt 23:23 lekceważycie to, co w Prawie w.

WĄPIĆ, Mt 21:21 jeśli będziecie mieć wiarę i nie w.

Jak 1:6 niech prosi z wiarą, kł nie w.

WATPLIWOŚCI,

Judy 22 okazujecie miłosierdzie tym, którzy mają w.

WAŻ, Rdz 3:4 w. odezwał się do kobiety

Jn 3:14 Mojżesz uniósł w., tak Syn Człowieczy

WDOWA, Ps 146:9 wspiera sierotę i w.

Mk 12:43 ta biedna w. dała więcej niż wszyscy

Łk 18:3 w. wciąż do niego przychodziła i mówiła

Jak 1:27 troszczyć się o sieroty i w.

WDZIECZNY, Kol 3:15 okazujecie się w.

1Tm 1:12 Jestem w. Chrystusowi Jezusowi

WDZIEK, Prz 31:30 W. bywa fałszywy, a piękno — ulotne

WEŁNA, Sdz 6:37 rosa będzie tylko na w.

WESELE, Mt 22:2 jak z królem, który wyprawił synowi w.

Jn 2:1 w Kanie odbywało się w.

WESTCHNIENIE, Rz 8:26 z niewypowiedzianymi w.

WEWNĘTRZNY, Rz 7:22 Mój w. człowiek rozkoszuje się

2Ko 4:16 nasz w. człowiek się odnawia

Ef 3:16 umocnił waszego w. człowieka

WĘGLE, Rz 12:20 nagarniesz na jego głowę w.

WIADOMOŚĆ,

Wj 23:1 Nie rozpowszechniaj nieprawdzych w.

WIARA, Łk 17:6 w. wielkości ziarna gorczycy

Łk 18:8 czy znajdzie na ziemi taką w.?

Rz 1:17 prawy będzie żył dzięki w.

Rz 4:20 Dzięki w. stał się silny

2Ko 5:7 Kierujemy się w., a nie tym, co widzimy

2Ko 6:14 Nie wiążcie się z tymi, którzy nie mają w.

Gal 6:10 są z nami spokrewnieni w.

Ef 4:5 jeden Pan, jedna w., jeden chrzest

2Ts 3:2 nie wszyscy mają w.

2Tm 1:5 Wspominam twoją nieobłudną w.

Heb 11:1 W. to całkowita pewność

Heb 11:6 Bez w. nie można się podobać Bogu

Jak 2:26 w. bez uczynków jest martwa

1Pt 1:7 wasza wypróbowana w. cenniejsza niż złoto

WIATR, Kzn 11:4 zwraca uwagę na w., nie będzie siał

Mt 7:25 zerwały się w., smagały ten dom

Ef 4:14 miotane tu i tam byle w. nauki

Obj 7:1 trzymali mocno cztery w. ziemi

WIAZĄC SIĘ,

2Ko 6:14 Nie w. z tymi, którzy nie mają wiary

WIDAC, Gal 2:6 Bóg nie ocenia po tym, co w.

WIDOK, Iz 52:7 piękny w. tego, kto niesie dobrą nowinę

WIDZIEĆ, Jn 1:18 Żaden człowiek nigdy nie w. Boga

Jn 7:24 Prześciancie osądzać to, co w.

Jn 14:9 Kto w. mnie, w. też Ojca

WIECZERZA PANSKA, 1Ko 11:20 żeby spożyć w.

WIECZNI, Rdz 3:22 żeby nie jadt i nie żył w.

Kzn 3:14 wszystko, czego dokonuje Bóg, będzie w.

1Pt 1:25 słowo Jehowy trwa w.

WIECZNOŚĆ, Kzn 3:11 Nawet włożył w. w serca ludzi

WIEDZA, Prz 1:7 Bojaźń przed Jehową krokami do w.

Prz 2:10 w. stanie się miłą twojej duszy

Prz 24:5 dzięki w. pomnaża swoją potęgę

Iz 5:13 pójdzie na wygnanie za brak w.

Iz 11:9 w. o Jehowie napelni ziemię

Dn 12:4 nastanie obfitość prawdziwej w.

Mal 2:7 kapłan ma stać na straży w.

Łk 11:52 zabraliście klucz do w.

1Ko 8:1 w. wbiła w pychę, miłość buduje

WIELBŁAD, Mt 19:24 łatwiej w. przecisnąć się

WIELKA RZESZA,

Obj 7:9 w. ludzi, której nikt nie był w stanie policzyć

WIERNOSĆ, Hab 2:4 prawy będzie żył dzięki swej w.

WIERNY, Łk 16:10 w. w najmniejszym, w. w wielkim

1Ko 4:2 od zarządców oczekuje się, że okażą się w.

1Ko 10:13 Bóg jest w. i nie pozwoli

Obj 2:10 Okaż się w. aż do śmierci

WIERZYSZ, Ps 27:13 Co by ze mną było, gdybym nie w.

Jn 3:16 żeby nikt, kto w niego w., nie zginął

1Ko 7:12 Jeżeli ma żonę, która nie w. w Pana

2Ko 4:13 My w. i dlatego mówimy

WIEŚĆ, Lb 14:36 rozpuszczali złę w. o tej ziemi

Ps 112:7 Nie przestraszy się on złych w.

Prz 25:25 Dobra w. z dalekiej krainy

Dn 11:44 Zaniepokoją go w. ze wschodu i północy

WIEŻA, Rdz 11:4 Zbudujmy sobie miasto i w.

Prz 18:10 Imię Jehowy to potężna w.

Łk 13:4 tych 18, na których runęła w. w Siloam

WIEKŚCZOŚĆ, Wj 23:2 Nie idź za w.

Jer 8:6 wraca na drogę, którą idzie w.

WIEKŠZY, Jn 14:28 Ojciec jest w. niż ja

1Jn 3:20 Bóg jest w. niż nasze serca

WIEZIENIE, Mt 25:36 Byłem w. a, odwieźdźliście mnie

Dz 5:18 schwytyli apostołów i wtrocili do w.

Dz 5:19 anioł otworzył drzwi w.

Dz 5:12 Piotr w w., zbór żarliwie modlił się

Dz 16:26 zatrzęsły się fundamenty w.

Heb 13:3 Pamiętajcie o tych w.

Obj 2:10 Diabeł będzie wtarcąc was do w.

WIEŻ, Ef 4:3 zespoleni w. pokoju

Kol 3:14 miłość to doskonała w. jedności

WILK, Iz 11:6 w. będzie przebywał z barankami

Mt 7:15 przychodzą w owczej skórze, ale są w.

Łk 10:4 Posyłam was jak baranki między w.

Dz 20:29 wejść pomiędzy was bezwzględnie w.

WINA, Iz 53:5 zadano mo cierpienia za nasze w.

Mt 6:12 Przebac nasze w., jak i my przebaczyliśmy

Dz 20:26 nie ponoszę w. za krew żadnego człowieka

WINNICZA, Iz 65:21 zasada w. i będą jeść ich owoce

Mt 20:1 wyszedł nająć pracowników do swojej w.

Mt 21:28 Synu, idź pracować w w.

Łk 20:9 człowiek zasadził w., wyjechał za granicę

WINO, Kpł 10:9 do namiotu spotkania, nie pijcie w.

Ps 104:15 w., które rozwesela serce człowieka

Prz 20:1 W. to szyderca

Prz 23:31 Nie patrz na czerwień w.

Kzn 10:19 w. sprawia, że życie jest przyjemne

Iz 25:6 uczta z wyśmienitego, przedczłonego w.

Oz 4:11 w. odbiera chęć do czynienia, co dobre

Jn 2:9 woda zamieniona w w.

1Tm 5:23 z małych ilościach używaj w. na żołądek

WINOROŚL, Mi 4:4 Każdy pod swoją w. i drzewem

Jn 15:1 Ja jestem prawdziwą w.

WITAC, 2Jn 10 nie przyjmujcie go ani go nie w.

WIZERUNKU, Wj 20:4 Nie wolno ci robić rzeźbionego w.

WIZJA, Dn 10:14 w. ta dotyczy przyszłości

WKORZENIONY, Kol 2:7 w., utwierdzając się w wierze

WŁADCA, Jn 12:31 w. świata zostanie wyrzucony
Jn 14:30 nadchodzi w. świata

Dz 4:26 w. zgromadzi się przeciwko Jehowie

WŁADZA,

Prz 28:16 Przywódca bez rozeznania nadużywa w.
Jz 9:7 Jego w. sięgnie wszędzie

Mt 28:18 Dano mi wszelką w. w niebie i na ziemi

Lk 4:6 Dam ci w. nad nimi oraz ich chwałę

Rz 13:1 Niech każdy będzie podporządkowany w.

Tyt 3:1 posłuszni w., gotowi do dobrych uczynków

2Pt 2:10 pogardzają sprawującymi w.

WŁASNE SPRAWY, 1Ts 4:11 dbać o swoje w.

WŁASNOŚĆ, Wj 19:5 staniecie się moją szczególną w.

WŁOS, Mt 10:30 Nawet wasze w. są policzone

Lk 21:18 nawet w. wam z głowy nie spadnie

1Ko 11:14 dla mężczyzny długie w. są hańbą

WŁÓCZNIA, 1Sm 18:10, 11 Saul rzucił w. w Dawida

WNIKLIWOŚĆ, Ps 119:9 w. przewyższam nauczycieli

Prz 19:11 Dzieki w. nie wpada w gniew

WNIKLIWY, Dn 12:3 W. będą świecić jasno

WNOSEK, Kzn 12:13 wypływa następujący w.

WODA, Lb 20:10 Czy z tej skały mamy wyprowadzić w.?

Prz 20:5 Myśli serca są jak głębokie w.

Prz 25:25 jak zimna w. dla zmęczonej duszy

iz 55:1 Wszyscy spragnieni, przyjdźcie do w.!

Jer 2:13 porzucił mnię, źródło żywej w.

Jer 50:38 Błada jego w., zostaną wysuszone

Za 14:8 z Jerozolimy wypłyną żywe w.

Jn 4:10 dałby ci w. żywej

Obj 7:17 poprowadzi ich do źródeł w. życia

Obj 17:1 prostytutka, która siedzi nad wieloma w.

WOJENNY, Iz 2:4 nie będą się już uczyć sztuki w.

WOJNA, Ps 46:9 kładzie kres w.

Oz 2:18 Usunę z kraju miecz i w.

Obj 12:7 w niebie wybuchła w.

Obj 16:14 zgromadzić na w. w wielkim dniu Boga

WOJOWNIK, Jer 20:11 Jehowa był ze mną jak w.

WOJSKO, Za 4:6 Nie dzięki w., lecz dzięki duchowi

Obj 19:14 Za nim jechały niebiańskie w.

WOLA, Ps 40:8 Spełnianie Twojej w. to przyjemność

Ps 143:10 Naucz mnie spełniać Twoją w.

Mt 6:10 Niech się dzieje Twoja w. w niebie, na ziemi

Mt 7:21 tylko ten, kto spełnia w. Ojca

Lk 22:42 nie moja w. niech się spełni, lecz Twoja

Jn 6:38 zastąpiłem nie, żeby spełniać swoją w.

Dz 21:14 Niech się stanie w. Jehowy

Rz 12:2 jaka jest w. Boga, co jest dobre, miłe i doskonałe

1Ts 4:3 W. Bożą jest to, żebyście powstrzymywali się

1Jn 2:17 kto spełnia w. Boga, będzie żył wiecznie

1Jn 5:14 prosimy zgodnie z w. Boga, On wysłuchuje

WOLNO, 1Ko 6:12 Wszystko w., nie wszystko przynosi

WOLNOŚĆ, Rz 8:21 wspaniała w. dzieci Bożych

2Ko 3:17 gdzie święty duch Jehowy, tam w.

1Pt 2:16 korzystajcie z w., nie usprawiedliwiajcie zła

2Pt 2:19 Obiecują im w., a są niewolnikami zepsucia

WOLNY, Jn 8:32 dzięki prawdziwe staniecie się w.

WPAJAC, Pwt 6:7 masz je w. swoim dzieciom

WPŁYW, Jn 8:37 moje słowa nie wywierają na was w.

WPROWADZAC W BŁĄD, Mt 24:24 w. nawet wybranych

Gal 6:7 Nie dajcie się w.: Bóg nie da się naśmiewać

WRACAC, Jl 2:12 w. do mnie całym sercem

Mal 3:7 W. do mnie, a ja w. do was

WRAŻENIE, 1Ko 2:1 robić na was w. swoją mową

WRÓBLE, Mt 10:29 dwa w. za jedną monetę

WRÓG, Ps 110:2 Wyrusz na podobój między w.

Rz 12:20 Jeśli twój w. jest głodny, nakarm go

WRÓZBA, Lb 23:23 żadnej w. przeciw Izraelowi

WRÓŻBIARSTWO, Pwt 18:10 nikogo, kto zajmuje się w.

WRÓŻBITA, Kpl 19:31 nie zasięgajcie rady u w.

WSCHÓD, Iz 41:2 Kto powołał kogós za w.

WSKAZÓWKI, 1Kn 15:13 nie postąpiłmy według Jego w.

WSKRZESZAC, Jn 6:39 żebym ich w. w dniu ostatnim

Dz 2:24 Ale Bóg go w.

WSPANIŁSZY, 1Ko 12:31 pokaże jeszcze w. drogę

WSPOMINANY, Ef 5:3 nawet nie będą wśród was w.

WSPOMOZYCIEL, Jn 14:16 Ojciec da wam innego w.

Jn 14:26 w., duch święty, nauczy was

WSPÓŁCZUCIE, 2Ko 1:3 Ojciec serdecznego w.

Kol 3:12 ubierzcie się w serdeczne w.

1Jn 3:17 nie chce mu okazać w.

WSPÓŁCZUJĄCY, Wj 34:6 Jehowa, miłosierny i w.

WSPÓLDZIAŁAC, Rz 8:28 wszystkie Jego dzieła w.

Ef 4:16 w. dzięki różnym stawom

WSPÓŁPRACOWNIK, 1Ko 3:9 jesteśmy Bożymi w.

WSPÓŁZAWODNICTWO, Gal 5:26 pobudzając się do w.

WSTECZ, Lk 9:62 orze, a ogląda się w.

WSTĘPOWAC, Jn 3:13 nikt nie w. do nieba

WSTRZĄC, Rz 12:9 Mieście w. do zła, Ignijcie do dobra

WSTRZĄSAC, 1Ts 3:3 tak by te cierpienia nikim nie w.

WSTYD,

Prz 29:15 dziecko zostawione samo sobie przynosi w.

WSTYDZIC SIĘ, Ezd 9:6 w. zwrócić do Ciebie

Rz 1:16 Nie w. dobrej nowiny

2Tm 1:8 Nie w. świadectwa

2Tm 2:15 pracownik, który nie ma czego w.

Heb 11:16 Bóg nie w. ich

1Pt 4:16 cierpi jako chrześcijanin, niech tego nie w.

WSZECHWŁADNY PAN, Ps 73:28 W. schronieniem

Dz 4:24 W., Ty stworzyłeś niebo, ziemię

WSZYSTKO, 2Tm 2:15 Rób w., co możesz

2Pt 3:14 róbcie w., co możecie, by na koniec

WŚLIZGNAĆ SIĘ, Judy 4 w. między was pewni ludzie

WTRĄCAĆ SIĘ, Dz 5:38 nie w. w ich sprawy

1Pt 4:15 Niech nikt nie cierpi jako w. w cudze sprawy

WYBACZAĆ, Prz 17:9 Kto w., zabiega o miłość

WYBAWCA, 2Sm 22:3 bezpieczne schronienie, mój w.

Dz 5:31 uczynił go Naczelnym Pełnomocnikiem i W.

WYBAWIAC, Iz 59:1 Ręka Jehowy nie za krótką, żeby w.

Lk 19:10 Syn Człowieczy przyszedł odszukać i w.

Dz 4:12 nie ma nikogo, kto mógłby nas w.

1Tm 4:16 w. siebie i tych, którzy słuchają

WYBAWIENIE, 2Kn 20:17 patrzcie, Jehowa zapewnia w.

Ps 8:6 Jehowo, Ty zapewniasz w.

Rz 13:11 teraz nasze w. bliżej

Flp 2:12 z drżeniem wypracowujcie swoje w.

Obj 7:10 W. zawdzięczamy Bogu

WYBIELAC, Obj 7:14 Wypali długie szaty i w. je

WYBIERAC, Pwt 30:19 W. więc życie

Joz 24:15 w., komu będziecie służyć

WYBÓR, Rz 9:11 w. zależał od Tego, który powołuje

WYBRANY, Mt 24:22 ze względu na w. dni skrócone

Mt 24:31 aniołowie zbiorą jego w.

WYCHODZIC, Iz 52:11 w., nie dotykajcie nieczystego

1Ko 4:6 Nie w. poza to, co napisano

WYCIERPIEĆ, w. z niej

Dz 14:22 zanim wejdziemy do Królestwa, musimy

wiele w.

WYCOFYWAĆ SIĘ, Heb 10:39 w. i zmierzają do zagłady

WYCZEKIWAĆ, Ps 37:7 Milcz przed Jehową i Go w.

Hab 2:3 jeśli wydaję się odwiekać, wciąż jej w.!

Rz 8:25 z przejęciem, wytrwale tego w.

WYDŁUŻAC, Iz 54:2 w. linki namiotu

WYDOSKONALONY,

Heb 2:10 Naczelną Pełnomocnik w. przez cierpienie

WYGLĄD, 1Sm 16:7 Nie zwracaj uwagi na w.

WYJASNIAC, Jn 1:18 w., jaki jest Ojciec

Dz 17:3 W. i udowadniał cytatami

WYJAWIAC, Am 3:7 dopóki nie w. zamiaru prorokom

Mt 11:25 ukryłeś przed mędrcami, a w. dziećmi

1Ko 2:10 Nam Bóg to w. przez swojego ducha

Ef 3:5 w. tajemnicę apostołom i prorokom

WYJŚCIE, 1Ko 10:13 W. czasie pokusy wskaże wam w.

WYKONAWCA, Prz 8:30 u Jego boku mistrzowskiem w.

Jak 1:22 bądźcie w. słowa

WYKORZYSTAC, 2Ko 7:2 nikogo nie w.

WYKRZYWIONY, Kzn 1:15 w. nie da się wyprostować

WYKUPYWAĆ, Ps 49:7 nie zdola w. brata
Oz 13:14 W. swój lud z grobu
WYKUALIFIKOWANY, 2Tm 2:22 będą w. do nauczania
WYLEWAĆ, Ps 62:8 W. przed Nim swoje serca
WYŁĄCZNE ODDANIE, Wj 34:14 Jehowa wymaga w.
PnP 8:6 w. — nieublagane jak grób
WYŁYSIEĆ, Kpl 13:40 Jeżeli mężczyzna w., jest czysty
WYMAGAĆ, Hl 23:12 Zachowałem więcej, niż w.
Mi 6:8 czego Jehowa od ciebie w.?
WYMÓWKA, Rz 1:20 tacy ludzie są bez w.
WYNAGRODZENIE,
1Ko 9:18 przekazuje dobrą nowinę bez w.
WYNIOSŁY, Rz 12:16 Nie bądźcie w., ale pokorni
Jak 4:6 Bóg przeciwstawia się w.
WYPIERAĆ SIĘ,
Prz 30:9 nie dogadzał sobie i nie w. Ciebie
WYPOSAŻAĆ, Heb 13:21 w. was do spełniania Jego woli
WYPOSAŻONY, 2Tm 3:17 w. do dobrego czynu
WYPRÓBOWANY, 1Tm 3:10 w. co do przydatności
WYPRÓBOWYWAĆ,
Prz 27:21 człowieka w. otrzymana pochwała
WYRÓK, Kzn 8:11 w. nie jest wykonywany szybko
1Ko 11:29 kto pije, nie rozumiejąc, ściga na siebie w.
2Ko 1:9 myśleliśmy, że w. śmierci jest już przesądzony
WYRÓWNAĆ, 2Ko 8:14 żeby nastąpiło w.
WYRZEKAĆ SIĘ, Mt 16:24 niech w. samego siebie
Dz 26:11 próbując ich zmusić do w. wiary
WYSŁAWIAĆ JAH, Ps 146:1 W.! Chcę wysławiać Jehowę
Ps 150:6 Wszystko, co oddycha, niech w.
Obj 19:1 głos ogromnej rzeszy mówił: W.!\br/>**WYSŁAWIANIE**, 1Kn 16:25 Jehowa jest godny w.
Ps 147:1 W. Go jest miłe, przy tym stosowne!
WYSTARCZAĆ, 1Pt 4:3 w., ze w. minionym czasie
WYSZKOLIĆ, 1Pt 5:10 Bóg całkowicie was w.
WYSĆIG, Kzn 9:11 Nie zawsze szybcy zwyciężają w w.
2Tm 4:7 w. ukończyłem
WYSMIANY, Łk 18:32 będzie w. i opłuty
WYSMIĘWAĆ SIĘ, Łk 22:63 zaczęli z niego w. i go bić
WYSWIADCZAĆ, Gał 6:10 Dopóki możemy, w. dobro
WYTAPIAĆ, Mal 3:3 jak w. metali, zyciścieli srebra
WYTCHNIENIE, Dz 3:19 nastaną czasy w.
WYTEŻAĆ, Łk 13:24 w. siły, wejść przez wąskie drzwi
WYTRWAĆ, Mt 24:13 kto w. do końca, będzie wybawiony
WYTRWAŁE, Rz 12:12 w. znosić ucisk
WYTRWAŁOŚĆ, Łk 8:15 z w. przynoszą owoc
Łk 21:19 Dzięki w. zachowacie swoje życie
Rz 5:3 cierpienie rodzi w.
Jak 1:4 w. niech dopełni swojego dzieła
Jak 5:11 Słyszeliście o w. Hioba
WYUCZONY, Iz 54:13 synowie będą w. przez Jehowę
WYZBYWAĆ SIĘ,
Flp 2:7 w. wszystkiego i przybrał postać niewolnika
WYZNACZAĆ, Łk 10:1 w. 70 i wysłał ich po dwóch
WYZNACZONY CZAS, Hab 2:3 Wzija spełni się w w.
WYZNAWAĆ, Ps 32:5 W. końcu w. Ci swój grzech
Prz 28:13 kto je w., temu będzie okazane miłosierdzie
Jak 5:16 w. jedni drugim grzechy
1Jn 1:9 Jeśli w. grzechy, Bóg nam przebaczy
WYZNAWANIE,
Rz 10:10 publiczne w. prowadzi do wybawienia
WYZWOLENIE, Est 4:14 w. nadejdzie z innej strony
Łk 21:28 zbliża się wasze w.
WYZYSKIWAĆ, Kpl 19:13 Nie wolno ci w. bliźniego
WYZYSZYĆ, Flp 2:3 uważajcie innych za w. od siebie
WZBÓGACAĆ (SIĘ),
Prz 10:22 Tym, co w., jest błogosławieństwo Jehowy
Eze 28:5 w. i twoje serce stało się wyniosłe
2Ko 6:10 jesteśmy biedni, a w. wielu
WZDYCHAĆ, Eze 9:4 znak na czołach ludzi, którzy w.
Rz 8:22 całe stworzenie w.
WZDYCHANIE, Iz 35:10 smutek i w. przemina
WZGLĄD, Ps 41:1 ma w. na niewiele znaczącego
1Ts 5:13 okazyjcie im miłość i nadzwyczajną w.

WZMACNIAĆ (SIĘ), 1Sm 30:6 Dawid w. dzięki Jehowie
Iz 41:10 W. cie, naprawdę ci pomogę
WZÓR, Jn 13:15 Bo dałem wam w.
1Tm 4:12 Stań się dla wiernych w.
2Tm 1:13 Trzymaj się w. zdrowych słów
Heb 8:5 żeby wszystko zrobiono według w.
Jak 5:10 bierzcie w. z proroków
1Pt 2:21 Chrystus cierpiał, pozostawiając wam w.
WZYWAĆ, Rz 10:13 kto w. imienia Jehowy

Z

ZABAWY, Rz 13:13 wystrzegaj się dzikich z. i pijaństwa
Gal 5:21 pijaństwo, dzikie z.
ZABIEGAĆ, Kol 3:1 z. o to, co w. górze
ZABIJAĆ, Jn 16:2 każdy, kto was z., będzie myślał
ZABÓJCA,
Łb 35:6 miasta schronienia, będzie mógł uciec z.
Jn 8:44 od początku był z.
ZACHARIASZ 1., Łk 11:51 od krwi Z., którego zabito
ZACHARIASZ 2., Ezd 5:1 prorocy Aggeusz i Z.
ZACHARIASZ 3., Łk 1:5 kapłan miał na imię Z.
ZACHEUSZ, Łk 19:2 Z., naczelny poborca podatkowy
ZACHECAC (SIĘ), Iz 57:15 żeby z. przyniębionych
Rz 1:12 żebyśmy mogli z. nawzajem
Kol 3:16 Wciąż z. nawzajem
Tyt 1:9 za pomocą zdrowej nauki z. i upominać
Heb 10:24 z. do miłości i dobrych uczynków
ZACHECONY, 1Ko 14:31 żeby się uczyli i czuli się z.
ZACHĘTA, Dz 13:15 jeśli macie słowa z., mówcie
ZACHWYT, Ps 27:4 z. z. spoglądając na świątynię
ZADAWAĆ SIĘ, 2Ts 3:14 przestańcie z nim z.
ZADOWALAĆ SIĘ, Flp 4:11 nauczyłem z. tym, co mam
ZADOWOLENIE, Kzn 2:24 czerpać z. ze swojej pracy
ZADOWOLENY,
1Tm 6:8 Mając jedzenie i ubranie, będziemy z.
ZAGŁADA, 2Ts 1:9 skazani na wieczną z.
2Pt 3:7 z. bezbożnych ludzi
ZAGŁUSZAĆ, Mk 4:19 z. słowo i nie wydaje ono plonu
ZAGRAŻAĆ, Dz 4:17 Z. im, żeby nie przemawiali
ZAGUBIĆ SIĘ, Łk 15:24 mój syn z., ale się odnalazł
ZAGUBIONY, Ps 119:176 Błagam się jak z. owca
Eze 34:4 z. nie szukaliście
ZAJĘTY, 1Ko 15:58 bardzo z. dziełem Pańskim
ZAKAZYWAĆ, Dz 5:28 Surowo wam z. nauczać
ZAKONCZENIE, Iz 46:10 Od początku zapowiadał z.
Mt 28:20 będę z wami aż do z. systemu
ZAKOSZTOWAĆ, Heb 6:4 z. daru z nieba
ZAKWAS, Mt 13:33 Z Królestwem Niebios jest jak z. z.
1Ko 5:6 trochę z. zakwasza całe ciasto
ZALEŻEĆ, Rz 12:18 Jeśli to możliwe, jeśli to od was z.
ZALICZAĆ, Łk 22:37 Został z. do przestępców
ZALAMANY, Iz 66:2 Będę patrzył na z. na duchu
ZALOŻENIE, Mt 25:34 Królestwo przygotowane od z.
ZAMARTWIAĆ SIĘ, Mt 6:34 nie o. o następny dzień
Mt 10:19 nie z., jak lub ci powiecie
Flp 4:6 O nic nie z.
ZAMARTWIANIE SIĘ, Łk 12:25 przez z. przedłuży życie?
ZAMIAŁ, Obj 17:17 podsunął im myśl, wykonali Jego z.
ZAMIERZENIE,
Prz 16:4 sprawia, że wszystko służy Jego z.
Rz 8:28 powołanych zgodnie z Jego z.
Rz 9:11 zgodnie z z. wybór zależał nie od uczynków
Ef 3:11 zgodnie z Jego wiecznotrwałym z.
ZAMIESZKANY,
Iz 45:18 ukształtował ziemię, żeby była z.
ZAMYKAĆ, Pwt 15:7 nie możecie z. swojej ręki
1Pt 2:15 z. usta ludziami, mówią nierozsądnie
ZANIECZYSZCZAĆ,
2Ko 7:1 oczyścić się ze wszystkiego, co z.
ZANIEDBAĆ, Dn 6:4 Daniel nie dopuścił się z.
ZANIEDBYWAĆ, 1Tm 4:14 Nie z. daru, który otrzymałeś
1Pt 4:7 uważajcie, żeby nie z. modlitw
ZAPIECZĘTOWANY, Dn 12:9 słowa z. aż do czasu końca
ZAPIERAĆ SIĘ, Mk 14:30 trzy razy z. mnie
Tyt 1:16 swoimi uczynkami z. Boga

ZAPŁACIĆ, Jer 22:13 nie chce mu z.
ZAPŁATA, Rdz 31:7 dziesięć razy zmieniła moją z.
 Rz 6:23 Bóg z. za grzech jest śmierć
ZAPOMINAC, Pwt 4:23 Uwaga, żeby nie z.
 Ps 119:141 jednak nie z. o Twoich nakazach
 Iz 49:15 Czy kobieta może z. o maleństwie?
 Flp 3:13 z. o tym, co za mną
 Heb 6:10 Bóg nie jest nieprawą i nie z.
ZAPOŻYCZAĆ SIĘ, Ps 37:21 Niegodziwy z. i nie spłaca
 Pr 22:7 kto z., jest niewolnikiem
ZAPRAGNĄĆ, 1Pt 2:2 z. mleka zawartego w słowie Bożym
ZAPROSZONY, Mt 22:14 wielu z., ale mało wybranych
ZAPRZĄTNIĘTY, Łk 10:40 Marta miała głowę z.
ZARADNY, Łk 16:8 okazują się bardziej z. niż synowie
ZARODEK, Ps 139:16 Twoje oczy widziały, gdy byłem z.
ZARZĄDCA, Łk 12:42 Kto jest z. wiernym?
 1Ko 4:2 od z. oczekuje się, że okażą się wierni
ZARZĄDZANIE, Ef 1:10 system z.
ZARZUT, Tyt 1:7 nadzorca musi być bez z.
ZASADZIĆ, 1Ko 3:6 Ja z., Apollos podał, ale to Bóg dawał
ZASIADAC, Ps 110:1 z. po mojej prawej stronie
ZASŁONA, 2Ko 3:15 z. leży na ich sercach
ZASMUKAĆ (SIĘ), Ps 78:41 bardzo z. Świętego Izraela
 Mt 7:9 z. w sposób miły Bogu
 Ef 4:30 Nie z. świętego ducha Bożego
ZASOBY, Iz 60:5 przyjdą do ciebie z. narodów
 Iz 61:6 Będziecie korzystać z. z. narodów
ZASTRASZAĆ, Flp 1:28 nie dajecie się z. przeciwnikom
ZASZCZYT, Flp 1:29 z., żeby dla niego cierpieć
ZASZCZYTYNY, 2Tm 2:20 naczynia do celów z.
ZASŁĘPIAĆ, 2Ko 4:4 bóg tego świata z. umysły
ZASŁUBINY, Obj 19:7 nadszedł czas z. Baranka
ZASPIEWANIE, Mt 26:30 po z. pieszni pochwalnych
ZATAJAĆ, Prz 28:13 kto z. przewinienia, temu
 ZATĘSKNIĆ, Hi 14:15 z. za dziełem swoich rąk
ZATROSKANIE, 1Ko 7:32 chce, żebyście byli wolni od z.
ZATRZYMYWAĆ SIĘ, Hi 37:14 z. i rozwiąż dzieła Boże
ZATWARDZIAŁY, Heb 3:13 z. wskutek mocy grzechu
ZAUFAC, Prz 3:5 z. Jehowie całym sercem
ZAWŁADNĄĆ, Ps 119:133 nie z. mną nie niegodziwego
ZAWOJ, Eze 21:26 Ściągnij z., zdejmij koronę
ZAWSTYDZAĆ (SIĘ), Mk 8:38 kto by z. mnie i moich
 1Ko 4:14 Nie żęby was z., ale udzielić wam rady
ZAWSTYDZONY, Ps 25:3 nie zostanie z. nikt
ZAWSZE, Ps 37:29 Prawi będą żyć na z.
ZAŻDROSNY, 1Ko 13:4 Miłość nie jest z.
ZAŻDROŚCIĆ, Ps 37:1 nie z. złoćyńcom
 Ps 73:3 zacząłem z. ludziom aroganckim
 Ps 106:16 zaczęli z. Mojżeszowi
ZAŻDROŚĆ, Prz 6:34 z. doprowadza męża do furii
 Prz 14:30 od z. gniją kości
ZBADAC, Pwt 13:14 macie dokładnie z. sprawę
 Ps 26:2 z. mnie, Jehowo. Oczywiście moje serce
ZBIERAĆ, Oz 8:7 sieją wiatr, będą z. burzę
 2Ko 9:6 kto skąpo sieje, będzie skąpo z.
 Gal 6:7 Co ktoś sieje, to będzie z.
 Gal 6:9 jeśli się nie poddamy, z. plon
 Ef 1:10 z. wszystko razem za sprawą Chrystusa
ZBLIŻAĆ SIĘ, Jak 4:8 z. do Boga, a On z. do was
ZBLUŻNIĆ, Mk 3:29 z. przeciw duchowi świętemu
ZBOR, Ps 22:25 Będę Cię sławił w wielkim z.
 Ps 40:9 W wielkim z. oznajmiam dobrą nowinę
 Mt 16:18 na tej skale zbuduję swój z.
 Dz 20:28 zębyście paśli z. Boga
 Rz 16:5 Pozdrowicie z. w ich domu
ZBROJA, Ef 6:11 Nalóżcie całą z.
ZBUDOWANIE, Rz 14:19 Dajmy do tego, co sprzyja z.
 1Ko 14:26 Niech wszystko służy z.
ZDAWAĆ SPRAWĘ, Rz 14:12 każdy z. nas z. Bogu
ZDOBIĆ, Tyt 2:10 z. naukę Boga
ZDOLNOŚĆ, Mt 25:15 każdemu według jego z.
ZDOLNOŚĆ ROZUMIENIA,
 1Ko 14:20 pod względem z. stać się dorośli

ZDRADLIWSZY, Jer 17:9 Serce jest z. niż wszystko inne
ZDRADZAC, Mt 26:21 jeden z. was mnie z.
ZDROWY, 2Tm 1:13 Trzymaj się wzoru z. słów
 Tyt 2:1 co jest zgodne ze z. nauką
ZDRUZGOTANY, Ps 34:18 wybawia z. na duchu
 Prz 18:14 kto zdoła znieść z. ducha?
 Prz 29:1 mimo napomnień dalej uparty, zostanie z.
 Iz 57:15 Mieszkam z. tymi, którzy są z. i przygnębieni
ZDYSKWALIFIKOWANY, 1Ko 9:27 żębym nie został z.
ZEBRANIE, Heb 10:25 nieopuszczaj wspólnych z.
ZEMSTA, Pwt 32:35 z. należy do mnie, ja odpłacę
 2Ts 1:8 Dokona on w tedy z. na tych
ZEUS, Dz 14:12 zaczęli nazywać Barnabasa z.
ZEWNĄTRZ, 1Ko 5:13 a tych z. z. osądzi Bóg
ZGLĄDZONY, Mt 25:46 zostaną bezpowrotnie z.
ZGLEBIAĆ, 1Pt 1:12 te rzeczy pragną z. aniołowie
ZGNIŁY, Ef 4:29 niech z. ust nie wychodzi z. słowo
ZGODA, Rz 12:18 ze wszystkimi ludźmi żyć w z.
 1Ko 7:5 Nie pozabawiajcie się, chyba że za obopólną z.
ZGODNY, 1Ko 1:10 żębyście byli z. w tym, co mówicie
ZGROMADZENIE, Kpl 23:4 Takie są święte z.
ZGRZESZYĆ, Rdz 39:9 Jak mógłbym z. przeciwko Bogu?
 2Sm 12:13 Dawid z. przeciwko Jehowie
ZIARNO, Łk 8:11 z. to słowo Boże
ZIEMIA, Rdz 1:28 napełnijcie z. i opanujcie ją
 Wj 9:29 z. należy do Jehowy
 Hi 38:4 Gdzie byłeś, gdy zakładałem z.?
 Ps 37:11 potulni posiada z.
 Ps 37:29 Prawi posiadają z.
 Ps 104:5 z. przynigdy nie będzie ruszona
 Ps 115:16 z. dał On ludziom
 Prz 2:21 tylko prostolinijni będą mieszkali na z.
 Iz 45:18 ukształtował z., żeby była zamieszkała
 Mt 5:5 łagodni odziedziczą z.
ZLITOWAĆ SIĘ, Mt 16:22 z. nad sobą, Panie
ZŁO, Rdz 3:5 podobno do Boga – będziecie znali dobro i z.
 Ps 37:9 ci, którzy czynią z., zostaną zgładzeni
 Rz 7:19 dopuszczam się z., którego nie chcę
 Rz 12:17 Nikomu nie oddawajcie z. za z.
 1Ts 5:22 Wystrzegajcie się wszelkiego z.
ZŁODZIEJ, Prz 6:30 nie gardź z., jeśli kradnie z. głodu
 Prz 29:24 Wspólnik z. nienawidzi siebie
 Mt 6:20 w niebie, gdzie z. nie włamują się
 Mt 24:37 dawał sobie sprawę, o której przyjdzie z.
 1Ko 6:10 z. nie odziedziczą Królestwa
 1Ts 5:2 dzień Jehowy przyjdzie jak z. w nocy
ZŁOTO, Eze 7:19 Ani srebro, ani z. nie zdoła wyratować
ZŁOTY, Dn 3:1 Nabuchodonozor wykonał z. posąg
ZŁOWIESZCZY,
 Lb 23:23 Przeciw Jakubowi nie ma z. znaków
ZŁY, Ps 23:4 nie boję się niczego z., bo jesteś ze mną
 Iz 5:20 Biada tym, którzy mówią, że z. jest dobre
 Tyt 2:8 nie mogą powiedzieć o nas nic z.
ZMARTWYCHWSTANIE, Mt 22:23 saduceusze: nie ma z.
 Mt 22:30 Gdy nastąpi z., nie będą się żenić
 Jn 5:29 okaże się to z. do życia
 Jn 11:24 podczas z. w dniu ostatnim
 Jn 11:25 jestem z. i życiem
 Dz 24:15 z. prawych i nieprawych
 1Ko 15:13 nie ma z., to i Chrystus nie zmartwychwstał
ZMAZAC, Dz 3:19 żęby zostali z. wasze grzechy
ZMĘCZONY, Prz 25:25 jak zimna woda dla z. duszy
 Iz 40:29 z. dodaje energii
 Iz 50:4 żębym z. umiał odpowiedzieć
ZMIENIAC SIĘ, Mal 3:6 Ja jestem Jehowa. Ja nie z.
ZMIŁOWAĆ SIĘ, Iz 55:7 nawróci się do Jehowy, który z.
ZMRUZYĆ, 2Kto 11:27 w nocy często nie z. oka
ZNACZĄCY, 1Kto 1:28 Bóg wybrał, co dla świata mało z.
ZNACZYĆ, Ps 119:141 Nic nie z. i jestem pogardzany
ZNAĆ, 2Kto 2:11 przecież dobrze z. jego zamiary
ZNAK, Pwt 18:10 kto wypatruje z. wróżebnych
 Eze 9:4 zrób z. na czołach ludzi
 Mt 24:3 co będzie z. twojej obecności?
 Mt 24:30 Wtedy ukaże się z. Syna Człowieczego

Łk 21:25 Będą z. na słońcu, księżycu
2Ts 2:9 fałszywe z. i cuda
ZNAMIE, Obj 13:17 oprócz osób, które mają to z.
ZNANY, 2Ko 6:9 [uchodźczy] za nieznanymi, a dobrze z.
ZNIECHĘĆCĄ SIĘ, 2Kn 15:7 bądźcie silni i nie z.
Prz 24:10 w czasie trudności z., siły będą marne
ZNIEANAWIDZIC, Ps 45:7 z.
Jn 15:25 z. mnie bez powodu
ZNIEWAGA, 1Pt 2:23 nie odwzajemniał się z.
ZNIEWAŻAC, Mt 5:11 Szczęśliwi jesteście, gdy z. was
ZNISZCZYĆ, Obj 11:18 z. tych, którzy niszczą ziemię
ZNOSIĆ, Hab 1:13 Nie możecie z. niegodziwości
Rz 15:1 my, silni, powinniśmy z. słabości
Ef 4:12 Przესładując, a my cierpliwie to z.
Ef 4:2 z. jedni drugich z miłością
1Pt 2:20 z. cierpienia, ponieważ postępowując dobrze
ZNUŻYC SIĘ, Łk 40:31 będą chodzić i nie z.
Heb 12:3 Dzięki temu nie z. i nie poddacie
ZOSTAWIAC, Mt 19:29 każdy, kto z. dom czy pola
ZRANIONY, Obj 13:3 jedna z głów śmiertelnie z.
ZRODZIĆ, 1Pt 1:3 z. nas na nowo, żeby dać nadzieję
ZROZUMIEĆ, Hi 6:24 Pomóżcie mi z. mój błąd
Ps 119:27 Pomóż z. znaczenie Twoich nakazów
ZROZUMIENIE, 1Kl 3:11 prosiłeś o z.
Prz 3:5 nie polegaj na własnym z.
Prz 4:7 ze wszystkim nabycym z.
Dn 11:33 będą wielu udzielać z.
ZROWNYWĄC SIĘ, Flp 2:6 nie brał pod uwagę, żeby z.
ZUCHWALE, Pwt 17:12 zachowa się z. i nie posłucha
ZUCHWAŁSTWO, Prz 11:2 Za z. idzie hańba
ZUCHWAŁY, 1Sm 15:23 z. postępowanie – tym co magia
Ps 19:13 Powstrzymaj sługę od z. uczynków
ZWAŻYC, Dn 5:27 z. cię na wadze; zbyt lekki
ZWIAZAĆ, Rdz 22:9 z. Izaakowi ręce i nogi
ZWIAZANY, Mt 16:19 zwiążesz na ziemi, z. w niebie
ZWIAZEK MAŁŻENSKI,
1Ko 7:25 osoby, które nigdy nie żyły w z.
1Ko 7:36 taki nie grzeszy. Niech zawrze z.
Heb 13:4 niech z. nie będzie niczym skłany
ZWIERZCHNI, Rz 13:1 podporządkowany władzom z.
ZWIERZĘ, Rdz 7:2 Ze z. czystych wziąć po siedem
Kpl 18:23 współżyć ze z.
Kpl 26:6 w kraju nie będzie groźnych z.
Prz 12:10 Prawy dba o z.
Kzn 3:19 ludzi i z. czeka ten sam koniec
Oz 2:18 przymierze z dzikimi z.
ZWLEKAĆ, Łk 12:45 pomyślaj: Mój pan z. z przyszłości
2Pt 3:9 Jehowa nie z. z realizacją obietnicy
ZWODNICZY, 2Pt 2:3 wyzykiwać z. słowami
ZWODZENIE, Ps 34:13 strzeżcie swoje usta od z.
ZWOJ, Obj 20:12 stali przed tronem i otwarto z.
ZWRACAĆ UWAGĘ, 1Tm 4:16 z. na siebie
ZWYCIĘSTWO, Obj 6:2 zwyciężać i odnieść z.
ZWYCIĘŻAĆ, Jn 16:33 bądźcie odważni! Ja z. świat
Rz 8:37 w tym wszystkim całkownie z.
ZWYCIĘŻAJĄCY, Obj 2:7 Z. dam jeść z drzewa
ZYSK, Prz 15:27 z. z nieuczciwości ściąga kłopoty

Z

ŻDŹBA, Mt 7:3 z. w oku brata, a nie dostrzegasz belki
ŻRENIKA, Ps 17:8 Strzeż mnie jak z. oka
Za 2:8 Kto dotyka was, dotyka z. mojego oka
ŹRÓDŁO, Ps 36:9 U Ciebie jest z. życia
Jer 2:13 porzucił mnie, z. żywej wody

Z

ŻAŁOBA, Kzn 7:2 Lepiej iść do domu, w którym panuje z.
ZARTOWAC, Rdz 19:14 ziemiom wydawało się, że Lot z.
Prz 26:19 mówi: Tylko z!
ŻAĆ, Kzn 11:4 kto patrzy na chmury, nie będzie z.
ZADAC, Łk 12:48 dużo dano, dużo będzie się z.
ZADZA, Rz 1:26 odrzucających z. seksualnych
Rz 1:27 mężczyźni gwałtownie zapłoneli z.
Rz 16:18 są niewolnikami własnych z.

Kol 3:5 nieopohamowane z. seksualne
1Ts 4:5 nie ulegać nieopohamowanym z.
ŻEBRO, Rdz 2:22 ukstałtował kobietę z z.
ŻELAZO, Prz 27:17 Jak z. ostrzy się z.
Łk 60:17 z. zastąpię srebrem
Dn 2:43 tak jak glina nie trzyma się z.
ZENIĆ SIĘ,
Mt 22:30 nastąpi zmartwychwstanie, nie będą z.
Mt 24:38 przed potopem mężczyźni z.
ŻŁÓB, Łk 2:7 Owinęła go i położyła w z.
ŻNIWA, Mt 9:37 z. są wielkie, ale pracowników mało
ŻOŁNIERZ, 2Tm 2:4 Zaden z. nie angażuje się
ZONA, Rdz 2:24 przylgnie do swojej z.
Rdz 27:46 Jeśli Jakub weźmie za z.
1Kl 11:3 Miał 700 z., a także 300 nałożnic
Prz 5:18 cieszyć się z. swojej młodości
Prz 12:4 Dzielną z. jest korona męża
Prz 18:22 znalazł dobrą z., przychylność Jehowy
Prz 21:19 mieszkać z. kłótnią, drażliwą z.
Prz 31:10 Kto znajdzie dzielną z.? Jest cenniejsza
Kzn 9:9 Cieszyć się życiem z ukochaną z.
Mał 2:15 nieojalnie wobec z. poślubionej w młodości
1Ko 7:2 każdy mężczyzna ma własną z.
1Ko 9:5 mamy prawo zabierać ze sobą wierzącą z.
Ef 5:22 z. będą podporządkowane mężom
Ef 5:28 kochać z. jak własne ciało
ŻYĆ, Pwt 30:19 dałem wam do wyboru z. i śmierć
Ps 36:9 U Ciebie jest źródło z.
Łk 9:24 kto by chciał uratować z., ten je straci
Jn 5:26 Ojciec ma z. w sobie i tak samo Syn
Jn 11:25 Ja jestem zmartwychwstaniem i z.
Dz 20:24 nie przywiązuję wagi do swojego z.
ŻYĆ, 1Kl 18:30 w nadchodzącym nowym świecie – z.
Dz 13:48 nastawienie potrzebne do uzyskania z.
Rz 6:23 Bóg daje w darze z.
1Tm 6:12 Mocno się uchwycić nadziei na z.
ŻYCZLIWIE, Dz 28:2 potraktowali nas wyjątkowo z.
ŻYCZLIWOŚĆ, Prz 31:26 jej mowy strzeże prawo z.
ŻYCZLIWY, Prz 11:17 z. wyświadcza sobie dobro
ŻYC, Hi 14:14 człowiek, który umrze, może znowu z.?
2Ko 5:15 nie z. już dla samych siebie
ŻYC WIECZNIE, Jn 3:16 żeby nie zginąć, ale mógł z.
Jn 17:3 Żeby mogli z., muszą poznać Ciebie
1Jn 2:17 spełnia wolę Boga, będzie z.
ŻYD, Za 8:23 uchwyci się szaty z.
Rz 3:29 Czy Bóg jest tylko Bogiem z.?
1Ko 9:20 Dla z. stałem się jak z.
ŻYJĄCY, 1Ts 4:15 z., którzy pozostaniemy przy życiu
ŻYWY, Dn 6:26 jest On Bogiem z.
Łk 20:38 jest Bogiem z., bo dla Niego żyją
Heb 4:12 słowo Boże jest z. i oddziałuje z mocą

O-9

10, Rdz 18:32 Nie zniszczę go ze względu na tych 10
12, Mk 3:14 12, których nazwał apostołami
24, Obj 4:4 24 trony i 24 starszych
70, Ps 90:10 Nasze życie trwa 70 lat
Dn 9:2 Jerozolima spustoszona przez 70 lat
Dn 9:24 Dla ludu ustalono 70 tygodni
Łk 10:1 Pan wyznaczył 70 uczniów i wysłał ich
77, Mt 18:22 nie siedem razy, ale aż 77 razy
100, Mt 13:8 wydawać płon, 100-krotnie
Mt 18:12 ma 100 owiec i jedna się zabłąka
300, Sdz 7:7 Wybawie przy pomocy 300 mężczyzn
500, 1Ko 15:6 ukazał się ponad 500 braciom
666, Obj 13:18 Jej liczba to 666
1000, Obj 20:2 związał Szatana na 1000 lat
Obj 20:4 królowali z Chrystusem przez 1000 lat
4000, Mk 8:20 siedem chlebow dla 4000 mężczyzn
5000, Mt 14:21 jedli, było jakieś 5000 mężczyzn
144 000, Obj 7:4 tych, których opieczetowano: 144 000
Obj 14:3 144 000 kupionych z ziemi
185 000, 2Kl 19:35 anioł zabił 185 000

Słowniczek pojęć biblijnych

A

Ab. Po niewoli babilońskiej nazwa piątego miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym i 11 w kalendarzu świeckim. Miesiąc ten trwał od połowy lipca do połowy sierpnia. Biblia nie wymienia go z nazwy; wspomina po prostu o „miesiącu piątym” (Lb 33:38; Ezd 7:9). (Zob. Dodatek B15).

Abib. Pierwotna nazwa pierwszego miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym i siódmego w kalendarzu świeckim. Oznacza „miękkie kłosa [zbóż]”. Miesiąc ten trwał od połowy marca do połowy kwietnia. Po niewoli babilońskiej jego nazwa została zmieniona na nisan (Pwt 16:1). (Zob. Dodatek B15).

Achaja. Występująca w Chrześcijańskich Pismach Greckich nazwa rzymskiej prowincji na pd. Grecji. Achaja, której stolicą był Korynt, obejmowała cały Peloponez i środkową część kontynentalnej Grecji (Dz 18:12). (Zob. Dodatek B13).

Adar. Po niewoli babilońskiej nazwa 12 miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym i szóstego w kalendarzu świeckim. Miesiąc ten trwał od połowy lutego do połowy marca (Est 3:7). (Zob. Dodatek B15).

Alabaster. W starożytności niewielkie flakony na perfumy nazywano alabastronami; pierwotnie wyrabiano je z kamienia wydobywanego w okolicach miasta Alabastron w Egipcie. Takie naczynia miały na ogół wąską szyjkę, którą można było zatkać, żeby cenne wonności nie wywietrzały. Alabastrem zaczęto określać sam kamień (Mk 14:3).

Alamot. Termin muzyczny oznaczający „dziewczęta; młode kobiety”, prawdopodobnie odnoszący się do sopranu młodych kobiet. Najwyraźniej wskazywał, że utwór muzyczny lub akompaniament miał być wykonany w wyższej tonacji (1Kn 15:20; Ps 46:nagł.).

Alfa i Omega. Pierwsza i ostatnia litera alfabetu greckiego; trzykrotnie występują one razem w Objawieniu jako tytuł Boga. W tych miejscach „Alfa i Omega” jest synonimem wyrażen „pierwszy i ostatni” oraz „początek i koniec” (Obj 1:8; 21:6; 22:13).

Amen. „Niech się tak stanie” lub „zaprawdę; istotnie”. Słowo to wywodzi się od hebrajskiego

rdzenia *’amán*, który oznacza „być wiernym; być godnym zaufania”. Potwierdzało się nim przysięgi, modlitwy albo wypowiedzi. W Objawieniu użyto go jako tytułu określającego Jezusa (Pwt 27:26; 1Kn 16:36; Obj 3:14).

Aniołowie. Po hebrajsku *mal’ách*, po grecku *ággelos*. Oba wyrazy dosłownie znaczą „posłaniec”, ale gdy odnoszą się do stworzeń duchowych, oddaje się je jako „anioł” (Rdz 16:7; 32:3; Jak 2:25; Obj 22:8). Aniołowie są potężnymi istotami duchowymi, które Bóg stworzył na długo przed ludźmi. W Biblii nazywano ich również „synami prawdziwego Boga” i „gwiazdami porannymi” (Hi 1:6; 38:7). Nie mogą wydawać na świat potomstwa; każdy z nich został stworzony z osobna. Jest ich sporo ponad sto milionów (Dn 7:10). Biblia wskazuje, że mają swoje imiona i odmienne osobowości, jednak pokornie odmawiają przyjmowania czci, a większość z nich unika nawet podawania swoich imion (Rdz 32:29; Łk 1:26; Obj 22:8, 9). Różnią się rangą i przydzielonymi zadaniami – m.in. usługują przed tronem Jehowy, przekazują Jego orędzie, działają na rzecz Jego ziemskich sług, wykonują Jego wyroki i wspierają głoszenie dobrej nowiny (2Kl 19:35; Ps 34:7; Łk 1:30, 31; Obj 5:11; 14:6). W przyszłości będą razem z Jezusem walczyć podczas Armagedonu (Obj 19:14, 15).

Antychryst. Grecki termin o podwójnym znaczeniu. Odnosi się do tego, co jest *przeciwnie* Chrystusowi. Może też oznaczać kogoś, kto usiłuje *zająć jego miejsce* – fałszywego chrystusa. Antychrystami można słusznie nazwać wszystkich ludzi, organizację lub ugrupowania, które bezpodstawnie podają się za przedstawicieli Chrystusa lub za samego Mesjasza albo przeciwstawiają się jemu i jego uczniom (1Jn 2:22).

Apostoł. Podstawowe znaczenie tego słowa to „posłany”. Użyto go w odniesieniu do Jezusa i osób, które zostały posłane, żeby służyć innym. Apostołami najczęściej nazywa się uczniów osobiście wybranych przez Jezusa do grona jego 12 przedstawicieli (Mk 3:14; Dz 14:14).

Aram; Aramejczycy. Potomkowie Arama, syna Sema, którzy zamieszkiwali głównie ob-

szar od gór Liban po Mezopotamię i od gór Taurus wznoszących się na pn. aż za leżącą na pd. Damaszek. Ziemię tę, określaną po hebrajsku jako Aram, później nazwano Syrią, a ich mieszkańców Syryjczykami (Rdz 25:20; Pwt 26:5; Oz 12:12).

Aramejski, język. Język semicki blisko spokrewniony z hebrajskim i mający taki sam alfabet. Początkowo był używany przez Aramejczyków, ale z czasem stał się językiem wykorzystywanym w handlu i kontaktach międzynarodowych na terenie imperiów asyryjskiego i babilońskiego. Był też językiem urzędowym w imperium perskim (Ezd 4:7). Po aramejsku spisano fragmenty ksiąg Ezdrasza, Jeremiaśza i Daniela (Ezd 4:8 do 6:18; 7:12-26; Jer 10:11; Dn 2:4b do 7:28).

Archaniół. Inaczej „naczelny anioł”. Przedrostek „arch-” oznacza „główny” lub „naczelny”. Definicja ta oraz występowanie w Biblii tego określenia wyłącznie w liczbie pojedynczej wskazuje, że jest tylko jeden archaniół. Biblia informuje, że ma on na imię Michał (Dn 12:1; Judy 9; Obj 12:7).

Arcykapłan. Według Prawa Mojżeszowego był to główny kapłan reprezentujący naród przed Bogiem i nadzorujący pozostałych kapłanów. Nazywano go też „naczelnym kapłanem” (2Kn 26:20; Ezd 7:5). Jedynie on miał prawo wejść do Miejsca Najświętszego – najskrytszego pomieszczenia w przybytku, a później w świątyni. Robił to tylko raz w roku, w Dniu Przeblągania. Określenie „arcykapłan” odnosi się również do Jezusa Chrystusa (Kpł 16:2, 17; 21:10; Mt 26:3; Heb 4:14).

Areopag. Wysokie wzgórze w Atenach na pn. zach. od Akropolu. Nazywano tak też radę (sąd), która się tam zbierała. Filozofowie stoicy i epikurejcy zabrali na Areopag Pawła, żeby wyjaśnił tam swoje poglądy (Dz 17:19).

Arka Przymierza. Skrzynia wykonana z drewna akacjowego i pokryta złotem, stojąca w Miejscu Najświętszym przybytku, a potem świątyni zbudowanej przez Salomona. Na pokrywie wykonanej ze szczerzonego złota znajdowały się dwa cheruby zwrócone do siebie twarzami. Główną zawartość Arki stanowiły dwie tablice z Dziesięcioma Przykazaniami (Pwt 31:26; 1Kl 6:19; Heb 9:4). (Zob. *Dodatek B5 i B8*).

Armagedon. Z hebrajskiego *Har Megiddon*, czyli „góra Megiddo”. Słowo nawiązujące do „wojny, która ma się rozegrać w wielkim dniu Wszemchnocnego Boga”, kiedy „królowie całej ziemi” zbiorą się przeciwko Jehowie (Obj 16:14, 16; 19:11-21). (Zob. *WIELKI UCISK*).

Asélgeia. Zob. *ROZPASANIE*.

Astrolog. Człowiek, który analizuje ruchy słońca, księżyca i gwiazd, żeby przewidywać przyszłe wydarzenia (Dn 2:27; Mt 2:1).

Asztarte. Kananejska bogini wojny i płodności, żona Baala (1Sm 7:3).

Azazel. Hebrajskie słowo, które najprawdopodobniej znaczy „znikający kozioł”. W Dniu Przeblągania kozioł dla Azazela był wypędzany na pustkowiu, gdzie symbolicznie zabierał grzechy popełnione przez naród w minionym roku (Kpł 16:8, 10).

Azja. W Chrześcijańskich Pismach Greckich nazwa rzymskiej prowincji obejmującej zach. część dzisiejszej Turcji oraz niektóre przybrzeżne wyspy, takie jak Samos i Patmos. Jej stolicą był Efez (Dz 20:16; Obj 1:4). (Zob. *Dodatek B13*).

B

Baal. Kananejski bóg uważany za pana nieba oraz dawcę deszczu i urodzaju. Baalami nazywano także pomniejszych lokalnych bogów. Hebrajskie słowo znaczy „właściciel; pan” (1Kl 18:21; Rz 11:4).

Bałowchwalstwo; bożek. Bałowchwalstwo to uwielbienie, adoracja, cześć, jaką się otacza bożka (inaczej bałwana). Mianem bożka określa się wizerunek, podobiznę czegoś rzeczywistego lub wymyślonego będącą przedmiotem kultu (Ps 115:4; Dz 17:16; 1Ko 10:14).

Bat. Miara objętości płynów wynosząca mniej więcej 22 l. Ustalono to na podstawie znalezionych przez archeologów fragmentów dzbanów, na których wypisana była nazwa „bat”. Opierając się na mierze bat, określa się wielkość innych wymienionych w Biblii miar objętości płynów i ciał sypkich (1Kl 7:38; Eze 45:14). (Zob. *Dodatek B14*).

Belzebub. Określenie odnoszące się do Szatana, księcia lub władcy demonów. Jest to prawdopodobnie inna forma imienia Baal-Zebub, które nosił Baal czczony przez Filistyńczyków z Ekronu (2Kl 1:3; Mt 12:24).

Berło. Ozdobna laska noszona przez władcę jako symbol władzy królewskiej (Rdz 49:10; Heb 1:8).

Biczowanie. W Chrześcijańskich Pismach Greckich odnosi się do chłosty wymierzonej biczem, który miał supły lub haczykowate końcówki (Jn 19:1).

Bród. Płytkie miejsce rzeki lub potoku, przez które ludzie i zwierzęta mogą przejść na drugi brzeg (Sdz 3:28; 12:5, 6).

Bukłak. Pojemnik wykonany z całej skóry zwierzęcia, np. kozy lub owcy, służący do przechowywania płynów, m.in. wina. Wino wlewano do nowych bukłaków, ponieważ dwutlenek węgla wydzielany podczas fermentacji wywierał nacisk na ścianki bukłaka. Skóra w nowych bukłakach się rozciągała, natomiast w starych była nieelastyczna i pod wpływem ciśnienia pękała (Joz 9:4; Mt 9:17).

Bul. Nazwa ósmego miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym i drugiego w kalendarzu świeckim. Wywodzi się od rdzenia oznaczającego „plon; urodzaj”. Miesiąc ten trwał od połowy października do połowy listopada (1Kl 6:38). (Zob. *Dodatek B15*).

C

Całopalenie. Ofiara ze zwierzęcia (byka, barana, kozła, turkawki czy młodego gołębia domowego), którą w całości spalano dla Boga na ołtarzu. Ofiarodawca nie otrzymywał żadnej jej części (Wj 29:18; Kpł 6:9).

Cezar. Rzymski przydomek rodzinny, który stał się tytułem rzymskich cesarzy. W Biblii użyto go w odniesieniu do cesarzy Augusta, Tyberiusza i Klaudiusza oraz do niewspominanego z imienia Nerona. W Chrześcijańskich Pismach Greckich „Cezar” symbolizuje też władze świeckie, państwo (Mk 12:17; Dz 25:12).

Chaldea; Chaldecyzcy. Początkowo pojęcia te odnosiły się do krainy leżącej w delcie Tygrysu i Eufratu oraz do jej mieszkańców; z czasem nazwami tymi zaczęto określać całą Babilonię i zamieszkujących ją ludzi. Słowo „Chaldecyzcy” odnoszono również do klasy osób wykształconych, które studiowały nauki ścisłe, historię, języki i astronomię, ale zajmowały się też magią i astrologią (Ezd 5:12; Dn 4:7; Dz 7:4).

Cherubowie. Aniołowie wysokiej rangi wykonujący szczególne zadania; różnią się od Serafów (Rdz 3:24; Wj 25:20; Iz 37:16; Heb 9:5).

Chleb pokładny. Dwanaście bochenków chleba ułożonych na stole w Miejsu Świętym przybytku i świątyni w dwóch stosach po sześć sztuk. Nazywano je też „chlebami przedkładania”. Co szabat zastępowano tę ofiarę świeżymi chlebami. Usuwane chleby zazwyczaj jadali tylko kapłani (Mt 12:4, przyp.; Wj 25:30; Kpł 24:5-9; 2Kn 2:4; Heb 9:2). (Zob. *Dodatek B5*).

Chleby przedkładania. Zob. CHLEB POKŁADNY.

Chomer. Miara objętości ciał sypkich odpowiadająca mierze kor. Na podstawie objęto-

ści przypisywanej mierze bat przyjmuje się, że chomer to 220 l (Kpł 27:16). (Zob. *Dodatek B14*).

Chrystus. Tytuł Jezusa pochodzący od greckiego terminu *Christòs*, będącego odpowiednikiem hebrajskiego słowa tłumaczonego na „Mesjasz”, czyli „Pomazaniec” (Mt 1:16; Jn 1:41).

Chrzest; chrzcić. Czasownik znaczący „zanurzyć”, czyli pogrążyć w wodzie. Jezus nakazał swoim naśladowcom przyjmować chrzest. Biblia mówi m.in. o chrzcie janowym, chrzcie duchem świętym i chrzcie ogniem (Mt 3:11, 16; 28:19; Jn 3:23; 1Pt 3:21).

Chrześcijanin. Nazwa nadana przez Boga naśladowcom Jezusa Chrystusa (Dz 11:26; 26:28).

Cuda; potężne dzieła. Działania lub zjawiska wykraczające poza granice ludzkiego pojmowania i przypisywane siłom nadprzyrodzonym. Określenia takie jak „znak” czy „cud” występują czasem w Biblii jako synonimy (Wj 4:21; Dz 4:22; Heb 2:4).

Cudzołóstwo. Dobrowolne współzycie żonatego mężczyzny lub zamężnej kobiety z osobą, z którą nie pozostają w związku małżeńskim (Wj 20:14; Mt 5:27; 19:9).

Czysty; oczyszczać. W Biblii słowa te związane są nie tylko z czystością fizyczną, ale także z utrzymywaniem lub przywracaniem stanu bez wady i skazy, bez tego, co brudzi, zanieczyszcza, czyli psuje pod względem moralnym i duchowym. W Prawie Mojżeszowym słowa te odnoszą się do czystości ceremonialnej (Kpł 10:10; Ps 51:7; Mt 8:2, przyp.; 1Ko 6:11).

D

Dagon. Bóg Filistynów. Pochodzenie imienia jest niepewne, ale niektórzy uczeni łączą je z hebrajskim słowem *dag* („ryba”) (Sdz 16:23; 1Sm 5:4).

Danina. Zapłata przekazywana przez państwo lub władcę innemu państwu jako wyraz poddaństwa bądź jako prośba o pokój albo ochronę (2Kl 3:4; 18:14-16; 2Kn 17:11). Słowo to określa również podatek nakładany na poszczególne osoby (Neh 5:4; Rz 13:7).

Darejek. Złota moneta perska o wadze 8,4 g (1Kn 29:7). (Zob. *Dodatek B14*).

Dary miłosierdzia. Wsparcie dla osób znajdujących się w potrzebie. Wprawdzie Pismo Hebrajskie nie wspomina bezpośrednio o darach miłosierdzia, ale Prawo Mojżeszowe precyzowało, jak Izraelci mają traktować biednych (Mt 6:2).

Dekapol. Związek utworzony pierwotnie z 10 greckich miast (od gr. *déka*: „dziesięć” i *pólis*: „miasto”). Nazwa „Dekapol” odnosiła się też do obszaru, gdzie leżała większość z nich – na wsch. od Jeziora Galilejskiego i rzeki Jordan. Miasta te stanowiły centrum kultury hellenistycznej i handlu. Jezus przechodził przez ten teren, ale nie ma wzmianki o tym, żeby odwiedził któreś z tych miast (Mt 4:25; Mk 5:20). (Zob. Dodatek A7 i B10).

Demony. Niewidzialne, niegodziwe istoty duchowe o nadludzkiej mocy. W Księdze Rodzaju 6:2 nazwano je „synami prawdziwego Boga”, a w Liście Judy 6 „aniołami”, co wskazuje, że nie zostały stworzone jako istoty niegodziwe. Są to aniołowie, którzy uczynili siebie wrogami Boga, gdy za dni Noego wypowiedzieli Mu posłuszeństwo i przyłączyli się do buntu Szatana (Pwt 32:17; Łk 8:30; Dz 16:16; Jak 2:19).

Denar. Srebrna moneta rzymska o wadze 3,85 g, mająca z jednej strony wizerunek Cezara. Stanowiła zapłatę za dzień pracy robotnika i była monetą „podatku pogłównego”, który Rzymianie pobierali od Żydów (Mt 22:17; Łk 20:24). (Zob. Dodatek B14).

Diabeł. W Chrześcijańskich Pismach Greckich opisowe imię Szatana, które znaczy „oszczerca”. Szatanowi nadano imię Diabeł, ponieważ jest on największym oszczercą, który wysuwa fałszywe zarzuty przeciwko Jehowie, Jego słowu i świętemu imieniu (Mt 4:1; Jn 8:44; Obj 12:9).

Dni ostatnie. W prorocztwach biblijnych „dni ostatnie”, „koniec dni” lub podobne wyrażenia oznaczają okres, w którym znamienne wydarzenia na świecie osiągną ostateczny punkt kulminacyjny (Dz 2:17; Eze 38:16; Dn 10:14). W zależności od charakteru danego prorocztwa może chodzić zaledwie o kilka lat lub o dłuższy okres. W Biblii termin ten odnosi się zwłaszcza do „dni ostatnich” obecnego systemu rzeczy – okresu niewidzialnej obecności Jezusa (2Tm 3:1; Jak 5:3; 2Pt 3:3).

Dobra nowina. W Chrześcijańskich Pismach Greckich dotyczy orędzia o Królestwie Bożym i o wybawieniu dzięki wierze w Jezusa Chrystusa (Łk 4:18, 43; Dz 5:42; Obj 14:6).

Drachma. W Chrześcijańskich Pismach Greckich nazywano tak srebrną monetą grecką wazącą w tamtym okresie 3,4 g. W Pismach Hebrajskich wspomniano o złotej drachmie z czasów perskich, która była równoważnością darejka (Neh 7:70; Mt 17:24). (Zob. Dodatek B14).

Droga. Gdy określenie to jest użyte w Biblii w sensie symbolicznym, oznacza sposób postępowania lub zachowanie cieszące się uznaniem Jehowy albo przez Niego potępiane. O naśladowcach Jezusa Chrystusa mówiono, że należą do „Drogi”, tzn. że ich życie skupiało się na okazywaniu wiary w niego i naśladowaniu go (Dz 19:9).

Drzewo poznania dobra i zła. Drzewo w ogrodzie Eden. Bóg posłużył się nim jako symbolem swojego prawa do ustalania dla ludzi norm określających, co jest dobre, a co złe (Rdz 2:9, 17).

Drzewo życia. Drzewo w ogrodzie Eden. Biblia nie wskazuje, żeby jego owoce same w sobie posiadały życiodajne właściwości. Drzewo to stanowiło raczej symbol danej przez Boga gwarancji życia wiecznego dla tych, którym On pozwoliłby skosztować jego owoców (Rdz 2:9; 3:22).

Duch. Hebrajskie słowo *rúach* i greckie *pneúma*, często tłumaczone na „duch”, mają kilka różnych znaczeń. Odnoszą się do czegoś, co jest niedostrzegalne dla ludzkiego wzroku i co jest przejawem działającej siły. Tego hebrajskiego albo greckiego słowa używa się w odniesieniu do: 1) wiatru, 2) czynnej siły życiowej w ziemskich stworzeniach, 3) pobudzającej siły, której siedliskiem jest symboliczne serce człowieka i która sprawia, że wypowiada się on i postępuje w określony sposób, 4) natchnionych wypowiedzi pochodzących z niewidzialnego źródła, 5) istot duchowych i 6) czynnej siły Bożej, czyli ducha świętego (Wj 35:21; Ps 104:29; Mt 12:43; Łk 11:13).

Duch święty. Niewidzialna czynna siła, którą Bóg posługuje się do realizowania swojej woli. Jest święta, ponieważ pochodzi od Jehowy – czystego i prawego w najwyższym stopniu. Jest święta również dlatego, że Bóg wykorzystuje ją do czynienia tego, co święte (Łk 1:35; Dz 1:8).

Dusza. Tradycyjne tłumaczenie hebrajskiego słowa *néfes* i greckiego *psyché*. Analiza kontekstu, w jakim się one pojawiają, wyraźnie pokazuje, że w Piśmie Świętym zasadniczo odnoszą się do: 1) człowieka, 2) zwierzęcia i 3) życia człowieka lub zwierzęcia (Rdz 1:20; 2:7; Lb 31:28; 1Pt 3:20; zob. też przypisy). W odróżnieniu od tego, jak pojęcia „dusza” używa się w wielu kontekstach religijnych, w Piśmie Świętym zarówno *néfes*, jak i *psyché* w odniesieniu do ziemskich stworzeń

oznacza coś, co jest materialne, namacalne, widzialne i śmiertelne. W tym przekładzie słowa te zostały najczęściej oddane zgodnie ze znaczeniem wynikającym z kontekstu – jako „życie”, „stworzenie”, „osoba” lub po prostu jako zaimek osobowy (np. „ja” zamiast „moja dusza”) czy podmiot domyślny (np. „jestem” zamiast „moja dusza jest”). W większości wypadków w przypisie podano wtedy alternatywne tłumaczenie „dusza”. Bez względu na to, czy słowo „dusza” pojawia się w tekście głównym, czy w przypisach, powinno być rozumiane zgodnie z powyższym wyjaśnieniem. Robienie czegoś z całej duszy lub całą duszą oznacza angażowanie się w to całym sobą, z całego serca, z całkowitym poświęceniem (Pwt 6:5; Mt 22:37). Niekiedy słowa *néfes* i *psyché* mogą być użyte w odniesieniu do pragnienia lub apetytu żywego stworzenia. Mogą się również odnosić do zmarłej osoby lub zwłok (Lb 6:6; Prz 23:2; Iz 56:11; Ag 2:13).

Dyby. Narzędzie kary, w które zakazywano więźniów. Niektóre dyby unieruchamiały tylko nogi, a inne nogi, ręce i głowę, zmuszając skazańca do przyjęcia nienaturalnej pozycji (Jer 20:2; Dz 16:24).

Dyrygent. Termin hebrajski używany w Psalmach zdaje się wskazywać na kogoś, kto w jakiś sposób aranżował pieśni i kierował ich wykonaniem, prowadził próby i szkolenia ze śpiewakami lewickimi, a także przewodził podczas oficjalnych występów. W innych przekładach Biblii podaje się tu określenie „kierownik chóru”, „dyrygent chóru” (Ps 4:nagł.; 5:nagł.).

Dziedziniec. Ogrodzony plac wokół przybytku, a później jeden z otoczonych murem placów wokół głównego budynku świątyni. Na dziedzińcu przybytku i na dziedzińcu wewnętrznym świątyni znajdował się ołtarz całopalny. (Zob. *Dodatek B5, B8, B11*). Biblia wspomina też o dziedzińcach domów i pałaców (Wj 8:13; 27:9; 1Kl 7:12; Est 4:11; Mt 26:3).

Dzień Prześlągania. Najważniejsze święto Izraelitów, nazywane także Jom Kippur (z hebr. *jom hakkippurim*: „dzień zakrycia”); obchodzone je 10 etanim. Jedyny dzień w roku, kiedy arcykapłan wchodził do Miejsca Najświętszego przybytku, a później świątyni. Składał tam krew ofiar za grzechy swoje, pozostałych Lewitów i ludu. Urządzano wtedy święte zgromadzenie i poszczono. Obowiązywał również szabat, podczas którego powstrzymywano się od codziennych zajęć (Kpł 23:27, 28).

Dzień Sądu. Szczególny „dzień”, czyli okres, w którym Bóg dokonuje rozrachunku z różnymi grupami ludzi, narodami lub całą ludzkością. Dla jednych może to być pora wykonania wydanego na nich wyroku śmierci, a dla innych – czas wybawienia i dostąpienia życia wiecznego. Jezus Chrystus i apostołowie mówili o przyszłym „Dniu Sądu”, który obejmie nie tylko żywych, lecz także umarłych (Mt 12:36).

Dziesięcina. Dziesiąta część (czyli 10 procent) jakichś dóbr przekazywana albo płacona jako danina, zwłaszcza na cele religijne (Pwt 26:12; Mal 3:10; Mt 23:23). Zgodnie z Prawem Mojżeszowym dziesiątą część plonów ziemi oraz dziesiątą część od przyrostu stad i trzód przekazywano co roku Lewitom jako wsparcie. Oni z kolei oddawali z tego dziesiątą część na utrzymanie kapłanów z rodu Aarona. Istniały również dodatkowe dziesięciny. Biblia nie zobowiązuje chrześcijan do składania dziesięcin.

E

Edom. Inne imię Ezawa, syna Izaaka. Potomkowie Ezawa (Edoma) zamieszkali w Seirze, górystym regionie między Morzem Martwym a zatoką Akaba. On też stał się znany jako Edom (Rdz 25:30; 36:8). (Zob. *Dodatek B3 i B4*).

Efa. Miara objętości ciał sypkich i pojemnik do odmierzania zboża. Efa odpowiadała mierze bat, wynosiła więc 2 l (Wj 16:36; Eze 45:10). (Zob. *Dodatek B14*).

Efod. Element ubioru kapłanów przypominający fartuch. Arcykapłan nosił specjalny efod, który miał z przodu zamocowany napierśnik z 12 drogocennymi kamieniami (Wj 28:4, 6). Czasami efody nosiły też osoby niebędące kapłanami (1Sm 2:18; 2Sm 6:14). (Zob. *Dodatek B5*).

Efraim. Imię drugiego syna Józefa, którym później nazwano jedno z plemion izraelskich. Ponieważ było to najważniejsze plemię, po podziale Izraela Efraimem zaczęto nazywać całe dziesięcioplemienne królestwo (Rdz 41:52; Jer 7:15).

Elul. Po niewoli babilońskiej nazwa szóstego miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym i 12 w kalendarzu świeckim. Miesiąc ten trwał od połowy sierpnia do połowy września (Neh 6:15). (Zob. *Dodatek B15*).

Epikurejscy, filozofowie. Uczniowie greckiego filozofa Epikura (341-270 p.n.e.). Ich filozofia opierała się na poglądzie, że najważniejszym celem w życiu jest przyjemność (Dz 17:18).

Etanim. Nazwa siódmego miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym i pierwszego w kalendarzu świeckim. Miesiąc ten trwał od połowy września do połowy października. Po niewoli babilońskiej jego nazwa została zmieniona na tiszri (1Kl 8:2). (Zob. *Dodatek B15*).

Etiopia. W starożytności państwo leżące na pd. od Egiptu. Zajmowało pd. krańce dzisiejszego Egiptu i dzisiejszy Sudan. Czasami nazwę tę stosuje się w miejsce hebrajskiego słowa „Kusz” (Est 1:1).

Euftrat. Najdłuższa i najważniejsza rzeka pd.-zach. Azji i jedna z dwóch głównych rzek Mezopotamii. Po raz pierwszy pojawia się w Biblii w Księdze Rodzaju 2:14 jako jedna z czterech rzek Edenu. Stanowiła pn. granicę terytorium przydzielonego Izraelowi (Rdz 15:18; Obj 16:12). (Zob. *Dodatek B2*).

Eunuch. W sensie dosłownym wykastrowany mężczyzna. Takim ludziom często powierzano na dworze królewskim opiekę nad królową i nadożnicami. Słowem tym nazwano także mężczyzn, którzy nie byli kastratami, ale pełnili obowiązki urzędników na dworze króla. W sensie przenośnym określenie „eunuch ze względu na Królestwo” zostało użyte w stosunku do osoby, która przejawia panowanie nad sobą i pozostaje w stanie wolnym, żeby w pełniejszym zakresie poświęcić się służbie dla Boga (Mt 19:12; Est 2:15; Dz 8:27).

F

Faraon. Tytuł władców Egiptu. Biblia wymienia pięciu faraonów (Sizsaka, So, Tihakę, Necho i Chofre), ale pomija imiona innych, również tych, z którymi częste kontakty mieli Abraham, Mojżesz i Józef (Wj 15:4; Rz 9:17).

Faryzeusze. Wpływowe stronnictwo judaistyczne istniejące w I w. n.e. Faryzeusze nie wywodzili się z rodów kapłańskich, ale rygorystycznie przestrzegali każdego szczegółu Prawa i na równi z nim stawiali ustne tradycje (Mt 23:23). Występowali przeciw wpływom kultury greckiej i jako znawcy Prawa i tradycji mieli nad ludźmi wielką władzę (Mt 23:2-6). Niektórzy byli członkami Sanhedrynu. Często sprzeciwiali się Jezusowi w kwestii obchodzenia szabatu, przestrzegania tradycji oraz utrzymywania kontaktów z grzesznikami i poborcami podatkowymi. Niektórzy z faryzeuszów, np. Saul z Tarsu, zostali chrześcijanami (Mt 9:11; 12:14; Mk 7:5; Łk 6:2; Dz 26:5).

Filistei; Filistyni. Filistei była krainą leżącą w pd. części śródziemnomorskiego wybrzeża Izraela, a Filistyni to zamieszkujący ją przy-

bysze z Krety. Chociaż Dawid ich pokonał, zachowali niezależność i cały czas byli wrogami Izraela (Wj 13:17; 1Sm 17:4; Am 9:7). (Zob. *Dodatek B4*).

Fim. Jednostka wagowa, a także opłata, jaką Filistyni pobierali za naostrzenie różnych metalowych narzędzi. Podczas prac wykopaliskowych w Izraelu znaleziono kamienne odważniki ze starohebrajskimi literami, które odpowiadają spółgłoskom wyrazu „fim”. Ciężar tych odważników wynosił średnio 7,8 g, czyli w przybliżeniu dwie trzecie sykla (1Sm 13:20, 21).

G

Garncarz. Wytwórca glinianych garnków, mis i innych naczyń. Hebrajskie słowo tłumaczone na „garncarz” dosłownie znaczy „ten, który kształtuje”. Okoliczność, że garncarz ma pełną władzę nad gliną, często ilustruje zwierzchnictwo Jehowy nad jednostkami i całymi narodami (Iz 64:8; Rz 9:21).

Gasidla. Złote przybory najprawdopodobniej przypominające szczypce. Używane były w przybytku i świątyni do gaszenia płomienia lamp (Wj 37:23).

Gehenna. Grecka nazwa Doliny Hinnoma, położonej na pd. i pd. zach. od starożytnej Jerozolimy (Jer 7:31). Proroczo ukazano ją jako miejsce, gdzie miały leżeć rozrzucone zwłoki (Jer 7:32; 19:6). Nic nie wskazuje na to, żeby zwierzęta czy ludzi palono w Gehennie żywcem lub torturowano. Nie mogła więc ona wyobrażać niewidzialnej krainy, w której duże ludzkie cierpią wieczne męki w literalnym ogniu. Jezus i jego uczniowie używali tego pojęcia jako symbolu wiecznej kary „drugiej śmierci”, czyli bezpowrotnej zagłady, unicestwienia (Obj 20:14; Mt 5:22; 10:28).

Gera. Jednostka wagowa wynosząca 0,57 g. Odpowiadała jednej dwudziestej sykla (Kpl 27:25). (Zob. *Dodatek B14*).

Gilead. Określenie odnoszące się przede wszystkim do urodzajnego regionu po wsch. stronie rzeki Jordan, który rozciągał się na pn. i na pd. od Doliny Jabboku. Czasami określano tak cały obszar Izraela na wsch. od Jordanu, zamieszkiwany przez plemiona Rubena i Gada oraz połowę plemienia Manasses (Lb 32:1; Joz 12:2; 2Kl 10:33). (Zob. *Dodatek B4*).

Gittit. Termin muzyczny o nieustalonym dokładnie znaczeniu, prawdopodobnie wywodzący się od hebrajskiego słowa *gat*. Niektórzy sądzą, że *gittit* oznacza melodię pieśni śpiewanych przy winobranii, ponieważ *gat* to też winna tłoźnica (Ps 81:nagl.).

Głowica. Ozdobne zwieńczenie kolumny. Potężne głowice znajdowały się na szczytach bliźniaczych kolumn Jachin i Boaz, które stały u wejścia do świątyni Salomona (1Kl 7:16). (Zob. *Dodatek B8*).

Granat. Owoc w kształcie jabłka z koroną u dołu. Pod twardą skórką upakowane są torebeczki z sokiem, w których znajdują się różowe lub czerwone nasionka. Ozdoby w kształcie owoców granatu zdobiły brzeg niebieskiego płaszcza bez rękawów noszonego przez arcykapłana, a także głowice kolumn Jachin i Boaz, stojących przed świątynią (Wj 28:34; Lb 13:23; 1Kl 7:18).

Grecki, język. Po grecku pierwotnie spisano Pisma Chrześcijańskie (oprócz Ewangelii według Mateusza, sporządzonej najpierw po hebr.). W tym języku pojawił się też pierwszy pełny przekład Pism Hebrajskich, nazwany *Septuaginta*.

Grek. Człowiek urodzony w Grecji albo w rodzinie, która tamtąd pochodzi. W Chrześcijańskich Pismach Greckich słowo to ma szersze znaczenie i odnosi się też do wszystkich ludzi, którzy nie byli Żydami, albo do tych, którzy pozostawali pod wpływem greckiego języka i kultury (Jl 3:6; Jn 12:20).

Grobowiec pamięci. Miejsce pochówku, gdzie składano zwłoki zmarłego. Jest to tłumaczenie greckiego słowa *mnemeion*, które pochodzi od czasownika oznaczającego „przypominać”, co podkreśla myśl o zachowaniu umarłego w pamięci (Jn 5:28, 29).

Grób. Jeżeli słowo to nie zostało opatrzone przypisem, oznacza miejsce pochówku. Jeśli dodano do niego przypis, to jest odpowiednikiem hebrajskiego wyrazu *sze'ol* (Szeol) lub greckiego *háides* (Hades) i oznacza wspólny grób ludzkości. Według Biblii przebywający w nim zmarli nie są niczego świadomi i nie mogą nic robić (Pwt 34:6; Kzn 9:10; Dz 2:31).

Gwardia pretoriańska. Rzymska formacja wojskowa utworzona jako cesarska straż przyboczna. Stała się potężną siłą polityczną popierającą lub obalającą cesarzy (Flp 1:13).

Gwiazda poranna. Zob. JUTRZENKA.

H

Hades. Greckie słowo *háides* (Hades) jest odpowiednikiem hebrajskiego *sze'ol* (Szeol). Oznacza ono wspólny grób ludzkości. (Zob. GRÓB).

Hebrajczyk. Po raz pierwszy określenia tego użyto w odniesieniu do Abrahama (Abrahama), żeby odróżnić go od jego amoryckich sąsiadów. Hebrajczykami nazywano później po-

tomków Abrahama wywodzących się od jego wnuka Jakuba (Rdz 14:13; Wj 5:3).

Hebrajski, język. Język Hebrajczyków. Do czasów Jezusa przyjęło się w nim wiele wyrażeń aramejskich. Posługiwali się nim Chrystus i jego uczniowie (Dz 26:14).

Hermes. Grecki bóg, syn Zeusa. W Listrze Paweł został błędnie uznany za Hermesa, uważanego za posłańca bogów i patrona krasomówstwa (Dz 14:12).

Herod. Herodowie tworzyli dynastię panującą nad Żydami z woli Rzymu. Herod Wielki stał się znany z tego, że rozbudował świątynię w Jerozolimie i że w celu zgładzenia Jezusa rozkazał pozabijać małych chłopców (Mt 2:16; Łk 1:5). Herod Archelaus i Herod Antypas, synowie Heroda Wielkiego, otrzymali władzę nad częściami terytorium, którym wcześniej rządził ich ojciec (Mt 2:22). Antypas był tetrarchą, ale popularnie nazywano go królem. Sprawował władzę podczas trzyipółletniej służby Chrystusa i w okresie opisanym w pierwszych 12 rozdziałach Dziejów Apostolskich (Mk 6:14-17; Łk 3:1, 19, 20; 13:31, 32; 23:6-15; Dz 4:27; 13:1). Później Herod Agryppa I, wnuk Heroda Wielkiego, po krótkich rządach został uśmiercony przez aniola (Dz 12:1-6, 18-23). Po nim władzę objął jego syn, Herod Agryppa II, który panował aż do buntu Żydów przeciwko Rzymowi (Dz 23:35; 25:13, 22-27; 26:1, 2, 19-32).

Heroda, stronnictwo. Członkowie tego stronnictwa znani byli także jako herodianie. To nacjonalistyczne ugrupowanie popierało polityczne cele dynastii herodiańskiej, która sprawowała władzę z nadania Rzymu. Do tego stronnictwa prawdopodobnie należeli niektórzy saduceusze. Herodianie wspólnie z faryzeuszami sprzeciwiali się Jezusowi (Mk 3:6).

Higgajon. Termin muzyczny dotyczący sposobu wykonania utworu. W Psalmie 9:16 może oznaczać podniosłe, niskie interludium harfowe lub też uroczystą pauzę składającą do rozmyślań.

Hin. Miara objętości płynów oraz naczynie o takiej pojemności. Hin odpowiadał 3,67 l (Wj 29:40). (Zob. *Dodatek B14*).

Hizop. Roślina o cienkich gałęziach i drobnych liściach używana do kropienia krwią lub wodą podczas ceremonii oczyszczania. Była to prawdopodobnie lebiodka (*Origanum maru*; *Origanum syriacum*). W Ewangelii według Jana 19:29 może chodzić o lebiodkę przytwardzoną do jakiegś gałęzi albo o durre, jeden

z gatunków sorga (*Sorghum vulgare*), ponieważ lodyga tej rośliny jest tak długa, że można nią było podać Jezusowi do ust gąbkę nasączoną kwaśnym winem (Wj 12:22; Ps 51:7).

Horeb. Inna nazwa góry Synaj lub górzysy region wokół tej góry (Wj 3:1; Pwt 5:2). (Zob. *Dodatek B3*).

I

Iliria. Prowincja rzymska położona na pn. zach. od Grecji. Podczas swojej służby dotarł tam Paweł, ale nie wiadomo, czy działał w samej Ilirii, czy tylko w pobliżu jej granicy (Rz 15:19). (Zob. *Dodatek B13*).

Izrael. Imię nadane przez Boga Jakubowi. Często je odnosi się do ogółu potomków Jakuba. Potomków 12 synów Jakuba często nazywano synami Izraela, domem Izraela, ludem Izraela lub Izraelitami. Nazwa „Izrael” była też używana w stosunku do dziesięcioplemiennego królestwa północnego, które oderwało się od królestwa południowego, a później w odniesieniu do namaszczonych chrześcijan, „Izraela Bożego” (Gal 6:16; Rdz 32:28; 2Sm 7:23; Rz 9:6).

J

Jakub. Syn Izaaka i Rebeki, któremu Bóg nadał potem imię Izrael. Jakub stał się praojcem Izraelitów, nazywanych później Żydami. Jego 12 synów i ich potomkowie utworzyli 12 plemion narodu izraelskiego. Imienia „Jakub” zaczęto używać w odniesieniu do ludu Izraela (Rdz 32:28; Mt 22:32).

Jarzmo. Nosidło, czyli zakładany na ramiona drążek do noszenia ładunków zawieszanych na jego końcach, albo drewniana belka lub rama nakładana na kark dwóch zwierząt (zazwyczaj było to bydło), żeby mogły ciągnąć wóz albo jakieś narzędzie rolnicze. Niewolnicy często używali jarzma przy noszeniu ciężarów, dlatego wyobrażało ono niewolę lub podporządkowanie komuś, a także ucisk i cierpienie. Zdjęcie lub połamanie jarzma wskazywało na uwolnienie z niewoli, ucisku i tyranii (Kpł 26:13; Mt 11:29, 30).

Jedutun. Termin o niustalonym dokładnie znaczeniu występujący w nagłówkach Psalmów 39, 62 oraz 77. Nagłówki te prawdopodobnie były wskazówkami co do wykonywania tych psalmów, być może dotyczyły określonego stylu gry albo instrumentu. Ponieważ Jedutun to imię jednego z lewickich muzyków, wspomniany styl gry lub instrument mógł mieć coś wspólnego z nim lub jego synami.

Jehowa. Używane od stuleci polskie brzmienie tetragramu (czterech hebr. spółgłosek two-

rzących imię własne Boga), które pojawia się w tym przekładzie ponad 7000 razy. (Zob. *Dodatek A4 i A5*).

Jezioro ognia. Symboliczne miejsce, „w którym płonie ogień i siarka”; nazwane też „drugą śmiercią”. Jest ono przeznaczane dla nieoekazujących skruchy grzeszników, Diabła, a nawet dla śmierci i grobu (Hadesu). Ponieważ istocie duchowej, śmierci czy Hadesowi nie może zaszkodzić literalny ogień, więc jezioro to nie jest symbolem wiecznych mąk, ale wiecznego unicestwienia (Obj 19:20; 20:14, 15; 21:8).

Jubileusz. Co 50 rok liczony od wejścia Izraelitów do Ziemi Obiecanej. Podczas roku jubileuszowego ziemia miała leżeć odłogiem, a hebrajscy niewolnicy mieli odzyskać wolność. Wszystkie dziedziczne posiadłości, które zostały sprzedane, wracały do pierwotnych właścicieli. Jubileusz był w pewnym sensie całorocznym świętem, rokiem wolności, w którym naród powracał do stanu, w jakim się znajdował, gdy został powołany do istnienia (Kpł 25:10).

Juda. Czwarty syn Jakuba urodzony przez jego żonę Leę. Krótko przed śmiercią Jakub prorożko zapowiedział, że wśród potomków Judy pojawi się wielki władca, którego rządy nigdy się nie skończą. Jednym z potomków Judy był Jezus. Nazwy „Juda” używano też w odniesieniu do plemienia, a później do królestwa południowego, które tworzyli Izraelici z plemion Judy i Beniamina oraz kapłani i Lewici. Juda zajmowała pd. część kraju, gdzie znajdowała się Jerozolima i świątynia (Rdz 29:35; 49:10; 1Kl 4:20; Heb 7:14).

Jutrzenka. Ma podobne znaczenie jak „gwiazda poranna”. Pojawia się na wsch. horyzoncie jako ostatnia gwiazda widoczna przed wschodem słońca i w ten sposób zapowiada świt i początek nowego dnia (Obj 22:16; 2Pt 1:19).

K

Kab. Miara objętości ciał sypkich. Była równa 1,22 l, co można określić na podstawie szacunkowej objętości miary bat (2Kl 6:25). (Zob. *Dodatek B14*).

Kadzidło. Mieszanina wonnych żywic i balsamów, które wolno się palą, wydzielając przyjemny zapach. W przybytku i w świątyni wykorzystywano specjalne czteroskładnikowe kadzidło. Spalano je rano i wieczorem w Miejsu Świętym na ołtarzu kadzielnym, a w Dniu Przebłagania — w Miejsu Najświętszym. Kadzidło wyobrażało godne przyjęcia

modlitwy wiernych sług Bożych. Od chrześcijan nie wymagano spalania kadzidła. W miejscach, gdzie przy słowie „kadzidło” znajduje się przypis: „Chodzi o olibanum, gumożywiec z kadzidłowca”, zobacz OLIBANUM (Wj 30:34, 35; Kpł 16:13; Obj 5:8).

Kadzielnice. Naczynia ze złota, srebra lub miedzi używane w przybytku i świątyni. Wykorzystywano je do spalania kadzidła, jako pojemniki na rozżarzone węgle z ołtarza ofiarnego oraz jako pojemniki na wypalone knoty ze złotych świeczników (Wj 27:3; 37:23; 2Kn 26:19; Heb 9:4).

Kamień młyński. Zob. ŻARNA.

Kamień narożny. Kamień umieszczony w narożniku budynku w miejscu zetknięcia się ścian, które łączy i wiąże. Najważniejszą rolę odgrywał fundamentowy kamień narożny. Przy wznoszeniu budynków użyteczności publicznej lub murów miejskich na kamień narożny wybierano zazwyczaj szczególnie solidny kamień. W sensie przenośnym określenia tego użyto w odniesieniu do stwarzania ziemi, a o Jezusie powiedziano, że jest „fundamentowym kamieniem narożnym” zboru chrześcijańskiego, który przyrównano do duchowego domu (Ef 2:20; Hi 38:6).

Kanaan. Wnuk Noego, czwarty syn Chama. Był przodkiem 11 plemion, które z czasem osiedliły się na wsch. wybrzeżu Morza Śródziemnego, między Egiptem a Syrią. Tereny te nazywano „ziemią Kanaan” (Kpł 18:3; Rdz 9:18; Dz 13:19). (Zob. Dodatek B4).

Kapłan. Mężczyzna oficjalnie reprezentujący Boga przed ludźmi, którym usługiwał i którym pouczał o Nim i o Jego prawach. Kapłani występowali też przed Bogiem w imieniu ludzi, wstawiając się za nimi i składając za nich ofiary. Przed nadaniem Prawa Mojżeszowego rolę kapłana w danej rodzinie pełnił mężczyzna, który był jej głową. Zgodnie z Prawem Mojżeszowym na kapłanów wyznaczano męskich potomków Aarona z plemienia Lewiego. Pozostali Lewici płci męskiej byli ich pomocnikami. Gdy w życie weszło nowe przymierze, narodem kapłanów stał się Izrael duchowy, a funkcję Arcykapłana zaczął pełnić Jezus Chrystus (Wj 28:41; Heb 9:24; Obj 5:10).

Kasja. Użytkiwano ją z kory cynamonowca wonnego (*Cinnamomum cassia*). Wykorzystywana była jako perfumy i składnik świętego oleju do namaszczenia (Wj 30:24; Ps 45:8; Eze 27:19).

Kemosz. Główne bóstwo Moabitów (1Kl 11:33).

Kislew. Po niewoli babilońskiej nazwa dziewiątego miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym oraz trzeciego w kalendarzu świeckim. Miesiąc ten trwał od połowy listopada do połowy grudnia (Neh 1:1; Za 7:1). (Zob. Dodatek B15).

Klepisko. Miejsce młocki. Okrągła płaszczyna, zwykle na jakimś wzniesieniu wystawionym na działanie wiatru (Mt 3:12).

Kolumnada Salomona. W świątyni za czasów Jezusa było to zadaszone przejście znajdujące się po wsch. stronie dziedzińca zewnętrznego. Uważano je za pozostałość po świątyni Salomona. Jezus przechadzał się tamtędy w „porze zimowej”, a pierwsi chrześcijanie spotykali się tam, żeby wielbić Boga (Jn 10:22, 23; Dz 5:12). (Zob. Dodatek B11).

Kor. Miara objętości ciał sypkich i płynów. Wynosiła 220 l, co można określić na podstawie szacunkowej objętości miary bat (1Kl 5:11). (Zob. Dodatek B14).

Koral. Twardy surowiec przypominający kamień. Powstaje ze szkieletów małych organizmów morskich i występuje w oceanach w różnych kolorach, takich jak czerwony, biały i czarny. Szczególnie obfitowało w niego Morze Czerwone. W czasach biblijnych wysoko ceniony był koral czerwony, z którego wyrabiano koraliki oraz inne ozdoby (Prz 8:11).

Krosno. Rama, która służyła do tkania materiałów z nitki albo przędzy (Iz 19:9).

Królestwo Boże. Wyrażenie to odnosi się przede wszystkim do zwierzchniej władzy Boga reprezentowanej przez królewski rząd Jego Syna, Chrystusa Jezusa (Mt 12:28; Łk 4:43; 1Ko 15:50).

Królowa Nieba. Tytuł bogini czczonej przez odstępczych Izraelitów w czasach Jeremiasza. Niektórzy utożsamiają ją z babilońską boginią Ishtar (Asztarte). Imię jej wcześniejszej, sumeryjskiej odpowiedniczki brzmiało Inana, co znaczy „królowa nieba”. Ale kojarzono ją nie tylko z niebem—uważano ją też za boginię płodności. Pewna egipska inskrypcja nazywa Asztarte „Panią Nieba” (Jer 44:19).

L

Lepton. W okresie opisanym w Chrześcijańskich Pismach Greckich była to najmniejsza żydowska moneta z miedzi lub brązu. Niektóre przekłady Biblii tłumaczą to słowo na „grosz” (Mk 12:42, przyp.; Łk 21:2, przyp.). (Zob. Dodatek B14).

Lewi; Lewita. Trzeci syn Jakuba urodzony przez Leę; również nazwa wywodzącego się

od niego plemienia. Jego trzej synowie byli założycielami trzech głównych rodów lewickich. Niekiedy określenie to odnosi się do całego plemienia, ale zwykle nie obejmuje kapłańskiej rodziny Aarona. Plemieniu Lewiego nie przyznano w Ziemi Obiecanej konkretnego terytorium, ale dano 48 miast w obrębie granic pozostałych plemion. Dla uproszczenia słowo „Lewita” zapisujemy wielką literą zarówno w odniesieniu do członków plemienia Lewiego, jak i pomocników kapłanów, usługujących w przybytku lub świątyni (Pwt 10:8; 1Kn 6:1; Heb 7:11).

Lewiatan. Zazwyczaj kojarzony z wodą; najwyraźniej jakieś zwierzę wodne. Wydaje się, że w Księdze Hioba 3:8 i 41:1 chodzi o krokodyla albo inne zwierzę wodne o dużych rozmiarach i wielkiej sile. W Psalmie 104:26 nazwa „Lewiatan” może się odnosić do jakiegoś gatunku wieloryba. W pozostałych miejscach występuje w znaczeniu przenośnym i nie można go utożsamić z żadnym konkretnym zwierzęciem (Ps 74:14; Iz 27:1).

Lewirackie, małżeństwo. Polskie słowo „lewiracki” pochodzi od łacińskiego słowa, które znaczy „brat męża; szwagier”. Zawieranie małżeństw lewirackich to zwyczaj włączony później do Prawa Mojżeszowego, który nakazywał mężczyźnie, żeby poślubił bezdzietną wdowę po swoim bracie. Chodziło o zapewnienie ciągłości linii rodowej zmarłego (Rdz 38:8; Pwt 25:5).

Liban, pasmo górskie. Jedno z dwóch pasm górskich w Libanie. Pasma Liban rozciąga się na zach., a Antyliban na wsch. Oba pasma oddziela długa, żyzna dolina. Zbocza Libanu dochodzą niemal do wybrzeża Morza Śródziemnego, a najwyższy szczyt ma prawie 3100 m n.p.m. W starożytności zbocza Libanu porastały majestatyczne cedry, których drewno było wysoko cenione przez okoliczne narody (Pwt 1:7; Ps 29:6; 92:12). (Zob. Dodatek B7).

Log. Najmniejsza miara objętości płynów wymieniona w Biblii. Żydowski Talmud opisuje ją jako jedną dwunastą hinu, więc na tej podstawie można przyjąć, że log miał 0,31 l (Kpł 14:10). (Zob. Dodatek B14).

Lojalna miłość. Najczęstsze tłumaczenie hebrajskiego słowa *chésed*, które oznacza miłość wypływającą z głębokiego przywiązania, niezłomności i lojalności. Często określa miłość Boga do ludzi, ale też miłość, jaką ludzie okazują sobie nawzajem (Wj 34:6; Rut 3:10).

Losy. Kamyki, drewnianka albo drewniane lub kamienne kostki używane przy podejmowaniu

decyzji. Wkładano je między fałdy szaty lub do naczynia, po czym nimi potrząsano. Los, który wypadł na zewnątrz lub został wyciągnięty, stanowił wynik losowania. Często towarzyszyła temu modlitwa. Wyraz „los” w sensie dosłownym lub przenośnym bywa tłumaczony na „dział” lub „część” (Joz 14:2; Ps 16:5; Prz 16:33; Iz 57:6; Mt 27:35).

Ł

Łokieć. Miara długości odpowiadająca mniej więcej odległości od stawu łokciowego do końca środkowego palca. Izraelici powszechnie posługiwali się łokciem, który miał 44,5 cm, ale wykorzystywali też większy łokieć, dłuższy od tego pierwszego o szerokość dłoni, mający 51,8 cm (Rdz 6:15; Łk 12:25, przyp.). (Zob. Dodatek B14).

Łup. Sprzęty osobiste lub domowe, żywy inwentarz albo inne cenne przedmioty odebrane pokonanemu wrogowi (Joz 7:21; 22:8; Heb 7:4).

M

Macedonia. Kraina na pn. od Grecji; nabrała większego znaczenia pod rządami Aleksandra Wielkiego i straciła niepodległość dopiero wtedy, gdy została podbita przez Rzymian. Kiedy apostoł Paweł po raz pierwszy udał się do Europy, Macedonia była rzymską prowincją. Paweł odwiedził ją trzy razy (Dz 16:9). (Zob. Dodatek B13).

Machalat. Najprawdopodobniej termin muzyczny; występuje w nagłówkach Psalmów 53 i 88. Może być spokrewniony z hebrajskim czasownikiem oznaczającym „osłabnąć; zachorować”, co sugeruje smutną, ponurą tonację. Zgadzałoby się to z dość posępnym charakterem tych psalmów.

Magia i czary. Używanie sztuk tajemnych i wykorzystywanie nieczystych mocy do dokonywania rzeczy nadprzyrodzonych; praktyki spokrewnione ze spirytyzmem i innymi formami okultyzmu (2Kn 33:6).

Malkam. Prawdopodobnie inne imię Molocha, głównego boga Ammonitów (Sof 1:5). (Zob. MOLOCH).

Manna. Podstawowe pożywienie Izraelitów podczas 40-letniej wędrówki po pustkowiu. Zsyłał ją Jehowa. Za sprawą cudu pojawiała się na ziemi po wyparowaniu porannej rosy; działo się tak każdego dnia oprócz szabatu. Kiedy Izraelici zobaczyli ją po raz pierwszy, pytali: „Co to jest?”, po hebrajsku: „*man hu?*” (Wj 16:13-15, 35). W innych wersetach nazwana jest „żbożem nieba” (Ps 78:24), „chlebem

z nieba" (Ps 105:40) oraz „chlebem mocarzy" (Ps 78:25). Jezus nawiązał do manny w sensie symbolicznym (Jn 6:49, 50).

Maskil. Hebrajski termin występujący w nagłówkach 13 psalmów, który prawdopodobnie oznacza „poemat refleksyjny". Niektórzy uważają, że słowo to ma zbliżone znaczenie do podobnego wyrazu przetłumaczonego na 'wykazywać się mądrością' (2Kń 30:22; Ps 32:nagl.).

Medium spirytystyczne. Osoba, która twierdzi, że potrafi rozmawiać z umarłymi (Kpł 20:27; Pwt 18:10-12; 2Kl 21:6).

Medowie; Media. Potomkowie Madaja, syna Jafeta; osiedlili się na Wyżynie Irańskiej, gdzie utworzyli państwo Media. Medowie połączyli siły z Babilończykami, żeby pokonać Asyrię. W tamtym czasie jedną z prowincji Medii była Persja, ale po buncie Cyrusa Media i Persja połączyły się i utworzyły mocarstwo medo-perskie, które w 539 r. p.n.e. pokonało imperium nowobabilońskie. Medowie znajdowali się wśród obecnych w Jerozolimie w dniu Pięćdziesiątnicy 33 r. n.e. (Dn 5:28, 31; Dz 2:9). (Zob. *Dodatek B9*).

Merodach. Główne bóstwo miasta Babilon. Kiedy król i prawodawca Hammurabi uczynił Babilon stolicą Babilonii, Merodach (lub Marduk) zyskał na znaczeniu i stał się głównym bogiem babilońskiego panteonu, ostatecznie usuwając w cień wielu poprzednich bogów. Później imię Merodach (lub Marduk) zostało wyparte przez tytuł „Belu" („właściciel; pan") i w końcu bóg ten był powszechnie nazywany Belem (Jer 50:2).

Mesjasz. Tytuł pochodzący od hebrajskiego słowa oznaczającego „namaszczone; pomazany" lub „pomazaniec". Greckim odpowiednikiem tego określenia jest „Chrystus" (Dn 9:25; Jn 1:41).

Miasta schronienia. Miasta lewickie, do których nieumyślny zabójca mógł uciec przed mścicielem krwi. Sześć takich miast, położonych w różnych miejscach Ziemi Obiecanej, zostało zgodnie z nakazem Jehowy wyznaczonych przez Mojżesza, a później przez Jozuego. Po dotarciu do miasta schronienia uciekinier musiał w bramie przedstawić swoją sprawę starszym, którzy go gościnnie przyjmowali. Aby dowiedzieć, że jest nieumyślnym zabójcą, musiał jeszcze stanąć przed sądem w mieście, w którym doszło do zabójstwa. Jeśli uznano, że nie zabił z premedytacją, odsyłano go do miasta schronienia, gdzie miał pozostać do końca

swojego życia lub do śmierci arcykapłana (Lb 35:6, 11-15, 22-29; Joz 20:2-8).

Miasto Dawida. Nazwa nadana miastu Jebus po tym, jak Dawid je podbił i wybudował tam swoją królewską siedzibę. Określano je również jako Syjon. Obejmowało najstarszą, pd.-wsch. część Jerozolimy (2Sm 5:7; 1Kń 11:4, 5).

Miejsce Najświętsze. Najsłynniejsze pomieszczenie w przybytku i w świątyni, gdzie przechowywano Arkę Przymierza; nazywane też Świętym Świętych. Według Prawa Mojżeszowego mógł tam wchodzić tylko arcykapłan, i to jedynie podczas dorocznego Dnia Przebłagania (Wj 26:33; Kpł 16:2, 17; 1Kl 6:16; Heb 9:3).

Miejsce Święte. Pierwsze, większe pomieszczenie przybytku lub świątyni, nazywane tak w odróżnieniu od najsłynniejszego pomieszczenia, Miejsca Najświętszego. W Miejscu Świętym przybytku znajdował się złoty świecznik, złoty ołtarz kadzielnny, stół z chlebami pokładnymi oraz złote naczynia, a w Miejscu Świętym świątyni – złoty ołtarz, 10 złotych świeczników i 10 stołów z chlebami pokładnymi (Wj 26:33; Heb 9:2). (Zob. *Dodatek B5 i B8*; ŚWIĘTE MIEJSCE).

Miktam. Hebrajskie słowo występujące w nagłówkach sześciu psalmów (Ps 16, 56-60). Termin o nieustalonym dokładnie znaczeniu, chociaż może być spokrewniony ze słowem „inskrpcja".

Miła. Miara odległości, która w pierwotnym tekście Chrześcijańskich Pism Greckich pojawia się tylko raz – w Ewangelii według Mateusza 5:41 – i prawdopodobnie oznacza milę rzymską, czyli 1479,5 m. (Zob. *Dodatek B14*).

Milkom. Bóstwo czczone przez Ammonitów; najwyraźniej inne imię Molocha (1Kl 11:5, 7). To dla tego fałszywego boga Salomon wybudował wzniesienia pod koniec swojego panowania. (Zob. *MOLOCH*).

Mina. W Księdze Ezechiela nazywana również mane. Jednostka wagowo-pieniężna. Ze znalezisk archeologicznych wynika, że mina równała się 50 syklom, a waga sykla wynosiła 11,4 g. Tak więc mina wspomniana w Pismach Hebrajskich ważyła 570 g. Podobnie jak były dwa różne łokcie, mogły też istnieć dwie różneminy – zwykła mina i mina królewska. Na minę z Chrześcijańskich Pism Greckich składało się 100 drachm. Ważyła ona 340 g. Sześćdziesiąt min stanowiło talent (Ezd 2:69; Łk 19:13). (Zob. *Dodatek B14*).

Mirra. Aromatyczna gumożywica otrzymywana z różnych kolczastych krzewów lub małych drzew z rodzaju *Commiphora*. Stanowiła jeden ze składników świętego oleju do namaszczenia. Perfumowano nią m.in. szaty albo łóżka, wchodziła w skład olejków do masaży i balsamów do ciała. Mirry używano również podczas przygotowywania ciała do pogrzebu (Wj 30:23; Prz 7:17; Jn 19:39).

Młocka. Wyluskiwanie ziarna z kłosów i z innych części ściętych roślin. Do młocki używano kija lub laski, a przy młóceniu większych ilości — specjalnych urządzeń, takich jak sianie lub wozy młockarskie, do których zaprzęgano zwierzęta. Te urządzenia przejeżdżały po zbożu rozłożonym na klepsku (Kpł 26:5; Iz 41:15). (Zob. KLEPISKO).

Moloch. Bóstwo Ammonitów; prawdopodobnie inne imię Malkama, czyli Milkoma. Stanowiło raczej tytuł niż imię konkretnego bóstwa. Według Prawa Mojżeszowego każdy, kto ofiarował swoje dzieci Molochowi, miał ponieść śmierć (Kpł 20:2; Jer 32:35; Dz 7:43).

Mut labben. Termin, który pojawia się w nagłówku Psalmu 9. Według tradycji oznacza „na śmierć syna”. Zdaniem niektórych był to tytuł albo początkowe słowa znanego utworu, do którego melodii śpiewano ten psalm.

N

Naczelny kapłan. W Pismach Hebrajskich inna nazwa arcykapłana. W Chrześcijańskich Pismach Greckich wyrażenie „naczelni kapłani” najwyraźniej określa ważniejszych kapłanów, do których zaliczali się arcykapłani zdjęci już z urzędu i być może naczelnicy 24 oddziałów kapłańskich (2Kn 26:20; Ezd 7:5; Mt 2:4; Mk 8:31).

Naczelny Pełnomocnik. Grecki termin zasadniczo znaczy „naczelny wódz”. Wskazuje na kluczową rolę Jezusa Chrystusa, dzięki któremu wierni ludzie zostaną uwolnieni od śmierci wiecznej (Dz 3:15; 5:31; Heb 2:10; 12:2).

Nadzorca. Mężczyzna, którego głównym zadaniem jest czuwanie nad zbozem i zapewnianie mu pasterskiej opieki. Grecki termin *episkopos* zawiera w sobie przede wszystkim myśl o troskliwym nadzorze. Określenia „nadzorca” i „starszy” (*presbyteros*) odnoszą się do tej samej funkcji w zbiorze chrześcijańskim, przy czym słowo „starszy” wskazuje na dojrzałość duchową danego mężczyzny, a „nadzorca” na obowiązek, jakie ma on pełnić (Dz 20:28; 1Tm 3:2-7; 1Pt 5:2).

Nagłówek. Wiele psalmów opatrzone nagłówkami, które przedstawiają pisarza, podają tło, wskazówki muzyczne, zastosowanie albo cel danego utworu (zob. nagł. Ps 3, 4, 5, 6, 7, 30, 38, 60, 92, 102).

Nałożnica. Drugorzędna żona, którą często była niewolnica (Wj 21:8; 2Sm 5:13; 1Kl 11:3).

Namaszczenie. Hebrajskie słowo zasadniczo dotyczy posmarowania płynem. Na znak przeznaczenia do specjalnej służby osoby lub rzeczy polewano oliwą. W Chrześcijańskich Pismach Greckich tego słowa użyto również w odniesieniu do wylanía ducha świętego na osoby powołane do życia w niebie (Wj 28:41; 1Sm 16:13; 2Ko 1:21).

Namiot spotkania. Określano tak zarówno namiot Mojżesza, jak i święty przybytek wzniesiony na pustkowiu (Wj 33:7; 39:32).

Napiersnik. Kieszeń ozdobiona drogocennymi kamieniami, którą izraelski arcykapłan miał na piersi, gdy wchodził do Miejsca Świętego. Nazywano ją „napiersnikiem sądu”, ponieważ trzymano w niej urim i tummim, za pomocą których Jehowa wyjawiał swoje rozstrzygnięcia (Wj 28:15-30). (Zob. Dodatek B5).

Nard. Pachnący czerwony olejek uzyskiwany ze szpikanardu (*Nardostachys jatamansi*). Ponieważ był drogi, często mieszano go z tańszymi olejkami, a czasem nawet podrabiano. Co ciekawe, zarówno Marek, jak i Jan piszą, że na Jezusa wylano „prawdziwy nard” (Mk 14:3; Jn 12:3).

Nasyp. Po hebrajsku *millò'* — określenie pochodzące od rdzenia, który oznacza „napępniać”. W *Septuagincie* oddano je słowem „cytadela”. Prawdopodobnie była to naturalna lub sztuczna struktura w Mieście Dawida, ale mogło też chodzić o coś innego (2Sm 5:9; 1Kl 11:27).

Nazarejczyk. Nazywano tak Jezusa, ponieważ pochodził on z miasta Nazaret. Określenie to prawdopodobnie jest spokrewnione z hebrajskim słowem tłumaczonym na „latorośl”, występującym w Księdze Izajasza 11:1. Później używane było także w odniesieniu do naśladowców Jezusa (Mt 2:23; Dz 24:5).

Nazirejczyk. Wyras wywodzący się od hebrajskiego słowa oznaczającego „wybrany; poświęcony; oddzielony”. Nazirejczycy dzielili się na dwie grupy: tych, którzy sami złożyli ślub nazireatu, oraz tych, którzy zostali powołani do tej służby przez Boga. Mężczyzna lub kobieta mogli złożyć Jehowie specjalny ślub, że przez jakiś czas będą żyć jako nazirejczycy. Takie osoby musiały przestrzegać trzech zasadniczych ograniczeń: nie mogły

pić alkoholu ani jeść żadnego produktu z winorośli, nie mogły ścinać włosów i nie mogły dotykać zwłok. Nazirejczycy wyznaczeni przez Boga zachowywali ten status do końca życia, stosując się do podanych im przez Niego konkretnych wymagań (Lb 6:2-7; Sdz 13:5).

Nechilot. Słowo o niestalonym dokładnie znaczeniu, które pojawia się w nagłówku Psalmu 5. Niektórzy łączą je z hebrajskim rdzeniem spokrewnionym z wyrazem *chalil* („flet”) i dlatego uważają, że określenie to odnosi się do jakiegoś instrumentu dętego. Może ono jednak oznaczać jakiś rodzaj melodii.

Nefilimowie. Agresywni synowie zmaterializowanych aniołów i kobiet żyjących przed potopem (Rdz 6:4).

Netynejczycy. Nieizraelscy słudzy świątyni. Hebrajski termin dosłownie znaczy „dani” i wskazuje, że zostali oni oddani na służbę w świątyni. Wielu netynejczków było prawdopodobnie potomkami Gibeonitów, których Jozue wyznaczył „do zbierania drewna i czerpania wody dla ludu i na ołtarz Jehowy” (Joz 9:23, 27; 1Kn 9:2; Ezd 8:17).

Nieczyste. Określenie to może odnosić się do osoby, która jest brudna fizycznie albo łamie prawa moralne. W Biblii słowo to często dotyczy czegoś, co jest nie do przyjęcia albo nieczyste z punktu widzenia Prawa Mojżeszowego (Kpł 5:2; 13:45; Mt 10:1; Dz 10:14; Ef 5:5). (Zob. CZYSTY).

Niegodziwiec. Gdy wyraz ten jest pisany wielką literą, odnosi się do Szatana Diabła, który przeciwstawia się Bogu i nie uznaje Jego prawych zasad (Mt 6:13; 1Jn 5:19).

Niemoralne kontakty seksualne. Z greckiego *porneia* (dosł. „rozpusta”). Termin używany w Biblii na określenie pewnych kontaktów seksualnych zakazanych przez Boga. Chodzi m.in. o cudzołóstwo, prostytucję, stosunki seksualne między osobami niebędącymi małżeństwem, homoseksualizm i współżycie ze zwierzętami. W Objawieniu terminu tego użyto w znaczeniu symbolicznym w odniesieniu do kontaktów, które religijna prostytutka nazwana „Babilonem Wielkim” utrzymuje z władcami tego świata, żeby zyskać bogactwo i wpływy (Obj 14:8; 17:2; 18:3; Mt 5:32; Dz 15:29; Gal 5:19). (Zob. PROSTYTUTKA).

Niezasłużona życzliwość. Tłumaczenie greckiego słowa *châris*, które przede wszystkim kojarzy się z czymś miłym, ujmującym. Często określa życzliwy dar lub życzliwe dawanie. W odniesieniu do niezasłużonej życzliwości Boga chodzi o dar, który Bóg daje hojnie,

nie oczekując niczego w zamian. Stawia on wyraz Jego szczodrej miłości i życzliwości wobec ludzi. To greckie słowo jest też tłumaczone na „łaska” i „życzliwy dar”. Nie można sobie na niego zasłużyć ani zapracować, wypływa on jedynie ze szczodrości dawcy (2Ko 6:1; Ef 1:7).

Nisan. Po niewoli babilońskiej nowa nazwa miesiąca abib. Był to pierwszy miesiąc w żydowskim kalendarzu religijnym i siódmy w kalendarzu świeckim. Trwał od połowy marca do połowy kwietnia (Neh 2:1). (Zob. Dodatek B15).

Nów. Pierwszy dzień każdego miesiąca w żydowskim kalendarzu, uważany za okazję do spotkań i uczowania oraz składania okolicznościowych ofiar. Z czasem stał się dla narodu izraelskiego ważnym świętem, podczas którego powstrzymywano się od pracy (Lb 10:10; 2Kn 8:13; 2K 2:16).

O

Obecność. W niektórych kontekstach w Chrześcijańskich Pismach Greckich słowo to opisuje królewską obecność Jezusa Chrystusa. Rozpoczęła się ona w niewidzialny sposób, gdy Chrystus zasiadł na mesjańskim tronie, i trwa nadal w dniach ostatnich tego systemu rzeczy. Nie oznacza po prostu przyjścia, po którym następuje szybkie odejście, ale raczej obejmuje pewien okres (Mt 24:3).

Obrzezanie. Usunięcie napletka z męskiego narządu płciowego. Przykazanie co do obrzezania otrzymał Abraham i jego potomkowie, ale nie obowiązuje ono chrześcijan. W różnych kontekstach ma nieraz także znaczenie przeobrażenia (Rdz 17:10; 1Ko 7:19; Flp 3:3).

Oddanie dla Boga. Głęboki szacunek oraz część i służba dla Jehowy Boga, połączone z lojalnym popieraniem Jego powszechnego zwierzchnictwa (1Tm 4:8; 2Pt 1:6).

Odstępstwo. Odpowiednik greckiego słowa *apostasía*, pochodzącego od czasownika, który dosłownie znaczy „stanać na uboczu; trzymać się z dala”. Forma rzeczownikowa oznacza też „odejście; odpadnięcie; bunt”. W Chrześcijańskich Pismach Greckich słowo „odstępstwo” zostało użyte w odniesieniu do tych, którzy porzucają prawdziwe wielbienie Boga (Prz 11:9; Dz 21:21; 2Ts 2:3).

Ofiara. Dar, który składano Bogu, żeby wyrazić Mu wdzięczność, uznać swoją winę oraz przywrócić z Nim dobre relacje. Od czasów Abła ludzie dobrowolnie składali różne ofiary, m.in. ze zwierząt, dopóki na mocy Prawa Mojżeszowego nie stało się to obowiązkowe. Gdy Jezus

złożył doskonałą ofiarę ze swojego życia, ofiary ze zwierząt przestały być potrzebne, chociaż chrześcijanie nadal składają Bogu ofiary duchowe (Rdz 4:4; Heb 13:15, 16; 1Jn 4:10).

Ofiara dziękczynna. Ofiara współuczestnictwa, której celem było wysławianie Boga za Jego dary i lojalną miłość. Mięso ofiarowanego zwierzęcia spożywano z chlebem — zarówno prądnym, jak i upieczonym na zakwasie. Mięso należało zjeść tego samego dnia (2Kn 29:31).

Ofiara kołysana. Ofiara, której składanie najwidoczniej polegało na tym, że kapłan kładł ręce pod rękami ofiarodawcy, trzymającego przyniesioną ofiarę, i nią kołysał w tył i w przód; albo ofiarę trzymał sam kapłan. Ten gest symbolizował *przedkładanie* Jehowie tego, co składano w ofierze (Kpł 7:30).

Ofiara płynna. Ofiara z wina wylewanego na ołtarz. Składana w połączeniu z większością innych ofiar. Paweł w sensie przenośnym odniósł ją do swojej gotowości poświęcania się dla dobra współwyznawców (Lb 15:5, 7; Flp 2:17).

Ofiara współuczestnictwa. Ofiara będąca wyrazem pokojowych stosunków z Jehową. Spożywał ją ofiarodawca, jego domownicy, kapłan składający ofiarę i kapłani pełniący wtedy służbę. Jehowa przyjmował z uznaniem kojącą woń spalanego tłuszczu. Oddawano Mu też krew będącą symbolem życia. Ofiarodawca i kapłani niejako zasiadali do posiłku razem z Jehową, co wskazywało na pokojowe stosunki (Kpł 7:29, 32; Pwt 27:7).

Ofiara za grzech. Ofiara składana za grzech nieumyślny, popełniony z powodu słabości niedoskonałego ciała. Na takie ofiary przeznaczano różne zwierzęta, od byka do gołębia — zależnie od zamożności i sytuacji osoby, za której grzech dokonywano prześlęgania (Kpł 4:27, 29; Heb 10:8).

Ofiara za przewinienie. Ofiara składana za własne grzechy, która różniła się nieco od innych ofiar za grzech. Skruszony grzesznik składał ją jako zadośćuczynienie za swój grzech przeciwko Bogu lub za naruszenie którychś praw wynikających z przymierza albo też jako prośbę o przywrócenie mu praw, które utracił wskutek swojego grzechu, i o uwolnienie od kary (Kpł 7:37; 19:21; Iz 53:10).

Ofiara zbożowa. Ofiary zbożowe składano razem z ofiarami współuczestnictwa, całopaleniami i ofiarami za grzech, a niekiedy niezależnie od innych ofiar. Były wyrazem wdzięczności za szczodrość Boga. Składano

je w postaci najlepszej maki, prażonego ziarna lub okrągłych placków, które pieczono w piecu bądź przyrządzano na patelni albo w rondlu (Kpł 2:1-15).

Okrety Tarszisz. Początkowo wyrażeniem tym określano okręty pływające do starożytnego Tarszisz (dzisiejsza Hiszpania). Wydaje się, że z czasem zaczęto tak nazywać duże statki, które mogły odbywać dalekie rejsy. Salomon i Jehoszafat korzystali z takich okrętów w celach handlowych (1Kl 9:26; 10:22; 22:48).

Okup. Opłata za uwolnienie kogoś z niewoli, od kary, cierpienia, grzechu czy jakiegos zobowiązania. Nie zawsze musiała być zapłacona pieniędzmi (Iz 43:3). Okup wymagany był w różnych sytuacjach. Na przykład w Izraelu każdy pierwotodny syn oraz samiec zwierząt należał do Jehowy. Żeby zwolnić go z wyłącznego użytku w służbie dla Jehowy albo z przeznaczenia na taką służbę, trzeba było zapłacić okup, czyli cenę wykupu (Lb 3:45, 46; 18:15, 16). Jeśli niepiłnowany, niebezpieczny byk kogoś zabił, na jego właściciela nakładano okup, dzięki czemu mógł on uniknąć kary śmierci (Wj 21:29, 30). Nie można jednak było przyjąć okupu za rozmyślnego zabójcę (Lb 35:31). Według Biblii najważniejszy okup zapłacił Chrystus, który przez swoją ofiarną śmierć umożliwił uwolnienie posłusznych ludzi od grzechu i śmierci (Ps 49:7, 8; Mt 20:28; Ef 1:7).

Olibanum. Wysuszony sok (gumożywica) pewnych gatunków drzew i krzewów z rodzaju *Boswellia*. Olibanum podczas spalania wydalało słodki zapach. Było składnikiem świętego kadzidła używanego w przybytku i świątyni. Spalano je razem z ofiarą zbożową i kładziono na każdy stos chlebow pokładanych w Miejsu Świętym (Wj 30:34-36; Kpł 2:1, przyp.; 24:7, przyp.; Mt 2:11, przyp.).

Ołtarz. Konstrukcja lub podwyższenie z ziemi, kamieni, bloku skalnego albo drewna pokrytego metalem; służył do składania Bogu ofiar lub kadzidła. W pierwszym pomieszczeniu w przybytku i świątyni znajdował się mały, „złoty ołtarz”, na którym ofiarowano kadzidło. Wykonany był z drewna pokrytego złotem. Większy, „miedziany ołtarz” do składania ofiar całopalnych znajdował się na zewnątrz, na dziedzińcu (Wj 27:1; 39:38, 39; Rdz 8:20; 1Kl 6:20; 2Kn 4:1; Łk 1:11). (Zob. *Dodatek B5 i B8*).

Omer. Miara objętości ciał sypkich, która wynosiła 2,2 l, co równało się jednej dziesiątej efy (Wj 16:16, 18). (Zob. *Dodatek B14*).

Onyks. Kamień półszlachetny, w którym białe warstwy występują naprzemiennie z czarnymi, brązowymi, czerwonymi, szarymi lub zielonymi. Był elementem specjalnych szat arcykapłana (Wj 28:9, 12; 1Kń 29:2; Hi 28:16).

Orkisz. Gatunek pszenicy (*Triticum spelta*), którego ziarno trudno oddzielić od plew (Wj 9:32).

Osnowa. Układ nitek biegnących wzdłuż tkaniny. Nici, które biegną prostopadle do nich i się z nimi przeplatają, tworzą wątek (Sdz 16:13).

Oścień. Długi kij zakończony metalowym szpipekulem, używany przez rolnika do poganiania zwierząt. Do ościenia przyrównano słowa mądrego człowieka, które pobudzają słuchacza do wprowadzania w czyn dobrej rady. Zwrot „wierząc przeciw ościom” nawiązuje do tego, że jeśli uparty był poganiany ościem wierzą, to sam zadawał sobie ból (Dz 26:14; Sdz 3:31).

Otchłań. Greckie słowo *ábyssos* znaczy „niezmiernie głęboki” lub „niezłębiony; bezkresny”. W Chrześcijańskich Pismach Greckich dotyczy miejsca lub stanu uwięzienia. Może się odnosić do wspólnego grobu ludzkości, ale nie ogranicza się do tego znaczenia (Łk 8:31; Rz 10:7; Obj 20:3).

P

Pal. Stup, do którego przymocowywano skażenca. Niektóre narody używały pala jako narzędzia egzekucji i/lub do wieszania zwłok, co było formą ostrzeżenia dla innych lub publicznego upokorzenia. Asyryjczycy, odznaczający się niesłychanym okrucieństwem, nabijali jeńców na zastrzone pale (przez brzuch do klatki piersiowej). Jednak prawo izraelskie wymagało, żeby osoby winne tak ciężkich przestępstw, jak bluźnierstwo lub bałwochwalstwo, najpierw uśmiercano, np. przez kamienowanie, a dopiero później ich zwłoki zawieszano na palu lub drzewie, by stanowiły ostrzegawczy przykład (Pwt 21:22, 23; 2Sm 21:6, 9). Rzymianie czasami po prostu przywiązywali skazanego do pala, wskutek czego mógł żyć przez kilka dni, zanim skończył wyczerpany bólem, głodem, pragnieniem i skwarem słonecznym. W innych wypadkach, jak np. podczas egzekucji Jezusa, przybijali do pala ręce i stopy ofiary (Łk 24:20; Jn 19:14-16; 20:25; Dz 2:23, 36). (Zob. PAL MĘKI).

Pal męki. Tłumaczenie greckiego słowa *staurós*, oznaczającego stup lub pal, np. pal, na którym został stracony Jezus. Nic nie przemawia za tym, że to greckie słowo odnosi się do krzy-

ża, choćby takiego, którym poganie przez wieki stuleci przed Chrystusem posługiwali się jako symbolem religijnym. Wyrażenie „pal męki” oddaje pełne znaczenie greckiego wyrazu, ponieważ słowo *staurós* użyto również, by wskazać na cierpienia, udręki i hańbę, jakie miały spotkać naśladowców Jezusa (Mt 16:24; Heb 12:2). (Zob. PAL).

Papirus. Trzciniasta roślina wodna używana do wytwarzania m.in. koszy, pojemników czy łożdi. Wyrobiano z niej też przypominający papier materiał pisarski, z którego wykonano wiele zwojów (Wj 2:3).

Pascha. Doroczne święto obchodzone 14 dnia miesiąca abib (nazywanego później nisan), które upamiętniało wyzwolenie Izraelitów z Egiptu. Zabijano i pieczono wtedy baranka (lub koziołka), a potem jedzono go z gorzkimi ziołami i praśnym chlebem (Wj 12:27; Jn 6:4; 1Ko 5:7).

Pergamin. Materiał pisarski z wyprawionych skór owczych, kozich lub cielęcych. Był trwalszy niż papirus i wykonywano z niego zwoje biblijne. Pergaminy, o które Paweł prosił Tymoteusza, zawierały prawdopodobnie fragmenty Pism Hebrajskich. Z pergaminu wykonane były niektóre Zwoje znad Morza Martwego (2Tm 4:13).

Persja; Persowie. Kraj i lud zwykle wymieniany wraz z Medami i najwyraźniej z nimi spokrewniony. W początkowym okresie swoich dziejów Persowie zajmowali tylko pd.-zach. część Wyżyny Irańskiej. Pod panowaniem Cyrusa Wielkiego (według niektórych starożytnych historyków jego ojciec był Persem, a matka Medyką) Persja zaczęła dominować nad Medią, chociaż imperium nadal miało charakter dwuczłonowy. W 539 r. p.n.e. Cyrus pokonał mocarstwo babilońskie i pozwolił Żydom przebywającym tam w niewoli wrócić do ojczyzny. Imperium perskie rozciągało się od rzeki Indus na wsch. po Morze Egejskie na zach. Persowie sprawowali władzę nad Żydami do 331 r. p.n.e., gdy zostali pokonani przez Aleksandra Wielkiego. Pojawienie się imperium perskiego zostało zapowiedziane w wizji, którą otrzymał Daniel; o mocarstwie tym wspominają też biblijne księgi Ezdrasza, Nehemiasza i Estery (Ezd 1:1; Dn 5:28; 8:20). (Zob. *Dodatek B9*).

Piec. Urządzenie służące m.in. do wytapiania rud i topienia metali; wykorzystywane też do wypalania ceramiki i wapna. W czasach biblijnych piece były robione z cegieł lub kamienia (Rdz 15:17; Dn 3:17; Obj 9:2).

Pieczęć. Przedmiot służący do odciskania (zwykle w glinie lub wosku) znaku poświadczającego prawo własności, autentyczność czegoś lub zawartą umowę. Starożytne pieczęcie wykonywano z kawałka twardego materiału (kamienia, kości słoniowej albo drewna), w którym ryto lustrzane odbicie liter lub wzorów. Użycie pieczęci w znaczeniu przenośnym poświadczало, że coś jest autentyczne, stanowi czyjąś własność albo zostało ukryte, objęte tajemnicą (Wj 28:11; Neh 9:38; Obj 5:1; 9:4).

Pierwociny. Najwcześniejsze plony w danym roku oraz pierwsze produkty czy wyroby, które Izraelici oddawali Jehowie zgodnie z Jego wymaganiami. Chodziło również o pierwotnych spośród ludzi i zwierząt. Izraelici jako naród składali pierwociny podczas Święta Przaśników i w dniu Pięćdziesiątnicy. W sensie symbolicznym określenie „pierwociny” odnosi się do Chrystusa i Jego namaszczonego naśladowców (1Ko 15:23, przyp.; Lb 15:21; Prz 3:9; Obj 14:4).

Pierworodny. Odnosi się głównie do najstarszego syna ojca (nie matki). W czasach biblijnych najstarszy syn był w rodzinie szczególnie szanowany i po śmierci ojca obejmował zwierzchnictwo nad domownikami. Słowem tym określano również pierwszego samca u zwierząt (Rdz 25:33; Wj 11:5; 13:12; Kol 1:15, przyp.).

Pieśń przybywających na święto. Wyrażenie występujące w nagłówkach Psalmów od 120 do 134. W niektórych przekładach bywa tłumaczone jako „pieśń wstępowań”. Choć istnieją różne opinie na temat jego znaczenia, to zdaniem wielu te 15 pieśni śpiewali rozradowani Izraelici, którzy z okazji trzech wielkich dorocznych świąt podchodzili stromymi drogami do Jerozolimy, położonej w górach judzkich.

Pięćdziesiątnica. Drugie z trzech głównych świąt żydowskich, na którego obchody mężczyźni mieli obowiązek udawać się do Jerozolimy. Nazwa „Pięćdziesiątnica”, czyli „pięćdziesiąt [dnia]”, używana jest w Chrześcijańskich Pismach Greckich jako odpowiednik Święta Żniw, czyli Święta Tygodni, wymienianego w Pismach Hebrajskich. Przypadała ona na 50 dzień, licząc od 16 nisan (Wj 23:16; 34:22; Dz 2:1).

Piędź. Miara długości odpowiadająca w przybliżeniu odległości od końca kciuka do końca małego palca rozpostartej dłoni. Przy założeniu, że chodzi o łokieć, który miał 44,5 cm

długości, piędź wynosiła 22,2 cm (Wj 28:16; 1Sm 17:4). (Zob. *Dodatek B14*).

Piołun. Roślina o intensywnie gorzkim smaku i silnym aromacie. W Biblii do piołunu przyrównano skutki niemoralności, niewoli, niesprawiedliwości lub odstępstwa. W Objawieniu 8:11 oznacza gorzką, trującą substancję (Pwt 29:18; Prz 5:4; Jer 9:15; Am 5:7).

Plaga. W Pismach Hebrajskich określenie to zazwyczaj odnosi się do zarazy, choroby lub innego nieszcześcia zsyłanego jako kara od Jehowy (Lb 16:49).

Plewy. Łuski oddzielane od jadalnej części ziarna podczas młocki i odwierania. Słowo to pojawia się w figurach stylistycznych jako symbol czegoś bezwartościowego i niepożądanego (Ps 1:4; Mt 3:12).

Pokłosie. Pozostałości różnych plonów, które rolnicy celowo lub przypadkowo zostawiali na polu. W Prawie Mojżeszowym nakazano Izraelitom, żeby nie żęli zboża do samego skraju pola ani nie zbierali tego, co zostało po zbiorach oliwek i winogron. Prawo do zbierania pokłosia Bóg dał biednym, uciśnionym, cudzoziemcom, sierotom i wdowom (Rut 2:7).

Pokrywa przebłagalna. Pokrywa Arki Przymierza; w Dniu Przebłagania arcykapłan kropił przed nią krwią zwierząt stanowiących dar ofiarny za grzech. Hebrajskie słowo tłumaczone na „pokrywa przebłagalna” pochodzi od czasownika, który znaczy „przykrywać; zakrywać [grzech]” albo „zmazywać [grzech]”. Pokrywa była wykonana ze szczerzego złota, a na jej obu końcach znajdowały się dwa cheruby. Czasami nazywana jest po prostu „pokrywą” (Wj 25:17-22; 1Kn 28:11; Heb 9:5). (Zob. *Dodatek B5*).

Porneia. Zob. NIEMORALNE KONTAKTY SEKSUALNE.

Post. Powstrzymywanie się przez określony czas od jakichkolwiek pokarmów. Żydzi pościli w Dniu Przebłagania, w ciężkich chwilach i gdy potrzebowali Bożego kierownictwa. Dla upamiętnienia tragicznych wydarzeń ze swojej historii wprowadzili cztery doroczne posty. Chrześcijanom nie nakazano pościć (Ezd 8:21; Iz 58:6; Łk 18:12).

Pośrednik. Osoba, która pośredniczy między dwoma stronami, żeby ułatwić im porozumienie. W Piśmie Świętym słowo to odnosi się do Jezusa, pośrednika przymierza Prawa, i do Mojżesa — pośrednika nowego przymierza (Gal 3:19; 1Tm 2:5).

Prawdziwy Bóg. Tłumaczenie dwóch hebrajskich wyrażen – *ha'Él* oraz *ha'Elohim*. W wielu wypadkach wskazują one, że w odróżnieniu od fałszywych bogów Jehowa jest prawdziwym Bogiem. Posłużenie się w tych miejscach tłumaczeniem „prawdziwy Bóg” pozwala wydobyc pełne znaczenie wspomnianych hebrajskich wyrażen (Rdz 5:22, 24; 46:3; Pwt 4:39).

Prawo. Gdy słowo to jest zapisane wielką literą, często chodzi o Prawo Mojżeszowe albo o pierwsze pięć ksiąg biblijnych. Gdy jest zapisane małą literą, może oznaczać poszczególne przepisy wchodzące w skład Prawa Mojżeszowego, jakąś zasadę prawną albo prawo w sensie ogólnym (Boże lub ludzkie) (Lb 15:16; Pwt 4:8; Mt 7:12; Rz 2:12-14; Gal 3:24).

Prawo Mojżeszowe. Prawo, które Jehowa dał Izraelitom przez Mojżesza na pustkowiu Synaj w 1513 r. p.n.e. Pierwsze pięć ksiąg Biblii często nazywa się „Prawem” (Joz 23:6; Łk 24:44).

Prawość. W Biblii odnosi się do tego, co jest właściwe według norm ustalonych przez Boga (Rdz 15:6; Pwt 6:25; Prz 11:4; Sof 2:3; Mt 6:33).

Proca. Skórzany rzemień lub pas, spleciony z takich materiałów, jak ścięgni zwierząt, sito wie lub włosie. W jego poszerzonej środkowej części umieszczano pocisk, często kamień. Jeden koniec procy był przywiązany do ręki lub nadgarstka, a drugi trzymano w ręce, żeby go w odpowiedniej chwili puścić. W starożytności oddziały proczary wchodziły w skład wojsk (Sdz 20:16; 1Sm 17:50).

Prokonsul. Główny namiestnik prowincji zarządzanej przez rzymski senat. Prokonsul sprawował władzę sadowniczą i podlegało mu wojsko. Chociaż jego działania oceniał senat, miał w prowincji najwyższą władzę (Dz 13:7; 18:12).

Proroctwo. Natchniona zapowiedź; objawienie lub oznajmienie woli Bożej. Proroctwo może zawierać natchnione pouczenia moralne, rozkazy lub wyroki Boga albo zapowiadać przyszłe wydarzenia (Eze 37:9, 10; Dn 9:24; Mt 13:14; 2Pt 1:20, 21).

Prorok. Człowiek, przez którego Bóg objawia swoje zamiary. Prorocy występowali jako rzecznicy Boga, przekazując nie tylko zapowiedzi Jehowy, ale też Jego pouczenia, rozkazy i wyroki (Am 3:7; 2Pt 1:21).

Prostytutka. Kobieta dopuszczająca się niemoralnych kontaktów seksualnych, zwłaszcza w celach zarobkowych (gr. słowo *pórne*, tłumaczone na „prostytutka”, pochodzi od cza-

sownika oznaczającego „sprzedac”). Biblia wspomina też o mężczyznach uprawiających prostytucję. Prawo Mojżeszowe potępiało ten proceder, a uzyskanych z niego pieniędzy nie wolno było składać jako datków na sanktuarium Jehowy. Zupełnie inaczej było w świątyniach pogańskich – praktykowana tam prostytucja stanowiła źródło dochodów (Pwt 23:17, 18; 1Kl 14:24). Biblia używa określenia „prostytutka” także w sensie symbolicznym w odniesieniu do ludzi, narodów lub organizacji, które biorą udział w jakiejś formie bałwochwalstwa, a jednocześnie podają się za czcicieli Boga. Na przykład system religijny nazwany „Babilonem Wielkim” został opisany w Objawieniu jako prostytutka, która utrzymuje kontakty z władcami tego świata, żeby zyskać bogactwo i wpływy (Obj 17:1-5; 18:3; 1Kn 5:25, przyp.).

Prozelita. Osoba nawrócona. W Biblii określenie to odnosi się do kogoś, kto nawrócił się na judaizm. W wypadku mężczyzn takie nawrócenie obejmowało też poddanie się obrzezaniu (Mt 23:15; Dz 13:43).

Przaśny chleb; przaśnik. Chleb upieczony bez zakwasu (Pwt 16:3; Mk 14:12; 1Ko 5:8).

Przebłaganie. W Pismach Hebrajskich było związane z ofiarami, które miały umożliwiać ludziom przystępowanie do Boga i oddawanie Mu czci. Prawo Mojżeszowe nakazywało, żeby zwłaszcza podczas corocznego Dnia Przebłagania składano ofiary za grzechy poszczególnych osób, jak i całego narodu w celu pojednania się z Bogiem. Ofiary te wskazywały na ofiarę, którą Jezus złożył raz na zawsze jako całkowite przebłaganie za grzechy ludzi, dając im możliwość pojednania się z Jehową (Kpł 5:10; 23:28; Kol 1:20; Heb 9:12).

Przekleństwo. Groźba lub zapowiedź zła, które ma spotkać kogoś albo coś. Przekleństwa nie należy mylić z wulgarną mową czy gwałtownym gniewem. Jest ono często oficjalną zapowiedzią, która – jeśli pochodzi od Boga lub Jego przedstawiciela – ma znaczenie proczne (Rdz 12:3; Lb 22:12; Gal 3:10).

Przeznaczyć na zagładę. W Biblii ten hebrajski zwrot użyty w stosunku do ludzi oznaczał, że mieli zostać uśmierceni. Użyty w stosunku do zwierząt, przedmiotów lub posiadłości (np. pól, a nawet całych miast) oznaczał, że albo należało je zniszczyć, albo przejąć i uświęcić do użytku przez kapłanów lub w sanktuarium – w zależności od tego, co Jehowa zdecydował w danym wypadku (Kpł 27:28; 1Sm 15:8).

Przybytek. Przenośny namiot, którego po wyjściu z Egiptu Izraelici używali do oddawania czci Bogu. Znajdowała się w nim Arka Przymierza Jehowy, symbolizująca Jego obecność. Przybytek służył jako miejsce składania ofiar i wielbienia Boga. Czasami nazywano go też „namiotem spotkania”. Była to drewniana konstrukcja przykryta lnianymi płótnami, na których wyhaftowano postacie cherubów. W przybytku wydzielono dwa pomieszczenia: pierwsze zwane Miejscem Świętym, a drugie – Miejscem Najświętszym (Joz 18:1; Wj 25:9). (Zob. *Dodatek B5*).

Przygotowanie. Nazwa dnia poprzedzającego szabat. Dla Żydów był to czas na niezbędne przygotowania. Dzień ten kończył się o zachodzie słońca w dzień nazywany dzisiaj piątkiem; wtedy zaczynał się szabat. U Żydów doba trwała od wieczora do wieczora (Mk 15:42; Łk 23:54).

Przymierze. Oficjalna umowa, czyli porozumienie między Bogiem a ludźmi albo między ludźmi, zobowiązująca strony do zrobienia czegoś albo do powstrzymania się od czegoś. Czasami tylko jedna ze stron miała przestrzegać określonych warunków (przymierze jednostronne, które w zasadzie było obietnicą). Kiedy indziej zobowiązywały się do tego obie strony (przymierze dwustronne). Oprócz przymierzy, w których stroną był Bóg, Biblia mówi o przymierzach między poszczególnymi ludźmi, plemionami, narodami czy grupami osób. Do przymierzy mających dalekosiężne skutki można zaliczyć przymierze, które Bóg zawarł z Abrahamem, Dawidem, narodem izraelskim (przymierze Prawa) oraz Izraelem Bożym (nowe przymierze) (Rdz 9:11; 15:18; 21:27; Wj 24:7; 2Kn 21:7).

Przysięga. Zapewnienie o prawdziwości tego, co się mówi, uroczyste zobowiązanie się do zrobienia lub niezrobienia czegoś. Często jest to ślub złożony komuś wyższemu, zwłaszcza Bogu. Jehowa potwierdził przysięgę przymierze z Abrahamem (Rdz 14:22; Heb 6:16, 17).

Przysłowie. Mądra wypowiedź lub krótka opowieść, która czegoś uczy albo w paru słowach ujmując głęboką prawdę. W Biblii przysłowie może występować w formie enigmatycznej wypowiedzi lub zagadki. Wyraża ono jakąś prawdę językiem obrazowym, często z użyciem przenośni. Niektóre przysłowia wchodziły do obiegu jako szydercze lub pogardliwe określenia pewnych osób (Kzn 12:9; 2Pt 2:22).

Psalm. Pieśń wysławiająca Boga. Do psalmów skomponowano muzykę i śpiewano je m.in. podczas publicznego wielbienia Jehowy Boga w Jego świątyni w Jerozolimie (Łk 20:42; Dz 13:33; Jak 5:13, przyp.).

Purim. Doroczne święto obchodzone 14 i 15 adar. Upamiętnia ono ocalenie Żydów przed zagładą w czasach królowej Estery. Niehebrajskie słowo *purim* oznacza „losy”. Nazwa święta Purim, czyli Święta Losów, wywodzi się od tego, że Haman rzucał *pur* („los”), by ustalić dzień na wytracenie Żydów (Est 3:7; 9:26).

R

Rahab. Symboliczne określenie użyte w Księdze Hioba, Psalmach i w prorocत्वie Izajasza. W Księdze Hioba kontekst wskazuje, że może chodzić o olbrzymie stworzenie morskie; w innych miejscach ten morski olbrzym wyobraża Egipt (Hi 9:13; Ps 87:4; Iz 30:7; 51:9, 10).

Raj. Piękny park lub ogród podobny do parku. Pierwszym takim miejscem był Eden, który Jehowa przygotował dla pierwszej pary ludzkiej. Gdy Jezus rozmawiał z jednym z przestępców, który wisiał obok niego na palu, wskazał, że ziemia stanie się rajem. W 2 Liście do Koryntian 12:4 słowo to najwyraźniej odnosi się do przyszłego raju, a w Objawieniu 2:7 do raju w niebie (PnP 4:13; Łk 23:43).

Rdza. Jedna z wielu pasożytniczych chorób roślin wywołanych przez grzyby. Uważa się, że tą, o której wspomina Biblia, była rdza żółtłowa (*Puccinia graminis*) (1Kl 8:37).

Rogi ołtarza. Wystające elementy w kształcie rogu, które znajdowały się na czterech narożnikach niektórych ołtarzy (Kpl 8:15; 1Kl 2:28). (Zob. *Dodatek B5 i B8*).

Rozpasanie. Termin pochodzący od greckiego terminu *asélgeia*. Odnosi się do czynów, które są poważnym naruszeniem praw Bożych i odzwierciedlają bezzcelną, jawnie lekceważącą postawę. Uwidacznia się ona w braku szacunku lub nawet w pogardzie dla autorytetów, praw oraz norm. Rozpasanie nie dotyczy złego postępowania mniejszej wagi (Gal 5:19; 2Pt 2:7).

Rozpusta. Zob. NIEMORALNE KONTAKTY SEKSUALNE.

Róg. Rogi zwierząt były używane jako naczynia na napoje i oliwę, jako kalamarze oraz pojemniki na kosmetyki, a także jako instrumenty muzyczne lub sygnałowe (1Sm 16:1, 13; 1Kl 1:39). W znaczeniu przenośnym „róg” często odnosi się do siły, podboju oraz zwycięstwa (Pwt 33:17; Mi 4:13; Za 1:19).

Rydwán. Dwukołowy pojazd konny używany przede wszystkim podczas działań wojennych (Wj 14:23; Sdz 4:13; Dz 8:28).

S

Saduceusze. Wpływowe stronnictwo w obrębie judaizmu, którego członkami byli zamożni arystokraci i kapłani mający ogromny wpływ na to, co działo się w świątyni. Odrzucali oni wiele ustnych tradycji uznawanych przez faryzeuszów, a także inne ich poglądy. Nie wierzyli w zmartwychwstanie ani w istnienie aniołów. Byli przeciwni Jezusowi (Mt 16:1; Dz 23:8).

Samaria. Miasto, które przez jakieś 200 lat było stolicą dziesięcioplemiennego północnego królestwa izraelskiego, a także nazwa całego jego terytorium. Miasto Samaria zostało zbudowane na górze o tej samej nazwie. W czasach Jezusa Samarią nazywano okręg leżący między Galileą na pn. a Judeą na pd. Podczas swoich podróży Jezus przechodził przez ten teren, ale głosił tam tylko sporadycznie. Niektórzy Samarytanie otrzymali ducha świętego, kiedy Piotr użył drugiego symbolicznego klucza Królestwa (1Kl 16:24; Jn 4:7; Dz 8:14). (Zob. *Dodatek B10*).

Samarytanie. Początkowo określenie to odnosiło się do Izraelitów zamieszkujących dziesięcioplemienną królestwo północne, ale po zdobyciu Samarii przez Asyryjczyków w 740 r. p.n.e. zaczęło też obejmować cudzoziemców sprowadzonych przez nich na te tereny. W czasach Jezusa nabrało znaczenia bardziej religijnego niż etnicznego czy politycznego. Odnoszono je do członków sekty religijnej z okolic starożytnych miejscowości Szechem i Samaria. Niektóre ich wierzenia wyraźnie różniły się od zasad judaizmu (Jn 8:48).

Sanhedryn. Żydowski sąd najwyższy z siedzibą w Jerozolimie. W czasach Jezusa składał się z 71 mężczyzn, a do grona tego zaliczali się: arcykapłan i jego poprzednicy, członkowie rodzin arcykapłanów, starsi, naczelnicy plemion i rodów oraz uczeni w piśmie (Mk 15:1; Dz 5:34; 23:1, 6).

Sanktuarium. Na ogół miejsce przeznaczone do oddawania czci Bogu lub jakimś bóstwom, święte miejsce. Najczęściej słowem tym określano albo przybytek, albo świątynię w Jerozolimie. Nazwa ta odnosi się również do niebiańskiej siedziby Boga (Wj 25:8, 9; 2Kl 10:25; 1Kn 28:10; Obj 11:19).

Satrapa. Wicekról lub namiestnik prowincji w państwie babilońskim i perskim, naczelnik

zarządca wyznaczany przez króla (Ezd 8:36; Dn 6:1).

Sążęń. Jednostka pomiaru głębokości wody równa 1,8 m (Dz 27:28). (Zob. *Dodatek B14*).

Sea. Miara objętości ciał sypkich. Była równa 7,33 l, co można określić na podstawie szacunkowej objętości miary bat (2Kl 7:1). (Zob. *Dodatek B14*).

Sekta. Grupa ludzi trzymających się jakiejś nauki lub podążających za jakimś przywódcą i mających własne wierzenia. Określenie to występuje w odniesieniu do dwóch głównych odłamów judaizmu: faryzeuszy i saduceuszy. Niechrześcijanie nazywali naśladowców Chrystusa „sektą” albo „sektą nazarejczyków”, być może dlatego, że uważali ich za odłam judaizmu. Z czasem sekty pojawiły się również w obrębie zboru chrześcijańskiego; w Objawieniu wspomniano o „sekcie Nikolauśa” (Dz 5:17, przyp.; 15:5, przyp.; 24:5; 28:22; Obj 2:6; 2Pt 2:1, przyp.).

Sela. Termin dotyczący sposobu wykonania utworu muzycznego lub recytacji; występuje w Psalmach i Księdze Habakuka. Może oznaczać pauzę — w śpiewie, w muzyce albo w obu — którą przeznaczano na moment zadumy lub która miała podkreślić ostatnią wyrażoną myśl. W *Septuagincie* termin ten został oddany słowem *diápsalma*, definiowanym jako „interludium muzyczne” (Ps 3:4; Hab 3:3).

Serafowie. Stworzenia duchowe, które przebywają w pobliżu niebiańskiego tronu Jehowy. Hebrajskie słowo *serafim* dosłownie znaczy „ogniści; płonący” (Iz 6:2, 6).

Sędziowie. Mężczyźni, których Jehowa powoływał do wybawiania swojego ludu, Izraela, zanim zaczęli nad nim panować człowiecy królowie (Sdz 2:16).

Siwan. Po niewoli babilońskiej nazwa trzeciego miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym i dziewiątego w kalendarzu świeckim. Miesiąc ten trwał od połowy maja do połowy czerwca (Est 8:9). (Zob. *Dodatek B15*).

Skrucha. W znaczeniu biblijnym zmiana sposobu myślenia połączona z głębokim żalem z powodu dotychczasowego stylu życia, złych uczynków albo niezrobienia czegoś. Owocem szczerzej skruchy jest zmiana postępowania (Mt 3:8; Dz 3:19; 2Pt 3:9).

Sługa pomocniczy. Określenie to jest tłumaczeniem greckiego słowa *diákonos*, które nierzadko oddaje się jako „sługa”. Jest to pomocnik grona starszych zboru. Żeby mógł on

pełnić to zaszczytne zadanie, musi sprostać pewnym biblijnym wymaganiom (1Tm 3:8-10, 12).

Słup. Pionowa podpora, filar lub kolumna. Niektóre słupy upamiętniały historyczne dokonania lub wydarzenia. W świątyni i budynkach królewskich wzniesionych przez Salomona znajdowały się kolumny pełniące rolę podpor architektonicznych. Pogańskie ludy stawiały święte słupy w związku z fałszywym kultem i niekiedy Izraelici przejmowali te praktyki (Sdz 16:29; 1Kl 7:21; 14:23). (Zob. GŁOWICA; ŚWIĘTY SŁUP).

Spirytyzm. Wiara w to, że duchy zmarłych ludzi po śmierci ciała dalej żyją i mogą się kontaktować z żywymi, zwłaszcza za pośrednictwem medium—osoby szczególnie podatnej na ich wpływ. Grecy odpowiednik wyrazu „spirytyzm” to *farmakia*, co dosłownie znaczy „zażywanie narkotyków; narkotyzowanie się”. Słowo to zaczęło kojarzyć ze spirytyzmem, ponieważ w starożytności podczas wywoływania demonów i uprawiania czarów zażywano narkotyki (Gał 5:20; Obj 21:8).

Starszy. W Biblii mężczyzna, który miał pewną miarę władzy i odpowiedzialności w jakiejś społeczności lub narodzie. Określenia „starszy” użyto też w Objawieniu w nawiązaniu do stworzeń niebiańskich. Greckie słowo *presbýteros* tłumaczone jest na „starszy”, kiedy odnosi się do osób odpowiedzialnych za przeprowadzenie w zborze (Wj 4:29; Prz 31:23; 1Tm 5:17; Obj 4:4).

Stoicy, filozofowie. Przedstawiciele greckiej szkoły filozoficznej, którzy wierzyli, że szczęście zależy od życia w zgodzie z rozumem i naturą. Uważali, że prawdziwy mędrzec jest obojętny na ból i przyjemności (Dz 17:18).

Strażnik. Ktoś, kto chroni ludzi lub mienie, nie raz w nocy, i kto w razie niebezpieczeństwa wszczyna alarm. W miastach strażnicy często stali na murach lub w wieżach, by móc z daleka dostrzec, że ktoś się zbliża. Strażnika w wojsku zazwyczaj nazywa się wartownikiem. Rolę symbolicznych strażników narodu izraelskiego pełnili prorocy, którzy ostrzegali przed nadciągającą zagładą (2Kl 9:20; Eze 3:17).

Stronictwo Heroda. Zob. HERODA, STRONICTWO.

Swoboda mowy. Greckie słowo *parresía* może się odnosić do otwartego, nieskrępowanego mówienia o chrześcijańskiej wierze, a także oznaczać przekonanie, odwagę i śmiałość.

Ma też związek ze swobodnym przystępowaniem do Boga, bez strachu przed Jego potęgą i pięknem. W szerszym znaczeniu opisuje ogólną postawę człowieka w relacjach z Bogiem.

Sygnet. Rodzaj pieczęci wkładanej na palec albo zawieszanej na sznurze i prawdopodobnie noszonej na szyi. Sygnet władcy lub urzędnika był symbolem jego władzy (Rdz 41:42). (Zob. PIECZĘĆ).

Syjon; góra Syjon. Inna nazwa miasta Jebus—twierdzy Jebusytów położonej na pd.-wsch. wzgórzu Jerozolimy. Kiedy król Dawid zdobył tę twierdzę, zbudował tam swoją siedzibę i zaczęto ją nazywać „Miastem Dawida” (2Sm 5:7, 9). Syjon stał się w oczach Bożych szczególnie święty, kiedy Dawid przeniósł tam Arkę Przymierza. Potem nazwa „Syjon” objęła również teren świątyni na górze Moria, a czasami określano tak całą Jerozolimę. W Chrześcijańskich Pismach Greckich nazwa ta często występuje w sensie symbolicznym (Ps 2:6; 1Pł 2:6; Obj 14:1).

Sykl. Podstawowa hebrajska jednostka wagowo-pięniężna, której waga wynosiła 11,4 g. Określenie „święty sykl” być może wskazywało na konieczność dokładnego ważenia czy też używania odważnika zgodnego ze wzorcem przechowywanym w przybytku. Mógł także istnieć sykl królewski (różniący się od zwykłego) lub odważnik zgodny ze wzorcem przechowywanym w pałacu królewskim (Wj 30:13).

Syn człowieczy. Określenie „Syn Człowieczy” zostało użyte w Ewangeliach jakieś 80 razy. Odnosi się do Jezusa Chrystusa i kieruje uwagę na fakt, że urodził się jako człowiek z krwi i kości, a nie był po prostu istotą duchową, która tylko przybrała ludzkie ciało. Sformułowanie to wskazuje też, że Jezus miał spełnić prorocтво z Księgi Daniela 7:13, 14. W Pismach Hebrajskich „synem człowieczym” nazwano Ezechiela oraz Daniela, żeby podkreślić różnicę między tymi śmiertelnymi posłańcami a Boskim Autorem ogłaszanego przez nich orędzia (Eze 3:17; Dn 8:17; Mt 19:28; 20:28).

Syn Dawida. Określenie często odnoszone do Jezusa. Podkreśla jego rolę w przymierzu, zgodnie z którym dziedzic Królestwa miał pochodzić z linii rodowej Dawida (Mt 12:23; 21:9).

Synagoga. Słowo to oznacza „sprowadzenie razem; zgromadzenie”. W większości werse-
tów odnosi się do budynku albo miejsca, gdzie zbierali się Żydzi, żeby czytać Pisma, przyjmować pouczenia, słuchać przemówień

i się modlić. W czasach Jezusa synagoga znajdowała się w każdej większej miejscowości w Izraelu, a w dużych miastach było ich kilka (Łk 4:16; Dz 13:14, 15).

Synowie Aarona. Potomkowie Aarona, prawnuka Lewiego. Po nadaniu Prawa Mojżeszowego Aaron został wybrany na pierwszego arcykapłana. Synowie Aarona wypełniali obowiązki kapłańskie w przybytku i w świątyni (1Kn 23:28).

Syria; Syryjczycy. Zob. ARAM; ARAMEJCZYCY.

Syrta. Dwie duże płytkie zatoki u wybrzeży dzisiejszej Tunezji i Libii na pn. Afryki. Starożytni żeglarze obawiali się ich z powodu zdradliwych mielizn, które przemieszczały się na skutek pływów (Dz 27:17). (Zob. Dodatek B13).

System rzeczy. Tłumaczenie greckiego wyrazu *aion*, gdy oznacza on biejącą sytuację, stan rzeczy wyróżniający pewien okres, wiek czy epokę. Biblia mówi o „obecnym systemie rzeczy”, czyli o istniejącym na świecie stanie rzeczy i świeckim stylu życia (2Tm 4:10, przyp.). Ustanawiając przymierze Prawa, Bóg dał początek systemowi rzeczy, który można by nazwać epoką izraelską lub żydowską. Po złożeniu ofiary okupu Bóg wprowadził za pośrednictwem Jezusa Chrystusa inny system rzeczy, obejmujący przede wszystkim zbór chrześcijan namaszczonego duchem. Zapoczątkował w ten sposób nową epokę, w której miały się urzeczywistnić prorocze symbole z przymierza Prawa. Gdy określenie „system rzeczy” użyte jest w liczbie mnogiej, oznacza różne systemy czy też stany rzeczy, które istniały, istnieją i będą istnieć. W niektórych kontekstach może odnosić się do ogółu dzieł stwórczych, takich jak słońce, księżyc, gwiazdy i sama ziemia (Mt 24:3; Mk 4:19; Rz 12:2; 1Ko 10:11; Heb 11:3).

Szabat. Pochodzi od hebrajskiego słowa, które znaczy „odpoczywać; ustać; zaprzestać”. Jest to siódmy dzień żydowskiego tygodnia (od zachodu słońca w piątek do zachodu słońca w sobotę). Szabatem nazywano również inne świąteczne dni w roku oraz co siódmy i co 50 rok. W szabat nie wolno było wykonywać żadnej pracy oprócz obowiązków związanych ze służbą kapłańską w sanktuarium. Podczas roku szabatowego ziemia leżała odłogiem, a Izraelici nie zmuszali swoich rodaków do spłaty długów. Przepisy dotyczące szabatu podane w Prawie Mojżeszowym były rozsądne, ale przywódcy religijni stopniowo dodawali własne i w czasach Jezusa przestrzeganie ich stało się dla ludzi ciężarem (Wj 20:8; Kpł 25:4; Łk 13:14-16; Kol 2:16).

Szarańcza. Owad z nadrodziny szarańczaków, który wędruje w wielkich stadach. Prawo Mojżeszowe zaliczało szarańczę do stworzeń czystych, nadających się do jedzenia. Chmary szarańczy, pochłaniające wszystko na swojej drodze i powodujące ogromne spustoszenie, były uważane za plagę (Wj 10:14; Mt 3:4).

Szatan. Hebrajskie słowo *satán* znaczy „przeciwnik”. Jeśli w językach oryginału występuje z przedimkiem, odnosi się do Szatana Diabła, największego wroga Bożego (Hi 1:6; Mt 4:10; Obj 12:9).

Szczypce. Narzędzia ze złota lub z miedzi używane w przybytku i świątyni. Mogły przypominać nożyce i służyły do przycinania knotów lamp (2Kl 25:14).

Szebat. Po niewoli babilońskiej nazwa 11 miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym i piątego w kalendarzu świeckim. Miesiąc ten trwał od połowy stycznia do połowy lutego (Za 1:7). (Zob. Dodatek B15).

Szeminit. Termin muzyczny, który dosłownie znaczy „ósmą” i może się odnosić do rejestru niskiego. W wypadku instrumentów przepuszczalnie dotyczył takich, które wydawały dźwięki basowe. W wypadku pieśni mógł oznaczać, że ułożono do nich muzykę w niskiej skali (1Kn 15:21; Ps 6:nagt.; 12:nagt.).

Szeol. Hebrajskie słowo *sze'ol* (Szeol) znaczy to samo co grecki wyraz *hāides* (Hades). Tłumaczone jest na „grób” i odnosi się do wspólnego grobu ludzkości, a nie do pojedynczego miejsca pochówku (Rdz 37:35, przyp.; Ps 16:10, przyp.; Dz 2:31, przyp.).

Ś

Ślub. Uroczysta obietnica dana Bogu, a dotycząca zrobienia czegoś, złożenia ofiary lub daru, rozpoczęcia jakiejś służby czy też powstrzymania się od czegoś, co samo w sobie nie jest złe. Ślub był również wiążący jak przysięga (Lb 6:2; Kzn 5:4; Mt 5:33).

Świadectwo. Termin „Świadectwo” zazwyczaj odnosi się do Dziesięciu Przykazań spisanych na dwóch kamiennych tablicach, które Bóg dał Mojżeszowi (Wj 31:18).

Świątynia. Budynek w Jerozolimie, który był dla Izraelitów ośrodkiem wielbienia Boga; zastąpił przenośny przybytek. Pierwszą świątynię, zbudowaną przez Salomona, zburzyli Babilończycy. Drugą wznosił Zerubbabel po powrocie z niewoli babilońskiej, a później przebudował Herod Wielki. W Biblii świątynię często nazywa się po prostu „domem Jeho-

wy" (Ezd 1:3; 6:14, 15; 1Kn 29:1; 2Kn 2:4; Mt 24:1). (Zob. *Dodatek B8 i B11*).

Święta służba. Służba lub praca mająca święty charakter, bezpośrednio związana z oddawaniem czci Bogu (Rz 12:1; Obj 7:15).

Święta tajemnica. Element zamierzenia Boga skrywany do wyznaczonego przez Niego czasu i wyjawiony jedynie tym, których On postanowił z nim zapoznać (Mk 4:11; Kol 1:26).

Święte miejsce. Zależnie od kontekstu może oznaczać: 1) w sensie ogólnym obóz izraelski albo Jerozolimę i znajdujące się tam święte miejsca, 2) cały namiot spotkania, czyli przybytek, a później świątynię, 3) Miejsce Najświętsze, czyli najskrytsze pomieszczenie w przybytku, a potem w świątyni, 4) Miejsce Święte, czyli pierwsze pomieszczenie w przybytku, a potem w świątyni (Wj 38:24; Kpł 16:2; Pwt 23:14).

Święto Poświęcenia. Doroczne święto upamiętniające oczyszczenie świątyni po tym, jak zbezczeszczył ją Antioch Epifanes. Zaczynało się 25 kislew i trwało osiem dni (Jn 10:22).

Święto Przaśników. Pierwsze z trzech najważniejszych dorocznych świąt w Izraelu. Rozpoczęta się 15 nisan, nazajutrz po Passze, i trwało siedem dni. Można wtedy było jeść tylko prażony chleb, żeby upamiętniać wyjście z Egiptu (Wj 23:15; Mk 14:1).

Święto Szalasów. Znane też jako Święto Namiotów lub Święto Zbiorów. Trwało od 15 do 21 etanim. Organizowano je z okazji żniw na koniec roku rolniczego w Izraelu. Był to czas radości i dziękowania Jehowie za błogosławienie zbiorów. Podczas tego święta ludzie mieszkali w szalasach, czyli zadaszonych schronieniach, żeby upamiętniać wyjście z Egiptu. Było to jedno z trzech świąt, na które mężczyźni mieli udawać się do Jerozolimy (Kpł 23:34; Ezd 3:4).

Święto Tygodni; Święto Żniw. Zob. PIĘĆDZIESIĄTNICA.

Świętość; święty. Nieodłączna cecha Jehowy; stan absolutnej czystości moralnej (Wj 28:36; 1Sm 2:2; Prz 9:10; Iz 6:3). W odniesieniu do ludzi (Wj 19:6; 2Kl 4:9), zwierząt (Lb 18:17), rzeczy (Wj 28:38; 30:25; Kpł 27:14), miejsc (Wj 3:5; Iz 27:13), okresów (Wj 16:23; Kpł 25:12) oraz czynności (Wj 36:4) hebrajskie słowo nasuwa myśl o oddzieleniu, odłączeniu lub uświęceniu dla Boga, który jest święty, o wyodrębnieniu do służby dla Jehowy. W Chrześcijańskich Pismach Greckich terminy tłumaczone na „święty” oraz „świętość” wskazują na oddzielenie dla Boga. Odnoszą

się też do czystości czyjegoś postępowania (Mk 6:20; 2Ko 7:1; 1Pt 1:15, 16).

Święty pal. Hebrajski wyraz *‘aszeráh* oznacza: 1) święty pal będący symbolem Aszery, kanańskiej bogini płodności, lub 2) wizerunek samej bogini. Pale najprawdopodobniej stały pionowo i przynajmniej częściowo były wykonane z drewna. Mogły to być nieociosane pnie, a nawet drzewa (Pwt 16:21; Sdz 6:26; 1Kl 15:13).

Święty słup. Pionowy słup, zazwyczaj kamienny, najwyraźniej falliczny symbol Baala lub innych fałszywych bóstw (Wj 23:24).

Święty znak oddania dla Boga. Lśniąca płytka ze szczyrem złota, na której wygrawerowano hebrajski napis: „Jehowa jest święty”; była przymocowana z przodu zawoju arcykapłana (Wj 39:30). (Zob. *Dodatek B5*).

T

Talent. Największa hebrajska jednostka wagowo-pieniężna. Ważył 34,2 kg. Talent grecki był mniejszy — ważył 20,4 kg (1Kn 22:14; Mt 18:24). (Zob. *Dodatek B14*).

Tammuz. 1) Bóstwo opłakiwane przez odstępce Izraelitki w Jerozolimie. Istnieje pogląd, że Tammuz był pierwotnie królem, którego po śmierci wyniesiono do rangi bóstwa. W mitach sumeryjskich jest przedstawiany pod imieniem Dumuzi jako mąż lub kochanek bogini płodności Inany (babilońskiej Ishtar) (Eze 8:14). 2) Po niewoli babilońskiej nazwa czwartego miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym i 10 w kalendarzu świeckim. Miesiąc ten trwał od połowy czerwca do połowy lipca. (Zob. *Dodatek B15*).

Tartar. W Chrześcijańskich Pismach Greckich słowem tym określono przypominający uwięzienie stan poniżenia, do którego Bóg za dni Noego „wtrącił” nieposłusznych aniołów. Użycie w 2 Liście Piotra 2:4 greckiego czasownika *tartarōo* („wtrącić do Tartaru”) nie oznacza, że „aniołowie, którzy zgrzeszyli”, zostali wrzuceni do Tartaru z pogańskiej mitologii (czyli podziemnego, mrocznego miejsca, gdzie więziono mniej ważnych bogów). Wskazuje raczej na to, że Bóg pozbawił ich dotychczasowej pozycji w niebie i związanych z nią zaszczytów, przez co znaleźli się w gęstej umysłowej ciemności i nie są w stanie dostrzegać Jego wspaniałych zamierzeń. Mroczny będzie również ich koniec, ponieważ Biblia zapowiada im oraz ich władcy, Szatanowi Diabłu, wieczną zagładę. Tak więc Tartar oznacza stan największego poniżenia, w którym

znajdują się zbuntowani aniołowie. Nie jest tym samym, co „otchłań” wspomniana w Objawieniu 20:1-3.

Tebet. Po niewoli babilońskiej nazwa 10 miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym i czwartego w kalendarzu świeckim. Miesiąc ten trwał od połowy grudnia do połowy stycznia. Zazwyczaj jest po prostu nazywany „miesiącem dziesiątym” (Est 2:16). (Zob. *Dodatek B15*).

Terafim. Bożki rodzinne, którymi niekiedy posługiwano się do wróżenia (Eze 21:21). Niektóre miały kształt i wielkość człowieka, a inne były znacznie mniejsze (Rdz 31:34; 1Sm 19:13, 16). Z odkryć archeologicznych w Mezopotamii wynika, że od posiadania terafim zależało, komu przypadnie w udziale rodzinne dziedzictwo (może właśnie dlatego Rachela zabrała ze sobą terafim swojego ojca), choć nie wydaje się, żeby było tak w Izraelu. Jednak zarówno w czasach sędziów, jak i królów Izraelici używali terafim do celów bałwochwalczych. Terafim znalazły się wśród przedmiotów, które zniszczył wierny król Jozjasz (Sdz 17:5; 2Kl 23:24; Oz 3:4).

Tiszri. Zob. ETANIM i *Dodatek B15*.

Tłocznia. Urządzenie, które zwykle składało się z dwóch zbiorników (kadzi) wykutych w skale wapiennej na różnej wysokości i połączonych kanalikiem. Winogrona ugniatano w wyższym zbiorniku, a sok spływał do kadzi położonej niżej. W tłoczniach wyciskano też oliwę z oliwek. W sensie symbolicznym tłocznia odnosi się do wyroków Bożych (Iz 5:2; Obj 19:15).

Trąba. Metalowy instrument dęty używany jako instrument sygnałowy lub muzyczny. Jak informuje Księga Liczb 10:2, Jehowa polecił wykonać dwie srebrne trąby, których sygnały miały zwoływać zgromadzenie, nakazywać zwinienie obozu lub ogłaszać wojnę. Trąby te były prawdopodobnie proste w odróżnieniu od zakrzywionych rogów—instrumentów wykonywanych z rogów zwierząt. Trąby, których wyglądu nie sprecyzowano, należały do instrumentów używanych w świątyni. W sensie symbolicznym dźwięk trąb często towarzyszy ogłaszaniu wyroków Jehowy albo innym ważnym wydarzeniom, których inicjatorem jest Bóg (2Kn 29:26; Ezd 3:10; 1Kl 15:52; Obj 8:7 do 11:15).

Trąd; trędowaty. Ciężka choroba skóry. Trąd opisywany w Biblii nie odnosi się jedynie do choroby znanej dzisiaj pod tą nazwą, ponieważ oprócz ludzi dotykał także odzież i domy. Człowieka cierpiącego na trąd nazywa się trędowatym (Kpl 14:54, 55; Łk 5:12).

Trzcina. Ogólne określenie odnoszące się do różnych gatunków trzin powszechnie występujących na terenach podmokłych. Zazwyczaj chodzi o trzinę laskową (*Arundo donax*) (Hi 8:11; Iz 42:3; Mt 27:29; Obj 11:1). (Zob. TRZCINA MIERNICZA).

Trzcina miernicza. Miała długość 6 łokci. Jeśli chodziło o zwykły łokieć, to mierzyła 2,67 m, a jeśli o długi łokieć—3,11 m (Eze 40:3, 5; Obj 11:1). (Zob. *Dodatek B14*).

U

Uczony w piśmie. Przepisywacz Pism Hebrajskich. W czasach Jezusa uczeni w piśmie tworzyli grono znawców Prawa. Sprzeciwiali się Jezusowi (Ezd 7:6, przyp.; Mk 12:38, 39; 14:1).

Urim i tummim. Przedmioty, których arcykapłan używał podobnie jak losów, żeby się upewnić, co jest wolą Jehowy, gdy wyłaniały się kwestie dotyczące całego narodu. Arcykapłan miał urim i tummim w napierśniku, kiedy wchodził do przybytku. Wydaje się, że przestano ich używać po zburzeniu Jerozolimy przez Babilończyków (Wj 28:30; Neh 7:65).

Urzędnicy. W imperium babilońskim cywilnymi przedstawicielami władzy w poszczególnych prowincjach byli urzędnicy sądowi, którzy znali prawo i dysponowali ograniczoną władzą sądowniczą. W koloniach rzymskich wysocy urzędnicy odpowiadali za utrzymywanie porządku, zarządzanie finansami, sądenie przestępców i nakazywanie wymierzenia kary (Dn 3:2; Dz 16:20).

W

Wadi. Dolina lub koryto potoku, które zazwyczaj wypełnia się wodą tylko w porze deszczowej; słowo „wadi” może się też odnosić do samego potoku. Niektóre potoki wymienione w Biblii były stale zasilane wodą ze źródeł (Rdz 26:19; Lb 34:5; Pwt 8:7; 1Kl 18:5; Hi 6:15).

Wątek. Układ nitki biegnącej w poprzek tkaniny. Nici te przeplatały się z nićmi osnowy, które biegły wzdłuż tkaniny (Kpl 13:48, przyp.).

Widzący. Człowiek obdarzony przez Boga zdolnością zrozumienia Jego woli, który niejako przejrzał na oczy i potrafił dostrzec lub pojąć coś, co jest zakryte dla ogółu. Hebrajskie słowo pochodzi od czasownika oznaczającego „widzieć”—w sensie dosłownym lub przenośnym. Ludzie zwracali się do widzącego o mądrą radę, gdy napotykali trudności (1Sm 9:9).

Wieczerza Pańska. Posiłek składający się z prażonego chleba oraz wina, będących symbolami ciała i krwi Chrystusa; uroczystość upamiętniająca śmierć Jezusa, którą zgodnie z Biblią chrześcijanie mają obowiązek obchodzić. Słusznie więc jest nazywana „Pamiętką” (1Ko 11:20, 23-26).

Wielki ucisk. Greckie słowo tłumaczone na „ucisk” oznacza udrękę lub cierpienie wywołane warunkami zewnętrznymi. Jezus mówił o niespotykanym „wielkim ucisku” czekającym Jerozolimę, a w szczególności o tym, który miał spaść na ludzkość w przyszłości w związku z jego „przyjściem w chwale” (Mt 24:21, 29-31). Paweł opisał ten ucisk jako uzasadnione działanie Boga przeciwko tym, „którzy Go nie znają, i tym, którzy nie są posłuszni dobrej nowinie” o Jezusie Chrystusie. W 19 rozdziale Objawienia ukazano, jak Jezus prowadzi niebiańskie wojska przeciw „bestii oraz ziemskiemu królom i ich wojskom” (2Ts 1:6-8; Obj 19:11-21). Pokazano też, że ten ucisk przeżyje „wielka rzesza ludzi” (Obj 7:9, 14). (Zob. ARMAGEDON).

Wizjoner. Człowiek, który naprawdę lub rzekomo otrzymywał od Boga wizje dotyczące przyszłości albo spraw zakrytych przed innymi (2Sm 24:11; Mi 3:7).

Wkładanie rąk. Poprzez wkładanie rąk wyznaczano kogoś do szczególnego zadania, udzielano błogosławieństwa, uzdrawiano lub przekazywano dar ducha świętego. Czasem kładziono ręce na zwierzętach przed złożeniem ich w ofierze (Wj 29:15; Lb 27:18; Dz 19:6; 1Tm 5:22).

Wolny; wyzwolony. W imperium rzymskim człowiek wolny od urodzenia posiadał pełne prawa obywatelskie. Natomiast człowiekiem wyzwolonym nazywano kogoś, kto został uwolniony z niewoli. Wyzwolenie formalne zapewniało uzyskanie obywatelstwa rzymskiego, chociaż wyzwoleniec nie mógł sprawować urzędów politycznych. Wyzwolenie nieformalne dawało wolność, ale nie gwarantowało praw obywatelskich (1Ko 7:22).

Wór. Tradycyjna szata żałobna (włosiennica) wykonana z szorstkiej tkaniny, zazwyczaj z ciemnej sierści koziej. Syty ją z tego samego materiału co np. worki do przechowywania ziarna. Często ubierali się w nią prorocy w związku z ogłaszanym ostrzeżeniem. Noszono ją też w ciężkich czasach albo na wieść o jakimś nieszczęściu (Rdz 37:34; 2Kl 19:2; Ps 35:13; Dn 9:3; Łk 10:13).

Wróżbita. Człowiek przypisujący sobie zdolność przewidywania przyszłości. Biblia zalicza do takich osób m.in. kapłanów zajmujących się magią i astrologów (Kpł 19:31; Pwt 18:11; Dz 16:16).

Wygnanie. Wydalenie kogoś z ojczystego kraju lub własnego domu, często z nakazu najeźdźców. Hebrajski wyraz dosłownie znaczy „odejście”. Narod izraelski spotykał dwa wielkie wygnania. Północne, dziesięcioplemiennne królestwo zostało uprowadzone do Asyrii, a później południowe, dwuplemiennne królestwo trafiło do niewoli w Babilonie. Część wygnańców powróciła do swojej ziemi za panowania perskiego króla Cyrusa (2Kl 17:6; 24:16; Ezd 6:21).

Wzniesienie. Miejsce kultu znajdujące się zazwyczaj na szczycie wzgórza, góry lub na podwyższeniu wykonanym przez człowieka. Chociaż wzniesienia wykorzystywano czasami do wielbienia prawdziwego Boga, to najczęściej były związane z pogańskim kultem fałszywych bóstw (Lb 33:52; 1Kl 3:2; Jer 19:5).

Z

Zakończenie systemu rzeczy. Okres, który poprzedza i obejmuje koniec tego systemu rzeczy, czyli stanu rzeczy podległego władzy Szatana. Trwa równocześnie z obecnością Chrystusa. Pod kierownictwem Jezusa aniołowie „oddzielą niegodziwych od prawych” i ich zgładzą (Mt 13:40-42, 49). Uczniowie Jezusa chcieli wiedzieć, kiedy nastąpi to zakończenie (Mt 24:3). Przed powrotem do nieba Jezus im obiecał, że będzie z nimi aż do tego czasu (Mt 28:20).

Zakwas. Substancja dodawana do ciasta lub płynów w celu wywołania fermentacji; zwłaszcza porcja fermentującego ciasta zachowana z poprzedniego wypieku. W Biblii często symbolizuje grzech i zepsucie; może też wskazywać na ukryty, niepowstrzymany wzrost (Wj 12:20; Mt 13:33; Gal 5:9).

Zaraza. Jakakolwiek choroba zakaźna, która szybko się rozprzestrzenia, może przybrać rozmiary epidemii i powodować śmierć. Często ma związek z wykonaniem wyroku wydanego przez Boga (Lb 14:12; Eze 38:22, 23; Am 4:10).

Zasłona. Misternie utkany kawałek materiału z wyhaftowanymi postaciami cherubów, który zarówno w przybytku, jak i w świątyni oddzielał Miejsce Święte od Miejsca Najświętszego (Wj 26:31; 2Kn 3:14; Mt 27:51; Heb 9:3). (Zob. Dodatek B5).

Zastaw. Przedmiot należący do dłużnika oddany wierzycielowi jako gwarancja przyszłej spłaty długu. Przepisy Prawa Mojżeszowego dotyczące zastawu chroniły biednych i bezbronnych członków narodu (Wj 22:26; Eze 18:7).

Zawój. Kawałek materiału owinięty wokół głowy i noszony jako jej nakrycie. Zawój arcykapłana wykonany był z lnu wysokiej jakości, a z przodu niebieskim sznurkiem przymocowano do niego złotą płytkę. Król na zawoju nosił koronę. Hiob wspominał o zawoju w sensie przenośnym, przyrównując do niego swoją sprawiedliwość (Wj 28:36, 37; Hi 29:14; Eze 21:26).

Zbór. Grono osób zebranych w określonym celu. W Pismach Hebrajskich zborem nazywano zazwyczaj naród izraelski. W Chrześcijańskich Pismach Greckich określenie to odnosi się do poszczególnych zborów chrześcijańskich, ale częściej do ogółu chrześcijan (1Kl 8:22; Dz 9:31; Rz 16:5).

Zbroja. Okrycie ochronne noszone przez żołnierzy, składające się z hełmu, pancerza, pasa, nagolenic i tarczy (1Sm 31:9; Ef 6:13-17).

Zeus. Najwyższy z bogów czczonych przez politeistycznych Greków. W Listrze za Zeusa błędnie uznano Barnabasa. Starożytne inskrypcje odkryte w pobliżu tego miasta wspominają o „kapłanach Zeusa” i „Zeusie, bogu słońca”. Statek, którym Paweł odpłynął z Malty, miał figurę dziobową „Synowie Zeusa”; chodziło o bliźniaczych braci – Kastora i Polluksa (Dz 14:12; 28:11).

Zgromadzenie. Grupa osób przybyłych na umówione spotkanie. W Pismach Hebrajskich słowo to często odnosi się do zgromadzeń narodu izraelskiego z okazji świąt religijnych lub innych wydarzeń o doniosłym znaczeniu (Pwt 16:8; 1Kl 8:5).

Ziw. Pierwotna nazwa drugiego miesiąca w żydowskim kalendarzu religijnym i ósmego w kalendarzu świeckim. Miesiąc ten trwał od połowy kwietnia do połowy maja. W żydowskim Talmudzie i innych dziełach powstałych po niewoli babilońskiej nazywany jest ijar (1Kl 6:37). (Zob. Dodatek B15).

Zmartwychwstanie. Powstanie z martwych, powrót do życia. Grecki wyraz *anastasis* znaczy dosłownie „podniesienie; powstanie”. W Biblii opisano dziewięć przypadków zmartwychwstania, w tym wskrzeszenie Jezusa przez Jehowę Boga. Chociaż pozostałych wskrzeszeń dokonali Eliasz, Elizeusz, Jezus, Piotr i Paweł,

cuda te zostały wyraźnie przypisane mocy Bożej. Zmartwychwstanie „zarówno prawych, jak i nieprawych” do życia na ziemi odgrywa istotną rolę w zamierzeniu Bożym (Dz 24:15). Biblia mówi też o zmartwychwstaniu do życia w niebie, które określane jest jako „wcześniejsze” lub „pierwsze” i obejmuje namaszczonego duchem braci Jezusa (Flp 3:11; Obj 20:5, 6; Jn 5:28, 29; 11:25).

Znak. Przedmiot, czyn, sytuacja lub niezwykle zjawisko wskazujące na coś znamiennego w teraźniejszości lub w przyszłości (Rdz 9:12, 13; 2Kl 20:9; Mt 24:3; Obj 1:1).

Zwój. Długi pas pergaminu lub papirusu zapisany z jednej strony i zazwyczaj nawijany na drążek. Treść Pisma Świętego zapisywano i kopiowano na zwójach, które w okresie spisywania Biblii były typową formą utrwalania dłuższych tekstów (Jer 36:4, 18, 23; Łk 4:17-20; 2Tm 4:13).

Ż

Żałoba. Zewnętrzne przejawy żalu z powodu czyjejś śmierci lub z powodu innego nieszczęścia. W czasach biblijnych żałoba zwyczajowo obejmowała pewien okres. Żałobnicy głośno zawodzili, zakładali specjalny strój, posypywali głowę popiołem, rozdzielali szaty i bili się w piersi. Czasami na pogrzeby zapraszano zawodowe płaczkę (Pwt 34:8; Est 4:3; Iz 60:20).

Żarna. Dwa okrągłe kamienie młyńskie ułożone jeden na drugim i używane do mielenia ziarna na mąkę. Górny kamień obracał się na trzpieniu umocowanym w środku dolnego kamienia. W czasach biblijnych żarna znajdowały się w większości domów i były obsługiwane przez kobiety. Ponieważ od posiadania żaren zależało to, czy rodzina będzie miała chleb na dany dzień, Prawo Mojżeszowe zakazywało brania w zastaw żaren lub ich górnego kamienia. Większe urządzenia o podobnej budowie były obracane przez zwierzęta (Pwt 24:6; Mk 9:42, przyp.).

Żyd. Określenie używane po upadku dziesięcioplemiennego królestwa izraelskiego w odniesieniu do członka plemienia Judy (2Kl 16:6). Po niewoli babilońskiej zaczęto tak nazywać Izraelitów z różnych plemion, którzy powrócili do ojczyzny (Ezd 4:12), a w końcu wszystkich Hebrajczyków, żyjących gdziekolwiek na świecie, dla odróżnienia ich od narodów pogańskich (Est 3:6). Apostoł Paweł używa tej nazwy w znaczeniu przenośnym, gdy wykazuje, że w zbiorze chrześcijańskim narodowości nie odgrywa żadnej roli (Rz 2:28, 29; Gal 3:28).

Dodatek A

Zasady tłumaczenia Biblii	A1
Czym się wyróżnia ten zrewidowany przekład	A2
Jak otrzymaliśmy Biblię	A3
Imię Boże w Pismach Hebrajskich	A4
Imię Boże w Chrześcijańskich Pismach Greckich	A5
Prorocy oraz władcy Judy i Izraela	A6
Najważniejsze wydarzenia z ziemskiego życia Jezusa	A7

Biblia została pierwotnie spisana w językach: hebrajskim, aramejskim i greckim. Obecnie jest dostępna – w całości lub w częściach – w przeszło 3000 języków. Większość czytelników Biblii nie zna tamtych starożytnych języków, dlatego musi korzystać z przekładów. Jakimi zasadami należy się kierować podczas tłumaczenia Biblii i jak je zastosowano w trakcie prac nad *Pismem Świętym w Przekładzie Nowego Świata*?

Niektórzy uważają, że sens wyrażony w językach oryginału najdokładniej oddaje przekład dosłowny, międzywierszowy. Jednak nie zawsze tak jest. Rozważmy kilka przyczyn:

- Nie ma dwóch języków o identycznej gramatyce, słownictwie czy składni. Profesor hebraistyki S. R. Driver wyjaśnił: „Języki różnią się nie tylko gramatyką i zasobem słów, lecz także (...) sposobem łączenia pojęć w zdania”. Ponieważ w poszczególnych językach funkcjonują odmienne schematy myślowe, „więc siłą rzeczy” przedstawiciele różnych grup językowych „również inaczej budują zdania” – dodaje profesor Driver.
- Żaden współczesny język nie ma takiego słownictwa i gramatyki jak biblijny język hebrajski, aramejski czy grecki, dlatego tłumaczenie dosłowne bywa niejasne, a miejscami nawet mylące.
- Znaczenie słowa lub wyrażenia często zależy od kontekstu, w jakim go użyto.

W niektórych fragmentach tłumacz może oddać tekst zapisany w językach oryginału dosłownie, ale należy przy tym zachować dużą ostrożność.

Oto kilka przykładów, które pokazują, że tłumaczenie dosłowne może być mylące:

- Użyte w Biblii słowa „sen”, „spać”, „zasypiać” i zwrot „zapaść w sen” mogą odnosić się zarówno do literalnego snu, jak i do snu śmierci (Mateusza 28:13; Dzieje 7:60). Jeżeli są użyte w kontekście śmierci, tłumacze mogą posłużyć się zwrotem „zapaść w sen śmierci”, „spać snem śmierci” lub po prostu słowem „umrzeć”. Dzięki temu współczesny czytelnik nie będzie miał problemu ze zrozumieniem myśli (1 Koryntian 7:39; 1 Tesaloniczan 4:13; 2 Piotra 3:4).
- W Liście do Efezjan 4:14 apostoł Paweł posłużył się wyrażeniem, które dosłownie znaczy „gra w kości ludzi”. Ten dawny idiom nawiązuje do zwyczaju oszukiwania podczas gry w kości. Jednak w większości języków dosłowny przekład nie ma sensu. O wiele bardziej zrozumiałym tłumaczeniem, dobrze oddającym tę myśl, jest wyrażenie „podstęp ludzi”.
- W Liście do Rzymian 12:11 użyto greckiego zwrotu, który dosłownie znaczy „duchem wrzący”. Jednak dosłowne tłumaczenie może być trudne do zrozumienia, dlatego w tym przekładzie przetłumaczono je na „pałać duchem”.
- Jezus w swoim słynnym Kazaniu na Górze wypowiedział zdanie, które jest tłumaczone na: „Błogosławieni ubodzy w duchu” (Mateusza 5:3, *Biblia gdańska, Biblia Tysiąclecia*), „Błogosławieni ubodzy duchem” (*Wujek 1599, Biblia Warszawsko-Praska*) lub „Szczęśliwi biedni duchem” (*Grecko-polski Nowy Testament, wydanie interlinearne z kodami gramatycznymi*). Ale w wielu językach literalny przekład jest niejasny, a może nawet sugerować, że tacy ludzie są nie zrównoważeni psychicznie albo brak im inicjatywy i determinacji. Tymczasem Jezus uczył tu słuchaczy, że ich szczęście nie zależy od zaspokajania potrzeb fizycznych, lecz od uświadomienia sobie potrzeby korzystania ze wskazówek od Boga (Łukasza 6:20). Dlatego sens dokładniej oddają tłumaczenia w rodzaju „świadomi swoich potrzeb duchowych” lub „ci, co wiedzą, że potrzebują Boga” (Mateusza 5:3, *The New Testament in Modern English*).
- W wielu kontekstach hebrajskie słowo tłumaczone na „zawziętość” oznacza gniew wywołany podejrzeniem kogoś bliskiego o zdradę lub zawistne pragnienie posiadania tego, co mają inni (Przysłów 6:34; Izajasza 11:13). Jednak to samo

ΟΙ ΠΤΩΧΟΙ
ΤΩ ΠΝΕΥΜΑΤΙ

MATEUSZA 5:3

Dosłownie:
„biedni duchem”

Myśl: „świadomi
swoich potrzeb
duchowych”

hebrajskie słowo może być też użyte w znaczeniu pozytywnym. Na przykład może oznaczać gorliwość, jaką okazuje Jehowa, gdy staje w obronie swoich sług bądź też gdy wymaga lub domaga się „wyłączonego oddania” (Wyjścia 34:14; 2 Królów 19:31; Ezechiela 5:13; Zachariasza 8:2). Może też oznaczać gorliwość wiernych sług Boga w oddawaniu Mu czci albo zawierać myśl o tym, że ci słudzy nie tolerują niewierności wobec Boga (Psalm 69:9; 119:139; Liczb 25:11).

- Hebrajski odpowiednik wyrazu „ręka” ma wiele znaczeń. W zależności od kontekstu może być tłumaczony na przykład na „władzę” i „moc” (2 Samuela 8:3; Przysłów 18:21). W angielskim *Przekładzie Nowego Świata* hebrajskie słowo „ręka” ma ponad 40 odpowiedników.

ד

Hebrajskie słowo
jad zazwyczaj
jest tłumaczone
na „ręka”,
ale w zależności
od kontekstu
może być też
oddawane jako
„władza”, „moc”
i na wiele innych
sposobów

Ze względu na powyższe fakty tłumaczenie Biblii nie może polegać po prostu na zastąpieniu hebrajskiego czy greckiego wyrazu zawsze tym samym rodzimym odpowiednikiem. Tłumacz musi się dobrze zastanowić i starannie dobierać słowa, które najlepiej oddają sens tekstu źródłowego. Ponadto aby tekst był łatwy w odbiorze, zdania muszą być zbudowane zgodnie z regułami gramatycznymi obowiązującymi w języku przekładu.

Jednocześnie należy unikać zbyt swobodnego tłumaczenia tekstu. Jeśli tłumacz parafrazuje tekst biblijny, kierując się własną interpretacją, to może wypaczyć jego znaczenie. Istnieje ryzyko, że doda do tekstu swoje własne poglądy na temat znaczenia oryginału albo opuści zawarte w nim ważne szczegóły. Co prawda sparafrazowany tekst łatwo się czyta, ale jeśli odstępstwa od oryginalu są zbyt duże, to mogą uniemożliwić czytelnikowi poznanie rzeczywistego sensu tekstu źródłowego.

ginalu są zbyt duże, to mogą uniemożliwić czytelnikowi poznanie rzeczywistego sensu tekstu źródłowego.

Na pracę tłumacza łatwo mogą wpłynąć jego poglądy religijne. Na przykład w Ewangelii według Mateusza 7:13 jest napisane: „Przestronna [jest] droga prowadząca do zagłady”. Niektórzy tłumacze, najprawdopodobniej pod wpływem swoich przekonań religijnych, wstawili w tym miejscu wyraz „piekło”, chociaż użyte tu greckie słowo oznacza „zagładę”.

Tłumacz musi też brać pod uwagę, że Biblię pierwotnie spisano w języku używanym na co dzień przez zwykłych ludzi – rolników, pasterzy czy rybaków (Nehemiasza 8:8, 12; Dzieje 4:13). Dlate-

go dobry przekład Pisma Świętego powinien umożliwiać zapoznanie się z orędziem od Boga wszystkim szczerym ludziom, niezależnie od ich pochodzenia czy wykształcenia. Taki przekład musi zawierać proste, powszechnie używane słownictwo, które jest zrozumiałe dla przeciętnego człowieka.

W wielu współczesnych przekładach Biblii tłumacze pozwolili sobie pominąć imię Boże, Jehowa, mimo że występuje ono w starożytnych manuskryptach biblijnych (zob. *Dodatek A4*). Wielu tłumaczy zastąpiło to imię tytułem „Pan”, a inni wręcz ukrywają fakt, że Bóg ma imię. Na przykład w niektórych przekładach tak oddano słowa modlitwy Jezusa zapisane w Ewangelii według Jana 17:26: „Dałem im poznać ciebie”, a w Ewangelii według Jana 17:6: „Objawiłem cię ludziom, których mi powierzyłeś”. Tymczasem wierny przekład brzmi: „Dałem im poznać *Twoje imię*” oraz „Wyjawiłem *Twoje imię* ludziom, których mi dałeś”.

W przedmowie do pierwszego wydania *Przekładu Nowego Świata* w języku angielskim napisano: „Udostępniamy przekład Pisma Świętego, który nie jest parafrazą. Dołożyliśmy szczególnych starań, by tłumaczenie to było możliwie najdosłowniejsze i jednocześnie odpowiadało kanonom współczesnej angielszczyzny, a dosłowność nie zaciemniała ani nie wypaczała myśli”. Tak więc Komitet Przekładu Biblii Nowego Świata starał się zachować równowagę — tłumaczył słowa i zwroty w miarę dosłownie, ale jednocześnie unikał słownictwa, które byłoby nienaturalne albo zniekształcałoby myśli zawarte w tekście oryginału. Dzięki temu Biblię tę czytało się z łatwością i czytelnik mógł być całkowicie pewny, że zawarte w niej natchnione orędzie zostało przekazane wiernie (1 Tesaloniczan 2:13).

Cechy dobrego przekładu:

- Uświęca imię Boga przez przywrócenie mu należnego miejsca w Piśmie Świętym (Mateusza 6:9).
- Dokładnie przekazuje orędzie natchnione przez Boga (2 Tymoteusza 3:16).
- Zawiera dosłowne tłumaczenie tam, gdzie pozwala na to słownictwo i struktura języka przekładu.
- Oddaje właściwy sens wyrazów lub zwrotów, jeśli ich dosłowne tłumaczenie zmieniałoby lub zaciemniało ich znaczenie.
- Używa naturalnego, łatwego do zrozumienia języka, który zachęca do czytania (Nehemiasza 8:8, 12).

Czym się wyróżnia ten zrewidowany przekład

Chrześcijańskie Pisma Greckie w Przekładzie Nowego Świata wydano po angielsku w roku 1950, a kompletny *Przekład Nowego Świata* ukazał się w roku 1961. Od tego czasu ten dokładny i zrozumiały przekład Pisma Świętego, dokonany z języków oryginału, udostępniono dziesiątkom milionów czytelników w ponad 210 językach.

Jednak w ostatnim półwieczu w wielu językach zaszły duże zmiany. Obecny Komitet Przekładu Biblii Nowego Świata dostrzegł potrzebę uwzględnienia tych zjawisk językowych, by tekst przekładu mógł poruszać serca dzisiejszych odbiorców. Z tego powodu wprowadzono w nim liczne zmiany w zakresie stylu i słownictwa, żeby osiągnąć następujące cele:

- **Użycie współczesnego, zrozumiałego języka.** Na przykład określenie „nierząd” zmieniono na „prostytucja”, a „nierządnicą” na „prostytutkę” (Jeremiasza 2:20; Rodzaju 38:15). W tej zrewidowanej edycji termin „rozpusta” zazwyczaj jest oddawany określeniem „niemoralne kontakty seksualne” (Galatów 5:19-21). Wyrażenie „czas niezmierny” w zależności od kontekstu zastąpiono takimi określeniami, jak „wiecznie”, „trwały”, „na zawsze” lub „dni pradałne” (Rodzaju 3:22; Wyjścia 31:16; Psalm 90:2; Kaznodziei 1:4; Micheasza 5:2). A zamiast przestarzałych słów „czeladź” i „szafarz” użyto odpowiednio określeń „słudzy w domu” i „zarządca” (Mateusza 24:45; Łukasza 12:42).

W poprzedniej edycji do określenia miejsc bałwochwalczego kultu było używane słowo „wyżyny”. Ale tak naprawdę takie miejsca znajdowały się nie tylko na wzgórzach i górach. Występowały też w dolinach, korytach strumieni, w miastach i pod drzewami. Ponieważ termin geograficzny „wyżyna” oznacza obszar leżący na pewnej wysokości powyżej poziomu morza, może on być w tym kontekście mylący. Dlatego w tekście zrewidowanym najczęściej użyto określenia „wzniesienia” lub „święte wzniesienia” (1 Królów 14:23; 2 Królów 17:29; Ezechiela 6:3).

- **Objaśnienia pojęć biblijnych.** Niektóre określenia użyte w poprzednim wydaniu polskiego *Przekładu Nowego Świata* często wymagały dodatkowego objaśnienia, żeby można je było właś-

ciwie zrozumieć. Na przykład hebrajski termin „Szeol” i grecki „Hades” oznaczają w Biblii wspólny grób ludzkości. Ale dla wielu czytelników są one zupełnie nieznane. Dodatkowo „Hades” może być dwuznaczny, ponieważ występuje też w greckiej mitologii. Dlatego oba te słowa zostały zastąpione słowem dobrze oddającym to, co pisarze Biblii mieli na myśli, czyli „grób”. Terminy „Szeol” i „Hades” są teraz podane w przypisach (Psalm 16:10; Dzieje 2:27).

W poprzednim wydaniu hebrajskie słowo *néfes* i greckie *psyché* konsekwentnie tłumaczono na „dusza”. Ze względu na wiele błędnych poglądów związanych z tym terminem takie podejście pomagało czytelnikowi zrozumieć, jak natchnieni pisarze Biblii posługiwali się tymi słowami. W zależności od kontekstu mogą one oznaczać: 1) osobę, 2) życie człowieka, 3) żywe stworzenie, 4) pragnienia i upodobania jakiejś osoby albo w niektórych wypadkach nawet 5) martwe osoby. Ponieważ jednak słowo „dusza” nie jest w języku polskim powszechnie używane w taki sposób, podjęto decyzję, żeby je oddawać z uwzględnieniem zamierzonego znaczenia, zazwyczaj z dodaniem przypisu „Lub ‚dusza’” (zob. np. Rodzaju 1:20; 2:7; Kapłańską 19:28; Psalm 3:2; Przysłów 16:26; Mateusza 6:25). Jednak w niektórych fragmentach poetyckich lub dobrze znanych kontekstach słowo „dusza” zostało w tekście głównym zachowane, a w przypisie znalazło się odwołanie do *Słowniczka pojęć* lub podano inny możliwy ekwiwalent (Powtórzonego Prawa 6:5; Przysłów 2:10; Mateusza 22:37).

Słowo „nerki” pozostawiono w tekście głównym, gdy chodzi o literalny organ. Jednak w znaczeniu symbolicznym (np. w Psalmie 7:9; 26:2 lub Objawieniu 2:23) jest ono oddawane w tekście głównym jako „najszybsze uczucia” lub „najszybsze myśli”, a dosłowne brzmienie podano w przypisie.

Podobnie jak to jest w językach hebrajskim i greckim, polskie słowo „serce” ma znaczenie zarówno literalne, jak i symboliczne, więc zazwyczaj w tekście głównym je pozostawiono. Ale w kilku miejscach, gdzie słowo to mogło być niewłaściwie zrozumiane, posłużono się tłumaczeniem oddającym myśl. Na przykład w Księdze Przysłów słowa, że komuś „nie dostaje serca”, oddano zwrotem „brakuje zdrowego rozsądku”, a wersja dosłowna zawarta jest w przypisie (Przysłów 6:32; 7:7). Podobnie postąpiono z innymi słowami, takimi jak „tłusty”, „ciało” czy „róg”—zawartą w nich myśl oddano zgodnie z kontekstem (Rodzaju 45:18; Kaznodziei 5:6; Hioba 16:15). „Tłuszcz nerkowy pszenicy” to obecnie „najwyborniejsza

pszenica” (Powtórzonego Prawa 32:14); zwrot „jestem nieobrzezanych warg” brzmi teraz „mam trudności z mówieniem” (Wyjścia 6:12); a zwrot „idę dziś drogą całej ziemi” oddano „ja już wkrótce umrę” (Jozuego 23:14). Niektóre takie określenia zostały objaśnione w *Słowniczku pojęć biblijnych*.

- **Bardziej przejrzysty styl.** W poprzednim wydaniu polskiego *Przekładu Nowego Świata* używano słów pomocniczych, które wskazywały aspekt hebrajskich czasowników (dokonany lub niedokonany). Na przykład czynność ciągłą, często wyrażaną czasownikami niedokonanymi, zaznaczano przez dodanie zwrotów takich jak „przystąpił do” lub „zaczął”. Emfazę, często wyrażoną hebrajskim czasownikiem dokonanym, oddawano dodatkowymi wyrażeniami w rodzaju „na pewno”, „z pewnością”. W rezultacie takie pomocnicze słówka i wyrażenia pojawiły się w tekście tysiące razy. W zrewidowanym tłumaczeniu uznano, że zawartą w oryginale myśl o ciągłości jakiejś czynności wystarczy po prostu oddać za pomocą niedokonanych form polskich czasowników.
- **Oddawanie właściwego rodzaju.** Hebrajskie i greckie rzeczowniki mają rodzaj gramatyczny – męski lub żeński, a greckie również rodzaj nijaki. Czasami jednak oddawanie rodzaju wyrazu z tekstu pierwotnego może zaciemniać znaczenie. W hebrajszczyźnie i grece rzeczowniki w liczbie mnogiej są zazwyczaj rodzaju męskiego – nie tylko gdy się odnoszą do samych mężczyzn, ale również wtedy, gdy jest mowa o mężczyznach i kobietach. Na przykład określenie „synowie Izraela” może się odnosić do 12 synów Jakuba, ale częściej oznacza cały naród izraelski – zarówno mężczyzn, jak i kobiety (Wyjścia 28:9; 35:29). Dlatego w wersji zrewidowanej określenie to często jest tłumaczone na „Izraelici”, by zaznaczyć, że chodzi o cały naród. Podobnie wyrażenie „chłopiec niemający ojca”, które może się odnosić i do chłopca, i do dziewczynki, oddano najczęściej jako „sierota”. Z drugiej strony, ponieważ w tekście Biblii rodzaj męski jest używany w odniesieniu do Boga i Jęgo Syna, a także aniołów i demonów, nie ma podstawy posługiwać się słowami bezrodzajowymi, jak to robią tłumacze w niektórych współczesnych przekładach na inne języki.

Wszystkie zmiany w tekście tego tłumaczenia Biblii zostały wprowadzone po wcześniejszych modlitwach, uważnym prze-myśleniu i z poczuciem głębokiego szacunku dla wspaniałej pracy wykonanej przez pierwszy Komitet Przekładu Biblii Nowego Świata.

Inne cechy wersji zrewidowanej:

To wydanie Biblii zawiera przypisy. Należą one do następujących głównych kategorii:

„Lub”	Alternatywne sposoby oddania tekstu hebrajskiego, aramejskiego lub greckiego, które przekazują tę samą ogólną myśl (Rodzaju 1:2, przypis do „prze-mieszczała się czynna siła Boża”; Jozuego 1:8, „czytaj”).
„Możliwe też”	Alternatywne sposoby oddania tekstu, które prze-kazują prawidłową, ale inną ogólną myśl (Rodzaju 21:6, „ze mną”; Zachariasza 14:21, „Kananejczyka”).
„Dost.”	Dostowne tłumaczenie z hebrajskiego, aramejskiego lub greckiego bądź też podstawowe znaczenie oryginalnego sformułowania (Rodzaju 30:22, „sprawił, że mogła mieć dzieci”; Wyjścia 32:9, „uparty”).
Znaczenie i dodatkowe informacje	Znaczenie imion i nazw (Rodzaju 3:17, „Adama”; Wyjścia 15:23, „Mary”); szczegóły dotyczące jednostek miary i wagi (Rodzaju 6:15, „łokci”); wyjaśnienie, do kogo się odnosi zaimek (Powtórzonego Prawa 11:14, „On”); pomocne informacje z dodatków i słowniczka (Rodzaju 37:35, „grobu”; Mateusza 5:22, „Gehenne”).

Pierwsza część, zatytułowana *Wprowadzenie do Słowa Bożego*, zawiera zarys podstawowych nauk biblijnych. Po tekście Biblii umieszczono *Zestawienie ksiąg biblijnych*, *Skorowidz słów użytych w Biblii* oraz *Słowniczek pojęć biblijnych*. *Słowniczek* pomaga czytelnikowi zrozumieć wybrane pojęcia występujące w Biblii. *Dodatek A* zawiera następujące części: „Zasady tłumaczenia Biblii”, „Czym się wyróżnia ten zrewidowany przekład”, „Jak otrzymaliśmy Biblię”, „Imię Boże w Pismach Hebrajskich”, „Imię Boże w Chrześcijańskich Pismach Greckich”, „Prorocy oraz władcy Judy i Izraela” oraz „Najważniejsze wydarzenia z ziemskiego życia Jezusa”. *Dodatek B* zawiera mapy, schematy, tabele i inne informacje przydatne wnikliwym czytelnikom Biblii.

W tekście głównym Biblii każdą księgę poprzedza zarys treści poszczególnych jej rozdziałów z podanymi konkretnymi wersetami. W środkowej kolumnie każdej strony zawarto najbardziej pomocne odsyłacze z poprzedniego wydania, które odsyłają do powiązanych wersetów lub myśli.

Gdy tekst zawiera cytat z innego fragmentu Biblii, dla uproszczenia został on ujęty w cudzysłów niezależnie od tego, czy jest to bezpośredni cytat, czy wersja sparafrazowana. W Chrześcijańskich Pismach Greckich nieraz cytowana jest grecka *Septuaginta*.

Jak otrzymaliśmy Biblię

Autor Biblii zadbał o to, by przetrwała ona do naszych czasów. Polecił zapisać w niej takie stwierdzenie:

„Słowo naszego Boga trwa wiecznie”
(Izajasza 40:8).

Powyższe stwierdzenie jest prawdziwe, mimo że do naszych dni nie zachował się żaden oryginalny rękopis Pism Hebrajskich i Aramejskich* ani Chrześcijańskich Pism Greckich. Skąd zatem można mieć pewność, że treść dzisiejszej Biblii naprawdę zawiera natchnione orędzie?

ROLA KOPISTÓW W ZACHOWANIU SŁOWA BOŻEGO

W wypadku Pism Hebrajskich odpowiedź jest po części związana ze starożytną tradycją zapoczątkowaną przez samego Boga — polecił On przepisywać tekst[#]. Na przykład nakazał królom Izraela sporządzać sobie osobiste kopie spisanego Prawa (Powtórzonego Prawa 17:18). Oprócz tego nałożył na Lewitów obowiązek zadbania o przetrwanie „tej księgi Prawa” i nauczania zawartych w niej przepisów (Powtórzonego Prawa 31:26; Nehemiasza 8:7). Po uprowadzeniu Żydów do niewoli w Babilonie wyłoniła się grupa kopistów, inaczej mówiąc przepisywaczy (soferów) (Ezdrasza 7:6, przypisy). Z czasem dzięki nim powstały liczne odpisy 39 ksiąg Pism Hebrajskich.

W ciągu wieków kopiści skrupulatnie przepisywali te księgi. W średniowieczu tradycję tę kontynuowali żydowscy uczeni zwani masoretami. Najstarszy kompletny rękopis masorecki to Kodeks leningradzki, datowany na lata 1008—1009 n.e. Jednak w połowie XX wieku wśród Zwojów znad Morza Martwego odkryto jakieś 220 rękopisów biblijnych lub ich fragmentów. Są one ponad tysiąc lat starsze od Kodeksu leningradzkiego. Porówna-

* W dalszej części dla uproszczenia będziemy się posługiwać nazwą Pisma Hebrajskie.

[#] Jednym z powodów, dla których rękopisy trzeba było przepisywać, był fakt, że pierwotny tekst spisano na nietrwałych materiałach.

nie tekstu Zwojów znad Morza Martwego z Kodeksem leningradzkim potwierdza ważny fakt: w Zwojach znad Morza Martwego da się dostrzec pewne różnice w słownictwie, ale żadna z nich nie zmienia znaczenia tekstu.

A co można powiedzieć o 27 księgach Chrześcijańskich Pism Greckich? Zostały one spisane przez niektórych apostołów Jezusa Chrystusa oraz kilku jego pierwszych uczniów. Wzorując się na tradycji żydowskich kopistów, pierwsi chrześcijanie sporządzali odpisy tych ksiąg (Kolosan 4:16). Mimo działań rzymskiego cesarza Dioklecjana i innych, którzy usiłowali zniszczyć całą literaturę wczesnochrześcijańską, do naszych czasów zachowały się tysiące starożytnych rękopisów i ich fragmentów.

Pisma wykorzystywane przez pierwszych chrześcijan były również tłumaczone na inne języki. Wczesne tłumaczenia Biblii powstały między innymi w językach: etiopskim, gruzińskim, koptyjskim, łacińskim, ormiańskim i syryjskim.

HEBRAJSKI I GRECKI TEKST ŹRÓDŁOWY

Nie wszystkie odpisy starożytnych rękopisów biblijnych zawierają jednakowe sformułowania. Jak więc ustalić, co zawierał tekst pierwotny?

Sytuację tę można przyrównać do nauczyciela, który prosi 100 uczniów o przepisanie rozdziału pewnej książki. Nawet gdyby wyjściowy rozdział został później zagubiony, porównanie 100 kopii pozwoliłoby odtworzyć jego oryginalne brzmienie. Każdy uczeń mógłby popełnić pewne błędy, ale jest mało prawdopodobne, żeby wszyscy uczniowie pomylili się dokładnie w tych samych miejscach. Podobnie gdy bibliści porównują tysiące dostępnych fragmentów i odpisów starożytnych ksiąg biblijnych, mogą zlokalizować błąd kopisty i ustalić, co było w oryginale.

Jaką możemy mieć pewność, że myśli zawarte w pierwotnym tekście Biblii zostały rzetelnie zachowane do naszych czasów? Uczony William H. Green tak się wyraził o tekście Pism Hebrajskich: „Śmiało można powiedzieć, że żadne inne starożytne dzieło nie zostało przekazane z taką dokładnością”. A o Chrześcijańskich Pismach Greckich, nazywanych też Nowym Testamentem, biblista Frederick F. Bruce napisał: „Pisma tworzące Nowy Testament są znacznie lepiej potwierdzone niż liczne dzieła pisarzy klasycznych, których autentyczności nikt nie myśli podważać”.

„Śmiało można powiedzieć, że żadne inne starożytne dzieło nie zostało przekazane z taką dokładnością”

Rozdział 40 Izajasza
w Zwojach
znad Morza Martwego
(datowany na lata
125–100 p.n.e.)

W porównaniu
z hebrajskimi rękopisami
powstałymi
ok. 1000 lat później
zawiera on tylko
drobne różnice,
najczęściej w pisowni

Rozdział 40 Izajasza
w Kodeksie z Aleppo,
ważnym tekście
masoreckim
z ok. 930 r. n.e.

Dodał też: „Gdyby Nowy Testament był zbiorem pism świeckich, ich autentyczność raczej nie byłaby kwestionowana”.

Tekst hebrajski. *Pisma Hebrajskie w Przekładzie Nowego Świata* (1953-1960) zostały oparte na opracowaniu *Biblia Hebraica* Rudolfa Kittela. Późniejsze wydania *Przekładu Nowego Świata* korzystały ze zaktualizowanych edycji tekstu hebrajskiego — *Biblia Hebraica Stuttgartensia* oraz *Biblia Hebraica Quinta*, które uwzględniały nowe fakty na podstawie badań Zwojów znad Morza Martwego i innych starożytnych rękopisów. Te pozycje podają w głównej kolumnie tekst Kodeksu leningradzkiego wraz z przypisami zawierającymi warianty tekstu dopuszczalne na podstawie innych źródeł, w tym Pięcioksięgu Samarytańskiego, Zwojów znad Morza Martwego, greckiej *Septuaginty*, targumów aramejskich, łacińskiej *Wulgaty* i syryjskiej *Peszitty*. W trakcie prac nad rewizją *Przekładu Nowego Świata* korzystano z opracowania *Biblia Hebraica Stuttgartensia* i *Biblia Hebraica Quinta*.

Tekst grecki. Pod koniec XIX wieku uczeni B. F. Westcott i F. J. A. Hort porównywali istniejące rękopisy i fragmenty biblijne, by zestawić grecki tekst krytyczny, który ich zdaniem najwierniej odzwierciedlał tekst oryginału. W połowie XX wieku Komitet *Przekładu Biblii Nowego Świata* posłużył się ich tekstem krytycznym jako podstawą do tłumaczenia. Wykorzystano również inne wczesne papirusy, datowane na II i III wiek n.e. Z czasem stały się dostępne kolejne manuskrypty. Ponadto inne teksty krytyczne, takie jak Nestle-Aland oraz Zjednoczonych Towarzystw Biblijnych (UBS), uwzględniają najnowsze wyniki badań. Niektóre z tych odkryć zostały wykorzystane podczas przygotowania tej rewizji.

Analiza tych tekstów krytycznych pokazała, że niektóre werse-ty zawarte w starszych tłumaczeniach Chrześcijańskich Pism Greckich, na przykład w angielskiej *Biblii króla Jakuba*, zostały w rzeczywistości dodane przez kopistów i nigdy nie wcho-dziły w skład natchnionego tekstu Pisma Świętego. Ponieważ powszechnie stosowany w tłumaczeniach Biblii podział na wer-se-ty ustalono już w XVI wieku, pominięcie tych dodanych wer-se- -tów powoduje, że obecnie w większości Biblii występują luki w ponumerowanych wersetach. Te wersety to: Mateusza 17:21; 18:11; 23:14; Marka 7:16; 9:44, 46; 11:26; 15:28; Łukasza 17:36; 23:17; Jana 5:4; Dzieje 8:37; 15:34; 24:7; 28:29 i Rzymian 16:24. W tej zrewidowanej edycji pominięte wersety zaznaczono przy-pisem.

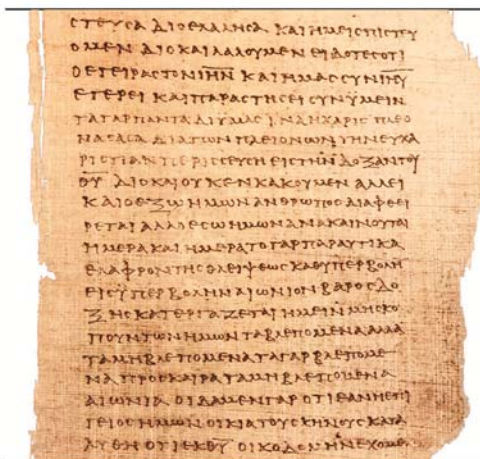
Badania wykazały, że w oryginalnych rękopisach nie występo-wało długie zakończenie 16 rozdziału Ewangelii według Marka

(wersety 9-20), krótkie zakończenie 16 rozdziału ani fragment z Ewangelii według Jana 7:53 do 8:11. Dlatego te nieautentyczne wersety nie występują w tej rewizji*.

Brzmienie niektórych fragmentów zostało zmodyfikowane na podstawie tego, co ogół biblistów uznaje za tekst najbliższy oryginałowi. Na przykład według niektórych rękopisów Ewangelia według Mateusza 7:13 zawiera taką informację: „Wchodźcie przez ciasną bramę, bo szeroka jest brama i przestronna droga prowadząca do zagłady”. Poprzednie wydanie *Przekładu Nowego Świata* nie zawierało frazy „jest brama”. Jednak dalsze badania rękopisów doprowadziły do wniosku, że tekst oryginału zawierał te słowa. Dlatego w tej edycji zostały one dodane. W całym tekście wprowadzono więcej takich uściśleń. Mają one jednak marginalne znaczenie i żadne z nich nie zmienia podstawowego orędzia zawartego w Słowie Bożym.

* Dodatkowe informacje dotyczące wersetów uważanych za wątpliwe można znaleźć w przypisach w *Piśmie Świętym w Przekładzie Nowego Świata* – z przypisami (wydanie angielskie z roku 1984).

Papirus z tekstem
2 Koryntian 4:13 do 5:4
z ok. 200 r. n.e.

Imię Boże w Pismach Hebrajskich

Imię Boże, wyrażone czterema hebrajskimi spółgłoskami יהוה zwanymi tetragramem, pojawia się w Pismach Hebrajskich blisko 7000 razy. W tym przekładzie te cztery litery oddano słowem „Jehowa”. Imię to jest zdecydowanie najczęściej występującym imieniem w Biblii. Co prawda natchnieni pisarze w odniesieniu do Boga używali różnych tytułów i wyrażen opisowych, takich jak „Wszechmocny”, „Najwyższy” czy „Pan”, ale jedynym imieniem własnym, którym Go określali, jest tetragram.

Sam Bóg Jehowa tak kierował pisarzami Biblii, żeby używali Jego imienia. Na przykład natchnął proroka Joela do napisania: „Każdy, kto wzywa imienia Jehowy, będzie wybawiony” (Joela 2:32). Pobudził też pewnego psalmistę, żeby napisał: „Ty, który masz na imię Jehowa, sam jesteś Najwyższy nad całą ziemią” (Psalm 83:18). Co ciekawe, w samej Księdze Psalmów imię Boże pojawia się jakieś 700 razy, a jest to księga zawierająca poematy, które miały być śpiewane i recytowane przez lud Boży. Dlaczego więc w wielu przekładach Biblii nie ma imienia Boga? Dlaczego w tym przekładzie użyto formy „Jehowa”? I jakie jest znaczenie tego imienia?

Dlaczego w wielu przekładach Biblii nie ma imienia Boga? Powody są różne. Niektórzy uważają, że Wszechmocny Bóg nie potrzebuje żadnego konkretnego imienia, które by Go identyfikowało. Inni zdają się ulegać wpływowi żydowskiej tradycji unikania posługiwania się tym imieniem — być może z obawy przed tym, żeby go nie zbezcześcić. Jeszcze inni uważają, że skoro nikt nie ma pewności co do tego, jak faktycznie je wymawiano, to lepiej używać tytułów, takich jak „Pan” lub „Bóg”. Ale wspomniane powody okazują się bezpodstawne w świetle następujących argumentów:

- Ci, którzy twierdzą, że Wszechmocny Bóg nie potrzebuje imienia, które by Go identyfikowało, ignorują fakt, że wczesne kopie

Imię Boże zapisane dawnymi literami hebrajskimi, używanymi przed niewolą babilońską

Imię Boże zapisane literami hebrajskimi używanymi po niewoli babilońskiej

Fragment Psalmów z jednego ze Zwojów znad Morza Martwego, datowanego na pierwszą połowę I w. n.e. Tekst napisano literami hebrajskimi używanymi powszechnie po niewoli babilońskiej, ale tetragram konsekwentnie zapisywano charakterystycznymi literami starohebrajskimi

Jego Słowa — w tym te datowane na czasy przed Chrystusem — zawierają imię własne Boga. Jak już wspomniano, to z Jego inicjatywy pojawia się ono w Biblii około 7000 razy. Nie ulega wątpliwości, że Bóg chce, byśmy znali to imię i go używali.

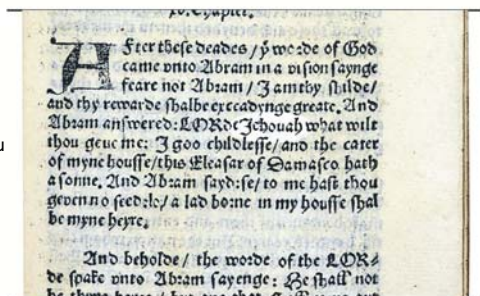
- Tłumacze usuwający imię Boże przez wzgląd na tradycję żydowską przeoczą pewien ważny fakt. Chociaż niektórzy żydowscy przepisywacze nie chcieli wymawiać tego imienia, to nie usuwali go ze swoich kopii świętych Pism. Starożytne zwroty znalezione w Kumran (Qumran) niedaleko Morza Martwego zawierają to imię w wielu miejscach. Część tłumaczy Biblii, chcąc pokazać, że w danym miejscu w tekście pierwotnym widniało imię Boże, wprowadza tam zastępczy wyraz „PAN” pisany dużymi literami. Pozostaje jednak pytanie: Dlaczego ci tłumacze pozwalają sobie na zastępowanie imienia Bożego lub usuwanie go z Biblii, skoro wiedzą, że występuje ono w niej tysiące razy? Kto ich zdaniem dał im prawo do wprowadzania takich zmian? Chyba tylko oni znają odpowiedź.
- Osoby, które twierdzą, że nie należy używać imienia Bożego, bo nie wiadomo, jak faktycznie je wymawiano, z pewnością swobodnie posługują się imieniem Jezus. Ale przecież uczniowie Jezusa w I wieku n.e. wypowiadali jego imię nieco inaczej, niż robi to większość dzisiejszych chrześcijan. Chrześcijanie pochodzenia żydowskiego zapewne używali formy *Jesúaʿ*. A tytuł „Chrystus” brzmiał *Masziach*, czyli Mesjasz. Chrześcijanie mówiący po grecku nazywali Jezusa *Iesoús Christòs*, z kolei mówiący po łacinie — *Iesus Christus*. Pod natchnieniem Bożym utrwalało w Biblii greckie tłumaczenie jego imienia, co dowodzi, że pierwsi chrześcijanie trzymali się rozsądnej zasady używania tej formy imienia, która była powszechnie stosowana w ich języku. Analogicznie Komitet Przekładu Biblii Nowego Świata uważa za rozsądne używanie formy „Jehowa”, nawet jeśli nie odpowiada ona ściśle wymowie tego imienia w starożytnej hebrajszczyźnie.

Dlaczego w Przekładzie Nowego Świata użyto formy „Jehowa”?

W języku polskim czterem literom tetragramu (יהוה) odpowiadają spółgłoski *JHWH*. W starożytnej hebrajszczyźnie wszystkie słowa, również tetragram, zapisywano bez samogłosek. W dawnych czasach, kiedy na co dzień posługiwano się tym językiem, każdy, kto czytał taki tekst, z łatwością dodawał odpowiednie samogłoski.

Około tysiąca lat po ukończeniu spisywania Pism Hebrajskich żydowscy uczeni opracowali system znaków wokalizacyjnych, zwany punktacją samogłoskową, który wskazywał, jakich samogłosek użyć podczas czytania hebrajskiego tekstu. Do tamtej pory jednak

Imię Boże w Rodzaju 15:2
w przekładzie Pięcioksięgu
William Tyndale'a (1530)

wielu Żydów zaczęło przesądnie wierzyć, że wymawianie na głos osobistego imienia Boga jest niewłaściwe. Stosowali więc określenia zastępcze. Wygląda na to, że gdy przepisywano tetragram, cztery spółgłoski oznaczające imię Boże łączono z samogłoskami wziętymi z tych określeń zastępczych. Dlatego manuskrypty zawierające punktację samogłoskową nie pomagają ustalić, jak pierwotnie wymawiano to imię po hebrajsku. Niektórzy sądzą, że brzmiało ono „Jahwe”, ale podaje się też inne możliwe formy. Jeden ze Zwojów znad Morza Martwego, zawierający fragment Księgi Kapłańskiej po grecku, oddaje imię Boże słowem *lao*. Oprócz tej formy pisarze wczesnochrześcijańscy sugerowali wymowę *lae*, *labé* czy *laoué*. Nie ma jednak podstaw, żeby w tej kwestii być dogmatycznym. Po prostu nie wiemy, jak starożytni służyli Boga wymawiali Jego imię po hebrajsku (Rodzaju 13:4; Wyjścia 3:15). Wiemy natomiast, że On wielokrotnie posługiwał się nim w kontaktach ze swoimi sługami oraz że gdy oni zwracali się do Boga, też używali tego imienia i swobodnie posługiwali się nim w rozmowach z innymi (Wyjścia 6:2; 1 Królów 8:23; Psalm 99:9).

Dlaczego w takim razie *Przekład Nowego Świata* używa formy „Jehowa”? Bo taka forma już dawno temu utrwaliła się w różnych językach, także w języku polskim.

W angielskiej Biblii imię własne Boga po raz pierwszy pojawiło się w roku 1530 w tłumaczeniu Pięcioksięgu dokonany przez William Tyndale'a. Użył on formy „Iehouah”. W roku 1599 identycznej formy oraz form „Iehouach” i „Iehoua” użył ksiądz Jakub Wujek w kilku przypisach do swojego przekładu Biblii na język polski. Już wcześniej w polskich przekładach zaczęło się też posługiwać formą „Jehowa”. Pojawia się ona w *Biblii brzeskiej* (1563), *Biblii nieświeskiej* (1572) czy *Biblii gdańskiej* (1632).

W latach 1927 i 1930 użył jej Żyd Fryderyk Aszkenazy w swoim tłumaczeniu Psalmów na język polski.

Joseph Bryant Rotherham, wyjaśniając, dlaczego w swoim dziele *Studies in the Psalms* z roku 1911 użył formy „Jehovah” („Jehowa”), a nie „Yahweh” („Jahwe”), napisał, że postanowił użyć „formy imienia, która jest bardziej znana ogółowi czytelników Biblii (a zarazem w pełni akceptowalna)”. W roku 1930 uczony A. F. Kirkpatrick poczynił podobne spostrzeżenie na temat stosowania formy „Jehowa”. Napisał: „Współcześni gramatycy obstają przy tym, że należy je czytać *Yahveh* [Jahwe] lub *Yahaveh* [Jahawe]; ale forma JEHOVAH [JEHOWA] wydaje się w języku angielskim mocno zakorzeniona, przy czym naprawdę ważna nie jest faktyczna wymowa, lecz świadomość, że jest to Imię Własne, a nie zwyczajny opisowy tytuł, taki jak „Pan”. To samo można powiedzieć o używaniu formy „Jehowa” w języku polskim.

Co znaczy imię Jehowa? Imię to pochodzi od hebrajskiego czasownika הוה (*hwh*), który oznacza „stawać się”. Część uczonych uważa, że tetragram jest kauzatywną formą tego czasownika. Dlatego w rozumieniu Komitetu Przekładu Biblii Nowego Świata imię Boga znaczy „On powoduje, że się staje”. Uczeni mają różne poglądy na tę sprawę, więc nie możemy być dogmatyczni co do wspomnianego znaczenia. Ale taka definicja znakomicie pasuje do roli Jehowy jako Stwórcy wszystkiego i Wykonawcy swojego zamierzenia. Jehowa nie tylko spowodował, że zaistniał fizyczny wszechświat oraz istoty rozumne, ale też w miarę rozwoju wydarzeń powoduje, że dzieje się Jego wola i urzeczywistnia Jego zamierzenie.

Co za tym idzie, znaczenie imienia Jehowa nie ogranicza się do pokrewnego czasownika użytego w Księdze Wyjścia 3:14, gdzie czytamy: „Stanę się, kim zechcę się stać” lub „Okazę się, kim się okażę”. Ściśle rzecz biorąc, te słowa nie definiują imienia Bożego w pełni. Wyjawiają raczej pewien aspekt osobowości Boga — pokazują, że On w każdej sytuacji staje się tym, kim trzeba, żeby zrealizować swoje zamierzenie. Chociaż więc imię Jehowa może kryć w sobie taką myśl, to nie oznacza tylko tego, że Bóg sam staje się, kimkolwiek zechce. Wskazuje też, że Jehowa w celu realizacji swojego zamierzenia powoduje, iż Jego dzieło stwórcze staje się, czymkolwiek trzeba, lub wykonuje, cokolwiek trzeba.

יהוה הוה

Tetragram *JHWH*:
„On powoduje,
że się staje”

הוה הוה

Czasownik *HWH*:
„stawać się”

Imię Boże w Chrześcijańskich Pismach Greckich

Bibliści przyznają, że imię własne Boga wyrażone tetragramem (יהוה) występowało prawie 7000 razy w pierwotnym tekście Pism Hebrajskich. Wielu sądzi jednak, że nie występowało ono w pierwotnym tekście Chrześcijańskich Pism Greckich. Z tego powodu większość współczesnych przekładów Biblii nie zawiera imienia Jehowa w tak zwanym Nowym Testamencie. Nawet we fragmentach będących cytatami z Pism Hebrajskich, w których występował tetragram, większość tłumaczy nie używa osobiste go imienia Boga, lecz słowa „Pan”.

Pismo Święte w Przekładzie Nowego Świata nie idzie tym torem. Zawiera imię Jehowa w Chrześcijańskich Pismach Greckich w sumie w 237 miejscach. Jego tłumacze, podejmując taką decyzję, uwzględnili dwa istotne czynniki: 1) Dostępne obecnie greckie manuskrypty nie są oryginałami. Spośród tysięcy odpisów, które dziś posiadamy, większość powstała przynajmniej dwa stulecia po oryginałach. 2) Do tego czasu kopiści zaczęli zastępować tetragram greckim słowem *Kýrios*, oznaczającym „Pan”, lub przepisywali tekst z manuskryptów, które już były w ten sposób zmienione.

Komitety Przekładu Biblii Nowego Świata uznał, że istnieją niezbit e argumenty przemawiające za tym, iż tetragram rzeczywiście znajdował się w oryginalnych greckich manuskryptach. Oparto się na następujących faktach:

- **Kopie Pism Hebrajskich wykorzystywane w czasach Jezusa i apostołów wszędzie zawierały tetragram.** W przeszłości niektórzy podawali to w wątpliwość. Ale odkąd w Kumran (Qumran) odkryto kopie Pism Hebrajskich datowane na I wiek n.e., wspomniany fakt został bezsprzecznie udowodniony.
- **W czasach Jezusa i apostołów tetragram pojawiał się także w greckich tłumaczeniach Pism Hebrajskich.** Przez stulecia uczeni sądzili, że w rękopisach *Septuaginty*, czyli przekładu Pism Hebrajskich na język grecki, tetragram nie występował. Tymczasem w połowie XX wieku ich uwagę zwróciły pewne bardzo stare fragmenty *Septuaginty* z okresu, gdy na ziemi żył Jezus. Pojawia się w nich imię własne Boga zapisane literami hebrajskimi. A zatem w czasach Jezusa odpisy *Septuaginty*

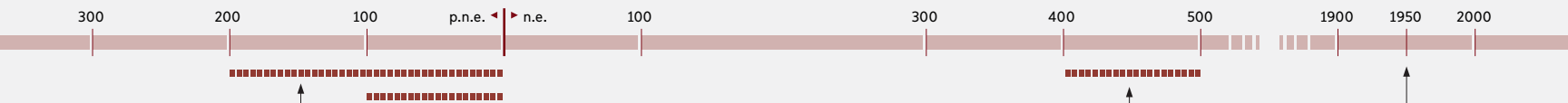
zawierały imię Boże. Ale już w IV wieku n.e. w głównych jej manuskryptach, takich jak Kodeks watykański i Kodeks synajski, nie było imienia Bożego w księgach od Rodzaju do Malachiasza (tam, gdzie występowało ono we wcześniejszych rękopisach). Nie dziwi więc fakt, że w tekstach z tamtego okresu nie znajdujemy imienia Bożego w tak zwanej nowotestamentowej części Biblii, czyli w Pismach Greckich.

- **Same Chrześcijańskie Pisma Greckie poświadczają, że Jezus często odwoływał się do imienia Bożego i mówił o nim innym.** W modlitwie do Boga powiedział: „Wyjawiłem Twoje imię ludziom, których mi dałeś ze świata”. Dodał też, że dalej będzie zapoznawał drugich z tym imieniem (Jana 17:6, 11, 12, 26).

- **Skoro Chrześcijańskie Pisma Greckie są natchnionym przez Boga uzupełnieniem świętych Pism Hebrajskich, to nagłe zniknięcie z tekstu imienia Jehowy naruszałoby spójność całej Biblii.** Około połowy I wieku n.e. uczeń Jakub oznajmił starszym w Jerozolimie: „Symeon wyczerpująco opowiedział, jak Bóg po raz pierwszy zwrócił uwagę na inne narody, żeby wybrać spośród nich lud, który by nosił Jego imię” (Dzieje 15:14). Słowa Jakuba byłyby nielogiczne, gdyby w I wieku nikt nie znał imienia Bożego ani go nie używał.

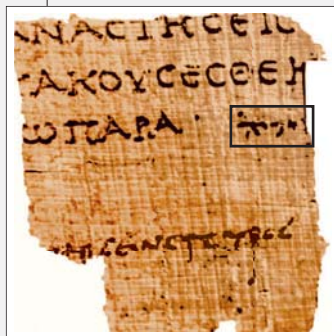
W modlitwie do Boga Jezus powiedział:
„Wyjawiłem Twoje imię ludziom, których mi dałeś ze świata”.
Dodał też, że dalej będzie zapoznawał drugich z tym imieniem

- **W Chrześcijańskich Pismach Greckich występuje skrócona forma imienia Bożego.** W Objawieniu 19:1, 3, 4, 6 imię to jest częścią słowa „Alleluja”. Pochodzi ono od hebrajskiego wyrazu, który dosłownie znaczy „wystawiajcie Jah”. A „Jah” to skrócona forma imienia Jehowa. Zawiera je w sobie wiele imion wspomnianych w Chrześcijańskich Pismach Greckich. Co ciekawe, jak wyjaśniają różne źródła, samo imię Jezus oznacza „Jehowa jest wybawieniem”.
- **Dawne teksty żydowskie wskazują, że chrześcijanie pochodzenia hebrajskiego posługiwali się w swoich pismach imieniem Bożym.** *Tosefta*, spisany zbiór ustnych reguł sporządzony około 300 roku n.e., wspomina o tekstach chrześcijańskich, które były palone w szabat: „Nie ratujemy przed ogniem [w szabat] ewangelii (*giljonim*) i ksiąg heretyków (*sifre minim*). Raczej niech spłoną one i ich tetragramy” (*Jezus i chrześcijanie w źródłach rabinicznych*). Według tego samego źródła rabin Jose Galilejczyk (Jose ha-Gelili), który żył na

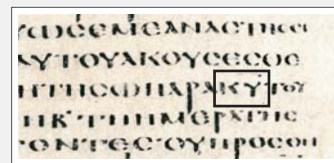
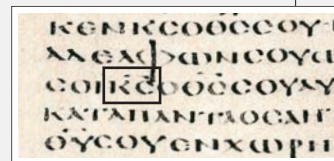
Powtórzonego Prawa 6:4
Papius Nasha
II lub I w. p.n.e.

Starożytny tekst hebrajski,
w którym imię Boże
pojawia się dwukrotnie

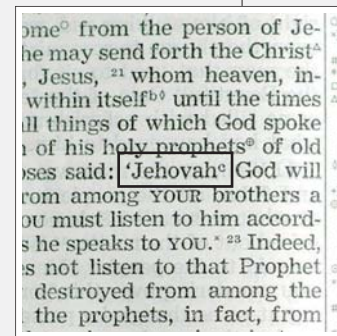
Fragment Powtórzonego Prawa 18:15, 16
Papius Fuad 266
I w. p.n.e.

Grecka *Septuaginta*
z imieniem Bożym
zapisanym po hebrajsku

Powtórzonego Prawa 18:15, 16
Kodeks aleksandryjski
V w. n.e.

Imię Boże zostało usunięte
i zastąpione literami KC i KY,
czyli skróconymi formami
greckiego wyrazu *Kýrios* („Pan”)

Dzieje 3:22 – cytat z Powtórzonego Prawa 18:15
Przekład Nowego Świata
XX w. n.e.

W *Przekładzie Nowego Świata*
przywrócono imię Boże

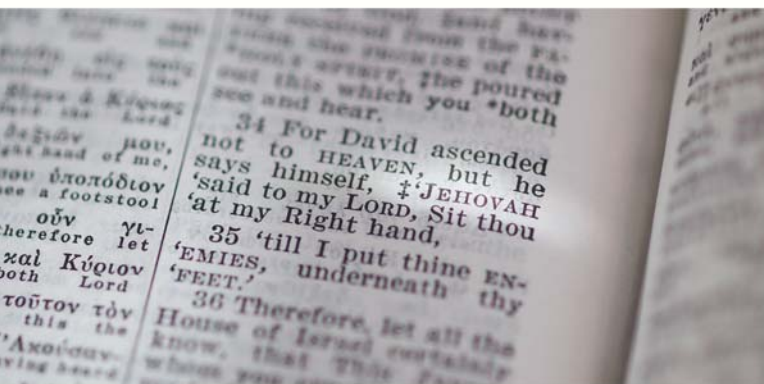
początku II wieku n.e., powiedział o tekstach rozumianych jako chrześcijańskie, że w inne dni tygodnia „powinno się usunąć ich tetragramy, aby je ukryć, a wszystko pozostałe powinno się spalić” (pisownia oryginalna tłumaczenia polskiego).

- Zdaniem niektórych biblistów wydaje się prawdopodobne, że imię Boże występowało w Chrześcijańskich Pismach Greckich w cytatach z Pism Hebrajskich. W dziele *The Anchor Bible Dictionary*, pod nagłówkiem „Tetragram w Nowym Testamencie”, napisano: „Istnieją pewne dowody, że w pierwotnym tekście N[owego] T[estamentu] tetragram, imię Boże, Jahwe, wystę-

pował w niektórych lub we wszystkich cytatach ze S[tarego] T[estamentu]”. Biblista George Howard wyraził następujący pogląd: „Ponieważ w dalszym ciągu pisano tetragram w kopiach Biblii greckiej [*Septuaginta*], stanowiącej Pisma pierwszego kościoła, więc należałoby przyjąć, że pisarze N[owego] T[estamentu] zachowywali tetragram w tekście biblijnym, gdy cytowali jakiś fragment z Pism”.

- Imienia Bożego w Chrześcijańskich Pismach Greckich użyli uznani tłumacze Biblii. Niektórzy z nich zrobili to na długo przed powstaniem *Przekładu Nowego Świata*. Wśród tych tłumaczy

i ich przekładów możemy wymienić: *A Literal Translation of the New Testament . . . From the Text of the Vatican Manuscript* Hermana Heinfettera (1863), *The Emphatic Diaglott* Benjamina Wilsona (1864), *The Epistles of Paul in Modern English* George'a Barkera Stevensa (1898), *St. Paul's Epistle to the Romans* W. G. Rutherforda (1900), *The New Testament Letters* J. W. C. Wanda, biskupa Londynu (1946). Ponadto na początku XX wieku tłumacz Pablo Besson w swoim przekładzie na język hiszpański użył formy „Jehová” w Ewangelii według Łukasza 2:15 i w Liście Judy 14, a w przypisach ponad 100 razy podał imię

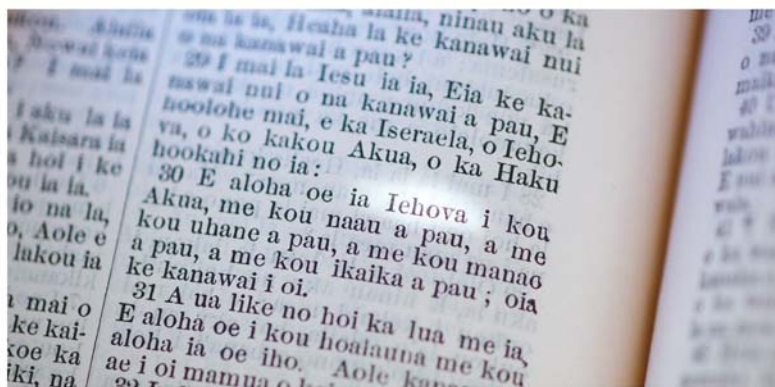
Imię Boże w Dziejach 2:34

w przekładzie *The Emphatic Diaglott* Benjamina Wilsona (1864)

Boże jako bardzo prawdopodobne tłumaczenie. Ale już setki lat wcześniej, bo w XVI wieku, tetragram zaczął się pojawiać w wielu miejscach w przekładach Chrześcijańskich Pism Greckich na język hebrajski. W języku polskim imię Boże w formie „Jehowa” występuje w *Nowym Testamencie* Szymona Budnego z 1574 roku. Z kolei w języku niemieckim istnieje co najmniej 11 przekładów zawierających w tekście Chrześcijańskich Pism Greckich imię „Jehowa” (lub „Jahwe”), a czterech tłumaczy dodało je w nawiasach po wyrazie „Pan”. W przeszło 70 niemieckich przekładach można je znaleźć w przypisach lub komentarzach.

- Imię Boże w przekładach Chrześcijańskich Pism Greckich pojawia się w przeszło 100 językach. Imię to często pojawia się w licznych tłumaczeniach „Nowego Testamentu” na języki rdzennych mieszkańców Ameryki, a także używane w Afryce, Azji i na wyspach Pacyfiku (zob. listę na stronach 1806 i 1807). Ich autorzy zdecydowali się użyć imienia Bożego z powodów analogicznych do już opisanych. Niektóre z tych przekładów zostały wydane stosunkowo niedawno — w roku 1999 ukazała się Biblia w języku rotumańskim, w której imię „Jihowa” występuje 51 razy w 48 wersetach, a w roku 1989 opublikowano w Indonezji tłumaczenie na język batak (toba), w którym imię Boże w formie „Jahowa” pojawia się 110 razy.

Niewątpliwie istnieją solidne podstawy do przywrócenia imienia Bożego, Jehowa, w Chrześcijańskich Pismach Greckich. Właśnie to zrobili tłumacze *Przekładu Nowego Świata*. Darzą oni imię Boże głębokim szacunkiem i odczuwają zdrową bojaźń przed usunięciem czegokolwiek, co zawierał pierwotny tekst Biblii (Objawienie 22:18, 19).

Imię Boże w Marka 12:29, 30
w jednym z przekładów na język hawajski

Języki i dialekty, w których imię Boże występuje w głównym tekście Chrześcijańskich Pism Greckich

Język lub dialekt: forma imienia Bożego

aneityum: **Ihova**
angielski: **Jehovah**
arawak: **Jehovah**
awabakal: **Yehôa**
batak (toba): **Jahowa**
benga: **Jêhova**
bobangi: **Yawe**
bolia: **Yawe**
bube: **Jehovah**
bullom: **Jehovah**
chacobo: **Jahué**
chippewa: **Jehovah**
choctaw: **Chihowa**
chorwacki: **Jehova**
czin (haka): **Zahova**
czirokeski: **Yihowa**
dakota: **Jehowa**
dobu: **leoba**
duala: **Yehowa**
efate (północny): **Yehova**
efik: **Jehovah**
eromanga: **lehôva**
ewe: **Yehowa**
fang: **Jehôva**
fidżyjski: **Jiowa**
francuski: **Jêhovah, IHVH, yhw**
ga: **lehowa**
gibario (dialekt języka kerewo): **lehova**
grebo: **Jehova**
gunantuna: **leova**
hawajski: **lehova**
hebrajski: יהוה (**JHWH**)
hindustani: **Yihováh**
hiri motu: **lehova**

hiszpański: **Jehová, Yahvé, YHWH, Yahweh**
ila: **Yaave**
iliku (dialekt języka losengo): **Yawe**
indonezyjski: **YAHWEH**
kalanga: **Yehova, Yahwe**
kalenjin: **Jehovah**
kerewo: **lehova**
kiluba: **Yehova**
kipsigis: **Jehoba**
kiribati: **lehova**
koreański: **Yeohowa**
kosrae: **Jeova**
kuliviu: **Iova**
laotański: **Yehowa**
lele (wyspa Manus): **Jehova**
lewo: **Yehova**
lingala: **Yawe**
logo: **Yehova**
lonwolwol: **Jehovah**
lugbara: **Yehova**
luimbi: **Yehova**
luna: **Yeoba**
lunda: **Yehova**
luo: **Yawe**
luszei: **Jehovan, Jihova'n**
luvale: **Yehova**
mabuiag: **lehovan**
malgaski: **Jehovah, lehôvah**
malo: **Iova**
markizański: **lehova**
marszalski: **Jeova**
maskogi: **Cehovf**
massachusetts: **Jehovah**
mentawai: **Jehoba**

mikronezyjski (mortlock): **Jioua**
 miriam: **lehoua**
 mohawk: **Yehovah**
 mongo: **Yawe, Yova**
 motu: **lehova**
 mpongwe (dialekt języka myene): **Jehova**
 myene: **Yeôva**
 naga (angami): **Jihova**
 naga (konyak): **Jihova**
 naga (lhota): **Jihova**
 naga (mao): **Jihova**
 naga (rengma północny): **Jihova**
 naga (sangtam): **Jihova**
 nandi: **Jehova**
 narrinyeryjski: **Jehovah**
 nauru: **Jehova**
 nawaho: **Jiho'vah**
 ndau: **Jehova**
 nembe: **Jehovah**
 nengone (Maré): **lehova**
 ngando: **Yawe**
 niderlandzki: **Jehovah**
 niemiecki: **Jehova, Jehovah, Jahwe**
 ntombo: **Yawe**
 nukuoro: **Jehova**
 panayati: **lehova**
 pangkumu: **Iova**
 polski: **Jehowa**
 portugalski: **Iáhve**
 rarotongański: **Jehova, lehova**
 rotumański: **Jihova**
 sakau: **Ihova, lehova**
 samoński: **leova**
 seneca: **Ya'wëñ**

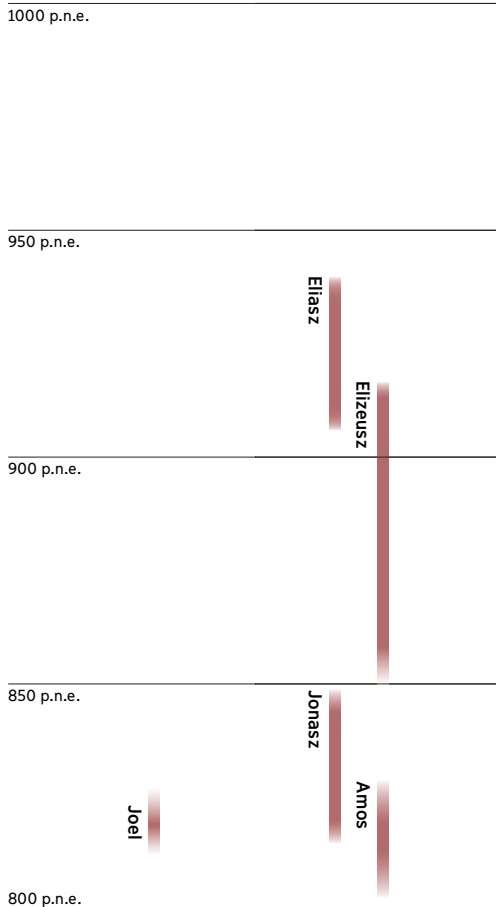
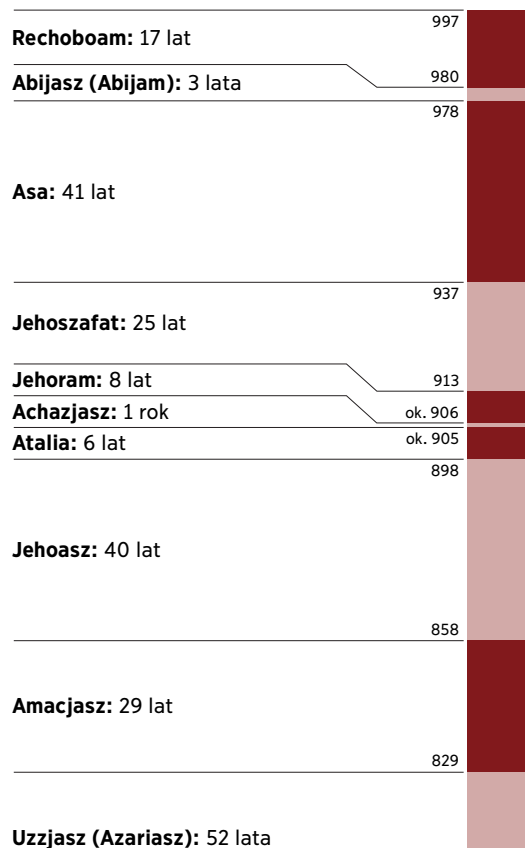
senegale: **Yawe**
 songe: **Yehowa**
 soto: **Yehofa**
 srański: **Jehova**
 sukuma: **Yahuwa, Jakwe**
 tahitański: **lehova**
 tajski: **Yahowa**
 teke centralny: **Yawe**
 temne: **Yehófa, Yehofa**
 toaripi: **Jehova, lehova**
 tonga (Mozambik): **Jehova**
 tonga (Tonga): **Jihova, Sihova**
 truk: **Jiowa**
 tshiluba: **Yehowa**
 tswana: **Jehofa, Yehova, Yehofa**
 umbundu: **Yehova**
 uripiv: **Iova**
 walijski: **lehofah**
 winnebago: **Jehowa**
 xhosa: **Yehova**
 zande: **Yekova**
 zulu: **Jehova, YAHWE**

(Lista języków jest niekompletna.
 Imię Boże pojawia się też w przekładach
 na inne języki i dialekty w przypisach
 lub komentarzach)

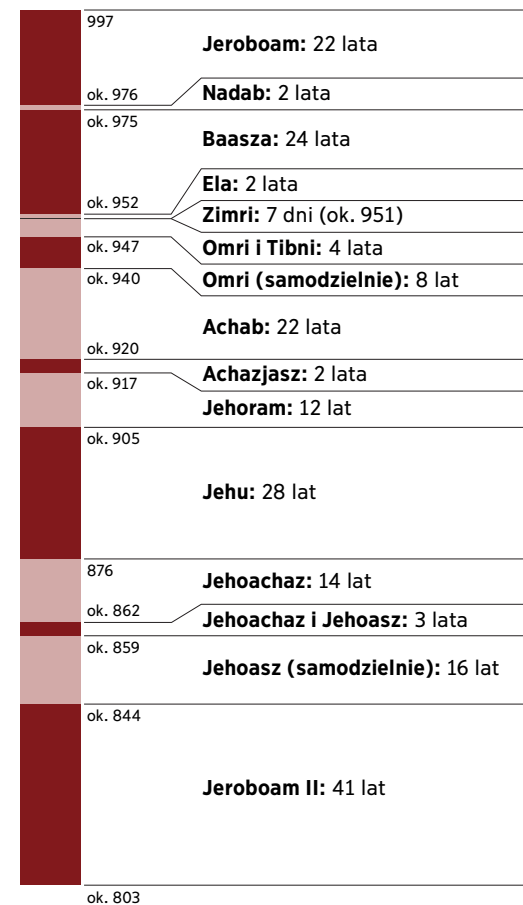
Ponad 300 języków

Prorocy oraz władcy Judy i Izraela

Władcy południowego dwuplemiennego królestwa Judy

Władcy północnego dziesięcioplemiennego królestwa Izraela

Władcy królestwa południowego
(ciąg dalszy)

Uzzjasz (Azariasz): 52 lata

Jotam: 16 lat

Achaz: 16 lat

Ezechiasz: 29 lat

Manasses: 55 lat

Amon: 2 lata

Jozjasz: 31 lat

Jehoachaz: 3 miesiące

Jehojakim: 11 lat

Jehojachin: 3 miesiące i 10 dni

Sedekiasz: 11 lat

Babilończycy pod dowództwem Nabuchodonozora burzą Jerozolimę i tamtejszą świątynię. Sedekiasz, ostatni ziemski władca z dynastii Dawida, zostaje zdetronizowany

800 p.n.e.

750 p.n.e.

700 p.n.e.

650 p.n.e.

600 p.n.e.

Władcy królestwa północnego
(ciąg dalszy)

ok. 803 • **Zachariasz:** odnotowane jedynie 6 miesięcy panowania

ok. 791 **Szallum:** 1 miesiąc

ok. 780 **Menachem:** 10 lat

ok. 778 **Pekachiasz:** 2 lata

Pekach: 20 lat

ok. 758 • **Hoszea:** 9 lat od ok. 748

ok. 748

740

Asyria zdobywa Samarię i podbija Izrael. Północne, dziesięcioplemienne królestwo Izraela przestaje istnieć

Wydaje się, że Hoszea obejmuje pełnię władzy lub uzyskuje poparcie asyryjskiego władcy Tiglat-Pilesera III dopiero ok. 748

Zachariasz zaczyna panować już wcześniej, ale pełnię władzy najwyraźniej obejmuje dopiero ok. 792

Najważniejsze wydarzenia z ziemskiego życia Jezusa

Cztery Ewangelie w porządku chronologicznym

Zamieszczonym tabelom towarzyszą mapy pokazujące, gdzie Jezus wędrował oraz głosił. Strzałki na mapach nie odzwierciedlają dokładnie przebytej drogi, ale wskazują ogólne kierunki podróży.

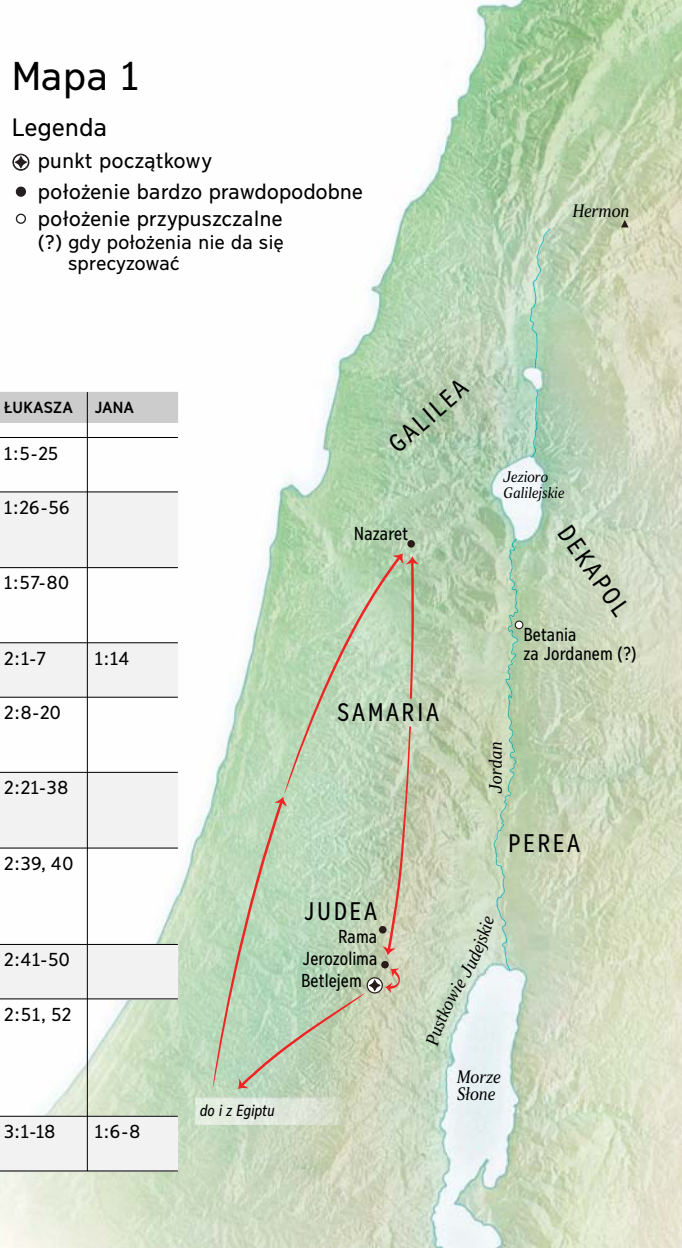
Wydarzenia poprzedzające służbę Jezusa

CZAS	MIEJSCE	WYDARZENIE	MATEUSZA	MARKA	ŁUKASZA	JANA
3 p.n.e.	Jerozolima, świątynia	Anioł Gabriel zapowiada Zachariaszowi narodziny Jana Chrzciciela			1:5-25	
ok. 2 p.n.e.	Nazaret; Judea	Anioł Gabriel zapowiada Marii narodziny Jezusa; Maria odwiedza swoją krewną Elżbietę			1:26-56	
2 p.n.e.	Wyżyna Judejska	Narodziny Jana Chrzciciela i nadanie mu imienia; Zachariasz prorokuje; Jan ma żyć na pustyni			1:57-80	
2 p.n.e., ok. 1 paź- dziernika	Betlejem	Narodziny Jezusa; „Słowo stał się ciałem”	1:1-25		2:1-7	1:14
	Okolice Betlejem; Betlejem	Anioł ogłasza pasterzom dobrą nowinę; aniołowie wysławiają Boga; pasterze idą zobaczyć niemowlę			2:8-20	
	Betlejem; Jerozolima	Obrzezanie Jezusa (w ósmym dniu); rodzice stawiają się z nim w świątyni (po 40 dniach)			2:21-38	
1 p.n.e. albo 1 n.e.	Jerozolima; Betlejem; Egipt; Nazaret	Przybywają astrologi; ucieczka do Egiptu; Herod zabija małych chłopców; powrót z Egiptu i osiedlenie się w Nazarecie	2:1-23		2:39, 40	
12 n.e., Pascha	Jerozolima	12-letni Jezus zadaje pytania nauczycielom w świątyni			2:41-50	
	Nazaret	Powrót do Nazaretu; Jezus dalej jest posłuszny rodzicom; uczy się ciesielstwa; Maria wychowuje jeszcze czterech synów, a także córki (Mt 13:55, 56; Mk 6:3)			2:51, 52	
29 n.e., wiosna	Pustkowie, Jordan	Jan Chrzciciel rozpoczyna służbę	3:1-12	1:1-8	3:1-18	1:6-8

Mapa 1

Legenda

- ⊕ punkt początkowy
- położenie bardzo prawdopodobne
- położenie przypuszczalne
- (?) gdy położenia nie da się sprecyzować

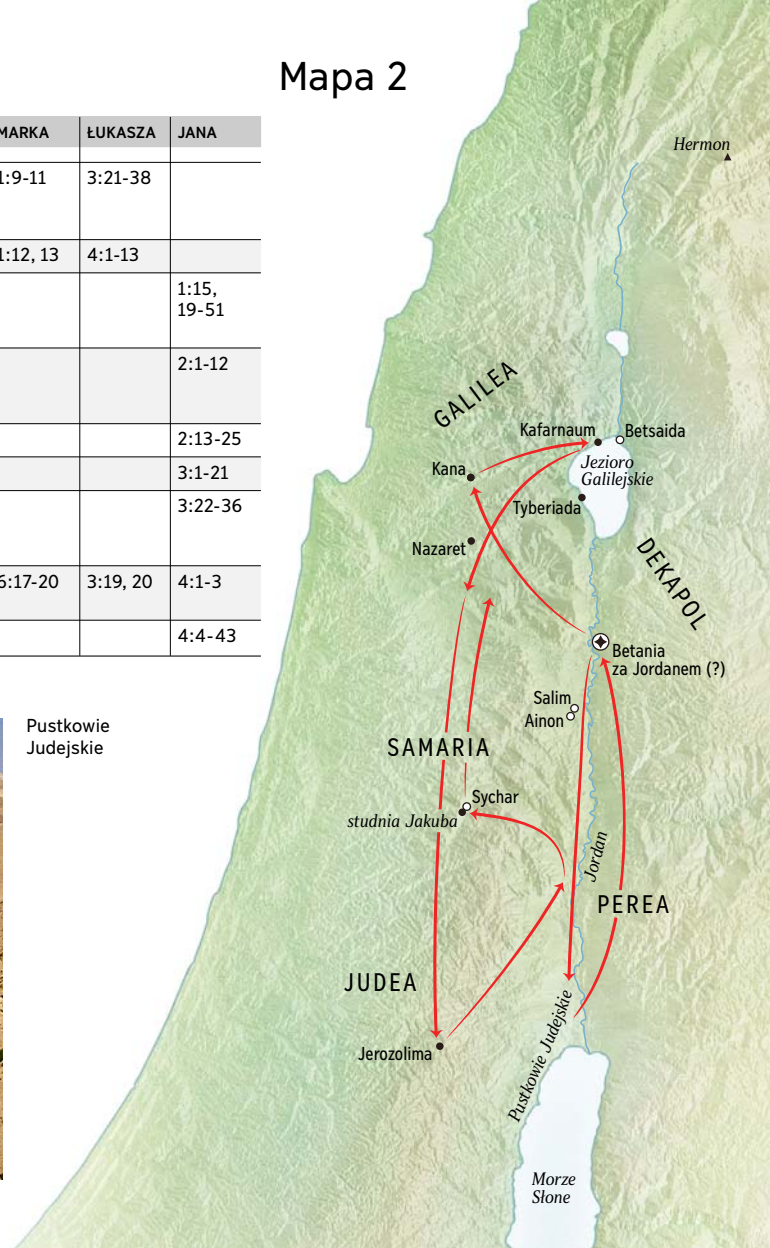
Początki służby Jezusa

CZAS	MIEJSCE	WYDARZENIE	MATEUSZA	MARKA	ŁUKASZA	JANA
29 n.e., jesień	Jordan, Betania za Jordanem lub jej okolice (?)	Chrzest i namaszczenie Jezusa; Jehowa nazywa go swoim Synem i zapewnia, że darzy go uznaniem	3:13-17	1:9-11	3:21-38	
	Pustkowia Judejskie	Kuszenie przez Diabła	4:1-11	1:12, 13	4:1-13	
	Betania za Jordanem	Jan Chrzciel utożsamia Jezusa z Barankiem Bożym; do Jezusa przyłączają się pierwsi uczniowie				1:15, 19-51
	Kana Galilejska; Kafarnaum	Pierwszy cud – na weselu Jezus zamienia wodę w wino; odwiedza Kafarnaum				2:1-12
30 n.e., Pascha	Jerozolima	Oczyszczenie świątyni				2:13-25
		Rozmowa z Nikodemem				3:1-21
	Judea; Ainon	Jezus udaje się w wiejskie okolice Judei, jego uczniowie chrzczą; ostatnie świadectwo Jana na temat Jezusa				3:22-36
	Tyberiada; Judea	Uwięzienie Jana; Jezus udaje się do Galilei	4:12; 14:3-5	6:17-20	3:19, 20	4:1-3
	Sychar w Samarii	W drodze do Galilei naucza Samarytan				4:4-43

Pustkowia Judejskie

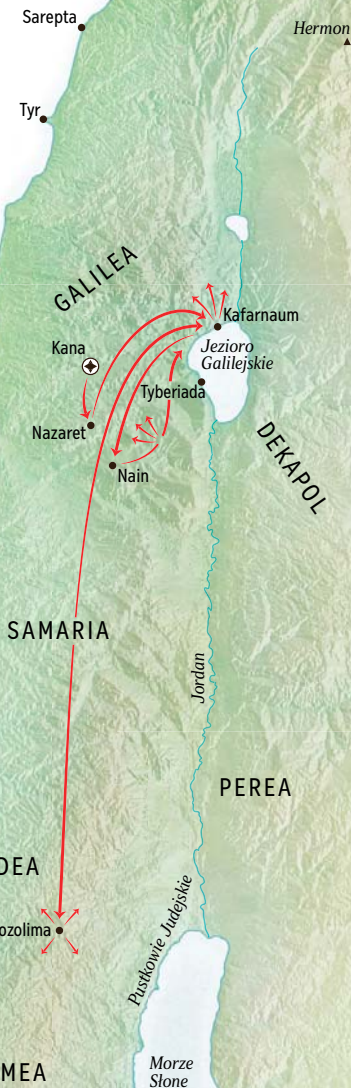
Mapa 2

Służba Jezusa na wielką skalę w Galilei

CZAS	MIEJSCE	WYDARZENIE	MATEUSZA	MARKA	ŁUKASZA	JANA
30 n.e.	Galilea	Jezus zaczyna głosić, że „przybliżyło się Królestwo Niebios”	4:17	1:14, 15	4:14, 15	4:44, 45
	Kana; Nazaret; Kafarnaum	Uzdrowia syna urzędnika; czyta ze zwoju Izajasza; idzie do Kafarnaum	4:13-16		4:16-31	4:46-54
	Jezioro Galilejskie, w pobliżu Kafarnaum	Powołuje czterech uczniów: Szymona i Andrzeja oraz Jakuba i Jana	4:18-22	1:16-20	5:1-11	
	Kafarnaum	Uzdrowia teściową Szymona i innych	8:14-17	1:21-34	4:31-41	
	Galilea	Pierwsza podróż po Galilei, z czterema uczniami	4:23-25	1:35-39	4:42, 43	
		Uzdrowienie trędowatego; za Jezusem idą tłumy	8:1-4	1:40-45	5:12-16	
	Kafarnaum	Uzdrowienie sparaliżowanego	9:1-8	2:1-12	5:17-26	
		Powołanie Mateusza; posiłek z poborcami podatkowymi; pytanie o post	9:9-17	2:13-22	5:27-39	
31 n.e., Pascha	Judea	Jezus głosi w synagogach			4:44	
	Jerozolima	Uzdrowia chorego przy sadzawce Betzata; Żydzi chcą zabić Jezusa				5:1-47
	Droga powrotna z Jerozolimy (?)	Ucniowie zrywają kłosa w szabat; Jezus „Panem szabatu”	12:1-8	2:23-28	6:1-5	
	Galilea; Jezioro Galilejskie	Uzdrowia w szabat rękę mężczyzny; za Jezusem idą tłumy; uzdrowia wielu	12:9-21	3:1-12	6:6-11	
	Góra blisko Kafarnaum	Wybiera 12 apostołów		3:13-19	6:12-16	
	Okolice Kafarnaum	Wygłasza Kazanie na Górze	5:1 do 7:29		6:17-49	
	Kafarnaum	Uzdrowia sługę setnika	8:5-13		7:1-10	
	Nain	Wskrzesza syna wdowy			7:11-17	
	Tyberiada; Galilea (Nain lub okolice)	Jan wysłał uczniów do Jezusa; prawda objawiona dzieciom; miłe jarzmo	11:2-30		7:18-35	
	Galilea (Nain lub okolice)	Grzesznica wylewa olejek na stopy Jezusa; przypowieść o dłużnikach			7:36-50	
	Galilea	Druga podróż ewangelizacyjna, razem z 12 apostołami			8:1-3	
		Wypędza demony; grzech niewybaczalny	12:22-37	3:19-30		
		Daje jedynie znak Jonasza	12:38-45			
		Przychodzą matka i bracia Jezusa; on mówi, że za krewnych uważa uczniów	12:46-50	3:31-35	8:19-21	

Mapa 3A Sydon

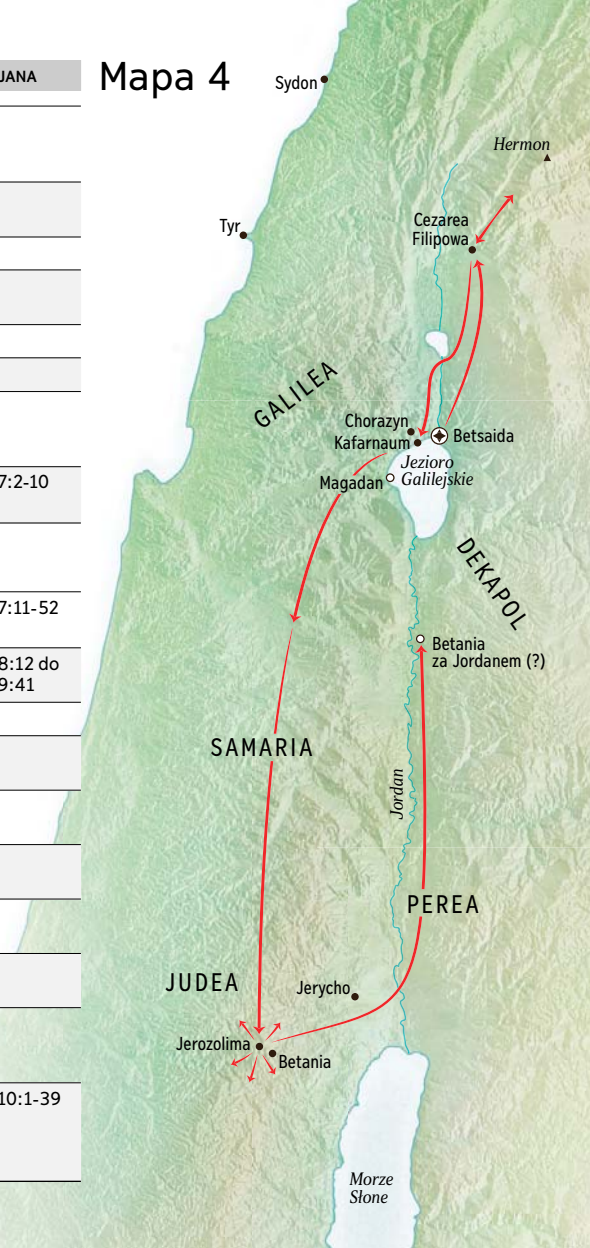

CZAS	MIEJSCE	WYDARZENIE	MATEUSZA	MARKA	ŁUKASZA	JANA
32 n.e., po Passze	Jezioro Galilejskie; Betsaida	Jezus podróżuje łodzią do Betsaidy, ostrzega przed „zakwasem faryzeuszy”; uzdrowia niewidomego	16:5-12	8:13-26		
	Okolice Cezarei Filipowej	Klucze Królestwa; zapowiada swoją śmierć i zmartwychwstanie	16:13-28	8:27 do 9:1	9:18-27	
	Góra Hermon (?)	Przemienienie; przemawia Jehowa	17:1-13	9:2-13	9:28-36	
	Okolice Cezarei Filipowej	Jezus uzdrowia chłopca opętanego przez demona	17:14-20	9:14-29	9:37-43	
	Galilea	Ponownie zapowiada swoją śmierć	17:22, 23	9:30-32	9:43-45	
	Kafarnaum	Placi podatek monetą z pyszczka ryby	17:24-27			
		Kto będzie największy w Królestwie; przypowieści o zabłąkanej owcy i bezlitosnym niewolniku	18:1-35	9:33-50	9:46-50	
	Galilea; Samaria	W drodze do Jerozolimy mówi uczniom, żeby poświęcili wszystko dla Królestwa	8:19-22		9:51-62	7:2-10

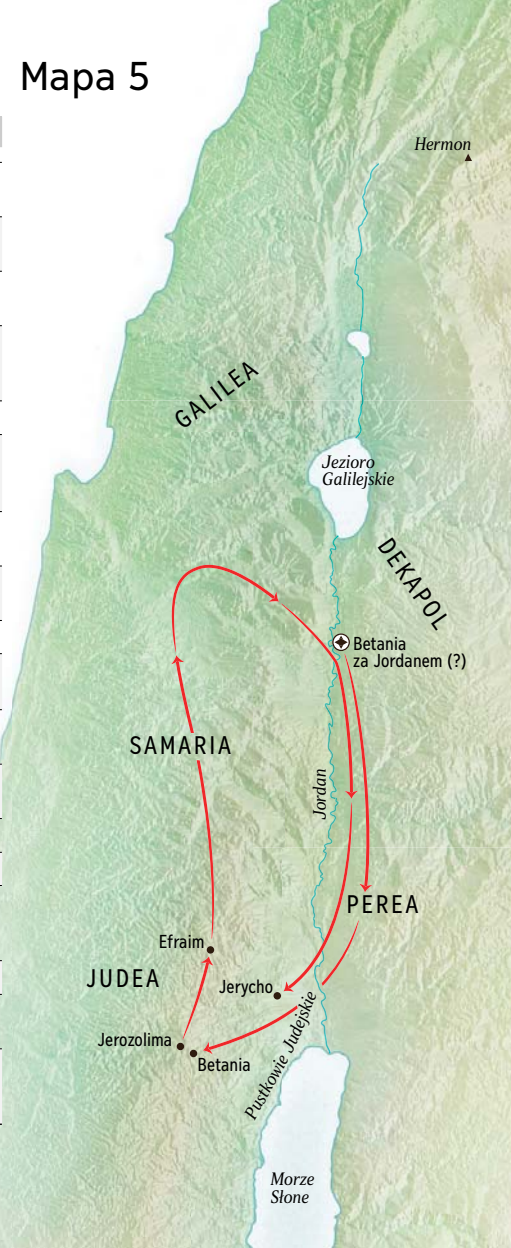
Późniejsza służba Jezusa w Judei

32 n.e., Święto Namiotów (Szafasów)	Jerozolima	Nauca podczas święta; strażnicy wysłani, żeby go schwytali				7:11-52
		Mówi: „Jestem światłem świata”; uzdrowia niewidomego od urodzenia				8:12 do 9:41
	Judea (?)	Wysła 70; wracają z radością			10:1-24	
	Judea; Betania	Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie; Jezus gości w domu Marii i Marty			10:25-42	
	Judea (?)	Ponownie uczy modlitwy wzorcowej; przypowieść o wytrwałym przyjacielu			11:1-13	
		Wypędza demony palcem Bożym; ponownie daje tylko znak Jonasza			11:14-36	
		Posiłek u faryzeusza; Jezus potępia obłudę faryzeuszy			11:37-54	
		Przypowieści o nierozsądnym bogacz i o wiernym zarządcy			12:1-59	
32 n.e., Święto Poświęcenia		Uzdrowia w szabat pochyloną kobietę; przypowieści o ziarnku gorczycy i o zakwasie			13:1-21	
	Jerozolima	Przypowieść o wspianym pasterzu i owczarni; Żydzi chcą ukamienować Jezusa; on udaje się do Betanii za Jordanem				10:1-39

Mapa 4

CZAS	MIEJSCE	WYDARZENIE	MATEUSZA	MARKA	ŁUKASZA	JANA
32 n.e., po Święcie Poświęcenia	Betania za Jordanem	Jezus udaje się tam, gdzie chrcił Jan; wielu zaczyna wierzyć w Jezusa				10:40-42
	Perea	W drodze do Jerozolimy naucza w miastach i wsiach			13:22	
		Nawołuje do wejścia przez wąskie drzwi; ubolewa nad Jerozolimą			13:23-35	
	Perea (?)	Naucza o pokorze; przypowieści o najzaszczytniejszym miejscu i o wymawiających się gościach			14:1-24	
		Czego wymaga bycie uczniem			14:25-35	
		Przypowieści o zagubionej owcy, o zgubionej monecie i o zagubionym synu			15:1-32	
		Przypowieści o nieprawym zarządcy oraz o bogaczu i Łazarzu			16:1-31	
		Naucza o powodach do upadku, przebaczeniu i wierze			17:1-10	
	Betania	Łazarz umiera i zostaje wskrzeszony				11:1-46
	Jerozolima; Efraim	Spisek w celu zabicia Jezusa; Jezus udaje się gdzie indziej				11:47-54
	Samaria; Galilea	Uzdrowia 10 trędowatych; mówi, jak przyjdzie Królestwo Boże			17:11-37	
	Samaria albo Galilea	Przypowieści o wytrwałej wdowie oraz o faryzeuszu i poborcy podatkowym			18:1-14	
	Perea	Naucza o małżeństwie i rozwodzie	19:1-12	10:1-12		
		Błogosławi dzieci	19:13-15	10:13-16	18:15-17	
		Pytanie bogatego człowieka; przypowieść o pracownikach w winnicy i jednakowym wynagrodzeniu	19:16 do 20:16	10:17-31	18:18-30	
	Perea (?)	Po raz trzeci zapowiada swoją śmierć	20:17-19	10:32-34	18:31-34	
		Prośba o zaszczytne miejsca w Królestwie dla Jakuba i Jana	20:20-28	10:35-45		
	Jerycho	Jezus uzdrowia dwóch niewidomych; w gościnie u Zacheusza; przypowieść o 10 minach	20:29-34	10:46-52	18:35 do 19:28	

Ostatni etap służby Jezusa – w Jerozolimie i okolicach

CZAS	MIEJSCE	WYDARZENIE	MATEUSZA	MARKA	ŁUKASZA	JANA
8 nisan 33 n.e.	Betania	Jezus przybywa na sześć dni przed Paschą				11:55 do 12:1
9 nisan	Betania	Maria wylewa olejek na jego głowę i stopy	26:6-13	14:3-9		12:2-11
	Betania; Betfage; Jerozolima	Jezus tryumfalnie wjeżdża na osie do Jerozolimy	21:1-11, 14-17	11:1-11	19:29-44	12:12-19
10 nisan	Betania; Jerozolima	Przeklina drzewo figowe; ponownie oczyszcza świątynię	21:18, 19; 21:12, 13	11:12-17	19:45, 46	
	Jerozolima	Naczelnicy kapłani i uczeni w piśmie zastanawiają się, jak zabić Jezusa		11:18, 19	19:47, 48	
		Przemawia Jehowa; Jezus zapowiada swoją śmierć; brak wiary Żydów spełnieniem proroctwa Izajasza				12:20-50
11 nisan	Betania; Jerozolima	Czego uczy zdarzenie z uschniętym drzewem figowym	21:19-22	11:20-25		
	Jerozolima, świątynia	Kto dał Jezusowi władzę; przypowieść o dwóch synach	21:23-32	11:27-33	20:1-8	
		Przypowieści o niegodziwych hodowcach i o uczcie weselnej	21:33 do 22:14	12:1-12	20:9-19	
		Jezus odpowiada na pytania dotyczące Boga i Cezara, zmartwychwstania oraz najważniejszego przykazania	22:15-40	12:13-34	20:20-40	
		Pyta tłum, czy Chrystus to syn Dawida	22:41-46	12:35-37	20:41-44	
		Potępia uczonych w piśmie i faryzeuszy	23:1-39	12:38-40	20:45-47	
		Zwraca uwagę na datek wdowy		12:41-44	21:1-4	
	Góra Oliwna	Znak przyszłej obecności Jezusa	24:1-51	13:1-37	21:5-38	
		Przypowieści o 10 dziewicach, o talentach oraz o owcach i kozach	25:1-46			
12 nisan	Jerozolima	Przywódcy żydowscy spiskują, żeby zabić Jezusa	26:1-5	14:1, 2	22:1, 2	
		Judasz knuje zdradę	26:14-16	14:10, 11	22:3-6	
13 nisan (czwartek po południu)	Jerozolima i okolice	Przygotowania do ostatniej Paschy	26:17-19	14:12-16	22:7-13	
14 nisan (czwartek wieczorem)	Jerozolima	Posiłek paschalny z apostołami	26:20, 21	14:17, 18	22:14-18	
		Jezus myje apostołom nogi				13:1-20

Mapa 6

CZAS	MIEJSCE	WYDARZENIE	MATEUSZA	MARKA	ŁUKASZA	JANA
14 nisan	Jerozolima	Jezus demaskuje i odprawia zdrajcę – Judasza	26:21-25	14:18-21	22:21-23	13:21-30
		Ustanawia Wieczerzę Pańską (1Ko 11:23-25)	26:26-29	14:22-25	22:19, 20, 24-30	
		Zapowiada, że Piotr się go zaprze i apostołowie się rozproszą	26:31-35	14:27-31	22:31-38	13:31-38
		Obiecuje współżyciela; przykład o prawdziwej winorośli; przykazanie miłości; ostatnia modlitwa z apostołami				14:1 do 17:26
	Getsemani	Jezus przeżywa udrękę w ogrodzie; zostaje zdradzony i aresztowany	26:30, 36-56	14:26, 32-52	22:39-53	18:1-12
	Jerozolima	Przesłuchiwany przez Annasza; staje przed Kajfaszem i Sanhedrynem; Piotr zapiera się Jezusa	26:57 do 27:1	14:53 do 15:1	22:54-71	18:13-27
		Zdrzca Judasz się wiesza (Dz 1:18, 19)	27:3-10			
		Przed Piłatem, Herodem i znowu przed Piłatem	27:2, 11-14	15:1-5	23:1-12	18:28-38
		Piłat próbuje uwolnić Jezusa, ale Żydzi domagają się zwolnienia Barabasza; Jezus skazany na śmierć na palu męki	27:15-30	15:6-19	23:13-25	18:39 do 19:16
(piątek, ok. 3 po południu)	Golgota	Umiera na palu męki	27:31-56	15:20-41	23:26-49	19:16-30
	Jerozolima	Jego ciało zostaje zdjęte z pala i złożone w grobowcu	27:57-61	15:42-47	23:50-56	19:31-42
15 nisan	Jerozolima	Kapłani i faryzeusze stawiają straż przy grobie i go pieczętują	27:62-66			
16 nisan	Jerozolima i okolice; Emaus	Jezus zmartwychwstaje; ukazuje się uczniom pięć razy	28:1-15	16:1-8	24:1-49	20:1-25
po 16 nisan	Jerozolima; Galilea	Wielokrotnie ukazuje się uczniom (1Ko 15:5-7; Dz 1:3-8); poucza ich; zleca im dzieło pozyskiwania uczniów	28:16-20			20:26 do 21:25
25 ijar	Góra Oliwna, w pobliżu Betanii	40 dnia po zmartwychwstaniu wstępuje do nieba (Dz 1:9-12)			24:50-53	

Dodatek B

	Orędzie zawarte w Biblii	B1
Mapy	Księga Rodzaju, wędrówki patriarchów	B2
Legenda	Wyjście Izraelitów z Egiptu	B3
• położenie bardzo prawdopodobne	Podbój Ziemi Obiecanej	B4
○ położenie przypuszczalne (?) gdy położenia nie da się sprecyzować	Podział Ziemi Obiecanej	B6
— droga	Królestwo Dawida i Salomona	B7
Wszystkie mapy w orientacji północnej	Potęgi światowe przepowiedziane przez Daniela	B9
Alternatywne nazwy miejsc używane w tym samym okresie oddzielono przecinkiem	Izrael w czasach Jezusa	B10
Alternatywne nazwy miejsc używane w innych okresach podano w nawiasach	Rozwój chrystianizmu	B13
Schematy	Przybytek i arcykapłan	B5
	Świątynia Salomona	B8
	Wzgórze Świątynne w I wieku n.e.	B11
Czas	Ostatni tydzień ziemskiego życia Jezusa	B12
	Kalendarz hebrajski	B15
Miary i wagi	Handel	B14

Orędzie zawarte w Biblii

Bóg Jehowa ma prawo sprawować władzę.

Jego sposób rządzenia jest najlepszy.

Boże zamierzenie dotyczące ziemi i ludzkości na pewno się spełni.

Po 4026 p.n.e.

„Wąż” kwestionuje to, czy Jehowa ma prawo do władzy, oraz to, jak ją sprawuje. Jehowa obiecuje wzbudzić „potomstwo”, które ostatecznie zmiażdży „węża”, Szatana (Rodzaju 3:1-5, 15). Zarazem pozwala ludziom, żeby przez jakiś czas sami sprawowali rządy, podległe wpływowi „węża”.

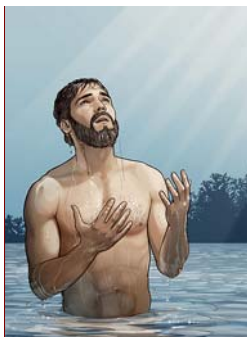
1943 p.n.e.

Jehowa mówi Abrahamowi, że obiecanie „potomstwo” będzie pochodzić z jego linii rodowej (Rodzaju 22:18).

Po 1070 p.n.e.

Jehowa zapewnia króla Dawida, a później również jego syna Salomona, że w związku ze złożoną wcześniej obietnicą wzbudzi z ich linii rodowej „potomka” (2 Samuela 7:12, 16; 1 Królów 9:3-5; Izajasza 9:6, 7).

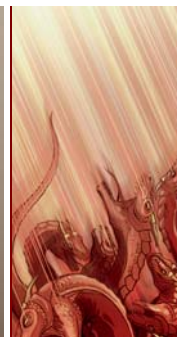
29 n.e.

Jehowa wskazuje, że obiecany „potomkiem”, Dziedzicem tronu Dawida, jest Jezus (Galatów 3:16, przyp.; Łukasza 1:31-33; 3:21, 22).

33 n.e.

„Wąż”, czyli Szatan, wyrządza krótkotrwałą szkodę obiecany „potomkowi” — doprowadza do śmierci Jezusa. Jehowa wskrzesza Jezusa do życia w niebie i uznaje wartość ofiary z jego doskonałego ziemskiego życia. Na tej podstawie niedoskonała ludzkość może dostąpić przebaczenia grzechów i zyskać możliwość życia wiecznego, którą utracił Adam (Rodzaju 3:15; Dzieje 2:32-36; 1 Koryntian 15:21, 22).

1914 n.e.
lub krótko po

Jezus zrzuci „węża”, Szatana, na ziemię i tylko tam pozwala mu działać przez krótki czas (Objawienie 12:7-9, 12).

Przyszłość

Jezus więzi Szatana przez 1000 lat, a następnie symbolicznie miażdży mu głowę, czyli go unicestwia. Pierwotne zamierzenie Jehowy dotyczące ziemi i ludzkości się urzeczywistnia, imię Boga zostaje oczyszczone z zarzutów, a słusność Jego sposobu sprawowania władzy — dowiedziona ponad wszelką wątpliwość (Objawienie 20:1-3, 10; 21:3, 4).

Księga Rodzaju, wędrowki patriarchów

stworzenie Adama 4026 p.n.e.

uprawomocnienie przymierza z Abrahamem 1943 p.n.e.

śmierć Józefa 1657 p.n.e.

4000 p.n.e. 2000 p.n.e. p.n.e. / n.e. 2000 n.e.

MORZE WIELKIE

KANAN

MOAB

EDOM, SEIR

EGIPT

0 mil 100
0 km 100

Wyjście Izraelitów z Egiptu

Izraelici opuszczają Egipt;
przymierze Prawa 1513 p.n.e.

Jozue następcą Mojżesza 1473 p.n.e.

4000 p.n.e. 2000 p.n.e. p.n.e. / n.e. 2000 n.e.

MORZE WIELKIE, MORZE FILISTYNÓW

Podbój Ziemi Obiecanej

Izraelici wkraczają do Kanaanu 1473 p.n.e.
główny podbój zakończony 1467 p.n.e.

4000 p.n.e. 2000 p.n.e. p.n.e. / n.e. 2000 n.e.

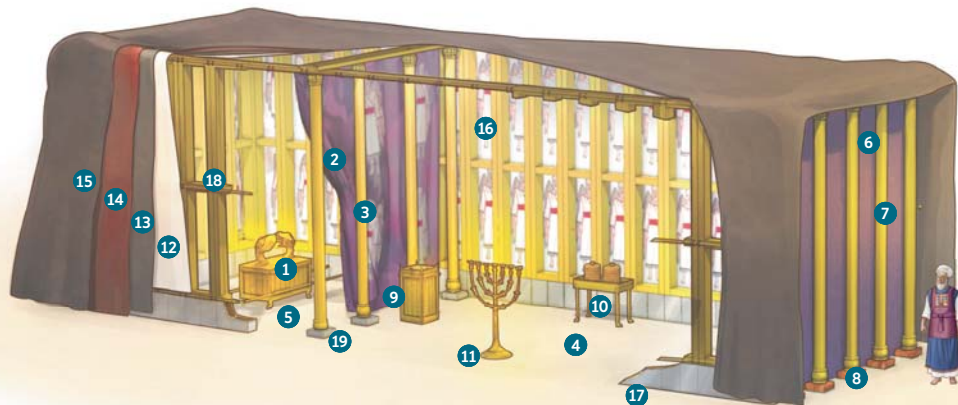
MORZE WIELKIE,
MORZE ZACHODNIE

Przybytek i arcykapłan

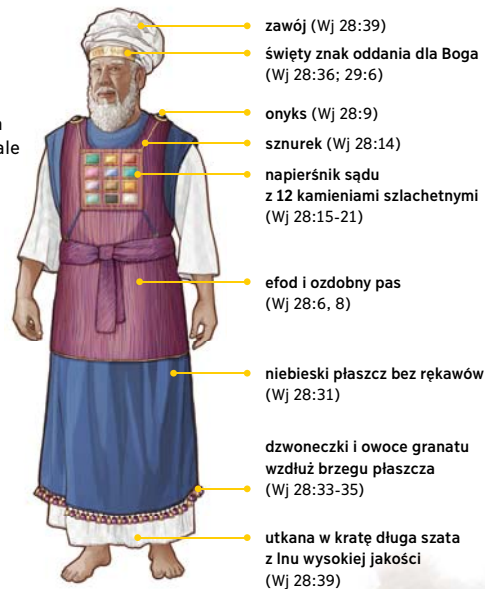
ukończenie przybytku 1512 p.n.e. oddanie do użytku świątyni 1026 p.n.e.

4000 p.n.e. 2000 p.n.e. p.n.e. / n.e. 2000 n.e.

Arcykapłan

Szczegółowy opis stroju izraelskiego arcykapłana znajduje się w 28 rozdziale Księgi Wyjścia

- 1 zawój (Wj 28:39)
- 2 święty znak oddania dla Boga (Wj 28:36; 29:6)
- 3 onyks (Wj 28:9)
- 4 sznurek (Wj 28:14)
- 5 napierśnik sądu z 12 kamieniami szlachetnymi (Wj 28:15-21)
- 6 efod i ozdobny pas (Wj 28:6, 8)
- 7 niebieski płaszcz bez rękawów (Wj 28:31)
- 8 dzwoneczki i owoce granatu wzdłuż brzegu płaszcza (Wj 28:33-35)
- 9 utkana w kratę długa szata z lnu wysokiej jakości (Wj 28:39)

20

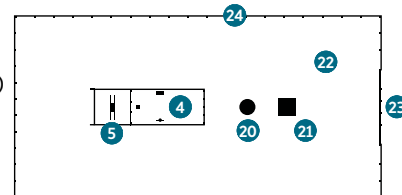

21

Elementy przybytku

- 1 Arka (Wj 25:10-22; 26:33)
- 2 zasłona (Wj 26:31-33)
- 3 słup podtrzymujący zasłonę (Wj 26:31, 32)
- 4 Miejsce Święte (Wj 26:33)
- 5 Miejsce Najświętsze (Wj 26:33)
- 6 kotara (Wj 26:36)
- 7 słup podtrzymujący kotarę (Wj 26:37)
- 8 miedziana podstawa z gniazdem (Wj 26:37)
- 9 ołtarz kadzielnny (Wj 30:1-6)
- 10 stół na chleby pokładne (Wj 25:23-30; 26:35)
- 11 świecznik (Wj 25:31-40; 26:35)
- 12 płótno namiotowe z lnu (Wj 26:1-6)
- 13 tkanina z koziej sierści (Wj 26:7-13)
- 14 nakrycie ze skór baranich (Wj 26:14)
- 15 nakrycie ze skór foczych (Wj 26:14)
- 16 rama (Wj 26:15-18, 29)
- 17 srebrna podstawa z gniazdem pod ramę (Wj 26:19-21)
- 18 poprzeczka (Wj 26:26-29)
- 19 srebrna podstawa z gniazdem (Wj 26:32)

- 20 miedziany basen (Wj 30:18-21)
- 21 ołtarz całopalny (Wj 27:1-8)
- 22 dziedziniec (Wj 27:17, 18)
- 23 brama (Wj 27:16)
- 24 lniane zastony (Wj 27:9-15)

4000 p.n.e. 2000 p.n.e. p.n.e. / n.e. 2000 n.e.

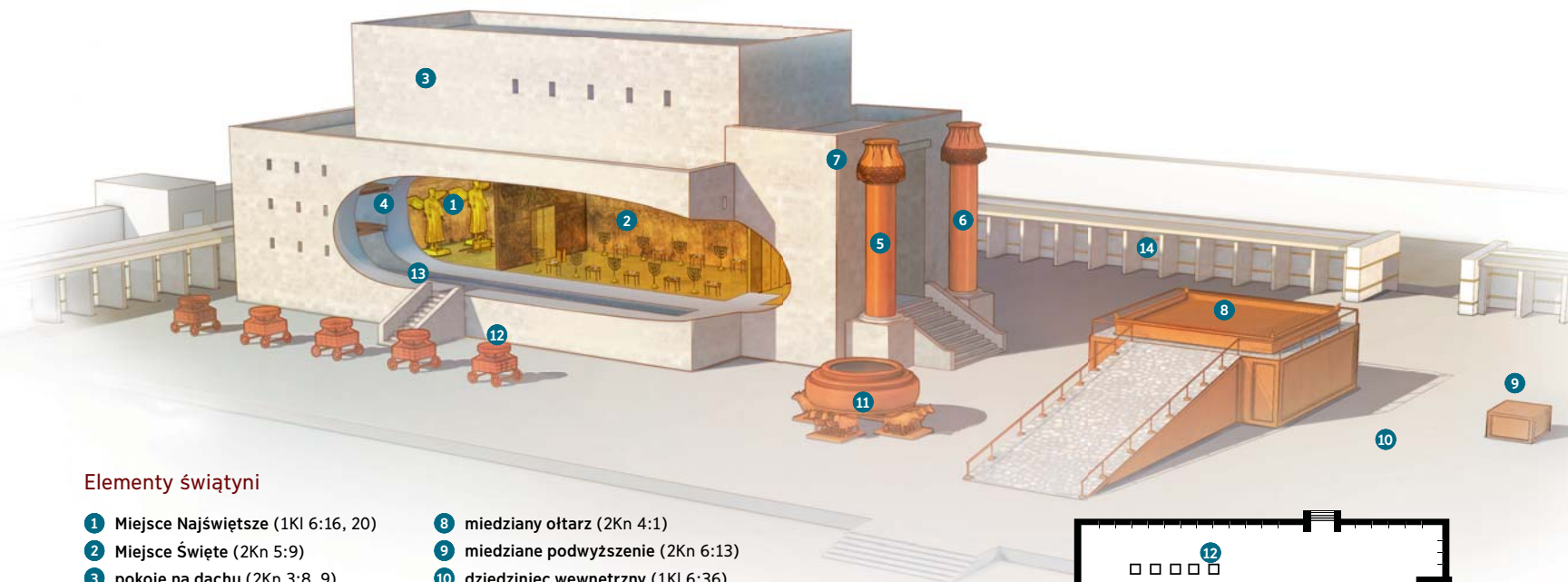
- 1 Otniel
- 2 Ehud
- 3 Szamgar
- 4 Barak
- 5 Gedeon
- 6 Tola
- 7 Jair
- 8 Jefte
- 9 Ibcan
- 10 Elon
- 11 Abdon
- 12 Samson

MORZE WIELKIE,
MORZE ZACHODNIE

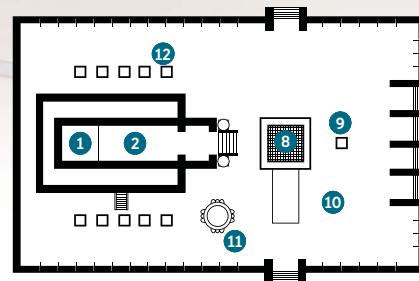
oddanie do użytku 1026 p.n.e. zburzenie 607 p.n.e.

4000 p.n.e. 2000 p.n.e. p.n.e. / n.e. 2000 n.e.

Elementy świątyni

1 Miejsce Najświętsze (1Kl 6:16, 20)	8 miedziany ołtarz (2Kn 4:1)
2 Miejsce Święte (2Kn 5:9)	9 miedziane podwyższenie (2Kn 6:13)
3 pokoje na dachu (2Kn 3:8, 9)	10 dziedziniec wewnętrzny (1Kl 6:36)
4 pomieszczenia boczne (1Kl 6:5, 6, 10)	11 zbiornik zwany morzem (1Kl 7:23)
5 Jachin (1Kl 7:21; 2Kn 3:17)	12 wózki (1Kl 7:27)
6 Boaz (1Kl 7:21; 2Kn 3:17)	13 boczne wejście (1Kl 6:8)
7 portyk (1Kl 6:3; 2Kn 3:4)	14 jadalnie (1Kn 28:12)

Potęgi światowe przepowiedziane przez Daniela

Babilon burzy Jerozolimę 607 p.n.e.

4000 p.n.e. 2000 p.n.e. p.n.e. / n.e. 2000 n.e.

Babilon

Daniela 2:32, 36-38; 7:4

607 p.n.e.: Nabuchodonozor burzy Jerozolimę

Medo-Persja

Daniela 2:32, 39; 7:5

539 p.n.e.: zdobywa Babilon

537 p.n.e.: Cyrus wydaje dekret umożliwiający Żydom powrót do Jerozolimy

Grecja

Daniela 2:32, 39; 7:6

331 p.n.e.: Aleksander Wielki podbija Persję

Rzym

Daniela 2:33, 40; 7:7

63 p.n.e.: podporządkowuje sobie Izrael

70 n.e.: burzy Jerozolimę

Wielka Brytania i USA

Daniela 2:33, 41-43

1914-1918 n.e.: potęga anglo-amerykańska pojawia się na arenie dziejów w trakcie I wojny światowej

Izrael w czasach Jezusa

narodziny Jezusa 2 p.n.e.
śmierć Jezusa 33 n.e.

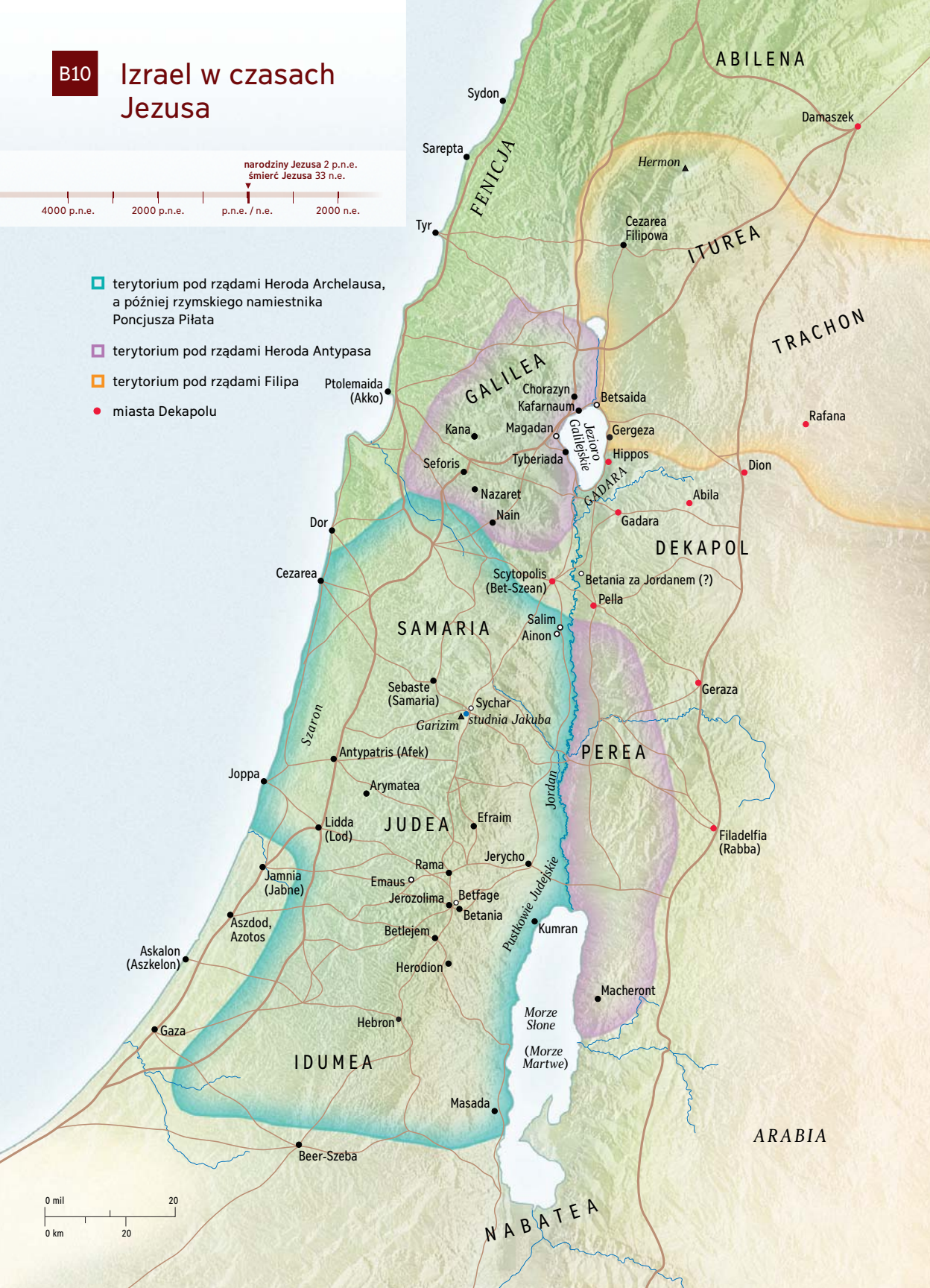
4000 p.n.e. 2000 p.n.e. p.n.e. / n.e. 2000 n.e.

■ terytorium pod rządami Heroda Archelausa, a później rzymskiego namiestnika Poncjusza Piłata

■ terytorium pod rządami Heroda Antypasa

■ terytorium pod rządami Filipa

● miasta Dekapolu

0 mil
0 km 20 20

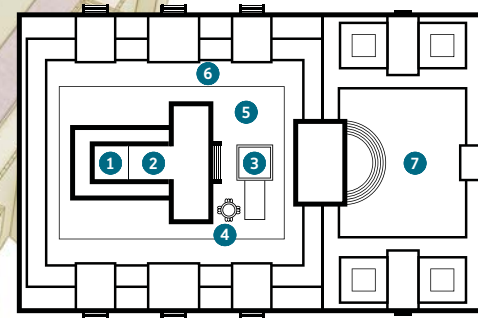
Wzgórze Świątynne w I wieku n.e.

położenie fundamentów
drugiej świątyni 536 p.n.e. zburzenie świątyni 70 n.e.

4000 p.n.e. 2000 p.n.e. p.n.e. / n.e. 2000 n.e.

Elementy świątyni

1 Miejsce Najświętsze	7 Działdziniec Kobiet
2 Miejsce Święte	8 Działdziniec Pogan
3 ołtarz całopalny	9 przegroda (Soreg)
4 zbiornik zwany morzem	10 Kolumnada Królewska
5 Działdziniec Kapłanów	11 Kolumnada Salomona
6 Działdziniec Izraela	12 twierdza Antonia

Ostatni tydzień ziemskiego życia Jezusa

ZACHÓD
SŁOŃCA
W żydowskiej
rachubie czasu
dzień zaczyna się
i kończy
o zachodzie
słońca

Jerozolima i okolice

- 1 świątynia
- 2 ogród Getsemani (?)
- 3 rezydencja namiestnika
- 4 dom Kajfasza (?)
- 5 pałac, w którym przebywał Herod Antypas (?)
- 6 sadzawka Betzata
- 7 sadzawka Siloam
- 8 sala Sanhedrynu (?)
- 9 Golgota (?)
- 10 Akeldama (?)

WSCHÓD
SŁOŃCA

Góra
Oliwna
do Betfage
i Betanii

do Betanii

ZACHÓD
SŁOŃCA

8 nisan (szabat)

- Jezus przybywa do Betanii sześć dni przed Paschą

Jana 11:55 do 12:1

9 nisan

- Posiłek w domu Szymona Trędowatego
- Maria namaszcza Jezusa narodem
- Żydzi przychodzą zobaczyć Jezusa i Łazarza

Mateusza 26:6-13

Marka 14:3-9

Jana 12:2-11

- Tryumfalny wjazd do Jerozolimy
- Jezus naucza w świątyni 1

Mateusza 21:1-11, 14-17

Marka 11:1-11

Łukasza 19:29-44

Jana 12:12-19

10 nisan

- Jezus spędza noc w Betanii

- Rano idzie do Jerozolimy
- Oczyszcza świątynię
- Jehowa przemawia z nieba

Mateusza 21:18, 19; 21:12, 13

Marka 11:12-19

Łukasza 19:45-48

Jana 12:20-50

11 nisan

- Jezus naucza w świątyni za pomocą przykładów
- Potępia faryzeuszy
- Zwraca uwagę na datkę wdowy
- Na Górze Oliwnej zapowiada upadek Jerozolimy i podaje znak swojej przyszłej obecności

Mateusza 21:19 do 25:46

Marka 11:20 do 13:37

Łukasza 20:1 do 21:38

12 nisan

- Spokojny dzień w gronie uczniów
- Judasz knuje zdradę

Mateusza 26:1-5, 14-16

Marka 14:1, 2, 10, 11

Łukasza 22:1-6

13 nisan

- Piotr i Jan przygotowują posiłek paschalny
- Jezus i pozostali apostołowie przybywają późnym popołudniem

Mateusza 26:17-19

Marka 14:12-16

Łukasza 22:7-13

14 nisan

- Jezus je z apostołami posiłek paschalny
- Myje apostołom nogi
- Odprawia Judasza
- Ustanawia Wieczersę Pańską

Mateusza 26:20-35

Marka 14:17-31

Łukasza 22:14-38

Jana 13:1 do 17:26

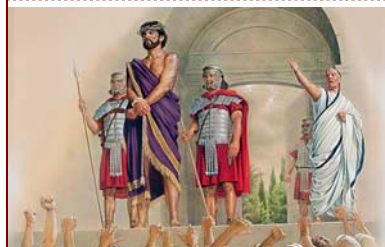
- Zostaje zdradzony i aresztowany w ogrodzie Getsemani 2
- Apostołowie uciekają
- Staje przed Sanhedrynem w domu Kajfasza 4
- Piotr zapiera się Jezusa

Mateusza 26:36-75

Marka 14:32-72

Łukasza 22:39-65

Jana 18:1-27

- Jezus ponownie przed Sanhedrynem 8
- Staje przed Piliatem, 3
- Herodem 5
- i znowu przed Piliatem 3
- Zostaje skazany na śmierć i stracony na Golgocie 9
- Umiera ok. 3 po południu
- Jego ciało zostaje zdjęte z pala i pochowane

Mateusza 27:1-61

Marka 15:1-47

Łukasza 22:66 do 23:56

Jana 18:28 do 19:42

15 nisan (szabat)

- Pilat zgadza się postawić straż przy grobie Jezusa

Mateusza 27:62-66

16 nisan

- Zakup dodatkowych wonności

Marka 16:1

- Jezus zmartwychwstaje
- Ukazuje się uczniom

Mateusza 28:1-15

Marka 16:2-8

Łukasza 24:1-49

Jana 20:1-25

Rozwój chrystianizmu

wylanie ducha świętego Pięćdziesiątnica 33 n.e.

4000 p.n.e. 2000 p.n.e. p.n.e. / n.e. 2000 n.e.

Podróże Pawła

- ok. 47-48 n.e. pierwsza podróż misjonarska
- ok. 49-52 n.e. druga podróż misjonarska
- ok. 52-56 n.e. trzecia podróż misjonarska
- ok. 58-61 n.e. podróż do Rzymu i uwięzienie

- baza wyjściowa podróży misjonarskich
- miasta wspomniane w Objawieniu

0 mil 150
0 km 150

Miary objętości płynów

kor (10 batów / 60 hinów)
220 l

bat (6 hinów)
22 l

hin (12 logów)
3,67 l

log ($\frac{1}{12}$ hinu)
0,31 l

Miary objętości ciał sypkich

chomer (1 kor / 10 ef)
220 l

efa (3 see / 10 omerów)
22 l

sea ($3\frac{1}{3}$ omera)
7,33 l

omer ($1\frac{1}{2}$ kaba)
2,2 l

kab
1,22 l

kwarta
1,08 l

Miary długości

długa trzcina (6 długich łokci)
3,11 m

trzcina (6 łokci)
2,67 m

sążen
1,8 m

długi łokieć
(7 szerokości dłoni)
51,8 cm

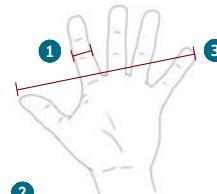
łokieć (2 piędzi / 6 szerokości dłoni)
44,5 cm

krótki łokieć
38 cm

1 grubość palca
($\frac{1}{4}$ szerokości dłoni)
1,85 cm

2 szerokość dłoni
(4 grubości palca)
7,4 cm

3 piędź
(3 szerokości dłoni)
22,2 cm

mila rzymska
1479,5 m

stadium
($\frac{1}{8}$ mili rzymskiej)
185 m

Pieniądze i wagi w Pismach Hebrajskich

gera ($\frac{1}{20}$ sykla)
0,57 g
10 ger = 1 beka

beka
5,7 g
2 beki = 1 sykl

fim
7,8 g
1 fim = ok. $\frac{2}{3}$ sykla

sykl
11,4 g
50 syklów = 1 mina

mina
570 g
60 min = 1 talent

talent
34,2 kg

odważnik syklowy

darejek
(moneta perska, złoto)
8,4 g
Ezdrasza 8:27

funt (rzymski)
327 g
Jana 12:3

„Funt pachnącego olejku,
prawdziwego nardu”

mina
100 drachm
340 g
Łukasza 19:13
= ok. 100
dni pracy

talent
60 min
20,4 kg
Mateusza 18:24
Objawienie 16:21
= ok. 20 lat pracy

Pieniądze i wagi w Chrześcijańskich Pismach Greckich

lepton
(moneta żydowska,
miedź lub brąz)
 $\frac{1}{2}$ kwadranta
Łukasza 21:2

kwadrant
(moneta rzymska,
miedź lub brąz)
2 leptony
Mateusza 5:26

assarion
(moneta bita w Rzymie
oraz w prowincjach,
miedź lub brąz)
4 kwadranty
Mateusza 10:29

denar
(moneta rzymska, srebro)
64 kwadranty
3,85 g
Mateusza 20:10

drachma
(moneta grecka,
srebro)
3,4 g
Łukasza 15:8

didrachma
(moneta grecka, srebro)
2 drachmy
6,8 g
Mateusza 17:24

tetradrachma
antiocheńska

tetradrachma tyryjska
(srebrny sykl tyryjski)

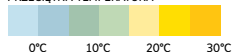
tetradrachma (stater)
(moneta grecka, srebro)
4 drachmy
13,6 g
Mateusza 17:27

1 dniówka
(12 godzin)

2 dniówki

3 dniówki

4 dniówki

KWIECIEŃ	NISAN (ABIB)	14 Pascha 15-21 Święto Przaśników 16 ofiarowywanie pierwszych plonów	wskutek deszczów i topnienia śniegu wzbiera Jordan 	jęczmień
MAY	IJAR (ZIW)	14 późniejsza Pascha	początek pory suchej, niebo zwykle bezchmurne 	pszenica
CZERWIEC	SIWAN	6 Święto Tygodni (Pięćdziesiątnica)	letnie upały, przejrzyste powietrze 	pszenica, wczesne figi
LIPIEC	TAMMUZ		coraz większe upały, miejscami bardzo obfita rosa 	pierwsza winogrona
SIERPIEŃ	AB		największa spiekota 	owoce letnie
WRZESIEŃ	ELUL		nadal upały 	daktyle, winogrona, figi
PAŹDZIERNIK	TISZRI (ETANIM)	1 dzień w trąby 10 Dzień Przełęgania 15-21 Święto Szalasów 22 uroczyste zgromadzenie	koniec lata, początek wczesnych deszczów 	orka
LISTOPAD	CHESZWAN (BUL)		niewielkie opady 	oliwki
GRUDZIEŃ	KISLEW	25 Święto Poświęcenia	większe opady, przymrozki, w górach śnieg 	trzody spędzone na zimę
STYCZEŃ	TEBET		najzimniej, obfite deszcze, w górach śnieg 	wschodzi roślinność
LUTY	SZEBAT		stopniowe ocieplenie, nadal opady 	zakwitają migdałowce
MARZEC	ADAR	14, 15 Purim	częste burze i grad 	len
	WE-ADAR	miesiąc przestępny, dodawany siedem razy w 19-letnim cyklu		

Aby uzyskać więcej informacji, odwiedź stronę **www.jw.org**
lub napisz do Świadków Jehowy pod jednym z poniższych adresów.